

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

SIHI POMPEN

voor alle doeleinden

MACHINEFABRIEK C MATERS, C.V. BEVERWIJK, TEL 3141

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Tijd voor Bezinning

De Oudejaarsavond is voorbij. Jammer. Er moesten er meer zijn. Zulke avonden van overpeinzing, van terug zien op wat voorbijging en van plannen maken voor de toekomst, zijn er te weinig. Wij razen maar voort in een koortsachtig tempo, wij zien niet op of om, neen, voort gaat het, en wij weten van geen ophouden.

De taken, waarvoor wij staan gesteld zijn vele, en zware. De erfenis van de oorlog beredderen eist al onze krachten. Economisch moeten wij pogen weer op de been te komen, sociaal moeten wij zorgen nieuwe opvattingen in verantwoorde bedding te leiden. Wat wordt er al niet gevraagd aan gespecialiseerde kennis, hoevelen worden niet ingeschakeld bij de geestelijke, economische en sociale opbouw. Drommen en drommen staan er klaar in het ambtelijke apparaat om hun gespecialiseerde kennis en de resultaten van hun specialisten-studie neer te leggen in rapporten, zwaar en moeilijk.

Geen probleem lijkt er te zijn waarvoor wij de mēnnekes niet hebben. Voor alles kunnen wij er op laten marcheren. En zij leveren ons de oplossing!

* * *

Wij gevoelen ons toch niet gelukkig bij dat alles. Want wij vrezen wel eens, dat door de bomen het bos niet meer gezien zal worden. Dat door het bestuderen van alle details het geheel niet meer wordt gezien. Dat door alle theorie het probleem vaak wordt vergeten. Dat door al onze grootse organisatie op de mens niet meer wordt gelet.

Wij vragen ons maar niet af of de mens van thans zich gelukkiger gevoelt dan de mens van een halve eeuw geleden. Voor de grote massa des volks zijn de sociale en economische omstandigheden zeer aanzienlijk verbeterd, is de sociale zekerheid gelukkig sterk toegenomen. Maar, wat staat daar tegenover. De sociale vrees moge in ons land overwonnen zijn, maar de vrees voor onze toekomst is niettemin toegenomen. Het gehele na-oorlogse leven is niet geworden een leven van nieuwe hoop, van verwachting van het goede. Integendeel, steeds benauwder is het er gaan uitzien. Steeds openlijker is men gaan spreken over een nieuwe oorlog. Een oorlog, barbaarser en vernietigender dan wij ooit hebben gekend. Met atoom-explosies en wegvoering van de gehele bevolking van onder de voet gelopen landen. Zo zegt men te vrezen.

* * *

Wij laten in het midden wat van dat alles waar is. Wij stellen alleen vast, dat wij in deze tijd zijn gesteld en dat wij dan als mensen de plicht hebben om te doen wat onze hand te doen vindt. En dan zullen wij, die leven uit het beginsel van eerbied voor de menselijke persoonlijkheid ons hebben af te vragen wat de positie is geworden van de mens. Wij komen op

voor de mens, die zich gebonden weet aan de normen van het christendom. Deze mens zien wij in gevaar.

Daarbij denken wij niet alleen aan die miljoenen, die direct leven onder de hiel van de communist, en aan de miljoenen die de terreur al dagelijks aan den lijve gevoelen. Wij moeten ook aandacht schenken aan het Westen, aan de gebieden der Westerse beschaving.

Kunnen wij hier gerust zijn? Neen. In de eerste plaats neen, vanwege de van buiten dreigende gevaren van het communisme. In de tweede plaats neen, omdat wij in het Westen te weinig ons bemoeien met de innerlijke versterking. Wij organiseren van alles, maar wij dreigen de mens te gaan vergeten.

* * *

De mens vergeten?, zo kan men vragen.

Doen wij dan niet alles voor zijn vrijheden, voor zijn rechten, voor een goed en beveiligd bestaan? Zeker, wij weten van de geweldige militaire organisaties, die ter beveiliging van het Westen worden opgezet, wij weten ook, dat dit gaat om de mensen hier meer zekerheid te geven. Wij willen niets afdoen aan de prachtige sociale maatregelen, die ook na de oorlog hier zijn getroffen. Wij hebben er gaarne onze steun aan gegeven.

Maar laten wij ook goed begrijpen, dat wij het bad niet zover moeten laten vollopen, dat het kind er niet verfrissing in vindt, maar de verdrinkingsdood.

Laten wij goed het streven onderkennen, dat het economische leven zó wil organiseren, dat er geen kans meer is om in vrijheid zijn initiatieven te ontplooiën. Met die over-organisatie haalt men de pit uit de mensen en daarmee ontnemt men de kans op vooruitgang. Economische en financiële politiek zie men in één verband. Hoe is het de kleine zelfstandige al niet lang te moede op dit ogenblik. En hoe kan men het er over eens zijn, dat de huidige belastingpolitiek de ontwikkeling van het bedrijfsleven belemmert en de persoonlijke inspanning en energie der mensen remt, terwijl het Westen juist alles op alles moet zetten om meer voort te brengen en daardoor zich zelf te kunnen handhaven. Die belastingpolitiek, die sparen onmogelijk maakt, terwijl veel kapitaal nodig is in verband met de voor ons volksbestaan noodzakelijke industrialisatie. Och ja, van socialistische zijde zou men ook gaarne zien, dat de overheid de industrialisatie ook maar zou financieren. Dat zou dan socialisatie van bovenaf zijn. Wij hebben onlangs in één der socialistische bladen trouwens nog een aardige suggestie gelezen in dit verband. Zijn er wel ondernemers genoeg voor die grote industrialisatie-taak, zo werd gevraagd, en natuurlijk betwijfeld. En vanwege die twijfel kwam men dan tot de wonderlijke oplossing, dat de overheid daarom de zaak maar in handen moest nemen. Wel ja, die stelt maar iemand aan het hoofd van een bedrijf, en ondernemer is tie. De staat, d.w.z. de belastingbetaler

past wel bij. En dat het Westen op die manier economisch op de fles gaat, ziet toch ook iedereen niet zo gauw.

* * *

Wij vrezen concentratie van economische macht in handen van de staat, omdat daardoor 's mensen vrijheden worden bedreigd.

Maar wij vrezen ook een sociale politiek, die het verantwoordelijkheidsbesef en de spaarzin uitschakelt. Wij wensen, dat is gebleken, goede sociale maatregelen. Maar wij kunnen ons er niet mee verenigen, dat deze eenzijdig zijn gericht en met name onvoldoende aandacht schenken aan het feit, dat er in onze samenleving bijvoorbeeld ook mensen zijn, die zelf voor de oude dag willen zorgen. Wanneer wij in dit verband wijzen op de kleine spaarders, dan geldt het hier een zeer grote groep van mensen, die niet behoren tot de „kapitalisten” of de groep van groot-ondernemers. Wij denken dan aan de intellectueel, de eenvoudige winkelier, de ambachtsman, de boer, de arbeider, die een leven van grote ijver en spaarzaamheid heeft geleid en zijn zorgen voor zijn oude dag zijn gehele leven met zich gedragen heeft en zijn offers heeft gebracht. Deze nijvere en spaarzame mensen behoren tot de ruggegraat onzer samenleving. Maar laten wij dan een belastingpolitiek en sociale politiek voeren, die met de belangen dezer groepen rekening houdt. Uit ethische overwegingen in de eerste plaats, maar zeker ook terwille van het behoud onzer volkskracht. Zoals wij ook moeten streven naar een duidelijk onderscheiden beloning van prestaties der geschoolden ten aanzien van de ongeschoolden.

* * *

Wij zouden nog uitvoerig kunnen schrijven over de economische, financiële en sociale politiek. Maar, er zijn ook andere zaken aan de orde. Hoe staat het in onze maatschappij met het recht? Hoe staat het met de eerbied voor de menselijke persoonlijkheid, hoe met de verdraagzaamheid? De elementaire waarden, die voor de mensen het leven te leven waard maken, — het lijkt wel of die in het vergeetboek raken. En hoe gaat het met de democratie? Wij spreken er zoveel over. Maar ontleiden wij wel voldoende en zien wij wel, dat er gevaren van de meest ernstige aard dreigen?

Wij hebben in dit artikel niet meer kunnen doen dan enkele punten aanstippen, die in de drukte der dagelijkse zorgen te zeer voorbij worden gezien. Bij het begin van het jaar wilden wij ze echter ter overweging aanbieden. Zelf hopen wij er in de eerstkomende tijd enige malen op terug te komen, o.m. naar aanleiding van een boek van de bekende schrijver Hermann Rauschning, „Time of Delirium”, dat dezer dagen in Nederlandse vertaling onder de naam „Tijd van Delirium” is uitgegeven door H. P. Leopolds Uitgeverij, N.V. te 's-Gravenhage.

Het is hoogst noodzakelijk, dat wij in deze tijd van enorme problemen zo nu en dan eens even afstand nemen en ons af vragen waar het met de mens eigenlijk heen gaat.

K.

☆ parlementaire flitsen ☆

Een aemechtige Kamer bereikte de top

De facetten ener loonsverhoging

Wijlen minister Theo Heemskerk werd wel eens de „jolige Excellentie” genoemd. In navolging hiervan zouden wij dr. Kortenhorst als de „jolige Kamerpresident” kunnen betitelen. Zonder zijn representatieve waardigheid als voorzitter van de Volkskamer ook maar enigermate tekort te doen, weet hij bij de leiding der debatten die prettig aandoende opgewektheid en die bonhomie ten toon te spreiden, die, waar nodig, als olie op de politieke golven werken en die in de politieke strijd, welke hier nu eenmaal „op het hoogste niveau” wordt gestreden, een doorlopende herinnering vormen voor wie dat wel eens een ogenblik mocht vergeten: dat de heftigste politieke tegenstanders nochtans de beste vrienden kunnen zijn. Ook iedere opgelegde „deftigheid” is hem vreemd en een afscheidwoord in verband met het Kerstrecès en de jaarwisseling is dan ook geen aaneenrijging van formele frases, maar een sprankelend woord, waarin ernst en luim beide de juiste plaats krijgen toegewezen.

Dr. KORTENHORST
...geprangde borst....

Toen, in de namiddag van de 23ste December, dr. Kortenhorst eindelijk de laatste vergadering van dit jaar kon sluiten, wilde hij dat niet doen zonder zijn medeleden hulde te brengen voor de inspanningen, die zij zich hadden getroost, om een hoogst belangrijk en tevens tijdrovend programma af te werken. Met succes, zo kon hij vaststellen, is uw ijver en toewijding bekrond: met stoere stap en vlot tempo is de berg van werkzaamheden beklommen en hebben wij de top bereikt, „zij het ietwat aemechtig en met knikkende knieën. Een zucht van verlichting ontsnapt onze geprangde borst”. Geheel in de lijn van de tijd verzuimde hij ook niet, hierbij enige statistische cijfers te verschaffen, waarbij hij o.a. kon vermelden, dat hij in deze eerste helft van het zittingsjaar 1949/50 647 malen aan de sprekers en sprekers het woord had mogen geven en wel 525 maal aan leden dezer vergadering en 122 maal aan Ministers of Staatssecretarissen. Ruim 2 miljoen woorden, zo had hij uitgerekend, waren daarbij tot „Mijnheer de Voorzitter” gesproken. Hij gaf daarbij tevens een overzicht van de vele belangrijke ontwerpen, waarover de Kamer in deze maanden had moeten beslissen, waaronder, naar men weet, de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie, de materiële oorlogsschaden, de soevereiniteitsoverdracht, de Interimregeling Suriname, de Garantiewet en bovendien nog alle begrotingshoofdstukken op vier na (Oorlog, Marine, Overzeese Gebiedsdelen en het Landbouw-Egalisatiefonds), die in het nieuwe jaar nog aan de orde zullen komen.

Terecht bracht hij in dit verband en mede gezien het vele drukwerk, verbonden aan de Ronde-Tafelconferentie en de Enquête-commissie, ook dank aan de directie en het personeel van de Staatsdrukkerij, die dag en nacht paraat zijn geweest om „de gevraagde prestaties correct en bekwaam uit te voeren”.

„Aan de vooravond van Kerstmis en Nieuwjaar” — zo besloot hij —

„treden wij in de binnenkamers van geest en hart en bezinnen wij ons op alles, wat ons dierbaar is: ons gezin, ons werk, ons vaderland en daarbij zullen wij zonder twijfel dit jaar wel zeer bijzonder denken aan onze landgenoten in Indonesië, militairen en burgers, aan wier aanpassingsvermogen en karakter wel de hoogste eisen worden gesteld. Geachte medeleden, ik wens u allen, alsook onze medewerkers in dit ons dierbaar Huis en de parlementaire pers, die zich zo loffelijk beijvert ons voor de ondeugden van ijdelheid en zelfgenoegzaamheid te helpen behoeden, een gelukkig Kerstfeest en een gezegend Nieuwjaar toe”.

Namens de Regering sprak daarna minister Lief tinck nog de bijzondere voldoening uit over de samenwerking tussen „deze Hoge Vergadering” en het Kabinet gedurende de achter ons liggende, inspannende maanden, waarin wetgevende arbeid van historische betekenis is verricht”.

Heel veel is speciaal ook de laatste twee weken vóór het Kerstrecès nog door de Tweede Kamer afgedaan. Voor deze week willen wij ons hier bepalen tot het debat over het communiqué van de Regering omtrent de aanbevolen verhoging der lonen met 5%, welk debat in het kader van de begroting van Sociale Zaken werd gevoerd. Voor onze V.V.D.-fractie voerde daarbij mevrouw Fortanier-de Wit het woord, waarna de heer Cornelissen hier nog enige opmerkingen met betrekking tot de middenstand aan toevoegde.

Wij willen daarbij voorop stellen de conclusie, waartoe mevrouw Fortanier in haar belangwekkende rede kwam, omdat daarin het gehele betoog in enkele trekken reeds is samengevat.

Wij zijn bereid — zo verklaarde zij namens haar fractie — met deze loonsverhoging mee te gaan, omdat zij in zichzelf redelijk is en sociale en psychologische factoren hiervóór pleiten. De mogelijkheid van doorberekening in de prijzen moet aanwezig zijn. Over de economische gevolgen maken wij ons zorgen, omdat de noodzakelijke opvoering van de arbeidsproductiviteit een wissel op de toekomst is. Daarom is, naar de mening van mijn fractie, zeer nauwgezette observatie van de arbeidsproductiviteit een levenskwestie. De Regering zal zich daarom reeds nu ernstig hebben te beraden, wat haar te doen staat, indien de opvoering van de arbeidsproductiviteit niet volkomen slaagt.

Wanneer dat onverhoopt het geval mocht zijn, vragen wij aan de Regering, welke maatregelen zij zich voorstelt te nemen om tot de noodzakelijke versoering te komen,

en dan naar onze overtuiging niet voor enkele groepen, maar voor de gehele bevolking, verdeeld naar draagkracht.

Mevrouw Fortanier toonde zich verheugd over de werkelijkheidszin van de minister van Sociale Zaken, welke was gebleken uit de erkenning, met zoveel woorden, in zijn Memorie van Antwoord, dat het levenspeil in ons land (nog steeds) hoger ligt dan in overeenstemming is met de opbrengst der productie. Hier wordt dus het feit erkend, dat de Nederlandse bevolking, als geheel gezien, leeft op een peil, dat zij niet zelf kan betalen en dat alleen gehandhaafd kan worden omdat de steun uit het Marshall-plan het tekort voor enkele jaren overbrugt. De Regering acht dit tekort, waarvan men redelijkerwijs kan toegeven, dat het na de bevrijding onvermijdelijk moest ontstaan, aanvaardbaar over een zekere periode van overbrugging, waarin de productie mede met de Marshall-hulp opnieuw op gang moet worden gebracht.

Onze woordvoerder verklaarde, dat de V.V.D.-fractie zich met deze zienswijze wel kon verenigen, doch het maakte haar niet blind voor het feit, dat deze politiek, welke het niet zoekt in het opleggen van de uiterste versoering, ongetwijfeld gevaarlijke kanten heeft. Zij camoufleert immers naar het uiterlijk de ernstige economische situatie van ons land achter een vertoon van schijnwelvaart. Er zijn echter ook naar de mening van de V.V.D.-fractie sociale overwegingen en psychologische factoren, die er voor pleiten, de politiek van het Kabinet in dit opzicht steun te verlenen.

Twee belangrijke facetten van dit probleem werden door mevrouw Fortanier in haar betoog nog belicht. In de eerste plaats is er de dwingende vraag of ook hier hetgeen sociaal wenselijk is ook economisch mogelijk is. Uit de conclusie, die wij reeds gaven, heeft men al kunnen zien, dat onze fractie dienaangaande sterke twijfel koestert. En ook bij de Regering is dat wel het geval, blijkend uit het feit, dat zij aan deze verhoging één zeer nadrukkelijke voorwaarde heeft verbonden: dat de arbeidsproductiviteit wordt opgevoerd, zodat de economische nadelen (men denke ook aan onze zo gevoelige exportpositie!) althans in bepaalde opzichten hierdoor weer kunnen worden opgeheven. Terecht sprak mevr. Fortanier hier dan ook van een „wissel op de toekomst”.

Ook over die noodzakelijke opvoering van de arbeidsproductiviteit zei onze geestverwante zeer juiste dingen. Wij zullen er slechts twee noemen: er zal meer verschil moeten komen tussen de beloning van geschoolde en ongeschoolde arbeiders en door middel van werkclassificatie en tariefloven zal de prikkel tot intensieve arbeid op verantwoorde wijze moeten worden versterkt.

(Vervolg op pag. 4)

Deze burger

heeft maar eens geen goede voornemens gemaakt dit jaar. Tot nu toe heeft hij dat een keer of veertig wél gedaan en altijd heeft hij dan in Februari zitten snikken van gewetenswroeging. Altijd op 3 Januari tòch weer een sigaret en omtrent de 7de tòch weer verliefd. Om van drank, opium en belletje-trekken maar te zwijgen.

Ditmaal dus niet.

En op de eerste van 1950 al een héél pakje Lucky's en zes Nieuwjaarskusjes voor één nichtje. Familiezin is altijd een mijner kenmerkendste eigenschappen geweest.

Wel, ik heb mij toch iets voorgenomen: ook dit jaar een goede veeveedeer te zijn en met de vrijheid en de democratie op zeer vriendschappelijke voet te blijven verkeren; tenslotte is dat gemakkelijker dan met alle nichten ter wereld en het wordt je, behalve door kameraad Gerben, door niemand kwalijk genomen bovendien.

Deze burger gaat dan dus maar het nieuwe jaar in, zoals hij het oude uitgesukkeld is: een mannetje van regemaat en één glaasje, altijd voorkomend tegen de mensen, wars van kibbelarij en om half elf naar bed.

Hij hoopt dat de mensen, van de Dnjepr tot de Amazone, hem zullen toestaan dat het zó een heel jaar blijve. In 1951, bij de slemp en de soezen, zal ik dan wel weer verder zien.

Deze burger gaat maar eenvoudig-weg het nieuwe tijdperk in. „DAT HET ZO BLIJVE” is zijn trotse wapenspreuk. Kalm aan dan breekt het lijntje niet. Haast je langzaam.

Ik heb maar een paar eenvoudige wensjes voor mij zelf dit jaar: Lid van de Provinciale Staten — Een goede oom te zijn voor mijn lieve nichten — en Commissaris van de Koninklijke.

Dat is alles.

Ik zou, in mijn vertrouwen in deze, onze ordentelijke, samenleving gesterkt worden, indien deze wensjes vervuld wierden.

Vóór wat, hóórt wat.

En ik ben steeds een keurig burger geweest.

Mag ik, met de hoed in de hand, eens beleefd en vriendelijk, de aandacht van de heren vestigen op

DEZE BURGER?

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Voorzitter Redactie-comm.: Drs. H. A. Korhals.
Redactie-secretaris: Mr. E. Elias.
Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 435.
Administratie: Postbus 43, A'foort, tel. 5267.
Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 p. jaar.
Voor het zenden van abonnements- en advertentie-gelden: Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie” te Amersfoort.
Losse nummers 15 cent.
Voor advertenties wende men zich tot de administratie of tot de hoofdvertegenwoordiger: L. Vlug, Geestbrugweg 69, Rijswijk (Z.-H.).

Betaling van het Abonnement

Van degenen, die het abonnementsgeld voor het jaar 1950 nog niet voldeden, ontvingen we het jaarrekening 25 Januari a.s. op onze giro-rekening. Mocht het op die datum niet in ons bezit zijn, dan zal er een kwitantie voor worden aangeboden, verhoogd met incassokosten.

Zoals men weet, bedraagt het abonnementsgeld f 7.50 per jaar, of f 1.90 per kwartaal. Ons gironummer is 245103, ten name van de penningmeester van de Stichting Vrijheid en Democratie te Amersfoort. Indien men wil gireren, bespaart men zelf de incassokosten en men vereenvoudigt onze administratie!

Administratie
„Vrijheid en Democratie”.

Nieuw begin

Het is een zuiver menselijke trek om bij de jaarwisseling boordevol goede voornemens te zitten. Goede voornemens, die niet alleen betrekking hebben op ons privé-leven, doch eveneens op de zakelijke sfeer waarin wij ons bewegen. Het is alleen maar jammer, dat deze goede voornemens in feite maar enige dagen van kracht zijn en dat zij al spoedig in de sleur van ons dagelijks leven gaan vervlakken.

Het kan wellicht geen kwaad hieraan nog eens te herinneren, omdat in dit nieuwe jaar de opnieuw verbrokkelde wereld in een wel zeer grote mate behoefte heeft aan goede voornemens van langdurige aard. Goede voornemens overigens, die met de daad zullen moeten worden bekrachtigd. Ongetwijfeld zijn deze goede voornemens op politiek terrein broodnodig. Vooral in politiek opzicht zal 1950 een belangrijk jaar worden en wellicht zal het ons in dit jaar duidelijker worden dan ooit, dat er eigenlijk maar één strijd belangrijk is: n.l. die om het behoud van de menselijke vrijheid. Het kan goed zijn bij het begin van dit nieuwe jaar te wijzen op de betekenis en de waarde van deze vrijheid. Zij is dermate belangrijk, dat zij beslist over ons zijn of niet zijn. Deze vrijheid kan niet behouden blijven door passief toe te zien. Er zal voor moeten worden gevochten. De Partij is in deze strijd het aangewezen wapen. Weldra staan de verkiezingen voor de Provinciale Staten weer voor de deur. Vele offers zullen er weer worden gevraagd en wij worden niet moe het te herhalen, dat geen offer moreel of materieel, te groot kan zijn voor het behoud van Vrijheid en Democratie.

Daarom allen in dit nieuwe jaar aan de slag om de Partij en haar beginselen te versterken. Laat het niet alleen bij goede voornemens blijven, doch laat een ieder nu eens werkelijk zijn schouders er onder zetten.

Sober

„Nog nooit moest een jaar na de oorlog met ongunstige ontwikkelingsmogelijkheden tegemoet worden gezien als 1950”, aldus heet het in de bekende brief, die de minister van Financiën aan zijn ambtgenoten heeft doen rondzenden. „De financiële toestand is thans in een stadium, dat de verantwoordelijkheid voor het financiële beleid in 1950 alleen dan kan worden aanvaard”, zo zegt de minister, „indien in alle lagen van het staatsapparaat het besef doordringt, dat de begrotingsbedragen als absolute maxima moeten worden beschouwd. Er zal naar gestreefd moeten worden de uitgaven beneden deze maxima te houden. Bij onvermijdelijke overschrijdingen zullen andere voorzieningen ingetrokken moeten worden.” Het zijn alle sombere geluiden die tot soberheid manen. Zij zijn zeker niet van een aangename aard, doch verrast hebben deze uitlatingen ons niet. Reeds jaren geleden heeft onze Partij er met de meeste nadruk op aangedrongen om met de overheidsmiddelen zuiniger om te gaan. Tot dusverre waren wij gelijk roepende in de woestijn. De uitdrukking „voorzorg voorkomt zorg” kende men blijkbaar bij de regering niet en van een merkbare bezuiniging was dan ook geen sprake. Nu echter is Leiden in last en

zoals met zovele dingen, loopt men thans achter de feiten aan. Thans krijgt de aangekondigde soberheid een somber karakter. Dit was niet nodig geweest als men het roer bijtijds had omgegooid. In psychologisch opzicht had men bij een meer tijdig ingrijpen het volk beter kunnen voorbereiden en een vroegere bezuiniging zou waarschijnlijk minder straf te werk zijn gegaan en zou ons tenslotte veel geld hebben bespaard. Wij menen dit alles ernstig te moeten betreuren doch men kan in dit verband zeggen: „beter ten halve gekeerd dan ten hele gedwaald”.

Eindelijk (I)

Wij schreven reeds eerder, dat onze regering helaas in zeer vele gevallen achter de feiten aanloopt. Hierdoor heeft zij ons land vooral in economisch opzicht veel onnodige schade gedaan. Vooral de regeringen die vlak na de bevrijding aan het bewind waren, hebben, verblind door het beginsel van de geleide economie, niet gezien dat zij de wagen hoe langer hoe meer in het moeras reden. Bescherming en leiding waren de hoofdprincipes, waarbij de motor van het persoonlijk initiatief die de welvaart draaiende houdt, nagenoeg werd afgezet. Het zijn de harde feiten van de praktijk die onze tegenwoordige regering tenslotte wakker schudden. De devaluatie begint tenslotte haar invloed te doen gelden en men is tot het inzicht gekomen, dat prijsverhogingen en verhoging der lonen niet meer zijn tegen te gaan. Onder de druk van deze omstandigheden is men te langzaam leste gaan inzien, dat dit alles niet zo maar gaat zonder eindelijk het persoonlijk initiatief weer tot ont-plooiing te brengen. Te langzaam leste is men dan ook gaan inzien, dat voor elke nationale economie één ding uiterst belangrijk is, t.w. de opvoering van de arbeidsproductiviteit. Deze oude wet is sedert de bevrijding tot op de huidige dag toe steeds genegeerd met de rampzalige gevolgen van dien.

Tot dusverre was het onmogelijk in ons land deze arbeidsproductiviteit te verhogen, omdat een dergelijke verhoging tot geen enkele noemenswaardige geldelijke beloning voerde. Voor zover dit wel het geval was, was het de fiscus die op het meer verdiende onmiddellijk beslag legde en wel in zulke mate, dat elke energieverhoging werd gedood. Dit gold niet alleen voor de werkgevers, doch evenzeer voor de werknemers. Men bedoelde het blijkbaar o zo goed en wilde toch vooral de arbeiders beschermen, maar zodra deze arbeiders meer initiatief toonden door zich bereid te verklaren over te werken, was het de fiscus die hierop meteen de domper zette.

Eindelijk (II)

Meer productie! Meer productie! De regering schreeuwt het thans van de daken. Zij ziet nu eindelijk in, dat deze leuze slechts in de praktijk waar kan worden gemaakt, indien de beloning voor deze meerdere productie niet grotendeels door de fiscus wordt opgesoupeerd. De harde gevolgen der devaluatie hebben de regering thans duidelijk gemaakt, dat de kosten en loonsverhoging noodzakelijk gepaard zal moeten gaan met de opvoering van de arbeidsproductiviteit en de regering schijnt nu bereid te zijn het overwerk vrij te laten en het toepassen van het prestatie-element bij de loontoekening te aanvaarden. Het is triest dit alles te moeten constateren. Het is nogal makkelijk te zeggen, dat nakaarten thans niet meer helpt, maar met dit al zijn voor ons land en voor onze werkers kostbare jaren verloren gegaan. Reeds jaren aaneen heeft onze Partij voor deze gang van zaken gewaarschuwd. Reeds jaren aaneen hebben wij dezelfde middelen aanbevolen, die de regering thans neemt, nadat zij met de harde werkelijkheid heeft kennis gemaakt. Ons land is echter het slachtoffer geworden van een star socialistisch dogma. Het feit dat wij als politieke beweging thans gelijk hebben gekregen, weegt in zijn belangrijkheid niet op tegen de droevige omstandigheid, dat Nederland misleid door een serie economische en politieke denkfouten de bus heeft gemist. Wellicht moge een ander de werkers van hoofd en hand eindelijk eens tot ernstig nadenken stemmen.

Op de bres

Hetgeen wij met betrekking tot de gevolgen van de devaluatie en de daaruit voortvloeiende houding van de regering hebben opgemerkt, verdient door een ieder die zich als een propagandist van de V.V.D. beschouwt in grote kring te worden bekend gemaakt. Immers de feiten staan aan onze kant en niet aan die van de Partij van de Arbeid, die krampachtige pogingen in het werk stelt haar invloed op de werkende massa te handhaven. Het mag weleens met luider stemme worden verkondigd, dat het niet de werkgevers zijn geweest die een grotere beloning onmogelijk hebben gemaakt, doch een onjuiste socialistische politiek, die het de arbeiders onmogelijk maakte hun persoonlijke energie verder te ontplooiën. Het mag wel eens met luider stemme worden gezegd, dat de socialistische politiek die het z.g. voor de werkende massa opnam een schijnpolitiek was, omdat zij slechts tot nivellering voerde, waardoor zij de besten onder de massa belemmerde zich boven het niveau te verheffen. Het mag wel eens worden gezegd, welk een economische rampen ons volk bespaard waren gebleven indien de „soepelheid” van de regering jaren eer-

der ware ingetreden. Regeren is nog altijd voorzien en als zodanig hebben wij daarvan sedert de bevrijding nog maar bitter weinig gemerkt. Wij dienen voor onze beginselen, vooral bij de naderende verkiezingen op de bres te staan, waarbij wij ons gesteund weten door de wetenschap, dat de feiten ons in het gelijk hebben gesteld. Het gaat hier tenslotte niet om het propageren van schoonklinkende theorieën. Wij kunnen slechts volstaan met het wijzen op de feiten zoals deze werkelijk zijn. De feiten en nog eens de feiten stellen ons in het gelijk. Daarom zal onze propaganda eenvoudig, maar niettemin krachtig en overtuigend kunnen zijn. Daarom op de bres voor onze beginselen, die aan de praktijk van het leven kunnen worden getoetst.

Hardleers

In socialistische kringen praat men graag over industrialisatie en de plannen daarvoor. Aan plannen overigens geen gebrek. Men zou deze activiteit zeer kunnen waarderen, ware het niet, dat volgens het oude Marxistische beginsel de „kapitalist” weer als de zondebok ten tonele wordt gevoerd. Wij zeiden het reeds eerder: de Partij van de Arbeid heeft twee jasjes n.l. een vuurrood jasje als men tegen de eigen aanhangers spreekt en een rose als men een meer neutraal en nog onwennig publiek wil bereiken. Spreekt men echter, gelijk oud-minister Vos dezer dagen deed, op een congres van een vakbond, dan kan het jasje niet rood genoeg zijn. Volgens een verslag in het dagblad Het Parool zeide oud-minister Vos op een vergadering van de Verenigingsraad van de Nederlandse Vereniging van Fabrieksarbeiders te Amsterdam, na te hebben gesproken over de in ons land aanwezige voorwaarden voor de financiering van de industrie-investering, dat het particulier initiatief op dit terrein tekenen van verminderde belangstelling vertoont. De ondernemers zijn in geringere mate dan vroeger bereid, de risico's van het kapitalisme te dragen. Dit blijkt vooral uit hun eisen met betrekking tot het scheppen van een voor hen gunstig klimaat. Ir. Vos vond, dat zij daarbij wel zeer sterk de nadruk leggen op het financiële element. Want in de grond van de zaak, zo zeide oud-minister Vos, is hun streven gericht op de vergroting van de particuliere vermogensvorming in de particuliere onderneming. Betwijfeld mag worden, aldus ir. Vos, of dit voor de maatschappelijke ontwikkeling wel zo gewenst is. Het uitblijven van grote particuliere initiatieven zal er wel toe leiden, dat de gemeenschap besluit tot het dragen van grotere risico's. Ziedaar een staaltje van socialistische voorlichting, niet door een derderangs provinciale propagandist, maar door een van de voormannen die zelfs een ministerzetel bezet heeft gehouden.

Ons commentaar

Het is inderdaad niet makkelijk op dergelijke — men vergeve ons de uitdrukking — „wetenschappelijke” kolder commentaar te leveren, omdat men moet trachten serieus in te gaan op iets wat nimmer serieus kan zijn bedoeld, doch is uitgesproken om bij de massa in het gevele te komen en om het eigen dogmatische standpunt, dat zichzelf heeft overleefd, te verdedigen. Zeker het streven van de ondernemer kan, let wel k a n, gericht zijn op de vergroting van de particuliere vermogensvorming. Dit is echter niet altijd zo. Is het de oud-minister, die zo graag in de economie grasduint, dan niet bekend, dat er vele ondernemers zijn die hun bedrijf al lang hadden kunnen sluiten maar dit niet doen omdat zij zeer wel beseffen dat zij een sociale verantwoordelijkheid hebben. Weet de oud minister niet, dat er vele ondernemers zijn, die er privé beter aan toe waren als zij gingen tuinieren, dan dat zij in deze tijden een groot industrieel apparaat in stand blijven houden om talloze arbeiders niet brodeloos te maken? Wij kunnen moeilijk aannemen dat ir. Vos dit niet weet. Als wetenschappelijk man zou hij dit moeten weten en het moeten zeggen ook. Immers, een wetenschappelijk geschoold man tracht altijd objectief te zijn, een demagoog niet. En buitendien weet de minister niet wat er aan de particuliere vermogensvorming vast zit? Schept het niet werkgelegenheid voor duizenden? Zorgt diezelfde particuliere vermogensvorming niet voor talloze dure sociale maatregelen? Minister Vos weet het blijkbaar niet en geeft er de voorkeur aan de kip met de gouden eieren te slachten. Ach, ja, het klinkt in een vergadering zo vlot. Het klinkt zo vlot de „kapitalisten” te verwijten dat zij geen risico meer durven te dragen, maar het is anderzijds hachelijk daarbij meteen te moeten vermelden, dat het de socialistische politiek is die het particuliere initiatief de nek omdraait en alle fut uit de menselijke wezens haalt. De gemeenschap zal het nu wel doen roept ir. Vos met een trots gebaar uit. Diezelfde gemeenschap, die het economische leven stuk maakt en werkgever, noch werknemer de kans geeft uit te komen boven een stompzinnige nivellering, een nivellering die is afgestemd op de prestaties van de zeer middelmatigen of vrijwel onbekwamen. Op dit alles past slechts één commentaar n.l. dat wij meer dan tot nu toe in onze vergaderingen en bijeenkomsten moeten wijzen op de onjuistheden die door de Partij van de Arbeid worden rondgestrooid. Meer dan ooit zullen wij ons rechtstreeks tot de arbeiders moeten wenden en hun zeggen, dat zij het mede zelf zijn die door de socialistische politiek in hun prestaties, zowel moreel als materieel worden geremd. Welnu, deze gelegenheid doet zich weldra bij de komende verkiezingen voor. Opdat men niet vergeet!

Zijn het nu werkelijk sukkel?

Wij hadden een andere boodschap verwacht

Onze militaire medewerker schrijft ons:

De heer A. Viruly schreef een Pacifistische Kerstboodschap in het kerstnummer van Vrij Nederland. Want hij is overtuigd dat de laatste en alles vernietigende oorlog op het punt van uitbreken staat. En hij schrijft o.m.:

Reeds zijn we in de periode, die we ons uit de generale repetitie van vijftien jaar geleden nog zo goed kunnen herinneren; die van de Voorbereiding door Angst. Het is boeiend om op te merken, hoe alle drie de betrokken partijen er evenveel belang bij hebben om die Angst van ons zo veel mogelijk aangewakkerd te houden.

Ten eerste de militairen en de leveranciers aan de weermacht, omdat het duidelijk is, dat zij in een van angst bevrijde en redelijke denkende wereld noch hooggeacht noch uitbetaald meer zouden worden.

Ten tweede alle Amerikanen en hun bondgenoten, omdat wij aan hun macht niet genoeg zullen willen bijdragen, als wij niet bang genoeg zijn.

Ten derde de Russen en hun bondgenoten, omdat ten slotte onze angst ook een eerste klas Russisch belang is: hoe meer angst, hoe sterker weermacht; hoe duurder weermacht, hoe minder volkswelvaart; hoe minder volkswelvaart, hoe meer revolutie en hoe meer revolutie, hoe minder zin het voor de Russen heeft om oorlog te gaan voeren.

Nu, wat zou het pacifisme tegen die drie Machten vermogen?

Die vraag beantwoordt de heer Viruly blijkbaar met: niets! En hij besluit zijn vredesboodschap aldus:

„Van de meest hartbrekende onzin denkt u nog, dat er toch wel wat goeds in moet zitten omdat de Autoriteiten er anders niet aan begonnen zouden zijn. Maar dat is helemaal niet waar, hoor; Autoriteiten hebben net zoveel misleidende Angst en zijn minstens net zoveel op het versterken van hun positie uit, en zijn heel vaak net zo onwetend als niet-Autoriteiten.

Maar ik voel allang dat U tóch weer mee gaat lopen. Ik wil niets meer met U te maken hebben, want U gaat in Uw tweede helft Eeuw tóch oorlog voeren. Sukkel!”

Hetgeen de heer Viruly schrijft, wordt als regel gaarne gelezen, en dit is begrijpelijk, zo lang het zich bepaalt tot de vliegkunst en de kunst des toneels. Maar juist daardoor kan het gevaarlijk worden indien de heer V. zich óók gaat uitschrijven ten opzichte van de wereldpolitiek en dan in stellingen gelijk de boven aangehaalde.

Inderdaad beheerst de Vrees deze wereld weer — nog onlangs werd hierop in dit blad gewezen.

Dat die vrees door de Sovjets en de hunnen wordt aangewakkerd, is juist en vanaf het standpunt der wereld-revolutionairen volkomen begrijpelijk. Maar 's heren Viruly's 1ste en 2e stelling wijzen wij zeer nadrukkelijk af.

Niet omdat wij „de militairen” en „de leveranciers” en „alle Amerikanen en hun bondgenoten” tot

generlei boosheid uit eigenbelang in staat achten, maar omdat de Amerikanen en hun bondgenoten niet uit zijn op vernieling van al het bestaande maar op behoud en verbetering. Maar bovendien: wat raadt de heer Viruly ons dan? Qui se fait brebis le loup le mange, leerde ons aller Lafontaine reeds — herinnert de heer Viruly zich niet hoezeer heel West-Europa die waarheid onderging ten tijde van een zekere zenuw-zieke huis-en-decoratie-schilder?

Met onze armen over elkaar rustig afwachten — onvoorbereid, ongewapend en.....

Wel, laat een geestverwant van de heer Viruly hier antwoorden — drs. L. de Jong, de schrijver van de buitenlandse overzichten in hetzelfde Vrij Nederland, heeft onlangs Amerika bezocht en hij schrijft in hetzelfde nummer, waarin wij de pacifistische boodschap van A. Viruly ontdekten dit:

„Kunnen we met dat Amerika samenwerken? is me de laatste weken vaak gevraagd.

Ik wil vooropstellen, dat we dat moeten. Er is geen alternatief, althans geen alternatief dat ik begeer. Een Russische overheersing van West-Europa zou een ongekende ramp zijn. Zeker, ik ken de problematiek van het Marshall-plan en weet ook, dat vele Amerikaanse vertegenwoordigers in ons werelddeel bewust of onbewust een flink stuk gevaarlijk-reactionnaire politiek voor hun rekening genomen hebben, maar dat prefereer ik nog boven verkiezingen, waarbij 99.9 % van het Nederlandse volk zijn stem uitbrengt op de C.P.N.-eenheidslijst van „arbeiders, boeren en intellectuelen” — niet alleen om die verkiezingen op zichzelf, maar ook om wat er onvermijdelijk mee samenhangt.

Afgezien daarvan echter ben ik met een sober geloof in de mogelijkheden van een werkelijke samenwerking met de Verenigde Staten uit de Nieuwe Wereld teruggekeerd. Ik voelde mij er, nadat ik mij eenmaal had aangepast, redelijk „thuis”. Er wa-

ren geen concentratiekampen; ik zag er niet op iedere straathoek een standbeeld van generalissimo Truman; er werd geen Kostow opgehangen — en de leiders van de Amerikaanse communistische partij, die er begin October waren veroordeeld, werden eind October vrijgelaten, omdat hun aanvraag om een behandeling in hoger beroep was ingewilligd.

Kortom: een land met tegenstellingen — dezelfde tegenstellingen als in West-Europa, en andere; tegenstellingen, vaak toegespitst en verhevigd; doch een land, dat in beweging was naar links, aarzelend en terughoudend, beangst soms voor het eigen tempo, maar onmiskenbaar in beweging. Ik wilde, dat het sneller ging, veel sneller. Doch dat die beweging er was, heeft mij verheugd en bemoedigd.

Dit werd een lang citaat. Maar het hier gestelde is veelbetekend en bovendien op de juiste wijze voorlichtend.

Ziet, mijnheer Viruly, hierom gaat het, ook voor u en de uwen: wij WILLEN en KUNNEN geen Russisch despotisme ondergaan, omdat wij vrije mensen willen blijven.

Er is een Aziatisch-Mongoolse groepering in deze wereld, die de vrije mens wenst uit te roeien — onherroepelijk en meedogenloos.

Het is onbegrijpelijk dat de heer Viruly hiermee onbekend is. Dan wel het niet inziет.

Want wie dit inziет, begrijpt en erkent óók: ten koste van alles, zelfs van welvaart en sociale vooruitgang, zullen wij ons sterk maken om die dreiging op te vangen en neer te slaan ZOLANG ZIJ DREIGING BLIJFT EN KAN BLIJVEN.

En dat is niet het meelopen met de domme „sukkels”, het drijven naar oorlog om eraan te verdienen of „hooggeacht en uitbetaald” te worden, maar dat is het zich instellen op de mogelijkheid van een „ongekende ramp”, die, gelet op de mentaliteit en het gehalte van de „Russen en hun bondgenoten”, uit-

sluitend kan worden gekeerd met ruw geweld en alle improductieve en onmogelijk kostbare voorbereidingen om dat geweld zo nodig in te zetten.

Dit is de enige Macht en Kracht, die deze lieden erkennen.

Dit is de enige kans hen te beletten hun eigen geweldmiddelen te gebruiken tot tijd en wijle, waarin het onafwendbare proces der onderlinge verdeeldheid ook deze revolutionairen zal vernietigen, zoals dit in de geschiedenis een goed en als regel vruchtbaar gebruik pleegt te zijn.

Maar van de heer A. Viruly hadden wij toch een andere en vooral een beter doordachte kerstboodschap verwacht.

Parlementaire flitsen

(Vervolg van pag. 2)

Een tweede facet is, dat er ook nog andere groepen van de bevolking zijn dan alleen de loontrekkenden. Daaronder behoren bijvoorbeeld de kleine spaarders, die, zoals onze woordvoerdster zeide, moeten

JEANNE FORTANIER
...schrijvende tegenstelling...

leven van de opbrengst van een met veel opofferingen verkregen kapitaal-tje of van de huur van enkele huizen. Voor hen is de bestaanszekerheid (die voor de loontrekkenden zoveel verbeterd is) door de gevoerde financiële en economische politiek ondergraven en voor een groot deel moeten zij leven in omstandigheden van stille armoede. Het is alleszins verklaarbaar, dat deze mensen zich bitter afvragen of de grote sociale zekerheid van de arbeidende bevolking noodzakelijkerwijze moet gaan ten koste van de groep, waartoe zij behoren.

En ook de middenstand (waarover de heer Cornelissen nog in het bijzonder sprak; wij hopen daarop de volgende week terug te komen), voor wie het opbrengen van de sociale kosten in de praktijk reeds nu het economisch mogelijke gevaarlijk dicht nadert, heeft in het algemeen geen reden zich te verheugen in een grotere sociale zekerheid dan vóór de oorlog het geval was.

Dit is, zo zei spreekster, een facet van onze sociale politiek, die in de politieke groep, waartoe ik behoor, altijd aangevoeld wordt als een schrijnende tegenstelling, die behoort te verdwijnen. Verbetering is, naar het ons voorkomt, voor onze groep alleen mogelijk door fiscale maatregelen en zij verwachtte dan ook, dat het Kabinet aan de moeilijke omstandigheden van dit deel der bevolking de dringend noodzakelijke aandacht zou schenken.

A.

H.P. Gelderman & Zonen N.V.

OLDENZAAL

fabrikanten van

ruwe-, geverfde-, gebleekte- en bedrukte
katoenen-, celvezel- en kunstzijden manufacturen

Fa. Plastimode

Knopen en Gespen voor groothandel en industrie
AMSTEL 252 AMSTERDAM-C.

FUINARCHITECTUUR — BOOMKWEKERIJEN

Ontwerpen
Aanleggen
Onderhouden

GIJSB. VURENS

Ringvaartweg 98 - Rotterdam (O.) - Tel. 22114

Van een gevraagd ontslag, dat niet aanvaard werd

W. VOGT DIENDE ZIJN ONTSLAG BIJ DE A.V.R.O. IN

„De heer W. Vogt heeft zijn ontslag als directeur van de A.V.R.O. ingediend. Naar het heet, zou het Dagelijks Bestuur van de Avro zich — althans volgens de inzichten van de heer Vogt — teveel met de samenstelling van de programma's bemoeien. Een voorstel bijv. dat de V.A.R.A. aan de A.V.R.O. had gedaan om gezamenlijk een schoolradio voor het openbaar onderwijs te verzorgen, wees het bestuur af, terwijl de heer Vogt voorstander van deze samenwerking is. Het Algemeen Bestuur van de A.V.R.O. is vanmiddag te Hilversum bijeen gekomen om zich over een en ander te beraden.” Zo deelde de pers mede.

Enkele uren later, in de uitzending van het Nieuwsbulletin van 8 uur, volgde de mededeling, dat het ontslag van de heer Vogt door het Alg. Bestuur niet aanvaard was, dat men volkomen vertrouwen stelde in de leiding van de directeur en hem verzocht te willen aanblijven. De heer Vogt zal aan dit verzoek gevolg geven.

Nog geen kwartier later spreekt de heer Vogt in de rubriek: „In het zoeklicht” en laat de stralen van het zoeklicht achterwaarts richten op het afgelopen jaar 1949. Aan zijn toespraak willen we enkele dingen ontleen. Allereerst, dat de A.V.R.O. 198.000 leden telt en het ogenblik van het „merk” 200.000 niet ver af is; verder dat twee andere omroepverenigingen reeds het aantal van 200.000 leden hebben bereikt en dat ook de A.V.R.O. nog in ledental kan toenemen, wanneer uit de sector, waar zij haar aanhang heeft, de aanmeldingen binnen willen komen. Nadrukkelijk stelde de heer Vogt nog eens vast, dat de A.V.R.O. de 198.000 leden verworven heeft zonder te roeren op de trom (in de Radiobode) werd het nog duidelijker gezegd: zonder te „leuren langs de deuren”, deze omroep aan „confessie noch staatkundig ideaal gebonden is” en in de sector, waar die gedachte leeft, alleen als concurrente de V.P.R.O. ontmoet.

Zeer belangrijk was ook de mededeling van de heer Vogt over de samenwerking tussen de omroepen, die wel rivalen zijn, maar wier samenwerking van grote zedelijke waarde is. (We hopen dat we de heer Vogt goed gevolgd hebben, althans zo juist mogelijk de bedoeling van zijn betoog weergeven).

Men zal vragen, waartoe wij dit alles hier releveren? Ja, wanneer het meningsverschil inderdaad een interne aangelegenheid was van de A.V.R.O., zou het hier allerm minst op zijn plaats zijn er iets over te schrijven, temeer niet omdat wij nu eenmaal niet volledig op de hoogte zijn van hetgeen zich rond deze kwestie heeft afgespeeld. Maar... het bericht in het Algemeen Handelsblad spreekt van een voorstel, dat heel wat verder reikt, dan een A.V.R.O.-aangelegenheid! Volgens dit bericht zou er sprake zijn van:

A. een aanbod van de V.A.R.A. aan de A.V.R.O. om de schoolradio voor het openbaar onderwijs te gaan verzorgen;

B. van een afwijzing van het Dag. Bestuur van dat voorstel, terwijl de heer Vogt voorstander van die samenwerking is.

Wij menen, dat de verzorging van de schoolradio voor het openbaar onderwijs een zaak van algemeen belang is en bovendien niet alleen ons als voorstanders van niet-confessioneel onderwijs, te weten het Openbaar Onderwijs en het Neutraal Bijzonder Onderwijs, het grootste belang inboezemt, maar dat deze kwestie tot op zekere hoogte ook aandacht vraagt in verband met de vragen, welke zich bij tenuitvoerlegging zullen voordoen op het terrein van de onderwijswetgeving. Een enkel voorbeeld ter illustratie van dit laatste: gesteld, dat de schoolradio inderdaad tot stand komt voor het openbaar onderwijs, dan rijst onmiddellijk de vraag hoe de uitzendingen ondergebracht kunnen worden in de lesrooster, die voldoen moet aan bij de wet gestelde eisen.

Het is niet onze bedoeling op deze punten nu reeds dieper in te gaan. Op dit ogenblik willen wij alleen enkele opmerkingen maken, die overdenking alleszins waard zijn.

Wij zijn het volkomen eens met de heer Vogt, dat samenwerking van enorme waarde is in de volksgemeenschap en dat, waar zulks mogelijk is, gestreefd moet worden naar de grootst mogelijke samenwerking. Wij willen als lid van de A.V.R.O. sinds vele jaren, gaarne aanvaarden, dat de A.V.R.O. aan confessie noch staatkundig ideaal gebonden is (trouwens, dat was de reden, dat wij al die jaren de A.V.R.O. trouw bleven). Maar wij staan voor het feit, dat — zo het bericht van het Alg. Hnbl. juist is — de heer Vogt voorstander is van een schoolradio, verzorgd door V.A.R.A. en A.V.R.O. Indien inderdaad het Dag. Bestuur daarvan geen voorstander was, de heer Vogt mede daarom zijn ontslag indiende en vervolgens later toezegde te zullen blijven, menen wij, dat binnenskamers wellicht een weg gevonden is om alsnog aan de bezwaren van de heer Vogt tegemoet te komen. M.a.w. de mogelijkheid moeten wij voorshands onder ogen zien, dat V.A.R.A. en A.V.R.O. samen zullen overgaan tot het verzorgen van de schoolradio voor het openbaar onderwijs, waartoe wij hier ook gaarne het z.g. Neutraal Bijz. Onderwijs in Nederland willen rekenen, als zijnde niet aan confessie gebonden.

Het kan best zijn, dat onze veronderstelling niet juist is en de schoolradio er in genoemde vorm niet komt. In dat geval zou de heer Vogt — al weer met de restrictie dat het Handelsbladbericht juist is — tegemoet zijn gekomen aan de opvatting van het Dag. Bestuur van de A.V.R.O. De tijd zal leren, hoe de vork aan de steel zit.

Hoe het ook zij. Door dit meningsverschil is plotseling het probleem van de schoolradio voor het openbaar onderwijs in het centrum der belangstelling gekomen. Eigenlijk was het dit al voor die tijd, immers na het succesvol werk van N.C.R.V. en K.R.O. op dit terrein kon niet uitblijven, dat ook van de zijde van het Openbaar en Neutraal Bijz. Onderwijs verlangens naar een eigen schoolradio groeiden. Doch deze kwestie is niet zo gemakkelijk als men soms wel meent. De N.C.R.V. en de K.R.O. staan er gunstiger voor: zij weten, tot wel-

W. VOGT

...in het zoeklicht...

ke kringen ze zich richten. Het Prot. Chr. en het R.K. onderwijs anderzijds aanvaarden de uitzendingen des te gemakkelijker, omdat zij elk op hun beurt weten, dat de uitzendingen beantwoorden aan de door hen te stellen eisen. Wie de schooluitzendingen beluistert, weet, dat in die half uur-tjes zaken aan de orde komen, waarbij steeds weer de geestelijke achtergrond op te merken valt. Men moet volkomen vreemdheid in de onderwijswereld zijn, wanneer men niet weet, dat opvoeding en onderwijs gegeven worden van een geestelijke achtergrond uit. Wij mogen er wel eens om gelachen hebben, dat in bepaalde kringen zelfs een vak als rekenen nog gezien wordt tegen die achtergrond (een bepaalde rekenmethode bijv. vond in sommige kringen geen sympathie, omdat zij op een niet te aanvaarden wijsgerige grondslag berustte) de realiteit gebiedt intussen maar, dat we deze zaken niet zonder meer kunnen voorbij gaan.

Het karakter van de schoolradio-uitzendingen is zo, dat doorgaans aardrijkskunde, geschiedenis, muziek en zang, natuurlijke historie aan de orde komen. Met andere woorden: onderwerpen, waarbij bijna altijd de geestelijke „achtergrond” aanwezig is. Misschien nog duidelijker: in vele gevallen zal men juist bij die onderwerpen genoodzaakt zijn te laten merken van welke achtergrond uit men de stof geeft.

De vraag, waar het dus op aankomt is deze: zullen de A.V.R.O. en de V.A.R.A., beide omroepen met wellicht overwegend leden uit de sector van de voorstanders van Openbaar en Neutraal Bijzonder Onderwijs, in staat zijn schooluitzendingen samen te stellen, welke de instemming hebben van de leerkrachten, de leerlingen en hun ouders.

Wat de leerkrachten betreft, geloven we wel, dat een overgrote meerderheid te vinden zal zijn voor dergelijke uitzendingen; de leerlingen zullen stellig er van genieten: we mogen op grond van het feit, dat V.A.R.A. en A.V.R.O. beide uitstekende jeugd-uitzendingen verzorgen aannemen, dat het met de aantrekkelijkheid van de programma's voor de kinderen stellig in orde komt, een andere vraag is, of de ouders van de openbare school wel allen instemming zullen betuigen.

Laat men bijv. niet vergeten, dat in talrijke streken van ons land de openbare school, wat de ouders der school-

gaande leerlingen betreft, sterk afwijkt van hetgeen men doorgaans onder openbaar onderwijs verstaat! Persoonlijk kennen wij openbare scholen, waar de schoolbevolking afkomstig is uit een milieu, dat niets weten wil van A.V.R.O. of V.A.R.A., op zijn minst geen prijs stelt op uitzendingen, van deze zijde verzorgd en samengesteld. Natuurlijk zal men tegenwerpen: „goed laten deze „openbare” scholen de uitzendingen dan maar niet beluisteren. Het is vrijblijvend”. Of dit de oplossing is, willen we voorlopig buiten beschouwing laten. Het was ons er nu alleen om te doen op te merken, dat op het onderhavige terrein allerlei moeilijkheden zullen voorkomen.

Ten slotte nog één opmerking.

We hebben al gezegd voorstander te zijn van de grootst mogelijke samenwerking en voegen er aan toe, dat wij persoonlijk geen bezwaar zouden hebben tegen gezamenlijk verzorgde of opgestelde programma's van A.V.R.O. en V.A.R.A. Maar we zijn wel zeer benieuwd naar de wijze, waarop men in de toekomst dit alles denkt te organiseren en welke onderwerpen aan de orde zullen komen. Zal men bijv. grote Nederlanders als een Erasmus, Hugo de Groot, Thorbecke, Troelstra, Abram Kuyper, Nolen, enz. enz. dichter bij onze opgroeiende jeugd brengen en daarbij dan de passende vorm vinden, die zonder accentuering naar enigerlei richting de leerlingen van M.O. en V.H.O., om maar eens een onderwijs-tak te noemen, boeit? Op deze en vele andere vragen zal de praktijk straks het antwoord moeten geven.

Wanneer het Dagelijks Bestuur van de A.V.R.O. het voorstel van de V.A.R.A. heeft afgewezen, is dat stellig op degelijke gronden geschied. Zullen wij in de nabije toekomst daaromtrent iets meer vernemen? En met „wij” bedoel ik dan ook alle niet-leden van de A.V.R.O., voor wie het, nu de openbare school min of meer bij de zaak betrokken is, van het grootste belang geacht mag worden te weten, wat in de nabije toekomst van de zijde der radio-omroepverenigingen voor dit onderwijs in het vat zit.

AMSTERDAM IN TOUW

De afdeling Amsterdam houdt een algemene ledenvergadering op Donderdag 12 Januari, des avonds te 8 uur in zaal 4, 2e étage van het Parkhotel, ingang Hobbemastraat. Op de agenda staan o.a.: Verkiezing van vier bestuursleden. (Het bestuur stelt voor te benoemen in de vacature mr. H. J. Boelen, de heer G. van Schagen, secretaris van het Hoofdbestuur van de J.O.V.D.; in de vacature H. Pekelharing, de heer W. J. de Bruyne, opticien, voorzitter van de vakgroep opticiens en voorzitter van de contactcommissie voor de middenstand van de afdeling Amsterdam van de V.V.D.; in de vacature J. Jonges Jr., de heer J. Rozeman, hoofd ener Openbare Lagere School, oud-bestuurslid onzer afdeling; in de vacature mr. J. S. Baron van Harinxma thoe Slooten, de heer ir. J. P. Hulsmann, directeur van de Nederlandsche Dok- en Scheepsbouw Mij. v.o.f.; verkiezing van één lid voor de bestuursraad; vaststelling van de candidatenlijst voor de verkiezingen voor de Provinciale Staten; voorstel tot oprichting van een Vrouwengroep in de afdeling; goedkeuring Ontwerp-reglement der Vrouwengroep.

Mr. W. H. Fockema Andreae, Staatssecretaris van Oorlog, zal na afloop een lezing houden over: „Het Atlantische Pact”.

Op Maandag, 16 Januari, des avonds te 8 uur, zal prof. mr. C. W. de Vries spreken over „Nieuwste verhoudingen van de Regering tegenover het parlement” (in Bellevue, ingang Marnixstraat).

MIDDENSTANDSREVUE 1949

Wanneer wij de balans opmaken, moeten wij vaststellen, dat het voor velen een zorgvol jaar was

De faillissementsstatistiek toont een onrustbarende stijging van het aantal mistukkingen, vooral onder kleine zakenlieden. Velen, die in de afgelopen jaren met aanvankelijk succes de eerste schreden op het zakenpad hebben gezet, moesten tot de voor hen minder prettige ontdekking komen, dat men, om als middenstander te kunnen slagen, over een moreel en financieel flinke ruggegraat moet beschikken. Nu het er weer op aankomt, commerciële gaven en vakmanschap te ontplooiën, blijkt maar al te dikwijls, dat degenen, die in tijd van goederenschaarste en geldruimte voor de wind konden zeilen, thans de kunst van het voorzichtig laveren niet voldoende meester zijn. Wat er thans gebeurt is dus in de eerste plaats als een zuiveringsproces te beschouwen, dat verder doorwerkt naarmate de concurrentie zich herstelt. Zolang de totale koopkracht vrijwel op peil blijft en de werkloosheid binnen de huidige engere grenzen kan worden gehouden, is er gelukkig geen sprake van een naderende crisis. Men moet deze ontwikkeling zien als een herstel van meer normale verhoudingen in de inkomensbesteding, welke in de afgelopen jaren van schijnwelvaart te veel op luxe was gericht, gevolg van de toen nog bestaande geldruimte.

Stijgende kosten en belastingdruk

De zware belastingen hebben daaraan een einde gemaakt en met de nog stijgende sociale lasten het bedrijfsleven in moeilijkheden gebracht. Vele ondernemingen kwamen daardoor in een ongunstige liquiditeitspositie: het evenwicht tussen opbrengsten en kosten was verstoord en het bedrijfskapitaal teerde op veront-rustende wijze in. Verlaging van de belastingdruk, vooral voor kleinere ondernemingen is dringend noodzakelijk. Een wetsontwerp is hiertoe aanhangig, doch biedt, zoals het daar ligt, nog weinig verlichting. Daarnaast zullen de kosten zoveel mogelijk gedrukt moeten worden, terwijl een voorzichtige inkooppolitiek niet minder geraden is. De regering overweegt bijzondere creditfaciliteiten, waaruit wel blijkt, dat ook zij de moeilijkheden erkent.

Het komende jaar zal uitwijzen of de teruggang inderdaad tijdelijk is en door hard werkende, verstandig handelende middenstanders kan worden opgevangen. Immers dan zullen de devaluatiegevolgen beter zijn te overzien, waarbij de loon- en prijspolitiek en de huurverhoging op de voorgrond staan. Bovendien zullen wij dan de duizenden uit Indonesië terugkerende militairen en repatriërende landgenoten aan werk moeten helpen, wat de verhoudingen op de arbeidsmarkt zeker zal beïnvloeden. Dat voortzetting van de zo gewaardeerde Marshallhulp daartoe een eerste vereiste is, spreekt vanzelf.

Gelukkig is onze internationale economische positie in het afgelopen jaar iets verbeterd; al blijft het tekort op de betalingsbalans nog ontstellend groot, toch is het gelukt de invoer voor ongeveer ¼ door uitvoer te dekken. Dat geeft de burger weer wat moed!

Schrale oogst van de wetgever

Wij hebben reeds eerder erop gewezen, dat het wetgevend apparaat t.a.v. middenstandsangelegenheden een opvallende improductiviteit

Mr. P. J. OUD zal UITSLUITEND VOOR LEDEN van de afdeling Amsterdam op Dinsdag 10 Januari om half negen in het Minerva-paviljoen spreken. Onderwerp: het door onze Kamerfracties gevoerde politieke beleid in de Indonesische kwestie. Eventuele vragen zullen door de spreker worden beantwoord.

teit vertoont. Lang gekoesterde wensen werden nog steeds niet vervuld, hoewel de volksvertegenwoordiging niet heeft nagelaten de regering haar tekortkomingen onder het oog te brengen. In het nieuwe jaar zullen wij vermoedelijk de indiening van het ontwerp ener nieuwe Winkelsluitingswet tegemoet mogen zien, waarbij — in overeenstemming met onze wensen — ruime armslag voor nadere regeling door lagere organen zal worden gegeven. Of de hernieuwde aandrang van de samenwerkende middenstandsbonden inzake een spoedige wettelijke regeling van het cadeaustelsel succes zal hebben, moet nog worden afgewacht. De herziening van de Vestigingswetgeving blijft op onze nieuwe agenda prijken, evenals het in uitzicht gestelde nieuwe statuut voor de Kamers van Koophandel en Fabrieken.

In het afgelopen jaar is de eerste parlementaire stap in de richting van publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie gezet, zij het niet met onverdeelde instemming. Indien ook de Eerste Kamer in het prille nieuwe jaar het wetsontwerp aanneemt, kan men zich in de hiervoor rijpe bedrijfstakken aan de voorbereiding van de toepassing gaan wijden. Versterking van de vrije organisaties is daartoe niet minder noodzakelijk dan harmonische samenwerking tussen deze onderling.

Kort voor het scheiden van de markt heeft de regering in de Tweede Kamer een verklaring afgelegd over de loon- en prijspolitiek, waarbij mededeling is gedaan van het resultaat van het overleg met de Stichting

van de Arbeid inzake de derde loonronde.

De drie landelijke middenstandsbonden, die weer in een Commissie van Overleg samenwerken hebben hierin aanleiding gevonden te voren onder de aandacht te brengen, dat zij op het standpunt staan, dat alle kostprijsverhogingen behoren te worden doorberekend. Ook deze bevolkingsgroep staat voor grote moeilijkheden en zij mag niet, als de vorige maal, de dupe van het regeringsbeleid worden.

De Minister van Sociale Zaken heeft de wenselijkheid van doorberekening der hogere kosten niet afge-wezen, zodat mag worden aangenomen, dat de onaangename ervaringen met de eerste loonbijslag zich niet zullen herhalen.

Sociale voorzieningen

Dezelfde Minister werd tijdens het debat over zijn begroting geducht aan de tand gevoeld over de sociale voorzieningen ten behoeve van zelfstandigen, welke gedurende een reeks van jaren in het vooruitzicht werden gesteld, doch nog steeds niet konden worden gerealiseerd. Onder

MINISTER JOEKES
...aan de tand...

parlementaire druk heeft de regering, die aanvankelijk weinig hiervoor gevoelde, de toezegging gedaan, dat zij op korte termijn een noodvoorziening inzake Kinderbijslag aan zelfstandigen aanhangig zal maken. De uitkeringen zullen ongeveer de helft van die aan loonarbeiders bedragen, waar tegenover staat, dat van betrokkenen geen premie zal worden gevorderd, aangezien de kosten uit 's Rijks kas worden betaald. Wij zullen ongetwijfeld nog wel eens gelegenheid vinden

dieper op dit vraagstuk in te treden, waarbij wij nu reeds willen vaststellen, dat naar onze opvatting Ouderdomsvoorziening voor deze categorie het meest urgent is.

Matige vooruitzichten

Zo naderen wij thans de laatste streep en trachten iets te worden omtrent hetgeen de toekomst ons zal brengen. Te veel valt, dat de bestaande moedigen zich ook in 1950 zullen de voorvoelen. De hoogte van het veau en de zich voortzettende ding in de besteding der inkomsten zullen ongetwijfeld oorzaak zijn voortgaande daling der omzetting, betekent, dat handhaving van het evenwicht slechts mogelijk zijn door verder op de bedrijfskosten te bezuinigen en een voorzichtige kooppolitiek te volgen. In het komende jaar zal blijken, wie een vinding, beleidvol zakenman is!

De onzekere internationale stand drukt zijn stempel op de bieden des levens, maar wanneer daartegenover zien, hoe lang maar zeker over de landen van oude beschaving een geest van meenschapszin en samenwerkzaamheid vaardig wordt, die zich hard verzet tegen elke aanslag op de vrije en economische vrijheid onze cultuur, dan durven wij hopen, dat de komende jaren, die in 1950 toch wel met een tegemoet te zien zijn.

De jongeren voor

Ook in Naarden-Bussum en streken is nu opgericht een afdeling van de Jongeren Organisatie voor Vrijheid en Democratie. Er is een voorlopig bestuur gekozen dat bestaat uit:

O. Suurenbroek, voorzitter; van Moppes, penningmeester; H. Heimanson, J. S. J. Dietz, W. H. de Leeuw, secretaris.

Ook in Bussum zullen zij ten door gezellig contact, debatscursies enz. bij de jongeren bijdragen tot de versterking van de organisatie te wekken voor de jongeren, die onze maatschappij redden.

Van belang

De mededeling van de directie van Aero-Holland, dat zij er toe moet overgaan om haar bedrijf stop te zetten, heeft ver buiten de kring van direct belangstellenden in het luchtvaartbedrijf de aandacht getrokken. Vooral, omdat de directie in haar mededeling over het stopzetten van het bedrijf ook heeft medegedeeld, dat er politieke factoren zijn geweest, welke tot deze stopzetting geleid hebben. Dit lijkt ons van belang en men zou wensen, dat een nadere toelichting over deze factoren kon worden verkregen. Dan zal ook blijken, of er voor de Staten-Generaal aanleiding bestaat nader op deze stopzetting door middel van vragen of het houden van een interpellatie in te gaan.

Brandende!

Wijlen Dresselhuys heeft eens gesproken van het brandende houden van de lampen, van het voortdragen van de fakkel van de liberale gedachten van geslacht tot geslacht, over de ja-

ren heen. Dit kwam ons weer in de herinnering nu wij aan het begin van het jaar 1950 staan, dat de helft van de twintigste eeuw keert. Een jaar, dat voor de toekomst van ons vaderland en Indonesië van buitengewone betekenis zal zijn. Een jaar ook, dat van het Neder-volk eendrachtigheid en saamhorigheid zal vorderen en op welk terrein dit maar mogelijk zal worden. Een jaar ook, dat van onze partij grote acties zal vragen voor het uitdragen van de lijnen van de vrijzinnige gedachten, opdat de toekomst van ons volk zo goed mogelijk voorbereid is. De liberale gedachte krijgt de wind steeds in de zeilen; de verkiezingen in Nieuw-Zeeland en Australië zijn er het beste bewijs voor. Het geeft extra kracht en extra steun aan het Nederlandse volk, dat de strijd ter verbreiding van de liberale gedachte, dat geeft ook kracht om de brandende te houden van geslacht tot geslacht. En daarom gelden zeker de woorden van I. J. van der Meer: nestet voor ons bij het begin van het jaar 1950.

„de lendenen omgord en brandende de lampen, zo roept het jaar U toe, nu g' aan zijn ingang staat.“

Weest vaardig en bereid tot werken, diene de zaak tot scheiden, als Gods ure slaat!

Amy Groskamp-ten Have vraagt:

Kijkt U nog eens om?

OP DE DREMPEL VAN HET NIEUWE JAAR

Bij de jaarwisseling past het ons even om te kijken naar wat achter ons ligt. Als wij met de eerlijk durvende ogen der zelfkritiek terugkijken op het afgelopen jaar, dan zien wij dat veelal onze aandacht, onze tijd en onze belangstelling dierend in beslag genomen werden door veel dat nutteloos, nodeloos, tijdrovend en zelfs schadelijk was.

Wij zien, dat wij maar al te vaak de ledige veelheid onzer uren hebben trachten te ruilen voor andere leegten, waarvan de schijnbare belangrijkheid ons met sterke koorden bond aan het kleine alledaagse geveuren. Belemmeringen en uiterlijkheden waren de zelf opgerichte muren, waartussen ons leven zich voortbewoog.

Wij zien, dat wij te vaak onze dagen hebben gevuld met het minst belangrijke, want wij zijn niet geboren uitsluitend tot het uiterlijk geveuren; wij zijn evengoed geboren tot de innerlijke daad.

Zo verblind zijn wij door onze stuwende dadendrang, dat wij de grote fundamentele waarheid niet meer kunnen zien, n.l. dat de betekenis der dingen niet komt van de dingen tot ons — maar uitgaat van ons innerlijke zelf naar de dingen. En dat geldt op ieder gebied.

Dat wat uit het ons omringende tot ons komt, hebben wij er eerst zelf in gelegd. Wij vrouwen van het thuisfront vergeten maar al te vaak, dat wij het uiteindelijk zijn, die de richting aangeven. Wij zijn het die ons stempel drukken op meningen en gesprekken.

Het is iets dat veel teveel wordt vergeten.

Het is deze innerlijke daad van welbewust stelling nemen, die ons het bezien der dingen nader brengt, en die van onze handelingen persoonlijke betekenissen maakt in plaats van groeps reflexen.

Kijkt U nog eens om?

Waart gij in het afgelopen jaar slechts een-uit-velen, of waart gij een persoonlijkheid?

Het zijn de trouwe meelopers die de partij groot maken maar het zijn de persoonlijkheden die een partij roots kunnen maken.

Op de drempel van het nieuwe jaar.

Wat ziet gij als gij terug schouwt? Alleen mislukking, strijd en verlies? Dreiging en onenigheid?

Of — ziet gij ook het glore van de nieuwe dageraad met mogelijkheden, die uitgebuit kunnen worden, moeten worden en.. zullen worden? — datgene wat wij in de dingen hebben gelegd keert als zodanig tot ons weder en dat legt een zware verantwoordelijkheid op onze schouders, een verantwoordelijkheid waaraan wij allen zonder onderscheid moeten helpen dragen — ook wij vrouwen — juist wij vrouwen omdat onze invloed hoe subtiel ook zo oneindig verrekend is.

Met een schone lei

Vroeger begonnen onze voorouders het nieuwe jaar „met een schone lei”. Dat was in de tijd van een jaar nog een streng afgegrensd en begreepd tijdsbegrip was. Toen het afsluiten van een jaar een mijlpaal was. Grenzen zijn er om te worden overschreden en mijlpalen in dingen uit de oude doos, precies als goede oude gewoontes.

Onze grootvaders en overgrootvaders zaten op Oudejaarsavond op kantoor om de balans af te sluiten: het nieuwe jaar werd met een schone lei begonnen. Onze overgrootmoeders gingen met ordenende hand langs de kasten en laden. De kleine of najaars- schoonmaak zorgde ervoor, dat het huis met het nieuwe jaar inging in een staat van keurigheid.

En het waren niet alleen de kantoorboeken en het huisraad, die voor het nieuwe jaar op orde werden gebracht. Vele ouderwetse mensen maakten het einde van het jaar een lijst

van diegenen wie zij een contra beleefdheid of een attentie schuldig waren: men nam niet gaarne oude verplichtingen mede in het nieuwe jaar. Er ligt een mooie gedachte ten grondslag aan dit schoon schip maken, wanneer dit betekent: zich innerlijk en uiterlijk voorbereiden op het nieuwe dat gaat komen.

Laten wij iets van die goede oude gewoontes in toepassing brengen en ons welbewust voorbereiden op hetgeen wij in het komende jaar zullen kunnen geven.

Laten wij op de drempel van het nieuwe jaar voor goed afrekenen met vooroordeel en behoudendheid opdat wij het nieuwe waarlijk met een schone lei kunnen tegemoet treden.

Een geleidewoord

Er is nog zo'n goede oude gewoonte die helaas in onbruik is geraakt: als vroeger iemand een verre reis ging maken dan gaf men hem een geleidewoord mede, — een spreuk, een aansporing, — een motto om in zijn banier te schrijven. Tegenwoordig doen we daar niet meer aan. Er zijn geen afstanden meer en als iemand vertrekt zeggen wij: nou tabeh! tot kijk! en we wuiven met een slap handje. We zijn wars van alle sentimentaliteit en dat is niet erg. Maar we geraken ook afkerig van alle sentiment en dat is wel erg! Laten we voor vandaag eens een uitzondering maken: laten we aan de vooravond van onze gezamenlijke verre reis naar het onbekende gezamenlijk eens bedenken welk geleidewoord wel het beste zou zijn om elkander mede te geven. Laten we dat nu eens niet uitstellen maar het dadelijk even aanpakken.. halt.. Daar hebben we het! DAT is het geleidewoord dat wij op onze reis door het onbekende en gevreesde mee moeten nemen: AANPAKKEN!

Aanpakken is synoniem met bereid zijn, met leven — voor-anderen. Voor hen die de toewijding als een kostbaar kleinood in zich mede dragen bestaat geen ondergang — zij behoeven voor geen enkele toekomst be-

vreesd te zijn. Zij vinden op hun levenspad overal iets te helpen, iets recht te zetten en te steunen: zij zijn overal bruikbaar, overal op hun plaats. Zij weten niet van aarzelen en dralen. Hun devies is: Aanpakken! De wet der zelfwerkzaamheid leert ons dat we groeien door doen: door het machtigste opvoedingsmiddel, de daad naderen wij de vervolmaking van ons wezen.

De daad is de bereikte werkelijkheid, het culminatiepunt, het vervulde woord.

Uit ons denken groeit 't woord dat de verzinlijking is van de gedachte. Even innerlijk verwant als de gedachte en het woord zijn het woord en de daad. Leven-denken-spreken-doen is 'n aaneengeschakelde keten van logisch uit elkaar voortvloeiende werkingen. Geen dezer vier werkingen alleen op zich zelf en uit het verband van saamhorigheid gelicht, vermag een harmonisch geheel op te bouwen. En daarom heeft het weinig zin

ons leven in dienst der democratie te stellen, als wij ons bepalen tot denken en spreken zonder meer, zonder dat de daad als werkelijkheidsfactor 't eindpunt van de reeks vormt. Praten en filosoferen is een schoon bedrijf, maar daarmee zonder meer is nog nimmer iets bereikt.

Het geeft niet of wij al praten over maatschappelijke toestanden zoals die wel en niet behoren te zijn, over nood, die gelenigd en onwetenden, die ingelicht, over dwalenden, die geleid en mislukten, die gered moeten worden. Zonder de Daad als sluitsteen van de fraai opgetrokken boog onzer goede voornemens en nobele doelstellingen, hebben onze welgemeende en bezielde woorden niet meer waarde dan ijle rook, die vervliegt. Aan kankeraars en politieke tinnegeters hebben we geen behoefte! Het wachtwoord van hen, die in de grote strijd in de voorste linies vechten is ten allen tijde geweest: AANPAKKEN!

deze Jongere

had gisteravond weer eens zo'n Zaterdagavondprobleem. U kent dat wel. Hij had te kiezen tussen 930 bladzijden Parlementaire Enquête, het lezen van de redevoeringen in de Tweede Kamer, het lezen van een baal Elsevier, het afdoen van correspondentie, het afleggen van een bezoekje, of iets te doen waar hij zin in had. Toevallig kreeg hij toen nog even „Vrijheid en Democratie” van 10 December in handen en dacht: waarom een ander wel een krentenbroodje en kegelavondje en hij niet en zo kwam het dat hij een half uur later zat te luisteren en te kijken naar een „show-film”. Er bestaat niets prettigers dan een show-film. Men kan zijn oren dicht doen en kijken en zijn ogen dichtdoen en luisteren. Allemaal „tough guys” spelen erin en alles komt dik in orde. Het rijke meisje krijgt de arme man, of neen, eigenlijk omgekeerd en haar familie heeft er vrede mee.

Je voelt de latente krachten, waarover je als man zijnde beschikken kan, als je daar zo'n paar uppercuts ziet uitdelen. Je ademt zo eens heel diep de niet zo verse lucht naar binnen en gooit zelf de hoorn met een smak op de haak, je doet zelf big business met ronkende vliegmachines die je nog net kunt halen, en bent zelf de gevierde maestro. En als je om je heen kijkt dan bemerk je dat al die mensen ook denken dat zij die „tough guy” zijn, dat zijzelf hun chef aanspreken

met „Now listen brother”, met een dreigende nadruk op dat listen.

En om negen uur precies lopen we weer met ons kraagje hoog op door de natte straat, als tweelingbroertjes van Kringelein. En toen deze jongere thuis kwam las hij nog maar een stukje Haagsche Post en Zondagmiddag ging hij naar de voetbal en Zondagavond las hij de redevoeringen die in de Tweede Kamer uitgesproken waren. En zo was het weekend weer broederlijk verdeeld tussen prof. Romme en prof. Wilkes. En op zijn bureau lagen Elseviers Weekblad en de Sportkroniek vredig op elkaar. En hij had gelezen dat prof. Gerbrandy had gezegd dat het geen fair play was geweest van de Regering en dat die schuiver van Lenstra politiek was bekeken.

En hij dacht er aan dat alles in het leven zo dicht bij elkaar lag. Pieter Sjoerd staat eenzaam en Abe staat eenzaam. Dr. Hirschfeld naar Batavia en prof. Wilkes naar Milaan. En Kraak verwerkt de ronde bal en het Nederlandse volk de ronde tafel.

En Karel Lotsy en Dr. Drees de gangmakers van ons volksbewustzijn.

Het zal allemaal wel goedkomen. Tenslotte hebben we een wondertent en goodwill in het buitenland.

Ceterum censeo....

A. D. OLESCENS.

Baron von Münchhausen gaat naar een wonderlijk eiland

„Baron von Münchhausen vulde zijn glas nog eens en zette zijn verhaal voort: Er gingen heel wat weken overheen, vrienden voordat ik een kapitein gevonden had, die bereid was mij op een tocht naar het eiland Autarkistan te vergezellen. Dit eiland had al sinds lange tijd op mijn verbeelding gewerkt, maar ik was nog nooit in de gelegenheid geweest het te bezoeken. Het is gelegen midden in een wereldzee en gemakkelijk te bereiken. Desondanks hebben maar weinig reizigers het eiland gezien, want elk buitenlands schip, dat de haven nadert, wordt terstond aangevallen. Een generatie geleden was Autarkistan nog een der voornaamste mogendheden van de wereld. Jaar in, jaar uit, verheugde het zich in een enorme welvaart. In alle delen der wereld werden zijn schepen en goederen aangetroffen en de beste producten van alle landen vonden in Autarkistan goede aftrek. Toen kwam de wereldoorlog en verstoorde het oude internationale economische systeem. In Autarkistan verrees een nationalistische beweging onder het motto „Autarkistan voor de Autarkiërs”. Zij won zeer snel terrein, kwam aan het bewind en gooide het gehele economische systeem van het land onderste boven. Op de invoer van buitenlandse goederen werd de doodstraf gesteld en sinds die dag leefde Autarkistan slechts van zijn eigen voortbrengselen. Dit dan vrienden, bij wijze van inleiding. En nu zal ik jullie vertellen van mijn eigen bevindingen in dit vreemde land.

De reis naar Autarkistan werd zonder ongelukken volbracht. De vierde dag kregen wij land in zicht. De opgaande zon wierp haar eerste stralen op een gigantische muur, die het gehele eiland omringde. Toch was het nog niet eens deze muur welke de aandacht trok. Veel indrukwekkender was het onnoemelijk aantal fabrieksschoorstenen, die van achter de muur naar de hemel oprezen en in geweldige letters het opschrift „TOHU-BOHU” droegen, wat betekent: „Koopt Autarkisch”. Ik kreeg echter niet de kans de kust nauwkeuriger op te nemen, want een bootje was langszij gekomen om te vragen wat wij in Autarkistan wensten. Eerst na lang en moeizaam onderhandelen, kreeg ik een speciale vergunning om aan land te gaan. Ik mocht evenwel maar een dag blijven, en dan nog alleen onder voorwaarde, dat ik strikt de hand zou houden aan alle gewoonten en wetten van het land. Ik hoopte niettemin, dat ik aan het eind van de dag verlenging van het verlof zou kunnen krijgen en verliet vol verwachting het schip. Ons bootje voer snel de haven door, die blijkbaar alleen gebruikt werd als ligplaats voor roeiboortjes, want er was geen teken van leven te bekennen. In het midden stond een groot monument. Het stelde een man voor, die in een omheining stond en een sterke gelijkheid vertoonde met dat bekende type der oude wereld, de commissionair in effecten. Mijn metgezellen stonden perplex, dat ik geen kniebuiging voor het beeld maakte, en legden mij uit, dat het St. Bankroetius, de patroon van het eiland was. Zij vertelden mij, dat hij de God van de hausses was en het middelpunt van de religie in Autarkistan. De heiligste voorschriften van deze godsdienst bepaalden, dat de prijzen zo hoog mogelijk moesten zijn; het ideaal zou dan zijn bereikt, wanneer de prijzen zo hoog kwamen, dat niemand ze meer kon betalen; de lonen daarentegen moesten zo laag mogelijk gehouden worden. Dit was de beste wijze om het economische belang van het land te bevorderen. Indien tengevolge van de hoge prijzen, de goederenvoorraden toenemen, dan worden ze geofferd aan St. Bankroetius; zij worden dan hetzij aan zijn voeten verbrand of rondom het monument in zee geworpen. (De schrijver dacht hierbij aan Brazilië, Canada, Argentinië en de Verenigde Staten). En om te verhinderen, dat de haven door al die in het water gesmeten producten allengs in bouwland zou veranderen, had men een zeer deugdelijk dregstelsel bedacht om de offergaven regelrecht naar zee te transporteren. Het is de trots van het gehele land, dat het in staat is dagelijks duizenden tonnen van zijn beste producten aan zijn godheid te offeren.

Terwijl ik mij nog aan boord bevond, had het mij reeds getroffen, dat de Autarkische ambtenaren er zo vreemd uitzagen. Ofschon het bepaald koud was, droegen zij kleren van papier. Daarbij kwam nog, dat zij broodmager waren. Naar gelang ik het land naderde, was ik echter hoogst verbaasd te zien, dat iedereen papieren kleding droeg. Later ontdekte ik de reden ervan. Autarkistan heeft geen andere grondstoffen voor de textielindustrie, dan katoen, en tengevolge van een ontdekking, gedaan in het jaar 1933, wordt deze katoen niet gebruikt voor menselijke kleding, maar voor aanleg van wegen (de schrijver zinspeelde hier op de Verenigde Staten). Men vertelde mij, dat onder de wegen in Autarkistan een dikke laag katoen was aangebracht, waardoor ze beter werden voor het verkeer. Het leek mij een dwaas verhaal, maar aangezien ik beloofd had de zeden des lands te zullen eerbiedigen, zeide ik er niets van. In ieder geval was de prijs van de katoen door deze vreemde soortige handelwijze dermate omhoog gedreven, dat slechts een paar van de rijkste inwoners zich de weelde konden veroorloven, katoenen kleren te dragen.

Vervolgens werd mijn aandacht afgeleid door een vervaarlijk loeiend geluid. Mijn verbaasheid bemerkend, verklaarde een van de vriendelijkste mij toegevoegde beambten, dat dit geluid afkomstig was van de kudde vee, die dagelijks naar de destructor werd gedreven om daar in enkele ogenblikken in lijn veranderd te worden. Naar men mij vertelde, werden niet minder dan 50.000 stuks gezond vee, sommige zelfs drachtig, elke maand in lijn veranderd.

„Maar wat doen jullie met al die lijn?” vroeg ik. „Dat is me ook een vraag,” zei de man. „Weet u dan niet, dat op een afstand van een mijl buiten het eiland een brede geul van lijn is gelegd om te verhinderen, dat vreemdelingen de muur naderen en er over klimmen.”

Ik ontdekte al ras, dat er slechts een nauwe doorgang van een paar meter in deze wonderlijke „burgwal” is opengelaten, waardoor we naar binnen konden gaan. Indien een vreemdeling probeert, op een andere plaats binnen te dringen, blijft hij in de lijn steken en komt er even jammerlijk in om, als een vlieg op het vliegenpapier. Sedert de stichting van het rijk Autarkistan is er evenwel nog nooit iemand op deze wijze gevangen. De verdediging van de staat wordt echter van zo groot belang geacht, dat de inwoners gewillig elke maand hun 50.000 stuks vee opofferen.

We waren nu aan de wal geko-

WEG MET AUTARKISTAN!

In deze tijd, waarin steeds sterker de roep gehoord, maar helaas nog niet overal verhoord wordt om te komen tot de liberalisering van het handelsverkeer, om een einde te maken aan de autarkische gedachte, welke een groot deel van de wereld nog te zeer gevangen houdt, is het wel nuttig en aardig tevens om eens een citaat van vele jaren geleden (1934) te lezen uit the Economist. Het betreft hier een satire, in de vorm van een reisverhaal van baron von Münchhausen, dat de dwaasheden aan de kaak stelt, waartoe het streven naar autarkie leidt.

men. Ik was niet in staat geweest, mij van Autarkisch geld te voorzien, dewijl Autarkistan geen handel met het buitenland drijft: derhalve ging ik terstond naar de voornaamste bank om wat geld te wisselen.

„Wat zijn dat voor plaatjes?” vroeg de kassier. „Dat zijn geen plaatjes”, antwoordde ik, „dat zijn bankbiljetten, kostelijke bankbiljetten, die voor 100 % door goud gedekt worden.” Deze verklaring zeide hem echter niets. In Autarkistan gebruikt men n.l. geen geld meer, zoals men in de oude tijd deed. Goederen worden eenvoudig tegen elkaar geruild. Hij gaf mij de raad, dat ik, wanneer ik iets wilde kopen, mijn ring of mijn horloge in ruil zou aanbieden. Tegelijkertijd drukte hij mij echter op het hart voorzichtig te zijn, want als de politie mij betrapt, dan zou het niet uitgesloten zijn, dat ik ter dood veroordeeld werd wegens het invoeren van buitenlandse goederen. Ik dankte hem en verliet het kantoor.

Toen ik op straat kwam, drong een heerlijke lucht van gebrande koffie mij in de neus en ik voelde plotseling, dat ik uitgehoord was. Het was al over elfven en in de haast om weg te komen, had ik vergeten, aan boord te onthijten. Dus vroeg ik de eerste, de beste politie-agent, waar ik het best een kop koffie kon drinken. „Koffie drinken?” herhaalde hij en keek mij aan, alsof hij met een gek te doen had. „Koffie drink je niet. Het is het beste varkensvoer, dat er bestaat, maar het kan natuurlijk ook gebruikt worden om er stookgas van te maken (de schrijver zinspeelde hier op Brazilië). Maar drinken, niks hoor. Niet in Autarkistan. Hoe zou dat trouwens kunnen? Het is niet eens een vloeistof.”

Ik zag in, dat het geen nut had, hierover te debatteren, en vroeg alleen nog, waar die koffielucht vandaan kwam. De agent wees naar de geweldige schoorstenen, die ik al opgemerkt had en zeide, dat het kwam van de fabrieken der Nationale Herstel Industrie van Autarkistan. Zij waren daar altijd op zoek naar nieuwe methoden om voor de producten van het land een nieuw emplot te vinden. Op het ogenblik bleek men koffie te verbranden om er broeikassen mee te verwarmen, waar men sinds enige maanden tropische vruchten kweekte.

„Maar dat moet afschuwelijk duur worden,” zeide ik. „Waarom kopen jullie die vruchten niet van de landen, waar zij groeien in ruil voor de koffie, die jullie nu gebruiken om de broeikassen te verwarmen? Dat zou ongetwijfeld veel goedkoper zijn.”

Een ogenblik stond hij als met stomheid geslagen. Toen beval hij mij kortaf, hem te volgen. Op het dichtstbijzijnd politiebureau vernam ik, dat ik gezondigd had tegen de lasterwetten van Autarkistan en dientengevolge ter dood veroordeeld was. Maar daar ik de eerste vreemdeling was, die sinds jaren het land bezocht, liet men Genade voor Recht gelden. Langer op het eiland te blijven was echter uitgesloten. Mijn schip zou binnen een uur moeten vertrekken; anders zou ik in de lijmgordel worden geofferd.

Ik haastte mij naar de haven. Onderweg merkte ik, dat buiten de huizen allerlei mensen uit koppen stonden te drinken en tussen elke slok de huismuur kusten. Ik dacht, dat dit het een of ander godsdienstig gebruik was, maar om zekerheid te krijgen vroeg ik aan een vreemdeling naar de reden. Hij vertelde mij, dat men in 1933 ontdekt had, dat cement harder werd door er suiker aan toe te voegen. Daarom wordt nu de cement met een grote hoeveelheid suiker gemengd, wanneer men huizen gaat bouwen (de schrijver zinspeelde hier op de Verenigde Staten). Daardoor neemt de vraag naar suiker sterk toe, zodat de prijs gelukkig dermate gestegen is, dat de arme mensen niet in staat zijn suiker te kopen. Daarom likken zij nu de muren om de zoete smaak.

Dit was wel de druppel, die de emmer deed overlopen. En dankbaar verdween ik in allerijl, want deze dwaasheid van Autarkistan begon op mijn zenuwen te werken.

Münchhausen nam een flinke slok en zette zijn verhaal voort, toen zijn vrienden hem in de rede vielen en hem verzochten toch alsjeblief in zijn verhalen de waarheid niet zo veel geweld aan te doen. Nog nooit, meenden zij, had hij zo geweldig gelogen als vandaag. Münchhausen lachte spottend: „Jullie denken natuurlijk, dat ik gelogen heb, toen ik over het leven in Autarkistan vertelde? Misschien heb ik zo nu en dan mijn verhalen een beetje opgesmukt, maar geloof mij, vrienden, vandaag heb ik bij wijze van uitzondering niets dan de waarheid gesproken en jullie geloven mij niet.”

Met deze woorden stond Münchhausen op en verliet bedroefd de taveerne.

Het is een verhaal uit 1934. Een verhaal, dat alweer vijftien jaar geleden geschreven is. En het zou helaas ook in het jaar 1949 geschreven kunnen zijn. Als men deze satire, welke ook thans nog een grote actualiteit bezit gelezen heeft, dan komen de dichtregels in de gedachten van Camphuyzen:

„ach, waren alle mensen wijs en wilden daarbij wel; de aarde was een paradijs, nu is zij meest een hel.”

Nederlandse Spoorwegen:
kan dat nu niet?

Pag. 6

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Waar het om gaat

Wie onze beschouwingen in de loop der jaren heeft gevolgd, weet, dat wij geen grote bewonderaars zijn van de buitenlandse politiek der Verenigde Staten in het algemeen. Wij beseffen, dat een jonge natie, die steeds haar kracht gezocht heeft in het isolationisme op het moment, waarop zij gedwongen wordt in de wereldpolitiek de leidende rol te vervullen, niet op eenmaal over de daartoe noodzakelijke krachten beschikt. De politiek ten aanzien van het Verre Oosten is dan ook geenszins op een succes uitgelopen.

Men zou echter verkeerd doen alleen maar te zien naar datgene, wat zich in Azië afspeelt. Zeker, wat daar geschiedt, is hoogst ernstig. En de teruggang in de laatste jaren komt ons voor van zeer grote draagwijdte te zijn. Wij mogen echter niet vergeten, dat er met betrekking tot Europa wel zeer belangrijke winstpunten zijn geboekt en dat de Amerikanen op een beslissend ogenblik niet hebben gearzeld die maatregelen te nemen, die van ontzagwekkende betekenis zijn gebleken te zijn. Europa was totaal verarmd, was geestelijk ontredderd. Hier in Nederland waren wij er, ondanks de schrikkelijke plundering en het economische verval, in vergelijking met andere Europese staten met betrekking tot de geestelijke ontreddeering waarlijk nog niet het slechtste aan toe. Maar zeer terecht heeft president Truman vorige week in zijn boodschap aan het Amerikaanse Congres opgemerkt, dat het grootste deel van Europa en het Middellandse Zeegebied onder totalitaire druk in elkaar dreigde te storten.

* * *

Wanneer wij ons nog eens die situatie van kort na het einde van de oorlog voor de geest roepen, dan kunnen wij ons des te beter de geweldige verbetering realiseren, die zich hier in het Westen heeft voltrokken. Er is nieuwe hoop en daarmee nieuwe kracht gekomen. Laten wij ons echter ook goed realiseren, dat wij er nog lang niet zijn. Laten wij ook mogen herinneren aan de zin van ons betoog van de vorige week: denken wij er aan, dat de mens niet wordt vergeten. Dat moet, naar onze mening, juist het grote onderscheid zijn met het communistische systeem. Wij zien met betrekking hiertoe niet voorbij het idealistische uitgangspunt, dat de theoretische grootmeesters van de communistische leer zich hebben gesteld, maar de politiek der Sowjet-machthebbers wordt mede bepaald door het oud-Russische nationalisme en van zeer grote betekenis is ook, dat het totalitarisme er in is geïncorporeerd. Naar onze mening is het dan ook volslagen onjuist om te menen, dat de onderdrukking van de mens alleen maar in de overgangstijd naar het communisme zal voorkomen. Deze onderdrukking en de volkomen wegeijfering van de mens zijn aan het stelsel inhaerent. Trouwens, zou men geloven, dat machthebbers, die tientallen van jaren dictatoriaal met de knoet hebben geregeerd, op goede dag het onderhorige volk uit het niets-zijn zullen opheffen en het vrijheden en rechten zullen toekennen? De historie is daar om te bewijzen, dat zulk een verwachting absurd is; zo iets is nog nooit vertoond.

Wij zien in het Russische regiem steeds meer de geweldige macht van een enkeling waarachter de massa volledig schuil gaat. Wat onlangs ter gelegenheid van de verjaardag van Stalin is vertoond, demonstreert duidelijk hoe zich in het communisme zelfs een ontwikkeling voltrekt, die leidt tot een nieuw soort godsdienst. De Manchester Guardian schreef hierover: „De zeventigste verjaardag van Stalin is een surrogaat voor een religieuze plechtigheid en hij is het voorwerp van zeer religieuze gevoelens.” Interessant is de trits van uitspraken, die in dit verband ter nadere motivering wordt aangevoerd. Een Russisch blad schreef: „Ere zij onze Stalin, onze Vader en Vriend, onze Leidsman en Opvoeder.” Een Tsjechisch dichter bracht het t.a.v. Stalin tot de uitspraak, dat deze „de zon in ons leven” zou zijn. In een Russisch lied heet het „Hij is een vriend van de zon; hij zal al zijne vijanden ontwapenen,” een zin waarover de Manchester Guardian oordeelt, dat hij doet denken aan het Boek der Psalmen.

Genoeg hiervan. Dit ligt ons niet, maar wel demonstrenen de geciteerde uitspraken hoe een Stalin-cultus bezig is zich te ontwikkelen. En achter deze „grootste onder de mensen — onze leider en vader” verdwijnen dan de miljoenen onderdrukten, in en buiten de concentratie-kampen. Miljoenen, die mogelijk in stijgende mate in betere materiële levensomstandigheden komen te verkeren, maar die datgene missen wat het leven te leven waard maakt.

* * *

Rusland beschikt over enorme rijkdommen en Stalin en zijn satellieten mogen daar op stoffen. Maar niet kunnen zij zeggen wat Truman zeide: wij zijn een vrije en welvarende natie met grotere mogelijkheden voor de toekomst dan enig volk ooit tevoren heeft gehad. Voor ons is de grote waarde van de Verenigde Staten, dat — al mogen zij dan fouten maken op het internationale terrein, die niet gering zijn — daar tientallen miljoenen van mensen leven, voor wie de menselijke rechten onmisbaar zijn. En dat deze mensen bereid zijn daarvoor hun offers te brengen. Het was voor Roosevelt niet gemakkelijk het Amerikaanse volk de noodzaak te doen inzien, dat het zich mede moest werpen in de volkerenstrijd van 1940—1945. Hij bereikte het door een beroep te doen op de gevoelens van vrijheid en democratie. En men kan over de na-oorlogse hulpverlening de theorie opzetten, dat economische motieven daarbij een grote rol hebben gespeeld, een feit is, dat het Amerikaanse volk de toch zeer belangrijke offers brengen wil en wel op het motief van steun aan vrijheid en democratie.

* * *

De vaste verankering van de mensenrechten in het Amerikaanse volk is een enorme steun voor ons hier in Europa. Daarbij komt, dat in de Verenigde Staten het voorbeeld wordt gegeven van een sociaal-economische politiek, waarin de vrijheid op economisch gebied gepaard

gaat met een krachtige sociale politiek. Wij zien daar verwezenlijkt wat ons voor ogen staat, en wat ook de richting voor Europa moet zijn. In de Amerikaanse politiek gaat het om de mens. Daar gaat het ook ons om. Op het geestelijke en staatkunde terrein moet deze zijn vrijheden en rechten hebben, maar evenzeer op het economische. En onze waardering voor de menselijke persoonlijkheid vereist tevens een zodanige sociale politiek, dat elke mens de gelegenheid heeft in goede omstandigheden te leven en vrij te zijn van vrees.

In de na-oorlogse jaren hebben wij in deze richting gekoerst. Wij geven volledig onze steun aan de militaire maatregelen, die nodig zijn, maar wij weten, dat de innerlijke kracht van het Westen alleen kan worden versterkt door een politiek, die de mens de hem toekomende plaats waarborgt.

K.

Progressief

Bij herhaling hoort men van socialistische zijde dat zij, wat het voeren van een „progressieve politiek” betreft, de wijsheid in pacht hebben en een monopolie bezitten. Wil men de socialisten geloven, dan is het slechts aan hun zittingnemen in het Kabinet te danken, dat Nederland in „progressieve zin” wordt bestuurd. Dergelijke uitlatingen hebben bij de Katholieke Kabinetpartners wel eens, en volkomen terecht, ontstemming gewekt. Voorts hoort men vaak van socialistische zijde, dat een „progressieve politiek” slechts daar mogelijk is, waar in een regering socialistische zitting hebben. Het kan in dit verband nuttig zijn er op te wijzen, dat de tegenwoordige politieke ontwikkeling in België een dergelijke arrogante redenering volkomen logenstrafft. Immers, in België is op het ogenblik een Liberaal-Katholiek Kabinet aan het bewind, terwijl de socialisten in de oppositie zijn. De Katholieke-Socialistische regeringspolitiek heeft daar een einde genomen en indien men de politieke toestand van dit ogenblik in België bestudeert, kan men niet bepaald zeggen, dat België er met zijn Liberaal-Katholieke regeringsblok er slechter aan toe is dan tijdens de Katholiek-Socialistische regering.

Integendeel! De Benelux-gedachte wordt met zeer veel energie ontwikkeld, de belastingpolitiek wordt soepeler en ook ten aanzien van de sociale maatregelen is zeker geen achteruitgang vergeleken met het bewind onder de vroegere regeringen te constateren. Tevens worden thans de zo noodzakelijke bezuinigingen toegepast, waarom op het ogenblik ook in ons land de regering met luider stemme roept. In België lijkt het waarschijnlijk, dat het budget, dat een tekort van 4½ miljard francs vertoont, in evenwicht zal kunnen worden gebracht. Wij willen met dit alles slechts opmerken, dat ook een regering, waarin geen socialistische zitting hebben, een „progressieve politiek” kan worden gevoerd. Een progressieve politiek, die en wat de noodzakelijke bezuinigingen en wat belastingverlaging betreft, meer geslaagd kan worden genoemd, dan daar waar de socialisten mede een vinger in de pap hebben.

DE KLEINE ZELFSTANDIGEN werden weer eens vergeten

Bezuinigen, sparen en belastingbetaling

De kwestie van de loonsverhogingen, zoals deze door de Regering zijn toegestaan en worden aangemoedigd, scheidt vele problemen. Verscheidene daarvan kwamen reeds naar voren in het betoog van mevrouw Fortanier-De Wit, dat wij de vorige week bespraken. Het probleem van de prijzen en van de altijd weer vergeten middenstand werd daarna nog in het bijzonder door een ander lid van onze V.V.D.-fractie, de heer Cornelissen belicht. Een moeilijk probleem, omdat enerzijds het grote gevaar moet worden voorkomen van de beruchte spiraal-beweging, waarbij lonen en prijzen zich beurtelings aan elkander optrekken, doch anderzijds de sociale onrechtvaardigheid moet worden erkend, dat de kleine middenstander, wiens levenspeil in vele gevallen weinig of niets van dat van de loonarbeider verschilt deze verhoging nog uit eigen zak zou moeten betalen.

CORNELISSEN
... teleurgesteld ...

De heer Cornelissen verklaarde zich dan ook na lezing van de Regeringsnota over de kwestie van de lonen teleurgesteld, omdat hij daar in geheel had gemist de aankondiging van de mogelijkheid voor kleine ambachtslieden en détailhandelaren om deze verhoging van hun lasten op een of andere wijze terug te kunnen verdienen.

Om alle misverstand te voorkomen, liet hij daar onmiddellijk op volgen: Als ik dit zo stel, dan moet men goed begrijpen, dat ik ervan overtuigd ben, dat de arbeiders de loonsverhoging, die hun zal worden gegeven, hard nodig hebben, maar dat sluit niet uit, dat er naast deze grote groep van de bevolking nog een andere grote groep is, die er (o.a. door de verschillende getroffen maatregelen) in wezen niets beter voorstaat dan de „arbeider“.

Heeft, zo vroeg hij, de Regering wel overwogen, wat een loonsverhoging betekent voor die bedrijven, waar uit de aard van de zaak veel personeel werkt, zoals de bakkers- en slagerswinkels, de melkhandel, e.d.? Men vergete immers niet, dat nog steeds voor verschillende groepen van artikelen door de Regering maximumprijzen zijn vastgesteld en er zijn ook prijzen vastgesteld op een bepaald, vast niveau. De lasten, waaronder de middenstandsbedrijven gebukt gaan, zullen nu opnieuw worden verhoogd. Dat kan niet altijd zo maar doorgaan. De Regering mag niet met slechts één bepaalde groep der bevolking rekening houden (ook al beschikt deze over machtige en invloedrijke vakbonden), onder verwaarlozing van de belangen van de andere groepen.

De Regering, zo meende hij derhalve, zal dienen te overwegen, dat de prijzen moeten worden herzien naarmate dit nodig is voor de verhoging van de kosten. Zij zal er toe moeten komen om de maximumprijzen op te heffen, opdat de middenstanders en kleine zelfstandigen reëel in de gelegenheid worden gesteld om de verhoogde lasten, welke de overheid hen dwingt in hun bedrijf te betalen, ook door dat bedrijf te doen opbrengen. Vooral prof. Van den Brink, de minister van Economische Zaken, die met zijn ambtgenoot van Landbouw de bewindsman van Sociale Zaken in deze secondeerde, is

op bovengenoemde opmerkingen ingegaan. Natuurlijk moest hij voorstellen, dat in die gevallen, waarin de prijzen vrij zijn, van de zijde der Overheid niets behoeft te gebeuren. Het zal van de concrete vraag- en aanbod-verhouding afhangen in hoeverre een zeker gedeelte voor rekening van de desbetreffende, onderneming zal komen. Wat echter de gebonden prijzen betreft staat de Regering op het standpunt, dat haar houding niet louter afwijzend mag zijn ten aanzien van het vraagstuk der doorberekening, doch dat van geval tot geval, branchegewijze, het vraagstuk dient te worden gezien.

Er zal, zo zei de minister, moeten worden gezien, en wel met spoed en nauwkeurig, in hoeverre aanpassing van bepaalde prijzen moet geschieden, of herziening van marges, calculatieschema's, enz. nodig is. Het zou onjuist zijn, indien men bij een dergelijke aanzienlijke loonsverhoging het kostenkarakter daarvan zou miskennen, omdat men, op deze wijze te werk gaande, in de nationale economie niet tot uitdrukking zou brengen, wat in wezen deze loonsverho-

ging is. Van geval tot geval, bedrijfstaksgewijs, zal, voor zover er geregelde prijzen bestaan, moeten worden gezien, in hoeverre herziening van de desbetreffende prijsregelingen vereist is. Dit zal zich verstaan, dat zich op bepaalde gebieden compenserende factoren zullen blijken voor te doen of reeds hebben voorgedaan en op andere gebieden niet.

Wat minister Van den Brink hier zeide, was zeker niet onredelijk of verwerpelijk, maar wel stelde de heer Cornelissen nog eens als absolute noodzaak, dat deze doorberekening op zeer korte termijn zou worden geregeld. In 1948 had hij meegemaakt, hoe zulk een onderzoek 14 maanden kan duren en toen was de personeelsbezetting van de ambtelijke instanties nog veel zwaarder dan op het ogenblik. Het komende onderzoek zal dus op de kortst mogelijke termijn en ook zo snel mogelijk dienen te geschieden!

In de toestand, waarin de Staat verkeert, mag de minister van Financiën worden beschouwd als de spil, waarom het gehele Staatsapparaat draait, hij moet de middelen verschaffen, die een goede gang van zaken mogelijk maken, hij moet weten waar en wanneer moet worden bezuinigd, hij moet aangeven wat kan en mag geschieden om alles zo goed mogelijk te doen lopen. Ik erken de talloze geweldige moeilijkheden, die zich daarbij voordoen, nationaal zowel als internationaal, ik heb geweldige waardering voor de geweldige arbeidskracht, waarover deze minister blijkt te beschikken, maar desondanks

ben ik weinig voldaan". Dit sprak de heer Ritmeester (die daarbij weer zeer beslagen ten ijs kwam) als woordvoerder van onze fractie o.a. bij financiële aangelegenheden, bij de behandeling van minister Liefstijns begroting.

Het eerste punt, waarover hij weinig te spreken was, betrof de bezuiniging. De Minister heeft nu aan zijn ambtgenoten geschreven, dat naar zijn oordeel de ontwikkeling van de financiële toestand thans een zodanig stadium heeft bereikt, dat de verantwoordelijkheid voor het financiële beleid in het komende jaar alleen is te aanvaarden, indien in alle lagen van het staatsapparaat het besef doordringt, dat de begrotingsbedragen voor 1950, zoals deze door de Staten-Generaal in eerste instantie zullen worden aanvaard, afgezien van uit de devaluatie en uit eventuele nieuwe wettelijke maatregelen voortvloeiende verhogingen, beschouwd zullen moeten worden als absolute maxima, terwijl het voortdurend streven erop gericht zal moeten zijn de werkelijke uitgaven zoveel mogelijk beneden die maxima te houden, ook door uitsluit van bepaalde uitgaven tot een volgend jaar.

De minister had echter nog een andere zeer ernstige opmerking gemaakt: „Alleen indien de gehele staatsdienst is doordrongen van de ernst van de financiële toestand, kan in eendrachtige samenwerking aan de grote moeilijkheden het hoofd worden geboden en aldus kan worden voorkomen, dat de Regering onverhoopt zal komen voor een situatie, waarbij maatregelen moeten worden getroffen, die niet nodig zouden zijn geweest, indien bij alle onderdelen van de staatsdienst een grotere soberheid was toegepast en een meer doelbewust op de uiterste efficiëncy gericht beleid was gevoerd“

Wel zeer terecht noemde de heer Ritmeester het verwijt, dat hier door de minister zelf tot verschillende onderdelen van de staatsdienst was gericht, zeer ernstig. Niet minder terecht vroeg hij zich af hoe het eigenlijk kwam, dat „deze minister met zijn vooruitziende blik en met de wetenschap, dat wij op de uiterste rand van de afgrond leven, niet reeds lang een dergelijk geluid heeft laten horen.“

RITMEESTER
... zeer gering ...

Een ander punt, waarover hij zich weinig enthousiast toonde, was de spaaractie en vooral dan het resultaat

Deze burger

van enigerlei opstandigheid mogen verdenken, daarvoor is de scheiding in zijn haar veel te recht en daarvoor zijn zijn lere leersjes veel te glanzend gepoetst. Altijd een fijn burgerje geweest. Vanaf zijn eerste matrozenpakje al.

Maar soms wordt hij ineens revolutionair. Ik weet niet wat dat is. Misschien iets gegeten dat niet zo goed is. Misschien in botsing gekomen met de ijzeren wetten der samenleving of met de ijzeren mannen die die wetten bewaken. Zo'n harde aanraking doet altijd even pijn. Aan de schenen of aan het hart. En dat trekt dóór tot in het ziele. Moet u maar niet boos om zijn. Moet u maar even begrip voor hebben.

Gisteren was dat even wéér zo. Dacht deze burger ineens, toen hij een briefje van vijf-en-twintig naar de spaarbank bracht om daar op z'n tachtigste verjaardag broodmet-jam voor te kopen, dat hij er eigenlijk beter gelagen voor had kunnen gaan zetten. Gezellig in een houten kroegje gaan palaveren met zijn vriendjes en een rondedansje maken om de winterse Meiboom van de vrijheid. Met dat bijgeschreven boekje in mijn borstzak ben ik even héél boos geweest op de burgerlijke spaarzin, die alle lieden, die ik niet twee woorden aanspreek, decreteren. „Deze nijvere en spaarzame mensen behoren tot de ruggegraat der samenleving“ schreef meneer Korthals vorige week in dit blad. Wel, meneer Korthals kan die dingen beoordelen en het is een verrukkelijke gedachte deel van een ruggegraat te zijn.

Maar soms denk ik, dat het prachtig is voor ieder briefje van vijf-en-twintig dat ik net en nijver naar de heer Liefstijck breng, een ander briefje van vijf-en-twintig neer te leggen op een zinken toonbank, opdat het mij verlosse uit die harde ruggegraat en mij het bloed naar de slapen en de vreugde naar het hart doe stijgen.

Ach, vrienden, gisteren — met dat boekje in de borstzak — hád ik het weer. En dacht ik weer: is het nu nodig, wèrkelijk nodig, dat ik die boterham-met-jam reserveer voor mijn tachtigste? Moet dat nu voor meneer Korthals en alle burgers die in hoogheid gezeten zijn boven dat brokje ruggegraat in de vorm van

DEZE BURGER?

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Voorzitter Redactie-comm.: Drs. H. A. Korthals.
Redactie-secretaris: Mr. E. Elias.

Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 435.
Administratie: Postbus 43, A'foort, tel. 5267.
Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 p. jaar.
Voor het zenden van abonnements- en advertentie-gelden: Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie” te Amersfoort.

Losse nummers 15 cent.

Voor advertenties wende men zich tot de administratie of tot de hoofdvertegenwoordiger: L. Vlugs, Geestbrugweg 69, Rijswijk (Z.-H.).

Taken

Zijn er ook in het jaar 1950, in het jaar, waarin zoveel veranderingen in de Nederlandse samenleving, welke in het vorige jaar tot stand zijn gekomen, hun invloed op die samenleving zullen doen gelden, nog taken te verrichten? Zal onze hand nog iets te doen vinden?

Wij menen van wel. Wij achten het thans meer dan ooit nodig om tot een zo sterk mogelijke samenbundeling van krachten te komen. Een samenbundeling van allen, die vrijzinnig, die liberaal denken, om een zo sterk mogelijke invloed op de gang van zaken te kunnen uitoefenen.

Wij hebben dat uit te dragen. Waar en wanneer de gelegenheid zich maar voordoet. Iets van de vonk van de gloed, die alles verwarmt, moet ons doortrillen en bezielen. Wij moeten in handel en wandel tonen op te komen voor die beginselen, omdat wij menen, dat die de mensheid tot zegen kunnen strekken, juist in deze tijd.

De vrijheid blijkt een kostbaar, maar teer goed te zijn. Die vrijheid wordt in de gehele wereld belaagd door het communisme in de allereerste plaats. Die vrijheid is het belangrijkste: dat hebben de oorlogs- en bezettingjaren bewezen. De vrijheid om te denken, om te spreken, om te handelen, de vrijheid van vereniging, van vergadering, van drukpers. Een vrijheid, welke tevens de gebondenheid in zich moet dragen, om niet tot bandeloosheid te geraken en daardoor opnieuw die vrijheid te bedreigen. Waar die vrijheid in het nauw gebracht wordt, moet van de zijde van de V.V.D. als de exponent bij uitstek voor de gedachte van de vrijheid, op de bres gestaan worden. Daarom dient onze partij ook bij voortdurende te waarschuwen tegen stelsels, als b.v. het socialistische, omdat deze in hun economische uitwerking, een bedreiging voor de geestelijke vrijheid vormen en op die manier het communisme in de kaart spelen. En daarom moet thans onzerzijds, in stad en land, de trom geroerd worden om te komen tot uitbouw, tot versterking van onze gelederen.

We zijn thans door de kinderziekten van een nieuwe partij als de V.V.D. heen. We heffen de vaan van de vrijzinnige gedachte, van het liberalisme hoog en als een klarenstoot gaat over het gehele land onze roep voor de vrijheid, voor de democratie. Wij treden in het jaar 1950, dat wellicht nationaal en internationaal een beslissend jaar zal zijn, naar voren: wij, de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie.

Polizeia

De wonderlijke houding van de zijde van de minister van Justitie ten opzichte van de socialistische studentenvereniging „Politeia”, verdient o.i. afkeuring, omdat zij in strijd komt met de vrijheid van vereniging en vergadering. Dat is naar onze smaak meer „polizeia” dan „politeia”. Dat betekent niet, dat wij het met hetgeen er gesproken wordt op het congres van deze organisatie ook maar in de verste verte eens zouden zijn, integendeel, als wij lezen, dat prof. Schermerhorn daar weer op de langzamerhand van hem bekend geworden wijze gesproken heeft, dan hebben we al meer dan genoeg. Maar als er mensen zijn, die dat wensen aan te horen en als er persorganen zijn, die daar sappige verslagen van wensen te maken, zoals het socialistische dagblad „Het Vrije Volk”, dan zij hun dat gegund. Wij begrijpen dan ook, dat het bestuur van „Politeia” bezwaar heeft gemaakt tegen de bepaling, dat politiedienaren dit congres moesten bijwonen, als er persverslagen werden gemaakt. Maar waar is van die zijde het bezwaar gebleven, toen het Nationaal Jongeren Verbond van de zijde der Regering, in verband met een vergadering in het Kurhaus te Scheveningen, moeilijkheden ondervond. Toen hebben de socialistische critiek overgelaten aan onze mensen, aan Mr. Oud en aan de heer Korthals. Toen hebben we in de socialistische pers, o.m. in „Het Vrije Volk”, een verdediging gevonden in de o.i. foute houding der regering. Maar nu de heer Voskuil van de zijde der zelfde regering moeilijkheden ondervindt, maakt hij wel bezwaar.

De vrijheid van vergadering is bij de socialisten blijkbaar alleen maar in het geding, als het hen zelf betreft. Wij doen goed dit vast te stellen en zonder ons op de borst te slaan, er op te wijzen, dat die vrijheid van vergadering bij ons, voor allen, die langs democratische weg wensen te getuigen, het best gewaarborgd is.

Akelig!

Sinds korte tijd, zo deelt „De Prinsstad” mede, bestaat er een commissie tot controle der variété-nummers in bioscopen. Die commissie bemoeit zich met de cabaretnummers, welke in de bioscopen worden „gebracht”, in het bijzonder, als er films vrijgegeven zijn voor personen boven de veertien jaar.

Deze commissie heeft het bestaan bezwaar te maken tegen het optreden van de cabaretier Kees de Lange in het theater Tusschinski in Amsterdam. Hij had in de eerste voorstelling o.m. een liedje gezongen over Parijs, waarin de woorden voorkwamen:

„... en in Casino de Paris,
zie je ze binnen wippen,
de mensen, die in Holland
stukkies uit de film knippen...”

Dat kon natuurlijk niet. Dat hield critiek in volgens de heren van de commissie tot controle der variété-nummers in bioscopen. En in zijn volgende optreden zong Kees de Lange dan ook een gekuiste tekst, n.l.:

„... en in Casino de Paris, zie je ze binnen wippen,
de mensen, die j' in Holland aan geen
glasje bier ziet nippen...”

Maar tot onze vreugde, zong Kees de Lange op de laatste avond van zijn optreden in Tusschinski:

„... en in Casino de Paris zie je ze binnen wippen,
de mensen die in Holland stukkies uit mijn
liedjes knippen...”

Zo heeft hij de heren van deze commissie met de lange naam dan toch nog bij de neus gehad. Maar daarmee is het verschijnsel niet weggenomen. Het verschijnsel van een commissie, welke op zich zelf wellicht een doel kan nastreven, waarmee wij het eens kunnen zijn, maar die niet kent de wijze zelfbeperking om spot, om humor te kunnen verdragen. Men zou die mensen, die blijkbaar bezeten zijn door het gewicht van hun functie, eens moeten wijzen op het voorwoord dat Abraham Kuyper bij een aantal caricaturen, welke op hem getekend waren, heeft geschreven.

Derde ronde (I)

Zoals te verwachten was, is de derde loonronde thans in volle gang. Alle optimistische verklaringen van de regering ten spijt, dat het met de gevolgen van de devaluatie nogal los zou lopen, is gebleken, dat een prijsstijging niet is tegen te houden. Onze regeringen, die zich, vooral na de bevrijding, in het bijzonder hebben toegelegd op de bescherming van de werkende massa, zien hun politiek ook in het tegenwoordige kabinet niet onderbroken. Men zou deze bescherming als zodanig kunnen toejuichen, indien zij niet geschiedt ten koste van andere bevolkingsgroepen. Men kan in dit verband niet zeggen dat de regeringen, die na de bevrijding in ons land zijn opgetreden, geen eenzijdige bescherming hebben toegepast.

De thans aangevangen derde loonronde heeft het kenmerk van de eenzijdige bescherming. Immers, voor de werkende massa worden wel pogingen in het werk gesteld om de nadelige gevolgen van de devaluatie tegen te gaan, doch voor de kleine zelfstandigen en de middenstanders worden in feite nog geen positieve maatregelen genomen. Zo was het vlak na de bevrijding en zo is het thans ook nog. De middenstand en de kleine zelfstandigen hebben steeds de offers moeten brengen om de werkende massa te steunen. Het wordt waarlijk tijd, dat er aan deze eenzijdige politiek nu eens een definitief einde komt en dat er met spoed maatregelen worden genomen opdat de middenstand en de groep der kleine zelfstandigen worden geholpen.

Derde ronde (II)

Een van de maatregelen waardoor men onze middenstand enigermate tegemoet zou kunnen komen, moet worden gezocht in het toestaan, om de hogere productiekosten te mogen doorberekenen. Een andere belangrijke maatregel is, de middenstand en de kleine zelfstandigen in fiscaal opzicht tegemoet te komen. Weliswaar liggen er in dit verband enige nieuwe wetsontwerpen op de helling, maar het wordt dan ook werkelijk tijd dat deze groepen zo spoedig mogelijk worden geholpen, temeer omdat zij tot dusverre steeds in een te sterke mate zijn verwaarloosd. Tijdens de jongste Kamerdebatten over de derde loonronde hebben de woordvoerders van onze Kamerfractie, dit alles nog eens zeer duidelijk en met klem uiteengezet. Wij mogen hopen, dat de regering haar woorden niet heeft misverstaan en dat wij aldus als politieke partij er toe kunnen bijdragen de nood, waarin de middenstand en de kleine zelfstandigen verkeren, te lenigen.

Dood (I)

Reeds eerder merkten wij in deze rubriek op, dat het socialisme als maatschappelijk en politiek stelsel, zichzelf heeft overleefd. Dit is niet alleen nationaal maar ook internationaal

het geval. Een en ander is weer duidelijk gebleken op het, aan het eind van het vorige jaar in Brussel gehouden congres van de socialistische partij, alwaar vele redenaars tot de erkenning moesten komen, dat een groot aantal werkende Belgen niet langer „proletarisch” denken, zodat op deze wijze een zeer uitgebreide politieke klantring aan de socialistische voorbij gaat. Het was de oud-premier Spaak, die tot de erkenning kwam, dat de socialistische boodschap moet worden verruimd, dat de socialistische partij in België een volksbeweging moet worden en niet langer een enge proletarische partij mag blijven en dat het vrijheidsprobleem en het religieuze vraagstuk moeten worden bekeken in het licht der gewijzigde omstandigheden. Men ziet het, het Belgische socialisme maakt een even grote crisis door als in ons land het geval was en nog steeds is. In ons land heeft men het dode punt trachten te overschrijden door het oprichten van de Partij van de Arbeid, waaruit men, althans in naam, het proletarische element heeft weggesneden. In België schijnt men thans, blijkens de uitlating van Spaak, tot hetzelfde te willen overgaan. Deze middelen hebben echter weinig waarde, omdat de motieven voor het voeren van een zuiver socialistische strijd in onze maatschappij zijn verdwenen. Men moet het thans zoeken in het creëren van een z.g. „volksbeweging”, die enerzijds de oude dogma's over boord gooit, doch deze anderzijds weer van stal haalt als het nodig blijkt de oude kern weer moed in te spreken.

Dood (II)

Het socialisme is in verval en het gaat kenmerkend op twee gedachten hinken, waarbij met principes en gevoel voor opportuniteit wel op een zeer merkwaardige wijze wordt gemarchandeerd. Enerzijds tracht men het volk (vooral de middenstanders) te lokken door te beweren, dat de klassenstrijd is afgeschaft, anderzijds speelt men de belangen van diverse bevolkingsgroepen tegen elkaar uit teneinde bij een bepaalde groep in het gevele te komen. Tegenover de middenstanders wordt de coöperatieve gedachte niet gepropageerd, doch geheel doodgezwegen. Tegenover de verbruikers wordt daarentegen dezelfde coöperatieve gedachte als een wondermiddel aangeprezen. Het hedendaagse socialisme is in tegenstelling tot vroeger, noch consequent, noch principieel. Het heeft zichzelf overleefd en het tracht slechts met allerlei lapmiddelen de aanhangers bijeen te houden. Op ons rust de plicht, vooral bij de komende verkiezingen voor de Provinciale Staten te wijzen op de talloze inconsequenties die de socialistische politiek heden ten dage kenmerken. Een ware volksbeweging wordt slechts gevormd door de politieke partij die niet de ene klasse boven de andere stelt, doch die samenwerking zoekt tussen alle lagen van de bevolking. Dit doet de V.V.D. en dit doen de socialistische persé niet.

Men waarschuwe daarom ons volk met klem tegen het zoete gefluit van de rode vogelaar.

Compliment

Onder het motto: „Ere wie ere toekomt” maken wij gaarne melding van het feit, dat thans door de minister van Verkeer en Waterstaat definitief met het Zondagsrijverbod voor automobilisten is gebroken. Wij hebben op deze plaats bij herhaling aan onze ontstemming uiting gegeven dat dit verbod tot dusverre nodeloos werd gehandhaafd. Reden temeer thans aan onze voldoening uiting te geven, dat de minister naar de critiek, van welke zijde deze dan ook is gekomen, heeft willen luisteren.

Nederland is hierdoor een klein stukje minder gevangenis geworden en het is voornamelijk voor de kleine man, die overdag zijn auto slechts als productiemiddel gebruikt, een ware uitkomst dat hij op Zondag van zijn vervoermiddel een vrij gebruik kan maken. Dat hij dit op een gematigde en gepaste wijze zal doen, daarvan zijn wij, gezien de hoge benzineprijzen en de overige aanzienlijke kosten, die het houden van een auto nu eenmaal meebrengt, stellig overtuigd.

Betaling van het Abonnement

Van degenen, die het abonnementsgeld voor het jaar 1950 nog niet voldeden, ontvingen we het gaarne vóór 25 Januari a.s. op onze giro-rekening. Mocht het op die datum niet in ons bezit zijn, dan zal er een kwitantie voor worden aangeboden, verhoogd met incassokosten.

Zoals men weet, bedraagt het abonnementsgeld f 7.50 per jaar, of f 1.90 per kwartaal. Ons gironummer is 245103, ten name van de penningmeester van de Stichting Vrijheid en Democratie te Amersfoort.

Indien men wil gireren, bespaart men zelf de incassokosten en men vereenvoudigt onze administratie!

Administratie
„Vrijheid en Democratie”

N.V. BOELE'S
 Scheepswerven en Machinefabriek
BOLNES

Nieuwbouw en reparatie

Plateelbakkerij „Zenith”, Gouda

vervaardigde reeds vele tegeltableaux, gedenkorden
 en asbakken voor jubilea en bijzondere gebeurtenissen

N.V. W. A. HOEK'S
 MACHINE- EN ZUURSTOFFABRIEK
 Hoofdkantoor en Machinefabriek
 te Schiedam.

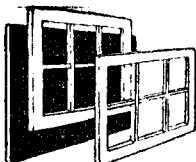
Compressors voor alle gassen en iederen druk.
 Installaties voor de bereiding van zuurstof, stikstof, enz.

N.V. Staalraadkabel- en Herculestouwfabriek

voorheen

J. C. DEN HAAN

GORINCHEM

 RAMEN
 IN TRILBETON
 NV BETON- & PLATENFABRIEK
 1/4 GEBR. MYNLIFF
 TELEFOON: 20539 - SLOETSTR. 6 - NYMEGEN

N.V. CORNs. SWARTTOUW'S STUWADOORS MAATSCHAPPIJ
Rotterdam

Lossen en laden van zeeschepen en alle verdere
 werkzaamheden.
 Opslag van alle soorten goederen.
 Het hoofdkantoor, Willemskade 21, verstrekt
 gaarne op aanvraag inlichtingen.

Bijkantoren te:
 AMSTERDAM - ANTWERPEN - GENT.

GERESERVEERD

J. en K. SMIT'S

**SCHEEPSWERVEN EN
 MACHINEFABRIEKEN**

KINDERDIJK

**DE ROTTERDAMSCH
 DROOGDOK MIJ. N.V.**

HAV BANK
 Schiedam

LEVENSVERZEKERING

AFDELINGSSECRETARISSEN:

Onze administratie is gaarne be-
 reid met U te spreken over de mo-
 gelijkheid van uitbreiding van onze
 lezerskring.

N.V. Nederlandsche
 Caoutchouc- en Gutta-
 Perchafabriek

v.h. Bakker & Zn.
 Ridderkerk

• **Technische
 rubberartikelen**

L. Smit & Zoon
 KINDERDIJK

*Baggermateriaal
 Zeesleepboten
 Passagiersschepen
 Machines
 Motoren
 Ketels*

N.V. SCHEEPSWERVEN
„PIET HEIN”
 BOLNES en PAPENDRECHT

DWARSELLINGEN 115 Meter
DROOGDOK 115 x 30 Meter

Daar gaat Nederlands voorhoede

Nu Nederlands Indië, Indonesië is geworden

(Ingezonden.)

Vrijdag 6 Januari woonde ik het vertrek van de Willem Ruys bij: de eerste Nederlandse mailboot na de overdracht der soevereiniteit.

Triestig joeg de kille regen tussen de loodsen op de Lloydkade door tijdens de embarcatie, maar bij het vertrek was de lucht opgeklaard; heider en vastomlijnd zagen we het grote schip zijn weg naar zee kiezen. Het leek symbolisch — afscheid en vertrek; een ogenblik van weemoed het een, een vastberaden stap in de toekomst het ander.

Daar gaan ze: Neerlands voorhoede, op weg naar het verre land, waar ze voortaan vreemdelingen zullen zijn. Van 't vertrouwen waarmee onze regering zo kwistig geweest is, geven ze 't meest ontroerende blijk door hun vrouwen en kinderen mee te nemen.

Wat gaan ze er zoeken, ver weg onder de meedogenloze tropenzone? Een aangenaam leven? makkelijk-verworven rijkdom? bevrediging van hun machtsgevoel? Ze zullen vreemdelingen zijn, waar ze vroeger tot de leidinggevende nationaliteit behoorden; hard moet er worden gewerkt onder moeilijke omstandigheden en ze weten dat ze zullen moeten rekenen en rekenen om rond te komen met het hoge salaris; want fantastisch stijgen de prijzen der eerste levensbehoeften en immer schaarser worden de importartikelen, die de West-Europeaan mede daartoe moet rekenen. Toch gaan ze, gedreven door een verlangen naar vrijer arm-slag, naar meer ontplooiingsmogelijkheid en groter verantwoordelijkheid dan het overvolle vaderland hun kan bieden. Zij volgen het instinct dat aan alle menselijke vooruitgang ten grondslag ligt.

Zij hopen ginds een toekomst op te bouwen voor zichzelf en hun gezin, maar tegelijk mag op hen de hoop rusten van het Nederlandse volk. Want nóg zijn er daar plaatsen te bezetten, nog worden er leidinggevende figuren gezocht op alle punten van het economische en culturele leven, alleen — het is niet meer

vanzelfsprekend, dat ze door ons Nederlanders bezet zullen worden.

Nóg varen de mailboten, maar als er geen passagiers meer zijn, zullen ze stil gelegd worden. Nóg vervoeren Nederlandse schepen de tropische producten naar onze havens en voeden de Nederlandse handel, nóg werken onze fabrieken voor de export op Indonesië en onze werven voor de scheepvaart. Een niet te stillen behoefte zal er zijn in de komende jaren aan Westerse producten, aan Westerse voorlichting en bedrijfsleiding; alleen — het is niet langer vanzelfsprekend dat Nederland het leeuwendeel daarvan zal fourneren.

„Nu zou ik er heen willen gaan”, zei mijn metgezel, een jeugdig man van middelbare leeftijd met een vooraanstaande positie in het vaderland. Het verbaasde mij enigszins: hij was zijn loopbaan op Java begonnen, maar ik meende te weten dat het noch wat betreft zijn werk, noch voor zijn gezin gelukkige jaren geweest waren. „Niet dat mijn werk mij niet meer boeit”, ging hij voort, „ik heb nog interessante jaren in

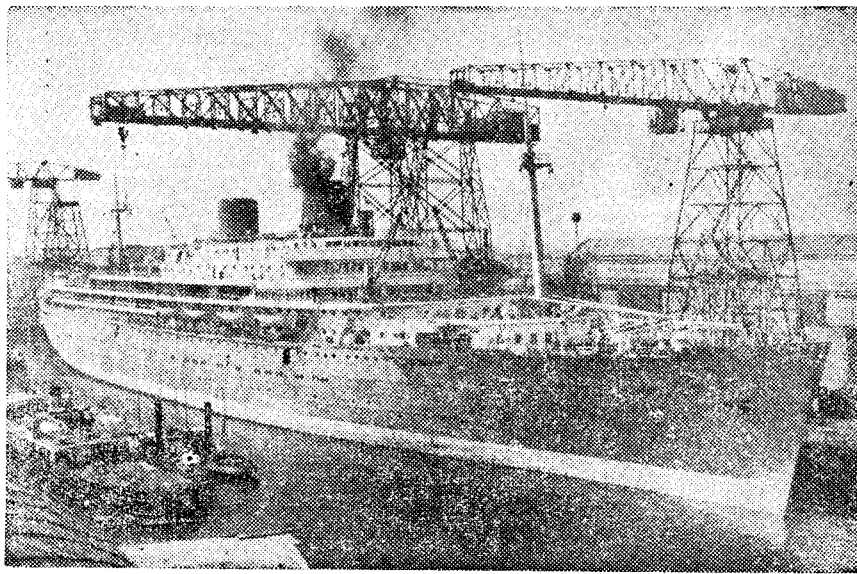
het vooruitzicht. Maar het is momenteel op een punt, waar ik het zou kunnen afsluiten en overdragen om daarginds opnieuw te beginnen. Familieomstandigheden maken het momenteel onmogelijk.....” „Maar misschien niet voor lang?” opperde ik. „Een half jaar, een jaar? maar het werk ginds moet nú aangevat worden — uitstel kan dat niet lijden.”

De stroom zal beginnen met zijn weg te zoeken door de oude bedding, een korte, een zeer korte tijd. Houden we de kanalen niet krachtig open, dan zullen ze wel dra dichtslibben en verzanden. Bezetten we de openstaande plaatsen niet, dan zullen anderen die innemen.

Geen overzees imperium, maar een nieuwe, levensmogelijkheid voor het oude Nederland kan er gewonnen worden, als we nú de moed en de ondernemingsgeest opbrengen.

Daar gaan ze! Neerlands voorhoede.

M. H. K.

Parlementaire flitsen

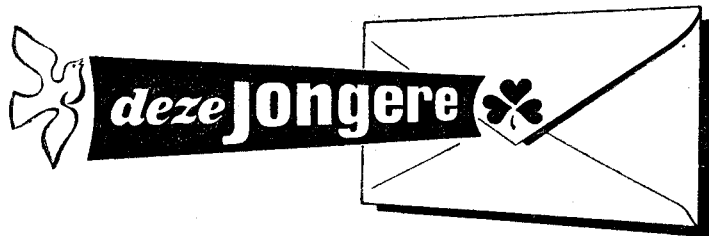
(Vervolg van pag. 2)

dier actie. Een Spaarwet is destijds ingediend en aangenomen. Een Spaarraad is ingesteld, maar het succes is tot nu toe, zoals onze woordvoerder aan de hand van de spaarcijfers aantoonde, wel zeer gering geweest. Het meeste succes — in aantal spaarders — heeft de jeugdspaaractie nog opgeleverd. Het ligt voor de hand, dat het hierbij echter gaat om in verhouding kleine bedragen. Hier is uiteraard, de opvoedkundige factor van meer belang. De heer Ritmeester betwijfelde echter of juist dit staats-taak was en of dit niet — en efficiënter — kon worden overgelaten aan de bijzondere spaarbanken, die op dit gebied haar sporen zeker reeds hebben verdiend.

Zo wordt door deze spaarbanken ook het schoolsparen bevorderd en dienaangaande verstrekte onze woordvoerder uit de gemeente, waarvan hijzelf burgemeester is (Den Helder) enige typerende cijfers: in 1946 werd in Den Helder aan dat schoolsparen meegedaan door 1739 kinderen, tot een bedrag van f 16.773, dit is f 9.67 per kind; in 1947 door 1968 kinderen, tot een bedrag van f 19.687, dit is f 10 per kind en in 1948 door 2012 kinderen, tot een bedrag van f 25.713, dit is f 12.80 per kind. In 1948 werden 73 spaarkisten daarvoor aangevraagd, in 1949: 80.

Het beste zal de spaarzin echter kunnen worden bevorderd door een zuinige financiële politiek van overheidswege en door een daarbij aansluitende vermindering van de belastingdruk. En ook van dat laatste is nog maar steeds weinig of niet sprake. Gezien de bescheiden wijzigingen, die de minister voorstelt te brengen in de inkomsten- en de loonbelasting, zal inderdaad de druk op de laagst aangeslagenen verminderen, maar zal deze tegemoetkoming weer teniet worden gedaan door de verzwaring der verbruiksbelastingen. Van noemenswaardige vermindering van de totale belastingdruk mag niet worden gesproken, maar toch zal het daarvan moeten komen, óók in het belang van de opvoering van de productie!

A.

Is met U het nieuwe jaar ingestapt of misschien beter — ingeoliebold en -gebisschopt. En nu vanavond heeft hij een half uurtje genomen om de brieven, die hij gedurende de laatste week van het oudejaar uit den vreemde van vrienden kreeg toegezonden, eens rustig te lezen.

Daar ligt dan eerst een brief van een Zweedse boerenfamilie, daar ergens in Lapland, die hem enige jaren terug gastvrijheid bood en waar hij de hooitijd meemaakte. Een familie van harde werkers, voor wie de dag om vier uur begint en om elf uur eindigt. En die nu al weer gedurende enige maanden in de duisternis leeft, zwaar ingesneeuwd, maar die er toch de moede voor nam, om door die sneeuw naar het postkantoor te stappen, om je haar „God Jul” toe te wensen. En achter je bureau met je stijve boord om droom je dan — even maar — weg naar dat prachtige land van meren en bossen. Maar je reist weer verder en staat plotseling in Parijs en daar wordt ergens een brief in

de brievenbus gestopt met bestemming Holland. Enkele woorden staan er maar in, die in al hun compactheid geestiger zijn en je meer amuseren dan de beste short story.

Maar je leest weer verder. En ernstige woorden staren je tegemoet van een vriend uit de goede stad Praag. En je ziet als je leest, de zorgen voor heden en toekomst op je afkomen en je voelt het verlangen naar betere tijden, waar al meer dan tien jaren op gewacht wordt. En beter dan door iedere wetenschappelijke ethnologische of sociologische verhandeling leer je door een simpele brief dat Praag en zijn inwoners tot het Westen behoren, ook al is het in de harde en niets en niemand ontziende greep van het Oosten. En je droomt onwillekeurig weg naar een avond om een vuur, een avond waarop je de geschiedenis van Marysa hoorde zingen en die besloten werd met een zware boom over democratie en dictatuur. Maar een zit er nu in het

leger, de tweede in een kogel-lagerfabriek en de derde wordt „heropgevoed”.

Maar je gedachten worden afgebroken door een Engelsman, die je waardig en correct zijn beste wensen aanbiedt. Alleen maar „all kind wishes for your health and happiness”. Niets meer en niets minder.

En dan ligt daar een brief uit de vrolijkste der vrolijke steden: Kopenhagen, de stad aan de Sont.

De stad die is als een moeder, die, ondanks haar grijze haren, haar kinderen hun plezier gunt en die zelf ook nog graag meedoet. Een stad die meer nog dan Parijs weet wat levenskunst is, omdat ze, ondanks haar vrolijke leven, gezond en levenskrachtig blijft. Een stad, die het koude van Stockholm en het warme van Parijs in zich weet te verenigen en toch haar eigen cachet weet te behouden. En zoals de stad is, zo is de brief uit die stad, opgewekt en vol levenslust.

En dan ligt daar nog een brief van een Fin, van een zwaarbepoofd mens, die twee malen de strijd tegen de Rus in de barre koude streed. Een religieus mens van weinig woorden. Een mens, die in zijn kinderjaren als hij ondeugend geweest was, reeds hoorde: „Als je zo ondeugend blijft dan komt de Rus om je mee

te nemen.” Zes mensen uit West-Europa zonden je hun beste wensen toe. Zes mensen die je toevallig leerde kennen en die je stuk voor stuk hogelijk ging waarderen. Zes mensen ook, die allen verschillend zijn, gelijk ook de muziek van Grieg en Dvorac, Sibelius en Ravel, Purcell en Debussy niet gelijk is. Maar óók zes mensen die in hun levenshouding en opvatting Europeanen zijn. Zes mensen die gelijkelijk bedreigd worden door een systeem dat het hunne niet is. Zes mensen, van wie één reeds de laars voelt, die hem vertrappen wil.

En door die ene brief, die je als een kostbaar souvenir bewaart, omdat ze de laatste kan zijn, leer je meer dan van honderd persverslagen over de zitting van de Raad van Europa; door die ene brief begrijp je waarom een Verenigd West-Europa nodig is. Dat het nodig is te beseffen dat het in Straatsburg niet gaat, niet mag gaan om socialisten, katholieken, Belgen of Noren, maar dat het gaat, moet gaan om West-Europeanen. Dat is de les van Praag. En je leest de heilwens uit de ijzere stad, die eens de gouden heette nog eens over:

„Let us hope that in the midst of our families we shall be able to forget for a while all about the world situation and politics and that once the time will come, that there will be peace all over the Universe”.

A. D. OLESCENS.

„MET PERMISSIE”

Nederlandse Spoorwegen: kan dat nu niet?

Wij, Nederlanders, zijn sinds jaar en dag in de hele wereld beroemd om onze zindelijkheid. In verre werelddelen weet men over Holland te vertellen, dat men er de straten schrobt en dat schijnt dan wel het summum te zijn. Met dat al, en zonder een dergelijke reputatie, stellen andere volken, b.v. de bewoners van de Verenigde Staten, wier dollars wij in het komende reisseizoen weer in onze nationale zak hopen te steken, toch wel ietwat hogere eisen aan „het sanitair” dan wij in ons wereldberoemd zindelijk Nederland kunnen — of willen — bieden. En het komt me voor, dat we aan dit tere punt, en vanwege de begeerlijke dollars en vanwege onze eigen nationale zindelijkheid, toch wel eindelijk eens een beetje aandacht en een beetje geld mogen besteden. Of, om het dan maar zonder verdere omwegen te zeggen: Nederland heeft een deplorabel te kort aan W.C.'s, aan openbare wasgelegenheden en wat dies meer zij.

Laat ons eerst eens beginnen met de stations. Het Centraal Station te Amsterdam (uit den aard der zaak kan ik slechts een beschrijving geven van de „Dames”) telt zegge en schrijve, verdeeld over het hele station, één „Dames” met twee W.C.'s, waarvan één permanent buiten gebruik is. Het enige papier dat hier verstrekt wordt, zijn gestencilde vellen, afkomstig van de N.S. bureaux en voor het gebruik van deze gewoonlijk vuile, slecht geoutilleerde W.C. moet men 10 cent betalen aan een juffrouw die niets anders doet, en ook weigert iets anders te doen, dan die 10 cent op te strijken. Er is daar ook een tweetal — gewoonlijk vuile — wasbakken met uitsluitend koud water, zonder zeep en handdoek. Als men nu bereid is inplaats van 10 cent 25 cent te betalen en er heel erg vriendelijk om te vragen, ja, dan kan men, na een behoorlijke wachtperiode, een aftands stukje zeep en een vuile handdoek krijgen.

In het station Den Haag (Hollandse Spoor) is de situatie beslist vriendelijker, zij het dan nauwelijks beter. Hier is namelijk de tweede W.C. niet altijd kapot, er is weliswaar maar één wastafel, eveneens met zonder zeep en handdoek, maar aangezien de juffrouw hier menslievend en vriendelijk is, krijgt men hier veel vlugger een iets minder onguur stukje zeep en een iets minder vuile handdoek. Wat de papiersituatie betreft, Den Haag levert closetpapier — allerslechtste kwaliteit — en wel drie afgemeten en afgescheurde stukjes voor die 10 cent. Utrecht kent tweemaal twee W.C.'s, echter ook met slechts drie stukjes papier, in Rotterdam is de situatie ongeveer gelijk aan Den Haag, in Haarlem eveneens, Leiden is practisch gesproken alleen in uiterste noodgevallen te gebruiken, Leeuwarden (maar daar komen minder vreemdelingen) zelfs dan niet. In Hilversum (denk eens aan alle radio-zendstations waardoor Hilversum nogal wat stationsvertier heeft) kent één W.C. (sleutel vragen bij de uitgang) zonder papier, zonder wasgelegenheden, zonder wat dan ook, maar met een graad van vervuiling,

die we gaarne typerend voor het Arabische binnenland zouden willen noemen, maar die in werkelijkheid typerend voor Nederland is.

Tot zover de stations. En dan zijn we uitgepraat, want geen enkele gemeente in ons land heeft er ooit aan gedacht openbare W.C.'s en wasgelegenheden te bouwen. Daarvoor zijn dan zeker de warenhuizen en hotels en restaurants. Daar is dan inderdaad de toestand belangrijk beter en hygiënisch iets meer verantwoord, al kan het allemaal niet halen bij hetgeen men wat dit betreft in veel andere landen gewend is.

Ik herinner me mijn terugkeer „uit de oorlog” in Mei '45. We kwamen door Luxemburg en onze trein kon en mocht in het station Luxemburg geruime tijd stilstaan. Wie vier dagen en nachten in een goederentrein heeft gereisd, kan zich wellicht onze vreugde voorstellen (bovendien dan nog na vele jaren cel-„comfort” en twee D.P.-kampen zonder enig sanitair), toen wij in Luxemburg, zonder zelfs één dubbeltje op zak te hebben, gebruik mochten maken van die vorstelijke wasgelegenheden: een droom van zwart en geel marmer, van verchromde warme handdoekenrekken, van warm water, goede zeep en goe-

de, schone handdoeken. En dit, waarde lezer, was er nog allemaal in Mei '45, niettegenstaande vijf jaren oorlog en roof. Het was er, omdat het er vóór die oorlog was, als iets vanzelfsprekends, als iets dat hoorde bij de beschaving van de beschaafde mens, landgenoot en vreemdeling. En Luxemburg is toch maar een klein landje en de stad Luxemburg toch maar een kleine stad en het station niet zo heel groot.

Ik herinner me ook, lang, lang vóór de tweede wereldoorlog — in feite, heel kort na de eerste — een aankomst aan het station Bazel, waar men zomaar een compleet bad kon nemen en waar alles aanwezig was dat men voor de ware badvreugde zou kunnen eisen. En Zwitserland is toch maar een klein land, edoch, een land met een vreemdelingenindustrie.

En ik behoef maar te denken aan elke kleine stad in Engeland — over Londen wil ik het hier dan nog niet eens hebben — waar overal openbare en uitmuntend ingerichte en keurig bediende wasgelegenheden zijn voor de gewone mensen, die daar, à raison van één enkele penny, gebruik van kunnen maken waar en wanneer zij daar behoefte aan hebben, en waar het altijd kraakhelder is.

En dan herinner ik me ook opeens — en dan houd ik op met dit soort herinneringen — de Koloniale tentoonstelling in Parijs, anno 1931, afdeling Nederland: een fantastisch mooi paviljoen, tot barstens toe gevuld met kijkgrage vreemdelingen, en ergens, heel moeilijk te vinden, één heel klein hokje — met het typisch Hollandse haakje op de niet geheel sluitende deur — zonder papier (vóór de oorlog), zonder zeep (vóór de oorlog), zonder handdoek (vóór de oorlog) en met het gebruikelijke Hollandse fonteintje, groot

genoeg om er een kanarie in te wassen.

Wat ik me beslist niet herinneren kan is: in één enkele wagen van de Nederlandse spoorwegen: papier, water, zeep of handdoek. En ik heb me al zo vaak afgevraagd waarom dat in andere landen wel kan. Het antwoord is natuurlijk: wij hebben de reputatie van zo zindelijk te zijn. Dat is blijikbaar voldoende.

ELKA SCHRIJVER.

„Vrouwen in de V.V.D.”

Daar niet iedereen ervan op de hoogte blijkt te zijn, vermelden wij hier nog eens het bestuur van deze organisatie, (waarvoor de vrouwelijke partijleden geen extra contributie betalen):

Dagelijks Bestuur.

Presidente: lid van het Dagelijks Bestuur van de partij: Mr. E. A. J. Scheltema—Conradi.

Bestuursleden: leden van het Hoofdbestuur van de partij: S. A. Th. Goudswaard—Knipscheer, C. Stemler—Tjaden; lid van de Tweede Kamer: A. Fortanier—de Wit.

Secretaresse: Joh. H. Springer, Alexanderstraat 16, Haarlem.

Algemeen Bestuur.

Bovengenoemden benevens een vertegenwoordigster van iedere centrale, gekozen in een algemene vergadering van de betreffende centrale.

Thans zijn deze centrales als volgt vertegenwoordigd:

Centrale Groningen: Dr. M. Hartgerink—Koomans, Ubbo Emmiusstr. 34, Groningen;

Centrale Leeuwarden: H. C. Sissingh—Stark, Willemskade no. 28, Leeuwarden;

Centrale Assen: T. Kuipers—Meester, Emmastraat 96, Meppe;

Centrale Zwolle: D. J. Hoffmann—Niekerk, Ceintuurbaan no. 2, Deventer;

Centrale Nijmegen: A. Bergman—Feenstra, Dommer van Poldersveldtw. 1, Nijmegen;

Centrale Arnhem: A. H. Spanjaard—Stein, Kortenburg 5, Renkum;

Centrale Zuid: (N.Br. en Limburg) Mr. M. H. J. de Menthon Bake, Baronielaan 44, Breda;

Centrale Utrecht: J. L. Redeke—Hoek, (aftredend) Will. van Noortstr. 59bis, Utrecht;

Centrale Haarlem: Joh. H. Springer, Alexanderstraat 16, Haarlem;

Centrale Den Helder: M. Visser—Bakker, Heerenbosch E 85, Schagen;

Centrale Leiden: F. T. van der Torren—Veendorp, Noordeinde no. 118, Waddinxveen;

Centrale Dordrecht: M. v. Dijk, Dam 33, Arkel;

Centrale Rotterdam: N. Bontenbal—Romeyn, Statensingel no. 32b, Rotterdam;

Centrale Haag: M. van Alphen—Oudendijk, v. Stienhovenstr. 21, Den Haag;

Centrale Amsterdam: G. Wijsmüller—Meyer, Nassaukade no. 125, Amsterdam;

Centrale Zeeland: T. Pilaar—Gaerlandt (waarnemend), Klocdingseweg, Goes.

eigenwijze liedjes

DE TWEE JONGE GELIEVEN ...

Zij zijn de twee jonge gelieven
Van deze merkwaardige tijd,
En beiden hun jeugd en hun jonkheid
Al lang voor hun achttiende kwijt;
Zij zijn al zo hard als twee bikkels
In zaken en zakelijkheid,
En net als het proza van Vestdijk
Verstrakt in de realiteit.

Zij hebben geen huis om te wonen,
Maar wensen géén hut op de hei
En ook geen poëtisch verzinsel
Van nestjes met eitjes in Mei;
Zij willen een flat met een douche-cel,
Twee kamers, een keukentje — uit!,
En daarin twee werkende mensen
Inplaats van een bruijom en bruid.

Zij klitten ook niet aan elkander,
Zij fietsen en lopen steeds los
En zitten volkomen koelbloedig
Op bankjes en zo in het bos;
Zij zullen te goeder tijd trouwen —
Concessie aan pa en aan ma —
En daarna uitsluitend verkeren
Met lui van de P. van de A.

Zij zijn het stel jonge gelieven,
Dat ons thans als tijdsbeeld verblijdt;
Maar WIJ, de papa's en de opa's,
WIJ schiepen het beeld EN de tijd!
Wij lieten aan hen slechts een wereld
Van puin en van rommel en schijn,
Om daarin in jeugd en in jonkheid
Twee jonge gelieven te zijn...

Brammetje.

N.V. Lijm- en Gelatinefabriek

„Delft”

Fabrieksmerk
TWEE TORENS

Tel. 106-363 — Delft

HET CULTURELE LEVEN TEN PLATTELANDE (I)

Fanfare- en harmoniegezelschappen zijn kostbaar!

Hun betekenis is groter dan alleen maar vermaak

Hoe levendig herinner ik me de uren, die ik als 15-jarige knaap doorbracht in het portaal van het verenigingsgebouw van de plaatselijke fanfare; hoe duidelijk staat me voor de geest wat ik daar in dat koude, tochtige portaal als jongen doorleefde en beleefde op de lange winteravonden, als „de muziek” repeteerde. Het was daar, dat ik voor het eerst van mijn leven hoorde, dat sommige blinden bij het horen van muziek kleuren zien. Blinde Toon, een bekend dorpsfiguur, hartstochtelijk liefhebber van muziek, ontbrak bijna nooit in het portaal, als de muziek repeteerde. Bij een van die gelegenheden vertelde hij me, dat hij kleuren zag. „Nu is het blauw, maar het wordt langzamerhand groen... neen het gaat over in felrood...” zo sprak hij, toen de muziek een fantasie naar de opera van Faust (Gounod) speelde. Wanneer het niet al te koud was, luisterden wij op straat en dan waren er verscheidene dorpelingen bijeen, jongens en mannen en werd er onder het spelen zacht of in het geheel niet gesproken. Nu, na jaren, herinner ik mij dit alles levendig en trek daaruit de conclusie, dat deze repetitie-avonden van de dorpsfanfare sterker indruk op mij — en wellicht niet op mij alleen — maakten, dan een gewone ontspanning vermocht zou hebben. Waarom ik dit alles hier zo vertel? Op oudere leeftijd heb ik meermalen de ervaring opgedaan, dat buiten de dorpsbevolking — en ook wel binnen haar kring — een niet geheel juiste opvatting heerst van de betekenis van plaatselijke muziekgezelschappen voor de samenleving en haar cultureel leven. Maar al te dikwijls beschouwt men zo'n muziekgezelschap als een voor feesten en ontspanning wel aardige vereniging, maar daar houdt het dan mee op. Wat zou het dorpsleven zijn zonder een muziekkorps? Die vraag wordt meestentijds gesteld met op de achtergrond de gedachte: hoe zouden wij feesten kunnen, als er niet een vereniging van jongens en mannen bestond, die op zulke dagen haar eigen plezier grotendeels offerde voor anderen. Want, lid van een muziekkorps zijn betekent in een dorp: op feestdagen blazen en nog eens blazen, terwijl anderen hossen en dansen, drinken en eten, spelen en ringrijden. Misschien zijn er zulke korpsen onder de honderden en nog eens honderden fanfare- en harmoniegezelschappen, die ons land telt. Maar ik meen, dat hun betekenis ver uit gaat boven die van amusement-biedende verenigingen.

Naar het concours

Dat er talrijke plattelanners zijn, die hún muziekkorps met andere oren beluisteren, blijkt uit meer dan één feit. Men denke hierbij aan de spanning die in een dorp kan heersen, als „de muziek” naar een concours gaat! Nog herinner ik mij, hoe men in ons dorp en in naburige plaatsen op zulke dagen elkaar vroeg: „En hoe zou de muziek het er vandaag afgebracht hebben? Zijn de duiven al thuis (men had n.l. duiven meegenomen om snel de uitslag over te brengen naar de wachtenden thuis) en welke prijs hebben ze?” En als het bericht dan gekomen was: De eerste prijs met honderd en zoveel punten, met ereprijs en directeursprijs, wel, dan was het dorp te klein!

Dan werd des avonds de muziek afgehaald en had soms diep in de nacht een feestelijke ontvangst plaats.

Ik denk hier ook aan de jongens en mannen en vrouwen — maar de laatsten luisterden in ons dorp meer van verre! — die gedurende de repetities de vorderingen aanhoorden en aan al die luisteraars, die op de generale repetitie naar het andere eind van het dorp trokken, waar de muziek stond.

Ik denk aan de concerten in de zomer en de uitvoeringen in de winter, evenementen in de dorpsamenleving, die meer betekenden dan enkel ontspanning en afwisseling van het doorgaans rustige leven.

Ik durf verzekeren, dat voor vele dorpelingen „de muziek”, wanneer zij onder goede leiding stond, minstens, zo niet meer betekende, dan het Concertgebouworkest voor zijn bezoekers (sters).

Het goed geleide muziekkorps geeft een muzikale opvoeding, niet alleen van de muzikanten zelf (en dat moge op zichzelf al niet onderschat worden) maar ook van de niet-uitvoerenden.

Het artikel „Van een gevraagd ontslag, dat niet verleend werd” in ons vorige nummer, was geschreven door onze gewaardeerde medewerker J. van Mourik.

De titel boven deze bijdrage is misschien niet helemaal goed gekozen, want het is mijn bedoeling in deze en volgende artikelen enkele beschouwingen te wijden aan bepaalde facetten van het maatschappelijk leven ten plattelande en meer in het bijzonder aan wat op het terrein van wetenschap, kunst en ontspanning onze plattelandbevolking zelf presteert of geboden wordt. En zelfs deze beperking belet mij nog volledig te zijn. Intussen zal ik maar hopen, dat de niet-geheel juiste titel toch grotendeels de inhoud van hetgeen volgt, dekt. Ik durf dit temeer, omdat, naar de opmerking van wijlen Prof. Huijzinga, het woord cultuur in het algemeen gebruik weinig misverstand scheidt. „Men weet ten naastenbij wat men er mee bedoelt”.

Het zou interessant zijn na te gaan, welke verzoekplaten de plattelandbevolking aan de radio-omroepverenigingen vraagt en hoeveel no's daarvan muziek ten gehore brengen, die de dorpelingen kennen van hun eigen muziekgezelschap. Wanneer een fanfare en harmonie zo gelukkig is geleid te worden door een zeer bekwaam musicus, dan gaat er enorme invloed van hem uit op het gehele muziekleven in het dorp, meestentijds in een gehele omgeving, daar goede dirigenten ongeveer avond aan avond bezet zijn met de leiding van korpsen uit de naburige plaatsen.

Prima dirigenten

Ik wil het hier niet hebben over de eisen, te stellen aan een goede dirigent, maar zeker is, dat verscheidene eenvoudige oud-muzikanten het door noeste ijver en aangeboren muzikaliteit tot prima dirigenten gebracht hebben, leiders van korpsen, die op concoursen in het buitenland van zich deden spreken. Deze dirigenten leren de muzikanten niet alleen de noten spelen, maar geven hun ook inzicht in de muziek, leren hun muzikanten een muziekstuk verstaan. Van de diri-

genten, die ik in mijn leven ten plattelande ontmoette, herinner ik mij er een paar, die tijdens de repetities op een voor de eenvoudige blazers bevattelijke manier vertelden van de figuren in de opera Faust, Carmen, enz., enz. Dat zo iets van ontzaglijke betekenis is voor de verheffing van het culturele peil der eenvoudige jongens en mannen: fabrieks- en landarbeiders, boerenzoons, enz., behoeft nauwelijks betoogd.

Het was ook een van deze dirigenten, die al jaren geleden begon met het geven van z.g. jeugdconcerten in een naburig dorp. Men had daar de gewoonte om na de uitvoeringen voor donateurs en andere volwassenen, ook een middag te organiseren voor de dorpsjeugd. Hierbij verleende het onderwijzend personeel medewerking door te zorgen voor toezicht (dat tijdens de muziek helemaal niet nodig was, zo luisterden de jongens en meisjes naar „onze” muziek) en wat toneelstukjes in de pauze.

Nog onlangs las ik, dat een andere, reeds jarenlang werkzaam zijnde dirigent, begonnen is met het geven van toelichtingen bij de uit te voeren muziek aan het publiek tijdens de winter-uitvoeringen. Ook dat is een verheugend teken! In onze steden — en gelukkig meer en meer ook op het platteland hebben wij de jeugdconcerten, die, ik wil het hier graag opmerken, van ontzaglijke betekenis zijn voor de vorming van onze opgroeiende jongeren. Inderdaad, deze richting moet het uit.

Mooi A.V.R.O.-werk

Van belang is ook de uitzending van het A.V.R.O.-fanfare-gezelschap, dat sinds enkele maanden een programma van twintig minuten verzorgt. Dit prima gezelschap onder leiding van Jan Zwagerman, voert goede fanfare-muziek uit en de keuze der nummers is voortreffelijk!

De N.C.R.V. en K.R.O. en V.A. R.A. laten af en toe gezelschappen voor de microfoon komen, hetgeen natuurlijk ook van bijzondere betekenis is, daar het onwillekeurig andere korpsen animeert. Toch meen ik, dat de werkwijze van de A.V.R.O. een nog grotere betekenis heeft: immers een uitstekend korps onder bekwame leiding geeft hier eigenlijk les op grote schaal! Een wat uitvoeriger toelichting bij de uit te voeren nummers zou zeer toegevoegd worden.

Het is mij bekend, dat zeer velen naar de interessante causerieën van dr. Peter van Anrooy luisteren, als hij spreekt in de rubriek: „Inleiding tot Muziekbegrip.” Maar dikwijls denk ik, al luisterende naar zijn uiteenzettingen, „hoe jammer is het toch, dat wij in Nederland niet iets dergelijks hebben voor onze muzikanten, leden van fanfare- en harmoniegezelschappen!”

Wat dr. van Anrooy doet voor het meer ontwikkeld publiek op het terrein van de muziek, moest ook gedaan worden voor hen, die wellicht nooit de concerten van onze orkesten in de grote steden zullen bijwonen.

Het ware te hopen, dat een van onze radio-omroepverenigingen er toe overging om voor de beoefenaars van de blaasinstrumenten een reeks causerieën met muzikale toelichting te organiseren.

Zij verdient het

Het komt mij voor, dat onze plattelandbevolking, die voor de welvaart en het gehele maatschappelijke en geestelijke leven onzer bevolking van niet te onderschatten betekenis is, het verdient, dat men een behoorlijk deel van de zendtijd voor haar culturele ont-

wikkeling beschikbaar stelt. Men versta mij goed: ik bedoel, dat naast de uitzendingen, die speciaal gericht zijn op volksontwikkeling, programma's zullen worden samengesteld, welke voornamelijk afgestemd zijn op de bijzondere behoeften van het platteland.

Onlangs vernam ik, dat bij de A.V.R.O. plannen bestonden de Dinsdagmiddaguitzendingen voor 't platteland af te schaffen (om 12.33 uur). Gelukkig zie ik, dat dit voor-nemen nog niet uitgevoerd is! Het zou uitermate jammer zijn, als men een zo mooie gelegenheid om speciaal iets voor onze plattelandsbevolking te doen, ongebruikt liet. Men vergis zich vooral niet in de mentaliteit van de plattelandsbevolking, die nu eenmaal niet snel naar de pen grijpt om onze Omroepverenigingen te schrijven! Maar geluisterd wordt er naar dergelijke uitzendingen! En zeker, als de radio-omroep al haar krachten in dienst stelt om van deze uitzendingen iets goeds te maken!

Ten slotte nog dit. Muziekgezelschappen zijn kostbare verenigingen. Zij hebben subsidie nodig; niet altijd kunnen leden en donateurs, bazars en concerten de hoge kosten bijeen brengen. In vele gevallen zal een beroep op het gemeentebestuur noodzakelijk zijn. Laten we hopen, dat de Raadsleden doordrongen zijn van de grote betekenis van een goed muziekgezelschap en bij het bepalen van hun stem voor de subsidie dit zonder enig bezwaar kunnen doen. Ons platteland zal er wel bij varen!

v. Mourik.

Burgerplicht

(Ingezonden)

Een van de „paar eenvoudige wensjes voor mij zelf dit jaar”, welke in nr. 91 „Deze burger” openbaar maakte, was: Lid van de Provinciale Staten.

Dit had „Deze burger” zeker niet moeten wensen; zelfs niet bij wijze van lichte spot. Naar mijn mening althans.

Ik zie de zaak zo, dat ons land verschillende colleges van bestuur heeft, waarin de medewerking van de bekwaamste burgers wordt gevraagd. Deze worden door middel van verkiezingen uitverkoren. Het spreekt echter vanzelf, dat de bekwaamsten in hun dagelijks leven reeds met arbeid worden overladen; en dat zij bij dit werk zoveel ervaring en kennis (ook mensenkennis) opdoen, dat zij ook hierdoor bij uitstek verkieslijk zijn om te worden geroepen tot het bestaan van de bestuurders in de verschillende openbare lichamen.

Het is hierom n.l. niet anders dan burgerplicht, wanneer deze verkieslijken zich door hun overmaat van arbeid niet laten weerhouden zich verkiesbaar te stellen voor Provinciale Staten en Gemeenteraad. Deze colleges hebben geen behoefte aan mensen, die er graag inzitten; maar veel meer aan personen, die zoveel arbeid verzetten, dat zij liever niet ook nog tot het vervullen van die plicht worden geroepen, omdat de vervulling hiervan hun zo uitermate zwaar kan vallen.

De zaak voor te stellen, alsof het zou gaan om een soort crebaantje, gelijk „Deze burger” gekscherend doet (en met hem helaas velen), acht ik verderfelijk. Het is meer dan tijd, dat ook te dezer zake de geest worde „vernieuwd”, en dat men gaat voorstellen, dat juist de bekwaamsten tot dure plicht hebben zich voor dit werk „in het algemeen belang” op te offeren, en een candidatuur moeten aanvaarden.

v. L.

AMY GROSKAMP-TEN HAVE OVER:

ALWEER EEN NIEUWE BOND!

Niemand kwam op het idee

Ik was er zo vol van dat ik er tegen iedereen over wou praten maar — niemand wilde naar me luisteren.

Hebben jullie het al gehoord, vroeg ik op de verjaarsvisite, van die nieuwe Bond?

Hou op alsjeblieft —! riep de gastvrouw lachend. Heb je niets anders te vertellen. Wat kan ons nou een of andere oude zanik bond schelen —! Hier — vul liever een formulier in voor onze volgende bridge drive. De prijzen zijn knâl en er is een souper na afloop en...

Ik kan niet bridgen.

Een hoongelach ging op. Niemand geloofde het.

Het is heus waar: ik heb nooit de tijd kunnen vinden om het te leren.

... Hebben jullie al gehoord van de nieuwe Bond? vroeg ik aan twee jolige echtparen die ik tezamen aantrof in de stad. Het idee ervan komt uit Engeland...

Vertel es gauw —! riepen de vrouwen, is het wat leuk?

Ik schepte adem. Het Leger des Heils — begon ik.

Een koor van uitroepen belette me het verder spreken. Het Leger des Heils — ben je nou helemaal —! als je nog es wat hebt —! dat is toch niks voor jou?

Nou — nou — baste een van de mannen, het is een prachtige instelling hoor —! en ze doen machtig veel goed — daar niet van. We geven d'r ieder jaar an...

... Wij ook — we doen altijd een kwartje in de kerstpotten, nietwaar Suus? viel zijn vrouw hem in de rede

... maar... e... van dat Haleluja-gedoe moeten we niks hebben besloot hij.

Schei uit —! proeste Suus ik zie me al met zo'n gekke kiep op —!

Maar jullie weten nog niet eens wat de Goodwill Bond eigenlijk is —! riep ik boos.

Hè schei nou uit met dat vervelende gedoe en ga gezellig mee eten.

Ik ben niet meegegaan.

Die nacht had ik een droom. Ik zag een oude moede vrouw zitten aan de rand van een diepe afgrond. Wanhopig staarde zij in het duister en zij leek ingespannen te luisteren naar onheilspellende geluiden die uit de verte tot haar kwamen. Op haar rug wickten twee hoge blanke vleugels omhoog en de ene heette Geloof en de andere Goodwill.

De machtige vleugelslag van deze twee zou in staat zijn haar over de donkere dreiging van het naderend gevaar heen naar de lichtende verten aan de kim te dragen zo zij slechts wilde. Maar zij scheen zich niet bewust te zijn van de macht, die haar was geschonken en bevingen door angst VERGAT ZIJ TE WILLEN... arme Moeder Aarde —!

En toen zag ik de Jeugd en de jeugd had vele verschillende gezichten. Ook zij schenen naar iets te luisteren. IK wilde hun vertellen van de Bond van Goodwill, maar ergens was een draaiorgel dat schetterende jazz-muziek speelde en wij konden elkaar niet verstaan.

En wat is nu eigenlijk die Goodwill Bond? Wat is Goodwill —?

Goodwill, zegt het woordenboek, betekent cliëntèle of klandizie, maar dat is niet helemaal juist, want klandizie is het gevolg van goodwill maar kan er niet mede worden vereenzelvigd. Goodwill is het vertrouwen dat anderen in ons stellen, de som van onze morele, geestelijke en financiële waarde in de ogen van anderen, het crediet dat wij bij anderen genieten.

De Engelse League of Goodwill bestaat al langer, maar is als zodanig ten onzent pas einde '48 opgericht. Het doel van de League is om over de hele wereld een grote machtige goodwill te scheppen onder alle mensen ten opzichte van elkaar, een onbevooroordeelde instelling van mens tegenover mens, een vertrouwen dat ver uitgaat boven alle grenzen en nationale verschillen.

* * *

De League of Goodwill is niet anders dan een kruistocht van alle mensen naar alle mensen, ongeacht rang, stand, godsdienst of ras. Het motto is „van wat ik heb geef ik” en het doel is individueel mee te helpen aan het tot stand komen van een betere wereld.

Zegt U niet te gauw: dat is niets

voor mij —! Iedereen kan lid worden: arm en rijk, oud en jong, kerke-lijken en ketters. Neen —! U hoeft er helemaal geen Heilsoldaat voor te zijn. Reeds vanaf een gulden per jaar kan men lid zijn. Het enige dat men op zich neemt, is het welbevuste verspreiden van vriendelijkheid in de eigen onmiddellijke omgeving en daar buiten en waar mogelijk praktische hulp te bieden in noodgevallen.

Byron heeft gezegd: „het geluk werd als tweeling geboren — wie het deelachtig wil worden, moet het delen.”

Ook de Goodwill werd als tweeling geboren: één-persoons Goodwill is steriel. De Goodwill Bond wil een sterk en vitaal tegenwicht vormen tegen de na-oorlogse zelfzucht en onverschilligheid en het wantrouwen uit vijandschap geboren. Niet iedereen kan kleren en speelgoed inzamelen, niet iedereen kan er daadwerkelijk op uit trekken om de hand aan de ploeg te slaan, maar één ding is er, dat we allemaal kunnen doen en waaraan noch de huismoeder, noch de zakenman of de arbeider, noch de scholier, de zieke of de thuis zittende zich kan onttrekken: het welbevuste verspreiden van vriendelijkheid — zo maar doodgewone vriendelijkheid!

Als wij hiermede eens begonnen in onze eigen onmiddellijke omgeving?

Als we eens... ons afwenden om op een snauwerige geprikkelde toon te spreken.

Als we eens... wat belangstelling trachten aan te kweken voor de moeilijkheden, die niet de onze zijn — als we eens wat meer moeite deden anderen beter te begrijpen... als we eens... zouden willen aannemen dat anderen het meestal zo veel beter bedoelen dan zij het zeggen en bovenal... als wij eens onszelf rekenschap ervan gaven hoe vaak er hunkerend smartelijk en wanhopig wordt gewacht op dat éne woord van aanmoediging, lof of vergiffenis dat wij nimmer spreken.

* * *

Ik zou ook best wat willen doen! zeggen zovelen, maar voegen zij er dadelijk bij: wat kan je nou als enkeling beginnen —?

Tot al dezulken — en dat zijn er veel meer dan wij menen — zou ik

slechts twee woorden willen zeggen: DOE DIT —!

De Bond van Goodwill is een onafzienbaar arbeidsterrein, want de hele wereld is zijn werkterrein. Hoeveel ongebruikte energie — hoeveel goede wil en opofferingsgezindheid gaan er niet dagelijks te loor, omdat de mens gevangen blijft in de ego-centrische sfeer van het eigen belang.

Zoals het brood gekneet, het graan gedorst en de akker omgeploegd wordt, zo moet de ziel der volkeren ontvankelijk worden gemaakt. Dit proces gaat niet met schokken en donderslagen, maar is een mierenarbeid van miljoenen.

Het doel wordt niet bereikt door van boven opgelegde decreten, door dwang, terreur en angst-psychose, die van buitenaf trachten te bereiken wat slechts organisch van bin-

nen uit vermag te groeien, gevoed door een oneindige Goodwill onder de mensen, een Goodwill die bestaanbaar is, alle belangen tegenstrijdigheden ten spijt.

Wees ook een mier —! Help ook mee dragen. Help mee bouwen!

Van iedere twee Nederlanders behoort er één lid van de Bond van Goodwill te zijn! Een briefkaart aan de Kapitein Bosshardt van het Hoofdkwartier van het Leger des Heils te Amsterdam en — gij zijt die ene —!

Doe het nu dadelijk even, want ...gij wilt toch niet die „andere” zijn?!

Grijp die kans om iets te doen voor de mensheid.

Het is niet moeilijk — het is niet kostbaar — en het is zo bitter nodig.

Nog is het tijd.....

Allerhande

Regering

Het voornaamste bezwaar tegen het huidige beleid van de regering is echter, dat er geen sprake is van een gecoördineerde en synthetische algemene economische politiek.

(De Nieuwe Eeuw.)

Van holbewoner tot Europeaan

De mens was holbewoner, eeuwen en eeuwen geleden. Een grommend dier, bedacht alleen op eigen behoud. De holbewoner werd lid van een stam, van een kleine gemeenschap. Die gemeenschap werd een dorp, een stad en die steden sloten zich aaneen tot landjes, over welke afmetingen wij tegenwoordig nog slechts kunnen glimlachen. Kijk naar ons land: uit de stammen der Germanen groeiden in tien eeuwen graafschappen, hertogdommen, en nog vijf eeuwen later sluiten die zich aaneen tot een republiek en nog vijf eeuwen later, dat is in onze dagen, zien wij dit land contacten leggen met België, met Luxemburg, en we horen ook al van Fritalux en Finebel en andere schone contaminaties, we horen van een Verenigd Europa. U kunt de schouders ophalen, accoord. Maar wij wijzen op het uitermate trage tempo, dat voor deze ontwikkeling nu eenmaal nodig is: vijf eeuwen om van een aantal miniatuurstaatjes een krachtige Republiek der Verenigde Nederlanden te maken, vijf eeuwen daarna om te komen tot internationale samenwerking. En dan zeggen wij: er gloort een licht.

(„Op Eigen Terrein”, personeelsorgaan van de Unilever.)

D.P.'s

Tracht U dat eens in te denken, wat het betekent jaar in, jaar uit te leven in een kamp, misschien nooit geweten te hebben wat een huis, een gezin, een werkkring betekent, nooit alleen te zijn, nooit rust te hebben of werkelijke vrijheid, geen eigen bed, geen eigen stoel of tafel of kledingstuk.

Dat zijn de D.P.'s, de zelfkant van Europa, die, door de oorlog op één hoop gedreven, nu een onoplosbaar probleem vormen, mensen, waar veelal weinig menselijks meer in is overgebleven, maar die desniettemin zijn: mensen.

(„Raad en Daad”, orgaan van de Unie van Vrouwelijke Vrijwilligers.)

Nieuw doel

De Nederlandse Krijgsmacht heeft een nieuw doel gekregen.

Zij vormt thans een deel der Krijgsmacht ener grote Unie van volkeren, wier beschaving en levenshouding — bewust of onbewust — steunt op het fundament dat in de Kerstnacht is gelegd.

Voor het behoud der waarden die voor al deze volkeren het leven waard maken om te worden geleefd, behoeven onze strijdkrachten niet alleen wapenen, geoefendheid en moed, maar ook een wapenrusting des geestes, een geloofsovertuiging, waarop de ideologie van de tegenstander afstuit.

(Luit.-Generaal Calmeyer in „Het Lichtspoor”.)

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Een mooie muzikent....

Pag. 5

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Mobilisatie van alle kracht!

Dezer dagen vervulden wij voor één van de afdelingen van onze partij een spreekbeurt. Daarbij kwam uiteraard ook het Indonesische probleem ter sprake. Wij gevoelden er behoefte aan 't standpunt van onze vertegenwoordigers in Eerste en Tweede Kamer uiteen te zetten en te verduidelijken. Verscheidene van de toehoorders gevoelden zich gedrongen hun mening daar tegenover te stellen. De gedachtenwisseling was soms scherp, wat te begrijpen is bij een onderwerp, dat zozeer de gemoederen beheerst; de discussie duurde ook lang — eerst het verplichte sluitingsuur kon ons dwingen er een einde aan te maken. Tenminste officieel want daarna zijn wij met enige „officials” van de bedocde partij-afdeling en van de centrale waartoe zij behoort, nog geruime tijd bijeen geweest. En dan beleeft men de goede momenten, waarin men wederzijds onomwonden uit kan spreken wat op het hart ligt. Dan heeft men als volksvertegenwoordiger ook de beste gelegenheid te horen wat onze mensen bezighoudt. Dan komt men ook tot waardering van de standpunten in deze zin, dat men beseft wat de mensen beroert, wat hen emotioneert en wat hen drijft om in een bepaalde zaak een bepaald standpunt in te nemen. Dat zijn inderdaad de goede momenten, want dan beseft men welke goede waarden zoveel van de strijders uit onze gelederen in zich dragen. Wij hebben er behoefte aan dit ook eens op deze plaats te zeggen.

In zulke gedachtenwisselingen wordt ronduit gezegd waar het op staat. Daarbij heeft ons één aspect getroffen, dat naar onze mening eens wat uitvoeriger moet worden beschouwd.

De gang van zaken met betrekking tot de Indonesische kwestie is voor velen teleurstellend geweest. Wij stellen vast, dat zij, die van oordeel zijn, dat de resultaten van de Ronde Tafel Conferentie verworpen hadden moeten worden, er zo over denken. Maar evenzeer is dit het geval met velen van hen, die hebben gemeend, dat ondanks alle hoogst ernstige bezwaren, die zij tegen de regelingen gevoelden, deze niettemin mbesten worden aanvaard. En nu treft het, dat bij bovenbedoelde gedachtenwisseling naar voren kwam, wat wij ook al meer hebben vernomen. Namelijk, dat nu de Indonesische kwestie geregeld is zoals zij geregeld is, men zijn politieke activiteit verder wel kan staken. De één denkt er zo over, omdat hij meent, dat de zaak afgedaan is, bij de ander zit het dieper. Die gevoelt zich na jaren van strijden voor een andere oplossing teleurgesteld over de afloop en vraagt zich af, wat voor nut al zijn werken heeft gehad en wat voor nut hij verder nog zou kunnen stichten. Waarbij hij dan moedeloos tot de conclusie komt, dat al zijn werken niets heeft geholpen en dat hij er even goed uit kan scheiden. Welk uitscheiden dan met weinig gunstige gedachten over de politiek en de politici gepaard gaan.

Deze en ook andere gedachten treft men bij menigeen aan. Dat kunnen wij ook ten volle begrijpen, want de gevoelens, die deze mensen hebben, kennen wij zelf ook. Maar wij zijn toch tot de conclusie gekomen, dat wij moeten blijven staan. Daarvoor zijn verschillende motieven, waarvan wij er een enkele naar voren zullen brengen.

In de eerste plaats is onze taak met betrekking tot Indonesië niet afgelopen. Daar is een jonge staat, waarmede wij door Unie-verband verbonden zijn. „Wij, voor ons, moeten de dingen op lange termijn kunnen zien, en, met de soevereiniteit, ook ons vertrouwen schenken, en onze vriendschap, zoals een meer ervaren en hulpvaardige broer”, zo zeide ons onze Koningin aan de vooravond van Kerstmis. Hierin ligt de kern. Wij moeten „bij dag en nacht klaar staan tot helpen”. En nu weten wij, dat alles langs gans andere wegen zal gaan dan voorheen, maar wij weten ook, dat onze taak thans is die jonge staat te helpen en onze beste krachten daartoe af te staan. Van be-

lang is dit voor het Indonesische volk, van belang is dit voor ons volk, van belang is dit voor de gehele wereld. Aan onherroepelijke besluiten kunnen wij niets veranderen, willen wij ook niets veranderen. Het komt er thans op aan zulk een vertrouwensbasis te leggen en zulke banden te slaan, dat wij toch weer tot een krachtige eenheid zullen komen. Daar liggen in de wereld anderen op de loer om onze taken over te nemen. Daarom zijn wij allen verplicht onze beste krachten te geven opdat wij onze broedertaak vervullen kunnen. De besten onder ons kunnen dan ook niet worden gemist. Ons gehele volk heeft die nieuwe, grootse taak aan te vatten. Bedenken wij daarbij, dat ontzagwekkende moeilijkheden op onze weg zullen zijn.

In de politiek bereiken wij niet altijd wat wij willen. Hoe dankbaar wij mogen zijn voor onze groei in de afgelopen jaren, hoe dankbaar ook voor de stijgende invloed van de liberalen, die nog kort geleden bij de verkiezingen in diverse landen tot uitdrukking is gekomen, — wij moeten ons toch altijd realiseren, dat wij in de Tweede Kamer niet meer dan acht van de honderd zetels bezetten. Zeker, wij mogen vergroting van onze invloed verwachten, maar momenteel is de situatie niet anders dan: 8 van de 100. In zulk een situatie maakt men de dienst niet uit. Trouwens, in ons politiek bestel is er geen partij, die het alleen voor het zeggen heeft. Elke partij is aangewezen op samenwerking met andere. Iedere partij, ook de onze, kan dan niet verder komen dan het uitoefenen van invloed om van haar doelstellingen althans nog zoveel mogelijk verwezenlijkt te krijgen. In het ene geval lukt dat beter dan in het andere. Teleurstellingen, diepe zelfs, kunnen daarbij niet uitblijven. Men mag er alleen uit concluderen, dat wij alle krachten moeten inspannen om onze invloed te vergroten. Waartoe wij temeer de plicht hebben nu de wind gunstig waait voor ons.

Terzijde gaan staan mag niemand. Wij leven in een tijd van „Umschwung”. Alles verandert, wij gaan naar nieuwe tijden. Waarheen? Wij weten het niet. Alleen weten wij, dat onze

Democratie eist openbaarheid

Democratie eist openbaarheid: wij hebben het meer dan eens gesteld. Die openbaarheid brengt ook met zich mede, dat de burgerij tijdig op de hoogte is van voorstellen, welke in gemeenteraden, provinciaal of Staten-Generaal aan de orde komen. Enerzijds om zich een oordeel te vormen over de betekenis van de voorstellen, anderzijds om hun instemming of bezwaren met betrekking tot een bepaald voorstel ter kennis te brengen van een vertegenwoordigend lichaam. Men dient er dan ook naar onze mening op te letten, dat de termijn tussen indiening en behandeling in het openbaar niet zodanig is, dat het in feite de burgerij onmogelijk wordt gemaakt zich een oordeel te vormen over bepaalde voorstellen. Op elke regel, zoals ook hier, kan zich wel een uitzondering voordoen, b.v. in een noodgeval, bij een dijkdoorbraak, wanneer terstond maatregelen moeten worden genomen, bij een ramp of iets van een zeer spoedeisende aard, waarmede het leven van de burgerij gemeed kan zijn.

Maar voor het overige geldt deze regel naar onze smaak wel. En dient men daarop van de zijde van de V.V.D.-fracties in Staten-Generaal, provinciale Staten of gemeenteraden bij voortdurende aandacht te zijn.

Wij maken hier nog eens melding van, omdat zich dezer dagen in de Haagse gemeenteraad een dergelijk geval heeft voorgedaan. Vrijdagavond hadden de gemeenteraadsleden een voorstel met betrekking tot de verhuur van de aula van het Ge-

dierbaarste waarden, onze vrijheid, het recht, de verdraagzaamheid, maar ook ons leven en dat van onze kinderen in gevaar zijn. De laatste tijd hebben wij enige malen geschreven over de mens. Wij wezen daarbij op de dreigende gevaren. Ook hebben wij aandacht geschonken aan de internationale ontwikkeling. Denken wij aan Oost-Europa, niet zo ver van hier, denken wij aan China en de bedreigingen voor Birma, Siam enz. Laten wij toch alles goed zien. En laten wij ons telkenmale weer realiseren, dat wij nog niet in staat zijn hier in het Westen tot de eenheid van Europa te komen. Laten wij beseffen, dat het vijf voor twaalf is. Geweldige problemen moeten worden opgelost. Financiële en economische. Wij Nederlanders, weten er van mee te praten. En staatkundige. Hebben wij niet gewezen op de gevaren, die onze democratie van binnenuit bedreigen? En internationale. Denken wij eens aan de ontwikkeling in Duitsland. Dat probleem moet worden aangepakt. Ten spoedigste. En zeggen ons de moeilijkheden in Zuid-Italië, — over een gebied, dat bewoond wordt door 15 miljoen mensen — niet veel? En wat ons uit Frankrijk aan nieuws toestroomt, is dat niet telkenmale opnieuw bewijs van de branding waarin wij zitten?

Er worden niet alleen deskundigen gevraagd. Maar vooral mensen met geloof in de toekomst. En mensen, die getoond hebben verantwoordelijkheidsbesef te hebben, en die zich in willen en in kunnen spannen voor de gemeenschap.

Laten wij toch één ding niet vergeten. Vele fouten van de na-oorlogse tijd zouden niet gemaakt zijn als ons Nederlandse volk zich vóór de oorlog meer met de zaak der gemeenschap had bemoeid. Na de oorlog beschikken wij over onvoldoende staatslieden, omdat wij ons vóór de oorlog niet hebben geoefend. Historisch is dat verklaarbaar: het is ons veel te lang „goed” gegaan. Maar nu gaat het ons volk niet goed en de wereld wordt bedreigd. Wij moeten naar nieuwe vormen, wij moeten naar een nieuw Europa, wij moeten naar een nieuwe plaats voor ons zo zwaar getroffen vaderland.

Bij het vervullen van deze geweldige taak mag niemand terzijde staan. Integendeel, alle kracht worde gemobiliseerd.

meentemuseum aan het filmtheater De Uitkijk in hun bezit gekregen, eerst Zaterdagavond kreeg de Haagse burgerij hiervan kennis en de daarop volgende Maandag kwam het voorstel reeds in behandeling in de Gemeenteraad. Het voorstel was zo laat binnen, dat om één voorbeeld te noemen, de Nieuwe Rotterdamse Courant in zijn blad van Maandagavond, toen het voorstel al behandeld had moeten zijn, melding maakte van het voorstel. Namens de V.V.D.-fractie diende de heer Dettmeijer dan ook een motie van orde in om de behandeling veertien dagen aan te houden. Daar over dit voorstel de stemmen staakten (20—20) werd het tot de volgende vergadering verschoven. Blijkbaar zag men ook bij het College van B. en W. gedeeltelijk in, dat de behandeling beter aangehouden kon worden, want de helft van de wethouders, waaronder de V.V.D.-wethouder van Luttermvelt steunde dit voorstel tot aanhouding. Wij zijn van mening, dat de gemeenteraad van de Residentie daarmede een juiste houding heeft aangenomen en terecht niet geweken is voor een druk van de zijde van de commissie Nieuwe Zaken van de Ned. Bioscoop Bond, dat op 1 Februari de vergunning zou vervallen, temeer, omdat Maandagmorgen reeds gebleken was, dat er zeer ernstige bezwaren waren binnengekomen van de zijde van de afdeling 's Gravenhage van de Nederlandse Bioscoop Bond.

Democratie eist openbaarheid. Dat de gehele fractie van de Partij van de Arbeid niet vatbaar bleek voor dit argument, bewijst weer eens te meer, dat de inwerking van de werkelijk democratische beginselen bij deze democratisch-socialistische partij nog wel een tijd nodig heeft.

☆ parlementaire flitsen ☆

De heer Ritmeester besprak problemen van de woningbouw

Bouwsystemen genoeg, maar nog altijd woningen tekort

Ons land is dichtbevolkt: 289 mensen per vierkante km., 14 meer dan in België, 83 meer dan in Engeland, 215 meer dan in Frankrijk. Men schat, dat wij in 1970 11.800.000 inwoners zullen tellen; een schatting, die waarschijnlijk, gezien het hoge geboorte- en het lage sterftecijfer, nog wel eens aan de lage kant zou kunnen blijken te zijn. Het is mogelijk, dat in de komende jaren door emigratie de aanwas enigszins zal worden tegengehouden, maar — dit staat vast — wij groeien dicht. Ons landbouwgebied beslaat ruim 2.389.000 ha., dit is 71 %, van onze bodemoppervlakte; deze zal vermeerderen door inpoldering, doch verminderen door woningbouw en industrialisatie. Het westen van ons land, van het Noordzeekanaal tot de Nieuwe Waterweg, dreigt langzamerhand één grote bebouwde oppervlakte te worden. De trek van het platteland naar de grote steden blijft nog steeds bestaan; het zou langzamerhand wel eens nodig kunnen blijken, deze in andere richting te keren en speciaal naar de komende industriegebieden, dus in het bijzonder naar het oosten en het zuiden van ons land. De voorgenomen industrialisatie zal zeker voor een zeer groot deel in die richting moeten gaan en, wil deze succes voor ons land hebben, grote afmetingen moeten aannemen.

Al dus een korte schets van een der vele problemen, waarvoor ons land staat, zoals de woordvoerder van onze fractie, de heer Ritmeester, deze bij de behandeling van de — eveneens vóór het Kerstecès afgedane — begroting van Wederopbouw en Volkshuisvesting uiteenzette.

Ons volk, zo stelde spreker vast, is zo langzamerhand wel tot de overtuiging gekomen, dat met alle kracht wordt getracht, de bouw te stimuleren; daarom toont het op dat punt ook een zekere berusting. Voor een groot deel zal dat trouwens ook daaraan zijn toe te schrijven, dat de plaatselijke overheid meer en meer is ingeschakeld, voor een groot deel de verantwoordelijkheid draagt en daarvoor ook aansprakelijk kan worden gesteld. De snelheid, waarmede kan worden gebouwd, laat echter alles te wensen over: zij is afhankelijk van vele factoren, als de materiaalpositie, de beschikbare deviezen in verband met de aankoop van materiaal in het buitenland, de prestatie en het aantal bouwvakarbeiders en de bouwsystemen.

Dat laatste klonk niet erg optimistisch, maar wie zal ontkennen, dat het niet juist is? Ook de cijfers van de minister omtrent het in de loop der komende 10 jaren benodigde aantal woningen e. d. werden door de heer Ritmeester nogal aangevochten. Het positieve bewijs, wie gelijk heeft gehad, kan natuurlijk

MINISTER IN 'T VELD
..... nog altijd

eerst over een aantal jaren worden geleverd. Het is wel, zoals minister In 't Veld zei: het is nu eenmaal uitermate moeilijk (in verband met de vele hierin een rol spelende onzekere factoren als het aantal huwelijken, geboorten, sterften, enz.), om het werkelijke woningtekort en de jaarlijkse behoefte in dit opzicht te berekenen. Wanneer wij de uitkomsten zien van de volkstelling van Mei 1947, dan blijkt, dat het Centraal Bureau voor de Statistiek niet minder dan zes methoden heeft gevolgd om het tekort te berekenen en de resultaten van deze verschillende methoden lopen heel sterk uit elkander.

Er is meer. De minister heeft medegedeeld, dat als grondslag voor de toewijzing van het woningvolume voor 1950 aan de provincies en aan de grote steden heeft gegolden het acute woningtekort, waarvoor weer als norm gebezigd werd het totaal aantal huishoudens met kinderen, dat inwoont bij andere huishoudens. De minister is van mening, dat het aantal van deze samenwoningen een billijke vergelijkingsmaatstaf geeft voor de spanningen als gevolg van het woonruimtekort. De heer Ritmeester kon toestemmen, dat dit, in het algemeen gesproken, een juiste maatstaf is te achten voor die gemeenten, die niet of zeer weinig van de oorlog hebben te lijden gehad. Een ander geval is het echter met die plaatsen, waarvan, de een meer dan de ander, een gedeelte van de woonhuizen is verwoest en waarvan de bevolking in oorlogstijd is geëvacueerd geweest zonder dat zij na de oorlog — wegens gebrek aan woning of aan mogelijkheid tot inwoning — kon

terugkeren. Velen van deze mensen, zeker het overgrote deel, behouden steeds het verlangen om naar hun oude gemeente terug te keren. Voorlopig echter is dat uitgesloten en blijven zij inwonend in hun „evacuatieoord“, dat nu om die redenen nieuwe woningen toegewezen krijgt. Het was onze woordvoerder niet bekend of door de colleges van Gedeputeerde Staten der verschillende provincies bij de verdeling over de verschillende gemeenten, waarmede zij zijn belast, met dit door hem genoemde bezwaar wel rekening is gehouden. Evenmin valt na te gaan of aan de behoefte voor vervanging van krotwoningen is gedacht, maar hij wilde gaarne met de minister aannemen, dat de provinciale besturen bij hun verdeling zoveel mogelijk de rechtvaardigheid betrachten.

Ook over de arbeidsproductiviteit waarover tegenwoordig, mede in verband met de toegestane loonsverhogingen, zoveel wordt gesproken, kunnen wij nog geenszins tevreden zijn. Zo heeft de Stichting Bouwcentrum te Rotterdam geconstateerd, dat, blijkens onderzoeken, de arbeidsproductiviteit in de bouwvakken zich tussen de 70 en 80 pCt. van de vóroorlogse beweegt. De minister maakt nu wel onderscheid tussen de inspanning van de bouwvakarbeiders en de arbeidsproductiviteit, maar spr. voelde enige twijfel of dat onderscheid wel correspondeert met de gegevens van de Stichting Bouwcentrum. Het is nog geen anderhalf jaar geleden, dat de Nederlandse Aannemersbond

en Patroonsbond voor de Bouwbedrijven in Nederland vaststelde, dat de arbeidsproductiviteit van de arbeiders op ongeveer 50 pCt. lag van de vóroorlogse, en een commissie van de Bond van Nederlandse Architecten stelde deze arbeidsproductiviteit op ten hoogste 60 pCt. Wanneer wij dan nu op 70 à 80 pCt. zijn gekomen, is zonder enige twijfel vooruitgang te boeken, maar er mag toch zeker wel een ernstig beroep op de bouwvakarbeiders worden gedaan om zich in het belang van het Nederlandse volk — dat zijn ook zijzelf — geheel aan hun taak te geven. De minister zegt, dat hij uiteraard een tegenstander is van een systeem, waarbij de arbeiders zouden worden „uitgebuit“, maar wie, vroeg de heer Ritmeester, is daarvan geen tegenstander? Het kwam hem intussen voor, dat er nog wel iets meer kon worden verlangd, alvorens het stadium van uitbuiting zou zijn bereikt. En dat dit meerdere zou kunnen worden bereikt door een andere wijze van loonregeling, achtte hij zeker niet uitgesloten.

Wat tenslotte de wijze van bouwen betreft: Wij kennen in ons land, naast de traditionele bouw, blijkens bijlage B van de Memorie van Antwoord niet minder dan 40 bouwsystemen. Er zijn er bij, die, als men nagaat hoeveel huizen er totaal gereed zijn of waarvoor overeenstemming tot bouw is verkregen, nog wel zeer in statu nascendi zijn; er zijn enkele andere, die reeds op de goede weg zijn en waarvan men veilig kan aannemen, dat succes verzekerd is, maar uiteindelijk mag men, zo meende onze woordvoerder, aannemen, dat de traditionele bouw het wint, doordat daarin meer variatie mogelijk is. Alleen kan — en dit heeft de minister terecht ook aangegeven — met de bouwsystemen met minder geschoold personeel worden volstaan; een zaak van buitengewone betekenis, wanneer ter plaatse niet veel geschoolde bouwvakarbeiders aanwezig zijn. Het blijkt evenwel, dat de verschillende bouwsystemen 10 pCt. en meer duurder zijn dan de traditionele bouw. Spreker achtte dit begrijpelijk, omdat voor de inrichting van de nodige fabrieken en werkplaatsen kapitaal moet worden geïnvesteerd en men dit — mede met het oog op de onzekerheid of het systeem op de duur te handhaven is — zo spoedig mogelijk dient af te schrijven.

Alvorens men het geheel kan overzien, zal het dus wel zeer noodzakelijk zijn een juiste opgave te bezitten van het aantal bekwame bouwvakarbeiders en van hun dislocatie, opdat, zo nodig, kan worden voorzien in een tekort, ten aanzien waarvan de heer Ritmeester ernstig vreesde, dat het inderdaad aanwezig zou blijken te zijn. Ook op dit punt kreeg onze woordvoerder een duidelijke toezegging van de minister. Een enquête naar het aantal bouwvakarbeiders in ons land wordt gehouden en de minister verklaarde zich gaarne bereid, de uitslag daarvan ter kennis van de Kamer te brengen.

Deze burger

was laatst een dagje in Den Haag.

Dat is altijd plezant.

Om Den Haag zelf: de meeuwen boven de Vijver. De tantes bij de thee bij Lensvelt. De dingetjes over de dingetjes die je dan wel eens hoort. Ge legt dan

ècht Uw oor te luisteren aan Hollands hart.

En nu vernam ik dan laatst, dat er een nogal hoge heer bij de Koningin was geweest in dat mooie paleisje aan de Voorhout, dat wij altijd nog vereenzelvigden met die lieve, grijze Grootmoeder Emma.

En toen die heer daar uitkwam stond er een militaire erewacht.

Die erewacht stond daar voor een gezant die zijn geloofsbrieven zou komen overhandigen.

Maar die nogal hoge (maar voor een militaire erewacht lang-niet-VOLDOENDE-hoge) heer dacht, bij Jove, dat die soldaatjes voor hem bestemd waren.

En een beetje verlegen, schreed hij, hoog hoedje in de hand, langs de soldaten, die nog rustig plaats-rust stonden.

Dat is zo'n Haags verhaaltje dat ge horen kunt in de buurt van de oude dames die witte meeuwen een stukje brood toewerpen.

Een klein en onbetekenend verhaaltje, waar de mensen om glimlachen. En het leven gaat verder....

Maar — dacht deze burger — het werpt wel even een leuk zij-lichtje op zo'n meneer, die het nog niet ver genoeg gebracht heeft voor erewachten, noch in zelfkennis. Het is zo-maar een verhaaltje van onhandige ijdelheid en zelfoverschatting-met-de-hoed-in-de-hand.

Deze burger is zelfs nog niet zó ver dat hij zelfs met zelfoverschatting en ijdelheid zou kunnen vermoeden dat welke militaire erewacht, hoe dan ook, waar dan ook, voor hem op de plaats rust zou staan. Betreedt nooit paleizen. Hééft niet eens een hoge hoed. Dat is maar veilig. Want het moe est eens over hem komen....

Zou hij óók een figuurtje slaan.

Zouden ze in Den Haag — wat Jupiter en de Schikgodinnen mogen verhoeden — óók glimlachend meesmuilen om

DEZE BURGER

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Voorzitter Redactie-comm.: Drs. H. A. Korthals.
Redactie-secretaris: Mr. E. Elias.
Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 435.
Administratie: Postbus 43, A'foort, tel. 5267.
Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 p. jaar.
Voor het zenden van abonnements- en advertentie-gelden: Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie” te Amersfoort.
Losse nummers 15 cent.

Voor advertenties wende men zich tot de administratie of tot de hoofdvertegenwoordiger: L. Vlug, Geestbrugweg 69, Rijswijk (Z.-H.).

Betaling van het Abonnement

Van degenen, die het abonnementsgeld voor het jaar 1950 nog niet voldeden, ontvingen we het gaarne vóór 25 Januari a.s. op onze giro-rekening. Mocht het op die datum niet in ons bezit zijn, dan zal er een kwitantie voor worden aangeboden, verhoogd met incassokosten.

Zoals men weet, bedraagt het abonnementsgeld f 7.50 per jaar, of f 1.90 per kwartaal. Ons gironummer is 245103, ten name van de penningmeester van de Stichting Vrijheid en Democratie te Amersfoort.

Indien men wil gireren, bespaart men zelf de incassokosten en men vereenvoudigt onze administratie!

Administratie
„Vrijheid en Democratie”.

Offers (I)

Het brengen van ware offers voor een ideaal is lang geen gemakkelijke taak. Met woorden wordt in de regel genoeg geschermd; maar als het op daden aankomt, schiet de mens nog wel eens tekort en blijkt veelal, dat hij de betekenis van zijn woorden niet voldoende heeft doorgedrongen. In alle tijden is het noodzakelijk geweest idealen te verdedigen door ware offers te brengen. Dit is ook in onze tijd noodzakelijk en zeker in onze rijen, waar een politiek ideaal wordt aangehangen en waar wordt gestreden voor het behoud van het hoogste goed van de mensheid: de vrijheid. De gebeurtenissen, die zich vooral in de afgelopen week achter het ijzeren gordijn hebben afgespeeld, mogen het een ieder duidelijk maken, hoe belangrijk het is dat wij onze strijd voor de vrijheid voortzetten. Dezelfde gebeurtenissen mogen ons doen zien, hoe dankbaar wij moeten zijn, dat wij hier in West-Europa nog voor de vrijheid pal kunnen staan. Als wij in dit verband ons speciaal tot onze lezers richten, dan zouden wij van hen ook een offer willen vragen. Een offer bestaande uit het ontplooiën van enige activiteit om voor de belangen van ons weekblad op de bres te staan. Het is noodzakelijk, dat ons weekblad, dat weliswaar reeds regelmatig onder duizenden verschijnt, zijn oplage vergroot. Dit is niet alleen noodzakelijk uit financiële overwegingen, om aldus de materiële positie van ons orgaan te verstevigen, het is voorts nodig teneinde mede een nieuwe kring van lezers te bereiken, opdat onze idealen in wijder kring worden uitgedragen. Daarom vorme zich in elke afdeling van de V.V.D. een kleine kern van propagandisten, die er op uit trekt om het abonnementsaantal van ons blad zo mogelijk te verdubbelen!

Offers (II)

Helaas moet nog worden geconstateerd, dat er nog bestuursleden zijn, in sommige gevallen zelfs gemeenteraadsliden, die geen abonnement op ons weekblad hebben. Een dergelijk verschijnsel getuigt niet alleen van weinig individuele offervaardigheid, doch moet ook in hoge mate worden afgekeurd, omdat zij, die tot het kader van onze partij behoren, toch zeker tot plicht hebben elke week te lezen, wat in het partij-orgaan wordt geschreven. Zijn de besturen en de raadsfracties per afdeling in hun geheel tot het grote gezin van de lezers van ons partij-weekblad toegetreden, dan zullen de overige leden der afdeling systematisch moeten worden bewerkt. Dit zal bij voorkeur dienen te geschieden door middel van huisbezoek. Er zal dan moeten worden gesproken van man tot man en van vrouw tot vrouw. Dan zal moeten blijken in hoeverre men in feite zijn vrijheid waardeert en in hoeverre

men deze vrijheid waard is. Wij willen er thans op deze plaats niet uitvoerig op in gaan, omdat het, aangezien het hier het brengen van een wel zeer klein offer betreft, niet verantwoord is en naar wij verwachten — ook niet nodig is er veel woorden aan te verspillen. Achter het ijzeren gordijn zuchten duizenden en nog eens duizenden in de kerkers. Voor hen zou geen offer te zwaar zijn, indien zij hun vrijheid konden herwinnen en behouden. Welnu, laat deze feiten eens goed in hun volle betekenis tot ons doordringen. Laten wij in elke afdeling er eens één avond per week op uit trekken om abonné's voor ons blad te winnen. Waarlijk, wij zouden ons diep moeten schamen, indien een dergelijke actie niet zou gelukken. Daarom de hand aan de ploeg, opdat wij onze vrijheid zelf verdienen.

Humor

Het kan in deze donkere tijden van belang zijn, oog en oor te hebben voor de humoristische noot in ons bestaan. Gelukkig is ook de humor in het politieke leven nog niet verdwenen en het is wel interessant te vernemen, hoe de massa in het onder Russische invloed staande deel van Duitsland zijn geestelijke onaantastbaarheid bewijst door de zin voor humor niet te vergeten. Wij herinneren het ons nog uit onze eigen bezettingstijd, hoe het voor een groot deel de zin voor humor is geweest, die ons in geestelijk opzicht het hoofd boven water deed houden. Welnu, in het door de Russen bezette deel van Duitsland schijnt dit ook het geval te zijn en wij willen onze lezers de navolgende voorbeelden niet onthouden. Blijkens een Reuterbericht, opgenomen in De Telegraaf, noemen niet-communistische leden het Oost-Duitse parlement: de „gymnastiekclub”, omdat de afgevaardigden niet anders hebben te doen dan opstaan, in de handen klappen en weer gaan zitten. Het Berlijnse blad „Welt”, dat deze anecdote in omloop heeft gebracht, herinnert er aan, dat de Rijksdag der nazi's bekend stond als de „zangvereniging”, omdat de leden geen andere taak hadden dan het volkslied te zingen. Zo weet het Handelsblad te melden, dat in Leipzig (Russische zone) reusachtige aanplakbiljetten waren aangebracht, waarop onder de titel „Waarom huil je, Bambino?” de bewoners werden opgewekt een gelijknamige revue te bezoeken. De politie moest evenwel de aanplakbiljetten verwijderen, aangezien de inwoners van Leipzig met potlood als antwoord op deze vraag schreven: „Omdat ik in de Sovjet-Russische zone woon.”

Sanering

Blijkens berichten in onze dagbladen, bereid een commissie, ingesteld door de Ziekenfondsraad, de sanering van het ziekenfondswezen in Nederland voor. Deze sanering zal voor een deel bestaan uit maatregelen ter beperking van uitgaven, welke zowel gelden voor hen, die verplicht verzekerd zijn, als voor hen, die vrijwillig lid zijn van een ziekenfonds. Indien de Ziekenfondsraad zijn goedkeuring aan de voorgestelde maatregelen hecht, zullen deze reeds in de eerste helft van dit jaar worden ingevoerd. De ziekenfondsen hopen hiermede een verhoging van de premie voor de vrijwillige verzekering te voorkomen en een bezuiniging in te voeren, waardoor een deel van het geraamde tekort over 1950 ten bedrage van f 16.000.000.—, kan worden gedekt. Men stelt zich o.m. voor te gaan bezuinigen op z.g. „uitwassen”, waaronder men o.m. verstaat, het veelvuldige, dikwijls overdreven vervoer in personen-auto's van zieken, die ook van een openbaar middel van vervoer gebruik kunnen maken, het voorschrijven van grote hoeveelheden geneesmiddelen, die voor een deel niet worden gebruikt en tenslotte bezuiniging op de eenvoudige geneesmiddelen, welke de verzekerden vroeger altijd voor eigen rekening bij apotheker of drogist hebben gehaald. Het is vanzelfsprekend, dat, daar waar bezuinigd kan worden, bezuiniging ook inderdaad geboden is. Doch hier betreft het wel een zeer belangrijk en gevaarlijk onderwerp, omdat het in het onderhavige geval gaat om de gezondheidsbelangen van ons volk. Wij willen op deze bezuiniging geenszins vooruit lopen, doch men zal er wel voor moeten waken een zuinigheid toe te passen, die de wijsheid bedriegt. Bezuiniging kan ook hier waarschijnlijk wenselijk, of zelfs noodzakelijk zijn, doch men hoede er zich vooral voor het mes er niet zodanig in te zetten, dat onze volksgezondheid gevaar loopt. Wij zijn dan ook zeer benieuwd, hoe de voorgenomen bezuinigingsmaatregelen in de praktijk zullen uitvallen.

Kieswet

Geleijk bekend is, heeft het Centraal Stembureau een ontwerp-kieswet opgesteld, dat in de eerste plaats ten doel heeft de kiezer meer vrijheid te geven bij de uitdrukking van zijn persoonlijke voorkeur.

Deze persoonlijke voorkeur was tot dusverre ook wel aanwezig, maar zij kwam in de praktijk weinig tot uiting, vooral ook omdat de politieke partijen veelal aanbevelen om no. 1 van de lijst te kiezen. Het Centraal Stembureau wil thans een meervoudig voorkeursysteem aan de hand doen; volgens het ontwerp kan de kiezer op de lijst in haar geheel stemmen, waardoor hij de volgorde van de kandidaten goed keurt of hij kan door nummering van die kandidaten de volgorde naar eigen inzicht veranderen.

Het klinkt alles erg democratisch, doch of het nieuwe systeem ook praktisch zal zijn, moet nog worden bewezen. Buitendien is het een belangrijke vraag, of de kiezer aan dit nieuwe systeem inderdaad behoefte heeft. Ons volk is in politiek opzicht toch wel dermate geschoold, dat het zijn keuze uit de partij — en wil en kan doen. Of de massa echter voor de samenstelling van de lijsten als zodanig erg warm zal lopen, menen wij evenwel te moeten betwijfelen. Het is mogelijk, dat bij de Gemeenteraadsverkiezingen het nieuwe systeem inderdaad wel enige reden van bestaan heeft.

Wij vragen ons verder met enige bezorgdheid af, of het ontwerp in de praktijk niet te ingewikkeld zal blijken te zijn. Dit alles zal echter dienen te worden afgewacht. Ons voorlopig oordeel is echter, dat het ontwerp in democratisch opzicht meer belooft dan het in werkelijkheid zal kunnen geven. Met belangstelling zien wij overigens de debatten tegemoet, die over dit ontwerp in ons parlement zullen worden gehouden.

Kans

Naar de Australische correspondent van het Algemeen Handelsblad meldt, heeft de nieuwe liberale Australische minister van immigratie, Harold E. Holt het voornemen, de deuren voor Nederlandse immigranten wijd te openen. Hier ligt voor Nederland een zeer goede kans, die ongetwijfeld met beide handen zal dienen te worden aangegrepen. Wanneer men in Den Haag deze kans wil aangrijpen, aldus de mening van genoemde correspondent, zal het Nederlandse volk na het Engelse de tweede plaats kunnen innemen bij de verdere bevolking van het nog bijna lege nieuwste werelddeel, dat in enige tientallen jaren zijn bevolking van 8 tot 20 miljoen wil en moet opvoeren. „De tijd van veel praten en weinig doen is hier, wat betreft grootscheepse Nederlandse immigratie voorbij. Er zullen zeer spoedig spijkers met koppen geslagen moeten worden, en het zal slechts een kwestie van weken zijn tot minister Holt met definitieve en omlinjnde plannen voor de dag zal komen. Laat men in Nederland goed begrijpen, dat het getij volkomen is gekeerd. Zowel bij het Australische volk als zodanig, als bij Australië's nieuwe regering, zijn Nederlanders in groten getale van harte welkom!”, aldus schrijft deze correspondent. Moge deze belangrijke waarschuwing niet worden misverstaan.

Doodstraf

Radio Moskou heeft medegedeeld, dat in de Sovjet Unie de doodstraf, die in 1947 was afgeschaft, „op verzoek van vakbonden, boerenorganisaties en culturele leiders”, opnieuw is ingevoerd. Niets is blijkbaar veranderlijker dan de Rus. Immers, in 1947 werd met veel ophef verkondigd, dat na de oorlog aan de doodstraf geen behoefte meer was. Deze behoefte blijkt thans ineens weer wel te bestaan. Men moet vanzelfsprekend voorzichtig zijn met veronderstellingen, doch het heeft er de schijn van, dat de invloed van Tito groter is dan men eigenlijk mocht verwachten. Hoe dit ook zij, het weder invoeren van de doodstraf in Rusland getuigt niet van een innerlijke stabiliteit van het Russische systeem. Het zou zeer onverstandig zijn de betekenis van het weder invoeren van de doodstraf in Rusland te overschatten, maar het mag toch wel worden gezegd, dat dit middel geen getuigenis aflegt van innerlijke kracht.

Misschien is het verstandig....

(Ingezonden)

In de laatste tijd wordt veel geschreven over de winkelsluiting, over woningnood en over prijsopdriving; drie wel zeer uiteenlopende onderwerpen. En toch is er enig onderling verband in, zoals in het navolgende moge blijken:

Winkelsluiting op tijden van overheidsweg vastgesteld lijkt sociaal gezien een nuttige gedachte. Maar is het ook economisch te verantwoorden om geweldige kapitalen gedurende één middag per week en avond aan avond ongebruikt te laten? Is men niet op de verkeerde weg, als men dit vraagstuk bekijkt uitsluitend van sociale zijde? Indien het reusachtige winkelvolumen in ons land economischer werd gebruikt, zou dit dan niet een belangrijke onkostenbesparing betekenen, waardoor de detailprijzen zouden kunnen dalen en zou ook hier, mede niet een zeer groot sociaal belang gediend worden? Is het nu niet logisch, dat men het vraagstuk van de verplichte winkelsluiting eens nader gaat bekijken van die zijde?

In de Industrie heeft men dat beter bekeken. De vroegere misstanden van te lange arbeidstijden heeft men niet verbeterd door lange sluitingsuren van de fabrieken, maar door een ploegenstelsel, waardoor het nuttige gebruik der dode productiemiddelen zelfs nog werd opgevoerd en het gebruik der levende productiemiddelen (de arbeiders) tot menswaardige proportie werd gereduceerd.

Is het nu niet van zelf sprekend, dat het nijpende middenstandsprobleem eens van de beide kanten wordt bekeken. Zonder enige tegenpraak is, dat een strenge winkelsluitings-wet prijsopdrivend moet

werken. Maar heeft men daar dan niet een redmiddel voor door zoveel mogelijk in winkels het tweeploegenstelsel in te voeren, dat weer prijsregulerend zal werken. De kleine middenstander behoeft hier niet de dupe te worden van het groot-bedrijf als hij zich associeert met een collega en aldus het tweeploegenstelsel ook in zijn kleine bedrijf invoert.

Het is een poging van een ondeskundige om de bovenstaande synthese van sociale en economische tegenstrijdigheden naar voren te brengen.

Nu komt de woningnood ter sprake, bekeken uit hetzelfde gezichtspunt. Wanneer men in Amsterdam langs de grachten loopt des avonds na 8 uur, krijgt men het ge-

voel van een dode stad. Al die honderden prachtige woonhuizen zijn als uitgestorven. In de Joh. Vermeerstraat waar talloze woonhuizen zijn gedegradeerd tot Regerings-bureau, is het precies zo. De vele woonhuizen en winkelgebouwen door de Nederl. Bank in beslag genomen zijn evenzo tussen 's avonds half acht en 's morgens acht ongebruikt. In Den Haag is die toestand dezelfde. Zou het niet mogelijk zijn door toepassing van een twee- of drie ploegenstelsel in regerings-bureaux, in bankondernemingen en op handelsondernemingen (ten minste waar het maar enigszins doorvoerbaar is) een geweldige besparing te brengen in het nuttig gebruik van onroerende goederen, waardoor een vermindering van de woningnood wordt verkregen. Ook hier kan associatie van kleine

zelfstandige firma's een meer efficiënt gebruik van kantoorruimte brengen, dus woningnood verminderen.

Hetzelfde zou ook voor scholen kunnen worden ingevoerd. Waarom geen twee ploegenscholen? Zo lang de woningnood ons volk teistert, zou nieuwe schoolbouw kunnen worden vermeden zonder schade aan het onderwijs te brengen, als zo veel mogelijk de schoolgebouwen werden benut in de uren, die zij nu gesloten zijn. Of leerlingen 's avonds op school gaan en overdag hun huiswerk maken zal aan hun vorming en gezondheid geen nadeel brengen. Maar dan is ook een twee ploegenstelsel voor onderwijzers en leraren nodig. Voert men dit zo veel mogelijk in, dan wordt geld en bouw materiaal bespaard, waar de woningbouw mede kan bevorderd worden.

Het hierboven staande vloeit uit de pen van een leek op winkelbedrijf, handel en schoolgebied. Maar misschien is het verstandig ook eens naar een leek te luisteren. L.

HERINNERING

Tegen het einde van de vorige eeuw, toen het replacanten-stelsel zou worden afgeschaft, was het iets geheel nieuws, dat in ons leger jongelui verschenen, die eind-examen hadden gedaan aan Rijks Hogere Burgerscholen of Gymnasia. Zij waren heel moeilijk in het tot dusverre bestaande leger-milieu in te voegen.

Schrijver dezes behoorde ruim een halve eeuw geleden tot de eerste groep; en het gebeurde al spoedig, dat de generaal Booms in de kazer-

ne verscheen en zich op de hoogte kwam stellen.

Nu moet men weten, dat destijds een soldaat in een zo slechte roep stond, dat hij in geen enkel behoorlijk kof-fiehuis werd toegelaten. En toen wij in soldaten-uniform verschenen, deden onze bekenden, die ons tegenkwamen, of zij ons niet zagen.

Generaal Booms deed mij roepen en had met mij een vertrouwelijk gesprek, ten einde mijn ervaringen tijdens dit nieuwe experiment te ver-

nemen. Ik had hierbij gelegenheid o.a. er op te wijzen, dat de houding van het publiek voor de nieuwelingen niet aanmoedigend was. Hierbij was ik zo onvoorzichtig dit aldus te formuleren: „Wij ondervinden, generaal, dat de publieke opinie zich nog tegen ons keert”.

„Publieke opinie”, zo barstte de generaal los, „publieke opinie! Daarvan is jouw mening toch zeker ook een van de samenstellende delen!”

Dit woord heb ik nimmer vergeten! Toen ik een paar jaar later kiezer werd, was ik een liberaal; en dit ben ik gebleven.

A. L.

Machinefabriek en scheepswerf

van

P. SMIT Jr. N.V.
ROTTERDAM

STAALCONSTRUCTIES
metalen RAMEN EN DEUREN

DE VRIES ROBBÉ & CO

GORINCHEM

SMIT
SLIKKERVEER

BOLNES

Dieselmotoren

25—1400 P.K.

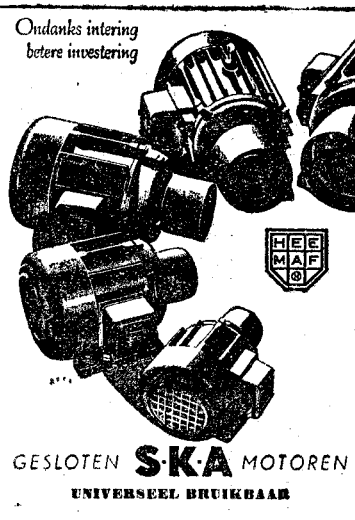
N.V. Machinefabriek
„Bolnes”

v.h. J. H. v. Cappellen
te Bolnes

N.V.
Machinefabriek

IJZER-STAAL-EN
METAALGIETERIJ

v.h. BAKKER & Co.
RIDDERKERK

GESLOTEN SKA MOTOREN
UNIVERSEEL BRUIKBAAR

N.V. Nederlandsche
Caoutchouc- en Gutta-
Perchafabriek

v.h. Bakker & Zn.
Ridderkerk

• Technische
rubberartikelen

Het culturele leven ten plattelande (II)

EEN MOOIE MUZIEKTENT IS EEN GOED STRIJDMIDDEL

STEMBANDEN LEGGEN SOMS LEVENSBANDEN

We willen thans aandacht schenken aan de culturele betekenis van het zangkoor in de plattelandsgemeenschap. Zoals we reeds zeiden in ons vorige artikel, zijn fanfare- en harmoniegezelschappen kostbaar. In zeer kleine dorpen is het dan ook uiterst moeilijk een dergelijk gezelschap in stand te houden en zo men het daar toch klaar speelt, dan zijn er meestal verschillende financieel krachtige bewoners, die mét of zónder hulp van gemeentebestuur en de dorpelingen ieder jaar weer de begroting van de muziekvereniging sluitend weten te maken. De oprichting en in stand houding van een zangkoor zijn, wat het financiële betreft, wel iets gemakkelijker! Het begint al met de uitgaven voor de dirigent. In vele dorpen belast een hoofd van de school of een onderwijzer zich met de leiding en deze zal doorgaans, daar het hier vaak een liefhebberij betreft en geen broodwinning, met een klein honorarium tevreden zijn. Mij zijn genoeg verenigingen bekend, die opgericht werden door dorpsonderwijzers en in de eerste jaren van hun bestaan dan ook weinig uitgaven hadden: de dirigent kostte weinig of niets; het repetitielokaal vergde al evenmin hoge uitgaven daar gerepeteerd kon worden in een schoollokaal. De kosten begonnen, toen het nodig werd een orgel of piano aan te schaffen. Maar dan brachten een bazar of een lening, verkregen door het opnemen van renteloze voorschotten, uitkomst. Ook de uitgaven voor het aanschaffen van nieuwe muziek bleven belangrijk lager dan bij fanfare- en harmoniegezelschappen.

De oprichting van een zangkoor ten plattelande heeft dikwijls een interessante „achtergrond”. Het is wel aardig daarover iets meer op te merken. Het gebeurt soms spontaan: een aantal jongens en meisjes hebben het er met elkaar over gehad: „We moesten maar eens een zangvereniging stichten.” Meestal zit hier dan het motief achter, dat de jongelui een ongezochte gelegenheid zoeken om elkaar wat meer te ontmoeten. Op heel wat zangverenigingen worden banden voor het leven gesmeed. Een andere keer is het een plaatselijke onderwijskracht, die de stoot tot de oprichting van een koor geeft. Er komt een onderwijzer, die veel van muziek en zang houdt, viool, of piano of orgel speelt en al spoedig in zijn school begint met een kinderkootje te formeren. Niet lang daarna kan men in de plaatselijke krant lezen, dat het dorp verrijkt is met een nieuwe vereniging: een gemengd koor! Een bestuur is vlug gevormd; een repetitielokaal gauw gevonden en na een paar weken zingt het nieuwe koor en nog geen half jaar daarna heeft reeds de eerste uitvoering plaats!

Bij een fanfare- of harmonie loopt de zaak niet zo snel. Een pas opgericht muziekgezelschap kan doorgaans na een jaar nog maar een zeer, zeer eenvoudig programma ten gehore brengen! Het bespelen van een muziekinstrument vergt muziekkennis en technische vaardigheid. Bij een zangkoor kan men zo nodig volstaan met „zingen op gehoor”. Als men beschikt over een aantal goede stemmen, valt na enkele maanden al aardig wat te bereiken.

Behalve bovenstaande motieven zijn er nog talrijke andere, die leiden tot de oprichting van een zangkoor. Vooral in de laatste jaren zien we, dat een zangkoor een belangrijk middel is in de strijd der politieke en geestelijke groeperingen: overal ontstonden arbeiderszangkoren, zangverenigingen van bepaalde gezindte als R.K., Ned. Herv. of Gereformeerd, terwijl het aantal neutrale koren, als ik mij niet vergis, afnam. Men, dat dit geen vooruitgang genoemd kan worden: immers deze versplintering in het verenigingsleven ten plattelande heeft grote nadelen t.a.v. het gemeenschapsleven in de kleinere samenleving. Men kan niet ontkennen, dat deze versplintering geleid heeft tot een aantal elkaar bestrijdende koren, die het doel: beoefening van de zangkunst naar de tweede plaats verschoven hebben en er in de eerste plaats naar streven de verwante groepering sterker te maken. Het zelfde verschijnsel zien we ook meer en meer doordringen bij de harmonie- en fanfaregezelschappen. Persoonlijk blijf ik het betreuren, dat men in kleine gemeenten niet in staat bleek een gezamenlijk muziekgezelschap of een algemeen zangkoor te behouden. Geef gaarne toe, dat doorvoering van het neutraliteitsbegrip óók niet juist is, maar de verregaande versplintering van het verenigingsleven in de dorpen is een verlies.

Intussen: het verschijnsel is er en het neemt eer toe dan af en ik meen,

dat er niet veel meer tegen te doen valt.

Onze enige hoop kan nog zijn, dat niettegenstaande de versplintering, de wil om, waar zulks enigszins mogelijk is, met elkaar iets goeds tot stand te brengen, bewaard blijft. En die momenten zijn er; bij de herdenking van nationale gebeurtenissen, de installatie van overheids-personen, enz. enz. is het mogelijk, dat verschillende koren samen werken. Waar zulks geschiedt, treedt weer eens het gevoel van saamhorigheid aan den dag, dat voorheen een der kenmerken was van de plattelandssamenleving.

De culturele betekenis van een goed geleid zangkoor is niet gering!

Het is, meen ik, prof. Gunning geweest, die eens opmerkte, dat goed zangonderwijs tegelijkertijd het beste taalonderwijs is. Dit geldt niet alleen voor de schoolgaande jeugd! Alhoewel het in de schoolwereld lang niet overal beseft wordt, welke betekenis het goede zangonderwijs heeft voor de ontwikkeling van het taalgevoel en het taalgebruik.

Een goede dirigent zal uiteraard van stonde af beginnen met de verzorging van de uitspraak van de moedertaal door zijn zangers en zangeressen. En nu weten wij heel goed, dat dit ten plattelande geen overbodige eis is. (Terloops merk ik op, dat ook ten aanzien van bepaalde steden deze eis al evenmin overbodig is!) Wanneer een vereniging deelneemt aan een concours, dan weten alle koorleden zo goed als de dirigent, dat de jury een afzonderlijk cijfer geeft voor de uitspraak en dat dit cijfer van groot gewicht is.

Maar er komt nog meer bij. Om een goede voordracht te verkrijgen is het noodzakelijk, dat de uitvoerenden de tekst van het lied door en door begrijpen. Ook daaraan zal dus bijzondere aandacht geschon-

ken moeten worden. De koorleider zal de zangeressen en zangers dan ook wijzen op de schoonheid van de tekst en wanneer deze, zoals meestentijds het geval is in de hogere afdelingen, een goed Nederlands gedicht is, dan is het zangonderricht een uitstekende bijdrage tot beter begrijpen en waarderen van onze moedertaal. Wat men op deze wijze kan bereiken, is soms wonderbaarlijk. We hebben in ons land plattelandskoren gehad en we hebben ze nog wel, die niet onderdeden voor de beste koren des lands. Bekend is het koor der Wognummers, dat een uitzonderlijke naam verwierf.

Evenals bij de fanfare- en harmoniegezelschappen, hangt hier veel zo niet alles af van de dirigent. Het is een gelukkig verschijnsel, dat in de laatste jaren talrijke dirigenten inzien, dat een goede vooropleiding van uiterst grote betekenis is. Velen zijn in het bezit van het diploma van koordirigent of van de Ned. Ver. voor Toonkunst. Uitstekende bladen geven voorlichting en het werk van de radio-omroepverenigingen, die goede koren laten optreden, moet ook hier genoemd worden.

Een moeilijkheid is vooral de laatste tijd ontstaan door de vraag, wie belast mogen worden met de leiding van zangkoren. Er zijn verscheidene beroepsmusici, die in het leiden van koren een belangrijke inkomstenbron vinden. Daar tegenover staat, dat nog dikwijls mensen met een betrekking bij het onderwijs of ergens anders, tegen belangrijk lager honorarium in hun vrije tijd optreden als koorleiders. Een regeling is er op dit terrein niet en zal mogelijk wel niet zo gemakkelijk zijn.

Een ander punt, dat in de laatste tijd de aandacht vroeg, is de vraag of op het terrein van de muziek nieuwe wegen moeten worden ingeslagen. Men weet misschien, dat er al enkele jaren geijverd wordt voor de vernieuwing van het zangonderwijs in de scholen. Het zou ons te ver voeren deze vernieuwing en wat zij inhoudt, hier te gaan bespreken, maar in grote trekken komt het hierop neer, dat men meent, dat we los moeten komen van wat wel eens de „lieder-tafelmuziek” genoemd wordt. Er is een streven naar een ander soort muziek voor de zangkoren.

Deze vernieuwing van de programma's vergt uiteraard tijd en het is zeer de vraag, of een dergelijke vernieuwing kans van slagen heeft bij het bestaande dirigenten-corps in Nederland.

In bepaalde kringen wil men terug naar de oude volks-liederen en het zijn de voorstanders daarvan, die dikwijls met hartstochtelijke ijver zich te weer stellen tegen de bestaande muziek. In hun ijver gaan ze wel eens wat ver, hetgeen dan leidt tot verzet bij degenen, die van het bestaande moeilijk los kunnen komen.

Voorshands is dit echter nog een probleem, dat de dirigenten bezig houdt. De koorleden zelf zijn er nauwelijks in betrokken.

Het wordt in verschillende streken meer en meer gewoonte om bij toerbeurt zanguitvoeringen van diverse plaatselijke zangkoren in een gemeente te organiseren al of niet in samenwerking met fanfare- en harmoniegezelschappen. Dit is een niet genoeg te waarderen streven! Een dirigent heeft doorgaans verschillende koren en nu is het een gelukkig iets, dat verscheidene koorleiders de betekenis gaan inzien van samenwerking der zangkoren in groter verband.

Er worden bijv. door de diverse koren enkele gemeenschappelijke zangnummers ingestudeerd, die dan tijdens een gezamenlijke uitvoering in een der dorpen, aan het slot van het concert ten gehore worden gebracht. Deze gezamenlijke demonstraties, al of niet in samenwerking met een of meer muziekgezelschappen, trekken uiteraard in wijde kring de aandacht. Honderden en honderden luisteraars komen het concert bijwonen en dat alleen al is een krachtige bijdrage tot de muzikale ontwikkeling van uitvoerenden en luisteraars.

Hier vindt bovendien streeksamenwerking plaats op cultureel terrein en zulks moet op alle mogelijke wijze bevorderd worden. Het zou van belang zijn als in dergelijke streken de betrokken autoriteiten eens wilden nagaan hoe deze culturele samenwerking bevorderd kan worden: ik denk aan de officiële ontvangst bijv. van de besturen en dirigenten, aan het uitreiken van een lint in de gemeentekleuren, dat dan bevestigd kan worden aan de vlag der bezoekende verenigingen, enz. enz.

Als laatste punt wil ik hier nog even noemen het probleem van de repetitielokalen en de muziektent. In verscheidene gemeenten is er geen geschikt repetitielokaal, terwijl er evenmin een behoorlijke tent aanwezig is.

Wat het eerste betreft: voorlopig zal van bouwen weinig komen en zal men tevreden moeten zijn met de bestaande lokaliteiten: café's, schoollokalen, etc. Wat de tent betreft: in iedere gemeente zou er eigenlijk op een centraal gelegen punt een tent moeten zijn. Zou hier niet een taak liggen voor de gemeentebesturen? Het moet, dunkt mij om meer dan één reden aan te bevelen zijn, dat een gemeente zelf zorgt voor een flinke muziektent, die tegen een geringe vergoeding beschikbaar is voor de plaatselijke gezelschappen en koren. In sommige plaatsen wist men door onderlinge samenwerking van gemeentebestuur, koren en gezelschappen, donateurs(trices), tot een prachtig resultaat te komen! Mij dunkt, dat voor menig V.V.D.-raadslid hier iets te doen valt! Een mooie muziekkapel, met een goed onderhouden plantsoentje, is niet alleen een sieraad voor de dorpsgemeente, maar bovendien een „levend” bewijs van de geest van samenwerking tussen gemeentebestuur en burgerij en ten slotte een belangrijk middel in de strijd voor de culturele verheffing van het leven.

VAN MOURIK

„Gosh, there's Eleanor!”

Twee sterke mensen overwonnen

ROOSEVELT GEZIEN DOOR DE OGEN VAN TWEE VROUWEN

De schier onafzienbaar lange rij van politieke memoires die na de oorlog in Amerika zijn verschenen — en die, hoe kan het anders, tot middelpunt Roosevelt nu reeds bijna mythische figuur hebben — is zojuist met twee nieuwe boeken verrijkt (*). Allebei zullen voor toekomstige geschiedschrijvers welhaast onuitputtelijke bronnen zijn, bronnen bovendien van een niet alledaagse zuiverheid. Want de twee vrouwen die hier, beiden uit de wetenschap van dagelijkse omgang met „F.D.R.”, vertellen, zijn op zichzelf bijzondere persoonlijkheden, geen bleke Eckermann- of Boswell-figuren. Grace Tully was Roosevelt's eerste secretaresse in alle twaalf historische jaren van zijn presidentschap, zijn vertrouwde in staats- en particuliere zaken, ook vriendin en vertrouwde van het hele turbulente gezin Roosevelt. Dat zij tegenover haar grote chef met onbegrensde, bijna aanbiddende heldenverering stond, doet geenszins afbreuk aan haar kritisch vermogen. Het spreekt immers ook van zelf, dat op een post van zulke importantie slechts iemand kon komen en zich onbetwist handhaven, die tact, integriteit, waarheidsliefde en mensenkennis in meer dan gewone mate bezat. Zij is ook geen politica die zich verdedigen en schoon wassen wil, een verwijt waaraan op een enkele uitzondering na (Stimson) vrijwel alle mémoires van de laatste jaren blootstaan. Wij zijn er zeker van, dat zij in weerwil van de traditie geheel zelfstandig, zonder „ghostwriter” haar ook stilistisch aantrekkelijk, van pretenties vrije boek heeft geschreven. Men kan het lezen als de herinneringen van de perfecte secretaresse en als verzameling van anecdoten en „inside”-verhaaltjes van soms tragisch maar meestal amusant en komisch allure. En achter dit alles verschijnt in een klare spiegel veel van de geest, de grootheid en de menselijkheid van de president.

Misschien is het unfair tegenover Grace Tully haar boek samen te bespreken met Eleanor Roosevelt's herinneringen. Want de twee werken behoren weliswaar in één klasse, wat de historische betekenis en ook wat hun aanspraak op autoriteit en intrinsieke waarde betreft; maar mevr. Roosevelt is bovendien zelf een wereldhistorische persoonlijkheid. Ook haar warmste bewonderaars zullen verbaasd staan over het formaat van dit boek dat een groots document humain is geworden. Superlatieve woorden van waardering mogen hier worden gebruikt. Het zoek zal als een van de grote memoires in de wereldliteratuur worden opgenomen.

Voor deze hoge rang kwalificeert het boek zich door eigenschappen, die los staan van zijn historische achtergrond en van de unieke figuur Roosevelt. Wie het nog niet wist zal thans begrijpen, dat zij de first lady of Amerika niet slechts in naam was; misschien zou men haar nog beter de titel van first lady of the world kunnen geven. Het zijn allemaal simpele menselijke deugden, die deze vrouw tot een waarlijk grote figuur maken, klaarheid, naveteit, warmte, praktische menselijkheid, bescheidenheid, innerlijke tact; en dit alles gepaard met een scherp verstand, intuïtie en wijsgerigheid. Er moesten meer mensen met zulke gaven en wapenen in de grote politiek zijn. Het is typerend dat het kleine intriguenspiel van de beroeps-politicus haar vreemd is, dat zij zelfs tijdens Roosevelt's leven zich betrekkelijk afzijdig van de dagelijkse Amerikaanse politiek hield; ook, dat men over de achtergronden van de hartstochtelijke, heden nog niet geluwde, strijd om de New Deal betrekkelijk weinig in het boek leest. Uit deze en andere weglatingen en uit de terughoudendheid in enkele der schetsachtige portretten van leidende figuren laat zich de conclusie trekken, dat zij het soms opportunistische en improvisatorische karakter van Roosevelt's politiek in de dertiger jaren niet zonder kritiek accepteerde.

Keer op keer bewondert men de onverschrokken waarheidsliefde, eerlijkheid, zelfkritiek en zelfdiscipline. Men heeft haar vaak gebrek aan tact en zelfs babbelzucht verweten, wanneer zij in haar befaamde dagelijkse column, die in honderden kranten verschijnt, vrijmoedig over zich zelf en haar familie schreef. Hoe onzinnig is dat. Het boek bewijst, dat zij juist met onfeilbare tact aanvoelt, wat, zei het in tegenstelling met verouderde conventies, in het openbaar kan worden besproken.

Haar leven is onvoorstelbaar rijk en bont geweest. Echter ook onvoorstelbaar zwaar. De eerste twintig jaren van haar huwelijksleven waren overschaduw door de schoonmoeder Mrs. James Roosevelt. Die woonde

MEVROUW ROOSEVELT
.... onvoorstelbaar zwaar

meestal in haar huis en bemoeide zich natuurlijk met alles. Welke gewone vrouw zou de kracht hebben opgebracht zich zonder explosies erin te schikken en in kloeke resignatie een duurzame modus vivendi te vinden? Wat Eleanor Roosevelt over deze hachelijke kwestie schrijft is overigens een wonder van tact en smaak op zich zelf. Men moet zich voorstellen: een heerszuchtige bijtend-scherpe oude dame die tot aan het einde haar zoon, de president van de V. S. placht te vragen, of hij ook warm genoeg gekleed was en zijn gummischoenen aan had. En natuurlijk vertroetelde zij de kleinkinderen, lijnrecht tegen de opvoedingsmethodes van de ouders in.

Dan kwam de tragische dag in 1921. Roosevelt klaagde over een opkomende verkoudheid en ging naar zijn bed. Hij zou het pas maanden later als menselijk wrak verlaten. Kinderverlamming. Beide benen bleven onbeweeglijk. Er is geen twijfel dat de triomf over de ziekte in zeer grote mate aan zijn vrouw te danken was. De twee sterke mensen overwonnen. Jaren van kwellende kuren en pijnlijke oefeningen konden de lichamelijke handicap weliswaar slechts onbetekend verminderen; een paar stappen met de afshuwelijke stalen steun en, gelukkig, zwemmen, dat was alle lichamelijke beweging die de aan sport en buitenleven gewende man zich nog kon afdwingen. Maar beiden hadden juist gezien, toen zij besloten de politieke carrière nu eerst recht door te zetten. Misschien heeft het tragische gebrek Roosevelt zelfs nader tot de mensen gebracht. Het bleef de Goebbels-propaganda voorbehouden, cynische aanmerkingen hieromtrent te maken.

Toen de politieke triomf groter werd dan ooit gedroomd was, accepteerde Eleanor haar nieuwe rol en trok met uitbundige energie aan het werk. Maar gewild heeft zij

het presidentschap nooit; dat spreekt zij open uit. Zij wist dat dit het einde van haar particuliere leven, zelfs van haar huwelijk moest zijn. Daar is de tragische kleine scène, dat een van de zoons met een moeilijk probleem van zijn leven bij vader kwam die hem schijnbaar geïnteresseerd aanhoorde. In werkelijkheid echter was Roosevelt's geest ver weg bij zijn eigen, politieke problemen. De jongen ontving geen vaderlijk advies; Roosevelt drukte hem, kennelijk met de wens, hem door dit teken van vertrouwen te onderscheiden, een staatsstuk in de hand: „Hier lees dit. Wat denk je ervan?” Men kan zich de wanhoop van de jongen indenken, die het gevoel had gekregen, geen vader meer te hebben.

Ook voor haarzelf bleef nauwelijks tijd over. Elke morgen zocht zij haar man op om de meest urgente particuliere en politieke dingen te bespreken. Maar vaak kon het gebeuren, dat zij hem te verdiept in zijn kranten vond. Hij merkte niet, dat zij stilletjes de kamer weer uitging.

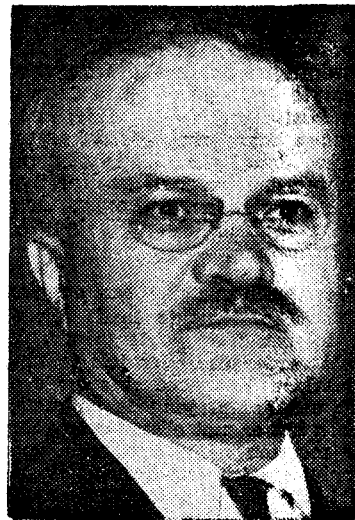
Naast de kleine herinneringen en observaties die als mozaieksteentjes tot Roosevelt's beeld bijdragen, is er een reeks diepgaande beschouwingen over de president. Zijn vijanden, vooral die, die vroegere vrienden waren, hebben hem keer op keer verweten, dat hij misleidend kon zijn en zijn bezoekers de indruk placht te geven, dat hij hun denkbeelden deelde; later bewezen zijn daden en uittalingen het tegendeel. Dit zet zijn vrouw op plausible wijze recht. Hij hield van een goed voorgedragen argument en bezat de gave zich volkomen in anderen's gedachtegangen te verzetten. Wanneer hij dan, zoals zijn gewoonte was, goedkeurend knikte en er tussenwierp „I see”, dan meende hij niets anders dan dat hij de redentie goed begreep. Maar de gecharmeerde bezoeker nam dit voor positieve toezeggingen en vertrok met de idee overwonnen te hebben; te dieper later de teleurstelling. En wanneer men hem, nog scherper „disloyal” heeft genoemd, dan verklaart mevrouw Roosevelt dit uit het feit, dat loyaliteit tegenover de natie vóór alles kwam; dit dwong hem soms vrienden te laten vallen. „Ik weet dat hij altijd ernstig overwoog, wat anderen hem voorstelden, maar ik ken niemand die uiteindelijk zijn oordeel minder door anderen liet beïnvloeden dan hij.”

Er zijn in beide boeken honderden meest tot nu toe onbekende anecdoten die felle slaglichten op gebeurtenissen en personen werpen. Bijvoorbeeld het verhaal uit Yalta, waar Roosevelt in de discussie zo iets zei als „wist ik maar hoe men bij mij thuis erop zal reageren.” Waarop Stalin verbaasd: „Dat begrijp ik niet. In mijn land is de openbare mening van tevoren ge-arrangeerd!”

F. D. R.
.... bij mij thuis

Mevrouw Chiang Kai Tsjek maakt in beide boeken geen al te goede beurt. Mevrouw Roosevelt was aanvankelijk door de exotische bezoeker bijzonder gecharmeerd, terwijl haar man deze vanaf het eerste moment niet kon zetten. Aan tafel kwam het gesprek op de mijnstakingen, en Roosevelt vroeg de Chinese wat men in China met een vakbond-leider als John Lewis zou doen. Waarop deze geen woord zei maar met haar mooie, juwelenoverladen hand een beweging rondom haar keel maakte. Eleanor Roosevelt heeft nooit de korte half geamuseerde, half triomfantelijke blik vergeten die haar man haar over de tafel heen toewierp. Hij was er trots op de betere mensenkenner te zijn geweest.

MOLOTOV
.... charming

Toen Molotov voor het eerst in het Witte Huis logeerde, ontdekte de huisknecht in de koffers die hij uitpakte, een paar grote hompen zwart Russisch brood, worsten en een pistool. In dit geval mocht voor het eerst een bezoeker van de president zijn wapen houden. Overigens vond mevrouw Roosevelt Molotov „charming”.

Het bezoek van het Engelse Koningspaar kort voor de oorlog levert een hele reeks aardige verhalen op. Bullitt, de Amerikaanse gezant te Parijs, had het nodig bevonden om aan mevrouw Roosevelt een dik „vertrouwelijk” memorandum te sturen over de volgens hem vereiste voorbereidingen voor het hoge bezoek. De manier waarop de bedden moesten worden opgemaakt, hoe de badkamer moest worden ingericht, de noodzakelijkheid van warme kruiken (in de zomer!), alles kwam in het belachelijke document voor. „Ik moet nog steeds”, zo noteert mevr. Roosevelt, „mr. Bullitt vragen of hij bij zijn bezoeken in mijn huis in de badkamer niet steeds alles wat noodzakelijk is, zoals glazen, zeep en handdoeken heeft gevonden!”

Eleanor Roosevelt zou geen vrouw zijn, wanneer zij over dit bezoek niet met bijzondere voldoening sprak. Maar overigens zijn voor haar al de duizenden die haar gasten waren, slechts mensen, of het Churchill is of die gewone Amerikaanse soldaat, die in een ploute-linge plensbui galant de paraplu voor haar draagt, waarop zij hem voor de lunch mee naar het Witte Huis neemt.

Zo spiegelen zich in de beide opmerkelijke boeken de stormachtige twintig jaren tot Roosevelt's dood af, die voor ons reeds historie zijn geworden. Maar misschien de sterkste indruk komt van de beduidende vrouw die gelukkig nog actief onder ons leeft. Zij zelf vertelt van de uitroep die zij een Amerikaans soldaat op een eenzaam eiland in de Pacific hoorde slaken, toen zij er als vertegenwoordigster van haar man en van de hele natie een bezoek bracht. De eenvoudige woorden zeggen veel van haar echte bijna liefderijke populariteit: „Gosh, there's Eleanor!”

Dr. K. LANDSBERG.

*) „This I Remember” by Eleanor Roosevelt, 387 blz. Harper and Brothers, New York 1949 \$ 4,50.

„F.D.R. - My Boss” by Grace Tully, 391 blz. Charles Scribner's Sons, New York 1949, \$ 3,50.

In vergelijking

Zoals de mijnklok thuis tikt, tikt hij niet in België...

De Benelux als kolenman

Men schrijft ons:

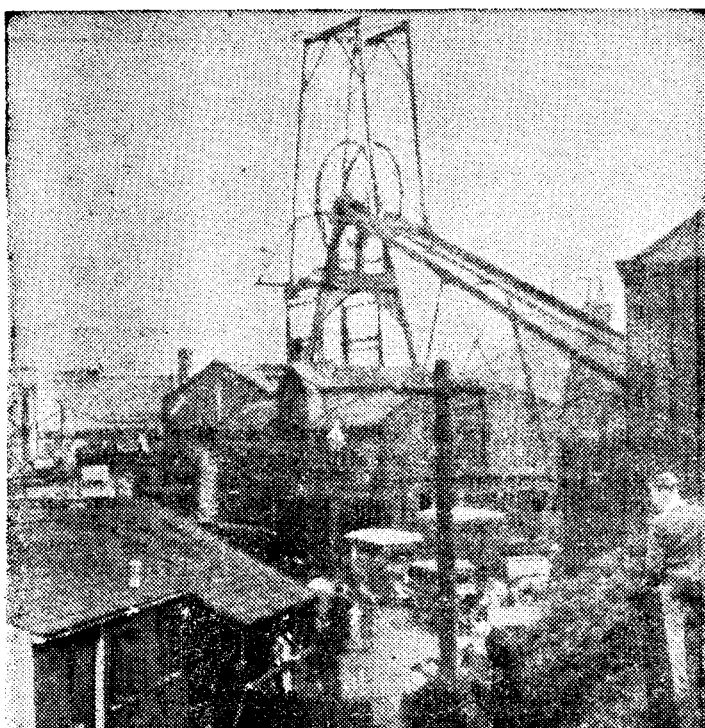
De leiders van de Belgische mijnindustrie zijn een tikkeltje boos op ons. Ze vinden, dat wij niet genoeg kolen van ze kopen. Tien jaar geleden kochten jullie verdorie 1 miljoen ton, en nou nog geen 100.000. Waar moet dat naar toe? Hebben we nou een Benelux of niet? We liggen vlak naast de deur, er zijn prachtige waterwegen, en we produceren net precies die soorten, die jullie nodig hebben. Wel uit Duitsland hè.....! Twee miljoen ton liefst. En bijna 800.000 ton van de andere kant van de aarde laten komen, uit Amerika! En 'n dikke 450.000 ton uit Polen weghalen. Maar bij ons kopen, ho maar.....!

En daarmee luchten de grote en kleine eigenaars van heel wat Belgische mijnen hun zwart berookte kolenhart.

Ze zijn een beetje geprikkeld. En we kunnen het ons voorstellen. Want het is waar: we leven in een gekke wereld. Wij komen kolen tekort, de Belgen hebben er te veel. En toch halen we ze liever tien keer zo ver dan bij onze Zuiderburen.

Die geprikkelde stemming op de directiekantoren der Belgische mijnindustrie heeft echter meer oorzaken, dan deze alleen! Er is kort en goed een zware crisis. En elke schoorsteenpijp roókt de zorgen.....

Dat begon al een poosje geleden. Eigenlijk al direct na de bevrijding, doch daarover zo meteen. Die crisis van heden brak pas uit, toen enige maanden terug een staking van 24 uur losbrak in de Borinage, die als protest moest dienen tegen de slui-

ting van sommige mijnen. Er werd in Bray een mijn gesloten, omdat deze per ton kolen een verlies van 270 frs. opleverde. En er stonden er nog meer op de nominatie, die met nog grotere verliezen werkten. Tot dan toe hadden deze mijnen zich staande gehouden door regerings-subsidies, die het nadelig saldo bijpasten. Maar daar kon België niet mee blijven doorgaan, omdat er een teveel aan kolen kwam. Liefst 3 miljoen ton! Een kwart van de gehele Nederlandse jaarproductie!

Dat systeem van subsidies, het z.g. compensatiestelsel is per 1 October j.l. opgeheven. Het had zó gewerkt: er was een egalisatiefonds opgericht, waarin 70 % van de winsten van de wel renderende mijnen (in hoofdzaak de Vlaamse) werden gestort om de met verlies werkende mijnen (over het algemeen de Waalse) te steunen, waarbij de regering een behoorlijke duit extra in het egalisatiezakje deed. Zo had men de boel draaiende gehouden, toé de overproductie te groot werd. Toen zei de Regering: stop! Geen subsidie meer, nog 2 jaar een kleinigheid voor degenen, die nu werkelijk het hoofd niet boven water kunnen houden, en we zullen de ko-

leprijs verhogen van 685 tot 700 francs per ton.

* * *

Maar met dat al: er zijn inderdaad heel wat mijnen, die verlies lijden.

Er zijn er te veel. Prutsmijntjes, van 300 map, die, bij gebrek aan kapitaalsmiddelen, prutslaagjes van 40 cm. leeghakken, terwijl er misschien 100 meter dieper een laag van 2 meter zit. Geen sterveling in België weet precies, wat er aan kolen in de grond zit. De mijnen hebben geen middelen genoeg om voldoende proefboringen te verrichten, noch om schachten verder af te diepen.

Zo kan men begrijpen, dat in een land, waar tientallen mijntjes van nog geen 1000 ton productie voorkomen, waar materialen en gereedschappen niet genormaliseerd zijn, waar 60 % van de mijnwerkers uit het buitenland moet worden gehaald, omdat de Belgen zelf zich nog veel te goed herinneren, dat de lonen voor de oorlog de laagste ter wereld waren, zo kan men begrijpen, dat er van een economische en rendabele mijnbouw geen sprake kan zijn.

De totale waarde van de Belgische mijnindustrie wordt geschat op

17 milliard francs. Alleen reeds na de bevrijding heeft de Regering 7½ milliard francs moeten uitgeven, om de boel op poten te krijgen en daarna draaiende te houden.

Deze toestand is dus wel uitermate onbevredigend. Sommigen zijn met de oplossing vlug gereed: nationalisatie. Men mag echter wel zeer betwijfelen of daarmee deze uiterst belangrijke kwestie op te lossen zou zijn. Nationalisatie, waar zij in de praktijk is toegepast, heeft nooit zulke bijster goede successen opgeleverd. In ieder geval zal er iets moeten gebeuren, want de bestaande toestand drukt te zwaar op het economische leven van onze Zuiderburen.

Brochure verschenen

Verschenen is een brochure „Dispereert niet!“, van de hand van Mr. P. J. Oud, een overdruk van het hoofdartikel in het nummer van „Vrijheid en Democratie“ van 29 Dec. j.l.

Deze brochure kan worden besteld bij het Algemeen Secretariaat van de partij, Koninkinnegracht 61, Den Haag, à f 0.25 per 10 stuks. De kosten gelieve U bij bestelling te voldoen op gironummer 67880 ten name van de secretaris van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie te Den Haag.

**STALEN MEUBELEN
„GISO“-LAMPEN**

AFDELINGSSECRETARISSEN:

Vraagt bij onze administratie de tarieven voor extra-exemplaren van ons weekblad, voor de verbrediging van onze beginselen en voor het werven van nieuwe abonneés.

PROZA

Ik houd van de proza, dat op mij afkomt als een Haagse agent, briesend en met de gummistok...

Ik houd van het proza, dat licht heenhuipelt, onbevangen, dartel en vrolijk als een Leidse student, die in Den Haag iets te verhapstukken heeft met confraters...

Ik houd van het proza, dat wild en angstig op mij toefladdert als een onschuldige, die bij een Haags relletje een betreurenswaardige, doch onvermijdelijke klap heeft gekregen...

Ik houd van het proza van burgemeester Schokking, die, uit de kleine schoenen van Alphen aan den Rijn gestapt is in de zevenmijlslaarzen van het Haagse ambt en door een enkel défilé van de Haagse politie tot de overtuiging is gekomen, dat zijn agenten engelen zijn...

Ik houd van de nieuwe Haagse burgemeester, die zijn

mond niet houden kan, gelukkig. Want waarvan zou ik anders bestaan...

Hoe huppelt zijn proza over de nette geplaveide straten van de residentie, wanneer hij verklaart: „dat de jaarlijkse ontmoetingen tussen studenten niet toelaatbaar zijn, tenzij gewaarborgd is, dat de publieke veiligheid daarbij ongerept blijft“.

Hoe elegant wandelt de burgemeester daarbij over enkele rechten van de mens heen. Want iedere Nederlander heeft het recht van vergadering. Het vergaderen is toelaatbaar, de heibel die er uit voortkomen kan, niet. De publieke veiligheid komt eerst in het gedrang wanneer „onschuldige derden een klap oplopen“. De burgemeester betreurt dit, en het siert hem. Het „onvermijdelijke“ zal hij wellicht niet zo grif toegeven, wanneer hij zelf eens als onschuldige een „betreurens-

waardige doch onvermijdelijke“ tik met een gummistok op zijn hersens heeft gekregen.

Ik houd van sterke mannen, die, na de gebeurtenissen op 3 October, kunnen verklaren, dat „als geen verandering ten goede optreedt, daaruit de nodige consequenties getrokken zullen worden“. Zullen er dan nóg meer betreurenswaardige doch „onvermijdelijke ticken“ uitgedeeld worden? Komen dan de mitrailleurs of de politiehonden er aan te pas? Mogen dan de burgemeesters van plattelandsgemeenten niet meer ongestraft het parkeerverbod overtreden?

Ik houd van Den Haag, ik houd van zijn mooie lanen en vijvers. Ach, dat Reyding nog leefde om er een reprise te geven van zijn beroemde revue „De Doofpot“...

Wij ranselen u verheugd van zin,
Maar diep betreurd het gasthuis in.

Pasquino in
De Telegraaf.

Salarisverhoging en nog wat

(Ingezonden)

Met veel genoegen las ik in de nieuwsbladen, dat de salarissen van de ministers wederom verhoogd werden en wel tot f 24000 per jaar, wat natuurlijk zeer noodzakelijk is met het oog op de verdere prijsstijging der eerste levensbehoeften, b.v. boter en kaas.

Is het de regering echter niet bekend, dat zich hier te lande menige kleine huiseigenaar bevindt, die van de netto-opbrengst van zijn huisjes moet bestaan en dat ook voor deze mensen sinds Mei 1940 de levensbehoeften onduidelbaar hoog zijn gestegen, doch dat door maatregelen van de regering de inkomsten dezer mensen niet alleen niet werden verhoogd, doch integendeel sterk zijn achteruitgegaan door hogere vaste lasten en ondragelijk hoge herstelkosten van de vaste goederen; mede door dwingende voorschriften van Bouw- en Woningtoezicht?

Is het de regering niet mogelijk de enige categorie mensen, die tot heden geheel in de verdrukking zijn gekomen, eindelijk recht te doen wedervaren door op korte termijn toestemming te geven tot een behoorlijke huurverhoging, overwegende, dat de kleine huiseigenaar ook recht heeft op een dragelijk bestaan?

In België, waar toch ook een toestand als hier te lande bestond, is het wel mogelijk gebleken een behoorlijke huurverhoging toe te staan van naar ik hoor 70 %, zodat de door minister Liefstinck per 1 Januari 1950 toegezegde 15 % huurverhoging slechts een druppel op een gloeiende plaat was, welke toezegging echter nota bene weder werd ingetrokken, waarschijnlijk uit vrees, dat van bepaalde zijde daartegen te sterk zal worden geageerd.

Een bejaarde kleine huiseigenaar.

Devaluatie en loonsverhoging

Dr. G. C. A. van Dorp schrijft ons:

Na de devaluatie zeide bijna iedereen dat „de prijzen” nu wel sterk moesten stijgen. Geen wonder dat terstond de vakverenigingen acties begonnen voor loonsverhoging.

Het is evenwel zeer de vraag of werkelijk na de devaluatie ene algemene prijsverhoging moet volgen.

De oude kwantiteitstheorie van het geld zegt ons toch, dat de waarde van ons geld afhangt van de hoeveelheid geld in omloop en van zijn omloopsnelheid. In de plaats van die oude theorie is de kwantiteitsregel van Irving Fisher gekomen. Die wijst er ons in het bijzonder op, dat wel bepaalde prijzen en zelfs groepen van prijzen van de algemene regel kunnen afwijken, maar dat andere die afwijking weer moeten neutraliseren.

De devaluatie moet in het licht van die regel ook alleen aangezien worden voor ene opheffing van ene camouflage van het feit, dat ons geld, door vermeerdering van de geldsomloop, sterk in waarde gedaald is. D.w.z. wij willen hopen dat de devaluatie juist zover gegaan is, niet te ver en net genoeg.

* * *

Met deze regel komt de ervaring overeen in zoverre veranderingen aan de geldzijde vrijwel ogenblikkelijk hun invloed doen zien op de groothandelsprijzen, maar kosten van levensonderhoud zeer langzaam daarna volgen, zo zij zich ooit geheel aanpassen. Daarom is het goed de lonen niet terstond te verhogen, maar af te wachten hoe het na de devaluatie met de kosten van levensonderhoud gaat zoals deze in een z.g. index berekend worden.

In het geheel is in October de index van groothandelsprijzen 0.7 % gestegen, terwijl de index van afgewerkte producten juist gedaald is. Die zullen wel in het bijzonder hun invloed op de kosten van levensonderhoud uitoefenen.

Worden evenwel de lonen terstond verhoogd, dan zal dit zijn invloed hebben op de kosten van levensonderhoud, wat in het bijzonder de kleine inkomens zal treffen.

Allerhande

Nieuwe kansen

Wij geloven, dat wij het zó moeten zien, dat er door de terugkeer van een vrije handel met vele landen inderdaad nieuwe kansen zijn, maar dat wij ieder individueel ook weer geprikkeld zullen worden, de beste van die kansen te grijpen.

(Prikkels, maandblad voor de Papierverwerkende Industrie.)

Hard, maar logisch

Wij moeten nooit vergeten, dat Amerika na de oorlog ons in de raadkamers der Verenigde Naties niet steunde, doch ook mogen wij niet vergeten, dat onze eigen maritieme en militaire tekortkomingen daarvan zeker één der oorzaken waren. Wij waren vooral door eigen schuld en niet door gebrek aan middelen te zwak gebleken en evenals de Spanjaarden tevoren verloren wij onze koloniën. Het lijkt hard, maar logisch is het zeker.

(Onze Vloot.)

Democratie

Toen 2700 schooljongens en schoolmeisjes politici vragen mochten stellen op een bijeenkomst in Londen, vroeg één van hen aan Lord Beveridge om een definitie van het woord „democratie” te geven. Hij antwoordde in acht woorden: „als je de Regering kunt veranderen zonder schieten”.

(Haagse Post.)

Humor en Nederlanders

Humor is zeldzaam en daarom kostbaar, in het dagelijks bestaan; doch zeker in de letterkunde. Zij in ons land, die dit bedrijf beoefenen leven in de verwerpelijke, maar daarom niet minder heilige overtuiging, dat er alleen een dodelijke ernst bij te pas mag komen. Zij zijn Nederlanders en schrijven voor Nederlanders en de Nederlanders lijken mij, voorzover ik hen ken en met het inacht nemen van de wetenschap dat iedere veralgemening onjuist is, weinig tot humor geneigd. Zij houden zich straf en stijf, ingetogen en opgestreken. Of zij geven zich op zijn onverwachtst over aan iets, onvereenigbaar met geest en beschaving: de lol.

(J. Greshoff in de Nieuwe Courant.)

Product, productie, productiviteit

Maar al te vaak verwacht men de drie begrippen: het product, de productie en de productiviteit. Zij spelen elk afzonderlijk een rol, doch vormen naar buitenuit een geheel. Dit is oorzaak, dat men gemakkelijk tot verkeerde conclusies komt. Wanneer we in de krant lezen, dat b.v. de arbeidsproductiviteit van een bandenfabriek is gestegen, omdat 170.000 banden werden vervaardigd, in tegenstelling tot de voorafgaande maand, toen er 140.000 uit de productie kwamen, dan hebben we te doen met een voorbarige conclusie. Want het behoeft helemaal niet waar te zijn, dat de mensen in die fabriek harder hebben gewerkt om het tot een productie van 170.000 banden te brengen. In werkelijkheid is er misschien sprake van een uitbreiding van het machinepark geweest of van een rationeler werkmethode. Hieruit blijkt dus wel, dat enerzijds de aanduiding productiviteit een moeilijk begrip is en dat anderzijds een hogere arbeidsproductiviteit zeker niet altijd harder werken behoeft te betekenen.

(Philips Koerier.)

Aarzelend

Zo zelfverzekerd als we indertijd de twintigste eeuw zijn binnengestapt, zo aarzelend en sceptisch beginnen we aan de tweede helft. Misschien zijn we toch wel wat wijzer geworden. Uit zwakheid komt meer wijsheid voort dan uit trots en eigenwaan. Zoals we nu zwakjes op de benen staan, leren we misschien, dat we beter bij elkaar wat steun kunnen zoeken. Eenheid maakt macht, zetten de Belgen in hun landswapen. Een goed woord, dat we eens in onze gedachten moeten prenten, nu ons weer een halve eeuw of een stuk daarvan geschonken wordt. Het zal tenslotte aan ons liggen, wat we er van maken. Laat het nu eens iets zijn, waarover we ons niet behoeven te schamen.

(Steenkool-bedrijfstijdschrift van de Nederlandse Steenkolenmijnen.)

Ook is het goed erom te denken dat verhoging van lonen gevaar oplevert voor grotere werkloosheid. Nu is de werkloosheid in Nederland nog wel niet zo groot als in België, maar toch al wel enigszins verontwaardigend, terwijl ook de tendens in deze verontrustend schijnt. Dat terwijl de devaluatie verwacht mag worden in de goede richting te werken. Er is dus alle reden met loonsverhoging voorzichtig te zijn en hiertoe alleen over te gaan nadat werkelijk ene enigszins merkbare stijging van de index der kosten van levensonderhoud te voorschijn is gekomen. Eventueel zou men daarna loonsverhoging kunnen geven met terugwerkende kracht in overeenstemming met de stijging van die index.

De regering zou bovendien de bedrijven kunnen vrijlaten tot loonsverhoging over te gaan voor zover ook de vakverenigingen zich niet met de lonen bemoeien zouden.

In het algemeen schijnt het onjuist, bedrijven die het goed gaat te verbieden hun lonen te verhogen. Zulke bedrijven hebben alle reden hunne medewerkers in de goede gang van zaken te laten delen als ook meerdere aan te werven voor uitbreiding der productie.

Men vergeet evenwel niet, dat er vele bedrijven zijn die geen of onvoldoende rekening houden met de leer der vervangingswaarde en dus grote schijnwinsten maken, die zij beter in aller belang in het bedrijf houden om de financiering hiervan bij algemeen gestegen prijzen te kunnen voortzetten.

(Tot onze spijt konden wij dit stuk — geschreven vóór de regeringsverklaring — niet eerder opnemen wegens gebrek aan plaatsruimte. Wij menen dat de beschouwing zelve haar waarde heeft behouden. — Red.)

Nederlanders past op!

(Ingezonden.)

Met gemengde gevoelens las ik in Uw blad van 18 November j.l. het ingezonden stuk getiteld: Nederlanders opgepast! Het opschrift zou ik willen herhalen. Want deze kritiek is niet geheel juist, gevolg van het gebrek aan behoorlijke voorlichting ook van regeringszijde, omdat blijkbaar zelfs in regeringskringen nog niet volkomen vaststaat hoe men zich de toekomstige „paraatheid van het Nederlandse volk” ziet.

Thans schijnt vast te staan, dat, wil men voor een eventuele volgende, nog meer totale oorlog, paraat zijn, het gehele volk daarvoor voorbereid zal moeten zijn. Naast het operationele leger in internationaal verband, zal ook een binnenlands leger nodig zijn, de territoriale troepen, waaronder thans de nationale reserve is gerangschikt, beide in volslagen legerverband. Daarnaast moet het gehele volk in belangrijke openbare en particuliere bedrijven, die dan voor verzorging der troepen en van de bevolking, transport, verkeer in brede zin enz. enz. georganiseerd worden. En waar in geval van oorlog nu eenmaal een bepaalde gezagsverhouding moet bestaan, die juist ook in internationaal verband gezien, voornamelijk militair gecoördineerd zal zijn, zal ook in de burgerlijke sfeer een zekere militaire gezagsverhouding noodzakelijk zijn.

Tuist om te voorkomen, dat in oorlogstijd daartoe onvoorbereide personen met militair gezag worden bekleed, is het nodig in vredetijd te organiseren, en diegenen een normale militaire „training” te geven, die aangewezen zijn om in oorlogstijd de leiders te „blijven”. Dit alles moet nog uitgewerkt worden. Maar vast moet staan, dat door samenwerking van Generale Staf en particulier bedrijfsbeheer inderdaad een onder de legerleiding staand apparaat voor de totale oorlog wordt verkregen.

Wat betreft de P.v.d.A. het volgende. Behalve de communisten, is elke andere partij volkomen overtuigd van de noodzaak van deze organisatie van het volk. De leiders van de P.v.d.A. hebben volmondig erkend, dat gezien de thans heersende omstandigheden, ook hun standpunt is, dat de noodzaak van deze organisatie bestaat. Maar zij erkennen, dat het zo moeilijk is hun geestverwanten, die jarenlang opgevoed werden onder het „geen man en geen cent” en „het gebroken geweer-tje”, nu tot het tegenovergestelde te overtuigen.

Dat is de verklaring, dat hier in het bijzonder nog eens de aandacht op de P.v.d.A. gevestigd wordt.

Nederlanders, inderdaad opgepast! Opgepast voor de vijfde colonne! Maar opgepast, dat de zo nodige organisatie van het gehele volk (min de communisten!) inderdaad door het gehele volk geschiedt, omdat eendracht macht maakt, maar omdat de handhaving van vrijheid en vrijheden alleen kan geschieden indien allen van goede wille gezamenlijk optrekken en gezamenlijk die organisatie opbouwen!

Rotterdam

J. ROODENBURG

Verschenen is een concept-werkprogramma, dat in de a.s. jaarlijkse Algemene Vergadering behandeld zal worden.

Leden van onze partij kunnen exemplaren van dit concept-werkprogramma bestellen bij het secretariaat van hun afdeling.

Indien in hun woonplaats geen afdeling van de V.V.D. bestaat, gelieven zij zich te wenden tot het Algemeen Secretariaat, Koninginnegracht 61, Den Haag.

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

VRIJDAG 27 JAN. 1950 - No. 94

HET VERHAAL VAN
DE BISMARCK

Pag. 7

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

BETREURENSWAARDIG OPTREDEN

In de vele gedachtenwisselingen, die over het Indonesische vraagstuk gehouden zijn, kwam altijd sterk de vrees naar voren, dat de jonge staat niet bij machte zou zijn orde en rust te handhaven en de rechts- en bedrijfszekerheid te waarborgen. In de laatste periode werd ook de vrees uitgesproken, dat het Unie-verband een zeer los verband zou blijken te zijn.

Na de overdracht der soevereiniteit diende Nederland en diende het Nederlandse volk zich op de nieuwe situatie in te stellen. Van alle zijden is begrepen, dat men de soevereiniteitsoverdracht als feit had te aanvaarden, en dat het er thans om zou gaan alle krachten in te spannen om de in formele zin zeer lichte Unie te maken tot een hechte in de praktijk. Van Nederlandse zijde werd zeer goed ingezien, dat steun moest worden verleend aan de jonge staat en dat er alleen groei mogelijk zou zijn wanneer wederzijds vertrouwen aanwezig zou zijn.

Niemand had zich de illusie gemaakt, dat de ontwikkeling in de Verenigde Staten van Indonesië na de overdracht der soevereiniteit een volmaakt geleidelijke zou zijn en zich zonder ernstige schokken zou voltrekken. Dat was juist het punt waarover velen zich bevreesd hebben getoond. Zelfs was er bij zeer velen de veronderstelling, dat de soevereiniteitsoverdracht zelve al aanleiding zou geven tot demonstraties en acties, mogelijk wel bloedige acties. Tot onze grote dankbaarheid hebben wij mogen vaststellen, dat de ontwikkeling zich in de eerste weken juist zeer rustig voltrok. Wat zeer belangrijk was.

Het moment der grote overgang — wij zouden zeggen: van nature aangewezen om direct allerlei moeilijkheden met zich te brengen — was nu zonder explosies voorbij gegaan en dat kon vertrouwen schenken voor de toekomstige ontwikkeling. Zeker, wij wisten van gistingen. Wij wisten van de actie der Daroel-Islam bijvoorbeeld. Natuurlijk was de situatie niet stabiel, maar was er labiel evenwicht, dat gevaren in zich droeg. Gevaren voor de situatie in Indonesië zelf, gevaren ook voor de Nederlands-Indonesische Unie.

In deze situatie is nu plotseling Westerling opgetreden. En zouden de berichten juist zijn, dan zouden er nog andere Ne-

derlanders aan zijn kant staan en zou hij een grote aanhang hebben onder de Indonesische bevolking. Verder zou Westerling zich politieke doeleinden voor ogen hebben gesteld.

Wij willen niet nalaten te zeggen dat wij zeer ernstig betreuren, dat nu op deze wijze de zaken in Indonesië in beroering zijn gebracht. Wij weten niet waarheen dat leiden zal. In de eerste plaats kunnen wij niet overzien wat in de gelederen van Westerling wakker is geroepen en tot welke volgende acties zijn mensen nog zullen overgaan. Maar men kan ook niet overzien welke en welke soort andere bewegingen door dit optreden worden geactiveerd. Wij kunnen ook niet voorzien wat de reacties zullen zijn. Wij denken niet alleen aan reacties van de zijde van tegenstanders van Westerling en zijn aanhang, maar niet minder denken wij aan reacties van officiële Indonesische zijde. En hoe dat in deze, uiteraard roerige, atmosfeer dan mogelijk aanleiding kan geven tot verwijten en verwijdering, die politieke consequenties met zich kunnen brengen.

Inderdaad, wij betreuren dat optreden van Westerling zeer. Hier is iets begonnen waarvan de gevolgen niet kunnen worden overzien.

Romantiek moge haar bekoorlijke zijde hebben en van een figuur als Westerling moge men misschien zeggen, dat hij een vent is van moed, die het hem toch maar lapt. Maar zulke primaire opwellingen zijn toch in dit geval wel geheel onvoldoende. Men moet in de in Indonesië heersende sfeer van geladenheid rekening houden met uitermate sterke gevoeligheden. Men moet ook rekening houden met hen voor wie dit optreden aanleiding kan vormen tot activiteit jegens de Nederlanders, ook in politieke zin.

Het is dan ook juist, dat van officiële Nederlandse zijde onomwonden een veroordeling van het optreden is uitgesproken, dat in deze aangelegenheid „gecoördineerd” zal worden gehandeld, en dat ook het nemen van maatregelen tegen militairen, die naar Westerling zijn overgelopen, is aangekondigd. Tegenover de Verenigde Staten van Indonesië heeft Nederland de plicht zoveel als in ons vermogen ligt er aan mede te

werken dat voorkomen wordt, dat mede door Nederlanders in Indonesië moeilijkheden worden veroorzaakt en wij hebben zeker ook de plicht er voor te zorgen, dat de politieke betrekkingen tussen de Unie-partners niet worden vertroebeld. Reeds is van officiële Indonesische zijde het verwijt gericht dat Nederlanders voor het gebeurde in Bandoeng verantwoordelijk zouden zijn, waartegenover dan zeer terecht werd gesteld, dat voor deserteurs geen verantwoordelijkheid kan worden genomen en generaal Engles door persoonlijk optreden de ontruiming van Bandoeng door de troepen van Westerling heeft bereikt. Men ziet, hoe snel wij in politieke conflicten verzeild raken.

In een redevoering tot de leerlingen van de hoogste klassen der middelbare scholen te Rotterdam heeft de minister-president dezer dagen ook over de moeilijkheden in Indonesië gesproken. Dr. Drees zeide, dat men hier „geen leedvermaak” over mag hebben. Inderdaad, deze aangelegenheid ligt ver boven het vlak onzer primaire gevoelens. Zij ligt in het vlak der politiek. Als men de zaak zo ziet, dan beseft men, dat het ernstig is wanneer Nederlanders actief zijn in bewegingen, welke in Indonesië politieke doeleinden nastreven. Door dit revolutionaire optreden daar, kunnen zij de meest heilloze gevolgen voor onze samenleving met Indonesië oproepen.

Het is daarom juist, dat de Nederlandse regering onverwijld heeft gehandeld. Hieruit blijkt de officiële wil van Nederland om alles te doen voor een rustige ontwikkeling in Indonesië. En wij gevoelen er behoefte aan in ons blad ook op de noodzaak daarvan te wijzen.

In het verleden is in ons blad veel critiek uitgeoefend. Nu de ontwikkeling van zaken heeft geleid tot de constructie die wij thans kennen, willen wij er met alle kracht toe medewerken dat er zo goed mogelijke samenwerking zij tussen de Unie-partners, opdat de Unie tot een krachtige moge uitgroeien. Daarom veroordelen wij het optreden van Westerling ten sterkste. Het is revolutionair optreden en het is onverantwoordelijk. Alles moet van onze kant worden gedaan om mede te helpen de heilloze gevolgen te keren.

K.

☆ parlementaire flitsen ☆

EERSTE KAMER SPRONG IN DE BRES VOOR HET NIJVERHEIDSONDERWIJS

Mr. Wendelaar en de drie-zuilen theorie

Het nijverheidsonderwijs, zo verklaarde mr. Wendelaar bij de behandeling van het wetsontwerp tot wijziging van de Lageronderwijswet 1920 in de Eerste Kamer, heb ik altijd een van de belangrijkste takken van onderwijs voor ons volk geacht, maar dat geldt voor deze tijd nog meer dan vroeger. Wil er van de industrialisatie van ons land iets terecht komen, dan is een bloeiend nijverheidsonderwijs daarvoor conditio sine qua non. Daarom moeten wij bij alles oppassen, dat wij dit onderwijs niet schaden. Het zal, integendeel, zoveel mogelijk moeten worden bevorderd. Zich afvragend, hoe het daarmee nu stond bij dit wetsontwerp, meende de heer Wendelaar, dat deze zaak niet helemaal duidelijk was geworden. Een mening, die volkomen begrijpelijk is, gezien de sterk uiteenlopende inzichten te dien aanzien in de Tweede Kamer en de weinig duidelijke en halfslachtige motie en amendementen, daar toen aangenomen.

De heer Wendelaar verklaarde, nochtans de indruk te hebben gekregen, dat een voorbereidende klasse aan de ambachtsscholen mogelijk blijft. Die voorbereidende of „experimenteerklasse” heeft men ingevoerd ter oplossing van het probleem der aansluiting van de ambachtsschool aan de zesde klasse der lagere school, aangezien er voor vele kinderen, die van die zesde klasse naar de ambachtsschool zouden willen, een hiaat is van een jaar. De woordvoerder van onze fractie in de Eerste Kamer sprak zich dan ook onomwonden voor uitbreiding van het aantal scholen, waaraan zulk een voorbereidende klasse verbonden is, uit, en behalve de communisten (die in industrialisatie alleen maar een „kapitalistisch belang” zien en deswege hun „tegen” lieten horen) bleek de gehele Kamer van dezelfde mening.

Aan het einde van het debat diende mr. J. Cramer (Arb.) — niet te verwarren met zijn partijgenoot J. J. Kramer in dezelfde Kamer — een motie in, waarin van dit inzicht werd getuigd en welke was mede-ondertekend o.a. door de heren dr. Van Velthoven (K.V.P.), prof. Woltjer (A.R.), mr. Kolff (C.H.) en mr. Wendelaar (V.V.D.). Zij werd zonder hoofdelijke stemming aanvaard, met aantekening echter, dat de communisten geacht wilden worden te hebben tegengestemd.

Deze motie luidt:

De Kamer, gehoord de discussie over het ontwerp tot wijziging van de Lager-Onderwijswet 1920, spreekt als haar oordeel uit, dat zowel behoefte bestaat aan algemeen vormend lager onderwijs na het 6de leerjaar (hetzij in scholen voor voortgezet gewoon lager onderwijs, hetzij in het 7de en 8ste leerjaar van scholen voor gewoon lager onderwijs) als aan voorbereidende klassen aan ambachtsscholen en lagere land- en tuinbouwscholen, vertrouwt, dat de Regering met bewaarde spoed de instelling van voorbereidende klassen aan genoemde onderwijsinstituten zal bevorderen, en gaat over tot de orde van de dag.

In het begin van zijn betoog over dit ontwerp had de heer Wendelaar erop gewezen, dat bij de behan-

WENDELAAR
... in het vage ...

deling van de begroting voor 1949 minister Rutten, die in Augustus 1948 geheel nieuw was opgetreden, zich uiteraard nog niet kon uitlaten over zijn plannen. Hierdoor was toen dus nog slechts een vage indruk verkregen van de wijze, waarop de minister

het beleid dacht te voeren. Thans, bij de behandeling van dit wetsontwerp, verkeren wij echter nog altijd enigszins in het vage. De heer Wendelaar vroeg zich echter af, of hij dat als een tekortkoming moest beschouwen dan wel als een verdienste van de minister. Als verdienste zou hij dit kunnen zien, wanneer de minister niet al te veel van bovenaf wilde dwingen, maar zoveel mogelijk wilde afwachten, wat de maatschappij en in het bijzonder de ouders, ten opzichte van de opvoeding der kinderen verlangen. Het zou echter óók als een tekortkoming kunnen worden opgevat, namelijk wanneer de minister (hetgeen hij echter niet aannam) onvoldoende overtuiging of visie zou hebben op de wijze, waarop onze onderwijsorganisatie zich heeft te ontwikkelen.

Een feit was het in ieder geval, dat wij verleden jaar een technische herziening van de L.O.-wet hadden gehad en nu dus alweer. Dat moet — zo meende spreker — toch wel de indruk wekken of er op het Departement incidenteel en opportunistisch wordt gewerkt. En hij vond dus aanleiding tot de vraag of er

naast dit onvermijdelijke „kleine werk” wel voldoende aandacht werd gewijd aan een deugdelijk grondplan, waarop ons gehele onderwijssysteem kan rusten. Wanneer men zich de over het algemeen vrij korte ambtsduur van ministers realiseert, dan rijst de vraag of er niet een gemis valt te constateren van een blijvende autoriteit, die vaste leiding op lange termijn geeft. Mr. Wendelaar vroeg de minister daarom eens te overwegen of dat niet zou kunnen worden bevorderd door de benoeming van een Staatscommissie en door de stichting van een centraal adviescollege.

Aan die Staatscommissie zou hij dan willen zien opgedragen het ontwerpen van een grondplan voor het onderwijs, als door hem bedoeld, dat, wanneer het door de Staten-Generaal was aanvaard, dan door de opvolgende ministers zou kunnen worden uitgevoerd en tot stand gebracht. En wat het door hem in overweging gegeven centrale adviescollege aangaat: de heer Wendelaar gaf toe, dat er reeds een Onderwijsraad is, maar zijn indruk was, dat deze te ambtelijk was samengesteld. Het lichaam, dat de heer Wendelaar zich dacht, zou van onderop moeten worden gevormd, zodat het representatief zou kunnen zijn voor het gehele onderwijs. Hij bleef, zoals hij nadrukkelijk verklaarde, nu eenmaal een voorstander van onderling overleg, overtuigd als hij was, dat er geen beter middel is om iets tot stand te brengen dan door samenspreking van de door betrokkenen op de voorgrond gebrachte tegenwoordigende personen.

Tot het eigenlijke onderwerp komend, betuigde de heer Wendelaar zijn instemming met het herstel

van het (in Augustus 1947 tijdelijk geschorste) achtste leerjaar. Het had ook zijn volle instemming, dat de leerlingen na afloop van het 6-jarig lager onderwijs zoveel verscheidenheid zullen hebben bij hun keuze voor verder onderwijs. En hij was het, zoals wij in het begin van ons overzicht reeds hebben vermeld, ook eens met de handhaving van de instelling van een aanvangsklasse op de nijverheidsscholen, onder deze nadrukkelijke voorwaarde echter, dat vaststaat, dat de voorbereidende klasse aan die scholen ook voldoende algemene ontwikkeling geeft.

Voor hen, die de eerste zes klassen van de lagere school hebben doorlopen, zullen de andere mogelijkheden zijn: óf de zevende en achtste klasse, verbonden aan de gewone lagere school, óf de afzonderlijke 2-jarige school voor voortgezet gewoon lager onderwijs (V.G.L.O.-school). Ook daarmede kon de heer Wendelaar accoord gaan (het is ook in de motie uitgedrukt), maar hij had er wel enig bezwaar tegen, die V.G.L.O.-school nu speciaal als de „maatschappijsschool” aan te duiden, zoals in de Tweede Kamer was gebeurd. Natuurlijk zou de V.G.L.O.-school een maatschappijsschool moeten zijn, maar zijn de andere scholen dat dan niet? Bereidt bijvoorbeeld de U.L.O.-school niet voor de maatschappij voor? En de nijverheidsscholen?

Met betrekking tot het ambachtsonderwijs liet hij tenslotte nog een verzuchting horen, die, zoals de heer Wendelaar zelf reeds opmerkte, „helaas wel zal verluichten zonder verhoord te worden”. De ambachtsscholen hebben bij de onderwijsdeskundigen een zeer goede naam. Nu heeft de minister zich in zijn Mem. v. Antwoord uitgesproken over de wijze van aanpassing van dit onderwijs aan de verschillende levens- en wereldbeschouwingen der ouders.

PROF. RUTTEN
... niet blind ...

Het grote respect, zo zei hij, dat ik gevoel voor anderer levens- en wereldbeschouwingen, maakt het mij onmogelijk, tegen deze uitspraak bezwaren te maken. Maar ik mag toch, dunkt mij, deze verzuchting slaken: Moge het zo zijn, dat de toepassing van de drie-zuilen theorie op het gebied van het ambachtsonderwijs geen daling meebrengt van 't niveau, waarop dat onderwijs thans staat. Dat minister Rutten niet blind is voor de mogelijkheid van zulk een gevaar, meende hij tussen de regels door uit genoemde Mem. v. Antwoord te kunnen opmaken, waar de minister schreef: „Wat de over de organisatie van het voortgezet gewoon lager onderwijs gemaakte opmerkingen betreft, zal ook naar de mening van ondergetekende praktisch de oprichting van scholen van de onderscheidene richtingen niet kunnen worden voorkomen”.

Dat: „zal niet kunnen worden voorkomen” doet gevoelen, dat er aan de doorvoering van deze principieel juiste theorie toch wel bezwaren kleven. De heer Wendelaar hoopte derhalve, dat een doorvoering van de drie-zuilen theorie op dit terrein niet zal worden tot stand gebracht zonder dat die, blijkbaar ook door de minister geconstateerde, bezwaren zijn opgelost.

Deze burger

het zijne, ook in de politiek, ook in de historie; en al is „Indonesië voor de Indonesiërs” een adagium dat hem noch onlogisch noch onsympathiek in de oren klinkt... wel, die vlaggenwisseling op de film heeft hem toch heel diep aangegrepen.

Het is immers zo dat, wanneer ge iets ziet gebeuren het U duizend maal méér zegt dan dat ge er een verslag over leest, al is dat nog zo beeldend geschreven.

Toen kwam het beeld van Soekarno's intocht in Djakarta: de mensenmassa die zijn auto omstuwde, zijn heftige redevoering op de trappen van zijn paleis. En ook dit was aangrijpend.

Ik zat daar maar als een burger tussen burgers in mijn stoel in de bioscoop en tussen het rose-belichte, afschuwelijke orgel en de flitsende afschuwelijke reclameplaatjes, werd dat stuk wereldhistorie mij zo maar voorgezet of het de gewoonste zaak van de wereld is. Het was moeilijk dit geestelijk helemaal te omvatten en na de reclameplaatjes, gedurende de hoofdfilm (een lamentabele geschiedenis van opgepoetste mannetjes en vrouwtjes — het kinderprenenboek, dat meestal in de duisternis der vergetelheid als zoete droomkoek de menigte wordt voorgeschoteld) zag ik nog dat dalen en stijgen van de vlaggen en de menigte die Soekarno, recht-op in zijn auto, omstuwde.

Ik heb toen toch wel véél begrepen van de tweestrijd die in elk rechtgeaard Hollands hart moet zijn gevoerd. Het in één's wegvagen van een stuk historie en alles wat daarmee geworden, ontstaan, gegroeid is en de bijna logische bevestiging van dit wegvagen in het volgende filmbeeld.

Deze burger zou een eminent-slecht politicus zijn, want altijd ziet hij duidelijk de TWEE kanten van de zaak. En nooit kan hij — juist bij de kardinale dingen — een standpunt bezetten dat aan één zijde van de grenslijn ligt. Nóóit ziet hij — juist in de praktische politiek — het absolute gelijk aan deze kant en het absolute ongelijk aan de andere zijde.

Zoals nu weer bij dat filmjournaal waar ik een schok van verdriet kreeg door die dalende vlag en de rechtvaardiging van de gang der onverbiddelijke historie kreeg voorgezet bij die mensenomstuwde volksleider van de andere kant van de lijn.

Wanneer ge ooit de absolute waarheid en het absolute gelijk wilt vinden zoekt dan nooit in het hart en onder het schedeldak van .

DEZE BURGER

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Voorzitter Redactie-comm.: Drs. H. A. Korthals.
Redactie-secretaris: Mr. E. Elias.

Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 435.
Administratie: Postbus 43, A'foort, tel. 5267.
Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 p. jaar.
Voor het zenden van abonnements- en advertentie-gelden: Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie” te Amersfoort.

Losse nummers 15 cent.

Voor advertenties wende men zich tot de administratie of tot de hoofdvertegenwoordiger: L. Vlug, Geestbrugweg 69, Rijswijk (Z.-H.).

Cirkel

Nu het er naar uitziet, dat in vele gevallen de 5% loonsverhoging wordt toegekend, zijn de prijsstijgingen en het streven tot doorberekening niet van de lucht. De prijsstijgingen zijn vaak van dien aard, dat zij het percentage 5 overschrijden, zodat men zich met bezorgdheid afvraagt in welke chaotische toestand wij eigenlijk terecht zijn gekomen. Indien zich de prijsstijging op velerlei gebied blijft voortzetten, zal de toegestane loonsverhoging volkomen teniet worden gedaan. Vooral de verhoging van de spoorwegtarieven, in het bijzonder op de korte trajecten, gaan de 5% ongetwijfeld te boven. Kortom, wij zijn thans volledig in de bekende vicieuze cirkel terecht gekomen, waarbij het overigens voor de loontrekkenden nog een ernstige handicap is, dat een geringe loonsverhoging tot een dusdanige hogere inkomensgroep leidt, dat de fiscus van het meer verdiende een niet onbelangrijk deel inslikt.

Aldus gezien kan niet bepaald worden gezegd, dat de devaluatie ons veel voordeel heeft gebracht. Integendeel moet worden geconstateerd, dat de aanvankelijk geuite optimistische klanken, volgens welke de devaluatie hoegenaamd geen invloed zou hebben op het nationale prijsverloop, wel zeer voorbarig zijn verbreid. Deze ongefundeerde voorbarige berichten hebben bij vele mensen een geheel verkeerde indruk gewekt. Zij hebben de loonsverhoging gezien als een soort extra-tje en niet als een minimale compensatie voor de prijsstijgingen. Wij zijn geen voorstanders van een georganiseerde regeringsvoorlichting, doch in dit geval ware het beter geweest indien de regering bij de massa geen verkeerde verwachtingen had gewekt, doch tijdig had gewaarschuwd voor de ontwikkeling der dingen, zoals die zich thans aan ons voordoet.

Waterstof

Het begrip „waterstof” dat wij tot dusverre slechts kenden in onze vage herinnering aan de scheikundelessen van de middelbare school, bij het mondspoelen en bij het bleken van haren, die al dan niet grijs waren, heeft thans voor de wereld een geheel nieuwe klank gekregen. Het be-

grip „atoombom” schijnt alweer verouderd en de waterstofbom zal waarschijnlijk zijn intrede doen in de zo verlichte tweede helft van de 20e eeuw. De berichten die ons uit de Verenigde Staten over de waterstofbom hebben bereikt, zijn voor de leek even raadselachtig als indrukwekkend. Van een leken-standpunt uit beredeneerd, vraagt men zich af, indien de V.S. over een nieuw wapen beschikken, waarom men eigenlijk wereldkundig maakt, zij het dan bij grove benadering, waaruit die bom bestaat.

Trouwens, de hele berichtgeving hieromtrent doet nogal vreemd aan. Eén van de conclusies die men uit deze berichten kan trekken is, dat de V.S. inderdaad over een nieuw wapen beschikken, dat Rusland nog niet kent. Ondanks alle onrust, die dit bericht onder de mensen heeft verwekt, lijkt het ons toch een hoopgevend element, te weten, althans met grote waarschijnlijkheid te mogen veronderstellen, dat Amerika in de militaire machtsverhoudingen weer de leiding geeft. Er is echter aan deze berichtgeving nog een hypothese van een nog meer geruststellende aard op te bouwen. Indien het n.l. waar is, dat door het gebruik van enkele waterstofbommen zo ongeveer de halve wereld uit de weg kan worden geruimd, vraagt men zich af of de mensheid thans eindelijk het stadium heeft bereikt waarin het hem duidelijk wordt, dat ontkenning van een oorlog een volkomen zelfvernietiging betekent. Zijn de berichten die ons van uit Amerika bereiken inderdaad juist, dan begint het er op te lijken dat gebruik van de waterstofbom inderdaad het einde van alles zou betekenen. Indien dit juist is, durven wij nog wel zo optimistisch te zijn te geloven dat de uitvinding van de waterstofbom eerder tot een geruststelling dan tot een verontrusting moet leiden. Wij zijn dan ook zo vrij ons over de waterstofbom maar niet al te veel zorgen te maken.

Humor

Een vorige maal schreven wij reeds iets over de humor in de politiek. Wij wezen er op hoe gezond het is, indien een volk, juist onder benarde omstandigheden, zijn zin voor humor niet verliest. De berichten omtrent de volkshumor, waarvan wij de vorige maal melding maakten, kwamen uit Duitsland en het zijn ook thans weer onze Oostelijke naburen, die in dit verband weer voor een interessant nieuwtje zorgen. Zo meldt de correspondent van het Algemeen Handelsblad in Frankfurt a.d. Main, dat de avondschool van het bekende stadje Rothenburg aan de Tauber nabij Neurenberg, de humor officieel als vak op het lesrooster heeft geplaatst. De onderwijzer, die daartoe het initiatief heeft genomen, gelooft weliswaar niet dat hij zijn leerlingen zin voor humor zal kunnen bijbrengen, maar hij is er daarentegen wel van overtuigd, dat het nuttig is de zuivere humor te herstellen, die in de tegenwoordige wereld gedegenereerd is en vermengd met grappen, ironie en spot, die niets met zuivere humor hebben te maken. Voorwaar een welkom en goed voorbeeld in deze sombere en onrustige tijden. Een voorbeeld, dat wellicht ook in andere landen navolging verdient.

Wageningen

In een interview, dat een speciale verslaggever van De Volkskrant dezer dagen had met dr. ir. D. S. Huizinga, pres.-curator van de Landbouwhogeschool te Wageningen, verklaarde laatstgenoemde dat zijn Hogeschool het slachtoffer is geworden van bezuinigingswoede. Door het tekort aan gebouwen en laboratoria wordt de ontwikke-

lingsgang geremd; met het gevolg, dat de buitenlandse Landbouwhogescholen een voorsprong kregen en Wageningen vooral met het wetenschappelijk onderzoek achterop raakte. „Na de oorlog spande „Landbouw” de rug krom als een hoepel. Een bedrag van een miljard aan deviezen werd overschreden. Zou er geen 800 miljoen af kunnen voor een prima uitgeruste Landbouwhogeschool in Nederland?” aldus stelde dr. ir. Huizinga de vraag. Wij menen dat deze vraag bevestigend moet worden beantwoord. De noodzaak tot opvoering van de productiviteit en tot vermeerdering van de export, wordt sedert geruime tijd van de daken geschreeuwd, doch door het aanheffen van leuzen komt men evenwel niet verder, indien men verzuimt datgene te doen, wat noodzakelijk gedaan moet worden. Wij komen nationaal geen stap verder, indien wij in het gunstigste geval wel oog hebben voor economische en technische factoren, doch over de intellectuele vorming in het geheel niet spreken.

Het wordt werkelijk eens tijd, dat wij in dit opzicht wat minder zorgeloos en wat minder passief gaan worden.

Kennis

Dat wij met de vorming van onze jeugd nog steeds niet op de goede weg zijn, vooral gezien de gewijzigde economische toestand waarin ons land na de oorlog verkeert, is dezer dagen te Zwolle door ir. C. J. Baumann, leider bij het onderwijs bij Philips en vroeger directeur van een Rijks-H.B.S., nog eens zeer duidelijk op de voorgrond gesteld. Volgens ir. Baumann is het thans fout te spreken over „kennis is macht”. Het is nu geworden: „vaardigheid is macht”. Wij moeten goede vakarbeiders hebben, research-mensen, lieden, die hun hoofd en handen kunnen gebruiken. Ons onderwijs, of het nu lager, middelbaar of hoger is, schenkt ons die mensen niet. Het is volkomen geconcentreerd op zware, onpractische exameneisen, moordend voor kinderen en jonge mensen, inplaats van op de noden van de maatschappij gericht te zijn. Normaal is het thans, dat het bij het begin van de studie (M.O. en H.O.) gestelde doel niet wordt bereikt. De jongelui krijgen onnodig veel ballast mede te sjouwen en wie dat niet allemaal kan torsen, of de rigoureuze selectie niet kan doorstaan, wordt links en rechts in de goot geworpen. Moreel en economisch is dat niet langer verantwoord. Tot zover ir. Baumann, wiens woorden wij volkomen kunnen onderschrijven. Wellicht zal Nederland deze en dergelijke woorden eens ter harte nemen. Het wordt waarlijk hoog tijd.

Duitsland

De jongste ontwikkelingen die zijn ontstaan tussen Frankrijk en de regering Adenauer te Bonn zullen voor velen, zo geen verrassing, dat toch wel een teleurstelling zijn geweest. De droeve les van dit alles is, dat het nationalisme in Duitsland weer de kop opsteekt.

Hitler's getrouwen hebben zich in feite weer verenigd in een Deutsche Reichspartei en voor een waar democraat is het werkelijk onbegrijpelijk, hoe men een dergelijke arrogante houding kan aannemen gelijk de Duitsers thans doen.

Duitsland is weliswaar militair verslagen, doch dat wil niet zeggen, dat men de nationalistische of nationaal-socialistische geestesgesteldheid heeft weten te doden. Het Duits voorbeeld moge voor de wereld een waarschuwing zijn niet te verslapen. Er is hier een geweldig probleem aan de orde, dat onze meest ernstige aandacht verdient.

Een dreigend gevaar!

Zal de kleine ondernemer in nijverheid en ambacht worden opgeslokt door het grootbedrijf?

Bepaalde tendenzen werken in die richting — Wees paraat!

Toen wij indertijd in een serie artikelen verschillende aspecten van de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie belichtten, hebben wij reeds er op gewezen, dat er voor de zelfstandigheid van de kleine ondernemer nog verborgen gevaren dreigen. Nu de Wet op de Bedrijfsorganisatie weldra in het Staatsblad zal staan, wordt het hoog tijd, dat men zich in middenskringen hiervan ernstig rekenschap geeft. Er bestaan trouwens meer redenen om de alarmklok te luiden!

Op de laatste dag van het voorbije jaar verscheen er een beschikking van de Minister van Sociale Zaken inzake de verdeling van het bedrijfs- en beroepsleven in onderdelen met het oog op de toepassing van de Werkloosheidswet. Hierin wordt met het oog op de instelling en erkenning van bedrijfsverenigingen, welke als enig uitvoeringsorgaan van deze wet en later ook van andere onderdelen der sociale verzekering zullen optreden, een

indeling gegeven, waarbij van het gehele ambacht slechts onbetekenende fragmenten worden overgelaten, die dan nog in een bedrijfsvereniging Detailhandel en Ambachten een ondergeschikte plaats zullen krijgen. Men is daarbij, behoudens een enkele uitzondering, er van uitgegaan, dat midden- en kleinbedrijven, welke grootindustrie naast zich vinden, in één bedrijfsvereniging voor de gehele industriële bedrijfstak zullen worden

ondergebracht. Men kan zich indenken, dat overwegingen van doelmatigheid en systematiek hierbij de doorslag hebben gegeven, zonder welke de algemeen gewenste unificatie van de sociale verzekering en haar uitvoering door paritair samengestelde bedrijfsorganen moeilijk bereikbaar zou zijn. Dit alles neemt evenwel niet weg, dat de geleidelijke uitschakeling der overheidsorganen (waaronder de Raden van Arbeid) gepaard zal gaan met het optreden van monopolistische bedrijfsverenigingen met verplicht lidmaatschap voor de werkgevers. De vrije keuze van uitvoeringsorgaan neemt hiermee een einde; zij wordt geofferd op het altaar der rationalisatie, waarachter de machtsconcentratie der arbeidersvak-

centrales zich nog verborgen houdt. Van die zijde heeft men de laatste tijd meer dan eens doen blijken, dat men zijn organisatorische (en politieke) invloed zal aanwenden om meer vat te krijgen op het gehele bedrijfsleven. Centralisatie schijnt daarbij de leuze te zijn.

Tijdens het debat over de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie in de Eerste Kamer hebben de heren Oosterhuis en De Bruijn te verstaan gegeven, dat men alles in 't werk zal stellen om de tegenkanting in ondernemerskringen te overwinnen, zodat kan worden verwacht, dat de vakbeweging overal krachtige druk zal uitoefenen op toepassing van de wet in de verschillende bedrijfstakken. De bij vele ondernemers bestaande mening, dat 't zo'n vaart wel niet zal lopen, reden waarom zij zich voorshands niet druk maken, kon dus wel eens een misvatting blijken. Zij zullen zich in elk geval tijdig moeten voorbereiden op hetgeen kan komen. In dit verband is het van groot belang, dat men zich rekenschap geeft van de toekomstige plaats van detailhandel, ambacht, kleine nijverheid en dienstverleningsbedrijven in de bedrijfsorganisatie. Zou men t.a.v. ambacht en kleine nijverheid de lijn,

(Vervolg op pag. 8)

N.V. Staaldraadkabel- en Herculestouwfabriek

voorheen

J. C. DEN HAAN

GORINCHEM

N.V.

W. A. HOEK'S

MACHINE- EN ZUURSTOFFABRIEK

Hoofdkantoor en Machinefabriek te Schiedam.

Compressors voor alle gassen en iederen druk.
Installaties voor de bereiding van zuurstof, stikstof, enz.

N.V. BOELE'S

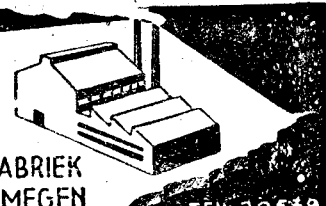
Scheepswerven en Machinefabriek

BOLNES

Nieuwbouw en reparatie

DAKEN - VLOEREN

N.V. BETON- & PLATENFABRIEK
& GEBR. MYNLIFF NIMEGEN

TEL. 20539

J. en K. SMIT'S

SCHEEPSWERVEN EN
MACHINEFABRIEKEN

KINDERDIJK

N.V. SCHEEPSWERVEN

„PIET HEIN“

BOLNES en PAPENDRECHT

DWARSELLINGEN 115 Meter
DROOGDOK 115 x 30 Meter

N.V. CORN. SWARTTOUW'S STUWADOORS MAATSCHAPPIJ

Rotterdam

Lossen en laden van zeeschepen en alle verdere werkzaamheden.
Opslag van alle soorten goederen.
Het hoofdkantoor, Willemskade 21, verstrekt gaarne op aanvraag inlichtingen.

Bijkantoren te:
AMSTERDAM - ANTWERPEN - GENT.

**DE ROTTERDAMSCHЕ
DROOGDOK MIJ. N.V.**

Abraham van Stolk & Zoonen N.V.

Houthandel

Schaverij - Zagerij

Vuren - Dennen - Oregon Pine - Pitch-Pine - Helpalen

Rotterdam, Telef. 35400 - Pos bus 1100

HAV BANK

Schiedam

LEVENSVZERKERING

L. Smit & Zoon

KINDERDIJK

Baggermateriaal
Zeesleepboten
Passagiersschepen
Machines
Motoren
Ketels

N.V. Lijm- en
Gelatinefabriek

„Delft“

Fabrieksmerk
TWEE TORENS

Tel. 106-363 — Delft

GERESERVEERD

DE PUBLIEKRECHTELIJKE BEDRIJFSORGANISATIE

(Ingezonden.)

Nu de Indonesische kwestie niet meer alleen de hoofdschotel vormt van ons politieke menu is het goed ook meer aandacht te besteden aan het vraagstuk der publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie. En daarbij dan te wijzen op enige der belangrijkste aspecten.

Het is mijn overtuiging, en ik meen te weten dat ik in dezen niet alleen sta, dat een P.B.O. als door deze regering beoogd wordt, slechts verenigbaar is met en ook voorwaarde is tot een stelsel van geleide economie, van socialistische staatsalmacht, en dat het in strijd is met ons liberale beginsel. Het is de vraag of een andere vorm van P.B.O., — nl. in die zin dat aan in de vrije maatschappij gevormde organisaties een zekere publiekrechtelijke status zou worden gegeven, met bevoegdheid tot het maken van verordeningen voor beperkt gebied, zulks onder enigerlei vorm van overheidstoezicht, — aanvaardbaar en wenselijk zou zijn. Naar mijn mening zou zulks slechts in geringe mate het geval zijn, doch deze vraag is thans niet aan de orde, omdat de bestaande P.B.O. en de komende P.B.O. zich bij voorbaat uitstrekken over het gehele terrein van het economische leven.

Een zodanige P.B.O. lijkt mij ten enenmale in strijd met ons beginsel en theoretisch ongewenst, maar waar deze argumenten tegenwoordig slechts in beperkte kring van betekenis schijnen, moet een praktisch bezwaar, — nl. dat een P.B.O. als de wetgever in gedachten moet hebben gehad (naar wij hopen!), ganselijk onmogelijk is, — van groter gewicht lijken.

Om een apparaat te krijgen dat enigerlei arbeid zal kunnen verrichten moeten immers zovele en zovelerlei zeer heterogene bedrijven en groepen van bedrijven, onderling nog weer verschillend in grootte en structuur, bij elkaar worden gevoegd, dat slechts een gering deel daarvan in waarheid in de diverse bestuurlijke organen vertegenwoordigd zal kunnen zijn. Het is aan geen twijfel onderhevig dat de kleinere bedrijven en zelfs de takken van bedrijf, welke voornamelijk in handen zijn van de kleinere ondernemers, ten enenmale niet aan bod zullen kunnen komen, hoewel juist deze bedrijven en bedrijfstakken op „bescherming” aanspraak zouden kunnen maken, nu het grootbedrijf om allerlei redenen die „bescherming” zeer wel kan ontbreken.

Het doel gemist

Het doel moet dan ook noodzakelijker wijze worden gemist en de P.B.O. zal praktisch niet uitvoerbaar blijken, zolang althans als eis wordt gesteld een redelijke vertegenwoordiging van het ganse bedrijfsleven in de diverse sectoren.

Ik wil er hierbij op wijzen dat enigerlei vorm van samengaan van organisaties of individuele bedrijven op nauw-verbant-gebied, omvattende groothandel, kleinhandel, tussenhandel, in- en export etc., door de sterke tegenstellingen in de belangen der diverse bedrijven en groepen daarvan, tot nu toe praktisch niet mogelijk bleek. Het is niet uitgesloten dat op enig terrein de verhoudingen gunstiger liggen, dan ik zo juist schilderde, zulks neemt niet weg dat voorzover mijn ervaring rijkt, alle tot stand gekomen organisatievormen vrijwel zonder praktische betekenis zijn gebleven, waarbij onder die tot standgekomen organisatievormen, — als regel federaties, — zelfs nog maar uitsluitend begrepen zijn, die, waarbij één product of groep van produc-

ten en een zeer beperkt doel betrokken was, resp. viel na te streven.

Het is bekend dat in de regionen van de grootbedrijven belangengemeenschap gemakkelijk tot enigerlei vorm van organisatie of samengaan heeft geleid en het is niet verwonderlijk, dat in deze groepen dan ook P.B.O. geredelijk onthaal zal vinden, zoals ook de praktische onmogelijkheid de hierboven bedoelde belangentegenstellingen in groter verband vrijwillig binnen één organisatie te brengen, vanzelfsprekend in deze tijd van geringschatting der vrijheid, leidt tot verlangen naar P.B.O. als middel tot gedwongen samengaan.

Ik vraag mij nu af of men werkelijk meent dat een organisatie van ondernemers in staat en bereid zou zijn het algemeen belang te behartigen, ja zelfs voor op te stellen. Naar mijn mening kan en mag men dat van een ondernemersorganisatie niet verlangen. Dit kan niet omdat de Ondernemersorganisatie dat algemeen belang niet kent en ook nimmer kan kennen, subjectief als de organisatie noodzakelijkerwijs is ingesteld, terwijl zulks ook niet gevraagd mag worden omdat zulks nimmer de taak van een ondernemersorganisatie kan zijn, doch juist dit de taak bij uitstek vormt voor de overheid.

De ondernemer beoogt het best mogelijke rendement i. c. winst te behalen. Het algemeen belang, wanneer ik dat voor deze gelegenheid gelijk mag stellen met het belang van de consument, zal natuurlijk ook door de ondernemers worden gehanteerd en misschien zelfs vooropgezet, omdat nu eenmaal de winst afhankelijk is van de mate waarin dat algemeen belang zal blijken te zijn behartigd. Voor de onderneming is de winst primair en het behartigen van het „algemeen belang” slechts de voorwaarde om daartoe te komen.

Natuurlijk zal de bedrijfs- of ondernemersorganisatie uit technische overwegingen het algemeen belang voorop stellen, wanneer enigerlei (ver) ordening wordt voorgesteld in het belang van het bedrijfsleven.

Doorgaande in de geest van de voorstanders van de P.B.O. in onze huidige 2e Kamer, mag wel worden aangenomen, dat de kans groot is, dat niet meer de uitspraak van de consument doch die van de producent zal bepalen wat het algemeen belang is.

Het zal trouwens bij het steeds vaster te paard komende „dirigisme” o.a. door de P.B.O., voortdurend moeilijker worden een consumentenuitspraak, (markt) te verkrijgen.

Gevaren voor de zwakken

Inmiddels behoeft er ook geen twijfel aan te bestaan dat de regelingen, welke door het bestuur van enigerlei productschap (of wat voor naam het apparaat maar zal hebben) zullen worden getroffen, gezien de grote belangentegenstellingen in zelfs nauwverwante groepen, tot voordeel zullen zijn van de ene en derhalve noodzakelijk tot nadeel van een of meer andere groepen.

Naar mijn mening kan er ook geen twijfel aan bestaan, dat het juist de zwakste groepen zullen zijn, welke de nadelen zullen moeten slikken, terwijl de sterkste groepen, als regel de grootste bedrijven omvattende, de voordelen genieten. Een resultaat, dat tegengesteld mag heten aan de bedoeling van de P.B.O. Dat intussen de toestand van de zwakste groepen nog heilig zal moeten worden genoemd vergeleken bij die van de jongere generatie, die zelf ook wel eens een bedrijf zou willen beginnen maar door de bescherming en de afsluiting welke de organisaties zullen ontwikkelen en een kwistige hantering van het „behoefte element” in „het algemeen belang” geheel zal zijn uitgeschakeld, behoeft geen betoog voor wie de wensen van de verschillende ondernemers en hun organisaties kent.

De vraag rijst waarom nu eigenlijk ondernemers-combinaties een publiekrechtelijke basis moeten hebben, terwijl juist op civielrechtelijke basis velerlei ondernemersovereenkomsten tot stand zijn gekomen, zoals de trusts en de kartels. Op verschillende gebie-

den is het zo dat niets kan gebeuren wat niet door de organisatie wordt goedgevonden, waarbij dan buiten beschouwing blijft wie de grootste invloed in die organisatie heeft. De op civielrechtelijke basis bereikbare „onvrijheid” (wens van de bestaande en aangesloten ondernemers in de betrokken bedrijfstak) wordt natuurlijk nog veel groter wanneer de publiekrechtelijke basis beschikbaar is.

Het staat mij voor dat allerwege steeds de vorming van trusts en kartels met enige argwaan is gadeslagen en toezicht van de overheid, c.q. ingrijpen daarvan, algemeen gewenst werd geacht. Terwijl dan in het algemeen de instelling van het publiek anti-trust en anti-kartel is geweest, ook bij de niet in de trust of kartel deelnemende ondernemers, speciaal natuurlijk de kleinere voor wie een effectieve trust- of kartelvorming moeilijk te bereiken is, ondervindt de P.B.O. de volledige instemming van P.v.d.A. en K.V.P., terwijl deze P.B.O. praktisch tot dingen als trusts en kartels zal kunnen voeren in de meest stringente vorm. Dit lijkt mij weinig consequent en wat de P.v.d.A. betreft alleen begrijpelijk wanneer men in die hoek ervan overtuigd is, dat steeds socialistischer regeringen steeds meer de organisatie der P.B.O. naar haar hand zullen kunnen zetten.

Het gevaar dat ik speciaal voor de kleine ondernemers, de middenstandsbedrijven, in de P.B.O. zie, nl. dat deze door z.g. „sanering” en wat voor moois meer, kans loopt geheel te verdwijnen, kan de P.B.O. voor de P.v.d.A. slechts aanlokkelijker maken. Aldus zou immers de P.B.O. haar rol braaf gespeeld hebben om de Marxistische theorie te verwezenlijken, welke theorie immers, vóór het heerlijke tijdvak van de socialistische maatschappij, een periode voorspelt waarin de grote „kapitalisten” alleen zullen zijn overgebleven naast de grote arbeidersmassa van het bewust geworden proletariaat. Het zou niet de eerste maal zijn, dat de socialisten een handje willen helpen de werkelijkheid te brengen in overeenstemming met de eisen der theorie en derzelver voorspellingen.

Het komt mij dus voor dat een aanvaardbare P.B.O. onmogelijk is op praktische gronden, dat een P.B.O. grote gevaren inhoudt voor de Middenstand en nog grotere voor de consument, die, bij al het gepraat over het „algemeen belang” als regel wordt vergeten.

Mr. B. P. VAN DER VEEN

Avond in Apeldoorn

Maandagavond 16 Januari hield de afdeling Apeldoorn een vergadering, waarin het bestuur voor 1950 werd samengesteld. Daarna sprak de heer drs. H. A. Korthals over „Verleden en toekomst”.

De vergadering was goed bezocht.

„Vrouwen in de V.V.D.”

In het bericht in het nummer van 13 Januari omtrent de samenstelling van het bestuur staat abusievelijk:

Centrale Nijmegen: A. Bergman-Feenstra. dit moet zijn: A. Bergsma-Feenstra.

Plateelbakkerij „Zenith”, Gouda

vervaardigde reeds vele tegeltableaux, gedenkorden en asbakken voor jubilea en bijzondere gebeurtenissen

Wat zeggen die cijfers?

„Economische Voorlichting” van 6 Januari bevat een tabel, waarin onder andere het nationaal inkomen per hoofd der bevolking in verschillende landen wordt aangegeven in de jaren 1938, 1947 en (onvolledig) in 1948.

Het onderstaande lijstje is daarvan een uittreksel.

Land:	Nat. ink. in guldens p. hoofd der bevolking	
	1938	1947
Australië	835	1973
België	479	1541
Canada	647	2314
Denemarken	674	1935
Finland	354	1253
Frankrijk	440	789
Nederland	566	1183
Nieuw Zeeland	861	1955
Ver. Koninkrijk	868	1883
Ver. Staten	945	3711
Zweden	874	2539
Zwitserland	864	2268

Als deze cijfers als ten naaste bij juist mogen worden aangenomen zouden daaruit ten opzichte van ons eigen land onder vele andere de volgende conclusies te trekken zijn:

1e. In 1947 stond van de in het lijstje genoemde landen, alleen Frankrijk lager dan ons land.

2e. Maar dat in 1938, toen we nog de volle vruchten konden plukken van onze buitenlandse beleggingen, onze handelsrelaties, onze verbandingen met de koloniën en onze scheepvaart, waren we zeker niet de „steinreiche Holländer”, die velen, en ook wij zelf, ons wel eens waanden. Alleen België, Finland en Frankrijk stonden toen, wat het nationale inkomen per hoofd der bevolking betreft, beneden ons peil.

Wanneer we nu eens zien, welke landen het hoogste inkomen per hoofd der bevolking genieten, dan moet het ons opvallen, dat bovenaan staan:

a. die landen, die met een verhoudingsgewijze groot en efficiënt industrieel apparaat voor de dag komen (de Verenigde Staten, Zweden en Zwitserland).

b. Die landen die een grote agrarische oppervlakte hebben bij een betrekkelijk geringe bevolkingsdichtheid (Canada, Australië en wederom de Verenigde Staten, die de qualificaties onder a en b te zamen vertonen).

* * *

Aangezien in Nederland de agrarische productie per hoofd der bevolking nauwelijks op een nog hoger peil zal zijn te brengen dan ze nu al staat, is er maar één middel om de toestand van armoede, waarin we verkeren, in verhouding tot alle in het lijstje genoemde landen (behalve Frankrijk), te verbeteren, nl.: verhoging van de industriële productiviteit per hoofd der bevolking.

Dat betekent:

a. meer, beter en goedkoper product van onze gezamenlijke industrie;

b. meer leden van de bevolking in de productieve sector en dus minder in de andere sectoren vooral in die der overheid, een sector, waarvan de bezetting blijkens de resultaten van de laatste volkstelling, in verhouding tot het bevolkingstal sedert de laatste volkstelling meer dan verdubbelde.

Het goed overdenken van de hier genoemde cijfers kan velerlei illusies verstoren, onder andere de illusie, dat wij Nederlanders, als geheel genomen, ons een hogere levensstandaard kunnen permitteren dan bijvoorbeeld de Engelsen of de Finnen, om van Zwitsers of Deneu maar niet te spreken.

S. H. STOFFEL.

Zij begrijpen het niet

Blijkens de courantenberichten heeft de heer Ad. Vermeulen, secretaris van het N.V.V., te Helmond gesproken over de loon- en prijspolitiek van Nederland, waarbij hij heeft medegedeeld, dat alle bedrijven, die nog niet tot loonsverhoging overgingen een ultimatum zullen krijgen, waarvan niet zal worden afgeweken. Eindelijk weer eens mannaantal: „Wanneer we onze zin niet krijgen gaan we dreigen; dan gaan we staken; dan zullen we de gemeenschap weer wat stroppen bezorgen, want die worden toch door de „kapitalisten”

gedragen; en zo komen we weer een stap dichterbij de algehele nivelleringsring”.

Wij weten, dat dit progressief gereceneerd is. Maar is het ook democratisch?

Democratisch is, dat men zich houdt aan de spelregels, welke onmisbaar zijn, willen de verschillende groepsopvattingen en -belangen in de samenleving tot hun recht komen. Een bloeiend bedrijfsleven is het belang van allen, niet in de laatste plaats van de arbeidersklasse. Moeten wij nu altijd maar blijven aannemen, dat de socialistische leiders zo dom zijn, dat ze dat niet weten?

Allerhande

Balkan-Jannen

Daarom maakt men terecht, zowel van Indonesische als van Nederlandse zijde bezwaar tegen het optreden van de kapitein Westerling, die als een moderne bende-aanvoerder in Indonesië opereert en die, gezien zijn uitlatingen, liever een oorlogstoestand dan een vrede-toestand wil hebben. Daarbij papt deze oud-kapitein van het K.N.I.L. helaas aan met extremistische elementen. Men zal dan ook in ons land deze actie afkeuren, omdat Indonesië slechts door rust en orde gebracht kan worden tot een hogere welvaart, welke door de bezettingsjaren en hetgeen daarna gebeurd is, zozeer geleden heeft. Geen enkele democratische staat kan gedogen, dat, zelfs al zou men op nog zo idealistische motieven bezwaar hebben tegen hetgeen er in die staat gebeurt, dat men dan als eigen rechter gewapenderhand gaat optreden. Deze methoden kunnen alleen maar waardering vinden bij lieden, die in hun gedachten nog steeds leven bij toestanden, zoals op de Balkan omstreeks 1913 voorkwamen.

(Het Lichtspoor.)

Ridderorde voor vrouwen

Eigenlijk moest er een commissie bestaan van wijze en ervaren mensen, om overal te speuren naar vrouwen, die hun plichten heel goed vervullen. En als dan zo'n vrouw ontdekt was, moest haar een soort ridderorde gegeven worden, een of ander teken, waaraan een ieder kon zien: dat is een heel goede vrouw en een heel goede moeder!

(Contact, weekblad voor de wijk-gemeenschap Benoordenhout te Den Haag.)

Hoog niveau

Het is geen nieuwe uitdrukking meer die spreekt van discussies op hoog niveau, of de behandeling van een zaak of wat dan ook. Het hoge niveau is er nog steeds, zelfs veel meer dan vroeger, maar het wordt thans naar een andere maatstaf gemeten.

Dat zit zo: stel dat besprekingen moeten plaatsvinden tussen twee departementen. Dat kan dan beginnen met de twee piccolo's, van elk der departementen één: dat is een bespreking op laag niveau, op allerlaagst niveau. Als dan vervolgens twee boden, twee commiezen, twee hoofdcommiezen de zaak bespreken (het is dan al een conferentie geworden) dan is daarmee het niveau gestegen. Maar het kan nog meer stijgen: als tenslotte beide ministers aan één tafel gaan zitten, is het een bespreking geworden op hoog niveau, wat zeg ik, op het allerhoogste niveau.

Deze besprekingen op hoog en op het allerhoogste niveau zijn tegenwoordig niet van de lucht: kijk er uw krant maar op na, want daar worden ze dagelijks met grote ijver in „verslagen”. Conferenties, of als ge liever wilt, besprekingen op laag, lager en allerlaagst niveau komen natuurlijk ook wel voor, maar die brengen het nooit tot een bericht in de krant. Daar is wat voor te zeggen, want ze zijn natuurlijk lang niet zo belangrijk als die andere „op hoog niveau”. Wel zijn ze waarschijnlijk veel amuserender, maar de krant is nu eenmaal geen amusementsbedrijf.

(J. A. Meijers in de „Groene Amsterdammer”.)

Geestelijke heroriëntering

Mer dan ooit is het noodzakelijk, dat de militair zich bezint op de geestelijke waarden, waarvoor hij zich zal moeten inzetten. Waar de verdediging van deze waarden in zoveel ruimer verband moet worden gevoerd, is ook in die zin een geestelijke heroriëntering nodig, die slechts is op te vangen en te leiden door een zo zakelijk en objectief mogelijk gegeven voorlichting.

(Generaal mr. H. J. Kruls in „Oriëntatie”.)

Vrijheid en verantwoordelijkheid

In verband met de Vrijheid is dan ook de verantwoordelijkheid van zo'n groot belang, de verantwoordelijkheid voor onze eigen vrijheid, voor ons eigen leven, voor onze eigen daden niet alleen, maar ook de medeverantwoordelijkheid voor ons aller bestaan, voor de vrijheid van ons allen collectief, beginnend met de kleinste maatschappelijke eenheid: ons gezin.

(De Driemaster, orgaan van de J.O.V.D.)

Natuurlijk weten ze het! Maar ze durven het hun mensen niet te zeggen uit angst voor hun eigen populariteit en voor hun aanhang.

Ze willen het spel niet meespelen; ze willen de maatschappij dwingen door de domme macht van het getal; ze willen geleide economie, ook al kunnen ze hun aanhangers niet vertellen, wie het reusachtige en gecentraliseerde apparaat moeten leiden, dat alle bedrijven tegelijkertijd moet beheersen; zij weten dat hun eigen partij geen enkele man oplevert, die een dergelijke taak aan zou kunnen; en wij weten, dat in het gehele land dergelijke mensen niet zouden zijn te vinden.

Maar dat deert de progressieven niet; dat is van later zorg. Het gaat hun om de leuze en zij vragen van hun volgelingen slechts geloof in slagzinnen; zij hebben geen behoefte aan bekwaamheid, want bekwaamheid brengt de nivellering in gevaar.

Neen, dan geven zij de voorkeur aan de man, die het geloof heeft, aan de man van het woord, naar wiens daden men niet vraagt teneinde het geloof niet te verliezen.

Zó kwamen Hitler en Stalin aan de macht; óók zij waren voor nivellering, maar dan voor ieder behalve voor hen zelf en hun naaste omgeving.

Meneer Wagenaar c.s. behoeven zich geen moeite te geven; meneer Vermeulen c.s. zullen het werk wel voor hen doen. Maar het onbegrijpelijke is, dat meneer Vermeulen c.s. dat nog altijd niet begrijpen.

S. v. W.

Geloof of verblindings?

Een van de voormannen in de P.v.d.A., dien wij goed kennen, dien wij als mens zeer kunnen waarderen en wiens capaciteiten wij zeker niet onderschatten, vertelde ons eens, dat hij steeds weer onder de invloed komt van massabetogingen en grote vergaderingen; de atmosfeer van dergelijke bijeenkomsten is volgens hem een zeer bijzondere, en de invloed, welke ervan uitgaat op den éénling, en óók op hemzelf, is zo verheffend, dat hij telkens weer behoefte heeft aan dergelijke evenementen.

Hij bedoelde niet alleen bijeenkomsten van zijn eigen partij, maar iedere massabetoging, ook die van politieke tegenstanders.

Met deze voorliefde staat hij zeker niet alleen.

Deze man „geloof in” massa's en menigten; dat was hem aan te zien, toen hij ons van zijn liefde vertelde. Wij hebben geantwoord, dat wij kunnen begrijpen, dat hij op het moment zelf iets in zijn hart of in zijn keel voelt, maar dat wij zijn geloof niet delen.

Het is een teken des tijds, dat men niet meer gelooft in de individuele mens, maar wel in een georganiseerde massa, in haar stemmengegons en haar gezang, in haar ja en haar neen.

Wij, V.V.D.-ers, hoewel óók mensen van deze tijd, bezitten dat geloof niet, en we kunnen óók zeggen waarom niet.

Een menigte is niets; zij kan niet denken en niet voelen; want zij heeft geen hersenen en geen centraal zenuwstelsel; zij kan alleen onbesuisd reageren op wat ze hoort of ziet. Zonder gangmakers is een menigte dood; zij kan alléén volgen, en ze volgt ook.

Dit kan men de aanwezigen stuk voor stuk nauwelijks kwalijk nemen. Wie weleens gezeten heeft in een grote vergadering, waarin hij het met de spreker beslist niet eens was, weet ook, dat er een zekere dosis zelfbeheersing nodig is om niet te applaudiseren, wanneer de hele zaal dat wel doet. Geen wonder dus, dat een grote massa vrijwel altijd klapte en enkele maal fluit zij, maar dat gebeurt alleen, wanneer de spreker al te grove psychologische blunders maakt.

Door het geloof van de massa gaan ook de leiders geloven en dan begint een wederkerig verblindingsproces.

De socialisten willen ons uit hoofde van hun ongefundeerd geloof laten regeren door de „stem des Volks”.

Wij voelen daar niets voor, want wij missen dit geloof en wij zullen het niet deelachtig worden óók; zelfs niet nadat we hebben gezien wat de meesters in het vak in Nederland en Duitsland bereikt hebben.

„Dat is heel iets anders” zullen de socialisten zeggen.

Maar wij, V.V.D.-ers, vinden dat het precies hetzelfde is, want wij kunnen gelukkig nog zien.

S. v. W.

De drijfjacht op de „Bismarck” was een sensationele episode

De zeeslag in de Atlantische Oceaan

Latere geschiedschrijvers zullen waarschijnlijk het voorjaar van 1941 als de periode van diepste depressie in de voorlopig laatste wereldoorlog zien. Weliswaar waren er vóór (10 Mei, val van Frankrijk, de eerste dagen van de luchtslag om Engeland), en daarna (Hitler voor Moskou, Stalingrad) dramatische dieptepunten van meer spectaculaire tragiek. Maar op het genoemde tijdstip scheen alle hoop te ontbreken, alles was grijs in grijs. Engeland stond alleen en in het defensief. Waar zou de volgende klap vallen? De Duitsers hadden de Balkan in een korte stormloop genomen. De aftocht uit Griekenland was voor de Engelsen niet veel beter geweest dan een tweede Duinkerken, de ongelukkige Creta-episode had hun prestige niet verhoogd. Maar het meest onheilspellend was de situatie op een oorlogsterrein, waarover weinig in de kranten te lezen was: op de oceanen. Door de verovering van de Noorse en de Franse kust waren de Duitsers in het bezit van een hele reeks havens* gekomen die uitstekende operatiebases voor de onderzeeoorlog vormden. Het steeds krachtiger wordende offensief tegen de geallieerde scheepvaart werd vergemakkelijkt door een katastrofaal tekort aan escorteschepen voor de transatlantische konvooien en aan vliegtuigen, dat slechts zeer langzaam kon worden aangezuiverd. Sinds de val van Frankrijk waren de verliezen aan vrachtschepen snel gestegen en tenslotte zo dreigend geworden, dat in Mei 1941 het Britse oorlogskabinet overwoog de maandelijkse publicatie van de verloren tonnage stop te zetten. De cijfers werden te angstwekkend.

Met alle voorwaarden ener Griekse tragedie....

Het verhaal van een groots drama op zee

Het Duitse vlootcommando werkte niet slechts met onderzeeërs en vliegtuigen, doch ook met zijn slagschepen. De Scheer had voor haar ondergang in de Plata-monding verwoesting op de oceanen aangebracht; hetzelfde hadden op hun tocht naar Brest de Scharnhorst en de Gneisenau gedaan, waar zij nu als een grote bedreiging gestationeerd waren. Maar bovendien had men in Londen bericht ontvangen dat het nieuwe super-slagschip Bismarck gevechtssklaar was, na enkele maanden oefening op de Oostzee.

In de vroege morgenuren van de 21e Mei kwam bij de Britse Admiraliteit een rapport binnen, dat twee grote Duitse oorlogsbodems met jagersbescherming en begeleid door niet minder dan elf vrachtschepen daags tevoren in het Kattegat waren gezien, koers Noord.

Dat was het verwachte bericht. Een machtige Engelse vloot onder het commando van Sir John Tovey was juist voor een dergelijke eventualiteit in de basis van Scapa Flow in de Orkney-eilanden gestationeerd. Een van de merkwaardigste en meest dramatische acties in de zeegechiedenis was begonnen.

Sir Johns vloot bestond uit twee slagschepen, twee slagkruisers en een groot vliegkampschip. Op papier dus een krachtsverhouding van vier à vijf tegen een; het tweede Duitse schip kon slechts een kruiser van de Hipper-klasse zijn, dus van ver inferieure kracht. De werkelijkheid zag er echter niet zo rooskleurig uit. De Bismarck was een splinternieuwe gevechtssklare reus. Zij was waarschijnlijk groter dan welk Brits schip ook, waarbij dit „waarschijnlijk” een typisch licht op de succesrijke geheimhouding door de Duitsers werpt, die immers ook hun oudere oorlogsbodems onder schending van het vredesverdrag groter en effectiever hadden gemaakt dan was toegestaan. Haar acht grote kanonnen waren van het kaliber 40,5 tegen de 38,3 der Britten. Haar pantsring was sterker dan van elk Brits schip.

En haar tegenstanders? De Repulse was een veteraan uit de eerste oorlog, had twee grote kanons minder, was ontoereikend gepantserd en door een te korte actieradius noodlottig gehandicapt. De Prince of Wales en het vliegkampschip Victorious waren te nieuw, zojuist in dienst gesteld, gedeeltelijk zelfs nog niet afgebouwd. De piloten van de vliegtuigen waren jong en zonder gevechtservaring en hadden nog nooit van een schip af gevolgen. De slagkruiser Hood was weliswaar sterk, maar ook al twintig jaar oud en wat

onmodern. Bleef als werkelijk evenwaardig schip slechts de King George V.

Sir John stond thans voor de noodlottige beslissing om uit niet minder dan vier mogelijkheden de werkelijke Duitse bedoeling te gissen en daarna zijn krachten te ontplooiën. Vormden de twee Duitse schepen slechts het escorte voor een belangrijk convooi naar Noord-Noorwegen, om daarna naar Kiel terug te keren? Of waren zij van plan van de Noorse kust uit te opereren, waarbij de vrachtschepen voor ravitaillering moesten zorgen? Of was dit het voorspel van een invasie in IJsland of op de Faroers? Of was de konvooidienst slechts een incident tele taak en een grootscheepse uitbraak naar de Noordelijke Atlantische Oceaan het hoofdoel?

Tovey besloot de actie op deze laatste waarschijnlijkheid te baseren — zijn eerste gelukkige gissing. Dit dwong echter tot een splitsing van de vloot in twee smaldelen, die de twee meest-waarschijnlijke uitvalswegen moesten dekken. Na enkele uren van koortsachtige voorbereiding waren de grote schepen tegelijk met de hen begeleidende lichtere kruisers en torpedojagers onderweg.

Luchtverkenning had intussen bevestigd, dat de identiteit van de Bismarck en van het tweede schip als bij de Hipper-klasse van zware kruisers behorend, vaststond, en ook, dat beide schepen sindsdien de Grimstaafjord ten Zuiden van Bergen hadden verlaten, waar zij korte tijd voor anker waren geweest. Deze verkenningsvluchten op oude machines zonder de nodige actieradius bij bar slecht weer dwars door de meest formidabele Duitse afweer heen waren overigens heldendaden van de eerste rang. De machines keerden doorzeefd van kogels, op de laatste liter benzine vliegend, terug, maar triomfantelijk met de benodigde informatie en foto's.

Op 23 Mei, 's avonds patrouilleerde in de Denemarkenstraat ten Zuiden van IJsland de Britse lichte kruiser „Suffolk”. Tussen een honderden mijlen brede gordel van pakijns en een even brede dichte mistbank tot naar IJsland toe was hier maar een drie mijl brede vaargeul met klaar weer. Het schip had Radar; maar de installatie had, door 's schips eigen dekstructuur achteruit een „blinde streek”, en, waar juist in deze richting misschien de Duitsers konden verschijnen had de kapitein verdubbelde uitkijkposten opgesteld.

Om 19.22 zag een dezer mannen plotseling op slechts 8 mijl afstand twee schepen — de Duitsers! De

Een van de meest sensationele en tegelijk relatief weinig bekende hoofdstukken uit de tweede wereldoorlog heeft de stof geleverd voor een kort geleden verschenen boek. Het heet „The Bismarck Episode” (New York en Londen 1949. Macmillan & Co.). De Britse Captain Russel Greenfell is blijkbaar niet slechts vakman en historicus doch ook een schrijver van niet alledaagse bekwaamheid. Zijn even zakelijk-objectieve als boeiende relaas is een gelukkige aanwinst in de groeiende reeks van voor specialisten en leken tegelijk geschreven moderne autografieën over politieke en militaire gebeurtenissen. Bij de discussie over de toekomstige rol van de marine, die thans in de V. S. reeds tot laaiende uitbarstingen heeft geleid, zal het boek zonder twijfel een gewichtige rol spelen. Alle aspecten van de moderne oorlogsvoering ter zee komen in de Bismarck-episode te pas.

situatie was uitermate gevaarlijk, want de kanons van de Bismarck konden tot op een bijna drie keer zo grote afstand treffen. Het is nog heden onbegrijpelijk, dat niet ook de Duitsers hun vijand hadden ontdekt, die bijna drie minuten nodig had om in de beschermende mistbank te verdwijnen. De Suffolk begon, tussen twee mijnevelden door moeizame en gevaarlijke manoeuvres om in een positie dicht achter de vijand te komen, vanwaar zij hem, mist of geen mist, met behulp van de Radar kon volgen. Dit lukte. Een eendeloze jacht begon over de ijzige wateren in het halve licht van de Poolnacht, door mist, sneeuw en regen, onder weercondities dus die zo als bijna tijdens de hele episode ten voordele van de Duitsers waren.

Op grond van de door de „Suffolk” verstrekte gegevens stoomde intussen een van de twee Britse smaldelen in Noord-Westelijke richting om de vijand de pas af te snijden. Het waren de Hood en de Prince of Wales onder Vice-Admiraal Holland. En in de late middag van de volgende dag kreeg men contact. Beide Duitse schepen kwamen gelijktijdig in het Engelse vuurbereik. Het begon met een vergissing van admiraal Holland: hij zag de Bismarck voor de Prinz Eugen (dit

was het tweede Duitse schip) aan en omgekeerd. Het Britse vuur was dus aanvankelijk op het verkeerde doel geconcentreerd. Dit betekende het verlies van een paar kostbare minuten. Het duel van de zware stukken was spoedig in volle gang; de afstand tussen de vijanden was eerst ca. 12 mijl, maar verminderde vlug. De Duitsers en de Hood schoten zeer goed; de Prince of Wales had van begin af mogelijkheden met het vinden van de afstand en bovendien herhaaldelijk storingen in het mechanisme van haar geschutoren. Bijzonder gelukkig was de Prinz Eugen die in minder dan een minuut een treffer met een van haar 18 cm. kanons op de Hood plaatste.

Nog geen tien minuten na begin van het gevecht zag men op de Suffolk (die met haar zusterschip Norfolk inmiddels ook was verschenen maar zich, gezien de waardeloosheid van haar niet ver genoeg dragende artillerie, op eerbiedige afstand hield) twee enorme waterzuilen van ontplofende granaten onmiddellijk naast de Hood en even later een reusachtige enige honderden meters hoge steekvlam langs de mast. Toen twee seconden later de vlam luwde was de Hood verdwenen! Het schijnt dat een voltreffer in een munitiedepot de oorzaak van de catastrofe was. Slechts drie overlevenden van de bijna twee duizend hoofden tellende bemanning, werden later door torpedojagers (van de basis in IJsland) gered. Ook Admiraal Holland was de zeemannsdood gestorven.

De Prince of Wales had zeven zware treffers ontvangen. De schade was aanzienlijk en haar kapitein, nu de hoogste in rang, zag zich gedwongen het ongelijk geworden gevecht af te breken. Hij liet een rookgordijn trekken. Maar de Duitsers deden geen poging om te volgen. Op de Bismarck had men geen uiterlijke tekenen van beschadiging kunnen zien. Slechts was een keer 'n merkwuurde zwarte rookzuil uit haar schoorsteen hoog de lucht in geschoten.

Sir John Tovey zag zich voor de noodzakelijkheid van bliksemvlugge beslissingen en veranderde strategie gesteld. Zijn smaldel bevond zich ongeveer 300 mijl ten Oosten van de Duitsers. Hij moest een koers vinden die hem de mogelijkheid gaf om in contact met hen te komen in elke van de drie denkbare situaties: dat zij een raid op Groenland gingen uitvoeren, of in Zuidelijke richting de Atlantische Oceaan konvooi-wegen zouden opzoeken, of naar Duitsland terug wilden keren.

Binnen zes uren waren van alle zijden versterkingen onderweg. Uit Gibraltar kwamen een slagkruiser en een vliegkampschip; uit de Oostelijke Atlantische Oceaan het slagschip Rodney, juist op weg naar de V. S., waar zij na meer dan tweejarige onafgebroken dienst gereviseerd zou worden; uit het Westen het slagschip Ramilies, een veteraan uit 1914 die konvooidiensten deed.

En inmiddels moesten de Suffolk en de Norfolk de Duitsers blijven volgen. Slechts de Suffolk had Radar. Men vreesde bovendien de mogelijkheid dat de Duitsers 's nachts met behulp van hun superieure snelheid de achtervolgers van zich zouden kunnen afschudden. Er was ook luchtcontact met de vijand. Maar het ongeluk wilde dat de enige beschikbare vliegboot voor lange afstand, een Amerikaanse Catalina, tengevolge van machinestoornis moest terug keren.

(Vervolg op pag. 8)

DE ZEESLAG IN DE ATLANTISCHE OCEAAN

(Vervolg van pag. 7)

Zo bleef, tot de definitieve bedoelingen van de Duitsers vaststonden, en tot men hen met de hoofdstrijdkrachten wederom kon bereiken, als aanvalsactie slechts het gebruik van het vliegkampschip Victorious over. Onder de denkbaar slechtste meteorologische omstandigheden bij woelige zee en pas in de late avond van de 25ste Mei konden negen dappere maar volkomen ongevoelende piloten met torpedovliegtuigen opstijgen. Zij vonden hun doel en waren ervan overtuigd dat ten minste één van de luchttorpedo's de Bismarck had getroffen.

Intussen had de Suffolk, na 31½ uur zich aan de Bismarck te hebben vastgebeten, ongelukkigwijze het contact verloren. Zij was namelijk gedwongen een zig-zagkoers te sturen, omdat men inmiddels in wateren was gekomen die waarschijnlijk van Duitse duikboten wemelden. Het duurde nogmaals precies 31½ uur tot men de Bismarck terugvond.

Deze 31½ uren waren vervuld van koortsachtig zoeken en er werd veel tijd verloren met het volgen van valse sporen en foutieve gissingen. Er was een pijnlijk incident, waarbij slechts door een wonder de kruiser Sheffield gespaard bleef: machines van het befaamde inmiddels uit Gibraltar dichtbij gekomen vliegkampschip Ark Royal herkenden het eigen schip niet en vuurden tien torpedo's op de Sheffield. Het lukte door razendvlugge uitwijkmanoeuvres uit de baan van de torpedo's te blijven.

Tenslotte vond een Catalina van het Engelse Coastal Command op een routinevlucht de Duitse schepen en wel op een betrekkelijk onverwachte plek ter hoogte van Brest. Zij had een voorsprong van meer dan vijftig mijl op Sir John Toveys hoofdstrijdkrachten, in werkelijkheid echter een nog groter voordeel, omdat zij niet ver meer af was van de bescherming door Duitse vliegtuigen van landbases uit.

Uit de Ark Royal werd opnieuw aangevallen, en dit keer werd wederom een treffer op de Bismarck geconstateerd. En enkele uren later kwam van de Sheffield, die nu voortdurend de Duitsers op de hielen bleef, een verbazingwekkend bericht: de Bismarck stuurde thans een koers in Noordelijke richting, op de Britse vloot toe. De situatie was dramatisch veranderd. De afstand tussen de thans op elkaar toevarende vijanden verminderde zodoende met 35 à 40 mijl per uur. Sir John kon nu zeker zijn, dat de vos hem niet meer kon ontkomen en dat hij zelfs de nacht door kon wachten om het gevecht bij daglicht te voeren. Hij en zijn staf hadden de overtuiging gekregen, dat de Bismarck een defect aan haar stuur moest hebben opgelopen, niet meer vrij was in haar actie. Een van de luchttorpedo's klaarblijkelijk....

Zo kwam het einde. In de vroege morgen van de 27e was men op gevechtsafstand, en om 8.47 vuurde de Rodney het eerste schot. Van alle kanten snelden grote en kleine Britse schepen toe en het vuur van de Bismarck (de Prinz Eugen was reeds vroeger uitgeweken en had Brest bereikt) werd steeds zwakker na aanvankelijk uiterst effectief te zijn geweest. Om 10.00 was het trotse schip een zwijgend wrak. Het koste echter dozijnen salvo's op ongelukkig korte afstand en tenslotte talrijke torpedo's om haar de genedestoot te geven. Om 10.40 was alles voorbij. Men was intussen gevaarlijk dicht bij het bereik van de „Luftwaffe” gekomen en de zegevierende vloot draaide af en keerde naar Engeland terug.

Een merkwaardige ketting van gebeurtenissen deze gigantische jacht over zo grote afstanden.

Met alle ingrediënten van de Griekse tragedie, tegenspoed, ramp, plotselinge wending, met tactische en strategische fouten bij dozijnen, met technische katastrofen, met onverdiende tegenslagen en toevalligheden en boven alles de traditionele moed en taaiheid van de Britse zee-man. Zorgvuldig onderzoek achteraf heeft uitgewezen dat niet de torpedo-treffer op het stuurmecanisme de grondslag heeft gelegd voor de overwinning, zoals de mannen van de luchtsrijdkrachten dit natuurlijk wilden beweren. Het was veeleer een treffer — waarschijnlijk van de Prince of Wales — in het eerste ongelukkige gevecht. Toen kwam een Engelse granaat diep in het schip terecht in een olietank, en dit leidde tot een noodlottige vermindering van de actieradius. Hiermee wordt ook het merkwaardige feit verklaard dat de Bismarck niet één keer gebruik van haar superieure snelheid heeft kunnen maken. Zij kon zich niet meer veroorloven de voor topsnelheid benodigde brandstofhoeveelheden te verkristen. Zonder dit fatale incident had zij zo goed als zeker een Duitse haven ongehinderd kunnen bereiken.

De moderne krijgssleer helt hoe langer hoe meer tot de overtuiging over dat de dagen van het grote slagschip geteld zijn. Vele aspecten van de grote jacht wijzen immers ook in deze richting. De episode is een doorslaand bewijs ervoor dat een natie die de oceanen wil beheersen een in verhouding overgrote superioriteit over haar tegenstanders moet bezitten. Dit éne slagschip met een middelzware kruiser werden nagejaagd (en de kruiser kon zich redden!) door acht slagschepen, twee vliegkampschepen, elf middelzware kruisers, eenentwintig torpedojagers, zes duikboten en talrijke vliegtuigen van landbases uit.

En een gelukkige omstandigheid mag men vooral niet vergeten: Hitlers persoonlijke strategie speelde de Britten in de kaart. Het was zijn noodlottige fout dat hij zijn schepen druppelsgewijs in actie bracht. Hadden de Duitsers gewacht tot enkele maanden later de evengrote Tirpitz klaar was en hadden zij dan alle grote Duitse schepen samen uitgestuurd — wie weet wat er dan op de Atlantische Oceaan zou gebeurd zijn!

dr. K. LANDSBERG

Een dreigend gevaar!

(Vervolg van pag. 3)

gevolgd bij de toepassing van de Werkloosheidswet, willen doortrekken — en dat is in 't geheel niet denkbeeldig! — dan dreigt ook hier groot gevaar voor het zelfstandige midden- en kleinbedrijf. De patroons en ondernemers in het bouwbedrijf kunnen hiervan reeds meepraten; enerzijds dreigen zij in economisch opzicht door de kapitalistische grootbedrijven te worden weggedrukt, anderzijds worden zij in de sociale sector door de vakbeweging belaagd.

Handhaving van het specifieke ambachtskarakter is uit culturele en sociologische overwegingen een eminent belang. De maatschappelijke en organisatorische samenhang met andere ondernemingen, waarin de werkgever persoonlijk contact onderhoudt met zijn arbeiders en daadwerkelijk aandeel neemt in de dagelijkse bedrijfsarbeid, zodat hij niet uitsluitend leider en/of kapitaalverstrekker is, mag niet verloren gaan. De vereniging van de drie functies in één persoon is immers voor de maatschappij van onschatbare waarde, evenals de versterking van het kleine bezit en de zelfstandige bedrijfsuitoefening. Van niet minder betekenis is de middenstand als verzoenend element tussen kapitaal en arbeid.

Wie streeft naar geleidelijke opheffing der klassetegenstellingen zal dan ook meer dan ooit waakzaam moeten zijn, nu de voren gesignaleerde verschijnselen zich openbaren.

De middenstandsbonden zijn de laatste maanden aan het debatteren over de academische vraag of er al dan niet één middenstandstoporgaan in de P.B.O. moet komen. Ver hier boven uit rijst echter het belang van het probleem, dat wij hier aan de orde hebben gesteld. Voorkomen moet worden, dat de ervaring der Ouden — „terwijl de Senaat beraadslaagt, gaat Saguntum verloren” — zal worden beleefd door onze middenstanders.

Daarom achten wij het onze plicht een waarschuwend stem te verheffen en de middenstand nadrukkelijk te wijzen op de ernstige, wellicht niet meer te herstellen gevolgen van werkloos toezien, terwijl krachtige actie geboden is.

L.

deze Jongere

nam vanmiddag nog eens „Een zwerwer verliefd”, van Arthur van Schendel, uit zijn boekenkast en las de geschiedenis van Rogier en Mevena. En voor de zoveelste maal nam deze begenadigde prozaïst hen mee naar de tijden van strijd tussen Keizer en Paus en weer volgde hij de voetstappen van de in monnikenpij gehulde sympathieke boef Tamalone. En weer voelde hij bewondering voor deze zwerwer, die zich niet in het korslijf van het burgermansleven wilde laten persen, maar tevreden was met de wijde vlakten, waarin hij kalm beschouwend zijn leven doorbracht.

En deze jongere dacht er aan hoe het komt dat wij diep in ons hart bewondering voor deze eenzame koesteren. Wij mensen, die leven in de tijd „van de wieg tot het graf”, van de gulden van Joekes en de werkloosheidsverzekering. Wij mensen van de organisaties en overkoepelingsorganisaties, van melksanering en drankvergunning, van vak- en bedrijfspgroep, alle mogelijke schappen, georganiseerd overleg, tuchtcolleges en N.V.-en. Wij, die al deze instituten bezien als iets normaals, eigen aan een geciviliseerde gemeenschap.

★

En dan plotseling lees je de geschiedenis van Tamalone weer en voel je je onbehaaglijk worden, omdat plotseling al die zekerheid zo prachtig niet meer lijkt. Je voelt je onder de bekoring komen van de opvattingen van deze zwerwer, wiens levensopvatting de onze niet is, een mens die wij een boef en een edel mens kunnen noemen.

En toen deze jongere het boek uit had, nam hij de courant in handen en las van een ander mens, die ook enige jaren gezworven had.

Deze andere man was plotseling opgedoken in Sliedrecht, waar hij op een vergadering van de Partij van de Arbeid gesproken had.

Deze professor (Schermerhorn, de veel verguisde om met mr. van der Goes van Naters te spreken) heeft op die vergadering zijn makkers nog eens mee teruggenomen naar de tijd van de tweede politionele actie en sprak in verband hiermede over smoesjes die eens opgehelderd moesten worden.

„Zo'n schalk van 'n gezondluimige invaller, zo'n ginne-gapper van je in 'n hockie een beroerte lacher, zo'n rekel van een vernuftige opmerker”, schreef van Deyssel eens in 1888 in zijn critiek op het weekchrift voor Realistische Letterkunde „De Ooievaar”. En deze jongere neemt graag die woorden van van Deyssel in ander verband over.

★

Deze professor nu gaat binnenkort weer naar Indonesië, naar het land waar vroeger de maatschappelijke mislukkelingen naar toe gingen, de mensen die hier niet te gebruiken waren.

En hij gaat daar naar toe als vreemdeling, niet als Nederlander, voelt U, maar als vreemdeling, stranger! Deze jongere houdt van zwerwers, mon professeur, tenminste van die categorie zwerwers die geen goed doen, maar ook geen kwaad.

Het zijn meestal bescheiden mensen, professor, die overal en nergens vreemdelingen zijn, mensen die je een vaarwel toezwaait en die niet terug komen; mensen die met een knoestige stok in de hand verder gaan.

Zij zullen niet in de geschiedenisboekjes voorkomen.

Zoals U professor. Zij hebben weinig pretenties, professor.

Veelal zijn het ongevaarlijke dromers.

Die niet over smoesjes spreken.

Ik houd van die mensen, professor. Van mensen als Tamalone.....

A. D. OLESCENS.

N.V. Machinefabriek

IJZER-STAALEN
METAALGIETERIJ

v.h. BAKKER & Co.
RIDDERKERK

AFDELINGSSECRETARISSEN:

Vraagt bij onze administratie de tarieven voor extra-exemplaren van ons weekblad, voor de verbreiding van onze beginselen en voor het werven van nieuwe abonnés.

Ondernemingsraden

*Een ontwikkeling sedert 1878 - Samenwerking
tussen werknemer en werkgever*

Wij hebben er kort geleden op gewezen, dat door de behandeling van het Indonesische vraagstuk onze aandacht eenzijdig georiënteerd moest zijn. Die kwestie immers domineerde zozeer, dat er onvoldoende gelegenheid was om allerlei andere zaken, die toch ook van het grootste gewicht zijn, te bespreken. Daardoor dreigde in de politieke gedachtenwisseling wel eens het gevaar, dat bijvoorbeeld de beoordeling van de politiek van het thans aan het bewind zijnde kabinet alleen maar plaats had naar aanleiding van het ten aanzien van Indonesië gevoerde beleid. Er zijn echter nog vele andere punten, waaraan wij onze belangstelling moeten wijden. Van onze zijde zijn wij daartoe na de overdracht van de soevereiniteit overgegaan. Wij hebben eerst gepoogd duidelijk te maken welke positie de mens thans in de maatschappij inneemt en welke gevaren hem bedreigen. Wij zullen in deze aangelegenheid nog nader treden, maar er zijn op het ogenblik een paar onderwerpen, in de praktische politiek, die zich als het ware verdringen om behandeling te verkrijgen.

Wij denken aan de kwestie van de huurverhoging, een zaak waarover maar al te lang gesproken is en toezeggingen zijn gedaan, zonder dat er ook maar iets gebeurde. Wij denken aan de voorgestelde belastingwijzigingen, een onderwerp, dat voor de financiële en economische ontwikkeling van ons land en de sociale rechtvaardigheid van grote betekenis is. Wij denken aan het wetsontwerp betreffende de Ondernemingsraden, waarmee de Tweede Kamer zich deze week in een belangwekkende gedachtenwisseling heeft bezig gehouden. Omdat het laatstgenoemde onderwerp thans in discussie is, willen wij er een enkel woord over zeggen. Mede als inleiding op de beschouwingen, die onze parlementaire redacteur er in het volgende nummer, naar aanleiding van de in de Kamer gevoerde debatten, over zal geven.

* * *

Het wetsontwerp op de Ondernemingsraden behandelt een materie, die in de praktijk is gegroeid. De industriële revolutie had een verwijdering gebracht tussen werkgevers en werknemers. Het is volmaakt onjuist om de liberale politiek van de tweede helft der vorige eeuw aansprakelijk te stellen voor de slechte positie der arbeidersklasse. Die was slecht vóór de liberale politici het bewind in handen hadden. Dr. L. G. J. Verberne wijst er in zijn studie „De Nederlandse Arbeidersbeweging in de Negentiende Eeuw” bijvoorbeeld op, dat reeds Koning Willem I de strijd tegen het pauperisme moest aanbinden. En dan vervolgt hij aldus: „In de

tijd van koning Willem II (1840-1849) werd de toestand hachelijk. Nog funester dan in de begin^{de} jaren van het koninkrijk woedde de armoede^{de} het aantal bedelaars groeide snel, tusschen 1840 en 1850 verdubbelde zich het percentage der bedeeden tot 27 %.”

Het is verder onmiskenbaar, dat in de periode van opkomst van het liberalisme ook het besef is ontstaan, dat de arbeidersklasse in een betere positie moest komen. Naar huidige maatstaven blijft het streven daartoe van die tijd beneden, zelfs ver beneden de maat van het gewenste. Feit is evenwel, dat de liberale gedachte, die de waardering van de menselijke persoonlijkheid centraal stelt, een geheel andere instelling ten aanzien van de arbeidersklasse met zich heeft gebracht. Dat in latere jaren de missie, die de liberaal ten aanzien van de medemens heeft, niet altijd even juist is begrepen, is een zaak die wij verder buiten beschouwing laten. In het reüeil, dat wij thans beleven, wordt die missie gelukkig wel juist geschat.

De gedachte van het tot elkaar brengen van werkgever en werknemer binnen de onderneming heeft in ons land geleid tot de instelling van een fabriekskern door Van Marken, in 1878. De opzet was „in geregelde samenkomsten van gedachten te wisselen met het personeel en door onderlinge besprekingen van de belangen van het personeel in verband met die der fabriek te worden voorlicht omtrent hetgeen bevorderlijk kan zijn voor de welvaart van het personeel en het welslagen der onderneming.” Dit goede voorbeeld van Van Marken heeft navolging gevonden, zonder dat enige wet daartoe dwong.

In de oorlogsjaren is de verhouding van werkgever en werknemer in een nieuw stadium getreden. Algemeen wordt thans de arbeider gezien als de medewerker van de patroon. In het groot zien wij de samenwerking tussen werkgever en werknemer in de Stichting van de Arbeid. Men heeft echter ook binnen de onderneming de sedert 1878 aan de gang zijnde groei willen stimuleren. Vandaar — na vele studies — het wetsontwerp betreffende de Ondernemingsraden, dat op 1 Juli 1948 bij de Kamer is ingekomen en een diepgaande schriftelijke en mondelinge voorbereiding heeft gehad alvorens het in het openbaar kon worden behandeld.

* * *

Na veel gedokter is als taak van de Ondernemingsraad gesteld het naar vermogen bijdragen tot een zo goed, mogelijk functionneren der onderneming, „zulks onder erkenning van de zelfstandige functie van

ondernemer”. De gedachte van medebeslissen, zoals die leeft in de kringen der socialisten, is dus niet in het ontwerp geïntroduceerd. De functie van de ondernemer wordt dus niet aangetast. Dat is essentieel.

Op die grondslag kan men in de onderneming tot een samenwerking tussen werkgevers en werknemers komen, die aan de arbeiders een positie geeft, die uitdrukking geeft aan de waardering voor hun persoonlijkheid, die hun arbeidsvreugde zal kunnen schenken, die hun verantwoordelijkheidsbesef zal sterken en die de arbeidsvrede zal bevorderen. Zo zal een ware arbeidsgemeenschap kunnen ontstaan, die wederzijdse waardering en begrip tussen werkgever en werknemer zal bevorderen. Op deze wijze krijgen wij een hervorming in onze maatschappij, die uit maatschappelijk en zedelijk standpunt van de grootste waarde zal blijken te zijn. En zeker zal deze hervorming er ook toe kunnen bijdragen, dat de werknemers zullen beseffen, dat behoud van een stelsel waarin zij vrije mensen zijn, wier persoonlijkheid wordt geëerbiedigd, de voorkeur heeft boven een systeem, dat hun waarde als mens ontkent.

* * *

Wanneer men de ondernemingsraad ziet als een instituut, dat werkgevers en werknemers tot elkaar moet brengen, dan zal men beseffen, dat in de Ondernemingsraad zitting zullen moeten hebben diegenen, die het vertrouwen hebben van alle arbeiders in de onderneming. Bij de schriftelijke voorbereiding en bij de debatten in de Kamer is gepleit voor een positie voor de organisaties, die wij een monopolie-positie hebben genoemd. Wij hebben gemeend het te moeten opnemen voor degenen, die niet tot de grote organisaties behoren. De Ondernemingsraad behoort ook het vertrouwen van dezen te hebben. Het instituut der Ondernemingsraden zou volkomen falen indien het een instituut van de grote organisaties zou worden en indien het de verhouding tussen georganiseerden en ongeorganiseerden zou vertroebelen.

Wij treden hiermede echter al in de gevoerde debatten. Onze bedoeling was slechts een inleiding te geven en daarom zullen wij het hierbij thans laten. In het parlaments-overzicht van ons volgende nummer worden de debatten in de Kamer behandeld en zal het door ons ingenomen standpunt worden uiteengezet.

K.

☆ parlementaire flitsen ☆

De Eerste Kamer behandelde de P.B.O.

Prof. Molenaar en Mr. Wendelaar kwamen met hun bezwaren

Zoals men zich zal herinneren, voelden de fracties van de V.V.D., de A.R. en de C.H. (met uitzondering van de heer Kikkert) zich destijds in de Tweede Kamer genoopt, haar stem te geven het ontwerp op de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie uit te brengen, omdat zij de geheel onverwachts door de Regering, bij nota van wijziging, in artikel 67 van het ontwerp ingelaste mogelijkheid van instelling van bedrijfschappen bij algemene maatregel van bestuur in flagrante strijd achtten met de Grondwet. Wie gehoopt hadden, dat de behandeling in de Eerste Kamer nog uitkomst zou brengen in die zin, dat hetzij staatssecretaris Van der Grinten het ontwerp alsnog zou terugnemen, hetzij een meerderheid het zou verwerpen, om het de Regering aldus mogelijk te maken, spoedig een nieuw ontwerp bij de Tweede Kamer in te dienen, dat aan de constitutionele bezwaren van zulk een belangrijke minderheid zou tegemoet komen, zijn bedrogen uitgekomen. Mr. Van der Grinten bleef even weinig tegemoetkomend als in de Tweede Kamer en ook hier zorgden katholieken en socialistische (versterkt ditmaal met één anti-revolutionnaire, n.l. de heer Schipper), voor de aanvaarding van het ontwerp.

Toch was er een typerend verschil tussen de houding van beide Kamers ten aanzien van de kwestie der constitutionaliteit. In de Tweede Kamer hadden de katholieken, onder aanvoering van de heer Romme, alles in het werk gesteld om mr. Van der Grinten in zijn starre afwijzing te steunen en hadden de socialistische door een absoluut stilzwijgen op dit punt niet de minste moeite gedaan om hem in andere richting te dringen. In de Eerste Kamer echter verklaarden zowel dr. Brongersma (Arb.) als mr. Regout (K.V.P.) in ronde woorden, dat zij het onjuist en bovenal politiek noodlottig hadden gevonden, dat de Regering uitsluitend op beleidsgronden had vastgehouden aan een regeling, waartegen drie Kamerfracties krachtige constitutionele bezwaren bleken te hebben. Het was op deze grond, dat prof. Molenaar met genoegen kon vaststellen, dat in de Eerste Kamer de discussies veelal een verzoenende geest ademen dan die aan de andere zijde van het Binnenhof. Men is in deze Kamer veel meer geneigd, met eikanders opvattingen rekening te houden.

Van die verzoenende geest getuigde ook in sterke mate de waardige wijze, waarop prof. Molenaar reageerde op de aanvallen, welke de heer Oosterhuis (Arb.), de voorzitter van het N.V.V., gemeend had, op de V.V.D. te moeten richten. Hoe weinig accuraat de heer Oosterhuis daarbij echter te werk was gegaan, bleek wel zeer duidelijk uit het feit, dat hij de heer Wendelaar aanviel op iets, waarover deze geen woord had gezegd. In het Voorlopig Verslag had een aan de V.V.D.-fractie toegeschreven passage gestaan, waarin de mening was uitgesproken, dat de vertegenwoordigers van de Partij van de Arbeid in de Tweede Kamer 'slands belang met de door hen aangenomen houding niet hadden gediend. De heer Oosterhuis, die kort na de heer Wendelaar het woord voerde, merkte nu naar aanleiding hiervan op: „Wij hebben hetzelfde beluisterd in het betoog van de geachte afgevaardigde, de heer Wendelaar”. De heer Oosterhuis moet dan echter wel buitengewoon slecht geluisterd hebben, want de heer Wendelaar had over de eigenlijke mérites van het ontwerp en over de houding van de

P. v. d. A. te dien aanzien geen woord gezegd en zich uitsluitend beperkt tot een uiteenzetting van het constitutionele bezwaar van de fractie!

Prof. Molenaar, die later wel de sociaal-economische mérites van het ontwerp behandelde, toonde daarbij zeer handig aan, dat de V.V.D.-fractie met haar bezwaren tegen belangrijke onderdelen van het ontwerp toch in goed „progressief” gezelschap was. Twee van haar bezwaren waren n.l. geheel gelijk aan die van de voorzitter van de Katholieke Arbeiders Beweging, de heer De Bruyn, een van de woordvoerders voor de K.V.P. in deze Kamer. Die bezwaren betroffen in de eerste plaats het feit, dat de Stichting van de Arbeid in de opzet van het ont-

werp niet was ingeschakeld en in de tweede plaats dat, door een amendement van de heer Nederhorst (Arb.) in de Tweede Kamer, de waarnemers der Regering in de bedrijfschappen altijd benoemd zouden moeten worden. Jammer was het daarbij, dat dit amendement daar was aangenomen met de steun van de politieke vrienden van de heer De Bruyn!

Professor Molenaars hoofdbezwaar tegen het wetsontwerp betrof echter de taak en de bevoegdheden, die voornamelijk op economisch gebied aan de productschappen toegekend, en de rol, welke de voorzitter (door de Regering, al dan niet uit het bestuur, benoemd) daarin zal vervullen. Onze woordvoerder toonde daarbij uitvoerig aan, dat en waarom het zoveel moeilijker is op economisch gebied aan de „schappen” verordenende bevoegdheid te geven dan op sociaal terrein. Als voorbeeld noemde hij de mechanisatie (maar er zijn talloze voorbeelden te noemen). Het staat vast, dat de in de besturen zitting hebbende vertegenwoordigers der ondernemers te dien aanzien geheel tegenstrijdige belangen zullen hebben. Men zal dus met het experimenteren op economisch gebied wel uitermate voorzichtig moeten zijn. Daarom ook kon hij het in het geheel niet eens zijn met de tijdens het debat in de Tweede Kamer door staatssecretaris mr. Van der Grinten

aan de heer Van der Goes van Naters (Arb.) gedane toezegging, dat de productschappen (die voornamelijk een economische taak zouden krijgen) „ook per sé zouden worden ingesteld.”

Geheel anders liggen de verhoudingen in de sociale sfeer. Die hebben zich in de loop der jaren aldus ontwikkeld, dat ook naar het inzicht van prof. Molenaar het bedrijfsleven rijp is voor organisatie en tevens voor toekenning van publiekrechtelijke bevoegdheden.

Prof. Molenaar besloot zijn uitvoerig betoog met een duidelijk antwoord op de vraag van de heer Oosterhuis, wat, bij de invoering van de wet, met name van de V.V.D. zou zijn te verwachten.

„Zullen wij zeggen” — aldus de heer Molenaar — „wij willen niet, wij doen ook niets, gelijk de heer Oosterhuis gisteren suggereerde? Neen, Mijnheer de President, de heer Oosterhuis zou misschien beter hebben kunnen weten. Mijn visie in dit opzicht kan hem niet geheel onbekend zijn, maar ik wil dan wel openlijk zeggen, dat ik hoop, dat de uitvoering van deze wet door alle partijen zal worden bevorderd en dat het beleid van alle daarbij betrokkenen zodanig zal zijn, dat het ertoe zal mogen leiden, dat, gezien de grote betekenis, die daaraan door de krachtige voorstanders wordt gehecht, de wet het gehele bedrijfsleven ten zegen zal zijn en het Nederlandse volk tot voordeel zal mogen strekken. Mijnerzijds wil ik gaarne de verzekering geven — en daarmee eindig ik — dat ik, naarmate van mijn zwakke krachten, daartoe gaarne wil medewerken.”

Reeds in het begin van het Kamerdebat had mr. Wendelaar, eveneens sprekend namens zijn fractiegenoten, op puntige wijze het onoverkomelijke constitutionele bezwaar belicht. Naar men weet bepaalt artikel 152 van de Grondwet met zoveel woorden, dat de wet voor bepaalde beroepen en bedrijven en groepen daarvan lichamen kan instellen. De heer Wendelaar wilde wel toegeven, dat het te simplistisch was om te zeggen: het staat er toch duidelijk, dat de instelling bij de wet moet geschieden. Daarom moest hij er dus wel wat dieper op ingaan en kwam dan eerst bij het betoog van prof. Van den Berg in „Het Parool”, die meende, dat de instelling van deze lichamen reeds bij deze wet (dat is dus de Wet op de P.B.O.) geschiedt. Daarin zou iets aantrekkelijks kunnen schuilen, ware het niet, dat... de tekst van artikel 67 van het ontwerp zich daar nu eenmaal duidelijk tegen verzet. Dat artikel gaat er immers van uit, dat de bedrijfschappen juist niet door deze wet worden ingesteld, maar eerst later, hetzij bij nieuwe wet, hetzij bij algemene maatregel van bestuur.

Deze burger

is, als iedere burger van de hele wereld, tot aan zijn (kalende) kruin geïnteresseerd in de Britse verkiezingen. Maar tot nu toe krijgt hij, uit de Britse kranten, geen waar voor zijn geld. Hij heeft de indruk dat er vele enorme en enorm-holle woorden worden gezegd en geschreven; miljarden woorden waar geen enkele pawnshop een penny op geeft.

Deze burger krijgt uit het Britse verkiezingsvoorspel de indruk dat de „issues at stake” — de dingen waar het om gaat — zo klaar en duidelijk voor de hand liggen, dat alles wat erover gezegd wordt, van welke kant dan ook, net zo goed n i e t gezegd kon worden, omdat het geen enkel nieuw gezichtspunt opent.

Er zijn over die dingen al billiarden woorden gezegd en geschreven en wanneer de kiezers die nog niet kennen, moeten zij niet goed wijs zijn.

Maar de Britse kiezers zijn wel goed wijs en daarom hebben de indruk dat de politieke sprekers nutteloos werk doen en zich nutteloos opwinden en dat de kiezers nu al precies weten wat zij stemmen zullen en zich, als goede Britten, méér interesseren voor het weer, de windhonden en de voetballerij.

Het is, in Engeland, al t i j d het weer, de windhonden en de voetballerij met nog een snuifje hogere standen. Het huwelijk van Millford-Haven, (de markies) met een Amerikaanse gefortuneerde dame, wordt in alle kranten breed uitgemeten. Net als een paar maanden geleden Harewood-Stein.

Dat is een van de inconsequenties van het dagelijkse leven van veertig miljoen Britten: hun vertedering voor het lot en de levensgang der hoog-adelijken. Hoe minder adelijk men zelf is, hoe geïnteresseerder in het lot der hooggeborenen. En dan maar socialistisch stemmen. Deze burger begrijpt het wel: de mens is maar een mens. En de droom is de droom. Het sprookje het sprookje. En de politiek de politiek. Dat is ontroerend of belachelijk, al naar ge dat nemen wilt. — Nou, en de politiek staat daar immers buiten, nietwaar?

Ik ben aardig aan het afdwalen en ik geloof dat ik mij niet met de politiek moet inlaten. Zeker niet met de Britse. Ik wens het Britse volk de regering toe die het zich wenst. En ik wacht nu maar op de uitslag.

ALLE Britten hebben de welgemeende zegen van
DEZE BURGER

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Voorzitter Redactie-comm.: Drs. H. A. Korthals.
Redactie-secretaris: Mr. E. Elias.

Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 435.
Administratie: Postbus 43, A'foort, tel. 5267.
Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 p. jaar.
Voor het zenden van abonnements- en advertentie-gelden: Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie” te Amersfoort.

Losse nummers 15 cent.

Voor advertenties wende men zich tot de administratie of tot de hoofdvertegenwoordiger: L. Vlugs, Geestbrugweg 69, Rijswijk (Z.-H.).

Strijd

De Koningskwesitie is in België, vooral gedurende de laatste weken, in een bijzonder fel stadium getreden. Aangezien het hier een zuiver interne kwestie van een bevriend nabuurland betreft, ligt het niet op onze weg ons in de probleemstelling ervan te verdiepen. Niettemin werden wij getroffen door de wel zeer vreemde methoden die in deze strijd door een van de partijen werd toegepast. Zo gaf het „Nationale Actiecomité” van de Belgische Socialistische Partij enige weken geleden een briefkaart uit met het opschrift: „Dat Leopold III zich terugtrekke, opdat de Belgen in 1950 verenigd blijven.” De Partij spoorde haar aanhangers aan deze kaart aan de Koning, die op dat ogenblik te Nice verbleef, toe te zenden. Tengevolge van deze campagne zou, volgens het blad *Le Peuple*, de Belgische Koning met deze kaarten zijn overstroomd. Later hebben de postkantoren in België evenwel een circulaire ontvangen, op grond waarvan het wordt verboden deze briefkaarten te bezorgen, aangezien de tekst hiervan beledigend voor de vorst moet worden geacht. Nogmaals, over het „voor” of „tegen” willen wij met betrekking tot deze strijd geen oordeel vellen, omdat ons dat niet past en omdat wij ons in deze niet competent achten. Doch een methode als boven omschreven, waarvan de Belgische Socialistische Partij zich heeft menen te moeten bedienen, getuigt toch wel van weinig politiek fatsoen. Dergelijke manieren zijn, althans door een Nederlandse bril gezien, ontoelaatbaar en getuigen van weinig stijl.

Hardleers

Na de vele protesten, die er zijn opgegaan over het gebruik van woordenboeken bij het eindexamen Gymnasium voor de oude talen, heeft een der inspecteurs van het gymnasium en middelbaar onderwijs in een circulaire aan de scholen in zijn inspectie — zo meldt het Weekblad voor Gymnasium en Middelbaar Onderwijs — medegedeeld, dat er een verandering van het eindexamenreglement H.B.S.-A in voorbereiding is, waardoor bij de zakelijke opgave voor de vreemde talen het gebruik van een woordenboek zal worden toegestaan. Het is echter nog niet bekend, of de eventuele uitvoering van deze maatregel reeds voor de examens van deze zomer zal gelden. Wij hebben van dit bericht niet zonder verbazing kennis genomen. Na de felle protesten, die in verband met het gebruik van woordenboeken op het eindexamen Gymnasium zijn geuit, hadden wij stellig verwacht, dat het gezond verstand in deze zou terugkeren. In plaats hiervan wordt de toestand evenwel nog erger en gaat men een dergelijke maatregel zelfs nog op groter schaal toepassen. Wij kunnen een en ander slechts betitelen als een kwaal van onze „moderne tijd”, die de slapheid en het bewandelen van de weg der geringste weerstand van ons opkomend geslacht slechts in de hand werkt. Wij blijven bij onze mening, dat onze maatschappij thans meer dan ooit behoefte heeft aan jonge mannen en vrouwen, die moeten kunnen bogen op een behoorlijke parate kennis,

waarvoor de nodige inspanning moet worden getroost. Aan slappelingen hebben wij minder dan ooit behoefte. Helaas, in sommige onderwijskringen schijnt men daarover anders te denken.

Benzine

Nu het veelomstreden en berucht geworden Zondagsrijverbod voor automobilisten sedert de intrede van het nieuwe jaar van de baan is, vraagt een nieuw probleem met betrekking tot de Nederlandse automobilist onze aandacht, te weten: de voorgenomen verhoging van het bijzonder invoerrecht op benzine. In het Voorlopig Verslag troffen wij in verband hiermede enkele behartenswaardige opmerkingen van enige Kamerleden aan, die ons de zekerheid geven, dat een deel van het parlement de regering in deze niet voetstoots wenst te volgen. Het verheugt ons ook thans weer de stemmen te vernemen, die er de nadruk op leggen, dat het autorijden in onze dagen geen luxe meer is, doch veeleer een noodzaak, om de nationale productie in stand te houden en zo nodig te vergroten. Meer dan ooit is de auto een stuk bedrijfskapitaal geworden en het kan goed zijn, deze waarheid ook met betrekking tot de verhoging van het bijzonder invoerrecht op benzine niet uit het oog te verliezen. Een dergelijke verhoging betekent een nieuwe belasting van de productie, hetgeen nimmer een nationaal belang kan zijn. Toegegeven moet worden, dat in deze zaak het streven voorziet om ten aanzien van België tot één prijsniveau te geraken. Maar zelfs al hebben wij voor deze factor een open oog, dan vragen wij ons toch af, of het noodzakelijk is reeds nu een dergelijke verhoging in overweging te nemen. Overigens kan met recht de vraag worden gesteld of, indien men de verhoging van het bijzonder invoerrecht op benzine onvermijdelijk acht, het dan geen aanbeveling verdient meteen de knoop door te hakken in verband met de wegenbelasting, die reeds jaren achtereen als een grote onbillijkheid wordt gevoeld. Het oorspronkelijke doel van deze wegenbelasting is inmiddels geheel op de achtergrond geraakt, waardoor zij niet meer aan haar oorspronkelijke bestemming ten goede komt. Het gaat niet aan de automobilist nog zwaardere fiscale offers op te leggen. Men zette daarom in elk geval de wegenbelasting over boord. Gelukkig is over een en ander in ons parlement het laatste woord nog niet gesproken, wij mogen hopen, dat men er in onze volksvertegenwoordiging voor zal waken, de positie van onze autorijders te eenzijdig te zien. Fiscale offers die onze nationale productie-mogelijkheden aantasten, zijn nimmer verdedigbaar en het gevaar is niet denkbeeldig, dat de regering zich met betrekking tot bovengenoemde kwestie hiervan te weinig rekenschap heeft gegeven.

Steun

In de Amsterdamse gemeenteraad hebben de communisten dezer dagen onder het motief „ons is niets te dol”, hun doel weer eens voorbij gestreefd. Het betrof hier een voorstel van de zijde der C.P.N. tot verhoging van de steun-normen. In welke mate de communisten ook hier hun boekje weer te buiten gingen door demagogische propaganda, boven het algemeen belang te stellen, werd al spoedig duidelijk, toen B. en W. met feiten en cijfers aantoonde, dat hetgeen de C.P.N. wenste, in Amsterdam reeds praktisch was verwezenlijkt. Dit is op zich zelf niets bijzonders, aangezien wij de misleidende politiek van communistische zijde wel gewend zijn. Geschrokken zijn wij echter van de verklaring van wethouder Steinmetz, die o.m. voorrekende wat een gehuwd echtpaar zonder kinderen aan steun ontvangt, te weten: grondsteun f 19.50, vergoeding huur (bijvoorbeeld f 5.50), voor fondsen f 1.50, bijzondere verstrekking f 3.50. Dit is in totaal dertig gulden. Dit echtpaar — en nu komt onze verbazing — betaalt omdat het „armlastig” is geen belasting. Degene die met hard werken dertig gulden per week verdient, moet daarvan echter wel belasting betalen! Onze zieke samenleving behoeft dringend een kundig arts. Dit alles is noch sociaal, noch economisch verantwoord. Het is alleen maar ziek. Erg ziek.

Stimulans

Reeds vaker is op deze plaats het vraagstuk van de opvoering der arbeidsproductiviteit ter sprake gekomen, zomede het probleem der zo noodzakelijke verbetering der vakopleiding. Tot dusverre hebben wij ons over deze beide vraagstukken in een niet al te gunstige zin kunnen uitlaten, omdat wij steeds van oordeel waren, dat men in ons land dienaangaande te weinig vorderingen maakte. Het doet ons daarom thans des te meer genoegen, dat wij melding kunnen maken van een wel zeer prijzenswaardig initiatief van het bestuur van de Stichting van de Arbeid, dat zich tot de minister van Economische Zaken heeft gewend en zijn aandacht heeft gevestigd op de wenselijkheid, bij arbeiders en ondernemers meer belangstelling voor een vakopleiding te wekken, door een premie in het vooruitzicht te stellen. Het bestuur denkt daarbij voor de werkgever aan een bedrag van f 500.- per leerling en voor de leerling zelf aan een bedrag van f 100.—. De bedragen zouden slechts dienen te worden uitbetaald, nadat de opleiding door het slagen voor een examen van het betrokken leerlingstelsel is bekroond. Naar de mening van het Stichtingsbestuur zouden de benodigde gelden zeer wel uit het zg. „Local currency fund” van de Marshall-hulp kunnen worden geput. In een onderhoud hebben, namens het Stichtingsbestuur, de heren ir. Damme en Willemsen dit voorstel bij minister Van den Brink bepleit. Een en ander houdt nog niet in, dat wij het met bovengenoemd voorstel geheel eens zouden zijn. Niettemin vinden wij het genomen initiatief prijzenswaardig, omdat er uit blijkt, dat men van de zijde van het bestuur van de Stichting van de Arbeid de grote noodzaak inziet, dat er met betrekking tot de verbetering van de vakopleiding in Nederland energieke stappen dringend noodzakelijk zijn.

Ra-ra?

Nu is de brandstoffengulden uitbetaald. Met uitzondering van de grote gezinnen en extra toewijzingen voor zieken, krijgen alle gezinshoofden dezelfde hoeveelheid brandstof per seizoen. Op deze hoeveelheid is te veel betaald en dit geeft de overheid ons terug. In evenredigheid tot de hoeveelheid waarvoor is betaald? Helemaal niet. Het gezin met drie kinderen krijgt f 5.— terug, de eigen huishouder alleen ontvangt slechts f 1.—, het echtpaar zonder kinderen f 2.— en de kamerbewoner die een veel kleiner bedrag aan brandstoffen heeft uitgegeven krijgt toch f 1.—. Ra, ra, hoe zit dat?

BETALING VAN HET ABONNEMENT

Velen hebben reeds het abonnementsgeld voor het jaar 1950 aan ons gegireerd. Echter nog niet allen. Mogen we op deze laatste groep abonnés een bereep doen alsnog even het abonnementsgeld aan ons over te maken? Men bespaart hierdoor zelf de incassokosten en onze administratie veel extra werk.

Binnenkort worden de kwitanties aangeboden.

De abonnés, die tevens lid zijn van afdelingen van de V.V.D., welke een collectief abonnement hebben afgesloten, gelieven het abonnementsgeld te betalen aan de penningmeester van hun afdeling.

Ons gironummer is: 245103, ten name van de penningmeester van de Stichting Vrijheid en Democratie te Amersfoort.

Administratie

„Vrijheid en Democratie”.

Het Nazisme steekt de kop weer op WAAKZAAMHEID IS GEBODEN!

De vraag of er oorlog komt dan wel de vrede bewaard zal blijven, is helaas niet alleen van theoretisch belang. De mogelijkheid, dat er een gewapend conflict zal ontstaan, is er zeer zeker. De oorlog komt tegenwoordig als een dief in de nacht. Wij kunnen daar op reageren met een rustige, objectieve kijk op de dingen, angst of botte onverschilligheid. Maar nog altijd is het beste dat men tegen een kwaad doen kan, het onder de ogen te zien, en te trachten er een oplossing voor te vinden. De democratie wordt opnieuw belaagd, zij zal moeten bewijzen, dat zij genoeg veerkracht bezit om de stormloop te weerstaan. Het is niet alleen het communisme dat op de loer ligt, ook het supernationalisme, het nazisme, zo men wil, steekt de kop weer op. In een wereld als de onze, waarin de spanningen zeer groot zijn, kan de politieke hysterie gemakkelijk opnieuw optreden.

Het is daarom goed, de allereerste symptomen zo vlug mogelijk te onderkennen en op de juiste waarde te schatten. De ogen ervoor te sluiten of er een tijdelijke bondgenoot in te zien, zou dwaasheid zijn. Nemen wij bijvoorbeeld de berichten die uit Westduitsland tot ons komen, dan horen wij geluiden die regelrecht aan Hitler doen denken. Deze mag dan niet op de ultra-kortegolf spreken, zijn geestelijke kinderen hebben zijn taak niet verlerd.

De Duitsers zijn al lang over hun eerste schrik heen. Zij hebben weliswaar de oorlog verloren, doch hun arrogantie en vooral hun wilskracht, bezitten zij nog. Deze laatste mag voor de enkeling zowel als voor een volk prachtig zijn, de gerichtheid van de Duitse wil, kennen wij maar al te goed. Onze waakzaamheid mag daarom geen ogenblik verslappen.

Te Kassel is een neo-nazi-partij opgericht, de „Duitse Rijks-partij” genaamd, een samensmelting van twee kleinere, rechtse partijen. Natuurlijk werd de vergadering in een Bier-keller gehouden, want tenslotte moet men de nagedachtenis van de grote leider aller Germanen in ere houden, niet waar! Een zekere Dr. Richter zeide: „Wanneer we naar de afgrond gaan door het slimme optreden van Westerse staatslieden, zal de rest van Europa samen met ons erin verdwijnen”. Hij had natuurlijk behoren te zeggen, dat door het slimme optreden van Duitse staatslieden zelf, Duitsland totaal geruïneerd is geworden, maar Hitler leerde immers, dat een leugen ingang vindt als men haar maar vaak genoeg herhaalt. En Goebbels schreeuwde ook zo hard hij kon, dat als Duitsland de oorlog mocht verliezen, hij de rest van Europa mee naar de duivel zou jagen.

Uit de woorden van Dr. Richter spreekt haat, ressentiment, maar ook de verbeterde beslotenheid tot strijd. Ook andere politici in West-Duitsland nemen de draad weer op, die Hitler c.s. moesten laten vallen. De Minister van Justitie, Dr. Dehler, vertelde in Trier weer het oude verhaal, dat het bij de Duitsers altijd zo goed „doet”, n.l., dat de oorzaak van de tweede wereldoorlog gelegen was in de onrechtvaardigheid van het Verdrag van Versailles. Brulde ook Hitler zich hierover de keel niet hees? Vanaf links tot aan uiterst rechts grijpt men in West-Duitsland de kwestie met het Saargebied aan om te roepen om een „krachtige Duitse politiek”.

Laten we toch goed begrijpen wat er gaande is. Het is zeker niet juist als men zegt, dat de kwestie met het Saargebied en dan vooral de Franse aanspraken hierop, de oorzaak van dit herlevende nationalisme is. Er is geen sprake van een herleven, want dit veronderstelt dat er iets dood is geweest. Dit nationalisme is een ogenblik, door de

schrik over de nederlaag, getemperd, doch het was er altijd, wachtte slechts op zijn nieuwe kans. De leiders van de „Duitse Rijkspartij” zullen eenvoudig trachten, het Duitse volk weer nationaal-socialistisch te maken onder de leuze van te zijn of niet te zijn. En alle hulp, ook van geestverwanten uit het buitenland, zal welkom wezen. Het programma van deze partij spreekt voor zichzelf. Het verklaart de nieuwe grenzen, die in het Oosten en Westen getrokken zijn „in strijd met het internationale recht”. Met brutaliteit kan men inderdaad ver komen.

Verder wil men „Duits socialisme, een ware volksgemeenschap en verwerping van de klassenstrijd”. Wat deze Duitsers onder de eerste twee punten verstaan, weten wij maar al te goed. En waarom geen openlijke verwerping van de rassen-ideologie? Ach, het is alles zo bruut openhartig, we behoeven er niet aan te twifelen, waar deze heren naar toe willen.

In de eerste tijd na de geallieerde overwinning, is er veel gesproken over de heropvoeding van het Duitse volk in democratische geest. Hebben wij hierin al onherroepelijk gefaald doordat we deze taak te slap hebben opgevat? Zijn wij feitelijk wel principieel genoeg, trachten de democratieën weer niet teveel te marchanderen? De grote staten voeren grote politiek. Het Russische gevaar neemt de gehele aandacht in beslag, bepaalt alles. Amerika tracht zijn militaire voorsprong op Rusland te behouden. Het staat thans voor de vraag of het de z.g. waterstofbom, die een veel grotere verwoestende kracht heeft dan de tot nu toe geproduceerde atoombom, zal gaan aanmaken. Nu Rusland de atoombom bezit, is Amerika verplicht met verdubbelde kracht voort te gaan met het zoeken naar nog gewelddadiger wapens. Het is een adembenemende race. Wij zijn ervan overtuigd, dat de democratische wereld alles moet doen om zich tegen

De stem van een lezer,
waarnaar te luisteren
goed en nuttig
kan zijn

een aanval met succes te verwerpen. Maar daarnaast mogen wij onze culturele zending niet verwaarlozen.

Wij zullen allereerst moeten tonen, dat de democratieën hun eigen sociaal-economische en politieke problemen met succes kunnen oplossen. En verder hebben wij te getuigen voor de zaak der vrijheid, door onze eigen democratische levensstijl te verdiepen en uit te dragen. Wij moeten bewijzen dat deze de mens inderdaad beter en gelukkiger maakt. Zo alleen kunnen wij het communisme en het opnieuw de kop opstekende nationaal-socialisme overwinnen en misschien een oorlog voorkomen. Wanneer wij het hadden over waakzaamheid, dan bedoel-

den wij dit niet in de eerste plaats in militaire doch ook en juist in geestelijke zin. Dit blijft onze taak zolang het nog vrede is. Het totalitarisme dient overal en onder alle omstandigheden bestreden te worden. De man die een granaat in het Spaanse gezantschap te Rome wilde werpen om het onderdrukte deel van het Spaanse volk te wreken, is een onverantwoordelijke dwaas, een misdadiger. Maar hij leed waarschijnlijk ook mede met de verdrukten. Dat Amerika Franco-Spanje economisch wil helpen, kan politiek zijn nut hebben. Maar het democratische principe mag nimmer verloochend worden. Geëist zal moeten worden dat Franco ophoudt de democraten te vervolgen en op te sluiten. Wanneer dat niet gebeurt, kan zekere tegemoetkomendheid van de zijde der democratische landen, deze alleen maar blameren en schaden. Vlissingen. W. VADER.

AFDELINGSSECRETARISSEN:

Vraagt bij onze administratie de tarieven voor extra-exemplaren van ons weekblad, voor de verbreiding van onze beginselen en voor het werven van nieuwe abonnees.

Candidatenlijsten van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie voor de verkiezingen voor de Provinciale Staten in Noord-Holland

Statenkieskring Amsterdam

1. Mr. J. S. Baron van Harinxma thoe Slooten;
2. Joh. G. H. Cornelissen;
3. Mr. W. H. L. Haitink, alle drie te Amsterdam;
4. Mevr. mr. J. M. Stoffels-van Haften, Haarlem;
5. J. Rozeman;
6. Mr. D. A. Delprat;
7. Mr. J. de Wilde;
8. F. C. Holman;
8. Mevr. J. M. P. Edel-Visser;
10. Dr. S. Kroonenberg;
11. W. J. de Bruyne;
12. R. Th. J. le Cavelier, allen te Amsterdam.

Statenkieskringen Haarlem en Velsen

1. Mr. R. C. Bakhuizen v. d. Brink, Heemstede;
2. H. J. Slingenberg, Heemstede;
3. Mevr. mr. J. M. Stoffels-van Haften, Haarlem;
4. Jhr. H. P. F. Coenen van de Oosterhoff, Aerdenhout;
5. D. Jongkind, Aalsmeer;
6. Mr. J. E. Goudsmit, Badhoevedorp;
7. A. Blom, Beverwijk;
8. Ir. P. C. Tirion, Aerdenhout;
9. G. Tates, Zandvoort;
10. Mr. H. L. Prenger, Aalsmeer;
11. Mevr. J. van Nispen van Wely, Heemstede;
12. J. C. Jung, Zandvoort;
13. Mr. J. G. Bettink, Haarlem;
14. J. M. Stryland, Uithoorn;
15. P. Avis, Hoofddorp;
16. P. H. van Essen, Halfweg;
17. R. F. Pasman, Santpoort-St.;
18. J. van Holten, Bennebroek;
19. J. W. Th. Tibbe, Haarlem.

Statenkieskringen Den Helder, Hoorn en Zaanadam

1. P. Blaauboer, Barsingerhorn;
2. W. Voorthuizen, Alkmaar;
3. J. H. Avis, Midwoud;
4. A. Bakker, Ec. Drs, Zaanadam;
5. Mevr. M. Visser-Bakker, Schagen;
6. Mr. J. Liewen, Purmerend;
7. S. Prins, Den Helder;
8. Mr. dr. C. Berkhouwer, Alkmaar;
9. Mr. P. S. Winkel, Hoorn;
10. K. H. Kroeze, Wieringermeer;
11. Mevr. G. A. A. Holzmuller-Teengs, Alkmaar;
12. J. Klok, Warder;
13. N. Kaan, Wieringen;
14. Chr. Kieft, Limmen;
15. K. Zijp, Beemster;
16. P. de Boer, Schagen;
17. P. J. Diebergen, Den Helder;
18. H. W. Holzmuller, Alkmaar;
19. W. D. Niestad, Schagen.

Statenkieskring Weesp

1. Mr. dr. L. J. J. Caron, Bussum;
2. P. Merkelijn, Hilversum;
3. L. Spaanderman, Hilversum;
4. Mevr. Groot-Pleysier, Laren;
5. R. Derks, Naarden;
6. D. J. H. Braakenburg van Backum, Bussum;
7. J. D. Landré, Laren;
8. Mevr. M. C. v. Wijn-gaarden-van IJsendijk, Naarden;
9. Mej. M. C. Boots, Bussum;
10. C. van Santen, Blaricum;
11. Drs. G. E. N. v. Stigt, Naarden.

H.P. Gelderman & Zonen N.V.

OLDENZAAL

fabrikanten van

ruwe-, geverfde-, gebleekte- en bedrukte
katoenen-, celvezel- en kunstzijden manufacturen

Fa. Plastimode

Knopen en Gespen voor groothandel en industrie

AMSTEL 252

AMSTERDAM-C.

SMIT
SLIKKERVEER

TUINARCHITECTUUR — BOOMKWEKERIJEN

Ontwerpen
Aanleggen
Onderhouden

GIJSB. VURENS

Ringvaartweg 98 - Rotterdam (O.) • Tel. 22114

Moet dat nu zo blijven:

(Ingezonden).

Als een gastheer tracht, met alle middelen waarover hij kan beschikken, zijn huis te maken tot een tweede tehuis voor zijn gasten, en hen het gevoel vreemde te zijn, door aanpassing en voorkomen van wensen, geheel en al te doen vergeten; dan zal over deze gastheer met lof gesproken worden.

Deze moeilijke, maar mooie en eervolle taak is voor de Horecabedrijven weggelegd.

Waar het Horecabedrijf meestal de spiegel is van de landaard, de bereikte hoogte van beschaving en de levensstandaard, zal het land daaraan, in veel gevallen, ook beoordeeld worden en behoeft het geen betoog, dat de zichzelf respecterende natie er alles aan gelegen zal zijn, de bezoeken-de toerist, naast een aangenaam verblijf, een zo gunstig mogelijke indruk te verschaffen.

Ons land kan zich verheugen in een belangstelling van een verscheidenheid van toeristen, welke een zekere trots rechtvaardigt. Deze belangstelling te verdiepen is een taak, welke bijna in hoofdzaak neerkomt op het Horecabedrijf.

Iedere tevreden toerist zal in zijn land reclame maken voor het bezochte land, indien men, met deze overweging, zijn gast-toerist wil behandelen en men zal verder komen wan-

neer men het Toerisme wil zien niet slechts als een winst-object, waaruit gehaald moet worden, wat er uit te halen is.

De toerist een aangenaam verblijf en een zo gunstig mogelijke indruk te verschaffen, is een plicht tegenover het horeca-bedrijf, de bedrijfsgroep en de economische positie van ons Vaderland, waaraan ieder, die zulk een steentje kan bijdragen, zich niet mag onttrekken.

Indien men met kennis en begrip voor de landaard van de toerist, zijn wensen kan voorkomen, of althans zoveel mogelijk inwilligen, op alle gebied de grootst mogelijke service verleent en eventuele bezwaren uit de weg tracht te ruimen, dan kan men zeker zijn van de grote waardering van het toerisme en de verkregen gunstige indruk zal zeker niet tot enge kring beperkt blijven.

Het zeer grote bezwaar waarover het toerisme naar Nederland in 't algemeen zich beklagt, is, het ook voor onze landgenoten niet sympathieke fooiensysteem.

De door de toerist in zijn reiscapaciteit opgenomen fooienpost is in de regel niet zo groot, als hier door het systeem van hem wordt verwacht. Dit geeft uiterst vervelende moeilijkheden en misverstanden, welke dikwijls een nare indruk achterlaten en bij eventuele misvatting, de goede naam van het Horecabedrijf naar beneden haalt.

Men vraagt zich met verwondering af, waar het Horecabedrijf over een grote kern van knappe en vakkundige mensen beschikt en in menig opzicht vooruitstrevend is, hoe het mogelijk is, dat een wantoestand blijft gehandhaafd, welke niet meewerkt om het bedrijf een gerespecteerd aanzien te geven.

Wij willen niet eens spreken over de waanzin, dat het mogelijk is, dat mensen, die dikwijls over een grote vak-, talen- en mensenkennis beschikken en zich meermalen een voorbeeld tonen van beleefdheid, zelfbeheersing en goede manieren, hun prestaties be loond krijgen enkel en alleen met een fooi, door een willekeurig persoon hun toegedacht. Dit is ook de reden waarom het overgrote deel van het publiek hun beroep niet respecteert.

Is het niet diep treurig, dat een heel mooi beroep, door een verkeerd systeem, voor de beoefenaars daarvan een aanhoudende kwelling is, omdat zij zich meermalen beledigingen moeten laten welgevallen en insinuaties krijgen toegevoegd, die voor hen uiterst pijnlijk zijn en een minderwaardigheidsgevoel achterlaten?

Er moet en kan toch een mogelijkheid gevonden worden dat deze ergernis, voor landgenoten en toeristen, worde weggenomen, daar het financiële voordeel niet opweegt tegen de genoemde en ongenoemde nadelen.

Dat het komende seizoen een stroom van toeristen mag geven, is aller-

wens; dat deze stroom een nog grotere belangstelling voor ons land in 't algemeen en de Horeca-bedrijven in het bijzonder, zal bewerkstelligen, daar zullen zeker allen aan medewerken, die een open oog hebben voor de belangen van hun bedrijf en het landsbelang.

Breda.

P. v. d. AKKER.

(De inzender is zelf werknemer in een Horeca-bedrijf. Zijn stem is het aanhoren waard. Dit is oud zeer en een oude, veelbesproken kwestie. Zij hangt voor een deel samen met traditie, economische omstandigheden en het eergevoel der „befooiden”. — Een moeilijke zaak... — Redactie.)

STALEN MEUBELEN
„GISO“-LAMPEN

Komt naar Woudschoten!

Namens de Vereniging van Staten- en Raadsleden V.V.D. schrijft men ons:

Ongetwijfeld leeft bij de deelnemers aan de belangrijke en zeer geslaagde Studie-conferentie over gemeente-politiek, welke in Mei van het vorig jaar te Amersfoort gehouden werd, een aangename herinnering voort aan de beide dagen, die zij aldaar tezamen doorbrachten. De enige reden, waaror deze conferentie wellicht niet volkomen aan ieders wens voldeed, was gelegen in het feit, dat het aantal deelnemers de verwachtingen verre overtrof, zodat de plaatsruimte nauwelijks voldoende was. Door deze ervaring geleerd hebben wij, toen wij besloten dit jaar wederom een Studie-conferentie te houden, onze keuze laten vallen op het conferentie-oord „Woudschoten” te Zeist, alwaar een ruimere zaal beschikbaar zal zijn, terwijl ook voor het logies de accommodatie aanmerkelijk beter is.

Waarschijnlijk zal voor alle deelnemers gelegenheid bestaan in „Woudschoten” te overnachten. Er zijn slaapkamers voor 1, 2 en 3 personen en verder een aantal slaapzalen. Vanzelfsprekend heeft men bij spoedige aanmelding meer kans in een kleine kamer te worden ondergebracht!

Voor de leden van de Vereniging van Staten- en Raadsleden zullen de kosten van verblijf en logies in „Woudschoten” bij tijdige aanmelding voor rekening van de Vereniging worden genomen.

Niet-leden van de Vereniging, die eveneens van harte welkom zijn, zullen indien zij zich vóór 1 Maart a.s. aanmelden, slechts een gedeelte van de kostprijs behoeven te betalen, te weten voor logies en maaltijden f 3,— p.p., over te schrijven op postgiro no. 68500, ten name van R. Mees & Zonen te 's-Gravenhage, onder vermelding: Studie-conferentie Woudschoten van de Vereniging van Staten- en Raadsleden.

Leden en niet-leden van de Vereniging, die zich na 1 Maart a.s. aanmelden, zullen, voor zover nog plaats beschikbaar is, de kosten van verblijf en logies geheel voor eigen rekening dienen te nemen.

Agenda:

ZATERDAG 11 MAART

16.00 uur: Opening door de Conferentie-leider.

16.15 uur: „Het Liberalisme als redder in deze tijd”

Spreker:

Dr. P. H. Ritter Jr.,

Hoofdredacteur van het vroegere Liberale Weekblad.

Gemeenschappelijke avondmaaltijd.

20.00 uur: „De positie van de Eerste Kamer in ons Staatsbestel”

Inleiders:

Mr. H. Fortuin,

Secretaris van de Kamer van Koophandel en Fabrieken te Amsterdam

en

Mr. N. J. C. M. Kappeyne van de Coppello,

oud-lid van de Provinciale Staten van Utrecht.

Na deze inleidingen zal over dit onderwerp een gedachtenwisseling gehouden worden.

ZONDAG 12 MAART

9.15 uur: **Morgenwijding**

door

Dr. G. W. B. A. Thoden van Velzen,

predikant van de Nederl. Protestanten Bond te Zeist.

10.00 uur: „De provincie en gemeente- en waterschapsbesturen”

Inleider:

Prof. Mr. D. Simons,

buitengewoon hoogleraar aan de Nederl. Economische Hogeschool te Rotterdam.

11.30 uur: „De taak van de Provincie”

Spreker:

de heer A. Schouten,

lid van de Provinciale Staten van Gelderland en Wethouder van Culemborg.

Gemeenschappelijke koffiemaaltijd.

14.00 uur: „De Provincie en het platteland”

Inleider:

de heer K. L. Gaaikema Schuiringa,

lid van de Provinciale Staten van Groningen en Wethouder van Haren.

15.00 uur: „De V.V.D. en de neutraliteit”

Spreker:

de heer J. van Mourik,

hoofd van de leerschool Haags Genootschap tot verdediging van de Christelijke Godsdienst en medewerker aan het Weekblad „Vrijheid en Democratie”.

± 16.00 uur: Sluiting.

Na de inleidingen zal gelegenheid bestaan tot het stellen van vragen.

Vervoer: Van het station Utrecht af bestaat een busverbinding met „Woudschoten” (de Veenendaalse bus van de fa. Wed. A. W. de Haas, welke is gestationneerd recht tegenover het station Utrecht). Deze bussen vertrekken een kwartier vóór en na het hele uur uit Utrecht en hebben bij het conferentie-oord „Woudschoten” een halteplaats. Duur van de rit plm. een half uur. Voor extra-bussen zal worden zorg gedragen.

WAT WIL DE REGERING EIGENLIJK?

Publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie en uitvoering der sociale verzekering

In ons vorige nummer hebben wij reeds doen blijken van de bezorgdheid, welke vooral in de kringen van de kleine ondernemers in ambacht en kleine nijverheid bestaat over de gevolgen van de zo juist afgekondigde beschikking van de Minister van Sociale Zaken betreffende de indeling van het bedrijfsleven in sectoren, voor welke slechts één vakbedrijfsvereniging de werkloosheids- en wachtgeldverzekering (en straks ook andere onderdelen der sociale verzekering, waaronder de Ziektewet) zal uitvoeren.

Dat deze drastische beperking van het aantal uitvoeringsorganen en vooral het geheel uitschakelen van de vrije keuze, door invoering van het verplicht lidmaatschap voor de verzekeringsplichtige werkgevers, bij de voorbereiding op heel wat verzet is gestuit, laat zich denken. De voorstanders van rationalisatie en concentratie hebben het pleit echter gewonnen en daarbij zal men zich — voorlopig althans — moeten neerleggen.

Publiek geheim

Het is een publiek geheim, dat vooral de arbeidersvakcentrales in deze richting gestuwd hebben en dat in deze kring de wens leeft om bij de toepassing van de nieuwe Wet op de Bedrijfsorganisatie een zelfde lijn te volgen. Dat zou dus betekenen de instelling van een klein aantal „schappen" van zo groot mogelijk formaat. Wie terugdenkt aan het Plan van de Arbeid wordt het duidelijk, waarom vooral het N.V.V. deze centralistische opvatting voorstaat; hoe groter de eenheden, des te gemakkelijker valt er te socialiseren, want dan zijn de kleine ondernemingen al in de massa opgegaan en kunnen zij haar numeriek overwicht niet meer in de weegschaal werpen.

Dat onze ernstige vrees niet op veronderstelling berust, maar wel gefundeerd is, heeft het debat over de p.b.o. in de Eerste Kamer aange-toond. Het was niemand minder dan de heer Brongersma van de Partij van de Arbeid (dus een on-verdachte bron!), die hierover het volgende opmerkte (Hand., blz. 173):

De „Vivisectie-commissie"

Nog een enkele opmerking wat „betreft de indeling van het bedrijfsleven. Sinds het Voorlopig Verslag is opgemaakt, is gepubliceerd, en wel in de Nederlandse Staatscourant van 11 Januari 1950, het resultaat van het werk van de commissie, die met een onplezierige naam in het bedrijfsleven wel is aangeduid als de „vivisectie-commissie". Deze commissie heeft een indeling van het bedrijfsleven gemaakt ten behoeve van de uitvoering van de Werkloosheidswet. Het is altijd merkwaardig, wanneer men het bedrijfsleven zo ziet opdelen. Men heeft dat indertijd al ervaren bij de commissie-Woltersom. Ik herinner mij, dat men toen de salons de beauté en de schoorsteenvegers samenbracht onder de reinigings-ambachten en de doodkistenmakers onderbracht bij de emballage-industrie. De thans door de vivisectie-commissie gemaakte indeling is echter in sommige opzichten aan ernstige bedenkingen onderhevig. Ik zou het in hoge mate betreuren, wanneer wij deze indeling moesten beschouwen als een vooruitlopen op de indeling, die wij bij de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie zullen krijgen. Ik zou willen vragen — de vraag is niet gesteld in het Voorlopig Verslag: ik mag ze dus hier eigenlijk niet stellen, maar ik zou buitengewoon erkentelijk

zijn, wanneer de Minister daarop toch zou willen antwoorden —: is dit geen vooruitlopen op de indeling van de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie? Ook de uitvoering van de sociale wetgeving zal vallen onder de competentie van de publiekrechtelijke bedrijfsorganisaties. Wanneer later de indeling van die organisaties op andere wijze zou geschieden dan ze door de „vivisectie-commissie" is geschied, zal het dan mogelijk zijn uit de vakbedrijfsverenigingen, die gevormd worden voor de uitvoering van de Werkloosheidswet, weer bepaalde stukken uit te lichten en die bij de anders geformeerde bedrijfsorganisaties onder te brengen? Ik zou het zeer op prijs stellen, wanneer op dit punt enige verzekering zou kunnen worden gegeven."

't Kan vriezen, 't kan dooien...

Wat antwoordde nu hierop de Minister van Sociale Zaken? Mr. Joekes zeide (Hand. blz. 203):

JOEKES

..... weinig zeggend

„De geachte afgevaardigde heeft belangstelling getoond voor het verband tussen deze indeling en de indeling, die zal tot stand komen voor de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie. Ik moge er aan herinneren, dat bij de behandeling van het ontwerp-werkloosheidsverzekering — ik meen in beide Kamers — er op is aangedrongen, dat over deze indeling overleg zal plaats vinden tussen de Minister van Sociale Zaken en de Staatssecretaris van Economische Zaken. Dat overleg heeft plaats gehad en heeft geleid tot de indeling, die men kan vinden in de Nederlandse Staatscourant van 11 Januari.

De vraag doet zich voor of nu dezelfde indeling voor de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie zal gelden. Ik meen, dat de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie haar eigen eisen stelt, maar dat het toch in hoge mate gewenst is, dat bij de indeling van het bedrijfsleven zoveel mogelijk wordt gestreefd naar een correlatie tussen de indeling voor de uitvoering van de sociale verzekeringen en die voor de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie. Het is een onderwerp, dat zich op het ogenblik niet leent voor een

diepere beschouwing, maar ik meen wel, dat het goed zal zijn het overleg, dat reeds heeft plaats gehad met betrekking tot de indeling voor de uitvoeringsorganen van de sociale verzekeringen, voort te zetten bij de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie."

Wat betekent dit?

Men zal het met ons eens zijn, dat dit een weinig-zeggend antwoord is, want weliswaar erkent ook Minister Joekes, dat de p.b.o. haar eigen eisen stelt, maar hij laat daarop terstond volgen, dat naar een correlatie tussen haar en de uitvoeringsorganen der sociale verzekering moet worden gestreefd.

Wat betekent dit? Bedoelt de Minister daarmee, dat wanneer er straks in verschillende sectoren bedrijfslichamen zullen zijn tot stand gekomen, deze de uitvoering der sociale verzekering in hun sector zullen overnemen?

Indien dit zijn bedoeling is, kunnen wij hem bijvallen, want dan krijgen die bedrijfslichamen op sociaal terrein daarmede een taak, welke haar van nature en overeenkomstig de Wet op de Bedrijfsorganisatie (art. 93, tweede lid onder a en p) toekomt. Alle voorstanders van de p.b.o. zullen het hierover eens zijn!

Mocht de Minister echter menen, dat zijn indeling van het bedrijfsleven voor de uitvoering der sociale verzekering in 26 tamelijk willekeurige groepen als schabloon moet dienen voor de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie, dan moeten wij daartegen scherp stelling nemen, want zij zou daardoor volkomen denatureren. Het schenkt ons voldoening, dat ook door een vooraanstaande figuur uit de Partij van de Arbeid tegen deze mogelijkheid bij voorbaat verzet is aangetekend. De volksvertegenwoordiging dient opheldering over deze belangrijke kwestie te vragen en een positief antwoord te ontvangen op de vraag: Wat wil de regering eigenlijk?

Parlementaire flitsen

(Vervolg van pag. 2)

Maar ook wanneer artikel 67 anders was geredigeerd zou de redenering van prof. Van den Bergh niet opgaan, omdat artikel 152 van de Grondwet zegt, dat de wet voor „bepaalde" beroepen en bedrijven en groepen daarvan lichamen kan instellen. En terecht kon de heer Wendelaar nu vragen: Voor welke „bepaalde" groepen en bedrijven stelt deze wet nu lichamen in? Ik kan ze in dit ontwerp niet vinden. Er wordt in dit ontwerp niets ingesteld. De instelling volgt eerst later, bij verschillende gelegenheden. Aan de hand van andere artikelen van de Grondwet toonde mr. Wendelaar vervolgens aan, dat in artikel 152 Grondwet eveneens „krachtens de wet" had moeten staan, wanneer de Grondwetgever instelling bij A. M. v. B. had willen mogelijk maken.

Tenslotte zijn er dan degenen, die zich op de delegatie-bevoegdheid beroepen. Mr. Oud, die een voorstander is van vergaande delegatie-mogelijkheid waar het regelende bevoegdheid betreft, had in de Tweede Kamer reeds met nadruk bestreden, dat ook „instelling" zou kunnen worden gedelegeerd. Afgezien daarvan echter toonde mr. Wendelaar aan de hand van talrijke uitspraken van bekende staatsrechtsgeleerden aan, dat de wetgever de hoofdzaken altijd zelf te regelen heeft en de delegatie-bevoegdheden alleen bestaan voor uitwerking in detail. Delegatie „in toto" is beslist buitengesloten.

Mr. Van der Grinten probeerde deze klemmende argumenten van onze woordvoerder nog te omzeilen, maar ondanks zijn scherpzinnigheid gelukte hem dat niet en vooral bij de replieken wist de heer Wendelaar hem dan ook danig klem te zetten.

Met 30 tegen 11 stemmen werd het ontwerp aanvaard.

& eigenwijze liedjes

EIGENWIJZER LIEDJE VOOR BRAMMETJE

Hij ligt nu in het Ziekenhuis
Met rechts en links een kussen
Verzorgd, gekamd en opgepoetst
Door één der vele Zussen.

Hij ligt nu in het Ziekenhuis
Mag zich met niets bemoeien
Hij mist zijn werk en mist zijn krant
Zijn kippen en zijn koeien.

Hij ligt nu in het Ziekenhuis
Geen tijd voor liedjes rijmen
Omdat de dokters bezig zijn
Met krammen en met lijmen.

Hij ligt nu in het Ziekenhuis
En klaagt over het eten
Als „hij" nu juist eens slapen wil
Komt „Dok" zijn bloeddruk meten.

Hij ligt nu in het Ziekenhuis
En staart maar wat naar buiten
Als „Hij" zich juist wat beter voelt
Komt „Zus" hem weer eens spuiten.

Hij ligt nu in het Ziekenhuis
Met op zijn deur een bord
„Hier weeklaagt Abram Exodus
Totdat hij beter wordt".

Hij ligt nu in het Ziekenhuis
Voor ziekte moest hij zwichten
Hij groet U en hoopt spoedig weer
Voor U te kunnen dichten.

BRAMMETJE Junior.

(De redactie wenst haar gewaardeerde medewerker spoedige beterschap.)

Het culturele leven
ten plattelande
(III)

De plattelanders houden van toneel

STEDELINGEN, DOE NIET ZO AANSTELLERIG

Het verheugt mij ten zeerste, dat in onze kringen grote belangstelling bestaat voor de onderwerpen, die ik in deze rubriek aan de orde stelde. Men heeft mij van verschillende zijden gevraagd, of ik ook aandacht zou willen schenken aan het liefhebberij-toneel ten plattelande. Inderdaad lag het in mijn bedoeling hierover een en ander op te merken. Ik stelde mij voor na de beide beschouwingen over „de muziek” en „het zang-koor”, iets te zeggen over het amateurstoneel, dat vooral tijdens de uitvoeringen van eerstgenoemde gezelschappen zo'n belangrijke rol speelt. Wie het dorpsleven kent, weet, dat voor vele bezoekers(sters) van de uitvoeringen van het fanfare- of harmoniegezelschap of die van het zangkoor, het bij-programma een grote aantrekkingskracht heeft. „Is er ook toneel? Komen er ook voordrachten?” Het zijn vragen die men in de dorpsgemeenschap kan horen, wanneer bekend wordt, dat de muziek of het zangkoor de winteruitvoering geeft.

Inderdaad: de plattelanders houden van toneel! Ik heb dit jaren achtereen kunnen vast stellen als plattelandsschoolhoofd. Maar... ik heb ook bemerkt, dat de verzorging van het programma soms ver beneden die van het hoofdprogramma blijft. Ik bedoel dit: menigmaal maakte men een goede of wel een uitstekende zang- of muziekuitvoering mee, doch dan is het juist de „attractie”, die de avond verknoeide. Zo iets is eigenlijk toch jammer. Ondertussen: helemaal onbegrijpelijk is het dikwijls niet. Wanneer een muziekgezelschap haar jaarlijkse uitvoering geeft voor donateurs(trices) en belangstellenden, is het doorgaans niet mogelijk de avond geheel te vullen met muziek. Trouwens: dat zou voor de luisteraars een opdracht worden. Vaak wordt de uitvoering in een te kleine zaal gegeven, waar het geluid van de fanfare — dat van de harmonie in wat mindere mate — dan zeer sterk is. Een hele avond te luisteren naar deze toch altijd luide muziek, valt niet mee; voorts is er een niet onbelangrijk deel van het publiek, dat van afwisseling houdt en dus prijs stelt op voordrachtjes of op een blijspel. Dat brengt er de stemming in!

En wat zien we nu? In hun ijver gaan de amateurs vaak net iets te ver. De keuze van hun stukken is bovendien niet altijd gelukkig. Ik herinner me nog heel goed, hoe de voorkeur meestal uitging naar stukken, waarin gesmeten en gegoid werd. Geen voordracht of toneelstuk kwam voor het voellicht of het ging over een veldwachter of er speelde een „dorpsagent” in, die dan natuurlijk flink in het ootje genomen werd. Op zichzelf nu niet zo erg, doch wat meestentijds minder prettig was, waren de lompe manieren, de gewaagde „bakken” en de ruwe uitdrukkingen. Sommige muziekverenigingen engageerden humoristen uit de stad en als men het heel goed betalen kon, toneelclubs, doch ook dan nog gebeurde het, dat de avond verknoeid werd door de onjuiste keuze. Men zag op tegen het hoge honorarium van goede humoristen en toneelclubs en stelde zich tevreden met goedkopere krachten, die — en ik spreek alweer uit ervaring — vaak een wonderlijke opvatting bleken te bezitten van wat nu wel in een dorpsgemeenschap in de smaak valt! Heel wat beter stonden de verenigingen er voor, die zelf over een paar uitstekende amateurs beschikten en daarbij de medewerking wisten te verkrijgen van een behoorlijk goede regisseur. Vooral van deze laatste hangt veel af. En ik meen hier te mogen zeggen, dat heel wat onderwijskrachten ten plattelande als leiders van toneelclubs buitengewoon veel goeds verrichtten en nog verrichten! Sinds de invoering van de ouderavonden is er een opmerkelijke vooruitgang gekomen op het terrein van het amateurstoneel in de dorpen en kleine stadjes. Want wat toch is het geval?

Meer en meer is het gewoonte geworden de ouderavonden op te luisteren met toneel en voordracht door de leerlingen en wie dergelijke avonden heeft meegemaakt, weet, hoe uitstekend daar soms „gewerkt” wordt door de dorpsjeugd.

Ondertussen ontvangt deze jeugd een vooropleiding op het terrein van het amateurstoneelspel, welke van niet te onderschatten betekenis is voor later.

De vrijmoedigheid, waarmee deze jongens en meisjes voor hun ouders optreden, de wijze, waarop zij geleerd hebben aandacht te schenken aan allerlei bijzonderheden als het niet met de rug naar het publiek staan, het groeten bij het binnenkomen, het uitspreken van de tekst, het maken van de juiste gebaren, enz., vormen. Het is dan ook geen wonder, dat deze jongelui op oudere leeftijd zich

gemakkelijker op de planken bewegen, dan zij die nimmer optraden. Bovendien heeft deze jeugd ook geleerd hoe met weinig middelen een prettige aankleding van het toneel tot stand gebracht kan worden. Ik wil met dit alles maar zeggen, dat voor de beoefening van het amateurstoneel ten plattelande de school een belangrijke betekenis kan hebben en dat zij, die menen, dat deze „nieuwigheid” niets met het onderwijs en opvoeding van de plattelandse jeugd te maken heeft, zich wel heel schromelijk vergissen!

Het zou interessant zijn eens na te gaan welke rol het platteland gespeeld heeft in de ontwikkeling van ons toneel. Vast staat, dat de plattelandbevolking van toneel en voordracht houdt en dat men al eeuwen geleden toneelopvoeringen ten plattelande gaf.

Wanneer ik hier zo zeg, dat de plattelandbevolking van toneel houdt, moet ik onmiddellijk eraan toevoegen, dat er anderzijds verschijnselen waren, die op iets anders duiden. In bepaalde streken van ons land bestond tot voor enkele jaren weinig of geen interesse voor toneel en voordracht. Men vond dat alles te „werelds”. Of hier nog sprake is van oude tegenstellingen op godsdienstig terrein, weet ik niet, maar wel is mij uit ervaring bekend, dat in streng Calvinistische milieu's geen toneel of voordrachten geaccepteerd werden. Toch konden ook deze groepen het niet zonder de verbeelding van de werkelijkheid en zag men op jongens-, knapen-, jonge mannen- en meisjesverenigingen toneel en voordracht, zij het onder de naam van samenspraken, tableaux vivants, etc. Er is ook op dit terrein wel wat veranderd! De N.C.R.V. die jaren achtereen zich onthouden heeft van hoorspelen en voordrachten, heeft een nieuwe koers ingeslagen. Zij zendt, evenals de andere omroepen, hoorspelen uit, heeft op haar steravonden een humorist en laat maatschappelijke problemen „ten tonele” voeren in de vorm van kleine hoorspeltjes. Ik geloof niet, dat zij daarbij veel critiek ondervindt van haar luisteraars(sters). Maar dit zou twintig jaar geleden niet zo gemakkelijk gegaan zijn!

Niet te onderschatten betekenis voor het amateurstoneel ten plattelande heeft het „NUT” gehad. In het begin dezer en ook in de laat-

ste helft der vorige eeuw bestond er in welhaast ieder flink dorp een Departement van het Nut, terwijl in vele gemeenten tevens een gebouw aanwezig was, dat nog wel het best bekend staat onder de naam: „Nutsgebouw”. Het waren deze departementen, die in de lange winteravonden ten plattelande hoogst belangrijk werk verrichtten door het organiseren van goede toneeluitvoeringen. De oudere dorpelingen spreken nog wel over de „comedie”, die er in hun tijd was en een welkome afwisseling bood in het overigens zeer rustige dorpsleven tijdens het winterseizoen. In de laatste jaren brachten de dorpen zelf toneelclubs voort. Er behoeft maar één flinke dorpling te zijn, die dit werk aanpakt en de zaak gaat aan het rollen. Ik ken een dorp, waar een eenvoudige schilder zich bezighield met het amateurstoneel en met zijn vrouw, zijn dochter en zijn zoon, een kern vormde waaromheen weldra een toneelgezelschap tot stand kwam, dat in verre omtrek de aandacht trekt door zijn buitengewone prestaties!

Erkers in het land bestaat een toneelgezelschap, dat tot ver over de grenzen van gemeente en provincie de aandacht trekt en waar, naar ik gelezen heb, niet alleen eenvoudige dorpsjongens en meisjes, maar ook de burgemeester, de dokter, de notaris, het hoofd der school, allen met hun vrouwen, samenwerken en also het amateurstoneel op een zeer hoog peil weten te brengen.

Van een brievenafzender vernam ik dezer dagen, dat er in het Noorden van ons land talrijke toneelgezelschappen gevonden worden, die een grote rol spelen in de dorpsgemeenschap en onderling concoursen houden, het amateurstoneel stimuleren en de stoot gegeven hebben tot het ontstaan van een gewestelijke toelitteratuur, die er zijn kan!

De stedeling, die weinig weet van de dorpsleven, kan zich nauwelijks voorstellen hoe ten plattelande een amateurstoneel tot bloei komt, dat voor de verheffing van het culturele leven van uitzonderlijke betekenis is.

Men zal op de duur in de grote steden tot de ontdekking komen, dat het platteland en de provincie veranderen. De gedachte, dat naar de dorpen en de provincie gezelschappen van minder goed gehalte gestuurd kunnen worden, omdat men daar nu éénmaal gauw tevreden is: „want, wat is er?”, zal men los moeten laten. Zeker, het platteland komt ten achter wat de zalen en de mogelijkheden op het terrein van toneelpodium, decors, verlichting, en dergelijke betreft, daaraan valt voorhands nog weinig te doen. Doch wanneer die achterstand zou kunnen worden ingehaald, dan ben ik er zeker van, dat ook de plattelandbevolking meer en meer bewijzen zal, dat ze beschikt over een goed onderscheidingsvermogen op gebied van het beroeps- en amateurstoneel!

Ten slotte nog iets over een onderwerp, dat velen met mij van het grootste belang achten. Ik

bedoel het gebruik van dialect bij hoor- en toneelspelen.

Het is een allermisselijkste gewoonte z.g. „dialect” ten gehore te brengen in kortere of langere hoorspelen. Denkt men nu werkelijk, dat de luisteraars ten plattelande dit prettig vinden? Het is mijn vaste overtuiging, dat de plattelandbevolking, verninkt. Laat men toch Het is ergerlijk iemand te moeten aanhoren, die gewild een bepaald dialect spreekt en van het begin tot het einde laat horen, dat hij of zij de moedertaal — in de ware zin des woords: moedertaal — van een bepaald deel van onze plattelandbevolking, verninkt. Laat men toch ophouden met dit misselijk gedoe. Er is niets tegen, dat ook via de radio het dialect ten gehore gebracht wordt, maar men late het dan spreken door mensen, die het volkomen beheersen en niet belachelijk maken. Als Julia de Gruyter Vlaams spreekt, is het een genot ernaar te luisteren; wanneer een Limburger vertelt over een sportgebeurtenis in zijn provincie, een Brabander over zijn mooie Brabant, een Groninger over het Groninger landschap of een Fries over Friesland en zij doen dat in hun moedertaal, hun dialect, dan kan men daarvan genieten. Maar wee als iemand dialect gaat spreken aan de hand van een onvolkomen phonetisch schrift! En verschrikkelijk als stedelingen „boers” gaan praten en z.g. „leuk” willen zijn!

Neen, de plattelanders hoort gaarne zijn dialect, maar dan juist en goed uitgesproken! En voor de rest houdt hij van goed uitgesproken Nederlands! Wie dat in de steden niet geloven wil, moet maar eens luisteren naar de ervaringen van dorpspredikanten, die over redenaarstalent beschikken! En anders wil ik het hun wel zeggen: de plattelanders genieten ervan, als dominee of meester of dokter of burgemeester zo goed ter tale is en zo mooi zijn Nederlands uitspreekt. Maar dan het echte A. B. Niet het geaffecteerde, waarmee sommige stedelingen menen de dorpsbewoners en de bevolking van de provincie te kunnen overbluffen, doch waarmee ze zich voor goed in de plattelandssamenleving bespottelijk en onmogelijk maken!

VAN MOURIK.

WELKOM!

Op initiatief van de Centrale Zeeland kwamen Zaterdag 28 Januari een veertigtal vrijzinnige kiezers uit West-Zeeuwsch-Vlaanderen in hotel Beun te Groede bijeen ter oprichting van een afdeling onzer partij in W.-Z.-VI. en ter bespreking van de kandidatenlijst voor de Prov. Staten in de kieskring Sluis. De vergadering, welke onder leiding stond van de heer L. A. Schenk te Middelburg, als voorzitter der Centrale Zeeland, had een zeer geanimeerd verloop. Een voorlopige kandidatenlijst werd vastgesteld, en 38 aanwezigen traden tot de afdeling toe. Als secretaris fungeert de heer A. F. Rosen daal te Nieuwvliet.

AFDELINGSSECRETARISSEN:

Onze administratie is gaarne bereid met U te spreken over de mogelijkheid van uitbreiding van onze lezerskring.

ER IS EEN STEEK AAN LOS!

„Een ander knapt het wel op”

Het liep tegen het einde van de maand. De Ziel-Zonder-Zorg - (hierna aan te duiden als Z-Z-Z.) - belde mij op. „Ik heb zulke beeldige wol gezien!”, jubelde zij. „Hoeveel wou je lenen?”, vroeg ik gelaten, door ervaring wijs geworden. „Ik wou helemaal niets lenen!”, klonk het verontwaardigd. „Ik wou het je alleen maar even vertellen. Weet je wat ik ga doen? Ik ga een groot tafelkleed breien voor de verjaardag van mijn man. 'k Heb zo'n éniq patroon - ik moet het alleen nog even opzoeken - het ziet er precies uit als weef stof. Kom je eens gauw kijken?” Ik beloofde... en vergat het. Wederom belde zij: „Kom je nog?” „Ja”, zei ik en ik ging. Ditmaal had zij niet overdreven. Het breiwerk was inderdaad net geweven stof. Het effect was bijzonder fraai. De Z-Z-Z. moest hebben gebreid of haar leven ervan afhing. Meer dan de helft was reeds klaar. Gul uitte ik mijn bewondering. „Maar” — zei ik, „je hebt een steek laten vallen, kijk eens - dáár aan de kant.” „Wat geeft dat nou!”, vond de Z-Z-Z. schouderophalend. „Dat komt straks wel goed met het afwerken.” „Ik zou die steek maar ophalen”, ried ik. „Als er nog meer steken vallen gaat straks het hele breisel los.” „Och welnee!, geen zorgen voor de tijd!”, lachte de Z-Z-Z. „Die steek komt later wel - dat komt wel terecht hoor! Eerst moet ik opschieten dat het afkomt.”

Die gevallen steek

Toen ik na drie weken weer bij haar aankleef en naar het tafelkleed vroeg, hoorde ik, dat zij het half voltooide werk met de overgeschoten wol aan een brei-inrichting had gestuurd om het te laten afmaken.

„Het kwam allemaal door die ene gekke gevallen steek!” zei ze boos. „Ik heb het helemaal niet gemerkt, maar opeens zag ik, dat een van de zijkanten bijna over de hele lengte had losgelaten. Het waren allemaal warrige draden. Ze zullen het daar wel netjes in orde maken en het grootste gedeelte heb ik er toch zelf aan gedaan”, besloot zij, tevreden, dat het nu toch in orde zou komen.

„Ik vrees, dat ze het helemaal zullen moeten uithalen en opnieuw opzetten, want het is nogal een ingewikkeld patroon”, opperde ik.

„Dat moeten zij weten. Als het maar op tijd klaar is!” klonk het luchthartig.

Tot zover de Z-Z-Z. met haar breiwerk.

Laten wij haar niet te hard vallen: aan ons aller leven is hier of daar ongetwijfeld ook wel een steek los.

Ook wij gunnen ons geen tijd die steek op te rapen. We hebben immers geen tijd! Voort moeten wij —! vooruit —! het moet af —! Die steek deert ons niet. Daar kunnen wij niet bij stilstaan. Stilstaan is immers achteruitgang? En wat zou het —! dat komt straks wel terecht bij het „afwerken”. Straks — later — nu niet. NU hebben we alleen oog voor de kwantiteit, de kwaliteit komt straks. — Soms dreigen wij onder te gaan in een verwarrende veelheid van belangen, waardoor onze aandacht en onze concentratie worden versnipperd ten koste van onze innerlijke groei.

Zoveel mogelijk resultaten willen wij zien — tastbare resultaten, snelle resultaten en — maar al te vaak zijn het goedkope resultaten, want het langzame grondige in zelfverloochenende aandacht opgebouwde succes is niet meer van deze tijd.

Dwaze hink-stap-sprong

Is er één beschuldiging, die heden ten dage dieper kwetst dan het verwijt niet mee te kunnen — of te willen — met de dwaze hink-stap-sprong der oppervlakkige buitenisigheid —?

Alle normale groei gaat langzaam — te langzaam voor de abnormale geestesgesteldheid van heden. Wij willen niet meer wachten — wij eisen onmiddellijke voldoening en... liefst een voorschot —!

En dan vallen er steken. Niet een of twee, doch hele voren worden gekerfd door menig levenspatroon en — daar is geen inrichting waar wij de schade kunnen laten herstellen en waar men het verknoeide werk opnieuw voor ons opzet. — Zelf breien wij het weefsel van ons lot en wij zien maar al te vaak over het hoofd, dat iedere zwakke steek de weerstand en de trekvastheid van

het geheel vermindert. Het lijkt wellicht overdreven om zo'n ophef te maken over een gevallen steek maar — het is de saamhorigheid der steken die het weefsel in stand houdt: daar kan er niet één worden gemist —! Een kernachtige oud-Hollandse spreekwijs noemt een slordig breisel met gevallen steken: steek - op - steek - wijd - laat - ik - los - laat - jij - los - laten - wij - allemaal - los!

De rafels hangen erbij!

Als in het leven van de enkeling niet zoveel gevallen steken voorkwamen, zou het patroon van de samenleving niet zulke ontstellende hiaten vertonen. Ook daar vallen de steken bij hele toeren tegelijk en „aan de zelfkant” hangen de rafels erbij —!

Als wij meer doordrongen waren van de waarachtige democratie, van het een-voor-alen-en-alen-voor-een, zouden wij ons beter bewust zijn van de onontkoombare wisselwerking der saamhorigheid, aan welke saamhorigheid wij ons ten eenemale niet kunnen onttrekken, omdat zonder haar de democratische staat niet kan bestaan.

Maatschappelijke verantwoordelijkheid, gemeenschapsgevoel op maatschappelijk, nationaal en internationaal gebied, dat onpersoonlijk denken met zich brengt, is nog geen levende werkelijkheid voor ons en vindt als zodanig geen uitdrukking in ons dagelijks leven.

Zoals de aard van de breisteek de kwaliteit van het weefsel bepaalt, zo is de zedelijke en morele instelling van de enkeling verantwoordelijk voor het soort staat, dat hij helpt vormen.

De structuur van de maatschappij is een heel ingewikkeld telpatroon en diegenen onder ons die daarin als „gevallen steek” fungeren, helpen ijverig mede de ontworpen steeds groter te maken.

Hoe meer van die zwakke plekken er in een gemeenschap voorkomen, hoe minder weerstand zal die gemeenschap kunnen bieden. Ook zij die door laksheid, lauwheid en zelfzucht onbewust de rol van gevallen steek spelen dragen een enorme schuld tegenover hun medeburgers omdat zij door hun negatieve houding de geestelijke weerbaarheid aantasten van de eenheid waartoe zij behoren.

Ook internationaal vallen er steken — hele toeren tegelijk —!

Ook internationaal wordt vaak het goedkope succes nagejaagd, het schijnsucces waarmee men zich en anderen verblindt en zo ergens dan wreekt zich op dit gebied „de zwakke steek”, op vaak onherstelbare wijze.

Ook internationaal gunt men zich niet de tijd gevallen steken op te rapen.

Raap die steek op!

Het lijkt kinderachtig en verregaand onnozel om bij de stand der huidige onontwarbare moeilijke

Door
Amy Groskamp-ten Have

heden op schier ieder gebied en de angstwekkende problemen die ons bedreigen, te menen, dat de enkeling ook maar de allergeeringste invloed zou kunnen uitoefenen op het wereldgebeuren.

En toch is het Bolland geweest, die gezegd heeft: „de staat die toch de geest is VAN DE GEZAMENLIJKE NATIE.

De gezamenlijke natie... het ons allen omvattend begrip...

De enkeling kan niets — de natie kan veel.

HET IS MEDE ONZE GEEST EN

ONZE LEVENINSTELLING, DIE DE NATIE HELPT VORMEN.

En of wij bankier of putjeschepper — hoofd- of hand-arbeider zijn: wij allen hebben deel aan de staat —!

En dit deelhebben aan het grote geheel, dat mede dank zij ons tot stand komt, dit mede tot stand brengen van datgene waaraan wij deelhebben, — dit legt ons ieder afzonderlijk en allen tezamen de onafwijsbare plicht op een zo goed en gaaf mogelijke bijdrage aan de gemeenschap te leveren, opdat de staat die wij helpen vormen een zo volwaardig mogelijke zij.

Het is door kwaliteit dat wij kwantitatief veel kunnen bereiken.

Eigenlijk is het zo verschrikkelijk eenvoudig: alvorens een goed burger te kunnen zijn, moeten wij een goed mens zijn.

En daarom —: RAAP DIE STEEK OP —!!

Allerhande

„Lappendeken”

De strijd met de Grondwet woog voor mr. Van der Grinten niet zwaar; hij was van mening, dat er geen strijd met de Grondwet was, maar dat kwam ook, omdat hij niet zo'n grote eerbied voor die Grondwet heeft, die hij kwalificeerde als een feitelijke lappendeken.

(Parlementair overzicht over de behandeling van de P. B. O. in de Nieuwe Courant.)

Zo geplaagd

De Nederlandse bevolking wordt reeds zo geplaagd door contrôles op elk gebied, dat zij de fiscale contrôle op de wegen gaarne zou missen. Misschien is de verhoging van de benzineprijs, die aanstaande is, een argument om de wegenbelasting aan de kant te zetten.

(De Telegraaf.)

Grote vergaarbak

Bij ons bestaat een grote vergaarbak, waarin alles wat aan de protestantse kant progressief denkt, predikt en ageert, (ook in het R.K. kamp), is ondergebracht, van de roze dominees af tot de quasi-communistische querulanten toe, met alle schakeringen, die daar tussen liggen. De Partij van de Arbeid verleent hun allen onderdak en houdt ze steeds schipperend zo'n beetje bij elkaar.

(Advertentieblad voor Limburg.)

Proost!

Zo iets afschuwelijks als de man die het Amsterdams Dagboek in „Het Parool” volklidert, heb ik nog nimmer in de drukletters ontmoet, met uitzondering van Piet Bakker natuurlijk. Er kan geen kat in Amsterdam weglipen, geen kind in het water rollen, geen tramconducteur zijn ouwezeurderige praatjes verkopen, of de heer H. A. A. R. Knap bemoeit er zich mee.

(Jacques Gans in Het Pamflet.)

Sociale opvoeding

Er moet geducht gewerkt worden aan de sociale opvoeding, d.i. aan de vorming van burgers, die ook begrip hebben van de sociale noden, die bestaan in onze naaste omgeving. Daarom is het gewenst, dat in de kringen van hen, die werkzaam zijn in de sociale diensten belangstelling bestaat voor de hervormingsplannen in de onderwijswereld. Men weet daarin zo weinig af van het sociale werk, dat in onze samenleving wordt verricht.

(W. Lubberink in Sociale Zorg.)

Bevriezen

De voorzitter van het Verbond van Nederlandse Werkgevers, de heer T. J. Twijnstra, heeft in een opmerkelijke rede gewezen op de neiging van vele Nederlanders, en met name van vele georganiseerde groepen in ons land, om in hoofdzaak te streven naar het verwerven van zekerheden en sociale voordelen en zich daaraan met grote hardnekkigheid vast te klampen. Als ware de Nederlandse gemeenschap geen levend organisme, zo zoeken dezulken hun eigen kleine voordelen te bevriezen in de geheel verkeerde veronderstelling, als zou dit leven blijvend andere dan geestelijke zekerheden kunnen bieden. En al lijden ook de gemeenschap, en daardoor ook zichzelf indirect weer, onder dat egoïsme.

(Elsevier's Weekblad.)

DE SAMENWERKING IN EUROPA

En de benoeming van mr. Stikker tot directeur der O.E.E.C.

In de beschouwingen, die wij de laatste tijd hebben gegeven, hebben wij gewezen op de noodzaak in Europa tot meer samenwerking en eenheid te komen. Wij hebben er geen twijfel over laten bestaan, dat dit een probleem is waarmee het voortbestaan van Europa en de daartoe behorende landen regelrecht is gemoeid. De oude verdeeldheid kan Europa zich niet meer veroorloven. Wij moeten de krachten opbrengen, die ons tot nieuwe vormen zullen leiden. Wij, dat zijn al degenen, wie het behoud van de West-Europese cultuur ter harte gaat.

* * *

Wie de zaken beziet zoals wij, is al spoedig geneigd weinig optimistisch te zijn over de ontwikkeling der laatste jaren. De vraag is of dit terecht is. Zijn wij in Europa beneden de maat gebleven? Hadden wij reeds verder moeten zijn?

Wanneer men afziet van de omstandigheden en zich de feiten der laatste jaren voor ogen stelt, kan men niet anders zeggen dan dat er grote vooruitgang is geboekt. Deze treedt te duidelijker aan de dag wanneer wij ons herinneren hoe de toestand enige jaren geleden was. Op 5 Juni 1947 hield Marshall, de toenmalige Amerikaanse secretaris van staat, zijn beroemd geworden rede voor de Harvard University. Toen enige maanden later vertegenwoordigers van zestien Europese landen te Parijs bijeen kwamen om naar aanleiding van die rede een gemeenschappelijk antwoord op te stellen, was men nog absoluut niet toe aan het organiseren van een apparaat voor Europese samenwerking op het economische terrein. Pas een jaar later — de gebeurtenissen in Praag hadden toen plaats gehad en aanwijzingen van de Amerikanen droegen daartoe ook in zeer krachtige mate bij — werd de organisatie van Europese Economische Samenwerking (O.E.E.S., of wanneer men de voorletters van de Engelse vertaling van deze naam neemt: O.E.E.C.) in het leven geroepen.

Daarnaast zijn dan nog gekomen, het Brusselse Pact van 1948, het Noord-Atlantisch Verdrag, dat in het voorjaar van 1949 tot stand kwam en de Raad van Europa.

Zo is er dus in enige jaren tijd heel wát veranderd.

Wij willen ons nu bepalen tot de O.E.

E.C. Wanneer men vraagt of deze organisatie snel genoeg opgeschoten is, dan zal een beantwoording van deze vraag al weer anders uitvallen wanneer men afziet van de omstandigheden dan wanneer men dat niet doet. Zo juist is het tweede rapport van deze organisatie gepubliceerd. Op het ogenblik beschikken wij nog slechts over hetgeen daarover in de kranten is vermeld. Wij lezen daarin, dat in twee jaar tijds de productie van de industrie met 30 procent, die van de landbouw met 25 procent is gestegen, dat de binnenlandse monetaire stabilisatie met „ferme passen” vooruitging, dat het onderlinge handelsverkeer der deelnemende landen groeide met de helft en hun export met een derde. En zo zijn er nog wel enige aangename mededelingen uit het rapport te halen.

Nu kennen wij, zoals gezegd, het rapport zelf niet. Maar toch weten wij wel, dat nu in die Europese economische samenwerking niet alles botertje aan de boom is en dat met het oog op de omstandigheden — wij hebben nu eenmaal geen eeuwen, maar slechts enkele jaren voor de boeg om de noodzakelijke eenheid tot stand te brengen — fikse haast geboden is. En wanneer men de zaken zo beziet, dan rijst er toch wel twijfel wanneer men aan de geboekte voortgang denkt. Dan vraagt men zich af of de vrijmaking van het handelsverkeer in de praktijk wel voldoende is, dan herinnert men zich de tegenstellingen tussen Engeland en het Continent, dan ziet men nog steeds met belangstelling uit naar een oplossing van het probleem der dubbele prijzen.

* * *

Niet alleen wij zijn daarover een tik-keltje in twijfel. Wat men zo uit de Verenigde Staten te horen krijgt, vloeit ook niet over van waardering voor hetgeen tot stand is gebracht. Daarbij moet men dan bedenken, dat de z.g. Marshall-hulp in de Verenigde Staten ook moet worden „verkocht”. (Met deze in de staatkunde geïntroduceerde handelsterm, wordt in dit geval bedoeld, dat men de sympathie voor de Marshall-hulp bij het Amerikaanse volk en deszelfs vertegenwoordiging moet behouden). Inderdaad, wij heb-

ben op de Marshall-hulp geen recht, de Amerikanen hebben haar ook niet gegarandeerd. De Amerikanen zullen haar verder alleen verlenen, als zij het vertrouwen hebben, dat Europa op de been zal komen.

* * *

Welnu, er blijken tegenstellingen te zijn, die verdere ontwikkeling vertragen. Tegen die achtergrond zien wij de benoeming van mr. Stikker als politiek directeur der O.E.E.C., een functie, die een „bemiddelaarsfunctie” zal zijn. Wij willen de minister te dezer plaatse gaarne de kracht wensen om deze functie goed te kunnen vervullen. Wij willen hieraan toevoegen zijn benoeming als een eervolle te zien. Een Nederlander komt op een belangrijke plaats en dat is ook voor ons land een belangrijke zaak.

De benoeming van mr. Stikker heeft echter niet alleen aangename zijden. Hoffman heeft dezer dagen al gezegd, dat de nieuwe taak wel ongeveer de hele mens zal eisen. En wanneer wij ons dan herinneren de indrukwekkende lijst van zijn werkzaamheden, die mr. Stikker bij de behandeling van de begroting van buitenlandse zaken aan de Kamer heeft voorgelaten en wanneer wij ons realiseren, dat de bewindsman al een staatssecretaris aan zijn departement nodig achtte toen van zijn nieuwe functie nog geen sprake was, dan beseffen wij, dat er aan een combinatie directeur O.E.E.C.-minister van Buitenlandse Zaken nog wel het een en ander vast zit. En dat daarover het laatste woord nog niet is gesproken. Ook al niet vanwege de politieke consequenties trouwens. Wij willen daarover thans niet meer zeggen. Het is al gebleken, dat minister Stikker eerst even de zaken wil aanzien en dat is goed. En de regering zal de zaken ook even kunnen aanzien, ten einde zich te beraden over een oplossing.

Het is duidelijk, dat de oplossing ons in hoge mate interesseert. Ook al in verband met de politiek-vrijzinnige invloed in het kabinet, die wij uiteraard gaarne als een reële invloed zien. Verder willen wij ook hierin thans niet treden. Alleen willen wij zeggen, dat deze kant van de oplossing voor ons uitermate zwaar zal wegen.

K.

☆ parlementaire flitsen ☆

Ondernemingsraden vonden vrijwel algemene aanvaarding

Vakbonds-monopolisten dreigden echter nog roet in het eten te gooien

De Tweede Kamer heeft de vorige week de Wet op de Ondernemingsraden zonder hoofdelijke stemming aanvaard, met aantekening echter, dat de communisten en de staatkundig-gereformeerden geacht willen worden te hebben tegengestemd. Hoe de communisten over deze wet dachten, hebben hun woordvoerders, de heren Gortzak en Wagenaar, wel duidelijk uitgesproken. De ondernemingsraden beogen meer samenwerking tussen werkgever en werknemer in de hand te werken en dat is nu juist iets wat de communisten niet willen. Zij hebben onrust, strijd en chaos nodig, om daarop dan hun bekende „heilstaat" te bouwen. Vandaar dat hun woordvoerders, evenals bij de p.b.o., spraken van een „knevelwet", die de arbeiders de mond wil snoeren en hun strijdlust wil doven. Hoe verwerpelijk een dergelijke opvatting moge zijn, zij gaven althans een duidelijke motivering van hun tegenstem. De staatkundig-gereformeerden echter (ds. Zandt en ir. Van Dis) stemden tegen zonder een woord te hebben gezegd, zelfs zonder een korte verklaring af te leggen. Dat was een vreemde houding, die wel zeer tegen de parlementaire gewoonte indruiste.

daarvan zijn. Het gaat hier om het scheppen van een vertrouwensbasis, om wederzijds begrip en niets is beter, dan zulk een situatie in vrijheid te doen groeien.

op aangedrongen. Het ontbreken van die sancties zag de heer Korthals juist als een aanwijzing, dat de Regering alleen wil simuleren en dat ook zij beseft, dat een opdringen van ondernemingsraden dit instituut niet ten goede zou komen.

KORTHALS

.... verheugende groei

Onze V.V.D.-fractie heeft dat gelukkig beter gedaan. Zij heeft, bij monde van drs. Korthals, duidelijk uitgesproken, wat haar principieel aantrok in de gedachte der ondernemingsraden, wat voor haar twijfelpunten waren en wat zij liever anders had zien geregeld.

Zoals hij ook in zijn hoofdartikel in ons vorige nummer reeds had gedaan, stelde de heer Korthals voor, dat aan dit ontwerp een ontwikkeling ten grondslag ligt, welke reeds ongeveer driekwart eeuw aan de gang is. De tegenstellingen tussen werkgevers en werknemers, zoals deze zich vroeger menigvuldig voordeden, zijn gelukkig steeds minder geworden. Steeds meer is op de voorgrond gekomen de gedachte, dat werkgever en werknemer beiden belang hebben bij de onderneming; dat hun belangen parallel lopen. Daarnaast constateerde onze woordvoerder een verheugende groei in het inzicht met betrekking tot de betekenis van de arbeid en de arbeider. Daarbij komt, naar zijn mening, nog, dat het tot verheffing van een volk en tot de innerlijke kracht van een volk bijdraagt, wanneer zijn leden worden getrokken in de sfeer van de verantwoordelijkheden.

De opzet van het ontwerp op de Ondernemingsraden is, de in vele ondernemingen gegroeide vrijwillige samenwerking nu in een wettelijke regeling te concretiseren, waarbij voor ondernemingen van 25 of meer werknemers „ondernemingsraden" worden voorgeschreven. De taak van deze ondernemingsraden is uitgedrukt in artikel 4 van het ontwerp: „De ondernemingsraad heeft tot taak, zulks onder erkenning van de zelfstandige functie van de ondernemer, naar vermogen bij te dragen tot een zo goed mogelijk functioneren der onderneming". De volgende alinea's van dit artikel geven

dan een opsomming van de bevoegdheden — meest van toezichhoudende en adviserende aard — die gerekend kunnen worden, deel van deze taak uit te maken.

Vanzelfsprekend had het de grote instemming van onze V.V.D.-woordvoerder, dat men het er van alle zijden over eens was geweest, dat de zelfstandige functie van de ondernemer onaantastbaar diende te worden verklaard. Een eerste vraag is echter of een wettelijke regeling eigenlijk wel nodig was. In een aantal adressen aan de Kamer was dat in twijfel getrokken en ook de heer Korthals stelde zich op het standpunt, dat, indien zulke ondernemingsraden opgedrongen zouden moeten worden, het resultaat nihil zou zijn. Wanneer werkgevers en werknemers te zamen gebracht worden, die daartoe nog niet rijp zijn, zal dat samenbrengen soms mischien tot beter begrip kunnen leiden, in andere gevallen echter kan juist ernstige verwijdering het gevolg

In beginsel stond de heer Korthals naar hij kon verklaren, dus aan de zijde van hen, die een vrijlaten van die groei bepleiten. Ook de werknemers- en werkgevers-organisaties zullen gezamenlijk de geesten meer rijp kunnen maken voor het stelsel der ondernemingsraden dan welke wettelijke regeling ook. Niettemin wilde hij een wettelijke regeling wel aanvaarden als een middel om in deze stimulerend en activerend te werken. En hij kon dat naar zijn mening met des te meer gerustheid doen, daar de Regering het, krachtens artikel 2 van het ontwerp, in de hand zal hebben om hier zodanig werkzaam te zijn, dat in bepaalde branches, die daartoe nog niet rijp zijn, de verplichting tot instelling niet wordt opgelegd. Een Regeringsbevoegdheid, welke, naar wij hieraan kunnen toevoegen, overeenkomstig de bedoeling van door de heren Stapelkamp (A.R.) en Andriessen (K.V.P.) ingediende amendementen, bij een tijdens de behandeling van het ontwerp ingediende derde nota van wijziging nader is overgegaan op organen van het bedrijfsleven zelf, n.l. de Sociaal Economische Raad en de bedrijfscommissies, subsidiair de bedrijfsschappen.

In deze door onze woordvoerder ontwikkelde gedachtegang paste uiteraard ook de aanvaarding van het stelsel der wet, dat niet met „sancties" wordt gewerkt, al werd daar van socialistische zijde dan ook

Vrij uitvoerig werd in de Kamer ook van gedachten gewisseld over de vraag van de verbinding van ondernemingsraden en de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie. Nadrukkelijk stelde de heer Korthals het aldus, dat hij de ondernemingsraden niet zag als een „verlengstuk" van de p.b.o. Een ondernemingsraad, zo zei hij terecht, is een orgaan van de onderneming vóór de onderneming en de vorming daarvan kan zich stellig voltrekken los van de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie. Niettemin was hij van oordeel, dat er verwantschap bestaat en dat er redenen zijn om de zaken in één verband te zien. De ondernemingsraad maakt met de p.b.o. deel uit van de maatschappelijke instituten, er zijn talrijke aanrakingsvlakken en men komt inderdaad ten dele in dezelfde sfeer: die van de samenwerking tussen werkgever en werknemer.

Men had, zo meende hij ook, beter kunnen afwachten tot de bedrijfsschappen der p.b.o. waren gegroeid dan nu eerst de ontwikkeling van de ondernemingsraden mede op te hangen aan op grond van deze Wet op de Ondernemingsraden weer speciaal in het leven te roepen nieuwe (tijdelijke) organen: de bedrijfscommissies. De Regering gaat uit van de gedachte, dat het aankomt op de gezindheid der bedrijfsgenoten. Welnu, wat zal daarvan betere uitdrukking kunnen zijn dan de totstandkoming der bedrijfsschappen? Waarom dan eerst bedrijfscommissies gecreëerd?

De heer Korthals kon dan ook verklaren, het zeer te zullen toelijken als de regeling van de ondernemingsraden in die van de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie zou worden geïncorporeerd. In overeenstemming hiermede verleende onze fractie haar stem dan ook aan de desbetreffende motie van de heer Stapelkamp. Deze motie werd echter verworpen. Voor stemden de A.R., C.H., V.V.D. en de heer Welter (K.N.P.).

Het ligt voor de hand, dat de leden van een ondernemingsraad (waarvan het hoofd of de bestuurder van de onderneming voorzitter is) gekozen worden uit en door de werknemers in die onderneming. De kwestie van de candidaatsstelling vormde echter een teer punt. De vakbondspaladijnen zijn wel voorstanders van deze ondernemingsraden, maar tegelijk zijn zij er toch een beetje bang voor. Die lichamen zouden zich wel eens kunnen gaan bezighouden met zaken, die naar de mening van deze paladijnen uitsluitend het domein zijn van de vakbonden, er zouden competentiekwesties kunnen ontstaan, e.d. Om aan die vrees tegemoet te komen, is in het wetsontwerp bepaald, dat de candidatenlijsten primair worden opgesteld door de door de bedrijfscommissie daartoe aangewezen organisatie(s) van werknemers.

(Vervolg op pag. 5)

Deze burger

Deze burger dankt de Volkskrant voor deze democratische opmerking en geeft haar in overweging deze fijnzinnige gedachte tot een serie te maken.

Bijvoorbeeld voor senator Piet Kerstens: „Eens was ik schoolmeester nu ben ik staatsman".

Of voor A. C. de Bruyn: „Vroeger was ik metaalarbeider nu ben ik senator".

Voor de heer Kortenhorst: „Eens was ik een goedbeklant advocaat, nu nog beter".

Voor mr. Van Maarseveen: „Ik was advocaat in Utrecht, nu ben ik Indonesisch specialist".

Deze burger heeft altijd eerbied gehad voor „boys who made good", voor mannen die, al of niet door middel van het wonderlijke baardwekkende recmit, carrière hebben gemaakt.

De geschiedenis van menselijke successen is altijd hart-en-ziel-verheffend en het is goed dat De Volkskrant er precies zo over denkt als deze burger.

Laten wij, van welke denominatie wij zijn, tot welke politieke richting wij behoren, de mannen die het ver gebracht hebben en, want mannen die het ver brengen, brengen de gemeenschap verder.

Op één voorwaarde: mits zij hun hoogheid niet bereiken ten koste van anderen, noch door kuiperij, noch door eerzucht, noch door de ene dienst die de andere waard is.

Want die jongens hebben het in wezen niet ver gebracht: de ruggekruipers, de vleiërs, de volksmenners, de niets-ontzienden.

Ik geloof dat zij die door de keuze van hun scheerzeep carrière hebben gemaakt in de minderheid zijn.

Des te meer eerbied voor wie door hun capaciteiten alléén geslaagd zijn dacht

DEZE BURGER

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Voorzitter Redactie-comm.: Drs. H. A. Korthals.
Redactie-secretaris: Mr. E. Elias.
Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 435.
Administratie: Postbus 43, A'foort, tel. 5267.
Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 p. jaar.
Voor het zenden van abonnements- en advertentie-gelden: Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie” te Amersfoort.

Losse nummers 15 cent.
Voor advertenties wende men zich tot de administratie of tot de hoofdvertegenwoordiger: L. Vlugs, Geestbrugweg 69, Rijswijk (Z.-H.).

Aan de slag

Nu in de verschillende provincies de lijsten voor de komende Staten-verkiezingen zijn opgesteld, wordt het hoog tijd dat in alle afdelingen een energieke propaganda voor deze verkiezingen wordt voorbereid. Wellicht is het niet overbodig nog eens te wijzen op het uitstekende resultaat dat in de komende verkiezingsactie kan worden behaald door middel van huisbezoek. Een oud en beproefd middel, dat in onze moderne gejaagde tijd, die vooral is ingesteld op massale manifestaties, veel te veel wordt onderschat. Niets is bestendiger dan het persoonlijk contact, waarbij argumenten en tegenargumenten rustig kunnen worden uitgewisseld. Ongetwijfeld is ook het massale propagandamiddel nodig, doch in wezen blijft het oppervlakkig en bezit het minder overtuigingskracht dan de gedachtenwisseling in de huiselijke sfeer. Vooral voor onze kleinere afdelingen liggen hier buitengewone perspectieven. Het huisbezoek — en in sommige plaatsen de kleine wijkvergaderingen — doen ons terugdenken aan de voor de oorlog vaak zo gemeenschappelijke en gezellige verkiezingsacties. Het schijnt wel of deze gemeedelijkheid er hoe langer hoe meer uitgaat. Dit moeten wij juist niet hebben. De kiezer moet op een rustige en gemeedelijke wijze worden overtuigd. Laten onze afdelingen, groot en klein, hun kansen niet laten voorbijgaan. Draagt daarom de beginselen van Vrijheid en Democratie uit, opdat de V.V.D. versterkt uit de bus kome.

Nuchter

Hoewel wij ons willen hoeden voor het gevaar ons over te geven aan een zelfbeklag, menen wij toch wel te mogen opmerken, dat ons tegenwoordig geslacht het in vele opzichten moeilijker heeft dan de vroegere generaties. Moeilijker, niet zozeer in materieel, doch zeer zeker wel in geestelijk opzicht. Meer dan ooit dragen de internationale politieke en economische problemen het kenmerk, dat zij ons rechtstreeks persoonlijk raken en ons persoonlijk leven en onze toekomst bedreigen. De jongste berichten over de atoombom, verraad en spionage, dreigen ons opnieuw uit ons evenwicht te slaan en leiden bij velen tot een defaïtistische levenshouding. Dit is aan een kant niet te verwonderen, omdat de volgorde, waarin de internationale verwickelingen zich bij ons aandienen te snel is om ze geestelijk te kunnen verwerken. Doch hoe somber de toestand soms ook moge schijnen, wij zullen ons niet van het rechte spoor mogen laten afbrengen en nimmer uit het oog mogen verliezen, dat wij onze plicht noch in persoonlijk, noch in zakelijk, noch in politiek opzicht mogen verwaarlozen. Zou men dit wel doen en zou dit euvel internationaal worden verbreid, dan zou de wereld eerst recht tot een chaos worden. Plicht moet worden gedaan, ook onder de meest sombere omstandigheden, waarbij wij nimmer dienen te vergeten, dat de zorgen die wij ons vaak maken nimmer komen opdagen. De tegenstellingen kunnen soms groot zijn. De wereld wordt opgeschrikt door sensationele berichten omtrent de vreselijkste vernietigingswapens. Gezien tegen deze ontwikkeling lijkt het wellicht absurd te bedenken dat Nederland zich binnen een zeer korte tijd zal opmaken om de leden van de Provinciale Staten te gaan kiezen. Maar nogmaals: plicht moet worden gedaan. Ondanks de geestelijke inzinkingen waaraan wij wellicht bloot staan, zullen wij het hoofd koel moeten houden en ons moeten concentreren op de vraagstukken, welke oplossing wij stevig in eigen handen hebben. Opdat men niet verslappe en men niet angstig naar buiten ture, terwijl in

eigen huis orde op zaken moet worden gesteld. Tenslotte zijn wij kinderen van de 20e eeuw en het kan alleen maar laf worden genoemd, indien wij ons aan de consequenties van ons bestaan zouden onttrekken.

Vergeten

Volgens een bericht van het West-Duitse nieuwsbureau D.P.A. is de uitgever van een Oost-Duits handboek, dat de naam van prominente schrijvers bevat, van zijn post verwijderd, omdat hij vergeten heeft de namen van maarschalk Stalin en de Oost-Duitse president Wilhelm Pieck te vermelden. Dit bericht zegt meer dan lange artikelen die het verschil tussen een dictatoriaal en een democratisch regeringsstelsel moeten duidelijk maken. Wij weten niet — deze bekentenis zou zeker in een dictatoriaal stelsel op zichzelf reeds strafbaar zijn — of minister-president Dr. W. Drees boeken heeft geschreven. Mocht dit wel het geval zijn en zou een Nederlandse uitgever wellicht zijn naam vergeten, dan zou het ongetwijfeld een ernstige fout betekenen. Wellicht zou de verkoopwaarde van zijn overzicht er door dalen, doch verdere consequenties zou het toch niet hebben. Inderdaad, een vergissing blijft een vergissing, maar wie zou denken dat men zich onder dictatoriaal bewind straffeloos zou kunnen vergissen, vergist zich.

Goed voorbeeld

In de raadsvergadering der gemeente Noordoos stelde een der wethouders voor, aldus lazen wij dezer dagen, om in samenwerking met de gemeenten Hoornaar en Hoog-Blokkland ten behoeve van de burgemeester dezer drie gemeenten een ambtswoning te bouwen. De betrokken magistraat sloeg dit aanbod evenwel van de hand en zeide als kapitein van het woningnood-schip, dit vaartuig als laatste te willen verlaten. Hij wees daarbij op het morele effect dat het zou hebben indien een ambtswoning een even groot volume zou krijgen als drie arbeiderswoningen. Voorts beschouwde hij de bouw voor de gemeentekas een zware last, omdat voor zulk een woning geen subsidie wordt verleend. De prachtige geste van deze burgervader krijgt des te meer betekenis indien men bedenkt, dat hij in een houten noodwoning is gehuisvest. Voorwaar een prachtig voorbeeld, dat wel zeer prettig aandoet in vergelijking tot de onteigeningsprocedures voor burgemeesterswoningen, waarvan Nederland helaas reeds af en toe getuige is geweest.

Begin

Naar de A.N.W.B. weet te melden, zullen binnenkort 27 onbewaakte overwegen van flikkerlichten worden voorzien. Het ligt in de bedoeling, nog dit jaar een tweede groep overwegen aan te wijzen, die voor een dergelijke beveiliging in aanmerking komen. Hierdoor zal dan het voorlopig vastgestelde aantal van 50 zijn bereikt. Ongetwijfeld is deze stap als een begin te waarden, doch haar betekenis wordt wel in ernstige mate verkleind, indien men bedenkt, dat er in Nederland in totaal nog 2000 spoorwegovergangen onbewaakt zijn. Dit aantal is werkelijk ontstellend groot en gezien de vele slachtoffers die zij nog steeds eisen, is het wel dringend gewenst dat het tempo ter beveiliging van de onbewaakte spoorwegovergangen in aanzienlijke mate wordt opgevoerd. Het gaat tenslotte om het belang van mensenslevens.

Uitersten

Het zal wel niemand hebben verbaasd toen de Amerikaanse Hoge Commissaris voor Duitsland, McCloy dezer dagen verklaarde, dat de Duitse communisten en de rechtse nationalist zich opmaken een accoord te sluiten om met Rusland samen te gaan, zodra een gunstige gelegenheid zich voordoet. „Er worden onophoudelijk en steeds meer pogingen in het werk gesteld om de twee uitersten — communisten en neo-nazi's — samen een rol te laten spelen”, aldus verklaarde McCloy. Nogmaals, verbazen doet ons dit alles niet. Communisme en fascisme zijn in wezen gelijk. Zij zijn beiden de vijanden van de democratie en al moge het fascisme dan zijn verslagen, het communisme is gaarne geneigd de oud nationaal-socialisten, niet alleen in Duitsland, maar ook in Ne-

derland, politiek onderdak te verlenen. Het negatieve element staat hierbij op de voorgrond, n.l. de anti-democratische instelling.

Deze ontwikkeling moge onze waakzaamheid verscherpen en de gedachten ver van ons afzetten, als zou de Duitse nederlaag ook een nederlaag betekenen van de anti-democratische wereldbeschouwing. Het gevaar is nog steeds acuut en waakzaamheid blijft geboden.

Verlichting

Bij herhaling hebben wij in ons blad de lans gebroken voor de middenstand, die tot dusverre steeds het kind van de rekening is geworden. Het is verheugend te kunnen constateren, dat het de regering eindelijk duidelijk is geworden in welke moeilijke positie de middenstand zich bevindt. Zo zal het vele middenstanders aangenaam hebben getroffen, dat het in de bedoeling van de regering ligt, de ondernemingsbelasting over het bedrijfskapitaal met ingang van het boekjaar 1948 te laten vervallen. De ondernemingsbelasting op de bedrijfsopbrengst zal geleidelijk worden afgeschaft, hetgeen voor particulieren, firma's en dergelijke een blijvende en welkome verlichting betekent. Voor de Naamloze Vennootschappen worden soortgelijke maatregelen overwogen, doch daartegenover staat, dat de vennootschapsbelasting zal stijgen. Worden de maatregelen inderdaad uitgevoerd, zoals ze nu op tafel liggen, dan zal de kleine zakenman hiervan ongetwijfeld kunnen profiteren, mits echter geen nieuwe belastingen, of verhogingen daarvan in het vooruitzicht worden gesteld. Wij mogen hopen, dat de regering dit laatste niet van plan is om aldus met de linkerhand te nemen wat zij met de rechterhand gaf. Het gaat hier om het levensbestaan van zeer velen, die, in vergelijking met andere bevolkingsgroepen toch al zeer veel te kort zijn gekomen.

Teveel

Wij vinden de benoeming van twee staatssecretarissen aan het Ministerie van Sociale Zaken teveel. Teveel enerzijds, omdat hierdoor bij een afnemende van het ambtenarenapparaat de top steeds sterker bezet wordt, anderzijds, omdat beide functionarissen hun eigenlijke functies, n.l. van Secretaris-Generaal van het Ministerie en Directeur-Generaal van de Volksgezondheid openhouden, in de derde plaats, omdat beide functionarissen het socialistische element in de Regering weer komen versterken. De heer Van Rhijn is lid van de Partij van de Arbeid, dr. Muntendam is wat men in de bezettingstijd noemde, sympathiserend. Als zoals verluidt, inderdaad mr. Joekes de zware taak van minister van Sociale Zaken niet aan kan en die indruk neemt bij ons, iedere keer als wij uit de handelingen van de Staten-Generaal kennis nemen van zijn wijze van verdedigen van wetsontwerpen, steeds toe, dan had hij moeten aftreden en zijn taak moeten overdragen aan mr. Van Rhijn, die door velen toch als de werkelijke minister wordt beschouwd. Wat er nu gebeurd is, achten wij bepaaldelijk niet gelukkig.

Onjuist

Dezer dagen bij de behandeling van het vraagstuk of in de aula van het Haagse Gemeentemuseum een filiaal van het Amsterdamse filmtheater de Uitkijk gevestigd zou worden, kwam ook de kwestie aan de orde, dat er een adres was ten gunste van de vestiging van de zijde van het Haags Cultureel Centrum, waarbij als twee belangrijke ondertekenaars fungeerden dr. Hulsker, hoofd van de afdeling Kunstzaken en mevr. Hefting, directrice van het Gemeentemuseum, die beide zeer veel hadden gedaan voor de voorbereiding, die, zoals algemeen bekend was, in aanmerking kwamen om als afgevaardigden van de gemeente benoemd te worden in de Commissie van Toezicht op dit theater. Wij achten deze handelwijze onjuist. Wij hadden het gezicht van de wethouder van Kunstzaken wel eens willen zien, als deze beide hoofdamttenaren tegen een voorstel van hem afkomstig een adres aan de Gemeenteraad hadden gericht. Daar zij dat vermoedelijk ook wel niet zullen doen, hebben zij zich ook te onthouden van het richten van een adres ten gunste van een voorstel van de wethouder, zelfs al zouden zij aannemen, dat de verdediging van de wethouder niet sterk genoeg zou zijn om zijn voorstel aangenomen te krijgen. De waarde van een dergelijke ondertekening, die alleen maar steun geeft aan een voorstel van hun directe chef, is naar onze mening dan ook te veronachtzamen.

N.V. Staaldraadkabel- en Herculestouwfabriek

voorheen

J. C. DEN HAAN

G O R I N C H E M

N.V.

W. A. HOEK'S

MACHINE- EN ZUURSTOFFABRIEK
Hoofdkantoor en Machinefabriek
te Schiedam.

Compressors voor alle gassen en ledere druk.
Installaties voor de bereiding van zuurstof, stikstof, enz.

N.V. BOELE'S

Scheepswerven en Machinefabriek

BOLNES

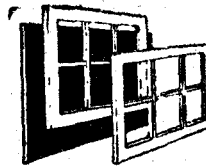
Nieuwbouw en reparatie

**DE ROTTERDAMSCH
DROOGDOK MIJ. N.V.**

GERESERVEERD

Plaatbakkerij „Zenith”, Gouda

vervaardigde reeds vele tegeltableaux, gedenkborder
en asbakken voor jubilea en bijzondere gebeurtenissen

RAMEN

IN TRILBETON

N.V. BETON- & PLATENFABRIEK

v.h. GEBRS. MYNLIFF

TELEFOON: 20559 - SLOETSTR. 6 - NYMEGEN

N.V. SCHEEPSWERVEN

„PIET HEIN”

BOLNES en PAPENDRECHT

DWARSELLINGEN 115 Meter

DROOGDOK 115 x 30 Meter

J. en K. SMIT'S

SCHEEPSWERVEN EN
MACHINEFABRIEKEN

KINDERDIJK

N.V. Nederlandsche
Caoutchouc- en Gutta-
Perchafabriek

v.h. Bakker & Zn.

Ridderkerk

• Technische
rubberartikelen

HAV BANK

Schiedam

LEVENSVERZEKERING

L. Smit & Zoon

KINDERDIJK

*Baggermateriaal
Zeesleepboten
Passagiersschepen
Machines
Motoren
Ketels*

N.V. Lijm- en
Gelatinefabriek

„Delft”

Fabrieksmerk
TWEE TORENS

Tel. 106-363 — Delft

AFDELINGSSECRETARISSEN:

Vraagt bij onze administratie de
tarieven voor extra-exemplaren van
ons weekblad, voor de verbreiding
van onze beginselen en voor het
werven van nieuwe abonné's.

DE INDONESISCHE KWESTIE

Een wederwoord aan Mr. P. J. Oud en diens repliek daarop

Jhr. mr. P. van Foreest te Lochem schrijft ons:

In het nummer van 29 December j.l. van dit weekblad is een uitvoerige en ongetwijfeld knappe uiteenzetting van de hand van Mr. P. J. Oud opgenomen, waarin deze opkomt tegen de kritiek, welke in de boezem der V.V.D. is gerezen tegen de houding, die door Kamer-fracties dezer partij en door Partijbestuur ten aanzien der politiek in verband met Indonesië is ingenomen.

Wanneer ik uit het zeer lange betoog van Mr. Oud de kernpunten tracht aan te halen, dan meen ik, dat als zodanig allereerst moet worden genoemd de verantwoordelijkheid voor het al of niet goedkeuren der R.T.C. bereikte eindresultaten. Hierbij ging het om een „entweder of” en de V.V.D.-fracties meenden deze resultaten te moeten aanvaarden, hoe zwaar deze beslissing ook viel. Daarnaast wordt betoogd, dat de P.v.d.A. en K.V.P. de verantwoordelijkheid voor de ontwikkeling, zoals deze zich tot de zomer van 1948 heeft voltrokken, ten volle moeten dragen. Terecht legt Mr. Oud de nadruk op het feit, dat Lingadjati- en Renvilleovereenkomsten tot stand kwamen onder kabinetten, welke uitsluitend de signatuur van P.v.d.A. en K.V.P. dragen. Ten slotte wordt door Mr. Oud betoogd, dat in de nieuwe Kabinetssamenstelling van 1948, waarin Mr. Stikker, een der meest prominente figuren uit de V.V.D., een sleutelpositie bekleedt, een waarborg mocht worden gezien voor het varen van een andere koers, dan die welke tot dusver was gevaren. Het verwijt, dat geen koersverandering plaats vond, wijst Mr. Oud met de meeste beslistheid af, daar volgens Mr. Oud deze veranderde koers duidelijk bleek op 18 December 1948 bij de inzet der tweede politieke actie en het beste bewijs dezer koersverandering was te putten uit de houding der z.g.n. rechtse oppositie, die zich in de vergadering der Tweede Kamer van 20 December 1948 unaniem achter de Regering schaarde. Toen echter (aldus nog steeds Mr. Oud) zijn de grote moeilijkheden begonnen. Het doel der actie werd niet bereikt. Het vormen van een Indonesische interim-regering met medewerking der federalen mislukte. De veiligheidsraad sprak zich uit in voor Nederland zeer ongunstige zin. Hinc illae lacrimae! Van daar alle ellende!

Tenslotte merkt Mr. Oud in het verband met het conflict-Sassen nog op, dat hij en zijne medelieden der V.V.D.-fractie van mening waren, dat Mr. Sassen een „va-banque politiek” wilde volgen, waarbij de hoogste belangen van het Koninkrijk op het spel werden gezet. Hiervoor kon de V.V.D.-fractie geen verantwoordelijkheid dragen.

In verband met de uiteenzettingen van Mr. Oud moge ik het volgende te berde brengen. Natuurlijk wordt door iedereen erkend, dat de V.V.D. niet verantwoordelijk is voor de accoorden van Lingadjati en Renville en voor het stopzetten van de eerste politieke actie in Augustus 1947. Zij krijgt eerst de volle verantwoordelijkheid mede te dragen met het optreden van Mr. Stikker als exponent van de V.V.D. in het kabinet Drees in Juli 1948. Daarna zou dan het roer zijn omgelegd. overeenkomstig de toezeggingen bij de verkiezingen, getuige de tweede politieke actie.

Tot zover aanvaard ik het betoog van Mr. Oud. Nu echter de gebeurtenissen daarna. Eerst de stopzetting der actie en het aftreden van Minister Sassen. Dit laatste zou zijn geschied, omdat de Heer Sassen voor zijn politiek geen eestemmgheid in het Kabinet kon verwerven. Aan zijn politiek op internationaal plan wilde hij een voorwaarde verbinden en wel deze, dat indien zijn denkbeelden niet werden aanvaard, Nederland Indonesië zou abandonneren. Dit achtten Mr. Oud en zijn medelieden der V.V.

D.-fractie een „va banque politiek”, waarbij de hoogste belangen van het land op het spel werden gezet. Van het feit, dat de Regering nimmer een afdoende verklaring van het aftreden van Minister Sassen gaf, rept echter Mr. Oud niet. De heer Welter heeft hierover in de Kamer licht trachten te geven. De heer Sassen ging heen, omdat de verdere leden van het Kabinet, dus ook de heer Stikker, zijn standpunt niet wilden aanvaarden, dat de op 23 Januari 1949 door de Veiligheidsraad genomen resolutie voor ons onaanvaardbaar was en dat wij derhalve een eind moesten maken aan de onduidbaar geworden inmenging van genoemd College in onze binnenlandse aangelegenheden. Tegelijkertijd, zo was het plan van de heer Sassen, zouden wij met Amerika in overleg moeten treden over samenwerking op politiek, economisch en militair gebied, waarbij wij aan Amerika vergaande toezeggingen zouden doen, onder voorwaarde van vrije hand voor ons in Indië. Indien de Verenigde Staten onverhoopt niet bereid zouden zijn tot samenwerking, dan zouden wij hen moeten doen weten, dat wij niet in staat zouden zijn rust en orde in Indië te herstellen en dat wij in dat geval zouden moeten overwegen Indië te abandonneren. Op dit laatste, geheel subsidair gestelde punt (dus het overwegen van abandonneren bij verder dwarsdrijven van buitenlandse invloeden) legde Minister Drees de nadruk, evenals Mr. Oud dit thans doet, zonder vermelding van de beide hoofdpunten waarom het ging, n.l. afwijzing van de inmenging van de Veiligheidsraad en overleg met Amerika. Op de doof de heer Welter in de Kamer gegeven uiteenzetting omtrent de oorzaak van het conflict Sassen heeft de Regering niet gereageerd, hetgeen als een bewijs mag gelden, dat 's heren Welters verklaringen juist waren.

Ook Mr. Oud moet de verklaringen van de heer Welter kennen en ik vraag mij af, of hij deze niet juist acht. *)

Na het stopzetten der tweede politieke actie en het aftreden van Minister Sassen is de V.V.D. de Regeringspolitiek in alle opzichten blijven steunen. De V.V.D. is aansprakelijk voor het van Royen-Rum accoord van 7 Mei 1949 en voor de aanvullende accoorden van Juni van dat jaar, waardoor de nederlaag, welke het eerstgenoemde accoord betekende, werd geaccentueerd en waardoor de grondslagen werden gelegd voor de R.T.C. en waardoor het kader daarvoor feitelijk werd vastgelegd.

Weliswaar heeft de heer Oud in de Kamer ernstige kritiek geuit op het accoord van 22 Juni, maar consequenties aan zijn betoog heeft hij, noch iemand van zijn fractie-gelovenden, daaruit getrokken. Uit een ander volgt, dat de V.V.D. volledig aansprakelijk is voor de ontwikkeling der gebeurtenissen na 7 Mei 1949 en voor de resultaten der R.T.C. Nu het beroep van de heer Oud op de binnenlandse politieke verhoudingen, die het onmogelijk maakten politieke consequenties te trekken uit zijn scherpe kritiek. Ik vraag mij af, of het Nederlandse volk zo diep is gezonken, dat onder omstandigheden, waarbij het bestaan van het Koninkrijk en de bestaansmogelijkheden

*) Hoewel dit in verband met de uiteenzetting van Mr. Oud niet ter zake doet, mag zeker de vraag worden gesteld, of — nu wij ten aanzien van Indonesië, politiek gesproken, praktisch hebben geabdiceerd — de voorwaarden waaronder aldaar door ons met redelijke resultaten kan worden gewerkt, niet zullen ophouden te bestaan en dus na politieke abandonnering ook niet economische abandonnering moet volgen. Men denke slechts aan mogelijke maatregelen op belasting, sociaal en monetair gebied. Dat geen enkele werkelijke garantie voor onze enorme economische belangen werd verkregen is wel het toppunt van hetgeen door onze R.T.C. onderhandelaren is bereikt.

van een groot deel van dit volk (zowel als die van de volkeren van Indonesië) op het spel staan, dat onder dergelijke omstandigheden het Nederlandse volk niet in staat zou zijn deze consequenties onder de ogen te zien en tot een oplossing te brengen. De heer Oud volgt hier een redenering, welke typerend is voor een politicus, die slechts oog heeft voor partij-verhoudingen en niet daarover heen ziet naar de blijvende belangen van land en volk. De democratie, zoals wij deze kennen, wordt door een opvatting als die van de heer Oud wel in hoge mate gediskwalificeerd.

In verband met de grote verantwoordelijkheid der V.V.D. kamerleden bij de beslissing over voor of tegen de resultaten der R.T.C. beroept de heer Oud zich nog op de uitlatingen van de heer Meyerink, die hij zelfs woordelijk aanhaalt. Volledig is deze aanhaling begripelijkwijjs niet, en wanneer men bladz. 863 e.v. der Handelingen van de Tweede Kamer naslaat moet men noodzakelijk concluderen, dat het betoog van de heer Meyerink niet de strekking had, om — zoals mr. Oud het doet voorkomen — te betogen, dat de verwerping der resultaten van de R.T.C. chaos ten gevolge zou hebben, waaruit Mr. Oud de conclusie trekt, dat het onverantwoordelijk zou zijn aan het verwekken van dergelijke chaos mede te werken. Uit de tekst van de rede des heren Meyerink blijkt, dat hij meende, dat zowel aanneming als verwerping der R.T.C. tot funeste gevolgen zou voeren. Daarom — aldus de heer Meyerink moest Nederland „terugvallen op zijne eigen verantwoordelijkheid”. Hier volgt letterlijk de betreffende passage uit de rede van de heer Meyerink:

„Ik zie geen andere oplossing, dan dat de Nederlandse Regering, op haar roeping en haar verantwoordelijkheid terugvalt en zegt: „wij zitten in een dilemma, wij zitten in een dwangpositie; aan beide zijden liggen grote gevaren. Wij kunnen deze niet beoordelen, want wij zijn geen profeten. Wij kunnen niet voorzien, wat er morgen gebeurt en dan hebben wij niets anders te doen dan terug te vallen op onze roeping en verantwoordelijkheid als overheid

„vanwege het inzicht, dat wij in deze situatie hebben in de taak, die op ons rust als Overheid, om met de middelen waarover wij beschikken, te zorgen voor herstel van die orde en rust.”

De quaestie, zoals deze na beëindiging der R.T.C. voor de Kamer lag, was aldus: aanneming of verwerping met in beide gevallen chaos. Het ging niet om de keus tussen aanneming der resultaten van de R.T.C. met goede kans op handhaving van rust en orde of verwerping met als zeker gevolg chaos. Behalve de heer Meyerink hebben ook de heren Schouten, Gerbrandy en Welter dit in de Kamer aldus doen uitkomen. Met wat hij uit de rede van de heer Meyerink aanhaalde, kan Mr. Oud m.i. het door hem gestelde mischien bewijzen. Maar uit hetgeen ik hierboven uit de rede van de heer Meyerink aanhaalde blijkt naar mijn mening, dat het bewijs van de heer Oud geen steek houdt.

Ten slotte nog dit. De meeste schuld aan hetgeen gebeurde en aan hetgeen zich thans afspeelt, treft de K.V.P. Zij was echter gebonden aan haar politiek uit het verleden en het erkennen van ongelijk op het laatste ogenblik is niet gemakkelijk. Anders stond het met de V.V.D. Voor de politiek in het verleden droeg zij geen verantwoordelijkheid, neen nog sterker, zij had deze politiek zelfs krachtig bestreden. Ik laat aan ieder over voor zichzelf te beslissen of het laatste, door mij bedoelde, betoog van Mr. Oud hem (voor zover dit nodig was) de overtuiging gaf, dat — al of niet door toedoen der V.V.D. — een andere koers werd gevaren, dat het roer werd omgegooid. Bij mij is deze overtuiging nog steeds afwezig. Ik blijf van mening dat de oude politiek van orde, contre-ordre met als onvermijdelijk gevolg désordre met goedkeuring van Minister Stikker en van de V.V.D. (of „n'en déplaise Mr. Stikker en de V.V.D.?”) evenals onder vorige kabinetten onveranderd is voortgezet.

Nog dit! Mr. Oud stelt in zijn betoog de vraag aan de heer Romme,

(Vervolg op pag. 8)

PARLEMENTAIRE FLITSEN

(Vervolg van pag. 2).

Indien de samenstelling van 't personeel daartoe aanleiding geeft — bijv. doordat een flink deel niet georganiseerd is — kunnen echter eveneens andere kandidatenlijsten worden ingediend. Dit laatste nu was bedoelde paladijnen eigenlijk een doorn in het oog. Zij wilden in feite een monopolie-positie voor de vakbonden, waartegen de heer Korthals uiteraard met kracht is opgekomen. In het Vrije Volk was zelfs geschreven, dat, wanneer in een onderneming geen of vrijwel geen georganiseerd waren, er dan maar geen

heer Stapelkamp (A.R.), dacht ook al in deze richting.

Minister Jockes had reeds bij de schriftelijke voorbereiding van het ontwerp zich krachtig tegen dit monopolistische vakbondstreden verzet en hij had uitgesproken, dat, wanneer met een amendement in deze richting zou worden gekomen (zijn partijgenoot Van den Born had dit in overweging), hij dit waarschijnlijk onaanvaardbaar zou moeten verklaren. Het betreft hier trouwens niet alleen de ongeorganiseerden, maar er zijn ook werknemers georganiseerd in kleinere, niet bij de drie grote vakcentrallen aangesloten bonden en ook die zouden op deze wijze zijn buitengesloten. De heer Korthals heeft zich met succes verzet tegen de uit de Kamer ondernomen pogingen om in feite de ongeorganiseerden toch nog weg te drukken en hij heeft bereikt, dat de minister hem een geruststellende verklaring heeft gegeven.

De grove onjuistheid, dat de ondernemingsraden niet een werkelijke vertegenwoordiging van het gehele personeel zouden zijn geworden, is aldus gelukkig voorkomen. Was het anders gelopen, dan zou het wel eens heel moeilijk voor onze fractie geweest kunnen zijn, haar stem nog aan het ontwerp te geven!

STAPELKAMP

..... o, monopolie

ondernemingsraden moesten komen! Maar het waren niet alleen de socialisten, die er zo over dachten, ook de heer Kikkert (C.H.), van het Christelijk Nationaal Vakverbond sprak dat onomwonden uit en de

„Daar liggen de grootste mogelijkheden”

Leest deze leerzame brief uit Amerika!

De grote warenhuizen Sears, Roebuck and Co. te Philadelphia, lezen blijkbaar ons blad. De directie zond aan Elka Schrijver, onze medewerker, een brief naar aanleiding van een harer artikelen, waarvan wij de vertaling hier laten volgen, omdat wij geloven dat zij onze lezers zal interesseren.

Ik denk dat U een exemplaar van onze catalogus hebt ontvangen, omdat ik, bij wijze van proef, catalogi heb verzonden aan een aantal lezers van Time International. Wij waren er ons van de aanvang af van bewust dat het verzenden van catalogi aan individuele inwoners van een bepaald land geen verkoop ten gevolge zou hebben, aangezien alleen importeurs, groot-handelaren en winkeliers over dollars kunnen beschikken.

In de vierde paragraaf van Uw brief stelt U twee vragen voor de beantwoording waarvan onderzoekingen worden verricht die vele, vele duizenden dollars kosten. In antwoord op de eerste vraag, „hoe is het mogelijk dat wij, in Amerika, zo goedkoop kunnen verkopen?” kan ik alleen maar zeggen: massaproductie en lage productiekosten per eenheid, is het antwoord. De grote besparing op productiekosten kan gemaakt worden daar, waar de Amerikaanse fabrikant voordeliger kan werken dan de Nederlandse — alleen op bepaalde gebieden, natuurlijk. Wij zijn er zeker niet beter aan toe wat verkoopskosten betreft. En dan komt er nog iets bij: onze winstmarge is zonder twijfel kleiner vanwege de grotere omzet bij een groter publiek.

In antwoord op de tweede vraag „hoe, gezien de vele moeilijkheden, kunnen fabrikanten in Holland naar de Verenigde Staten exporteren?” Er zijn op het ogenblik ver-

schillende Amerikaanse missies in Europa, o.a. Mr. Kauffman van Gimbel Brothers uit Philadelphia, die trachten voor dit probleem een oplossing te vinden. Mijn eigen mening is dat de Europese fabrikant, omdat zijn prijzen hoger liggen dan de onze, ofwel een geheel nieuw artikel moet maken ofwel een „kwaliteits-behoefte” in de beste Amerikaanse winkels moet scheppen. Er is vraag naar geïmporteerde kleding. De mensen zijn bereid om er veel geld voor uit te geven, vooral wanneer het met de hand gemaakte goederen betreft. Maar dan moeten deze ook een apart cachet hebben, zodat de trotse Amerikaanse koper kan zeggen „dit is in Holland gemaakt!”

Wij zijn net zulke mensen als U in Europa. In Amerika staat het vast dat van twee gelijke artikelen het ene, als het behoorlijk verpakt is, goed van kleur is en prettig aandoet, bijzonder goed verkocht kan worden, terwijl het andere, als het minder smakelijk is opgediend, een volkomen mislukking kan blijken te zijn. Onze kooplieden hameren er voortdurend op dat de Europeanen, willen zij de Amerikaanse markten veroveren, hun waren op een andere manier moeten verpakken dan wij zelf.

Wat de gewone, goed ingevoerde artikelen betreft, zullen de mensen in Europa een zware concurrentie onder vinden. Maar op bepaalde gebieden, waar kwaliteit en „de charme van de oude wereld” in de eerste plaats de keuze beïnvloeden, daar liggen de grootste mogelijkheden. Het lag niet

in mijn bedoeling U zo uitvoerig te schrijven en ik heb ook niet alle zijden van het vraagstuk belicht. Om dat te doen zou ik er de Amerikaanse invoerrechten, Amerikaanse douane-bepalingen en nog verschillende andere factoren bij moeten halen.

Ik zelf ben exporteur, maar ik ben er mij zeer goed van bewust, dat mijn toekomst afhankelijk is van het succes van de Europeanen met betrekking tot de invoer van hun producten in de Verenigde Staten.

Het woordenboek

Mevrouw Fortanier-De Wit heeft aan de Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen de volgende vragen gesteld:

1. Is het juist, dat een van de inspecteurs van het v.h.m.o. in een rondschrijven aan de scholen in zijn inspectie heeft medegedeeld, dat een verandering van het eindexamen H.B.S.-A in voorbereiding is, waardoor bij de zakelijke opgave voor de vreemde talen het gebruik van een woordenboek zal worden toegestaan?

2. Indien deze vraag bevestigend wordt beantwoord, stelt de Minister zich dan voor deze regeling te doen gelden voor de H.B.S.-A-examens van deze zomer?

3. Heeft de Minister bij de voorbereiding van bovengenoemde maatregel de lerarenorganisaties en andere deskundigen gehoord?

4. Indien dit niet is gebeurd, is de Minister dan bereid dit alsnog te doen?

Komt naar Woudschoten!

Namens de Vereniging van Staten- en Raadsleden V.V.D. schrijft men ons:

Ongetwijfeld leeft bij de deelnemers aan de belangrijke en zeer geslaagde Studie-conferentie over gemeente-politiek, welke in M-i van het vorig jaar te Amersfoort gehouden werd, een aangename herinnering voort aan de beide dagen, die zij aldaar tezamen doorbrachten. De enige reden, waarvoor deze conferentie wellicht niet volkomen aan ieders wens voldeed, was gelegen in het feit, dat het aantal deelnemers de verwachtingen verre overtrof, zodat de plaatsruimte nauwelijks voldoende was. Door deze ervaring geleerd hebben wij, toen wij besloten dit jaar wederom een Studie-conferentie te houden, onze keuze laten vallen op het conferentie-oord „Woudschoten” te Zeist, alwaar een ruimere zaal beschikbaar zal zijn, terwijl ook voor het logies de accommodatie aanmerkelijk beter is.

Waarschijnlijk zal voor alle deelnemers gelegenheid bestaan in „Woudschoten” te overnachten. Er zijn slaapkamers voor 1, 2 en 3 personen en verder een aantal slaapzalen. Vanzelfsprekend heeft men bij spoedige aanmelding meer kans in een kleine kamer te worden ondergebracht!

Voor de leden van de Vereniging van Staten- en Raadsleden zullen de kosten van verblijf en logies in „Woudschoten” bij tijdige aanmelding voor rekening van de Vereniging worden genomen.

Niet-leden van de Vereniging, die eveneens van harte welkom zijn, zullen indien zij zich vóór 1 Maart a.s. aanmelden, slechts een gedeelte van de kostprijs behoeven te betalen, te weten voor logies en maaltijden f 3,— p.p., over te schrijven op postgiro no. 68500, ten name van R. Mees & Zonen te 's-Gravenhage, onder vermelding: Studie-conferentie Woudschoten van de Vereniging van Staten- en Raadsleden.

Leden en niet-leden van de Vereniging, die zich na 1 Maart a.s. aanmelden, zullen, voor zover nog plaats beschikbaar is, de kosten van verblijf en logies geheel voor eigen rekening dienen te nemen.

Agenda:

ZATERDAG 11 MAART

16.00 uur: Opening door de Conferentie-leider.

16.15 uur: „Het Liberalisme als redder in deze tijd”

Spreker:

Dr. P. H. Ritter Jr.,

Hoofdredacteur van het vroegere Liberale Weekblad.

Gemeenschappelijke avondmaaltijd.

20.00 uur: „De positie van de Eerste Kamer in ons Staatsbestel”

Inleiders:

Mr. H. Fortuin,

Secretaris van de Kamer van Koophandel en Fabrieken te Amsterdam

en

Mr. N. J. C. M. Kappeyne van de Coppello,

oud-lid van de Provinciale Staten van Utrecht.

Na deze inleidingen zal over dit onderwerp een gedachtenwisseling gehouden worden.

ZONDAG 12 MAART

9.15 uur: **Morgenwijding**

door

Ds. G. W. B. A. Thoden van Velzen,

predikant van de Nederl. Protestanten Bond te Zeist.

10.00 uur: „De provincie en gemeente- en waterschapsbesturen”

Inleider:

Prof. Mr. D. Simons,

buitengewoon hoogleraar aan de Nederl. Economische Hogeschool te Rotterdam.

11.30 uur: „De taak van de Provincie”

Spreker:

de heer A. Schouten,

lid van de Provinciale Staten van Gelderland en Wethouder van Culemborg.

Gemeenschappelijke koffiemaaltijd.

14.00 uur: „De Provincie en het platteland”

Inleider:

de heer K. L. Gaaikema Schuiringa,

lid van de Provinciale Staten van Groningen en Wethouder van Haren.

15.00 uur: „De V.V.D. en de neutraliteit”

Spreker:

de heer J. van Mourik,

hoofd van de leerschool Haags Genootschap tot verdediging van de Christelijke Godsdienst en medewerker aan het Weekblad „Vrijheid en Democratie”.

± 16.00 uur: Sluiting.

Na de inleidingen zal gelegenheid bestaan tot het stellen van vragen.

Vervoer: Van het station Utrecht af bestaat een busverbinding met „Woudschoten” (de Veenendaalse bus van de fa. Wed. A. W. de Haas, welke is gestationneerd recht tegenover het station Utrecht). Deze bussen vertrekken een kwartier vóór en na het hele uur uit Utrecht en hebben bij net conferentie-oord „Woudschoten” een halteplaats. Duur van de rit plm. een half uur. Voor extra-bussen zal worden zorg gedragen.

Staatsarmenzorg voor kleine zelfstandigen

Kinderbijslag voor kleine zelfstandigen betekent in wezen proletarisatie van deze groep

DE WEG NAAR COLLECTIVISME

Kort voor de Kerstdagen heeft minister Joekes in de Tweede Kamer medegedeeld, dat het in het voornemen der Regering ligt een kinderbijslag in te voeren voor de gezinnen der kleine zelfstandigen, te beginnen met het derde kind. Er bestaat een dubbele reden reeds thans aan deze aanleggenheid enige aandacht te wijden. In de eerste plaats dat men in Nederland niet slechts ver afgedwaald is van de goede economische denkbeelden maar eveneens dat men — getuige ook de behandeling der P.B.O. — blijkbaar niet van plan is van zijn dwaalweg terug te keren, doch integendeel, daarop verder voortgaat. Bovendien is het zaak dat goedgelovige zielen, die menen dat er nu eindelijk iets voor de middenstand gaat gebeuren, van deze illusie bevrijd worden en leren inzien dat wat hier voorgesteld wordt in wezen een geraffineerde poging tot socialisatie of proletarisatie van de middenstand is.

Bij onze beschouwing moet voorop staan dat de kleine zelfstandige een ondernemer en géén arbeider is. Hij is risicodrager, hij heeft de vrijheid met de daaraan verbonden voor- en nadelen verkozen, boven de positie van werknemer. Hij geniet geen loon, maar ondernemersinkomen. Dit wordt bepaald door de hoogte van de prijzen, die op hun beurt bepaald worden door de markt en niet door philanthropische overwegingen. Dit is nu eenmaal een consequentie die de zelfstandige op straffe van verlies van zijn zelfstandigheid heeft te aanvaarden. Nu kunnen er omstandigheden zijn, die de Overheid nopen jegens een bepaalde bevolkingsgroep, dus eventueel ook jegens de kleine zelfstandigen, tijdelijk een of andere vorm van bedeling toe te passen. Maar dit moet dan scherp onderscheiden worden van een „recht” op kinderbijslag. Want dit recht is inderdaad niet aanwezig. Tenzij men de kleine zelfstandige beschouwt als arbeider in dienst van „de gemeenschap”.

Minister Joekes heeft in de Tweede Kamer terecht vastgesteld, dat in de kringen van vele kleine zelfstandigen de nood zo hoog is gestegen, dat niet langer met het verlenen van hulp mag worden gewacht. Doch hoe is deze nood ontstaan? Zonder enige twijfel door de prijzen- en belastingpolitiek waardoor de Overheid vele middenstanders tot wanhoop heeft gebracht. Thans gaat deze zelfde Overheid met instandhouding van de factoren die de nood veroorzaken en nog veroorzaken de gevolgen bestrijden.

Dit herinnert onwillekeurig aan de politiek, gevolgd met betrekking tot de grote ondernemingen, welke wij reeds eerder in dit blad aan de kaak mochten stellen. Wij bedoelen die politiek, die bestaat in het eerst fiscaal uitmergelen en daarna „hulp” bieden door middel van de Herstellenbank, die zich aandelenpakketten wil verwerven. Deze „hulp” betekent, evenals de Kinderbijslag aan kleine zelfstandigen in wezen socialisatie.

De kinderbijslag die komende is en door de Staat (lees: belastingbetalers) betaald wordt, is een schijnbaar sociale, doch in wezen socialistische maatregel, die de zelfstandige zijn zelfstandigheid ontrouft en hem in handen van het economisch totalitarisme speelt.

Hier is ten volle toepasselijk wat prof. Röpke in één zijner jongste geschriften zegt: „Iedere onafhankelijke ambachtsman, winkelier, handelaar of ondernemer, die verdwijnt, betekent een stap verder op de weg naar proletarisatie en het collectivisme”.

De kinderbijslag voor kleine zelfstandigen is in wezen een typische maatregel tot inkomensnivellering, met alle principiële bezwaren daaraan verbonden en de schadelijke gevolgen in de praktijk, zoals wij die uit onze door nationaal socialistische ingevoerde en „progressieven” geperfectioneerde belastingpolitiek sedert 1941 kennen.

Ook wij zijn van mening, dat er wat gedaan moet worden. Doch van de nood der kleine zelfstandigen mogen wij in geen geval een „deugd” maken door deze als hefboom voor de socialisatie te gebruiken. Integendeel; de grootste hulp die men in het algemeen en de middenstanders in het bijzonder kan verlenen bestaat in het naar vermogen liquideren van de oorzaken waaruit de nood geboren is, dat is

concreet gezegd van de socialistische economische politiek.

Wij menen dat er al dadelijk flink geholpen zou kunnen worden door afschaffing van de Ondernemingsbelasting, althans voor de kleine zelfstandigen. Deze maatregel heeft tot voordeel, zulks in tegenstelling tot de Kinderbijslag, dat er geen enkele ambtenaar extra nodig is. Voorts zou men voor de kleine zelfstandigen niet onaanzienlijke bedragen kunnen besparen door opheffing der vakgroepen, organen ener tota-

Het gaat om de vergelijking zelf

(Ingezonden).

Bij deze moge ik mij met enige opmerkingen tot U wenden naar aanleiding van het artikelje „Politeia” in Uw blad van 13 Januari 1950. Het stemt tot voldoening dat ook van V.V.D.-zijde het optreden van de minister tegen de socialistische studentenvereniging „Politeia” wordt gelaakt.

Daaraan wordt echter het verwijt aan het adres van de socialistische verbonden, dat deze zich slechts zouden verzetten tegen vrijheidsbeperking, zolang het hun eigen belangen betreft. Deze opmerking heeft dan betrekking op de verboden bijeenkomst van het Nationaal Jongeren Verbond in het Kurhaus.

Het is de vraag of de houding van: „wat wij nu ten bate van jullie zeggen, hebben jullie verzuimd toen het ons betrof”, de waarde van het betoogde verhoogt. Zo iets wekt zo gauw de schijn van de hand boven het hoofd houden om tegelijkertijd een schop te kunnen geven. Maar hier wil ik verder niet op ingaan. Het gaat om de vergelijking zelf.

Het Nationaal Jongeren Verbond heeft niet bepaald mijn sympathie. Dat neemt niet weg dat ook voor deze vereniging dezelfde vrijheidsrechten gelden, die voor andere, in casu „Politeia” worden opgeëist. Maar een vergelijking tussen deze twee gevallen acht ik volkomen onjuist. In Bentveld ging het om een wezenlijke aantasting van het recht op vrije meningsuiting: politietoezicht c.q. censuur op wat de pers mocht publiceren. Daar was bij het Nationaal Jongeren Verbond geen sprake van. Slechts achtte men de plaats ongewenst en toen dan ook een andere gelegenheid werd gevonden, werd geen

Wat anderen zeggen

litaire economische politiek. Misschien ware hier naast te overwegen bepaalde faciliteiten op het gebied der belastingpolitiek. Daar een krachtige onafhankelijke middenstand, zoals Socrates reeds leerde, voorwaarde is voor het bestaan ener ware democratie (en de praktijk heeft hem wel in het gelijk gesteld) ware het verlenen van zekere faciliteiten aan de middenstanders als maatregel in het algemeen belang stellig verantwoord. Zo zou men kunnen overwegen eventuele loonsverhogingen te laten doorberekenen. Het is tragi-komisch dat dezelfde Minister die thans zo begaan is met het lot der kleine zelfstandigen, in November 1948 hun niet toestond „de gulden van Joekes” door te berekenen, waardoor de last van deze sociale maatregel in belangrijke mate juist op deze groep kwam te drukken, die men thans als object van armenzorg gaat gebruiken. Waarlijk er zijn voor wie de kleine zelfstandigen wil helpen mogelijkheden te over, die groter worden naarmate men zich verder van de socialistische dogma verwijderd.

(Mr. A. Zeegers, in
De Financiële Koerier.)

De Piorun was er bij!

(Ingezonden.)

In nummer 94 van Uw blad van 27 Januari las ik het verhaal van Dr. K. Landsberg „De Zeeslag in de Atlantische Oceaan” geschreven naar aanleiding van het boek „The Bismarck Episode” door Captain Russel Grenfell.

Op zich zelf een mooi verhaal, maar ... iets zou ik er toch op willen merken. Eén feit wordt er volkomen in genegeerd — namelijk de deelname van de Poolse Marine; een daad waar deze Marine trots op kan zijn. En met recht, want de Poolse torpedojager „Piorun” was het die de „Bismarck” het eerst ontdekte en aanviel.

Als bewijs hiervan volgt een officieel communiqué van de Britse Admiraliteit van 8 Juni 1941 uit een verzameling van documenten genaamd: „It Speaks for Itself; What British War Leaders Said About the Polish Armed Forces 1939-1946”. Thans zijn bijzonderheden bekend omtrent de zeer dappere en doeltreffende deelname van de Poolse torpedojager „Piorun”, Commandant E. Plawski, gedurende de torpedojagers fase van de operatie's tegen de „Bismarck”. De „Piorun” behoorde bij het eskader van Captain P. L. Vian, D.S.O., R.N. Het was de „Piorun” die het eerst de „Bismarck” ontdekte kort na 10.30 in de nacht van 20 Mei. De „Piorun” ging voort de vijand in te sluiten na de eerste ontdekking en kwam onder zwaar vuur van „Bismarck's” zwaarste en secundaire bewapening. Het was te danken aan de bekwame leiding van de commanderende officier van de „Piorun”, dat zij geen averij of doden en gewonden hadden te betreuren. De „Piorun” zelf verbond de „Bismarck” met vuur op de meest moedige manier. Het volgende bericht kwam van Captain Vian tot de „Piorun”: „Wij wensen u geluk, dat uw schip het eerste was van ons eskader dat de vijand ontdekte. Ik hoop, dat u volgende keer met mij zult zijn wanneer ik tot actie overga”.

De kapitein van de „Piorun” antwoordde: „Wij zijn trots, dat wij in uw eskader zijn geweest en het zal de grootste eer voor ons zijn, in actie te gaan onder uw commando tegen de „Tirpitz”.

BILLY STRENK,
Vlissingen.

op een vernieuwde geestesgesteldheid mag beroemen!

L. RAZOUX SCHULTZ

De schrijver van het betrokken stukje tekent hierbij het volgende aan:

Met alle waardering voor de schrijver, kunnen wij het toch niet met hem eens zijn. Hij voelt zelf wel, hoe zwak zijn betoog is, dat van socialistische zijde ten opzichte van de vergadering van het Nationaal Jongeren Verbond geen bezwaar is gemaakt tegen zaalafdriving en detournement de pouvoir, dat de Regering meende te moeten toepassen met betrekking tot het Kurhaus. Wij prijzen ons gelukkig, dat wij deze zaken kunnen bezien uit een algemeen, breed en liberaal standpunt en dus kunnen opkomen zowel voor een fout optreden van de zijde van de Overheid tegen het N.J.V. als tegen Politeia. Daarvan hebben wij in de socialistische pers tot dusverre nooit iets kunnen bespeuren en dat is naar onze mening dan ook de zwakte, waaraan de P.v.d.A. mank gaat.

De conclusie, die de geachte inzender dan ook trekt, is geheel fout. De V.V.D. als hoeder van de liberale, de vrijzinnige beginselen bij uitstek, zet met opkomen voor vrijheid van vergadering en het afkeuren van beletselen de beste tradities voort; de Partij van de Arbeid daarentegen schijnt, als het niet haar zelf of geestverwante organisaties als Politeia betreft, ten enenmale vergeten te zijn, hoe de S.D. A.P. vroeger protesteerde tegen zaalafdriving. Als dat de vernieuwde geestesgesteldheid is, waarop de P.v.d.A. zich beroemt, dan kunnen wij haar daarmee geen geluk wensen. — D.

enkele beperking van meningsuiting of verbreiding van het gezegde in de pers, opgelegd.

Men kan deze kwestie niet alleen vanuit het „vrijheidsbeginsel” beschouwen, maar ook vanuit het standpunt van hoffelijkheid. Wat in de zaak Politeia plaats vond getuigde van zeer weinig hoffelijkheid tegenover buitenlandse gasten, het was zelfs een belediging. Hetzelfde geldt voor het gebeurde in Scheveningen: op een plaats waar Indonesische gasten vertoeven (hoe men hen ook beoordeelt moge, het waren gasten) een bijeenkomst organiseren, waarop weinig vleiende dingen over deze gasten zouden worden gezegd, geeft evenmin blijk van tact of stijl; ook provoceren is een vorm van vrijheidsbeperking!

Het socialistische zwijgen in het ene en critiseren in het andere geval, is daarom nog niet zo tegenstrijdig.

Tenslotte moge ik U het „Indies memorandum” van Eduard du Perron aanbevelen. Wanneer ik dat boek nog eens doorblader, tref ik er het relaas in aan van een bijeenkomst van Indonesiërs, welke de schrijver bijwoonde. Wij lezen daar van een politie-functionaris die tussen beide kwam toen een gedicht van mogelijk gevaarlijke strekking werd voorgedragen.

Dat was in het oude Nederlands-Indië. Het geheel vertoont veel gelijkens met het geval „Politeia”. In die tijd werd kritiek op zulk een gebeurtenis beschouwd als rooie losvan-Holland propaganda. Dat heden, in 1950, een liberaal blad kritiek uitoefent op een analoog voorval, is verheugend. Het bewijst dat niet alleen de Partij van de Arbeid zich

De Indonesische kwestie

(Vervolg van pag. 5)

of deze (gezien zijn uitsluiting in de Partijraad) met V.V.D. en C.H.U. een nieuw kabinet had willen vormen, waarbij dus ook op medewerking der anti-revolutionairen had moeten zijn gerekend.

Mag ik een vraag stellen aan Mr. Oud? Heeft deze ooit ook maar overwogen om met medewerking van K.V.P., Anti-revolutionairen, C.H.U. en V.V.D. een nieuwe Regering te vormen? Zoals het thans liep was het einde van alles, dat ook de V.V.D. voor de resultaten der R.T.C. moest stemmen, omdat dit nu eenmaal niet anders kon, terwijl bijna niemand in deze resultaten veel goeds zag. Tot nu toe was het met de politiek ten aanzien van Indië steeds berg-af gegaan. Zou het optreden ener nieuwe Regering, in Januari 1949 steunende op een overgrote meerderheid in de Kamers niet tot andere en betere uitkomsten hebben geleid? Zoals het thans ging meen ik, dat onze democratie haar zwakste zijde heeft bloot gegeven, de zijde die door Jewkes in zijn werk „Ordeal by Planning” zo juist is getekend met de woorden:

„This difficulty, of course, confronts all democratic communities.... At what point, it has to be asked, should we dig in our heels and declare that further infiltration, however minor, will be resisted? It is this dilemma which creates the class of appeasers. For the habits of compromise, of empiricism, of tolerance and of openmindedness which alone make a free society possible are just the habits which render the democrat an almost sitting target for his opponent”.

Aan het einde van zijn betoog haalt Mr. Oud een passage aan uit een rede, welke dertig jaren geleden door de Minister van Koloniën, Idenburg, werd gehouden bij het standbeeld van Coen te Hoorn. Idenburg wees er op, dat onze huidige taak een andere is dan die van Coen, een taak, waartoe ook nodig is de „goede courage”, waarvan Coen getuigde, nl. de taak van materiële, intellectuele en politieke verheffing van Indië. Het woord van Idenburg geldt in nog versterkte mate voor onze tijd volgens Mr. Oud. Maar ik waag het, mijzelf in gemoede af te vragen of een Regent als Idenburg zich gesteld zou hebben achter de gang van zaken zoals deze zich in het laatste jaar (en in de laatste jaren) heeft afgespeeld. Ik vraag mij af, of niet juist de „goede courage” zeer speciaal in het onderhavige geval van Indonesië aan onze „appeasers” heeft ontbroken.

Mr. Oud tekent hierbij het volgende aan:

Bovenstaande uiteenzetting van de heer Van Foreest moge mij aanleiding geven tot enkele opmerkingen.

De redenen, waardoor het conflict-Sassen is ontstaan zijn in de Kamer medegedeeld door de heer Drees. Die verklaring was naar mijn mening afdoende. Aan de verklaringen daaromtrent van de heer Welter kan naar mijn mening geen betekenis worden gehecht. Het conflict heeft zich afgespeeld in de Ministerraad en de heer Welter was daarbij niet aanwezig. Wie op het door hem verspreide „licht” afgaat, loopt gevaar af te gaan op een „dwaallicht”.

Wat bedoelt de heer Van Foreest met aansprakelijkheid van de V.V.D. voor het Van Royen-Rum accoord? Onze partij of onze Kamerfractie heeft dat accoord toch niet gesloten. De fractie is alleen medeverantwoordelijk, dat het Kabinet na het afsluiten van dat accoord aan het bewind is gelaten. Overigens gaf dat accoord op zichzelf geen aanleiding om het vertrouwen in het Kabinet op te zeggen, omdat het accoord niets inhield, wat a priori in strijd was met hetgeen ik in mijn rede ter algemene vergadering van de partij als voorwaarden voor een terugkeer der Republikeinse Regering naar Djokja had gesteld. Eerst de uitwerking van het accoord zou kunnen leren of inderdaad aan die voorwaarden voldaan was. Daarop heb ik in de Kamer zeer duidelijk gewezen.

Zowel in de Kamer als in mijn artikel „Disperceert niet!”, heb ik medegedeeld, dat wij in Juli, derhalve na-

dat het accoord van 22 Juni was gesloten, ernstig hebben overwogen of wij het Kabinet het vertrouwen niet moesten opzeggen. Wij hebben dat ten slotte nagelaten, omdat wij, in het licht der binnenlandse politieke verhoudingen, ernstige vrees koesterden daardoor van de regen in de drup te zullen geraken. Dat wij aldus handelende slechts oog zouden hebben gehad voor partijverhoudingen en niet zouden hebben gezien naar de blijvende belangen van land en volk is, met alle respect voor de geachte inzender, politieke kinderpraat. Partijverhoudingen zijn een realiteit, die men juist met het oog op de belangen van land en volk niet uit het oog mag verliezen. Een politicus, die niet zorgt met zijn benen op de grond te blijven, kan de grootste ongelukken maken.

Het verwijt, dat ik door onvolledig citeren een verkeerd beeld zou hebben gegeven van de opvatting van de heer Meyerink moet ik volstrekt verwerpen. Uitdrukkelijk heb ik in mijn artikel vermeld, dat de heer Meyerink uit het dilemma hoopte te komen door de beslissing uit te stellen. Daaraan heb ik toegevoegd, dat dit naar mijn mening geen oplossing was, omdat de gevolgen van uitstel van die van verwerping niet zouden verschillen.

De heer Van Foreest vraagt mij, of ik ooit heb overwogen om met medewerking van K.V.P., A.R. en C.H.U. een nieuw Kabinet te vormen? Ik moet eerlijk bekennen, dat ik die vraag niet begrijp. Wat stelt de geachte inzender zich eigenlijk voor? Dat men zo maar eens in het wilde weg gaat proberen een nieuwe regeringscombinatie op touw te zetten? Om tot zo'n nieuwe combinatie te kunnen geraken, moet daarvoor een basis aanwezig zijn. Die basis is er noch in Februari 1949, noch daarna geweest.

Ten slotte vraagt de heer Van Foreest zich af of wijlen Idenburg zich gesteld zou hebben achter de gang van zaken der laatste jaren. Ik veronderstel, dat hij, ware hij nog in leven, daartegen wel dezelfde bezwaren gekoesterd zou hebben als wij. Of hij tenslotte het resultaat der R.T.C. zou hebben durven afwijzen? Het is volkomen onvruchtbaar zich in die vraag te gaan verdiepen. Ik heb er dan ook geen ogenblik aan gedacht Idenburg te citeren met de bedoeling op die vraag een antwoord te geven. Ik vermeldde zijn woorden van dertig jaren geleden, omdat zij een richtsnoer voor ons moeten blijven, ook onder de geheel veranderde omstandigheden waarin wij thans verkeren. Het verleden is onherroepelijk voorbij. Op 27 December is onder de oude verhouding tussen Nederland en Indonesië een streep gezet. Men kan nu wel blijven mokken over hetgeen gebeurd is, doch men brengt daarmee de zaak geen stap verder. Men verspilt er nodeloos zijn energie mede. Daarom heb ik er toe willen opwekken om te trachten onder de nieuwe verhoudingen van de zaak te maken, wat er van te maken is. Daarvoor wenste ik ons volk de goede courage toe van Jan Pieterszoon Coen. En ik maak mij sterk, dat Idenburg, ware hij nog onder ons, het op dit punt zeker met mij eens zou zijn geweest.

Uit Apeldoorn

Op 2 Febr. 1950 hield de vrouwen-groep van de V.V.D., afd. Apeldoorn, haar eerste bijeenkomst in dit jaar.

Spreker was de heer A. Willering, welke sprak over: „de Provinciale Staten”. Spreker gaf de aanwezigen een zeer duidelijk inzicht in de taak en het werk hiervan en betreurde het dat velen zo lauw stonden tegenover de verkiezingen hiervoor.

De heer Willering spoorde de aanwezigen dan ook aan om in brede kring op te wekken tot propaganda voor de aanstaande verkiezingen.

Uit Tiel

De afdeling Tiel van de V.V.D. hield op Dinsdagavond 24 Januari een ledenvergadering, waarin het bestuur voor 1950 werd samengesteld.

Als meest belangrijke gebeurtenissen in het jaar 1949 memoreerde de aftredend voorzitter de verkrijging van een tweede zetel in de gemeenteraad, de bezetting daarvan door een vooruitstrevende vrouw en de oprichting van een vrouwen-groep.

De vergadering had een geanimeerd verloop.

Allerhande

Houdt U van stokvis?

Er zijn tegenwoordig mensen, die proberen uit te vissen, wat u en ik denken over bepaalde dingen. Het kan zijn, dat iemand u op straat aanhoudt en u de vraag stelt, of u van stokvis houdt of niet. Enige weken later vindt u dan in de krant een bericht, dat blijkens onderzoeken zoveel procent van het Nederlandse volk van stokvis houdt, zoveel procent niet en dat zoveel procent helemaal geen mening heeft over stokvis.

(Steenkool, bedrijfstijdschrift van de Nederlandse steenkolenmijnen.)

Pseudoniemen

Wel vragen wij ons, de wassende stroom der pseudoniemen en initialen gadeslaande, met enige zorg af wat er wel achter kan zitten. Is het angst voor „hogereren”? Is het de, inderdaad niet on-Nederlandse, vrees om zich bloot te geven? Geeft het een rustiger idee om de gedachten, die men heeft te spuien onder pseudoniem dan onder eigen naam? Wij mogen toch niet aannemen, dat men zich zou generen voor wat men zelf schrijft....

(„Op Eigen Terrein”, personeels-organ van Unilever N. V.)

Effect en geloof

Het hele leven en zeker het moderne leven werkt sterk op de veruiterlijking, de clichévorming in stijl en gevoelens zowel als overtuiging, werkt op „effect voor de stalles”, maar de journalistiek en de politiek doen dat wel in bijzondere mate.

Juist omdat ik deze invloed maar al te zeer ken en persoonlijk heb ervaren, heb ik geleerd, in de meest geslepen en verstopte politicus en journalist toch altijd en allereerst de man te zien, die door teleurstellingen werd geteisterd, maar er nooit onder is bezweken. Dat is zijn heroïsme. De man, die aan de show en de zgn. publieke smaak, deze moloch, bijna dagelijks ten offer werd geboden, maar er zich nooit door heeft laten opvreten en zelfs uit het meest bizarre spel vaak een stuk geweten en verantwoordelijkheidsbesef heeft gered. De journalistiek is een goed milieu om jezelf, meer nog dan anderen, te leren wantrouwen en tegelijk een onverwoestbaar geloof te behouden in de mens en zijn mogelijkheden.

(Vrij Nederland.)

Samenwerking en vrijwilligheid

Ware samenwerking wordt gekenmerkt door vrijwilligheid. Samenwerking onder dwang of noodzaak, kan onder bepaalde omstandigheden, onvermijdelijk en zelfs wenselijk zijn. Men denke aan de voormalige geallieerden; maar zij is nimmer duurzaam. Zodra het heilige of onheilige moeten er aan ontvalt, houdt zij op.

(De Radiobode.)

Verkapt schurk

Wie niet inzielt, dat het toch minstens gesproken merkwaardig is, dat in dit vrije land een fietsendief om een jaar gevangenisstraf te voorkomen, zich in de malste bochten van ontkenning wringt, terwijl elders wie men maar oppakt, geredelijk alle „halsmisdrijven” bekent, die hem maar aan de galg kunnen brengen, lijdt aan een bewustzijnsverenging, die grenst aan de gevaarlijkste waanzin, of hij liegt met een misdadige opzet, of hij is een onverschillige, een meer verkapt soort schurk.

(Mandril.)

School van geldbelegging

Inderdaad is de kleine Nederlandse bezitter niet bepaald „industriebewust”. Wie f 1000.— op de Spaarbank heeft staan, is „een brave huisvader, een ijverige spaarder”; wie in plaats van dat tegoed op de Spaarbank een paar aandeltjes heeft, wordt zo lichtvaardig voor een couponnetjes knippende kapitalist uitgemaakt. Maar hierbij moest men twee zaken goed onderscheiden. Wie geld in de industrie investeert, zit eigenlijk al op de middelbare school van geldbelegging.

(De Spaarpost.)

Stamleven

Het stamleven is geen aardigheid van enkelen. Het is het leven van al wie op deze wereld tot de Nederlandse stam behoort.

(Neerlandia.)

IN MEMORIAM Dr. BIEREMA

„Simplex veri sigillum”

Op Dinsdag, de veertiende Februari van dit jaar, is Bierema van ons heengegaan.

Met de ochtendpost ontvingen wij het bericht, dat hij voornemens was die dag de zitting van de Eerste Kamer weder bij te wonen. Enkele uren later bereikte ons het telegram, dat hij niet zou komen en weer enkele uren later kwam de ontstellende tijding, dat hij die middag plotseling was overleden.

Als wij ons neerzetten om in dit ons weekblad enkele woorden aan zijn nagedachtenis te wijden en wij de figuur van Bierema willen schetsen, dan menen wij deze het best te kunnen samenvatten in de drie hierboven neergeschreven woorden, waarin Boerhaave tot uitdrukking bracht, dat eenvoud het kenmerk van het ware is.

Na de openbare lagere school te Usquert en het gymnasium te Groningen doorlopen te hebben, ging hij tenslotte, omdat in Nederland nog geen landbouwhogeschool bestond, in het buitenland aan de universiteiten te Halle, München en Leipzig studeren, aan welke laatste hij magna cum laude promoveerde. Hierna oefende hij het landbouwbedrijf uit, maar van jongs af had de rechts- en staatswetenschap zijn grote belangstelling, waardoor hij zich tot het politieke leven aangetrokken gevoelde. Hij wilde de voetsporen van een Welt en een Dojes volgen en vestigde aldaar in de politiek de aandacht op zich, waardoor hij in 1922 als lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal werd gekozen. Bij de eerstvolgende periodieke aftreding in 1925 viel hij uit, omdat zijn partij in zeteltal achteruitging, maar in 1927 kwam hij na de dood van Dresselhuys als diens opvolger weder in de Tweede Kamer en bleef daar tot de verkiezingen van 1948, toen hij zijn mandaat als Tweede Kamerlid niet langer verlengd wenste te zien en door de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie in de Eerste Kamer werd gebracht.

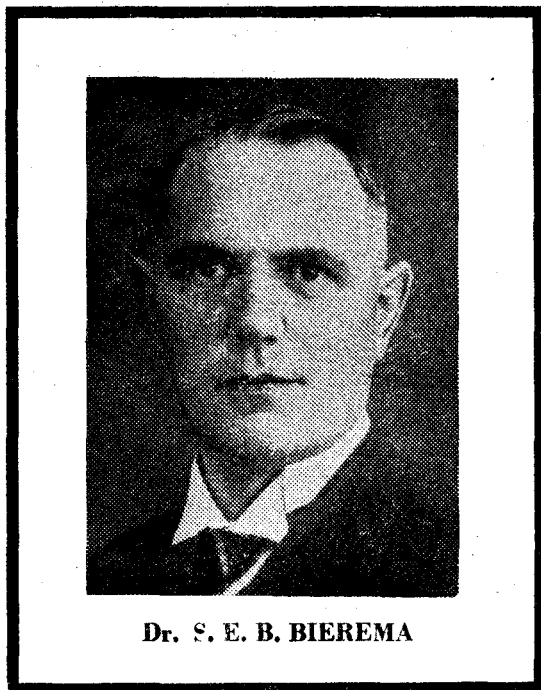
Aanvankelijk ging zijn belangstelling in het parlement voornamelijk uit naar de agrarische vraagstukken, doch na het aftreden van Mr. Dr. A. van Gijn als Kamerlid trad hij ook op als de financiële deskundige van zijn fractie. Dit deed hij op zulk een voortreffelijke wijze, dat hij, nadat Mr. Knottenbelt het Tweede Kamerlidmaatschap voor het Eerste Kamerlidmaatschap had verwisseld, in 1933 in diens plaats tot voorzitter van de Tweede Kamerfractie zijner partij werd gekozen.

Hij had deze functie niet gezocht, maar, daartoe aangezocht meende hij niet te mogen bedanken. Hij bracht hierbij een offer in het belang van de partij, want hij was zich wel bewust, dat de verre afstand van zijn woonplaats tot Den Haag een hinderpaal vormde voor een goede uitoefening van dit voorzitterschap. Om dit bezwaar tot zo gering mogelijke afmetingen terug te brengen, bracht hij wederom een offer en vestigde zich in de

drukste parlementaire tijd met zijn gezin gedurende maanden tijdelijk in Den Haag of onmiddellijke omgeving.

Het Kamerlidmaatschap was niet zijn enige politieke functie, want in 1936 werd hij ook lid van het Dagelijks Bestuur van de Liberale Staatspartij, hetgeen hij tot het einde toe gebleven is.

Niettegenstaande hij gedurende zulk een lange reeks van jaren in het politieke leven op de voorgond is getreden, was Bierema geen strijdlustige figuur. Dit kwam eensdeels door zijn wetenschappelijke vorming, die hem belette iets als absolute waarheid te verkondigen, wat slechts betrekkelijke waarheid is. Aan de andere kant is leed hem in dit leven niet bespaard gebleven en daarom onthield hij zich streng van alles, wat anderen kon wonden.

Dr. S. E. B. BIEREMA

Dit belette hem niet rond voor zijn mening uit te komen en met overtuiging te pleiten voor wat hij als wenselijk of noodzakelijk in 's lands belang beschouwde.

Partijman in de enge zin des woords is hij nooit geweest. Hij had eenmaal voor het ideaal van vrijheid en democratie gekozen en dit ideaal is hij steeds trouw gebleven. Hij had er echter oog voor, dat ook anderen op hun wijze dit ideaal trachtten te benaderen.

Hij sprak steeds met kennis van zaken en nooit over onderwerpen, welke hij niet geheel beheerste. Tot voor korte tijd las hij alle parlementaire stukken.

Bierema streefde als spreker nooit oratorische effecten na, maar trachtte door heldere en bondige uiteenzetting van zijn mening te overtuigen. Wij herinneren ons, hoe hij op menige algemene vergadering der partij een

uiteenzetting gaf van het door de Tweede Kamerfractie gevoerde beleid en hoe welsprekend hij dan kon zijn door innerlijke overtuiging, zodat zijn toehoorders — ook zij, die eerst hun critiek hadden laten horen — geboeid werden door zijn betoog en zich overgaven in vol vertrouwen op zijn beter inzicht.

Hij ging zijn eigen weg, zoals zijn geweten en zijn verantwoordelijkheidsgevoel hem die voorschreven. Hij volgde ook nieuwe wegen, wanneer hem dit noodzakelijk voorkwam. Hij was het, die samen met Prof. s'Jacob als lid der Staatscommissie voor de Grondwetsherziening van 1948, het Indonesisch beleid der partij in positieve richting omhoog. Hij kende Indonesië niet uit eigen aanschouwing, maar had, fier op eigen vrijheid, begrip voor de vrijheidsdrang van de Indonesiër, ook al zou de pas verworven vrijheid aanvankelijk materieel meer na- dan voordeel brengen.

Hij deed dit alles onopvallend, maar uit innerlijke overtuiging, gegroeid na lang be raad en ampele overweging.

Vrij en onafhankelijk was hij een volksvertegenwoordiger in de ware zin. Hij voelde zich geroepen dienaar te zijn van het Nederlandse volk, maar niet zijn bediende. Hij zocht geen volksgunst, maar was dankbaar, als het volk hem zijn vertrouwen schonk. Hij werkte niet op de volksverbeelding en trachtte ook niet dit te doen. Dit zou ook onmogelijk geweest zijn, want een zeer groot deel van ons volk zou de Groninger, die hij was en bleef, niet begrepen hebben.

Zo heeft hij geleefd en gewerkt en gaf hij zich ten volle aan de publieke zaak naast zijn omvangrijke particuliere arbeid, waaronder het voorzitterschap van de Coöperatieve Raiffeisenbank — de grootste institutionele belegger, zoals hij eens met een gepast gevoel van trots zeide — het meest van hem vergde.

Hij heeft meer van zichzelf gevegd dan van anderen en meer dan zijn lichamelijke krachten hem eigenlijk veroorloofden. De herhaalde reizen van Usquert naar Den Haag en Utrecht vice versa — vaak meermalen per week — hebben zijn toch al niet te sterke gezondheid ondermijnd.

Wars van eerbetoen, bleef hij bij alle hoge ambten, welke hij heeft bekleed, de eenvoud zelve.

Naar het uiterlijk optreden een stroef man, was hij voor wie hem nader kwamen een oprecht, belangstellend en trouw vriend.

Wij verliezen veel in hem: het vaderland, onze partij en bovenal zijn gezin.

☆ **parlementaire flitsen** ☆

Parlementaire behandeling materiële oorlogsschaden is eindelijk afgesloten

EERSTE KAMER SPRAK NOG EEN LAATSTE WOORD

Het mag zo langzamerhand wel bekend geacht worden, dat wij, van V.V.D.-standpunt gezien, nogal wat bezwaren hebben tegen de politiek van minister Lief tinck en tegen de diepere, principiële overwegingen, waarop die politiek bij deze bewindsman steunt. Dat neemt niet weg, dat wij gaarne erkennen, dat deze minister wel een zeer harde werker is, dat hij zijn terrein over het algemeen zeer wel beheert en dat hij een goed en handig parlementair pleiter is voor de zaak, die hij te verdedigen heeft. Sommige lezers zullen zich wellicht nog herinneren, dat wij de minister ook na de behandeling van de materiële oorlogsschade in de Tweede Kamer alle eer hebben gegeven. Zijn verdediging daar was uitvoerig en deskundig en dank zij de betoonde soepelheid kon uit het gezamenlijk overleg tussen minister en Kamer een in enkele belangrijke opzichten nog verbeterd wetsontwerp te voorschijn komen. Des te meer echter stak 's ministers houding in de Eerste Kamer, toen het ontwerp op de materiële oorlogsschaden daar de vorige week in behandeling kwam, hiertegen af. Had de minister om een of andere reden geen goede dag? Was het een onderschatting van de Eerste Kamer, al verzuimt de minister nooit, enige malen complimenteuzes te gewagen van „deze Hoge Vergadering”? Wij weten het niet. Wij weten alleen, dat het dit maal heel erg matig was. De minister sprak zelf nog geen drie kwartier en gleed met een oppervlakkigheid, die wij van hem stellig niet gewend zijn, over allerlei serieuze beschouwingen uit deze Kamer heen. Zoiets kan men bij prof. Molenaar echter niet doen. Dat neemt hij niet — en wie zal hem dat euvel duiden? Hij maakte zich bij de replieken dan ook beslist een beetje kwaad, zoals de volgende brokstukken kunnen getuigen: „Ik heb mij de moeite gegeven om Voorts toonde ik aan, dat Ik heb stilgestaan bij En wat krijg ik als antwoord? Ik vind dat een onvoldoende antwoord, waarmee een Kamerlid geen genoegen kan nemen”.

Het waren vooral twee punten, waaromtrent meningsverschil tussen prof. Molenaar en de minister is blijven bestaan. Het eerste punt betrof hypotheek op onroerend goed in Nederland, in het bezit van buitenlanders. Tenzij deze laatsten krachtens verdrag in dit opzicht met Nederlanders zijn gelijkgesteld, ontleen buitenlanders wegens beschadigde of verwoeste panden in Nederland geen schadevergoedingsrechten aan de Wet op de Materiële Oorlogsschaden. Dit werd door prof. Molenaar niet omstreden, maar wel, dat de Nederlander, die op dat pand hypotheek had gevestigd, nu evenmin schadevergoeding krijgt.

Nu had de minister betoogd, dat dit van zelfsprekend was, daar de Nederlander, die de hypotheek had gegeven, (in juridische zin) geen materiële oorlogsschade had geleden. Onze woordvoerder antwoordde daarop: „Dat is zo, maar dit is dan ook het enige, wat ik de minister kan toegeven.” Zijns inziens kon deze Nederlander volgens algemene rechtsbeginselen namelijk wel degelijk een recht op schadevergoeding doen gelden, hetgeen prof. Molenaar o.a. aantoonde met een voorbeeld,

Minister Lief tinck hield echter aan zijn mening vast, dat de Regering in zulk een geval noch op grond van algemene rechtsbeginselen noch moreel gebonden was tot zulk een schadevergoeding aan hypotheekhouders.

Het tweede punt betrof de wijze van verrekening van de Rijksbijdragen met de uitkeringen van de Molest-Onderlingen.

Men zal het ons niet euvel duiden, dat wij op deze nogal ingewikkelde juridische kwestie, waaraan bovendien in het kader van deze wet nog een hele voorgeschiedenis is verbonden, niet te diep ingaan. In enkele woorden komt het hierop neer, dat

de Regering een beperking van de mate van bevrijding had ingevoerd (de beperking, die wij nu in artikel 93, lid 3 van het ontwerp aantreffen, namelijk dat slechts bijdragen, bedoeld in de artikelen 10, 11, 12 en 13, mogen worden afgetrokken) en dat zij dat gedaan had om tot een spoedige uitkering van de grote bedragen, die bij de molestverzekeraars aanwezig zijn, te komen.

Prof. Molenaar was en bleef echter van mening, dat de Regering het door haar gestelde doel in dat opzicht toch niet zou bereiken. Naar het oordeel van prof. Molenaar zal het grote risico, dat de onderlinge verzekeringsmaatschappijen lopen als zij de wens van de Regering zouden volgen, het nodig maken, met betrekking tot de interpretatie van art. 93 lid 3, een beslissing van de rechter uit te lokken en dat zal langer duren dan wanneer de Regering ten aanzien van deze kwestie met de verzekeringsmaatschappijen tot overeenstemming zou komen en het resultaat op een of andere wijze nog in een wetswijziging zou neerleggen.

Beide meningsverschillen tussen prof. Molenaar en de minister bleven bestaan, maar bij de replieken ging de minister toch althans uitvoerig op het door hem gesprokene in en voegde daar aan toe: „Ik hoop, dat ik nu in elk geval voldoende uitvoerig ben geweest om bij de geachte afgevaardigde de indruk te wekken, zo mogelijk te versterken, dat ik met even grote ernst en met een even groot streven naar volledigheid, op zijn opmerkingen wens in te gaan als op die van andere leden van de Kamer.”

Met de algemene strekking van het ontwerp kon prof. Molenaar, mede namens zijn fractiegenooten, ondertussen wel accoord gaan. Hij achtte het gemeenschappelijk dragen van uit de oorlogsgebeurtenissen voortvloeiende materiële schade een zaak van solidariteit. Wij moeten in deze gezamenlijk elkaanders lasten dragen; daarin lag voor hem de rechtsgrond voor die schadevergoeding.

Een vraag is echter of de Staat de volledige schade, die geleden is, moest vergoeden en op dit punt kon onze woordvoerder zich wel verenigen met de opvatting, dat de individuele aanspraken op oorlogsschadevergoeding noodgedwongen haar beperking zouden moeten vinden in wat het volk als geheel financieel en economisch zou kunnen dragen.

Er is echter nog een ander uitgangspunt bij dit wetsontwerp, namelijk dat een zekere differentiatie tussen de economisch-sterkeren en de zwakkeren onder de oorlogsslachtoffers met het oog op 's lands economische toestand onvermijdelijk was. Men heeft dat een eis van sociale rechtvaardigheid geacht, maar prof. Molenaar stond toch wel heel sterk toen hij betoogde, dat diezelfde sociale rechtvaardigheid dan óók eist, dat niet degenen, die dus relatief minder schadevergoeding krijgen, door de progressieve belastingen ook nog een relatief groter aandeel in de kosten van dekking zullen dragen.

Reeds in zijn Memorie van Antwoord had de minister deze opmerking „zeker niet van alle grond ontbloeit” genoemd en hij had aangekondigd, dat hij daarmede ook bij de nieuwe belastingpolitiek rekening zou houden. Vandaar, dat de belastingdruk bij de nieuwe voorstellen „enigermate” van de sfeer van de verwerving van het inkomen naar die van de besteding wordt gelegd. Het is begrijpelijk, dat de heer Molenaar nu nog niet zo erg enthousiast over deze doodoener kon zijn en dat voorlopig nog maar „een zeer relatieve formulering” achtte. Hij hoopte niettemin, dat het overleg van de Regering met de Tweede Kamer op dit punt toch positieve resultaten zou opleveren.

Tot slot moeten wij nog vermelden, dat prof. Molenaar een motie van de heer Kraaijvanger (K. V.P.) mede-ondertekende, waarin de Kamer zich verzette tegen een te enge interpretatie van het begrip „herbouw”. Bij een al te consequent vasthouden aan zulk een enge interpretatie zou alles precies moeten worden opgebouwd als het vroeger geweest was en zou, naar de indiensen van de motie vreesden, te weinig bijv. met de moderne eisen van stedenbouwkundige aard, vooral bij opbouw van gehele stadsgedeelten, kunnen worden rekening gehouden.

Dit betrof het terrein van minister In 't Veld, die eveneens achter de Regeringstafel had plaats genomen en met wie op dit punt wel tot redelijke overeenstemming werd gekomen. Toen bovendien de heer Van Santen (Comm.) er bezwaar tegen maakte, dat nog diezelfde dag over deze motie zou worden gestemd, omdat hij haar eerst wilde „bestuderen”, trokken de indiensen hun motie maar in.

Ook de communisten verenigden zich echter met de algemene beginselen van het ontwerp, zodat dit ook in deze Kamer zonder hoofdlijke stemming en zonder enigerlei aantekening van een tegenstem kon worden aanvaard.

Prof. LIEFTINCK
... noch ... noch ...

Deze burger

lelijke, gammele, oude gedoentes moeten wonen. En in Vrij Nederland is die aardige magistraat zelfs op de ere-tribune geplaatst.

Wel, deze burger is bepaald geen braaf kereltje, geen voorbeeld van goedheid en uitzonderlijke opofferingsgezindheid — zo maar een gewoon mannetje, altijd gepasseerd voor Staatssecretaris voor wat dan ook, die meester Nicolaas Selhorst Blom beleefd vóór laat gaan door de draaideur naar de zevende hemel en die zelf niet eens de lift naar boven tracht te nemen. Al maar trap op, trap af slossen en proberen er het beste van te maken. Daar niet van.

Maar met die, burgemeester in dat randje en op die ere-tribune zit deze burger in zijn maag, want hij vindt 'm een nette man en een goede burgemeester, maar bepaaldelijk niet voor een randje op de tribune. — Ik vind dat het eigenlijk doodgewoon is wat die aardige man heeft gedaan, of liever: niet gedaan in de „gegeven omstandigheden”.

Wanneer deze burger burgemeester ware (waar hij eenvoudig niet aan kan denken zonder bitter te glimlachen) Wanneer deze burger op die plaats stond, had hij (helemaal geen goedheiligman zijnde overigens) het óók niet gedaan. Misschien zou hij het zelfs wel willen, maar hij zou het zeker niet durven. Hij zou eenvoudig geen nieuw mooi ruim huis durven te laten bouwen, wanneer zoveel van zijn gemeentenaren zo abominabel behuisd waren.

Men zou al een bijzonder belabberde burgemeester zijn wanneer men dat wél deed, dacht deze burger.

Leven wij werkelijk in een tijd dat het normaalfatsoenlijke in een randje en cursief op de ere-tribune moet worden geplaatst?

Wanneer dat zo zijn zou, zouden wij abnormaal-ónfatsoenlijk geworden zijn.

Dat moge voor sommigen gelden, maar dat dat zó algemeen zou zijn als die nationale hulde aan die normale burgemeester gebracht, zou doen geloven, dat wordt bepaald niet geloofd door

heeft dat mooie berichtje in de kranten gelezen — in een keurig randje en fijn-cursief gezet — over die burgemeester die geen mooi nieuw huis wilde hebben omdat zoveel van zijn gemeentenaren nog in

DEZE BURGER

ontleend aan het brandverzekeringsrecht. In elke hypotheekakte wordt immers gebruik gemaakt van de in artikel 297 van het Wetboek van Koophandel geopenbare mogelijkheid om een beding in de akte op te nemen, dat bij brand de verzekeringspenningen niet worden uitgekeerd aan de eigenaar van het pand, doch met de hypotheekhouder worden verrekend.

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Voorzitter Redactie-comm.: Drs. H. A. Korthals.
Redactie-secretaris: Mr. E. Elias.

Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 435.
Administratie: Postbus 43, A'foort, tel. 5267.

Abonnementprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 p. jaar.
Voor het zenden van abonnements- en advertentie-gelden: Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie” te Amersfoort.

Losse nummers 15 cent.

Voor advertenties wende men zich tot de administratie of tot de hoofdvertegenwoordiger: L. Vlugg, Geestbrugweg 69, Rijswijk (Z.-H.).

Boeken

Zonder democratie geen vrijheid, zonder vrijheid geen vrije kunst, die de enig bestaande kunst is. Waar totalitarisme en Staatsvergoding heersen is kunst onbestaanbaar. Het Derde Rijk noch het Communistische Rusland hebben kunst van enige betekenis voortgebracht. Alleen in vrijheid kan de vrije mens gedijen. Het is alleen de vrije mens, die kunst kan voortbrengen. Het is daarom dat het boek, in al zijn uitingen, ons aangaat. Het beheerst en leidt ons leven. Het boek vervult ons bestaan. Het schenkt ons, waar ook, hoe ook, op welk plan, ook alles wat wij, na en met het dagelijks brood, behoeven. In de aanvang was het woord — zó moeten wij — los van haar ook materiële en commerciële doeleinden — de Boekenweek zien: eerbewijs aan het boek.

Ook als politieke partij, die een levenshouding vertegenwoordigt en die vervuld is van groter en grootser dan louter politieke ideologie, moeten wij eer betuigen aan het boek. Aan de schrijver. Aan de vrije mens die, op 't schoonst en diepst, de medemens schenkt wat hij aan wijsheid en schoonheid hem geven kan. De Boekenweek is een belangrijke gebeurtenis in het jaar, die ons allen aan gaat.

Politie en Burgerij

Een van de hoofdfactoren, welke de plaats van de politie in onze samenleving bepalen, is de kwestie van het vertrouwen, dat bij de burgerij aanwezig moet zijn met betrekking tot het gezagsorgaan, de politie. Het is niet goed, als juist bij het gezagsgetrouwe gedeelte van de burgerij dat vertrouwen in de politie of onvoldoende aanwezig is of een schok krijgt. Dat heeft zich in Den Haag voorgedaan. Het vertrouwen in de politie was door verschillende omstandigheden reeds niet zo groot als naar onze mening wenselijk was en het optreden van de Haagse politie op 3 October en in het bijzonder het optreden van een aantal rechercheurs in burger, heeft aan dat vertrouwen een ernstige schok toegebracht. Op heldere en duidelijke wijze heeft mr. Mens Fiers Smeding namens de V.V.D.-fractie bij de begrotingsbehandeling in de Haagse gemeenteraad deze kwestie aangesneden en hij heeft daarmede een goed werk verricht. Uit de discussies kwam duidelijk naar voren, dat inderdaad op 3 October op meer dan één plaats, verkeerd was opgetreden. En de burgemeester erkende volmondig, dat b.v. het optreden van rechercheurs in burger tegenover officieren van de Luchtstrijdkrachten, die zich toevallig in uniform op de Gevers Deynootplein bevonden, onjuist was geweest. Deze zaak is nu eens goed uitgepraat, mede dank zij de goede documentatie, waarover mr. Mens Fiers Smeding beschikte, die zelfs een foto kon overleggen, waarop men kon zien, hoe rechercheurs in burger studenten met gummistokken bewerkten. Vermeld dient nog te worden, dat de enige partij, die reeds thans de stoepartij tussen Leidse en Delftse eerste jaars categorisch wilde verbieden de P.v.d.A. was; maar de burgemeester wilde het nog eens aanzien.

Moge dit jaar het vertrouwen in de politie weer kunnen terugkeren. Een ordelijke samenleving kan alleen goed genoemd worden wanneer de goedwillende burgers oprecht vertrouwen kunnen hebben in hen, die met de handhaving van de wet zijn belast. Deze gezagshandhavers dienen dan ook alles te voorkomen wat dit vertrouwen zou kunnen ondermijnen.

Gevaarlijk (I)

De Nederlandse Spoorwegen hebben weer eens van zich doen spreken. Het is niet de eerste maal, dat zij door haar optreden onrust hebben verwekt in de sector van de particuliere vervoerders. Wij hebben hierover reeds eerder uitvoerig gesproken en ook door onze Kamerfractie is hierop reeds bij herhaling in het parlement gewezen. De nieuwe onrust, die thans bij

de particuliere vervoerders is ontstaan, werd gewekt door het bericht, dat door samenwerking van de Nederlandse Spoorwegen en de Bond van Automobielen- en Garagebedrijven (BOVAG), het voor treinreizigers mogelijk te maken bij sommige stations auto's zonder chauffeur te huren. Gezien de politiek van de spoorwegen in het verleden, waarbij wij o.m. denken aan haar connecties met de A.T.O., is deze vrees zeker niet ongegrond. Zullen de spoorwegen hun voeten op een nieuw terrein gaan zetten waardoor een nieuwe vorm van overheids-exploitatie mogelijk is en daardoor het particuliere initiatief zal worden verdrongen? Ziedaar de vraag die op het ogenblik bij het particuliere vervoer wordt gesteld. Het zou onbillijk zijn de spoorwegen reeds te beschuldigen van iets wat zij nog niet hebben gedaan, doch waarvan men vreest dat zij het in de toekomst zullen doen. Dit neemt evenwel niet weg, dat het besluit van de Nederlandse Spoorwegen toch weinig gelukkig is, gezien het wantrouwen dat nu eenmaal tegen haar bestaat.

Gevaarlijk (II)

Inmiddels heeft het particuliere initiatief ook niet stil gezeten en naar de A.N.W.B. bericht, is het verhuur van auto's zonder chauffeur aan treinreizigers reeds geregeld door de A.N.W.B. in samenwerking met de Federatie Personenvervoer en de diverse verkeersbonden. Hoe dit alles zich thans verder zal ontwikkelen, dient inmiddels te worden afgewacht. Aangezien het particuliere initiatief op dit terrein voldoende activiteit ontplooit, is het beter dat de spoorwegen zich hier niet op glad ijs begeven. De rust rond de politiek van de spoorwegen was de laatste tijd gelukkig weer merkbaar en Nederland heeft allerminst behoefte aan nieuwe conflicten en verschijnselen die de vrees van een toenemende overheidsinvloed op het personenvervoer niet denkbeeldig doen zijn.

Ja, ja!

In Oost-Duitsland is dezer dagen het bombardement herdacht, dat Britse en Amerikaanse vliegtuigen vijf jaren geleden op Dresden uitvoerden. In de stad werd om 12 uur een minuut stilte in acht genomen, terwijl ook in de overige steden en dorpen van de Oostelijke zone herdenkingen werden georganiseerd. Het officiële blad van het Russische leger, „Die Taegliche Rundschau” wijdde aan het bombardement een artikel, waarin het o.m. schreef: „Het verwoeste Dresden is een waarschuwing. Vecht tegen de imperialistische dief: de oorlog”. De burgemeester van Dresden, Walter Weidauer maakte het nog een beetje erger en schrijft in het orgaan van de communistische partij „Neues Deutschland”, dat er bij de Anglo-Amerikaanse bombardementen vijf en dertig duizend burgers zijn omgekomen. „Deze afschuwelijke daad” aldus Weidauer, „zal ons telkens weer herinneren aan de Amerikaanse en Britse oorlogsdrijvers”. Wij onthouden ons maar van nader commentaar en slaken slechts de verzuchting, gelijk in het opschrift van dit stukje werd aangegeven.

Rijksgebouwendienst

Zowel bij de behandeling van de Haagse gemeentebegroting als bij het voorstel tot het verhuren van grond aan het Rijk voor een semi-permanent gebouw voor rijkskantoren aan de Ie van den Boschstraat in Den Haag, is van meer dan één zijde en ook van de zijde van de V.V.D.-fractie in de gemeenteraad, en naar onze mening terecht, aanmerking gemaakt op de wijze, waarop de Rijksgebouwendienst handelt. Het aantal flats en grote gebouwen, dat onder deze dienst in de Residentie berust, is legio. De wijze van gebruiken is naar het oordeel van zeer velen, allerminst efficiënt en het tempo, waarin de leegstaande panden met andere diensten worden opgevuld, is tergend langzaam. Sinds de bevrijding is het aantal ambtenaren in dienst van het Rijk met 22 % afgenomen, maar nog aantal heeft de Rijksgebouwendienst een naar onze smaak te groot aantal panden in bezit. Panden, welke voor woonruimte in aanmerking zouden komen. Ondanks het feit, dat er nu reeds verschillende lelijke noodgebouwen van semi-permanent karakter zijn neergezet in Den Haag, zoals aan de Boorlaan en aan de van Alkemadelaan, merkt men te weinig van vrijgeven van woonpanden, althans gaat dit in een veel te traag tempo. Men moet bij de Rijksgebouwendienst goed doordringen zijn van het feit, dat het minder ernstig is om van 9 tot 5 met enige ambtenaren gezamenlijk een kamer te delen, dan duizenden gezinnen of te doemen tot samenwonen of tot het niet kunnen krijgen van woonruimte. Wij hebben nog steeds niet het gevoel, dat men bij de Rijksgebouwendienst voldoende doordringen is van het leed, dat deze dienst veroorzaakt aan zovelen door deze handelswijze.

Nog altijd is het prachtige flatgebouw aan de Zeestraat in gebruik bij het Ministerie van Sociale Zaken, de prachtige flat aan de van Stolkweg is voor honderdduizenden gulden verbouwd en alle baden en keukens zijn er uit verwijderd, terwijl de Centrale Dienst voor In- en Uitvoer, die daarin ondergebracht wordt, sinds hiertoe besloten is, aanmerkelijk is ingekrom-

pen volgens de mededelingen van daartoe bevoegden. Als men ziet, dat b.v. het grote pand aan de Nassaulaan, waar het Directoraat-Generaal voor de Bijzondere Rechtspleging heeft gezeten, reeds enige tijd leeg staat, als men vernemen, dat het grote gebouw van het Distributiekantoor aan de Groot Hertoginnelaan gebruikt zal worden voor papieropslagplaats, dan behoeft men zich niet te verwonderen, dat bij de burgerij in Den Haag de verbittering stijgt, een verbittering, waarvan zich ook onze fractie de tolk heeft gemaakt. Aan deze wijze van handelen moet een einde komen, dat is de zeer dringende wens van honderdduizenden in de Residentie.

Puzzle (I)

Naar „De Telegraaf” meldt, mochten de Genemuiden fabrikanten — het hele stadje is één grote mattenfabriek — hun arbeiders hogere lonen geven dan de in het C.A.O. vastgestelde, echter op voorwaarde, dat zij zich houden aan een door een bureau voor Bedrijfs-efficiëncy opgesteld tariefschema. Controleurs hadden evenwel geconstateerd, dat men zich aan dit schema niet had gehouden. De zaak kwam voor de Bijzondere Politie-rechter te Zwolle. Mr. Stigter, de Officier van Justitie, uitte in dit verband zijn verwondering, te horen, dat de fabrikanten het onderzoek van het efficiëncy-bureau zelf hadden moeten betalen. Hij wees er op, dat dit „grapje” deze mensen 14 mille had gekost. Als er een onderzoek moet worden ingesteld, is dat de taak van de overheid, aldus Mr. Stigter en hij vervolgde: „Half Genemuiden heeft hier al voor het hekje gestaan. Toen ging het over werkvergunningen en bleek, dat verschillende Rijksbureaux naast en zelfs tegen elkaar in werkten. Het resultaat was tenslotte, dat toen er voorwaardelijke straffen waren uitgedeeld, iedereen een vergunning werd gegeven, hoewel ze tevoren alle Bureaux hadden afgelopen zonder er een te krijgen. Uit dit alles blijkt in ieder geval, dat Genemuiden een zeer actieve gemeenschap is, die wij niet kapot mogen maken”. Ziedaar weer een van de vele staaltjes van de Nederlandse bureaucratie, die al het geroep om industrialisatie en vergroting van export en soortgelijke schone leuzen ijdel doen zijn. Er zal in Nederland jaarlijks iets moeten veranderen, indien wij in ernst uit de economische impasse willen komen.

Puzzle (II)

In verband met het voorgaande is het voorts interessant te vernemen, wat er tijdens dit proces verder is gezegd en er op te wijzen dat en de officier en de politierechter en de verdediger en de adjunct-secretaresse van het College van Rijksbemiddelaars hun hersenen hebben gepijnigd met deze ingewikkelde loonkwestie, doch dat men er niet uitkwam. „Laat de knapste kop onder de Rijksbemiddelaars nu eens precies uitzoeken wat er met die voorschriften bedoeld wordt, want ik kan daarop geen behoorlijke dagvaarding bouwen,” aldus verzuchtte Mr. Stigter. Onder het motief „Het is verboden iets te mogen” sukelt Nederland verder en verstrikt zich in het net van beperkingen, bepalingen en maatregelen, waaruit noch de makers zelf, noch de rechterlijke instanties uit kunnen komen. Niettegenstaande dat, probeert men ons volk te suggereren dat de geleide economie heilzaam zou werken en dat het niet bestaan van ordening tot een chaos zou leiden. Het blijft thans evenwel de vraag met welk woord men bovenstaande ontwikkeling zal moeten betitelen.

Belasting

In kringen welke betrokken zijn bij het hotelbedrijf en toerisme, aldus weet De Volkskrant te melden, heerst bezorgdheid over het feit, dat enkele gemeenten overwegen een logeergastenbelasting in te voeren. Op grond van het dertig jaar oude, maar nog nimmer toegepaste artikel in de Gemeentewet, heeft elke gemeente het recht een dergelijke belasting te heffen. De hotelbezoeker zou deze belasting dan moeten betalen boven de kosten die hem door het hotel in rekening worden gebracht. Terecht zijn het hotelbedrijf zomede de organisaties voor het vreemdelingenverkeer tegen deze nieuwe belasting sterk gekant. Ook de Vereniging van Nederlandse Gemeenten heeft tegen de invoering van deze belasting gegrond bezwaren. Voor zover ons bekend, is deze belasting ook nog nimmer in de praktijk geheven en wij mogen dan ook hopen, dat men zo verstandig zal zijn niet tot de heffing van deze belasting over te gaan. Op zijn zachtst uitgedrukt, is het toch wel zeer eigenaardig, dat men enerzijds alle pogingen in het werk stelt om vooral buitenlandse toeristen naar Nederland te krijgen, terwijl men anderzijds met plannen rondloopt om deze toeristen in fiscaal opzicht moeilijkheden in de weg te leggen. Een dergelijke houding is volkomen onbegrijpelijk en het is te hopen, dat het gezond verstand zeggeviere, opdat noch de toerist, noch degene, die voor zaken des nachts buitenshuis moet vertoeven ten prooi valt aan onnodige financiële offers.

De ondergang van nationalistisch China (I)

Had Amerika redding kunnen en moeten brengen?

China moet vierhonderd miljoen mensen voeden!

Kortgeleden heeft het State Department een lijvig boekwerk — ruim 1000 bldz. — het licht doen zien, getiteld: „United States Relations with China”, dat geheel gebaseerd is op officiële stukken.

Deze zeer openhartige en interessante publicaties geven een grote hoeveelheid materiaal, dat ongetwijfeld in de eerste plaats bedoeld is als rechtvaardiging van de Amerikaanse politiek t. a. v. China gedurende de laatste tien jaren. Het zou praematuur zijn deze politiek nu al te veroordelen of onverdeeld goed te keuren. Dit zal t. z. t. de geschiedenis moeten doen als vast is komen te staan, dat China al dan niet de Rode Vloed weerstaan heeft en ondanks alles zich zelf kon blijven.

Wat zijn wel de oorzaken geweest, dat Amerika er niet in slaagde de eenheid van China en haar integriteit te beschermen tegen aanvallen van buiten en de ontbindende krachten binnenslands?

Voor een betere beoordeling is het nodig, dat we even in de geschiedenis terugblikken: De principes van Sun Yat Sen waren in geheel China gemeengoed geworden en eerst in 1927 ontstond er een breuk tussen de nationalistische regering en de Chinese communisten toen de Derde Internationale een dominerende positie in de regering en het leger opeiste.

Van 1927 tot 1937 voerden de communisten een vrijwel hopeloos uitziende strijd en onder de bezielende leiding van Tsjang Kai Shek werd China's eenheid tot stand gebracht en de economische en financiële positie aanmerkelijk versterkt.

Japan ziet dit alles met lede ogen aan. Langer wachten betekent, dat China nog sterker wordt en daarom besluit het aan te vallen. Want Japans binnenlandse toestand gedooft evenmin langer uitstel.

Dit moment valt ongeveer samen met een verslapping van Tsjangs regiem, dat minder dynamisch en bezielend geworden is.

China is een agrarisch land met als grootste probleem hoe een bevolking met vier honderd miljoen monden te voeden.

Agrarische hervormingen zijn op papier erg mooi maar in de praktijk blijken zij een te grote kluit voor de nationalistische regering te vormen. Deze gaat geleidelijk aan meer en meer oude Chinese fouten vertonen: conservatisme, onbekwaamheid, traagheid, nepotisme en corruptie.

Ondanks de Japanse invasie gaat de strijd tussen de nationalistische regering en de Chinese communisten on-

verminderd voort, zeer ten nadele van de oorlogvoering tegen Japan.

Wanneer Amerika tenslotte in de oorlog in de Pacific betrokken wordt, beginnen beide partijen hun onderlinge strijd nog belangrijker te vinden, want de uiteindelijke overwinning op Japan is nu wel verzekerd.

En het is deze burgeroorlog, soms jaren sluimerend dan weer plotseling met grote felheid oplaaiend, welke van geweldige invloed op de algemene oorlogvoering in China geweest is en welke tenslotte oorzaak was, dat zowel Amerika als nationalistisch China

TSJANG

..... zondebok

faalde de integriteit van dit land te bewaren.

De meest officiële Amerikaanse kringen stellen — al is er onder de militairen een duidelijke afwijkende mening te constateren — het probleem aldus, dat China zelf zijn redding tot stand had moeten brengen

en dat Amerika niet meer mocht en kon doen dan haar daarbij steun te verlenen.

Door
M. KLAASSEN
Resident

Kennelijk wil men zodoende de verantwoordelijkheid voor de tragedie op Tsjang c.s. afschuiven, terwijl deze de trieste gang van zaken wijten aan de onjuiste instelling van het State Department t. a. v. de Chinese communisten, waardoor Amerika een verkeerde politiek volgde toen de zaken nog te redden waren en onverantwoordelijke afzijdigheid betrachtte op het meest critieke moment, toen slechts doortastend ingrijpen en overname van de algehele leiding door Amerika, China nog had kunnen redden.

De redenen voor deze houding?

Ten tijde van de aanval op Pearl Harbour is nationalistisch China reeds dodelijk vermoed door een strijd, die al vijf jaren duurt.

Een groot deel van de Chinese kust is in Japanse handen met rijke gebieden daarachter; onderlinge familieveten van leidende groepen doen hun invloed gelden op de politiek, de liberaleren zijn ontevreden over de al te behoudende politiek van den generalissimus.

Tsjang vraagt Amerikaanse hulp en krijgt generaal Stilwell, een persoonlijk vriend van Marshall, een old China-hand, dapper, taai, in het terrein als fighter onovertroffen maar te oordelen naar de verdere ontwikkelingen geen man voor het fijnere diplomatieke spel, voor gedegen stafwerk en voor organisatie.

(Vervolg op pag. 6)

SMIT
SLIKKERVEER

Machinefabriek en scheepswerf
van
P. SMIT Jr. N.V.
ROTTERDAM

STAALCONSTRUCTIES
metalen RAMEN EN DEUREN

DE VRIES ROBBÉ & CO
GORINCHEM

N.V.
Machinefabriek
IJZER-STAAL-EN
METAALGIETERIJ

||

v.h. BAKKER & Co.
RIDDERKERK

BOLNES
Dieselmotoren
25—1400 P.K.

★

N.V. Machinefabriek
„Bolnes”
v.h. J. H. v. Cappellen
te Bolnes

*N.V. Lijm- en
Gelatinefabriek*

„Delft”

Fabrieksmerk
TWEE TORENS
Tel. 106-363 — Delft

*Ondanks intering
betere investering*

GESLOTEN **SKA** MOTOREN
UNIVERSEEL BRUIKBAAR

Het culturele leven ten plattelande. (Slot)

„PA, IS DAT ALLEMAAL SLA DAAR?”

Er gaat heel wat cultuurgoed naar het platteland

Wanneer ik mijn beschouwingen over het culturele leven ten plattelande ga besluiten met dit slotartikel, dan betekent zulks allerm minst, dat het aan de orde gestelde probleem uitgeput is. Veel moest ik laten rusten; slechts terloops kon ik wijzen op enkele verschillen tussen stad en land; onbesproken liet ik de demografische verschillen, welke voor een juist begrip, ook van het culturele leven ten plattelande, stellig belangrijk genoeg zijn om er aandacht aan te schenken. Het was mij in het bestek van enige bijdragen in dit blad evenmin mogelijk dieper in te gaan op vraagstukken en vragen als: de verstandelijke verschillen, de karakterverschillen, de verhouding stad en land, enz. enz. Bij het schrijven der bijdragen werd mij — ik mag dit hier niet verhehlen — steeds meer duidelijk, welk een enorm belang er schuilt in een brede bestudering van dit onderwerp en hoe weinig er eigenlijk over deze problemen in ons land verscheen. Belangstellenden, die zich op dit terrein willen oriënteren, kan ik mededelen, dat er in 1943 bij de Wereldbibliotheek een aardig boekje verscheen van wijlen dr. E. van Hinte, „STAD en LAND”. Een geschriftje, dat wel-is-waar beknopt gehouden werd en uitsluitend bestemd is om de lezer op het zo uitgebreide terrein in te leiden, maar daarnaast ontegenzeggelijk de aandacht vestigt op talrijke bijzonderheden, die gewoonlijk aan onze aandacht ontglipten.

Wie een groot deel van zijn leven ten plattelande heeft doorgebracht en op latere leeftijd deel uitmaakt van de bevolking ener grote stad, staat telkens weer verbaasd over de wonderlijke voorstellingen die stedelingen er ten aanzien van de plattelanders op na kunnen houden! En dan bedoel ik niet eens de voorstellingen, die hun ontstaan vinden in wat men wel eens las over het platteland (bijv. in streekromans) of door de radio hoorde; evenmin die, welke berusten op een oppervlakkige kennismaking met het plattelandleven (bijvoorbeeld tijdens het doorbrengen van zijn vakantie). Neen, dan bedoel ik de voorstellingen, die er bestaan bij mensen, die geroepen worden hun krachten te geven aan de culturele en maatschappelijke belangen van de plattelanders: jonge dominees, burgemeesters, onderwijzers, enz. enz. die hun loopbaan zullen aanvagen op het platteland.

Gelukkig kan de plattelandersbevolking veel hebben! En als deze jonge functionarissen van goeden wille zijn, daarenboven bereid zijn aanvankelijk niet te hard van stapel te lopen, dan — de ervaring leert het telkens — hinderen de verkeerde voorstellingen niet erg en komt alles toch nog wel terecht. Erger is het, als zij menen geroepen te zijn om de zaken in de provincie te moeten gaan opknappen! Als zij in de veronderstelling leven dat het dorp of het kleine stadje, waarheen zij gaan, nu weldra een periode van bloei op alle terrein des levens tegemoet kan zien. Wie zo naar het platteland gaat, zal leren, dat de plattelandersbevolking over middelen beschikt om hen in korte tijd de juiste verhoudingen te doen zien en die zal ervaren, hoe in deze bevolking van dikwijls weinig woorden, talenten leven. Menige stedeling heeft dit alles ervaren en is verrijkt van het platteland teruggekeerd; maar er zijn er ook, die volledig mislukten en de schuld daarvan niet altijd bij zichzelf zochten!

Anderzijds is het een feit, dat vele plattelanders, wanneer zij naar de stad trekken, na korte tijd zo veranderen, dat ze de ware stedelingen en hun oude kennissen ten plattelande voor een raadsel plaatsten. Het is pijnlijk om te zeggen, maar dikwijls ontmoet men „stedelingen”, die in hun houding, wijze van spreken, vermaak zoeken, etc. een snobbisme tonen, dat onaange-

naam aandoet en dan blijkt, dat men niet te doen heeft met de geboren stedelingen, doch met de z.g. „import” van buiten. Er leeft een aardige anecdote: Een dorpsmeisje, dochter van een arme veehouder, ging in de stad „dienen”. Na een week bezocht zij het dorp en bracht op verzoek van haar moeder een kruik thee naar het hooiland, waar vader en de broers druk aan het werk waren. Naast het hooiland lag een bietenveld, terwijl verder op in een weide een aantal koeien liep. De dochter, die voorheen met haar vader en broers op het bietenveld gewerkt had en ook melken kon, verloochende dit alles en wilde z.g. „steeds” doen. Zij vroeg haar vader: „Pa, is dat allemaal sla daar, dat groen? En moeten die beesten des nachts buiten blijven?” Wat Pa en de broers antwoordden, wil ik hier maar onvermeld laten....

De vraag of het platteland in cultureel opzicht achter staat bij de stad, is in wezen niet juist. De plattelandscultuur verschilt van de stedelijke; zij is niet minder, zij is anders. Het zou ons veel te ver voeren dit hier uiteen te zetten, maar wie het platteland door en door kent, weet, dat ook daar velen wat beschaving en cultuur betreft, niet onder behoeven te doen voor de bewoners der steden. Maar geheel anders wordt de zaak, als men doelt op de voorziening van cultuurgoeden ten plattelande zoals: lectuur, films, toneel, bibliotheken, concerten, enz. enz. Dan is er — alweer onder voorbehoud — een achterstand. Ik zeg onder voorbehoud, want het zal ieder wel duidelijk geworden zijn, dat dit alles in de steden voor een deel der bevolking ook niet zo rooskleurig is en dat er anderzijds in de laatste jaren ten plattelande al heel wat verbeterd is.

Een vraag blijft intussen, of deze verbetering wel altijd een verbetering is en of de methode, die men daarbij volgt, wel altijd de gewenste mag heten.

Er gaat heel wat z.g. cultuurgoed naar het platteland, dat m.i. voor de bevolking allerm minst een verbetering mag heten. Wanneer in de kleinste sigarenwinkeltjes in de dorpen beeldromannetjes verkocht worden, gedrukt in de steden en vervaardigd door mensen, die zich nauwelijks bekommeren om de problemen van cultuur, dan betekent deze lectuurvoorziening allerm minst een verbetering! En wanneer een be-

paalde uitgave in de steden niet meer loopt, en men gaat het dan maar eens op het platteland proberen, omdat daar nog niet zo veel is, dan kan de vraag gesteld worden, of deze werkwijze de gewenste mag heten! Hetzelfde geldt voor de goedkopere tweede-, derde- en weet ik hoeveelste rangs-gezelschappen, die de provincie intrekken in de mening dat men daar niet zo heel veel gewend is. Gelukkig, dat de weerstand van de plattelanders dan in de meeste gevallen nog wel sterk genoeg is om deze rommel te weren.

Maar ik wilde ook de aandacht vestigen op een ander aspect van deze cultuurvoorziening ten plattelande. En wel op dit: Ik juich het enerzijds toe, dat men naar de provincie en de dorpen uitstekende gezelschappen stuurt, dat men er concerten organiseert, lezingen laat houden door vooraanstaande figuren op cultureel terrein, kortom, dat men van de stad uit pogingen onderneemt het platteland in contact te brengen met wat de stad aan cultuur te bieden heeft. Maar... dit is een voorziening van buiten-af. Met andere woorden: de plattelandersbevolking blijft hierbij passief. Zij wordt voorzien van En nu acht ik het van het grootste belang, dat ook op dit terrein de plattelandersbevolking streeft naar zelf-verzorging. Een zelfverzorging, welke, ik geef dit gaarne toe, voorshands gestimuleerd en geleid moet worden door de beste krachten uit de steden, maar dan zo, dat in de plattelandersbevolking langzamerhand de eigen krachten naar voren komen. En dat er krachten aanwezig zijn, behoeft hier geen betoog! Zelfs de grote figuren op cultureel terrein, zijn niet altijd geboren stedelingen! Velen kwamen van het platteland.

En het is dan ook verheugend, wanneer men leest van een kunstenaar, geboren en getogen op het platteland, dat hij zo af en toe weer eens naar zijn geboortestreek terug keert om daar de bewoners te laten genieten van zijn kunst.

Er is één instelling, die in de laatste jaren ontzaglijk veel goeds verricht heeft voor de culturele voorziening ten plattelande via de weg van de zelfverzorging en die ik hier noemen wil. Het is de Vereniging tot Stichting van Volkshogescholen in Nederland.

Haar arbeid acht ik van enorme betekenis voor het culturele leven ten plattelande. Men behoeft slechts een blik te werpen in de lijst van onderwerpen, die jaarlijks in de volkshogescholen behandeld worden, om te weten, welk een invloed van deze instelling uitgaat.

Wie over de Volkshogeschool in Nederland spreekt, spreekt over Oom Jarig van der Wielen, de centrale figuur in de ontwikkeling van het Volkshogeschoolwerk in Nederland. Wat hij voor dit zo belangrijke werk betekend heeft, is nauwelijks in woorden samen te vatten. Wie er meer van lezen wil, verwijs ik gaarne naar het interessante nummer „De Volkshogeschool”, 5e jaargang no. 1, dat ter gelegenheid van de 70e verjaardag van Oom Jarig talrijke bijzonderheden vermeldt uit het leven van deze pionier.

Voor belangstellenden in het werk van de Nederlandse Volkshogescholen verwijs ik ten slotte naar het uitstekend boek van dr. H. D. de Vries Reilingh, „De Volkshogeschool” (uitg. Wolters, prijs f 12.50).

Ik wil dit artikel besluiten met een enkel woord over de gewestelijke pers. Het behoeft geen betoog, dat deze voor het culturele le-

ven ten plattelande van buitengewoon grote betekenis is. In de stad pleegt men de schouders wel eens op te halen voor deze „krantjes” en „blaadjes”, doch alweer: dat moet berusten op foutieve voorstellingen of volslagen onbekendheid. Er verschijnen in ons land gewestelijke bladen, die er zijn mogen! Ik heb herhaalde malen gelegenheid kennis te nemen van de inhoud dezer kranten en ik durf hier verklaren, dat vele behalve het gewestelijk en landelijk nieuws, in hun kolommen grote aandacht schenken aan de cultuur en dat doen op een wijze, die m.i. alle lof verdient. Het enige, waarvoor de redacties zich moeten hoeden is, naar ik meen, het gevaar van het platteland kost voor te zetten, welke voor de culturele ontwikkeling aldaar niet nodig is. Een gewestelijk blad moet m.i. niet streven een stedelijk blad te worden: het behoude zijn eigen karakter en blijve wat het zijn moet: een blad voor de plattelandersbevolking in al haar geleidingen. En hierbij blijve natuurlijk de nieuwsvoorziening haar nationaal en internationaal karakter behouden, maar de culturele bijdragen dienen gericht te zijn op wat de plattelandersbevolking nodig heeft, wat haar stimuleren kan tot zelfverzorging en steunen kan in haar taak: de vestiging en verdere ontwikkeling van een eigen cultuur.

VAN MOURIK.

ONDER DE DRUK

Bij de Tweede Kamer is ingediend de Memorie van Antwoord op het voorlopig verslag inzake het wetsontwerp op de dividendbeperking 1949 met een daarbij behorende nota van wijzigingen.

De minister van financiën betoogt, dat voorshands volstaan moet worden met een zekere verfijning van de dividendbeperking. Voor de afschaffing ervan is naar zijn oordeel het ogenblik nog niet aangebroken. Wel staat voor hem vast, dat de dividendbeperking geen duurzaam verschijnsel kan zijn. Vooralsnog acht echter de regering de dividendbeperking noodzakelijk ter overbrugging van een periode, waarin de financieel-economische toestand met het oog op de spanningen, welke daarin schuilen, veel zorg vereist. Teneinde het tijdelijke karakter duidelijk te doen uitkomen stelt de minister thans voor in de wet vast te leggen dat de dividendbeperking nog slechts geldt tot en met het boekjaar 1951.

Een tweede belangrijke wijziging behelst de vrijstelling van dividendbeperking voor vennootschappen met een belangrijke mate van buitenlandse deelneming.

De minister stelt voor de ontheffing uit te breiden tot alle vennootschappen, waarin de buitenlandse deelneming tenminste 25 pCt. bedraagt.

Het blijkt wel, dat minister Lieftinck door de economische omstandigheden gedwongen moet worden abnormale maatregelen in te trekken. Anders zou het buitenland wel eens kunnen doen blijken, dat het niet voornemens is langer kapitaal in Nederland te investeren. De heer Lieftinck heeft nu een juiste conclusie getrokken. Laat hij echter bedenken, dat hij in het binnenland mischieven wetten schijnt te kunnen vertreden, maar dat zulks niet ongestraft zal kunnen geschieden.

„Een nieuw soort bliksemoorlog is niet mogelijk”

Democratie kan vrede en voorspoed scheppen

Een paar weken nadat, op 10 Mei 1940, Harry Hopkins zijn intocht in het Witte Huis had gehouden, kwam door zijn initiatief een vijftig jaar oude, buiten vakkringen onbekende, universiteitsprofessor voor een kort gesprek bij Roosevelt. Dat was de eerste en zeker niet de minste van de historische daden die de merkwaardige grijs eminentie van de tweede wereldoorlog tot een van de vooraanstaande figuren van onze tijd hebben gemaakt. De professor had een reeks welhaast revolutionaire ideeën omtrent de inschakeling van de exacte wetenschappen in de toen koortsachtig beginnende Amerikaanse militaire voorbereidingen in een kort exposé neergelegd. Hopkins met zijn onfeilbare intuïtie besefte, dat deze vraagstukken onmiddellijk ter attentie van de president moesten komen, om daarna zonder bureaucratische omhaal in daden te worden omgezet. Roosevelt was snel overtuigd. Zijn paraaf op het exposé zette een gigantische machine in werking. Dr. Vannevar Bush werd de chef met dictatoriale bevoegdheden van, men moet het waarachtig zo uitdrukken: de Amerikaanse wetenschap. Duizenden samenhangloze cellen van onderwijs, onderzoek en praktijk werden gecoördineerd. Met een handje vol helpers begon hij. Na een jaar waren zes duizend vooraanstaande natuurkundigen, docenten, scheikundigen en ingenieurs zijn soldaten; bij het einde van de oorlog meer dan dertig duizend. De „Office of scientific research and development”, die o. m. ook van het eerste ogenblik af de ontwikkeling van de atoombom beheerde, is een van de meest essentiële factoren der geallieerde overwinning geweest.

Bush — een „magere, vlugge, scherpe en onconventionele denker” zoals Robert Sherwood hem heeft beschreven, — heeft zijn ervaringen van de laatste decade in een boek *) neergelegd, dat bovendien zijn politiek en levensfilosofisch credo is geworden.

Hij is onbestreden de grootste levende autoriteit op het gebied van de technische oorlogsvoering; niemand minder dan generaal Bradley heeft hem zo met woorden van ongewone warmte genoemd. Wie zich een beeld wil vormen over de technisch-militaire situatie in 1950, maar ook over hare toekomstige ontwikkeling, zover men deze redelijkerwijze kan voorspellen, vindt in het eerste gedeelte van het boek een geconcentreerd, volledig en bijzonder interessant overzicht.

Het tweede gedeelte is nauwelijks minder boeiend. Hier bouwt Bush op de basis van zijn natuurkundig weten het wereldbeeld van de moderne geleerde op — het zoveelste, maar indrukwekkende en vaak buitengewoon gelukkig geformuleerde, manifest van vrijheidsliefde. Uiteraard, beweegt Bush zich hier op meer controversieel terrein en men zal misschien, merkwaardig feit, in sommige opzichten de realistische geleerde een te groot optimist vinden. Maar slechts de communisten zullen zijn strijdkreet voor vrijheid en democratie afwijzen, een kreet,

die Moskou met vernietigende argumenten treft.

Dit geloof, dat „het democratische mechanisme, indien met kunde en enthousiasme in werking gesteld, een wereld scheppen kan, waarin allen in vrede en voorspoed leven” is een van de voornaamste stellingen van het boek.

Boodschap van hoop

De tweede, concretere en meer actuele is eveneens een boodschap van hoop: „Ik geloof, dat de technologische toekomst veel minder verschrikkelijk en angstwekkend is, dan velen van ons vrezen, en dat de hoopgevende aspecten van de moderne toegepaste wetenschap een zeer sterk overwicht over de bedreiging van onze beschaving bezitten.”

Zo hooghartig idealistisch als professor Bush kan zijn, zo nuchter afwegend is zijn revue van de moderne wapens. Met het onvertaaltbare neo-Amerikaanse werkwoord „to debunk” (dit is: ontleiden en meedogenloos onberedeneerde populaire verkeerde opvattingen wegvagen), kenschetst men het best verschillende van de hoofdstukken. Zo blijft er weinig over van het schrikbeeld der biologische oorlogsvoering, dit troetelkind van vele, vooral Amerikaanse, sensatiekranten. Voor afzienbare tijd zal er niets van het

ultimoorden door kunstmatig verspreide dodelijke ziekten of van massale vergiftiging komen, zegt hij. Slechts een kleine ondergeschikte afdeling van het Amerikaanse leger houdt zich, volledigheidshalve, ermee bezig. Bush ziet er niet meer in dan ten hoogste één potentieel wapen, doch niet het overweldigende nieuwe superwapen, dat alle andere wapens onmodern en onbruikbaar maakt. De parallel met het gifgas ligt voor de hand. De mensheid zal waarschijnlijk nooit zijn afschuw tegen zulke duivelse wapens verliezen.

Ook de atoombom komt in het juiste licht te staan, als verschrikkelijk wapen, maar geenszins als het alpha en omega van een toekomstige oorlog. De hedendaagse atoombom, vermoedelijk veel krachtiger dan de historische van Hiroshima, is tenslotte niet meer dan een veelvoudige concentratie van de oude T.N.T.-bom. Men bedenke, dat de brandbommen op Japanse steden veel katastrofalere en zelfs onmenselijkere resultaten hebben opgeleverd, dan de twee bommen van Augustus 1945 — een nooit naar waarde beoordeeld historisch feit.

Bombardementen onmogelijk?

Maar afgezien hiervan — en hier komen wij tot een van de belangrijkste constatering van het boek — de moderne ontwikkeling van de verdediging, maakt bombardementen steeds moeilijker of misschien zelfs onmogelijk, daar deze met te vele mensenlevens en materiaal verbonden zijn. Nesten van robotwapens, b.v. raketten die automatisch-electronisch hun doel vinden, zullen de bommenwerpers weren. Ook is van de grote hoogte waarop zich het moderne vliegtuig moet houden, elke nauwkeurigheid in het vinden van de doelen uitgesloten. Ook met de fijnste instrumenten. De dagen van het massale bombardement zijn voorbij. Wij weten immers thans ook, dat de bombardementen in de tweede oorlog bij verre niet de verwachte resultaten hebben gebracht.

Wie het nog niet heeft geweten, moet thans, alle morele overwegingen terzijde, beseffen, dat een preventieve oorlog met „een paar atoombommen op Moskou” eenvoudig een technische onmogelijkheid is.

Ook voor een ander vaak met fantasie beschreven wonderwapen ontbreekt voor afzienbare tijd elke mogelijkheid: de onbemande raketmet-atoombom over de oceaan heen. Hier vaagt Bush niet slechts technische waandenkbeelden opzij, doch hij ontzenuwt ook een ander, veelal gedachteloos gebruikt, argument: dat in de oorlog „geld geen rol speelt”. Natuurlijk heeft tijdens een oorlog de staat schijnbaar onbeperkte financiële middelen. Economische overwegingen aangaande de kosten kunnen dan tijdelijk verwaarloosd worden. Echter niet de grenzen der voorraden aan grondstoffen en der productiecapaciteit. Geen staat ter wereld zou de mogelijkheid hebben om zulke moderne superwapens te fabriceren welke onbeschrijfelijke gecompliceerdheid een veel te groot aandeel van het productie potentieel zou vergen.

Gebrek aan plaatsruimte verbiedt ons om nader in details te treden, bijvoorbeeld in de thans ook door de vloot-enthousiasten schoorvoetend toegegeven constatering, dat de dagen van het grote slagschip geteld zijn. De kostenvraag geldt ook hier, en bovendien vooral de bedreiging door de onderzeeër. Dit is een gebied waar Bush ernstige bezorgdheid toont. De moderne duikboot met schorrel, relatief veilig voor radar, kan althans met de succesvolle wapens van de voorbije oorlog: convooien en vliegtuigen, niet afdoende worden bestreden. Volgens nieuwe berichten besteedt men nu in Amerika bijzondere zorg hieraan. Wie weet of inderdaad Rusland niet reeds honderden van zulke duikboten bezit?

Gematigd, beredeneerd optimisme is het kenmerk van Bush's beschouwingen. Voor afzienbare tijd zal vooral het feit van de sterker wordende verdediging de militaire situatie kenmerken. Er

Kennis en wat nog meer?

(Ingezonden)

In het weekblad V. D. van 27 Januari wordt een samenvatting gegeven van de mening van Ir. C. J. Bauman, leider van onderwijs bij Philips, over de doelstelling van ons onderwijs, zoals die is en zoals die zou moeten zijn. Zij is gericht op kennis en moet zich richten op vaardigheid. Er geldt niet langer: kennis is macht, maar: vaardigheid is macht.

Dit lijkt mij niet geheel juist. De spreuk moet luiden: kennis, gepaard aan vaardigheid, is macht; beter nog: kennis, gepaard aan vaardigheid, is macht ten goede. Zo is altijd de bedoeling geweest en zo bedoelt ook Ir. Bauman het ongetwijfeld. Onder kennis is dan te verstaan een geestelijk vermogen, berustende op weten en denken, niet slechts parate kennis.

Het is buitengewoon moeilijk de kinderen in massa te leren het evenwicht te vinden tussen weten, denken en doen, fouteloos weten, denken en doen. Kunnen zij dat, dan zijn zij voorbereid om goede vakarbeiders te worden, researchmensen, zoals Ir. Bouman verlangt en tevens om als mens daarboren uit te stijgen.

Het is buitengewoon moeilijk, omdat de begaafdheden van de leerlingen zo verschillend van aard en maat zijn en het weten, denken en doen van de onderwijzers en leraren verschillend van doel en evenwichtstoestand is.

Felle reacties op fouten of onderstelde fouten leiden, voor zover mij bekend, slechts tot nieuwigheden, die evenwichtsverstoringen veroorzaken.

Ik waag het nog op te merken, dat ons Nederlandse onderwijs het zo gek niet gemaakt heeft. Cultureel nemen we een behoorlijke positie in en de resultaten van onze vakarbeiders en researchmensen kunnen er ook mee door.

Blijft dan inderdaad een tekort aan dollars en een overbevolking.

Ir. G. M. de Jongh
Schiffer,
Oud-directeur R.H.B.S.

De ondergang van nationalistisch China

(Vervolg van pag. 4)

Stilwell en Tsjang liggen al spoedig met elkaar overhoop en ondanks tal van verzoeningen is de onderlinge verhouding allerdroevigst gebleven. Tsjang verzet zich heftig tegen een overdracht van de militaire leiding op Stilwell.

De Amerikaanse rapporten vestigen de indruk, dat Tsjang zich in deze door slechte raadgevers liet leiden, koppig, onredelijk en onverstandig.

Een blik buiten deze rapporten en raadpleging van andere bronnen dan deze wijzen erop, dat Tsjang wel degelijk goede argumenten had om voet bij stuk te houden.

Bij hem overheerste in alles de angst voor de Chinese communisten en de instelling van Stilwell in deze kennende kan men het hem niet al te euvel duiden als hij van bevoegdheidsverdrachten aan Stilwell een bevoorrecht van de communisten verwachtte, hetgeen de ondergang van zijn jarenlang met succes gevoerde politiek zou betekenen.

Stilwell van zijn kant zag in de Chinese communisten geen groot gevaar en was de mening toegedaan, dat men hen van Moskou kon vervreemden door hen te steunen en een aandeel in de regering te geven.

Zolang Tsjang sterk was voelde hij hier niets voor.

Later, toen de situatie critiek werd en de Amerikaanse druk sterker en sterker, weigerden de communisten met een ondergeschikte positie genoegen te nemen.

De oorlogspanning blijft vanzelfsprekend beneden peil.

Tsjang wil krachten sparen om t. z. t. de communisten te lijf te kunnen gaan en de communisten, die in het noorden een succesvolle guerrilla voeren, infiltreren hoe langer hoe dieper in vroeger nationalistisch gebied. Intussen wordt de onderlinge verhouding tussen Stilwell en Tsjang hoe langer hoe slechter.

Eerstgenoemde zal dan eindelijk toch het opperbevel krijgen. Als de zaak reeds zwart op wit staat, treedt Stilwell dermate ondiplomatiek op, dat Tsjang woedend zijn besluit herroept.

Hurley, die door Washington gezonden werd, heeft tenslotte de breuk niet kunnen voorkomen en de Birma-campagne, waarop Stilwell zich volkomen geconcentreerd had ondanks hartstochtelijke verzoeken van Tsjang, dat de situatie in Zuid-Oost-China zeer zorgwekkend was, bleek minder vlug te verlopen dan men gehoopt had.

Deze Birma-campagne veroorzaakte een nog verdere verwijdering tussen de twee vijanden.

Tenslotte verdwijnt Stilwell.

is geen nieuw soort bliksemoorlog mogelijk. Een diepe gedachte van Bush over de kracht van het democratische staatsbestel verdient bijzondere aandacht. De gemiddelde burger weet natuurlijk niets van de details der technische en politieke ontwikkeling. Maar hij heeft „op geheimzinnige, onpeilbare wijze” een intuïtieve idee van de loop der gebeurtenissen, en daaruit wordt „op een manier, die wij eigenlijk niet goed begrijpen” de nationale politiek gedistilleerd. Dat doet aan een soortgelijke opmerking van Goethe denken. Die zei tot Eckermann „De filosofie van Kant is de Duitse kultuur het diepst binnengedrongen. U heeft zijn boeken niet gelezen, maar toch heeft Kant ook op u zijn stempel gedrukt.”

Men moet boeken als dat van Bush toewensen, dat hun positieve boodschap onze samenleving doordrenkt.

Dr. K. LANDSBERG

*) „Modern arms and free men” by Vannevar Bush. New York 1949. Simon & Schuster, \$ 3.50.

Er is nog werk genoeg te doen!

Overpeinzingen bij een krantenbericht

Volgens het Oostenrijkse blad „Die Presse” heeft de Oostenrijkse politie op uitdrukkelijk bevel van de Russische autoriteiten twee Hongaarse meisjes en een jongen, die met levensgevaar over de grens naar Oostenrijk waren gevlucht, aan de Hongaarse politie uitgeleverd.

„De drie jongelui zijn de 17-jarige gravin Juliska Nadasdy, de 23-jarige Gisela Kardos en een 22-jarige student wiens naam onbekend is.

Bij hun komst op Oostenrijks gebied hadden zij aan de politie medegedeeld, dat zij deel hadden uitgemaakt van een groep van 21 jonge Hongaren, die op 1 December getracht hadden uit het land te vluchten.

Toen de groep des nachts de prikkeldraadversperringen aan de grens bereikte, geraakte zij in een mijnenveld. Enkele mijnen ontploften en de Hongaarse grenswachten begonnen in het schijnsel van de onmiddellijk afgeschakelde zoeklichten op hen te schieten.

Acht jongens en meisjes werden gedood; negen gevangen genomen en vier slaagden er in Oostenrijks grondgebied te bereiken. Drie hunner, die gewond waren, werden toen in een ziekenhuis opgenomen.

Ondanks protesten uit Wenen en de verontwaardiging van de plattelandse bevolking zijn zij thans uitgeleverd.”

Ziedaar een krantenbericht, dat wij zeer onlangs in een van onze dagbladen aantreffen. „Drama in mijnenveld aan de Hongaarse grens” stond er boven.

Niet maar een kennisgeving

Wij leven in een gejaagde tijd, lezen onze krant in de regel oppervlakkig en een groot deel van onze generatie schijnt reeds dermate afgestompt, dat men dergelijke berichten voor kennisgeving aanneemt om zich vervolgens te amuseren met het vervolghet verhaal of de kruiswoordpuzzel, die men elders in zijn dagblad aantreft.

Maar zo liggen de zaken niet, althans behoren zij niet te liggen. Een ieder, waarvoor de begrippen Vrijheid en Democratie niet leeg en inhoudloos zijn, zal door dergelijke berichten als wij hierboven citeerden, moeten worden opgeschrikt en zal tot de conclusie moeten komen, dat het misdadig is deze dingen langs zich heen te laten glijden zonder een poging te doen hieraan iets te veranderen.

Men hoeft niet bepaald politiek geschoold te zijn om te weten, dat er in de wereld een grote scheidingslijn waarneembaar is, n.l. die tussen Vrijheid en Dictatuur, tussen Democratie en Slavernij. Ook voor hen, die er nog voor terugschrikken zich in vraagstukken te verdiepen van partij-politieke aard moet het duidelijk zijn, dat met de keuze tussen Vrijheid of Dictatuur niet langer kan worden gewacht.

Een en twintig jongeren gingen door de donkere nacht langs prikkeldraadversperringen en mijnenvelden om de vreselijke mensonterende tyrannie te ontvluchten en de vrijheid te zoeken. Acht bekochten dit met de dood. Negen werden gevangen genomen in de vreselijke wetenschap, dat zij aan de ernstigste represaillemaatregelen zullen worden blootgesteld, alleen omdat zij naar de vrijheid hunkerden. Drie jongeren die de vrijheid zagen en zich veilig waanden, zullen thans weer worden uitgeleverd en worden teruggebracht naar een land der verschrikkingen.

Wij willen hier niet het zwaartepunt leggen op het feit, dat de vrijheid in Oostenrijk te zwak is gebleken haar jeugdige aanhangers tegen het brute geweld van buitenaf te beschermen. Dit is tenslotte weer een kwestie van politieke machtsverhoudingen, waarbij helaas de vrijheid door de terreur is overweldigd.

Wij zijn bevoorrecht

Wel echter willen wij er op wijzen, in welke bevoorrechte positie wij ons in ons land bevinden, dat wij vrij kunnen leven en handelen. Een bevoorrechte positie inderdaad, waarvan wij de betekenis nimmer kunnen overschatten.

Indachtig het geciteerde krantenbericht rest tenslotte de allesbeheer-

Wij hebben dit stuk van G. St(empher) uit het maandorgaan van de Jongeren Organisatie Vrijheid en Democratie om twee redenen overgenomen. In de eerste plaats om onze waardering tot uitdrukking te brengen voor de redactie van dat blad. Voorts om de strekking van het artikel.

sende vraag: „Wat willen wij Nederlandse jongeren, Vrijheid of Slavernij?”

Welnu, als wij de vrijheid kiezen, een keuze die gezien de mentaliteit van ons volk gelukkig voor het overgrote deel niet twijfelachtig is, zal deze offers van ons vragen. Zomin ons lichaam en onze geest in stand blijven als zij niet worden gevoed en verzorgd, zomin zal de Vrijheid in stand kunnen worden gehouden als zij niet wordt gekoesterd en beschermd. De Vrijheid is ook in ons land bij voortduring in gevaar en indien er geen jonge handen gevonden kunnen worden om haar te beschermen, zal ook hier de Vrijheid verloren gaan.

Misschien begrijpen wij het pas heel goed waarom het gaat, als wij het aldus stellen, dat de Hongaarse jongeren achter het IJzeren Gordijn alles zouden willen geven om de verloren vrijheid te herwinnen. Om in ons land de vrijheid te behouden is het nog niet nodig het hoogste te geven, doch offers zullen moeten worden gebracht. Die offers zijn, indien men ze vergelijkt met die welke de een en twintig Hongaarse jongeren brachten, zo gering, dat het niet de moeite waard is hierover hoog van de toren te blazen. M.a.w. het is niet teveel gevraagd, om althans iets te ondernemen om de vrijheid te verdedigen. Onverantwoordelijk is het echter langs deze problemen heen te glijden en te volharden in een passieve houding, alsof datgene wat er in de wereld gebeurt, ons niet aangaat.

Een persoonlijk belang

Het gaat ons wel degelijk aan, niet alleen als groep, maar ook als individu. Een aanslag op de Vrijheid betekent een aanslag op ons persoonlijk leven. Een aanslag op de Democratie betekent een aanslag op onze vrije meningsuiting.

Moge het geciteerde krantenbericht over de gebeurtenissen in Hongarije dit nog eens in alle scherpheid duidelijk hebben gemaakt. Wij zijn van mening, dat dit bericht juist

Allerhande

Aansporende bedrijfsleiding

Als er twee maatschappijen zijn, die zich beide op het zelfde Aterrein bewegen en ook overigens over dezelfde middelen beschikken, dan kan — als we de geluksfactor uitschakelen — de vraag, waarom, als de ene maatschappij failliet gaat, de andere dit lot niet deelt, aldus worden beantwoord: omdat de leiding en het personeel van de niet-gefaillieerde onderneming beter zijn.

(„De Wolkenridder”, weekblad voor het K.L.M.-personeel.)

In het centrum?

Het socialisme staat op het ogenblik in het centrum van de politieke strijd, in Nederland en in Europa. Wanneer Welter en Wagenaar in de Kamer hetzelfde stemmen, dan is dat slechts een symbool van hoe extreem links, de communisten en extreem rechts, de reactionairen, elkaar vinden in een gemeenschappelijke bestrijding van een waarlijk constructief en progressief beleid. Andere groepen worden in deze strijd meegezogen, de herleefde bestrijding van het socialisme in het katholieke volksdeel is daar een voorbeeld van. Het lijkt soms, alsof de diepste politieke tegenstelling die is, tussen socialisten en anti-socialisten.

(De Katholiek in de Partij van de Arbeid.)

Tante Jeanne tegen het lijf

Toen ik een dezer dagen in Amsterdam aan het dwalen was, had ik een merkwaardige ontmoeting. Merkwaardig, omdat het niet een van die alledaagse was, zo een, waarbij men Tante Jeanne tegen het lijf loopt, die men hoog en droog in Parijs waande of in de verte een schoolvriend stijf-gearmd ziet aankomen, waarvan men het bestaan reeds lang niet meer met zich omdroeg. Merkwaardig, omdat het hier de ontmoeting met een woord betrof.

(„Contact”, maandblad voor de Nederlandse Jeugd.)

Radio-distributie en staatstaak

Kunnen de exploitatie en de verzorging van radio-distributie-centrales als een typische staatstaak worden gezien? Buiten de kring der orthodoxe socialisten zal deze vraag wel door niemand in bevestigende zin worden beantwoord.

(Algemeen Handelsblad.)

Vrijheid en verdraagzaamheid

Wij stellen slechts een vrijheid en verdraagzaamheid krachtens beginsel, waarvoor geen opportunistische redenen gezocht dienen te worden en waarvan men per se nog niet behoeft af te wijken met een beroep op de waarheid en het respect, dat die waarheid voor zichzelf opeist. Per sé immers kan de waarheid slechts in vrijheid gevonden worden. Zij laat zich niet opdringen. De mogelijkheid van een accidentele onverdraagzaamheid lijkt ons slechts daar open te staan, waar in bijkomstige gevallen en in bijzondere omstandigheden door een tolerante houding de vrijheid zelf of de menselijke waardigheid in het algemeen (het algemeen welzijn) bedreigd zouden worden. Wij weten, dat deze gedachten geen katholiek gemeengoed of een communis opinio weergeven.

(Te Elfder Ure.)

De grondgedachte der normalisatie

De Grondgedachte van elke normalisatie is om te trachten door gemeenschappelijk overleg van alle betrokkenen voor een bepaald vraagstuk de meest geschikte oplossing te vinden. Deze oplossing wordt dan vastgelegd in een normblad en het staat ieder vrij van dit blad al dan niet gebruik te maken. Omdat echter het vraagstuk zozeer van alle kanten is bekeken, heeft het normblad een sterke suggestieve werking en kan er — zonder eigen hernieuwd onderzoek — op worden vertrouwd. Daardoor werkt het arbeid-besparend en geeft tevens garantie voor degelijk en goed werk.

(Normalisatie.)

door zijn vreselijke inhoud meer indruk op ons maakt dan talloze artikelen en redevoeringen die aan de begrippen Vrijheid en Democratie worden gewijfd.

Een ieder laat de betekenis van dit bericht ten volle op zich inwerken en schare zich achter het vaandel van de J.O.V.D.

Er is nog werk genoeg te verrichten. Niet alleen het verenigingsleven vraagt onze volle aandacht, maar ook nog vele anderen zullen uit hun lauwheid moeten worden gewekt om het leger der vrijheidlievende jongeren te versterken.

Daarom aan de slag, op huisbezoek, kortom er op uit om de geleerden van de J.O.V.D. te versterken.

Hiervoor zal het wel eens nodig zijn de warme kachel te verlaten en een koude winterstorm lopend of op de fiets te trotseren. Het gaan door een mijnenveld is evenwel erger. Hopelijk hebben wij elkaar niet misverstaan!

AFDELINGSSECRETARISSEN:

Onze administratie is gaarne bereid met U te spreken over de mogelijkheid van uitbreiding van onze lezerskring.

heeft „The Third man” nog niet gezien. Hij kan U wel vertellen wat er goed is in deze film en wat slecht. Hij weet dat we nu de Harrylimitis hebben, na nog maar net de Noëlitis te boven zijn gekomen. Maar gezien of niet gezien, deze jongere is verheugd. Om die cither! Hij kan de jongeren van enige duizenden jaren benijden, die het marktplein heim'lijk verlieten om onder cithermuziek te minnekozen.

Dez' jongere doorleeft diep de reñtré van dit instrument. Deze terugkomst is een van de overwinningen die de beschaving gedurende de laatste honderden jaren heeft weten te boeken.

Melodieuze tokkelmuziek, verre verheven boven haar gedegeneerde nazaat de banjo. Muziek die is gelijk een vogel die jub'lend ten hemel stijgt, als het zachtkens voortkabb'len van een bergstroompje, ge-

lijk het rits'len en wuiven der slanke populieren, als de dribbels van Rijvers. Holle rhetoriek, zult ge zeggen. Misschien, maar door deze woorden geeft gij blijk dat U ook bent aangetast door het negativisme dezer tijden, dat ge ook mededoet met die mensen voor wie het een behoefte is, dat af te breken wat and'ren dierbaar is.

U moet met deze jongere mee terug gaan naar de Arcadische bergweiden. Wij moeten daar gaan zitten, en gij moet de fluit nemen en dez' jongere de cither, terwijl de kudde vredig graast. Laten wij op het marktplein spreken over wijsgerige onderwerpen. Laten wij beginnen waar Plato eindigde en ons niet doen intimideren door een heliumbom en ook niet andere materialistische onderwerpen bespreken.

Laten wij die speelgoedjes overlaten aan de mannetjes die niet kunnen begrijpen,

welk een voorrecht het is om abstract te kunnen denken.

Laten wij argumenteren, en als onze kelen schor gepraat zijn de cither ter hand nemen. Ontvliedt met deze jongere de wereld die bezeten is door bebop en conga. Laten wij op het Harry-time-theme door de landen zwerven, opdat ook wij niet riolisten worden. Of zullen wij maar berusten en ons neerleggen bij de gang der historie. Immers zoals Athene plaats moest maken voor Rome, zo moet Parijs wijken voor Washington. Zoals ook Attila, Timoer Lenk en Dzjengis Khan niet eeuwig waren, zo zal ook Joop Stalin niet eeuwig zijn. Zoals we in Jo Spier Titus Musculus terugvinden, zo vinden wij in ds. Zandt, Cato, in Hendrik Hagenaar Plinius de jongere en in Lotsy Karel de Stoute terug. Het is allemaal zo eenvoudig mensen. De geschiedenis is een geduldige leermeesteres, die ons steeds maar weer hetzelfde lesje overheert. En nog altijd kennen we het niet.

Wij moeten deze leermeester niet te lang tergen. Zij kan ook wel eens genoeg van haar domme pupillen krijgen. Laten wij daarom met frisse moed verder gaan, en onder de louteren en louterende tonen van de cither het voorjaar tegevoelt snellen.

A. D. OLESCENS.

Deze plicht....

Het Hoofdbestuur herinnert de afdelingssecretarissen er aan, dat met het oog op de komende Algemene Vergadering vóór 1 Maart 1950 de vragenlijsten en jaarverslagen moeten worden ingezonden.

De secretaris van de partij heeft deze gegevens nodig voor het samenstellen van zijn jaarverslag.

Tot op heden werden van slechts 73 afdelingen de vragenlijsten ingevuld terug ontvangen, zodat 235 afdelingen nog aan deze plicht hebben te voldoen.

STALEN MEUBELEN
„GISO"-LAMPEN

Komt naar Woudschoten!

Namens de Vereniging van Staten- en Raadsleden V.V.D. schrijft men ons:

Ongetwijfeld leeft bij de deelnemers aan de belangrijke en zeer geslaagde Studie-conferentie over gemeente-politiek, welke in Mei van het vorig jaar te Amersfoort gehouden werd, een aangename herinnering voort aan de beide dagen, die zij aldaar tezamen doorbrachten. De enige reden, waarom deze conferentie wellicht niet volkomen aan ieders wens voldeed, was gelegen in het feit, dat het aantal deelnemers de verwachtingen verre overtrof, zodat de plaatsruimte nauwelijks voldoende was. Door deze ervaring geleerd hebben wij, toen wij besloten dit jaar wederom een Studie-conferentie te houden, onze keuze laten vallen op het conferentie-oord „Woudschoten” te Zeist, alwaar een ruimere zaal beschikbaar zal zijn, terwijl ook voor het logies de accommodatie aanmerkelijk beter is.

Waarschijnlijk zal voor alle deelnemers gelegenheid bestaan in „Woudschoten” te overnachten. Er zijn slaapkamers voor 1, 2 en 3 personen en verder een aantal slaapzalen. Vanzelfsprekend heeft men bij spoedige aanmelding meer kans in een kleine kamer te worden ondergebracht!

Voor de leden van de Vereniging van Staten- en Raadsleden zullen de kosten van verblijf en logies in „Woudschoten” bij tijdige aanmelding voor rekening van de Vereniging worden genomen.

Niet-leden van de Vereniging, die eveneens van harte welkom zijn, zullen indien zij zich vóór 1 Maart a.s. aanmelden, slechts een gedeelte van de kostprijs behoeven te betalen, te weten voor logies en maaltijden f 3,— p.p., over te schrijven op postgiro no. 68500, ten name van R. Mees & Zonen te 's-Gravenhage, onder vermelding: Studie-conferentie Woudschoten van de Vereniging van Staten- en Raadsleden.

Leden en niet-leden van de Vereniging, die zich na 1 Maart a.s. aanmelden, zullen, voor zover nog plaats beschikbaar is, de kosten van verblijf en logies geheel voor eigen rekening dienen te nemen.

Agenda:

ZATERDAG 11 MAART

16.00 uur: Opening door de Conferentie-leider.

16.15 uur: „Het Liberalisme als redder in deze tijd”

Spreker:

Dr. P. H. Ritter Jr.,

Hoofdredacteur van het vroegere Liberale Weekblad.

Gemeenschappelijke avondmaaltijd.

20.00 uur: „De positie van de Eerste Kamer in ons Staatsbestel”

Inleiders:

Mr. H. Fortuin,

Secretaris van de Kamer van Koophandel en Fabrieken te Amsterdam

en

Mr. N. J. C. M. Kappeyne van de Coppello,

oud-lid van de Provinciale Staten van Utrecht.

Na deze inleidingen zal over dit onderwerp een gedachtenwisseling gehouden worden.

ZONDAG 12 MAART

9.15 uur: **Morgenwijding**

door

Ds. G. W. B. A. Thoden van Velzen,

predikant van de Nederl. Protestanten Bond te Zeist.

10.00 uur: „De provincie en gemeente- en waterschapsbesturen”

Inleider:

Prof. Mr. D. Simons,

buitengewoon hoogleraar aan de Nederl. Economische Hogeschool te Rotterdam.

11.30 uur: „De taak van de Provincie”

Spreker:

de heer A. Schouten,

lid van de Provinciale Staten van Gelderland en Wethouder van Culemborg.

Gemeenschappelijke koffiemaaltijd.

14.00 uur: „De Provincie en het platteland”

Inleider:

de heer K. L. Gaaikema Schuiringa,

lid van de Provinciale Staten van Groningen en Wethouder van Haren.

15.00 uur: „De V.V.D. en de neutraliteit”

Spreker:

de heer J. van Mourik,

hoofd van de leerschool Haags Genootschap tot verdediging van de Christelijke Godsdienst en medewerker aan het Weekblad „Vrijheid en Democratie”.

± 16.00 uur: Sluiting.

Na de inleidingen zal gelegenheid bestaan tot het stellen van vragen.

Vervoer: Van het station Utrecht af bestaat een busverbinding met „Woudschoten” (de Veenendaalse bus van de fa. Wed. A. W. de Haas, welke is gestationneerd recht tegenover het station Utrecht). Deze bussen vertrekken een kwartier vóór en na het hele uur uit Utrecht en hebben bij net conferentie-oord „Woudschoten” een halteplaats. Duur van de rit plm. een half uur. Voor extra-bussen zal worden zorg gedragen.

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Atoombom, Communisme
of winstdeling?

Pag. 5

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Ondernemingsbelasting, dividendbeperking en belastingherziening

Nog weinig tegemoetkomendheid van Minister Lieftinck

De memories van antwoord op de wetsontwerpen inzake de belastingherziening, de ondernemingsbelasting en de dividendbeperking, welke momenteel bij de Tweede Kamer aanhangig zijn, bevatten een aantal wijzigingen ten opzichte van de oorspronkelijke ontwerpen. Evenwel moet worden vastgesteld, dat op één maatregel na, — waarover wij aanstonds een enkele opmerking zullen maken — het totale effect van dit conglomeraat van wijzigingen geen noemenswaardige vooruitgang brengt, vergeleken bij hetgeen reeds was voorgesteld. Dit is te betreuren, omdat de bedoeling van de wijzigingen immers was het zo zwaar getroffen bedrijfsleven tegemoet te komen. In dit opzicht mag echter de uitwerking van de beraamde maatregelen bepaald niet worden overschat. De voorgestelde verlichtingen zijn daarvoor in beginsel te beperkt van betekenis. Wie gemeend had, dat minister Lieftinck de gelegenheid zou hebben aangegrepen om tot belangrijke verlichting van belastingdruk te komen, ziet zich in zijn verwachtingen teleurgesteld. De minister schijnt er weinig voor te gevoelen met betrekking tot de door hem te voeren belastingpolitiek de steven geheel te wenden.

* * *

Hebben wij dus critiek ten aanzien van het geheel der voorgestelde maatregelen, met betrekking tot één onderdeel kunnen wij slechts instemming betuigen. Deze instemming geldt het belangrijkste van het voorgestelde, namelijk de voorgenomen algehele afschaffing van de ondernemingsbelasting. Worden de plannen werkelijkheid, dan zal de ondernemingsbelasting van 1 Januari 1951 af niet meer worden geheven. 's Rijks schatkist zal uit dezen hoofde een offer derven, dat op een jaarlijks bedrag van f 92 miljoen kan worden begroot. Het zijn vooral de niet in de rechtsvorm van de N.V. gegoten ondernemingen, die van dit bedrag zullen profiteren. De N.V.'s zullen namelijk in plaats van ondernemingsbelasting plus vennootschapsbelasting in de toekomst alleen vennootschapsbelasting betalen; het tarief van deze laatste belasting zal echter zodanig worden verhoogd, — tot 40 % —, dat de N.V.'s praktisch gesproken even zwaar belast zullen blijven als thans het geval is.

Deze voorgestelde afschaffing van de ondernemingsbelasting heeft, zoals gezegd, onze volledige instemming. En wel op grond van een sociaal en van een economisch motief. Het gunstige gevolg van dit voorstel in sociaal opzicht kan moeilijk worden overschat. Voor de zelfstandige middenstanders werkt de ondernemingsbelasting als een tweede inkomstenbelasting, doch daar zij geen rekening houdt met de persoonlijke omstandigheden van de ondernemer, zoals de grootte van zijn gezin en eventueel op hem drukkende persoonlijke verplichtingen of buitengewone lasten, als een inkomstenbelasting van heel slecht gehalte. Het is dan ook algemeen bekend, dat de zojuist genoemde groep door de ondernemingsbelasting bijzonder zwaar wordt getroffen en de middenstand zal het nieuws van de voorgestelde afschaffing dan ook met veel genoegen hebben vernomen.

Van economisch oogpunt uit bezien verdient dit voorstel eveneens warme ondersteuning. Wat immers is het geval? Aan de ene kant wordt de regering niet moede er ons aan te herinneren, dat wij moeten sparen en, dat het geld in het bedrijfsleven moet worden belegd ter bevordering van de industrialisatie: dat is de enige weg, zo heet het terecht, om onze sterk stijgende bevolking aan werkgelegenheid te helpen, het tekort op onze betalingsbalans weg te werken en toch nog een behoorlijk welvaartspeil te handhaven. Aan de andere kant handhaafde de Regering tot nu toe de ondernemingsbelasting, die juist alleen de ten bate van het bedrijfsleven aangewende zelfstandige ondernemersarbeid en kapitaal aan een zware, extra-belasting onderwerpt, waarvan iedere andere vorm van activiteit en belegging vrijblijft. Daardoor werd al te duidelijk de indruk gewekt, dat de Overheid in de grond van de zaak met ondernemingen in particulier eigendom toch eigenlijk niet veel op heeft, hetgeen uiteraard niet stimulerend werkt. Wij zien in de afschaffing van de ondernemingsbelasting dan ook een duidelijke overwinning van het niet-socialistisch getinte deel van het kabinet op Minister Lieftinck.

* * *

Het besluit op de dividendbeperking wordt voorshands gehandhaafd doch, — en dit is een niet te verwaarlozen verschil met het oorspronkelijke wetsont-

werp — er is thans een eindtermijn genoemd. De dividendstop zal namelijk voor het laatst gelden voor het jaar 1951. Intussen vraagt men zich af waarom niet voorgesteld is de dividendbeperking direct af te schaffen. De Nederlandse leiders van bedrijven zijn voldoende zelfstandig en hebben genoeg zakelijk inzicht om zelf te weten, of al dan niet dividend kan worden uitgekeerd. Dwang van de overheid is in dit opzicht bepaald niet nodig en kan slechts verkeerd werken. Door de dividendstop worden in een aantal gevallen bedragen geblokkeerd in ondernemingen, die daar in het geheel geen behoefte aan hebben. In die gevallen wordt men tot een besteding gedwongen, zonder dat men het zelf wenst. Ook de spaarders hebben geen ruggesteun van node. Spaarzin is er van ouds in voldoende mate in ons volk aanwezig; zo ergens de spaarzin niet hoeft te worden aangemoedigd dan is het juist bij deze groep, die in het verleden blijken genoeg van haar zuinigheid heeft gegeven. Het schort waarlijk niet aan spaarzin, maar wel aan mogelijkheid tot sparen!

* * *

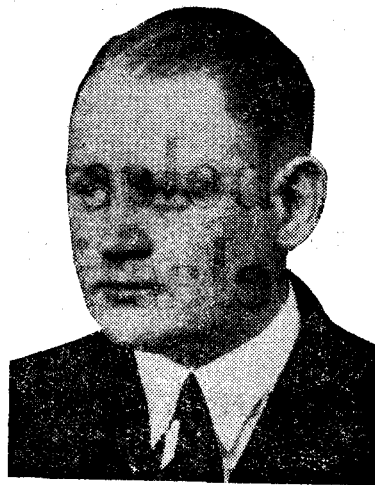
In het wetsontwerp op de belastingherziening zelf is de betekenis van de zgn. herwaardering voor één maal thans tot praktisch nihil gereduceerd. De regeling is bovendien erg ingewikkeld en vormt zodoende weer een complicatie te meer in ons belastingstelsel, waar wij niet de minste behoefte aan hebben. Wij geloven, dat dat Minister er wijs aan zou doen om, gelijk reeds is gesuggereerd, de gehele regeling te schrappen en de mogelijkheid tot vervroegde afschrijving van 1/3 van de kostprijs van bedrijfsmiddelen, aangeschaft na 1 Januari 1950, uit te breiden tot investeringen van na 1 Januari 1948. Aldus zou men een regeling krijgen, waarvan het bedrijfsleven als geheel werkelijk profijt zou trekken. Merken wij voorts nog op, dat de mogelijkheid om aan de zgn. onbelaste reserve 15 % van de winst toe te voegen, ook nog voor de jaren 1948 en 1949 zal worden gecontinueerd, terwijl de verliescompensatietermijn van 2 op 3 jaar zal worden gebracht.

Hiermede hebben wij de voornaamste wijzigingen in de onderhavige wetsontwerpen aangeduid. Over het resultaat herhalen wij wat wij reeds hebben gezegd: op één maatregel na geen noemenswaardige vooruitgang!

☆ parlementaire flitsen ☆

Eerste Kamer hield algemene politieke beschouwingen

De vorige week hield de Eerste Kamer als inzet van de behandeling der begroting voor 1950 haar algemene politieke beschouwingen. Ook dit maal wist deze Kamer hier weer iets bijzonders van te maken en het was vooral de beschouwing van de thans 78-jarige maar nog altijd vitale anti-revolutionnaire oud-hoogleraar mr. Anema, welke de aandacht trok en ook achteraf nog hier en daar stof heeft doen opwaaien. Prof. Anema ontwikkelde in zijn rede deze gedachtengang, dat, nu het Indonesische vraagstuk in zijn oude vorm was geliquideerd, er zoveel raakpunten waren zowel tussen zijn partij en de andere partijen (hij noemde hier ook zelfs met name de P. v. d. Arbeid), dat hij zijnerzijds het beeld van de uitgestoken hand kon gebruiken. Minister-president Drees heeft deze hand gaarne aanvaard, maar voor het overige zal het daar toch ongetwijfeld bij blijven. Afgezien nog van de vraag of deze mening ook geheel door de anti-rev. fractie van de Tweede Kamer wordt gedekt, staat toch wel vast, dat vooralsnog een politieke reconstructie van het Kabinet voor de naaste toekomst niet in het voorplan ligt. Niets zal de anti-revolutionnaire Kamerfracties echter beletten, dit extra-parlementaire program-ministerie haar steun te verlenen bij de voorstellen, welke aan de Kamers worden voorgelegd.

Mr. STIKKER

..... zon en schaduw

tie had minister Stikker zelf ook gevoeld en daarom had hij de naar het oordeel van prof. Molenaar juiste norm gesteld, dat, wanneer zijn nieuwe ambt zou medebrengen, dat hij soms een tegenstelling van het Nederlandse belang moest voorstaan, er in dat geval een andere gedelegeerde van Nederland bij de O.E.E.S. zou komen.

Een van de binnenlandse consequenties van die combinatie van functies was de benoeming van een staatssecretaris aan Buitenlandse Zaken. Over deze oplossing toonde prof. Molenaar zich echter niet erg verrukt. De staatssecretaris kan de minister als Kabinetsminister immers nooit vervangen. Zo wonen staatssecretarissen de Kabinetszittingen alleen bij, wanneer zaken ter sprake komen, die hen direct raken. Op de algemene Kabinetspolitiek hebben zij dus geen invloed en daarin hebben zij ook geen stem.

Nu de nieuwe functie van de heer Stikker hem nog meer dan tot dusverre zal verplichten om in het buitenland te vertoeven, klemde naar de mening van prof. Molenaar nog meer hetgeen hij ook het vorige jaar reeds ter sprake had gebracht, n.l. dat de vrijzinnige richting door meer dan één persoon in het Kabinet vertegenwoordigd diende te zijn. De heer Molenaar stelde derhalve prijs op een minister zonder portefeuille voor Buitenlandse Zaken en wel, zoals hij het uitdrukte, „een all round politicus, die in staat is om, wanneer de heer Stikker er niet bij is, bij de bepaling van de Regeringspolitiek niettemin onze stem te laten horen”.

Ondertussen heeft minister Drees nadien verklaard, dat in April de gehele kwestie van de functies van minister Stikker nader zou worden bekeken en dat inderdaad ook wel eens gedacht was aan de mogelijkheid van de benoeming van een minister zonder portefeuille.

vens het door prof. Anema ter sprake gebrachte) bij de algemene politieke beschouwingen in de Eerste Kamer aan de orde werden gesteld.

Prof. Molenaar, van V.V.D.-zijde het woord voerend, erkende ook, dat de combinatie van minister Stickers nationale en internationale functies haar schaduwzijde had, maar na afweging van de voor- en nadelen, wogen de voordelen bij hem kennelijk toch zwaarder. Zijn persoonlijke conclusie was dan ook, dat de Regering een juist besluit had genomen door deze combinatie goed te keuren. Wij moeten, zoals ook prof. Anema betoogd had, in onze binnenlandse politiek terdege rekening houden met hetgeen in het buitenland omgaat en prof. Molenaar achtte het een groot voordeel dat minister Stikker door zijn nieuwe functie meer deuren voor zich geopend zou vinden dan in het verleden reeds het geval was geweest.

De schaduwzijde van deze combina-

Prof. Molenaar:

Belastingherziening, een mager schepje uit de ketel

Dinsdag 14 en Woensdag 15 Februari was de Eerste Kamer bijeen en reeds in de avondvergadering van de 14de werd officieus het bericht bekend, dat het lid der Kamer voor de V.V.D.-fractie, dr. S. E. B. Bierema, des middags te zijnen huize in Usquert was overleden.

Woensdagochtend, toen de Kamer weder bijeenkwam, werd het verscheiden van deze liberale politicus, die meer dan een kwart eeuw lang zulk een werkzaam aandeel in het politieke leven had gehad (en aan wiens nagedachtenis onze Partijsecretaris mr. J. Rutgers nog in het vorige nummer een artikel heeft kunnen wijden), officieel herdacht.

„Het bericht van het overlijden van het lid dezer Kamer, de heer Bierema” — zo sprak voorzitter prof. Kranenburg — „zal de Kamer zeer hebben getroffen. De heer Bierema heeft slechts gedurende korte tijd deel uitgemaakt van dit college. Hij heeft in die korte tijd met grote belangstelling en bekwaamheid aan onze werkzaamheden deel genomen. Hij beschikte over een lange parlementaire ervaring als lid van de Tweede Kamer en over grote deskundigheid, speciaal betreffende agrarische en economische vraagstukken.”

„De Kamer ondervindt zijn heengaan als een groot verlies. Moge aan zijn nabestaanden de kracht worden gegeven dit leed te dragen.”

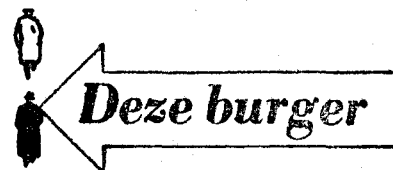
Vervolgens sprak minister-president dr. Drees:

„Namens de Regering moge ik mij van ganser harte aansluiten bij de woorden van waardering, door U gewijd aan het overleden lid dezer Kamer, de heer Bierema.”

„Wij hebben allen kunnen zien, welke een plichtsbetrachting de heer Bierema bezielde, toen hij nog onlangs, ondanks zijn ziekte, aanwezig wilde zijn bij de stemming over het Indonesische vraagstuk. Wij weten ook, hoe hij in zijn parlementaire loopbaan voortdurend blijf heeft gegeven van diepe belangstelling voor 'slands zaken, van grote zakelijkheid en objectiviteit, van veelzijdigheid en van toe-

wijding. Ook bij de Regering zal zijn nagedachtenis in ere blijven.”

De benoeming van minister Stikker tot politiek leider van de Organisatie voor Europese Economische Samenwerking en de combinatie van deze functie met die van Nederlands minister van Buitenlandse Zaken, de benoeming van een aantal nieuwe staatssecretarissen en de financieel-economische situatie waren wel de voornaamste punten, die (ne-

Deze burger

heren om hem heen, wat op zich zelf al zinloos is, doch bovendien wordt hij betrokken in dat stupiede gedoe van een beker met dobbelstenen en ondermiddeltaatse gesprekken, hetzij met aanpalende krukken, hetzij met die drankjesman in 't witte jasje aan de binnenkant van de aanrecht. Dat is in de hele wereld zo. Aan alle bars van alle steden van Petropolis tot Trebizonde, van Damascus tot Santa Monica.

Wel, en gisteren dan zat ik tussen prachtige heren in (van zelf) prachtige pakken met (natuurlijk) brede schouders en (uiteraard) parelgrijze dassen en dat soort is mij ook bekend van Teheran tot en met 's Gravenhage.

Nu zaten deze leuke lieden al-maar met dat bekertje te donderjagen totdat zij er dan zelve wel misselijk van werden en toen begon de conversatie, die natuurlijk over auto's ging, of zoals dit soort die dan altijd noemt: wááges, of wáágetjes.

De voor en nadelen van zes-en-twintig merken werden nauwkeurig tegen elkaar afgewogen en men krijgt dan altijd het gevoel dat dit soort de auto als de hoogste vervulling van het mensenleven ziet en dat die vervelende, levenloze knorrende beesten voor hen van een briljant bestaan hierop-aarde getuigen.

De auto is, geloof ik, voor hen de essentie des levens en in haar lengte is zij de maatstaf van alle menselijke geluk. Het gesprek duurde en duurde maar en het was van een bepaald enerverende, mateloze leeghoofdigheid.

Totdat, om een of andere onnaspeurlijke reden, het plotseling op de politiek kwam en de parelgrijze dassen als om strijd elkaar de verzekering gaven, dat de politiek niks is en dat zij daar niet aan deden. Op dit punt was de geestelijke houding eenparig: 't zal mijn tijd wel duren en aan mijn lijf geen polonaise.

Eigenlijk, dacht ik, moest men dit soort in een glanzend aantal langneuzige wááges kunnen stuwen en ergens achter een ijzeren gordijn uitwerpen. Het is een wanstaltig soort medeburgers van

zat gisteren aan een bar op een barkruk. Dat doet hij bijna nooit om de eenvoudige reden dat hij het een van de vervelendste en stompzinnigste wijzen van zitten vindt. Er zijn daar altijd wildvreemde

DEZE BURGER

Evenals de meeste andere leden, die hierover het woord voerden, toonde de heer Molenaar zich nog minder enthousiast over de benoeming van de twee nieuwe staatssecretarissen aan Sociale Zaken. Kort samengevat achtte hij deze benoeming in feite overbodig, omdat beiden reeds hoge ambtelijke functies aan ditzelfde Departement bekleedden en zij grotendeels hetzelfde werk bleven doen. Alleen zouden zij hetgeen zij nu voor hun speciale rekening namen ook in de Kamers kunnen verdedigen, maar terecht wees prof. Molenaar op de mogelijkheid, die iedere minister heeft, om in bepaalde gevallen een Regeringscommissaris in de Kamer te laten optreden.

Opnieuw bracht prof. Molenaar dit jaar ook weer de „stijl”, de „regie” van het Regeringsoptreden ter sprake, die hij niet altijd even gelukkig achtte. Hij voerde daarvoor een reeks voorbeelden aan, o.a. het ontslag aan een aantal ambtenaren van de C.C.D., drie weken nadat zij hun „vaste aanstelling” hadden gekregen en binnenkort hoopte hij ook met de bewindsvan van Justitie nog te kunnen spreken naar aanleiding van het wetsontwerp, dat handelt over de aansprakelijkheid van de overheid voor handelingen in de bezettingstijd.

Juist de Staat, juist de Regering, zo zei onze woordvoerder, moet in alles rechtvaardig zijn en voor anderen een voorbeeld zijn. Le style c'est l'homme. Maar ook voor de Regering geldt, dat haar stijl beslissend is voor het oordeel onder ons volk over haar beleid!

(Vervolg op pag. 5)

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Voorzitter Redactie-comm.: Drs. H. A. Korthals.
Redactie-secretaris: Mr. E. Elias.

Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 435.

Administratie: Postbus 43, A'foort, tel. 5267.

Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 p. jaar.

Voor het zenden van abonnements- en advertentie-gelden: Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie” te Amersfoort.

Losse nummers 15 cent.

Voor advertenties wende men zich tot de administratie of tot de hoofdvertegenwoordiger: L. Vlugs, Geestbrugweg 69, Rijswijk (Z.-H.).

Nog twee maanden

Eind April worden de verkiezingen voor de Provinciale Staten in ons land gehouden en het is, als dit weekblad verschijnt, eind Februari. Er zijn dus nog twee maanden voor de boeg ter voorbereiding van deze verkiezingen en tot nog toe is er van enige activiteit van de zijde van de verschillende politieke partijen weinig te bespeuren. Maar dit zal nog wel veranderen en in ieder geval is het thans voor onze partij, de V.V.D., noodzakelijk verzamelen te blazen en tot de aanval van deze verkiezingen over te gaan. Daarbij moet, als voor elke verkiezing, hard gewerkt worden en de tijd van twee maanden is heus niet lang. De V.V.D. zal een forse strijd te voeren hebben en de belangstelling voor de Staten-verkiezingen, die toch zeer belangrijk zijn, zowel om de functie, welke de Provinciale Staten vervullen, als door het feit, dat zij tevens als kiescolleges voor de Eerste Kamer fungeren, moet geactiveerd worden. Twee maanden, ruim 8 weken, ongeveer 60 dagen en dan gaat het Nederlandse Volk opnieuw ter stembus. Laten wij allen zorgen, dat het resultaat voor de V.V.D. gunstig is! Wij hebben nog twee maanden om er hard voor te werken.

Ons ter harte

Het is niet zo merkwaardig als het op het eerste gezicht lijkt, dat op het ogenblik op de Nederlandse toneelplanken vrijwel tegelijkertijd twee toneelstukken vertoond worden, die een politieke inslag hebben. Wij bedoelen n.l. „Vuile handen” van Sartre en „De jongen Winslow” van Rattigan. Dat is niet zo vreemd, omdat de huidige maatschappij met haar vele problemen ook doordringt tot in de kunst en ook deze de invloed doet ondergaan van hetgeen zich in de wereld afspeelt. En zo heeft Sartre dan tot thema van zijn „vuile handen” gekozen de communistische ideologie met alle gevaren en bezwaren daaraan verbonden en deze zo duidelijk naar voren gebracht, dat het bekende communistische Franse dagblad L'Humanité na de première in Parijs schreef over „la pièce sale”, het vuile stuk. Rattigan heeft in zijn stuk „De jongen Winslow”, het bekende verhaal van een zaak, die in Engeland in de jaren voor de oorlog van 1914 zeer veel stof heeft doen opwaaien, bewerkt en ook dit stuk spreekt sterk de toeschouwers aan. Zeker in ons land, waar de vrijheid en de rechtszekerheid veel dieper verankerd zijn, dan men in het dagelijkse leven soms vermoedt. Dat hebben de bezettingsjaren wel bewezen.

Het opkomen voor de rechtszekerheid van het individu, het gevoel, dat iedere burger zijn recht kan verkrijgen, zijn zaken, welke ons V.V.D.-ers ten zeerste ter harte gaan. En of dit toneelstuk nu in Engeland van voor de oorlog van 1914 speelt, of dat het zou spelen in Nederland van thans, het motief zou niet verschillen en het spreekt juist in deze tijd, waar de gewone burger wel eens het gevoel heeft, dat het administratieve recht, waarvan hij alle bepalingen niet kent, zo veelomvattend en gecompliceerd is geworden, dat hij daardoor in botsing zou kunnen komen met de rechter, ook het Nederlandse publiek aan.

Onderwijs

Meer dan eens wordt er tijdens de begrotingsdebatten in de Tweede Kamer op aange-drongen om meer aandacht te schenken aan ons onderwijs in de maatschappelijke vakken. Er wordt daarbij o.m. gewezen op het feit, dat deze voor een goede staatsburger onmisbare leerstof, vooral gedurende de bezettingstijd, wel op een zeer stiefmoederlijke wijze is bedeed. Deze kritiek achten wij volkomen gerechtvaardigd. Het gaat hier tenslotte niet alleen om de algemene vorming van onze jeugd, maar in het bijzonder om de opvoeding naar tot goede staatsburgers op te kweken, die met kennis van zaken haar democratische rechten en plichten weten te beoordelen. De democratie is een inhoudloos begrip indien de burgers haar werkingssfeer niet kennen en zij niet in staat zijn

de waarde van het democratische staatsbestel aan de practijk te toetsen. Wij mogen aannemen, dat dit onderwerp weldra in de Eerste Kamer bij de begroting van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen weer op het tapijt zal worden gebracht. Het ware te wensen, dat er in dit opzicht nu eens spijkers met koppen werden geslagen. Want ondanks de toezeggingen van minister Rutten in de Tweede Kamer, zijn wij in feite nog niet veel opgeschoten. Een bevredigende oplossing in een definitieve vorm is ongetwijfeld dringend gewenst.

Cocktail-parties

In het Voorlopig Verslag van de Eerste Kamer over de Algemene Beschouwingen op de Rijksbegroting wordt gesproken over de „wedloop”, welke zou worden gehouden op het stuk van recreaties, cocktail-parties, e.d. Vanzelfsprekend heeft onze regering bovenstaande kwalificaties in haar Memorie van Antwoord niet tot de hare gemaakt en er op gewezen, dat representatiekosten in zeer vele gevallen nodig zijn. Ieder verstandig staatsburger zal dit niet kunnen ontkennen. Vooral de ontvangst van buitenlandse delegaties of missies dient behoorlijk te geschieden en het zou van weinig inzicht getuigen, indien men zich bij dergelijke ontvangsten liet leiden door een zuinigheid, die de wijsheid bedriegt. Ook de leden, die zich hieromtrent in min of meer sarcastische zin hebben uitgelaten, zullen dit wel beseffen. De kritiek is slechts bedoeld, de regering er voor te waarschuwen, de gewenste soberheid toe te passen, zonder dat de representatieve plicht in het gedrang komt. Als zodanig ligt er op de schouders, in het bijzonder van de hoofdamttenaren, een grote verantwoordelijkheid en het is dan ook te hopen, dat de geuite kritiek er in de practijk toe mag leiden dat ook de nodige soberheid, zij het met verstand toegepast, wordt betracht. Anderzijds menen wij toch te moeten waarschuwen tegen een vorm van kritiek, die bij de niet-ingewijde burger op een al te makkelijke en onjuiste wijze weerklank vindt en daardoor een verkeerde indruk kan vestigen. Ook in deze zal men zich moeten behoeden een demagogische weg te bewandelen.

Platonisch

Reeds vaker hebben wij ons in afkeurende zin uitgelaten over het feit, dat in ons land met betrekking tot de industrialisatie, schone rapporten worden opgesteld, plakkasten op de aanplakzuilen verschijnen, breedspakige redevoeringen worden gehouden, kortom hierover veel tam-tam wordt gemaakt, zonder dat hieruit enig practisch effect resulteert. Wij noemden reeds eerder het bezwaar, dat men bij al deze propaganda, afgezien nog van het feit, dat deze een meer theoretisch dan practisch karakter draagt, te eenzijdig te werk gaat, omdat men o.m. het probleem van de intellectuele vorming van de toekomstige leiders van onze industrie te weinig in ogenschouw neemt. Men komt er niet alleen door plannen te maken om fabrieken te bouwen als men niet over voldoende geschoold personeel beschikt om in deze fabrieken de productie aan de gang te brengen. Er zijn echter ook nog andere bezwaren en wij verwijzen in dit verband naar de rede, die onlangs werd gehouden door de voorzitter van de Kamer van Koophandel van 's-Hertogenbosch, dr. G. J. M. de Gruyter. Spreker legde er de nadruk op, dat de fiscale politiek op de industrialisatie remmend werkt, terwijl aan het bedrijfsleven op het gebied der financiering te weinig mogelijkheden worden geboden. De ongetwijfeld nuttige Herstelbank heeft tot dusverre slechts in enkele gevallen credieten verleend. „Het blijft bij de landelijke overheid,” aldus dr. de Gruyter, „bij een platonische liefdesverklaring aan de industrialisatie.” Ook hij achtte het o.a. noodzakelijk dat het onderwijsstelsel meer in de richting van de techniek wordt geleid. Ziehier wederom een stem uit handel en industrie, die, als wij niet oppassen, de stem van een roepende in de woestijn zal blijken te zijn.

Spook

Met het probleem van de industrialisatie houdt dat van de werkloosheid in Nederland ten nauwste verband. De laatste cijfers van het aantal werklozen over 1949 tonen aan, dat dit aantal gemiddeld per maand 20.000 hoger ligt dan in de overeenkomstige periode van 1948. „Dit verschijnsel brengt verandering in het beeld der na-oorlogse jaren en heeft tengevolge, dat de publieke belangstelling zich er van bewust wordt, dat het probleem der werkloosheid weer de grote betekenis dreigt te verkrijgen, die het in de jaren voor de oorlog bezat.” Tot deze uitspraak komt het rapport van een commissie, die in opdracht van de Kamer v. Koophandel en Fabrieken voor Noord-Holland haar aandacht heeft geschonken aan het vraagstuk van de uitbreiding van de werkgelegenheid. In het rapport wordt opgemerkt, dat het probleem der werkloosheid, althans relatief gesproken, in het algemeen nog niet acuut is. Grootscheepse industrialisatie wordt gezien als een der voor-naamste middelen om het spook der werkloosheid te bestrijden, die uit de snelle aanwas der bevolking kan voortvloeden. Industrialisatie, zo wordt in dit rapport opgemerkt, zal echter slechts dan kunnen worden verwezenlijkt, indien de ondernemers de mogelijkheid en de lust krijgen daaraan hun medewerking te verlenen en voldoende risicodragende middelen beschikbaar komen. Het

financiële beleid der overheid is daarbij van een beslissende betekenis, want „zolang en voor zover de overheid niet metterdaad toont, dat het haar ernst is met belangrijke verlaging van haar uitgaven, zal het bedrijfsleven vrezen, dat verlichting van de belastingen niet zal kunnen worden bereikt”. Een krachtige verlaging van de staatsuitgaven wordt dus voldoende nodig geacht om het bedrijfsleven het vertrouwen te schenken, dat een voor industrialisatie aanvaardbaar fiscaal klimaat zal kunnen worden geschapen en gehandhaafd. De commissie meent ook, dat het gebrek aan goede vaklieden veroorzaakt wordt door de geringe loondifferentiatie tussen ongeschoolde en geschoolde arbeiders. Welnu, de regering moge zich bovenstaande en soortgelijke adviezen nu eens eindelijk terdege ter harte nemen.

Klassenstrijd (I)

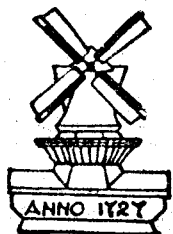
Bij de uiteenzetting van minister Lief tinck met betrekking tot zijn deviezennota, hebben de socialistische o.a. bij monde van de heer Hofstra weer niet kunnen nalaten op 'n tendentieuze en volkomen onjuiste wijze de klassentegenstellingen in ons volk te verscherpen. Wederom is hierbij geoleken hoe onwaar het is, indien de Partij van de Arbeid beweert, dat zij de klassenstrijd van de vroegere S.D.A.P. over boord heeft gegooid. Er is waarlijk niets veranderd behalve dan dat de Partij van de Arbeid minder principieel is dan de S.D.A.P. waaruit zij is voortgekomen. De oude S.D.A.P. ontkende in elk geval niet, dat het verscherpen der tegenstellingen tussen de verschillende volksgroepen in haar banner geschreven stond. De P. v. d. A. ontkent dit echter wel in de hoop, vooral de middenstand in haar netten te verstrikken. De heer Hofstra heeft het in de Tweede Kamer wel eens meer erg bont gemaakt en ook nu meende hij zijn partij — en waarschijnlijk ook zijn kiezers — een dienst te moeten bewijzen door te keer te gaan tegen de 10 % premie in vrije dollars die de Nederlandse exporteurs ter stimulering van onze export bij uitvoer naar de Verenigde Staten genieten. Nog feller was de aanval van zijn partijgenoot Nederhorst, die ons ditmaal wel erg heeft teleurgesteld, omdat wij een dergelijke eenzijdige en tendentieuze argumentatie van hem niet gewend zijn. Hij trachtte een wig te drijven tussen de Nederlandse exporteurs en de arbeiders en wel op zulk een naïeve grond, dat men zich werkelijk afvraagt hoe een economisch geschoold man als drs. Nederhorst zich van een dergelijke onjuiste en onbillijke argumentatie kan bedienen. Hoe dit ook zij, indien het de bedoeling van spreker is geweest bij de arbeiders in het geveel te komen, dan zal hij daarin ongetwijfeld zijn geslaagd, temeer omdat het hier een nogal ingewikkeld onderwerp geldt dat voor de massa niet makkelijk te begrijpen is. Het gaat nu slechts om de onjuiste en eenzijdige uitlatingen van deze socialistische afgevaardigde te ontzenuwen, opdat duidelijk blijke hoe erg dit Kamerlid de plank heeft misgeslagen.

Klassenstrijd (II)

Volgens de opvatting van drs. Nederhorst leidt de bovenvermelde onlangs aan de Nederlandse exporteurs toegekende faciliteit tot een „zwarte handel” in deviezen en tot het invoeren van allerlei niet noodzakelijke goederen, die tegen veel te hoge prijzen op de markt komen. En alsof deze onjuiste voorstelling van zaken nog niet voldoende was, kwam de socialistische afgevaardigde aandragen met het argument over „de beperkingen, die de arbeidersklasse worden opgelegd”. Het oorzakelijk verband vermogen wij hier niet te zien en wij krijgen dan ook zeer sterk de indruk, dat deze geforceerde tegenstelling meer voor de publieke tribune was bedoeld dan voor de minister en de geachte mede-afgevaardigden, die men als ter zake kundigen toch bezwaarlijk aan boord kan komen met misplaatste en verwrongen propagandistische gevoelsargumenten. Drs. Nederhorst had evengoed kunnen uitroepen: „Waarom verkrijgt Nederland dollars om in te voeren terwijl de arbeidersklasse zich zoveel beperkingen ziet opgelegd.” Deze redenering raakt kant noch wal en overigens zij opgemerkt, dat het waarlijk niet alleen de Nederlandse arbeidersklasse is die zich beperkingen moet opleggen. Merkwaardig is, dat het drs. Nederhorst blijkbaar is ontgaan, dat hij de middenstand vergat te noemen, waarvoor zijn Partij beweert zulk een warm kloppend hart te hebben. Maar afgezien van dit alles, is dit argument wel zeer gezocht en kan het slechts indruk maken bij degene die in deze materie niet thuis is. Want is het drs. Nederhorst dan niet bekend, dat juist door deze dollarpremie ons land goedkoper exporteert dan anders? Is het drs. Nederhorst dan volslagen onbekend dat juist dank zij deze dollarpremie, onze diamantindustrie in staat is geweest een afzetgebied in de Verenigde Staten te veroveren? Is het drs. Nederhorst voorts onbekend, dat onze exportprijzen juist door deze dollarpremie lager komen te liggen?

Of drs. Nederhorst weet dit alles niet, of hij weet het wel. Maar in beide gevallen heeft hij een misgreep gedaan en niet nagelaten een wig te drijven tussen verschillende lagen van onze bevolking, hetgeen wij ten scherpste afkeuren. Het moet voor hem dan ook wel een teleurstelling zijn geweest, dat zijn partijgenoot minister Lief tinck voor zijn kritiek weinig oren had, waardoor zijn verwacht „succes” dan ook volkomen uitbleef.

Abraham van Stolk & Zoonen N.V.

Houthandel

Schaverij - Zagerij

Vuren - Dennen - Oregon Pine - Pitch-Pine - Heipalen

Rotterdam, Telef. 35400 - Postbus 1100

J. en K. SMIT's

**SCHEEPSWERVEN EN
MACHINEFABRIEKEN**

KINDERDIJK

L. Smit & Zoon

KINDERDIJK

Baggermateriaal

Zeesleepboten

Passagiersschepen

Machines

Motoren

Ketels

N.V. Nederlandse
Caoutchouc- en Gutta-
Perchatabriek

v.h. Bakker & Zn.

Ridderkerk

- Technische rubberartikelen

**N.V.
W. A. HOEK's**

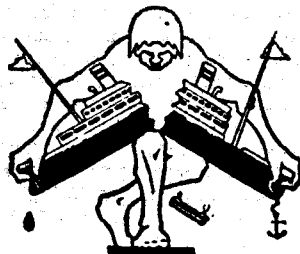
MACHINE- EN ZUURSTOFFABRIEK

Hoofdkantoor en Machinefabriek
te Schiedam.

Compressors voor alle gassen en iederen druk.
Installaties voor de bereiding van zuurstof, stikstof, enz.

**Frank Rijdsijk's
Industriele
Ondernemingen N.V.**

Hendrik-Ido-Ambacht
Tel. H.I. Ambacht 245
Rotterdam 72615

SCHEEPSSLOOPERIJ

HANDEL in:

- Oud IJzer,
- Nieuw IJzer,
- Bruikbaar IJzer, enz.

Goedewaagen's

Koninklijke
Pijpen- en Aardewerkfabrieken
Gouda

Mozaiek

HAV BANK

Schiedam

LEVENSVERZEKERING

N.V. Staalraadkabel- en Herculesstouwfabriek

voorheen

J. C. DEN HAAN

GORINCHEM

N.V. BOELE'S

Scheepswerven en Machinefabriek

BOLNES

Nieuwbouw en reparatie

Plateelbakkerij „Zenith”, Gouda

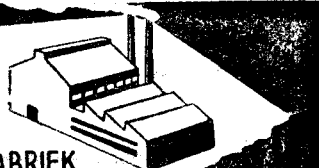
vervaardigde reeds vele tegeltableaux, gedenkorden
en asbakken voor jubilea en bijzondere gebeurtenissen

GERESERVEERD

**DE ROTTERDAMSCH
DROOGDOK MIJ. N.V.**

**DAKEN -
VLOEREN**

N.V. BETON- & PLATENFABRIEK
& GEBRS. MYNLIFF NYMEGEN

TEL 20539

Atoombom, Communisme of Winstdeling?

(Ingezonden.)

Amerika heeft de atoombom, Rusland ook! Nu gaat Amerika een waterstof-atoombom maken, die tot duizendmaal effectiever dan de gewone atoombom heet te zijn. Rusland heeft beweerd, dat het die eveneens bezit. In hoeverre dit waarheid of bluff is, kan moeilijk nagegaan worden, maar gezien het succes der Russische spionage is het niet onmogelijk, dat Rusland althans het geheim insgelijks bezit. Met dit al denkt geen der partijen er aan, dat zij met zulke wapenen zichzelf evenzeer zal benadelen, als de tegenpartij, want dat deze algemene vernietiging beduiden.

Helaas kan men zich desniettemin niet onttrekken aan de indruk, dat de toenemende spanningen tussen de democratiën en de totalitaire machten uiteindelijk tot een gewapend conflict zullen leiden.

Het enige middel, om dit te voorkomen, dus om de wereld van de ondergang te redden, is, deze spanningen te verminderen en ten slotte geheel weg te nemen.

Hiervoor zijn verschillende methoden aangeprezen: vooral vredespropaganda en vredesbesprekingen tussen de voornaamste partijen: Sovjet-Rusland en de Verenigde Staten. Zij bieden echter alle weinig of geen uitzicht op succes door de onwil van de Russische machthebbers, die zich de verovering van de wereld in het hoofd hebben gezet, zorgvuldig het vrije woord en het vrije verkeer met het niet-communistische deel der wereld beletten en alleen tot vredesbesprekingen bereid zouden zijn, die hen nader tot hun doel zouden kunnen brengen.

De veroveringszucht zal bij vele Russen wel voortspruiten uit persoonlijke motieven, zoals hebzucht, machtsbegeerte, vrees voor represailles, doch er zijn ongetwijfeld ook vele fanatieke communisten, die in de verovering van de wereld de overwinning van het communisme en daarmee de wording van een betere maatschappij zien. Dergelijke fanatici treft men niet alleen in Rusland en zijn satelliet-staten, maar overal ter wereld aan. Zij vormen de vijfde colonne, de stoottroepen van de Russen. Onder hen treft men tal van idealisten aan, kunstenaars, mannen en vrouwen der wetenschap, die zich ergeren aan de vele onvolmaaktheden van de Westerse wereld. De lekkage van atoom-geheimen heeft nog dezer dagen geleerd, hoe gevaarlijk met het communisme besmette geleerden

voor de Westerse democratiën kunnen zijn.

Toch vormt de communistische ideologie, hoe vreemd het ook klinken moge, de enige kwetsbare plek van het Russische imperialisme. Kan men de communisten overtuigen, dat hun leer de wereld alleen ongelukkiger kan maken, dan heeft men de Russische aanvalskracht goeddeels gebroken.

Men vraagt zich af, hoe het mogelijk is, dat zovelen na de onthullingen over de mensonterende toestanden, slavernij en dwingelandij in de communistische landen, zoals die o.a. door Victor Krawchenko en John Fischer zijn gedaan, nog enig heil zien in het communisme. De verklaring is heel eenvoudig: al die onthullingen worden door de communistische voor mannen voorgesteld als kwaadaardige verzinsels van de „kapitalistische pers”, trawanten van het kapitalisme en verraders, die zich aan de kapitalisten verkocht hebben. En zulke misleidende voorstellingen vinden bij vele arbeiders nog gemakkelijk ingang door hun „ingewortelde wantrouwen tegen de „kapitalisten”.

Met woorden alleen is de democratie onmachtig, zich tegen de communistische dwaalleer te weer te stellen. Er is een daad nodig.

De linkse socialistische zoeken de oplossing in een voortschrijdende nationalisatie der vrije bedrijven. Van verschillende kanten is er reeds op gewezen, dat dit in feite neerkomt op een terugtocht voor het communisme, welke ons langzaam maar zeker tot het communistische doel: het staatskapitalisme zal brengen.

Naar mijn mening is er slechts een oplossing: de arbeidsmiddelen moeten het eigendom van de vrije bedrijven blijven, maar dan zodanig, dat ook de werknemers er een aandeel in hebben.

Ten opzichte van hun medezeggenschap is men hier te lande reeds vrij ver gevorderd. Wat in het algemeen nog ontbreekt, is hun deelgerechtigdheid in de winsten der onderneming en daartoe moet het zo spoedig mogelijk algemeen komen.

Wanneer deze er eveneens zal zijn, zullen de werknemers de onderneming, waarin zij werkzaam zijn, gaan beschouwen, als ook hun bezit.

Prof. Van den Brink en prof. Romme hebben in een geschriftje, dat enige tijd geleden is verschenen, het vraagstuk der winstdeling besproken. Zij willen deze bedrijfsgewijze doen geschieden en hebben een schema opgesteld, volgens hetwelk het winstaandeel van de werknemers grotendeels gekapitaliseerd zou worden. Beide denkbeelden verdienen m.i. geen aanbeveling. Vooreerst is er geen enkele reden, waarom de uitkering van het winstaandeel aan de werknemers in een andere vorm zou moeten geschieden, dan die van de andere aandeelhouders. In de tweede plaats zou vooral voor de eenvoudigen onder de werknemers het verband tussen de winst uit hun onderneming en het verkregen aandeel te ver verwijderd zijn, om in voldoende mate het effect van de binding aan hun eigen onderneming te hebben. En van het besef dezer binding zou ik juist het meest zegenrijke effect in de strijd tegen het verderfelijke staatskapitalisme der communisten en linkse socialistische, immers tevredenheid onder de arbeiders, arbeidsvrede, hogere arbeidsprestaties, toenemende voortbrenging en grotere volkswelvaart, verwachten.

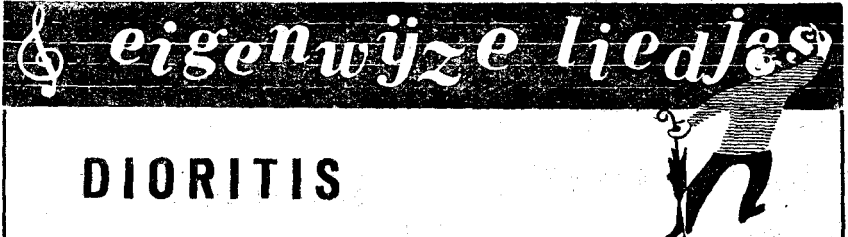
Parlementaire Flitsen

(Vervolg van pag. 2)

Met het beleid der Regering op sociaal-economisch terrein kon prof. Molenaar zich over het algemeen verenigen, maar hij zonderde de belastingpolitiek daarvan met nadruk uit. Zijn voorlopige indruk van het complex van belastingherzieningen, dat op het ogenblik bij de Tweede Kamer aanhangig is, was, dat dit, naar een woord van Thorbecke, „een mager schepje uit de ketel” was. Men begrijpe echter wel, zo zei de heer Molenaar later nog bij de replieken, dat, wanneer wij pleiten voor de verlaging van belastingen voor ondernemingen en ook voor de grote en middelgrote inkomens, wij dit niet doen om de betrokkenen een faveur te geven. Daarvoor is een geheel andere reden: wij moeten ervoor zorgen, dat Nederland met zijn productie-apparaat op peil komt en op peil blijft. En om dit te bereiken is het nu eenmaal nodig, dat de Regering het sparen bevordert en bij hen, die gespaard hebben, de drang levendig houdt om te investeren.

Bovendien: zoals prof. Molenaar terecht kon verklaren, had hij reeds uitentree in deze Kamer betoogd, dat de politiek der laatste jaren is gevoerd op de ruggen der kleine spaarders. Ook de last van de devaluatie is weer neergekomen, op de schouders van de spaarders, van kleine polishouders, kleine bezitters van huiseigenaren. Als er wordt gesproken van tegemoetkomendheid, zijn het altijd die mensen, die in de kou blijven staan.

Het is, zo vervolgde onze woordvoerder, herhaalde malen van deze kathedraal door mij gezegd: het gaat hier om de mensen, die in het leven initiatief hebben getoond; het gaat hier om de ijverige middenmoot van het Nederlandse volk en deze mensen hebben nu eenmaal — terecht — het gevoel, dat zij bij de genomen maatregelen tekort zijn gekomen. Tegenover hen is de rechtvaardigheid niet betracht en ik zou gaarne zien, dat bij het Regeringsbeleid daarmede rekening werd gehouden.

eigenwijze liedjes

DIORITIS

....Droombeelden in de Parijse salons — het sprookjesland van Christian Dior — Dior zoekt de schoonheid van de vrouw vóór de vrouw — Dior weet wat zij nodig heeft op elk uur van de dag of de nacht, voor elke gelegenheid en voor elk type — de vrouw wordt door Dior tot haar opperste schoonheid gebracht....

Mode-redactrice van de Telegraaf

*Wat deze Dior ons gaat kosten
Aan rust, en aan opstandigheid
Van onze vrucht of bloem des harten
Is niet zo één, twee, drie gezeld,
Maar dat Chris Dior rond komt spoken
In kleur, in type en in lijn
Als droom en d'ús als eis der vrouwen,
Zal ons gewis beschoren zijn.*

*Daar is nog nooit een vrouw geboren,
Die weerstand biedt of bieden kan
Aan de verhipte en verknijpte
Bedenksels van zo'n mode-man,
Aan de frou-frou en tierlantijnen,
Die hij als droombeeld etaleert,
Maar waarin straks een dikke dame
Als parodie équilibreert.*

*Dit wordt het lenteleed der mannen:
Die schoonheid in de schrulle tijd,
Waarin geen man crediet of geld heeft,
Laat staan de blijde zekerheid
Dat hij aan schoonheid ooit nog vreugde
Bij dag of nacht beleven zal — — —
Daarom: voor ons géén Dioritis,
Wij hebben Lietinck immers al?*

BRAMMETJE.

Als deze evolutie zich zou voltrekken in de gehele Westerse wereld, zou niet alleen het communisme daarin geen voet meer hebben, maar zou ook de vergelijking van de sociaal-economische toestand in de Westerse wereld met die in hun eigen land de bevolking der totalitaire staten allicht tot nadenken stemmen en van de dwalingen haars weegs doen terugkeren.

Natuurlijk zou de evolutie zich niet zo spoedig in de gehele wereld voltrekken, maar indien wij er in ons land in konden slagen, op deze wijze het probleem op te lossen, zou dit zeker bij het aanschouwen der zegenrijke gevolgen navolging in de andere Westerse landen vinden.

Ongetwijfeld zullen er offers voor gebracht moeten worden, en zal men vele moeilijkheden moeten overwinnen, maar het grote doel is de offers en de moeite ruimschoots waard.

Ten slotte staat de wereld voor de keuze: dit of capitulatie voor het communisme of ondergang.

Zou het niet op de weg van onze partij liggen, deze oplossing, die geheel ligt in de lijn der door haar beleiden democratie en vrijheid, door haar invloed in het georganiseerde bedrijfsleven en het staatsbestel zo veel mogelijk te bevorderen?

Voorburg. P. E. VAN RENESSE

Onze Candidatenlijsten voor de Provinciale Staten

PROVINCIE OVERIJSSSEL

Statenkieskringen Hengelo/Almelo (gelijkluidend): 1. Ir. J. Baas, Hengelo (O.); 2. Mr. J. W. W. Y. de Jong, Almelo; 3. Mr. A. C. v. Eck, Delden; 4. J. Krooshof, Deventer; 5. G. J. Berendsen, Markelo; 6. A. E. Gelderman, Oldenzaal; 7. J. Israëls, Almelo; 8. Mevr. H. A. A. L. de Vries-v. d. Hardt Cramers, Hengelo (O.); 9. G. H. Cramer, Almelo; 10. J. Borgesius, Goor.

Statenkieskring Enschede: 1. A. J. Blijdenstein, Lonneker; 2. J. H. Elferink, Boekelo; 3. Mr. R. C. Schlingemann, Enschede; 4. P. E. Salverda, Enschede; 5. B. W. Ebbing, Enschede; 6. A. van der Horst, Enschede; 7. W. Wefers Bettink, Enschede; 8. G. Kromhof, Enschede; G. J. A. Waller, Enschede.

Statenkieskring Deventer: 1. J. Krooshof, Deventer; 2. Mr. E. Wilpink, Deventer; 3. Dr. J. J. Swart, Schalkhaar; 4. B. Veenendaal, Olst; 5. H. Boerhave, Deventer; 6. H. J. Wansink D.J.zn., Holten; 7. Mevr. M. L. van Drooge-Pelsmaekers, Deventer; 8. B. Krijt, Diepenveen; 9. A. Grootentraast, Olst.

Statenkieskringen Zwolle/Ommen/Kampen (gelijkluidend): 1. G. J. v. d. Noordaa, Zwolle; 2. Mr. J. A. M. van Oorschot, Hardenberg; 3. A. H. Thesingh, Steenwijk; 4. K. van der Wall, Zwollerkerkspel; 5. J. H. H. Slijkhuis, Ommen; 6. A. H. Cramer, Kampen; 7. H. Goedemoed, Zwolle; 8. J. R. van Linge, Dedemsvaart; 9. M. K. Holtland, IJselmuiden.

PROVINCIE UTRECHT.

Statenkieskring Utrecht: 1. Prof. Dr. E. H. s'Jacob; 2. Jhr. Ir. L. H. op ten Noort; 3. Mevrouw J. L. Redeke-Hoek; 4. G. C. v. d. Haar; 5. Ir. J. D. M. Bardet; 6. G. C. van Tussenbroek; 7. M. Welle; 8. Mev. Mr. A. de Waard; 9. Prof. Dr. A. ten Bokkel Huinink; 10. Mr. J. Schuttevaer; 11. Mr. J. F. H. Bosch, allen te Utrecht.

Statenkieskring Amersfoort: 1. A. Meijer, Zeist; 2. Mevrouw A. P. Overeijnder-v. d. Brandeler, Bilthoven; 3. W. van Gent, Amersfoort; 4. J. C. P. Legemaat, Baarn; 5. M. M. van Wely, Soest; 6. Mevrouw A. C. van Bienema-Prop, Amersfoort; 7. Ir. H. van Heijst, Zeist; 8. Mr. D. Schuitemaker, Maartensdijk; 9. R. Kok, Amersfoort; 10. Mr. J. Schuttevaer, Utrecht; 11. Ir. G. Heshuijzen, Bilthoven; 12. B. J. Franssen, Eemnes; 13. W. G. Bouwman, Soest; 14. Dr. U. Schults, Baarn; 15. M. Welle, Utrecht; 16. E. Bos, Zeist; 17. J. L. M. Boot, Doorn.

U kunt nog komen

U weet het wel, op 11 en 12 Maart houdt de Vereniging van Staten- en Raadsleden een bijeenkomst in Woudschoten bij Zeist, ter voorbereiding o.m. van de Statenverkiezingen. U hebt het zelfs in uw agenda genoteerd, dat U die Zaterdag 11 en die Zondag 12 Maart moet vrij houden om daar heen te gaan, maar U hebt U nog niet opgegeven. U denkt, zoals de meeste Nederlanders, ach dat heeft nog tijd genoeg. Maar hen, die deze bijeenkomst organiseren, maakt U het daarom moeilijker, omdat zij eerst zo laat een overzicht hebben van het aantal deelnemers aan deze conferentie. Daarom richten wij nog eens een dringend appel tot U om U op te geven per omgaande aan het secretariaat van de vereniging van Staten- en Raadsleden, Koninginnegracht 61, Den Haag. Voor leden van de Vereniging van Staten- en Raadsleden zullen de kosten van verblijf en logies in Woudschoten voor rekening van de Vereniging worden genomen.

Niet-leden van de Vereniging, die eveneens van harte welkom zijn, zullen, als zij zich voor 1 Maart a.s. aanmelden, slechts een gedeelte van de kostprijs behoeven te betalen, n.l. voor logies en maaltijden f 3.— per persoon, over te schrijven op giro 68500, ten name van R. Mees en Zonen te 's Gravenhage, onder vermelding Studie-Conferentie Woudschoten van de Vereniging van Staten- en Raadsleden.

Wilt U nog één keer weten, wie daar het woord zullen voeren? Dr. P. H. Ritter Jr. over het liberalisme als redder in deze tijd, mr. H. Fortuin en mr. N. J. C. M. Kappayne van de Copello over de positie van de Eerste Kamer in ons Staatsbestel.

De morgenwijding op Zondag 12 Maart zal gehouden worden door ds. G. W. B. A. Thoden van Velzen; over de provincie- en gemeentewaterschapsbesturen zal prof. Mr. D. Simons spreken, de heer A. Schouten behandelt de taak van de Provincie, de heer K. L. Gaikema Schuitinga spreekt over de provincie en het platteland en de heer J. van Mourik over de V.V.D. en de neutraliteit.

Nog een paar gegevens: de conferentie begint Zaterdag 11 Maart om vier uur des middags precies. Het einde van de conferentie is op Zondag 12 Maart omstreeks vier uur.

U wilt nog meer weten: hoe U in Woudschoten kunt komen? Welaan, ook dat zullen wij U nog vertellen.

Van het station Utrecht af bestaat een busverbinding met „Woudschoten” (de „Venendaalse bus” van de fa. wed. A. W. de Haas), welke is gestationneerd recht tegenover het station Utrecht). Deze bussen vertrekken een kwartier vóór en na het hele uur uit Utrecht en hebben bij het conferentieoord „Woudschoten” een halteplaats. Duur van de rit plm. een half uur. Voor extra-bussen zal worden zorg gedragen.

Nu is uw geheugen weer opgefrist. Het enige, dat U, voor zover U het niet gedaan hebt, is dus U per omgaande op te geven en op 11 Maart en 12 Maart in Woudschoten aanwezig te zijn. U kunt nog komen!

Begrafenis Dr. Bierema

Onder grote belangstelling is Zaterdagmiddag, 18 Febr. j.l., te Usquert (Gr.) het stoffelijk overschot van Dr. S. E. B. Bierema, lid der Eerste Kamer, ter aarde besteld.

Op het kerkhof waren o.m. aanwezig de Commissaris der Koningin in Groningen, de heer E. H. Ebels en de heren H. D. Louwes, voorzitter van de Stichting voor de Landbouw, Mr. W. C. Wendelaar, lid van de Eerste Kamer en de heren Mr. G. Vonk en R. Zegering Hadders, leden van de Tweede Kamer. Voorts merkten wij op: Ds. J. Luchies uit Pietersbierum, D. W. Lindenbergh uit 's Heer Arendskerke, Jhr. Mr. F. F. Hooft Graafland uit Utrecht, J. L. Nysingh uit De Wijk, Dr. Oortwijn Boltjes uit Groningen en Mr. H. S. Siebers uit Groningen.

Aan het graf werd door de secretaris der Partij, Mr. J. Rutgers, een krans gelegd namens Minister Stikker, die helaas niet aanwezig kon zijn wegens dringende bezigheden elders.

De heer Wendelaar sprak namens de Partij in al haar geledingen en in het bijzonder namens de liberale fracties der Eerste en Tweede Kamer der Staten-Generaal woorden van grote waardering voor het vele belangrijke werk, dat Bierema in een lange reeks van jaren had verricht, niet het minst door zijn talloze redevoeringen, zowel in het Parlement als op vele vergaderingen overal in het land ter verdediging van de liberale beginselen. Bierema deed dat steeds met grote deskundigheid en zakelijkheid met respect voor iedere eerlijke anders gerichte overtuiging en zonder ooit iemand te kwetsen. Bierema was een man van eigen sterke overtuiging met een onafhankelijk oordeel, dat nimmer naliet indruk te maken op zijn gehoor, hetzij mede- of tegenstander. En dat bleek duidelijk uit de van zoveel waardering getuigende woorden, waarmede hij in de Eerste en Tweede Kamer is herdacht door haar voorzitters en door de Minister-President en de Vice-Minister-President. De heer Wendelaar voegde aan deze woorden er enkele toe van dank voor de hartelijkheid en vriendschap, welke hij zelf en alle andere vrienden, die Bierema zich gemaakt had in het Hoofdbestuur der Partij en de Kamerfracties, de oud-leden, de heren Knottenbelt en Van Kempen daarbij inbegrepen, hadden ondervonden. Hij hoopte, dat de algemene sympathie voor Bierema, waarvan deze dagen zo menig bewijs hadden gebracht, Mevrouw Bierema, de kinderen en de verdere familie eniger mate tot troost zou kunnen strekken in hun groot verdriet.

Hierna voerden het woord de heer R. Smit namens de Raad van Toezicht der coöperatieve stoccartonfabriek „De Halm”, de heer H. R. Starke voor de Groningse Mij. van Landbouw en Prof. Dr. Ir. G. Minderhoud namens de Coöp. Centrale Raiffeisenbank.

De heer R. Bierema, broeder van de overledene, dankte voor de bewezen belangstelling.

STEL DIT NIET UIT

Bij de administratie van „Vrijheid en Democratie”, Postbus 43 te Amersfoort, kunnen tot uiterlijk 1 Maart a.s. aanplakbiljetten worden besteld voor de Statenverkiezingen. 65 x 110 cm. à f 0.15 per stuk 30 x 45 cm. à f 0.05 per stuk bij bestelling te voldoen op girorekening 245103 t. n. van de penningmeester van de Stichting Vrijheid en Democratie te Amersfoort.

Bijdrukken van lijstnummer en naam van de eerste candidaat op deze biljetten, die alleen de naam en het vignet van de partij in kleuren bevatten, kan desgewenst via de administratie van dit blad tegen betaling der extra kosten geschieden.

Stelt dit niet uit! Anders wordt U wellicht teleurgesteld!

ALLERHANDE

Vuile kapitalist!

De Russische beschaving is op de West-Europese vele decennia ten achter. Wat zou een Nederlands communist er van denken als hij voor kapitalist werd uitgeschoold omdat hij een particuliere W.C. had?

(Nieuwe Rotterdamse Courant.)

Daarom

U weet natuurlijk, dat wij, net als in de middeleeuwse gildentijd, rijk gezegend zijn met vakgroepen. Mensen, die het weten kunnen, want die dit groepsgedoe ondergaan, betogen, dat het merendeel dier groepen rustig verdwijnen kan. Omdat ze eigenlijk alleen maar dienen om een voorzitter en een secretaris en nog een puike administratie aan een baan en boterham te helpen.

(Advertentieblad voor Limburg.)

Fundament

Een werkelijk democratisch beleefde vrijheidszin berust op een in wezen christelijke solidariteit, d.w.z. vrijheid, niet slechts voor enkele groepen uit de samenleving, om bijvoorbeeld zich te verrijken ten koste van de rest, maar vrijheid voor zoveel mogelijk mensen en als uiteindelijk ideaal vrijheid voor iedereen. Slechts indien de mens zich kan vrijwaren van de dwang van de moderne straffe politieke, economische en sociale organisaties en die onafhankelijkheid kan verwezenlijken, wier fundament gegeven is in de eerbied voor de onvervreembare rechten van de menselijke persoon, kan men werkelijk hopen op een herleving der democratische vormen, die dan niet slechts een erkenning zullen inhouden van de noodzaak van een politieke democratie maar ook de onontbeerlijkheid van een sociale en economische democratie zullen inhouden.

(Te elfder ure.)

Trekken, jongens!

Wij zijn echter gewend, dat de Staten-Generaal zich van een belangrijk deel van hun oorspronkelijke roeping, het in handen houden van de koorden van de beurs, weinig aantrekken — integendeel, dat zij zo hard mogelijk trekken aan de koorden van die beurs, om die nog verder te openen — en dat niet alleen in dit opzicht, maar al te meegaand zijn tegenover de Regering.

(Haagse Courant.)

Crème de menten

Wij noemen geen namen, omdat het ons niet om Menten gaat, maar om het onrecht; omdat er honderden zaken-Menten zijn, en men getracht heeft, zoveel lieden van hun nationaliteit te beroven, om zich hun goederen toe te eigenen. Daarom schrijven wij deze artikelen. Om een einde te maken aan bepaalde toestanden, en niet om een einde te maken aan de existenties van een aantal lieden, voor wie wij alleen maar verachting hebben. Namen, wat geeft het, of wij een aantal in ere gezetenen voor de wolven gooien. Zij slapen toch niet. Zij liggen toch wakker met de gedachte en de bange vraag, of zij nog eens aan de schandpaal zullen staan. En of zij de volgende morgen hun vrouw en kinderen nog in de ogen kunnen kijken. Het is om het algemeen belang te doen.

De regering zelf, het departement van Justitie, moet zich vrij durven maken en in durven grijpen. Als dat niet gebeurt, gaat het volk, ons bedrogen volk, aan het vele onrecht te gronde, dat thans met de „mantel van de liefde” gedekt wordt.

(De Telegraaf.)

N. V. SCHEEPSWERVEN

„PIET HEIN”

BOLNES en PAPENDRECHT

DWARSELLINGEN 115 Meter

DROOGDOK 115 x 30 Meter

FUINARCHITECTUUR — BOOMKWEKERIJEN

Ontwerpen
Aanleggen
Onderhouden

GIJSB. VURENS

Ringvaartweg 98 - Rotterdam (O.) - Tel. 22114

Kinderbijslag voor zelfstandigen? (I)

Voorshands een gereserveerd standpunt innemen

Een medewerker schrijft ons:

Men zal zich herinneren, dat bij de behandeling van de begroting voor 1950 in de Tweede Kamer van de zijde der K.V.P. met voor deze partij gewone heftigheid is aangedrongen op spoedige totstandkoming van een kinderbijslagregeling voor zelfstandigen. De regering had in haar antwoord op het Voorlopig Verslag, waarin het zelfde geluid reeds te beluisteren is, geschreven:

„Het spreekt vanzelf, dat de positie van de loonarbeiders en van de economisch zwakken zorgvuldig in aanmerking wordt genomen en dat de regering er naar streeft de rechtvaardigheid te betrachten, die eist, dat de lasten van deze moeilijke jaren op eerlijke wijze over de onderscheiden roepen van de bevolking worden verdeeld.”

De katholieke fractievoorzitter, Prof. Romme, noemde het bij openbare behandeling:

„logisch ondenkbaar en sociaal onverteerbaar, dat men niet in de organisatie van de inkomensvorming zou willen ingrijpen, gelijk men gegrepen heeft in de organisatie van de loonvorming om levensruimte te geven aan de feitelijk bestaande gezinnen van de kleine zelfstandigen, van wie wij moeten erkennen, dat hun moeilijkheden, vergeleken met de moeilijkheden van de arbeiders, helaas dikwijls veel ernstiger liggen, de moeilijkheden van de arbeiders dikwijls nog aanmerkelijk overtreffen.”

ROMME
... onverteerbaar ...

In ongemeen scherpe bewoordingen critiseerde hij verder de voorlopige plannen der regering (o.m. bestaande in verbindendverklaring van op vrijwillige basis getroffen regelingen in de onderscheiden bedrijfstakken), die hij niet kon aanvaarden en hij gaf Minister Joekes bij voorbaat een veeg uit de pan, hem in overweging gevend de tijd tot de behandeling van de begroting van Sociale Zaken nuttig te besteden door dit vraagstuk nog eens in studie te nemen. Een noodregeling zou, met het oog op de urgentie, aan de definitieve vooraf moeten gaan en daarvoor zou de K.V.P. desnoods 40 of 50 miljoen uit de staatskas willen vragen. Een praktische modus vivendi in de loop der debatten eiste de K.V.P.-fractieleider van de regering en hij eindigde:

„Alleen een spoedige inlossing van dit woord tegenover de kleine zelfstandigen met grotere gezinnen kan mijn politieke vrienden en mij bevrijden van de steeds klemmender en voor ons steeds benauwder vraag, die wij in het Voorlopig Verslag reeds hebben doen opnemen, of nl. een nog langer voortduren van de huidige toestand zich wel met onze verantwoordelijkheid verdraagt.”

De regering gewicht

Voor dit vrij krasse ultimatum is de regering gewicht; zij deed de toezegging op korte termijn met een noodregeling te zullen komen.

Hoewel wij nog wachten op de indeling van dit reeds enige maanden geleden toegezegde wetsontwerp, waarover klaarblijkelijk de adviesinstanties nog beraadslagen, achten wij het toch van belang het vraagstuk in zijn algemeenheid thans reeds aan de orde te stellen, los van de details. Want men zal begrijpen en dit verklaart de betrekkelijk lange duur van de voorbereiding, dat, wanneer men ten aanzien van

een noodregeling eenmaal A heeft gezegd, het B van de definitieve voorziening zal moeten volgen. Daarom is het noodzakelijk het probleem al in dit stadium principieel en technisch nader te beoordelen.

Getoetst aan onze beginselen

Wanneer wij het streven naar sociale voorzieningen ten behoeve van zelfstandigen toetsen aan het V.V.D.-beginselprogramma, dan ontmoeten wij de volgende uitspraak:

„De Partij verlangt, dat de rechtspositie voor alle leden der maatschappij zo goed mogelijk zal worden gewaarborgd. Armoede en gebrek, ten gevolge van oorzaken, die de individuele mens niet kunnen worden toegerekend, behoren door een doeltreffende organisatie van sociale verzorging, waar mogelijk op de grondslag van verzekering, te worden geleid. Deze organisatie moet zodanig worden ingericht, dat ondermijning van het eigen verantwoordelijkheidsbesef van de individuele mens wordt voorkomen. Aan de individuele krachtsinspanning moet vrije baan worden gegeven door wegneming der maatschappelijke oorzaken, die tussen de leden van het volk ongelijkheid scheppen ten aanzien van hun ontwikkelingsvoorwaarden.”

Bij de concrete uitwerking van dit richtsnoer wordt met betrekking tot de sociale voorzieningen voor die groepen van zelfstandigen, die sociaal-economisch met loontrekken op één lijn kunnen worden gesteld, in de eerste plaats een redelijke oudedagsvoorziening aanbevolen.

Dit standpunt is geheel in overeenstemming met de tot voor kort door de middenstandsbonden gehuldigde opvatting. De kinderbijslag heeft in dit complex van vraagstukken steeds een ondergeschikte rol gespeeld en is eerst meer op de voorgrond gekomen, toen de Nederlandse Katholieke Middenstandsbond daarvoor ging ijveren. Dit moge in de katholieke gedachtesfeer voor de hand liggen, daarmee is echter nog niet uitgemaakt, dat de gehele middenstand met het verlenen van voorkeursrecht aan de kinderbijslag en zelfs met de wenselijkheid op zich zelf instemt. Wij hebben goede gronden om dit te betwijfelen. Wij zijn dan ook zeer benieuwd naar het standpunt, dat de niet-katholieke middenstandsbonden straks zullen innemen.

Belangrijke vraag

In de Kamerrrede van Prof. Romme is op verscheidene plaatsen de nadruk gelegd op de nood, waarin vele zelfstandigen thans verkeren, een nood zo groot, dat een voorlopige voorziening op korte termijn z.i. geboden is, in de vorm van kinderbijslag.

Nu willen wij volmondig erkennen, dat onder de kleine ondernemers in kleinhandel, ambacht en

dienstverleningsbedrijven een aanzienlijke materiële achteruitgang te constateren valt, welke ook ons met zorg vervult en waartegen voorzieningen, ook van overheidswege, op korte termijn dienen te worden getroffen. Bij de keuze van de te nemen maatregelen zal men zich evenwel toch eerst de precieze vraag moeten stellen en die onomwonden moeten beantwoorden, welke de oorzaken zijn, die tot deze toestand hebben geleid. Eerst wanneer men die kent, zal men met kans op gunstig resultaat kunnen gaan cureren!

Prof. Romme en de zijnen bleven o.i. in gebreke om het verband tussen noodduurt en kindertal in de gezinnen der zelfstandigen overtuigend aan te tonen en aldus de urgentie van een kinderbijslagregeling voor deze bevolkingsgroep aannemelijk te maken. Bestaan er in middenstandsgesinnen met minder dan drie kinderen of zonder kinderen, bij kleine zakenlieden met meer dan f 2.000 inkomen 's jaars, soms geen materiële zorgen? Wanneer men werkelijk sociale rechtvaardigheid wil betrachten, mag men geen privilege scheppen!

Men kan zich dan ook niet aan de indruk onttrekken, dat de K.V.P. de huidige economische moeilijkheden in middenstandskringen, welke, naar onze opvatting beter met andere middelen kunnen wor-

den bestreden, aangrijpt om de regering te dwingen tegen haar wil een stokpaardje te doen berijden. Hoe zeer ook ons de middenstandsbelangen ter harte gaan, wij kunnen met een dergelijke tactiek niet instemmen, vooral niet, omdat — zoals wij in een volgende bijdrage willen aantonen — op het pad van de kinderbijslag voor zelfstandigen zoveel voetangels en klemmen liggen, dat men zich ernstig moet afvragen, of dit denkbeeld praktisch wel te verwezenlijken is. Voor ons een reden te meer om voorshands een gereserveerd standpunt ten aanzien van de in voorbereiding zijnde plannen aan te nemen. L.

BUSSUM VERGADERDE

De afd. Bussum hield haar jaarlijkse vergadering. De jaarverslagen van secretaris en penningmeester werden voorgelezen en goedgekeurd. Ondanks het feit, dat geen bijzondere bijdragen waren gevraagd bleek er ook na de gemeenteraadsverkiezingen nog een klein batig saldo aanwezig te zijn, terwijl bovendien de verkiezingen het succes brachten, dat de V.V.D. van 2191 op 3191 stemmen kwam; dat betekende een zetel meer, en een wethouder. De aftredende bestuursleden werden bij acclamatie herkozen. Verder werden er mededelingen gedaan omtrent de a.s. Algemene Vergadering der partij, en de candidatenlijst voor de Prov. Staten, waarin enige wijziging was gekomen door het zich terugtrekken van Mr. de Bruin. Met vreugde werd kennis genomen van de activiteit van de pas opgerichte afd. der J.O.V.D. voor Bussum, Naarden en Huizen. Minder verheugend was de achteruitgang van het ledental; men meende echter thans weer een opgaande lijn te kunnen verwachten.

Zijn vele vrienden bouwden op zijn trouw

De Tweede Kamer herdacht Dr. S. E. B. Bierema

Een wel zeer treffend, persoonlijk woord, sprak de voorzitter van de Tweede Kamer, dr. Kortenhorst, in de vergadering dier Kamer op 16 Februari j.l. ter nagedachtenis van het oud-lid dier Kamer, dr. Bierema.

Dr. Kortenhorst zeide:

Aan de schriftelijke betuiging van rouwbeklag, waartoe de Kamer heeft besloten, gevoel ik behoefte een sober woord toe te voegen.

Dr. S. E. B. Bierema maakte van 1922 tot 1948 met een onderbreking van 2 jaren deel uit van de Tweede Kamer. Gedurende deze welhaast kwart eeuw verwierf de overledene door zijn plichtsbetrachting, bekwaamheid en ijver een cerverolle naam en handhaafde hij zijn reputatie als sieraad van de Volksvertegenwoordiging.

Zacht in de vorm, maar sterk in zijn overtuiging, had zijn woord gezag zowel in de kringen van de Regering als onder ons. Zijn vele vrienden bouwden op zijn trouw, zijn politieke tegenstanders eerden zijn ruimheid van opvatting en zijn loyaliteit in het debat en wij allen zonder onderscheid hielden van hem wegens zijn gave menselijkheid en zijn edel karakter.

Zijn belangstelling bestreek een breed terrein van het openbaar leven: de algemene landspolitiek, agrarische vraagstukken, de buitenlandse en de financiële politiek behoorden in het bijzonder tot zijn domein.

Moge het Nederlandse volk figuren als Bierema bereid blijven vinden ons land in de Staten-Generaal in oprechtheid en toewijding te

Wijlen Dr. BIEREMA
... gave menselijkheid ...

dienen. Zijn nagedachtenis zal ook in deze Kamer in hoge ere blijven. Dat hij ruste in vrede!

Namens de Regering sloot de vice-minister-president, mr. Van Schaik, zich in de volgende bewoordingen hierbij aan:

Ook de Regering is zeer getroffen door het onverwachte heengaan van uw oud-medelid de heer Bierema. De Regering en niet in de laatste plaats ik zelf als Uw voorganger, hebben de overledene gedurende tal van jaren leren kennen en hoogschatten om zijn uitgebreide kennis, zijn grote begaafdheid en zijn veelzijdige belangstelling in de verschillende zaken van de politiek. Ook zijn persoonlijkheid hebben wij leren waarderen, omdat bij alle partijverschillen men toch steeds in hem wist te ontdekken de neiging om synthetisch te werk te gaan.

De Regering zal zijn nagedachtenis in ere houden.

„Regering, ge haalt de boer van zijn land”

Moet de boer nog langer fungeren als gratis belastingadministrateur?

De loonbelasting, met de daaraan verbonden administratieve rompslomp, is hier ingevoerd door de Duitse bezetter. Een en ander past volkomen in het totalitaire systeem, waarbij de enkeling wordt dienstbaar gemaakt aan de Staat en deszelfs organen, waar alleen het recht van de sterke geldt en „Recht ist, was dem Volke nützt”.

Toen het na de bevrijding heette, dat de Rechtsstaat hersteld zou worden, had men mogen verwachten, dat de hier bedoelde Duitse maatregelen zouden worden ingetrokken, althans de daaraan voor de werkgevers verbonden administratie tot het alleruiterste zou worden beperkt.

Met wat goede wil ware dat ongetwijfeld mogelijk geweest, — is dat nóg mogelijk.

Voor de inhouding van de loonbelasting door de werkgevers kan ik gevoelen; ik geloof dat dit economisch en sociaal juist gezien is, en in het belang van de werknemers, dat zij weten wat ze te verteren hebben. Maar het is volstrekt niet nodig en doet buitengewoon onsympathiek aan, dat daarnaast aan de werkgevers een administratie wordt opgelegd, waardoor zij worden: onbezoldigde klerken van 's Rijks belastingen. Zo iets past niet in de Rechtsstaat, waarin iedere burger beschermd wordt tegen machtsmisbruik en willekeur van de Overheid.

Ach, doctor...

(Ingezonden)

M.H. Redacteurs van „Vrijheid en Democratie”

Kritiek — de opbouwendes is vaak goed en brengt — kan brengen — nuttig rendement.

Maar steeds kritiek — is vermoeiend, vervelend, afmattend..... en teleurstellend.

Welnu — mijne heren, voorheen typeerde ik ons orgaan als ellendig saai, droog als hop, vrijwel onleesbaar, enz.

En nú, de laatste tijd neem ik ons blad met genoeg ter hand en vind daarin steeds het een of ander pakke, en prettigs.

Voorheen, als maar deftig, hoogstaande politieke beschouwingen (zelfs toujours perdrix verveelt), hetgeen de klok sloeg, naar mijn smaak gruwelijk-vervelend vaak.

Er is nu een gunstige wending gekomen, moge de wind, welke wat fris, wat leuks, wat soms fel agressiefs, ondeugend spotzijs brengt, zo blijven waaien.

Het kan slechts aan de verbreiding van Uw lezerskring ten goede komen.

Met de beste wensen voor het Weekblad,

Hoogachtend,

Een uwer oudste (in jaren) abonné,

A. J. BOSSERS

(Ach, doctor... U doet ons blozen. Een beetje verlegen aanvaren wij — onbescheidenlijk openlijk — uw zozeer gewaardeerde lof. Eerlijk gezegd: zij is ons niet onaangenaam. Eerlijk gezegd: wij zijn zelf nog niet zo tevreden als U. Wij willen ons best doen, ons kleine blad beter te maken. — Redactie.)

Wat anderen zeggen

In dit „vrije land” waar de slavernij en de hand- en spandiensten sinds eeuwen zijn afgeschaft, waar steeds méér het juiste besef doorbreekt, dat eerlijke arbeid behoorlijk beloond moet worden, is 'n slavernij in moderne vorm ingevoerd, waarbij één categorie, één groep der bevolking, n.l.: de werkgevers, voor de Staat werkzaamheden moet verrichten, waar geen enkele contra-prestatie, in welke vorm ook, tegenover staat.

De werkgevers worden steeds zwaarder belast door de administratie verbonden aan de sociale voorzieningen van allerlei aard; maar deze werkzaamheden kan men beschouwen als een onderdeel van hun verplichtingen tegenover hun werknemers. Een overeenkomstige rechtsgrond bestaat niet voor de diensten, welke de werkgevers voor de Fiscus moeten verrichten.

Het motief: dat deze methode voor de Fiscus zo gemakkelijk is, kan zeker niet als „rechtsgrond” gelden. Het administratieve werk wordt hier verplaatst van de belastingkantoren naar de particulieren; dat is onjuist en onbillijk.

Wanneer de werkgevers alleen de loonbelasting hadden in te houden, de dag-, week-, of maandloonstaten hadden in te vullen en deze, gelijktijdig met het afdragen van de loonbelasting, hadden in te leveren, waren ze al gedienschtig genoeg tegenover de belastingdienst.

De ambtenaren moesten dan maar aan de hand van die gegevens de zaak verder uitwerken. De daaraan verbonden onkosten zouden dan naar draagkracht ten laste van het gehele volk komen hetgeen vrij wat rechtvaardiger zou zijn, dan de huidige regeling, waarvan één enkele categorie van burgers de dupe wordt. Trouwens, in ons secure landje wordt een zo intensieve controle op het werk van de werkgevers uitgeoefend, dat het wel denkbaar is, dat, om b.v. 'n verschil van enkele luttel gulden op te sporen, een controleur een dag werk heeft. Dat kost de Staat óók geld!

De Overheid bedenke, dat zij een dienende taak heeft tegenover het volk, en niet omgekeerd!

Niet alleen moeten de werkgevers om-niet diensten verrichten voor de Staat. Zij moeten óók over het algemeen nog over de door hen uitbetaalde lonen een heffing betalen, de beruchte „vereveningsheffing” van 4½%, ingevoerd door de Duitsers.

Ook dit is geen „rechtsgrond”, maar een willekeurige belasting van één enkele categorie van burgers, waar deze inkomsten wederom door het gehele volk naar draagkracht behoorden te worden opgebracht. Bovendien is deze bijzondere heffing al buitengewoon onlogisch, wanneer men bedenkt, dat het een belang van de allereerste orde is, de werkloosheid te voorkomen en te bestrijden, en in dat licht bezien een premie aan de werkgevers voor iedere werknemer, die ze in dienst hebben, beter op haar plaats zou zijn,

Onze Jaarlijkse Algemene Vergadering

wordt gehouden op Vrijdag 31Maart en Zaterdag 1 April in het Gebouw van Kunsten en Wetenschappen te Utrecht

De vergadering zal beginnen op: VRIJDAGAVOND te 8 uur; ZATERDAGMORGEN te 10 uur. De agenda luidt als volgt:

Vrijdag 31 Maart, des avonds 8 uur.

1. Opening door de Voorzitter. (De openingsrede van Mr. P. J. Oud zal van 8.05—9.00 u. door de radio worden uitgezonden over Hilversum II).
2. Verslag van de Commissie voor de Notulen van de Buitengewone Algemene Vergadering van 29 October 1949 te Amsterdam.
3. Benoeming van de Notulencommissie voor de vergadering van 31 Maart en 1 April 1950.
4. Jaarverslag van de Secretaris.
5. Rekening en Verantwoording en Jaarverslag van de Penningmeester.
6. Bespreking van het beleid van het Hoofdbestuur.
7. Benoeming van een commissie van drie leden ter voorlichting van de Algemene Vergadering bij de behandeling van de Rekening en Verantwoording van de Penningmeester over het jaar 1950.
8. Voorstel van het Hoofdbestuur om rechtspersoonlijkheid aan te vragen en vaststelling van de Statuten.
9. Voorstel van het Hoofdbestuur om, na de vaststelling van de Statuten, de bepalingen van het Algemeen Reglement, voor zover deze niet zijn opgenomen in of in strijd zijn met de Statuten, als voorlopig huishoudelijk reglement te beschouwen.
10. Behandeling van het concept-Werkprogram.

Zaterdag 1 April, des morgens 10 uur.

- Voortzetting van de behandeling van het concept-Werkprogram.
11. Benoeming van een Voorzitter. Wegens periodieke aftreding van de heer Mr. P. J. Oud te Rotterdam, die zich herkiesbaar heeft gesteld, moet in de vacature van het voorzitterschap worden voorzien. Als enig candidaat is gesteld: Mr. P. J. Oud te Rotterdam. Aangezien tegen-candidaten ontbreken zal deze benoeming overeenkomstig art. 68 van het Algemeen Reglement, zonder schriftelijke stemming geschieden.
 12. Benoeming van een lid van het Dagelijks Bestuur. Wegens periodieke aftreding van de heer Mr. W. Kok te Hengelo (O.), die zich herkiesbaar heeft gesteld, moet in een vacature in het Dagelijks Bestuur worden voorzien. Candidaat gesteld zijn voor het lidmaatschap van het Dagelijks Bestuur: H. M. Koornneef te Doorn, door de afdeling Doorn; Mr. W. Kok te Hengelo (O.), (aftredend), door de afdelingen Almelo, Burgh/Haamstede, Heemstede en Hengelo (O.).
 13. Benoeming van vier leden van het Hoofdbestuur. Aan de beurt van periodieke aftreding als lid van het Hoofdbestuur zijn de heren: Mr. P. W. J. H. Cort van der Linden te Groningen, Drs. H. A. Korthals te Voorschoten, Ir. M. J. Stoel Feuerstein te Goes, Dr. M. P. Vrij te Eindhoven. De heren Mr. P. W. J. H. Cort van der Linden en Drs. H. A. Korthals stellen zich niet herkiesbaar; de beide andere aftredenden zijn bereid een nieuwe benoeming te aanvaarden. Candidaat gesteld voor het lidmaatschap van het Hoofdbestuur zijn: S. Breebaart te Kolhorn, door de afdeling Barsingerhorn; Mevr. Dr. M. Hartgerink—Koomans te Groningen, door de afdeling Groningen; W. Inden te 's-Gravenhage, door de afdelingen 's-Gravenhage en Rotterdam; Mr. H. P. Jager te Ede, door de afdeling Ede; H. M. Koornneef te Doorn, door de afdeling Doorn; J. C. J. Mens te Neede, door de afdelingen Borculo, Lochem, Neede, Winterswijk en Zutphen; H. J. Slingenberg te Heemstede, door de afdeling Heemstede; Ir. M. J. Stoel Feuerstein te Goes, (aftredend), door de afdelingen Burgh/Haamstede en Heemstede; Ir. P. C. Tirion te Aerdenhout, door de afdeling Bloemendaal; Mr. C. Baron de Vos van Steenwijk te Amsterdam, door de afdeling Amsterdam; Dr. M. P. Vrij te Eindhoven, (aftredend), door de afdelingen Burgh/Haamstede en Heemstede; Dr. W. L. Wolff te Apeldoorn, door de afdeling Apeldoorn.
 14. Bespreking van het beleid van de Kamerfracties. Het verdient aanbeveling, dat afgevaardigden van afdelingen, die bij dit punt speciale onderwerpen ter sprake willen brengen, hiervan vóór 24 Maart mededeling doen aan het Algemeen Secretariaat, zodat de Kamerleden de gelegenheid hebben zich voor te bereiden.
 15. Sluiting door de Voorzitter.

Het Hoofdbestuur van de V.V.D. P. J. OUD, Voorzitter, J. RUTGERS, Secretaris.

N.B. De vergadering op Zaterdag zal op een daartoe geschikt tijdstip worden geschorst, teneinde de aanwezigen in de gelegenheid te stellen de lunch te gebruiken. Er bestaat gelegenheid tot deelneming aan een gemeenschappelijke lunch in het Gebouw van Kunsten en Wetenschappen tegen de prijs van f 3.— per persoon.

Indien men hieraan wenst deel te nemen, moet men zich uiterlijk 25 Maart a.s. bij het Algemeen Secretariaat opgeven.

Voor logies te Utrecht in de nacht van Vrijdag op Zaterdag gelieve men zelf te zorgen.

dan deze bijzondere heffing, die werkt als een soort straf of boete voor het houden van personeel.

Zolang de gecrimineerde regeling van kracht is, zullen de werkgevers er zich aan hebben te houden.

De Overheid heeft het gemakkelijk met deze groep van burgers, die eerbied voor het Gezag en voor openbare rust en orde plegen te hebben, die niet gaan manifesteren, en geen spreekkoren op het Binnenhof vormen om hun misnoegen en ontevredenheid ter bevoegder plaatse openlijk kenbaar te maken, die niet eens zo vrijpostig zijn te zeggen:

„Regering, Gij hebt de mond steeds vol over de noodzakelijkheid

van uitbreiding der productie, maar Gij haalt de boer van zijn land en de ambachtsman uit zijn werkplaats, om zijn kostbare tijd te offeren op het altaar der bureaucratie!”

Zolang ook, zal de heer Inspecteur zijn plicht moeten doen, en moeten toekijken, dat de werkgevers de hune nakomen. Maar ik zou me kunnen voorstellen, dat de inspecteur in dit geval schroom en tegenzin zou gevoelen, want het is immers heel onaangenaam diensten te moeten vragen, waar men niets tegenover kan stellen!”

Mr. J. L. M. Toxopeus Pott in de Winschoter Courant.

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

VRUJDAG 3 MAART 1950 - No. 99

Even over de
Engelse verkiezingen

Pag. 6

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

EEN NIEUW TIJDPERK?

*Naar aanleiding van de verkiezingen in Engeland
en het verlies der socialisten.*

De verkiezingen in Engeland zijn gehouden op het voor de Labour Partij meest gunstige ogenblik. Het Engelse kabinet had het in zijn macht de verkiezingsdatum te bepalen en de tot de Labour Partij behorende ministers hebben van die macht op zodanige wijze gebruik gemaakt, dat hun partij de beste resultaten kon verwachten. Niettemin bleef het aantal stemmen, dat de Labour-candidaten op zich verenigd hebben, beneden dat van de conservatieven en liberalen samen. Dat Labour in het Lagerhuis niettemin een kleine meerderheid aan zetels heeft, is een gevolg van het Engelse districten-stelsel, dat met zich brengt, dat de samenstelling van het parlement niet een getrouwe afspiegeling is van de samenstelling van het kiezerscorps. Zeer sterk spreekt dat ook met betrekking tot de Engelse liberalen. De verkiezingen hebben uitgewezen, dat de Engelse liberalen zijn gestegen van ongeveer 2¼ miljoen stemmen in 1945 tot 2,6 miljoen stemmen op 23 Februari j.l. Bij een stelsel van evenredige vertegenwoordiging zou dat tot ± 60 zetels in het Lagerhuis hebben geleid; nu hebben zij er nog geen tien!

Zeer verheugend is, dat de extremistische groepen in Engeland geen voet aan de grond krijgen. De fascistische groep van Mosley had maar niet eens kandidaten gesteld. De communisten verloren hun twee zetels en zijn dus nu niet meer in het parlement vertegenwoordigd. Zij behaalden ook slechts 90.000 stemmen, wat neerkomt op een percentage van 1/3 procent, een bijkans te verwaarlozen aantal derhalve. Het blijkt wel, dat, waar de democratie stevig verankerd is, de knechten van Moskou geen kans krijgen. Dat geeft ons ook de zekerheid, dat ten onzent de invloed der communisten evenzeer in sterke mate zal blijven afnemen. De weinige weerklank, die de pogingen om tot staking in de havens aan te zetten in deze dagen ondervinden, bewijst wel hoezeer de communisten ook in ons land aan vertrouwen en gezag bij hun voormalige volgelingen hebben ingeboet. En dat men zich van die zijde nu moet gaan werpen op kwajongens-spelletjes, zoals deze week in de Tweede Kamer is vertoond, is een duidelijke demonstratie van het gevoel van onmacht, dat de communisten hier te lande heeft bekropen.

Men zal nu wel tot andere methoden overgaan, maar de democratie zal zich ook daartegen weten veilig te stellen.

De socialisten hebben in Engeland — ondanks het gunstige moment dat voor hen was uitgekozen — een fikse klap gekregen. Vijf en zeventig zetels minder zullen zij in het nieuwe huis in kunnen nemen. De conservatieven hebben deze er bij gekregen.

De verschuivingen zijn dus aanzienlijk. Zeer velen hebben zich van de socialistische politiek afgewend, een tendenz, die wij ook reeds enige malen met betrekking tot andere landen hebben moeten vaststellen. Het blijkt dus wel, dat, waar de socialisten regeren, de sympathie voor hun streven gaat verdwijnen. Men zal van socialistische zijde moeten toegeven, dat men in Engeland nu toch de kans heeft gehad. Ongeveer 4½ jaar lang heeft men de touwtjes in handen gehad. Sociale diensten hebben de Engelse socialisten kunnen instellen, full employment kunnen nastreven en nationalisaties in de praktijk kunnen brengen. En nochtans keren velen zich af!

Het kan niet anders of ook zeer vele arbeiders hebben zich van het socialisme afgewend in Engeland. Men kan het immers bezwaarlijk zo stellen, dat de 13 miljoen stemmen van de Labour Partij aangebracht zouden zijn door de arbeiders en de 15 miljoen van conservatieven en liberalen tezamen door kapitalisten. Engeland zou wel uitzonderlijk veel kapitalisten tellen als dat waar zou zijn! Aan zijn economische positie is dat overigens niet te merken!

Het kan niet anders zijn dan dat vele arbeiders conservatief of liberaal hebben gestemd. De praktijk der socialistische politiek heeft hen duidelijk doen zien en doen gevoelen, dat de socialisten ook geen paradijs op aarde kunnen scheppen. Nationalisaties brengen dat paradijs niet. De arbeider merkt er in zijn dagelijkse bestaan vrijwel niets van. Alleen, dat hij hen, die vroeger in zijn vakorganisatie als zijn vertrouwensmannen optraden, thans in de leiding van zijn bedrijf een rol ziet spelen en ziet optreden als zijn werkgever. De praktijk bewijst, dat hij zulk een situatie niet wenst. Wij weten wel, dat er over het voor en tegen van nationalisatie prachtig kan worden getheoretiseerd. De werkelijkheid toont echter, dat zij sterker is dan de leer. En de werkelijkheid is, dat in het land, waar men nu bijkans 5 jaren gelegenheid heeft gehad om de socialistische beginselen te gaan toepassen, velen zich van de socialisten afkeren. En dat dezulken zich niet wenden tot het communisme, maar tot die partijen, die de persoonlijke zelfverantwoordelijkheid aanprijzen: conservatieven en liberalen.

Wij zullen ons niet begeven in speculaties over hetgeen zal gebeuren. Wij denken zo, dat het kabinet, waarmede Attlee thans voortgaat, het niet gemakkelijk zal hebben, gezien van Labourstandpunt uit. Men kan toch moeilijk voortgaan met nationalisaties wanneer de meerderheid der kiezers zich daartegen

duidelijk heeft uitgesproken. Verder zou het wel eens spoedig kunnen zijn, dat de opleving in het economische leven, welke Engeland de laatste maanden te zien heeft gegeven, niet een langdurige blijkt te zijn. En ja, wat dan? In het verband van de economische toestand mag ook wel gedacht worden aan de weinig gelukkige uitslag voor Labour op het platteland. Zal dit het huidige kabinet er misschien toe brengen maatregelen te treffen, die het Engelse platteland gunstig kunnen stemmen, maar hoogst onaangenaam zullen zijn voor de naar Engeland exporterende landen?

Maar wij willen ons niet in speculaties verdiepen. Op één aspect van de Engelse verkiezingen willen wij nog wijzen.

In ons land is in de laatste jaren veel te doen geweest over „doorbraak”. Volgens sommigen zijn de van rechts naar de P.v.d.A. doorgebrokenen boden van een nieuwe lente. Zij zouden nog door velen gevolgd worden. Volgens anderen maakt één bonte kraai nog geen winter. De laatsten zien de doorbraak mislukt.

Staan wij echter niet op een moment van begin van doorbraak in andere richting? In het afgelopen jaar hebben verkiezingen in andere delen van de wereld al een afkeren van het socialisme te zien gegeven. Wij zien het thans in Engeland weer. Het kan alleen zo wanneer vele arbeiders ook hun vertrouwen in het socialisme hebben verloren. En staan wij dan niet aan het begin van een nieuw tijdperk?

In de vorige eeuw, toen de samenleving, gelijk in vele eeuwen had plaats gehad, nog werd gezien van het standpunt der overheersende klasse uit, was er reden voor een aparte arbeiderspartij, die voor de arbeiders de hun toekomstige plaats in de samenleving zou veroveren. Maar zijn wij nu niet veel verder? Is het niet zo, dat elke partij streeft naar goede sociale toestanden? En gaat dan de keus voor de arbeiderswereld niet tussen partijen, die goede sociale toestanden willen maar geen socialisme, en partijen die zeggen goede sociale toestanden na te streven met socialisme? Lange tijd meenden de arbeiders in ons land, die geen bindingen hadden, die hen tot één der rechtse partijen brachten, dat het socialisme voor hen de enige uitweg zou zijn. De praktijk in het buitenland toont, dat vele arbeiders er anders over gaan denken. En wij zijn er zeker van, dat een overeenkomstige doorbraak zich ten onzent ook steeds duidelijker zal gaan tonen.

K

parlementaire flitsen

Professor Molenaar stelt drie eisen van goed financieel regeeringsbeleid

Een stichtingsbrief, waaraan men zich niet hield

Na de algemene politieke, begon de Eerste Kamer de vorige week aan haar algemene financiële beschouwingen, die zij, in tegenstelling tot de Tweede Kamer, gescheiden pleegt te houden. Ditmaal werd met deze beschouwingen echter gecombineerd de behandeling van de begroting van minister Liefstincks Departement. Het was een uitvoerig debat, dat zich hierbij ontspon en waarbij zowel de financiële politiek in het verleden als die voor de toekomst in ogenschouw werden genomen. Onze V.V.D.-woordvoerder, prof. Molenaar, stelde daarbij in hoofdzaak drie eisen voor het financiële Regeeringsbeleid. In de eerste plaats moet het nog labiele binnenlandse monetair evenwicht de helpende hand geboden worden en moet dit zo mogelijk verstevigd worden. De tweede eis van gezond financieel beleid is, dat de Regering maatregelen treft, die kunnen leiden tot vergroting van de productie. En als derde eis noemde prof. Molenaar dan nog het richten van de productie op zodanige wijze, dat daardoor in het bijzonder de dollarinvoer wordt verminderd en de dollaruitvoer wordt vermeerderd.

In het begin van zijn rede* getuigde prof. Molenaar nog eens van zijn waardering voor de werkkraft en de bekwaamheid van minister Liefstinck, al blijven wij dan ook van mening, dat bij de uitvoering van de geldzuivering met minder rompslomp had kunnen worden volstaan en dat bij de belastingwetgeving niet altijd voldoende rechtvaardigheid is betracht.

Het is echter verheugend te kunnen constateren, dat het Nederlandse volk in de afgelopen jaren er in is geslaagd zeer belangrijke resultaten te bereiken. Met waardering, zo verklaarde de heer Molenaar, moet worden erkend, dat de sanerende en stabiliserende invloed van de Regeeringspolitiek daarbij een positieve factor is geweest. Door de geldsanering, distributie, prijs- en loonregeling — hoe onaangenaam deze maatregelen van individueel standpunt beschouwd dikwijls waren — is een inflatie voorkomen. Voorts is daardoor de arbeidsvrede verzekerd, een maximale werkgelegenheid gecreëerd en de grondslag gelegd voor een belangrijke jaarlijkse verhoging van de productie. Alleen met de arbeidsproductiviteit wil het nog niet zo goed vlotten. Zeer belangrijk achtte spr. ook de vermindering van 't tekort op onze betalingsbalans van bruto twee miljard tot ongeveer 600 miljoen gulden.

Hoe zijn nu de perspectieven? Wat dat betreft staat het vast, dat wij er nog lang niet zijn en dat de toekomst nog vol onzekere factoren is. Tot de nieuwe moeilijkheden, waarvoor de minister thans staat, behoort het sluitend maken van de begroting. In September sloot deze voor de gewone uitgaven. Dit perspectief is thans echter, als gevolg vooral van de devaluatie en de verhoogde militaire uitgaven, weer weggezonden.

De Christ.-Hist. woordvoerder mr. Pollema had gezegd: Wij leven op een vulkaan. Prof. Molenaar vond deze uitdrukking wel wat te sterk, maar dat er gevaren zijn, was hij met de heer Pollema eens. De Marshall-hulp loopt in 1952 ten einde. Onze nog aanwezige realiseerbare buitenlandse activa zijn nog slechts gering; het grootste deel vormt een integrerend deel van ons eigen economisch leven en kan niet als een liquideerbare reserve worden beschouwd. De vooruitzichten op nieuwe buitenlandse kredieten zijn onzeker. Toch moeten wij koers zetten naar een toestand van een geheel op eigen krachten steunend in- en uitwendig economisch evenwicht.

De ontwikkeling van de in- en uitvoer heeft in de afgelopen jaren een spronggewijze verbetering te zien gegeven. Het tekort op de handelsbalans voor 1949 is echter altijd nog ongeveer f 1,5 miljard en het tekort op de betalingsbalans, inclusief de

aflossing op ontvangen overheidskredieten, altijd nog f 600 miljoen. Hieruit volgt, dat in de enkele jaren, die ons tot 1952 nog resten, de uiterste krachtsinspanning nodig is.

Er is bovenal nog een groot dollardeficit. De enorme verbetering van onze betalingsbalans mag ons dan ook niet tot lichtvaardigheid verleiden. Wij verkeren in een situatie, waarin het volume van onze buitenlandse handel het vooroorlogse peil gaat benaderen en waarin de industriële arbeidsproductiviteit — met uitzondering van de kolonproductie — het vooroorlogse peil heeft bereikt of misschien reeds heeft overschreden, zodat er reden is om te verwachten, dat het tempo van de ontwikkeling thans wel eens vertraging te zien zou geven. Het is altijd gemakkelijker een

achterstand in te halen dan een eenmaal bereikt niveau te overschrijden.

Ook in ander opzicht moet worden gevreesd, dat de thans nog te nemen maatregelen op toenemende weerstand zullen stuiten.

Het komt er, naar professor Molenaar betogde, nu immers op aan, de binnenlandse productie op te voeren zonder dat dit met een vergroting van de in geld uitgedrukte beloning gepaard gaat. Mocht het tempo van de productiestijging onverhoopt achter blijven bij de Marshall-hulp, dan zou het sluitend maken van de betalingsbalans slechts mogelijk zijn door vermindering van het binnenlandse verbruik. Men moet er zich op voorbereiden, dat het tempo van de productieverbetering waarschijnlijk de tendenz zal hebben te dalen. En nogmaals stelde onze woordvoerder vast: Het tekort op de betalingsbalans 1949 is voor ongeveer 62% een dollartekort en het is speciaal dat dollartekort, dat moet worden ingelopen. Daar zit de moeilijkheid.

Prof. Molenaar kwam daarbij tot zijn drie boven reeds genoemde conclusies ten aanzien van de eisen, die aan het financieel beleid der regering gesteld mogen worden. Hij lichtte deze nog uitvoerig toe. Spreker vroeg daarbij ook nog, het parlement in de loop van het jaar niet plotseling voor 'n decisie te stellen met betrekking tot de uitgaven voor Nieuw-Guinea. Hier zou een voorafgaand contact met de Kamers aangewezen zijn. Wat de kredietverlening aan Indonesië aangaat was de heer Molenaar van mening, dat deze niet zal dienen te geschieden op overwegingen van sentiment, maar thans van zuiver nationaal-economisch belang. Nog geheel afgezien van de vraag of bij de poli-

MOLENAAR drie eisen

tieke ontwikkeling in Indonesië nieuwe investeringen aldaar verantwoord zijn, kan Nederland zich in ieder geval niet veroorloven tot dergelijke investeringen over te gaan, wanneer daar niet direct aanwijsbare economische voordelen tegenover staan.

Bij de tweede eis: Maatregelen treffen, die kunnen leiden tot vergroting van de productie, stelde prof. Molenaar voorop, dat de overheidsuitgaven dienen plaats te vinden uit besparingen en niet uit geldcreatie. Daarbij is het tevens noodzakelijk, dat het particuliere bedrijfsleven niet door een te zware belastingdruk van nieuwe investeringen wordt afgeschrikt. Ook vermindering van de progressie op de inkomstenbelasting zal noodzakelijk zijn. Geslaagde risicodragende investeringen zal ook de beloning moeten worden gegeven, die haar, economisch gesproken, toekomt. Hoge belastingen op het bedrijfsleven zelf, onvoldoende mogelijkheid tot compensatie van goede en slechte jaren, dividendstop e.d., doch evenzeer een te ver doorgevoerde progressie in de belastingen op het inkomen en een extra commissarissenbelasting hebben het tegenovergestelde effect. Zij mogen nog verantwoord zijn geweest in de eerste periode van het herstel, zij worden een belemmering voor een verdere verbetering, zodra een monetair evenwicht is bereikt.

Aan het slot van zijn rede heeft prof. Molenaar ook de kwestie van de liquidatie van Lippmann & Rosenthal (Sarphatistraat, Amsterdam) nog uitvoerig besproken. In antwoord hierop heeft de minister, zoals men uit de dagbladen reeds heeft kunnen lezen, o.a. medegedeeld, dat de termijn voor de beslissing op het aanbod van de beheerders is verlengd en wanneer uit de memoriepost der supplettoire begroting mocht worden geput, dan zal nog een debat in de Staten-Generaal hieraan voorafgaan.

Met nadruk heeft hij daarbij betogd, dat hij het hoogst onfatsoenlijk zou vinden, wanneer de Staat uit deze aangelegenheid nog een voordeel zou putten. Daarom was prof. Molenaar van mening, dat, wanneer men aanspraken zou geldend maken op de lasthebbers, die te kwader trouw waren, men deze bedragen niet ten goede van de Staat zou mogen brengen, maar deze zou moeten doen strekken om de 70% uitkering, die aangeboden werd, met een bepaald percentage te verhogen.

(vervolg op pag. 5)

Deze burger

is altijd een bijzonder slecht wiskunde mannetje geweest, maar als er één ding is waar hij nog minder verstand van heeft dan is het de politiek.

Misschien is dat 't 'm juist dat hem zozeer bij uitstek geschikt maakt om te schrijven in een politiek blad. Vanwege de objectiviteit, weet u.

Hij zit nu vóór zich met de uitslag van de Britse verkiezingen:

Conservatieven:	11.724.248 stemmen
Socialisten:	13.098.514 stemmen
Liberalen:	2.580.555 stemmen

en:

Conservatieven:	278 zetels
Socialisten:	314 zetels
Liberalen:	8 zetels

Zodat de Conservatieven voor iedere zetel 42.174 stemmen hebben nodig gehad.

Zodat de Socialisten voor iedere zetel 41.715 stemmen hebben nodig gehad.

Zodat de Liberalen voor iedere zetel 322.569 stemmen hebben nodig gehad.

Iemand bezwaar tegen deze rekenarij?

Zodat de liberalen ongeveer een vijfde van het aantal zetels van de Conservatieven hadden moeten hebben en 278 gedeeld door vijf = 55 zetels.

En vertelt U mij nu niet dat in Engeland geen evenredige vertegenwoordiging bestaat, want dat weet ik precies even goed als U.

En vertelt u mij nu ook niet dat daarom die hele rekenarij van mij wel pet lijkt, want dat weet ik, zo nodig, nog beter dan u.

En dat ik dit stukje beter niet had kunnen schrijven omdat de lommerd er geen penny op geeft; accoord, goede vrienden.

Maar laat mij nu óók eris wat gekschrijven.

Er is immers niemand die u dwingt te luisteren naar de mallepraat van

DEZE BURGER

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Voorzitter Redactie-comm.: Drs. H. A. Korthals.
 Redactie-secretaris: Mr. E. Elias.
 Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 435.
 Administratie: Postbus 43, A'foort, tel. 5267.
 Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 p. jaar.
 Voor het zenden van abonnements- en advertentie-gelden: Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie” te Amersfoort.
 Losse nummers 15 cent.
 Voor advertenties wende men zich tot de administratie of tot de hoofdvertegenwoordiger: L. Vlugs, Geestbrugweg 69, Rijswijk (Z.-H.).

„Studie-conferentie” Woudschoten

Het stemt tot voldoening, dat de deelneming aan de Studie-conferentie van de Vereniging van Staten- en Raadsleden, welke op 11 en 12 Maart a.s. te Woudschoten zal worden gehouden, aanmerkelijk groter is dan de deelneming aan de conferentie, die het vorig jaar in Birkhoven plaats vond.
 Doordat wij thans echter over ruimere accommodatie beschikken, verheugt het ons te kunnen mededelen, dat er nog enkele plaatsen over zijn, zodat de inschrijvingstermijn is verlengd tot Dinsdag 7 Maart a.s. De voorwaarden blijven dezelfde: gratis voor leden van de Vereniging; voor niet-leden f 3.— p. p., te voldoen bij R. Mees en Zonen, 's-Gravenhage, giro-rekening no. 68500, onder vermelding: Studie-conferentie Vereniging van Staten- en Raadsleden. U kunt zich derhalve nog opgeven!

26 April 1950

Een datum, een dag gelijk alle andere. Woensdag 26 April 1950. Het zal mooi weer zijn, er zal een Hollands lust over de steden en velden hangen of de voorjaarszon zal heerlijk schijnen. Een dag als elke andere dag. Maar toch een andere dag ook. Want op die dag hebben de Nederlanders een plicht. Een plicht, die voor de andere plichten, welke zij op die dag te verrichten hebben, moet gaan n.l. om ter stembus te gaan en hun stem uit te brengen voor de verkiezingen van leden van de Provinciale Staten en door de wijze van verkiezing van de Eerste Kamer, indirect ook voor de leden van de Eerste Kamer. Maar direct stemmen zij op de lijsten, welke zijn ingediend voor de Provinciale Staten. En nu is het zo, dat wij in ons weekblad niet behoeven op te wekken om te stemmen op de lijsten van de kandidaten, ingediend door de V.V.D. Dat spreekt eigenlijk wel vanzelf. Maar wel willen wij al onze leden opwekken om zich zelf, hun familieleden, geestverwanten en kennissen in te prenten om op die dag ter stembus te gaan en te stemmen op de lijsten van de V.V.D. 26 April 1950, noteert het in uw agenda.
 Het hangt soms van één stem af, welke candidaat gekozen wordt. De stem van U, van uw familieleden, vrienden en kennissen mag niet ontbreken.

Reizen en Trekken

Wij begrijpen, dat in deze tijd ministers minder stoelvast zijn en vaker er op uit moeten trekken dan in vroegere tijden het geval was. Stellig heeft dat ook voor onze Regering gegolden in het afgelopen jaar, toen het Indonesische probleem zo groot was, dat persoonlijk contact voor het bespreken en het oplossen van vraagstukken dringend nodig was. Wij begrijpen ook, dat b.v. de gemeenschappelijke verdediging van West-Europa het nodig maakt, dat meer dan eens de minister van Oorlog op reis gaat, we begrijpen heel wel, dat minister Stikker, zeker, nu hij zo'n belangrijke rol vervult als Europees economisch bemiddelaar, veel reizen moet. Maar als we nu weer lezen, dat minister Rutten naar Indonesië gaat ter bespreking van onderwijsproblemen, dan welt de vraag op onze lippen, of dat nu ook noodzakelijk is. Of is het soms om emploi te vinden voor de nieuwe staatssecretaris bij O.K. en W., als de minister in Indonesië vertoeft?

Democratie

In de Haagse gemeenteraad is onlangs een motie, ingediend door de communistische fractie, met betrekking tot het voorzien in de behoeften van het kleuteronderwijs, met overgrote meerderheid aangenomen, waarbij zich behalve de K.V.P., C.H., A.R. fracties, ook de V.V.D. raadsleden voegden. Wij laten nu even daar, of het wenselijk was om deze motie aan te nemen, maar de motie was aangenomen. Dit verdroot blijkbaar de socialisten, die hiertegen in een volgende vergadering opnieuw bezwaar maakten en ten onrechte gingen nakaarten en op een

weinig elegante wijze over een aangenomen motie. Daarbij bleek de socialistische wethouder van te voren al niet geneigd om enige stappen te doen om deze motie te trachten zo goed mogelijk te doen verwezenlijken. Dit achten wij democratie in de slechtste vorm. De Partij van de Arbeid en het orgaan van deze partij, Het Vrije Volk, noemen zich tegenwoordig gaarne democratisch-socialistisch. Als men in de praktijk zo optreedt, als de wethouder van onderwijs in Den Haag, dan kan men dat woord democratisch er gerust aflaten, want dat slaat dan alleen op voorstellen, waar de P. v. d. A. voorstander van is.

Onze zeemacht

Zeer onlangs heeft de luitenant ter Zee 1e Klasse J. G. Stegeman te Rotterdam een rede gehouden voor de leden van de Koninklijke Vereniging „Onze Vloot”. Door de nieuw ontstane toestanden — als gevolg van de Westerse Unie — en het Atlantisch Pact — aldus spreker, zal niets veranderen aan het feit, dat het vrij bevaren van de zeeën in vreedstijd voorwaarde voor welvaart, in oorlogstijd voorwaarde voor het behoud van een land als het onze zal blijven. Ondanks al het reeds betaalde leergeld zijn er velen, zo merkte spreker op, die op de marinebegroting extra willen bezuinigen onder het motief, dat in een mogelijke toekomstige oorlog de Amerikaanse en Engelse vloeten de heerschappij ter zee zullen willen bevestigen en dat wij een en ander maar beter aan hen kunnen overlaten. Spreker noemde dit een miskenning van de taak van onze zeemacht. Het lijkt ons nuttig dat deze woorden nog eens extra worden onderstreept omdat er veelal misverstand schijnt te bestaan omtrent de belangrijke rol, die wij spelen binnen het verband van het Westelijke defensie-systeem. De offers, die wij ons hiervoor moeten getroosten, zijn ongetwijfeld zwaar, doch gezien de politieke machtsverhoudingen op dit ogenblik, hebben wij geen andere keus. Het gaat er tenslotte om de democratie te verdedigen in de wetenschap dat men het uiterste heeft gedaan, de vrijheid te beschermen in een strijd waarin wij niet alleen staan.

Eenheidsworst

Welke gevaren de nationalisatie zitten in een te veel een vervlakking en oneconomisch beheer zij leidt, is algemeen bekend. Te vaak echter wordt te weinig aandacht geschonken aan het verschijnsel, dat nationalisatie in de eerste plaats nadelig voor de consument werkt, omdat zij de rechten van de verbruiker in die zin aantast, dat deze verbruiker geen vrije keuze meer heeft, doch gedwongen is te aanvaarden wat hem ten verkoop wordt aangeboden. Dit is trouwens ook het grote bezwaar van de geleide economie en van elk socialistisch stelsel, omdat zij de vrije keuze van de consument in een zeer sterke mate te niet doet. Niet alleen echter wordt de keuze bij de koop beperkt, doch ook heeft de kwaliteit van het product door de nationalisatiemaatregelen te lijden. Wij troffen hierover onlangs in de N.R.C. een bericht aan, overgenomen uit het officiële Russische blad dat te Berlijn verschijnt, „Tägliche Rundschau”, waarin klachten van lezers waren opgenomen over de kwaliteit van schoenen en onderkleding, die door de genationaliseerde fabrieken in Oost-Duitsland worden vervaardigd. De algemene klacht van de verbruiker is, dat deze goederen niet zijn te dragen. Zo beklagde een lezer uit Dresden zich er over, dat zijn lange wollen onderbroek na de eerste maal wassen, was gekrompen van zijn enkels tot boven zijn knieën. Blijkbaar begreep deze lezer niets van de praktische voordelen van de nationalisatie. Immers, wat is doelmatiger dan in de winter onderkleding te kopen die zichzelf automatisch in een zomerdracht veranderd? De lezer uit Dresden stond overigens in zijn klacht niet alleen. Een medeslachtoffer uit Gotha schreef, dat de zolen van zijn schoenen niet helemaal van leer waren (bedoeld was blijkbaar: helemaal niet), maar bestonden uit materiaal van onbekende samenstelling, aangebracht tussen twee dunne plakken leer. Na enkele malen dragen waren de zolen versleten. „Wij verwachten voor 19 mark en 30 punten iets beters van de genationaliseerde fabrieken,” zo luidde het oordeel van de briefschrijver. Ziedaar de nationalisatie in de praktijk, waaraan toch meer nadelen verbonden schijnen te zijn dan de voorstanders ons willen doen geloven.

Hermadad

Onlangs hebben duizend politicomtenaren in een bijeenkomst te Den Haag protest aangekend tegen de nieuwe pensioenregeling voor het politiepenseel. Deze pensioenregeling houdt o.m. in, toekenning van een vervroegd ouderdomspensioen op 55-jarige leeftijd met het gevolg, dat het inkomen van deze vroegtijdig gepensioneerde politicomtenaren vrijwel wordt gehalveerd. De voorbeelden die ter vergadering werden genoemd, waren inderdaad ontstellend. Zo werd medegedeeld, dat een wachtmeester te Roosendaal met een gezin van tien personen f 164.— in handen krijgt. Deze man heeft aan de overheid gedurende 29 jaar zijn diensten bezwezen. Een collega van deze man heeft 23 dienstjaren achter de rug. Hij heeft tien kinderen en zijn vroegere inkomen bedroeg f 305.— Thans

is hij gedwongen te leven van een inkomen dat f 166.— bedraagt.

Het gevolg van deze onbevredigende regeling is, dat deze politiemannen allerlei baantjes moeten zoeken, hetgeen op deze leeftijd gezien de minder gunstige situatie die thans reeds op de arbeidsmarkt heerst, niet bepaald eenvoudig is. Zonder een onmiddellijk oordeel over dit vraagstuk te willen geven, lijkt het ons toch zeer gewenst dat een en ander te bevoegder plaatse wordt onderzocht. Dit probleem is te ernstig om er zomaar aan voorbij te gaan.

Zuinigheid (I)

Naar de regering onlangs in haar Memorie van Antwoord over de algemene beschouwing aan de Eerste Kamer heeft medegedeeld, kan de betekenis van de beperking der overheidsbemoelingen, welke zich in de laatste jaren heeft voltrokken het best worden afgemeten naar het verloop van de sterkte van het rijkspersoneel. Uit deze cijfers blijkt, dat de sterkte van het burgerlijk rijkspersoneel sinds 1 Januari 1946 is teruggelopen met 22 à 23 procent. Laat men de ministeries van Oorlog en Marine, waar bijzondere omstandigheden gelden, buiten beschouwing, dan bedraagt de vermindering zelfs ruim 33 procent. Nu lijken deze cijfers gunstiger dan zij in werkelijkheid zijn, en het kan tot misverstand aanleiding geven om in dit verband te spreken van een beperking der overheidsbemoening. Natuurlijk is hiervan naar de letter van het woord sprake. Dit wil echter nog niet zeggen dat er in beginsel veel is veranderd. In de eerste plaats zijn practisch alle distributieambtenaren afgevoeld. Men kan dit beperking der overheidsbemoening noemen, zonder dat het principe dezer overheidsbemoening ernstig wordt aangetaast. Met andere woorden: dat de overheidsbemoening met de consument minder wordt, wil nog geenszins zeggen, dat dit ook het geval zal zijn met de bemoelingen van Vadertje Staat met het bedrijfsleven. Als zodanig zal men dan ook zeer voorzichtig moeten zijn bij het hanteren van dergelijk cijfermateriaal.

Zuinigheid (II)

Beperking van de Overheidsbemoening heeft nog geenszins in te houden, dat deze beperking op een verstandige wijze wordt toegepast. M.a.w. niet elke beperking behoeft altijd verstandig te zijn. Als men tot bezuiniging overgaat mag dus niet de bezuiniging als zodanig het leidend beginsel zijn. Zo krijgen wij de indruk, dat de contróle aan onze grens met België absoluut onderbezet is, gezien het feit, dat de veesmokkel er zeer sterk floreert en de controlerende ambtenaren niet in staat zijn hiertegen krachtig op te treden. Hiermee is wel het bewijs geleverd, dat bezuiniging dan slechts op haar plaats is, als zij met verstand wordt doorgevoerd. Zuinigheid die de wijsheid bedriegt kan nimmer, ook in de overheidsbezuiniging, een goede leidsvrouw zijn.

Tekenend

In 1948 hebben chauffeurs, die behoren tot de verschillende diensten van het departement van Oorlog, het land een schade berokkend van 1,2 miljoen gulden. Bijna 900.000 gulden werd uitbetaald aan vergoedingen voor schade, die grotendeels door aanrijdingen werd veroorzaakt. Bovendien werd een aanzienlijk bedrag uitbetaald aan jaarlijks terugkerende schadeloosstellingen wegens aanrijdingen. Niet zonder ergernis, aldus ontlenen wij aan de Volkskrant, heeft de Commissie voor de Rijksuitgaven uit de Tweede Kamer hiervan kennis genomen. „Dit resultaat kan weinig verwondering wekken bij hen, die zelf hebben kunnen ervaren, hoe militaire chauffeurs nog altijd door stad en land rijden en rossen,” aldus de Commissie die dit zo ernstig acht, dat zij „met verbazing” heeft geconstateerd, dat de minister van Oorlog met geen enkel woord, op de critiek der Algemene Rekenkamer heeft gereageerd. Wij kunnen een en ander slechts tekenend noemen niet alleen voor de toestanden die er nog steeds na de bevrijding van ons land heersen, maar ook tekenend voor de mentaliteit van een zeker deel van onze bevolking die het slachtoffer is geworden van een geestesgesteldheid die slechts zou kunnen worden veranderd door een behoorlijke opvoeding. Een opvoeding, die niet in de eerste plaats bestaat uit het aankweken van parate kennis, maar die zich o.m. ook bezig houdt met de vorming van het karakter dat oog leert hebben voor de belangen van de gemeenschap.

Kortzichtig

De commentator van het Socialistisch Commentaar, de heer Voskuil, die altijd op zo „minzame” manier over zijn politieke tegenstanders spreekt, heeft Zaterdagavond, toen hij de uitslag van de Engelse verkiezingen besprak, de midden-groepen, die niet socialistisch hadden gestemd, toegevoegd dat zij altijd zo kortzichtig waren. Het is goed om dit woord in gedachten te houden, er blijkt de woede uit, dat ten lange leste bij de middengroepen in alle landen steeds duidelijker het besef wordt, dat de socialisten het gemunt hebben op de ondergang van de middengroepen. Kortzichtig noemt de heer Voskuil dat. Helderziende zou een betere uitdrukking geweest zijn.

SUKKELS?

Men zegt en praat zo verschrikkelijk veel

(Door onze militaire medewerker)

Plotselinge ziekte werd oorzaak, dat wij de pacifistische Kerstboodschap, welke de heer A. Viruly ons in Vrij Nederland aanbood, slechts gedeeltelijk konden belichten. Daarom thans nog het volgende, juist omdat de Kerstboodschapper in de kwalificatie „Sukkels” eigenlijk allen samenbundelt, die zo dom zijn nog heil te verwachten van „wie de vrede wil, bereide zich ten oorlog voor”.

Want indien wij dan al sukkels zijn, hoe moet men dan de lieden aanduiden, die in O.-Europa, in China en in Z.O.-Azië zich reddeloos en reddeloos aan het Russisch communisme overgeven, dit wil zeggen aan de gevaarlijkste vijand, die Vrijheid en Democratie ooit heeft bedreigd? Natuurlijk al die miljoenen primitieve en half-primitieve mensen lazen nooit iets van Ortega Y Gasset [La Rebelion de las masas] en hebben nooit troost en weten geput uit zijn stellingen, o.a. dat communisme en totalitarisme in de wereldgeschiedenis al geweest en weer verdwenen waren, en dat slechts werkelijke vrijheid en waarachtige democratie deze wereld konden redden, mits voortdurend verbeterd.

Immers, dit bolsjewisme, dit Russisch communisme is niet anders dan imperialisme, thans niet betracht door vorsten en ministers, maar door het „proletariaat”, en in de primitieve en barbaarse Aziatische gebieden en in de stukjes en brokjes, waaruit dit hopeloos verdeelde W.-Europa nog altijd bestaat.

Toen wij naar aanleiding van deze onbezonnen Kerstboodschappen hier en daar eens een uitspraak nasloegen in geschriften en besprekingen van grote democraten, toen kwam deze vraag in ons op: is het eigenlijk wel zo wonderlijk, dat al die ontelbare miljoenen blijkbaar hun heil verwachten van dat communisme?

Denk aan O.-Europa — een stukgeslagen land, een straatarme boerenbevolking zonder grond, alle rampspoeden van het groot-grondbezit, alle ellende van meedogenloze Duitse bezetting — slechter en ellendiger kon het niet. Beter kon het altijd en overall. En vergeet niet, dat deze mensen eigenlijk nooit anders en beter hebben gekend dan onderdrukking, onvrijheid en staatsalmacht!

Denk aan hetgeen Sternberg schreef: men kan het communisme alleen maar positief bestrijden — zorg dat alle vrije en in democratie levende mensen het beter hebben dan de slaven van het communisme.

Hier ligt dan ook de hoofdoorzaak voor de communistische besmetting in Italië: groot-grondbezit, hopeloze armoede en ellende van de kleine man.

Hier liggen ook de mogelijkheden in Duitsland, hoewel de doorsnee-Duitser voldoende zag en ondervond om zich geen communisme aan te meten.

Vandaar ook dat het communisme in de werkelijk vrije en democratische landen van W.-Europa niet kan gedijen, behoudens per 5e colonne.

Maar daar is Azië, en Afrika, en Zuid-Amerika, de gekleurde werelden, waarin the clashing tides of colour hoog opslaan.

Hier liggen de onbegrensde mogelijkheden voor een communisme, dat de feodalen verslaat en de groot-grondbezitters onteigent: de arme, eeuwig hongerende boer-zonder-land ziet en ondergaat een beter lot. En op dat ondergaan komt het aan — lees Sternberg. Dat is de werkelijke, de voelbare verbetering — slechter dan vroeger kon niet. En dit is beter.

Hier ligt de grote kracht van de boeren-communist Mao Tse Toeng: hij loste zijn beloften in tegenover de bezitlozen en hongerigen.

Hoe en waar kan de Democratie — en dat zijn dus Amerika, W.-Europa en de hunsen — de communistische vloedgolf positief tegenhouden en keren?

Men zegt dat Japan deze heilstaaf niet begeert. Men zegt dat de Islam zich fel tegen het communisme zal keren.

Men zegt, dat Amerika een nieuwe „Oosterse” politiek zal volgen.

Men zegt en praat zo verschrikkelijk veel.

Maar intussen liet de Democratie het gebeuren dat de inheemse boer in eertijds bevoorrechte streken van

MAO

..... inlosser

Z.O.-Azië, tot een rechteloze hongerende have-not werd neergedrukt. En die Democratie zag geen kans Malakka, Burma en Siam afdoende, positief te beschermen.

Nogmaals, het is niet verwonderlijk dat de primitieve gekleurde volkeren zich samenvoegen onder het communisme: proletariërs, verenigt u!

Wat dit uiteindelijk voor hen betekent, kunnen de stumpers niet beoordelen. Maar het zal worden zoals dr. de Kat Angelino het voorzag en voorspelde: de rimboe neemt terug wat zij slechts tijdelijk afstond.

En juist waar miljoenen Oosterlingen worden meegezogen in de communistische kolk, terwijl voor positieve afweer, zoals Sternberg bedoeld, tijd en middelen thans ontbreken, daar is en blijft het enig mogelijke voor de Democratie — en dus voor Amerika en de zijnen — dat, wat de heer Viruly vlotweg, hautain maar terzake onkundig veroordeelt: si vis pacem para bellum.

N.V. Lijm- en Gelatinefabrick

„Delft”

Fabrieksmerk TWEE TORENS

Tel. 106-363 — Delft

Vereniging van Staten- en Raadsleden van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie.

Jaarlijkse Algemene Vergadering op Vrijdag 31 Maart 1950, in Hotel Terminus, Stationsplein 3 te Utrecht, 's namiddags te 16.00 uur.

AGENDA:

1. Opening door de Voorzitter.
2. Notulen van de buitengewone algemene ledenvergadering van 22 October 1949.
3. Jaarverslag van de Secretaresse
4. Jaarverslag van de Penningmeesteresse.
5. Ingekomen stukken.
6. Mededelingen voor het komende jaar.
7. Verkiezing van bestuursleden.

Aan de beurt van periodieke aftreding zijn:

Mr. J. S. Baron van Harinxma Thoe Slooten te Amsterdam;
C. M. Moolenburgh te Burgh (Z.);
Mr. H. S. Siebers te Groningen.

De heren Moolenburgh en Siebers stellen zich herkiesbaar, de heer Van Harinxma Thoe Slooten is, in verband met uitbreiding van zijn werkzaamheden, niet bereid een nieuwe benoeming te aanvaarden. Door het Bestuur wordt candidaat gesteld: de heer A. Schouten te Culemborg.

8. Rondvraag
9. Sluiting door de Voorzitter.

Het fooiensysteem is geen overheidszaak

(Ingezonden.)

Naar aanleiding van het artikel „Moet dat nu zo blijven” in Uw blad van 3. Februari, meen ik het volgende naar voren te mogen brengen. De inzender doet alsof Nederland het enige of een der weinige landen zou zijn, waar het fooiensysteem voor het restaurant-bedrijf bestaat, terwijl dit, nog afgescheiden van de rest van de wereld, in het overgrote deel van Europa het geval is, en de fooien b.v. in Engeland een nog veel grotere rol spelen dan hier. Er zullen dan ook weinig vreemdelingen komen, die dat fooiensysteem ongewoon vinden. Dat er personeel is, ook in de vreemde, dat probeert van het fooiensysteem misbruik te maken door hun wijze van optreden bij de afrekening ten aanzien van de binnen- en buitenlandse „vreemdelingen”, is natuurlijk zeer betreurenswaardig maar zou waarschijnlijk ook met vaste prijzen blijven bestaan. Bij de hotel- en pensionprijzen, waar reeds veelal de bediening op de rekening gecalculeerd wordt, is het rekenen op of jagen naar extra-fooiën allermintst uitzondering.

De inzender doet, alsof het perso-

neel in grote meerderheid tegen het fooiensysteem zou zijn en dit als een belediging en kwelling gevoelt, maar ik weet van vaklieden met uitgebreide ervaring, dat de overgrote meerderheid van het café- en restaurant personeel op handhaving van dat systeem zeer gesteld is en er niets voor gevoelt dit vervangen te zien door een berekening van 10 of 12 % in de vaste prijzen der consumptie. Ik meen dan ook de inzender te mogen vragen met een uitspraak te komen van zelfs een kleine meerderheid van het georganiseerde Horeca-personeel tot afschaffing der fooien en als hij weet dat een dergelijke uitspraak op geen stukken na te krijgen is, laat hij dan in het vervolg ook vermelden slechts voor zich zelve of voor een kleine minderheid te spreken.

Tenslotte vraag ik mij af of dit nu werkelijk weer een onderwerp moet worden van politieke en Overheidszorg? Dit is toch typisch iets, dat de bedrijfsgenoten onder elkaar moeten en kunnen regelen en waar zeker de Partij voor Vrijheid en Democratie geen taak voor de Overheid vindt liggen.

Arnhem Ch. F. Tromp Meesters

Fa. Plastimode

Knopen en Gespen voor groothandel en industrie
AMSTEL 252 AMSTERDAM-C.

H.P. Gelderman & Zonen N.V.

OLDENZAAL

fabrikanten van

ruwe-, geverfde-, gebleekte- en bedrukte katoenen-, celvezel- en kunstzijden manufacturen

De ondergang van nationalistisch China (II)

Had Amerika redding moeten en kunnen brengen?

Wordt het Hemelse Rijk horig aan hamer en sikkel?

Moskou is een belangrijke positie in het politieke spel, dat zich tussen verschillende belanghebbenden bij China ontwikkelt.

Tsjang heeft destijds Soong naar Stalin gezonden om zekerheid te krijgen, dat de Sovjet de Chinese communisten niet tegen hem helpen zal.

Hurely is ook in Moskou gaan praten en hoort zowel van Molotov als van Stalin, dat de Chinese communisten in de eerste plaats Chinezen zijn en eigenlijk meer bepaalde hervormingen willen doorvoeren dan dat zij de communistische ideologie toegedaan zijn. Rusland zal hen niet steunen. Het wil geen burgeroorlog in China al zal het prijs stellen op een overeenstemming tussen Tsjang en zijn oude tegenstanders.

Naar aanleiding van Hurley's rapport over zijn besprekingen in Moskou zendt de Amerikaanse chargé d'affaires bij de Sovjet het volgende rapport aan het State Department:

Russische woorden betekenen andere woorden dan zij zeggen. De Russische politiek t.a.v. China zal blijven wat zij is: een vloeiende, plooibare politiek, welke slechts beoogt met zo weinig mogelijk verantwoordelijkheid zo veel mogelijk macht te veroveren in delen van het Aziatisch continent buiten de Sovjet-Unie liggende.

Dit betekent meer druk uitoefenen op bepaalde streken van grotere strategische waarde zijn en dicht bij de Russische grens liggen.

In deze politiek vallen daaronder alle strategische en territoriale strongholds, welke Rusland onder het Czaristisch regiem bezette in Azië. Daarom is het nodig in de buitenlandse provincies, welke aan Rusland grenzen, invloed uit te oefenen. Dit is een strategische noodzaak om de Russische industrie te beschermen.

Tenslotte wil Rusland contrôle gaan uitoefenen in de thans (1945) door de Japanners bezette gebieden in Noord-China om t.z.t. buitenlandse invloeden te kunnen weren, ook Engelse en Amerikaanse. We moeten China trachten te bewaren voor Russische hulp.

Tot zover de chargé d'affaires.

Militaire noodzaak

In deze periode overheerst voor Amerika de militaire noodzaak. Deze eist Rusland in de oorlog tegen Japan te betrekken, voordat de grote aanval op dit eiland zal plaats vinden.

Daardoor zal het voor Japan onmogelijk zijn zijn leger uit Mantsjoerije tijdig terug te trekken.

De atoombom is op het moment, dat Amerika de plannen voor een landing op Japans hoofdeiland bereamt, nog niet klaar en men schat dat deze landing een bloedige strijd zal worden, die ongeveer een miljoen doden en gewonden zal kosten.

Daarom dient ten koste van alles Stalin overgehaald te worden Japan aan te vallen en te Yalta kan deze prijs stellen, welke hij wil.

Ten koste van de bondgenoot China en buiten deze om worden verstrekkende toezeggingen gedaan op het Aziatische continent, die Tsjang later met de ogen zullen doen knippen, als hij er kennis van krijgt.

Amerika voert in deze een zeer nuchtere politiek en antwoordt later op het verzoek, dat men concessies ten laste van China deed, dat Stalin toch wel genomen had, wat hij hebben wilde als Yalta hem dit niet vrijwillig verschaft had.

Hiertegen is inderdaad weinig in te brengen.

Andere kijk

Intussen is generaal Wedemeyer in China gearriveerd. Alle schade kan hij niet herstellen. Maar er is direct een goede verstandhouding met Tsjang en de gevolgen blijken direct in enige klinkende overwinningen op de Japanners.

Wedemeyer heeft een andere kijk op de Chinese communisten dan Hurley en ziet in hen echte internationale communisten.

Hij voorspelt, dat er nooit een coalitie tussen de nationalistische regering en de groep Mao Tsu Tung tot stand zal kunnen komen en dat er slechts burgeroorlog zal komen als men beide partijen als gelijke gaat behandelen of Tsjang forceert tot nauwere samenwerking.

Hij adviseert om Mantsjoerije onder een Sino-Amerikaans-Engels-Russisch trusteeschap te stellen, daar het beheer voor China alleen te zwaar is.

Wedemeyers kijk op de zaak en die van de Amerikaanse chargé d'affaires te Moskou lopen niet erg veel uiteen.

Of Amerika angstig is Rusland tegen zich in het harnas te jagen? In elk geval tracht men weer te gaan bemiddelen tussen Tsjang en de Chinese communisten.

Wedemeyer had er de nadruk op gelegd, dat hulp aan China slechts dan doeltreffend zou kunnen zijn, indien men zich ingrijpend met de Chinese zaken ging bemoeien. Maar Amerika bleef huiverig om de verantwoordelijkheid voor strategische plannen en operaties op zich te nemen.

Zo werden honderden miljoenen weggegooid, omdat men geen contrôle op de juiste besteding van het geld en de wapens kon uitoefenen.

Tsjang slaagt er niet in tijdig Mantsjoerije te bezetten en de

door
M. Klaassen
resident

Chinese communisten vinden daar enorme voorraden wapens.

Het bestuur van de nationalistische regering in de van Japan bevrijde gebieden is er ook al niet naar om de populariteit van de officiële bewindvoerders te vergroten met als gevolg, dat de Chinese communisten een vruchtbaar operatieterrein om hun gezag vooruit te schuiven, vinden.

Wie zal het zeggen?

Hoe het had kunnen worden als de Amerikanen een andere politiek gevolgd hadden?

Wie zal het zeggen.....

Het is intussen belangrijk te weten hoe een deel van het Amerikaanse publiek en van de militairen zich de oplossing gedacht hadden.

Hun opinie is, dat Amerika zich nooit de dominerende positie, welke het in China bezat, had moeten laten ontnemen.

Volgens hen had het deze positie kunnen behouden, indien men slechts na de komst van Wedemeyer niet teruggedeinsd was voor een stoutmoedig plan om, ongeacht de Russische reacties, de Amerikaanse invloed en medezeggenschap in China uit te breiden.

Of Stalin zich hierbij neergelegd zou hebben?

Voorstanders van bedoelde politiek beweren van wel en houden vol, dat Stalin reeds van plan geweest was genoeg te nemen met uitbreiding van de communistische invloedssferen in West-Europa en met de voordelen, te Yalta verkregen.

Toen evenwel de Sovjet de al te bedachtzame houding van Amerika zag, begreep zij direct, dat hier kansen geboden werden om met weinig risico's en prachtige uitzichten op gewin de Chinese communisten te steunen.

Welke gevolgen deze steun had: de huidige situatie spreekt boekdelen.

China is door alle eeuwen heen ondanks geweldige catastrophes, vreemde overheersing, binnenlandse woelingen zichzelf, China, gebleven. Mogelijk, dat de geschiedenis zich opnieuw herhaalt en het nationalisme van de Chinese communisten boven komt drijven op de Rode Vloed, welke het land thans overstromd heeft.

De onvergankelijkheid van China is overigens geen wet van Moeden en Perzen.

Door de atoombom en bij de huidige strijdmethodes is het niet geheel uitgesloten, dat de veldmeerderheid van de Sovjets op alle gebied uiteindelijk tot een permanente horigheid van het Hemelse Rijk aan Hamer en Sikkel zal leiden.

Ondanks China's natuurlijke volkskracht, haar illustere historie, de sterke maatschappelijke structuur en haar eeuwenoude filosofie, welke duizenden jaren lang de basis vormden, waarop het rijk stevig kon blijven rusten.

Attentie!

Van Donderdag 23 Februari t.m. 16 Maart a.s. liggen op de secretarie van elke gemeente de kiezerslijsten voor de Provinciale Statenverkiezing ter inzage, zodat iedere kiesgerechtigde kan nagaan, of zijn/haar naam op de lijsten voorkomt. Bovendien zijn de lijsten stemdistrictsgewijze tegen betaling der kosten in uittreksel verkrijgbaar.

Tot en met 9 Maart a.s. kan een ieder bij het gemeentebestuur verbetering van de kiezerslijst vragen.

Parlementaire Flitsen

(vervolg van pag. 3)

Vóór dit financiële debat werd nog de begroting van Algemene Zaken behandeld. Mr. Wendelaar toonde daarbij aan, hoezeer van de bedoelingen van de stichters der Stichting „Het Nationale Park de Hoge Veluwe” was afgeweken, zoals deze door de heer en mevrouw Kröller-Müller in de stichtingsbrief was neergelegd. Toen zij de collectie kunstvoorwerpen en schilderijen ter waarde van vijf à zes miljoen gulden (thans zal de waarde nog veel hoger zijn) aan de Staat schonken en het landgoed „De Hoge Veluwe” aan de Stichting werd overgedaan, was het de nadrukkelijke bedoeling, dat dit landgoed niet zou worden Rijksdomein. Niettemin worden thans vijf van de zes bestuursleden door verschillende ministers aangewezen.

Een uitspraak van de Raad voor het Rechtsherstel luidde dan ook: „De wens van de stichters blijkt overduidelijk uit de stichtingsbrief en met deze wens is in de nieuwe Statuten niet de minste rekening gehouden. Deze fout moet worden hersteld”.

Hier is inderdaad een beginsel van de rechtsstaat in het geding, maar gelukkig vond de heer Wendelaar bij minister Drees thans een willig oor. In afwachting van de verder af te wikkelen procedure wilde minister Drees zich nog niet al te positief uitlaten, maar hij erkende toch, dat de huidige situatie niet juist is en dat de verhouding in het bestuur al dus moeten worden veranderd, dat meer vertegenwoordigers van verenigingen tot behoud van natuurschoon daarin (overeenkomstig de oorspronkelijke bedoelingen) zullen moeten worden opgenomen.

A.

eigenwijze liedjes

Bejaarde

Voorjaarstrilling.....

Laat ons in de lieve lente
Nog eens jong en fleurig zijn,
Ook al stijgt daardoor de bloeddruk
En al doen de botten pijn;
Laat ons, als de knoppen zwellen
Nog eens net als vroeger doen,
Net zo dom en utgelaten....
Op een slof en op een schoen.

Laat het strooien hoedje zwieren
Als het lentewindje waait
En als elke haan in Holland
Voor zijn kip-der-kippen kraait;
Laat ons, hoezeer stijfgetrokken,
In een maannacht op een wei
Met de lente-elfjes dansen,
Net zoals in Gorters Mei.

Laat ons, vrienden, niet versagen
Door een kwaaltje of verdriet:
Wie de lente in zijn hart draagt,
Voelt de last der jaren niet.....
Laat ons onze Mei gaan vieren
Op een bankje in 't plantsoen
Als bejaarde heer en dame,
Die hun middagtukje doen.

BRAMMETJE

Kinderbijslag voor zelfstandigen? (II)

Er liggen voetangels en klemmen!

Er is nog een andere weg

Een medewerker schrijft ons:

In het vorige nummer merkten wij op, dat er op weg naar de praktische verwezenlijking van een wettelijke kinderbijslagregeling voor zelfstandigen vele voetangels en klemmen liggen. Dit geldt trouwens ook voor andere sociale voorzieningen ten behoeve van deze bevolkingsgroep, zij het dan niet steeds in dezelfde mate.

In tegenstelling tot de loontrekkenden, wier inkomsten vrij nauwkeurig worden geregistreerd (loonlijsten en loonbelasting-aangiften b.v.), zijn de verdiensten van de kleine zelfstandige ondernemers zeer wisselvallig en worden in vele gevallen niet geadministreerd. Denk maar eens aan de straatventer, die in de zomermaanden nu eens met fruit, dan weer met ijs er op uittrekt, maar in het winterseizoen bijna niet aan de slag komt en dan steun trekt. Wat verdient hij netto? Welke zijn zijn bedrijfskosten? Zelfs voor de vrij goed ingelichte Diensten van Sociale Zaken is dat dikwijls een onoplosbaar probleem. Daarbij komt, dat in deze groepen veel verloop te constateren valt. Een zelfde persoon oefent soms in één jaar drie of meer beroepen uit, zelfstandig of in loondienst dan weer steunend op de overheid. Hij heeft niet zelden geen vaste woon- of verblijfplaats, trekt daarheen, waar hij meent wat te kunnen verdienen.

Ook bij kleine neringdoenden en ambachtlieden doet dit verschijnsel zich voor. Aan kostprijsberekening doen zij niet en hun eenvoudige boekhouding bestaat dikwijls uit een kladpapiertje of notitieboekje in de borstzak, waarop ontvangsten worden aangetekend, maar slechts bij uitzondering uitgaven. Helemaal geen aantekeningen komt ook veelvuldig voor, zoals trouwens nog heel wat gezeten winkeliers, zoals men dat noemt, uit de toonbankklade leven.

In duizenden gevallen is dus de inkomstenfactor volkomen onzeker, evenals de bedrijfskosten.

Men begrijpt, dat dit schier onoverkomelijke bezwaren oplevert, zodra men een inkomensgrens gaat stellen, om van premie-inning op basis van het zuivere inkomen nog maar niet te spreken. En juist deze groep heeft de meeste behoefte aan sociale voorzieningen!

Bovendien is het duidelijk, dat men bij het invoeren van een verplichte verzekering ook de middelen moet aanwijzen om deze te doen naleven en dat is al even moeilijk.

Het Belgische voorbeeld

In dit verband is het Belgische voorbeeld ook voor ons leerzaam. Men kent daar sedert 1937 een wet op de gezinsvergoedingen voor niet-loontrekkenden, waarvan de uitvoering geschiedt door een zestigtal onderlinge kassen. Men is verplicht zich hierbij aan te sluiten en premie te betalen. Deze wordt berekend op basis van de huurwaarde van het pand, waarin de zelfstandige gevestigd is. Er bestaat een indeling in zes premie-lassen; in de laagste betaalt men 18, in de hoogste 900 francs per halfjaar. De uitkering bedraagt ruim een derde van de kinderbijslag voor loontrekkenden, ongeacht het inkomen.

De ervaring van twaalf jaren heeft geleerd, dat velen zich straffeloos aan hun inschrijvingsplicht kunnen onttrekken, omdat er geen registratie bestaat. Wel is er een opsporingsdienst, doch deze heeft niet het gewenste resultaat opgeleverd, ondanks de hoge kosten.

De administratiekosten belopen niet minder dan 25% van de uitgekeerde kinderbijslagen! Voor kleine zakenlieden is de premie dikwijls zeer drukkend, terwijl de grotere ondernemers even weinig belangstelling voor de premiebetaling als voor de uitkering hebben. De grondslag huurwaarde is een bron van oneindige administratieve en praktische moeilijkheden. Ondanks het bestaan van een Nationale Onderlinge Hulpkas (van de Staat), die ook voor de z.g. verevening zorgt, levert de financiering, vooral van de kassen, die niet kunnen uitkomen, veel bezwaren op. Men is het in België dan ook er over eens, dat een ingrijpende herziening, gepaard gaande met meer differentiatie, minder administratiekosten, het inkomen als grondslag en verhoging van premie en uitkering, noodzakelijk is om op de duur een fiasco te voorkomen.

Zo staat het dus bij onze Benelux-partner: een schip op het strand is een baken in zee.

Kunnen de kosten worden opgebracht?

Op de duur kan een kinderbijslagregeling voor zelfstandigen niet alleen door de staat worden gefinancierd en men zal dus naar andere inkomstenbronnen moeten uitzien. Premieheffing van belanghebbenden, hoewel uit een oogpunt van zelfverantwoordelijkheid en sociale rechtvaardigheid voor de hand liggend, roept

de reeds vermelde praktische moeilijkheden op. Van overwegende betekenis is daarbij het antwoord op de vraag of belanghebbenden in staat zijn de vereiste premie te betalen. Men kan nu wel een verplichting opleggen, maar de redelijkheid gebiedt, dat de wetgever zich ervan overtuigt, dat deze naar redelijkheid uitvoerbaar is. Vele betwijfelen, zulks op goede gronden en de regering zal deze zaak volkomen uit de doeken moeten doen, o.m. door het overleggen van een controleerbare premieberekening. Wij veronderstellen, dat wanneer de cijfers op tafel komen, vele zelfstandigen aanleiding zullen vinden om van het voorrecht van kinderbijslag af te zien. Zij zullen aan een oudedagsvoorziening, ook al kost deze eveneens premie, verre de voorkeur geven.

Wij vermelden nog, dat er ook gedacht wordt over premie-inning via een of meer belastingen, b.v. door opcentenheffing op de omzetbelasting, maar ook dit, zomede de verwezenlijking van doorberekening aan de consument, is nog een ingewikkeld probleem.

De regering heeft aanvankelijk gedacht aan een bedrijfstaksgewijze regeling met algemeen verbindend-verklaring als steun in de rug. Hoewel wij de bezwaren daarvan niet willen voorbijgaan — zo'n regeling werkt immers slechts partiëel en verevening is niet mogelijk — zou men het wellicht eens ernede kunnen proberen, bij wijze van proef.

Een andere weg

Wanneer wij de vele voetangels en klemmen op het pad der kinderbijslag voor zelfstandigen bespeuren, rijst de vraag, of het niet beter zou zijn een andere weg in te slaan om de sociaal-economische positie van bepaalde groepen zelfstandigen te verbeteren. De meest voor de hand liggende oplossing is, dat men die zoekt op het gebied van de belastingheffing, waar men meer kan specialiseren. Een mogelijkheid zou zijn de kinder aftrek voor deze categorie in voor haar gunstige zin te herzien.

Men zal, na kennisneming van onze beide artikelen, wel kunnen begrijpen, waarom wij ten aanzien van de noodregeling, welke de regering in het vooruitzicht heeft gesteld, een gereserveerd standpunt innemen, dat geheel in overeenstemming is met het voorlopige advies, dat de Landelijke Middenstandscmissie dezer dagen aan de Tweede Kamer-fractie heeft uitgebracht.

Onze kandidaten voor de Provinciale Staten

Provincie Groningen (gelijkluidend voor alle Statenkiezerskringen):

1. K. L. Gaaikema Schuiringa, Haren; 2. Mr. H. S. Siebers, Groningen; 3. A. van Rozen, Winschoten; 4. Mr. E. J. Bulder, Veendam; 5. R. J. Clevering, Eenrum; 6. H. Waalkens, Vlagtwedde; 7. A. Kamps, Hoogezand/Sappemeer; 8. Ir. T. J. Brons, Appingedam; 9. Mevr.

G. Doornbos-Oostingh, Uithuizermeeden; 10. H. J. Edzes, Haren; 11. D. J. Mellema, Finsterwolde; 12. J. E. Lindenbergh, Leens; 13. N. G. Addens, Bellingwolde; 14. K. M. Elema, Marum; 15. T. A. Staal, Grijskerk; 16. L. de Boer, Winschoten; 17. A. C. Zuiderweg, Veendam; 18. E. F. Elema, Slochteren; 19. H. Noteboom, Beerta; 20. Mevrouw D. Elema-Bakker, Middelstum.

Even over de Engelse verkiezingen

Eerbiedig opgedragen aan Dr. Willem Drees, Prof. Ir. Willem Schermerhorn, Prof. Dr. J. H. A. Logemann ex Exc. Mr. J. A. Jonkman.

„Een pijnlijk verlies voor de Arbeiderspartij is de nederlaag van de socialistische minister van Koloniën, Creech Jones, die in zijn kies-district Yorkshire, West Riding, verslagen werd” (het Vrije Volk van Vrijdag, 24 Februari 1950).

GÖTZEN
restanten

De socialistische minister van Koloniën! Dat kan in Engeland bij de Arbeiders-regering, maar wij zitten met een M(inisterie) U(it) O(vergebleven) R(estanten). Tussen haakjes: waarom is dit zogenaamd progressief Kabinet zo conservatief, dat er thans aan dit ministerie nog twee Ministers werkzaam zijn?

Het Vrije Volk van Vrijdag, 24 Februari 1950, vervolgt: „Creech Jones kwam precies 81 stemmen tekort, hetgeen te wijten is aan het feit, dat de communisten in dit district naast een conservatief en een liberaal een eigen kandidaat hadden gesteld, die geen schijn van kans maakte te worden gekozen”.

Die communisten toch! Die stellen een eigen kandidaat, die geen schijn van kans maakt te worden gekozen. Ze hadden volgens het Vrije Volk beter op Labour kunnen stemmen, blijkbaar toch één pot nat!

In de Volkskrant van Maandag, 27 Februari 1950, wijdt Prof. Romme onder de titel „Democratie” een artikel aan de uitslag van de Engelse verkiezingen en stelt daarin deze diepgaande vraag: „Mag een „helft plus één” — om aldus het verkregen beeld wat te accentueren — de politiek voeren, die zij op grond van haar „één plus” eventueel zou kunnen voeren? Anders geformuleerd: wordt de democratie in haar wezen gehandhaafd dan wel geschonden, indien zij, die de macht van het getal aan hun zijde hebben, zich van de grootte van dat getal niets aantrekken, geen enkel verband leggen tussen de maat van hun meerderheid en de maat hunner machtsuitoefening?” Iets verderop concludeert hij dan: „En zeker moet hij, die de democratie ziet als een „regeren door en voor het volk”, het meerderheidsbeginsel hanteren met de blik op het volk in zijn geheel, en niet als een wiskundige bezigheid, waarin „meer” de doorslag heeft boven „minder””.

ROMME

... maat en maat

Had deze gedachte maar door het brein van Prof. Romme gespeeld, toen hij in de Tweede Kamer bij een zwijgende fractie van de Partij van de Arbeid doordreef om de bedrijfsschappen niet bij de wet — zoals de Grondwet eiste — maar bij Algemene Maatregel van Bestuur in te stellen!

ALLERHANDE

Armoede voor allen

Er is onlangs tijdens de verkiezingspropaganda in Engeland opgemerkt, dat de Labourregering doende is de armoede over allen gelijkmatig te verdelen, terwijl het streven juist gericht moest zijn op het brengen van meer welvaart aan het volk in al zijn geledingen.

In Nederland zijn wij bereids een heel eind in dezelfde richting gekomen. Het is ons vooralsnog een raadsel, hoe de Regering tot welvaartsbeleid wil komen, indien zij er bewust naar streeft de financieel-redelijk krachtige delen van ons volk in de grootste zorgen te brengen.

(Utrechtsch Nieuwsblad)

Aquarium vol excellenties

Amerika en Frankrijk hebben ook staatssecretarissen?... Ja, maar Amerika is wat minder overzichtelijk en er gaat op zo'n departement iets meer om. Frankrijk is ook groter. Een Frans ministerie is trouwens buitengewoon omvangrijk. Dat deed na de oorlog denken aan een aquarium vol excellenties van de eerste en de tweede graad, dat telkens werd leeggegoten en volgeschepen. Tegenwoordig houdt de bevolking van het visglas het wat langer uit. De toestanden in Frankrijk kunnen echter niet als een reclame voor het stelsel gelden.

(Rotterdamsch Nieuwsblad)

Niets voor niets

Een zakenman kan niets cadeau doen. Wat hij zogenaamd cadeau geeft en dat hij eerst zelf heeft moeten kopen voor het een ander zogenaamd cadeau te doen, moet of van zijn winst af, die hij in deze tijd over het algemeen niet verkleinen kan, of hij moet de kosten van het cadeau vercalculeren in de prijs van het artikel, dat hij verkoopt en waarop hij iets cadeau heet te geven. Men krijgt nu eenmaal niets voor niets in deze wereld en op de een of andere wijze zal de koper, die het cadeau ontvangt, dit dus zelf moeten betalen.

(Provinciale Drentsche en Asser Courant)

Geen tijd

Een onzer ministers vertelde eens, hoe hij door zijn zoontje werd aangeklampt: „Vader, ik moet U spreken”. Bij zulke vragen wordt de agenda uit de zak gehaald, en het zoontje kreeg te horen: „Deze week geen tijd, jongeman, maar de volgende week, eind volgende week...” Toen zag de minister plotseling zichzelf staan, met zijn agenda en zijn eigen zoon; de agenda werd opgeborgen en ik weet niet, welke staatsbelangen hebben moeten wijken voor de levensproblemen van een kleine jongen. Elk geslacht heeft zijn eigen stopwoord.

Is dit het onze: geen tijd?

(Van Maand tot Maand, maandblad van de Remonstrants-Ger. Gemeente te Den Haag)

De eerste

De eerste consequentie van de bezetting was: het verzet. Aanvankelijk niet geconcretiseerd, slechts levend in de hoofden en harten van velen, later zich uitend in positieve daden. Was het deze groei, welke die bijzondere onderlinge binding bracht, deze eigenaardige nog nooit gekende band, waarvan de eenvoud zo'n prachtig element was, of was deze verhouding van mens tot mens, dit contact van hart tot hart inhaerent aan de verzetsgeest.

Ik geloof het laatste.

(40-'45, Maandblad van de Stichting 1940-1945)

Communisme en wereldgezag

Is dan het ideaal van een wereldregering utopisch? Stellig, wanneer men meent, dat de Sowjet-Unie ooit bereid zou zijn zich te onderwerpen aan een wereldgezag, dat ze niet controleert. Zo lang het communisme de meerderheid in de wereld niet veroverd heeft — zo lang de wereldregering dus niet haar zetel in Moskou hebben kan — zo lang is Rusland tegen. Het heeft dit meermalen gezegd en wie haar ideologie kent, weet ook, dat het niet anders had kunnen zijn. „Er is niet één wereld”, zei Litwinoff reeds in Genève vroeger, „er zijn er twee — de onze en de Uwe”.

(De Wolkenridder)

Koek van morgen

Al doen we in zekere zin terecht het economisch mogelijke voorafgaan aan het sociaal wenselijke — toch ware het fout, en zelfs noodlottig, de verruiming van het economisch mogelijke, en daarmee onder dit opzicht de buitenlandse politiek, als primair te zien. Want van tenminste evengroot belang als de vergroting van de koek van morgen, is de verdeling van de koek van vandaag. Wie dit laatste ook maar even achterstelt bij het eerste, is op een pad, dat regelrecht naar de afgrond voert — binnen de eigen grenzen en ook daaroverheen.

(De Volkskrant)

Poging

Zeker mag dit geen nederlaag heten van een algemeen liberaal beginsel. Doch wel een mislukte poging om het aparte-typisch-insulaire Engelse liberalisme — dat met zijn continentale verwanten zo weinig meer gemeen heeft — te doen herleven.

(Elseviers Weekblad)

Denk aan de Keizer

Zal Westerling aan Indonesië worden uitgeleverd? Dat lijkt niet waarschijnlijk. Zijn delict was een politiek delict en daar pleegt men niet voor uit te leveren. Denk aan de Duitse Keizer Wilhelm, die naar Nederland gevlucht was.

(Haagsche Courant)

De actie Westerling

De heer C. F. T. M. schrijft ons: Met Uw hoofdartikel van 27 Januari j.l. over het betreuwenswaardig optreden van Westerling kan ik mij volkomen verenigen in zoverre niemand behoefte heeft aan avonturiers, laat staan aan zulke, die anderen met zich mee slepen en aan grote risico's bloot stellen zonder uiteraard de verantwoording daarvoor te kunnen dragen, terwijl buitendien de verhouding Nederland—R.I.S. wordt geremd en vertroebeld. De situatie in Pasoendan en elders in de republiek is nu echter eenmaal zeer verward en het begrijpen daarvan zal hier in Nederland wel haast onmogelijk zijn, zoals het ook ginds al uiterst moeilijk is, maar daarom acht ik het ook betreuwenswaardig dat er zo weinig gedaan wordt om de achtergrond ook van een actie zoals van Westerling, hier te lande althans enigszins begrijpelijk te maken. Dat de werkelijke beweegredenen en machinaties van de verschillende personen en bewegingen niet alle bekend zijn en nog veel minder kunnen worden duidelijk gemaakt en op hun gewicht getaxeerd, ligt voor de hand, maar pas geleden kreeg ik bericht van in Indië geboren, opgegroeide, en na volko-

men Nederlandse ontwikkeling teruggekeerde en in Pasoendan werkende landgenoten en daaruit blijkt mij dat het algemene gevoel van sympathie voor Westerling en de voldoening over het hebben van iemand als hem, voor 90% berust op afkeer tegen de T.N.I. en de Republiek Djokja en de rechts-overtuiging dat zij aanspraak hebben op de status van deelstaat met eigen regering en politie, hetgeen hun alleen door knevelarij vanwege de Republiek onmogelijk gemaakt zou worden. Ziehier nu toch een achtergrond van de gevoelens in Pasoendan, die met enkele woorden ter verheldering van velen, wel eens in het licht gesteld mocht worden. Want, al is daarmede een actie van Westerling volstrekt niet goed gepraat, het kan de heersende gevoelens toch wel wat verhelderen.

Verder zou een feitelijke mededeling of Batavia nu eigenlijk tot de deelstaat Pasoendan behoort of niet, ook wel op zijn plaats zijn en tenslotte een inlichting of het juist is te spreken over de Republiek Djokja ter onderscheiding van de R.I.S., of dat er een andere, betere kwalificatie bestaat voor het rechtstreeks

door Djokja bestuurde gebied in tegenstelling met de R.I.S.

Naschrift: Evenals de schrijver van dit artikel, wachten ook wij op officiële opheldering omtrent de situatie in Indonesië. De ontwikkeling daar gaat zeer snel en wij zijn daarover in ons land veel te weinig geïnformeerd. Wat wij er over hebben vernomen, doet ons echter veronderstellen, dat Westerling niet alleen moet worden gezien in verband met de strijd voor zelfstandigheid van de Pasoendan, maar dat hij nauwe connecties had met zeer felle Islamietische groepen. Wij hopen echter ook op meer inlichtingen. Mogelijk zullen deze loskomen als gevolg van Westerlings arrestatie — Red.

LIJSTAANVOERDER

Mr. S. J. R. de Monchy, oud-burgemeester van 's Gravenhage, heeft zich bereid verklaard als lijststaanvoerder op de kandidatenlijst van de V.V.D. in de kieskring 's Gravenhage te fungeren.

STALEN MEUBELEN
„GISO“-LAMPEN

AFDELINGSNIEUWS

Den Haag hield algemene ledenvergadering

Mr. D. J. van Gilse benoemd tot lid van verdienste.

De algemene ledenvergadering van de afdeling Den Haag van de V.V.D., welke op 27 Februari j.l. gehouden werd, was zeer druk bezocht. De vergadering had een bijzondere sfeer doordat de voorzitter mr. D. J. van Gilse wegens overdrukke werkzaamheden zich genoodzaakt had gezien zijn functie neer te leggen. Na de huishoudelijke zaken, als goedkeuring van de jaarverslagen van de secretaris, mr. C. Greve, en de penningmeester, mr. M. C. Seret, werd overgegaan tot de bestuursverkiezing. Tot voorzitter van de afdeling werd gekozen mr. F. G. van Dijk. Daar ook de secretaris, mr. C. Greve, door zeer drukke werkzaamheden niet langer in de gelegenheid was zijn functie te vervullen, werd in zijn plaats tot secretaris gekozen de heer J. C. Manssen. Als bestuursleden werden herkozen de heren dr. J. J. C. Haar, W. Inden, M. C. van Keule en mr. C. Greve. Als nieuwe bestuursleden werden gekozen de heren F. Rietveld en mr. A. J. Dankelman. Vele woorden van waardering over hetgeen door de aftredende voorzitter en secretaris in het belang der afdeling en voor de politiek-vrijzinnige gedachte is verricht werden gesproken, zoals door mr. J. Rutgers, namens het Hoofdbestuur, en de heer D. W. Dettmeijer, die er op wees, dat zowel mr. van Gilse en mr. Greve alsook mr. van Dijk van 9 Februari 1946 hun activiteit ten dienste van de partij hadden gesteld. Mr. van Gilse dankte voor hetgeen mr. Greve voor de afdeling had gedaan en wees er op, dat deze gelukkig nog in het bestuur werkzaam blijft. Mr. Greve dankte voor de vele hulp, welke hem als secretaris van zoveel zijden geboden was, in het bijzonder ook door de administratrice, mej. Hardeman. De heer Manssen sprak de hoop uit, dat hij als nieuwe secretaris niet te veel zou afsteken bij mr. Greve. Mr. van Dijk deed onder luid applaus van de aanwezigen na de pauze mede, dat de vergadering mr. van Gilse benoemd had tot lid van verdienste van de afdeling Den Haag, voor welke benoeming mr. van Gilse zijn grote erkentelijkheid uitsprak.

Hierna werd het verdere deel van de agenda afgewerkt. In de kascommissie werden benoemd de heren dr. C. C. Hulst, J. van Ebbenhorst Tengbergen en mr. H. van Riel.

De beschrijvingsbrief voor de algemene vergadering van de partij te Utrecht werd behandeld. Tot afgevaardigden van de afdeling Den Haag werden benoemd de heren mr. F. G. van Dijk, J. C. Manssen, W. Inden, M. C. van Keule, mr. dr. W. K. J. van Ommen Kloeke en Th. J. C. A. Boele; tot plaatsvervangende afgevaardigden mev. M. J. van Alphen-Oudendijk, mej. R. Kallis, mr. A. W. Schade van Westrum, mr. H. J. Kessler, mr. C. Greve en F. Jutte.

Optimisme in Heerenveen

In Heerenveen werd de jaarlijkse ledenvergadering gehouden, waar een optimistische sfeer heerste. Oorzaak hiervan was het feit, dat de kas een batig saldo had en dat het ledental in 1949 van 140 tot 235 was gestegen. Dit laatste was een gevolg van propaganda in de omliggende plaatsen, waardoor o.a. in Nijehorne een onderafdeling kon worden opgericht. De aftredende bestuursleden, de heren J. Visscher en P. Wisman, werden herkozen. De afdeling nam ook voor 1950 een collectief abonnement op Vrijheid en Democratie.

Boskoop kan tevreden zijn

De afdeling hield haar jaarlijkse vergadering. Jaarverslagen van secretaris en penningmeester gaven reden tot tevredenheid. Het aantal leden bedraagt thans 312.

Het afdelingsbestuur ziet er thans als volgt uit: Adr. Soet, voorz.; T. v. d. Berg Azn, vice-voorz.; F. Jan-

sen, penningm.; A. J. Vuijk, secr. en W. H. Hardijzer, J. D. den Hengst en J. P. Hage, leden.

Gooise vrouwen bijeen

Te Bussum kwamen de V.V.D. Vrouwen uit het Gooi bijeen om te luisteren naar de lezing van mev. mr. J. M. Stoffels-van Haften uit Haarlem over „Waarom wij vrouwen de V.V.D. de voorkeur geven boven andere partijen”.

Mejuffrouw Joh. H. Springer, secretaresse van het dagelijks bestuur van de V.V.D. Vrouwengroep, was ook aanwezig en heeft nog eens duidelijk uiteengezet hoe de organisatie van deze groep in elkaar zit. Na de boeiende en zeer duidelijke lezing werden enige vragen beantwoord. De opkomst was bevredigend.

Welkom!

Te West-Zeeuws-Vlaanderen is een nieuwe afdeling van de V.V.D. opgericht. Het bestuur: voorzitter: J. le Clerq, St. Annastraat 103, Sluis; secretaris: A. F. Rosendaal, No. 39, Nieuwvliet; penningm.: A. P. Aarnoutse, O 17, Zuidzande. Leden: A. H. M van den Hoek, Straatweg O 18a, Groede; A. Luteyn-Bruynooe, Zuidzande.

Te Vuren/Dalem is eveneens een nieuwe afdeling van de V.V.D. opgericht. Het bestuur: voorzitter: W. Versteeg, Dalem B 189; secretaris: G. J. W. v. d. Vliet, Vuren A 43; penningm.: A. den Adel, Dalem. Leden: W. v. d. Giessen, Dalem B 174; J. de Groot, Vuren A 91.

Een afdeling is opgericht te Emmer-Erfscheidenveen. Het bestuur bestaat uit de heren: B. Buijgel, voorzitter; J. Bisschop, secretaris en G. Hidding, penningmeester.

Na een welkomstwoord gaf de

Verstarring leidt tot dictatuur

Ieder stelsel, 't zij politiek, economisch, godsdienstig of ook zuiver wetenschappelijk, heeft neiging te verstarren, naarmate het tot een afgesloten geheel wordt en geen plaats meer laat aan binnen het stelsel nieuw-opkomende of afwijkende meningen.

Dat zien we duidelijk aan de totalitaire stelsels; maar we kunnen het ook zien aan de democratische samenleving, waarin we toch nog altijd herten te leven.

In de bloeitijd van onze parlementaire democratie, werd het als ideaal beschouwd, dat zoveel mogelijk burgers politiek waren georganiseerd.

En nu is het merkwaardige, dat zolang dat ideaal maar geen werkelijkheid is, het parlementaire stelsel goed werkt; dat komt omdat er dan een grote groep niet-georganiseerde en dus vrije categorie burgers is, die kiest al naar hart of verstand hun dat ingeven; er is dus beweging; er is dan plaats voor verrassingen en voor verschuivingen onder de invloed van een bepaalde situatie of van bepaalde politieke denkbeelden.

Naarmate ieder echter politiek is „ondergebracht”, waaronder óók wordt verstaan, dat men bij voorbaat stemt op een bepaalde richting, ook al is men geen lid van een politieke partij, gaan het parlementaire stelsel en dus de democratie slechter werken.

heer R. Zegering Hadders uit Emmen een algemene beschouwing over de huidige situatie van ons land, waarbij hij nog uitvoerig het Indonesisch beleid onder de loupe nam. Het was een leerzame avond, die door allen met volle aandacht en tevredenheid werd aangehoord.

In die situatie bevinden we ons de laatste decennia. We hebben allemaal een etiket op, en er is practisch geen bewegelijke massa meer; niet dat de vroegere bewegelijke massa thans zulk een geweldige politieke belangstelling of overtuiging of kennis van zaken bezit; helemaal niet; werkelijke belangstelling voor de politiek is er nu evenmin als vroeger.

Maar de strijd om het bestaan wordt voor de individu voor een belangrijk gedeelte gevoerd via de politiek, de partij, en de semi-politieke of verpolitieke organisaties; daarom moet ieder een etiket op hebben, anders doet niemand iets voor hem; en iemand voor wie de partij of (wat hetzelfde is) de vakorganisatie niets doen, is maatschappelijk ten dode opgeschreven.

Het algemeen belang is op de achtergrond gedrongen door het belang van de partij, waartoe men behoort.

We leven in de tijd van de dictatuur der grote politieke partijen; straks komt de dictatuur van de grootste partij d.w.z. van haar leider(s); en dan zijn we rijp voor de heilstaat van Stalin.

De geschiedenis voltrekt zich volgens vaste wetten aan hen, die hun kop in het zand steken.

S. v. W.

Mr. H. v. Riel conferentie-leider

Mr. H. van Riel, lid van de Provinciale Staten van Zuid-Holland en ondervoorzitter van de Partij heeft zich op verzoek bereid verklaard op 11 en 12 Maart als Conferentie-leider op de Studie-Conferentie van de Vereniging van Staten- en Raadsleden van de V.V.D. in Woudschoten op te treden.

deze jongere

was er ook ditmaal niet bij. Ook op Sociale Zaken en Onderwijs kan hij voor belangrijk wetgevend werk gemist worden. En dat met een uitstekende staat van dienst van zeventien jaren bij het Onderwijs. Hij is doorkneed in de problemen van Voorbereidend Lager Onderwijs (zakkijs plakken en natte broeken), Lager Onderwijs (G.G.D en juffrouw plagen), Voorbereidend Hoger Onderwijs (mensa en paidou) en Hoger Onderwijs (repetitor-rekeningen en Haagse politie).

En toch werd mijnheer Cals benoemd. Sic est vita hominum...

Edoch, deze jongere meende dit niet met zijn rechtsgevoel in overinstemming te kunnen brengen. Tenslotte moet deze maatschappij voelen dat er normen bestaan welke niet straffeloos overtreden kunnen worden.

Derhalve vloeide het volgende verzoekschrift uit zijn pen:

Geeft met verschuldigde eerbied te kennen:

Olescens, A. D., te dezer zaken domicilie kiezend te 's Gravenhage, tweede bank op de Vijverberg; dat hij niet is aangesloten bij de Protestantse werkgemeenschap in de Partij van de Arbeid!

dat hij ook niet een leidende figuur is in de Katholieke Jeugdbeweging;

dat hij op de quod vulgo appellatur Fröbelschool goed kon zakkijs plakken;

dat hij in vijf minuten zijn leesplank kon leggen;

dat hij weliswaar zijn opvoeding niet heeft genoten rond het Keizer Karelplein, maar

dat hij wél weet waar de IJzeren Man is, en

dat hij tevens weet waar de Beestenmarkt is,

dat er voor anderen ook een modus gevonden kon worden en

dat hij goed persconferenties kan leiden,

dat hij tevens over ieder onderwerp binnen een week een wel gefundeerde mening heeft;

dat wellicht tot inwilliging van zijn verzoek kan bijdragen dat hij voortreffelijk Carnaval kan vieren en buitendien op 1 Mei volgaarne vrij heeft;

dat hij te allen tijde bereid is zich psycho-technisch c.g. gastronomisch te laten testen;

dat hij welwillend staat tegenover het voorstel om een tweede bijzondere lagere school te Alverna op te richten;

redenen waarom hij Uwe Excellentie met vorige eerbied verzoekt het daarheen te willen leiden dat hij benoemd wordt tot Adviseur in algemene dienst van de heer Staatssecretaris.

't Welk doende enz.

A. D. OLESCENS

Aan
Z. E. de minister van
O. K. en W.

De Duivel met Beëlzebub uitdrijven!

Dr. G. C. A. van Dorp schrijft ons:

Door de devaluatie komt het staatsbudget uit zijn evenwicht. Het te kort wordt mede verwekt door uitgaven voor sociale voorzieningen. Men zal dus vóór die voorzieningen verdere inflatie van ons geld moeten maken. De waarde van ons geld verder moeten verminderen!

Daardoor zullen de voorzieningen welke reeds getroffen zijn minder waard worden! Dat is de duivel door Beëlzebub uitdrijven!

Daar is nog een kwaad verbonden aan ontwaarding van ons geld.

Ons economisch leven moeten wij opbouwen met ons geld als waardemeter. Het speelt daarbij dezelfde rol die de lengtemeter bij ingenieurswerken speelt of de gewichtsmaat bij de opbouw der chemische wetenschap.

Die rol van waardemeter immers speelt het geld in onze balansen en winst- en verliesrekeningen. Neemt het geld in waarde af dan toveren die rekeningen ons winsten voor ogen die economische schijnwinsten zijn niet al de kwade gevolgen van dien.

Geknoei met het geld werkt dus zowel sociaal als economisch zó ontwrichtend dat het ten slotte leiden moet tot de gehele ondergang van een beschaving.

Vermoedelijk heeft ook dit een grote rol gespeeld bij de ondergang van het Romeinse rijk.

Caveant Consules.

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

VRIJDAG 10 MAART 1950

DOET U MEE OM
VIJF PRIJZEN?

Pag. 5

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

DE LIJN BLIJVE STIJGEN

Onze beginselen zijn het waard

DOOR

Mr. P. J. OUD

De uitslag der Engelse verkiezingen is vooral daarom zo verheugend, omdat hij leert, dat de staatkundige ontwikkeling, die de democratische wereld in Europa in de laatste tijd heeft vertoond, onderbroken voortgaat in dezelfde richting. De democratische landen wenden zich van het socialisme af. Alle verkiezingen van het laatste jaar vertonen dit beeld: België, West-Duitsland, Zweden; buiten Europa Australië en Nieuw-Zeeland. In ons eigen land wezen de verkiezingen van 1948 en 1949 in dezelfde richting.

Dat de achteruitgang in aantal zetels in de vertegenwoordigende lichamen daarbij een zeer verschillend beeld vertoont, daarvoor zijn bovenal de verschillen in de kiesstelsels aansprakelijk. De landen van het continent van Europa hebben bijna zonder uitzondering de een of andere vorm van evenredige vertegenwoordiging. In Engeland en de andere landen van het Britse gemeenebest houdt men hardnekkig vast aan het systeem der verkiezing bij enkelvoudige meerderheid. De verschillen in zetelverschuiving kunnen bij een gelijk verschil in stemmenpercentage in beide stelsels geweldig groot zijn.

In het Engelse stelsel laat het zich theoretisch denken, dat een partij met 51 percent van de uitgebrachte stemmen alle zetels in 't Lagerhuis bezet. Wanneer de stemmenverhouding tussen twee partijen in alle districten dezelfde zou zijn, zou zich dit verschijnsel voordoen. Zou dan bij een volgende verkiezing de minderheidspartij overal twee percent van de stemmen vooruit gaan, dan zou het gevolg zijn, dat zij alle zetels zou winnen en haar tegenpartij ze alle zou zien verloren gaan. Bij een stelsel van evenredige vertegenwoordiging naar Nederlandse trant daarentegen zou een verschuiving van twee percent der stemmen slechts een verschuiving van twee zetels betekenen.

Zo erg als het hier theoretisch gesteld werd, doet het zich natuurlijk ook in Engeland in de praktijk niet voor, maar zeer grote verschuivingen zijn er toch zo veelvuldig voorgekomen, dat in de Engelse electorale terminologie, het woord „landslide” — aardverschuiving — een bekende uitdrukking is. Befaamd zijn in de oudere Engelse parlementaire geschiedenis de „landslides” van 1880 en 1906, toen de liberalen de conservatieven verpletterend verslagen hebben. In ons aller herinnering leeft nog de „landslide” van 1945, die aan de Labour-partij haar ongekende meerderheid bezorgde, die Churchill uit Downingstreet verdreef.

Ook de verkiezing van 23 Februari van dit jaar vertoont in menig opzicht het karakter van een „landslide”. Zeker, de verschuiving is niet zover gegaan, dat zij aan de Labour-partij de volstrekte meerderheid der Lagerhuiszetels ontnam, maar er gingen zoveel van haar mandaten verloren, dat allerminst van een verkiezingsoverwinning kan worden gesproken. Het moet dan ook op Attlee en de zijnen wel een ietwat pijnlijke indruk hebben gemaakt, toen zij het telegram ontvingen, waarin volgens een bericht in „Het Vrije Volk”, het bestuur van de Nederlandse „Partij van de Arbeid” van zijn „grote voldoening” over de behaalde „overwinning” deed blijken. Had dit bericht in „De Waarheid” gestaan, dan zou men het zeker hebben beschouwd als een misplaatste aardigheid van de communisten.

Wij mogen de Engelse uitslag integendeel veel

eer zien als een overwinning der beginselen, die door onze partij worden voorgestaan. Oppervlakkig beschouwd schijnt dit een ietwat vreemde conclusie. Immers de Engelse Liberale Partij is er heel slecht afgekomen. Zij was na de eerste wereldoorlog steeds meer tussen Labour en de Conservatieven in de verdrukking geraakt. Het Engelse kiesstelsel, dat met zijn enkelvoudig meerderheidssysteem zonder herstemmingen, voor een kleinere derde partij, altijd zeer ongunstig is, had dit in de hand gewerkt. Bij een stelsel van evenredige vertegenwoordiging zouden de Engelse liberalen, in plaats van de acht zetels, die zij thans verwierven, zeker tenminste een vijftigtal zetels hebben bezet. Ook dan echter zou hun invloed verhoudingsgewijs gering zijn geweest, al zouden zij praktisch, zittende op de wip tussen socialisten en conservatieven, in menig geval de doorslag hebben kunnen geven.

Het zou intussen onjuist zijn Nederlandse en Engelse liberalen eenvoudig over één kam te scheren. Men moet met namen van politieke partijen altijd voorzichtig zijn. Gelijkheid van naam in twee verschillende landen betekent allerminst

gelijkheid van beginsel en van politieke praktijk. Alleen bij de communisten is dit anders. Het communisme is overal hetzelfde maar dat heeft dan ook opgehouden een „nationale” politieke beweging te zijn. Behalve in Rusland krijgt het zijn bevelen overal van buiten de landsgrenzen. Met geen enkele andere partij is dit het geval, al is het internationale contact bij de ene partij wel sterker dan bij de andere.

Hoe anders men kan staan tegenover partijen met dezelfde naam in verschillende landen, leert het voorbeeld van Dr. A. Kuyper. In Nederland is hij de felle bestrijder der liberalen, doch als hij zijn toelichting schrijft bij het anti-revolutionnaire program en zich afvraagt wie in andere landen zijn geestverwanten zijn, komt hij tot de slotsom,

dat hij in de Engelse politiek zich het meest aangetrokken gevoelt tot de liberale richting, waarvan destijds Gladstone de grote leider was.

Weinig zeggend zijn ook de namen der beide grote politieke partijen in de Verenigde Staten van Amerika. Daar kent men sinds jaar en dag democraten en republikeinen, doch reeds een halve eeuw geleden heeft een Nederlands staatsman, De Beaufort, geconstateerd, dat er geen overtuigender democraten zijn dan de republikeinen en geen overtuigender republikeinen dan de democraten.

Zo moet men ook met de benaming liberaal en conservatief in Engeland voorzichtigheid betrachten. De tijd van hevige tegenstelling tussen die beide is voorbij. Hoe goed herinner ik mij uit mijn jonge jaren de hevige strijd van 1906. Toen was naar onze Nederlandse overtuiging de politiek der conservatieven — unionisten noemde men hen destijds — geen liberale politiek. Zij waren in alle opzichten imperialisten. Zij hadden de Boeren-oorlog op hun geweten. Zij waren voorstanders van een tariefhervorming, die een einde zou maken aan het Engelse stelsel van vrije handel. Het was vooral om het laatste, dat de jonge Churchill de conservatieve geleerden verliet, om zich te scharen achter de liberale banier van Campbell Bannerman.

Van sociale hervorming waren destijds de conservatieven afkerig. Met spanning volgden wij, jonge Nederlandse vrijzinnigen, de strijd om Lloyd Georges budget van 1909. Het budget met de pensioenen voor de ouden van dagen. Het budget, dat een einde wilde maken aan de bevoorrechtiging der vermogenden bij de belastingheffing. Het budget, dat op onverzoenlijke tegenstand stuitte bij het in zijn overwegende meerderheid conservatieve Hogerhuis. Het budget, dat de aanleiding was tot de geweldige strijd tussen de beide Huizen van het Parlement, die in 1911 eindigde met de Parliament Act, die aan het absolute veto-recht der Lords een einde maakte. Gedurende al die tijd stond Churchill, die thans de leider der conservatieven is mede in het eerste gelid der liberalen.

Is het aan een totale omkering zijner denkbeelden te wijten, dat hij, die eenmaal mede de liberalen leidde, thans conservatief geworden is? Ik geloof er niets van. Veel meer zie ik de verklaring, in de algehele wijziging, die de omstandigheden hebben ondergaan. Het oude conservatisme behoort tot het verleden. In Engeland, zo goed als in Nederland. Er zijn er ook in Nederland nog maar weinigen, die niet van oordeel zijn, dat de politiek bovenal een politiek van sociale rechtvaardigheid moet zijn. Voor zover zij er nog zijn, zijn zij niet meer in staat enige invloed van betekenis uit te oefenen. Een andere tegenstelling is op de voorgrond getreden, de tegenstelling tussen sociale en socialistische politiek. Daarvan heeft in Engeland ook de conservatieve partij de invloed ondergaan. Natuurlijk zijn er in haar rijen ook nog wel conservatieven van de oude soort. Zij zijn echter een uitstervend geslacht. Zij worden steeds meer overstemd door de voorstanders ener sociale politiek. Dit wordt mede hierdoor bevorderd, dat de algemene Engelse voorkeur voor het twee-partijenstelsel er vele liberalen toe heeft gebracht de conservatieve geleerden te gaan versterken. Nog niet zo heel lang geleden deed ik daarvan een merkwaardige ervaring op.

(Vervolg op pag. 4)

☆ **parlementaire flitsen** ☆

Zijn onze Staten-Generaal het saaiste parlement van Europa?

De Eerste Kamer werkte drie begrotingen af

Onze Nederlandse Staten-Generaal worden wel eens „het saaiste parlement van Europa” genoemd. Men bedoelt daar dan mee, dat bij ons de debatten vrijwel altijd in een uiterst rustige sfeer worden gehouden en dat van enige opwindning meestal geen sprake is. En inderdaad: wie naar een Kamervergadering gaat, niet uit werkelijke belangstelling voor het aanzien der orde zijnde ontwerp, doch om „wat te beleven” zoals men dat dan noemt, zal zich stellig bekocht voelen. Hij zal het niet meemaken, dat, als in de Franse Kamer, 's lands afgevaardigden elkander in letterlijke zin naar de keel vliegen en evenmin komt het hier voor, dat, als in het Engelse Parlement, een trommelvuur van mondelinge vragen op de ministers wordt gericht.

Op het de vorige week gehouden persdiner in „De Witte Brug” te 's-Gravenhage vertelde onze tafelgenoot, dr. Kortenhorst, ons, dat in het Engelse Parlement per jaar niet minder dan 5000 mondelinge vragen (maar dan ook in een flink tempo!) tot de ministers worden gericht. Bij wijze van nadere verklaring voegde onze overbuurman, minister Van Schaik, de voorganger van dr. Kortenhorst op de presidiale zetel in de Tweede Kamer, daar aan toe, dat van de ruim 600 leden van het Engelse Lagerhuis er slechts 100 het woord kunnen voeren. De enige „kans”, die de overige 500 krijgen om daar iets in het openbaar te verrichten, zijn dus die mondelinge vragen. Hoe dit echter zij, wij zijn het met dr. Kortenhorst eens, dat een veelvuldiger gebruik van het ook bij ons bestaande recht der Kamerleden tot het stellen van korte mondelinge vragen over actuele kwesties niet alleen zijn nut zou kunnen hebben, maar dat het ook een middel zou kunnen zijn om de belangstelling van ons volk voor wat in de volksvertegenwoordiging omgaat, nog te verhogen.

Het gebeurde in de vergadering van 1 Maart, waarbij de communistische afgevaardigde, de heer Wagenaar, bij het ordedebat over het voorstel betreffende de Amerikaanse wapenleveranties wegens ernstige orderverstoring tenslotte met de sterke arm moest worden verwijderd, heeft ons echter tevens nog eens gesterkt in onze overtuiging, dat wij er dankbaar voor moeten zijn, dat dergelijke tonelen in onze Kamers tot de hoge, zeer hoge uitzonderingen behoren. Liever dan nog maar een saai parlement (en dat valt heus nog wel erg mee!) dan een, dat zijn waardigheid te grabbel gooit en meer lijkt op een klas kibbelende en vechtende schooljongens dan op een vergaderplaats, waar over de hoogste belangen van land en volk wordt beslist. Wij hebben er dan ook geen enkele behoefte aan, na hetgeen de dagbladen reeds over die pijnlijke gebeurtenis op 1 Maart hebben geschreven, dit geval ook hier nog eens uit te spinnen.

Richten wij thans onze aandacht op de Eerste Kamer, dan kan worden vermeld, dat de vorige week daar twee belangrijke begrotingen werden afgehandeld: die van Binnenlandse en die van Economische Zaken. Eigenlijk ook nog een derde, n.l. die van de Staatsmijnen in Limburg. Wat deze laatste betreft laat de plaatsruimte helaas niet toe er meer van te zeggen, dan dat prof. Molenaar op voortreffelijke wijze het betoog van de heer Kramer (Arb.) weerlegde, die uit het feit, dat de toeneming der productie in de particuliere mijnen ditmaal was achtergebleven bij die van de Staatsmijnen, maar direct weer propaganda meende te kunnen slaan voor een nationalisatie der particuliere mijnen. Prof. Molenaar toonde echter overtuigend aan — en minister Van den Brink sloot zich daar later volkomen bij aan — dat de geologische gesteldheid en de ligging der mijnen zo geheel verschillend is, dat een oppervlakkige vergelijking van de eindcijfers der productie niet de minste waarde heeft en slechts een minutieus onderzoek, waarbij met alle factoren rekening wordt gehouden, vergelijkend materiaal van enige betekenis zou kunnen opleveren.

Daarbij kan eraan worden herinnerd, dat de Commissie-Couvée destijds, na een wel serieus onderzoek, tot de conclusie kwam, dat het beheer over de particuliere mijnen eer belemmerend dan gunstig had gewerkt. Dat was dus precies het omgekeerde!

Bij Binnenlandse Zaken wees de B.V.V.D.-woordvoerder mr. Wendelaar niet alleen op het zeer hoge bedrag van de totale representatiekosten van alle Departementen, n.l. f 650.000, maar ook op de vreemde verdelingen. Zo vroeg hij zich af, welke representatieverplichtingen op het ambt van secretaris van de Raad voor het Rechtsherstel en op de Effectenregistratie van die Raad mochten drukken. Daartegenover had het hem zeer verwonderd, dat hij onder al die representatiekosten er geen had aangevraagd ten gunste van de rectores-magnifici onzer Universiteiten. Ik dacht, zo merkte hij op, dat juist die wel degelijk verplicht waren soms hoge representatiekosten te maken, o.a. bij ontvangst van buitenlandse geleerden. Met betrekking tot de bezuiniging bij de politie drong de heer Wendelaar er op aan, bij de gemeentepolitie hetzelfde systeem te volgen als bij de Rijkspolitie, namelijk, indien nodig en mogelijk, geleidelijk afvloeiing van pensioenrijp personeel, al zou een dergelijke inkrimping dan ook wat langer duren. In beginsel achtte

de heer Wendelaar zo iets als een Binnenlandse Veiligheidsdienst eigenlijk niet in onze Staat thuishoren. Maar hij moest toegeven: in een uitzonderings-toestand, zoals deze in de periode, onmiddellijk voorafgaande aan Mei 1940 bestond en zoals deze helaas ook nu weer bestaat, is hij nu eenmaal onvermijdelijk. Steeds echter zal er tegen gewaakt moeten worden, dat deze dienst niet vergroot tot een dominerend in plaats van een dienend element in de Staat.

Sprekend over het bekende geval van het ingrijpen der Regering, toen het Nationaal Jongeren Verbond in de zaal van het Scheveningse Kurhaus over de Indonesische kwestie wilde vergaderen juist toen onze Indonesische gasten ter Ronde Tafelconferentie daar logeerden, liet de heer Wendelaar een wijs en matigend geluid horen. Enerzijds vond hij niet, dat, zoals sommigen meenden, het recht van vereniging en vergadering door de Regering was aangetast, aangezien zij er met nadruk op had gewezen, dat vlakbij een andere zaal beschikbaar was, tegen het gebruik waarvan zij dus geen enkel bezwaar zou hebben opgeworpen. Anderzijds echter was hij wel van mening, dat met de bedreiging, het gehele Kurhaus te zullen vorderen, normale proporties waren overschreden. Hij noemde dit „met kanonvuur op konijnen schieten” en tevens toonde hij aan, dat hier toch wel van „détournement de pouvoir” moest worden gesproken.

Bij Economische Zaken was het prof. Molenaar, die voor onze fractie optrad. 's Ministers „duurzame doelstelling”, een volledige werkgelegenheid, zeide hij volkomen te kunnen onderschrijven, evenals een andere doelstelling, namelijk een sluitende betalingsbalans. Over die betalingsbalans had de heer Molenaar echter nog wel iets te zeggen. De minister

had in zijn Memorie van Antwoord onder het hoofd „Betalingsbalans” o.a. geschreven: „Dit betekent, dat, wanneer niet binnen enkele jaren 'n aanzienlijke verhoging van de productie plaats vindt, in 1953 een drastische en abrupte consumptiebeperking onvermijdelijk zou zijn, als onmiddellijk gevolg van de geringe invoermogelijkheden, welke dan resteren.” Hier wilde prof. Molenaar toch opmerken, dat de minister z.i. niet zo lang mocht wachten. Hij wees nog eens op de waarschuwing, die hij reeds bij het financiële debat had laten horen. n.l. dat een verder teruglopen van het tekort op onze betalingsbalans nu wel eens in trager tempo zou kunnen gaan. Is het, zo vroeg hij niet ten onrechte, dan niet verstandiger, niet te wachten tot 1952 of 1953, maar reeds nu, en dan minder drastisch en abrupt, met consumptiebeperking te beginnen?

Nog een andere waarschuwing liet de heer Molenaar trouwens horen. En wel deze, dat niet teveel de gedachte moet worden gewekt, dat verhoging van de arbeidsproductiviteit tot een mindere bezetting van het productie-apparaat zal leiden. Zoals hij met voorbeelden aantoonde, achtte hij deze uitspraak, waarmede ook de minister zich min of meer leek te hebben vereenzelvigd, in haar algemeenheid niet juist. Daar komt dan nog bij, dat ook om psychologische redenen het wekken van deze gedachte verkeerd is, omdat bij de arbeiders dan de vrees wordt versterkt, dat die opvoering wel eens tot werkloosheid zou kunnen leiden. Een populaire brochure zou hier nu misschien inderdaad op haar plaats zijn.

PROF. v. d. BRINK
....bewaker....

Men noemt de minister van Financiën wel eens de bewaker van de schatkist, maar minister Van den Brink zou spr. willen noemen: de bewaker van de welvaart. Hij draagt daarvoor een eigen verantwoordelijkheid en hij zal zich daarvoor niet op andere ambtgenoten kunnen beroepen. Indien, zo zei prof. Molenaar, onverhoopt de minister van Sociale Zaken ten aanzien van de bevordering van de geschooldheid der arbeiders of de minister van Financiën 'ten aanzien van het scheppen van een gunstig industrieel klimaat (belastingpolitiek) niet zou doen wat noodzakelijk is om na 1952 zonder hulp van anderen te kunnen bestaan, dan is deze minister er niet van af, naar zijn twee ambtgenoten te verwijzen. Dan heeft hij een eigen verantwoordelijkheid, waarvoor hij hem eventueel ter verantwoording zullen roepen.

De perspectieven, door minister Van den Brink in de stukken geopend, deden hem ondertussen vertrouwen, dat bij de bewindsman voldoende besef bestaat omtrent wat voor onze welvaart nodig is. Daarom wenste hij de minister de kracht toe om zijn zware taak te volbrengen, waarbij hij de hoop uitsprak, dat zijn fractie de instemming, waarmede zij zijn beleid in het afgelopen jaar had gevolgd, ook in de toekomst zou kunnen bestendigen.

Deze burger

schrijft vandaag zijn honderdste stukje in dit honderdste blad en dat is niet iets om de vlag voor uit te hangen.

Honderd nummers van een weekblad zijn niet véél nummers van een week-

blad, maar het is wel even een gelegenheid om stil te staan en vooruit te zien. Even aan de berm van de smalle weg en wensen dat die nog héél lang zal zijn.

Want het is goed voor een burger temidden van goede burgers zijn burgerplicht te doen; een klein stukje van die grote plicht: alleen maar elke week te schrijven wat ge denkt dat sommigen een paar minuten bezig zal houden. Dan gaat de weg verder en de wind blaast een stuk papier de vergetelheid in.

De vergetelheid... en elke schrijvende burger zou voor de eeuwigheid willen schrijven. Schrijvers zijn ijdel, vrienden — zij zouden willen dat over honderd jaar en driehonderd en vijfhonderd jaar een burger een dik boek zou schrijven over wat zij geschreven hebben; dat zij aan de vergetelheid ontrukkt zouden worden; dat zij zouden geciteerd worden, al was het maar in één boek in één voetnoot. Dat is al een kruimpje eeuwigheid.

Maar er zijn óók schrijvertjes die weten dat zij na twee minuten of een dag of een week vergeten zijn en die er toch mee voortgaan de vergetelheid te zoeken. Haar te tarten hebben zij nooit gewild.

Wel, en wat is honderd maal twee minuten? Nog géén vier hele uren. En moet ge daar dan bij blijven stilstaan op zo'n smalle weg van één burger door de hele grote wereld?

't Is toch wel goed om met het kleine blij te zijn en voor tweehonderd minuten, die ge hem zo maar gegeven hebt, Uw petje af te nemen en „dankuwelzeerbeleefd” te prevelen.

Honderd weken in de eeuwigheid. Honderd stukjes voor de vergetelheid. 'Er niet één voetnoot in Clio's boek der honderdduizend wonderen.

Een povere zaak, vrienden. Maar niettemin, petje af: aanvaardt voor Uw honderd maal twee minuten de oprechte dank van

DEZE BURGER.

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Voorzitter Redactie-comm.: Drs. H. A. Korthals.
Redactie-secretaris: Mr. E. Elias.

Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 435.
Administratie: Postbus 43, A'foort, tel. 5267.
Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 p. jaar.
Voor het zenden van abonnements- en advertentie-gelden: Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie” te Amersfoort.

Losse nummers 15 cent.

Voor advertenties wende men zich tot de administratie of tot de hoofdvertegenwoordiger: L. Vlugs, Geestbrugweg 69, Rijswijk (Z.-H.).

De Heer H. D. LOUWES lid van de Eerste Kamer

Als opvolger van wijlen dr. S. E. B. Bierema is de heer H. D. Louwes als vertegenwoordiger van de V.V.D. benoemd tot lid van de Eerste Kamer.

Met de heer H. D. Louwes, die Dinsdagavond j.l. geïnstalleerd werd in deze functie, heeft de V.V.D.-fractie in haar midden een vertegenwoordiger gekregen, die door zijn zeer belangrijke functies op agrarisch gebied, een grote bekendheid geniet.

Van zijn vele functies noemen wij die van voorzitter van het Koninklijk Nederlands Landbouwwetenschappelijk Instituut van de Stichting voor de Landbouw, beide uitermate belangrijke organisaties. De heer Louwes heeft in vroegere jaren voor de Liberale Staatspartij zitting gehad in de Tweede Kamer.

Wie zijn rede heeft gehoord bij de begrotingsbehandeling van Landbouw, zal moeten getuigen, dat zijn rede het debat volledig beheerste.

Van harte wensen wij hem geluk met zijn benoeming, een geuite wens welke zeker ook voor onze partij mag gelden, nu zij zo'n gezaghebbend man als volksvertegenwoordiger telt. Wij hopen dat hij nog lange jaren in het belang van de liberale, van de vrijzinnige zaak zijn taak als Eerste Kamerlid zal willen vervullen.

D.

Volgens plan

Het internationale bevel, dat blijkbaar van Moskou is uitgegaan om in de West-Europese parlementen een rel te veroorzaken bij de behandeling van de onderwerpen met betrekking tot de wapenleveranties, voortvloeiende uit het Atlantische Pact, is nu ook door de communisten in het Nederlandse parlement ten uitvoer gelegd. Merkwaardig is in dit verband de grote overeenkomst in de houding van de communisten in het Franse en in het Nederlandse parlement. Zowel te Parijs als in Den Haag werden dingen vertoond die de democratie nog ongestraft toelaat, doch die men in de door de communisten geregeerde landen bezwaarlijk zou kunnen toepassen. Men zou er de kans niet toe krijgen, omdat daar zelfs een vrije meningsuiting niet is toegestaan. Maar van een dergelijke inconsequentie trekken de communisten zich niets aan en zij letten in hun handelwijze zelfs niet eens meer op de normen van fatsoen en beschaving. Zowel in Frankrijk als in ons land heeft men op de jongste communistische hetze rustig gereageerd. Dit is ook de beste houding die men aan de dag kan leggen. Men hoede zich er evenwel voor aan deze gebeurtenissen met een hautain, en geringschattend gebaar voorbij te gaan. Met een dergelijke passieve houding wint men de strijd niet tegen de elementen die zich als levensdoel hebben gesteld vrijheid en democratie te vermoorden. Op dit alles past slechts één houding t.w. activiteit voor het beginsel van de vrijheid, de enige basis waarop een waarlijk menswaardig bestaan kan rusten. Activiteit, niet alleen in woord, maar vooral ook met de daad. Het is voor de West-Europese beschaving, dus ook voor de Nederlandse individueel, een kwestie geworden van „to be or not to be.” De activiteit waarop wij doelen, zal niet alleen moeten ontplooid bij hoogtepunten in het politieke leven, zoals de komende verkiezingen voor de Provinciale Staten, maar dag in, dag uit. Het zal een strijd moeten worden met geestelijke wapens, waarbij de grootste taak zal zijn ons volk te behoeden voor infiltratie van de zieke geestesgesteldheid, waarmee Oost-Europa het Westen dreigt te vergiftigen.

Saai

Dr. E. Jaspas, de Secretaris-Generaal van de Belgisch-Nederlands-Luxemburgse douane-overeenkomsten, heeft dezer dagen in een te Den

Haag uitgesproken rede, onomwonden verklaard dat Nederland zo vreselijk saai is. Hij wees er in dit verband o.m. op dat het voor de buitenlandse bezoekers in ons land praktisch niet mogelijk is zich na twaalf uur des nachts nog te verpozen.

De N.R.C. geeft in haar rubriek „Van hier en daar” op deze rede nader commentaar en schrijft o.m.: „alsof Rotterdam — om ons nu even tot deze stad te bepalen — niet gelegenheid te over heeft, waar men ver na bezette tijd terecht kan tot het nuttigen van een whisky and soda of anderszins! Lazen wij niet nog dezer dagen in de advertentie-kolommen van de dagbladen, dat in een van die inrichtingen binnenkort niemand minder dan Josephine Baker zal optreden?”

„..... Maar zij, die de neiging hebben om, eenmaal doende, tot laat in de nacht een huisje verder te gaan, kunnen heus ook in de centra van Nederland wel terecht.” Inderdaad, hieraan heeft de N.R.C. volkomen gelijk. Doch het heeft wel geen uitvoerig betoog, dat deze gelegenheden niet alleen niet voldoende in aantal, maar ook niet voor iedereen even aantrekkelijk zijn. Zeker, zij bestaan zowel in Rotterdam als in Amsterdam, maar voor een vreemdeling zijn zij vrij moeilijk te ontdekken. Het zou ons land dan ook zeker ten goede komen, indien onze grote steden wat meer gelegenheden tot amusement kregen, die na twaalf uur toegankelijk zijn, gelegenheden echter, die goedkoper en meer populair zijn en dus voor het gewone volk ook beter bereikbaar, dan de weinige die thans bestaan. Het kenmerk „saai” geldt niet alleen voor de buitenlandse bezoeker, maar ook voor de gewone stedeling die na twaalf uur nog wel eens vertier zoekt. Het geldt niet voor een geselecteerde groep publiek, doch daarop heeft de heer Jaspas doch waarlijk niet bedoeld.

Sprong

Met ontzetting zullen velen hebben kennis genomen van het bericht van een Joegoslavisch vluchteling, wie de toegang tot Engeland was ontzegd en die liever dan zich weer naar zijn land terug te laten voeren, uit een op 2000 meter hoogte vliegend toestel is gesprongen. Volgens de persberichten was deze vluchteling bij aankomst in Engeland reeds dermate zenuwachtig over de Britse beslissing, dat hem de toegang moest worden geweigerd, omdat zijn visum verlopen was, dat men het raadzaam oordeelde, hem onder bewaking te stellen tot het Zwitserse vliegtuig, waarmee hij was gekomen, weer vertrok. Op het Londense vliegveld had de vluchteling van te voren nog verklaard, dat hij zeker door de communisten gedood zou worden, wanneer hij naar zijn land terugkeerde. Het is onbegrijpelijk hoe men onder dergelijke omstandigheden iemand opzettelijk weer naar het land der verschrikkingen terugzendt. Dit voorbeeld moge nog eens opnieuw tot onze verbeelding spreken, wat onze vrijheid waard is en hoe noodzakelijk het is deze vrijheid niet te aanvaarden als een geschenk, waarvoor men niets behoeft te doen, doch als een kostbaar bezit dat met hand en tand moet worden verdedigd. Het is de laatste tijd maar al te duidelijk geworden, dat ons persoonlijk leven er mede is gemoeid.

„Internationaal”

Buitenlandse firma's die gaarne dollars willen verdienen, aldus meldt de correspondent van het Handelsblad uit Washington, zijn zeer teleurgesteld dat het gebouw voor de Verenigde Naties te New-York, dat toch waarlijk wel als een internationaal monument mag gelden, uitsluitend door Amerikaanse firma's zal worden gebouwd, ondanks lagere en betere inschrijvingen uit het buitenland. Het gaat om een bedrag van tot nu toe \$ 42.000.000. De reden, dat buitenlandse firma's buiten de deur worden gehouden, is gemakkelijk aan te wijzen. De Amerikaanse vakverenigingen hebben zich n.l. laten gelden. De correspondent noemt het volgende typische voorbeeld: Brits isolatie-materiaal voor elektrische geleidraden kon niet worden gebruikt, omdat de electriciers van hun vakbond geen buitenlands materiaal mogen aanraken. Maar het meeste was nog wel, dat reeds gelegde draden werden vervangen toen bleek, dat zij niet uit New-York kwamen, maar uit andere staten van Amerika. Van nationalisme dus tot provincialisme in dit internationale gebouw, aldus besluit de correspondent dit bericht. Bij het lezen ervan dachten wij aan de veelgezongen regel: „en de Internationale zal morgen heersen op aard.” Een regel, die niet alleen uit communistische, maar ook uit socialistische kelen opklinkt.

„Solidair”

De minister van Wederopbouw en Volkshuisvesting, mr. J. In 't Veld, heeft zeer onlangs in een bijeenkomst van leden van de Federatie van Personeelsverenigingen in Amsterdam een lezing gehouden over „Wederopbouw in materiële en geestelijke zin”. Hij noemde de

toestand in Amsterdam tamelijk ernstig. Hier vormden de hoge bouwkosten een struikelblok. In dit verband sprak de minister van: „de nadelige invloed van de E.V.C. op de Amsterdamse bouwvakarbeiders.” „De geest — geestelijke opbouw — speelt hier een belangrijke rol. Een geest moet worden aangekweekt, aldus de minister, van „mouwen opstropen, schouders eronder en aanpakken” en die geest miste de minister bij de Amsterdamse bouwvakarbeiders, redenen waarom er aannemers zijn, die liever niet in Amsterdam bouwen.

Toen wij dit bericht lazen, dachten wij aan de holle frasen van de communistische leiders, die de mond vol hebben van critiek op het woningbouwbeleid. Zij schijnen echter te vergeten, dat zij in eerste instantie zelf schuldig zijn aan de stagnatie ervan, maar dit wordt aan de massa niet medegedeeld. Wellicht kan dit argument nog eens van pas komen. Wij staan n.l. niet ver meer van de verkiezingsstrijd af.

Niet thuis

De bootwerkersvereniging „Eensgezindheid” te Zaandam, aangesloten bij het Nederlands verbond van vakverenigingen (N.V.V.), had onlangs met 129 tegen 51 stemmen besloten geen Amerikaanse wapens te lossen. Onder auspiciën van het hoofdbestuur van het N.V.V. is Zaterdag j.l. een referendum gehouden, waarbij bleek, dat de meeste leden hun standpunt hadden herzien en de communistische agitators „niet thuis” gaven. De schriftelijke stemming in de druk bezochte bijeenkomst had tot resultaat, dat de veelbesproken motie inzake de wapentransporten met 153 tegen 20 stemmen werd ingetrokken. Voorwaar, een lichtpunt waaruit blijkt, dat het gezond verstand onder Nederlandse arbeiders in voldoende mate aanwezig is om zich niet te laten opruien door de communistische intriganten.

„Vrije keuze”

In het Poolse parlement, aldus de Nations Zeitung, is een wetsontwerp van verstrekkende betekenis ingediend, dat reeds in beginsel is aangenomen. Volgens deze wet verliezen de honderdduizenden, die jaarlijks hun studie aan de gymnasia, vakscholen en hogescholen beëindigen, het recht om de plaats waar zij hun beroep zullen uitoefenen, zelf te kiezen. Het plan-ministerie zal elk jaar bepalen, hoeveel jonge mensen met een hogere opleiding in elk beroep te werk zullen worden gesteld. De staat, aldus verklaarde de communistische minister, geeft de jonge student zoveel middelen voor hun opleidingen, dat een verkwisting van deze kapitalen door een planloze aanwending der opgeleide krachten niet langer te verantwoorden is. Van „beroepskeuze” gesproken.

Vitamine A

Het Nederlandse Vrouwencomité heeft dezer dagen op minister Mansholt een beroep gedaan om het verwerken van vitamine A in de margarine, gelijk voorheen, weer verplicht te stellen. Het toevoegen van deze vitamine aan de margarine is destijds gestaakt, aangezien de regering de subsidie voor het bijvoegen van deze vitamine aan de margarinefabrieken heeft ingetrokken. De industrie zou ook zelf de kosten van het vitamineren kunnen dragen, doch daardoor zou het product iets duurder worden, waartegen de regering zich echter ook verzet in verband met de reeds gestegen kosten van het levensonderhoud. Met dit al blijft er vooral in de wintermaanden in onze voeding een tekort aan vitamine A bestaan, dat slechts zal kunnen worden opgevangen door nog duurere roomboter en fruit, hetgeen nog een zwaardere belasting voor de Nederlandse huisvrouw betekent. Wij vragen ons daarom af, nu de vrouwen zelf blijkbaar geen bezwaar hebben tegen een geringe prijsverhoging van de margarine, of het niet wenselijk is dat aan het adres van het Nederlandse Vrouwencomité de nodige aandacht wordt besteed. De volksgezondheid is van een dermate grote betekenis, dat een aandachtige beschouwing van dit onderwerp zeker noodzakelijk is.

Aan het liberalisme een dienst bewezen

Een belangrijk boek: Johan Rudolf Thorbecke
door dr. K. H. Boersema

Op onze schrijftafel ligt ter bespreking een belangrijke boek: Johan Rudolf Thorbecke, een historisch-critische studie door dr. K. H. Boersema, die bij de Thorbecke-herdenking, welke door onze partij in Den Haag werd georganiseerd in 1948 een van de sprekers is geweest.

Kan er na de vele boeken, welke over Thorbecke geschreven zijn, nog wel veel nieuws gezegd worden? Wij geloven, dat dr. Boersema, ondanks de lange lijst van publicaties, welke hij aan het einde van zijn boek, dat op voortreffelijke wijze door E. J. Brill te Leiden is uitgegeven, heeft opgenomen, daarin toch geslaagd is. Geslaagd, omdat hij de figuur van Thorbecke, dit keer aan een historisch-critische studie heeft onderworpen, waardoor er telkens van een andere zijde licht op deze figuur valt. Daardoor scheidt dr. Boersema thans de mogelijkheid de figuur van Thorbecke, die voor allen, die in de liberale, de vrijzinnige gelederen staan, als een zeer groot geestelijk voorganger mag en moet gelden, nu ook eens te bezien op filosofisch en godsdienstig terrein.

In dit boek, met een tiental platen en van meer dan 500 bladzijden, inclusief het register, verschijnt Thorbecke opnieuw als een imposante figuur. Een figuur, die thans weer anders belicht wordt, mede dank zij het feit, dat de schrijver beschikt heeft over nieuwe bronnen als nog nimmer uitgegeven brieven van Thorbecke aan de heer Hendrik Muller te Rotterdam.

Achtereenvolgens behandelt de heer Boersema de persoon, de filosofie, de geschiedenis met betrekking tot Thorbecke, waarna hij vervolgt met de opvoeding en het onderwijs, de verhouding tussen Staat en Kerk, de Staten, het liberalisme, om de hoofdstukken af te sluiten met de betekenis van Thorbecke te schetsen. Dan volgen als belangwekkende bijlagen de brief van Thorbecke uit het jaar 1819 aan prof. J. H. van Swinden, geschreven over de historie van de kennis der ouden aangaande de magneet, een ontwerp tot een nieuwe bewerking der Landsgeschiedenis, van de hand van Thorbecke, ingevolge Zijner Majesteits besluit van 23 December 1826, een verhandeling van Thorbecke over de invloed der machines op het samenstel der maatschappelijke en burgerlijke betrekkingen en een geschrift over het hedendaags Staatsburgerschap, in 1844 geschreven. Wij vermelden verder nog enige merkwaardige schimpdichten op Thorbecke en verschillende nuttige lijsten o.m. bevattende geschriften van Thorbecke, manuscripten en brieven van Thorbecke.

Zo rondt dr. Boersema de figuur van Thorbecke voor de lezers af en zo krijgt men een duidelijk beeld, al wijkt het hier en daar van andere meningen ten aanzien van de persoon van Thorbecke wel vrij sterk af, van deze staatsman, van zijn liberale ideeën en van zijn opvattingen ten aanzien van het onderwijs, waar Thorbecke, zoals bekend mag worden verondersteld, baanbrekend werk heeft verricht.

Dr. Boersema is bij het schrijven van dit boek niet over één nacht ijs gegaan, men mag haast wel zeggen, dat hij balken onder het ijs heeft aangebracht, zozeer heeft hij zich gedocumenteerd en het vele materiaal, dat over Thorbecke reeds verschenen was, doorgewerkt. Het boek draagt daarvan dan ook de kenmerken. De citaten en aanhalingen uit andere geschriften zijn vele en men krijgt daardoor de stellige indruk, dat de schrijver zich wel zeer goed in de niet eenvoudige stof heeft ingewerkt.

Het is begrijpelijk, dat dr. Boersema als predikant in het bijzonder geïnteresseerd was in de godsdienstige opvattingen van Thorbecke en daaraan dan ook een uitvoerige beschouwing heeft gewijd.

Een enkele passage uit dit hoofdstuk willen wij om een indruk te geven van de schrijfwijze van dr. Boersema hier doen volgen (pag. 151): „Het is niet mogelijk Thorbecke bewust of onbewust theologisch in enig opzicht nader in te delen, zolang de bronnen ons niet meer uitwijzing geven. En misschien

ook dan nog niet. Het blijft het geheim van zijn persoonlijkheid, dat hij wist te verenigen, wat anderen voor moeilijk of onmogelijk houden. Hij heeft het gedaan, maar is naar eigen woorden, tot nu toe, persoonlijk in de geopenbaarde godsdienst blijven leven, hoe hij die godsdienst ook als levens- of maatschappelijk element overigens heeft gehanteerd. Dat deze hantering als „Christendom boven geloofsverdeeldheid“ elke starre houding uitsluit, is vanzelf sprekend.”

En als aan het slot van zijn beschouwingen dr. Boersema schrijft over de betekenis van Thorbecke, dan formuleert hij dat als volgt: „Men heeft Thorbecke met velen vergeleken. Hij wordt een tweede Johan de Witt genoemd, de opvolger van de staatsman Willem I. Hij is geïnspireerd door Slingelandt, Hogendorp, en Falck, gelijk aan Oldenbarneveldt, Antonius Heinsius, Cicero, Bacon, Palmerston, Stuart Mill, Macauley, Wellington, Gladstone en Burke. Men acht hem aan Rembrandt gelijk en aan Thucydides, hij wordt op één lijn gesteld met Willem III. Het zij ons vergund er een tweetal beelden aan toe te voegen. Thorbecke is mutatis mutandis te vergelijken met Calvijn en met Luther.“ (pag. 421).

Wij plaatsten hierboven het opschrift: een belangrijk boek. Wij zouden het nog anders kunnen en willen formuleren: een boek, dat wij in handen wensen van velen, die in woord en geschrift de taak en de roeping hebben de vrijzinnige gedachten uit te dragen onder ons Nederlandse volk. Zij zullen er rijke stof uit kunnen putten en zij zullen de ook voor onze kring zo noodzakelijke bezinning op historische ontwikkeling en op gemaakte fouten in het verleden in kunnen lezen en daaruit kan een ieder, die mede leiding geeft in onze gelederen en dat is elk lid, elke geestverwant de kracht en de zekerheid putten om in een politiek gesprek met anderen stevig te staan.

Men mag dr. Boersema erkentelijk zijn voor zijn veelomvattende arbeid. Hij heeft daarbij de gedachte van

Verstandig besluit

Naar wij vernemen, heeft het enige maanden geleden onder voorzitterschap van mr. E. H. von Baumhauer gevormde „Comité tot oprichting ener Liberale Partij“ de vorige week vergaderd en heeft het besloten, niet tot oprichting van zulk een partij over te gaan.

LAKSHEID

(Ingezonden).

Een gemeente van ongeveer 90.000 inwoners. Ongeveer 3500 daarvan stemmen op de V.V.D. (als 't niet te veel regent en als men toevallig in de stad is). Ledenaantal der afdeling: ruim 200. Bekende repliek: „Och, waarom zou ik lid worden. Ik stem jullie (sic) toch wel.“ Niemand heeft ooit „tijd“ (behoudens natuurlijk bridge-avonden, films, sociëteit, concerten, enz.) Op de onlangs gehouden belangrijke ledenvergadering waren, behalve het bestuur, aanwezig: twee leden!

In het wonder dat een bestuurslid op de duur het gevoel krijgt, niet te zijn bestuurslid maar een onbezoldigd ambtenaar voor al het werk? Er is een zekere zelfoverwinning nodig om er „de boel“ niet „bij neer te gooien“!

X.
(Die zelfoverwinning zij X. dan hartelijk toegewenst. Maar..... zijn die vergaderingen niet een beetje attractief te maken? — Redactie).

Goedewaagen's

Koninklijke
Pijpen- en Aardewerkfabrieken
Gouda
★
Mozaïek

het liberalisme een dienst bewezen en op deze wijze in hoge mate bijgedragen tot een beter begrip van de zo belangrijke beginselen. Wij bevelen dit boek voor elk lid van de V.V.D. van harte aan.

De Wede.

De lijn blijve stijgen

(Vervolg van pag. 1)

Een Engels koopman, die ik ontmoette, deelde mij, toen ons gesprek op de politieke verhoudingen in Engeland kwam, mede, dat hij bij de eerstvolgende verkiezing kandidaat zou zijn voor het Lagerhuis voor de conservatieve partij. Van huis uit ben ik liberaal, zo voegde hij er aan toe, maar de conservatieven zijn thans evenzeer voor „social welfare“ als de liberalen en ik heb mij bij hen aangesloten, omdat alleen op deze wijze het socialisme kan worden geweerd. En vele liberalen, zo besloot hij, denken als ik.

Men heeft bij dit alles goed voor ogen te houden, dat de Engelse politieke partijen inwendig een zeer grote schakering vertonen. In het algemeen kent iedere politieke partij een centrum en een linker- en rechtervleugel. In Engeland is de afstand tussen deze vleugels meestentijds zeer groot. Dit geldt zowel voor de Arbeiderspartij als voor de Conservatieve Partij. Het is zelfs niet overdreven het zo te stellen, dat ieder der partijen op zichzelf een coalitie vormt van verschillende richtingen. Dit maakt de behoefte aan een derde partij vanzelf geringer. De vleugels van die derde partij sluiten immers gemakkelijk bij die der andere partijen aan. Om het precies te zeggen, de linkervleugel der liberalen staat niet zover af van de rechtervleugel der Arbeiderspartij en de rechtervleugel der liberalen komt dicht in de buurt van de linkervleugel der conservatieven. Naar mate in een partij de ene vleugel sterker is dan de andere zal zich haar politiek meer in de richting van die sterkste

vleugel verplaatsen. De Arbeiderspartij, die in de jaren van haar opkomst — zij heeft dezer dagen haar vijftigjarig bestaan gevierd — allerminst een uitgesproken socialistische partij was, is door toename van haar echt socialistische vleugel meer en meer een werkelijk socialistische partij geworden. De nationalisatie-politiek der laatste vijf jaren is daarvan het duidelijkst bewijs.

Die nationalisatie-politiek heeft bij de verkiezing van 23 Februari een gevoelige klap gekregen. Zonder enige twijfel is dit mede een gevolg van het feit, dat onder de arbeiders zelf velen zijn genezen van de illusie, dat voor de arbeider nationalisatie het alleen zaligmakende zou zijn. Meer en meer is de arbeider gaan inzien, dat de nationalisatie hem wel andere bazen had bezorgd, maar dat dit volstrekt niet betekende, dat het hem nu beter ging. In menig geval had hij het gevoel, dat het er voor hem eer slechter op was geworden. Bij het laatste congres der Vakverenigingen bleek dan ook van enthousiasme over de nationalisatie-politiek niet veel.

Dit alles heeft gemaakt, dat de Engelse arbeider weder meer oog heeft gekregen voor de betekenis van het particuliere bedrijf. Men mag het ook zo uitdrukken, dat hij meer oog gekregen heeft voor de vrijheid. Dat hij gaat inzien, dat het socialisme, ondanks al zijn goede bedoelingen, hem langzaam maar zeker op de weg der onvrijheid brengt. Daarom mag deze verkiezing, ondanks het feit, dat zij Labour nog een kleine meerderheid liet, worden gezien als een overwinning van de beginselen, die ook onze Volkspartij voor Vrijheid en Democratie voorstaat.

Wij mogen uit deze dingen de beste hoop koesteren voor de toekomst. Aan de tijd van de nedergang van het liberalisme is een einde gekomen. Het liberalisme heeft het gedurende de laatste halve eeuw moeilijker gehad dan enige andere richting. In Nederland, gelijk in tal van andere landen, heeft het de weg gebaad voor de vermeerdering van de volksinvloed. Het was dertig jaar geleden een liberaal bewind, dat het kiesrechtvraagstuk definitief oploste. Het had er alle schijn van alsof het daarmede zijn eigen doodvonnis had getekend. Bij iedere volgende verkiezing ging het aantal liberale vertegenwoordigers achteruit. Moest men daaruit afleiden, dat „the liberal experiment“, als hoedanig een Engels geschiedschrijver de negentiende eeuw heeft gekenschetst, was mislukt? Het is altijd zaak met dergelijke uitspraken voorzichtig te zijn. De geschiedenis heeft reeds herhaaldelijk geleerd, hoe na verloop van tijd wordt teruggekeerd tot beginselen, die men definitief verworpen waande. Niet in deze zin, dat het oude onveranderd terugkeert. Wel zo, dat de nieuwe vormen, zich onder hernieuwde invloed der oude beginselen ontwikkelen tot een nog nieuwere vorm. De gang der maatschappelijke ontwikkeling is maar al te dikwijls die van een spiraal. Men komt terug aan dezelfde zijde, maar op een hoger gelegen punt. In die overtuiging willen wij onze arbeid voortzetten. Het Nederlands liberalisme is in zijn laatste partijvorm nog maar twee jaar oud. Ons weekblad heeft het nog niet verder gebracht dan tot zijn honderdste nummer. Maar deze korte periode is er een geweest van ononderbroken stijgende lijn. Aan ons allen de taak onze krachten zodanig in te spannen, dat de lijn een stijgende blijft. Onze beginselen zijn het waard.

Onze kandidatenlijsten voor de Provinciale Staten

FRIESLAND

Kieskring Leeuwarden.

1. Mr. B. P. v. d. Veen, Leeuwarden; 2. S. Hepkema, Leeuwarden; 3. J. A. v. Overklift, Munnekezijl; 4. J. J. G. S. Falkena, Heerenveen; 5. Mevr. A. G. Bontekoe-Hielkema, Oosterwolde; 6. J. Hogendijk, Franeker; 7. J. Nauta, Sneek; 8. B. K. v. d. Berg, Warga; 9. P. de Vries, Weidum; 10. Y. Bosma, Leeuwarden; 11. Mevr. G. Dijkstra-Bijlsma, Marssum; 12. Drs. A. de Jong, Heerenveen; 13. I. Bierma, Holwerd; 14. H. Pols, Leeuwarden.

Kieskring Heerenveen.

1. J. J. G. S. Falkena, Heerenveen; 2. S. Hepkema, Leeuwarden; 3. J. A. van Overklift, Munnekezijl; 4. Mr. B. P. v. d. Veen, Leeuwarden; 5. Mevr. A. G. Bontekoe-Hielkema, Oosterwolde; 6. P. J. de Vries, Weidum; 7. E. W. de Jong, Akkrum; 8. Drs. A. de Jong, Heerenveen; 9. H. F. Willebrands, Wolvega; 10. F. v. d. Burg, Langezwaag; 11. B. B. K. Bosma, Heerenveen; 12. H. de Boer, Gorredijk; 13. F. Nijboer, Hemrik.

Kieskring Franeker.

1. J. A. van Overklift, Munnekezijl; 2. S. Hepkema, Leeuwarden; 3. J. J. G. S. Falkena, Heerenveen; 4. Mr. B. P. v. d. Veen, Leeuwarden; 5. P. J. de Vries, Weidum; 6. Mevr. A. G. Bontekoe-Hielkema, Oosterwolde; 7. Mr. H. Smeding, Harlingen; 8. J. Hogendijk, Franeker; 9. J. A. Blanksma, Sexbierum; 10. J. Sieswerda Rzn, Pingjum; 11. R. de Graaf, Wijnaldum; 12. H. J. Pellenburg, Harlingen.

Kieskring Dokkum.

1. J. A. van Overklift, Munnekezijl; 2. S. Hepkema, Leeuwarden; 3. J. J. G. S. Falkena, Heerenveen; 4. Mr. B. P. v. d. Veen, Leeuwarden; 5. Mevr. A. G. Bontekoe-Hielkema, Oosterwolde; 6. I. H. Bierma, Holwerd; 7. M. L. Wassenbergh, Kollum; 8. W. Strampel, Surhuisterveen; 9. Y. D. v. d. Werff, Hallum; 10. D. L. Hiddema, Metslawier; 11. M. Miedema, Dokkum.

Kieskring Sneek.

1. J. J. G. S. Falkena, Heerenveen; 2. S. Hepkema, Leeuwarden; 3. Mr. B. P. v. d. Veen, Leeuwarden; 4. J. A. v. Overklift, Munnekezijl; 5. Mevr. A. G. Bontekoe-Hielkema, Oosterwolde; 6. A. J. Waterlander, Oudehaske; 7. B. K. v. d. Berg, Warga; 8. Drs. A. de Jong, Heerenveen; 9. J. H. Halbertsma, Sneek; 10. J. Nauta, Sneek; 11. A. H. Vis, Sneek; 12. P. Bosma, Sneek.

ZUID-HOLLAND

Kieskring Rotterdam.

1. Ir. F. W. C. Blom, Voorschoten; 2. Mr. A. F. Poggenbeek, Rotterdam; 3. F. T. van der Torren geb. Veendorp, Waddinxveen; 4. D. Zijp, Sliedrecht; 5. C. Gestel, Rotterdam; 6. J. B. Ch. Sjollema geb. s'Jacob, Rotterdam; 7. Jhr. Mr. W. L. Schorer, Rotterdam; 8. Mr. N. E. H. van Esveld, Rotterdam; 9. Mr. P. A. van der Heul, Rotterdam; 10. W. Bontenbal, Rotterdam; 11. J. Krim, Rotterdam; 12. W. A. G. van der Vorm geb. Schukking, Rotterdam.

Kieskring 's Gravenhage:

1. Mr. S. J. R. de Monchy, 's-Gravenhage; 2. Mr. H. van Riel, 's-Gravenhage; 3. Mr. F. G. van Dijk, 's-Gravenhage; 4. F. T. van der Torren geb. Veendorp, Waddinxveen; 5. Mr. N. van Hasselt, 's-Gravenhage; 6. D. Zijp, Sliedrecht; 7. J. C. Manssen, 's-Gravenhage; 8. Mr. A. F. Poggenbeek, Rotterdam; 9. Ir. F. W. C. Blom, Voorschoten; 10. J. van de Griend, Mijnsheerenland; 11. A. H. Niemeijer geb. v. Nahuys, Wassenaar; 12. D. W. Dettmeijer, 's-Gravenhage; 13. Mr. Lily H. Gallois, 's-Gravenhage; 14. D. J. P. A. Schoor, 's-Gravenhage; 15. Mr. J. Wilkens, Wassenaar.

Kieskring Leiden:

1. Mr. S. J. R. de Monchy, 's-Gravenhage; 2. A. H. Niemeijer geb. v. Nahuys, Wassenaar; 3. Mr. W. J. Geertsema, Leiden; 4. S. A. Th. Goudswaard geb. Knipscheer, Leiden; 5. Dr. K. Simon Thomas, Oegstgeest; 6. J. H. M. Matthijssen, Wassenaar; 7. C. J. van Houweninge Grafdijk, Leiden; 8. J. Kapteyn, Sassenheim.

Kieskring Gouda:

1. F. T. v. d. Torren geb. Veendorp, Waddinxveen; 2. W. C. Hage, Boskoop; 3. Mr. C. Jonker, Gouda; 4. A. C. Streefland, Lekkerkerk; 5. Mr. N. van Hasselt, 's-Gravenhage; 6. A. Goede-wagen, Gouda; 7. W. Plomp, Alphen aan de Rijn; 8. W. C. van Iperen, Schoonhoven; 9. A. Hoogendoorn, Ouderkerk aan de IJssel.

Kieskring Delft:

1. Jac. Sonneveld, 's-Gravenzande; 2. M. A. van der Wilde, Rijswijk; 3. Ir. S. H. Stoffel, Delft; 4. H. M. van Nieuwkerk, Schiedam; 5. F. T. van der Torren geb. Veendorp, Waddinxveen; 6. A. L. Verhagen, A. Lzn., Naaldwijk; 7. M. J. Vlugs, Vlaardingen.

Kieskring Dordrecht:

1. D. Zijp, Sliedrecht; 2. Drs. P. Herweyer, Dordrecht; 3. Fl. den Hartog, Hoog Blokland; 4. Mr. J. A. Overwater, Gorinchem; 5. Jhr. P. H. van de Wall Repelaer, Dubbeldam; 6. J. A. Hazelaar, Dordrecht; 7. A. Caljé, Alblasserdam; 8. Ir. C. P. de Gilde, Gorinchem; 9. C. Beuzekom, Giessen-Nieuwkerk; 10. A. C. Vermeulen, Kedichem; 11. J. Versloot, Leerdam; 12. A. M. A. de Voogt geb. Revers, Dordrecht; 13. Dr. D. Hendrikse, Groot-Ammers; 14. P. W. van Houten, Dordrecht; 15. W. C. Booy, Streefkerk.

Kieskring Ridderkerk:

1. J. van de Griend, Mijnsheerenland; 2. C. G. Trouw, Geervliet; 3. M. Rooij, Dirksland; 4. B. J. Nugteren, Ridderkerk; 5. L. I. Overwater, Strijen; 6. H. F. Paul, Spijkenisse; 7. L. van Waasbergen geb. van Dis, Strijen; 8. J. Boonsma, Middelharnis; 9. J. Timmers, Portugaal; 10. L. A. Schep geb. Stolk, Oostvoorne; 11. J. H. Ph. de Wilde, Numansdorp; 12. J. H. van Soest, Rockanje; 13. A. E. Soldaat, Stad aan het Haringvliet; 14. J. A. Vrijlandt, Barendrecht; 15. W. F. G. L. van Smaalen, Zwijndrecht; 16. A. Weijerse, Oostvoorne; 17. J. Hameeteman, Ouddorp; 18. J. H. Boers, Heenvliet; 19. Ir. G. M. de Jongh Schiffer, Oostvoorne; 20. D. Lankhorst, Brielle.

DOET U MEE?

Dit is het honderdste nummer van Vrijheid en Democratie. Dat is op zichzelf geenszins belangrijk. Toch is het voor ons, redactie, wel even een ogenblik om te overdenken dat wij nog niet bereikt hebben wat wij willen bereiken. Er zijn enkele feiten die ons prettig stemmen: ons blad heeft een behoorlijk aantal betalende abonné's en 't is bijna in staat op eigen benen te staan. Dat is voor een partijblad al een heel ding. En ook hebben wij de ervaring dat wij gelezen worden. Hetgeen blijkt uit de ingezonden stukken en andere reacties die wij ontvangen en uit de mate waarin Vrijheid en Democratie her en der geciteerd wordt: ook buiten onze Partij worden wij gelezen. Zo zijn wij enigmatische tevreden, doch geenszins voldaan. Binnen het kader onzer mogelijkheden (die van betrekkelijk beperkte omvang en even betrekkelijk beperkte middelen) zouden wij beter en dus leesbaarder willen worden. Daarom hebben wij elders in dit nummer een enquête-formulier afgedrukt. Wij verzoeken U, getrouwe lezer, dit naar uw believen een eerlijk oordeel in te vullen en (in enveloppe met 10 cents postzegel) te zenden naar:

Secretariaat Volkspartij voor Vrijheid en Democratie, Koninginnegracht 61 - Den Haag

(Op het couvert a.u.b. duidelijk vermelden: enquête). De sluitingstermijn is 20 Maart. Wij zouden gaarne zo veel mogelijk formulieren terug ontvangen. U bewijst daarmee onze Partij, ons blad en de redactie een goede dienst. Daarom stellen wij daar wat tegenover: de volgens de redactie nuttigste vijf antwoorden krijgen een (even nuttige) prijs. Wij stellen daarvoor beschikbaar een prijs van f 25.—, een prijs van f 10.— en drie prijzen van f 5.—. Wij hopen hartelijk dat U metterdaad een bevestigend antwoord op onze vraag

DOET U MEE?

Dekt de schijn de werkelijkheid niet?

(Ingezonden).

Hij die een vergadering van de Tweede Kamer meemaakt, ziet daar hetzelfde gebeuren als 25 jaar geleden.

Hij hoort redevoeringen of interpellaties, hij hoort een Minister antwoorden, en hij zou gerust kunnen zijn omdat ons parlementaire stelsel nog net zo werkt als eertijds; de Kamerleden gaan elkaar niet te lijf, er heerst orde; ieder houdt zich aan de regels; er worden wetten aangenomen of afgestemd...; neen, dat laatste is niet meer zo: er worden nog wel wetsvoorstellen ingetrokken of aangehouden, maar aan afstemmen komt het niet meer toe; en dáárin zit het grote verschil met vroeger. Afstemmen gebeurde vroeger wél en dat betekende dan in de meeste gevallen dat de betrokken Minister, of als het de algemene politiek raakte, het gehele Kabinet aftrad.

Maar aftreden van Ministers is lastig; waar moet de nieuwe weer zo gauw vandaan komen; het Ministerschap is niet meer zo begeerd als in het verleden.

Daarom is het parlementaire leven aanmerkelijk vereenvoudigd; een Minister komt niet meer met voorstellen, welke de kans lopen afgestemd te worden; dat is hem verboden door zijn partij. Want we moeten niet vergeten, dat de politieke partijen tegenwoordig regeren; zij hebben hun vertegenwoordigers in de Regering en in de Staten-Generaal.

De partijtucht heeft een grote perfectie bereikt; Ministers komen alléén nog met voorstellen, welke de sanctie der partijbesturen hebben, en de kamerleden stemmen zoals de partijen dat voorschrijven.

* * *

Dit stelsel van de getelde neuzen vermijdt onaangename verrassingen van opposities, welke vroeger zo gemakkelijk konden ontstaan, en

het maakt kabinetcrises overbodig.

Natuurlijk zijn er nog een aantal botte V.V.D.'ers, die de oude tijd maar niet kwijt kunnen raken en nog altijd op het standpunt staan, dat ze hun stem naar eigen geweten moeten uitbrengen zonder gebonden te zijn door hun partijbestuur; een volkomen verouderde en onpractische opvatting, die natuurlijk het progressieve politieke spel zou kunnen bederven; gelukkig is het maar een klein partijtje, dat zelfs in samenwerking met een paar Christelijk Historische achterlijken, tegen de groten weinig kan uitrichten.

Want helaas, zó is de werkelijkheid: het politieke steekspel in de Kamer is vaak slechts een doorgestoken kaart; de Kamerleden praten volgens instructie en om toch vooral geen vergissingen te maken leest men een geschreven verhaal voor, dat de censuur van de partijbonzen is gepasseerd.

Vroeger werd véél meer voor de vuist weg gesproken, en dat kón toen ook; het Kamerlid was vrij zijn standpunt te bepalen in de loop der debatten.

Tegenwoordig spreken in de Tweede Kamer alléén nog de heren Welter en Gortzak zonder papier; maar ja, de eerste is zijn eigen partijleider, en de tweede heeft alléén een afbrekende taak; en het is nu eenmaal zó, dat je bij het slopen slordiger te werk kunt gaan dan bij het opbouwen; overigens, over partijtucht zal de heer Gortzak óók wel een woordje mee kunnen praten, denken wij zo.

Neen, de schijn dekt de werkelijkheid niet meer.

Wij V.V.D.'ers beschouwen dat als een ramp voor ons volk; daarom zullen wij, évenals de oude Geuzen, onze scheldnaam als eretitel dragen.

S. v. W.

STAALCONSTRUCTIES
metalen RAMEN EN DEUREN

DE VRIES ROBBÉ & CO

GORINCHEM

DRANKWETPERIKELEN

Moeten vierhonderd verlofhouders hun bestaansmogelijkheid verliezen?

De hôtel-café-restaurant- en aanverwante bedrijven nemen in de moderne samenleving een belangrijke plaats in. Niet alleen het vreemdelingenverkeer, maar ook grote groepen van onze burgerij kunnen de veelzijdige verzorging, welke de Horeca-bedrijven bieden, onmogelijk missen. Gelegenheid tot verpozing en vermaak en verkwikking van de inwendige mens, gastvrijheid bieden aan vergaderingen en conferenties van allerlei omvang, dat zijn reeds enkele voornaamste maatschappelijke aspecten van deze bedrijfstak, waarin duizenden ondernemers en personeelsleden hun bestaan vinden. Het schijnt overbodig dit anno 1950 in herinnering te brengen en onze lezers zullen onze visie zeker niet betwisten, maar na lezing van het navolgende zal men begrijpen, waarom wij een en ander vooropstellen.

De Drankwet, eindeloos strijdpunt

Er is omstreeks het begin dezer eeuw een krachtige actie ingezet tot bestrijding van drankmisbruik en daarvoor bestond alle reden. In die jaren werd de nog weinig georganiseerde en sociaal onvoldoende beschermde arbeidersbevolking in haar welstand en gezondheid ernstig aangetast door het euvel van het drankmisbruik en terecht vond de overheid aanleiding om daaraan in het algemeen paal en perk te stellen. Aangezien men bezwaarlijk de consumenten in de besteding van hun inkomsten op dit punt beperkingen kon opleggen, besloot men de verkoopgelegenheden aan bepaalde regels te binden. Niet alleen werden er zekere eisen gesteld aan de lokaliteiten, waarin en de wijze waarop alcoholhoudende dranken per glas en per fles zouden worden verkocht, doch men achtte het ook raadzaam het aantal verkoopplaatsen in de hand te houden. Daardoor ontstond het z.g. maximumstelsel, volgens hetwelk per gemeente normen werden vastgesteld voor het aantal drankvergunningen, later ook uitgebreid tot de z.g. verlofslokaliteiten, waarin alcoholhoudende, andere dan sterke drank wordt verkocht. Bovendien trachtte de wetgever door toepassing van een uitstervingssysteem het aantal verkoopplaatsen te verminderen.

Ofschoon op goede gronden kan worden betwijfeld, of er in de praktijk wel een zo nauw verband tussen het aantal verkoopplaatsen en het drankverbruik bestaat als de wetgever indertijd heeft aangenomen, zou tegen dit systeem waarschijnlijk heel wat minder bedenking zijn gezeten, indien men er in had kunnen slagen een redelijke verhouding te scheppen tussen het aantal verkoopplaatsen en de plaatselijk sterk wisselende behoefte; onder behoefte dan niet alleen te verstaan de rationele, gelocaliseerde verbruikersvraag, maar ook de vereiste aanwezigheid van bedrijven uit hoofde van het vreemdelingenverkeer en andere bijzondere omstandigheden.

Niet geslaagd

In een halve eeuw is men er niet in geslaagd een Drankwet tot stand te brengen, welke enerzijds het oorspronkelijke doel (voorkoming van drankmisbruik) voldoende verwezenlijkt en anderzijds ten opzichte van het betrokken bedrijfsleven en de consumenten voldoende soepelheid vertoont. Het gevolg is dan ook geweest, dat er een schier eindeloze strijd is gevoerd over het in bevredigend evenwicht brengen van sociaal-hygiënische en economische aspecten. Bovendien heeft de technische meer ingewikkelde regeling in de loop der jaren talrijke problemen opgeworpen. Bij de herziening van 1931 is er wel een en ander verbeterd, doch de principiële handhaving

van het maximumstelsel is een bron van wrijving gebleven. De gemeentebesturen, die bij de uitvoering een belangrijke rol spelen, kunnen daarvan meepraten. Intussen is een Commissie-Noteboom bezig een volgende herziening voor te bereiden, doch het zal nog wel verscheidene jaren duren, voordat deze tot stand zal zijn gekomen.

Andere sfeer

Wij moeten ons dus wel bezighouden met de telkens opdoemende Drankwet-vraagstukken, welke in een geheel andere sfeer zijn gekomen sinds de vakbeweging, de sportorganisaties, de sociale opvoeding en de aanzienlijke verbetering van het gehalte der ondernemers in deze bedrijfstak, al dan niet in onderlinge samenwerking, er in geslaagd zijn het ernstige euvel van een halve eeuw geleden terug te brengen tot uitzonderlijke ontsporingen van individuele aard, waarvoor het wettelijk toegelaten verkoopsysteem zeker niet verantwoordelijk is te stellen. Ongetwijfeld kan men dus nu het betrokken bedrijfsleven op bepaalde punten grotere vrijheid geven zonder de volksgezondheid te schaden. Is het niet tekenend, dat vooral bij de jongere generatie zonder enige dwang, doch uitsluitend door het aannemen van andere levensgewoonten, het biergebruik vrijwel geen ingang meer vindt en dat de voorkeur uitgaat naar de in grote variaties verkrijgbare alcoholvrije dranken? Men zal wellicht tegenwerpen, dat het verbruik van sterke drank sedert de oorlog aanzienlijk gestegen is, doch ingewijden zien dit als een voorbijgaand verafnemen is en veel meer onder oudere schijnsel, dat al weer belangrijk aan 't dan onder jongere personen voorkomt. Men zou dus kunnen zeggen, dat de maatschappij haar eigen kwalen zelf het best geneest, al kan niet worden ontkend, dat de overheid tot taak heeft dit proces door een verstandig beleid, maar dan ook met inachtneming van alle belangen, te bevorderen.

Zwaard van Damocles

Als een typisch voorbeeld van de Drankwet-perikelen vermelden wij de omstandigheid, dat — worden geen verzachtende maatregelen getroffen — op 1 Mei a.s. circa 400 verlofhouders hun bestaansmogelijkheid grotendeels dreigen te verliezen. Wat is n.l. het geval? In de overgangsbepalingen van de Drankwet-1931 is vastgesteld, dat de verloven voor verkoop van alcoholhoudende, andere dan sterke drank (z.g. Verlof A), welke te name staan van vennootschappen en zedelijke lichamen of de besturen van deze, met uitzondering van de verloven, welke zijn verband aan lokaliteiten, die deel uitmaken van een inrichting voor maatschappelijk verkeer, op 1 Mei 1950 komen te vervallen. Overtuigd van de grote mogelijkheden welke voor deze categorie zaken zouden ontstaan, heeft men dit respijt gegeven. Men kon in 1931 echter niet voorzien, dat er in dit tijdvak een wereldoorlog zou vallen, welke het maatschappelijk leven — ook dat van de betrokken ondernemers — gedurende tien jaren zou ontwrichten. Het kiezen van een andere oplossing, zo al wettetechnisch mogelijk, was gedurende die moeilijke jaren praktisch onuitvoerbaar. Men denke in dit verband aan de lokaliteitseisen, waaraan een deel der genoemde verlofzaken niet voldoet; de overheidsbeperkingen van het bouwen stonden verbetering geruime tijd in de weg. Dat verplaatsing ook heden ten dage nog uiterst bezwaarlijk is, behoeft geen betoog. Inmiddels is in tal van gemeenten het maximum der wettelijk toelaatbare verloven reeds

bereikt en waar dit nog niet het geval is staan nog zo velen op de wachtlijst, dat de hier bedoelde exploitanten, die hun vennootschaps- of verenigingsverlof in een verlof ten name van een natuurlijk persoon zouden willen omzetten, daartoe eenvoudig niet de kans zouden krijgen.

Onder de degenen, die het zwaard van Damocles boven het hoofd zien hangen, behoren ook exploitanten van enkele belangrijke stationsrestaurants, caf taria-bedrijven en warenhuisrestaurants; terwijl vooral in de zwaar getroffen gebieden van Zuid-Limburg en Zeeuws-Vlaanderen talrijke andere bedreigden gevestigd zijn.

Cornelisser op de bres!

Ons Kamerlid, de heer Cornelissen, heeft zich tolk gemaakt van de in de klem zittende ondernemers en hun organisaties door het stellen van vragen aan de Minister van Sociale en van Economische Zaken, welke hiernaast staan vermeld.

Wij hopen, dat de ministers zich ontvankelijk zullen tonen voor deze noodkreet, in bijzonder voor het krachtige argument, dat de wettelijke overgangstermijn door onvoorziene omstandigheden in feite van te korte duur is geweest. Verlenging met ten minste vijf jaren lijkt ons, in afwachting van een mogelijke wetsherziening in dit tijdvak, welke wellicht verschillende obstakels uit de weg kan ruimen, alleszins redelijk.

Wij vertrouwen in het bijzonder, dat Minister Joekes zijn opvattingen over de economische belangen van het Horeca-bedrijf zal willen herzien en hier niet dezelfde criteria zal aanleggen als hij kortelings t.a.v. een andere Drankwetkwestie heeft gedaan.

Verhoging van verlofs- en vergunnings-recht?

Bij de Tweede Kamer is n.l. een wetsontwerp tot verhoging van het verlofs- en vergunnings-

recht aangehangig, waartegen de Commissie voor Middenstands-zaken uit deze Kamer ernstige bezwaren heeft ingebracht, omdat zij verhoging van bedrijfslasten, vooral voor de kleine ondernemingen, in dit tijdsbestek uitermate bezwaarlijk acht. Bij verschillende gelegenheden is telkens weer aangedrongen op verlaging van bedrijfslasten en de regering heeft te dien aanzien toezeggingen gedaan, welke o.m. in de aanhangige voorstellen tot belastingherziening nog te weinig verlichting in het vooruitzicht stellen. Minister Joekes heeft in zijn antwoord aan de Kamer betoogd, dat de voorgestelde verhoging (die o.m. de vermindering van vergunningsrecht voor slijterijen, die in gevolge de Winkelsluitingswet van Zaterdag 18 uur tot Maandag 5 uur gesloten moeten zijn, te niet wil doen, hetgeen zeer onbillijk is) van zuiver fiscale aard is. Mocht zij er toe leiden, dat kleine ondernemingen zouden moeten sluiten, dan wordt daardoor juist het doel van de wet, vermindering van het aantal verkoopplaatsen en daardoor van het drankgebruik bevorderd.

Wij hebben hiervoren reeds in twi-fel getrokken, dat dit verband in de praktijk aanwezig is en wij betreuren het, dat de regering met daartoe niet bestemde middelen een saneringspolitiek wil voeren, welke meestentijds een averechtse uitwerking zal hebben.

Het spijt ons te moeten constateren, dat het ministeriële antwoord blijk geeft van een mentaliteit, welke in volstrekte tegenstelling is met de door Minister v. d. Brink namens het Kabinet zo warm verdedigde middenstandspolitiek. Men kan hieruit weer leren, dat wanneer de Drankwet in het geding is, het meest onverwachte bittere realiteit kan worden. Wij hopen echter, dat de Kamer zal verhoeden, dat het zo ver komt!

L.

Wie lost dit vraagstuk op?

Er bestaat een groot tekort aan verpleegsters. Jonge en oudere meisjes horen telkens de lokroep: wordt verpleegster! Zelfs Engelse ziekenhuizen zoeken per advertentie Hollandse verpleegsters. Desondanks blijft het tekort. Het gevolg hiervan is — en wij konden dit tijdens een vrij langdurig verblijf in een ziekenhuis vaststellen — dat zowel van de gediplomeerde als nog niet gedipl. verpleegsters veel te veel moet worden gevraagd.

Goed — dit is een werk van barmhartigheid en liefde voor de medemens, van toewijding en roeping. Dat wil zeggen: dat moet het zijn. Dat is het misschien ook geweest. Maar dat is het in deze harde tijd, temidden van zelfzucht en eigenbaat bij velen al niet meer. Dat kan het wellicht niet meer zijn — vergeet niet welke jeugdijaren deze meisjes hebben gekend. En tenslotte is er de behoefte aan het dagelijkse brood — en het is wel typerend hoe meerdere van deze jonge in opleiding zijnde en als regel gelovige meisjes op een kantoor zijn begonnen en ontgoocheld, hier en daar zelfs met afkeer dit tik- en kantoorwerk verlieten.

* * *

Het is een hard en alles eisend werk: het goed en met volle toewijding verplegen van zieke mensen. En onder die zieke mensen (vooral in de hogere en hoogste

„klassen“) zijn er te veel, die zich op het standpunt stellen: ik bel wanneer ik wil, ik stel eisen, ik mopper, want ik heb er voor betaald! En die dus de verpleegsters behandelen als „slavinnen“ — en die kenschets is van een ervaren hoofd-zuster.

* * *

Wie zelf lange weken als zieke in een ziekenhuis verbleef, weet wat „verplegen“ voor een ziek mens betekent. Dat werkelijke verplegen kan uitsluitend geschieden door vrouwen, die roeping voor dit werk bezitten.

Deze zieke wereld brengt veel zieke mensen voort — „feitelijk moet de ene helft van het Westerse mensdom dokter en psychiater worden om de andere helft te genezen, althans te behandelen,“ verzuchtte onlangs een ervaren huisarts.

Maar zonder ziekenhuizen kan die dokter niet behandelen en genezen. En elk ziekenhuis moet kunnen beschikken over een ruim voldoende aantal verpleegsters.

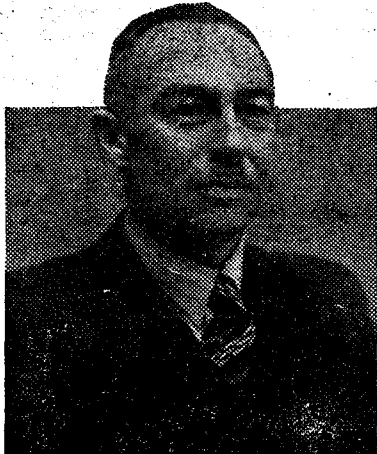
Maar die zijn er niet en die zullen er vermoedelijk ook niet komen, zolang in zoveel andere richtingen hoger loon, prettiger arbeidsvoorwaarden en meer vrije tijd zijn te vinden en zolang het begrip naastenliefde en barmhartigheid woorden zonder meer blijven.

Wie lost dit nijpende vraagstuk op? En hoe?

Maaswijdte en waarheid

Ons Tweede Kamerlid Den Hartog heeft aan de Minister van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening gevraagd:

1. Is het de Minister bekend, dat door de Coöperatieve Vereniging van IJsselmeervisssers U.A., te Enkhuizen, aan de leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal een brief werd

DEN HARTOG
...de waarheid?...

gericht, waarin bezwaren worden kenbaar gemaakt tegen de afgekondigde maatregelen ter zake van de maaswijdte van snoekbaarsnetten en waarbij 'n verklaring werd overgelegd, ondertekend door de vissers, die met de proefvisserij belast zijn geweest, waarin onder meer wordt gesteld, dat de argumenten van de heer directeur van de Visserijen in diens aan de Coöperatieve Vereniging van IJsselmeervisssers U.A. gericht schrijven van 10 Oct. 1949, no 9044, op het punt van de resultaten van de gehouden proefvisserij in strijd zijn met de waarheid?

II. Indien bovenstaande vraag bevestigend zou worden beantwoord, is de Minister dan bereid te onderzoeken of en in hoeverre de in de eerste vraag bedoelde verklaring in overeenstemming is met de feiten en van de resultaten van het onderzoek mededeling te doen?

Verlof verloren

Ons Tweede Kamerlid Cornelissen heeft aan de Ministers van Sociale Zaken en van Economische Zaken gevraagd:

1. Hebben de Ministers kennis genomen van de ernstige bezwaren, welke van de zijde van het hierbij betrokken bedrijfsleven zijn geopperd ten aanzien van de gevolgen van de toepassing van artikel 74, lid 3, der Drankwet 1931, n.l. het vervallen met ingang van 1 Mei 1950 van de verloven voor de verkoop van alcoholhoudende, andere dan sterke drank, welke

CORNELISSEN
...met Uw verlof...

ten name staan van vennootschappen, zedelijke lichamen of de besturen van deze, met uitzondering van de verloven, welke zijn verleend voor localiteiten, die deel uitmaken van een inrichting voor maatschappelijk verkeer?

2. Is het juist, dat dientengevolge ruim 400 verlofszaken van betekenis — waaronder belangrijke stationsrestaurants, grote cafetariabedrijven, lunchrooms van grote magazijnen, welke voornamelijk door de omstandigheid, dat zij met het oog op de

vereiste kapitaalsinvestering en het bedrijfsrisico niet door een natuurlijke persoon kunnen worden gedreven, als rechtspersoonlijkheid bezittende onderneming moeten exploiteren en derhalve niet aan een natuurlijke persoon kunnen overgaan — door het onder 1 aangehaalde voorschrift na 1 Mei a.s. haar Verlof A zullen verliezen?

3. Is het de Ministers bekend, dat, al zou men in de vorengenoemde gevallen een verlof ten name van een natuurlijke persoon ter vervanging van het vervallende kunnen gebruiken, andere wettelijke voorschriften — met name die ten aanzien van de localiteitseisen, die betreffende het toelaatbare maximum der verloven en die in verband met het aanhouden van de z.g. wachtlijst — zulks praktisch onmogelijk maken, met het gevolg, dat het bedrijf zal moeten worden gesloten?

4. Is het juist, dat vooral in de door de oorlog zwaar getroffen gebieden van Zeeuws-Vlaanderen en Zuid-Limburg verscheidene tientallen bonafide exploitanten van verlofszaken ten gevolge van de vorengenoemde wettelijke voorschriften hun broodwinning zullen verliezen?

5. Zijn de Ministers, indien de vorenvermelde vragen in hoofdzaak bevestigende beantwoording vinden, bereid om, rekening houdende met de omstandigheid, dat de in artikel 74, lid 3, der Drankwet-1931 vervatte overgangstermijn ten gevolge van de oorlog en van de ook nadien opgetreden abnormale verhoudingen in feite gedurende meer dan vijf jaren werd onderbroken, hetgeen in 1931 niet te voorzien was, op korte termijn zodanige voorzieningen te treffen, dat deze met ten minste vijf jaren wordt verlengd, dan wel op andere wijze tegemoet te komen aan de vorengeschetste moeilijkheden, welke niet alleen de hierbij betrokken ondernemers, doch ook het bij hen werkzame personeel en het publieke belang dreigen te treffen?

Nogmaals de Indonesische kwestie

(Een slotwoord aan Mr. P. J. Oud)

(Ingezonden).

Naar aanleiding van mijn wederwoord aan Mr. Oud en het daaronder door ZEd. gestelde naschrift (zie „Vrijheid en Democratie“ d.d. 10 Februari jl.) moge hier mijnerzijds nog een enkel woord volgen. Kortheidshalve roer ik slechts de hoofdpunten aan en wil er (zeker wel ten overvloede) op wijzen, dat ik slechts schreef en schrijf, omdat de houding der V.V.D. omstreden werd en niet omdat ik wens te mokken over hetgeen ten aanzien van Nederland en Indonesië onherroepelijk werd.

Ik stelde in verband met het in het kabinet gerezen „conflict Sassen“, dat deze moest heengaan, daar de overige leden van het kabinet (dus ook de heer Stikker) zijn standpunt niet wilden aanvaarden, n.l. dat de resolutie van 28 Januari 1949 van de Veiligheidsraad voor Nederland onaanvaardbaar was (dat derhalve een eind moest worden gemaakt aan inmenging in onze binnenlandse aangelegenheden), dat wij met Amerika in overleg moesten treden over samenwerking op politiek, economisch en militair gebied, waarbij vergaande toezeggingen aan Amerika waren te doen, alles onder voorwaarde van vrije hand voor ons in Indonesië. Zouden de Verenigde Staten niet tot samenwerking bereid zijn, dan zou dezerzijds moeten worden overwogen Indonesië te abandonneren. De hier gegeven verklaring van het aftreden

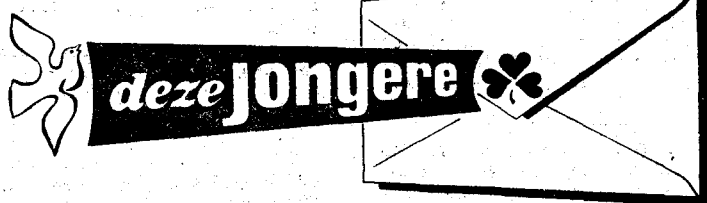
van de heer Sassen werd gegeven door de heer Welter. De heer Oud zegt in zijn bovengenoemd naschrift, dat wie afgaat op het door de heer Welter verspreide „licht“, gevaar loopt af te gaan op een „dwaallicht“, daar het conflict zich afspeelde in de Ministerraad waar de heer Welter niet aanwezig was.

Ik stel hiertegenover, dat de heer Welter zijn verklaring niet heeft gegeven in de een of andere vergadering of in de pers, doch in de Tweede Kamer der Nederlandse Staten-Generaal ten aanhoore van het ganse Nederlandse Volk en dat, indien de verklaring van de heer Welter onjuist ware geweest, het voor onze Regering niet slechts voor de hand liggend doch een plicht zou zijn geweest, deze verklaring als onjuist en uit de lucht gegrepen te kwalificeren. Door dit niet te doen heeft de Nederlandse regering implicite toegegeven, dat de verklaring juist was. Deze verklaring betrof een uiterst belangrijke zaak, die het keerpunt is geweest in de Indische politiek en zij blijft door het ontbreken der tegenspraak van regeringszijde vastgelegd in de parlementaire geschiedenis van Nederland.

Ik stelde, dat de V.V.D. aansprakelijk is (natuurlijk is zij niet de enige aansprakelijke) voor het van Royen-Rum accoord en voor de aanvullende accoorden van Juni 1949, die de grondslagen legden voor de R.T.C. en waardoor het kader daarvoor feitelijk werd vastgelegd. De heer Oud vraagt, wat ik bedoel met aansprakelijkheid van de V.V.D. voor het van Royen-Rum accoord (ik neem aan dat de heer Oud het aanvullend accoord van 22 Juni mede op het oog had). Ik bedoelde niets anders dan hetgeen ik schreef, n.l. dat de V.V.D. aansprakelijk is voor deze accoorden. De heer Oud had (blijkens zijn rede in de Kamer van 16 Augustus) ernstige bezwaren tegen de uitwerking van het eerste accoord in de accoorden van 22 Juni zonder dat hij het Kabinet in gebreke stelde of waarborgten verlangde voor het houden van rekening met zijn kritiek. Door dit te doen heeft hij de verantwoordelijkheid niet slechts voor deze accoorden, de basis voor de R.T.C., doch bijgevolg ook voor de R.T.C. te aanvaarden. Dit geldt gelijk vanzelf spreekt voor de gehele fractie der V.V.D. Mocht de heer Oud van oordeel zijn, dat hij, noch zijn fractie, te dezer zake verantwoordelijk is, dan moge hij een mogelijkheid vinden om de oprichter en oud-voorzitter der V.V.D., de heer Stikker, die dan toch zeker wel verantwoordelijk is, de politieke woestijn in te sturen.

Niet omdat ik mij daardoor gegriefd zou gevoelen, kom ik terug op de kwalificatie van „politieke kinderpraat“ van mijn veroordelen van het feit, dat de heer Oud en zijn fractie geen consequenties trokken uit de door hen op het regeringsbeleid geoeffende (soms zeer scherpe) kritiek. De heer Oud beeroept zich op de binnenlandse partijverhoudingen, die het trekken van deze consequenties onmogelijk maakten. Ik neem hiervan nota en constateer, dat in een der meest kritieke en moeilijke perioden van ons Rijk en van ons Volk en van die van de volkeren van Indonesië politici en geen staatslieden in Nederland de leiding hebben gehad, staatslieden die leiding op zich durven te nemen, staatslieden van wie Paul Reynaud in zijn gedenkschriften zegt: „S'ils hésitent à guider et à besoin de résister (quittes à se sacrifier au bien public) le pays sera en danger.“

P. van Forest

herinnert zich nog dat, toen hij een broekje van zes jaren was en drie turven hoog, de brand in het Rijksdaggebouw in het middelpunt van de belangstelling stond. De naam van der Lubbe lag toen op ieders lippen. Wij kennen nu de ware toedracht van deze zaak.

Weer is er een Nederlander in een soortgelijk proces betrokken. Wij hebben vernomen, dat onze landgenoot tot vijftien jaren dwangarbeid veroordeeld is. De Nederlandse legatie in Praag is door de rechters op onduidelzinnige wijze beledigd.

Wij weten dat er belangrijke handelsbetrekkingen tussen ons land en Tsjecho-Slowakije bestaan, welke door het toenemen van diplomatieke spanningen slecht beïnvloed zullen worden.

Wij staan nu voor de moeilijkheid of het economisch verantwoord zal zijn de diplomatieke betrekkingen met dit land te verbreken. Deze jongere meent nu dat wij bij de beslissing van dit vraagpunt voorop moeten stellen, dat wij hier te doen hebben met een stel lieden, dat voor niets terugdeinst. Men zegt wel eens dat het Engeland in de jaren voor 1940 noodlottig is geworden, dat zijn buitenlandse vertegenwoordigers te fatsoenlijk waren.

We hebben gedurende de laatste jaren in Berlijn gezien wat een flinke en vastberaden houding vermag.

Het zwakke punt bij al ons handelen zal zijn dat een Westelijke eenheid nog steeds niet bereikt is.

Er zijn meer punten waarover men het oneens is, dan waarover men tot overeenstemming gekomen is.

Wij hebben ondanks de pogingen die van velerlei zijde onder-

nomen worden de indruk, dat niet altijd getracht wordt om tot een spoedige bevredigende oplossing van de moeilijkheden te geraken.

Deze jongere heeft soms de idee, dat nog niet allerwege beseft wordt waarom het in feite gaat.

Wij hebben in Oost-Europa gezien hoe het kan. De samenwerking moge daar onder pressie ontstaan zijn, maar ze is er.

Het proces-Louwers heeft ons weer even wakker geschud.

Wij zijn weer eens geconfronteerd met een prachtig en „voorbeeldig“ stukje volksdemocratie.

Over enige dagen zal de naam van onze gedetineerde landgenoot weer uit de koppen der dagbladen verdwenen zijn.

Wij wensen dat onze regering dit geval ernstig opneemt. Dit zijn gevallen, waaraan men niet zonder groot prestige-verlies voorbij kan gaan.

Onze regering moge beseffen dat er achter het gordijn miljoenen mensen leven, wier ogen op ons gericht zijn. Gelijk velen van ons in 1940 bevreesd waren voor een compromis, dat in feite een capitulatie betekend zou hebben, zo zijn er duizenden Tsjechen, Hongaren, Roemenen en Bulgaren, die thans de zelfde vrees koesteren.

Verheugend in dit verband is dat een man als minister Stikker thans voor de zo hoog noodzakelijke samenwerking zijn krachten geeft.

Moge het hem gegeven zijn dat wij, mede door zijn toedoen, in de toekomst iets kunnen stellen tegenover brute rechtsverkrachting zoals die tegenwoordig in de Oost-Europese hoofdsteden schering en inslag is.

A. D. OLESCENS

ALLERHANDE

Gezicht

Minister Lieftinck keek heel zuinig en als een minister van Financiën dat doet, is het geen opwekkend gezicht. (Nieuwe Courant)

Gaat niet

Men moet niet van de Kerk verwachten, dat zij zich in haar taal radicaal zal moderniseren. De Kerk is van eeuwen en kan niet met elke tijd veranderen. Een gebed in voetbaltermen gaat niet. (De Luchter)

Doodsvijanden

De Marxisten, onverschillig of zij zich aandienen als socialisten of als communisten, zijn op bepaalde principiële punten onze doodsvijanden. (De Vrije Amsterdammer)

Dichter bij Churchill

Wij kunnen, als goede liberalen op vele ondergeschikte punten van het leven dan al bereid zijn tot het compromis, op principiële punten, hebben wij — juist heden ten dage — sterk te staan. Er is een grens, waarbuiten niet met ons valt te marchanderen. Omdat de Engelse liberalen deze grens klaarblijkelijk uit het oog hebben verloren, zijn velen van hen naar het kamp van de conservatieven overgegaan, niet alleen nu, maar reeds vele jaren geleden. Daarom voelen wij Nederlandse liberalen ons wellicht eerder dichter staan bij de opvattingen van een man als Churchill dan als een Clement Davies of een Viscount Samuel. (De Vrije Amsterdammer)

Liever

Verstaat men onder een conservatief iemand, die bij de oplossing van de grote problemen van onze tijd net een slag achter is, dan zijn wij natuurlijk liever progressief. Maar verstaat men onder progressief iemand, die alles nu eens anders wil doen dan vroeger en de wijze lessen, welke onze voorouders vaak door schade hebben geleerd, over boord wil gooien, dan willen wij liever conservatief heten. (De Vrije Amsterdammer)

Een van de fouten

Een van de fouten van ons oude onderwijs en opvoedings-systeem is dikwijls geweest, dat we het verantwoordelijkheidsgevoel te weinig hebben aangekweekt. Dat is juist wat ons in de Angelsaksische opvoeding zo aantrekt en ons veel tekortkomingen daarvan over het hoofd doet zien. (Denken en Doen)

Gewoon

Wij hebben nu geleerd, dat de volwassen oester eerst een tijdje mannelijk en dan weer vrouwelijk is en, nadat de jonge oestertjes geboren zijn, dan weer gewoon eetbare oester wordt. (Het V.V.V.-wezen)

O.....

Het eigenaardige in de gehele politieke situatie in Engeland is dit, dat hoewel de Liberale partij als zodanig klein blijft, de liberale denkbeelden hoe langer hoe meer door de Conservatieven worden overgenomen. Eigenlijk kan men zeggen, dat de moderne Conservatieven een... liberale partij zijn. (Haagse Post)

Bedreiging

Het gevoel van sociale onzekerheid bedreigt vele levens. Men heeft de indruk toch nog altijd aan het kortste eind te trekken. En tussen de twee grootmachten kapitaal en arbeid schuift als een vaak vergeten, maar toch levenskrachtige gestalte de kleine zelfstandige, de kleine man, die maar één ding vraagt, n.l. met rust gelaten te worden en die uitermate wel-sprekend wordt in nooit minder wordende grapjes over regering, Lieftinck (vroeger waren het Colijn en Oud) en ambtenaren. (Nieuwsblad van het Noorden)

Bij ons in het dorp

Hendrik-Eume

was er nog stil van

Kringvergadering en mechanisatie

Hendrik-eume was er Zaterdagavond nog stil van. Want op Vrijdagavond hadden ze vergaderd — kringvergadering van de Stichting voor de Landbouw. De mulder is er geweest en Drikus en Jan van 't ouwe Schepershoes — en zelfs Hendrik-eume was op de fiets geklommen en had meegedaan.

En op Zaterdagavond in de Kukke van de mulder hebben ze het, maar nu voor de meester en mij, nog eens dunnetjes overgedaan.

Want veel te veel boerderijen zitten nog zonder electriciteit — met petroleumlampjes en met ouwerwetse fornuizen en zonder krachtstroom. Dat zal de stadsmens verbazen: hoe bestaat het! Maar het bestaat inderdaad omdat de Provinciale Electriciteitsmaatschappij geen rendement in dergelijke aansluitingen ziet en zich dus verschuilt achter materiaal-gebrek en overbelasting van de centrale.

„En dat komt allemaal door het monopolie”, kankerde Drikus de inleider op de kringvergadering na, „d'r kan niemand anders tussen komen. Laat ze een andere maatschappij óók een kans geven. In deze tijd heeft elke boer electriciteit nodig!”

Daar kon Hendrik-eume zich mee verenigen. Hij is vóór vrijhandel en tegen bescherming en monopolie, al kan hij ook niet uitleggen waarom. En niemand kan 'm uit zijn hoofd praten dat die P.E.M. natuurlijk door ambtenaren wordt gedreven en dat daarom het licht zo beroerd en de rekening elke maand zo beestachtig hoog is.

„Ja”, zuchtte de meester, „in de stad denken ze nog altijd dat het er voor de boeren niet zo erg op aankomt...”

En dat was natuurlijk net midden in hun oog. Want er komt nog altijd geen schot in de opbouw van de door bommen of granaten verwoeste boerderijen. En er is hier zo het een en ander tegen de grond gegaan toen de Engelse tanks juist over ons dorp doorstootten... op weg naar Hamburg.

Maar och, wat weten ze daarvan in de stad en vooral in de Stad Den Haag. Daar zijn ze zelfs al lang vergeten, dat in ons dorp en twee andere dorpen in de buurt 18.000 onderduikers veilig en wel de bevrijding hebben gehaald.....

En dan is er de school. De school-artsdienst, die net een jaar in deze streek heeft gewerkt, bracht een verslag in mineur uit. Te oude scholen, onderhou verwaarloosd [allicht], zei Hendrik-eume, waar vond je in de oorlog verf? En wat kost verf en verven tegenwoordig?, onvoldoende schoon gemaakt, stof, stof en nog eens stof, stok-oud meubilair, onvoldoende verlichting, kleuterscholen die niet meer en beter zijn dan kinderbewaarplaatsen. En de ongelukkige leerlingen — 21 % vergrote amandelen, 18 % een slecht gebit, 15 % platvoeten, tal van kinderen met een slechte lichaams-houding omdat ze veel te jong thuis of op het land moeten meewerken, eenzijdige voeding met te weinig groenten, benauwde slaapkamertjes...

Maar dit beoordeelt Hendrik-eume, die in het schoolbestuur op onze buurtschap zit, als... nou ja, laat ik het gekuist neerschrijven: als sterke overdrijving.

Hij heeft op deze school en van de voorganger van deze meester lezen, schrijven en nog zo het een en ander geleerd. En hij heeft het nooit benauwd gehad en hij kon altijd goed op het bord kijken, en wat maalt een kind om verf en om schoongemaakte lokalen en of er water of geen water op het U-weet-wel is, en dat ze in

deze streek een beetje krom groeien en dat de tanden nogal gauw afbrokelen en uitvallen — bô ja, dat is al tijd zo geweest en daar moet zo'n dokter niet zo'n spektakel over maken. Want dokters — — —

En als Hendrik-eume eenmaal over dokters begint, die aan hem nooit een cent zullen verdienen — — —

En de meneer van de Stichting heeft over de mechanisatie gesproken — landbouwwerktuigen met tractor. Uitschakelen van het paard en van het merendeel der werkkrachten, die bij het maaien en bij het rooien van eerpels nodig zijn — en ze moeten zoveel mogelijk allemaal hetzelfde merk nemen en werktuigen, die bij elkaar horen, en ook dat is niets voor Hendrik. Maar Drikus en Jan en de mulder zijn er vlak voor als ze het maar zó kunnen draaien, dat ze met genoeg deelnemers beginnen en toch allemaal op tijd geholpen worden. En hier zit, volgens Hendrik, de kneep. Want als regel beginnen ze op de buurtschap allemaal op dezelfde dag te ploegen en te zaaien en te maaien en te rooien — en als je dan weet, dat ze elkaar eigenlijk het licht in de ogen niet gunnen, dan kun je — aldus Hendrik-eume — op je tien vingers natten wat een pruttel het met die mechanisatie zal worden. En daarover is de meester óók niet gerust — hij kent ze nog van de schoolbanken.

Tenslotte hebben ze het ook nog gehad over de werkkrachten en de lonen — bijna geen knecht te krijgen en dus óf halve krachten, die nergens anders een baantje vinden, óf betalen dat je groen en geel ziet. Enfin — dat wordt straks door de mechanisatie opgelost, zei de meneer in het spreekgestoeite, en hij wou met een verhelderend en opbeurend woord over de publiek-rechtelijke bedrijfsorganisatie besluiten.

Maar toen bleek, dat ze zelfs het woord, laat staan het begrip nauwelijks kenden en begrepen. En dus zal het bestuur nu een extra-avond met een extra-spreker beleggen.

Maar ze denken er niet aan te gaan luisteren. Dat gaat ver boven hun pet, betoogde Drikus, en met zo'n vroege lente in de lucht, heeft een boer waarachtig wel wat anders en beters te doen.

En dat is Hendrik-eume volkomen met hem eens.

GERT JAN.

AFDELINGSSECRETARISSEN:

Onze administratie is gaarne bereid met U te spreken over de mogelijkheid van uitbreiding van onze lezerskring.

Zo was het.... op de 9de Mei 1940

„DE STAAT IS IN DOODSGEVAAR”: HISTORISCHE WOORDEN VAN Mr. WENDELAAR

Het was Donderdag de 9de Mei van het jaar 1940. Een stralende voorjaarsdag, die een wijle alle zorgen deed vergeten.

Want zorgen waren er wel. Sinds September van het vorige jaar immers woedde er weder een oorlog dicht aan de grenzen van het land. Een oorlog, welke, na de eerste overrompelingen van het land der Tsjechen en Slowaken en van Polen wel tot stilstand leek te zijn gekomen, maar alle symptomen wezen er reeds op, dat ook deze stilte er een was, welke aan de storm vooraf pleegt te gaan.

Er was ook veel, dat de burger wel verontrusten moest. Er waren tal van geheimzinnige dingen gebeurd, waarvan hij de werkelijke betekenis niet kon doorgronden, maar die toch bij zeer velen een onbehaaglijk gevoel hadden achter gelaten.

Uniformen waren gestolen en de grens overgebracht; een burgemeester in het Oosten des lands moest wegens landverraderlijk optreden uit zijn ambt worden onttrokken; een Nederlands officier werd bij de Nederlands-Duitse grens gedood, toen twee Engelsen, die met enige Duitsers „vredesbesprekingen” meenden te zullen voeren, met geweld de grens over werden gevoerd.

Er waren ook andere symptomen, minder geheimzinnig, maar niet minder verontrustend: het intrekken — reeds enige malen — van de verloven der militairen; het plotselinge bezoek, in November van het vorige jaar, van de Koning der Belgen aan Koningin Wilhelmina; de radio-mededeling van minister De Geer op Zaterdag de 4de Mei, dat het militaire gezag 21 personen, die voor de rust en veiligheid gevaarlijk werden geacht, in bewaring had gesteld.

Maar wat ons ook mocht drukken, op die heerlijke, zonnige lentedag van de 9de Mei 1940 waren alle zorgen gevloeden en maakten velen des avonds in de huiselijke kring reeds de plannen op voor de komende zomervacantie, die toch óók in het eigen land wel genoeglijk kon worden doorgebracht.

Zo ging Nederland ter ruste, om enkele uren later in de barre werkelijkheid van de óók over ons losgebroken krijg te ontwakken....

Een gedenkwaardige en dramatische dag, die 9de Mei, waarop, naar wij thans weten, een periode van ons volksbestaan onherroepelijk werd afgesloten. Gedenkwaardig ook voor onze parlementaire historie. De indiening, kort geleden, van een ontwerp van wet tot bescherming van staatsgeheimen brengt ons in herinnering, dat het op diezelfde 9de Mei was, dat een dergelijk (maar in verschillende opzichten minder ver gaand) ontwerp in de Tweede Kamer in openbare behandeling werd genomen, om de parlementaire eindstreep echter nimmer te halen. De minister zou, na het debat van de eerste dag, op 10 Mei aan het woord komen. Op die dag echter ronkten de Duitse vliegtuigen reeds over de stad en ging de Kamer na een korte rede van mr. Van Schaik uiteen, om de eerste 5½ jaar niet meer bij elkander te komen!

Ons volk, al was het wel verontrust, geloofde ook in de eerste Meidagen nog niet het ergste en uit de verslagen van de parlementaire enquête weten wij allen, dat ook de Regering, hoewel gewaarschuwd door onze Nederlandse militaire attaché in Berlijn, tot het laatst toe ongelovig bleef. Wie zal het dan de volksvertegenwoordiging euvcl duiden, dat ook zij de ernst van de toestand niet volkomen door had en zich nog uitputte in juridische spitsvondigheden bij de behandeling van dit spionage-ontwerp?

Eén was er echter, wiens woorden, toen gesproken, thans klinken als profetieën. Het was mr. Wendelaar, toen lid van de Tweede Kamer voor de Liberale Staatspartij, thans voor de V.V.D. in de Kamer aan de andere zijde van het Binnenhof zitting hebbend.

Reeds op 19 April had mr. Wendelaar van zijn verontrusting doen blijken. De Kamervoorzitter, de heer Van Schaik, stelde toen voor, het ontwerp van wet houdende nadere voorzieningen tegen het bekend worden van staatsgeheimen en tot verhoging van de maximumstraf op een aantal misdrijven tegen de veiligheid van de Staat naar de Vaste Commissie voor Privaat- en Strafrecht te verzenden.

Mr. Wendelaar had daar echter bezwaar tegen, omdat hij vreesde, dat de verzending naar deze commissie groter ophoud zou betekenen, dan wanneer het naar de afdelingen zou worden verzonden. Wij menen — zo sprak de heer Wendelaar — dat dit voorstel met grote spoed behandeld behoort te worden. Uit het besluit der Centrale Afdeling menen wij op te moeten maken, dat de Regering niet op een uitzonderlijke spoedbehandeling heeft

stel, dat de Kamer in één dag heeft afgedaan. Maar ook indien men zou menen, dat in dit geval een gezet onderzoek van meer belang is dan een snel onderzoek, dan nog menen wij, dat elke dag vertraging bij de behandeling van dit ontwerp een slechte indruk zou maken in het land, dat van Regering en Parlement vóór alles waakzaamheid en activiteit verlangt.

Steun kreeg de heer Wendelaar echter niet voor zijn voorstel en de voorzitter was van mening, dat een verzending naar de vaste commissie geen vertraging behoefde te betekenen.

Op 9 Mei — inderdaad nog vrij snel — kwam het ontwerp dan in behandeling en het was wederom de heer Wendelaar, die, naar velen toen meenden, een alarmerend, maar naar achteraf is gebleken bijna profetisch betoog hield.

Hij achtte het ontwerp wel iets, maar niet genoeg, en dat kwam, omdat naar zijn mening „zelfs nu nog niet iedereen de consequenties van de ogenblikkelijke situatie inziet. Die is deze: de Nederlandse Staat en de Nederlandse volksgemeenschap verkeren niet minder dan in doodsgevaar. Het gevolg daarvan is, dat alle krachten moeten samenwerken tot een uiterste zelfverdediging.”

In deze trant ging de liberale woordvoerder door, hij raadde aan, de belangrijke gebouwen te doen bewaken en bepaalde buitenlanders en Nederlandse „Quislings” goed in de gaten te houden. „Al deze mensen zijn in deze tijd staatsgevaarlijk, waarbij dan nog komt de mogelijkheid, dat men te doen krijgt met een vastberaden, energieke en geen detail verwaarlozende belligerent.”

Ik heb, zo zei de heer Wendelaar tenslotte nog aan het eind van zijn rede, nog eens duidelijk willen zeggen, hoe mijn vrienden en ik de toestand zien. De Regering vatte dat niet op als hinderlijke critiek, maar als een poging het doel te benaderen, waarvoor de vertegenwoordiging van een vrij volk is ingesteld; dat is, het contact tussen Regering en volk te bewaren.....

Mr. WENDELAAR
...historische woorden....

aangedrongen. Dit bevreesdt ons. Wij leven in een dynamische tijd en als wij de omstandigheden de baas willen blijven, dan zal ook Nederland zijn tempo aanmerkelijk moeten opvoeren. Tempo, tempo en nog eens tempo zij thans de leus. Ik heb helaas niet de indruk, dat dit bij alle Staatsorganen voldoende beseft wordt, maar laat dan althans de Kamer niet het odium treffen, dat ook zij te langzaam is.

Wij menen, zo zei hij verder nog, dat dit voorstel niet minder spoed eist dan zo menig ander voor-

EEN NUTTIG BOEK

Politieke Encyclopedie. Prijs f 9.75. Feiten, personen, organisaties, stelsels en begrippen op het terrein der nationale en internationale politiek, samengesteld door H. Ch. G. J. v. d. Mandere, Mr. J. A. Mommersteeg, J. C. van Wageningen. Uitgave: Keesing, Amsterdam — Born, Assen.

Het is ongetwijfeld zo, dat het lezen van een krant, weekblad of tijdschrift, waarin politieke of economische onderwerpen behandeld worden, tegenwoordig van de lezer een zekere parate kennis vraagt. Het politiek- en economische leven, nationaal en internationaal, wordt steeds gecompliceerder. Dit is ook de voornaamste reden geweest, dat bovengenoemde heren, waarvan vooral de eerste bekend is door zijn buitenlandse overzichten voor de AVRO, zich gezet hebben tot het samenstellen van een „Politieke Encyclopedie”. Deze voorziet dan ook werkelijk in een behoefte en zal voor tallozen een uitkomst betekenen. In het voorwoord wordt gezegd, dat ook, waar dit noodzakelijk leek, de „nevengebieden” (economie, aardrijkskunde, rechtswetenschap, enz.) zijn betreden en inderdaad hebben de schrijvers woord gehouden. Bij de geschiedkundige beschouwingen hebben zij zich als regel beperkt tot de laatste halve eeuw, hetgeen bij de keuze van de behandelde personen eveneens het geval was. Op vele mogelijke vragen geeft dit 480 bladzijden tellende werk antwoord en het zal er zeker toe bijdragen, dat U meer gaat genieten van hetgeen de krant U dagelijks aan politieke beschouwingen voorziet.

Enkele bezwaren hebben wij intussen wel. Zo hadden wij het aantal bekende Nederlandse persoonlijkheden gaarne wat uitgebreider vertegenwoordigd gezien. Waarom b.v. zijn er niet meer leden van 1e en 2e Kamer in opgenomen, dan nu het geval is? Onder: „Liberale partijen in Nederland”, lezen wij: „In 1947 werden de geleerden van deze partij (n.l. de „Partij van de Vrijheid”) opnieuw enigszins versterkt door aansluiting van een groep vrijzinnig-democraten (onder leiding van de burgemeester van Rotterdam, Mr. P. J. Oud), die zich in 1945 bij de P. v. d. A. hadden aangesloten, maar zich, daarin op de duur niet thuisvoelden.” Onder: Oud, Mr. Pieter J. staat, dat deze in 1947 de P. v. d. A. verliet en dat hij de initiatiefnemer was van de in Januari 1948 opgerichte V.V.D. Maar als men „Partij van de Arbeid” opslaat, verneemt men, dat in 1948 een groep vroegere vrijz.dem., onder aanvoering van Mr. P. J. Oud, uit de P. v. d. A. ging en zich aansloot bij de V.V.D.

Zulk een voorlichting sticht o.i. verwarring. Verder kan men het met de schrijvers op sommige punten oneens zijn, zo b.v., waar zij zeggen, dat er in ons land onder betrekkelijk brede bevolkingslagen een zekere antipathie tegen het Joodse bevolkingselement waar te nemen valt, die afsteekt bij de vrijwel volkomen tolerantie van vroeger. Deze stelling nu, zouden wij in zijn algemeenheid zeker niet gaarne zo maar willen onderschrijven. Wij geloven, dat ons volk beter is, dan het hier wordt voorgesteld.

Men kan ook een ander inzicht hebben over wat wel en hetgeen niet in een encyclopedie thuis hoort. Maar dat de samenstellers het blijkbaar nodig oordeelden om de lezer nog eens te laten weten, dat „sommigen het niet geloven, dat Hitler dood is”, begrijpen wij niet. We dachten, dat de wereld langzamerhand van deze legende verlost was!

Doch overigens hebben wij alle lof voor dit naslagwerkje, waarvan men veel nut kan hebben. Het hier toegepaste verwijssysteem is inderdaad praktisch en er kan ook nog medege-deeld worden, dat het nodige feitenmateriaal evenmin ontbreekt.

Het boek is stevig genaaid en met zijn roodbruine band met grijs vlak, waarop met gouden letters de titel prijkt, is het tevens een aanwinst voor de boekenkast.

W. Vader

eigenwijze liedjes

Vrijgezellen Voorjaars Meditatie

Ik heb vandaag zo'n raar gevoel....
Ik zit me in m'n leuningstoel
Weer suf te prakkizeren....
De lente zit al in de lucht,
Ik hoor en zie in blij gerucht
De vogels kwinkeleren....
Ik zit — en voel als vrijgezel
Opeens iets voor een metgezel
Nu alle knoppen zwellen,
Voor eindelijk dat huishoudboek;
Die eigen, schone kopjesdoek
En banden, die niet knellen....

Maar als ik dan m'n vrienden zie
Naast hun constante Krullemie
En bloesem van hun leven,
Met altijd door datzelfde lied
Van dit-mag-wel en dit-mag-niet
En „koest!” en pootjes geven,
Dan hoor ik weliswaar in Mei
Der liefde lokroep ook voor mij
Als het begeerde wonder,
Maar toch.... ik ken mij zelf, o Heer!....
Besluit ik ook dit voorjaar weer:
Ik blijf voorlopig zonder!

Brammetje.

Van de ene mens naar de andere

„Wat is toch dat Welfare Work waar je wel eens over hoort?“, vroeg ik aan iemand.

„O, dat is voor de soldaten“, kreeg ik ten antwoord, „dat doen de Marva's“.

Ik belde de Marva's op en hoorde dat het Welfare Work door het Rode Kruis wordt gedaan. Toen belde ik het Rode Kruis op.

„Ik wou er graag alles van weten en ik wou zo graag eens met U mee — kan dat?“

Het kon — en het mocht.

Een afspraak was spoedig gemaakt. Des morgens zou ik op het kantoor der afdeling Amsterdam komen en des middags mee gaan naar het Wilhelmina Gasthuis. De secretaris die mij boven aan de trap ontving geleidde mij naar de Welfare sectie en daar viel ik dadelijk met de neus in de boter d. w. z. midden in die heel aparte met niets te vergelijken sfeer van hard en enthousiast werken. Daar was de gebruikelijke chaos van een overladen lessenaar met blocnotes, paperassen, werk modellen, strengen wol enz. enz. Daar was een aangrenzend opslag-kamertje met planken vol kleurige wol, vellen leer, papier, karton, strengen raffia, geknipte modellen en afgewerkte modellen. Daar was een enorme tas waarin steeds maar meer kluwen wol werden gepakt om mee te nemen, daar waren keurige schrijfmappen vervaardigd van schoongemaakte röntgen-opnamen waarachter behangselpapier was geplakt — daar was werkelijk van alles en nog wat te zien.

Maar iets was er dat hoewel onzichtbaar toch zeer nadrukkelijk aanwezig was en dat was: het enthousiasme en het vertrouwen waarmee hier wordt gewerkt door de beide leidsters, die er in haar keurige donkerblauwe uniformen met de koperen knopen wel een beetje als Marva's uitzien.

HET LIJKT ZO WEINIG EN HET IS ZO VEEL.....

Onder het vertellen door winden twee paar ijverige handen steeds maar nieuwe strengen wol. „De patiënten, die dit anders doen“, vertelt juffrouw Neuhaus, „liggen nu in het gips en nu doen wij het.“

Ik vraag hoe dat zit met die gerepatrieerde soldaten en dan hoor ik dat het Welfare Work in den beginne ook alleen voor soldaten en marine-personeel was, maar dat thans ook de burger patiënten er deel aan hebben. En dan hoor ik dat dit mooie werk zich ook over de sanatoria en de lighallen en het van Leeuwenhoekhuis uitstrekt.

„Hoeveel keer per week gaat U er heen?“ vraag ik.

„Driemaal per week en dan nemen we alles wat klaar gekomen is mee en brengen nieuw materiaal. Wat klaar is wordt verkocht en de patiënten krijgen een deel van de opbrengst. Zij mogen ook voor zichzelf werken, maar dan moeten zij hetzelfde werkstuk ook eenmaal voor de instelling maken.“

„Of er animo voor is? geweldige!“ Er wordt leerwerk gemaakt, kelimwerk, smynawerk, er worden de beeldigste babykleertjes gehaakt en gebreid, maar ook degelijke sokken.“

„En dan moet mij de vraag van het hart: zijn er nu nooit patiënten die niet mee willen doen, die zich afzijdig houden, die U laten merken dat zij Uw bemoeienis helemaal niet op prijs stellen?“

„O jawel, die zijn er ook. Niemand wordt gedwongen maar als zo'n halsstarrige ziet hoe anderen zich amuseren, hoe zij leuke dingen maken hoe bij hen de tijd omvliegt dan vragen zij na een poosje ook om werk.“

Waar het werk dat gedaan kan worden altijd min of meer verband houdt met de vrouwelijke handwerken is het voor menige man een zware dobber om daar toe te besluiten. Voor de vrouwelijke patiënten is het veel meer een terugkeer tot het normale maar voor de man is het een buitenissigheid waar hij eerst even overheen geholpen moet worden omdat het eigenlijk zijn eer een beetje te na is en hij zich in zijn hart ervoor geneert.“

Menige man ondervindt toch al het ziekzijn en het geholpen worden als een vernedering en als ze je dan nog een naald en draad in je handen geven, in die handen die misschien gewend waren hamer en zaag te hanteren of het stuurwiel van een zware vrachtwagen te omklemmen — dan is het zo begrijpelijk, dat er soms zonder meer geweigerd wordt. Maar de Welfare-werksters, die in overleg met doktoren en hoofdverpleegster te werk gaan, weten dat het niet om het werk gaat, maar om de afleiding, die het werk verschaft, de afleiding

die piekeren, tobben, cynisme en de zo gevaarlijke opstandigheid op een afstand helpen houden. Ik geloof, dat alleen iemand die heel veel ziek geweest is, ten volle kan beseffen wat het betekent om door iets of iemand zo in beslag te worden genomen, dat je naast je ziektegeval komt te staan, d.w.z., dat het niet meer alles overheersend is in denken en doen.

Het feit dat men in staat blijkt — ook al ligt men in het gips — ook al zijn de arme voeten met gewichten bezwaard — ook al kan men zonder hulp niet overeind komen — toch iets te maken dat verkocht kan worden, iets, waarvan anderen nut en plezier hebben — dat is een stimulans als geen andere. De dames Neuhaus en Ruck vertellen, dat in alle hospitalen van leger en marine, in het revalidatie centrum Aardenburg en op het hospitaalkerkschip „De Hoop“ Welfare-leiders werkzaam zijn. Tezamen met een kern van gesalarieerde Rode Kruisvrouwen in vaste dienst, werkt in alle afdelingen een groep vrijwillige medewerksters, die, na een cursus te hebben gevolgd, belangeloos haar krachten wijden aan dit prachtige menslievende werk. Het stemt dankbaar en verheugend dat er vrouwen en meisjes zijn, bereid om tijd en moeite te offeren voor de lijdende mensheid. Daar wordt zo onnoemelijk veel in stilte geleden en daar zijn nooit vrolijke, sterke, zonnige mensen genoeg om zonnestrallen uit te delen — zonnestrallen regelrecht van het ene hart in het andere.

Ik verneem dat de nieuwe ideeën en modellen kant en klaar geknipt komen van het ontwerp-atelier van het hoofdbestuur, zo nodig met patronen en beschrijving.

Wij horen dat de U.V.V. binnenkort gaat beginnen met dit werk voor ouden van dagen en thuiszittenden.

En dan gaan wij op weg. Eerst naar de vrouwenzaal, die door glazen wanden in allemaal kamertjes is verdeeld, zodat er telkens een groepje van drie of vier bijeen liggen.

Dat is wel heel iets anders dan de twee rechte rijen tegenover elkaar zo als men dat vroeger slechts kende.

De mooie blauwe gordijnen zijn geheel opengetrokken — de zon heeft vrij toegang. Ik ga langs de bedden en bewonder het werk. Met welk een animo en een vreugde wordt hier gewerkt —! Hoe lichten die ogen op als zij tonen wat klaar is gekomen —! Een vrouwtje ligt naar het plafond te kijken.

„Moet je niet werken, moeder?“ „Nee ik mag niet — ik ben gepereerd en nou heb ik het an me long gekregen..... maar ik heb veel gebreid hoor —! Iedere dag een hele sok —! Een magere hand trekt een sok uit het laatje. „Kijk es —!“

Ik bewonder de sok. Een hele sok op één dag —! Ik vertel een krankzinnig verhaal hoe ik eens in mijn leven een sok heb gebreid, die, toen hij klaar was, los alleen op tafel bleef staan, zo stijf gebreid was hij —!

De ogen lachen. „Nou, dan ken ik het beter —!“

Aan de overkant ligt een heel babystelletje, truitje, broekje, mutsje en een vuurrood kruipbroekje met witte strepen. „Kijk es — allemaal klaar —! Het kan mee!“ „Hebt U dat zelf bedacht, die witte strepen? Leuk is dat.“ „Ja, ik heb het eerst in lichtblauw gemaakt en nou ben ik bezig aan 'n kanten kleed.“ Ik zie een heleboel pennen en een ingewikkeld patroon. „Hoe houdt U het uit mekaar —! Het is precies fijne kant.“

Daarnaast worden de eerste kelim steken gemaakt.

Wij gaan verder. Tevreden gezichten, nijvere handen. Iemand met een inzinking, die niet werken mag. Iemand onder een wollen deken, die net uit de operatiezaal terug is. Een dikke gezellige moeke, die al de kapotte sokken van haar jongens thuis aan het stoppen is. „Mevrouw — wil U wel geloven — ze lopen d'r mee door tot het zakke knolle binne —!“

„Doen ze bij mij ook —!“ lach ik. Juffrouw Ruck deelt tijdschriften uit, een heel pak Panorama's.

Dan gaan we naar de mannenzaal. Een oud Opaatje moet met zijn nieuwe kunstbeen leren lopen in een looprek. Er zijn twee verplegers bij en een zuster. Opa staat stokstil. Het gaat niet. Een jolige dikke lopende patiënt fluistert mij in: „Hij kan et nooit —! want als het gaat moet hij hier weg en dat wil hij niet!“

Ook hier wordt gewerkt. Lederen sigaretten-étuis, brillenhuisjes, vilten beesten. Een jonge man, die plat achterover ligt en wiens beide benen in gips uit zijn bed steken, is juist aan een groot Smyrna kleed begonnen.

Twee vilten hondjes worden mij getoond en juist wil ik zeggen, dat het bruine zoveel mooier is dan het blauwe, als ik hoor, dat het bruine het voorbeeld is. Het lichtblauwe beest is zijn eerste werkstuk. Hoe dankbaar ben ik, dat ik het net niet heb gezegd!

In de hoek ligt een donkere jonge man die niets doet, hij leest niet, hij werkt niet, hij staart maar. Op mijn vraag waarom hij niets doet, zegt hij dat hij daar nog niet aan toe is. Daarvoor moet je eerst wanhopig zijn, meent hij. Ik neem een stoel en ga bij hem zitten. Hij blijkt er pas een week te zijn. Op eens gaat het door me heen: daar is er nu zo een die niet wil meedoen! Even houden wij een heel ernstig gesprekje samen en als ik wegga heeft hij me beloofd tenminste om een boek te zullen vragen. Of hij het doet...

Als ik langs Opaatje komt, zit hij weer in zijn bed. „Dag Opa — gaat het nog niet?“ „Nee kind, nee hoor —!“ „Zeg,“ vraag ik, „heb je wel es gehoord dat iemand, die voor het eerst een gebit in had zei, dat het zo prettig zat?“ Nee dat had hij nog nooit gehoord. „Nou“ — beloof ik hem, „over een jaar hol je over het Frederiksplein!“ „Kom je noggus bij me terug?“ bedelt hij. Ik beloof. Ongemerkt zijn de uren vergleden. We moeten weg.

Bij de deur kijk ik nog eens om. Eén enkele zaal van één afdeling van één ziekenhuis..... en hoeveel ellende, hoeveel zorg en verdriet —!

Onder het naar huis gaan bedenk ik wat het moet betekenen voor hen, die weken en maanden liggen, om driemaal per week een fleurig bezoek uit de buiten wereld te krijgen — en niet alleen een aansporing en een opbeuring, maar ook dat heel bijzondere: de belangstelling, de hartelijkheid en het medeleven, dat van de ene mens uit gaat naar de andere

door Amy Groskamp-ten Have

— niet een beroepsmatige belangstelling, maar een ongeveinsde, warme hartelijkheid, die o zo goed doet, een medeleven, waar je je aan kunt optrekken, een mogelijkheid tot even-vergeten-en-aan-wat-anders-denken.

Wat deze twee jonge vrouwen en de ontelbare anderen die met haar dit prachtige werk doen verrichten, is niet in waarden uit te drukken. Het lijkt zo weinig, maar het is zoveel..... Wie dit werk goed wil doen moet van een zo innige menselijkheid en een zo allesomvattend mededogen bezield zijn, dat het leed en de pijn der patiënten als eigen leed wordt ondergaan.

De wetenschap gaat met reuzenschreden en de invloed van het geestesleven op de lichamelijke genezing van een patiënt is al lang geen veronderstelling meer. Het is dan ook niet overdreven te zeggen, dat het Welfare Work een geenszins denkbeeldige bijdrage levert aan de tot stand koming der genezing.

Laten de mopperaars maar mopperen en de kankeraars maar kankeren dat er niets deugt in ons kleine landje —! Wat hiervan ook waar moge wezen: ons Rode Kruis is prima in orde en de afdeling Welfare is een schitterend stukje sociaal werk —!

Een driewerf hoera voor al die onvermoeide werksters —!

Waarover men gewoonlijk niet spreekt

(Ingezonden).

Enkele beweringen in het voorlopig verslag van de Tweede Kamer over enige ontwerpen tot wijziging van fiscale wetten, brengen mij er toe iets te openbaren van hetgeen uit de aard der zaak nimmer aan „de grote klok“ wordt gehangen. Immers niemand beroept zich op zijn „goede daden“, al was het maar alleen omdat het niet vrijstaat bekendheid te geven aan de namen van hen, die worden „bijgestaan“.

Laat ik hier volstaan met te vermelden, dat onder hen, die ik geholpen heb, een paar studenten voorkomen, die tot mij in geen enkele familiebetrekking staan. Zij kregen van mij, tijdens hun studie, een maandelijksse toelage.

Toen de belastingdruk zo toenam, heb ik dit volgehouden door middel van verzilvering van een deel van mijn kapitaal. (Van „sparen“ gesproken.)

De laatste, die ik hielp, heeft in het vorige jaar zijn studie voltooid! En nu help ik niemand meer, ik betaal nu belasting.

Het wil er bij mij niet in, dat ik „SOCIAAL“ zou worden „opgevoed“, nu het mij absoluut onmogelijk is gemaakt mijn medemens te helpen.

En nu lees ik in het vermelde voorlopig verslag, dat „vele andere leden“ in hoge directe belastingen „een krachtig appél op de gemeenschapszin“ zien! Dit doet mij er aan denken, dat mij — toen ik ongeveer veertig jaren geleden voor het eerst verkozen werd — in herinnering werd gebracht: „Je mag wel heel voorzichtig zijn; want iedereen praat rustig door zolang hijzelf niet weet, welke domheden hij zegt.“ Dit zal nog wel zo zijn; alleen.... men wil dit nu niet meer horen.

R.

AFDELINGSNIEUWS

Delfzijl hield jaarlijkse vergadering

De afdeling Delfzijl hield haar algemene jaarlijkse vergadering, welke bijgewoond werd door mr. A. A. Land, die sprak over 't onderwerp „Organisatie en propaganda van een politieke partij”. Spreker gaf verschillende mogelijkheden aan om propaganda te maken, onder het in het algemeen nogal onpolitieke vrijzinnige deel der bevolking.

Tot de verschillende agenda-punten der vergadering behoorde de bespreking van de beschrijvingsbrief voor de Jaarlijkse Algemene Vergadering der partij en het concept-werkprogramma.

Ons raadslid mej. mr. J. L. M. Toxopeus Pott ontwikkelde daarbij bezwaren tegen een groot aantal punten, welke zij gaarne in de vorm van amendementen zag gezonden naar het Alg. Secretariaat. Na een zeer geanimeerde discussie werd hiertoe door de vergadering besloten.

In het bestuur kwamen enige wijzigingen, waardoor het thans als volgt is samengesteld: A. Welp, voorzitter; H. Zarkema, secretaris; Ol de Vries, penningmeester; H. Hylkema en Th. Hilboesem, plaatsvervangende bestuursleden.

Het was jammer dat voor deze interessante vergadering zo weinig belangstelling bestond van de zijde der leden.

In Emmen gaat het best

Onder presidium van de heer A. Keldermans hield de afdeling Emmen een druk bezochte algemene ledenvergadering. De voorzitter sprak zijn vreugde uit over het feit dat de belangstelling voor de V.V.D. steeds groter wordt. Dit bleek ook uit het jaarverslag van de secretaris, dat van een belangrijke uitbreiding van het ledental gewaagde, waardoor het nodig werd geacht, om in de randdorpen afdelingen op te richten. Zo werd in Emmer Erfscheiderveen een afdeling opgericht en kan binnenkort ook een afdeling in Nieuw Weerdinge worden verwacht. De voorzitter zegde de secretaris dank voor zijn keurig jaarverslag, hetgeen door de vergadering met applaus werd onderstreept. Door een kascommissie, bestaande uit de heren J. Houwing en H. Bloeming, werden de bescheiden van de penningmeester in orde bevonden.

Verschillende punten van de agenda gaven aanleiding tot uitvoerige gedachtenwisseling, waarbij vooral praktische suggesties naar voren kwamen, zodat belangrijke besluiten konden worden genomen. Uit alles bleek dat de aanwezigen grondig en met inzicht de loop der gebeurtenissen in de politiek volgen.

Daar er nu in de randdorpen afdelingen komen werd besloten het aantal bestuursleden op vijf te stellen en het bestuur zoveel mogelijk centraal te houden, waardoor doelmatiger kan worden gewerkt. Daar sommige bestuursleden geen herbenoeming wensden, trad het gehele bestuur en bloc af en werd een nieuw bestuur gekozen. Gekozen werd de heer R. Brouwer als voorzitter en als verdere bestuursleden de heren W. Garmink, R. Hadders (penningmeester), G. Rekker (secretaris) en R. Wilms.

De nieuwe voorzitter dankte de afgetreden bestuursleden voor hetgeen ze voor de afdeling hadden gedaan en hoopte dat ze ook in het vervolg voor zover mogelijk hun medewerking wilden blijven verlenen tot hogere bloei van de V.V.D.

Nadat een plan voor het vormen van een werkcómité en de te voeren propaganda voor de Prov. Statenverkiezing waren besproken, sloot de voorzitter deze geanimeerde vergadering.

't Was druk in Ruurlo

De afdelingen van de V.V.D., behorende tot de kieskringen Zutphen en Aalten kwamen in Ruurlo bijeen ter bespreking o.m. van de propaganda voor de komende Statenverkiezingen. In zijn openingswoord zeide de voorzitter, de heer Mens, dat het

dringend noodzakelijk is, dat zij, die de Vrijheid lief hebben, zich aaneensluiten en dat de Vrijzinnigen in het algemeen zich hebben te beraden, hoe zij hun invloed in de openbare lichamen kunnen versterken. Hiervoor moet bij de komende Statenverkiezing propaganda gemaakt worden. Staan de vergadering werd door nagenoeg alle afdelingen behoorlijke financiële bijdragen toegezegd.

De kandidatenlijsten voor de kieskringen zijn vastgesteld.

Na afhandeling van de agenda werd van gedachten gewisseld over de gevoerde en de te voeren politiek. De vergadering, die zeer goed bezocht werd, besloot een openbare vergadering te houden voor de gehele Achterhoek op een nader te bepalen datum te Ruurlo.

Weer één!

Te Bergum heeft de oprichting plaats gehad van de afd. Bergum e.o. in de Gemeente Tietjerksteradeel. In het voorlopige bestuur werden gekozen: W. Bos, Bergumerdam, Bergum, voorzitter; J. Aalfs, Suameer; B. Veenstra, Witveen 291 onder Oostermeer. Als spreker was aanwezig de heer Zegering Hadders die de talrijke aanwezigen (leden en sympathiserenden) weer op de juiste wijze wist te boeien door een vlotte causerie over de beginselen der V.V.D.

Oldeboorn vergaderde

Voor de afdeling Utingeradeel der V.V.D. te Oldeboorn sprak de heer R. Zegering Hadders. De voorzitter, de heer de Jong uit Akkrum vond het buitengewoon prettig voor het bestuur en spreker, dat naast de grote opkomst van heren leden, ook de dames in zo'n grote getale aanwezig waren. De duidelijke uiteenzetting der beginselen onzer partij door de spreker werd beloond met een hartelijk applaus.

Amsterdam actief

De afdeling Amsterdam houdt een algemene ledenvergadering op Donderdag 23 Maart des avonds te 8 uur in zaal 4, 2e étage van het Parkhotel, ingang Hobbemastraat. Mede ter bespreking van de agenda voor de algemene vergadering der Partij. Bestuurslid H. J. Scheltema zal na afloop van de te behandelen agenda een korte causerie houden over: „De Amsterdamse stadhuisplannen”.

Maandag 13 Maart des avonds te 8 uur in Bellevue, ingang Marnixstraat spreekt mr. W. C. Wendelaar, lid van de Eerste Kamer der Staten Generaal, over het onderwerp „Hoe moet de houding van onze partij tegenover dit Kabinet zijn?”

Haagse vrouwen!

De Haagse Vrouwen in de V.V.D. houden op Dinsdagavond 14 Maart een bijeenkomst om acht uur in restaurant „Carlton”, Boslaan, hoek Bezuidenhoutseweg. Na de verkiezing van enige bestuursleden, zullen de gemeenteraadsleden mevr. E. van den Bosch-de Jongh en mej. mr. J. J. Th. ten Broecke Hoekstra spreken over enkele onderwerpen, welke bij de behandeling van de Gemeentebegroting 1950 ter sprake zijn gekomen, als onderwijsvraagstukken, het nieuwe ziekenhuis en onderwerpen op sociaal gebied.

Lezing voor Irnsum

Te Irnsum werd voor de leden der V.V.D. uit de gemeenten Idaarderadeel en Rauwerderhem een lezing gehouden door de voorzitter van het Centraal Bestuur Leeuwarden, de heer B. C. Algra Jr. De opkomst uit Idaarderadeel, onder leiding van de voorzitter de heer B. K. v. d. Berg uit Warga, was uitstekend. Het gesprokene viel, gezien de vele vragen en het warme applaus in goede aarde.

Vereniging van Staten- en Raadsleden van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie.

Jaarlijkse Algemene Vergadering op Vrijdag 31 Maart 1950, in Hotel Terminus, Stationsplein 3 te Utrecht, 's namiddags te 16.00 uur.

AGENDA:

1. Opening door de Voorzitter.
2. Notulen van de buitengewone algemene ledenvergadering van 22 October 1949.
3. Jaarverslag van de Secretaresse.
4. Jaarverslag van de Penningmeesteresse.
5. Ingekomen stukken.
6. Mededelingen voor het komende jaar.
7. Verkiezing van bestuursleden.

Aan de beurt van periodieke aftreding zijn:

Mr. J. S. Baron van Harinxma Thoe Slooten te Amsterdam;
C. M. Moolenburgh te Burgh (Z.);
Mr. H. S. Siebers te Groningen.

- De heren Moolenburgh en Siebers stellen zich herkiesbaar, de heer Van Harinxma Thoe Slooten is, in verband met uitbreiding van zijn werkzaamheden, niet bereid een nieuwe benoeming te aanvaarden. Door het Bestuur wordt candidaat gesteld: de heer A. Schouten te Culemborg.
- 8. Rondvraag.
- 9. Sluiting door de Voorzitter.

OVER HET WEEKBLAD „VRIJHEID EN DEMOCRATIE”

Ondergetekende _____,
beroep _____,
adres _____

vindt 8 pagina's per week genoeg
niet genoeg

Vindt opneming van een politieke plaat gewenst
niet noodzakelijk

Leest de rubrieken in deze volgorde: (Cijfers van volgorde invullen)

hoofdartikel ____; parlementaire flitsen ____; kleine hoofdartikelen ____; buitenlandse beschouwingen ____; eigenwijze liedjes ____; bij ons in het dorp ____; Amy Groskamp ____; deze burger _____

Wil gaarne meer aandacht gewijd zien aan: _____

Vindt het blad:

zeer goed
goed
voldoende
matig
slecht

Algemene opmerkingen: _____

handtekening

De bezwaren zijn groter dan de voordelen

(Ingezonden.)

Blijkens een courantenbericht heeft het Ministerie van Sociale Zaken goedgevonden, dat een „voorlopig” beperkt aantal Oostenrijkse meisjes naar Nederland komt, ten einde als hulpen in de huishouding te worden geplaatst. Alhoewel in Nederland een groot tekort aan dienstboden bestaat, lijkt de doelmatigheid van deze regeringsmaatregel toch aan twijfel onderhevig. Daar in Oostenrijk tengevolge van de oorlog een groot vrouwepoverschot bestaat, zullen veel

van deze meisjes ongetwijfeld trachten, hier te lande te huwen. Het is dan waarschijnlijk, dat in de meeste gevallen de nieuw-gevormde gezinnen zich hier te lande blijvend vestigen. Door de regeringsmaatregel ontstaat zo in de eerste plaats het gevaar, dat de bevolking van Nederland blijvend wordt vermeerderd, terwijl we hier reeds met een zware overbevolking te kampen hebben. Wanneer deze meisjes eenmaal gehuwd zijn, is het voordeel van hun komst, t.w. om te fungeren als dienstbode, teniet gedaan. Het wonderlijke geval doet zich dan voor, dat veel eigen landgenoten, door

het ontbreken van bestaansmogelijkheid hier te lande, moeten emigreren, terwijl vreemdelingen in de gelegenheid worden gesteld zich op deze wijze hier blijvend te nestelen.

Ook om andere redenen lijkt de komst van die Oostenrijkse meisjes zeer ongewenst. Vóór de oorlog was ongeveer een derde van de Oostenrijkse bevolking nationaal-socialistisch gezind. Er is een grote kans, dat onder de te importeren meisjes personen van die richting zich zullen bevinden. De taal, die door die meisjes wordt gesproken, is na de oorlog voor veel Nederlanders zeer onaangenaam om te horen, men heeft er veelal genoeg van gekregen. Uiteindelijk hebben we met de Duitse dienstboden in vroeger jaren ook weinig genoeg beleefd, veel van haar zijn gebleken spionnen te zijn. Niemand weet, welke elementen onder de te importeren

werkkrachten schuilen. Blijkens de ervaring heeft de import van veel vreemde personen, buiten gezinsverband, steeds tot zedelijke misstanden aanleiding gegeven. De gevallen met de Duitse dienstboden, later met de Duitse soldaten en zelfs met de Canadese en andere geallieerde legers zijn overbekend.

Zodat de bezwaren van de regeringsmaatregel groter blijken dan de voordelen. Er zijn voortekenen, dat het in de toekomst veel moeite zal kosten geen werkloosheid hier te lande te doen ontstaan. Dan zijn er toch wel middelen te vinden, desnoods door verschuiving van werk en tewerkstelling van werkeloze arbeidskrachten, in de behoefte aan huishoudelijke werkkrachten te voorzien. Hoe denkt onze Kamerfractie over deze aangelegenheid?

's Gravenhage J. v. Haarst.

N.V. BOELE'S
Scheepswerven en Machinefabriek
BOLNES

Nieuwbouw en reparatie

N.V. W. A. HOEK'S

MACHINE- EN ZUURSTOFFABRIEK
Hoofdkantoor en Machinefabriek
te Schiedam.

Compressors voor alle gassen en iederen druk.
Installaties voor de bereiding van zuurstof, stikstof, enz.

N.V. SCHEEPSWERVEN

„PIET HEIN”

BOLNES en PAPENDRECHT

DWARSELLINGEN 115 Meter

DROOGDOK 115 x 30 Meter

N.V. Staaldraadkabel- en Herculestouwfabriek

voorheen

J. C. DEN HAAN

GORINCHEM

**DE ROTTERDAMSCH
DROOGDOK MIJ. N.V.**

N.V. Nederlandsche
Caoutchouc- en Gutta-
Perchafabriek

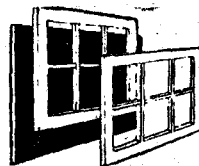
v.h. Bakker & Zn.
Ridderkerk

• Technische
rubberartikelen

L. Smit & Zoon
KINDERDIJK

Baggermateriaal
Zeesleepboten
Passagiersschepen
Machines
Motoren
Ketels

RAMEN

IN TRILBETON

NV BETON- & PLATENFABRIEK

1/4 GEBR. MYNLIFF

TELEFOON: 20539 - SLOETSTR. 6 - NYMEGEN

GERESERVEERD

J. en K. SMIT'S

SCHEEPSWERVEN EN
MACHINEFABRIEKEN

KINDERDIJK

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

VRIJDAG 17 MAART 1950 No. 101

U kunt nog meedoen
aan de enquête

Pag. 7

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

BELASTINGPOLITIEK EN SOCIAAL ONRECHT

De verkiezingen voor de Provinciale Staten staan voor de deur. Onze partij heeft haar verkiezingsactie reeds ingeluid en met toenemende activiteit zullen wij moeten pogen ons volk te doordringen van de noodzaak van aanvaarding onzer politiek-vrijzinnige beginselen. De verkiezingen in het buitenland — wij hebben er verscheidene malen op kunnen wijzen — hebben in de afgelopen tijd steeds een versterking van de liberale aanhang te zien gegeven en onze partij zelf heeft zich in krachtig stijgende lijn ontwikkeld. De vernieuwing in de politiek-vrijzinnige gelederen heeft in ons volk „aangeslagen”. Steeds meerderen schenken ons vertrouwen.

* * *

Onze partij zal voortgaan op de weg, die zij is ingeslagen. Op sociaal terrein heeft zij getoond er naar te streven, dat de werknemers worden gedekt tegen de onzekerheden, die het leven met zich brengt, wij hebben ook gaarne medewerking gegeven aan die maatregelen, waarmee beoogd werd de arbeiders een plaats te geven, die het mede-dragen van verantwoordelijkheid mogelijk maakt. Wij deden dat krachtens ons beginsel, dat de waardering voor de menselijke persoonlijkheid niet doet beperken tot een bevoorrechte groep in onze maatschappij, maar zich uitstrekt tot elke medemens. Ons beginsel eist een krachtige sociale politiek en de praktijk heeft getoond, dat wij die ook wensen te voeren. Daarbij willen wij ons wel hoeden voor constructies, waarvan wij een bloedeloos leven vrezen. Daarop hebben wij bijvoorbeeld kunnen wijzen bij de behandeling van het wetsontwerp inzake de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie.

De tegenstellingen in het politieke leven liggen niet in de vraag of men wel of geen goede sociale politiek wil. Wel openbaart zich steeds, dat de sociale politiek van de Partij van de Arbeid bijvoorbeeld, wonderlijk eenzijdig gericht is en dat men van die kant schrikkelijk weinig oog heeft voor die groeperingen in onze samenleving, die niet direct tot de groep der in loondienst werkenden behoren. Wanneer men met name denkt aan de groepen van kleine spaarders, dan blijkt het sociale besef ten aanzien van deze mensen bitter gering.

* * *

De weinige soepelheid ten aanzien van hen, die huizenbezit hebben, toont dit wel aan. Wij hebben volledig besef voor het streven om de kosten van levensonderhoud niet te zeer te doen stijgen. Maar men mag hierbij dan toch niet zover gaan, dat men bepaaldelijk sociaal onrecht bedrijft ten aanzien van zekere groepen onzer samenleving. En dat is jarenlang het geval geweest.

Het gaat bij de eigenaren van huizen toch ook waarlijk niet om „groot-kapitaal.” Verreweg de meesten hebben zich één of meer huizen verworven door een leven van grote spaarzaamheid. Het gaat hier om de midden-groeperingen onzer samenleving, die stukje bij beetje opzij hebben gelegd om voor de oude dag zoveel bijeen vergaard te hebben, dat zij niemand ten laste behoeven te zijn. Althans, zo was het streven.

Men moet echter horen hoe velen van dezulken thans in bittere nood verkeren. Daarom is de huurverhoging, die thans in

Wanneer U er

de vorige week niet aan gedacht hebt het enquête-formulier in te vullen: op pagina 7 van dit nummer vindt U het nog eens. Vul het in, knip het uit, zendt het naar: Secretariaat V.V. D., Koninginnegracht 61, Den Haag, met op de enveloppe „enquête”. En ding mee naar de vijf geldprijzen. U doet er ons een groot genoegen mee!

zicht komt, een noodzakelijkheid. Uit sociaal oogpunt dus. Maar ook uit een economisch gezichtspunt. Immers, de mogelijkheid van behoud van een goed-onderhouden woningvoorraad hangt er ook onverbrekkelijk mee samen.

* * *

Sociaal onrecht. Gevoelen velen in de midden-groepen de belastingpolitiek ten aanzien van hen ook niet als sociaal onrecht? Wij weten het zeer wel, dat men op het terrein der belastingen thans geen koeien met gouden hoorns kan verwachten. Ons volk is arm en het heeft grote schulden. En daarom zijn veel belasting-gelden nodig. Maar nog steeds schijnt bij minister Lieftinck niet het inzicht te zijn gekomen, dat zijn belastingpolitiek de arbeidslust van zeer vele werknemers en de ondernemingsactiviteit remmen en evenzo het sparen. Wij zullen op dit punt nog meermalen terug kunnen komen, omdat dit een punt betreft waarop met alle kracht wijziging moet worden nagestreefd.

Het is onmiskenbaar, dat de economische politiek, van het huidige kabinet in de goede richting gaat. Men kan zich dit te duidelijker realiseren, wanneer men zich het heilloze streven van minister Vos nog eens in herinnering terugroept. Op het gebied der belastingpolitiek zijn er weliswaar zwakke wijzigingen ten goede — de afschaffing der ondernemingsbelasting bijvoorbeeld — maar minister Lieftinck schijnt tot forse herzieningen niet te willen komen. Voor ons de taak om ten deze de nodige waakzaamheid te betrachten en te pogen het mogelijke te bereiken.

☆ parlementaire flitsen ☆

De heer Louwes hield zijn maidenspeech

Onze landbouwpolitiek en haar afhankelijkheid van binnen- en buitenlandse factoren

Tot Juli 1948 telde onze Eerste Kamerfractie de topfiguur van het georganiseerde bedrijfsleven, de heer Stikker, toen voorzitter van de Stichting van de Arbeid, onder haar leden. Thans is het de topfiguur van de georganiseerde landbouw, de heer Louwes, voorzitter van de Stichting voor de Landbouw, die zijn intrede in de V.V.D.-fractie heeft gedaan, als opvolger van wijlen dr. Bierema. In de avondvergadering van Dinsdag 7 Maart, waarin met de behandeling van de Landbouwbegroting werd begonnen, werd de heer Louwes als nieuw lid geïnstalleerd en reeds in de ochtendvergadering van de volgende dag voerde hij het woord. Dat een „jong lid” zo onmiddellijk als spreker optreedt, komt niet dikwijls voor en was dus enigszins in strijd met de traditie. In dit geval viel dat echter wel zeer te verontschuldigen. In de eerste plaats was de heer Louwes als parlementariër geen nieuweling. In de jaren 1933 tot 1937 maakte hij reeds deel uit van de Tweede Kamer (voor de Liberale Staatspartij) en daarnaast deed zich het toeval voor, dat, zoals vermeld, juist de begroting van Landbouw werd behandeld en het de beide fractiegenoten van de heer Louwes uiteraard zeer welkom was, dat zij thans van deze taak waren ontslagen. Op deze beide overwegingen beriep spreker zich dan ook in het begin van zijn rede ter verontschuldiging van het feit, dat hij niet eerst enige tijd in de „wachtkamer” had vertoefd.

H. D. LOUWES
...jong lid...

Hoeveel gezag de heer Louwes als landbouwdeskundige en als voorzitter van de reeds eerder genoemde stichting en van het Kon. Ned. Landbouw Comité heeft gekregen, bleek wel uit de spanning, waarmee zowel in de Kamer als op de perstribune in alle geleerden de speech van de heer Louwes tegemoet werd gezien, zodra bekend werd, dat ook hij reeds zou spreken. De intense belangstelling, waarmee deze voor de vuist weg uitgesproken maidenspeech in de Kamer werd gevolgd toonde wel duidelijk aan, dat zij de hooggespannen verwachtingen niet heeft teleurgesteld. De perscommentaren in de dagbladen van zeer verscheiden richtingen kwamen volkomen overeen in de mening, dat deze rede het hoogtepunt vormde van het debat. „Het Vrije Volk” verbond aan zijn verslag echter dit politiek commentaar: „Van liberale zijde hebben wij in de Kamers nooit met zoveel reserve over de vrije economie horen spreken als deze keer. Prof. Molenaar, de voorzitter van de V.V.D.-fractie, klonk het wellicht wat onwennig in de oren...”

Wat, zo mogen wij vragen, is hiervan aan? Over de klank in andermans oren is het moeilijk oordelen. Wij kunnen slechts spreken over die in onze eigene en dan zouden wij het volgende willen vaststellen: de heer Louwes is in hart en nieren agrariër en het geluid, dat hij laat horen, is een agrarisch geluid. Het heeft geen zin te ontkennen, dat het accent van zulk een geluid op bepaalde punten wel eens wat anders ligt dan dat van een afgevaardigde, afkomstig uit en zich verbonden voelend met de steer en de tradities van stedelijke centra van handel en scheepvaart. Dat is een natuurlijk verschijnsel en dat zulks ook in de Kamers tot uiting komt, bewijst slechts, dat zij inderdaad, zeker in haar totaliteit, het „gehele Nederlandse volk” vertegenwoordigen. Zo komen in alle fracties (met uitzondering van de communistische, welke uit één centraal punt gedirigeerd wordt) nuanceringen en accentverschillen tot uiting, óók dus onder hen, die weten te leven uit één en hetzelfde beginsel en hetzelfde partijprogramma in zijn grote lijnen onderschrijven.

Zij, die gemakkelijk bereid zijn, alles en allen in vakken en schema's in te delen, zullen wellicht geneigd zijn, de heer Louwes een „ordenaar” te noemen. Toch is dat, naar onze overtuiging, in zijn algemeenheid niet juist. Onder een ordenaar verstaan wij iemand, die bewust en opzettelijk streeft naar een maatschappij, waarin het gehele economische leven van overheidswege wordt geordend en geleid en die deze toestand krachtens het door hem beleden beginsel als het meest gewenste en ideale einddoel ziet. Ons nieuwe senaatslid is, als wij zijn rede juist beoordelen, vóór alles realist. Hij heeft de feitelijke situatie op agrarisch gebied, zoals deze zich in binnen- en buitenland nu eenmaal heeft ontwikkeld, nauwkeurig bestudeerd en komt

langs deze deductieve methode tot zijn conclusie voor nu en voor de naaste toekomst. Is die conclusie deze, dat, zoals de verhoudingen thans liggen, op agrarisch gebied voor geruime tijd blijvende bemoeiing van de overheid met de landbouwzaken onvermijdelijk en noodzakelijk is, dan gaat hij van dit feitelijk gegeven uit, daarbij krachtens zijn liberale instag de gevaren van zulk een bemoeiing duidelijk onderkend en dus vóór alles strevend, deze te voorkomen of, waar nodig, tegen te gaan.

Twee binnenlandse en drie buitenlandse factoren voerde de heer Louwes aan voor zijn stelling, dat men in de landbouw aanvoelt, dat een stabiliteit op de wereldmarkt op een niveau, dat ons past, onwaarschijnlijk is en dat bemoeiing van de overheid (en zoveel mogelijk ook van de bedrijfs-genoten zelf in de toekomstige publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie) met de prijzen, de productie en de afzet niet kan worden gemist.

De eerste binnenlandse oorzaak is naar zijn mening, ons systeem van sociale wetgeving. Over het principe hieraan wilde de heer Louwes hier in het geheel niet spreken — ik aanvaard het zonder meer, zei hij — maar hij stelde alleen vast, dat straks, wanneer ook de wachtgeld- en

werkloosheidsverzekering in werking zullen zijn getreden, van 't loon van de werknemer ongeveer één derde is vastgelegd voor allerlei nuttige sociale doeleinden. Het loon, dat de werknemer geniet, is dus niet het bedrag, dat hij ontvangt, maar dit bedrag vermeerderd met de kosten in verband met de sociale wetgeving.

Dit betekent dus, dat op het ogenblik ongeveer 30 pct van het loon wordt vastgelegd voor de werknemer. Welnu, een volk, dat op een dergelijke wijze over de besteding van een deel van het loon beschikt, heeft, aldus de heer Louwes, daarmee een stuk ordening binnengehaald en dat geldt in het bijzonder ten aanzien van de landbouw. Deze toch moet concurreren met het buitenland, dat soms geen enkele sociale ordening kent. Anderzijds zijn productie en afzet in de landbouw zeer star, waardoor men steeds op moeilijkheden zal stuiten. Waar men eenmaal zo diep heeft ingegrepen in de loonbesteding, kan men het bestaan der ondernemets zijns inziens ook niet meer aan het vrije spel der maatschappelijke krachten overlaten, maar zal men een grote mate van ordening moeten aanvaarden.

De tweede oorzaak, die de heer Louwes aanwees, is de noodzaak tot intensivering van het bodemb gebruik. Ook dit punt lichtte hij uitvoerig toe (ter wille van de plaatsruimte zullen wij ons hier moeten beperken), om dan te komen tot de drie buitenlandse factoren. Zijn eerste argument was hier de landbouwpolitiek van de Verenigde Staten, waarbij grote voorraden worden gevormd, die een bedreiging zijn voor een stabiliteit op de wereldmarkt. Opmerkelijk daarbij is, dat, wie meent, dat in het vrijheidlievende Amerika de landbouw niet gesteund wordt, het geheel mis heeft. Men weifelt in Amerika, zo vertelde de heer Louwes, tussen de systemen, waarmee men de landbouw zal steunen, maar niet over de vraag, óf men de landbouw zal steunen. Op het ogenblik heeft men het systeem van de parity, waarbij men de landbouw beloont in een kostenverhouding, zoals deze heeft geheerst in de industrie in de jaren 1910—1914. Men denkt echter ook aan een ander systeem, n.l. het plan-Brannon, waarbij men de landbouwer een inkomen garandeert, maar waarbij men de prijzen een eigen niveau in het Amerikaanse leven laat zoeken.

Een tweede mogelijkheid van overbelasting van de wereldmarkt is gelegen in de Amerikaanse hulp aan de onontwikkelde gebieden en als derde factor noemde spreker de politieke invloed van de boerenstand in West-Europa en elders. Wij kunnen z.i. zonder meer vaststellen, dat de politieke invloed van de boerenstand in vele landen van West-Europa de regering uiterst huiverig maakt om mee te doen aan de liberalisatie van de handel in West-Europa.

Deze burger

mag trouwen van willekeurige heren die altijd van de toren hunner overtuiging blazen dat ze verschillen in huidskleuren eenvoudig niet zien, maar ondertussen en daar zit die koning nu, ver van zijn koningin, om te klappertanden in de Londense mist en ik ben maar blij dat ik geen koning ben, doch een gewone burger, die dan geen enkele vreemde snoeshaan behoeft te vragen of hij die ene koningin van zijn hart wel als burgeres-der-burgeressen mag kronen in het kleine koninkrijk zijns simplen levens.

Nu is het wonderlijke dat ge voor koning geboren moet zijn om dat blijkbaar te kunnen verdragen, want iemand die daar niet voor geboren is, zoals deze Uw U innig toegenege en ik mag zelfs wel zeggen: liefhebbende burger, zou zo koninklijk zijn in zijn vrije burgerhart dat hij zou zeggen: „Mijne heren bemoeizuchtigen, ik heb geen rooie ratelslang met U te maken en wanneer U mij niet als koning met deze mijne koningin wilt hebben, dan heb ik de eer U allen wel zéér te groeten; dan kunt U mij nog veel méér vertellen, maar dan ga ik in een wit huisje bij een groene berg aan een blauw riviervtje wonen als ex-koning en burger en dan zoekt U het zelf maar verder uit als U mij er dan s.v.p. maar buiten laat. Veel heil en zegen en valt gij allen dood.”

Vroeger, toen grootmoeder sprookjes kwam vertellen aan dit burgertje in zijn kruippakje, waren alle koningen machtige heren die, gezeten op een rood-en-gouden troon en met een hermelijnen mantel aan, alle burgers naar hun pijpen lieten dansen en alle assepoesters bleken altijd tóch prinsessen te zijn en géén mésalliances, zodat de burgers zich om haartui sténding geen kerpzorg behoeften te maken. Vroeger vond dit burgertje alle koningen benijdenswaardige heren omdat ze alles konden en alles hadden wat hun hartje begeerde — zoveel zakken droptoffees en zoveel ijswafels als ze maar wilden.

Maar de tijden veranderen en in hen de koningen, de burgers en de zeden en het voortijlende leven, van kruippakje tot battle-dress, wordt gemarkeerd door ontgoochelingen, ook wat de droptoffees en de koningen en vooral wat de medeburgers van deze burger betreft.

En alles komt dan net-precies omgekeerd te liggen.

Vroeger wilde ik koning zijn.

En nu ben ik oprecht tevreden met op mijn visitekaartje alleen maar:

DEZE BURGER.

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Voorzitter Redactie-comm.: Drs. H. A. Korthals.
Redactie-secretaris: Mr. E. Elias.

Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 435.
Administratie: Postbus 43, A'foort, tel. 5267.

Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 p. jaar.

Voor het zenden van abonnements- en advertentie-gelden: Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie” te Amersfoort

Losse nummers 15 cent.

Voor advertenties wende men zich tot de administratie of tot de hoofdvertegenwoordiger: L. Vlug, Geestbrugweg 69, Rijswijk (Z.-H.).

Kleinhartig

Het autorijwiel, zoals de fiets met hulpmotor wordt genoemd, heeft bij zijn verschijning op de Nederlandse wegen heel wat pennen en tongen in beweging gebracht. Men heeft voor het besturen nog steeds een rijbewijs en andere papieren van een motorrijder nodig, waardoor men met dit rijwiel op de grote weg moet rijden met alle vervelende gevolgen van dien, zowel voor de rijder van het rijwiel met hulpmotor als voor de automobilisten. Om het nog ingewikkelder te maken, heeft men aanvankelijk het Solex-rijwiel met hulpmotor tot een gewone fiets verklaard, doch later is deze erkenning weer ingetrokken. Al met al is de toestand ten aanzien van het autorijwiel zeer verward, met het gevolg dat velen maar niet tot aankoop overgaan of, voor zover ze in het bezit zijn van een dergelijk rijwiel, het maar voorlopig op stal zetten. Zij die nog de moed bezitten 't rijwiel te bestijgen en zich op de grote weg in het drukke verkeer wagen, stellen zich aan de grootste risico's bloot wat hun veiligheid betreft. Vanzelfsprekend zou het niet zo moeilijk zijn deze chaotische en gevaarlijke toestand te veranderen, maar ten departemente wil men dit vraagstuk blijkbaar binnen het kader van een nieuwe wegenverkeersregeling oplossen, een regeling waaraan reeds geruime tijd wordt gedokterd. De vooruitzichten dat deze nieuwe wegenverkeersregeling spoedig tot stand zal komen, schijnen niet al te gunstig te zijn. Pessimisten geloven zelfs dat het wel eens 1951 zou kunnen worden, voordat een en ander in kannen en kruiken is. Wij kunnen deze gang van zaken slechts typeren als kleinhartig, waarbij breedheid van visie, initiatief en de kunst van het improviseren te enen male ontbreken. Of zou deze begrijpelijke talming soms zijn gelegen in het feit, dat minister Lieftinck hierbij voordeel heeft, omdat hij van de autorijwielen belasting-gelden ontvangt?

Netheid

Netheid is een eigenschap waarvan, althans in het buitenland wordt beweerd, dat zij specifiek Nederlands is. Men krijgt vaak de indruk, dat de buitenlanders deze eigenschap wel wat te rooskleurig zien. Onze spoorwegen schijnen er van mee te kunnen praten, nu zij het noodzakelijk hebben geoordeeld proeven te nemen met een papierbak in de treinen om het publiek te leren de coupé's niet te verontreinigen met papieren en appelschillen enz. Het succes lijkt evenwel nog niet bijzonder groot te zijn en het is wel triest te moeten constateren, dat in dit opzicht een groot deel van ons volk nog dient te worden opgevoed. Er is in ieder geval met deze opvoeding een begin gemaakt en als zodanig kunnen wij alleen uit pedagogische overwegingen de proeven van de spoorwegen toejuichen. Nog te vaak wordt vergeten dat een hoog beschavingspeil van een volk één van de peilers is waarop een waarlijk democratisch systeem rust. Het begrip democratie ziet men nog maar al te vaak tegen politieke en economische achtergronden, doch een waarlijk democratisch stelsel moet men ruimer zien omdat het noodzakelijk het element der verdraagzaamheid moet inhouden. Verdraagzaamheid, opvoeding en beschaving houden echter ten nauwste met elkaar verband, omdat zij zijn gebaseerd op de eerbied. Eerbied jegens de ander; en in de ontwikkeling hiervan kan zelfs een papierbak een nuttige rol spelen.

Vier jaar

De afdeling Onderwijs van de Fundatie „Werkelijk Dienen” is in een rapport tot de conclusie gekomen tot opheffing in het onderscheid tussen H.B.S. A en B, het instellen van één H.B.S. met 4-jarige cursus voor de praktijk — en even-

tuele verlenging, met twee jaar voor de wetenschappelijke opleiding en handhaving van gymnasiaal onderwijs voor de klassiek gevormde middelbare schoolleerlingen. Men is tot deze conclusie gekomen na een uitvoerige enquête, welke is ingesteld bij ondernemingen van handel en nijverheid en bij overheidsdiensten naar de vraag, in hoeverre het middelbaar onderwijs beantwoordt aan de behoeften van de samenleving en dus aan de doeltreffendheid voor de praktijk. Wij kunnen over het algemeen voor dit rapport zeer veel waardering hebben. Het is ongetwijfeld waar, dat ons middelbaar onderwijs in vele opzichten nog vast zit aan oude tradities, die weinig efficiënt genoemd kunnen worden. Wij zouden dit weer een typische Nederlandse mentaliteit kunnen noemen. Het lijkt ons dan ook zeer zeker mogelijk een vierjarige H.B.S. te stichten, die beter aansluit aan de praktijk dan op het ogenblik de vijfjarige doet. Vooral het derde leerjaar van de vijfjarige H.B.S., zoals wij die nu kennen, is in vele opzichten overbodig. Anderzijds moet toch ernstig worden gewaarschuwd tegen een vervlakking. Het gevaar is n.l. niet denkbeeldig, dat een regelrecht aansturen bij het onderwijs op de eisen van de praktijk in het leven, tot vervlakking leidt. Het gaat er n.l. niet om, te voldoen aan de praktische eisen alleen, het gaat eveneens om een mentale training en het aankweken, buiten de parate kennis om, van een reserve-kennis waaruit men vaak in zijn latere leven met succes kan putten. Er zal dus een gulden middenweg moeten worden bewandeld, waarbij in de vakken die het logisch denken bevorderen en inzicht geven in het oorzakelijk verband der dingen, niet op een te brute wijze het mes moet worden gezet. Niettemin stemt het rapport van de Fundatie „Werkelijk Dienen” tot ernstig nadenken en het moge een stimulans zijn dat er in Nederland op onderwijs gebied eens een meer frisse wind gaat waaien. Ook hier zouden wat meer durf en wat meer initiatief voor de jonge generatie, heilzaam kunnen werken.

Achter ons

Het is ongetwijfeld verheugend te kunnen melden, dat de Jongeren Organisatie Vrijheid en Democratie (J.O.V.D.) zich niet alleen met ontspanning bezig houdt, doch inderdaad streeft naar een geestelijke verdieping. Aan het einde van de vorige maand hield zij in het kampvuur „De Paasheuvel” te Vierhouten haar eerste weekendconferentie, die als zeer geslaagd kan worden beschouwd. De onderwerpen die werden ingeleid en vervolgens besproken, vormen wel een bewijs, dat onze jongeren zich ernstig voorbereiden om pal te staan in de politieke strijd. Zo sprak de heer van Dijk, lid van het Hoofdbestuur der V.V.D. over het „liberalisme als geestesstroming”. Voorts werd veel tijd besteed aan het bespreken van de interne organisatie der J.O.V.D., waarbij de heer Inden als inleider optrad en in dit verband zeer waardevolle adviezen gaf. Het moge de ouderen in de partij tot vreugde stemmen, dat de jongeren tonen hun toekomstige taak niet te schuwen en dat zij bereid zijn zich in te spannen om de strijd voor Vrijheid en Democratie nu en in de toekomst metterdaad te voeren. Geen politieke beweging kan sterk staan, als zij geen jongeren achter zich weet, die bereid zijn haar idealen te verdedigen en uit te dragen. Wat dat betreft, kan de V.V.D. zich in gelukkige omstandigheden verheugen.

Overbruggen

Dezer dagen heeft minister Lieftinck voor de Société d'Economie politique de Belgique te Brussel gesproken over economische integratie, waarbij hij o.m. pleitte voor de door de socialisten verdedigde supra-nationale plan-autoriteit, dus van een centrale instantie, welke door een plan algemene welvaart moet scheppen, „hierbij alle verschillen van sociale- en maatschappelijke aard overbruggend”. Hiermede heeft de minister in wel een zeer eenvoudig zinnetje een kardinaal punt aangeroerd. Geen enkel vooruitstrevend mens zal er bezwaar tegen hebben. Integendeel, hij zal er zelfs sterk voor zijn, om sociale en maatschappelijke verschillen te overbruggen. Er mag toch wel eens met nadruk op worden gewezen, dat een dergelijk overbruggingsstreven geen socialistisch monopolie is. Ook de V.V.D. streeft hiernaar en zij meent 't beste tot een oplossing te kunnen komen door de klasse-tegenstellingen weg te nemen en de synthese te leggen tussen kapitaal en arbeid. Zij wil deze overbrugging niet door verdeeldheid tussen werknemer en werkgever, doch door samenwerking. Het klinkt verder zeer schoon het streven te verkondigen van het overbruggen van verschillen van sociale en maatschappelijke aard.

Het gaat er echter om, op welke wijze men

BEZOEKT de jaarlijkse

Algemene Vergadering

van de V.V.D. op Vrijdag 31 Maart en Zaterdag 1 April in het Gebouw van Kunsten en Wetenschappen, Mariaplaats te Utrecht.

De openingsrede van Mr. P. J. Oud zal op Vrijdagavond 31 Maart, van 8.05—9.00 uur, worden uitgezonden door de radio over Hilversum I, golflengte 402 m.

In verband hiermede zijn wij genoodzaakt vroegtijdig de zaaldeuren te sluiten, zodat men dringend verzocht wordt uiterlijk 7.45 uur in de zaal aanwezig te zijn.

deze overbrugging tot stand brengt. Er kan niet van een redelijke overbrugging sprake zijn als men de ene volksgroep tegemoet komt ten koste van de andere, hetgeen men op het ogenblik onder socialistische drang ziet gebeuren. Dit wordt geen overbrugging, maar een verschuiving der lasten en der verschillen. Dit wordt ook geen streven naar een billijke regeling, maar het scheppen van nieuwe onbillijkheden. Het overbruggingsstreven van de socialisten wordt in de praktijk nog steeds door het beginsel van de klassestrijd beheerst, waardoor geen oplossing ontstaat door een eerlijke samenwerking van arbeiders en ondernemers, maar waarbij slechts sprake is van een soort touwtrekken, dat de groep met de meeste aanhangers in staat stelt terrein ten koste van anderen te veroveren.

Spot

Pasquino heeft in De Telegraaf een ongetwijfeld geestig stukje gewijd aan de minder parlementaire gebeurtenissen, die zich kortelings in het Franse parlement hebben afgespeeld, onverkwalijkte gebeurtenissen overigens, die zoals bekend door de communisten op touw waren gezet, gebeurtenissen die ook de Nederlandse communisten in ons parlement hebben getracht te imiteren. Laten wij voorop stellen dat wij de pennaars van Pasquino steeds met bijzondere waardering lezen. Toch geloven wij dat hij beter had gedaan zijn artikeltje „Parlement” genaamd, niet te publiceren, omdat het zeer waarschijnlijk is, dat zijn humor in dit verband door vele lezers wordt misverstaan. Immers, het is juist de opzet van de communisten, het parlement bij het volk niet te doen zien als een democratische instelling, waar de volkswil tot uiting komt, maar als een soort vermakelijkheidsinstelling, waar met de belangen van het volk wordt gesold. Humorige beschouwingen in dit verband kunnen de communistische visie mogelijkerwijze versterken en daaraan heeft de democratie niet de minste behoefte. Het moet helaas worden geconstateerd, dat de werkelijke zin voor humor bij velen afwezig is en als zodanig kan een humoristische beschouwing over de jongste gebeurtenis in het Franse parlement veel kwaad stichten. Het zou misschien aanbeveling verdienen als vele journalisten over deze zienswijze bij hun voorlichting hun gedachten lieten gaan.

Week

Bijna alle iepen zijn van de Keizersgracht te Amsterdam verdwenen, tot grote teleurstelling van de bewoners. Inderdaad, daar kunnen wij inkomen. Een der laatste iepen, zo lazen wij in de dagbladen, kreeg de laatste eer bewezen met een krans en een bord, waarop te lezen stond: „Als het geweld begint, houdt het recht op. Brave Iep, bedankt voor wat je aan schoonheid gaf.” Daarbij zag men in de dagbladen een foto met Iep, bord en krans; benevens de treurende, waarvan enkelen met ontbloot hoofd. De ware bedoeling hebben wij hiervan niet kunnen vatten en wij hopen maar, dat dit alles humoristisch bedoeld is. Voorwaar, een verzetje kan in deze tijd niet kwaad. Beziet men echter de foto, dan krijgt men veeleer de indruk, dat het hier bittere ernst is. Hopelijk hebben wij ons vergist, doch mocht dit niet het geval zijn, dan kunnen wij over een dergelijke vertoning slechts ons misprijzen uiten. Een dergelijke onderneming is werkelijk ernst opgezet, is ziekelijk en week en niet in overeenstemming met de mentaliteit die in onze dagen met zijn overweldigende problemen van een ieder moet worden verwacht. Maar, hopelijk hebben wij ons vergist en wij gunnen de grapjassen hun pleziertje.

Geslaagde wapenschouw in Woudschoten

Onze Staten- en Raadsleden

(Van onze speciale verslaggever).

(I)

Het drukke stadsgewoel met een zucht van verlichting achter mij latend, ben ik met de rode Venendaalse bus naar de Stichtse dreven getogen.

Bij „Oud-Londen” stappen wij uit en gaan dra langs de door het dennebos slingerende weg conferentiewaarts. De wind ruist door de altijd groene kruinen, die zacht deinen tegen de grijze lucht. Na enkele minuten wijst een wat onordelijk autopark er op, dat er nog meer mensen op pad zijn. Wij staan voor het conferentie-oord Woudschoten. Een modern gebouw, twee hoekig op elkaar staande vleugels, in het punt van samenkomst beheerst door een hoog oprijzende vierkante stenen toren. Er zijn een paar honderd congressisten, want de deelneming is belangrijk groter dan het vorig jaar in Birkhoven.

In de brede conferentiezaal scharen de deelnemers — onder wie de partijvoorzitter Mr. P. J. Oud en de Kamerleden Wendelaar, Vonk en Ritmeester — zich in een halve kring om het spreekgestoelte, waar de conferentie-leider, Mr. H. van Riel, ondervoorzitter der partij, de talrijke bezoekers welkom heet.

Een goed begin is het halve werk; daaraan hebben de organisatoren klaarblijkelijk gedacht, toen zij als eerste inleider Dr. P. H. Ritter Jr., oude bekende in onze kring, op het programma plaatsten met het onderwerp:

„HET LIBERALISME ALS REDDER IN DEZE TIJD”

Wanneer liberalen bijeen zijn om zich over hun overtuiging te bezinnen, aldus de heer Ritter, dan dienen zij zich rekenschap te geven van hun bijzondere roeping in onze dagen.

Wie terugblijkt op oorsprong en geschiedenis van het liberalisme, hij komt tot het inzicht, dat de liberale strijd niet wordt gestreden om de vrijheid in het algemeen, maar om de vrijheid van de individu. Strijd om vrijheid in het algemeen kan een negatief karakter dragen, maar strijd voor de persoonlijke vrijheid duidt een positief criterium. Het betekent strijd voor de mensenwaarde. Wie het liberalisme loslaat van zijn humanistische belijdenis, maakt het los van zijn wortels. Het behoort tot het karakter van iedere overtuiging en het vormt van iedere overtuiging de werkende kracht, dat zij een universeel, een algemeen-geldig, een algemeen-menselijk beginsel stelt. De verschillende overtuigingen komen met elkander in botsing over de universele waarde, welke de voorrang heeft.

Tot de drie algemeen-menselijke waarden, welke in het politiek geding worden gebracht, behoren: de gebondenheid aan God en traditie, het streven naar menselijk geluk en het zedelijke, dat door de menselijke persoonlijkheid als norm voor mens en samenleving wordt gesteld. Het liberalisme verwerpt de autoriteit in de Godsbeleving, het verwerpt de geluksnastreving als levens- en wereld-ideaal, het kent de eerste plaats toe aan de zedelijke norm, zoals de autonome mens, die in zich weet. In het liberalisme wordt orde gesteld tegenover autoriteit. Geen autoriteit van een clerus of van een religieus dogma, geen autoriteit ener planmatigheid, die de autonome mens kluistert, maar een samenleving, die orde ontvangt door de eerbiediging van de medemens. Men kan niet zeggen, dat het liberalisme anti-religieus is, of dat het niet ontvankelijk is voor het materieel geluk van alle staatsburgers, maar in laatste aanleg wordt alles, waarvoor of waartegen men vecht, getoetst aan de autonomie der menselijke persoonlijkheid.

conferentie-oord

Een boeiend program v
animo afgewerk

TOT SIGNAALMENS GEDEGRADEERD

In onze tijd zijn wij tot „signaalmen” gedegradeerd; wij moeten rekening houden met de vele taboe's en de beheersing van ons leven door allerlei overheidsvoorschriften. Verzet daartegen bestempelt men als reactionair, het hellekind tegenover de progressieve als kind des lichts. De evenredige vertegenwoordiging werkt deze ontwikkeling in de hand. De mens wordt geautomatiseerd, in een partij en in een plan gedrongen. Tegenover de groeiende staatsdictatuur is de V.V.D. als de roepende in de woestijn. De staat neemt steeds meer en er is geen H-bom nodig om duidelijk te maken, dat de strijd om het staatsocialisme al in ons midden gestreden wordt. Onze nooddurft wordt steeds verder belast, uitgeput door de fiscus. In onze samenleving schijnt de fiscale recherche de plaats van 't welvaarts-element te moeten innemen. Er blijft geen mogelijkheid meer tot kapitaalvorming, want het roofdier Staat moet gevoed worden, al gaat dit gepaard met verdere verlaging van het levenspeil. De gebreidelde pers,

Foto's van Woudschoten

Deelnemers aan de Studieconferentie in Woudschoten, die daarop prijs stellen, kunnen afdrukken van de in dit en het volgend nummer van „Vrijheid en Democratie” opgenomen illustraties bij het Algemeen Secretariaat der V.V.D., Koninginnegracht 61, 's-Gravenhage, onder gelijkzijdige overmaking van f 0.75 per stuk, bestellen. Dit is ook mogelijk voor niet-gepubliceerde foto's, welke tijdens de algemene vergadering der partij te Utrecht bij het secretariaat ter inzage zullen liggen. Laat U deze aardige herinnering niet ontgaan!

ook hier te lande, kan hiertegen weinig uitrichten.

Europa is armlastig en men vergeet, dat het voortbrengende vermogen van de aarde zijn grens nadert. Een foutieve bevolkingspolitiek en een ondoelmatig grondgebruik belemmeren, naar William Vogt terecht opmerkte, het herstel. Een kleine machtige groep parasiteert op de verarmde menigte. Veel wetgeving draagt het karakter van noodrecht, een contradictio in terminis! Het uitzonderlijke wordt bestendigd en dat moet leiden tot dictatuur.

HET PHYSIOCRATISME DOORBROKEN

De liberale democratie heeft in haar humanistisch streven het systeem der Physiocraten doorbroken. De theoretische anthropologie stelde het landbezit als uitgangspunt en handel en industrie op de achtergrond. Daartegenover wenst het liberalisme geen standenverschil te beschermen, doch wel de levenskansen en de ondernemingsgeest van de individu. Derhalve geen bestendige elite, maar vrije vorming van de besten. De massificering van het maatschappelijk leven belet evenwel deze ontplooiing en bevordert een negatieve cultuur-democratie. Er bestaat een grote drang naar de elite-groepen, doch hoe groter haar omvang, des te kleiner haar geestelijke invloed; het minimum van exclusiviteit gaat verloren, de elite sterft uit en wordt opgevolgd door de dictatuur. Elite moet in liberale zin uitsluitend geestelijk worden gezien, niet materieel. Zodra de vormgeving verloren gaat, begint de verworping der democratie. Daarom moet het liberalisme de automatisering en de egalisering tegengaan.

Vrijheid is een zedelijk, geen stoffelijk begrip. Wat is van meer waarde voor de samenleving: de vrijheid aangaan ten koste van welvaart of vrijheid wensen, ook in de materiële grondslag daarvoor afwezig is?

DE PERSOONLIJKHEID VOOROP

Wij streven niet naar vrijheid zonder meer, doch stellen de waarde van de menselijke persoonlijkheid voorop. Het liberalisme heeft het moderne Westen zo doortrokken, dat men kan vaststellen, dat

het het b
mocratie.
de West
uit de lik
gekomen
partijen
wezensele
ling en
van rech
zijn, war
„clericalis
gen te s
historisch
en groep
sehe eler
socialism
„Partij
machtspo
zij tegenw
liberale h

De c
gaan er
dig rec
crisis v
te. Plan
volledig
denkba
wannee
niet in
digd, d
planma

De c
festijn
en gr
refera
de bre
gever
weekt

burger
is Mos
wij er,
tegen
ne pol
integra
verteg
onder
strijd
geen
aan h
gelukk
proble
Sociok
gemas
welke
schap
dat e
de me
voor
nocr
uitsto
ces. I
lijkhe
mens
tugd
staat.

Gelu
de
groeper
bracht
tiek in

amen in ideaal

ijeen net

Ritter over:
**Het liberalisme als
redder in deze tijd**

der dehten in ies zijn s voort- ratische liberaal doelstel- partijen erbolgen ar van Zij zeg- oepaalde persoon onalisti- moderne welk de eid" de sen, die t, is van

merieke minderheid, terug te keren tot zijn oorspronkelijke taak. In feite is het liberalisme de enige groep in dienst van zedelijke waarden, het primaat van de geest. De zedelijkheid ter rechterzijde is afhankelijk van religieuze gebondenheden.

We moeten de ongunst van impopulariteit tijdelijk aanvaarden, geen concessies aan onze beginselen doen en vastberaden voorwaarts gaan. In het doctrinaire karakter van ons standpunt ligt in deze tijd onze kracht. Wij mogen niet afglijden. „Tot hier en niet verder," behoort het devies te zijn van een strijdbaar liberalisme. (Daverend applaus).

GEDACHTEWISSELING

Bij de gedachtewisseling vroeg de heer Bos (Zeist) wat de inleider onder beperking der persvrijheid verstaat.

De heer Van Mourik ('s-Gravenhage) vroeg naar de waardering van het woord „liberalisme", dat hij niet zo kan bewonderen.

Woudschoten is een zeer geslaagd geworden. Er was grote belangstelling is een aantal zeer belangwekkende, die, stuk voor stuk, de aandacht van onze verlagen verdienen. Onze speciale verslagen enige volgende nummers van ons uitbrengen.

De heer Dettmeijer ('s-Gravenhage) achtte de uitspraak „enige partij met zedelijke normen" wel wat boud. Het liberalisme begint bij de mens, maar naar de opvatting der jongeren heeft ook de gemeenschap betekenis. Wipplankpositie is minder belangrijk dan het uitoefenen van invloed op andere partijen. Bestaat die positie wel in Engeland?

Mr. van Riel ('s-Gravenhage) ziet het liberalisme meer als

DE WIP
vele lan-
liberale
wip ge-
uen poli-
zijn nu-

product van het late Franse rationalisme en van Engelse burgerlijke invloeden in het laatst der 18e eeuw. Is de tijd niet gekomen om de economische en fiscale politiek aan te passen aan de behoefte aan elitevorming?

De heer Ritter zeide in zijn antwoord, dat hij de persvrijheid niet van de juridische zijde, doch uit het oogpunt van de algemene tendens der overheidsbemoeiing heeft gezien. Er wordt steeds minder aan de vrije arbeid der journalisten overgelaten; men tracht haar voortdurend door middel van voorlichtingsdiensten, persconferenties e.d. te beïnvloeden, een verdachte vriendelijkheid! De radio is in werkelijkheid nog meer gebonden aan hetgeen de overheid welgevallig is.

Spr. is ook een vijand van

„ismen", maar het woord liberalisme wortelt nu eenmaal in de historie.

Een liberale partij stelt niet alleen zedelijke normen, maar zij huldigt ook het primaat van de vrijheid. Bij de rechtse groepen is alles gebonden aan een bepaalde beleving. Levensnormen worden in de mens gevonden (mens niet te verwarren met individu); op deze humanistische gedachte steunt het liberalisme. Inderdaad liggen de verhoudingen in Engeland thans wat anders. Op de wipzitten verschaft een machtspositie, al kan worden toegegeven,

dat het belangrijker is zuurdesem in andere partijen te zijn. Spr. heeft de ontwikkeling van het liberalisme geestelijk en niet historisch bepaald. Hij wil zich er van weerhouden op het terrein van de praktische politiek te komen.

Nadat de voorzitter Dr. Ritter had bedankt, was er ruimschoots gelegenheid tot verpozing voor de avondmaaltijd een aanvang nam. In dit opzicht was er een belangrijke verbetering bij het vorige jaar, toen het programma wat overladen was en de tijdnoed tot jachten drong.

CONFERENTIE-FLITSSEN

Zo'n studie-conferentie, zoals we de afgelopen week op Woudschoten hebben gehad, is een goed ding. Ten eerste, omdat je gemeenschappelijk op slaapzalen ligt en kunt merken, dat sommigen, van wie je het nooit vermoed hebt, zo prachtig snurken. Voorts omdat je ongedachte kwaliteiten ontdekt in bepaalde mensen. Wie had er ooit vermoed, dat mevr. van den Bosch-de Jongh zo goed zou kunnen bijjarten en dat de heer Nieuwerkerke behalve een bekend schaker ook een uitstekend ping-ponger is. En de heer van Luttervelt bleek, behalve als wethouder, ook als barhouder in „Oud-Londen" bijzondere kwaliteiten te bezitten. Het eten was best, zelfs zo goed, dat op de tweede dag sommigen reeds zo dik waren geworden, dat zij tot twee keer toe door een bank heen zakten. Dat zijn zo van die kleine belevenissen, die het aanwezig zijn op zo'n conferentie veraangenamen. Zoals dat trouwens ook veraangenaamd werd door de aanwezigheid van zo vele vrouwelijke geestverwanten. A propos, die vrouwen houden ook wel eens bijeenkomst alleen voor vrouwen, zouden we ook niet eens een bijeenkomst alleen voor mannen gaan organiseren?

Ik geloof wel, dat alle deelnemers Zondagavond vermoeid zullen zijn geweest van alle woordenstromen, welke over hun hoofden zijn uitgestort. Maar weet U wat ik ook zo verheugend vond naast al hetgeen ik reeds opgesomd heb; dat er zo goed gedebatteerd werd in onze kring. Niet, dat alles wat gezegd werd, op een goudschaaltje mocht worden gewo-

gen, maar er zat toch een hoog gehalte aan karaat in. Dat kwam vooral ook door de bijzondere wijze, waarop mr. van Riel de conferentie van de Vereniging van Staten- en Raadsleden leidde. De overgangen van zake-lijke tot algemene opmerkingen waren kostelijk en de milde strafheid, waarmede hij de tijd rantsoeneerde, was voor allen een weldaad. Het aantal deelnemers: laat ik daar maar niet veel over zeggen. Als het op deze wijze doorgaat, dan hebben we binnen enkele jaren het Kurhaus of het Concertgebouw nodig. Wel zou ik er nog iets voor voelen, als er iets meer tijd was voor onderlinge gedachtenwisseling, vooral b.v. op de Zaterdagavond. Dat kunnen we voor een volgende keer in gedachten houden, evenals de gemaakte opmerking, dat er nog iets meer over praktische politiek naar voren moest komen. Maar één ding staat naar mijn mening vast: als u de deelnemers aan deze conferentie vraagt, of zij een volgende keer weer komen op zo'n conferentie, dat dan het stellige antwoord ja zal zijn.

En daarmee wordt naar mijn mening bereikt een verbondenheid, een kadervorming, die tot uitstekende resultaten voor de V.V.D. zal leiden. We hebben, juist voor onze partij, wel een zeer moeilijk jaar achter de rug. Maar het blijkt, dat de kracht van onze partij niet geschokt is en dat we vol vertrouwen de toekomst tegemoet kunnen treden. Een toekomst, die als eerste halve heeft de verkiezingen voor de Provinciale Staten. Als men de resultaten van het opinie-onderzoek van het N.I.P.O. nagaat, dan staat de V.V.D. er bij de ko-

mende verkiezingen goed voor. Aan ons allen en in het bijzonder aan hen, die in Woudschoten waren, ligt het, om dit opinie-onderzoek waar te maken. Dr. Ritter heeft het zo treffend gezegd, dat het liberalisme de redder in deze tijd is. Welnu, op Woudschoten zijn de reddingsploegen gevormd. Zij zijn gewapend met het arsenaal, hen door de sprekers verstrekt. Zij weten, dat mr. Kappeyne een ander systeem voor de behandelning van wetsontwerpen voor de Eerste Kamer wenst, zij weten ook, dat mr. Fortuin een archief heeft van alle functies van de Eerste Kamerleden, zij kennen de nuance in het gebruik van het woord neutraliteit tussen de heren van Mourik en Hazelaar.

Zij herinneren zich de sfeer van de morgenwijding in de kapel van Woudschoten door ds. Thoden van Velzen en zij zijn zich bewust, dat zij niet alleen in het leven homines politici mogen zijn. Nog meer herinneren zij zich: de uiting van prof. Simons, dat men zich in de Eerste Kamer van de zijde van onze partij niet mag laten ondersneeuwen; zij zagen de regent in het antwoord van de heer Gaaikema Schuiringa op de vragen van mej. Toxopeus Pott over het Eemskanaal; zij leefden mede met de discussie over het behoud van cultuurgrond en zij zijn teruggekeerd naar Uithuizermeden of Zierikzee, of waar zij ook vandaan waren gekomen, zonder de twijfel van heden, waardoor zij met een hecht en arbeidzaam vertrouwen voorwaarts zullen kunnen gaan voor de verwezenlijking van de vrijheid, van de liberale idealen.

De Wede.

Parlementaire Flitsen

(Vervolg van pag. 2).

Hoe nu, bij een eventuele blijvende bemoeiing van de overheid met de bestaanszekerheid van de landbouw, de geest vaardig te houden om uit het bedrijf te halen wat erin zit, om wetenschappelijk en technisch volkomen bij te blijven? Ik geloof, zo zei de heer Louwes woordelijk, dat hier grote gevaren dreigen. Als bakken in zee noemde hij het Duitse Oost-Friesland, dat met ons Groningen zeer veel (klimaat, bodem, bevolking) gemeen heeft; maar dat, door een meer dan honderdjarige sterke bescherming van zijn landbouw, in ontwikkeling ver is achtergebleven.

Daarom, zo zei de heer Louwes, zullen wij het dan ook niet moeten zoeken in politieke agitatie, maar in een zo goed mogelijke bedrijfsverbetering in de landbouw, in goede landbouwvoorlichting, landbouwonderwijs en landbouwhuishoudonderwijs. Landbouwwordening en verslappig behoeven dan ook niet onverbreekelijk verbonden te zijn. De heer Louwes had bijvoorbeeld de indruk, dat Zwitserland, dat een wel zeer rigoureuze stelsel van landbouwbescherming volgt, toch een boerenstand heeft, die volledig bij is en inderdaad het uiterste doet om uit de grond te halen wat er in zit en misschien kan men hetzelfde zeggen van landen als Zweden, Denemarken en enkele andere.

De heer Louwes besloot zijn betoog met een belangwekkende beschouwing over de gevaren (ook in politiek opzicht) der erosie. Zij is altijd een begeleidingsverschijnsel van een minder gelukkig beleid, om niet te spreken van wanbeleid. Enige werkelijk gevaarlijke invalspoorren voor de ideeën van het communisme in de

West-Europese landbouw liggen in gebieden, waar die erosie in zeer sterke mate wordt aangetroffen, bijv. in Zuid-Italië en ook in bepaalde sectoren van de Franse landbouw. Er zijn dan ook ontzaglijke belangen betrokken bij het zoveel mogelijke bestrijden van die verschijnselen. Het onderzoek daarnaar zal echter moeten geschieden in „de koele sfeer van de zuivere en toegepaste wetenschap”. A.

AFDELINGSSECRETARISSEN:

Onze administratie is gaarne bereid met U te spreken over de mogelijkheid van uitbreiding van onze lezerskring.

Hoe zit dat?

Dezer dagen vermeldde de dagbladders, dat door de regering was gekocht (of gehuurd) het vroegere „Badhotel” te Baarn (later verdoopt tot „Astoria Chalet”) met de bedoeling dit vorstelijke hotel aan zijn huidige bestemming te onttrekken en het in te richten als verblijf voor ouden van dagen.

In dezelfde kolom stond ook een bericht, vermeldende, dat de Regering f 700.000 had uitgetrokken voor het vergroten van de hotelruimte in 't land om in 't tekort te voorzien met het oog op het onder dak brengen van rijke vreemdelingen, die ons land komen bezoeken.

Het een is in strijd met het andere. Hoe zit dit nu?

Zou de oplossing misschien hierin gelegen zijn, dat het eerste een daad is van de Minister van Sociale Zaken en het tweede van de Minister van Financiën, die niet voldoende samen schijnen te kunnen werken om de regering in één richting te doen gaan?

In elk geval is het een „rare beweging”.

J. C. L.

ALLERHANDE

Vis noch fiets

Men neme b.v. kennis van de wijze, waarop het „enthousiasme” van „de jeugdbeweging” in Oost-Duitsland, zich noemende „Vrije Duitse Jeugd”, wordt aangekweekt en in stand gehouden. De toestand in deze jeugdbeweging is, vooral op het platteland, aldus, dat er maar weinigen zijn, die de moed kunnen opbrengen buiten deze jeugdorganisatie te blijven. Door niet toetreden loopt men niet alleen de nodige risico's, doch wie geen lid is van deze „vrije” Duitse jeugdorganisatie mag ook geen lid zijn van een voetbalclub of een gymnastiekvereniging. Wie niet als lid toetreedt, zal voorts niet in het bezit komen van een visvergunning of van een distributiebon voor fietsbanden.

(De Driemaster)

Socialisme en koningschap

Men kan vaststellen, dat het socialisme als zodanig de doctrines van de partijleer doet praevaleren boven de historisch gefundeerde waarden van het constitutionele koningschap. Daaruit vloeit dan weer voort, dat men 't koningschap alleen aanvaardt, indien het niet in botsing komt met de opvattingen, die de socialistische maatschappijbeschouwing daarover heeft. Doch daarmede is dan ook in wezen het koningschap ontroond. Billijkheidshalve willen wij hier aan toevoegen, dat wij ervan overtuigd zijn, dat tal van socialisten in ons land persoonlijk ons vorstenhuis met onveranderlijke trouw aanhangen. Maar dit neemt toch niet weg, dat in de huidige ontwikkeling van het socialisme voor de constitutionele monarchie grote gevaren schuilen.

(De Prinsestaad)

Het Nederlandse woord

Laat het me eens met enige overdrijving mogen zeggen, zodat het een beetje op een paradox lijkt: een Nederlands woord heeft zoveel betekenissen als er Nederlanders zijn die het woord gebruiken. Of eigenlijk nog veel meer, want vandaag gebruik ik een woord in deze, morgen in die en overmorgen alweer in een enigszins afwijkende betekenis, met uitzondering natuurlijk van wetenschappelijke en andere termen, waarvan de betekenis a.h.w. bij decreet is vastgesteld.

(De Groene Amsterdammer)

Saai

Waar moeten de buitenlanders 's avonds na twaalf uur heen, heeft de secretaris-generaal van Benelux gevraagd. Een veel benauwender vraag lijkt het, waar zij 's avonds worden twaalf uur heen moeten. Want zelfs in de grote steden worden zij meestal lang voor die tijd in de café's de deur uitgekeken. En op Marken of daaromtrent houdt een mens het ook niet tot 's avonds twaalf uur uit. De verenigingen voor vreemdelingenverkeer hebben deze puzzle nog nooit kunnen oplossen. Op de eerste plaats omdat zij zich nooit hebben kunnen voorstellen, dat de vreemdeling, wanneer hij in Nederland is, nog wel eens iets anders wil dan alsmaar naar Volendam en de Nachtwacht te gaan kijken. Op de tweede plaats, omdat het de bewonderaars van het vreemdelingenverkeer nooit duidelijk is geweest, dat een land voor de vreemdeling pas niet saai is, wanneer het niet saai is voor de bewoners van het land zelf. En aangezien niemand zich de moeite geeft Nederland een tikje plezieriger te maken voor de Nederlanders, zal het nog wel heel lang duren eer de vreemdelingen 't er plezierig zullen vinden.

(De Nieuwe Eeuw)

Voedsel of honger

Meer dan de helft van de wereldbevolking krijgt niet genoeg te eten. Er is nog nooit een werkelijk voedseloverschot geweest. Integendeel, miljoenen en miljoenen mensen worden slecht gevoed of lijden honger. Behalve de ondervoeding is het volgen van een verkeerd dieet een groot kwaad, waardoor velerlei ziekten rondwaren, die een vroegtijdige dood veroorzaken. In China bijv. is de gemiddelde levensduur der bevolking slechts vijf en twintig jaar.

(Het Gemenebest)

Verkiezing?

In „Stalin”, een district van Moskou, hebben alle kiesgerechtigden deelgenomen aan de Russische verkiezingen voor de Opperste Sovjet. Het is jammer, dat bij verkiezingen niet een deelneming van 101 of 150% mogelijk is, want dan zou dit in „Stalin” zeker zijn gebeurd. Nu moet maarschalk Stalin genoegen nemen met maar 100%. Het is nog een wonder, dat iedereen in staat was naar het stemlokaal te gaan en niemand overleden of ziek was, waardoor dit prachtige resultaat kon worden bereikt. Of is men met de stembus van ziekbed tot ziekbed gegaan om het zover te brengen? Ook voor koortsigen is het stemmen niet moeilijk in de Sovjet-Unie. Er is slechts één lijst met de kandidaten van de communistische partij en met de namen van partijlozen, waarop bovenaan in „Stalin” natuurlijk Stalin staat. Wanneer men vóór wil stemmen, doet men het biljet zonder meer in de stembus en wanneer men tegen is, haalt men eerst een streep door de namen van de kandidaten. Vóór betekent een vertrouwensvotum voor Stalin's regime. Het is zó eenvoudig, ook voor de zieken.

(Nieuwe Courant)

Niet over praten!

Werkgelegenheid moet gevormd, gezocht, vooral mogelijk gemaakt worden. Laten we er geen doekjes omwinden: die werkgelegenheid bereikt men nooit met prachtige redevoeringen van ministers, met praten over „een industrieel klimaat”, met plannen en nog eens plannen alleen.

(Christelijk-Historische Nederlander)

& eigenwijze liedjes

HOLLANDS GLORIE

Als straks de eerste knoppen barsten,
En als de lindebloesem bloeit,
Als onze nieuwe burgemeester
In echt vereent wat nu nog stoeit,
Als al die grauwe doote dingen
Een kleurtje krijgen en een glans,
En opa minder zeurt en sabbelt
Van desalniettemin nochtans — — —

Dan glijdt de lieve, jonge lente
Door alle bosperceeltjes heen
En strijkt haar zachte zonnezalfjes
Langs oma's stijve rechterbeen,
Dan kiemt in alle jongelieden
Een onbestemd maar grijpgraag iets,
En dan glijdt 's avonds door de schemer
Een heren- naast een damesfiets.

Dan zont zich op café-terrasjes
Wat 's ochtends niets om handen heeft
En dat wat 's middags na de koffie
Al kirrend om een theepot leeft,
Dan draait en kraait daar elke ochtend
Een stukjesschrijver, die ik ken,
Net als de haan van onze bureu
Om anderhalve speelse hen.

Dan slaat de werkvrouw hoge trillers
En test mevrouw haar weke alt,
Opdat door alle trapportalen
Der vrouwen frisse vreugde schalt,
Dan overheerst ons veertien dagen
Een Absolute Vrouwen Wil,
Dan gaan we grote schoonmaak houden
Als Hollands Glorie in April.
Brammetje.

Onze kandidaten voor de Provinciale Staten

ZEELAND

Kieskringen I en II Middelburg—Vlissingen (gelijkluidend):

1. J. L. Verhagen, Vlissingen; 2. B. A. Hesselink, Middelburg; 3. H. B. J. Knoop, Vlissingen; 4. L. A. Schenk, Middelburg; 5. J. S. Bloos, Souburg; 6. A. Imanse, Middelburg; 7. M. Huygens, Westkapelle; 8. J. C. Corver, Vlissingen; 9. H. Frima, Zoutelande.

Kieskring III Zierikzee:

1. H. C. v. d. Zande, Nieuwerkerk; 2. Mr. C. J. B. du Croo, Zierikzee; 3. J. de Ryke, Zonnemaire; 4. C. M. Moolenburgh, Burgh; 5. M. Doelman H. Jzn., Zierikzee; 6. A. M. Geluk, Noordgouwe; 7. A. C. Verspoor, Brunnisse; 8. J. Klompe, Serooskerke; 9. J. J. Stols, Zierikzee; 10. J. van der Stolpe, Ouwkerk.

Kieskring IV Tholen:

1. C. G. Hage, St. Maartensdijk; 2. M. K. Verburg, Kortgene; 3. J. M. Mullié, Kortgene; 4. G. W. J. de Graaf, Oud-Vossemeer; 5. M. S. P. Looyen geb. IJff, Tholen; 6. M. J. van Hee, Colijnsplaat; 7. J. A. Klompe, Anna-Jacobapolder; 8. L. D. A. Looyen, Tholen.

Kieskring V Goes:

1. D. W. Lindenbergh, 's-Heer Arendskerke; 2. Ir. M. J. Stoel Feuerstein, Goes; 3. M. Franken, Goes; 4. Ir. D. J. van der Have, Kapelle; 5. P. H. A. Polderman Jr., Kruijningen; 6. F. W. de Groof, Goes; 7. A. Koert, Wolf-aardsdijk; 8. Jan Prins, Yerseke; 9. H. Doelman, Goes; 10. W. C. van der Werff, Rilland; 11. W. P. Beye, Kloetinge.

Kieskring VI Sluis:

1. A. J. Cambier, Breskens; 2. A. H. M. van den Hoek, Groede; 3. C. Risseuw-Cornelis, Yzendijke; 4. J. H. van Kampen, Oostburg; 5. A. P. Aarnoutse, Zuidzande; 6. J. Verplanke-Haak, Biervliet; 7. W. van Male, Zuidzande; 8. J. le Clerq, Sluis; 9. A. Risseuw-Koels, Zuidzande; 10. J. Mys, Oostburg.

Kieskring VII Hulst:

1. H. A. A. Baron Collot d'Escury, Kloosterzande; 2. Mevr. M. H. M. A. W. Horstmann-van Kleef, Sas van Gent; 3. P. J. Olijslager, Axel; 4. H. P. Scheffer, Sas van Gent; 5. C. L. de Smidt, Terneuzen; 6. D. W. Lindenbergh, 's-Heer Arendskerke.

NOORD-BRABANT

Kieskring I ('s-Hertogenbosch):

1. Drs. E. B. W. Schuitema, Eindhoven; 2. Mr. A. A. Swane, St. Michiels Gestel; 3. K. M. Sillevius, Vught; 4. Mr. J. van Wulfsten Palthe, Eindhoven; 5. A. den Hartog, Oss; 6. A. B. Snoek, Almkerk; 7. Mevr. A. M. Fentener van Vlissingen-Wisselink, Helmond; 8. M. P. van Nieuwenhuyzen, Fijnaart.

Kieskring II (Grave):

1. A. den Hartog, Oss; 2. Drs. E. B. W. Schuitema, Eindhoven; 3. Dr. G. A. Overbeek, Oss; 4. A. B. Snoek, Almkerk; 5. Dr. M. B. C. Manus, Oss; 6. J. Fentener van Vlissingen, Helmond; 7. M. P. van Nieuwenhuyzen, Fijnaart.

Kieskring III (Tilburg):

1. Dr. J. M. Metzlar, Tilburg; 2. Drs. E. B. W. Schuitema, Eindhoven; 3. D. C. Spaan, Helmond; 4. M. P. van Nieuwenhuyzen, Fijnaart; 5. Mr. M. H. J. de Menthon Bake, Breda; 6. Mr. E. H. Toxopeus, Breda.

Kieskring IV (Heusden):

1. A. B. Snoek, Almkerk; 2. M. P. van Nieuwenhuyzen, Fijnaart; 3. Drs. E. B. W. Schuitema, Eindhoven; 4. M. B. Rutters, 's-Gravenmoer; 5. C. M. Donken, Eethen; 6. Mr. M. H. J. de Menthon Bake, Breda; 7. T. Nederlof, Geertruidenberg; 8. C. Th. Prinse, Eethen.

Kieskring V (Helmond):

1. D. C. Spaan, Helmond; 2. Drs. E. B. W. Schuitema, Eindhoven; 3. J. Fentener van Vlissingen, Helmond; 4. Mevr. A. M. Fentener van Vlissingen-Wisselink, Helmond; 5. Mevr. J. W. Hulshoff Pol-Bicker Caarten, Helmond; 6. M. P. van Nieuwenhuyzen, Fijnaart; 7. Ir. E. W. Insinger, Helmond; 8. J. P. M. Smit, Helmond.

Kieskring VI (Eindhoven):

1. Drs. E. B. W. Schuitema, Eindhoven; 2. Mr. J. van Wulfsten Palthe, Valkenswaard; 3. J. Fentener van Vlissingen, Helmond; 4. Mevr. J. W. Hulshoff

Pol-Bicker Caarten, Helmond; 5. A. den Hartog, Oss; 6. A. B. Snoek, Almkerk; 7. J. H. Kloezen, Breda; 8. M. P. van Nieuwenhuyzen, Fijnaart.

Kieskring VII (Breda):

1. J. H. Kloezen, Breda; 2. Mr. E. H. Toxopeus, Breda; 3. Drs. E. B. W. Schuitema, Eindhoven; 4. A. van Overbeek, Breda; 5. A. G. R. Mulder, Breda; 6. M. P. van Nieuwenhuyzen, Fijnaart; 7. Mr. M. H. J. de Menthon Bake, Breda; 8. A. Koeleman, Breda; 9. Drs. A. H. van Rij, Breda.

Kieskring VIII (Zevenbergen):

1. A. B. Snoek, Almkerk; 2. M. P. van Nieuwenhuyzen, Fijnaart; 3. Drs. E. B. W. Schuitema, Eindhoven; 4. M. B. Rutters, 's-Gravenmoer; 5. C. M. Donken, Eethen; 6. Mr. M. H. J. de Menthon Bake, Breda; 7. T. Nederlof, Geertruidenberg; 8. C. Th. Prinse, Eethen; 9. H. C. Stijnis, Made en Drimmelen.

Kieskring IX (Bergen op Zoom):

1. A. van Riesen, Bergen op Zoom; 2. M. P. van Nieuwenhuyzen, Fijnaart; 3. Ir. L. Meijer, Roosendaal; 4. F. G. C. Margadant, Bergen op Zoom; 5. Drs. E. B. W. Schuitema, Eindhoven; 6. J. A. Colenbrander, Breda; 7. Mr. M. H. J. de Menthon Bake, Breda; 8. Mr. E. H. Toxopeus, Breda.

GELDERLAND

Kieskring I, Arnhem:

1. W. Kooij, Arnhem; 2. S. Rink, Velp; 3. A. J. Engel, Arnhem; 4. J. Vuijk, Velp; 5. L. A. S. J. Baron van der Feltz, Eerbeek; 6. C. de Reus, Dieren; 7. J. Moolenaars, Velp.

Kieskringen II en III, Ede en Oldenbroek:

1. H. P. Hoolboom, De Klomp; 2. H. Heering, Epe; 3. S. W. Gratama, Heerde; 4. P. M. Beijer geb. Viets, Wageningen; 5. A. Prins van Wijngaarden, Hattum; 6. J. M. B. Beuker, Heelsum; 7. J. Kuipers, Nunspeet; 8. H. Hali, Ede; 9. J. van Achterberg, Vaassen; 10. B. Veen, Wageningen; 11. A. Lijphart, Heerde; 12. B. Wigman Jr., Lunteren; 13. A. J. ten Doesschate, Hattum; 14. W. van der Weide, Wageningen.

Kieskring IV, Voorst:

1. A. Willering, Apeldoorn; 2. L. A. S. J. Baron van der Feltz, Eerbeek; 3. D. Mulder Sr., Voorst; 4. S. Boekhoff, Apeldoorn; 5. W. L. Wolff, Apeldoorn; 6. J. Tabor, Eerbeek; 7. K. U. Noordenbos, Twello; 8. A. M. de Weerd, Apeldoorn; 9. G. Gerritsen, Brummen; 10. J. H. Groters, Wilp; 11. F. Piekema, Ugchelen; 12. J. Eekhuis Wzn., Terwolde; 13. F. L. Kaars Sijpesteijn geb. Schoggers, Beekbergen; 14. H. Beker, Wilp; 15. G. Schut, Loenen.

Kieskring V, Zutphen:

1. J. E. Prakke, Eibergen; 2. J. C. J. Mens, Neede; 3. W. J. Jansen, Laren; 4. A. Wildervanck de Blécourt geb. Lieftinck, Zutphen; 5. H. J. te Velt-huis, Borculo; 6. A. Sobel, Gorssel; 7. O. Gorter, Lochem; 8. A. J. Huurman, Vorden; 9. W. te Winkel, Ruurolo; 10. E. Themans geb. Jacobson, Zutphen; 11. K. F. Klaassen, Warnsveld; 12. C. Veerdig, Zutphen.

Kieskringen VI en VII, Aalten en Elst:

1. N. E. ten Have, Winterswijk; 2. H. Kreuze, Doetinchem; 3. C. H. Berkhoff, Varsseveld; 4. C. G. Trouw, Elst; 5. G. C. Smit, Dinxperlo; 6. B. Ritsema geb. Buisman, Winterswijk; 7. Jhr. G. A. A. Nahuys, Doesburg; 8. A. H. W. Bulten, Aalten; 9. H. Koerselman, Steenderen; 10. J. G. Korteling, Winterswijk; 11. B. Kelderman, Hengelo (Gld.); 12. J. W. G. Roerdinkholder, Winterswijk; 13. H. W. A. J. Garretsen, Drempt (gem. Hummelo en Keppel); 14. J. D. Selink, Winterswijk.

Kieskringen VIII, IX en X, Nijmegen, Tiel en Wijchem:

1. A. Schouten, Culemborg; 2. H. P. Beets, Nijmegen; 3. H. L. Groeneveld, Nijmegen; 4. W. F. Kuijk, Geldermalsen; 5. A. H. van Versendaal geb. Hol, Tiel; 6. J. van Thiel de Vries, Varik; 7. C. G. de Raad, Beusichem; 8. A. Bergsma geb. Feenstra, Nijmegen; 9. W. Briët, Tiel; 10. F. R. van Gelder, Nijmegen; 11. A. G. van Steenis, Lienden; 12. A. J. C. Visser geb. de Jonge, Nijmegen; 13. G. H. C. Stevens, Nijmegen; 14. C. Dubbeldam, Culemborg.

Dit is ongelooflijk!

Men schrijft ons:

Vrijwel ieder is het er over eens, dat Indonesië, na het R.T.C.-accord, dringend behoefte heeft aan arbeidsvrede en sociale orde. De Indonesiërs zelf hebben daar de meeste baat bij. Blijkbaar wordt hierover anders gedacht door sommige socialistische voor mannen. Wij hebben ons de ogen uitgewreven, toen wij lazen dat één dezer, de heer Suurhoff, een tournee maakt door Indonesië om o.a. aan de vakbondsleders onderricht te geven in de stakingstechniek. Het is alom bekend, dat in Indonesië de ongeregelde stakingen niet van de lucht zijn en de economische recuperatie hierdoor in hoge mate belemmerd wordt. Voor de genoemde socialist zijn deze ongeregelde stakingen blijkbaar nog niet voldoende en zal door het perfectioneren van de stakingstechniek aan de stakingen een nog „nuttiger” effect moeten worden verleend. Natuurlijk ontbreekt het bij het geschetste onderricht weer niet aan afschilderingen van ondernemers als boemannen en als kapitalistische tyrannen. Terloops moet ook het communistische gevaar gebagatelliseerd zijn, althans volgens de berichten. Wij zullen het recht van staking als zodanig hier niet aan de orde stellen, daarover zou te veel te zeggen zijn. Wel moet ons van het hart, dat psychologisch gezien het wel allerongelukkelijkst is, om in de huidige onrustige situatie in Indonesië een Nederlander stakingsonderricht te zien geven. Het

zal de Nederlandse ondernemer in Indonesië, met wie waarschijnlijk zelfs de heer Suurhoff momenteel niet van positie zou willen ruilen, als macabere muziek in de oren geklonken hebben, om een Nederlander te horen verkondigen hoe men een ondernemer het zwaarst en doelmatigst kan treffen. Is het dan werkelijk zover gekomen dat er voor de Nederlanders in Indonesië geen andere taak meer is, dan om onderricht in stakingen te geven?

Verbetering

In de bespreking van de Politieke Encyclopedie, in het nummer van 10 Maart is een storende fout geslopen. Er staat: „Het hier toegepaste verwijssysteem is inderdaad praktisch en er kan ook nog medegeedeeld worden, dat het nodige feitenmateriaal evenmin ontbreekt.” Feitenmateriaal” nu, moet zijn: cijfermateriaal.

de Assemblée met zo elegantie eigenlijk terzijde er betreurd. Met te meer ait naar de volgende week benkomst van het comité le agenda voor de Assemblé zal vaststellen. In ieder tegenwoordiging van het op zich zelf is al van Er is een forum waarop en waarop de Europese le gesteld kunnen worden ediging des volks draagt die grotere invloed kun-hopen wij, dat de tegen-ik ook beseffen zullen, dat r hebben. Het is de aller-e doen.

plannen zijn over het essentiële!

Waarlijk, men kan de ernst van deze ver-klaring niet hoog genoeg aan slaan. Zijn er dus enige kostbare jaren verloren gegaan met beuzelarijen? Het is nodig, dat onze regering hierover inlichtingen verstrekt. In dit verband denken wij dan uiteraard aan de daartoe meest geëigende gelegenheid: de behandeling van de defensie-begrotingen.

En daaraan denkende vragen wij ons ook niet zonder bezorgdheid af wanneer die zal plaats hebben. Wij zijn nu bijna aan het einde van Maart gekomen en nog horen wij niets over de defensie-begrotingen voor het reeds drie maanden oude jaar.

Er kan nu toch niet langer meer worden gewacht. Wij moeten voort. En daarbij weten wij, dat geweldige offers nodig zijn. Het Nederlandse volk is bereid gebleken deze te brengen. Maar dan nu met de plannen op tafel.

K.

Ambtelijke steer

Tijdens het de vorige week te Brussel gehouden Benelux-congres, waar o.m. de oprichting van hogere Beneluxorganen, de bedrijfsorganisatie in de betrokken landen en de oprichting van Benelux-Kamers van Koophandel in het buitenland ter sprake kwam, zijn verschillende behartigingswaardige opmerkingen gemaakt. Zo zeide de eerste rapporteur van het congres Prof. Baudhuin van de universiteit van Leuven, voorzitter van de commissie tot oprichting van hogere Benelux-organen o.m.: „De bevolking onzer drie landen is zich van de consequenties der Economische Unie nog niet voldoende bewust. De oorzaak hiervan is, dat de voorbereiding der Economische Unie zich — juist op het gebied van de te creëren hogere organen — te veel in de ambtelijke sfeer heeft voltrokken.” Voorts wees deze spreker er op, dat het bedrijfsleven veel meer moet worden ingeschakeld dan tot nog toe het geval was. Deze opmerkingen zijn volkomen op haar plaats. De gehele Benelux-gedachte zal slechts kunnen worden verwezenlijkt, indien zij bevattelijk wordt voor alle lagen van de bevolking. M.a.w. de Benelux-gedachte zal door het gehele volk moeten worden verstaan en gedragen, wil zij werkelijk enige praktische betekenis krijgen. De klacht dat het bedrijfsleven veel meer moet worden ingeschakeld, is voorts van een grote betekenis, al vrezden wij dat men in België en Luxemburg voor deze klacht meer begrip zal hebben dan in ons land. De klacht kwam echter van Belgische zijde en zij zal ongetwijfeld wel voor Nederland zijn bedoeld. Wij mogen hopen, dat de Benelux-gedachte inderdaad eens uit de ambtelijke sfeer loskomt, opdat zij spoedig in de praktijk moge worden verwezenlijkt.

WELKOM WEERDINGE!

Te Nieuw Weerdinge is een afdeling van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie opgericht. Het voorlopig bestuur bestaat uit de heren P. Buigel, H. Brinks en J. Lukkien. Na een openingswoord van de voorz., de heer Buigel, hield de heer R. Zegering Hadders een causerie. Waar de vrijheid teveel wordt beknot en dwang wordt opgelegd, krijgt men onnatuurlijke toestanden, welke remmend op het particulier initiatief werken, waardoor toch ons land is groot geworden. De taak van de regering t.a.v. het bedrijfsleven wilde spr. zien als een beschermende. Wijzende op Amerika zag spr. in de toekomst veel nut van een economisch West Europa, waarvan de Benelux als voorloper kan worden beschouwd. Zeker zijn er tal van moeilijkheden te overwinnen, maar met goede wil en wederzijds vertrouwen kunnen deze worden opgelost. Voor de sociale voorzieningen kan z.i. een rationeler en meer economisch beheer worden verkregen, zodat het niet nodig zal zijn dat de werkgevers een groot gedeelte van hun tijd, belangeloos of met financiële offers, voor de staat moeten werken. Onbillijk is het dat een grote groep van de sociale voorzieningen verstoken blijft. Een oplossing hiervoor zag spr. in een verbrekkelijk verbonden te zijn. De heer Louwes had bijvoorbeeld de indruk, dat Zwitserland, dat een wel zeer rigoureuze stelsel van landbouwbescherming volgt, toch een boerenstand heeft, die volledig bij is en inderdaad het uiterste doet om uit de grond te halen wat er in zit en misschien kan men hetzelfde zeggen van landen als Zweden, Denemarken en enkele andere.

De heer Louwes besloot zijn betoog met een belangwekkende beschouwing over de gevaren (ook in politiek opzicht) der erosie. Zij is al tijd een begeleidingsverschijnsel van een minder gelukkig beleid, om niet te spreken van wanbeleid. Enige werkelijk gevaarlijke invalspoorten voor de ideeën van het communisme in de

waardige medeleden van het college. Sprekende over de financiën, kwam goed uit, dat de Prov. Groningen slecht bedeed werd door de regeling, die voor de distributie van de uit het Provinciefonds beschikbare middelen is getroffen. Het tekort is jaarlijks plm. 1/2 miljoen, en dat terwijl geen provincie zoveel openbare werken binnen eigen grenzen verzorgt en zo weinig rijkswegen- en kanalen heeft. Voorts werden enkele waterschapszaken belicht, aangelegenheden van het Prov. Electricch Bedrijf, de voeding van het stadskanaal, die uit het IJsselmeer zal worden verzorgd en de verbeteringen van het Eemskanaal. Voor dit laatste waren er verschillende plannen. De heer Mr. Siebers had met kracht een iets grootser plan verdedigd dan door het College van Gedeputeerden werd voorgestaan. Velen namen hem zijn houding kwalijk, maar later bleek, dat het advies van de Dir. Gen. v. d. Rijkswaterstaat nog verder gaat.

Als tweede spreker trad op de heer H. J. Edzes, die de middenstandsproblemen besprak. Spr. begon zijn betoog met een uiteenzetting van de partijbeginselen: Vrijheid, Verantwoordelijkheid en Sociale Rechtvaardigheid. Hij wees de socialistische maatschappij af, in het bijzonder omdat naast socialisme geen democratie

ook een bericht, vermeldende, dat de Regering f 700.000 had uitgetrokken voor het vergroten van de hotelruimte in 't land om in 't tekort te voorzien met net oog op het onder dak brengen van rijke vreemdelingen, die ons land komen bezoeken.

Het een is in strijd met het andere. Hoe zit dit nu?

Zou de oplossing misschien hierin gelegen zijn, dat het eerste een daad is van de Minister van Sociale Zaken en het tweede van de Minister van Financiën, die niet voldoende samen schijnen te kunnen werken om de regering in één richting te doen gaan?

In elk geval is het een „rare beweging”.

J. C. L.

uiting. Als tegenwoordig een winkel of bedrijf, voor de oorlog opgezet, nu wordt overgedragen of verhuurd, blijkt de balanswaarde veel lager te liggen, dan de liquidatiewaarde. Als de exploitant zich terugtrekt gaat het bedrijfskapitaal als het ware over naar zijn privé vermogen. Door de fiscus wordt nu het verschil tussen balans en liquidatiewaarde als inkomen voor dat bepaalde jaar beschouwd. Een zeer groot gedeelte van dit belangrijke bedrag (30 tot 40%), dat eigenlijk alleen boekhoudkundig bestaat en b.v. bij verhuur niet eens werkelijk te voorschijn komt, moet aan belasting worden betaald. Door lijfrentemanipulaties kan men ten dele aan dit nadeel ontkomen, maar een eerlijke en royale oplossing is er voor de moeilijkheden, waarmee vooral veel oude mensen zitten, niet aan te geven. Fel keerde spr. zich hier tegen.

BREDA HEEFT EEN NIEUW BESTUUR.

Daar de heren Mr. E. H. Toxopeüs en A. Koeleman zich tengevolge hunner drukke werkzaamheden genoopt zagen hunne functies van voorzitter en secretaris neer te leggen, werd het afdelingsbestuur op de dezer dagen gehouden algemene jaarvergadering als volgt samengesteld: Drs. A. H. van Rij, voorzitter; A. G. R. Mulder, ondervoorzitter; Mr. M. H. J. de Menthon Bake, Baronielaan 44, secretaresse; J. A. Colenbrander, penningmeester; J. H. Kloezen; A. Koeleman; E. J. Melzer; Mr. E. H. Toxopeüs. Op deze ledenvergadering is een commissie uit de leden gevormd ter bestudering van 't concept-werk-program der partij.

GESLAAGDE MIDDAG TE ZEIST

Voor de Vrouwengroep V.V.D. te Zeist hield mr. Estella C. Simons uit Utrecht een lezing over „Het ontwerp tot opheffing van de handelingsonbekwaamheid van de gehuwde vrouw en wat daarmee in verband staat.” Na de voornaamste punten van verschil met de bestaande wet en het ontwerp uitvoerig besproken te hebben, werd gelegenheid tot vragen stellen gegeven, waar dankbaar gebruik van werd gemaakt. De goede opkomst bewees wel, dat er veel belangstelling voor dit onderwerp bestond. Het was dan ook een zeer geslaagde en leerrijke middag.

APELDOORN HAD EEN LEZING

Dr. B. Vrijburg heeft voor de afdeling Apeldoorn een lezing gehouden over: „Nieuw-Guinea als immigratieland”. Na betoog te hebben, dat emigratie voor Nederland, met zijn toenemende overbevolking, noodzakelijk is en de voordelen van emigratie naar een gebied onder eigen vlag boven emigratie naar vreemd gebied te hebben uiteengezet, besprak Dr. Vrijburg de mogelijkheden van Nieuw-Guinea als immigratieland. Lantaarnplaatjes dienden ter illustratie. De vele aanwezigen waren zeer tevreden met deze goed gedocumenteerde voorlichting over dit actuele vraagstuk.

OUD KOMT NAAR MEPPEL

Onze partijvoorzitter, Mr. P. J. Oud, zal Zaterdag 25 Maart des namiddags om half drie in zaal Slot te Meppel een redevoering houden, een algemene beschouwing over de politieke toestand.

WELKOM, WELKOM!

Op 28 Februari werd een Vrouwen-groep opgericht van de afdeling Amsterdam. Het ontwerp reglement — als richtlijn gegeven door het Bestuur der Vrouwen in de V.V.D. — is aan een kritische beschouwing onderworpen. Het resultaat was, dat aan het voorlopig bestuur, bestaande uit de vrouwelijke bestuursleden der afdeling, werd opgedragen alle op- en aanmerkingen te verwerken, zodat op de volgende vergadering op 21 Maart een reglement ter tafel zal komen, dat kan worden goedgekeurd.

Mevrouw Stoffels-van Haften sprak over: „Waarin verschilt onze partij van andere politieke partijen?”. Haar boeiende uiteenzetting werkte op de meeste aanwezigen zeer verhelderend, zodat ook hier kon worden gezegd: de afwezigen hadden ongelijk!

AFDELINGSSECRETARISSEN:

Vraagt bij onze administratie de tarieven voor extra-exemplaren van ons weekblad, voor de verbreiding van onze beginselen en voor het werven van nieuwe abonne's.

eigenwijze liedjes

HOLLANDS GLORIE

Als straks de eerste knoppen barsten,
En als de lindebloesem bloeit,
Als onze nieuwe burgemeester
In echt vereent wat nu nog stoeit,
Als al die grauwe doote dingen
Een kleurtje krijgen en een glans,
En opa minder zeurt en sabbelt
Van desalniettemin nochtans — — —

Dan glijdt de lieve, jonge lente
Door alle bosperceeltjes heen
En strijkt haar zachte zonnezalfjes
Langs oma's stijve rechterbeen,
Dan kiemt in alle jongelieden
Een onbestemd maar grijpgraag iets,
En dan glijdt 's avonds door de schemer
Een heren- naast een damesfiets.

Dan zont zich op café-terrasjes
Wat 's ochtends niets om handen heeft
En dat wat 's middags na de koffie
Al kirrend om een theepot leeft,
Dan draait en kraait daar elke ochtend
Een stukjesschrijver, die ik ken,
Net als de haan van onze bureu
Om anderhalve speelse hen.

Dan slaat de werkvrouw hoge trillers
En test mevrouw haar weke alt,
Opdat door alle trapportalen
Der vrouwen frisse vreugde schalt,
Dan overheerst ons veertien dagen
Een Absolute Vrouwen Wil,
Dan gaan we grote schoonmaak houden
Als Hollands Glorie in April.
Brammetje.

SMIT
SLIKKERVEER

BOLNES

Dieselmotoren

25—1400 P.K.

N.V. Machinefabriek

„Bolnes”

v.h. J. H. v. Cappellen
te Bolnes

N.V. Lijm- en
Gelatinefabriek

„Delft”

Fabrieksmerk
TWEE TORENS

Tel. 106-363 — Delft

Hoe gaat het met de West-Europese samenwerking?

Ernstige ongerustheid over de defensie

Er is in de laatste tijd onrust merkbaar over de West-Europese samenwerking. Van onze kant willen wij daar ook iets over zeggen. Wij pretenderen niet daarover nog nieuwe gezichtspunten te kunnen geven, maar dat is ook geenszins nodig. Het gaat er thans om duidelijk te maken, dat er in de verschillende politieke geleerden ernstige bezorgdheid bestaat over hetgeen tot dusver tot stand is gekomen.

De lezers kennen ons — meermalen uiteengezette — standpunt. Tussen de twee grote machten, die de wereld beheersen, ligt Europa, dat als gevolg van de jongste oorlog uitgeput ligt en met betrekking tot zijn economische wederopbouw zeer grote moeilijkheden ondervindt. Voor zover deze moeilijkheden worden bepaald door factoren van externe aard — wij denken aan de opkomst van andere machtige economische gebieden, zoals Amerika, en aan de volledige gewijzigde betrekkingen met de overzeese gebiedsdelen — kunnen die maar in zeer beperkte mate worden overwonnen. Europa zal dus in eerste instantie moeten doen, wat het wel kan: streven naar eenheid. Hiertoe is het ook verplicht in verband met zijn politieke invloed in de wereld en het behoud en de versteviging der Westerse cultuur. In de tijd van immense spanningen, die wij thans beleven, moet ook met alle kracht gestreeft worden naar een, met het oog op de economische en sociale mogelijkheden, zo krachtig mogelijke defensie. In de hier weergegeven richting moet met alle kracht worden gewerkt. Er is geen tijd te verliezen, geen dag, geen uur.

* * *

Conferenties op het internationale vlak zijn er vele. Overeenkomsten ook. En wanneer men de zaken nuchter beziet, moet worden vastgesteld, dat er op menig terrein ook wel fikse vooruitgang is geboekt. Wij willen nu even het culturele buiten beschouwing laten. Niet omdat wij dat niet van voldoende belang achten, maar omdat het op dit gebied bereikte niet in enkele woorden is vast te leggen.

Met betrekking tot de economische wederopbouw is er beslist belangrijke vooruitgang geboekt. In 1947 moesten de landen van Europa vitale importen van voedsel en grondstoffen door gebrek aan dollars afsnijden en stonden zij voor de ineenstorting. Dank zij de Marshall-hulp kon de productie zodanig worden opgevoerd, dat Europa in 1949 het voor-oorlogse peil al weer had overschreden, terwijl de verzorging van de grote massa des volks toch weder behoorlijk is. Zeker, wij zijn er nog lang niet. Wij zullen met name onze productie zo moeten richten en organiseren, dat wij komen tot verlaging der kosten, opdat wij meer kunnen gaan concurreren. En op het gebied van de samenwerking zijn wij nog verre verwijderd van hetgeen wenselijk is. Niet overal is de praktijk in overeenstemming met de in schone bewoordingen geuite theorie.

* * *

Op politiek terrein staan wij voor belangrijke beslissingen. Vorig jaar is de Assemblée van de Europese Raad te Straatsburg bijeen gekomen. Na een aarzelend begin met veel breedsprakigheid, is men al gauw gekomen tot zakelijkheid. Wat belangrijk was, was de daar heersende geest. Daar waren niet de wildemannen aan het woord, die in de studeerkamer

plannetjes hadden opgesteld en nu van oordeel waren dat Europa van de ene dag op de andere hervormd kon worden in de richting van hun theoretische heerlijkheid, maar de grote kracht van Straatsburg was, dat men in Europese zin dacht en dat de voorgestane oplossingen volledig rekening hielden met de praktische mogelijkheden. Dat het comité van ministers later de aanbevelingen van de Assemblée met zo weinig bedekte onelegantie eigenlijk terzijde schoof, hebben wij zeer betreurd. Met te meer spanning zien wij nu uit naar de volgende week te houden nieuwe bijeenkomst van het comité van ministers, welke de agenda voor de Assemblée van deze zomer zal vaststellen. In ieder geval is er een vertegenwoordiging van het Europese volk en dat op zich zelf is al van onmetelijke waarde. Er is een forum waarop gesproken kan worden en waarop de Europese problemen aan de orde gesteld kunnen worden en elke vertegenwoordiging des volks draagt de krachten in zich, die grotere invloed kunnen realiseren. Alleen hopen wij, dat de tegenstrevende krachten toch ook beseffen zullen, dat wij niet veel tijd meer hebben. Het is de allerhoogste tijd om iets te doen.

* * *

Inderdaad, het is de allerhoogste tijd om iets te doen. Wanneer wij de ontwikkeling in de wereld bezien, dan stemt ons die tot diepe ernst. De smalle strook die West-Europa uitmaakt van dat geweldige continent, dat Europa en Azië is, heeft het zwaar. De golven slaan er hoog tegen aan en in het eigen gebied is het niet alles koek en ei. Men denke aan Italië met zijn grote moeilijkheden, men denke aan Frankrijk, ook aan de de eenheid verstorende conflicten bij onze Zuiderburen.

Maar, zo kan men zeggen, wij hebben toch pacts, die er op gericht zijn onze defensie te versterken. En wij hebben toch plechtige bijeenkomsten van ministers van defensie om de goede bedoelingen te concretiseren, en wij hebben toch al allerlei internationale instituten van de hoogste militairen, en in eigen land hebben wij toch in de laatste jaren een veelheid van bevorderingen gezien en een aantal generaals zien creëren, wat er toch wel op wijst, dat wij hier een krachtig apparaat tot stand hebben gebracht.

Het mag alles zo zijn, wij hebben er toch niet dat vertrouwen in, dat wij zouden moeten hebben. Integendeel, er is bij ons ernstige bezorgdheid. Wij weten, dat ons volk in de laatste jaren geweldige lasten heeft willen opbrengen voor zijn defensie. Dat was nodig in verband met onze taak in Indonesië. Treurig genoeg is het, dat de Westerse mogendheden maar niet hebben kunnen inzien, dat wij daarmee een taak verrichtten, die niet alleen een Nederlandse, maar een Westerse was. Hoe dit zij, Nederland heeft grote offers gebracht en Nederland brengt die nog. Zien wij naar het gedeelte van onze begrotingsuitgaven, dat voor de defensie is bestemd en bezien wij deze uitgaven in het kader van ons nationale inkomen, dan lopen wij hier voorop.

Maar wat hebben wij dan nu aan defensie hier in het Westen? Het is nodig, dat hierover klaarheid komt. Temeer nu de Franse minister van Buitenlandse Zaken, Schuman, verteld heeft, dat de mogendheden van het Westerse Pact nog steeds geen overeenstemming hebben over de financiering van een gemeen-

schappelijk bewapeningsplan noch over een plan van samenwerking.

Wij zijn van mening dat hierover op de meest korte termijn klare wijn geschonken moet worden. Aan papieren plannen hebben wij niets, wij moeten daden zien, zo willen wij schrijven. Maar uit de verklaring van minister Schuman zou blijken, dat er nog niet eens papieren plannen zijn over het essentiële!

* * *

Waarlijk, men kan de ernst van deze verklaring niet hoog genoeg aan slaan. Zijn er dus enige kostbare jaren verloren gegaan met beuzelarijen? Het is nodig, dat onze regering hierover inlichtingen verstrekt. In dit verband denken wij dan uiteraard aan de daartoe meest geëigende gelegenheid: de behandeling van de defensie-begrotingen.

En daaraan denkende vragen wij ons ook niet zonder bezorgdheid af wanneer die zal plaats hebben. Wij zijn nu bijna aan het einde van Maart gekomen en nog horen wij niets over de defensie-begrotingen voor het reeds drie maanden oude jaar.

Er kan nu toch niet langer meer worden gewacht. Wij moeten voort. En daarbij weten wij, dat geweldige offers nodig zijn. Het Nederlandse volk is bereid gebleken deze te brengen. Maar dan nu met de plannen op tafel.

K.

Ambtelijke sfeer

Tijdens het de vorige week te Brussel gehouden Benelux-congres, waar o.m. de oprichting van hogere Beneluxorganen, de bedrijfsorganisatie in de betrokken landen en de oprichting van Benelux-Kamers van Koophandel in het buitenland ter sprake kwam, zijn verschillende behartigingswaardige opmerkingen gemaakt. Zo zeide de eerste rapporteur van het congres Prof. Baudhuin van de universiteit van Leuven, voorzitter van de commissie tot oprichting van hogere Benelux-organen o.m.: „De bevolking onzer drie landen is zich van de consequenties der Economische Unie nog niet voldoende bewust. De oorzaak hiervan is, dat de voorbereiding der Economische Unie zich — juist op het gebied van de te creëren hogere organen — te veel in de ambtelijke sfeer heeft voltrokken.” Voorts wees deze spreker er op, dat het bedrijfsleven veel meer moet worden ingeschakeld dan tot nog toe het geval was. Deze opmerkingen zijn volkomen op haar plaats. De gehele Benelux-gedachte zal slechts kunnen worden verwezenlijkt, indien zij bevattelijk wordt voor alle lagen van de bevolking. M.a.w. de Benelux-gedachte zal door het gehele volk moeten worden verstaan en gedragen, wil zij werkelijk enige praktische betekenis krijgen. De klacht dat het bedrijfsleven veel meer moet worden ingeschakeld, is voorts van een grote betekenis, al vrezden wij dat men in België en Luxemburg voor deze klacht meer begrip zal hebben dan in ons land. De klacht kwam echter van Belgische zijde en zij zal ongetwijfeld wel voor Nederland zijn bedoeld. Wij mogen hopen, dat de Benelux-gedachte inderdaad eens uit de ambtelijke sfeer loskomt, opdat zij spoedig in de praktijk moge worden verwezenlijkt.

☆ parlementaire flitsen ☆

De Kamers zijn niet zo slaafs als een inzender meende

Activiteit van onze V.V.D.-fracties neemt nog steeds toe

In ons blad van 10 Maart gaf S.v.W. in een ingezonden stuk een vrij somber beeld van onze huidige parlementaire verhoudingen. Wie een vergadering van de Tweede Kamer meemaakt, ziet daar wel hetzelfde gebeuren als 25 jaar geleden, maar de schijn dekt, zo was de kern van zijn betoog, de werkelijkheid niet. Het parlementaire leven is aanmerkelijk „vereenvoudigd”; een minister komt niet meer met voorstellen, welke de kans lopen afgestemd te worden, want dat „is hem verboden door zijn partij”. De politieke partijen regeren tegenwoordig; zij hebben haar vertegenwoordigers in de Regering en in de Staten-Generaal. De partijtucht heeft een grote perfectie bereikt. Ministers komen alleen nog met voorstellen, welke de sanctie der partijbesturen hebben en de Kamerleden stemmen zoals de partijen dat voorschrijven. Dit stelsel van de getelde neuzen vermijdt onaangename verrassingen van opposities, welke vroeger zo gemakkelijk konden ontstaan en het maakt Kabinetcrises overbodig. Aldus de schrijver van het ingezonden stuk, die nog wel zo vriendelijk was, voor onze V.V.D.-Kamerleden en „een paar Christelijk-Historischen”, die nog naar eigen geweten stemmen, een uitzondering te maken.

In ieder betoog, in iedere theorie, zit meestal wel een kern van waarheid. Het is maar zelden, dat iets van A tot Z onjuist is. Dat geldt zeker ook voor bovengenoemd artikel van de geachte inzender. Wij hopen dan ook, op de door hem aangesneden kwestie nog eens in breder verband terug te komen wanneer de Kamers weer eens met vakantie zijn en wij in deze parlementaire rubriek de handen weer wat meer vrij hebben. Vooral in haar generalisering achten wij de door de inzender geventileerde „doorgestoken kaart”-theorie echter zulk een gevaar (in dien zin, dat zij de helaas in sommige kringen onmiskenbaar sluimerende a- en anti-parlementaire stemming zou kunnen aanwakkeren), dat wij toch niet willen nalaten, daar reeds thans iets tegenover te plaatsen. Voor het ogenblik zal dat dan niets anders zijn dan de opsomming van 'n aantal vaststaande feiten uit onze jongste parlementaire historie, die o.i. toch wel duidelijk aantonen, dat het met dat „aftellen van neuzen”, met dat nooit indienen van voorstellen, die de kans lopen afgestemd te worden en met die slaafsheid van de Kamerleden toch wel erg meevalt. Op volledigheid maken wij daarbij nog geen aanspraak, wij vermelden slechts, hetgeen ons van de laatste 2 1/2 jaar nog vers in het geheugen ligt.

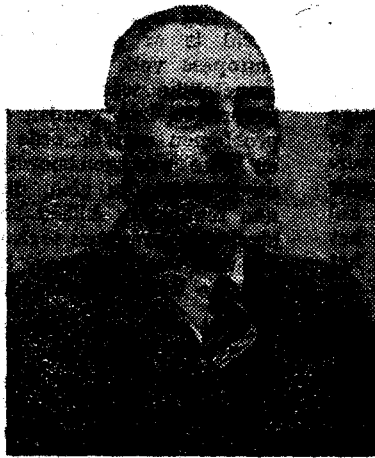
Op 1 Oct. 1947 moest minister Drees in de Tweede Kamer schorsing van de verdere beraadslagingen over het ontwerp Zweminrichtingwet 1947 vragen naar aanleiding van de aanneming (vrijwel „rechts” tegen „links”) van een door hem bestreden amendement van pater Stokman betreffende het gemengd zwemen. Het ontwerp is, hoewel de minister het gaarne had zien tot stand gekomen, niet meer op de agenda geplaatst en is nog niet zo lang geleden geheel ingetrokken. In de Eerste Kamer werd 21 Jan. 1948 het initiatiefvoorstel van mr. Donker tot wijziging van de Enquête-wet, dat in de Tweede Kamer een meerderheid van 49 tegen 16 stemmen had verkregen, met 27 tegen 15 stemmen verworpen. In de avondvergadering van de Tweede Kamer van 23 November 1948 zag minister Spitzzen zich genoopt, de voorzitter te verzoeken het ontwerp tot naasting van de radiodistributie-centrales, waar de niet-socialistische Kamermeerderheid niet aan wilde, voorlopig van de agenda af te voeren, teneinde, overeenkomstig het verlangen van die meerderheid, in nader overleg te treden met hen, die een andere oplossing van het vraagstuk der radiodistributie voorstaan.

De regering zag op 21 April 1949 haar machtigings-ontwerp grens-corrècties ook door de Eerste Kamer aanvaard, maar niet dan nadat namens het gehele kabinet de portefeuille-

kwestie was gesteld. Bij de behandeling van de Interim-regeling Suriname nam de Tweede Kamer tegen het advies van min. Van Schaik in het veelbesproken amendement-De Kort aan, betreffende de financiële verhouding op onderwijsgebied. Na de verbeteringen, die als gevolg van het overleg tussen de commissie van voorbereiding en minister Lief tinck reeds in het ontwerp van wet op de Materiele Oorlogsschaden waren aangebracht, zag de minister zich bij de openbare behandeling in de Tweede Kamer (October/November 1949) toch nog tot nieuwe en vrij belangrijke concessies gehoopt om de aanvaarding van 't ontwerp te verzekeren. Aan de herhaalde strubbelingen tussen Regering en Kamers over bijv. de pensioenen en de (onderwijzers)salarissen behoeven wij slechts te herinneren, zonder daarvan een gedetailleerde opsomming te geven. En tenslotte nam nog juist in de afgelopen week de Eerste Kamer een motie aan, waarin zij de wederinvoering van de veergelden over de Wester-Schelde betreurt en liet de Tweede Kamer minister Mansholt met zijn Paardenwet als een Zondagsruiter in het zand-bijten.

Met deze laatste gebeurtenis zijn wij dan weer gekomen aan ons weekoverzicht, dat ditmaal, als gevolg van het voorgaande, uitermate kort zal moeten zijn. Wij willen dan als algemeen zeer verheugend feit voorop stellen, dat de activiteit van onze Kamerfractie (en dat geldt evenzeer voor die van de Eerste Kamer) nog steeds in stijgende lijn gaat. Bij de verhoging der benzine-belasting weerde de heer Ritmeester zich uiterst krachtig. Onze fractie stemde voor het amendement-Van de Wetering tot het laten vervallen van de voorgestelde verhoging van de motorrijtuigenbelasting voor Dieselauto's en bij de eindstemming onthield zij haar stem aan dit ontwerp van minister Lief tinck. Met de anti-revolutionairen, staatk.-gereformeerden en communisten stemde onze fractie tegen het ontwerp.

Bij de behandeling van de Paarden-

DEN HARTOG
.....paarden.....

wet was het onze geestverwant de heer Den Hartog, die vijf amendementen indiende, welke het ontwerp in zijn kern aantastten en die, zou 't op stemming zijn aangekomen, hoogstwaarschijnlijk zouden zijn aanvaard. Nadat de minister reeds één belangrijke concessie had gedaan, werd de behandeling geschorst, teneinde nader overleg tussen de vaste commissie voor de Landbouw en de minister mogelijk te maken. Het is echter niet te verwachten, dat de commissie en de Kamer zullen toegeven (de minister vond alleen steun bij de socialisten en de christelijk-historischen). Voorlopig is 't ontwerp dus wel van de baan en wanneer de minister niet tot ingrijpende wijziging bereid is, zal het wel tot intrekking moeten komen.

Onze fractievoorzitter mr. Oud was, als algemeen erkend deskundige óók en in het bijzonder op het gebied van het gemeenterecht, verreweg de belangrijkste woordvoerder over het Wetsontwerp „met betrekking tot gemeenschappelijke regelingen”. Minister Teulings bracht dan ook dank aan de heer Oud voor zijn „zeer helder, leerzaam college” en sprak er zijn vreugde over uit, dat juist deze voorzitter van de „Vereniging van Nederlandse Gemeenten” met zijn gezaghebbend woord het ontwerp over de gehele linie zo warm had gesteund. Tenslotte was bij het Ontwerp op de Dividendbeperking de heer Ritmeester de tegenspeler van de heer Hofstra (Arb.). Er werden twee amendementen ingediend: één door de heer Hofstra, die het tijdelijke karakter van het ontwerp geheel teniet wil doen en één door de heer Ritmeester, die, juist omgekeerd, de Dividendbeperking in plaats van in 1952 (zoals het ontwerp wil) reeds dit jaar wil doen beëindigen. Op de behandeling van dit ontwerp hopen wij in het volgende nummer terug te komen.

Deze burger

heeft al een paar dagen de lente in het hoofd: hij droomt van satyrtjes op speelweiden en van faunen op achtermiddagen, die harrylijmliedjes spelen op hun zilveren dwarsfluit en nymfen achterna hollen.

Een lichte blos kleurt deze burgers konen wanneer hij openlijk erkent dat dat éne Pannetje dat zo vlug ter bokspoot is, sprekend op hemzelf gelijkt.

Die kantonrechter in Tilburg zal een en ander wel door-en-door onzedelijk vinden, maar het is niet anders, en wanneer zijn ambtenaar O.M. proces verbaal wil opmaken — hier sta ik (met gekruiste bokspoten) — ik kan niet anders.

Ik dartel maar over die speelweide en die nymfjes maar zilveren kreetjes slaken en al die bloemen naar kleuren en geuren en die zeyr maar door mijn goudblonde lokken spelen... en dan is het om de dooiedood niet zo gemakkelijk naar het stembokje te gaan om voor de Provinciale Staten te gaan stemmen.

Ik wilde alleen maar zeggen — maar dat wist u al — dat er een breed niemandsland ligt tussen droom en werkelijkheid; een afgrond tussen vervoering en burgerplicht; een wereld tussen stoeten en stemmen; satyr en staatsburger; panfluit en potlood.

En nauw is de lente in 't land, nauw wil dat fauntje dansen gaan of de heer baron van Harinama thoe Slooten treedt tussen zijn dartelheid en de lichtvoetigheid van 't speelse elveke en beiden roepen zij als om strijd: „Kies mij... kies mij, burger...!” en groot is de vervoering in mijn hart en wanhopig is de twijfel in mijn ogen...

Zo is die eeuwige strijd tussen de gedroomde speelweide en de harde aarde der werkelijkheid.

Ach neen, ge behoeft tenslotte aan mij niet te twijfelen: die kleine nymf verdwijnt in het duistere woud der verstoorde dromen.

Wie gaat daar — krachtig en rechtop — het stemlokaal binnen? Het is niemand anders dan

DEZE BURGER.

Vrouwen in de V.V.D. houden een voorjaarsbijeenkomst

Onze voorjaarsbijeenkomst is na definitief vastgesteld op Zaterdag 20 Mei. Door vriendelijke introductie stelt het Internationaal Cultureel Centrum een zaal voor ons beschikbaar in het Paviljoen in het Vondelpark in Amsterdam. Bij mooi weer zullen we op het terras onze gezamenlijke warme lunch gebruiken. Op de kosten hiervan bestaat bij spoedige aanmelding voor een beperkt aantal deelnemers de mogelijkheid van reductie, mede afhankelijk van het tijdstip van aanmelding.

Mevrouw A. Fortinier-de Wit zal ons vertellen van haar verblijf in Amerika en er zal ruimschoots gelegenheid zijn voor onderlinge gedachtenwisseling.

Nadere bijzonderheden zullen bekend gemaakt worden in de eerstvolgende rondzendbrief, die, zoals gewoonlijk, door de vertegenwoordigsters van de centrales verspreid zal worden.

de secretaresse,
Joh. H. Springer,
Alexanderstraat 16,
Haarlem.

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Voorzitter Redactie-comm.: Drs. H. A. Korthals.
Redactie-secretaris: Mr. E. Elias.

Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 435.
Administratie: Postbus 43, A'foort, tel. 5267.

Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 p. jaar.
Voor het zenden van abonnements- en advertentie-gelden: Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie” te Amersfoort.

Losse nummers 15 cent.

Voor advertenties wende men zich tot de administratie of tot de hoofdvertegenwoordiger: L. Vlugs, Geestbrugweg 69, Rijswijk (Z.-H.).

Socialisme en middenstand

„Het Vrije Volk” is boos op ons weekblad. Wij hebben geschreven, dat blijkens de uitslag der Engelse verkiezingen de Engelse arbeiders bezig zijn Labour in de steek te laten. Volgens het socialistische blad is daar niets van aan en heeft behalve ons blad niemand eraan getwijfeld, dat de arbeiders Labour trouw gebleven zijn. Neen, de verklaring is een geheel andere. Het zijn de kiezers uit de middengroep geweest, die naar de tegenpartij zijn overgelopen. Wij wensen voor het ogenblik in het midden te laten, welke verklaring de juiste is. Vermoedelijk zullen de overgelopen kiezers wel evenzeer uit de arbeidersgroep als uit de middenstand afkomstig zijn. Belangrijk is echter, dat „Het Vrije Volk” met zoveel woorden erkent, dat tal van middenstanders, die in 1945 rood hadden gestemd, na ruim vier jaren socialistische praktijk er genoeg van hadden. Die middenstanders hebben er dus blijkbaar oog voor gekregen, dat socialisme en middenstand water en vuur zijn. Precies wat wij altijd hebben beweerd en wat gelukkig in ons land de middenstanders, die in de eerste verwarring na de bevrijding zich tot de Partij van de Arbeid aangetrokken hebben gevoeld, steeds meer gaan inzien.

Socialisme en belastingdruk

In dezelfde beschouwing doet „Het Vrije Volk” nog een bekentenis, waarvoor wij 't slechts dankbaar kunnen zijn. De reden waarom een aantal kiezers Labour ontrouw geworden zijn, is de hoogte der belastingen. Inderdaad is in Engeland evenals in ons land, de belastingdruk veel te hoog opgevoerd. „Het Vrije Volk” erkent nu dat, wie verlaging van belastingen wenst, niet op de socialisten moet stemmen. Wij wisten dit ook reeds lang, maar het is prettig het van een socialistisch blad zelf te vernemen. Het is een oprechtheid, waarvoor men alleen maar waardering kan hebben.

De socialisten en de werkloosheid

Minder waardering kunnen wij koesteren voor een laatste opmerking van „Het Vrije Volk” in verband met de Engelse verkiezingen. Zij betreft de werkloosheid. Daarvoor heeft, zo zegt het blad, de liberale economie geen geneesmiddel, het socialisme wel. Een eenvoudige vergelijking met West-Duitsland kan dit leren. Daar regeren de socialisten niet, dus is er werkloosheid. In Engeland regeren ze wel, dus heeft iedereen werk. Wij zeggen het in onze eigen woorden, maar daarop komt het betoeg van „Het Vrije Volk” neer. Dergelijke opmerkingen rieken naar demagogie. In de jaren vóór het Hitler-regiem, regeerden in Duitsland de socialisten. Zij worstelden er even hard met het werkloosheidsprobleem als destijds de regeringen van andere landen. Wij zullen hun niet verwijten, dat zij het niet de baas konden worden, maar een feit is, dat de werkloosheid met al haar ellendige gevolgen een grote bijdrage heeft geleverd tot de opkomst van Adolf Hitler.

En hoe was het in die dagen in Engeland? Daar was in 1929 een Labour-regering aan het bewind gekomen. Zij bleek niet in staat de crisis, die ook in Engeland tot grote werkloosheid leidde, te bezweren. Haar leider Mac Donald liep met een aantal zijner volgelingen in 1931 naar de conservatieven over en vormde met hen een nationaal kabinet. In de meest open vorm beleed het socialisme toen zijn onmacht. Bij de begrotingsdebatten in onze Tweede Kamer in het najaar van 1948 moest onze socialistische minister-president wijzen op de angstwekkende wijze, waarop in België de werkloosheid toenemende was. Liberalen zaten daar toen niet in de regering. De socialist Spaak was er minister-president. Wie van de werkloosheid een propagandamiddel maakt, als de socialisten vóór de oorlog ook in ons land deden, herinnert ons aan het woord van Thorbecke over de runderpest: „Een rãmp voor het land, maar een feest voor de oppositie!”

Zo niet

Ondanks de opwekkende tonen waarmee het Strijdkrachtenprogramma door de Radio in het begin van de avond door de aether zich aankondigt, kunnen wij de laatste tijd weinig waardering hebben voor de wijze, waarop dit radio-programma, dat onder verantwoording van de Leger Voorlichtings Dienst staat, wordt samengesteld. Als geheel ademt het te veel een fanfare-achtig aandoende geest; te weinig worden de grote sociale vraagstukken, waarmee duizenden militairen te maken hebben, zodra zij weer in de burgermaatschappij komen, er in besproken. Het geheel heeft bovendien een iets te nadrukkelijk karakter, het mist de luchtigheid, waarmee Engelse programma's van dit genre worden samengesteld. Bij het Strijdkrachtenprogramma wordt kennelijk niet voortdurend gedacht aan het feit, dat het overgrote deel van de militairen uit de burgermaatschappij komt en daarin hoopt, zij het dan verrijkt door de in de militaire dienst opgedane ervaring, weer terug te keren. De Nederlandse militairen, die stellig niet onder doen voor buitenlandse militairen, zijn in overeenstemming met onze volksaard, burgers in uniform. Van die geestgesteldheid raakt het Strijdkrachtenprogramma steeds meer af, tot ons leedwezen. Wij kunnen het gevoel niet van ons afzetten, dat de L.V.D. op de verkeerde weg is, eerst al door de thans gestaakte uitgave van een tijdschrift als Oriëntatie, nu weer door een verkeerde opzet, die steeds sterker blijkt, van het Strijdkrachtenprogramma. Wij achten op zich zelf een goede voorlichting over de Strijdkrachten, zeker in deze tijd wel gewenst, aan een enigszins holle reclame hebben noch de Strijdkrachten noch het Nederlandse volk in deze tijd iets.

Versnippering

Naar uit de dagbladen bekend is geworden, zal de z.g. Middenstandspartij voor de verkiezingen voor de Provinciale Staten in Zuid-Holland, Friesland, Gelderland en Zeeland met een eigen lijst uitkomen. Het is zeker niet uit politieke krompenheid dat wij van dit bericht met grote verbazing hebben kennis genomen. Gelukkig leven wij nog in een democratisch land en wij zien het juist in deze tijd als een voorrecht dat er verschillende politieke partijen zijn, die hun programma's bij ons volk aandienen. Een minimum voorwaarde, die in een democratisch stelsel echter aan een politieke partij moet worden gesteld, is dat haar programma gedragen wordt door een voldoende aantal aanhangers. M.a.w. dat deze politieke partij er in elk geval zeker van is, dat haar kandidaten naar het parlement of een ander openbaar college zullen worden afgevaardigd. Dit kan men van de Middenstandspartij niet zeggen en gezien de hope-loze nederlaag die dit dwergpartijtje bij de jongste Kamerverkiezingen heeft geleden, waaruit toch wel duidelijk bleek dat onze Middenstand in haar geen vertrouwen stelde, kan het slechts onverantwoordelijk worden genoemd om onder deze troosteloze omstandigheden opnieuw naar de gunst der kiezers te dingen. Hiermede is noch de Nederlandse Middenstand, noch een gezond democratisch stelsel gediend. De actie van de Middenstandspartij zal, indien de kiezers niet oppassen, tenslotte tot een resultaat leiden geheel tegengesteld aan datgene, wat deze partij voorgeeft te beogen. Immers, iedere stem op deze partij uitgebracht, zal een verloren stem zijn, ook verloren voor de middenstand zelf. Het zal daarom noodzakelijk zijn in de komende weken het Nederlandse kiezerscorps op een en ander te wijzen, opdat geen kostbaar stemmenmateriaal verloren gaat. Het kan daarbij van nut zijn te wijzen op de praktische politiek die de V.V. D. sedert haar bestaan ten bate van de Middenstand heeft gevoerd. Juist in deze tijd hebben wij meer dan ooit behoefte aan eenheid en niet aan versnippering.

Welkom

De afgelopen week heeft ons volk met voldoende kennis kunnen nemen van de behouden terugkeer van Prins Bernhard. De vermoede tocht van de Prins kan in haar betekenis niet licht worden overschat, omdat zij in een belangrijke mate heeft bijgedragen tot versteviging van de culturele, diplomatieke, politieke en economische banden met het buitenland. Wij hopen van harte, dat ook dat deel van ons volk, dat maar weinig afweet van de internationale handelspolitiek en van het onderhouden en verstevigen van de betrekkingen met het buitenland, een begrip mag hebben voor de zeer grote verdiensten, die Prins Bernhard met deze reis aan ons land heeft bewezen. Volgend jaar zal de Prins waarschijnlijk een nieuwe reis wachten, waarbij Hij iets meer tijd heeft gevraagd, hetgeen ons zeer begrijpelijk voorkomt. Moge de nieuwe reis even voorspoedig verlopen gelijk die, welke de Prins thans zojuist heeft beëindigd.

Licht voor, Overheid!

In de komende weken zullen in Den Haag zeer belangrijke besprekingen in het kader van het Noord-Atlantisch Pact en de Westerse Unie plaats hebben en zullen zeer bekende en belangrijke figuren uit verscheidene landen in de Residentie vertoeven. Wij zijn er van overtuigd, dat deze besprekingen voor de veiligheid van West-Europa

van grote betekenis zijn; wij heten deze buitenlandse gasten van harte welkom in ons land, maar wij spreken er tevens de hoop bij uit, dat de berichten over deze bijeenkomst niet alle uit het buitenland tot onze Nederlandse persorganen zullen doordringen en dat wij wat betreft de directe mededelingen van de zijde der secretariaten der bijeenkomsten slechts afgescheept zullen worden met enige foto's van generaal en staatslieden, die aan een maaltijd zitten of zich op een cocktail-party genoeglijk met elkaar onderhouden. Zij, die in de strijdkrachten belast zijn met de voorlichting, hebben hier een taak, die van grote betekenis is, zowel in verband met de aard van de te behandelen onderwerpen als om het feit, dat in duidelijke grote lijnen aan de volkeren, met inachtneming van alle defensiegeheimen, uiteengezet dient te worden, waarom het bij deze besprekingen gaat. Wij hopen, dat dit keer de overheidsvoorlichting, waar het om een zo essentieel punt gaat, dat ook voor de Volksvertegenwoordiging van grote betekenis is in verband met het feit, dat de begrotingen van Oorlog en Marine in herziene vorm nog behandeld moeten worden, niet te kort zal schieten.

Initiatief

Onder het motto: „beter laat dan nooit”, schijnt onze regering tenslotte te langten leste wat meer waardering te krijgen voor het particuliere initiatief. Zo heeft de minister van Wederopbouw en Volkshuisvesting, mr. In 't Veld in het parlement verklaard, dat bij de woningbouw aan het particuliere initiatief meer aandacht zal worden geschonken dan tot dusverre werd gedaan. De grote waarde, die een vrijere ontplooiing van het particuliere initiatief ook bij onze woningbouw heeft, wordt dus tenslotte erkend, alhoewel wij helaas moeten constateren, dat deze erkenning jaren te laat komt. Deze gang van zaken heeft onze volkswoningbouw en de sociale vraagstukken, die hiermede ten nauwste verbonden zijn, weinig goed gedaan. Thans zal er dus een keerpunt komen waarmee ons volk zeer zal zijn gebaat. Hoe betreurenswaardig deze ontwikkeling op zichzelf ook moge zijn, omdat er onnodig veel kostbare tijd verloren is gegaan, toch is er een lichtpunt van principiële betekenis: de erkenning n.l. van de grote waarde van het particuliere initiatief. Een erkenning, die door de drang der omstandigheden is ontstaan. Een erkenning ook, die daarom van zulk een grote betekenis is, omdat zij te voorschijn komt in een tijdperk, waarin het particuliere initiatief welbewust de domper wordt opgezet. Hieruit moge opnieuw blijken, welk een grote misvatting het is te verkondigen, dat het particuliere initiatief ten dode zou zijn opgeschreven. Niets is minder waar dan dat. De waarde van het particuliere initiatief blijkt tenslotte dermate groot te zijn, dat zelfs de voorstanders van de geleide economie haar niet kunnen miskennen.

Terug

Het is de laatste tijd bij herhaling gebleken, dat de West-Europese landen het communisme in toenemende mate de rug toekeren. Thans heeft Denemarken het bewijs geleverd wat een eensgezind optreden van de democratie vermag. Bij de gemeenteraadsverkiezingen in Kopenhagen en 60 andere Deense steden hebben de communisten 44 van hun 62 zetels verloren, een gevoelige teruggang, die er wel op wijst, dat men ook in Denemarken de politiek achter het ijzeren gordijn weinig kan waarderen. Toen een journalist van het blad „Berlinske Tidende” de burgemeester van Kopenhagen naar zijn oordeel over de uitslag vroeg, zeide deze: „Wij prefereren dit in ieder geval boven Stalin's 99,9%,” een opmerking, waarmee ieder weldenkend democraat zich ongetwijfeld zal kunnen verenigen.

Oude klacht

De Hertelbank heeft in haar jongste jaarverslag enige zeer belangrijke opmerkingen gemaakt, waarbij zij heeft berekend uit welke bronnen de industrie in 1949 haar uitbreidingen heeft gefinancierd. Op grond van deze berekening komt zij tot de conclusie, dat er ernstig rekening mee moet worden gehouden, dat het Nederlandse bedrijfsleven op de duur niet in staat zal zijn de nieuwe investeringen, noodzakelijk voor de industrialisatie te financieren. De fiscale politiek zal dan ook volgens de Hertelbank de voortdurende aandacht eisen in die zin, dat met een verlaging van de op het bedrijfsleven drukkende lasten niet langer zal worden gewacht dan in verband met de omstandigheden onvermijdelijk is. Ziedaar een oude klacht die opnieuw wordt gehoord en die nog steeds klinkt als van de roepende in de woestijn. Alle propaganda in de vorm van aanplakbiljetten, geschriften en vergaderingen betreffende de industrialisatie is zinloos als men niet de factoren schept die de noodzakelijke voorwaarden vormen om tot deze industrialisatie te komen. Wil Nederland met zijn steeds toenemende bevolking werkelijk uit de impasse geraken, dan zal zij de industrialisatie energiek ter hand moeten nemen en zal de fiscus eindelijk eens een meer soepele houding aan de dag moeten gaan leggen.

De conferentie van Woudschoten (II)

Na een genoegelijk onderling samenzijn riep voorzitter van Riel de deelnemers weer in de conferentiezaal samen voor de inleiding over het actuele onderwerp: de positie van de Eerste Kamer in ons Staatsbestel.

De Provinciale Staten — waarvoor de verkiezingen nabij zijn — zijn namelijk kiescolleges voor de samenstelling der Eerste Kamer. Het is daarom van actueel belang deze nader te bezien, waartoe twee inleiders werden uitgenodigd.

De eerste, Mr. H. Fortuin, (secretaris van de Kamer van Koophandel en Fabrieken te Amsterdam) merkte op, dat de mens een gemeenschapswezen is met in zich een drang naar gemeenschappelijk leven, o.a. in de staat. Deze beoogt rechtsordening. Het gaat om de verwezenlijking, zoveel mogelijk van de gerechtigheid. Er zijn algemene grondregelen, maar de inhoud der praktische rechtsvoorschriften wisselt naar tijd en plaats. Het rechtsbewustzijn der bevolking speelt hierbij een grote rol. Zo is men bij de rechtsvorming het gansse volk gaan inschakelen. Indien het volk zelf of zijn vertegenwoordiging steeds bij de helft plus één kan uitmaken, wat geldend recht is, zou er heel veel onrecht komen. Zo is een heel samenstel van instellingen en regelingen gegroeid, dat tracht te bevorderen, dat recht geschiedt. Daaraan is ook het tweekamerstelsel te danken. Geen staatsvorm heeft echter absolute waarde.

De wijze van samenstelling geeft vele moeilijkheden. In bondstaten is deze eenvoudig, zoals in de Verenigde Staten van Amerika en Zwitserland, ook in Engeland, waar de House of Lords op een eeuwenlange ontwikkeling kan terugzien.

De leden onzer Eerste Kamer werden volgens de Grondwet van 1815 voor het leven door de Koning benoemd. In 1848 werd bepaald, dat de Provinciale Staten de leden benoemen, te kiezen uit de hoogstaangeslagenen. De benoeming door de Provinciale Staten is tot nu toe gehandhaafd, maar overigens werd de verkiezing hoe langer hoe meer geregeld op de wijze, voorgeschreven voor de verkiezing van leden der Tweede Kamer. Zo worden zij nu gekozen op de grondslag van evenredige vertegenwoordiging, terwijl benoembaar zijn degenen, die ook voor lid der Tweede Kamer in aanmerking komen.

Men spreekt in dit verband algemeen van een doublure der Tweede Kamer, doch mocht al in enige tijd de Eerste Kamer zich gedragen hebben, als ware zij haar zusterkamer, dan is dat toch niet te wijten aan de wijze van benoeming, die alleszins ruimte biedt om te komen tot andersoortige samenstelling.

Beter is in dit verband met Struik te spreken van een democratisering en die is noodzakelijk. De Eerste Kamer kan in de huidige tijd haar taak van revisie-instituut alleen goed vervullen, indien zij in politieke samenstelling niet te veel verschilt van de Tweede. Terwijl nu Bujs de getrapte verkiezing via de Provinciale Staten voldoende achtte voor de selectie, zou opnieuw beperking van de benoembaarheid aanbeveling verdienen door verhoging van de leeftijd en door het bekleed hebben van een belangrijke functie voor te schrijven. Onder die functies waren ook tal van niet-openbare op te nemen; zulks behoeft thans niet meer onmogelijk te worden geacht.

Van verschillende zijden is in deze eeuw organische vertegenwoordiging voorgesteld, zo door Kuyper en Treub. Evenredige vertegenwoordiging is echter organisch bij uitstek, naar de politieke overtuiging, gecondenseerd in de verschillende partijen.

Daarom spreekt Oud van een sociale vertegenwoordiging van onze

Eerste Kamer en dan klaarblijkelijk niet in de zin, waarin men dit in de negentiende eeuw bedoelde. Wat hij bedoelt is de verandering van onze Eerste Kamer in een corporatief lichaam. Dan wordt de betekenis van de groep van te voren bij de wet, die gewijzigd kan worden, vastgesteld, waarbij dan tevens bepaald wordt, hoe veel vertegenwoordigers elke groep in het vertegenwoordigend orgaan zal aanwijzen.

Dan staan de verhoudingen vast en worden de vertegenwoordigers door een veel kleinere groep nog aangegeven dan bij ons tegenwoordig stelsel. Bovendien vindt in de Eerste Kamer dan geen vertegenwoordiging meer plaats van beginselen, maar van belangen en de som van vele particuliere belangen geeft nog niet het algemene belang.

Spr. concludeerde, dat derhalve de Eerste Kamer moet worden gehandhaafd, maar dat de verkiesbaarheid aan hogere normen moet worden gebonden. Hij durft dit advies te geven ondanks de kritische opmerking van Mr. Oud: Veel beproeven, alles behouden. (Instemming).

Hierna beklom Mr. N. J. C. M. Kappelijn van de Coppello het spreekgestoelte, om zijn denkbeelden over hetzelfde onderwerp te ontvouwen.

In de meeste landen bestaat het tweekamerstelsel en men kan dit de beste waarborg tegen volksdespotisme achten. Het is volgens spr. echter niet de vraag, of er wel een Eerste Kamer moet zijn, doch of men kan volstaan met een regering en slechts één Kamer. Tegen dit stelsel heeft spr. drie bezwaren:

1. het geeft geen oplossing voor een conflict tussen regering en Tweede Kamer, aangezien slechts in ernstige gevallen tot Kamerontbinding of tot het heengaan der regering kan worden besloten;
2. er is dan geen middel om na te gaan, of het votum van de Tweede Kamer inderdaad representatief is, d.w.z. zoals Krabbe reeds opmerkte, in overeenstemming is met de rechtsovertuiging van het volk, waaraan naar mate de zittingsperiode is voortgeschreden, meer reden tot twijfelen bestaat;

Twee inleiders van de Eerste Kamer

Het Twee-Kamerstelsel waarborg tegen

Dit verslag van onze speciale verslaggever behandelt de Avondbijeenkomst van de eerste dag

3. het af- of goed-keuren geeft een regering te weinig mogelijkheid tot manoeuvreren.

Daarom is een andere instantie naast één Kamer en regering gewenst. Het doen uitoefenen van een in wezen rechterlijke functie door een politiek college is noch wenselijk noch praktisch te verwezenlijken. Indertijd is dan ook reeds gedacht aan invoering van het referendum, hetgeen logischer en doeltreffender lijkt. Bij de grondwetsherziening van 1922 heeft Mr. Oud hiervoor al gepleit en Prof. Kranenburg toonde zich eveneens voorstander van de facultatieve volksraadpleging. Toen acht spr. deze oplossing voor het parlementaire stelsel funest, tenzij het referendum zou voorafgaan aan de parlementaire behandeling. Zonder mondeling overleg is het uitermate moeilijk om over de gronden voor een bepaald voorstel een gedegen oordeel uit te spreken; dit geldt in nog sterkere mate voor de politiek weinig ontwikkelde kiezers. In Zwitserland hebben regering en parlement te dansen naar de pijpen van het volk; hier is een ware volksdemocratie, waarmede men echter ons staatsbestel niet mag vergelijken. De autoriteit van de regering tegenover het parlement zou ernstig worden ondermijnd, wanneer zij van het volk ongelijk kreeg. Zou een votum van de Tweede Kamer door het volk worden afgekeurd, dan zou dit betekenen, dat de volksvertegenwoordiging bij de meerderheid der kiezers geen vertrouwen meer geniet; zij zou haar aanspraken op vertegenwoordigende bevoegdheid verliezen.

Het Centrum voor Staatkundige Hervorming, waarin vooraanstaande figuren uit vrijwel alle partijen zitting hebben, heeft een ander systeem ontwikkeld. Dit gaat uit van een tweede tak van volksvertegenwoordiging, doch wil doublure van taak tussen beide Kamers voorkomen. In dit systeem zal de Eerste Kamer dus niet alles, waarover men aan de overzijde van het Binnenhof heeft beslist, overdoen, doch slechts dan optreden, wanneer de Tweede of in conflict is met de Eerste Kamer, of gerede twijfel aan de representativiteit van het votum der Tweede Kamer aanwezig wordt geacht. Dit zal zo zijn, wanneer een votum der Tweede Kamer, hetzij positief, hetzij negatief, niet met tweederde-meerderheid is genomen. De Eerste Kamer kan dan met een contraire meerderheid van eveneens twee-derde (zulks met het oog op het directe kiesrecht, dat aan de Tweede Kamer ten grondslag ligt) tot revisie besluiten. De keuze van twee-derde, hoewel in zekere mate willekeurig, is ontleend aan de voorschriften inzake grondwetsherziening.

Spr. meent, dat hierdoor alle bezwaren tegen een eenkamerstelsel worden ondervangen. Een conflict tussen regering en Tweede Kamer kan aldus worden opgelost, aan de

representativiteit van het samengestelde votum der beide Kamers kan niet langer worden getwijfeld en de regering krijgt ruime mogelijkheid tot manoeuvreren.

Met betrekking tot de samenstelling dezer Eerste Kamer zou spr. in overeenstemming met de historische ontwikkeling, de verkiezing per gewest door de Prov. Staten willen herstellen, echter met handhaving van de evenredigheid. Daarbij zou een persoonlijk kiesrecht met overdraagbaarheid van de stem moeten worden toegepast. Het lidmaatschap zou voor ieder moeten openstaan, doch men mag verwachten, dat de aanzienlijke vermindering van werkzaamheden er toe zal leiden, dat vele vooraanstaande figuren, die zich thans niet voor een candidatuur laten vinden, tot de kring der verkiesbaren zullen gaan behoren. Een doublure in de samenstelling zal dan niet langer aanwezig zijn. Spr. moet toegeven, dat in het door hem voorgestane stelsel de grote partijen nog sterker uit de bus zullen komen, doch dit kan voor de V.V.D. slechts een aansporing zijn er krachtig naar te streven ook tot de grote partijen te gaan behoren.

Levendige gedachtenwisseling

Hoe zeer het gesprokene het gehoor had geboeid, bleek wel uit de levendige gedachtenwisseling welke er op volgde.

Mr. J. Rutgers merkte op, dat z.i. het bestaan der Eerste Kamer nodig is met het oog op het goed functioneren der Tweede Kamer. De ministers en hun ambtenaren zouden één Kamer gemakkelijker kunnen overbluffen; bij een tweede behandeling is die kans minder groot. Spr. meent, dat het politieke effect van een contraire beslissing t.o.v. regering of Tweede Kamer vrijwel gelijk is, of het nu een referendum dan wel een uitspraak der Eerste Kamer betreft.

Mr. H. S. Siebers (Groningen) vroeg, hoe bij afstemmen van een wetsontwerp door de Tweede Kamer nog sprake kan zijn van revisie door de Eerste?

De heer J. C. J. Mens (Neede) heeft weinig bewondering voor de

wijze, waargesteld. Wizing niet vsel uitgevoedere samen

De heer (nekezijl) ach het door de kelde denkk van de gekgeen revisie komt er da pas. Wat amendementen en het ontvlijke stemm Tegen provling of het waarschuwe de onze geh Zwitserland rendum na deling.

De heer acht bij str als de grot voor een re weggelegd. mers volgen bezwaren v vooral voor niet meer a

Dr. M. P. naar de er dum in Zw Suriname z sel de E. K grijpen, om gewraakte ontwerp z. l

De voorz ders het vr de forme hebben bek samenstellir een rol; zij door de kw economisch te zijn.

De heer foort) ziet referendum, t tussen de kiezers zal

Mr. H. l betekenis v stelling der de omvang uit. Een do alle argum worden. Ni kwam dit tweede, nu valt op te r

ien de positie

er

lsel is de beste ksdespotisme

dat de E. K. geen recht van amendement heeft; dat houdt de beraadslagingen binnen de grote lijnen, al doet het gemis zich bij begrotingsbehandeling wel eens gevoelen, omdat men er niet zo licht toe komt om tegen te stemmen wegens een afwijkende mening op een bepaald punt.

De huidige E. K. telt slechts drie personen beneden 40 jaar. Onder haar leden zijn verscheidene oud-ministers, oud-Tweede Kamerleden, oud-Volksraadsleden, hoogleraren, (oud-)burgemeesters, enige organisatiebestuurders en drie zakenmensen. Naar de kwaliteit (in niet-pol-

litieke functies) beoordeeld is zij volgens spr. niet representatief genoeg. Zij moet bijzondere figuren, die belangrijke functies bekleden of bekleden hebben, tellen.

De evenredige vertegenwoordiging maakt het praktisch onmogelijk provinciaal of districtsgewijze te kiezen. De politieke verhoudingen zijn in beide Kamers ongeveer gelijk; in de E. K. zijn de grootste partijen iets te sterk vertegenwoordigd.

Spreker zou voorstander zijn van een 4-jarige zittingsduur en aftreden en bloc. Het tijdstip der verkiezingen zou tussen die der Tweede Kamer moeten inliggen.

De E. K. vervult de functie in de politiek gelijk het Hof boven de Rechtbank. De revisiemogelijkheid is nuttig, al is zij niet volmaakt.

Mr. Kappelje van de Coppello is het eens met de opvatting, dat de taak van de E.K. arbitrair moet zijn. Ook bij verwerping van een wetsontwerp met minder dan 2/3 krijgt zij in het nieuwe systeem te beslissen. Spr. heeft geen aanwijzingen voor overwegende ambtelijke invloed op te nemen beslissingen. Spr. zou het erger vinden, als de Kamer de regering zou overbluffen, zoals in het geval-Suriname. Wellicht zou de regering in dit geval het onaangename hebben doen horen, wan-

neer zij niet had kunnen vertrouwen op het bezadiger oordeel der E.K.

De gevolgen van het in ongelijk stellen moet men niet overdrijven. Als de E.K. een door de T.K. verworpen wetsontwerp toch zou aanvaarden, ware dat minder erg dan een correctie bij referendum, dat aan de volksvertegenwoordiging in feite het vertrouwen opzegt.

Indien de V.V.D. samenstelling van de T.K. volgens het districtenstelsel onder bepaalde reserves zou aanvaarden, zou er geen basis meer zijn voor een zelfde procedure bij de E.K.

Bij aanvaarding van een amendement met minder dan 2/3 der stemmen door de T.K. zou spr. de gehele materie aan revisie willen onderwerpen.

Het districtenstelsel kan inderdaad de doodsteek voor de kleinere partijen betekenen, zoals in Engeland kortelings is gebleken. Men moet zich afvragen, of daarmede de parlementaire democratie gediend zou zijn.

In Zwitserland kent men zowel het referendum vooraf als later. Het trekken van vergelijkingen is echter wegens het afwijkende staatsbestel onmogelijk.

De werkzaamheden der E.K. zouden onder het nieuwe stelsel inderdaad minder omvangrijk, maar toch ook op ander gebied veel belangrijker worden. Het is juist, dat er een psychologisch verschil tussen de leden der beide Kamers bestaat. Elk politiek overleg behoeft nog geen kongste zijn; het kan soms heel nuttig wezen. Men kan dit argument ook tegen het referendum aanvoeren.

Het voordeel van grotere politieke manoeuvreerbaarheid onderschatte men niet; aan meer oplossingen is in de praktijk grote behoefte. Men bedenke, dat van 1925—1939 alleen extra-parlementaire kabinetten hebben kunnen bestaan. Beter kunnen regeren is nodig, het parlement mag niet tot despotisme vervallen.

Hors d'oeuvre

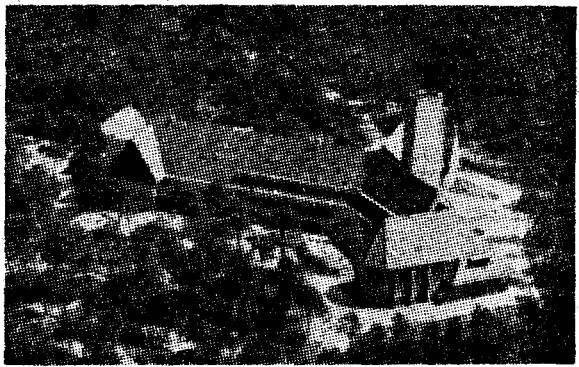
Mr. W. C. Wendelaar gaf een algemeen gewaardeerde toegift, toen hij een en ander uit zijn persoonlijke ervaring als lid der Eerste Kamer vertelde.

De overgang van de ene naar de andere zijde van het Binnenhof schept inderdaad andere verhoudingen. Wat de werkzaamheden betreft is het ontbreken van het recht van amendement daarvan de belangrijkste oorzaak; men kan zich daardoor tot de grote lijnen bepalen en principiële toetsing vooropstellen.

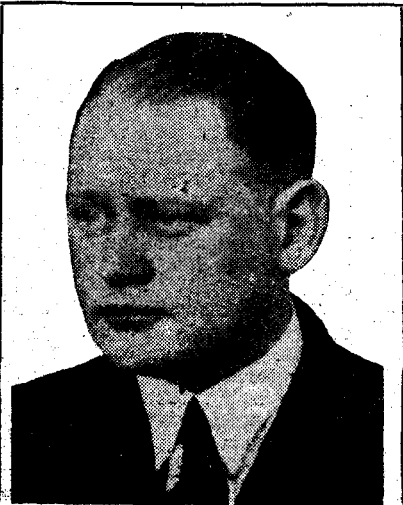
Zelfs de vergaderzaal is van invloed; die van de T.K. is uiterst sober en ongezeilig, in die van de E.K. met haar prachtige schilderingen hangt nog de traditie van eeuwen, want daar vergaderden ook de Staten van Holland. Het decorum is van grotere betekenis en de plaatschikking — alle leden broederlijk door elkaar, in tegenstelling tot de T. K., waar de fracties bijeen zitten — bevordert de vriendschappelijke sfeer en zelfstandige oordeelvelling. Men voelt zich niet een nummer in de fractie.

De persoon speelt in de E. K. een grotere rol, ook door het kleinere ledental en er heerst een andere geest.

Kamer van Revisie is beter dan Kamer van Repetitie! Toch vreest spr., dat het ontworpen stelsel af-

breuk zal doen aan zo vruchtbare sfeer; men zal te weinig bijeenkomen om een goed team te kunnen vormen en er zal te weinig contact met de regering zijn. Niettemin is spr. geenszins gekant tegen een verandering van werkwijze.

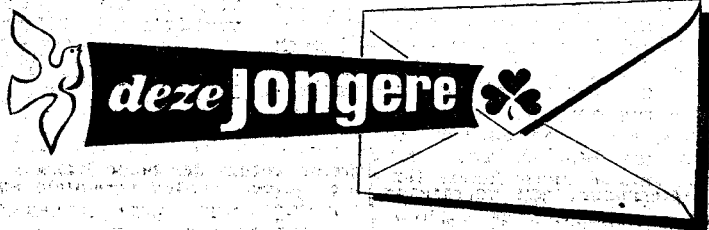

Minister Stikker krijgt de hoogste lof

Vele leden verklaarden zich met het beleid van de Minister te kunnen verenigen. Zij prezen zijn grote werkkraft en toewijding. Inzonderheid hadden zij waardering voor het streven van de bewindsmann naar veelvuldig en nauw contact met andere mogendheden en internationale organisaties. Verscheidenen hunner hadden de indruk, dat Nederlands naam in de vreemde sedert zijn optreden aanmerkelijk aan gezag had gewonnen. In hun waardering wensten zij ook 's Ministers medewerkers te betrekken, die hun chef bij zijn verantwoordelijke arbeid ter zijde staan.

Ook andere leden brachten de minister hulde voor zijn vroed beleid onder de huidige zeer moeilijke omstandigheden. Met grote instemming hadden zij ten vorigen jare kennis genomen van de verklaring van de bewindsmann, dat deze voornemens is, een zelfstandigheidspolitiek in moderne zin te voeren, hetgeen wil zeggen, dat hij wars is van een slaafs volgen der grote mogendheden, aan wier zijde de Regering zich, wat de leidende beginselen van internationale politiek betreft, terecht heeft gesteld. Zij waren van mening, dat de Minister er in was geslaagd, op onze buitenlandse politiek een eigen stempel te drukken, aan welk laatste het voordien wel eens had ontbroken.

(Uit het Voorlopig Verslag Eerste Kamer, Buitenlandse Zaken).

zat vanavond achter zijn bureau en was erover aan het peinen wat hij doen zou. Onwillekeurig schoof hij een lade open en vond daar zijn paspoort liggen. Gedachteloos begon hij er wat in te bladeren. En een wereld ging voor hem open.

Een ogenblik werden de klauwers van het wereldje waarin hij 350 dagen van het jaar leeft, opengebrouwen. Hij vergat een moment de elke morgen terugkerende tragiek van één minuut voor negen, het tijdstip waarop eerbare burgers alle remmen verloren hebben en zich als honderden Arie's van Vliet op de pedalen werpen om ten koste van alles en allen, op tijd achter hun tafel te zitten.

Hij vergat een ogenblik dat dossier dat hem voor grote problemen stelt. Hij vergat de zaak welke hij vanavond nog eens rustig wilde bekijken.

Deze jongere was op reis...

Hij lag aan de Côte d'Azur in de zon te bakken. Hij trotseerde op de houten latten de gladde berghellingen. Hij zeilde op de Sont. Hij zat met Blandine achter zijn café filtre op een van de terrassen aan de Champs Elysées. Hij danste in Göteborg. Hij keek naar de meisjes van Majorca. Hij dronk zijn vino de Jerez in Castellon de la Plaza. Hij soupeerde met een comtesse in haar kasteel aan de Loire. Het is goed zo eens op een avond te reizen, want reizen verruimt de blik.

Het is buitendien een heerlijke manier van reizen. Want als hij van de zomer aan de Côte zou liggen, zou hij die immer-brandende zon gaan vervloeken. Als hij op de ski's berghellingen af zou glijden, kwam hij vast en zeker met een gebroken been thuis. Die Parijse koffie zou hij maar bocht vinden en de Göteborgse meisjes hard tegenvallen.

A. D. Olescens

samen-
verkie-
stelsel-
een an-

(Mun-
nar van
ontwik-
behalen
derheid
E. K.
aan te
eer een
derheid
hoofde-
nomen?
menstel-
wil spr.
lijen als
en. In
n refe-
behand-

(Gieten)
ne, zo-
passen,
succes
de Ka-
ceelt de
preker,
ar wij
nen.

vroeg
eferen-
geval-
ve stel-
ing in-
ng der
wets-
nomen.
e inlei-
del van
kant
rsonale
speelt
hebben
n, die
dienen

Amers-
net re-
missen
oor de

grote
samen-
oefent
nvloed
rst, als
rhaald
oorlog
na de
erking
r goed,

DE DUIVEL had het niet beter in elkaar kunnen zetten

JOSEPH GOEBBELS: Demon van een dictatuur

Bij de uitgeverij Union te Stuttgart is een boek van de hand van W. Stephan verschenen, dat zeker de algemene aandacht zal gaan trekken, niet zozeer door de sensationele onthullingen dan wel door de rustige kritische beschouwingen over nazi-Duitsland en een van de grootste misdadigers, die het leidde: Joseph Goebbels. „Spottgeburt aus Dreck und Feuer” noemden hem zijn vijanden. Demon van een dictatuur doopt Stephan hem. Met beide benamingen zullen we ons allen wel kunnen verenigen, maar dit neemt niet weg, dat Goebbels in het Derde Rijk een te belangrijke figuur geweest is dan dat hij niet in de geschiedenis zou voortleven.

In nazi-Duitsland was Goebbels het intellect en het genie, dat zijn talenten op een dergelijke wijze misbruikte, dat men bij ontleding van zijn arbeid nergens een lichtpuntje van menselijkheid of fatsoen tegenkomt. Aanvankelijk zag het er niet naar uit, dat hij een misdadige richting zou inslaan. Hij was streng godsdienstig opgevoed, viel als student op door zijn briljante geest, zijn redenaarstalent en door de suggestieve kracht, welke van hem uitging. Het was zo te zien een grote geest in een mismaakt lichaam. Een voorbeeld van de Oergermaan kon men deze strompelende figuur bezwaarlijk noemen. Schrumpfermanen! spotte men en Rosenberg zal zich over deze Sta-In-De-Weg zeker vaak geërgerd hebben, want een beste reclame voor zijn rassentheorieën was de Heer Doktor zeker niet. Ongetwijfeld hebben Goebbels lichamelijke gebreken een grote invloed op zijn karakter en zijn latere leven gehad.

Bij alles krijgt men sterk de indruk, dat een wrok tegen het bestaan, tegen de Schepping, tegen de mensheid, waarvan de meesten beter dan hij geschapen waren, Goebbels in een bepaalde richting gestuwd hebben.

„Het Duitse volk heeft geen behoefte aan pamfletten, aan propaganda. Het heeft de waarheid nodig”, schreef hij.

„Een volk zonder godsdienst is als een mens zonder adem”.

„Het geloof verzet bergen, maar het weten zet ze op de goede plaats. In dit weten zoeken wij vervulling van alles. Aan toewijding en gezindheid hebben we niets. Wij wensen oprechtheid, duidelijkheid”.

Dit klinkt voorloepig nog niet erg nationaal-socialistisch.

Dan wordt Goebbels binnen Hitler's invloedssfeer getrokken. Dan is het eigenlijk met hem gedaan wat het fatsoen betreft.

In zijn roman Michael vertelt Goebbels hoe hij Hitler ontmoette:

„Ik weet niet, wat er met mij gebeurt. Het is een openbaring... Ik word naar de tribune getrokken. Daar sta ik dan en kijk hem recht in het gelaat... Dat is geen redenaar meer! Dat is een profeet! Ik schreeuw hoera...! De blauwe ogen treffen mij als vlamme stralen... Dat is een BEVEL!”

.....Vanaf dit ogenblik ben ik herboren. Ik ben dronken.....”

Goebbels lot is daarmee bezegeld. Hij zal niet meer van Hitler's zijde wijken. Als Berlijn valt, als Nazi-Duitsland met donderend geraas ineen stort, als de stilte over de hoofdstad valt en de rook optrekt, dan liggen daar de lijken van Hitler en Goebbels, ergens in het puin.....

Goebbels heeft zijn onwankelbare trouw aan zijn Führer bewezen.

Het is de trouw van de ene misdadiger aan de andere. Twee misdadigers, die in de grootste koelbloedigheid en in volmaakte onderlinge harmonie de grootste schandaden jegens de wereld en hun eigen volk begingen, trachten in de onsennering van een Walpurgis-nacht binnen een rookend en brandend Berlijn aan hun ondergang iets groots te verlenen door elkaar en het principe trouw te blijven.

De duivel had het niet beter in elkaar kunnen zetten.

Hitler duldde als regel geen persoonlijkheden naast zich en zo is het te verklaren, dat prullen als Rosenberg en Himmler en tal van anderen tot een hoogte stegen, waarover we ons achteraf alleen maar verwonderen.

De meesten van Hitler's nabije satellieten vulden door wreedheid en blinde gehoorzaamheid aan, hetgeen zij aan verstand misten.

Goebbels en Göring maakten op deze regel een uitzondering. Het waren ongetwijfeld persoonlijkheden met talenten.

Het waren misschien daardoor ook de eeuwige rivalen, die elkaar steeds weer het leven trachtten zuur te ma-

ken, waarbij de populariteit, die Göring had, Goebbels vanzelfsprekend een doorn in het oog was.

Want populair is Goebbels nooit geweest.

De meesten, ook zijn naaste medewerkers, waren bang voor hem en daar hadden zij ook wel reden voor.

Eerstens had Goebbels een ongehoorlijk scherpe tong en verder wond hij zich minstens net zo gemakkelijk en heftig op als zijn meester, Adolf Hitler. Dan schoot hij zijn horelvoet achter zich aanslepende langs het slachtoffer heen, donderend en bliksemend als een vertoornde afgod.

Eens blechte een reus van meer dan 2 meter: „Elk ogenblik vreesde ik, dat hij mij in mijn kraag zou grijpen en het raam uitsmijten!” Zo groot was de suggestieve kracht, die er van Goebbels uitging. Het typische was, dat hij zijn medewerkers de huid vol schold maar hen slechts bij hoge uitzondering, de nek brak. Hij vergat gauw en was dan weer ineens de chef, die goed voor zijn personeel zorgt.

Ook hier weer een uiting van een minderwaardigheidscomplex: zich eerst uitleven en dan erin een behagen scheppen de weldoener te kunnen spelen.

Diep zat Goebbels goedheid stellig niet, maar hij was te verstandig en had een te grote mensenkennis om niet te beseffen, dat men zich tegenover de meesten alles kon permitteren als men maar zorgde, dat zij een goede betrekking behielden.

Goebbels haatte vrijwel iedereen. Hij kon tegen zijn gasten allercharmantst zijn om enkele minuten na hun vertrek de beledigendste uitdrukkingen te bezigen. De enige, die hij nooit bekladde was Hitler.

Het grote wapen van Goebbels was zijn spitsheid en geestigheid. Het was geestigheid zonder de verzoenende factor humor en zodoende maakte hij zich elke keer opnieuw weer vijanden, al brulde de hele zaal of het complete gezelschap, om de geestige opmerkingen.

„Er is maar één ding absoluut” zeide hij. „Dat is het relatieve”.

Nadat hij zich al tijden geërgerd had aan het bewieroken van kunstenaars met een heel kleine k zeide hij eens voor een groot publiek: „Vergeet U niet, dat kunst van kunnen komt. Anders zou het immers niet kunst maar gunst heten”. Hij had een speciale voorliefde om andere hoge nazi-functionarissen er tussen te nemen en Hitler vond de moppen altijd geweldig geslaagd ook al waren zij van een zeer minderwaardig gehalte.

In 1933 zit Goebbels met de gehele Duitse delegatie voor de Volkenbond te Genève.

De stemming in het Carlton-hotel is gedeprimeerd en zij wordt niet beter, als men een telegram voor de persleider binnenvrengt.

Goebbels gaat te keer als een bezetene: Hoe is het in 's hemels-

Het eerste van twee artikelen

door

M. Klaassen

naam mogelijk, dat het Berliner Tageblatt in extenso gaat publiceren wat hij eerst op de komende vergadering wil gaan zeggen.....

De perschef valt bijna flauw. Hij zwerft, dat hij alles zwaar geheim behandeld heeft.

„Maar het is in elk geval uitgelekt en welke instructies en ophelderingen wilt U nu het Propaganda-ministerie geven als antwoord op dit telegram?” brult Goebbels.

In angstige spanning wordt de verbinding met Berlijn afgevoerd.

Eindelijk...! De perschef waggelt de zaal door maar dan springt Goebbels lachend op.

Langzaam verandert zijn lach in een verbeterd trek en bijt hij de perschef toe: „Ik had gedacht, dat U in moeilijke omstandigheden meer weerstand zoudt tonen. Heeft niemand van U gezien, dat het telegram met de hand geschreven is? Moet ik mijn grappen voor jullie beperkt intellect nog simpeler maken?”

Hadamowsky, een hoge nazi, heeft het adelaarsschild van het Duitse Rijk gekregen.

Hij is een verwaande kwast, die een beetje beledigd doet, dat men nu pas zijn grote capaciteiten gaat eren.

Met een zekere neerbuigende welwillendheid toont hij iedereen de prachtige oorkonde maar is toch wel even geroerd, als Goebbels met groot gevolg de trappen van het ministerie op komt om hem geluk te wensen.

Hij had altijd een beetje aan Goebbels sympathie getwijfeld, maar dit bewijs....!

Des avonds krijgt hij de Völkische Beobachter; met grote koppen en een geweldige lof-tirade. Beter kon het al niet en in de beste stemming gaat hij naar de receptie, die op een minister-conferentie zal volgen.

Op de conferentie verschijnt hij trots als een pauw met de courant zegevierend heen en weer zwaaierend.

Daar staat zijn vriend Goebbels. Deze monstert hem van onder tot boven en zegt dan: „Verbeeldt U zich niet te veel! U hebt nog heel wat te leren en wat de Völkische Beobachter betreft, die U daar bij U hebt... ik heb er zes exemplaren van laten drukken. Te grote publiciteit is voor sommige mensen niet zo goed. Het volk zou eens kunnen denken, dat U werkelijk een groot man bent!”

Dan is er de stunt met de buitenlandse perschef Haufstaengl. Diens moeder is Britse en daardoor spreekt H. perfect Engels. Overigens heeft hij iets van de Engelse spirit overgeërfd. Hij trekt zich niet al te veel van de rest aan en door zijn eigen opvattingen heeft hij nog al wat vijanden. Daar komt nog bij, dat Putzi, zoals men hem in de wandeling noemt, een grote populariteit geniet. Dus haat Goebbels hem alleen al daarom. Bij Hitler kan Putzi geen kwaad doen, want door zijn fantastische piano-spel heeft hij deze volkomen ingepalmd. Op een avond zit Goebbels in een groot gezelschap. De Spaanse burgeroorlog is juist uitgebroken. Weten zijn gasten misschien nog niet, dat Haufstaengl met een zeer belangrijke diplomatieke missie per vliegtuig naar Madrid is? Men kijkt elkaar verwonderd aan. Dat is inderdaad groot nieuws. Maar hoe haalt Goebbels het in zijn hoofd over zo iets geheim in vol gezelschap te gaan praten.

Haufstaengl zit op dit moment inderdaad in een vliegtuig, tussen Berlijn en Leipzig. Maar verder komt het niet. Want de piloot heeft van Goebbels opdracht gekregen de hele nacht op genoemd traject te blijven rondvliegen en de volgende dag zijn kostbare last zonder verder commentaar te Dessau af te zetten. Men kan van Haufstaengl alles zeggen, maar dom is hij niet. In de donkere nacht en met niemand anders dan zichzelf bij zich herinnert hij zich bij stukken en beetjes, wat hij in de loop der jaren al voor minder prettige uitingen over het regiem en verschillende hoge nazipieten gedaan heeft. Als er nu weer eens een zuivering komt, zou hij die dan wel overleven? Intuïtief voelt hij, dat er met de diplomatieke zending naar Madrid iets niet klopt. In Dessau vraagt hij aan de piloot, maar geen commentaar op de grote gelijkenis tussen Spanje en Zuid-Duitsland. Als een haas verdwijnt hij over de grens. Goebbels is hem kwijt. Hitler moet naar een nieuwe pianist omzien...

Hoe zit dat toch?

Onze militaire medewerker schrijft ons:

Is er nu werkelijk geen enkele snelle en afdoende remedie te vinden tegen de venijnige, geniepige belastingen op bijvoorbeeld boeken, die men uit het buitenland trekt? En dan boeken, die men hier niet kopen kan en die men voor studie-doelinden nodig heeft? Mijn boekhandelaar in Reigate (Surrey) zendt mij o.a. steeds de in Engeland verschijnende boeken over figuren van betekenis tijdens Wereldoorlog II. Derhalve ontving ik op 17 Maart „Rommel” door Desmond Young. Prijs 12 s. 6 d., rond f 6.50.

De P.T.T. bracht gelijk met het boek een „Nota” voor kosten en belasting, groot f 0.75, zijnde f 0.40 invoerrecht en f 0.35 „wegens inklaaring en vrijmaking”.

De postchef erkende zuchtend dat deze nota overeenkomstig de bepalingen is opgesteld — f 0.40 of 6% voor de particulier aan belasting (voor handelaars 3%) en f 0.35, die de P.T.T. altijd en bij elk belast pakje in rekening brengt. Blijkbaar voor de moeite als anderszins.

Dat wil zeggen: ik betaal aan 's Rijks grijpgrage Diensten twaalf procent belasting of „onkosten”, indien ik een in Holland niet verkrijgbaar studiewerk uit het buitenland laat komen!

Ik ben van deze m.i. volkomen onverwepelijke bepalingen al enige malen het slachtoffer geweest.

Tweemaal heb ik de tijd en moeite gegeven aan het indienen van een omstandige klacht bij het Hoofdbestuur der P.T.T.

Na vele maanden ontving ik in beide gevallen een ambtelijk-langademig maar nietszeggend antwoord. En alles bleef natuurlijk zoals het was. Dat o.a. bij het openen en weer sluiten van een dergelijk pakje Toynbee's „A study of history” (prijs 25 s.) zwaar beschadigd was, werd „betreurd”, maar er bestonden geen „bepalingen”, welke in soortgelijke gevallen voorzagen in schadevergoeding.

Dat wil zeggen: men opent goed verpakte zendingen, legt er tenminste 12% belasting e.d. op en pakt het belaste voorwerp dan zo „mag niet hinderen” in, dat de ontvanger niet alleen een zwaar belaste maar ook nog een zwaar beschadigde zending per P.T.T. ontvangt.

Het gaat ons niet om dat bedrag van f 0.75.

Maar het gaat ons wel om deze geniepige, ergerlijke en o.i. beschamende methode van belastingheffing.

Men gelove ons: duizenden en wellicht tienduizenden burgers ondergaan dagelijks deze volstrekt willekeurige heffingen.

Is er nu geen enkel middel om — desnoods in de Volksvertegenwoordiging — een eind te maken aan dergelijke als dwaasheid begonnen en in misstand verlopende belastingheffing?

ALLERHANDE

Griezelig

Dag in, dag uit trekt de bioscoop de mensen-massa tot zich, die daarin ondergaat — dat is het woord ervoor — wat daar aan goeds en slechts wordt opgediend. Daar zit de massa, in een donkere zaal, zuiver receptief en bijna zonder verweer. Een boek leest men. Dat is nog een actie van de lezer. Maar een film zien en horen is haast geen actie. De mens is daarbij in belangrijke mate passief. Althans zo is het bij de meesten. Er is een grote mate van geestelijke zelfstandigheid en concentratievermogen voor nodig om een film kritisch te zien, zoals men kritisch een boek leest. Er is ook haast geen tijd voor kritiek. Want het moment waarop de kritiek los moet komen, wordt al weer verdrongen door het vervolg van de film. Dat is dus een griezelig geval.

(Trouw)

Geen vergelijk mogelijk

Met deze ijzeren orthodoxie is in haar huidige vorm geen vergelijk mogelijk. Wanneer wij lijdzaam toezien, terwijl onze evenwichtige staatsinstellingen worden vernietigd; wanneer wij toestaan, dat er een één-kamerstelsel wordt ingevoerd en zo onze vrijheid blootstellen aan vernietiging door een staatsgreep; als wij de rechten van de minderheid negeren en de staat door subsidie en censuur steeds meer macht geven over het onderwijs en de letterkunde, of door het scheppen van steeds meer staatsmonopolies op de arbeidsvoorwaarden van ons allen, dan spelen wij de communisten in de kaart. Het is altijd mogelijk aan te voeren, dat het zo beter of vlugger gaat, of dat men zo botsingen met andersdenkenden voorkomt, en op die manier een democratisch volk over te halen zijn vrijheid prijs te geven.

Charles Morgan in de Internationale Echo.

Wensdroom

Wij moeten streven naar een toestand, waarin het vrije verkeer van alle Westerse valuta weer mogelijk wordt, waarin niemand zo zwaar wordt belast, dat hem de prikkel om geld te verdienen wordt ontnomen, waarin prijzen betrekkelijk stabiel zijn en bespaard geld vrucht is, en waarin niemand behoefte te voelen voor zijn leven, zijn bezit of zijn vrijheid.

Charles Morgan in de Internationale Echo.

Niet tevergeefs

Eén ding staat vast: 't bloed, 't zweet en de tranen zijn niet tevergeefs geofferd. Zij hebben Europa, zij hebben de wereld verlost van de overheersing van de dictatuur van het nationaal-socialisme, dat elke vrijheid smoorde, dat gebaseerd was op onderdrukken en tyrannie, al heeft het ook vijf lange jaren geduurd.

(Het Lichtspoor).

De grote kracht

Ons land, ons volk dient daarom vooraan te gaan in het samenbundelen van de krachten van de geest. Dat kan ten eerste door het opbrengen van saamhorigheid in de algemene lijnen van het beleid in binnen- en buitenland, dat kan door ook bij andere landen en volken een zelfde saamhorigheid in hoofdpunten te bepleiten. Zo kan die saamhorigheid, die eendracht worden tot een grote innerlijke kracht, tot een geestelijke weerbaarheid, tot een levenshouding, welke door geen geweld, door geen terreur kunnen worden terneergeslagen.

(Het Lichtspoor).

Beetje minder Samba

Is het niet om te gieren van het lachen: zo'n groot gezin in zo'n moderne tijd als de onze! Wat een grapjas, zo'n vader, die zoveel kinderen heeft, dat hij de namen niet eens op een rijtje kan noemen! Wij schreven ons verhaaltje om in ons bontedinsdagavondtrein-landje wat meer respect te brengen voor het grote gezin en voor die hardwerkende vaders, die niet eens de tijd hebben om naar die radiomoppen over zijn grote gezin te luisteren... Omdat wij voorstanders zijn van een beetje minder samba en een beetje meer liefde onder de mensen.

(Het Vizier).

Ridderzaal Turks bad

Er zijn wel enkele bezwaren tegen het vergaderen in de Ridderzaal aan te voeren: de vergaderingen van de afdelingen van de Kamer vinden nog in het Kamergebouw plaats, de spreekkamer voor de Kamerleden is onvoldoende, de temperatuur is zo hoog, dat men zelfs op een rustige plaats achter de perstafel gezeten in de loop van de vergadering het gevoel heeft met kleren aan in een Turks bad te zitten en op de duur gaan de ogen pijn doen van het licht van al die kleine elektrische lampjes in de kronen.

(Nieuwe Courant).

Strijdkrachtenprogramma

Wanneer er op dit moment in onze geschiedenis nog steeds behoefte is aan een „Radio-Programma voor de Nederlandse Strijdkrachten te Land, ter Zee en in de Lucht” (Engeland, om maar een voorbeeld te geven, is daar al lang mee opgehouden), dan zal zo'n programma toch zijn betekenis daarin moeten zoeken, dat het de problemen van de demobilisatie, de aanpassing, de terugkeer in het gewone leven, stelt en tracht te helpen oplossen. Het huidige is daarmee allerminst tevreden.

(De Groene Amsterdammer)

De P.B.O. is in wording

Prof. mr. F. de Vries voorzitter?

Tijdens de parlementaire debatten over de Wet op de Bedrijfsorganisatie heeft Staatssecretaris v. d. Grinten al te verstaan gegeven, dat de regering haar praktische toepassing zoveel mogelijk zou bevorderen. Hij heeft woord gehouden: reeds een maand na de plaatsing in het Staatsblad is de eerste uitvoeringsmaatregel verschenen. Bij Kon. Besluit werd het aantal leden van de Sociaal-Economische Raad op het maximum van 45 bepaald en de eerste zittingsperiode vastgesteld op 1 April 1950 tot 31 Maart 1952.

Vrijwel gelijktijdig heeft de Kroon een aanwijzing gedaan van de organisaties, bevoegd tot het benoemen van leden van de S.E.R., en de Ministers aangewezen, die bevoegd zullen zijn de vergaderingen van de Raad in zijn interne commissies bij te wonen of zich daarin te doen vertegenwoordigen.

Wie zich de debatten over het begrip „representatieve organisatie” en „algemeen erkende centrale” herinnert, zal ongetwijfeld met belangstelling kennis nemen van de concrete oplossing, welke de Staatssecretaris hiervoor na moeizame commissoriale voorbereiding hiervoor heeft gevonden.

De bevoorrechte organisaties van ondernemers zijn: Centraal Sociaal Werkgevers Verbond en Verbond van Nederlandse Werkgevers tezamen 2 leden, Christelijke Middenstandsbond 1 lid, Hoofdgroep Banken 1 lid, Hoofdgroep Handel 1 lid, Hoofdgroep Verkeer 1 lid, Hoofdgroep Verzekering 1 lid, Katholieke Nederlandse Boeren- en Tuindersbond 1 lid, Koninklijke Nederlandse Middenstandsbond 1 lid, Koninklijk Nederlands Landbouw-Comité 1 lid, Nederlandse Christelijke Boeren- en Tuindersbond 1 lid, Nederlandse Katholieke Middenstandsbond 1 lid, Ondernemersraad voor Indonesië 1 lid, Rooms-Katholiek Verbond van Werkgevers-Vakverenigingen 1 lid, Verbond van Protestant-Christelijke Werkgevers in Nederland 1 lid.

De zetelverdeling voor de organisaties van werknemers luidt: Christelijk Nationaal Vakverbond in Nederland 3 leden, Nederlandse Katholieke Arbeidersbeweging 5 leden, Nederlands Verbond van Vakverenigingen 7 leden.

Het wil ons voorkomen, dat de gekozen oplossing alleszins aanvaardbaar is. Het trekt de aandacht, dat er drie hoofdgroepen uit de Organisatie-Woltersom als representatief zijn erkend. Op het gebied van het bankwezen, verkeer en verzekeringswezen is de organisatorische ontwikkeling nog niet zo ver voortschreden, dat er voldoende representatieve centrale organisaties in de z.g. vrije sector kunnen worden aangewezen. Dat de regering niet gearzeld heeft uit praktische overwegingen deze keuze te doen, mag o.i. als een aanwijzing voor objectieve beoordeling worden aangemerkt. Dit verheugt ons te meer, omdat tijdens de Kamerdebatten wel eens een andere toon van achter de regeringstafel te beluisteren viel.

Als eerste Voorzitter van de S.E.R. wordt Prof. Mr. F. de Vries, hoogleraar te Amsterdam genoemd, iemand, die zijn sporen op het gebied der sociaal-economische vraagstukken heeft verdiend en reeds in 1912 voor publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie pleitte.

STEMMEN IN EEN ANDERE GEMEENTE

Bij de aanstaande verkiezingen voor de Provinciale Staten is het mogelijk zijn stem in een andere gemeente dan die van zijn woonplaats uit te brengen, maar die andere gemeente moet gelegen zijn binnen dezelfde provincie.

Zij, die van deze mogelijkheid gebruik willen maken, moeten hiervan vóór 12 April a.s. in persoon ter secretarie van een gemeente mededeling doen. Dit is vooral van belang voor hen, die buiten hun woonplaats in een andere gemeente binnen dezelfde provincie werkzaam zijn. Zij behoeven dan minder tijd te verzuimen!

OPLOSSING?

(Ingezonden)

Naar aanleiding van: „wie lost dit vraagstuk op” in Uw blad van 10 Maart, het volgende.

Enige tijd geleden las ik dat in de oorlog een Engels ziekenhuis met halve krachten werkte. D.w.z. vroegere verpleegsters die door huwelijk of andere redenen niet meer in staat waren een volle dagtaak te verrichten, konden opgeven bepaalde uren of dagen die zij voor verpleging beschikbaar hadden. Dit geeft ongetwijfeld meer werk voor de leiding maar het scheen goed te werken.

L. Land-Boissevain.

N.V. Nederlandsche
Caoutchouc- en Gutta-
Perchatabriek

v.h. Bakker & Zn.
Ridderkerk

• Technische
rubberartikelen

SLIEDRECHT had een goede vergadering

De afdeling Sliedrecht hield haar jaarlijkse vergadering. De voorzitter herdacht de kortgeleden gestorven heer J. P. Seret. Daarna hadden bestuursverkiezingen plaats. Er waren twee vacatures, namelijk voor de dames C. L. de Gruyter-v. d. Vlies en A. A. Seret-Bos. De eerste stelde zich niet herkiesbaar, de laatste was verhuisd naar een andere gemeente. Aan beide dames bracht de voorzitter dank. In deze beide vacatures werd voorzien door de verkiezing van mevrouw Kessnich en de heer B. v. d. Graaf. De voorzitter, arts D. Zijp, die ook aan de beurt van aftreding was werd herkozen. Het hoogtepunt van de

avond vormde een causerie over actuele politiek van drs. P. Herweyer uit Dordrecht. Deze met enthousiasme voorgedragen causerie boeide de gehele vergadering.

AFDELINGSSECRETARISSEN:

Vraagt bij onze administratie de tarieven voor extra-exemplaren van ons weekblad, voor de verbreiding van onze beginselen en voor het werven van nieuwe abonneés.

Onze kandidaten voor de Provinciale Staten

RECTIFICATIE:

In de kandidatenlijst van de Kieskring Sluis (Zeeland), welke in ons nummer van de vorige week is geplaatst, is een fout geslopen. Men leze deze lijst als volgt: 1. A. J. Cambier, Breskens; 2. A. H. M. van den Hoek, Groede; 3. A. P. Aarnoutse, Zuidzande; 4. J. Verplanke-Haak, Biervliet; 5. W. van Male, Zuidzande; 6. J. le Clerq, Sluis; 7. A. Risseeuw-Kools, Zuidzande; 8. J. Mys, Oostburg.

DRENTE:

Assen, kieskring I:

1. J. Homan, Assen; 2. R. M. Buurma geb. Vredevoogd, Assen; 3. F. Hasper, Assen; 4. W. Buiters, Eext; 5. L. J. Klompe, Zeyerveld; 6. C. Eenhoorn, Vries; 7. W. Fr. Borgesius, Assen; 8. R. Zegering Hadders, Emmen; 9. Mej. N. Boomsma, Assen; 10. H. Hilberts, Assen; 11. H. Meyeringh, Gieten; 12. Mr. H. K. de Langen, Meppel; 13. J. H. Lanting, Nieuwlande; 14. A. Tissingh Hzn., Ruinen; 15. J. Kuipers Sr., Coevorden; 16. A. Nydam, Zuidlaren.

Meppel, kieskring II.

1. A. Tissingh Hzn., Ruinen; 2. Mr. H. K. de Langen, Meppel; 3. J. D. Alberti, Ruinerwold; 4. R. Scholten, Dwingeloo; 5. B. Luten, Koekange; 6. A. H. J. Odding, Meppel; 7. R. Zegering Hadders, Emmen; 8. L. Schoemaker, Diever; 9. C. Borgers Hzn., Havelte; 10. H. Zandman Sr., Zuidwolde; 11. H. Meyeringh, Gieten; 12. J. Kuipers Sr., Coevorden; 13. Mevr. A. M. C. H. Tjeenk Willink, geb. Jkvr. Bowier, De Wijk; 14. J. Homan, Assen; 15. R. Nieboer, Nijveen; 16. J. H. Lanting, Nieuwlande; 17. A. Nysingh, Vledder; 18. Mevr. R. M. Buurma, geb. Vredevoogd, Assen; 19. H. Tiemes Hzn., Uffelte; 20. W. Stevens Szn., Wapserveen.

Hoogeveen, kieskring III.

1. J. H. Lanting, Nieuwlande; 2. J. Kuipers Sr., Coevorden; 3. R. Reinders, Hoogeveen; 4. Joh. Stock, Sleen; 5. L. Hadders, Benneveld; 6. H. Hiddingh, Westerbork; 7. L. Ellen, Oud-Schoonebeek; 8. B. Hogen Esch, Dalen; 9. R. Zegering Hadders, Emmen; 10. R. M. Buurma, geb. Vredevoogd, Assen; 11.

H. Meyeringh, Gieten; 12. A. Tissingh Hzn., Ruinen; 13. Mr. H. K. de Langen, Meppel; 14. J. Homan, Assen; 15. A. K. Mulder, Hooghalen.

Emmen, kieskring IV.

1. R. Zegering Hadders, Emmen; 2. H. Meyeringh, Gieten; 3. G. Grutterink, Borger; 4. G. Luis, 1e Exloermond; 5. J. Rahder, Nw Amsterdam; 6. A. Keldermans, Emmen; 7. G. J. Bieze, Borger; 8. G. van Sluis, Gasselternijveen; 9. Th. C. Heerma van Voss, Nw. Amsterdam; 10. B. Groenhof Jzn., Erica; 11. H. Stulen, Weerdinge; 12. Mevr. R. M. Buurma, geb. Vredevoogd, Assen; 13. J. Homan, Assen; 14. P. Hasper, Assen; 15. A. Tissingh Hzn., Ruinen; 16. Mr. H. K. de Langen, Meppel; 17. J. H. Lanting, Nieuwlande; 18. J. Kuipers Sr., Coevorden; 19. R. Reinders, Hoogeveen.

Heerenveensters waren bijeen

De vrouwelijke leden van de V.V.D. afd. Heerenveen vergaderden met enkele introductie's in de Schouwburg te Heerenveen. Als spreekster was uitgenodigd mevrouw Bontekoe-Hielkema uit Oosterwolde, candidate van de Prov. Staten. Zij had als onderwerp: „De volksgezondheid in onze tegenwoordige maatschappij”. Na de pauze sprak zij nog over Provinciale en Gedupeerde Staten. Een en ander was zeer interessant. Enkele vragen werden door de spreekster beantwoord. De opkomst was bevredigend.

HAAGSEN KWAMEN SAMEN

De Haagse vrouwen in de V.V.D. hebben een goed bezochte bijeenkomst gehouden onder voorzitterschap van mej. R. Kalis. De vrouwelijke V.V.D. gemeenteraadsleden mev. E. van den Bosch-de Jongh en mej. mr. J. J. Th. ten Broecke Hoekstra spraken over de verschillende punten, waarbij zij bij de behandeling van de Gemeentebegroting 1950 het woord hebben gevoerd, o.m. op het gebied van het onderwijs, het nieuwe ziekenhuis en sociale vraagstukken. Tot nieuwe bestuursleden werden gekozen mev. Walma van der Molen-Meindersma en mev. Schade v. Westrum-van 't Oever. Het was een zeer geanimeerde vergadering.

Afdelingsnieuws

HAARLEM'S nieuwe bestuurders

De afdeling Haarlem hield haar jaarlijkse vergadering. Mr. L. J. Venhuizen en E. Blanke werden als bestuurslid herkozen. In de vacature F. A. J. Duller, die zich niet herkiesbaar had gesteld, werd benoemd F. W. Lichtenveldt Jr.

DAKEN - VLOEREN
 M.V. BETON- & PLATENFABRIEK
 GEBRS. MYNLIFF NIMEGEN

N.V. Staaldraadkabel- en Herculestouwfabriek

voorheen

J. C. DEN HAAN

GORINCHEM

J. en K. SMIT'S

**SCHEEPSWERVEN EN
 MACHINEFABRIEKEN**

KINDERDIJK

Reeds onze
 oude reekelden dronken

Weduwe
 A.v.d. Eelaart's

**OUDE AROMATISCHE
 JENEVER**

**DE ROTTERDAMSCH
 DROOGDOK MIJ. N.V.**

GERESERVEERD

N.V. BOELE'S

Scheepswerven en Machinefabriek

BOLNES

Nieuwbouw en reparatie

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

VRIJDAG 31 MAART 1950 No. 103

DE PROVINCIE
IN WOUDSCHOTEN

Pag. 4 en 5

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

ONZE ALGEMENE VERGADERING

Feest van het weerzien

Waarlijk, wij vinden dat wij toch niet altijd over zwaarwichtige onderwerpen behoeven te schrijven. Een enkele maal mogen wij ons wel eens van de zorgzware problemen afwenden en nu wij vlak voor de algemene vergadering van onze partij staan, is er zeker reden om daaraan aandacht te besteden. Zulk een bijeenkomst is in onze partij altijd een groot genoegen, omdat daar vele van onze goede werkers uit alle delen van het land naar toe komen, om met elkaar van gedachten te wisselen en de vreugde van het weerzien te smaken. Dit laatste onderschatte men niet. Wie het partijleven kent, weet van hoe grote waarde het voor ieder persoonlijk is om strijdmakkers van elders weer te ontmoeten en met hen samen enige goede dagen te beleven. Daar gaan kracht en steun van uit.

In de vergadering zal er gelegenheid zijn te spreken en te oordelen over de leiding der partij en er zal van gedachten gewisseld kunnen worden over het door de Kamerfracties gevoerde beleid. Dat is goed, want de in de politiek werkzaam moeten bij voortdurende weten wat er leeft in de groepen der geestverwanten. Deze kunnen niet allen ter vergadering zijn, maar het is dan ook de taak der afgevaardigden in hun beschouwingen mede te vlechten wat zij ervaren hebben in hunne (of hare!) afdelingen.

Voor de politici is er dan de gelegenheid om uiteen te zetten wat hen heeft bewogen tot het innemen van de standpunten, waarop zij in het parlement bij de behandeling van diverse onderwerpen hebben gestaan. Het is volkomen begrijpelijk, dat bij de zeer grote drukte in ons parlementaire leven en de ingewikkeldheid van vele vraagstukken het voor zeer velen niet altijd mogelijk is alles te volgen wat er plaats heeft. En begrijpelijk is, dat daaruit veel misverstand moet voortvloeien. Deze dagen nog sprak de voorzitter van een onzer grote afdelingen waarvoor wij het woord voerden zeer terecht: „wanneer wij onze Kamerleden horen, dan komen veel problemen voor ons zo geheel anders te liggen, dan wordt zo veel ons pas duidelijk.”

Welnu, een algemene vergadering biedt de gelegenheid om de nodige opheldering te vragen en het onderlinge begrip te versterken. Dat daaraan in onze partij behoefte bestaat, is genoegzaam bewezen door de bijzondere bijeenkomst en de buitengewone algemene vergadering, die in het vorige jaar extra aan een bespreking van het Indonesische probleem zijn gewijd.

Wij willen ons overigens niet gaan verdiepen in al hetgeen ter algemene vergadering aan de orde gesteld zou kunnen worden. Laten wij ons echter mogen

richten op wat bij zulk een gelegenheid zeker ook grond heeft: in het kort terugzien op hetgeen gepasseerd is. Wat bij ons evenwel slechts een terugblik over een korte periode kan zijn! De partij immers bestaat nog slechts twee jaar. Wanneer men zich dit realiseert, dan mag er toch wel dankbaarheid zijn over de bereikte resultaten. Er is een tijd geweest waarin de politiek-vrijzinnige gedachte het wel uitermate moeilijk heeft gehad. Het scheen alsof er weinig mogelijkheden meer waren. Ten onzent in het bijzonder leek het vlak na de oorlog wel zeer droef gesteld. In enkele jaren tijds is daarin een wel zeer duidelijke verandering ten goede gekomen, die zich niet alleen demonstreert in de stijging van het getal onzer zetels in de openbare lichamen, maar vooral in het toenemende vertrouwen, dat onze partij bij voortdurende ontmoet. En, waarlijk, men kan toch niet zeggen, dat dit is bereikt door de kiezers naar de mond te spreken. Wij hebben ons met grote nadruk onthouden van het doen van beloften, die aange naam in de oren moest klinken. Integendeel, onze politiek is enige malen in een richting gevoerd, die aanvankelijk velen tot bedachtzaamheid ten aanzien van ons maande! Wanneer wij bijvoorbeeld in 1948 niet het standpunt hebben ingenomen van radicale afwijzing van de voorgestelde Grondwetsherziening, dan was zulks ook niet om bij de kiezer in het gevele te komen. Er was veel voor nodig om begrip voor ons standpunt te wekken. En wanneer wij in December van 1949, ondanks zeer ernstige bezwaren, de resultaten van de Ronde Tafel Conferentie hebben aanvaard, dan was ook dat allerminst gericht op het verwerven van kiezersgunst!

Onze partij heeft waarlijk niet gespeeld op het op goedkope wijze verwerven van sympathie. Maar wij zijn van mening, dat daarin ook juist haar kracht moet worden gezien. Onlangs nog zeide een welmenend man, dat het van grote waarde zou zijn geweest, als er maar niemand van ons in het Kabinet zou hebben gezeten. Wij hebben getracht uiteen te zetten dat men de zaken niet uit de hoek van het partij-belang bezien mag en dat men niet schuwen mag verantwoordelijkheid te dragen wanneer men daartoe de gelegenheid krijgt. Wanneer men de kans om een zaak mede op te knappen, niet heeft aangegrepen en de zaak gaat mis, dan gaat men niet vrij uit. Men is voor zich zelf eerst verantwoord wanneer men al het mogelijke gedaan heeft om de zaken wel tot een goede oplossing te brengen. Doet men zo en bereikt men dan toch niet het gewenste, dan heeft men in ieder geval zijn plicht gedaan.

Onze partij is in de korte tijd van haar bestaan een plaats gaan innemen, die niet onderschat kan worden. Wij durven dit succes voor een groot deel juist toeschrijven aan de durf van onze vertegenwoordigers om te handelen zoals naar hun mening in belang van land en volk gehandeld moet worden, ook in ogenblikken, waarin velen het misschien anders hadden verwacht en gewild. Maar hoe dit zij, de gestegen sympathie van ons volk is er en daarover mogen wij ons verheugen. Evenzo over de gestegen invloed in de praktische politiek. Gestegen door de stijging van het getal onzer zetels, gestegen ook zeer sterk door het werk van voormannen. Elkeen kent de waardering, die er is voor de arbeid van minister Stikker, ieder is op de hoogte van het magistrale werk van mr. Oud als leider van onze fractie in de Tweede Kamer en wij willen ook wijzen op de gedegen redevoeringen van prof. Molenaar, die onze vertegenwoordigers in de Eerste Kamer aanvoert. Met het noemen van deze namen doen wij uiteraard niets te kort aan de succesrijke inspanning, die vele anderen zich getroosten. Zij erkennen mede de grote verdiensten van de genoemden.

Wanneer wij dit alles overwegen ter gelegenheid van onze algemene vergadering, dan is er zeker reden tot grote dankbaarheid. Een dankbaarheid die zich mede uitstrekt over al hetgeen vele van onze mensen op allerlei posten in den lande verrichten. Wij weten hoe moeilijk velen het met zichzelf gehad hebben op bepaalde ogenblikken, toen de door de politici gevoerde politiek ook door hen niet begrepen werd en hoe zwaar zij het te verduren hebben gehad door de critiek van mensen, die mede op hun gezag aan ons hun steun hadden gegeven. Maar hecht en sterk is ons front van strijders gebleken. In vol vertrouwen op hen, die men zelf als voormannen had uitgekozen, is men blijven staan. Dat is een uiterst belangrijke zaak, die voor onze partij niet hoog genoeg aangeslagen kan worden.

Zo staan wij dan nu vlak voor de wapschouw van onze partij. Veel is er bereikt, maar veel moet er ook nog gedaan worden. Tezamen zullen wij ditmaal weer de praktische politiek bespreken en wij zullen ons verdiepen in de vragen die het concept-Werkprogram heeft opgeroepen. Daar komt heel wat bij kijken en onze liberale geest is er niet naar om nu maar zonder meer te accepteren wat voorgelegd is. Daar zijn wij vrije, zelf denkende mensen voor. Laten de gedachtenwisselingen goede vruchten mogen geven!

En moge dit congres de grondslagen leggen voor nog hoger vlucht!

K.

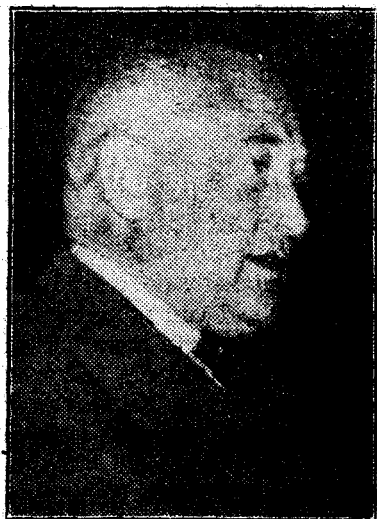
☆ parlementaire flitsen ☆

DE HEER WOUDEMBERG GING TE VER EN WERD KEURIG OP ZIJN VINGERS GETIKT

Strijd om de dividendstop

Er zijn nog altijd heel wat aanhangers van de Partij van de Arbeid — óók in de Kamerfracties — die zich nog steeds niet hebben weten los te maken van de oude S.D.A.P.-mentaliteit. Zij leven in gedachten nog altijd in de sfeer van massale „meetings” met de rode vaandels en de internationale en zij hebben de behoefte, hun gemoed zo nu en dan nog eens op ouderwetse wijze te ontlasten. Tot hen behoort ook de heer Woudenberg, thans lid van de Eerste Kamer, wie dit, als oud-secretaris van de vroegere S.D.A.P., ook nauwelijks kwalijk is te nemen, mits daarbij de grenzen der billijkheid niet al te zeer worden overschreden.

Die ontladingsdrang werd de heer Woudenberg bij het debat over de begroting van Wederopbouw en Volkshuisvesting in de Eerste Kamer kennelijk te machtig en zowel de hem geestverwante minister zelf als de particuliere bouwers werden hiervan het slachtoffer.

WOUDEMBERG
...ontladen....

De heer Woudenberg acht minister In 't Veld niet alleen veel te optimistisch in zijn cijfers en verwachtingen (een mening, die men, tot zekere hoogte, kan delen), maar, wat in de ogen van deze orthodoxe socialist veel erger is, de minister neemt z.i. tegenover de particuliere bouwondernemers een veel te „opportunistisch” standpunt in en hij heeft zelfs — en dat is het allerergste! — zekere goedkeurende woorden van particuliere bouwzijde toegevoegd gekregen.

Die particuliere bouwondernemers zijn voor de heer Woudenberg, die smalend over „het veelgeprezen particulier initiatief” sprak, de grootste egoïsten, die men zich denken kan en hij wist in zijn schromelijke eenzijdigheid als voorbeeld van particuliere bouw zelfs de inderdaad wel zeer onaantrekkelijke, maar al meer dan een halve eeuw geleden opgetrokken „Pijp” te Amsterdam (een buurt achter de Ceintuurbaan aldaar) er bij te halen.

De heer Wendelaar, die voor onze fractie onmiddellijk na de heer Woudenberg aan 't woord kwam, heeft op dit alles op uiterst elegante en correcte, maar daardoor juist uiterst doeltreffende wijze gereageerd.

Hij stelde vast, dat de heer Woudenberg en hij beiden „Amsterdamsse jongens” waren, gelijk opgaande in liefde voor „die betoverende stad.” De heer Wendelaar gaf de verzekering, dat hij de „Schaduwplekken” in 's lands hoofdstad evengoed kende als de prachtige buurten, die Amsterdam met toepassing van Goeman Borgesius' Woningwet heeft gebouwd. Terecht vroeg hij echter: Is het nu billijk om het goede van de Woningwetbouw alleen op het credit van de bouwverenigingen te stellen en van de particuliere bouw alleen de slechte staaltjes (en dan nog van een vorige eeuw!) te laten zien?

De heer Woudenberg, zo ging onze woordvoerder verder, verwijt de particuliere bouwers echter niet alleen gebrek aan schoonheidszin en aan hart voor wat een arbeider in zijn woning toekomt; neen, hij verwijt hun ook nog iets ergers. Hij ziet in hen niets anders dan een groep speculanten en hij noemt het streven van hen, die het voor de particuliere bouwers opnemen, „agitatatie.”

Zo is het, naar de heer Wendelaar vaststelde, echter niet. Ik behoef, aldus spreker, de geachte afgevaardigde de heer Woudenberg toch niet voor te houden, dat generaliseren altijd gevaarlijk is en gewoonlijk tot verkeerde conclusies

leidt? Natuurlijk zijn er wel enkele slechte elementen onder de particuliere bouwers (maar ook zij zijn gelukkig aan de bestaande voorschriften onderworpen!), doch op zichzelf is voor winst werken toch niet af te keuren? Doet dat, in enigerlei vorm, niet nagenoeg iedereen? Vooral het slot van de rede van de heer Wendelaar op dit punt sloeg in, waar hij zeide: „Over het algemeen waardeer ik de milde toon en een zekere bezadigdheid van oordeel in deze Kamer. Bovendien volg ik met grote belangstelling de wijze, waarop men in de Partij van de Arbeid steeds meer uitgroeit boven de kleinere toon, waarop in de vroegere S.D.A.P. dikwijls werd gesproken over allen, die geen „arbeider” zijn. En in het bijzonder luisterde ik gewoonlijk gaarne naar de geachte afgevaardigde de heer Woudenberg, die mij meermalen trof door een woord van leerzame strekking of klank. Tot mijn spijt moet ik daaraan toevoegen, dat hij mij dit maal heeft teleurgesteld door een oordeel uit te spreken, dat naar mijn mening niet evenwichtig en dus onbillijk is.” Dat de heer Woudenberg hierop niet repliceerde, was wel jammer. Maar laat ons aannemen, dat dit was, omdat hij

in zijn hart wel voelde, dat zijn opponent in het parlementaire debat eigenlijk wel gelijk had!

Waren in het bovenbedoelde debat in de Eerste Kamer de heren Wendelaar en Woudenberg dus elkaanders tegenspelers, in de Tweede Kamer waren het, bij het debat over het ontwerp van wet op de dividendbeperking, onze woordvoerder, de heer Ritmeester en de heer Hofstra, wederom van de Partij van de Arbeid.

HOFSTRA
...handhaven....

Dit ontwerp brengt o.a. de vervallen verklaring van het Besluit op de Dividendbeperking 1941, maar handhaaft toch tegelijk deze beperking, zij het dan op meer „verfijnde”, gedifferentieerde wijze. Van belang is bovendien, dat het aflopende karakter van de „dividendstop” nu in dit ontwerp is vastgelegd door de bepaling, dat deze niet meer zal gelden voor de boekjaren, welke eindigen op of na 31 December 1952.

De heer Hofstra had eigenlijk liever de oude bepalingen geheel zien gehandhaafd, daar dit nieuwe ontwerp in verschillende gevallen toch een hoger uitkering dan 9 % dividend mogelijk zou maken. Bovendien echter diende hij een amendement in, dat het tijdelijke karakter aan de wet zou ontnemen en hij kondigde aan, dat zijn fractie tegen het ontwerp zou stemmen, als dit amendement mocht worden verworpen.

De heer Ritmeester was al evenmin zeer enthousiast over het ontwerp, maar zijn argumenten waren toch wel geheel anders dan die van de heer Hofstra. De „verfijning” achtte hij maar van betrekkelijke waarde, maar wat het belangrijkste was: hij diende een amendement in, dat precies het omgekeerde beoogde van dat van de heer Hofstra, n.l. een beëindiging van de dividendbeperking reeds met de lopende boekjaren, n.l. met die, welke vóór 31 December van dit jaar aflopen.

De minister had de dividendbeperking een „postulaat van sociale rechtvaardigheid” genoemd. De heer Ritmeester toonde echter aan, dat op grond van de gemaakte verschillen tussen kleine vennootschappen met een kapitaal van minder dan f 500.000, die niet onder de beperking vallen en de groten, die daar wel onder vallen en tussen de met buitenlands kapitaal werkende vennootschappen en die, welke uitsluitend met Nederlands kapitaal werken, van die sociale rechtvaardigheid toch niet zoveel overbleef. (Vervolg op pag. 6.)

Deze burger

tie zat en de Prins hoorde vertellen van zijn bevindingen dacht hij dat wij eindelijk, al is het een beetje laat, gaan begrijpen welke weg wij in deze wereld moeten gaan om een beetje opgemerkt te worden in het gedrang om brood en spelen. Hebben zelfs de heren Lorecaaiers niet allerduidelijkst op dat diner met die Utrechtse studenten er blijk van gegeven dat zelfs de beste wijn een krans behoeft?

Toen de Prins was uitgesproken mochten de h.h. journalisten vragen stellen en verschillende van hen hebben dat gedaan. Mooie vragen, schrandere vragen, interessante vragen — dat moet deze burger toegeven. Deze burger vindt trouwens journalisten altijd mooi en schrandere en intelligent. Als ik geen Hoge Commissaris zou kunnen worden, zou ik journalist willen zijn, wanneer ik zou weten dat ik daar mooi en schrandere en interessant genoeg voor was. Daar niet van.

Maar terwijl al die h.h. journalisten vragen stelden, zat ik te schuifelen op mijn stoel. Al-maar zat ik te denken: zou ik het durven? Zou ik het doen? Zou ik wagen te vragen waarnaar mijn hart tot vragen drong? — Drie maal had ik bijna mijn vinger opgestoken. Maar drie maal zonk der burg'ner moed mij in de schoenen. Drie maal dacht ik nou mot 't dan maar beu'n, maar drie maal bleef die vragende vinger gekromd in 't klamme knuistje op mijn knie.

Ik had één vraag willen stellen.
Die brandde mij op de lippen.
Die stak mij achter in de hersenpan.
Die stond te koken op het vuur van mijn kloppende hart.
Maar 't burgervingertje ging niet in de lucht.
Durfde niet.

Durfde gewóónweg niet.
„Kijk eens” — had ik willen vragen — „al die gegevens die de Prins op zijn reis vergaard heeft. Al die inlichtingen die hij heeft ingewonnen. Al die wetenswaardigheid die hij heeft meegebracht? Hadden daar — meneer de voorzitter, ik stamel het met schroom — hadden daar die ambassadeurs en gezanten en plénipotentiars van ons al niet veel eerder voor moeten zorgen? Meneer de voorzitter... wanneer U het toestaat zo maar brutaalweg te vragen... met Uw permissie, Uw welnemen en Uw goedvinden... die ambassadeurs en zo... meneer de voorzitter... zijn die daar eigenlijk niet voor?”

Ziet U, dat had ik willen vragen, maar tussen al die grote journalisten stakte de zwakke adem in de keel van

DEZE BURGER.

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Voorzitter Redactie-comm.: Drs. H. A. Korthals.

Redactie-secretaris: Mr. E. Elias.

Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 435.

Administratie: Postbus 43, A'foort, tel. 5267.

Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 p. jaar.

Voor het zenden van abonnements- en advertentie-gelden: Postgiro no. 245103, ten name van de

Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en

Democratie" te Amersfoort.

Losse nummers 15 cent.

Voor advertenties wende men zich tot de admini-

stratie of tot de hoofdvertegenwoordiger: L.

Vlug, Geestbrugweg 69, Rijswijk (Z.-H.).

Anti-Joods

Reeds vaker hebben wij erop gewezen, welk een grote misvatting het is te denken, dat slechts het nationaal-socialisme anti-joods zou zijn. Vooral tijdens de oorlog werd deze misvatting veel verbreid en werd er op gewezen dat de communisten, al mocht hun stelsel dan ook dictatoriaal zijn, de Joden niet anders behandelden dan de Christenen. Ook vlak na de bevrijding werd hieraan nog geloof gehecht. Meer en meer wordt echter duidelijk hoe het nationaal-socialisme en het communisme als twee druppels water op elkaar gelijk. Beide stelsels betekenen een vernietiging van de geestelijke vrijheid en beide stelsels zijn antisemitisch. Volgens een rapport van het Joodse arbeiders comité in New-Yersey is men n.l. in Rusland begonnen met een massa-deportatie van Joden, omdat hun culturele en godsdienstige achtergrond „botst met het communistische voorbeeld." „De Joden", aldus heet het, „worden naar Siberië gebracht en niet naar Israël, omdat de Russen dat land als een Amerikaans-Britse kolonie beschouwen." Het comité protesteert tenslotte tegen de wrede inquisitie, waaronder de overgebleven Joden achter het ijzeren gordijn te lijden hebben.

Dwaaltuin

Voor een Nederlands bokspromotor is dezer dagen voor het hof vrijspraak gevraagd van een hem ten laste gelegde dievenoverval, waarvoor de Bijzondere Politierichter te Amsterdam hem had veroordeeld. Deze zaak zou overigens weinig interessant zijn, indien er niet uit was gebleken, dat de ambtenaren van de Nederlandse Bank niet meer uit hun dwaaltuin van bepalingen konden komen. Ofschoon door de promotor aan de Nederlandse Bank deviezen waren aangevraagd voor een reis naar Brussel, achtte de Nederlandse Bank dit niet nodig. Na de boksmatch, die in België plaats vond, maakte de bokspromotor na aftrek van reis-, verblijf en trainingskosten 50.000 francs aan de Nederlandse Bank over. Spoedig daarna ontving de promotor een schrijven van de Nederlandse Bank, waarin hem werd medegedeeld, dat hij zich aan deviezenoverval had schuldig gemaakt, daar hij de kosten had afgetrokken, hoewel hij daartoe geen vergunning had. De promotor kon een eventuele vervolging afkopen voor f 500.—, hetgeen hij evenwel weigerde met het gevolg, dat hij spoedig in een rechtsgeding was gewikkeld. Tijdens het verhoor werd van de zijde van de Nederlandse Bank verklaard, dat geen deviezen beschikbaar werden gesteld voor bokscursen die naar het buitenland gingen. De verdediger van de bokspromotor legde evenwel een circulaire over, waaruit bleek dat bokscursen wel degelijk onder de groep artisten vielen, die van het ministerie van Kunsten en Wetenschappen vergunning hadden hun kosten af te trekken van de bedragen, die zij in het buitenland verdienden. Van de zijde van de Nederlandse Bank werd tijdens dit proces verklaard, dat men van deze circulaire niet op de hoogte was geweest. Een en ander is wel tekenend voor de warwinkel van bepalingen en voorschriften, waaruit zelfs ambtenaren van de Nederlandse Bank niet meer

wijs worden met het gevolg, dat men processen begint, waarvan de uitslag niet twijfelachtig kan zijn. Maar ach, waarom zouden wij de zaken eenvoudiger maken als het ingewikkeld kan.

Reclame

Naar het blad „Newsweek" weet te melden, zou de foto, waarop Stalin staat afgebeeld terwijl hij op 12 Maart j.l. zijn stem uitbracht, een montage zijn geweest. Volgens dit blad is het gezicht van de maarschalk op de foto geplakt en in werkelijkheid afkomstig van een foto die ettelijke jaren geleden is gemaakt. „Newsweek" breekt zich het hoofd of Stalin misschien in het geheel niet heeft gestemd. Tenslotte vermeldt 't blad nog, dat de montage duidelijk te zien is, omdat de belichting van het opgeplakte gezicht heel anders is dan die van de rest van de foto. Wij kunnen niet controleren in hoeverre de veronderstelling van dit blad juist is, doch verwonderen zou een en ander ons geenszins. Het behoort nu eenmaal tot de methoden van de dictatuur, de massa wat op de mouw te spelden. Wij hebben dit tijdens de bezetting maar al te zeer ondervonden en ook in ons land beginnen de communisten dergelijke methoden reeds zeer getrouw na te volgen. Gelukkig is de democratie nog steeds sterk genoeg om niet haar toevlucht te nemen tot schijn en bedrog. Dit is een positieve waarde, die wij niet genoeg kunnen waarderen en die des te meer betekenis krijgt als wij van de methoden kennis nemen der dictatoriale systemen, die de mens verlagen tot werkdier en stemvee.

Rode toorn (I)

Bij de jongste debatten in de Eerste Kamer bij de behandeling van de begroting van Wederopbouw en Volkshuisvesting, heeft het kamerlid van de Partij van de Arbeid, de heer Woudenberg, weer een oud revolutionair socialistisch geluid laten horen. Alle pogingen van de partijleiding ten spijt om de massa steeds te suggereren, dat de oude fel rode kleur van het vroegere S.D.A.P.-vaandel thans is verwaterd tot het rose van de Partij van de Arbeid-vlag, liet de heer Woudenberg zijn oude socialistische hart spreken zonder zich iets aan te trekken van de tactische buitelingen van zijn partij om vooral de middenstand binnen haar gelederen te brengen. Wij kunnen hierover kort zijn, want hier bleek opnieuw, dat de Partij van de Arbeid niet is een herboren partij, maar een zuivere voortzetting van de oude rode S.D.A.P., die zich voor de aantrekkelijkheid naar buiten in een ander jasje heeft gestoken.

Rode toorn (II)

De critiek, die het socialistische kamerlid, de heer Woudenberg, zijn partijgenoot, minister in 't Veld voor de voeten gooidde met betrekking tot het woningbouwbeleid van de bewindsman, was lang niet mals en ook van toon weinig gematigd. In het bijzonder moest de particuliere woningbouw het ontgelden, waarvan wij juist de vorige week nog konden schrijven hoe zeer wij het in de minister waardeerden, dat hij in dit opzicht de kracht en de steun van het particuliere initiatief eindelijk begon in te zien. Niet aldus was de waardering van de heer Woudenberg, die het zijn partijgenoot-minister juist verweet, dat hij aan het particuliere initiatief bij de woningbouw de nodige kansen gaf. Nu heeft ons de rede van de heer Woudenberg noch verwonderd, noch teleurgesteld. Immers, hij is een socialist van de oude stempel en men kan van hem moeilijk verwachten, dat hij ineens maar mee zou waaien met een modern opportunisme, dat onder benamingen als „doorbraakgedachten", etc. aan het volk wordt gepresenteerd. Daarentegen is het antwoord van minister in 't Veld ons wel zeer tegengevallen. Wij meenden inderdaad, dat het 's ministers inzicht was, dat op bedrijfs-economische gronden ook aan de particuliere woningbouw een kans moest worden gegeven.

Wij meenden voorts, dat de minister werkelijk tot het inzicht was gekomen, dat het particuliere initiatief in alle sectoren van ons economisch leven een grote verdienste heeft, ja, dermate groot, dat men het particuliere initiatief in de nationale economie niet kan uitschakelen, zonder het algemeen belang in ernstige mate te schaden. Helaas

heeft de minister zich in de Eerste Kamer niet in deze zin uitgelaten, maar zich verontschuldigd door te verklaren, „dat hij nu eenmaal in een coalitie-kabinet zat". Een verdediging, die wij weinig kunnen appreciëren, omdat zij door haar opportunistische inslag geen sterke en ruitelijke indruk maakt. Uit dit alles is ons wel weer duidelijk geworden in welke mate onze nationale vooruitgang geremd wordt door de bekrompen partijpolitieke opvattingen van de Partij van de Arbeid. De Partij van de Arbeid strijdt niet voor het algemeen belang, maar jaagt een verouderd dogma na. Haar beginsel-programma moet men niet zien als middel, doch uitsluitend als doel. Of dit doel strijdig is met het algemeen belang, doet blijkbaar niet ter zake. Wellicht kan dit voorval ons ten stade komen bij de komende verkiezingsstrijd voor de Provinciale Staten, waarbij het dringend noodzakelijk is ons volk te waarschuwen voor de rampen die de halfslachtige politiek van de Partij van de Arbeid voor ons land ten gevolge heeft.

Nationalisatie

Sinds het vervoer over de weg is genationaliseerd, aldus lazen wij in de Times, zijn wij op verschillende wijzen gedupeerd. Terwijl wij er vroeger op konden rekenen, dat goederen ons in twee of drie dagen bereikten, moeten wij er thans rekening mee houden, dat wij zeven of acht dagen moeten wachten. In zeer dringende gevallen zijn wij zelfs gedwongen om de goederen met een personelein te verzenden. Bovendien wisten wij vroeger altijd welk adres wij moesten opbellen en met wie wij moesten spreken en tevens konden wij stipt rekenen op de grootste hulpvaardigheid. Ziehier een Engelse stem over de nationalisatie van het vervoer, een stokpaardje, niet alleen van de Engelse, maar evenzeer van de Nederlandse socialist. De ervaringen die men evenwel uit Engeland hoort, zijn nu niet bepaald van dien aard om ook in ons land in dit opzicht tot experimenten over te gaan. Men bedenke in dit verband wel, dat het in Engeland te laat is om de eenmaal ingevoerde nationalisatie te herzien. In ons land is dit gelukkig anders. De Nederlandse kiezer zij dus gewaarschuwd, dat het in ons land met de socialistische experimenten niet zo ver komt. Wij hebben allermindst behoefte aan economische reorganisaties, die in plaats van een zegen, een handicap voor het land zijn. Ook in dit opzicht geldt een gewaarschuwd man nog steeds voor twee.

Voorlichting

Het dagblad Prawda, het Russische-communistische orgaan, waaraan het Nederl. communistische dagblad „De Waarheid" zijn naam heeft ontleend, bracht dezer dagen hulde aan de havenarbeiders in Frankrijk, Italië, België en Nederland, omdat zij volgens dit blad zouden hebben geweigerd om wapens te lossen. De Prawda fantaseerde hierbij, dat de arbeiders een nieuwe manier van strijd tegen de bewapeningswedloop hebben gedemonstreerd en het volk achter zich hebben staan. De nuchtere Nederlander kan makkelijk controleren wat deze holle voorlichtingsphrasen waard zijn. Gelukkig is „De Waarheid" in strijd met de waarheid. Men onderschatte evenwel deze doorzichtige voorlichting niet. Zij betekent de ondergang van vrijheid en beschaving en daarom zal dit gevaar moeten worden bestreden daar waar dit maar enigszins mogelijk is.

Voor degenen, die hun abonnementsgeld voor het jaar

1950

nog niet betaalden, is een kwitantie (verhoogd met incassokosten) in omloop, of wordt één dezer dagen in circulatie gebracht.

Indien U bij aanbieding betaalt, vergemakkelijkt U het voor U-zelf en voor ons!

Wapenschouw in Woudschoten III

Prof. Dr. D. Simons: „De

(Van onze speciale verslaggever).

Het was reeds betrekkelijk vroeg reveille in het conferentie-oord „Woudschoten”, want de prille Zondagmorgen diende zich aan met een vrolijk zonnetje, dat het omringende dennebos een bijzondere bekoring verleende. Men kan dan ook al vroeg deelnemers in de bossen ontwaren, die een luchtje wilden scheppen voordat de werkzaamheden hun geestelijke aandacht zouden vorderen. Tevoren was een talrijk gehoor bij de morgenwijding door Ds. G. W. B. A. Thoden van Velzen, predikant van de Ned. Protestantenvond te Zeist. De kapel op Woudschoten was tot de laatste plaats toe bezet. Klokslag 10 uur riep de voorzitter, Mr. H. van Riel, de mensen weer bijeen om te luisteren naar de eerste inleider van die dag, Prof. Mr. D. Simons, buitengewoon hoogleraar aan de Ned. Economische Hogeschool te Rotterdam, die sprak over

„De provincie en gemeentewaterschapsbesturen”

Hij begon met erop te wijzen, dat het onderwerp een sociologisch, een staatsrechtelijk en een administratiefrechtelijk aspect vertoont, zodat hij zich een zekere beperking moest opleggen en vooral aandacht zou schenken aan het verband met de werkzaamheden van de Provinciale Staten. Daarbij wilde hij vooral de bijzondere instelling in ons staatsbestel, die van het tusschenbestuur, tussen het grote (Rijk) en het kleine overheidsapparaat (gemeente), onder het oog zien. Dit tusschenbestuur komt niet overal voor en de schepping van Thorbecke kan nog steeds een voorbeeld voor andere landen zijn. In Engeland kent men wel de graafschappen (counties), maar de toezichthoudende taak is betrekkelijk gering. Trouwens in ons land is de publieke waardering voor het provinciale bestuur in de z.g. provincie heel wat groter dan in de steden, waar men aan het bestaan ervan slechts herinnerd wordt bij het aanvragen van een paspoort, rij- of nummerbewijs. Van de omvangrijke taak, bestaande in de bemoeiing met gemeentewaterschapsbesturen, merkt het publiek, vooral in de steden, heel weinig.

In 1848 werd de behoefte aan gedecentraliseerde tusschenbesturen gerealiseerd; de idee was eigenlijk afkomstig van Bismarck, die van mening was, dat men niet voor allerlei kleinigheden naar de hoofdstad mag behoeven te trekken.

Er moet een onderscheid worden gemaakt tussen de financiële en de bestuurscontrole, welke beide door Gedeputeerde Staten wordt uitgevoerd. Het toezicht op het gemeentelijk financieel beheer bestaat in goedkeuring van begroting, vaststelling van rekening, goedkeuring van belangrijke privaatrechtelijke handelingen, advies nopens belastingverordeningen, goedkeuring van besluiten inzake een afzonderlijk comptabel beheer voor bepaalde takken van dienst, controle van kas en boeken van de gemeente-ontvanger en van andere comptabelen.

De begroting moet in haar geheel worden beoordeeld; bezwaar tegen een of meer posten moet dus leiden tot onthouding van goedkeuring aan de gehele begroting. De goedkeuring van de rekening betekent voor de grote gemeenten een geweldige taak; met de talrijke bijlagen vult zij verscheidene kisten. Er bestaat beroep op de Kroon, indien het gemeentebestuur zich niet met de beslissing van G.S. niet kan verenigen. Belastingverordeningen worden met advies van G.S. ter goedkeuring aan de Kroon aangeboden.

Het toezicht op andere bestuurs-handelingen der gemeenten omvat goedkeuring van gemeenschappelijke regelingen, beoordeling van gemeentelijke strafverordeningen, beoordeling van en advies nopens een door de Burgemeester ter vernietiging voorgedragen besluit, toezicht op naleving door raadsleden van voor hen gestelde verbodsbepalingen, beoordeling van reglement van orde op de raadsvergaderingen, vaststelling

van presentiegelden voor raadsleden en van salarissen voor wethouders, secretaris en ontvanger en goedkeuring van verordeningen betreffende wethouderspansioenen, goedkeuring op ongeveer ontslag van secretaris en ontvanger, toezicht, voortvloeiende uit vele bijzondere wetten, zoals Woningwet, Onderwijswet, Warenwet, Vleeskeuringswet, enz.

De vraag rijst, uit welk oogpunt de beoordeling dient te geschieden: provinciaal of gemeentelijk. Menigmaal komt immers ook het belang der provincie in het geding, doch dit mag geenszins domineren. Het gemeentelijke belang is primair, hoewel G.S. ook weer niet, zoals Oppenheim opmerkte, op de stoel van het gemeentebestuur mogen gaan zitten. De financiële zijde van een onderwerp mogen G.S. beoordelen, maar niet b.v. de vraag, of de plaats voor een nieuw openbaar gebouw wel goed gekozen is. Het is duidelijk, dat hier vele voetangels en klemmen liggen.

Aangezien G.S. het toezicht uitoefenen, komen de Provinciale Staten er niet aan te pas. Daarom is de keuze van de leden van het college zeer belangrijk. Er is thans een wetsontwerp inzake gemeenschappelijke regelingen aanhangig, waarbij de mogelijkheid wordt geopend deze op te leggen, indien een of meer belanghebbenden (gemeenten, andere publiekrechtelijke lichamen, doch geen waterschappen en veenpolders, of instellingen) zich daartegen verzetten. Op voorstel van de Commissie-De Monchy zullen Prov. Staten hierover hebben te oordelen en dus een nieuwe taak krijgen.

Het omvangrijke waterschapsrecht heeft zelfs een romantische zijde, zoals blijkt uit het boek van Hendrik de Man „Het wassende water”. Het leeft nog op het platteland als oudste Nederlands recht, ofschoon geleidelijk gemoderniseerd. Hier ligt een belangrijke taak voor de Prov. Staten, die over de oprichting en opheffing van waterschappen, veenschappen en veenpolders beslissen en de reglementen voor deze lichamen vaststellen. Op dit gebied hebben de Prov. Staten dus verordenende bevoegdheid. Uiteraard bereiden G.S. de te nemen beslissingen voor en voeren deze uit, waarbij beroep op de Kroon voor de rechtszekerheid van belang is. Het toezicht op waterschapswerken berust bij de dienst der Provinciale Waterstaat. Verschillende waterstaatswetten, zoals de Keurenwet en de Waterstaatswet 1900, geven een taak aan G.S. De provincie is dus geenszins een dood element, al tinnert zij niet aan de grote weg. Zij is een levend bestanddeel van onze staatsinrichting, hetgeen ook tot uiting komt in de bevoegdheid om de leden der Eerste Kamer te benoemen. (Levendig applaus).

Gedachtenwisseling

De heer M. Visser (Arnhem) vroeg, of de provincie bemoeiing kan hebben met gemeentelijke crediet-instellingen. Hij was verder van mening, dat tweemaal per jaar vergaderen door de Prov. Staten te weinig is voor een intensief contact.

De heer P. Blaauboer (Barsingerhorn) meende, dat het toezicht op de waterschappen, vooral op de z.g. binnenwaterschappen, te ver gaat.

De heer W. Hage (Boskoop) vroeg naar de positie van de hoofdwaterschappen.

Mevr. E. v. d. Bosch-de Jong ('s-Gravenhage) vroeg, hoe het gaat, wanneer er over de aanleg van wegen een conflict ontstaat tussen provincie en gemeente.

De heer K. H. Brandt, burgemeester van Moordrecht, acht het een gelukkige omstandigheid, dat de Kroon via de Raad van State in conflicten kan optreden en aldus voor een goede rechtspraak zorgt. Inschakeling van een politiek college als de Provinciale Staten in het nieuwe wetsontwerp op de samenwerking acht hij een minder gelukkige oplossing, omdat dit college minder competent en onafhankelijk zal zijn.

De heer Ir. P. de Gruyter (Oegstgeest) merkte op, dat de provincie bij het uitvoeren van haar eigen taak in conflict kan komen met de grote waterschappen. Doublures zijn hier ongewenst. Wie heeft daarin te beslissen?

De heer Drs. C. A. A. van Lutervelt ('s-Gravenhage) heeft als wethouder van een grote gemeente de ervaring, dat de provinciale bemoeiing met de wederopbouw tot aanzienlijke vertraging leidt.

De heer Mr. H. S. Siebers (Groningen) heeft de ervaring, dat in zijn provincie alle besluiten t.a.v. de waterschappen hamerstukken zijn. Hij vroeg voorts de mening van de inleider over een eigenaardig geval, dat zich onlangs in Groningen heeft voorgedaan: een voorstel inzake opheffing van een waterschap en vorming van een nieuw werd bij Prov. Staten ingediend in andere formulering dan waarin het ter visie had gelegen. De betrokken commissie wilde aan het oorspronkelijk ontwerp vasthouden, doch G.S. trachtten hun standpunt door te drijven. Later heeft men het gewijzigde voorstel toch nog ter visie gelegd en in die vorm werd het aangenomen.

Prof. Mr. D. Simons, de sprekers beantwoordend, merkte op, dat bij gemeentelijke crediet-instellingen steeds geld te pas komt en dan zijn G.S. bevoegd, zich ermee te bemoeien; ook de Pandhuiswet en de Geldschietwet kunnen daartoe grond opleveren.

Spr. zag geen kans om het toezicht op de waterschappen in enkele minuten uiteen te zetten, ook niet de positie van de hoofdwaterschappen. Er bestaat trouwens in alle provincies een uniformiteit. Het beroep op de Kroon is inderdaad voor de rechtszekerheid van groot belang. In samenwerkingprocedures treden Prov. Staten niet op in beroep, maar stellen de oplossing vast met beroep op de Kroon. Wegenaanleg vereist nauwe samenwerking tussen provincie en gemeente. G.S. moeten zich steeds realiseren met welke taak zij bezig zijn. De waterschappen mogen niet worden onderdrukt. Koninklijke goedkeuring van provinciale verordeningen in waterschapsaangelegenheden is uit een oogpunt van algemeen beleid nuttig. De wederopbouw heeft allerlei aspecten en de taak van de provincie is,

de belangen van grote en kleine gemeenten met inachtneming van haar uiteenlopende positie tegen elkaar af te wegen. In de praktijk is niet alleen soepelheid, maar ook coördinatie gewenst. Op de vraag van Mr. Siebers antwoordde spr. met enige reserve, dat z.i. het bedoelde waterschap rechtsgeldig bestaat, al moet worden erkend, dat de gang van zaken enigermate dubieus is geweest.

De voorzitter dankte onder grote instemming de inleider voor zijn helder en leerzaam betoog, waarna werd gepauzeerd.

„De taak van de provincie”

Na de hervatting was het woord aan de heer A. Schouten, waarnemend burgemeester van Culemborg en lid van de Prov. Staten van Gelderland, die een inleiding hield over „De taak van de provincie”.

Hij verontschuldigde zich voor het feit, dat hij waarschijnlijk voor vele Statenleden weinig nieuws zou kunnen vertellen, niettemin is het nuttig, zich over de taak van de provincie nog eens te bezinnen.

De taak van het provinciaal bestuur is geregeld in de Wet van 6 Juli 1850 zoals deze laatstelijk is gewijzigd bij de Wet van 25 November 1948. Deze wet regelt de samenstelling en de macht van de Prov. Staten. Dit college is samengesteld uit een — voor iedere provincie verschillend — aantal leden, dat verband houdt met het zielenantal der provincie. De leden der Prov. Staten kiezen uit hun midden de leden der G.S. Voorzitter van beide colleges is de Commissaris der Koningin, die door de Koningin benoemd wordt; hij is belast met de uitvoering van de besluiten genomen door de college's van de Staten.

Art. 136 van de Grondwet bepaalt, dat aan de Staten de regeling en het

bestuur van de huishouding der provincie wordt opgedragen. Zij maken de verordeningen, die zij voor het provinciaal belang nodig oordelen. Aangezien de Prov. Staten in de regel slechts twee vergaderingen per jaar houden, wordt het werk door Gedeputeerde Staten voorbereid; hun voorstellen worden in de vergadering behandeld en na goedkeuring door hen uitgevoerd. In grote lijnen heeft dus het provinciaal bestuur de zorg voor de provinciale volkshuishouding.

De provinciale Wet heeft de functie van Provinciale en Gedeputeerde Staten duidelijk onderscheiden. Al wat niet behoort tot de dagelijkse leiding is opgedragen aan de Prov. Staten, wat daar wel toe behoort aan het college van G.S.

De leden van de Eerste Kamer worden gekozen door de leden van de Prov. Staten. Van groot belang is het daarom voor iedere partij ook bij de Staten-verkiezing actief te zijn; immers het aantal leden van die Kamer ener politieke partij zal worden bepaald door het aantal stemmen der Statenleden op hen uitgebracht.

Aan het provinciaal bestuur is opgedragen het oprichten van en de zorg voor veenpolders, veenschappen

Cule

en watersch leg van en zorg voor zondheid en voor land- mentenzorg, financiert tingen voor Economisch streekboeke De grote gemeentebeden en Wet, elk besluit, nomen — groting beirring aan G. den. Uitbre wingsvoors rechtsgrond geschreven goedgekeure

In de zorg schapp ciaal bestu Provinciale heer van d zich in de haar terrein grote rivier waterstaat o Het niet-t der Provinc G.S., het te ambtenaren staat uitgec den in de v vinciale Sta moeiingen o van groot b

enkele voor aard der z langen hem laatste jaren van Ge ten genom In de zit sluit geno Baakse o vervlakte l malen per ongerief v schade van bereidinger besluit gen van de ger werden gel worden uit In de v kwam het Boven Lin ontwatering van het g vanaf Doc dam-Rijnk een bedra waarin do wordt bijg ring vergt loen. Ook tering va vereniging werden a verbeterin

Provincie is geen dood element

G.S. Schouten spreekt uit de praktijk

Dit zijn enige grepen, die de werkzaamheid op waterstaatkundig terrein van de Staten van Gelderland tonen. Ook op het gebied van aanleg, onderhoud en verbetering van wegen is voor de Staten een taak weggelegd. Grote bedragen worden jaarlijks in het Wegenfonds gestort, doch als men weet, dat de aanleg van 1 K.M. secundaire weg door het polderland momenteel 150 duizend gulden kost, zal het niemand verwonderen, dat het provinciale wegennet nog niet kan zijn wat het eigenlijk wezen moet.

Ook met de ruilverkaveling houden de Staten zich bezig. De laatste jaren hebben grote ruilverkavelingen plaats gehad, b.v. te Groesbeek 2.000 H.A., in het land van Maas en Waal 8.800 H.A., de Maurikse wetering 4.500 H.A. enz.

De planologische dienst houdt toezicht op de uitbreidingsplannen, die ter goedkeuring aan G.S. moeten worden ingezonden, terwijl de cultuurtechnische dienst ervoor tracht te waken, dat voor bebouwing te veel goede cultuurgrond in gebruik wordt genomen.

Het Economisch-Technologisch Instituut bestudeert de mogelijkheid van vestiging van bepaalde industrieën in de provincie. Dit E.T.I., dat met provinciale en gemeentelijke subsidies werkt, is een voorlichtings- en onderzoeksorgaan voor de provincie en voor de gemeenten, voornamelijk op economisch en sociaal terrein. Het verstrekt vele en waardevolle adviezen en brengt rapporten uit over de meest uiteenlopende vragen. Het adviseert de Staten mede omtrent de verdeling van het provinciale bouwvolume en stelt bepaalde normen voor de berekening vast.

Ook gaven de Staten van Gelderland aan het E.T.I. de opdracht om een rapport samen te stellen over de vestigingsmogelijkheden van een Technische Hogeschool in Gelderland; een rapport, dat inmiddels is verschenen en getuigt van een zeer serieus onderzoek en gedegen advies. Het E.T.I. houdt ook geregeld contact met de gemeentebesturen en vele besprekingen worden gehouden over de sociaal-economische toestand in de betreffende gemeenten. Zeer nauw contact wordt onderhouden met tal van industrieën en met verschillende departementen in Den Haag, met de Rijks Nijverheidsdienst, de Arbeidsbureaux en de Kamer van Koophandel.

Het nauwste contact bestaat met de Gedeputeerde Staten, die dagelijks van de rapporten en adviezen van het E.T.I. gebruik maken en met de Stichting tot bevordering van de Welvaart in de verschillende streken van de provincie; deze stichtingen beogen, de naam zegt het reeds, de welvaart in de streek, waar zij werkzaam zijn, te bevorderen. Zij worden gesubsidieerd door de aangesloten gemeenten en de provincie stimuleert de oprichting ervan. Zij houden zich bezig met het onderzoek in streekverband op land- en tuinbouwgebied, ruilverkaveling en adviseren Ged. Staten somtijds tot samenvoeging van kleine gemeenten, niet altijd tot tevredenheid van de betrokkenen.

Sedert enige tijd behoort ook de verdeling van het bouwvolume tot de taak van G.S. Werd vroeger vanuit Den Haag het beschikbare bouwvolume verdeeld, momenteel krijgt elke provincie haar deel toegewezen en na voorlichting van het E.T.I. en het Prov. Bureau voor Volkshuisvesting krijgt iedere gemeente van de G.S. het haar toekomstend deel. De woningvoorziening, vooral in de geteisterde gebieden, zal nog jaren lang de grote zorg voor de Staten blijven. Restauratie van oude gebouwen van historische waarde wordt met behulp van Rijk en Provincie ter hand genomen en gewoonlijk wordt door het provinciaal bestuur 10% van het door het Rijk toegestane bedrag als subsidie verleend.

Op het gebied van de volksgezondheid is het vooral het verplegingsfonds voor geesteszieken, dat grote sommen vermindert. Dit fonds wordt in Gelderland gevoed door een provinciale bijdrage van jaarlijks f 750.000, terwijl de aan het fonds deelnemende gemeenten f 2.— per inwoner betalen, waarvoor zij het recht hebben alle geesteszieken voor rekening van het fonds te doen verplegen. Schooldartsendienst en tandverzorging op scholen, zuigelingen- en kleuterzorg, het zijn alle onderdelen van de Provinciale raad voor gezondheidszorg. Op het gebied van volksontwikkeling worden vooral ten platelande landbouwhuishoudscholen, lagere land- en tuinbouwscholen, wintercursussen en streekbibliotheken opgericht en in stand gehouden. De behartiging van de economische en culturele belangen, die deze voorzieningen betreft, wordt door de provinciale overheid niet uit oog verloren. De Provinciale Electriciteitsmaatschappijen staan onder toezicht en zijn rekenplichtig aan de Staten, terwijl zij op vele plaatsen ook bemoeiing hebben met de gas- en watervoorziening.

Men is niet overal met het bestuursapparaat tevreden en verschillende provinciale besturen zouden hun bevoegdheid anders geregeld en de taak tussen rijk en provincie opnieuw verdeeld willen zien. Zo besloten in 't voorjaar van 1949 de Staten van Groningen tot het instellen van een commissie, die zou onderzoeken of het mogelijk en gewenst is, wijziging te brengen in de taakverdeling tussen Rijk en Provincie in dien zin, dat het provinciaal bestuur meer dan tot dusver bij de uitvoering van wetten en algemene maatregelen

van bestuur wordt betrokken. De commissie onder voorzitterschap van Prof. v. d. Pot, hoogleraar in het staatsrecht, heeft haar werk volbracht en in een rapport neergelegd. Het zou spr. te ver voeren, dit gehele rapport te bespreken. De conclusie aan het slot van de beschouwingen geeft een 11-tal wensen, die hoofdzakelijk hierop neerkomen, dat ruimere zelfstandigheid aan de Prov. Staten moet worden toegekend en een financiële voorziening om deze taak te kunnen uitvoeren mogelijk gemaakt. (Appl.)

Gedachtenwisseling

De heer D. W. Dettmeijer ('s-Gravenhage) bepleitte bevoegdheid voor de Prov. Staten tegen het teloor gaan van cultuurgrond.

Mr. Siebers (Groningen) informeerde naar de taak van de welvaartsstichtingen in Gelderland; moeten hieronder worden verstaan de genoemde Econ. Technol. Dienst en de Cultuur Techn. Dienst?

De heer J. K. Frederikze (Arnhem), vroeg of twee vergaderingen van de Prov. Staten per jaar wel voldoende gelegenheid geven tot het vervullen van een zo grote taak als door spr. genoemd.

De heer M. Visser (Arnhem) acht de prov. financiën te ingewikkeld en vroeg, of er wel eens plannen ter vereenvoudiging zijn voorgesteld.

Burgemeester J. C. J. Mens (Neede) constateerde, dat de Prov. Staten zich meer gaan bewegen op het gebied van water- en electr. voorziening. Aan concentratie op dit terrein acht spr. gevaren verbonden.

De heer H. Meyerlingh (Gieten) is niet enthousiast over het werk, dat Prov.

Dit is het derde deel van ons speciale verslag over Woudschoten 1950. — Volgende week komt het slot.

Staten kunnen doen. Hij vroeg, wat dit lichaam met ruilverkaveling te maken heeft. Spr. verklaarde zich eveneens tegen het verlies van cultuurgrond en bepleitte inschakeling van het bedrijfsleven bij de besturen-de taak der provincie.

De voorzitter, Mr. H. van Riel, maakte er op attent, dat verschillende vragen niet bij een rede als door de heer Schouten gehouden, dienen te worden gesteld en eerder thuis behoren bij het door Prof. Simons gehouden referaat. Een antwoord hierop kan dan ook niet worden verwacht.

De heer A. Schouten noemde in zijn antwoord aan Mr. Siebers in het bijzonder de „Welvaartsstichting Gelderland”. Omtrent de omvang van de werkzaamheden deelde spr. mede, dat ook de Prov. Staten werken met afdelingen en met commissies van rapporteurs, terwijl de vergaderingen vaak verscheidene dagen duren.

De voorzitter bracht dank aan de spreker; de gevonden combinatie, n.l. de critisch-wetenschappelijke inleiding van Prof. Simons, gevolgd door de woorden van de heer Schouten uit de werkelijkheid en de praktijk was zeer gelukkig. (Instemming). Vervolgens werd gepauzeerd voor de koffiemaaltijd.

Ziek zijn is een onbetaalbare weelde

De kleinen komen in het gedrang

d. C. schrijft ons:

De wijze, waarop minister Bevan in Engeland de Volksgezondheid verzorgde, werd in meerdere opzichten een mislukking. Ten eerste is de veilige geneeskundige behandeling van de wieg tot aan het graf een beschermende maatregel, die zoals alle bescherming, zwakkelingen kweekt, d.w.z. de eigen zorg in dit opzicht voor het gezin verdwijnt. Ten tweede: dit systeem schept onherroepelijk de dokter-ambtenaar (die bij ons in de fondsen-praktijk reeds begint te ontstaan), en het vak van medicus is o.i. onvermijdelijk met dat van ambtenaar. Ten derde verdwijnt bij deze regeling de subtiële verhouding dokter-patiënt zoals wij die thans kennen en in het overgrote deel van ons volk niet willen missen of veranderen. Ten vierde veroorzaakt de Engelse regering een veel te zware belasting der doktoren juist met pietluttigheden en bovendien een geldverspilling op grote schaal omdat men maar lukraak medicijnen, brillen, enz. aanvraagt „want men hoeft deze immers zelf toch niet te betalen”. Ten vijfde blijkt het systeem veel kostbaarder dan oorspronkelijk was berekend, zodat minister Bevan tientallen miljoenen te kort kwam en te kort komt. Ten zesde werkt de dokter-ambtenaar net als elke ambtenaar uitsluitend gedurende de daarvoor aangegeven uren — d.w.z.: men zal veel meer doktoren moeten „benoemen” wil men de prestaties handhaven van onze tegenwoordige huisartsen en specialisten, die praktisch geen vrije tijd kennen.

Het is goed deze bezwaren eens te overdenken, nu de gezondheidszorg voor zekere delen onzer bevol-

king onvoldoende en in zeker opzicht zelfs onbereikbaar wordt. Want wij zijn thans zo ver — en dat is een prachtig stuk sociaal werk — dat de kleine man (oneigenlijk spreken en schrijven velen in dit verband uitsluitend over „de arbeider”) dank zij de verplichte verzekering en mits zijn inkomen beneden f 3750.— blijft, zonder zorgen en zonder onbetaalbare rekeningen ZIEK KAN ZIJN en tijdens die ziekte uitstekend behandeld en verzorgd wordt. Kenschetsend is in dit opzicht dat de meeste huisartsen tegenwoordig hun fonds-patiënten eerder naar de specialist en het ziekenhuis zenden, dan hun particuliere patiënten, omdat vele van laatstgenoemde patiënten, zich de weelde van ziek zijn niet meer kunnen veroorloven.

Want — en iedere huisarts en iedere verpleegster kan u dit bevestigen — de óók nog kleine mensen met een gezin maar met een inkomen boven f 3750.— tot f 6000.— (en waarschijnlijk zelfs nog hoger) kunnen de rekeningen van specialist en ziekenhuis en zelfs van hun huisarts onmogelijk meer betalen. Natuurlijk, ook zij kunnen zich verzekeren, maar... dan vrijwillig. De tarieven en mogelijkheden ter verzekering bij deze maatschappijen zijn echter zodanig, dat het merendeel der verzekerden moet volstaan met een verzekering, welke ternaauwernood de helft van de ziekenhuiskosten, een kwart van de operatiekosten en meerdere onkosten zelfs in het geheel niet dekt,

omdat anders de premie onbetaalbaar wordt. De andere oplossing is, men betaalt eenvoudig zijn doktersrekeningen niet, dan wel in zodanige termijntjes, dat de al evenzeer op zware lasten zittende arts klem raakt. De gevolgen hiervan liggen voor de hand: Velen richten zich niet of te laat tot een arts, specialistische hulp wordt uitgesteld, dringend nodige ziekenhuisopname idem, en de gezondheidszorg (en in de praktijk juist dikwijls voor ouderen of ouden van dagen: kleine rentetrekkers, mensen met kleine pensioenen enz.) komt in het gedrang.

Hierdoor ontstaat de sociaal ongezonde en dus verwerpelijke toestand dat een niet onbeduidend onderdeel van ons volk, dat zich vóór de oorlog door vrijwillige verzekering van behoorlijke en in elk geval voldoende medische verzorging kon voorzien, daartoe niet meer of onvoldoende in staat is. Wij waren in de gelegenheid hierover met doktoren, verpleegsters en... patiënten van gedachten te wisselen. Zij erkenden allen, dat hier een sociale misstand ontstond, die op een of andere wijze moet worden opgeheven. De vraag „hoe en door wie?” kunnen wij niet beantwoorden. Maar zij dient ten spoedigste door regeerders en medici in onderling overleg te worden beantwoord en opgelost.

KORTHALS SPREEKT

Op Maandag 17 April, des avonds te 8 uur, spreekt in Bellevue (ingang Marnixstraat) te Amsterdam, Drs. H. A. Korthals over het onderwerp: „Midden in de Branding.”

NIEUWE SECRETARIS

Mr. P. A. Charbon te Assen heeft bedankt als secretaris van de Centrale Assen. Als secretaris zal, althans voorlopig, optreden Mr. H. K. de Langen, Leonard Springerlaan 1 te Meppel.

AFDELINGSSECRETARISSEN:

Vraagt bij onze administratie de tarieven voor extra-exemplaren van ons weekblad, voor de verbreiding van onze beginselen en voor het werven van nieuwe abonnées.

Parlementaire Flitsen

(Vervolg van pag. 2).

Bovendien staat tegenover het „sociale effect” het vraagstuk van de vrijheid. Naar aanleiding daarvan zei onze geestverwant woordelijk:

De minister heeft gezegd, dat de dividendbeperking van 1941 buitengewoon veel leek op het Duitse systeem. Inderdaad, het waren broertje en zusje. Zij kwamen uit hetzelfde huis, uit een zeer slecht huis. Dit neemt niet weg, dat ik, wanneer ik het geheel overzie, zeg: ik begrijp niet, dat wij gedurende negen jaar een dergelijke Duitse wet hebben gehandhaafd. Wij zuchten onder Duitse wetten, maar ik begrijp niet, dat het zo verschrikkelijk lang moet duren om dat gehele Duitse systeem weg te nemen. De minister heeft gezegd: wij maken er een Nederlandse wet van. Jawel, Mijnheer de Voorzitter, Nederlandse woorden, maar geen Nederlandse gedachten. De Nederlandse gedachte blijft de gedachte van de vrijheid, de gedachte om zich niet te bemoeien met dingen, waarmede men persoonlijk, praktisch gesproken, niet te maken heeft. De Staat moet regelen optreden en zich houden buiten de dingen, die de Staat niet competeren.

Wanneer dit nummer van ons blad verschijnt, zal inmiddels over de amendementen en het ontwerp reeds zijn beslist. Waarschijnlijk zal het wel aldus gaan, dat zowel het amendement van de heer Hofstra als dat van onze fractie zal worden verworpen. Hoewel dr. Lucas, van de K.V.P., grote bezwaren tegen de dividendbeperking naar voren bracht, scheen hij zijn stem aan het amendement van de heer Ritmeester toch niet te durven geven.

Daar bij verwerping van het ontwerp, naar de opvatting van de minister, de oude toestand zou blijven gehandhaafd, zal onze fractie bij de eindstemming haar medewerking aan het ontwerp dus wel niet onthouden en kan verwacht worden, dat het met de stemmen van de socialisten en de communisten tegen zal worden aanvaard.*)

*) (Zo is het dan ook precies gegaan — Red.)

ALLERHANDE

STRIJDKRACHTENPROGRAMMA

Een strijdkrachten-omroep, hoe goed ook bedoeld en hoe goed uitgevoerd, kan nimmer de werking hebben van een burger-omroep, die militaire aangelegenheden verduidelijkt.

(De Radiobode).

LAUW WORTELSCHIETEN

Neem nu eens de lauwe wijze waarop het Instituut, dat de vrijwillige landstorm van vroeger moet vervangen, tot stand komt en wortel schiet. Men hoort er tegenwoordig niet veel meer van, maar deze stilte is een onmiskenbaar teken, dat het levensbloed er traag in stroomt. Men heeft er geen zin in en men heeft er geen belangstelling voor.

(De Radiobode).

DIE WITTE VOETJES

Nu is in goede zin „commandant zijn” altijd meer een kwestie van Zijn dan van Hebben. De goede chef is de chef en wordt vanzelfsprekend door zijn medewerkers als zodanig erkend, aanvaard en gevolgd. Gezag, dat daarentegen voornamelijk afhangt van het hebben van strepen, sterren, meer salaris of witte voetjes bij nog hogere chefs, is belachelijk. De ondergeschikten volgen zo'n leider, (zolang het niet te gek wordt) omdat het hun broodje is, maar het bedrijf lijdt er onherroepelijk schade door: het vertrouwen en de achting gaan verloren, en daarmee de arbeidsvreugde, die de grootste balanspost van iedere onderneming genoemd mag worden.

(De Wolkenridder).

DIE MANNETJES

De gedachte, dat boven en over onze hoofden planeet-mannetjes, met geen hogere wasdom dan 58 centimeter, exemplaren dus, die hier slechts in aanmerking komen op de kermis te staan, partijtjes ping-pong spelen met veelkleurige schotels, is merkwaardig genoeg om er even bij te blijven stilstaan. Lang bij stilstaan kun je niet. Zo zie je ze en zo zie je ze niet. De kereltjes hebben razend veel haast. Ze houden blijkbaar van afwerken. Hier en daar staan ze zelf even stil, neuzen vanuit het heelal wat rond in onze zaken, maar dan weer fluks er tussen uit, huppelend over onze meest ongenaakbare gebergten, zoals wij stoep op stoep af stappen.

(De Nieuwe Eeuw).

GOED GESCHOTEN?

Er zijn wel eens mensen geweest, die met een zekere schamperheid hebben afgegeven op het feit, dat de Nederlandse minister van Buitenlandse Zaken die functie heeft verworven. Zij spreken met een zekere lichtzinnigheid, met een zeker gemak over het feit, dat men in die functie plezierig door de gehele wereld kan reizen, overal diners en cocktail-parties kan bijwonen, enz. Heen en weer vliegen tussen Rome en Parijs, besprekingen voeren in Bonn, twee dagen later een ministerraad bijwonen in Den Haag om een week later weer in Lake Success te zijn. En zij zeggen dan met een zekere afgunst in hun stem: die Stikker heeft het toch maar goed geschoten!

(Nieuwe Courant).

GIGANTISCHE TAAK.

Maar als deze mensen zich goed rekenschap geven van de ontzaglijk zware taak, waarvoor deze minister van Buitenlandse Zaken zich gesteld ziet, als zij tevens eens rustig overwegen, welke enorme problemen zich op het ogenblik zowel in Europa als in Azië voordoen, dan moeten zij bij een eerlijke beschouwing wel tot andere opvattingen komen. Dan dienen zij te begrijpen, dat de man, die op het ogenblik van het Plein uit de leiding geeft aan onze buitenlandse politiek en daarenboven aan de handhaving in internationaal verband van de hoogste geestelijke goederen van vrijheid en rechtszekerheid, een welhaast gigantische taak op zijn schouders heeft genomen. Dat hij als een reiziger in „goodwill” van land naar land, van hoofdstad tot hoofdstad trekt om gerezen misvattingen weg te nemen, om te bemiddelen tussen landen, die elkaar niet goed verstaan of willen verstaan.

(Nieuwe Courant)

VRIJE STEMMING?

Het stemmen in Joego-Slavië zelf biedt in dit land ook al geen kansen. De kieskringen zijn zeer klein, zodat iedereen elkaar kent en het opvalt, wanneer men niet komt stemmen. In het stemlokaal staat voor iedere kandidaat en lijst een stembus opgesteld, terwijl er nog een „blinde” bus is, voor hen, die tegen zijn. Komt men nu binnen, dan krijgt men een rubberballetje en men moet zijn hand met dit balletje in elk van de opgestelde bussen steken. Komt de kiezer nu bij de kandidaat van zijn keuze, dan laat hij het balletje vallen. Achter iedere bus kijkt een lid van het stembureau toe, of alles wel „democratisch” toegaat en hij noteert de namen van allen, die komen stemmen. Ook achter de „blinde” bus staat zo'n functionaris. Laat nu een kiezer zijn balletje in deze bus vallen, dan is dit zeer duidelijk hoorbaar. Pang! De andere kiezers kijken op, de functionarissen kijken en zij weten. Wie durft er dan nog tegen Tito te zijn?

(Nieuwe Courant)

IS DIT HET MIDDEL?

(Ingezonden).

In Uw blad van 10 dezer stond vermeld een beschrijving, omtrent het groot gebrek aan verplegend personeel over het algemeen en aan het einde van deze regelen stond: „wie weet hier raad?”

Gevoel gevend aan deze oproep, zou ik gaarne aan Uw redactie een middel aan de hand doen, dat mijns inziens waard is, door onze Kamerleden, of andere deskundigen te worden bestudeerd, of te worden besproken. Namelijk het geval, dat meer en meer vrouwelijk personeel op allerlei kantoren werkzaam is en werk verricht, dat evengoed, of soms beter door mannen of jongens zou kunnen worden gedaan en dat zodoende de vrouwen op plaatsen zitten, waar mannen behoren te zitten.

We behoeven maar rond te zien, ieder in onze eigen omgeving, dan valt het al op, hoeveel duizenden in den lande, hier zouden vervangen kunnen en moeten worden.

Er is hiervoor volgens mijn mening, nodig een registrering over het gehele land, waarna fors zou moeten worden ingegrepen.

Men komt hierdoor aan twee kanten: werkgever en werknemer in conflict, met de zogenaamde persoonlijke vrijheid, maar in dit ernstig geval moet het persoonlijke voor het algemene belang wijken.

Misschien zou er dan ook nog een tijd komen, dat er weer eens aanbod van behoorlijke dienstmeisjes zou kunnen komen. Wij in ons eigen bedrijf, hebben gevraagd voor ons kantoor, een administratieve kracht waarvoor we meer dan vijftig aanbiedingen hebben ontvangen.

Dit bewijst, dat er onder deze groep mensen een enorme werkloosheid begint te heersen, hetgeen nog veel erger zal worden met de voortschrijdende demobilisatie.

F. K.
(Wellicht ten overvloede, maar om alle misvatting te voorkomen, stipuleren wij dat de inhoud geheel voor rekening van de inzender blijft. — Red.)

Nog veel groter bezwaar

(Ingezonden).

In een ingezonden stuk in het nummer van 10 Maart heb ik de grote bezwaren, verbonden aan de tewerkstelling hier te lande van Oostenrijkse meisjes als dienstbode, naar voren gebracht. Inmiddels komt een nog veel groter gevaar opdagen. Blijkens courantenberichten is bij de Tweede Kamer een wetsontwerp ingediend, strekkende tot toelating van Duitse vrouwen in Nederland, wanneer zij met een Nederlander gehuwd zijn. Deze voorgestelde wettelijke maatregel gaat toch waarlijk al te ver. Daar in Duitsland door de oorlog een zeer groot vrouwenoverschot is ontstaan, zullen na het van kracht worden van de voorgestelde maatregel vele van haar ongetwijfeld trachten, door middel van het huwelijk met een Nederlander ons land voor goed binnen te komen. Daar in Nederland mede een vrouwenoverschot bestaat, zullen de kansen op een huwelijk voor de Nederlandse vrouwen hierdoor verminderen. Met Duitsland bestaat nog de oorlogstoestand, veel heeft Nederland van de Duitse bezetting te lijden gehad. Om deze redenen zullen het waarlijk niet de meest nationaal voelende Nederlanders zijn, die thans met Duitse vrouwen aanpappen. Nu door het gebrek aan bestaansmogelijkheden en de overbevolking veel goede vaderlanders gedwongen zijn te emigreren, is het niet te verwachten, dat men Duitse vrouwen binnen onze landsgrenzen toelaat. Wil de Regering om morele redenen de betrokken gezinnen van Nederlanders met Duitse vrouwen verenigen, zo is toch de gevolgde methode absoluut af te keuren.

Veel juistere zou het zijn, de toch doorgaans min of meer „deutschfreundliche” mannen in de gelegenheid te stellen naar Duitsland te vertrekken en de Nederlandse nationaliteit te laten varen. Vermoedelijk zullen zij zich in dat land beter thuis voelen, terwijl de Nederlandse bevolking zich niet behoeft te ergeren aan de komst van Duitse vrouwen, die onaangename herinneringen aan de bezettingstijd oproept.

's-Gravenhage. J. van Haarst.

Een merkwaardig artikel

Groot genoeg om er alle zorgen aan te besteden

Prof. dr. Waterink doet een verrassende mededeling

Er is met de school voor voortgezet lager onderwijs in onderwijskringen en daarbuiten nog al wat te doen geweest in de laatste tijd. Zoals men weet liepen de discussies in hoofdzaak over de vraag, of er al dan niet een voorbereidende klasse aan de ambachtsschool zou komen, of het volledig herstel van de V.G.L.O.-school, waarbij dan de eerste klasse van deze school als voorbereidende klas voor de jongensnijverheidsschool zou fungeren. We zullen het voor — en tegen ten aanzien van dit probleem voorshands hier buiten beschouwing laten.

Het gaat er ons thans om de aandacht te vestigen op een zeer merkwaardig artikel van prof. dr. Waterink in het weekblad „Vrijheid” (waarin onlangs is opgenomen het weekblad „Trouw”) van Vrijdag 10 Februari 1950. In dat artikel, het was als hoofdartikel opgenomen, komt prof. dr. Waterink met de verrassende mededeling, dat de gehele geschiedenis van het V.G.L.O. wel een beetje moeilijk gemaakt wordt door het volgende:

„Aan het Nederlandse volk is door allerlei personen, ook door regeringspersonen, jaar en dag voorgehouden, dat het toch zo verschrikkelijk is, dat zo ontzaggelijk veel kinderen, als zij de lagere school verlaten, nooit meer onderwijs krijgen. Voortdurend werd betoogd, dat de lagere school voor zeer vele kinderen eindonderwijs betekende. Sommigen noemden daarbij cijfers. Er werd gezegd: 45% van de Nederlandse kinderen krijgt na de lagere school nooit meer opzettelijk onderwijs”. Anderen zeiden, dat zelfs voor 50% of misschien zelfs voor meer, de lagere school eind-onderwijs was”.

Prof. Waterink zegt, als zovelen in de gedachte geleefd te hebben, dat deze cijfers met de werkelijkheid klopten, en dat op grond daarvan terecht bij velen de overtuiging moet heersen, dat in een dergelijk geval de zaak van het V.G.L.O. een uiterst belangrijke is. Immers: het zou hier gaan over niet minder dan ongeveer de helft van de Nederlandse jeugd. Maar wat blijkt de laatste maanden?

„Wel, het is helemaal niet waar, dat 45% of meer van de schooljeugd na de lagere school geen vervolgonderwijs krijgt. Ben ik wel geïnformeerd, dan is gebleken, dat men bij vroegere berekeningen afgegaan is op onjuiste gegevens. Nu men het onderzoek op juiste wijze heeft opgezet en alle factoren mee in het onderzoek heeft betrokken, blijkt, dat slechts 14% van de kinderen, die in de laatste jaren de lagere school verlieten geen verder onderwijs krijgt. Voor 86% van de Nederlandse kinderen wacht er na de lagere school nog een andere school of een cursus of wat dan ook”.

Als de zaken zo staan, dan is de vraag gerechtvaardigd, of de kwestie van het V.G.L.O. wel in een juist licht gezien wordt. Dan kan zij hoogstens van primair belang zijn voor 14% van de Nederlandse jeugd. Maar, zo vervolgt prof. W., bij deze 14% zijn ook geteld de debielen, de idioten, de doven, de blinden, de psychopathen, kortom al die kinderen, die thans een school voor Buitengewoon lager onderwijs bezoeken of in een gesticht vertoeven. Trekken wij die van de 14% af, dan blijft er maximaal 8% over. Dat wil dus zeggen, dat de actie rondom het V.G.L.O. betrekking heeft op een verdwijnend kleine minderheid van de Nederlandse schoolkinderen.

Prof. Waterink stelt dan de vraag, of heel de opzet en al de moeite die men zich getroost heeft om de zaak van het V.G.L.O. in veilige haven te krijgen, ook aanvaardbaar geacht zou

zijn, als men van te voren berekend had dat het ging om een zo gering aantal kinderen; waarbij men dan wel moet bedenken, dat weer de overgrote meerderheid van die 8% zeer wel in de gelegenheid is om voortgezet onderwijs te ontvangen. U ziet wel, dat dit artikel van prof. Waterink inderdaad een verrassend aspect opent. Tot nog toe heb ik er in de pers nagenoeg niets over gelezen. Ik kan allerminst beoordelen, of de cijfers, die prof. Waterink hier noemt, inderdaad kloppen met de werkelijkheid, maar ik mag veronderstellen, dat hij niet zo maar iets zwart op wit zal zetten.

In het geschrift „De Nederlandse jeugd en haar onderwijs” van het Centraal Bureau voor de Statistiek, 31 December 1947, uitgegeven 1949, vind ik andere getallen. Daar lees ik, dat van de 11-jarigen 0,5%; 12-jarigen 2,5%; 13-jarigen 4,7%; 14-jarigen 31,3%; 15-jarigen 40,6% geen onderwijs ontvangt. Na de leeftijd van 15 jaar worden deze verhoudingscijfers snel groter. 16-jarigen 47,8%; 17-jarigen 55,7%; 18-jarigen 65,7%; 19-jarigen 76,6% en 20-jarigen 85,7%. Dit alles dan voor de mannelijke jeugd. Bij de vrouwelijke jeugd is de toestand nog slechter.

Ter vergelijking volge hier naast elkaar een staatje:

Leeftijd	Geen onderwijs:	
	Mannel.	Vrouwel. jeugd
11	0,5 %	0,7 %
12	2,5 %	2,2 %
13	4,7 %	6,7 %
14	31,3 %	38,6 %
15	40,6 %	51,3 %
16	47,8 %	60,2 %
17	55,7 %	67,9 %
18	65,7 %	75,7 %
19	76,6 %	83,1 %
20	85,7 %	88,9 %

Zijn deze officiële cijfers onjuist? Of gelden ze alleen voor de toestand zoals die op 31 December 1947 was en is er nadien een zeer grote verandering ingetreden?

Op pagina 11 van bedoeld geschrift wordt de opmerking gemaakt, dat de in de tabellen gegeven overzichten helaas geen aanspraak kunnen maken op volledigheid. Zo zijn geen betrouwbare cijfers beschikbaar van het middenstandsonderwijs, en 't schriftelijk onderwijs. Naar schatting volgden op 31 Dec. 1947 ruim 30.000 personen middenstandsonderwijs, terwijl ca. 100.000 personen schriftelijk onderwijs ontvingen. Tenslotte wordt nog opgemerkt, dat niet bekend is, hoeveel personen, zowel dag- als avondonderwijs genieten (ambachtsschool en handelsavondschool) zodat in de cijfers van de staten en tabellen een — zij het gering — aantal dubbel-tellingen voorkomen. Al met al een moeilijk probleem!

Ik ben er zeker van, dat overwegend het grootste deel van ons volk in de overtuiging leeft, dat het V.G.L.O. een belangrijke zaak is omdat het de belangen van zo'r groot aantal kinderen betreft. Na het lezen van het artikel van prof. Waterink rijst de vraag, of wij een verkeerde voorstelling van zaken hebben t.a.v. dit vraagstuk.

Intussen zijn velen het er wel over eens, dat, ongezien het bovenstaande, het V.G.L.O., wanneer dit er komt, zo goed mogelijk gemaakt zal moeten worden. Want al zou het slechts gaan om 8% van de Nederlandse kinderen, dat aantal is groot genoeg om er alle zorgen aan te besteden!

Ter vergemakkelijking van de huis-aan-huis verspreiding van verkiezingsmateriaal voor de a.s. Provinciale Statenverkiezingen, is door de secretaris van de partij, evenals bij de Kamerverkiezingen in 1948, wederom een algemene machtiging aangevraagd bij 't Hoofdbestuur van de P. T. T. te 's-Gravenhage.

Secretarissen van Centrales en afdelingen die hiervan gebruik wensen te maken, worden verzocht van drukwerk, dat zij voornemens zijn huis-aan-huis te verspreiden, 3 exemplaren aan 't Algemeen Secretariaat, Koninginnegracht 61, 's-Gravenhage, te zenden, benevens een nauwkeurige opgave van de gemeenten of gedeelten van gemeenten waar men huis-aan-huis verspreiding wenst.

Het ontwerp ener nieuwe kieswet

De heer J. Th. van der Voorde te Bussum schrijft ons:

De toenmalige Minister van Binnenlandse Zaken heeft bij schrijven van 5 Maart 1947 aan het Centraal Stembureau het verzoek gericht om, indien het van oordeel zou zijn, dat behoefte bestaat aan een herziening der wettelijke voorschriften betreffende de verkiezing van leden der Staten-Generaal, der Prov. Staten en der Gemeenteraden, de nodige ontwerpen van wettelijke bepalingen voor te bereiden. Het Centraal Stembureau heeft ter voldoening aan dat verzoek bij Rapport d.d. 15 December 1949 aan den Minister van Binnenlandse Zaken het ontwerp aangeboden voor een nieuwe Kieswet. Bij het ontwerp is een Memorie van toelichting gevoegd.

In deze M.v.T. wordt vermeld, dat de Kieswet sinds haar totstandkoming in 1896 22 maal is gewijzigd. Haar gewaad is zo vaak hersteld, dat het langzamerhand een „lappendeken” is geworden. De tijd is gekomen, een geheel nieuwe Kieswet op te zetten.

De materie van het kiesrecht is thans niet alleen in de Kieswet, doch ook in de Provinciale wet en de Gemeentewet geregeld. Logisch en systematisch is dat onverdedigbaar. Het ligt volgens het Centraal Stembureau voor de hand, tot unificatie over te gaan; daardoor wordt een systematischer en ook fraaier geheel verkregen.

Een voor ons land geheel nieuwe methode wordt voorgesteld, om de omvangrijke stof (de nieuwe wet zou meer dan 400 artikelen moeten tellen) onder te brengen in afzonderlijke „Regelingen”. Deze „Regelingen”, ieder een afgesloten onderdeel van de stof behandelend, worden bij de wet gevoegd en geacht een deel daarvan uit te maken. Het ontwerp bevat 26 van deze „Regelingen” (gemerkt A. t./m. Z.) Zij betreffen onderscheidenlijk de navolgende onderwerpen:

het kiezersregister; de stembureaux, hoofdstembureaux en centrale stembureaux; het inrichten en inleveren van kandidatenlijsten; het onderzoeken, verbinden, nummeren en openbaar maken der kandidatenlijsten; de stemming; het stemmen in een andere gemeente; het stemmen bij volmacht; de stemopneming; de werkzaamheden van het hoofdstembureau; de verdeling der plaatsen over de lijsten; de stemmenoverdracht; de vaststelling van de uitslag der verkiezingen; de benoeming van plaatsvervangers. Aan de verkiezing van Eerste Kamerleden zijn een vijftal Regelingen gewijd. Een zestal Regelingen handelt over de verkiezing van leden van gemeenteraden in kleinere gemeenten (tot 6000 inwoners); Regeling Z tenslotte betreft het begin van het lidmaatschap.

In het rapport worden enkele opmerkingen van bijzondere aard gemaakt. Ze betreffen de verkiezingswijze van de leden van gemeenteraden in gemeenten tot 6000 inwoners (met 7 of 11 raadsleden). Het Centraal Stembureau stelt voor de verkiezing van de raadsleden in die gemeenten een afwijkende regeling voor, — een tussenvorm tussen het personenstelsel en het lijstenstelsel. Het mag — aldus het Centraal Stembureau — als het ingrijpendste en oorspronkelijkste onderdeel van het gehele ontwerp worden beschouwd.

Uit het rapport blijkt, dat dit onderdeel van de voorstellen niet de volle instemming van alle leden heeft. „Verschillende leden staan zeer aarzeland tegenover dit onderdeel van de voorstellen”, — aldus het rapport. Het rapport vermeldt dienaangaande verder, dat het C. S. tenslotte gemeend heeft, het beste te handelen door dit onderdeel toch in het ontwerp op te nemen. Na publicatie van het ontwerp zal de publieke opinie en zullen ook de gemeentebesturen, in het bijzonder die van de kleinere gemeenten, in de gelegenheid zijn zich ook ten aanzien van dit vraagstuk uit te spreken.

(Wordt vervolgd.)

eigenwijze liedjes

Dondergodje

Pa werd reeds als kind gewikkeld
In gezag en majesteit,
Pa kon lopen, Pa kreeg tanden,
Pa kon praten voor zijn tijd;
Pa is toen dus door zijn Oma
Als een wonderkind beschouwd
En, verwend en aangebeden,
Desondanks met Ma getrouwd.

Pa weet voortaan alles beter
En Pa's wil wordt Ma een wet,
Pa bepaalt het uur van opstaan,
Pa bestlist: we gaan naar bed!
Pa bedisselt wat we eten
(Zij 't dan ook in grote lijn),
Pa maakt uit met wie we omgaan
En wie vriend en vijand zijn.

Pa is Pa in alle standen
En dus strikt au-to-ri-tair,
En als Ma zich durft verzetten
Wordt hij zelfs to-ta-li-tair!
Desondanks (dit blijft het vreemde
In dit denk-aan-pa-gezin),
Krijgt, als puntje komt bij paaltje,
Ma tenslotte toch haar zin.

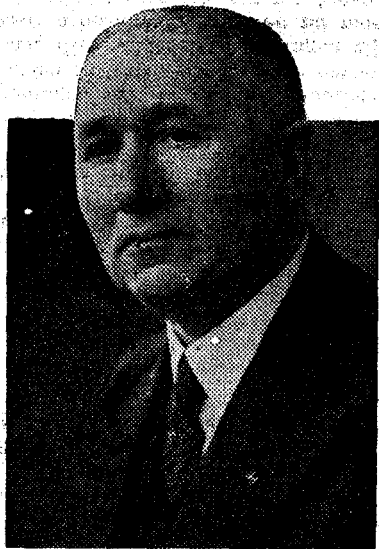
Toch denkt Pa — en hier, geachten,
Ligt Ma's kracht en heerlijkheid —
Dat hij wat men noemt de baas is,
Want Pa regelt, en Pa leidt
In het heilig beter weten
Van de vleesgeworden Pa —
„Ach, nou ja, hij weet niet beter —
Soedah, laat maar”, glimlacht Ma....

BRAMMETJE.

De minister is te optimistisch

Maar de cijfers spreken

Aan de uiterste top van Noord-Holland ligt de Marine-stad Den Helder. In zijn kamer, op het stadhuis, waar het geschilderde portret hangt van Jan Blanken, de inspecteur-generaal van de Waterstaat die in 1817 het plan maakte voor 't graven van het Noord-

...BURGEMEESTER
...geen antwoord...

zeekanaal, zit burgemeester Ritmeester. De man die 170 luchtbombardementen heeft meegemaakt en langen tijd in Dachau heeft gezeten.

„U wilt mij spreken over de woningnood? Nou u kent de methode-Coué: ik ben niet ziek, ik word steeds beter? We moeten dat ook maar toepassen bij onze woningellende. Zet de zorgen aan de kant, 't gaat weer goed in Nederland! Ik wil u eens wat vertellen.

Wat anderen schrijven

Ik ben lid van de Tweede Kamer. De minister zou in de Kamer over de woningnood spreken en men had in het gebouw van de Kamer een tentoonstelling georganiseerd waar wij konden zien hoe reusachtig er gebouwd zou worden. Er zouden, volgens de minister in zijn rede, vóór 1960 484.000 woningen gereed komen. Maar op die tentoonstelling, zie ik dat daar staat aangegeven 144.000. Ik vraag het woord en zeg: Excellentie, waar zijn die 340.000 woningen gebleven? Maar denkt u, dat ik zelfs na het twee maal gevraagd te hebben een antwoord heb gekregen? Niets er van, leest u de handelingen van December er maar op na.

„Heeft u nog een oordeel over die Bussumse affaire, burgemeester?”

„Dat is comédie, mijnheer. Er wordt gesproken van middenstandswoningen die de kleinere woningen zouden ontlasten wat de huur betreft, maar die middenstandswoningen zijn maar arbeiderswoningen en nu moeten die stumpers ook nog mee betalen voor die andere.

Wij moeten echter de waarheid zeggen al is die waarheid ook dat het bloed en tranen zal kosten. En dus: vooral geen cijfers publiceren die geen waar beeld geven van de toestand waarin wij leven. Wilt u enige cijfers? Ik ben wel burgemeester van Den Helder, maar bezie het vraagstuk nu landelijk. 300.000 woningen zijn door de oorlog verwoest. Hierbij moet opgeteld worden 425.000 door gezinsvorming benodigde woningen. Samen 725.000. Hiervan zijn gebouwd 87.000; blijven er nog 640.000 te bouwen.

Ik laak het in minister In 't Veld dat hij steeds die optimistische toon laat horen. Want de toekomst ziet er zeer somber uit.”

(A. INGWERSEN
in Elseviers Weekblad)

GEVAARLIJK VER VAN DE WEST-EUROPESE GEMEENSCHAP

(Door onze militaire medewerker)

„De verschillende regeringen verdedigen steeds openlijker en steeds hardnekkiger haar eigen nationale, financiële, economische, politieke en militaire belangen” — met deze verzuchting begroette Elseviers Weekblad de ahier confererende politieke en militaire leiders van het democratische blok.

Inderdaad — zo is het. Welbeschouwd en ondanks alle gepraat werd gedurende twee jaar feitelijk niets bereikt. Er werd geconfereerd en vergaderd en geschreven en gegeten en gedronken, en men was het volkomen met elkaar eens: Europa moest gered worden! Maar zodra er maatregelen en daden werden gevraagd..... tja..... near is my shirt but nearer my skin, spraken ze allemaal de Engelsman na. En gaven dan die Engelsman de schuld dat hij en niemand anders de zelfzucht had uitgevonden.

En toch... wel, ook Vrij Nederland gevoelde behoefte zijn lezers in deze materie van voorlichting te dienen. En toonde reeds met dit eerste opstel aan hoezeer Elsevier gelijk heeft — óók waar het Nederland betreft.

Want de medewerker van Vrij Nederland, die zich deskundig „Strategicus” tekent, schrijft o.m.:

Het Duitse voorland, waar zich slechts zwakke geallieerde strijdkrachten bevinden, kan een aanval uit het Oosten nauwelijks voldoende vertragen om een geallieerde strijdmacht van voldoende omvang op tijd naar de openliggende Nederlandse streken te brengen. Eerst aan onze grote rivieren kan hier een aanval worden opgevangen.

Wat Nederland derhalve nodig heeft is een krachtige linie, die op dit rivierenstelsel aansluit en die de rest — het overgrote deel — van het land kan beveiligen.

Nederland immers sluit zich niet aan bij bondgenootschappen, om in geval van oorlog zekerheid te krijgen, dat het ooit weer bevrijd zal worden; het sluit zich aan, opdat het nimmer bezet zal behoeven te worden.

Als slot van zijn beschouwing A stelt hij vervolgens:

Geen Nederlandse regering zal deze bondgenoten er over in twijfel mogen laten, dat het risico van een tweede bezetting van enig deel van ons land — een risico, dat, zoals wij stelden, door het aangaan van bondgenootschappen groter wordt — onder geen enkele voorwaarde kan worden aanvaard.

In het bovenstaande wordt onverbloemd duidelijk geëist: Vrienden en makers, eerst en vóór alles Nederland verdedigen!

Dat wil zeggen: „hardnekkig worden de eigen nationale en militaire belangen naar voren gebracht”, zoals Elsevier terecht verzuchtte — wapens, mankracht en geld voor „een Oostelijke linie, althans voor een daadwerkelijke bescherming biedende verdediging langs de Oostgrens van Nederland!”

Aldus openbaart deze strateeg zijn „Europees” inzicht.

Wij hebben in dit blad al meermalen de moeilijkheden maar ook de mogelijkheden van een offensief gevoerde „verdediging” van West-Europa besproken. Daarbij zochten wij de oplossing „aan en over de Elbe” en niet „aan de Rijn”. Maar ook nooit en nimmer in de stellingen en linies, die eens in de Maginot-linie haar bekroning en tevens haar volkomen veroordeling vonden. Strategicus echter acht blijkbaar ons landje nog te verdedigen „achter de grote rivieren” plus een degelijke linie of stelling ergens aan of achter onze Oostgrens. Laat ons hartelijk hopen dat hij in derge-

lijk strategisch inzicht alleen staat. Want, al klinkt dit voor niet-deskundigen misschien zeer on-eigenlijk, over de „bezetting” van Nederland wordt niet beslist aan de Nederlandse grenzen maar wel „ergens” zo ver mogelijk naar het Oosten en wellicht niet eens daar.

Want voor Rusland liggen op het ogenblik alle grote en vruchtbare mogelijkheden in het Oosten, in Azië. En niet in het Westen van Europa. Waarom zal Rusland dan — stel dat de koude oorlog onverhoeds en onverhoopt warm wordt — vanachter zijn veilig gordijn te voorschijn komen, indien althans het democratische blok in West-Europa door zijn weerloosheid geen bezetting uitlokt?

Maar met dit al bewijzen „deskundigen” als deze strategicus hoe gevaarlijk ver men in ons land — en vermoedelijk ook bij de naburen — nog verwijderd is van die West-Europese gemeenschap.

Afdelingsnieuws

VAN P.v.d.A. naar V.V.D.

Er is een bijeenkomst van leden en sympathiserenden te Giekerk (Gem. Tietjerksteradeel) gehouden ter op-richting van een afdeling Trynwooden. Er is een voorlopig bestuur gevormd. De opkomst was goed te noemen. Spreker was Zegering Hadders, wiens politieke praatje in goede aarde viel, gezien de bijval van de aanwezigen. Staande de vergadering gaven nog enkele zich op als lid, waaronder weer oud-leden van de P.v.d.A.

GOED VOORNEMEN

Te Oosterwolde sprak R. Zegering Hadders over landbouw- en middenstandspolitiek onzer partij. De opkomst van leden en introducés was goed. Na afloop van de zeer geslaagde rede van de spreker werd nog besloten meer actie te worden voor onze beginnenden dan tot nu toe het geval was geweest.

N.V. SCHEEPSWERVEN
„PIET HEIN”
BOLNES en PAPENDRECHT
DWARSELLINGEN 115 Meter
DROOGDOK 115 x 30 Meter

N.V.
W. A. HOEK'S
MACHINE- EN ZUURSTOFFABRIEK
Hoofdkantoor en Machinefabriek te Schiedam.
Compressors voor alle gassen en iederen druk.
Installaties voor de bereiding van zuurstof, stikstof, enz.

SMIT
SLIKKERVEER

L. Smit & Zoon
KINDERDIJK
Baggermateriaal
Zeesleepboten
Passagiersschepen
Machines
Motoren
Ketels

AFDELINGSSECRETARISSEN:
Onze administratie is gaarne bereid met U te spreken over de mogelijkheid van uitbreiding van onze lezerskring.

Goedewaagen's
Koninklijke
Pijpen- en Aardewerkfabrieken
Gouda
Mozaiek

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Prettige Pasen!

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

„Hoe licht haar getimmerte moge zijn: Er is een Unie”

„Wij zullen van stonde af onze beste
krachten moeten geven

Wanneer ik een terugblik ga werpen op de belangrijkste politieke gebeurtenissen in het jaar, dat achter ons ligt, dan springt daarbij vanzelf één dag meer dan alle andere naar voren. Die dag is de 27e December van het jaar 1949. Toen werd in de Oude Burgerzaal van het vroegere Amsterdamse Stadhuis, Jacob van Campens meesterwerk, sedert het begin der vorige eeuw het Koninklijk Paleis, de soevereiniteit over wat voorheen Nederlands-Indië heette overgedragen aan de Regering van de Republiek der Verenigde Staten van Indonesië. Diepe indruk heeft deze plechtigheid gemaakt op allen, die haar bijwoonden. Hier werd een belangrijk stuk geschiedenis afgesloten en een gans nieuw hoofdstuk geopend. Nog eenmaal was dit Stadhuis getuige geweest van een soevereiniteitsopdracht. Op 2 December 1813 heeft Willem I er de soevereiniteit over het herboren vaderland aanvaard. Een soevereiniteit, die niet alleen omvatte die over de tot eenheid gekomen aloude Nederlandse provinciën, doch tevens die over de landen overzee, die in de terminologie van die tijd werden genoemd de koloniën en bezittingen in andere werelddelen. Die term „koloniën en bezittingen” behoorde reeds voor de laatste oorlog geruime tijd tot het verleden.

De herziening van 1922 had hem uit onze grondwet geschrappt. Tevoren reeds was een begin gemaakt met het deel geven der inheemse bevolking van Nederlands-Indië aan het behartigen van haar eigen zaken. In 1917 was, onder liberaal bewind, de wet tot stand gekomen, die de Indische Volksraad in het leven had geroepen. Die Raad was het begin van een Indisch parlement. In 1925 waren zijn bevoegdheden belangrijk uitgebreid. In dat jaar werd, wat sinds jaren had geheten een Regeringsreglement voor Nederlands-Indië, omgezet in een wet op de Staatsinrichting. Een nieuwe stap op de weg naar zelfstandigheid van Nederlands-Indië binnen het algemeen verband van het Koninkrijk der Nederlanden werd daarmee gezet. Naast de hervorming der centrale regering werd ook de hervorming van het bestuur der onderdelen aangevat. Daarbij stond als doel voor ogen de omzetting der ambtelijk bestuurde gouvernementen in autonome provinciën, bij welker bestuur ook de bevolking tot een zich geleidelijk uitbreidende taak zou worden geroepen.

Het is goed om ons deze dingen te herinneren, om te voorkomen, dat door het rumoer der laatste jaren zich de gedachte zou blijven vastzetten, dat vóór de Japanse be-

zetting in Nederl.-Indië heerste een ouderwets koloniaal regime. Daarvan was in geen enkel opzicht sprake. Men kan natuurlijk van gevoelens verschillen of de ontwikkeling vóór 1945 snel genoeg is gegaan, maar men kan niet met grond betwisten, dat de weg der geleidelijke doorvoering van een eigen zelfstandig bestuur was betreden. Mag er verschil van gevoelens mogelijk zijn over de vraag of het vóór 1940 niet te langzaam is gegaan, dat het na 1945 veel te snel is gegaan, daarover schijnt verschil van mening niet gerechtvaardigd. Dat Nederlands-Indië zelfstandig zou moeten worden, daarover was na de Koninklijke rede van December 1942, in Nederland wel een communis opinio. Ook in de kring van onze partij heeft niemand daarover anders gedacht. Ons beginselprogramma heeft

**Openingsrede van
Mr. P. J. Oud
op de Algem. Vergadering
van de Volkspartij voor
Vrijheid en Democratie
op 31 Maart 1950**

het ook met zoveel woorden uitgesproken. Wij begrepen echter tevens, dat het een groot verschil zou maken, op welke wijze de hervorming zou worden tot stand gebracht. Ons stond voor ogen een zodanige procedure, dat verzekerd zou zijn, dat recht, veiligheid en deugdelijk bestuur onder het nieuwe regime in Nederlands-Indië op behoorlijke wijze zouden zijn verzekerd.

Dat de regelingen ter R.T.C. getroffen de vervulling dezer voorwaarden niet afdoende waarborgden, is de hoofdreden geweest van de ernstige bezwaren, die ook in onze kring tegen het aanvaarden van dat resultaat zijn gerezen. Onze Kamerfracties hebben die bezwaren van het begin af volkomen gedeeld. Wanneer zij desondanks hebben gemeend hun stem aan de totstandkoming van het resultaat der R.T.C. niet te mogen onthouden, dan was dit allerminst omdat zij die bezwaren zouden hebben prijsgegeven. Het enige, maar dan ook afdoende, motief, dat haar bewoog, was, dat zij van een verwerping van het resultaat nog veel ern-

stiger gevolgen vreesden dan van de aanvaarding. Zij moesten kiezen tussen twee kwaden en zij hebben gekozen voor datgene, wat in hun ogen was het minste kwaad.

Ik ben mij er volkomen van bewust, dat niet al onze partijgenoten met dit oordeel instemmen. Het zal mij dan ook allerminst verwonderen, wanneer, als morgen in onze vergadering de bespreking van het beleid der Kamerfracties aan de orde is, daarvan opnieuw zal blijken. Ik zou er niet aan denken mij daarover te beklagen. Wij leven gelukkig weer in een vrij land en wij, liberalen, leven ook in een vrije partij. Ieder onzer heeft het recht van afwijkend gevoelen te doen blijken. Op iedere critiek zullen wij gaarne antwoorden. Het enige wat wij vragen is, dat men steeds in het oog zal blijven houden, dat de verantwoordelijkheid voor de door hen genomen beslissing rust op de Kamerleden alleen en dat de partij die verantwoordelijkheid niet kan overnemen. Wie de Kamerleden zou willen maken tot gelastigden der partij, handelt niet alleen inconstitueel, hij handelt ook in strijd met de beginselen van vrijheid en democratie, die de grondslag vormen, waarop onze politieke organisatie is opgetrokken.

Hoe wij intussen over de soevereiniteitsoverdracht op 27 December 1949 mogen denken, één ding staat onherroepelijk vast. Er is een nieuwe verhouding tussen Nederland en Indonesië in het leven geroepen en op de basis van die nieuwe verhouding moeten wij voortwerken. De oude Rijkseenheid heeft plaats gemaakt voor een Unie tussen twee soevereine Staten. Die Unie is niet geworden, wat wij hadden gewenst, dat zij zou geworden zijn. Maar hoe licht haar getimmerte moge zijn, er is een Unie. Aan Nederland en Indonesië beide is de taak opgelegd van de nieuwe verhouding iets goeds te maken. Wat hier bereikt zal kunnen worden, ligt in de schoot der toekomst verborgen. Eerst een later geslacht zal kunnen oordelen, of de soevereiniteitsoverdracht van December 1949 niet uiteindelijk een zeer zegenrijke werking zal hebben gehad. Maar willen zegenrijke gevolgen kunnen intreden, dan zullen wij daarvoor van stonde af onze beste krachten moeten geven. Niet door mokkend neer te zitten, teleurgesteld door de zo geheel anders gehoopte uitkomst, doch door met de echte courage van Jan Pieterszoon Coen ons te zetten aan onze nieuwe taak zullen wij de hoogste belangen van land en volk van Nederland en Indonesië beide kunnen dienen.

☆ parlementaire flitsen ☆

MINISTER JOEKES KREEG HEEL WAT CRITIEK TE HOREN

En Prof. Molenaar diende een uitzonderlijk voorstel in

Minister Joekes is het levende bewijs voor de stelling, dat een goed Kamerlid nog niet altijd een geslaagd minister hoeft te zijn. Als Kamerlid was mr. Joekes niet alleen een ervaren, maar ook een scherpzinnig politicus en menig minister is, vooral in de jaren tussen 1925 en 1940, door de pijlen van zijn scherpe en dikwerf rake critiek getroffen. Hij is bovendien — ook thans nog — een gemakkelijk spreker, die zijn gedachten goed weet te formuleren en die waarlijk geen vol-beschreven vellen papier nodig heeft om te zeggen wat hij meent te zeggen te hebben. En ondanks dat alles is het een vrij algemeen verbreide opinie in politieke kringen, dat de heer Joekes als bewindsman tot nu toe niet heeft beantwoord aan de verwachtingen, welke zijn optreden als Kamerlid ook voor zijn Ministerschap had gewekt.

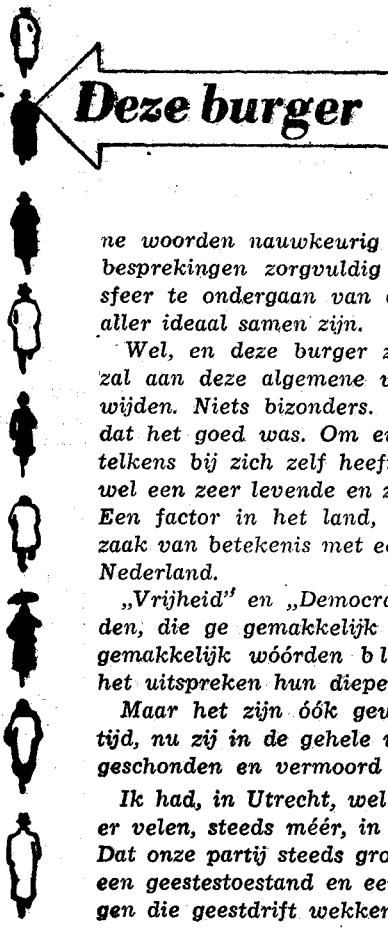
Hoe het bovenstaande moet worden verklaard? Ten dele misschien uit het feit, dat hij nu eenmaal de opvolger is van dr. Drees. En nu zal niemand de heer Drees een „brillante” figuur noemen, in die zin, dat hij tot die staatslieden zou kunnen worden gerekend, die een geheel eigen stempel op een bepaald tijdvak der parlementaire historie weten te drukken, maar deze bezit, naast onmiskenbare bestuurlijke kwaliteiten, dat soepele, rustige, bijna aartsvaderlijke, dat hem juist voor de behandeling van de sociale aangelegenheden uitermate geschikt deed zijn en dat minister Joekes te enen male mist. Toch ligt o.i. daar nog niet de kardinale oorzaak voor de verzwakte ministeriële positie van de heer Joekes. Bij de bespreking van de door hem becritiseerde benoeming van mr. Van Rhijn tot staatssecretaris zei onze geestverwant prof. Molenaar bij het debat in de Eerste Kamer over de begroting van Sociale Zaken, dat wat ons in de uiterst moeilijke positie, waarin wij met de sociale verzekering verkeren, ontbreekt, is „een man met kwaliteiten van de regent, een man, die beslissingen kan nemen en knopen kan doorhakken”. Langs indirecte weg wees prof. Molenaar daarmee tevens aan, hetgeen dus ook minister Joekes ontbreekt. En wij geloven, dat hier inderdaad de hoofdoorzaak voor het onbevredigende gevoel is gelegen, dat ten aanzien van minister Joekes' beleid in uitgebreide kring is ontstaan.

Prof. Molenaar becritiseerde in de eerste plaats het feit, dat hij het vorige jaar bij het begrotingsdebat allerlei toezeggingen van de minister had gekregen, die echter geen van alle waren ingelost. De opgedane ervaring, zo verzuchtte onze woordvoerder, leidt mij ertoe, ten aanzien van allerlei in de stukken met de Regering behandelde onderwerpen vandaag maar geen verdere vragen te stellen. Dan is er de kwestie van de benoeming van de twee staatssecretarissen bij Sociale Zaken. Reeds bij de algemene beschouwingen was hierover met de minister-president van gedachten gewisseld, maar het lag voor de hand, dat daarop ook door de andere sprekers nog werd teruggekomen, nu de minister, wiens Departement het betrof zelf voor de Kamer stond. Wat de staatssecretaris voor Volksgezondheid aangaat, gaf de heer Molenaar toe, dat het hier een geheel afzonderlijk terrein betreft. Maar dr. Muntendam was reeds hoofd van de afdeling Volksgezondheid en waarom was het nu nodig, dat hij staatssecretaris werd? Het enige verschil zou kunnen zijn, dat hij nu zelf kon optreden in de Kamers, maar terecht wees prof. Molenaar er nogmaals op, dat daarvoor ook van het — te weinig toegepaste — instituut van de „Regeringscommissaris” gebruik had kunnen worden gemaakt.

De benoeming van de heer Van Rhijn kon prof. Molenaar al evenmin toejuichen. Diens naam is vooral verbonden aan de herziening van de sociale verzekering en het speet spr. te moeten zeggen, dat juist het ontbreken van resultaten op dit gebied z.i. niet rechtvaardigde, deze hoge functionaris met het staatssecretarisschap te belasten. Met nadruk zei prof. Molenaar mr. Van Rhijn zeer hoog te schatten als ambtenaar en als woordvoerder en in hem te erkennen een uiterst bedachtzaam en voorzichtig man. Daarop kwam hij echter tot wat wij boven reeds hebben aangehaald, n.l. dat in dit geval een man nodig was met de kwaliteiten van de regent, een man, die beslissingen kan nemen en knopen kan doorhakken. In dat opzicht nu schiet, naar zijn mening, deze nieuwe staatssecretaris tekort. Hij meende ook, dat de verschillende rapporten, die op naam van mr.

Van Rhijn staan, blijk geven van een zeer gemakkelijke verandering van 'n inzicht, waartoe hij aanvankelijk was gekomen. Prof. Molenaar dacht hier bijv. aan diens opvattingen met betrekking tot de uitvoeringsorganen van de sociale verzekering, op welk gebied de heer Van Rhijn sedert 1944 „precies 180 graden is omgezwaaid”. Daar komt dan nog bij het over het algemeen onwenselijke, hoge ambtelijke functionarissen tot de post van staatssecretaris te roepen en het eveneens hoogst onwenselijke, de door hen beklede posten daarbij „open te houden”, door daarop gedurende die tijd „waarnemers” neer te zetten. Prof. Molenaar was trouwens niet de enige, die deze oplossing weinig elegant vond. Geestverwanten zowel van minister Joekes als van de beide staatssecretarissen, de heer v. d. Kieft (bij een vorige gelegenheid) en mej. Tjeenk Willink (bij deze gelegenheid) hebben daar óók over gesproken. Terecht merkte onze woordvoerder nog op: „De positie, waarin de waarnemer verkeert, is, naar het mij voorkomt, uitermate weinig aantrekkelijk. Maar hun positie wordt beslist pijnlijk, wanneer zij, na enige jaren belast te zijn geweest met de waarneming van een zeer belangrijke functie, moeten terugvallen naar hun minder verantwoordelijke, minder zelfstandige post.”

De hoofdschotel van 's heren Molenaars betoog vormde ongetwijfeld de kwestie van de reorganisatie van de uitvoering (de administratie) der sociale verzekering. Wij zullen dit gedeelte tot onze volgende kroniek laten en nu volstaan met te vermelden, dat prof. Molenaar van mening was, dat vooral op dit terrein de minister volkomen gefaald had. Wel willen wij hier nu nog iets vermelden over de kwestie, waarover de heer Molenaar tenslotte een motie heeft ingediend. Het betreft het Werktijdenbesluit voor het koffiehuis- en hotelpersoneel, afgekondigd bij K.B. van 3 Augustus 1949, nr. J 352. In dat Kon. Besluit zijn opgenomen 12 vrije Zondagen voor dat personeel per jaar, terwijl in artikel 62 van de Arbeidswet wordt geëist: 21 vrije Zondagen. Met de bedoeling van dat Kon. Besluit — men begrijpe dat goed — gaat de heer Molenaar accoord. Hij geeft toe, dat het zeer bezwaarlijk is, die 21 vrije Zondagen te garanderen, maar dan moet de minister een andere weg volgen, dan hij thans gevolgd heeft. De juridische vraag, waarom het hier gaat, kan in een rubriek als deze onmogelijk in enkele zinnen uit de doeken worden gedaan. Wij moeten volstaan met te vermelden, dat de minister hier van een delegatie-bevoegdheid meent gebruik te kunnen maken voor een afwijkende regeling, maar dat prof. Molenaar van oordeel is, dat het hier slechts een geclausuleerde delegatie betreft, welke niet toelaat te doen hetgeen de minister bij het uitlokken van dit K.B. gedaan heeft. Wanneer de minister zijn doel bereiken wil (en met dat doel is prof. Molenaar het dus eens), zal hij de wettelijke weg moeten bewandelen.

Deze burger

is Zaterdag in Utrecht geweest. In het Gebouw van Kunsten en Wetenschappen — een oud huis voor onze jonge partij.

Hij is op een van de achterste rijen gaan zitten, niet eens om alle scho-

ne woorden nauwkeurig te vernemen. Niet eens om alle besprekingen zorgvuldig te volgen. Maar alleen om de sfeer te ondergaan van ons allen, wanneer wij voor ons aller ideaal samen zijn.

Wel, en deze burger zal er niet veel van zeggen. Hij zal aan deze algemene vergadering een heel kort stukje wijden. Niets bijzonders. Alleen maar om even te zeggen dat het goed was. Om even openlijk te herhalen wat hij telkens bij zich zelf heeft overdacht: dat onze partij toch wel een zeer levende en zeer levendige partij is geworden. Een factor in het land, een factor in veler levens. Een zaak van betekenis met een ideaal van betekenis voor heel Nederland.

„Vrijheid” en „Democratie” — 't zijn twee grote woorden, die ge gemakkelijk in de mond kunt nemen en die gemakkelijk woorden blijven voor wie verzuimen bij het uitspreken hun diepe, menswaardige zin te peilen.

Maar het zijn óók geweldige begrippen. Juist in deze tijd, nu zij in de gehele wereld van alle kanten bedreigd, geschonden en vermoord worden.

Ik had, in Utrecht, wel weer de stellige overtuiging dat er velen, steeds méér, in Nederland zijn, die dat beseffen. Dat onze partij steeds groter verdieping ondergaat. Dat zij een geestestoestand en een strijdlust gaat vertegenwoordigen die geestdrift wekken gaat in steeds ruimer kring.

Die Zaterdag in Utrecht was een goede dag voor

DEZE BURGER.

Is dit geschil nu „alleen maar” van juridisch belang? Dat is het niet, zoals prof. Molenaar vaststelde, want de nu door de minister gevolgde methode zou de weg kunnen openen voor latere ministers om, op dezelfde wijze als thans is gebeurd, verschillende maatregelen, op grond van Arbeidswet en Stuwadoorswet, te treffen, die in strijd zijn met de wet. Bovendien loopt men nu de kans, dat de Hoge Raad zich erover gaat uitspreken, waardoor wij een tijdlang een zekere chaotische toestand zouden krijgen. Toen dan ook de minister toef, dat hier een juridisch standpunt lag, heeft prof. Molenaar bij de replieken een motie van orde ingediend van de volgende inhoud: „De Kamer, overwegende, dat twijfel is gerezen over de vraag, of het Kon. Besluit van 3 Augustus 1949 (Staatsblad No. J 352), voor zoveel betreft de in artikel 7 geregelde materie, in overeenstemming is met artikel 62 van de Arbeidswet.

„besluit een commissie van vijf leden te benoemen om de Kamer over dit onderwerp te rapporteren.

„en gaat over tot de orde van de dag”.

Minister Joekes heeft reeds verklaard het nuttig te achten, dat de Kamer besluit tot het door prof. Molenaar gevraagde onderzoek. Op verzoek van mr. Jonkman (Arb.) werd de verdere behandeling van het in de motie gedane voorstel echter aangehouden tot de volgende vergadering, opdat dit voorstel „in ruimere kring door de Kamer kan worden gezien”. Prof. Molenaar had hiertegen niet het winste bezwaar. A.

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Voorzitter Redactie-comm.: Drs. H. A. Korthals.
Redactie-secretaris: Mr. E. Elias.

Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 435.
Administratie: Postbus 43, A'foort, tel. 5267.

Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 p. jaar.

Voor het zenden van abonnements- en advertentie-gelden: Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie” te Amersfoort.

Losse nummers 15 cent.

Voor advertenties wende men zich tot de administratie of tot de hoofdvertegenwoordiger: L. Vlugg, Geestbrugweg 69, Rijswijk (Z.-H.).

Vrijheid (I)

Meermalen werd aan ons het verzoek gericht, bij onze beschouwingen iets dieper in te gaan op de beginselen van onze partij. Deze verzoeken spruiten voort uit de behoefte dat men niet alleen wenst te weten wat onze V.V.D. wil, doch vooral ook waarom onze partij haar politieke beginselen uitdraagt. Als wij voor ditmaal een der principiële kernpunten van ons partijprogramma wensen te verduidelijken, komen wij als vanzelf terecht bij het wel zeer belangrijke beginsel der vrijheid. De V.V.D. staat niet voor de vrijheid op de bres uit opportunitieoverwegingen, dat wil dus zeggen, omdat het onder bepaalde verhoudingen slechts gewenst zou zijn zich als beschermer van de vrijheid op te werpen. Nee, de V.V.D. strijdt voor de vrijheid, omdat zij de menselijke samenleving die niet is gebaseerd op het beginsel der vrijheid, een onding acht. Zij dient de vrijheid als beginsel, want zonder vrijheid is noch politiek, noch economisch een maatschappij op te bouwen waar de menselijke waarden tot uiting komen. Door onze tegenstanders wordt onze vrijheidszin maar al te vaak in een belachelijk daglicht gesteld door de bewering, dat de aanhangers der vrijheid het ontstaan der chaos zouden bevorderen. Het is hierbij wel zeer te betreuren, dat dergelijke verdachtmakingen vaak uit propagandistische overwegingen en veelal opzettelijk worden gelanceerd.

Deze verdachtmakingen zijn evenwel in hoge mate misleidend. Immers, de V.V.D. wenst vrijheid in gebondenheid, d.w.z. een vrijheid die gegrondvest is op een behoorlijk ontwikkeld gevoel voor verantwoordelijkheid van iedere staatsburger. Dit is één van haar sterke punten, want slechts hij die verantwoordelijkheidsgevoel bezit is pas in staat de weelde van de vrijheid te dragen en de waarde ervan te erkennen. Daarom gaan vrijheid en verantwoordelijkheid samen en daarom is elk dictatoriaal stelsel ook tegen de vrijheid gekant. Immers, de dictatuur houdt het volk dom en een dom volk kan de waarde der vrijheid niet onderkennen en is ook niet in staat de vrijheid praktisch uit te voeren. Voor ons V.V.D.-ers is de vrijheidszin niet alleen een politiek programmapunt, doch een levenshouding.

Vrijheid (II)

Onder vrijheid dient men niet alleen te verstaan de politieke vrijheid, doch tevens de economische vrijheid en dit laatste wordt nog maar al te vaak, ook in eigen kring, vergeten of onderschat. Om de politieke vrijheid in de omstandigheden waarin wij op het ogenblik leven, nader toe te lichten, lijkt ons welhaast overbodig. Om het eens heel scherp te stellen: men is vóór of tégen de terreur van de dictatuur. Gelukkig kan worden geconstateerd, dat de overgrote meerderheid van ons volk 'n tegenstander van terreur is, maar dat wil nog geenszins zeggen, dat men voldoende inzicht in de werkelijke waarde van de vrijheid heeft. Zo zijn b.v. de aanhangers van de Partij van de Arbeid ook overtuigde aanhangers van de vrij-

heid, maar dan van de politieke vrijheid wel te verstaan. Van de economische vrijheid zijn zij zeker uitgesproken tegenstanders, getuige hun streven om het persoonlijk initiatief aan banden te leggen en ons economisch leven in vakjes en hokjes te verdelen met een rompslomp van ambtenaren en een dwaaltuin van overheidsvoorschriften. De V.V.D. is hier principieel tegen, omdat dagelijks in de praktijk wordt bewezen, welk een funeste invloed de gebondenheid op economisch terrein op ons leven heeft. Deze gebondenheid blust het vuur van de mens en maakt hem tot weerloos slachtoffer van de staat, die hem voorschrijft wat hij heeft te doen en na te laten. In een socialistische maatschappij is vrijwel geen plaats meer voor persoonlijk initiatief of persoonlijke vindingrijkheid.

Het socialisme nivelleert de staatsburgers in hun capaciteiten, waardoor het streven naar vooruitgang wordt gedood. Met alle overtuiging die in haar is, verzet de V.V.D. zich tegen een dergelijke inrichting van de maatschappij, omdat de flinken, de energieken, door de kwaadwillige lakse burgers in hun prestaties worden geremd en niet de gelegenheid krijgen zich ten volle te ontplooiën, zeer tot nadeel van onze samenleving. De V.V.D. wenst daarom economische vrijheid, waarbij de mens waarlijk mens kan zijn en zijn gaven kan ontplooiën op het hoogste niveau.

Vrijheid (III)

Zij die beweren voorstanders van de vrijheid te zijn, menen dit ook in volle ernst. Wij nemen dit gaarne aan. Maar toch maakt het een groot verschil door welke politieke beweging deze vrijheidsbeginselen worden uitgedragen. Zo nemen wij volgaarne aan, dat de socialisten stuk voor stuk oprechte en ware aanhangers van de politieke vrijheid zijn. Maar is dat ook een waarborg dat het socialisme als politieke beweging in staat is deze vrijheid met succes te verdedigen en te behouden? Helaas moet deze vraag ontkennend worden beantwoord. De geschiedenis heeft ons namelijk geleerd, dat het socialisme door de prediking van de klassenstrijd, zijn aanhangers onbewust voor de dictatoriale gedachte heeft rijp gemaakt. Men wende de blik naar het Oosten, waar diverse socialistische partijen zich aan het communisme hebben overgeleverd. Hij die de klassenstrijd voorstaat, kan slechts in schijn een aanhanger van de ware vrijheid zijn. Daarom moeten wij met nadruk wijzen op het gevaar, dat, indien de socialisten onder de druk van een dictatuur komen te staan, zij bezwijken. Nogmaals de jongste geschiedenis in Oost-Europa heeft dit helaas maar al te duidelijk bewezen. Men krijgt hierdoor sterk de indruk, dat de vrijheidsgedachte bij de socialisten veeleer middel dan doel is. Bij de V.V.D. is de economische als de politieke vrijheid alleen en uitsluitend doel, want zonder de ware vrijheid is een menswaardig bestaan absoluut ondenkbaar. Het kan nuttig zijn zich hierop eens terdege te bezinnen. „Vrijheid” is geen slogan, die men zo maar eens kan aanheffen omdat het zo moedig klinkt. Nogmaals, „vrijheid” is een levenshouding waarmee de werkelijke waarde van een mensenleven staat of valt. Anders kan de V.V.D. het niet zien en daarom kunnen wij ook een ieder de garantie geven dat het beginsel van de vrijheid bij ons veilig is, onder welke omstandigheden wij ook mogen komen te verkeren.

Nederlaag

Nu de vrijheid in de wereld wederom in ernstige mate wordt bedreigd, kan het niet anders dat men zich slechts kan verheugen als haar belagers, de communisten, de wind uit de zeilen wordt genomen. Het is een lichtpunt te kunnen constateren, dat de satelieten van Moskou internationaal gezien er de laatste tijd niet op vooruitgaan. Zo verloren zij vorige week bij de gemeenteraadsverkiezingen te Zürich 75 procent van hun zetels, hetgeen door de democratische wereld met oprechte vreugde zal zijn begroet. In dit alles zit een belangrijke les. N.l., dat men in vele landen ter verdediging van de democratie niet tevergeefs op de bres staat. Maar er moet gewerkt worden en er moeten

offers worden gebracht. Offers in tijd en in geld. Ook in Nederland zijn wij daartoe gelukkig nog in staat. Weldra zullen de Provinciale Staten worden gekozen. Hiervoor hebben wij aller activiteit nodig. Meer dan ooit staat ook deze verkiezingsstrijd tenslotte in het teken van het behoud van de vrijheid. Offert en werkt daarom zo veel gij kunt. Het gaat om het behoud van de vrijheid van Uw volk, van Uw gezin en van Uzelf.

Partijgenoten

Dezer dagen heeft Ernest Bevin, de Britse minister van Buitenlandse Zaken in het Lagerhuis geantwoord op Churchill's pleidooi voor een Engels-Frans verbond op voet van gelijkheid met Duitsland. Hij bezigde hierbij woorden, die zijn Duitse geestverwanten zeker minder prettig in de oren moeten hebben geklonken. Zo zeide Bevin o.m. het volgende: „Ik kan mijn socialistische collega's in Duitsland verzekeren, dat zij in mijn oog te nationalistisch zijn en dat hun nationalisme nog al te dikwijls door hun sociaal-democratie heen breekt. Wij hebben voor alles getracht, in de nieuwe Duitse staat weer democratische verantwoordelijkheid te wekken, maar dat is een verschrikkelijk lastige taak.”

Wij zullen de laatsten zijn die ontkennen, dat Bevin volkomen gelijk heeft. Dit alles neemt evenwel niet weg, hoe star en theoretisch de leuze: „proletariërs aller landen, verenigt U”, is. De uitspraak van Bevin is een bewijs temeer, hoe voorzichtig men moet zijn, om te geloven, dat het beginsel van de vrijheid bij het socialisme volkomen veilig zou zijn. Het socialisme blijft op twee gedachten hinken en juist door haar innerlijke gespletenheid is het zo uitermate gevaarlijk.

Opdat Bevin velen opnieuw de ogen zal hebben geopend.

Karakter

De oud-minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, prof. dr. Jos Gielen, heeft bij de aanvaarding van zijn ambt van hoogleraar in de praktische opvoedkunde aan de Nijmeegse universiteit woorden gesproken, die ons uit het hart gegrepen zijn. Zo zeide de hoogleraar o.m., dat de school zich zal moeten toeleggen op de vorming van mensen met een sterk karakter, die weten, dat en hoe zij zich moeten beheersen, en die de menselijke, christelijke waardigheid in hun persoon weten te bewaren en te verdedigen.

Afgezien nog van de praktische waarde voor de leerling zelf, achten wij de weg die prof. Gielen wil bewandelen, de enig juiste om de waarde van de democratie in stand te houden. Immers, de democratie is een begrip dat moet kunnen worden gehanteerd en dat moet kunnen worden beleefd en doorleefd. Hierbij speelt de karaktervorming van ons volk een zeer belangrijke rol. Nog al te vaak is men de mening toegedaan, dat de democratie iets van zelfsprekends is, dat geen doorleving en geen begrip behoeft. Niets is minder waar dan dat. Indien de democratie niet wordt gedragen door karaktervolle individuen, zal zij geen stand kunnen houden. Vandaar dat wij hopen, dat de woorden van prof. Gielen in brede kring weerklink mogen vinden.

Voor degenen, die hun abonnementsgeld voor het jaar

1950

nog niet betaalden, is een kwitantie (verhoogd met incassokosten) in omloop, of wordt één dezer dagen in circulatie gebracht.

Indien U bij aanbieding betaalt, vergemakkelijkt U het voor Uzelf en voor ons!

GOEBBELS: DEMON VAN EEN DICTATUUR

Op de rand van de vulkaan speelt hij hazard

Het laatste van twee artikelen door M. Klaassen

Niemand, die zoveel bloed en tranen over de wereld gebracht heeft

Tijdens de opkomst van het nazi-dom maakte Brüning, die als kanselier een zeer goede invloed op de Duitse politiek had, zich Goebbels tot vijand. Brüning moest dus uitgeschakeld worden. Reeds toen bleek, dat Goebbels voor geen enkel middel terugdeinsde.

Bij een grote meeting in het Sportpalast liet hij op een grammofoonplaat een van Brünings redevoeringen afdragen, waarbij hij na enkele passages telkens van repliek diende op een wijze, die meer dan verachtelijk was. Het was laf, smerig, maar... doeltreffend. Zijn toehoorders waren al evenmin erg kieskeurig.

In de pers werd Brüning voor huichelaar, doodgraver van het Duitse rijk, betaalde agent van buitenlandse mogendheden, willoos werktuig van Rome en nog veel meer uitgemaakt.

Brüning verdween van het toneel en Goebbels had zijn doel bereikt. Zo zien we hem langzaam maar zeker van kwaad tot erger vervallen.

Aanvankelijk heeft hij nog voor het recht op een eigen bestaan van de geestelijke werker gestreden. Hij vecht, niet zonder moed en risico's, tegen Himmler en Schirach, maar dan is het beetje fatsoen meteen opgebruikt.

„Wij zijn het intelligentste maar tevens ook het domste volk ter wereld.” Met deze woorden opent hij de campagne. „Wat wij nodig hebben, dat is propaganda en nog eens propaganda.”

Dat klinkt iets anders dan vroeger: „Het Duitse volk heeft alleen maar behoefte aan waarheid...”

Het is alsof deze boosaardige mens intuïtief aanvoelt, dat hij als compagnon van de waarheid nooit veel in de wereld zal bereiken. Zijn gehele geest en karakter is afgesteld op eigen en anderer boze driften. Hij weet een coördinatie tussen alle machten der duisternis tot stand te brengen, die huiveringwekkend is. Goebbels brengt dood en verderf over miljoenen mensen.

Want hij is de geestelijke vader van de gruwelijkste Jodenvervolgingen aller eeuwen.

Willens en weten laat hij het plebs op de Joden los en vergiftigt de volksgeest. Julius Streicher en zijn Stürmer zijn slechts willige werktuigen in de misdadige handen van de grote folteraar Joseph Goebbels.

Hij propageert: Propaganda moet ingesteld zijn op de eenvoudigheden uit de massa, hetgeen overigens niet onjuist is. Propaganda is de kunst van de eeuwige herhaling. Voor Goebbels betekent dat: de herhaling van de leugen. Een tijdlang is dan ook DE mop in Duitsland: Weet je wat het enkelvoud is van de zin: Leugens hebben korte benen?

Iedereen begrijpt, dat Goebbels met zijn ongelukkige voet bedoeld wordt. Maar hij heeft succes. Meer dan wie ook.

Want wat hij doet, is doordacht, knap opgezet en gemeen. Volmaakt ingesteld en afgesteld op de slechte eigenschappen, die hij uit het Duitse volk naar boven gehaald heeft.

Het is alles geniaal maar tevens satanisch.

In Goebbels leven loopt de lijn even steil omhoog. Dan buigt zij plotseling om en schiet recht omlaag naar de hel van vuur en vlammen, waar Duitsland en hijzelf in zullen omkomen.

Deze lijn loopt parallel met die van Hitler.

Goebbels doet denken aan Mefisto, niet alleen door zijn voet, maar ook door zijn daden.

Hij verleidt het Duitse volk om zijn ziel aan de duivel te verkopen. Misschien heeft hij Adolf Hitler gered en groot gemaakt; zeker is, dat hij Duitsland ten onder deed gaan.

In 1932 staat Hitler in een verloren positie.

Niemand koestert enige hoop meer, dat hij aan bod zal kunnen komen. Maar Goebbels versaaft niet. Hij chartert een vliegtuig, Hitler vliegt Duitsland rond en houdt vier, vijf redevoeringen per dag.

Het lukt zelfs de kroonprins en een aantal communisten mee te krijgen. Een verloren zaak wordt nog gewonnen enkel en alleen door ingrijpen van Goebbels, die wist, wat Hitler bereiken kon met zijn rede-naarstalent. Goebbels is ook de man, die de brand in de Rijksdag uitvond.

Na 1933 gaat hij zich meer en meer in het publiek vertonen, hij huwt een gescheiden vrouw, die een flinke duit meebrengt, vindt een perfecte kleermaker, die zijn lichamelijke gebreken zo veel mogelijk weet te maskeren en begint met geld te smijten.

Want als Göring dit doet, kan Goebbels niet achterblijven.

Vrienden heeft hij niet. In zijn leven komt slechts één grote liefde voor: die met de Tsjechische Baarova.

Dit moment is misschien een der zeldzame, dat Goebbels menselijke

eigenschappen toont, die even zijn slechtheid verbergen.

Maar de partij gaat zich met het geval bemoeien. Goebbels moet blijven paraderen als de goede huisvader en met zijn vrouw en kroost het symbool zijn van het ideale huisgezin.

Baarova wordt dus voor de partij opgeofferd.

Tegen een aanvalsoorlog van Duitsland heeft hij niet de minste morele bezwaren: „Genieën gebruiken nu eenmaal mensenmateriaal. Zinloos is bloedvergieten nooit, ook al ziet men geen resultaten.”

Bij het uitbreken van de oorlog komt zijn ministerie tot zijn grote ergernis onder Buitenlandse Zaken te staan. Goebbels voelt zich diep ongelukkig. Hij kan zich niet belachelijk maken door een uniform aan te trekken, dat hem met zijn weinige martiale figuur nooit zal staan. Maar hij blijft doorzetten.

Het wonderlijke is, dat naarmate de oorlog langer duurt en de situatie voor Duitsland slechter en slechter wordt, Goebbels greep op het volk en de invloed op de gang van zaken sterker en sterker wordt.

Het is alsof zijn boze instincten uitgroeien wanneer de toestand voor leger en voor de burgerij luguberder wordt. Meer en meer neemt zijn suggestieve kracht toe en weet hij de mensen te hypnotiseren. Door zijn propaganda is Hitler tot een bijkans bovenaardse figuur geworden, waarvan het Duitse volk inderdaad is gaan geloven, dat hij de grootste veldheer aller tijden is. De Uebermensch, die het Duizendjarige Rijk zal gronden.

Van Goebbels is de leus afkomstig, die miljoenen zullen brallen: Fuehrer befehl! Wir folgen!

Wanneer op de laatste verjaardag van Adolf Hitler, 20 April 1945, de Russische granaten reeds boven de Berlijnse voorsteden uiteenbarsten, durft Goebbels het te bestaan door deze duidelijke taal der vijandelijke kanonnen heen door de radio te verkondigen: Het Rijk zal onder Hitler een grote bloeiperiode tegemoet gaan!

Hij had grote capaciteiten, maar miste ongetwijfeld een belangrijk ding: organisatietalent. Daardoor werd hij gedwongen veel uit handen te geven. We kunnen hiervoor eigenlijk alleen maar dankbaar zijn, want anders was er nog meer ellende over Europa uitgestort. Goebbels had ideeën, wist deze in uitmuntend gestelde en voorge dragen redevoeringen bij de mensen ingang te doen vinden maar maakte zelden iets af.

Zijn werk, gebaseerd op leugen, bedrog en slechtheid was door de rotte basis, waarop het stoelde, ten ondergang gedoemd.

Achteraf bezien was zijn leugencampagne natuurlijk een grote domheid. Maar men mag aannemen, dat Goebbels zich bij de opzet slechts op de overwinning van een tijdelijke inzinking ingesteld had. Als de zaken eenmaal beter gingen marcheren, zou men het volk weer openhartiger kunnen gaan voorlichten. Doch dit moment kwam niet meer.

Goebbels gaat dan overstag zoals het drama van Stalingrad bewijst. Men had deze nationale ramp zo lang mogelijk voor het Duitse volk geheim willen houden, maar Goebbels wist zijn zin door te drijven en de geweldige Russische zege te benutten voor een grote propagandastunt, bedoeld om de slinkende weerstand van het thuisfront nieuw leven in te blazen.

„De helden van Stalingrad sterven, opdat wij zouden leven!” was zijn slogan. Hij vertelde er natuurlijk niet bij, dat drie honderd duizend Duitsers zich met veldmaarschalk Paulus overgegeven hadden.

De Russen stuurden vanzelfsprekend alle brieven van de Duitse krijgsgevangenen door en toen was Leiden enigszins in last.

Maar de slogan was intussen ingeslagen en Goebbels ging door met de oude doodoener: Es ist nicht wahr!

Duitsland had dagen officieel gerouwd en het beroep op het volk om te offeren als de helden voor Stalingrad deden, bleef niet zonder uitwerking.

Nog eenmaal laaide een gloed van begeestering op boven een vermoed Duitsland.

Goebbels was inderdaad niet aan zijn eerste leugen gestorven.

De voorgenomen aanval op Rusland moest zo veel mogelijk geheim gehouden worden en daarom kwam hij met het verhaal, dat Rusland voor 99 jaar de Ukraine aan Duitsland zou gaan verpachten en dat Joseph Stalin in hoogsteigen persoon naar Berlijn zou komen om het contract te tekenen.

Goebbels liet alvast honderden vlaggen uitdelen om bij de plechtige aankomst te gebruiken.

Wanneer op 22 Juni 1941 Hitler door de radio mededeelt, dat de aanval op Rusland ingezet is, weet het Duitse volk niet wat het hoort.

Het geheim is goed bewaard, maar er is voor Duitsland een erg ding: Het leger is psychologisch volkomen onvoorbereid voor de strijd en dat zal zich gaan wreken.

Hoe kan een oude vriend plotseling de aartsvijand van het Rijk worden zijn?

Hitler is dan — gelukkig — zo dom niet, naar Goebbels te luisteren.

Wat? Het leger zou het niet alleen met het zwaard af kunnen? Het is niet nodig de propaganda in te schakelen en een offensief voor het front uit te beginnen onder de Russische minderheden en de ontevreden boeren!

Moskou valt niet. Bij Stalingrad krijgen de Duitsers eigenlijk de genadeslag, in het Westen golft het

tweede front onweerstaanbaar voortwaarts. Maar Goebbels gaat door, al versaaft een ieder.

Hij weet de Duitse arbeiders in de fabrieken te houden ondanks de beestachtige bombardementen.

Politiek en militair is alles reeds verloren maar Goebbels heeft nog steeds succes.

Op de rand van de vulkaan speelt hij hazard met de laatste fiches, die hij uit een brandend en bloedend Duitsland weet samen te schrapen.

Nog steeds wint hij. Het gaat hem alleen maar om het spel, want het noodlot is onafwendbaar.

Dit menselijke wrak blijft ijzig koud en rustig, terwijl grote veldheren hun hoofd verliezen.

Terwijl de achter hem staande Dood reeds zijn schaduw voor hem uit doet vallen, spreekt Goebbels over de dood of het een alledaagse gebeurtenis is. Sarcastisch en cynisch. Schijnbaar zonder angst en als een beroepsspeler, die van het va banque spelen reeds lang te voren alle consequenties onder ogen gezien heeft.

„Nog een eeuw na mijn dood zal men over mij met een rilling spreken.”

Hij herinnert zijn mensen aan de dertig krijgsartikelen, die hij in 1943 opstelde:

„Verliezen wij, dan zal onze naam eeuwenlang door volgende geslachten veracht en gevloekt zijn.”

Zijn vrouw en kinderen blijven tot het bittere einde bij hem in Berlijn. Dan pleegt hij zelfmoord op de puinhopen van het Derde Rijk, dat de Duizend Jaar niet haalde.....

Onder de resten van de Rijksbank vinden de Russen in een brandkast Goebbels dagboek, stellig door hem aldaar opgeborgen in de hoop, dat het nageslacht het zou vinden en hij voor de historie niet verloren zou gaan.

Dat is Goebbels zeker niet.

Iemand, die zo veel bloed en tranen over de wereld gebracht heeft, kan niet vergeten worden.

Inderdaad. Het nageslacht zal rillen bij het lezen van alle gruwelen, die hij uitdacht en liet uitvoeren.

Goebbels heeft met zijn talenten gewoekerd op een wijze, die men in de hel niet had kunnen verbeteren.

Stephans boek is geen sensatielectuur, maar een belangrijke aanvulling voor de geschiedenis van het nazidom en voor de studie van Joseph Goebbels, demon ener dictatuur.

N.V. Nederlandsche
Caoutchouc- en Guttaperchafabriek

v.h. Bakker & Zn.
Ridderkerk

Technische
rubberartikelen

West-Duitsland

is niet los te maken van de verdediging van West-Europa

Door onze militaire medewerker.

De verdediging van West-Europa is geen spel — een ontwapend Duitsland verlamt elk defensie-systeem; er is slechts één oplossing: schakel de Duitse mankracht in. Maanden geleden hebben wij in dit blad dezelfde stellingen verdedigd. Thans — eindelijk! — vinden wij die verdediging ook in dagbladen, o.a. in de Volkskrant van 11 Maart, waaraan wij de eerste alinea van deze beschouwing ontleenden. Een deskundige geeft hier zijn inzichten omtrent de verdediging van W.-Europa (Rijn of Elbe?), waarbij hij alle nadelen van een Rijn-verdediging (onze lezers weten hoe wij ons dit begrip „verdediging” indien mogelijk zeer offensief denken) tegen alle voordelen van een Elbe-verdediging stelde. En deze deskundige wijst er dan op hoe de „bezetting van de Elbe-linie” (dit begrip lijkt ons duidelijker) eerst werkelijkheid kan worden wanneer de in dit systeem benodigde mankracht aanwezig is. Die mankracht kan West-Europa zonder Duitsland niet leveren. „Waar halen we de benodigde mankracht vandaan?”, aldus deze deskundige. En hij beantwoordt die vraag als volgt:

„Naar onze overtuiging is er slechts één oplossing voor deze vraag en deze is: schakel de 45 miljoen West-Duitsers in. Met dit bevolkingsaantal zijn zij in staat een sterkte van 35 à 30 divisies op de been te brengen. Of met de inschakeling van West-Duitsland het evenwicht tussen de landstrijdkrachten van West- en Oost-Europa is hersteld, is een vraag die moeilijk te beantwoorden is, omdat alle genoemde getallen op — hoewel redelijke — hypothese berusten. Wel moet men niet uit het oog verliezen, dat de strategische wapens, waarmee de West-Europese defensie zal worden gesteund, de eerste jaren die van het Oosten en in aantal en in perfectie zullen overtreffen”.

De schrijver verdiept zich vervolgens in de vraag en tevens in de mogelijkheden hoe die her-militarisatie van W.-Duitsland kan geschieden zonder tevens en meteen weer een militair gevaar te vormen. Naar onze mening — en die hebben wij reeds uitvoerig in een vorig artikel ontwikkeld — mag en kan dit uitsluitend geschieden door deze West-Duitse mankracht zodanig te groeperen en te organiseren, dat zij niet in zelfstandige „grotere eenheden” kan opereren. Dat wil zeggen, dat haar onderdelen — totdat ook de West-Duitser zich zal hebben ongevormd tot Europeaan — steeds worden ingevoegd in door niet-Duitsers aangevoerde grotere eenheden. Dit is op zichzelf reeds een zeer moeilijk vraagstuk en dat zeker niet in enkele weken of maanden kan worden opgelost. Maar het kan en moet door werkelijk deskundigen opgelost worden. Tot welke conclusie komt nu de schrijver in de Volkskrant? Hij geeft deze kort en duidelijk reeds in de aanhef van zijn beschouwing: „Naar onze mening is

het probleem „al of niet remilitarisatie van West-Duitsland” niet los te maken van een al of niet efficiënte verdediging van West-Europa tegen de dreiging uit het Oosten.”

In verband met deze conclusie lijkt het ons ook van belang hoe de

redactie van professor Romme's blad zich stelt ten aanzien van een vraag, die naar onze mening voor West-Europa een levenskwestie is. Haar conclusie luidt als volgt:

„Nog geen vijf jaar na het einde van de oorlog is de positie van het ontwapende, gedeeltelijk ontmantelde Duitsland het grootste interne probleem van West-Europa, waartoe dit land behoort. Loslippige Amerikaanse generaals en voorbarige West-Duitse ministers hebben de remilitarisatie van West-Duitsland noodzakelijk en onvermijdelijk genoemd, voor Duitsland zelf en

voor geheel Europa. Officiële Amerikaanse tegenspreken en haastige démenti's van Bonn hebben deze kwestie, die in Frankrijk de golven van verontusting en wantrouwen hoog opzweept, niet uit de wereld geholpen. De tijd dringt en de Duitsers zijn zich hun sleutelpositie maar al te goed bewust. De wapens voor de landen van het Atlantisch Pact zijn onderweg, maar de mankracht van de West-Europese landen is onvoldoende. Welk risico moet Europa nu kiezen? Het risico van militaire zwakte tegenover het Russische gevaar of het risico van de Duitse bondgenoot, die reeds heeft verklaard geen „huurlingen” te willen leveren? Het Duitse probleem is niet op de eerste plaats van militaire aard. Van alle psychologische factoren en gevoelsoverwegingen, die hier een rol spelen, is de kwestie van het vertrouwen de voornaamste. Duitsland, met zijn haast ongeheelijke arrogantie, is zeker niet rijp, om als gelijkgerechtigde in de kring der Europese volkeren te worden opgenomen. Een voor-schot van vertrouwen lijkt gewaagd, maar tegenover zoveel grotere problemen en gevaren kan het de enige mogelijkheid zijn”.

Wij zouden aan deze zeer voorzichtig gestelde conclusie slechts dit willen toevoegen: een ruim voorschot van vertrouwen, hoe gewaagd wellicht, kan niet alleen de enige mogelijkheid zijn, maar zij IS het. En indien de West-Europese staatkundige en militaire leiders dit niet inzien en niet naar een dadelijke en algehele toepassing van die conclusie drijven, is West-Europa onherroepelijk verloren.

OPSTANDING

An de glorie van vóór-pasen ontkom ik niet. Glorie van de stilte: het onspeurbare. Over het gras gaat ge zachtvoetig, om alle sfeer niet te verstoren. Een helderheid is over de landen die blij maakt; en geen zonnestraal te zien toek. Wel nevels. En in de nevels het gevogelte: onzichtbaar maar al-om. Heel het wijd land in klank zettend gelijk de tulpenvelden kunnen met hun geur. Straks, in het Westen, het schoon duinenland. Hier doet het hart mij pijn van Brabants schoonheid, en mijn onvermogen het uit te dragen dikt mijn keel. Het is zo dikwijls reeds gezegd, zo weinig nog geleerd; te stroef gaan onze stromen vloeien van geluksgevoelen en spontaneiteit, te lang wonen wij mensen bij elkaar en zien niets anders meer — niet eens onszelf.

Maar ik kan hier mijn handen struiven laten langs de wilgenkatjes, dat heel mijn armen geel van stuifmeel zijn. En machteloos verrukt over hun schoonheid de takken schudden dat de bijen gonzend weggaan en goud-bedauwd mijn haren zijn. Er zijn al bijen. En de kiesten in de weiden; de kraaienvluchten ratelend boven 't bos; de grijze toren en de roestgetinte boerderij — U moest het kennen, en U moet het zien. De stilte van het levende, de stilte van geluiden. Een paard, dat dof zijn ronde hoeven dreunen laat door de nog kale appelbongerd, verstoort het niet. Zijn bles jél-wit in dit zeer vreemde licht. Een stromijt, géél. En mijn stuk Brabant is 'n paradijs. Appelbomen in mijn tuin; wtknoppig wachtend op de volgende maand. Nu katjesgeel- en -grijs en -groen; en bruine aarde met wat strepen zand. Groen winterkoren glanst; mat geelt het gras. Blauwe einders en sparren zijn er voor elke maand. De meidoorn straks, en dan de linden; de bloemen en de zoetheid die er nu reeds zijn in knoppen van belofte en een milder lucht. De goede blik is hier over verscheiden land: bouw en bos, huis en hei. Of, dichter naar de grond gericht: er is een ven hier, zo klein als dertig stappen lopen in het rond. Daar groeit nu al wat warrig waterkruid; en plomp! ging er een kikker van de kant. Al gisteren, één dag van de winter afgekeerd. Eén stap van schijndood vind ik leven, intens en honderdvoudig. In geur en klank en kleur en knop.

Ik heb het niet gewild, deze keer. Ik heb mij in mijn huis geklemd met alle redenen van druk gedoe: verhuizing, opbreuk, alle ruimten hol. Ik hecht niet aan dit huis, dat al gestorven schijnt; nog staat het, maar mijn geest is weg: het is mijn huis niet meer. Ik heb mij ingeklemd, met stoelen, kleden, zeil, met honderd-en-een reden, en nochtans: ik heb het niet gekund. Het land dat mij zo lief is, en zo schoon. Zo wijd, zo stil, zo levend en zo echt. Helaas, o Brabant, zal ik niets meer zien. Het gele koolzaad niet, de witte rog. Toeristend wil ik U niet kennen, neen. Als altijd heb ik weer te veel geëist: alles gegeven, om alles weer te hebben, en wéér te geven — verder, altijd door. Ik wil het in mijn handen, ja, van dag tot dag. En eens misschien het over laten vloeien op papier. En als ik machteloos Uw schoonheid zie, geen taal heb die daar tegenover staat, dan schud ik, schud ik tot de goudglans wolkt. Misschien vind ik bedwelmde de woorden nog — ontkomen doe ik aan Uw glorie niet.

EVA VALERIUS.

IN VEILIGE HANDEN

Het zuiver politiek belang, dat onze partij bij de a.s. verkiezingen heeft, is zonder meer duidelijk. Onze fracties zullen in de vertegenwoordigende organen echter numeriek overal vrij klein zijn. Mijn persoonlijke ervaring heeft mij aan de andere kant duidelijk aange-toond, dat men zelfs als één-mans fractie nog veel invloed kan doen gelden; vooral in die gevallen, waar niet de partij politiek maatgevend is voor het te voeren beleid, maar de meest praktische oplossing van de problemen, waarvoor men is gesteld.

Er zijn vele kiezers, die bij de verkiezingen voor Gemeenteraad en Provinciale Staten over het bezwaar heenstappen, niet op een partij-genoot te stemmen, mits zij maar overtuigd zijn van de kwaliteit van de V.V.D.-candidaat. Bij de verkiezingen voor de Tweede Kamer prevaleert meestal het partij-belang. Wameer het echter gaat om het belang van Provincie of Gemeente en bovendien de kandidaat nog lokaal of regionaal bekend is, speelt de politieke overtuiging van de Kiezer een veel kleinere rol.

Dikwijls staat de wens voorop, mensen in de vertegenwoordigende organen te hebben, die weten waar zij over praten als het om zaken van algemeen belang gaat. Het is noodzakelijk er bij de komende verkiezingen duidelijk op te wijzen, wat de persoonlijke kwaliteiten van de V.V.D.-candidaten zijn. Dit gevoegd bij onze opvattingen over centralisatie en decentralisatie zal velen de overtuiging schenken, dat het belang van de provincie bij de V.V.D.-candidaat in veilige handen is. Eindhoven

Drs. E. B. W. Schuitema

N.V. Lijm- en Gelatinefabriek

„Delft”

Fabrieksmerk
TWEË TORENS

Tel. 106-363 — Delft

Lijnrecht tegen de bevoegdheid economisch

Tegen de overheid-bemoediging van ondernemingen

In de mond van velen heeft het begrip liberalisme een afschuwelijke klank. Men schrijft het de fouten toe, die in het tijdperk der individualistische economie aan de dag zijn getreden. Men vergeet daarbij, dat de individualistische economie in een gegeven stadium der maatschappelijke ontwikkeling een historische noodzakelijkheid is geweest. Dat de wereld aan de gesmade liberale economie ontzaglijk veel heeft te danken.

Het getuigt van een volslagen gebrek aan historische kennis, wanneer men meent, dat de liberale economie is opgekomen om de bezitter te bevoorrecht boven de bezitloze. Om de instandhouding te verzekeren van een klasse van bevoorrecht. Precies het tegendeel is het geval. Lijnrecht tegen de geprivilegeerden is die economie gericht. Zij is volkomen in harmonie met het in de tweede helft der achttiende eeuw steeds meer opkomend streven om aan de bevoorrecht van bepaalde groepen, zo politiek als economisch, een einde te maken. Leest de Physiocraten, leest Adam Smith, de grondlegger der liberale economie en gij zult zien, hoe nadrukkelijk zij het voor de misdieelden opnemen. Zij vragen de opruiming van talloze staketsels om vrij baan te geven aan iedere bekwaamheid. De gedachte van het Kaïns woord „Ben ik mijn broeders hoeder?” is hun volkomen vreemd. Zij vragen de economische vrijheid, omdat zij overtuigd zijn, dat deze aan allen gelijk recht zal verschaffen.

De propagandisten van het laissez faire hebben de maatschappij een grote dienst bewezen. Zij hebben een geweldige ontwikkeling der productieve krachten mogelijk gemaakt.

Doordat die ontwikkeling zo geweldig was, leidde zij in een betrekkelijk korte tijd tot grote maatschappelijke veranderingen. Veel sneller dan aan de oude bedrijfsorganisatie is de maatschappij aan het laissez faire ontgroeid. Het algemeen welzijn, dat men ervan verwachtte, kwam niet. Ernstige sociale misstanden begonnen zich te openbaren. Overheidsingrijpen werd onmisbaar. Niet iedereen heeft dit even snel kunnen erkennen. De een heeft eenmaal een sterker geloof in de zelf reagerende krachten der maatschappij dan de ander. Als Thorbecke nog niet veel voor sociale wetgeving voelt, is dit omdat hij overheidsingrijpen als een uiterste middel ziet. Op zichzelf is dat alleszins begrijpelijk. Als het mogelijk is, is het immers veel beter, dat de maatschappij uit eigen kracht in staat is om de misstanden te corrigeren.

Het drong echter meer en meer door, dat dit niet mogelijk was. De maatschappelijke organisatie, die dit werk zou hebben kunnen doen, ontbrak. Zo moest de overheid het wel zelf gaan doen. Van Houten's wetje op de kinderarbeid was de eerste stap op deze weg. Het was het gesmade liberalisme, dat de eer had van de eerste sociale wet.

Geleidelijk is men op die weg verder gegaan. Bewindslieden van liberale, van anti-revolutionnaire, van katholieke, van christelijk-historische en in de allerlaatste jaren ook van socialistische huize hebben wij aan de sociale wetgeving zien arbeiden. Geen richting heeft het recht hier voor zich het monopolie op te eisen.

Men heeft echter goed te begrijpen, dat al dit overheidsingrijpen in zijn wezen staats-socialisme was. Onze geestelijke vaders, die

omstreeks de overgang van de negentiende op de twintigste eeuw de oplossing zochten in vermeerdering van de overheidsinvloed, waren staats-socialisten. Zij waren het tegen wil en dank, maar zij waren het.

Geleidelijk zijn de maatschappelijke verhoudingen zich gaan wijzigen. Men begon zich te organiseren. Zowel van de zijde der arbeiders als van die van de werkgevers. Aanvankelijk stonden beide partijen vooral in strijdverhouding tegenover elkander. Langzamerhand werd meer en meer de weg der samenwerking betreden. Arbeidsverhoudingen werden geregeld bij collectieve contracten. Naar de vorm genomen overeenkomsten, waren zij naar hun wezen regelingen door een autonoom bedrijf getroffen. Daarmede werd de mogelijkheid geopend, dat zaken, die tot dusver door de overheid moesten worden geregeld, aan het collectief contract werden overgelaten.

Het is de taak van de wetgever de vrije maatschappelijke ontwikkeling zoveel mogelijk te bevorderen. Niet in het kunstmatig in het leven roepen van allerlei nieuwe organisaties moet hij zijn kracht zoeken. Voorop stelle hij de erkenning van het gegroeide en het stimuleren van de reeds aanwezige natuurlijke groei. Een levende bedrijfsorganisatie moet in de maatschappij zelf opkomen. Opdringen moet de wetgever hier niet. Waar het bedrijfsleven er nog niet rijp voor is, heeft het opleggen ener organisatie geen zin. Een opgedrongen organisatie blijft maakwerk. En niet aan dood maakwerk, doch aan levende organen heeft de maatschappij behoefte. Niet van bovenaf, doch van onderop moet de bedrijfsorganisatie komen. Het gaat er niet om nieuwe staatsorganen in het leven te roepen, het gaat er om, levende bedrijfsorganen te verkrijgen.

Op het gebied van het sociale leven is de ontwikkeling geleidelijk zover gevorderd, dat de tijd voor een levenskrachtige bedrijfsorganisatie rijp is. Hier liggen de grote moeilijkheden niet. Men verlangt de bedrijfsorganisatie echter niet alleen op het sociale maar ook op het economische terrein. Daar verkeert de ontwikkeling echter in een geheel ander stadium. Op economisch gebied zijn vooral de laatste twintig jaren een tijdperk van toenemend ingrijpen der overheid geweest. Het is begonnen in de crisistijd der jaren dertig, het is voortgegaan gedurende en na de tweede wereldoorlog. Hier herhaalde zich op economisch terrein, wat zich een halve eeuw geleden op sociaal terrein had voorgedaan. De overheid greep in, omdat er geen maatschappelijke organisatie was, die regelend kon optreden. In tegenstelling met de ontwikkeling op sociaal gebied zijn ook thans de maatschappelijke organen nog allerminst zo ontwikkeld, dat zij op economisch terrein die taak kunnen vervullen. Er ligt daarom in een bedrijfsorganisatie, die ook op economisch gebied grote bevoegdheden zal krijgen, een ernstig gevaar. De maatschappelijke ontwikkeling is daarvoor niet rijp.

Daarbij komt nog iets anders. De geweldige overheidsbemoediging met het economisch leven van deze na-oorlogse tijd is zeker niet als normaal te zien. Zij was onmisbaar tengevolge van de schaarste-economie,

waarin wij sedert het uitbreken van de oorlog hebben geleefd. Het tijdperk van schaarste is echter langzamerhand verdwenen. Onze economische politiek moet zich opnieuw oriënteren. Voor mij staat vast, dat dit zal moeten zijn een oriëntering in de richting ener grotere vrijheid. Dit is ook de algemene wens van het bedrijfsleven. Men heeft van al het reglementeer langzamerhand meer dan genoeg. Evenals anderhalve eeuw geleden verlangt men van het verstikkende keurslijf bevrijd te worden. Ik wil hiermede niet zeggen, dat van alle overheidsleiding afstand zal moeten worden gedaan. Ik ben de eerste om te erkennen, dat de overheid een leidende functie moet behouden. Wij moeten echter goed begrijpen, wat onder leiding is te verstaan.

Een overheid, die werkelijk leiding geeft, is een andere dan een overheid, die zich met alles bemoeit. Tegen de overheid-bemoediging van onze tijd gaan onze ernstige bezwaren. Wij wensen in haar plaats te zien een overheid, die alleen leidt in de grote dingen. Overheidsinvloed op enkele wat men wel genoemd heeft strategische punten, en een vrije bedrijfswerkzaamheid binnen het kader ener vrije maatschappelijke organisatie, door de overheid als hoedster van het algemeen belang gecontroleerd, is de oplossing, die wij voor onze tijd de meest aangewezen achten.

Ons bezwaar tegen de door de regering ontworpen wet op de P.B.O. was, dat zij niet de waarborgen inhield, dat de komende bedrijfsorganisatie werkelijk zo'n vrije maatschappelijke organisatie zou zijn. Niet de waarborgen, dat de bedrijfsorganen slechts daar in het leven zouden worden geroepen, waar het bedrijfsleven zelf er rijp voor meende te zijn. Niet de waarborgen, dat aan die bedrijfsorganen in het bijzonder op economisch gebied geen bevoegdheden zouden worden opgedrongen, die door de bedrijfsgenoten niet werden gewenst. Niet de waarborgen, dat overheidswaarnemers in die bedrijfsorganen geen al te overwegende invloed zouden oefenen. Niet de waarborgen, dat in één woord de bedrijfsorganen niet zouden dragen het karakter van verlengde armen der overheid in plaats van organisaties van het vrije bedrijf.

Hier speelde de wijze van instellen der organisaties een grote rol. Wij wensten, dat hier de wetgever onder alle omstandigheden het beslissende woord zou spreken. Dat hij zou beoordelen of de verhoudingen in een bedrijf rijp waren voor de instelling en dat hij zou aangeven welke bevoegdheden aan het in te stellen orgaan zouden worden verleend. Op het terrein der bedrijfsschappen had het regeringsontwerp echter de wetgever practisch volledig uitgeschakeld. Wanneer naar de mening van de in te stellen S.E.R. een voldoende representatieve organische vertegenwoordiging van de betrokken ondernemers en werknemers voorstander was van de instelling van een bedrijfsschap, zou deze instelling op advies van die Raad bij algemene maatregel van bestuur kunnen geschieden. Dit voorstel was naar onze overtuiging niet alleen in strijd met de Grondwet, het was ook in strijd met een goed staatkundig beleid. Het gaat hier om niets minder dan om

Dit is het vervolg van de Algemene Vergadering van de Kamer van de eerste bladrijges zijn, terwille van bekort.

een nauwe organisatie van ons sociaal en economisch leven. De Grondwetgever heeft terecht begrepen, dat zo iets niet mag gaan buiten de Staten-Generaal om. En al had die grondwetgever het niet met zoveel woorden voorgeschreven, dan hadden de Staten-Generaal niettemin hunnerzijds de medezeggenschap moeten vorderen.

Het is mij nog altijd een raadsel, dat de meerderheid der Kamer zich zo gemakkelijk van haar rechten heeft laten beroven. Het geldt hier allerminst een kwestie van staatsrechtelijke haarkloverij. De betekenis der volksvertegenwoordiging zelf was in het geding. Het duidelijkst kwam dit uit, toen de Staatssecretaris, die het ontwerp verdedigde, met de openhartigheid van een enfant terrible uitsprak, dat hij van instelling bij de wet niet wilde weten, omdat de Tweede Kamer dan wel eens van haar recht van amendement zou kunnen gebruik maken. Ik heb, dit horende, onwillekeurig gedacht aan het jaar 1848. Hoe is bij de grondwetsherziening van dat jaar de invloed der Staten-Generaal vergroot, doordat aan de Tweede Kamer het recht van amendement werd toegekend! Staat onder de hervormingen van Thorbecke's herziening die toekenning niet geboekt onder de belangrijkste punten?

Thans, nadat wij nog geen jaar tevoren, zelfs met een redevoering van de Minister-President in de Eerste Kamer, het eeuwfeest van die grote hervorming hebben gevierd, geeft de Nederlandse Tweede Kamer voor een der allerbelangrijkste zaken dit recht prijs. Te samen met de anti-revolutionairen en de christelijk-historischen hebben wij ons daartegen verzet. Wij zouden, hadden wij het niet gedaan, het gevoel hebben gehad, als hadden wij ons eerst-geboorterecht verkocht! (applaus).

Wij vrezen, dat regering en Kamermeerderheid met deze beslissing de bedrijfsorganisatie een slechte dienst hebben bewezen. Het is alsof het streven der regering er op is gericht het land in een minimum van tijd met een net van bedrijfsorganisaties te overdekken. Aldus loopt men het gevaar, dat de bedrijfsorganisatie het karakter zal krijgen van een instituut, dat van bovenaf is opgelegd. Men dreigt zodoende het maatschappelijk leven te gaan forceren. Hoe bedenkelijk dat is, heeft Dr. Kuyper, die in Nederland een der eerste pleitbezorgers voor de bedrijfsorganisatie is geweest, een halve eeuw geleden in een treffend beeld uitgedrukt. De wetgever, zo zeide hij, moet voor zijn wetgevende structuur aanknopingspunten vinden in de samenleving. Ziet hij dit over het hoofd, dan handelt hij als de eigenaar van een broedmachine, die in zijn verlangen om de eieren sneller uit te broeden, de temperatuur zo hoog opdrijft, dat

hij geen kude eieren. (d) rust op, dat machine de eieren tevo

Ik wil wel zingen band tussen versterken. 1917 kunnen senvormen en een even denkbaar. staat heeft beeld gegeven tricten iede en worden heden met toeslagzetel ben ik er m bij een de terugkeren ring tegenogin dezer e dan wel, zo de commun pen van n overblijven. lieken en staande uit de christel tenminste de regering Daarbij hou lans. Zij k de ene groe van hen, d men. Zij k met beide n nationaal K

Het is onze men na-oorlog naal Kabi zou zijn schuld is lossing tot bereikt. S ring van Kamer so anti-revol willen m rijk geste men hier tegenstan hebben, n braak bij de illusie, nen rege zouden d 1948 lieve gestrekt leen. Ern tot de k deze toe meer wen lieken da progressi U er go wat in hu teken. E ander v hum oge progress

Rechten is de liberale gericht

tijd gaan onze ernstige bezwaren

Armede mr. Oud onze d. Het begin drukken ner af. Enkele passante door de redactie

ur gekookt er niet geingsbroedgekookte komen.

voor wijssel, die de gekozenen van vóór Maar tustenstelsel i zeer goed Vest-Duitse het voor- en 276 dis ondsdaglid evenredigstreeks 130

Intussen dat wij ook niet zullen ding reger an het beand zal ook nakelt men grote groe- de sterkte de katho- de kathedonairnen, en wij. Uit epen moet oortkomen. ken de barkeren met of een deel groep vor- menwerken nen in een

dat naar lossing der en natio- angewezen aan onze dat die op- on worden de redevoe- de Eerste en, dat de toe zullen onbelang- chter, dat en op veel tutten. Zij der door- van 1946, uden kun- ven, doch g ook in ebben uit- olieken al- hebben zij cht, omdat basis niet de katho- ebrek aan Gij moet van geven, siviteit be- rondig een- alisme. In socialisme

Wij hebben over progressiviteit een andere opvatting. Wij kunnen met de beste wil niet inzien, dat socialisatie en nationalisatie progressief zijn. Zij betekenen een steeds verder gaande beperking van de vrijheid van de mens en een beleid, dat op vrijheidsbeperking is gericht, achten wij het tegendeel van vooruitstrevend. Wij kunnen er ook niet de geringste progressiviteit in zien, wanneer men beproeft een Indonesisch debat achter de gesloten deuren der Kamer terug te dringen en daarbij, gelijk de heer van der Goes van Naters deed, de juistheid betwist van de stelling, dat de openbare zaak in het openbaar moet worden behandeld.

Wij achten het het tegendeel van progressiviteit als een socialistisch Kamelid de regering wil bewegen de vrije kritiek van een bankdirecteur, die de financiële politiek van de Minister van Financiën niet kan bewonderen, aan banden te leggen. Wij achten, hoe paradoxaal het moge klinken, een reactie, die poogt terug te keren tot de grote vrijheidsbeginselen van ons constitutioneel recht uit vroeger jaren bij uitstek progressief.

Hebt gij er U wel eens reken- schap van gegeven, hoeveel er in de praktijk is overgebleven van die vrijheidsbeginselen? Wat is er over van de vrijheid in eigen huis bij ons systeem van gedwongen inkwartiering? Wat is er over van de vrijheid om zich metterwoon te vestigen, waar men wil? Wat is er over van het briefvengeheim bij ons systeem van deviezenvoorschriften? Wat zal er over blijven van de persvrijheid, als wij de weg opgaan, die de regering ons met de nieuwe Journalistenwet wil laten betreden? Wij begrijpen, dat een aantal van deze vrijheidsbeperkingen aanvaard moeten worden in de noodtoestand, waarin wij verkeren. Maar wij achten ze in beginsel volstrekt verwerpelijk en wensen er zo spoedig mogelijk van bevrijd te worden.

Wij verlangen maatschappelijke verhoudingen, waarin ieder zijn kansen krijgt, doch waarin ook ieder zijn eigen verantwoordelijkheid heeft te dragen. Daarom is en blijft voor ons het particuliere bedrijfsleven primair. Slechts daar, waar een aanwijsbaar algemeen belang het vordert, achten wij het overheidsbedrijf op zijn plaats. Van het beginsel der socialisatie zijn wij volstrekt afkerig. Ook tegen wat men tegenwoordig de „koude socialisatie" noemt verzetten wij ons. Die koude socialisatie kan men langs allerlei wegen trachten te ver-

wezenlijken. Een der meest doeltreffende is de belastingpolitiek. Te hoog opgedreven belastingen hollen het bedrijfsleven uit. Hoe dikwijls horen wij niet uit socialistische mond: de overheid moet de industrialisatie wel ter hand nemen, want de particulieren kunnen het niet. Wanneer het particuliere bedrijfsleven niet kan doen, wat het zou willen doen, is dan de belastingpolitiek daaraan niet voor 'n groot deel mede schuld? Verminder- ing van belastingdruk is daarom eerste voorwaarde voor een voortgezet economisch herstel. Wij zullen de eersten zijn om te erkennen, dat de vervulling van die voorwaarde niet gemakkelijk is, maar er moet echter alles op worden gezet, om haar te verwezenlijken.

Wij verlangen deze dingen, omdat wij voor niets zo bevreesd zijn als voor een overheid met een grote economische macht. Economische macht is in de wereld van onze dagen een geweldig ding. Hoe meer zij zich concentreert in weinige handen, hoe gevaarlijker het is voor de vrijheid. En het wordt extra gevaarlijk, wanneer die macht wordt geconcentreerd in handen van de overheid. Immers dan is ons laatste beveiligingsmiddel weggefallen. Tegenover al te grote macht in handen van particulieren kan de overheid als hoedster van het algemeen belang ons haar bescherming verlenen. Maar wie zal ons beschermen tegenover een almachtige overheid? Ook voor de goede verstandhouding tussen de volken is de economisch almachtige staat een groot gevaar. De liberalisatie van het internationale economische verkeer is het grote probleem van deze tijd. In de jaren vóór de tweede wereldoorlog hebben de toenemende belemmeringen van het internationale handelsverkeer een grote bijdrage gevormd tot de crisis, die in de jaren dertig geheel de wereld heeft geteisterd. Het wanhopige daarbij was, dat men ook toen wel inzag, dat de wereld zich op een noodlottige weg bevond, doch niet de kracht had daarvan terug te keren.

Zeggen wij te veel, wanneer wij uitspreken, dat het liberale beginsel, zoals wij het verstaan, het leidinggevende zal moeten zijn, wil een werkelijke Europese eenheid tot stand komen?

Het is vooral om deze reden, dat wij ons er zo van harte in verheugen, dat aan een onzer prominenten, de heer Stikker, op het stuk van de „Europese Economische Samenwerking" een zo belangrijke taak is opgedragen. Dat hij daarvoor werd uitverkoren is een eer, niet slechts voor hem zelf, maar ook voor Nederland.

Geheel de loop van zaken heeft ook voor Nederland het buitenlands beleid in het eerste gelid geplaatst. Lange jaren is er in ons land van een eigenlijk buitenlands beleid geen sprake geweest. Honderd jaren lang was het zo, dat wij, naar een woord van Colijn „op een fluwelen kussenstoel gezeten vanuit onze vensterramen een optocht gadesloegen". Thans moeten wij in die optocht mede-marcheren. Dat is niet gemakkelijk, want de optocht volgt geen gemakkelijke weg. Wij zijn er ons ook ter dege van be-

wust, dat wij het niet zijn, die de richting van de optocht kunnen bepalen, maar aan de andere kant is het ook niet zo, dat wij in het geheel geen invloed zouden hebben. In talloze organisaties van allerlei aard kunnen onze vertegenwoordigers hun woord mede spreken. Op één uitzondering na zijn die vertegenwoordigers vertegenwoordigers der regeringen. Die ene uitzondering is de raadgevende vergadering van de Raad van Europa. Hier zijn niet de regeringen, maar de parlementen vertegenwoordigd. Wij moeten hopen, dat deze vergadering op de duur zal uitgroeien tot een wezenlijk Europees Parlement. Een echt parlement is echter alleen denkbaar, wanneer de geestverwanten uit verschillende landen zich verenigen in één partij.

Hier ligt nu vooralsnog een grote moeilijkheid. Wie zijn in andere landen onze geestverwanten? Voor de katholieken en de socialisten is dit probleem eenvoudiger, dan voor de anderen. Wanneer wij als Volkspartij voor Vrijheid en Democratie ons afvragen, welke partijen in andere landen van ons beginsel zijn, dan is het antwoord op die vraag niet gemakkelijk. Met een enkele overeenkomst in naam komt men er niet. Soms staan zij, die zich radicalen noemen, ons nader dan een groep, die zich met de naam liberaal siert. Een andermaal zien wij — al klinkt het als een volmaakte tegenstrijdigheid — geestverwantschap bij een partij, die zich met haar oude naam een conservatieve is blijven noemen.

Wij doen daarom goed, als wij contact met partijen in andere landen zoeken, ons er ter dege van te door- dringen, dat een internationaal verband van zo gezegd liberale partijen het karakter moet dragen van een eenheid in verscheidenheid. En dan een eenheid, waarin vooralsnog de verscheidenheid domineert. Dit te verdoezelen kan alleen tot teleurstelling leiden. Wij moeten, hoe zeer bereid tot samenwerking met anderen in het kader van een Europees Parlement, nooit vergeten, dat wij Nederlandse liberalen blijven. Want liberalen van ons vlees en bloed zijn er nu eenmaal alleen in ons eigen land.

Daarom hebben wij ons een goede maand geleden zo kunnen verheugen in de afloop der Engelse verkiezingen. Waren wij alleen op de namen der partijen afgegaan, dan zou er reden zijn geweest voor grote teleurstelling. Immers de Engelse liberalen kwamen er bitter slecht af. De winnende partij waren de conservatieven. Toch hebben wij de stellige overtuiging, dat bij de Engelse stembusstrijd de overwinning is geweest aan de beginselen, die ook wij belijden. Immers de strijd was er een van de vrijheid tegen de staatsdwang. In het conservatieve kamp streden tallozen, die wij als onze geestverwanten mogen beschouwen. Die evenals wij voorstanders zijn van een krachtige sociale politiek, doch die met ons een socialistisch beleid verwerpen. Die om het uit te drukken in de woorden van ons beginselprogramma „wensen te streven naar maatschappelijke verhoudingen, die sociaal gerechtvaardigd en economisch verantwoord zijn". Wij kunnen het alleen maar betreuren, dat in Engeland liberalen en conservatieven op deze grondslag geen eenheidsfront tegen het socialisme hebben kunnen vormen. Zij zou-

den er dan stellig in zijn geslaagd de socialistische meerderheid, die thans tot de kleinste mogelijke proporties werd teruggedrongen, in een minderheid om te zetten. De voor de verhoudingen in de gehele wereld zo bedenkelijke toestand van een onstabiele Engelse regering zou ons dan naar alle waarschijnlijkheid zijn bespaard.

Ondanks dit alles blijft de grote betekenis der Engelse verkiezingen, dat de terugtocht van het socialisme is voortgezet. Steeds meer begint tot de volken in de democratische landen door te dringen, dat de weg van het socialisme niet de goede weg is. Democratieën kunnen slechts gedijen in vrijheid, en met de vrijheid staat het socialisme tenslotte op gespannen voet. Niet, omdat de socialistische vrijheid opzettelijk zouden belagen. Het ware grof onrecht die beschuldiging uit te spreken. Maar, omdat de geweldige economische macht, die zij voor de staat verlangen, hen ten slotte tegen wil en dank bij de totalitaire staat zal doen belanden. Daarom is het in het belang der socialistische streven een halt wordt toegeroepen.

Men bedenke bij dit alles goed, dat hoe zeer het in de economie gaat om de stoffelijke vragen van productie en distributie, achter dit alles liggen de problemen der geestelijke goederen. Tegen de grote gevaren, die ons in de wereld van deze tijd bedreigen, kunnen wij ons niet alleen verdedigen met militaire middelen. Bovenal is nodig een geestelijke weerbaarheid. Die weerbaarheid kan alleen verkregen worden door samenwerking van vrije mensen. Vrijheid en verantwoordelijkheid moeten er van de steunpilaren zijn. Vrijheid, die wij niet vragen voor ons zelf alleen, doch in dezelfde mate voor anderen. Verantwoordelijkheid, die ons doet beseffen, dat onze houding tegenover de medemens bepalend is voor 't antwoord op de vraag, of wij onze eigen vrijheid waard zijn. In deze synthese van vrijheid en verantwoordelijkheid zie ik het ware liberalisme. Liberaal is, om met Huizinga te spreken, wat een vrij man waardig is. In die zin opgevat mogen wij nimmer van ons zelf getuigen, dat wij liberaal zijn. Wij mogen alleen hopen, dat een ander het van ons verklaren zal.

Laten wij in deze geest de arbeid verrichten, die ons in deze Algemene Vergadering wacht. Die arbeid is belangrijk genoeg. Wij zullen immers beproeven in een Werkprogramma van concrete punten nader uit te werken, wat wij twee jaar geleden in ons Beginselprogramma hebben neergelegd. Het zal ons gelegenheid geven ons opnieuw op de praktische betekenis van die beginselen te bezinnen. Moge deze arbeid er toe bijdragen, dat steeds meerderen van de juistheid van die beginselen overtuigd zullen raken. De verkiezingen van 1948 en 1949 hebben ons laten zien, dat wij ons bewegen in opgaande lijn. Wij hebben er goede moed op, dat de stembusstrijd, die aanstaande is, geen andere uitslag zal vertonen! (Daverend applaus).

Onze Algemene Vergadering (I)

Net als die dokter uit de Camera Obscura

De buitenwereld ziet alleen de dingen die gebeuren

(Van onze speciale verslaggever.)

Voor de tweede maal in Maart verzamelden talrijke onzer leden zich voor een belangrijke samenkomst. Ditmaal was Utrecht het doel van de reis der vele afgevaardigden, die uit alle oorden des lands naar de jaarlijkse algemene vergadering togen, om daar hun afdeling of centrale te vertegenwoordigen. Reeds geruime tijd voor de aanvang verzamelden zich de bezoekers in de schouwburgzaal van het Gebouw van Kunsten en Wetenschappen, waar men elkaar begroette.

De muren van de zaal en het balkon waren met nationale en Utrechtse kleuren gedrapeerd, terwijl de bestuurstafel op het podium met hyacinthen in de nationale kleuren was versierd. Palmen vormden de achtergrond.

Onder de aanwezigen bevonden zich de leden van de fracties der Eerste en Tweede Kamer en de leden van het hoofdbestuur, die op de eerste rijen hadden plaatsgenomen. Ook de liberale pers was als gewoonlijk goed vertegenwoordigd. De Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen had zendtijd ter beschikking gesteld om de openingsrede van de partijvoorzitter in haar geheel over Hilversum I te doen uitzenden en de A.V.R.O. heeft de uitzending technisch verzorgd. Evenals het vorig jaar sprak de algemeen secretaris, Mr. J. Rutgers, een inleidend en een slotwoord tot de luisteraars. Precies 8.05 uur begon de uitzending en weldra klonk de bekende stem van Mr. P. J. Oud door de zaal en door de luidsprekers. Op voorstel van de voorzitter werd onder geestdriftige instemming besloten een telegram aan H.M. de Koningin te richten, waarin de V.V.D. van haar hulde en trouw doet blijken.

Jaarverslag van de secretaris

Nadat de notulen van de buitengewone algemene vergadering van 29 October 1949 te Amsterdam waren goedgekeurd en een nieuwe notulencommissie was benoemd, kreeg Mr. J. Rutgers het woord, om het jaarverslag uit te brengen. Hierin wordt eraan herinnerd, dat 1949 in de geschiedenis van het Nederlandse volk en dus ook in de annalen van de V.V.D. bekend zal blijven als het jaar van de souve-

reiniteitsoverdracht over Indonesië. Uitvoerig wordt geschetst de politieke reactie in en buiten de partij, welke aan dit gebeuren voorafging. Verscheidene gespannen en inspannende vergaderingen werden aan dit probleem gewijd. Na diepgaand beraad besloten de Kamerfracties haar stem aan de resultaten der R.T.C. te geven, omdat aanvaarding een minder ernstig kwaad zou betekenen dan verwerpen. De gemeenteraadsverkiezingen leverden, ondanks de beroering in de vrijzinnige geleerden, toch een belangrijke winst op. Het aantal V.V.D.-zetels steeg van 524 in 1946 op 658, derhalve een winst van 134 zetels of ongeveer 25%. Deze netto-winst is als volgt over de provincies verdeeld: Groningen 8; Friesland 27; Drente 1; Overijssel 10; Gelderland 25; Utrecht 9; Noord-Holland 35; Zuid-Holland 15; Zeeland 1; en Noord-Brabant 3. Het aantal vrijzinnige wethouders steeg van 87 tot 104; daaronder waren voor het eerst na de oorlog wethouders in de grootste gemeenten n.l. Rotterdam, 's-Gravenhage en Groningen. Helaas is er in het gehele land geen enkele Gedeputeerde uit de V.V.D. In vrijwel alle gemeenten overtrof het aantal stemmen op de V.V.D.-lijsten dat van de Kamerverkiezingen in 1948. Een keerzijde van de medaille noemt het verslag de omstandigheid, dat het ledental van de partij helaas geen gelijke tred heeft gehouden met de groei van het kiezerscorps. Weliswaar groeide het aantal afdelingen tot 300, maar het ledental was daarmede niet in overeenstemming en dit is toch noodzakelijk om een krachtige politieke actie te kunnen voeren. Gememoreerd wordt het aftreden van Mr. Stikker als voorzitter wegens zijn benoeming tot Minister van Buitenlandse Zaken en het optreden van Mr. Oud als leider van de partij. Verheugend is de oprichting van de Jongerenorganisatie Vrijheid en Democratie en de voortgezette kadervorming. Ook de eerste landelijke bijeenkomst van de „Vrouwen in de V.V.D.” te Oosterbeek en de Studieconferentie van de Vereniging van Statuten- en Raadsleden te Amersfoort waren succesvol. Het verslag eindigt met de wens uit te spreken, dat de Statenverkiezingen een even gunstig resultaat mogen hebben als de Gemeenteraadsverkiezingen in 1949. (Applaus).

Nadat de voorzitter dank had gebracht aan de secretaris voor zijn belangwekkend verslag, werd door Mr. A. A. Land namens de penningmeester, de heer Pierson, die tot zijn spijt verhindert was, de rekening en verantwoording toegelicht en het jaarverslag uitgebracht. Mr. Land deed daarbij een dringend beroep op de afdelingsbesturen om niet alleen de partijfinanciën, maar ook het aantal abon-

Dit is het verslag van de eerste dag onzer Algem. Vergadering. Dat van de tweede dag plaatsen wij volgende week.

né's op „Vrijheid en Democratie” te versterken. Op voorstel van de desbetreffende commissie werd besloten, de financiële stukken goed te keuren en de penningmeester décharge te verlenen.

Het beleid van het hoofdbestuur

Bij de bespreking van het beleid van het hoofdbestuur hield Drs. J. G. Th. Linssen (Amsterdam) een klemmend pleidooi voor het verlenen van krachtige steun door de afdelingen aan de J.O.V.D. en haar orgaan „De Driemaster”.

De heer Mr. J. J. C. R. van der Bilt (Amsterdam) deed een beroep op het hoofdbestuur, om de afdelingsbesturen door het geven van meer voorlichting te steunen bij de uitvoering van hun taak. Ook bij het voeren van verkiezingsactie moet meer leiding van het hoofdbestuur uitgaan.

De heer M. C. van Keule ('s-Gravenhage) hield een pleidooi voor betere interne voorlichting van de partij. Over belangrijke wetsontwerpen krijgt men geen gegevens ter bestudering.

Kadervorming is dringend noodzakelijk, zowel voor ons optreden naar buiten als voor de interne partijorganisatie. Spreker stelde voor, een Commissie te benoemen ter voorbereiding van de oprichting van een Thorbecke-Stichting, welke op dezelfde wijze werkzaam kan zijn als de Dr. Kuyper-Stichting en de Dr. Wiardi Beckman-Stichting.

De heer Joh. K. Fredrikze (Arnhem) sloot zich bij de vorige sprekers aan.

De heer Dr. W. G. J. ten Pas (Heemstede) meent, dat het hoofdbestuur niet alleen de verbreiding onzer beginselen tot taak heeft, maar ook voor een goede interne organisatie dient te zorgen.

De voorzitter antwoordt

De voorzitter verklaarde, het er volkomen mee eens te zijn, dat de J.O.V.D. krachtig moet worden gesteund. Wij moeten voor bekwaam opvolgers zorgen. (Instemming). Er bestaat een algemene klacht, dat er niet genoeg voorlichting wordt gegeven; inderdaad, er wordt nooit genoeg voorlichting geboden. Men moet echter steeds bedenken, dat de middelen beperkt zijn. De idee van een stichting voor dit doel is voortreffelijk, maar weet men, dat de A.R.-partij begonnen is om een miljoen gulden voor de Dr. Kuyperstichting bijeen te brengen en dat men met het tweede miljoen bezig is? Het is als het geval van de dokter uit de Camera Obscura: hij kon niet trouwen, omdat hij geen praktijk had en hij kon geen praktijk beginnen, omdat hij niet getrouwd was (gelach). Toch wil spr. gaarne toezeggen, dat hij de geopperde denkbeelden aan 't hoofdbestuur zal voorleggen. Niet alle Kamerstukken lenen zich voor verspreiding en bestudering op grote schaal. Wat inderdaad belangrijk is, wordt steeds in „Vrijheid en Democratie” besproken. Wie het blad regelmatig leest blijft volledig op de hoogte. Spreker is een groot voorstander van kadervorming, daaraan wordt dan ook gedaan wat financieel mogelijk is.

Ik vond het een mooie vergadering in Utrecht

Ik heb met ontzag gekeken naar dat bestuur van ons op het podium: ernstige gezichten, en die voorzitter blijft maar altijd jong. Sommigen zij een dieet van vruchtensap — en alléén vruchtensap! — ernstig aanbevolen.

Ik heb met evenveel ontzag al die hoge heren en die ene hoge dame uit de Kamers, van terzijde en tersluiks, bekeken.

Ik dacht „daar zal ik wel nooit tussen mogen zitten” — ik zuchtte diep en professor Molenaar vroeg of ik mij niet goed gevoelde. Hij moest eens weten hoe ik hem benijd. En dat het niet anders dan een benijdingszucht was.

Ik vond het jammer van die mooie bloemen op de groene tafel. Die lagen naar water te snakken.

Ik had die seringen willen meenemen en in een vaas op mijn kamer zetten. Maar ik durfde het niet te vragen.

Ik hoorde dat die roodwitte vlag die van Utrecht was.

Ik dacht eerst dat zij ergens anders van was.

Ik heb één heer een hele avond, een hele ochtend, een hele middag handen zien schudden en schouders zien kloppen.

Ik denk dat hij wel lid van de Tweede Kamer zal worden.

Ik heb hem óók de hand geschud en op de schouder geklopt.

Ik word misschien nu wel lid van de gemeenteraad.

Ik vond het een goede vergadering van een levende, zelfbewuste partij.

Ik heb het vroeger wel eens anders gezien.

Ik ben, murw van 't woord, doch opgewekt van hart, zonder seringen, doch met blijmoedigheid uit Utrecht teruggekeerd.

Ik heb U op het perron zien kijken naar een heer die vol dadendrang, fluitend van optimisme op de trein liep te wachten? Dat was

IK.

Op het kiezers-appèl!

De stemming voor de verkiezing van leden voor de Provinciale Staten staat voor de deur. De belangstelling daarvoor is in de regel slechts beperkt en zeker minder groot dan voor die van de Tweede Kamer en van de Gemeenteraad. Dit verschijnsel is te verklaren doordat de landelijke en ook de gemeentelijke politiek meer tot de massa spreekt, doch het is tevens een miskenning van de belangrijkheid van de opdracht, die de Provinciale Staten en in het bijzonder het daaruit gekozen College van Gedeputeerde Staten zich zien gesteld. In dit verband zij direct al gewezen op het feit, dat de leden van de Eerste Kamer door de Provinciale Staten worden gekozen, een beslissing van politiek zeer verstrekkende betekenis.

Zeer belangrijk zijn verder de werkzaamheden van de Gedeputeerde Staten. Deze toch kunnen — door de hun toegekende bevoegdheden — grote invloed uitoefenen op 't gemeentelijk beleid, alsook op dat van de Waterschappen, terwijl hun inzichten mede bepalend zijn voor de economische en culturele ontwikkeling binnen het betrokken regeergebied. Goed geleide provinciale overheidsbedrijven zijn voor de bevolking van onschatbare waarde. Het zal een ieder duidelijk zijn, dat indien bij de uitvoering van de taak, aan de Provinciale Staten toegedacht, de beginselen van onze Partij tot hun recht zullen komen, het noodzakelijk is, dat onze fracties in de nieuwe Staten versterkt terugkeren, opdat ook zij bij de verkiezing van de leden in het College van Gedeputeerden een actieve rol zullen kunnen spelen.

Haren

H. L. Gaalkema Schuiringa

Laten wij onze positie, ook inwendig, zo veel mogelijk versterken, financieel door groter offervaardigheid en naleving van aangegane verplichtingen, wat ons weekblad betreft door uitbreiding van de lezerskring. (Applaus).

De V.V.D.-Grondwet

Nadat de benoeming van een nieuwe financiële commissie deed de voorzitter het voorstel om de nieuwe Statuten, conform het laatste ontwerp, zonder verdere discussie vast te stellen. De structuur van het Algemeen Reglement blijft immers onveranderd met dien verstande, dat, na het overleg met de Haagse afdeling, wordt voorgesteld voor ontbinding een gekwalificeerde meerderheid van 2/3 der uitgebrachte geïdige stemmen te eisen. Overigens is dit voorstel van zuiver formele aard.

In de vergadering bleek de wens te leven toch een discussie te houden over de concept-statuten, welke discussie geopend werd door de heer Scheer (Heemstede). Daar zich nog meer sprekers hadden aangemeld en een uitvoerige gedachtenwisseling kon worden voorzien, verdaagde de voorzitter de vergadering tot de volgende ochtend.

★
**Wat bereikt
kan worden**

Bij de vorige verkiezing voor de Provinciale Staten van Overijssel bracht de V.V.D. het tot twee zetels. Niet veel op een aantal van 47 zetels. Het werk van onze kleine fractie was dan ook verre van gemakkelijk. Toch mogen we niet ontevreden zijn over de achter ons liggende periode. Het aantal vraagstukken dat in de Prov. Staten aan de orde komt is niet alleen veel groter dan enige tijd geleden, doch ook in vele opzichten veel belangrijker. Door een besluit, het vorig jaar in de Staten genomen, is de gelegenheid geschapen, dat in het Provinciaal Electriciteitsbedrijf een negental Statenleden als commissaris van dit bedrijf hebben zitting genomen. Hetzelfde zal gebeuren met het Waterleidingbedrijf en enkele andere lichamen waarin de Provincie finantieel met grote bedragen geïnteresseerd is. Hieruit alleen blijkt al, hoe belangrijk het zal zijn, dat onze fractie in de Staten een sterkere vertegenwoordiging zal krijgen.

Daarnaast durven we hier toch zwart op wit te zetten, dat ondanks onze kleine fractie, wij verschillende successen mochten boeken. Vooral mijn partijgenoot de heer v. d. Noorden boekte een groot succes, aangezien door zijn bemiddelend optreden een 25-jarige kwestie tussen de Waterschappen Mastenbroek en de Koekkoek, door hem tot oplossing werd gebracht. De hulde hem door de Staten gebracht was dan ook onverdeeld. Een ander succes voor onze fractie was, dat de voorzitter van de grootste partij in de Staten ons toevoegde „de invloed van de V.V.D.-fractie is veel groter, dan de grote harer fractie naar buiten doet vermoeden”. Wij behoeven daar niet trots op te zijn, doch zij die straks hun stem uit moeten brengen, heeft het toch wel iets te zeggen. Daarom doe ik een beroep, vooral op alle Vrijzinnige kiezers in alle lagen van onze samenleving, breng Uw stem op 26 April uit op één der kandidaten der V.V.D. U kunt dit rustig en vol vertrouwen doen. Wij zullen er voor zorgen, dat dit vertrouwen niet beschaamd wordt.

Deventer J. Krooshof

Het ontwerp ener nieuwe Kieswet

Facultatieve meervoudige voorkeur

II

Het Nederlandse stelsel van Evenredige Vertegenwoordiging (verder aangeduid als E.V.) heeft als grondtrekken: 1e. het lijstenstelsel; 2e. het onverdeeld kiesgebied (alle zetels worden hierbij als één geheel over alle partijen verdeeld); 3e. de enkelvoudige voorkeurstem.

Bij de Eerste Kamer-verkiezingen geldt in afwijking daarvan een lijstenstelsel met meervoudige voorkeur.

Het stelsel van de enkelvoudige voorkeurstem komt er op neer, dat de kiezer van de volgorde der lijst kan afwijken. Doch alleen wat betreft de eerste voorkeur. Verder is hij aan de lijst-volgorde gebonden. De stemmenoverdracht wordt beheerst door de volgorde der lijst, — een volgorde die is vastgesteld door de politieke partij. De kiezer kan niet geheel en al stemmen, zoals met zijn inzicht overeenstemt.

Het C.S. acht van ons stelsel van E.V. het onderdeel: de enkelvoudige voorkeurstem theoretisch onvolmaakt. Voorts acht het C.S. dit onderdeel praktisch onbevredigend. Immers de kiezer, nu hij zijn werkelijke voorkeur toch niet kan uitdrukken, stemt in arren moede maar op nr. 1. „Zo is” — aldus het C.S. in de Memorie van Toelichting — „in de praktijk een toestand ontstaan, waarbij inderdaad bij de verkiezingen voor de Tweede Kamer en de Prov. Staten geen enkele kandidaat meer tengevolge van voorkeurstemmen gekozen wordt.”

Is het systeem van de meervoudige voorkeurstem voor de kiezers niet te ingewikkeld? Het C.S. meent van niet, — en wel op grond van de ervaring, in andere landen opgedaan met het personenstelsel. Het personenstelsel is ongetwijfeld ingewikkelder; het stelt aan het inzicht van de kiezer bepaaldelijk hogere eisen dan het stelsel van de meervoudige voorkeur. In Ierland (Eire), waar het ontwikkelingspeil der bevolking zeker niet hoger is dan in ons land, bleek bij de Kamerverkiezingen, gehouden met toepassing van het z.g. personenstelsel, het aantal stemmen van onwaarde niet hoger dan 1%.

Op deze grond meent het C.S. te kunnen voorstellen het thans geldende stelsel, wat het onderdeel: de enkelvoudige voorkeurstem betreft, te vervangen door dat van **facultatieve meervoudige voorkeur**. De kiezer heeft daarbij de keus tussen het uitbrengen van een lijststem (hij heeft dan niet anders te doen dan: een stemvak boven de door hem gekozen lijst invullen), of het uitbrengen van een voorkeurstem. Bij het uitbrengen van een voorkeurstem moet de kiezer de cijfers 1, 2, 3, 4 enz. plaatsen in het vakje vóór de namen van de door hem gewenste kandidaten, doch hij is gehouden zich te bepalen tot één lijst.

Verkiezingen voor gemeenteraden van 7 of 11 leden. Het door het C.S. aanbevolen stelsel van facultatieve meervoudige voorkeur zou gelden voor de Kamer- en Statenverkiezingen. Voor de raadsverkiezingen zouden twee verschillende stelsels worden toegepast, en wel: voor de gemeenten boven 6000 inwoners het stelsel, geldend voor de Kamer- en Statenverkiezingen en voor de kleinere gemeenten (de gemeenten tot 6000 inwoners, met 7 of 11 raadsleden) een stelsel, dat een overgang vormt van het personenstelsel naar het lijstenstelsel. Bij dit afzonderlijke stelsel kan de kiezer een keuze doen uit drie verschillende wijzen, waarop hij zijn stem kan uitbrengen. Hij kan n.l. of op kandidaat nr. 1 op de door hem gekozen lijst stemmen, of op de door hem gekozen lijst de kandidaten in een andere volgorde nummeren, of zijn stem uitbrengen op meer dan één lijst. In laatstbedoeld geval plaatst hij het cijfer 1 vóór de naam van de door hem meest gewenste kandidaat; 't cijfer 2 vóór de naam van de kandidaat, die zijn volgende voorkeur heeft; het cijfer 3 vóór de naam van de daarna volgende, enz.

Het opmerkelijke hierbij is echter, dat de kiezer die cijfers op verschillende lijsten mag aanbrengen. Art. 60 van het ontwerp zegt inzake deze wijze van stemmen: dat de kiezer stemt door „de kandidaten met zwart potlood te nummeren in de volgorde zijner voorkeur en wel door het cijfer 1 te plaatsen in het stemvak vóór de naam van de kandidaat, die hij in de eerste plaats gekozen wenst te zien, door vervolgens desgewenst het cijfer 2 te plaatsen in 't stemvak vóór de naam van de kandidaat, die hij in de tweede plaats gekozen wenst te zien, en zo vervolgens, geen cijfer overslaande, zover de kiezer de nummering wenst voort te zetten, een en ander ongeacht of de namen van de kandidaten van zijn voorkeur op één lijst, dan wel op meer dan één lijst voorkomen.”

Het is dit onderdeel van de voorstellen van het C.S., dat in zijn Rapport wordt aangeduid als „het ingrijpendste en oorspronkelijkste” van het gehele ontwerp. Wanneer de Minister de voorstellen van het C.S. op dit punt overneemt, zullen wij er uitvoeriger op terugkomen. Voorlopig zouden wij er — met alle reverentie voor de beschouwingen dienaangaande van het C.S. — op willen wijzen, dat o.i. de volgende grote bezwaren aan zulk een stelsel kleven:

1e. dat het zeer ingewikkeld is en daardoor tot tal van vergissingen zal leiden;

2e. dat het weinig logisch is, dat zulk een afwijkend stelsel alléén geldt voor gemeenten tot 6000 inwoners. Met evenveel reden kan men bepleiten, dat het afwijkende stelsel ook in gemeenten met 10.000 of 15.000 inwoners moet gelden;

3e. dat het verwarrend moet werken,

IN MEMORIAM D. ZIJP

Wij zijn het ons niet elke dag bewust, maar, op het ogenblik, dat wij enkele regels schrijven ter nagedachtenis van de heer D. Zijp, arts te Sliedrecht, dringt het diep tot ons door, dat de mens sterfelijk is. Want allen, die zowel de algemene vergadering van de Vereniging van Staten- en Raadsleden als de algemene vergadering van onze partij op Vrijdag en Zaterdag te Utrecht hebben bijgewoond, zullen zich herinneren, hoe hij op beide vergaderingen niet alleen aanwezig was, maar ook, dat hij vol belangstelling was en sprak zowel over de werkzaamheden van de Provinciale Staten, waarvan hij zelf in Zuid-Holland sinds 1936 deel uitmaakte als over de gezondheidszorg, waarvoor hij, in het bijzonder door zijn voorzitterschap van de Zuid-Hollandse Vereniging Het Groene Kruis, zoveel belangstelling had. Zaterdag nog vol activiteit; de dood, die eigen grenzen kent, haalde hem Zondag uit de kring van zijn familie en uit onze partij weg. Wij zullen dr. Zijp gedenken als een man, die tot de laatste dag van zijn leven een actieve belangstelling had voor de liberale beginselen. Zijn heengaan, zo kort na onze algemene vergadering heeft allen, die actief meewerken in onze V.V.D., diep geschokt.

dat in de kleinere gemeenten een ander stelsel geldt dan in de gemeenten boven 6000 inwoners;

4e. dat het bovendien verwarrend werkt, dat in de gemeenten met niet meer dan 6000 inwoners voor de raadsverkiezingen een ander systeem wordt toegepast dan voor de Kamer- en Statenverkiezingen.

Uit politiek oogpunt bekeken zal dit afwijkende systeem geen nadeel brengen aan enkele grote partijen met een streng gedisciplineerd kiezerscorps. Andere partijen zullen er daarentegen bij de raadsverkiezingen wel terdege bezwaren van ondervinden.

J. TH. VAN DER VOORDE.
(Wordt vervolgd).

**STALEN MEUBELEN
„GISO“-LAMPEN**

AFDELINGSSECRETARISSEN:

Vraagt bij onze administratie de tarieven voor extra-exemplaren van ons weekblad, voor de verbreiding van onze beginselen en voor het werven van nieuwe abonné's.

Wie kan zijn nagels niet knippen?

Op de Algemene Vergadering te Utrecht zijn gevonden een Iorgnet en een nagelschaartje. De eigenaars gelieven zich in verbinding te stellen met het Algemeen Secretariaat, Koninginnegracht 61 te Den Haag.

ZET ALLE ZEILEN BIJ!

In tegenstelling met de periode voor de Franse tijd, toen het accent geheel op de Provincies viel, is hun plaats na de Restauratie betrekkelijk bescheiden gebleven. Toch zou het onjuist zijn de betekenis der Provinciale Staten gering te schatten. Hun invloed op de welvaart van de provincie is immers niet onaanzienlijk. Provinciaal wegnen, vaarwegen, electriciteits- en drinkwatervoorziening geven richting aan het verkeer en bepalen mede de vestiging van industrieën. De agrarische belangen worden behartigd door toezicht op Waterschappen, zorg voor het peil der boezem, ruilverkavelingen en ontginningen. Subsidiëring van diverse instellingen geeft de onontbeerlijke steun aan cultuur, onderwijs, volksgezondheid e.d. Coördinatie van Gemeentelijke uitbreidingsplannen en bevordering van samenwerking van gemeenten behoren mede tot de taak der Provinciale Overheid.

Niet minder belangrijk is de verkiezing door de Staten van de Gedeputeerden, die

niet slechts het dagelijks bestuur der Provincie uitoefenen en de provinciale ambtenaren benoemen, doch ook toezicht uitoefenen op de gemeenten, doordat de meeste Raadsbesluiten hun goedkeuring behoeven. Daarnaast is aan Gedeputeerde Staten door verschillende Wetten steeds meer een rechtsprekende functie opgedragen, in geschillen, waarbij soms grote belangen zijn betrokken.

Sedert 1848 tenslotte hebben Provinciale Staten de functie van kiescollege voor de leden der Eerste Kamer, waardoor zij indirect invloed uitoefenen op het Landsbestuur. Hoewel uitbreiding van de taak der Provinciale Besturen, decentralisatie derhalve, de betekenis der Statenverkiezingen kan doen toenemen, is deze betekenis ook nu reeds van dien aard dat wij, niet minder dan voor de 2e Kamerverkiezingen, alle zeilen dienen bij te zetten om in de Staten zo sterk mogelijk te worden vertegenwoordigd.

Leeuwarden. Mr. B. P. van der Veen

Wapenschouw te Woudschoten

Over de provincie en het platteland

Onze tegenstanders kennen het begrip „liberaal” niet

De middag van de tweede dag werd begonnen met de inleiding van K. I. Gaaikema Schuiringa, lid van de Prov. Staten van Groningen en wethouder van Haren: „De Provincie en het platteland”. Uit de omschrijving van het onderwerp moet niet worden afgeleid, dat er een bepaalde taak voor het provinciaal bestuur zou zijn ten opzichte van het platteland, aldus spr. De behartiging van de belangen van het gehele gebied moet het uitgangspunt zijn. Steeds moet ervoor gewaakt worden, dat de tegenstelling stad-platteland in de discussies de sfeer niet gaat vertroebelen. Een voorbeeld van prov. bemoeiing van de eerste orde is, indien het Rijk daarin niet voorziet, het tot stand brengen van goede verbindingen, zowel te land als te water, omdat de welvaartsmogelijkheden van een provincie daarmee nauw samenhangen. Hierbij moet rekening worden gehouden met de bevolkingsdichtheid. Daar waar voor de aanwezige arbeidskrachten geen volledig emploi is, overweeg men de mogelijkheid tot het vestigen van industrieën. Het beheersen van de waterstaat is nodig, zowel voor het juist exploiteren van cultuurgronden, als ook ten behoeve van de scheepvaart. Eventuele vervuiling van de openbare wateren hebbe hierbij de aandacht.

Hiernaast is de reglementering van en het toezicht op de water-schappen een werkzaamheid, welke de provincie tot haar arbeidsgebied heeft. De bewoonbaarheid van het platteland wordt gediend door toepassing van wel overwogen uitbreidingsplannen, waarbij verspilling van goede cultuurgronden zo veel mogelijk moet worden vermeden. Hierbij dient tevens te worden gedacht aan de noodzaak om dun bevolkte streken met een chronisch tekort aan arbeidskrachten, bij de toekenning van bouwruimte door bijzondere toewijzingen in staat te stellen tot volledige ontwikkeling te komen. In de voorziening van elektrische energie en water moet de provincie indien deze niet op andere wijze wordt verzorgd, een leidende rol spelen. Op onderwijsgebied kan de provincie stimulerend werk verrichten, o.a. door het bevorderen van cursussen, welke speciaal betekenis hebben voor hen, die niet in de gelegenheid zijn een volledige opleiding te volgen.

Er zijn reeds verschillende voorbeelden van rechtstreekse bemoeiingen met de agrarische bedrijfsvoering, b.v. de t.b.c.-bestrijding, het beteugelen van ongewenste concurrentie en het stellen van regelen ten einde parasitaire besmetting van bodem te voorkomen. De bewoning van het platteland wordt aantrekkelijker, indien bouwwerken met oudheidkundige waarde zoveel mogelijk behouden blijven. Het verlenen van subsidie bij restauratie is veelal verantwoord. De belangstelling voor de werkzaamheden van de Provinciale Staten zal toenemen, indien bij de taakverdeling tussen Rijk en provincie laatstgenoemde meer op de voorgrond komt. Versterking onzer fracties is nodig in verband met de verkiezing van leden van de Eerste Kamer der Staten-Generaal, terwijl een entrée in de Colleges van Ged. Staten in verschillende provincies mede afhankelijk is van de uitslag der komende verkiezingen. Daarop moeten dan ook alle krachten worden geconcentreerd (Applaus). Op deze rede volgden enige opmerkingen door de heren J. D. Sellink (Winterswijk), Mej. mr. J. L. M. Toxopeus Pott, mevr. Visser—De Jonge (Nijmegen), ir. P. de Gruyter (Oegstgeest) en H. Meijeringh (Gieter), die door de inleider werden beantwoord.

Na het dankwoord van voorzitter van Riel diende de heer J. van Mourik, hoofd van de leerschool van het Haagse Genootschap tot verdediging van de Christelijke Godsdienst, die reeds eerder in ons blad dit gerecht serveerde, een smakelijk dessert op, dat, evenals de hors d'oeuvre van Dr. Ritter buiten de provinciale en gemeentelijke gangen was gehouden: De V.V.D. en de neutraliteit. De omvang van het onderwerp, aldus spr., is omgekeerd evenredig met de beknoptheid van de titel. De grote moeilijkheid is, dat de taal in haar taak als middel voor het uitdrukken van onze gedachten, voortdurend te kort schiet naarmate wij spreken over belangrijker, meeslijker onderwerpen. Ieder

tionale gedachte verstaan. De inhoud daarvan is de erkenning, dat onze beschaving wortelt in het Christendom.

De geestelijke grondslagen van onze partij zijn drieledig: vrijheid (gebonden vrijheid, die de enige vrijheid realiseert), verantwoordelijkheid en sociale gerechtigheid, waarbij vrijheid staat tegenover verantwoordelijkheid en sociale gerechtigheid in een z.g. polaire verhouding en de gebondenheid het evenwicht tussen beide begripsoorten handhaaft. Zo gezien, ontstond onze partij bij de geboorte van onze Staat, van onze zelfstandigheidsstrijd onder leiding van Prins Willem van Oranje. Onze taak moet zijn, zo velen als maar mogelijk is te overtuigen, dat wij allermint neutraal zijn, wanneer het gaat om de diepere geestelijke waarden in het leven, wanneer het gaat om de vestiging van een krachtcentrum tegenover alle totalitaire machten, welke de democratie, de vrijheid, de verantwoordelijkheid en de sociale gerechtigheid trachten te vernietigen.

Wie onderwijs en opvoeding, of liever: vorming zegt, moet afstand doen van het begrip: neutraal. Elke opvoeding, elke vorming moet gedragen worden door een levensovertuiging, dient geplaatst tegen de achtergrond van een positieve levensbeschouwing, waarin zij wortelt en waaruit zij haar sappen trekt. De openbare school kan en mag geen neutrale school zijn. Zij is slechts openbaar, omdat zij bestuurd wordt door de overheid. Ons program spreekt van karaktervorming en opvoeding tot staatsburger in een op christelijke grondslag rustende samenleving. Hier past geen neutraliteitsidee. Groter dan alle gevaren, welke de mens en de samenleving kunnen bedreigen in een tijd van ongekende vernietigingsmiddelen is het gevaar van het verliezen van een geestelijke achtergrond, waaruit men leeft en streeft. Wie dat diep doorvoelt, verwerpt de neutraliteit. Die strijdt mee tegen elk -isme, tegen alles, wat de mens van zijn werkelijkheid beroven kan en wil. En zij bij die strijd steeds de woorden indachtig van Roosevelt:

„Het enige wat de verwezenlijking van morgen in de weg staat, is onze

twijfel van heden. Laat ons met een hecht en arbeidzaam vertrouwen voorwaarts gaan.” (Applaus).

Deze inleiding wekte enige repliek van de heren J. A. Hazelaar (Dordrecht), J. A. van Overklist (Munnekezijl), J. C. Kroes (Boskoop) en mevrouw Visser-de Jonge. De heer Van Mourik beantwoordde hen.

DE SLUITING

Tot besluit van de studieconferentie bracht de heer D. W. Dettmeijer dank aan Mr. v. Riel voor de wel zeer bijzondere wijze, waarop hij de bijeenkomsten van dit weekeinde had geleid. Een langdurig applaus van alle aanwezigen onderstreepte deze woorden. In zijn slotwoord constateerde Mr. v. Riel, dat er goed gedebatteerd was en dat men soms op onverwachte rake wijze voor zijn mening was uitgekomen, bewijs, dat men zich thuis gevoelde en de medebezoekers zag als één familie en beste vrienden. De intellectuele vorming van een dergeijk weekeinde achtte spr. niet de hoofdzak. Het samenzijn was het belangrijkste. Na woorden van dank aan Mr. Rutgers en Mevrouw Van Everdingen voor de perfecte organisatie, riep spr. de aanwezigen een spoedig weerzien toe en besloot met het uitspreken van de hoop, dat de komende verkiezingen voor de Prov. Staten gunstig mogen verlopen en winst voor de liberale zaak zullen betekenen. (Instemming). Woudschoten werd in opgetogen stemming door de congressisten verlaten; zij hadden in dit fraai gelegen, gastvrije oord een hoogtepunt van ons partijleven beleefd, dat nog lang in herinnering zal blijven.

Dit is het vierde, en laatste stuk dat onze speciale verslaggever aan de conferentie te Woudschoten wijdt.

woord is door de omstandigheden bepaald, terwijl voorts voor een samenspraak als voorwaarde moet gelden, dat men het eens is over de inhoud, die men aan bepaalde begrippen toekent.

Neutraliteit is „negatief geladen”. Het veronderstelt tevens een houding (zij het dan negatieve) tegenover bepaalde onderwerpen, problemen enz., terwijl het meestentijds een antwoord is op een „positief” beroep op het doen van een keuze. Niemand, die waarachtig leeft, noch bewogen is en kan zijn om het lot van de naaste en de samenleving, kan neutraal zijn. Alleen ten aanzien van hetgeen ons niet beroert, zijn we „neutraal”, d.w.z. staan we onverschillig. De tegenstanders van de V.V.D. trachten steeds weer deze politieke groep te etiketteren met het woord: liberalen, d.w.z. volgens hen: neutralen, mensen zonder ruggegraat. Zij kennen het begrip „liberaal” niet! De V.V.D. is een beginselpartij, haar vorming kwam tot stand langs de lijnen van beginselen, die rechtstreeks voortvloeien uit wat wij onder de na-

De toekomst is het belangrijkste

Drie punten verdienen m.i. de aandacht. 1e. Dat belang ligt nauwelijks op het provinciale terrein. Onze provincies hebben zich als autonome gemeenschappen nu eenmaal tevreden te stellen met een bescheiden plaats tussen het Rijk en de gemeenten of de waterschappen in. De Staten-colleges plegen hun werkzaamheden doorgaans in twee korte zittingen per jaar af te doen. Omdat de leden van die colleges de kiezers zijn voor de Eerste Kamer en omdat praktisch dezelfde partijen aan deze verkiezingen deelnemen als aan de verkiezingen voor de Tweede Kamer, mogen wij evenwel verder zien.

2e. Allereerst hebben wij hier een terugzien naar het verleden. De kiezer ziet niet alleen vooruit maar ook achteruit. Hij oordeelt ook over wat gedaan is. Juist omdat Regering en Volksvertegenwoordiging in de afgelopen maanden voor zeer belangrijke beslissingen hebben gestaan is een uitspraak van de kiezers van groot gewicht.

3e. Maar het belangrijkste ligt toch in de blik op de toekomst. Onze cultuur wordt bedreigd; niet alleen van buiten af, maar ook van binnen uit. Hier heeft het vrijzinnig beginsel dat, tegenover het overmoedige ordenen, de natuurlijke kracht stelt van het particulier initiatief een boodschap te brengen. Daartoe geven deze verkiezingen de kans en die kans moeten wij aangrijpen.

Utrecht. Prof. dr. E. H. s'Jacob

eigenwijze liedjes

Dondergodinnetje

Ma is heerseres des Huizes —
Ma is Wil en Macht en Kracht:
Ma heeft Pa ondanks zichzelf
Ingeblikt en grootgebracht;
Ma duldt tegenspraak noch oordeel
Over huiselijk beleid,
Ma aanvaardt in Pa zijn Pa-zijn
Louter uit barmhartigheid.

Pa moet 's avonds vaten wassen,
Pa doet 's ochtends zelf zijn bed,
En als Maatje komt ontbijten,
Dan heeft Pa al thee gezet;
Op kantoor als referendaris
Domineert natuurlijk Pa,
Maar daarbuiten — hoe en waar ook —
En in huis is alles MA.

Ma laat Pa net als een hondje
Na kantoor persoonlijk uit:
Pa verschiet slechts onder toezicht
Z'n wellicht opstandig kruit...
Straatje om... op theevisie...
Ergens bridgen... laatste tram...
En dan Ma maar stoom afblazen
Over Pa's vergooid groot slam....

En toch ... ergens weggemoffeld —
Ma alleen weet hoe en waar —
Ligt DE kiek van Maatje's Glorie:
Pa als Ma's Veroveraar!!

BRAMMETJE.

Klein Duimpje zal de reus verslaan

U vraagt mijn inzicht over het belang der komende Statenverkiezingen, de mij geboden ruimte daarbij echter op hoffelijke wijze bekortende. Dit laatste juich ik toe; het gaat om de essentie. Voor mij nu ligt het kernpunt bij elke verkiezing gedurende dit beroerd tijdsgewricht daarin, dat het Nederlandse volk geconfronteerd wordt met het voornaamste vraagstuk, waar het voor gesteld is: zullen wij de uitmerging van onze kracht door een gulzige fiscaliteit en de ont-rechting door naar het dwang-systeem van het Staatssocialisme drijvende of gedreven wordende groepen langer dulden. Nog drukt de zwaarste last op de midden groepen, op de bedrijfsleiders en hun medewerkers, op de ambtenaren en kantoorbedienden, de boeren, de zakenmensen, de huiseigenaren, de renteniers en de gepensionneerden; géén kleine minderheid, maar een belangrijk deel van ons volk. Verarming van het andere deel en ondergang van ons nationaal bestel zullen onvermijdelijk volgen; de middengroep is het dragende deel van ieder vrij maatschappelijk bestel. Haar lot bepaalt over opkomen of vergaan.

Ook in het Provinciaal Bestuur viert de lust tot reglementeren van bovenaf, tot het steeds verder uitzetten van de overheidstaak zijn triomphen. Daar moeten onze vertegenwoordigers strijden voor de toekomst van ons volk. Om met succes in de aanval te kunnen gaan is een flinke fractie nodig, geacht om haar kwaliteiten, maar zeker ook: ontzien om haar aantal. Het belang van een sterke vertegenwoordiging van onze Partij in de Eerste Kamer, door de Staten gekozen, zal ieder denkend mens onmiddellijk zien. Mijn vaste overtuiging is dat onze kiezers hoofdzaken van bijzaken weten te onderscheiden en dat Klein duimpje de Reus zal verslaan.

Den Haag Mr. H. van Riel

Vijf procent loonsverhoging

(Ingezonden).

In Vrijheid en Democratie heb ik de laatste tijd veel gelezen over P.B.O., Bedrijfsraden, Huurtoeslag en de laatste 5% loonsverhoging, maar tevergeefs heb ik gezocht wat omtrent het laatste, voor de gepensionneerden zal worden gedaan.

Sedert jaar en dag wachten zij reeds op enige daad van de Regering, om een einde te maken aan de meer dan bedreovende omstandigheden waarin velen van hen leven, voor wie blijkaar het minste nog goed genoeg is. Hebben zij daarvoor hun gehele ambtsperiode de pensioenpremie betaald, om als het er op aan komt, met een kluitje in het riet te worden gestuurd? Heet daarom hun Organisatieblad „de Wachter”? Het begint er waarlijk veel op te lijken. Niettegenstaande de schrikbarende prijsstijgingen, worden hunne belangen schromelijk verwaarloosd.

Zeker, verschillende Kamerleden, zowel van onze partij als van anderen, hebben een krachtige lans voor hen gebroken, maar de betrokken Minister overweegt en nog eens, maar nog steeds is 't voor de gepensionneerden, „Zuster Anna” ziet ge nog niets komen? Heden, de 9de Februari 1950, was ik aanwezig op de vergadering van de Afd. Haarlem van de Bond van Gepensionneerden, waar o.a. het woord werd gevoerd door de voorzitter van deze Bond. Wat deze heer ter kennis van de vergadering bracht en belichtte, op welk een treurige wijze met de belangen van de gepensionneerden wordt omgesprongen, vraagt men zich af, „waar moet dat heen”. Genoemde voorzitter deed mededeling van de verschillende pogingen door hem aangewend, de betrokken Minister de grote nood kenbaar te maken. Een telegram aan Zijne Excellentie, had niet de minste uitwerking. De pers, op een enkele uitzondering na, zwijgt in alle talen. Zelfs het A.N.P., dat beloofde, de verlangens van de gepensionneerden in haar radiouitzendingen bekend te maken, liet verstek gaan.

Thans is het dan zover, dat namens de Bond, aan alle Kamerfracties nogmaals aandacht is gevraagd voor deze aangelegenheid. Ontelbaar zijn

alleen al de bezoeken, welke het bestuur van de afdeling Haarlem krijgt van leden, die geen kans meer zien, de eindjes aan elkaar te knopen. Bij de Regering schijnt niet het minste besef te zijn omtrent de grote nood, of wordt soms gedacht „die doen ons toch geen kwaad, want zij hebben hun tijd gehad.” In de door mij bedoelde vergadering werd gevraagd of het orgaan „de Wachter” soms moet worden veranderd in „de Alarmklok”.

Is het wonder, dat ik in deze vergadering een stem beluisterde, „hier is geen sprake van „Recht”, maar van „Macht”. Het wordt de hoogste tijd dat alle Kamerfracties steeds weer blijven hameren op 't aambeeld „Recht voor de gepensionneerden, maar geen gunst”. Of moeten zij genoodzaakt worden, wéér te demonstren in Den Haag. En dan praat men nog van sober leven en sparen. Wordt er in alle opzichten zo zuinig met geld omgegaan, dat de gepensionneerden ook maar moeten wachten? Ik meen het te moeten betwijfelen. Ieder die goed ogen en oren open heeft, weet wel beter.

U. G. Dokkum.

Haarlem.

Underschrift: Op vragen van een van de Tweede Kamerleden dien-aangaande, heeft de Minister van Binnenlandse Zaken geantwoord, dat zeer binnenkort het Kabinet een beslissing zal nemen of de pensioenen van de ambtenaren, evenals de lonen, met 5 pct. verhoogd zullen worden. Na Pasen kan de behandeling tegemoet gezien worden van het amendement-v. Sleen, dat beoogt enige verbetering te brengen in de vóór 1 Januari 1947 verleende pensioenen. Door de verhoogde kosten van het levensonderhoud verkeren de gepensionneerden in zeer moeilijke omstandigheden, ook al zijn de pensioenen in 1947 met 25 pct. verhoogd. De ouden van dagen, die moeten leven van de opbrengst van enkele huizen of van een lijfrente en wier inkomsten sedert 1940 dezelfde zijn gebleven, weten van deze moeilijkheden mee te praten.

Onze Kamerfracties hebben de noden van gepensionneerden en van hen, die zelfstandig voorzorgen voor de oude dag hebben getroffen, herhaaldelijk en met kracht onder de aandacht van de Regering gebracht. Het is inderdaad hoog tijd, dat voor de betrokkenen maatregelen worden getroffen, die verlichting brengen. — Redactie.

Een verdienstelijke vrouw

Wij willen ook van deze plaats mev. E. van den Bosch—de Jongh, ons actief gemeenteraadslid in Den Haag, van harte gelukwensen met de benoeming tot officier in de Orde van Oranje Nassau, welke haar dezer dagen te heurt viel, toen zij na een voorzitterschap van twintig jaren aftrad als Presidente van het Nederlands Padvindstersgilde. Zeker, zij heeft deze onderscheiding in de eerste plaats verworven om de grote arbeid, die zij voor de jeugdbeweging, en in het bijzonder voor de jeugdbeweging onder de meisjes in ons land heeft gedaan. Maar daarnaast heeft zij ook door haar optreden zowel als voorzitter van de prachtige tentoonstelling over de Vrouw in de afgelopen vijfde jaar in Houtrust in 1948, alsook als gemeenteraadslid voor de V.V.D. in de Haagse Raad in brede kring de aandacht getrokken. En wij prijzen ons gelukkig, dat een vrouw, die zoveel ervaring heeft, zoveel heeft meegemaakt en zoveel arbeid op allerlei terrein verricht, van haar tijd en werkkraft ook aan onze politieke organisatie wil geven en de beginselen, waarvan zij diep doordrongen is, wil uitdragen in de Haagse gemeenteraad. Waar haar woord altijd gezag heeft, waar zij met kracht van overtuiging spreekt, waar zij humor aan zakelijkheid paart en waar de waardering voor haar persoon onder alle leden van de Raad groot is. Zij heeft thans het voorzitterschap van

Onze Staten- en Raadsleden waren bijeen

De Vereniging van Staten- en Raadsleden van de V.V.D. heeft haar algemene jaarlijkse vergadering te Utrecht gehouden. Voorzitter D. W. Dettmeijer her-dacht allereerst de heer Benes, in leven lid van de gemeenteraad van Hoogezand-Sappemeer. Hij wees vervolgens op de groei van de Vereniging van Staten- en Raadsleden, enerzijds dank zij de resultaten, welke de V.V.D. bij de gemeenteraadsverkiezingen heeft gehouden, anderzijds dank de mogelijkheid dat thans het lidmaatschap ook is opengesteld voor Commissarissen der Koningin, Burgemeesters, griffiers der Staten en gemeentesecretarissen.

De groei der Vereniging zal zich ook weer voortzetten na de verkiezingen voor de Provinciale Staten, daar het aantal leden, dat voor de V.V.D. in de Provinciale Staten zitting heeft, zal toenemen, als niet alle tekenen bedriegen.

De leden van deze vereniging zijn actief werkzaam in het politieke leven van ons land, zowel in de gemeenteraden als in de Provinciale Staten. In gemeenteraden spreekt dat meer, omdat deze intensiever vergaderen, maar als er belangrijke uitbreiding komt voor de taak van de Provinciale Staten o.m. door het onlangs aangenomen wetsontwerp inzake samenwerking van gemeenten en door de voorstellen van de z.g. commissie Van der Pot, dan zal zich dat ook daar openbaren. Het is niet langer meer zo, dat men zegt, dat wij een kleine partij zijn, integendeel. Naar onze woorden wordt meer en meer geluisterd en bij het zich steeds verbredende inzicht, dat liberalisatie op elk gebied vrijwel dringend noodzakelijk is, zowel op het terrein van de internationale handel als op allerlei andere terreinen, moet men ook meer aandacht aan de opmerkingen van onze zijde gemaakt, besteden.

De vrijheid en verantwoordelijkheid, plechtankers van onze beginselen, vinden in steeds ruimere kring van het Nederlandse volk weerklank en zo komen wij geleidelijk aan van een betrekkelijk kleine partij tot een grotere partij met vele honderden leden, die betrokken zijn in de actieve politiek, zoals die zich ook in de gemeenteraden afspeelt. Dat stelt vanzelfsprekend ook andere eisen.

Hierop werden de jaarstukken goedgekeurd. Uit het jaarverslag van de secretaresse, mej. mr. M. M. F. van Everdingen, bleek, dat het ledental der vereniging, dat op 1 Januari 1949 322 bedroeg, op 31 December gestegen was tot 384 leden, aldus een vooruitgang van 62.

Bij de bestuursverkiezing werden de heren C. M. Moolenburgh te Burgh (Z.) en mr. H. S. Siebers te Groningen herkozen. In de plaats van mr. J. S. Baron van Harinxma thoe Slooten te Amsterdam, die zich niet herkiesbaar had gesteld, werd gekozen de heer A. Schouten te Culmborg.

Bij de rondvraag werd nog uitvoerig van gedachten gewisseld over de omvang en de aard van het Mededelingenblad der Vereniging, waarvoor aan de samenstellers de heren Brandt te Moordrecht en Van der Voorde te Bussum van verschillende kanten lof werd toegezwaaid voor de nuttige documentatie, welke dit blad bevat.

een zo belangrijke jeugdorganisatie neergelegd en ook door deze daad heeft zij de wijsheid getoond van in te zien, dat er zeer zeker in een jeugdbeweging een tijd van komen en van gaan is. Maar wij hopen, dat zij nog vele jaren in de Haagse Raad met volle energie haar krachten wil geven voor het uitdragen van de liberale beginselen, welke zij op zo voortreffelijke wijze van haar vader heeft meegekregen.

D.

Het publiek is schuldig!

(Ingezonden).

In aansluiting op een artikeltje „De Buitenlandse Toerist”, waarin het fooisysteem ter sprake kwam, als een groot bezwaar, voor de ons land bezoekende toerist, moet allereerst één ding worden rechtgezet. De grootste schuld van het voortbestaan van dit systeem ligt niet bij de exploitanten der Horeca-bedrijven, maar van het publiek zelf. Hoe eigenaardig dit ook moge klinken: het feit staat proefondervindelijk vast. Het publiek verstrekt zelfs dáár een fooi, waar deze niet wordt verwacht en ook niet wordt gewenst.

Men vraagt zich met verwondering af, waarom dit gedaan wordt. Is het een gewoontegebaar? Is het een blijk geven van dank voor het verleende dienstbetoon? Is het een bevrediging van een soort superioriteitsgevoel? Of zijn er andere, hier niet te noemen beweegredenen in het geding?

Om welke reden dan ook gegeven, en hoe goed dikwijls ook bedoeld, de fooi heeft een slechte uitwerking. Deze kan, indien de fooigever zich de nadelen van de fooi realiseert, op ondoelmatigheid en onzin worden getoetst.

Met de gegeven fooi, heeft er een gehele of gedeeltelijke, zeer wisselvallige salariering plaats van dienend en ander personeel.

Het is geen rechtvaardige salariering. De praktijk leert, dat de vakman-Horeca-employé, die werkzaam is in een klasse-inrichting, na 'n zeer lange leertijd te hebben gehad, in verdienste achter staat bij zijn minder vakkundige collega in een andere klasse-zaak.

Dit heeft tot gevolg, dat de inrichting van klasse meermalen wor-

stelt met het probleem: vakkundig personeel.

Een ander gevolg is, dat bij velen de animo om het vak grondig te leren, niet zo heel groot is. Zij bepalen zich tot het verkrijgen van een algemeen inzicht, en wenden alle energie aan, om zoveel mogelijk fooien te innen. Deze fooijagers vormen dan ook een handicap voor het beroep. Daar het meermalen voorkomt, dat zij zich aan het vak en aan het bedrijf weinig gelegen laten liggen, en alleen tot het beoefenen hiervan overgingen, om op betrekkelijk gemakkelijke wijze in hun levensonderhoud te voorzien. Dit zijn ook de mensen, welke zich gemakkelijk laten verleiden tot ongeoorloofde praktijken, uit angst niet aan een behoorlijk bestaan te zullen komen.

Deze, door alle Horecamensen betreurde en veroordeelde excessen, waaraan het fooigevende publiek de uiteindelijke schuld draagt, hebben het mooie en nuttige beroep een dermate slechte naam bezorgd, dat jonge mensen, die zich tot het Horeca-bedrijf voelen aangetrokken, om als dienend personeel hun brood te verdienen, een zodanige tegenwerking ontvangen van de met hen sympathiserenden, dat in veel gevallen van het voornemen wordt afgezien.

Deze, en nog andere nadelen, bewijzen dat de gegeven fooi niet bepaald gelukkig uitvalt, en een salariering op prestatiebasis en vakkennis meer geslaagd zal wezen. Het beroep onder de naam „Servé” (SERverend VERkopen), dat niet afhankelijk is gesteld van een fooi, zal een gunstiger klank hebben dan de huidige benamingen.

Breda. P. v. d. Akker.
(Debat gesloten — Red.).

TEXEL VERGADERDE

De afdeling Texel heeft haar Algemene Jaarlijkse vergadering gehouden. De opkomst had beter kunnen zijn, maar er heerste een prettige geest. De voorzitter liet een optimistisch geluid horen over ledentoe-neming en winst van 1 op 2 raadszetels in het afgelopen jaar. Door vertrek van de heer D. E. W. C. Boswijk werd in diens plaats gekozen de heer J. J. v. d. Vlies.

DEN HAAG VERGADERDE

In de Dierentuin hield de afdeling Den Haag een goed bezochte bijeenkomst, waar het lid van de Tweede Kamer, de heer Korthals een uiteenzetting gaf van de vele gebeurtenissen op politiek terrein, welke zich in de afgelopen tijd hebben voorgedaan. Een uitvoerig debat over de Indonesische kwestie alsook over verschillende andere vraagstukken, welke door de spreker waren aangevoerd, volgde. De voorzitter van de afdeling, mr. F. G. van Dijk,

uite de erkentelijkheid voor de rede van de heer Korthals en tevens voor het feit, dat velen, die zich moeilijk met de gang van zaken ten opzichte van Indonesië hadden kunnen verenigen, thans hierheen gekomen waren.

TWEEMAAL WESTERKWARTIER

In een bestuursvergadering van de Provinciale Centrale Westerkwartier werd besloten twee openbare vergaderingen te organiseren in verband met de Statenverkiezingen. De eerste vergadering wordt op 12 April gehouden te Grijpskerk in Hotel Kuiper. Aanvang 8 uur. Spreker de Heer K. L. Gaaikema Schuiringa, lijst-aanvoerder in de kieskring Groningen. Onderwerp: De V.V.D. in de Prov. Staten. Op de tweede vergadering, die gehouden wordt te Aduard op 18 April 's avonds 7.30 uur in Hotel Meijer, spreekt de heer Joh. G. H. Cornelissen, lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

NIEUWE SECRETARIS

Wegens het zich niet herkiesbaar stellen van de heer J. L. Prins, berust het secretariaat bij de heer J. K. Lanting, Rio Grandelaan 24 te Overveen, tel. 23423.

LEEUWARDEN HEEFT ENIGE CRITIEK

De afdeling Leeuwarden hield haar jaarlijkse vergadering. In de vacatures, ontstaan door het vertrek van mev. Sissingh en het bedanken van de heer De Walle, werd voorzien door de benoeming van mev. Beetsma en de heer IJ. Miedema. De voorzitter dankt mev. Sissingh, die steeds met grote interesse aan het partij-leven heeft deelgenomen, voor al hetgeen zij in haar functie voor de afdeling heeft gedaan en wenst haar en haar gezin alle goeds in haar nieuwe woonplaats 's-Gravenhage toe.

Enkele woorden van critiek werden geuit op het beleid van het hoofdbestuur, met name wat betreft de voorlichting. Ook meende men, dat het H.B. in sommige gevallen te weinig positief is. Ook werd de vraag nog gesteld of bij het H.B. of de V.V.D.-Kamerfractie ook het

geval „Louwers" in bespreking is geweest. Zweden is in een dergelijk geval zeer krachtig opgetreden en met succes.

Verkiezingsbijeenkomsten

Op Vrijdag 21 April wordt in Woerden een verkiezingsbijeenkomst gehouden waar zullen spreken mev. van der Torren-Veendorp, candidate voor de Prov. Staten en de heer D. W. Dettmeijer, lid van de gemeenteraad van Den Haag.

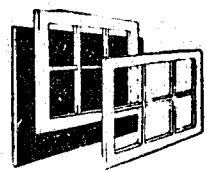
Op Donderdag 20 April houdt de V.V.D. in Klaaswaal een verkiezingsbijeenkomst, waar zullen spreken de heer J. van de Griend, lid van de Provinciale Staten van Zuid-Holland en de heer D. W. Dettmeijer, voorzitter van de Vereniging van Staten- en Raadsleden van de V.V.D.

De afdeling Den Haag belegt op Woensdag 19 April des avonds te acht uur een grote verkiezingsbijeenkomst in Pulchri Studio, Lange Voorhout, waar zullen spreken mr. S. J. R. de Monchy, mr. H. van Riel en mev. van der Torren-Veendorp, candidate voor de Provinciale Staten.

N.V. BOELE'S
Scheepswerven en Machinefabriek
BOLNES
Nieuwbouw en reparatie

H.P. Gelderman & Zonen N.V.
OLDENZAAL
 fabrikanten van
 ruwe-, geverfde-, gebleekte- en bedrukte
 katoenen-, celvezel- en kunstzijden manufacturen

RUINARCHITECTUUR — BOOMKWEKERIJEN
GIJSB. VURENS
 Ontwerpen
 Aanleggen
 Onderhouden
 Ringvaartweg 98 - Rotterdam (O.) - Tel. 22114

RAMEN
 IN TRILBETON
 NV BETON- & PLATENFABRIEK
 1/4 GEBR. MYNLIFF
 TELEFOON: 20559 - SLOETSTR. 6 - NYMEGEN

GERESERVEERD

DE ROTTERDAMSCHЕ
DROOGDOK MIJ. N.V.

Fa. Plastimode
 Knopen en Gespen voor groothandel en industrie
 AMSTEL 252 AMSTERDAM-C.

J. en K. SMIT's
SCHEEPSWERVEN EN
MACHINEFABRIEKEN
KINDERDIJK

N.V. Staalraadkabel- en Herculestouwfabriek
 voorheen
J. C. DEN HAAN
GORINCHEM

Professor Telders herdacht

De zesde April was de sterfdag van de grote Telders. Vijf jaren was het geleden, dat hij in het concentratiekamp om het leven kwam. Twee en veertig jaren telde deze man toen, maar een rijk leven lag achter hem. Een leven, waarin hij zich gewijd had aan de wetenschap, maar eveneens aan kunst. Daarnaast waardeerde hij de genoegens van het dagelijkse leven. Maar ook het lijden heeft hij niet geschuwd. Toen op de tiende Mei 1940 ons land was overweldigd, heeft Telders zijn taak begrepen. Hij heeft zich niet in de stilte van het studeervertrek teruggetrokken, maar hij is midden in de moeilijkheden van de tijd gaan staan, zijn landgenoten de weg wijzend, die zij moesten gaan. Fier en onbuigzaam heeft Telders stand gehouden, beseffend dat hij met zijn grote kennis van voorlichting moest dienen, zich als jurist tot plicht rekenend pal te staan voor het recht, aanklagend wanneer het werd overtreden.

Lang heeft hij zelf in de bezettingstijd de door hem verdedigde vrijheid niet gekend. Reeds op de 18e December 1940 werd de schennershand naar hem uitgestoken en meer dan vier jaren heeft hij sedertdien het leed van gevangenis en kampen doorleefd, totdat hij om het leven kwam. Zijn geest was echter ongebroken, waarvan zijn werken, in gevangenschap voltooid, getuigen.

* * *

In de zeven maanden van 1940, waarin de vrijheid hem was gelaten, was Telders gegroeid tot één van de grote leiders van het volk. Hij was man van wetenschap, maar hij had reeds eerder begrepen, dat hij in de maatschappij een taak had. Zo had hij zich in de jaren waarin de Liberale Staatspartij in een periode van grote moeilijkheden was, laten vinden het voorzitterschap der partij op zich te nemen. Hoewel hij een leven van grote drukte had, wilde hij deze functie er nog wel bij nemen. Dit was de consequentie van zijn opvattingen, zo goed nog vertolkt in September 1940, toen Telders schreef:

„De voornaamste fout van ons staatswezen ligt niet in zijn democratisch karakter, noch elders in onze staatsinrichting zelve, doch in het tekort aan public spirit, aan „publieke geest”, dat bij vele Nederlanders in de laatste decennien te constateren is geweest. Zich met het bestuur van Rijk, Provincie en Gemeente te bemoeien anders dan als ambtenaar of als lid van een of meer onzer talloze „commissies”, gold en geldt bij velen als iets minderwaardigs, iets, dat men bij voorkeur anderen overlaat. En op die afzijdigheid was men dan nog vaak trots ook, zodat, met een wonderlijke speling der ironie, zij, die zich voor het werk beschikbaar stelden, waaraan allen naar de mate hunner krachten behoorden mede te werken, daarvoor in de regel meer schampere critiek dan waardering van hunne medeburgers oogstten.

Daarna wijst Telders er op, dat ook in de bezettingstijd de meeste critiek op de oude politieke partijen kwam van de zijde van hen, die zich te voren met de publieke zaak nooit hadden bezig gehouden. En hij houdt dan de critici voor:

„Als iets vereist is om de gebreken van ons staatsbestuur te herstellen, dan is 't die herleving van de publieke geest, die deelneming, actief en studerend aan de publieke zaak van allen, die door hunne gaven of positie geroepen zijn, daaraan op onbaatzuchtige, persoonlijk gedisinteresseerde wijze hunne krachten te geven.”

Actief en studerend, zo deed Telders het. Hij schuwde de gewone spreekbeurt niet, en zijn redevoeringen waren steeds de moeite waard: hij gaf de mensen de vruchten van zijn ernstige en uitgebreide studie.

* * *

Slechts kort heeft zijn vredesarbeid als voorzitter van de Liberale Staatspartij geduurd. Anderhalf jaar na zijn optreden als zodanig kwam het oorlogsgeweld over ons land. Telders mobiliseerde onmiddellijk eigen krachten, maar poogde ook anderen tot standvastigheid aan te zetten. Prof. mr. R. P. Cleveringa, zelf één der meest krachtigen uit de bezettingstijd, heeft hierover destijds geschreven in De Gids, naar aanleiding

van het verschijnen van het vierde deel van Telders' Verzamelde Geschriften. Reeds op 25 Mei 1940, zo memoreert prof. Cleveringa in die doorwrochte en van diepe eerbied voor Telders getuigende studie, schrijft Telders aan de voorzitter van de secretarissen-generaal over de benoemingen van rechters en burgemeesters. Benoem geen nieuwe, zo is zijn advies; wanneer een rechterlijke betrekking openvalt, laten de collega's dan wat harder werken en valt een burgemeester uit, laat dan een wethouder de functie waarnemen. Voorom in ieder geval dat een nieuwigheid wordt benoemd, want dat houdt de mogelijkheid van benoeming van foute elementen in!

Hoe heeft Telders gepoogd de Hoge Raad tot standvastigheid te brengen toen de bezetters de jodenkwestie op het tapijt brachten. Hoe heeft hij in de kring zijner ambtgenoten gewerkt om tot een gezamenlijke, afwijzende, houding ten aanzien van de invulling der „Jodenformulieren” te komen. Welk een zorg heeft Telders ook aan de dag gelegd om de ambtenaren duidelijk te maken wat de bezetter wel, en wat deze niet van hen kon vragen. En hoe heeft hij de bezetter zelf bij voortduring onder de neus gehouden wat deze wel en wat niet mocht doen. Het gevaar voor eigen leven schuwde Telders daarbij niet. Hij heeft geweten waaraan hij bloot stond, maar hij ging voort. De voormannen van het land hield hij hun plichten voor, maar evenzo zijn studenten. Telders groeide uit tot een leider.

* * *

Hoe stelde Telders zich ook te weer tegen hen, die „vernieuwing” wilden gaan brengen tijdens de Duitse bezetting. Wanneer hij in Het Liberale Weekblad van 2 Augustus 1940 het program van de Nederlandse Unie bespreekt, merkt Telders vlijmscherp op: „De toverkracht van het woord „vernieuwing” blijkt in deze tijden groot te zijn. Blijkbaar heeft men daarvan willen profiteren door te spreken van vernieuwing waar bedoeld moet zijn een door allen wenselijk geoordeelde versterking van reeds sedert eeuwen bestaande banden.” En wanneer hij de punten van het program nader heeft onderzocht, komt Telders tot de conclusie, dat er goede gronden zijn

Vrijheid!

(ter overdenking voor de verkiezingen)

TEN EERSTE: weet wat „Vrees of [Vrijheid]”

Voor een volk ais volk beduidt,
Als een Staat voor alle burgers
Alle Vrijheid buiten sluit;
Weet wat gij als vrije mensen
En als volk zult ondergaan,
Als de Vrees gaat overheersen
In uw leven en bestaan.

TEN TWEEDE: zeg niet onverschillig
„'t Zal mijn tijd wel duren, maat”,
Als gij — man, het regent stralen! —
Straks niet eens ter stembus gaat;
Juist die lauwe, lome lieden
Van „het loopt nog niet zo'n vaart!”
Zijn het eerst door Vrees bevangen
En hun Vrijheid nog niet waard.**TEN DERDE:** weet dat alle mensen
In hun Vrijheid zijn bedreigd
Als de Rauwe Rooie Rakker
Ergens ook maar houvast krijgt!
Weer hem af! Geef hem de kans niet!
Ook in ons land loert het Beest,
Dat van huis uit steeds de vijand
Van de Vrijheid is geweest.**EN TENSLOTTE:** weet dat Vrijheid
Niet beleefd wordt naar de schijn!
Daár, waar werkl'ijk vrije mensen
Nooit meer slaven willen zijn.

BRAMMETJE.

voor de vrees, dat de Unie zich in de zelfde richting zal gaan bewegen als „zekere extremistische groepen”. En daarom is zijn advies: afwachten en voorlopige onthouding.

Telders zag in die tijd juist een taak voor de politieke partijen. Die moesten gemeenschappelijk strijd voeren „tegen de kwakzalvers en speculatoers in buitenlandse waarden” en gemeenschappelijk zich beraden „omtrent de vernieuwing van het Nederlandse bestuur en de Nederlandse maatschappelijke orde in Nederlandse zin”. Dat alles schreef Telders onder de ogen van de bezetter. Hij was een groot en dapper mens.

* * *

Op 6 April 1945 is hij heengegaan. Op 6 April 1950 zijn velen in het Groot Auditorium van de Rijksuniversiteit te Leiden bijeen gekomen om de onthulling bij te wonen van een gedenksteen, te zijner nagedachtenis opgericht. Bij deze gelegenheid heeft prof. Cleveringa een magistrale rede uitgesproken over de betekenis van Telders, „een der groten van ons volk”. Wij hopen in de gelegenheid te zijn deze rede te zijner tijd te kunnen publiceren, maar wij wilden nu toch reeds van onze kant over hem schrijven. Daarbij beseffend hoe een aan ruimte gebonden artikel nooit geven kan wat nodig is om de grootheid van Telders te schetsen.

K.

Bedenking tegen bedenkingen

Vrij Nederland heeft als een van zijn rubrieken: Parlementaire Bedenkingen. Dat is op zich zelf een goed ding, want hoe meer er ook in de verschillende weekbladen geschreven wordt over hetgeen er in het parlement en daaromheen gebeurt, des te beter voor het begrip in brede lagen van ons volk over de betekenis van het parlement. Nu is het echter jammer, dat deze parlementaire bedenkingen geschreven worden door de „onparlementaire medewerker” van Vrij Nederland, die slechts zeer sporadisch de vergaderingen van Tweede en Eerste Kamer bijwoont en die bovendien, wat op zich zelf natuurlijk zijn goed recht is, overtuigd aanhanger is van de Partij van de Arbeid. Dat brengt met zich mee, dat alles, wat hij hoort en waarover hij schrijft, in dit weekblad, gekleurd is door een rode bril. In een van de laatste nummers van Vrij Nederland heeft deze onparlementaire medewerker bezwaar gemaakt tegen de woorden, welke mr. Oud op onze algemene vergadering gewijd heeft aan het wetsontwerp op de journalistieke verantwoordelijkheid. En hij schrijft, dat het toch wel brutaal is van onze partij-voorzitter, omdat de grootste promotors van de wet op de journalistieke verantwoordelijkheid aan de particuliere liberale kant gezocht moeten worden. Deze uiting is niet slechts een bepaalde zienswijze van de „onparlementaire medewerker” van Vrij Nederland, maar dit is bepaald onwaar. Het is zo, dat een van degenen, die zeer geporteerd zijn voor dit wetsontwerp, mr. Rooy, voorzitter van de Nederlandse Journalisten Federatie en hoofdredacteur van de Nieuwe Rotterdamse Courant is. Maar de „onparlementaire medewerker” van Vrij Nederland moest weten, dat juist zeer vele vooraanstaande journalisten uit liberale kring tegenstanders van dit ontwerp zijn. Hij moest weten, dat de parlementaire redacteur van het Algemeen Handelsblad, aangesloten lid van de V.V.D., op het congres van de journalisten met grote kracht tegen dit ontwerp heeft geageerd, hij moest weten, dat de vorige hoofdredacteur van het Algemeen Handelsblad, lid van de V.V.D., een tegenstander van het ontwerp was, hij kon weten, dat de journalist, die secretaris van onze redactie is, lid van de V.V.D. en redacteur van het orgaan van de Journalisten Federatie, tegenstander van dit ontwerp is, dat de parlementaire redacteur van de Nieuwe Courant, lid van de V.V.D., tegenstander van het ontwerp is. En zo zouden wij door kunnen gaan. Maar wij kunnen volstaan met op te merken, dat deze bedenkingen in „Vrij Nederland” inderdaad „onparlementair”, omdat zij onjuist zijn, waren.

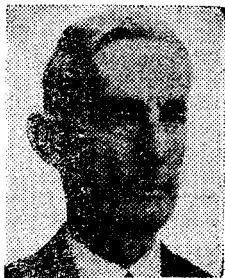
★ parlementaire flitsen ★

DE REORGANISATIE DER SOCIALE VERZEKERING IN EEN SLOP GERAAKT

Een minister dient zelf te beslissen

Het vraagstuk van de organisatie van de uitvoering der sociale verzekering is zo oud als die verzekering zelf. De eerste sociale verzekeringswet in ons land was de Ongevallenwet 1901 en sedertdien heeft ook het onderwerp van de uitvoering der in aantal toegenomen wettelijke regelingen op dit gebied (wij noemen nog de Invaliditeitswet, de Land- en Tuinbouwongevallenwet, de Ziektewet en de Kinderbijslagwet) de bijzondere belangstelling van velen gehad. Een belangstelling, welke alleszins verklaarbaar is, omdat een onjuiste, te ingewikkelde of te verbrokkelde uitvoering niet alleen onnodig veel geld zou kosten, maar ook tot impopulariteit dier verzekeringen bij de belanghebbenden zou kunnen leiden.

Op grond van hetgeen wij hierboven hebben vermeld en mede met het oog op de aanstaande invoering van de wachtgeld- en werkloosheidsverzekering was het geenszins verwonderlijk, dat, zoals wij de vorige week reeds schreven, de reorganisatie van de uitvoeringsorganen dier verzekeringen de hoofdschotel vormde van het betoog van prof. Molenaar als woordvoerder van de V.V.D.-fractie bij het debat over de begroting

Mr. JOEKES
...vorstenschool...

van Sociale Zaken in de Eerste Kamer. In zijn Memorie van Antwoord aan de Tweede Kamer had minister Joekes zich zeer positief uitgelaten over de noodzakelijkheid van een overkoepelend administratief apparaat, met regionale vertakkingen, wilde men, in verband met de veelheid van uitvoeringsorganen, tot een efficiënte werkwijze komen. Dat was duidelijke taal en hoewel prof. Molenaar niet de mening deelde, dat alle uitkeringen, langlopende en kortlopende, bij een zelfde orgaan moeten komen, wilde hij zich bij zijn verdere betoog toch stellen op het standpunt van de minister.

Nu schreef de minister in zijn Memorie van Antwoord aan de Eerste Kamer echter: „De ondergetekende is van oordeel, dat de wenselijkheid van een centrale administratie, welke nochtans de mogelijkheid openlaat, dat bepaalde bedrijfstakken de administratie in eigen hand houden, ook geldt ten aanzien van de wachtgeld- en werkloosheidsverzekering”. In het gedeelte, dat wij vet gedrukt hebben, werd nu juist het punt aangeroerd, waarom het hier gaat. Ik kan mij voorstellen, zo zei prof. Molenaar, dat in een gelocaliseerd bedrijf als de mijnen in Limburg, het Algemeen Mijnwerkersfonds daarvoor in aanmerking komt. Het was in 1913, bij de invoering van de Invaliditeitswet, al de bedoeling, het A.M.F. een aparte positie te geven. Als de minister echter verder gaat, dan geeft hij, naar de mening van onze woordvoerder, zijn uitgangspunt volkomen prijs en het staat vast, dat reeds op het ogenblik op grote schaal pogingen worden gedaan om tot eigen administraties te komen. Het gevaar, dat daarin schuilt, is, naar de heer Molenaar in herinnering bracht, duidelijk in het licht gesteld door twee artikelen in het „Handelsblad” en door een artikel in het weekblad „Arbeid”.

Het gevaar is dus op het ogenblik aanwezig, dat, in verband met de naderende invoering van de wachtgeld- en werkloosheidsverzekering op 1 Juli a.s., allerlei bedrijfsverenigingen zich zullen beijveren een eigen administratie op te bouwen, en dat dan het uitgangspunt van de minister, waarvoor zeker iets te zeggen is, wordt verlaten. Ik zal — zo zei spr. — niet zo heel gauw mijn eigen opvattingen omtrent de langdurige en korte uitkeringen prijsgeven, maar ik ben royaal genoeg om, als de minister met een afgerond voorstel komt, waarin één orgaan voor alle uitkeringen is opgenomen — en daar gaat het in hoofdzaak om — dit te aanvaarden, maar dan moet het ook centraal gebeuren en moet de minister geen aparte uitvoering door een aantal bedrijfsverenigingen toelaten. Bij de replieken verenigde prof. Molenaar zich in dit verband ook met de door de heer Oosterhuis (Arb.) aangegeven richtlijn: de uitvoeringsorganisatie kan geschieden door bedrijfsorganen, maar die uitvoering dient zich te beperken tot de besturende en beherende taak. De administratie echter worde centraal uitgevoerd, met verdeling in districtskantoren.

De minister heeft nu een beroep gedaan op de bedrijfsverenigingen, die reeds een eigen administratie aan het opbouwen zijn, om zich vrijwillig onder het overkoepelend orgaan te schikken en hij heeft daarbij ook de medewerking van de Stichting van de Arbeid ingeroepen. Maar wat te doen als dit vrijwillige plan niet lukt, nu de minister op het ogenblik nog de bevoegdheid mist om dwingend in te grijpen? Het gaat hier voornamelijk om de invoering van de wachtgeld- en werkloosheidsverzekering en in de betreffende wet is de centrale apparatuur, waar het juist om gaat, niet opgenomen. Het is om deze redenen, dat minister Joekes thans in moeilijkheden zit en prof. Molenaar was het geheel eens met de heer De Bruyn (K.V.P.), die gezegd had, dat dit uitsluitend een gevolg is van het gebrek aan inzicht of een gebrek aan vooruitziendheid, hoe men het formuleren wil, van de minister zelf.

De fout zit hierin, dat de minister de in zijn plannen vereiste apparatuur in de Werkloosheidswet niet heeft opgenomen. Wat doet de minister nu als zijn verzoek om de een of andere reden niet tot succes leidt? Blijkens zijn nota stelt deze zich voor om bij een verzoek tot erkenning van een bedrijfsvereniging bepaalde voorwaarden te stellen, voorwaarden, die zullen corresponderen met hetgeen in de toekomst in een wet (de Organisatiewet), die nota bene de Tweede Kamer nog niet eens heeft bereikt, zal worden neergelegd. Dat is, zo zei de heer Molenaar, een beleid, waarmede ik onder geen omstandigheden accoord kan gaan, en hij kon tot geen andere conclusie komen, dan dat het beleid van de minister in deze had gefaald.

Deze gehele verwarring gaf prof. Molenaar aanleiding de minister maar te adviseren, de invoering van de Werkloosheidswet per 1 Juli op te schorten, te beginnen met de Organisatiewet en dan de Ziekteverzekering en de Kinderbijslagwet te laten volgen. Ik geloof, zo zei hij nogmaals, dat de minister zich in 'n verschrakkelijk slop heeft gewerkt en hij meende, al speet 't hem, dat hij dit zeggen moest, dat de minister dit aan zich zelf te wijten had. Bij de replieken heeft prof. Molenaar nauwelijks meer op dit alles terug te komen, daar de minister hem in feite op alle concrete punten gelijk moest geven: de Werkloosheidsverzekering zal inderdaad niet per 1 Juli kunnen worden ingevoerd (zoals de opzet was geweest: en ook de z.g. Noodwet-Drees zal per 1 October a.s. niet door een definitieve wet op de ouderdomsverzekering kunnen zijn vervangen).

Wat die ouderdomsverzekering aangaat, keerde prof. Molenaar zich sterk tegen de aftrek voor eigen inkomsten, waar wij nochtans voorlopig wel niet af zullen komen, maar hij toonde ook aan, hoeveel geweld de verzekeringsgedachte, ook en in het bijzonder bij de Invaliditeits- en ouderdomsvoorziening, reeds is aangedaan. Ik heb — zo zei hij — op deze gronden reden om mij aan te sluiten bij het denkbeeld, dat verleden jaar door de heer Vixseboxse (C.H.) bij de pensioenfondsen is geuit, toen hij, zij het zonder cijfers te noemen, heeft aangetoond, dat er van de verzekeringsgedachte niet zo heel veel meer over is, en gezegd heeft: begin met een bodempensioen, dat gezien wordt als een gemeenschapsdaad, en bouw daarop uw pensioenverzekering, terwijl de kleine zelfstandigen daarop hun individuele extra-voorzieningen kunnen opbouwen. Dat was het advies van iemand, die in de praktijk van het leven staat. Ik heb dit een volkomen juiste conclusie in verband met de ontwikkeling van de feiten gevonden en ik zou de minister toch wel zeer ernstig willen vragen om, nu die verzekeringsgedachte, waarop nog wel iets meer af te dingen is, zo sterk ondermijnd is, niet aan die verzekeringsgedachte vast te houden.

Aan het slot van zijn betoog gaf prof. Molenaar nog te kennen, van mening te zijn, dat de minister het tempo, waarin hij de zaken behandelt, te veel laat bepalen door commissies en andere adviesinstanties. Op een gegeven ogenblik echter moet een minister zelf een beslissing nemen, onder zijn leiding een ontwerp van wet laten uitwerken en onder zijn leiding de financiële gevolgen laten berekenen. Het stimuleren moet van de minister uitgaan, niet van commissies. Zich afvragend, of hij niet te streng was geweest in zijn oordeel over de minister, kwam onze woordvoerder die mooie scène uit de „Vorstenschool” voor de geest, waarin koningin Louise en haar moeder te zamen zijn en waarin de koningin haar oordeel geeft over de omgeving van de koning. Dan vraagt de koninginmoeder: „Maar zijt gij niet wat streng?” Het antwoord van koningin Louise luidt dan — en daarmee besloot prof. Molenaar zijn zeer uitvoerige rede —: „Ik stel aan allen niet dezelfde eis, maar doe een hoge eis aan een minister”.

Deze burger

heeft die kreet van de Tweede Kamerleden gelezen. Over hun bezoldiging. En hij was — naar een neoklassiek woord — „paf van het prompte” waarop een paar schrijvertjes her en der daar leuk op hebben vlam gevat; zo'n gezellig, Jan Belastingbetaler-Strelend, stukje van „nou die jongens weten warentig wel voor zich zelf te zorgen”. 'n Lekker mals en vet stukje demagogie in de krant. En gemakkelijker dat dat is...

Wel, gelukkig hebben de meeste stukjesdraaiers zich niet zo dom gedragen. Mijn goed vriendje Pasquino van De Telegraaf, die overigens een stukjes man is waar zelfs Ik-zeide-gek m'n petje voor af neem, heeft het even gezocht in de terugwerkende kracht waar die Kamerleden als wens op wezen. Dat is althans voor een stukjes-grapje aanvaardbaarder, maar helemaal juist was zijn standpunt naar mijn gevoel toch óók niet.

In ieder geval geloof ik en hoop ik óók, dat het Nederlandse volk in zijn geheel een beetje ruimer armslag voor zijn hoogste en enige vertegenwoordigers niet alleen billijken doch zelfs toejuichen zal. Een democratie die zich zelf respecteert, respecteert óók de vertegenwoordiging van zich zelf en nu behoeft respect zich nooit te uiten in gouden kalveren, noch zelfs in melkkoeien, maar het is toch werkelijk niet noodzakelijk dat het zo blijft als het is, wanneer U begrijpt wat ik bedoel.

Ik ga hier geen loftrampetten steken op de ijver en de toewijding der Kameraars, noch een huilerig tafereel ophangen van dezelve kommernissen, maar wel mag (met een allergeestigste parafraze, al-zeg-ik-het-zelf, op een Churchillaans woord) gezegd worden dat zelden zo weinigen voor zo velen zo veel gedaan hebben voor zo weinig als onze Kamerheren.

En dat die honderd vrouwen en mannen verdiend hebben wat zij niet verdiend hebben is de oprechte overtuiging van

DEZE BURGER.

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Voorzitter Redactie-comm.: Drs. H. A. Korthals.
Redactie-secretaris: Mr. E. Elias.
Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 135.
Administratie: Postbus 43, A'foort, tel. 5267.
Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 p. jaar.
Voor het zenden van abonnements- en advertentie-gelden: Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie” te Amersfoort.
Losse nummers 15 cent.
Voor advertenties wende men zich tot de administratie of tot de hoofdvertegenwoordiger: L. Vlug, Geestbrugweg 69, Rijswijk (Z.-H.).

Sociaal (I)

Het kan nuttig zijn bij de komende verkiezingen nog eens de nadruk te leggen op onze overtuiging, dat er in ons land met betrekking tot de sociale voorzieningen wel het een en ander is scheef getrokken. Was het vroeger inderdaad zo, dat ook ons land een tekort aan sociale maatregelen vertoonde, thans zien wij dat niet alleen te hoge financiële offers van ons volk worden gevraagd, doch ook dat volslagen arbeidsschuwe elementen in hun arbeidsschuweheid worden gesteund. Sommige sociale voorzieningen zijn van dien aard, dat zij velen aansporen om in ons maatschappelijk leven de weg van de geringste weerstand te zoeken. Men versta ons in dit opzicht goed. Wij verdedigen allermint uitwassen van een ongebreidelde kapitalisme dat zeer vroeger veelal waarneembaar was. Integendeel! De V.V.D. zal juist op de bres staan een goede sociale politiek te vervolmaken. Zij heeft er evenwel een ernstig bezwaar tegen, dat vele sociale maatregelen van de laatste tijd volkomen eenzijdig op bepaalde bevolkingsgroepen zijn afgestemd, terwijl voor andere bevolkingsgroepen niets maar dan ook bijna niets wordt gedaan. Dit is een meten met twee maten, dat volkomen onbillijk en ongezond moet worden geacht. De V.V.D. eist een juiste verdeling der lasten en daartegenover evenzeer een evenredige verdeling van de voordelen, die door het opbrengen van genoemde lasten voor ons volk in zijn geheel zijn ontstaan.

Sociaal (II)

Waar gaan wij heen met onze sociale politiek in Nederland? Ziedaar een belangrijke vraag, die bij de naderende verkiezingen wel eens even onder de loupe mag worden genomen. Is het tenslotte niet zo, dat alle sociale voorzieningen uit de een of andere bron van inkomsten moeten worden gefinancierd. Men krijgt de indruk, dat deze vraag vooral van de zijde van de Partij van de Arbeid weinig nauwkeurig wordt onderzocht. Men dient zich van deze zijde maar al te gaarne aan als de „meest progressieve partij” en als de politieke beweging aan wier initiatief het uitsluitend te danken zou zijn, dat Nederland over zulke uitstekende sociale voorzieningen beschikt. Afgezien van het feit, dat dit laatste zeer zeker niet juist is, mag er toch wel eens op worden gewezen, dat het forceren van sociale voorzieningen, waarvoor niet de nodige bronnen van inkomsten aanwezig zijn, op den duur voor land en volk zeer funest is. Immers, wat heeft men er aan, indien sociale voorzieningen met kwistige hand worden te voorschijn getoverd, indien al spoedig blijkt, dat het bedrijfsleven niet in staat is al deze op zichzelf goed bedoelde surprises te financieren. Te weinig wordt ingezien van welk een enorm nadeel het is, indien men de bron van de financiering der sociale maatregelen laat uitdrogen. Daarom worde het sociale beleid in ons land met verstand gevoerd en wel op een dusdanige wijze, dat eventueel niet verantwoorde sociale voorzieningen zoveel geld gaan kosten, dat zij de verantwoorde sociale maatregelen in gevaar gaan brengen. Hiertegen wenst de V.V.D. te waarschuwen, een waarschuwing die bij de naderende verkiezingsstrijd zeker niet overbodig zal blijken te zijn.

Vrije mensen (I)

Soms doet het een boek. Soms doet het een krantenartikel. Soms doet het een radiovoordracht. En soms doet het alleen een brokstuk van een gesprek. Maar ineens dringt het tot u door: waarheen zijn wij, vrije mensen, op weg?

Vrije mensen — u en ik en alle burgers en burgeressen die met en naast ons dagelijks dit leven leven. Geen rijk leven meer, geen prettig leven, geen bevredigend leven, maar nog altijd een vrij leven.

Vrijheid is een zo subtiel iets, dat men haar als regel pas waardeert, zodra men haar verloren heeft — denk aan de bezettingstijd. En zelfs toen — hoe velen hebben zich toen ingezet voor het herwinnen der vrijheid, hoe velen hebben de Jood geholpen en beschermd, óók met inzet van alles? „Ik word alleen in waarheid vrij door de vrijheid van anderen”, heeft Bakunin gezegd.....

Door alle eeuwen heen is vrijheid onverenigbaar geweest met zwakheid — „wie niet voor de vrijheid kan sterven, verdient de keten” (Bürger). Echter: hoeveel mensen, óók om ons heen, zeggen vrijheid en bedoelen slechts..... macht?

Vrije mensen in een vrije wereld, Lincoln's free farmer in a free state — zij bestaan nog, hier en daar in de brokstukken van de Westerse wereld en in de U.S.A.

Samen met de U.S.A. zouden wij immers de hele wereld bevrijden, zouden wij aan die wereld brengen

vrijheid van vrees,
vrijheid van gebrek,
vrijheid van meningsuiting,
vrijheid van overtuiging.

Roosevelt wees ons als een moderne Godfried van Bouillon weg en doel van deze kruistocht.

De despotische psychopaat, zijn omgeving van misdadigers en geesteszieken en zijn „duizendjarig rijk” werden vernietigd.

Wij herstelden de vrijheid en de „rechten van de mens”, op de brokken en het puin. Die brokken en dat puin hielden natuurlijk niet. Maar er hield méér niet: afspraken, beloften, broederschap en kameraadschap, verdragen en conferenties werden weer tot scheurpapier of overwonnen standpunten.

Vrije mensen (II)

In een stuk- en moegeslagen wereld kreeg het communisme in de vorm van Russisch imperialisme naar buiten en volkomen slavernij naar binnen bijkans elke dag een nieuwe kans. Die kans heeft het gegrepen — scherpzinniger, handiger, maar overigens even meedogenloos als zijn fascistische voorganger. Dientengevolge werd een groot deel van de Oost-Europese en van de Aziatische wereld volkomen afgesloten achter een ijzeren gordijn van absoluut despotisme, van Staatsalmacht en Politieestaat. Wij, de nog vrije burgers van dat nog vrije stukje West-Europa, lezen dagelijks over de wijze, waarop eertijds vrije mensen (Tsjecho-Slowakije) thans weer in de slavernij leven. Wij lezen andermaal over alle onmenselijke verschrikkingen, over heel die beestachtige terreur, over concentratie-kampen, dwangarbeid, mishandeling en moord, welke Hitler en de zijnen als grondslagen voor hun totalitair gedreven gemeenschap behoeften.

Het opmerkelijke en het verontrustende is, dat evenals in 1938 en 1939 — het overgrote deel der vrije mensen het gevaar, dat hun vrijheid bedreigt, niet of nauwelijks onderkent. Zij leven onverschillig of moedeloos voort — zij laten zich leven. Maar niet omdat zij de juistheid erkennen van Balzac's „Vrijheid baart anarchie, anarchie leidt tot despotisme en despotisme voert tot vrijheid terug”, maar omdat zij blijkbaar niet beseffen wat het betekent van vrij mens tot slaaf van een totalitaire politieestaat te worden.

Vrije mensen (III)

U en wij en alle burgers, die in dit deel van West-Europa met en naast ons leven, wij zijn nog vrije mensen — zolang het duurt.

Want terwijl dit verschrikkelijke gevaar dagelijks toeneemt, terwijl het communisme zich dagelijks uitbreidt, houden die vrije mensen zich bezig met politiek, blijven eigenbaat en zelfzucht, schotjesgeest en kleinzieligheid de drijfkrachten bij hun dagelijks bestek. ruziën zij met en bij en over elkaar en gunnen — ronduit gezegd — elkaar het licht in de ogen en de schamele deviezen in de schatkist niet.

Maar het ene en dadelijk nodige: het zich aansluiten tot een sterke, onwrikbare eenheid van vrije mensen, gebeurt niet.

Slechts die eenheid kan de vrijheid en in die vrijheid de democratie redden — en indien wij, u en ik en alle vrije mensen, dit niet willen of kunnen inzien en zonder verwijf tot stand brengen, dan is het de grote en pijnlijke vraag of wij, als vrijgeboren volk, die vrijheid aan onze kinderen kunnen nalaten.

Onze leuze

De verkiezingscampagne voor de Provinciale Staten is ditmaal door de V.V.D. ingezet in het teken van een aanval op de belastingpolitiek, zoals deze tot op heden in ons land wordt gevoerd. Als wij met onze verkiezingsleuze verlagings van de belastingen nastreven, bedoelen wij hiermede vanzelfsprekend een verlagings voor die groepen, die op het ogenblik het zwaarst door de fiscus getroffen worden. Vanzelfsprekend erkent ook de V.V.D. dat belasting moet worden betaald. Het gaat evenwel niet aan, de bevolkings-

groepen die economisch het meest zwak staan, te grote offers op te leggen, hetgeen op het ogenblik op grote schaal gebeurt. Inzonderheid de middenstand gaat onder zware fiscale lasten gebukt en het ergerlijke feit doet zich hierbij voor, dat de sociale voorzieningen die uit de belastinggelden moeten worden gefinancierd, wel van toepassing zijn voor de werknemers, doch niet voor de kleine zelfstandige zakenman, of kleine rentenier, die aldus het meest betaalt, maar het minst ontvangt. Aan deze politiek wil de V.V.D. een einde maken en zij acht 't daarom noodzakelijk bij de komende verkiezingen het zwaartepunt op een zo belangrijk onderwerp als de belastingpolitiek te leggen.

Geen tweespalt

Het is een verheugend verschijnsel dat de H.V.V.D. de laatste tijd in toenemende mate haar gelederen ziet versterkt door arbeiders, die oorspronkelijk in het kamp van de Partij van de Arbeid vertoefden. Dat de V.V.D. meer arbeiders onder haar aanhangers gaat tellen is niet alleen een verheugend, maar overigens ook een begrijpelijk verschijnsel. Immers, tenslotte is het toch zo, dat het socialisme ook in Nederland zichzelf heeft overleefd. De tijden waarin de arbeiders volslagen rechteloos waren en volkomen afhankelijk van hun werkgever, liggen gelukkig reeds ver achter ons. Het is inderdaad vroeger een verdienste van het socialisme geweest, dat het de arbeiders uit haar rechteloze positie heeft weten te bevrijden. Dat in die dagen de klassenstrijd dan ook werd toegepast, is zeer wel begrijpelijk. Thans is wat de positie van de arbeiders betreft zeer veel ten goede gewijzigd, en er zijn geen rode Dinsdagen of massademonstraties van de socialisten meer nodig om te getuigen wat er in Nederland met betrekking tot de rechtspositie van de arbeiders nog nodig zou zijn. De instelling der Rode Dinsdagen en de revolutionaire massa-demonstraties kent ons land niet meer, omdat zij geheel overbodig zijn geworden. De verhouding tussen werkgever en werknemer is op het ogenblik van dien aard, dat beide partijen zien dat geen tweespalt, doch slechts samenwerking tot betere economische, sociale en culturele toestanden kan leiden. Het socialisme heeft zichzelf op dood spoor gereden. De V.V.D. is thans als een nieuwe jonge krachtige politieke beweging opgestaan, die zowel werknemers als werkgevers de weg wijst hoe men gezamenlijk en niet tegen elkaar dient op te treden. De fabriek, kortom het gehele productieproces is niet langer meer het belang van de ondernemer alleen, het is het belang van de ondernemer en arbeiders tezamen. Deze zienswijze van de V.V.D. wint onder de arbeiders krachtig terrein en wij zijn er van overtuigd, dat dit bij de komende verkiezingen op duidelijke wijze tot uitdrukking zal komen.

Wat geeft het

Maar al te vaak treft men tegenwoordig mensen het motto: „wat geeft het”. Deze laatste uitdrukking slaat dan op de inderdaad weinig bemoedigende ontwikkeling in de landen achter het ijzeren gordijn. Door deze lieden wordt dan de wel zeer onjuiste en pessimistische theorie verkondigd, als zou men in West-Europa, dus ook in Nederland, een vergeefse strijd voeren tegen het communisme, omdat bij een eventuele oorlog al dit verzet met een slag teniet zou worden gedaan. Het kan goed zijn tegenover een dergelijke misdoedende en deprimerende critiek een andere zienswijze te plaatsen, welke ervan moge getuigen, dat het helemaal niet zo noodzakelijk behoef te zijn dat Rusland zich in een oorlog zou storten. Wij geloven aan deze mogelijkheid maar zeer weinig. Veeleer zal de mogelijkheid aanwezig zijn, dat het communisme zal trachten in elk land afzonderlijk, dus ook in West-Europa zich een weg naar de macht te banen. Het internationale communisme zal in een dergelijk geval dus niet werken met het geweld van buitenaf, doch met de ondermijning en uitholling van binnenuit. Deze methode brengt de minste risico's, bespaart een oorlog en bloed vergieten. Het is de methode van een geruisloze inpalming, maar juist tegen een dergelijke methode, die het meest voor de hand ligt, is politieke activiteit van de democratische partijen van de allergrootste betekenis. Het is inderdaad van belang, dat elk land op eigen nationaal terrein meester weet te blijven. Moge dit aan de Westerse landen gelukken, dan zal aan het communisme een ernstige slag zijn toegebracht. Men vergeet niet, dat het gevaar van buitenaf geringer is dan de ondermijning van binnenuit. Voor deze laatste tactiek zij men gewaarschuwd en men wekke daarom de slapers en de lauwen en laksen, opdat zij op de bres staan voor de democratie in eigen land. Vooral de V.V.D. zal in dit verband een belangrijke rol krijgen te vervullen.

De innerlijke kracht werd door

De algemene vergadering van

(Van onze speciale verslaggever).

Vormde de magistrale openingsrede van onze voorzitter Mr. P. J. Oud het hoogtepunt van de eerste dag der jaarlijkse algemene vergadering in het Gebouw voor Kunsten en Wetenschappen te Utrecht, gedurende de zittingen van Zaterdag 1 April concentreerde de belangstelling der talrijke afgevaardigden uit alle delen des lands zich op interne zaken der partij, zoals de Statuten, het Werkprogramma en het beleid der Kamerfracties. De zin der vrij langdurige discussies kan men aldus samenvatten: door opbouwende critiek en openhartige gedachtenwisseling werd de innerlijke kracht versterkt!

VASTSTELLING VAN DE STATUTEN.

De Volkspartij voor Vrijheid en Democratie heeft bij het samengaan van de Partij van de Vrijheid en het Comité-Oud de reglementen van eerstgenoemde overgenomen; doch de nieuwe partij bleef een vereniging zonder rechtspersoonlijkheid; een figuur, welke het hoofdbestuur niet wenselijk oordeelde. Ter opheffing van deze juridische leemte besloot men het bestaande Algemeen Reglement met geringe wijzigingen in Statuten om te zetten en hierop de Koninklijke goedkeuring aan te vragen. Over het ontwerp-Statuten hebben de afdelingen en centrales gelegenheid gehad zich te beraden en over de gemaakte opmerkingen heeft de Partijraad op 11 Maart advies uitgebracht. Men besloot redactionele en formele kwesties over te laten aan een kleine commissie, waarin ook de Haagse afdeling, die een uitvoerig commentaar had geleverd, vertegenwoordigd was. Overigens adviseerde de Partijraad geen principiële wijzigingen t.a.v. het stemrecht en de verenigbaarheid van het voorzitterschap der partij met dat van de Tweede Kamerfractie aan te brengen. Eventuele beperkingen in de keuze van hoofdbestuursleden kunnen zo nodig in het Huishoudelijk Reglement worden opgenomen. Wel werd een suggestie van de Haagse afdeling overgenomen om voor een ontbindingsbesluit een tweederde meerderheid voor te schrijven.

Zoals wij in het vorige nummer meldde, werden de beraadslagingen over dit onderwerp verdaagd, toen bleek, dat men hierover uitvoeriger wilde discussiëren dan op het late avonduur mogelijk was.

De heer Ir. J. C. Lohman (Baarn) pleitte voor uitsluiting van politieke delinquenten van het lidmaatschap en voor onvernegbaarheid van het partijvoorzitterschap met het Kamerlidmaatschap, zoals door een amendement Scheer werd beoogd.

Daarentegen vond de heer M. C. van Keule (s-Gravenhage) het amendement-Scheer politiek noch tactisch raadzaam en hij drong aan op intrekking.

De heer H. J. van Raalte (A'dam) miste een definitie van het begrip centrale. Verder bepleitte hij eveneens een tweederde meerderheid voor wijziging van het artikel over de ontbinding. Wat het stemrecht betreft, wilde hij vrijheid om al dan niet een bindend mandaat aan de afvaardiging mee te geven.

Ook de heer P. A. v. d. Heul (Rotterdam) achtte het voorstel-Heemstede inopportuun en ongewenst.

De voorzitter wees nog eens er op, dat de vaststelling der Statuten van zuiver formele aard is. De bestaande reglementen blijven gelden voor zo ver zij niet met de nieuwe statuten in strijd zijn. Persoonlijk is spr. het eens met de opvatting, dat de afgevaardigden vrij moeten zijn om naar eigen overtuiging te stemmen. Hierin komt z. i. geen verandering. Toelating van politieke delinquenten wordt reeds door het reglement belet. De statuten geven wel degelijk aan wat een centrale is. Inderdaad moet ook voor het wijzigen van het artikel over ontbinding een tweederde meerderheid gelden.

De partij heeft steeds de vrije

keuze van haar functionarissen, daarom is het bij voorbaat maken van beperkende voorschriften onnodig en ongewenst. (applaus).

Bij de replieken trok de heer M. D. Scheer (Heemstede) amendement en motie in, vertrouwend, dat het hoofdbestuur de zaak nog eens nader zou overwegen.

Nadat de algemeen secretaris Mr. J. Rutgers had betoogd, dat in de praktijk steeds per afdeling wordt gestemd, drong de heer H. J. v. Raalte (A'dam) nogmaals er op aan, de bestaande vrijheid bij het uitbrengen van stem te handhaven, waarop de voorzitter toezegde in de volgende algemene vergadering mededeling te zullen doen van de door het hoofdbestuur gewenste uitlegging van de betreffende bepaling.

Met overneming van het Amsterdamse voorstel inzake de ontbinding en van een door de secretaris in overweging gegeven redactie betreffende de vertegenwoordiging der partij in en buiten rechte, werden de ontworpen statuten met algemene stemmen goedgekeurd en werd besloten daarop de Koninklijke goedkeuring aan te vragen. Bovendien werd, aangezien geen tegenaanbidders waren gesteld, Mr. P. J. Oud als partijvoorzitter herkozen verklaard, hetgeen een ovationeel applaus uitlokte.

DISCUSSIE OVER HET WERKPROGRAMMA

De voorzitter merkte op, dat het niet in de bedoeling ligt het Werkprogramma thans definitief vast te stellen, doch conform het advies van de Partijraad slechts enkele principiële punten te behandelen. De commissie van voorbereiding zal vervolgens alle gemaakte opmerkingen nog eens nauwkeurig overwegen, waarna de eindbeslissing het volgend jaar kan volgen.

Bij „Unie- en Rijksaangelegenheden” vroeg de heer K. H. Brandt (Moordrecht) waarom niets over ons standpunt t.a.v. Nieuw-Guinea wordt vermeld?

De voorzitter merkte op, dat het V.V.D.-standpunt nog steeds ongewijzigd is dat de autochtone bevolking t.z.t. zelf over haar status dient te beslissen. Daartoe is zij thans zeker niet in staat en zolang dit niet is veranderd, dient dit gebied onder Nederlandse soevereiniteit te blijven. Een andere koloniale status kan niet in aanmerking komen.

Bij het „Staatkundig gedeelte” zeide Mej. Mr. J. L. M. Toxopeus Pott, (Delfzijl) dat het niet opportuun is uit te spreken, dat de Eerste Kamer geen doublure van de Tweede Kamer kan zijn, waarop de voorzitter opmerkte, dat het niet de bedoeling van het werkprogramma is in de werkwijze, doch wel in de samenstelling van de Eerste Kamer verbetering aan te brengen.

Bij „Justitiële aangelegenheden” besprak Mej. Mr. Toxopeus Pott de verruiming der echtscheidingsgronden. Niet alleen moet huwelijksontbinding na krankzinnigheid, welke vijf jaren heeft geduurd (ongeneeslijk kan men krankzinnigheid bij de huidige stand der psychiatrie niet meer noemen), mogelijk zijn, maar ook bij volledige ontwrichting van het huwelijk, zoals in Zwitserland. Na vijf jaren scheiding tussen tafel en bed moet elk der partijen ont-

Dit is het verslag van de tweede dag onzer algemene vergadering

binding kunnen vragen. Iedere jurist, die in zijn praktijk echtscheidingsprocedures heeft gevoerd, weet hoe noodzakelijk zulks is om aan zedelijk en financieel onhoudbare toestanden een einde te kunnen maken.

De voorzitter wees er op, dat over dit onderwerp, ook in de Partijraad, verschil van inzicht bestaat. Persoonlijk is spr. t.a.v. de huwelijkswetgeving conservatief en daarom tegen verruiming der scheidingsgronden. Met hem zijn degenen, die het huwelijk als een sacrament beschouwen, deze mening toegedaan. Wie trouwt moet nu eenmaal deze consequenties aanvaarden. Wat is het verschil in gevolgen voor het gezinsverband tussen krankzinnigheid en langdurige bedlegerigheid door andere kwalen?

Mej. Mr. Toxopeus Pott merkte hiertegenover op, dat nu eenmaal niet ieder even hoge opvattingen huldigt als de voorzitter. Als de huwelijksband door welke oorzaak ook gescheurd is, zal deze maar zelden herstelbaar blijken; gewoonlijk ontstaan er onhoudbare toestanden tussen partijen, waaronder ook de kinderen te lijden hebben. Krankzinnigheid scheidt heel andere persoonlijke en gezinsverhoudingen tussen de echtgenoten dan langdurige bedlegerigheid.

Waarop de voorzitter opmerkte, dat het meer een kwestie van de zeden dan van de wet is. Verruiming van de scheidingsgronden acht spr. een gevaar voor de samenleving. Ook over dit onderwerp zal echter het volgende jaar een beslissing worden genomen.

Bij „Onderwijs” werd een afzonderlijke paragraaf over het Nijverheids- en onderwijs gevraagd.

Het hoofdstuk „Radio” bood Mej. Mr. Toxopeus Pott gelegenheid tot een vurig pleidooi voor 't behoud van verkregen rechten van A.V.R.O. en V.P.R.O. Het tellen van georganiseerde luisteraars acht zij een onjuiste maatstaf voor verdeling van de zendtijd. De onder politieke en religieuze druk verkregen getalsverhoudingen geven geenszins aan wat de luisteraars gaarne horen. (applaus).

Ook dit punt werd naar de commissie verwezen.

Bij „Economische Zaken” oefende de heer J. Meijer (Bloemendaal) scherpe critiek uit op de huidige economische en fiscale politiek, welke in strijd is met onze beginselen. Dit geldt ook voor de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie, welke tot monopolievorming en prijsstijging moet leiden. Het wetsontwerp tot financiering van de uitbreiding der Hoogovens leidt tot verkapte socialisatie. Er moet tegen gewaakt worden, dat de besteding van de tegenrekeningen der Marshallhulp het staatskapitalisme bevordert. Wij moeten ons verzetten tegen overheersende invloed van de staat in ondernemingen. Ook de oprijving der sociale lasten is een gevaar voor ons land, want onze kostprijzen stijgen steeds, zodat wij straks niet meer op de wereldmarkt kunnen concurreren. Dat het onrustbarende verloop der im- en exportcijfers een seizoensverschijnsel zou zijn, is bij juiste analyse niet vol te houden; er is een crisis op komst. De V.V.D. sta op de bres!

Hierna werd gepauzeerd voor de lunch.

DE MIDDAGVERGADERING

Na de hervatting wees de voorzitter op het beginselprogramma, dat duidelijk uitsprekt, dat de

maatschappelijke verhoudingen economisch verantwoord dienen te zijn. Bij de nadere uitwerking in het werkprogramma is het niet mogelijk alle eventualiteiten te voorzien. Toetsing aan onze beginselen en aan de praktische mogelijkheden vindt voortdurend plaats.

De p.b.o. is wel degelijk aan principiële critiek onderworpen; in beginsel zijn wij daarvan voorstanders, maar van het onttrekken van belangrijke beslissingen aan het oordeel der Staten-Generaal konden wij de verantwoordelijkheid niet aanvaarden. Dit is in feite een vooruitstrevend standpunt. Vooral op sociaal terrein, waar zich krachtige organisatorische samenwerking o.a. in de Stichting van de Arbeid, heeft ontwikkeld, kan zij nuttig werken. In economisch opzicht hangt alles, om met Thorbecke te spreken, van de maatschappelijke ontwikkeling af.

Over het pas ingediende wetsontwerp inzake de Hoogovens heeft spr. nog geen oordeel gevormd. De prijsbeheersing moet verdwijnen en aan geleidelijke huurverhoging valt niet te ontkomen. De regering heeft na de bevestiging de prijzen eenzijdig moeten vastleggen en waar de lonen weinig bewegelijk zijn, de noodzakelijke levensbehoeften gesubsidieerd. Bij terugkeer naar een natuurlijk evenwicht ware het onredelijk de huren eenvoudig bevroren te laten, maar het aanpassingsproces is moeillijk. Wij voeren metterdaad een realistische politiek en verzetten ons daarom tegen eenzijdige lastenverzwaring, getuige het stemmen tegen de verhoging der benzinebelasting en het verzet tegen de dividendstop. Evenwel moet ook bedacht worden, dat handhaving van de arbeidsrust voor ons land van groot belang is. Daarom moeten wij het doel niet te snel willen bereiken.

LANDBOUW, MIDDENSTAND, SOCIALE ZAKEN.

Bij het hoofdstuk „Landbouw” vroeg Mej. Mr. Toxopeus Pott, waarom juist hierbij vrijhandel voorop wordt gesteld, hoewel alge-

meen beke met beschu ming voor is. De con land kan l drijven, we volksbelang liquideerd.

prizen kan de regeling den bedach de oudedag mogelijk m van bedrij forceerd.

De voo stellen van eindoel me onder abn bedrijven t Het gaat v vredesecon oorlogstijd in een and algemeen l pacht verto de pachter daartussen wicht worc moet men opstellen v is voor de sche bedrij

Het ho de (Schiedam) king, dat o huishoudel huren of in

Bij „Soc Mr. A. N. zijn verwo lichtvaardig een Wetbo de huidige de lucht; c doende vol en te gecon uit. Bij de ciale verze fondsen hi worden. W slechts op haaf en n de sociale

DE SPOORWE

(Ingezonden).

Enige tijd geleden heeft in Uw blad een Uwer medewerksters zich bezig gehouden met de openbare toiletinrichtingen in ons land. „Nederland,” zo is haar conclusie, „heeft een schromelijk tekort aan openbare wasgelegenheden en wat dies meer zij.” Ook de naam der Nederlandse Spoorwegen wordt in het artikel genoemd. U vergunne ons daarom een kort wederwoord. Wij hebben een onderzoek ingesteld naar de concrete klachten der schrijfster. Om te beginnen merken wij op, dat de toestand minder somber is dan de schildering, die zij ervan heeft gegeven. Het Centraal-Station te Amsterdam — wij volgen het artikel thans ongeveer op de voet — telt niet twee „dames”-W.C.'s, maar negen. In alle toiletten is clozsetpapier, zeep en handdoek aanwezig. Dat de bewaaksters er onfaire practijken op na houden en zij er op uit zijn meer te vragen dan het tarief toestaat, is bij het onderzoek niet gebleken.

De toiletinrichtingen op het station Den Haag HS vertoonden enige gebreken, die terstond zijn verholpen. Op het Centraalstation te Utrecht is de toestand alleszins bevredigend. De

inrichtinge dam-Maas, moeillike van een g doet de za geen ook i stations F Leiden. Te station en op de mod al deze sta dat de l schoonhou behoorlijke

Wat he heeft het oog o perron. Op vanwege h voor een bemoeillik onderhoud wordt bes voortduren maar wee dit op te minst de letinrichtin is. Critiek dragen en in de rich

Opbouwende kritiek versterkt!

7. D. behandelde interne zaken

standigen de verzekeringsgedachte wel handhaven? Een verplichte werkloosheidsverzekering is er al. Spr. gaf de commissie dan ook in overweging dit hoofdstuk in overleg met deskundigen nog eens te herzien, wat de voorzitter gaarne toezegde.

De heer P. E. v. Renesse (Voorburg) critiqueerde de overheidspolitiek, welke tot overbevolking leidt. Indien men het consumptiepeil niet wil verminderen, zal men het aantal consumenten moeten doen afnemen, hetzij door emigratie, hetzij door afnemen van de bevolkingsaanwas. Spr. vroeg verder 'n andere woningpolitiek en commissariaal onderzoek van het vraagstuk der winstdeling.

De heer M. J. Hartgerink (Groningen) achtte het hoofdstuk „Volksgezondheid“ niet voldoende deskundig belicht.

De heer Leids (Naarden-Huizen) wees op de toenemende overbevolking en het tekort aan recreatiegelegenheid.

De heer D. Zijp (Sliedrecht) meende, dat de volksgezondheid te weinig aandacht heeft; er moet meer overleg met de artsen worden gepleegd, die door de herziening van het Ziektefondsbesluit aan werkelijk ernstige gevallen niet meer voldoende aandacht kunnen wijden. Het Beveridgeplan leidt tot financieel onaanvaardbare consequenties. Men moet de verzekeren voor elke behandeling wat laten betalen; dat voorkomt overbodig beslag leggen op de kostbare tijd van de doktoren en bevordert de medeverantwoordelijkheid.

Tenslotte pleitte spr. voor de Kruisverenigingen.

BELEID DER FRACITIES.

De voorzitter zegde toe, dat de gemaakte opmerkingen aan de commissie zullen worden voorgelegd en stelde daarna de bespreking van het beleid der Kamerfracties aan de orde, dat de heer D. Zijp reeds had aangesneden.

De heer W. Staverman (Deventer) wijst er op, dat de fiscale politiek van minister Lieftinck ge-

heel in Engels vaarwater is. Door de spreiding van inkomens en vermogens wordt de leidende laag steeds meer uitgerooid, tot schade der gemeenschap. Het geld wordt door de fiscus er uit-gepompt, maar de regering verzuimt voor aanvulling te zorgen. Deze methode zal funeste gevolgen hebben: vertrouwen, spaarzin en ondernemingslust verdwijnen. De laatste lening was, in tegenstelling tot de officiële berichten, niet overtekend; er kwam 12 miljoen tekort en zij deed terstond disagio. Onze fractie had tegen de begroting van Financiën moeten stemmen.

Mr. M. G. van Dijk (s-Gravenhage), mede sprekend namens de afdelingen Rijswijk, Voorburg en Wassenaar, bracht in de eerste plaats enige internationale vraagstukken ter sprake: annexatie van Duits gebied, Verenigd Europa en Benelux. Welke moet onze houding daartegenover zijn? De ontwikkeling der p.b.o. wordt nauwlettend gadeslagen. Er komen te veel staatssecretarissen. Extrabevordering van hoge ambtenaren, die zich zonder risico weer uit de politiek kunnen terugtrekken, acht spr. uit de boze. Met ongerustheid heeft spr. in het V.V. der Eerste Kamer over Justitie gelezen, dat sommigen h.i. te lichte bestraffing van economische delicten zouden willen corrigeren door een ander benoemingsbeleid voor de rechterlijke macht. Dit zou spr. funest vinden, het zou tot klassejustitie kunnen leiden. In onze rechtsstaat past een vrije, onafhankelijke rechtspraak.

Mede namens de afdelingen Amsterdam en Rotterdam wilde spr. voorts nog even stilstaan bij het Indonesiëbeleid. De interne voorlichting is onvoldoende geweest. Dat heeft veel misverstand veroorzaakt. Daarbij blijft ook het heden veel zorg baren en de toekomst is duister. Moet de regering niet worden aangespoord om de trouw op hun post gebleven Nederlanders, die voor een financiële debacle staan, te steunen? Wat wordt er gedaan tegen de toenemende rechtsonzekerheid van de landgenoten overzee? Het optreden van de nachtshebbers tegen de journalist Ritman e.a. was duidelijk in strijd met de Grondwet van de R.I.S. Wat doet de regering om het door het amendement-Oud beklemtoonde zelfbeschikkingsrecht der minderheden en de strikte naleving der R.T.C.-overeenkomst te verzekeren? Het stemmen vóór die overeenkomst plaatste onze fracties voor een gewetensconflict, maar nu komen zij voor een tweede te staan. (Instemming).

De heer Dr. W. G. J. ten Pas (Heemstede) heeft lof voor de fractieleden, maar vraagt zich toch af, welke de praktische resultaten zijn van het deelnemen aan de regering. Ondanks alle verzekeringen zijn de minderheden ter R.T.C. niet behoorlijk gehoord en het protest daartegen was zwak. De wetten worden nog steeds slecht geredigeerd en zijn zelfs voor ingewijden dikwijls onleesbaar. Bovendien wordt steeds meer overgelaten aan een A.M.v.B., waardoor de volksvertegenwoordiging zich zelf uitschakelt. Het beroepsrecht worde niet, zoals bij de bedrijfspensioenfonds, in handen van de administratie gelegd; onafhankelijke administratieve rechtspraak is nodig.

BESTUURVERKIEZING.

Mededeling werd gedaan van de uitslag der eerder gehouden verkiezing van hoofdbestuurleden. Na herstemming werden gekozen Mevr. Dr. M. Hartgerink-Koomans te Groningen en de heer W. Inden te s-Gravenhage.

By de eerste stemming waren uitgebracht op S. Breebaart te Kolhorn 65 stemmen, Mevr. Dr. N. Hartgerink-Koomans te Groningen 95, W. Inden te s-Gravenhage 79, Mr. H. P. Jager te Ede 3, H. M. Koornneef te Doorn 20, J. C. J. Mens te Neede 41, H. H. Slingenberg te Heemstede 15, Ir. M. J.

Stoel Feuerstein te Goes 174 (aftredend, herkozen), Ir. P. C. Tiron te Aerdenhout 35, Mr. C. baron de Vos van Steenwijk te Amsterdam 19, Dr. M. P. Vrij te Eindhoven 85, (aftredend, herkozen) en Dr. W. L. Wolff te Apeldoorn 41 stemmen.

Als lid van het Dagelijks Bestuur werd herkozen Mr. W. Kok te Hengelo (O.), met 187 stemmen tegen 15 op H. M. Koornneef te Doorn.

De voorzitter heette de nieuw gekozenen welkom en bracht dank aan de aftredende hoofdbestuurleden, de heren Dr. P. W. J. H. Kort van der Linden en Drs. H. A. Korthals, die zich niet herkiesbaar hadden gesteld.

EERSTE KAMERFRACIE ANTWOORDT.

Prof Mr. A. N. Molenaar, het beleid van de Eerste Kamerfractie verdedigend, herinnerde aan het voorstel om een Indische commissie uit de E.K. in te stellen, dat slechts de stemmen van de C.H. en de V.V.D. verwierf. De A.R. vonden, dat het toch al slecht ging met Indië en stemden tegen, waaruit wel blijkt welk een wonderlijke opvatting deze partij van verantwoordelijkheid voor het beleid heeft. Het wetsontwerp inzake de Indische ambtenaren zal vermoedelijk, mede op onze aandrang, voorlopig nog niet worden behandeld, opdat eerst intern overleg met Minister Götzén kan worden gepleegd, die zich in Indonesië heeft georiënteerd.

Met de klacht over slechte redactie van wetten is spr. het eens. Bij de behandeling der p.b.o. heeft hij daarop nog eens gewezen. Bij informatie bleek spr., dat de met de behandeling van dit onderwerp belaste ambtelijke commissie-Fockema Andreae nog niet aan 't werk is. Inderdaad gaat de delegatie aan de A.M.v.B. te ver. Financiën oefent wel degelijk een sterke druk uit op de andere departementen; soms te sterk, zoals blijkt uit het feit, dat een gemeentelijke universiteit zich gemakkelijker kan bewegen dan de Rijksuniversiteiten. Het wetsontwerp rechtsherstel in bezettingstijd wijkt af van het standpunt van de Hoge Raad, omdat Financiën de financiële gevolgen niet wil dragen. Geheel eens is spr. het met de opvatting, dat de onafhankelijkheid van de rechter moet worden gehandhaafd.

De bezwaren van de heer D. Zijp kan spr. grotendeels delen, doch daaraan heeft spr. in de E.K. reeds alle aandacht geschonken. Bij de komende wetsherziening zullen zij opnieuw te berde komen.

In het werk van de fracties ligt de propaganda voor de partij; men stelle zich dus daarvan op de hoogte (applaus).

HERDENKING DR. BIEREMA.

Terwijl allen zich van hun zetels verhieven, herdacht Mr. P. J. Oud in gevoelvolle, waarderende woorden persoon en werk van zijn voorganger als leider van de Tweede Kamerfractie, die onlangs ons door de dood is ontvallen. Zijn algemeen erkende bekwaamheid paarde hij aan eenvoud en toewijding aan de liberale zaak. Ondanks zijn geschokte gezondheid bleef hij zich tot de laatste levensdag aan het Eerste Kamerwerk wijden. Zijn verscheiden betekend niet alleen een groot verlies voor de partij, maar, zoals de regering verklaarde, ook voor het land, dat hij zo trouw diende. Wij zullen hem niet vergeten.

DE TWEDE KAMERFRACIE AAN 'T WOORD.

Vervolgens beantwoordde spr. de over het beleid der Tweede Kamerfractie gemaakte opmerkingen. Met verbazing heeft spr. de heer Staverman aangehoord, die ten onrechte meent, dat van bezwaren tegen het financiële en fiscale beleid niet is gebleken. Met verschillende voorbeelden toonde spr. aan, dat deze opvat-

ting ongemotiveerd is. Stemmen tegen een begroting betekend in feite een votum tegen het kabinet, waarin een onzer voormannen zitting heeft. Daar gelaten, dat dit tegenstemmen toch geen praktisch effect heeft, moet spr. voor de politieke gevolgen waarschuwen. Onder de huidige omstandigheden is regeren zonder de socialisten ondenkbaar.

Toch is er voldoende tegenwicht tegen een eenzijdig-socialistische politiek, juist doordat een onzer vertrouwensmannen in het kabinet zitting heeft. Een partij heeft het algemeen belang te dienen en mag dus zonder deugdelijke reden niet in oppositie gaan.

De 5% loonsverhoging was onvermijdelijk, omdat de levensstandaard aantoonbaar duurder was geworden. Ook de A.R. hebben voor gestemd. Wij zullen echter er op moeten toezien, dat de hieraan gekoppelde productieverhoging ook tot stand komt. Laat men niet vergeten, dat A.R. en C.H. de moed misten voor het amendement-Ritmeester inzake opheffing der dividendstop te stemmen, hoewel zij het eigenlijk met ons eens waren.

Het standpunt inzake annexatie is niet veranderd. Slechts grenscorrecties zijn verantwoord, zij het niet van harte. Verdere annexatie is trouwens niet te verwachten. Wij zijn voor internationale samenwerking, maar maken ons niet de illusie, dat deze zo gemakkelijk zal tot stand komen; zij moet geleidelijk groeien.

Wat de p.b.o. betreft, deze zullen wij lokaal helpen uitvoeren, zoals wij verwachten, dat men daarbij niet tegen onze beginselen zal ingaan.

Van het instituut der staatssecretarissen moet geen misbruik worden gemaakt. Binnenkort zal er gelegenheid bestaan om te dien aanzien in de Kamer ons standpunt kenbaar te maken.

Met betrekking tot het beleid omtrent Indonesië meent spr., dat het onze plicht is te doen wat mogelijk is, evenwel zonder overhaasting, niet onvoorbereid en op het juiste moment. Ook de fractie blijft met zorg vervuld en daarom waakzaam. Heropening der debatten kan geen nut stichten, omdat er toch niet meer gezegd kan worden dan reeds bekend is. Spr. blijft nog steeds overtuigd van de juistheid van het ingenomen standpunt en hoopt, dat er nu rust zal komen.

Bij alle verschil van mening dienen wij als goede democraten de eenheid te bewaren en pal te staan voor onze beginselen. De gemeenteraadsverkiezingen zijn voor onze partij gunstig verlopen en de komende Statenverkiezingen kunnen dat ook doen. De velden zijn wit om te oogsten en ook in het buitenland wint de liberale gedachte voortdurend veld. Onder deze bemoedigende voortekenen kan deze vergadering worden gesloten, waarvan het leiden voor spr. een aangeename taak was. (Daverend applaus).

Voor degenen, die hun abonnementsgeld voor het jaar 1950 nog niet betaalden, is een kwitantie (verhoogd met incassokosten) in omloop, of wordt één dezer dagen in circulatie gebracht.

Indien U bij aanbieding betaalt, vergemakkelijkt U het voor Uzelf en voor ons!

HEBBEN HET

Rotter-
tijdlang
vinden
ster, vol-
lisen, het-
nen van de
rden en
en nieuw
natuurlijk
licht. Van
worden
maak goed
k op een

Doch zij gaat te ver als zij aan het slot van haar artikel doet voorkomen, dat in de W.C.'s der treinen nooit water, papier of zeep aanwezig is. Water is als regel aanwezig en papier en zeep stellen wij in voldoende mate beschikbaar. Handdoeken kunnen wij, behalve in de D-treinen, waarop een toiletvrouw toezicht uitoefent, tot onze spijt niet meer ophangen.

* * *

De ervaringen, die wij daarmee en in het algemeen met beschikbaarstelling van ingrediënten hebben opgedaan, zijn pijnlijk beschamend. Binnenkort nemen wij een proef met het verstrekken van papieren handdoeken. Wij kunnen slechts hopen, dat zij slaagt, maar gezien de ondervinding zijn onze verwachtingen niet hoog gespannen. Tot slot: al deze dingen hebben onze aandacht en houden onze aandacht. Los van de concrete klachten wordt ook in algemene zin binnen het bestek der financiële mogelijkheden aan de zaak gewerkt. Wij zouden het zeer op prijs stellen als U het bovenstaande ter kennis van Uw lezers wilde brengen.

Voor de Secretaris,
De chef van de Afdeling Perszaken

J. F. E. M. AGHINA.

betreft,
blijkelijk
op het le-
oed, doch
k is hier
taak. Dit
zaak het
aan zorg
ier werd
wordt nu
men met
en aller-
onze toi-
e bereikt
best ver-
werken
der wijst.

Het ontwerp ener nieuwe Kieswet

III

Eerste Kamer. Wat de verkiezing van de leden der Eerste Kamer betreft brengt het ontwerp slechts deze wijziging, dat de „alfabetische” lijsten (lijsten, waarop de kandidaten niet in volgorde van voorkeur, doch in alfabetische volgorde zijn vermeld) vervallen.

Van die alfabetische lijsten is in de ongeveer 25-jarige praktijk nimmer gebruik gemaakt.

Kiezerslijst. De Kieswet opent sedert 1946 de mogelijkheid, om de kiezerslijst in het bevolkingsregister te incorporeren. Voorgesteld wordt thans de instelling van een kiezersregister, dat na zijn vaststelling verder zal blijven bestaan en dat zal worden bijgehouden op dezelfde wijze, als thans ten aanzien van het bevolkingsregister geschiedt. Een telken jare vaststellen van de kiezerslijst komt hierbij niet meer voor.

Het is uiteraard niet mogelijk, het kiezersregister bij te houden tot op de dag der stemming. Het rondzenden van de oproepingskaarten en het maken van uittreksels uit het kiezersregister dient nu eenmaal een bepaalde tijd vóór de stemming te geschieden.

In verband hiermede wordt voorgesteld de bepaling inzake het tijdstip, waarop de vereisten voor het kiesrecht aanwezig moeten zijn, aldus te doen luiden, dat aan die eisen voldaan moet worden op de dag der candidaatstelling.

Stemmen in een andere gemeente. In de praktijk bleek het herhaaldelijk voor te komen, dat kiezers, die opgevegen hadden, in een andere gemeente aan de stemming te zullen deelnemen, op de stemdag niet in die andere gemeente, doch in hun woonplaats aanwezig waren. Dat gaf aanleiding tot verlies van stemmen.

Voorgesteld wordt een regeling die het mogelijk maakt, dat de kiezer hetzij in de eerstbedoelde gemeente, hetzij in de gemeente in welker kiezersregister hij voorkomt, kan stemmen.

Om de mogelijkheid, dat de kiezer in de beide gemeenten zou stemmen, uit te sluiten, ontvangt hij slechts één verklaring, die hij bij het stembureau waar hij stemt moet inleveren.

Kiesraad. Het ontwerp komt met de instelling van een geheel nieuw lichaam: een Kiesraad. Deze Kiesraad is gevestigd te 's-Gravenhage. Zijn taak is: de Minister van Binnenlandse Zaken te dienen van advies, in alle aangelegenheden, het kiesrecht betreffend. Hij bestaat uit 5 leden en 3 plaatsvervangende leden, te benoemen door de Kroon. De regeling van zijn werkzaamheden geschiedt bij algemene maatregel van bestuur.

De Kiesraad treedt voor de verkiezing van leden der Tweede Kamer op als Centraal Stembureau.

Dat Centraal Stembureau is ook onder de thans geldende Kieswet belast met het desgevraagd geven van voorlichting en advies aan de Minister van Binnenlandse Zaken omtrent onderwerpen, de uitvoering der Kieswet betreffende.

Zowel de verschillende Ministers van Binnenlandse Zaken als het Centraal Stembureau hebben — aldus de M. van T. — laatstgenoemde taak steeds in de meest ruime zin opgevat. Zo ontwierp het Centraal Stembureau op verzoek van de Minister herhaalde malen ontwerpen tot wijziging der Kieswet.

Ook het thans voorliggend ontwerp voor een geheel nieuwe Kieswet is door dit Centraal Stembureau samengesteld.

„De Kiesraad dient uiteraard naast zijn taak als adviserend orgaan de functie van centraal stembureau voor de verkiezing van de leden der Staten-Generaal te blijven vervullen” — aldus de M. v. T. Waarmee dat „uiteraard” het geval moet zijn, is o.i. niet zo vanzelfsprekend. Het dienen van advies „in alle aangelegenheden, het kiesrecht betreffend”, zoals in art. 1 der ontworpen wet wordt gezegd, is een geheel andere functie, dan de vaststelling van de uitslag der verkiezingen.

Kieskringen. Vóór 1948 werden de gemeenten boven 20.000 inwoners verdeeld in drie kieskringen. Ged. Staten, de Gemeenteraad gehoord, regelden die verdeling.

De betekenis van een kieskring is deze:

a. in de kieskring worden kandidatenlijsten ingeleverd;

b. de kiezer stemt over de in de kieskring ingeleverde kandidatenlijst.

In 1948 werd in art. 31 der Kieswet de mogelijkheid gesteld, om de verdeling in kieskringen op te heffen, dan wel een verdeling in twee kieskringen tot stand te brengen. Verscheidene gemeenten boven 20.000 inw. maakten daar gebruik van.

De thans voorgestelde regeling is deze: dat elke gemeente voor de verkiezing van leden van de raad één kieskring vormt. De raad van een gemeente boven 20.000 inw. is echter bevoegd, onder goedkeuring van Ged. St. de gemeente te verdelen in twee of drie kieskringen. Voorts is de raad bevoegd, zodanige verdeling op te heffen, dan wel te wijzigen.

Tijdstip candidaatstelling. In de Tweede Kamer was de wens geuit, om de verkiezingen niet in de vacan-

tie te doen vallen. In het ontwerp voor de nieuwe Kieswet wordt thans het tijdstip van de candidaatstelling voor de gemeenteraad met een maand vervoegd.

Namen van gehuwde vrouwen. Zowel voor de vermelding op de kandidatenlijsten, als in het kiezersregister, enz. kan een keuze worden gedaan uit tweeërlei wijzen, om de namen van gehuwde vrouwen en weduwen te vermelden, n.l.: of met de naam van de echtgenoot (onderscheidenlijk overleden echtgenoot), onder toevoeging van haar eigen naam, voorafgegaan door het woord „geboren”, — of met haar eigen naam, gevolgd door de woorden „echtgenote van” (onderscheidenlijk „weduwe van”) en vervolgens de naam van haar echtgenoot, onderscheidenlijk overleden echtgenoot. Voor de woorden „geboren”, „echtgenote” en „weduwe” kan ook een afkorting worden gebruikt.

J. Th. van der Voorde

(Slot volgt).

VERKIEZINGSBIJENKOMSTEN

Oud komt spreken

Op Woensdag 19 April spreekt te Alblasterdam in de zaal van de Heer C. B. Vogelesang, Mr. P. J. Oud in een openbare Vergadering, welke belegd is voor de afdelingen en geestverwanten in de Alblasterwaard. Een grote opkomst wordt verwacht.

RIJSWIJK houdt op Maandagavond 17 April een verkiezingsbijeenkomst in Hotel Leeuwendaal, waar mr. F. G. van Dijk, voorzitter van de afdeling Den Haag en candidaat voor de Provinciale Staten, zal spreken over: „De Provinciale Statenverkiezing en het belang voor ons Staatbestel”.

DEN HAAG komt op Woensdag 26 April (de verkiezingsdag voor de Provinciale Staten) van acht uur des avonds bijeen in de Louis Quinze zaal van Pulchri Studio in een bijeenkomst, welke zowel toegankelijk is voor leden als voor geestverwanten om de uitslagen van de verkiezingen te vernemen.

In de Centrale Utrecht zullen de volgende verkiezingsvergaderingen worden gehouden:

Maandag 17 April, **BAARN**, Hotel de la Promenade, spreker A. Meijer.

Dinsdag 18 April, **LEERSUM**, Hotel „Damlust”. Sprekers: Prof. Dr. E. H. s'Jacob, A. Meijer.

Woensdag 19 April, **BILTHOVEN**, Hotel Brands (de Schouw). Sprekers: Prof. Dr. E. H. s'Jacob, A. Meijer.

Donderdag 20 April, **AMERSFOORT**, Sprekers: W. v. Gent, A. Meijer.

Vrijdag 21 April, **WOUDENBERG**, Hotel „De Schans”. Sprekers: Prof. Dr. E. H. s'Jacob, A. Meijer.

Donderdag 20 April, des avonds 8 uur, houdt de Afd. Delfzijl een verkiezingsvergadering in het hotel „Dik”. Als sprekers treden op de heren K. L. Gaaikema Schuiringa, lijststaanvoerder in de kieskring Groningen en K. H. Brandt, burgemeester der Gemeente Moordrecht, Mej. Mr. Toxopeus Pott, gemeenteraadslid van Delfzijl zal tevens nog haar medewerking verlenen. Daar, voorzover bekend behalve Appingedam, geen enkele afdeling in deze omgeving een verkiezingsvergadering belegd worden de afdelingsbesturen in de omgeving verzocht de leden en belangstellenden op deze zeer zeker leerzame en interessante vergadering attent te maken. Het is een gunstige gelegenheid, terwijl Delfzijl gemakkelijk te bereiken en de zaal groot genoeg is.

Gorcum houdt op Maandagavond 24 April een verkiezingsbijeenkomst in het Roxy-theater, waar de heer D. W. Dettmeijer, lid van 't Hoofdbestuur van de V.V.D., zal spreken over: „De V.V.D. en de verkiezingen voor de Provinciale Staten.”

Partijgenoten en geestverwanten uit Achterhoek en Twente worden Zaterdag 15 April in Ruurlo verwacht! Dan zal in hotel Avenarius, 's middags half drie, een openbare bijeenkomst plaats vinden, waar zal

spreeken de vice-voorzitter onze Partij, Mr. H. van Riel uit Den Haag. Wij vertrouwen dat alle afdelingen in grote getale vertegenwoordigd zullen zijn en op druk bezocht uit alle afdelingen.

De Centrale Westerkwartier organiseert op 18 April, 's avonds 7.30 uur, in hotel Nijdam te Leek, een propaganda-avond. Als sprekers treden op Mevr. Doornbos—Oosting te Roodeschool en de Heer H. J. Edzes te Haren.

TAXI'S HOUDEN DEN HAAG BEZIG

De gemeenteraadsvergadering van Maandag 17 April in de Residentie zal stellig de nodige belangstelling trekken, immers de agenda bevat de ontwerp-taxi-verordening.

Een verordening, welke allerlei regelingen wil scheppen. Uit de aard der zaak komt daarbij ook naar voren de mogelijkheid, welke men nog aan het particuliere bedrijf wil laten. In dit verband lijkt het ons nuttig hier over te nemen, hetgeen de voorzitter van onze Raadsfractie in de Haagse Gemeenteraad, daarmede stellig geïnspireerd door de beginselen van de V.V.D., neerschreef naar aanleiding van een aantal vragen, welke het Tijdschrift „Beroeps Autovervoer Personen”, aan een aantal personen stelde.

De heer Dettmeijer formuleerde zijn opvatting in „Beroeps Autovervoer Personen” als volgt: „ik acht het gewent, dat de garage-taxi en stationneer-taxi-bedrijven als afzonderlijke bedrijfsvormen blijven bestaan. Het publiek, zeer zeker in een stad als 's-Gravenhage, wenst zélf een keuze te doen en daardoor is er bestaansmogelijkheid voor blokbandvrije taxi's. Men kan dit uit de tijd vinden, maar men heeft nu eenmaal rekening te houden met de sfeer van een bepaalde gemeente. Voor de blokbandbedrijven kan een centrale telefoon wel voordelen bieden, naar mijn mening.

Bij concentratie van ondernemingen dient men wel zeer voorzichtig te werk te gaan. Als voorstander van het particulier initiatief neig ik er toe, om slechts door vrijwillige samenwerking en langs de weg van geleidelijkheid te komen tot het samenvoegen van kleinere bedrijven, opdat daardoor de service voor de klant groter kan worden, hetgeen dan ook voor de bedrijven betere revenuen kan afwerpen. Aan de andere kant moet men bepaaldelijk rekening houden met het historisch gegroeide.

En zijn in Den Haag z.g. eigen ridders, die dertig of veertig jaar geleden het initiatief namen, toen er nog overwegend paardentractie was, om een taxi te exploiteren en die in die reeks van jaren er in geslaagd zijn zich zelf en hun gezin te onderhouden. Om thans deze mensen te verplichten ondergeschikten te worden in een grotere onderneming, lijkt mij, mede om 't initiatief en de ondernemingszin, die zij indertijd toonden, uit morele overwegingen zeer bezwaarlijk. Men zou wel in de toekomst geen

De scheidslijn

Weer staan verkiezingen voor de deur. Verkiezingen, welke in ons volk nooit die emotie verwekken als verkiezingen voor Tweede Kamer of Gemeenteraad. Maar toch vormen ook de verkiezingen voor de Provinciale Staten wel degelijk een belangrijke aanwijzing voor de politieke meningsvorming onder ons volk. Zij geven tevens aan, waar de scheidslijn loopt tussen hen, die menen, dat ons volk op socialistische wijze bestuurd moet worden en hen die menen, dat dit niet geval moet zijn. Van de groepen en partijen, die het duidelijkst tegen het op socialistische wijze besturen van ons land gekant zijn, staat naar onze vaste overtuiging de V.V.D. vooraan. De V.V.D., die als vertegenwoordigster van de liberale, de vrijzinnige gedachte, voortdurend in de opgaande lijn is. Zaten er in 1946 4 leden in de Tweede Kamer, die onze beginselen toegedaan waren, na de verkiezingen in dat jaar waren het er 6. En in 1948 werden er 8 leden in de Tweede Kamer gekozen om onze beginselen uit te dragen. Dat is een verdubbeling in twee jaar tijds. En dat nog wel bij de starheid van ons kiesstelsel van evenredige vertegenwoordiging, welke verschuivingen uiterst moeilijk maakt. De gemeenteraadsverkiezingen in 1949 gaven een nog grotere winst voor de V.V.D. te zien en men mag er op rekenen, dat de verkiezingen voor de Provinciale Staten op 26 April een winst voor de V.V.D. zowel in cijfers als in zeteltal zullen afwerpen. En wij staan nog maar aan het begin. Het kan best zijn, dat er wel weer eens tegenlagen, grotere of kleinere, zullen komen. Maar steeds duidelijker zal in ons volk worden, waar de scheidslijn loopt tussen socialisten en niet-socialisten. Nog te weinig arbeiders versterken onze geleerden, maar ook daarin komt wijziging en vermoedelijk reeds op zeer korte termijn. Is dat eenmaal voltrokken, dan zullen komende verkiezingen een nog geheel ander beeld te zien geven, omdat dan bij tienduizenden ook uit de kring der niet-socialistische arbeiders, de stemmen naar ons zullen toevloeien. Met de scheidslijn voor ogen moeten wij van een kleine tot een grote partij worden.

vergunningen meer kunnen uitgeven aan bedrijven, die minder dan een bepaald aantal taxi's in bedrijf hebben en dus ook op die wijze, ook voor de gemeentelijke overheid de controle eenvoudiger en doeltreffender kunnen maken. Stellig heeft een gemeentebestuur als dat van 's-Gravenhage er belang bij, dat het taxi-vervoer zo goed mogelijk geregeld is, maar de invloed op economisch terrein van de gemeentelijke overheid mag niet te groot worden, omdat anders de lust tot naasting van deze bedrijven wellicht te groot zou worden, hetgeen uitschakeling van het particulier initiatief ten gevolge zou hebben.

De ervaringen in andere gemeenten in ons land opgedaan en wellicht ook ervaringen uit het buitenland, kunnen, als men rekening houdt met de speciale structuur van Den Haag —, bepalend zijn voor het oplossen van het taxi-vraagstuk in onze gemeente, in die zin, dat er snel, veilig economisch en goed vervoerd wordt en dat zij, die in dit bedrijf werkzaam zijn, zowel sociaal als economisch de grootst mogelijke zekerheid hebben, welke de maatschappij maar kan bieden.”

Wij hopen dat dit liberale geluid ook in de Haagse gemeenteraad mag weerklinken en dat de inzichten welke hier vertolkt zijn, ook bij de meerderheid van de Raad instemming zullen vinden.

**APELDOORNSTERS
VERGADERDEN.**

De Vrouwengroep van Apeldoorn hield een bijeenkomst.

Dra. S. Boekhoff hield een lezing over: „De polen van het intellect” door Dr. Luning-Prak. Er was veel belangstelling en de spreker gaf door haar prettige manier van vertellen een zeer duidelijk beeld van het onderwerp. Een der bestuursleden dankte Mej. Boekhoff voor haar lezing. Daarna werden nog enige besluiten genomen, n.l. een bezoek aan de nieuwe melkfabriek Mariëndaal en de volgende bijeenkomst werd vastgesteld op 7 Juni.

DORDRECHT

Drs. Korthals sprak over het Duitse probleem

Op een bijeenkomst van het Kader heeft drs. Korthals ditmaal gesproken over het Duitse probleem. De heer Korthals deed dit naar aanleiding van de reis, die hij kort geleden met een aantal andere leden van de Tweede Kamer naar Duitsland heeft gemaakt. Veel aandacht besteedde de heer Korthals aan de economische betrekkingen met Duitsland en aan het vraagstuk van de herbewapening. In dit verband bepleitte de heer Korthals een Europees leger, waarin Duitse onderdelen zouden kunnen worden gevoegd.

De heer Korthals legde overigens veel nadruk op de noodzaak nu ook in ons land ten spoedigste met de opbouw van ons defensie-apparaat voort te gaan. Over het tot dusverre gevoerde beleid kan men niet tevreden zijn.

HAARLEM - Openbare Vergadering
Op Vrijdag 21 April a.s. houdt de Onder-Centrale Haarlem-Velsen een propaganda-avond in restaurant Brinkmann, Grote Markt te Haarlem (aanvang 20 uur).

Er zullen spreken mr. R. C. Bakhuizen van den Brink, lid van de Provinciale Staten, mevr. mr. J. Stoffels-van Haften, candidate voor de Staten, en de heer G. Ritmeester,

lid Tweede Kamer en burgemeester van Den Helder.

De heer Ritmeester zal spreken over: „Zet de zorgen aan de kant, het gaat weder goed in Nederland” (vrij naar Drees en Lieftinck). De heer Bakhuizen van den Brink over „Provinciale bemoeiingen in Noord-Holland”.

CENTRALE HAARLEM

Inplaats van mr. A. de Bruin te Naarden is tot bestuurslid benoemd de heer W. de Haan, Lindenlaan 14, te Bussum.

ZUTPHEN

hoorde een lezing over Indonesië De heer A. M. Pino, oud-resident van Batavia, las over Indonesië nu en in de toekomst. Spreker zeide dat het streven van Nederland sinds 1920 geweest was om eerlang aan Indië zelfbestuur te geven, doch dit niet eerder, dan dat men daar zelf in staat toe zou zijn. Van een rechtstreeks bestuur van Nederland is geen sprake geweest. Er bestond wel centralisatie van wetgeving, welke tot uiting kwam in de plaatselijke raden, regentschapsraden en in de volksraad. Van de 70 miljoen inwoners hadden er 60 miljoen geen be-

langstelling voor de politiek. Nu is er sinds de bevrijding een gespannen strijd om de macht onder de Indonesiërs zelf, maar achter de schermen. Wil er van Indonesië iets terecht komen, dan moeten de ondernemingen beheerd blijven door de Nederlanders. Deze ondernemingen leveren 85 % van alle inkomsten op. Vallen deze weg, dan kan er van dat land niets terecht komen. Dat weten de vooraanstaande Indonesiërs zelf heel goed. Sprekers betoog boeide alle aanwezigen tot het einde, hetgeen duidelijk bleek uit het grote aantal vragen, dat na de lezing gesteld werd.

ZEISTSTERS BIJEEN

Donderdag 6 April hield de heer J. Schoelhuizen een lezing over „De huizenbouw”, waarin hij de moeilijkheden, hieraan verbonden, besprak. Dit bij uitstek voor vrouwen belangrijke onderwerp, werd met grote belangstelling gevolgd. Na afloop werd de spreker dan ook dank gebracht voor zijn interessante lezing.

GESLAGDE OPENING

De afd. Heerenveen opende haar actie voor de verkiezingen der Provinciale Staten met een openbare vergadering, waarin de heer H. A. Korthals sprak over het onderwerp „Midden in de branding”. Honderd bezoekers en bezoekersters (voor Heerenveen een verheugend aantal) luisterden met aandacht naar het betoog van Korthals, die vooral boeide door zijn over-

gave en de belijdenis van zijn levensovertuiging. Men was de spreker dan ook dankbaar voor zijn opvatting, dat de Kamerleden 't contact met de kiezers moeten onderhouden en daardoor uitleg moeten geven van hun handelingen, en deze avond zal zowel spreker als luisteraars in deze opvatting gesterkt hebben. Wanneer 't slot van de verkiezingsactie even geslaagd moge zijn als dit begin, dan kan Heerenveen zeer tevreden zijn.

VIJF MAAL ZOVEEL!

De afdeling Idaarderadeel van de V.V.D. hield haar jaarlijkse vergadering, die goed bezocht was te Warga. In zijn openingswoord gaf de voorzitter, de heer B. K. v. d. Berg, in kort bestek een uiteenzetting van de beginselen der V.V.D. en die van andere partijen. Bij het punt „mededelingen” bleek, dat het ledental sedert de oprichting begin 1949, reeds verviervoudigd is, welk stijgende lijn zich geleidelijk voortzet, gezien de sympathie, die allerwege voor de V.V.D. beginselen tot uiting komt. Het raadslid, de heer Sytema, bracht, mede namens zijn collega Van der Ham, een keurig verslag uit van hun werkzaamheden in de Raad. De verslagen van secretaris en penningmeester werden onder dankzegging goedgekeurd, waarna de beschrijvingsbrief voor de Algemene Vergadering van de V.V.D. werd behandeld en de afvaardiging geregeld.

De aftr. bestuursleden werden gekozen, terwijl wegens bestuursuitbreiding van 5 op 7, als nieuwe bestuursleden werden gekozen, de heren J. R. Koopmans te Wartena en Y. S. Kooistra te Warga. Bij het punt propaganda werd o.m. van gedachten gewisseld over het werven van leden. Ofschoon het ledental thans groter is dan de politiek-vrijzinnige organisatie voor de oorlog in deze gemeente had, achtte men verdere uitbreiding, verdubbeling wellicht, van het aantal leden onzer afdeling, zeer wel mogelijk.

In de vergadering heerste een prettige en opgewekte stemming. De voorzitter kon dan ook in zijn sluitingswoord met recht gewagen van een uitstekend geslaagde bijeenkomst.

D. Zijp ter laatste rustplaats geleid

Honderden hebben vorige week Donderdag afscheid genomen van onze strijdmakker Dirk Zijp. Velen waren van verre gekomen om deze vriendelijke, eenvoudige mens de laatste eer te bewijzen. Deze Sliedrechtse dorpsarts had zich door zijn karakter, door zijn activiteit, ook op politiek gebied en door zijn prachtige sociale en culturele werk de dank en vriendschap en waardering van zeer velen verworven. De komst van zo velen heeft dit duidelijk aangetoond en de woorden, die zijn gesproken, waren even vele prachtige getuigenissen over de arbeid, die deze nooit rustende mens heeft verricht.

De vorige week schreven wij reeds over het zo plotselinge verscheiden, kort na onze algemene vergadering, waar Zijp nog had gesproken over een van zijn meest geliefde onderwerpen: de volksgezondheid. Maar toen was Zijp al niet meer de oude. Wie hem op onze vergadering hoorden en wie hem kenden uit zijn goede tijd — nog zo kort geleden — zagen, dat hij door zijn laatste ziekte, een zeer harde klap had gekregen. En er was droefenis over het zo vergleden zien van de kracht, die deze man altijd had gekenmerkt. De volgende dag vond hij de eeuwige rust.

Zijn praktijk had hij juist neergelegd, uit zijn omvangrijke sociale en culturele arbeid was hij bezig zich terug te trekken, alleen op het politieke terrein hoopte hij nog te kunnen voortgaan. Het heeft niet mogen zijn. Wij moeten Zijp missen.

Treffend waren de woorden van hoogachting, van vriendschap, van waardering, van dank, die werden gesproken in de aula van het kerkhof te Sliedrecht, die slechts een klein gedeelte van de belangstellenden kon bevatten.

Maar treffend was ook, dat de belangstelling kwam uit alle kringen der maatschappij. Zijp had overal vrienden. Bij zijn patiënten in de eerste plaats, van wie velen behoorden tot de gewone, dagelijkse mensen, die rustig en volplichtsbetrachting hun eenvoudige arbeid doen. Van velen was hij de „biechtvader”, zo

werd door meerderen der sprekers gezegd. Maar hoe bleek ook niet de verbondenheid van allen in wier organisaties hij leiding had gegeven: de Zuid-Holl. Vereniging Het Groene Kruis, de afdeling Sliedrecht van het Groene Kruis, de Transportcolonne van het Rode Kruis, de Volksuniversiteit, om slechts deze te noemen. Van al deze organisaties kwamen sprekers om de gevoelens tot uitdrukking te brengen, die de leden bij het vernemen van de dood van „dokter Zijp” hadden gehad en om zijn vruchtbare arbeid te gedenken.

Ook uit onze V.V.D.-kring waren velen gekomen om afscheid te nemen van hem, die jarenlang voorzitter geweest is van de plaatselijke afdeling, ook raadslid is geweest en sedert 1936 lid van de Provinciale Staten van Zuid-Holland was.

Leden van de Sliedrechtse gemeenteraad, bestuursleden en leden van de plaatselijke afdeling van de V.V.D. en van vele omliggende gemeenten, alsmede bestuursleden van de centrale Dordrecht gaven van hun belangstelling blijk.

Van de leden van de fractie van de V.V.D. uit de Provinciale Staten van Zuid-Holland waren aanwezig de heren Jhr. ir. O. C. A. van Lidth de Jeude en J. van de Griend. Voorts was er het lid der Tweede Kamer, drs. H. A. Korthals.

Namens de partij in haar geheel, namens het hoofdbestuur, de collega's in de Staten, de centrale Dordrecht en de plaatselijke afdeling, heeft oud-minister van Lidth de Jeude in een treffende toespraak de waardering voor het werk van „de dokter” onder woorden gebracht.

Het provinciale bestuur was vertegenwoordigd door twee leden van Gedeputeerde Staten, mevrouw mr. Chr. A. de Ruijter-de Zeeuw en mr. J. J. R. Schmal. Namens het gemeentebestuur heeft de burgemeester van Sliedrecht gesproken.

Vermelden wij tenslotte, dat een afzonderlijk rijtuig in de stoet meereed voor de vele bloemstukken.

Dokter Zijp is op waardige wijze uitgedragen.

Wij vinden het best

Wij vinden het best, als men op een vrije middag gaat tennissen; als men een Solex-fiets aanschafft, als men een vacantiereisje gaat maken, of een boekje voor een aantal zeebaden koopt. Of een abonnement op het Kurhaus, of een fraai boek koopt. Dat is allemaal best en wij achten, die zich dit kunnen veroorloven, bevoorrecht boven honderdduizenden anderen.

Wij vinden het ook best, als in eenvoudiger kring man en vrouw en kinderen, op fietsen en fietsstoeltjes met de boterhammen in de picnietas mee, er op uit trekken om buiten te genieten van alles, waar wij zelf niet „verboden” hebben geplaatst. Wij gunnen graag hen, die daaraan behoefte hebben, 't bioscoopje, ook op een goedkope plaats, wij vinden het zelfs prettig, als een vrouw in staat is een plezierig zomerjurkje te kopen. Dat vinden wij best en wij vinden nog veel meer dingen best. Maar wat wij niet goed vinden, is dat zovelen zich niet bekommeren om de politiek en pas, als zij of hun groep persoonlijk in het nauw raken en zich dan hals over kop tot ons wenden. Elk lid van de V.V.D. heeft de taak deze mensen duidelijk te maken, dat zij zich bewust moeten zijn van de taak, welke ook zij hebben. Kunnen zij dan niet besluiten om lid te worden van welke politieke partij ook, dan dienen zij tenminste de partij, waartoe zij de meeste aantrekking gevoelen, met een kleine of grote financiële gift te steunen. Ook hier ligt een taak voor ons allen om dit te verwezenlijken.

Aan het werk!

De lijsten en de nummers zijn bekend, en nu aan het werk. Hoe komt het toch dat men voor een Statenverkiezing nooit dat enthousiasme aantreft dat men bij Raads- of Kamerverkiezingen zoeer waardeert? Is het de weinige publiciteit die van de werkzaamheid der Staten en van het behandelde in de vergaderingen uitgaat? Deze vergaderingen kunnen toch belangrijk genoeg zijn om daaraan aandacht te schenken. De leden van de Prov. Staten kiezen de leden van de 1ste Kamer, wil men dus de invloed van de partij in dit college vergroten diene men reeds met de verkiezing voor de Prov. Staten in 't geweer te komen en proberen meer kandidaten in de staten gekozen te krijgen. Wanneer de kiezer zich op de hoogte wil stellen van het werk dat in de Provinciale Staten en vooral door Gedeputeerde Staten wordt verricht vertrouw ik dat de animo voor deze verkiezing zeer zeker groter zal worden. Uit de leden van de Prov. Staten en door hen worden de leden van het college van Ged. Staten gekozen en met deze laatste hebben gemeente en polderbesturen dagelijks te doen.

Het is dus van groot belang dat men in onze kringen zich bewust wordt van de belangrijkheid van de statenverkiezing en dat met ijver de propaganda voor onze lijst ter hand wordt genomen. Hoe? Liefst door huisbezoek, zo dit niet mogelijk is moet ieder in zijn omgeving zijn beginsel en zijn partij verdedigen en de aandacht op de kandidaten van de lijsten van de V.V.D. vestigen.

Deze kandidaten hebben te zorgen dat hun optreden en hun werkzaamheid in het belang van partij en beginsel van dien aard zijn dat hun naam een aanbeveling voor de lijst is.

Culemborg. A. Schouten.

„DE KINDERBIJSLAGREGELING IS VERWERPELIJK”

(Ingezonden.)

Gaarne zou ik me enkele opmerkingen veroorloven naar aanleiding van de beide leerzame artikelen van „L” over de kinderbijslag voor zelfstandigen, welke ik met grote belangstelling en instemming heb gelezen. Hoe begrijpelijk het vanuit menselijk standpunt wellicht ook moge zijn, dat de zelfstandigen met zekere afgunst redeneren: „voor de arbeiders wordt zoveel gedaan, wat gebeurt er voor ons?”, niettemin vraagt men zich niet zonder bezorgdheid af, welk een „Jan Salie”-geest er toch wel in ons volk is gevaren, dat ook gezonde mensen, die tot werken in staat zijn, de zorg voor hun kinderen gedeeltelijk op de gemeenschap willen afschuiven, dat men de meest elementaire risico van het leven niet meer aandurft. Vroeger stelde ieder normaal mens er immers een eer in zelf de verantwoordelijkheid voor zijn gezin te dragen, zelf zijn kinderen „fatsoenlijk groot te brengen”. Toen gold het: „Help U zelf, zo helpt U God”, en die mentaliteit is ons gehele volk ten goede gekomen. Tegenwoordig daarentegen roept alles en iedereen om hulp van de gemeenschap, en schijnt men er blind voor te

zijn, dat men daarbij een flink stuk zelfstandigheid inboet en een deel van zijn verantwoordelijkheid prijs geeft, tot schade van zich zelf en van de volkskracht. Men zou de zelfstandigen willen toeroepen: blijft zelfstandig, schuwt niet de verantwoordelijkheid voor het eigen gezin, tracht de moeilijkheden niet op te lossen op een wijze, die slechts hun welgevallig is, die het individu gaarne zien opgaan („oplossen!”) in de gemeenschap.

Inderdaad zullen de moeilijkheden voor de zelfstandigen op andere wijze worden opgelost; de Overheid zal het klimaat moeten scheppen, waarin aan de zelfstandigen behoorlijke kansen worden geboden, b.v. zoals ook „L” aangeeft, door een gewijzigde belastingheffing. En dan zal de zelfstandige goed doen, zich duidelijk voor ogen te stellen, dat één der oorzaken van de toename zijner moeilijkheden is gelegen in de sterke uitbreiding van de sociale maatregelen, welke in laatste instantie door „Jan Publiek”, door U en mij, worden betaald. Hoezeer ook instemmende met het gefundeerde betoog van „L”, kan ik mij met diens conclusie: een gere-

serveerde houding aan te nemen tegenover de in voorbereiding zijnde plannen, niet geheel verenigen. Naar mijn mening zal onze houding hier een scherp afwijzende moeten zijn.

Trouwens, ik vraag me ernstig af, of we niet de moed behoren te hebben, ons ook tegenstanders te verklaren van kinderbijslag op de lonen der arbeiders. Als noodmaatregel misschien — héél misschien — aanvaardbaar, mag deze bijslag zeker geen blijvend karakter krijgen. Beloning behoort uitsluitend naar de prestatie, nimmer naar de behoefte, te worden vastgesteld. Dit laatste is niet slechts funest voor de economie, maar leidt ook tot grote onbillijkheden. Wanneer twee arbeiders hetzelfde presteren, is het een eis van billijkheid, dat hun arbeid gelijkelijk betaald wordt en dat niet de een meer loon ontvangt dan de ander, omdat de een meer behoeften heeft dan de ander. Daarbij rijst de vraag, of het kinderaantal een juiste maatstaf is voor de behoefte. Stel b.v. het geval, dat een arbeider zonder kinderen een zieke vrouw heeft en bovendien zijn behoeftige ouders gedeeltelijk tot zijn last. Deze arbeider ontvangt geen bijslag op zijn loon, maar zijn collega, die er wellicht reeds een paar kinderen bij heeft, die zelf iets verdienen, ontvangt óók voor die kinderen, tot hun zestiende jaar, wél bijslag.

Óók de arbeider zal zelf de verantwoordelijkheid voor zijn gezin hebben te dragen, Maatregelen, als die van kinderbijslag, kunnen er slechts toe leiden het verantwoordelijkheidsgevoel te verslappen, de arbeidslust te verminderen en voor de arbeiders de prikkel om vooruit te komen weg te nemen. Tot grote schade van de arbeidersklasse in de eerste plaats! Bovendien hebben wij in ons land met zijn schrikbarende geboortetoe name, zeker geen behoefte aan maatregelen, die geschikt zijn die toename nog te stimuleren. Ook uit dit oogpunt bezien, is de gehele kinderbijslagregeling verwerpelijk.

Ik meen opgemerkt te hebben, dat men óók in de kringen van de Partij van de Arbeid niet zo enthousiast staat tegenover de kinderbijslag, hetgeen niet valt te verwonderen, wanneer men bedenkt, dat juist in die kringen veel voorstanders van geboortebeperving worden aangetroffen. Blijven dus het feit, dat de kinderbijslag een specifiek Rooms desideratum is, en de vraag, of de andere partijen zich, tegen eigen overtuiging in, door de Katholieke Volks-Partij op sleeptouw moeten laten nemen, dan wel zich daartegen schrap moeten zetten. Deze vraag stellen, is haar beantwoorde!

Mr. J. L. M. Toxopeus Pott

Abraham van Stolk & Zoonen N.V.

Houthandel
Schaverij - Zagerij

Vuren - Dennen - Oregon Pine - Pitch-Pine - Heipalen

Rotterdam, Telef. 35400 - Postbus 1100

Betonartikelen

N.V. BETONDAK
fabriek van bouwmaterialen ABKEL
kantoor te GORINCHEM

Ondanks intering
betere investering

GESLOTEN **S-K-A** MOTOREN
UNIVERSIEEL BRUIKBAAR

BOLNES

Dieselmotoren
25—1400 P.K.

★

N.V. Machinefabriek
„Bolnes”
v.h. J. H. v. Cappellen
te Bolnes

SMIT

SLIKKERVEER

L. Smit & Zoon
KINDERDIJK

Baggermateriaal
Zeesleepboten
Passagiersschepen
Machines
Motoren
Ketels

N.V. Machinefabriek

IJZER- STAAL- EN
METAALGIETERIJ

v.h. BAKKER & Co.
RIDDERKERK

N.V. W. A. HOEK's

MACHINE- EN ZUURSTOFFABRIEK
Hoofdkantoor en Machinefabriek
te Schiedam.

Compressors voor alle gassen en ledere druk.
Installaties voor de bereiding van zuurstof, stikstof, enz.

N. V. SCHEEPSWERVERN

„PIET HEIN”
BOLNES en PAPENDRECHT

DWARSELLINGEN 115 Meter
DROOGDOK 115 x 30 Meter

DOET WOENSDAG
UW PLICHT!

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Over rode critiek op een goede leuze

De verkiezingen voor de Provinciale Staten zijn nooit in staat geweest veel beroering te verwekken en ditmaal gaat het als vanouds. De campagne verloopt uitermate kalm en de acties, die de partijen tegen elkaar ondernemen zijn van zeer rustige aard. Opvallend is evenwel, dat voor onze partij bij politieke tegenstanders nu juist een intensieve belangstelling bestaat. Een kenmerkend is, dat de Partij van de Arbeid zich nogal onrustig blijkt te gevoelen. Het Vrije Volk immers heeft al enige malen het vuur op ons geopend en het feit, dat de grootste redeenaar van de P. v. d. A., de heer Koos Vorrink, Zaterdagavond j.l. gemeend heeft een belangrijk deel van zijn via de radio uitgezonden rede aan onze partij te moeten besteden, is voor ons ook een overtuigend bewijs, dat in die hoek de invloed van onze partij wordt gevreesd. Men zou ons immers niet zo aanvallen, wanneer men niet de wetenschap had, dat er voor onze partij bij de kiezers een grote belangstelling bestaat. Wij beschouwen de belangstelling van de zijde van de Partij van de Arbeid op zichzelf dan ook reeds als een goed teken voor de naderende verkiezingen. En wanneer wij zien wat tegen ons wordt ingebracht, dan is dat slechts in staat om ons zelfvertrouwen nog te doen toenemen.

Wat immers is één van de punten waarop door onze fracties in de vertegenwoordigende lichamen steeds de nadruk is gelegd en waaraan is nu bij de aan de gang zijnde verkiezingsactie zeer sterk aandacht geschonken? Aan datgene, wat ieder in ons land gevoelt als een schrikkelijke druk: de belastingen. Wij achten het in het belang van ons land absoluut noodzakelijk, dat met de grootste volharding wordt gestreefd naar verlaging der belastingen. En wel omdat wij de vaste overtuiging hebben, dat voortgaan op de weg, die thans wordt gevolgd moet leiden tot ernstige moeilijkheden. Wij weten zeer wel, dat een land, dat een geweldige schuldenlast heeft en voor hoge uitgaven gesteld is, grote bedragen moet opbrengen om zijn uitgaven te kunnen betalen. Maar wij weten evenzeer, dat een land, dat een belastingpolitiek voert, welke de spaarzaamheid, de arbeidslust en de ondernemerszin ondermijnt, zich zelf onoverzienbare schade toebrengt. Als gevolg van zulk een belastingpolitiek wordt het economische leven aangetast en dan kan men over enige tijd de belastingenschroef wel weer wat vaster aandraaien om toch maar vooral aan zijn trekken te komen, maar dan komt het moment, dat de schroef gaat doordraaien, en dat de bronnen, waaruit de belastingen moeten komen, uitgeput zijn.

De heer Koos Vorrink heeft zich Zaterdagavond nogal opgewonden over onze partij. En in zijn opwinding heeft hij zich uitermate boze woorden laten ontvallen. Velen van onze geestverwanten hebben zich bijvoorbeeld ernstig gegriefd gevoeld door de uitspraak, dat onze partij met haar verkiezingsleuze zou speculeren „op de grofste domheid en laagste instincten”, zoals de heer Vorrink zich meende te moeten uitdrukken.

Nu zingt elk vogeltje zoals het gebekt is en wij willen gaarne de heer Vorrink laten zingen naar eigen aard. Voor ons is echter in die uitspraak het belangrijkste, dat er ten duidelijkste uit blijkt, dat de heer Vorrink niet begrijpt hoe de belastingdruk en voor de mensen individueel en voor onze samenleving een probleem is dat de ernstigste aandacht verdient. En dan waarlijk niet uit rauw materialistische motieven. De heer Vorrink zal toch ook kennis krijgen van brieven van mensen uit de middenklassen, — mensen, die een eigen bedrijf hebben, mensen, die

posities bekleden in bedrijven, bij het onderwijs of bij de overheid, en ook mensen, die een leven van zwoegen en uiterste spaarzaamheid achter de rug hebben. Uit brieven van dezulken blijkt hoe de belastingen de mensen tot wanhoop brengen. Dag-in, dag-uit is er zorg over de vraag hoe de gelden voor de belastingen bij elkaar geschraapt moeten worden. De tot de P. v. d. A. behorende Tweede Kamerleden zullen toch onlangs in het adres van enige Kamers van Koophandel over de inkomsten- en loonbelasting ook wel gelezen hebben, dat in de sfeer van de middelgrote inkomens de zorg voor de opvoeding en voor de intellectuele vorming van de kinderen voor het gezinshoofd van enigszins groter gezin „tot de meest nijpende financiële moeilijkheden leiden”? En men zal toch ook kennis genomen hebben van de uitspraak: „Door het gemis aan spaarmogelijkheden wordt het gezinshoofd buiten staat gesteld een grondslag te leggen voor de verzorging van vrouw en kinderen bij zijn eigen onverhoopt overlijden of andere moeilijke omstandigheden”? En dit alles als gevolg van de scherpe progressie van het inkomstenbelastingtarief.

Ziet, wanneer wij zeggen, dat er voor deze groepen in het bijzonder gestreefd moet worden naar verlaging der belastingen, laat de heer Vorrink dit dan maar speculeren noemen „op de grofste domheid en laagste instincten”, wij noemen het een eis van sociale rechtvaardigheid. En wij voegen er aan toe, dat het geven van lucht aan deze groepen verpauperisering van de middenklassen moet voorkomen. Dit is een eis van maatschappelijk belang.

Met de laatste zinnen hebben wij de kern geraakt van de kwestie waar het om gaat. Blijkens het Voorlopig Verslag inzake het wetsontwerp betreffende verlaging van inkomstenbelasting en loonbelasting hebben zeer vele leden der Tweede Kamer bij de behandeling in de afdelingen over de invloed, welke uitgaat van de heffing van de inkomstenbelasting naar de huidige tarieven gezegd, dat die invloed „moeilijk anders dan revolutionair” kan worden genoemd. Waarop zij lieten volgen: „het economische beeld van onze samenleving wordt er volledig door veranderd; de grondslagen, waarop staat en maatschappij berusten, worden er door aangeast”.

Wanneer wij deze kenschetsing van het stelsel lezen, dan komen ons weer in gedachten de woorden van de socialist-belastingsspecialist Hofstra, die op bladzijde 119 van zijn geruchtmakend boek over socialistische belastingpolitiek heeft geschreven: „De belastingheffing worde openlijk en doelbewust, voorzover zulks mogelijk is, dienstbaar gemaakt aan de socialisatie.” En dan begrijpen wij te beter de woede van de heer Koos Vorrink wanneer wij zeggen, dat in een andere richting moet worden gegaan, want hij snapt zeer wel, dat wij niet van zins zijn om met de belastingpolitiek naar socialistisch vaarwater te gaan koersen. Overigens heeft de uitbarsting van de heer Vorrink een goede kant. Het publiek weet nu, dat hij ons streven naar belastingverlaging veroordeelt en wat dus van hem is te verwachten op dit terrein.

Nu moeten wij ook nog een enkel woord wijden aan Het Vrije Volk. Want dit blad, dat ook over onze doeleinden geschreven heeft, heeft een andere wijze van bestrijden gekozen dan de voorzitter van de P. v. d. A. Het blad noemt namelijk enerzijds onze leuze een „slag in de lucht”, maar vertelt aan de andere kant, dat minister Lief tinck zelf al tot verlaging van belastingen overgegaan is. Nu willen wij daar in de eerste plaats over zeggen, dat de ver-

lagingen nu toch waarlijk niet zeer ingrijpend zijn geweest! Het publiek oordele daarover echter zelf! Maar bovendien kan het, terwille van een juiste geschiedschrijving geen kwaad wanneer wij even nader treden in deze kwestie. Het Vrije Volk wijst er namelijk op dat de regering bij de Kamer wetten heeft ingediend „welke wederom tot verlaging van loon- en inkomstenbelasting en — in het belang van de middenstand — tot afschaffing van de ondernemingsbelasting kunnen leiden”. Hoe ligt echter de zaak? In de Kamer is er al geruime tijd zeer ernstig aangedrongen op afschaffing van de ondernemingsbelasting en na zeer veel aandrang — ook van onze zijde — is minister Lief tinck eindelijk met een voorstel gekomen. Echter niet met een voorstel tot afschaffing, maar een voorstel tot wijziging. En eerst nadat een groot deel van de Tweede Kamer daarover zijn ernstige teleurstelling had uitgesproken, is de heer Lief tinck met het voorstel tot afschaffing gekomen. Dus: onder druk van de Tweede Kamer. En bovendien vergeet Het Vrije Volk erbij te vertellen, dat minister Lief tinck tegelijkertijd voorgesteld heeft om de vennootschapsbelasting te verhogen!

Het lijkt goed om dit nog even met nadruk vast te stellen.

En wat nu de inkomsten- en loonbelasting betreft, daarbij gaat het niet om kleine correcties, die de socialisten wel bereid zijn aan te brengen, maar daarbij gaat het om een nieuwe opbouw van het tarief, zodat de middengroepen eens verlost worden uit de schier onhoudbare positie waarin zij verkeren. En daartoe, dat blijkt nu duidelijk, zijn de socialisten niet bereid. Het is goed om dit te weten.

En dan is er nog een aspect van de huidige belastingpolitiek. Namelijk, dat zij te weinig gelegenheid laat tot sparen, terwijl sparen nu eenmaal nodig is om gelden te hebben voor investeringen in nieuwe ondernemingen en dus voor het creëren van werkgelegenheid. Laten wij nu eens zien wat daarvan door een onverdachte getuige wordt gezegd. De directie van de Maatschappij tot Financiering van het Nationaal Herstel N.V. zegt in haar verslag over 1949 o.m.:

„Het financieringsvraagstuk is sindsdien nog verscherpt en wel voornamelijk in die zin, dat de bereidwilligheid tot aanvaarding van het aandeelhoudersrisico nog steeds te gering blijft. De oorzaak van deze ontwikkeling is niet ver te zoeken. Zij is gelegen in de zware fiscale druk op de winsten van de ondernemingen en op de hoge inkomens. De aanvaarding van het aandeelhoudersrisico wordt dientengevolge in vele gevallen niet langer door de hiervan te verwachten baten gerechtvaardigd. Verlaging van deze belastingen blijft daarom zo enigszins mogelijk geboden, wil het particuliere initiatief in de ontwikkeling van het bedrijfsleven, in het bijzonder echter in de industrialisatie, de rol spelen die er voor is weggelegd.”

Hieraan hebben wij niet veel toe te voegen. Ook terwille van de werkgelegenheid blijft het streven naar belastingverlaging een eis van primaire orde.

Nog enkele dagen scheiden ons van de verkiezingen. Wat wij de laatste jaren hebben bereikt, is steeds prachtig geweest. En ook elders in de wereld zien wij een nieuwe opbloei van onze geestesrichting. Laten al onze propagandisten daaruit kracht putten en zich in de aanstaande dagen nog eens extra inspanning getroosten, opdat wij ook ditmaal weer een uitstekende verkiezingsuitslag bereiken!

K.

Een stem voor de Staten is
een stem voor de Eerste Kamer

☆ parlementaire flitsen ☆

MINISTER JOEKES ACHTTE HET VOORSTEL-MOLENAAR NUTTIG

Maar de Eerste Kamer verwierp het

„De Kamer, overwegende dat twijfel is gerezen over de vraag of het Koninklijk Besluit van 3 Augustus 1949 (Staatsblad No. J 352), voor zoveel betreft de in artikel 7 geregelde materie, in overeenstemming is met artikel 62 van de Arbeidswet, besluit een commissie van vijf leden te benoemen om de Kamer over dit onderwerp te rapporteren, en gaat over tot de orde van de dag.” Aldus luidde de letterlijke tekst van de motie van orde, welke prof. Molenaar, zoals wij destijds reeds mededeelden, aan het einde van het debat over de begroting van Sociale Zaken in de Eerste Kamer indiende. Wat heeft de Eerste Kamer bewogen, deze motie, nadat zij een veertien dagen bedenktijd had genomen, te verwerpen?

Tot het stellen van deze vraag zijn wij te meer gerechtigd wanneer men nog eens nauwkeurig kennis neemt van de wijze, waarop toch de meest geïnteresseerde in deze kwestie, minister Joekes zelf, op het voorstel van prof. Molenaar heeft gereageerd. Vooraf willen wij echter nog even in herinnering brengen wat de kern was van het geschil, waar het om ging. Minister Joekes had destijds het in boven afgedrukte motie genoemde K.B. uitgelokt, waarin voor het koffiehuis- en hotelpersoneel een geringer aantal vrije Zondagen werd voorgeschreven dan artikel 62 van de Arbeidswet eist. Prof. Molenaar was het volkomen met de minister eens, dat het bezwaarlijk was, het in de Arbeidswet genoemde aantal vrije Zondagen te garanderen, maar het middel, dat de minister toegepast had, achtte onze woordvoerder onjuist en in strijd met de wet. De minister had gemeend, zich voor zijn afwijkende regeling te mogen beroepen op de hem toegekende delegatie-bevoegdheid. Prof. Molenaar echter is van mening, dat het hier slechts een geclausuleerde bevoegdheid betreft, welke de minister nu juist niet toestaat hetgeen hij in dit geval gedaan heeft. Is deze laatste opvatting juist, dan is bedoeld Werktijdenbesluit dus in strijd met de wet.

Hier lag een belangrijk juridisch geschilpunt, dat, in verband met mogelijke toepassing ook in andere gevallen, dringend om een oplossing op korte termijn vroeg. Vandaar het voorstel van prof. Molenaar. En hiermede komen wij nu tot de houding van de minister. Nadat de minister in eerste aanleg zijn standpunt nog eens had verdedigd, zei hij bij de replieken woordelijk: „Tenslotte de kwestie van het Werktijdenbesluit voor Koffiehuis- en Hotelpersoneel. Ik heb in eerste termijn reeds gezegd, dat daarin een probleem zit. Nu heeft de geachte afgevaardigde de heer Molenaar aan de Kamer een motie van orde voorgesteld om dit probleem te doen onderzoeken door een in te stellen commissie van vijf man. Het lijkt mij nuttig, dat de Kamer daartoe besluit, maar de enige wens, die ik hierbij zou willen uiten, is deze, dat de betrokken afdeling van het Departement in de gelegenheid wordt gesteld alle gegevens te verstrekken, waarover zij beschikt; ik zal stellig, wanneer de commissie te zij-

ner tijd haar advies uitbrengt, alle aandacht aan het advies geven”.

Men ziet het: de minister zelf, die toch een vrij grote kans liep, dat hij door de in te stellen commissie t.z.t. in het ongelijk zou worden gesteld, aarzelde niet, correct en eerlijk te verklaren: „Het lijkt mij nuttig, dat de Kamer daartoe besluit”. Toch, ondanks ook deze ministeriële aanmoediging, heeft de Kamer het voorstel afgestemd. Daarmede zijn wij weer gekomen bij de vraag, welke wij in de aanvang stelden: waarom? „Men had zich nu eenmaal voorgenoemen, de fractie van de V.V.D. geen steun te verlenen,” zo veronderstelt de overzichts-schrijver van de Nieuwe Rotterdamse Courant en die van de Nieuwe Courant schreef: „Het had er meer van weg, dat men prof. Molenaar deze motie niet gunde”. Het Handelsblad tenslotte achtte het „misschien maar het beste”, de onwil van de Eerste Kamer in deze toe te schrijven aan

„een zeker conservatisme waar het de eigen werkwijze betreft, welke haar huiverig doet zijn voor ieder voorstel, dat even buiten de platgetreden paden ligt.” Deze commentaren wijzen alle drie in de dezelfde richting: dat n.l. de Eerste Kamer hier andere overwegingen heeft doen gelden dan de mérites van het voorstel.

Over de juistheid van deze veronderstellingen willen wij hier maar geen oordeel uitspreken. Liever maken wij er melding van, dat de heren mr. Kropman (K.V.P.) en mr. Van Heuven Goedhart (Arb.) althans nog enige argumenten voor hun afwijzende houding hebben aangevoerd, al waren deze dan ook naar ons oordeel weinig overtuigend. De anti-revolutionairen en christelijk-historischen namen echter zelfs de z e moeite niet en brachten zonder enige eigen motivering hun stem tegen het voorstel uit. Wat mr. Kropman betreft is het zeker de moeite waard op te merken, dat deze vrij duidelijk deed uitkomen, na kennisneming uit de Handelingen van het „belangrijke en zeer instructieve betoog” van prof. Molenaar geneigd te zijn, voorlopig het gelijk aan diens kant te zien. Hij achtte het aangegrepen middel van de heer Molenaar echter ondeugdelijk, vooral omdat de minister aan een uitspraak van zulk een commissie niet in het minst gebonden zou zijn. Het valt niet moeilijk vast te stellen, hoe zwak dit argument was na de verklaring van minister Joekes.

Formeel is het natuurlijk inderdaad zo, dat de minister niet gebonden zou zijn, maar er is toch ook nog zoiets als goede trouw. Na een verklaring, als door de minister was afgelegd, mocht redelijkerwijs worden aangenomen, dat hij zich in zijn aan te nemen houding naar de conclusies van de commissie zou richten. Naar de mening van mr. Kropman was het enige middel, door een proefproces een rechterlijke beslissing uit te lokken en de heer Van Heusen Goedhart sloot zich hierbij grotendeels aan.

Prof. Molenaar kon er, replicerend, nogmaals op wijzen, dat zijn bezwaar juist was, dat, wanneer het zo ver zou komen en de Hoge Raad er zich over zou moeten gaan uitspreken, de kwestie op de lange baan zou worden geschoven en in die tijd een chaotische toestand op dit punt zou ontstaan. En wat het belang van de zaak betreft: de algemene zijde van deze kwestie was, dat, door de nu gevolgde weg, de deur zou kunnen worden geopend om op dezelfde wijze als thans was gebeurd verschillende maatregelen op grond van Arbeidswet of Stuwadoorswet te treffen, die, in zijn gedachten-gang, dan eveneens in strijd met de wet zouden zijn. Het mocht echter niet baten. Hetgeen prof. Molenaar hoogst gewenst en de minister nuttig achtten, werd nochtans afgestemd.

Na dit debat werd begonnen met de begroting van Justitie. Het zal de laatste begroting zijn, welke door minister Wijers wordt verdedigd. Naar men weet, heeft deze zich genoopt gezien, om gezondheidsredenen eerlang zijn portefeuille aan een ander over te dragen. Daar op het ogenblik, dat wij dit schrijven, de minister nog niet aan het woord is geweest en wellicht nog replieken zullen volgen, zullen wij Justitie dus voor de volgende week laten.

Deze burger

heeft enorm het land aan gemeenplaatsen.
Er worden er al zo véél gezegd en geschreven.
Laat-ie-fijn-zijn en eerlijk wezen: door hem zelf óók. En hij is te beleefd om te zeggen: ook door U, geliefde mede-burgers.

Te zeggen dat de verkiezing voor de Provinciale Staten belangrijk is, niet alleen om de taak en de arbeid dezer Collegiën op zich zelve, doch óók omdat zij de Eerste Kamer kiezen, is een gemeenplaats. Dat wil zeggen: een waarheid als een koe. Die waarheid kent U even goed als ik en daarom vind ik het vervelend met die koe in Uw huiskamer te komen.

Mensen, die die waarheid van de waarde der Provinciale Staten niet erkennen en daar, op 26 April, niet naar handelen, zullen door zo'n stukje van mij niet van de dwaling huns staatsburgerlijken weegs worden teruggebracht.

Mensen, die zo onverschillig, of zo kortzichtig of rondweg: zo dom zijn, dat zij niet beseffen dat de verkiezing der Provinciale Staten even belangrijk is als welke verkiezing ook.... zouden die door een waardig woord van deze zijde verstandiger worden?

Ik weiger dat te geloven.
Ik weiger te geloven dat iemand die onverschillig is voor het heil des lands door zo'n schuin stukje van mij op het rechte pad geraken.

Daarom weiger ik pertinent hier te schrijven: doet Woensdag Uw plicht.

Daarom peins ik er niet over te zeggen: Uw stem voor de Staten is Uw stem voor de Eerste Kamer.

Daarom schrijf ik deze week niets.
En daarom vindt U deze week op deze pagina geen stukje van

DEZE BURGER.

N.V. Nederlandsche
Caoutchouc- en Gutta-
Perchaafabriek

v.h. Bakker & Zn.
Ridderkerk

• Technische
rubberartikelen

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Voorzitter Redactie-comm.: Drs. H. A. Korhals.
Redactie-secretaris: Mr. E. Elias.
Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 435.
Administratie: Postbus 43, A'foort, tel. 5267.
Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 p. jaar.
Voor het zenden van abonnements- en advertentie-gelden: Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie” te Amersfoort.
Losse nummers 15 cent.
Voor advertenties wende men zich tot de administratie of tot de hoofdvertegenwoordiger: L. Vlug, Geestbrugweg 69, Rijswijk (Z.-H.).

Bedenklijke kant

Vrij Nederland, dat in de bezettingsjaren uitstekend werk heeft gedaan, is na de bevrijding geleidelijk aan steeds sterker de loftrampet van de doorbraakgedachte gaan steken. En naarmate die doorbraak steeds minder lukte, des te sterker werden de trompetstoten van Vrij Nederland om toch maar die doorbraak ten gunste van de Partij van de Arbeid te doen slagen. Met andere woorden: onder een schijn van objectiviteit werd dit weekblad een vangmiddel voor de Partij van de Arbeid. Intussen lukt het met de doorbraak ten gunste van het socialisme steeds minder. Daarom heeft nu Vrij Nederland onder leiding van de heer Van Randwijk, die weliswaar niet meer de redactionele hoofdleiding heeft, omdat dat blijkbaar op de duur niet ging, iets nieuws bedacht. Men probeert nu om Gereformeerde predikanten en theologen naar de doorbraak toe te krijgen en de heer Van Randwijk, die van huis uit het orthodox-protestantse kamp komt en dus de terminologie van die kringen kent, wringt zich in alle mogelijke bochten om toch die anti-revolutionairen, die helemaal in het verkeerde liberale-conservatieve vaarwater terecht zijn gekomen, naar de doorbraak te krijgen. Wellicht, dat een enkele predikant van gereformeerde huize, evenals bij de doorbraak een aantal predikanten van hervormde huize, op deze lokvogel ingaat, maar ook dan zal blijken, dat de volgelingen al even weinig daarvan moeten hebben als indertijd de volgelingen van die hervormde predikanten. Maar met dat al zit er aan die zogenaamde objectiviteit van Vrij Nederland toch maar een bedenkelijke kant.

Geen lauwheid

Een zekere lauwheid is allerwegen te bespeuren op het politieke terrein, ondanks het feit, dat de verkiezingen voor de Provinciale Staten met rasse schreden naderen. Een politieke lauwheid, welke zich over alle partijen en groeperingen in het Nederlandse politieke leven uitstrekt. De advertenties in de kranten zijn weinig in aantal, het aantal raambiljetten blijft verre achter bij vorige verkiezingen als in 1949 bij de gemeenteraadsverkiezingen en in 1948 bij de Tweede Kamer-verkiezingen.

Die lauwheid kan juist voor onze partij een zeker gevaar opleveren, omdat zovelen, die onze beginselen zijn toegedaan, uit een soort lauwheid menen deze keer wel op reis te kunnen gaan zonder te stemmen of zonder meer maar eens niet naar de stembus te gaan. Want ook al is bij andere partijen een zekere lauwheid eveneens te constateren, toch zal bij de stembus blijken, dat daar toch tenlotte een grote groep geestverwanten naar de stembus is gekomen om de stem uit te brengen op de partij, waaraan zij zich het meest geestverwant voelen.

Daarom rust op ons allen in de komende dagen nog een taak om bij familieleden, vrienden en kennissen langs te gaan en hen er op te wijzen dat er geen lauwheid heersen mag in onze gelederen. Dat integendeel juist men zijn stem moet uitbrengen en in het bijzonder op de partij, waaraan men zich het meest verwant voelt. De Nederlander en in het bijzonder de Nederlander uit de vrijzinnige sfeer heeft weleens de neiging om te wensen, dat de partij, waartoe hij zich aangetrokken voelt, voor 100% volbrengt, wat hij nuttig oordeelt. Een ieder, die iets begrijpt van politiek, zal inzien, dat dat niet kan, ook al streeft deze partij er naar op grond van de door haar voorgestane gedachten, zo veel mogelijk in de praktische politiek te verwezenlijken van hetgeen door haar geestverwanten wordt beleden.

Daarom voor de resterende dagen tot aan de verkiezingen elke lauwheid weggebannen. Het moet niet meer voorkomen, gelijk het voorgekomen is, dat zelfs bij bestuursleden van een be-

langrijke afdeling geen raambiljetten voor de vensters hingen.

Weg met de lauwheid, volle vaart vooruit naar de verkiezingen op de 26e April.

Offers, welke gebracht moeten worden

Voor de vrijheid, voor de rechtszekerheid moeten in het kader van de Westerse Unie, in het kader van het Noord-Atlantisch Pact offers gebracht worden. Offers, welke betekenen, dat de begrotingen van de departementen van Oorlog en Marine hoog zullen zijn. Offers, welke men moet brengen, als men inziet, dat de vrijheid deze offers waard is. Laten de lessen, welke men heeft kunnen trekken in het verleden ten deze toch een duidelijke taal spreken. Laat men in alle geledingen van ons volk toch inzien, dat niemand met gretigheid deze hoge begrotingen van Oorlog en Marine ziet, dat niemand juicht van de pret, als er zoveel geld uitgegeven moet worden voor defensiedoeleinden. Maar laat men er tevens bij bedenken, dat de bedragen, welke per dag moesten worden opgebracht door het Nederlandse volk tijdens de bezetting in de jaren 1940—1945 wel heel veel hoger lagen, dan hetgeen men zich daarvoor uit een verkeerd begrepen zuinigheid op te lage wijze had getroost voor de toenmalige defensie. Er is in de stad Leiden een devies, dat luidt, dat de vrijheid om geen geld te koop is. Dat zij men indachtig, als men de offers brengt.

Raak (I)

De leuze, waarmee de V.V.D. haar verkiezingscampagne voor de Provinciale Staten is ingegaan, heeft bij haar politieke tegenstanders reeds vele reacties veroorzaakt. Het behoort, zoals ook elders in ons blad wordt bevestigd, niet te verwonderen, dat het juist de Partij van de Arbeid is, die voor onze leuze zo zeer is bevreemd. Immers, deze leuze, die praktisch verwezenlijkt kan en moet worden, vindt ook gehoor onder de kiezers, die tot dusverre hun stem op de Partij van de Arbeid uitbrachten. Velen zijn gaan inzien, hoe groot de arrogantie van de Partij van de Arbeid is door te beweren, dat zij het alleen zouden zijn, die in ons land het voeren van een progressieve politiek voorstaan. Velen zijn er zich eveneens van bewust geworden, dat het juist de politiek van de Partij van de Arbeid is, die niet tot belastingverlaging, maar tot belastingverhoging leidt. De leiders van de Partij van de Arbeid vinden het verre van aangenaam, dat dit alles door onze verkiezingsactie in het brandpunt van de belangstelling komt te staan. Deze reacties hebben ons evenwel geleerd, dat wij in de roos hebben geschoten en dat wij gedurende de korte tijd, die ons nog rest, met hard werken een behoorlijk succes bij de komende verkiezingen zullen kunnen bereiken.

Raak (II)

De roep van de V.V.D. om belastingverlaging wordt door haar politieke tegenstanders bestreden op een manier, die vaak kant noch wal raakt. Men schuift ons in de schoenen, dat belastingverlaging onmogelijk zou zijn en men tart ons de wegen aan te geven die een belastingverlaging mogelijk zouden maken. Welnu, speciaal de Partij van de Arbeid moet met deze uitnodiging aan ons adres wel zeer voorzichtig zijn. Belastingverlaging is niet alleen inderdaad mogelijk, maar evenzeer noodzakelijk en zij kan in eerste instantie worden bereikt door een drastische bezuiniging op de overheidsuitgaven. Indien het zo zou zijn, dat de overheid even efficiënt en even zuinig met het geld van haar burgers zou omspringen als dit geschiedt in het zakenleven, dus in de sfeer van het zo gehate particuliere initiatief, dan zouden 's lands financiën er heel wat beter voor staan en dan zou het niet nodig zijn de belastingenschroef dermate aan te draaien, als thans het geval is. Indien men er toe zou overgaan, de bemoeizucht van de overheid eens wat meer in te perken, dan zou dit een meer gezonde ontwikkeling van ons economische leven niet alleen ten goede komen, het zou eveneens een belangrijke financiële besparing betekenen en dus belastingverlaging mogelijk maken.

Raak (III)

Het behoort wel geen uitvoerig betoog, dat het bovenstaande allerminst past in de politiek van de Partij van de Arbeid, die VADERLIJKE STAAT nu eenmaal aanbidt en hem de lakens wil laten uitdelen. Plannen, commissies, sub-commissies, hoofdamtbenaren, formulieren en papieren, ziedaar de attributen die de Partij van de Arbeid aanbeveelt om ons economisch leven gezond te maken. Attributen evenwel die, zodra zij in een te grote omvang worden

toegepast, ons economisch slechts verstikken. Attributen ook die enorm hoge financiële offers van de werkende gemeenschap vragen, attributen dus, die het aandraaien van de belastingenschroef onvermijdelijk maken. Attributen ook, die door de Partij van de Arbeid worden aanbevolen, om op een geruisloze manier het staatsocialisme te doen binnenvoeren. Ziedaar waar het in deze verkiezingsstrijd om gaat. Ziedaar ook de reden, waarom de Partij van de Arbeid ons vreest en waarom onze verkiezingsactie raak is. Wij doen een ernstig beroep op allen, de doorzichtige argumenten van de tegenstanders te ontzenuwen en op te treden als propagandisten voor de leuzen van de V.V.D. Leuzen, die niet worden gedragen door een groepsbelang, doch die zuiver en alleen het algemeen belang dienen omdat alle bevolkingsgroepen er van kunnen profiteren.

BELASTINGVERLAGING

Is belastingverlaging noodzakelijk?

Onder belastingen verstaan wij ook indirecte heffingen, zoals accijnzen.

Uit publicaties van de laatste tijd is gebleken, dat in de sigaren-industrie een grote werkloosheid heerst en een nog grotere dreigt tengevolge van de hoge accijnsheffing door de minister van Financiën, de socialist Liefstijnck.

Dit is een duidelijk bewijs, dat de hoge heffingen en hoge belastingen werkloosheid veroorzaken. Wij vragen dus belastingverlaging uit progressiviteit, om de arbeiders aan het werk te kunnen houden. Wat thans de sigarenmakers overkomt, zal in de toekomst, als de Duitse concurrentie gaat toenemen, tal van arbeiders overkomen, indien de belastingen niet verlaagd worden.

Is belastingverlaging mogelijk?

De Partij van de Arbeid vraagt ons aan te geven, op welke staatsuitgaven bezuinigd kan worden. Het antwoord hierop wordt gegeven door de socialistische Commissaris van de Koningin in de provincie Utrecht, de Heer M. A. Reinalda.

Uit een verslag in de „Volkskrant” betreffende het honderd-jarig bestaan van de Provinciale Wet nemen wij letterlijk over:

„Zo kon de Heer Reinalda zich niet goed voorstellen, waarom er een in Den Haag zetelende Inspectie van het Brandweerwezen moest zijn. In de meeste Nederlandse gemeenten bestaat de brandweer uit vrijwilligers. „Is het nu nodig,” zo vroeg spreker, „dat deze mooie vorm van burgerzin centraal wordt georganiseerd? Men kan dit werk beter aan de Provinciale Besturen overlaten.”

Een soortgelijke aanmerking maakte de Heer Reinalda op de Rijks-Verkeersinspectie, een „reuze-organisatie, waar men thans, nu de overheid de meeste controle-voorschriften heeft opgegeven, de duimen zit te draaien.” Het geld, besteed aan deze inspectie, noemde spreker van geen nut en de taak, waarmee zij is belast, behoort ook al tot die der Provinciale Overheid.

Uit eigen ervaring weten wij, dat op het auto-park van de in Den Haag zetelende Inspectie van het Brandweerwezen ook nog wel bezuinigd kan worden.

Dit zijn slechts enkele voorbeelden uit vele. Al die uitgaven moeten belastingbetalers bijeen brengen en de Partij van de Arbeid vindt het mooi.

WILT U

voor het volgende nummer alles voor dit blad zenden naar G. Stempfer, Rijnstraat 116 II, Amsterdam. (daarna weer gewoon: naar mr. E. Elias, Victoria Hotel, Amsterdam).

Drenthe stemt op Lijst 3

De Middenstand zal niet op de Partij van de Arbeid stemmen

DOOR J. G. H. CORNELISSEN

Naar aanleiding van de verkiezingen voor de Provinciale Staten is er natuurlijk door ons, maar ook door andere Partijen, een flinke propaganda gemaakt, in de eerste plaats voor de gehele bevolking, maar daarnaast ook voor die belangrijke groep der bevolking, die men samenvat onder het begrip Middenstand.

Dat de V.V.D. zich speciaal tot de middenstand wendt, behoeft geen verwondering te verwekken. Eigenaardig is het evenwel, dat ook de P. v. d. A. zich beijvert om in het bijzonder de sympathie van de middenstand te verwerven. Zij doet dit o.a. door een strooibiljet te verspreiden, waarin enerzijds een opsomming wordt gegeven van de troosteloze toestanden in verschillende branches in de achter ons liggende jaren 1934—1935, alsmede door te vermelden hoeveel de suikeroorlog in Rotterdam de middenstand in 1949 heeft gekost. Daarnaast zegt zij, dat de P.v.d.A. streeft voor o.a. **REDELIJKE INKOMENS**;

door inschakeling van het behoefte-element in de Vestigingswet Kleinbedrijf, waardoor overbezetting in het distributie-apparaat kan worden geweerd;

door verbod van oneerlijke concurrentie met cadeaux, lokartikelen en prijsbederf;

door verlichting van de belastingdruk voor de middenstand; heffing van de omzetbelasting bij de bron.

Hieraan heb ik toch nog wel enige opmerkingen toe te voegen. Dat in 1934 en 1935 de toestanden in verschillende branches zeer slecht waren, werd reeds met nadruk geconstateerd en als gevolg hiervan hebben wij toen in 1937 eindelijk de Vestigingswet Kleinbedrijf gekregen. En indien de vertegenwoordigers der P. v. d. A. er meer aan hadden medegewerkt, dat deze wet ook werkelijk gehandhaafd werd, dan zouden wij nu de vruchten daarvan plukken en niet steeds weer klachten horen over de slappe naleving dezer Vestigingswet. Dat de suikeroorlog te Rotterdam de middenstand f50.000 heeft gekost, is niet geheel zonder de schuld van de P.v.d.A. Minister, Excellentie Mansholt, die, toen de handelsschakels wilden samenwerken en enkele knoeters wilden droogleggen, dreigde suiker te zullen vorderen ten behoeve van de prijsknoeters.

Of een eventuele invoering van het behoefte-element de zo gewenste opluchting bij de winkelstand zou brengen, moet vooreerst nog in twijfel worden getrokken. Wel staat vast, dat de invoering van dit behoefte-element de middenstand weer veel vaster zou ketenen aan de zeggenschap van de Overheid, vooral daar niet verwacht kan worden, dat beslissingen inzake vestigingen aan de branches zullen worden overgelaten, maar hiervoor wel weer de een of andere ambtelijke instantie in het leven zal worden geroepen en ik meen, dat de middenstand zich ten aanzien hiervan juist

opgelucht voelt na de beëindiging van de bemoeiingen der ambtelijke instanties als Distributiekantoren, Bedrijfschappen, enz. enz.

Dat de P.v.d.A. zulk een voorstander is van een verbod in het raam van de Wet op het Cadeaustelsel, daarvan hebben de middenstanders bij de behandeling van de begroting

voor Economische Zaken in het najaar van 1949 in het geheel niets kunnen bemerken. Toen Minister van den Brink mededeelde, dat niet verwacht kon worden dat deze wet door zijn departement zou worden ingediend, maar wilde wachten tot de totstandkoming van de organen der P.B.O. is van de zijde van de Kamerleden der P.v.d.A. fractie geen enkel woord van protest gehoord.

De klap op de vuurpijl in het pamflet van de P.v.d.A. is de bewering, dat men streeft naar heffing van de omzetbelasting bij de bron. Als dit momenteel waar is, dan vraagt men zich af: „En waarom dan niet vier jaar geleden?” Het is toch de P.v.d.A.-minister P. Liefstink, die tot nu toe Oostindisch doof is geweest voor elk bezwaar, dat ten aanzien van deze kwestie door de middenstand naar voren is gebracht. Bij de opmerkingen over de wijze van heffing van de omzetbelasting, zoals deze thans geschiedt, heeft nooit één lid van de fractie van de P.v.d.A. zich laten horen.

Neen, als de P.v.d.A. met geen betere argumenten komt, dan hierboven worden aangehaald, dan verwacht ik, dat niet vele middenstanders behoefte zullen gevoelen hun stem op de lijst van de P.v.d.A. uit te brengen.

Metten met twee maten

Men schrijft ons: Het ministerie van Financiën deelt mede, dat de vier procent Nederlandse staatslening, die tot een bedrag van Zwitserse Francs 50 miljoen op de Zwitserse kapitaalmarkt is uitgegeven, zeer ruim overtekend is geworden.

Dit noemt de krant een succes voor de Nederlandse lening in Zwitserland.

Maar waarom durft onze regering het niet aan om een lening in Zwitserland of elders uit te schrijven tegen 3¼ %? Dit is toch immers het maximum dat ons Nederlanders is toegestaan?

Waarom moet, net als in zake de dividendbeperking, gemeten worden met twee maten? Waarom gunt de minister van Financiën een buitenlander méér dan zijn eigen landgenoten? Is dat internationale politiek? of kruide-nierspolitiek? of socialistische politiek? of personalistische politiek?

AFDELINGSSECRETARISSEN:
Onze administratie is gaarne bereid met U te spreken over de mogelijkheid van uitbreiding van onze lezerskring.

Onze eerste kandidaten zijn:

Prov. Groningen (Lijstnummer 4):
In alle kieskringen: K. L. Gaaike-
ma Schuiringa, Haren.

Prov. Friesland (Lijstnummer 6):
Kieskring Leeuwarden: Mr. B. P.
Veen, Leeuwarden.

Kieskringen Heerenveen en Sneek:
J. J. G. S. Falkena, Heerenveen.
Kieskringen Franeker en Dokkum:
J. A. v. Overklift, Munnekezijl.

Prov. Drenthe (Lijstnummer 3):
Kieskring Assen: J. Homan, As-
sen.

Kieskring Meppel: A. Tissingh
Hzn., Ruinen.
Kieskring Hoogeveen: J. H. Lan-
ting, Nieuwlande.
Kieskring Emmen: R. Zegering
Hadders, Emmen.

Prov. Overijssel (Lijstnummer 6):
Kieskringen Hengelo en Almelo:
Ir. J. Baas, Hengelo (Ov.).

Kieskring Enschede: A. J. Blijden-
stein, Lonneker.
Kieskring Deventer: J. Krooshof,
Deventer.
Kieskringen Zwolle, Ommen en
Kampen: G. J. van der Noordaa,
Zwolle.

Prov. Gelderland (Lijstnummer 5):
Kieskring Arnhem: W. Kooij, Arn-
hem.

Kieskringen Ede en Oldebroek: H.
P. Hoolboom, De Klomp.
Kieskring Voorst: A. Willering,
Apeldoorn.

Kieskring Zutphen: J. E. Prakke,
Eibergen.

Kieskringen Aalten en Elst: N. E.
ten Have, Winterswijk.
Kieskringen Nijmegen, Tiel en
Wijchen: A. Schouten, Culemborg.

Prov. Utrecht (Lijstnummer 6):
Kieskring Utrecht: Prof. Dr. E. H.
s'Jacob, Utrecht.
Kieskring Amersfoort: A. Meijer,
Zeist.

**Prov. Noord-Holland (Lijst-
nummer 5):**

Kieskring Amsterdam: Mr. J. S.
Baron van Harinxma Thoe Slooten,
Amsterdam.
Kieskringen Haarlem en Velsen:
Mr. R. C. Bakhuizen van den Brink,
Heemstede.
Kieskringen Den Helder, Hoorn en
Zaandam: P. Blaauboer, Barsinger-
horn.
Kieskring Weesp: Mr. Dr. L. J. J.
Caron, Bussum.

**Prov. Zuid-Holland (Lijst-
nummer 6):**

Kieskring Rotterdam: Ir. F. W. C.
Blom, Voorschoten.
Kieskringen Den Haag en Leiden:
Mr. S. J. R. de Monchy, Den Haag.
Kieskring Gouda: F. T. van der
Torren-geb. Veendorp, Waddinxveen.
Kieskring Delft: Jac. Sonneveld,
s-Gravenzande.
Kieskring Dordrecht: D. Zijp.
Kieskring Ridderkerk: J. v. d.
Griend, Mijnsheerenland.

Prov. Zeeland (Lijstnummer 5):
Kieskringen Middelburg en Vlissin-
gen: J. L. Verhagen, Vlissingen.

Kieskring Zierikzee: H. C. v. d.
Zande, Nieuwerkerk.
Kieskring Tholen: C. H. Hage, St.
Maartensdijk.

Kieskring Goes: D. W. Linden-
bergh, 's-Heer Arendskerke.
Kieskring Sluis: A. J. Cambien,
Breskens.

Kieskring Hulst: H. A. A. Baron
Collot d'Escury, Kloosterzande.

**Prov. Noord-Brabant (Lijst-
nummer 6):**

Kieskringen 's-Hertogenbosch en
Eindhoven: Drs. E. B. W. Schuitema,
Eindhoven.

Kieskring Grave: A. den Hartog,
Oss.

Kieskring Tilburg: Drs. J. M. Metz-
lar, Tilburg.

Kieskring Heusden: A. B. Snoek,
Almkerk.

Kieskring Helmond, D. C. Spaan,
Helmond.

STALEN MEUBELEN
„GISO“-LAMPEN

HAV BANK
Schiedam
LEVENSVERZEKERING

Groningen stemt op Lijst 4

Neen, het gaat niet goed in Nederland!

WIJ WETEN, dat niemand enige regering een verwijt kan maken van de ruïneuse toestand, waarin ons land na de oorlog werd aangetroffen;

WIJ WETEN hoeveel was vernield, hoeveel was gestolen;

WIJ WETEN hoe moeilijk het was na de oorlog in deze chaos weder orde te brengen;

WIJ WETEN hoe dit is geschied door de regering in samenwerking met de volksvertegenwoordiging;

WIJ WETEN ook, dat daardoor de schuldenlast met milliard na milliard steeg, dat de 35 milliard reeds zijn bereikt en het einde nog niet is te zien;

WIJ WETEN ook, dat de opbrengst der vermogensheffingen niet is gebruikt tot delging van een gedeelte van die schuld, maar geheel is uitgegeven, zodat ook dit weer verarming heeft gebracht;

WIJ WETEN ook, dat de Minister van Financiën met al zijn kennis, met al zijn doorzettingvermogen niet in staat is om de bezuinigingen aan te brengen, die nodig zijn om het schip van Staat zeewaardig te houden.

Neen, het gaat niet goed in Nederland!

WEET GIJ WEL, dat einde 1939 de Nederlandse Staatsbegroting een bedrag beliep van bijna 800 miljoen, dat wij ons thans met 4 milliard, d.i. meer dan 5 × zoveel, niet kunnen bedruipen;

WEET GIJ WEL, dat einde 1939 de belastingopbrengsten van de Nederlandse Staat, de Provinciën en de gemeenten te zamen beliepen bijna 800 miljoen en dat deze thans voor 1950 zijn geraamd op ruim 4 milliard, dat is meer dan 5 × zoveel, terwijl deze belastingopbrengsten in werkelijkheid nog zullen stijgen;

WEET GIJ WEL, dat het Nederlandse volk op het ogenblik nog een belastingschuld heeft van ruim 1½ milliard en dat de invordering met kracht zal geschieden;

WEET GIJ WEL, dat de Nederlandse Staat thans nog een zogenaamde vlottende schuld heeft van 15 milliard; schuld, waarop geen aflossing plaats heeft, maar die bij noodzakelijke omzetting in gevestigde schuld, de Staatsbegroting met een half milliard meer zal gaan belasten;

WEET GIJ WEL, dat Nederland thans in Zwitserland 200 miljoen gulden leent tegen 4 % en aan Indonesië 300 miljoen gulden heeft beloofd te zullen lenen tegen 3½ %;

WEET GIJ WEL, dat de Nederlandse Bank, een staatsinstelling en de Herstelbank, een semi-staatsinstelling, zeer ernstig waarschuwen tegen de wijze van belastingpolitiek, zoals deze thans wordt gevoerd;

WEET GIJ WEL, dat het aantal faillissementen sterk stijgende is, in 1949 reeds meer dan 1300 bedroeg en de toestand van de neringdoenden

reeds zo is geworden, dat de regering zich op steun bezint;

WEET GIJ WEL, dat bij alle belastingherzieningen de Minister van Financiën nog steeds in het voordeel is geweest?

Wanneer Gij dit alles weet, komt er dan bij U niet een geest van verzet op, vraagt Gij U dan niet af, of dit alles maar zo mag doorgaan.

Steeds meer en meer belastingdruk, steeds meer moeilijkheden, steeds meer zorgen in het gezin.

Steeds meer zuinigheid, terwijl de Staat maar steeds verder gaat met zijn uitgaven, steeds en steeds verder.

De lasten moeten dalen, de belastingen moeten omlaag!

Is het niet tragisch, dat men die kleine spaarders, die kleine rentetrekken onder zo hoge belastingdruk brengt, dat zij op hun oude dag niet meer kunnen rondkomen;

is het niet te veroordelen, dat men de middenstand, de hoofdarbeiders steeds meer en meer in de knel brengt;

is het niet onjuist, dat handel en industrie de mogelijkheid voor voldoende afschrijving, voor investering uit eigen besparingen wordt ontnomen?

Voelt men niet, dat het niet verder kan, niet verder mag gaan?

Wanneer Gij dit alles ziet,

dan stemt Gij met ons in, dat verandering dringende eis is;

dan eist Gij met ons, dat de Staat zuiniger zal gaan leven;

dan eist Gij met ons, dat de belastingen omlaag moeten;

dat de ondernemingsbelasting dient te verdwijnen;

dat de omzetbelasting wordt vereenvoudigd;

dat de inkomstenbelasting voor inkomens beneden de 30.000 gulden aanmerkelijk dient te worden verlaagd;

dat de aftrek voor de vermogensbelasting in plaats van 15.000 gulden op 30.000 gulden wordt gebracht;

dat speciale maatregelen worden genomen voor de kleine spaarders, de kleine rentetrekken en de gepensioneerden;

dat de afschrijvingen voor handel en industrie beter worden geregeld.

Wanneer Gij dit alles wenst, dan begrijpt Gij dat daarvoor niet de medewerking is te verwachten van die partijen, die aan de zijde van de Minister van Financiën staan.

Maar thans krijgt Gij de mogelijkheid om U uit te spreken.

Thans krijgt Gij het stembiljet in handen, thans krijgt Gij de gelegenheid. Thans kunt Gij de Regering een halt toeroepen.

Grijpt Uw kans!

Beseft Uw belang!

Stemt V.V.D.!

ALLERHANDE

OPOE.

Wij dachten zo, dat het niet gek zou zijn een nieuw en vlotter Staatsloterij te doen uitvinden — ergens aan het Departement van Financiën of daaromtrent. Vele nette en ook democratische landen verdienen met dergelijke vlot trekkende en vlot betalende loterijen een flink stuk geld. Maar wij zitten nog altijd met opoe-opoe met de tientjes en twintigjes en met de vijf klassen, die nu en dan eens trekken en met de collectrices en met heel een rompslomp van langzaamaan dan breekt het lijntje niet.

(Advertentieblad voor Limburg).

MOET DE JAARBEURS IN UTRECHT BLIJVEN?

De jaarbeurzen van Parijs en Brussel zijn al sinds jaar en dag naar de buitenzijde van de stad verbannen, zij zijn gelegen in reusachtige parken en verdeeld over verscheidene paviljoenen. Utrecht bestudere hoe men daar de (zelfde) vraagstukken heeft opgelost. Het is duidelijk, dat het jaarbeursbestuur alleen de oplossing niet brengen kan. De stad zal op grove schaal moeten meewerken, evenals de verkeersdiensten. En overleg met lichamen, die van tijd tot tijd vergaderuimten nodig hebben voor grote aantallen mensen, zou wellicht ook van nut kunnen zijn. Mocht Utrecht geen mogelijkheid bieden het gehele samenstel van jaarbeursvraagstukken op te lossen, dan schrome het bestuur niet naar een andere stad van vestiging uit te zien.

(Haagsche Post).

LONEN.

Er valt veel voor te zeggen, dat het inkomen van een loonarbeider niet uitsluitend bepaald wordt naar zijn prestaties, maar ook enigermate naar zijn behoefte. De belasting (naar draagkracht) is echter een beter middel om dat doel te bereiken: dan de hoogte van het loon. In ieder geval moet het inkomen in hoofdzaak naar de prestatie en slechts in geringere mate naar de behoefte worden bepaald.

(Haagsche Courant).

UITGANGSPUNT

De beroemde mensenrechten hebben de laatste jaren sterk de aandacht getrokken. De nieuwe Franse grondwet heeft ze nog eens, in een veel groter aantal dan 150 jaar geleden, geformuleerd. De Verenigde Naties hebben het initiatief van hun Sociaal-Economische Raad overgenomen en een 30-tal mensenrechten afgekondigd. Alleen Rusland, zijn satellieten en Zuid-Afrika (de negerkwesitie) onthielden zich. Al zijn die rechten plechtig afgekondigd, die afkondiging heeft geen bindende kracht. Het is hoogstens een moreel richtsnoer. De waarde van het opnemen van de mensenrechten in de voorlopige vredesverdragen met Hongarije, Bulgarije en Roemenië is nog door het Internationale Gerechtshof in Den Haag bevestigd.

Van al deze mensenrechten is stellig het uitgangspunt: dat alle mensen, van welk geloof, ras of huidskleur ook, gelijke rechten hebben tegenover de overheid.

(Haagse Courant)

GENERAALS EN TULPEN

Een van de militaire kopstukken van de Verenigde Staten vond het leuk, dat de besprekingen tussen de stafchefs van de landen, aangesloten bij het Atlantisch Pact, in Den Haag worden gehouden, juist in de tijd, dat de tulpen gaan bloeien. Toch hebben wij een vaag vermoeden, dat dit niet de eigelijke reden is waarom juist Den Haag voor deze samenkomst werd uitgekozen. Zozeer overheerst helaas de poëzie niet het harde werkelijke leven en allerminst het leven van de soldaat.

(Het Vizier)

NIET DIRECT.

Ieder Gemeentelijk Bureau voor Huisvesting is een instelling, die nu niet direct de blakende sympathie geniet van de burgerij. Zeker niet van dat deel van de burgerij, dat sinds jaar en dag om onderdak bedelt, en in arren moede telkens maar weer de weg naar deze instantie maakt om eindelijk, eindelijk eens geholpen te worden.

(Advertentieblad voor Limburg).

DE KRACHT

De kracht der democratie moet niet uitsluitend gezocht worden in geld en wapenen. Overal waar zij onrecht toelaat, overal waar armoede en corruptie heersen, overal waar de persoonlijke vrijheid en menselijke waardigheid in het gedrang komen door al te dwingende maatregelen van de Staat, overal waar de bronnen van welvaart opdrogen door de verstikkende greep van het collectivisme, vindt het communisme een vruchtbare bodem. Daarom behoort men in alle democratische landen in de eerste plaats deze oorzaken weg te nemen.

(Haagsche Post).

HALABY-LULLABY.

Het lag niet uitsluitend aan zijn naam dat ik bij de kennis-making met de heer N. E. Halaby voortdurend moest denken aan het begrip lullaby, hetgeen slaapliedje betekent. De heer Halaby is een donkere lichtelijk onverschillig geklede Amerikaanse jongeman, die het nu reeds heeft geschopt tot persoonlijk raadgever van de Minister van Landsverdediging voor Buitenlandse Militaire Aangelegenheden der Verenigde Staten.

(Haagsche Post)

DOELEINDEN

Het doel van onze gezamenlijke inspanning is om een krijgsmacht op te bouwen, een zo goed mogelijke krijgsmacht. Niet omdat het nu eenmaal zo hoort, omdat een respectabele staat zonder een marine, een leger en een luchtmacht nu eenmaal niet denkbaar is, maar wel omdat de staat die krijgsmacht nodig heeft. Nodig om zijn belangen te beschermen, de Grondwet zegt het reeds. Nodig, omdat het volk het verlangen in zich heeft om als volk te blijven voortbestaan met zijn vrijheden, met zijn tradities, met zijn eigen bestuursinstellingen en met zijn eigen bronnen van welvaart. Nodig, omdat dit alles, waarop wij als volk zijn gesteld, het gevaar zou lopen verloren te gaan, indien wij niet bereid zouden zijn om het zo nodig te beschermen. Het middel tot bescherming tegen de hoogste gevaren is de krijgsmacht.

(Generaal Kruls in De Militaire Spectator)

ONDERGRAVING

Onze katholieke politici blijken de ernst van de huidige situatie nog steeds niet in te zien. Zij gaan rustig door, deze ondergraving van het persoonlijke eigendomsrecht te tolereren en blijven in gebreke een fundamentele wijziging van ons belastingstelsel te eisen. Het gaat niet alleen om minder belasting, maar ook om andere vormen van belasting.

(De Nieuwe Eeuw).

HOBBY

De hobby van de Grieken is politiek. Zij beschouwen 't als een sport. Het is voor hen bijna hetzelfde als een voetbalwedstrijd. Herinnert u zich het gezegde: drie Grieken, vier verschillende meningen.

(Nieuwe Rotterdamse Courant).

KENMERK

Massa-productie is het kenmerk van onze tijd. De industriële ontwikkeling heeft het mogelijk gemaakt om producten, die vroeger slechts voor enkelen bereikbaar waren, beschikbaar te maken voor de brede massa, maar tevens aan die voorwerpen iets persoonlijks ontnomen, dat slechts scheppend ambacht er aan geeft: het eigen kenmerk en het persoonlijke. De vervlakkende invloed van de moderne productie is onontkoombaar, maar toch ziet men overal waar hij leidt tot een volslagen confectie-mens — „Mr. Babbitt” — een reactie, die gebruiksvoorwerpen met een eigen karakter op prijs stelt.

(Algemeen Handelsblad).

PENNESTREEK.

In het Juristenblad van 25 Maart 1950 schreef prof. van Oven over het grote actuele onderwerp, dat voor ons allen van belang is: verhoogde waakzaamheid en burgerlijke uitzonderingstoestand. Hij waarschuwt, zoals in ons blad is geschied, tegen het toekennen aan de regering van een nieuwe bevoegdheid, strekkende „met één pennestreek voor onbepaalde tijd een einde te maken aan onze rechtsstaat”. Verdenking alleen en ook ongegronde verdenking kunnen de ergste gevolgen hebben voor de vrijheid van de burger, die in de positie komt van een weerloze verdachte tegenover het gezag: burgemeester, Commissaris der Koningin, Minister van Binnenlandse Zaken. Angstig doet dit denken aan de Pruisische wetgeving van 1931: burgemeester, Polizei-präsident, Minister des Innern.”

(Rotterdamsch Nieuwsblad)

EIGEN VERANTWOORDELIJKHEID

Het overgrote deel van ons volk wenst te leven naar eigen verantwoordelijkheidsgevoel. En niet volgens de normen ener geloofsleer, die de zijne niet is. En dat is dan ook in volkomen overeenstemming met wat in ons land altijd als natuurlijk is aanvaard. Het natuurlijke raakt echter in onze samenleving steeds meer zoek; het wordt vervangen door een stelsel van vrijheidsbepalende wetten en verordeningen, die de mens steeds meer maken tot een blind werktuig van het staatsgezag. Hierin schuilt het grootste gevaar, dat denkbaar is. Wij zien de neergang dezer beschaving als een gevolg van de voortschrijdende machtsvergroting van de Staat, naar de schijn geschoeid op democratische leest, in wezen echter ontsproten op dezelfde bodem, waarop nationaal-socialisme en communisme zijn ontstaan.

(De Prinsstad).

Wat deed Gij?

Van de velen, die de roep niet verstaan...

We zaten tegenover elkaar in de trein, de niet meer jonge vrouw in de mooie astrakan mantel en ik. Zij was na mij ingestapt. Het eerstvolgende station zouden we pas over een uur bereiken. Binnen vijf minuten waren we in gesprek. Ik ga kennissen opzoeken in R. vertelde zij. „Zo af en toe moet je er eens uit. Je moet toch wat doen”. „Heeft u geen... e bezigheden?” vroeg ik. Het woord werk slipte ik nog net bijtijds in met een blik op de dure jas. „Bezigheden? nee... ik ben weduwe... ik hoef niet te werken... ik heb niets te doen... ik zit eigenlijk op mijn dood te wachten...” „U zit... wàt?!” vroeg ik menend niet goed verstaan te hebben. Het niet onknappe gezicht ontspande zich in een lach. „Ja, ik zit op mijn dood te wachten. Ik ben eerlijk gezegd te lui om wat uit te voeren, en trouwens... wat zou ik kunnen doen?” „Maar, er is een schreeuwend gebrek aan werkkrachten die geen betaling behoeven!” riep ik uit. „Er is een ontzaglijke massa werk dat niet gedaan wordt omdat er geen geld en geen vrijwillige handen voor te vinden zijn!” De duur geganteerde handen maakten een hulpeloos gebaar. „Ja maar... wat dan?” „Braille schrift typen — blinden voorlezen — bloemen en lectuur in de ziekenhuizen brengen” somde ik op. „Ben ik allemaal veel te lui voor — heus!” Toen zag ik het opeens: een grote dubbele ladder in de fijne zijden kous. Ik wees ernaar. „Wat jammer!” Mijn overbuurvrouw haalde de schouders op. „O, dat weet ik wel dat was vanmorgen al maar ik doe maar of het net is gebeurd! Ik had geen zin om andere kousen aan te trekken”. Hm, dacht ik, dan is dat andere ook geen pose — en ik vroeg mij af: hoe wordt iemand zo? Toen begon zij te vertellen: oorlogservaringen — ondergedoken geweest, opgejaagd — verkleed, vermoord — telkens ontsnapt... Ik kon het niet helpen, ik moest het zeggen: „dat is allemaal voorbij. U moet daar niet zo aan blijven hangen. U moet vooruit, mee met deze tijd, helpen dragen aan de moeilijkheden van NU...”

De amberkleurige ogen starden uit het raam. „...als ik U alles zou vertellen wat ik heb beleefd tijdens de bezetting... meer dan genoeg om een boek mee te vullen...” Ik keek haar eens aan. Had zij niet gehoord wat ik zeide? Ik besloot het nog eens te proberen: „de mensen hebben geen behoefte aan die voorbijgegruvelverhalen —” sprak ik, „hoe begrijpelijk het ook is dat de gene die het allemaal heeft onderzonden, crover wil praten. Maar — men bewijst er zijn medemens een heel slechte dienst mee. Er moet zoveel — zo ontzaglijk veel worden opgebouwd, materieel en geestelijk — waarom probeert U niet ergens aan een of ander hoekje ook een beetje mee te helpen? Het zou U dat andere doen vergeten — in ieder geval zou het erdoor op de achtergrond raken en U zoudt weer moed krijgen!” Mijn vis-à-vis haalde de schouders op. „Waarvóór? Ik ben best tevreden zo...” Over de slechte dienst die zij haar medemens beeweest, door als een nutteloze treurwilg door het leven te gaan zonder zion en blijdschap om zich heen te verspreiden, bekommerde zij zich blijkbaar niet al te zeer.

Het goede soort is er ook nog!

Drie dagen later sta ik in een striemende ijskoude regen bij een bushalte. Natuurlijk komen alle bussen voorbij, behalve juist die ene die ik moet hebben. Drie stappen heen — drie stappen terug — brrrr! of die bus nu nooit komt! Daar groet me opeens een vriendelijk oud gezicht onder een druipende paraplu. Ik herken een kittig juffrouwje dat bij ons in de straat woont. Schuin gebukt tegen de felle wind in laveert zij langs de huizenkant. Twee grote handwerkstassen bungelen aan haar linker arm. „Lieve ziel, ik heb het zo druk!” lacht zij. „Ik ga naaien bij het U.V.V. Ja — iedere Donderdag hoor! Er is zoveel te doen, zo veel! Maar er wordt heel wat afgemaakt... verstellen, vermaken en soms nieuw goed knippen en maken... wat zeg je! hondenweer? Waarom ik niet thuis blijf? Kind, ze kunnen niemand missen! Je moest eens zien wat er nog ligt! Ik ben veel te blij dat ik dit nog doen kan. Het is maar een bescheiden steentje dat ik kan bijdragen, maar het helpt toch een beetje — alle beetjes helpen. Nou — ik moet verder hoor — ik heb geen tijd!”

Weg was ze en ze liet me beschaamd staan. Daar stond ik te mopperen dat die bus niet gauw genoeg kwam en die lieve oude ziel kwam dat hele eind in de straffe wind en de kille regen om te gaan naaien voor anderen... En zij was dankbaar en blij dat ze dit mocht doen. Naar huis hobbend in de bus dacht ik hierover na en vanzelf kwam die andere vrouw mij in de gedachten. Toen vroeg ik mij af waarom er naar verhouding zo veel meer ladder-kousvrouwen dan handwerkzak-vrouwen

door
Amy Groskamp-ten Have

zijn... m.a.w. waarom het aantal van degenen die doof en blind voor de noden van de maatschappij gezagig rondobberen in het eigen kleine vaarwater, zoveel groter is dan het aantal dergenen die zich moeite, last en ongemak blijmoedig getroosten terwille van het welzijn, het geluk en de lotsverbetering van mensen die zij nooit hebben gezien en vermoedelijk nimmer zullen zien?

Als het waar is dat de ware democratie de stelregel huldigt van: allen voor een en een voor allen, waarom vinden dan zoveel alleen het eerste deel hiervan prachtig en maken zij zich haastiglijk uit de voeten of geven niet thuis zodra het tweede gedeelte bij hen aanklopt? Voor ieder die opletterend luistert naar de propaganda van de meest uiteenlopende partijen is het duidelijk dat niet bij een maar bij allen dezelfde klacht wordt gehoord: waarom hebben de vrouwen en de jongeren zo weinig belangstelling? Waarom houden zij zich afzijdig? Waarom hebben zij zo weinig over voor hetgeen toch hun ideaal behoorde te zijn krachtens hun lidmaatschap?

De goede strevende ijverige kern niet te na gesproken is in de brede lagen van ons volk de belangstelling voor politiek en staatsbestel uiterst matig.

Zijn wij werkelijk zo lui, zo traag en zo vervuld van eigen belang? (Met eigen belang wordt hier ook bedoeld het zich uitsluitend concentreren op de kleine kring van het eigen gezin en de eigen familie). Zij die zich tot taak gesteld hebben de basis van de publieke belangstelling op hoger niveau te brengen wijten dit gebrek aan belangstelling aan een overladen leerprogramma voor de jeugd, aan een van hulp verstoken, dus te zware dagtaak van de vrouw en aan nog tal van andere oorzaken. In een van de grote dagbladen stond eens te lezen hoe jonge vliegers die zonder letsel te hebben opgelopen waren neergestort, onmiddellijk weer de lucht in werden gestuurd, omdat zij anders nooit meer zouden gaan. Zoiets moet er met ons ook aan de hand zijn: na de diepe val van oorlog en bezetting is er geen macht in staat geweest ons de hoogte in te jagen en daarom blijven we maar „laag-bij-de-grond” en vinden het al lang mooi als wij voor de onzen zorgen. De grote massa is een begrip dat voor ons niet leeft en wij hebben al heel weinig zin ons daarvoor enige inspanning te getroosten. Geen zin... HALT! daar hebben we het!! We hebben geen zin — we hebben dood-

gewoon geen zin, want er is nog nooit een vrouw — die-het-druk-had — geweest, die iets waar zij zin in had niet nog erbij kon doen. Dat is altijd nog nèt gegaan! En daar is nog nooit een jongere geweest, die iets dat hem boeide, liet liggen — al zou het hem ook zijn nachtrust kosten! Wij hebben dus geen zin...

En omdat wij geen zin hebben vinden wij allemaal schone drogredenen: „Als ik mij er niet helemaal aan kan geven doe ik er maar liever niks aan”, zeggen wij en wij menen volkomen ter goeder trouw dat dit de waarheid is. Maar het is de waarheid niet. Het is geen onmacht. HET IS ONWIL.

Wij leven in een vrij land en wij laten ons niet zeggen wat wij wel en wat wij niet moeten doen! Als wij er zin in hebben dan zullen wij wel... Precies! We behoeven ons niet door een ander te laten dwingen. En toch kunnen we die dwang niet ontberen. Wie zal ons dan omhoog jagen? De dwingende drang in het eigen hart, die ons aanspoort om ons deel bij te dragen aan het grote geheel, dat kleine onaanzienlijke deel, dat TOCH NIET GEMIST KAN WORDEN! Er zijn heel wat vrouwen die niet mee kunnen of willen doen aan de politiek, maar dit onthefte haar geenszins van haar bijdrage aan de maatschappij. Het is volstrekt niet noodzakelijk dat deze bijdrage bestaat uit een verkiezingsrede, een schriftuur of het winnen van leden voor de partij. Dit alles is zeer nuttig en nodig maar er is ook ander werk, even belangrijk, even nodig en even nuttig. Wanneer wij vrouwen in onze onmiddellijke omgeving de ware democratische gedachte uitdragen in woord en daad, wanneer wij begrip tonen voor andersdenkenden, bereid zijn tot hulp en steun, ook aan vreemden, ook aan andersdenkenden, wanneer wij zorgen op de hoogte

HET ONTWERP ENER NIEUWE KIESWET

(Slot).

Gebruik van zwart potlood. — Het ontwerp van het Centraal Stembureau wil voorts terug doen keren op de weg, die vóór 1921 werd begaan. Vóór 1921 werd bij de invulling van het stemvakje op het stembiljet zwart potlood gebruikt. In 1921 werd rood potlood ingevoerd. Deze verandering werd aangebracht, om tegemoet te komen „aan het algemeen ontevreden bezwaar”, aldus de Memorie van toelichting, „dat op het stembiljet het met potlood zwart gemaakte stipje moeilijk te vinden is”.

Waarom wil men nu weer zwart potlood gaan invoeren? Het C.S. zegt dienaangaande in zijn toelichting: „Proefnemingen hebben aangetoond, dat het rode potlood niet voldoende hardheid bezit om het nummeren der candidatenlijsten naar wens te doen verlopen. Het slijt zeer snel af, zodat het slechts enkele kiezers diensten kan bewijzen, alvorens opnieuw geslepen te moeten worden. Een zwart potlood, mits van voldoende hardheid, bezit deze nadelen niet”.

Het wil ons aanvankelijk voorkomen, dat het argument om rood potlood te gebruiken in plaats van zwart, zwaarder weegt dan het thans aangevoerde. Het nazien der stembiljetten geschiedt veel vlugger en met geringere kans op vergissingen, als de invulling is geschied met potlood van een kleur, die scherp afsteekt bij die waarin het stembiljet is gedrukt.

Indien inderdaad de mindere hardheid van rood potlood voor de nieuwe wijze van stemmen (waarbij ook nummeren zou worden toegepast) van overwegend bezwaar zou blijken, dan dient o.i. te worden voorgeschreven, dat de lijsten op het stembiljet in een andere kleur worden gedrukt.

Aantal kiezers per stembiljet. Hoevel het ontwerp geen wijziging van

te blijven van hetgeen zich in de maatschappij en in de wereld daarbuiten voordoet, wanneer wij de democratie niet alleen prediken en belijden maar LEVEN, dan hebben wij ruimschoots onze bijdrage geleverd. De macht aan de vrouwen verleend is verstrekkend: het is geen loos gezegde dat alle grote mannen bijzondere moeders hebben gehad.

Laten wij onze maatschappelijke taak niet zien als iets dat buiten onze gewone dagtaak staat — als iets apart voor vergaderingen en verkiezingsstijd. Aan de opbouw moet gestadig worden gewerkt onophoudelijk en niet af en toe als we toevallig eens zin hebben. Dus óók — als we geen zin hebben! Eenmaal moet ook voor ons de dag komen dat wij kunnen zeggen: zie — dat deed ik! WAT DEED GIJ?

Afdelingsnieuws

Hummelo-Keppel vergaderde

Onze afdeling belegde in de Gouden Karper in samenwerking met de onder Centrale „de Graafschap” een openbare vergadering. Voor een zeer aandachtig gehoor heeft de voorz. der Onder-Centrale, de heer J. C. J. Mens, ons program ontvouwd. Het was een bijeenkomst welke ongetwijfeld nut zal afwerpen voor onze partij. Ook Steenderen was vertegenwoordigd! De activiteit in deze hoek neemt toe en we zien met vertrouwen de uitslag der verkiezingen tegemoet.

Ook in Ruurlo flinke belangstelling

De onder-centrale „de Graafschap” heeft het voorrecht gehad de vicevoorz. onzer partij, mr. van Riel, in haar midden te mogen hebben. Op zijn bekende kernachtige wijze heeft j.l. Zaterdag de heer van Riel de vele belangstellenden de gevaren waarin ons land en geheel West-Europa verkeert, onder de aandacht gebracht. Zijn rede was een krachtige impuls om de Vrijheid te verdedigen en het particuliere initiatief te bevorderen door te strijden voor een krachtige vertegenwoordiging ook in de staten.

het aantal kiezers per stembiljet voorstelt, menen wij toch dat het van genoegezaam belang is om bij de herziening van de Kieswet ook dit punt onder ogen te nemen.

Art. 31 der Kieswet schrijft voor, dat een stembiljet in de regel niet meer dan 1000 kiezers bevat. Het ontwerp neemt dat voorschift in art. 17 ongewijzigd over. Wat dit aantal betreft, bij de herziening-1921 was er een amendement-Albarda, om het aantal te verlagen tot 750, omdat 1000 kiezers per stembiljet te veel werden geacht. Het amendement werd ingetrokken, nadat gebleken was, dat er niet voldoende belangstelling voor was.

Er is echter naar wij menen voldoende reden om te pleiten voor verhoging van het aantal kiezers per stembiljet. Ook de schrijvers van de bekende commentaar op de Kieswet (van Poelje en Gohres) zeggen dienaangaande (blz. 126): „De tijd heeft evenwel anders geleerd dan de heer Albarda verwachtte. Het aantal kiezers per stembiljet kan zonder veel bezwaar een 20 pct. hoger zijn dan de kieswet als tegenwoordige norm aangeeft, nu de kiezers voldoende geschoold zijn en het materiaal waarmee het stembureau moet werken, vereenvoudigd is”.

Wij sluiten ons bij deze opinie aan; ook onze ervaring is, dat een stembureau in het algemeen zonder bezwaar 1200 kiezers kan „verwerken”. De verhoging van het aantal kiezers per stembiljet zal een belangrijke besparing betekenen; het heeft derhalve zin om dit punt nauwgezet in studie te nemen. De meest juiste beoordeling zal men zich ongetwijfeld kunnen vormen, door tevoren inlichtingen in te winnen bij de gemeentebesturen. Maart 1950. J. Th. van der Voorde.

HEBBEN VERPLEEGSTERS MEER „ROEPING” DAN ANDEREN?

Waarom moest deze groep vrouwen zich opofferen?

(Ingezonden).

In „Vrijheid en Democratie” van 10 Maart 1950 heeft een stukje bestaan onder de titel „Wie lost dit vraagstuk op?”, waarop enige reactie volgde en wel in het blad van 24 Maart „Oplossing” en van 31 Maart „Is dit het middel?”. Ik kan niet nalaten hierop te reageren, daar in deze artikelen geen juist beeld gegeven wordt van de werkelijke toestand. Bovendien heeft het mij wel zeer verwonderd, dat nog geen anderen opgekomen zijn tegen het voorstel van F. K., in het blad van 31 Maart, al zegt het onderschrift van de redactie tussen de regels door eigenlijk heel veel! Men kan inderdaad spreken van een tekort aan verpleegsters, maar dan moet er in ieder geval bij gezegd worden: voornamelijk in sanatoria en psychiatrische inrichtingen, m.a.w. de laatste jaren is het aanbod van leerling-verpleegsters in de gewone ziekenhuizen voldoende geweest, zodat spoedig het tekort aan gediplomeerden ook zal zijn ingehaald. Er is nog steeds weinig animo in sanatoria te gaan werken, hetgeen gedeeltelijk verklaard kan worden door de omstandigheid, dat een groot aantal t.b.c.-patiënten na de oorlog wegens plaatsgebrek in de sanatoria thuis verpleegd moest worden met alle gevolgen van dien. Dit gaf aanleiding tot een grotere angst voor besmetting en een tegenzin om een opleiding in een sanatorium te beginnen. Geleidelijk zal hierin weer wijziging komen, maar dit zal nog wel enige tijd duren. Eerst zal goed tot ieder door gedrongen moeten zijn, dat het besmettingsgevaar in sanatoria zeker niet groter is dan in elk ander ziekenhuis, daar immers allerlei praeventieve maatregelen ten opzichte van de verplegenden in sanatoria genomen worden. Bovendien is het tegenwoordig praktisch onmogelijk zonder U.L.O.-diploma in een gewoon ziekenhuis als leerling te worden aangenomen, zodat degenen, die zonder U.L.O. het verpleegsterdiploma willen behalen of in sanatoria of in psychiatrische inrichtingen moeten solliciteren waar deze vooropleiding niet verplicht gesteld is.

Hoe meer ook bekend wordt, dat in psychiatrische inrichtingen de arbeidstherapie op veel groter schaal dan vroeger wordt toegepast, waardoor op een geheel andere wijze in deze inrichtingen verpleegd wordt, des te groter zal het aanbod van leerlingen ook hier worden. Deze instellingen besteden de laatste tijd grote aandacht aan een juiste voorlichting op dit gebied; voor de neutrale inrichtingen houdt b.v. Zr. Meijboom overal in den lande cause-riën over de zenuwverpleging op vrouwenbijeenkomsten, scholen enz. Na verloop van tijd zullen hiervan de resultaten niet uitblijven, temeer daar in sommige beroepen hier en daar reeds van een overschot aan vrouwelijke werkkrachten gesproken kan worden, zoals b.v. voor kantoor- en winkelpersoneel. Langzamerhand zullen deze meisjes van zelf naar die beroepen overgaan, waarin wel plaats is t.w. verpleegster, gezinsverzorgster, huishoudelijke hulp enz.

Is het echter wel juist er steeds op te wijzen, dat voor het verpleegstersberoep roeping nodig is, waarmee dan bedoeld wordt: opoffering uit hogere motieven. Ik ben overtuigd, dat ieder mens het werk, dat hij op zich genomen heeft, met toewijding en verantwoordelijkheidsbesef moet verrichten, althans hiernaar moet streven. Dit geldt voor een verpleegster evengoed als voor ieder ander in welk beroep dan ook. Het vinden van werk met „prettiger arbeidsvoorwaarden en meer vrije tijd” in andere beroepen is maar gedeeltelijk juist. In vrijwel alle ziekenhuizen wordt tegenwoordig 8 à 8½ uur per dag gewerkt, hetgeen toch beschouwd kan worden als een zeer normale werkdag. Het al of niet plezierig werken hangt in ieder beroep grotendeels af van degenen onder wie gewerkt wordt. Het verpleegstersberoep vormt in dit opzicht in het geheel geen uitzondering. Mogelijk is hierbij gedacht aan het „intern” zijn van verpleegsters, dat naast vele voordelen ook grote nadelen heeft. We mogen dan echter niet vergeten, dat in de meeste ziekenhuizen er reeds naar gestreefd wordt de gediplomeerden extern te doen zijn, omdat zij dan een normaler vrijetijdsleven kunnen leiden en meer in het gewone leven staan.

In salariering en pensioenering van verplegenden was tot voor kort inderdaad een grote achterstand vergeleken bij andere beroepen, maar ook hierin is onlangs verbetering gekomen, zodat men thans kan zeggen, dat de salariering aangepast is aan die van andere beroepen, terwijl aan een pensioenregeling hard gewerkt wordt. In ieder geval heeft men eindelijk het oudere denkbeeld, dat men slechts uit roeping verpleegster kan worden en geen normale beloning en pensioen van node heeft, laten varen. Men heeft ingezien, dat een verpleegster, die minstens 3 jaar gestudeerd heeft, voordat zij haar diploma A (gewone ziekenverpleging) of B (zenuwverpleging) heeft kunnen halen, even goed als ieder ander recht heeft op een behoorlijke beloning en zekerheid voor haar toekomst. Er is m.i. maar één antwoord op de vraag: wie lost het tekort aan verplegend personeel op? en wel dit: de verbeterde positie zal vele vrouwen tot dit beroep terugvoeren. In ieder geval is het volkomen onjuist om het tekort te wijten aan „gebrek aan naastenliefde en warmhartigheid”; neen, gebrek aan inzicht, wat een verplegende toekomst, dat was de diepere oorzaak van het in discredit geraken van dit beroep. Het zou de moeite waard zijn eens na te gaan, als dit mogelijk ware, hoeveel vrouwen en meisjes geen verpleegstersdiploma hebben kunnen halen, omdat zij niet genoeg verdienden en dus noodgedwongen beter betaald werk moesten nemen, hoewel zij qua arbeid het verplegende werk verreweg geprefereerd zouden hebben.

De typisch vrouwelijke aanleg om te willen zorgen zal maken, dat er spoedig voldoende verpleegsters beschikbaar zijn, nu er gewerkt wordt op menswaardige condities. Met welk recht heeft men tot voor kort toch mogen verlangen, dat een gedeelte van de groep werkende vrouwen zich maar moest opofferen zonder iets voor zich zelf te eisen. Precies dezelfde vraag kan men nu nog stellen aan aldegene, die nog steeds huishoudelijke hulp verlangen tegen een betaling, die ver beneden het normale loonpeil ligt, omdat men van de gedachte uitgaat, dat anders niemand meer deze hulp kan betalen!

Naar aanleiding van de opmerking, dat bepaalde „klasse-patiënten” de verplegenden als „slavinnen” zouden behandelen, vraag ik me af of dit niet

voornamelijk van de tact en houding kort onrustbarende afmetingen aan van de verplegenden zelf afhankelijk is. Een verstandig en open eerlijk gesprek op zijn tijd tussen patiënt en verplegende kan hier een goede verhouding tot stand brengen.

Het ingezonden stuk, getekend door F. K. heeft mij wel zeer verbaasd, omdat ik toch van de veronderstelling uit moet gaan, dat de schrijver of schrijfster de beginselen van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie is toegegaan, gezien het feit, dat hij of zij juist in ons blad het voorstel doet. Waar blijft echter het recht van ieder mens (ook de vrouw) op vrijheid van keuze van arbeid? Hoe is dat voorstel te rijmen met artikel 4, 9, 16 enz. van ons beginselprogramma? Ook de Universele verklaring van de rechten van de mens, door Nederland ondertekend, is in lijnrechte tegenspraak met het plan van registratie van vrouwelijke werkkrachten en verplichte tewerkstelling in de typisch vrouwelijke beroepen van verpleging, huishouding enz. (art. 23). Even wordt inderdaad vermeld, dat men hierdoor in conflict zou komen met de z.g. persoonlijke vrijheid, maar direct daarop volgt, dat de ernst van de toestand het rechtvaardigt, dat het persoonlijke belang voor het algemene moet wijken.

Deze redenering lijkt mij wel zeer gemakkelijk, maar het is ook maar de vrouw die er de dupe van is! Ik geloof dat uitsluitend in oorlogstijd het standpunt van F.K. in deze voor een V.V.D.-er te onderschrijven is. Sinds alle opleidingen thans ook voor vrouwen open staan (zover ik weet nog maar met 1 uitzondering: de belastingacademie) spreekt het toch vanzelf, dat iedere vrouw ook het recht heeft een plaats te zoeken in het vak waarvoor zij werd opgeleid. Blijkt er een overschot in het ene en een tekort in het andere beroep te ontstaan, dan zal zich dit op een normale wijze oplossen en niet door registratie enz., hetgeen toch ook wel sterk doet denken aan de gedragingen van onze bezetters! Waar blijft de arbeidsvregde van de vrouw, die gedwongen wordt in de verpleging of de huishouding te gaan werken, beroepen, waarin juist de persoonlijke verhouding zo sterk op de voorgrond komt? Zelfs de Duitsers hebben nooit vrouwen in de huishouding verplicht tewerkgesteld, omdat zij zelfs begrepen, dat dit tot onhoudbare toestanden aanleiding zou geven!

De voorgestelde oplossing: meisjes weg van de plaatsen, waar mannen behoren te zitten en de gedemobiliseerden in haar plaats! is ook onuitvoerbaar. Meisjes en vrouwen vervullen immers over het algemeen functies, waar routinewerk verlangd wordt met weinig promotiekansen (typiste, steno-typiste, secretaresse, telexiste, inpakster enz.). Dit soort werk is om 2 redenen veel geschikter voor vrouwen en wel: 1. omdat eentonig werk de vrouw veel beter ligt dan de man, zodat zij hierin meer presteert dan de man; 2. omdat de vrouw gemiddeld 7 jaar aan het arbeidsproces deelneemt en daarna trouwt, zodat werk zonder promotiekansen juist zeer geschikt is. Een man werkt normaliter zijn hele leven in een bepaald vak, dus moet wel degelijk kans hebben om vooruit te komen.

Mevr. Land-Boissevain vraagt zich af, of de oplossing van het tekort aan verpleegsters in Nederland ook niet opgelost zou kunnen worden door verplegenden voor halve dagen in dienst te nemen, zoals in Engeland gedurende de oorlog. Dit gebeurt in Engeland nog; ook in Nederland heeft men enige jaren geleden, toen het te-

nam, geprobeerd de directies van de ziekenhuizen te wijzen op deze mogelijkheid, maar met weinig resultaten. Inderdaad brengt het werken met krachten voor halve dagen bezwaren mede, maar toch heeft men zich aan de andere kant wel eens afgevraagd of het tekort werkelijk wel zo groot was, als steeds werd beweerd, toen men zo weinig moeite gedaan heeft om uitvoering te geven aan het aanstellen van verplegenden voor halve dagen!

J. t. B. H.

Verkiezingsstunts

Wij weten dat in verkiezingsdagen de woorden van vele verkiezingsredenaars niet op een goudschaaltje mogen worden gewogen. Hartstocht en heftigheid leiden altijd tot een bepaalde eenzijdigheid en de jacht op steeds meer stemmen kan aanleiding zijn tot het doen van beloften, welke in de parlementaire praktijk daarna slechts sporadisch kunnen worden vervuld.

Wij vernamen uit Engeland in dit opzicht een paar sterke staaltjes.

De Londense correspondent van de Leeuwarder Courant bezocht b.v. een verkiezingsbijeenkomst van de boerenbond van Noord-Kent te Dartford.

Teneinde de boeren tijd te besparen had de bond de drie daar gestelde kandidaten uitgenodigd om achtereenvolgens te spreken. De liberale kandidaat zomin als de kandidaat van Labour vermochten de aanwezige „grote” boeren enthousiast te maken. Die kunst verstond de candidate van de Conservatieven echter uitnemend. Ze was nog maar nauwelijks bezig of ze riep al uit:

„Een conservatieve regering zal de Britse boeren beschermen tegen buitenlandse concurrentie. Jullie zullen je sla en uien niet langer hoeven onder te ploegen omdat de markt overstromd wordt door goedkope Nederlandse groenten. Wij beloven jullie dat wij daaraan een eind zullen maken. (Donderend applaus en hoerageroep). Als conservatief kandidaat van dit kiesdistrict zal ik met hand en tand voor de belangen van onze boeren en tuinders opkomen. De Britse boer zal de ereplaats krijgen. De tweede plaats zal gereserveerd worden voor de Empireboer. En pas in de derde plaats, helemaal achteraan, als er dan nog een tekort mocht zijn, zal pas de buitenlandse boer aan bod komen met zijn producten. Ik behoef niet nader te verklaren, dat wij met deze laatste categorie speciaal de Nederlandse boeren bedoelen. Wij zullen jullie beschermen tegen de felle concurrentie van geïmporteerde Nederlandse sla, tomaten, uien en aardappelen. En jullie, kwekers, zullen wij beschermen tegen de invoer van Nederlandse bloemen. Wij zullen waarschijnlijk dermate hoge tarieven gaan invoeren tegen Nederlandse land- en tuinbouwproducten, dat er van een fnuikende concurrentie weinig sprake meer kan zijn of anders een zeer lage maximum inwerkquantiteit vaststellen.”

Dat deze dame een daverend applaus als beloning ontving, spreekt eigenlijk vanzelf.

We hadden ze wel eens willen horen op een vergadering van Engelse huisvrouwen.....

Uit: „Groenten en Fruit”

MEVROUW FORTANIER
...zal spreken...

Vrouwen in de V.V.D.

Alle vrouwelijke partijleden zijn hartelijk welkom op de Voorjaarsbijeenkomst op Zaterdag 20 Mei 1950 in een zaal van het Internationaal Cultureel Centrum, Paviljoen Vondelpark te Amsterdam (te bereiken vanaf Centr. Station lijn I)

De vrouwengroep Amsterdam is zo vriendelijk als gastvrouw deze bijeenkomst voor ons te verzorgen.

10.30 uur **VERGADERING VAN HET ALGEMEEN BESTUUR**, bestaande uit de vertegenwoordigsters der centrales en het Dagelijks bestuur van de organisatie „Vrouwen in de V.V.D.” Vrouwelijke partijleden, die dit wensen, kunnen deze vergadering bijwonen.

AGENDA

1. Opening
2. Ingekomen stukken en mededelingen
3. De vertegenwoordigsters der centrales zullen vertellen van haar bevindingen in haar centrales, wat, naar wij hopen, aanleiding zal geven tot levendige gezamenlijke besprekingen.
4. Rondvraag
N.B. Het Dagelijks Bestuur zal het op prijs stellen eventuele vragen, die men stellen wil, enkele dagen tevoren te ontvangen.
5. Sluiting

13.00 uur **Gemeenschappelijke warme lunch**, waaraan iedereen deel kan nemen. Kosten f 3.30 p. p. incl. foot. Opgave uiterlijk 13 Mei bij de secretaresse:
Bij opgave vóór 6 Mei mogelijkheid tot reductie.
Betalen bij de presentielijst.

14.30 uur **ALGEMENE BIJENKOMST VAN DE „VROUWEN in de V.V.D.”** Mevrouw A. Fortanier-de Wit zal spreken over haar **INDRUKKEN VAN LAKE SUCCESS**

Komt U ook!

Wanneer U door een te lange afstand niet tijdig aanwezig kunt zijn, sieden de Amsterdamse leden U gastvrij logies. Wilt U daarover vóór 5 Mei schrijven naar:

Mevrouw M. Spanjaard-van Someren Brond
P. C. Hoofdstraat 19, Amsterdam Z.

namens het Dagelijks Bestuur

de secretaresse
Joh. H. Springer
Alexanderstraat 16 — HAARLEM

VERKEERD BEGREPEN

De heer P. E. van Renesse te Voorburg schrijft ons: Het verslag van de algemene vergadering in No. 105 van ons blad legt mij de volgende woorden in de mond:

„Indien men het consumptie-peil niet wil verminderen, zal men het aantal consumenten moeten doen afnemen, hetzij door emigratie hetzij door afremmen van de bevolkingsaanwas.”

De laatste zinsnede geeft een onjuist beeld van mijn betoog. Immers was dit juist, dat emigratie, welke van regeringswege als het universele middel tot beperking van de bevolkingsaanwas wordt aangeprezen, hoe nuttig

ook, voor dit doel onbruikbaar is en dat het afremmen van die aanwas door verlaging van het geboortecijfer onvermijdelijk is.

Daarom bepleitte ik, dat ons werk-program zich tegen de kindertoelagen, de bevoorrechtiging van de gezinnen en althans van de grote gezinnen in onze belastingwetgeving en de in-kwartiering van jonggehuwden zou uitspreken. Het deed me genoegen, in het uitstekende pleidooi van mej. mr. Toxopeus-Pott tegen het systeem der kindertoelagen, opgenomen in hetzelfde nummer van ons blad, zulk een flinke steun voor mijn denkbeelden te ontmoeten.

Groot Ammers is actief

De nog jonge afdeling gaat grotere activiteit ontplooiën en er kwam in het bestuur wijziging, doordat de heer Minkema wegens drukke werkzaamheden het secretariaat overdroeg aan Mevr. Zwart-Voorspuy. Een algemene actie voor de verkiezingen van de Provinciale Staten is ingezet en men hoopt niet alleen nu, maar óók na de verkiezingen ijverig aan de uitbouw van de afdeling te blijven doorwerken.

Alblasserdam had een mooie avond

Vrijdagavond, 14 April, organiseerde de plaatselijke afdeling van de V.V.D. voor besloten kring een bijeenkomst, waarop mr. G. Vonk, onze Indische specialist, op bijzonder interessante wijze het Indonesische vraagstuk en het beleid van de fracties van de V.V.D. in de Tweede en Eerste Kamer dienaangaande besprak en belichtte.

De opkomst, ook vanuit afdelingen uit de omgeving was goed en de aanwezigen volgden met grote aandacht het betoog van de heer Vonk, dat verhelderend heeft gewerkt voor hen, die de houding van onze Kamerfracties ten aanzien van dit voor land en volk zo zeer belangrijke vraagstuk meenden te moeten laken en voor hen, die het eenmaal aan onze Kamerleden geschonken vertrouwen handhaafden zeer zeker tot nog intensiever strijd voor de mooie beginselen van onze partij zal aansporen.

Het was een mooie avond, die ten volle aan het doel, waarvoor zij belegd was, heeft beantwoord.

Gorinchem heeft goede plannen

De plaatselijke afdeling belegde een vergadering met de afgevaardigden, resp. genodigden uit de afdelingen en correspondentschappen van de Provinciale Kieskring Dordrecht. Besproken werd de propaganda voor de provinciale verkiezingen en het vormen van Ondercentrales, teneinde in de toekomst organisatorisch beter aan de verbreiding van de beginselen van de V.V.D. te kunnen voortwerken. De opkomst was goed en men was unaniem van mening, dat een voortdurende actie van de V.V.D., het stichten van nieuwe afdelingen dringend noodzakelijk is. Voorlopig werd besloten de centrale onder te verdelen in z.g. ondercentrales, n.l. de Ondercentrales Alblasserdam, Sliedrecht en Gorinchem, welke laatste centrale later nog gesplitst zou dienen te worden in een Ondercentrale Leerdam. De afdelingen krijgen nog een résumé van het verhandelde thuisgezonden en langs deze weg wordt een ieder die het in deze omgeving wel meent met de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie dringend opgewekt zich met kracht aan de voorgestelde organisatie te wijden. De vergadering stond onder leiding van de heer Nawijn, die een woord van dank toekomt voor zijn initiatief.

Staatssocialisatie sijpelt ook door in de Staten

Tijdens de op 12 April te Laren gehouden goed bezochte bijeenkomst van de V.V.D., welke gepresideerd werd door de heer J. J. Korff, belichtte mevrouw M. Groot-Pleysier, candidate voor de Provinciale Staten, de geest, achtergrond en sfeer van de V.V.D.

Zij noemde zowel vrijheid als democratie twee veel omstreden begrippen, voor tweërlei uitleg vatbaar al naarmate men in Oost- of West-Europa verblijft. Democratie betekent, dat iedere staatsburger zijn eigen mening kan hebben en dat de meerderheid beslist. Vrijheid is geen geschenk, doch een voorrecht voor hen die er voor strijden, en derhalve een kostbaar zedelijk goed, dat logischerwijs inhoudt dat iedereen een zedelijke verantwoordelijkheid draagt voor alle doen en laten.

Een maatschappij die alle macht aan zich trekt is onaanvaardbaar en een gemeenschap van gestandaardiseerde individuen een onding.

Het doel van de V.V.D. is dan ook die zelfstandige personen te kweken, die in het dienen van de Gemeenschap hun grootste taak zien. Haar typisch vrije denkwijze geeft haar een neu-

traal etiket, doch die dat zegt begrijpt het vrijzinnige beginsel niet. Haar drie geestelijke grondslagen zijn vrijheid in gebondenheid, verantwoordelijkheidsgevoel en sociale rechtvaardigheid.

Mr. Dr. L. J. J. Caron te Bussum, Ijstaanvoerder van de V.V.D., onderstreepte de woorden van mevrouw Groot.

Hij schetste de taak van de Provinciale Staten: bestuursfaak, toezicht op gemeenten en kiescollege voor de Eerste Kamer.

Hij constateerde dat de voortschrijdende staatsocialisatie ook daar merkbaar is geworden: onder meer uit het feit dat zij meer en meer de openbare nutsbedrijven tot zich trekken. Er is een rode meerderheid (24 P.v.d. A. en 18 comm. tegen 5 V.V.D.) en de arbeiders hebben de middenstand en de hogere lagen van de bevolking dan ook reeds geknauwd.

Tenslotte hield hij de financiële regeringspolitiek, welke onder meer duidelijk blijkt uit het feit dat de Herofabrieken een aandelenemissie van 7 1/2 ton moesten doen, terwijl zij een zelfde bedrag aan belasting moesten betalen.

Maandag in Breda

In Breda wordt op Maandag 24 April des avonds om 8 uur, een openbare bijeenkomst gehouden in Hotel „De Schuur”, waar zullen spreken de candidates voor de Prov. Staten: Drs. E. B. W. Schuitema, J. H. Kloezen en Mr. E. H. Toxopeus.

Welkom

Als nieuwe afdeling van de V.V.D. is tot stand gekomen de afd. Kloosterburen. De secretaris is de heer J. Wijk te Kloosterburen. Men begint met 13 leden. Overige bestuursleden: J. A. Meijer, R. Beukema.

Nieuwe heren

In Usquert wordt het bestuur nu gevormd door: F. Britzel v.z., H. A. Runsink, secr., H. Westerhuis-Westerhuis, A. Beukema-Straat, S. Bruins.

Uit Stiens

Op 13 April sprak te Stiens de heer J. A. van Overklift, candidate voor de Prov. Staten. De belangstelling was goed. De spreekbeurt werd gehouden voor de afdelingen Leeuwarderadeel, Feuverderadeel en t Bilt, gemeenten die aan elkaar grenzen. Na de rede, welke met grote belangstelling werd aangehoord, sprak mevrouw Deelstra-Spoelder, raadslid van Leeuwarderadeel, een sympathiek opwekkend woord. Tot slot werden kleurenfilms over Zuid Afrika, Skandinavië en Groot Brittannië van mevrouw Wassenaar vertoond, welke zeer in de smaak vielen.

Weer een

Op Zaterdag 15 April vond in Terneuzen een vergadering plaats van geestverwanten uit Oost Zeeuwsch-Vlaanderen met het doel tot oprichting te komen van een afdeling „Oost Zeeuwsch-Vlaanderen” van de V.V.D. De vergadering, die onder leiding stond van de voorzitter der Centrale Middelburg, de heer L. A. Schenk, had een zeer geanimeerd verloop en een voorlopig bestuur van de nieuwe afdeling heeft zich als volgt samengesteld: ir. A. P. Lindenbergh, voorz., Terneuzen; R. H. de Ridder, secr., Zaamslag; J. v. Waterschoot, Sas van Gent, penningm.; D. Haak Tollenaar, lid, Hoek; P. J. Olijeslager, lid, Axel.

De jongeren

Voor de Jongeren Organisatie Vrijheid en Democratie, afd. Naarden-Bussum en omstreken spreekt op Vrijdag 28 April, 20 uur, Graaf Florislaan No. 36 Bussum, dr. A. J. Vis over De Verenigde Naties.

Centrale Haarlem

In plaats van de heer mr. A. de Bruijn, die bedankt heeft als lid van de Partijraad, is benoemd de heer W. de Haan, Lindenlaan 14, Bussum.

Goede gids op de weg

Het is duidelijk, dat het met de behandeling van het wetsontwerp inzake de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie in de Tweede en Eerste Kamer niet afgelopen was. En ook niet met de publicatie van de wet in het Staatsblad. De geschiedenis van de ontwikkeling der gedachten op dit punt moge interessant zijn en de gedachtenwisselingen in het parlement mogen al van grote waarde zijn geweest, voor het bedrijfsleven gaat het gehele spel nog pas beginnen. Daar

zijn wij nu aan toe en duidelijk is het, dat de belangstelling van de betrokkenen nu intenser wordt en dat men gaarne weet, wat er zoal kan gaan gebeuren, men zou ook kunnen zeggen: wat er boven het hoofd hangt.

Het is een goede gedachte geweest van De Zakenwereld om de jonge jurist mr. W. J. Geertsema uit Leiden te vragen de Wet op de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie toe te lichten. De heer Geertsema heeft dat gedaan door de artikelen, voor zover

nodig, van een commentaar te voorzien. De schrijver heeft daarbij gestreefd naar te waarden beknoptheid. Beknopt is ook de inleiding van de heer F. L. van der Leeuw, die daarin een overzicht van de ontwikkelingsgang der gedachten op het terrein der publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie geeft.

In een pittig geschreven voorwoord wijst prof. mr. A. N. Molenaar op de betekenis van een goede voorlichting voor alle betrokkenen. De laatste regelen van prof. Molenaars betoog willen wij hier als slot van onze aankondiging opnemen. Prof. Molenaar zegt daar:

„Het in dit geschrift behandelde onderwerp staat reeds gedurende een reeks van jaren in het brandpunt der belangstelling. Het zal nu in de praktijk des levens zijn levensvatbaarheid moeten bewijzen. Voor allen die daarbij betrokken zijn kan het geschrift een leidraad zijn; de schrijver heeft een opmerkelijke objectiviteit betracht en dit verhoogt de waarde van zijn arbeid”.

Ik moge dan ook de wens uitspreken, dat velen dit boekje zullen raadplegen en het als een goede gids op hun weg zullen leren waarderen”.

N.V. BOELE'S
Scheepswerven en Machnefabriek
BOLNES

Nieuwbouw en reparatie

N.V. Staaldraadkabel- en Herculestouwfabriek
 voorheen
J. C. DEN HAAN
GORINCHEM

DE ROTTERDAMSCH
DROOGDOK MIJ. N.V.

Goedewaagen's
 Koninklijke
 Pijpen- en Aardewerkfabrieken
 Gouda
 ★
Mozaiek

*N.V. Lijm- en
 Gelatinefabriek*

„Delft”

Fabrieksmerk
TWEE TORENS
 Tel. 106-363 — Delft

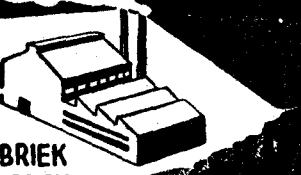
J. en K. SMIT's

**SCHEEPSWERVEN EN
 MACHINEFABRIEKEN**

KINDERDIJK

Machinefabriek en scheepswerf
 van
P. SMIT Jr. N.V.
ROTTERDAM

**DAKEN -
 VLOEREN**

N.V. BETON- & PLATENFABRIEK
 & GEBR. MYNLIFF NYMEGEN
 TEL 20539

*Reeds onze
 oude reehelden dronken*

*Weduwe
 A.v.d. Celaart's*

**OUDE AROMATISCHE
 JENEVER**

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Beschouwing Provinciale-
Statenverkiezingen

Pag. 5

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Wederom een grote overwinning

Wij blijven in de stijgende lijn

Wij hebben 412.000 stemmen

Wij moeten naar het half miljoen

De verkiezingsstrijd is gestreden en wij kunnen tevreden zijn. Men had ons de laatste tijd, toen wij voor het houden van spreekbeurten in verschillende delen van ons land kwamen, vaak gevraagd wat wij nu wel van de uitslagen der verkiezingen verwachtten. Een vraag, die gemakkelijk te stellen is, maar moeilijk te beantwoorden. Wij hebben ons echter in zeer optimistische zin durven uitlaten. De belangstelling, die voor ons streven en voor onze partij bleek te bestaan, had ons dat optimisme gegeven.

Maar nu is er dan de zekerheid. Wij moeten pogen onze lezers ook deze week het blad weer op tijd thuis te doen bezorgen en daarom moeten wij schrijven op een ogenblik, waarop wij nog slechts over twee ochtendbladen beschikken. Maar deze ochtendbladen — hoewel niet van onze richting — vertellen het voor ons verheugende nieuws al met geweldige letters. Het anti-revolutionnaire dagblad Trouw deelt in een regel, die bijna de gehele breedte van de pagina beslaat, aan zijn lezers mede: „Zetelwinst voor de C.H. Unie en V.V.D.”, waaronder het dan verder bekend maakt: „A.R. Partij bleef stationnair.” En de Volkskrant, het blad waarvan prof. Romme de staatkundige hoofdredacteur is, geeft haar indruk van de verkiezingen in de hoofdkop als volgt weer: „Verrassende winst voor V.V.D. en C.H.U.”, waaronder het blad dan laat volgen: „K.V.P. behaalt één zetel winst, communisten 27 verlies.”

Met het weergeven van het bovenstaande is al een juist beeld van de situatie gegeven; maar tevens kan er uit worden gezien, dat voor anderen onze grote winst en die der C.H.U., ook als het meest naar voren springende van de verkiezingsuitslag wordt gezien.

Wanneer voor anderen ons succes zo duidelijk is, dan is er voor ons geen reden onze tevredenheid niet openlijk uit te spreken. Met grote dankbaarheid stellen wij vast, dat bijna 412.000 kiezers aan onze kandidaten hun vertrouwen hebben geschonken. En wanneer wij dat zeggen, dan mag nog wel eens worden herhaald, wat wij onlangs reeds tot uitdrukking hebben gebracht, namelijk, dat onze politieke voormannen toch waarlijk de kiezers niet naar de mond hebben gesproken. Wanneer wij mogen herinneren aan de Indonesische kwestie bijvoorbeeld, dan zal ieder duidelij-

lijk zijn wat wij bedoelen. Onze afgevaardigden hebben in dit voor ons volk van primair belang zijnde vraagstuk enige malen een standpunt ingenomen, dat waarlijk niet was ingegeven door de wens tot het verwerven van kiezersgunst.

Laten wij hier echter niet te diep in treden. Laten wij alleen vaststellen, dat de twee groeperingen, die ten aanzien van de Indonesische politiek het meest oppositioneel zijn geweest — de A.R. Partij en de groep Welter — niet tot de winnaars behoren. Ten opzichte van de Statenverkiezingen in 1946 hebben de A.R. een geringe vooruitgang geboekt, maar in vergelijking met de Kamerverkiezingen van 1948 zijn zij meer dan 50.000 stemmen teruggegaan, waarbij wij overigens niet voorbij willen zien, dat de A.R. Partij een schade van 28.000 stemmen heeft gehad door het Gereformeerd Politiek Verbond, dat van de 590 te verdelen zetels er evenwel toch niet meer dan 1 heeft kunnen veroveren. Trouwens de groep-Welter is over het gehele land ook niet verder dan 1 zetel gekomen. En deze groep heeft moeten ervaren, dat de sympathie voor haar wel in een zeer snel tempo verdwijnt. Bij de Kamerverkiezingen van 1948 behaalde ze 62.000 stemmen, nu niet meer dan 32.000.

En nu wij dan toch over kleine partijtjes bezig zijn: de Middenstandspartij behaalde twee zetels, één in Zeeland, één in Noord-Brabant. Maar over het gehele land ging haar stemmental terug van 40.000 op ongeveer 20.000. Zij werd dus gehalveerd. En het resultaat? Dat buiten Zeeland en Noord-Brabant alle stemmen aan deze partij verloren zijn gegaan. Dat zijn er niet minder dan 11.000! Wij hopen, dat die middenstanders, die daaraan toch hun stem hebben gegeven, zullen inzien, dat zij dit, evenals in 1948, ook nu dus weer voor niets hebben gedaan!

De communisten zakken flink af. In 1946 hadden zij bij de Statenverkiezingen twee honderdduizend stemmen meer dan nu. Dit is verheugend. Het blijkt, dat men in steeds wijder kring hun doeleinden gaat begrijpen. Toch hebben zij ook nu weer 330.000 stemmen op zich verenigd. Dat zijn er veel te veel. Er blijft daarom reden om de grootste waakzaamheid te betrachten, temeer omdat de door de communisten toegepaste methoden niet tot de fraaiste behoren.

Men mag aannemen, dat de Partij van de Arbeid, voor wie de verkiezingen in totaal niet veel wijzigingen gebracht hebben, veel stemmen op de communisten heeft veroverd en er anderzijds vele aan

onze partij heeft moeten afstaan. Hun actie tegen onze partij getuigde al van de vrees, die er in de gelederen der socialistischen aanzien van ons bestond. Wij zijn ervan overtuigd, dat dit proces van afbreukeling van de Partij van de Arbeid aan deze kant zal voortgaan en dat met name zij, die van huis-uit politiek-vrijzinnig zijn, zich op de duur in die partij niet thuis kunnen gevoelen en zich in onze rijen zullen scharen. Een politiek-vrijzinnig mens is nu eenmaal geen socialist.

Een politiek-vrijzinnig mens is geen socialist, maar een politiek-vrijzinnig mens is ook geen anti-revolutionnaire. Dit zeggen wij, omdat wij weten, dat er politiek-vrijzinnigen zijn, die het in 1948 en nu weer met de anti-revolutionnaires hebben geprobeerd. Het dagblad Trouw spreekt van de „krachtige positie in de grote steden, Den Haag en Amsterdam”, die de anti-revolutionnaires daar innemen. Juist daar hebben wij veel bezwaren ondervonden tegen de door ons gevorderde Indonesische politiek en wij nemen aan, dat velen dezer bezwaarden thans a.r. hebben gestemd. Wij zullen daarover nu ook niet verder schrijven, maar willen wel vaststellen, dat juist in deze steden, ondanks dit verschijnsel, onze partij prachtig is vooruit gegaan. In Amsterdam van 23.000 stemmen in 1946 tot 47.000 nu! Een verdubbeling dus, een schitterend resultaat!

En in Den Haag stegen wij van 28.000 in 1946 tot 38.000 thans! Wat nog 8.000 meer was dan bij de Kamerverkiezingen van 1948.

Wij geraken echter te zeer in de cijfers. Laten wij ermee stoppen. Onze conclusie is, dat ons kiezerscorps zich zeer sterk blijft uitbreiden. Ditmaal hadden wij 412.000 stemmen. Wij moeten naar het half miljoen!

Dankbaarheid is er voor het grote aantal stemmen, dat op onze lijsten is uitgebracht. Dankbaarheid is er ook voor de arbeid, die vele van onze strijdsters en strijders in de partij hebben verricht. Wij weten wat er aan verkiezingsacties vastzit en wij hebben, — dank zij onze spreekbeurten, waardoor wij op zo vele plaatsen kwamen — kunnen waarnemen met hoeveel toewijding en geestdrift door velen is gewerkt. Het resultaat van de verkiezingsstrijd is weer prachtig geweest en daarvoor past ook een woord van dank aan allen, die de strijd hebben meegestreden!

☆ parlementaire flitsen ☆

Eerste Kamer betreurt het aftreden van Minister Wijers

RECHTSSTAAT-GEDACHTE IN HET CENTRUM

Het is opvallend, met hoe groot leedwezen de mededeling van minister Wijers, dat hij om gezondheidsredenen zijn functie eerlang zal moeten neerleggen, is ontvangen en dat niet alleen op grond van het zuiver menselijke medegevoel om de redenen, die hem daartoe nopen, maar ook, omdat men hem als minister ongaarne ziet heengaan. Dit laatste is te opvallender, daar minister Wijers politiek een weinig sterke figuur is en het tegendeel van een parlementair redenaar. Men heeft, in en buiten de Kamer, deze minister — om de woorden van prof. Molenaar te gebruiken — echter leren kennen als een plichtsgetrouw, rechtschapen bewindsman, die zich met grote toewijding aan de taak, die hij twee jaar geleden op zich nam, heeft gegeven.

Hetzelfde bedoelde ook „De Telegraaf”, toen dit blad in een aan deze minister gewijd afscheidsartikel schreef: „De heer Wijers komt uit een kring, die in Nederland groot aanzien geniet, namelijk uit de oude rechterlijke macht. Uit dit milieu heeft hij meegebracht een sterk gevoel voor recht en ook zekere aarzeling partij te kiezen. Men zou de heer Wijers geen dienst bewijzen, door hem tot de sterke figuren in den lande te rekenen. Dat is zijn wezen niet. Hij munt uit door met schroom te oordelen.....”

Het dagblad, dat wij zojuist aanhaalden, ging in de vergadering van de Eerste Kamer, waar de begroting van Justitie werd behandeld, nogal eens over de tong, al werd de naam dan ook niet altijd uitgesproken.

Zo sprak mr. Kolff (C.H.) slechts van „een bekend dagblad, dat sinds enige tijd weder verschijnen mag”, daaraan toevoegend: „Ik lees dat blad niet, Mijnheer de Voorzitter, maar toen ik het eens toevallig in handen kreeg.....” Erg vriendelijk klonk dit nu niet bepaald tegenover een orgaan, waarin toch het lid van de Tweede Kamer mr. Schmal voortdurend de gelegenheid krijgt, zijn christelijk-historische inzichten te spuien!

„De Telegraaf” dan heeft aan hetgeen zich rond de uit de eerste na-oorlogstijd daterende zaak Menten heeft afgespeeld, een aantal artikelen met krasse beschuldigingen gewijd en het is goed, dat minister Wijers er geen twijfel aan heeft laten bestaan, dat een veelzijdig onderzoek naar de al dan niet juistheid van deze beschuldigingen zal worden ingesteld.

Wij zijn thans in Nederland gelukkig wel weer zover op de weg naar het herstel van de rechtsstaat, dat wij dit onderzoek met gerustheid en vertrouwen kunnen afwachten.

Over die rechtsstaat-gedachte sprak ook de woordvoerder van onze fractie, prof. Molenaar. Hij had met grote instemming vernomen, dat de minister het ermede eens was, dat de minister van Justitie vóór alle andere ministers moet opkomen voor die rechtsstaat, ook wanneer het 't terrein van zijn ambtgenoten betreft en hij hoopte, dat 's ministers opvolger die taak met grote beslistheid zou vervullen. Dat er op dit terrein nog wel iets te wensen was overgebleven, toonde prof. Molenaar aan de hand van een aantal voorbeelden duidelijk aan en hij gaf daarbij als zijn mening te kennen, dat ook het financiële element op dit punt geen beslissende rol mag spelen.

De vraag of men een stuk rechtsstaat mag prijsgeven omdat handhaving daarvan geld kost weegt — zo zei hij — voor onze fractie zwaar.

Een belangrijk onderwerp, door prof. Molenaar bij deze begroting ter sprake gebracht, was de benoemingen bij de rechterlijke macht. In het Voorlopig Verslag was daarover het volgende te vinden: „Veel

MINISTER WIJERS
...betreurd afscheid....

leden spraken in het algemeen de hoop uit, dat de minister bij het bevorderen van benoemingen bij de rechterlijke macht in toenemende mate erin zou slagen, aan de onderscheidene bevolkingsgroepen hier te lande recht te doen wedervaren. Met name achtten zij 't gewensd, dat de bewindsman zich onafhankelijker zou tonen ten aanzien van hem gewordende aanbevelingen, aangezien deze laatste maar al te vaak van zekere eenzijdigheid niet zijn vrij te pleiten”.

Op deze passage had, zo wilde onze woordvoerder toch gaarne verklaren, de minister in zijn Memorie van

Antwoord het juiste antwoord gegeven. Hij had in het licht gesteld, dat bij de benoeming van rechters met tal van factoren rekening moest worden gehouden, maar hij had niet — en dat vond prof. Molenaar zeer juist — in zijn antwoord gezegd, dat rekening moest worden gehouden met „de onderscheidene bevolkingsgroepen”. Ik zie het, aldus de heer Molenaar, zo, dat niemand op grond van het behoren tot een bepaalde bevolkingsgroep mag worden uitgesloten van een benoeming bij de rechterlijke macht, maar overigens gaat het er bij de benoeming slechts om, met inachtneming van de factoren, die de minister had aangegeven, goede en onpartijdige rechters te benoemen.

Met betrekking tot de benoemingen van een andere belangrijke groep functionarissen: de notarissen, drong prof. Molenaar met klem aan op een bekorting van de duur der voorbereiding van deze benoemingen.

Een vreemde geschiedenis is het met de motivering van afwijzende beschikkingen op verzoeken tot z.g. „ontvijnding”. Prof. Molenaar had het vorige jaar op deze motiveringen aangedrongen en de minister had zich daarmede verenigd. In zijn Memorie van Antwoord deelde de minister nu mede: „Nadat de ondergetekende op motivering van de afwijzende beschikking op ontvijndingsverzoeken had aangedrongen, heeft de Afdeling Beheer van de Raad voor het Rechtsherstel zich gesteld op het standpunt, dat deze weigeringen „zoveel mogelijk” moeten zijn gemotiveerd. Op zichzelf heeft de ondergetekende tegen deze formulering geen bezwaar”.

Iets verder echter in de Memorie kan men lezen: „Echter heeft het Beheersinstituut deze formule blijkbaar aldus opgevat, dat het in alle gevallen kan volstaan met de enkele aanduiding van die eisen van de richtlijnen voor ontvijnding, waaraan de betrokkenen niet voldoen. De ondergetekende meent, dat in de grote meerderheid der gevallen deze werkwijze niet voldoet aan de eis van „zoveel mogelijk” motiveren. De ondergetekende zal deze aangelegenheid opnieuw met het Beheersinstituut en eventueel met zijn betrokken ambtenaren opnemen”.

Toen ik dit las — zo was de begrijpelijke reactie van de heer Molenaar op het bovenvermelde — heb ik tot mijzelf gezegd: Wat heeft een minister in Nederland toch weinig invloed. Wanneer een minister hier, een jaar geleden, een toezegging doet en daarna tot het Beheersinstituut een vriendelijk verzoek richt om conform zijn wens voortaan te handelen en het Beheersinstituut lapt dit eenvoudig aan zijn laars, dan vind ik dat volkomen ontoelaatbaar. Ik ben van mening, dat de minister dat niet kan aanvaarden. Men moge de betekenis van de motivering hoog of niet hoog aanslaan, maar wanneer ten aanzien van welke zaak ook de minister verklaart een bepaalde gedragslijn billijk en redelijk te achten, dan gaat het niet aan, dat ambtenaren eenvoudig toch hun eigen weg gaan. Nu dus van het „zoveel mogelijk” motiveren niets is terecht gekomen, ben ik van mening, dat het parlement dat niet kan laten passeren en daarom veroorloof ik mij te zeggen, dat dit een houding tegenover de minister is, die ongepast is.

Tenslotte bracht prof. Molenaar bij de bijzondere rechtspleging ook de in een aantal kampen in de eer-

Deze burger

wilde even een woordje apart hebben met onze Statenleden. Het is niet voor de anderen bestemd. Wilt U ons een ogenblikje aléén laten?

„Uw stem voor de Staten is Uw stem voor de Eerste Kamer” hebben ze gezegd en nu wilde ik even Uw aandacht vestigen op een keurige man.

Hij is 1,74 meter hoog, weegt 172 pond, heeft geen enkel strafvonnis achter de rug, geen cent schuld behalve een paar mille contributie, poetst zijn tanden twee maal daags, is lid van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie, de A.N.W.B. en de Nieuwe of Litteraire Sociëteit. Staat altijd op voor nog oudere heren in de tram. Kijkt nooit (tenzij met afgrijzen) naar vreemde meisjes, rookt twaalf sigaretten per dag en één glaasje als het véél is; groot domino-speler, uitstekend biljarter, meer uitgebreid lager onderwijs en insignes seiner en kok in de padvinderij. Vervulde zijn dienstplicht als gewoon dienstplichtig soldaat met de zwaarden; drager van een kruis, een double horloge met ketting en de lasten van de gemiddelde, nog net niet dode handelsreiziger.

Een keurige man, zoals ik reeds zeide, mijne heren leden van de Staten der Elf Provinciën.

Goedhartig.
Zuinig.
Eerbaar.
Welgemanierd.
Braaf.
Rustig.
En goedlachs.

Ik kan hem U, in verband met de verkiezing der Eerste Kamer zeer hartelijk aanbevelen.

Naam en adres op aanvraag verkrijgbaar bij

DEZE BURGER.

Mr. KOLFF
...een bekend dagblad....

ste tijd na de bevrijding gepleegde mishandelingen van politieke delinquenten ter sprake. Het onderzoek van deze zaak is nu in handen van de Parlementaire Enquêtecommissie van de Tweede Kamer en de klachten worden door mr. Van Tuyl van Serooskerken onderzocht.

Daarop zal nu gewacht moeten worden, maar de heer Molenaar wilde toch niet nalaten te zeggen, dat, zolang wij omtrent dit onderzoek en dus ook omtrent datgene, wat er in de kampen gebeurde, niet meer te weten komen dan wij op het ogenblik weten, een gevoel van grote onbehaaglijkheid niet zal zijn weggenomen.

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Voorzitter Redactie-comm.: Drs. H. A. Korthals.
Redactie-secretaris: Mr. E. Elias.
Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 435.
Administratie: Postbus 43, A'foort, tel. 5267.
Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 p. jaar.
Voor het zenden van abonnements- en advertentie-gelden: Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie” te Amersfoort.
Losse nummers 15 cent.
Voor advertenties wende men zich tot de administratie of tot de hoofdvertegenwoordiger: L. Vlug, Geestbrugweg 69, Rijswijk (Z.-H.).

Onze gelukwensen

Wij weten ons de tolk van allen, die leden en geestverwanten zijn van de V.V.D., als wij onze Koningin, Koningin Juliana van harte gelukwensen met haar verjaardag, welke dit jaar daar 30 April op een Zondag valt, op 1 Mei gevierd zal worden. Wij zijn oprecht erkentelijk en dankbaar voor het feit, dat het Nederlandse volk, waarvan de liberalen een deel vormen, een Koningin van deze instelling en dit formaat aan het hoofd heeft. De vlaggen zullen uitwaaien, de oranjewimpels zullen kleur hebben in de voorjaarszon en de gedachten van ons allen gaan in deze dagen uit naar het Paleis te Soestdijk, waar de verjaardag van onze Koningin gevierd wordt. Van harte hopen wij, dat ook het komende levensjaar het geluk en de voorspoed mogen brengen, welke maar voor Haar weggelegd zijn. Van de gevoelens van het Nederlandse volk, dat juist in zijn Koningin het symbool van de eendracht ziet, kan zij ook in het komende jaar verzekerd zijn. Leve de Koningin!

Tolmuur

Onze Oosterburen hebben ons land verrast door het optrekken van een hoge tolmuur voor onze groente-exporteurs. Niet alleen dat deze merkwaardige Duitse economische politiek voor onze groente-exporterende landgenoten een ernstige handicap betekent, doch deze politiek verbaast ons des te meer, omdat zij in flagrante tegenstelling is tot de meer liberale economische politiek, die Europa met medewerking van Amerika de laatste tijd voorstaat. Het is ons vooralsnog een raadsel, dat de Amerikaanse bezettingsautoriteiten de Duitsers toestemming tot het voeren van een dergelijke politiek hebben gegeven, terwijl de Amerikanen anderzijds al hun krachten inspannen de vrijmaking van het Europese handelsverkeer te bevorderen. Wellicht zou op deze inconsequentie bij internationale besprekingen eens de aandacht kunnen worden gevestigd.

Gevaarlijk

Ds. Strijd, een bekende figuur in de Partij van de Arbeid en een even bekende antimilitarist, heeft in het links-socialistische weekblad „De Vlam” als zijn zienswijze bekend gemaakt, dat de Christelijke arbeiders het communistische standpunt met betrekking tot het niet-lossen van wapenen moeten onderschrijven. Ofschoon wij de geloofsovertuiging van ds. Strijd ongetwijfeld zullen eerbiedigen, moet het ons toch van het hart, dat zijn uitspraak wel uitermate gevaarlijk is, temeer omdat hij bij de Partij van de Arbeid is aangesloten. Het is toch al zo moeilijk voor de aanhangers in dit kamp om de oude politiek te vergeten. Thans haalt ds. Strijd de oude wonden weer open, waardoor het gevaar ontstaat dat vele aanhangers van de Partij van de Arbeid rijp worden gemaakt om naar de communisten af te glijden indien de omstandigheden zich daartoe zouden kunnen voordoen. Het kan goed zijn van dergelijke uitspraken terdege kennis te nemen, opdat men in staat is te beoordelen, welke stromingen er zich in de Partij van de Arbeid voordoen. Moge een dergelijke stroming, waarvan ds. Strijd de representant is, dan niet in grote mate openlijk aan de dag treden, dit neemt evenwel niet weg, dat zij onder vele aanhangers aanwezig is en dat men hiermede terdege rekening zal dienen te houden.

Taxiverordening aangehouden

De gemeenteraad van 's-Gravenhage heeft een wijs besluit genomen door de verordening op het huurautobedrijf aan te houden. Daartoe werd door de heer Schürmann, voorzitter van de J.V.P.-fractie een motie van orde, mede ondertekend door de heren Dettmeijer (V.V.D.), Veldhoen (C.H.), Van Praag (C.P.N.) en Smitskamp (A.R.), alle voorzitters van hun resp. fracties, ingediend om deze verordening aan te houden. Er hadden n.l. in de laatste dagen de Gemeenteraadsleden zoveel adressen, requesten en dergelijke bereikt, dat het wel duidelijk was geworden, dat het bedrijfsleven allerminst content was over de voorgestelde verordening. Slechts de Partij van de Arbeid was niet bereid gebleken de motie tot aanhouding mede te ondertekenen en wenste deze zaak kennelijk „door te drukken” zonder rekening te houden met de talloze bezwaren, welke nog uit de burgerij naar voren waren gekomen, hetgeen van weinig democratisch inzicht getuigt. En hoogst merkwaardig was ook de uiting van de heer Damme (P. v. d. A.), dat men deze zaak wilde uitstellen in verband met „belangrijke gebeurtenissen” welke op komst waren. Terecht schreef de Nieuwe Courant hierover, dat als de heer Damme daarmede de verkiezingen bedoelde, het voorstel, op de agenda gebracht door de socialistische wethouder Van den Oever nog een heel andere achtergrond had. In ieder geval zullen de commissies, die over deze zaak hun licht moeten laten schijnen, de adressen en requesten nog eens behandelen en wij hebben de indruk, dat er wel verschillende wijzigingen in de verordening zullen zijn aangebracht, als deze opnieuw in openbare behandeling komt en dat er dan meer waarborgen voor de zelfstandige ondernemers, die thans in het huurautobedrijf hun bestaan vinden, in verankerd zullen zijn.

Een verstandig besluit van de Haagse gemeenteraad, waarbij het wederom opviel, dat het inzicht en het begrip voor hetgeen onder de burgerij leeft, bij de Partij van de Arbeid afwezig was.

En toch

„Duizenden Tsjechen verdrongen zich gisteren in de bibliotheek van de United States Information Service te Praag, waar de gehele voorraad boeken — ruim 10.000 stuks — en 300 grammofoonplaten werden uitgedeeld, omdat de bibliotheek Zaterdag wordt gesloten op verzoek van de Tsjechische regering. In de loop van de middag, toen de toeloop van gegadigden voor de boeken nog steeds zeer groot was, kwamen zes Tsjechische politiemannen in burger de bibliotheek binnen en weigerden gehoor te geven aan een verzoek om te vertrekken”.

Ziedaar een bericht, dat wij dezer dagen in een onzer dagbladen aantreffen, dat ons waarlijk een hart onder de riem heeft gestoken. Er blijkt opnieuw uit, dat de ware drang naar de vrijheid tenslotte niet door wapengeweld kan worden bedwongen, noch door methoden van welk dictatoriaal stelsel dan ook. Dit is een waar lichtpunt in de duisternis, waarin wij ons op dit ogenblik opnieuw bevinden. Dit kleine incident in Tsjechoslowakije leert ons, dat, welke ontwikkeling wij in de wereld ook tegemoet zullen gaan, en welke zware gang de mensheid nog zal moeten doormaken, de vrijheid nimmer definitief zal kunnen worden onderdrukt. Dit sterkt ons in onze overtuiging, om de strijd voor de vrijheid te blijven voortzetten, ondanks alles.

Waarschuwing

In Roemenië zijn vandaag alle woonhuizen „genationaliseerd”, behalve die het eigendom zijn van loonarbeiders, kleine middenstanders, ambtenaren, beroepsintellectuelen en gepensioneerden. Alle overige huizen zullen zonder schadeoostelling door de staat worden overgenomen met de hele inboedel en de grond, die bij de huizen behoort. Het besluit heeft speciaal ten doel, alle eigendommen te nationaliseren van voormalige industrieëlen, landeigenaars, bankiers, grote zakenlieden en andere „elementen uit de bourgeoisie”. Andere onroerende goederen, die direct onder het decreet vallen, zijn: hotels, huizen in aanbouw, van particulieren, huizen in het bezit van personen, die apartementen verhuuren, huizen die door de oorlog beschadigd werden of door de aardbeving van 1940 en die nog niet door de eigenaars zijn gerepareerd, zomede bouwmaterialen”.

Dit was een ander krantenbericht, dat wij lezen, hetgeen ons in al zijn schrilheid nog eens terdege duidelijk moge maken, waarom het in de politieke strijd op het ogenblik gaat. Het behoort wel geen uitvoerig betoog, dat de groepen van kleine middenstanders, ambtenaren, beroepsintellectuelen en gepensioneerden, die op het ogenblik nog worden gespaard, weldra eveneens have en goed zullen verliezen. Al deze berichten zullen wij met kalmte en verstand dienen te

lezen. Er is zeker geen aanleiding om ons door dergelijk nieuws in een paniekstemming te laten brengen. De les die wij evenwel noodzakelijk uit dit nieuws zullen moeten putten, is, dat wij, ongeacht de maatschappelijke positie, die wij bekleden, allen de hand aan de ploeg moeten slaan, teneinde het communistische gevaar te stuiten. Een gevaar, dat zich niet alleen uit in een dreiging met wapengeweld, doch dat zich in elk land tracht te nestelen om de geestelijke weerstand van de volkeren te breken en te vergiftigen. Het aanbinden van de strijd tegen een dergelijk gevaar, bestaat zeer zeker niet alleen uit het uitbrengen van zijn stem bij de verkiezingen, doch veeleer uit het aannemen van een positieve democratische houding in het dagelijks leven. De strijd om het behoud van de vrijheid is meer en meer geworden tot een probleem van „to be or not to be”. Een vraagstuk, dat in zijn betekenis verre uitstijgt boven een politieke verkiezing, die slechts incidenteel plaats vindt, en dat in onze dagen behoort tot de sfeer van de levenshouding van de mens.

Urgent

Leden van de vereniging Veilig Verkeer Bussum-Naarden en omstreken hebben de Rijkspolitie auto's ter beschikking gesteld, waarmee deze haar patrouilles op de Rijksweg Amsterdam-Amersfoort zal kunnen uitbreiden. De schenkers voelden zich tot deze gift gedrongen, omdat de veiligheid op deze weg, blijkens het toenemend aantal verkeersongelukken, alles te wensen overlaat. Wij kunnen een dergelijke actie slechts met sympathie begroeten, doch vragen ons af, of de overheid in deze niet in haar taak te kort schiet. Helaas moet worden geconstateerd, dat het aantal ongelukken door automobilisten veroorzaakt, bijna dagelijks toeneemt. De hoofdoorzaak hiervan moet worden gezocht, althans in zeer vele gevallen, in een roekeloze en ongedicipleneerde houding van vele automobilisten. Deze factor doet des te meer zijn funeste invloed gelden, omdat ons kleine land de toenemende verkeersstroom nauwelijks meer kan verwerken. Onder deze omstandigheden is het roekeloze rijden een des te gevaarlijker factor. Met het oog daarop is het een dringende eis, dat veel en veel strenger tegen de verkeersovertreders wordt opgetreden, dan thans het geval is. Het is wel merkwaardig te moeten constateren, dat de overheid er in toenemende mate naar streeft zich te bemoeien met dingen, die niet tot haar terrein behoren, terwijl anderzijds haar zo noodzakelijke bemoeiingen een veel te slap karakter dragen. Indien de roekeloze automobilist strenger zou worden aangepakt, zouden er minder onschuldige levens verloren gaan, dan thans het geval is.

Impasse

Steeds duiken er weer geruchten op, dat de regering overweegt ernstige „dwingende maatregelen” te nemen voor de tewerkstelling van oudere administratieve werkkrachten in het bedrijfsleven. Besluiten daarvoor zouden waarschijnlijk spoedig bekend worden gemaakt. Volgens de regering zou niet voldoende vrijwillige medewerking zijn ondervonden na een desbetreffende oproep van de Stichting van de Arbeid. Op een dramatische toon wordt daarbij vermeld, „dat het noodzakelijk is het maatschappelijk leed op dit terrein weg te nemen”. Er zal wel geen weldenkend mens zijn, die het hiermede niet eens is. Maar wij stellen opnieuw de vraag, wat de regering dan met de jongeren wil, waarbij wij hoofdzakelijk doelen op de duizenden, die uit Indonesië zijn teruggekeerd en ook in de toekomst nog zullen terugkeren. We staan hier voor een uiterst moeilijk probleem, waarbij het nemen van „dwingende maatregelen” ons voorkomt als een slag in de lucht. Immers, het Nederlandse bedrijfsleven is geen spons, die maar in onbepaalde mate vloeistof kan opnemen, zonder ooit te worden verzadigd. Tenslotte komt men voor het probleem te staan, dat men of de ouderen of de jongeren een plaats in het productieproces zal moeten garanderen. Vanzelfsprekend kan men eveneens streven naar een bepaalde evenredige verdeling tussen beide groepen. Dat men er echter in zou slagen „dwingende maatregelen” te nemen voor de tewerkstelling der ouderen en tegelijkertijd alle jongeren aan het werk te helpen, lijkt ons vooralsnog zeer onwaarschijnlijk. Het ware dan ook wel te wensen, dat de regering alvorens zij tot haar „dwingende maatregelen” overgaat, zich eerst een volledig beeld vormt van de situatie op onze arbeidsmarkt, wil zij voorkomen, dat naar een volledige eenzijdige bescherming wordt gestreefd. Men diene ons in dit geval niet mis te verstaan. Het gaat hier zeer zeker niet om een betoog, dat ten doel zou hebben geen oplossing in deze aangelegenheid te verschaffen, doch wij zouden het gebruik van een misplaatste stok achter de deur wel zeer betreuren, temeer omdat het gebruik van een dergelijk wapen het kenmerk zou dragen van een zeer eenzijdig beleid, dat de belangen van de ene bevolkingsgroep stelt boven die van een andere.

PROPAGANDA-AVOND TE LEEK.

Op Donderdag 20 April werd door de Prov. Centrale Westerkwartier een propaganda-avond georganiseerd te Leek. Als sprekers traden op Mevr. Doornbos—Oosting te Roodeschool en de Heer H. J. Edzes te Haren.

Het doel van deze bijeenkomst, het oprichten van een afdeling, werd bereikt. 15 leden traden toe. Als voorlopig secretaris treedt op de Heer G. v. Barneveld te Leek.

KLOETINGE.

Geslaagde jaarvergadering.

Het jaarverslag herinnerde aan hetgeen aan de oprichting der afdeling voorafging, de verkregen zeer gunstige resultaten bij de gemeenteraadsverkiezingen en de groeiende sympathie voor de V.V.D.

Staannde de vergadering traden drie nieuwe leden toe.

Tot penningmeester vacature P. Sinke, werd gekozen de heer J. Paardekooper.

De heer J. Q. C. Lenshoek hield een zeer interessante lezing over de gemeentebegroting.

PROV. CENTRALE WESTERKWARTIER

Goed zo!

Woensdag 12 April werd te Grijpskerk een openbare vergadering gehouden met als spreker de Heer K. L. Gaaikema Schuiringa. De vergadering was goed bezocht. Gesproken werd over de V.V.D. en de Prov. Staten.

De Heer J. C. H. Cornelissen, lid van de Tweede Kamer, sprak te Aduard op Donderdag 20 April over „Middenstandsproblemen.” Ook hier was het bezoek uitstekend.

DELFTZIJL

Geslaagde bijeenkomst

Delfzijl hield op 20 April een flink bezochte openbare vergadering. De heer K. L. Gaaikema Schuiringa, wethouder der gemeente Haren en lid der Prov. Staten, hield een rede

over „De V.V.D. in de Prov. Staten”. Vervolgens hield ons lid Mej. Mr. J. L. M. Toxopeus Pott een gloedvolle rede, waarin zij o.a. sprak over de grote betekenis van de vrijheid en attendeerde op verschillende feiten, inzake het verkeerde regeringsbeleid.

Er konden 3 nieuwe dames-leden ingeschreven worden en hopelijk volgen er spoedig nog meer.

BRIELLE

Propaganda

Op 18 April j.l. sprak drs. Herweijer uit Dordrecht, voor een goed gevulde zaal bij Dedert, alhier. Het onderwerp: „Meer V.V.D.'ers in onze Provinciale Staten” werd door spreker uitvoerig toegelicht.

De heer Boomsma uit Middelharnis gaf hierna een serie prachtige kleurenfoto's op het projectiescherm te zien, welke hij voor enige tijd in Indonesië had opgenomen.

WOERDEN

Een nieuwe afdeling

Te Woerden is een afdeling van de V.V.D. opgericht met aanvankelijk 28 leden. Dezer dagen werd een openbare vergadering gehouden in Hotel „De Dubbele Sleutels”, onder voorzitterschap van de heer Guldemond, waar mevr. F. T. van der Torren-Veendorp, candidate voor de Provinciale Staten en de heer D. W. Dettmeijer, lid van de Gemeenteraad van 'sGravenhage, het woord voerden.

NIJEUWERKERK a. d. IJSSEL

Welkom

Ook in Nieuwerkerk aan de IJssel werd dezer dagen een nieuwe afdeling opgericht van de V.V.D. Daar werd het woord gevoerd door mevr. F. T. van der Torren-Veendorp, candidate voor de Prov. Staten en mr. F. G. van Dijk, voorzitter van de afdeling Den Haag van de V.V.D.

DEN HAAG

Drie sprekers

De afdeling Den Haag van de V.V.D. hield onder voorzitterschap van mr. F. G. van Dijk een openbare verkiezingsvergadering in Pulchri Studio. Het woord werd gevoerd door mr. H. van Riel, lid van de Provinciale Staten van Z.-Holland, mevr. F. T. van der Torren-Veendorp, candidate voor de Prov. Staten. In de plaats van mr. S. J. R. de Monchy, die door ziekte verhinderd was, sprak mr. W. C. Wendelaar, lid van de Eerste Kamer der Staten-Generaal.

WASSENAAR

Op een verkiezingsvergadering te Wassenaar werd het woord gevoerd door mr. H. van Riel, onder-voorzitter van het Hoofdbestuur van de V.V.D.

GORINCHEM

Te Gorinchem werd een openbare verkiezingsvergadering gehouden in het Roxy-theater. De voorzitter van de afdeling Gorinchem van de V.V.D., de heer A. Nawijn, herdacht bij de aanvang de kort geleden overleden lijstaanvoerder van de V.V.D. in deze kieskring, dr. Zijp. Vervolgens werd een algemene beschouwing over de landspolitiek gegeven in verband met de stemming voor de Prov. Staten door de heer D. W. Dettmeijer, voorzitter van de Vereniging van Staten- en Raadsleden van de V.V.D.

ONDER-CENTRALE

HOEKSE WAARD

Geslaagd

De Onder-Centrale Hoekse Waard van de V.V.D. vergaderde in Klaaswaal, in verband met de verkiezingen voor de Prov. Staten. De vergadering, welke onder leiding stond van de heer Verhage, was goed bezocht. Het woord werd gevoerd door de heer J. van de Griend, lid van de Provinciale Staten van Z.-Holland en de heer D. W. Dettmeijer, lid van het Hoofdbestuur van de V.V.D.

Alle vrouwen welkom op 20 Mei in A'dam!

In het vorig nummer heeft de organisatie „Vrouwen in de V.V.D.” mededeling gedaan van haar voorjaarsbijeenkomst op 20 Mei in het I.C.C., Paviljoen Vondelpark te Amsterdam.

Ook de vrouwengroep van de afdeling Amsterdam, die deze dag als gastvrouw zal optreden, roept alle vrouwelijke leden van heinde en ver een hartelijk welkom toe.

Ja, ook van ver! Degenen die door de grote afstand gedwongen zullen zijn de nacht tevoren in Amsterdam door te brengen, behoeven niet door verhoogde onkosten te worden afgeschrikt, want Amsterdamse leden stellen graag een onderdak voor haar beschikbaar.

Ook voor de nacht van Zaterdag op Zondag bestaat deze mogelijkheid, en wellicht zullen er vrouwen zijn die hiervan gebruik willen maken. Er wordt namelijk op 20 Mei 's avonds om 8 uur in het Concertgebouw te Amsterdam een protestvergadering gehouden tegen het wegvoeren van 28.000 Griekse kinderen.

Koningin Frederika van Griekenland heeft een oproep gericht tot alle vrouwen ter wereld om op te komen tegen dit afschuwelijk onrecht, waartegen de actie van het Internationale Rode Kruis en de Verenigde Naties helaas niets heeft kunnen uitrichten.

Het Nederlandse Vrouwencomité heeft nu deze avond in Amsterdam georganiseerd en de plaatselijke contactorganen opgedragen, te zorgen dat vrouwen van alle richtingen, letterlijk en figuurlijk gesproken, zullen samenstromen.

Kaarten voor deze protestvergadering zijn à f 0.35 verkrijgbaar bij mevr. M. Spanjaard-van Someren Brand, secretaresse in het voorlopig bestuur van de Amsterdamse vrouwengroep, die namens de vrouwelijke V.V.D.-leden in het contactorgaan zitting heeft. Haar adres is: P. C. Hooftstraat 19, Amsterdam-Z.

Ook voor het aanvragen van logies tussen 19 en 21 Mei kunt u zich tot haar wenden.

De Heer en Mevrouw
BEIJERS—WESSEL
geven met blijdschap kennis van de geboorte van hun zoon
JOHANNES PETER.
Zeist, 19 April 1950.
Corn. Schellingerlaan 15.

L. Smit & Zoon
KINDERDIJK

Baggermateriaal
Zeesleepboten
Passagiersschepen
Machines
Motoren
Ketels

SMIT
SLIKKERVEER

Frank Rijdsdijk's Industriële Ondernemingen N.V.

Hendrik-Ido-Ambacht
Tel. H.I. Ambacht 245
Rotterdam 72615

SCHEEPSSLOOPERIJ

HANDEL in

- Oud IJzer,
- Nieuw IJzer,
- Bruikbaar IJzer, enz.

N.V.
W. A. HOEK'S

MACHINE- EN ZUURSTOFFABRIEK
Hoofdkantoor en Machinefabriek
te Schiedam.

Compressors voor alle gassen en-iederem druk.
Installaties voor de bereiding van zuurstof, stikstof, enz.

Goedewaagen's
Koninklijke
Pijpen- en Aardewerkfabrieken
Gouda

★

Mozaiek

N.V. SCHEEPSWERVEN
„PIET HEIN”
BOLNES en PAPENDRECHT

DWARSELLINGEN 115 Meter
DROOGDOK 115 x 30 Meter

BESCHOUWINGEN

over de uitslag van de

PROVINCIALE-STATENVERKIEZINGEN

Onze partij kan meer dan tevreden zijn over de uitslag van de Provinciale-Statenvierkiezingen. Niet alleen boekten wij een winst van netto 12 zetels, maar, indien men de stemmen in het gehele land tezamen telt, dan behaalden wij 20.011 stemmen meer dan bij de Tweede Kamerverkiezingen van 1948 en dit nog wel terwijl het totaal in het land uitgebrachte stemmen 88.630 minder was. Ons percentage steeg dan ook van 7,95 in 1948 tot 8,50 nu, hetgeen ons, indien het een Kamerverkiezing gegolden had, kans op een zetel winst zou hebben opgeleverd.

Het ochtendblad van de Volkskrant van Donderdag j.l. drukt met vette letters boven haar artikel over de Provinciale-Statenvierkiezingen:

„Verrassende winst voor V.V.D. en C.H.U.”

Ook het ochtendblad van Trouw constateert, dat de belangrijkste conclusie, welke uit de verkiezingen voor de Provinciale-Statenvierkiezingen valt te trekken, is, dat de Christelijk Historische Unie en de V.V.D. aanzienlijke winst behaalden en de communisten een even aanzienlijk verlies leden.

De communisten kwamen van 7,74 % in 1948 thans op 6,79 %. Zij verloren 27 van hun 58 zetels in de Provinciale Staten. Wie nu gedacht zou hebben, dat de Partij van de Arbeid dus met 27 zetels zou zijn vooruitgegaan, vergist zich deernlijk, want niet alleen kon de Partij van de Arbeid niet profiteren van de communistische achteruitgang, maar zij verloor zelfs ook nog één zetel, zodat de totale rode achteruitgang 28 zetels bedraagt op een totaal van 590. Van deze 28 kwamen er 12 aan de V.V.D., 8 aan de C.H.U., 1 aan de K.V.P., 1 aan de S.G.P., terwijl de overige 6 bezet werden door kleinere groeperingen, zoals de K.N.P. (Welter), de onafhankelijke communisten, Middenstandspartijen (2), de Katholiek Democraten in Limburg en de Katholiek Onafhankelijken in Noord-Brabant. Voorts verloren de anti-revolutionairen nog één zetel aan een dissidente groep, het Gereformeerd Politiek Verbond.

Dat de anti-revolutionairen, die volgens sommigen de enigen waren, die ten aanzien van Indonesië principiële politiek hadden gevoerd, bij deze verkiezingen achteruit zouden gaan, zal menigeen niet hebben verwacht. Zelfs indien men het percentage van het Ger. Pol. Verbond (0,59) optelt bij dat der A.R. (12,37), dan nog blijft dit totaal van 12,96 achter bij hun percentage in 1948, dat 13,21 bedroeg. Zij, die uit bewondering voor het voeren van „principiële politiek” hun stem gaven aan de anti-revolutionairen, die „uit principe” tegenstander zijn van gemengd zwemmen, sportwedstrijden op Zondag en lijkverbranding, kunnen uit deze verkiezingsuitslag, die de V.V.D. winst bracht, de gevolgtrekking maken, dat een steeds groter wordend getal vrijzinnige kiezers zijn vertrouwen in de politiek van de V.V.D. blijft stellen.

Na vorenstaande algemene beschouwing willen wij thans overgaan tot het nader bezien van de uitslag in de verschillende provincies.

FRIESLAND:

Het aantal stemmen, dat wij behaalden, steeg van 17568 in 1948 tot 20.110 thans, dat is van 7,3% op 8,7%. Wij verkregen 4 zetels tegen 2 in 1946. Gekozen zijn: Mr. B. P. van der Veen, S. Hepkema, beiden uit Leeuwarden, J. J. G. S. Falkena uit Heerenveen en J. A. van Overklift uit Munnekeziel.

De communisten verloren 4 van hun 6 zetels en bovendien verliest de P. v. d. A. ook nog een zetel. Van deze 5 verloren zetels wonnen wij er 2, de A.R., de C.H.U. en een onafhankelijke communistische lijst ieder één.

GRONINGEN:

Ons stemmencijfer steeg van 28.146 in 1948 tot 29.642 of van 12 tot 12,8% tegen 10,5 bij de Provinciale-Statenvierkiezingen in 1946. Wij wonnen één zetel. Gekozen zijn: K. L. Gaaikema Schuiringa te Haren, Mr. H. S. Siebers

te Groningen, A. van Rozen te Wintholten, Mr. E. J. Bulder te Veendam, R. J. Clevering te Eenrum en H. Waalkens te Vlagtwedde.

De communisten verloren 3 zetels, van welke de P. v. d. A., de C.H.U. en de V.V.D. er ieder één wonnen. De A.R. verloor een zetel aan het Ger. Pol. Verbond. Door deze verkiezingsuitslag hebben wij in de provincie Groningen recht gekregen om één Gedeputeerdenzetel te bezetten.

DRENTHE:

Hier wonnen wij één zetel van de communisten. De overige partijen bleven gelijk. Ons stemmental steeg van 20.181 in 1948 tot 23.727 thans of van 15,7 % op 18,8. Met onze 7 Statenzetels hebben wij ook in deze provincie recht om één Gedeputeerdenzetel te bezetten.

Gekozen zijn: J. Homan te Assen, R. M. Buurma geb. Vredevoogd te Assen, A. Tissingh Hzn. te Ruinen, Mr. H. K. de Langen te Meppel, J. H. Lanting te Nieuwlande, R. Zegering Hadders te Emmen, H. Meyeringh Jzn. te Gieten.

OVERIJSSSEL:

Wij wonnen 2 zetels, de K.V.P. en de C.H.U. elk één. De communisten verloren 2 zetels en de P. v. d. A. en A.R. elk één. Ons stemmental bedroeg 27.067 (8,2 %) tegen 27.570 (8,3) in '48. Gekozen zijn: G. J. van der Noordaa te Zwolle, J. Krooshof te Deventer, Ir. J. Baas te Hengelo en A. J. Blijdenstein te Enschede.

GELDERLAND:

De V.V.D. behaalde 43.705 stemmen tegen 44.044 in 1948. Ons percentage steeg van 8,2 tot 8,5. Wij behaalden 5 zetels tegen 4 in 1946. Wij beschikken nog niet over alle gedetailleerde cijfers, maar naar alle waarschijnlijkheid zijn gekozen: J. E. Prakke te Eibergen, A. Willering te Apeldoorn, H. P. Hoolboom te Ede, A. Schouten te Culemborg en Ir. W. Kooij te Arnhem.

De communisten verloren 2 zetels en de Partij van de Arbeid één. De V.V.D., de C.H.U. en de S.G.P. wonnen ieder één zetel.

UTRECHT:

Wij wonnen één zetel evenals de K. V.P. en de C.H.U. De communisten verloren er twee en de P. v. d. A. één. Ons stemmental bedroeg 20.159 tegen 21.712 in 1948. Het percentage was 7,2 tegen 7,6. Deze teruggang ligt niet in de stad Utrecht. Hier kwam de V.V.D. van 7.081 in 1948 op 7.664 thans en het percentage steeg van 7,13 tot 7,88. De achteruitgang ligt dus in de kieskring Amersfoort. De vraag is gewettigd, of de samenstelling van de lijst hierop van invloed is geweest.

Gekozen zijn: Prof. dr. E. H. s'Jacob te Utrecht, A. Meijer te Zeist en Mevrouw A. P. Overijnder-van den Brandeler te De Bilt.

NOORD-HOLLAND:

In deze provincie behaalden wij onze grote winst. Wij kwamen van 5 op 8 zetels. De A.R. en de C.H.U. wonnen ieder één zetel, welke zetelwinst geheel ten koste ging van de communisten, die er 5 verloren. Hierdoor gaat de rode meerderheid in de Provinciale Staten van Noord-Holland eveneens verloren, daar de P. v. d. A. in zetel-tal gelijk bleef. Gekozen zijn: mr. J. S. baron van Harinxma thoe Slooten, Joh. G. H. Cornelissen, mr. W. H. L. Haitink, P. Blaauboer, W. Voorthuysen, mr. R. C. Bakhuizen van den Brink, H. J. Slingenberg, L. J. J. Caron. Het recht op een Gedeputeerdenzetel hebben wij thans zeker verkregen.

Ons stemmental steeg van 92.883 in 1948 tot 105.064 thans of van 9,8 tot 11,1 %. Een bijzonder woord van lof verdient Amsterdam. In de hoofdstad steeg ons stemmental van 23.799 bij de Provinciale Statenvierkiezing in '46 via 40.027 in 1948 en 44.759 bij de gemeenteraadsverkiezingen van het vorig jaar tot 47.013 thans of in percentages uitgedrukt van 5,60 via 9,23 en 10,29 tot 10,59.

ZUID-HOLLAND:

In deze provincie gingen 5 communistische zetels en één anti-revolutionaire verloren. De winst kwam aan de P. v. d. A. en de C.H.U., ieder

twee zetels, en aan de V.V.D. en de heer Welter, ieder één zetel. Ons stemmental steeg van 116.692 in 1948 tot 120.690 thans of van 9,7 tot 10,1 %.

Dat 's-Gravenhage zijn stemmental van ruim 38.000 bij de gemeenteraadsverkiezingen van het vorig jaar thans vrijwel wist te handhaven niettegenstaande de concurrentie van de lijst Welter, verdient vermelding. Ongewijfeld heeft de keuze van een eminenten lijstaanvoerder tot dit succes meegewerkt.

Den Haag steeg van 30.123 in 1948 tot 38.193 thans ofwel van 10,39 tot 13,19 %. Rotterdam daarentegen daalde van 35.620 in 1948 en 35.330 in 1949 tot 32.613 of van 10,44 via 10,33 tot 9,47 %. Ook deze achteruitgang kan wellicht in de samenstelling van de lijst haar verklaring vinden. Ook in deze provincie komt een Gedeputeerdenzetel in het zicht. Gekozen zijn: Ir. F. W. C. Blom, mr. A. F. Poggenbeek, mr. S. J. R. de Monchy, mr. H. van Riel, F. T. van der Torren geb. Veendorp, P. Herweyer (in de plaats van D. Zijp, Sliedrecht, die is overleden), J. van de Griend. Voor de laatste zetel zal moeten worden geloot tussen mr. F. G. van Dijk en A. H. Niemeijer geb. van Nahuijs.

ZEELAND:

Dit is de enige provincie, waar wij een zetel verloren. Toch ging ons stemmencijfer van 11.446 in 1948 tot 11.680 thans vooruit, hetgeen in percentages uitgedrukt een verbetering is van 8,0 tot 8,5. Bij de Provinciale Statenvierkiezing in 1946 behaalden wij echter 10,1 % ofwel 13.399 stemmen. Hier wreekt zich weer het gebrek aan organisatie. Gekozen zijn: J. L. Verhagen te Vlissingen, A. J. Cambier te Breskens en D. W. Lindenbergh te 's Heer-Arendskerke. Het A.N.P. meent dat in de plaats van de heer Verhagen, de heer H. C. van de Zande gekozen is, doch dit is onjuist.

NOORD-BRABANT:

Thans doet voor het eerst na de oorlog een V.V.D.'er zijn intrede in de Provinciale Staten van dit gewest. Ons stemmental steeg van 8.949 in '48 tot 10.092 thans of van 1,6 tot 1,8 %. Voorzover wij thans kunnen nagaan, is gekozen de heer J. H. Kloezen te Breda.

LIMBURG:

In deze provincie namen wij niet aan de verkiezingen deel. De communisten en de P. v. d. A. verloren elk een zetel, welke ten gunste komen van de gecombineerde C.H.-A.R. lijst en de Katholiek Democraten.

Zoals wij in het begin schreven: wij zijn meer dan tevreden, maar nog lang niet voldaan. Het moet bij de eerstvolgende Kamerverkiezing nog beter worden. Dit kan, mits men van nu af zich daarvoor inspant. R.

Een kostbaar waterhoofd

(Door onze militaire medewerker).

Wij hebben er meermalen op gewezen: Nederland bezit misschien een voortreffelijk plan-bureau en even voortreffelijke strategen en tactici en vele generaals en admiraals en hoofdofficieren, maar ondanks al die goede, zij het dan peperdure, zaken bezit Nederland nog steeds geen weermacht.

Natuurlijk, het beschikt (of beschikte) in Indonesië vermoedelijk over de „mankracht” benodigd voor 2 of 3 moderne divisies, maar zodra deze troepen in Nederland terugkeren, vloeien zij af naar de burgermaatschappij. Andere troepen van enige betekenis zijn er niet, behalve enige duizenden voor wach- en onderhoudsdiensten, vóór en aleeer men in October rond 20.000 man in opleiding gaat nemen.

En inmiddels vergaderen de chefs der staven en de ministers van Oorlog en Nederland, dat zijn best zou doen een drietal divisies benevens een brigade parachutisten en de nodige vliegtuigen beschikbaar te stellen, Nederland kan die

geloofte niet gestand doen. Het doet ons genoegen thans in de Volkskrant van 28 Maart een geharnast betoog te lezen, geheel in de lijn van onze vroegere beschouwingen.

Wij ontleen er het volgende aan:

Van 1945 tot en met '49 werd met instemming der volksvertegenwoordiging, voor leger, vloot en luchtmacht op de begrotingen 3 miljard 874 miljoen gulden uitgetrokken. Deze bedragen waren uitsluitend bestemd voor defensie in Nederland. De kosten voor de troepen en de acties in Indonesië zijn daarbij niet inbegrepen. Het merendeel van die ruim drie en een half miljard is al uitgegeven. Niet meer dan 28 % voor de aanschaffing van wapens, munitie, voertuigen, schepen en vliegtuigen. Doch ruim 50 % werd bestemd voor personeelskosten en sociale voorzieningen. Desondanks is er dit jaar geen leger; zijn er geen mobiele troepen. Maar er is wel een toporgaan. Een waterhoofd, dat het kind doet omvallen; een Hogere Organisatie met functies als chef van de staf der Verenigde Chefs van Staven, om dan maar niet te spreken van dure stokpaardjes, zoals voorlichtingsdiensten, film- en fotodiensten en R.A.O. (recreatie, algemene ontspanning en ontspanning).

Nederlands internationale verplichtingen zijn zwaarder geworden, de gevaren voor de vrede groter, de les van 1940—'45 wil uit niemands geheugen en toch staat het land er vandaag in militair opzicht slechter voor dan in 1940. Ondanks 3½ miljard, een Noord-Atlantisch Pact, wederzijdse hulp en wapenleveranties.

Ondertussen wachten de Staten-Generaal nog steeds op de herziene begroting voor 1950 van de ministeries van Oorlog en Marine. Op de helft van deze maand had zij bij de Tweede Kamer moeten zijn. Wat is hiervan de reden? Besluiteloosheid ten Departemente of onenigheid tussen departementale leiding en de chefs van Staven of tussen Oorlog en Financien?

Ja, dat waterhoofd — Dit is wat wij de verantwoordelijke bewindslieden meer dan alle tekortkomingen verwijten: de opbouw van die topzware, overladen en zeer dure „hogere organisatie”, het oprichten en in leven laten van al die „dure stokpaardjes”, die nodeloos en nutteloos zijn.

Want thans blijkt uit de cijfers, door de Volkskrant gegeven, dat van niet minder dan 3¼ miljard slechts 28 % werkelijk reëel werd besteed — ruim 50 % kwam ten goede aan het personeel en aan sociale voorzieningen. Dat wil zeggen: er werd zeer veel geld uitgegeven, maar niet in de eerste plaats voor het onontbeerlijke materiaal, voor die dnigen, welke méér en vooral meer dadelijk nodig waren

dan zwaar bezette top-organen en bijkomstige diensten en dienstjes.

Het is ons en het is blijkbaar ook de schrijver in de Volkskrant niet bekend, gelet op de inhoud van zijn laatste zinsnede, of de chef van de Chefs der Staven, dan wel ministers of staatssecretarissen hier schuldig staan.

Maar in elk geval ligt hier de verantwoordelijkheid voor het droeve feit, dat Nederland, na zich blijkbaar uitgaven van 3¼ miljard te hebben getroost, heden ten dage zonder weermacht staat. Want met uitsluitend generaals en hoofdofficieren, gegroepeerd rondom voorlichtings-, foto-, film- en recreatie-diensten kan ook de heer Kruls geen veldslagen winnen.

ER ZIJN GEEN GEHEIMEN MEER: DE KAARTEN LIGGEN OP TAFEL

Nieuwe legenden worden in Duitsland geboren

In het Zwitserse blad „Die Weltwoche“ lazen we een opstel van de hand van Curt Riess, dat misschien ook voor onze lezers wel interessant is. Wij zijn het niet geheel met de schrijver eens, waar hij het o.i. teveel doet voorkomen, alsof zij, die aan de door hem genoemde mislukte puts tegen Hitler deelnamen, strijders waren tegen het nationaal-socialisme als zodanig. Het is o.i. echter zo, dat Olbricht c.s. even overtuigde nazi's waren als de anderen, die Hitler trouw bleven. We geloven dan ook niet, dat zij als eventuele „redders“ van het Duitse volk hadden kunnen fungeren. Dit zij opgemerkt, om het ontstaan van nog een legende, te voorkomen. Hieronder volgen nu enkele gedeelten uit het artikel van Riess.

Het einde van de tweede wereldoorlog schiep in de moderne Duitse geschiedenis een unieke situatie. Niet alleen, dat de drie landen van de As tot op de laatste vierkante meter door de tegenstanders bezet waren, maar ook konden alle gepantserde kasten, kluisen en onderaardse schuilplaatsen geopend worden; alle geheime archieven en geheime papieren, miljoenen bladzijden, werden buitgemaakt. Er waren, wat Duitsland, Italië en Japan betrof, geen geheimen meer. En er bleven ook weinig geheimen aan de andere kant onontdekt. Bijna onmiddellijk na de oorlog kwam er van deze andere zijde een geweldige lawine van memoires en onthullingen los. Deze is tot op heden nog altijd niet verminderd, laat staan overwonnen. Een unieke situatie. Men mocht redelijkerwijze verwachten, dat het, gezien de vele en onbetwistbare waarheden, die nu ook voor de gemiddelde burger met het blote oog zichtbaar waren, niet komen zou tot een legendevorming als na de laatste wereldoorlog.

Het is een teleurstelling geworden. Er is niet, als destijds, één enkele grote legende, de dolkstootlegende, maar er zijn er dozijnen van. Enkele van de voornaamsten, volgen hieronder. Een groot aantal legenden dient ertoe, de fictie in het leven te houden, dat onder Hitler „alles“ beter was. Vergeten zijn de nachten met de bombardementen, die, toen het volk hen moest doormaken, het is ternauwernood vijf jaar geleden, zo onvergetelijk schenen; vergeten de weken en maanden van angst om de vader, de man, de zoon. Het is volstrekt geen zeldzaamheid, dat men heden ten dage hier en daar op de straten, in openbare middelen van vervoer, in restaurants en café's hoort: „Onder Hitler was het toch beter.“ Heeft Hitler de oorlog verloren? Geenszins, als men zekere, ongetwijfeld extreme legenden vertellers geloven mag. De „vijanden“ moesten Hitler lichamelijk te gronde richten, om hem te kunnen verslaan. Bormann, die „zoals bekend“ in dienst van Moskou stond en thans „zoals bekend“, in het Kremlin vertoef, gaf hem vergiftigde pillen te slikken.

Overigens zou Hitler de oorlog, trots alles, niet verloren hebben, als de „verraders“ van de 20e Juli er niet waren geweest. Zij zijn van alles de schuld.

Deze mannen, die alles waagden, omdat zij het niet mede wilden aanzien hoe hun vaderland systematisch te gronde werd gericht, zijn maatschappelijk ronduit vogelvrij verklaard. Persoonlijkheden, zoals generaal Halder, worden ermee bedreigd, dat de dag niet veraf meer is, dat zij ter verantwoording zullen worden geroepen.

Ondanks pillen, ondanks verraad, heeft Duitsland de oorlog niet verloren, zeggen weer anderen. Het gaat hier om die volkomen onzinnige stelling, dat weliswaar de opperste legerleiding, niet echter het Duitse volk, gecapituleerd zou hebben. Men is geneigd te vragen, wanneer dan ooit in de geschiedenis een „volk“ heeft gecapituleerd en hoe zo iets in zijn werk gaat. Maar men behoeft deze vraag zelfs niet te stellen, want het Duitse

volk, in de grond van de zaak verstandiger dan zijn toemalige „Führer“ en daarom belangrijk meer oorlogsmoe heeft immers gecapituleerd. Of zijn de honderduizenden witte vlaggen allen door generaals of veldmaarschalcken persoonlijk uitgehangen? Een bijzondere verdienste om zijn onverantwoordelijke verbreiding van legenden over het einde van de oorlog heeft de vroegere minister van Financiën, Graaf Schwerin von Krosigk, wiens domheid reeds onder Hitler een openbaar geheim was.

Naar zijn uiteenzettingen werd een bericht samengesteld, dat zelfs in het buitenland werd gedrukt. Hij wil weliswaar niet op een „verwijf“ van Hess ingaan, „dat de lijfarts van de Führer, Morell, in dienst van de Sovjets, Hitler heeft vergiftigd,“ doch hij maakt er terloops, vergiftig genoeg, gewag van. Over Himmler weer, die

WAT ANDEREN ZEGGEN

zich nu eens werkelijk vergiftigd heeft en wiens volkomen gaaf stoffelijk overschot door duizenden getuigen (waarvan ik er één was) bekeken kon worden, schaamt de Graaf zich niet op te merken: „Kort daarna stierf Himmler bij zijn gevangename. Of de oorzaak van zijn dood vergift of de kolfslag van een Britse soldaat was, zal wel een nimmer op te lossen raadsel blijven.“

Waarom wordt er zoveel over de vroegere Obergruppenführer Skorzeny gesproken? Juist deze man is in de meeste fluistercampagnes, de held. Dat hij in het „Derde Rijk,“ vooral na de bevrijding van Mussolini, een „held“ was, is te begrijpen; zo iets maakt altijd populair, in het bijzonder wanneer een propagandamachine als die van Goebbels, de popularisering bedrijft. Ondanks dat, zou het voor de verstandigen toch al eerder duidelijk geweest moeten zijn hetgeen de chef van Skorzeny mij onlangs uiteenzette, n.l., dat de werkelijke moeilijkheid van de Mussolini-coup in zijn voorbereiding lag, die zuiver een zaak was van intelligentie, waarbij Skorzeny geen rol speelde. Hij was hoogstens 't uitvoerende orgaan.

Skorzeny was zo populair, dat lange tijd de legende verspreid kon worden, dat hij nooit gevangen genomen werd, ofschoon hij zich, toen hij bij Alt-Aussee Amerikaanse troepen tegenover zich zag, precies zo overgaf als de anderen. Toen hij evenwel, na jarenlange gevangenschap, kans zag te ontvluchten, ontstond er een hele reeks van nieuwe legenden om zijn persoon.

a. Skorzeny was met medeweten en behulp van hoge officieren van het Amerikaanse leger, gevlucht.

b. Hij was naar Washington gebracht, waar hij iets organiseerde.

c. Hij was door de Engelse veldmaarschalk Montgomery bevrijd geworden.

d. Hij bouwt voor Montgomery een inlichtingendienst op. (Skorzeny heeft geen greintje verstand van een inlichtingendienst).

e. Hij is voor de „Britse geheime dienst in Oostenrijk werkzaam.“

f. Hij is in Parijs.

Deze legenden dienen er alle min of meer toe een hoofdlegende, wiens gevaarlijkheid men in het geheel niet mag onderschatten, te ondersteunen, n.l. de legende, dat het Westen Duitse officieren en Duitse militaire ontwerpers nodig heeft. Brokstukken van deze legende werden reeds dadelijk bij het einde van de oorlog verbreed: krijgsgesvangenen Duitse soldaten waren op weg naar het Oosten gezien, in Engelse en Amerikaanse uniformen. Intussen werd er, onder leiding van generaal Halder, in het Westen een nieuwe legerstaf gevormd; Halder, nota bene, leeft, zoals allen weten, die hem kennen, als gewoon burger van zijn historische studies.

De lijst van de hier opgesomde legenden, is geenszins volledig. Het gaat er echter ook niet om, volledig te zijn, doch om op een gevaar te wijzen. Het gevaar van de vervalsing van het verleden, is het gevaar om aan een toekomst met foutieve premissen te beginnen. Waarheen het in tien of twintig jaar leiden zal, wanneer ook nu weer de waarheid, die ons allen zo overduidelijk aanziet, vervalst wordt, wie zal het kunnen zeggen? Alleen bleef er deze keer niets van de verontschuldiging over, dat men het niet beter geweten heeft. Want deze keer zijn er geen geheimen meer. De kaarten liggen op tafel.

(Vert.: W. Vader)

ALLERHANDE

COMMUNISTISCHE METHODEN

Het is alweer jaren geleden, maar de geschiedenis heeft niets van haar actualiteit verloren. Een bekend Nederlander kreeg van een studievriend het verzoek, zitting te nemen in een comité van intellectuelen voor de vrede. Hij vroeg, de gezindheid van zijn vriend kennende: „het is toch niet iets communistisch?“ Welnee, die en die zaten er in, en ook een of twee communisten, maar het ging toch om de vrede en daarbij mocht men niemand om zijn politieke gezindheid uitsluiten, want de samenwerking van alle krachten voor de vrede... de rest kan men zich gemakkelijk voorstellen. De bekende Nederlander vertrouwde de zaak toch niet en verontschuldigde zich omdat hij (inderdaad) al overbezet was. Het comité kwam toch wel tot stand. Een half jaar later kreeg hij van zijn studievriend een boek terug, dat hij hem had geleend. Er was een briefje in blijven liggen, dat als bladwijzer had gediend: een briefje van een communistische partijfunctionaris, waarin de vriend werd opgedragen te zorgen voor de samenstelling van een vredescomité, dat naar buiten vooral niet de indruk mocht maken communistisch te zijn, maar waarvan communisten op de achtergrond de leiding stevig in handen dienden te houden, overeenkomstig gegeven richtlijnen.

Jaren zijn er overheen gegaan, maar de methode is onveranderd gebleven.

(Vrij Nederland)

ONTSTELLEND

De nieuwe wet tot regeling van wachtgelden en van uitkeringen in geval van werkloosheid zal met 1 Juli 1950 niet worden uitgevoerd. „Men“ spreekt van een verschuiving van de datum van invoering van 1 Juli 1950 misschien tot 1 Juli '51.

Het ontstellend bericht voor allen, die vertrouwden in de deugdelijkheid van onze wetgeving is echter, dat de wet zelf nog moet worden herzien. Het is gelukkig in de gang van onze wetgeving wel een uitzondering, dat een wet, die in het Staatsblad heeft gestaan, nog vóór de invoering wordt herzien.

(Rotterdamsch Nieuwsblad)

HET GELUKKIGE HUWELIJK

Met een ondertoon van spot en weemoed beweert de volksmond — bij voorkeur bij feestelijke gelegenheden, b.v. op een bruiloft — dat een gelukkig huwelijk een prijs uit een loterij met vele nieten is. 't Wordt vlot en populair gezegd, maar 't is in de grond der zaak pure nonsens. Want zo wordt het gelukkige huwelijk domweg gedegradeerd tot een kwestie van louter toeval. Op dit standpunt is het een avontuur, een hachelijk waagstuk, waarvan men de afloop maar afwachten moet. 't Kan mee — of tegenvallen, als de jaren aaneenrijen in lange reeks. Niemand, die er iets aan verhelpt! Hoogstaande mensen krijgen misschien een moeilijk, vreugdeloos mislukt huwelijksleven al proberen zij uit alle macht er iets goeds van te maken. En oppervlakkige lichtzinnige lieden genieten een ongestoord geluk, zonder dat zij er een hand voor uitsteken. Natuurlijk is dat dwaasheid! Het huwelijk is geen gokspelletje!

(Reveille)

99 %

Men kan gerust zeggen dat 99% van het Nederlandse volk overtuigd is, dat er teveel belasting wordt betaald. Onlangs is uitgerekend, dat per gezin van 4 personen aan indirecte en directe lasten 2000 gulden per jaar moet worden opgebracht. Voor deze som kon men een aantal jaren geleden met zulk een gezin leven. Negen en negentig procent van het Nederlandse volk is er eveneens van overtuigd, dat om het zacht uit te drukken, bij het doen van staatsuitgaven niet die soberheid in acht wordt genomen, die in overeenstemming is met de ernst der tijden.

(Nieuws van den Dag)

De mannen en vrouwen van straks (I)

WETEN DE OUDERS WAT HUN KINDEREN LEZEN?

„Waarom maken jullie je toch zo druk over ons?”

Het Algemeen Handelsblad heeft een belangrijk experiment ondernomen: het laat in zijn rubriek „Jonge mensen geven hun mening” de jeugd van onze tijd aan het woord. Na een brief van een jongere, die zich nogal bitter uitte over de mentaliteit van zijn generatie, is een stroom van protesten losgekomen. Met veel belangstelling hebben wij de verschillende uitlatingen van de jongeren gelezen en wij willen al dadelijk opmerken, dat het experiment ongetwijfeld van groot belang mag heten, doch dit neemt intussen niet weg, dat we ten aanzien van deze zaak ook nuchter moeten blijven. Immers, we mogen één ding niet over het hoofd zien: De jeugd, hier aan het woord, is niet de jeugd. Het zijn uiteraard de besten, die naar de pen grepen om zich te verweren, aan hun wrevel uiting te geven of te getuigen van hun idealen. Misschien formuleren wij het aldus nog niet ten volle juist: want het staat-nog te bezien of werkelijk alleen maar de besten pen en papier grijpen om te gaan schrijven. Ervaring heeft ons geleerd, dat er vele jongens en meisjes zijn, die rustig voortwerken aan hun taak in de samenleving, beseffende, dat zij allereerst moeten werken, studeren, hun plicht doen en wij weten ook, dat er velen zijn, die nooit schrijven, omdat ze nu eenmaal bescheiden op de achtergrond willen blijven en niet graag hun gedachten zwart op wit zetten. We denken in dit verband aan de plattelandsjeugd, althans aan een deel daarvan, dat, naar geaardheid en ook wel door opvoeding en levensmilieu, niet graag diepere gevoelens naar buiten laat treden. Maar ondertussen is dit deel van de Nederlandse jeugd stellig niet het minst belangrijke, wanneer het gaat over de vraag op welke wijze de jongeren hun aandeel kunnen leveren in de versterking van de levenskracht der natie.

We moeten ook om een andere reden ons oordeel niet te vlug uitspreken. Wanneer de briefschrijvers getuigen, dat zij nog idealen hebben, dat zij vooruit willen, dan is dat allerbekendst en zeer verheugend, maar ... het wordt gezegd door een aantal jongeren, dat inderdaad over deze levensproblemen nadenkt, dat gelukkig nog zoveel moed en durf heeft om te getuigen, dat zich nog wrevelig kon maken over beweringen van het tegendeel. Maar waar blijft de jeugd, die dit alles al lang vergeten heeft, die zich er al lang niet meer om bekomert, wat men van haar beweert, die om de hele zaak geen snars geeft en alleen er op uit is van het leven te genieten zoveel als slechts mogelijk is. Of anders gezegd: men zou bij het lezen van al die getuigenissen, van al die brieven van verzet tegen een al dan niet gefundeerde verkeerde beoordeling van de hedendaagse jeugd, zo graag ook eens lezen, hoe de anderen, de onverschilligen nu wel over deze problemen denken (gesteld, dat zij er nog over denken!). Wat leeft er precies in dat deel? Wij weten er zo heel, heel weinig van. Zeker: zo af en toe raakt men in een gesprek er een beetje achter, maar dan blijkt achteraf weer, dat we dan juist met een jongen of meisje spraken, in wie de kentering plaatsgreep of aan het voltrekken was.

Ondertussen moeten we het zeker toejuichen, dat op allerlei wijzen getracht wordt iets te weten te komen van wat de jeugd in deze tijd beroert, welke problemen haar kwellen en bezig houden, wat haar tegen de borst stuit en wat zij graag anders zou zien. Als we bij dat alles ons maar weten te hoeden voor een te overdreven belangstelling, die zo licht bij de jonge mensen, althans bij een deel ervan, aanleiding geeft tot opgeblazenheid en het vormen van het waanbeeld, dat zij toch zo heel belangrijk zijn. Wij, die krachtens ons beroep en ook door bijzondere omstandigheden, veel met jonge mensen te maken krijgen, weten dat bij vele jongeren de gezonde opvatting leeft: „Waarom maken jullie volwassenen je toch vaak zo druk over ons? Zeker, wij zitten met moeilijke problemen, wij hebben het niet gemakkelijk, maar dat was toch vroeger bij jullie ook zo? Jullie hebben toch ook je jeugd jaren gehad, je hebt

toch ook dwaze verlangens gekend, wilde haren gehad, fouten gemaakt, gemeend, dat niemand je begreep, dat de wereld, waarin je leefde als jongmens, totaal verkeerd was? Laat ons wat betijen en je zult zien, dat er nog best wat van terecht komt!”

Wij betwijfelen, of de jeugd van deze tijd, die, zoals een briefschrijver opmerkte, bezwaar heeft tegen gesloten leraarsvergaderingen, waar over hen verstrekende beslissingen genomen worden, zonder dat zij er in gekend worden, later nog zo zal denken over deze feiten. Ook wij hebben in onze dagen wel eens gewild, dat we meer invloed konden uitoefenen wanneer over ons beslissingen genomen werden, maar ouder geworden hebben we begrepen, dat er omstandigheden zijn, waarin het beter is, dat ouderen zelfstandig beslissen. Men heeft tegenwoordig in vele scholen z.g. klasse-vertegenwoordigers

Tegenover het belangrijke staan wij te passief; en wij maken ons te druk over kleinigheden.

(Bertrand Russel in „Gezag en Enkeling”)

(sters) en een school, die daaraan niet meedoet, dreigt gevaar te lopen onderwets geheten te worden, doch is dat nu alles wel wáár? Is dat nu alles wel zo ideaal? Het is voor ons nog altijd een open vraag, of klassevertegenwoordigers(sters) noodzakelijk zijn in een schoolgemeenschap. Wie zijn leerlingen aan zich weet te binden door zelf dag in dag uit een voorbeeld te zijn van plichtsbetrachting, door zich volkomen te geven aan zijn werk, door niets na te laten dat tot verbetering van zijn onderwijs leidt, door steeds maar weer zich op de hoogte te stellen van de omstandigheden van zijn leerlingen, die heeft geen klassevertegenwoordigers nodig. In zijn klasse voelt iedere leerling zich vertegenwoordiger(sters) van een jongen of meisje, dat hunkert naar een levensvoorbeeld, waaraan hij of zij zich optrekken kan; van een klasse, die de leraar of lerares op de handen draagt en er elk uur van de dag op durft toe te stappen om in een vertrouwelijk onder ons alles mede te delen, wat het hart beroert.

Mogelijk vindt men deze gedachtegang uit de tijd, het zij zo, maar wie een klasse leerlingen zien kan als een gezin, heeft geen vertegenwoordigers van de groep nodig. Die doet als in zijn gezin: die spreekt met allen en met elk lid op de geëigende manier; die maakt van zijn klasse een levend geheel, dat daardoor een geheel is omdat het bijeen gehouden wordt door wederzijdse achting, vrouwen en gevoelens van vriendschap en saamhorigheid. Zo af en toe zetten wij ons ertoe eens na te gaan wat nu eigenlijk wel de inhoud was van de in een afgelo-

pen week gevoerde gesprekken met volwassenen over de belangen van de jeugd. En dan komt het voor, dat wij zelf ontsteld zijn over het oppervlakkige daarvan. Dat we ons afvragen: Hoe ter wereld was het toch mogelijk, dat in gesprekken, die toch zulke belangrijke kwesties raken, zo veel gezwamd werd, zo veel geschermd met begrippen als: „minderwaardigheidscomplex”, „losgeslagen jeugd”, „massamens”, etc. etc. Het zijn begrippen, gemeengoed geworden door radiolezingen, opvoedkundige causerieën, kranten-artikeltjes, enz. Begrippen, die in de mond genomen worden met een lichtvaardigheid, die achteraf ons slechts verbazen kan... Het gebeurt maar zelden, dat een gesprek op dit terrein diepte bereikt, die nodig is om tot klaarheid te komen. En het opmerkelijke is, dat in zo'n geval heel dikwijls de begrippen niet eens ter sprake komen; dat meestal in alle eenvoud van formulering een zaak tot in zijn diepste wezen gepeild en door ouders en adviseur tot een verrassende klaarte wordt gebracht.

Aan een dergelijk gesprek, dat we nog dezer dagen hadden met een moeder, moeten wij nu denken. We kwamen dan te spreken over wat de jeugd van deze tijd leest. Deze moeder, zelf dichteres, bekend schrijfster, lid van de Ver. van Letterkundigen en de P.E.N.-club, vertelde, dat haar beide dochters van 15 en 20 jaar verontwaardigd waren over vele z.g. moderne romans. De jongste zei op een gegeven ogenblik: „Och, moe, je behoeft mij niets te vertellen. Ik weet wel waar het over gaat. Maar het ergste vind ik, dat jullie, volwassenen deze boeken als literatuur accepteren.” En toen ontspan zich voor de zoveelste maal tussen deze moeder en haar beide dochters een gesprek over de moderne roman, een gesprek, waaruit duidelijk bleek, dat in deze twee kinderen verzet groeide tegen de onpersoonlijking en, wat mej. Dr. Ida Gerhardt onlangs nog betoogde, de „geestelijke erosie” in onze literatuur. Het zal wel niemand verbazen, dat ons gesprek daarna als vanzelf ging in de richting van de vorming van de jonge mensen, die reeds een begin heeft in de lagere school en dat wij daarbij kwamen te spreken over de middelen, welke de lagere school al ten dienste staan om het kind tot dieper besef van het goede en schone te brengen. Op deze kwestie hopen we nog wel eens terug te komen, thans was het alleen onze bedoeling een moment stil te staan bij de waarheid, welke ligt in de woorden van de cultuurphilosoof Russel, hierboven aangehaald. Tegenover een zo belangrijke zaak als het lezen van onze kinderen, staan velen onzer te passief. Het valt me telkens weer op, hoe weinig besef ouders hebben van wat hun kind leest en van de vormende betekenis van het lezen.

v. M.

eigenwijze liedjes

Zo zijn er ook nog

Wat zal ik, zei een juffrouw, nu alweer uit stemmen gaan?
Wat gaan mij al die namen van die vreemde vrijers aan?
Hoe moet ik nu weer weten of zo'n man regeren kan?
Dat weet ik immers zo-wie-zo slechts van m'n eigen man.

Ik lees alom beloften in een volgeplakte stad:
Als ik Cornelis Jansen kies, krijg ik van alles wat!
Maar wie geeft daar verhaal op als na al dat wild geraas
Cornelis is gekozen, want wiens naam is dan weer haas?

Wat maak ik, zei die juffrouw, me te sappel voor zo'n vent,
Die niemand in de hele buurt ook maar van aanzien kent?
Wat doet mij zijn geprevel over dit en over dat
En of ik word gebeten door een kater of een kat?

Daarom — ik zou je danken! Reken Woensdag niet op mij!
Ik zo maar domweg stemmen op een nummer in een rij
En nog wel in de schoo n m a a k? Mens, daar is geen sprake van:
Ik kies wanneer ik kiezen MOET, nog steeds m'n eigen man!

Brammetje.

AFDELINGSSECRETARISSEN:

Onze administratie is gaarne bereid met U te spreken over de mogelijkheid van uitbreiding van onze lezerskring.

Politieke peiling van „Vrij Nederland”

Van „onafhankelijk”

naar

„onafhankelijk socialistisch”

Het weekblad „Vrij Nederland”, dat zich met de pakkende ondertitel „onafhankelijk weekblad” tooit, heeft in zijn nummer van 22 April j.l. een hoofdartikel over „Statenverkiezingen als politieke peiling.” Het is nuttig dit hoofdartikel te lezen en te herlezen, omdat hieruit bevestigd wordt, dat dit weekblad zich wel „onafhankelijk” kan noemen, maar in feite steeds de politiek van de Partij van de Arbeid steunt.

In wezen is het dus zo, al klinkt dat misschien niet vriendelijk, dat Vrij Nederland een mantelorganisatie is van de Partij van de Arbeid. Nu is het vanzelfsprekend het goede recht van „Vrij Nederland” om de denkbeelden van de P.v.d.A. aan te hangen en te propageren. Maar dan klopt de ondertitel „onafhankelijk weekblad” niet meer. In de bezettingsjaren heeft het toenmalige „Vrij Nederland” met andere bladen goed werk gedaan door de strijd tegen de Duitse bezetter levendig te houden en de Nederlandse geest te steunen. Daarom zijn velen, ook uit niet-socialistische kring voor dat werk in bezettingstijd gedaan, dankbaar. Daardoor zijn velen uit niet-socialistische kring ook na de bezettingsjaren „Vrij Nederland”, ook na de samenvoegingen met Je Maintien-drai en De Stem van Nederland, blijven lezen. Voor die velen, die wellicht nog door de ondertitel „onafhankelijk weekblad” van mening zijn, dat dit blad niet een bepaald standpunt inneemt, is het toch wel goed, hier nog eens af te drukken het advies, dat Vrij Nederland aan het slot van het bovengenoemde hoofdartikel voor de verkiezingen van de Provinciale Staten aan de lezers van dit weekblad gaf.

„Wonderen zal niemand van de 26e April verwachten. Massale politieke verschuivingen zijn in ons kiesstelsel uitgesloten. „Land-slides” zijn een Engels, helaas geen Nederlands verschijnsel. Onder die omstandigheden kan echter zelfs reeds de handhaving van bijvoorbeeld de aanhang der P.v.d.A. in ons volk van vergaande politieke betekenis zijn.

Om ons tot die partij te bepalen: bij alle kritiek die men op haar kan uitoefenen, was en is zij desniettemin het grote „novum” in het Nederlandse politieke leven van na de oorlog. Bij velerlei terugval te linker- en rechterzijde naar vooroorlogse verhoudingen, leeft in haar een bepaalde verwerkelijking van die doorbraakgedachte, zonder welke men ons politieke leven welhaast definitief aan de verstarring zou moeten overlaten. Ook hier mogen dan niet alle „Blütenträume” gerijpt zijn; ook deze partij moge door een kring van teleurgestelde daklozen omgeven zijn, doch: het zou niet de eerste keer in de geschiedenis zijn, dat een eerste doorbraak, een eerste Réveil door een tweede gevolgd werd, waarbij dan de scheiding tussen binnen- en buitenstaanders weer kwam te vervallen.

Wie weet toont reeds de verkiezing van 26 April ook dit aspect: handhaving en versterking van de positie der P.v.d.A. óók dank zij de stemmen van hen, die bij allerlei reserve versteviging en behoud van dit enig — nieuwe politieke kristallisatie — punt toch noodzakelijk achten.

Tot dezulken behoort ook de redactie van „Vrij Nederland”, die overigens haar lezerskring — de

mondigste in gans Nederland — de vrijheid harer politieke beslissing uiteraard volledig gunt.”

Hier heeft men nu ten voeten uit, waarop wij doelden in bovenstaande regelen. Hoe schijnbaar objectief is het, dat de redactie van Vrij Nederland bijvoorbeeld de P.v.d.A. uitkiest. Hoe schijnbaar objectief klinken de reserves ten opzichte van de P.v.d.A., hoe verdraagzaam uit de mond van een „onafhankelijk” weekblad, klinken de woorden, dat men de lezers de vrijheid van een politieke beslissing volledig gunt. Maar de werkelijke opvattingen van dit weekblad komen toch wel duidelijk aan het licht, als de redactie zich aansluit bij hen, die versteviging en behoud van de P.v.d.A. noodzakelijk achten.

„Vrij Nederland” kan een „onafhankelijk weekblad” zijn; wij zijn echter zo vrij daar in het vervolg het woord „socialistisch” tussen te lezen en wij menen goed te doen hierop met nadruk de aandacht van de lezers van Vrijheid en Democratie gevestigd te hebben.

Wij hebben geen bezwaar tegen politieke tegenstanders, mits zij strijden met open vizier, met duidelijke affichering van hun denkbeelden. Doet men dat niet en noemt men zich alleen maar „onafhankelijk”, terwijl men in feite de socialistische denkbeelden bij voortduring propageert, dan is het plicht daarop te wijzen. Terwille van de zuiverheid van de politieke verhoudingen en terwille van de plaatsbepaling ook van „Vrij Nederland”.

Wat wij eigenlijk zeggen wilden

is dit: de heer v. d. Goes v. Naters slaat toch maar weer bovenop een spijker wanneer hij in Vrij Nederland de stelling poneert: **Europese Zaken zijn onze zaken!** Laten wij — aldus het slot van zijn betoog — door een nationale daad met Europese strekking, door de instelling van een departement voor Europese Zaken duidelijk maken, dat wij de Europese zaken als onze zaken aanvoelen.

Het lijkt ons een prachtige doelstelling, daar niet van, maar wat wij eigenlijk zeggen willen is dit: zijn de Nederlandse zaken niet in de eerste plaats onze zaken? Moeten wij niet — voor en aler wij zo toonaangevend Europees denken en doen — zorgen voor eenheid in eigen huis en hof, voor het afbreken der schotten en schotjes? Moeten wij niet eendrachtig en met z'n allen — behalve dan Paul de Groot en de edelachtbare Gortzak, want die willen toch niet — wij herschrijven: eendrachtig en met z'n allen onze ernstig ontrichelde nationale zaken als ons aller zaken aanvoelen, regelen en credietwaardig maken?

Want vlak naast die Europese ontboezemingen van de heer v. d. Goes trekt in datzelfde Vrij Nederland de heer H. M. van Randwijk van leer tegen zijn anti-revolutionaire medeburgers omdat deze verdoolden hun sociaal programma omschreven met: Ieder genoeg en ieder het zijne. En de heer van Randwijk schrijft:

„Genoeg”. Is dat zoveel als een Nederlandse burgerman heeft of een Aziatische koelie? En kan men zeggen, dat de monopolies en privileges, die concerns en andere machtige belangengroepen zich hebben verworven (vaak ten koste van anderen!) tot „ieder het zijne” moet worden gerekend? Het pamflet zwijgt.

Met dit overbekende geluid kan men desnoods nog vrede hebben — het werd reeds zo dikwijls misbruikt, dat men het schouderchokkend over zich heen laat galmen.

Maar het komt ons voor dat vele gelovige medeburgers zich diep gekrenkt zullen gevoelen door hetgeen deze heer van Randwijk als volgt meent te mogen stellen:

„De A.R. partij gelooft, „dat God uiteindelijk de eigenaar is van alle goederen.” Ja, ja, die uiteindelijke God, die op het laatst ook blijkbaar aan zijn trekken moet komen. „Het is niet naar Gods wil dat er zij: Armoede en gebrek en kommer”, gaat het pamflet verder. Als dat waar is, dan wegen tegen deze zonde alle cabarets

en gemengde zwembaden en bioscopen en meer van dat sullig spul niet op en dan wordt het tijd, dat de A.R. eens een kruistocht begint tegen deze „zonde voor God”!

— Dat doen we al! zal de A.R. verontwaardigd antwoorden.

— Sorry, we hebben er weinig van gemerkt. En toch leefden we dicht genoeg in uw nabijheid om u te horen en bezig te zien. Het pamflet, dat ge rondzond bewijst, dat ge het sociale probleem even ernstig neemt als de communisten de vrijheid en de democratie. Maar ge kunt ook niet weten wat er aan uw partij mankeert, omdat uw burgerlijk denken u belet te beseffen wat er aan de wereld mankeert — Wat zegt u? U weet het beter dan alle socialistische bij elkaar? De zonde? — Ja juist, uw zonde, meneer de pamfletschrijver.

Ziet, indien wij dan van socialistische zijde worden opgeroepen ter Europese kruisvaart: „kameraden, sluit u aan een ter bevordering van de Europese eenheid!”, dan klinkt zo'n oproep toch wel bijkans aandoenlijk dwaas en in elk geval volkomen misplaatst vlak naast een opstel, waarin niet alleen het Anti-Revolutionnaire maar heel het gelovige deel der Nederlandse bevolking op zo rauwe wijze moedwillig wordt gekwetst.

Want hoe ter wereld wil de heer v. d. Goes ons volk inzetten als gangmaker voor de Europese eenheid indien in eigen huis een zo hopeloze gespletenheid bestendig blijft mede als gevolg van grof en grievend geschrift door zijn socialistische medeburgers?

Zodat we maar zeggen willen dat de stelling van Petrus Meldenius die hij reeds in 1626 doceerde „in het noodzakelijke eenheid, in het twijfelachtige vrijheid, in alles echter liefdevolle verdraagzaamheid” voor de heer v. d. Goes wellicht aanleiding kan vormen kameraad van Randwijk eens het nodige op te merken.

Men kan nooit weten, nietwaar?

AFDELINGSSECRETARISSEN:

Vraagt bij onze administratie de tarieven voor extra-exemplaren van ons weekblad, voor de verbreiding van onze beginselen en voor het werven van nieuwe abonnés.

HOKKEN

heten elegant

ZUILEN

Wij leven in een tijdperk van splitsing. Over atoomsplitsing willen we het niet hebben; maar wel over het geestelijke en politieke splitsingsproces, dat nu jaren aan de gang is en steeds scherper vormen aanneemt.

We kunnen ons langzamerhand afvragen: zijn er nog Nederlanders, of zijn er alleen nog maar in Nederland wonende Protestanten, Katholieken, Socialisten, enz., voor wie het Nederlanderschap een toekomstige omstandigheid is?

Steeds méér wordt ons volk opgedeeld, in hokken geduwd en van etiketten voorzien.

Een sprekend voorbeeld geeft de radio-omroep. De omroepverenigingen zijn druk bezig met ledenwerving; straks zit iedere luisteraar in een hok, en in ieder hok toetert de luidspreker op een bijzondere manier, altijd „nationaal”, dat spreekt vanzelf, maar toch steeds met dat nationale bijzondere geluid, waar de hokbewoners, volgens hun bewakers, niet buiten kunnen. Voor bonte avonden moet dan een uitzondering worden gemaakt, omdat zelfs het meest bijzondere geluid het daartegen af blijkt te zeggen, hetgeen dus op de duur wel een aanleiding zal worden de houten hokken te vervangen door betonnen bunkers met geluiddempende wanden; want zoals het nu is klinken de geluiden van de buurman nog veel te veel door de plankenrommel heen.

Het hokkensysteem wordt met een eleganter woord ook wel zuilensysteem genoemd.

Veelal wordt beweerd, dat er in ons land drie geestelijke zuilen zijn (b.v. bij de vakbeweging en bij de werkgeversorganisaties), maar bij de radio zijn er vier; tenminste voor zolang dat nog duurt, want een der zuilen gaat splitsen.

Deze onregelmatigheid in de constructie van ons volk mogen zij, die echte huizen bouwen, misschien niet begrijpen; voor geestelijke en politieke bouwwerken, die immers los van de materie heten te staan, mag zij geen bezwaar zijn.

Bovendien: één van die radio-zuilen is volgens de drie anderen helemaal geen zuil. Helaas hebben zij die vierde zuil op dit ogenblik nog dringend nodig, omdat zij nogal wat materie bevat in de vorm van de grootste en best-uitgeruste studio's en het stoffelijk bezit in de geestelijke radiostrijd merkwaardigerwijze wel de doorslag zal geven.

Maar zodra dat mogelijk zou zijn, zullen de drie zuilen nummer vier (de „neutrale”) trachten weg te trappen en wanneer dat werkelijk zou gelukken, dan krijgen we ook hier een constructie op drie zuilen, een bouwvorm, welke we in het stoffelijke leven alléén nog tegen komen in de gedaante van prieltjes in de hoek van ouderwetse donkere dorpstuinen, lelijke en onpractische dingen met een front, maar zonder diepte.

Maar hoe moet het nu, wanneer de splitsing van één der zuilen (N.C.R.V.) een feit wordt? Krijgen we dan voorlopig vijf zuilen, waarvan twee kleiner en zwakker dan de drie andere? Of telt dan het nieuwe zuiltje van de Gereformeerden „onderhoudende artikel 31” niet mee, zoals ook thans de kleine V.P. R.O. niet meetelt?

Wij zullen ons geen zorgen maken over de bouwproblemen van onze vergeestelijkte radioarchitecten, maar wij beklagen het Nederlandse volk, dat straks ondergebracht zal worden in geluiddichte hokken of scheve driehoekige priëlen, waarin de geestelijke vrijheid evenveel kans krijgt als de zon in de dorpstuin met zijn lichtroevende kastanjabomen.

S. V. W.

„OUD's JAARREDE”

EEN ANTWOORD AAN PROF. ROMME

Prof. Romme heeft mij de eer bewezen in De Volkskrant van 25 April een beschoouwing te wijden aan „Oud's Jaarrede”, de redevoering, waarmede ik op 31 Maart van dit jaar de algemene vergadering van onze partij heb geopend. Ik ben hem daarvoor zeer erkentelijk en ik hoop, dat hij gelijk zal blijken te hebben in zijn veronderstelling, dat over die rede het laatste woord nog niet zal zijn gesproken. Principiële gedachtenwisseling tussen de leiders der onderscheidene politieke partijen kan aan de staatkundige opvoeding van ons volk alleen maar ten goede komen. Het is ook uitermate nuttig, dat wij die gedachtenwisseling niet beperken tot de debatten in de volksvertegenwoordiging, al is zij daar het meest op haar plaats. Verschillende omstandigheden veroorzaken toch, dat van de Kamerdebatten niet zoveel tot de grote massa doordringt, als Prof. Romme stellig evenals ik gewent zou oordelen. Mijnerzijds zal ik gaarne een nadere bijdrage tot de gedachtenwisseling geven, door mij naar aanleiding van het betoog van de leider der Katholieke Kamerfractie een wederwoord te veroorloven.

Daar is allereerst het probleem der onderlinge verhouding van de verschillende politieke stromingen. Ik heb gemeend, die in mijn rede in grote trekken als volgt te moeten schetsen. Laat men de communisten buiten beschouwing, dan zag ik drie grote groeperingen: de socialisten, de katholieken en een „derde macht”, bestaande uit anti-revolutionairen, christelijk-historischen en liberalen. Prof. Romme ziet in de vermelding van die „derde macht” een hoofse buiging naar anti-revolutionairen en christelijk-historischen om tezamen met de liberalen zo'n macht te gaan vormen. Hij is er nog niet van overtuigd, dat dit „aanzoek” in de andere kampen, in het bijzonder in het anti-revolutionaire kamp, een „teder” onthaal zal vinden.

Wanneer de heer Romme dit gedeelte van mijn rede als een „aanzoek” beschouwt, dan heeft hij mij toch misverstaan. Er werd hier slechts een feitelijke toestand geschilderd en de term „troisième force” werd door mij gebezigd, omdat ik meende daarmee in weinig woorden duidelijk te kunnen maken, hoe ik de positie der middengroepen in ons land zag.

Wat is de betekenis der „troisième force” in Frankrijk? De term geeft daar aan, dat het gewent kan zijn, dat groepen van verschillend beginsel naar onderlinge samenwerking streven, wanneer zij het gevaar lopen, dat hun invloed anders tegenover die van andere machten in het gedrang kan komen. Verder gaat de vergelijking natuurlijk niet. De verhoudingen in Frankrijk zijn geheel anders dan bij ons. Gelukkig! In Frankrijk bedreigt de democratie gevaar van twee kanten, van de zijde van het communisme links en van die van het gaullisme rechts. De „troisième force” heeft er tot taak de democratie te redden. Bij ons is, al mogen wij geen ogenblik in de waakzaamheid verslappen, van een direct communistisch gevaar geen sprake en een „gaullisme” kennen wij in het geheel niet. Binnen

het kader der democratische partijen, zien wij echter wel de figuur van twee grootmachten, de K.V.P. en de P. v. d. A. en daartussen — of wil men liever daarnaast — een drietal kleinere groeperingen. Willen deze haar kracht niet versnipperen, dan hebben zij te overwegen, op welke punten zij kunnen samengaan. Mijn verlangen gaat daarbij in het geheel niet uit naar een „coalitie” of iets van dien aard. Ik ben er mij voorts heel goed van bewust, dat deze partijen verschillende beginselen hebben. Maar ik vraag mij wel af, of zij, in het bijzonder waar het de verhouding tussen staat en maatschappij betreft, niet zoveel gemeenschappelijks hebben, dat zij, waar het vraagstukken geldt, die deze verhouding ten nauwste raken, een gezamenlijke gedragslijn kunnen bepalen. De loop van zaken bij de behandeling van het wetsontwerp op de P.B.O. heeft naar mijn mening de juistheid van deze zienswijze bevestigd.

* * *

Nadat ik aldus een politieke „driedelighed” had uiteengezet, heb ik de vraag onder het oog gezien, op welke wijze in Nederland, door samengaan van twee of meer groepen, een parlementaire meerderheid zou kunnen worden opgebouwd. De heer Romme

Door
Mr. P. J. OUD

noemt dit alles zeer interessant en in denkbare onderscheidene omstandigheden op zijn tijd de overweging waard. Over deze uitspraak op zichzelf kan ik mij reeds verheugen. Principieel afwijzen doet de heer Romme mijn gedachtengang niet. Hij stelt mij daarbij echter een vraag. Waarom moeten in mijn gedachtengang bij het vormen van zo'n meerderheid altijd de katholieken van de partij zijn? Mijn antwoord is, omdat ik in de bestaande omstandigheden een oplossing zonder de katholieken niet als mogelijk zie. Ik kan mij ook niet voorstellen, dat de heer Romme die mogelijkheid, die zou betekenen een samengaan van socialisten en „derde macht” zonder de katholieken, wel zou zien. En ik wil daar wel aanstonds aan toevoegen, dat ik een ontwikkeling, die deze mogelijkheid tot werkelijkheid zou maken, ook allerminst zou wensen. Zij zou immers betekenen, dat een scherpe scheidslijn werd getrokken tussen rooms en onrooms en daarvan kan ik niet veel goeds verwachten.

Nog een tweede vraag stelt Prof. Romme mij. Waarom bij de vermelde mogelijkheden niet tevens vermeld, wat het dichtst nadert de praktijk van vandaag: de katholieken en de socialisten en een deel van de „derde macht”? Deze vraag begrijp ik niet. Immers de mogelijkheid ener parlementaire meerderheid met een deel der derde macht heb ik vermeld. Zij bestaat — indien ik afzie van de vraag van het parlementaire of extra-parlementaire karakter van het Kabinet-Drees — heden ten dage en zij zou ook bestaan, indien — hetgeen ik zeker allerminst zou begeren — tot herstel der vooroorlogse rechterzijde zou worden overgegaan. Ik wil daaraan gaarne

nog één opmerking toevoegen. Onder de huidige omstandigheden had mij in 1948 een „nationale samenwerking” van de drie machten in haar geheel het meest toegelachen. De heer Romme weet evengoed als ik, waarom dit niet mogelijk was. Mag ik aannemen, dat U het ook, evenals ik, betreurt?

Na deze opmerkingen van algemeen politieke aard gemaakt te hebben, vermeldt Prof. Romme met instemming mijn uitspraak, dat de Overheid alleen moet leiden in de grote dingen. Deze theorie is hem uit het hart gegrepen, mits het begrip „leiden in de grote dingen” mag worden verstaan als leiden „in de grote, brede lijn”. Mijnerzijds zag ik op deze parafraze van mijn woorden gaarne accoord. Over het beginsel behoeft tussen de leider der katholieke fractie en mij dus geen verschil te bestaan.

Ook over de uitwerking? Helaas kan op die vraag het antwoord zeker niet zonder voorbehoud bevestigend luiden. Dit blijkt uit de beschoouwingen door Prof. Romme in dit verband gewijd aan het vraagstuk der bedrijfsorganisatie. Mijn bezwaren tegen de onlangs tot stand gekomen wet op de P.B.O. verklaart hij niet te begrijpen. Hij ziet, versta ik hem goed, in die bezwaren een zekere onderlinge tegenstrijdigheid. Enerzijds heb ik het oordeel of en hoe de bedrijfsorganen er zullen moeten komen, willen overlaten aan 't bedrijfsleven, anderzijds heb ik ditzelfde oordeel opgeëist voor de wetgever. Lijkt dit laatste, zo vraagt hij, niet bedenkelijk veel op de „overheid-bemoelial”, die door mij werd afgewezen. En wanneer men de wet op de bedrijfsorganisatie afwijst, omdat de zaak helemaal moet worden overgelaten aan het bedrijfsleven, waar blijft dan de overheid, die te leiden heeft in de grote dingen?

Ik moet eerlijk bekennen, dat het mij telkens weer met verbazing vervult, dat ik, wanneer het gaat over het probleem der bedrijfsorganisatie bij een zo scherpzinnig man als de heer Romme, een zo grote verwarring van denkbeelden aantref. Telkens weer verliest hij het verschil uit het oog tussen overheidsorgaan en bedrijfsorgaan. Men mag daarbij niet alleen letten op de formele kant van de zaak. Formeel gezien zijn de bedrijfsorganen, die door de overheid worden ingesteld, altijd overheidsorgaan. Materieel kunnen zij, ondanks het feit der formele instelling van overheidswege, niettemin autonome bedrijfsorganen zijn. Dit laatste is het geval, wanneer datgene, wat formeel instellen heet, materieel erkennen is.

De heer Romme zal zich ongetwijfeld even goed als ik de debatten herinneren, in 1932 gevoerd over de Bedrijfsradenwet van Minister Verschuur. Toen is aan de tegenstelling tussen „instellen” en „erkennen” veel aandacht gewijd. De overheersende mening in de Kamer van toen, dat de bedrijfsraden niet van bovenaf mochten worden opgedrongen, doch dat de Overheid zich had te richten naar hetgeen in de maatschappij groeiende is. Er waren er echter onder de voorstanders van deze opvatting, die betwijfelden of het wetsontwerp wel van dit beginsel uitging.

(Vervolg op pag. 5)

☆ parlementaire flitsen ☆

De Eerste Kamer schaarde zich achter Minister Stikker

Mr. Blom legt een verklaring over Nieuw-Guinea af

„Vele leden verklaarden zich met het beleid van de Minister te kunnen verenigen. Zij prezen zijn grote werkkraft en toewijding. Inzonderheid hadden zij waardering voor het streven van de bewindsman naar veelvuldig en nauw contact met andere mogendheden en internationale organisaties. Verscheidenen hunner hadden de indruk, dat Nederlands naam in den vreemde sedert zijn optreden aanmerkelijk aan gezag had gewonnen. In hun waardering wensten zij ook 's ministers medewerkers te betrekken, die hun chef bij zijn verantwoordelijke arbeid terzijde staan. Ook andere leden brachten de minister hulde voor zijn vroed beleid onder de huidige zeer moeilijke omstandigheden. Zij waren van mening, dat de minister erin was geslaagd, op onze buitenlandse politiek een eigen stempel te drukken, aan welk laatste het voordien wel eens had ontbroken.”

Deze passages, ontleend aan 't voorlopig Verslag van de Eerste Kamer over de begroting van Buitenlandse Zaken, wekten reeds de verwachting, dat minister Stikker het bij de verdediging van zijn beleid in deze Kamer niet moeilijk zou krijgen. En zo was het ook inderdaad.

Over de grote lijnen van de te voeren buitenlandse politiek — een „zelfstandigheidspolitiek in moderne zin”, zoals minister Stikker haar destijds noemde — bestaat, wanneer wij de communisten uitzonderen, eigenlijk geen verschil van mening. Een moeilijk punt vormt de verhouding tussen Regering en Staten-Generaal op het gebied van het buitenlands beleid, maar dit vraagstuk wordt nu commissoriaal bestudeerd, zodat het ditmaal nauwelijks aan de orde kwam. Rest dan nog als bijzonder punt de combinatie van nationale en internationale functies van minister Stikker.

Wanneer men, zoals het geval blijkt te zijn, in ruime kring van mening is, dat Nederlands naam in den vreemde sedert het optreden van minister Stikker „aanmerkelijk aan gezag heeft gewonnen,” dan ontkomt men er toch niet aan te erkennen, dat dit in de eerste plaats dan toch te danken is aan de internationale positie, welke de minister zich heeft weten te verwerven.

Het zal dan ook wel deze overweging zijn, welke de aanvankelijke kopschuwheid van velen ten aanzien van die combinatie van functies heeft doen verdwijnen. Ten dele waren deze bezwaren trouwens uitsluitend van praktische aard. Men vreesde, dat zij te zwaar voor de minister zou worden, maar in de afgelopen maanden is wel reeds gebleken, dat de heer Stikker ook tegen deze taak wel degelijk is opgewassen. Terecht zei de heer Wendelaar trouwens: dit moet natuurlijk in de eerste plaats aan de minister zelf worden overgelaten. Ook de heer Algra (A.R.) bedoelde ditzelfde, toen hij geestig opmerkte: „Dat is een persoonlijke zaak, die de minister regardeert en die verder wel bekeken zal worden door haar, die zijn zorgen deelt en zijn vreugden groter maakt, en wanneer zij het samen daarover niet eens zouden kunnen worden, dan zou altijd als derde de huisarts kunnen worden geraadpleegd”.

De heer Algra handhaafde, eigenlijk als enige, grotendeels nog zijn principiële bezwaren en het was daarover, dat de heer Wendelaar enige wel zeer juiste opmerkingen maakte. Ik ben het, zo verklaarde hij, niet eens met de redenering van de heer Algra. Ik geloof, dat, zoals wij hier zitten, wij allemaal in een — op bescheiden wijze — vergelijkbare situatie verkeren als de minister, die tegelijkertijd is geworden voorzitter en bemiddelaar van de O.E.E.S. Ik bedoel dit, zo zeide hij, in deze zin, dat er niet velen van ons zullen zijn, die niet verschillende kwaliteiten hebben. Dit kunnen heel onbelangrijke zijn, maar het kunnen in sommige gevallen ook zeer belangrijke zijn. Het is herhaaldelijk voorgekomen, dat leden van de Staten-Generaal tegelijkertijd burgemeester

waren of wethouder van een grote gemeente of lid van Provinciale Staten of gemeenteraad of wat ook. Verschillende combinaties zijn denkbaar en hebben zich ook herhaaldelijk voorgedaan.

Bij elk van de gevallen, waarin zich een dergelijke combinatie voordoet, zijn er bezwaren gehoord in dezelfde richting als die, welke nu door de heer Algra naar voren zijn gebracht. Daarentegen, zo ging de heer Wendelaar voort, heb ik altijd stelling genomen en heb ik altijd verdedigd, dat juist in zulke combinaties een man zijn karakter en zijn gaven tot volle ontplooiing kan brengen, omdat hij moet zorgen, dat hetgeen hij op de ene plaats verdedigt, ook op de andere plaats verdedigbaar is. Dat is niet altijd gemakkelijk en het zal hoge eisen stellen aan zijn verstandelijke kwaliteiten en aan zijn karaktereigenschappen, maar als men die heeft, dan kan het niet alleen, maar kan men aldus juist zoveel mogelijk bereiken.

Ik ben er, zo besloot de heer Wendelaar dit bij de replieken volkomen geïmproviseerde wederwoord aan de heer Algra, van overtuigd, dat de minister, als hij in de internationale conferenties zit en zoekt naar een regeling, die voor het algemeen belang acceptabel is, nimmer uit het oog zal verliezen, dat deze ook in Nederland

acceptabel moet zijn. Omgekeerd ben ik ervan overtuigd, dat hij, als hij in dat internationale milieu tot een resultaat is gekomen en dit hier moet verdedigen, ons aannemelijk zal kunnen maken, waarom hij meende, dat het door hem gesteunde zowel in het algemeen belang was als in dat van Nederland.

Dekeek de heer Wendelaar de zaak uitsluitend „uit partijbril” dan zou er wél een bezwaar tegen de gecombineerde functies van mr. Stikker kunnen bestaan, namelijk dat hij door herhaalde afwezigheid te weinig invloed zou hebben op de dagelijkse gang van zaken in het Kabinet en dat is — men denke slechts aan de belastingpolitiek van min. Lieftinck — toch wel erg nodig. Daarvan wilde de woordvoerder van onze fractie echter spoedig afstappen, want niet als partijman, maar als Nederlands volksvertegenwoordiger in het algemeen wilde hij deze zaak zien en dan wilde hij de minister gaarne feliciteren (en niet alleen de minister maar ook het land) met deze beide benoemingen. De minister vindt erin de erkenning door het buitenland van zijn uitzonderlijke bekwaamheid en ons land kan ik, aldus spr., gelukwensen, omdat op de uiterst belangrijke plaats van de Europese economische samenwerking ons land niet alleen het woord kan voeren, maar zelfs de leiding heeft.

Sommigen hadden nog bepleit een afsplitsing van het werk van de minister van Buitenlandse Zaken. De heer Wendelaar verklaarde, dat hij een dergelijke afsplitsing zou betreuren. De minister van Buitenlandse Zaken blijve de verantwoordelijke man voor het geheel. Zou er echter toch iets moeten veranderen, dan zou het naar de mening van de heer Wende-

laar alleen in deze richting kunnen zijn, dat de minister wordt ontlast van al het werk, buiten dat van zijn Departement door de benoeming van een minister zonder portefeuille. Het zou hem dan echter wenselijk voorkomen, dat deze minister dan „de zaken zou zien in het licht van onze beginselen”.

Het is van belang vast te stellen, dat minister Stikker daarover niet anders bleek te denken. Ook hij keerde zich tegen een splitsing en ook hij bleek van mening, dat wanneer er toch een minister zonder portefeuille aan Buitenlandse Zaken bij zou komen, het noodzakelijk zou zijn, dat de twee ministers dan van dezelfde politieke richting zouden zijn. Vooral tegenover het Departement zou het noodzakelijk zijn, dat die twee ministers volkomen gelijk zouden denken, elkaar zouden begrijpen en zouden aanvullen, omdat men daar anders niet zou weten, in welke richting wordt gecoerst.

Uit hetgeen min. Stikker verder nog opmerkte bleek echter wel duidelijk, dat zijn gedachten voorlopig in 't geheel nog niet in deze richting gaan. Hij achtte de tijd, sinds welke hij de twee internationale functies thans bekleedt, nog tekort geweest om daarover een definitieve beslissing te nemen. Bovendien bleek hij van mening, dat, indien het te enigertijd noodzakelijk zou zijn om te komen tot een verlichting van zijn werk, dat gezocht zou moeten worden in de richting van uitbreiding van taken, welke aan de staatssecretaris (mr. Blom dus) zijn opgedragen of wel in de benoeming van een tweede staatssecretaris.

Talrijke vraagstukken bracht de heer Wendelaar nog ter sprake, o.a. het emigratievraagstuk, de West-Europese samenwerking en de verhouding tot Rusland, de bemoeiingen van de minister van Buitenlandse Zaken ook met het defensiebeleid, de voorlichting in Amerika en de zo geslaagde reis van Prins Bernhard.

Van bijzonder belang was echter vooral hetgeen de heer Wendelaar over Nieuw-Guinea zeide en de toezegging, die hem daarbij werd gedaan. Onze woordvoerder legde er nog eens de nadruk op, dat Nieuw-Guinea nog steeds Nederlands gebied is en dat, naar het hem voorkwam, er ook goede kansen bestaan om dit gebied voor Nederland te behouden. Enigszins verontrust toonde hij zich echter, dat in de Memorie van Antwoord was geschreven over de voor- en nadelen van een trusteeschap en hij stelde de zeer positieve vraag: Kunnen wij er zeker van zijn, dat over Nieuw-Guinea geen beslissing zal worden genomen alvorens de Staten-Generaal daarover in volle vrijheid zullen hebben kunnen oordelen?

Het is wel zeer verheugend, dat ook hierop — in dit geval door staatssecretaris mr. Blom — een even positief antwoord werd gegeven: Op de Unieconferentie van ministers heeft de Nederlandse delegatie zich uitdrukkelijk voorbehouden, dat het rapport van de studiec ommissie, hetwelk vóór 1 Juli zou moeten worden ingediend, geen onderwerp van bespreking tussen de Regering en de R.I.S. zal uitmaken, alvorens dit rapport aan de Staten-Generaal is voorgelegd en het Parlement zich hierover in volle vrijheid heeft kunnen uitspreken.

In de Memorie van Antwoord was een eventueel trusteeschap slechts ter sprake gekomen naar aanleiding van de passages in het Voorlopig Verslag daaraan gewijd, doch geenszins omdat de Regering het voornemen zou hebben, dit gebied onder trusteeschap te brengen.

Deze burger

heeft die hele lijst van alle lintjes van a tot z, van Jan tot Piet, van de procureur-generaal tot de schone schoonmaakster gelezen. Hij is daar een hele enkele reis Amsterdam—Den Haag, dwars door de

bollen, zoet mee geweest. Mensen, mensentief welk een wolkbreuk der ere!

En wilt U nu wel geloven dat ik er daar nu maar altijd niets van begrijp? Dat ik nu maar altijd niet snappen kan waarom wij dat nog doen? En dat ik nog minder begrijpen kan wat die wolkbreukelingen er aan vinden?

Zo'n procureur-generaal en alle rectores-magnifici, kolonels en h.h. leden der Staten-Generaal weten vooruit: nou ben ik aan de beurt; nou moet 't komen; nu komt dat spatje op mijn knoopsgat terecht en wat is daar dan nog aan? Wat is daar dan nog de eer van?

Nee, denk niet dat ik het erg vind en dat ik mijn medemens zijn geluk niet gun.

Denk niet dat ik er woedend over ben, of dat ik er een vurig stukje, te vuur en te zwaard, over zou willen schrijven.

Maar ik vind het zo onzegbaar kinderachtig.

Ik vind het zo verschrikkelijk flauw.

Ik vind het een beetje triest, dat een dame die vijftig jaar de stof heeft afgenomen bij een andere dame, daar een bronzen medaille voor krijgt.

En ik vind het weer op een andere wijze triest dat een grote zangeres of een uitstekende beeldhouwer een ster op de boezem krijgen omdat zij nu eenmaal begenadigd zijn met de gave der schoonheid. Zo iets groots en metaphysisieks vindt immers altijd beloning in en uit zich zelf en wordt immers altijd onderbeloond met het zelfde kruis dat Jan, Piet en Klaas voor hun verdiensten ontvangen?

Wanneer ik het geluk en het voorrecht had zulk een begenadigd kunstenaar te zijn, zou ik mij zelf véél te hoog achten voor de normen die de oer-burgers aan hun ere aanleggen.

Maar allen die het dan wél heerlijk vinden; en ieder die er dan wél verguld mee is — ik ben óók de kwaadste niet en ik kan best de zon in de kinderkamer zien schijnen — ontvangt hierbij de recht-hartelijke gelukwensen van

DEZE BURGER.

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Voorzitter Redactie-comm.: Drs. H. A. Korthals.
Redactie-secretaris: Mr. E. Elias.
Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 435.
Administratie: Postbus 43, A'foort, tel. 5267.

Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 p. jaar.
Voor het zenden van abonnements- en advertentie-gelden: Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie” te Amersfoort.

Losse nummers 15 cent.

Voor advertenties wende men zich tot de administratie of tot de hoofdvertegenwoordiger: L. Vlug, Geestbrugweg 69, Rijswijk (Z.-H.).

Weest stil

De dagen van 5 tot 15 Mei zijn in ons land door de gebeurtenissen van 1940—1945 gedenkdagen geworden van bijzondere betekenis. 10 Mei 1940: n datum, welke nooit meer weggevaagd kan worden uit de herinnering van hen, die dit bewust meemaakten, die overval door Duitsland in het holst van de nacht van de tiende Mei op ons land. Zal iemand wel ooit vergeten hoe blauw de hemel was, hoe stralend de dagen en hoe sterk de beklaming, omdat dit ons land, ons volk werd aangedaan? Herinnering aan hen, die in die dagen vielen, in een ongelijke strijd, maar zich toch bewust te vallen voor de vrijheid van land en volk. Zal iemand ooit vergeten dat einde van die ongelijke strijd, na het bombardement van Rotterdam, die avond van de capitulatie van ons land? En toen die vijf bittere jaren, die op ons allen een merkteken hebben gezet, jaren van groeiende onderdrukking, van groeiend verzet, van een steeds toenemend aantal slachtoffers, dat onder de schennende hand van de bezetter viel, met tienduizenden. Zij gingen voorbij, die lange jaren, met de hongerwinter in het Westen des lands tot besluit. Tot eindelijk de voedselpakketten boven de grote steden afgeworpen, de voorboden waren van een bevrijding. Hebben wij ooit zo gezwaaid naar vliegtuigen, ooit zo gehuild om vliegtuigen als in de laatste dagen van April en de eerste dagen van Mei 1945? En toen de bevrijding: de vijfde Mei 1945. Met later in het jaar de intocht van Koningin Wilhelmina in Amsterdam, de hoofdstad en Den Haag, de Residentie. Wonderlijke dagen met een diepe herinnering. Wij zien nog voor ons, hoe de Koninklijke Militaire Kapel voor het eerst na vijf jaren, voor het gedeelte in de oude uniformen van Mei 1940, onder leiding van haar dirigent, kapitein dr. C. L. Walther Beer, het voorplein voor het Paleis Noordeinde opmarcheerde. Ja, als men aan die dagen gaat denken, dan kan men meer dan één nummer van Vrijheid en Democratie vol schrijven met algemene en persoonlijke herinneringen aan die Meidagen van tien en vijf jaar geleden.

Meldagen: gedenkdagen voor ieder waarachtig Nederlander. Laten wij elk in eigen gezin, naast de grote herdenkingsbijeenkomsten, één ogenblik stil zijn. Ieder Nederlander heeft wel een familielid, een vriend te gedenken, die in de jaren van 10 Mei 1940 tot 5 Mei 1945 gevallen is in die strijd, die bloedige strijd tegen onderdrukking en tyrannie, voor de vrijheid. En laten wij nooit hun offer voor ons allen vergeten. Laten wij allen heel stil zijn als wij hen allen gedenken. Hen, die vielen, opdat wij en onze kinderen in vrijheid kunnen leven.

Vreugde

Er is alle reden om ook op deze plaats te getuigen van de vreugde die zich van ons heeft meester gemaakt in verband met de belangrijke overwinning die de V.V.D. bij de jongste verkiezingen voor de Provinciale Staten heeft weten te behalen. Doch met het uiten van deze vreugde alleen komen wij er niet. Thans zal het de taak van alle afdelingen zijn, de stemmen cijfers nauwkeurig te bestuderen en te analyseren, opdat zo spoedig mogelijk de nodige maatregelen kunnen worden genomen om de behaalde winst niet slechts te consolideren, maar uit te breiden. Allen, die in de jongste

verkiezingsstrijd hun uiterste best hebben gedaan om een behoorlijk resultaat te bereiken, kunnen met grote genoegdoening op de behaalde resultaten terugzien. Onze werkers weten zich gedragen door de gedachte, dat hun inspanningen niet tevergeefs zijn geweest. Het bewijs is geleverd, dat onze politieke beginselen in een toenemende mate weerklank bij ons volk vinden. Juist daarom moet de strijd met verdubbelde energie worden voortgezet. Onze propagandisten weten, dat zij in toenemende mate ons volk bereid vinden om over onze beginselen van gedachten te wisselen. Laten wij deze gunstige gelegenheid vooral niet voorbij laten gaan. Vele nieuwe stemmen, die de V.V.D. heeft weten te verwerven moeten noodzakelijk binnen het partijverband worden gebracht. Die kans is er en laten wij deze kans dan ook grijpen. Onder deze nieuwe aanwinst bevindt zich voorts uitstekend materiaal, dat rijp is om een abonnement op ons weekblad te nemen. Laten wij ons vooral niet in slaap sussen met de gemeenplaats „dat het zo goed gaat”, neen, het zal slechts goed blijven gaan, indien wij van de gunstige stemming, die er ongetwijfeld in een belangrijk deel van ons volk met betrekking tot onze partij bestaat, uitsluiten. Daarom in alle afdelingen, in stad en land, aan de slag. Er is nog veel en belangrijk werk te doen, dat, mits het met energie wordt aangepakt, zeker tot tastbare resultaten zal leiden.

Bedenklijk (I)

Naast de grote en begrijpelijke vreugde, die er in het democratische kamp na de jongste verkiezingen voor de Provinciale Staten bestaat, vooral in verband met de grote nederlaag, die aan de communisten werd toegebracht, is er toch een schaduwzijde, die zeer zeker ons aller aandacht verdient. Wij doelen hier op het nog te veel voorkomend absentisme. Doch dat niet alleen, er waren, indien wij juist zijn geïnformeerd, bij de jongste verkiezingen bovendien nog meer ongeldige stemmen, dan de vorige malen. Zowel het veelvuldig thuis blijven, als het uitbrengen van stemmen van onwaarde, is in een waarlijk democratisch staatsbestel een zeer bedenkelijk verschijnsel. Het zou dan ook zeker aanbeveling verdienen, indien kon worden nagegaan, wat de oorzaak van dit absentisme en van het uitbrengen van ongeldige stemmen eigenlijk is. Wij staan hier voor een grote en evenzeer belangrijke vraag, of — vooral bij het uitbrengen der ongeldige stemmen — onwil, d.w.z. politieke onverschilligheid, dan wel onkunde in het spel is. Het is n.l. geenszins uitgesloten, dat vele stemmen hun waarde verloren, omdat vele kiezers nog niet voldoende met de techniek op de hoogte waren om hun stemmen niet van onwaarde te doen zijn. Zou deze laatste veronderstelling kunnen worden bewaard, hetgeen o.m. via de stembureaux alsnog zou kunnen worden nagegaan, dan zou het zeer wel aanbeveling verdienen, dat bij de komende verkiezingen bij herhaling en gedurende een bepaalde periode er bij de burgerij op wordt gehamerd hoe men zijn stem dient uit te brengen.

Bedenklijk (II)

Een andere mogelijkheid is inderdaad, dat er in de meeste gevallen, waarin een stem van onwaarde werd uitgebracht, politieke onverschilligheid in het spel is. Indien dit werkelijk het geval mocht zijn, dan staat ons volk aan een groot gevaar bloot en is het zeer noodzakelijk, dat tegen deze onverschilligheid ten strijde wordt getrokken. Hiervoor zouden b.v. in de toekomst door onze partij afzonderlijke verkiezingsmanifesten kunnen worden opgesteld. Buitendien ligt het op de weg van een ieder, die met een dergelijk politiek-onverschillige in aanraking komt, hem te overtuigen van de laakbare handeling, waaraan hij zich heeft schuldig gemaakt. Juist door zijn passieve houding tast de niet-stemmer of de fout-stemmer de fundamenten van de democratische staat aan en helpt hij aldus mede de vrijheid te belagen.

Nogmaals, het zou zeer gewenst zijn, dat een nauwkeurig onderzoek werd ingesteld, waaruit duidelijk zou kunnen worden, of het verkeerd stemmen al dan niet in hoofdzaak werd veroorzaakt door een gebrek van de beheersing van de „stem-techniek”.

Wij durven ons in deze niet aan een voorspelling te wagen, doch het kan niet worden voorbij gezien, dat vooral op het platteland en vaak ook door oudere mensen, stemmen worden verknoeid door een te grote ijver om op zijn stembiljet meer in te vullen dan wordt toegestaan.

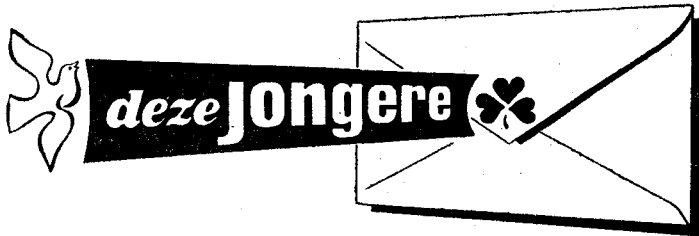
Raak

Reeds vaker hebben wij op deze plaats de vrees geuit, dat het in ons land op de duur niet mogelijk zou zijn onze sociale voorzieningen te handhaven, indien ons bedrijfsleven nog langer aan de knellende banden wordt gelegd, die voornamelijk op instigatie van de Partij van de Arbeid zijn aangebracht. Bij herhaling hebben wij er voor gewaarschuwd om de kip met de gouden eieren te slachten. Voor wie mocht menen, dat dit alleen de visie van de V.V.D. zou zijn en dat wij als partij in deze redenering dus slechts alleen zouden staan, doet goed kennis te nemen van de rede, waarmede de heer Borst als voorzitter enige dagen geleden de algemene vergadering van het Verbond Van Protestant-Christelijke Werkgevers in Nederland heeft geopend. Met recht stelde ook spr. de vraag, of onze sociale voorzieningen op de duur te handhaven zullen zijn. West-Europa (ook Nederland), zo zeide spr., zal er zich slechts bovenop kunnen werken door een lage kostprijs voor zijn industriële producten. Die lage kostprijs wordt op allerlei manier belemmerd. Wanneer, gelijk in ons land, meer dan de helft van de hoge fiscale heffingen in de vorm van steun-uitkeringen terugvloeit naar een gedeelte der bevolking, is de vraag gewettigd, of het juist is aldus te handelen. Is er geen sprake van grove onrechtvaardigheid, zo zeide spr. vervolgens, ten opzichte van de met het inkomen actieve groep der ondernemers, die rusteloos pogen door betere en goedkopere productie er Nederland weer bovenop te helpen? In de strijd om goede sociale regelingen en het behoud daarvan, welke in ons land en niet het minst in onze eigen Christelijke sociale kring is gevoerd, mag, aldus de heer Borst, niet worden vergeten, dat er eens een eind aan komt en dat er een limiet dient te worden gesteld.

Moge deze woorden versterkt met de onze ook tot de arbeiders doordringen, opdat zij beseffen, dat, indien de bronnen waaruit de sociale voorzieningen moeten worden geput, uitdrogen, alles verloren zal zijn. Daarom geldt het, op hetzelfde aambeeld te blijven hameren, opdat voornamelijk de arbeiders in toenemende mate zullen gaan inzien, dat zij in feite geblinddoekt voor een afgrond staan.

Zo zijn ze

Ofschoon men er normaal niet toe zal komen, zullen vele democratische Nederlanders de dag na de verkiezingen een exemplaar van De Waarheid hebben gekocht om te vernemen, op welke wijze de communisten hun nederlaag waarheidsgetrouw in De Waarheid zouden opdienen. Het begon al met een prachtige kop „Stormloop tegen het communisme wederom mislukt”. Daaronder „winst in Utrecht, Zaandam, Leiden, Schiedam, Alkmaar en vele andere gemeenten.” Andere opschriften getuigden van de volgende nonsens: „onze positie ongeschokt, gemeenten, waar wij vooruitgingen”. Welnu, wij hebben de communistische propaganda altijd gevaarlijk geacht, omdat zij vaak op slinkse wijze de feiten wist te verdraaien. Feiten, die het Waarheid-lezende publiek vaak niet op andere wijze kon vernemen. Als men echter van 58 zetels terugloopt op 31 zetels en men schrijft het fraais, dat wij hierboven aanhaalden, dan zal toch de meest verstokte communist wel even zijn ogen hebben moeten uitwrijven. Onder het motief van ons is niets te dol, wordt de arbeider gedegradeerd tot een willoos werktuig, waarvan blijkbaar wordt verondersteld, dat hij geen hersens en geen eigen oordeel heeft. De onwaarheden lagen opgestapeld. Zaandam b.v. had geen winst, maar verlies. Van Ammerstol kan hetzelfde worden gezegd. En tenslotte de „winst” in Utrecht, Leiden, Schiedam, Alkmaar, Kerkrade, Delft, Delfzijl, Hoorn, Ede en Zwolle, die resp. 46, 295, 43, 10, 102, 3, 3, 1, 15 en 2 stemmen bedroeg. Als de communisten ooit hebben getoond de arbeiders te zien als dom stemvee, dan hebben zij dit wel bewezen met hun verkiezings-uitslagen in De Waarheid. Het verdient aanbeveling, deze wetenschap niet binnen een beperkte kring te houden, maar haar uit te dragen op fabriek, kantoor, en werkplaats, waar zich wellicht nog teveel slachtoffers bevinden van de grote mond der communistische dikdoeners.

heeft U door omstandigheden een poosje in de steek gelaten. Nu was dat niet zo erg, want er steekt weinig prettigs in om te lezen over troebelen in Indonesië, over vergaderende stafchefs in Den Haag, over de Belgische koningscrisis, of over een jubilerende geitenfokvereniging.

Wat had het voor zin U die koude, grauwe Paasdagen voor de geest te roepen met haar verregende gele slingers.

Maar de tijd gaat verder. Onherroepelijk. Het is nu al weer 2500 jaren geleden dat Heraklitus van Ephesus zei dat niets blijvend is; dat men in dezelfde rivier niet

tweemaal kan neerdalen omdat het water altijd toestroomt en weer wegvloeit. Wij zeggen het tegenwoordig wat eenvoudiger. Wij zeggen: „Na regen komt zonneschijn”, of „na de hel van Deurne komt de hemel van Amsterdam”, of „na Verlegh komt Joris”, of „na een flitsende aanval van een vlijmscherpe Mordant een fantastische zeef van Kraak”.

En toch ondanks dit alles is de mens in zijn ware aard een oer-conservatief wezen. Zo ook deze jongere. Dat bleek hem toen hij na een ochtend werken de voorjaarszon niet kon weerstaan, een

middag verlof nam en in Bambistijl zijn kamer uithuppelde. En hij wandelde over de oude weg van Huygens, de Scheveningse weg en ging vervolgens in een beschut hoekje van het terras van de zo oeroude en toch weer zo nieuwe Scheveningse Promenade zitten. Hij zat daar op historische bodem. Hoevelen waren immers niet in de loop der jaren daarheen per koetsje, promenerend of per velopède naar toe gekomen?

Hoevele jonggelieven, die nu van Drees trekken hadden daar hun afspraakjes niet gemaakt?

Zat daar niet gelijk voor vijftig jaren een kolonel der artillerie? Zat daar niet weer een freule X met haar mama? Zat daar niet weer als in 1917 een charmante Engelse luitenant?

U moet daar eens met het dagboek van wijlen van Os gaan zitten, dan beseft U dat die Heraklitus niet helemaal gelijk had. Toegegeven, uiterlijk is er veel veranderd, dat bemerkt U direct als Uw dwalend oog vergeefs de Scheve-

ningse bosjes zoekt.

Maar U moet daar eens even buitenspel gaan zitten en al die wezens om dat terras achter hun geluk aan zien razen, zoals daar voor vijftig jaren ook mensen en nog eens mensen achter hun geluk aan renden. U moet daar niet te lang blijven zitten, want dan wordt U hoogmoedig en laat dunkend; dan denkt U dat U nooit zo gek doet, omdat U het nu een uurtje niet doet. En als U tijd hebt moet U nog even naar Noordwijk gaan. En rustig naar de zee kijken, zoals U al zo dikwijls gedaan hebt.

Het is een prettig gevoel om daar zo op een door de weekse dag te zitten. Het trekt U even uit de sleur van alle dag en de wereld lijkt plotseling zo somber niet meer. U komt 's avonds thuis met het gevoel of U een verre reis hebt gemaakt. Uw rug is iets rechter geworden, de fiscus was even vergeten en U gaat met de zon nog in Uw hart ter ruste. En dat is heel belangrijk....

A. D. Olescens

TUINARCHITECTUUR — BOOMKWEEKERIJEN

Ontwerpen
Aanleggen
Onderhouden

GIJSB. VURENS

Ringvaartweg 98 - Rotterdam (O.) - Tel. 22114

Fa. Plastimode

Knopen en Gespen voor groothandel en industrie
AMSTEL 252 AMSTERDAM-C.

N.V. Staaldraadkabel- en Herculestouwfabriek

voorheen

J. C. DEN HAAN

GORINCHEM

N.V. Nederlandsche
Caoutchouc- en Gutta-
Perchafabriek

v.h. Bakker & Zn.

Ridderkerk

• Technische
rubberartikelen

AFDELINGSSECRETARISSEN:

Onze administratie is gaarne bereid met U te spreken over de mogelijkheid van uitbreiding van onze tezerskring.

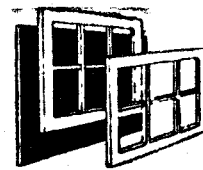
N.V. Lijm- en
Gelatinefabriek

„Delft”

Fabrieksmerk
TWEË TORENS

Tel. 106-363. — Delft

RAMEN

IN TRILBETON

N.V. BETON- & PLATENFABRIEK
v/h GEBR. MYNLIFF

TELEFOON: 20559 - SLOETSTR. 6 - NYMEGEN

H.P. Gelderman & Zonen N.V.

OLDENZAAL

fabrikanten van

ruwe-, geverfde-, gebleekte- en bedrukte
katoenen-, celvezel- en kunstzijden manufacturen

**DE ROTTERDAMSCH
DROOGDOK MIJ. N.V.**

N.V. BOELE'S

Scheepswerven en Machinefabriek

BOLNES

Nieuwbouw en reparatie

J. en K. SMIT's

SCHEEPSWERVEN EN
MACHINEFABRIEKEN

KINDERDIJK

BESCHOUWINGEN OVER DE UITSLAG VAN DE PROVINCIALE STATENVERKIEZINGEN II

Gekozenen

In ons vorig artikel schreven wij, dat in de provincie Gelderland naar alle waarschijnlijkheid de vijf daarin genoemden gekozen waren. Deze waarschijnlijkheid is echter geen werkelijkheid geworden, want als vijfde lid is niet gekozen de heer Ir. W. Kooij te Arnhem, doch Dr. N. E. ten Have te Winterswijk. De kieskring Aalten boekte een zo grote stemmenwinst, dat zij de kieskring Arnhem overvleugelde.

Ten onrechte gaf het A.N.P. als gekozene in de provincie Noord-Holland op Mevr. G. A. Holzmüller-Teengs. Dit moest zijn de heer W. Voorthuysen te Alkmaar, gelijk wij reeds meldden. Blijkbaar gaf de correspondent van het A.N.P. in Noord-Holland door, dat op de eensluidende lijst Den Helder—Hoorn—Zaandam van de V.V.D. gekozen waren de nummers I en II en heeft men hieruit gelezen 1 en 11.

Voorts ontging het aan het A.N.P., dat in Zeeland de kieskringen Middelburg en Vlissingen een gelijklopende lijst van de V.V.D. hadden, waardoor de heer J. L. Verhagen te Vlissingen gekozen werd en niet de heer H. C. van de Zande te Nieuwerkerk.

Zeeland

In deze provincie verloren wij onze vierde zetel, de enige in het gehele land. Voor het behoud van die zetel kwamen wij 24 stemmen tekort. Hieruit blijkt weer eens te meer, hoe iedere stem van belang is. Met ietwat meer propaganda in Zeeland ware dit verlies gemakkelijk te voorkomen geweest. Wij komen hierop later terug.

Rood is rood

Bij herhaling hebben wij gewezen op het feit, dat communisten en socialisten hetzelfde doel nastreven, zij het dan ook met andere middelen. Deze mening vonden wij bevestigd in het hoofdartikel, dat „Vrij Nederland” aan de uitslag van de Provinciale Statenverkiezingen wijdde. Wij nemen uit dit artikel de volgende passage over: „Met alleen maar vreugde over communistische achteruitgang immers zijn wij er niet. Neem Enschede als voor-

beeld. Vergeleken met 1946 liep in dat fabriekscentrum de communistische aanhang terug van 12.487 op 8.164 stemmen. De P. v. d. A. kreeg 15.806 stemmen, tegen 16.291 in 1946. Op het oog geen onbevredigende getallen. Maar zij komen ook hierop neer: dat in 1946 bijkans 29.000 stemmen op de twee — hoezeer ook aan elkaar vijandige, maar dáárin toch identieke — anti-kapitalistische partijen werden uitgebracht en dat dit aantal stemmen thans, met bijkans 24.000, dus vijftiend minder bedraagt.”

Onthoud dit, lezer! Breng dit onder de ogen van de volgelingen van Joeskes, Kranenburg, Schilthuis e.d.

Rode achteruitgang

Hieronder laten wij volgen een overzicht van het door de beide rode anti-kapitalistische partijen behaalde percentage der stemmen, achtereenvolgens bij de verkiezingen der Provinciale Staten in 1946, bij de Kamerverkiezingen in 1948 en bij de verkiezingen voor de Provinciale Staten in 1950. Wij hebben dus het percentage van de Partij van de Arbeid en dat van de Communistische Partij Nederland bij elkaar opgeteld en wij nemen het percentage en niet het aantal op die beide partijen uitgebrachte stemmen, omdat bij die verkiezingen het aantal totaal uitgebrachte stemmen verschillend is.

P.v.d.A. + C.P.N.	P. St. 1946	Kam. 1948	P. St. 1950
Friesland	46,3	40,3	39,5
Groningen	49,7	44,6	45
Drenthe	44,7	43,4	40,8
Overijssel	37	32,7	31,3
Gelderland	29,7	28,1	25,7
Utrecht	35,1	29,9	29,8
Noord-Holland	53,7	46,6	46,6
Zuid-Holland	41,5	38	37,7
Zeeland	24,1	26,1	25,6
Noord-Brabant	11,7	12,2	10,3
Limburg	15	12,2	9,6
Het gehele land	37,22	33,34	32,5

Een volgend maal hopen wij provinciegewijs na te gaan, waar die vroeger rode stemmen gebleven zijn.

De cijfers spreken

In ons nummer van 21 April gaven wij de cijfers, gerangschikt naar de

Provinciale Kieskringen en provinciegewijs opgeteld, van achtereenvolgens de Provinciale Statenverkiezingen '46, de Kamerverkiezing 1948 en de Gemeenteraadsverkiezingen 1949. Hier laten wij nu de cijfers volgen van de Provinciale Statenverkiezing 1950. U kunt die dan invullen.

Groningen
Bedum
Appingedam
Winschoten
Oude Pekela
Prov. Groningen

Leeuwarden
Dokkum
Heerenveen
Sneek
Franeker
Prov. Friesland

Assen
Meppel
Hoogeveen
Emmen
Prov. Drenthe

Zwolle
Kampen
Deventer
Ommen
Hengelo
Almelo
Enschede
Prov. Overijssel

Arnhem
Ede
Oldebroek
Voorst
Zutphen
Aalten
Elst
Nijmegen
Tiel
Wychen
Prov. Gelderland

Utrecht
Amersfoort
Prov. Utrecht

Amsterdam 47.018
Den Helder 8.733
Hoorn 7.816
Zaandam 7.914
Haarlem 12.310
Velsen 9.162
Weesp 12.311
Prov. Noord-Holland 105.064

Rotterdam 32.613
's-Gravenhage 38.193
Leiden 8.856
Gouda 12.465
Delft 8.522
Dordrecht 10.305
Ridderkerk 9.736
Prov. Zuid-Holland 120.690

Middelburg 1.424
Vlissingen 1.473
Zierikzee 1.948
Tholen 962
Goes 2.107
Sluis 2.314
Hulst 1.452
Prov. Zeeland 11.680

's-Hertogenbosch 715
Grave 381
Tilburg 662
Heusden 748
Helmond 824
Eindhoven 2.429
Breda 2.451
Zevenbergen 726
Bergen op Zoom 1.156
Prov. Noord-Brabant 10.092

Enschede en Heemstede

De afdelingen Enschede en Heemstede hebben nu niet bepaald behoord tot de grote bewonderaars van het beleid van de Kamerfracties en het Hoofdbestuur inzake de Indonesische kwestie. In Enschede en Heemstede werden bij de verkiezingen in 1946 (P.S.), 1948, 1949 en 1950 op de V.V.D. uitgebracht resp.

	1946	1948	1949	1950
Enschede	2.966	6.032	5.652	6.576
Heemstede	2.360	2.704	2.661	2.767

In beide gemeenten dus nog een behoorlijke stijging sinds het vorig jaar en dit terwijl toevallig in beide gemeenten dit jaar en het vorig jaar dezelfde persoon lijstaanvoerder was, zodat de cijfers goed vergelijkbaar zijn. Een woord van hulde voor de besturen der beide afdelingen en in het bijzonder voor de beide secretarissen, de heren Salverda en Scheer. R.

„OUD's JAARREDE”

(Vervolg van pag. 1)

Het ontwerp sprak immers van „instellen” en niet van „erkennen” der bedrijfsorganen. Tolk van deze mening heeft zich in het bijzonder de heer Kortenhorst gemaakt. Zijn discussie met Minister Verschuur was uiterst scherp. Maar volgens de Minister zag Kortenhorst het verkeerd. Al spreekt de wet van „instellen”, zo zeide hij, „hier is in werkelijkheid sprake van erkennen”. De oud-Minister Slotemaker de Bruïne zag dit niet anders. Hij concludeerde „Als het groeit, wil de Minister stimuleren. Ik geloof, dat de Minister, op dit punt althans, goed Christelijk-historisch is.”

Wat Slotemaker de Bruïne hier goed Christelijk-historisch noemt, is naar mijn overtuiging tevens goed liberaal. Het is toepassing van het beginsel van ontwikkeling der zelfstandige krachten in de maatschappij. Die ontwikkeling heeft de overheid te leiden en te stimuleren. Dit is de leiding in de grote, brede lijn, die ik met de heer Romme van de overheid verlang. Ik wens geen overheid, die zich met alles en nog wat bemoeit. Die alles wil kneden in de vorm die haar past. Ik wens een overheid, die nauwlettend de maatschappelijke ontwikkeling volgt, stimuleert, waar zij de groei der zelfstandige krachten bevordert, remt, waar een ongeremde vrije ontwikkeling, die groei dreigt te verstikken.

Op grond van deze beginselen is nu bij mij ernstig bezwaar gerezen tegen de z e wet op de P.B.O. Niet tegen een wet op de P.B.O. in het algemeen, maar tegen de z e

wet. Dit bezwaar was niet alleen van grondwettelijke aard. Ook als de grondwet instelling bij de wet niet had gevorderd, zou ik die nochtans hebben verlangd. Waarom? Omdat hier aan de in te stellen organen zo diep ingrijpende bevoegdheden zouden kunnen worden gegeven, dat het laatste woord niet aan de Regering alleen mocht worden gelaten. Bij de Bedrijfsradenwet heb ik gemeend, dat die eis niet behoeft te worden gesteld. Om twee redenen niet. In de eerste plaats niet, omdat die raden zich alleen zouden bewegen op het sociale terrein, waar de maatschappelijke ontwikkeling veel verder was voortgeschreden in de richting der bedrijfsorganisatie dan op het economische terrein. In de tweede plaats niet, omdat de bevoegdheid der Bedrijfsraden een veel beperktere zou zijn dan die aan de organen der P.B.O. toegedacht. Met name gold dit de verordenende bevoegdheid. Zonder nadere tussenkomst van de wetgever zou die aan de Bedrijfsraden niet kunnen worden verleend.

Bij de grote bevoegdheden, die de wet op de P.B.O. aan de Bedrijfsraden toedent, achtte ik het volstrekt noodzakelijk, dat de wetgever zijn woord mee zou spreken, over de vraag of een bepaalde bedrijfstak rijp zou zijn voor de instelling van een bedrijfsschap alsmede over de bevoegdheden, die de Regering aan dat Bedrijfschap zou willen toekennen. Die medewerking van de wetgever te eisen is niet, zoals de heer Romme poneert, het vragen van grotere overheidsinvloed. Het is er precies het tegendeel van. Het is versterking van de invloed der Staten Generaal, derhalve van de vertegenwoordiging van het volk, welker historische taak het is de rechten en belangen van het volk te beschermen

tegen al te grote machtsusurpatie van de zijde der Regering en haar ambtenaren. Het is een zich gedragen naar 't wijze woord van Montesquieu, dat in deze wereld iedere macht geneigd is te ver te gaan en dat daarom macht de grens moet vormen, tot welke de eerste macht gaan kan. Dit is gezonde democratie en het is mij nog altijd een raadsel, dat de meerderheid der Kamer dit niet heeft begrepen.

Ik kan het ook anders uitdrukken. Voor de wetgever wens ik het recht te reserveren of de instelling van een bedrijfsorganisatie inderdaad in materiële zin meer een erkennen dan een instellen is. Of inderdaad groei wordt gestimuleerd en niet een organisatie van bovenaf wordt opgelegd. Of de bedrijfsschappen inderdaad bedrijfsorganen zullen zijn en geen verlengde armen der overheid. Of tegenover deze organen de overheid inderdaad zal leiden in de grote brede lijn of dat zij ze zal willen gebruiken als instrumenten om zich met alles en nog wat te bemoeien. Het is om al deze redenen, dat in mijn theoretische vooropstelling, de z e wet op de P.B.O. niet past.

Dat de volksvertegenwoordiging haar recht om op het stuk der bedrijfsorganisatie het beslissende woord te spreken heeft prijsgegeven, heb ik in mijn rede vergeleken met het prijsgeven van haar eerst-geboorterecht. Niet kwaad bedacht, spot Prof. Romme: „het liberale eerst-geboorterecht op overheidsbemoeiing”. Meent hij dit nu werkelijk? Dan kan ik mijn katholieke vrienden in de Kamer alleen maar beklagen vanwege het bezit van een leider, die het op een zo gewichtig punt zo volkomen aan onderscheldingsvermogen ontbreekt.

Dit vechterstype leeft nog altijd in de Duitse geest

Rommel kon met Patton vergeleken worden

(Door onze militair

wegvic woordbewerker).

Een aankondiging van dit boek in aandacht het eerst op dit boek. En de bezettingstijd in onze gedachten t. middag triomfantelijk in een radio toen opeens met het oprukken v verdween:

Wat drommel, Wat is er me

Kort daarop lezen wij in een Ned. huize een toornend betoog over een Engelsman een Duitse gener „kaste” bestond dus nog wel degelijk dan wel woorden in die geest.

Vervolgens viel ons op hoe Lord I elke week een volle pagina uit dit b ergens lezen dat het reeds in de m twee herdrukken beleefde.

Toen bestelden wij het boek in Engeland en toen trof ons dadelijk de voorrede van veldmaarschalk Auchinleck en in die voorrede vooral deze terechtwijzing aan mr. Bevin en aan zovelen, die gelijk mr. Bevin denken:

„Als ik, nu hij gestorven is, zeg, dat ik in hem een soldaat en een man groet en dat ik de schaamtevolle wijze, waarop hij stierf, betreur, dan loop ik kans te worden beschuldigd te behoren tot wat mr. Bevin heeft genoemd „de Trade Union van generaals”. Indien zo'n gemeenschap bestaat dan brengt, voor zover mij bekend, het lidmaatschap niets anders mee dan de erkenning in een vijand van de hoedanigheden, die men zelf zou willen bezitten, eerbied voor een dappere, bewaarde en nauwgezette tegenstander en de wens hem, indien hij geslagen is, te zien behandeld op gelijke wijze, waarop men zelf behandeld wil zijn. Dit werd vroeger ridderlijkheid genoemd; menigeen zal dit tegenwoordig als dwaasheid betitelen en verklaren dat de dagen voorbij zijn, waarin zulke gevoelens een oorlog konden overleven. Indien dit juist is, kan ik alleen zeggen dat mij dat ten zeerste spijt.”

In de geest van dit voorwoord werd het boek geschreven. Desmond Young liet anderen — en dikwijls Duitsers — over Rommel vertellen. Hij ging praten met vrijwel iedereen, die Rommel heeft gekend en op een of andere wijze nauwer met hem in contact kwam — voor zover die contactmakers althans nog in leven waren. Zo is dit boek ontstaan en geworden tot een goed boek, juist ook

Rommel, Rommel? oer-cc deze dag- of weekblad van roden hij „rijk boek”, waarin nota bene jaarszrheerlijkte” — de militaire internationaal „gevaar”....

ook in zijn Sunday Express licht, terwijl wij tegelijkertijd in zijn verschijnen (Januari

URI

8 - Ro deze tijd, waarin het al dan niet in van West-Duitsland en de s in de Westerse gemeenschap ensvraag werd.

in Rommel tekent het boek — onze mening natuurgetrouw Duitse officierstype, afkomstig „rgerlijke” regimenten (denk thandeludendorff!), dat zich uitsluit volkomen inzet voor zijn svak. En dat naast dit vak elangstelling voor iets anders en ander levend bezit — en voor politiek of enig „isme” ns het militarisme.

Dit vechtertype leeft nog altijd in de Duitse geest en in het Duitse denken. Het kan een uitermate gevaarlijk instrument worden in handen van politici, van staatslieden en... van avonturiers, die het op de juiste wijze benaderen en gebruiken. De Rommelfiguur werd in deze wereldoorlog wellicht het sterkste bewijs voor deze stelling.

Want Rommel was geen „partij”-man, geen SS-er. Hij is van top tot teen een wehrmacht-officier uit het oude keizerlijke leger. Als zodanig maakt hij de eerste wereldoorlog mee en bevecht zich het IJzeren Kruis en de Pour le Mérite. Daarna volgt de vergetelheid in von Seeckts kaderleger van 100.000 man met het dode garnizoensleven in een Wurtembergs plaatsje als kapitein en als majoor in een gewoon, „burgerlijk” regiment. Geen Hogere Krijgsschool, geen stafbetrekking voor Rommel. Wel is hij vier jaar lang instructeur op een Infanterieschool te Dresden en schrijft daar een zeer goed tactiekboek voor de infanterie (Infanterie greift an), dat o.a. in het Zwitserse leger werd gebruikt.

Als Hitler na 1933 opkomt, behoort Rommel niet tot hen, die de aandacht trekken — Rommel zelf zag, evenals 90% van de Duitsers, Hitler als een idealist, een patriot met enkele heldere denkbeelden, die Duitsland weer tot een eenheid zou verenigen en daardoor zou redden van het communisme.

Dit mag een naïeve beoordeling zijn — aldus Young — maar zij was niet naïefer dan de mening van menigeen in Engeland, die in Hitler alleen maar een belachelijk kereltje zag met een raar snorretje. Beide meningen vonden hun oorsprong in de „wensdroom”. En „totdat zijn eigen bittere ervaringen zijn ogen openden, en dat geschiedde eerst na El Alamein, bewonderde en eerbiedigde Rommel Hitler, maar hij moest niets hebben van de Nazis” — en dit laatste, door zovelen ten onrechte betwijfeld, wordt in dit boek duidelijk aan-

...so long as we are still unhappily obliged to train our youth to arms and our officers to lead them into battle, there is much that we can learn from a study of him and his methods*)

Veldmaarschalk Sir Claude J. E. Auchinleck in zijn voorwoord bij „ROMMEL” door Desmond Young.

getoond en bewezen. Tot aan zijn dood blijft Rommel de Wehrmachtsofficier, die de Nazis minacht als vulgus.

Rommels infanterie-boek trok de aandacht van Hitler.

Dat was in 1937. In 1938 kiest Hitler zelf een commandant voor het Führerbegleitbatalion, dat verantwoordelijk was voor zijn persoonlijke veiligheid bij het binnenrukken van Sudetenland. En hij kiest Rommel.

Voor Rommel betekent dit promotie. Een week voor de Poolse veldtocht begon, werd hij bevorderd tot generaal-majoor (1939) en in Hitlers hoofdkwartier maakt hij de Blitzkrieg in vogelvlucht mee. Hij onderkent de geweldige kracht van mechanische oorlogsvoering en vooral van de combinatie tank-Stuka. Dit betekent voor Rommel: alleen het commando over een pantservedivisie is de moeite waard. Dat commando krijgt hij in Februari 1940 en wel over de 7e Pantserdivisie.

Op 10 Mei en 30 mijl ten Zuiden van Luik forceert hij een overgang over de Maas, en vanaf dit ogenblik is en blijft Rommels voorhoede alle andere voorhoeden vër vooruit, óók in durf en inzicht, totdat hij op 19 Juni Cherbourg bereikt en doet capituleren.

Deze bliksemoorlog in Frankrijk werd de leerschool voor Rommel, die de grote betekenis van de militaire techniek begreep en kon toepassen zonder zelf technisch ontwikkeld te zijn. En die daarnaast als aanvoerder inzag dat de moderne pantservedivisie de oude cavaleriedivisie vervangt en dat dergelijke divisies en vooral dergelijke korpsen (een korps bestaat uit enige divisies) moeten worden aangevoerd op dezelfde wijze, waarop de onvergetelijke Lasalle Napoleons lichte cavalerie en Murat Napoleons gehele cavalerie (88 eskadrons in de charge tegen het Russische centrum bij Eylau) aanvoerde: „uit de zadel”, dat wil zeggen „uit de eigen tank” — en niet uit een commandopost ergens achter een achterhoede. Het eigenaardige is, dat Rommel geen cavalerist maar een doodgewone infanterist was.

Want de enige, die aan geallieerde zijde van gelijke structuur bleek, was de Amerikaanse cavalerist Patton, wiens wijze van handelen met als doorslaggevend factoren snelheid, durf, onbeveiligde flanken en een voortdurende strijd tegen schrijftafelathleten alle overeenkomst met Rommels tactiek toont.

Maar evenals Patton is Rommel geen „strateeg”, geen „veldheer” zoals Schlieffen een veldheer zag. Hij is en blijft echter, evenals Patton, een van de begaafde aanvoerders van snelle, zelfstandige onderdelen, die echter de sterkte van 100.000 man in eerste lijn niet te boven gaan.

Voor het Afrikakorps was Rommel de beste man, die Hitler kon kiezen. Dit boek toont dan ook duidelijk aan hoezeer Hitler als „intuïtieve strateeg” verkeerd raadde toen hij Rommel de krachten en de kans onthield tot Alexandrië en het Suezkanaal door te stoten. Hier ligt het keerpunt in de woestijnoorlog. Want toen Montgomery tenslotte bij El Alamein toesloeg, was hij zóveel sterker dan Rommel, dat deze geen winkans meer behield.

En dan gaat Rommels weg bergaf. Ook al ontvangt hij de maarschalkstaf, ook al wordt hij, onder v. Rundstedt, de verantwoordelijke verdediger van de Kanaalkust. Want Rommel is geen veldheer die „vom Sälböl Samuels etwas mitbekommen hat”. Bovendien speelt Hitler thans zelf veldheer: standhouden tot de laatste man op de bedreigde kuststrook! Dan eerst ziet Rommel in hoezeer hij zich in de leidersfiguur vergiste. En hij begrijpt met vele anderen dat de algehele vernietiging slechts te voorkomen is door liquidatie van Hitler. Aan die liquidatie ontkomt Hitler door het blote toeval — en dat betekent het einde voor Rommel.

Dit alles wordt in dit boek duidelijk en gedocumenteerd beschreven. De volkomen Duitse figuur van Rommel staat er ten voeten uit als een persoonlijkheid (evenals Patton!), als een voortreffelijk aanvoerder van moderne gemechaniseerde cavalerie, en als een van de zeer weinige Duitse hogere aanvoerders, die in hun wijze van strijdvoeren „clean” en overeenkomstig de oorlogsgebruiken bleven. Juist daarom ook is het goed dat dit boek in deze tijd en op deze wijze door een Engelsman werd geschreven.

*) ...zo lang wij, ongelukkig genoeg, nog verplicht zijn onze jeugd te oefenen in het wapengebruik en onze officieren om haar in de veldslagen te leiden, zo lang kunnen wij heel wat leren uit een studie over hem en zijn wijze van handelen.

STALEN MEUBELN „GISO”-LAMPEN

N.V. W. A. HOEK'S

MACHINE- EN ZUURSTOFFABRIEK
Hoofdkantoor en Machinefabriek te Schiedam.

Compressors voor alle gassen en ledereen druk.
Installaties voor de bereiding van zuurstof, stikstof, enz.

CLAY:

„Als de Russen oorlog willen, kunnen wij dat door zwakte niet voorkomen”

Nog steeds is het einde van de grote hausse in politieke en militaire memoires niet in zicht. Kort na Eleanor Roosevelt's bewogen autobiografie en generaal Smith's rapport over Moskou is zojuist wederom een ver boven de middelmaat uitstekend boek verschenen*. Het is generaal Lucius Clay's verantwoording over de vier jaren van zijn bewind in Duitsland. Iets hebben al deze boeken gemeen: het fascinerende van de kijk achter de schermen, de duizend kleine anecdote'tjes en menselijkheden. Uit de sfeer van niets zeggende officiële communiqués en klinkende redevoeringen worden de elkaar na jagende historische gebeurtenissen van de laatste tien jaren herleid tot realiteit. Roosevelt als postzegelverzamelaar, generaal Bradley als grootvader en babyzitter, Churchill als begaafde amateurschilder — dat zijn aspecten niet minder waar en belangrijk dan hun officiële masker. Juist door de overvloedigheid van de stof zal de taak van de toekomstige geschiedschrijver waarschijnlijk gemakkelijker zijn dan vroeger het geval was. Ook staat tengevolge van de moderne communicatietechniek, veel meer authentiek materiaal ter beschikking.

Clay's boek staat in leesbaarheid niet ten achter bij andere tot nu toe gepubliceerde memoires. Indien een ander hem heeft geholpen (en waarschijnlijk hebben slechts Churchill en mevr. Roosevelt van dit allang geaccepteerde instituut geen gebruik gemaakt) dan is deze erin geslaagd de individualiteit van de generaal ongeschonden te laten uitkomen. Bescheiden, energiek en doortastend, geduldig, rechtvaardig en een goed diplomaat, zo staat deze beduidende figuur voor de lezer. Naast Marshall, Bradley, Eisenhower en zo vele anderen een compliment voor de Amerikaanse officiersopleiding. Want Clay was beroepsofficier, als ingenieur geoefend. Na uitmuntende successen behaald te hebben in de oorlog op technisch gebied, werd hij in 1945 een paar weken voor het einde naar Eisenhowers hoofdkwartier gecommandeerd om de administratie van de Amerikaanse bezettingszone op zich te nemen. Men beseft goed: zonder de minste voorkennis van Europese of Duitse problemen! Dat dit experiment alles bij elkaar gerekend wonderwel is geslaagd, is aan zijn hoge kwaliteiten te danken. Maar het is kenschetsend voor de volkomen ontoereikende voorbereiding op na-oorlogse problemen aan de geallieerde kant. De lezer van 1950 schudt het hoofd over deze droevige feiten, over het improvisatorische karakter van de Amerikaanse politiek. Uit de chaos van planloze niet-paraatheid in het hoofdkwartier en te Washington werd de generaal naar de chaos van het ontredderde Duitsland gestuurd.

Er waren geen richtlijnen. Niemand had de rol overwogen die het Amerikaanse departement van buitenlandse zaken aangaande de bezetting en het militaire bestuur zou spelen. Geen wonder dat, kennelijk zonder Clays schuld, de komende jaren maar al te vaak interne conflicten tussen burgerlijke en militaire autoriteiten zouden doen zien. Er was slechts één document nr. JCS./1067 „top secret”, gebaseerd op het onzalige Morgenthauplan. Zonder de minste inachtneming van de politieke en economische werkelijkheid werd er een radicale ontmantelingspolitiek voor Duitsland in gestipuleerd, die het in leven blijven van het industriële West-Duitsland onmogelijk zou hebben gemaakt. Deze politiek werd na enkele maanden verlaten, en Clay zag voor zich de Hercules-taak om de Duitse administratie te herstellen, aan het financiële, economische en industriële herstel te beginnen, de inflatie te bestrijden, voor voeding en gezondheid te zorgen, de ontwapening te controleren, de nazi's uit te zuiveren en de Duitsers democratisch heroptevoeden. Onnodig om te zeggen dat op zeer vele detailpunten de juistheid van de genomen maatregelen te becrisiseren valt. De Amerikanen waren er niet op voorbereid, maar zagen uiteraard alles naiever dan de Europeanen die het Duitse vraagstuk van dichter bij kennen.

Maar de Duitse ontreddering was slechts één van twee problemen voor Clay. Rusland was het andere. Hij was op zijn post gaan staan in de oprechte overtuiging, dat een gentle-

CLAY
...zwakte is te duur...

mens agreement met de Sowjets mogelijk was. Hij leerde het beter: „Zes maanden na Potsdam begon het Russische expansie-program zich te ontplooiën. De communistische greep naar de macht in de satellietenlanden werd duidelijk; overeenstemming over Duitsland was onmogelijk geworden.” De illusie van Yalta was gebarsten.

Men krijgt de indruk, dat Clay's vastberadenheid in de snel zich toespitsende crisis de doorslag heeft gegeven voor het uiteindelijke geallieerde besluit Berlijn te houden tot elke prijs. Zo bleef de wereld een tweede München bespaard. Tegenover angstige stemmen te Londen en Washington wees hij terecht op de éne constante factor in de Russische tactiek: bluffen om te zien hoe ver men ermee komt, doch terug te trekken, wanneer de Westelijken voet bij stuk houden. In het volle bewustzijn van het ernstige risico eraan verbonden heeft hij in de eerste weken van de Russische blokkade zelfs geadviseerd om een gewapend geallieerd konvooi door de Russische zone naar Berlijn te laten oprukken. Hij was overtuigd, dat de Russen dan niet zouden gaan schieten. De luchtbrug, vooral ook dit zijn werk, verving het project.

De geschiedenis van deze reusachtige, in betekenis en succes waarschijnlijk ook heden nog onvoldoende gewaardeerde, onderneming vormt een van de meest fascinerende hoofdstukken van het boek. Uit honderd verouderde tweemotorige toestellen met nauwelijks 2½ ton laadvermogen werd binnen enkele maanden een armada van nieuwe viermotorige transportmachines geboren, die ook bij nacht en in de mist, soms om de minuut, als een uurwerk landende, de miljoenenstad voedde. Zo werd het duivelse Russische plan om door hongert te overwinnen, overwonnen.

Een typische flits: Clay was voor besprekingen in Frankfurt, maar wilde onder alle omstandigheden vóór de eerste vrije verkiezingen in Berlijn terug zijn. Het weer was

ALLERHANDE

DAT STAAT VAST

Vast staat, dat de P. v. d. A., die zich na de oorlog opgeworpen heeft tot promotor van de regeringspolitiek, niet de sympathie van een groter deel van ons volk heeft kunnen verwerven.

(Nieuwe Courant)

„THE THIRD MAN”

Met behulp van het verhaal van „The Third Man” is Carol Reed er echter in geslaagd, een gevoelsbeeld op te roepen van de stad Wenen in 1949, waar de charmes van een gelukkig verleden nog zijn. Een gevoelsbeeld zelf kon verruimen tot heel Europa 1949, waar geen iker meer is van zichzelf, waar in de eeuwen verwoerden naar alle windrichtingen liggen verstrooid. Ieder uwer van „The Third Man” herkent in deze film de irin hij leeft. Dat herkennen is niet bewust, het gebet niet verstandelijk. Het is ieders levensgevoel, dat plotn n klankbord vindt in de door de camera gewekte su

(De Nieuwe Eeuw)

VOORTGAAN

Nu we Wij blijven in Nedijd gen, dezelfde weg voortgaan. Indien deze continuïteit n hand tekent een sluiten van de ogen voor de gevaren, die orpratisch staatsbestel en onze welvaart bedreigen, kan zalde Zken van gezonde kracht zijn.

(De Telegraaf)

OPSCHUIVING NITSE VO HET MIDDEN

Men kan wel zegge en naa alle wijzigingen vrijwel overeenkomstig de verv t moeil is en (zijn, met enige verdere opschuiving naar het mi is en (

(Provd en kesselsche en Zwolsche Courant)

ONDUBBELZINN ONJUI FKEER

De Nederlandse ki ren g ft ondubbelzinnig te kennen geven, dat hij ve lar to, ussische communisme afkerig is. beten Drentsche en Asser Courant)

HET LUTTELE tote Du AL

In Zeeland is ditma derzijp zeer bijzondere wijze gebleken, hoezeer een luttelijk ste stemmen het stembusresultaat kan beïnvloeden. Uit d ening der zetelverdeling komt n.l. vast te staan, dat als d 54 stemmen minder had verworven, de V.V.D. de vik el behouden zou hebben. Omgekeerd: had de V.V.D. en meer gehad, dan zou dit voldoende zijn geweest om n nu stzetel, die aan de K.V.P. toeviel, niet te verliezen!

(Prov. Zeeuwsche Courant)

WAARSCHUWING

In totaal moest de C.P.N. 27 zetels afstaan. Niettemin blijft het een waarschuwend teken aan de politieke hemel, dat nog altijd de Sowjet-volgelingen bij hun speculatie op de ongunst der tijden betrekkelijk succes boeken en deze „vredesapostelen” niet een nog resoluter halt is toegeroepen.

(De Maasbode)

VERHEUGEND

Verheugend is de winst van de V.V.D., die met een totaal van 49 Statenleden een zetelwinst van 12 te boeken heeft. Deze partij heeft dus de stijgende tendens der Kamerverkiezingen op bescheiden, doch onmiskenbare wijze weten te handhaven.

(Algemeen Handelsblad)

NOG ZEER REËEL

Het aantal communistische stemmen in Nederland is sinds de bevrijding gedaald van 533.096 (1946) tot 329.365 (1950). Dat is meer dan 200.000 op de ruim 500.000. Maar in Amsterdam — de hoofdstad — stemden nog 24 pct. van de kiezers communistisch. Het communistische gevaar is verminderd, maar het is nog zeer reëel.

(Haagsche Courant)

dit keer zó erg, dat niet gevlogen kon worden. Tenslotte vertrok midden in de nacht een machine en Clay met zijn vrouw en enkele vooraanstaande medewerkers gingen aan boord. Zo goed het ging zat men op kisten in het grote transportvliegtuig. De oververmoeide generaal poogt te slapen maar hoort toch een vurige discussie tussen zijn begeleiders — over hun partij rummy! In Tempelhof was de mist zo dicht, dat men geen hand voor ogen kon zien. De machine kwam dank zij radar op de goede baan terecht; met gloeiende remmen. Slechts stap voor stap kon het gezelschap de weg naar de wachtende auto vinden. Maar kort daarna kwam weer een machine. Onder zulke omstandigheden werd de eerste beslissende overwinning in de koude oorlog bevochten.

Menselijk typerend is Clay's beschrijving van de persoonlijke omgang met de Russen. Eerst bijna hartelijke betrekkingen, bijvoorbeeld met maarschalk Sokolovski. Maar de Russische politiek kent geen menselijke relaties. Sokolovski mo et koud en formeel worden; Clay weest: tegen gevoel en overtuiging in.

Men kan, wij merkten dit reeds op, de juistheid van vele geallieerde maatregelen in Duitsland betwijfelen. Methode en omvang bijvoorbeeld van de de-nazificatie en trustbestrijding, die Clay volkomen eerlijk en met beredeneerde argumenten verdedigt, mogen ons onbevredigend toeschijnen. Duidelijk wordt na het lezen van dit boek in elk geval, dat fouten die begaan werden, allerminst op rekening van deze bekwame man staan. Wat zijn rapport ver boven een zuiver document doet staan, is het bewijs dat er wel een weg is, om het Russische vraagstuk zonder oorlog op te lossen: vastberaden optreden. Op een van de meest kritieke momenten schreef hij naar Washington: „zwakte zou een duur verlies aan prestige betekenen. Als de Russen oorlog willen, dan kunnen wij dat door zwakte niet voorkomen”. Dit is een treffend motto voor de toekomst. De Russische pogingen van 1948 zouden zich spoedig kunnen herhalen. Dr. K. LANDSBERG

*) „Decision in Germany” by Lucius D. Clay, New York 1950, Doubleday en Co. Inc. 522 blz. \$ 4.50.

AAN DE DAM IN EDAM

Zaterdagavond 22 April spraken in het Damhotel te Edam in een openbare vergadering de heren Joh. G. N. Cornelissen en J. Klok over de onderwerpen „De Middenstand in de branding” en „Het hoe en waarom in de landbouw”.

Bij het laatstgenoemde onderwerp schetste de heer Klok de wereldpositie van de landbouw en kwam tot de conclusie dat Nederland van de export betreft slechts een ondergeschikte rol speelt op de internationale markt voor vee en zuivelproducten. Willen wij onze positie kunnen handhaven, hetgeen een kwestie van leven of dood is voor onze agrarische bevolking, dan zullen wij moeten komen met een prima veredeld product. In dit verband kwam hij terecht bij de technische organisatie van de boer de zuivelproduct-coöperatie. Er bestaat een grote neiging tot concentratie van zuivelfabrieken, hetgeen niet zijn bewondering heeft. Een te grote concentratie leidt tot een eenheidsproduct. Hoe minder de melk vervoerd hoeft te worden des te beter kan het product zijn. Daarom is het noodzakelijk, dat kleine goed geleide en ingerichte kaasfabrieken blijven bestaan. Uitschakeling van de middenstand achtte hij bij de afzet der producten evenmin wenselijk. Deze weet door particulier initiatief en persoonlijk contact vaak nieuwe afzetmogelijkheden te scheppen. Door te grote concentratie wordt de coöperatie een orgaan boven de boer, dat niet meer bij de boer leeft. Symptomen hiervan zijn reeds waar te nemen.

De heer Cornelissen gaf in een vlot betoeg het werk en wezen weer van de Gedeputeerde en Prov. Staten. Daarna schilderde hij in grote trekken de algemene politiek, waarin hij o.m. zei, dat de V.V.D. eigenlijk de eerste partij was, die een praktische middenstander in haar Tweede Kamer fractie had opgenomen. Vervolgens gaf hij een overzicht van de wetsontwerpen welke voor de Middenstand van belang zijn. Spreker stond langer stil bij de wet op de huurverhoging, welke hij voor de bedrijfsruimten zwaar noemde en dit nog wel nader bekeken zou willen zien. Bij de behandeling van de wet op de kinderbijslag voor kleine zelfstandigen merkte spreker op, dat men om hiervoor in aanmerking te komen een bruto inkomen mag hebben van niet meer dan f 1800. Dit is uit den boze. Hij zag hierin een mogelijkheid voor de regering om haar invloed op het kleinbedrijf te vergroten om langzamerhand de koude sanering of socialisatie binnen te halen.

Spreker beantwoordde daarna nog enkele vragen uit het publiek betreffende de vestigingswet etc.

De heer H. v. Zanen dankte beide sprekers en sloot daarna de vergadering.

EEN MOOIE AVOND

De afdeling Wieringerwaard hield Woensdag 12 April een propagandavond voor leden en genodigden. Als sprekers voor deze avond traden op de heren P. Blaauboer en J. Klok. Onze lijstaanvoerder voor de Provinciale Statenverkiezingen, gaf een keurig overzicht van de samenstelling en het werk van Provinciale Staten. Hierbij kwam wel duidelijk tot uitdrukking dat deze instantie toch een belangrijke schakel vormt in het bestuursapparaat der overheid. Het moet wel een voldoende voor de heer Blaauboer geweest zijn toen de voorzitter memorieerde, dat niemand der aanwezigen het werk van Provinciale en Ged. Staten ooit op zo'n duidelijke wijze geschilderd had gezien.

Daarna was het de heer Klok, die in „Het hoe en waarom in de landbouw” een uiteenzetting gaf over de positie van de landbouw in de wereld en in hoeverre Nederland hierbij betrokken is. Hij concludeerde dat Nederland zijn positie alleen zal kunnen handhaven door op de wereldmarkt te komen met een prima product. Het is de taak der overheid om dit te stimuleren. In aansluiting hierop kwam hij op de organisatie van de boer, zijn standorganisatie en de technische organisatie. Van deze laatste behandelde

hij de coöp. zuivelfabriek als productie-coöperatie. Tegenover een streven om deze zoveel mogelijk te concentreren, stond hij niet sympathiek. We krijgen dan een orgaan dat te ver van de boer af komt te staan en zal uitgroeien tot een soort overheid boven de boer en het product zeer zeker niet ten goede komt. Hoe korter de melk onderweg is hoe beter het product kan zijn. Geen wezigen zal spijt gehad hebben woewe avond.

IEUWE GEZICHTEN

Zaterdagavond 21 April werd een bijeenkomst gehouden in „De Waakzaamste Koog a. d. Zaan, waar een aantal bezoekers waren samen-omen om te luisteren naar redoromen van de heren Blaauboer en oelomssen, beiden leden van de Prodelag Staten van Noord-Holland. De hijk spreker, de heer Blaauboer, ja: rhetelling en de werkzaamheden in Gedeputeerde en Prov. Staten.

in de stad merkt men uiter-ning van het bestaan van deze roolrganen, op het platteland EEicht en er echter wel wat dichter in i noemde o.m. de licht- en waziening, de bemoeiingen met besturen, ruilverkaveling en 18 - ze edrijven. Velen zullen versteld n i hebben van het werk, dat in s invinciehuis wordt verzet.

enseer Cornelissen begon zijn be- in et een korte beschouwing over tir omene politiek. Het lijkt, zo zei Duur nu in het oog van de P. v. d. Luch voorheen de C.P.N. thans moet n v.D. het ontgelden, nog nimmer (sva) naam zoveel door de aether elan als de laatste tijd.

erote lijnen behandelde de heer i vssen daarna voornamelijk de ns i tot 15% huurverhoging en de kinderbijslag voor kleine zelfstandigen. Bij de huurverhoging moest naar het oordeel van spreker rekening gehouden worden met bedrijfsruimten, een verhoging van 15% zou hiervoor vaak n te zware last voor de huurders vormen. Hoewel spreker tegenover het principe van de kinderbijslag sceptisch stond, achtte hij het huidige, in voorbereiding zijnde ontwerp der kinderbijslag voor kleine zelfstandigen geheel onaanvaardbaar, daar het begrip kleine zelfstandige zich in het ontwerp zou uitstrekken tot hen met een inkomen van f 1800 en minder.

De heer Meurs van de afdeling Wormerveer dankte de sprekers en gaf de voorzittershamer over aan de heer Out van Zandijk, waarna werd overgegaan tot oprichting van de afdeling Koog-Zaandijk—Westzaan. Ook werden contactpunten gelegd voor de J.O.V.D. en de organisatie Vrouwen in de V.V.D.

BIJENKOMST VAN DE HAAGSE AFDELING

Der traditie getrouw had de Haagse afdeling van de V.V.D. op de avond van de verkiezingsdag een bijeenkomst belegd in Pulchri Studio, waar zeer vele leden en geestverwanten, ondanks het slechte weer, in de loop van de avond bijeenkwamen. Onder de aanwezigen waren mr. W. C. Wendelaar, lid van de Eerste Kamer, drs. C. A. A. van Luttermant, wethouder van Openbare Werken, de heer K. J. Nieuwerkerke, lid van de gemeenteraad en de hoofdbestuursleden W. Inden en D. W. Dettmeijer. Mr. de Monchy was door ziekte verhinderd aanwezig te zijn. Tegen het einde van de avond heeft het lid van het Hoofdbestuur, de heer Dettmeijer, de dank en de erkentelijkheid van de Partij tot uitdrukking gebracht voor het vele werk, dat in de Haagse afdeling verricht is, waardoor het resultaat, ondanks de in Den Haag dit keer zeer moeilijke omstandigheden tengevolge van de Indonesische kwestie zo bevredigend was, hetgeen in de eerste plaats z.i. te danken was aan het feit, dat een zo eminente figuur als oud-burgemeester de Monchy zich bereid had verklaard als lijstaanvoerder van de V.V.D. in de kring Den Haag voor de verkiezingen van de Prov. Staten op te treden. De V.V.D. groeit geleidelijk aan van een kleine tot een middelgrote partij en

dat zich velerlei consequenties met zich meebrengen. Hierna vestigde de voorzitter der afdeling, mr. F. G. van Dijk nog de aandacht op het verkiezingsfonds en bleef men nog enige tijd gezellig bijeen.

VOET OP AMELAND

Voor een aantal leden en sympathiserenden uit Nes, Hollum en Ballum, behandelde R. Zegering Hadders uit Emmen, in hotel Hofker te Nes op Ameland, in zeventienvijftien, zoals spreker zich zelf uitdrukte, de Middenstands- en Landbouwpolitiek der V.V.D. Een hartelijk applaus was de beloning voor deze causerie. Vijf der aanwezige sympathiserenden gaven zich hierna op als lid der V.V.D. Besloten werd verder een afdeling op te richten en in het Bestuur werden gekozen: K. P. Magendans, agent Wagenborgen, Nes 2 B. voorzitter; B. Hoekstra, ambtenaar secretarie, Hollum 105, secr.-penningm. en tot leden: G. J. Scheltema, winkelier, Nes No. 50; G. Nagtegaal, veehouder te Ballum No. 59 B; W. D. Lublink Sr., rentenier, Hollum.

EN FRIESLAND BLIJFT AAN 'T WERK

In Friesland staat de V.V.D. propaganda actie niet stil, hetgeen uit het volgende geconcludeerd mag worden.

Op 3 April sprak te Heerenveen Drs. Korthals voor een groot aantal leden en sympathiserenden, wiens causerie in zeer goede aarde viel.

Op 5 April vond na een rede van R. Zegering Hadders uit Emmen, te Midland op Terschelling in zaal Ryf de oprichting plaats van de afd. Terschelling, waar alle aanwezigen zich staande de bijeenkomst als lid der V.V.D. opgaven.

Op 13 April, aangemoedigd door het grote succes van verleden jaar, een filmavond te Stiens voor de afdelingen Leeuwarderadeel, 't Bildt en Ferwerderadeel, waarbij als spreker, de heer J. A. van Oyerklift uit Munneke-zyl aanwezig was. Ook deze avond was zeer zeker geslaagd.

Op 17 April sprak te Leeuwarden de heer mr. G. Vonk, 2e Kamerlid over het V.V.D.-beleid inzake Indonesië voor leden en gelijkgestemden uit Leeuwarden en de provincie. De opkomst had zeker groter kunnen zijn, niettemin zal de duidelijke uiteenzetting van de spreker, voor de aanwezigen verhelderend hebben gewerkt.

Te Oosterwolde was de bioscoopzaal in café De Zon van de heer Sluiter uitstekend bezet met leden en sympathiserenden welke met aandacht hebben mogen luisteren naar de beide sprekers, t.w. mevrouw A. G. Bontekoe uit Oosterwolde over „Volksgezondheidsproblemen” en de heer J. J. G. S. Falkena uit Heerenveen over het werk der Prov. Staten.

De vergadering in Sneek voor de afdeling aldaar, waarbij de heer Cornelissen sprak over Middenstandsproblemen, op 24 April had beter bezocht kunnen worden, niettemin keerden de aanwezigen tevreden over het gesprokene, huiswaarts.

Leeuwarden

VROUWEN IN DE V.V.D.

Mevr. Bontekoe—Hielkema van Oosterwolde heeft voor de vrouwen in de V.V.D. te Leeuwarden een lezing gehouden over de volksgezondheid.

Door het vertrek van mev. Sissingh moest een nieuwe presidente gekozen worden, terwijl verder het bestuur met een vijfde lid moest worden aangevuld. Mevr. I. Roelofs—Hoekstra werd tot bestuurslid gekozen, terwijl mev. J. M. v. d. Werf—Van Zwet bereid gevonden werd de functie van voorzitter te aanvaarden.

AFDELINGSSECRETARISSEN:

Vraagt bij onze administratie de tarieven voor extra-exemplaren van ons weekblad, voor de verbreiding van onze beginselen en voor het werven van nieuwe abonné's.

Vrouwen in de V.V.D.!

Denkt U aan de causerie van Mevrouw A. Fortanier-de Wit over haar

Indrukken van Lake Success Zaterdagmiddag 20 Mei om 14.30 u. in het I.C.C. paviljoen Vondelpark, Amsterdam?

's Morgens om 10.30 u. vergaderen we daar, om 13 u. hebben we gezellig samen een warme lunch.

Bij alles bent U hartelijk welkom. Als U bij de lunch wilt zijn, moeten wij dat vóór 13 Mei weten.

de secretaresse
Joh. H. Springer
Alexanderstraat 16,
HAARLEM

Het is ons opgevallen...

... dat in het verslag van Uw speciale verslaggever ter zake de Algemene Vergadering op 31 Maart en 1 April een zeer belangrijk gedeelte van hetgeen onze voorzitter, de heer Van Dijk, gezegd heeft ten opzichte van het beleid van de Kamerfracties is weggefallen.

Het betreft de vraag van onze voorzitter, of het niet mogelijk ware, dat door de Kamerfractie aan een klein Comité van Bestuursleden van verschillende Afdelingen vrouwelijke mededelingen worden gedaan over zaken, die niet voor algemene publicatie geschikt zijn, maar waarvan het toch zeer gewenst is in kleine kring kennis te doen nemen, opdat in de Afdelingen een betere voorlichting op verschillende punten kan worden gegeven.

De voorzitter van de vergadering, mr. Oud, gaf de toezegging dit wel in overweging te willen nemen, maar zei de er niet veel heil in te zien.

Zeer aangenaam zal het ons zijn, indien Uw redactie in het volgend nummer een aanvulling wil geven van hetgeen mr. Van Dijk gezegd heeft.

Hoogachtend,
namens het bestuur der afd.
's-Gravenhage van de V.V.D.,
de secretaris,
MANSSSEN

OOK WIJ ER BIJ

Het is ons gebleken, dat in contact-commissies e.d. op maatschappelijk en ander gebied, zowel plaatselijk als regionaal, vaak een vertegenwoordigster van de „Vrouwen in de V.V.D.” ontbreekt.

Daarom hebben wij in samenwerking met het algemeen secretariaat van de partij een brief gericht aan de commissarissen der Koningin in de provincies en de burgemeesters van een aantal grote gemeenten, waarin wij de aandacht vestigden op onze organisatie en een adres van een vertegenwoordigster opgaven, tot wie in voorkomende gevallen men zich kan wenden.

Wij hebben daartoe vertegenwoordigsters aangewezen, die hierover reeds bericht ontvingen.

Zij hebben in deze de taak van correspondentie-adres en moeten dan iemand voor een dergelijke commissie kunnen aanwijzen.

Van U, dat is van alle vrouwelijke partijleden, vragen wij nu medewerking.

Zorgt, dat er steeds vrouwen beschikbaar zijn, om aan een eventuele oproep gevolg te geven, vrouwen, die zich bewust zijn, dat zij dan optreden namens de vrouwen in de V.V.D.

Het is van veel belang, dat ook wij in samenwerkende organen vertegenwoordigd zijn.

Worden deze niet van hoogerhand in het leven geroepen, maar onderhands samengesteld, zorgt er dan zelf voor, dat ook wij er bij zijn!

EEN GOED BESLUIT

De West-Duitse regering aanvaardt de uitnodiging om naar Straatsburg te komen

In deze eerste week van Mei komen de gebeurtenissen van 10 jaar geleden weer met grote duidelijkheid in onze gedachten naar voren. Zij vormden het begin van een periode waarin ons volk geleden heeft zoals nooit tevoren in zijn historie was voorgekomen. Het gevoelde nu de bezetting door een vreemde macht, wie alle menselijkheid en hogere waarden vreemd waren en slechts vertrapping van al wat goed was scheen te beogen. Zwarte jaren zijn het geweest en zij hebben diepe wonden geslagen in dit volk, dat niets liever had gewild dan rustig voort te werken en mede te bouwen aan een vreedzame samenleving.

Vijf jaren is het nu geleden, dat de verschrikkingen der vreemde overheersing een einde namen. Daarmede was evenwel niet het leed voorbij. Toen kwam het eerst met grote helderheid naar voren. Toen wisten wij eerst goed en realiseerden wij ons goed wat wij al hadden verloren in die afschuwelijke jaren. Enige honderdduizenden hadden het leven gelaten, rouw was er in tienduizenden gezinnen. Economisch en financieel waren wij zo zwaar getroffen, dat nog geslachten na ons de drukende last daarvan zouden ondervinden. Geestelijk was niet te overziene schade aangebracht. Maar, ons volk wilde voort, het wilde gaan bouwen, niet alleen aan eigen toekomst, maar ook aan een internationale orde, die recht en vrede zou kunnen waarborgen.

In deze dagen gedenken wij het leed, dat in 1940 over ons gekomen is. Wij gedenken ook, dat vijf jaar geleden de bevrijding kwam. En nu is het wel zeer merkwaardig, dat nu wederom het Duitse probleem op de voorgrond staat en dat juist op 10 Mei bekend werd gemaakt, dat de West-Duitse regering besloten heeft tot toetreding van de bondsrepubliek tot de Raad van Europa. Juist aan de vooravond van de besprekingen der ministers van buitenlandse zaken te Londen heeft Adenauer dit bekend gemaakt.

Dit besluit der West-Duitse regering doet ons nog eens realiseren welk een geweldig snelle loop de gebeurtenissen hebben genomen. Immers minder dan vijf jaren geleden leek nog de hoogste wijsheid Duitsland politiek en economisch zo zwak mogelijk te maken en het uiteraard niet de gelegenheid te geven zich wederom te wapenen. Thans zijn wij al weer veel verder. Men wil nu Duitsland, zoveel mogelijk als gelijkwaardig partner, in de internationale samenleving binnen halen, en het vraagstuk van de Duitse herbewapening staat in het middelpunt der belangstelling. In de wereld is in de laatste jaren een andere tegenstelling gegroeid en Europa beseft, dat het terwille van eigen innerlijke en uiterlijke kracht het Duitse probleem tot een oplossing moet brengen en pogen moet, althans de 50 miljoen mensen, die in West-Duitsland leven, we-

der in te schakelen. Hier is geen andere mogelijkheid.

De door ons geschetste gang van zaken vraagt, laten wij het ronduit zeggen, van ons allen zelfoverwinning. Wat plaats gegrepen heeft, ligt nog te vers in ons geheugen. En liever zouden wij hebben gezien, dat de Duitsers eerst bewijzen konden geven van een veranderde instelling. Wat weten wij nu eigenlijk af van hetgeen er in het Duitse volk leeft! In de eerste plaats zijn wij zelf nog niet in staat om zonder vooroordeel te beoordelen wat er plaats vindt. Maar verder is het toch ook wel uitermate moeilijk om te peilen wat er in die vijftig miljoen mensen om gaat. Er is bijvoorbeeld kort geleden nog al deining geweest om de Bondsdag-afgevaardigde Hedler, die zich in anti-semietische zin zou hebben uitgelaten. Hij behoort tot één der uiterst-rechtse groepjes, waarvan er enkele, in omvang onbetekende, in de Bondsdag zijn. Maar het is moeilijk na te gaan of de gedachten van zulk een man nu nog wijd verbreid zijn. Of vertrouwt het Duitse volk nu op zijn democratische voormannen? Heeft 't daar geloof in? In ieder geval zijn er democratische partijen en zijn er democratische voormannen van wie er zeer velen zijn, die hun offer in de strijd tegen de nationaal-socialisten hebben gebracht — men denke slechts aan de leider der socialisten Schumacher, die van 1933 tot 1945 in een concentratiekamp is geweest en daar de ernstige gevolgen van ondervindt. Die democratische politici moeten een kans krijgen. Daarvan hebben wij bij de gedachtenwisseling, die vorige week in de Kamer heeft plaats gehad — en waarover onze parlementaire medewerker elders in dit blad schrijft — ook gezegd, dat, wil men enige verwachting kunnen gaan koesteren op een meer gefundeerde democratie in Duitsland, men de Duitse democratische voormannen zoveel mogelijk moet steunen. Niet alleen dat wij hen moeten helpen bij het volbrengen van hun taak, maar wij zullen hen eveneens duidelijk moeten maken, dat democratische voormannen ook plichten hebben.

Een democratisch politicus heeft namelijk niet tot taak om zich zonder meer tot spreekbuis te maken van datgene wat op een bepaald ogenblik naar voren komt, maar hij moet ook leiding geven aan de gedachten van het volk. Daarom moeten de leidende Duitse politici elkaar niet beconcurreren bij het doen van een appèl op de nationalistische gevoelens, die nu eenmaal sterk in het Duitse volk leven, maar zij moeten trachten deze in de goede richting te leiden. Ook moeten de voormannen niet telkens weer met nieuwe wensen bij de geallieerden aankomen, want dat maakt de betrekkingen met dezen minder goed en brengt het volk tot ontevredenheid.

Nu weten wij wel, dat het geenszins altijd gemakkelijk is om de juiste methode van handelen te vinden. Wanneer van bepaalde zijde critiek op de geallieerden wordt geuit, die weerklank vindt in het Duitse volk, of wanneer zeer aanlokkelijke eisen naar voren worden gebracht, dan is het moeilijk om een volk, dat nog zoekende is en dat bovendien geweldige moeilijkheden kent, de juiste weg te wijzen en het de onjuistheid dezer critiek of de naar voren gebrachte eisen te doen inzien. Maar toch zal in die richting gewerkt moeten worden. Daarvoor is echter een absolute voorwaarde dat de leiders der grote Duitse partijen op dit punt tot een wederzijds begripen en een gemeenschappelijk standpunt komen.

En nu is het wel jammer, dat de leider der Duitse socialisten, Schumacher, zo een star standpunt inneemt en wel sterk de indruk maakt te veel op de nationalistische gevoelens te speculeren. Wat dan voor de leider der regering, dr. Adenauer, ook weer bijzondere moeilijkheden oproept.

Zo is het ook gegaan in de kwestie van de toetreding van Duitsland tot de Raad van Europa. De beslissing is zeer getraineed door het drijven van Schumacher. Des te meer waarderen wij overigens het besluit van de West-Duitse regering om het parlement voor te stellen wel toe te treden.

Wij weten wel, dat hier voor Duitsland de moeilijkheid aan vast zit, dat ook het Saarland zal toetreden. Maar deze Saar-kwestie moet niet zijn en blijven een kwestie tussen Frankrijk en Duitsland. Zij is een Europese kwestie, die op Europees niveau moet worden uitgesproken. Dus in Straatsburg. Het toetreden van Duitsland zal daartoe de mogelijkheid bieden.

Duitsland zal, als het parlement de betreffende wet goedkeurt, dus in Straatsburg gaan medespreken. Dit betekent derhalve, dat Duitsland nu weer verder betrokken is bij de Europese samenwerking. Wij verheugen ons daarover, want dat kan aan deze samenwerking slechts ten goede komen en dat kan de positie van Europa slechts versterken. Een verdeeld en zwak Europa kan geen invloed hebben in de wereldpolitiek en zal worden overheerst. Een sterk Europa kan de wereld iets brengen. Over één kwestie zullen wij in de toekomst echter nog meer moeten schrijven: wanneer Duitsland de zelfde rechten krijgt als de andere staten, zal het ook de zelfde plichten op zich moeten nemen. Dit brengt ons op het punt der Duitse herbewapening, waarover wij bij het debat in de Kamer ook enige opmerkingen hebben gemaakt. Het lijkt ons echter beter deze zijde van het vraagstuk nog eens afzonderlijk te bezien. K.

☆ parlementaire flitsen ☆

Tweede Kamer en min. Stikker bekeken 't Duitse vraagstuk

De parlementaire molen moge niet zo bijster snel werken, gestadig draait hij wel en wie telkenmale een terugblik moet werpen op wat in een tijdvak van één of anderhalve week in de Kamers is gepasseerd, staat toch steeds weer verwonderd over de veelheid van parlementaire onderwerpen en gebeurtenissen, waaruit hij dan niet anders dan een keuze kan doen. Uiteraard geldt dit wel in het bijzonder, wanneer beide Kamers gelijktijdig zijn bijeen geweest en hij zijn belangstelling dus ook in dit opzicht nog zou moeten splitsen.

Minister Lieftinck bevestigde onbedoeld de juistheid der V.V.D.-verkiezingsactie

Zo voerden de leden van de Tweede Kamer met elkander en met minister Lieftinck een levendig debat over fiscale beginselen en de uiterst geoorloofde grenzen van de belastingdruk en bood minister Stickers nota met betrekking tot het Duitse vraagstuk de gelegenheid tot een belangwekkende gedachtenwisseling over dit actuele probleem van internationale politiek.

Voordien had minister Wijers het ontwerp op de economische delicten in veilige haven weten te loodsen, had de Kamer (ondanks buitenparlementaire bezwaren vooral van de zijde der kunstenaarsverenigingen) met breed gebaar haar goedkeuring gehecht aan de schenking van Meindert Hobbema's „Twee Watermolens" aan het Canadese volk voor de offers, welke het voor Nederlands bevrijding in de tweede Wereldoorlog had gebracht en had in de rookzaal van het Kamergebouw de aanblijding plaats gehad van Titus Lesers fraaie borstbeeld van mr. P. J. Troelstra.

De Eerste Kamer had, op haar beurt, zij het niet zonder enige strubelingen, in meerderheid haar zegen gegeven aan de verhoogde benzinebelasting, waarbij V.V.D., A.R. en communisten aantekening van hun tegenstem verkregen.

De gedachtenwisseling over het Duitse vraagstuk, op zichzelf reeds een parlementair unicum, won nog aanmerkelijk aan waarde, doordat de leden, die hieraan deelnamen — mej. dr. Klompé (K.V.P.) en de heren Ruygers (Arb.), mr. Schmal (C.H.), Schilthuis (Arb.), Janssen (K.V.P.), dr. Bruins Slot (A.R.), drs. Korthals (V.V.D.) en Haken (Communist) — allen, met uitzondering slechts van de communistische spreker, deel hadden uitgemaakt van de parlementaire commissie, welke van 6 tot 14 Maart j.l. een bezoek aan West-Duitsland bracht.

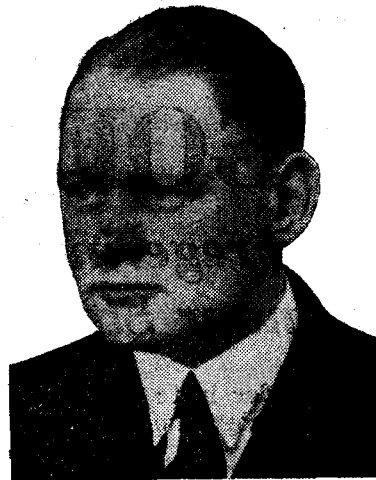
Zij hadden daar immers met de leidende figuren uit alle lagen van de Duitse samenleving persoonlijk contact kunnen opnemen, al erkende de woordvoerder van onze fractie, de heer Korthals, dan ook, dat zulk een officiële reis van ruim een week toch tekort is om zich een volledig beeld te vormen van wat thans in het volk omgaat. In ieder geval staat dit wel vast: de democratie, welke, naar de heer Korthals wel zeer terecht opmerkte, niet alleen een bepaalde regeringsvorm aanduidt, maar óók een bepaald levensinzicht insluit, zal daar moeten groeien. Dat is, gezien de grote moeilijkheden op politiek, economisch en sociaal gebied, niet gemakkelijk en het is dan ook psychologisch zeer gewenst, de

democratische leiders van thans de nodige steun te verlenen.

Niet minder terecht stelde onze woordvoerder echter evenzeer vast, dat de vele eisen, welke men van Duitse zijde alweer meent te mogen stellen, niet zullen kunnen nalaten een ongunstige indruk op de geallieerden te maken. Er zal aan Duitse zijde meer begrip moeten komen voor de gevoelens van anderen.

Als overtuigd voorstander van een zo krachtig mogelijke Europese samenwerking bezag de heer Korthals het Duitse vraagstuk in zijn internationale aspect vooral van dit standpunt uit en bepleitte hij inschakeling van Duitsland zowel bij de Europese economische integratie als in de West-Europese militaire samenwerking, onder West-Europese leiding.

De economische banden tussen Nederland en Duitsland waren vóór de oorlog zeer sterk en het is een Nederlands belang, dat deze worden hersteld. Protectionistische maatregelen als de tegen onze agrarische export gerichte invoerheffingen passen daarin echter niet en de vrije Rijnvaart zal moeten worden hersteld. Hij betreurde het in dit verband ook, dat dr. Hirschfeld (tijdelijk Hoge Commissaris in Indonesië) zo lang aan deze belangrijke zaken was onttrokken.

Mr. STIKKER
...openhartig...

Bovendien zal het Nederlandse bedrijfsleven bij het overleg met Duitsland moeten worden ingeschakeld.

Uitvoerig en openhartig, als altijd, beantwoordde minister Stikker de beschouwingen uit de Kamer. Over de onaanvaardbaarheid, gezien in het kader van de liberalisatie, van de eenzijdige invoerheffingen, over de noodzaak van bescherming van onze kapitaalbelangen in Duitsland en van het herstel van de vrije Rijnvaart en over talrijke andere punten bestond tussen de minister enerzijds en de heer Korthals en andere woordvoerders uit de Kamer anderzijds geen verschil van mening.

Zulk een verschil openbaarde zich wel met betrekking tot het vluchtelingenvraagstuk en de herbewapening van Duitsland. Minister Stikker geloofde niet, dat het probleem der „ontheemden" in West-Duitsland (niet minder dan tien miljoen!) langs de weg van Straatsburg (de Raad van Europa) kan worden opgelost. Het zal z.i. de O.E.E.C. moeten zijn (dus met hulp van Amerika), welke de weg zal moeten wijzen.

Herbewapening van West-Duitsland verwerpt minister Stikker vooralsnog, mede op grond van de overweging, dat in de mening

van de democratische leiders in Duitsland, dat een dergelijke herbewapening althans op het ogenblik de zo nodige heropvoeding van het Duitse volk in democratische richting zeer zou bemoeilijken of zelfs geheel te niet doen, waarschijnlijk veel waarschuwt. Bovendien zou, was zijn mening, een herbewapening thans van West-Duitsland de Sowjet-Unie ook wel eens tot onberaden besluiten kunnen leiden.

Het fiscale debat, waarvan wij twee aan elkander gekoppelde wetsontwerpen: het ontwerp Belastingherziening 1950, zomede dat tot afschaffing van de Ondernemingsbelasting en verhoging van de Vennootschapsbelasting.

Het eerste beoogt voornamelijk enige tegemoetkomingen aan het bedrijfsleven met betrekking tot de berekening van de belastbare winst en een andere, overzichtelijker formulering van het winstbegrip voor de Inkomstenbelasting, het tweede brengt, zoals de naam reeds aanduidt, een (zij het trapsgewijze) afschaffing van de Ondernemingsbelasting, maar verhoogt tegelijk voor naamloze vennootschappen (eveneens trapsgewijze) de Vennootschapsbelasting.

Uit de wijze, waarop verschillende leden van de P.v.d.A.-fractie de V.V.D.-woordvoerder hierbij door interrupties trachten te hinderen, bleek overduidelijk, hozeer de gemeoederen in socialistische kringen nog verhit waren door de verkiezingsstrijd, maar de heer Ritmeester liet zich hierdoor terecht niet in het minst uit het veld slaan.

De P.v.d.A.-interrumpanten troffen het daarbij slecht, daar de hun zo na verwante minister, prof. Lieftinck zelf (zij het waarschijnlijk onbedoeld) de mening van de V.V.D., dat het niveau van overheidsuitgaven te hoog is en dat bezuiniging wel degelijk mogelijk is, kwam bevestigen, door te verklaren (wij citeren hier woordelijk te Handelingen):

„Het niveau van overheidsuitgaven is in verhouding tot het volksinkomen te hoog en zal omlaag moeten, tenzij het volksinkomen voldoende stijgt om deze last van overheidsuitgaven voldoende te kunnen dragen. Daarvoor is nodig harder werken en meer sparen, door alle gelegingen van ons volk heen, en vooral door hen, die nog niet hard genoeg sparen. Voor de overheid geldt uiteraard, dat zij daarbij het voorbeeld moet geven, d.w.z. opvoeren van de efficiency in het overheidsapparaat, inkrimping en opheffing van taken, waar dat zonder schade van ernstige aard — in economische, sociale en culturele zin — maar enigszins mogelijk is, en het uitbannen van alles wat naar luxe zweemt!."

Met de elders in dit nummer afgedrukte redactionele beschouwing, welke „De Telegraaf" aan deze uittaling wijdde, kunnen wij ons volkomen verenigen.

Op de resultaten van de behandeling van deze fiscale voorstellen komen wij de volgende week nog terug, aangezien zij verder tot deze week werd verdaagd. A.

Deze burger

hadden begon één van deze h.h. agenten de tegenstribbelende jongen met zijn knuppel te slaan; de jongen viel op de grond en toen namen die drie hem mee. Dat was alles.

Wanneer deze agenten nummers op hun kragen hadden gedragen zou ik hun een kaartje voor de bioscoop hebben gestuurd, om de film De Blauwe Lantaarn te gaan zien. Een half-documentaire film over Scotland Yard. Een sober en aangrijpend verhaal van menselijke, van zéér mannelijke waardigheid.

Drie tegen één en nog een knuppel. Misschien zou die film die drie heren tot tranen toe hebben ontroerd.

Het is een verhaal zonder lijn-teem en van grote nuchterheid. Geen wereldschokkende triller. Ik heb er des te dieper van genoten en ik geloof, dat ik U een goede raad geef, wanneer ik U haar aanbeveel.

De Blauwe Lantaarn is een verhaal van grote waardigheid, zoals ik al zei, en bovendien een beeld van wat menselijke vrijheid en democratie aan zulke waardigheid bezitten.

De Londense politie-agenten doen geheel ongewapend hun werk. Hun moed en hun plichtsbetrachting zijn hun enige wapenen en deze zijn — zoals ge ook in die film zult zien — sterker dan welke revolver en welke knuppel ook.

Een belijdenis van de diepste, de waardigste, de breedste zin der democratie, deze film.

Ik had die drie Amsterdamse heren graag drie kaartjes gestuurd — een kleine, welgemeende attentie van

DEZE BURGER.

wandelde Zaterdagavond om half-acht, in de rust die des burgers is, over de Dam in Amsterdam, toen hij plotseling drie politie-mannen achter een jonge kerel zag aanrennen. Toen zij de knaap gegrepen

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

BLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Voorzitter Redactie-comm.: Drs. H. A. Korthals.

Redactie-secretaris: Mr. E. Ellas.

Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 435.

Administratie: Postbus 43, A'foort, tel. 5267.

Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 p. jaar.

Voor het zenden van abonnements- en advertentie-gelden: Postgiro no. 245103, ten name van de

Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie” te Amersfoort.

Losse nummers 15 cent.

Voor advertenties wende men zich tot de administratie of tot de hoofdvertegenwoordiger: L.

Flug, Geestbrugweg 69, Rijswijk (Z.-H.).

Herdenking (I)

Het is een niet te ontkennen feit, dat de mentaliteit van de mens, vooral gedurende en na de tweede wereldoorlog er niet op vooruit is gegaan. Ook in politiek opzicht worden internationaal de verhoudingen met de dag scherper en men krijgt in toenemende de indruk, dat een mensenleven niet meer telt. Deze onprettige verschijnselen leiden er toe, dat men welhaast in een sombere stemming het vertrouwen in de mens gaat verliezen.

In verband hiermede kunnen wij niet nalaten te getuigen van een grote ontroering en een hernieuwd optimisme in de mens, toen wij getuige waren van de dodenherdenking op 4 Mei j.l. in onze hoofdstad. De wijze, waarop de twee minuten stilte in acht werd genomen, was zo overtuigend en bij de overgrote meerderheid zo werkelijk doorleefd, dat het duidelijk werd, dat onze nationale strijders voor de vrijheid toch niet geheel voor niets hun leven hebben gegeven, al hebben vele dingen zich dan ook ontwikkeld op een wijze, die ons volk tenslotte diep moet hebben teleurgesteld. Tijdens deze twee minuten bleek in elk geval, dat er nog iets in de mens leeft, dat wars is van ruwheid, onverschilligheid en een zucht om zich in het uitoefenen van terreur uit te leven. De dodenherdenking bewees ons opnieuw, dat het nodig is te blijven strijden om de goede eigenschappen in de mens niet te laten vernietigen. Deze strijd kan niet anders zijn dan een strijd om de vrijheid. Men kan haar zelfs zien los van politieke idealen, omdat de vrijheid de enige voorwaarde is, waarop menselijke, dus ook politieke beginselen kunnen worden opgebouwd. Laat ons dwars door alle teleurstellingen heen naar deze lichtpunten kijken, opdat zij onze weg verlichten, die wij nog zullen moeten gaan.

Herdenking (II)

Evenals de vorige jaren het geval was, heerste er in ons land dit jaar met betrekking tot het vrijaf geven op de Nationale Feestdag, geen eenstemmigheid. Het is wel zeer te betreuren, dat zich dit jaar dit feit wederom heeft voorgedaan. Wij menen deze materie slechts te kunnen belichten in zeer grote lijnen en dan komt men automatisch voor de vraag te staan: welke betekenis heeft deze dag voor ons volk als geheel? Nu mag het waar zijn, dat de economische toestand van ons land het niet toelaat het productie-proces gedurende een gehele werkdag te laten stilstaan. Doch wij vragen ons af, als het gaat om het beleven van de herdenking onzer nationale bevrijding, of wij de betekenis daarvan dan in eerste instantie met economische maatstaven moeten meten. En mocht dit dan al het geval zijn, dan zouden wij de vraag willen stellen: waar blijft men, met welke economische overweging dan ook, indien de grote vrijheidsstrijd was verloren en ons volk naar Polen was weggevoerd? In dit laatste geval immers was alles verloren geweest en waren waarden vernietigd, die niet met economische factoren zijn te benaderen. De herdenking van onze vrijheid behoort te zijn de herdenking van de herwonnen vrijheid, de herdenking van de terugkeer van omstandigheden zonder welke aanwezigheid het leven van ons volk niet meer zou zijn of volslagen ondragelijk zou zijn geworden. De waarde van deze vrijheid en de herdenking daarvan achten wij dermate belangrijk, dat zij verre en verre in de schaduw staan bij welke overweging van economische aard dan ook. Met het argument, dat ons volk voor een dergelijke herdenking niet rijp zou zijn, zal men inmiddels toch niet meer met succes kunnen komen aandragen en indien men dit wel meent te kunnen doen, dan wijzen wij slechts op de plicht van allen, die het volk moeten voorgaan en leiden, om dit volk de waarde van de vrijheid en de herdenking daarvan te leren inzien. Het gaat hier om het zien van een belangrijk alternatief: vrijheid of slavernij. De herwonnen vrijheid laat zich niet door economische overwegingen in de hoek drukken. Hopelijk zal een dergelijk inzicht zich volgend jaar beter baan hebben kunnen breken.

Vrijheidsklokken

Wij lezen in de dagbladen, dat de Commissie Nationale Herdenking in ons land een blijvende en dagelijks terugkerende herinnering aan de oorlog en het beleven van de bevrijding in het leven wil roepen. Men heeft te dien einde plannen uitgewerkt om ergens in Nederland een zeer eenvoudig bouwwerk met een klokkenspel neer te zetten. De kosten van dit monument zouden ongeveer 25 à 30 duizend gulden bedragen, welk bedrag men hoopt bijeen te brengen met medewerking van het gehele Nederlandse volk, waarbij o.m. de P.T.T. zal worden ingeschakeld. Het ligt in de bedoeling van de commissie dit klokkenspel dagelijks te laten luiden en het geluid via de radio in de huiskamers te brengen, opdat iedere Nederlander dagelijks wordt herinnerd aan de grote strijd, die nu 10 jaar geleden begon. Het ligt geenszins in onze bedoeling de plannen van de Commissie Nationale Herdenking te bespreken op een niveau dat zou getuigen van weinig eerbied voor haar delicate werk.

Het moet ons evenwel van het hart, dat een dergelijke herinnering aan de oorlog en het beleven van de bevrijding en dan nog wel via de radio, ons weinig sympathiek voorkomt. Men krijgt hier

Met het oog

op Hemelvaartsdag moet alle copy voor het volgende nummer uiterlijk Maandag bij de redactie-secretaris zijn!

De N.R.C. onderscheiden

De Universiteit van Missouri heeft aan de Nieuwe Rotterdamse Courant haar medaille toegekend voor vooraanstaand werk in dienst der journalistiek, met welke onderscheiding wij de redactie onze welgemeende gelukwensen aanbieden.

Wij verheugen ons te meer, omdat deze onderscheiding haar verleend is onder andere in erkenning van haar redactionele standpunt voor vrijheid en democratie.

De redactie van de N.R.C. bepaalt haar standpunt in volkomen onafhankelijkheid van de partij, gelijk deze geheel onafhankelijk van de liberale pers is. Daarom wijzen wij elkaar van tijd tot tijd als ware vrienden op al dan niet terecht geconstateerde feiten.

Dit wordt ook in eigen kring niet altijd begrepen. Zo wezen wij lange tijd geleden op het feit, dat artikelen van Dr. van Mook tegelijk in de N.R.C. en in Het Parool gepubliceerd werden, waarop wij kritiek oefenden. Dit op één lijn stellen van de N.R.C. en Het Parool bracht enkele lezers tot de conclusie dat de N.R.C. nu ook al socialistisch geworden was. Die gevolgtrekking was natuurlijk geheel onjuist en daarom verheugt het ons zo, dat de N.R.C. een buitenlandse onderscheiding gekregen heeft als erkenning van haar standpunt voor vrijheid en democratie.

Ons Fascistje

Een zekere Fabius uit Den Haag gaat nog steeds voort met strikt vertrouwelijke en niet voor publicatie bestemde nieuwsbrieven de wereld in te zenden. Dit nieuws bestaat voornamelijk uit vuilspuiterij tegen de democratie en tegen de democratische gezagsdragers.

Van bevriende zijde werd ons de nieuwsbrief van 14 April j.l. toegezonden, waaruit we met volledige instemming de volgende passage van pag. 5 hier aanhalen: „De waarheid is slechts voor de enkelen, de uitverkorenen, die haar gebruiken om nog effectiever de leugen te kunnen hanteren en daarom is het beste strijdmiddel tegen dit gevaar, zonder genade de waarheid te publiceren. Elke leugen, die men ontmoet, onmiddellijk signaleren, zonder vrees voor de gevolgen, want men bedenke wel, de leugenaars zijn au fond niet alleen onbekwaam, maar ook laf en karakterloos” (deze laatste woorden door ons vet gedrukt).

Op pag. 7 van diezelfde nieuwsbrief lezen wij het volgende:

„Mr. Oud, die af zal treden als burgemeester van Rotterdam, schijnt nu om de beloning te komen voor zijn houding in de Indische kwestie en ambieert volgens sommige van zijn vrienden het eventueel door Lief tinck te ontruimen gestoelte”.

En iets verder op dezelfde pagina:

„Al is de toestand bij de C.H.U. wel iets beter dan bij de V.V.D., welke laatste nog geen 10.000 leden telt...”

Op één pagina twee lougens.

De leugenaars zijn au fond niet alleen onbekwaam, maar ook laf en karakterloos (Fabius).

de stellige indruk, dat de Commissie in haar ijver wel wat al te hard van stapel is gelopen met het gevolg, dat, indien haar plannen zouden worden verwezenlijkt, zij een volslagen tegendeel zou bereiken van hetgeen zij zich thans voorstelt. Een ware herdenking moet worden doorvoeld en doorleefd, gelijk wij dat weer zo treffend op de jongste dodenherdenking op 4 Mei hebben kunnen beleven. Een herdenking moet spreken tot het hart en moet kunnen ontroeren, doch mag in geen enkel opzicht een onderdeel vormen van de dagelijkse sleur van ons gejaagd bestaan. Een dagelijkse herdenking door de radio leidt ontegenzeggelijk tot het laatstgenoemde. Wij achten de herdenking van onze vrijheid en van de slachtoffers, die daarbij zijn gevallen te hoog om haar prijs te geven aan het gevaar van gewoonte en vervlakking. Het ware dan ook zeer gewenst, indien het, op zichzelf ongetwijfeld prijzenswaardige initiatief van de Commissie in andere banen zou kunnen worden geleid.

Steekspel

Bij de jongste verkiezingsstrijd is er heel wat te doen geweest over de leuze van de V.V.D., die in het teken stond van de belastingverlaging. Het zou weinig zin hebben hierop na de verkiezingen nader terug te komen, ware het niet, dat minister Lief tinck bij de jongste Kamerdebatten zelf de weg heeft uitgestippeld, waarlangs inderdaad een dergelijke verlaging kan worden bereikt, n.l. door meer bezuiniging bij de overheidsdiensten en bij het overheidsbeleid in het algemeen. Het kan goed zijn allereerst te kunnen constateren, dat dit advies van de minister absoluut niet nieuw is en dat door de V.V.D. tijdens de verkiezingsstrijd er bij voortdoring op is gehamerd, dat belastingverlaging zou kunnen worden bereikt door een zuiniger beleid van Vadertje Staat. Niettegenstaande dat hielden onze tegenstanders — en vooral de Partij van de Arbeid — hardnekkig vol, dat de V.V.D. er niet in was geslaagd de weg aan te geven, waarlangs inderdaad een verlaging der belastingen zou kunnen worden bereikt. Het doet toch wel merkwaardig aan dat, nu de verkiezingen eenmaal voorbij zijn, de minister ditzelfde argument van de V.V.D., zij het dan wellicht in andere bewoordingen, overneemt. Hieruit blijkt eens te meer, dat niet door de V.V.D., doch van de zijde van de tegenstanders demagogie werd bedreven. De waarheid is er tenslotte toch uitgekomen en dat is de hoofdzak.

Dalende lijn

De gemeenteraadsverkiezingen die j.l. Maandag zijn gehouden in het door de Russen bezette gebied van Oostenrijk, zijn in een gevoelige nederlaag voor de communisten geëindigd. Dit feit is van des te grote betekenis, omdat het hier de Russen zijn, die de scepter zwaaien, zodat men kan aannemen, dat er de nodige pressie op de kiezers is uitgeoefend. In 10 van de 11 steden, waar nog door de Russen benoemde communistische burgemeesters in functie waren, verloren de communisten de macht om burgemeesters te benoemen. Op dezelfde dag werd voor de communisten de dalende lijn in Zwitserland eveneens voortgezet en wel bij de verkiezingen voor het Provinciale Parlement van het kanton Bern. Het resultaat was, dat de communistische heren aldaar de drie zetels, waarover zij tot nu toe beschikten, geheel verloren. Men onthoude de belangrijke les van dit alles, dat een en ander niet moge voeren tot een ongezond en ongemotiveerd optimisme, doch dat het zeker aanleiding geeft te volharden in de zienswijze, dat de strijd om de vrijheid nog altijd met succes kan worden gevoerd.

De vraag der winstdeling

Met geld koopt ge geen politieke overtuiging

En als er nu eens geen winst, doch zelfs verlies is?

(Ingezonden).

Het ingezonden stuk van de heer P. E. van Renesse, in Uw no. van 24 Februari over Winstdeling als geneesmiddel tegen communisme, hoe goed ook ongetwijfeld bedoeld, mag niet onweersproken blijven, daar het ons van de wal in de sloot zou helpen, als ook deze uitspraak tot een leuze zou worden die er bij de massa natuurlijk als koek zou ingaan.

We hebben al zoveel leuzen die gedachteloos worden geaccepteerd en nagepraat door de één omdat ze zo knus en goedhartig klinken, door de ander omdat hij er garen bij hoopt te spinnen, terwijl ze in werkelijkheid ons maatschappelijke leven te gronde richten wanneer men hun uitwerking in zijn reële gevolgen bestudeert.

We denken hier aan de leuze dat elk volk recht heeft op zijn onafhankelijkheid, zelfbeschikking, eigen bodem, eigen soevereiniteit, terwijl toch juist al deze „heilige” rechten het behoorlijk functioneren van een Volkenbond of UNO onmogelijk maken.

Daar is nodig juist afstand doen van al deze zaken om een algemene samenwerking, welvaart en orde mogelijk te maken!

We denken aan de leuze der medezeggingschap.

Jan moet de zaak ondernemen, de kennis hebben haar op te richten, te leiden en tot bloei te brengen en als 't hem gelukt is, zal Piet zeggen hoe het verder moet en van het al of niet slagen van diens beleid mag Jan de gevolgen dragen. Wie entameert er met dit vooruitzicht nog nieuwe zaken. Alleen hij, die nog hoopt dat medezeggingschap een wassen neus zal blijken.

De heer Van Renesse gaat nog een stap verder.

Winstdeling! Om daarmee de arbeiders tot „kapitalisten” te maken en aldus van het communisme af te houden.

En als er nu eens geen winst of zelfs verlies is?

Worden ze in die bedrijven dan voor het communisme vrijgegeven? Neen mijnheer v. Renesse, met geld koopt men iemand zijn politieke overtuiging niet af, wanneer het tenminste een oprechte overtuiging is.

Maar laten we trachten dit voorstel ook eens objectief van de andere kant te bekijken en daartoe terwille van de duidelijkheid de uitersten eens nemen. We beschouwen daartoe twee stadia, die beide in de practijk wel eens voorkomen.

1. Een bedrijf dat met verlies werkt, omdat het bijv. een waagstuk was of wel een lange aanlooptijd nodig heeft.

2. Een bedrijf dat zeer grote winsten maakt.

Werkt een bedrijf met verlies, dan zal de arbeider terecht een loon vragen zoals hij dat in andere wel renderende bedrijven kan maken, of zoals zijn collega's daar verdienen. Met waagstukken van zijn patroon houdt hij zich niet op, daarvan wil hij niet de dupe worden. Hij onderneemt toch niet! zal hij zeggen en daarin heeft hij volkomen gelijk. Het recht is aan zijn zijde. Ook de andere leveranciers vragen het volle pond voor hun waar en laten het risico van des ondernemers speculatie op succes of tegenslag aan de ondernemer. Terecht. Mislukt de speculatie dan is het verlies voor de ondernemer. Biedt ze bij voorbaat slechte kansen, dan zal de ondernemer voor zijn arbeiders misschien zelfs nog wel iets meer moeten betalen dan het bedrijf dat betere vooruitzichten voor de toekomstige werkgelegenheid biedt. Mislukt de opzet dan plaatst de arbeider zijn arbeid elders en heeft hij althans enige tijd 'n werkgelegenheid gehad die aan hem blijkbaar voordelen bood, en die er anders niet geweest zou zijn.

Beschouwen we geval 2, grote winst met winstdeling. Daar zullen de arbeiders van geval 1 zich voor de poort verdringen en zich afvragen: waarom verdienen zij, die toevallig (of door gunst en voorspraak) hier werden tewerk gesteld, zoveel meer dan wij? Wij doen toch óók ons best, wij willen óók werken en zijn even bekwaam. Aan ons ligt het niet dat er in onze branche niet verdiend wordt. En inderdaad zal de capaciteit van de ene groep arbeiders t.o.z. van een andere niet zoveel uiteen lopen, dat daaruit een groot verschil in rentabiliteit ontstaat. Deze is van andere factoren afhankelijk: aard van het product, kennis, technisch, commer-

cieel, finantieel inzicht van de leiding enz., terwijl de aanstelling van de ene of de andere groep arbeiders daarop geen invloed heeft. En waarom moet de ene arbeider dan zoveel meer verdienen dan de ander. Alleen dank zij een gunst of een goed gesternte?

„Neem mij in zijn plaats met de halve winstuitkering, maar nog beter, gebruik uw winst om uw zaak te vergroten en neem ons er bij in dienst tot uw zaak zo groot is dat verdere uitbreiding niet meer loont,” zullen de niet-uitverkorenen zeggen. Beschouwen we nu dezelfde situatie van de zijde van de ondernemer en van de gemeenschap. Stel dat de ondernemer — op de voor ieder vrije markt — zeer grote winsten maakt. Dan zal hij de neiging hebben zijn zaak uit te breiden om absoluut nog grotere winsten te maken, al zullen ze relatief kleiner zijn. Hij wordt aldus weliswaar zijn eigen concurrent, maar als hij het niet zelf doet zal een ander hem die les wel lezen.

Ondertussen krijgt de gemeenschap vele en goedkope producten en dat is van oneindig groter belang dan dat de productie beperkt blijft en de winsten aan de arbeiders worden uitgekeerd. En waarom zou men dat doen? Om hen een bevoorrechte positie t.o.z. van hun mede-arbeiders in andere bedrijven te geven, waar deze even hard werken en evenzeer hun best doen, ja misschien nog wel meer. Door zulk een maatregel is noch het rechtsgevoel, noch de billijkheid, maar vooral niet het algemeen belang gediend. Vreest de heer Van Renesse dat de winst anders bij de aandeelhouders in de consumptieve sfeer terecht zal komen, dan vergist hij zich. Nergens is ze veiliger voor het algemeen belang. Natuurlijk zal de ondernemer-aandeelhouder een deel voor zijn levensonderhoud gebruiken, maar het resterende zal hij weer winstgevend trachten te beleggen. Hij heeft, zoals immers gebleken is, „ondernemers mentaliteit”. Maar zou dat ook het geval zijn, wanneer de grote winst onder een bepaalde, veel grotere categorie zeer bevoorrechte arbeiders terecht kwam? En hoe staat het met de andere categorieën? Indirecte leveranciers van arbeid? Zij, die producten als machines en grondstoffen leverden?

Ook daar zit menselijke arbeid in. Zij zelf zijn ook mensen. Mogen zij ook meedelen in de eventueel grote winst?

Waar gaan we dan heen. Gelukkig hebben deze wel zoveel recht- en billijkheidsgevoel dat zij met winst en verlies van hun cliënten niet te maken willen hebben. Daarbij is het mijn overtuiging, dat het grootste deel onzer individuele fatsoenlijke en recht-schapen arbeiders het beneden hun waardigheid achten wél deelgerechtigheid in winst te eisen, maar bij verlies niet thuis te geven. Een ding is voorts zeker, de grote bloei en omvang van vele industriën in ons land en elders is te danken aan de aanvankelijk grote winsten die werden uitgekeerd (dikwijls in aandelepapieren) waardoor ze ook gemakkelijk weer nieuw kapitaal konden aantrekken en hun zaken uitbreiden. We denken bijv. aan Philips, Ned. Kabelfabriek, de Kunstzijde e.a. Wat zou er van deze bedrijven geworden zijn wanneer ze hun eerste aanvankelijk grote winsten eens aan hun toen toevallig in dienst zijnde arbeiders hadden geschonken? Natuurlijk kan men daarin aanleiding vinden om in zo'n geval een gratificatie te geven, maar dat is heel iets anders dan deelgerechtigheid in de winst of winstdeling, misschien nog wel onder invloed van medezeggenschap, met de stok van staking achter de deur!

Treffend is het waar de heer Van Renesse schrijft, dat de uitkering aan de werknemers in dezelfde vorm dient te geschieden als aan de andere aandeelhouders. Hier zijn dus de leveranciers van arbeid en goederen als vanzelfsprekend al tot „aandeelhouders” gepromoveerd! Hij ziet daarbij het grote verschil, dat er is, tussen hen die zich voor hun diensten tegen een vast overeengekomen som laten betalen en een ondernemer-aandeelhouder die moet afwachten of het plantje wel ooit vruchten zal afwerpen, maar glad over 't hoofd. Zijn voor hem alle ondernemingen soms gegarandeerde winstobjecten?? Wanneer de leveranciers evenals de ondernemer mede-aandeelhouders willen zijn en het ondernemers-risico mede willen lopen, dan staat voor hen, evenals voor ieder ander, de weg open óók aandeel te nemen of, als dat niet mogelijk zou zijn, zelf een dito onderneming te beginnen. Na het voorgaande zal het duidelijk zijn, dat de roep om aandeel in de winst door hen die zich voor hun prestaties het normale loon laten betalen niet gerechtvaardigd is, omdat deze eis is: 1e: immoreel, 2e: onrechtvaardig tegenover andere arbeiders, 3e: schadelijk voor de productie, 4e: schadelijk voor de werkgelegenheid, 5e: schadelijk voor de welvaart. Het gevolg zou veeleer zijn belemmering van de industrialisatie met toeneming van de werkloosheid en armoede. Inplaats van de communisten de wind uit de zeilen te nemen, zoals de heer Van Renesse zich voorstelt, zou hij hen juist in de kaart spelen.

Hoezeer het begrijpelijk is dat eventueel succes van een onderneming de afgunst oproept van hen, die daarin geen aandeel namen, zo mag men niet uit het oog verliezen, dat de hoop op succes de gangmaker is voor arbeid en industrialisatie. Door de arbeid als grondslag te nemen voor een groot deel van de belastingen en door tal van andere wettelijke maatregelen die het arbeid geven bemoedigen en belasten, werkt men de zo hoognodige industrialisatie tegen. Na

de medezeggingschap heeft onze goe-dige werkgever nu weer de wet op het ontslagrecht op stapel! 26 weken opzeggingstermijn voor de werkgever, 13 of 8 voor de werknemer! Dat de werkgever die 26 weken betaalt laat zich gemakkelijk controleren, maar dat de arbeider die 26 weken zijn plicht en niet nog onnoemelijke materiële en morele schade aanricht, wie garandeert dat? De practijk heeft geleerd dat uitbetaling van de gehele opzeggingstermijn bij direct vertrek veelal voordeliger is dan de opzeggingstermijn uitwerken. Dat betekent dan voortaan ± 1300 guld. per man wanneer een ondernemer het eens niet kan bolwerken en tot ontslag moet overgaan. En als de arbeider zonder zijn opzeggingstermijn in acht te nemen verdwijnt, wat doet dan de patroon? Met de sterke arm terughalen en hem dwingen — tegen zijn wil — zijn opzeggingstermijn uit te werken? Hij was wel gek als hij dat deed! Met onwillige honden is het slecht hazenvangen.

Neen, wie in Nederland iets wil ondernemen, mag zich voortaan wel driemaal bedenken, wat mede tot schade van deze arbeiders is, voor wie anders werkgelegenheid zou zijn geschapen. Een laatste recht zal de aspirant ondernemer evenwel blijven — en daarbij kan hij het voorbeeld van onze socialistische voormannen volgen — dat is: niets ondernemen en een plaatsje zoeken (als er nog een vrij is) ergens aan de staatsruif, en eventueel mee decreteren wat ondernemers doen, laten en betalen moeten. Een gevaarlijk spel! Het is wel treffend dat al deze wetten die zo remmend werken op de ondernemingslust en aldus de kiem van de werkloosheid in zich dragen, voorgestaan worden door hen die zich noemen Partij van de Arbeid. (Dividendstop, ondernemingsbelasting, vereveningsheffing enz.). Zou Partij van de Af-gunst de lading niet beter dekken. De arbeid zoveel mogelijk begunstigen en ontlasten, het gebruik van de aardrijksdom in al zijn vormen de gemeenschapslasten doen dragen, zou heel wat beter tot het beoogde doel: werkgelegenheid en welvaart voor allen, voeren. Zoals het nu gaat, gaan we onvermijdelijk de put in. Het lijkt wel of het arbeid geven door velen beschouwd wordt als een misdaad, een zonde inplaats van iets dat dankbaar aanvaard dient te worden als een weldaad en een zegen.

Slikkerveer.

C. Pot.

(De redactie hoopt binnenkort van dit onderwerp in een artikel aandacht te wijden.)

Voor de afdeling 's-Gravenhage der J.O.V.D. zal op Vrijdag 12 Mei Drs. H. A. Korhals spreken, die de Nederlandse Buitenlandse Politiek nader zal beschouwen mede in verband met het debat over Duitsland in de Tweede Kamer. Deze bijeenkomst vindt plaats in Pulchri Studio, Lange Voorhout 15 te Den Haag en is toegankelijk voor alle leden der J.O.V.D. en andere jongeren, die op deze wijze met de J.O.V.D. kunnen kennis maken.

Waar zijn die stemmen gebleven?

Vergelijkt men het aantal stemmen, op de verschillende politieke partijen uitgebracht bij de Provinciale Statenverkiezingen van 1950 (P. 50), met die van de Provinciale Statenverkiezingen in 1946 (P. 46), kan komt men in ronde cijfers tot het volgende resultaat.

Minder	
Comm. P. N.	— 204.000
Waartegenover meer	
P.v.d.A.	37.000
Soc. U. en Rev. Comm.	8.000
	45.000 + 45.000

Stemmen van de rode part.	— 159.000
Meer uitgebracht	170.000
	329.000

Waar bleven nu die 329.000 stemmen?	
Meer	
V.V.D.	114.000
K.V.P.	61.000
C.H.U.	54.000
St. Ger.	9.000
A.R.	8.000
Andere partijen (Kath. Democraten, Kath. Onafhankelijken, Ger. Pol. Verbond, Middenstandspartijen enz.)	33.000
	329.000

Vergelijkt men P. 50 echter met de Tweede Kamerverkiezingen van 1948 (K. 48), dan verkrijgt men het volgende beeld.

Minder	
C.P.N.	52.000
P.v.d.A.	20.000
	72.000
waartegenover meer de Soc. U.	6.000

Totaal minder rode stemmen	— 66.000
K.V.P.	— 1.500
A.R.	— 52.500
St. Ger.	— 7.000
K.N.P. (in vijf provincies)	— 30.000
Middenstandspartij	— 19.000
Andere partijen	— 30.000
	— 206.000

Minder uitgebracht bij P. 50 dan bij K. 48	88.000
--	--------

Waar bleven de overige	118.000
Meer	
C.H.U.	54.000
Ger. Pol. Verb.	27.000
V.V.D.	20.000
Kath. Onafh.	9.000
Kath. Dem.	8.000
	118.000

Past men dezelfde methode toe op de provincie Noord-Holland, dan geeft een vergelijking van P. 50 met P. 46 het volgende beeld.

Minder	
C.P.N.	50.000
St. Ger.	1.700
Andere partijen	7.300
	59.000

Meer uitgebracht bij P. 50 dan bij P. 46	38.000
--	--------

Waar bleven nu die	97.000
Meer	
V.V.D.	47.000
A.R.	18.000
K.V.P.	11.000
C.H.U.	10.000
K.N.P.	5.000
P.v.d.A.	3.000
Ger. Pol. Verb.	3.000
	97.000

Vergelijkt men in de provincie Noord-Holland het aantal stemmen van P. 50 met dat van K. 48, dan geeft dit het volgende resultaat.

Minder	
C.P.N.	9.450
A.R.	5.350
St. Ger.	2.200
K.N.P.	5.500
Andere partijen	17.600
	40.100

Totaal	40.100
Minder uitgebracht bij P. 50	

dan bij K. 48	— 1.800
Waar bleven nu die	38.300
Meer	
V.V.D.	12.200
P.v.d.A.	9.700
C.H.U.	8.900
K.V.P.	4.500
Ger. Pol. Verb.	3.000
	38.300

Bij vergelijking van het aantal rode stemmen in de provincie Noord-Holland tussen P. 50 en P. 46 komt men tot het volgende resultaat.

P. 46	
P.v.d.A.	283.600
C.P.N.	204.400
	488.000

P. 50	
P.v.d.A.	286.000
C.P.N.	155.000
Rev. Soc.	1.500
	442.500

Een achteruitgang dus van 488.000 tot 442.500 of van 45.500 stemmen, en dit, terwijl het aantal uitgebrachte stemmen met 38.000 toenam. Behaalden de rode partijen in Noord-Holland bij P. 46 488.000 van de 908.000, bij P. 50 verkregen zij slechts 442.500 van de 946.000.

Hadden zij dus in '46 ruim de volsterkte meerderheid (488 tegen 420 duizend), thans zijn zij verre in de minderheid (442,5 tegen 503,5 duizend). De samenstelling van het College van Gedeputeerden, waarin thans naast 3 P.v.d.A.ers één door de P.v.d.A. gehandhaafde communist zitting heeft, zal dus ingrijpende verandering dienen te ondergaan.

In de kieskring Amsterdam verkregen bij P. 50 vergeleken bij P. 46	
Minder	
C.P.N.	25.000
St. Ger.	600
Andere partijen	4.000
	29.600

Meer uitgebracht bij P. 50 dan bij P. 46	18.800
--	--------

Waar bleven die	48.400
Meer	
V.V.D.	23.200
A.R.	8.300
P.v.d.A.	6.300
K.V.P.	3.000
C.H.U.	3.000
K.N.P.	2.000
Ger. Pol. Verb.	1.500
Rev. Comm.	1.100
	48.400

Bij een vergelijking van het aantal stemmen in Amsterdam van P. 50 bij K. 48 verkrijgt men het volgende beeld.

Minder	
C.P.N.	2.400
A.R. plus Ger. Pol. Verb.	250
K.N.P.	1.900
St. Ger.	400
Rev. Comm.	150
Andere partijen	8.400
	13.500

Meer uitgebracht bij P. 50 dan bij K. 48	10.500
--	--------

Waar bleven die	24.000
Meer	
P.v.d.A.	11.500
V.V.D.	7.000
C.H.U.	4.000
K.V.P.	1.500
	24.000

Een vergelijking van P. 50 met P. 46 van de provinciale kieskring Den Helder geeft het volgende beeld.

Minder	
C.P.N.	3.500
P.v.d.A.	500
	4.000

meer uitgebracht bij P. 50 dan bij P. 46	3.300
--	-------

Waar bleven die	7.300
Meer	
V.V.D.	4.000
K.V.P.	1.500
C.H.U.	900
A.R. en Pol. Ger. Verb.—St. Ger.	800
K.N.P.	100
	7.300

Een vergelijking van P. 50 met P. 46 voor de provinciale kieskring Hoorn geeft het volgende resultaat.

Minder	
C.P.N.	1.950
P.v.d.A.	2.400
St. Ger.	350
Andere partijen	250
	4.950

Meer uitgebracht bij P. 50 dan bij P. 46	800
--	-----

Waar bleven die	5.750
Meer	
V.V.D.	3.500
K.V.P. en K.N.P.	2.000
C.H.U.	150
A.R. en Ger. Pol. Verb.	100
	5.750

Bij vergelijking van P. 50 met P. 46 voor de provinciale kieskring Zaan-dam komt men tot de volgende opstelling.

Minder	
C.P.N.	5.200
St. Ger.	50
Andere partijen	250
	5.500

Meer uitgebracht bij P. 50 dan bij P. 46	3.000
--	-------

Waar bleven die	8.500
Meer	
V.V.D.	4.400
K.V.P.	1.800
A.R. en Ger. Pol. Verb.	700
C.H.U.	700
P.v.d.A.	600
K.N.P.	500
	8.500

De provinciale kieskring Haarlem geeft bij vergelijking van P. 50 met P. 46 het volgende beeld.

Minder	
C.P.N.	5.500
P.v.d.A.	800
K.V.P.	100
St. Ger.	200
Andere partijen	950
	7.550

Meer uitgebracht bij P. 50 dan bij P. 46	2.700
--	-------

Waar bleven die	10.250
Meer	
V.V.D.	4.800
A.R.	2.800
C.H.U.	1.150
K.N.P.	1.200
Ger. Pol. Verb.	300
	10.250

Het resultaat in de provinciale kieskring Velsen van P. 50 vergeleken met P. 46 is

Minder	
C.P.N.	4.200
St. Ger.	150
Andere partijen	850
	5.200

Meer uitgebracht bij P. 50 dan bij P. 46	6.800
--	-------

Waar bleven die	12.000
Meer	
V.V.D.	3.300
K.V.P.	2.300
A.R.	2.300
C.H.U.	2.000
P.v.d.A.	1.000
K.N.P.	700
Ger. Pol. Verb.	400
	12.000

In de provinciale kieskring Weep tenslotte vertoont P. 50 in vergelijking met P. 46 het volgende beeld.

Minder	
C.P.N.	4.000
P.v.d.A.	1.600
St. Ger.	250
Andere partijen	1.300
	7.150

Meer uitgebracht bij P. 50 dan bij P. 46	3.000
--	-------

Waar bleven die	10.150
Meer	
V.V.D.	3.500
A.R.	3.200
C.H.U.	2.000
K.V.P.	900
K.N.P.	350
Ger. Pol. Verb.	200
	10.150

Gekozenen
De loting in de provincie Zuid-Holland besliste, dat Mr. De Monchy zitting zal nemen voor de kieskring 's-Gravenhage. In de kieskring Leiden komt nu in zijn plaats Mevrouw A. H. Niemeijer-van Nahuys, waarmede de vierde vrouw van de V.V.D. haar intrede in de Provinciale Staten zal doen.

Sneeuwsrechter:

Het komt ons voor, dat minister Lieftinck in de Tweede Kamer een waardige afsluiting gegeven heeft van het radio-debat, dat enkele dagen vóór de verkiezingen tussen Ir. Vos van de P.v.d.A. en de heer Ritmeester van de V.V.D. werd gehouden. De heer Vos kante zich in dit debat tegen de leuze, waarmede de V.V.D. de verkiezingsstrijd was ingegaan: „De belastingen moeten omlaag” en hij stelde de vraag: „Waarop wilt gij bezuinigen?” Het antwoord, dat de heer Ritmeester niet kon geven, is thans gekomen uit de mond van 's heren Vos' partijgenoot Lieftinck: door efficiëncy, inkrimping van taken waar dat maar mogelijk is en door uitbanning van alles, wat naar luxe zweemt.

Minister Lieftinck bevestigde de stelling van de heer Ritmeester, dat het Rijksuitgavenpeil te hoog is ten opzichte van het volksinkomen. Wie echter toegeeft, dat er een wanverhouding is tussen het peil der Rijksuitgaven en dat van het volksinkomen, erkent daarmede tevens, dat de belastingdruk op dat volksinkomen te hoog is. Daarmede ontvalt aan het verwijt, dat de leuze „De belastingen moeten omlaag” slechts verkiezings-demagogie was, zijn basis.

(De Telegraaf van 4 Mei 1950.)

ONS NIEUWS (1)

Wanneer Nederland slaapt, slaapt de hele wereld niet

Geef vooraf een korte samenvatting

Er is in de afgelopen weken in sommige bladen reeds de aandacht op gevestigd, dat ons eerste radio-nieuwsbulletin, het nieuws van 7 uur 's morgens, niets anders is dan een opnieuw voorlezen van het bulletin van de vorige avond 11 uur. Af en toe wordt daar dan wel het woordje „heden” of „vandaag” in gewijzigd tot „gisteren”, al te vaak wordt dit vergeten. Men schijnt dit niet belangrijk genoeg te vinden om zich daar druk over te maken. In de artikelen, die over dit onderwerp reeds verschenen zijn, is tevens gezegd dat zulks bij geen enkele andere radio-omroep voorkomt en dat het toch wel heel vreemd is dat de A.N.P.-redactie, waarop wij voor het nieuws zijn aangewezen, eenvoudig doet alsof de hele wereld slaapt terwijl Nederland slaapt, alsof er niet bij alle redactie-bureaux ter wereld op alle uren van het etmaal nieuws binnenkomt, alsof het iets heel ongewoons en ongehoords is dat er een nachtedactie is, die het nieuws voor de volgende ochtend vergaart en persklaar maakt. Ik kan deze ontevredenheid slechts onderschrijven.

Er valt over het radio-nieuws dat wij opgediend krijgen en over de wijze waarop nog wel iets meer te zeggen. Het nieuws is voor de luisteraars. Voor welke luisteraars? Voor diegenen die, van 's ochtends vroeg tot 's avonds laat domweg hun radio hebben aanstaan? Neen! Deze luisteraars — als men ze luisteraars kan noemen — luisteren immers niet. Zij hebben alleen behoefte aan een geluids-achtergrond, aan 'n hoe-meer-lawaai-hoe-beter. Om hen behoeft geen radio-omroep-programma-leiding zich druk te maken: als er maar iets uit de luidspreker komt.

Het gaat dus om die andere groep luisteraars. Om de werkelijke luisteraars. Om de mensen die hun radio alleen aanzetten wanneer zij een bepaald deel van een bepaald programma willen horen en er werkelijk naar willen luisteren. En het nieuws is er zeer speciaal voor diegenen die belangstelling hebben voor hetgeen er in de wereld gebeurt: in het eigen land en in die grote wereld daarbuiten. Het radio-nieuws is er bovendien in de eerste plaats voor die duizenden mensen die weinig tijd hebben, die haast hebben, die lang niet altijd — of eerst uren later — gelegenheid hebben hun krant rustig te lezen, of tenminste even in te kijken. Ik hoor zelf tot deze groep luisteraars en daarom weet ik in welke belangrijke mate een goede radio-nieuwsdienst tijdbesparend kan werken. Een goede radio-nieuwsdienst is die — het is al zo vaak gezegd, dat ik mij bijna schaam het nog eens te herhalen — van de B.B.C. Een slechte radio-nieuwsdienst, die mij soms tot vertwijfeling brengt, is de onze. Waarin zit dat verschil?

Het eerste principe waar de B.B.C. nieuwsdienst zich — in alle uitzendingen — aan houdt, is dat van een korte samenvatting van het nieuws vooraf. Dat werd bij ons vroeger nu en dan gedaan. Tegenwoordig gebeurt dat nooit meer. Dat is heel jammer. Juist voor de duizenden en duizenden mensen met weinig tijd. Juist voor de duizenden en duizenden met een wezenlijke belangstelling voor het echte nieuws of voor bepaalde onderdelen van dat nieuws. Wie het nieuws van de B.B.C. aanzet kan in twee minuten horen of het voor hem of haar, op dat speciale ogenblik, de moeite waard is een heel kwartier bij die radio te blijven zitten; in welk deel van het nieuws dat bericht zal vallen, dat men speciaal wenst te horen. Het is voor mij — en voor honderdduizenden met mij — even belangrijk dat ik x malen na die korte samenvatting de knop meteen weer kan omdraaien en rustig kan verder gaan met mijn werk of een bespreking, of kan vertrekken, als dat ik x malen wel een kwartier lang blijf luisteren, of maar vijf minuten, of zeven minuten. Ik weet dan over welk onderwerpen ik nadere bijzonderheden te horen krijg. Het is dan aan mij te beslissen wat ik daarvan wil horen.

De nieuwsdienst van de Nederlandse Radio-Unie vindt zo'n korte samenvatting van het nieuws niet nodig. Het gevolg is dat ik — en

kel bericht over Makassar (van Londen wèl), de volgende morgen weer niet, eindelijk 's middags een bericht dat volkomen gelijklopend was aan dat van de dagbladen van de vorige dag. Toen ik een paar maanden geleden wilde weten hoe het met de West-terling-affaire stond, moest ik Londen aanzetten om daar werkelijk iets over te weten te komen: Hilversum gaf er belangrijk minder over. Voor ik echter iets ga zeggen over de berichten zelf, wil ik eerst terugkomen op die principes van de B.B.C. nieuwsdienst.

Afgezien van deze grondwet van de korte inhoudsopgave vooraf, zendt de B.B.C. elk bericht minstens tweemaal achter elkaar uit. Alleen belangrijke berichten worden driemaal voorgelezen. Dat wordt niet zomaar uit willekeur gedaan. Uitvoerige onderzoeken met betrekking tot de mate waarin de doorsnee luisteraar een bericht werkelijk absorbeert, hebben hiertoe geleid. Soortgelijke onderzoeken heb ik destijds zelf meegeemaakt met betrekking tot het gelezen woord: de waarde van de herhaling is bijzonder groot, maar mag volstrekt niet uitgebuit worden: de afstand tussen het onbewust vastleggen van het gehoorde of gelezene en de irritatie over een bewust opgedrongen herhaling is heel klein. Ik vraag mij af hoe het komt dat men de uitkomst van dergelijke, wetenschappelijk uitgevoerde, onderzoeken in Engeland zorgvuldig in toepassing brengt en bij ons negeert.

door ELKA SCHRIJVER

de honderdduizenden met mij — dagelijks kostbare tijd moeten verknoeien omdat wij domweg moeten zitten wachten wat er komt. Ik zal U een concreet geval noemen. Een hele week was Makassar voor mij — en alweer, voor honderdduizenden met mij — het brandpunt van het nieuws. Viermaal per dag moet ik een kwartier zitten luisteren naar voor mij overigens onbelangrijk nieuws — waarover ik met de korte opsomming plus de kopregels in de kranten genoeg zou hebben. Een dag kreeg ik van Hilversum geen en-

De Radio-Raad moet wancultuur weren!

(Ingezonden)

De V.V.D. staat niet onverschillig tegenover de radio. Dit blijkt o.a. duidelijk uit de ruimte aan de Radio besteed in het concept-werkprogramma. Ik lees daar met grote instemming „de omroep worde gezien als middel ter verspreiding van de cultuur”. Met nog groter instemming zou ik gelezen hebben „ter verspreiding van de Nederlandse cultuur”. Onder Nederlandse cultuur dan te verstaan het Nederlandse geestesleven, zoals dat zich ontwikkeld heeft, gevoed door de beste geestesproducten van eigen en van vreemde bodem. Met deze eerste principiële eis is in strijd „Zentijdverdeling naar evenredigheid van de aanhang der stromingen; te dien einde periodieke stemmingen onder de luisteraars (b.v. elke 5 jaar).” En in strijd met deze wens naar periodieke stemmingen is „Evenmin dient reclame te worden gemaakt.” (Twee citaten uit het concept-werkprogramma). Want die evenredigheid van de aanhang der stromingen is een massa-kwestie en cultuur is nu eenmaal niet een functie van gewicht in ponden. En periodieke stemmingen zullen aanleiding geven tot het optreden van periodieke reclame-campagnes, feller dan nu, hetzij door de radio of daar buiten om. Die periodieke stemmingen zullen bestendigen de broodrijd of machtnijd, zoals die nu tussen de radioverenigingen bestaat. Oorzaak van de strijd om de laatste a-culturele luisteraar met lokmidelen, die anti-cultureel zijn.

De Nederlandse radioprogramma's zijn verre van uitsluitend cultureel. Het zou trouwens niet te verdragen zijn, als zij van 's morgens acht tot 's nachts twaalf cultureel waren of

malle van het geval is, dat er van die klachten op hier en daar een woord na (net te veel) voor een Nederlander niets te verstaan is.

De meeste hoorspelen moeten wel anti-cultureel worden genoemd. En naar hun inhoud en naar de wijze van uitvoering. Om de burgers en burgeressen voor te bereiden op de taak, die zij Maandagsmorgens weer zullen opvatten, worden zij Zondagavonds vergast op een verslag van moord en rampen. En de regie, die het ontbreken van het visuele wil vergoeden, bedient zich van aanjagende muziek en van gechargeerde rolvertolkingen. Mooi is het resultaat haast nooit. Verheffend evenmin. Blijft over de ontspanning(?) en het vermaak(?).

Nog moet genoemd worden het gebrek aan goede smaak, dat soms blijkt uit de keus van het onderwerp der uitzending, soms uit de inkleding of de uitvoering. Er zijn van die „grappige” uitzendingen zonder een spoor van geest, maar wèl plat en ruw. De gasten in de studio, die zich amuseren willen, lachen om die narigheid, maar hun lach klinkt heel anders, als ze zich werkelijk vermaken. Wat de geest doet verslappen of overprikkelt, wat lelijk, plat of dom is, ondermijnt en haalt neer. Als de radio gezien moet worden als middel ter verspreiding van (Nederlandse) cultuur, dan moet de Radio-raad bevoegd zijn en tot plicht hebben om alle anti-culturele uitzendingen te weren. In die Raad moeten dan zitting hebben opvoedkundigen en psychologen, bekleed met het recht van veto.

ir. G. M. de Jongh Schiffer
Oostvoorne

Noord-Holland hield zich best!

(Ingezonden.)

De vooruitgang der V.V.D. was bij de verkiezing der Provinciale Staten het grootst in Noord-Holland. Een reden, om de verkiezingscijfers nog wat nader onder de loupe te nemen. De behaalde winst is des te spreker als wij haar vergelijken met de resultaten, die de Partij van de Vrijheid boekte en die in 1946 juist in Noord-Holland al zeer matig waren. Vrijwel alleen in 't Gooi, Bloemendaal en Heemstede werden destijds redelijke resultaten behaald. Een stijging van 6.4% tot 11.1% blijft verheugend. Niet alleen is er vooruitgang sinds 1946, maar de vooruitgang heeft zich ook in alle kieskringen na de Kamerverkiezingen van 1948 voortgezet. Destijds werd 9.8% van het aantal uitgebrachte geldige stemmen verkregen.

Mede tot de goede resultaten heeft in sommige kiesdistricten de huis aan huis-verspreiding van pamfletten over de post geleid en wel speciaal in die plaatsen, waar zulks vroeger niet geschiedde. Dit waren veelal gemeenten, waar ons kiezersaantal klein was. Speciaal in deze plaatsen was de vooruitgang opmerkelijk. Voor de besturen een bewijs, om op de ingeslagen weg voort te gaan.

Ten opzichte van de gemeenteraadsverkiezingen van 1949 is er hier en daar een kleine achteruitgang en wel o.a. in de kieskring Haarlem. Daar heeft de A.R. grote winsten geboekt. Kennelijk hebben aldaar dan ook vele V.V.D.-kiezers op de A.R. gestemd. De P.v.d.A. verloor ook hier echter weer stemmen aan onze partij. Het verlies van degenen, die om de Indonesische kwestie de V.V.D. niet trouw gebleven zijn, was nu de oorzaak, dat de sprong niet van 5 tot 9, maar van 5 tot 8 zetels ging. Onze 8 zetels hebben wij n.l. al met een groot overschot gekregen.

Noord-Holland was steeds een provincie, waar de politiek vrijzinnigen sterk zijn. Duidelijk is dit nu tot uitdrukking gekomen. Ik geloof, dat er alle aanleiding is, dat de vooruitgang zich zal voortzetten, als de propaganda voor onze beginselen onvermoeid wordt voortgezet.

J.G.B.

Een Rode FEESTREDENAAR op 1 Mei

(Ingezonden)

Op de feestdag van de socialisten te Baarn, het „Meifeest”, was de rode wethouder van Bussum, de heer Bouma, de feestredenaar. Deze man, bekend geworden om zijn zo in goede aarde gevallen bouwprojecten, sprak daar zulke enormiteiten uit, dat men zich toch wel eens mag afvragen, waarheen de socialistens ons willen voeren.

De spreker begon met de verklaring, dat de socialistens de Meidag nodig hebben om zich te bezinnen op hun ideaal — een rechtvaardige wereld, waarin de rijkdommen niet aan enkelen, maar aan alle mensen toebehoren. Dit is nog niet zo slecht gedacht, maar daaruit concludeert hij, dat bij een eerlijker verdeling der rijkdommen de grote crisis van 1929, die in ons land 400.000 werklozen als gevolg had, zou zijn uitgebleven. Er was in 1929 niet te veel geproduceerd, de fout was, dat men niet voldoende koopkracht had geschapen, omdat de gehele productie winst in de zakken van de kapitalisten terecht kwam.

Hoe de rode wethouder tot deze diagnose is gekomen, weet ik niet, maar hij gaat nog verder met zijn politieke voorlichting, die nu van rode zelfgenoegzaamheid gaat blijkt geven.

Hij gaat dan als volgt verder:

Na de 2de wereldoorlog is het te danken aan de socialistische voorgangers, dat het beter is geworden: voorzieningen voor ouden van dagen — algemeen doorgevoerde jaarlijkse vakantie voor de arbeiders — de wet op de P.B.O., de wederopbouw, de belastingpolitiek der regering, die tot doel heeft de nationale armoede zoveel mogelijk onder het gehele volk te verdelen, het is alles te danken aan de socialistens. Dat de socialistische geestesgesteldheid steeds meer invloed krijgt op anderen blijkt uit de algemene drang tot internationale samenwerking. Reeds lang zingen de socialistens de Internationale, omdat zij weten, dat vrede en welvaart alleen bij een goede internationale samenwerking mogelijk is.

Wij willen hier weinig aan toe voegen. Kostelijk is, dat deze feestredenaar als soc. doelstelling ziet een eerlijker verdeling der rijkdommen en als praktische weg naar dat doel beschouwt een belastingpolitiek om de nationale armoede zoveel mogelijk onder het gehele volk te verdelen!

Werkelijk verheffend is, dat deze socialist zich beroemt op de wederopbouw in ons land, die door socialistisch wanbeleid eerst 5 jaar na de oorlog op gang gaat komen. Maar het allerbelachelijkste is, dat hij nooit schijnt gehoord te hebben van Winston Churchill (de ergste bestrijder der socialistische politiek), de vader der gedachte van de internationale samenwerking in West-Europa, ten einde een halt toe te roepen tot de gezamenlijke koorzangers van de rode Internationale — de socialistens en hun rode broeders, de communistens.

J. C. L.

Achter elke politieke kwestie schuilt een geestelijke moeilijkheid

„De buitenstaander kan er veel uit leren”

Partijconferenties zijn in de mode en geen wonder: op vergaderingen blijkt hoe langer hoe minder tijd en gelegenheid te zijn voor de gezette en ernstige bespreking van de talrijke vraagstukken die thans in ons politieke leven aan de orde zijn, terwijl toch door elk partijkader de behoefte daaraan voortdurend wordt gevoeld. Dringt er nu een nauwkeurig en breedvoerig verslag van zulk een conferentie tot de buitenwereld door, dan is ook het gehele politieke leven, en niet alleen dat van de betrokken partij, met deze besprekingen gediend; de sfeer van een partij, haar ligging en achtergrond, kunnen dan gemakkelijker dan uit een propaganda-redevoering of uit het parlementair debat worden gedefinieerd. En niet het minst bij een politieke partij is de sfeer dikwijls belangrijker dan het program.

Het zeer uitgebreide verslag van de partijconferentie van de V.V. D., onlangs op Woudschoten gehouden, dat door het weekblad „Vrijheid en Democratie” gepubliceerd werd zal dan ook door de buitenstaander buitengewoon gewaardeerd moeten worden; hij kan er heel veel uit leren. In het bijzonder wel dit, dat achter elke politieke kwestie een geestelijke moeilijkheid schuilt en dat het er dus om begomen moet zijn om tot die achtergrond door te stoten en de bedoelde moeilijkheid niet met algemene gevoelens of vage beweringen tegemoet te treden, maar met de vastheid van een principiële overtuiging onder ogen te zien.

Om enkele voorbeelden te noemen: toen op de algemene vergadering van dezelfde partij de verruiming van de echtscheidingsgronden door een lid bepleit werd, verzette de voorzitter mr. Oud zich daartegen en bleek de laatste een conservatief standpunt t.a.v. de huwelijkswetgeving in te nemen; hij deed dat omdat hij het huwelijk als een sacrament beschouwde, (wat trouwens een slip of the tongue zal zijn; een protestant rekent het huwelijk niet als de rooms-katholieken tot de sacramenten). Een ander lid beweerde dat de overheidspolitiek tot overbevolking leidt en wilde deze aanwas doen afremmen. Hoe, waardoor, werd niet dadelijk gezegd, maar duidelijk bleek dat er een afwijzende houding tegenover de kinderbijslagregeling door velen werd voorgestaan. En zijn bij dit punt niet juist de diepste levensvragen betrokken?

En dan de school, voorwerp van eeuwige polemiek, onverslijtbare wrijfpaal, gouden kleinnood en steen des aanstoets tegelijkertijd! Hoezeer die te onzent in de strijd der levens- en wereldbeschouwingen gemoeid is, kan geen Nederlander onbekend zijn; men kan het betreuren wanneer men bij het oplaaieren van het strijdvuur alleen maar aandacht heeft voor de overvloedige ontwikkeling van rook en roet en as, men kan er zich ook in verblijden omdat er per saldo niets ergers in het leven is dan een onverschillig aanvaarden van wat als een rijk bezit moet gelden. Als er evenwel bij deze schoolstrijd maar niet zoveel nagepraat werd, zo druk met holle leuzen gewerkt, zo royaal met beweringen en beschuldigingen omgesmetten... Op de genoemde conferentie

menleving voorstaat. Het verliezen van een geestelijke achtergrond, waaruit men leeft en streeft, is het grootste gevaar in het heden en daarom is elke neutraliteit verwerpelijk, aldus deze spreker.

Het scheelt wie het zegt. Wanneer anti-revolutionairen hetzelfde beweren als deze inleider, zullen de voorstanders van de openbare school tegenstribbelen omdat de eersten de werkelijke bedoelingen der laatsten dikwijls blijken te miskennen en er geen oog voor hebben dat het in de practijk vaak gunstiger ligt dan in de theorie. Zal men het echter uit de mond van deze openbare school-man willen horen? Wij zijn benieuwd naar de reacties die ongetwijfeld op deze rede zullen komen. Mochten er nog al geheide voorstanders van de neutraliteits-aanspraak zijn, dan zijn we vooral uiterst nieuwsgierig hoe die het begrip „opleiding tot christelijke deugden” interpreteren en hoe zij het geschiedenisonderwijs willen inrichten. Om maar niet te spreken over de vraag of het niet de grootste christelijke deugd zou zijn de bijbelse geschiedenis te onderwijzen.

(Leeuwarder Courant).

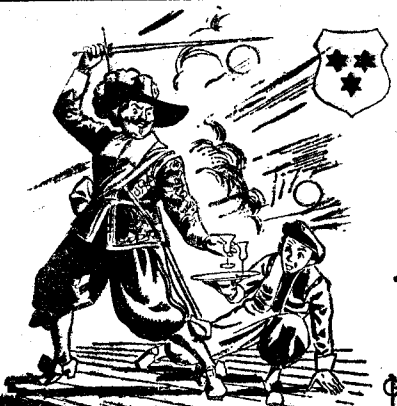
Wat anderen schrijven

leidde een vooraanstaand lid en een bekend schoolman in over „de V.V. D. en de neutraliteit”. Hij noemde neutraliteit gelukkig niet, zoals velen haar opvatten: onzijdig, blanco, ongeïnteresseerd, maar definieerde haar rond uit als negatief geladen, terwijl het toch in het gehele leven om het positieve gaat. „Niemand, die waarachtig leeft, noch bewogen is en kan zijn om het lot van de naaste en de samenleving, kan neutraal zijn,” aldus deze inleider die zijn partij een beginselpartij noemde, welke zich baseert op de nationale gedachte: de erkenning van de worteling onzer beschaving in het christendom.

Speciaal over de school sprekende, liet de referent frisse en moedige geluiden horen. Wie onderwijs en opvoeding zegt, moet afstand doen van het begrip neutraal; elke vorming moet gedragen worden door een levensovertuiging. Daarom kan en mag de openbare school geen neutrale school zijn en past de neutraliteitsidee niet bij een programmapunt, dat karaktervorming en opvoeding in een op christelijke grondslagen rustende sa-

STALEN MEUBELEN „GISO“-LAMPEN

Reeds onze oude zeehelden dronken
Weduwe A.v.d. Eelaart's
OUDE AROMATISCHE Jenever

Wat wij eigenlijk zeggen willen

is dit: wij zijn dus een rijkelui's-partij! Althans volgens het vrij onverveerde Parool in een artikel over de verkiezingsuitslagen. Het is een begrip waaraan de moede burger eerst even moet wennen; een rijkelui's-partij.

Want rijkelui, wel, dat waren in onze jeugd en ruim volwassen jaren mevrouwen en meneren met een eigen equipage en een villa buiten en minstens drie dienstboden en de keuken in het souterrain en een huisknecht en een tuinman. Hildebrand had hen reeds in zijn Camera Obscura gevangen: Grote Hanzen en Adellijke Heren, U herinnert zich de Familie Kegge wellicht nog?

Dus zou de heer Kegge bij ons en wij bij meneer Kegge behoren?

't Is een heel ding, hoor — zo maar als Volkspartij in de vakgroep rijkelui te worden ondergebracht.

Maar ja... waarom lieten wij ook zo onverwacht voor en tijdens de verkiezingen „maar één toon horen: minder belastingen“?

Bah!, vindt het Parool, al schrijft het dan dit boze en minachtende woord niet rechtstreeks neer.

Maar het beschuldigt ons van demagogie — aha! En van geringe constructieve kracht — oho!

Allemaal vanwege die één-tonige belastingleus. En het blad vindt dat nu toch wel heel duidelijk blijkt hoezeer op het platteland en in de middenstand behoefte bestaat aan voorlichting door de P.v.d.A.

Wat wij daarom nogeens duidelijk willen zeggen, is dit: voorlichting betekent naar V.V.D.-opvatting niet het beschimpen van andersoortigen en andersdenkenden. Wie dan ook in deze richting zijn voorlichtende taak zoekt, zal in ons land noch resultaat noch vreugde boeken. Tenzij dan onder de volgelingen van Jozef Stalin en zijn procuratiehouders in de lage landen. Maar zeker niet ten plattelande en al evenmin onder de middenstand.

Wij begrijpen natuurlijk dat de tijdens de verkiezingen uit communistische ideologie gelukkig losgeweekt zich hoofdzakelijk bij de P.v.d.A. aansluiten. Maar dat betekent, waar het totale stemmenaantal dezer partij niet vooruitging, dat ook een groot aantal in de doorbraak teleurgesteld zijn hebben afgewend van de P.v.d.A.

Dat wil dus zeggen: die partij is ontegenzeggelijk meer naar links, meer naar Rood gedreven: proletariërs van alle landen.... U kent het geluid. En U kent de leuzen.

Wel, wie dit voor ogen houdt, zal ook begrijpen hoe de „voorlichtende taak van de P.v.d.A.“ zich weer richt — en richten moet — op het toespitsen van „klassenstrijd“, van klasse- en stands-verschil, en op het beschimpen van het „particuliere kapitalisme“ (van het Staatskapitalisme natuurlijk niets dan goeds!):

„DE V.V.D. BLIJFT EEN RIJKELUI'S PARTIJ!“

Die rijkelui willen natuurlijk weer geen belasting be-

talen! Daaraan hebben zij zich immers altijd en overal onttrokken? Die belastingen lieten en laten zij immers steeds het zwaarst drukken op die h é l e kleine man, op de arbeider?

Van die rijkelui kan immers geen „constructieve kracht“ uitgaan zoals deze pleegt uit te stralen van figuren als de professoren Schermerhorn, Logemann en Lieftinck?

Die rijkelui plegen uitsluitend demagogie!

Hoort en beseft dit toch, plattelanders en middenstanders!

Weg met die rijke rakkers van de V.V.D., die, ondanks alle rekenkundig-fiscale bewerkingen, door onze Lieftinck op hen toegepast, RIJK ZIJN GEBLEVEN!

Dank zij hun gevoekte demagogie. En als gevolg van hun gebrek aan constructieve kracht.

Daarom: weg met die demagogen!

En sluit U spoorlags aan bij de volstrekt eerlijke en constructieve armoedzaaiers van de Partij van de Aardappel!

Voelt U 'm?

L. Smit & Zoon
KINDERDIJK

Baggermateriaal
Zeesleepboten
Passagiersschepen
Machines
Motoren
Ketels

N.V. SCHEEPSWERVEN
„PIET HEIN“
BOLNES en PAPENDRECHT

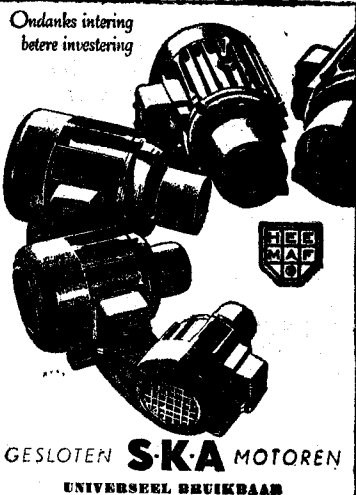
DWARSELLINGEN 115 Meter
DROOGDOK 115 x 30 Meter

SMIT
SLIKKERVEER

N.V.
Machinefabriek

IJZER-STAAL-EN
METAALGIETERIJ

v.h. BAKKER & Co.
RIDDERKERK

Abraham van Stolk & Zoonen N.V.

Houthandel

Schaverij - Zagerij

Vuren - Dennen - Oregon Pine - Pitch-Pine - Helpalen

Rotterdam, Telef. 35400 - Postbus 1100

STAALCONSTRUCTIES
metalene RAMEN EN DEUREN

BOLNES

Dieselmotoren

25-1400 P.K.

N.V. Machinefabriek

„Bolnes“

v.h. J. H. v. Cappellen
te Bolnes

DE VRIES ROBBÉ & CO

GORINCHEM

AFDELINGSSECRETARISSEN:

Vraagt bij onze administratie de tarieven voor extra-exemplaren van ons weekblad, voor de verbreiding van onze beginselen en voor het werven van nieuwe abonné's.

AFDELINGSSECRETARISSEN:

Onze administratie is gaarne bereid met U te spreken over de mogelijkheid van uitbreiding van onze lezerskring.

Vrucht van Liberaal Initiatief

*Naar aanleiding van de inpoldering van de Oosterpolder
De betekenis van ir. Lely voor de droogmaking der Zuiderzee*

De in de nacht van Donderdag 11 Mei door de Tweede Kamer genomen beslissing moet aanleiding zijn tot een artikel op deze plaats. Immers de aanneming van het wetsontwerp betreffende bedragen, die nodig zijn voor de inpoldering van het gedeelte van het IJsselmeer, dat de Oosterpolder zal worden, brengt ons onmiddellijk de arbeid van de liberale staatsman ir. Cornelis Lely in gedachten. Deze is het geweest, die met taaie volharding gearbeid heeft aan de voorbereiding van de afsluiting en droogmaking der Zuiderzee en die als minister van waterstaat de desbetreffende wet van 14 Juni 1918 naar het Staatsblad heeft geloodst. Prachtige arbeid heeft deze liberale bewindsman daarmee ingeleid. De gedeeltelijke droogmaking der Zuiderzee is één van de meest grootse werken geweest, die ons volk heeft uitgevoerd en die zijn aanzien over de gehele wereld heeft doen stijgen. Thans zal dit werk — vrucht van liberaal initiatief dus — worden voortgezet. Het moge ons volk de naam en de arbeid van Lely doen gedenken.

werd een staatscommissie ingesteld met de opdracht te onderzoeken „of eene afsluiting en droogmaking van de Zuiderzee, op eene wijze als door de Zuiderzeevereeniging is voorgesteld, in 's lands belang behoort te worden ondernomen, en, zoo ja, op welke wijze dit werk tot uitvoering moet worden gebracht.”

Kort nadat deze commissie in 1894 haar rapport uitbracht — dat zich vóór Lely's plan uitsprak — trad evenwel het kabinet af. In 1897 werd Lely echter wederom minister, en wel in het kabinet-Pierson. Niet alleen besteedde de liberaal Lely toen wederom aandacht aan het Zuiderzeevraagstuk. Mr. Jansma zegt in zijn boek: „Hij vestigde in deze periode in het bijzonder zijn roem als één der grondleggers onzer sociale wetgeving en verkreeg daarmee voor het Ministerie-Pierson den eernaam van „Minister van Sociale Rechtvaardigheid”. In dit verband mag worden genoemd de Ongevallenwet van 1901, waarover Lely in het parlement zware strijd heeft moeten voeren, o.m. tegen Kuyper. In dat zelfde jaar 1901, op 7 Mei, werd ook een wetsontwerp inzake droogmaking der Zuiderzee ingediend. Maar daar het kabinet in verband met de verkiezingsuitslag moest aftreden, kon Lely ook nu

weer niet verder. En zijn opvolger, de Marez Oyens, was tegenstander der Zuiderzeewerken. Voorts bracht een wetsontwerp van minister Kraus, van 1907 dat van beperkter strekking was dan Lely's plannen, het ook niet tot de eindstreep.

In 1913 evenwel wordt Lely voor de derde maal minister. Zijn intreden in het bekende kabinet-Cort van der Linden maakt hij dan echter afhankelijk van de voorwaarde, dat de droogmaking der Zuiderzee een deel van het regeringsprogramma zou zijn. En met succes. In de Troonrede van 16 September 1913 komt de volgende passage voor:

„Ik acht den tijd gekomen om de afsluiting en droogmaking van de Zuiderzee te ondernemen. Verbetering van den waterstaatkundigen toestand der omliggende provinciën, uitbreiding van grondgebied en blijvende vermeerdering van arbeidsgelegenheid zullen daarvan het gevolg zijn. Een wetsontwerp tot uitvoering van die afsluiting en gedeeltelijke droogmaking zal U worden aangeboden.”

(Vervolg op pag. 3, 3e kol.)

Wat Lely in 1918 tot stand bracht, was het resultaat van een periode van 32 jaar, waarin met energie naar het gestelde doel werd gestreefd. Interessant is deze strijd beschreven door mr. K. Jansma, secretaris van de Zuiderzeeraad, in zijn boek „Lely, de bedwinger der Zuiderzee”, welk boek vorig jaar is verschenen *). Mr. Jansma doet ons geheel medeleven met de figuur Lely, wiens omvangrijke arbeid hij met grote liefde heeft beschreven en wiens betekenis hij op duidelijke wijze uiteenzet. Daar de schrijver ir. Lely mede plaatst in het kader van de staatkundige ontwikkeling van de laatste tien jaren der vorige en de eerste decennia van deze eeuw, is het werk van mr. Jansma van zeer grote waarde.

Voor dit artikel maken wij er gaarne gebruik van.

Lely's arbeid voor de droogmaking der Zuiderzee is begonnen in 1886. Tot dat jaar had hij nog geen behoorlijke vaste betrekking kunnen krijgen! In 1885 was het zelfs zo ver gekomen, dat hij met vrouw en twee kinderen — hij was toen 31 jaar! — in het huis van zijn vader intrek moest nemen. Maar op 4 Januari 1886 werd de Zuiderzeevereniging opgericht, welke ten doel had een onderzoek in te stellen naar de wijze waarop en de middelen waardoor afsluiting en drooglegging der Zuiderzee uitvoerbaar zou zijn en enige tijd daarna werd Lely chef van het Technisch Onderzoek. In deze functie stelde hij een plan op „dat dertig en meer jaren later de Dienst der Zuiderzeewerken, beschikkende over de bekwaamste wetenschappelijke en praktische krachten, zomede een waterbouwkundig laboratorium, slechts op onderdelen heeft kunnen verbeteren.”

In 1891 werd Lely minister in het kabinet van Tienhoven en in het volgende jaar

„Trouw”

en de gekookte eieren van Dr. Kuyper

De beschouwingen in mijn openingsrede voor onze algemene vergadering over de „derde macht”, hebben thans ook geleid tot een reactie van de zijde der redactie van „Trouw”.

Die redactie is van oordeel, dat mijn mening, als zou er tussen christelijk-historischen, anti-revolutionairen en liberalen een zekere overeenstemming bestaan, waar het de verhouding tussen staat en maatschappij betreft, althans voor zoveel de anti-revolutionairen aangaat, onjuist is. Het beroep, dat ik ter staving van mijn oordeel heb gedaan op de behandeling der P. B. O., houdt geen stuk. De anti-revolutionairen hebben alleen tegen de P.B.O. gestemd, omdat het instellen der bedrijfsschappen bij algemene maatregel van bestuur in strijd was met de Grondwet. Wij daarentegen, zouden, ook als strijd met de Grondwet niet aanwezig was geweest, tegen de wet hebben gestemd, omdat wij een dergelijke wijze van instelling der bedrijfsschappen ook afgezien van het grondwettelijk voorschrift, onjuist zouden hebben geoordeeld.

Het is jammer, dat „Trouw” het bij deze enkele, op zichzelf juiste, mededeling laat. Het zou toch zeer belangwekkend zijn geweest te vernemen, op welke gronden „Trouw” onze zienswijze, dat een zo belangrijke beslissing, ook al schreef de grondwet het niet met zoveel woorden voor, bij de wetgever behoort, ver-

keerd acht. De motieven voor ons standpunt heb ik uitvoerig ontwikkeld, zowel in de Kamer als in mijn „jaarrede” en mijn artikel in ons blad van 6 Mei. Kort samengevat kwamen zij hierop neer, dat ik bedrijfsschappen wens, die inderdaad zijn opgekomen uit het bedrijfsleven zelf en geen bedrijfsschappen, opgelegd van boven af, die ik verlengde armen der overheid heb genoemd. Moet ik thans uit de beschouwing van „Trouw” afleiden, dat haar redactie tegen deze verlengde armen der overheid geen bezwaar heeft? Dan is er inderdaad tussen ons en de anti-revolutionairen een groot verschil. Het staatssocialisme heeft dan voor hen meer aantrekkingskracht dan ik tot dusver uit de beschouwingen uit hun kring had begrepen. Meer aantrekkingskracht ook voor de huidige anti-revolutionairen dan voor hun grote voorganger Dr. Kuyper. Zijn waarschuwing tegen een zodanige hantering ener broedmachine, dat er gekookte eieren te voorschijn komen in plaats van kuikens heb ik bij herhaling met instemming aangehaald. „Trouw” vergat de gekookte eieren minder te duchten. Wij blijven het op dit punt maar liever houden met Dr. Kuyper. En het zou ons zeer verwonderen, indien er in het anti-revolutionaire kamp niet velen zouden zijn, die het, wat dit betreft, meer met ons eens zijn, dan met hun eigen dagblad.

P. J. O.

☆ parlementaire flitsen ☆

HOLLEN OF STILSTAAN;

een pijnlijk gemis, een overladen programma en een nieuw belsysteem

De heer Schouten heeft enige weken geleden bij het vaststellen van de agenda van de Tweede Kamer geklaagd over de gang van zaken der vergaderingen. En zo zeide hij, het is hollen of stilstaan, want of er wordt in het openbaar gedurende enige tijd niet vergaderd of men komt bijeen met zo'n overladen programma, dat het hollen wordt. En hij had daarin stellig gelijk, want als men de werkzaamheden van de Tweede Kamer in de afgelopen week nog eens nagaat, dan komt men tot de slotsom, dat deze gang van zaken bepaald niet bevorderlijk is voor de goede gang van zaken. Het komt de belangstelling toch stellig niet ten goede, als de Kamer Donderdag vergadert van 's middags één uur tot des nachts kwart over twee met alleen een pauze voor de middagmaaltijd en Vrijdag daarop dan weer begint met te vergaderen om elf uur 's morgens. Dit leidt er toe, dat in de nachtvergaderingen er nog slechts enkele Kamerleden over zijn van de velen, die de presentielijst getekend hebben, zodat stemmingen over amendementen of wetsontwerpen niet kunnen plaats hebben en tot de volgende dag moeten wachten, waardoor de agenda opnieuw verwatert.

Dit klemt te meer, als de agenda, zoals in de afgelopen week het geval was, zo overvuld is en er op een bepaald moment zelfs drie interpellaties op staan, waarvan tenslotte één interpellatie n.l. van de heer Nederhorst (P.v.d.A.) van de agenda werd afgevoerd. Die interpellatie had betrekking op de verruiming van de werkgelegenheid en de maatregelen tot bestrijding van de werkloosheid. Het is ons niet duidelijk geworden, waarom de heer Nederhorst deze interpellatie van de agenda liet afvoeren: wij mogen toch niet aannemen, dat dit vraagstuk met het aanvragen van de interpellatie alleen reeds opgelost is?

Ook zonder deze interpellatie bleef de agenda nog te overladen, hetgeen te meer onbegrijpelijk is, omdat naast enige wetsontwerpen, welke wel een spoedeisend karakter hadden als de afschaffing van de ondernemingsbelasting, welke door de Tweede Kamer thans aanvaard is, er verschillende andere op stonden, die gerust veertien dagen hadden kunnen wachten. Men zegt wel eens dat het groeperen van cijfers een kunst is, maar het samenstellen van een agenda is dat niet minder en hier was in de afgelopen week bepaald sprake van een overladen programma.

En hoe wonderlijk het moge klinken, ondanks dat overladen programma hebben wij toch iets zeer gemist. De voorzitter van de Tweede Kamer, mr. Kortenhorst, heeft altijd, o.i. terecht, gesteld, dat de volksvertegenwoordiging tot uiting moet brengen, hetgeen in het volk leeft. Meer dan één heeft de voorzitter dan ook bij vliegcrampen van de K.L.M. op de juiste wijze weergegeven, hetgeen er onder het Nederlandse volk leefde, meer dan één heeft hij ook bij het overlijden van hen, die in ons staatsbestel een rol hadden gespeeld zoals kort geleden bij het overlijden van baron van Wijnbergen de gevoelens van deelneming van de Kamer vertolkt en geschetst, welk verlies de Nederlandse samenleving door een dergelijk sterfgeval leed. Des te smarterlijker trof ons het achterwege blijven van elk woord van herinnering aan de tiende Mei 1940, waar de

Tweede Kamer nu juist op 10 Mei 1950 ook in vergadering bijeen was. Op 10 Mei 1940 is de Tweede Kamer, op de dag dat ons land werd overvallen, kort bijeen geweest en ongeveer veertig Kamerleden woonden op die dag de vergadering bij, die slechts enkele minuten duurde, daar de agenda beperkt werd tot een korte rede van de toenmalige Kamervoorzitter, mr. van Schaik, waarin deze tot uiting bracht, hoezeer het Nederlandse volk zich in dat uur, waarin het oorlogsgevaar over ons land was gekomen, zich schaarde rond de troon der Oranjes. Wie heeft op deze tiende Mei 1950, toen het net zo'n dag was als op 10 Mei 1940, niet gedacht aan tien jaar geleden en gekeken naar de lucht, die net zo blauw en ijl was, maar thans zonder de brommende Duitse vliegtuigen. En daarvan bleek tot onze spijt in de vergadering van de

Tweede Kamer op deze tiende Mei 1950 niets.

Van de gewone zaken, die toch voor het verloop van de vergadering van groot belang zijn, valt dit keer nog iets bijzonders te vermelden. Nu de vergaderingen van de Tweede Kamer, in verband met de verbouwingen aan het Kamergebouw, gehouden worden in de Ridderzaal, is er een tijd van 2 minuten nodig tussen het bellen voor de stemmingen, opdat de Kamerleden, die nog in het gebouw van de Tweede Kamer vertoeven voor

Mr. KORTENHORST
...nieuw bellen...

een commissie-vergadering, op de bibliotheek vertoeven of voor andere werkzaamheden in het Kamergebouw moeten zijn, tijdig de Ridderzaal kunnen bereiken. Toch schijnt het huidige belsysteem niet te voldoen. Want met ingang van 15 Mei heeft mr. Kortenhorst een nieuw belsysteem ingevoerd, daar het hem gebleken is, dat van het belsysteem in de Kamer een nutti-

ger gebruik kan worden gemaakt, dan tot dusverre het geval is geweest. Dit systeem maakt het mogelijk lang of kort te bellen, waarbij wij de details hier achterwege laten, maar waarbij thans in het vervolg de lange bel zal worden om de aanvang der vergadering en de stemming aan te duiden en de korte bel, die slechts gedurende 2 à 3 seconden wordt gebruikt, als deze één keer luidt, betekent, de minister komt aan het woord. Bij tweemaal bellen dient men te weten, dat de vergadering voor korte tijd geschorst wordt, driemaal bellen duidt aan, dat de vergadering hervat wordt, terwijl viermaal bellen betekent, dat de vergadering gesloten wordt of aan het einde van de middag geschorst tot 's avonds.

Zo ziet men, dat ook een Kamer, gelijk in elk huishouden met een bakker of een melkboer afspraken worden gemaakt over het aantal bellen, regelingen moet treffen voor het bellen om de zaken goed te doen verlopen.

En dat is te meer noodzakelijk, daar de vergaderingen in de Ridderzaal uitermate vermoeiend zijn. De lichtvalling is er slecht, zodat men zelfs overdag, als men enigszins behoorlijk wil zien, de grote elektrische kronen moet aansteken, hetgeen de temperatuur in de zaal tot een zeer hoge graad opvoert. Waar ook de theekamer voor de Kamerleden, die in de Rolzaal gevestigd is, niet gezellig is, heeft dit tot gevolg, dat een groot aantal leden het oude Kamergebouw opzoekt. Dat niettegenstaande alle bezwaren, welke wij hierboven eens samengevat hebben, de Kamer in de afgelopen week nog zoveel werk verzet heeft, pleit voor het uithoudingsvermogen van Kamerleden en Ministers, die zich tot in de nacht geen rust gunnen in 't belang van het land.

Noemden wij daarstraks reeds de afschaffing van de ondernemingsbelasting, welke door de Tweede Kamer aanvaard is, daarnaast heeft de Kamer met slechts de stemmen van de communisten tegen, het belangrijke plan tot uitbreiding van de Hoogovens aangenomen, waarbij de heer Korhals een belangrijke en gedegen economische uiteenzetting heeft gehouden. Evenceens was van belang de wijziging van de Drankwet, waar minister Joekes ook aan de bezwaren, welke in onze kring leefden tegen het voorgestelde ontwerp en welke naar voren gebracht werden door de heer Ritmeester, met bezwaren uit andere partijen, voor deze druk moest zwichten en tenslotte willen wij nog vermelden de aanvaarding van de Praeventiewet, waarbij voor het eerst het Parlement kennis maakte met de nieuwe staatssecretaris voor de Volksgezondheid, dr. Muntendam. Op verschillende zaken hopen wij de komende week nog terug te komen, maar dit keer hebben wij eens in het bijzonder enkele kleine zaken, die toch voor het geheel van betekenis zijn, in de bundel van onze parlementaire flitsen willen stellen.

DE WEEDE,
(ad interim.)

Deze burger

Betuwe. Bij Schoorl of Buurmalsen, of bij die poort van dat kleine, verrukkelijke stadje Buren verliest hij dan, voor een ganse zonnige dag, alle verantwoordelijkheidszin jegens de staat van de Staat.

Een afschuwelijke bekentenis, maar het is niet anders.

En juist in dat stadje, in Buren, met dat prachtige antieke weeshuis en die kleine fraaie gevels in die paar stille straten — daar vond ik aan een muur een al-weerhalf-vergaan aanplakbiljet voor de Statenverkiezingen.

Ik was nog helemaal verrukt van al dat wit en rose van de bloesembomen, van het hel-gele koolzaad, de donker-groene uiterwaarden en het riviertje zèlf, de Linge, 't liefste water van geheel Nederland wellicht.

En kwam toen in dat stille stadje en alles was als een droom-op-Zondag, zo ver van de werkelijkheid en van de hartstochten die de mensen en de wereld stuwen door de oneindigheid.

Dan staat ge plotseling voor zo'n rest van de verkiezingen.

Een plakkaat aan een verweerde muur. Een naam, nauwelijks meer leesbaar en geteisterd, tot onherkenbaarheid, door water en wind.

Wanneer er iets is dat zonder zin of doel is, dan is het een verkiezingsbiljet één seconde na de stemming. Laat staan twee weken.

En deze burger, o burgers, verliest, wanneer de laatste bloesems bloeien en het laatste verkiezingsbiljet hangt te vergaan aan een oude muur van een stil stadje op Zondag, alle burgerzin.

Hij bekommert zich, die éne dag die hem voor deze sfeer gegeven is, niet om de mensen. Noch om hun streven. Hij loopt langs een dijk tussen Hollands bruidsboeketten, komt in een antiek stadje en gaat langs een kleine rivier in de lente.

Vergeet alles van de mensen.
Het is of die bloesem wiegt op de wind alléén voor
DEZE BURGER.

verliest, wanneer de zomer gaat komen met de zon en de meisjes op 'r aardigst, roekeloos alle burgerzin.

Hij gaat dan lopen langs de zee of tussen de laatste, reeds een beetje kwijnende bloesemboketten van de

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Voorzitter Redactie-comm.: Drs. H. A. Korthals.

Redactie-secretaris: Mr. E. Elias.

Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 435.
Administratie: Postbus 43, A'foort, tel. 5267.

Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 p. jaar.

Voor het zenden van abonnements- en advertentie-gelden: Postgiro no. 245103, ten name van de

Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie” te Amersfoort.

Losse nummers 15 cent.

Voor advertenties wende men zich tot de administratie of tot de hoofdvertegenwoordiger: L.

Vlug, Geestbrugweg 69, Rijswijk (Z.-H.).

Belasting (I)

De jongste fiscale debatten in de Tweede Kamer hebben, vooral na de door onze partij tijdens de verkiezingen voor de Provinciale Staten gelanceerde leuze inzake de belastingverlaging, een bijzonder actueel karakter gekregen. Duidelijk is weer eens gebleken, welk een waarde men moet hechten aan de verkiezingsbeloften van de Partij van de Arbeid, die wel een zeer grote tegenstelling vormen met de door deze gevoerde praktische politiek. Het was vooral de socialistische afgevaardigde de heer Hofstra, die weer eens zonneklaar bewees, hoe onwaar het is, dat de belangen van de Nederlanders middenstand in de handen van de Partij van de Arbeid veilig zouden zijn. Nog opvallender was in dit verband het feit, dat genoemde afgevaardigde met betrekking tot de ondernemingsbelasting nog verder wilde gaan dan zijn partijgenoot, minister Liefstinck. De heer Hofstra voelde er n.l. weinig voor om de ondernemingsbelasting geheel af te schaffen en wilde haar handhaven voor zover betreft de grondslag-bedrijfsopbrengst, met dien verstande, dat hij, ter tegemoetkoming aan de kleine ondernemingen f 6000 wilde vrijstellen. Noch de minister van Financiën, noch de meerderheid van de Kamer voelde veel voor dit ongelukkige voorstel om het bedrijfsleven nog verder de knellende band der ondernemingsbelasting te leggen. Het antwoord van minister Liefstinck liet dan ook weinig aan duidelijkheid te wensen over toen hij verklaarde: „De regering heeft dit voorstel (afschaffing der ondernemingsbelasting red.) zeer weloverwogen gedaan als onderdeel van de sociaal-economische politiek, die haars inziens onder de tegenwoordige omstandigheden in ons land moet worden gevoerd.” Het gevolg was, dat de heer Hofstra zijn amendement zag verworpen met 55 tegen 28 stemmen, waarbij het leerzaam is te weten, dat de voorstemmers uitsluitend bestonden uit leden van de Partij van de Arbeid en de communisten. Nader commentaar lijkt ons overbodig. Opdat men — en vooral de middenstanders — een en ander niet vergeet!

Belasting (II)

Het is voor velen soms moeilijk om het zich te realiseren, doch er mag ook op deze plaats nog wel eens op gewezen worden op de oude waarheid, dat men het succes in de politiek nimmer onmiddellijk kan verwachten. Politieke beginselen moeten jaren en jaren aaneen worden verdedigd en tenslotte zal blijken, dat de aanhouder wint. Dit geldt vooral voor een politieke beweging als de onze, die ofschoon niet zo groot in getal, op de duur toch voldoende invloed op het politieke leven in ons land vermag uit te oefenen. De jongste fiscale debatten in de Kamer hebben dit duidelijk bewezen. Jaren achtereen hebben wij er op gewezen, hoe noodzakelijk het is, dat de regering streeft naar meer efficiëncy, naar inkrimping van haar overvloedige diensten en naar vermindering van alles wat naar luxe zweemt. Jaren achtereen bleef men in regeringskringen voor dit vermaan doof, totdat tenslotte minister Liefstinck zelf, de door de V.V.D. reeds zo lang en hardnekkige geuite waarschuwing overnam en haar in de Kamer uitsprak. Zo is het ook met de belastingpolitiek. Steeds heeft de V.V.D. voor meer vrijheid voor de ondernemer op de bres gestaan, niet alleen ten voordele van die ondernemer zelf, maar vooral ook ten voordele van de arbeiders, die in deze ondernemingen tewerk zijn gesteld. Steeds hebben wij gezegd, dat een vrije ontplooiing van het bedrijfsleven een waarborg vormt voor de welvaart van degenen, die in dit bedrijfsleven te werk zijn gesteld. Steeds bleef de regering ook in dit opzicht doof, totdat minister Liefstinck bij de jongste debatten in de Tweede Kamer verklaarde, dat de door de fiscale wetsontwerpen van de regering bedoelde verbetering van de investeringsmogelijkheden voor de ondernemers, een gunstige uitwerking voor de ar-

beiders zal hebben doordat er meer werkgelegenheid zal komen. Welnu, dat is voor ons een oude waarheid, doch het is ongetwijfeld verneugend, dat onze invloed op de duur dermate is toegenomen, dat de regering gaat ipzien hoe juist ons standpunt is. Met dit alles willen wij allerminst betogen, dat wij er reeds zouden zijn en dat wij reeds zouden hebben bereikt wat wij voor een gezonde economie van ons land noodzakelijk achten. Integendeel. Maar dit alles leert ons wel, dat onze strijd niet tevergeefs is en dat onze invloed sterk genoeg is om op de duur haar stempel op ons politieke en economische leven te drukken. Het kan van belang zijn, deze winstpunten terdege in het oog te houden. Onze invloed zal groter worden naarmate de partij groeit. Daarom is het noodzakelijk — zeker na de voor ons zo gunstige verkiezingen — de partij groter en sterker te maken in het besef, dat onze politieke arbeid wezenlijk vruchten afwerpt.

Jeugd (I)

Toen wij lazen hoe dat heel knappe 15-jarige jongetje uit de 4e klas van een Lyceum 2 maanden naar Amerika mag, dachten wij zo: wat zal dit kereltje het tussen nu en zijn 25ste jaar moeilijk krijgen. Juist omdat hij zo'n erg knappe en begaafde jongen is: de uitverkoren nummer één uit 350 nummers één op 350 scholen.

Want onlangs vonden wij heel toevallig bij een oude schoolmakker, met wie wij schoolbank en repetities deelden, een kiek van onze oude klas, nu al weer bijna vijftig jaar geleden.

Die schoolmakker is een eerbiedwaardige rechtsgeleerde geworden — wij zochten het in de stukjesschrijverij. Beiden bestaan wij nog en zelfs boven de grens van de verplichte ziekteverzekering. Maar geen van beiden weten wij wat van de vier knapste jongetjes uit die klas is geworden — nooit meer iets van gehoord. Spoorloos verdwenen in een geluidloze baan en levensloop. En hoe werden zij toen als knappen geprezen en..... voortdurend naar groter knapheid opgejaagd!

Stuk voor stuk hebben wij al die kereltjes op die foto nagegaan, voor zo ver zij nog in leven zijn. Wel — wij beiden waren niet begaafd en bovendien lastig en noch met jver noch met toewijding behept..... maar zachtjes en onder ons gezegd: wij hebben 't klaarblijkelijk nog het best geboerd. Dat, opvoeders, ouders en voogden, is het risico met die begaafde knaapjes: zullen zij baanhouders blijven? En indien zij baan houden voldoende effect opbrengen voor een glorieuze negen in plaats van een dom straatje? Zelfs een kampioen-kegelaar kan dit niet beantwoorden.

En aldus piekerden wij over dat begaafde kereltje, dat wellicht als kantonrechter-rotarian het slot van zijn levensbaan bereikt, en misschien ook opeens als student van zijn anker slaat en sjeest en dan ten einde raad door pa en ma maar op hoop van zegen naar..... ja, daar hadden wij waarachtig bijna Indië geschreven! U weet wel dat Indië, waarheen men vroeger familiemislukkelingen zond, althans zo ongeveer volgens de staatsman Willem Schermerhorn. En al maar piekerende sloegen wij Vrij Nederland open net bij de Jeugdtribune van Thijs Booy en.... ja, en....

Jeugd (II)

Is er eigenlijk op ons gerekend in deze wereld? werd de bittere en eigenlijk verschrikkelijke vraag, welke deze jongere stelt. Want hij beredeneert dat deze jeugd na tien jaren oorlog geen scheppingsdrift, geen idealen en dromen, geen geloof in de toekomst bezit en bezitten kan. Hij ziet haar als een „ineengezonken jong geslacht”:

„De ouderen kunnen het gevleugeld woord voor hun rekening nemen. Wij leven in een bezeten wereld en wij weten het”. Wij jongeren moeten het wat anders zeggen. Voor ons is het „wij leven in een bezeten wereld en wij weten niet beter”.... „wij kunnen ons met de beste wil niet voorstellen, hoe de samenleving er uit zag vóór Hitler Europa brandschatte”.

Wij zouden nog veel meer uit dit artikel willen aanhalen, maar moeten volstaan met nog één zinsnede:

„Geboren in een wereld met als symbool het vraagteken, opgevoed door mensen, die vaak aan hun eigen weg niet geloofden, getuige van veel waan, waanzin en misdaad, erflaters van een failliete firma en in de eerste plaats bedreigd door de toekomst, moet het niemand verwonderen, dat wij zijn zoals wij zijn”.

Ja, inderdaad — dit kunnen rechtsgeleerde bankgenoot en wij ons aantrekken, en allen, die met ons deze geschonden wereld opbouwden en vervolgens in elkaar lieten zakken.

Thans — en dit is het verschrikkelijke — staan de ouderen en zeer ouden machteloos. Onze tijd is geweest, onze kracht is van geen betekenis meer. En de generatie, die deze jeugd voortbracht, haar vaders en moeders en opvoeders..... wel, deze jongere kenschetste hen beschamend juist: „mensen, die vaak aan hun

eigen weg niet geloofden — erflaters van een failliete firma”.

Hier, in deze hulpeloze en geheel op zichzelf aangewezen jeugd, wroet wel het meest vernederende en ellendigste gevolg van de wereldoorlogen, die wij en onze kinderen niet wisten te voorkomen.

Jeugd (III)

Wie over deze jeugd nadenkt en met haar contact heeft, vindt eigenlijk overal die ellendige gevolgen.

Hier is er nog één — en hoe wil men dit op korte termijn verbeteren? Tallozen, die voor medicus, dierenarts, ingenieur enz. studeren, zijn in bezettingstijd jaren achterop geraakt.

Gevolg — vooral voor de medische studenten met hun jarenlange studie — dat zij zo tegen hun 30ste jaar „klaar” zijn. Voelt u dit ellendig-moeilijke vraagstuk? Al die lange studiejaren óf op kosten van je ouders leven óf proberen „ergens” iets te verdienen?

Daarnaast het vraagstuk van het meisje. „Moeten die student en zijn meisje nu maar samen wachten en oud voor hun tijd worden? Totdat hij eindelijk — en nogmaals: zo om en bij zijn dertigste levensjaar — promoveert? En dan? Want hoe en waar vindt hij een dadelijke baan of praktijk, die hem in staat stelt een gezin te vormen?”

Er zijn er, die „ten einde raad” en in overleg met de ouders „als student in 's hemelsnaam maar trouwen” en de wederzijdse vaders en moeders voor het jonge gezin laten zorgen.

Denkt u er in, besef wat deze verschrikkelijke afhankelijkheid voor jonge, vrije mensen betekent, die zelf willen doen, zelf willen leven en werken..... en die overal in deze gemeenschap stuiten op de gevolgen van twee wereldoorlogen, die — en laten wij ons dat toch goed voor ogen houden! — wij, hun grootvaders en vaders, niet konden voorkomen.

Jules Claretie schreef eens: „het is zo met het leven gesteld, dat de schulden der jeugd met een heel leven betaald worden” — hoe verschrikkelijk hebben wij deze jeugd dan wel belast met schulden door onze schuld!

VRUCHT VAN LIBERAAL INITIATIEF

(Vervolg van pag. 1)

In 1916, op 9 September, werd het wetsontwerp bij de Tweede Kamer ingediend. Op 21 Maart 1918 werd het door deze Kamer zonder hoofdelijke stemming aangevaard en op 13 Juni d.a.v. eveneens door de Eerste Kamer

Na zijn ministerschap is Lely, tot zijn onverwachte dood in 1929, voorzitter geweest van de Zuiderzeeraad, 't lichaam, dat o.m. bij de voorbereiding en uitvoering der werken de regering van advies en oijstand dient, waardoor hij belangrijke invloed heeft behouden.

Lely wordt ons getekend als een man van vroomheid, eenvoud en onkreukbaarheid. Daarnaast was hij hoffelijk en bedachtzaam. Terwijl hij een grote innerlijke beschaving had en uiterst verdraagzaam was.

Lely was zeer werkzaam en had een groot doorzettingsvermogen. In de politiek heeft hij veel kunnen bereiken. Hij was een vooruitstrevende liberaal, die grote plannen tot uitvoering heeft gebracht, die reeds in 1906 de toekomstige betekenis van het automobilisme inzag en in 1922 met vuur pleitte voor de K.L.M., omdat hij de geweldige ontwikkeling der luchtvaart voorzag. Van onze sociale politiek was hij een der grondleggers. Een „partijganger” was hij niet, maar wel kon hij in 1925 worden gehuldigd „als een der kundigste bouwmeesters van het liberale erfgoed.” En zijn antwoord op de waarderende redevoeringen getuigde van zijn goede liberale zin. De samenwerking van alle liberalen beval hij aan onder het motto: „Ziet toch niet steeds naar kleine verschillen, maar zoekt Uwe kracht in de grote liberale gedachte, die U verenigt.”

Lely was een groot man en het leek goed aan hem enige woorden te wijden nu de verdere droogmaking der Zuiderzee in het parlement aan de orde is.

K.

*) Lely, de bedwinger der Zuiderzee, door mr. K. Jansma, secretaris van de Zuiderzeeraad. Uitgegeven bij H. J. Paris te Amsterdam. Prijs gebonden f 12.—

Waar zijn die stemmen gebleven?

De uitslagen van P. 50 in de provincie Zuid-Holland lopen in vergelijking met P. 46 vrijwel evenwijdig met die in het gehele land en in de provincie Noord-Holland.

Minder

C. P. N.	61.700
A. R.	3.700
<hr/>	
Meer uitgebracht bij P. 50 dan bij P. 46	48.200
<hr/>	
Waar bleven die	113.600
Meer	
P. v. d. A.	36.300
V. V. D.	24.900
C. H. U.	20.700
K. N. P.	15.300
K. V. P.	3.100
St. Ger.	3.500
Middenstandspartij	3.500
Rev. Comm.	1.600
Geref. Pol. Verbond	4.700
<hr/>	
	113.600

Van het rechtstreekse verlies van de communisten profiteert de P. v. d. A. slechts voor de helft, terwijl dan van de meer uitgebrachte stemmen de P. v. d. A. geen enkele zou hebben gekregen. De stemmen, die de A. R. verloren, gingen naar het Ger. Pol. Verbond. De K. V. P. boekte slechts luttel winst vanwege de concurrentie van de K. N. P. Een sterke toeneming vertonen alleen de V. V. D. en de C. H. U.

Vergelijken wij nu de resultaten in de provincie Zuid-Holland van P. 50 met K. 48, dan blijkt het volgende:

Minder

A. R.	11.800
C. P. N.	7.600
Middenstandspartij	6.300
K. N. P.	800
Andere partijen (o.a. Feuilletau de Bruyn)	13.900
<hr/>	
	40.400
minder uitgebracht bij P. 50 dan bij K. 48	1.800
<hr/>	
Waar bleven die	38.600
Meer	
C. H. U.	15.500
K. V. P.	5.100
Ger. Pol. Verbond ..	4.700
St. Ger.	4.400
P. v. d. A.	4.200
V. V. D.	4.000
Rev. Comm.	700
<hr/>	
	38.600

Opmerkelijk is het grote verlies van de A. R. en daartegenover de winst van de St. Ger. en het Ger. Pol. Verbond en de grote vooruitgang van de C.H.U. Het verlies van de communisten komt weer slechts voor iets meer dan de helft ten goede van de P.v.d.A. De winst van de C.H.U., de K.V.P. en de V.V.D. komt van de verliezen van de Middenstandspartij en de andere partijen.

De kieskring Rotterdam geeft bij vergelijking van P. 50 met P. 46 het volgende resultaat.

Minder

C. P. N.	27.900
A. R.	4.600
<hr/>	
meer uitgebracht	8.800
<hr/>	
Waar bleven nu die	41.300
Meer	
P. v. d. A.	20.000
V. V. D.	8.700
C. H. U.	5.600
K. N. P.	2.300
Ger. Pol. Verbond ..	1.700
K. V. P.	1.200
Middenstandspartij	1.000
Rev. Comm.	800
<hr/>	
	41.300

De P.v.d.A. krijgt hier het grootste gedeelte van de stemmen, die de communisten verliezen. Het verschil van 8.000 verliest de P.v.d.A.

weer aan de V.V.D. en de C.H.U., terwijl zij dan van de meer uitgebrachte stemmen er geen enkele zou hebben gekregen. De stemmen, welke de A.R. verliezen, zijn naar het Ger. Pol. Verbond en de C. H. U. gegaan.

Bij een vergelijking van P. 50 met K. 48 in Rotterdam is het resultaat weer anders.

Minder

A. R.	2.000
C. P. N.	2.500
V. V. D.	3.000
Andere partijen	2.700
<hr/>	
meer uitgebracht bij P. 50 dan bij K. 48	3.600
<hr/>	
Waar bleven nu die	13.800
Meer	
P. v. d. A.	6.500
C. H. U.	4.900
K.V.P.	1.500
St. Ger.	700
K. N. P.	200
<hr/>	
	13.800

Het verdient de aandacht, dat, indien men de 3.600 stemmen, die in 50 meer zijn uitgebracht dan in 48 buiten beschouwing laat, de verschuiving van stemmen uiteindelijk slechts 10.000 bedraagt op een totaal van 344.000, dus slechts ongeveer 3%. Het verlies van de communisten is betrekkelijk gering, ongeveer 5%, terwijl het verlies van de V.V.D. zich laat verklaren als men bedenkt, dat bij K. 48 Mr. Oud lijstaanvoerder was.

Vergelijkt men de cijfers van P. 50 met die van de Gemeenteraadsverkiezingen van het vorige jaar (G. 49), dan worden de verschuivingen nog geringer.

Minder

K. V. P.	2.000
C. P. N.	1.400
C. H. U.	200
V. V. D.	2.700
<hr/>	
meer uitgebracht bij P. 50 dan bij G. 49	2.200
<hr/>	
Waar bleven nu die	8.500
Meer	
P. v. d. A.	4.500
A. R.	900
St. Ger.	1.900
Andere partijen	1.200
<hr/>	
	8.500

Nu bedraagt de verschuiving nog slechts 21 1/2% der uitgebrachte stemmen. Bij G. 49 krijgt de lijst der V.V.D. onder aanvoering van Mr. Dutilh slechts 300 stemmen minder dan bij K. 48. Het is opvallend, dat in tegenstelling tot andere kiesdistricten alleen in de kieskring Rotterdam het stemmental van de V.V.D. aanzienlijk daalt. Dit bewijst, dat er in Rotterdam bij onze organisatie iets niet in orde is.

Gaan wij thans over naar de kieskring 's-Gravenhage, dan geeft een vergelijking van P. 50 met P. 46 het volgende beeld.

Minder

C. P. N.	18.000
K. V. P.	1.300
<hr/>	
meer uitgebracht bij P. 50 dan bij P. 46	23.600
<hr/>	
Waar bleven die	42.900
Meer	
P. v. d. A.	11.300
V. V. D.	9.200
A. R.	8.700
C. H. U.	3.600
St. Ger.	200
K. N. P.	7.400
Middenstandspartij	1.500
<hr/>	
	42.900

(II)

P. 50 = Provinciale Statenverkiezing 1950.
P. 46 = Provinciale Statenverkiezing 1946.
K. 48 = Kamerverkiezing 1948.

Ger. Pol. Verbond ..	700
Rev. Comm.	300
<hr/>	
	42.900

Ook hier wordt het verlies van de C.P.N. slechts voor ruim de helft opgevangen door de P.v.d.A., waarbij deze dan van de 23.600 meer uitgebrachte stemmen er geen zou hebben gekregen. Het betrekkelijk kleine verlies van de K.V.P. wordt ruimschoots opgenomen door de K.N.P. Niettegenstaande de grote vooruitgang van de A.R. en het stemmental van 7400 van de K.N.P. boekt de V.V.D. een nog grotere winst, nl. van 9.200 stemmen.

Vergelijkt men P. 50 met K. 48 in de kieskring 's-Gravenhage, dan zijn de cijfers de volgende.

Minder

C. P. N.	2.900
P. v. d. A.	500
Andere partijen (o.a. Feuilletau de Bruyn)	10.100
<hr/>	
meer uitgebracht bij P. 50 dan bij K. 48	13.500
<hr/>	
Waar bleven die	14.000
Meer	
V. V. D.	8.000
C. H. U.	2.600
A. R.	1.200
K. V. P.	1.100
St. Ger.	800
K. N. P.	300
<hr/>	
	14.000

Ook hier slechts een geringe verschuiving van ongeveer 5%. Opmerkelijk is de grote winst van de V.V.D. sinds K. 48.

Een vergelijking van P. 50 met G. 49 doet het volgende zien.

Minder

K. V. P.	4.400
C. P. N.	1.700
C. H. U. en St. Ger.	1.200
V. V. D.	500
<hr/>	
meer uitgebracht bij K. 50 dan bij G. 49	7.800
<hr/>	
Waar bleven die	13.300
Meer	
A. R.	8.000
P. v. d. A.	700
Andere partijen	4.600
<hr/>	
	13.300

Het verlies van de K.V.P. is ten gunste gekomen van de K.N.P. De achteruitgang van de C.P.N. wordt geringer. Niettegenstaande de winst van de A.R. en het feit, dat de K.N.P. bij G. 49 niet uitkwam, handhaaft de V.V.D. vrijwel haar stemmental, hetgeen een prestatie genoemd mag worden.

In de provinciale kieskring Leiden geeft een vergelijking van P. 50 met P. 46 het volgende.

Minder

C. P. N.	2.650
A. R.	700
<hr/>	
meer uitgebracht bij P. 50 dan bij P. 46	3.350
<hr/>	
Waar bleven die	8.750
Meer	
C. H. U.	4.100
V. V. D.	1.300
P. v. d. A.	600
K. V. P.	300
K. N. P.	1.700
<hr/>	
	8.750

St. Ger.	300
Ger. Pol. Verbond ..	450
<hr/>	
	8.750

Het verlies van de C.P.N. wordt slechts voor een klein deel opgevangen door de P. v.d.A., die blijkbaar aan de C.H.U. en de V.V.D. zeer veel stemmen heeft verloren. De winst van de St. Ger. en het Ger. Pol. Verbond verklaart het verlies van de A.R.

De kieskring Gouda geeft bij vergelijking van P. 50 bij P. 46 het volgende resultaat.

Minder

C. P. N.	2.550
A. R.	2.200
<hr/>	
meer uitgebracht bij P. 50 dan bij P. 46	4.500
<hr/>	
Waar bleven die	8.050
Meer	
C. H. U.	3.000
V. V. D.	1.200
K. V. P.	700
K. N. P.	1.450
St. Ger.	850
Ger. Pol. Verbond ..	600
Middenstandspartij ..	250
<hr/>	
	8.050

Niettegenstaande het verlies van de communisten en het grotere aantal uitgebrachte stemmen bleef de P. v.d.A. in stemmental gelijk.

In de provinciale kieskring Delft vinden wij bij vergelijking van P. 50 bij P. 46 de volgende cijfers.

Minder

C. P. N.	4.600
meer uitgebracht	6.500
<hr/>	
Waar bleven die	11.100
Meer	
P. v. d. A.	1.900
K. V. P.	1.800
K. N. P.	1.800
C. H. U.	1.500
V. V. D.	1.500
A. R.	800
St. Ger.	400
Ger. Pol. Verbond ..	800
Middenstandspartij ..	400
Rev. Comm.	200
<hr/>	
	11.100

De provinciale kieskring Dordrecht bracht bij P. 50 evenveel stemmen uit als bij P. 46.

Minder

C. P. N.	4.500
A. R.	3.000
<hr/>	
Waar bleven die	7.500
Meer	
P. v. d. A.	1.800
C. H. U.	1.900
V. V. D.	1.600
K. V. P.	200
K. N. P.	350
St. Ger.	900
Ger. Pol. Verbond ..	500
Andere partijen	250
<hr/>	
	7.500

De provinciale kieskring Ridderkerk geeft bij vergelijking van P. 50 bij P. 46 het volgende beeld.

Minder

C. P. N.	1.500
A. R.	2.550
<hr/>	
meer uitgebracht bij P. 50 dan bij P. 46	4.050
<hr/>	
Waar bleven nu die	4.350
Meer	
V. V. D.	1.400
C. H. U.	1.000
P. v. d. A.	700
St. Ger.	700
Ger. Pol. Verbond ..	200
K. V. P.	150
K. N. P.	100
Middenstandspartij ..	100
<hr/>	
	4.350

De K.V.P. bleef in stemmental gelijk. De overige lijsten profiteerden vrijwel gelijkmatig van de meer uitgebrachte stemmen en van het verlies van de communisten.

De provinciale kieskring Vlissingen geeft bij vergelijking van P. 50 met P. 46 de volgende cijfers.

Minder

C. P. N.	400
meer uitgebracht	700
<hr/>	
Waar bleven die	1.100
Meer	
P. v. d. A.	250
C. H. U.	150
A. R.	100
V. V. D.	100
St. Ger.	100
Middenstandspartij	200
Ger. Pol. Verbond ..	200
<hr/>	
	1.100

De K.V.P. bleef in stemmental gelijk. De overige lijsten profiteerden vrijwel gelijkmatig van de meer uitgebrachte stemmen en van het verlies van de communisten.

De provinciale kieskring Vlissingen geeft bij vergelijking van P. 50 met P. 46 de volgende cijfers.

In de vijf laatstgenoemde provinciale kieskringen zien wij dus een sterke achteruitgang van de C.P.N. en de A.R., waartegenover de C.H.U. en de V.V.D. de grootste winsten maakten.

PROVINCIE ZEELAND

Bij een vergelijking van P. 50 met P. 46 in de provincie Zeeland komen wij tot de volgende cijfers.

Minder

C. P. N.	2.000
V. V. D.	1.700
C. H. U.	300
K. V. P.	200
Lijst Blommaert ..	250
Andere partijen	500
<hr/>	
meer uitgebracht bij P. 50 dan bij P. 46	4.050
<hr/>	
Waar bleven die	9.000
Meer	
P. v. d. A.	4.650
Middenstandspartij	3.200
Ger. Pol. Verbond ..	950
St. Ger.	200
<hr/>	
	9.000

De A.R. bleven in stemmental gelijk, hoewel de St. Ger. en het Ger. Pol. Verbond tezamen 1150 stemmen meer verkregen. De P.v.d.A. boekte een winst, welke meer dan twee maal groter was dan het verlies van de communisten. De V.V.D. en de C.H.U. boekten in stemmen in, die ten gunste kwamen van de Middenstandspartij.

Vergelijkt men in Zeeland P. 50 met K. 48, dan verkrijgt men een heel ander beeld.

Minder

A. R.	3.800
K. V. P.	1.600
P. v. d. A.	1.400
C. P. N.	1.300
St. Ger.	1.200
<hr/>	
	9.300

minder uitgebracht bij P. 50 dan bij K. 48

Waar bleven die

Meer	2.600
C. H. U.	1.400
V. V. D.	200
Middenstandspartij	800
Andere partijen	200
<hr/>	
	2.600

Door het betrekkelijk grote aantal minder uitgebrachte stemmen bij P. 50 dan bij K. 48 is het haast onmogelijk om uit deze geringe verschuivingen enige conclusie te trekken.

Een vergelijking van P. 50 met P. 46 in de provinciale kieskring Middelburg, levert het volgende resultaat.

Minder

C. P. N.	400
meer uitgebracht	700
<hr/>	
Waar bleven die	1.100
Meer	
P. v. d. A.	250
C. H. U.	150
A. R.	100
V. V. D.	100
St. Ger.	100
Middenstandspartij	200
Ger. Pol. Verbond ..	200
<hr/>	
	1.100

De K.V.P. bleef in stemmental gelijk. De overige lijsten profiteerden vrijwel gelijkmatig van de meer uitgebrachte stemmen en van het verlies van de communisten.

De provinciale kieskring Vlissingen geeft bij vergelijking van P. 50 met P. 46 de volgende cijfers.

(vervolg op pag. 3, onderaan)

ONS NIEUWS (II)

Makassar heeft meer recht dan het moederloze veulen

Nu kom ik tot de tijden waarop wij, in Nederland, naar het nieuws kunnen luisteren. Het bulletin van 7 uur kunnen wij, zijnde oud nieuws, gevoelig uitschakelen. Om 8 uur en om 1 uur krijgen wij hetzelfde nieuws over beide zenders, dan afzonderlijk om 6 en 7 uur, het korte nieuws over beide zenders om 8 uur en het laatste nieuws over beide zenders om 11 uur.

Londen geeft — in aanmerking nemende dat verschillende soorten mensen op verschillende tijden opstaan — nieuws om 7, 8 en 9 uur over verschillende zenders. Midden op de dag is er alleen om 1 uur een uitzending, maar dan komt de avond met nieuws om 6, 7, 9, 10, 11 en 12 uur, alweer, over verschillende zenders.

Hoe staat het met het nieuws in België? 's Morgens om 7, 8 en 9 uur, 's middags om 1 uur, 's avonds om 17.05, 19.00, 19.45, 22.00, 22.55, 23.00 en 23.55, afwisselend over beide zenders.

Wie in Nederland naar cinema of schouwburg gaat, op visite is of zelf visite heeft, die kan 's avonds geen nieuws horen. En het gaat niet alleen om de vraag of men voldoende Frans, Duits of Engels verstaat om naar buitenlands nieuws te luisteren. Heel vaak is het juist te doen om binnenlandse berichten.

door ELKA SCHRIJVER

Tenslotte nog een enkel woord over het nieuws zelf. Het is nauwelijks fair om speciaal de radio-nieuwsdienst te verwijten dat de voorlichting inzake Indonesië zo bedroevend is. De hoeveelheid nieuws die hieromtrent voor Nederlandse journalisten, in de loop van de jaren, beschikbaar is geweest, is maar heel povertjes geweest en is dat nog. Over de oorzaken daarvan te praten ligt buiten het bestek van dit artikel.

In het begin van dit artikel beweerd ik dat een goede radio-nieuwsdienst tijdsbesparend kan werken: men kan dan een hoop dingen in de krant overslaan en in de plaats daarvan juist andere dingen lezen, al die artikelen van zeer individueel belang voor de een of de ander. Maar wat is nu een goed radio-nieuwsbulletin? Ik zou het zo willen formuleren: een beknopt overzicht van die berichten die voor het grootste aantal mensen de grootste belangrijkheid hebben, gerangschikt in de volgorde van nationale belangrijkheid.

De benoeming van een staatssecretaris is voor ons nu eenmaal belangrijker dan 'n vliegtuigongeluk in Californië. Maar een vliegtuigongeluk hier hoeft niet belangrijker te zijn dan een ministersbenoeming in Washington. Er zijn in ons land niet zo heel veel journalisten die een zo sterk ontwikkeld gevoel voor de waarde van nieuws plus de nodige ervaring hebben, dat zij voor de post van radio-nieuwsredacteur geschikt zijn. Wij hebben er waarschijnlijk percentsgewijze minder dan in landen waar de dagbladen het voornamelijk van losse

verkoop moeten hebben — d.w.z. van steeds actuele laatste berichten in elke volgende editie. In ons lieve land, waar iedereen keurig op zijn vaste dagblad is geabonneerd, bestaan extra-edities eigenlijk alleen maar voor internationale voetbalwedstrijden en ter gelegenheid van een nationale ramp. In een land waar een van de voornaamste dagbladen het volkomen vanzelfsprekend vindt dat de abonnees buiten de stad nieuws krijgen dat minstens een etmaal oud is, kan men niet verwachten dat het gevoel voor nieuws, voor een steeds wisselende belangrijkheid van nu dit en dan dat, sterk ontwikkeld is. Bovendien kan men geen allerhoogste vakbekwaamheid verwachten van mensen die permanent veel te hard moeten werken en permanent te laag gesalarieerd zijn.

Zolang elke journalist in Nederland die ook maar een enigszins belangrijke post bekleedt, geld noch tijd heeft voor de zo nodige rust en ontspanning, zo lang al onze goede journalisten permanent verkeren in een staat van afgejakkerd zijn en oververmoeidheid, zo lang zullen wij dat aan onze dagbladen merken, en zal onze radio-nieuwsdienst tweederangs blijven.

Maar zelfs indien wij 't niet kunnen betalen een eerste klas nieuwsdienst te onderhouden, dan nog is niet nodig hetgeen b.v. vandaag weer is gebeurd: Brussel en Londen geven een uitvoerig verslag over Makassar

en Djakarta en een uitvoerig verslag over hetgeen Jessup heeft gezegd over de belangrijkheid van Azië voor de Verenigde Staten. Hilversum begint, na een mededeling over de terugkeer van de Koninklijke familie, met berichten over tekenonderricht en een voedselvergiftiging, vervolgd dan met een tamelijk uitvoerig verhaal over een amateurtoneelvereniging van Ouden van Dagen in Brabant — een verhaal dat helemaal niet in een nieuwsbulletin thuis hoort — en komt dan aan het slot, als ik de hoop heb opgegeven nog iets van belang te horen, met een veel minder uitvoerig bericht over Makassar en een summier vermelding van de rede van Jessup.

Het moederloze veulen dat vanmiddag om één uur werd rondgeroepen was inderdaad belangrijk voor de eigenaar. En het moet zeker worden omgeroepen. Maar de vrienden en familieleden van de ruim 9000 Nederlanders in Makassar hebben meer recht op een bericht van daar — nu het gaat om berichten van persoonlijk belang — dan die éne landbouwer. Maar het veulen wordt omgeroepen en tien-duizenden die in angst en spanning zitten te wachten moeten het maar weer zonder nieuws doen.

De secretaresse van de Vrouwengroep van de afdeling Amsterdam van de V.V.D., mevrouw M. Spanjaard-van Someren Brand, P. C. Hooftstr. 19, Amsterdam, verzocht de dames, die gebruik willen maken van het aanbod van de groep om voor logies te zorgen, in verband met de voorjaarsbijeenkomst in het S.C.C., op 20 Mei e.k., dit nu ten spoedigste op te geven met vermelding of men de nacht voor ofwel die na de bijeenkomst wil overblijven of beide nachten in Amsterdam wil logeren. Voor de lunch geven men zich op bij de secretaresse van Vrouwen in de V.V.D. mej. Springer, Alexanderstraat 16, Haarlem.

Vrouwen in de V.V.D. Kennemerland-Zuid

Voor de Vrouwengroep Kennemerland-Zuid, heeft mej. C. Mallinckrodt uit Apeldoorn een voordracht gehouden over: Ordening der Massa's. Het ligt in de bedoeling, dat na deze eerste officiële bijeenkomst van groepen uit Heemstede, Bloemendaal en Haarlem spoedig een uitbreiding zal kunnen volgen voor geheel Zuid-Kennemerland. In het najaar zal tot verkiezing van een bestuur worden overgegaan. Dan zullen de bijeenkomsten ook geregelder gehouden worden dan tot nu toe het geval kon zijn.

Hogere bouw onvermijdelijk

Het was, menen wij, Louis Davids, die het liedje zong van het huis met een tuintje, dat iedereen zo graag zou willen hebben. Nu zouden wij dat, als het mogelijk was, ook iedereen graag gunnen. Maar het kan niet meer. De hoeveelheid grond, die reeds gereserveerd moet worden voor cultuurgrond, voor sportterreinen, voor recreatie oorden, voor vliegvelden, is zo groot, dat men in het gehele land hoger zal moeten bouwen. In Den Haag, dat altijd bekend was voor zijn lage bouw, heeft men nu eindelijk onder de druk van de Rijksoverheid, besloten tot een bouw van zes en zeven woonlagen in het plan Sportlaan-Zorgvliet. Dit voorbeeld zal men ook elders moeten volgen. Niet, omdat het zo vreselijk plezierig is, maar omdat het voor de toekomst van ons land noodzakelijk is.

Besparing van cultuurgrond

Onze bevolking neemt nog steeds snel in aantal toe. Naar schatting zal 't aantal ingezetenen in 1955 11 miljoen en in 1960 12½ miljoen zijn. Dat brengt ook allerlei problemen voor de voedselvoorziening met zich mede en dat eist in ieder geval voor de naaste toekomst reeds een zo zuinig mogelijk omgaan met cultuurgrond. Deze moet niet, dan in het onvermijdelijkste geval, ten offer vallen voor andere doeleinden. Ook hier ligt een belangrijke taak voor onze vertegenwoordigers in de gemeenteraden en Provinciale Staten.

Niet zo laat

Bij herhaling vernemen wij van meer dan één zijde op- en aanmerkingen over het feit, dat in vertegenwoordigende colleges, in het bijzonder in gemeenteraden, stukken die in de raadsvergaderingen aan de orde komen, zo laat worden ingediend, dat noch de pers, noch de burgerij daarvan behoorlijk kennis heeft kunnen nemen. Dit vinden wij een ernstig verschijnsel en hier hebben in het bijzonder onze vertegenwoordigers voor te waken. Tijdige indiening van voorstellen, opdat de publieke opinie zich over de voorgestelde zaak een oordeel heeft kunnen vormen, is één van de elementen, waarop de democratie gebouwd is, en wij menen, dat leden van een partij, die in haar naam de democratie zelfs noemt, hiervoor met alle kracht moeten opkomen.

Waar zijn die stemmen gebleven?

Minder	
C. P. N.	450
meer uitgebracht	4.500
Waar bleven die	4.950
Meer	
P. v. d. A.	2.200
A. R.	800
C. H. U.	750
K. V. P.	450
V. V. D.	400
St. Ger.	100
Ger. Pol. Verbond ..	50
Middenstandspartij	200

C. H. U.	200
K. V. P.	50
meer uitgebracht bij	950
P. 50 dan bij P. 46	200
Waar bleven nu die	1.150
Meer	
Middenstandspartij	900
P.v.d.A.	150
A. R.	50
St. Ger.	50

1.150
Het is duidelijk, dat de op de Middenstandspartij uitgebrachte stemmen vrijwel geheel afkomstig zijn van hen, die bij P. 46 hun stem op de V.V.D. en de C.H.U. hebben uitgebracht.
Een vergelijking van P. 50 met P. 46 in de provinciale kieskring Tholen geeft het volgende beeld.

Minder	
V. V. D.	500
A. R.	400
St. Ger.	300
C. H. U.	150
	1.350

minder uitgebracht	
bij P.50 dan bij P.46	400
Waar bleven die	950
Meer	
P. v. d. A.	550
Middenstandspartij ..	400

In tegenstelling met 't beeld, dat vrijwel het gehele land vertoont, zien wij in de kieskring Tholen een vooruitgang van de P.v.d.A. ten koste van de protestants-christelijke partijen en van de V.V.D. Is Tholen een toekomstbeeld of komt het achteraan?

De cijfers van de Provinciale kieskring Goes van P.50 vergeleken met P.46 zijn de volgende.

Minder	
C. H. U.	950
V. V. D.	400
C. P. N.	400
A. R.	200
K. V. P.	50
	2.000

minder uitgebracht	
bij P.50 dan bij P.46	500
Waar bleven die	1.500
Meer	
Middenstandspartij ..	1.200
P. v. d. A.	100
St. Ger.	100
Ger. Pol. Verbond ..	100

1.500
Als men aanneemt, dat de winst van de P.v.d.A. uit de communistische hoek komt, de winst van de beide gereformeerde partijen ten koste van de A.R. behaald is, dan heeft de Middenstandspartij haar stemmen gekregen van hen, die een vorig maal op de C.H.U. of de V.V.D. hebben gestemd.
De provinciale kieskring Sluis geeft het volgende beeld.

Minder	
C. P. N.	300
meer uitgebracht bij	
P.50 dan bij P.46 ..	500
Waar bleven die	800
Meer	
P. v. d. A.	600
C. H. U.	150

K. V. P.	50
	800

De A.R., V.V.D. en St. Ger. bleven in stemmental gelijk. In deze kieskring was wel een zeer geringe verschuiving, maar ook hier wint de P.v.d.A. meer dan de C.P.N. verliest.

Tenslotte vertoont de provinciale kieskring Hulst het volgende beeld.

Minder	
K. V. P.	600
A. R.	500
V. V. D.	500
C. P. N.	350
Lijst Blommaert	250
C. H. U.	50
Andere partijen	500
	2.750
minder uitgebracht	
bij P.50 dan bij P.46	900
Waar bleven die	1.850
Meer	
P. v. d. A.	850
Ger. Pol. Verbond ..	650
St. Ger.	100
Middenstandspartij ..	250
	1.850

De meer uitgebrachte stemmen worden vrijwel gelijk over de verschillende lijsten verdeeld met uitzondering van de P.v.d.A., die niet alleen het verlies van de communisten, maar ook bijna de helft van de meer uitgebrachte stemmen in deze kieskring verwierf.
De provinciale kieskring Zierikzee vertoont bij vergelijking van P. 50 met P. 46 de volgende merkwaardige cijfers.

Minder	
V. V. D.	700

ALLERHANDE

VIJF JAREN

Vijf jaren vrij... Er is alle reden om, ieder jaar weer, op de 5e Mei de vlaggen te ontplooiën en de torens onze vreugde te laten uitzingen over stad en dorp. Vreugde over ons vrij-zijn, dankbaarheid ook jegens de bondgenoten door wier gezamenlijke krachtsinspanning en offers wij nu weer onbelemmerd kunnen leven in een vrij en democratisch Nederland. Een vrijheid overigens en een democratie, welke wij ons door eigen daden ook verder waardig zullen moeten tonen en welke wij — mocht dit onverhoopt noodzakelijk blijken — ook bereid zullen moeten zijn te verdedigen.

(Prov. Overijsselsche en Zwolsche Courant)

HET IDEEAAL IN DE INTERNATIONALE POLITIEK

Daar is het ideaal in de internationale politiek. Hoe duidelijk is het niet geworden, dat de politieke vormgeving hier noodzakelijk moet inhalen haar schromelijke achterstand op de technische en ook op de economische ontwikkeling. Prof. Beaufort heeft in de Eerste Kamer onlangs aldus de doelstelling geformuleerd: dat 't uiteindelijk gaat om de vestiging en instandhouding ener internationale rechtsorde, om de schepping ener universele, alle volken omspannende rechtsgemeenschap in het belang van vrede, vrijheid en welvaart. Een langademige geschiedenis? Een moeizaam en 'n benauwd werk, waar onze internationale politieke bemiddelaar mr. Stikker nog deze week heeft verklaard, dat de lijn vooralsnog naar beneden gaat? Maar toch evenzeer een levenszaak, en een levenswerk, waarbij het tenslotte gaat om de overwinning van de geest over de macht, en waarbij dus ook een klein land, met een grote historie en een grote traditie aan zin voor recht, zijn woord moet laten horen en zijn praktische bijdrage moet geven, waar het maar kan.

(De Volkskrant)

GEZAMENLIJK VOORWAARTS

De Meidagen zijn gekomen, die voor deze generatie onverbreekelijk verbonden zullen blijven aan het gedreun van het geschut, en geronk der vliegmaatschappijen, die de intocht van de Duitse troepen begeleiden, welke een gelukkig Nederland verstoorden. En aan het klokgelui, dat de 5 Mei 1945 't einde van die donkere periode aankondigde. Ons volk is weer gezond en werkt weer; er begint, als bij het krieken van de dageraad, weer een lichte vreugde zich aan te kondigen. Maar wij zijn er nog niet. Laat ons ons aangorden gezamenlijk voorwaarts te schrijden en op het fundament der gerechtigheid op te bouwen. Dan zal het waarlijk wel gaan.

(Nieuws van den Dag)

VERLEDEN EN HEDEN

Het verleden heeft slechts waarde, indien het heden er door wordt versterkt. Niet ten onrechte heeft Michelet gezegd: „l'histoire c'est la résurrection". Zij, die in de oorlog voor de nobele zaak zijn gevallen, brachten dit offer niet uit behoefte aan permanente herdenking, maar opdat hun moed en zin voor gerechtigheid in 't herboren Nederland zouden blijven leven.

(De Telegraaf)

VREDE EN WAARHEID

De mensheid zucht in een tragische positie. Ieder wil vrede, maar zij, die het hardst schreeuwend, met de vrede en de waarheid colporterden, grossieren zelf in wapens, agitatie en leugens, zodat de wereld een vat vol onrust wordt. Wat dan ook de bedoeling schijnt te zijn.

(Rotterdamsch Nieuwsblad)

VASTBESLOTEN VOORTZETTEN

Bij de poort van de strafgevangenis te Scheveningen „Het Oranjehotel" is kort geleden deze inscriptie aangebracht: „Gedenk hun laatste gang door deze lage poort, hun leven voor vrijheid en voor recht gegeven, zet hun strijd voort". Als wij zo gedenken, als wij in het leven van elke dag ons dit voor ogen houden, dan mogen na het gedenken de vlaggen weer wapperen over ons vaderland, als een bewijs, dat wij de strijd voor vrijheid en voor recht vastbesloten voortzetten.

(Het Lichtspoor)

DE REVOLUTIONNAIRE ZURDEESEM

In de socialistische partijen werkt — ondanks of wellicht juist door de nederlagen na de oorlog — de revolutionaire zurdeesem sterk door. De demonie der macht stuwt hen tot onbeheerste daden, tot de behoefte hun wil op te leggen, zelfs waar zij minderheid zijn. Het is stellig niet zo, dat deze demonie alleen in de socialistische partijen zou werken; zij ageert in elke machtsconcentratie. Maar zij treedt wel bovenmate sterk op in die der socialisten voor wie machtsconcentratie het naaste doel is van hun streven

(De Nieuwe Eeuw)

Eerst dan zullen wij van een democratische rechtsstaat kunnen spreken

(Ingezonden.)

Het is thans wel iedereen duidelijk geworden, dat de gedachte, welke in de kringen van sommige politieke partijen in ons land heerste, n.l. dat na de overdracht der soevereiniteit, de Republiek der Verenigde Staten van Indonesië op vreedzame wijze haar plaats in de rij der volken zou innemen, te optimistisch geweest is.

Wij zien thans hoe één deelstaat, de Republiek Indonesia, tracht haar wil aan de overige deelstaten op te leggen.

De (R.K.) Volkskrant heeft in dit verband vergelijkingen getrokken en heeft de toestand vergeleken met die waarin onze Zuidelijke provincies vroeger verkeerden ten opzichte van Holland. Deze vergelijking blijft uiteraard geheel voor rekening van genoemd dagblad. Maar nu een voorbeeld werd aangehaald, wil ik, zij het niet dan na uitdrukkelijk gewezen te hebben op het gevaar dat in het trekken van historische vergelijkingen gelegen is, op een ander voorbeeld uit de wereld-geschiedenis wijzen, n.l. op de ontwikkeling van de Verenigde Staten van Amerika na de Declaration of Independence.

Als men Amerikaanse geschiedschrijvers en staatsrechtgeleerden er op naslaat, dan kan men steeds lezen dat men allerwege in het land na de onafhankelijkheidsverklaring in het geloof verkeerde dat men er toen was. Hoe bitter werd men in dat geloof teleurgesteld. Hoe vele moeilijkheden zou de nieuwe statenconstructie nog moeten overwinnen, alvorens zij in de wereldpolitiek begon mede te tellen. Hoe weinig had men er zich rekenschap van gegeven dat er moeilijkheden van interne aard zouden ontstaan, toen het gemeenschappelijke doel, de losmaking van Engeland bereikt was. Hoe moeilijk bleek het zich om te schakelen van een in zekere zin negatief doel: het onafhankelijk zijn van Engeland, op een positief doel: de opbouw van het land. In monetair en daarmee nauw verwant, economisch opzicht stond de losse statenbond-constructie voor een chaos. De binnenlandse partijverhoudingen begonnen zich spoedig af te tekenen.

Aan de ene zijde stonden de federalisten van Hamilton, de voorstanders der bondstaatsgedachte, aan de andere zijde de anti-federalisten van Jefferson, de voorstanders van de statenbond-idee, die een overheersing van het dichterbevolkte Oosten vreesde. Het is een strijd geworden, in welke naast een zeer zeker bestaand idealisme, een overvloed was aan corruptie, zucht naar persoonlijk eergewin en kuiperijen.

Hoe men tenslotte in 1787 tot een compromis is gekomen, waarbij de voorstanders der bondstaatsgedachte het best uit de bus kwamen doet in dit verband niet ter zake. De Amerikaanse grondwet is tenslotte ontstaan, al kan men in de eerste artikelen doorlopend kentekenen vinden van politieke strijd en compromis. De ontwikkeling van de toestand in Indonesië vertoont in grote lijnen veel gelijkenis met die van de U.S.A. na 1776. Men staat hier voor dezelfde problemen. Via Malino, Linggadjatti en de Renville-overeenkomst waren bij de Soevereiniteitsoverdracht de staatkundige plannen van Dr. v. Mook vrij ongeschonden uit de bus gekomen, al was de verhouding tussen de Uniepartners gewijzigd. De soevereine republiek van de Verenigde Staten van Indonesië was ontstaan, op federale grondslag gevormd.

Reeds vier maanden na het ontstaan van dit nieuwe staatsgebouw wordt vanuit Djocja alle mogelijke moeite gedaan om de federale gedachte zo spoedig mogelijk naar de historische archieven te verbannen. Zulks wekt, gezien de antecedenten van Djocja, geen verwondering. Het wezen van de federale idee is immers afhankelijk van één gedachte: het ondergeschikt maken van de individuele belangen aan de belangen van het geheel. Iedere deelstaat moet bereid zijn concessies te doen terwille van het gemenebest. Als we de jongste geschiedenis nog eens nagaan zien we doorlopend de strijd tussen 't unitaristische streven van Djocja en het federalistische streven van het B.F.O. Thans heeft Djocja de handen vrij gekregen. Allereerst werd gepoogd de U.N.C.I. naar huis terug te zenden. Deze poging mislukte, maar dit was

voor Djocja geen doorslaggevend bezwaar. Celebes werd gepacificeerd door in voormalig Nederl. korvetten overgevoerd T.N.I.-soldaten. Hetzelfde zal thans op Ambon te zien zijn. Sultan Hamid is van het toneel verdwenen en zal waarschijnlijk thans zijn straf krijgen voor zijn vroegere anti-republikeinse gevoelens. Aziz is gedetineerd, de K.N.I.L.-militairen voelen zich aan alle kanten losgelaten, de U.N.C.I. doet enige schuchtere opmerkingen zonder inhoud horen, de U.N.O. heeft plotseling haar activiteit verloren en ziet in de toestand welke thans heerst, in de tegenstelling tot die van 1947 geen bedreiging van de wereldvrede. Als de schaarse berichten welke ons uit Djacarta bereiken juist zijn wordt thans met man en macht gewerkt om zo spoedig mogelijk tot de vorming van een eenheidsstaat te komen, waarin Djocja een zeer schelle boventoon zal voeren.

En intussen is er nog een lachende derde: Moskou. Met veel genoegen zal men in 't Kremlin de groeiende onrust en ontevredenheid bezien. Het zal niet lang meer duren of 't tijdstip is daar dat de Sovjet-Unie een Ambassade in Indonesië zal openen, met een uiteraard sterke personeelsbezetting. In Amerikaanse en Australische persbeschuivingen begint men langzamerhand de ware toestand in te zien. Men begint te vrezen dat het, na het falen van de Amerikaanse buitenlandse politiek in China, zal blijken dat deze ook in Indonesië gefaald heeft. Australië ziet met vrees naar de Indonesische aanspraken op Nieuw-Guinea. Ons past geen leedvermaak. Wij kunnen slechts betreuren dat de republikeinse leiders in Djocja niet dezelfde gematigdheid en zelfbeheersing hebben als de Amerikaanse in 1787. Want ook met gematigdheid en zelfbeheersing bleek het nog uitermate moeilijk voor deze jonge staat om zich op te werken tot volwaardigheid. Wij mogen hopen dat er uit de thans bestaande onrust niet een chaos zal groeien. Wij mogen tevens hopen dat de verantwoordelijke elementen in staat zullen zijn zich tegen onruststokers en dictatoriaal geneigden te handhaven. Opdat ook de minderheden in vrijheid en zonder vrees kunnen leven. Eerst dan zullen we kunnen spreken van een democratische rechtsstaat.

Mr. J. VAN DER DRIFT.

In de a.s. week mag in de Tweede Kamer een gedachtenwisseling worden verwacht over de ontwikkeling van zaken in Indonesië, in zoverre de verhoudingen binnen de Nederlands-Indonesische Unie en de belangen van Nederland daarbij betrokken zijn. Wij zullen naar aanleiding daarvan nader op deze zo uiterst belangrijke aangelegenheid terugkomen. — Red.

ZEVEN WIJZEN

Tijdens een goed bezochte propaganda-bijeenkomst te Laren N.H., waar mevr. M. Groot-Pleysier, candidate voor de Prov. Staten, sprak over „De geestelijke achtergrond van de V.V.D.", en de heer Mr. Dr. L. J. J. Caron, lijstadvocaat, over „Het belang der Prov. Staten" — gaven zich vijf nieuwe leden op. Later sloten zich nog twee nieuwe leden aan. Een succes!

HET VRAAGSTUK DER WINSTDELING

(Ingezonden).

De bezwaren, door de heer C. Pot in het nummer van 12 Mei j.l. tegen de winstdeling te berde gebracht, berusten grotendeels op misvattingen.

Winstdeling is niets nieuws. Ze wordt reeds lang bij Van Marken en Stork toegepast en bij de visserij bestaat de beloning der bemanning van de vaartuigen voor een groter of kleiner gedeelte, ja soms zelfs geheel uit een aandeel in de besomming. De besommingen der onderscheidene vissersvaartuigen lopen vaak zeer veel uiteen, dus ook de bedragen, welke de opvarenden als hun aandeel beuren. Toch heb ik nooit iets gehoord over die jaloezie, waarvoor de heer Pot zich zo bang toont; het resultaat wordt aanvaard als een natuurlijke wisselvalligheid van het lot.

Het winstaandeel van de werknemer is niets anders dan een beloning van zijn arbeid, dus verschilt in zoverre in wezen niet van het vaste loon. Het is echter economisch meer rationeel, omdat het meer samenhangt met de bedrijfsuitkomsten. Het vaste loon doet dit in het geheel niet. Dit wordt het gehele jaar door geregeld betaald, onverschillig of dit rendert, dus of 't in 't bedrijf wordt verdiend. Is er nu reden, om van de werknemers, in een bedrijf, dat aan het einde van het boekjaar met verlies gewerkt blijkt te hebben, het deel van het loon terug te vorderen, dat hun uit dien hoofde te veel zou zijn betaald? Niemand zou dit zeker willen.

Werkt een onderneming met verlies, dan kan er voor de deelgerechtigde werknemers natuurlijk van een winstaandeel geen sprake zijn. Geen winst, geen winstaandeel. Geen enkele werknemer zou het anders kunnen opvatten. Maar waarom zouden zij wel in het verlies moeten delen in geval een deelgerechtigdheid en niet, wanneer zij alleen vast loon zouden genieten? Bij een algemene toepassing van het systeem der winstdeling zal dit uiteraard aan werknemers van de ene onderneming meer opleveren, dan aan die in de andere. Maar schuilt daar iets onbillijks in? Ja, zegt de heer Pot, want ze zijn even ijverig en bekwaam. Ik geloof, dat op die uitspraak nog wel het een en ander is af te dingen.

Veel van zijn bezwaren komen m.i. voort uit een misverstand omtrent het begrip „werknemer”. Terwijl ik dat natuurlijk heb opgevat in de ruimste zin, dus zodanig, dat het allen omvat, die in loondienst zijn, van de geringste ongeschoolde arbeider tot de directeur, denkt de heer Pot blijkbaar alleen aan handwerkslui.

Hij zal het wel met mij eens zijn, dat de bedrijfsuitkomsten grotendeels en vaak zelfs geheel afhankelijk zijn van de bekwaamheid en het vernuft van degenen, die ik tot de werknemers reken. Allicht zullen degenen onder hen, die een intellectueel beroep uitoefenen, ingenieurs, economen enz., het meeste bijdragen tot het gunstige resultaat, hoewel ook de werkkraft en het vernuft van de gewone handwerksman van grote invloed kan zijn. Naargelang de prestaties der werknemers van meer belang worden geacht voor het bedrijf, zullen zij hoger worden beloond en zal eventueel ook hun winstaandeel groter zijn.

Het is heel natuurlijk, dat wie meer presteert, ook meer verdienen kan; het behoefte-element, van philanthropische en niet zozeer van economische aard, is helaas al veel te diep in onze economische verhoudingen doorgedrongen. Naast de prestatie speelt ook het lot een grote rol, voor werkgevers, zowel als voor werknemers. Sommige ondernemingen werken nu eenmaal onder gunstiger omstandigheden dan andere. Allerlei factoren zijn er op van invloed: plaats van vestiging, veranderingen in de industriële structuur en in de smaak der consumenten, enz. Sommige werknemers hebben het

geluk in een goed renderende zaak of een administratie met gunstige promotie-kansen terecht te komen, anderen moeten zich met een bescheiden plaats in de maatschappij tevreden stellen, niet omdat zij minder ijverig of minder bekwaam zijn, maar eenvoudig, omdat 't lot 't zo gewild heeft. Niemand vindt dit onbillijk. Waarom zou het dan wel onbillijk zijn, als sommige deelgerechtigde werknemers ongunstiger winstkansen zouden hebben, dan andere?

Indien een onderneming betere bedrijfsresultaten blijkt te boeken en daardoor meer voordelen aan zijn personeel kan bieden, zal meestal het gevolg zijn, dat meer werknemers zullen trachten daarin een plaats te vinden. Dientengevolge krijgt de leiding van zulk een onderneming een ruimere keuze uit gegadigden en kan zij daaronder de besten uitzoeken, hetgeen weer de rentabiliteit van de onderneming zal vergroten.

De heer Pot heeft nog een belangrijke factor vergeten, n.l. dat de deelgerechtigdheid een prikkel zal zijn tot grotere krachtsinspanning der werknemers, wat weer aan de productiviteit der bedrijven en ten slotte aan de volkswelvaart ten goede zal komen. Immers daardoor zal men goedkoper kunnen produceren en met meer succes kunnen concurreren op de wereldmarkt. Hoe een goed in het arbeidscontract vastgelegde deelgerechtigdheid tot werkstaking zou kunnen leiden, is mij voorts een raadsel. Integendeel zal het stelsel de spanning tussen werknemer en werkgever verminderen.

Het materiële voordeel, dat winstdeling aan de werknemers zal opleveren, zal niet zo heel groot kunnen zijn, maar ik verwacht veel van het psychologische effect. Zoals ik reeds in mijn eerste artikel heb uiteengezet, zal de werknemer daardoor de onderneming gaan beschouwen als ten dele zijn eigen bezit, waarvoor hij zal vechten tegen communistische onruststokers en nationalisators en dit zal zowel nationaal als internationaal verstrekkende zegenrijke gevolgen kunnen hebben.

Tegen het opdringende communisme bestaat slechts één doeltreffend middel, n.l. een grondige verandering in de structuur van het vrije bedrijf, waardoor werkgevers en werknemers dichter tot elkaar komen, en deze verandering kan m.i. alleen het stelsel der winstdeling brengen.

Natuurlijk zullen er heel wat moeilijkheden te overwinnen zijn, alvorens het in praktijk kan worden gebracht. Dit is een van de redenen, waarom ik in de laatste jaarvergadering van onze partij heb voorgesteld, een commissie te benoemen, welke het vraagstuk in studie zal nemen en op korte termijn rapport zal uitbrengen.

Een andere reden was, dat, nu prof. Van den Brink, de tegenwoordige minister van economische zaken en prof. Romme, de voorzitter van de katholieke Kamerfractie zich voor 't stelsel hebben uitgesproken, een desbetreffend voorstel van katholieke zijde verwacht kan worden en onze partij daarom tijdig haar standpunt ten aanzien van het vraagstuk zal moeten bepalen, wil zulk een voorstel haar niet onvoorbereid vinden. Ik hoop, dat spoedig tot de instelling van zulk een commissie zal worden overgegaan.

P. E. van Renesse

(Hiermede sluiten wij het debat. Zoals wij hebben aangekondigd zal redactioneel aan deze zaak aandacht worden gewijd. — Redactie).

Ondeskundige overpeinzingen

(Ingezonden).

Kortgeleden las ik in „Vrijheid en Democratie” van 28 April 1950 blz. 7, een artikel van een onderwijsdeskundige (v. M.), die het een open vraag noemde, of klassevertegenwoordigers (sters) noodzakelijk zijn in een schoolgemeenschap. De schrijver schijnt geneigd, deze vraag ontkennend te beantwoorden en betoogt dan:

„Wie zijn leerlingen aan zich weet te binden door zelf dag in dag uit een voorbeeld te zijn van plichtsbetrachting, door zich volkomen te geven aan zijn werk, door niets na te laten, dat tot verbetering van zijn onderwijs leidt, door steeds maar weer zich op de hoogte te stellen van de omstandigheden van zijn leerlingen, die heeft geen klassevertegenwoordigers nodig.”

Toen ik dit had gelezen, dacht ik: bestaan er zulke onderwijzers en leraren? Zij moeten, om aan deze omschrijving te kunnen voldoen:

1. niet alleen maar gewoon hun plicht betrachten, maar dit op zodanig excellente wijze doen, dat zij als voorbeeld kunnen gelden;
2. zij moeten zich volkomen, dus niet slechts voor 80 of 90 pCt., aan hun werk geven, hoofdpijn of eventuele huiselijke besommingen ten spijt;
3. zij moeten niets (maar ook niet meer) nalaten, dat tot verbetering van hun onderwijs kan leiden; en
4. zij dienen zich „steeds maar weer” (dus niet zo maar eens eenmaal per maand of per week of per dag) op de hoogte te stellen van „de” (niet van enkele of alleen maar van de belangrijkste) omstandigheden van hun leerlingen.

Dat men als onderwijzer of leraar tracht te streven naar een ideale vervulling van zijn taak, valt toe te juichen. Maar ik geloof niet, dat er één onderwijzer of leraar zal zijn, die van zich zelf zal durven beweren, dat hij aan de boven geformuleerde eisen voldoet. Ofschoon, in ieder beroep treft men wel individuen aan, die aan enige zelfoverschatting lijden, om het nu maar eens euphemistisch te zeggen.

Waar nu ook v. M. wel niet zal beweren, dat alle leraren en onderwijzers in hun functie volmaakt zijn, zou men zonder al te grote stoutmoedigheid wel kunnen aanvoeren, dat klassevertegenwoordigers mischien dan wel niet noodzakelijk, toch wel in de meeste gevallen zeer nuttig kunnen zijn. En dan mischien nog wel het nuttigste voor leerkrachten, die van zichzelf menen te voldoen aan de volmaaktheids-eisen, die v. M. heeft opgesomd.

IGNO RANS.

En dit antwoordt v. M. hierop: Belangrijk dan de wel eens te zeer overschatte nieuwigheid van de klasse-vertegenwoordigers, achtte ik de rechtstreekse vorm van levend contact tussen leerkracht en leerling, waarover ik schreef in de — hier weggelaten — regels, volgende op bovenstaand citaat. Voor de welwillende lezer(es) achtte ik het overbodig aan hetgeen ik niet als eis stelde, maar wel belangrijk achtte voor het ontstaan ener klasse-gemeenschap, toe te voegen, dat ook de leerkracht een mens is, dus niet volmaakt en allerminst bevrijd van eigen zorgen en moeilijkheden en zeker niet altijd in staat te doen, wat hij zo graag zou willen doen.

AFDELINGSSECRETARISSEN:

Onze administratie is gaarne bereid met U te spreken over de mogelijkheid van uitbreiding van onze lezerskring.

eigenwijze liedjes

Jansen

Piet Jansen heet hij — weer zo'n man,
Die 's nachts niet goed meer slapen kan
Door al die dwangbevelen
Voor Jansen dit en Jansen dat,
Voor Jansen in van alles wat,
En die zich als zovelen
Omdat hij zich maar Jansen schrijft
En Jansen is en Jansen blijft,
Nog steeds moet laten scheren,
Vermits men in zijn vaderland
Door veler lieden onverstand
Te lang bleef potverteren.

Piet Jansen zucht al jaar en dag,
Maar al zijn zuchten en beklag
Gaan min of meer verloren,
Wanneer een heer met een lorngnet
Achter een ambtelijk loket
Ternauwernood wil horen
Waarover Jansen vraagt en klaagt,
Doch — en als regel onversaagd —
Met niettemin-nochtansen
Hem ambtelijk de das aan doet,
Want Jansen blijft — begriep dit goed! —
Slechts Jansen! — Voelt U? — Jansen!!
Altijd Jansen....

In Jansen ziet zo'n ambtenaar
De doorgedraaide kankeraar,
De stugge wanbetaler,
Die in zijn zure nijd en spijt
En heke: aan Autoriteit
Al kaler wordt en kaler....
Wat willen al die Jansens toch?
Straks brengt zo'n vent waarachtig nog
De poppen aan het dansen!
Betaal en spaar!
Bewaar!
Vergaar!

Verstaat U ons, Piet Jansen?....
Maar Jansen zegt: ja, barst U maar!
Die voelt zich steeds weer de sigaar,
De uitgeschudde duikelaar
En kaalgeplukte scharrelaar....
„Zo gaat het”, zucht die ambtenaar,
„Van 't ene in het andre jaar,
't Is altijd weer die Jansen!
En kreeg zo'n vent de koorts nou maar,
Maar nee, dat staat voortdurend klaar
Met klachten en dat kankert maar
Als Jansen.... Jansen.... Jansen....
Die vervloekte Jansen....

Brammetje.

Ook economische vrijheid is een beginsel der democratie

(Ingezonden).

Het Radio-vraaggesprek tussen Ir. Vos en de heer Ritmeester, in verband met de verkiezingsleuze van de V.V.D. „De Belastingen omlaag” en de door het Tweede Kamerlid Hofstra gestelde vraag „waarop wil de V.V.D. dan bezuinigen?” en het antwoord van het Tweede Kamerlid Ritmeester, „dat ligt niet op de weg van de Kamerleden maar op de weg van de Regering”, is voor mij aanleiding mijn mening weer te geven en enkele vragen te stellen.

De heer Hofstra zal het toch zeker met mij eens zijn, dat de belastingen voor alle lagen der bevolking veel en veel te hoog zijn, want niet alleen de directe belastingen zijn relatief enorm hoog maar ook de indirecte belastingen, zoals de omzetbelasting, de accijnsbelasting etc. betekenen een zeer zware druk op de verbruikers. Ik zou gaarne van de heer Hofstra eens een objectieve voorlichting willen zien, waarin duidelijk tot uiting komt hoeveel van het inkomen geofferd wordt aan omzetbelasting, weeldebelasting (als men een foto laat maken betaalt men al weeldebelasting) tabaksbelasting etc.

Vele ondernemers maken door hun intensieve arbeid nog behoorlijke winsten, maar de fiscale politiek van onze Regering is oorzaak, dat een zodanig bedrag aan Vennootschapsbelasting, Inkomstenbelasting, Ondernemingsbelasting etc. moet worden opgebracht, dat velen geen kans zien, in hoofdzaak in verband met de belangrijke prijsstijgingen, hun voorraden, onderhoud machines en gebouwen, vorderingen, vernieuwingen van machines etc. te financieren. De fiscale politiek van onze Regering maakt ons economisch kapot, met in het verschiet een enorme werkloosheid. Ik vraag de heer Hofstra als belastingdeskundige: „Is dat verantwoord?” Indien de heer Hofstra deze vraag bevestigend beantwoord, is hij het dan niet met mij eens, dat onze Regering tot drastische belastingverlaging moet overgaan en dat zij de posten moet aangeven waarop moet worden bezuinigd?

Ik vraag de heer Hofstra: Is de slagzin „de Belastingen moeten omlaag” misleidend als men niet onmiddellijk aangeeft waarop moet en kan worden bezuinigd en is het

antwoord van de heer Ritmeester, „dat in de eerste plaats onze Regering moet aangeven hoe en waarop bezuinigd kan worden” onjuist? Een degelijk huisvader zal zeker gaan bezuinigen zodra hij ziet aankomen dat zijn inkomen zal verminderen. Op onze Regering rust de taak die maatregelen te nemen die de financiële druk op haar volk zo licht mogelijk maakt wil haar volk niet onder die druk bezwijken. Indien de Regering geen kans ziet door drastische bezuinigingen tot een belangrijke verlaging van de belastingen te komen, dan moeten onze kamerleden het initiatief nemen.

Reeds eerder heb ik voorgesteld in onze partij een financieel-economische Commissie te benoemen

die de leden van de Kamerfracties van advies zou kunnen dienen. Tot mijn verwondering is hiertoe niet besloten *). Indien het hoofdbestuur, zo'n commissie zou benoemen dan zou dat een stimulans kunnen zijn voor andere politieke partijen hetzelfde te doen. Door uitwisseling van ideeën zou men mogelijk tot drastische bezuinigingen kunnen komen. Niet alleen de politieke vrijheid maar evenzeer de economische vrijheid is 't grondprincipe van de democratie. Politieke- en economische vrijheid zijn de grondbeginselen van de welvaart, omdat bij die vrijheden het rendement van ieder individu het grootst is.

Tot slot wil ik nog een lans breken voor een actie tot het uitvoeren van grote werken teneinde een grote werkloosheid te voorkomen. Hierdoor wordt arbeid omgezet in kapitaalgoederen. Indien dergelijke grote werken met grondstoffen van eigen bodem tot stand gebracht kunnen worden, dan kunnen de uit-

gaven grotendeels bestreden worden uit de daardoor binnenkomende belastingen. Zou het bijv. niet getuigen van wijs beleid, indien het Wegenfonds weer in ere werd hersteld, waarin gestort werden de gelden van de wegenbelasting en de benzinebelasting en dat die gelden dan ook werden besteed aan verbetering van onze wegen?

Ik hoop, dat de heer Hofstra, die ik ken als een belastingsspecialist, dit artikel leest en er op reageert. M.i. zou dit zeer vruchtbaar kunnen werken.

Amersfoort,

J. H. VAN DER BURG.

*) Voorzover ons bekend, zijn er in onze partij diverse commissiën. Men denke aan het ontwerp Beginselprogramma waaraan van verschillende zijden is gewerkt. Ook is ons bekend dat onze Kamerleden steeds ruim in de gelegenheid zijn hun oordeel aan dat van anderen te toetsen. — Red.

N.V. BOELE'S

Scheepswerven en Machinefabriek

BOLNES

Nieuwbouw en reparatie

DE ROTTERDAMSCHЕ DROOGDOK MIJ. N.V.

N.V. Lijm- en Gelatinefabriek

„Delft”

Fabrieksmerk TWEE TORENS

Tel. 106-363 — Delft

N.V. Nederlandsche

Caoutchouc- en Guttapercha-fabriek

v.h. Bakker & Zn.

Ridderkerk

• Technische rubberartikelen

Goedewaagen's

Koninklijke
Pijpen- en Aardewerkfabrieken
Gouda

Serviezen

„Hecht U waarde...?”

(Ingezonden).

Het artikeltje Herdenking II dringt me tot een uiting mijnerzijds. Inderdaad was er geen eenstemmigheid over 't vrijaf geven op 5 Mei. Dit komt immers hierop neer, dat boven de, bij contract geregelde, vacantie zonder meer een dag extra wordt gegeven. En waartoe? Het is zelfs verboden de loonregeling te overschrijden. Dit zuiver economisch motief moet U niet met etische beschouwingen vertroebelen. Dat men voor de herdenking als zodanig niet veel over heeft blijkt juist zonneklaar nu praktisch niemand één zijner toegestane vrije dagen daaraan besteedt. Hecht U waarde aan een herdenking die met de versnapering van een extra vrije dag wordt uitgelokt?

G. BOERMA.

Pieterburen.

DAKEN VLOEREN

N.V. BETON- & PLATENFABRIEK
& GEBRS. MYNLIFF NIMEGEN
TEL. 20539

N.V. Staalraadkabel- en Herculestouwfabriek

voorheen

J. C. DEN HAAN

GORINCHEM

De Vrouwengroep Zeist hield haar maandelijkse bijeenkomst. Mevrouw H. A. Mynlieff-Post besprak enige boeken. Met grote belangstelling hebben de aanwezigen de lezing gevolgd. Mevrouw Mynlieff werd door mevrouw van de Velde hartelijk bedankt.

AFDELINGSSECRETARISSEN:

Vraagt bij onze administratie de tarieven voor extra-exemplaren van ons weekblad, voor de verbreiding van onze beginselen en voor het werven van nieuwe abonneés.

Overheidsinvloed of Volksinvloed?

In „De Volkskrant” van 16 Mei 1950 heeft Prof. Romme mij het genoegen gedaan mij te antwoorden op mijn repliek naar aanleiding van zijn beschouwing over mijn rede ter jongste algemene vergadering van onze partij. Op een enkel punt van dit antwoord moge ik mij mijnerzijds nogmaals een wederwoord veroorloven. Dit punt is er belangrijk genoeg voor. Het betreft toch de vraag van de overheidsinvloed bij de organisatie van het bedrijfsleven. Ons standpunt ten deze wil ik nogmaals kort aangeven. Wij wensen een bedrijfsorganisatie, die inderdaad een organisatie van het bedrijfsleven zelf is. Wij willen geen bedrijfsorganisatie, die van bovenaf door de overheid aan het bedrijfsleven is opgelegd. De „instelling” der bedrijfsorganen door de overheid moet materieel zijn een „erkenning” van datgene, wat van onderop is ontstaan. Opleggen van een organisatie, waarvoor het bedrijfsleven nog niet rijp is, is uit den boze.

Ik hoop te mogen aannemen, dat Prof. Romme het, wat dit beginsel betreft, wel met mij eens is. Hij blijft dan althans in de lijn, die de katholieke politiek sedert jaren heeft gevolgd. In mijn artikel in ons blad van 5 Mei heb ik dit uitvoerig uiteengezet aan de hand van de beraadslaging over de Bedrijfsradenwet van de katholieke minister Verschuur in 1932. Vergis ik mij daarin, dan zal ik het op prijs stellen, dat Prof. Romme mij op dit punt uit de droom helpt. Mocht hij toch, evenals de redactie van „Trouw”, zich willen bewegen op de weg terug naar het staats-socialisme, dan zal het zeker tot een helderder inzicht in de politieke verhoudingen kunnen bijdragen, indien hij daarvan mededeling doet. Vooralsnog echter kan ik dit niet aannemen en meen ik van oordeel te mogen blijven, dat ons uitgangspunt hetzelfde is. Zijn mijn veronderstellingen juist, dan is het verschilpunt tussen Prof. Romme en mij teruggebracht tot deze vraag: heeft de wet op de P.B.O. aan het door hem en mij gelijkelijk aanvaarde beginsel de juiste uitwerking gegeven. De vraag der grondwettelijkheid van die wet mag ik daarbij buiten beschouwing laten. Zij heeft, hoe belangrijk op zichzelf, met het punt in kwestie niet te maken.

De wet op de P.B.O. laat nu instelling van bedrijfsschappen op twee manieren toe. Bij algemene maatregel van bestuur, indien, om het kort uit te drukken, een representatieve vertegenwoordiging van het bedrijfsleven het verlangt; bij de wet in alle andere gevallen. Ik wens de instelling alleen, indien zij door zo'n representatieve vertegenwoordiging gevraagd wordt en ik wens de beslissing of dit geval zich voordoet niet over te laten aan de algemene maatregel van bestuur, doch haar genomen te zien door de wetgever. Hier stel ik een zwaardere eis dan ik in 1932 bij de Bedrijfsradenwet heb nodig geoordeeld, toen ik tegen instelling van die raden door de Regering alleen geen bezwaar had. Waarom niet? Omdat in 1932 de Grondwet instelling der bedrijfsorganen bij de wet niet voor-

door Mr. P. J. Oud

schreef en omdat de bedrijfsraden der wet van 1932, zonder nadere wettelijke machtiging geen verordenende bevoegdheid zouden ontvangen. Die verordenende bevoegdheid vooral acht ik van zodanige betekenis, dat ik de vraag, of een bedrijfstak daarvoor rijp is en in welke omvang zij daarvoor rijp is, niet door de Regering alleen wil zien beantwoord, doch de Staten-Generaal daarbij ten volle wens in te schakelen.

Hoe Prof. Romme nu kan blijven volhouden, dat hetgeen ik verlang, is vermeerdering van overheidsinvloed, is mij een volslagen raadsel. Ik kan hier geen andere verklaring vinden dan dat het hem op dit punt aan onderscheidingsvermogen ontbreekt. Al moet ik hieraan aanstonds toevoegen, dat dit mij van een zo scherpzinnig man, als de leider der katholieke fractie anders altijd blijkt te zijn, in hoge mate verwondert. Homerus heeft echter, naar men zegt, ook wel eens een keer geslapen en het zou onvriendelijk zijn Prof. Romme tot een grief te maken, wat men van Homerus met een glimlach aanvaardt. Wat is er nu fout in Prof. Romme's gedachtengang? Fout is, dat hij als volgt redeneert. De Regering is overheid en de Staten-Generaal zijn overheid. Laat men de beslissing aan de Regering alleen over dan is er minder overheidsinvloed dan wanneer men er bovendien de Staten-Generaal bij betreft. In het ene geval komt er immers maar één overheidsorgaan bij te pas en in het andere geval twee. Twee is meer dan één, dus in het tweede geval is de overheidsinvloed groter.

Moet ik nu nog uitvoerig betogen, dat deze gedachtengang fout is. Niet, omdat de Staten-Generaal geen overheid zouden zijn. Het standpunt van Lohman, die in zijn boek over „Onze Constitutie” de Staten-Generaal behandelt in het tweede deel „De onderdanen” is het mijne niet. Maar toch is het aan de andere kant ook weer niet zo, dat de Staten-Generaal een „overheid” zijn van dezelfde soort als de Regering. Afgezien van wat juridisch de meest juiste formulering is — zo heel eenvoudig is die formulering zeker niet — is de historische figuur deze, dat de Staten-Generaal, als vertegenwoordiging van het volk hun opkomst te danken hebben aan het streven om het volk te beschermen tegen willekeur van de zijde der Regering in een tijd, toen men zonder enige twijfel in de Regering alleen de „overheid” had te zien. Daarom mocht ik schrijven, dat het de historische taak is van de Staten-Generaal de rechten en belangen van het volk te beschermen tegen al te grote machtsusurpatie van de zijde der Regering en haar ambtenaren. Op dat beginsel berusten talloze bepalingen onzer Grondwet. Prof. Romme kent die bepalingen evengoed als ik. Ik behoef hem niet te vertellen, dat het recht van vereniging en vergadering alleen mag worden geregeld en

beperkt bij de wet; dat strafbepalingen alleen mogen worden gemaakt krachtens de wet; dat belastingen alleen mogen worden geheven krachtens de wet; dat deze voorbeelden met tientallen andere kunnen worden vermeerderd.

Noemt Prof. Romme al deze voorschriften bepalingen, die strekken om de overheidsinvloed te vermeerderen? Was, toen een einde werd gemaakt aan de onder Koning Willem I zo welig bloeiende „besluitenregering”, door voor tal van zaken regeling bij de wet te gaan eisen, de bedoeling de overheidsinvloed te gaan vergroten? Precies het tegendeel was het geval. Men wenste, dat het volk, door middel van zijn vertegenwoordiging, zijn invloed zou kunnen doen gelden bij de vaststelling van het overheidsbesluit. Vermeerdering van de volksinvloed, niet van de overheidsinvloed was het doel. Op vermeerdering van deze indirecte volksinvloed was ook gericht de invoering van een recht van amendement voor de Tweede Kamer. De Staatssecretaris, die de wet op de P.B.O. verdedigde richtte zich dan ook rechtstreeks tegen deze volksinvloed, toen hij zijn beduchtigheid uitsprak dat die Kamer wetsontwerpen tot instelling van een bedrijfsschap wel eens zou kunnen gaan amenderen.

Onjuist is dan ook de tegenstelling, die Prof. Romme aan het slot van zijn artikel maakt. Daar toch vraagt hij: „waar vindt gij, dat het bedrijfsleven meer en de overheid minder te vertellen heeft: wanneer het Parlement de medebeslissing heeft of wanneer inplaats van het Parlement het bedrijfsleven de mede-beslissing heeft?” Natuurlijk zal, als men de vraag zo stelt, ieder zeggen: in het laatste geval. Maar, als Prof. Romme het aldus formuleert, dan heeft hij de quintessence van de zaak, waarom het tussen hem en mij gaat, niet begrepen. Want in het geschil, dat ons beiden verdeeld houdt, behoort de vraagstelling te zijn: „Wenst gij, nadat het bedrijfsleven gesproken heeft, het antwoord op de vraag, of het inderdaad een bedrijfsschap verlangt en welke bevoegdheden het daarvoor wenst, over te laten aan de Regering alleen of wenst gij, dat ook het Parlement daarover zijn oordeel zal geven?” Of om het nog eens extra duidelijk te zeggen: „Wenst gij dat in gevallen, dat ernstig twijfel rijst of een representatieve vertegenwoordiging van het bedrijfsleven een bedrijfsschap verlangt, de Regering alleen zal decreteren, dat het er komen zal of wenst gij, dat in een zo belangrijke zaak ook het Parlement zijn woord zal spreken?” Naar onze overtuiging zal ieder, die gevoelt voor een gezonde democratie, zowel in het bedrijfsleven als in de overheids sfeer, zijn keuze op het laatste bepalen. Zij die de wet op de P.B.O. hebben aanvaard, hebben niet een stuk overheidsinvloed, maar een stuk volksinvloed prijsgegeven. Ik hoop, dat het thans ook Prof. Romme duidelijk is. Zo neen, dan beken ik gaarne, dat mijn vermogen te kort schiet om het hem duidelijk te maken.

☆ parlementaire flitsen ☆

BELANGRIJKE ONDERWERPEN ZIJN AAN DE ORDE GEWEEST

Waarborgen voor burgerlijke overheidsdienaren van Indonesië. Uitbreiding van de Hoogovens — Indonesisch debat op komst. Optreden van dr. Muntendam

Zowel in de Tweede als in de Eerste Kamer zijn in de week van de tiende Mei onderwerpen van meer dan gewoon belang aan de orde geweest. De Eerste Kamer behandelde het wetsontwerp tot vaststelling van zekere waarborgen voor burgerlijke overheidsdienaren van Indonesië en hun nagelaten betrekkingen. Was in de Tweede Kamer de ontstemming over de getroffen regeling voor deze groep van overheidsdienaren reeds duidelijk aan de dag getreden, de gebeurtenissen, welke sindsdien zich hebben voorgedaan, maakten, dat de critiek in de Eerste Kamer een nog veel feller karakter droeg. Die critiek werd zeer sterk naar voren gebracht door de heer Jonkman (P.v.d.A.), waarbij mr. Wendelaar zich op krachtige wijze aansloot.

Onze geestverwant wees in duidelijke termen op de onvolkomenheid van de voorgestelde regeling, welke naar zijn mening wel aanvaard behoorde te worden, maar tevens dat er verdere maatregelen in het belang van de overheidsdienaren dienen te volgen. Samen met de heer Kerstens van de K.V.P. diende mr. Wendelaar dan ook een motie van orde in, waarin er bij de Regering op aangedrongen werd om de onafhankelijkheid van de commissieleden, die over de afvloeiing hebben te oordelen te waarborgen en waarin er bij de Regering op aangedrongen werd slechts één commissie te benoemen met standplaats te 's-Gravenhage, welke motie werd aangenomen met 22 stemmen voor en 11 stemmen tegen. Het gehele wetsontwerp werd aangenomen met 28 stemmen voor en 5 stemmen tegen, n.l. van de anti-revolutionairen. Al was en is de regeling in dit wetsontwerp voorgesteld, lang niet zo, als men redelijkerwijs zou wensen, toch mocht men o.i. niet overgaan tot afwijzing van deze voorstellen, omdat anders de regeling voor de overheidsdienaren volkomen in de lucht zou hangen. En de vraag is dan ook gewettigd, of de a.r. ook zouden hebben tegengesteld, als de aanneming van het wetsontwerp daardoor in gevaar zou zijn gekomen. Vermelding in dit verband verdient tenslotte nog een motie, welke door de heer Jonkman werd ingediend en mede ondersteund werd door de heren Kerstens (K.V.P.), Algra (A.R.), de Zwaan (C.H.) en Wendelaar, waarin aan de Regering gevraagd werd hoger beroep bij een onafhankelijk college met administratieve rechtspraak belast, te willen bevorderen. Deze motie, welke duidelijk de sfeer in de Kamer tot uitdrukking bracht, werd zonder hoofdelijke stemming aangenomen.

Van de Eerste naar de Tweede Kamer is slechts een luttele afstand over het Binnenhof, ook al is er telkens opnieuw een zo duidelijk verschil te constateren, zowel in sfeer als in spanning en belangstelling. De Eerste Kamer vergadert minder frequent, heeft bovendien redelijke uren om samen te komen en zo is er daar over het algemeen meer belangstelling dan in de Tweede Kamer, waar de leden overkropt zijn met arbeid. Zelfs bij een zo belangrijk wetsontwerp, dat z.h.s. aangenomen werd met alleen de stemmen van de communisten tegen als de deelneming aan de Kon. Ned. Hoogovens en Staal fabrieken te IJmuiden voor de oprichting en exploitatie van een breedbandwalserij en een blikfabriek, trok niet die belangstelling als dit onderwerp wel verdiende, omdat daar het belangrijke vraagstuk van de deelneming van de Staat in het kapitaal van particuliere ondernemingen mede aan de orde kwam. Onze geestverwant, de heer Korthals, heeft daarop in een gedegen rede op bekwame wijze gewezen, waarbij hij na het nagaan van verschillende factoren en met inzien van de bezwaren, welke er wel degelijk zijn, waartoe

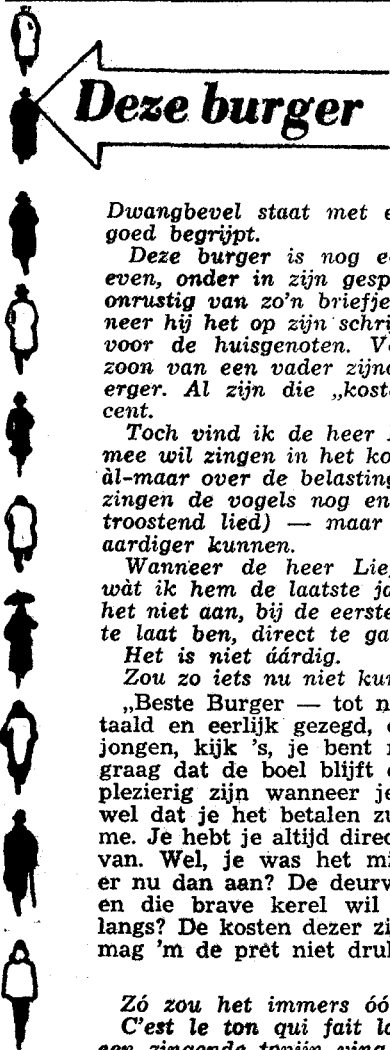
ook de nodige vragen aan de Regering gesteld waren in het Voorlopig Verslag. De heer Korthals wees er o.i. terecht op, dat het kapitaal op het ogenblik in Nederland uitermate krap is, en wij dus, wanneer wij grote projecten gaan uitvoeren, ons er wel degelijk van bewust moeten zijn, dat het verantwoord is, dat de Staat hier aan deelneemt. Dat de communisten ook hier weer een oorlogsvoorbereiding zagen, zoals zij langzamerhand overal in zien, was wel niet nieuw, maar toch een bewijs van de wel zeer eenzijdige zienswijze, waaronder zij alles wensen te bezien.

Terwijl wij dit schrijven, is intussen de nota van Regeringswege over Indonesië gepubliceerd en als dit nummer bij de lezers komt, heeft het debat over Indonesië in de Tweede Kamer een aanvang genomen. Dat is het gevolg van het feit, dat de voorzitter der Kamer aan de Regering, t.w. aan de Minister van Uniezaken

en Overzeese Rijksdelen een brief had gericht, waarin hij tot uitdrukking had gebracht, dat in de Kamer een levendige belangstelling bestaat over de gang van zaken in Indonesië. Men mag wel zeggen, dat die belangstelling met de dag toenemende is naar aanleiding van de ontwikkeling in Indonesië, een belangstelling, welke stellig in veler kring gepaard gaat met zorg om hetgeen in de toekomst verder zal gebeuren. Van de andere belangrijke wetsontwerpen, welke in deze dagen nog door de Tweede Kamer aangenomen zijn, vermelden wij hier de Wijziging van de Drankwet, de oprichting van het fonds voor maatregelen ter voorkoming van ziekten en ter bevordering van de gezondheid (Wet op het Praeventiefonds). Dit wetsontwerp bracht voor het eerst in de Kamer het optreden van de Staatssecretaris voor de Volksgezondheid, dr. Muntendam, die een goed debuut maakte. Niet onvermeld mag hier blijven zijn inleiding, toen hij zeide zich te gevoelen als 25 jaar geleden, toen hij voor de eerste maal in de praktijk kwam op het platteland van Drenthe. Toen had hij nog de steun van zijn voorganger, die tot hem zeide: als gij maar goed kiezen kunt trekken en verlossingen leiden, hebt gij gauw het vertrouwen van de bevolking. Dr. Muntendam wilde deze vergelijking niet te letterlijk doortrekken, hetgeen ons een verstandige opmerking lijkt. De financiering van de ziekenhuisbouw, welke eveneens nog aan de orde kwam.

Naast een zeer uitvoerige rede van de K.V.P. afgevaardigde dr. Mol, willen wij hier nog wijzen op het betoog van onze geestverwant mevr. Fortanier-de Wit, die nog eens onderstreepte, dat er in ons land een groot gebrek aan ziekenhuis- en sanatoriumruimte bestaat. En zij wees er op, welke bijzondere moeilijkheden de ziekenhuizen op het ogenblik onder vinden. En nadat zij gewezen had op het feit, dat juist op het gebied van ziekenhuizen het particulier initiatief dikwijls grootse dingen heeft bereikt en blijk heeft gegeven tot grote offers in staat te zijn, sprak zij de wens uit, dat de minister van sociale zaken in de toekomst met een speciaal wetsontwerp zal komen, waarin de plaats van de particuliere ziekenhuizen in vergelijking tot die van de Overheidsziekenhuizen geregeld wordt. Minister Joekes kon dit wetsontwerp er niet door krijgen zonder een motie van orde, ingediend door dr. Mol, waaraan ook mevr. Fortanier-de Wit haar handtekening had gegeven om te komen tot een betere financieringsregeling voor de ziekenhuisbouw in de toekomst. Als we tot slot voor dit keer nog melding maken van een debat ver na het middernachtelijk uur over de kosten verbonden aan de verdere inpoldering in het IJsselmeer, in het bijzonder aan de Oosterpolder, waarbij o.m. onze geestverwant de heer De Hartog het woord voerde, dan kan men zien, welke hoeveelheden wetsontwerpen de Kamer in een hoog tempo wist te behandelen.

De Weede (ad interim)

Deze burger

heeft gisteren een aanmaning van de heer Lieftinck ontvangen. Neen: een nader wordt niet gezonden. En ja: bij het niet voldoen aan deze aanmaning volgt een Dwangbevel. Dat

Dwangbevel staat met een hoofdletter. Als U het maar goed begrijpt.

Deze burger is nog een beetje ouderwets. Wordt nog even, onder in zijn gespleten persoonlijkheid, een weinig onrustig van zo'n briefje en legt er iets over heen, wanneer hij het op zijn schrijftafel legt. 'n Tikkeltje schaamte voor de huisgenoten. Verloochent zijn afkomst niet als zoon van een vader zijnde, die schuld erg vond en boete erger. Al zijn die „kosten dezer“ slechts vijf-en-twintig cent.

Toch vind ik de heer Lieftinck niet áárdig. Niet dat ik mee wil zingen in het koor van humoristen en tragici, die ál-maar over de belastingen zitten te zeuren — (tenslotte zingen de vogels nog en ruist de branding der zee haar troostend lied) — maar dit soort dingen zou een beetje aardiger kunnen.

Wanneer de heer Lieftinck eerst zou willen naslaan wat ik hem de laatste jaren zoal uitgeteld heb, dan gaat het niet aan, bij de eerste de beste keer dat ik een maand te laat ben, direct te gaan dreigen met dwangbevelen.

Het is niet áárdig.

Zou zo iets nu niet kunnen met:

„Beste Burger — tot nu toe heb je altijd alles fijn betaald en eerlijk gezegd, dat was geen klein beetje. Maar jongen, kijk 's, je bent nu even te laat en je wilt toch graag dat de boel blijft dóórlopen; nou, dan zou het wel plezierig zijn wanneer je over de brug kwam. Ik weet wel dat je het betalen zult. Je hebt geen cent schuld bij me. Je hebt je altijd direct als 'n hèer gedragen. Daar niet van. Wel, je was het misschien even vergeten. Denk je er nu dan aan? De deurwaarder moet tenslotte óók leven en die brave kerel wil zijn plicht doen. Kom je even langs? De kosten dezer zijn vijf-en-twintig cent, maar dat mag 'm de pret niet drukken. Hou je taai.

Je Piet.

Zó zou het immers óók kunnen? C'est le ton qui fait la chanson, zoals de man zei die een zingende tonijn ving.

En men moet er z'n mannetje op áán kijken, wanneer men hem schrijft, vindt

DEZE BURGER

LEUZEN GEVRAAGD

De kopstukken van de Labourparty zijn tijdens 't weekeinde in Dorking bijeen geweest. Zoals uit de persberichten blijkt, om zich te bezinnen op haar gestadige teruggang in stemmen, sympathie en invloed en op de in de naaste toekomst te volgen koers. Verdere nationalisaties zullen voorlopig wel niet volgen; men wil eerst trachten verbeteringen aan te brengen in de organisatie van de genationaliseerde industrieën en van de nationale gezondheidsdienst. De kosten van het levensonderhoud moeten stabiel worden gehouden, want daarop is het oog van loontrekker en consument — in 't bijzonder de huisvrouw — scherp gevestigd. Van het aantrekken van de middenstand heeft men weinig profijt gezien, zodat op die weg niet langer zal worden voortgegaan. Socialisatie zal de komende leuze zijn, de coöperatieve oplossing zal vermoedelijk meer naar voren worden geschoven.

Ik dacht zo, dat ik de leuze „Socialisatie“ al eens eerder gehoord had....

Ja, wanneer men niets nieuws en aanlokkelijks meer voor de werkende mens kan verzinnen, dan moet men wel trachten de onverkoopbare restanten te spuien, in de hoop, dat het niet zal opvallen. Maar dat kon nu wel eens anders uitpakken, blijkens de reactie der arbeiderskiesers in vrijwel alle democratische landen. Zij beseffen allengs, dat het socialisme uitgepraakt raakt.

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

ORGAN VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Voorzitter Redactie-comm.: Drs. H. A. Korthals.
Redactie-secretaris: Mr. E. Elias.

Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 435.

Administratie: Postbus 43, A'foort, tel. 5267.

Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 p. jaar.

Voor het zenden van abonnements- en advertentie-gelden: Postgiro no. 245103, ten name van de

Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en

Democratie" te Amersfoort.

Losse nummers 15 cent.

Voor advertenties wende men zich tot de admi-

nistratie of tot de hoofdvertegenwoordiger: L.

Vlug, Geestbrugweg 69, Rijswijk (Z.-H.).

Sparen (I)

„Harder werken, meer sparen", ziedaar de raad, die prof. Liefstinck ons volk geeft. Inderdaad, op zichzelf een wijs advies, dat zeker algemeen diende te worden nageleefd, doch dat anderzijds moeilijk in practijk kan worden gebracht, omdat door vele overheidsmaatregelen het sparen weinig of in het geheel niet in de hand wordt gewerkt. Wij krijgen aldus de merkwaardige toestand, dat de overheid enerzijds met mooie woorden het sparen aanmoedigt, doch anderzijds met minder fraaie daden oorzaak is, dat haar eigen leuze niet in practijk kan worden gebracht. Wij bevinden ons met de ontwikkeling van deze zienswijze in een wel zeer goed gezelschap, indien wij verwijzen naar de rede, die prof. dr. Adriani onlangs heeft gehouden voor de Nederlandsche Maatschappij voor Nijverheid en Handel. Zeer terecht wees deze spreker er op, dat de fiscus zelfs ten aanzien van de pensioenverzekeringen weinig tegemoetkomend is, omdat in ons land de verschuiving van de fiscale last slechts bestaat naar het tijdstip van de uitbetaling. Wij willen thans verder niet ingaan op al datgene, wat prof. Adriani in dit verband heeft opgemerkt. Er zij echter op gewezen, dat ook uit zijn betoog duidelijk bleek, dat een fiscale stimulant tot sparen ontbreekt. Spr. deed verschillende suggesties tot verbetering en sprak de hoop uit, dat deze door het bedrijfsleven bestudeerd en ter kennis van de overheid zouden worden gebracht. Uit een en ander moge het in elk geval duidelijk worden, dat wij in onze critiek niet alleen staan en dat deze critiek niet kan worden gedoodverfd met het motief, dat zij uitsluitend is geuit op grond van politieke overwegingen. Harder werken en meer sparen kan een nationale en zelfs deugdzame leuze zijn. Op het ogenblik is zij slechts een slag in de lucht.

Sparen (II)

In verband met de toenemende roep om sparen kan het interessant zijn te lezen, wat het bestuur van de Nederlandse Spaarbankbond heeft op te merken. Ofschoon het tevreden is over de spaarzin en de op grond daarvan bereikte resultaten, pleit het voor een grotere afstand tussen de lonen voor geschoolde en ongeschoolde arbeiders en een enigszins preferente fiscale behandeling van uit extra werkzaamheden verkregen inkomsten. De leuze: „harder werken, meer sparen", gaat inderdaad wel zeer mank, indien wij bedenken, dat bij de verhoogde arbeidsprestaties, b.v. in de vorm van overwerk, de fiscus een niet onaanzienlijk deel voor zich opeist. Hoe men bij het toepassen van een dergelijke politiek de genoemde leuze waagt te propageren, is ons niet recht duidelijk. Harder werken: accoord! maar dan ook een extra beloning, die met dit harder werken werd verdiend. Het ware te wensen, dat vooral in dit opzicht de regering haar politiek wat meer in overeenstemming bracht met de schoonklinkende adviezen, die zij ons geeft.

Die weten het!

Wij kennen in ons land het blad Burgerrecht. Veel is daarover niet te zeggen. Wij volgen het, gelijk sommige andere bladen, plichtmatig. Reden om over het gelezene te schrijven is er weinig. Het is een blad, dat alles en iedereen akamt. Zo zijn er nu eenmaal bladen. Voor dit keer willen wij 'n staaltje van voorlichting naar voren halen. In het nummer van 29 April van het blad wordt namelijk op bladzijde 4 een stukje uit ons blad geciteerd, waarin wij hadden geschreven over politieke en economische vrijheid. Het blad laat daar dan op volgen: „Aldus het weekblad Vrijheid en Democratie in een verkiezingsveldtocht. Het kan nuttig zijn, deze paragraaf aandachtig te lezen en dan te beseffen, dat de V.V.D. voor het wetsontwerp P.B.O. stemde..."

Wij willen hiervan alleen zeggen: Het kan nuttig zijn deze passage uit Burgerrecht aandachtig te lezen en dan te beseffen dat Burgerrecht over een ingewikkelde zaak als de P.B.O. schrijft terwijl het de eenvoudigste feiten daaromtrent nog niet kent. Want laten wij Burgerrecht, dat zijn bestaan voor een zeer groot deel vult met actie tegen de P.B.O., ter lering mogen zeggen, dat zowel de Tweede- als de Eerste Kamerfractie der V.V.D.

tegen het desbetreffende wetsontwerp hebben gestemd. Wij zullen maar hopen voor het blad: Aldoende leert men en misschien een volgende keer beter.

Optimist

Het is verkwikkend in deze tijd van sombere voorspellingen en uitlatingen met betrekking tot het communistische gevaar, ook eens een stem te kunnen citeren, die de somberheid en het pessimisme nu eens niet deelt en daartegenover wijst op de mogelijkheid van een geheel andere ontwikkeling. Wij doelen hier op een recente uitspraak van Paul Hoffman, de administrateur van het plan-Marshall, waarbij hij opmerkte, dat het Russische samenstel van satelietstaten zal ineensinken en wel „plotseling tengevolge van inwendige spanningen." „Elf jaar geleden maakten we ons bezorgd over drie dictators: Hitler, Mussolini en Stalin. Twee zijn er verdwenen en ik geloof dat ik ook nog zal meemaken, dat de derde verdwijnt. Als er een einde is gekomen aan de dictatuur, dan zal een duurzame vrede, gebaseerd op vrijheid en gerechtigheid gewonnen zijn". Ziedaar de visie van Paul Hoffman, die men nog niet mag overschatten, doch ook niet onderschatten. Het is een fris geluid tussen veel pessimisme en een waarschuwing om niet te versagen en reeds het slagveld te verlaten voordat de strijd is ontbrand.

Inzicht

Ondanks de zorgen die elke weldenkende democraat vervullen met betrekking tot het communistische gevaar, zijn er toch nog steeds lichtpunten te ontdekken die juist de democratische burger weer moed geven. Zo zal het vooral in de intellectuele wereld met vreugde zijn vernomen, dat Maria Atierstedt, een communistische Zweedse schrijfster, met Moskou heeft gebroken omdat zij zich niet kan onderwerpen aan de door de Kominform geëiste „eenvormigheid in het politieke denken." De schrijfster heeft thans voorgesteld in Zweden een communistische partij te stichten, die onafhankelijk moet zijn van Moskou en van de Kominform en die het voorbeeld van Tito moet

volgen. De schrijfster bracht in herinnering, dat tal van communistische schrijvers zoals Koestler, Silone, Wright, Gide, Fischer en Spender, zich na teleurstellende reizen naar Moskou, van het communisme hebben afgewend omdat daar „de werkelijkheid niet 'n afspiegeling is van de communistische idealen". Men neemt inmiddels aan, dat Maria Stierstedt met haar jongste besluit een grote invloed zal uitoefenen op de 50.000 communisten die Zweden telt. Wij willen met dit alles allerminst zeggen, dat wij het z.g. „Titoïsme" zo willen toejuichen, omdat deze stroming in wezen eveneens anti-democratisch is. Het is evenwel verheugend, dat de communisten in toenemende mate weigeren aan de leiband van Moskou te lopen. Van 'n overtuigd communist maakt men nu eenmaal niet in één slag 'n waar democraat. Daarvoor zal het doorlopen van verschillende stadia nodig zijn. Doch er heerst een groeiende vorm van verzet tegen de „eenvormigheid van het politieke denken". Een verheugend maar meer nog een gezond verschijnsel, dat een waar lichtpunt voor de democratie vormt.

Waar woord

Onlangs heeft onze minister van Buitenlandse Zaken, mr. Stikker, te Rome een belangrijke rede gehouden voor vertegenwoordigers van de voornaamste niet-communistische vakbonden der Marshall-landen. Tijdens deze rede zeide onze minister o.m. het volgende. „De Europeanen dienen de geest van offervaardigheid en onbaatzuchtigheid na te streven, die de vakbeweging tot een rots van kracht en een positieve macht ter verbetering van de wereld hebben gemaakt." Dit is een waar woord, dat niet alleen van toepassing is op Europa, doch eveneens op ons land, ja zelfs op eigen politieke kring. Slechts offervaardigheid en onbaatzuchtigheid, ook in de eigen partij zijn de aangewezen middelen om de grote gevaren die ons op dit ogenblik nog omringen, definitief te bezweren. De wijze vermaning van minister Stikker moge de laksen en onverschilligen in den lande spoedig wakker maken. Geen offer is te groot om onze vrijheid te behouden.

INDONESISCH DEBAT

De ontwikkeling van zaken in Indonesië, zoals die zich in de laatste tijd heeft voltrokken, heeft veel zorg gewekt. Zeker, wij wisten, dat na de overdracht der soevereiniteit daar vele moeilijkheden konden worden verwacht. Bij de behandeling van de resultaten der Ronde Tafelconferentie in het parlement hebben de woordvoerders onzer fracties in de Tweede en Eerste Kamer ook geen twijfel laten bestaan over de bezorgheid, die er bij onze afgevaardigden bestond ten aanzien van hetgeen zou kunnen gebeuren. Er was echter op dat ogenblik niet meer te kiezen tussen een goede en een slechte oplossing. Men had — en prof. Molenaar heeft in de Eerste Kamer wel zeer duidelijk gesteld, dat de Regering het parlement in die afschuwelijke positie had gebracht door niet na te komen wat verwacht had mogen worden — de keuze tussen twee mogelijkheden, die beide zeer kwade kansen in zich sloten. De minst kwade kansen werden gezien in aanvaarding van hetgeen ter R.T.C. was overeengekomen. De Tweede Kamer fractie van onze partij is toen evenwel de enige groepering geweest, die nog gepoogd heeft constructieve arbeid te verrichten. Immers, mr. Oud heeft met alle leden zijner fractie een amendement ingediend, dat betrekking had op het zelfbeschikkingsrecht. Veel waardering bestond voor dit amendement bij anderen destijds niet. Het heeft veel moeite gekost om het aangenomen te krijgen, de Regering bagateliseerde de betekenis en van verscheidene zijden werd gesuggereerd, dat onze fractie eigenlijk maar een politiek spelletje bedreef om onze kiezers wat zand in de ogen te strooien! De waardering is thans wel zeer ten gunste veranderd! Velen vragen nu toepassing van hetgeen het amendement beoogde en de Regering verklaart nu zelf, dat het artikel, dat dank zij mr. Oud in de wet is opgenomen „haar tot uitgangspunt strekt" bij het nemen van „geëigende stappen". Na de vele hoon over het amendement-Oud is dit wel een heel ander geluid.

de overeenkomst van Linggadjati en sedertdien steeds vastgehouden. Het beginsel ligt ook in de voorlopige constitutie van de Republiek der Verenigde Staten van Indonesië. Artikel 1 daarvan zegt immers: „De onafhankelijke en soevereine Republiek der Verenigde Staten van Indonesië is een democratische rechtsstaat van federatieve structuur." Nu kan inderdaad worden gesteld, dat deze ontwerp-constitutie niet deel heeft uitgemaakt van hetgeen Nederland en Indonesië zijn overeengekomen, en ook kan worden aangevoerd, dat Indonesië door de soevereiniteits-overdracht nu ook eigen zaken zelf kan regelen. Daaraan willen wij zeker ook niet tornen. Maar wij stellen wel vast, dat het federale beginsel volmaakt is losgelaten. Wij stellen ook vast, dat in art. 3 van het Uniestatuut beide deelgenoten zich hebben verbonden „hun staatsbestel te baseren op de beginselen der democratie". Wanneer één partij der overeenkomst van oordeel is, dat de andere zich niet houdt aan hetgeen in de geciteerde formulering is overeengekomen, dan mag zij de ogen niet sluiten, dan is zij verplicht iets te doen. En wanneer wij van oordeel zijn, dat het zelfbeschikkingsrecht niet tot zijn recht komt, dan is ook dit een aangelegenheid die ons mede aangaat, want ook hierover zijn bepalingen opgenomen in de ter Ronde Tafel Conferentie getroffen accorden. Dat dan stappen genomen moeten worden, is, dank zij het amendement-Oud, nu wettelijk vastgelegd.

De Tweede Kamer is verontrust geworden en zij heeft de Regering inlichtingen gevraagd. De Regering heeft een uitvoerige nota als antwoord gezonden. De uitvoerigheid betreft overigens meer beschrijving van hetgeen in Indonesië is geschied dan uiteenzetting van wat de Regering heeft gedaan in deze hoogst ernstige aangelegenheid. Het is daarom goed, dat de Kamer in mondelinge gedachtenwisseling hierover nadere inlichtingen kan vragen. De zaak is van groot gewicht en van de Regering moet de grootste activiteit worden verwacht. Wanneer dit blad verschijnt zal de lezer reeds meer weten. Wij willen daarom niet op het debat vooruitlopen. Slechts wilden wij te dezer plaatse ook reeds van onze ongerustheid doen blijken. K.

Waar zijn die stemmen gebleven? (III)

PROV. NOORD-BRABANT

Een vergelijking van P. 50 met P. 46 in de provincie Noord Brabant laat het volgende zien.

Minder	
C.P.N.	8.100
A.R.	4.600
Andere partijen	7.500

20.200

Meer uitgebracht bij P. 50 dan bij P. 46	24.000
--	--------

Waar bleven die

Meer	44.200
K.V.P.	15.400
Kath. Onafh.	8.900
Kath. Brab. Middenst.	8.100
K.N.P.	2.300
V.V.D.	3.700
P.v.d.A.	3.600
C.H.U.	2.000
Staatk. Ger.	200

Alle meer uitgebrachte stemmen en bovendien nog de helft van de stemmen, die sinds 1946 door enkele partijen verloren werden, komen ten gunste van de vier katholieke groeperingen, die bij P. 50 meededen. Het verlies van C.P.N. wordt nog niet voor de helft door de P.v.d.A. opgevangen, terwijl de A.R. stemmen wel niet op een der katholieke lijsten zijn overgegaan, dus aan de C.H.U., St. Ger. en de V.V.D. zullen zijn verloren. Of ook aan de P.v.d.A.?

Een andere uitkomst geeft een vergelijking van P. 50 met K. 48.

Minder	
K.V.P.	8.200
K.N.P.	8.000
P.v.d.A.	6.800
C.P.N.	4.800
A.R.	3.300
St. Ger.	1.300
Andere partijen	3.000

35.400

Minder uitgebracht bij P. 50 dan bij K. 48	14.200
--	--------

Waar bleven die

Meer	21.200
Kath. Onafh.	8.900
Kath. Brab. Middenst.	8.100
C.H.U.	3.100
V.V.D.	1.100

21.200

Het verlies van K.V.P. en K.N.P. is vrijwel gelijk aan de winst van de Kath. Onafh. en Middenstanders. Het verlies van A.R. en St. Ger. komt vrijwel overeen met de winst van C.H.U. en V.V.D., maar deze laatste zal wel stemmen hebben verkregen, die bij P. 46 op de P.v.d.A. werden uitgebracht. Verreweg het grootste deel van de 11.600 rode stemmen, die bij P. 50 minder werden uitgebracht dan bij K. 48 zal wel afkomstig zijn van katholieken, die thans hun stem op één der vier katholieke lijsten hebben uitgebracht.

De samenstelling van onze kandidatenlijsten in Noord-Brabant maakte reeds duidelijk, dat alleen de kieskringen Breda en Eindhoven kans maakten een onzer naar de Staten af te vaardigen. De wedloop tussen deze beide kieskringen is met 2451 stemmen gewonnen door de kieskring Breda, die 22 stemmen meer behaalde dan de kieskring Eindhoven. Dit komt, doordat de stad Breda van 1376 bij P. 46 via 1809 bij K. 48 steeg tot 2305, terwijl Eindhoven van 1171 bij P. 46 op 2166 bij K. 48 kwam, maar bij P. 50 daalde tot 2084. Deze achteruitgang van 82 stemmen kostte Eindhoven de zetel. Opmerkelijk is, dat onze partij in de kieskring Bergén op Zoom voor het eerst de vier cijfers behaalde. Dit is voornamelijk te danken aan de stad Bergen op Zoom, die van 196 bij P. 46 via 464 bij K. 48 thans steeg tot 648, waardoor is komen vast te staan, dat het inzicht van de Centrale Zuid juist is gebleken dan dat van de afdeling Bergen op Zoom. Een goede vooruitgang boekte ook Helmond, waar wij van 350 bij P. 46 via 203 bij K. 48 thans kwamen op 646. Eigenaardig is, dat, terwijl wij in Vught van 199 bij P. 46 via 247 bij K. 48 thans kwamen op 295, in 's-Hertogenbosch die cijfers achtereenvolgens waren 261, 399 en 284. Een zelfde beeld vertoont Tilburg, waar wij

P. 50 = Prov. Statenverkiezing 1950.
P. 46 = idem 1946.
K. 48 = Kamerverkiezing 1948.

bij P. 46 341, bij K. 48 661 en thans 456 stemmen behaalden. Naar alle waarschijnlijkheid is de achteruitgang sinds K. 48 te verklaren doordat katholieken, die toen op onze partij gestemd hebben, thans hun stem hebben uitgebracht op één van de dissidente katholieke lijsten.

PROVINCIE UTRECHT

Een vergelijking van P. 50 met P. 46 geeft het volgende beeld.

Minder	
C.P.N.	10.400
P.v.d.A.	400

10.800

Meer uitgebracht bij P. 50 dan bij P. 46	11.500
--	--------

Waar bleven die

Meer	22.300
K.V.P.	5.200
A.R.	5.000
C.H.U.	4.300
V.V.D.	3.400
Ger. Pol. Verb.	2.800
St. Ger.	600
Wereldburgers	1.000

22.300

De enige verliezers zijn de beide rode partijen. Zowel van deze stemmen als van de meer uitgebrachte stemmen hebben alle overige lijsten geprofiteerd. Het is echter moeilijk uit te maken, waarheen nu precies die vroeger rode stemmen gegaan zijn. Het is b.v. haast niet aan te nemen, dat de 5.000 stemmen, welke de A.R. thans meer verkregen dan bij P. 46, voor de helft afkomstig zouden zijn uit de rode hoek.

Vergelijkt men P. 50 in de provincie Utrecht echter met K. 48, dan geeft dit het volgende resultaat.

Minder	
A.R.	4.900
C.P.N.	2.400
V.V.D.	1.600
St. Ger.	1.600
K.N.P.	5.100
Andere partijen	6.100

21.700

Minder uitgebracht bij P. 50 dan bij K. 48	5.000
--	-------

Waar bleven die

Meer	16.700
C.H.U.	7.600
Ger. Pol. Verb.	2.800
K.V.P.	4.900
P.v.d.A.	400
Wereldburgers	1.000

16.700

De winst van de C.H.U. en het stemmenaantal van het Ger. Pol. Verb. overtreffen het verlies van de A.R. en de St. Gereformeerden. Blijkbaar zijn ook de 1600 stemmen, welke de V.V.D. achteruitging, ten gunste van de C.H.U. gekomen, terwijl deze ook nog profiteerde van het feit, dat de P.v.d.A. minder winst behaalde dan de C.P.N. verlies leed, zodat ook P.v.d.A. stemmen op de C.H.U. zullen zijn overgegaan.

Onze achteruitgang wordt door sommigen verklaard door het medewerken van onze Kamerfracties aan de soevereiniteitsoverdracht.

Ongetwijfeld zullen wij hierdoor kiezers verloren hebben, maar dit verlies wordt in plaatsen als Amsterdam, Den Haag, Heemstede en Enschede — om maar enkele te noemen — meer dan goed gemaakt door aanwinst van nieuwe kiezers. Dit is in de provincie Utrecht niet het geval en het wil er bij ons nog steeds niet in, dat de samenstelling van onze lijsten in de provincie Utrecht hieraan niet mede debet is.

Vergelijkt men de cijfers van P. 50 en P. 46 in de stad Utrecht, dan blijkt het volgende.

Minder	
C.P.N.	5.200
Meer uitgebracht bij	

P. 50 dan bij P. 46 4.600

Waar bleven die

Meer	9.800
K.V.P.	2.800
V.V.D.	2.300
A.R.	2.100
C.H.U.	1.500
P.v.d.A.	200
St. Ger.	200
Wereldburgers	500
Ger. Pol. Verb.	400

9.800

Van het verlies van de communisten en van de meer uitgebrachte stemmen profiteert de P.v.d.A. nauwelijks. Alle overige partijen kregen in evenredigheid hun deel. Ons stemmental in de stad Utrecht krom van 5.372 (P. 46) via 7.081 (K. 48) en 6.881 (G. 49) tot 7.664 (P. 50). Een vrijwel constante stijging in tegenstelling tot het overige deel van de prov. Utrecht.

In de provinciale kieskring Amersfoort krijgt men bij vergelijking van P. 50 met P. 46 het volgende beeld.

Minder	
C.P.N.	5.200
P.v.d.A.	600

5.800

Meer uitgebracht bij P. 50 dan bij P. 46	6.900
--	-------

Waar bleven die

Meer	12.700
A.R.	2.900
C.H.U.	2.800
K.V.P.	2.600
Ger. Pol. Verb.	2.400
V.V.D.	1.100
St. Ger.	400
Wereldburgers	500

12.700

De beide rode partijen zijn de enige verliezers, niettegenstaande bij P. 50 7.000 stemmen meer werden uitgebracht. De overige partij profiteerden hiervan vrijwel in evenredigheid, alleen de V.V.D. bleef in de kieskring Amersfoort wat achter. Ons stemmental bedroeg bij P. 46 11.375, bij K. 48 14.631 en was bij P. 50 12.495.

Les in verantwoordelijkheid

Het volgende verhaal is historisch. Er was een man die bij de stembus was weggebleven. Daar in Nederland de stemplicht bestaat, kreeg hij later een gedrukt briefje van de burgemeester, waarin hem werd verzocht, de reden van zijn verzuim op te geven. Nu had hij kunnen volstaan met te antwoorden dat hij wegens ziekte of familiezaken of een andere verschoonbare reden niet in staat was geweest, de gang naar het stemlokaal te ondernemen. Daarmee was hij van alle last af geweest. Het aantal thuisblijvers is nu eenmaal wel zo groot, dat het moeilijk aangaat, elk geval afzonderlijk te onderzoeken.

Dat deed onze man echter niet. Hij schreef de burgemeester, dat onze wereld eigenlijk een slechte wereld is. De maatschappij was rot, volgens hem. Onbereikbaar verre en goed-betaalde lieden trokken aan de touwtjes en de gewone man stond altijd in de hoek waar de klappen vallen. In zo'n land stem ik niet, schreef hij. Wanneer dat alles anders was, ja, dan zou hij geen enkel bezwaar hebben zijn stem uit te brengen. Nu echter de zaken lagen zoals ze lagen, glad verkeerd, wel-

gerde hij aan de gang van zaken medewerking te verlenen.

De burgemeester fronste zijn voorhoofd, toen hij dit briefje las. Hij moest er even over nadenken, want zulke geluiden hoorde hij niet elke dag. Hij was een verdraagszaam man en van nature weinig geneigd, spijkers op laag water te zoeken.

Wat anderen schrijven

ken. Misschien had hij het geval laten lopen, wanneer de man kort en goed had geschreven dat hij tegen de stembus was. Zo iets laat zich nog wel horen in een vrij land. Maar hij was blijkbaar niet tegen de stembus en niet tegen het stemmen. Toch was hij opzettelijk weggebleven. De burgemeester vond uiteindelijk dat de betrokkene zijn verantwoordelijkheid niet beseftte. Daarom zond hij de stukken door aan de kantonrechter.

En daar verscheen dan de delinquent. Hij had kunnen afkomen, maar het niet gedaan. Hij had blijkbaar een strijdbare natuur. Ja, U zit daar wel goed achter Uw ta-

fel, zei hij tegen de kantonrechter. U spreekt maar recht; maar wij moeten hard werken voor een bestaantje. En de Kamerleden doen het ook om geld. Zij spelen mooi weer van onze centen.

Men ziet, er was geen woord Frans bij. De kantonrechter had zich echter goed geprepareerd. Hij liet de opmerking aan zijn adres voor wat ze was, maar vroeg de verdachte wel, waarom hij dan geen Kamerlid was geworden wanneer dat zo'n goed baantje was. „Ha, Kamerlid”, zei de delinquent, en zette grote ogen op, „dat is toch niks voor ons soort mensen”. Maar dat was de kantonrechter niet met hem eens. Hij had zich voorbereid, wij zeiden het al; en hij noemde zo een rijtje van twintig namen; alle van mensen, afkomstig uit zeer eenvoudige gezinnen, die het niettemin tot parlementslid hadden gebracht. De verdachte was hierop even sprakeloos, maar bracht na enig nadenken wel in het midden dat die mensen dan waarschijnlijk iets hadden geleerd. „Zo is het”, zei de kantonrechter; „en ik wou U graag wat leren. U bent kruidenier; maar ik verzeker U dat Uw grossiers in financieel op-

zicht geen goede ruil zouden doen, wanneer ze Kamerlid werden”.

Vervolgens wierp de kantonrechter ter over een andere boeg. „Dus, U vindt de maatschappij slecht”. „Ja”, zei de ander gretig. De kantonrechter knikte. „Het spijt mij, maar het is Uw eigen schuld”. De verdachte protesteerde. „Dat is niet waar. Ik doe niet aan politiek. Ik bemoei mij nergens mee”. Op dat antwoord had de kantonrechter gewacht. „Dat is het hem juist. Hoe kan de maatschappij beter worden wanneer mensen als U, die toch zoveel kritiek hebben, zich nergens mee bemoeien. De maatschappij is onze eigen maatschappij, de regering is onze eigen regering. Wij hebben allen dezelfde rechten. Ik heb één stem, precies als U. Alleen, ik breng hem uit”.

Hij kreeg maar één gulden boete, deze weigeraar; en toch ging hij naar huis met een bezwaard gemoed. Want, misschien voor het eerst van zijn leven, beseftte hij vaag dat bij alle andere lasten die hij had te dragen, op hem ook nog een klein stukje verantwoordelijkheid voor de publieke zaak rustte. En wat ons betreft, wij geven dit verhaal gaarne ter overdenking aan al degenen die steeds anderen de schuld geven voor datgene wat hun niet bevalt en er van uitgaan dat de eerste vrijheid is, iedere verantwoordelijkheid te ontkennen.

(Heerenveense Koerier)

De vrouwen kwamen bijeen

„De situatie is niet zo eenvoudig”

Voordat ik aan het verslag begin van de vergadering die de V.V.D.-vrouwen op 20 Mei in het I.C.C. te Amsterdam hebben gehouden, lijkt het mij wel nuttig, nog even in hoofdtrekken de situatie te schetsen, die inderdaad niet zo eenvoudig is. Alle vrouwen, die lid zijn van de V.V.D., zijn als zodanig lid van de organisatie „Vrouwen in de V.V.D.”, waarvan het dagelijkse bestuur wordt gevormd door de vrouwen die in het hoofdbestuur van de Partij zitting hebben. De Partij is verdeeld in centrales, de centrales (soms met onder-centrales) weer in afdelingen. Alles wat de centrales, onder-centrales en afdelingen organiseren, is gelijkmatig voor mannen en vrouwen toegankelijk. Echter moeten vrouwen nog wel eens met andere middelen dan mannen worden aangepakt om tot activiteit te komen. De organisatie „Vrouwen in de V.V.D.” heeft dus wel degelijk zin, niet om een aparte vrouwenpartij te vormen, maar om de vrouwen tot goede partijleden op te voeden, met inzet van haar specifiek vrouwelijke eigenschappen, als aanvulling op het mannelijk element. Om dat doel te bereiken gaat men niet overal gelijk te werk. Dat is op zichzelf geen bezwaar, mits het doel, de grotere activiteit van de vrouwen, maar voor ogen wordt gehouden. In sommige (onder)centrales en afdelingen willen de vrouwen het liefst met de mannen vergaderen en geen apartjes hebben. Uitstekend — als ze dan maar geregeld verschijnen en zich ook persoonlijk aan de propaganda wijden.

Een andere mogelijkheid is, dat er zich in een afdeling of (onder)centrale uit de vrouwelijke leden een groep vormt met een eigen bestuur. Ook dit is niet als een afsplitsing te beschouwen, alleen als een middel dat in bepaalde milieus efficiënt is gebleken, om steeds weer hetzelfde gemeenschappelijke doel te bereiken. Zo'n vrouwengroep is dus een soort kern van verhoogde activiteit, die deze activiteit in haar naaste omgeving poogt te verbreiden. Zij kiest daartoe een eigen bestuur, waarin de vrouwelijke bestuursleden van de (onder)centrale, resp. afdeling, zitting hebben en zo nodig nog enkele leden.

De vergadering had tot doel een overzicht van de werkzaamheden der vrouwen in het gehele land te verkrijgen en ervaringen en meningen uit te wisselen. Daartoe is in iedere centrale één vrouw gekozen, die verslag uitbrengt van wat er in haar centrale door en voor de vrouwen was gedaan.

In haar openingswoord vermeldde de voorzitter, mevr. mr. E. Scheltema-Conradi, allereerst dat het dagelijks bestuur is uitgebreid met mevr. D. M. Hartgerink-Koomans, daar deze in het hoofdbestuur van de partij is gekomen, verder dat mevr. J. L. Redeke-Hoek, een der afgevaardigden met het eerbiedwaardigste verleden, haar functie heeft neergelegd en dat mevr. v. d. Zwan-Kievit, gemeenteraadslid in Soest, haar opvolgt. Ook heette de voorzitter de vertegenwoordigsters der jonge garde welkom: de drie vrouwelijke hoofdbestuursleden van de J.O.V.D., waarvan mej. Hardeman na afloop van de ochtendvergadering het woord voerde. Het is een verheugend verschijnsel dat ook de jongere vrouwen zich haar taak bewust worden en contact zoeken met haar oudere zusters. Uit de verslagen der afgevaardigden kwamen verschillende punten naar voren. Het is over 't algemeen moeilijk het platteland te bereiken; een gesalarieerde propagandist kan hierbij tot grote steun zijn, mits een vrouw meegaat. De vrouwen stellen het op prijs, vrouwelijke afgevaardigden in openbare lichamen als spreekster in haar mid-den te ontvangen, maar er heerst nog grote onwetendheid omtrent de vraag, hoe men moet stemmen en wat er met onze stem verder gebeurt, b.v. dat voorkeurstemmen niet verloren gaan. Naar aanleiding hiervan vertelde de voorzitter, dat er plannen bestaan om deze vraag in een populair geschriftje te behandelen.

De wijze van bijeenkomen ('s middags of 's avonds, thuis of in een zaaltje), de financiën van de vrouwen-groepen en nog meer onderwerpen van interne aard kwamen ter sprake, evenals de vertegenwoordiging van de vrouwen in de V.V.D. in overkoepelende lichamen: contactorganen, Vrouwenraad, Vrouwencomité enz. In dit verband is aan commissarissen der Koningin en burgemeesters een schrijven gericht om het bestaan van onze organisatie bekendheid te geven.

Rotterdam kwam op de proppen met de enquête van het Ned. Vrouwencomité „Is huisvrouw en benoep?”, een onderwerp met vele kanten, waarbij we vooral niet sentimenteel moeten worden en waaraan ik graag eens een geheel artikel wil wijden. (gaarne! - Red.)

De middag-vergadering vertelde mevrouw A. Fortanier-de Wit in een levendige causerie van haar ervaringen in Lake Success. Zij is een der drie vrouwen van de Nederlandse delegatie, die bestaat uit vijf afgevaardigden, vijf plaatsvervangers en twaalf

deskundigen. Als de V.N. vergaderen wordt er hard gewerkt, van voor negen tot vaak over zessen, en des avonds gaat er een stapel paperassen mee naar de hotelkamer, betreffende onderwerpen die de volgende dag op de agenda staan.

Op 21 September werd de vergadering in plenaire zitting geopend in een zaal te Flushing Meadows. Deze dag was gewijd aan het jaarverslag van Trygve Lie, algemeen secretaris der V.N., waarop alle ministers van buitenlandse zaken hun commentaren gaven. De agenda, die oorspronkelijk 66 punten omvatte, werd met twee punten verlengd, die verband hielden met Sowjet-Rusland en China. Hierin voelt men al dadelijk, wat de gedelegeerden voortdurend opvalt: de controverse tussen Sowjet en Geallieerden, elk met hun „aanhang”. Daartussen hangt nog weifelend het blok waarvan India het middelpunt vormt.

Deze controverse, die werkelijk als een beklemming wordt gevoeld, uit zich ook in het werk der commissies, die elk hun speciale onderwerpen be-

spreken, voordat er in de plenaire zitting definitief over wordt gestemd.

Er zijn zes commissies: 1. de politieke, 2. de economisch-financiële, 3. de sociale, humanitaire, culturele, 4. die der trustgebieden, 5. die voor de interne financiën der V.N., 6. de juridische.

In de derde commissie, waarin ook mevr. Fortanier zitting had, komen de meeste vrouwen voor (n.l. twaalf, waarvan slechts één ongetrouwd). Hier worden dan ook onderwerpen behandeld, waarin de vrouwen zich over 't algemeen graag verdiepen: de sociale achterstand in sommige landen, vluchtelingen, statenlozen, oorlogswezen, vrijheid van voorlichting (journalisten overal toelaten), arbeid van de gehuwde vrouw enz.

Hier trof spreekster ook mevrouw Roosevelt aan, die als afgevaardigde van de Verenigde Staten altijd trouw alle vergaderingen bezocht en bijzonder goede redevoeringen hield. Zij wordt algemeen hogelijk gewaardeerd, en toen zij haar 65ste verjaardag vierde, kwam de voorzitter, generaal Romulo van de Philippijnen, haar in de commissievergadering persoonlijk gelukwensen.

MEVROUW FORTANIER-DE WIT

De commissie voor de rechten van de mens, waarvan mevrouw Roosevelt presidente was, heeft een ontwerp-declaratie ingediend, die verleden jaar definitief aanvaard is. Een prachtige instelling is het Kindernoodfonds, waarvoor elk der bedragen die van een der landen komen, ook door de V.N. nog eens wordt gestort. Dit fonds werkte eerst voor Europese kinderen, maar nu Europa er weer beter aan toe is, voor de kinderen in het Verre Oosten.

Mevrouw Fortanier kon natuurlijk niet meer dan een vluchtige indruk geven van het werk der Ver. Naties en het aandeel dat de vrouw daarin heeft. Haar conclusie was, dat vooral van de politieke commissie het werk onvruchtbaar lijkt, maar dat we ons maar eens moeten voorstellen hoe de internationale politiek er zonder de V.N. uit zou zien, om te beseffen dat dit werk moet voortgaan.

De derde commissie is er een voorbeeld van, dat hier veel valt te bereiken, en er is ook veel bereikt. Gelukkig mogen we dus ten opzichte van deze commissie zeker optimistisch zijn. Vaak wordt het bezwaar gehoord, dat Kamerleden die enige maanden in Lake Success werken, zo lang uit de volksvertegenwoordiging weg zijn. Daar staat volgens spreekster het enorme voordeel tegenover, dat zij dan ook internationaal georiënteerd terugkeren, hetgeen het werk in de Kamerfractie weer ten goede komt.

Ook als mens en als vrouw voelt mevrouw Fortanier het als een grote verrijking van haar leven dat zij, op aanbeveling van het Nederlands Vrouwencomité, door de Regering uitgezonden, op deze wijze haar land heeft mogen vertegenwoordigen om het internationaal belang te dienen.

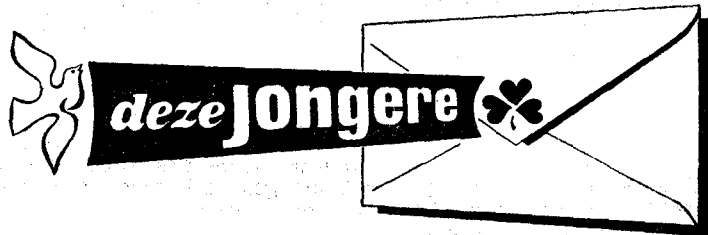
En met haar langdurig applaus bewezen de toehoorders in de zaal, dat zij het als vrouwen in de V.V.D. een voorrecht achten, deze vrouw met haar heldere geest, haar warme hart en haar humor een der haren te mogen noemen.

HERMIEN SCHUT-MANGER

MEVROUW ROOSEVELT
...altijd trouw....

Van de door andere commissies behandelde onderwerpen noemde spreekster nog de Griekse kwestie, waaronder ook het probleem der ontvoerde Griekse kinderen valt.

las vanmorgen in het „Algemeen Dagblad”, dat de Engelse archeoloog Egerton Sykes met twee babysferen en camera's gaat trachten het geheim van Atlantis, het verzonken werelddeel tussen Afrika en Zuid-Amerika, te ontsluiten.

De geschiedenis van Atlantis heeft altijd een diepe indruk op deze jongere gemaakt. Een beschaving die ten onder ging bracht de loop der geschiedenis voor duizenden jaren tot stilstand. Terwijl hij in het zonnetje op het Noordwijkse Casino zijn schedeltje heerlijk rood liet branden met al de gevolgen van dien, dacht hij erover na wat het zou betekenen indien deze, onze wereld hetzelfde lot eens beschoren zou zijn. Wat het zou betekenen wanneer Parijs en Noordwijk, Bratislava en Kerkdriel in de golven onder zouden gaan.

Als Acheson en Jansen, Adenauer en Brown allemaal nog een poosje zouden liggen te spartelen, tot dat het helemaal stil zou zijn, wanneer ook de laatste vliegtuigen wegens benzinegebrek door de golven zouden zijn omsloten.

Stil zou het zijn, heel stil, alle ruzies en kuiperijen zouden abrupt beëindigd zijn.

En duizenden lichtjaren verder zou men misschien dan naar de resten van deze beschaving gaan hengelen.

Misschien zouden ze een brokstukje van het Kremlin opvissen en een paar stenen van het Witte Huis, welke te bezichtigen zouden zijn à raison van f 0.25.

Ach het zijn maar jeugdige dromen op een warme lentemiddag. Maar je kunt ze krijgen, wanneer je bij een tenniswedstrijd scheidsrechter bent bij het damesdubbelspel.

A. D. OLESCENS.

Leden staatscommissies

In de dezer dagen ingestelde commissie, welke tot taak heeft de Regering rapport uit te brengen nopens de samenwerking tussen Regering en Staten-Generaal inzake het buitenlandse beleid is ook benoemd mevrouw A. Fortanier-de Wit. Voorts maakt van deze commissie deel uit prof. mr. C. W. de Vries.

Zoals bekend zijn in de onlangs benoemde staatscommissie, welke een Grondwetsherziening heeft voor te bereiden, benoemd mr. P. J. Oud en prof. mr. A. N. Molenaar.

Aanvulling en Rechtzetting

(Ingezonden).

Op de algemene vergadering in Utrecht is bezwaar gemaakt tegen de vereniging van het voorzitterschap der Partij en dat van de Kamerfractie. Inderdaad zijn daartegen bezwaren; men moet ze afwegen tegen de voordelen. Het zelfde is het geval met de vereniging van het Kamerlidmaatschap met dat van redacteur van ons blad. Want bij kritiek op de fractie is de redacteur partij, en, onopzettelijk, dus verdediger. Dit blijkt uit de weergave, van de kritiek op het beleid van de Kamerfracties, die ik op de vergadering heb uitgesproken: kort en onvolledig; met vrij wat ruimte voor de verdediging. Nu de verkiezing voor de Staten voorbij is, mag ik hierop terugkomen.

Voorop ga, dat ik niet voor mezelf sprak, maar in opdracht van de afdeling Deventer. Ik heb betoogd, dat onze fractie zich niet krachtig en principieel verzette tegen de belastingpolitiek van de minister van financiën. Deze heeft gezegd, dat hij zijn belastingpolitiek dienstbaar maakte aan een socialistische politiek. Hij streeft dus naar socialisatie der bedrijven en naar uitroeiing van de klasse der hogere bezitters niet alleen, maar van alles wat uitgaat boven de arbeiders. In Engeland zien we het gebeuren; hier is het proces in volle gang; en allen zoals we op de vergadering zagen zijn we het slachtoffer daarvan. Dat is een diep ingrijpend verschijnsel; er zijn er, die de val van het West-Romeinse Rijk aan het verdwijnen van de middenklassen toeschrijven.

De arbeiders zijn ongeveer 10% vooruitgegaan in werkelijk loon, vergeleken bij 1939. De andere klassen zijn achteruitgegaan van 28 tot 57%. Welke offers hebben de arbeiders daartegenover gesteld? Geen enkel. Laten we aannemen, dat ze geen belasting kunnen betalen; dan kunnen ze toch wel meer werk leveren; 20% meer uren werken. Of harder werken. Ze denken er niet over en de minister verlangt het ook niet. Dat is een der oorzaken, dat de productie zo duur is.

De fracties nu keuren zelfs zonder hoofdelijke stemming de begrotingen van deze socialistische minister van financiën goed. Zij steunen dus zijn politiek en nemen mede de verantwoordelijkheid op zich. Na de devaluatie stemden ze voor de 5%; wel „met een zwaar hart“, maar ze deden het en namen dus genoeg met een niemand bindende belofte van harder werken. Dus: steun aan socialistische politiek.

De minister heeft gezegd: geen devaluatie; twee dagen later was deze er. Heeft gezegd: de lening is overteekend; de dag daarna deed deze disagio en er was voor een aantal miljoenen te weinig ingetekend. Het optreden van de fiscale recherche is in strijd met het wezen van de rechtsstaat. Toch zegt Mr. Wendelaar, dat hij een flinke man is, die we moeten steunen bij zijn zware taak. En Mr. Molenaar verdedigt zijn fractiegenoot door te zeggen, dat de minister zo open kaart speelt. Of dat juist is, durf ik niet bestrijden. Maar het is een kenmerkend teken van onze tijd, dat men iemand prijst omdat hij doet wat zijn vanzelfsprekende plicht is. De Kamer is blijkbaar al zo gewend aan ministers die niet volledig inlichten, dat ze daarin berust en een ander, die wel inlicht, prijst. Onze tijd is wel diep gezonken. Maar het is zeker, dat mr. Wendelaar door zijn woorden aan onze partij een slag heeft toegebracht.

Mr. Oud zegt: „Wij zijn ook progressief“. Ten eerste zegt dat of niets, of iets anders dan hij bedoelt. Want onder progressief wordt nu verstaan: socialistisch. Dat is wel niet de bedoeling van mr. Oud, maar het is een poging om arbeiders te winnen. Een vergeefse poging. De arbeiders vertrouwen onze partij niet. (enkele parade-zwaluwen maken geen zomer). En er zijn nog anderen dan arbeiders, en die voelen zich door die woorden in de steek gelaten. Dat is de fout: onze fractie voert geen principieel, maar wat Thorbecke zou noemen: een parasitische politiek. Door dat gebrek aan principe verliezen we aan prestige; daaruit is de oppositie ontstaan, die in

onze partij zo sterk is en die men niet door uitwerping tot zwijgen brengt. Daardoor ook wordt de vraag verstaanbaar van een wanhopig lid: „Moeten we weer Chr. Historisch stemmen“.

En hier heeft de voorzitter dan 'n karikatuur van mijn verzet gemaakt. Hij deed alsof ik vroeger, voor 1940, op Colijn zou hebben gestemd. 1e. heb ik niet A.R. genoemd, maar Chr. Historisch; 2e. heb ik altijd, zij het vaak „met een zwaar hart“, op onze partij gestemd; 3e. de uiting was een wanhoopskreet niet van mij, maar van een ander. Maar verklaarbaar; daarom stelde ik de vraag: „Als onze fractie de socialistische minister steunt, op wie moeten dan zij stemmen, die noch socialistisch zijn noch op een kerkelijke partij willen stemmen.“ Er blijft hun niets over, alle schone woorden ten spijt. Die Wörter sind genug gewechselt, nun lässt uns endlich Taten sehen.

Prof. Molenaar heeft gezegd, dat we een bekwaam partijgenoot als minister van buitenlandse zaken hebben. Toegestemd. Maar als deze ene vogel in de zwerf van 18 (of hoeveel zijn het er langzamerhand?) ons dwingt tot steun aan een socialistische politiek en dus tot zelfmoord van onze maatschappelijke klas, dan is dat te duur gekocht. Wat principieel politiek bereiken kan, zien we aan de conservatieven in Engeland.

Hoewel ik zonder enig retorisch effectbejag heb gesproken en geen spreker voor de tribune ben, kreeg ik een bevredigend applaus. Dit moge voor het partijbestuur een waarschuwing zijn. Ik heb de heren Molenaar en Oud niet weer beantwoord; ik ben geen debater, en tegen de doorgewinterde parlementariërs kan men toch niet op. Het gaat er echter niet om, door woorden gelijk te krijgen, maar door daden te tonen, dat men gelijk heeft.

Tenslotte: in het nummer van ons blad van 21 April wordt scherpe kritiek op de minister van financiën geïfereerd. Terecht; het was ons verkiezingsparool. Maar waar blijven de daden? Ik heb het beleid van de fractie inzake Indië onbesproken gelaten. Maar eigenlijk is het precies hetzelfde: veel bezwaren; „een zwaar hart“; zware verantwoordelijkheid. Maar als slot: meelopen en goedkeuren. Dat geeft het gevoel van onbehagen in onze partij; en het heeft geen zin, dat te verdoezelen.

Deventer. W. H. Staverman

Dit was geschreven vóór de verkiezingen, maar niet eerder ingezonden, omdat ik niet door twistgeschrijf onze partij wilde benadelen. Nu de uitslag bekend is, zal men misschien juichen. Tot op zekere hoogte is daarvoor reden. Maar men kan met evenveel grond beweren, dat bij een principiële houding van onze fracties onze winst groter geweest zou zijn. Wat de P. v. d. A. aan communistische stemmen heeft gewonnen, heeft ze vermoedelijk weer aan ons verloren. Maar wij hebben die winst waarschijnlijk weer moeten afstaan aan de C.H.U.

Onderschrift:

Een enkele opmerking slechts. In de eerste plaats om te zeggen, dat het verslag is verzorgd door iemand, die niet redacteur van dit blad is en dat de verantwoordelijkheid voor de verslagen der vergaderingen steeds wordt gedragen door het secretariaat der partij. De hoofdredacteur van dit blad had de inzender dus rustig buiten zijn beschouwingen kunnen houden. Als hij geïnformeerd had voor hij ging schrijven, had hij zich voor de gedane aantijgingen kunnen hoeden.

Het is overigens wel moeilijk met de inzender van gedachten te wisselen. Hij stelt immers diverse uitspraken, die in de algemene vergadering reeds breed zijn weersproken. Zo bijvoorbeeld hetgeen hij zegt over mr. Wendelaar. Zo ook hetgeen hij naar voren brengt over prof. Molenaar. Als er iemand is, die zich een geharnast bestrijder van min. Lieftinck heeft getoond, dan is het prof. Molenaar. Wij raden de heer S. de Handelingen te lezen.

Verder heeft mr. Oud de inzender uitvoerig geantwoord op zijn opmerking, dat de fracties de begrotingen van min. Lieftinck goedkeuren. Duidelijk heeft de heer Oud gesteld, dat men het regeringsbeleid in het algemeen moet zien. En dan willen wij wel zeggen geenszins tevreden te zijn, maar dacht de heer S. misschien, dat minister Lieftinck gekomen was met voorstellen tot afschaffing der ondernemingsbelasting indien hij in de regering zelf niet krachtige figuren vond, die in die richting wilden? De heer S. gaat de geschiedenis van de betreffende wetsontwerpen maar eens na om te zien hoe moeilijk het was om de minister hiertoe te krijgen. En hij lette eens op de houding van de fractie van de P. v. d. A. in de Tweede Kamer. Misschien zal hij dan beseffen, dat men als partij invloed heeft als men zich zelf niet buiten spel plaatst. Want dan heeft men niets te zeggen en dan gaat alles precies zoals een ander het wil. Een van de grootste fouten der A. R.-politiek is geweest, dat de A. R. zich ten aanzien van het Indonesische beleid in een buitenspelpositie heeft geplaatst. Daar hebben ze de zaak geen goed mee gedaan.

De inzender ziet niet in, dat in de parlementaire democratie niet één partij, ook niet de onze het voor het zeggen kan hebben. In ons land is regeren alleen mogelijk doordat mensen van diverse partijen elkaar vinden. En dan is het gevolg, dat men natuurlijk niet alles van zichzelf verwezenlijkt kan krijgen en dat men beseffen moet, dat de andere partij ook haar gedachten tracht te verwezenlijken. Wil men dit niet, dan blijve men er buiten en dan gaat het als in de eerste jaren na de oorlog toen wij hier de regeringen van de kabinetten Schermerhorn en Beel kenden. Wij verlangen daarnaar niet terug, ons realiserende, dat toen immers de Indonesische kwestie, naar achteraf is gebleken, hopeloos is verknoid, dat toen niet naar belastingverlaging werd gestreefd, dat toen het economische leven in strenge greep werd gehouden.

Maar laten wij hierin niet verder treden. De inzender heeft van mr. Oud een uitvoerig antwoord gehad, naar aanleiding waarvan de vergadering nogal flink wat harder applaudisseerde, dan na het gesproken van de inzender — om nu diens eigen maatstaf maar eens aan te leggen.

Het ingezonden stuk kan alleen geschreven zijn omdat de inzender de feiten niet kent. Dat is al gebleken. En dat blijkt ook uit zijn vraag waar de daden blijven. Heeft hij dan niet gelezen van de houding der fracties bij de verhoging der benzinebelasting? En heeft hij dan nooit gelezen van onze aandrang tot afschaffing der ondernemingsbelasting, waartoe het dan nu gaat komen?

En dan de suggesties van de inzender. Die zijn wel — gelijk wij reeds zagen — niet erg plezierig. Wij veroorloven ons dan nu ook maar eens precies te zeggen, dat het wel volmaakt onjuist is om te spreken van een oppositie „die men niet door uitwerping tot zwijgen brengt.“ Zulks gebeurt in onze partij niet en dan moet men zo iets ook niet suggereren. Eén lid is geroyeerd, niet omdat hij oppositie voerde, maar omdat hij bezig was een andere partij op te richten.

Voorts: wij begrijpen, dat de inzender de betekenis niet begrijpt van het woord progressief. Het wil zeggen, dat onze partij bij voortdurende de liberale beginselen wil aanpassen aan de zich steeds wijzigende maatschappelijke structuur en steeds wil pogen nieuwe, daarvoor passende, oplossingen naar voren te brengen. En nu willen wij wel zeggen, dat al lang verlaten is de gedachte der klassetegenstellingen, die de inzender uit een grauw verleden naar voren haalt. Dat laten wij alleen nog aan de communisten over.

Volmaakt onjuist is te menen, dat de liberaal zou moeten optreden voor een bepaalde „maatschappelijke klas“. Wie dat propageert maakt zich schuldig aan het pro-

pageren van het dienen van groepsbelang. En het dienen van groepsbelang is schadelijk voor het algemeen belang. De liberaal dient het algemeen belang. En daar hij meent, dat het algemeen belang gediend is met de sterke middengroepering en deze thans wordt aangevallen, hebben wij ons ter verdediging daarvan opgesteld.

De inzender begaat de grote fout te menen, dat eigen inzicht maatgevend is voor het algemene inzicht. Hoe men daarmee op moet passen leert het volgende. Vlak voor de verkiezingen zeide iemand uit Amsterdam ons, dat al zijn kennissen — „en het zijn goede liberalen“, zo zeide hij — anti-revolutionair zouden stemmen. En hij voorzag weinig goeds voor ons. Juist in Amsterdam zijn wij evenwel geweldig gestegen!

De betrokken zegsman leefde ook in een bepaald kringetje, wij vrezen dat de inzender ook niet verder komt. Niet dat wij hem dat kwalijk nemen, maar wel moet hij zich dan hoeden om eigen inzicht te proclameren als te zijn dat van velen. De verkiezingen hebben uitgewezen, dat het Nederlandse volk als zodanig anders over ons denkt dan de heer S. En als deze meent, dat wij meer principieel moeten zijn, dan moet hij ter staving van zijn stelling toch niet met de Chr. Hist. komen. Deze zijn inderdaad gestegen. Maar de heer S. houde ons die toch niet voor als zo principieel te zijn. Of is hij vergeten, dat de C.H.U. over het Indonesische probleem in het geheel niet een principieel standpunt had, maar dat de Tweede Kamerfractie uit elkaar viel? Dat achten wij nu weer geen bewijs van kracht.

Ten slotte: de heer S. beklagt zich over het feit dat zo weinig was opgenomen van het door hem gesprokene. Dat lot deelde hij met alle sprekers. Het verslag, dat wij gaven, was niet een stenografisch verslag. Het is vanzelfsprekend, dat wanneer twee dagen gedachtenwisseling wordt samengevat op enige bladzijden druks, van elkeen maar een fragment kan worden opgenomen. Misschien kan de inzender dit een volgende maal dus bedenken, en zich er voor hoeden om onmiddellijk aan boos opzet te denken. De liberale levensbeschouwing gaat niet uit van het veronderstellen van het slechte in de medemens.

RED.

Europese beweging

Zoals de dagbladen hebben gemeld heeft Zaterdag de Nederlandse Raad der Europese Beweging te Eindhoven vergaderd. In deze vergadering werd ook een nieuw presidium verkozen. Het lid der Tweede Kamer P. J. S. Serrarens is president van de Raad gebleven, terwijl voorts in het presidium zijn gekozen de heren prof. dr. H. Brugmans, K. Vorrink, oud-minister mr. J. Meynen, mr. dr. J. van Bruggen, alsmede ons Tweede Kamerlid drs. H. A. Korthals.

AFDELINGSSECRETARISSEN:

Vraagt bij onze administratie de tarieven voor extra-exemplaren van ons weekblad, voor de verbreiding van onze beginselen en voor het werven van nieuwe abonnees.

De mannen en vrouwen van straks (II)

DE JEUGD HEEFT RECHT OP EEN GELUKKIG LEVEN

Bij alle werk geldt: „Op de tenen!”

Het is nu al weer een dertig jaren geleden, dat wij, enkele dorpsmeisjes en dorpsjongens, dag in dag uit ons per rijwiel naar een op ongeveer 15—20 km. gelegen provinciestadje begaven voor het ontvangen van voortgezet onderwijs. Nog levendig staan mij die dagelijkse tochten voor de geest: wanneer het stevig woet, de ruggen gekromd over het stuur en dan twee aan twee achter elkaar tegen de wind in met onze niet al te beste fietsen. In de herfst, de winter en het vroege voorjaar, vielen deze tochten niet mee als het dagen achtereen geregend had en de weg — een grintweg — doorweekt was en „zoog”. Soms, als het zwaar gesneeuwd had, liepen we grote einden en in een strenge winter heb ik de tocht wel per schaats gemaakt. En nu het eigenaardige: wij kwamen dagelijks, uitgezonderd bij heel ongunstig weer, op tijd of waren veel te vroeg op school, terwijl de jongelui, die in het stadje woonden, meest op het nippertje de school kwamen binnenwerpen. Wij hadden ons huiswerk af, ondanks het feit, dat we iedere dag een paar uren kwijt waren aan de reis naar en van school, de anderen sloegen er vaak maar een slag naar.... Van ons clubje slaagden nagenoeg allen voor het eind-examen en van de groep, die het zo gemakkelijker gehad had in de studieperiode, zakten nagenoeg allen.

In die jaren heb ik — en ook mijn klasgenoten, die van ver kwamen, hadden dat gevoel — meermalen gemeend, dat wij het niet gemakkelijk hadden en ik heb daar uiteraard toen ook wel eens over geklaagd, doch ik herinner mij nog het verhaal van mijn ouders, die vertelden dat zij het in hun jeugd nog veel moeilijker hadden gehad. En mijn vader vertelde meer dan eens, hoe een schoolkameeraad iedere dag twee en een half uur moest lopen naar de plaats, waar in de avonden de Rijksnormaallessen gegeven werden en hoe uit die dorpsjongen later een zeer bekwaam geleerde gegroeid was. „Tegenwoordig”, luidde het bescheid „gaan ze fietsen!”

EN DERTIG JAREN LATER?

Dan zie ik in Den Haag jongelui op een hulpmotor des morgens naar de H.B.S. gaan, die vermoedelijk op nog geen kwartier afstand van hun woning staat. De tijden zijn veranderd!

In de rubriek „Jonge mensen geven hun mening” (Alg. Hndbl.) lees ik zo juist een aantal brieven van jongelui, die het wel en anderen die het niet eens zijn over alcohol en swing op schoolfeestjes, een onderwerp, dat in onze jonge jaren, althans in de provincieplaats, waar wij voortgezet onderwijs ontvingen, geen probleem was, omdat we geen schoolfeestjes kenden en zo zij er waren, zeker niemand het in zijn hoofd gehaald zou hebben er jenever te drinken.

Intussen hore niemand in het bovenstaande een reactionair geluid. Als de jeugd van thans andere opvattingen heeft, andere genoegens preferert, of gebruik maakt van de haar geboden gelegenheid om zich gemakkelijk en snel naar school te bewegen, enz., dan steekt daar niet direct kwaad in. Ik gun de jongelui gaarne hun schoolfeestjes, hun dansavondjes, hun bioscoop en cineac.

Tegen alcoholische dranken op dergelijke avondjes heb ik uiteraard wel bezwaar, tegen de moderne dansen minder, omdat dit inderdaad een kwestie van smaak is en ik beslist geloof, dat in een school met een goede sfeer en een degelijke leiding deze ontspanning niet gevaarlijk behoort te zijn. Maar iets anders is het volgende: wanneer ik zo straks opmerkte, dat de jongens en meisjes, die het niet gemakkelijk hadden, het er, wat hun studie en werken betrof, goed afbrachten, dan beoogde ik daarmee aan te geven, dat door de moeilijker levensgang, die zij doormaakten hun wilskracht en doorzettingsvermogen gesterkt werden. Het gevaar van de moderne schoolopvattingen is, wat Karl Mannheim zo duidelijk uitsprak in boven aangehaald citaat.

Het kan heus geen kwaad, dat jonge mensen in hun jeugd het juk op de schouders gevoeld hebben. En het is stellig noodzakelijk, dat de mens en in het bijzonder de jonge, gezonde mens, op zijn tenen moet staan om zijn doel te bereiken.

Reeds vroeger heb ik in dit blad geschreven over het feit, dat de meest gedupeerde leerlingen de begaafde kinderen zijn. Zij toch behoeven niet op hun tenen te staan, zij kunnen het werk in de school op hun slofjes aan en verwerven daardoor een werkhouding, die steeds beneden de grens van het hoogste kunnen blijft. Nu voeg ik aan deze opmerking toe, dat door ve-

De moderne opvoedingsbeweging met haar experimentele scholen gedroeg zich dikwijls als welvarende ouders tegenover hun kinderen. Door zich uitsluitend af te vragen, hoe zij het leven van het kind kunnen vergemakkelijken en hoe het tot elke prijs van alles te voorzien, vertroetelen zij het kind en verminderen zijn krachten om zich aan te passen aan ongunstige omstandigheden.

(Karl Mannheim in „Diagnose of our time”.)

le zogenaamde nieuwe dingen in de schoolwereld onder het mom van vernieuwing, niet alleen de begaafde, maar nagenoeg alle leerlingen het zo gemakkelijk gemaakt wordt, dat zij van het ene pretje in het andere, van de ene interesse in de volgende vallen. De leuze, dat het onderwijs de belangstelling van het kind moet wekken, is volkomen juist, de praktische uitvoering, waarbij het kind zo langzamerhand gaat beslissen wat het nou wel en wat het niet prettig vindt om te doen, is zeer bedenkelijk!

Ik zou er geen ogenblik aan denken om een jongen tegenwoordig 15 km. te laten lopen naar school, wanneer er een tram of autobus rijdt, wanneer er voor niet te veel geld een goed rijwiel aangeschaft kan worden. We moeten de zaken in een juist licht zien: de tijden zijn veranderd en wij, ouderen, met hen. Ook wij maken gebruik van de nieuwe mogelijkheden, die de moderne techniek ons verschaft. Waar het echter om gaat is dit: ieder en ook de jeugd, moet leren inzien, dat door de oneindig verbeterde middelen de mens veel meer tijd ter beschikking krijgt voor zijn vorming. Wanneer hij deze tijd verlumelt, dan ligt dat aan hem en niet aan de moderne hulpmiddelen. Het zou grote dwaasheid zijn de jeugd in moeilijker omstandigheden te brengen om daarmee te bereiken, dat zij dan wel beter zou aanpakken en flinker zou worden. Tegenslag moge velen stalen in het leven, omgekeerd is het niet zo, dat men tegenslagen moet scheppen om de jeugd te stalen. Naar mijn mening dient men de eisen op het terrein van het onderwijs niet te verlagen, maar zo te maken, dat zij bijdragen in de versterking van wilskracht en doorzettingsvermogen.

En daar ligt nu de grote opdracht voor ons, ouderen, belast met de vorming der jonge generatie. Daar ligt de opdracht voor allen, die in werkplaatsen, fabrieken en kantoren de taak hebben leiding te geven aan de jeugd. Het uitdenken van volkomen verantwoorde opdrachten, het toezien op een juiste en intensieve werkmanner, het stellen van normen aan het afgeleverde werk, zo, dat het voor ieder een plezier is er zijn krachten aan gegeven te hebben. Karl Mannheim zegt elders in zijn boek: De jeugd behoort tot de latente bronnen, die elke maatschappij tot haar beschikking heeft en van welke mobilisering haar levenskracht afhangt. Wanneer wij die latente bron niet aanboren, dan benadelen wij de jeugd en de samenleving, de bestaande en de toekomstige.

Wanneer in de gewone lagere school de leerkracht slordig geschreven werk accepteert, zich tevreden stelt met ten naastbij geleerde leerstof, zich niet met hand en tand verzet tegen gemakzucht, oppervlaktigheid en dergelijke, dan kan men de jeugd, die dit alles telkens weer probeert te winnen, nauwelijks iets verwijten. Precies hetzelfde geldt voor huisgezin, werkplaatsen, ateliers en kantoren, waar jonge mensen zich van taken en opdrachten moeten kwijten. Bij alle werk moet gelden: op de tenen!

Maar... kan men in onze tijd die eisen stellen? Durft men ze wel te stellen? 'k Sprak over dit probleem met mensen uit verschillende werkkringen en steeds weer hoorde ik: Je kunt tegenwoordig niet te hoge eisen stellen. Je moet blij zijn als je werkrachten kunt vinden. Klap in je handen, als je iemand hebt, die behoorlijk zijn werk doet. Wees blij, als je de zaken draaiende kunt houden”.

Niet de jeugd, ook niet de ouderen, maar wij allen tezamen, staan schuldig aan een gang van zaken, die geen onzer bevredigt. 'k Meen, dat het Ortega Y Gasset geweest is, die gewezen heeft op het feit, dat in onze tijd zo veel provisorisch afgewerkt wordt. Straks zullen we het wel beter doen, eerst maar tevreden zijn met het draaiende houden van de machine.

Dat in een dergelijke levenswijze voor de jeugd enorme gevaren schuilten, och, behoeft dit nader betoogd te worden?

Maar ondertussen missen wij ouderen volkomen het recht de jeugd verwijten te maken als we blijven voortgaan op de weg van dit provisorisch afhandelen.

School, gezin en samenleving zullen moeten zoeken naar een vaster lijn. De jeugd van alle tijden heeft recht op een gelukkig leven, maar zij zal dit gelukkige leven eerst smaken als zij zelf de vreugde van de sterkende en stalende arbeid ervaart. Een sterkende en stalende arbeid is die, welke verricht wordt met hart en ziel, welke de mens op de tenen brengt, strijd kost en zo tot overwinning voert.

Van belang is ongetwijfeld, dat we ons bezig houden met de ontspanning van de jeugd, met de wijze, waarop deze jonge generatie haar vrije tijd wil vullen, maar veel be-

F. C. Holman †

Met diep leedwezen melden wij het overlijden op 67-jarige leeftijd van de heer F. C. Holman, bestuurslid der Volkspartij voor Vrijheid en Democratie.

Toen kort na de bevrijding de Partij van de Vrijheid in het leven werd geroepen, trad de heer Holman, tevoren lid van de Vrijz. Dem. Bond, onmiddellijk tot haar toe. Hij kreeg zitting in het bestuur onzer Amsterdamse afdeling. Na de omzetting dier partij in de onze behield hij zijn plaats in 't afdelingsbestuur, waar naar zijn bezonnen adviezen gaarne geluisterd werd.

Heeft hij zo onze afdeling trouw gediend, hij was méér dan bestuurslid alleen. De heer Holman is de grote propagandist onzer afdeling geweest. Maanden lang verscheen zijn naam week na week in De Vrije Amsterdammer als die van de man die het grootste aantal leden voor onze afdeling had gewonnen. Het zijn er in totaal vele honderden geweest.

Dat hij zulke verrassende resultaten kon bereiken dankte hij — en dankten wij! — niet alleen aan zijn grote liefde voor onze beginselen, doch ook aan het enthousiasme waarmee hij daarvoor tot anderen vermocht te spreken. Innemend man als hij was, wist hij steeds de juiste snaren aan te raken om in anderen iets van dezelfde bezieling voor onze zaak te wekken, waardoor hij zich onderscheidde.

Bij zijn onverwacht heengaan brengen wij deze toegewijde werker, deze trouwe geestverwant en hartelijke vriend voor alles wat hij voor onze afdeling gedaan heeft de dank, die hij tijdens zijn leven steeds bescheidenlijk en hoffelijk afwees.

Holmans naam zal in onze afdeling steeds met ere genoemd worden.

Hij ruste in vrede!

(De Vrije Amsterdammer)

langrijker is het probleem van de arbeid, die levensvreugde schenkt. De arbeid, die in school, gezin en samenleving verricht moet worden om het geheel in stand te houden en op hoger plan te brengen.

v. M.

„En dan maar vetoën....”

(Ingezonden.)

In het nummer van 12 Mei j.l. klaagt Ir. de Jongh Schiffer zich over onze radio-programma's. Daarmee voegt hij zich bij het koor van de meeste dagbladen, die tegenwoordig in hun radiorubriek de programma's bespreken. Er valt inderdaad nog veel te verbeteren; de omroepverenigingen zijn zich dat ook wel bewust; zij krijgen van hun eigen leden dagelijks tientallen brieven, welke heus niet uitsluitend lofzang bevatten.

De inzender dient echter wel in 't oog te houden, dat de omroepverenigingen de massa willen bereiken; daarom kunnen zij niet te hoog grijpen. Maar wanneer de inzender eens de programma's over een week nauwkeurig bekijkt, dan zal hij moeten toegeven, dat er heel wat bij is, dat de moeite waard en óók cultureel verantwoord is.

De radio is nog jong en de omroepverenigingen moeten in hun taak groeien; dat gaat niet zo vlug. De verderfelijke werking van bepaalde hoorspelen en van jazzmuziek wordt door inzender naar mijn mening erg overdreven.

De kinderen, die naar een griezelhoorspel luisteren, weten toch, dat het niet „echt” is. Grotere kinderen (de kleintjes behoren na 9 uur in bed te liggen) hebben, wanneer ze normaal zijn, voldoende tegenwicht tegen dergelijke gechargeerde hoorspelen. Voor onevenwichtige karakters liggen over-

al in het leven klippen, die veel gevaarlijker zijn dan radioprogramma's. Het is de taak van de ouders dergelijke kinderen te beschermen; dat is bij de radio eenvoudig; men draait de knop om.

De inzender zoekt het remedie van het kwaad echter in een richting, welke hoogst gevaarlijk is. Hij wenst censuur op de radiouitzendingen uit te oefenen door een commissie van paedagogen en psychologen, die nog wel ieder een recht van veto moeten hebben.

Dit zou betekenen, dat één lid de macht krijgt alles tegen te houden, waarmee hij het persoonlijk oneens is. De inzender heeft aan het verloop van zaken bij de U.N.O. kunnen zien, waartoe het recht van veto leidt: tot niets; vruchtbare arbeid is ten eenemale onmogelijk.

En die toestand wil de inzender in het leven roepen? Laat hij zich er eens even rekenschap van geven, wat er in deze commissie gaat gebeuren, wanneer zij, zoals dat in Nederland nu eenmaal onvermijdelijk is, wordt samengesteld uit leden van diverse geestelijke en politieke richtingen. Zullen die het over een programma eens worden? Nooit van zijn leven. Er is altijd wel één tegen. En dan maar veto-ën! Er wel iets onliberaler en ondemocratischer dan censuur en het recht van veto?

Het lijkt erop, dat de inzender wat al te spontaan in de pen is geklommen.

S. v. W.

VOORKEURNUMMERS bevoordelen de grootste partijen

De heer J. Th. van der Voorde schrijft ons:

De Kieswet kent sedert 1935 (wijzigingswet van 23 Mei 1935) een regeling, volgens welke de partij met het grootste aantal zetels in de Tweede Kamer bij de verkiezingen voor haar kandidatenlijst lijstnummer één krijgt toegekend. De grootste partij komt bij de verkiezingen dus uit met lijst één. De in grootte er op volgende partij met lijst 2; de daarna in grootte volgende partij met lijst 3, enz. Het in art. 50 der Kieswet opgenomen systeem is aldus geconstrueerd, dat de zitting hebbende leden een lijstengroep of een alleenstaande lijst voor een voorkeurnummer kunnen aanbevelen. De lijst, waarvoor het grootste aantal aanbevelingen is ingediend, verkrijgt nummer 1; die met het daarop volgend aantal nummer 2, en zo vervolgens.

De opneming van deze regeling in de Kieswet geschiedde in 1935, tegelijk met een aantal andere voorschriften, welke ten doel hadden het euvel van de splinterpartijen tegen te gaan. Het stelsel van evenredige vertegenwoordiging, ingevoerd bij de grondwetswijziging van 1917, had aanvankelijk het optreden van een groot aantal nieuwe politieke groepen tengevolge. Deze partijversplintering ging zó ver, dat bij de Kamerverkiezingen gewerkt moest worden met stembiljetten, waarop meer dan 50 kandidatenlijsten voorkwamen. Hoewel van die splinterpartijtjes het overgrote deel het niet tot een Kamerzetel kon brengen, dreigde dit euvel toch een frukende invloed op de normale werking van ons parlementaire stelsel te zullen uitoefenen.

Het behoeft geen betoog, dat elke maatregel om dergelijke ongezonde uitwassen van het kiesstelsel onverbiddelijk weg te snijden, als dringend geboden moest worden beschouwd. Het systeem van de voorkeurnummers behoorde tot die groep van maatregelen. Thans, nu de ervaring van de laatste jaren heeft uitgewezen, dat de ziekte van de partijversplintering als geweken beschouwd kan worden, heeft het zin om het vraagstuk van de voorkeurnummers opnieuw onder ogen te zien. Want er zit in dit systeem iets ondemocratisch. In een gezond democratisch bestel past niet, dat voorrechten of voorkeurplaatsen aan een politieke partij worden geschonken.

Dat lijst één bij de verkiezingen een bevoorrechte plaats inneemt, valt niet tegen te spreken. De partij met lijst één verkrijgt, zonder dat ze daar enige moeite voor heeft te doen, de stemmen van de argelezen en de politiek-onverschilligen, die geen keuze uit de partijen kunnen doen en, nu zij eenmaal verplicht zijn om te stemmen, maar „domweg” het eerste vakje van lijst 1 rood maken. Vermoedelijk daarbij denkende „dat zal wel goed zijn”. Het is — dat spreekt vanzelf — niet na te gaan, welk aantal kiezers aldus zonder voorkeur op lijst 1 stemt. Ik vermoed, dat dit aantal groter is dan velen denken. Groter wellicht dan dat der blanco-stemmers. Ik meen te kunnen aannemen, dat van de blanco-stemmers het overgrote deel uit principe blanco stemt.

Welke motieven werden in 1935 voor het stelsel van de voorkeurnummers aangevoerd? De memorie van toelichting vermeldt, dat in de Tweede Kamer reeds in 1933, met verwijzing naar het Duitse voorbeeld, was gevraagd, of de invoering van dit systeem niet gewenst zou zijn. „De wet geeft hierdoor”, aldus de M. v. T., „zonder zelf harerzijds tussen de lijsten en de in de lichamen vertegenwoordigende partijen verband te leggen, nochtans aan die partijen de gelegenheid om, naar eigen goedvinden en naar gelang van de sterkte van haar vertegenwoordiging, zich in het volnummer harer kandidatenlijsten te openbaren”.

Bij de behandeling van het wetsontwerp werd ook als argument aangevoerd: dat op het stem-

biljet met een zo groot aantal lijsten voor vele kiezers de lijst, waarop zij hun stem wilden uitbrengen, moeilijk te vinden was. — De waarde van dit argument latende voor wat ze is, wil ik er op wijzen, dat het in elk geval thans niet meer op gaat, nu het aantal lijsten op het stembiljet weer tot het normale is teruggebracht. Het argument uit de M. v. T., hierboven vermeld, verklaart niet veel.

Bij de beraadslagingen werd nog het motief naar voren gebracht: dat de grote politieke partijen in het vertegenwoordigend lichaam een zo belangrijke plaats innemen, dat ze voor voorrechten in aanmerking komen. In dit argument zit „des Pudels Kern”.

Het allerongelukkigste argument was echter wel de verwijzing (in 1933) naar „het Duitse voorbeeld”. Het stelsel van de voorkeurnummering was vermoedelijk één van de wapenen geweest, waarmede de nationaal-socialisten in de Rijksdag het overwicht hadden weten te veroveren. De ontwikkeling der gebeurtenissen ging daar toen zeer snel; reeds bij de verkiezingen aan het eind van 1933 mocht op het stembiljet slechts één partij voorkomen: de N.S.D.A.P.! Nu is het verre van mij om de partij met het voorkeurnummer één te verdenken van nastreving van de alleen-heerschappij. Maar het systeem van de voorkeurnummers berust ontegenzeggelijk op de bevoordeling van de grootste partij en is daarom misplaatst in het op democratische grondslagen berustende kiesstelsel van ons land. Om deze redenen is het gewenst, bij de komende herziening van de Kieswet de in 1935 in art. 50 opgenomen regeling daaruit weer te verwijderen.

Dan is het net te laat

Men schrijft ons:

In alle brieven en kranten lezen wij hoe de gezagsontbinding in Indonesië hand over hand toeneemt.

Wij lezen eveneens dat de Uniepartner — en die wordt gevormd door U en door alle Nederlandse burgers — die ontbinding als een interne Indonesische aangelegenheid beschouwt. Ook al treft die ontbinding hem en de zijnen. Ook al worden de rechten der minderheden onontkenbaar aangetast.

U zult misschien vragen: Is er nog wel een Uniepartner, nu er feitelijk al geen Unie meer is? Want in plaats van onze Uniepartner, de Verenigde Staten van Indonesië, is er uitsluitend nog maar DE republiek. Met die republiek hebben wij, voor zover ons bekend, nog geen Unie gesloten.

En dan de rechten der minderheden — wel, zijn er eigenlijk nog wel minderheden? Althans te kort gedane verdruchte minderheden? A l l e deelstaten besloten immers uit eigen vrije wil een Eenheidsstaat te vormen en de deelstaten op te heffen — zelfs Oost Sumatra, zelfs Menado? En dat Ambon (altijd een lastig volkje, hoor!) en de Zuid Molukken nu toevallig een beetje leven maken — ach, dat zal immers zo'n vaart niet lopen nu de M o h a m e d a n s e Ambonnezen die Eenheidsstaat w e l wensen. Want zij zijn immers v e r r e in de meerderheid? Kinderstuipe en kinderziekten, het geboortewe van een nieuwe staat... en anders niet. Derhalve geen enkele reden om interventie aan de Unci te vragen — clair comme du chocolat!

U en wij en vele andere simpele burgers staan wellicht even beduusd — „paf van het prompte”, ze men in wijlen het oude Indië. Want welbeschouwd: er i s gezagsontbin-

ding. En niet zuinig ook. En de rechten der deelstaten, of als u liever wilt: der minderheden, blijken geenszins sterk verankerd. Integendeel.

De Uniepartner haalt echter de schouders op en doet niets. Tida boleh (1).

De Unci doet evenmin iets. Blijkbaar tida bisa (2).

Slechts de sultan van Jogja beweegt zich volijverig en doet w è l iets. V e e l meer zelfs en bovendien h e e l anders dan in de lijn der verwachtingen rondom de Ronde Tafel lag.

Soedah — zelfs prof. ir. Schermerhorn had niet anders verwacht toen hij indertijd zijn inzichten aangaf betreffende kinderopvoeding: geef het kind zijn lepel en laat het maar morsen!

En als de heer Palar nu maar niet in Moskou om een ambassade had gevraagd.....

Want terwijl Uniepartner en Unci niets anders doen dan maar laten morsen, en terwijl het gezag en de minderheden zich dagelijks meer ontbinden, kan de heer Palar zeer binnenkort een paar honderd onverveerde knapen en meisjes als Russische ambassade welkom heten. En d a n behoeft ook niemand anders meer iets te doen. Want dan is het, evenals in China en Burma en noemt-U-maar-op, net te laat. Het is mogelijk dat Amerika dan, evenals in Egypte een GENERAAL als „politieke” onderhandelaar naar Indonesië zendt. Maar wij zijn wel benieuwd waarover dan nog te onderhandelen valt.

- 1) tida boleh = mag niet.
- 2) tida bisa = kan niet.

Wij verwijzen naar ons artikel over de Indonesische kwestie elders in dit blad. — Red.

SMIT
SLIKKERVEER

N. V. SCHEEPSWERNEN

„PIET HEIN”

BOLNES en PAPENDRECHT

DWARSELLINGEN 115 Meter
DROOGDOK 115 x 30 Meter

N. V.

W. A. HOEK'S

MACHINE- EN ZUURSTOFFABRIEK
Hoofdkantoor en Machinefabriek
te Schiedam.

Compressors voor alle gassen en iederen druk.
Installaties voor de bereiding van zuurstof, stikstof, enz.

L. Smit & Zoon
KINDERDIJK

Baggermateriaal
Zeesleepboten
Passagiersschepen
Machines
Motoren
Ketels

N. V. Nederlandsche
Caoutchouc- en Gutta-
Perchafabriek

v.h. Bakker & Zn.
Ridderkerk

• Technische
rubberartikelen

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

VRIJDAG 2 JUNI 1950 No. 112

WAT GESCHIEDDE
OP HET BINNENHOF?

Pag. 2

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

INDONESISCH DEBAT

Het is duidelijk dat in dit nummer van ons blad een kort woord over het laatste Indonesische debat niet mag ontbreken.

Gemakkelijk heeft onze Partij, haar Voorzitter, haar vertegenwoordigers in het Parlement en haar geestverwanten in het Kabinet het met het Indische probleem niet gehad. Wij maakten een omwenteling mede, die het aanschijn van de wereld veranderde; een deel van de directe zorgen kregen wij te dragen; in zekere zin gelukkig — wie iets kan neme de taak op zich.

Ieder deed zijn best op de plaats waar hij werd gesteld, naar vermogen en inzicht. Zeker in de aanvang was de waardering in onze

door
Mr. H. van Riel
Ondervoorzitter van de
Partij

kring noch groot, noch algemeen; het heeft de schijn of zich in de georganiseerde liberaliteit langzamerhand op dit punt zekere wijzigingen aan het voltrekken zijn, men meer geneigd wordt te vertrouwen, dat de stroom niet was te keren en dat alleen het graven van een geheel nieuwe bedding ons restte. Wij denken aan Lely; bouwers hebben wij in het verleden onder onze eersten geteld.

Het verval der Westerse zaken in het Oosten verbindt Nederland meer dan ooit met West-Europa, men kan zeggen met de Atlantische gemeenschap in wording; zwaar wordt dit door de militaire dreiging uit het Oosten geaccentueerd.

De grote lijnen van wat in West en Oost gebeurt zijn nu wel duidelijk; ook wat gebeuren moet? Hier spelen in de Nederlandse politiek andere factoren dan rationeel utilitaire een rol; moeten een rol spelen.

Standpunten zijn bepaald, extra- en intra parlementaire toezeggingen gedaan, die moeten worden gehonoreerd, om wier honorering onze fractie moet vragen om des rechts wille.

Van deze algemene overwegingen dient men naar mijn inzicht uit te gaan, wanneer men nadenkt over wat in de Tweede Kamer is gebeurd op 26 Mei 1950, toen de motie Oud over de toekomst van het zelfbeschikkingsrecht werd ingediend en verworpen.

Op het ogenblik, dat voor onze Fractie vaststond, dat zij het beleid der Regering inzake Indonesië en speciaal ten aanzien van de regeling van het zelfbeschikkingsrecht niet verder kon volgen, was zij in geweten verplicht daarvan te getuigen.

Deze beslissing moet alleen aan haar worden gelaten. Dit is bij uitsluiting een zaak der Fractie.

In het regerend Kabinet zit een figuur, die ons zeer na staat, Mr. Stikker.

Ik laat nu alle staatsrechtelijke punten ter zijde, alle vragen van directe en indirecte verantwoordelijkheid, van competentie; zaken van groot belang, soms van beslissende betekenis. Te weinig ben ik echter van zulke dingen op de hoogte.

Mij gaat het in de politiek en zeker, wanneer het aangelegenheden van 's lands Bestuur betreft, in de eerste plaats om de vraag of de man, die op een post is gesteld, het land kan dienen op die plaats en onze Partij eer aan doen.

Stikker heeft een hoge functie. Hij is een liberaal van kwaliteit en ik weet ook, dat hij iemand is, die uitgaat van een levensvisie, die in wezen en achtergrond de onze is. Zijn taak is een andere dan die van Kamerlid, Partijvoorzitter of Partijbestuurder. Anders moet hij de problemen aanvatten, van zijn speciale kennis en verantwoordelijkheid uit.

Het zij uitdrukkelijk gesteld, zijn verantwoordelijkheid is een verschillende, geen hogere of lagere dan die van de Fractie.

Wij hebben de dingen, die gebeurd zijn, geloof ik te aanvaarden. Soms valt dat moeilijk, in dit geval mijzelf niet, omdat ik voor alle betrokkenen waardering heb. Oordelen zal de geschiedenis.

's-Gravenhage, 31 Mei 1950

Teleurstellend

De vergadering van de Katholieke Arbeiders Beweging te Utrecht heeft onlangs een resolutie aangenomen, waarbij de deelneming van Rooms-Katholieken in personeelsverenigingen, waarbij ook groeperingen van andere gezindten zijn opgenomen, ten eerste wordt ontraden. Toen wij dit bericht lazen, hebben wij onze ogen nauwelijks kunnen geloven en er heeft zich bij ons een gevoel van grote teleurstelling meester gemaakt. Onze gedachten gingen hierbij o.m. uit naar de bezettingstijd, waarin vele landgenoten van geheel verschillende gezindten schouder aan schouder naar eenheid streefden. Men kan zich niet aan de indruk onttrekken, dat voor velen de oorlog hoegenaamd niet als een les heeft gewerkt. Teleurstellend is deze houding ook, omdat wij meenden, dat er de laatste tijd onder de Katholieken een meer soepele houding waarneembaar was. Vooral nu de wereld opnieuw door een nieuwe dictatoriale macht wordt bedreigd, is een hechte eenheid onder de ware democraten meer dan ooit geboden.

In de resolutie van de Katholieke Arbeiders Beweging kunnen wij slechts een verzwakking van de democratische eenheid zien. Wij delen in dit verband volkomen de mening van het Algemeen Handelsblad, dat onlangs hierover schreef: „Indien de arbeiders niet in alle opzichten vertrouwd worden met hun kameraden en er geen vriendschapsbanden kunnen ontstaan, kunnen geen dorre studies over mede-zeggenschap, bedrijfsorganisatie, ondernemingsraden en winstdeling iets aan de nog altijd bestaande geestelijke afhankelijkheid der arbeiders verbeteren. Dan blijft dat alles een grauwe theorie, omdat men de groene boom van het leven heeft omgehakt”. Het is teleurstellend dit alles te moeten constateren.

Weer een

In de gemeenteraad van Enschede is onlangs medegedeeld, dat een der vooraanstaande communistische raadsleden, de heer F. Steenberg, heeft bedankt. Hij is uit de communistische partij getreden, met welker politiek hij zich niet langer kon verenigen. Genoemd raadslid is eveneens bezoldigd hoofdbestuurder van de communistische vakbond, de E.V.C. Zo werkt de ontbinding in de boezem van de communistische partij gestadig verder. Hieruit blijkt, dat gelukkig bij velen in deze kring het gezond verstand terugkeert. Zienderogen neemt de invloed van de communisten in ons land af, zowel wat betreft haar leiding als haar aanhang. Verheugend is in dit verband te kunnen constateren, dat de jongste communistische acties om het lossen van wapens uit Amerika te verhinderen, volkomen zijn mislukt. Men doet er verstandig aan, wij wezen er reeds eerder op, deze ontwikkeling

nuchter te beschouwen. Zij mag nimmer aanleiding vormen tot een overdreven en niet te rechtvaardigen optimisme. Anderzijds is het echter niet misplaatst zich te verheugen over het verval der krachten, die als een doodsvijand van de democratie kunnen worden beschouwd.

Operette

Wat persconferenties in de landen achter het ijzeren gordijn waard zijn en hoe geheel verschillend de mentaliteit van de communistische broodschrijvers is van die van de West-Europese journalisten, is wel gebleken uit de ervaringen, die de secretaris-generaal van de Verenigde Naties, Trygve Lie, opdeed bij een communistische persconferentie in Praag. De verslaggevers, die aldaar aanwezig waren, lachten sarcastisch om een opmerking van de secretaris-generaal, dat er in alle landen een streven bestond om de vrede te handhaven. Lie gaf evenwel het juiste antwoord, toen hij zeide, dat een persconferentie geen politieke debatclub is en dat hij, wanneer men dat niet beseftte, geen enkele vraag meer zou beantwoorden en de zaal zou verlaten. Lie kon zich dat ongestraft veroorloven, een communistische broeder zou bij een dergelijke uitspraak ongetwijfeld met de cel hebben kennis gemaakt.

Sluwe opzet

Reeds eerder hebben wij op deze plaats ge-waarschuwd tegen de praktijken van de vereniging „Nederland-U.S.S.R.”, die onder het voorwendsel neutraal te zijn en slechts economische doelstellingen na te streven, een platvorm is van communistische propaganda. Het lijkt alles zo onschuldig. Men geeft voor de economische betrekkingen tussen ons land en de Sovjet-Unie te willen verbeteren, men schermt met veel economische cijfers en wel dusdanig, dat vooral in handelskringen de indruk wordt gewekt, dat men zuiver met een economisch instituut heeft te maken. Zo worden velen argeloos in de communistische warnetten verstrikt. Bij de opening van de tentoonstelling van foto's van de Sovjet-Unie, die de vorige week te Amsterdam plaats had, heeft de vereniging „Nederland-U.S.S.R.” getracht burgemeester d'Ailly voor haar karretje te spannen. Edoch, tevergeefs. Aan het verzoek van de Russische ambassadeur deze tentoonstelling te openen, heeft mr. d'Ailly gevolg gegeven, doch in de vorm van een ernstig protest heeft hij zich uitdrukkelijk gedistancieerd van het politieke karakter, dat het bestuur van de vereniging „Nederland-U.S.S.R.” aan de tentoonstelling verleende en zich verzet tegen de toelag, hem als burgemeester te betrekken bij politieke propaganda. Het is niet de eerste maal dat de vereniging „Nederland-U.S.S.R.” het hoofd stoot, doch met de hardnekkigheid de communisten eigen, zet zij haar duistere politiek voort. Het kan goed zijn, dat er ook op deze plaats nog eens ernstig tegen dergelijke sluwe praktijken wordt gewaarschuwd, temeer omdat zij slachtoffers zoekt in die kringen, die een verbeterend vijand van het communisme zijn.

Pijnlijk

Vorige week is vanwege het departement van Onderwijs bepaald, dat het schriftelijk eind-examen Engels door alle leerlingen van gymnasia moet worden overgemaakt. Men was tot de ontdekking gekomen, dat het stuk, dat als eind-examen-opgave Engels door het departement was opgegeven, reeds voorkomt in een bloemlezing van de Engelse literatuur, die op verschillende scholen in het Noorden van het land wordt gebruikt. Wij kunnen slechts zeggen, dat dit wel een heel pijnlijke kwestie is, waarbij men zich afvraagt waarom een dergelijke wijsheid niet eerder kon worden ontdekt. Zij die voor de keuze van dit Engelse examenstuk verantwoordelijk zijn, hebben hun plicht wel zeer verzaakt en als deskundigen op onderwijsgebied zijn zij wel erg in hun taak tekort geschoten. Naar de oorzaken moeten wij helaas gissen. Waren het niet de juiste mannen op de juiste plaats die de keuze voorbereidden, of was de ambtelijke machine weer dermate ingewikkeld geconstrueerd, dat men het geheel niet kon overzien? Het ware wel gewenst, dat hierover nadere mededelingen werden verstrekt, al was het slechts om bij voorkomende gevallen een herhaling van een dergelijke fout te voorkomen, waardoor en examinatoren, leraren en leerlingen zijn gedupeerd, om nog maar te zwijgen van de extra kosten die een dergelijke „vergissing” met zich meebrengt.

☆ parlementaire flitsen ☆

DE KAMERFRACTIE VAN DE V.V.D. HEEFT HAAR VERTROUWEN IN MINISTER VAN MAARSEVEEN VERLOREN

Motie-Oud bracht grote spanning in de parlementaire arena

Het heeft dus toch zoover moeten komen. Onze fractie heeft het vertrouwen in hem, die de eerst verantwoordelijke man is voor het beleid in Uniezaken, minister Van Maarseveen, opgezegd.

In December van het vorige jaar, toen de vervroegde soevereiniteitsoverdracht aan de orde was, hadden onze Kamerfracties als gevolg van de dwangpositie, waarin de Regeringspolitiek de Staten-Generaal had gebracht, voor het pijnlijke dilemma gestaan, van twee kwaden het minst kwade te moeten kiezen en haar stem aan het ontwerp en de R.T.C.-resultaten te moeten geven. Thans, nu gebleken is, op welk een slappe en onvoldoende wijze de Regering tot nu toe heeft gereageerd op de flagrante schending van de plechtig gesloten overeenkomsten door onze Uniepartner, heeft onze fractie in de Tweede Kamer pertinent geweigerd, zich opnieuw in zulk een dwangpositie te laten plaatsen.

De verklaring door de heer Oud op die late namiddag van de 26ste Mei ter zake afgelegd, had de uitwerking van een bom. Zijn scherpe aanval bij de replieken op het beleid van minister Van Maarseveen, gevolgd door een motie van afkeuring van dit beleid (zo althans mocht zij worden opgevat), waarbij zich onmiddellijk aansloot de verklaring van minister Van Maarseveen, dat het Kabinet bij eventuele aanvaarding van deze motie de consequenties daaruit zou trekken en dus zou aftreden, vormden dramatische en historische momenten, zoals wij die slechts een enkele maal in ons over het algemeen nogal passieloze parlement beleven.

Zijn grote rede, in de eerste aanleg van het debat, hield de heer Oud op Donderdagavond 25 Mei. Hij herinnerde er daarbij in de eerste plaats aan, voor welk een pijnlijk dilemma, als boven reeds omschreven, hij en zijn politieke vrienden in December van het vorige jaar hadden gestaan, toen zij beslissen moesten of zij hun stem aan het Wetsontwerp tot goedkeuring van de Soevereiniteitsoverdracht aan de V.S.I. konden geven.

Hij had bij het debat in die Decembermaand zijn zeer ernstige bezwaren tegen een belangrijk deel van de R.T.C.-resultaten uiteengezet en slechts de overtuiging, dat zij, in de dwangpositie, waarin zij was geplaatst, van de twee kwaden het minst kwade had te kiezen, had zijn fractie tot voorstemmen gebracht.

Onder die bezwaren had wel het allersterkste gewogen het probleem van de rechten van de minderheden in Indonesië, het probleem, dat wij gewend zijn te noemen het vraagstuk van het zelfbeschikkingsrecht.

Van den beginne af is bij alle onderhandelingen en besprekingen van Nederlandse zijde uitgegaan van de juiste gedachte, dat de bevolking van Indonesië geen eenheid vormt. De eenheid, welke er was, is, door de eeuwen heen, de band van het Nederlandse gezag geweest. Daarom, zo zei de heer Oud terecht, zijn wij er altijd van uitgegaan, dat de Staatsopbouw, die daar moest worden ontwikkeld in een vrij en soeverein Indonesië, een federale opbouw zou moeten zijn.

Bij alle onderhandelingen, die zijn gevoerd en bij alle afspraken, welke zijn gemaakt, is het dan ook steeds weer de federale staatsvorm geweest, welke een van de hoofdvoorwaarden vormde. De reden hiervan is, dat wij ervan overtuigd waren, dat alleen

op deze wijze een werkelijke vrijheid aan de volkeren van Indonesië kon worden verzekerd.

Daarom was ook in de Grondwet de nadrukkelijke uitspraak neergelegd, dat de hervorming tot stand moest komen langs de democratische weg, in overleg met de vertegenwoordigers van de verschillende bevolkingsgroepen. De heer Oud bracht in herinnering, dat wij daartoe aanvankelijk hadden gedacht aan een overgangsperiode, waarin de Nederlandse soevereiniteit over Indonesië gehandhaafd zou worden, waarin er zou zijn een Interimregering en gedurende welke periode onder verantwoordelijkheid van Nederland de nodige voorbereidingen zouden worden getroffen, waardoor wij, menselijkerwijs gesproken, de zekerheid zouden hebben, dat, wanneer het ogenblik zou komen van de soevereiniteitsoverdracht, de rechten van de verschillende bevolkingsgroepen behoorlijk zouden zijn verzekerd. Toen het plan-Beel voor de vervroegde soevereiniteitsoverdracht werd aanvaard, is deze gedachte prijs gegeven.

Zowel in zijn rede van 16 Augustus als in die van 6 December had de heer Oud erop gewezen, dat het prijsgeven van de overgangsperiode grote gevaren in zich borg, omdat wij dan nooit de waarborg hadden, dat het langs democratische weg zou gaan, en dat met name die waarborg moest worden gevonden in de voorlopige constitutie voor de V.S.I. Die constitutie, zo stelde mr. Oud vast, had daarom geen zaak van Indonesië alleen mogen zijn, maar zij is het toch geworden.

Niettemin is er toch tussen deze constitutie en de andere partner (Nederland) een band gelegd, en wel in artikel 2 van de overgangsovereenkomst, hetgeen door de heer Oud nader werd toegelicht.

Ook afgezien daarvan echter mag wel eens worden bedacht, dat het in de wereld niet meer als een axioma geldt, dat wij kunnen zeggen: In principe gaat het ons niet aan of elders de menselijke rechten worden vertrap. Wij hebben immers gezien, dat men voor de rechten van de mens zelfs een internationaal statuut heeft opgesteld en meer en meer begint het beginsel door te dringen, dat wij ons wel degelijk verantwoordelijk hebben te voelen, ook voor hetgeen er op dit gebied elders gebeurt.

Zo ligt het reeds, wanneer wij staan tegenover een land, waarmede wij overigens op geen enkele andere wijze verbonden zijn en tegenover welks bevolking wij geen enkele speciale verantwoordelijkheid dragen. Hier echter, waar het de verhouding tot de bevolkingsgroepen in Indonesië betreft, ligt de zaak aanstonds geheel anders, omdat er hier wel degelijk speciale verbintenissen, speciale banden, zijn. Zo spreekt artikel 3 van het Uniestatuut uit, dat beide deelgenoten tegenover elkander de verbintenis op zich nemen, dat zij hun staatsbestel zullen baseren op

de beginselen van de democratie. Welnu, vast staat dan toch wel, dat tot die beginselen der democratie in de eerste plaats behoort het naleven van een wettige constitutie en dat men een verandering in die constitutie alleen mag aanbrengen langs wettige weg.

Wordt in strijd gehandeld met het Uniestatuut, dan geeft dat statuut zelf reeds een weg aan, welke bewaard kan worden: Dan hebben wij in te stellen een beroep op het Uniehof van Arbitrage. Nu wist ook mr. Oud natuurlijk wel, dat het niet zo heel gemakkelijk is, een eventuele uitspraak van het Uniehof van Arbitrage te executeren en dat sancties zeer moeilijk zouden zijn, ook omdat werkelijke toepassing van sancties zou betekenen het uiteengaan van de Unie. Het staat echter wel onomstotelijk vast, dat een uitspraak van dat Hof van grote morele betekenis zou zijn en dat zulk 'n uitspraak belangrijke internationale gevolgen zou kunnen hebben.

Bij de beslissing over het ontwerp van wet op de soevereiniteitsoverdracht in December 1949 was — wij schreven het reeds — het probleem van het zelfbeschikkingsrecht voor onze fractie het allerbelangrijkste punt. Het is toen dank zij een amendement van onze fractievoorzitter, de heer Oud, geweest, dat in het ontwerp het bekende artikel 2 is opgenomen, dat aan de Nederlandse Regering de plicht oplegt om, gelijk daarin omschreven, zorg te dragen voor een volledig tot gelding brengen van dat zelfbeschikkingsrecht.

Met genoegen kon de heer Oud vaststellen, dat, hoewel velen destijds de houding aannamen of zij dat amendement eigenlijk onbelangrijk en overbodig vonden (ook minister Van Maarseveen was toen die mening toegedaan), thans van alle zijden in de Kamer daarop juist een beroep werd gedaan. Ook de Regering had medegedeeld, dat zij, op grond van datzelfde artikel, „de onder de gegeven omstandigheden geëigende stappen” had ondernomen. De begrijpelijke vraag van de heer Oud en van verscheidene sprekers in de Kamers was nu dus: Welke zijn dan nu die stappen geweest?

In zijn mondelinge antwoord in de Kamer heeft de heer Van Maarseveen dat nu inderdaad uit de doeken gedaan en het is juist op grond van het daarbij medegedeelde geweest, dat de heer Oud de motie heeft ingediend, welke door de aanwezige medeleden van de V.V.D.-Kamerfractie was mede-ondertekend.

Minister Van Maarseveen liet namelijk weten, dat, aangezien gebleken was, dat de regering van de Pasoendan niet vreemd was geweest aan de actie-Westerling, de Nederlandse Regering moeilijk bij de opheffing van deze deelstaat een beroep had kunnen doen op de R.T.C.-overeenkomsten. Met de opheffing van de deelstaat Oost-Indonesië stond het echter ook naar de mening van de minister anders. De Nederlandse Regering heeft inderdaad getracht, deze te voorkomen, maar het heeft niet geholpen en tenslotte moest zij zich ertoe beperken, aan het K.N.I.L. en alle Nederlandse militairen en anderen de opdracht te geven, zich buiten het conflict te houden.

Deze burger

heeft een echt-prettig-venijnig stuk in Vrij Nederland gelezen. Het is van de zogenaamd „on-parlementaire” medewerker van dat blad, en U moet het eens lezen ditmaal: het is zo nijdig en

zo kwaadaardig als alleen maar iemand kan schrijven, die zijn diepe teleurstelling en zijn grote ontgoocheling uitschrijft in het tegendeel.

Die schrijver schrijft over de „mannekes” en zo'n woord op zich zelf al is een slecht argument. Die mannekes krijgen dan „als het volk er aan te pas moet komen, slechts één Welter in de Kamer, benevens een ondergeschoven Reijers of twee”.

Nou, en dat is dan óók een argument.

Deze burger is geen politieke vriend van de heren Welter en de al-of-niet ondergeschoven Reijers, maar niettemin blijkt ook bij deze brave Vrij Nederlander de onwijze gedachte te heersen dat de minderheid ongelijk heeft qualitate qua. Hoe kleiner de minderheid hoe meer ongelijk. Natuurlijk alleen dan wanneer ge zelf tot de meerderheid behoort.

Als er één socialist in de Kamer zat, had deze natuurlijk alléén maar gelijk. Die was dan de onverschrokken held temidden der veelvuldige blaaskaken.

Deze minachting voor de minderheid is een der wezenskenmerken van de kwasi-democratie onzer dagen. Dezelfde kwasi-democratie die aan de kleinste partijen de minste spreektijd in de Kamer en in de radio geeft, terwijl de werkelijke democratie hun natuurlijk juist de meeste spreektijd zou moeten geven.

Maar ja, zo is het nu eenmaal in zulke onwijze gedachten: zolang ik de meerderheid heb, heeft de minderheid natuurlijk ongelijk.

„Eén hele Welter...” schimpt Vrij Nederland.

Eén heel domme opmerking, vindt

DEZE BURGER.

DE REDE VAN Mr. OUD IN DE TWEEDE KAMER

De plicht van Nederland - Nieuw-Guinea

Wij laten hier de belangrijkste gedeelten volgen van de rede, die Mr. Oud in de avond van 25 Mei in de Tweede Kamer heeft gehouden.

De heer Oud sprak als volgt:

Toen ik op 6 December van het vorige jaar het standpunt heb uiteengezet, dat mijn politieke vrienden en ik innamen tegenover het wetsontwerp tot Goedkeuring van de Souvereiniteitsoverdracht aan de Verenigde Staten van Indonesië, heb ik uitgesproken, dat wij ons bevonden in een buitengewoon pijnlijk dilemma, dat hieruit voortspoot, dat wij allerminst gerust waren op de gevolgen zowel van een aanvaarding als van een afwijzing van dat wetsontwerp. Ik stel er prijs op bij deze debatten daarop nog eens de nadruk te leggen, omdat ik, wat mijn politieke groep betreft, bij voorbaat wens weg te nemen elke gedachte alsof wij van oordeel waren, dat, indien het desbetreffende wetsontwerp werd aangenomen, alles dan glad en goed zou verlopen en alsof men dus thans, nu het alles niet goed en glad verloopt, tot ons, die vóór de souvereiniteitsoverdracht hebben gestemd, zou mogen zeggen: ziet gij wel, dat gij het verkeerd hebt gedaan en dat de goede gevolgen, die gij hebt verwacht, niet zijn ingetreden? Aldus stond het, wat mijn groep betrof, zeer zeker niet. Ik heb bij dit debat van verleden jaar December ontwikkeld de ernstige bezwaren, die wij tegen dit wetsontwerp hadden. Ik voegde daaraan echter toe, dat een grote en pijnlijke vraag voor ons deze was: zullen de gevolgen bij een verwerping van het wetsontwerp niet nog ernstiger zijn dan de gevolgen bij een aanvaarding daarvan? Ik heb toen letterlijk gezegd:

„Ook in Indië zijn de destructieve krachten van het communisme het grote gevaar. Hoe worden die het best bezworen, door aanvaarding of door verwerping? Het antwoord op deze vraag is voor de te nemen beslissing mede van overheersend belang. Het tragische van de situatie is, dat, hoe de beslissing ook uitvalt, de tegenstanders van deze beslissing ogenschijnlijk, althans in den beginne, het gelijk aan hun kant zullen hebben. Want bij iedere beslissing zullen de moeilijkheden van de naaste toekomst geweldig zijn.”

Daarom wijs ik, wat mijn politieke vrienden en mij betreft, volstrekt de gedachtengang af, die wij zo juist nog uit de mond van de geachte afgevaardigde de heer Welter hebben gehoord en die in deze richting gaat, dat men zegt: ziet, daar hebt gij het nu; gij waart zo vóór die souvereiniteitsoverdracht en zie hier nu de gevolgen.

HET ZELFBESCHIKKINGSRECHT

Ik zal natuurlijk niet terugtreden in de debatten van December van het vorige jaar, in deze zin, dat ik nog eens zou willen ontwikkelen de bezwaren, die wij in onze groep voelden tegen de overdracht van de souvereiniteit op de wijze, zoals een ander in de verschillende stukken van de Ronde-tafelconferentie was belichaamd.

Ik mag er echter wel op wijzen, dat onder deze bezwaren het allersterkst heeft gewogen het probleem van de rechten van de minderheden in Indonesië, het probleem, dat wij dan gewend zijn te noemen het probleem van het zelfbeschikkingsrecht. Wij zijn, Mijnheer de Voorzitter, voor dat zelfbeschikkingsrecht met de allergrootste nadruk opgekomen, omdat naar onze overtuiging dat zelf-

beschikkingsrecht was een eis van democratie. Van het begin af heeft eigenlijk bij alle onderhandelingen, bij alle debatten en alle besprekingen die er sedert 1945 over dat Indonesische probleem zijn geweest, altijd op de voorgrond gestaan, dat de bevolking van Indonesië geen eenheid vormde. Er werd altijd gezegd: die eenheid, die daar in Indonesië gedurende de laatste eeuwen heeft bestaan, is de eenheid geweest van de band van het Nederlandse gezag. Men kan in Indonesië niet spreken van een enkele Indonesische bevolking; daar zijn een zeer groot aantal bevolkingsgroepen, alle met haar eigen karakter, eigen zeden en gewoonten, bevolkingsgroepen, die soms meer bevreesd zijn voor de overheersing van een andere Indonesische bevolkingsgroep dan voor het gezag van hetgeen men dan noemt — hoewel het naar mijn overtuiging als echt koloniaal stelsel toen al niet meer bestond — het Nederlands „koloniaal bewind”. Daarom zijn wij er altijd van uitgegaan, dat de Staatsopbouw, die daar moest worden ontwikkeld in een vrij en soeverein Indonesië, een federale Staatsopbouw zou moeten zijn. Wij hebben ons van de aanvang af op het standpunt gesteld, dat de uitroeping van de eenheidsrepubliek in Augustus 1945 geen uiting was van de volkswil, maar dat er bepaalde groepen waren, die haar gezag aan geheel Indonesië wilden opdringen, zonder dat men kon zeggen, dat dit gezag inderdaad door de volkswil werd aanvaard. Het spreekt vanzelf dat het Nederlands plicht was, als soeverein, voor de rechten van al die bevolkingsgroepen te waken. Men kan er natuurlijk over praten, wat de titel was van het Nederlandse gezag in Indië — het is een titel, die zich nu eenmaal verliest in een ontwikkelingsgeschiedenis van enige eeuwen —, maar het staat vast, dat er was een Nederlandse verantwoordelijkheid, door de historie van enige eeuwen ontwikkeld, en dat Nederland er borg voor moest zijn, dat aan de rechten van al die groepen zoveel mogelijk werd voldaan. Hiervoor was — ik herhaal het — de federale Staatsvorm het aangewezen middel. Als grondslag van al de besprekingen, die er zijn geweest, vindt men dan ook steeds weer die federale Staatsvorm terug: in de overeenkomst van Linggadjati, in de Renville-overeenkomst, wanneer hier de Grondwet wordt herzien en dat 14de hoofdstuk wordt toegevoegd en daarin worden neergelegd de algemene voorwaarden, waaraan de Staatshervorming zou hebben te voldoen, wilde men die met een eenvoudige twee/derden meerderheid in de beide Kamers kunnen tot stand brengen. Steeds weer is het de federale Staatsvorm, die een van de hoofdvoorwaarden is. Men vindt dit ook in de Van Royen-Rum-statements; altijd weer is het de federale Staatsvorm. De reden hiervan is, dat wij er van overtuigd waren, dat alleen op deze wijze een werkelijke vrijheid aan de volkeren van Indonesië kon worden verzekerd. Daarom was ook de uitdrukkelijke uitspraak in de Grondwet neergelegd, dat de hervorming tot stand moest komen langs democratische weg in overleg met de vertegenwoordigers van de verschillende bevolkingsgroepen. Ik mag er aan herinneren, dat wij daartoe aanvankelijk hadden gedacht aan een overgangperiode, waarin de Nederlandse souvereiniteit over Indonesië zou worden gehandhaafd, waarin er zou zijn een interim-Regering en gedurende welke periode onder verantwoordelijkheid van Nederland de nodige voorbereidingen zouden worden getroffen, waardoor wij, menselijkerwijs gesproken, de zekerheid zouden hebben, dat, wanneer het ogenblik zou komen van de souvereiniteitsoverdracht, de rechten van de verschillende bevolkingsgroepen behoorlijk

zouden zijn verzekerd. Toen het plan-Beel voor de gevraagde souvereiniteitsoverdracht werd aanvaard, is deze gedachte prijsgegeven.

Ik treed niet terug in de vraag, of dat goed is geweest en ook niet in de vraag, of de omstandigheden toen misschien iets anders mogelijk zouden hebben gemaakt. Ik wil er aan herinneren, dat ik zowel in mijn rede van 16 Augustus van het vorige jaar als in die van 16 December er op heb gewezen, dat het prijsgeven van de overgangperiode grote gevaren in zich borg, omdat wij dan nooit de waarborg hadden, dat het langs democratische weg zou gaan, en dat met name die waarborg moest worden gevonden in de voorlopige constitutie voor de Verenigde Staten van Indonesië. Ik heb gezegd in mijn redevoering van Augustus, dat deze constitutie daarom geen zaak kon zijn van Indonesië alleen en dat, zolang de souvereiniteitsoverdracht niet had plaats gehad, Nederland mede verantwoordelijk was, en dat, de voorwaarden, waaronder die nieuwe Staatsvorm in Indonesië zich zou ontwikkelen, zodanig moesten zijn, dat ook aan de in de Grondwet neergelegde beginselen van de federale Staatsvorm, van de democratische weg en van de handhaving van de menselijke rechten en vrijheden moest zijn voldaan. Daarom heb ik in die rede van Augustus gezegd: De constitutie mag daarom geen zaak zijn van Indonesië alleen. Zij is het niettemin toch geworden. Toen wij het resultaat van de Ronde-tafelconferentie voor ons hadden liggen, was die constitutie daarbij wel als bijlage aanwezig, maar de constitutie maakte geen onderdeel uit van het overleg zelf, omdat men zeide: Die constitutie is een zaak van Indonesië zelf en Nederland heeft er niets mee te maken. Niettemin is er toch tussen deze constitutie en de andere partner (Nederland) een band gelegd. Die is gelegd in artikel 2 van de overgangsovereenkomst. Hierop kom ik straks terug.

Hoe werd nu de positie door de souvereiniteitsoverdracht? Hierdoor werden de Verenigde Staten van Indonesië baas over hun eigen constitutie. Er lag een voorlopige constitutie en daarin waren regelen vastgesteld, door middel waarvan de definitieve constitutie tot stand zou komen. Het spreekt vanzelf, dat, wanneer men de souvereiniteit heeft overgedragen aan de organen in Indonesië zelf, die organen in Indonesië dan ook baas zijn over de vraag: Hoe zullen wij onze constitutie inrichten en hoe zullen wij die eventueel wijzigen? Men kan dus in beginsel zeggen, dat de constitutie een inwendige aangelegenheid is van iedere Staat, waarmee anderen zich niet hebben te bemoeien. In de eerste plaats wil ik de vraag opwerpen: Geldt dit ook, wanneer de hervorming van die constitutie gaat langs een revolutionaire weg?

VERANTWOORDELIJKHEID VOOR DE MENSELIJKE RECHTEN

Nu kan men, wanneer men de zaak een ogenblik losmaakt van de Nederlands-Indonesische Unie en losmaakt van de overgangsover-

eenkomst, wanneer men de zaak dus alleen principieel stelt van het oogpunt uit, dat men een soevereine Staat heeft, die langs revolutionaire weg zijn constitutie gaat veranderen, de vraag stellen: Heeft een andere Staat daarmee niets te maken? Nu is het, geloof ik, wel zo, dat de gedachte, alsof het een ander in de wereld niet zou aangaan of de menselijke rechten elders vertrappt worden, toch eigenlijk wel bezig is langzamerhand plaats te maken voor een andere gedachte, dat langzamerhand internationaal de gedachte doordringt, dat er zekere algemene beginselen van democratie en menselijkheid zijn, waarvoor wij ons toch eigenlijk wel degelijk verantwoordelijk moeten voelen, ook als het een land betreft, waarmee wij overigens geen speciale verdragen hebben. Wanneer in zulk een land de rechten van bevolkingsgroepen worden vertrappt, dan geloof ik, dat wij het zo hebben te zien, dat wij ons dat hebben te realiseren. Ik behoeft geen namen te noemen; wij weten, dat er ook in Europa landen zijn, ten aanzien waarvan het ons met zorg vervult, dat daar een ontwikkeling plaats grijpt, waardoor de rechten van de mensen grondigste worden vertrappt, en dan moge het zo zijn, dat de feitelijke politieke omstandigheden het ons onmogelijk maken er ons mee te bemoeien, maar dan is het toch, meen ik, niet meer de opvatting in de wereld, dat wij zouden zeggen: In beginsel gaat ons dat niet aan en regardeert het ons niet of elders de menselijke rechten worden vertrappt, want dan zien wij de figuur, dat men voor de rechten van de mens als het ware een internationaal statuut heeft opgesteld, en dan zien wij hoe langer hoe meer doordringen het beginsel, dat wij ons wel degelijk verantwoordelijk hebben te voelen, ook voor hetgeen er op dit gebied elders gebeurt.

Zo ligt het reeds, wanneer wij staan tegenover een land, waarmee wij overigens op geen enkele wijze verbonden zijn en tegenover welks bevolking wij geen enkele speciale verantwoordelijkheid dragen.

HET UNIE-STATUUT

Hier echter, waar het de verhouding tot de bevolkingsgroepen in Indonesië betreft, ligt de zaak anders, omdat er hier wel degelijk speciale verbintenissen, speciale banden zijn. Nu wil ik gaarne in de allereerste plaats in het licht van die speciale banden de ontwikkeling zien, zoals die zich sedert de souvereiniteitsoverdracht in Indonesië heeft vertoond, en dan neem ik in de eerste plaats tot basis het Unie-statuut, waarvan artikel 3 uitsprekt, dat de beide deelgenoten, dus het Koninkrijk der Nederlanden nieuwe stijl aan de ene en de Verenigde Staten van Indonesië aan de andere kant, tegenover elkaar de verbintenis op zich nemen, dat zij hun Staatsbestel zullen baseren op de beginselen van de democratie. Dat betekent, dat wij ons tegenover elkander verplicht hebben om deze beginselen na te leven en dat dus, wanneer een van beide partijen die beginselen niet naleeft, de andere partij het recht heeft om de wederpartij onder het oog te brengen, dat niet is nageleefd datgene, waartoe men zich in het Unie-statuut heeft verbonden. Nu weet ik natuurlijk wel, dat het op zich zelf een ruime term is, dat naleven van de beginselen der democratie, en dat men er weleens verschil van gevoelen over kan hebben, wat daartoe behoort, maar ik meen

(Vervolg op pag. 7)

Waar zijn die stemmen gebleven?

PROV. GELDERLAND

Een vergelijking van P. 50 met P. 46 in de provincie Gelderland laat het volgende zien:

Minder:	
C.P.N.	12.500
P.v.d.A.	2.100

14.600

Meer uitgebracht bij P. 50 dan bij P. 46 .. 19.900

Waar bleven die Meer:	34.500
V.V.D.	10.800
St. Ger.	5.700
C.H.U.	4.800
K.V.P.	3.400
K.N.P.	3.800
A.R.	1.800
Middenstandspartij	1.800
Oude S.D.A.P.	2.200
Ger. Pol. Verb.	200

34.500

Evenals in de provincie Utrecht zijn het ook hier de beide rode partijen, die de klappen krijgen en dan van de bijna 20.000 meer uitgebrachte stemmen er geen enkele zouden hebben gekregen. Wij boekten in Gelderland de grootste winst, terwijl de grote winst van de St. Ger. in deze provincie opvallend is.

Een geheel ander beeld verkrijgt men, wanneer men in de provincie Gelderland P. 50 vergelijkt met K. 48. Wij zien dan het volgende:

Minder:	
P.v.d.A.	13.100
C.P.N.	5.500
A.R.	7.600
St. Ger.	2.400
Middenstandspartij	1.200
K.N.P.	2.300
K.V.P.	700
V.V.D.	300
Andere partijen	1.800

34.900

Minder uitgebracht bij P. 50 dan bij K. 48 .. 22.600

Waar bleven die Meer:	12.300
C.H.U.	11.200
Oude S.D.A.P.	900
Ger. Pol. Verb.	200

12.300

De enige partij, die sinds K. 48 in Gelderland een grote vooruitgang vertoont, is de C.H.U. Het is de vraag, of hieraan politieke betekenis moet worden toegekend dan wel of deze winst afhankelijk is van voorkeur voor bepaalde personen. Het Ger. Pol. Verbond kreeg slechts 200 stemmen in de gehele provincie en dus hier geen voet aan de grond. Alle overige partijen verloren doordat er minder stemmen werden uitgebracht; de rode partijen echter verreweg het meest.

In de provinciale kieskring Arnhem leidt een vergelijking van P. 50 met P. 46 tot het volgende resultaat.

Minder:	
C.P.N.	3.700
P.v.d.A.	600

4.300

Meer uitgebracht bij P. 50 dan bij P. 46 .. 3.700

Waar bleven die Meer:	8.000
C.H.U.	1.700
A.R.	1.600
K.V.P.	1.100
K.N.P.	500
Middenstandspartij	1.000
V.V.D.	500
St. Ger.	100
Oude S.D.A.P.	1.500

8.000

Ook hier dus een achteruitgang van de rode partijen. De vooruitgang van de V.

V.D. is slechts gering en het aantal stemmen op de Middenstandspartij in verhouding te groot. Dit was bij G. 49 ook reeds het geval en, waar dit speciaal in Arnhem voorkomt, moet hiervoor een oorzaak van plaatselijke aard zijn.

De provinciale kieskring Ede geeft bij vergelijking van P. 50 met P. 46 de volgende cijfers.

Minder:	
C.H.U.	1.600
C.P.N.	1.300
P.v.d.A.	600

3.500

Meer uitgebracht bij P. 50 dan bij P. 46 .. 3.000

Waar bleven die Meer:	6.500
A.R.	3.500
V.V.D.	1.900
St. Ger.	600
K.V.P.	300
Middenstandspartij	100
Oude S.D.A.P.	100

6.500

Hoewel in de gehele provincie Gelderland de C.H.U. een aanzienlijke winst boekte, terwijl de A.R. en de St. Ger. belangrijke verliezen leden, vertoont de provinciale kieskring Ede het omgekeerde beeld: Verlies van de C.H.U. en grote winst van de A.R. en geringe winst van de St. Ger. Dit kan naar onze mening niet anders verklaard worden dan door een verschil in aantrekkingskracht van de lijstvoerders. De rode partijen boekten het gebruikelijke verlies, terwijl de Middenstandspartij hier slechts geringe resultaten bereikte en onze vooruitgang aanzienlijk is.

Een vergelijking van P. 50 met P. 46 in de provinciale kieskring Oldebroek geeft het volgende resultaat.

Minder:	
C.H.U.	1.200
C.P.N.	900
K.V.P.	200

2.300

Meer uitgebracht bij P. 50 dan bij P. 46 .. 1.800

Waar bleven die Meer:	4.100
St. Ger.	3.200
V.V.D.	500
A.R.	300
P.v.d.A.	100

4.100

De kieskring Oldebroek geeft tot dezelfde opmerkingen aanleiding als de kieskring Ede; alleen gaat het verlies van de C.H.U. hier niet voornamelijk naar de A.R., maar in hoofdzaak naar de St. Ger. Voor ons is dit een reden te meer, om deze verschuivingen niet aan politieke invloeden toe te schrijven, maar aan de personen van de kandidaten.

De provinciale kieskring Voorst geeft bij vergelijking van P. 50 met P. 46 het volgende beeld.

Minder:	
P.v.d.A.	2.300
C.P.N.	1.400
A.R.	100

3.800

Meer uitgebracht bij P. 50 dan bij P. 46 .. 2.100

Waar bleven die Meer:	5.900
V.V.D.	3.300
C.H.U.	2.100
K.V.P.	100
St. Ger.	100
Middenstandspartij	100
Oude S.D.A.P.	200

5.900

(IV)

P. 50 = Prov. Staten 1950.
P. 46 = Prov. Staten 1946.
K. 48 = Tweede Kamer 1948.

Deze kieskring vertoont dezelfde richting als de gehele provincie: Verlies van de rode partijen, aanmerkelijke winst van de V.V.D. en vooruitgang van de C.H.U. Ook hier krijgt de Middenstandspartij geen voet aan de grond en geeft een goede samenstelling van de candidatenlijst ons grote winst.

De provinciale kieskring Zutphen laat bij vergelijking van P. 50 met P. 46 het volgende zien.

Minder:	
C.P.N.	2.400
P.v.d.A.	900
A.R.	100

3.400

Meer uitgebracht bij P. 50 dan bij P. 46 .. 750

Waar bleven die Meer:	4.150
V.V.D.	2.100
C.H.U.	1.100
K.V.P.	500
St. Ger.	150
Ger. Pol. Verbond	100
Oude S.D.A.P.	150
Middenstandspartij	50

4.150

Deze kieskring geeft hetzelfde beeld als de gehele provincie.

De provinciale kieskring Aalten vertoont bij vergelijking van P. 50 met P. 46 het volgende beeld.

Minder:	
A.R.	1.400
P.v.d.A.	800
C.P.N.	700

2.900

Meer uitgebracht bij P. 50 dan bij P. 46 .. 1.800

Waar bleven die Meer:	4.700
V.V.D.	2.400
C.H.U.	1.400
K.V.P.	700
St. Ger.	100
Ger. Pol. Verbond	100

4.700

De grote winst in deze kieskring is voor de V.V.D., terwijl de C.H.U. de verloren A.R. stemmen wint. Ook hier de constante achteruitgang van de rode partijen.

In de provinciale kieskring Elst zien wij bij vergelijking van P. 50 met P. 46 het volgende.

Minder:	
A.R.	600
Meer uitgebracht bij P. 50 dan bij P. 46 ..	1.200

1.800

Waar bleven die Meer:	1.800
K.V.P.	900
C.H.U.	300
St. Ger.	400
C.P.N.	100
Middenstandspartij	100

1.800

Het stemmental van de P.v.d.A. en de V.V.D. bleef in deze kieskring gelijk. Ook hier zien wij een verschuiving van de A.R. naar de C.H.U. en de St. Ger. De C.P.N. diende in deze kieskring voor het eerst een lijst in, die ruim 100 stemmen verkreeg. Daarom komt zij hier in de rij van de winnaars voor.

Het resultaat van een vergelijking van P. 50 met P. 46 in de provinciale kieskring Nijmegen is:

Minder:	
C.P.N.	1.500
P.v.d.A.	900
K.V.P.	200
A.R.	200

2.800

Meer uitgebracht bij P. 50 dan bij P. 46 .. 1.200

Waar bleven die Meer: 4.000
De provinciale kieskring Tiel geeft bij vergelijking van P. 50 met P. 46 het volgende beeld.

Minder:	
C.P.N.	700
A.R.	200

900

Meer uitgebracht bij P. 50 dan bij P. 46 .. 450

Waar bleven die Meer:	1.350
C.H.U.	500
St. Ger.	550
Middenstandspartij	200
Oude S.D.A.P.	100

1.350

In deze kieskring was een zeer geringe verschuiving. De K.V.P., P.v.d.A. en de V.V.D. bleven in stemmental gelijk.

In de provinciale kieskring Wychen zien wij bij vergelijking van P. 50 met P. 46 het volgende.

Minder:	
A.R.	300
C.H.U.	200
V.V.D.	200

1.200

Meer uitgebracht bij P. 50 dan bij P. 46 .. 3.900

Waar bleven die Meer:	5.100
P.v.d.A.	3.900
St. Ger.	500
K.N.P.	400
K.V.P.	200
Oude S.D.A.P.	100

5.100

De verschillen van P. 50 met P. 46 lijken zeer groot en vertonen een geheel ander beeld dan in de overige kieskringen van Gelderland. Hierover zal men zich allicht verwonderen, maar deze verschillen laten zich verklaren, als men weet, dat bij P. 46 de P.v.d.A. verzuimd had in deze kieskring tijdig een candidatenlijst in te dienen. Daardoor bleven bij P. 46 zeer veel kiezers thuis, die op de P.v.d.A. gestemd zouden hebben. Blijkbaar zijn er toen ook kiezers geweest, die toen hun stem op de lijsten van de A.R., de C.H.U. en ons hebben uitgebracht en die thans op de P.v.d.A. gestemd hebben.

PROV. OVERIJSSSEL.

De prov. Overijssel laat bij vergelijking van P. 50 met P. 46 de volgende verschuivingen zien.

Minder:	
C.P.N.	14.400
A.R.	4.300
P.v.d.A.	400

19.100

Meer uitgebracht bij P. 50 dan bij P. 46 .. 11.100

Waar bleven die Meer:	30.200
V.V.D.	9.800
C.H.U.	8.000
K.V.P.	6.000
Ger. Pol. Verb.	5.650
St. Ger.	750

30.200

Ook in de provincie Overijssel valt dus een sterke achteruitgang van de beide rode partijen te constateren. Het verlies van de A.R. wordt meer dan goedgemaakt door het stemmental van het Ger. Pol. Verbond. De V.V.D., de C.H.U. en de K.V.P. profiteren van de rode achteruitgang.

Een vergelijking van P. 50 met K. 48 in de provincie Overijssel geeft een ander beeld.

Minder:	
A.R.	7.550
C.P.N.	5.400
P.v.d.A.	2.700
St. Ger.	1.200
V.V.D.	600
Andere lijsten	3.300

20.750

Minder uitgebracht bij P. 50 dan bij K. 48 .. 9.400

Waar bleven die Meer:	11.350
C.H.U.	5.400
Ger. Pol. Verb.	5.650
K.V.P.	300

11.350

Het verlies van de A.R. en St. Ger. komt ten goede van de C.H.U. en het Ger. Pol. Verbond. De beide rode partijen blijven achteruitlopen, maar ook de V.V.D. heeft in Overijssel sinds K. 48 een kleine achteruitgang te boeken. Zo zijn Overijssel en Utrecht de enige provincies, waar wij sinds K. 48 in percentage der stemmen achteruitgingen. In Overijssel van 8,3 op 8,1, in Utrecht van 7,6 op 7,2. Zelfs in Zeeland stegen wij sinds K. 48 nog van 3,0 tot 3,5. Gebrek aan organisatie, met name in de kieskringen Kampen en Ommen, speelt hierbij ongetwijfeld een rol.

De provinciale kieskring Zwolle vertoont bij vergelijking van P. 50 met P. 46 het volgende beeld.

Minder:	
C.P.N.	1.500
P.v.d.A.	400
A.R.	1.300

3.200

Meer uitgebracht bij P. 50 dan bij P. 46 .. 1.200

Waar bleven die Meer:	4.400
Ger. Pol. Verb.	1.400
C.H.U.	1.200
V.V.D.	1.200
K.V.P.	300
St. Ger.	300

4.400

Ook hier het gebruikelijke verlies van de beide rode partijen en het verlies van de A.R. aan het Ger. Pol. Verbond.

In de provinciale kieskring Kampen zien wij bij vergelijking van P. 50 met P. 46 het volgende.

Minder:	
A.R.	2.200
C.P.N.	550
P.v.d.A.	250
K.V.P.	50

3.050

Meer uitgebracht bij P. 50 dan bij P. 46 .. 200

Waar bleven die Meer:	3.250
Ger. Pol. Verbond	1.750
C.H.U.	800
St. Ger.	500
V.V.D.	200

3.250

(Vervolg op pag. 5 onderaan)

Moeten de huren omhoog?

(I)

Tot de actuele vraagstukken van de binnenlandse politiek behoort de reeds geruime tijd geleden door de regering aangekondigde huurverhoging. Er bestaat uiteraard een nauw verband met de loon- en prijs-politiek in het algemeen; men kan zeggen, dat de huren van woningen en bedrijfspanden tot de meest omstrede en deswege door de overheid geruime tijd op de achtergrond geschoven onderdelen van dit ingewikkelde sociaal-economische complex behoren.

Toen de oorlog over ons land was gegaan en dit, bezet door de Duitsers, praktisch van de overige wereld werd afgesloten, zag de toenmalige overheid zich voor de noodzakelijkheid geplaatst maatregelen tegen huuropdrijving en andere ongewenste gevolgen van de toenemende woningschaarste te nemen. Niet alleen ontbraken de bouwmaterialen voor voortzetting van de woningbouw op normale voet, maar door het oorlogsgeweld waren bovendien reeds zulke gaten in de woningvoorraad geslagen, dat in vele gemeenten de vraag het aanbod ging overtreffen. Vordering van materialen en arbeidskrachten voor de oorlogsvoering zou later trouwens de bouwbedrijvigheid tot stilstand hebben gebracht.

Het Huurprijsbesluit 1940 fixeerte de toelaatbare huurprijzen voor alle gebouwde onroerende goederen op de 9 Mei 1950 geldende prijzen, behoudens toegestane afwijking in bijzondere gevallen. Dit was de z.g. huurstop, welke in beginsel nog geldt. In 1941 is daaraan eerst het Huurbeschermingsbesluit en later het Huurprijsuitvoeringsbesluit toegevoegd, waardoor de huurders een sterk beschermde positie verkregen, aangezien opzegging en ontruiming alleen in bijzondere gevallen na verkregen kantonrechterlijke uitspraak uitvoerbaar waren.

Deze toestand is na de bevrijding gehandhaafd, zodat nog steeds de voren genoemde bezettingsmaatregelen worden toegepast, zij het dan, dat in 1948 een algemene correctie voor de gevallen van intensieve bewoning aan de eigenaren werd toegestaan, terwijl verder de Prijzenbureaux voor Onroerende Zaken, ondergeschikt aan het Directoraat-Generaal van de Prijzen, bij de uitvoering van de huurprijsregelingen werden ingeschakeld. Het algemene beeld veranderde daardoor nauwelijks; de opbrengst van woon- en bedrijfspanden bleef verankerd aan het peil van Mei 1940, ook toen voor tal van andere objecten de redelijkheid van aanpassing aan gewijzigde omstandigheden door het toestaan van prijsverhogingen werd erkend. Beducht voor de reacties onder de bevolking en voor het uit de hand vallen van het prijzenbeleid in het algemeen, hebben vorige regeringen het voorstellen van huurverhoging niet aangedurfd. Dat zulks een onbillijke benadeling van de huiseigenaren betekende, kon moeilijk worden ontkend. Deze discriminatie werd groter naar mate op tal van andere gebieden van het economische leven het normale ruilverkeer op de binnenlandse markt werd hersteld. Ongetwijfeld is het juist, dat in die gevallen geen behoefte aan overheidsingrijpen door rantsoenering en prijsbeheersing meer bestaat, omdat de goederenschaarste daar vrijwel is opgeheven, terwijl vaststaat, dat het tekort aan woningen en bedrijfsruimten nog vele jaren zal voortduren. Men mag echter de hieraan onschuldige huiseigenaren daarvan niet langer de dupe laten worden en de achteruitgang van het huizenbezit door het ontbreken van middelen voor onderhoud en vernieuwing bestendigen.

Het huidige kabinet heeft eindelijk besloten de knoop door te hakken en op 19 Januari van dit jaar bij de Tweede Kamer een wetsontwerp, houdende regelen nopens de huurprijzen van onroerend goed en de bescherming van de huurders (Huurwet), aanhangig gemaakt. In de memorie van toelichting motiveert de regering haar standpunt als volgt:

„De stringente huurprijspolitiek, die er op gericht was de vooroorlogse prijzen strikt te handhaven, dreigt echter, hoezeer zij ook noodzakelijk was, in het achter ons liggende tijdperk, haar doel voorbij te schieten, indien zij niet tijdig wordt gecorrigeerd. Immers, indien de huuropbrengsten onvoldoende zijn om het gebouwde onroerende goed in behoorlijke staat te onderhouden, is onvermijdelijk verwaarlozing het gevolg. De voorbeelden hiervan zijn dan ook reeds in ernstige mate waarneembaar. Uiteraard is dit niet uitsluitend het gevolg van de gevoerde prijspolitiek, maar tevens toe te schrijven aan de materialen en aan de omstandigheid, dat de dringende vraag naar woonruimte het de verhuurders mogelijk maakte zich aan hun verplichting met betrekking tot het onderhoud te onttrekken. Daar in de praktische mogelijkheden voor normaal onderhoud thans aanzienlijke verbetering is gekomen, is handhaving van de bestaande toestanden op het gebied van de huurprijzen in het belang van de instandhouding van onze woningvoorraad niet langer verantwoord.

Daarbij dient in aanmerking te worden genomen, dat ook de financiering van de nieuwbouw grote offers vraagt van de gemeenschap. Op het ogenblik is de situatie nog zo, dat van de bouwkosten van nieuwe

woningen niet meer dan 1/3 rendabel is. Dit kan op de duur niet zo voortgaan. Men kan niet verwachten, dat door wijzigingen in de conjunctuur binnen afzienbare tijd de bouwkosten zo zal zullen dalen, dat een rendabele exploitatie van de nieuwbouw op vooroorlogs huurprijsniveau bereikbaar is. Zelfs indien men uitgaat van een aanzienlijke daling van de huidige bouwrijzen (te vergelijken met de bouwrijzen van 1938-1939, vermenigvuldigd met een coëfficiënt, welke ligt in de nabijheid van 3,5), zou een aanmerkelijke verhoging van de bestaande huurprijzen noodzakelijk zijn om het bestaande huurpeil aan te passen aan het huurpeil, dat vereist is om nieuwbouw zonder Overheidssteun mogelijk te maken. Een dergelijke oplossing echter kan voor dit moment niet in overweging worden genomen, omdat dit in andere opzichten de verhoudingen te zeer zou verstoren. Voor het ogenblik meent de Regering daarom te moeten voorstellen de huurverhoging te beperken tot een percentage, hetwelk, enerzijds niet al te verstorend werkt op de loon- en prijspolitiek, anderzijds de eigenaren in staat stelt althans het onderhoud op redelijke wijze te verzorgen en de stijging van andere op het gebouwde onroerende goed drukkende lasten op te vangen. Dit percentage kan gesteld worden op 15%.

Het strekt tot voldoening, dat de regering onomwonden de redelijkheid van huurverhoging heeft erkend en ook de opvatting, dat deze op economische gronden noodzakelijk is, deelt. Blijkens het Voorlopig Verslag, dat over het verhandelde in de afdelingen der Tweede Kamer is uitgebracht, zijn vele leden het hiermede volkomen eens. Er wordt zelfs te kennen gegeven, „dat de verhuurders danig het slachtoffer zijn geworden van de door de regering gevoerde huurpolitiek”. Zij verwijten de overheid, dat zij te lang heeft getalmd met het treffen van compenserende maatregelen. „Dit is te ernstiger te achten, omdat er onder deze huiseigenaren een groot aantal gevonden wordt, dat in huizenbezit — veelal vrucht van sober leven en naarstig sparen — zijn enige of voornaamste bestaansbron vindt en er zelfs zijn oudedagsbestaan uit moet bekostigen”. Men acht ook uit een oogpunt van gemeenschapsbelang het gevoerde beleid niet onverdeeld gelukkig. „De gemeenschap toch wordt geschaad door een toestand, waarin het gebouwde onroerend goed door te gering rendement niet die verzorging en dat onderhoud kan verkrijgen, dat het nodig heeft om verval en vermindering van waarde en bruikbaarheid te voorkomen.

Tegenover deze visie hebben vele andere leden te kennen gegeven, dat de exploitatie van onroerend goed als kapitaalbeheer moet worden gezien, terwijl ook het bezit daarvan in feite steeds een kapitaalbelegging is. De teruggang van ons volksvermogen met ca. 30% ten gevolge van de oorlog heeft de reële waarde van vele beleggingen doen dalen en het is daarom niet onge-rechtvaardigd, als het onroerend goed in deze waardedaling wordt betrokken, zulks te meer omdat deze vorm van belegging belangrijke voordelen biedt boven de meeste andere (o.m. weinig conjunctuurgevoelig). Het te voorziene risico van overheidsingrijpen in het algemeen belang moeten deze beleggers, naar de mening van deze leden, dan ook aanvaarden.

Het valt op, dat deze redenering wel erg theoretisch en weinig praktisch is. Zij verliest o.a. uit het oog, dat de huuropbrengsten al gedurende tien jaren kunstmatig zijn gedrukt en wanneer men deze financiële offers zou kapitaliseren, dan zou wel eens kunnen blijken, dat alleen reeds op deze wijze een evenredig hoger aandeel in de teruggang van het volksvermogen is genomen dan bij andere beleggingen het geval is. Bovendien heeft de overheid het huizenbezit, ondanks de mindere netto-opbrengst, op een aanzienlijk hogere geldswaarde gewaardeerd en over de fictieve waardestijging menig eigenaar geducht in de vermogensaanwasbelasting en de heffing ineens aangeslagen. Om deze te kunnen betalen heeft menigeen bezit moeten liquideren. Terecht hebben vele andere leden in het V.V. opgemerkt, dat het voordeel voor de huiseigenaren, gelegen in een aanzienlijk hogere opbrengst dan de vroegere stichtingskosten, verminderd met een normale afschrijving, wanneer thans, nu door de waardevermindering van het geld de prijzen zijn gestegen, tot verkoop wordt overgegaan, goeddeels denkbeeldig is. Immers voor panden, welke niet vrij kunnen worden opgeleverd — en dat is meestal zo — wordt gewoonlijk niet meer betaald dan de vooroorlogse waarde. Wie zal er ook een prijs voor betalen, die geen of te weinig rendement toelaat?

Wanneer men de gemakkelijk te ontzenuwen, socialistische bedenkingen tegen het beginsel der voorgestelde huurverhoging buiten beschouwing laat, kan wel worden vastgesteld, dat deze voor een grote meerderheid in de Staten-Generaal wel aanvaardbaar zal zijn. Dit neemt niet weg, dat de sociale gevolgen niet uit het oog mogen worden verloren, terwijl ook de concrete uitwerking van het wetsontwerp nog tot critiek aanleiding geeft.

L.

(Vervolg van pag. 4)

Waar zijn die stemmen gebleven?

In de provinciale kieskring Deventer komt men bij vergelijking van P. 50 met P. 46 tot het volgende resultaat.

Minder:	
C.P.N.	2.600
K.V.P.	100
St. Ger.	100
	2.800
Meer uitgebracht bij P. 50 dan bij P. 46 ..	400
Waar bleven die	3.200
Meer:	
V.V.D.	1.400
P.v.d.A.	900
C.H.U.	900
	3.200

Het Ger. Pol. Verb. had in deze kieskring geen lijst ingediend en het aantal stem-

men van de A.R. bleef dan ook gelijk. De P.v.d.A. vangt slechts een derde van het verlies van de C.P.N. op en de winst komt ten gunste van de V.V.D. en de C.H.U.

De provinciale kieskring Ommen vertoont bij vergelijking van P. 50 met P. 46 het volgende beeld.

Minder:	
P.v.d.A.	700
C.P.N.	300
A.R.	600
	1.600
Meer uitgebracht bij P. 50 dan bij P. 46	1.600
Waar bleven die	3.200
Meer:	
Ger. Pol. Verbond ..	1.450
C.H.U.	1.400
K.V.P.	250
V.V.D.	100
	3.200

Het Ger. Pol. Verb. en de C.H.U. profiteren hier niet alleen van de achteruitgang van de A.R., maar vooral

ook van het achteruitlopen van de rode partijen en van de meer uitgebrachte stemmen. Overigens is de verschuiving in deze kieskring uiterst gering.

Een vergelijking van P. 50 met P. 46 in de provinciale kieskring Hengelo levert het volgende resultaat op.

Minder:	
C.P.N.	2.900
A.R.	200
	3.100
Meer uitgebracht bij P. 50 dan bij P. 46 ..	2.800
Waar bleven die	5.900
Meer:	
V.V.D.	2.100
K.V.P.	1.700
C.H.U.	1.300
P.v.d.A.	600
Ger. Pol. Verbond ..	100
St. Ger.	100
	5.900

In deze kieskring vangt de P.v.d.A. maar een vijfde van het verlies van de C.P.N. op

en krijgt dan geen van de meer uitgebrachte stemmen, die met het overige verlies van de C.P.N. ten gunste komen van de V.V.D., de K.V.P. en de C.H.U.

De Provinciale kieskring Almelo vertoont bij vergelijking van P. 50 met P. 46 het volgende beeld.

Minder:	
C.P.N.	2.100
P.v.d.A.	100
	2.200
Meer uitgebracht bij P. 50 dan bij P. 46 ..	2.600
Waar bleven die	4.800
Meer:	
K.V.P.	2.300
V.V.D.	1.200
C.H.U.	900
A.R.	300
Ger. Pol. Verbond ..	100
	4.800

De provinciale kieskring Enschede levert bij vergelijking van P. 50 met P. 46 het volgende resultaat op.

Minder:	
C.P.N.	4.300
P.v.d.A.	500
A.R.	350
	5.150
Meer uitgebracht bij P. 50 dan bij P. 46 ..	1.250
Waar bleven die	6.400
Meer:	
V.V.D.	3.600
C.H.U.	1.500
K.V.P.	600
Ger. Pol. Verb.	700
	6.400

Hier dus evenals in Almelo een absolute achteruitgang van de beide rode partijen. In de kieskring Enschede verkrijgt de V.V.D. meer dan de helft van het aantal stemmen, dat sinds P. 46 een verschuiving vertoont. Deze kieskring boekt voor ons in de provincie Overijssel verreweg het beste resultaat, dat voor een groot deel te danken is aan intensieve propaganda en in het bijzonder aan huisbezoek.

Al dat nieuwerwetse gedoe...

In theorie — ja graag! maar in de praktijk — ho maar!

Als een bom was het bericht in de gezapige rust van het kleine Achterstraatje gevallen: ieder die wilde, kon een woning krijgen in het reusachtige in aanbouw zijnde flatgebouw.

Pa was er mee thuis gekomen en hij was tot berstens toe vol nieuws. „Het wordt fantastisch —!“ wist hij. „Zoiets is er nog nooit geweest. Je moet er een uitzicht hebben geweldig — omdat het zo hoog gelegen is. En er zijn allerlei mogelijkheden, waarvan we hier, in deze uithoek, nooit hebben kunnen dromen. Alles gaat daar co-operatief: je was wordt voor je gedaan — je stof wordt weggezogen...“

„Ik zou je danken — een ander met z'n vingers aan me boel!“ weerde Ma af.

„Laat me nu even uitspreken.“ verzocht Pa en hij begon hoog op te geven van de gezamenlijke daktuin, van de park-aanleg met vijvers en plantsoenen, van de reusachtige keukens, waar voor iedereen werd gekookt.

„Dat is toch allemaal alleen maar voor rijke mensen, zoiets kunnen wij immers toch niet betalen.“ meesmuilde Opa in z'n hoekje.

„Dat is niet waar!“, bestreed Pa vol vuur. „Het mag dan effe duurder wezen dan hier, maar je hebt er dan ook ontzaglijk veel meer voor: En daarbij: je helpt een algemeen sociaal hygiënisch belang bevorderen! Denk eens aan dat ruime, dat grote, dat nieuwe — waarom zouden wij daar niet aan meedoen?“

„Wat zei je eigenlijk van die keuken?“, vorste Ma.

Enthousiast somde Pa op: „een goederenlift, een personenlift en een etenslift, — maaltijden in verschillende prijklassen, die in de lift naar boven kwamen — geen aardappelen meer schillen — geen vaten meer wassen — denk toch eens aan!“

Ma is achterdochtig

En moet je dan maar eten wat die lui daar koken?“ vroeg Ma achterdochtig. „Je kan toch kiezen tussen verschillende gerechten.“

„Ja maar dat is toch nooit zo als dat je het zelf klaarmaakt.“ vond Ma met opgetrokken neus.

„Pa?“ vroeg Jantje, „mag ik mijn konijnen meenemen daar naar toe?“

„Nee, het houden van huisdieren is niet toegestaan daar, maar er is een grote kinderspeelplaats met allerlei dieren en daar zullen ook wel konijnen bij zijn.“

„Ik wil geen andere konijnen — ik wil alleen mijn eigen konijnen!“ riep Jantje verontwaardigd.

Peinzend zat Ma voor zich uit te staren. „Hoe gaat dat eigenlijk met zo'n lift.“ wilde zij weten. „Moet je daar je goede servies en je vorken en lepels zo maar afgeven voor de omwas? Ze kunnen wel eens wat breken en als het zo groot is als jij zegt dan raakt er vast wat zoek!“

„Je hebt daar geen eetgerei nodig.“ vertelde Pa. „Het huis geeft alles in bruikleen. Iedereen heeft daar precies hetzelfde. Na een week weet je niet beter of het hoort zo, mijn lieve mens!“

„Nou nog mooier!“ stootte Ma op. „Niet eens mijn eigen spullen die ik altijd heb gehad?! Nee aan zoiets zou ik nooit wennen. Verbéeld je!“

En Pa is geestdriftig

Pa ging in zijn enthousiasme alweer verder.

„Een groot voordeel.“ betoogde hij, „is dat er een perfecte brandweer installatie is daar. Het gevaar voor brand is daar veel kleiner dan hier, waar we reddeloos verloren zijn als er eens een grote brand uitbreekt. Er hoeft maar een vonk over te waaien...“

„Moet je daar nou voor gaan verhuizen?“ teemde Opa.

„En wat zo mooi is.“ vervolgde Pa, „als je daar onverhoopt toch brand zou krijgen, dan zijn alle andere bewoners verplicht onmiddellijk te komen helpen.“

„Dan zouden wij wel eens midden in de nacht kunnen worden opgeklopt om bij anderen te gaan blussen!“ ontdekte Ma.

„Natuurlijk, dat is co-operatie, dat is samenwerking. Zij doen het toch ook voor ons.“

„Nou, lekker! dank je wel hoor! Mij niet gezien!“ schamperde Ma. „Wat kunnen mij nou die andere

mensen schelen? We hebben genoeg te doen met ons eigen. Wat U Opa?“

„Och kind.“ schudde Opa het hoofd, „al dat nieuwerwetse gedoe, wie weet waar je je in begeeft. Ik zeg maar: je weet wat je hebt maar niet wat je krijgt. Als er nou alleen voordelen aan verbonden waren — dan zou ik zeggen: ja...“

„Net wat U zegt, Opa.“

Geërgerd liep de heer des huizes de deur uit. Hij zou eens gaan horen wat „de straat“ ervan zei. Bij de buren en overburen die ook van het plan hadden gehoord vond hij inderdaad meer begrip, maar ook daar bestonden precies dezelfde bezwaren. Ieder was begerig naar de voordelen, maar niemand was bereid afstand te doen van het oude vertrouwde, het eigen persoonlijke.

Huiverig stond men tegenover het nieuwe omdat het naast ontegenzeggelijke voordelen ook in zich borg de eis van afstand doen en zich aanpassen aan anders geaarden.

Uit het Achterstraatje ging niemand naar het grote flatgebouw. Ze bleven allemaal knus hokken in hun bedompte huisjes en ze waren het er hartroerend over eens: „met dat brandgevaar zou het wel zo'n vaart niet lopen.“

En door gebrek aan gegadigden vlot de bouw van het groots opgezette plan maar uiterst langzaam.

Wij wonen ook in het Achterstraatje!

De familie Dingies uit het Achterstraatje woont in alle landen van Europa. Zonder uitzondering heeft een ieder grote bewondering voor het machtige Nieuw-Europa-gebouw dat de Europese Beweging bezig is op te trekken. Maar tussen belangstelling en bewondering koesteren en daadwerkelijk deel nemen ligt nog een lange en moeizame weg van zelfverloochening en aanpassingsbereidheid.

Het prijsgeven van een stukje van de eigen soevereiniteit is het struikelblok. Daar zijn nog teveel Jantjes die geen afstand kunnen doen van hun konijnen — daar zijn nog teveel huismoeders die angstig voor het nieuwe zich met hand en tand vastklampen aan het oude vertrouwde en daar zijn nog teveel temende Opa's die zonder blikken of blozen zeggen wat iedereen denkt: als er alleen maar voordelen aan verbonden waren — dan was het wat anders — maar als je er wat voor moet missen... dan ho maar!

Intussen schiet welig het onkruid van het onderling wantrouwen op: iedereen die bereid zou zijn iets op te offeren is doodsbenuwd, dat de toekomstige medebewoners van het nieuwe huis voor het verkrijgen van dezelfde rechten misschien iets minder zullen behoeven te offeren.

Uit deze angst wordt niettegenstaande een naar buiten schoonklinkende eenstemmigheid een taale tegenstelling in omvattingen geboren.

Zo streven de Fransen naar een beperkt boven nationaal Europees gezag terwijl Engeland niet bereid blijkt toe te stemmen in meer dan een zekere mate van samenwerking zonder

Door Amy Groskamp-Ten Have

iets van de eigen soevereiniteit prijs te geven. En dat is nog maar een van de vele controversen.

Gezien de enorme hoeveelheid werk die verzet moet worden om zoveel tegenstrijdige belangen gelijk te schakelen, zal het nog wel geruime tijd duren voor en aler het ideaal van een verenigd Europa zal zijn verwezenlijkt. Maar het felt dat we het droom-stadium achter ons hebben, het feit dat de Raad van Europa bestaat en dat er hard, heel hard gewerkt wordt om eenmaal het schone gebouw van een verenigd Europa aan het nageslacht te kunnen aanbieden, dat stemt tot verheugenis en diepe dankbaarheid.

En wij vrouwen...

Ok wij vrouwen kunnen meehelpen — ook zonder dat wij politiek geschoold, of gestudeerd zijn. Wij behoeven om onze taak in deze grote opzet te zien slechts het volgende te bedenken: de onderlinge samenwerking — het een-voor-alen-en-alleen-voor-een-principe dat zo vast in iedere waarachtige democratie ligt verankerd, eist van het individu zelfopoffering en zelfverloochening, het draagt de kiem in zich van het iets-willen-missen-ten-bate-van-het-nut-van-het-algemeen.

Waar kan het jonge kind, dat straks — volwassen — wellicht geroepen zal worden tot het nemen van ingrijpende beslissingen in een bestuursfunctie — het hier toe beno-

PARLEMENTAIRE FLITSEN

(Vervolg van pag. 2)

Tenslotte is dan na de 15de Mei (dus eerst in de tweede helft van deze maand!) een nota gezonden aan de Regering van de R.I.S., waarin gevraagd werd hoe, „gesteld dat de ontwikkeling tot een eenheidsstaat zou leiden“ (eerst zei minister Van Maarseveen het enigszins anders, maar dat bleek later een vergissing), het zelfbeschikkingsrecht daarin zou kunnen worden gehandhaafd, terwijl in een nota aan de Unci de bezorgheid van de Nederlandse Regering op dit punt is te kennen gegeven en gewezen is op haar taak bij het houden van plebiscieten.

Het is, naar het ons voorkomt, waarlijk niet te verwonderen, dat de heer Oud de inhoud van deze mededelingen onvoldoende achtte, dat hij in de houding van de Regering weer dezelfde „terugtrekkende lijn“ meende te moeten zien als voorheen en dat hij van mening was, dat de Regering wederom de kracht tot regeren had ontbroken.

Op dat ogenblik diende de heer Oud dan ook zijn motie in, waarvan wij boven reeds hebben melding gemaakt. Zij luidde:

„De Kamer, kennis genomen hebbende van de mededeling van de minister voor Uniezaken en Overzeese Rijksdelen, waaruit blijkt, dat de Regering zich zal beperken tot een optreden, gericht op een zo goed mogelijk verwezenlijken van het zelfbeschikkingsrecht binnen 't kader van een Indonesische rechtsstaat, van oordeel, dat de Regering, van dit standpunt uitgaande, in gebreke blijft artikel 2 van de Wet van 21 December 1949, Staatsblad J 570, op de juiste wijze uit te voeren, spreekt over deze houding van de Regering haar ernstige teleurstelling uit en gaat over tot de orde van de dag“.

Van nu af was, zoals voor de hand ligt, niet meer de ministeriële nota, maar deze motie, welke, naar de heer Oud nadrukkelijk stipuleerde, een motie van afkeuring was van het beleid van minister Van

digde verantwoordelijkheidsbesef beter leren dan thuis in het gezin, aan moeders schoot?

Verantwoordelijkheidsbesef wordt geboren uit gemeenschapszin en dat is niet anders dan het zich in dienst stellen van anderen, van de gemeenschap, met al wat daarbij komt aan plichtsbef, onbaatzuchtigheid en mensenliefde. Als wij vrouwen onze kinderen die eigenschappen als onvervreemdbaar eigendom vermogen mede te geven op hun levensweg, dan hebben wij een steen gemetseld aan het fundament van het gebouw van het Verenigd Europa en — daarvoor behoeven wij de verslagen en rapporten van de Raad van Europa helemaal niet te hebben gelezen!!

LEIDSEN TEZAMEN

Onze Vrouwengroep Leiden is bijeengekomen. De vice-voorzitter mev. P. H. Smits-Witvliet, opende de bijeenkomst, waarbij zij releveerde, dat de laatste verkiezingen twee nieuwe vrouwen van de V.V.D. in de Provinciale Staten van Zuid-Holland gebracht heeft, n.l. mev. F. v. d. Torren—Veendorp uit Waddinxveen en mev. Niemeyer van Nahuys uit Wassenaar. Het vrouwelijk gemeenteraadslid uit Leiden, mev. S. A. T. Goudsward—Knipscheer, hield daarna een causerie over de taak van de leden van de Provinciale Staten. Daarna besprak zij het werk, dat mev. J. Fortanier—De Wit verricht heeft in Amerika, als lid van de Ned. delegatie bij de V.N.

In de pauze werd de vergadering opgeluisterd door zang van mev. Fr. Rensink—Zaalberg, uitstekend begeleid door mev. C. v. d. Donk—Bots. De geanimeerde sfeer werd door de keurig voorgedragen Franse liederen zeer verhoogd. Tevens nam mev. Vos—Bodanowitz in deze bijeenkomst afscheid als bestuurslid wegens vertrek naar Den Haag.

Maarseveen en niet anders, het onderwerp van het debat, dat, na een half uur schorsing, eerst nog even in de middagvergadering van Vrijdag, en vervolgens ook op Vrijdagavond werd voortgezet. De heer Oud had zijn motie dus bedoeld te richten tegen minister Van Maarseveen, die immers voor dit stuk Regeringsbeleid de eerst verantwoordelijke bewindsman was. De Regering echter liet, bij monde van minister Van Maarseveen, later nog eens aangedikt door minister-president Drees, weten: dit is een zaak van Kabinetsbeleid en aanvaarding van deze motie zou betekenen een aftreden van het gehele Kabinet.

Onze fractievoorzitter is hiervoor ditmaal niet opzij gegaan. Een Kabinetscrisis, zo erkende hij, is een ernstige zaak, maar wat thans gebeurt is nog ernstiger. Bovendien, zo zei hij, de gevolgen van Kabinetscrises vallen nog wel eens mee. Het is in onze parlementaire historie meer voorgekomen, dat een afgetreden Kabinet terugkeerde, met uitzondering van de ene man, tegen wie het ging.

De motie-Oud is, zoals men uit de uitvoerige persverslagen reeds weet, tenslotte verworpen met 26 tegen 57 stemmen. Met de V.V.D. stemden voor de A.R., Staatk. Geref., vier leden van de weer sterk verdeelde C.H.-fractie en de heer Welter. Een motie-Romme, waarin de heer Oud slechts een „platonische liefdesverklaring“ voor het zelfbeschikkingsrecht kon zien, werd daarentegen met 52 tegen 31 stemmen aanvaard. Voor stemden hier de K.V.P., de P.v.d.A. en slechts twee leden van de C.H.-fractie en wel de heer Tilanus en jkvr. Wttewaal van Stoetwegen. Rooms-katholieken, socialisten en 2 Christelijk-Historische leden vormden thans dus nog slechts de geslonken meerderheid achter het Uniebeleid van minister v. Maarseveen.

Ondanks de verwerping van de motie-Oud, zal in deze geslonken meerderheid toch een ernstige waarschuwing voor de Regering moeten zijn gelegen.

STALEN MEUBELEN
„GISO“-LAMPEN

DE REDE VAN Mr. OUD IN DE TWEDE KAMER

(Vervolg van pag. 3).

toch, dat in de eerste plaats tot die beginselen der democratie behoort het naleven van een wettige constitutie en dat men een verandering in die constitutie alleen mag aanbrengen lang wettige weg.

TAAK VAN HET UNIEHOF

Nu rijst de vraag: hoe te handelen ingeval de ene deelgenoot meent, dat de andere deelgenoot het statuut overtreedt? Hoe te handelen, wanneer wij in Nederland menen, dat in de Verenigde Staten van Indonesië de voorlopige constitutie, die daar op het ogenblik de wettige constitutie is, niet wordt nageleefd? Ik hoop zo dadelijk nader aan te tonen, dat wij volkomen goede gronden hebben om aan te nemen, dat inderdaad in de Verenigde Staten van Indonesië de voorlopige constitutie niet wordt nageleefd. In dat geval handelt men in strijd met de beginselen, die wij hebben beloofd tegenover elkaar in acht te zullen nemen; dan handelt men in strijd met het Unie-statuut en dan is de eerste vraag deze: wat kunnen wij doen, wanneer in strijd met het Unie-statuut wordt gehandeld? En dan geeft het Unie-statuut aanstonds aan de eerste weg, die wij daartoe hebben te volgen. Dan hebben wij in te stellen beroep op het Unie-Hof van Arbitrage. Nu weet ik wel, dat 't nog niet zo heel gemakkelijk is om een eventuele uitspraak van het Unie-Hof van Arbitrage te executeren. Ik heb daarover in December 1949 uitvoerig gesproken en er op gewezen, dat de bepalingen van die aard zijn, dat wij er op moeten vertrouwen, dat de andere partij ze te goeder trouw zal naleven, dat sancties zeer moeilijk zouden zijn en dat werkelijke toepassing van sancties zou betekenen het uiteengaan van de Unie. Maar het is er mij niet om te doen, vast te stellen, dat, wanneer er komt een uitspraak, dat in Indonesië gehandeld is in strijd met het Unie-statuut, wij dan dadelijk die uitspraak zouden moeten executeren; het zou echter moreel van de grootste betekenis zijn, wanneer deze vraag aan het Unie-Hof van Arbitrage zou worden onderworpen. Wanneer er dan van dit Hof een duidelijke uitspraak zou komen, dat Indonesië zich niet heeft gedragen op de wijze, waartoe het zich indertijd tegenover ons heeft verbonden, dan zou die uitspraak van grote morele betekenis zijn en dan zou die uitspraak internationaal belangrijke gevolgen kunnen hebben.

Ik zou daarom allereerst gaarne van de Regering willen vernemen, of de Regering niet met mij van oordeel is, dat de overtredingen van het Unie-statuut, die hier hebben plaats gehad, de Regering aanleiding kunnen of moeten geven de zaak voor te leggen aan het Unie-Hof van Arbitrage.

Hierna besprak mr. Oud de betekenis van artikel 2 der Overgangsovereenkomst en hij wees er op dat hierdoor de aangelegenheid is gemaakt tot een zaak, die met een zuiver interne aangelegenheid van de V.S.I. De heer Oud ging dan als volgt voort:

Nu moet men zich de vraag stellen: is ook artikel 2 van de Overgangsovereenkomst overtreden door hetgeen zich in de laatste tijd op het stuk van de deelstaten heeft afgespeeld? Nu zou men misschien met een letterknechtige uitlegging kunnen zeggen: Neen, want artikel 2 van de Overgangsovereenkomst geldt alleen voor de definitieve indeling in deelstaten. Naar de geest mag men dit zeker niet zeggen, ook niet, omdat het streven in Indonesië er op gericht is om geheel de federatieve structuur op zij te zetten, om de eenheidsstaat te proclameren. Er zal zeker niemand zijn, die de stelling verdedigt: Men doet dit maar voorlopig om straks de procedure te volgen van artikel 2 van de Overgangsovereenkomst, met een constituant, met de aanbevelingen van de U.N.C.I. en alles wat daar verder toe behoort.

ARTIKEL 2 WET SOVEREINITEITSOVERDRACHT

Ik heb de indruk, dat de gedachtegang, die ik hier ontwikkel, blijkbaar toch ook, al zal de Regering het daarmee misschien niet in alle onderdelen eens zijn, de opvatting van de Regering is, want de Regering deelt ons in de Nota mede, dat zij stappen gedaan heeft ex artikel 2 van de Wet op de Souvereiniteitsoverdracht. Het heeft mij zeer verheugd, dat de Regering in de Nota met zoveel woorden zegt, dat zij dit artikel 2 daarbij als uitgangspunt heeft genomen, omdat het enthousiasme voor artikel 2 aan de Regeringstafel niet zo bijzonder groot was. Ik geloof, dat, uit hetgeen de heer Welter heeft voorgelezen uit wat door de Regering bij monde van de Minister van Overzeese Gebiedsdelen is gezegd, blijkt, dat de Regering niet overtuigd was van de betekenis van het door mijn groep voorgestelde amendement. Het kwam er zo'n beetje op neer, dat de Regering zeide: Als gij dat amendement er gaarne in wilt hebben, als dat Uw geweten wat kan sussen en als u daardoor wat gemakkelijker over uw bezwaren kunt heenstappen, willen wij u dat plezier heel gaarne doen, maar nodig is het niet, want, ook al staat het niet in de wet neergeschreven, het spreekt vanzelf, dat de Regering pal zal staan voor de dingen, die in het amendement staan. De Minister van Overzeese Gebiedsdelen sprak op een toon, alsof hij wilde zeggen: Waarom wilt gij hier nu nog een bijzondere wettelijke verplichting voor de Regering gaan maken? Dit is toch helemaal niet nodig, want het spreekt vanzelf, dat de Regering pal zal staan voor de toepassing van artikel 2 van de Overgangsovereenkomst. Het verheugt mij, dat de Regering achteraf op de betekenis van dit artikel 2 heeft willen wijzen.

Ik wil nog eens met nadruk onderstrepen, dat voor ons artikel 2 allerminst een formule was. Wij hebben aan dit artikel een zeer grote betekenis gehecht, omdat de indruk, die de Nederlandse Regering, laat ik zeggen, nadat de tweede politieke actie niet had opgeleverd, wat men er van gehoopt had, op ons heeft gemaakt, telkens en telkens weer is geweest een indruk van grote lijdelijkheid, waarbij wij telkens en telkens weer voor voldongen feiten werden gesteld. Ik behoeft de hele geschiedenis van de afgelopen 11/2 jaar niet te herhalen. Ik behoeft niet te herinneren aan de debatten, die wij in de Kamer telkens hebben gehad, wanneer de Regering telkens zeide: wij gaan niet verder dan tot zover, en waarna wij dan later weer hoorden, dat zij toch verder was gegaan en toch was afgeweken van wat zij met grote stelligheid had uitgestippeld als hetgeen waaraan zij zou vasthouden.

Ik heb bij de behandeling van de wet op de soevereiniteitsoverdracht in December gezegd: de Regering plaatst de Kamer telkens in de meest afschuwelijke positie, omdat zij telkens dingen heeft toegegeven, waarvan zij tevoren had gezegd, dat zij die niet toegeven zou en dan staat de Kamer voor het feit, dat, wanneer zij niet honoreert, wat de Regering inmiddels toegegeven heeft, de gevolgen waarschijnlijk veel en veel ernstiger zullen zijn dan wanneer de Kamer berust en meegaat met wat de Regering heeft gedaan. De Regering weet, dat de beslissing, die wij hebben genomen, ons ontzaglijk zwaar is gevallen. De Regering weet, dat, mede dank zij de stemmen van onze groep, de resultaten van de Ronde-tafelconferentie de vereiste grondwettelijke meerderheid hebben verkregen. Wij hebben ons daarbij laten leiden door een zeer sterk gevoel van verantwoordelijkheid, maar wij wensten dan ook, dat wij alle waarborgen zouden krijgen, dat wij niet weer terecht zouden

komen op het hellend vlak. Daarom hebben wij gezegd: Wij willen het nu zo vastleggen als het werkelijk ook maar vastgelegd kan worden. Wij willen het in de wet zelf vastleggen; wij willen geen motie, want met een motie weten wij wel hoe het gaat. Dan wordt gezegd: wanneer gij vóór het wetsontwerp wilt stemmen, wanneer wij een bepaalde motie van u aanvaarden, dan aanvaarden wij die, maar aan zo'n motie is de Regering tenslotte niet gebonden. Daarom wensen wij een uitspraak van de wetgever, d.w.z. een uitspraak, waarmee zich verenigen de Tweede Kamer der Staten-Generaal, de Eerste Kamer der Staten-Generaal en krachtens de Koninklijke sanctie ook de Regering. Daardoor hadden wij een plechtanker gekregen; was ons een waarborg gegeven niet door een enkele Kamer, maar door de gehele Nederlandse wetgever, de Regering en de Staten-Generaal tezamen in onderling overleg, waaraan de Regering gebonden is. Niet zoals bij een motie het geval is, die maar een leidraad is, maar de Regering als uitvoerende macht in de terminologie van de Grondwet was gebonden aan het hogere gezag, niet gevormd door de Staten-Generaal, want zij zijn geen hoger gezag tegenover de Regering, maar de Regering en Staten-Generaal tezamen als Nederlandse wetgever. Daarom hebben wij er prijs op gesteld, dat het in de wet werd neergelegd, maar daarom vragen wij ook aan de Regering: wat hebt gij gedaan ter uitvoering van artikel 2 van de wet op de soevereiniteitsoverdracht? Want de Minister weet evengoed als ik, hoe groot de onrust is zowel hier te lande als in Indonesië over wat zich heeft afgespeeld. Telkens en telkens weer wordt ons de vraag gesteld in de pers en in allerlei brieven, die ons van alle kanten bereiken: hoe staat het er mede?

De Nederlandse wetgever beloofde plechtig in artikel 2 van de wet op de soevereiniteitsoverdracht, dat zij alles zou doen wat zij kon doen om 't zelfbeschikkingsrecht in de zin van artikel 2 van de Overgangsovereenkomst tot haar recht te doen komen. Wat heeft de Nederlandse Regering gedaan? Wij willen het de Regering niet nodeloos lastig maken. De Regering weet, dat mijn groep in de Kamer alle oog heeft gehad voor de moeilijkheden van de Regering. Wij zijn de Regering telkens en telkens tegemoet gekomen, veel meer dan wij wel wensten, omdat wij de moeilijkheden van de Regering medevoelen. Daarom hebben wij ook gezegd: wij willen de Regering niet dadelijk aan de tand voelen en niet dadelijk vragen: wat hebt gij gedaan ter uitvoering van artikel 2 van de wet op de soevereiniteitsoverdracht? Maar nu is het moment daarvoor gekomen, het moment, waarop de Regering zelf deze Nota heeft gegeven en daarin zegt: wij hebben stappen gedaan in verband met artikel 2 van de wet op de soevereiniteitsoverdracht. Nu zou ik de Regering willen verzoeken ons daarover uitvoerige mededelingen te geven, ook ten aanzien van de data, waarop de stappen zijn gedaan, en de vraag in welk stadium de zaak zich bevindt.

WAT HEeft DE REGERING GEDAAN?

Het moest beginnen met overleg met de Regering van de Verenigde Staten van Indonesië. Ik heb het eerst in het amendement niet met zoveel woorden gezegd, ik heb het er echter later bij wijziging in gebracht. Ik had echter aanstonds gezegd: het spreekt vanzelf, dat men eerst probeert het met de Uniepartner eens te worden. Wanneer er verschil is en wanneer de Regering meent, dat het niet op de juiste manier gaat, gaat men eerst spreken met de medecontractant. Als het begin er geweest is en dit niet tot resultaat heeft geleid, mag men verdere stappen verlangen.

Ik geloof, dat wij gerust kunnen zeggen, dat het stadium van overleg met de Indonesische Regering

reeds zo lang voorbij moet zijn, dat het ogenblik om verder stappen te doen al lang moet zijn gekomen. Het is heel duidelijk, dat, gezien het feit, hoe het in Indonesië toegaat en het streven om de eenheidsstaat te stellen in de plaats van de federatie, er geen sprake van is, dat op het ogenblik overleg met de Regering van de V.S.I. nog doel zou hebben. Daarom wens ik van de Regering te vernemen, welke verdere stappen zij heeft gedaan. Ik behoeft niet te zeggen, welke grote belangen hier op het spel staan, grote belangen voor het werkelijk handhaven van de democratie, waartoe wij ons verbonden hebben met ons woord tegenover de groepen in Indonesië, welke belangen in het geding komen. Hoeveel op het spel staat, leren — om het allerernstigste voorbeeld te nemen — de gebeurtenissen op Ambon. Ongetwijfeld draagt de Nederlandse Regering voor die gebeurtenissen op Ambon mede verantwoordelijkheid, maar een verantwoordelijkheid in geheel andere zin dan men in sommige Indonesische kringen de Regering in de schoenen wenst te schuiven, niet een verantwoordelijkheid in die zin, dat men zegt: gij hebt er achter gezeten, dat deze afscheidingsbeweging in de Zuid-Molukken is begonnen. In die zin draagt de Regering geen verantwoordelijkheid. De Regering draagt deze verantwoordelijkheid, doordat de Regering onvoldoende zorg heeft gedragen — tenzij zij aantoon, dat zij niet meer zorg heeft kunnen dragen —, dat deze wijze van het opruimen van deelstaten tot een einde werd gebracht, is de Regering mede schuldig, mede verantwoordelijk voor wat op Ambon is gebeurd, heeft te zien als een wanhoopsdaad, veroorzaakt door illegaal optreden van de zijde der unitaristen. Wanneer men zou zeggen, dat de afscheiding van de Zuid-Molukken en het uitroepen van een zelfstandige republiek op zich zelf een revolutionaire daad is, dan ben ik bereid dat toe te geven, maar dan is het een revolutionaire daad, die in het leven is geroepen door de revolutionaire daad: het in strijd met de constitutie handelen van de andere kant. Dan zou men misschien kunnen zeggen, dat deze revolutionaire daad in de bestaande omstandigheden anti-revolutionair is. De Regering is naar mijn mening voor deze dingen verantwoordelijk. Zij heeft ons duidelijk te maken, dat zij gedaan heeft, wat in haar vermogen was om met toepassing van artikel 2 van de wet op de soevereiniteitsoverdracht hier te bereiken, wat nog bereikt kon worden.

DE PLICHT DER REGERING

De Regering is niet alleen verantwoordelijk met het oog op de belangen van die duizenden en duizenden Indonesiërs, maar ook met het oog op de belangen van onze eigen Nederlandse bevolking, want het is toch wel beschamend, dat brieven, welke wij krijgen, er niet de minste twijfel over laten — er mag wel iets zijn, dat overdreven is; natuurlijk, dat komt bij dergelijke dingen altijd wel voor —, dat er in Indonesië een toestand van toenemende rechteloosheid heerst en dat daar aan de rechten van onze eigen landgenoten sterk te kort wordt gedaan. Nu denk ik een ogenblik aan wat zich honderd jaar geleden heeft afgespeeld — zij het onder andere omstandigheden — in het Engelse Parlement. Men kent misschien de geschiedenis van de Britse onderdaan Don Pacifico, die in Griekenland het slachtoffer was geworden van een opstand; zijn huis was verbrand. Toen heeft Minister Palmerston in het Parlement gezegd: Het is de plicht van de Engelse Regering het voor deze onderdaan op te nemen. Hij heeft toen in het geding gebracht de Romeinse spreuk: Civis Romanus sum. Dat betekende, dat, wanneer een Romeinse burger zich beriep op zijn Romeins burgerschap, hij aanstonds achter zich had de volle bescherming van de Romeinse Staat en de Romeinse rechtsinstellingen. Ook het Nieuwe Testament vertelt ons van Paulus' beroep op zijn Romeins burgerschap. Nu zeg ik niet, dat de omstandigheden, waaronder die Engelse minister dat deed, zo in alle opzichten mijn sympathie hadden.

(Vervolg op pag. 8)

DE REDE VAN Mr. OUD IN DE TWEEDE KAMER

(Vervolg van pag. 7)

Ik weet ook, dat Gladstone daartegen in verzet kwam. Ik had echter wel gewenst, dat er iets van de geest van het „Civis Romanus sum” was bij de Nederlandse Regering, waar het geldt die grote groepen van Nederlanders in Indonesië. De dingen, welke in de laatste maanden zijn gebeurd, houden ook een ernstige waarschuwing in met het oog op wat straks wellicht te gebeuren staat met Nieuw-Guinea

NIEUW-GUINEA

Ons standpunt inzake Nieuw-Guinea heb ik duidelijk aangewezen tot tweemaal toe in mijn redevoeringen van 16 Augustus en 6 December van verleden jaar. Ten aanzien van Nieuw-Guinea heb ik toen gezegd: Het moet zijn één van tweeën: of de bevolking van Nieuw-Guinea is in staat haar lot zelf te bepalen en dan moet zij dat doen, of zij is daartoe niet in staat en dan moet over Nieuw-Guinea gehandhaafd blijven de Nederlandse soevereiniteit. Nu moet ik eerlijk zeggen, dat ik niet meer stel: één van de twee, want nu staat het voor mij vast, dat het in de omstandigheden van het ogenblik volkomen een onmogelijkheid is om zelfs maar een ogenblik uit te gaan van de gedachte, dat die bevolking nu haar eigen lot zou kunnen bepalen. Ik begrijp, dat het dan onze taak zal zijn gedurende een reeks van jaren om die bevolking op te voeden tot dat ogenblik zal komen.

Wanneer dit echter zo is, dan is het op het ogenblik de plicht van de Nederlandse Regering te zorgen, dat de soevereiniteit over Nieuw-Guinea blijft een Nederlandse sou-

vereiniteit en dat er van enige gedachte noch van een condominium, noch van een overdragen van de soevereiniteit op de Verenigde Staten van Indonesië sprake mag zijn.

DE UNIE

Nu zou ik tenslotte aan dit alles nog dit willen toevoegen. De Regering late zich vooral niet weerhouden om datgene te doen, wat haar plicht is te doen krachtens de gesloten overeenkomst. Zij late zich vooral niet weerhouden uit vrees, dat de samenwerking in de Unie daardoor ongunstig zal worden beïnvloed. Hoe ik over de Unie denk, heb ik duidelijk genoeg gezegd. Ik heb aan het slot van het debat in December gezegd:

„Vooruitlopende op een beslissing in gunstige zin, meen ik, dat wij allen in deze Kamer moeten proberen te bouwen op de grondslag van dit zeer lichte getimmerte van de Unie. Dat het licht is, daar zijn wij het allen wel over eens. Maar dan bestaat wellicht de mogelijkheid, dat uit deze lichte Unie op de duur een sterke Unie zal kunnen groeien, omdat in het wezen van de zaak de kracht van deze Unie veel meer nog dan door de Staatsinstellingen van het Uniestatuut zal worden bepaald door de wil van de volkeren van Nederland en Indonesië om samen te werken in beider belang.”

Dit is mijn standpunt ten aanzien van de Unie geweest en dat is mijn standpunt ten aanzien van de Unie nog. De Unie zal samenwer-

king zijn of zij zal niet zijn, maar daarvoor is de goede wil van beide kanten nodig. Zonder de goede wil van beide kanten slaagt de Unie niet. Nederland heeft zijn goede wil op alle mogelijke manieren doen blijken. Ik geloof niet, dat er iemand zal zijn, die dat op goede gronden zou kunnen tegenspreken, maar ontbreekt die goede wil aan de andere kant, dan is het struisvogelpolitiek te doen alsof die goede wil er wel zou zijn, dan is het struisvogelpolitiek te menen, dat dan van de Unie nog iets terecht zou kunnen komen. Met al haar herhaalde uitingen van optimisme heeft de Regering in de laatste maanden de zaak niet gediend, noch haar eigen prestige verhoogd. Thans hebben wij voor het eerst gelezen, dat de Regering factoren ziet, die grond opleveren voor een pessimistische toekomstverwachting. Daaruit blijkt, dat de Regering thans de realiteit begint te zien, en het zien van de realiteit is een eerste vereiste voor het bepalen van een politiek beleid. Het „bloed, zweet en tranen” van Churchill heeft Engeland en de wereld verder gebracht dan Duitsland het bemantelen der waarheid, jaren lang, door Hitler en zijn trawanten. Daarom wens ik, dat de Regering zal zien de realiteit en dat zij goed zal begrijpen, dat, wanneer wij de Unie sterk willen maken, het alleen kan, wanneer de wil tot samenwerking er van beide kanten is. Wanneer de wil er van andere kant niet is en de Regering blijft doen alsof zij er wel zou zijn en meent, dat zij op die wijze tot een behoorlijke ontwikkeling van de Unie zal komen, dan geloof ik, dat de Regering zich daarin vergist. Wij hebben, naar mijn mening, in de allereerste plaats nodig, dat wij van de kant van de Regering zullen horen een krachtig geluid, en het beste, dat ik de Regering op het ogenblik kan toewensen, is, dat zij zal tonen de kracht te bezitten te regeren, een kracht, die de Regering in de omstandigheden van dit ogenblik meer dan ooit nodig heeft.

De „Rode Tent”

Een nieuwe ster aan het aetherfirmament is de „Rode Tent”, waarin enige welbespraakte heren van de P.v.d.A. pogen socialistische politiek te verkopen. Zij staan op de Zaterdagmiddagmarkt van de V.A.R.A. en schijnen zich daar lekker te voelen. Maar, zoals het op een markt wel eens voorkomt, wordt er verlegen goed verkocht. Als dat lukt, komen de klanten meestal niet weer terug, want zij voelen zich bij de neus genomen.

Dat men nu juist ter gelegenheid van de opening van deze „tent” moest proberen de rode liefde voor de middenstand aan bod te brengen, was bepaald een regiefout. Dat artikel gaat, ondanks alle reclame, helemaal niet meer, zelfs niet in de opruiming. In Engeland neemt men het al uit de collectie, zal het kiezersvolk hier er nog invliegen? Afgaande op de noteringen van 26 April, is dat nauwelijks aan te nemen.

AFDELINGSSECRETARISSEN:

Vraagt bij onze administratie de tarieven voor extra-exemplaren van ons weekblad, voor de verbreiding van onze beginselen en voor het werven van nieuwe abonne's.

N.V. BOELE'S

Scheepswerven en Machinefabriek

BOLNES

Nieuwbouw en reparatie

H.P. Gelderman & Zonen N.V.

OLDENZAAL

fabrikanten van

ruwe-, geverfde-, gebleekte- en bedrukte katoenen-, celvezel- en kunstzijden manufacturen

N.V. Staalraadkabel- en Herculestouwfabriek

voorheen

J. C. DEN HAAN

GORINCHEM

Fa. Plastimode

Knopen en Gespen voor groothandel en industrie
AMSTEL 252 AMSTERDAM-C.

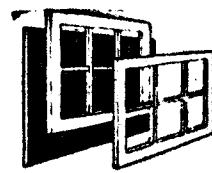
DE ROTTERDAMSCH DROOGDOK MIJ. N.V.

TUINARCHITECTUUR — BOOMKWEEKERIJEN

Ontwerpen
Aanleggen
Onderhouden

GIJSB. VURENS

Ringvaartweg 98 - Rotterdam (O.) - Tel. 33114

RAMEN

IN TRILBETON

NV BETON- & PLATENFABRIEK
1/4 GEBRS. MYNLIFF

TELEFOON: 20559 - SLOETSTR. 6 - NYMEGEN

NA DE STORM

Wanneer het nummer van ons weekblad, waarin dit artikel zal worden opgenomen, onder de ogen zijner lezers zal komen, zullen sedert de beslissing over de motie onze Kamerfractie inzake het Indonesische beleid der Regering, veertien dagen zijn verlopen. De storm, door die motie verwekt, zal dan wel zijn uitgewoed. Het tijdstip voor een meer rustige nabetrachting mag ik dus wel gekomen achten.

* * *

Er zijn, in het bijzonder uit het kamp van de K.V.P. en de P.v.d.A. vele onvriendelijkheden over mijn hoofd uitgestort. In onderscheidene beschouwingen heeft men het meer in het gebruik van krachttermen dan in dat van argumenten gezocht. Ik gevoel geen behoefte daarop te antwoorden. Grofheden worden het meest gebezigd als men een zwakke zaak te verdedigen heeft. Hoe zwakker 't argument, hoe harder bonst de vuist op de tafel. En de zaak, die men van de zijde van K.V.P. en P.v.d.A. verdedigt is een zwakke zaak. Er is een accord gesloten tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de Verenigde Staten van Indonesië. De regeling van het zelfbeschikkingsrecht der Indonesische bevolkingsgroepen is daarvan een belangrijk onderdeel. Zo belangrijk, dat de Nederlandse wetgever de Regering nog eens extra de plicht heeft opgelegd, voor de naleving daarvan te waken. De loop der gebeurtenissen van de laatste maanden heeft duidelijk aangetoond, dat het op dit punt overeengekomene door onze verdragspartner niet wordt nageleefd. Het is derhalve de plicht der Nederlandse Regering met de daartoe geëigende middelen tegen die niet-naleving op te komen. Uit het antwoord van de Minister van Uniezaken en Overzeese Rijksdelen is zonneklaar gebleken, dat hij niet voornemens is die middelen te gebruiken. Bij de vorming van een eenheidsstaat in plaats van de overeengekomen federale structuur is hij bereid zich neer te leggen. Want men begrijpe goed, dat de rectificatie, door deze Minister in tweede termijn aangebracht, aan de teneur van zijn betoog niets heeft veranderd. Daarom was er voor mij na die rectificatie niet de minste reden om mijn motie te wijzigen. De van sommige zijden vernomen bewering, dat door die rectificatie de feitelijke grondslag aan mijn motie was ontvallen, moet ik als bepaald onjuist terugwijzen.

* * *

Alles wat mijn motie nu van de Kamer heeft gevraagd, was, dat zij weigeren zou in deze houding van de Minister te berusten. Zou de Kamer de motie hebben aanvaard, dan zou dit hebben betekend, dat de Minister had heen te gaan. Er was geen enkele aanleiding zich hierover zo op te winden als sommigen hebben gedaan. Het gold hier een normale parlementaire figuur. Als de Kamer een ander beleid wenst en zij is overtuigd, dat zij dat van een Minister niet heeft te verwachten, dan poogt zij die Minister door een ander te doen vervangen. Weigert de meerderheid der Kamer consequentie te aanvaarden, dan is zij er verantwoordelijk voor, dat het verkeerde beleid wordt voortgezet. Men kan zich nu eenmaal

door redevoeringen alleen niet van een verkeerd regeringsbeleid distancieren. De Kamermeerderheid, die de motie heeft verworpen, heeft de facto het zelfbeschikkingsrecht opgeofferd. Dat zij de motie-Romme heeft aanvaard, verandert daaraan niets. Het effect van die motie zal hetzelfde zijn als dat van de motie-Romme, die Linggadjati wilde aankleden, te weten nihil.

* * *

Tot de zwakke argumenten, waarmee de tegenstanders der motie, hun houding verdedigen, behoort de telkens herhaalde bewering, dat de voorsteller der motie in gebreke zou zijn gebleven aan te geven, welke middelen de Regering hier zou kunnen toepassen. Deze bewering is in de meest volstrekte zin onjuist. In mijn rede-

door Mr. P. J. Oud

voering in eerste termijn had ik ze uitvoerig ontwikkeld. Zij waren beroep op het Uniehof van Arbitrage en op de Verenigde Naties. Het waren dezelfde middelen, die ook de heer Romme had genoemd. Of zij baat zouden hebben gebracht? Niemand zal zich hier aan een voorspelling kunnen wagen. Maar het was naar mijn overtuiging de plicht der Regering geen middel onbeproefd te laten. Meer dan het mogelijke heb ik van de Minister niet gevraagd. Al het rumoer, dat om de zaak is gemaakt, heeft mij niet kunnen schokken in mijn overtuiging, dat het verlangen van onze fractie een redelijk verlangen is geweest. Ik heb het — de heer Schouten heeft het in de discussie terecht geconstateerd — gekleed in de meest vriendelijke vorm. Dat de Regering van de zaak een Kabinetskwestie maakte, was niet mijn schuld. Ik mocht daarvoor niet op zij gaan. De zaak van het zelfbeschikkingsrecht — grondslag der democratie — was er te belangrijk voor.

* * *

De redactie van de N.R.C. is zo welwillend te veronderstellen, dat ik mij op het geval heb „verkeken”. Waarin dat „verkieken” bestaat is mij nog altijd niet duidelijk. Wel kan ik mijnerzijds die redactie verzekeren, dat zij zich verkijkt, indien zij meent, dat ik mij heb laten verleiden, om gebruik makende van mijn bekwaamheid in parlementaire techniek eens een nummertje te vertonen. Het kan deze redactie moeilijk ontgaan zijn, dat ik mijn verantwoordelijkheid in de Indonesische kwestie van het begin van mijn terugkeer in het parlement af zeer ernstig heb gevoeld. De Regering heeft zich zeker over mij niet te beklagen. Ik zeg geen woord te veel, wanneer ik verklaar, dat het aan de houding van onze Kamerfracties is te danken geweest, dat de wet op de soevereiniteitsoverdracht de vereiste meerderheid heeft behaald. Daarbij heeft bovenal de kwestie van het zelfbeschikkingsrecht ons ernstige zorg gebaard. Het op ons voorstel in die wet opgenomen amendement is geen politiek spelletje geweest, het was ons heilige ernst. Past het dan, als wij opkomen voor de handhaving van hetgeen de

wetgever plechtig heeft beloofd, te zeggen, dat wij een nummertje weggeven? Nog erger maakt de N.R.C. het in een met klaarblijkelijke instemming van de redactie geplaatste „ontboezeming van een Nederlandse zakenman, die werkelijkheidszin paart aan historische zin”. Deze zakenman vertelt ons, dat de moeilijkheden van de Ambonnezen het gevolg zijn van het feit, dat zij ons altijd zo trouw geholpen hebben om onze macht in Indonesië te handhaven. Niet om daaraan de conclusie te verbinden, dat het dan dubbel onze plicht is voor de rechten van deze mensen op te komen, maar om te suggereren, dat wij ze maar rustig aan hun lot zullen overlaten. Want, aldus deze zakenman met werkelijkheidszin en historische zin: „hoe zou men hier te lande wel reageren indien Djakarta en Djokja zich warm ging maken voor het zelfbeschikkingsrecht van Friezen of Zuid-Limburgers?” Als men zo iets leest in een liberaal blad, dan wordt men er toch wel even stil van. Dan denkt men aan de grote liberale „koloniale” specialisten als Van Hoevell, Fransen van de Putte en Van Deventer, wier werkelijkheidszin en historische zin ons onze plichten tegenover de volken van wat toen nog Nederlands-Indië heette, heeft ingescherppt. En dan komt onwillekeurig een „quantum mutatus ab illo!” op de lippen.

* * *

Rijk heeft overigens in het geheel der reacties op ons optreden de fantasie gewerkt. Het „Vrije Volk” heeft hier alle andere fantasten met stukken geslagen. De motie is, zo vertelt het blad, ingediend op bevel van het hoofdbestuur van de V.V.D. De anti-revolutionnaire Rotterdammer is daarvan zo onder de indruk gekomen, dat zij ons opvordert om, als dit niet waar is, het uitdrukkelijk te desavoueren. Wij willen de Rotterdammer gaarne haar gemoedsrust teruggeven. Het Hoofdbestuur van de V.V.D. heeft met geheel deze zaak niet de geringste bemoeienis gehad. Het respecteert de onafhankelijkheid der Kamerfractie met dezelfde nauwgezetheid als de Kamerfractie die van het Hoofdbestuur respecteert. Over andere fantasiën — zo in de geest van het ambiëren der portefeuilles van Financiën door de eerste ondertekenaar der motie — zal ik maar geheel zwijgen. Dergelijke dingen zijn meer beledigend voor hem, die ze neerschrijft dan voor hem tegen wie ze zijn gericht.

* * *

Op heel wat hoger plan heeft Prof. Romme de discussie gevoerd. Het is mij altijd een genoegen met hem van gedachten te wisselen. Hij heeft zich in een tweetal artikelen over „Liberale Strategie” ook de vraag gesteld of de voorsteller der motie verder strekkende bedoelingen heeft gehad. Hij meent in het debat een „hakkerij” tegen de Katholieken te hebben gezien en vraagt zich af of daarin iets is te zien van een liberaal systeem? Ook Prof. Romme kan wat dit betreft gerust zijn. Aan „hakkerij” tegen de Katholieken heb ik niet de minste behoefte.

(vervolg op pag. 3)

☆ **parlementaire flitsen** ☆

Politieke fantasten leefden zich uit

Het rimpelloze vlak van ons politieke leven kwam even in beweging

Toen eind vorige jaar de vervroegde soevereiniteitsoverdracht aan de orde was, hadden, zoals wij de vorige week reeds schreven, onze Kamerfracties als gevolg van de dwangpositie, waarin de Regeringspolitiek op dit punt de Staten-Generaal had gebracht, voor het pijnlijke dilemma gestaan van twee kwaden het minst kwade te moeten kiezen en haar stem aan het ontwerp en de R.T.C.-resultaten te moeten geven.

Het moeilijkste punt was daarbij, dat door het opgeven van de overgangperiode (Interimregering), zoals wij ons die altijd gedacht hadden, het zelfbeschikkingsrecht geheel afhankelijk werd van de goede trouw van de Uniepartners bij het nakomen van de plechtig gesloten verdragen en van de voorlopige constitutie.

Daarom ook diende onze fractievoorzitter in de Tweede Kamer, de heer Oud, toen zijn bekende amendement in, waardoor in de Wet op de Soevereiniteitsoverdracht in feite nog eens met nadruk de plicht van de Nederlandse Regering werd gestipuleerd om alles in het werk te stellen teneinde de nakoming van dat zelfbeschikkingsrecht te waarborgen.

Wie dit in het oog houdt kan, wanneer hij te goeder trouw is, toch waarlijk niet verbaasd zijn, dat, nu gebleken is, dat dit zelfbeschikkingsrecht toch door de Indonesische regering met voeten wordt getreden en het plechtig overeengekomen niet wordt nageleefd, juist op dit punt tussen de heer Oud en de eerst-verantwoordelijke Nederlandse bewindsman voor Uniezaken, mr. v. Maarseveen, een conflict is uitgebroken.

Wanneer wij dat aldus vaststellen, wil dat geenszins zeggen, dat wij van mening zouden zijn, dat met betrekking tot het eigenlijke geschil slechts één bepaald standpunt het absoluut juiste zou zijn.

Men kan bijvoorbeeld — wij willen dat gaarne toegeven — in tegenstelling tot de opvatting van de heer Oud van mening zijn, dat de Regering haar protest-nota's aan de Indonesische Regering en aan de UNCI om tactische redenen inderdaad niet in krachtiger bewoordingen had mogen stellen.

Men kan, om welke reden dan ook, voor dit geval een beroep op het Uniehof van Arbitrage onjuist of onaanvaardbaar achten.

Men kan van mening zijn, dat andere (zuiver Nederlandse materiële) belangen zwaarder moeten wegen dan morele verplichtingen tegenover hen, die Nederland altijd trouw hebben gediend.

Men kan tenslotte óók nog van mening zijn, dat, wanneer het er de V.V.D.-fractie alleen om ging te tonen, dat zij haar vertrouwen in de minister van Uniezaken en Overzeese Rijksdelen had verloren, zij niet nu een motie had moeten indienen, welke toch de indruk kon wekken (al zei de heer Oud het nadrukkelijk anders), dat zij tegen het gehele Kabinet was gericht, maar dat zij had moeten wachten tot de begroting van minister Van Maarseveen aan de orde was gekomen en dat zij dan daar tegen had moeten stemmen. Met andere woorden: dat zij bij de behandeling van de Regeringsnota dus wel haar onvoldaanheid of zelfs haar verontwaardiging had mogen tonen, maar dat zij de consequentie van deze onvoldaanheid of verontwaardiging eerst over een of twee maanden bij 's ministers begroting had mogen trekken. Een soort „afkeuring op termijn” dus.

Hoever wij het persoonlijk ook met elk van deze overwegingen oneens zijn, geven wij volgaarne toe, dat het in ieder geval onper-

soonlijke, reële argumenten zijn, waarover in redelijkheid zou zijn te discussiëren.

Wat een deel van de Nederlandse pers echter in verband met de motie-Oud te berde heeft gebracht, had met redelijkheid maar heel weinig uit te staan.

Van de grote bladen stelden het Handelsblad, de Nieuwe Courant en, als wij het goed begrepen hebben, ook wel De Telegraaf, zich in beginsel achter de motie-Oud in haar eigenlijke, beperkte strekking. Maar ook een krant als de (r.k.) Volkskrant (voor zover het althans de hoofdartikelen van prof. Romme betreft), die de indiening ervan bestreden heeft, bleef in haar beschouwingen binnen de grenzen van behoorlijke polemiek.

Hetgeen de socialistische en het merendeel van de rooms-katholieke pers aan commentaren leverden kan echter nog het beste met het woord „fantasterij” worden aangeduid.

Op één staaltje van zulk een fantasterij legde het Handelsblad (van 3 Juni) de vinger, toen het in herinnering bracht, dat de parlementaire redacteur van Het Vrije Volk in zijn Kameroverzicht van 27 Mei had melding gemaakt van het „hardnekkige gerucht” dat de heer Oud zijn motie alleen had ingediend „omdat het hoofdbestuur

van de V.V.D. het zo had gewild”, maar dat wat voor deze schrijver dus nog slechts een „hardnekkig gerucht” was, een week later voor de redactie van Vrij Nederland blijkbaar al tot absolute zekerheid was geworden. Deze redactie schreef namelijk in het nummer van 3 Juni zonder blikken of blozen: „Het was de partijleiding van de V.V.D., die de voorzitter van de liberale fractie tot het indienen der motie had gedwongen”.

Toen nu ook de N.R.Crt. van dit gerucht (zij het onder voorbehoud) melding maakte, heeft het Handelsblad gedaan hetgeen in deze toch wel het meest voor de hand lag: het heeft zich (ook de Nieuwe Courant heeft dat trouwens gedaan) gewend tot het algemeen secretariaat van de V.V.D.

Ziedaar wat het Amsterdamse liberale orgaan naar aanleiding daarvan vermeldt:

Het antwoord, dat wij daar op onze pertinente vraag kregen, was niet minder pertinent: al deze geruchten zijn pure fantasie. De algemeen secretaris mr. J. Rutgers zeide ons, het tot nu toe eigenlijk beneden zijn waardigheid te hebben gevonden, op zulk een gerucht in te gaan. Nu dit zo'n vruchtbare bodem bleek te hebben gevonden en wij hem de vraag voorlegden, aarzelde hij echter niet, dit op de meest pertinente wijze naar het rijk der fabelen te verwijzen. Het hoofdbestuur van de V.V.D. is zelfs de gehele maand Mei niet bijeen geweest en ook in geen enkel ander partijcollege is ook maar iets van een motie aan de orde geweest. „De motie van de heer Oud is alleen en uitsluitend ontstaan in de Kamerfractie van de V.V.D. en zowel van de indiening van deze motie als van haar inhoud heeft het hoofdbestuur, het dagelijks bestuur of welk ander college van de V.V.D. ook, niet eerder of op andere wijze kennis gekregen dan door de radio- en persberichten.”

Wat wij de socialistische geruchtenverspreiders het meeste kwalijk nemen is, dat zij (dat moeten wij althans aannemen) zelf geloofd hebben, dat een man als de heer Oud zich ertoe zou hebben geleend, een motie in de Kamer in opdracht van enigerlei partij-instantie in te dienen!

De parlementaire overzichtschrijver van De Tijd (r.k.), een man van befaamde fantasie, wist het dan ook beter dan zijn collega's van Het Vrije Volk en Vrij Nederland. Hij liet zijn fantasie aldus de vrije teugel: „De verkiezingen-1952 in zicht, de morrende liberalen tegenover zich, het ambitieuze plan van Rotterdams grijze maar onvermoeibare burgervader om zijn partij een grote greep op de regering te laten krijgen en zichzelf de portefeuille van Financiën van de gehate Liefstynck te doen overnemen — ziedaar waarom mr. Oud gedeceideerd in de oppositie trad...”

Ziedaar...! Ziedaar...!

Jammer voor de heer Oud, dat er zulke gedachtenlezers als die schrijver in De Tijd zijn, die zomaar met onfeilbare zekerheid weten vast te stellen, dat hij popelt van ongeduld om die (immers zo benijdenswaardige!) portefeuille van Financiën over te nemen!

Jammer echter ook voor diezelfde parlementaire overzichtschrijver, dat, zoals het Handelsblad opmerkte, het in deze gedachtegang dan toch wel vreemd aandoet, dat de heer Oud zich zo merkwaardig veel moeite heeft gegeven om het door zijn fractie uitgesproken gebrek aan vertrouwen nadrukkelijk te beperken tot het beleid van minister Van Maarseveen!

Wij zullen het hierbij laten en zullen uitdrukkingen als „goedkope stunt” (Het Parool), het „spelletje van de heer Oud” (Het Vrije Volk), „anti-nationaal” (Parlementaria in de Volkskrant) laten voor wat zij waard zijn.

Het rimpelloze vlak van ons politieke leven is althans even in flinke beweging gekomen. A.

Voorheen en thans

(Ingezonden)

Er is een tijd geweest, dat de Nederlandse Regering onze nationale belangen in Venezuela rechtstreeks in bescherming nam toen deze belangen door de heersende politiek in genoemd land werden bedreigd.

Het alarmerend bericht onder het hoofd „Wanhoopskreet van de K.P.M.”, voorkomend in de Telegraaf d.d. 1 Juni, waaruit blijkt, dat geen overheids-organisatie te Soerabaja bij machte blijkt om de handels- en scheepvaartbelangen aldaar op efficiënte wijze te beschermen tegen de in Indonesië zo beruchte rampokdaden, fataal in haar verlamme gevolgen voor de economie van het land, doet de vraag rijzen, of nu de noodzaak niet te meer aanwezig geacht mag worden aldaar en elders de zo bedreigde belangen met onze eigen aanwezige Marine-macht wederom te doen bewaken ter voorkoming van erger.

Het is blijkbaar de hoogste tijd dat hiertoe de geëigende maatregelen worden genomen, wat hopelijk binnen het geldende Unie-verband nog aanvaardbaar is.

Vindt wellicht onze Kamer-fractie er gerede aanleiding in voor deze belangen bij de Regering op te komen?

Hoogachtend,

J. J. BREMAN.

Overveen,

Deze burger

zegt in deze nu-gloeiende politieke hoogtij-dagen „mijn naam is Haas” tegen een ieder die hem vraagt: „Zegt u nu eens wat u erover denkt.”

Deze burger heeft in zijn bedrijvige leven menige

schaats gereden. Nooit een scheve, wat denkt u wel, maar véél op glad ijs. Maar nu gloeit de boel in die der mate na, dat het ijs niet veilig is en dies blijf ik, zonnig en wel, op de veilige wal, wat dacht u dan?

Deze burger is bereid deze week te schrijven over:

- het nieuwe boek van Anna Blaman;
- de poëtische verdienste van Gerrit Achterberg;
- de bekoorlijkheid der stilte op de Waddeneilanden;
- de verrukking van de nieuwe haring;
- de dito van asperges met gesmolten boter en een snippertje nootmuskaat;
- de dood van alle handelsreizigers;
- moeten de huren omlaag?
- wordt Maurits kampioen?
- de Dinsdagavondtrein

en nog zeventien letters van het alfabet.

Allemaal belangwekkende, het Nederlandse volksleven tot op de bodem rakende onderwerpen.

Maar hij blijft op de stevige wal, met zijn schaatsen in de hand.

En wanneer u op hem toestapt en hem vraagt: „Zegt u nu eens wat u erover denkt”, dan ziet u een beleefde glimlach op het gelaat — dan hoort u „mijn naam is Haas” uit de mond van

DEZE BURGER.

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Voorzitter Redactie-comm.: Drs. H. A. Korthals.
Redactie-secretaris: Mr. E. Elias.
Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 435.
Administratie: Postbus 43, A'foort, tel. 5267.
Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 p. jaar.
Voor het zenden van abonnements- en advertentie-gelden: Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie” te Amersfoort.
Losse nummers 15 cent.
Voor advertenties wende men zich tot de administratie of tot de hoofdvertegenwoordiger: L. Vlugs, Geestbrugweg 69, Rijswijk (Z.-H.).

Goed idee

De Stichting 1940-1945 heeft zich de vraag gesteld, of het niet mogelijk zou zijn, dat de opbrengst van gevonden voorwerpen, die van gemeentewege worden verkocht aan haar worden afgedragen. In verband hiermee is op de gemeentebesturen een beroep gedaan, dit denkbeeld in ernstige overweging te willen nemen. Wij kunnen ons niet voorstellen, dat er een gemeentebestuur in Nederland zou zijn, die aan de verwezenlijking van een dergelijk voorstel niet zou willen meewerken. Het voorstel zal des te meer aandacht verdienen als men bedenkt, dat het in wezen wel betreurenswaardig is, dat de Stichting 1940-1945 o.m. op een dergelijke wijze aan de nodige middelen moet komen. Welaan, dat is nu eenmaal zo. Moge de Stichting van onze gemeentebesturen de volle medewerking verkrijgen, die zij ongetwijfeld ten volle verdient.

Doorbraak

In het socialistische weekblad „Peraat” kan men het volgende lezen:

„Het is een vergissing te menen, dat het Nederlandse volk niet bereid was te vergeten wat in de bezetting tot stand kwam aan samenbinding en samenwerking. Ons volk is bezig dit te vergeten. Het is een vergissing te menen, dat de vernieuwing in Nederland zou doorgaan.

Het is een vergissing te menen, dat de nieuwe generatie achter de Doorbraak zou gaan staan.

Het is een vergissing te menen, dat het Nederlandse volk bewust zou zijn van de revolutionaire beweging in de wereld. Laten wij, als we dit beweren, oppassen voor hoogmoed.

De eerste verkiezing was een teleurstelling. Er ligt op ons volk een geestelijke moeheid. Er is een terugval naar oude verhoudingen en een vasthouden uit sleur. Maar bij dit alles heeft men in Nederland het politieke succes vaak hoger gesteld dan de geestelijke worsteling. Ondanks alles blijven de stuwers de Doorbraak zien als een bevrijding, een bevrijding uit politieke onwaarschijnlijkheid.”

Over Doorbraak gesproken!

Dat is nodig!

In de afgelopen week is gedurende een drietal dagen in Rotterdam een groot gymnastiekcongres gehouden, dat besloten werd met een grote gymnastiekdemonstratie in het Feyenoordstadion. Ondanks het feit, dat deze demonstratie op Zaterdagmiddag werd gehouden en dat daaraan door ongeveer 7000 deelnemers werd getoond hetgeen op het gebied van gemeenschappelijke gymnastiekbeoefening mogelijk is, was de publieke belangstelling zeer gering en zijn volgens daaromtrent ontvangen mededelingen slechts ongeveer 850 kaarten verkocht in een stadion van bijna 60.000 plaatsen. Wij betreuren dit verschijnsel om meer dan één reden. Enerzijds, omdat bij internationale voetbalwedstrijden de stadions te klein blijken te zijn, anderzijds, omdat daaruit blijkt, hoezeer de belangstelling voor de gymnastiekbeoefening in ons land ten achter staat bij de belangstelling voor voetbal, hoe attractief deze sport ook zijn mag voor de toeschouwer en vooral ook omdat wij hier verre ten achter liggen bij het buitenland. Als men de belangstelling voor turnen en gymnastiek b.v. constateert in andere landen, dan heeft men daar in veel bredere kring blijkbaar wel ingezien, van hoe grote betekenis voor de fysieke kracht van een volk de gymnastiekbeoefening is.

Wij hopen, dat op korte termijn ook in ons land een wending ten goede mag komen en dat de belangstelling bij grote gymnastiekdemonstraties evenredig mag zijn aan die van interlandvoetbalwedstrijden.

Rode hobo

E nige dagen geleden hebben de V.A.R.A. en de N.C.R.V. besloten, een verbod uit te vaardigen op grond waarvan het de hoboïst Haakon Stotijn niet meer mogelijk is, voor de microfoons van genoemde omroepverenigingen op te treden. De reden hiervoor is, dat de heer Stotijn op een maar al te duidelijke wijze in het openbaar van zijn communistische principes getuigt. Genoemde omroepverenigingen zijn inmiddels nog verder in hun verbod gegaan, door aan de orkesten te berichten, dat zij niet meer voor de microfoon mochten komen, als de heer Stotijn in deze ensembles meespeelde. Ofschoon niemand ons zal kunnen verwijten, dat wij niet op de meest scherpe wijze tegen het communisme stelling nemen, komt ons dit verbod toch niet steekhoudend voor. Vanzelfsprekend moeten wij er ter dege voor oppassen, dat de communisten door middel van de democratische wetten en voorschriften, diezelfde democratie vermoorden. Het is inderdaad nodig, dat de democratie niet door middel van haar eigen spelregels ten onder gaat. Daarom hebben wij ook het uitsluiten van communisten uit belangrijke commissies, waar zij een ernstig gevaar voor de democratie kunnen opleveren, toegejuicht. Bij de heer Stotijn is dit anders. Indien hij in een orkest meespeelt kan hij het landsbelang niet schaden of geheimen ontfutselen. Met andere woorden heeft hij geen gelegenheid zijn functie bij de uitoefening van zijn beroep te misbruiken. Indien wij naar zijn spel luisteren, kunnen wij niet vernemen of hij nu een communistische dan wel een democratische „noot kraakt”. Vandaar dat wij geloven, dat V.A.R.A. en N.C.R.V. zich op een gevaarlijk terrein begeven. De democratie mag slechts daar ingrijpen, indien er werkelijk gevaar aanwezig is, dat haar beginselen worden ondermijnd. Dit kan het geval zijn in openbare commissies en colleges, doch niet in een orkest, dat los van elke praktische politiek geestelijke waarde vertolkt. Bij het behoud om de democratie moeten wij, indien nodig, streng zijn, doch niet de geestelijke vrijheid aan banden gaan leggen, indien het landsbelang niet in gevaar is.

Vrije economie

Uit Spanje komen de laatste tijd berichten binnen, die van de veronderstelling spreken, dat generaal Franco zijn kabinet zal reorganiseren. Deze veronderstelling is gebaseerd op de sterke druk, die door zaken- en industriële belangen wordt uitgeoefend. Men wenst namelijk een meer geliberaliseerde nationale economie, waarbij het particuliere initiatief meer zal worden aangemoedigd dan op het ogenblik het geval is. Deze berichten zijn niet alleen interessant, zij vormen tevens een duidelijk bewijs voor de stelling, dat het economische leven in een impasse geraakt, indien het niet over de nodige vrijheid beschikt. De economische vrijheid is dermate belangrijk, dat zelfs de dictatoriale stelsels haar waarde noodgedwongen moeten erkennen. Het voorbeeld in Spanje maakt opnieuw duidelijk, dat de zaak van de economische vrijheid er gunstig voorstaat, omdat zij tot de levensbehoeften van de mens behoort. Het economische dwangbuis is schadelijk voor elk volk en voor elk land. De verdedigers van de economische vrijheid kunnen zich sterk voelen, omdat zij kunnen aantonen, dat zij in hun streven niet alleen staan en dat zelfs dictators bereid zijn hun „vergissing” te erkennen. Thans ziet men zich in Spanje genoodzaakt „de weg terug” af te leggen. Hoeveel voordeliger zou het zijn geweest, indien men direct in economisch opzicht het paard voor de wagen had gespannen en niet andersom.

De voorstanders van de geleide economie mogen een les uit dit voorbeeld putten — ook in ons land — opdat zal kunnen worden voorkomen, dat aan onze nationale economie een niet te verantwoorden schade wordt toegebracht.

Injectie

Het overgrote deel van Nederland zal met ergernis hebben kennis genomen van de arrestatie van een landgenoot in de Russische sector van Weenen. Dat het met de methoden achter het ijzeren gordijn erg was gesteld, was voor geen enkel weldenkend mens meer een geheim. Dat men zich echter niet zou ontzien, een buitenlander die een congres bezoekt, zonder vorm van proces in het gevang te stoppen, hem de tanden uit de mond te slaan en hem te verhoren door middel van het toedienen van injecties, zullen vele — zelfs de ergste pessimisten — niet hebben verwacht. Dit ernstige gebeuren moge als een „injectie” dienen voor de onverschilligen en hen, die nog steeds menen „dat het wel niet zo erg zal zijn”. Wie niet actief tegen het communisme strijdt, werkt aan zijn eigen ondergang. Hier is geen plaats meer voor soepelheid of tolerantie. Wie zich niet tijdig verdedigt, zal ten onder gaan. Alle illusies, dat het achter het ijzeren gordijn wel zou meevallen en dat elk geval op zich zelf moet worden beoordeeld, zijn door de gebeurtenissen waarvan onze landgenoot

het slachtoffer werd, in volkomen rook opgegaan. Het gaat er thans in de democratische wereld om, pal te staan. Ook in eigen land. Ook buiten het kader van de internationale gebeurtenissen, kunnen wij op eigen bodem de strijd tegen het communisme aanbinden. Het is bittere noodzaak geworden. Wij staan met de rug tegen de muur. Voor halfslachtigheid en onverschilligheid is thans geen plaats meer. Niet alleen hij, die in positieve zin meewerkt aan het communistische gevaar, doch ook hij die geen hand uitsteekt om dit gevaar te voorkomen en dit slechts aan anderen overlaat, is de naam democraat niet waardig en ziet niet in om welke belangrijke dingen het op het ogenblik gaat. Daarom aan de slag in woord en geschrift teneinde de onverschilligen en lichtgelovigen uit de droom te wekken.

Benelux

O f de Benelux-Unie op 1 Juli a.s. tot stand zal komen, is nog steeds een open vraag. Wij willen hierop geen critiek leveren, omdat het hier een aangelegenheid betreft van de eerste orde, waarvan een afdoende en definitieve regeling heel wat hoofdbrekens kost. Het feit dat de Unie op 1 Juli a.s. niet gereed zou zijn wil nog geenszins zeggen, dat het plan ten dode zou zijn opgeschreven, of dat het onuitvoerbaar zou zijn. Een andere kwestie is evenwel, dat de samenwerking tussen de partners af en toe wel teleurstellend moet worden genoemd. Wij doelen hier in het bijzonder op het toeristenvraagstuk, dat wel zeer in een impasse is geraakt nu onze regering heeft laten weten, dat zij geen deviezen voor toeristenverkeer naar België ter beschikking zal stellen. Dit is onaangenaam, zowel voor de Belgen als voor de Nederlanders en deze ministeriële beschikking staat, vooral in psychologisch opzicht, de verwezenlijking van de Beneluxgedachte onder het volk in ernstige mate in de weg. Wij wezen er reeds meer op, dat de ware groei naar de Benelux tot op heden nog te veel van bovenaf geschiedt. Dit is onactisch en onjuist omdat, wil de Beneluxgedachte tot realiteit worden, het volk er in moet worden betrokken. Bovendien speelt hier op toeristisch gebied een praktische overweging een belangrijke rol. In Nederlandse bankkringen neemt men n.l. aan, dat elk jaar voor minstens 200 miljoen Belgische francs met clandestien over de grens gevoerde Nederlandse guldens wordt betaald. Het blijft daarom vooralsnog een raadsel, waarom onze regering in dit opzicht geen andere weg bewandelt.

NA DE STORM

(vervolg van pag. 1)

Wel aan principieel debat, wanneer ik het met hen oneens ben. Prof. Romme doet verkeerd in dergelijk principieel debat „hakkerij” te zien. Twee voorbeelden van dergelijke „hakkerij” meent Prof. Romme te kunnen noemen. De eerste is mijn weigering om mij in het conflict Sassen aan de zijde van de heer Romme te stellen. Bij die gelegenheid heb ik het nog wel opgenomen voor een Kabinet, waarin niet minder dan vijf katholieke ministers zaten. Hoe de heer Romme dit hakkerij tegen de katholieken kan noemen, gaat boven mijn verstand. Het tweede voorbeeld is de P.B.O. Daarbij is inderdaad van scherp verschil van mening over de betekenis der voorgestelde wet tussen ons beiden gebleken. Maar al weer mag men dit „hakkerij” noemen? Het wil mij in alle bescheidenheid voorkomen, dat er op dit punt voor mij eer reden tot klacht is. Want, ondanks mijn herhaalde geargumenteerde betogen, dat ons verzet niet ging tegen het beginsel der P.B.O., doch tegen de z e wet, schrijft Prof. Romme opnieuw neer, dat ons standpunt toen mede werd ingegeven door „tegenzin tegen de zaak der publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie zelve”. Begint dit niet bedenkelijk op „hakkerij” tegen de liberalen te lijken? Ik meen er recht op te hebben, dat men de motie neemt voor hetgeen zij was. Zij heeft tot uitdrukking willen brengen, dat de liberale fractie voor de houding van de Minister van Uniezaken en Overzeese Rijksdelen op het stuk van het zelfbeschikkingsrecht geen verantwoordelijkheid wenst te dragen. Niets meer en niets minder. De meerderheid der Kamer heeft haar daarbij niet willen volgen. Zij heeft daarmee die verantwoordelijkheid wel aannvaard. Men mag alleen maar hopen, dat er niet een dag zal komen, waarop het haar zal berouwen. Een dag, waarop dan in het bijzonder de heer Romme, opnieuw zal ervaren, dat men zich niet door redevoeringen en moties, die geen reële betekenis hebben, kan distantiëren van regeringsbeleid.

Waar zijn die stemmen gebleven?

Provincie DRENTHÉ

Vergeleken met P. 46 zijn de cijfers van P. 50 in de provincie Drenthe:

Minder	
C.P.N.	4.100
Meer uitgebracht bij P. 50 dan bij P. 46	2.100

Waar bleven die 6.200

Meer	
V.V.D.	3.100
C.H.U.	500
A.R.	250
P.v.d.A.	200
K.V.P.	650
Ger. Kiezers	1.500
	6.200

Deze cijfers geven een stemmenverschuiving van nog geen 5% aan. De helft van de winst wordt behaald door de V.V.D. Van het verlies van de C.P.N. krijgt de P.v.d.A. maar een kruimeltje. Behalve de communisten boekten alle partijen winst.

Een vergelijking van P. 50 met K. 48 in de provincie Drenthe geeft echter het volgende beeld.

Minder	
P.v.d.A.	2.600
C.P.N.	1.700
A.R.	900
K.V.P.	300
Andere lijsten	2.500
	8.000

Minder uitgebracht bij P. 50 dan bij K. 48 2.400

Waar bleven die 5.600

Meer	
V.V.D.	3.500
C.H.U.	600
Ger. Kiezers	1.500
	5.600

Beide rode partijen lopen aanmerkelijk achteruit. De enige partij, die belangrijke winst boekte, is de V.V.D., die vergeleken met K. 48 nog steeg van 15,7 tot 18,8 en na de P.v.d.A. de grootste politieke partij in Drenthe is geworden, zodat zij de A.R. heeft overvleugeld. Dit kan ongetwijfeld van belang zijn bij de samenstelling van het College van Gedeputeerden.

In de provinciale kieskring Assen zijn de cijfers van P. 50 vergeleken met P. 46 de volgende:

Minder	
C.P.N.	2.400
A.R.	200
	2.600

Meer uitgebracht bij P. 50 dan bij P. 46 200

Waar bleven die 2.800

Meer	
V.V.D.	1.400
Ger. Kiezers	750
C.H.U.	350
P.v.d.A.	200
K.V.P.	100
	2.800

De provinciale kieskring Meppel geeft bij P. 50 in vergelijking met P. 46 het volgende beeld.

Minder	
C.P.N.	550
P.v.d.A.	400
	950

Meer uitgebracht bij P. 50 dan bij P. 46 300

Waar bleven die 1.250

Meer	
V.V.D.	700
A.R.	300
C.H.U.	100
Ger. Kiezers	150
	1.250

Een zeer geringe verschuiving op een totaal kiezerscorps van bijna 25.000.

In de provinciale kieskring Hoogeveen zien wij bij P. 50 in vergelijking met P. 46 het volgende.

Minder	
C.P.N.	300
P.v.d.A.	150
	450

Meer uitgebracht bij P. 50 dan bij P. 46 900

Waar bleven die 1.350

Meer	
V.V.D.	650
Ger. Kiezers	350
K.V.P.	200
C.H.U.	150
	1.350

Een uitermate geringe verschuiving op het totaal aantal uitgebrachte stemmen van ongeveer 30.000!

De provinciale kieskring Emmen levert bij vergelijking van P. 50 met P. 46 het volgende resultaat op.

Minder	
C.P.N.	850
C.H.U.	150
	1.000

Meer uitgebracht bij P. 50 dan bij P. 46 700

Waar bleven die 1.700

Meer	
P.v.d.A.	500
K.V.P.	400
V.V.D.	350
Ger. Kiezers	250
A.R.	200
	1.700

Ook hier een zeer geringe verschuiving op het totaal der uitgebrachte stemmen van ongeveer 37.000.

Provincie GRONINGEN

Een vergelijking van P. 50 met P. 46 in de provincie Groningen geeft de volgende cijfers:

Minder	
C.P.N.	16.000
A.R.	5.000
Andere partijen	3.000
	24.000

Meer uitgebracht bij P. 50 dan bij P. 46 300

Waar bleven die 24.300

Meer	
V.V.D.	5.500
P.v.d.A.	5.200
C.H.U.	3.500
K.V.P.	400
Ger. Pol. Verb.	7.600
Middenstandspartij	2.100
	24.300

Het aantal meer uitgebrachte stemmen is vrijwel te verwaarlozen. Van het verlies van de C.P.N. vangt de P.v.d.A. nog niet een derde deel op. Het verlies van de A.R. wordt ruimschoots verklaard door het grote aantal stemmen van het Ger. Pol. Verbond. De grootste verschuiving vond plaats naar de V.V.D. en de C.H.U., terwijl de Middenstandspartij, die voor het eerst aan provinciale verkiezingen deelnam, het niet verder bracht dan tot 2100 stemmen, alleen verkregen in de stad Groningen.

(V)

P. 46 = Prov. Staten 1946.

P. 50 = Prov. Staten 1950.

K. 48 = Tweede Kamer 1948.

Een vergelijking van P. 50 met K. 48 in de provincie Groningen levert het volgende resultaat op.

Minder	
A.R.	8.450
C.P.N.	4.450
Middenstandspartij	1.900
Andere partijen	4.200
	19.000

Minder uitgebracht bij P. 50 dan bij K. 48 3.400

Waar bleven die 15.600

Meer	
P.v.d.A.	4.050
C.H.U.	2.300
V.V.D.	1.500
K.V.P.	150
Ger. Pol. Verb.	7.600
	15.600

Het verlies van de C.P.N. sinds K. 48 wordt grotendeels door de P.v.d.A. opgevangen, terwijl het verlies van de A.R. door het deelnemen van het Ger. Pol. Verb. aan de verkiezingen verklaard wordt. De overige verschuivingen zijn vrij gering.

De stad Groningen levert bij vergelijking van P. 50 bij P. 46 de volgende cijfers op.

Minder	
C.P.N.	6.600
A.R.	1.800
Andere partijen	200
	8.600

Meer uitgebracht bij P. 50 dan bij P. 46 1.100

Waar bleven die 9.700

Meer	
P.v.d.A.	1.750
V.V.D.	1.350
C.H.U.	1.200
K.V.P.	500
Ger. Pol. Verb.	2.800
Middenstandspartij	2.100
	9.700

Het verlies van de C.P.N. komt aan alle andere partijen ten goede, behalve aan de A.R., die bijna 20% van hun st. aan het Ger. Pol. Verb. moesten afstaan. De Middenstandspartij kreeg geen voet aan de grond en de 2100 stemmen, die zij vergaarde komen indirect ten goede aan de grootste partij, de P.v.d.A. Of dit de bedoeling van die 2100 geweest is?

Een zelfde beeld geeft de provinciale kieskring Bedum bij vergelijking van P. 50 met P. 46.

Minder	
A.R.	2.700
C.P.N.	1.400
Andere partijen	200
	4.300

Minder uitgebracht bij P. 50 dan bij P. 46 100

Waar bleven die 4.200

Meer	
V.V.D.	1.000
C.H.U.	200
P.v.d.A.	100
Ger. Pol. Verb.	2.900
	4.200

Hetzelfde beeld geeft de provinciale kieskring Ap-pingedam:

Minder	
C.P.N.	2.200
A.R.	600
Andere partijen	1.200
	4.000

Minder uitgebracht bij P. 50 dan bij P. 46 200

Waar bleven die 3.800

Meer	
V.V.D.	1.300
P.v.d.A.	1.000
C.H.U.	400
Ger. Pol. Verb.	1.100
	3.800

De provinciale kieskring Winschoten levert bij vergelijking van P. 50 met P. 46 de volgende cijfers:

Minder	
C.P.N.	3.700
K.V.P.	100
Andere partijen	200
	4.000

Minder uitgebracht bij P. 50 dan bij P. 46 700

Waar bleven die 3.300

Meer	
P.v.d.A.	1.500
V.V.D.	1.000
C.H.U.	400
A.R.	100
Ger. Pol. Verb.	300
	3.300

Het resultaat van een vergelijking van P. 50 met P. 46 in de provinciale kieskring Oude-Pekela is het volgende:

Minder	
C.P.N.	2.100
Andere partijen	1.100
	3.200

Meer uitgebracht bij P. 50 dan bij P. 46 200

Waar bleven die 3.400

Meer	
C.H.U.	1.200
P.v.d.A.	900
V.V.D.	800
K.V.P.	100
Ger. Pol. Verb.	400
	3.400

Provincie FRIESLAND

In de provincie Friesland vertoont een vergelijking van P. 50 met P. 46 het volgende beeld.

Minder	
C.P.N.	16.200
P.v.d.A.	6.500
A.R.	1.000
	23.700

Minder uitgebracht bij P. 50 dan bij P. 46 2.200

Waar bleven die 21.500

Meer	
V.V.D.	8.100
Soc. Unie	5.900
Middenstandspartij	3.400
Ger. Pol. Verb.	2.200
C.H.U.	1.100
K.V.P.	800
	21.500

De beide rode partijen verliezen hier bijna 23.000 stemmen, maar bijna 6.000 hiervan gaan naar een afgescheiden communistische groep. Van de overige 17.000 komt bijna de helft aan de V.V.D. Ook in Friesland heeft de Middenstandspartij geen voet aan de grond gekregen. Het Ger. Pol. Verb. heeft zijn stemmen behaald ten koste van de A.R. Het is opvallend, dat Friesland de

enige provincie is, waar bij P. 50 minder stemmen werden uitgebracht dan bij P. 46.

Vergeleken bij K. 48 geeft P. 50 in de provincie Friesland de volgende uitkomst.

Minder	
C.P.N.	6.600
P.v.d.A.	4.500
A.R.	3.900
Middenstandspartij	800
K.V.P.	600
St. Ger.	150
Andere partijen	2.450
	19.000

Minder uitgebracht bij P. 50 dan bij K. 48 8.100

Waar bleven die 10.900

Meer	
Soc. Unie	5.900
V.V.D.	2.500
Ger. Pol. Verb.	2.200
C.H.U.	300
	10.900

De provinciale kieskring Leeuwarden vertoont bij vergelijking van P. 50 bij P. 46 het volgende beeld.

Minder	
C.P.N.	4.200
P.v.d.A.	1.400
	5.600

Meer uitgebracht bij P. 50 dan bij P. 46 400

Waar bleven die 6.000

Meer	
V.V.D.	2.300
Middenstandspartij	1.500
Soc. Unie	1.000
C.H.U.	400
A.R.	300
Ger. Pol. Verb.	300
K.V.P.	200
	6.000

De beide rode partijen zijn de verliezers en slechts een zesde gedeelte van het verlies wordt door een andere rode partij, de Soc. Unie, opgevangen. De overige politieke partijen profiteren van de rode achteruitgang, de V.V.D. voor bijna de helft.

De provinciale kieskring Dokkum levert bij vergelijking van P. 50 met P. 46 het volgende resultaat op.

Minder	
P.v.d.A.	1.000
C.P.N.	600
A.R.	700
C.H.U.	150
	2.450

Minder uitgebracht bij P. 50 dan bij P. 46 300

Waar bleven die 2.150

Meer	
V.V.D.	800
Ger. Pol. Verb.	800
Middenstandspartij	200
Soc. Unie	150
K.V.P.	100
St. Ger.	100
	2.150

Wat de A.R. en de C.H.U. verliezen, winnen het Ger. Pol. Verbond en de St. Ger. Het verlies van de rode partijen komt ten goede van de V.V.D., de Middenstandspartij en de K.V.P.

De provinciale kieskring Heerenveen geeft voor P. 50 in vergelijking met P. 46 de volgende cijfers.

Minder	
C.P.N.	8.100
P.v.d.A.	1.500
A.R.	650
	10.250

Kan een kinderbijslag de nood van kleine zelfstandigen lenigen?

HET GAAT OM FEITELIJKE VERHOUDINGEN

Reeds eerder hebben wij in een tweetal artikelen een principiële beschouwing gewijd aan het vraagstuk der kinderbijslag voor zelfstandigen. Wij vinden aanleiding op dit onderwerp terug te komen, nu thans bij de Tweede Kamer een wetsontwerp Noodregeling Kinderbijslag Kleine Zelfstandigen aanhangig is.

HET WETSONTWERP

Volgens het ontwerp zal de uitkering gebonden zijn aan een inkomstengrens van f 2000.— en bij het derde kind beneden 16 jaar. Zij bedraagt dan 23 cent per dag. De inkomstengrens loopt bij meer kinderen met f 100.— per kind op, terwijl de uitkering voor de volgende kinderen is voorgesteld op 28 cent per dag. De kosten van een dergelijke noodregeling worden geschat op 15 miljoen per jaar, die voor rekening van het Rijk zullen komen. De duur van de noodregeling is tot ten hoogste drie jaar beperkt, omdat dan een definitieve regeling op de grondslag van premiebetaling tot stand zal kunnen zijn gekomen.

In de Memorie van Toelichting deelt de Regering het volgende mede: „De regering heeft overwogen, dat gezien de grotere plaats, die het behoefte-element in de latere jaren bij de loonvorming inneemt, er in sterke mate aanleiding bestaat een kinderbijslagregeling voor zelfstandigen steeds meer als sociaal wenselijk en gerechtvaardigd te beschouwen. De regering is dan ook bereid zodanige regeling, die niet aan een inkomstengrens gebonden zal dienen te zijn, te bevorderen.

Een regeling met medebetaling door de zelfstandigen zal geruime tijd van voorbereiding vragen, daar de organisatie daarvan niet gemakkelijk zal zijn. De nood evenwel, welke onder kleine zelfstandigen heerst en de tegenstellingen in dezen tussen de loonarbeiders en de met hen in sociaal-economische opzicht gelijk te stellen kleine zelfstandigen, vormen naar het oordeel der regering een motief om een tijdelijke noodregeling ten behoeve van deze groep van zelfstandigen, gefinancierd door de schatkist, in het leven te roepen.

Deze noodregeling zal echter niet in de weg mogen staan aan de definitief te treffen voorziening. Daartoe dient zij gebonden te zijn aan een betrekkelijk lage inkomstengrens, terwijl ook de uitkeringsbedragen dienen te liggen onder die, welke een definitieve verzekeringsregeling zal bieden.

Bij het bepalen van de hoogte van de inkomstengrens, beneden welke een zelfstandige aanspraak kan maken op kinderbijslag, is de regering er van uitgegaan, dat een grens van f 2000.— per jaar voor een gezin met drie kinderen in het algemeen redelijk is te achten.

WAAR WRINGT DE SCHOEN?

In de Memorie van Toelichting legt de regering een duidelijk verband tussen deze noodvoorziening en de definitieve regeling. Het is daarom noodzakelijk nu reeds de principiële grondslagen, welke in het bij-

zonder voor de laatst genoemde gelden, onder het oog te zien, zelfs al zou men uit een oogpunt van sociale solidariteit geneigd zijn een voorlopige tegemoetkoming in de nood van bepaalde groepen kleine ondernemers te aanvaarden.

Wij weten, dat er in die kringen materiële moeilijkheden bestaan, doch de regering heeft deze niet nader gepreciseerd, zodat niet valt te beoordelen, welke daarvan de oorzaak is en welke omvang zij hebben. Dit lijkt ons een ernstige leemte.

Men zal toch op zijn minst aanneemelijk moeten maken, dat er een rechtstreeks verband bestaat tussen het kindertal in de gezinnen der kleine zelfstandigen en hun financiële moeilijkheden. Immers het verschijnsel, dat kinderrijke gezinnen op grotere lasten zitten, is van algemene aard en zou derhalve wel een algemene

regeling, maar niet een voor een bepaalde groep der niet-loontrekkenden wettigen. Wij zijn nog steeds van mening, dat het probleem der z.g. randbedrijven veel meer van economische dan van sociale aard is en daarom met andere geneesmiddelen moet worden aangepakt, b.v. door een wijziging der belastingwetgeving. Wij worden in deze mening versterkt door een beschouwing in „De Volkskrant”, waarin wij lezen:

„Wat het rechtvaardig arbeidsloon is voor de werknemer, is de rechtvaardige prijs voor de ondernemer of de economisch zelfstandige. Maar zoals de arbeidsprestatie de voornaamste grondslag moet blijven voor de arbeidsloon en voor de handhaving van de arbeider als werknemer, zo moet de economisch-verantwoorde functie de basis blijven voor de rechtvaardige prijs en voor de handhaving van de zelfstandige ondernemer. Dat het prestatieloon der werknemers wordt aangevuld met elementen van het behoefteloon is te verdedigen met tal van goede, sociale argumenten. De kinderbijslagwet zorgt er dan ook voor, dat er — zij het op onvolmaakte wijze — een sociaal-rechtvaardige herverdeling van de totale loonsom

tot stand komt ten gunste van de werknemers, die kinderen moeten verzorgen en opvoeden.

Er is een wezenlijk verschil tussen de positie van de werknemer en die van de ondernemer, tussen het arbeidsloon en het ondernemersloon. Ook als men deze wezenlijke verschillen in het oog houdt, is op goede sociale gronden voor ondernemers kinderbijslag te verdedigen. Zoals de Kinderbijslagwet voor de werknemers een sociaal-rechtvaardige herverdeling der totale loonsom betoogt, zo dient een kinderbijslagwet voor zelfstandigen een sociaal-rechtvaardige herverdeling van het totale ondernemersloon te bevorderen.

Men kan stellen, dat de economische positie van een zelfstandige gelegen is in het feit, dat hij de loon- en werkverhoudingen van de werknemer niet begeert en daarom juist zelf het ondernemersrisico heeft gekozen, dat aan zijn positie als ondernemer hecht is verbonden. Ook kan men het standpunt verdedigen, dat het loon (of de winst) van een economisch zelfstandige veel meer individueel bepaald is, dan het arbeidsloon van de werknemer. Maar wat komt er van deze theorie terecht, wanneer men haar gaat toetsen aan de feitelijke verhoudingen?

Inderdaad gaat het om de feitelijke verhoudingen. Juist is, dat in de agrarische sector lonen en prijzen nog sterk gebonden zijn, zodat hier enige aanleiding zou kunnen bestaan om ook het ondernemersloon in een even gunstige conditie te brengen, maar men zal toch er van moeten uitgaan, dat deze toestand van voorbijgaande aard is en op de duur ook hier tot vrije loon- en prijsvorming zal moeten worden teruggekeerd. Voor detailhandel, ambacht en dienstverleningsbedrijven, waarin de prijsmaatregelen vrijwel zijn opgeheven, geldt zulks zeker niet. Daar zullen te geringe bedrijfsopbrengsten bijna steeds door economische oorzaken te weeg worden gebracht en het is derhalve op deze, dat men zal moeten trachten een snerende invloed uit te oefenen. Voorshands blijven wij dan ook uiterst gereserveerd staan tegenover dit wetsontwerp.

DE JONGEREN KRIJGEN EEN ZOMERKAMP

Men schrijft ons: In het tweede jaar van haar bestaan vindt de J.O.V.D. er alle aanleiding toe om, evenals dat gebruikelijk is in andere landen, zoals b.v. in België, een Zomerkamp voor politiek-vrijzinnige jongeren te organiseren. Vóór de oorlog was een kamp een vast punt op het programma van liberaal en vrijzinnig-democratisch jong Nederland. De J.O.V.D. wil nu deze afgebroken traditie weer opnemen en naar wij hopen, met steeds toenemend succes, voortzetten.

Te Holten (Ov.) hebben wij de beschikking over een boerderij, die, gelegen in de onmiddellijke nabijheid van bossen, zich er uitstekend toe leent van hier uit excursies, wandelingen, fietstochten e.d. te ondernemen.

Er wordt, op stro, geslapen in de daarvoor in orde gebrachte schuren, terwijl het ook mogelijk is om eigen tent mee te brengen.

Het kamp wordt gehouden van 22—30 JULI a.s.

Daar natuurlijk niet iedereen gedurende deze week vakantie heeft, bestaat de mogelijkheid een kortere periode aan het kamp deel te nemen. Speciaal de weekenden komen hiervoor natuurlijk in aanmerking, maar zelfs kan men het kamp voor één dag meemaken.

De kampprijs bedraagt f 25.—. Inschrijfgeld f 2.50 (gelijktijdig

met de aanmelding te voldoen). Weekend-kosten f 4.—. Dagprijs f 3.40.

Het kamp staat open voor leden der J.O.V.D. en voor V.V.D.-leden en alle andere belangstellenden beneden 31 jaar.

KOMT ALLEN.

Kampleiding:

Frits van Gelder, Lukas Oosterveld en Mejuffr. Pleun Meyer.

Daar het een echt vakantie-kamp dient te worden, zal aan de ontspanning alle aandacht worden besteed. Op ons programma staan: sport en spel, twee kampvuren, zwemmen, bonte avond, lekenspel, enz. enz. Het ernstige zal echter niet worden vergeten, en dus zullen er enkele inleidingen worden gehouden.

Als sprekers zijn genodigd:

Mevr. A. Fortanier-de Wit, Drs. H. A. Korthals en Prof. C. W. de Vries.

Inschrijvingen te zenden aan: Mej. E. Loman, per adres Van Tuyll van Serooskerkenplein 29¹, Amsterdam-Zuid.

In verband met de plaatsruimte wordt men verzocht zich zo spoedig mogelijk op te geven.

De datum, waarop de inschrijving sluit is: 10 Juli 1950.

N.B. De deelnemers ontvangen tijdig de nadere praktische mededelingen.

(Vervolg van pag. 4)

Waar zijn die stemmen gebleven?

Minder uitgebracht bij P. 50 dan bij P. 46	1.300
Waar bleven die	8.950
Meer	
Soc. Unie	4.250
V.V.D.	2.700
Middenstandspartij	900
Ger. Pol. Verb.	700
C.H.U.	300
K.V.P.	100

8.950
De gemeente Opsterland in deze kieskring is het brandpunt van Onaf. Com-

munisten, hetgeen blijkt uit het stemmental van de Soc. Unie, die echter nog niet de helft van de achteruitgang van de beide rode partijen tot zich trekt. Het stemmental van het Ger. Pol. Verbond komt vrijwel overeen met het verlies van de A.R. De V.V.D. boekte hier een zeer mooie vooruitgang.

De provinciale kieskring Sneek laat bij vergelijking van P. 50 met P. 46 het volgende zien.

Minder	
P.v.d.A.	1.500
C.P.N.	1.500

3.000
Minder uitgebracht bij P. 50 dan bij P. 46

Meer	
V.V.D.	800
C.H.U.	500
Soc. Unie	500
Middenstandspartij	300
K.V.P.	200
A.R.	100
Ger. Pol. Verb.	100

Het verlies van de beide grote rode partijen komt slechts voor 20% ten goede aan een andere rode partij, de Soc. Unie. Van het overige verlies profiteren alle andere groepen, de V.V.D. het meest.

Een vergelijking van P. 50 met P. 46 in de provinciale kieskring Franeker levert de volgende cijfers op.

Minder	
C.P.N.	1.800
P.v.d.A.	1.000
A.R.	100

Minder uitgebracht bij P. 50 dan bij P. 46

Meer	
V.V.D.	1.400
Middenstandspartij	450
Ger. Pol. Verb.	250
K.V.P.	100

2.200
Ook hier zijn het de beide rode partijen, die het gelag betalen, hetwelk de V.V.D. voor het grootste gedeelte incasseert.

OMLAAG DIT BEDRAG!

Op de Vergadering van 29 Maart j.l. van het Kon. Instituut van Ingenieurs, deelde de voorzitter Jhr. Ir. O. C. A. van Lidth de Jende mede, dat de Raad van Bestuur van het Kon. Instituut een adres heeft ingezonden aan de minister van Economische Zaken, dat deze Raad het van Rijkswege opgerichte Technisch Documenten Centrum, naast de reeds bestaande instellingen voor documentatie, (zoals het N.I.D.E.R.), overbodig acht. De Raad meent, dat de gelden aan een dergelijke kostbare informatiedienst besteed niet de resultaten zullen opleveren, die men ervan moet verwachten en dat het niet gemotiveerd is het Technisch Documenten Centrum als een zelfstandige eenheid te doen voortbestaan. De minister van Ec. Zaken is thans voornemens een Commissie te benoemen om de Minister van advies te dienen omtrent de documentatie in ons land.

Hieruit leest men wederom, dat bezuiniging niet heeft voorgezet, toen de minister van Ec. Zaken in het leven riep en dat Z.E. dank zij een niet ambtelijk lichaam als het Kon. Inst. van Ing. van die verkeerde weg mischien (?) wordt afgehouden.

Laat ons hopen, dat de heren van de Partij v. d. A. dit bericht ook in hun pers zullen publiceren — alhoewel wij vrezen, dat zij zulks wel om zekere motieven zullen nalaten.

UITVOERINGSORGANEN DER SOCIALE WETGEVING

*Niet voor alle takken de gehele administratie in één lichaam
Men mense geen wezensvreemde elementen door elkaar*

Mr. C. F. Haarman te Groningen schrijft ons:

Het onderwerp, waarop de titel van deze beschouwing betrekking heeft, heeft in brede kringen belangstelling gewekt. Het is aan de interesse in vak-kringen ontgroeid en soms lijkt het wel, alsof het een min of meer politiek karakter gaat verkrijgen. Aan het laatste is wellicht niet vreemd de omstandigheid, dat een socialistische minister schijnt rond te lopen met zeer ingrijpende plannen op dit terrein en dat in de kring van zijn politieke geestverwanten het woord „concentratie” een soort tovermacht bezit. Over dit onderwerp is, ook in ons partij-blad, reeds meermalen geschreven, doch vrijwel steeds in het algemeen, bezien van de buitenzijde door het oog van een leek. Het lijkt mij daarom niet ondienstig, dat dit vraagstuk ook in onze kring wordt belicht van de zijde van iemand, die op dit terrein praktische ervaring heeft opgedaan.

Niemand kan ontkennen, dat onze sociale verzekering en de uitvoering daarvan in de loop der jaren uitermate gecompliceerd zijn geworden. Het ligt dan ook voor de hand, dat er gestreefd wordt naar vereenvoudiging en naar bezuiniging. Het is echter maar de vraag, wat men met vereenvoudiging bedoelt en hoe men deze en de daaruit voortvloeiende bezuiniging denkt te bereiken. Op dit punt nu wordt door velen vrij simplistisch geredeneerd. Men meent, dat, indien men van b.v. vijftig uitvoeringsorganen er een of twee maakt, het doel bereikt zal zijn. Concentratie van administratieve apparaten zal naar het oordeel diergenen tot vereenvoudiging zowel als bezuiniging leiden. Ik moet dat bestrijden. Indien deze manoeuvre at vereenvoudiging zou brengen, wat ik betwijfel, dan zou dit een vereenvoudiging zijn, waarvan uitsluitend het apparaat zelf, doch niet de betrokken werkgevers en hun arbeiders, de vruchten zouden plukken. Het maakt voor de werkgever en de arbeider geen verschil, of de man, met wie hij te maken heeft in dienst is van een van vijftig of van een van twee uitvoeringsorganen of van het enige uitvoeringsorgaan. Voor het bedrijfsleven is van belang, dat het bij deze man terecht kan voor alle takken van sociale verzekering, welke in het verband van een bepaalde bedrijfstak worden uitgevoerd door het voor die bedrijfstak optredende orgaan. Die vereenvoudiging wordt niet bereikt door het aantal uitvoeringsorganen te verminderen of deze te binden aan een gemeenschappelijk administratief apparaat, doch door het bundelen van de diverse takken van verzekering in administratief verband. Is dat geschied en treedt dus eenzelfde orgaan op voor de uitvoering van de Ziektewet, Ongevallenwet, Kinderbijslagwet en Werkloosheidswet, dan maakt het uit een oogpunt van vereenvoudiging voor de betrokkenen verder niet uit, of dit orgaan al dan niet zijn eigen administratie voert. Bezuiniging zal men bij een concentratie van administratieve apparaten van diverse uitvoeringsorganen door deze onder te brengen bij een gemeenschappelijk administratiekantoor zeer zeker niet bereiken.

Men denke niet licht over de omvang van het administratieve lichaam, dat alle takken van sociale verzekering voor het gehele bedrijfsleven zal moeten omspannen. Indien men zich er rekenschap van geeft, dat een geweldig lichaam als de Rijksverzekeringsbank praktisch weinig meer doet dan het uitvoeren van de Ongevallenwetten voor een deel van het bedrijfsleven, dat de Raden van Arbeid hoofdzakelijk zijn belast met de uitvoering der Invaliditeitswet, dat Centraal Beheer weliswaar diverse takken van sociale verzekering omspannt, doch voor slechts een deel van het bedrijfsleven, dan kan men zich indenken, wat er zou gebeuren, indien deze lichamen tot één werden verenigd en dat, als dit zou gebeuren, daaraan nog zou moeten worden toegevoegd het beheer over al datgene, wat tot nu toe aan de bemoeiingen van deze instellingen is onttrokken, derhalve een belangrijk deel van de

uitvoering der Land- en Tuinbouw-Ongevallenwet 1922, de Ziektewet, de Kinderbijslagwet en dat dan daarbij nog zou moeten komen de uitvoering der Werkloosheidswet. Niet ten onrechte is het woord „mammouth” in dit verband meermalen gebezigd. Meent men nu werkelijk, dat zulk een administratiekolossus goedkoper kan en zal werken dan de eigen apparaten der voor de diverse bedrijfstakken tot uitvoering geroepen organen? Niet alleen leert de praktijk, dat grotere administraties relatief kostbaarder werken dan kleinere, hetgeen met cijfers kan worden aangetoond, maar dit laat zich ook theoretisch verklaren. Naarmate n.l. een apparaat wordt uitgebreid in horizontale richting, kan er inderdaad een kostendaling per eenheid intreden, doch dit is aan een grens gebonden. Bij overschrijding van die grens wordt uitbreiding vereist, niet alleen in horizontale richting, doch tevens in verticale en dan volgen een kosten-stijging per eenheid, het verloren gaan van een overzichtelijk verband, het ontstaan van administratief autonome onderdelen en het afstand-nemen van het publiek.

Moet dus ontkend worden, dat de plannen tot concentratie van administratieve apparaten tot een vereenvoudiging leiden, waaraan het bedrijfsleven iets heeft en/of bezuiniging van kosten zullen brengen, van veel meer belang is, dat deze concentratieplannen lijnrecht in strijd zijn met de gedachte van het „zelf-doen” van het georganiseerde bedrijfsleven. Wat toch staat er te gebeuren, als de plannen, welke thans de departementale gemeederen schijnen te beroeren, door gang vinden?

Naar verluidt, wil men de bedrijfsverenigingen, dat wil zeggen, de voor de diverse bedrijfstakken door het georganiseerde bedrijfsleven opgerichte en ingestelde uitvoeringsorganen, er toe brengen niet haar eigen administratie te voeren, doch deze op te dragen aan een zogenaamd gemeenschappelijk administratiekantoor. Dit betekent dus, dat men de uitvoering der diverse sociale verzekeringswetten in naam opdraagt aan bedrijfs-taks gewijze tot stand gekomen eigen organen van elke bedrijfstak, doch in wezen overlaat aan een van die organen onafhankelijk administratief „mammouth”-lichaam, van hetwelk integendeel de uitvoeringsorganen afhankelijk zullen blijken te zijn.

Er is natuurlijk niets tegen, dat, als een bedrijfsvereniging niet bij machte of niet bereid is haar eigen administratie te voeren, deze contact zoekt met andere, die in eenzelfde situatie verkeren en dat deze bedrijfsverenigingen gezamenlijk een administratiekantoor oprichten en instellen of aansluiting zoeken bij een op dit terrein reeds werkzame administratieve instelling. Niemand kan of wil zulks deze uitvoeringsorganen beletten. Doch de plannen, die thans vorm dreigen aan te nemen, schijnen verder te gaan en wel zover, dat het een bedrijfsvereniging niet meer vrij zal staan haar eigen administratie te

Deze gedegen beschouwing wordt uiteraard gaarne geplaatst. Doch voor haar geldt, wat voor ieder ingezonden artikel geldt: plaatsing houdt niet in dat de redactie het voor haar rekening neemt. Wij komen op dit belangwekkende onderwerp redactioneel nog wel terug.

voeren en dat men haar erkenning afhankelijk wil stellen van het al dan niet deelnemen aan het in te stellen gemeenschappelijk administratiekantoor.

Men heeft ter verdediging van deze opvatting, die min of meer dictatoriaal aandoet en ons herinnert aan de jaren 1940-45, een niet onaridige trouwaille gedaan. Deze laat zich als volgt beredeneren.

Jarenlang is strijd gevoerd over de vraag, of de overheid dan wel het bedrijfsleven belast moet worden met de uitvoering der sociale verzekeringswetten. De tot-stand-koming van de Werkloosheidswet betekende het, althans voorlopig, eindpunt van deze, gedurende een halve eeuw gevoerde, strijd, vermits die wet zal worden uitgevoerd door zgn. alleen-gerechtigde vakbedrijfsverenigingen met verplicht lidmaatschap.

Ik laat thans in het midden, of men door deze creatie niet min of meer zijn doel heeft voorbij geschoten en tenslotte via de privaatrechtelijke vereniging toch niet weer bij een welhaast publiekrechtelijk lichaam is terechtgekomen, de bedoeling laat zich niet miskennen, n.l. deze, dat de uitvoering der wet in handen wordt gelegd van het georganiseerde bedrijfsleven en wel bedrijfstaksgewijze.

Waarom prefereerde en prefereert men een privaatrechtelijke uitvoering door het bedrijfsleven zelf boven een publiekrechtelijke door de overheid? Ik laat van de vele argumenten pro en contra, welke er in de verstreken halve eeuw aan dit punt zijn verbonden, alle op één na schieten. Dat éne pro-argument, dat m.i. alle andere in belangrijkheid overtreft, is dit, dat het voor het welslagen van een materie als de sociale verzekering van primair belang is, dat de belangstelling der betrokkenen, werkgevers en arbeiders, wordt gewekt en behouden. En het laat geen twijfel, dat bij een uitvoering langs privaatrechtelijke weg door organen, welke het georganiseerde bedrijfsleven zelf heeft geschapen, bij de in-standhouding waarvan de werkgevers en arbeiders zelf rechtstreeks zijn betrokken, die belangstelling in hoge mate kan en zal worden gewekt en behouden en, naar in de praktijk is gebleken, ook „is” gewekt en behouden en dat bij een uitvoering van overheidswege, welke uiteraard ambtelijker en stroever moet verlopen, die belangstelling tot het nulpunt daalt. Alle te nemen maatregelen, aan welke men niet zelf heeft meegewerkt, worden gerechtvaardigd als „opgelegd” aangevoeld en de medewerking daaraan zal minder spontaan zijn, naarmate er minder aangename kanten aan zitten en die zitten er aan de sociale verzekering niet weinig.

Vloeiende deze maatregelen voort uit besluiten van door de belanghebbenden aangewezen vertrouwensmannen en worden deze ter uit-

voering opgedragen aan lieden, die daartoe door die vertrouwensmannen zijn aangesteld, dan neemt men de onaangename zijden lichter dan, wanneer de maatregelen van overheidswege worden opgelegd en door overheidsdienaren ten uitvoer gebracht. Nu is de trouwaille, waarvan ik sprak, deze, dat men onderscheidt tussen „bestuur” en „administratie”, tussen daden van beleid en van beheer. Ik heb eerbied voor die vondst, want ik vind dit een knappe vondst. Maar niettemin moet ik haar bestrijden, want zij verdraagt zich niet met de praktijk. Toegegeven, de taak van een bestuurslid van een bedrijfsvereniging is een gans andere dan die van een ambtenaar van de directie daarvan. Maar ziet men niet over het hoofd, dat enerzijds „het bestuur” — niet een bestuurslid — zich niet zal kunnen onttrekken aan allerlei maatregelen met een louter administratief karakter en anderzijds het hoofd van de administratie, de directie, zijn taak niet naar behoren kan vervullen, indien hij niet intensief deelneemt aan de bestuurstak? Vergeet men niet, dat beleid en beheer in voortdurende wisselwerking tot elkaar staan en dat het een niet los van het ander is te denken, als het gaat, niet om een theoretische behoefte aan onderscheiden, doch om een levend apparaat? Een bestuursapparaat kan alleen met een aan dat bestuur ten nauwste verbonden en aan dat bestuur direct ondergeschikt administratief apparaat een organisch geheel uitmaken. Indien het bestuur van een in een bepaalde bedrijfstak werkzame bedrijfsvereniging de administratie opdraagt aan een van die bedrijfstak onafhankelijke, aan meerdere bedrijfstakken verbonden, instelling, dan betekent zulks, dat de administratie niet meer ondergeschikt is aan het bestuur, doch dat de verhouding omgekeerd is. Allerlei bestuursbesluiten hangen samen met en zijn onderworpen aan administratief-technische mogelijkheden, die in de ene bedrijfstak geheel anders liggen dan in de andere. Zal het alle bedrijfstakken omspannend administratiekantoor de belangen van en de mogelijkheden in elke bedrijfstak even goed kennen en daarmee rekening kunnen houden als het administratief apparaat, dat geheel ondergeschikt is aan en ingesteld op de bedrijfstak, waaraan het is verbonden? De vraag stellen is haar beantwoorden.

Men mense niet, dat aan het streven naar zelf-doen voldoende is toegegeven, indien men per bedrijfstak een bedrijfsvereniging met een eigen bestuur instelt, doch het werk laat doen door een het gehele bedrijfsleven overkoepelend administratief orgaan met territoriale bijkantoren. In wezen zal dat overkoepelend en territoriaal gedecentraliseerd orgaan niet verschillen van het complex, dat thans wordt gevormd door de Rijksverzekeringsbank en de Raden van Arbeid. Boze tongen fluisteren zelfs, dat de zucht tot behoud van de laatstgenoemde, zij het in een ander kader, aan dit plan niet vreemd zou zijn. Men vergist zich, als men denkt, dat dit apparaat minder ambtelijk, minder bureaucratisch zal werken dan een overheidsinstelling.

Trouwens, wat is het verschil tussen een overheidsinstelling en een aan alle uitvoeringsorganen opgedragen, zogenaamd gemeenschappelijk, administratiekantoor, met de instelling en in-standhouding waarvan een groot deel der uitvoeringsorganen niets te maken heeft en op de gestie waarvan zij, elk voor zich, generlei invloed vermogen uit te oefenen?

(Vervolg op pag. 7)

Uitvoeringsorganen der sociale wetgeving

(Vervolg van pag. 6)

Een zo omvangrijk administratief apparaat zal een kweekplaats worden van allerlei dienstvakken en hoofden van dienst, welke te ver van het werkelijke dagelijkse leven verwijderd zullen zijn om dit nog inderdaad van „dienst” te kunnen zijn. Men overweegt wel, dat bureau-cratie niet een eigenschap is van ambtenaren en evenmin inhaerent aan overheidsdiensten, doch een gevolg van het scheppen van „te” grote administratieve apparaten.

Een territoriale decentralisatie moet noodwendig tot ambtelijke uitvoering leiden, functionele decentralisatie kan slechts bevredigen, indien deze per bedrijfstak wordt toegepast. Wordt aan een plan van een verplicht gemeenschappelijk administratief apparaat gevolg gegeven, dan kan men in elke bedrijfstak nog wel een beetje gaan bestuurlijke spelen, doch dan betekent dit in werkelijkheid, dat de uitvoering der sociale verzekeringswetten geheel is geschoeid op een leest, welke is passend gemaakt voor een overheidsinstelling. De halve eeuw strijd voor het zelf-doen zal dan zijn geëindigd met een schijnbare overwinning, die in wezen niets meer of minder dan een nederlaag is.

Feitelijk gaat het hier om een soortgelijk probleem als bij de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie. Voor het ordenen van het maatschappelijk leven geldt eveneens, dat, indien men op maatschappelijk terrein de leiding geeft aan overheids-dienaren of aan van het bedrijfsleven vreemde organisatie-ambtenaren, van de speciale deskundigheid en vakbekwaamheid, welke m.b.t. elk onderdeel van het maatschappelijk leven worden vereist, niet de vruchten zouden worden geplukt, welke men niet kan ontberen en zonder welke de ordening van het maatschappelijk leven ten dode zou zijn opgeschreven, ondanks de omstandigheid, dat op papier en in theorie alles schitterend kan zijn geregeld. Wil dit slagen, dan moet het leven, wil het leven, dan moet het zwaartepunt worden gelegd bij de betrokkenen. In dit verband leze men artikel 16 van ons beginsel-program er nog eens op na.

Belangstelling en medewerking van de bedrijfsgenoten kunnen slechts worden verwezenlijkt in kleine kring en indien de afstand tussen werkgever en arbeider enerzijds en het uitvoeringsorgaan anderzijds zo klein mogelijk wordt gehouden.

Men zie niet over het hoofd, dat de bedrijfsvereniging, die een monopoliepositie inneemt, een karakter dreigt te verkrijgen, hetwelk dat van een publiek-rechtelijk lichaam zeer nabij komt. De poging om de uitvoering van sociale wetten binnen de sfeer van het bedrijfsleven te houden, dreigt zichzelf voorbij te streven en bergt het gevaar in zich, dat de daartoe bestemde organen van het bedrijfsleven een ambtelijk karakter verkrijgen, dat niet of weinig verschilt van dat van een overheids-apparaat. Elke min of meer bureau-cratie instelling heeft de tendenz zich te verwijderen van de belangen van hen, voor wie deze instelling in het leven is geroepen, en om zich te identificeren met de belangen van haar eigen dienst, zoals deze belangen worden gezien door de daarbij betrokken ambtenaren en de kringen, waartoe die ambtenaren behoren of waaraan zij ondergeschikt zijn.

Aan dit gevaar, dat reeds niet meer geheel denkbeeldig is bij de bedrijfsvereniging, die haar eigen administratie voert, kan men niet ontkomen, als die bedrijfsvereniging wordt ondergeschikt gemaakt aan een centrale administratieve instelling, welke aan die bedrijfsgenoten

volkomen vreemd is en niet anders zal worden gezien als en ook niet anders is dan een van boven opgelegd ambtenaren-apparaat.

Niet ontkend kan worden, dat m.b.t. bepaalde onderdelen, b.v. controle van wachtgeld-trekkenden, een coördinatie zeer wenselijk is, maar dit behoeft er nog niet toe te leiden, dat voor alle takken van sociale verzekering de **algehele** administratie wordt geconcentreerd in één lichaam, dat zoveel ambtenaren zal omvatten, dat zij tezamen het inwonertal van een kleine stad zouden kunnen uitmaken.

Voorts is het duidelijk, dat, als er straks een het gehele of nagenoeg het gehele Nederlandse volk omvattende ouderdoms-voorziening tot stand zal komen, waartoe de middelen moeten worden opgebracht naar een omslagstelsel op collectieve grondslag, de uitvoering daarvan in één orgaan geconcentreerd dient te zijn en aan dit orgaan ook slechts één administratief apparaat kan worden verbonden, doch is het niet zo, dat een dergelijke voorziening, die zich niet leent tot een bedrijfstaks-gewijze uitvoering, met de uitvoering der andere takken van sociale verzekering, die bij voorkeur per bedrijfstak dient te geschieden, niets gemeen heeft en dat men zeer verkeerdt zou handelen met dit aan de materie vreemde object als uitgangspunt te nemen voor een uitvoeringsorganisatie, welke dat object vereist, doch welke zich met de materie niet verdraagt? De algemene ouderdoms-voorziening heeft haar eigen problemen, men denke b.v. aan de kleine zelfstandigen, problemen, welke, althans ten dele, op een geheel ander niveau liggen dan b.v. de ziekengeld-verzekering en de werkloosheidsverzekering en dit geldt ook voor de organisatie van de uitvoering daarvan.

Men mengte deze, aan elkaar wezens-vreemde, elementen niet door elkaar ten koste van een uitvoerings-organisatie, welke voor andere takken van sociale verzekering toch nog steeds door verreweg het merendeel van het Nederlandse volk als de meest verkieslijke wordt erkend, doch welke voor de ouderdoms-verzekering niet de geëigende is. Deze vereist een eigen vorm van uitvoering en misschien is in die richting nog een oplossing te vinden, welke hen, die de apparatuur van Rijksverzekeringsbank en Raden van Arbeid meer weten te appreciëren, kan bevredigen, n.l., dat men de kort-lopemde verzekeringen (b.v. ziekte en werkloosheid) opdraagt aan zelf-administrerende, bedrijfstaksgewijze georganiseerde, instellingen van het bedrijfsleven en de langlopende (b.v. ouderdom en invaliditeit c.q. ook de kinderbijslag-regeling, welke geen sociale verzekering is) aan overheidsinstellingen, temeer, indien deze verzekeringen het gehele volk zullen gaan omspannen.

Met nadruk moet er tegen worden gewaarschuwd, dat het bedrijfs-eigene geweld wordt aangedaan door de uitvoering van de Ziekwet en de Werkloosheidswet, zij het niet formeel, dan toch materieel, in handen te leggen van een aan de bedrijfstak vreemde instantie.

AFDELINGSSECRETARISSEN:

Vraagt bij onze administratie de tarieven voor extra-exemplaren van ons weekblad, voor de verbreiding van onze beginselen en voor het werven van nieuwe abonneés.

ALLERHANDE

HET BETEKENT.....

Het beraad te Londen, eerst van de Grote Drie, toen van de Atlantische Twaalf, heeft onmiskenbaar een aanzienlijke versteviging van de Atlantische gemeenschap opgeleverd. Niet alleen de verdediging zal meer de zorg zijn der samenwerkende Atlantische mogendheden, maar ook de welvaart. Dat betekent, dat er evenwicht zal worden gezocht tussen de militaire en economische noodzakelijkheden. Het betekent bovenal, dat er ook na het einde van het plan-Marshall in 1952, economische hulp en samenwerking binnen een Atlantische Unie zal blijven bestaan.

(De Volkskrant)

THEE EN FLENSJES

En geloof je niet, dat we als vrouwen van onze eeuw precies tussen imperfecte thee en perfecte flensjes heen moeten laveren? Niet zo helemaal in het rose leven van wat zijn we weer mans en ook niet zo helemaal in de darrenkeuken van wat zijn we weer vrouwen.

(Nieuwe Rotterdamse Courant)

MET DE POLITIE

We hopen, dat de Regering krachtig genoeg moge zijn om nu eens eindelijk de strijd om de politie te beslissen, opdat, wanneer zich onverhoopt eens moeilijkheden in den lande zouden voordoen, daaraan behoorlijk 't hoofd kan worden geboden met de politie.

(Trouw)

NEDERLAND-FRANKRIJK

Men kan de statige luister, waarmede Parijs en Frankrijk onze Koningin en haar echtgenoot hebben ontvangen, beschouwen als de gebruikelijke omlijsting, die de eeuwen door passend werd geacht voor vorstenbezoek. Maar door haar persoonlijke houding en haar niet minder persoonlijke redevoueringen, wist onze Koningin ook deze officiële plechtigheden te doordringen van haar zuivere menselijkheid. Juist het feit, dat de vertegenwoordigster van ons volk tijdens het banket op het Elysée dwars door alle statie, in diepe ernst de moeilijkheden en de oplossing in het licht stelde, welke onze verscheurde wereld tot een nieuwe eenheid moet brengen, heeft op beide bevriende volken een diepe indruk gemaakt.

(Algemeen Handelsblad)

NEDERLAND-FRANKRIJK

De uitslag van een volksstemming is niet enkel afhankelijk van de objectieve waarden van de zaak waarover gestemd wordt. Daarbij speelt de geaardheid van de kiezers een grote rol. Een Zweed is nu eenmaal anders dan een Italiaan en een Fransman is anders dan een Nederlander. Tegen de eerste huizen, die men ziet als men een Frans dorpje binnenrijdt — zijn aan de zijkant — net als bij ons — reclame borden gespijkerd. De Fransen adverteren daar meestal hun wijnen en hun likeuren; de Nederlanders maken reclame voor..... Verzekeringsmaatschappijen.

(Het Nederlandsche Rode Kruis)

MARINE EN DE TOEKOMST

De veranderde omstandigheden, en het bijzonder in Indonesië, brengen voor onze Marine ook veranderde gevolgen met zich mede. Maar wij hebben het gevoel, dat juist de Marine, gedragen door de beste tradities en met de wijsheid van blik, die elke zeeman nu eenmaal door zijn beroep in zich draagt, in staat zal zijn, deze wijzigingen in positieve zin op te vangen en door zich te wijden aan haar vredestaken wel degelijk op zeer belangrijke wijze kan bijdragen tot de ontplooiing van Nederland, waar zulks maar mogelijk is.

(Het Lichtspoor)

GOKLUSTIGER

Den Haag heeft de twijfelachtige eer, grote belangstelling te genieten van hen, die er een beroep van maken, gelegenheid tot het beoefenen van hazardspelen te bieden. Men kan zelfs zeggen, dat onze gemeente in vergelijking tot de andere, de grootste belangstelling geniet, en dat 's-Gravenhage, de derde stad in inwonertal, Amsterdam en Rotterdam op dit punt verre achter zich laat.

Is de Hagenaar zoveel goklustiger dan de Rotterdammer of Amsterdammer? Geen enkele reden is er, dit te veronderstellen. Telt Den Haag zoveel meer heden, die ruim in het geld zitten? Ook dit is, gezien het feit, dat onze gemeente meer een ambtenarenstad is, en Amsterdam en Rotterdam handels- en industriesteden, moeilijk aan te nemen. Het merkwaardige feit doet zich trouwens voor, dat velen, die zich hier om de speeltafels zetten, hun domicilie hebben in Amsterdam, Rotterdam en het Westland.

(Nieuwe Courant)

SPAREN IN GROOT VERBAND

Dat spaarzaamheid een goede eigenschap mag heten is buiten twijfel. Niet alleen in de beperkte zin van het opzij leggen van kleine of grotere sommen gelds, welke op de juiste wijze belegd, enerzijds de volkshuishouding ten goede komen en anderzijds de spaarder een reserve voor de toekomst verzekeren, maar ook in groter verband gezien, hebben we hier te maken met een eigenschap, welke voor de economie van ons land, juist in een periode van wederopbouw, van uitnemend belang is.

(De Spaarpost)

Een antwoord aan de heer S. v. W.

G. H.

Als men tegenwoordig het recht van veto hoort noemen, denkt men onwillekeurig aan de bevoegdheid van verwerping, toegekend aan eenheden of formele eenheden. Ik echter schreef niet „radiocensuur uit te oefenen door een commissie van paedagogen en psychologen, die „ieder” een recht van veto moeten hebben”, en zulks was ook niet mijn bedoeling. Dat had ik misschien wel wat

duidelijker kunnen uitdrukken. Maar mijn ingezonden artikeltje bood geen ontwerp-artikel voor de Grondwet, evenmin een ontwerp van Wet. Ik wilde slechts te kennen geven, dat het ontwerp-werkprogramma van de V.V.D. inzake de radio, mij wat rommelig en tegenstrijdig toescheen. De eis van kort te zijn, die ik meende mijzelf te moeten opleggen, belette me uiteen te zetten waarom ik juist aan een commissie van paedagogen en psychologen uitzonderlijke bevoegdheid toegekend zou willen zien. Ik verzweg de tegenstelling, die ik voor mijzelf maakte met kunstzinnige leden van de Radio-raad. In de kunst geldt tegenwoordig

zeer algemeen, „de kunst om de kunst”, d.w.z. de kunst onttrokken aan andere culturele waarden.

De radio behoort, dunkt me, meer synthetisch te zijn, vooral voor de massa, die U wilt bereiken. Ook stelde ik mij voor dat de Radio-raad en de commissies daarvan, meer richtinggevend te werk zouden gaan, dan zonder kibbelen en knibbelen van gevalletje tot gevalletje.

G. M. de JONGH SCHIFFER.

(Gedachtenwisseling gesloten — Red.).

Vrouwengroep Zeist

Op 1 Juni heeft de Vrouwengroep Zeist de laatste maandelijks bijeenkomst vóór de vakantie gehouden. Spreekster op deze middag was Mej. A. J. Steffelaar. Zij gaf een verslag over de op 20 Mei j.l. te Amsterdam gehouden Voorjaarsbijeenkomst van „Vrouwen in de V.V.D.”

Met veel belangstelling werd deze lezing door de aanwezigen gevolgd, vooral de „Indrukken van Lake Success door mevr. A. Fortanier—de Wit” interesseerde de toehoorders zeer.

ZOMERVERBLIJF

Aangeboden een zit-slaapkamer met keuken, te Langweer. Onmiddellijk bij bos en water. Gel. voor 4 pers. Prijs f 40, Augustus f 50 per week. Inl.: J. A. v. d. Sluis, Langweer (Fr.).

N.V. Nederlandsche
Caoutchouc- en Gutta-
Perchaafabriek

v.h. Bakker & Zn.

Ridderkerk

Technische
rubberartikelen

N.V. Lijm- en
Gelatinefabriek

„Delft”

Fabrieksmerk
TWEE TORENS

Tel. 106-363 — Delft

BOLNES

Dieselmotoren

25—1400 P.K.

N.V. Machinefabriek
„Bolnes”

v.h. J. H. v. Cappellen
te Bolnes

N.V. SCHEEPSWERVEN

„PIET HEIN”

BOLNES en PAPENDRECHT

DWARSELLINGEN 115 Meter

DROOGDOK 115 x 30 Meter

N.V.

W. A. HOEK'S

MACHINE- EN ZUURSTOFFFABRIEK
Hoofdkantoor en Machinefabriek
te Schiedam.

Compressors voor alle gassen en iederen druk.
Installaties voor de bereiding van zuurstof, stikstof, enz.

Betonartikelen

N.V. BETONDAK

fabriek van bouwmaterialen ARKEL
kantoor te GORINCHEM

SMIT

SLIKKERVEER

Abraham van Stolk & Zoonen N.V.

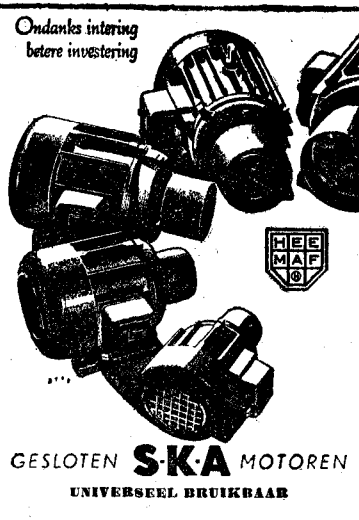

Houthandel

Schaverij - Zagerij

Furen - Dennen - Oregon Pine - Pitch-Pine - Helpalen

Rotterdam, Telef. 35400 - Postbus 1100

L. Smit & Zoon

KINDERDIJK

Baggermateriaal
Zeesleepboten
Passagiersschepen
Machines
Motoren
Ketels

N.V.

Machinefabriek

IJZER-STAAL-EN
METAALGIETERIJ

v.h. BAKKER & Co.

RIDDERKERK

Ministers, Volksvertegenwoordigers en Politieke Partij

De gedachtenwisseling naar aanleiding van de bij de laatste debatten over het Indonesische vraagstuk door onze Tweede Kamerfractie ingediende motie heeft het probleem der ministeriële verantwoordelijkheid nog eens in het middelpunt der algemene aandacht geplaatst. Niet ieder is het daarbij aanstonds duidelijk geworden, wat het verschil is tussen de individuele verantwoordelijkheid van een minister en de collectieve verantwoordelijkheid van een Kabinet. Voor een juist inzicht in de houding door onze fractie met betrekking tot de door haar ingediende motie ingenomen komt het mij niet ondienstig voor daaraan een min of meer principiële beschouwing te wijden.

...

In het wezen der zaak is het probleem zeer eenvoudig. Men moet alleen goed weten te onderscheiden. Wie dat niet doet, raakt het spoor spoedig bijster.

Het allereerste onderscheid, dat men hier heeft te maken, is dat tussen een Regering en een Kabinet. Dit wordt in de laatste tijd steeds meer uit het oog verloren. Toch is de zaak zeer eenvoudig. De Regering is de Koning met de ministers; het Kabinet zijn de ministers alleen. Het is daarom onjuist te spreken van een Regering-Schermerhorn of een Regering-Drees. Men mag alleen spreken van de Regering van Koningin Wilhelmina of Koningin Juliana. Van die Regering is de Koning het hoofd en zijn de ministers de leden. Een Minister-President, die, gelijk ik het de heer Schermerhorn wel heb horen doen, van zichzelf spreekt als van „het hoofd der Regering” zondigt tegen een der grondregelen van ons constitutioneel bestel.

Gold het hier nu alleen een woordenkwestie, dan zou men zich er niet druk over behoeven te maken. Men zou kunnen volstaan met er de schouders over op te halen en te zeggen: het is niet elegant, maar praktisch effect heeft het niet en daarom kan men er verder wel over zwijgen. Zo is het echter niet. Het verkeerde inzicht leidt tot gevolgtrekkingen, die voor de practijk belangrijke consequenties kunnen hebben. Doordat men Regering en Kabinet identificeert meent men, dat een uitspraak, die het beleid der Regering op een bepaald punt afkeurt gericht is tegen het Kabinet in zijn geheel, terwijl dit wel het geval kan zijn, doch het allerm minst behoeft te zijn.

De Regering is de Koning. De Koning kan echter niet handelen zonder de medewerking van een of meer ministers. Door die medewerking te verlenen neemt een minister of nemen de ministers de verantwoordelijkheid voor de handeling des Konings op zich. De Koning zelf is onschendbaar. Hem kan de critiek op het regeringsbeleid nooit treffen. Dit geldt evenzeer voor het handelen als voor het nalaten ener handeling. Ook voor het stilzitten der Regering zijn de ministers verantwoordelijk. Wanneer derhalve het beleid der Regering wordt afgekeurd dan richt dit vonnis zich tegen een of meer ministers, nimmer tegen de Koning zelf.

Tot dusver is er geen moeilijkheid. Thans rijst echter de vraag: indien het beleid der Regering wordt afgekeurd, tegen welke minister of ministers richt zich die afkeuring dan?

Hier komt nu het vraagstuk der ministeriële homogeniteit in het geding. De Regering is een eenheid. In beginsel is iedere minister verantwoordelijk voor geheel het regeringsbeleid. Dit geldt voor ieder besluit, al betreft het de geringste zaak. Wil een minister geen verantwoordelijkheid dragen voor enig besluit, hetzij van het Kabinet, hetzij van een ander minister individueel, dan is er voor hem maar één middel: heengaan. Daarom zal een minister altijd weer hebben af te wegen of hij de bezwaren, die hij heeft tegen

door Mr. P. J. Oud

een bepaald beleid zo overwegend acht, dat hij meent daarvoor zijn eigen taak te moeten prijsgeven. Dat de betekenis, die hij aan die eigen taak hecht daarbij een belangrijk gewicht in de andere schaal zal leggen, is vanzelfsprekend. Slaat daardoor de schaal naar aanblijven door, dan wordt daarmee de verantwoordelijkheid voor het minder juist geachte beleid aanvaard.

...

Het voorgaande betreft alleen de verhouding der ministers onderling. Nu die tegenover de Kamer. De Kamer, aangevoerd om het regeringsbeleid te controleren, heeft de bevoegdheid over dat beleid een uitspraak te doen. In welke vorm zij die uitspraak wil kleden, is haar zaak. Zij kan het laten bij het uitspreken van een eenvoudige wens. Zij kan een oordeel geven, waaraan zij geen enkele politieke consequentie verbinden wil, omdat zij vertrouwt, dat dit oordeel ook zonder zodanige consequentie voldoende effect zal sorteren. Zij kan echter ook verder gaan. Zij kan het oordeel inkleden in zodanige vorm, dat het ten aanzien van een of meer ministers een „consilium abeundi” — een raad om ontslag te vragen — inhoudt. Wordt zo'n oordeel gegeven, dan brengt het constitutioneel gewoonterecht met zich, dat de door het oordeel getroffen minister heengaat. Tegen welke minister of ministers zij haar uitspraak zal richten, is de zaak van de Kamer. Richt zij het slechts tegen een enkele minister, dan spreekt zij daarmee niet uit, dat zij de andere ministers voor het gevoerde beleid niet verantwoordelijk acht, doch geeft zij alleen te kennen dat zij hun aftreden niet wenst. En zo goed als de Kamer vrij is aan het uitspreken van haar oordeel geen enkele politieke consequentie te verbinden, zo goed is zij vrij om die consequentie te beperken tot een enkele bewindsman.

Bij de door onze fractie voorgestelde motie was dit laatste het geval. De fractie heeft niet de geringste twijfel gelaten, dat zij aan de door haar voorgestelde uitspraak, die een afkeuring inhield van het regeringsbeleid

op het stuk van het zelfbeschikkingsrecht der Indonesische bevolkingsgroepen, alleen een consequentie wilde verbinden ten aanzien van de Minister van Uniezaken en Overzeese Rijksdelen. Niet omdat de andere ministers daarvoor niet medeverantwoordelijk zouden zijn, maar omdat zij vertrouwde, dat, indien deze minister zou worden vervangen, alsnog een ander beleid zou kunnen worden gevoerd. Men kan het ook aldus uitdrukken: zij had in de andere ministers haar vertrouwen niet verloren, in de Minister van Uniezaken en Overzeese Rijksdelen wel. Natuurlijk heeft de Kamerfractie daarbij ook overwogen de eigen taak, die de andere ministers hebben te vervullen. Het is zo klaar als de dag, dat men ook ten aanzien van een individuele minister het voor en tegen van zijn persoonlijk beleid tegen elkander afweegt. Die afweging leerde haar, dat het allerm minst in 's lands belang zou zijn te achten, indien de Minister van Buitenlandse Zaken zou aftreden. Voor zijn werk op het terrein der Europese samenwerking is zij vol bewondering. Voor en tegen afwegende slaat hier voor haar de schaal ten volle naar het vertrouwen door.

Nu spreekt het ook al weer vanzelf, dat anderen dit vertrouwen niet behoeven te delen. Zij hebben dan het volste recht daarvan te doen blijken door aan de Kamer een andere uitspraak te vragen. Behalve de communisten heeft niemand daaraan behoefte gevoeld.

...

Thans kom ik tot de houding, die het Kabinet tegenover de motie heeft aangenomen. Het Kabinet heeft haar als een uitspraak tegenover de Minister van Uniezaken en Overzeese Rijksdelen alleen niet willen aanvaarden. Zijn reactie was: wordt deze motie aangenomen, dan treedt het gehele Kabinet af. Alweer, het Kabinet heeft het volste recht deze consequentie aan het aanvaarden door de Kamer van enig voorstel, van welke aard ook, te verbinden. Men kan van gevoelen verschillen of zo'n reactie van het Kabinet van goed staatkundig beleid getuigt, maar dit tast het recht van het Kabinet om aldus te handelen niet aan. Alleen moet men goed begrijpen, dat de figuur een heel andere is of de Kamer het vertrouwen aan een Kabinet opzegt of dat een Kabinet verklaart te zullen heengaan, indien een besluit valt, dat op zichzelf geen wantrouwensvotum tegen het Kabinet inhoudt. De figuur is hier dezelfde, als wanneer een minister een amendement onaannemelijk verklaart. De Kamer heeft dan geen wantrouwen in de minister uitgesproken. De minister heeft alleen zijnerzijds verklaard, dat hij voor een wet, waarin dat amendement zou worden opgenomen, geen verantwoordelijkheid wil dragen.

Natuurlijk moet de Kamer, wanneer er een dergelijke reactie van de regeringstafel komt, daarmee ernstig rekening houden. Zij moet zich de vraag stellen of de zaak, waarom het gaat, van zodanig gewicht is, dat zij de door haar niet gewenste Kabinetscrisis eventueel in de koop wil medenemen. Zij

(vervolg op pag. 7)

☆ parlementaire flitsen ☆

Tweede Kamer besprak haar eigen schadeloosstelling

Het was wel een heel bijzondere beslissing, welke de Tweede Kamer de vorige week had te nemen. De beslissing namelijk over het voorstel van de Regering om de schadeloosstelling voor de leden van deze Kamer te verhogen. Enerzijds moest dit leiden tot een zekere schroom bij de behandeling van dit onderwerp, waarbij leden persoonlijk zo nauw betrokken waren, anderzijds was er, voor wie zich daartoe geroepen voelden, volop gelegenheid tot het spuien van de nodige demagogie. Beide, de schroom en de demagogie, zijn niet achterwege gebleven.

Deze laatste — die demagogie — werd volop ten toon gespreid door de communistische afgevaardigde, de heer Gortzak, die zelfs op de bekende manier de gepensioneerden en de ouden van dagen er weer bij wist te halen.

Dat een vergelijking met deze categorieën in alle opzichten volkomen mank gaat, moet, naar het ons voorkomt, zelfs een kind kunnen aanvoelen.

Hoe was en is het gesteld met deze „schadeloosstelling”? Zij bedroeg, sedert 1947, f 6000 per jaar. Op zichzelf, bij de enorme toeneming van het parlementaire werk, reeds geen „kapitaal”, wanneer zij, zoals de eigenlijke bedoeling is, in haar geheel kon dienen ter globale vergoeding van gederfde inkomsten, welke de leden, indien zij deze functie niet bekleedden, op andere wijze zouden kunnen genieten.

„Ruimtekundige ordening” in het geding

Het is echter goed, dat het nog eens nadrukkelijk wordt gestipuleerd: daarvan moesten en moeten de leden óók alle directe of indirecte onkosten, uit hun representatieve functie voortvloeiende, betalen, met uitzondering alléén voor het treinabonnement of een gelijkwaardige vergoeding voor de autorijders onder hen.

Hiertoe behoren, voor de overgrote meerderheid, die niet in of nabij Den Haag woont, maar (wij doen slechts een willekeurige greep uit „Parlement en Kiezer”) uit Leeuwarden en Middelburg, uit Oudenzaal en Heerlen, uit Haren (Gr.), Balk (Fr.), Roermond en Hoogezand moeten komen, in de eerste plaats de hotelrekeningen.

Daar komen voor alle leden van de Kamer dan bij de kosten voor lunches en maaltijden bij de vele lange middag- en talrijke avondvergaderingen, voorafgegaan dikwijls nog door afdelings-, commissie- en fractievergaderingen op de ochtenden, de kosten voor noodzakelijke abonnementen op een gehele reeks van dag-, week- en maandbladen en vaktijdschriften, de bijzondere financiële verplichtingen, voortvloeiend uit het min of meer kwalitatieve qua zitting nemen in comité's van aanbeveling voor alle mogelijke doeleinden, porti- en telegramkosten, telefoongesprekken, e.d.

Wie dit alles in aanmerking neemt (en wij zijn zeker nog niet volledig geweest), heeft niet veel fantasie nodig om zich voor te stellen hoe weinig er in werkelijkheid overblijft voor het eigenlijke doel der schadeloosstelling: een bescheiden tegemoetkoming in gederfde inkomsten bij het belangrijke tijdsverlies, dat deze functie met zich brengt.

Vooropstellend, dat het hier dus geen „salaris” betreft, zoals 'n ambtenaar dat voor zijn werk ontvangt, en dat het dienen van de openbare zaak nu eenmaal een kwestie is van roeping en nimmer een rekensommetje mag worden, zal toch ieder, die deze kwestie reëel beziet, moeten toegeven, dat in een al te lage schadeloosstelling een groot gevaar is gelegen. Het gevaar namelijk, dat

zij, die zich krachtens hun capaciteiten, hun speciale belangstelling en het vertrouwen, dat bepaalde groepen van ons volk in hen stellen, inderdaad geroepen zouden mogen worden, nochtans op grond van de verplichtingen tegenover zichzelf en hun gezin, daarvan zouden afzien of eenmaal Kamerlid zijnde, bij een wijziging in hun persoonlijke financiële omstandigheden daarvan alsnog afstand zouden moeten doen.

Daarmede is aangewezen, hoe zeer het algemeen belang bij dit (wij geven het toe) moeilijke en veelkantige vraagstuk is betrokken. Daarvan, van dit algemeen belang, ging de woordvoerder van onze fractie bij dit onderwerp, drs. Korthals, in zijn korte en sobere woord dan ook terecht uit.

Een verhoging van de schadeloosstelling, zo zei hij, mag alleen worden gemotiveerd uit het oogpunt van algemeen belang. En wanneer men daarvan uitgaat, is 't op hoger peil brengen van deze vergoeding dringend noodzakelijk.

Daar ook een te hoge vergoeding, welke het karakter van een volledige „salariering” zou aannemen, gevaren zou opleveren, is de vaststelling van het juiste bedrag wel uiterst moeilijk.

Onze woordvoerder kon zich met de voorstellen van de Regering, zoals deze thans luiden, echter wel verenigen, vooral ook daar hierbij een zekere differentiatie is toegepast naar gelang van de afstand, waarop men van Den Haag woont.

Het voorstel, zoals dat tenslotte met overgrote meerderheid van stemmen is aanvaard, luidde aldus, dat de basis-schadeloosstelling wordt verhoogd van f 6000.— tot f 7200.—, maar dat leden, die op een afstand van 25 tot 75 km. van Den Haag wonen, daar f 600.— boven krijgen en zij, die op een grotere afstand dan 75 km. wonen, f 1200.—. De hoogste totale schadeloosstelling is dus f 8400.—.

De Tweede Kamer keurde in dezelfde week, waarin het boven besproken onderwerp aan de orde was, ook nog goed het ontwerp „Voorlopige regeling inzake het Nationale Plan en streekplannen”. Het betrof hier slechts een tijde-

lijke regeling, ter vervanging van de bij de herstel-wetgeving vervallen uitvoeringsbeschikkingen, in de bezettingsjaren op dit punt tot stand gebracht. Vóór 1 Januari 1952 zal nu een nieuwe Ruimtetwet moeten tot stand komen, waarover o.a. in het rapport van de commissie-Van den Bergh voorstellen zijn gedaan.

Men is, en wel zeer terecht, in onze kringen altijd wat huiverig voor begrippen als „ordening” en „planpolitiek”. Dat neemt niet weg, dat ook onzerzijds nooit zou worden ontkend, dat in deze moderne tijd van steeds toenemend verkeer bijvoorbeeld allerlei „ordenende” verkeersregelingen nodig zijn. En zo kan óók erkend worden, dat, zoals een schrijver in „De Nederlandsche Gemeente” opmerkte (onze geestverwant, de heer Ritmeester haalde deze woorden met instemming aan), in ons dichtbevolkte land met zijn snel groeiende bevolking, met zijn steeds toenemend en intensiverend verkeer, zijn schreeuwend gebrek aan cultuurgrond, zijn onafwendbare behoefte aan rationele industrialisatie, alles niet zonder de met de nodige bevoegdheden toegeruste leiding der overheid vanzelf terecht kan komen.

De heer Ritmeester merkte in zijn rede op, dat, nu het verslag van de Staatscommissie voor de herziening van de Woningwet was verschenen en daarbij ontwerpen van wet waren aangeboden omtrent de „ruimtekundige ordening”, de vraag zeker gewettigd was of dit wetsontwerp nog wel diende te worden behandeld, althans te worden aanvaard. Hij had zich aanvankelijk geschaard achter hen, die van gedachte waren, dat het beter ware, dat de streekplannen enige jaren geen voortgang zouden hebben en dat het goed zou zijn een rustperiode te doen intreden, waarin de juistheid van hetgeen tot nu toe is geschied nog eens nader zou kunnen worden beoordeeld.

Anderzijds achtte hij de argumenten van de Regering echter wel zeer belangrijk, dat reeds twee z.g. „factplannen” waren vastgesteld en dat o.m. reeds in vergevorderde staat van voorbereiding waren de plannen voor Kennemerland-Zuid, IJmond-Noord, de Zaanstreek, het Gooi, het Westland, de Bommelerwaard, de Peel en het gebied Mook-Bergen. Van nog meer betekenis achtte hij het bovendien, dat in het bijzonder de drinkwatervoorziening zorg baart en dus bescherming van de waterwingebieden dringende eis is.

De heer Ritmeester kon zich dan ook tenslotte met de gedachten, die tot indiening van dit wetsontwerp hadden gevoerd, verenigen. Het behoeft, naar zijn mening, daarbij weinig betoog, dat het tot stand komen van een „Nationaal Plan”, waarvoor reeds vóór de oorlog van verschillende zijden was gepleit, meer dan noodzakelijk is. De Staatscommissie-Frederiks zag in haar rapport van 26 April 1940 het nationale plan als „noodzakelijk sluitstuk” van het geheel der belangen, die door de gemeentelijke ontwikkelingsplannen en de streekplannen worden verzorgd en ook de Staatscommissie-Van den Bergh spreekt over een of meer nationale bestemmingsplannen.

Nadat, in overleg mede met minister In 't Veld, door amenderingen (waaraan ook de heer Ritmeester door de indiening van enkele wijzigingsvoorstellen heeft medegewerkt) nog enige verbeteringen in het ontwerp waren aangebracht, kon het zelfs zonder hoofdelijke stemming worden aanvaard.

Deze burger

heeft vorige week in Vrij Nederland een hoofdartikel gelezen over de ondergang van 't avondland met een snippertje morgenland erbij: de heer die dat schreef merkte even, in 'n kolom-een-half, op, dat 't afgelopen is met Europa en Noord-Amerika. Punt. Uit. Wanneer ik hem goed begrepen heb, is alle cultuur en cultuurmogelijkheid in Azië, want ik mag wel aannemen dat er in Australië en Afrika evenmin hoop is?

Ik had dit artikel zitten lezen voor een venster dat geopend stond op een bos in de zomerzon. Wanneer U het op een plaatje zag zoudt U het niet geloven, zó volmaakt-pathetisch als het was: Want er lag een kleine vijver met kroos tussen de bomen. En in die vijver lag, onbeweeglijk, wit en zeer schoon: een zwaan. Er liep een bospaadje langs. En er zong een vogel.

Ergens aan de rand van Bergen-Binnen, als U denkt dat ik alleen maar een plaatje te bekijken zit.

Ik las dat stuk in Vrij Nederland en ik keek naar de witte zwaan op het groene kroos in de gouden zon en hoorde die vogel zingen en ik dacht dat het schrijven over cultuur en het wanhopen aan cultuur en het binden van cultuur aan tijd en plaats niet zeer wijs is van de ene dag op de andere en dat het gemakkelijker is met een zilt brok cultuur-pessimisme te komen aandrigen en het met een breed gebaar op tafel tussen de boterhammen en de jam te werpen, dan het wáár te maken voor wie de witte zwanen zien en de orgelende vogelkelen horen kunnen.

En dat wie radio en bioscoop ten bewijs roepen voor de ondergang van het avondland wel de weg van de geringste weerstand kiezen voor de argumentatie hunner wanhoop.

Zo mag deze burger die vrije Nederlander raden naar de witte zwanen te gaan op de onbeweeglijkheid van het kroos op de vijver en de adem in te houden voor het zingen van een kleine vogel in de zon — om de wijsheid te proeven die in het middaglicht om de wereld is.

En om niet naar de domste verschijnselen van ál te beperkte tijdelijkheid zijn onherroepelijk „finis” te schrijven achter woorden die te gemakkelijk geschreven zijn voor alle goede broeders van

DEZE BURGER

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Voorzitter Redactie-comm.: Drs. H. A. Korthals.
Redactie-secretaris: Mr. E. Elias.
Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 435.
Administratie: Postbus 43, A'foort, tel. 5267.
Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 p. jaar.
Voor het zenden van abonnements- en advertentie-gelden: Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie” te Amersfoort.
Losse nummers 15 cent.
Voor advertenties wende men zich tot de administratie of tot de hoofdvertegenwoordiger: L. Vluc, Geestbrugweg 69, Rijswijk (Z.-H.).

Volksontwikkeling

Zeer onlangs heeft prof. dr. J. P. Kruijt op een vergadering van de Maatschappij tot Nut van 't Algemeen een interessante inleiding gehouden over het onderwerp: „Ontwikkeling voor volwassenen”. In zijn rede constateerde spr. o.m. dat onze tijd met de ontwikkelingsarbeid is vastgelopen. Enerzijds zien wij een toenemende vervlaking voor zo ver het betreft het bezoek aan lezingen, concerten etc., anderzijds beschikt de bevolking over meer vrije tijd dan vroeger en is ook het anaalfabetisme praktisch verdwenen. Zeer terecht sprak de inleider als zijn overtuiging uit, dat het voortbestaan van onze cultuur van de volksontwikkeling afhangt. „Wanneer de resultaten”, zo zeide hij, „tot op heden zo gering waren, toont dit aan hoezeer wij onze methoden moeten vernieuwen en meer in overeenstemming moeten brengen met de eisen die de tegenwoordige problemen stellen. De volksontwikkeling voor arbeiders is iets dat met een nieuw elan en nieuwe inzichten moet worden aangepakt. Het is een moeilijke taak, maar ook hier gaat het om de toekomst van ons volk”. Prof. Kruijt heeft hiermee een wel zeer belangrijk probleem aangesneden, dat helaas nog te weinig op de voorgrond treedt. De vrijheid van een volk wordt niet alleen en uitsluitend bepaald op politieke gronden. Het gaat tenslotte om de verstandelijke en daaruit voortvloeiende geestelijke ontwikkeling. Indien het volk in geestelijk opzicht niet op een hoger niveau wordt gebracht, wordt het rijp voor dictatoriale gedachten. Het begrip democratie wordt overigens waardeloos, indien het niet is gegrondvest op een behoorlijke geestelijke ontwikkeling van het volk. Daarom zal er inderdaad naar nieuwe methoden moeten worden gestreefd om de volksontwikkeling aantrekkelijker te maken. Hier ligt ook voor het particuliere initiatief een groot terrein braak, waarbij wij o.m. denken aan de leiders van grote bedrijven die in dit opzicht in de eigen sfeer heilzaam werk zouden kunnen verrichten.

Ommezwaai

Naar uit Londen wordt gemeld, heeft de Britse Labourpartij besloten haar plannen van nationalisatie, voor zover deze nog niet zijn uitgevoerd of door het parlement reeds aanvaard, niet verder uit te voeren en de volgende verkiezingscampagne in te gaan met de belofte, dat zowel de particuliere ondernemingen als de belangen van de arbeiders zullen worden gesteund. Deze ontwikkeling bewijst opnieuw, dat het socialisme in zijn starheid met betrekking tot de overdreven gemeenschapsgedachte en de volkomen uitschakeling van het particuliere initiatief, volkomen doodloopt. Noodgedwongen ziet men zich dan ook in Engeland genoodzaakt, de waarde van het particuliere initiatief te erkennen, waarmee wel is bewezen, dat dit particuliere initiatief een essentieel onderdeel uitmaakt van een gezond econo-

misch stelsel. Anderzijds leert men hieruit, dat gelijk in ons land, het socialisme als beginsel aan het verwateren is en als zuivere orthodoxe leerstelling volkomen heeft afgedaan. Als zodanig beginnen de socialistische partijen, principieel gezien, hoe langer hoe minder betekenis te krijgen en ziet de kiezer op den duur niet meer het verschil tussen de „compromis-socialistische” bewegingen en de „burgerlijke” partijen. Uit dit alles blijkt, dat het socialisme als leer zichzelf heeft overleefd, omdat de „kapitalistische” maatschappij zich in een geheel andere richting heeft ontwikkeld dan de socialisten van de oude stempel ooit hebben vermoed. Vooral de verbetering van de sociale maatregelen gedurende de laatste 20 jaar, hebben het bestaansrecht van de socialistische bewegingen in sterke mate aangetast. Thans zijn verschillende doelstellingen van de oude socialisten bereikt en de praktijk heeft bewezen, dat het wel zeer moeilijk valt nieuwe „revolutionaire” leuzen te bedenken, waarvoor de massa warm loopt.

Lasten

Hoe funest de hoge sociale lasten voor het bedrijfsleven kunnen zijn, is thans weer in West-Duitsland gebleken, waar deze lasten een dusdanige hoogte hebben bereikt, dat zij een ernstige belemmering voor het bedrijfsleven aldaar dreigen te vormen. Zo bedraagt in West-Duitsland het aantal ontvangers van steun en sociale hulp elf miljoen. Leden van het huisgezin medegerekend, komt men op een totaal van vijftien miljoen. Daartegenover staan twintig miljoen werkende personen. Terwijl in 1913 bij een volksinkomen van 46 milliard Mark rond anderhalf milliard Mark of 3 1/2 % aan sociale doeleinden werden besteed, moest in 1949 bij een volksinkomen van 60 milliard Mark ruim 12 milliard Mark aan sociale lasten worden afgedragen. Indien de economische toestand zich gunstig blijft ontwikkelen, zal de belastingopbrengst in 1950 circa anderhalf milliard Mark bedragen. Daarvan moet worden betaald 4,6 milliard Mark bezettingskosten, 5,2 milliard Mark sociale lasten en ruim 1 milliard Mark voor woningbouw, hulp aan Berlijn en prijs-subsidie. Dat onder dergelijke omstandigheden het bedrijfsleven zich niet ten volle kan ontplooien, is wel duidelijk. Dergelijke lasten — en dat wordt maar al te vaak vergeten — tasten mede de bestaansbron aan van de arbeiders, die men anderzijds met het scheppen van deze sociale lasten wil tegemoet komen. Het gaat hier tenslotte om een evenredige verdeling, waarbij men steeds moet oppassen, dat men het evenwicht niet uit het oog verliest. Helaas is dit laatste echter maar al te vaak het geval.

Manieren

De Kominform heeft volgens communistische kringen in West-Duitsland een nieuwe techniek ontwikkeld om de trouw van partijleden op de proef te stellen. Vele communisten hebben brieven gekregen zogenaamd uit Zuid-Slavië. De brieven gaven kritiek op de partijen van Moskou en lieten weten, dat er gelegenheid bestond om meer inlichtingen te krijgen over de ontwikkeling van het communisme onder Tito. Een Duits communist kreeg vier van deze brieven, vóórdat hij in de gaten had, dat er iets niet in de haak was. Hij bracht de laatste twee naar het partijbureau. De eerste twee had hij onmiddellijk verscheurd. Onmiddellijk vroeg men hem: „Zijn dit de enige brieven, die u hebt gehad”. Hij zei: „Ja”. „Dat is vreemd,” zei de partijman, die hem te woord stond. „Ik had gedacht, dat je meer brieven gekregen zou hebben.”

Een fout

Kort geleden moesten wij in ons blad schrijven over een aperte onjuistheid, die was voorgekomen in het blad Burgerrecht. In het nummer van 10 Juni komt de redactie van dat blad hierop terug. Zij schrijft het volgende:

„Het weekblad Vrijheid en Democratie heeft ons betrap op een fout. Een onzer redacteurs had namelijk in een commentaar

een slip of the pen gemaakt en het doen voorkomen, als zou de V.V.D. in het parlement vóór het wetsontwerp P.B.O. hebben gestemd. En dat is niet waar. Dat juist deze fout gemaakt werd, heeft een eigenaardige psychologische oorzaak. De V.V.D. heeft in de achter ons liggende jaren in zo geringe mate stelling genomen tegen de P.B.O. — sommige liberale organen bleken er zelf voor geporteerd — dat de mening kon postvatten, dat deze partij zich niet kante tegen het wetsontwerp. Het standpunt, dat de V.V.D. tenslotte innam, was voor velen dan ook een verrassing. Daarmee is de fout niet goed gepraat, doch het commentaar dat Vrijheid en Democratie er op geeft, geeft er een bijzonder relief aan. Het blad kan niet nalaten op de gewone zure toon die het jegens anderen pleegt aan te slaan, op indirecte wijze te laten blijken, dat het voor de actie van Burgerrecht niets gevoelt. Dat wisten wij wel. Het V.V.D.-weekblad vindt in het onze nooit iets, wat het vermelden waard is. Doch dat is niet geheel juist. Want in het verleden heeft Vrijheid en Democratie nooit een gelegenheid laten voorbijgaan om Comité Burgerrecht tot voorwerp te maken van critiek. De redactie schrijft, dat zij Burgerrecht plichtmatig leest. Plichtmatig? Welk plichtsgevoel drijft de redactie? Dat zij het matig leest is iets, wat wij eerder geloven.”

Tot zover de redactie van Burgerrecht. Het blijkt weer, dat het niet elkeen gegeven is volmaakt onjuist optreden op een juiste wijze te erkennen.

„Follow-up” noodzakelijk

In zijn rede ter gelegenheid van het vijfjarig bestaan van het Contact-Centrum op Voorlichtingsgebied heeft Prins Bernhard vorige week Zaterdag in de Witte Sociëteit te 's Gravenhage zeer behartigenswaardige dingen gezegd over de voorlichting. In het bijzonder betrof hij daarbij zijn reis naar Zuid-Amerika, welke naar zijn mening door 'n „follow-up” aangevuld moest worden. Wij delen deze mening volkomen. Wil een „goodwill” mission, zoals Prins Bernhard die heeft ondernomen, blijvend effect sorteren, dan is het inderdaad noodzakelijk, dat thans de voorlichting over ons land en de propaganda voor ons land in Zuid-Amerika met kracht aangevat wordt. Het is tevens noodzakelijk, dat ook bij het onderwijs meer aandacht aan deze gebieden wordt geschonken, opdat reeds in de jonge jaren de belangstelling wordt gewekt voor een gebied, waar, juist in deze tijden, voor ons land nog vele mogelijkheden liggen.

Nederlands Voorlichter

No. 1

Op de herdenkingsbijeenkomst van het vijfjarig bestaan van het Contact Centrum op Voorlichtingsgebied is Prins Bernhard door de Bestuursraad van deze organisatie tot ere-lid benoemd, een naar onze smaak zeer verdiende onderscheiding. De voorzitter zeide, dat de Franse persfotografen bij het bezoek dat de Koningin en de Prins aan Parijs hadden gebracht, het denkbeeld hadden gehad de Prins tot erelid van hun organisatie te benoemen, maar zoals het wel eens meer met charmante Franse denkbeelden gaat, tot uitvoering hiervan was het niet gekomen. De Nederlanders zijn nuchterder en misschien zo nu en dan iets zakelijker en zij brengen een charmant denkbeeld in de praktijk. En daarom werd „Nederlands voorlichter no. 1” tot erelid van het Contact Centrum benoemd. Daarmede werd aangegeven, hoezeer Prins Bernhard in het Nederlands volk en voor het Nederlandse volk werkt om juist in deze tijden nieuwe mogelijkheden voor ons land en ons volk te openen. Hij is daarbij inderdaad voorlichter no. 1, omdat hij door zijn functie en door zijn positie als echtgenoot van onze Koningin deuren voor Nederland kan openen, die anders wellicht slechts met grote moeite zouden opengaan.

HET EUROPESE BOS

Vroegere generaties spraken nooit van Europa. Dat was een geografisch begrip, een kaart in de atlas, maar die dadelijk op de volgende bladzijden uiteen viel in nationale componenten. We zagen door de nationale bomen het Europese bos niet.

(Nieuw Europa)

„HELP UUCH ONDEREEN”

Al die mensen, die zo met hun ellebogen werken om vooruit te komen, al die egoïsten, die alleen maar aan zichzelf denken, al die ijverige lieden, die nooit tijd hebben voor anderen, moesten dag in, dag uit zo'n bordje voor de neus gehangen krijgen, waarop dat zinrijke Maastrichtse woord geschreven stond: Help uuch ondereen. Misschien bracht het hen aan het nadenken. En als ze het eens probeerden, zouden ze merken, dat helpen nog prettiger is dan geholpen te worden. Als we het allemaal eens probeerden: elkaar te helpen. In de uren, dat we thuis zijn, liggen de kansen om elkaar te helpen voor het oprapen. In onze omgang met de burens is het al precies hetzelfde. De nog noodzakelijke samenwoningen zouden dragelijk worden, wanneer iedereen zich aan dit beginsel hield: „Help uuch ondereen.”

(Steenkool)

★
ALLER-HANDE
★

MAN, VROUW, MODE

Toch is de persoonlijke houding van de man ten aanzien van de mode essentieel anders dan die van de vrouw. De man wil er, in het algemeen gesproken, uitzien als alle andere mannen, de vrouw echter wil er uitzien als andere mooiere vrouwen. Dat is een diep-geworteld zelfbedrog waaraan zelfs de nuchtere overcritische Nederlandse vrouw telkenmale ten prooi valt, en die haar haars ondanks twingt om aan vaak onflatteruze modes mee te doen.

(Nieuwe Rotterdamse Courant)

DE STICHTING VAN DEN ARBEID

In de bezettingstijd zijn in vele en velerlei kringen plannen tot samenwerking en vernieuwing opgesteld. Vele daarvan bleken echter, toen zij na 1945 in de realiteit hun levenskracht moesten bewijzen, tegen de weerstanden niet opgewassen. De Stichting van den Arbeid is een der weinige uitzonderingen. Om dit feit te verklaren moet men bedenken, dat de Stichting van den Arbeid uitdrukking geeft aan tendenties, welke zich reeds voor de oorlog hadden geopenbaard. De topfiguren van het sociale leven hadden toen reeds regelmatig contact met elkaar.

(Sociale Voorlichting)

EEN GETUIGENIS

In het blad „Uitzicht” schrijft het Kamerlid Welter o.m. het volgende:

„Uit de nota der Regering, houdende inlichtingen over de toestand in Indonesië, haar afgedwongen onder de dreiging van een interpellatie door de heer Gerbrandy, bleek, zoals ook persberichten hadden vermeld, dat van het zelfbeschikkingsrecht niets terecht gekomen was; de ene deelstaat na de andere was geliquideerd.

De Regering, dit constaterende, merkte laconiek op, dat zij in verband daarmee geëigende stappen bij de R.I.S. had ondernomen.

Had de heer Oud dit laten passeren, dat zou hij zich in de ogen van ieder redelijk denkend mens, onmogelijk hebben gemaakt in verband met zijn conditio sine qua non bij de soevereiniteitsoverdracht.

Het was dus volkomen logisch en natuurlijk, dat hij een motie indiende waarin de ernstige teleurstelling der Kamer werd uitgesproken over dit hernieuwd falen der Regering t.a.v. een essentieel punt der soevereiniteitsoverdracht.

De motie werd verworpen met alleen de socialistische en de katholieke voor, benevens, bien étonnés de se trouver ensemble, de heer Tilanus en freule Wittewaall.

Over deze motie is in de katholieke, de socialistische en daarmee gelijk te stellen pers (de N.R.

C.) een waar gekakel losgebarsten.

Geen der betrokken organen constateerde het simpele feit, dat de heer Oud in December tegenover de Regering dreigend de vuist had gebald en dat, indien hij thans niet had toegeslagen, hij kortweg belachelijk zou zijn geworden. Neen, deze voor de hand liggende conclusie werd zorgvuldig verzweven voor de lezers en in de plaats daarvan werden zij vergast op een gezapig dan wel venijnig — naar gelang van de aard van het orgaan — geleuter over de vraag wat de heer Oud wel met zijn motie zou hebben bedoeld.

Wat anderen zeggen

Hij wil minister worden, insinuerden er enkelen; hij wil een rol spelen in 1952 een ander; hij wil een „troisième force” maken, maar de A.R. doen lekker toch niet mee, vlijmde een derde; hij heeft zich „verkeken”, orakelde weer een ander, zonder te zeggen hoe en waarop; hij is gedwongen door het Hoofdbestuur van zijn partij, verzon er een, enz.

En vervolgens schreef men — gezapig of venijnig — hoofd artikelen tegen elkaar over de veronderstelde bedoelingen van de heer Oud.

Over het zelfbeschikkingsrecht, dat zo dood was als een pier, over het falen der Regering, geen woord....

Hiermede werd tweërlei doel bereikt. In de eerste plaats was men de heer Oud onaangenaam, hij werd gestraft omdat hij het gewaagd had het weefsel van onzakelijke praatjes, dat nu al jaren lang over het Indische beleid stelselmatig wordt geworpen, te verscheuren.

En in de tweede plaats werd de aandacht van het publiek afgeleid over de zaak, waarover het hier eigenlijk ging, over het verschrikkelijk falen der Regering in een kardinaal punt van Regeringsbeleid, van het beleid dat men jaren lang à tort et à travers verdedigd had en dat nu in al zijn povere naaktheid den volke vertoond zou moeten worden, indien men niet een afleidingsmanoeuvre had verzonnen.

De waarlijk ontstellende gevolgen der soevereiniteitsoverdracht — door de oppositie woord voor woord en letter voor letter voorspeld — mochten stellig niet in het centrum der belangstelling worden geplaatst als gevolg van de motie-Oud, omdat dit allicht bij de lezer de vraag zou hebben doen opkomen: Wie zijn hiervoor verantwoordelijk?

De economische en financiële debacle, zo dacht men blijkbaar, werken we wel weg in algemene financiële beschouwingen, die — so wie so — alleen enkele insiders begrijpen. Moorden, diefstallen, de vlucht van duizenden wanhopige Nederlanders voor chaos en verwarring, wordt óf niet vermeld, óf in kleine letters op de derde of vierde pagina, maar het publiek confronteren met de afschuwelijke gevolgen van de Indië-politiek, die men verdedigd had, dat mocht in geen geval.

De heer Oud had dit t.a.v. één punt gedaan, daarvoor moest hij worden gestraft door een aanval op zijn politieke persoon en verder moest de zaak van het zelfbeschikkingsrecht en daarmee het gehele bankroet der Indië-politiek worden onzichtbaar gemaakt op de manier der inktvissen, die het water om zich vertroebelen zodra ze in gevaar verkeren.”

Bilthoveniersters tezamen

Mevr. mr. J. M. Stoffels-Van Haften hield een lezing voor de „vrouwen in de V.V.D.” te Bilthoven. „Wat betekent onze stem en wat kunnen we ermee bereiken”. Een ondanks de grote warmte zeer bevredigend aantal toehoorders luisterde aandachtig naar deze interessante voordracht, na afloop waarvan zich een uitvoerige discussie ontwikkelde.

Apeldoornsters bijeen

De Vrouwengroep in de V.V.D., afdeling Apeldoorn, hield een bijeenkomst in Huize Haytink. Voor een twintigtal dames hield Mr. Scheltema-Conradi een causerie over het echtscheidingsrecht en de nieuwe huwelijkswetgeving. Na de pauze werden vele vragen gesteld en op prettige en duidelijke wijze beantwoord. Na een dankwoord van de presidente aan de spreekster werd er nog een bestuursverkiezing gehouden en de presidente Mej. Dra. S. Boekhoff weer voor twee jaar herkozen in haar functie.

N.V. BOELE'S

Scheepswerven en Machinefabriek

BOLNES

Nieuwbouw en reparatie

Reeds onze
oude zeehelden dronken
Weduwe
A.v.d. Eelaarts
OUDE AROMATISCHE
JENEVER

DE ROTTERDAMSCH DROOGDOK MIJ. N.V.

N.V. Staaldraadkabel- en Herculestouwfabriek

voorheen

J. C. DEN HAAN

GORINCHEM

Machinefabriek en scheepswerf

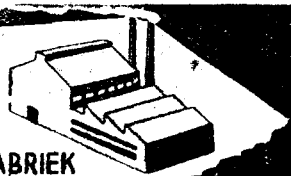
van

P. SMIT Jr. N.V.

ROTTERDAM

DAKEN - VLOEREN

N.V. BETON- & PLATENFABRIEK
& GEBS. MYNLIFF NIMEGEN

TEL 20559

Moeten de huren omhoog?

Eenzijdige loon- en prijspolitiek bracht de regering in een dwangpositie

In onze vorige bijdrage (V. en D. van 2 Juni) hebben wij reeds doen uitkomen, dat blijkens het Voorlopig Verslag vele leden der Tweede Kamer ernstig bezwaar hadden tegen het door de regering gedurende de laatste jaren gevoerde beleid ten aanzien van de huurprijzen van het gebouwde onroerend goed. In welk een impasse dit onderdeel van de loon- en prijspolitiek is geraakt, demonstren de volgende statistische gegevens van het C.B.S. inzake de prijsindexcijfers van het gezinsverbruik (1938-1939 = 100):

Gezinnen met inkomens van f 40.— tot f 50.— per week

	15 Sept. 1949	15 April 1950
Totaal der gezinsuitgaven	197	214
Huur	100	100
Gezinnen met inkomens beneden f 1800.— per jaar		
Totaal der gezinsuitgaven	216	237
Huur	100	100

Deze cijfers tonen aan, dat de kosten van levensonderhoud nog steeds stijgen, ook zonder dat de sociaal en economisch gerechtvaardigde verhoging der huren daartoe heeft bijgedragen. Dit betekent niet alleen een met de dag ongunstiger wordende positie van de eigenaren van gebouwd onroerend goed, maar evenzeer een bemoeilijking van de oplossing der sociale gevolgen van de gevoerde huurpolitiek. Het is immers zonder meer duidelijk, dat de huurders twee of drie jaar geleden beter in staat zouden zijn geweest een geleidelijke huurverhoging in hun gezinsuitgaven te verwerken dan thans, nu de besteding der beschikbare middelen niet langer door de goederenschaarste wordt ingetoomd en — niet het minst door de te zware belastingdruk — slechts door omzichtig passen en meten uitvoerbaar is.

Met „De Maasbode” zijn wij van mening, dat de regering veel te lang heeft gewacht met aanpassing der huren aan een redelijk peil, zoals dat voor vrijwel alle andere goederen en diensten is geschied. Zij heeft de belangen der eigenaren eenvoudig opgeofferd aan haar angst voor een reactie der arbeidende bevolking en zij ziet zich nu genoodzaakt onder over het algemeen veel ongunstiger omstandigheden een huurverhoging door te voeren, waarvan het percentage, wil het aan de toets der rechtvaardigheid kunnen voldoen, omstreeks 60% zou moeten bedragen. Dat zij het niet heeft aangedurfd zodanig percentage in het wetsontwerp op te nemen, kunnen wij begrijpen. Men behoeft slechts de bovenvermelde indexcijfers te bezien om de gevolgtrekking te maken, dat Bruintje een zo plotselinge en ingrijpende verhoging van de gezinsuitgaven niet zal kunnen trekken. Het is voor ons trouwens de vraag, of een verhoging van slechts 15%, zoals thans wordt voorgesteld, ondanks de belastingcompensatie, voor de minst draagkrachtige lagen der bevolking wel te verduren is. Het talmen van de regering liet het gunstige getij daarvoor voorbij gaan. Wellicht bestaat er aanleiding de huurverhoging in étappes te doen geschieden en het percentage, dat men uiteindelijk wil bereiken, belangrijker hoger te stellen. Noodzakelijke consequenties hiervan zijn nieuwe fiscale tegemoetkomingen voor de huurders en een compensatie voor de eigenaren gedurende het tijdvak, waarin het verhogingspercentage geleidelijk oploopt, hetzij in de vorm van een aflopende subsidie, hetzij in de vorm van een overeenkomstige vermindering van belastingen.

De thans voorgestelde oplossing kan ongewenste sociale gevolgen hebben en voldoet niet aan redelijke economische eisen; zij is een on-

volmaakt en deswege slecht compromis.

De regering en in het bijzonder de Minister van Financiën heeft herhaaldelijk het Nederlandse volk voorgelaten, dat slechts arbeidzaamheid en spaarzin tot reëel herstel der volkshuishouding kunnen leiden. Besparingen moeten evenwel veilig en rendabel kunnen worden belegd en van ouds was huizenbezit daarvoor een van de meest geëigende middelen. Wie zal echter geld in huizen gaan beleggen, wanneer de rente-opbrengst nog niet eens voldoende is voor het dekken der normale bedrijfslasten?

Van de meest bevoegde zijde, n.l. door de Minister van Wederopbouw en Volkshuisvesting, is verklaard, dat de onderhoudskosten thans 3 1/2 maal zo hoog zijn als voor de oorlog, toen het onderhoudspercentage gemiddeld 10—12% bedroeg. Hieruit volgt, dat een huurverhogingspercentage van 25—30, mede met het oog op de devaluatie en de derde loonronde, alleszins verantwoord zou zijn. Daarmede zou men echter nauwelijks de directe kosten kunnen dekken, doch niet het ondernemersrisico en een redelijke opbrengst van het geïnvesteerde kapitaal, om van de economisch verantwoorde afschrijvingen maar niet te spreken.

Bedrijfspanden

De voorgestelde huurverhoging zal niet alleen voor woningen, doch ook voor bedrijfspanden gelden en dat is in beginsel redelijk. Ook de middenstander-huurder zal dus bij aanneming van het onderhavige wetsontwerp zijn bedrijfslasten zien stijgen. Welke invloed dit zal hebben op de rentabiliteit van zijn onderneming is in het algemeen moeilijk te bepalen, omdat de omstandigheden zo zeer verschillen. De indruk bestaat, dat de huren van bedrijfspanden dooreengenomen op een veel hoger peil liggen dan die van de woningen, zodat menigmaal de vraag zal rijzen, of een verhoging met 15% wel gerechtvaardigd is. De verhuurder heeft immers veelal reeds bij het bepalen van de huurprijs rekening gehouden met de dwangpositie, waarin de huurder verkeert, die niet zonder aanzienlijk nadeel (verlies van klanten en goodwill) zijn bedrijf kan verplaatsen, zo hij althans een ander geschikt pand zou vinden. Reeds vóór 1940 vertoonden de huren van bedrijfspanden, in het bijzonder van winkels in gunstig gelegen winkelstraten, een abnormale prijsvorming.

In tegenstelling tot de woningen, waaraan de huurders meestal voor eigen rekening zo weinig mogelijk laten verrichten, is de onderhoudstoestand van bedrijfspanden gewoonlijk aanzienlijk gunstiger, omdat de huurder er groot belang bij heeft, dat deze zowel wat inrichting als uiterlijk aanzien betreft, aantrekkelijk en naar de moderne eisen ingericht blijven. In deze gevallen heeft de huurder dan ook in de loop der jaren een aanzienlijk bedrag in de inrichting van het pand geïnvesteerd, waardoor dit een waardevermeerdering heeft ondergaan, waarvan de eigenaar meestal terstond en in elk geval later profijt trekt, zonder dat hij zich daarvoor offers heeft getroost. Men kan dus stellen, dat hier de nog te verrichten onderhoudswerkzaamheden als regel minder uitgaven van de eigenaar zullen vorderen dan bij woningen.

Tegenover deze in middenstandskringen vrij algemeen gehuldigde opvatting heeft „Huis- en Grondeigendom”, orgaan van de Nederlandse Bond van Huis- en Grondeigenaren, echter gesteld, dat uit statistische gegevens van het Economisch Instituut voor de Middenstand valt af te leiden, dat post „huur en water” in vele branches aanzienlijk is gedaald; voor de textielbranche van 13% der totale

exploitatiekosten in 1939 tot 5,72% in 1947/1948. Bovendien merkt men op, dat vooral de bedrijfspanden in de jaren dertig aanzienlijke huurdalingen te zien hebben gegeven onder invloed van de economische depressie, zodat de basishuren dikwijls op een laag peil liggen. Een hogere percentage dan 15% zou men voor bedrijfspanden alleszins redelijk achten.

Wij zijn van mening, dat het vooral met betrekking tot bedrijfspanden zeer moeilijk is om algemeen geldende conclusies te trekken en het is op grond van deze overweging, dat de Landelijke Middenstandscmissie onlangs in een uitvoerig advies de Kamerfractie heeft geadviseerd voor deze categorie niet zonder meer een uniform percentage voor huurverhoging voor te staan, doch een zekere differentiatie naar de omstandigheden mogelijk te maken. Daartoe is een ander systeem van behandeling van deze gevallen nodig. Bij algemene maatregel van bestuur zou kunnen worden bepaald, dat aanvragen van verhuurders van bedrijfspanden in handen worden gesteld van commissies, voor een bepaald rayon in het leven te roepen door de betrokken Kamers van Koophandel en Fabrieken. De samenstelling dezer commissies zou zodanig moeten zijn, dat daarin onder onpartijdige, deskundige leiding vertegenwoordigers van de organisaties van huiseigenaren en van de bedrijfsgenoten-huurders samenwerken tot het nemen van een rechtvaardige beslissing. Hiermede zouden o.i. alle partijen zijn gebaat.

Hotels, pensions en kamerverhuurbedrijven

Een speciale categorie uit het bedrijfsleven, welke bij deze materie is geïnteresseerd, vormen de exploitanten van hotels, logementen, pensions en kamerverhuurbedrijven.

De Landelijke Middenstandscmissie heeft over dit onderwerp overleg gepleegd met Bedrijfshoreca en heeft op grond daarvan geadviseerd hotels en logementen geheel buiten de werking der wet te laten, aangezien het meestentijds kortstondige verblijf in deze inrichtingen in feite nauwelijks enig verband houdt met huur en verhuur van onroerende goederen, waarop het wetsontwerp betrekking heeft. In tegenstelling met een over de pensionovereenkomsten in het Voorlopig Verslag geleverde beschouwing is men van mening, dat de Prijzenbeschikking Pensions 1949 betrokken bevrediging schenkt en dat zij derhalve door een overeenkomstige maatregel, steunende op de nieuwe wet, voorlopig dient te worden bevestigd. Uiteraard geldt het hier de beroepspensions, die bij Bedrijfshoreca staan ingeschreven. Mogelijk ware de pensionverlening door particulieren eveneens onder zodanige regeling te brengen.

Omdat het wetsontwerp buiten de prijzen ook de huurbescherming regelt, acht men het wenselijk, dat voor pensionovereenkomsten de normale regelen van het Burgerlijk Wetboek en niet de bijzondere bepalingen van de wet zullen gelden. Aan-

gezien er reeds een belangrijk aanbod van pensioengelegenheid, meestal ruim uitgaande boven de vraag, bestaat, is er geen behoefte aan verder gaande beperkende bepalingen. Bovendien neemt bij het ruime aanbod de concurrentie toe, waardoor de exploitanten vanzelf meer moeite zullen doen om gasten aan te trekken. Uit een enige tijd geleden ingesteld bedrijfsonderzoek is gebleken, dat het economische resultaat van de pensionexploitatie over het algemeen ongunstig is.

De voor kamerverhuurbedrijven in de wet voorgestelde regeling is over het algemeen bevredigend. Ook hier moet echter worden opgemerkt, dat te betwijfelen valt, of de kantonrechter wel in staat zal zijn om, bij de overvloed van werk, welke hem op dit gebied reeds te wachten staat, een gedegen oordeel te vormen over de bedrijfseconomische aspecten, welke bij een nauwgezette toepassing van de desbetreffende wettelijke voorschriften in grote verscheidenheid aan de orde zullen komen. Ook ten aanzien van deze categorie zou men het oplossen van dergelijke moeilijke problemen beter aan een commissie van deskundigen kunnen overlaten.

Voorshands is het noodzakelijk, dat kamerverhuurbedrijven in de wettelijke regeling opgenomen blijft; daardoor verkrijgen de kamerbewoners toch een zekere waarborg, dat aan redelijke eisen met betrekking tot onderhoud en verder dienstbetoon wordt voldaan, terwijl de exploitanten voor een hogere prestatie een betere beloning ontvangen dan die, welke voor particuliere kamerverhuurbedrijven zal worden vastgesteld. Voor deze zogenaamde „erkende kamerverhuurbedrijven”, dat zijn die, welke bedrijfsmatig worden uitgeoefend, bij Bedrijfshoreca zijn aangesloten en deswege aan bepaalde eisen moeten voldoen, dient de thans geldende uitzonderingsregeling door een op de wet steunende uitvoeringsmaatregel te worden bevestigd.

Tenslotte zij nog opgemerkt, dat het in het belang van een doeltreffende aanwending der beschikbare woonruimte zal zijn, indien de wet onder de nodige waarborgen de mogelijkheid zou openen van huur en verhuur voor een door partijen overeengekomen termijn, na afloop waarvan de huurder geen beroep op huurbescherming kan doen. Hiertoe zou kunnen worden bepaald, dat de huurovereenkomst dit beding slechts dan rechtsgeldig kan inhouden, wanneer partijen terzake een verklaring van geen bezwaar van de rechter (resp. commissie) hebben verkregen. Dit vraagstuk doet zich o.a. bij seizoens-exploitatie voor, zodat met een bevredigende oplossing ook het vreemdelingenverkeer zou zijn gediend.

Wij zijn ervan overtuigd, dat de volksvertegenwoordiging bij de behandeling dezer wet meermalen voor moeilijke beslissingen zal worden gesteld, omdat ook hier telkens weer het dualisme, leidende tot een afweging van belangen, zich manifesteert. Alleen een Salomo's oordeel kan dan uitkomst brengen. L.

De mannen en vrouwen van straks (III)

Waar gaat de begaafde onbemiddelde heen?

In het kader der beschouwingen over de jeugd en hare plaats in de toekomst, door haar te vormen samenleving, kan het netelige probleem van de begaafde onbemiddelde leerlingen niet onbesproken blijven. Nu hebben wij wel is waar in de loop der jaren verschillende malen over dit vraagstuk ander en onze mening gezegd, doch het blijkt telkens weer, dat in bepaalde kringen het probleem een zeer geschikt „stokpaardje” geacht wordt om voor te rijden, wanneer men nodig vindt te wijzen op progressiviteit en wat daarmee samen hangt. Met andere woorden: het probleem komt telkens in de sfeer van de politieke strijd en „doet” het dan nog altijd.

Immers, er zijn wel altijd eenvoudigen van geest, die te vangen zijn met gevoelsmotieven, en zich minder bekommeren of de aldus voorgedragen zaak verstandelijk bezien, wel juist is. Ook in onze kringen wordt wel eens aangedrongen op wat meer gevoelselementen in de redevoeringen van de sprekers. Uiteraard behoort elke spreker als het goed is, te spreken uit „zijn hart”, maar dit betekent allermint, dat men nu maar zijn kracht moet zoeken in emotioneel geladen redevoeringen, die het bij de eenvoudigen van geest „doen”, die de hoorders in een soort roes brengen, waarbij zij hun verstand tijdelijk uitschakelen om te „genieten” van de vlotte woordenstroom, de felle beelden, de aaneengeregen sentimentaliteiten, en van de nu eens fluisterende en „ontroerde” en dan weer uitgebulderde en van heftige vuistslagen op de lessenaar vergezeldde klanken....

Het komt ons voor, dat op de lange duur het betoog, dat een beroep doet op hoofd en hart van de toehoorders, dat appeleert aan hun redelijk inzicht en menselijk gevoel, het juiste is. Ervaring leert, dat dergelijke betogen een inhoud hebben die nog lange tijd na het uitspreken ervan bij de mensen nawerkt.

De zelfde overwegingen moeten, dunkt ons, gelden voor een verhandeling over de kwestie van de begaafde onbemiddelde leerlingen. We dienen ons daarbij vóór alles te onthouden van valse sentimentaliteit en evenzeer van een oppervlakkig beschouwen. We moeten oprechtheid ons best doen dit vraagstuk van alle kanten te bezien en het eerlijk te belichten. Het liefst ware ons, dat men dit deed los van politieke bij-oogmerken. Het vraagstuk is te belangrijk om het te gebruiken als een stokpaardje in verkiezingstijden, om het daarna weer op stal te zetten tot later.

Elk kind, ongeacht het milieu waar het in verkeert, heeft in de samenleving recht op de beste kansen. Het is een schepsel van God, het kreeg bepaalde eigenschappen mee en die het opvoeden en onderwijzen, dus vormen moet tot een goed mens en een nuttig lid der samenleving, dient steeds weer na te gaan, wat hij of zij doen kan, om deze jonge mens te geven, wat in overeenstemming is met zijn kunnen en kennen, wat leiden kan tot een volledig uitgroeien naar lichaam en geest. En daarenboven zullen de opvoeders alles moeten bestrijden wat die ontwikkeling in de weg staat. Ons dunkt, dat het zó gesteld moet worden. Dat dit alles mede in het belang is van de samenleving, behoeft eigenlijk geen betoog; evenmin, dat de Staat er belang bij heeft, dat er nuttige en goede mensen groeien uit de kinderen der natie.

Ons volk is in overgrote meerderheid overtuigd, dat de opvoeding der kinderen in de eerste plaats ouder-taak is en dat daarnaast de samenleving en de Staat zonder in te grijpen in deze oudertaak — tenzij er van schromelijke verwaarlozing of erger sprake is — moeten helpen, waar de ouders of die haar vervangen (voogden enz.) niet bij machte zijn hun taak te vervullen.

Wanneer een begaafd kind door financiële onmacht der ouders niet in de gelegenheid is zich te ontwikkelen in de richting van zijn van God meegegeven eigenschappen, dan is er — en dit zeker in een samenleving op Christelijke grondslagen — iets fout. Omgekeerd mag men niet zeggen, dat de zaak fout is, wanneer de ouders, financieel wél in staat kun kinderen te laten leren, hun kinderen, die minder begaafd zijn, toch een kans bieden om vooruit te komen. M.a.w. men hoort wel eens beweren, dat iedereen maar zijn kinderen laat studeren, of ze het kunnen of niet kunnen, en dat er zovele kinderen zijn, die wel kunnen naar hun begaafdheid maar niet naar de beurs van hun ouders.

Wat het eerste betreft, zouden wij willen opmerken, dat, aangezien de opvoeding primair ouder-taak is, niemand het recht heeft ouders te beletten hun kind de beste kansen te bieden, zelfs al zouden deze kinderen niet slagen. Er zijn nu eenmaal examen-eisen en examens en wie daaraan voldoet en doorheen komt, hetzij met veel moeite en ten koste van veel opofferingen aan tijd en geld, of spelenderwijs, geniet van de voordelen van een democratisch

staatsbestel. Of het wel juist is, dat ouders hun kinderen een weg opsturen, die niet past bij hun aanleg en niet overeenstemt met hun gaven, is weer een andere kwestie. Dat is een vraagstuk, dat rechtstreeks met de ouders besproken moet worden en waarbij voorlichting van grote betekenis is. En voor die voorlichting dienen bureaux voor beroepskeuze, dienen ouderavonden, dienen de gesprekken van de leerkrachten met de ouders. Maar zegt men, hoe dan aan met het doubleren? Dat kost de samenleving toch enorme sommen gelds?

Inderdaad. Doch wij menen, dat dit vraagstuk ook in een ander vlak ligt, dan het hier te bespreken probleem der begaafde onbemiddelde leerlingen. Als de samenleving tot de overtuiging raakt, dat het doubleren van duizenden leerlingen de samenleving jaarlijks veel te hoge bedragen kost, dan komt er een maatregel, langs democratische weg genomen, om aan dit euvel paal en perk te stellen. Dan moet men, — dat is in feite: de samenleving — gaan onderzoeken in hoeverre dit geld-, tijd- en energie-verlies op de beste wijze kan worden ondervangen. Dan moeten de leerplannen op de helling, de examen-eisen opnieuw vastgesteld worden, etc. etc.

Er is in de laatste jaren bij herhaling gepleit voor verbetering van het technisch onderwijs en men maakt propaganda voor dit onderwijs, dat voor vele jonge mensen een mooie toekomst biedt en de samenleving, speciaal de Nederlandse, waar de industrialisatie een urgent probleem is, ten goede zou komen. Wij juichen dit van harte toe en willen gaarne verklaren, dat we al deze pogingen waar ons zulks mogelijk is, mee helpen bevorderen, doch we verzetten ons tegen de wel eens vernomen opvatting, dat de Staat het recht zou moeten uitoefenen (bezit de Staat het wel?) verplichte beroepskeuze toe te passen. Wij menen, dat de Staat dit recht niet bezit en dat de ouders volkomen vrij gelaten moeten worden welke beroepsrichting zij voor hun kind willen kiezen. De Staat heeft, naar onze mening, wel de taak deze beroepskeuzevoorlichting zo sterk mogelijk te bevorderen.

Onze onderwijs medewerker doet in dit artikel een voorstel, waarvoor wij de oprechte belangstelling vragen van allen wien het lot van onze mannen en vrouwen van straks ter harte gaat.

Keren we nu terug tot de begaafde onbemiddelde kinderen. Dit probleem heeft enkele weken geleden weer eens de aandacht gehad in de onderwijzerspers. Aanleiding daartoe gaf r.m. de verschijning van een dissertatie van dr. Bordewijk en de publicatie van een rapport van dr. Wessels, beiden in Den Haag. Op deze twee getuigschriften hopen we nog wel nader terug te komen. Er was voorts in kringen van het Orth. Prot. Onderwijs deining ontstaan door een artikel van de R. in het blad „Onze vacatures”. In dit artikel dan had de schrijver gewaarschuwd tegen de opvatting, dat door het verstrekken van veel beurzen, studietoelagen of zelfs studenten-salaris uit de kringen der arbeiders een veel groter percentage intellectuelen kan worden gerecruiteerd dan tot dusver het geval was. „Want men vergeet een ding, dat namelijk onder het vestjesvolk het intellect schaars is.” Het was vooral deze laatste opmerking, die de pennen in beweging had gebracht!

Het dagblad De Rotterdammer was van leer getrokken tegen deze term. De Rotterdammer heeft nadien uiteengezet, dat hij met vestjesvolk niets kleinerends had bedoeld, doch alleen de mensen, die bij de veste wonen. (Hij verwees hierbij naar Bredero, die de term ook eens bezigde).

Een en ander zou ons onverschillig kunnen laten, zo er niet iets was, dat we toch nog even moeten signaleren. De Rotterdammer had n.l. opgemerkt, dat men een dergelijke term alleen had kunnen verwachten in een blad van liberale werkgevers omtrent de eeuwwisseling.

Even moesten de liberalen het weer ontgelden!

Mogelijk heeft de betrokken schrijver van de gesignaleerde opmerking nooit de woorden gelezen van de liberale voorman Thorbecke, die in 1844 in zijn „Over het hedendaagsch burgerschap” had opgemerkt:

„Het verkrijgen van genoegzaam bezit moet doorgaans allen, het moet niet enkel sommigen mogelijk zijn. De klasse der bezitters mag niet een ontoegankelijke zijn, of voor anderen nauwelijks toegankelijke stand zijn.”

Wij menen op grond van Thorbeckes leven en werk te mogen beweren, dat deze grote liberale voorman bij bezit ongetwijfeld niet alleen gedacht zal hebben aan materieel bezit. Trouwens: reeds zijn schepping, de middelbare school (H.B.S.) vormt het bewijs, dat hij in die lijn dacht.

Het is niet de eerste maal, dat wij pleiten voor een inventarisatie van de gevallen, waarin kennelijk sprake is van begaafde leerlingen, die tengevolge van financiële onmacht der ouders niet in staat zouden zijn verder onderwijs te genieten. We hebben reeds vroeger met klem betoogd, dat de eerste schrede op het pad der verbetering bestaan moet in het zo nauwkeurig mogelijk nagaan van het aantal „gevallen”. Destijds hebben we een plan daartoe aan de hand gedaan, doch er is, naar wij menen, weinig aandacht aan geschonken. Intussen zijn we nog steeds van mening, dat een dergelijk onderzoek

uitgevoerd zou kunnen worden. Ons voorstel komt in grote lijnen neer op het volgende:

A. Alle hoofden van scholen in Nederland wordt verzocht na te willen gaan, welke leerlingen in het zesde leerjaar behoren tot die, welke verder onderwijs (M.O. en V.H.O.) met vrucht zouden kunnen volgen.

B. Idem wordt deze onderwijsdeskundigen gevraagd na te willen gaan, welke van de leerlingen onder A. tengevolge van financiële onmacht der ouders niet in staat zijn een onderwijsinrichting voor M.O. of V.H.O. te volgen.

C. Uiteraard zal het getal dezer leerlingen belangrijk lager zijn, dan het onder A. genoemde. Teneinde meer zekerheid te krijgen, dat de ruwe indeling overeenstemt met landelijke normen, wordt de medewerking ingeroepen van de inspectie van het onderwijs, instellingen voor beroepskeuze en dergelijke. De schifting zal het getal opnieuw beperken.

D. Tenslotte worden er regionaal streekklassen ingericht voor leerlingen onder C. genoemd. In deze klassen wordt, naar analogie van de werkwijzen in Arnhem, Rotterdam en Gorinchem gedurende bijv. vier weken les gegeven door leraren en leraressen van het M.O. en V.H.O. Na deze periode wordt van iedere leerling een rapport opgemaakt, bestaande uit een verklaring van het hoofd der school, de commissie etc, genoemd onder C. en een overzicht van de indrukken der leraren en leraressen der z.g. streek-proefklassen.

Het komt ons voor, dat men op deze wijze ongetwijfeld een overzicht zou krijgen van het aantal leerlingen, dat gerekend mag worden tot de begaafde onbemiddelden. Daarna zou van Overheidswege, met medewerking van ouders, belangstellenden, maatschappelijke instanties, werkgevers- en werknemersorganisaties, enz. nagegaan kunnen worden in welk opzicht steun aan de ouders verleend moet en kan worden om hun kinderen een opleiding te verschaffen, die zij krachtens hun aanleg verdienen.

Wie meent, dat in dit globaal weergegeven schema inderdaad wat schuilt, zou ons zeer verplichten met een betuiging van instemming. Mogelijk zouden we op deze wijze kunnen komen tot een comité, dat het vraagstuk der begaafde onbemiddelden in studie neemt.

v. M. <

AFDELINGSSECRETARISSEN:

Onze administratie is gaarne bereid met U te spreken over de mogelijkheid van uitbreiding van onze lezerskring.

Wat heeft de wereld met haar toekomst gedaan?

(Ingezonden)
Geachte Redactie,

Tegen het artikel „De Mannen en Vrouwen van straks”, van de heer v. M., heb ik wel het een en ander in te brengen.

I. Heerst hier in Holland en met name onder de jeugd en in deze tijd werkelijk zo'n Jan Saliegeest? Ons snel herstel en „wederopbouw” is een voorbeeld voor de wereld, ondanks de ook hier fantastisch remmende ambtenaarlijke bezwaardheden.

Of is het veel meer de persoonlijke neiging tot zwartkijken van de heer v. M., die het aldus wil zien.

II. Maar goed, laten we aannemen dat er op de tegenwoordige jeugd inderdaad zoveel valt aan te merken. Zou dat dan ook niet aan ons ouders liggen?

Wat hebben wij met de toekomst van ons land en ons volk gedaan, wij die stuk voor stuk hoofdelijk verantwoordelijk zijn voor een regering, die de kip met de gouden eieren slacht (zie Indië, zie de ambtenaren-drommen, zie het onverantwoord Sinterklaas spelen van Rijks middelen). Voor wat voor toekomst kan de jonge generatie zich nu als zodanig inzetten, dat hij iets kan verwachten van deze grote inspanning.

En wat heeft deze wereld met zijn toekomst gedaan? Angst voor die toekomst beheerst deze wereld. Waar is de hoop, de verwachting die de kracht geeft te werken voor een toekomst?, die inspireert?

Wat hebben wij gedaan met Geloof en Christendom. Hebben wij dit alles niet dagelijks met voeten getreden? Op welk Geloof, op welke verzekeringen kan deze jeugd nog bouwen de eigen persoonlijkheid, de eigen menswaardigheid.

En wat hebben wij ouders met het gezin gedaan? Is de sfeer daar evenwichtig en problemenloos, rustig en harmonisch als in vroeger tijden?

Of zitten wij zelf vol conflicten en disharmonieën, zoeken wij troost en verdoving bij een eeuwig donderende radio, rennen wij duizend dingen af, zijn wij oververmoeid en prikkelbaar (het hulp-probleem!) of is ons

zenuwstelsel door de oorlog nog te irritabel.

En hoe is het mede dientengevolge, maar ook tengevolge van wat de kinderen zelf in de oorlog aan honger en onveiligheden meemaakten met de zenuwstelsels en innerlijke rust en stabiliteit van deze jeugd gesteld?

III. Ik geloof geachte heer v. M., dat in plaats van een oordeel vol afkeuring over de huidige jeugd, wij alleen maar in grote verwondering en dankbaarheid mogen constateren, dat de regenererende, scheppende krachten van het leven en speciaal van het jonge leven zodanig blijken te zijn, dat, ondanks ons ontzaggelijk falen tegenover de nieuwe generatie, deze toch weer op zoveel wijzen blijkt geeft een gezonde realiteitszin en moed en kracht voor de toekomst te bezitten.

Het past ons zeker niet ons hierbij wel tevreden op de borst te slaan, zelfs al waren wij vroeger dan zo bijzonder flink. Wat wisten wij, wat vermoedden wij van de moeilijkheden waar wij onze kinderen mee zouden be-erven?

Maar hoeveel problemen lost de jonge generatie vanzelf op? Sociale problemen, problemen tussen individu en gemeenschap. Juist deze tegen zo veel verdrukking ingroeiende jeugd, zal U mijnheer v. M., die blijkt meer te geloven in Uzelf dan in de scheppende krachten en vermogens van het Leven, beschaamd maken over Uw woorden.

Mét verschuldigde hoogachting,

M. E. W. HONIG -

DER KINDEREN.

Koog aan de Zaan.

Mijn antwoord kan zeer kort zijn.

1. Discussiëren over wat ik niet gezegd heb, doch mij toegedicht wordt, heeft naar mijn mening geen zin.
2. Bemoedigend is voor het gezonde deel onzer jeugd eraan te worden herinnerd, dat de jeugd, die het 20, 50 en meer jaren geleden ook moeilijk had, door eigen krachtsinspanning terecht

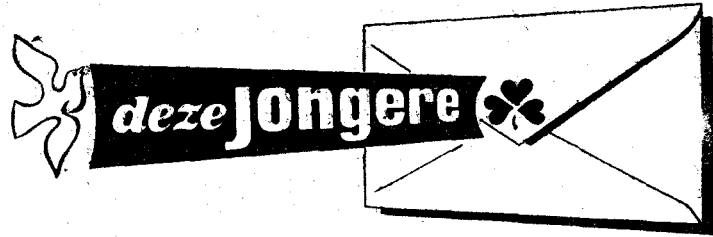
gekomen is, waar zij krachtens haar energieke houding hoorde. En dit zal wel altijd het geval zijn.

3. Voor jeugd, die zich alleen druk maakt over borrelfuijjes, etc. (gelukkig een klein deel!) zijn zelf-beschuldigende en alles en iedereen verwijtende artikelen wellicht betere kost dan die, waarin aan de hand van anderer en eigen levenservaringen gewezen wordt op de waarde van het op de tenen moeten staan in het leven!!

v. M.

AFDELINGSSECRETARISSEN:

Vraagt bij onze administratie de tarieven voor extra-exemplaren van ons weekblad, voor de verbreiding van onze beginselen en voor het werven van nieuwe abonné's.

las gisteren in de courant dat de burgervader van Amsterdam een goed-will reisje naar Helsinki gaat maken en zijn ambtgenoot van Eindhoven een naar Stockholm.

Dat klinkt zo gek niet en derhalve nam deze jongere zich voor om zich morgen met verdubbelde energie op zijn werk te storten, opdat zijn representatieve snuitje binnenkort ook in de hoofdsteden der beschaafde landen bekend zal zijn.

Maar deze jongere heeft de leeftijd dat hij nog ó n genood op reis moet.

Zoals over anderhalve week. Dan gaat hij helemaal incognito naar een heel klein plaatsje in Noord-Frankrijk. Hij was daar al eens eerder en hij had er verrukkelijke dagen. Hij kwam er toen heel laat in de avond. Een hôtelier in hemdsmouwen deed hem open en het duurde daarna nog meer dan een uur voordat hij naar bed kon gaan. Maar hij kende toen des hôteliers familie tot en met de achtste graad.

Deze jongere verheugt er zich over om weer door het dorpsstraatje te wandelen en op dat

rommelige marktje te vertoeven.

Het is voor hem een klein pelgrimstochtje naar de eenvoud van knoflook en een glas vin blanc voor twee dubbeltjes.

Dat hotelletje heeft niets van het Kurhaus, maar het kost ook geen twee en een half miljoen.

En het prettigste is dat er geen mensen van bij hem uit de straat zullen logeren. Niet dat hij die niet aardig vindt. Maar de een zanikt te veel over de pleegdochter van zijn achterlicht, de ander over zijn buitengewoon interessante positie en de derde over zijn te lage kinderbijslag. Alsof hij iets kan doen aan die pleegdochter, die interessante positie en die kinderen van die mensen!

Als deze jongere weer terug is zal hij braaf de in die tijd verschenen kranten lezen en van negen tot vijf op kantoor zitten.

Maar die paar dagen van hem vormen een heel klein persoonlijk wraakneminkje. Al is zijn plezier eigenlijk al vergald door al dat triptieken-gedoe en al die deviezenbepalingen, waarop hij heeft moeten studeren.

A. D. OLESCENS

Ministers, Volksvertegenwoordigers en Politieke Partij

(vervolg van pag. 1)

moet derhalve opnieuw voor en tegen gaan afwegen. De voorstellers der motie hebben dit gedaan. Hun conclusie was, dat het hier gold een zo belangrijke zaak, dat zij voor de mogelijkheid ener Kabinetscrisis niet mochten terugdeinzen.

Bij die overweging mocht mede een rol spelen, dat de ervaring leert, dat Kabinetscrises, die de Kamer niet heeft gewild, dikwijls vrij snel worden opgelost door een eenvoudige reconstructie van het demissionaire Kabinet. Ik wil twee voorbeelden geven. In 1907 verwierp de Eerste Kamer de begroting van Oorlog. Het votum was alleen gericht tegen de Minister van Oorlog, de generaal Staal. Het Kabinet had er de Kabinetskwestie aan verbonden. Het vroeg zijn ontslag, maar het kwam korte tijd later terug, behoudens dat de Minister Staal door een ander werd vervangen. In 1921 verwierp de Tweede Kamer de Dienstplichtwet van de Minister van Oorlog Pop. De verwerpende meerderheid had het in haar geheel zeker niet op een Kabinetscrisis gemeend. Niettemin vroeg het Kabinet zijn ontslag. Het kwam na enige weken daarop terug. Alleen de Minister van Oorlog en de Minister van Financiën, welke laatste ook kort te voren een ernstig echec had geleden, werden door andere bewindslieden vervangen.

Dit alles neemt natuurlijk niet weg, dat een Kabinetscrisis een ernstige zaak blijft.

Geen Kamer mag haar lichtvaardig uitlokken. Maar de Kamer moet aan de andere kant oppassen, dat zij niet al haar invloed op het regeringsbeleid verliest. En dat gevaar dreigt, indien zij het Kabinet de indruk geeft, dat zij steeds wijkt, wanneer de Kabinetskwestie wordt gesteld.

Het vermijden van Kabinetscrisis mag bovendien niet alleen van de Kamer worden verlangd. Het Kabinet zelf heeft het zijne daartoe bij te dragen. Uit dit oogpunt beschouwd acht ik het standpunt door het Kabinet tegenover de motie onzer fractie aangenomen niet gelukkig. Het heeft daardoor de mogelijkheid die motie op haar eigen merites te doen beoordelen bemoeilijkt. Het heeft daardoor ook de positie van de Minister van Uniezaken en Overzeese Rijksdelen niet versterkt. Want het heeft de indruk gevestigd, dat het vreesde dat die minister door eigen kracht niet op de been zou kunnen blijven. En het is voor het gezag van een minister altijd een kwaad ding, wanneer zo'n indruk wordt gewekt.

Tenslotte nog het volgende. Het is in dit geval een louter theoretische kwestie, maar het is ter wille van de zuiverheid der constitutionele verhoudingen nodig, dat het duidelijk wordt uitgesproken. Een minister is alleen verantwoordelijk aan de Kamer in haar geheel, niet aan de fractie van de politieke partij waartoe hij behoort. Zegt de Kamer hem haar vertrouwen op, dan zal hij hebben heen te gaan. Doet de Kamer het niet, dan heeft de minister, ook al zouden zijn eigen partijgenoten het wel hebben gedaan, zich niettemin een eigen oordeel te vormen, of hij zijn heengaan al dan niet in 's lands belang acht. Een minister draagt nu eenmaal een andere verantwoordelijkheid dan een lid der Kamer.

Daarom heb ik met grote verbazing gelezen, wat de staatkundige medewerker van Het Rotterdams Nieuwsblad — een hoogleraar van liberalen huize — geschreven heeft. Het ging daar over een wetsontwerp, dat nog niet door de Kamer is behandeld, waarvan de memorie van toelichting door de Minister van Buitenlandse Zaken is medeondertekend. Indien de V.V.D. fractie in de Tweede Kamer tegen dat wetsontwerp stemt, zo zegt deze staatkundige medewerker, moet de Minister van Buitenlandse Zaken aftreden. Ik stel daartegenover een zeer positief neen. Of deze Minister zal moeten aftreden, indien de Kamer het ontwerp afwijst, laat ik voor het ogenblik in het midden. Maar in ieder geval zou alleen een Kamervotum die consequentie met zich kunnen brengen. Wie meent, dat een minister zou moeten aftreden alleen omdat er op een bepaald punt van regeringsbeleid van verschil van inzicht met zijn partijgenoten in de Kamer blijkt, is bedenkelijk op weg van een minister een gelastigde van zijn partij te maken.

Het beginselprogramma van de V.V.D. heeft die opvatting terecht zeer nadrukkelijk verworpen. Het gaat uit van „de erkenning der volledige zelfstandigheid, zowel van ministers als van volksvertegenwoordigers, tegenover de staatkundige partij, waartoe zij behoren.” De Kamerfractie der V.V.D. wenst aan dit programpunt met geen vinger te zien geraakt. Zij erkent en respecteert de volledige zelfstandigheid van haar geestverwant in het Kabinet, gelijk het haar bekend is, dat deze de volledige zelfstandigheid van de leden der Kamerfractie eerbiedigt. Alleen met erkenning van deze beginselen kan de constitutioneel-parlementaire monarchie, die de V.V.D. „de meest hechte waarborg acht voor de vrijheid des volks” haar zuivere werking behouden.

Alle sentimentele praatjes onder de loupe

Vervult de huisvrouw een beroep?

Deze vraag, waarover de Nationale Vrouwenraad een enquête heeft gehouden, toont verschillende kanten, maar in hoofdzaak twee: de persoonlijke en de maatschappelijke. Juist die maatschappelijke kant maakt het nodig, dat er een principieel bevredigend antwoord op wordt gevonden. Op zichzelf is er niets op tegen, dat de ene huisvrouw persoonlijk haar werk liever niet als een beroep beschouwt en de andere wel. „What is in a name?” Anders wordt het, wanneer er sociale, economische, financiële consequenties aan vastzitten, hetgeen in de tegenwoordige tijd onvermijdelijk is (ziekteverzekering, belasting, kinderbijslag, enz.). In de oorlog kreeg bijvoorbeeld een huisvrouw geen punten voor beroepskleding, in dit geval huishoudschorten! Daar staat tegenover, dat er grote groepen huisvrouwen zijn, die het als een omlaag halen van de functie der huisvrouw beschouwen, wanneer men in dit geval van beroep spreekt. Een vrouw die zelf met animo een beroep uitoefent of uitgeoefend heeft, zal hier natuurlijk anders tegenover staan. Iedere vrouw die werkt en die in haar werkkring ook inderdaad „de juiste vrouw op de juiste plaats” is, voelt dit als iets moois en zal niet op het woord „beroep” neerzien.

In „Vrijheid en Democratie” is enige tijd geleden geschreven over het beroep van verpleegster. Het feit dat ook de „liefdezusters” uit hoofde van hun liefde worden geacht boven het begrip „beroep” uit te stijgen tot de sublieme hoogte van de „roeping”, heeft er domweg toe geleid dat ze geen menswaardig bestaan konden vinden en dat hun prachtige werk in discredit kwam. Deze wan-toestand wordt nu tenminste geleidelijk opgeheven, ten bate van de verpleegsters zelf en van de gemeenschap.

Naar aanleiding hiervan lijkt het me wel nodig ook ten opzichte van de huisvrouw eens alle sentimentele bakkeraatjes onder de loupe te nemen. Ik zal dat doen aan de hand van de enquête, die de mogelijkheid biedt, systematisch te werk te gaan, en me hoofdzakelijk aan de persoonlijke kant houden. Kom ik dan aan kwesties die buiten mijn competentie vallen, dan laat ik die liever over aan een vrouw die wel bevoegd is.

Terecht begint de enquête met vragen, waarop het antwoord een definitie moet zijn.

1. Welke groepen vrouwen, die een huishouding verzorgen, beschouwt u als huisvrouw?

Huisvrouw lijkt mij de vrouw die de leiding van een huishouding heeft en althans een deel der werkzaamheden zelf verricht. Het gezin waarvan zij de huishouding leidt, kan haar eigen man en kroost zijn, maar ook een andere groep volwassenen en/of kinderen.

2. Wat verstaat u onder een beroep? Onder een beroep versta ik een bezigheid waaraan men zich wijdt om in het levensonderhoud te voorzien. Vrijwel iedere soort bezigheid kan als beroep of als liefhebberij beoefend worden en, wat een andere indeling is, met of zonder liefde voor de bezigheid.

3. Meent u dat de huisvrouw een beroep vervult? (Ik zou zeggen: een beroep uitoefent, of een functie vervult).

In de zin van mijn antwoord op vraag 2 vind ik, dat de huisvrouw een beroep uitoefent. Zij geeft haar leidend denkwerk, haar liefde en sfeer, haar tijd en werkkraft ten bate van het gezin en ontvangt wat zij voor haar levensonderhoud nodig heeft: kost, inwoning en verdere honorering in verschillende vorm.

b. Zo ja, is dit een vrij beroep, een beroep sui generis, ofwel staat de huisvrouw in dienst van het gezin (echtgenoot), eventueel van de overheid?

Om achteraan te beginnen: Neen, de huisvrouw staat niet in dienst van de overheid. Dat ruikt te veel naar het ijzeren gordijn. Het lijkt me zelfs dat juist de uitdrukking „in dienst van” de huisvrouwen het visioen van een minderwaardigheidscomplex bezorgt, van dat neerhalende dat er in een beroep zou zitten. Eigenlijk staat ieder mens, van koning(in) tot arbeid(st)er, in dienst van de gemeenschap in 't algemeen. En zolang de mens de vrije beschikking heeft om zijn of haar werkkraft in dienst van een speciale kleinere gemeenschap te stellen, vervalt zelfs het bezwaar van dit woord „dienst”.

Dan blijft dus de vraag over: oefent de huisvrouw een vrij beroep uit of staat zij in dienstbetrekking bij een gezin (echtgenoot)?

In principe zie ik de verhouding van het huishoudelijk gezinshoofd (de huisvrouw) tot het financieel gezinshoofd (de man, of andere volwassene (n), als die van b.v. een schrijver tot de uitgever van zijn boek; of een ingenieur tot de fabrieksdirecteur; of, nog dichter bij de gezinsverhouding: van de zuster-directrice van een particulier sanatorium tot de geneesheer-eigenaar. Elk van beiden doet werk waarin de ander hem niet kan vervangen. Maar bij de een is ten opzichte van de samenwerking de roeping primair (wat niet wegneemt dat ook iedere „geroepene” moet leven) en bij de ander het geldverdiene (wat niets afdoet van de roeping van uitgever, fabrikant of geneesheer).

Met andere woorden: er is werkverdeling nodig om zo efficiënt mogelijk ieders krachten in dienst van de gemeenschap te stellen; er is geldverdeling nodig om ieder mens in stand te houden. De beste economie is die, welke het dichtst het evenwicht tussen deze verdelingen benadert.

De vragen 4 en 5, die financiële onderwerpen behandelen, sla ik over.

6. Meent u dat de gehuwde huisvrouw recht heeft op een bepaald be-

drag van het gezinsinkomen, als vergoeding voor de door haar verrichte arbeid? Denkt u hierbij aan een bepaald percentage dan wel aan een vast bedrag? (Verder over belasting).

De beloning in natura is vanzelf evenredig aan het gezinsinkomen. De vraag is, of de huisvrouw buiten het huishoudgeld, dat voor het gehele gezin bestemd is, afzonderlijk een bepaald bedrag krijgt voor haar kleding en die van de kinderen, of dat ze bij ieder benodigd stuk dit als een ge-

door Hermien Manger

schenk van haar echtgenoot moet aanvaarden. Als de persoonlijke verhouding goed is, hetgeen begrip van de financiële draagkracht (van de man) en de behoefte (van de vrouw) meebrengt, dan kan de laatste methode wel voldoen.

Prettiger lijkt mij persoonlijk, dat de vrouw een evenredig bedrag in handen krijgt voor haar eigen kleding enz., naast het vaste bedrag voor de kleding der kinderen. Zij kan dan met overleg te werk gaan en eens iets uitsparen voor een verrassing. Ook een verrassing van de andere kant kan dankbaar aanvaard worden!

Menige huisvrouw werkt tegenwoordig mee om het gezinsinkomen te vermeerderen (evenals grotere kinderen, die dan kostgeld kunnen betalen). Zij zal dan meer hulp in de huishouding nodig hebben. Wordt zij (bijna) geheel door beroepswork in beslag genomen, dan kan het nodig worden dat zij zich laat vervangen door een huishoudster, die dan bij het gezin (de gezamenlijke gezinshoofden) in betrekking is en aan deze groep personen verantwoording moet afleggen.

De vrouw des huizes is dan nog slechts voor een deel huisvrouw, maar heeft nog de verantwoordelijke leiding. Wanneer het ge-

zinshoofd niet haar eigen man is, kan zij er misschien zelfs toe komen, de titel van huisvrouw, met de hierbij behorende leidende functie, aan de huishoudster of een vrouwelijke huisgenoot af te staan. Doet zij dit, dan is het raadzaam, zich ook geheel terug te trekken, want twee huisvrouwen in één huis kan een ongewenste situatie scheppen.

Ik spring over op vraag 8:

8. Meent u dat het werk der huisvrouw meer waardering zal krijgen, indien haar arbeid wordt aangemerkt als een beroep? Of meent u, integendeel, dat dit haar persoonlijke waarde zal schaden?

Hoogstwaarschijnlijk praktisch geen van beide. Verder is het een kwestie van persoonlijk gevoel. Maar als het in de groei van de wereldhuishouding nodig is, de functie van de huisvrouw tot de beroepen te rekenen, dan moet dat gebeuren. Om echter de overheidsbemoeiing in deze tot een minimum te beperken en het persoonlijk element: verantwoordelijkheid, initiatief en niet te vergeten genegenheid op de voorgrond te stellen, lijkt mij de nadere aanduiding „vrij beroep” het best op haar plaats.

Wij hopen, dat deze inleiding over de vraag of de huisvrouw een beroep uitoefent, voor menigeen aanleiding zal zijn, haar (of zijn!) mening hierover te geven. - Red.

Amerikaanse reis opent de ogen van Minister In 't Veld

Men vraagt zich wel eens af of vele van de ministeriële buitenlandse reizen het moeizaam opgebracht belastinggeld wel waard zijn.

In het Haarlems Dagblad lezen wij echter een uitlating van minister mr. dr. J. In 't Veld, die ons deed inzien dat zo'n buitenlandse reis toch wel eens op onverdachte wijze nut kan afwerpen.

In een rede die deze socialistische minister van Wederopbouw ter gelegenheid van het vijfjarig bestaan van de Vereniging voor maatschappelijk werk op humanistische grondslag „Humanitas” een dezer dagen uitsprak, aldus het Haarlems Dagblad, zei deze o.a.:

„Wij moeten oppassen, dat wij niet door vergaande sociale voorzieningen de mensen te zeer in de watten leggen. In Amerika zegt men, dat men met deze sociale voorzieningen zeer voorzichtig moet zijn, omdat deze het vaak de mens te makkelijk maken en de persoonlijkheid ondermijnen. Wij hebben nodig innerlijke kracht, want alleen als Europa deze kan opbrengen, zal het in staat zijn zich te handhaven.”

Weliswaar heeft minister In 't Veld deze stelling in alle toonaarden zowel door de V.V. D. als door het bedrijfsleven en deskundigen hier in Nederland kunnen horen verkondigen, maar blijkbaar is dit, uit de mond en pen van Nederlanders komende, door hem niet geheel au serieux genomen.

Ook uit deze uitspraak blijkt weer dat de Nederlander dikwijls in het buitenland meer open staat voor het trekken van logische conclusies en hij buiten de grenzen een ruimere visie heeft.

Het is nu maar te hopen dat minister In 't Veld zijn naam eer aan doet en de door hem uitgesproken gedachte in zijn kring onder zijn geestverwanten veld doet winnen.

J. F.

eigenwijze liedjes

Een dankbarc

Als mijn laatste zoon geslaagd is
En mijn dochters zijn getrouwd,
En de Staat heeft dan zo'n huisje
Voor m'n ouwe dag gebouwd,
Als ik niet meer hoef te darren
Voor ons dagelijkse brood,
En wij wonen met z'n tweetjes
In dat huisje „Avondrood”....

En als ik dan 's zomers 's avonds
In de kamperfoelie zit
Of zo 's winters bij de kachel
Met m'n weggewreven spit,
Zie, dan ben ik vijfenzestig
En waarschijnlijk afgekeurd,
En dan krijg ik mijn pensioentje,
En dan is het haast gebeurd....

Als... en als... en altijd alsen....
Als ik dit of als ik dat
Maar wat meer en ook wat eerder
In m'n leven had gehad....
En toch heb ik niet te klagen —
Opa is nog goed ter been
En niet doof of hulpbehoevend,
En niet helemaal alleen....

Als nu In 't Veld maar blijft bouwen,
En als Maarseveen maar spaart,
En als Drees alom bezuinigt,
En als Lieftinck dat bewaart,
En als Joeke voert bij stuk houdt
Voor een sociaal pensioen,
Als ze allemaal daarboven
Nu eens echt hun best gaan doen....

Dan vindt opa, naast zijn oma
In dat huisje op 't balkon
Even voor het avond worden
Nog een plaatsje in de zon.

Brammetje.

De weg naar de Europese eenheid

Het plan-Stikker een belangrijke bijdrage. - De Raad van Europa krijgt concrete taken

De weg naar de Europese éénwording is geen gemakkelijke. Kan men het ene ogenblik enthousiast zijn over een schrede voorwaarts, een volgend moment lijkt het erop alsof wij weer vele schreden terug zijn en het doel verder dan ooit is. Onbegrijpelijk is dat niet. Het gestelde doel is wel heel hoog. En dan moet men er zich ook niet over verbazen, dat staten, die eeuwenlang naast elkaar hebben geleefd, — vaak in ernstige vijandschap, gevolg van allerlei niet te onderschatten reële tegenstellingen — niet in enkele jaren tijds een hogere eenheid tot stand hebben gebracht, die plotseling een nieuwe periode in de onderlinge verhoudingen inleidt. Wanneer men de zaken zo beziet, dan moet worden vastgesteld, dat er toch al heel wat is geschied. Wij hebben althans een basis waarop kan worden voortgegaan. Wij denken bijvoorbeeld aan de Organisatie der Europese Economische Samenwerking te Parijs en aan de Raad van Europa te Straatsburg.

Er is een basis en dat is belangrijk. Maar komen wij ook verder? Vele liefdesverklaringen ten aanzien van de noodzaak der Europese eenheid hebben wij gehoord, maar wanneer het op het brengen van offers aan gaat komen, dan zijn er talloze bezwaren. Moet men iets van de eigen soevereiniteit prijs geven, dan betoont men weinig toeschietelijkheid, om het nog maar eens zacht te zeggen. Niet anders ligt het wanneer offers op economisch gebied worden gevraagd. Alles wordt nog te zeer bezien van het gezichtspunt van het directe nationale belang uit en men beseft niet dat, zoals mr. Stikker het zo terecht in zijn bekende rede te Oslo op 8 Juni j.l. heeft gezegd, de ontwikkeling op politiek, economisch en sociaal gebied binnen de grenzen van een land niet beschouwd kan worden als een zaak van dat land alleen. De landen van Europa — om ons hiertoe te bepalen — staan niet los van elkaar. De problemen der landen zijn elkaars problemen. Wij moeten verder kunnen zien dan het directe eigen nationale belang, wij moeten de zaken van Europees standpunt uit durven bezien. Zolang wij ons hiertoe niet kunnen opwerken, zal een werkelijke Europese eenheid een fictie blijven.

Wanneer wij zo de vraagstukken gaan beoordelen, kunnen wij ook komen tot wat mr. Stikker zijn gehoor in Oslo heeft voorgehouden en wat ook in het bekende plan-Stikker uitdrukking heeft gevonden: het gemeenschappelijk dragen van de lasten der economische integratie. Ook zal men dan kunnen komen tot overdracht van stukjes der nationale soevereiniteit en dus 't creëren van Europese organen, die zelf beslissingen kunnen nemen en doen uitvoeren. Merkwaardig is nu de houding van de socialisten.

Deze zijn altijd sterk internationaal georiënteerd geweest en ook zeer sterk internationaal georganiseerd. Men zou van hen verwachten, dat zij voorop gaan bij het vinden van nieuwe vormen, die ons naar bovenstaande eenheid kunnen voeren. Bij een deel van hen is dit ook het geval, maar bij anderen niet. De Engelse socialistes immers hebben wel zeer sterk de baan van het nationalisme gereden. En niet minder merkwaardig is de houding der Duitse socialistes. Vorige week immers heeft de West-Duitse Bondsdag het wetsontwerp betreffende toetreding tot de Raad van Europa aanvaard, evenwel met de stemmen der sociaal-democraten tegen en voor het plan-Schuman heeft men van die kant ook al heel weinig sympathie getoond. De socialistes van Engeland en Duitsland blazen de bazuin van nationalisme en conservatisme. Het is vreemd, maar waar.

Gemakkelijker wordt het bereiken der Europese eenheid hierdoor ook niet. Men staat in het tegenhouden daarvan met een beroep op nationale gevoelens en eigen belangen sterk. Hoe betreurenswaardig dit ook is, men moet er mede rekening houden. De grote verdienste van het plan-Stikker achten wij dan ook, dat de poging tot het bereiken van het ideaal wordt gekoppeld aan het rekening houden met de enge belangen. Het voorgestelde Europese Integratie Fonds is immers bedoeld als een fonds waaruit uitkeringen kunnen worden gedaan om tegemoet te komen in de offers, die terwille van de economische integratie moeten worden gebracht. Anderzijds zal dit integratiefonds juist zijn „de uitwerking van de gedachte, dat de nadelen, welke op weg naar de integratie mochten worden ondervonden, gemeenschappelijk moeten worden gedragen”. Is dus enerzijds het fonds middel om tengevolge van economische integratie geleden schade goed te maken, waardoor dus de rem om medewerking te verlenen wordt losgegooid, aan de andere kant is het fonds uitdrukking van de gedachte, dat de deelnemende landen elkanders lasten moeten dragen. Realiteit is dus gepaard aan ideaal.

Wij zullen ons thans niet verdiepen in de details van het plan-Stikker. De eerstkomende tijd zal nog veel aandacht voor internationale vraagstukken vereisen. Wij zullen dan ook nader terugkomen op het in beginsel ook door ons toegejuichte plan-Schuman, want hierbij komt het wel zeer sterk op de uitwerking aan. Wij willen echter nog op een bepaald aspect wijzen. Het is namelijk onze vaste overtuiging, dat hetgeen thans gedaan wordt voor de éénwording van Europa veel te ver van de gewone bur-

ger verwijderd is. Naar onze mening zal de Europese gedachte niet voldoende gaan leven als alles wat zich op internationaal terrein afspeelt, zo ver verwijderd blijft van het volk. Wij verstaan het, dat de besprekingen over het plan-Schuman voor een zeer groot deel door deskundigen moeten worden gevoerd. Maar wij vragen ons wel af of men niet te weinig ziet, dat wij een Europees forum hebben in Straatsburg waarop volksvertegenwoordigers uit een aantal West-Europese landen juist ook vraagstukken als het onderhavige van principiële gezichtshoek uit kunnen bespreken. Van Straatsburg wordt veel te weinig gebruik gemaakt, zo zouden wij willen zeggen. Hier is nu een lichaam, dat van principiële betekenis kan zijn in de groei naar de Europese éénwording, maar het lijkt er op alsof de Europese staatslieden het orgaan het liefst voorbij zien. En toch heeft men de Raad van Straatsburg nodig, wil men de Europese gedachte laten leven in de volken zelf en wil men in de volken het besef verlevendigen, dat het brengen van offers nodig is. Daarom zal bij de uitwerking der plannen naar onze overtuiging aan de Raad van Europa een taak toebedeeld moeten worden. Wanneer men deze beperkt houdt tot een praatcollege, dan zal de betekenis ervan gauw verloren gaan. Wat dan tevens een gevoelige slag zal zijn voor de Europese gedachte. Een internationaal gezagsorgaan, zoals in het plan-Schuman wordt beoogd, zal men dan ook onder controle moeten brengen van de Raad van Europa. En wanneer wij dan verder denken, dan beseffen wij, dat er ook een nauw verband zal moeten worden gelegd tussen de O.E.E.S. te Parijs en de Raad van Europa, waardoor deze laatste ook meer de taak van een parlement zal kunnen uitoefenen. En verder zou men de Raad van Europa het nodige gezag kunnen verlenen, wanneer te Straatsburg ook het vraagstuk der Europese defensie aan de orde zou komen. Het zou naar onze mening een grote stap vooruit zijn als Europa ten aanzien van de defensie te Straatsburg een eigen standpunt zou bepalen, zodat het Europese standpunt niet meer een afgeleide zou zijn van vele nationale standpunten.

Wanneer men zou gaan in de richting, die wij zojuist uiteenzetten, zal een wijziging in de structuur van de Raad van Europa nodig zijn. Daarvoor zal men niet moeten terugschrikken. Overijling bepleiten wij uiteraard niet, maar wel zeggen wij, dat het bereiken van een deugdzaam vorm van de Raad van Europa slechts mogelijk is indien men begint aan dit college concrete taken te geven. Moge het daartoe spoedig komen. K.

☆ parlementaire flitsen ☆

MINISTER LIEFTINCK KREEG MOEILIKHEDEN OVER EEN „ONDERGESCHOVEN NOVELLE”

Houding van de voorzitter der Eerste Kamer becritiseerd

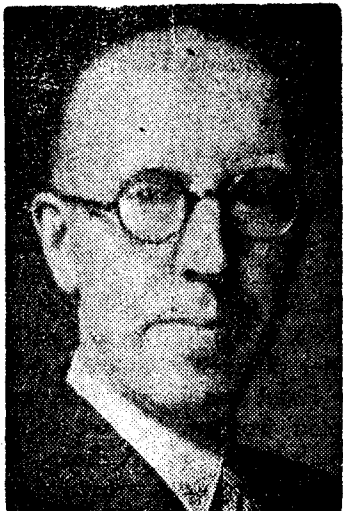
Toen op 3 November van het vorige jaar de Wet op de Materiële Oorlogsschaden, welke een totale vergoeding van niet minder dan f4,5 milliard omvat, na een zeer langdurige voorbereiding en vele ups en downs, ook bij de parlementaire behandeling, tenslotte zelfs zonder één enkele stem tegen in de Tweede Kamer werd aanvaard, noemden wij dit een voorbeeld van hetgeen een goede samenwerking tussen Regering en Staten-Generaal kan tot stand brengen.

Hetzelfde mag thans gezegd worden van het voorstel, dat de vorige week in deze Kamer onder de loupe werd genomen en dat als het ware het complement van de Wet op de Materiële Oorlogsschade vormt: het ontwerp van Wet Financiering Wederopbouw Publiekrechtelijke Lichamen.

Ook hier een zeer langdurige voorbereiding en ook hier dank zij de serieuze wijze, waarop de Kamer zich in deze materie verdiepte, talrijke belangrijke verbeteringen, die, zoals ook minister Lieftinck zelf voorop stelde, een grote mate van objectivering van de schadevergoeding en een aanzienlijke versterking van de rechtszekerheid hebben aangebracht

En eerste ontwerp was reeds in Maart 1946 ingediend, maar daarop was in het Voorlopig Verslag, dat de Kamer erover uitbracht, zoveel en zo algemene critiek geleverd, dat het later geheel werd ingetrokken en in Mei 1948 werd vervangen door een geheel nieuw ontwerp, dat nu dus de vorige week aan de orde was.

Ook in dit ontwerp waren, als gevolg van het overleg bij de schrifte-

PROF. LIEFTINCK
...schuift onder...

lijke voorbereiding, echter bij nota van wijzigingen nog verschillende veranderingen aangebracht en tenslotte hebben ook tijdens de openbare gedachtenwisseling verschillende amendementen, (waarvan er verscheidene door de minister werden overgenomen) nog tot verbeteringen op onderdelen geleid.

Dat het ook bij dit ontwerp niet om een peuleschil ging kan blijken uit de cijfers, die de heer Ritmeester, sprekend namens onze fractie, nog eens in herinnering bracht. De schade, aan publiekrechtelijke lichamen in de oorlog toegebracht, bedraagt volgens zeer globale berekeningen niet minder dan f1672 miljoen (ruim f1,6 milliard dus). Daarvan bedragen de kosten der wederopbouwplannen van de gemeenten (dat zijn de kosten van onteigening en aanleg openbare werken) f1155 miljoen en de kosten voor herstel werkelijke oorlogsschade aan gemeentelijke eigendommen f352 miljoen, zodat de gemeenten in totaal ontvangen f1507 miljoen. Voor provinciën, waterschappen, veenschappen en veenpolders, met publiekrechtelijke lichamen gelijkgestelde lichamen en landbouwherstel resteert dan nog f165 miljoen.

Evenmin als de woordvoerders van andere fracties deden, behoefde de heer Ritmeester nog diep op de grondgedachten van het ontwerp in te gaan. Deze hadden immers zijn volledige instemming, terwijl de reeds vermelde langdurige voorbe-

reiding tot zeer vruchtbare resultaten had geleid.

Toch deed zich nog iets voor, dat bijna nog tot een conflict tussen minister en Kamer had geleid.

Toen in Februari van dit jaar de Wet op de Materiële Oorlogsschaden (W.M.O.) in de Eerste Kamer werd behandeld, werd daar, zoals men zich wellicht nog zal herinneren, een belangwekkend debat gevoerd tussen onze geestverwant prof. Molenaar en de bewindsman van Financiën over artikel 93 van deze wet en meer in het bijzonder over de interpretatie daarvan. Dit artikel regelt de verhouding tussen de rijksbijdragen en de uitkeringen van de onderlinge molestverzekerings maatschappijen. Minister Lieftinck ging uit van het dwingendrechtelijke karakter van de beperkende bepaling ten aanzien van de bevrijdende werking dier bijdragen.

Prof. Molenaar, op zijn beurt, bestreed dit, waarbij hij betoogde, dat aldus met één pennestreek de in vele tienduizenden polissen opgenomen bedingen van algemene bevrijding van rijksbijdragen terzijde zouden worden gesteld en hij voorspelde, dat de verzekeringsmaatschappijen, in verband met het grote risico, dat zij zouden lopen, als zij de wens van de Regering zouden volgen,

zeker een beslissing van de rechter zouden uitlokken.

Daar de Regering spoedige uitkering van de grote bedragen, die bij de molestverzekeraars aanwezig zijn, wilde bevorderen, was zulk een proces zeker niet wenselijk en prof. Molenaar drong er dan ook bij de minister op aan, met betrekking tot deze aangelegenheid met de maatschappijen tot overeenstemming te komen en het resultaat dan in een wetswijziging, een z.g. „novelle”, vast te leggen.

Minister Lieftinck handhaafde echter zijn mening, dat over de interpretatie van artikel 93 geen verschil van mening kon bestaan en hij verklaarde dan ook een eventuele rechterlijke uitspraak „met vertrouwen” tegemoet te zien. Mocht zulk een uitspraak echter toch anders uitvallen dan hij bedoelde en verwachtte, dan zou hij inderdaad met een novelle komen.

Wat zagen wij thans echter gebeuren? Kort vóór de openbare behandeling van het nu aanhangige ontwerp Financiering Wederopbouw Publiekrechtelijke Lichamen kwam de minister plotseling met een nieuw artikel bij nota van wijziging uit de lucht vallen. Dat nieuwe artikel beoogde, om, nu de materie van artikel 93 van de Wet op de Materiële Oorlogsschaden toch in dit ontwerp was verwerkt, tegelijk een wijziging in dat artikel van de W.M.O. aan te brengen, waardoor 's ministers interpretatie thans buiten twijfel werd gesteld.

Dat ging de Kamer nu toch wel te ver. Vooral de heren Gerbrandy (A.R.) en Hoogcarspel (Comm.) trokken tegen deze methode van leer en het bleek later wel, dat ook vele anderen in de Kamer hun bezwaren hier tegen deelden. Vooral de heer Hoogcarspel, die zich nog wel eens veroorlooft op normale zakelijke wijze aan het parlementaire debat deel te nemen (dat kan van de meesten van zijn fractiegenoten helaas niet worden gezegd), typeerde deze methode

zeer raak door de uitdrukking „ondergeschoven novelle”. In beginsel betrof het hier immers inderdaad een novelle, maar — en dat was het grote bezwaar — nu onttrokken aan het oordeel van de Raad van State en aan de normale voorbereiding, welke ieder ontwerp in de Kamer ondergaat.

Over dit staatsrechtelijke geschil is een vrij langdurige strijd gevoerd, welke de volgende dag, na een nacht van koel beraad, geleid heeft tot een oplossing, waartoe een bij het begin van de nieuwe vergadering door mr. De Haas (K.V.P.) ingediend, maar later ten behoeve van een vrijwel gelijklopende, maar technisch betere ministeriële tekst weer ingetrokken amendement de weg heeft gebaan.

Die oplossing was, in het kort gezegd, deze, dat hetgeen de minister beoogde wél in het aanhangige ontwerp is opgenomen, maar dat de „ondergeschoven novelle”, de wijziging dus bij dit ontwerp van de W.M.O., niet is doorgegaan. Daarvoor zal minister Lieftinck, naar hij reeds heeft aangekondigd, nu toch met een — en dan rasechte — novelle moeten komen.

Zoals prof. Molenaar reeds had verwacht, is ondertussen bij het Haagse Hof inderdaad een procedure hangende. Met de heer Hoogcarspel kan men hieruit terecht afleiden, dat de minister bij nader inzien toch blijkbaar niet meer zo vol vertrouwen was, dat hij van de rechter gelijk zou krijgen, dan hij destijds tegenover prof. Molenaar had voorgegeven!

Het voorzitterschap te hebben over een parlementair college is geen gemakkelijke taak. Niet dat de voorzitters van onze Kamers daarmede nu aan één stuk door de handen vol zouden hebben; daarvoor zijn onze parlementaire vergaderingen over het algemeen te rustig. De gevallen echter, waarbij zij moeten ingrijpen of beslissingen moeten nemen, doen zich meestal zeer onverwacht voor en dat eist dus de kunst om snel de juiste beslissing te nemen, welke door niemand, die objectief oordeelt kan worden aangevochten.

Dat is niet gemakkelijk en al mag van hen, die zich voor deze functie beschikbaar hebben gesteld, geëist worden, dat zij over de daarvoor vereiste eigenschappen en over de kunst beschikken om zich boven de partijen te stellen, wij zijn toch de eersten om te erkennen, dat een minder juiste beslissing achteraf wel heel gemakkelijk te becritiseren is, maar dat ook een voorzitter nu eenmaal feilbaar is.

Naar wij hebben kunnen vaststellen zijn velen echter van oordeel, dat het prof. Kranenburg, de voorzitter van de Eerste Kamer, toch wel erg moeilijk schijnt te vallen, tegenover het lid van de V.V.D.-fractie prof. Molenaar altijd voldoende objectiviteit te betrachten. En nu geven wij direct toe, dat de heer Molenaar een zeer militante figuur is, maar niemand zal kunnen ontkennen, dat hij bij alle strijdbaarheid zowel tegenover zijn politieke tegenstanders als tegenover de leiding van de vergadering altijd volkomen correct blijft.

Telkens weer echter valt het op, hoe dikwijls de president van de Eerste Kamer reden meent te hebben om prof. Molenaar op een of andere wijze tot de orde te roepen of te moeten onderbreken.

Dat geschiedde, en op zeer opvallende wijze, ook weer bij de behandeling van het wetsvoorstel tot deelneming van de Staat in het uit te breiden kapitaal van de Kon. Ned.

(vervolg op pag. 5)

Deze burger

Hij is, altijd in zijn hart en dikwijls ook met zijn verstand, vóór de machteloze minderheid. Hij wordt altijd boos wanneer een minderheid omdat zij minderheid is óf genegeerd óf genegerd wordt.

Daarom werd hij vorige week boos op het Vrije Volk, dat in een klein hoofdartikeltje een meesmuilend woordje schreef over de nieuwe groepering, met meneer Gerbrandy en meneer Welter.

Niet dat meneer Deze Burger zo dól is op die beide heren, maar hij vindt dat het ondemocratisch is hen belachelijk te maken omdat zij een kleine groep vertegenwoordigen. Met democratisch socialisme heeft dat niets uit te staan, met socialisme alles. Want dáár heeft de meerderheid (mits zij socialistisch is) altijd gelijk. En de minderheid nóóit.

En daarom werd deze burger vorige week ook boos omdat in het wetsontwerp over de Winkelsluiting niet de minste rekening is gehouden met de Godsdienstige belangen van de Joodse winkeliers, die, volgens hun codex levende, nu van Vrijdagmiddag tot Maandagmorgen gesloten zullen moeten zijn met een kleine compensatie, die geen compensatie is.

Ziet ge, er zijn nog maar heel weinig Joodse winkeliers en er zijn er nog minder die uit Godsdienstige overtuiging op de Sabbath hun zaak gesloten houden. De meesten van deze, verreweg de meesten, zijn in de Duitse gaskamers gestikt....

Die overbleven vormen een minimaal groepje. Minimale groepjes hebben evenveel recht op recht als de meerderheid vindt

DEZE BURGER

is, als een echte burger in de burgerlijkste zin altijd vóór de onderliggende man. Hij gaat nooit naar een stierengevecht, maar wannéér hij er ooit heen zou gaan, zou hij zeker juichen voor de stier.

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Voorzitter Redactie-comm.: Drs. H. A. Korthals.
Redactie-secretaris: Mr. E. Elias.

Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 435.
Administratie: Postbus 43, A'foort, tel. 5267.
Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 p. jaar.
Voor het zenden van abonnements- en advertentie-gelden: Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie” te Amersfoort.

Losse nummers 15 cent.

Voor advertenties wende men zich tot de administratie of tot de hoofdvertegenwoordiger: L. Vlugg, Geestbrugweg 69, Rijswijk (Z.-H.).

De verjaardag van Prins Bernhard

Het feit, dat het dit jaar tien jaar geleden is, dat de verjaardag van Prins Bernhard aanleiding gaf tot een demonstratie van grote omvang, waaruit voor het eerst sinds ons land bezet was, de Nederlandse bevolking duidelijk blijkt gaf van zijn afhankelijkheid aan het Oranjehuis, geeft alle aanleiding om het accent op deze 29e Juni 1950 in vergelijking met die 29e Juni 1940 te leggen. In 1940 werd de verjaardag van Prins Bernhard door het dragen van witte anjers en oranje strikjes 'n dag vol uitingen van nationaal saamhorigheidsgevoel, van trouw blijven aan de Nederlandse zaak, aan het Vorstenhuis. Wij waren net gekomen van de slag, welke de capitulatie van ons land in de Meidagen veroorzaakt had. Maar deze verjaardag veerden de Nederlanders weer op en zij kregen weer vertrouwen, toen zij zagen met hoeveel duizenden zij deze afhankelijkheid gemeen hadden. Thans viert Prins Bernhard op 29 Juni 1950 zijn verjaardag temidden van een Nederlands volk, dat er in het overgrote deel naar streeft om zo goed mogelijk de zeer zware slagen van onderdrukking en bezetting te boven te komen temidden van een wereld vol spanningen en Prins Bernhard staat vooraan onder hen, die zich tot het uiterste inspannen ten bate van land en volk. Juist, omdat dit gevoel zo sterk leeft onder ons volk en met de herinnering aan de dagen van 1940, willen wij op deze plaats van ganser harte Prins Bernhard geluk wensen met zijn verjaardag en de hoop uitspreken, dat hij de kracht mag vinden om met zijn arbeid ten dienste van ons land en ons volk voort te gaan.

Te veel betaald!

Een arbeider had de verschuldigde personele belasting voldaan. En goed voldaan ook, want hij had f 1.— te veel gestort. Van dit laatste kreeg hij mededeling, waarbij hem tevens werd geschreven, dat hij dit bedrag spoedig (dit woord was onderstreept!) moest komen terughalen. Nu woont de man in Voorschoten, terwijl het kantoor van de ontvanger (de autoriteit, die de mededeling deed) in Leiden is gevestigd. Dat zo'n bedrag naar Voorschoten wordt overgemaakt, schijnt niet mogelijk bij de belastingdienst. De arbeider moest dus of vrij vragen of zijn vrouw verzoeken naar Leiden te gaan. De vrouw gaat midden op de middag van een gewone werkdag. Er was namelijk geen dag aangegeven waarop zij moest komen — alleen was haar spoed opgedragen! Edoch, het kantoor van de ontvanger was wel geopend, maar de vrouw kon haar gulden niet uitbetaald krijgen. Dat kon pas op een andere dag! Het voor de tram Voorschoten-Leiden betaalde retourtje van 35 cent was dus voor niets geweest. Andere dag terugkomen, wat wilde zeggen voor deze vrouw, die binnen twee maanden een baby wacht, dat zij voor de tweede keer haar gezin enige uren in de steek moest laten en voor de tweede keer 35 cent moest betalen.

Van de teveel betaalde gulden bleef dus 100— 2 x 35 cent = 30 cent over.

Och lezer, wij weten het. Het is maar een klein geval en er zijn vele van dergelijke en andere veel erger nog. En toch schrijven wij het neer, want 't ergert ons als zo wordt opgetreden. Op zo'n wijze wordt onze samenleving kapot gemaakt door ambtenarij van de slechtste soort. Zeker zal men zich ten kantore van de ontvanger te Leiden kunnen beroepen op allerlei voorschriften. Maar on sociaal is zo iets. En ons land staat er slecht voor als dit gedoe voortgang kan blijven vinden.

Verkeerde weg, Festival

De gedachte, welke voorgezeten heeft bij de opzet van het Holland Festival, is stellig goed geweest. Ook dit jaar zijn er opvoeringen, welke van een bijzonder karakter zijn, als wij b.v. denken aan de opvoering door het Old Vic Theatre uit Londen van het toneelstuk van Goldsmith: she stoops to conquer. Maar als men zo 'n voorstelling bijwoont als deze gala-première van

dit toneelstuk, dan constateert men twee dingen. Ten eerste, dat hier slechts een zeer beperkte groep van de Nederlandse bevolking aanwezig is. Bij de gala-première in Den Haag was de Koninklijke Schouwburg lang niet bezet ook al schreef een der Haagse bladen dat toute la Haye aanwezig was. Het was nog niet eens demi la Haye. En voor het overgrote deel waren de aanwezigen nog geïnviteerden. Ten tweede, dat de prijzen voor deze voorstellingen, welke maar spaarzaam bezocht worden door betalende bezoekers, veel te hoog zijn. In deze ontwikkeling schuilt naar onze mening een gevaar. De subsidies worden van jaar tot jaar hoger voor dit Holland Festival, alleen al in Den Haag werd door de gemeenteraad een bedrag van f 70.000 gevoteerd. Dit kan op die manier niet doorgaan. Men houdt de prijzen te hoog en men geeft te veel. Als wij een willekeurige datum nemen uit het programma van het Holland Festival, dan zien wij b.v. op 16 Juni het volgende: een concert door het Nederlands Kamerkoor in het Concertgebouw te Amsterdam, een uitvoering van Oberon in de Stadsschouwburg te Amsterdam, een concert door de Nederlandse Bachvereniging te Amsterdam in de Oude Kerk, een uitvoering in het Gebouw voor K. en W. in Den Haag van Die Walküre, een dansavond in het Kurhaus te Scheveningen van Rosario y Antonio en een gala-première van Elckerlyc door Comedia in 't Prinsenhof te Delft. Dat lijkt ons voor één dag een te overladen programma. Dat is, met de prijzen, voor de plaatsen, een van de zaken, welke men bij de opzet van het Holland Festival voor 1951 danig in het oog dient te vatten.

Gevaar!

Met zorg volgen wij de berichten en mededelingen omtrent de steeds grotere omvang, welke de pseudo-vogelpest in ons land aanneemt, in het bijzonder in de streek van Barneveld, het pluimvee- en eiercentrum van ons land. Te weinig is men zich in de grote steden nog bewust van het zeer ernstige gevaar, dat onze pluimveestapel hierdoor bedreigt en van de zeer grote financiële gevolgen, welke dit zowel voor de bedrijfspluimveehouders als voor ons gehele land kan hebben. Wij spreken de hoop uit, dat het nog mogelijk zal zijn deze gevreesde ziekte onder het pluimvee te keren en zo dit niet het geval zou zijn, dat men die maatregelen zal treffen, waardoor de gehele pluimveestapel kan worden ingeënt om een algehele vernietiging en ondergang van de ongeveer 15 miljoen kippen in het bijzonder in ons land te voorkomen.

Onparlementair

Wij hebben het in deze kolommen wel eens meer gehad over de onparlementaire medewerker van het socialistische weekblad „Vrij Nederland”. Wij moeten daarover nog eens schrijven in deze kolommen, in het bijzonder naar aanleiding van hetgeen deze „onparlementaire medewerker” van Vrij Nederland naar aanleiding van de motie van de heer Oud in zijn weekblad heeft gepubliceerd.

In het nummer van Vrij Nederland van 3 Juni j.l. schrijft de redactie van dit blad het volgende: „Onze onparlementaire medewerker, elders in dit blad, onthult van dit „l'art pour l'art” het ontstaan. Het was de partijleiding der V.V.D., die de voorzitter der liberale fractie tot het indienen der motie had gedwongen. Er moest eens iets gebeuren. Iets spectaculairs. De klaoen moest eens worden gestoken, er moest eens verzamelen worden geblazen. De aanhang diende eens duidelijk te ontwaren, dat zijn belangen — die van de malcontente belastingbetalers en dito-oud-Indisch gasten — inderdaad bij de V.V.D. veilig zijn.

Dat de heer Oud, de knappe parlementaire geschiedschrijver, zich aldus tot spreektrumpet en wilsuitvoerder van een partijbestuur (de partij-propagandist inclusief?) liet degraderen, betreuren wij oprecht. En in het artikel van de „onparlementaire medewerker” van het zelfde blad kwam dan de volgende passage voor: „In liberale kringen scheen men vóór het einde van het debat verrukt over Ouds manoeuvres. Althans voorzover het de rechttervleugel van de V.V.D. betrof. Begrijpelijk, na wat er aan vooraf was gegaan. Want Maandag tevoren had Oud een moeizame overwinning bevochten in de kring van liberale bestuurders, die gesteund door de oud-burgemeester van Den Helder, Govert Ritmeester, nog heel wat verder hadden willen gaan!”

In het Algemeen Handelsblad en de Nieuwe Courant verschenen uitdrukkelijke tegenspreken, dat het hoofdbestuur niet in deze motie gekend was, noch daarvan van te voren op de hoogte was. De laatste vergadering van het hoofdbestuur had plaats gehad op Zaterdag 29 April te Utrecht en was speciaal belegd om van gedachten te wisselen over de uitslag van de verkiezingen voor de Provinciale Staten. Vrij Nederland, dat op deze wijze volkomen onjuiste mededelingen had gedaan over het ontstaan van de motie Oud, heeft noch in zijn nummer van 10, noch in dat van 17 Juni van de zijde der redactie of van de zijde van zijn „onparlementaire medewerker” een aanvulling en verbetering van zijn foute bericht gegeven. Dit lijkt ons voor de heer Foppema, die mede verbonden is aan de redactie van dit blad en die als redacteur van De Journalist altijd zo opkomt voor eerlijke berichtgeving en juiste voorlichting, een pijnlijke zaak. Het komt ons voor,

dat men van de zijde van de redactie van Vrij Nederland de „onparlementaire medewerker” er op dient te wijzen, dat hij tenminste een verbetering heeft aan te brengen, wil men nog enig geloof hechten aan de andere zaken, welke hij in zijn rubriek beschrijft. Doet men dit niet, dan is het woord „onparlementair” wel zeer op zijn plaats.

Politiek?

Het is altijd een moeilijk geval met onderscheidingen, zeker op de wijze, zoals die in ons land worden verleend. Wij zijn er stellig voorstanders van, dat zij, die verdiensten hebben in het algemene of in het bijzondere, daarvan ook de blijken van erkentelijkheid kunnen krijgen van de zijde van 's lands Regering. Maar de lintjes-regen, zoals die op Koninginnedag neerstort over de hoofden van enige honderden Nederlanders, die blijkbaar in ranglijsten van ancienniteit te boek staan bij de verschillende departementen, kan ons toch weinig bekoren, omdat daarbij blijkbaar andere normen dan alleen die van grote verdiensten een rol spelen en kennelijk te vaak de overweging bij het toekennen ener onderscheiding is geweest de tijdsduur, waarin men een bepaalde functie heeft bekleed. Ook de verdeling in groepen, wie wel en wie niet in aanmerking komen tot ridder in de orde van Oranje Nassau, of tot ridder in de orde van de Nederlandse Leeuw, kan ons slechts matig bekoren. Wij schrijven dit, omdat wij en naar wij gemerkt hebben, velen met ons, zich verbaasd en zelfs geërgerd hebben, dat bij het 60-jarig jubileum van „De Koninklijke”, wier 25-jarige jubileum door de oorlog van 1914-1918 en wier 50-jarige jubileum door de oorlog van 1940-1945 niet gevierd is kunnen worden, aan de Directeur-Generaal van deze wereldonderneming, die voor de naam van Nederland van zeer bijzondere betekenis is over de gehele wereld, de onderscheiding van Ridder in de Orde van de Nederlandse Leeuw is toegekend, een onderscheiding, die stellig hoog is, maar dit keer bepaald te laag. Wij zouden wel eens willen weten, welke motieven en overwegingen bij het toekennen van deze onderscheiding, waar in de persoon van de directeur een gehele onderneming gewaardeerd werd, een rol hebben gespeeld. En wij hebben de vrees, dat politieke factoren daarbij niet geheel afwezig zijn geweest.

Een grapje

Wij lazen in de Volkskrant: GRAFTON, 29 Mei (U.P.) — Enige tijd geleden ontving de directeur van het postkantoor in Grafton (Verenigde Staten) een brief, die geadresseerd was aan het hoofd van de communistische partij in deze stad. Nadat hij poolshoogte had genomen, kwam de postdirecteur echter tot de conclusie, dat er onder zijn stadgenoten niemand voor deze omschrijving in aanmerking kon komen. Hij stuurde daarom de brief terug naar de afzender — een zekere Richard Rolnik uit Pfaffenhausen in Duitsland — met de volgende aantekening:

Weledele Heer.

Hierbij ontvangt U Uw brief, geadresseerd aan het hoofd van de communistische partij in Grafton terug, aangezien de geadresseerde onbekend is. Wij hebben wat last van aardappelziekte. Er ligt sneeuw op de landerijen. Wij hebben hier en daar met overstromingen te kampen. In het voorjaar verwachten wij een kleine invasie van sprinkhanen. Maar tot nu toe zijn wij, de hemel zij dank, niet in staat geweest een communist te ontdekken.

Hoogachtend.

C. W. McINTYRE, post-directeur.

Reisgeld

De laatste tijd hoort men door sollicitanten in toenemende mate spreken — en wel in afkeurende zin — over het feit, dat zij voor een betrekking worden opgeroepen en dan nog wel meestal op korte termijn, waarbij zij, nadat zij te horen hebben gekregen, dat zij voor de betrekking niet in aanmerking kwamen, geen vergoeding voor de gemaakte reiskosten ontvangen. Deze klacht, die de laatste tijd in toenemende mate wordt vernomen, lijkt ons alleszins gegrond. Voor de sollicitanten, die in vele gevallen geen werk heeft, is een dergelijke uitgave een onbillijke en door hem zeer zwaar te dragen belasting. Het zou daarom gewenst zijn, in voorkomende gevallen de werkzoekenden in dit opzicht tegemoet te komen.

Solidair

Het gehele personeel van de afdeling expeditie van het Engelse communistische dagblad Daily Worker is onlangs in staking gegaan, aangezien een pasbenoemde opzichter communist is. Naar de stakingsleider verklaarde, was niemand van de expeditie of van het magazijn lid van de communistische partij. Tegen de wil van het personeel in werd een „neutrale” opzichter gepasseerd en een partijman hiervoor in de plaats gesteld. Een wel eigenaardige situatie, die behalve een humoristische kant toch ook wel een verheugende zijde heeft, omdat er uit blijkt, dat het zelfs in de boezem van dit communistische dagblad niet erg botert en de arbeiders weigeren hun politieke overtuiging te verloochenen terwijl van een broodwinning. Een optimistisch verschijnsel dus, waarvan wij gaarne kennis hebben genomen.

Dit is een liberaal

WINKELSLUITINGSONTWERP

Het houdt met veler belangen rekening

In het begin van het vorige jaar heeft de Landelijke Middenstandscommissie in nauw overleg met vertegenwoordigsters van „Vrouwen in de V.V.D.” een uitvoerig advies uitgebracht over het toen aanhangige voorontwerp van een herziening der winkelsluitingswet. In dit advies kwam de commissie tot de conclusie, „dat de rijkswetgever zich dient te bepalen tot het trekken van de grenzen en het aangeven van de normen, welke lagere organen bij de concrete uitwerking in acht hebben te nemen. Derhalve dient de wet niet te zeer in onderdelen af te dalen, doch ruimte te laten voor een redelijke aanpassing aan lokale en bedrijfsbehoeften.

Dit standpunt acht de commissie geheel in overeenstemming met het beginselprogramma van de partij.

Met betrekking tot de nadere uitwerking van de algemene richtlijnen door lagere organen is de commissie van oordeel, dat de gemeentebesturen, die voorshands hiermede zullen moeten worden belast, geen van de wettelijke normen afwijkende regelingen dienen vast te stellen dan op verzoek van en in nauw overleg met de daarbij belanghebbende organisaties van bedrijfsgeboten. Met name dient te worden voorkomen, dat verordeningen tot stand worden gebracht, welke met de in het geding zijnde bedrijfsbelangen in strijd komen dan wel daarmede niet genoegzaam rekening houden.”

Wanneer wij nu het zojuist ingediende wetsontwerp aan dit advies toetsen, dan mogen wij met genoegen concluderen, dat dit met onze verlangens in bevredigende mate rekening houdt. Kenmerk van het ontwerp is immers, dat de rijkswetgever zich zal bepalen tot het geven van algemeen geldende normen, binnen welke de gemeentelijke wetgever bevoegd is naar plaatselijke behoefte en met het oog op bepaalde bedrijfsbelangen afwijkingen vast te stellen. De grenzen voor het zelfbestuur der gemeente zijn voldoende ruim getrokken en toch ook weer zo, dat, over het gehele land beschouwd, geen chaotisch beeld kan ontstaan.

ENKELE HOOFDPUNTEN

1. Alle winkels moeten op Zondag de gehele dag en op werkdagen vóór 5 en na 18 uur gesloten zijn.
2. Bij algemene maatregel van bestuur kan voor het gehele land of gedeelten daarvan worden voorgeschreven, dat bepaalde groepen van winkels gesloten moeten zijn op Maandag vóór 13 uur, op Dinsdag na 13 uur of in enkele gevallen op Zaterdag na 13 uur; hetzelfde kan bij plaatselijke verordening voor een gemeente geschieden.
3. De uitoefening van de markthandel, de straathandel en de handel te water is op Zondag de gehele dag en op werkdagen vóór 5 en na 19 uur verboden.
4. De uitoefening van andere vormen van kleinhandel dan het winkelbedrijf, de markthandel, de straathandel en de handel te water volgt de winkelsluitingstijden.
5. Verkoopautomaten, die zo geplaatst zijn, dat zij in of vanuit een winkel of één zijner besloten aanhorigheden kunnen worden bijgevuld, volgen het regime van de winkel; voor andere automaten geldt gedurende de winkelsluitingstijd een bijverbod.

UITZONDERINGEN

In de wet zelf treft men de volgende uitzonderingsbepalingen aan:

1. Algemene uitzondering voor de verkoop van genees-, heel- en verbandmiddelen in apotheken, van lectuur, eet- en rookwaren in winkels in stationsgebouwen, van alle waren in winkels in stationsgebouwen op luchtvaartterreinen, opengesteld voor intercontinentaal verkeer, van consumptie-ijs, van nieuwsbladen en tijdschriften, van brandstoffen en smeermiddelen voor het verkeer en van waren ten behoeve van schepen
2. De verkoop van geringe eetwaren in de straathandel en de handel te water is op Zondag na 5 uur geoorloofd.
3. Brood en melk mogen worden bezorgd gedurende de halve werkdag dat de winkels, waar deze artikelen worden verkocht, gesloten moeten zijn.

drijven van straathandel, markthandel en handel te water niet gelden.

4. De gemeenteraad kan op grond van bijzondere omstandigheden onder goedkeuring van de Kroon afwijkende regelingen vaststellen.

Bij besluit van Burgemeester en Wethouders kunnen de volgende ontheffingen worden verleend:

1. Aan winkeliers, die op grond van hun godsdienstige overtuiging hun winkels gedurende de Sabbath of de Zevendedag gesloten houden, ontheffing hetzij van de voor die winkels geldende verplichting tot sluiting gedurende een halve werkdag per week, hetzij, voor een vijftal uren per week, van de algemene verplichting tot sluiting op werkdagavonden.

2. Van de algemene regelingen:

a. op grond van plotseling opkomende bijzondere plaatselijke omstandigheden;

b. ten behoeve van tentoonstellingen, liefdadigheidsfeesten e.d. en veiligingen.

Voorts kunnen zij ontheffing verlenen, indien de Minister, op grond van buitengewone omstandigheden van kortstondige aard, die zich ten aanzien van het Rijk of een deel daarvan voordoen, daartoe machtiging heeft gegeven.

VERSTANDIG BELEID

Een lofwaardige verdienste van het ontwerp is, dat het door het kiezen van een eenvoudige formulering en van een overzichtelijke indeling ook voor leken leesbaar en begrijpelijk is. Dat kan helaas niet van veel wetsontwerpen uit de laatste jaren worden getuigd! Bij het opzetten van een geheel nieuwe regeling heeft men voorts een nuttig gebruik gemaakt van de jurisprudentie, waardoor ook in technisch-juridisch

opzicht belangrijke verbeteringen zijn tot stand gekomen.

Tenslotte achten wij het een blijk van verstandig beleid, dat men voldoende ruimte heeft gelaten voor het nemen van initiatief door de organisaties van het betrokken bedrijfsleven en aan de gemeentebesturen de verplichting heeft opgelegd tijdig de bevoegde Kamer van Koophandel en Fabrieken in te lichten omtrent in voorbereiding zijnde afwijkingsregelingen. Een leemte lijkt ons echter, dat dit voorschrift niet geldt voor de besluiten van B. en W. tot het verlenen van ontheffing. Ook daar zijn in de praktijk niet zelden moeilijkheden ontstaan door het nemen van onvoldoende overwogen beslissingen; men denke aan ontheffing ten behoeve van veilingen.

De wel zeer langdurige voorbereiding van dit wetsontwerp — ruim vier jaren! — heeft in middenstandskringen en ook in de volksvertegenwoordiging herhaaldelijk tot critiek aanleiding gegeven en wij hebben dan ook al eens eerder opgemerkt, dat het geduld vrijwel uitgeput was. Toch kan men zeggen, dat het raadplegen van talrijke adviesinstanties en het aan openbare critiek onderwerpen van een voorontwerp, waardoor ook de consumenten zich hebben kunnen uiten, hebben bijgedragen tot de wording van een wetsvoorstel, dat naar onze mening op bevredigende wijze met de dikwijls sterk uiteenlopende belangen rekening houdt en wat zijn principiële opzet betreft met recht een liberaal winkelsluitingsontwerp mag worden genoemd, niet het minst, omdat het aan de zelfbestuurlijke taak der gemeente meer reliëf geeft.

L.

las onlangs in Elseviers Weekblad van Piet Bakker over Ambon. Het was een stukje proza dat hem uit het hart gegrepen was. Daar bedoelt hij dit mee. Hij vindt het prettig hier een prozaïst aan het woord te zien, die als schrijver niet in een andere wereld vertoeft; een schrijver die blijk geeft van een gezond oordeel en een gevoel voor rechtvaardigheid en fatsoen, dat in deze tijd weldadig aandoet. Nu meent men wel eens dat een kunstenaar, onder welke categorie men een prozaïst ook wel mag rekenen, zich niet met de dingen van de dag bezig moet houden. Hij moet zich abstraheren van de verdorven wereld en zich in zijn superieure schrijverstoren met het leven in abstracto bezig houden; hij mag hoogstens een „naar het leven genomen” beeld aan de lezer voorleggen. Nu vindt deze jongere dit heel mooi, maar het moet hem van het hart, dat het brein van de na-oorlogse Nederlandse schrijvers hem nu niet zo bijster veel geestelijke verkwikking heeft geboden.

Daarom apprecieert hij het, dat een van onze prozaïsten ons iets te vertellen heeft en er zich niet te goed voor voelt om uit zijn torenkamertje naar beneden te komen en er blijk van geeft

duvels goed dat wereldje bekeken te hebben.

Dat zo'n schrijver dan niet als politicus schrijft dan zijn woorden voor ons nog belangrijker maken.

Piet Bakker heeft ons even verteld hoe hij er over denkt. Want terwijl wij Ambon al weer bijna vergeten hebben en met onze gedachten al weer bij een plan-Schumann, Rotterdam-ahoy en een vliegtocht van Abe bezig zijn, komt hij ons nog even herinneren aan dat kleine eilandje. Wij worden niet graag aan de politiek van onze regering in-zake dat stukje Nederland herinnerd, omdat wij eigenlijk in de blaam, die de regering treft, ook een beetje eigen blaam terug vinden.

Wij willen als goede Unie-partners de R.I. niet graag op de (hoera)-tenen trappen.

Het doet er niet toe wie er schuld heeft aan deze gang van zaken. Ons landje is nu eenmaal in slaap gesust met regen- en zonwerkleloosheids-verzekering en pensioen vanaf de geboorte. Het enige waarvan wij schrikken is van een 4-1 nederlaag tegen Zweden.

Het is goed dat een schrijver geappelleerd heeft aan ons gevoel voor fatsoen. Want ons hele na-oorlogse wereldje is

eigenlijk een pietsie plurkerig. Wij leven er allemaal in en trachten ons aan te passen, de een lukt dat wat beter en de ander wat minder goed. We weten wel dat we er allemaal een beetje door besmet zijn, ondanks alle monumenten die er alom verschijnen.

We doen graag een beetje dik en we zijn tegenwoordig allemaal een beetje belangrijk. We zijn bovendien allemaal een beetje ellebogerig geworden. Voor de oorlog hebben we Rode Kruishulp geboden in Abessinië, Spanje en Finland.

Maar wordt er thans iets gedaan voor Ambon? Durven we dat niet of hoe zit dat eigenlijk? Zijn we zo bang om Soekarno cum suis te ontstemmen? Of is het dood-eenvoudig een rekensommetje van: vriendschap met Djocja is a, vriendschap met Ambon is b, enz.?

Laten we zo langzamerhand eens proberen weer normale mensen te worden. Laten we toch proberen weer eens andere normen te vinden dan waar we tegenwoordig mee behept zijn. Want we hebben toch eigenlijk nog wel zoveel gevoel voor fatsoen, dat we even stil zijn als we dat artikel van Piet Bakker gelezen hebben. Al zal onze M.U.O.R.-minister de heer Bakker een verschrikkelijke kortzichtig en pessimistisch mannetje vinden.

En wat deze jongere denkt, zegt hij niet. Want de jeugd past eerbied voor de ouderen.

A. D. OLESCENS.

Ik zie, ik zie

wat gij
„anders”
ziet

(Ingezonden)

In nummer 114 schreef Hermien Manger o.a. deze zin: „Eigenlijk staat ieder mens... in dienst van de gemeenschap in het algemeen”. Dit schijnt juist; maar m.i. is het anders.

Alle arbeid — niet alleen die van de kunstenaar — geeft weer wat de werker innerlijk beleeft. Zijn mentaliteit is van meer belang, dan het materiële, dat hij tot stand kan brengen.

Wij mensen leven met anderen in gemeenschap. Dit feit brengt plichten mede (naast rechten); en tot deze plichten behoort, dat wij allen — in overeenstemming met onze uiteenlopende capaciteiten — mede helpen tot het verrichten van alle werkzaamheden, welke onmisbaar zijn voor een behoorlijk samenleven. Wie een beroep kiest, neemt op zich een bepaald deeltje van al dit onmisbare te verrichten, d.w.z. hij of zij gaat jegens de gemeenschap de plicht vervullen zijn medemens van dienst te zijn.

Heljas maakt de schrijfster van dit „van dienst zijn” echter „in dienst staan”. En deze zinswijze bepaalt haar „inzicht”.

Er zijn slechts weinigen onder ons, die dermate begaafd zijn, dat zij een grote gemeenschap van dienst kunnen zijn en zeer zware plichten kunnen vervullen. Verreweg de meesten zullen zich er toe moeten beperken hun plicht te volbrengen in een kleine gemeenschap (welke toch weer deel uitmaakt van de grotere zowel als van de heel-grote).

In de kleine gemeenschap, welke wij gezin noemen, hebben vrouw en man gelijkelijk de plicht deze „van dienst te zijn”, ieder op eigen wijze. Deze plicht is een hoogst belangrijke, daar het gezin en het gezinsleven de gezondheid van de grotere gemeenschap beheerst. Ook geestelijk. De vraag, of ook de plicht van de vrouw de naam „beroep” mag of moet dragen, brengt ons op een totaal verkeerde weg. Wie grote waarde hecht aan de vrijheid van ieder persoon, zal vooral bedacht moeten zijn op de ontwikkeling van 's mensen geest en gemoed. En tot deze ontwikkeling kan bezwaarlijk gemist worden het inzicht, dat wij allen niet „in dienst staan” van elkander, maar wel tot plicht hebben elkander „van dienst te zijn”. Zulks ter wille van het grote geheel.

A. v. L.

Wat was er aan de hand in de Biesbosch?

Wij moeten zuinig zijn op de schoonheid!

De liefhebber van de Brabantse Biesbosch, het prachtige natuurgebied, dat begrensd wordt door het Eiland van Dordrecht, Het Land van Altena en aan de Zuidzijde door het „vasteland” van Noord-Brabant, zal Zaterdag 10 Juni de schrik om het hart geslagen zijn. De daar steeds heersende stilte immers werd verstoord door een kleine vloot van politiebotten, particuliere motorjachten en andere motorboten, die door dit altijd rustige gebied voer.

Wat was er aan de hand? De Kamer van Koophandel voor Noord-Brabant had een groot aantal autoriteiten uitgenodigd om de situatie plaatselijk op te nemen. Er zijn immers plannen gemaakt tot inpoldering van dit gebied en de genoemde kamer is daar een groot voorstander van. Tegenover haar mening staat echter die van hen, die het betreuen, dat dit waterrijke gebied met zijn uniek natuurschoon, zijn bijzondere flora en zijn rijkdom aan vogels, als zodanig verloren zou gaan. En daar nu verwacht kan worden, dat de Staten-Generaal binnen korte tijd over deze aangelegenheid te oordelen zullen krijgen, had de Kamer van Koophandel van Noord-Brabant gemeend er goed aan te doen de leden der Tweede Kamer uit te nodigen dit door weinigen gekende gebied te willen bezoeken. Vele Kamerleden — ongeveer veertig — hadden aan de uitnodiging gevolg gegeven. Van de V.V.D.-fractie zagen wij de heren den Hartog, mr. Vonk en drs. Kort-hals.

Voorts waren er nog talrijke andere autoriteiten, zo bijvoorbeeld de commissaris der Koningin in Noord-Brabant en het college van Gedeputeerden der provincie. Zij allen waren op de vloot, die van Geertruidenberg is weggevoerd en dwars door de Biesbosch is gekruist.

Over de inpolderingsplannen zijn reeds twee interessante geschriften verschenen. Het ene is van de Kamer van Koophandel voor Noord-Brabant. Deze instelling komt op voor de belangen van het onder haar ressorterende gebied. Daartoe behoort ook de Langstraat en omgeving, het Land van Heusden en Altena en de Biesbosch. In het geschrift wordt aange-toond, dat in Noord-Brabant de bevolking van 1930 tot 1948 met 37,9% is gestegen, maar dat de stijging in de Langstraat maar 21,5% is. En dit vindt voor de Langstraat, zijn hoofdoorzaak in de waterstaatkundige wanverhoudingen in dit gebied”. Er is hier namelijk geen mogelijkheid van industriële ontwikkeling omdat er, in verband met het steeds dreigende overstromingsgevaar geen geschikt industrieterrein is. Verder heeft die waterstaatkundige wanverhouding zijn invloed op de mogelijkheid van ontwikkeling der verkeerswegen. De conclusie is, dat het Oude Maasje en de Donge moeten worden afgesloten, en de Biesbosch moet worden ingedijkt. Dit zal ook van gunstige invloed zijn op de ontwikkelingsmogelijkheden van het Land van Heusden en Altena.

Voorts wordt nog gewezen op het belang van de indijking voor de polders in de Biesbosch, die steeds bloot zijn gesteld aan overstromingsgevaar. Letterlijk wordt in het geschrift gezegd: „In de maand April 1943 b.v. werd de Biesbosch tot tweemaal toe door stormvloed overstromd. Het gemeentebestuur van Werkendam heeft van de daardoor aangerichte schade een gedetailleerd

rapport doen samenstellen, waarvan de cijfers ontstellend zijn: overstromd werden 2489 h.a., de schade aan gewassen bedroeg f 344.033,28 en de herstellingskosten aan de kaden f 85.827,75, terwijl 288 h.a. geheel opnieuw bezaaid of bepoot moesten worden”. In 1946 was er een dergelijke catastrofe, die een schade van f 500.000 zou hebben veroorzaakt.

* * *

Vorige week is een geschrift verschenen, dat de kwestie echter van een andere gezichtshoek uit beziet. De gezamenlijke natuurbeschermingsorganisaties, verenigd in de Contactcommissie voor natuur- en landschapsbescherming hebben de zaak ook bestudeerd. Zij wijzen op de wetenschappelijke betekenis van de Biesbosch, op de mogelijkheden die deze streek heeft als recreatiegebied en op het landschapsschoon, dat bij inpoldering verloren zou gaan.

De Biesbosch wordt in dit geschrift een zoetwater-getijden delta genoemd en er wordt van gezegd, dat een dergelijk landschap „thans elders in Europa nergens in duidelijke vorm” voorkomt. Er wordt gewezen op het „bijzonder areaal van plantengesellschaften, die in een dergelijke samenstelling en volledigheid nergens in West-Europa voorkomen”, op de rijkdom aan vogels, op de geologische en geomorphologische betekenis van dit gebied.

Voorts wordt uitvoerig getreden in de recreatiemogelijkheden en wordt gezegd, dat de betekenis van het Biesboschgebied voor de recreatie nog in zeer belangrijke mate zal toenemen, naarmate de industrialisatie in de omgeving voort zal schrijven.

Met de plannen van de Rijkswaterstaat, die de contactcommissie voor natuur- en landschapsbescherming te zien heeft gekregen, wordt blijkbaar inpoldering van vrijwel het gehele gebied der Brabantse Biesbosch beoogd. Slechts kleine gedeelten zullen als natuurreservaat behouden blijven. De commissie acht deze gedeelten onvoldoende. Zij beschouwt de plannen van de Rijkswaterstaat te eenzijdig gebaseerd op de waterstaatkundige problemen en in de plannen is naar haar mening niet voldoende besef getoond voor de bijzonder grote waarde van het gebied in wetenschappelijk en recreatief opzicht.

De voorstanders der natuurbescherming zijn echter niet negatief in hun critiek. Zij hebben oog voor de economische belangen. Zij menen echter, dat deze ook gediend kunnen worden bij uitvoering van plannen, die een veel groter gedeelte van de Biesbosch in de huidige staat doen voortbestaan. Zij bepleiten dus inpoldering van een veel kleiner gedeelte van de Biesbosch.

* * *

Wij hopen dat de plannen, zoals die door de contactcommissie zijn ontvouwd, ernstig zullen worden overwogen. Het gaat hier om een prachtig stuk natuur en daar moeten wij zuinig op zijn. Men geve er niet meer van prijs dan strikt noodzakelijk is! Nederland heeft op dit gebied niet veel meer te verliezen en vooral daar het gebied van de Biesbosch waarlijk uniek is, moge daarvan niet meer verloren gaan dan absoluut nodig is!

PARLEMENTAIRE FLITSEN

(vervolg van pag. 2)

Hoogovens en Staalfabrieken N.V. te IJmuiden en tot deelneming in de financiering ener N.V., welke zich ten doel stelt de oprichting en exploitatie van een breedbandwalserij en van een blikfabriek.

Toen ditzelfde ontwerp in de Tweede Kamer werd behandeld, was juist het bekende plan van de Franse minister Schuman omtrent eventuele internationale samenwerking met betrekking tot de West-Europese kolen- en staalindustrie gepubliceerd.

Minister Van den Brink zag toen tussen de materie, welke dit ontwerp behandelt en het plan-Schuman terecht wel zoveel overeenkomst, dat hij bij de beantwoording van het gesprokene in die Kamer voor de eerste maal namens de Nederlandse Regering een — zij het dan nog zeer voorlopige — verklaring over haar standpunt ten aanzien van dat plan aflegde.

Niets was dus begrijpelijker dan dat, nu wij alweer een maand verder zijn en dit plan nog steeds in het middelpunt der belangstelling staat, ook bij de behandeling van genoemd ontwerp in de Eerste Kamer aandacht aan deze kwestie zou worden gewijd.

Zo was het ook in de schriftelijke stukken geschied en zo deden het — zij het kort — ook de heren mr. Vixseboxe (C.H.) en Van de Kieft (Arb.) bij het debat, maar toen prof. Molenaar daarover het een en ander in het midden begon te brengen, werd hij weer enige malen door de voorzitter met bezwaren daartegen in de rede gevallen, zodat de heer Molenaar tenslotte resoluut zijn papieren verzamelde en onder protest het spreekgestoelte verliet.

De oordeel spreker, de heer Van Santen, van de communistische fractie, kon daarna echter, zoals de „Nieuwe Courant” het uitdrukte, „naar hartelust zijn ontevredenheid over het plan-Schuman uitspreken, wel een kwartier lang!” En dit blad voegt daar aan toe: „Toen hij klaar was vond de voorzitter het nodig, ook deze spreker te remmen. Op zijn minst zouden wij de houding van voorzitter Kranenburg hier subjectief willen noemen!”

En het oordeel van andere bezoekers van de perstribune was al niet anders. De schrijver van het overzicht in de N.R.Crt. merkte op: „Niettemin voelde de voorzitter, prof. Kranenburg, zich geroepen, prof. Molenaar het spreken over dit onderwerp vrijwel geheel onmogelijk te maken. De heer Molenaar verliet hierop onder begrijpelijk protest het spreekgestoelte”.

De correspondent van de (R.K.) „Volkskrant” vermeldt het incident als volgt: „De V.V.D.-woordvoerder was het hiermee — terecht — niet eens, sloeg boos zijn map dicht en verliet onder protest het spreekgestoelte. Even later kon de communist rustig het plan-Schuman verketteren zonder door de voorzitterskamer te worden bedreigd”.

De Haagse redacteur van het „Handelsblad” tenslotte getuigde, na het incident vermeld te hebben: „Het is ons niet duidelijk geworden, waarom de voorzitter tegen een korte bespreking van het plan-Schuman bezwaar maakte. Zowel in het V.V. als in de M.v.A. was er aandacht aan besteed en toen later de communist er ongeveer een kwartier lang over sprak, maakte prof. Kranenburg pas bezwaar, toen de heer Van Santen juist verklaarde gereed te zijn”.

Wij zijn met ons bezwaar tegen de houding van de president van de Eerste Kamer dus wel in goed gezelschap. Niets zal ons echter liever zijn dan dat de indruk, die velen uit dit en andere incidenten tussen deze Kamervoorzitter en prof. Molenaar hebben gekregen, een verkeerde zal blijken te zijn.

A.

ZO GAAT DAT

Wist U dat een middenstander, hoofd van een bedrijf, zo maar een middenstander met f 650 inkomen per maand, gehuwd en met één zoon, zijn vakantie moet laten lopen omdat hij het niet betalen kan?

Wij wisten het óók niet. Maar hij heeft het ons keurig voorgerekend, mét bewijsstukken. U zult zeggen: nou ja, het is maar hoe je met die cijfers jongleert! Natuurlijk — maar hier viel zo weinig te jongleren.

Want: 12 maal f 650 wordt f 7800. Hebt U de belastingtariefjes bij de hand? Volgens het oude tarief net precies f 1507 inkomstenbelasting. Zullen we verder maar aannemen f 300 personele belasting? Goed — maakt net f 150 per maand. Rest f 500 en dan is er nog niets gebeurd.

Het verdere gebeuren dus: studieverzekering f 89.14 per jaar. Brandverzekering f 63.55, idem Schoolgeld (progressief natuurlijk) ruim f 100 per jaar. En die zoon wordt ieder jaar ouder en dus duurder. Rekening tandarts: f 120, de huisarts moet nog komen. U zult zeggen: dan maar geen vulling en geen stiftand, en dan maar niet ziek worden — ziek zijn is tegenwoordig luxe! Goed — maar die man zit intussen met die luxe en die tandarts kan ook niet alleen maar van de wind en zo leven.

Begrijp me goed — zei die middenstander — ik klaag niet, maar ik stel de feiten zoals ze zijn — duur en altijd weer duurder. Ik weet dat ontelbare burgers in dezelfde gammele schuit meevaren omdat alles driemaal zo duur is als vroeger. Want ook die tandarts, en nog wel een vrijgezel, gaat niet met vakantie — te duur. En mijn huisdokter idem, idem.

Natuurlijk is dat verkeerd. Wij hebben allemaal die vakantie dringend nodig. Maar even dringend hebben wij geld nodig om de vakantievreugde te betalen. Wij zijn overwerkt, wij moeten de wei en de rust in. Maar wij hebben eenvoudig de dubbeltjes en de kwartjes niet!

Hoe anderen dan met vakantie kunnen gaan? Weet ik niet. Stoppen vermoedelijk tene gat met het andere. En dan maar pluk de dag...

Wij leven werkelijk zo zinnig mogelijk — vertelde hij verder — geen sigaretten, geen bioscoop en natuurlijk helemaal geen schouwburg of dure concerten. Wij eten margarine. Wij drinken geen borrel en geen wijn. Hoe de kroeg er van binnen uitziet, weet ik niet meer.

Over Mei kostte ons huishouden ruim f 320. Wij moesten dit jaar voor zomerkleding eindelijk eens over de brug komen — f 205. Ik kan er in mijn baan niet als een haveloze bijlopen. En mijn vrouw en zoon idem. Weet je wat tegenwoordig alleen maar een pantalon en een jasje kosten in de nette confectie? En een paar schoenen voor de jongen? De post diversen over Mei was f 54.32 en daarvan kun je je ook al geen builen vallen. Goed — dat werd over Mei een nadelig saldo van f 58.52. Volgende maand dus inhalen. Maar in Juni eiste de gemeente schoolgeld. En vonden we de verrassing van de tandarts in de brievenbus. En zo ga je maar door...

Vriendelijke lezer, deze man stelde geen daverende vacantie-eisen. Een fietstocht met zijn vrouw van een dag of twaalf in eigen land. Iedere nacht in een hotel slapen en 's morgens ontbijten. Onderweg ergens een broodje of zo. En dan 's avonds gezellig samen ook alweer ergens eten. Met het natje en droogje en de diversen f 20 per dag — mag dat?

Natuurlijk mag dat. Maar de ramp is: het KAN niet. Want deze bedrijfsleider toucheert geen vacantiatoeslag zoals zijn ondergeschikten. En evenmin overwerkgeelden, waaruit die ondergeschikten hun vacantiepotje fokken.

Nogmaals: wij hebben de cijfertjes gezien en nagerekend. Zij kloppen. Tja... indien hij geen studieverzekering koopt, en geen ziekteverzekering en geen ongevallenverzekering en geen levensverzekering... tja... DAN zou het mogelijk zijn f 250 uit te trekken voor vakantievreugden per fiets en in de lieve natuur.

Maar deze middenstander is maar een pensioenloze en hij verdient ver boven de f 4500-grens. En dus... enfin, U voelt het wel, hè?

Allerhande

TWINTIG EN NEGENTIEN

De toekomst zal het leren. De verre toekomst — want Oud is geen man, die gelijk de meesten van zijn critici, in het politieke schaakspel maar twee zetten vooruit kijkt. Hij ziet er twintig vooruit. Hebben zijn opponenten niet meer dan negentien gehaald?

(Elseviers Weekblad)

KOEK EN BOEK?

Het is bekend, dat de regering het voornemen heeft om enkele artikelen, zoals koek, jam en peulvruchten vrij te stellen van omzetbelasting. Dit is ons, zoals men begrijpen kan, een oorzaak van vreugde. Die vreugde zou evenwel, en ook dat is begrijpelijk nog groter zijn, indien onze regering er toe zou overgaan om het boek onder die eerste levensbehoeften op te nemen. Er was een tijd, dat het boek vrij was van deze belasting. Maar dat was vóór de oorlog. Wij zouden die vrijdom weer terug willen hebben. Het boek moet tot het Nederlandse volk kunnen komen. Het is geestelijk gezien een levensvoorwaarde.

(Neerlandia)

RAPPORTEN

Per jaar worden door de reclasseringsinstellingen ongeveer 9.000 voorlichtingsrapporten uitgebracht. Daarenboven een groot aantal zogenaamde v.i.- en gratie-rapporten. In totaal meer dan 10.000. Het aantal reclassenten, dat op 31 December 1949 officieel onder toezicht van de reclasseringsinstellingen stond, bedroeg ongeveer 13.000. Over een toezichtgeval wordt gewoonlijk 4 maal per jaar een rapportje uitgebracht. Dat betekent meer dan 50.000 kwartaal rapporten.

(Reclasseringscourant)

BALTSENDE KORHOENDERS

Het Korhoen is een vogel, die tot de verbeelding van vele mensen spreekt. Niet alleen van jagers, die er een grote eer in stellen zo'n zwarte, blauwglanzende haan op het tableau te brengen, maar ook van natuurliefhebbers, die in het voorjaar zo graag wat zouden zien van het baltsen van deze vogels. Beider wensen zijn evenwel niet gemakkelijk te vervullen. Het Korhoen is niet algemeen, de jacht is moeilijk en de balts heeft plaats in de aller vroegste ochtenduren, in stille hoeken van afgelegen heidevelden.

(T.N.O. Nieuws)

DOORDRAAIEN

En wij lazten alweer in pers en periodiek: „Het Westland lijdt tonnen schade nu men aan de veilingen geweldige hoeveelheden bloemkool doordraait, terwijl het met sla en postelein en radijs hetzelfde geval is.”

En wij dachten zo: dát moest niet mogen. Dat moest ook niet kunnen. Maar het mag en het kan elk jaar weer opnieuw. Goed — wij zijn maar domme burgers, die door slimmere burgers worden voortgedreven. Wij hebben geen begrip van geleide economie en van lonen en prijzen en van noemt U maar op. Maar wij vinden dit doordraaien van voortreffelijk voedsel verschrikkelijk.

(Advertentieblad voor Limburg)

NIEUWE BOODSCHAP

Voor gans de wereld is het liberalisme, het vrije verkeer van gedachten, mensen en goederen, als een nieuwe boodschap, die betere tijden verkondigt.

(Het Volksbelang, Brussel)

HET SPOORKAARTJE

Toen de leraar U vroeger een definitie van het begrip plaatskaart vroeg, gaf U als antwoord: een plaatskaartje is het bewijs van een vervoerovereenkomst, gesloten tussen de vervoersonderneming en degene, die vervoerd wil worden.

Althans, dat antwoord moest U geven. Toen Edmonson het spoorkaartje als vervoerbewijs invoerde, wist hij nog niets van deze begripsbepaling af. Die is pas later vastgelegd.

(Nieuw Spoor)

DE BESTE PROPAGANDA

De beste propaganda is de persoonlijke aanbeveling, maar evenzeer is waar, dat de slechtste reclame ook die is, waarin de ene toerist aan de andere kan zeggen: „Pas op in Nederland en let op je geld.”

(Horeca)

NIET ALS DE STRUISVOGEL

Wij mogen niet als de struisvogel de kop in het zand steken en daarbij alleen maar denken, dat het zulk heerlijk zomerweer is, als wij niet tevens in de verte de donderkoppelen aan de thans nog heldere hemel zien.

(Het Lichtspoor)

N.V. BOELE'S

Scheepswerven en Machiniefabriek

BOLNES

Nieuwbouw en reparatie

Scheld toch niet zo op het leven!

Scheld toch niet zo op het leven! En verwerp het niet als een absurditeit.

Ziet, men noemt T. C. Eliot, Engeland's grootste levende dichter. Daarom ook is zijn toneelstuk Cocktailparty nog altijd een maand tevoren in Londen uitverkocht. Een duister stuk, die Cocktailparty. Ergens lazen wij deze kenschets: „een stuk, waarin de schrijver in de afgronden van de ziel is afgedaald en op die helletocht ontstellende ervaringen heeft opgedaan; een stuk, dat de nietigheid en absurditeit van het leven belicht en ontleeft.”

Goed — zo ziet en zo ondergaat die beoordelaar het.

Maar licht het op zijn weg om ons nu maar zonder meer die nietigheid en die absurditeit aan te praten?

U haalt wellicht uw schouders op. U voelt vandaag niet voor diepzinnige verzuchtingen.

Maar is ons leven nu werkelijk zo absurd en zo nietig? Of hebben u en ik en alle andere onverschillige burgers het misschien zo gemaakt? Door hun gemis aan liefde tot elkaar en voor het leven zelf?

Het werd een gangbaar gebruik in de kroegen en kroegjes, waar men tegenwoordig de levensfilosofie distilleert, te schimpen op het leven.

Op die wijze ontstaan schrijvers als Henri Miller (niet de Alfred van de Handelsreiziger!), die twee verschrikkelijke boeken schreef: Tropic of Cancer en Tropic of Capricorn. Boeken, die niemand in Engeland en Amerika wilde uitgeven en die nu in Parijs bij The Obelisk Press zijn gedrukt, maar in Engeland en Amerika het Verboden Toegang behouden.

Ten rechte, lezers, want wat deze ontriggelde sadist of psychopaath als „het leven” beschrijft in een verschrikkelijke en bovendien verschrikkelijk obscene nachtmerrrie, is het leven niet.

Dat is alleen maar zoals hij, een geslagen of gehavende zieke, het ziet en ondergaat — zijn leventje en van al die ontriggelde vrouwtjes en mannetjes rondom hem heen. En dat dit nietig en absurd en geen vier duiten waard is... tja... wat wilt U?

Dikwijls ontmoeten wij een 80-jarige opa. Zo'n onverwoestbare boer op een achterhoekse boerderij. U weet wel, zo één, die altijd maar door ploegt, en nog altijd gezond en sterk. Króm heeft hij zich gewerkt — en toch is voor hem het leven nog altijd iets prachtigs. Ja... en waarom? Misschien omdat hij gelooft in zijn God en in het geluk van de arbeid en in liefde en erbarmen voor anderen... misschien ook omdat hij zo maar een eenvoudige boer is.

Daarom — het is zo'n domme gemeenplaats, die verwerping van het leven.

Goed — de ellende en de armoede van de stenen stadswaestijn, de nappijn van oorlog en vernieuwing, de hulpeloosheid en hopeloosheid van de jonge stadsmensen, het zijn allemaal zwarte plekken. En de mens, die nog in en met de natuur naast andere eenvoudige burgers mag leven voelt dan ook in zo'n Cocktailparty en in zo'n Kreefts- of Steenbokkeerkring bovenal de wanhoop om het mislukte en het onbegrepen. Want niet het leven maar de stumperige mens in die stenen huizenhagen werd absurd en nietig. Omdat hij met al zijn technische vaardigheid en kunde zo onbereikbaar ver blijft van wat Wells hem reeds aanwees als het verre doel van ieder leven... the Kingdom of Heaven.

Wij worden zo arm....

Wat worden wij arm en hulpbehoevend! Het was het kwartje fooi van een taxichauffeur, dat ons tot die overpeinzing bracht.

Want een Haagse taxi zette ons ergens af. „Hoeveel krijgt u?” —

„Dat is éénveertig en een kwartje, wordt éénvijfzestig, meneer”. — „Is dit kwartje als fooi bedoeld?” — Ja, waarachtig, het wás als fooi bedoeld. Want.... „och, meneer, het is tegenwoordig armoe troef. De mensen hebben geen geld meer. Weinig vrachtjes en er zijn er al, die geen fooi of net een dubbeltje geven. En dáár kan ik het niet voor doen”, verklaarde de man achter het stuurwiel.

Dus gaf hij zelf het kwartje maar aan — als minimum-eis.

Ja, de mensen hebben geen geld meer....

Let u eens op de half lege treinen en trams en bussen. Kijk eens dwars door de restaurants en eetgelegenheden met hier en daar een schamel plukje bezoekers. Denk eens aan de half lege bioscopen en de dikwijls bijkans lege schouwburgen. Praat eens met uw boekhandelaar of met een ongelukkige, die van kunst en aanverwante artikelen moet leven. Dat wil zeggen: essen, trinken und sich begatten... u weet wel, de definitie van wijlen Strindberg....

Wij moesten onlangs in een hotel logeren. Hoofdzakelijk zakenlui-met-onkosten-bevoegdheden en... buitenlanders. Propvol buitenlanders. Want een nachte logies met ontbijt voor twee personen ad f 14... nee, dat kan de vaderlandse burger niet meer opbrengen.

Wij hebben een vriend, die in alle steden en dorpen weet waar men goed en billijk eten kan. Billijk, begrijpt u? Dus aten wij „ergens” in een stationsrestaurant. Bordje kip-pesoep, biefstukje, gebakken aard-

appeltjes, kopje koffie, flesje spuitwater. Toen we gegeten en gedronken hadden bezaten wij, de fooi mee berekend, vijf gulden en drie kwartjes minder.

Dergelijke bedragen kan de gemiddelde burger niet meer betalen — hij is, ronduit gezegd, te arm geworden.

Het zekerste teken van de toenemende grauwe armoede vormen de folders en oproepen tot steun, welke elke ochtend met de post komen.

In één week: Het Nederlands Sanatorium te Davos, Het Geleidehondenfonds, de vereniging Tot Heil des Volks, de N.Z.H. Redding-Maatschappij, de Vereniging van Ex-politieke Gevangenen.

Allemaal in diepe zorg voor de toekomst. Allemaal volkstellingen, die geen enkele Nederlander kan en wil missen. Maar... al die instellingen zijn bijna uitsluitend ingesteld op bijdragen van u en van alle andere „particulieren”.

En... „de financiële steun door het Ned. volk is geenszins voldoende voor de sterk gestegen exploitatiekosten van de 25 reddingsstations” — dat schrijft de N.Z.H. Redding-Maatschappij in haar orgaan.

En... „gemiddelde bezetting 370 bedden — in 1947 resultaten bij 331 patiënten: veel verbeterd tot genezen 247, verbeterd 56, niet verbeterd 19, overleden 9 — na de oorlog werden ruim 1000 patienten in het Ned. Sanatorium te Davos verpleegd — een getal van 1.300.000 verpleegdagen zegt wel iets” — dat schrijft de Ver-

eniging tot Behartiging der Nederl. Longlijders. En wijst op de zorgelijke financiële toestand — „wordt lid!” en... laat ons niet in de steek...

Bijna elke post brengt soortgelijke verzoeken om steun... laat ons niet in de steek in deze donkere dagen! En er wordt ook gesteund... lees de verantwoording van de ontvangen bijdragen in „Aantreden!”, het orgaan van de Expogé. En ervaar hoe in gulden en rijksdaalders wordt gegeven inplaats van met tientjes en twintigjes in ruimere jaren. Die guldentjes zijn niet voldoende. We halen het niet meer. We moeten noodgedwongen bedanken voor dit en voor dat.

Want we zijn straatarm. En elke dag worden we armer. Desondanks... tracht vol te houden! Laat die prachtige instellingen van onze volkskracht niet in de steek. Als we er allemaal onze schouders en... onze kwartjes en guldentjes onder zetten. Maar dan ook ALLEMAAL!!!

Dat werd de overpeinzing en... de opwekking, die met het troosteloze kwartje van de taxi-chauffeur begon.

AFDELINGSSECRETARISSEN:

Vraagt bij onze administratie de tarieven voor extra-exemplaren van ons weekblad, voor de verbreiding van onze beginselen en voor het werven van nieuwe abonné's.

Habeas Corpus (I)

De persoonlijke vrijheid van elke Engelse burger wordt gewaarborgd door de Habeas Corpus Act (lett. dat gij Uw lichaam hebbe).

De Nederlandse burger is niet zo welvoorziën, maar in de vooroorlogse dagen kon hij er zeker van zijn, nooit zonder rechterlijk vonnis in het gevang te worden gefrommeld en ook nooit maandenlang in dat gevang gedeponneerd te blijven zonder dat hij „voor-kwam”.

Wel, die tijden zijn voorbij.

Na de bevrijding ging het een krom gangetje met ons vaderlandse Recht. En nog altijd, na vijf harde jaren, klopt het niet.

En daarom drie voorbeelden — op één dag in één en dezelfde krant gevonden.

Het eerste: voor de Amsterdamse Rechtbank heeft mr. F. Pauwels bitter geklaagd over de onmogelijk lange tijden van voor-arrest. Zijn cliënt werd beschuldigd van auto-verduistering — en die man zat nu al elf maanden, let wel: bijna een jaar, in voor-arrest.

„En dit is tegenwoordig meer en meer gebruikelijk, maar daarom niet minder laakbaar”, aldus mr. Pauwels. De rechtbank was het in dit geval met pleiter eens en gelastte de onmiddellijke invrijheidsstelling.

Habeas Corpus (II)

Tweede geval — ook uit Amsterdam: „de 28-jarige kantoorbediende W. P. P. is vanmorgen door de Amst.

Rechtbank vrijgesproken wegens gebrek aan bewijs — verdachte heeft zeven maanden in voorarrest gezeten.”

En wij lazen verder:

„De zaak tegen deze kantoorbediende werd in Februari j.l. voor een nader onderzoek aangehouden, nadat de officier van Justitie, die verdachte's medeplichtigheid en heling wel bewezen achtte, twee jaar gevangenisstraf tegen hem had geëist. Veertien dagen geleden liet de officier deze eis vallen en vroeg vrij-spraak. Ter zitting werd daarop door de rechtbank de onmiddellijke invrijheidsstelling van verdachte gelast.”

Habeas Corpus (III)

Wij knipten uit de Telegraaf:

„In hotel Terminus was eergisternacht afgestapt de heer Kool, directeur van Philips in Argentinië. Des morgens om half zeven werd hij gewekt met de mededeling, dat er politie voor hem was. Zich van geen kwaad bewust opende de heer Kool de deur en werd tot zijn grote verbazing gearresteerd. Hem werd meegedeeld, dat zijn aanhouding was gelast door de procureur-generaal van het Amsterdamse Gerechtshof, omdat hij een oud SS-er zou zijn, die er na de oorlog tussen uitgeknepen was. Men vervoerde hem naar het hoofdbureau van politie aan de Laan Copes en vandaar naar Amsterdam, waar hij voor de procureur-

generaal werd geleid, die destijds zijn aanhouding had gelast. Hoewel de heer Kool verklaarde in het geheel geen SS-man geweest te zijn en gedurende de oorlog voor Philips in het buitenland te hebben vertoefd, werd dit maar niet zo grif aangenomen en moest eerst de directie van Philips in Eindhoven er aan te pas komen, die verklaarde, dat men de verkeerde voor had.

De heer Kool is vervolgens weer op vrije voeten gesteld. Men had hem met 'n naamgenoot verwisseld.”

Denkt U zich even in dat U zelf zo iets overkomt. Dat U de zekerheid mist als behoorlijk burger, te goeder naam en faam bekend, in een hotel te kunnen slapen zonder de kans van Uw bed te worden gelicht..... de klopp op de deur..... na vijf jaren bevrijding.....

Vergissen is menselijk — ook bij de politie. Maar het betreft hier alweer die Haagse Politie, die zich dan toch wel heel vaak vergist en altijd op pijnlijke wijze.

Twee vragen:

Hoe heeft zij in dit geval haar verwisselende vergissing goed gemaakt?

Hoe lang moet het nu nog duren dat elke burger in dit goede land, die toevallig in een Haags hotel afstapt, de kans loopt voor dag en dauw van zijn bed te worden gelicht, gelijk de gevaarlijkste en gemeenste misdadiger?

Lees dit boek

U moet dat boek lezen! U weet wel: Het 25ste Uur — het uur na het laatste uur. Het boek van de Roemeen Virgil Gheorghiu, dat zich richt tegen de verschrikkelijke krachten van het hedendaagse Geweld.

Want u mag nooit vergeten hoe gedurende elke dag, welke u nog in vrijheid beleeft, aan gene zijde van Het Gordijn mensen zoals u worden vernietigd, hoe hun levens worden verwoest, hoe dwangarbeid, concentratiekamp, terreur, geheime staatspolitie, hoe ONvrijheid en Vrees hen terugdrukken tot NIETS: „niets zijn zij meer”, lezen wij in het voorwoord van Gabriel Marcel, „dan nummers in een dossier..... hun persoonlijk leven wordt door de blinde machten van het Geweld volstrekt ontkend”.

Maar daarnaast mag het u evenmin ontgaan hoe in uw eigen wereld, in de gemeenschap rondom u heen, de mens al evenzeer wordt bedreigd.

Het valt u misschien niet zo op. U kijkt er al arbeidende, al etende en drinkende wellicht overheen. U ziet de mensen van allen dag ook elke dag nog als vrijwel dezelfde mensen. Mensen, die een bioscoopje pakken, die ergens aan een toonbank een broodje lever of een kop soep kopen, die elke Zondag naar de voetbal en elke Maandag weer naar het mechanische werk aan ergens een machine gaan.

Maar deze Roemeen zag het wel, en hij zag het scherp en retoucheerde niet:

„Het Westen heeft een maatschappij geschapen, die op een

machine lijkt. Het verplicht de mensen om temidden van die maatschappij te leven en zich aan de wetten van de machine aan te passen. Maar als de mensen op machines zullen lijken, zó dat zij er zich mee gaan vereenzelvigen, dan zullen er geen mensen op aarde meer zijn.”

En als u en ik en al die mensen om ons heen, ook die van de tomatensoep en van het broodje lever en van de voetbal, niet meer kunnen voorkomen dat het 23ste en 24ste uur ons door de vingers glijpen en dat het 25ste tóch aanbreekt, dán kan zelfs geen Messias ons meer helpen „omdat een door de techniek beheerste wereld niets geestelijks kan voortbrengen en dientengevolge aan monsters is overgeleverd.”

Wat wij daarom nogeens nadrukkelijk willen zeggen, is dit: u moet dit vreselijke boek van die Roemeen lezen. En overdenken. En dan moet u zich ernstig afvragen: heeft dit, ons Westen niets meer op te brengen behalve techniek? Aanvaarden wij dat de machine al onze levenswaarden overheerst? Heeft dit Westen niets meer uit te dragen aan cultuur en aan waarachtig gevoel, aan werkelijke levenswaarden, aan liefde, barmhartigheid en opoffering voor anderen? Is in dit 24ste uur de aanbidding van de machine werkelijk ons credo geworden?

Het gaat een raar gangetje in deze geschonden wereld en onder deze bezeten mensen terwijl velen het nog niet zien of beseffen.

Daarom moet u dit boek lezen. En ook dit allesbehalve opgewekt en blijmoedig stukje.

Dáárom — en omdat het al kwart voor vierentwintig is.

Dat 25ste uur kan alleen nog maar worden tegengehouden door u en de uwen, door doodgewone burgers zo als u en ik, maar die nog vrij en tot zekere hoogte nog zonder vrees leven.

Wat wij daarom eigenlijk zeggen willen, heeft Goethe al in Faust gezegd:

Nur der verdient sich Freiheit

wie das Leben, Die täglich sie erobert muss....

en hield Byron ons reeds een lichtende zekerheid voor:

„De strijd voor de vrijheid, eenmaal begonnen, en door de stervende vader aan zijn zoon vermaakt, eindigt, ofschoon misschien tegengehouden, altijd met de overwinning....”

eigenwijze liedjes

Het meisje van zijn leven

Het meisje van mijn leven, zei de jongen van IV B,
Liep na een hockeywedstrijd op een middag met me mee,
Het ging van zelf — zo echt... nou ja... ik weet niet hoe of wat,
Alsof ze nooit op school een vriend of vrijer had gehad.

Dat meisje, zei vervolgens de student, wordt straks de vrouw,
Met wie ik over jaren, als ik arts zal wezen, trouw,
Inmiddels leert zij koken en zij tikt op een kantoor
Om 't wachten te verzachten tot ik eeuwig bij haar hoor.

Dat meisje, sprak de huisarts, kookt en bakt als een godin
En schrijft geregeld 's avonds al mijn rekeningen in,
Zij heeft me én als echtvriend én als dokter zo gewend
En kent om zo te zeggen bijna iedere patiënt.

Dat meisje, sprak professor (en toen was hij specialist)
Dat maakte ons welvarend want van mij een internist,
Zodat ons leven rijker en voortdurend rijker wordt,
Met eenmaal 's jaars Riviera en met eenmaal wintersport.

En dus zoekt nu dit meisje — sprak professor met een lach,
Waarin de volle vreugde om haar meisjesdeugden lag —
Pardon — een ogenblikje — schat, neem jij die
telefoon? —

Het meisje van zijn leven voor meneer haar oudste zoon.
Brammetje.

N.V. W. A. HOEK's

MACHINE- EN ZUURSTOFFABRIEK
Hoofdkantoor en Machinefabriek
te Schiedam.

Compressors voor alle gassen en iederen druk.
Installaties voor de bereiding van zuurstof, stikstof, enz.

N.V. SCHEEPSWERVEN

„PIET HEIN”

BOLNES en PAPENDRECHT

DWARSELLINGEN 115 Meter

DROOGDOK 115 x 30 Meter

SMIT SLIKKERVEER

L. Smit & Zoon
KINDERDIJK

Baggermateriaal
Zeesleepboten
Passagiersschepen
Machines
Motoren
Ketels

N.V. Nederlandse
Caoutchouc- en Gutta-
Perchafabriek

v.h. Bakker & Zn.

Ridderkerk

Technische
rubberartikelen

Hotel, Café-Restaurant
„De Noordberg”
Heelsum
Het rustigst gelegen hotel

Goedewaagen's

Koninklijke
Pijpen- en Aardewerkfabrieken
Gouda

Serviezen

N.V. Lijm- en
Gelatinefabriek

„Delft”

Fabrieksmerk
TWEE TORENS
Tel. 106-363 — Delft

Frank Rijdsdijk's Industriele Ondernemingen N.V.

Hendrik-Ido-Ambacht
Tel. H.I. Ambacht 245
Rotterdam 72615

SCHEEPSLOOPERIJ

HANDEL in:
● Oud IJzer,
● Nieuw IJzer,
● Bruikbaar IJzer, enz.

AFDELINGSSECRETARISSEN:
Onze administratie is gaarne bereid met U te spreken over de mogelijkheid van uitbreiding van onze lezerskring.

ERNSTIGE DAGEN

*De strijd op Korea - Het communisme in de aanval
Een critiek stadium - Thans geen kleine zaken meer
Slechts op grote belangen zij het oog gericht
Geen burger mag terzijde staan*

De wereld is in spanning. Zal het conflict, dat op Korea uitgebarsten is, gelocaliseerd blijven of zal er het begin van een allen omvattende strijd mee aangekondigd zijn?

Terwijl wij dit schrijven weten wij daarvan niets. En daarover een voorspelling te doen is niet mogelijk. Daarvoor kennen wij de krachtvelden niet, daarvoor zijn wij veel te weinig op de hoogte van de mogelijkheden, die de bij een uitgebreid conflict betrokken partijen op het ogenblik zien. Wij moeten ons dus bepalen tot datgene, wat zich op het moment afspeelt. Dat is trouwens al ernstig genoeg. Ernstig, in de eerste plaats omdat er oorlog is en mensenlevens worden vernietigd. Ernstig ook, omdat de aanvallende partij het communisme is, dat nu voor de zoveelste maal met grote driestheid zijn ware aard toont.

De Veiligheidsraad heeft snel gereageerd. Dat is goed. De Veiligheidsraad heeft ook krachtig gereageerd. Ook dat is goed. De Veiligheidsraad heeft zoveel ongelukkige beslissingen genomen, dat men zich er over verheugt, dat, wanneer er zich nu een geval voordoet van zo hoogst ernstige aard, dit lichaam maatregelen neemt om onrecht te keren. Bij de landen, die ten deze de hoofdverantwoordelijkheid voor de genomen beslissing dragen, was kennelijk de maat vol. Men heeft begrepen, dat wanneer men wederom terug zou treden in Azië, zulks zijn terugslag zou hebben op andere gebieden, met het gevolg dat het communisme ook elders zijn slag zou gaan slaan. Wat dan des te gemakkelijker zou vallen, daar de bevolkingen — teleurgesteld door de elders in onvoldoende mate verleende hulp door de grote Westerse machten — waarschijnlijk weinig tegenstand meer zouden bieden. De snelheid en de felheid waarmede thans wordt opgetreden, geeft ook een krachtige morele steun aan al diegenen op de wereld voor wie vrijheid, recht, democratie, rechtvaardigheid, verdraagzaamheid onontbeerlijke levenswaarden zijn.

Hoezeer men zich gesterkt kan voelen door het optreden van de Veiligheidsraad, niettemin dient men de ontwikkeling met zorg te volgen. En laten wij toch vooral begrijpen waar het in de wereld van vandaag om gaat: om die grote tegenstelling van de Westerse wereld met haar beschaving en het gru-

welijke communisme. Wij weten het, dat de gewone mens met al zijn zorgen en dagelijkse beslommeringen zich niet altijd kan verdiepen in de maatschappelijke en staatkundige ontwikkeling. Wij begrijpen ook, dat de burger, die alleen vrede vraagt en een gelukkig bestaan voor zich en zijn gezin, zich de toestand in de wereld niet gaarne op z'n somberst voorstelt. De vijf jaren, die nog zo kort achter ons liggen en die zoveel gruwzame verschrikking met zich gebracht hebben, zijn waarlijk al zwaar genoeg te dragen geweest. Moet men zich dan nu al weer hoeden voor een nog gruwelijker dwingeland en moet men nu werkelijk al weer rekening houden met een wereldoorlog?

Wij begrijpen, dat het voor de gewone mens zo moeilijk is en zo verschrikkelijk

om zijn geloof in het goede ondermijnd te zien en om zich gedwongen te voelen krachtig stelling te nemen tegen de kwade elementen. En toch is dat nodig. Wij moeten de feitelijke ontwikkeling onderkennen en wij moeten er rekening mee houden.

In 1948 vonden de gebeurtenissen in Praag plaats. Die hebben de wereld opgeschrikt. Zij maakten elke mens duidelijk wat het communisme betekent, welke gevaren het inhoudt. Wat zich in Praag afspeelde, heeft de gemoederen bezig gehouden, zowel nationaal als internationaal.

Binnen eigen grenzen werd naar aanleiding daarvan het instituut Steun Wettig Gezag in het leven geroepen, internationaal is men tot aaneensluitingen gekomen. Het begon met de overeenkomst van Brussel, wij hebben nu ook het Atlantisch Pact. Het communisme, ziende dat in het Westen een wal werd opgeworpen, ging zijn directe belangstelling elders tonen. Wij kregen het drama in China te zien. De dreiging voor Zuid-Oost-Azië werd acuut. Enige maanden geleden hebben de Verenigde Staten maatregelen genomen om de daar liggende landen steun te bieden in de strijd tegen het communisme. Welnu, dan treedt ook daar even rust in. De communisten verleggen dan het terrein van de directe aanval naar Korea. Daar is nu de strijd ontbrandt op een ogenblik dat, zo leerden ons de berichten, de vloot der aangevallen Zuid-Koreanen te Honolulu was. Het communisme weet zijn ogenblikken wel te kiezen! Het zit ook blijkbaar klaar om van elk zwak moment profijt te trekken.

Telkenmale wanneer het communisme de kans schoon heeft gezien in een deel van de wereld, waar het nog geen wal tegen zich opgeworpen vond, sloeg het zijn slag. Dat kan bij een centraal geleid geheel. Vandaag hier, morgen daar.

Thans raakt het voor de communisten „vrije” gebied, waar het zijn gang kan gaan, uitgeput. Dat zal consequenties met zich mee brengen. Zij lopen nu in Korea reeds tegen een-in-haast-opgeworpen dam. Een dam, die bewaakt wordt, en in feite reeds mede verdedigd, door de Westerse wereld. Laten wij ons dus goed realiseren, dat daar in het Verre Oosten het stadium van de koude oorlog voorbij is en dat de Westerse wereld daar gewoon oorlog voert met het communisme. Wij zijn dus het ernstigste stadium ingetreden.

Zoals wij in het begin zeiden, wij weten niet hoever de strijd om zich heen zal grijpen. Dat hangt af van allerlei factoren, die de buitenstaander nu eenmaal niet kent. Slechts mogen wij hopen, dat thans niet de gehele wereld in brand raakt.

Hoe echter de ontwikkeling ook zal zijn, wij dienen ons te realiseren, dat het communisme nu zover is doorgedrongen, dat het geen „vrije” gebieden meer heeft en dat het bij elke verdere actie direct stuit op de Westerse machten. Wat

☆ parlementaire flitsen ☆

Een eenvoudig ontwerp bracht nochtans belangrijk debat in de Eerste Kamer

Er bestaat vooral bij de Eerste Kamer een sterk gevoel voor wat wij zouden kunnen noemen „staatsrechtelijke stijl”. Met dit gevoel nu kwam het de vorige week in deze Kamer aan de orde gestelde ontwerp tot bekrachtiging, voor zoveel Nieuw-Guinea betreft, van een met toepassing van artikel 183, tweede lid, der Indische Staatsregeling vastgestelde ordonnantie in botsing. Dat was de oorzaak van de strijd, welke tussen de Kamer en de ministers Götzen en Van Maarseveen over dit overigens nogal eenvoudige ontwerp, dat, kort gezegd, het algemeen uitvoerrecht voor dit gebiedsdeel van 20% op 8% beoogde te brengen, werd gevoerd.

Een strijd, die ingezet werd door een frontaanval van mr. Jonkman (Arb.), maar die toch vooral dank zij het tactische spel van prof. Molenaar (V.V.D.) ten gunste van de Kamer werd beslist.

Het bovengenoemde bekrachtigings-ontwerp was ingediend op 9 Juni 1949 en had toen ten doel, met toepassing van artikel 183 van de Indische Staatsregeling een op 28 Januari 1949 vastgestelde ordonnantie tot verlaging van het uitvoerrecht voor geheel Indonesië te bekrachtigen.

Inmiddels echter was, in December 1949, de soevereiniteit over Indonesië overgedragen en had het dus geen zin meer „bekrachtiging van die ordonnantie” in deze vorm te vragen. Voor Nieuw-Guinea, dat Nederlands is gebleven, had dat echter nog wel zin en nu koos de Regering de eenvoudigste weg, die wel vaak, maar toch niet altijd de beste weg is: zij voegde bij nota van wijziging de woorden „voor zoveel betreft Nieuw-Guinea” in de considerans van het wetsontwerp in. Met toepassing van de oude Indische Staatsregeling zou derhalve aldus een voor geheel Indonesië bestemde ordonnantie nu alleen voor Nieuw-Guinea wettelijk bekrachtigd worden.

Met deze handelwijze nu kon onze Senaat zich niet verenigen. Mr. Jonkman (Arb.), prof. De Zwaan (C.H.) en prof. Molenaar (V.V.D.) kwamen successievelijk hun grote bezwaren tegen een zo onelegante wijze van wetgeving uiteenzetten.

Prof. Molenaar voegde daaraan toe, dat hij het niet alleen eleganter zou achten, wanneer de Regering thans met een eigen wetgevingsmaatregel, bestemd voor Nieuw-Guinea alleen, zou komen in plaats van met het voorstel tot bekrachtiging van een maatregel, die anderhalf jaar geleden onder geheel andere omstandigheden en onder een ander bestel was genomen, maar dat hij zulks ook psychologisch verre prefereerde.

Wij zouden, zo zei onze woordvoerder, geloof ik, van onze kant verkeerd handelen, wanneer wij, door deze voorzieningen ten aanzien van Nieuw-Guinea op de oude Staatsregeling van Nederlands-Indië te baseren, daarmede de indruk zouden wekken, dat het hier een tijdelijke maatregel betreft, welke binnen korte tijd tot het verleden gaat behoren. Daarom ook was prof. Molenaar aanvankelijk niet zo enthousiast over het door mr. Jonkman (al beoogde deze hetzelfde) ingediende ordevoorstel, om dit ontwerp voorlopig aan te houden, maar wenste hij verwerping daarvan. Terecht immers zei prof. Molenaar: als wij het ontwerp alleen maar aanhouden, staan wij later toch weer voor hetzelfde probleem.

Er is over dit alles vrij lang gediscussieerd, omdat de Regering, bij monde van minister Götzen, bijgevallen door minister Van Maarseveen, het been eerst volkomen stijf hield en de Kamer voorhield: Als gij dit ontwerp verwerpt, zoals professor

Molenaar bepleit, dan zullen wij de Gouverneur (al is dat dan niet de eigenlijke bedoeling van de verwerping) opdracht moeten geven, de ordonnantie van Januari '49 in te trekken en dan komt, volkomen onbedoeld en ongewenst, dat uitvoerrecht dus weer op 20%. En daar beide bewindslieden zich eerst ook tegen het voorstel van orde van mr. Jonkman verzetten om de behandeling van het ontwerp voorlopig aan te houden, leek het debat een ogenblik volkomen in een impasse te geraken.

Toen echter bracht een suggestie van prof. Molenaar uitkomst en het aardige daarvan was, dat zij precies bracht, wat hij beoogde. Bij de replieken verklaarde de heer Molenaar zich namelijk bereid, zich achter het voorstel van de heer Jonkman (aanhouding dus) te scharen, mits de Regering toezegde, dat zij dan de Gouverneur van Nieuw-Guinea zou opdragen om de regeling, waarom het ging, krachtens het besluit Bewindsregeling Nieuw-Guinea voor dat gebiedsdeel bij ordonnantie vast te stellen. De 2e alinea van artikel 175 van dat Besluit bepaalt namelijk, dat de tarieven van in-, uit- en doorvoer, welke door de wet moeten worden vastgesteld, in dringende omstandigheden bij ordonnantie (d. w.z. bij een door de Gouverneur uit

te vaardigen besluit) kunnen worden gewijzigd, mits onder nadere bekrachtiging door de wet.

Deze door prof. Molenaar gevraagde toezegging deed minister Götzen inderdaad en toen werd het, overeenkomstig de wens van prof. Molenaar geïnterpreteerde, ordevoorstel van mr. Jonkman met 23 tegen 7 stemmen (allen leden van de K.V.P.-fractie, van wie 3 voorstemden) aanvaard. Minister Van Maarseveen sloeg de spijker echter wel goed op de kop, toen hij, vlak voor de stemming, nog even het woord vroeg en vaststelde: „Wanneer de Kamer zou treden in de suggestie van de geachte afgevaardigde de heer Molenaar en deze ordonnantie zou worden vervangen door een nieuwe wettelijke maatregel, dan zal dit wetsontwerp moeten worden ingetrokken. Dan zal uitstel van de behandeling dus betekenen, dat t.z.t. zonder dat het wetsontwerp nader behandeld wordt, dit ontwerp door de Regering zal worden ingetrokken. Ik geloof, dat dit de juiste consequentie is”.

Zo was het, als gezegd, precies. Hier werd het eindresultaat van dit debat met alle duidelijkheid aangegeven, namelijk dat de heer Molenaar volkomen had bereikt, wat hij bedoeld had: deze aanhouding was in haar uitwerking nu volkomen gelijk aan verwerping en de door allen niet gewenste terugval op het oude uitvoerrecht van 20% werd tegelijk voorkomen.

De behandeling van dit — wij herhalen het — op zichzelf eenvoudige voorstel werd ook om andere redenen veel belangrijker dan die eenvoudig aanvankelijk deed veronderstellen.

President Soekarno had van het bezoek van de minister-president Pandit Nehroe gebruik gemaakt om de reeds eerder door hem aangegeven leus: Voor het einde van dit jaar zal Nieuw-Guinea bij Indonesië be-

horen, nog eens in het tienvoudige te herhalen en de heer Nehroe had in een persconferentie, zij het in enigszins voorzichtige termen, zijn instemming daarmede betuigd.

Mede waarschijnlijk op grond van de hierdoor ontstane onrust in Australië, dat in de Nederlandse houding twijfel ook op dit punt meende te zien, heeft de Nederlandse Regering daar thans haar even positieve mening tegenover gezet.

Dat „thans” is in zoverre eigenlijk niet helemaal juist, dat de Regering al eerder een dergelijke verklaring had afgelegd. De zinsnede „De Regering staat onveranderlijk op het standpunt, dat Nieuw-Guinea ook na afloop van bedoeld jaar onder Nederlandse soevereiniteit moet blijven” was namelijk een woordelijke aanhaling van hetgeen minister Van Maarseveen op 26 Mei reeds in de Tweede Kamer (bij de behandeling van de Nota over Indonesië) had gezegd. Het verschil was echter, dat minister Van Maarseveen in zijn woordelijk en met nadruk voorgelezen verklaring, die hierdoor het karakter van een Regeringsverklaring kreeg, uitvoerig commentaar aan dit standpunt verbond en voor de buitenwereld duidelijk heeft uiteengezet, dat en waarom Nederland het recht en de plicht heeft (plicht tegenover de bevolking van dit gebied) om zijn taak daar voort te zetten totdat het volk zijn eigen lot kan bepalen.

Aan de behandeling van de Onderwijsbegroting in de Eerste Kamer, welke de vorige week nog niet ten einde werd gebracht, zullen wij in het volgende nummer aandacht wijden.

Deze burger

ontmoette Maandag een heer met wie hij een prettig gesprek had en met wie hij, later op de dag, een prettig glas dronk en met wie hij, in de vroege koele avond het brood brak aan een plezierige tafel en toen nog koffie en een cigaret, zoals dat gaat in een wereld die zich, voor enkele uren, niet bezig houdt met Korea, Ajax en de Staatsmijn Maurits.

Om kort te gaan, buurvrouw, en wat ik maar zeggen wilde: het was gezellig, wij jijden en jouden malkander en de nieuw-verworven genegenheid bracht mij naar het plaatselijk stationsgebouw ten einde mij uitgeleide te doen.

Toen zei hij, op het perron nog, om iets reuze-charmants te zeggen: „Jebemmereuzemegevalle” en toen ik hem dan vroeg hoe er van meevallen sprake kon zijn, wanneer men iemand in de verste verte nooit gekend heeft, zei hij: „je bent ommers Vêvedeêr, nou en je bent toch wel een geschikte vent.”

Deze burger heeft daar in de trein, die rende door de zoete avondlucht, die van de bossen en de weiden omhoog steeg, nog wel even over zitten napeinzen: Zulke domme, stupiede, burgermans-ellende, die alles in de politiek haalt en die alles met de politiek besmeert en bekloddert, overal etiketten, overal partij maatstaafjes en politieke uitgangspunten: „Jebemmereuzemegevalle ofschoon je geen pèevêdêe-aajer bent”, want dat betekende dat in dit geval „Ofschoon je anders denkt dan ik ben je toch niet ongeschikt. Ofschoon je een andere wereldbeschouwing hebt dan de mijne, heb ik toch een gezellige dag met je gehad.” Medeburgerbroeders, versta mij wel — ik protesteer daar niet tegen en ik tracht het niet te veranderen, die bewustzijnsverenging, die U ook wel, gewoond, domheid moogt noemen.

Het zijn juist deze, juist DEZE botterikken en zichzelfe-catalogiserende stamboekossen, die minachtend, de mond vol hebben van de „burgerlijkheid”, ach ja, de burgerlijkheid van

DEZE BURGER.

Vacantie

We zijn weer in het seizoen, waarin we naar zee, bergen, plassen of hei trekken, in elk geval: niet thuis zijn.

Maar thuis ligt onze post, waarom we ons in onze luchthartige vacantie-stemming niet bekommeren.

Verleden jaar heeft dit bij de aankondiging van de September bijeenkomst van de Vrouwen in de V.V.D. moeilijkheden veroorzaakt, die zich zonder twijfel meer hebben voorgedaan.

Secretarissen van afdelingen en andere functionarissen in onze partij zullen daarom goed doen, maatregelen te nemen, waardoor bij hun afwezigheid geen stagnatie in de behandeling van V.V.D.-aangelegenheden kan optreden.

De secretaresse van de Vrouwen in de V.V.D. geeft hierbij het voorbeeld en deelt mede van 1—20 Juli afwezig te zullen zijn.

Dringende correspondentie, de Vrouwen in de V.V.D. betreffende, adressere men aan het kantoor van Mevr. Mr. E. A. J. Scheltema—Conradi, Ged. Oudegracht 63 te Haarlem.

JOH. H. SPRINGER.

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Voorzitter Redactie-comm.: Drs. H. A. Korthals.
Redactie-secretaris: Mr. E. Elias.
Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 435.
Administratie: Postbus 43, A'foort, tel. 5267.
Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 p. jaar.
Voor het zenden van abonnements- en advertentie-gelden: Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie” te Amersfoort.
Losse nummers 15 cent.
Voor advertenties wende men zich tot de administratie of tot de hoofdvertegenwoordiger: L. Vlug, Geestbrugweg 69, Rijswijk (Z.-H.).

De Koninklijke

Het 60-jarig bestaan van de Koninklijke Nederlandse Petroleum Maatschappij, in de wandeling kortweg „De Koninklijke” genoemd, is terecht herdacht met een grote tentoonstelling in de Haagse Dierentuin, met toespraken en sportfeesten voor het personeel en al datgene, dat nu eenmaal bij een jubileum behoort. Deze maatschappij, die haar vertakkingen over de gehele wereld heeft, is een bewijs naar buiten van de ondernemingszin, de werkkraft en het doorzettingsvermogen van het Nederlandse volk in zijn beste vertegenwoordigers. De energie, die deze maatschappij, ook onder de zo veranderde omstandigheden in Indonesië ten toon weet te spreiden, komt wel zeer duidelijk naar voren in het voortreffelijk samengestelde Gedenboek, dat ter gelegenheid van dit jubileum het licht zag.

Bij de vele gelukwensen, die deze maatschappij in ontvangst heeft te nemen, willen wij gaarne openlijk de onze voegen en daarbij de wens uitspreken, dat de welvaart en bloei gelijke fred mogen houden met het herstel van ons land en ons volk in het algemeen.

Korea

Korea staat in brand. Wat een ieder, die met zijn beide benen steeds op de bodem van de realiteit heeft gestaan kon verwachten, is thans gebeurd. De gevoelige plek, waar Oost en West eens met elkaar in botsing moesten komen, is ontdekt. Gelukkig voor de Europeanen ligt zij niet in hun onmiddellijke omgeving, doch zij is in Azië opgedoken. Dit alles wil echter geenszins zeggen, dat daarom dit conflict voor de Europeanen geen gevaar kan opleveren. Men kan niet beter doen, dan de feiten nuchter beschouwen. De teerling is geworpen en het gaat er nu om, in hoeverre de Westerse beschaving een stabiele eenheid zal blijken te zijn. Het is tenslotte zover gekomen, dat het vóór of tegen, als het de vraagstukken van democratie en dictatuur betreft, niet alleen meer een politieke keuze is, doch een belangrijk onderdeel is geworden van de individuele levensverhouding. Vóór of tegen. De keuze is beperkt. Maar wie inderdaad voor de handhaving van vrijheid en democratie is, zal tot offers bereid moeten zijn. Korea is het signaal, dat talmen en weifelen, ook in het persoonlijk leven, als het gaat om de verdediging van de menselijke beschaving, fataal is.

Pas op

Het is al weer enige tijd geleden, dat wij in de dagbladen lazen, dat de minister van Wederopbouw en Volkshuisvesting, mr. In 't Veld, na zijn bezoek aan Amerika, volgens de verslagen in de dagbladen verklaarde, dat onze bouwnijverheid van Amerika niet veel kon leren. Wij hebben ons destijds min of meer over deze opmerking verbaasd, omdat zij ons nogal enigszins onwaarschijnlijk en althans wat boude voorkwam. Wij hebben er destijds geen commentaar op gegeven, omdat het ons beter leek, hierover niet onnodig stof te doen opwaaien. Inmiddels maken de dagbladen er melding van, dat ir. Van Hoek, die als leider van een delegatie van werkgevers en -nemers in de bouwindustrie een studiereis door de Verenigde Staten heeft gemaakt, als deskundige het tegendeel verklaart en beweert, dat er voor de bouwnijverheid van ons land in Amerika wel degelijk iets valt te leren. Op de persbijeenkomst van de Stichting

ting Raad van Bestuur Bouwbedrijf, waar de heer Van Hoek van zijn ervaringen vertelde, schijnt — alweer volgens de dagbladen — de minister zich te hebben gerevancheerd door te zeggen, dat hij ten aanzien van architectuur en bouwmethoden weinig nieuws had ontdekt, doch dat hij zich als leek geen oordeel had kunnen vormen over de techniek van het bouwen. Voorts zou volgens de minister de pers zijn woorden onvolledig hebben weergegeven. Hoe dit alles ook zij, wij vrezen toch, dat de minister zich enigszins lichtvaardig op glad ijs heeft gewaagd. Officiële personen moeten nu eenmaal voorzichtig met hun verklaringen zijn. Wij herinneren ons n.l. nog goed de minder tactische manoeuvre van oud-minister Vos, die in het Noorden van ons land zijn opinie ten beste gaf over de sociale toestanden in Amerika, een opinie die nu niet bepaald vleidend was en waarvan de uitspraak als een boemerang werkte, toen de minister meteen daarop een bezoek aan de Verenigde Staten bracht. Zeker, wij behoeven niet alles te verheerlijken, wat uit de Verenigde Staten komt, doch als wij een oordeel over de gang van zaken aldaar in het openbaar uitspreken, moeten wij er wel zeer sterk van overtuigd zijn, dat onze woorden de toets van de critiek kunnen doorstaan.

Massa

Volgens radio Sofia zijn ongeveer 30.000 leden van de communistische partij in Bulgarije volkomen analphabeet. Naar in de uitzending werd verklaard, kon een dergelijke toestand niet langer worden getolereerd, vandaar dat Ruben Levi, lid van het hoofdbestuur van de Bulgaarse communistische partij via de radio krachtig critiek leverde op het ministerie van onderwijs en het bestaande systeem van partij-onderwijs en propaganda. Dit laatste klinkt zeer nobel, maar er werd niet bijgezegd, dat juist door middel van deze massa van analphabeten, de communistische partij aan de macht kon komen. Indien een dergelijke macht eenmaal is gevestigd, is het schermen met de verbetering van de volksontwikkeling slechts boerenbedrog, omdat die massa dan kan worden gekneed in elk model, dat de rode heren welgevallig is. Analphabetisme en communisme gaan hand in hand. Bulgarije is hiervan weer het bewijs en het leert ons opnieuw, hoe belangrijk het is, de volksontwikkeling en — vooral ook de beschaving van het volk — niet te verwaarlozen. Hier ligt een probleem, waarover de laatste tijd weliswaar in toenemende mate wordt gediscussieerd, doch in feite nog geen stap verder kwam als het ging er een bevredigende oplossing voor te zoeken.

Vernieuwing (I)

Reeds eerder hebben wij op deze plaats melding gemaakt van de ongetwijfeld frisse ideeën, die oud-minister prof. Gielen de laatste tijd aan de hand doet op het gebied van de onderwijs-vernieuwing. Tijdens een onlangs gehouden landdag van de in de St. Adelbertvereniging georganiseerde katholieke intellectuelen verklaarde prof. Gielen o.m. dat de biologische rijping van het kind is vervroegd en dat de school te weinig de maatschappelijke veranderingen heeft voorzien en er niet op bedacht is geweest deze tijd op te vangen. Zeer terecht zeide prof. Gielen, dat de tegenwoordige verkeersproblemen niet worden opgelost met onderwijs in de verkeersregelen alleen. Voor het „heer-in-het-verkeer”-zijn is het aankweken van voorzichtigheid en verantwoordelijkheidsbesef van veel groter belang. Ziedaar waarom het bij de onderwijsvernieuwing inderdaad gaat, n.l. het besteden van meer aandacht aan het beschavingspeil van onze jeugd, dat in feite los staat van de verstandelijke ontwikkeling. Het kan niet genoeg worden gezegd, dat het ware begrip en de juiste waardering voor de democratie ten nauwste verband houdt met een behoorlijk ontwikkeld beschavingspeil. Immers, democratie wil niet alleen zeggen: het kennen en begrijpen van de voorschriften, die betrekking hebben op het goed functioneren van onze staatsinstellingen, het betekent voorts verdraagzaamheid jegens de ander. En het is juist deze verdraagzaamheid, waaraan het bij ons volk nogal eens ontbreekt. Het is daarom nodig de onderwijs-vernieuwing meer in ruim verband te gaan zien, waarbij de fundamentele betekenis voor de handhaving van de democratie niet straffeloos zal kunnen worden geplaatst.

Onze hartelijke gelukwensen!

Vernieuwing (II)

Indien men opvoedkundige problemen ter sprake brengt, is het interessant na te gaan, of de oorzaak van de vele verkeersongelukken ligt in het individualistische karakter van de Nederlander. Bepaalde feiten schijnen hierop inderdaad te wijzen. In Los Angeles, waarop elke twee mensen er één een auto bezit, sterven b.v. per jaar op elke 100.000 inwoners 14 mensen ten gevolge van een verkeersongeluk. In Detroit, het centrum van de Amerikaanse automobielindustrie, waar op elke drie inwoners een auto voorkomt, sterven per jaar elf mensen op de 100.000 tengevolge van een verkeersongeval. In Nederland echter, waar op de 50 mensen nog niet één bezitter van een auto wordt aangetroffen, vallen per jaar meer dan 8 slachtoffers op elke 100.000 inwoners. Wij slaan in dit opzicht een zeer slecht figuur en helaas moet worden geconstateerd, dat het niet al te hoge beschavingspeil van ons volk de oorzaak hiervan is. Men rijdt vaak te veel „op zijn rechten”, waarbij men de wellevendheid uit het oog verliest. Dit heeft o.m. tot gevolg, dat jaarlijks 300 kinderen de dood op de weg vinden. Vooral ook op verkeersgebied is een vernieuwing van de mentaliteit een eerste vereiste, waarbij men niet zal moeten dralen om, als het niet meer met goedmoedigheid valt te bereiken, zeer strenge en harde maatregelen te treffen.

ERNSTIGE DAGEN

(Vervolg van pag. 1)

mede in zich sluit, dat die Westerse machten de grootste kracht moeten ontplooiën. Geestelijke kracht, zowel als militaire.

Wij zullen alle kleine zaken terzijde moeten stellen en wij zullen ons bij voortdurende de grote tegenstelling in de wereld indachtig moeten zijn. Wij zullen er ook de consequenties uit moeten trekken. Als burger zullen wij ons bereid moeten verklaren de organen, die de wettige overheid beschermen, te steunen. Niet morgen, maar vandaag. Wij zullen ook bereid moeten zijn ons zware offers te getroosten voor ons defensie-apparaat.

En van de regering mogen wij verwachten, dat zij op rationele wijze en doelbewust en met de grootste kracht ons militaire apparaat opbouwt. Ook daarvan moet worden gezegd: niet morgen, maar vandaag. Bij de verantwoordelijke bewindslieden moet het besef aanwezig zijn, dat geen seconde te verliezen is.

En internationaal zullen wij moeten voortgaan met het scheppen van nieuwe vormen. Niet morgen, maar vandaag. Wanneer men de discussies leest met betrekking tot de internationale samenwerking, dan bekruipt ons wel het gevoel, dat men veelal denkt bezig te zijn aan een werk waarvoor men jaren de tijd heeft. Zo is het niet. Hoe lang wij de tijd hebben weten wij niet. Wij weten slechts, dat er zeer, zéér weinig tijd rest. Moge daarvan elke seconde nuttig worden gebruikt!

K.

Mode en Vrijheid

Hebben lange haren met angst te maken? en niets met wat wij vrouwelijk noemen?

Betrekkelijk onbelangrijke feiten kunnen een aanwijzing vormen voor meer belangrijke dingen, die er de grondslag of oorzaak van vormen. Zo is het ogenschijnlijk niet van zo groot belang, dat, zoals Cecil van der Schaaf-Corsten in de Nieuwe Courant van 3 Juni j.l. onder het opschrift „het kapsel 1950” constateert, veel vrouwen en meisjes de moed missen, de haren zo kort te knippen en disharmonierende krullen te verwijderen, dat de nieuwe mode voldoende tot haar recht komt. De schrijfster geeft hiervan de volgende verklaring: „Mogelijk moeten wij deze angst psychologisch beschouwen. Eeuwenlang toch gold het voor mooi, als het haar van een vrouw zo lang was, dat zij er op kon gaan zitten en zo dik, dat het haar als een mantel kon omhullen”. Tenslotte bepleit de schrijfster krachtig de kortere haren en constateert zij, dat de nieuwe mode „zeer vrouwelijk” is. De psychologische beschouwing van de schrijfster lijkt wel juist, doch niet volledig; er zijn vermoedelijk meer diepgaande, onbewuste motieven in het spel, welke de bedoelde angst voor de korte coiffure veroorzaken. Bij dit schijnbaar onbelangrijke modeverschijnsel komen aldus, zoals de schrijfster reeds aantoot, ingrijpende psychische complexen naar voren.

In het verleden bekleedden de vrouwen ten opzichte van de mannen een ondergeschikte maatschappelijke positie. Teneinde dit onderscheid te kunnen handhaven, werd aan de vrouwen een geheel andere kleding en haardracht dan aan de mannen toegewezen, zoals de slaaf andere klederen dan de heer moest dragen. Het uiterlijk onderscheid tussen de seksen werd naar gelang van tijdvak en plaats of land anders uitgedrukt, doch steeds diende het tot de demonstratie van de ongelijkwaardigheid der vrouwen. In de vorige eeuw bestond het verschil, behalve in de kleding, gedeels in de voor de vrouwen absoluut verplichte lange haren, terwijl de man slechts de voordelen van de meer korte, praktische haardracht mocht genieten.

Bij de destijds heersende, maatschappelijke toestanden waren er voor de grote verschillen en strenge afscheiding gegronde redenen, welke vervielen na de doorwerking van de vrouwenemancipatie. Na 1925 kon men daarom er toe overgaan, de voor moderne omstandigheden hinderlijke haarbos van de vrouwen in te korten. Nochtans kan een traditie nog lang nawerken, ook nadat zij de grondslag verloren heeft. Terecht constateert de schrijfster in de Nieuwe Courant dan ook het voortleven van de fictie, dat slechts lange haren mooi kunnen zijn, wat veel vrouwen er van weerhoudt, ze voldoende kort te knippen. Doch vermoedelijk is hier, meer nog dan de angst voor het verlies van een sieraad, een uit de tijden van achterstelling overgebleven minderwaardigheidsgevoel in het spel, dat thans nog, tegen eigen verlangen in, het voormalige kenteken van inferioriteit gedeeltelijk doet behouden. Niet minder werkzaam is de vrees, door de publieke opinie of de omgeving te worden misprezen. Beide, min of meer onbewuste motieven, het minderwaardigheidsgevoel en de vrees voor de publieke opinie, verschuilen zich vermoedelijk in veel gevallen achter het argument, dat men geen sieraad wil verliezen.

Dat de publieke opinie bevooroordeeld is blijkt hieruit, dat de tegenwoordig zeldzame vrouw met de ongebreideld lange haren geen opzien of aanstoot verwekt, wat veelal wel het geval is met het nog zelfzamer meisje met de „jongenskop”. Het besef is nog lang niet doorgedrongen, dat de lengte van de haren absoluut niets met „mannelijk” of „vrouwelijk” te maken heeft. Deze kwalificatie is er slechts door een jarenlange traditie aan gehecht, nu de grondslagen van deze traditie, t.w. de achterstelling van de vrouwen, zijn vervallen, behoort ook de vereenzelviging te verdwijnen. De vrouwelijke persoonlijkheid kan zich daarentegen slechts ongestoord en dus specifiek „vrouwelijk” uiten, wanneer de dames zonder minderwaardigheidsgevoel en zonder angstgevoel voor de publieke opinie naar eigen gevoelens de haren kort of lang kunnen dragen. Nu blijken de mededelingen van de mode-

journaliste van de Nieuwe Courant bij veel vrouwen nog traditionele angstcomplexen aanwezig zijn, behoort dit de aandacht te hebben van allen, die het wel menen met de rechten van de vrouwen. Het geestelijk complex, dat in het verleden mede de achterstelling van de vrouwen veroorzaakte en in stand hield, blijkt nog onbewust aanwezig en zelfs werkzaam te zijn. Het gevaar is niet denkbeeldig, dat deze werkzaamheid op

Een lezer zendt ons deze merkwaardige overpsinzingen toe. Dit is dus een ingezonden stuk; stel u voor dat de redactie daárvor de verantwoordelijkheid en hare gevolgen wilde dragen en riskeren!

een gegeven moment zou toenemen en dat men zou pogen, de verkregen rechten van de vrouwen op ander, meer belangrijk gebied aan te tasten.

Op zichzelf kan de druk van de publieke opinie voor de betrokkenen al een grote overlast betekenen. Gelukkig betreft de kwestie van de lange of korte haren slechts een uiterlijkheid, doch juist voor de grote massa gaat er een grote suggestieve kracht van uit, de lange haren zijn min of meer het symbool van de vroegere achterstelling gebleven. Ook voor opvoeders en ouders verdient deze zaak belangstelling. Toot men jonge meisjes al te veel met vlechtjes en krulletjes, die de bewegingen belemmeren en veel onderhoud en aandacht vereisen, dan wordt de belangstelling op jeugdige leeftijd op uiterlijkheden gericht. Reeds vroeg kan zodoende een minderwaardigheidsgevoel ten opzichte van de jongens worden gewekt. Zij immers bewegen zich vrijer en kunnen zich met meer belangrijke zaken bezighouden. De jongens zullen er vroegtijdig toe komen de meisjes, die zich met zulke beuzelachtigheden bezig houden, niet als gelijkwaardig te erkennen.

Teneinde het minderwaardigheidscomplex van de vrouwen en de verouderde, hinderlijke publieke opinie verder te elimineren, is het te hopen, dat aan de roepstem van de schrijfster tot kortere haren door velen wordt gevolg gegeven. Ongetwijfeld zijn er veel vrouwen en meisjes, die een te omvangrijke haardos niet durven inkorten tengevolge van een of ander onbewust angstgevoel. Overwinning van deze complexen betekent meerdere vrijheid, die zich ongetwijfeld ook op ander gebied door zou zetten.

Wat in het vorenstaande werd betoogd omtrent de korte haren, geldt in dezelfde mate ten aanzien van de broek, welke nog als een specifiek mannelijk kledingstuk door-

gaat, terwijl alleen het rokje „vrouwelijk” zou zijn. Dezelfde oude traditie en complexen zijn hierbij werkzaam. Het is opvallend, dat de vrouwen en meisjes in haar vrije uren, op vacantie, bij sport en trektochten in het algemeen behoefte hebben aan de broek of het korte broekje, die haar heus niet behoeven te misstaan. Maar teruggekeerd in de sleur van het dagelijks leven moet het rokje worden aangetrokken, het minderwaardigheidsgevoel en de publieke opinie doen zich weer gelden.

Het vorenstaande moge slechts uiterlijkheden en bijkomstigheden betreffen, doch deze beïnvloeden de publieke opinie meer dan moeilijk te begrijpen maatschappelijke vraagstukken en wettelijke maatregelen,

waarvoor de massa zich niet interesseert. Men onderschatte niet de suggestieve werking, die van dergelijke uiterlijke zaken op de lange duur uitgaat. En nu zal men willen betogen, dat de korte haren en de broek lang niet voor iedere vrouw geschikt zijn en dat niet ieder deze zou wensen. Het zij toegegeven en niemand zou haar iets willen opdringen. Doch dan eise men dezelfde vrijheid op voor anderen, die er anders over denken. Wij mogen eisen opheffing van de, zij het slechts morele, dictatuur van de publieke opinie en van de modekoningen. Omdat ook in toekomstige, en uiterlijke, doch suggestief werkende zaken niet de gedachte mag blijven kleven, dat de vrouwen worden achter gesteld.

ALLERHANDE

WATER EN BROOD

Want wat brood voor de mens betekent, betekent water voor Rotterdam en Nederland. En met dat water, dat water van de scheepvaart, is Rotterdam en Nederland gegroeid en groot geworden. Ahoy, demonstrant van de Nederlandse industrie en scheepvaart, zal Jeze verbondenheid voldoende door laten dringen tot elkien, die het wil zien.

(Kust-, Rijn- en Binnenvaart)

BAAIERD DER VERVELING

De naoorlogse mens, steeds meer losgeslagen van de laatste resten van zijn geestelijk en cultuurbezit, is teruggeworpen in de baai der verveling. Zijn werk, dat hij dagelijks moet verrichten, is veelal weinig belangwekkend. Daarin kan hij zich niet uitleven. En wat biedt het leven verder nog in een gestandaardiseerde samenleving, wier nivellerende werking hij voortdurend in sterker mate ondergaat?

(De Prinsestad)

PRINS BERNHARD

Prins Bernhard behoort tot die mensen, die — om een gevleugeld woord aan te halen — iets bereiken, omdat zij tien procent méér doen dan er van hen verwacht wordt. Voor zich zelf begeert hij niets te bereiken; dat de resultaten van de 110 pct. energie, die hij aan duizend-en-één aangelegenheden besteedt, geheel aan de Natie ten goede komen, moge ons allen dankbaar stemmen.

(Haagse Post)

DE PLANNEN

Het plan-Schuman en het plan-Stikker zijn niet alleen vereenvoudigingen van ingewikkelde plannen. Zij bevatten ook een zeer ingenieuze clause, die vermoedelijk de Europese samenwerking over een dood punt zal heen helpen.

(Elseviers Weekblad)

GEEN GRUTERSWAAR

Onze lezers zouden we willen vragen, ook al bent geen groot lezer en geen literatuurkenner, blijf de ingeboren eerbied van een cultuurvolk voor de geestesproducten van grote denkers en schrijvers getrouw. Ook al kent gij hen misschien niet, spreek over hen met eerbied. Besef, dat hun werken de pilaren zijn waarop onze beschaving rust, het zaad waaruit onze cultuur is gesproten. Verlaag hun werken niet tot grutterswaren of elgoed.

(Het Lichtspoor)

DE ARBEID

Het is menselijk en daarom begrijpelijk, dat we onze dagelijkse arbeid soms als een last beschouwen. We zijn er nu eenmaal niet altijd voor in de stemming. De besten van ons kan dat overkomen. Er zijn er echter ook, die eigenlijk alleen maar voor hun broodje werken en niet begrijpen, dat er toch wel iets meer op het spel staat dan alleen geld verdienen. Door onze arbeid werken we mede aan de bevordering van de algemene welvaart en tevens scheppen we — om het eens wat deficit uit te drukken — de morele grondslag voor ons leven.

(De Wolkenridder)

GOED TEKEN

Het is een goed teken, dat internationale samenwerking in allerlei vormen aan de orde van de dag is. En het is zelfs een goed teken, dat die samenwerking niet overal terstond slaagt of wel eens anders uitvalt dan men zich aanvankelijk had voorgesteld. Dat bewijst slechts het voortbestaan van een grote mate van vrijheid en vrijwilligheid. Alleen vrije en vrijwillige samenwerking kan duurzaam zijn.

(Haagsche Post)

Liddell Hart waarschuwt.

Zijn wij bezig het verkeerde soort leger te vormen?

(Door onze militaire medewerker).

Er wordt weer zwaar gerekend in „divisies” — 30 voor West-Europa in 1953 — Rusland nu reeds met 120 tot 150 en binnen een jaar na mobilisatie waarschijnlijk met 500 divisies.....

Divisies..... divisies..... eigenlijk net als in 1914 en in 1939. En altijd weer militaire „planners”, die zichzelf en anderen voorpraten dat de komende oorlog zal aanvangen waar de vorige eindigde: met dezelfde „gevechtsvoorschriften” en met hetzelfde soort materiaal.

Zo is het altijd geweest.

Zo schijnt het ook nu weer te zijn — „are we building the wrong sort of army?” (*), vraagt Liddell Hart in Lord Beaverbrook's Sunday Express.

En vervelende vent, die captain Liddell Hart, die nooit meer en hoger dan een kapiteinsdistinctief droeg en die desondanks nog altijd wordt beschouwd als „the foremost british thinker on the science of war” (**). Die bovendien ruim 30 jaar geleden precies voorspelde hoe een 2e wereldoorlog zou worden uitgevochten, die echter in eigen en geallieerd land geen gehoor vond, maar die de pijnlijke voldoening smaakte, dat slechts de aanstaande tegenstander gedeeltelijk zijn inzichten volgde — „ik was een van Liddell Hart's discipelen,” verklaarde Guderian, de schepper van de Duitse tanklegers; „de Britten zouden in staat zijn geweest het grootste deel van hun nederlagen te voorkomen, indien zij meer aandacht aan Liddell Hart hadden besteed,” aldus Rommel.

„Dertig jaar geleden gaf ik als mijn inzicht in de mechanische oorlogvoering,” schrijft Liddell Hart thans, „dat in de eerste evolutionnaire fase een speerpunt van tanks zou worden ondersteund door gemotoriseerde inf. en art. Daarop zou later de tweede revolutionnaire fase volgen: de tank zou alle andere wapens in zich opnemen en de partner op de grond van het vliegtuig worden.”

Dat wil dus zeggen: in zo'n „revolutionnaire” pantserdivisie is elk voertuig gepantserd, loopt elk voertuig op rupsbanden, bezit alle artillerie zelf aangedreven gepantserde affuiten en is slechts een klein aantal bijzonder geoefende „voetsoldaten” beschikbaar, de „tank-mariniers”, in gepantserde voertuigen.

Tot die tweede fase heeft echter geen enkel leger het in de 2e wereldoorlog gebracht. Guderian en ook enkele geallieerde tank-aanvoerders wilden haar gaarne bereiken maar werden geremd door conservatieve „veldheren” en stafchefs.

Zo is het altijd geweest. En in dit geval bracht het althans een geluk bij vele ongelukken: de „evolutionnaire” Duitse pantserdivisies (voor een klein deel maar op rupsbanden) liepen volkomen vast in de eindeloze en wegenloze Russische moddervlakten.

Het is goed dit alles nog eens te herhalen. Want bij het woord oorlog denkt men tegenwoordig meteen aan atoom-en waterstofbommen en vergeet andere mogelijkheden: de bliksemsnelle bezetting van West- of Zuid-Europa, van het Midden Oosten, India of Z.O. Azië zonder gebruik te maken van die bommen en ook zonder dat die bommen in staat zijn een invallet tegen te houden.

De geallieerden erkennen die mogelijkheden en vormen hiertegen legers en tactische luchtstrijdkrachten.

Maar: houden zij óók rekening met de mogelijkheid dat, net als in 1940, hun plannen te niet worden gedaan door een nieuw soort leger dan wel een nieuw soort „speerpunt” van die binnenvallende legers?

Vergeet toch nooit — aldus Liddell Hart — dat in 1940 de westerse verdediging door 140 ouderwetse divisies in enkele dagen in elkaar stortte als gevolg van het bliksemsnel doorstoten van 10, zegge tien fonkelnieuwe en op fonkelnieuwe wijze gebruikte pantserdivisies terwijl de grote massa van de Duitse legers eigenlijk niet in actie kwam.

Welaan, die mogelijkheid bestaat ook thans — zij is wellicht nóg gemakkelijker te verwezenlijken. Maar dan langs revolutionnaire weg, door een grote sprong voorwaarts te maken in de opbouw en samenstelling van gepantserde eenheden.

En nu komt Liddell Hart wederom tot andere conclusies dan meerderle leidende militaire figuren, zoals dat ook 30 jaar geleden het geval was. Het is wel gebleken hoe ge-

vaarlijk het is niet of niet onvoldoende aandacht naar hem te luisteren.

Men beweert — aldus Liddell Hart — dat de pantserlegers hun tijd alweer gehad hebben. Dat is onjuist: „they have not yet been tried” (zij zijn nog niet beproefd). Want de pantserdivisies waarmede Guderian de doorbraak bij Sedan forceerde en waarmede later Montgomery Rommel uit Afrika verdreef, ja, zelfs de pantserdivisies van Patton waren geen werkelijke gepantserde eenheden. Immers, achter nauwelijks 200 tanks, en zij zijn de gepantserde vechters, rolden 3000 andere voertuigen, en van de 15.000 manschappen in zo'n divisie was slechts een onbeduidend deel tank-vechter. Bovendien: 9/10 deel van al die voertuigen bleef aan de wegen gebonden — geen rupsbanden! Dat wil zeggen: te onbewegelijk tegenover luchtaanvallen — denk aan de verschrikkelijke Duitse „voertuigen”-nederlaag bij Falaise in Juli 1944! Waar ligt dan de oplossing?

Niet in het ontwerpen van steeds zwaardere en beter gepantserde tanks, in het zoeken naar een olifant. Wel in de terugkeer naar de tactiek van de tank-torrent, de stortvloed van lichte, in elk terrein snel bewegelijke tanks met grote vuursnelheid en trefzekerheid, die ook bij nacht kunnen „zien”, die zijn uitgerust met radio en radar en die veilig een radio-actief terrein kunnen passeren. Dat wil zeggen: ontwerp de mechanische David inplaats van een Goliath, en die snel en verrassend in zwermen kan optreden.

Natuurlijk zijn er technisch ook nog andere mogelijkheden (de robot-tank, de amphibie-tank e.d.), maar de hoofdzak is dat er volgens Liddell Hart nog talloze nooit ontwikkelde mogelijkheden zijn, omdat geen enkel

leger de revolutionnaire fase ooit bereikte.

De tegenwoordige pantserdivisie „op wielen”, die, als zij aan één weg gebonden is, een lengte van 320 km bereikt, is verouderd — de staart van zo'n „slang” moet veel korter, de kop veel sterker worden.

Het essentiële tactische begrip moet dus worden „bereden gevechtskracht” — net als in de tijden toen de cavalerie-charge een veldslag besliste.

Dat wil zeggen: de bewegelijkheid naar alle kanten en niet aan wegen gebonden. Voeg daarbij een maximum van door de lucht aangevoerde (air borne) infanterie en ook een maximum aan lucht-transport voor alle benodigdheden (hoe heeft Patton hiervoor niet gepleit!), dan — zo besluit Liddell Hart — zullen de Westerse geallieerden in staat zijn met deze pantserlegers „to make rings round the Red Army as at present organised” (§).

Echter, Liddell Hart weet bij ervaring hoe weinig men — en tenslotte nog aan de gladverkeerde kant — naar zijn profetische inzichten luisterde.

Daarom besluit hij en wederom als een ernstige waarschuwing: „maar indien de Russen dergelijke pantserlegers zouden organiseren en wij hadden dit verzuimd „a disaster worse than 1940 would befall us”. (§§)

Wel, Lord Beaverbrook oordeelde Liddell Hart's inzichten belangrijk genoeg voor een hoofdartikel in zijn Sunday Express. Militaire deskundigen zullen wellicht hun schouders ophalen — nou ja, Lord Beaverbrook — nou ja, die Sunday Express... Vriendelijke lezer, dat hebben de leidende militaire deskundigen, dat wil zeggen, de lieden, die het te zeggen hadden, in aller Heren landen al 30 jaar van mannen als Liddell Hart gezegd. Dientengevolge werden die lieden, en wat erger is wij, u en ik, mét hen op een verschrikkelijke wijze verrast en verslagen. En zonder Winston Churchill en de prachtige Engelse vastberadenheid... enfin, dat weet u allemaal. De Fransen hebben, ook na 1940, nog altijd het spreekwoord un homme averti en vaut deux (§§§).

Laat ons hopen dat Liddell Hart's jongste en wellicht laatste waarschuwing niet andermaal door de gladverkeerde zal worden begrepen en... opgevolgd.

(§) Kringen te maken rondom het Rode Leger zoals dit thans is georganiseerd.

(§§) Dan zou ons een nog grotere ramp dan in 1940 treffen.

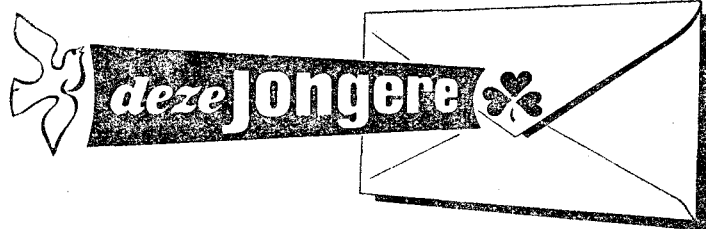
(§§§) Een gewaarschuwd man telt voor twee.

(*) Zijn we bezig het verkeerde soort leger te vormen?

(**) De vooraanstaande Britse denker in de oorlogswetenschap.

AFDELINGSSECRETARISSEN:

Vraagt bij onze administratie de tarieven voor extra-exemplaren van ons weekblad, voor de verbreiding van onze beginselen en voor het werven van nieuwe abonnees.

is van oordeel dat we in West-Europa zo langzamerhand goed in de plannen komen te zitten. Plannen, welker tendens gelegen is tussen een gedirigeerd liberalisme en een liberaal dirigisme.

Nu moet U het hem niet kwalijk nemen, maar hij heeft — schromelijk gebrek aan burgerschapszin — niet alle plannen van de laatste weken tot de kern door-drongen. Maar het moet hem met de hoofdredacteur van „Das Luxemburgische Wort” (für Wahrheit und Recht) van het hart, dat hij zich over de hoeveelheid plannen een beetje bezorgd gaat maken. Hij is bevreesd dat ons economisch leven een weinig aan indigestie zal gaan lijden, zonder aan de — stellig copieuze — maaltijd toegekomen te zijn.

De Britse „Ernüchterungsdusche” heeft trouwens onze optimistische gedachten weer in iets reëler richting teruggedreven.

Een belangrijke winst is dat we inzien in West-Europa dat we ons meer internationaal moeten instellen. Deze jongere heeft al meerdere malen in dit hoekje be-

toogd dat dit een conditio sine qua non is voor het behoud van een onafhankelijk West-Europees leven

Wij mogen hopen dat één begrip gedurende de komende maanden afwezig mag zijn, te weten chauvinisme. Want meer dan iets heeft dit verfoeibare begrip, deze verderfelijke eigenschap ons achterop geholpen.

Indien wij dat niet zullen weten te voorkomen, als wij ons niet zoveel zelfbeperking in West-Europa zullen kunnen opleggen, dan zullen we binnenkort evenveel plannen als voetbalverenigingen hebben, met als triest gevolg dat we allen degradatie-wedstrijden zullen moeten spelen.

Het zal niet meer mogen voorkomen dat een Fransman het Stikker-plan verwerpt, omdat een landgenoot het Schumann-plan gelanceerd heeft en omgekeerd.

Mogen de grenzen in de nabije toekomst ver open staan, opdat onze naburen en wij ons op bredere basis kunnen ontplooiën, en opdat wij elkaar beter leren verstaan.

A. D. OLESCENS

Discussie over de winkelsluiting

Hoe is de positie der Joodse winkeliers?

Het zou wel een wonder wezen, wanneer er over de regeling van de winkelsluiting geen verschil van mening bestond. Al meer dan veertig jaren vormt dit vraagstuk telkens weer een onderwerp van discussie, waaraan niet alleen door de winkeliers, maar ook door politici, consumenten en persorganen actief wordt deelgenomen.

Het is opmerkelijk, dat het thans aanhangige wetsontwerp over het algemeen een goede pers heeft gehad en in het bijzonder om zijn liberale inslag wordt geprezen. Op deze regel hebben wij tot heden slechts twee uitzonderingen kunnen ontdekken en in het belang van een objectieve voorlichting, willen wij hieraan ondervolgende beschouwing wijden.

De positie der Joodse winkeliers

In het Nieuw Israëlitisch Weekblad is ernstig bezwaar gemaakt tegen de in art. 5 van het ontwerp vervatte compensatieregeling voor degenen, die tot een kerkgenootschap behoren, dat de wekelijkse rustdag gedurende de Sabbath of de Zevendedag houdt. Bij ontheffing van Burgemeester en Wethouders wordt op hun verzoek aan de orthodoxe belijders van deze godsdiensten ontheffing verleend, hetzij van een eventuele halve-dagsluiting, hetzij van het sluitingsuur op werkdagen voor een vijftal uren per week naar vrije keuze, onder voorwaarde, dat de winkel gedurende de Sabbath, resp. Zevendedag, voor het publiek gesloten zal zijn. Onder de oude wet (vóór 1941) was de compensatie veel ruimer, n.l. van 5 uur v.m. tot 4 uur n.m. en voor bepaalde levens- en genotmiddelen-zaken van 5 uur v.m. tot 8 uur n.m., zomede op dagen, onmiddellijk voorafgaande aan belangrijke joodse feestdagen, twee uren langer verkoopgelegenheid dan de overige winkels.

Het verdient de aandacht, dat de regering in 1934 voorstelde de compensatie voor joodse zaken te veruimen, omdat zij tot het inzicht was gekomen, dat de voordien geldende regeling ontoereikend was; het sluitingsuur op Zondag was toen n.l. twee uur n.m. Over dit herzieningsvoorstel is toen breedvoerig gediscussieerd. Tegenover degenen, die in het geheel geen afwijkingen van de Zondagssluiting wilden toestaan en die op het standpunt stonden, dat de openstelling op die dag een grote begunstiging boven de andere winkeliers betekende, stelden anderen:

„Hier te lande heeft terecht steeds de opvatting geheerst, dat leden van dergelijke kerkgenootschappen zoveel mogelijk gelegenheid moeten hebben hun rustdag te vieren zonder daardoor in economisch opzicht bij de overige bevolking te worden achtergesteld. Dit beginsel kwam o.a. in het ontwerp-Bakkerswet van Minister Talma tot uiting. Men zou het zeer betreuren, indien het klassieke Nederlandse standpunt onder de invloed van het deraillement dezer tijden zou worden verlaten.”

De regering heeft toen het pleit gewonnen, maar in 1941 werden deze bepalingen op last van de bezetter bij het Winkelsluitingsbesluit buiten werking gesteld. Na de bevrijding werd bij K.B. van 10 October 1945 alleen ontheffing mogelijk gemaakt van de verplichte openstelling op dagen, welke als kerkelijke feestdag of als rustdag moeten worden aangemerkt, doch de vroegere compensatieregeling werd niet hersteld.

Tijdens de voorbereiding van het thans ingediende wetsontwerp is over deze zaak langdurig beraadslaagd en overleg gepleegd met de opperrabijnen. Tegenover hun wens, dat de regeling van de oude wet zal worden hersteld, stonden vrijwel alle adviesinstanties afwijzend. Men meende, dat nu de Zondagssluiting (behoudens afwijking bij gemeente-verordening, b.v. voor bad- en seizoenplaatsen) algemeen gaat worden, hierop geen

inbreuk mag worden gemaakt ten behoeve van een compensatie voor de weinige orthodoxe joodse winkeliers. Daarbij beriep men zich op de ervaring in het verleden, dat deze tot verstoring van de concurrentieverhoudingen en tot hernieuwde aandrang op afwijkingen van de Zondagssluiting leidt.

Geconstateerd was b.v., dat joodse bakkers op Zondag een abnormaal groot debiet onder niet-joodse afnemers vonden; dat een joods filiaalbedrijf in de jodenwijk op Sabbath gesloten was, maar in de buitenwijken geopend bleef. Verder werd erop gewezen, dat het geopend-zijn van joodse zaken op Zondag ook christenpersoneel tot het verrichten van arbeid op die dag verplicht. Al deze overwegingen hebben ertoe geleid, dat men heeft moeten besluiten van een compensatie op Zondag af te zien, zulks temeer nu het wetsvoorstel gelegenheid biedt om b.v. op Zaterdagavond geopend te zijn, waardoor reeds een voorsprong op andere zaken wordt verkregen.

Het valt op, dat de huidige regering t.a.v. deze zaak een geheel ander standpunt inneemt dan haar voorganger in 1934. Deze verdedigde toen de ruimere compensatieregeling als volgt:

„Wat betreft het toestaan van afwijkingen van de wettelijke regelingen der Zondagssluiting aan winkeliers, die de wekelijkse rustdag op de Sabbath of op de Zevendedag vieren, meent de ondergetekende te mogen opmerken, dat, nu in de Winkelsluitingswet eenmaal — en terecht — het beginsel aanvaard is, dat ook met een andere rustdag dan de Zondag, met name de Sabbath, wordt rekening gehouden, thans geen aanleiding bestaat op dit standpunt terug te komen. Hij beschouwt de hier bedoelde openstelling op Zondag niet als een begunstiging boven andere winkeliers, doch uitsluitend als een om redenen van billijkheid gegeven compensatie; te dezen aanzien deelt hij geheel het standpunt van de leden, die als hun zienswijze gaven, dat leden van kerkgenootschappen, die hun rustdag op een andere dag dan de Zondag vieren, daartoe zoveel mogelijk de gelegenheid moeten hebben zonder in hun economische belangen te worden getroffen.”

Aangezien ook in onze partij de meningen over dit vraagstuk uiteenslopen, menen wij ons van een bepaalde conclusie te moeten onthouden. Van het standpunt van het recht bezien staat het verlangen van de orthodoxe joodse winkeliers ongetwijfeld sterk, maar zodra men compensatie in het geding brengt, komen ook de sociaal-economische aspecten aan de orde en daarover zal moeilijk overeenstemming te verkrijgen zijn.

Winkelpersoneel ageert

De organisaties van winkelpersoneel zijn niet bijster tevreden over het wetsontwerp, dat naar hun mening de gemeentebestu-

ren te veel vrijheid van handelen geeft, zowel wat betreft eventuele verlating van het sluitingsuur op werkdagen als t.a.v. de keuze van de halve dag, waarop bedrijfstaksgewijze sluiting mogelijk is. Zij zouden algemene Dinsdagmiddagsluiting wensen, geen verlating van het sluitingsuur in de week vóór Kerstmis, geen afwijking van de 6 uur-sluiting, terwijl zij geraadpleegd willen worden over ontworpen gemeenteverordeningen.

Welnu, wij kunnen alleen met laatstgenoemde wens instemmen, al het overige lijkt ons overdreven of onredelijk. Er is geen enkele reden om aan te nemen, dat gemeentebesturen zonder gebleken noodzaak van de wettelijke normen zullen gaan afwijken. Het ligt voor de hand, dat die noodzaak zal worden vastgesteld met het belang ener redelijke behoeftevoorziening der burgerij, resp. van passanten, als uitgangspunt en uiteraard in verband met de economische behoeften van het winkelbedrijf. Het Winkelwerktijdenbesluit biedt de bedienden reeds genoegzame bescherming van hun sociale positie. Het winkelpersoneel dient zich er van bewust te zijn, dat het zijn bijdrage heeft te leveren bij de vervulling van de dienende taak van de bedrijven tegenover de gemeenschap. Dat het gevolg daarvan kan zijn, dat het personeel moet werken, als anderen vrij zijn, is nu eenmaal een onvermijdelijke consequentie van de beroepskeuze, welke het met de werkers in transportondernemingen, verzorgings- en vermakelijkheidsbedrijven enz. deelt.

Laat men nu eens tonen, dat het dienen van het algemeen belang meer is dan een leuze, bedoeld voor anderen!

Niet Liberaal?

(ingezonden)

Niet duidelijk is mij, hoe U er toe kunt komen het ontwerp Winkelsluitingswet te voorzien van het epitheton „liberaal” (V en D. 23-6-50).

Afgezien nog van het punt waar „Deze Burger” in hetzelfde nummer van V. en D. op wijst — en hij had ook kunnen wijzen op de dwang die gelegd wordt op het orthodox Joodse publiek dat door de wet verhinderd zal worden tussen Vrijdag 18 uur en Maandagochtend ook maar iets te kopen — ik kan in de uniforme sluiting van alle winkels om 18 uur niets liberaals ontdekken.

Integendeel, twee categorieën van burgers, waarvoor de liberaal hart heeft, worden door de regeling geschaad:

- 1e. de consument,
- 2e. de kleine middenstander.

Wat de consument betreft, is de schade betrekkelijk gering, zodat men daarover wellicht heen kan stappen.

Maar het ontwerp is stellig nadelig voor de kleine middenstander. Im-

Dit ingezonden stuk is van de hand van een bekend jurist, wiens naam wij op zijn verzoek onvermeld laten.

mers de grote winkelbedrijven zouden ook zonder wettelijke dwang, in verband met redelijke verlangens van hun personeel, wel gedwongen worden om om 18 uur te sluiten. De kleine middenstander echter, die in andere opzichten de concurrentie van de grote winkelbedrijven moeilijk het hoofd kan bieden, zou zonder deze wet in de uren na 18 uur desgewenst nog

enige omzet kunnen verkrijgen, omzet die thans gedeeltelijk ten goede zal komen aan de grote bedrijven.

Dit nadeel is vooral sprekend voor het mannelijk deel van de bevolking: sigarenwinkels, kappers, herenmodemagazijnen e.d. De man pleegt tot laat in de middag te werken. Na zijn werk zal hij niet tijdig in de wijk van zijn woning terug zijn om nog te kunnen inkopen. Hij zal dus inkopen in de lunchpauze. De kans dat hij terecht komt bij de grote winkelbedrijven in de binnenstad in plaats van in de kleine winkels in zijn buitenwijk wordt dus door het wetsontwerp vergroot.

Evenmin liberaal kan ik vinden de uniforme sluiting van alle winkels van één soort op een bepaalde halve dag. Dit is ongetwijfeld onnodig hinderlijk voor de consument. Zou men een grotere differentiatie toelaten dan zou men voor het winkelpersoneel hetzelfde bereiken, en de consument minder hinderen. Waarom kan niet worden toegelaten dat in de ene wijk de winkels gesloten zijn b.v. op Dinsdagmiddag en in een andere wijk op een andere middag? W.

De J.O.V.D. meldt:

Zomerkamp.

Het a.s. zomerkamp, dat van 22-30 Juli te Holten wordt gehouden, is nog niet volgeboekt. Het staat open voor alle jongeren beneden 31 jaar. V.V.D.-leden, maakt Uw kinderen op dit kamp attent, en bent U zelf nog geen 31 jaar, waarom zoudt U ons dan niet persoonlijk met een bezoek komen vereren? Inschrijvingen moeten (zo spoedig mogelijk) worden gezonden aan het Alg. Secretariaat der J.O.V.D., v. Tuijll van Serooskerkenplein 29 I, te Amsterdam-Z.

Nieuwe afdelingen.

In de loop der laatste maanden is onze Jongeren Organisatie Vrijheid en Democratie uitgebreid met de afdelingen Coevorden, Dordrecht en Deventer. Wij zouden graag nog meer afdelingen willen oprichten. Helaas beschikken wij niet in elke plaats over contactadressen. Laat iedere V.V.D.-afdeling nu eens één persoon aanwijzen, met wie wij in contact kunnen treden en met wie wij de eventuele oprichting van een J.O.V.D.-afdeling kunnen bespreken. Helpt U ons een beetje; de J.O.V.D. zal er wel bij varen.

Maandblad.

Het J.O.V.D.-maandblad „De Driemaster” is voor ieder verkrijgbaar tegen een minimum abonnementsprijs van f 2.— per jaar. Wenst U eens een proefnummer te ontvangen, dan zal het Alg. Secretariaat (adres zie boven) U dit, na aanvraag, gaarne toezenden.

Secr. J.O.V.D.

„Die eis geldt onverzwaakt”

Het onlangs ingediende wetsontwerp op de winkel-sluiting bevat een regeling, die ten opzichte van Sabbathhouders (orthodoxe Joden, Zevendedags-adventisten en Baptisten), vergeleken bij de thans bestaande bepalingen, een bedenkelijke achteruit-zetting zou betekenen. Tot dusverre bestond er voor winkeliers van wie onbetwistbaar vaststond, dat zij op grond van hun godsdienstige overtuiging des Zaterdag gesloten waren, de gelegenheid toestemming te verkrijgen hun winkels gedurende een bepaald aantal uren des Zondagsmiddags geopend te hebben. Het aanhangige wetsvoorstel wenst, ter wille van de algemene Zondagsrust, de deur voor die uitzonderingsmogelijkheid te sluiten en laat voor de betrokkenen alleen de compensatie-mogelijkheid, om op werkdagen, in een tijd waarin de overige winkeliers gesloten moeten zijn, gedurende vijf uur, achtereens of verspreid, hun zaak open te hebben. Dit komt in feite op een economische achteruitzetting neer, want al mogen de op 't ogenblik toegestane vier uur op een Zondagmiddag toch al geenszins volledig opwegen tegen het nadeel van sluiting op de ganse Zaterdag, de nieuw-ontworpen uitzonderingsbepaling levert ongetwijfeld in nog belangrijk geringere mate een billijk te achten compensatie op. Zeker, de groep van hen, wier belangen en tevens ook, wier thans geldende rechten op 't spel staan, is verre van talrijk, ja zij is tengevolge van het wrede Nazi-bewind, dat 4/5 van het Joodse volksdeel en daarmee ook van de orthodoxe Joden hier te lande heeft uitgeroeid, nog aanmerkelijk kleiner geworden. Dit kan o.i. echter de nu voor-gestelde achteruitzetting, die van principieel standpunt bezien, tevens een achteruitgang moet heten, allesbehalve rechtvaardigen.

Wat de bewindsman, die twintig jaar geleden de uitzonderingsbepaling verdedigde, waardoor Sabbathhouders gedurende een deel van de daarop volgende dag hun winkels geopend zouden kunnen houden, een „ongwijsbare eis van rechtvaardigheid” noemde (bewindsman die behoorde tot de Rooms-Katholieke Staatspartij), is dat vandaag aan de dag nog evenzeer. Die eis geldt onverzwaakt. Daarom mag men, dunkt ons, verwachten, dat de minister van economische zaken tijdig van de dwaling zijns weegs zal willen terugkeren. Zo niet, dan mag men verwachten dat de Kamerleden, die de geestelijke vrijheid in volle omvang willen beschermen, de minister in deze een halt zullen toeroepen.

(Nieuwe Rott. Crt).

Neen moeder - zo niet!

Daar is een tijd van komen . . .

Er was eens een alleraardigste familie — een van die helaas steeds minder voorkomende gezinnen, waar nimmer een wanklank werd gehoord. Het was een verkwikking om daar te vertoeven. Een had er de leiding. Een was er, die het voor het zeggen had. Een was er, die voorschreef wat er gedaan en bovenal - wat er nagelaten zou worden. want dat laatste is heel belangrijk in een gezin.

En die ene was . . .

Neen - misl die ene was vader niet. Die ene dat was moeder. Moeder had het heft in handen - en heel stevig ook!

Dat was eigenlijk zo gekomen: toen in de oorlogsjaren vader het steeds moeilijker kreeg in de fabriek en de zorgen hem boven het hoofd dreigden te groeien, had moeder steeds meer van zijn verantwoordelijkheid overgenomen. Zij deed het graag en - zij deed het uitstekend.

Zij ging over de voorraden, zij besteedde het geld en zij zag toe dat iedereen het zijne kreeg. Zij regeerde met strenge hand en haar wil was wet. Haar oordeel klonk altijd weloverwogen en goed gefundeerd en ook als zij de dingen verkeerd inzag was haar overwicht zo groot, dat de anderen volgens haar aanwijzing handelden. Zij wisten bij voorbaat dat verzet niet zou baten.

„Tegen moeder kan je toch niet op” zeiden de kinderen en van lieverlede vonden zij het eigenlijk wel gemakkelijk zo. Je hoefde nooit zelf iets te beslissen - alles werd voor je uitgestippeld - het was om zo te zeggen gesneden koek. Er was geen tweestrijd, geen wikken en wegen en geen eigen initiatief.

Alles bij het oude

Toen de meisjes volwassen raakten ging er een studeren en de andere bleef in de huishouding en nam ook het koken van moeder over.

Lotje was dol op koken.

Maar — het was moeder, die besliste wat er gegeten zou worden — moeder kocht in en bedisselde wat er van de restanten gemaakt zou worden.

Het was moeder die over de provisiekast ging en iedere dag het benodigde uitgaf: zoveel suiker, zoveel boter, zoveel schepjes van dit en zoveel maatjes van dat.

Het was moeder, die besliste welke loopbaan de jongens zouden kiezen en die hun maandgeld vaststelde, waarvan zij nauwkeurig rekening en verantwoording eiste.

Toen de vader kort na de bevrijding stierf nam moeder de teugels zo mogelijk nog iets vaster in handen.

Er veranderde niets en alles bleef bij het oude. Ongemerkt daalde het karakter-peil der kinderen omdat iedere prikkel tot zelfontplooiing hun ontnomen was.

In opstand

En toen kwam eindelijk een der jongsten, een zestienjarige jongen in opstand. „Ik wil mijn eigen leven leven, verklaarde hij, ik wil risico en verantwoordelijkheid dragen. Ik wil doen waar ik zin in heb en er zelf de gevolgen van ondervinden. Ik wil mijn krachten meten met anderen zonder de drukkende belemmering van die eeuwige verbodsbepalingen van thuis!”

„Ik wil vrij zijn — vrij —! Vrij om me te ontwikkelen op de manier, die mijn manier is en als het resultaat dan minder is — dan is het tenminste mijn eigen resultaat. Ik wil geen confectie-leven kant en klaar — ik wil zelf mijn leven opbouwen bij stukjes en beetjes. Bemoei je toch niet voortdurend met alles moeder — laat me alleen mijn weg vinden —!”

Wat geen der anderen ooit had gedaan deed deze jongen: hij kwam openlijk in verzet tegen de overheersing van de moeder en ten slotte liep hij weg van huis.

Het was of dit gebeuren de anderen plots de ogen opende. Opeens was ieder een ontevredene en de

rust en de vrede in het eertijds zo harmonische gezin was ver te zoeken.

Daar is een tijd van gaan....

De moeder was diep gegriefd. Zij sprak van zwarte ondankbaarheid.

Zij was er van overtuigd dat de schuld bij de kinderen lag.

Zij kon immers niet falen —!

Zij ging om raad bij een bureau voor gezinsmoeilijkheden en belandde ten slotte bij een oude wijze psychiater.

Geduldig hoorde hij haar klachten aan.

„Moeder”, —sprak hij ten slotte, „wat onder bijzondere omstandigheden in oorlogstijd wellicht zijn nut kon hebben, deugt niet voor deze tijd. Daar is een tijd van komen en daar is een tijd van gaan. Overheersing kweekt opstandigheid en al teveel bemoeienis ontketent verzet. Klamp U niet vast aan een gezag, dat

door Amy Groskamp-Ten Have

in deze mate thans geen reden van bestaan meer heeft. Neen moeder — zo niet —! Gun de jeugd de gulden vrijheid — vrijheid om het óók eens grondig verkeerd te doen — vrijheid om door schade en schande wijs te worden — vrijheid om zelf zonder hulp te slagen en een succes te kunnen danken aan eigen ijver en inzicht.”

Verleden week heb ik die moeder gesproken.

Zij klaagde steen en been. Zij kon niet wennen aan haar beknotte macht. Zij was ervan overtuigd, dat de kinderen alles maar dan ook letterlijk alles verkeerd zouden doen en dat het familiekapitaal verspild zou worden, omdat zonder haar inmenging alles immers spaak zou lopen.

Als vader staat aan de touwtjes trekt

Zijn de zeer reële moeilijkheden van dit gezin niet equivalent aan het geen zich op het ogenblik in de staatshuishouding voordoet?

De ver-gaande (om niet te zeggen verregaande-) staatsbemoeienis — de ingrijpende staatsinmenging in de handelingsbevoegdheid van handel

en industrie, de van boven af geleide economie, — de gehele zgn. „Plan-Wirtschaft” die de voortbrenging doelbewust regelt en organiseert, drijft het individu steeds meer naar ont-persoonlijking.

Neen vader Staat — zo niet!

Het is op de uniforme massa-mens, wien geen mogelijkheid tot individualiteit gelaten werd, dat een Hitler en een Stalin hun dictatoriale macht hebben kunnen opbouwen.

Wij hebben een afschuw van dictatoriale macht maar — wat is te ver doorgevoerde regeringsinmenging anders?

Wij zeggen en herhalen graag dat wij vrij zijn — vrij als natie — vrij als enkeling....

Maar wat blijft er over van die veelgeprezen vrijheid als door nivellerende regeringsvoorschriften en bepalingen alle gezonde concurrentie onmogelijk wordt gemaakt en als de pit en de durf en de moed om eigen verantwoordelijkheid te dragen (onontbeerlijke voorwaarde voor vrijheid) in de kiem worden gesmoord omdat het socialistisch streven steeds meer de bestaansverantwoordelijkheid van het individu naar de gemeenschap over brengt?

Iedere overneming van de Staat van een verantwoordelijkheid, die vroeger door de enkeling werd gedragen, brengt tevens een overdracht aan de Staat van zeggenschap en macht mede.

Dit is een gevaarlijke weg om te bewandelen omdat het een omweg naar het communisme is want bij het communisme en nergens anders eindigt de geleidelijke en totale ont-persoonlijking van het individu, die een verkapte knechting is van de massa.

Staatszorg is een machtig mooi iets, maar te ver doorgevoerd leidt zij in de richting van opheffing der individuele verantwoordelijkheid en dat is een bedenkelijk verschijnsel want noch het welvaartspeil noch het zedelijk peil zal hierdoor worden verhoogd, terwijl uiteindelijk de persoonlijke vrijheid nog slechts in naam zal bestaan.

Wij staren ons blind op de schijnbare voordelen vóór ons maar — we zien niet de dreigende donkere schaduw die oprijst achter ons.

Nederland — past op uw saeck —!

Op de internationale arbeidsconferentie

Tijdens het debat over het Rapport van de Directeur van het Internationaal Arbeidsbureau op de thans zittende Conferentie, sprak de gedelegeerde der werknemers van de Verenigde Staten zich in werkelijk liberale geest uit.

Wijzende op de verbeterde toestand van de Amerikaanse arbeider gedurende de laatste halfeeuw, dank zij de geregelde groei van de industriele opbrengst, zeide hij: „Amerikaanse arbeiders hebben vertrouwen in groter opbrengst. Zij weten dat dit hun beter lonen en korter arbeidsdagen brengt. Zij verzetten zich niet tegen groter winst van hun werkgevers, zolang de levensstandaard der gesalarieerden zich evenredig verbetert”.

Verder bracht hij in herinnering, dat onder de staatsinrichting „van vrijheid van onderneming en vrijheid van arbeid in het kader van een democratische maatschappij”, de arbeidsweek in de Verenigde Staten verkort werd tot 40 uren, terwijl de salarissen verhoogd en de arbeiderswoningen verbeterd werden. De sleutel tot succes, zeide hij, ligt in de medewerking zonder voorbehoud der werknemers en der werkgevers, ten einde de opbrengst te vergroten, de productiekosten te beperken en de prijzen te verminderen.

L. C. A. VAN EEGHEN

EMIGRANTEN VERLATEN ONS LAND

Men schrijft ons:

En sommigen stellen dankbaar vast: „die zijn we alweer kwijt”. Maar voelen zij en voelen wij eigenlijk wel wat dit betekent: tienduizenden emigranten verlaten ons land? Ziet, er was een tijd, waarin een Nederlandse burger neerkeek op al die overbevolkte en emigrerende armoelanden. En op al die armoedzaaiers, al die Polen en Italianen en Letten en noem ze maar op, die op een slof en een schoen een nieuwe wereld zochten. Landverhuizers, mensen, die er thuis niet meer bij konden, verschoppelingen.

Thans emigreren ook Nederlandse boeren en kleine burgers en handwerkslieden bij tienduizenden. Ook overcomplete, ook verschoppelingen. Hoe anders werd alles in die kleine Nederlandse gemeenschap — hoe onaanvaardbaar en hulpbehoevend werden wij.

En toch... A L S de Verenigde Staten, eerst van West Europa en later van heel Europa werkelijkheid worden, A L S nog weer later alle mensen wereldburgers in de Verenigde Staten van deze wereld zijn... ja, da werden alle Menschen Brüder.

Maar zover zijn we nog lang niet. De meeste mensen willen graag, maar kunnen zich niet los werken uit sleur, en „traditie”, en zelfzucht en noemt u maar weer op. Die ligt het wereldburgerschap en eigenlijk zelfs

het doodgewone burgerschap nog niet. En inmiddels verlaten emigranten ons landje.

Dat lezen wij dagelijks. Dat is al heel gewoon. Een opluchting om zo te zeggen. Want Nederland werd het land dat de klappen kreeg. Het zegevierde mee met de groten — en daardoor zegevierde het zich bijna dood. Omdat die groten zelfzuchtig waren. Maar ook — en wij vonden het in Harry Hopkin's boek — omdat in Juli '42 president Roosevelt dit aan Molotov ter bespreking met Stalin meegaf:

„er waren op de hele wereld koloniale gebieden en eilanden, die terwille van hun eigen veiligheid niet in handen mochten blijven van ZWAKKE NATIES”.

Voelt u de betekenis van dat „zwakke naties”, waartoe ook Nederland werd gerekend? Omdat die „zwakke” of beter die zich zwak houdende natie haar „bloeiende plantage op het gevaarlijkste kruispunt van internationale wegen” praktisch onbeschermd liet.

Vergeet niet, wie daarvoor verantwoordelijk staan — en reeds ver vóór 10 Mei 1940! Onbekwame en machteloze mannen van staat, die weigerden een volwaardig weer-

machtsapparaat op te bouwen tegen de toen reeds voelbare dodelijke dreiging van Duitsland en... Japan. Die in een zó bezeten wereld „neutraal wilden blijven — neutraal op een uitverkoopje. Die een imperium wilden verdedigen met een partijtje oud roest en een paar doosjes tinnen soldaten en soortgelijk Neurenberger speelgoed.

Maar vergeet evenmin dat die regeerders door het eigen volk waren aangewezen. En dat ook de regeerders NA de wereldoorlog evenzeer door de meerderheid en in spannende ogenblikken zelfs door twee derde deel van ons volk waren uitverkoren.

En dat wil dit zeggen: ons volk in die bekende brede lagen draagt zelf de schuld aan het droeve gebeuren, dat tienduizenden emigranten thans dit landje moeten verlaten. En dat onze Nederlandse gemeenschap een straatarme verschoppeling onder de West-Europese naties werd.

Want door de ganse en als regel barre historie gold en geldt nog wat die scherpzinnige Joseph de Maistre al in Augustus 1811 schreef: toute nation a le gouvernement qu'elle mérite — ieder volk heeft de regering, die het verdient.

Vandaar het trieste, dat de toenemende armoede in dit kleine land zo fel belicht: emigranten verlaten ons land....

Als de directeur goede koffie zou zetten....

(Ingezonden)

Herhaaldelijk lees ik in „Vrijheid en Democratie” critiek op het geven van ridderorden.

Ditmaal in het nummer van 23-6-1950.

Deze critiek ontstemt mij en onwillekeurig komt de gedachte — die misschien geheel onjuist is — bij mij op, dat de schrijver van deze artikelen — hoewel hij het niet zal willen bekennen — geen ridderorde heeft en er erg graag een zou willen hebben. (Deze gedachte is volkomen juist. — Redactie.)

Ik zelf heb het voorrecht een Koninklijke onderscheiding te hebben en qualitate qua personen voor een onderscheiding te hebben moeten voordragen en voordrachten door andere heren gemaakt in mijn handen te mogen hebben.

Ik zal nu trachten de gang van zaken hierbij iets duidelijker te maken.

Ik neem als voorbeeld de voordrachten in militair verband.

Een militaire autoriteit — laat ik maar zeggen een regimentscommandant — is bezig de voordracht op te maken en hij vindt b.v. dat een opperwachtmeester en een kapitein voor deze onderscheiding in aanmerking komen.

Hij vindt dan, dat de opperwachtmeester gemeten naar de maatstaf van opperwachtmeester en de kapitein gemeten naar de maatstaf van kapitein hiervoor in aanmerking komt. Deze maatstaven zijn niet gelijk.

In het stukje van „Vrijheid en Democratie” is sprake van de directeur-generaal van de Kon. Petr. Mij. Aan deze persoon worden heel wat zwaardere eisen gesteld om een onderscheiding te krijgen, dan aan een dienstbode, die er ook voor in aan-

merking komt, en 40 jaar haar mevrouw, trouw, goed en eerlijk gebied heeft.

Als genoemde directeur geen andere capaciteiten getoond had dan deze dienstbode, dan kwam hij voor een onderscheiding niet in aanmerking en was hij volkomen ongeschikt voor directeur der Kon. Petr. Mij., al hield hij nog zo goed zijn kantoor stofvrij en schonk aan zijn medebewoners 's morgens nog zulke lekkere koffie.

Er moeten dus bij de verschillende ridderorden nuances zijn.

En nu de ancienniteit.

Ik herinner mij een geval, dat iemand — door 3 opeenvolgende chefs — een keer of 6 is voorgedragen, voordat hij een onderscheiding kreeg. Is het dan verwonderlijk, dat hij — toen hij de decoratie kreeg — tot de oudsten behoorde?

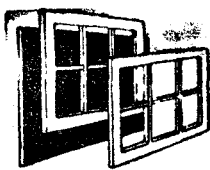
Iemand wordt niet voorgedragen, voordat de voordrager hem enige tijd heeft leren kennen. Krijgt nu een autoriteit van 3 kanten voordrachten opgemaakt door zijn ondergeschikten, in welke volgorde moet hij de voorgedragenen nu zetten?

Onwillekeurig komt daarbij de oudste bovenaan, de jongere kan dan het volgend jaar weer aan de beurt komen.

Het spreekt m.i. van zelf, dat het de schijn wekt of ancienniteit de voornaamste rol speelt, dat behoeft echter volstrekt niet het geval te zijn. Ik geloof, dat het systeem van onderscheidingen verlenen goed is. De uitvoering is mensenwerk en daardoor uiteraard niet onfeilbaar.

Hoogachtend,

(Handtekening: onleesbaar, poststempel: Amersfoort).

RAMEN

IN TRILBETON

N.V. BETON- & PLATENFABRIEK
1/4 GEBR. MYNLIFF

TELEFOON: 20359 - SLOETSTR. 6 - NYMEGEN

DE ROTTERDAMSCH DROOGDOK MIJ. N.V.

N.V. Staaldraadkabel- en Herculestouwfabriek

voorheen

J. C. DEN HAAN

GORINCHEM

Reeds onze
oude reekelden dronken

Weduwe
A.v.d. Eelaart's

OUDE AROMATISCHE
JENEVER

Gezamenlijk voorwaarts

Van een belangrijk besluit met betrekking tot ons blad willen wij onze lezers op deze plaats mededeling doen. Tot dusverre hebben twee bladen in de partij hun eigen weg gevolgd. „Vrijheid en Democratie” en „De Vrije Amsterdammer” leefden hun eigen leven, onafhankelijk van elkaar. Van nu af zal dat anders zijn. De beide redacties zijn thans in één verenigd en „De Vrije Amsterdammer” verschijnt voortaan als Amsterdamse editie van „Vrijheid en Democratie”. In „De Vrije Amsterdammer” zal één pagina speciaal gewijd zijn aan Amsterdams nieuws; de redactie daarvan zal in handen blijven van hen, die daarvoor tot dusverre ook de verantwoordelijkheid droegen.

Wij verheugen ons over deze vorm van samenwerking van ganser harte. In de eerste plaats omdat „De Vrije Amsterdammer” nu in den vervolge zal verschijnen in een omvang, die het dubbele zal zijn van de omvang die het blad tot nu toe had en omdat de lezers nu ook profijt zullen trekken van de medewerking der redacteuren van „Vrijheid en Democratie”. En de lezers van „Vrijheid en Democratie” zullen hun blad versterkt zien door de medewerking van de redacteuren van „De Vrije Amsterdammer”. Wij zien hier dus een bundeling van krachten, waarvan wij voor de propaganda van onze beginselen en onze partij goede vruchten mogen verwachten.

De bundeling van onze krachten is ook zeer noodzakelijk. Juist in de achter ons liggende dagen is weer gebleken hoe zwaar men van de andere zijde de strijd voor ons maakt. Nog steeds wil men niet de consequenties trekken uit de krachtige groei van onze partij. De verkiezingen hebben ons zeer grote winsten gebracht en ons aantal zetels in de Provinciale Staten is sterk gestegen. Terecht mocht worden verwacht, dat bij de verkiezingen voor de colleges van Gedeputeerde Staten door anderen met de krachtige vermeerdering van ons zeteltal zou worden rekening gehouden en dat men bereid zou zijn in verscheidene provinciën één onzer geestverwanten tot Gedeputeerde te benoemen. In het volgende nummer van ons blad zal op de verkiezingen van leden van Gedeputeerde Staten worden teruggekomen — op dit ogenblik zijn ons daarover nog onvoldoende gegevens bekend — maar wel weten wij reeds uit Noord- en Zuid-Holland, dat de andere partijen geen gehoor hebben gegeven aan het onzerzijds gestelde gerechtvaardigde verlangen om een V.V.D.-er te verkiezen. Zo ziet men in Zuid-Holland, dat de K.V.P. met 16 zetels in de Provinciale Staten liefst twee Gedeputeerden krijgt, en de V.V.D. met 8 zetels niet één. In Noord-Holland krijgt de P.v.d.A. met 24 zetels in de Provinciale Staten niet minder dan drie Gedeputeerden en de V.V.D. met 8 ook hier niet één.

In de Staten van Noord-Holland zou zelfs zijn verklaard, dat onze partij een plaats in het college van Gedeputeerden niet waardig is vanwege de onzerzijds gevoerde verkiezingscampagne! Ziet, er schijnen mensen te zijn, die zich boven de anderen plaatsen en van hun hoge post uit vertellen wat wel en

wat niet goed is en dan aan hun oordeel in het staatkundige consequenties verbinden. Een uiterst bedenkelijke zaak, waarvan wij met zorg kennis nemen.

Wij moeten wel vaststellen, dat de strijd voor onze partij uitermate moeilijk is. Andere partijen beschikken over eigen dagbladen waarin breed uitgemeten wordt wat geestverwanten zeggen en veelal genegeerd wordt wat andersdenkenden in het belang der gemeenschap menen te moeten opmerken. Zulke eigen dagbladen hebben wij niet. Anderen kunnen zich regelmatig op de meest gunstige ogenblikken door de radio voor het gehele volk doen horen. Wij moeten voor de zoveelste maal vaststellen, dat ons dat voorrecht niet beschoren is. Wij liggen dus wel verre ten achter.

Maar nu wij niettemin toch zeer versterkt in de Provinciale Staten zijn teruggekeerd, blijken anderen toch nog onvoldoende te beseffen, dat zulks ten aanzien van de samenstelling van enige colleges van Gedeputeerde Staten gevolgen met zich brengen moest. Wij betreuren dit te moeten vaststellen. Zolang mogelijk wil men blijkbaar het liberale element weren. Laten de kiezers, maar laten vooral de geestverwanten hier goed kennis van nemen en laten zij hieruit de les putten, dat het nodig is onze invloed met alle kracht nog verder uit te breiden. Wij zullen dan tegen de verdrukking in blijven groeien. Het ogenblik moet dan komen, dat gerechtvaardigde verlangens onzerzijds niet langer genegeerd kunnen worden.

Dit voorbeeld van de verkiezingen voor Gedeputeerde Staten hebben wij genomen uit de praktijk der politiek. Het toont hoezeer het nodig blijft voor onze zaak te strijden. Maar nog meer dienen wij dit te doen in verband met de wonderlijke voorstellingen van zaken, die vaak over onze beginselen en over onze politiek worden gegeven. En laten wij vooral niet vergeten, dat het in deze tijden in het bijzonder nodig is duidelijk de lijn te trekken met betrekking tot de plaats van de mens in onze samenleving. Wij bedoelen dit met het oog op de weerstand tegen het communisme. Daarover willen wij nu ook iets zeggen.

De gehele wereld is in spanning over wat er verder geschieden zal naar aanleiding van het conflict, dat in Korea tot uitbarsting is gekomen. Onzerzijds is duidelijk gezegd, dat de vrede gemeenschappelijk moet worden hersteld en wij hebben tevens betoogd, dat de defensie van de Westerse staten zo krachtig mogelijk moet zijn. Maar met de defensie alleen komen wij er niet. Onze volkeren moeten ook geestelijk rijp gemaakt worden tegen het communisme. Dat moet geschieden door hen te doen begrijpen, wat het communisme in wezen is en vooral ook door te doen doordringen wat de democratie voor de mens betekent. Voor ons is dan één van de belangrijkste zijden van het vraagstuk, dat men de Westerse mens innerlijk krachtig maakt, zodat hij geen communist

zijn kan. Dit is echter niet een zaak van propaganda alleen, maar veel meer een kwestie van mentaliteit.

Toen wij kort geleden in Duitsland waren hebben wij gelegenheid gehad met vooraanstaanden de vraag te bespreken of de democratische gedachte nu ook in het Duitse volk is gaan leven. Men wees ons toen op de historie, waarin de Duitse burger steeds de behartiging van zijn zaken overgelaten heeft aan anderen. Zulke mensen, die geen eigen oordeel hebben en gaarne de beslissing over hun wel en wee aan anderen laten, zijn geschikte prooien voor een dictator. Zij gevoelen zich het gelukkigst wanneer zij van bovenaf geregeerd worden, wanneer anderen voor hen de verantwoordelijkheid dragen. Welnu, dit achten wij een kernpunt. De mensen moeten zelf verantwoordelijkheid blijven dragen. En daarom moet vermeden worden, dat hun beetje bij beetje de verantwoordelijkheid wordt afgenomen en dat zij langzamerhand er aan gewend worden, dat de staat de verantwoordelijkheid van hen overneemt. Want dan worden zij op de duur rijp voor een stelsel waarin alle verantwoordelijkheid van hen wordt afgenomen. Ook dus voor het communisme.

Nu zijn wij het er volkomen mee eens, dat onze samenleving haar waarde mede ontleent aan de maatschappelijke positie van de grote massa des volks. Wij zijn daarom vóór maatregelen, die deze positie kunnen verbeteren. Dat is in de praktijk genoegzaam gebleken. Maar naar onze mening dient bij alles wat ten deze geschiedt duidelijk voor ogen gehouden te worden, dat het verantwoordelijkheidsgevoel van de mensen niet wordt aangetast. Het beginsel der zelfverantwoordelijkheid dient gehandhaafd te blijven, want anders ontnemen men aan de mens één der elementen, die hem het gevoel van eigen waarde, en het gevoel van zelfstandigheid geven. En daarmee zou zijn innerlijke kracht ondermijnd zijn. Daartegen dient gewaakt te worden.

K.

Jeugd

Alblasserdam heeft een waarlijk voortreffelijk initiatief genomen, door een jeugdpolitie te formeren, die de bescherming van plantsoenen en singels tot taak heeft. Vijftig jongens hebben persoonlijk de belofte afgelegd ten overstaan van de burgemeester, die dit prijzenswaardige initiatief heeft genomen. Deze belofte luidde: „Ik heb beloofd mijn best te zullen doen om, zoals onze Koningin heeft gezegd, eerbied te hebben voor alles wat leeft en groeit”. Dit initiatief van de burgemeester van Alblasserdam is ons uit het hart gegrepen, omdat hij hiermee een bouwsteentje heeft geleverd voor de ware democratie. Een dergelijk initiatief is meer waard dan de negatieve critieken, die men de laatste tijd zo veel leest, als het gaat om de beoordeling van de mentaliteit van de jeugd. Dit initiatief getuigt van een frisse en moderne inslag en het is vooral hieraan waar onze maatschappij behoefte heeft.

☆ parlementaire flitsen ☆

Onderwijs-gelijkstelling, die ongelijkheid bracht

Tweede Kamer steunde Korea-politiek

De Lager-Onderwijswet 1920 bracht de financiële gelijkstelling tussen het openbaar en het bijzonder lager onderwijs, niet de gelijkheid in de wettelijke regeling van deze twee takken van onderwijs. Deze woorden sprak de minister van Onderwijs, prof. Rutten, bij de behandeling van zijn begroting in de Eerste Kamer, nadat de heer Wendelaar als woordvoerder van de V.V.D.-fractie had opgemerkt, dat er een bittere glimlach om zijn mond kwam wanneer men beweerde, dat er gelijkstelling is tussen deze beide vormen van onderwijs.

Dat er ongelijkheid bestaat bij de toepassing van de Lager-Onderwijswet op het punt van de scholenstichting is in ieder geval maar al te waar, zoals de heer Wendelaar aan de hand van verschillende gevallen uit de praktijk aantoonde.

Zo kregen, gelijk ook door mevrouw Fortanier-De Wit in de Tweede Kamer reeds ter sprake was gebracht, Spaarndam en Schelluinen bijzondere scholen toegewezen, maar werden voor Nootdorp en Heer (bij Maastricht) bij geheel gelijke of nog dringender omstandigheden openbare scholen afgewezen. Het geval-Heer, waar het ging om niet minder dan 162 leerlingen voor een openbare school, was in de Tweede Kamer blijkbaar ieder te bar geworden, hetgeen de minister dan ook tot enige concessie had gebracht.

Bij de replieken kon de heer Wendelaar nu mededelen, dat de gemeenteraad het nieuwe verzoek tot stichting van een openbare school ook weder had afgewezen. Ik blijf, zo zei hij, benieuwd, wat er nu verder zal gebeuren, maar veel hoop op een doorvoering van de pacificatie-gedachte, ook in dit geval, heb ik niet. Ik mag er aan toevoegen, zo zei hij nog, hoezeer mij dit spijt. Ik ben altijd een voorstander geweest van de pacificatie en ik heb steeds medegewerkt om haar loyaal uit te voeren, loyaal naar beide kanten. Maar zo denkt blijkbaar niet een ieder erover!

Een verblijdender resultaat bracht een andere van de vele door de heer Wendelaar ter sprake gebrachte kwesties, namelijk een nog altijd niet opgelost restant van het oude probleem der onderwijzers-salarissen. Toen onze woordvoerder deze laatste kwestie het vorige jaar behandelde, zou juist weer een nieuw overleg daarover worden geopend. Ondertussen was nu, een jaar later, de oplossing er nog niet. Mr. Wendelaar herinnerde daarom nog eens aan de in de Tweede Kamer op dit punt met algemene stemmen aangenomen motie-Roosjen en zei: Het begint er naar uit te zien, dat hier een ernstig conflict dreigt tussen Regering en Staten-Generaal.

Zo sprak de heer Wendelaar de ene dag en de volgende dag, toen de minister in eerste aanleg aan het woord kwam, kon hij de verheugende mededeling doen, dat juist die middag over de nog lopende kwesties ten aanzien van de salariëring der onderwijzers in de met dit vraagstuk zich bezig houdende commissie-Wesselings volledige overeenstemming was bereikt.

Op het ogenblik, dat wij dit schrijven, is nog steeds niet bekend, hoe precies die overeenstemming luidt, maar het lijkt ons niet te gewaagd aan te nemen, dat hetgeen in dit overleg met de vertegenwoordigers der onderwijzersorganisatie tot stand is gekomen, de algemene bevrediging zal brengen, welke beoogd werd.

De heer Wendelaar en prof. Molenaar wijdden beiden aandacht aan het ook onder dit Departement vallende ruime gebied van de kunst. De heer Wendelaar bracht daarbij een geval ter sprake, dat zekere opschudding had verwekt. Wij wensen, zo zei hij, voor speciale voorkeur uit te spreken voor een bepaalde vorm

van kunst. Met de minister zijn wij van oordeel, dat verschillende vormen van kunst de gelegenheid moeten hebben naar voren te komen en zich aan het publiek te presenteren.

Maar toch — zo zei hij — heb ik mij bij nader inzien afgevraagd, of wij daarmee wel op de goede weg zijn, want nu ik heb gezien, wat er dezer dagen hier in Den Haag is gebeurd, slaat mij waarlijk de schrik om het hart en vraag ik mij af, of het niet tijd wordt, dat de autoriteiten, en vooral de hoogste autoriteiten in den lande — ik zeg het met grote aarzeling, want ik moet van huis uit niets hebben van de Overheid in de beoordeeling van artistieke prestaties — ingrijpen ter voorkoming van zulke ergerlijke en de Nederlandse kunst onwaardige dingen, als er nu gebeurd zijn. Ik heb, zo vervolgde hij, voor de leden, die er niet van op de hoogte zijn, een foto medegebracht van het schilderij, waarmee iemand in Den Haag de gemeentelijke Jacob Marisprijs heeft weten te bemachtigen. Het is totaal onbegrijpelijk; het is met geen mogelijkheid te zien, wat het schilderij moet voorstellen. Het is dermate broddelwerk zonder enige artistieke betekenis, dat een van de kranten erover schreef: men weet van dit schilderij niet wat het voorstelt, zelfs niet wat de boven- en onderkant

WENDELAAR
...blijft benieuwd...

is. Het is zo prullerig, dat als mijn kleinzoon, die toevallig aardig kan tekenen, mij op mijn verjaardag zo'n tekening zou sturen, ik het hem terug zou zenden met de mededeling, dat hij best wat beters voor me kon maken.

Ik weet, zo herhaalde de heer Wendelaar, dat het niet op de weg van de overheid ligt zich met de kunst te bemoeien, en ik begrijp volkomen, dat wij zelfs in het land van Rembrandt en de Marissen, het land, dat juist om zijn schilderkunst door de eeuwen heen beroemd is, niet in elke generatie een Rembrandt kunnen hebben. En ik kan ook begrijpen, dat er nieuwe scholen moeten kunnen opkomen en dat ook zij moeten kunnen exposeren naast de oudere schilders. Maar als men dergelijke lorren bij een officiële competitie een prijs van duizend gulden toekent, dan vindt ik dat een zo afschuwelijk bewijs van decadentie, dat ik niet kan nalaten de aandacht van de minister daarop te vestigen en in ieder geval daartegen een ernstig protest in de Volksvertegenwoordiging te doen horen; het zou het zuivere artistieke gevoel van het grootste deel van ons volk — daarvan ben ik zeker — beledigen, wanneer dit achterwege bleef.

Toch staan vooral de B-faculteiten voortdurend voor de ontwikkeling van de wetenschap, de aanschaffing van nieuwe instrumenten, de uitbreiding van gebouwen, enz. Een snelle aanpassing stuit echter altijd af op de beperkte sommen, die op een begroting zijn uitgetrokken en zelfs als men binnen het op die begroting geraamde bedrag kan blijven, is de minister gebonden aan het overleg met het Ministerie van Financiën over posten boven de f 25.000.

Na hierop nog wat dieper te zijn ingegaan en te hebben vastgesteld, dat toch in ieder geval de minister van Onderwijs hier de verantwoordelijke man bleef, kwam hij tot de conclusie, dat tenminste mag worden gevraagd, dat door de Universiteiten binnen het kader van een algemeen toegestaan bedrag autonomie, dit is grotere zelfstandigheid, wordt gegeven.

De methode, welke op het ogenblik wordt gevolgd, verlamt alle energie en zij ondermijnt de bestuursverantwoordelijkheid van curatoren en van de faculteiten.

Ook de Tweede Kamer was de vorige week bijeen en zij heeft belangrijk werk verricht. Het ontwerp-Huurwet, dat reeds zovele pennen in beweging had gebracht, werd aanvaard. De Kamerloze week, die, op het ogenblik, dat wij dit schrijven, voor ons ligt, zal ons in staat stellen, aan de behandeling van de Huurwet de volgende week een afzonderlijke bespreking te wijden.

Over een ander onderwerp: het debat over de Regeringsverklaring met betrekking tot het conflict in Korea, kunnen wij kort zijn. Niet, omdat dit onderwerp niet belangrijk is; integendeel, maar omdat de heer Korthals, die voor onze fractie daarbij het woord voerde, zijn uitvoerige hoofdartikel van de vorige week reeds aan de betekenissen en de achtergronden van deze communistische agressie heeft gewijd en omdat de tekst van de rede van de heer Korthals elders in dit blad volledig is opgenomen.

De Veiligheidsraad heeft snel en ditmaal gelukkig ook juist, gereageerd en onze Regering is in snelheid van reactie op het verzoek van bijstand bij het gewapenderhand tegegaan van deze agressie niet achtergebleven. De motie, waarbij deze daad van de Nederlandse Regering werd goedgekeurd, werd door drs. Korthals namens de V.V.D.-fractie mede ondertekend en in een kort, ernstig woord, passend bij de situatie, wees hij op de noodzaak van deze hulpverlening. Geen land zou meer veilig zijn als het geen collectiviteit, die steun zal verlenen bij een onrechtmatige aanval, achter zich zou weten.

Hij sprak tot slot de hoop uit, die wel door ieder zal worden gedeeld, dat de strijd gelocaliseerd moge worden en spoedig beëindigd. A.

Deze burger

vindt Korea belangrijker dan Vader en Zoon.

Dit op de eerste plaats.

Deze burger is er van overtuigd dat over één maand niemand meer aan Vader en Zoon denkt.

Dit op de tweede plaats.

Deze burger weet, op het ogenblik dat hij dit schrijft, niet wat zijn vriend Dettmeijer aan 's-Gravenhage's B. en W. zal vragen over Vader en Zoon.

Dit op de derde plaats.

Maar deze burger is het, bij voorbaat, met die vragen niet eens.

Dit op de vierde plaats.

Deze burger heeft gelezen wat zijn partijgenoot mr. W. C. Wendelaar in de Eerste Kamer over Vader en Zoon gezegd heeft.

Oneens, vrienden. Ten enen male oneens, meneer Wendelaar. Van de vijfde tot de negen-en-negentigste plaats oneens.

Kunst is géén regeringszaak — dat heeft mr. Wendelaar óók gezegd, maar tóch wilde hij de regering, de staat, de overheid bemoeienis geven met deze — zoals hij dat meende — decadente kunst.

Deze burger, verstokt liberaal, is van oordeel dat noch meneer Dettmeijers gemeenteraad, noch meneer Wendelaars Eerste Kamer, noch dezen burgers en aler anderer burgers overheid ook maar iets te maken heeft met het oordeel en de uitspraak van welke kunstjury ook.

Deze burger vindt het onbehagelijk, wat zegt hij: levensgevaarlijk, wanneer de overheid een oordeel gaat uitspreken over kunst, direct of indirect.

Deze burger is, mijnheer de voorzitter, van mening dat decadente of niet-decadente kunst de overheid geen blote blixum aangaat, zolang de goede zeden of de opbare orde daarmee niet worden aangetast en zolang deze overheid gesteld is over een democratische Staat.

De Staat waarin deze burger — Goddank — leeft, staat ver van de Staat die zich — weet U nog wel? — met de ontwaarde kunst bezig hield.

Waarmee deze burger maar zeggen wil dat de heer meester Wendelaar niet over Vader en Zoon gesproken heeft namens

DEZE BURGER.

(Dit stuk van deze burger hebben wij gaarne opgenomen. Zijn hartekreet is begrijpelijk. Wij hebben echter de bedoeling van genoemde heren anders begrepen. Zouden zij echter bereid zijn hun mening zelf eens in ons blad uiteen te zetten? — Red.)

„Kort maar hevig”

Toen wij kortgeleden in ons blad wezen op de wonderlijke wijze van doen, die de voorzitter van de Eerste Kamer zich had veroorloofd jegens onze partijgenoot prof. Molenaar — overigens niet voor de eerste maal — konden wij ook melding maken van diverse pers-commentaren, waarin tot uiting kwam, dat anderen zich aan het optreden van prof. Kranenburg evenzeer hadden gestoten. In de eerste plaats bewijst zulk optreden gebrek aan gevoel voor decorum; onder de voorganger van prof. Kranenburg — de oude baron de Vos van Steenwijk — zou zulks niet denkbaar zijn geweest! Het bewees ook gebruik aan objectiviteit, voor een president van een hoog college als de Eerste Kamer is, toch wel een eerste vermist.

Het blad De Nieuwe Eeuw beziet de aangelegenheid ook nog van een andere zijde. In een hoofd-artikel, onder de titel „Kort maar hevig”, schrijft dit blad namelijk het volgende:

„Op 14 Juni ontlastte zich in de Eerste Kamer een kort, maar hevig onweer. Bij de behandeling van een wetsontwerp, welke materie stellig in nauw verband staat met het plan-Schuman, sprak Prof. Molenaar over dit plan, maar telkens interrumpeerde de voorzitter, Prof. Kranenburg. Onder protest brak daarop de heer Molenaar zijn betoog af.

Hij werd opgevolgd door de heer Van Santen (communist), die eerst na een zeer breedvoerige uitweiding over dit plan, van de voorzitter een vriendelijke aanmaning kreeg.

Men zou het kunnen verstaan, indien de voorzitter snel en spoedig een einde maakte aan in ons parlement niet ter zake doende communistische propaganda; deze propaganda echter liet hij ongehindert voortgaan, tot het moment dat de geachte afgevaardigde kon zeggen: „Ik ben klaar”; een niet-communist daarentegen werd aanzienlijk in het spreken belemmerd.

Niet echter om dit meten met twee maten is het ons allereerst te doen (in sommige dagbladen is hierop al de aandacht gevestigd), maar op een ander aspect. En wel het volgende.

Over het plan Schuman staat Europa zo'n beetje op z'n kop. Het minste wat men ervan zeggen kan is, dat het een aangelegenheid is die diep ingrijpt in het leven der volken. De ontwikkeling op dit terrein gaat snel. Zó snel, dat het vaak moeilijk is haar bij te houden. En de regeringen moeten maar beslissen. Autoritair? Zonder raadpleging van de parlementen?

Hier ligt een van de belangrijkste vragen van de parlementaire democratie! Een der antwoorden op deze vragen zal zijn, dat de parlementen SNEL over een aan de orde zijnde materie discussiëren. Bij wijze van spreken: als de tafel wordt gedekt. Nu wil de heer Molenaar zo iets in praktijk brengen, een aanleiding daartoe vindend in schriftelijke uitlatingen van de regering nog wel.

Mag niet! zegt de voorzitter, dit is officieel niet aan de orde, en er moeten eerst de nodige stukken over worden gewisseld.

Dit handhaven van formeel juiste methoden helpt echter de volksinvloed de nek omdraaien.”

Voor iedereen!

Volgende week zal het vierde rapport verschijnen van de Parlementaire Enquête-commissie. Zoals men weet zijn negen leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal sedert het najaar van 1947 bezig met het hun opgedragen onderzoek naar het beleid, dat de kabinetten van 1940—1945 hebben gevoerd. Voor de fractie der V.V.D. zit drs. Korthals in deze commissie.

Zeer omvangrijk is de opgelegde taak. Drie zeer uitgebreide rapporten werden reeds uitgebracht. Het eerste betrof het militaire beleid in 1939 en 1940, in het tweede werden o.m. de neutraliteitspolitiek, het vertrek der Nederlandse regering naar Londen en het in de eerste maanden na haar aankomst aldaar door de regering gevoerde beleid behandeld, en in het derde is uitvoerig gerapporteerd over het gevoerde financiële en economische beleid.

Nu zal ongeveer half Juli het vierde rapport verschijnen. In een prospectus van de Staatsuitgeverij wordt daarvan gezegd, dat dit rapport wel „het meest tot de verbeelding sprekende” zal zijn, daar het immers verhaalt „van de gang van zaken bij de Geheime Diensten, van de gebeurtenissen bij het veelvuldig contact tussen Londen en het bezette gebied”.

Ongetwijfeld zal dit het Nederlandse publiek zeer interesseren. Wanneer wij bijvoorbeeld bedenken hoe één onderdeel van het rapport, het England-Spiel, al aanleiding geweest is tot publicaties, die een enorme afzet hebben gevonden, dan kan worden verwacht dat er een zeer grote belangstelling zal bestaan voor de resultaten van het officiële onderzoek, dat de Enquête-Commissie heeft ingesteld.

Gelukkig een land waarin zulk een omvangrijk onderzoek mogelijk is. Er is echter onzerzijds een wens. Wij lezen namelijk dat dit rapport zal bestaan uit drie boekwerken, tezamen omvattend meer dan 3000 pagina's. En dan behoort het niet te verwonderen als de kosten daarvan f 29.75 bedragen. Maar dit betekent toch, dat zeer velen niet in staat zullen zijn zulk een werk aan te schaffen. Wat jammer is, want dit rapport is een prachtig staal van wat democratische openbaarheid betekent. Zou daarom niet overwogen kunnen worden of er niet een vorm te vinden is

waardoor het grote publiek, dat weliswaar door de dagbladen van de hoofdzaak kennis krijgt, tegen lagere prijs ook van het rapport zelf meer te lezen kan krijgen? Wij menen, dat het van groot belang zou zijn als dit eens overwogen zou worden.

Kort geding

Tijdens het congres, dat de Nederlandse Juristenvereniging dezer dagen te Zwolle hield, heeft mr. J. Verdam in zijn openingsrede een belangrijk woord gesproken toen hij wees, op een wat hij noemde, wondeplek in de Nederlandse publieke rechtsorde, n.l. die van de trage procesgang van thans. Als symptoom hiervan noemde hij de onrustbarende toeneming van het aantal kort geding-procedures in de laatste 10 jaren. De rede van de massale vlucht naar het kort geding moet worden gezocht in de trage gang van de gewone processen. Spr. noemde dit funest voor de publieke rechtsorde en wees er op, dat een dergelijke gang van zaken bij de buitenstaander twijfel aan rechtszekerheid doet opkomen. De fout ligt volgens mr. Verdam voor een groot deel in de gewoonte, welke tot sleur is geworden, om enerzijds uitstel te vragen en anderzijds uitstel te verlenen. Rechterlijke macht en advocatuur zullen moeten samenwerken om de procesgang te bespoedigen, zodat het kort geding niet meer als een redmiddel wordt beschouwd om te ontkomen aan de traagheid van onze rechtspraak. Een waar woord, dat in de bevoegde kringen zeer zeker de nodige aandacht verdient en dat, naar wij hopen, zeer actueel kan zijn, nu een nieuwe minister van justitie zijn ambtsbezigheden aanvaardt.

Autozorgen (I)

Onze regering heeft opnieuw blijk gegeven, de Nederlandse autobezitters niet bepaald welgezind te zijn. Nauwelijks is de strijd achter de rug om het zo gehate Zondagsrijverbod uit de wereld te helpen, of de automobilist wordt opnieuw met zorgen vervuld door de hoge benzinebelasting. En alsof dit nog niet genoeg is, komt de regering thans met een ontwerp van wet, waarin zij een wettelijk vermoeden wenst vast te leggen met betrekking tot de omvang van het privé-gebruik van personenauto's, die zowel voor zakelijke als voor persoonlijke doeleinden worden gebezigd. Dit wettelijke vermoeden houdt in, dat, indien het privé-gebruik van een personenauto vaststaat — hetgeen zo nodig door de inspecteur dient te worden aangetoond — de privéuitgaven ten minste een derde van de totale autokosten belopen. Zo verheugd als wij waren, dat, mede door onze actie het zo onbillijke en onnodige Zondagsrijverbod onlangs werd opgeheven, zo teleurgesteld zijn wij thans, dat de regering na de heffing van de zo zware benzinebelasting, opnieuw de Nederlandse automobilist een hinderpaal op zijn weg legt. Nog steeds schijnt de regering de overtuiging te hebben — een zeer ouderwetse opvatting overigens — dat de auto ook in deze moderne tijd luxe is, waarbij te veel over het hoofd wordt gezien, dat het een productiemiddel vormt door middel waarmee, vooral ook de kleine man, in zijn levensbehoeften voorziet. Het is toch wel ergerlijk, dat de reiziger of andere handelaar, die de hele week voor zijn beroep door weer en wind met zijn auto op stap is, niet enkele ogenblikken met zijn gezin van zijn vervoermiddel gebruik zou mogen maken. De regering zet aldus de klok terug en wat zij met de opheffing van het Zondagsrijverbod goed heeft gemaakt, doet zij met dit nieuwe voorstel weer volkomen teniet.

Autozorgen (II)

Het nieuwe voorstel van de regering met betrekking tot het gebruik van privéauto's, lijkt ons, afgezien van de principiële bezwaren, die wij er tegen hebben, een volkomen slag in de lucht, omdat wij graag zouden willen zien, hoe men in de praktijk denkt een afdoende controle op het privégebruik van de auto uit te oefenen. Wil men deze controle afdoende maken, dan zal zij vermoedelijk meer kosten, dan het z.g. extra verbruik, dat de automobilist door middel van een privéritje maakt. De hele maatregel lijkt ons weinig economisch en lijkt meer op een vorm van niet-serieuze plagerij. Principieel gezien is zij een nieuwe aanslag op de vrijheid. Gezien voorts de onuitvoerbaarheid van de maatregel, zal het verstandig zijn indien de regering op haar dwalingen haars weegs terugkeerde.

Sparen

Het verhaal wordt eentonig, maar het onderwerp is van een dermate groot belang, dat niet mag worden nagelaten er, als de gelegenheid zich voordoet, op terug te komen. Aldus heeft blijkbaar ook de directie van de Spaarbank te Rotterdam geoordeeld, toen zij het jaarverslag over 1949 van haar instelling samenstelde en er opnieuw op wees het nuttig te achten, wanneer de Nationale Spaarraad zijn activiteit eens zou richten op de oplossing van het vraagstuk van vrijstelling van belastingen tot een zeker maximumbedrag per jaar, dat voor bevordering van het sparen van groot belang wordt geacht. Alle kreten

van regeringswege om harder werken en meer sparen, zijn slechts schoonklinkende leuzen, indien zij voor de massa van ons volk geen middelen en wegen zoekt om dit harder werken te belonen door het meerdere sparen mogelijk te maken. Terecht zegt de directie van de Spaarbank te Rotterdam, dat, om voor de bevolkingsgroep met kleinere inkomsten het sparen gemakkelijk te maken, nieuwe wegen moeten worden ingeslagen. Sparen is een Nederlandse deugd en het is een volkomen miskenning van deze voortreffelijke nationale eigenschap, om niet de voorwaarden te scheppen, het sparen te stimuleren.

Vrijheid

Hoezeer de ware vrijheid vaak een waarborg is voor de juiste gedragingen van de mens, is gebleken in Groningen, waar de gemeenteraad de proef nam om dit jaar voor de kermis geen tapverbod uit te vaardigen. Deze proef is wel zeer geslaagd, omdat is gebleken, dat zich generlei excessen op het gebied van drankmisbruik hebben voorgedaan. In de café's heerste een echte kermisstemming, doch zij bleef binnen de perken. De gemeentelijke overheid, die aanvankelijk het sluitingsuur had bepaald op 1 uur, heeft zelfs nog vier van de negen kermisdagen wegens bijzondere drukte een verlenging tot 2 uur toegestaan. En nu komt de merkwaardige vergelijking tussen de kermissen van 1949 en 1950, waarbij is gebleken, dat zich in het „droge” jaar 25 gevallen van openbare dronkenschap voordeden tegen 15 in het „natte” jaar. Zo ziet men, dat met vrijheid meer wordt bereikt dan met dwang. Het is jammer, dat ook in ons economische leven met deze menselijke eigenschap zo weinig rekening wordt gehouden.

Is dit nu democratisch? (I)

Een be-luisteraar van de socialistische commentator heeft moeite gehad met het socialistische denk-plan ten aanzien van wat nu werkelijke democratie is. Hij schreef daarom aan de heer Voskuil het volgende:

„De socialisten in België zijn van plan een obstructie te voeren indien Koning Leopold terugkeert en niet de souvereiniteit overdraagt aan zijn zoon. Is dit nu democratisch? Immers de verkiezingen hebben uitgewezen dat de meerderheid de terugkeer wil en dan is het m.i. democratisch dat de minderheid zich hierbij neerlegt. Ik vergelijk dit bij de beslissing in ons land over de souvereiniteitsoverdracht. Toen de Kamers dit hadden beslist, heeft de minderheid (A.R. en delen van de C.H. en V.V.D.) zich er ook bij neergelegd, alhoewel ze er erg op tegen waren en dit is m.i. democratisch. Wellicht zie ik het niet juist en zou ik graag eens vernemen hoe U daarover denkt.”

De socialistische commentator heeft gedacht en gaf het volgende antwoord:

„Wel, ik denk dat de vergelijking met de souvereiniteitsoverdracht niet opgaat. Vóór de souvereiniteitsoverdracht was een meerderheid van twee-derde der beide Kamers, zoals de Grondwet eist. Indien gij de jongste Belgische verkiezingen als een uitspraak over de capitulatie wil beschouwen, ziet ge dat de meerderheid van de C.V.P. uiterst gering is en dat zij slechts uit een deel van het land bestaat, nml. Vlaanderen. Het lijkt mij voor de positie van de koning en voor de eenheid van het land bedenkelijk als in deze omstandigheid de meerderheid in Vlaanderen haar wil oplegt aan de meerderheid in Brussel en het grootste deel van Wallonië”.

Is dit nu democratisch? (II)

Dit antwoord, dat de kern van de vraag — of de houding van de Belgische socialistische nu waarlijk democratisch is — volkomen onbesproken laat, is toch het signaleren wel waard. Want men leest er uit dat de socialistische commentator — die als deel van een samengestelde meerderheid zo heerlijk bezit neemt van de radio, waartoe de minderheid niet wordt toegelaten — zich in nog veel meer bochten kan wringen dan men had kunnen vermoeden. Hij meent dus dat een kleine meerderheid de morele verplichting met zich brengt de grote minderheid dan maar haar zin te geven. Ter argumentatie voert hij aan, dat Brussel, in meerderheid anti-Leopold, zich de wil op zou moeten laten leggen van Vlaanderen, in meerderheid pro-Leopold. Hij splitst dus — kernphysica is in de mode — een nationale uitspraak in regionale en locale onderdelen.

Wij verwachten nu binnenkort een protest van de socialistische commentator tegen besluiten van de op een zeer geringe meerderheid steunende Labour-regering, die niet welgevallig zijn aan die kiesdistricten in Engeland, waar conservatieven en liberalen een zeer duidelijke meerderheid bij de jongste verkiezingen te zien hebben gegeven. Dat lijkt ons tenminste de consequentie van deze loze beweringen, waarin de socialistische commentator zich niet heeft kunnen opwerken tot een royale beantwoording van de vraag: is dit nu democratisch?

Mannen en vrouwen van straks (IV)

Arbeiderskinderen maken het op een middelbare school uitstekend

Van de hand van dr. H. F. Wessels, leraar aan de Dalton-H.B.S. te Den Haag, is onlangs een rapport verschenen, dat wij, in verband met de opmerkelijke inhoud, hier gaarne onder de aandacht der lezers brengen. Dr. Wessels dan heeft nagegaan, hoeveel leerlingen er in de periode 1927/1928—t/m. 1948/1949 de Dalton-H.B.S. bezochten, uit welke milieus (hij spreekt in zijn rapport liever over beroepsgroepen) deze leerlingen kwamen, hoe de onderwijsresultaten waren, idem het verloop van leerlingen, etc.

Het zou ons veel te ver voeren dit rapport hier in zijn geheel op te nemen, doch belangstellende lezers(essen) adviseren wij bij dr. Wessels een exemplaar van zijn rapport te vragen.

Dr. Wessels kwam tot de volgende tien groepen:

- Groep I. Omvat de intellectuele en artistieke beroepen (ingenieurs, medici, leraren, onderwijzers, journalisten, architecten, kunst-schilders en musici).
- Groep II. Hierin zijn alle ambtenaren opgenomen.
- Groep III. Administratief personeel van particuliere bedrijven.
- Groep IV. Leidinggevend in technische beroepen (bouwkundigen, aannemers, gezagvoerders, officieren ter koopvaardij).
- Groep V. Officieren van Land- en Zeemacht.
- Groep VI. Handeldrijvende middenstand, waaronder naast winkeliers en kooplieden b.v. ook vertegenwoordigers zijn begrepen.
- Groep VII. Ambachtslieden. Patroons, zelfstandige schoenmakers, kleermakers, schilders, tuinders, enz.
- Groep VIII. Arbeiders, politie-agenten, trambestuurders en conducteurs, portiers, kellners.
- Groep IX. Onderofficieren en minderen.
- Groep X. Geen beroep of beroep onbekend.

Opmerking: dr. Wessels acht zelf de indeling niet zonder bezwaar. Van enkele zijden heeft men deze

groepen-indeling te beperkt gevonden. Men meende o. m. dat vooral groep II (ambtenaren) onderscheiden had moeten worden in bijv. hogere ambtenaren en lagere ambtenaren.

Tot deze H.B.S. werden in de vermelde periode 2135 leerlingen toegelaten. Tabel no. I laat ons zien uit welk milieu deze leerlingen afkomstig waren.

Er blijkt duidelijk uit, dat het aantal leerlingen, dat M.O. volgt, voor het grootste gedeelte afkomstig is uit de groepen I, II, III, intellectuele, artistieke beroepen, ambtenaren en administratief personeel.

We komen bij deze groepen reeds tot een totaal van 1433 leerl. van de 2135, dat is 62.5%. Het aantal kinderen, afkomstig uit het arbeidersmilieu is slechts 7.49% van het totaal der ingeschrevenen. Als het inderdaad zo is, dat onze bevolking voor 60% uit arbeiders bestaat, dan zou dat dus erop neer komen, dat tussen de 10 en 11% uit dit volksdeel M. O. volgt. De vraag, of dit percentage belangrijk te laag is — dat het te laag is, lijkt ons stellig waar — valt niet zo gemakkelijk te beantwoorden. Immers, er zijn onderzoeken, die onomstotelijk bewezen hebben, dat in bepaalde gebieden de intelligentie-spreiding zeer verschillend is en voor de arbeidersgroep in verhouding tot de andere groepen, inderdaad belangrijk ongunstiger ligt. Wij wagen ons hier echter niet gaarne aan cijfers, omdat de onderzoeken, naar het ons voorkomt, nog steeds niet volledig genoeg geweest zijn.

Nu heeft de schrijver zelf in zijn rapport duidelijk uiteengezet, dat zijn cijfers benaderingsgetallen zijn, omdat moeilijk nagegaan kon worden wat er van de vertrokken groep (wegens andere reden vertrokken) is terechtgekomen. Omdat enigszins te elimineren, heeft hij bij degenen, die het eindexamen behaalden 75% bij elke groep opgeteld, onderstellende, dat 3/4 van de wegens andere reden vertrokken leerlingen alsnog een diploma elders hebben behaald. Vervolgens heeft hij het aantal, dat wegens onvoldoende vorderingen vertrok op 100 gesteld en daarna het aantal geslaagden naar het aldus verkregen indexcijfer berekend. Deze getallen vindt men dan in tabel III.

Groepen	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	Gemiddeld
Index	200	278	174	186	280	152	138	295	300	132	208

Hier komt sterk naar voren, dat de groepen VII en IX een uitstekend figuur sloegen. Trouwens, wanneer we tabel IV aan een nadere beschouwing onderwerpen, zien we onmiddellijk,

dat 63.3% van de groep VIII (arbeiderskinderen) na 5 jaren het eindexamen behaalde, terwijl ook groep IX hier een goed figuur maakt (57.1%).

Overzicht van de resultaten na 5, 6, 7, 8 of 9 jaar der onderscheidene groepen

Groep	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	Gemiddeld
Eindexamen na 5 jaar behaald	49.2	52.8	48.8	57.9	25.—	53.—	53.3	63.3	57.1	50	51.8
Na 6 jaar	34.7	34.4	33.8	34.2	37.5	38.2	33.3	22.5	28.6	25	33.2
Na 7 jaar	12.9	6.1	13.7	5.3	37.5	8.8	6.7	16.2	14.2	20	10.8
Na 8 jaar	1.6	2.5	2.5	2.6	—	—	6.7	2.—	—	5	2.2
Na 9 jaar	0.8	1.2	—	—	—	—	—	—	—	—	0.5

De groep der officieren bracht het er niet best af, volgens deze tabellen, doch dr. Wessels wijst er nadrukkelijk op, dat in deze groep de toevalsfactor een belangrijke rol gespeeld kan hebben. De groep was betrekkelijk klein.

Waarom valt het gunstige resultaat van de groepen VIII en IX toe te schrijven? Dr. Wessels meent, dat allereerst de selectie bij het lager onderwijs al zeer streng geweest zal zijn. En arbeider gaat er eerst dan toe over zijn kind verder te laten studeren, wanneer hij overtuigd is, dat de prestaties werkelijk goed zijn. Maar belangrijk is ook, dat jongelui zelf be-

seffen, welke offers de ouders vaak brengen moeten om hun kind te laten studeren. En ook, dat deze kinderen zeer wel begrijpen, dat hier hun kans ligt om vooruit te komen in de wereld. In onze vorige beschouwing wazen we al op het feit, dat moeilijker omstandigheden voor de jeugd niet altijd betekenen dat zij de moed verliezen, maar veeleer leiden kunnen tot verhoogde ijver.

Alhoewel dit onderzoek slechts één school betreft, menen wij, dat de cijfers die dr. Wessels vond, ons zeker tot nadenken moeten stemmen. Het ware te hopen dat in andere plaatsen dergelijke onderzoeken werden verricht! v. M.

Periode	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X
1927—1949										
Beroeps-groep	Intell. Art. ber.	Ambten. Adm. pers.	Leid. gev. techn. ber.	Offic. Midd. stand	Hand. Amb. den	Arbei- ders	Onder- offic.	Onder- kend		
%	21.69	26.18	19.25	6.32	3.60	7.10	2.43	7.49	1.26	4.68
Totaal aantal leerlingen	463	559	411	135	77	151	52	160	27	100

Wanneer we tabel II wat nader bezien, bemerken we, dat het vertrek wegens onvoldoende vorderingen, een geheel ander beeld vertoont. Opmerkelijk is hier ongetwijfeld, dat in sommige groepen 1/3 deel en meer afviel (zie groep I - III - IV - VI - VII - X) In dit verband maakten de kinderen

uit het arbeidersmilieu stellig niet het slechtste figuur.

Maar zeer interessant is wat de cijfers zeggen t. a. v. het behalen van het eindexamen. Dan slaan de kinderen uit groep VIII een best figuur, evenals die uit groep IX (onderofficieren).

PERIODE 1927—1943											
Indeling naar groepen in %	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	Totaal
	22.52	27.52	16.05	6.97	3.44	6.88	2.70	7.13	1.06	5.73	1221
Vertrokken wegens onv. vorderingen (%)	31.3	24.7	34.2	32.9	23.8	36.9	39.4	24.2	23.1	40.	Gemidd. % 30.3
Wegens andere reden (%)	23.3	26.8	25.0	21.2	38.1	21.4	12.1	19.5	15.4	31.4	24.6
Overleden (%)	0.3	—	—	1.2	—	1.2	3.—	—	7.7	—	0.4
Eindexamen behaald (%)	45.1	48.5	40.8	44.7	38.1	40.5	45.5	56.3	53.8	28.6	44.7

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Voorzitter Redactie-comm.: Drs. H. A. Korthals.

Redactie-secretaris: Mr. E. Elias.

Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 435.

Administratie: Postbus 43, Afoort, tel. 5267.

Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 per jaar.

Voor het zenden van abonnements- en advertentiegelden: Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie” te Amersfoort.

Losse nummers 15 cent.

Voor advertenties wende men zich tot de administratie.

ALLERHANDE

Korea (1)

Voorlopig zijn wij geneigd de burgeroorlog op Korea in de eerste plaats te beschouwen als een actie, die ten doel heeft ook het laatste restje van democratie op het Chinese vasteland in de grond te stampen.

(Het Vrije Volk)

Korea (2)

De S.U. heeft de wereld door de aanval van de communistische Koreanen voor een nieuwe beproeving gesteld. Dit maakt het duidelijk, dat zij voor niets terugdeinst om de communistische „vrede” te doen zegevieren. Het is de Westelijke plicht zich hiertegen te verzetten.

(Nieuwe Courant)

Duurzaam misverstand

Tussen Batavia en Den Haag heeft tientallen jaren een duurzaam misverstand bestaan, een tegenstelling, die zich ook nu nog doet gelden tussen de Nederlandse kolonie te Djakarta en het moederland.

(Algemeen Handelsblad)

Van één stam

Marine, Landmacht en Luchtmacht zijn niet elkaars concurrenten. Zij zijn loten van één stam: de vaste wil van het Nederlandse volk om te kunnen leven en werken aan het eigen volksbestaan en de toekomst van onze kinderen.

(Nieuwe Courant)

De actie op Korea

DE REDE VAN Drs. KORTHALS IN DE TWEDE KAMER

In verband met het belang van het onderwerp laten wij hier de rede volgen, welke drs. Korthals Vrijdag 30 Juni in de Tweede Kamer heeft gehouden over de verklaring onzer regering inzake Korea.

De heer Korthals sprak als volgt:

Mijnheer de Voorzitter! De verklaring van onze Regering in zake Korea, waarvan deze Kamer gisteren mededeling is gedaan, heeft een zeer grote draagwijdte. Zij geeft kennis van de bezorgdheid der Regering over „de aanranding van de vrede, welke enkele dagen geleden in de vorm van 'n aanval op de republiek Korea door Noord-Koreaanse troepen is gepleegd”, — er wordt in gezegd, dat het de Regering „verheugt”, dat de Veiligheidsraad zich ter zake snel heeft beraden” en „zij heeft met waardering kennis genomen van de resoluties van de Veiligheidsraad van 25 en 27 Juni j.l.”.

De Regering laat het niet bij deze constatering, zij doet voorts een mededeling over het door haar voorgenomen beleid. Zij zegt besloten te hebben „gevolg te geven aan de aanbeveling, welke in de resolutie van 27 Juni tot de leden van de Verenigde Naties is gericht, om bijstand aan de republiek Korea te verlenen met het doel, aan de gewapende aanval door de strijdkrachten van Noord-Korea het hoofd te bieden en bij te dragen tot herstel van vrede en veiligheid in het betrokken gebied”.

BITTER ZWARE VERPLICHTING

Aan deze passage ontleent de verklaring haar bijzonder gewicht, want hiermede aanvaardt de Regering medeverantwoordelijkheid voor hetgeen verder zal gaan geschieden. Medeverantwoordelijkheid evenwel voor een zaak, die beoogt herstel van vrede en veiligheid, geheel dus in de geest van wat de organisatie der Verenigde Naties van ons mag verwachten, indien vrede en veiligheid worden aangetast.

Niettemin, Mijnheer de Voorzitter, het vaststellen hiervan moge dan al voorop moeten worden gesteld, om ons zelf de basis te verschaffen, waarop wij moeten staan, wij weten echter in dit geval al te wel, dat het voldoen aan verplichtingen, die overeenkomen met de geest van het Charter van de United Nations, een bitter zware verplichting is. Het blijkt al uit de mededeling in de Regeringsverklaring, dat de Regering overweegt „zeestrijdkrachten vrij te maken, welke zullen kunnen deelnemen aan de noodzakelijke maatregelen in genoemd gebied”. Hiermede is reeds dadelijk klaar gesteld, dat voor deze zaak mensenlevens zullen worden ingezet, en onze gedachten gaan uit naar hen, die tot de vervulling van die taak zijn geroepen, en naar al diegenen, die een man, een vader, een zoon of een ander familielid zullen zien vertrekken. Wij beseffen ten volle 't persoonlijk zware offer, dat dezen allen zullen brengen, en wij achten het juist, dat de Regering op zo korte termijn bereid is geweest, in gedachtenwisseling te treden met de Kamer, zodat wij in staat zijn de noodzaak van het hoge offer te bespreken.

Het is tragisch, dat de jaren van gruwelijke strijd van 1939 tot 1945 zijn gevolgd door jaren, waarin wij grote onrust hebben gezien en nog steeds zien, onrust, welke soms tot ernstige uitbarstingen heeft geleid. Daarbij kwam, dat het orgaan, dat met zoveel enthousiasme is tot stand gebracht, niet steeds de nodige kracht wist te ontplooiën. Thans breedvoerig over de United Nations te spreken, heeft geen zin. De zwakte echter was een aanmoediging voor hen, die door agressie hun doel wensten te bereiken; de zwakte veroorzaakte tevens, dat een gevoel van in de steek gelaten zijn en moedeloosheid kwam over degenen, die in een gevarenzone lagen.

Mijn politieke vrienden en ik hebben de gevolgen van deze ontwikkeling met zorg gezien. Wij hebben begrepen, dat daaruit hoogst ernstige situaties zouden voortvloeien; de bru-

talenen zouden te brutaler worden en daardoor hen in te tomen te moeilijker.

HET OPTREDEN DER U.N.O.

De ontwikkeling in Oost-Azië had tot grote ongerustheid aanleiding gegeven en het was duidelijk, dat na de brutale aanranding door Noord-Koreaanse troepen de vraag naar voren kwam, wat moest worden gedaan. De Veiligheidsraad, zo vaak tot machteloosheid gedoemd, kwam zeer snel bijeen. Wij hebben dit met grote instemming waargenomen, evenals de snelheid, waarmee de Veiligheidsraad heeft gereageerd met haar poging, de vrede en de veiligheid in het betrokken gebied nog te herstellen.

Mijnheer de Voorzitter! De Veiligheidsraad heeft daarmede gehandeld op een wijze, die in overeenstemming is met onze rechtsgevoelens; hij heeft gehandeld, zoals van de Veiligheidsraad moet worden verwacht. Dit optreden is een zeer krachtige morele steun voor hen, die in een gevarenzone liggen, in de eerste plaats. Wanneer de wereld een zo krachtig optreden waarneemt, dan zal zulks echter over de gehele wereld een vaster vertrouwen in de toekomst geven. Zeker kan en mag men niet voorbijzien, wat uit een conflict van locale aard kan voortvloeien, maar men zal goed moeten begrijpen, dat geen land ter wereld zich meer veilig kan gevoelen, wanneer het niet een collectiviteit achter zich kan weten, die bereid is, ter verdediging in te springen, wanneer het onrechtmatig wordt aangevallen. Zulk een bescherming door een collectiviteit legt anderzijds de verplichting op mee te doen, wanneer een ander in moeilijkheden is. Naast de aanvaarding der rechten dient men ook de plichten op zich te nemen.

Dat nu duidelijk is geworden, dat zeer grote krachten bereid zijn zich in te zetten voor vrede en veiligheid, is ook nog daarom met instemming te begroeten, omdat de onzekerheid

over de vraag, wat grote machten zullen doen, in het verleden al hoogst ernstige conflicten heeft veroorzaakt. Het jongste verleden — de eerste en de tweede wereldoorlog — geeft ons daarvoor nog een zeer belangrijke lering.

Nu is de onzekerheid opgeheven. Een agressor weet thans, waar hij aan toe is, een goedwillende zal er morele steun uit putten.

Mijnheer de Voorzitter! Al constateren mijn politieke vrienden en ik dit met grote instemming, de bezorgdheid over de bestaande situatie is evenwel groot. Een lont bij het kruisvat is nu eenmaal gevaarlijk. De gevaarlijke situatie is echter geschapen door de agressor en zij, die beoogen de toestand van vrede en veiligheid in het betrokken gebied te herstellen, doen slechts hun plicht jegens de internationale gemeenschap. Wie dit werk zou willen verstoren, zou de verantwoordelijkheid voor een geweldig conflict op zich nemen.

Het is uiteraard te betreuren, dat de wereldmachten in dezen niet één zijn. Dit maakt de zaak veel gecompliceerder, maar men moet daarvan de praktische consequenties aanvaarden. Zou immers de arbeid in de geest van het Charter der United Nations worden nagelaten, dan zou zulks betekenen, dat aan toekomstige agressie vrij spel zou worden gelaten. Men zou ook verwachten kunnen, dat Zuid-Oost-Azië al spoedig onder de voet zou worden gelopen; ook andere delen van Azië zouden hetzelfde lot ondergaan, daarna gevolgd door gebieden elders. Dan zou de morele en strategische positie van hen, die in de wereld de hoge goederen van vrijheid, waarachtige democratie, recht en rechtvaardigheid wensen, op onverantwoordelijke wijze zijn verzwakt.

ACHTER DE REGERINGS-VERKLARING

Naar het oordeel van mijn fractiegenoten en mij moet dan ook steun worden gegeven aan de resolutie van de Veiligheidsraad en wij achten het ook van zeer grote praktische betekenis, dat snel gehandeld wordt. Wij

stemmen ook in met het in de verklaring uiteengezette beleid der Regering.

De Regering heeft niet gearzeld en zij geeft gehoor aan de aanbeveling van de Veiligheidsraad. Reeds is gebleken, dat andere landen — ik noem Engeland als voorbeeld — zijn voorgedaan. Gaarne zouden wij van de Regering vernemen, welke landen, naar haar thans bekend is, eveneens gevolg zullen geven of hebben gegeven aan de in de resolutie vervatte uitnodiging.

Mijnheer de Voorzitter! In de laatste alinea van de verklaring wordt gezegd, dat nauw overleg plaats vindt „met Indonesië en de Benelux-partners over de toestand en de maatregelen, welke deze van de leden der Verenigde Naties vereist”. Ik acht dat overleg juist. Mijn vraag evenwel is of dit nu alleen technische uitvoeringsmaatregelen betreft of dat het ook heeft plaats gehad voordat een standpunt werd bepaald. Verder zou ik willen vragen, evenals de geachte afgevaardigde mejuffrouw Klompé, of nog met Regeringen van andere Staten overleg is gepleegd. In dit verband, Mijnheer de Voorzitter, wil ik ook vragen, of de Commissie voor Buitenlandse Zaken vooraf door de Regering is geraadpleegd. Men zal van mij geen verdediging horen van een zodanige bevoegdheid dier commissie, dat zij de Regering bindt. De Regering behoudt haar eigen verantwoordelijkheid; aan het Parlement of een commissie wil ik niet een bevoegdheid tot medebesturen geven. Maar wel zou ik raadplegen van de commissie in een geval als het onderhavige, dat toch een zeer grote draagwijdte heeft, hoogst gewenst hebben geoordeeld. Gaarne zal ik ter zake de nodige inlichtingen van de zijde der Regering ontvangen.

Tenslotte wil ik als conclusie van mijn betoog zeggen, dat mijn fractiegenoten en ik ons stellen achter datgene, wat de Regering in haar verklaring van gisteren als haar beleid heeft ontvouwd.

Moge de strijd gelocaliseerd blijven en mogen vrede en veiligheid spoedig worden hersteld, in de eerste plaats ter wille van hen, die op enigerlei wijze direct bij de strijd zijn of zullen worden betrokken.

Moge het thans gebeurde echter door elke burger in de vrije landen worden verstaan en moge de samenwerking in internationaal verband er de hoogst noodzakelijke stimulans van ondervinden!

Ik zie, ik zie..... in principe hetzelfde!

De enige reactie op mijn artikel van drie weken kwam van de inzender A. v. L., die een hele kolom vult om over een nuance-verschil uit te weiden.

A. v. L. „vangt” mij op de uitdrukking „in dienst staan” die mijn „inzicht” zou „bepalen”, terwijl volgens hem of haar de term „van dienst zijn” beter is.

„In dienst staan” heb ik ontleend aan vraag 3b van de enquête die het uitgangspunt van mijn betoog was. Om mijn inzicht uiteen te zetten vat ik het woord „dienst” aan. Inderdaad hebben de beide genoemde uitdrukkingen, waarin dit woord voorkomt, een enigszins verschillende nuance. „In dienst staan” doet denken aan onderdanigheid, „van dienst zijn” klinkt meer vrijwillig, maar hoofdzakelijk is in beide gevallen het dienen, de plicht ten opzichte van de gemeenschap, waar het recht tegenover staat, dat men dan ook door die gemeenschap wordt gediend, dus een uitwisseling van diensten tussen vrije burgers en burgeressen. We zijn het dus nog meer eens dan u dacht, A. v. L.!

Ik had op mijn beschouwing graag wat meer principiële reactie gezien, bijvoorbeeld van de zijde van een huisvrouw die bezwaren heeft tegen het woord of het begrip „beroep”. Of heb ik met mijn betoog mijn doel bereikt en blijken die bezwaren meer op sentimentele dan op redelijke gronden te berusten? Ook hoop

ik, dat er een hij of zij (lieft niet anonym) opduikt, die de hiaten in mijn beschouwing wil aanvullen, door de punten te behandelen die sociale, economische en financiële problemen aanroeren.

Juist deze waren namelijk de aanleiding tot het houden van de enquête. Langzamerhand kan men niet meer tot een groep werkers behoren of men wordt aan handen en voeten gebonden met officiële touwtjes. Men wordt enerzijds te veel in de watten gelegd, en aan de andere kant gehinderd in de ontplooiing van zijn activiteit. Enfin, ik behoeft daarover hier niet uit te weiden. Nu kwam er van de zijde waar we deze bemoeiering of bemoeierigheid gewoonlijk zien, weer een hand die nu ook de grote groep wilde grijpen die we als „huisvrouwen” samenvatten en die tot nu toe nog niet duidelijk genoeg was gedefinieerd en gereguleerd om er een serie wetten en verordeningen op los te laten: een groep die zoveel personen omvat als er gezinnen zijn en dat is niet gering, waarschijnlijk meer dan enige andere groep werkers.

Ook is er in de functie van huisvrouw nog heel veel verscheidenheid van gebieden waarin men gespecialiseerd kan zijn: koken, wassen, strijken, schoonmaak, naaien, wiegkind- en kleuterverzorging, hulp bij schoolwerk, van grotere kinderen, gastvrouwschap, enz.; of in verband met het beroep van de echtgenoot:

boerenbedrijf, winkel, dokters- of tandartspraktijk, maatschappelijk werk (van een predikantsvrouw b.v.), kantoorwerkzaamheden (voor een zakenman), typewerk en correctie (voor een geleerde of letterkundige); terwijl de huisvrouw tenslotte ook nog het gezin kan dienen door er niet alleen rechtstreeks voor te werken en met verstandig beheer geld te besparen, maar ook door thuis of elders beroepswerk voor anderen, al of niet van huishoudelijke aard, te verrichten.

Natuurlijk heeft deze uitgebreide, zeer verscheiden groep, die bij de algemene specialisatie van onze tijd zeker niet is achtergebleven, ook recht op behoorlijke levens- en arbeidsvoorwaarden. Maar het eerste recht van iedere vrije burger en burgeres is toch volgens democratische begrippen, dat hij of zij, voorzover mogelijk, zelf zijn of haar leven bepaalt, zelf de meest geschikte werkring kiest, waar de eigen krachten zo efficiënt mogelijk in dienst van het geheel worden gesteld en waar men het meeste waarachtig geluk kan vinden.

Daarom tot slot nog dit: in verband hiermee kan het nodig zijn, dat „huisvrouw” officieel tot de beroepen wordt gerekend, en dan lijkt mij dat de nadere aanduiding „vrij beroep” het meest gewenst is. Mogen degenen die de vraagstukken op dit terrein sociaal, economisch en financieel te behandelen krijgen, dit in deze geest doen!

HERMIEN MANGER

Een socialistische commentaar „Omlaag dat bedrag”

„Omlaag dat bedrag!” zo klonk het Woensdagavond 28 Juni om kwart over acht door de V.A.R.A.-microfoon. Het was het socialistische Kamerlid Evert Vermeer, die zijn commentaar gaf op de belastingverlaging in West-Duitsland. Hij erkende, dat deze verlaging het resultaat is van een krachtige actie, welke door de liberalen is gevoerd. Vervolgens gaf hij enkele cijfers: bij een inkomen van Mk. 250.000.— bedraagt de verlaging Mk. 30.000.—, bij een inkomen van Mk. 100.000.— bedraagt de verlaging Mk. 20.000.—, ... doch (en hier meende hij de middenstanders en kleine luïden ernstig voor die egoïstische liberalen te moeten waarschuwen) bij een inkomen van Mk. 12.000.— zou de verlaging slechts ¼ pct. bedragen. Dat was volgens hem nu weer echt liberaal, grote verlaging voor de kapitalisten met de grote inkomens en practisch geen verlaging voor de kleine man.

Nu kan men op deze wijze van voorlichting veel aanmerken: in de eerste plaats, dat de heer Vermeer bij de grote inkomens de verlaging in Markten heeft genoemd en niet in procenten, terwijl hij voor de kleine inkomens geen bedrag noemt, maar wel een percentage; vervolgens, dat hij voor de kleine luïden slechts één bedrag noemde, n.l. een inkomen van Mk. 12.000.— per jaar, dat menige kleine man nog niet zo slecht zou vinden. Doch dit alles is maar bijzaak.

Het ergste is, dat het genoemde percentage van 3/4 volkomen op fantasie berust.

In De Vrije Amsterdamer van 20 Mei j.l. was een tabel opgenomen van 10 verschillende inkomens tussen Mk. 1200.— en Mk. 60.000.— met vermelding van de oude belasting, de nieuwe belasting en het bedrag van de verlaging. Daaruit blijkt, dat de verlaging voor de inkomens van Mk. 1200.— tot Mk. 20.000.— niet 3/4 pct. bedraagt, zoals de heer Vermeer beweerde, doch 16.7 %, ongeacht het inkomen. De verlaging voor de inkomens van Mk. 20.000.— tot Mk. 60.000.— bedraagt 21.5 %. De tabel ging niet hoger dan laatst genoemd bedrag, maar nu de socialistische heer Vermeer blijkt heeft gemeend bij de luïsteraars naar de V.A.R.A. ook voor hogere bedragen belangstelling te ontmoeten, willen wij ook daarvan de percentages opgeven. Tot Mk. 80.000.— bedraagt de verhoging 27.1 % en daarboven 13.3%. Herleiden wij dus de door de heer Vermeer genoemde verlagingen alle tot procenten, dan bedraagt de belastingverlaging, zowel voor de man met een inkomen van Mk. 250.000.— als voor die met Mk. 100.000.—, zegge en schrijve 13.3 pct. en voor de man met een inkomen van Mk. 12.000.— 16.7 %. Hiermede is dus precies het tegenovergestelde bewezen van hetgeen de heer Vermeer zijn hoorders trachtte wijs te maken.

De belasting voor de kleine inkomens tot Mk. 4000.— (dat is de categorie waar het om gaat, mijnheer Vermeer, en niet die van Mk. 12.000.—) is daarmee op het laagste peil gekomen sedert 1925.

Dat hebben de liberalen gedaan. In hetzelfde radio-praatje kon de heer Vermeer niet nalaten nog eens te herhalen, wat van socialistische zijde reeds meer is gezegd, n.l. dat de V.V.D. bij zijn leuze voor belastingverlaging zou hebben verzuimd te vermelden, hoe die verlaging zou moeten geschieden.

Wij hebben daar toen tegenover gesteld, dat dit niet op onze weg lag, doch op die van de Regering.

Dit wordt nogeens onderstreept door niemand minder dan minister Lieftinck, en wel in zijn op 27 Juni j.l. verschenen Memorie van Antwoord aan de Tweede Kamer betreffende wijziging in de belastingen. Daaruit blijkt, dat o.a. een zeer belangrijke verlaging van de schoolgelden wordt voorgesteld (voor de kleine en middengroepen zelfs tot de helft van het oorspronkelijke bedrag).

Verder worden nog belangrijke wijzigingen (grotendeels verlagingen) voorgesteld voor de lagere groepen van de inkomsten- en loonbelasting, voor de omzetbelasting, voor de personele belasting en voor de accijnzen.

Alle V.V.D.-ers zullen zich hierover oprecht verheugen, omdat hier in de eerste plaats diegenen van zullen profiteren, voor wie de lasten schier ondragelijk dreigden te wor-

den. Wij verheugen ons tevens, omdat hier een socialistische minister blijkt geeft in belangrijke mate voor ons standpunt in dezen gewonnen te zijn en dat nog wel na zulk een felle bestrijding van onze wens door zijn eigen partij.

Tenslotte moeten wij ons afvragen of al deze verlagingen er ook gekomen zouden zijn, wanneer de V.V.D. bij de laatste verkiezingen niet zo'n felle actie voor belastingverlaging had gevoerd?

Taxi-verordening in de Haagse gemeenteraad

De Haagse gemeenteraad heeft het in de laatst gehouden vergadering zwaar gehad.

Tot kwart voor drie des nachts duurde de vergadering, die des middags om half twee begonnen was. Een zeer lange agenda met als een der hoofdpunten een ontwerp-verordening met betrekking tot het verhuurautobedrijf was daar de oorzaak van. De fractie van de V.V.D. in de Raad heeft bij monde van de heren Nieuwerkerke, Mens Fiers Smeding en Dettmeijer verschillende bezwaren naar voren gebracht. Bezwaren, welke o.m. betrekking hadden tegen de verplichte concentratie, zoals deze in de ontwerp-verordening was omschreven, tegen de bestelling van het apparaat van de telefooncentrale en tegen de buitengewoon sterke beperkingen ten opzichte van de luxeverhuurbedrijven. Zovele amendementen kwamen op de tafel van de socialistische wethouder Van den Oever te liggen, dat deze er niet uit kon komen en zijn zwakke verdediging droeg er ook al niet toe bij om de Raad milder te stemmen voor dit voorstel, zodat de verdere behandeling tot 10 Juli, als de Raad weer bijeenkomt, aangehouden werd. De slechtste dienst werd de wethouder bewezen door zijn partijgenoot, de

heer Tobi, die de achtergronden ontulde, waarmede men in het socialistische kamp deze verordening bezag door te verklaren, dat er als ideale oplossing door hem gedacht werd aan één taxibedrijf, en waarbij hij tevens een pleit voerde voor ordening en samenvoeging van het groente- en melkbedrijf.

Curieus was daarbij nog, dat hij daarbij bleef staan en bezwaar maakte tegen de vragen van zijn socialistische partijgenoot in de Tweede Kamer, de heer Nederhorst over de vee- en vleesrijzen. Maar waarom nu toch. Waarom wilde de heer Tobi wel verplichte concentratie voor het taxi-, het groente- en het melkbedrijf, maar waarom zag hij er geen been in om dat ook te doen voor het slagersbedrijf?

Voorzover het nog niet duidelijk was, is het uit zijn betoog voor de middenstand weer opnieuw duidelijk geworden, hoezeer men in socialistische kring eigenlijk bezwaar heeft tegen elk particulier initiatief, tegen elke vorm van concurrentie, tegen de opbloei van welk bedrijf ook. Dat is de enige winst, die deze debatten hebben opgeleverd.

„Winkelsluiting en jaloezie”

(Ingezonden).

De nieuwe voorstellen voor wettelijke regeling van de winkelsluiting hebben in ons blad tot gedachtenwisseling aanleiding gegeven. Een der schrijvers noemde het ontwerp „liberaal”, wat gelukkig bestreden werd. Een dwingende regeling om vrije ondernemers te noodzaken hun zaak gesloten te houden kan o.i. nimmer liberaal genoemd worden, al kan een liberaal er uiteindelijk uit overwegingen van doelmatigheid in mee gaan een gematigde regeling te accepteren.

In hoofdzaak is verplichte winkelsluiting terug te voeren tot jaloezie: „Als ik wil sluiten, zult gij niet open zijn.”

Een ieder zegt vreemdelingenverkeer te willen bevorderen, maar dergelijke maatregelen als winkelsluiting bevorderen dit allerminst. Het is in België en Frankrijk b.v. veel aangenamer, vooral voor de toerist, omdat daar alles kan en mag (bij wijze van spreken), omdat men daar altijd wel in een winkel terecht kan, is het niet in de een dan toch wel in een ander. Het is in Engeland b.v. veel minder plezierig, aangezien winkels en kroegen daar veel dicht zijn.

Laat men oppassen in naam van de vrijheid, de vrijheid van anderen aan te tasten, wat Hitler ons tot ons onbehagen enige jaren heeft voorgedaan.

v. O.

Dit sentiment is vals

Men schrijft ons:

Bezie uw land met nieuwe ogen,” verzocht Johan Winkler in Vrij Nederland — en hij vertelde hoe hij naast een Duitse gast eerst recht besefte wat en hoeveel hier reeds werd opgebouwd — „en het is waarsachtig meer dan alleen maar illusie, wanneer ge besef: dit is zo sterk, dat het niet onder kan gaan, dit Holland van mij”.

En hij besloot zijn beschouwing als volgt:

„De hoofdzaak is al dat Goede en bemoedigende, dat sterke en hoopvolle dat de gast onmiddellijk opvalt, omdat hij vergelijkbaren kan. Ziende met zijn ogen, valt het nu ook U op en als hij vertrokken is, zijt ge dankbaar dat hij is gekomen, omdat hij U een stuk zelfverzekerd geloof in heden en toekomst heeft teruggeschonken, dat ge node ontberen kunt.”

Ziet, toen wij dit artikel lazen, stemde het ook ons een ogenblik tot milde tevredenheid en tot een zelfbewust „dat lappen wij 'm dan toch maar!”

Want er werd en wordt gewerkt in ons land. Er werd een flink stuk opgebouwd. Er werd heel wat puin geruimd. Er werd op sociaal gebied goed werk verricht.

Inderdaad — maar hoe en waarvan betalen wij dat allemaal? Voor een groot deel: uit andermans zak. En hoe en waarvan leven „die goedmoedige en blijmoedige mensen op hun ontelbare fietsen”? Eerlijk gezegd: gedeeltelijk op de pof, gedeeltelijk van de wind en gedeeltelijk op hoop van zegen. Desondanks en inderdaad: er is nog en er is alweer veel goeds in dit landje.

De Nederlandse ondernemers en zakenlieden, de Nederlandse boeren en nijveren, de goede Nederlandse ambtenaar en de goede Nederlandse arbeider slaagden erin binnen de grenzen van dit land nog heel wat te bereiken — ondanks enige jaren van slap en op in hoofdzaak socialisme geënt beleid van in doorsnee zwakke regeerders.

Zo dient men eerlijkheidshalve, dergelijke tevredenheids-verzuchtingen te stellen — in mineur en met de volle nadruk op een zwak, een zeer duur, een zeer verambtelijkt en een in verschillend opzicht op Recht noch Rede stoelend regeerbeleid.

Wie dan bovendien niet uitsluitend denkt aan het grondgebied binnen onze grenzen, maar ook aan wat daarbuiten werd bedorven en verloren, voelt meteen hoe misleidend die tevredenheid van socialistische voorgangers is en hoe onwaarsachtig die patriotische snik klinkt, die snik om dat „zo sterke „Holland-van-mij”, dat niet kan ondergaan”.

Bezie uw land met nieuwe ogen — graag! En dadelijk! Maar dan ook met wijd-open ogen en zonder zoet-gevooid vals sentiment en zonder demagogie.

AFDELINGSSECRETARISSEN:

Onze administratie is gaarne bereid met U te spreken over de mogelijkheid van uitbreiding van onze lezerskring.

eigenwijze liedjes

Festival der zomerzothed

Nu in dit kleine land de zomer staat te gloeien
En nu hier kip noch kraai naar Lied of Verfkwast taaft,
Wordt desondanks alom met schilders en poëten
Een zomerzotternij met prijzen uitgehaald;
Men keert nu premies uit voor ulevellenverzen
Op 't Onbereikbaar Lief en 't Onvolprezen Schoon,
En reikt de Maris-prijs zelfs uit voor kinderkrabbels
Van een mislukte Pa met onvoldragen Zoon.

Men houdt uit stukken steen slechts duivelse gedochten,
Waarvan men kop noch staart noch heerlijkheid ontwaart,
Men zoekt het kladschrift na van alle tekenkleuters
Voor 't geen een jury dan tot Gave Kunst verklaart.
En al die zotternij en al die zomer-kolder
Wordt eerst nog prijsbekroond met ons zéér dure geld
En dan als Festival van Holland's Geest en Glorie
Bejubeld en gedrukt en zelfs ten toon gesteld....

Kunst is, zoals U weet, regeringszaak geworden —
Daarom (nu hier en daar een zeer gezond kabaal
Zich richt tegen de sof van deze prijsbekroonden),
Regenten van dit land: hoe lang nog dit schandaal?

Brammetje.

In wilde wateren

Het Westen praat, praat en praat

KOREA IS SLECHTS EEN FLITS

Het Korea-incident, dat in potentiële betekenis alle internationale problemen van het ogenblik te boven gaat, houdt de gedachten bezig van allen, die zich om de internationale politiek bekommeren. Tot hen moest ieder gerekend kunnen worden, want deze politiek raakt inderdaad alle thans levende mensen onmiddellijk in het eigen bestaan. Waarom niet ieder ertoe gerekend mag worden, heeft drs. Korthals in het hoofdartikel van Vrijheid en Democratie van de vorige week de lezers duidelijk gemaakt.

Hoe begrijpelijk het echter zij, dat vijf jaren latente crisis miljoenen — nauwelijks van de verschrikkingen van vijf jaren oorlog bekomen — moe en murw of oppervlakkig en onverschillig gemaakt hebben, de gelatenheid waarmee de massa ook hier te lande het nieuws omtrent Korea — frontpagina-nieuws, terecht, in onze dagbladen! — over zich heen laat gaan zou ons onbegrijpelijk zijn, ware het niet dat wij ook hierin het resultaat hebben te zien van vijf jaren ideologische propaganda, die enkel zwart-wit tegenstellingen kent en waarvan wij allen, nu als in '39, in zoverre het slachtoffer zijn als wij ons geestelijk reeds lang geschikt hebben in de blijkbare onvermijdelijkheid van een conflict, waar en wanneer dan ook uitbrekende.

Hoe reëel nu de tegenstellingen in onze hedendaagse wereld mogen zijn, de situatie, waarin het conflict, eenmaal in een uithoek der wereld uitgebroken, ons brengt is er slechts te tragisch om, het conflict zelf, waarin dan eindelijk de lang reeds botsende tegenstellingen hun geweldadige ontleding vinden, te ernstiger juist omdat het, in diepste zin totalitair, in zijn gevolgen heel de wereld kan meesleuren in een afgrond, waarvan geen mens de diepte vermag te peilen.

Wanneer een sinds lang slepend proces tot een crisis leidt, krijgen daden de voorrang boven woorden en gedachten, besluiten en maatregelen boven overwegingen.

Truman heeft zich man van de daad betoond, wat niet zeggen wil dat zijn besluiten en maatregelen niet berusten op en voortvloeiën uit diepgaande overwegingen.

De President weet zich daarbij tegelijk uitvoerder van de wil der vrije volken en hun beschermer. Zij hunnerzijds hebben zich voor een deel althans reeds bereid verklaard de politieke actie in Korea naar vermogen te ondersteunen. Ook de Nederlandse regering deed dit en vond daarbij de Volksvertegenwoordiging in zeldzame eenstemmigheid aan haar zijde.

Die eenstemmigheid, waaraan slechts de heren Welter en Zandt zich onttrokken, vloeit even logisch-consekvent voort uit de gezichtshoek waaruit men te onzent de ontwikkeling der internationale politiek der laatste jaren heeft beoordeeld als het konsekvent was, dat de communisten in ons parlement zich van hun ideologie uit ook in dit geval tegenover Regering en Kamermeerderheid plaatsten. Wanneer wij hierbij nogmaals de nadruk leggen op wederzijdse ideologische standpunten, betekent dit niet dat aan beide kanten ook heel nuchter-practische overwegingen een woord meespreken.

Er zijds schijnt het ons niet voor tegenspraak vatbaar, dat telkens nieuwe dreigingen de wereldvrede in gevaar zullen brengen, wanneer de Westerse democratieën aan de communistische agressie in Korea geen krachtig en afdoende halt toeroepen. Hierbij valt echter te bedenken, dat Sowjet-Rusland, zich ook nu nog officieel van Noord-Korea distancierende, aan dit avontuur zijn loop kan laten zonder daarmee definitief af te zien van andere agressieve plannen op het ogenblik dat de Sowjets hiervoor gunstig achten. Onze wereld verkeert helaas in een dusdanig labiel evenwicht, dat zelfs een eclatant succes voor de Veiligheidsraad inzake

Korea geen waarborg biedt voor het behoud van de vrede in de eerstvolgende jaren.

Anderzijds is er het onloochenbare feit, dat de huidige contro-versen tussen Oost en West aan beide kanten onder de belichting van bepaalde ideologieën worden gezien. In het Westen zijn dit bijvoorbeeld die van de Rooms-katholieken en die van de „democratische socialistische”, die elk tientallen miljoenen hier in het Westen onder hun invloed hebben. Tot de kwade vruchten van deze ideologische belichting rekenen wij het fatalisme, waarop wij hierboven reeds wezen, een fatalisme met name voor de liberaal moeilijk aanvaardbaar, daar hij immers uitgaat van een verantwoordelijkheidsbesef, dat naar zijn diepste wezen onverenigbaar is met een alle geestkracht verlamdende noodlots-gedachte, die het wereldbeeld zou beheersen, met een nieuwe wereldoorlog als enig en tragisch perspectief.

Hoezeer wij nu op grond van praktische overwegingen de eenstemmigheid toejuichen, waarmee onze Volksvertegenwoordiging zich achter de Regering plaatste, toen zij de afgelopen week bekend maakte, dat Nederland, zijn verplichtingen als lid van de Verenigde Naties getrouw, de actie van de Veiligheidsraad tegen Noord-Korea zal ondersteunen, het eigenlijke probleem waarom het hier

gaat moet in discussie blijven, juist om de geweldige consequenties die er voor ons land en voor ons volk in besloten liggen.

In dit verband wijzen wij op een artikel van Prof. Dr. C. Gerretson in De Telegraaf van 1 Juli, waarin de schrijver nuchterweg tegen elkander afweegt wat voor en tegen onze rasbesloten deelneming aan de actie tegen Noord-Korea pleit. Wij zijn het niet eens met alles wat Prof. Gerretson daar betoogt, zo bijv. niet waar hij de opportuniteit van deze bescheiden Nederlandse bijdrage in twijfel trekt op grond van de overweging, dat bij een definitief conflict Amerika-Rusland ons bondgenootschap Nederland al zeer licht met Rusland in het Westen in open vijandschap zou kunnen brengen. Wij geloven n.l. niet dat Nederland er bij zulk een conflict gunstiger voor zou staan, wanneer het zich thans van medewerking onthield.

En andere vraag is echter, of de gang van zaken in het Oosten — mede gezien onze bittere ervaringen in en na Wereldoorlog II — voor ons land niet dringend urgent maakt: nieuwe bezinning op heel ons Wes-

terse politiek in het kader van het Transatlantische Pact.

Militair gezien staan de zaken er in Korea voorlopig niet bijster gunstig voor. Een jaar lang heeft — naar men thans zegt — Amerika het conflict zien komen. Te elfder ure moest nu de defensie van Zuid tegen Noord-Korea worden georganiseerd. Zulks nadat China reeds aan het communisme ten prooi gevallen is, ondanks honderden miljoenen dollars, door Amerika aan het militaire apparaat der nationalistische ten koste gelegd. (Wij konden dezer dagen in het Alg. Handelsblad lezen, hoe communistisch China thans op een tentoonstelling rijen ongebruikte Amerikaanse tanks en kanonnen laat zien, als buit op de nationalistische veroverd).

Liddel Hart, „de vooraanstaande Britse denker in de oorlogswetenschap” stelt naar Vrijheid en Democratie ons verleden week deed zien, openlijk de vraag: „Zijn wij (opnieuw) bezig het verkeerde soort leger te vormen?” Straks zal onze Volksvertegenwoordiging de nieuwe oorlogsbegroting te beoordelen krijgen. Afgezien van alle technische kwesties die zich daarbij voordoen, mag ons volk in zijn geheel, mag ook onze pers en ons parlement zich o.i. wel eens heel ernstig opnieuw bezinnen op de problematiek die oprijst uit het wereldbeeld waarvoor wij thans, midzomer 1950 staan en waarvan wat thans op Korea omgaat slechts een flits is, onheilspellend genoeg om heel dit Westen tot bezinning te manen, dat praat en praat en maar wacht met de daad tot het elfde uur geslagen is.

Dagblad De Telegraaf

biedt in zijn Speurders-kolommen een ieder 'n unieke gelegenheid tot zeer goedkoop adverteren. Letterspeurders 2 cent per letter of leesteken. Regelspeurders 30 cent per mm. regel.

„Speurder en Succes zijn Synoniem”

Onze aantrekkelijke advertentietarieven zenden wij, in verband met Uw reclame-campagne, U gaarne op aanvraag toe.

DAGBLAD „DE TELEGRAAF” N.Z. Voorburgwal 225
Advertentie afdeling te AMSTERDAM

HBU HBU

**3 adviezen voor
Uw vacantiereis:**

- Vraag Uw reisdeviezen aan door onze bemiddeling.
- Laat Uw reisongevallen- en bagageverzekering door ons afsluiten.
- Berg Uw kostbaarheden en waardestukken op in onze brand- en inbraakvrije kluis.

Dit verhoogt Uw vakantievreugde.
HOLLANDSCHE BANK-UNIE N.V.
AMSTERDAM - DEN HAAG - ROTTERDAM

Voor dagelijks gebruik!

**DE JONG'S
CHOCOLADE**

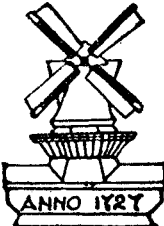
**CHOCOLADE
HAGELSIAG.**

De eenige echte!

Cacao & Chocoladefabrieken **PETTE**
WORMERVEER

Fabrikanten van
chocolade, suikerwerken, cacao, bonbons, hagelkorrels.

Abraham van Stolk & Zoonen N.V.

Houthandel
Schaverij - Zagerij

uren - Dennen - Oregon Pine - Pitch-Pine - Helpalen
Rotterdam, Telef. 35400 - Postbus 1100

N.V. SCHEEPSWERVEN

„PIET HEIN“

BOLNES en PAPENDRECHT

DWARSELLINGEN 115 Meter
DROOGDOK 115 x 30 Meter

SMIT

SLIKKERVEER

TUINARCHITECTUUR — BOOMKWEKERIJEN

Ontwerpen
Aanleggen
Onderhouden

GIJSB. VURENS
Ringvaartweg 98 - Rotterdam (O.) • Tel. 22114

N.V.
W. A. HOEK'S

MACHINE- EN ZUURSTOFFABRIEK
Hoofdkantoor en Machinefabriek
te Schiedam.

Compressors voor alle gassen en ledere druk.
Installaties voor de bereiding van zuurstof, stikstof, enz.

STAALCONSTRUCTIES
metalen RAMEN EN DEUREN

DE VRIES ROBBÉ & CO

GORINCHEM

H.P. Gelderman & Zonen N.V.
OLDENZAAL

fabrikanten van

ruwe-, geveerde-, gebleekte- en bedrukte
katoenen-, celvezel- en kunstzijden manufacturen

Fa. Plastimode
Knopen en Gespen voor groothandel en industrie
AMSTEL 252 AMSTERDAM-C.

N.V. Nederlandsche
Caoutchouc- en Cutta-
Percha-fabriek

v.h. Bakker & Zn.
Ridderkerk

Technische
rubberartikelen

STALEN MEUBELEN
„GISO“-LAMPEN

L. Smit & Zoon
KINDERDIJK

Baggermateriaal
Zeesleepboten
Passagiersschepen
Machines
Motoren
Ketels

BOLNES
Dieselmotoren
25—1400 P.K.

★

N.V. Machinefabriek
„Bolnes“
v.h. J. H. v. Cappellen
te Bolnes

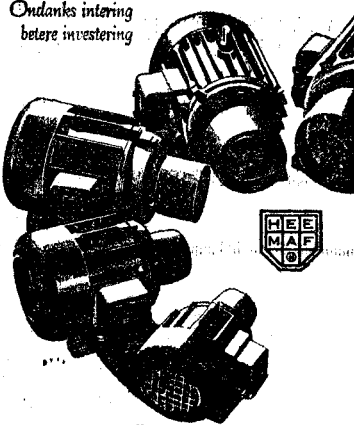
N.V. Lijm- en
Gelatinefabriek

„Delft“

Fabrieksmerk
TWEE TORENS
Tel. 106-363 — Delft

Ondanks inering
betere investering

GESLOTEN **SKA** MOTOREN
UNIVERSIEEL BRUIKBAAR

N.V.
Machinefabriek

IJZER- STAAL- EN
METAALGIETERIJ

v.h. BAKKER & Co.
RIDDERKERK

AFDELINGSSECRETARISSEN:

Vraagt bij onze administratie de
tarieven voor extra-exemplaren van
ons weekblad, voor de verbreiding
van onze beginselen en voor het
werven van nieuwe abonné's.

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

VRIJDAG 14 JULI 1950 No. 118

BARTJES EN
„DEMOCRATIE”

Pag. 7

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

BEDENKELIJK!

In het begin dezer eeuw heeft de destijds invloedrijke Bond van Nederlandse Onderwijzers grote schade berokkend aan de Openbare School, deels door — tegen de bedoeling van de wetgever in — voor die school de z.g. absolute neutraliteit te proclameren, deels door zijn toetreding tot de „neutrale” — dat betekende in wezen: socialistische — vakbeweging.

Wanneer de openbare school thans nog slechts 27% van het totaal aantal een lagere school bezoekende leerlingen telt, dan is dit niet alleen een gevolg van de opbloei van het bijzonder onderwijs na de verkregen financiële gelijkstelling met het openbare: het door die z.g. absolute neutraliteit aan de openbare school opgedrongen cachet, dat overigens gelukkig nooit de werkelijkheid weergaf, is daaraan evenzeer mede-schuldig als het feit dat de grootste onderwijzers-vakorganisatie bij het openbaar onderwijs zich aansloot bij de vakbeweging, zo nauw met de S.D.A.P. verbonden.

Na de bevrijding nam de Nederlandse Onderwijzersvereniging de plaats in van de beide vóór de oorlog bestaande organisaties, de Bond en het in wezen neutrale Nederlandse Onderwijzers Genootschap, dat voor de imponderabile waarden der openbare school steeds meer begrip getoond heeft dan zijn luidruchtiger rivaal.

Deze fusie begroetten wij met vreugde, vooral omdat zij o.i. waarborg bood voor de politieke neutraliteit, die wij voor een vakbond van openbare onderwijzers noodzakelijk achten, niet in de laatste plaats ter wille van de openbare school.

Deze politieke neutraliteit dreigt thans te worden prijsgegeven. „Over enkele maanden — zo lezen wij in het Het Schoolblad, orgaan van de Ned. Onderwijzersvereniging — zal de Algemene Vergadering in Enschede moeten beslissen over de aansluiting van onze organisatie bij het Nederlands Verbond van Vakverenigingen.”

De redactie van Het Schoolblad als zodanig heeft zich, naar zij in het no. van Zaterdag 24 Juni mededeelt, pro noch contra uitgelaten. „Wel heeft een van de redacteuren zijn persoonlijke voorkeur voor aansluiting te kennen gegeven, wat natuurlijk niet zeggen wil, dat de beide anderen een afwijzend standpunt innemen.(!) Wij waren evenwel van mening, dat de organisatie zelve vóór moest gaan en dat leiding bij de discussies van bovenaf niet dadelijk wenselijk was. Maar nu men blijft zwijgen, willen wij als redactie wel een begin maken.”

Dit begin laat aan duidelijkheid niets te wensen over. De strekking van het betoog, dat heel idealistisch spreekt van de dienst, die de openbare school aan ons volk heeft te bewijzen culmineert in de verzekering, dat door aansluiting bij het N.V.V. de stem van de Ned. Ond. Ver. meer kracht krijgt in het parlement. „Want al bestaat er geen organisatorische binding meer van het N.V.V. met een politieke partij, daarmee is

de politieke invloed van de vakbeweging niet uitgeschakeld.”

Het zou ons weinig moeite kosten aan te tonen, dat de stem van de N.O.V. automatisch niet meer doch minder kracht in het parlement krijgt, wanneer zij een onderdeel van de socialistische partij- en vakbeweging zou worden, maar deze kwestie lijkt ons de belangrijkste niet.

Dat de openbare onderwijzers uiteindelijk de grote stap (van aansluiting bij het N.V.V.) zullen doen, lijkt de redactie van Het Schoolblad zeker. De vraag is voor haar slechts, of het in 1950 reeds zal gebeuren.

Een besluit met zo verstrekkende gevolgen — aldus de redactie — zal met een grote meerderheid genomen moeten worden. „De moeizaam verkregen eenheid, die in de N.O.V. zo rijke vruchten draagt, mag geen gevaar lopen. Deze overweging van velen werkt belemmerend op een zuiver principiële uitspraak.”

De redactie van Het Schoolblad, die aansluiting bij het N.V.V. als een principiële aangelegenheid erkent, toont zich dus niet bepaald afkerig van een in principiële aangelegenheden verwerpelijk opportunisme: de aansluiting moet natuurlijk zo geleidelijk en zo geruisloos mogelijk bevorderd worden en liefst tot stand gebracht op het ogenblik dat de niet-socialistische leden er murw voor zijn gemaakt.

Gold het hier een vakorganisatie-aangelegenheid, wij zouden ons er niet in mengen: de leden moeten in zulk een geval zelf maar beslissen wat zij in hun belang hunner organisatie wenselijk of noodzakelijk achten.

Het geldt hier echter misschien meer de openbare school dan de onderwijzersvakvereniging. Op grond van de geschiedenis aarzelen wij niet het een nieuwe ramp voor het openbaar onderwijs te noemen, wanneer de enige organisatie van openbare onderwijzers zich in de gelederen van het socialisme zou laten inlijven.

Zo wordt het ook gezien door een tweetal N.O.V.-leden, die in Het Schoolblad van 8 Juli zich tegen deze aansluiting uitspreken. Eén hunner, de heer J. C. Klaassen uit Den Haag schrijft ronduit: voor het N.V.V. = tegen de Openbare School. „Door ons aan te sluiten bij het N.V.V. stoten we duizenden ouders af, vervreemden we het grootste deel van ons volk van het ideaal van de voor allen toegankelijke school,” aldus deze in-zender.

De ander, de heer P. C. Boevé te Amsterdam, schrijft o.a. „Aangezien ik lid ben van de V.V.D. zal het U duidelijk zijn, dat ik me met vele daden van het N.V.V. niet kan verenigen en dus ook niet bereid ben enige steun aan dit verbond te verlenen.

Ik ben er echter van overtuigd, dat wij als onderwijzers in de N.O.V. één ideale organisatie bezitten, die alle openbare en neutrale collega's kan en moet omvatten.

We moeten voorkomen dat we naast een „socialistische” onderwijzersorganisatie ook nog een „vrije” zouden krijgen.

Dan krijgen we „vierzuilenpret”.

Wij maken van deze principiële bezwaren tegen de voorgestelde aansluiting met ingenomenheid melding. Wij hopen — in het belang der Openbare School — dat de N.O.V. niet tot aansluiting bij de socialistische vakbeweging zal overgaan.

In 1950 niet.

Maar ook later niet.

Besluiten als waar het hier om gaat — dit tenslotte nog! — worden soms in later jaren betreurd door hen die ze zelf hebben gepropageerd. Tot hen, die de „absolute neutraliteit” het krachtigst hebben bepleit, behoorde destijds de heer F. L. Ossendorp.

Toen wij in de dertiger jaren eens over het karakter der openbare school in een openbare vergadering een rede hadden gehouden, waarbij we de onhoudbaarheid van de absolute neutraliteit principiële hadden aangetoond, kwam de heer Ossendorp ons zijn instemming betuigen met de woorden: „als wij — in het begin dezer eeuw — deze dingen zo principiële hadden doordacht, hadden we veel ellende voor de Openbare School voorkomen”.

De geschiedenis is de beste leermeesteres!

G. A. de R.

De menselijke persoonlijkheid

Te weinig wordt in onze tijd in velerlei politieke groeperingen bij hun stelsels, welke zij propagieren, bij hun denkbeelden, welke zij uitdragen, rekening gehouden met de menselijke persoonlijkheid. Wij vonden dat dezer dagen nog eens bevestigd in een artikel van de hand van dr. J. C. A. Fetter, in het orgaan Van Maand tot Maand, uitgave van de Remonstrants-Gereformeerde Gemeente te Den Haag. Daarin schrijft dr. Fetter o.m. het volgende:

„Onlangs bevond ik mij in een gezelschap, waar besproken werd met welke middelen wij mensen de maatschappij kunnen reorganiseren. Allerlei culturele en sociale vraagstukken kwamen ter sprake; het was echter ontstellend te bemerken, hoe weinig men het met elkaar eens was. Behalve dan in één opzicht: allen hadden een verbeten kritiek op de tegenwoordige toestanden, en niemand hechtte waarde aan de afzonderlijke menselijke persoonlijkheid; het scheen wel, of dit een overwonnen standpunt was. Toen ik hen zo hoorde spreken, moest ik aan het woord van Jezus denken: „wat baat het de mens, als hij de gehele wereld wint, en hij lijdt schade aan zijn ziel”. Hoe gevaarlijk is toch een maatschappelijk afgodsbeeld! Hoe noodlottig kan een staatsgod, zij hij rechts of links gekleurd, met machtsmiddelen en dressuur de mensenziele ten gronde richten!”

Wij weten uiteraard niet, in welk gezelschap dr. Fetter vertoefd heeft, al zou het ons niet verbazen, gezien zijn verzuchting, dat hij temidden van socialistische heeft verkeerd. Want ware er ook maar één V.V.D.-er in dat gezelschap geweest, dan had hij of zij, gelijk onze partij dat altijd doet, moeten opkomen juist voor die menselijke persoonlijkheid. Dat achten wij één der belangrijkste zaken, waarvoor wij allen, juist in deze tijd ons schrap moeten zetten om aanrandingen van elke aard tegen die menselijke persoonlijkheid te keren en wij achten ons gelukkig, dat wij dat kunnen doen uit de volle overtuiging van de beginselen, waarop de V.V.D. is opgetrokken.

☆ parlementaire flitsen ☆

Het Nederlandse volk lust geen „POLITIEK MET DE VUIST”

Huurverhoging sociaal en economisch noodzakelijk

De heer Paul de Groot is een gewichtig man in de organisatie der Nederlandse communisten. Bij de combinatie van functies van algemeen secretaris van de C.P.N., hoofdredacteur van „De Waarheid” en lid van de Tweede Kamer heeft hij de touwtjes van het partij-apparaat vast in handen. Hij is het, die de communistische marsroute aangeeft en wiens woord wet is in deze kring, waar tegenspraak of oppositie nu eenmaal principieel niet worden geduld.

De enkele maal, dat de heer Paul de Groot in de Kamer verschijnt, kan men er dan ook van op aan, dat er „iets aan de hand” is en al moge hij dan niet de beste spreker van zijn ploeg zijn, de beste agitator is hij beslist wel.

Zijn verschijning in de Kamer, welke steevast met een volle bezetting van de publieke tribune gepaard pleegt te gaan, is een waarschuwing voor de Kamerpresident, dat hij de handen vol zal krijgen bij het handhaven van de parlementaire orde.

Zo was het bij de behandeling van het Atlantische Verdrag; bij het ontwerp van de Amerikaanse wapenzendingen en nu kortelings ook bij het overigens reeds in ons vorige nummer besproken debat over de Regeringsverklaring betreffende de Nederlandse bijstand aan de Verenigde Naties in het Koreaanse conflict.

Op de daarbij van communistische zijde over het eigenlijke onderwerp gehouden bekende kronkelredeneringen zijn wij niet van plan in te gaan. Op de dag na die, waarop de communistische Noord-Koreaanse legers hun aanval over de grenzen van Zuid-Korea hadden ingezet, schreef „De Waarheid”: „Militaire operaties tegen de volks-democratische republiek begonnen”. Op deze flagrante omkering van feiten was ook de hele rede van de communistische agitator gebaseerd.

Er was echter nog iets anders. Met veel misbaar riep dezelfde spreker ook uit, dat het hem bekend was, dat in zekere kringen van de Partij van de Arbeid plannen worden gekeesterd om in deze dagen door middel van terroristische acties tegen de leiders van de communistische partij en tegen gebouwen en instellingen van die partij te gaan optreden. En hij kondigde aan, dat voor dergelijke daden de leden van het partijbestuur van de P.v.d.A. „persoonlijk verantwoordelijk” zouden worden gesteld, dat „elke haar, die aan het hoofd van onze mensen of aan onze gebouwen of instellingen wordt gekrenkt, drievoudig zal worden vergolden en onmiddellijk, lijk op stuk; en dat de Nederlandse arbeidersbevolking met haar harde vuisten desnoods in staat zal zijn de democratie voor haar zelf en voor haar communistische partij te verdedigen”.

Wij zijn, zoals bij de lezers bekend mag worden verondersteld, aanhangers noch bewonderaars van de socialistische politiek, maar wat „bepaalde kringen” van de P.v.d.A. hier aan voornemens in de schoenen wordt geschoven, is voor ieder zinnig mens de reinste waanzin.

Wanneer de communistische generalissimus (Nederlandse editie) dat echter beweert, moet hij daar een bepaalde bedoeling mee hebben. Is die bedoeling om, zoals het socialistische Kamerlid de heer Scheps, dat na hem aan het woord kwam en zoals ook „Het Vrije Volk” veronderstelt, een soort „Rijksdagbrand in het klein” te creëren en dan bij wijze van „represailles” terreurdaden tegen de socialistische concurrent te doen volgen?

Wij weten het niet, maar moeten toegeven, dat het die indruk inder-

daad wekt. Het is daarom goed, bij voorbaat vast te stellen, dat het Nederlandse volk „politiek met de vuist” niet lust en dat ieder, die een poging zou wagen om deze hier in te voeren, met de sterke arm kenis zal krijgen te maken.

Alle goederen zijn, vergeleken bij Mei 1940, in prijs gestegen, de lonen zijn enige malen verhoogd, maar de huiseigenaar moest nog maar steeds zijn eigendom voor dezelfde prijs beschikbaar stellen. Voor hem alleen bleef een „stop” bestaan, alleen en uitsluitend omdat de achtereenvolgende Regeringen geen kans zagen of meende te zien, een huurverhoging in te passen in de gevolgd loon- en prijspolitiek.

Het handhaven van deze stop tegenover hen, die wel ruimschoots hun deel kregen te dragen aan verhoogde lasten, belastingen en onkosten, was 'n schrijnende sociale onrechtvaardigheid in een tijd, waarin men de mond juist vol heeft over dat begrip.

Het was dan ook alleszins begrijpelijk, dat de heer Ritmeester, als woordvoerder van de V.V.D.-fractie bij de behandeling van dit ontwerp in de Tweede Kamer gewaagde van een „geruisloze onteigening”.

Thans kwam dan de Regering, bij dit ontwerp, tot een huurverhoging van 15%, waarmee dan een verlaging van de loon- en inkomstenbelasting gepaard zal gaan, welke de meer te betalen huur voor de huurders zal opvangen.

De eerste vraag, welke hier gesteld kan worden — en die de heer Ritmeester dan ook inderdaad stelde — is, waarom eerst thans met dit voorstel werd gekomen. Er is, zo was hij van mening, veel te lang gewacht. Aan de hand van de cijfers toonde hij daarbij aan, dat de huurders twee of drie jaar geleden beter in staat zouden zijn geweest een geleidelijke huurverhoging in hun gezinsuitgaven te verwerken dan nu.

De tweede vraag is: waarom juist 15%? Het is, zo heeft de Regering gezegd, een percentage, dat enerzijds niet al te storend werkt op de loon- en prijspolitiek en anderzijds de eigenaren in staat stelt, thans het onderhoud van hun huizen (een groot economisch belang voor de hele gemeenschap) op redelijke wijze te verzorgen en de stijging van andere op het gebouwde onroerende goed drukken- den lasten op te vangen.

Zoals onze woordvoerder aantoonde, valt op deze berekening, die minister In 't Veld trouwens zelf ook „aan de krappe kant” noemde, nogal wat af te dingen. Uitgaande nochtans van de gedachte, dat door die 15% inderdaad de onderhoudskosten en gestegen lasten op het eigendom dan nu voor de naaste toekomst zouden worden opgevangen, stelde de heer Ritmeester terecht de vraag: „Hebben de eigenaars — in meerderheid kleine bezitters — óók niet enig recht op stijging van hun inkomsten met, laten wij het bescheiden stellen, vijf procent?”

Hij kwam dan ook tot de slotsom,

dat vijftien procent niet „op het kantje af voldoende”, maar beslist onvoldoende is. Het percentage zou dus minstens op 20 moeten worden gebracht, hetgeen dan mee zou moeten brengen een verder gaande verlaging van de loon- en inkomstenbelasting en een wijziging van het ontwerp personele belasting, opdat deze belasting niet zwaarder zou drukken.

Voor bedrijfspanden daartegenover had hij gaarne een afzonderlijke regeling gezien, omdat de huren daar als regel hoger liggen dan die van woningen; in de huurprijs zit dikwijls een zekere goodwill en het gaat niet op, zo meende hij, deze thans mede te verdisconteren. Ook heeft de huurder van dergelijke panden zelf dikwijls een aanzienlijk bedrag in de inrichting en het onderhoud van het pand geïnvesteerd, waarvan de eigenaar dan toch het voordeel trekt. Men kan dan ook rustig aannemen, dat de nog te verrichten onderhoudswerken daar in de regel minder uitgaven van de eigenaar zullen vorderen dan bij woningen.

Er waren op het ontwerp nogal wat amendementen ingediend, vooral van socialistische zijde, maar daar is niet veel van terecht gekomen. Voor zover amendementen zijn overgenomen, betroffen deze in hoofdzaak technische kwesties of verbeteringen van redactionele aard. Wijzigingen van principiële betekenis zijn in het ontwerp niet meer aangebracht en ook het percentage is op 15 gehandhaafd, met dien verstande, dat in het najaar, wanneer de gehele loon- en prijspolitiek opnieuw aan de orde komt, ook dat percentage nog eens onder het oog kan worden gezien.

In ieder geval echter is thans met dit wetsontwerp een eerste stap gezet in de richting van doorbreking ener situatie, welke sociaal en economisch niet meer te verantwoorden is.

A.

Het mooiweermannetje

Wij hebben er vroeger al eens de aandacht op gevestigd dat Het Vrije Volk, wanneer de bankpapiercirculatie weer eens iets minder ongunstig was dit op opvallende wijze ter kennis van zijn lezers bracht. Ongunstige wijzigingen in de wekelijkse staat van de Nederlandse Bank werden niet vermeld.

Zo verscheen ook weer in H.V.V. van 21 Juni op de frontpagina een mededeling over het gunstige beeld dat de bankstaat van 19 Juni toonde.

Nu 14 dagen later geeft de wekelijkse staat een geheel ander beeld.

De bankbiljettencirculatie, die op 19 Juni f 2.802.363 was, is op 3 Juli gestegen tot f 2.910.921 terwijl de deviezenvoorraad van 1164 miljoen is teruggelopen tot 1.091 miljoen gulden.

Van deze ongunstige wending werd in H.V.V. geen mededeling gedaan.

Maar ja, vanzelfsprekend verschijnt het mooiweermannetje niet met slecht weer.

Een Vrije Amsterdammer

Deze burger

is nu op het goede eiland, waar hij ieder jaar één week stilte gaat halen.

Er gaat een straat met kleine huizen en hoge iepen van de wijde haven naar de hoge vuurtoren

en daar zit ik in de zon voor het kleine dorpsshotel. Het is nu middag en dat is de stilste tijd van de dag. Iedereen heeft alles gedaan wat van hem mocht worden verwacht.

De postbode heeft alle brieven in de bussen gestoken. De melkboer heeft de melk rondgebracht.

De bakker heeft zijn brood gebakken en de bitterkoekjes en penséetjes liggen achter zijn smalle raam. Notaris doet zijn middagdut.

Alle stilte van de wereld is in deze éne straat. En alle pathetiek bovendien.

Want er is een bankje aan de haven, waar mannen met witte petten hun pijp roken en uitkijken over de gladde, wijde zee.

En aan de voet van de vuurtoren is het kerkhof. Ik heb alle namen van de stenen gelezen: een epos van liefde en zeemansleed.

Alles wat ge van de stilte wenst is op dit eiland aanwezig: een breed en wit strand; bossen met kleine zachte paden en het zingen van alle vogels in de avond; oude boerenhuizen temidden van grazige weiden; hoge, witte duinen; een molen en een kerktoeren in 't verschiep... zo groot en zo klein; zo burgerlijk en zo eeuwig; zo prachtig en zo simpel als ge bereid zijt het te zien; als ge het wilt gevoelen in uw hart.

Ieder jaar ga ik één week stilte op dit eiland halen. De koelte die ge behoeft na de hitte van de dag.

Ge zit aan de straat voor het dorpsshotel in de zon.

De zon glanst op de melkbussen voor de winkel aan de overkant; op het venster met de penséetjes; op de stenen aan de voet van de vuurtoren.

Er wordt wel véél misbaar gemaakt in de wereld. Deze dorpsstraat, récht van de haven naar het kerkhof, met de zomerwind door de iepen, leert een les aan

DEZE BURGER

Gelukkige Antillen

De Tweede Kamer heeft het wetsontwerp interim-regeling voor de Nederlandse Antillen eenparig aanvaard. Een klein, schoon en zeer welvarend deel des Rijks zet hiermede de op één na laatste stap naar de Status zijner onafhankelijkheid. Er is dus alle reden de Antillen (en gehéél Nederland) met deze verwezenlijking van een lang gekoesterd ideaal hartelijk geluk te wensen. Er zullen nog (intern) enige moeilijkheden rijzen in verband met de zetelverdeling in de Staten der Antillen. Curaçao krijgt nu 12 zetels, Aruba 8, Bonaire 1 en de drie Bovenwindse Eilandjes gezamenlijk 1. Men mag hopen en verwachten dat deze moeilijkheden zullen worden opgelost. Wie de Antillen kent weet en begrijpt dat nu een moeilijke tijd voor dit kleine en zeer welvarende land in politiek zal aanbreken. Maar hij weet ook, dat de liefde voor al het eigene ginds deze moeilijkheden zal overwinnen. Moge dit spoedig zijn. En mogen de politieke en de economische welvaart er spoedig hand in hand gaan. Wij wensen onze Rijksgenoten in Caraïbië hartelijk geluk met het thans verworvene.

Plannen en nog eens plannen

De wereld is vol met plannen. Het ene plan is nog niet bekend gemaakt, of het volgende plan wordt alweer aangekondigd. Het plan Schuman is nu al in het stadium van de besprekingen door deskundigen. Het plan van de Comisco ligt nog te wachten, het plan Stikker heeft ook reeds grote aandacht getrokken en als laatste plan is het plan-Plesman gekomen. Wij hebben altijd grote waardering en bewondering gehad voor de wijze, waarop dr. Plesman van de K.L.M. een wereldmaatschappij heeft weten te maken, voor de manier, waarop hij als een stoer en flink zakenman op heldere en duidelijke wijze uiteengezet op vele persconferenties, welke wegen de luchtvaart diende in te slaan. Een man van kracht, van energie, van durf en moed. En daarom achten wij het ook begrijpelijk, dat hij terwille van de verbetering van de economische toestand in de wereld, welke hem met zorg vervult, ook een plan heeft opgezet om te komen tot emigraties op grote schaal en tot gemeenschappelijk uitvoeren van grote werken als kanalen, tunnels en dergelijke. Maar hier is hij gekomen op een geheel ander terrein, waarbij de politieke factoren nu eenmaal, of men dat prettig vindt of niet, een rol meespelen.

Op de persconferentie, welke dr. Plesman in het K.L.M.-gebouw over deze zaken heeft gehouden, werd hem door een der aanwezige journalisten de vraag gesteld, of hij lid was van een politieke partij, waarop dr. Plesman antwoordde, dat hij nooit lid van een politieke partij was geweest. Maar in de verdere loop van het gesprek bleek nog iets anders, n.l. dat dr. Plesman zich nooit op het politieke terrein had bewegen. Dit achten wij heel jammer, omdat daaruit, wellicht onbewust, een zekere afkeer bleek van de politiek en van het politieke terrein, een terrein, waarop stellig niet alles rozegeur en maneschijn is, maar dat is het terrein van het zakenleven ook niet. En nu dr. Plesman zich met zijn plan, uit de beste bedoelingen geboren wel in het openbare terrein waagt, zal hij inzien, dat daar ook het politieke terrein bij behoort en dan zal hij ervaren, dat men kennis van dat terrein moet hebben, wil men er de weg kunnen vinden en wil men er iets op kunnen bereiken. Er zijn mensen, die in hun volstrekte onwetendheid van oordeel zijn, dat ieder het op politieke terrein wel beter zou doen dan zij die daarop werkzaam zijn. Bij dezulken ontwaart men ook altijd een felle afkeer van politiek en politici. Zij beseffen echter niet, dat men op het politieke terrein te doen heeft met allerlei mensen, hun beginselen en hun hartstochten. Daarom is het politieke terrein zo moeilijk en daarom dient de politicus een leerschool door te maken, die een uiteindelijk harde leerschool is. Maar eerst daarvoor kan hij politieke situaties leren overzien en begrijpen en kan hij zich de tact en vaardigheid eigen maken, die nodig zijn om alle moeilijkheden op het politieke veld te overwinnen. Wie meent de wereld plotseling te kunnen hervormen, zonder die leerschool te hebben doorlopen, is als iemand die meent zonder opleiding een vliegtuig te kunnen besturen.

Hij moet falen.... en zal dan in zijn verbittering weer gaan critiseren op politiek en politici.

De goden hebben dorst

In de „Weltwoche" van 30 Juni 1950 staat een merkwaardig hoofdartikel, getiteld „Das grosse Russische Sterben geht weiter". Het artikel is te lang om het geheel over te nemen, maar het is zo gruwelijk, en tevens zo overtuigend en gedocumenteerd, dat men met vrijwel zekerheid kan aannemen, dat de Russische dictatuur wederom bezig is een slachting op grote schaal onder de allerhoogste Sowjet-kringen uit te voeren. Het Zwitserse blad vermeldt zelfs vele namen, die op onverklaarbare wijze in de overlijdens-advertentiekolommen van de „Prawda" zijn verzeild geraakt. Alleen al van 22 Sept. 1949 tot 12 April 1950 zijn door de Weltwoche 14 namen van maarschalken, generaals en admiraals in die kolommen signaleerd — allen hoge leden

van de generale staf — verder trof het blad ook nog namen van 5 zéér hoge burgerlijke ambtenaren (ministers, gezanten enz.), die op onna-speurlijke wijze hun dood hadden gevonden. Voorts blijkt, dat ook in Rusland die aanhoudende dodenlijsten argwaan wekten. Er werden toen commissies benoemd om de zaken te onderzoeken — natuurlijk zonder resultaat. Toen de sterfgevallen onder de generale staf al te ruchtbaar werden, eiste die staf opnieuw een onderzoek, hetgeen door Malenkow (uit naam van Stalin) geweigerd werd — gevolg 10 dagen later verdween de chef van de Artillerie-staf uit dit ondermaanse en weer velen volgden, zodat wel duidelijk was, dat van uit de hoogste sfeer een zuivering was bevolen, die in het diepste geheim — maar feilloos — werd uitgevoerd. Werd in vroeger jaren dit beestachtige uitmoorden in het volle daglicht uitgevoerd — thans schijnt het Kremlin het beter te vinden door geheime sluipmoorden zijn ongewenste machthebbers uit de weg te ruimen, zelfs nu en dan gecamoufleerd door opgesmukte Staatsbegravenissen.

Het is wel heerlijk om onder de communistische dictatuur te mogen leven en te sterven!

Ongelukken

Gedurende deze maand blijkt, dat de Amsterdamse politie bijzonder actief is geweest bij het optreden vooral tegen hen, die zondigen tegen de regel „geen alcohol bij snelverkeer". Het is bedroevend, dat de rechterlijke macht nog niet voldoende middelen ter beschikking heeft, om tegen deze zondaars zeer streng op te treden. Wij hebben in dit verband dan ook met verwondering kennis genomen van een pleidooi, gehouden voor de kantonrechter te Amsterdam door de advocaat van één der overtreders, die het optreden van politie en justitie tegen iedere autobestuurder, die iets heeft gedronken, onjuist acht. „Zodra bij een autobestuurder een alcohol-lucht wordt waargenomen, zijn de gevolgen hoogst ernstig, alsof het in Nederland verboden is een borrel te drinken, wanneer men achter het stuur gaat zitten", aldus pleitert. Wanneer men men dergelijke rede-nering hoort, dan zit men toch wel even verstemd te kijken. Op zichzelf is het zeker juist, dat de één meer alcohol kan verdragen, dan de ander. Ook in dit geval is het nu eenmaal zo, dat de sterken ten behoeve van de zwakken een offer moeten brengen. Het gaat om mensenlevens en het toenemende aantal verkeersslachtoffers maakt dan ook een streng optreden tegen dronken autobestuurders zeer noodzakelijk. De verantwoordelijke autobestuurder dient terdege te weten, dat hij, zodra hij hem ook maar de geringste alcohol-lucht wordt waargenomen, tegenover de politie zeer zwak komt te staan. Op het ogenblik is er een nieuwe verkeerswet op de helling en in het belang van onze volksgemeenschap — en in het bijzonder van onze kinderen — is het dringend noodzakelijk, dat tegen de moordenaars langs de weg zeer drastisch wordt opgetreden.

Onwaardig

Men kan niet bepaald zeggen, dat de houding van de Belgische socialistische beweging bij onze Zuiderburen veel respect op te brengen. Wij doelen hier niet op het standpunt, dat zij inneemt ten aanzien van de Koningskwesitie, een vraagstuk, waarover wij ons oordeel dienen te onthouden, wij doelen echter wel op de wijze, waarop dit standpunt door de socialistische wordt verdedigd. Dat men daarbij het parlementaire stelsel tot een aanfluiting maakt en de sfeer in het parlementgebouw verlaagt tot die, welke gewoonlijk in de kinderbewaarplaats heerst, is een slag in het aangezicht van een waar democratisch stelsel. Het is daarbij vooral onbegrijpelijk, dat een tot voor kort op internationaal terrein nog zeer gezeiene figuur als Spaak, zich vernedert, door het houden van een mindervaardige obstructie, waarbij hij als argument aanvoerde, dat de „arme" eerbiedwaardige senatoren op doodgewone houten stoelen een plaats hadden gekregen in de galerij achter de zetels van de kamerleden, hetgeen als een reëel en serieus verwijt werd opgediend. Dit zijn methoden, die aan communistische gebruiken doen denken.

Het is wel droevig dit alles te moeten constateren, omdat het gaat om een zwakke plek in de schakel, waarmee de ware democraten in deze tijd meenden te zijn verbonden. Helaas leert de Belgische les ons, dat men met de heren socialistische wel zeer voorzichtig moet zijn, vooral als het gaat om de handhaving van het ware begrip der democratie. Het Belgische voorbeeld leert, dat de socialistische politieke hartstocht plaatsen boven de handhaving van het democratisch staatsbestel. Nogmaals, dit is alles bedroevend, maar daarom niet minder leerzaam.

Productiviteit (I)

Te Utrecht werd verleden week de jaarlijkse algemene ledenvergadering van de algemene werkgeversvereniging gehouden, waar ir. J. M. Matthijsen een referaat heeft gehouden over „enige aspecten der productiviteitsverhoging". Zeer terecht wees de inleider er op, dat de instelling van ons volk in de eerste plaats intellectueel is gericht, een gevolg van de opleiding van de jeugd. Het creatieve element, zo zeide spr. zeer juist, dat in elk lid van ons volk leeft, dient in

de schoolopleiding bevorderd te worden. De inleider zag het probleem der productieverhoging niet uitsluitend als een vraagstuk van commerciële of technische, doch van psychologische aard. Met dit alles kunnen wij ons zeer wel verenigen en wij zijn er van overtuigd, dat, indien op het psychologische element meer de nadruk werd gelegd, ook en vooral van de zijde der bedrijfsleiding, de productiviteit in het algemeen ongetwijfeld spoedig zou kunnen worden verbeterd.

Productiviteit (II)

Een gevaarlijker stelling, die ir. Matthijsen in deze bijeenkomst poneerde, hield in, dat de mentaliteit van de consument dient te worden veranderd, opdat het gestandaardiseerde product algemeen wordt aanvaard. Ongetwijfeld is het juist, dat, gelijk spr. opmerkte, standaardisatie sterk tijd en materiaal bespaart en dientengevolge productieverhogend werkt. Het blijft echter een gevaarlijk element in de individuele vrijheid van de consument in te grijpen. Wij zijn er van overtuigd, dat ir. Matthijsen dit advies met de beste bedoelingen heeft gegeven en wij zouden dit advies op zichzelf ook juist willen noemen, maar daarbij onmiddellijk willen waarschuwen, dat men er wel voor moet waken, niet op een hellend vlak te komen, indien men de vrijheid der keuze van de verbruiker gaat aantasten. Immers, indien men hierbij niet uiterst voorzichtig te werk gaat, komt men principieel gezien terecht op verhoudingen tussen productie en consumptie, die ontstaan in de totalitaire gerichte landen. Zo is b.v. het Russische productie-systeem zuiver gericht op de beperktheid in de keuze van de consumenten. Hier is sprake van een vrijheidsberoving, die in de menselijke samenleving onaanvaardbaar moet worden geacht, zodat wij bij het nemen van experimenten op economisch gebied zeer voorzichtig te werk moeten gaan.

Haast

Het schijnt, dat minister Lieftinck haast begint te krijgen bij het innen van de belastingpenningen. Zo is bekend geworden, dat de voorlopige aanslagen 1950 de volgende maand reeds de deur uit zullen moeten, hetgeen voor velen betekent, dat de fiscale jaren 47, 48, 49 en 50 vrijwel op één tijdstip dienen te worden afgewerkt. Het behoort wel geen uitvoerig betoog, dat vooral de kleine zakenman van een dergelijke haast de dupe dreigt te worden. Wij kunnen ons voorstellen, dat de schatkist het zeer van node heeft, dat de achterstand in het betalen van belastingen wordt opgeheven. Hier staat evenwel tegenover, dat vooral de middenstand door deze versnelde maatregel in een dwangpositie wordt gebracht, die tot gevolg heeft, dat haar bestaanszekerheid in ernstige mate wordt aangetast. Ook de schatkist zal er niet beter van worden en er weinig baat bij hebben als de bronnen, waaruit de belastinggelden moeten vloeien, door een geforceerde fiscale politiek worden uitgedroogd. Het is daarom wel zeer wenselijk, dat met de versnelde inning der belastingpenningen uiterst voorzichtig wordt omgesprongen en dat bij een en ander de nodige soepelheid en redelijkheid in acht wordt genomen. Wij mogen hopen, dat de belastingautoriteiten in deze ook van redelijkheid zullen blijken geven.

Doctor Schouten

De kranten brachten vorige week het bericht, dat de fractieleider van de anti-revolutionairen in de Tweede Kamer, de heer Schouten, bij besluit van de Vrije Universiteit het ere-doctoraat in de rechtswetenschap is verleend.

Wij willen gaarne ook in ons blad de heer Schouten geluk wensen met die onderscheiding. Wie de heer Schouten van nabij medemaakt, weet welk een krachtig principieel man deze is, welk een werkkraacht hij ten bate van land en volk inzet, en welk een gevoel voor recht en rechtvaardigheid bij hem overheerst. Naar beginsel zijn wij van de heer Schouten gescheiden, maar gaarne willen wij toch het respect naar voren brengen, dat wij voor hem hebben. Ook de door hem in de staatkunde gevolgde strategie en tactiek hebben wij niet steeds kunnen onderschrijven, maar altijd moet men voor Schouten — hoezeer er ook verschil van inzicht kan zijn — eerbied hebben, omdat de zuiverheid zijner bedoelingen steeds onmiskenbaar is.

Schouten is een man van beginsel en karakter. Deze combinatie heeft hem in de oorlog gemaakt tot een onverzettelijke figuur jegens de overvloediger. Zijn strijd voor het recht heeft hij toen gestreden met inzet van zijn leven. Gelijk anderen — wij denken bijvoorbeeld aan onze betroude Telders — wist hij van geen wijken. Schouten is behouden gebleven en hij zal dankbaar zijn, dat het hem gegeven geweest is aan de na-oorlogse opbouw mede zijn krachten te wijden. Schouten heeft dit gedaan in de oppositie. Fel weet hij te striemen, zijn krachtige stem kan door de zaal der Tweede Kamer donderen. Maar elkeen weet, dat zijn strijd berust op een krachtig geloof en een diep gefundeerde overtuiging. En in zijn strijd staat voorop de verdediging van het recht. Het aangeboden ere-doctoraat is dan ook een prachtige erkenning voor zijn persoon en zijn werk. En wij hebben gaarne van de gelegenheid gebruik gemaakt om, over de partijgrenzen heen, over de politicus en mens Schouten een enkel woord te schrijven.

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Weekblad van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie

Voorzitter Redactie-comm.:
Drs. H. A. Korthals.

Redactie-secretaris: Mr. E. Elias.
Adres: Victoria Hotel Amsterdam,
Kamer 435.

Administratie: Postbus 43,
A'foort, tel. 5267.

Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal,
f 7.50 per jaar.

Voor het zenden van abonnements- en advertentiegelden:
Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie” te Amersfoort.

Losse nummers 15 cent.

Voor advertenties wende men zich tot de administratie.

De financiering der Hoogovens

Woord en wederwoord

(Ingezonden)

M.H.,

In Uw nr. van 26 Mei stipt U op pag. 2 ook even de „behandeling” in de Kamer aan van het wetsontwerp Hoogovens-Breedband. Weliswaar heeft de heer Korthals daartegen gesproken, maar het eind van het lied was dan toch maar weer, dat het wetsontwerp zonder hoofdlijke stemming is aangenomen, met de V.V.D. niet tegen. Het betreft hier echter een wetsontwerp van het allerhoogste belang, zowel principieel als wat de bijomstandigheden betreft, die namelijk een precedent dreigen te scheppen. Wat immers is het geval?

A conto Marshall-hulp krijgt Nederland van Amerika een fabrieksuitrusting voor zware industrie ten geschenke (ofschoon daartegen in Amerika zelf uit hoofde van overbodigheid binnen het kader van een economisch geïntegreerd Europa al stemmen zijn opgegaan). De regering van Nederland brengt dit geschenk in een aparte N.V. (Breedband), en maakt zich in ruil daarvoor meester van het leeuwendeel der aandelen. Aldus bevordert U.S.A. het staatskapitalisme in Nederland.

In Uw blad wordt gezegd, dat volgens de heer Korthals het kapitaal in Nederland uitermate krap is, en wij dus, om grote projecten te kunnen gaan uitvoeren, ons er wel degelijk van bewust moeten zijn, dat het verantwoord is, dat de staat hieraan deelneemt. Dit is de eerste economische drogreden in deze zaak. Immers: de staat kan geen kapitaal scheppen, en zelf beschikt hij er niet over, omdat hij niet spaart uit eigen door productie verworven inkomen. Het is dus gladweg onmogelijk, dat de staat kapitaal zou kunnen verstrekken, dat niet beschikbaar is bij spaarders, die uit hoofde van verwachte rentabiliteit risico willen nemen. Inderdaad doet de staat dit hier ook niet, want hij brengt iets in, dat hij zelf eerst cadeau heeft gekregen. Wat de staat méér inbrengt (overigens een relatief gering bedrag) door deelneming in het aandelenkapitaal, is hetzij zuivere inflatie door geldschepping, hetzij een nemen van risico op de rug van de gezamenlijke belastingbetalers, als de zaak verkeerd mocht gaan. Daartegen heeft men tegenwoordig de theorie uitgevonden, dat de staat-ondernemer méér risico mag nemen dan de particuliere ondernemer, omdat hij, de staat, uit zijn onderneming fiscale voordelen trekt, die aan de particuliere ondernemer niet ten dienste staan. Men wijst daarbij gaarne op de Zuiderzee-inpoldering, maar dit is een geheel ander geval, omdat grond niet reproduceerbaar is. In het geval van Hoogovens-Breedband blijkt de paradox direct, als men het volk als geheel, en met name de afnemers der staatsonderneming beziet.

Buitendien is het ook niet juist, dat de staat in ruil voor zijn pseudo-inbreng het leeuwendeel der aandelen heeft gevraagd. Indien men staatskapitalisme had willen vermijden, had men dit kunnen gieten in de vorm van b.v. winstdelende inkomstobligaties met periodieke aflossing. Dan zouden de particuliere aandeelhouders na verloop van tijd baas in eigen huis zijn geweest.

Of het kapitaal in Nederland zelf niet zou zijn te verkrijgen, zou ook nog moeten worden bewezen; natuurlijk op voorwaarde, dat de rentabiliteit van het project bij vrije concurrentie ware aannemelijk gemaakt aan spaarders. De staat had c.q. de hem ten geschenke gegeven installaties zó billijk moeten afstaan tegen inkomstobligaties, dat Breedband N.V. van meet af zou kunnen concurreren met krachtig gesitueerde Belgische en Franse zware industrie, die hun installaties reeds laag te boek hebben staan. Dan had men door middel van aandelen zeer wel kapitaal kunnen aantrekken, mits natuurlijk Duitse monstra als dividendstop en speculatie-winstbelasting waren afgeschaft. Voor een reëel project zou zeker in brede kringen belangstelling bestaan.

Overigens heeft de V.V.D. zelf eerst medegewerkt aan het tot stand komen van onereuse belastingwetten (heffingen!), die de kapitaalschaarste mede hielpen veroorzaken, en zou nu gedwongen zijn de regering te volgen op haar aldus fiscaal geprepareerde weg naar staatskapitalisme der sleutelindustrieën. Daarvoor was de P.v.d.A. natuurlijk zeer geestdriftig.

Resumerende bestrijd ik dus ten eerste, dat de staat aan dit project als kapitaalverstrekker „medewerkt”, want hij doet niets dan een geschenk overdragen. Ten tweede meen ik te hebben aangetoond, dat de voorgestelde vorm van bijstand volstrekt niet de enig mogelijke ware geweest. En ten derde stel ik vast, dat de V.V.D. Kamerleden het zelfs niet nodig hebben gevonden in deze hoogst principiële aangelegenheid van hun mening ook maar blijk te geven door tegen te stemmen, ook al zouden zij door hun getalsterkte deze grote schrede op de fatale weg naar staatskapitalisme niet hebben tegengehouden.

Dat deskundigen eerlang is Europa een aanzienlijke staatsruis en aanzienlijk lagere staalprijsen verwachten, is een kwestie apart. Dat zullen de belastingbetalers later wel merken.

Met dank voor de plaatsing,
tekene Hoogachtend

J. MEYER

Naschrift:

Het is wel zeer moeilijk met de inzender van gedachten te wisselen. Hij gaat hier te velde tegen onze woordvoerder in de Tweede Kamer, maar legt deze woorden en beschouwingen in de mond, die deze noch heeft gezegd, noch heeft gehouden.

Wij laten daarom uit de Handelingen volgen wat de heer Korthals letterlijk heeft gezegd (blz. 1779).

„Thans een enkel woord over het vraagstuk van de financiering. De bewindsman heeft eraan herinnerd, dat ook reeds in 1918 het Rijk in Hoogovens heeft deelgenomen. Ik wil op het ogenblik niet uitvoerig spreken over de vraag, of het bij een andere belastingpolitiek mogelijk zou zijn geweest, veel ruimer te putten uit particuliere middelen dan thans is kunnen gebeuren. Het is mijn vaste overtuiging, dat de huidige belastingpolitiek funest werkt met betrekking tot het risico-dragende kapitaal. Ik wil er evenwel op het ogenblik niet verder in treden. Ik wil alleen zeggen, dat ook ik van oordeel ben, dat het op het ogenblik niet mogelijk zou zijn geweest alle gelden uit particuliere bron voor dit geweldige project aan te trekken en dat ik kan begrijpen, dat de Minister heeft gesproken over de noodzaak voor de Staat om bij te springen. Van die noodzaak ben ik in dit geval ook overtuigd, hoewel ik de Minister niet behoefte te zeggen, dat onze voorkeur uitgaat naar het particuliere initiatief, dat in Nederland zulke voortreffelijke prestaties heeft geleverd en ons een levensniveau heeft geschonken, dat bijna uniek was in de wereld vóór de oorlog.”

Wij vrezen, dat de inzender de Handelingen niet had geraadpleegd toen hij zijn stuk schreef. Onze woordvoerder heeft immers in het geheel niet gesproken over het scheppen van kapitaal door de staat. Hij wist ook, dat het hier ging om geld uit de Marshall-

Het wordt tijd dat onze plannen werkelijkheid worden

Mr. J. van der Drift schrijft ons:

Terwijl in Oost-Azië de openlijke strijd is begonnen en velen met gevoelens van ernstige bezorgdheid de ontwikkeling der gebeurtenissen gadeslaan, tracht men in West-Europa tot een betere economische- en militaire coöperatie en coördinatie te komen.

Wij, liberalen, slaan de ontwikkeling met des te meer belangstelling gade, omdat men allengs meer gaat inzien en bereid is in te zien, dat onze bewindslieden voetje voor voetje zullen moeten terugtreden op het pad dat velen onder ons na de oorlog tegen hun zin moesten inslaan. Wij treden thans terug om de weg der nauwere internationale samenwerking in te slaan, waarbij meer mogelijkheden voor het individuele initiatief aanwezig zullen zijn.

Wij juichen uit de overtuiging van de juistheid onze beginselen deze grotere vrijheid, gepaard aan een internationale solidariteit toe.

Het is dienstig ons eens te bezinnen in welke toestand wij ons thans — medio 1950 — bevinden.

Op menige tentoonstelling wordt ons tegenwoordig met maquettes en door middel van statistieken gesuggereerd dat wij — economisch — in een kerngezond land leven.

Maar ondanks — of wellicht beter dank zij — deze suggestieve voorstellingen, moet men bij ernstig doordenken tot de conclusie komen, dat wij ons nog steeds in een vrij gevaarlijke situatie bevinden. Onze betalingsbalans blijkt nog steeds niet bijster rooskleurig te zijn, al worde toegegeven dat zij minder óngunstig is dan zij geweest is. Onze staats-schulden zijn nog enorm. Bij deze ongunstige factoren gaan wij verder met onze industrialisatie, de enige mogelijkheid bij het toenemende geboorteooverschot. Maar wij mogen niet vergeten dat industrialisatie met zich meebrengt het vinden van nieuwe afzetgebieden. Bij al deze moeilijkheden, welke het Nederlandse bedrijfsleven grote zorgen bieden, komen dan nog de zware fiscale lasten.

Men wil het veelal voorstellen dat het verminderen van deze fiscale lasten slechts een voordeel zou betekenen voor de — op rozen zittende — aandeelhouders. Niets is minder waar. Het gevolg van de afroming der gemaakte winsten is slechts, dat er steeds minder mogelijkheden voor het maken van reserves aanwezig zijn.

Dat dit voor het lopend houden van een bedrijf van funeste invloed kan zijn, zal ieder weldenkend mens beamen. Het vernieuwen van technische installaties is in deze tijden van snelle evolutie een levensvoorwaarde. Men heeft gedurende de laatste jaren geschreven en gesproken over het uitschrijven van emissies, waarbij de staat dan voor een groot gedeelte zou participeren.

Dat zulks geen ideale oplossing biedt, zal ieder na de nationalisatie-débâcles in Engeland moeten beamen.

Voor de agrarische sector moeten nog steeds (pseudo) subsidies uit de schatkist bijgedragen worden.

Vaststaat dat wij veelal nog het

dumping-systeem ten opzichte van het buitenland moeten toepassen, opdat wij op agrarisch terrein niet van de wereldmarkt verdreven worden. Intussen zullen ook de te fournieren bedragen voor de subsidiëring van het onderwijs vergroot moeten worden, terwijl het herstel van materiële oorlogsschaden eveneens in de millioenen loopt.

Glukkig begint ons land in het internationale dienstenverkeer, met name in de vrachtafzetsector weer mede te tellen, al mogen wij niet vergeten dat vele andere landen juist in deze sector een niet te missen vooruitgang hebben geboekt. Noorwegen is ons in de zeescheepvaart nog verder vooruitgekomen dan het voor de oorlog al was, Zwitserland beschikt thans over een Rijnvloot, en het verkeer met het Duitse achterland is nog steeds niet voldoende hersteld.

T emidden van deze problemen, welke oplossing niet eenvoudig is, is thans de kwestie-Korea op het platform der internationale belangstelling geplaatst. Door de ontwikkeling der toestand in de laatste weken is onze West-Europese samenwerking thans van bijzondere actualiteit geworden. Te betreuren valt dat men in de afgelopen weken in Frankrijk en België niet beseffen kon, dat het nu geen tijd is voor binnenlandse controversen.

Wij moeten inzien dat het werkelijk tijd wordt om aanvaardbare plannen tot realiteit te verheffen.

Het opmerkelijke is dat het bedrijfsleven de regeringen ver vooruit is en reeds een grote internationale samenwerking heeft doen ontstaan. Voor ons is het verder openzetten van de grenzen een levensnoodzaak. Moge onze regering dit bij de komende besprekingen steeds voor ogen staan. Het gordijn valt verder dicht. Laat aan deze zijde duidelijk getoond worden dat het ons ernst is met onze internationale solidariteit en liberalisatie van het bedrijfsleven. Zulks kan een belangrijke preventieve werking hebben.

heeft. Dat lijkt ons een gezonde wijze van doen. En wanneer men dan de stukken raadpleegt, dan zal men zien, dat de invloed der overheid toch maar uitermate gering is en dat het wel zéér overdreven is in dit verband druk te schermen met het woord staatskapitalisme. Inderdaad, als men het zonder de gelden van het Marshallplan had kunnen stellen, dan zou dat beter zijn geweest. Maar dat was nu eenmaal niet het geval.

Bovendien is, tot woede der socialisten, de mogelijkheid van overdracht der aandelen aan particulieren met nadruk vastgelegd.

Met deze enkele opmerkingen willen wij volstaan. Immers, deze aangelegenheid behoort bij de bespreking van het beleid der Kamerfracties ter algemene vergadering.

Tenslotte echter nog dit: Ter algemene vergadering heeft de inzender kort gesproken over deze aangelegenheid. De voorzitter heeft hem toen gevraagd zich in verbinding te stellen met dat lid der fractie, die deze kwestie zou behandelen. Dat is niet gebeurd. Wel komt nu de inzender achteraf met critiek. Wanneer men een zaak wil dienen, moet men niet achteraf, maar vooraf komen. - Red.

hulp. Dat is uit zijn betoog wel gebleken. Wel heeft de heer K. nog kort bezwaar gemaakt tegen de gevolgde belastingpolitiek. Weet de inzender overigens niet dat onze fracties zich herhaaldelijk verzetten tegen de belastingpolitiek der laatste jaren? En wil hij zich misschien herinneren, dat de fractie van de Partij van de Vrijheid destijds tegen de vermogensheffing ineens heeft gestemd? Zijn stuk zou het tegendeel doen vermoeden; daarom is het goed dit naar voren te brengen. Zo kan uit de laatste maanden ook nog gewezen worden op de strijd onze fractie tegen één der „Duitse monstra”, de dividendstop. Die gehele strijd schijnt de inzender voorbij te zijn gegaan.

Maar laten wij op deze en andere „kleinigheden” niet verder ingaan, en ons bepalen tot de door de inzender voorgestelde wijze van geldverschaffing. Ja, de voorgestelde vorm is een mogelijke. Maar ook een wenselijke? Voor de aandeelhouders van het bedrijf wellicht wel. Maar zij die de miljoenen hadden te vóteren, hadden mede op andere belangen te letten. En zij hebben terecht geoordeeld, dat wanneer tientallen miljoenen worden verschaft zulks niet kan geschieden zonder dat men dan ook iets te zeggen

De Indonesische indrukken

van H. M. van Randwijk

Men schrijft ons:

De journalist H. M. van Randwijk vertrok andermaal naar Indonesië voor het verzamelen van indrukken. In Vrij Nederland schreef hij thans de eerste van die indrukken over Djakarta.

De onwetende lezer, die het Oosten niet of even oppervlakkig als deze voorlichter kent, is onwillekeurig geneigd tot het oordeel: zie, dit is nu eens een goed artikel, een ruim, royaal, een ook het minder goede belichtend artikel.

Hiër schuilt het gevaarlijke. Want deze man is een vaardig, een knap stylist. Hij weet hoe hij eenvoudige lieden zijn visie op Indonesië, zijn vergoelijking van rampok en terreur en zijn veroordeling der al dan niet koloniale Nederlanders moet aanschrijven.

Hij doet dit inderdaad meesterlijk. Een voorbeeld:

De kranten, door de papier-schaarste veel te klein van omvang, brengen veel te weinig nieuws en men is daardoor aangewezen op de mondelinge mededeling. Die is overal hetzelfde. Als ze drie monden is gepasseerd, is ze tevens driemaal verergerd. Als men alle praatjes moet geloven, is het onmogelijk om in het donker nog één stap buiten de deur te zetten in Djakarta en wordt elke auto gestolen, liefst door leden van de politie of de TNI zelf. Het land schijnt uitgeleverd aan een stel bandieten en politieke kwaakzangers. Diefstal, moord, verkrachting zijn er even gewoon geworden als de verkeersongevallen in Amsterdam. Over elk politiek feit van enige betekenis kun je gemakkelijk twintig verschillende lezingen vernemen in één dag.

Het is een enerverende geschiedenis, die een chaotische angstpsychose en 'n „sauvequipé"-stemming teweeg brengt onder een aantal Nederlanders, die je vlot vertellen dat minstens zestig- à zeventigduizend Nederlanders (niet-militairen) op hun boot zitten te wachten.

Maar ook al is dit alles onwaar, dat betekent niet dat er geen moeilijkheden zijn. Integendeel, ze zijn legio! He leven is schrikbarend duur, vooral voor hen wier lonen niet in evenredigheid zijn gestegen en dat zijn er heel wat! Politie, administratie, verkeer en noem maar op, zijn nog niet allemaal geregeld zoals het zijn moet. De medewerking van de Indonesische politie in sommige gevallen waar het kleine vergrijpen betreft tegen Nederlanders, is niet altijd even goed.

En nog een voorbeeld:

Het gaat trouwens niet aan, alle huidige moeilijkheden op rekening van de tegenwoordige Indonesische regering te schuiven. Hoewel men van Indonesische kant wel eens erg gemakkelijk alle goeds voor eigen rekening neemt en alle kwaads voor een erfenis van het koloniale tijdperk verklaart, geldt toch anderszids, dat veel van de huidige moeilijkheden of ook reeds onder de Nederlanders bestonden, of min of meer een gevolg zijn van toen gemaakte fouten.

Men begrijpe mij goed, dit is geen betoog dat het hier dus „zo goed" is. Nee, het is in vele opzichten niet goed en in alle opzichten moeilijk, maar er is een soort kankerende Nederlanders, die hier en in hun brieven naar Holland de stemming bederven en de verhouding tussen Nederland en Indonesië in gevaar brengen. Ook wanneer men de persoonlijke tragedie van velen van deze mensen kan begrijpen en eerbiedigen, moet dit helaas toch worden gezegd.

Zij, die Indonesië kennen en die zelf behoorlijk worden voorgelicht over hetgeen ginds wel en niet gebeurt (en zij zijn er meer dan de heer v. R. zou vermoeden), beseffen het misleidende van dit de kerk zo vriendelijk in het midden latende ge-

schrijf, dat tienduizenden onwetende Nederlanders dankbaar lezen als een echt opbouwend artikel, waar je tenminste wat aan hebt.

Misleidend — want het IS heel, heel erg in Indonesië. Het is alles één grote chaos, rampok, terreur, omkoperij, burgeroorlog, juist zoals dr. de Kat Angelino dat indertijd voorspelde.

Er is daarginds geen plaats meer voor de Nederlanders. En er is geen rust, geen orde, geen veiligheid, geen rechtszekerheid en geen gezag meer, juist zoals dr. de Kat Angelino dat indertijd voorspelde.

Daarom plaatsen wij tegenover het artikel van de heer v. Randwijk een stuk uit een brief van 17 Juni uit Soerabaja — een brief van hardwerkende, eenvoudige hand- en geen hoofdarbeiders, die al meer dan twaalf jaar in het zuidelijk stadsdeel van Soerabaja wonen:

„Twee nachten achter elkaar bezoek gehad. De eerste nacht hebben ze de garagedeur finaal

opengebroken. De hond sloeg aan, wij eruit en jawel, de garage in volle verlichting. Een fiets hadden ze er al uit, maar die hebben we terug gevonden achter een pisangboom. Dus dat was boven want we hebben — het was des nachts 4 uur — de hele omtrek afgezocht, maar nergens politie.

De deur heeft Jan weer versterkt, dus daar hadden ze geen kans meer op, maar wat hebben ze toen de volgende nacht gedaan? Gewoon een gat door de buitenmuur gehakt en al het gereedschap van Jan gestolen, maar dan ook alles — vijlen, boren, vier fietsbanden, enfin te veel om op te noemen. Voor een paar duizend gulden waarde zijn we kwijt. En daar staan we — je werkt je dood en je komt geen stap verder. Ik weet waarachtig niet meer hoe dat moet. En dat gaat hier huis aan huis zo. Je kunt je er niet tegen beveiligen — die lui staan voor niets, ook niet voor een moord. Je kunt hier niet meer leven ook al doe je nog zo je best; je moet je maar zwijgend laten be-roven, want je kunt niet weg. En dat is het verschrikkelijke..."

Wel, wat denkt de heer v. Randwijk en wat denken zijn lezers van deze indrukken? Behoren zij zijns inziens wellicht óók tot de indrukken van dat soort kankerende Nederlanders, die in hun brieven de stemming bederven?

Misverstand over de winkelsluiting

Nu een aantal lezers hun hart hebben gelucht over het ahangige wetsontwerp op de winkelsluiting, waarbij zij o.m. de juistheid van onze kwalificatie „liberaal wetsontwerp" in twijfel trokken, komt het ons gewenst voor ter voorkoming van verdere ontwikkeling van misverstanden op enkele hunner beschouwingen nader in te gaan.

Laten wij beginnen met in herinnering te brengen wat het concept-Werkprogram van de partij over dit onderwerp vermeldt:

„De Rijkswetgever bepale zich bij de regeling der winkelsluiting tot het trekken van de grenzen en het aangeven van normen, welke lagere organen bij de concrete uitvoering in acht hebben te nemen, zodat er een ruime zelfbestuurlijke taak aan de gemeenten wordt toegekend; veil-ing van roerende goederen behoort onder de bepalingen der winkelsluitingswet te worden gebracht.

Dat het wetsontwerp aan deze primaire eisen beantwoordt, is buiten kijf, waarbij men het een gunstig verschijnsel mag noemen, dat het compromis tussen zoveel wensen en opvattingen toch zo is uitgevallen, dat wij het een liberale oplossing durven noemen. Er is slechts één punt, waarbij het streven naar een overbrugging van tegengestelde belangen tot een keuze geleid heeft, welke meer is bepaald door 't religieuze meerderheidsstandpunt en de daaruit voortvloeiende sociaal-economische consequenties dan door het door ons aangehangen beginsel der geestelijke vrijheid, n.l. de regeling van de verkoopgelegenheid voor orthodoxe Joodse winkeliers en daarmede gelijk te stellen groepen. Wij hebben aan deze facet van het vraagstuk een afzonderlijke beschouwing gewijd, waarin wij de verschillende standpunten recht hebben doen weder-varen.

Overigens voldoet het wetsontwerp op bevredigende wijze aan de principiële en praktische eisen, welke men in onze kring mag stellen. In dit verband zij er nog eens op gewezen, dat het ook aardig klopt met het advies, dat onze Landelijke Middenstandscommissie indertijd, na over-

leg met onze vrouwenorganisatie, uit-bracht.

Wat voeren de bestrijders van onze opvatting nu aan om aan-nemelijk te maken, dat dit wetsontwerp de kwalificatie „liberaal" niet zou verdienen?

Zij betogen, dat het de economische vrijheid van de winkeliers en andere neringdoenden nodeloos aan banden legt; dat concurrentievrees leidt tot het opleggen van een sluitingsverplichting aan anderen, die de vrijheid tot verkopen buiten de daarvoor vastgestelde uren zouden begeren; zij betwisten zelfs, dat de overheid hier een taak zou hebben.

Welnu, wij aarzelen niet te verklaren, dat dit een allang overwonnen, verouderd liberaal standpunt is, dat vóór de eerste wereldoorlog, onder aanvoering o.a. van mr. Levy, nog veel aanhangers vond, maar waarvoor de laatste twintig jaren geen enkele middenstandsorganisatie meer het pleit voert. Deze ingrijpende verandering van opvatting vindt gereede verklaring in de omstandigheid, dat de middenstand de wettelijke regeling der winkelsluiting als een waardevol sociaal bezit is gaan beschouwen. Zij belet een misbruik van de vrijheid ten koste van anderen en verschaft een grote groep van ondernemers binnen redelijke grenzen rust en ontspanning na verrichte dagtaak. Er is dan ook in de kringen van belanghebbenden niemand meer, die zou willen terugkeren tot de toestand van het begin dezer eeuw, toen onmatige eisen van de consument en benepen broodnijd tot sociaal onverantwoorde arbeidstijden leidden. De veronderstelling, dat beperking van de verkoopuren nadelige economische gevolgen zou hebben, is door de feiten gelogenstraff.

Men kan het betreuren, dat het treffen van regelingen door de betrokken winkeliers en kooplieden zelf, buiten de overheid om, in de praktijk niet voor verwezenlijking vatbaar is gebleken; men kan het onjuist achten, dat de overheid hier en daar wel eens verder is gegaan dan uit een oogpunt van bedrijfsbelang noodzakelijk was, dit alles neemt niet weg, dat de winkelsluitingsregeling

ROTTERDAM AHOY!

De mededeling, dat Rotterdam Ahoy' reeds meer dan een kwart miljoen bezoekers heeft getrokken, verwondert ons niet. Deze tentoonstelling is opgezet met een frisheid, met een vaart, met een voldoende variatie, met bovendien een tegemoet-komen aan de wens van het publiek om allerlei modellen in beweging te zien, zodat men inderdaad met plezier door de tentoonstellingshallen wandelt.

Ahoy', zo schrijft men in een brochure over deze tentoonstelling: het is een woord uit het volle leven. Uit de harde werkelijkheid van het stoere zeemansbedrijf. Meer niet. Maar een woord met een diepe zin. Met traditie. Eeuwenoud. Een woord, dat spreekt. Het is de scheeps-roep die heeft geklonken over alle zeeën, honderden jaren lang: Ahoy, ahoy, ohé, ohoy, ohey, aho, ah del bote, ola, ahoi, ha kopaakl. In het Engels, in onze eigen taal, in het Frans, in het Zweeds, in het Deens en het Noors, in het Spaans, in het Italiaans, in het Duits, in het Russisch. Ahoy. De roep, eeuwen her reeds, van de Europese pioniers-ter-zee, die naar Noord en Zuid, naar Oost en West, het zilte nat doorklieften. Van hen, die aldoor verder wisten door te dringen tot in alle uithoeken der aarde. Van de mannen van de daad, de verkeerseconomien en verkeersgeografen uit de harde, vaak ruwe praktijk van het zeemansleven. Die van de aanvang af inzagen en wisten hoe onze aardbol „één wereld" kon zijn en „één wereld" worden moest.

Ahoy'. Met die scheepsroep en zeegroet of in onze taal Ahoy, knoopt Rotterdam dan ook in het hersteljaar van de haven, 1950, aan een ver Nederlands verleden aan. Toen, voor onze lage landen aan de zee de vaart op de binnenwateren „achter du-nen", zoals men wel placht te zeggen, nog veelal ongemerkt overging in zeevaart. Toen onze zeerobben, wier „Ahoy!" steeds luider over Europa's zeeën zou gaan klinken, de grondslag legden voor die grootheid, die — na onze geestelijk-staatkundige vrijheidsstrijd — voor de Republiek der Verenigde Nederlanden, de zeventiende eeuw tot de Gouden Eeuw gemaakt heeft.

Zo staat Rotterdam in het jaar 1950 voor stadgenoot en vreemdeling, vol energie, vol overtuigingskracht met een tentoonstelling, die boeit en trekt en die bewijst, dat als men in Rotterdam iets aan-pakt, de stad, waar altijd het particuliere initiatief zo'n krachtige rol heeft gespeeld in de bloei van de stad, dat het dan ook gelukt.

zich een onmisbare plaats in de middenstandsontgeving heeft veroverd. Wellicht komt bij verdere ontwikkeling der publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie nog eens de tijd, dat bedrijfsorganen de regelende taak van de centrale en gemeentelijke overheid zullen overnemen.

Het hiervoren ontwikkelde standpunt is niet slechts een persoonlijke meningsuiting, doch berust op de unanieme uitspraak van de Landelijke Middenstandscommissie onzer partij.

Noch de belangen van de middenstand, noch die van onze vooruitstrevende partij, zijn o.i. gediend met min of meer reactionaire uitingen van ongetwijfeld goedwillende buitenstaanders, die klaarblijkelijk uit het oog verliezen, dat dit vraagstuk een evolutie van bijna een halve eeuw heeft ondergaan.

L.

Uitvoerende Macht of Rechter?

Het is steeds moeilijker de ambtenaar onder contrôle te houden

De Nederlandse Juristen-Vereniging (de N.J.V.), die in September van dit jaar tachtig jaar zal hebben bestaan, heeft haar op 30 Juni en 1 Juli te Zwolle gehouden vergadering aan de bespreking van een tweetal vraagstukken gewijd, die ook voor „deze burger” en ook voor „de gewone man met zijn confectiepakke an”, zoals een der sprekers het uitdrukte, van zeer groot belang zijn.

Daar het onderwerp van de tweede dag, dat betrekking had op de tenuitvoerlegging van strafvonnissen, weliswaar óók van algemeen belang is, maar daarnaast vooral voor hen, die met de strafrechter in aanraking zijn geweest, het onderwerp van de eerste dag echter elk onzer een aantal malen per jaar interesseert, bepalen wij ons in deze beschouwing tot het onderwerp van de eerste dag.

Nog steeds hangen een groot aantal rechtsgeleerden de theorie aan, dat het gewenst is een duidelijke splitsing te maken tussen de wetgevende, uitvoerende en rechterlijke macht. Deze theorie is afkomstig van een der voorlopers van de Franse revolutie, Baron de Montesquieu, die deze z.g. „trias politica” in zijn in 1748 verschenen boek „Esprit des Lois” heeft verdedigd.

Deze splitsing of scheiding der staatsmachten wordt door Montesquieu verdedigd door er op te wijzen, dat men alleen dan een aan de behoeften en wensen der burgers beantwoordende inrichting van de staat en van het functioneren der staatsinstellingen kan verwachten, als er een scherp onderscheid wordt gemaakt tussen die delen van het Staatsbestuur

die als **Wetgevende Macht** de wetten en verordeningen vaststellen,

die als **Uitvoerende Macht** de bestaande wetten in het dagelijks leven toepassen,

en die als **Rechterlijke Macht** groepen zijn te oordelen over de vraag of de Uitvoerende Macht de wetten juist heeft toegepast, of de burger daartegen heeft gezondigd en over de vraag, hoe de wet in een bepaald geval moet worden uitgelegd.

De vraag, hoever van geval tot geval de bevoegdheid van een dier drie delen van het Staatsgezag gaat, is in de twee eeuwen, die sinds het verschijnen van het boek van Montesquieu zijn verlopen op allerlei punten anders beantwoord.

Twee belangrijke veranderingen zijn, zeker in ons land, aan te wijzen:

Geleidelijk heeft zich de opvatting baan gebroken, dat niet alleen de burger, maar ook de Staat — zelve aan het recht onderworpen is. Dat wil in de praktijk zeggen, dat ook de beslissingen van de uitvoerende macht (heel dikwijls aangeduid als de administratie) aan het oordeel van de Rechter kunnen worden onderworpen. Dan stelt de Rechter vast, dat de Staat onrechtmatig heeft gehandeld, tot schadevergoeding is gehouden — veroordeeld wordt.

Daarnaast echter ook, dat de bevoegingen van de Wetgevende en van de Uitvoerende Macht in de Staat, de Provincie, de Gemeente en het Waterschap zo in omvang en aantal zijn toegenomen, dat men welhaast geen stap meer kan neerzetten zonder dat men rekening moet houden met wettelijke of administratieve voorschriften.

In het in 1947 verschenen derde deel van de bekende E.N.S.I.E. (Eerste Nederlandsche Systematisch Ingerichte Encyclopaedie) schreef de Amsterdamse hoogleraar Prof. Mr. J. Valkhoff op bladzijde 436:

„In de 18de eeuw werd er reeds door Montesquieu, Millar e.a. op gewezen, dat met een verdere ontwikkeling der economische verhoudingen het aantal wetsbepalingen toeneemt. In onze tijd blijkt deze kwantitatieve toename van de geschreven rechtsregels wel heel duidelijk.”

Het behoeft wel nauwelijks in het licht te worden gesteld, dat deze toeneming het steeds moeilijker maakt de uitvoerende macht,

de administratie en dat is in de praktijk de ambtenaar onder contrôle te houden en dat het niet eenvoudig is om het apparaat te construeren, dat die contrôle zo effectief mogelijk uitoefent.

Tijdens de debatten liepen de meningen dan ook ver uiteen. De eerste debater was het door zijn onafhankelijke houding reeds voor vele jaren zeer bekend geworden lid van de Partij van de Arbeid, Prof. Mr. Dr. G. van den Bergh te Amsterdam. Deze toch betoogde, dat de contrôle op de ambtenaar niet alleen

allereerst, maar ook uitsluitend de taak van de ambtenaar zou moeten zijn en wel op zodanige wijze, dat men ten slotte bij de betrokken Minister terecht zou moeten komen. Zou deze falen in het nemen van de juiste beslissing, dan zou hij door de Staten-Generaal ter verantwoording kunnen worden geroepen en zo nodig terecht kunnen worden gewezen: slechts op die wijze — meende Prof. van den Bergh — zou de democratische staat zijn taak kunnen vervullen.

Zij, die de beginselen der V.V.D. zijn toegedaan zullen met vreugde vernemen, dat Prof. Meyers zijn groot gezag tegen deze socialistische opvatting in de weegschaal wierp:

„Draag de beslissing op aan wie Gij wilt, laat het de gewone burgerlijke Rechter zijn of een College, dat men met administratieve rechtspraak gaat belasten, maar

LAAT DE RECHTER BESLISEN, NIET DE ADMINISTRATIE, evenmin een politiek lichaam!”

Ook, dat de zogenaamde „vraagpunten”, waarmede de jaarlijkse gedachtenwisseling wordt besloten telkens met grote meerderheid in deze zin werden beantwoord, dat men de ambtelijke organen onder de contrôle van de Rechter wil houden, zal in onze partij met vreugde zijn vernomen.

Wat het Verenigd Europa aangaat....

Mr. K. van Dijk te Leeuwarden schrijft ons:

Er wordt wel veel gesproken over een „Ver. Staten van Europa” en over Europees Federalisme, maar ik geloof niet, dat al die dingen het lezend publiek in Nederland erg aanspreken. Misschien komt dat, omdat wij nog te weinig beseffen, welke mogelijkheden een federaal Europa ons, Nederlanders, zou bieden, ook dicht bij huis.

Over een federatie van de oeroude Europese staten wordt te veel gesproken achter gewichtige en deftige conferentietafels, en — misschien juist daarom — te weinig in de Nederlandse huiskamers. Toch ligt de federale gedachte niet alleen op de tafels van grote internationale congressen in Parijs of Londen, hij ligt ook bij ons vlak naast de deur. Zo werd op Zaterdag 1 Juli ook een congres gehouden, vlak bij, in Leeuwarden. Een congres van Europese minderheden en streekengedachten, waarop uit Nederland vertegenwoordigd waren Noord-Brabant en Friesland, en verder Bretagne, Schotland, Sleeswijk, Zuid-Tirol en nog anderen. Dat zijn niet direct grote mogelijkheden, en daarom is deze zaak wat bevattelijker....

Federalisme is eigenlijk een zaak, die niet regeringen aangaat, maar de volken. En de volken wonen sinds onheugelijke tijden in huiskamers en niet in congressalen of conferentieoorden. Stelt U zich een Europese Federatie maar eens voor; in een heel eenvoudige voorstelling zou het betekenen, dat de tegenwoordige landen bij wijze van spreken provincies zouden worden, provincies dan, die een beetje meer te vertellen zouden hebben dan de onze. In ieder geval zou er een Europees parlement komen, en een Europese regering, bij voorbeeld in Straatsburg. En deze zou dan gaan regeren volgens een Europees grondwet, een constitutie, die voor alle Europeanen gelijk zou zijn, en die alle volken in het grote verband de plaats zou moeten verzekeren, waarop zij krachtens historie en hun huidige positie aanspraak kunnen maken. (Daarover zullen nog wel heel wat woorden gezegd worden!!)

Natuurlijk mogen dan de constituties van de verschillende landen niet in strijd komen met deze Europese grondwet, dan zou deze immers niet de minste waarde hebben. Maar het zou zelfs verder moeten gaan, er zou een bepaling in moeten komen, dat al die laat ons zeggen „nationale” grondwetten óók het federale beginsel moeten huldigen. Zij zouden de lijn van het federale geheel moeten doortrekken in de delen. En dan wordt het duidelijk, dat dat Verenigd Europa, dat federalisme, dicht bij huis ligt. In een federaal Europa zou alleen maar een federaal Nederland passen, en een federaal Nederland betekent een federatie van onze provinciën. Het zou in Nederland betekenen een decentralisatie van bestuur, een uitbreiding van taak en bevoegdheden van de provinciale besturen. En dat is geen onbekend geluid meer....

In Nederland spreken daar vaak mensen over, die zich regionalisten noemen; vaak zijn zij ook federalisten. Nu is de nauwe verbinding tussen regionalisme (het kleine) en federalisme (het grote) misschien ook duidelijk.

En dan nog dit: wordt de federale gedachte bij het tot stand komen van een verenigd Europa niet doorgetrokken in de samenstellende staten, dan kunnen er de gekste dingen gebeuren. Dan zouden bij voorbeeld de Friezen wel eens een Friese staat willen gaan vormen, bestaande uit ons Friesland, enkele Noordelijke wadeneilanden en Noord Friesland met Helgoland als middelpunt. Dat nu gebeurt niet, als de federale gedachte wél wordt doorgetrokken. Dan is het immers zeker dat aan zelfbeschikingsrecht en eigen aard van minderheden en „régions” recht wordt gedaan.

Dát was, dunkt me ook de zin van het congres in Leeuwarden....

Staken

In Londen staken de arbeiders in het vleeustransportbedrijf en er is reeds sprake van sympathiestaking van andere groepen. In Schotland staken mijnwerkers en ook horen we weder van staking van spoorwegarbeiders in Engeland.

Na het nationaliseren van het mijnwezen en het transportwezen, door een socialistische regering, hadden we mogen verwachten dat het met stakingen afgelopen zou zijn in deze branches.

Dit is echter niet het geval, evenmin als in Frankrijk. Daar staakt men in de genationaliseerde bedrijven of het een lieve lust is.

In Engeland worden als regel deze stakingen door de vakbondsbesturen niet erkend, doch de arbeiders trekken zich doorgaans daarvan niets aan.

Welke conclusie moeten wij hieruit trekken?

Ten eerste dat nationalisatie voor de arbeiders niet dat brengt wat er van verwacht wordt; vervolgens dat

de vakverenigingsleiders de greep op hunne leden gaan verliezen.

Wij zien met belangstelling tegemoet hoe de ontwikkeling van deze gebeurtenissen in de toekomst zal zijn.

Een Vrije Amsterdammer

Gedeputeerde Meijeringh

Onze partijgenoot, de heer H. Meijeringh uit Gieten, die werd gekozen tot lid van het College van Gedeputeerde Staten van Drenthe, is sedert vele jaren voorzitter van het Genootschap ter bevordering van den Landbouw in Drenthe (D.L.G.). Voorts is hij voorzitter of bestuurslid van een aantal andere instellingen en organisaties annex het landbouwbedrijf. De heer Meijeringh is 56 jaar oud.

DE VERKIEZING DER GEDEPUTEERDEN

Democratie onthoude zich van machtsmisbruik

Mr. R. C. Bakhuizen van den Brink legde een verklaring af

Bijna geruisloos zijn op 5 Juli de Colleges van Gedeputeerde Staten in de elf provinciën van ons land samengesteld. Ons volk heeft daarvoor slechts geringe belangstelling getoond en indien men de ruimte, welke de dagbladen aan deze verkiezing gewijd hebben, mag aannemen als maatstaf voor de publieke belangstelling — en wij geloven, dat deze maatstaf juist is — dan is het met de democratie in Nederland slecht gesteld. Een democratie, die niet meer gedragen wordt door de levende en actieve sympathie der kiezers, is ten dode opgeschreven en wij hebben niet mogen ervaren, dat voor de verkiezing van Gedeputeerde Staten buiten de kring der direct betrokkenen grote publieke belangstelling heeft bestaan. Misschien is dit uiteindelijk voor de democratie nog gelukkig ook, want, indien er werkelijk belangstelling bij het kiezersvolk voor deze verkiezing bestaan had, dan zou dit voor het geloof in de democratie niet bevorderlijk geweest zijn.

EVENREDIGHEID

Aan de Provinciale Staten is de regeling en het bestuur van de huishouding der provincie opgedragen. Zij zijn het wetgevend en besturend orgaan van de provincie. De dagelijkse leiding en uitvoering van zaken wordt echter toevertrouwd aan Gedeputeerde Staten, die dus een afspiegeling behoren te zijn van de samenstelling van de Provinciale Staten. De Grondwet schrijft uitdrukkelijk voor, dat de Provinciale Staten worden gekozen op de grondslag van de evenredige vertegenwoordiging en het is dus in de geest van onze Grondwet, dat ook het orgaan, dat belast is met de dagelijkse leiding der zaken en de uitvoering der besluiten, samengesteld wordt zoveel mogelijk op de grondslag van de evenredige vertegenwoordiging. Hoe is het nu hiermede bij deze laatste verkiezing van Gedeputeerde Staten gesteld?

POLITIEKE REKENKUNDE

Het totaal aantal statenzetels bedraagt 590 en wanneer wij die van de Communisten en van de kleinere partijen buiten beschouwing laten 541. Het totaal aantal gedepu-

teerden bedraagt 11 x 6 = 66. Hoe zijn deze nu over de verschillende partijen verdeeld? Wij laten hieronder volgen een vergelijking voor de verschillende partijen in verhouding tot het behaalde percentage stemmen bij de verkiezing van de Provinciale Staten, het behaalde aantal Staten-zetels en het verkregen aantal zetels in de Colleges van Gedeputeerde Staten:

K.V.P.	100 : 31.6 = 541 : 189 = 66 : 25
P.v.d.A.	100 : 25.7 = 541 : 156 = 66 : 21
A.R.	100 : 12.3 = 541 : 76 = 66 : 10
C.H.U.	100 : 10.4 = 541 : 71 = 66 : 9
en let nu op	
V.V.D.	100 : 8.5 = 541 : 49 = 66 : 1

VOLGENS BARTJES

Wanneer men de evenredigheid volgens Bartjes zou betrachten hebben, dan zou de K.V.P. niet 25, maar 23; de P.v.d.A. niet 21, maar 19; de A.R. niet 10, maar 9; en de V.V.D. niet 1, maar 6 gedeputeerden verkregen moeten hebben. De C.H.U. kwam juist aan haar trek. Het is begrijpelijk, dat door de samenstelling van de verschillende Provinciale Staten deze evenredigheid niet precies betracht kan worden, immers dan zou aan de verhouding binnen de provincie tekort gedaan kunnen worden. Het is echter wel opvallend, dat het juist de V.V.D. is, die bij de bezetting van de zetels in Gedeputeerde Staten zo zeer te kort gekomen is. Dit had anders gekund.

In Groningen gaven de Anti Revolutionairen en Christelijk Historischen een derde zetel in het College van Gedeputeerde Staten aan de P.v.d.A., die 17 leden in de Provinciale Staten telt en onthielden één zetel aan de V.V.D., die er 6 heeft.

In Noord-Holland gaven de Katholieken een derde zetel aan de P.v.d.A., wier fractie in de Staten 24 leden telt en onthielden een zetel aan de V.V.D., die 8 leden in de Provinciale Staten heeft.

In Zuid-Holland gaven alle andere Statenleden een tweede zetel aan de K.V.P., die 16 Statenleden telt en onthielden een zetel aan de V.V.D., die 8 leden in de Staten heeft.

In Drente gaven de Statenleden een tweede zetel aan de A.R., die evenals de V.V.D. 7 Statenleden heeft, doch wier stemmenaantal bij de verkiezingen voor de Provinciale Staten bij dat van de V.V.D. ten achter bleef.

Indien men deze vier zetels aan de V.V.D. gegeven had, dan zou de evenredigheid in de samenstelling in de Colleges van Gedeputeerde Staten zijn betracht. Men heeft dit echter niet gewild. Het zij zo, maar wij zullen onthouden, dat zowel de A.R. en de C.H.U., als de K.V.P., de voorkeur blijken te hebben voor een socialist boven een liberaal. Wij zullen dit te zijner tijd aan hun kiezers voorhouden.

Wij betreuren deze houding van de andere z.g. democratische partijen niet om het bezetten van die enkele zetels in de Colleges van Gedeputeerde Staten, maar wegens de slechte dienst, welke zij aan het geloof in de democratie hebben bewezen. Een eerste vereiste der democratie is toch, dat zij zich onthoudt van machtsmisbruik!

Hoe machtsmisbruik ook binnen het democratisch stelsel kan plaats hebben, heeft onze fractieleider in de Provinciale Staten van Noord-Holland Mr. R. C. Bakhuizen van den Brink in de verklaring, welke hij heeft afgelegd vóór de verkiezing van Gedeputeerde Staten duidelijk aangetoond en daarom laten wij die verklaring hieronder woordelijk volgen:

Verklaring van Mr. R. C. Bakhuizen van den Brink

„De leden van de fractie der Staten, behorende tot de V.V.D., achten het gewenst de navolgende verklaring af te leggen ten aanzien van de aanstaande verkiezing voor leden van Gedeputeerde Staten.

Op grond van de eigen ervaringen onzer vertegenwoordigers ten opzichte van het zgn. vooroverleg en op grond van sindsdien verkregen inlichtingen, menen wij als nagenoeg vaststaande te moeten aannemen, dat krachtens afspraken, gemaakt tussen de fracties van de P.v.d.A. en de K.V.P., die te zamen een meerderheid in de Staten vormen, bij de a.s. verkiezing 5 van de 6 gedeputeerdezetels zullen worden bezet door leden van beide voornoemde fracties, terwijl mede zodanige regelingen zijn getroffen, dat de functie van gedelegeerd lid bij de provinciale bedrijven uiteindelijk eveneens door een lid van een dier fracties zal worden bezet. Het resultaat zal dan zijn, dat van de zeven belangrijke bestuursfuncties in het provinciaal beheer zes door deze beide fracties voor zich zullen zijn gereserveerd.

Hiertegenover menen wij ernstige bedenkingen te mogen uiten zowel tegen de wijze, waarop vorenbedoeld overleg heeft plaats gevonden, als tegen de resultaten, waartoe dit blijkbaar zal leiden.

Wat het vooroverleg zelf betreft, ligt het — tenzij uitlatingen van eventuele verdere sprekers ons daartoe mochten nopen — niet in onze bedoeling het scherm op te halen, een scherm, dat, voorzover betreft de gestie van de fracties der P.v.d.A. en K.V.P., trouwens meer het karakter draagt van een „mantel der liefde”, waarmede, terwille van het decorum der Staten, deze voorgeschiedenis maar beter bedekt kan blijven. Echter die fractievertegenwoordigers, die ih de avond van 27 Juni in het Amsterdamse Stadhuis aanwezig zijn geweest, en die toevallig niet precies te acht uur doch reeds vroeger zich aan dit gebouw vervoenden, weten zeer wel, wat door ons wordt bedoeld. Van een normaal breed overleg tussen de fracties is geen sprake geweest; de zaak was vóór het algemeen fractie-overleg tussen de fracties van de P. v. d. A. en K.V.P. reeds in kruiken en kannen.

Wat de resultaten van dit overleg betreft, lijdt het naar ons oordeel geen twijfel, dat de door de fracties van de P. v. d. A. en K.V.P. voorbereide oplossingen geen voorziening in het provinciaal bestuur op waarlijk democratische basis inhouden. De fracties van P. v. d. A. en K.V.P. bezetten tezamen 43 van de 64 zetels, die ten deze voor de beoordeling van een juiste samenstelling van het college van Gedeputeerde Staten in aanmerking komen; 21 zetels worden bezet door leden van andere demo-

J. H. Geerlings †

Men schrijft ons uit Bussum:

Op 2 Juli overleed geheel onverwachts de heer J. H. GEERLINGS, penningmeester van de afd. Bussum der V.V.D. Hij was een zeer vitaal man, die voor deze functie bijzonder geschikt was en de afdeling van een noodlijdende tot een tamelijk welvarende heeft weten te maken. Zijn opmerkelijke persoonlijkheid gaf aan de bestuursvergaderingen waar hij aanwezig was, een typische sfeer, die wij nu zullen missen. Hij eiste teveel van zichzelf en is eraan bezweken. Moge hij nu de rust gevonden hebben die hij zich nooit heeft gegund. Wij zullen hem in dankbare herinnering houden.

cratische partijen. Op deze verhouding past niet een toekenning van 5 zetels in Gedeputeerde Staten aan de beide voornoemde fracties; op méér dan 4 zetels tezamen kunnen P. v. d. A. en K.V.P. geen enkele gemotiveerde aanspraak maken. Indien deze fracties van hun gezamenlijke meerderheid gebruik maken om zich 5 van de 6 zetels in Gedeputeerde Staten toe te eigenen, dan kan dit ons inziens niet anders dan als een misbruik van macht worden beschouwd.

Wij achten het speciaal daarom ook gewenst in deze vergadering aan vorengenoemde bedenkingen uiting te geven, omdat het hier niet betreft een aangelegenheid, die alleen de zitting van heden betreft, doch een zaak, die in hare gevolgen jarenlang doorwerkt. Wanneer met verbreking van de normale evenredigheid enerzijds twee fracties zich een onevenredig groot aandeel in de invloed op het dagelijks bestuur toeëigenen en anderzijds een fractie, die zich altijd bereid heeft betoond om op democratische wijze in het provinciaal bestuur mede te werken, moedwillig van zodanige invloed verstoken wordt, dan kan dit niet nalaten op onderlinge verhoudingen in de Staten tussen de fracties en ook tussen de leden uiteindelijk een ongunstige invloed uit te oefenen.

Ook tussen de leden onderling. Men kan zich niet als individueel lid verschuilen achter fractiebesluiten; hier geldt zeer zeker niet de regel „Befehl ist Befehl”. De leden der Staten, die eventueel zullen medewerken aan de samenstelling van Gedeputeerde Staten, zoals in de aanvang als vermoedelijk geschetst, dragen daarvoor individueel de verantwoordelijkheid en zijn individueel verantwoordelijk, wanneer uiteindelijk door het schieftrekken van de situatie ten opzichte van het dagelijks bestuur de verhoudingen in de Staten ongunstig worden beïnvloed.

Wij hebben gemeend het vorenstaande duidelijk en omstandig ter kennis van de Staten te moeten brengen, opdat men niet achteraf kan zeggen — zoals bij een andere gelegenheid wel eens is gebeurd — dat men niet geweten heeft, hoe wij tegenover deze aangelegenheid staan.

Aan het vorenstaande willen wij nog toevoegen, dat wij uit den aard der zaak in datgene, wat door ons is ervaren en ons ter ore is gekomen, géén aanleiding zullen vinden tot enige protest-vertoning. Daarmede is het provinciaal belang niet gebaat en om dat provinciaal belang gaat het. Wij zullen, conform de werkelijk bestaande verhoudingen, onze stem uitbrengen op 2 leden van de P. v. d. A.-fractie, 2 leden van de K.V.P.-fractie, 1 lid van de A.R.-C.H. fractie en 1 lid van onze eigen fractie.”

Ach, ach, die Vader en die Zoon...

Naar aanleiding van het onderschrift van de redactie bij de hartekreet van Deze Burger in ons vorige nummer, gaarne even dit:

Beste burger, in de eerste plaats IS kunst al regeringszaak geworden en dat akelige gedoe breidt zich, helaas, al meer en meer uit. En op het „drijven” van een regeringszaak past natuurlijk toezicht en kritiek van een volksvertegenwoordiger, en passen dan ook vragen.

Maar afgezien nog hiervan: waarom vragen talloze verontwaardigde medeburgers van Deze Burger, onder wie ook ik, ingrijpen van de regering?

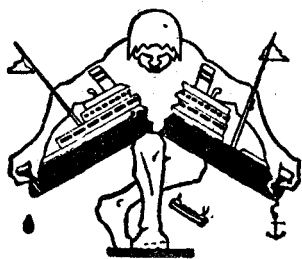
Omdat aan dergelijke futuristische trala hoge gemeentelijke en staatsprijzen worden toegekend. Die prijzen worden als regel betaald uit ons dure belastinggeld.

Tegen dit wegsnijten van onze belastingpenningen hebben wij ernstige bezwaren. En daar, waar deze prijzen wellicht uit een of ander fonds worden betaald, behoren n.m.m. regenten eveneens te waken dat zij, die over het toekennen dier prijzen beslissen, niet alleen volkomen deskundig maar bovendien „niet te eenzijdig en niet te meegaand” zijn, zoals de schilder Neujean zeer juist in de Nieuwe Courant aantekende.

Brammetje.

**Frank Rijdsdijk's
Industriele
Ondernemingen N.V.**

Hendrik-Ido-Ambacht
Tel. H.I. Ambacht 245
Rotterdam 72615

SCHEEPSLOOPERIJ

HANDEL in:

- Oud IJzer,
- Nieuw IJzer,
- Bruikbaar IJzer, enz.

AFDELINGSSECRETARISSEN:

Vraagt bij onze administratie de tarieven voor extra-exemplaren van ons weekblad, voor de verbreiding van onze beginselen en voor het werven van nieuwe abonne's.

& eigenwijze liedjes

Ons vaderlands lawaai

(Opgedragen aan Johan Luger en zijn spionnetje)

Het blijkt uit alle ingezonden stukken:
't Is weer lawaai en ruzie in 't kwadraat,
De hanen kraaien in de stadse tuintjes,
De IJscoveters kraaien mee op straat,
De hondjes plaats en keffend hun commissies,
De auto's brullen en de stoomfiets loeit
Met open knalpot door de lieve jeugd heen,
Die luidkeels gillend in de straatjes stoeit.

't Is weer zo laat — 't is zomer en vakantie
En iedereen heeft last van iedereen,
De radio van culturele burenen
Dreunt op z'n hardst door alle muren heen.
Komt, zet 'm op! 't Is zomer en vakantie!
En sla desnoods de tussenmuur tot gruis!
Kind, schreeuw maar raak! Meid, zing je toch te barsten!
Ben ik geen baas meer in mijn eigen huis?

Men denkt aan zelfmoord of men wordt krankzinnig
In heibel, herrie en lawaai-cultuur,
De radio, de gramfoon, de venters,
Dat draait aan één stuk vierentwintig uur...
Daarom: 't wordt tijd dat al wat schreeuwt en kukelt,
Dat paatje, kindje, hondje en zo meer
Net als die Vlerk in 't snelverkeer u-weet-wel
Wordt omgetoverd tot een echte HEER!

Brammetje.

AFDELINGSSECRETARISSEN:
Onze administratie is gaarne bereid met U te spreken over de mogelijkheid van uitbreiding van onze lezerskring.

**DE JONG'S
CHOCOLADE
CHOCOLADE
HAGELSIAG.
De eenige echte!**

N.V. BOELE'S

Scheepswerven en Machinefabriek

BOLNES

Nieuwbouw en reparatie

N.V. Staaldraadkabel- en Herculestouwfabriek

voorheen

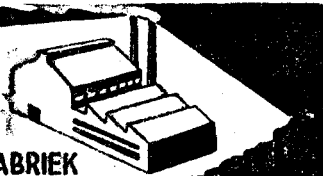
J. C. DEN HAAN

GORINCHEM

**DAKEN -
VLOEREN**

N.V. BETON- & PLATENFABRIEK
GEBRS. MYNLIFF NIMEGEN

TEL. 20539

*Reeds onze
oude zeehelden dronken*

*Weduwe
A. v. d. Eelaart's*

**OUDE AROMATISCHE
JENEVER**

**DE ROTTERDAMSCH
DROOGDOK MIJ. N.V.**

**FRIESCH-GRONINGSCH HYPOTHEEKBANK N.V.
NEDERLANDSCH HYPOTHEEKBANK N.V.
ALGEMEENE FRIESCH HYPOTHEEKBANK N.V.
ROTTERDAMSCH HYPOTHEEKBANK N.V.**

AMSTERDAM - HERENGRACHT 433 - Tel. 31160 (4 lijnen)

GELDEN BESCHIKBAAR

voor eerste hypotheek

BILLIJKE VOORWAARDEN

De Directie: Mr. M. J. BOS; Mr. C. A. KINGMA
Mr. J. WILKENS; Mr. F. C. KLEYN

ZIJN WIJ WAAKZAAM?

En hebben wij voldoende kracht?

Laten wij goed beseffen, dat wij in dit leven moeten streven naar verwezenlijking van onze idealen, maar dat wij daarbij steeds met beide benen op de grond moeten blijven staan. Wij mogen de werkelijkheid niet schoner voorstellen dan zij is, met wat wij slecht en ellendig vinden moeten wij rekening houden. Onze politiek moet de werkelijkheid tot uitgangspunt nemen en onze maatregelen moeten op die werkelijkheid worden gericht. Doen wij dat niet, dan ondermijnen wij onze eigen posities. Tot vreugde van hen, die ons ten val willen brengen, en misschien zelfs onze vernietiging op het oog hebben.

De hooggestemde verwachtingen, die wij bij de bevrijding koesterden, zijn niet in vervulling gegaan. Wij zien gruwelijke tegenstellingen in de wereld. Was er vroeger sprake van een imperialisme, dat beoogde bepaalde gebieden ondergeschikt te maken bate van economische belangen, wij kennen thans een integraal imperialisme, dat naast economische onderworpenheid ook de volledige onderwerping van de geest ten doel heeft. De mens blijft dan geen mens meer, hij wordt slaaf, die in geestelijke en economische afhankelijkheid van de machthebbers leeft. In zulk een stelsel is naar de ideologie ieder geïnk: niemand is iets.

Voor ons, Westerse mensen, die een vrijheidstraditie van eeuwen achter ons hebben, is het zeer moeilijk om ons dit alles te realiseren. Wij hebben alleen in de achter ons liggende oorlogsjaren iets van zulk een systeem geproefd. Laten wij echter bedenken, dat het nog vele malen erger en geraffineerder, en in veel grotere geperfectioneertheid aan ons opgedrongen zou kunnen worden. Het is ook niet aangenaam zich dit te realiseren, maar wie voor deze mogelijkheden de ogen sluit, graaft zijn eigen graf. Wie de gevaren onder ogen ziet, zal beseffen niet te mogen dralen met maatregelen van bescherming.

Zien wij hier in het Westen de gevaren voldoende onder ogen en doen wij wat wij kunnen om ze te keren? Wij hebben inderdaad fikse schokken gekregen, die ons wel even uit onze directe zorgen hebben gehaald. Praag was het sein voor nauwere aansluiting, ook militair, der Westerse staten. De grote processen achter het ijzeren gordijn hebben velen van ons meer van de geestelijke zijde van het probleem doen begrijpen en ons zodoende geestelijk ook meer geharnast. Maar is onze beleving voldoende actief? Korea heeft ons weer eens opgeschrikt. Regering en parlement — met uitzondering van een kleine groep — hebben begrepen, dat het daar ook om onze zaak gaat. Maar begrijpen wij dat allen? Wij vrezen wel eens, dat velen Korea nogal aardig uit de buurt vinden en dat wij beter hadden gedaan om maar buiten het conflict te blijven. Er zijn er, die menen, dat wij hadden moeten zeggen tot de Veiligheidsraad: „ziet, jullie hebt ons daar in Indonesië volmaakt in de

steek gelaten, knap het nu ook maar alleen op”. Men kan alleen zo redeneren wanneer men niet inziet, dat het gevaar dat thans in Korea dreigt, precies hetzelfde gevaar is, dat ons bedreigt. En daartegen past gezamenlijke actie. Anders gaan de landen er stuk voor stuk aan.

Beseffen wij wel voldoende wat er aan de hand is? Is het geval China velen niet voorbijgegaan als een kwestie van kabinetswisseling? Vandaag een nationalistisch, morgen een communistisch kabinet? Zijn wij diep doordrongen van de geestelijke ommekeer daar in dat geweldige Oost-Aziatische land en van de strategische betekenis van de wijzigingen daar?

Ja, als er berichten komen van de grenzen van Joego-Slavië, dan raken wij misschien even meer in actie. Maar nemen wij niet te vlug genoeg met de mededeling, dat daar in de laatste jaren elke zomer al zulke onrust is voorgekomen, en dat men zich dus niet te vlug ongerust moet maken?

Zien wij eigenlijk het wereldgebeuren niet te veel als schouwtoneel waarnaar het interessant is te kijken? En dringt het wel in voldoende mate tot ons door, dat de uitbarstingen vandaag elders in de wereld, maar morgen hier in de buurt kunnen plaats hebben?

Wij hebben geen behoefte de situatie dreigender voor te stellen dan zij is, maar ons beklempt toch wel het gevoel, dat nog te velen de blik in de eigen gezellige binnenkamer gevestigd houden en onvoldoende belangstelling voor het gebeuren op straat aan de dag leggen. Of, om het direct met de politieke ontwikkeling in verband te brengen: dat wij ons teveel bezig houden met wat binnen onze grenzen plaats grijpt en te weinig zien wat zich in de rest van de wereld afspeelt.

Er is een periode geweest waarin zelfstandigheidspolitiek met recht kon worden bepleit. Wij zijn daar voorbij. Daarover behoeven wij niet verder te theoretiseren. Wij zijn in internationale organisaties betrokken, — als uitvloeisel van de weloverwogen opvatting, dat een geschil in de wereld ook direct ons raakt en mede omdat geen veiligheid denkbaar is wanneer een rechtschender niet onmiddellijk door een collectiviteit tot de orde wordt geroepen.

De kracht van de Westerse wereld ligt thans in eenheid. Eenheid niet alleen in het belijden met schone woorden, maar eenheid die zich onmiddellijk manifesteert in de daad, wanneer één slachtoffer is van brutale aanranding. Wanneer de anderen dan niet dadelijk tot aangrijpen gereed staan, wordt de waarde van de eenheid gedevalueerd. En... kan deze eenheid in de toekomst ook niet preventief werken.

De werkelijkheid is, dat een brutale aanranding zich elke dag en in vrijwel ieder gedeelte van de wereld kan manifesteren. Dat vereist de uiterste waakzaamheid. En, wij vrezen alweer, dat daaraan nogal het één en

ander hapert. Korea is ook in dit opzicht een leerzaam voorbeeld. Waar de fout ook schuilt — de publicaties daarover zijn zeer interessant — voor ons is het belangrijkste, dat men daar niet voldoende gelet heeft op wat er dreigde. Nu kan men daarover hopen, maar daar heeft men niet veel aan. Wij willen echter wel vragen of wij hier in het Westen wel voldoende waakzaam zijn. En of wij alles hebben gedaan om te zorgen, dat wij klaar staan als wij zouden worden verrast door een aanvallende...

Korea leert ook, dat de ontwikkeling der oorlogstechniek in de laatste vijf jaren niet stil heeft gestaan. De strijd, die de strijdmacht der Verenigde Naties daar moet voeren, is een uitermate zware. De overwelder der Zuid-Koreanen is zeer goed toegerust en het blijkt, dat zijn soldaten een gedegen opleiding hebben gekregen. Dat doet ons weer beseffen, dat een strijd elders ook gevoerd zal worden met de meest moderne wapenen en met uitstekend opgeleide troepen.

Het is bitter om zich dit alles te moeten realiseren, omdat het bitter is zijn gedachten te moeten instellen op de mogelijkheid van strijd. Maar wij weten anderzijds, dat zwakte een gemakkelijke prooi van ons zou maken en dat kracht mogelijk een eventuele strijd-lustige kan doen inbinden. En zou eenmaal het verschrikkelijke over ons komen, dan moeten wij gezorgd hebben zo sterk mogelijk te staan.

Wij weten, dat een krachtige defensie ons niet alleen redden kan in een wereld, waarin een herwaardering der waarden bezig is zich te voltrekken. Er moet bij de bevolking ook geestelijke kracht zijn en de bevolking moet ook kunnen beseffen, dat de maatschappelijke ordening waarvoor zij strijdt, voor haar de meest waardevolle is. Ontbreekt dat besef, dan is zij vatbaar voor revolutionaire ideeën, waardoor het binnenlandse front innerlijk wordt verzwakt.

Maar met een gelukkige bevolking alleen komen wij er niet. Al het aan geestelijke en natuurlijke waarden verworven verliest vol ledig zijn betekenis als er niet een apparaat is, dat de bescherming daarvan op zich kan nemen. Dat apparaat moet te sterker zijn naarmate er meer gevaren dreigen en onder de huidige omstandigheden moet het defensie-apparaat dan ook zo krachtig mogelijk zijn. Hier nu komen wij op een punt van regeringsbeleid, dat daarom de meest ernstige aandacht verdient. Is aan de defensie alles gedaan, wat er mogelijkerwijze aan gedaan kan worden?

Dat is een vraag, die zich aan ons opdringt. En wanneer wij het nu maar precies zeggen, zoals wij het vinden: wij hebben niet de indruk, dat wij gerust kunnen zijn, gezien de ernst van de toestand. Wij hebben niet de indruk, dat alles gedaan is en wordt om ons zo sterk mogelijk te doen staan. Hierover echter nader in een volgend artikel. K.

☆ **parlementaire flitsen** ☆

NATUURLIJKE KINDEREN WERDEN POLITIEKE SPEELBAL

Interimregeling Nederlandse Antillen vond algemene instemming

Het Britse parlement gaat, zo lazzen wij dezer dagen in de krant, 28 Juli op recès tot 17 October. Een week lang zullen dan lopende zaken worden afgedaan, waarna de zitting opnieuw zal worden verdaagd. Op 31 October zal dan waarschijnlijk de officiële opening van de nieuwe zitting geschieden.

Wie deze data eens bekijkt en deze vergelijkt met het zomerrecès, dat onze Nederlandse Tweede Kamer zal genieten, zou tot de conclusie moeten komen, dat wij hier in Nederland blijkbaar heel wat meer parlementaire arbeid hebben te verzetten dan in Engeland.

Wanneer dit nummer van ons blad verschijnt, zal de Kamer — op 22 Juli — na de laatste twee weken nog een berg van werk te hebben verzet, juist op recès zijn gegaan, maar op 12 September zal zij alweer bijeen komen, o.a. om de begrotingen van Oorlog, Marine en het Landbouw-Egalisatiefonds (begrotingen voor 1950!) in behandeling te nemen.

En wanneer het aan minister Van Maarseveen lag, zou dit korte recès in Augustus nog worden onderbroken om, wegens de aandrang van de Indonesische regering om tot onderhandelingen over Nieuw-Guinea te komen, het op of omstreeks 1 Augustus verschijnende rapport van de gemengde commissie voor Nieuw-Guinea nog die maand in openbare discussie te nemen.

De vorige week vormden de Interimregeling voor de Nederlandse Antillen, de wijziging van de Kinderbijslagwet(ten), het nieuwe ontwerp betreffende de Kamers van Koophandel en Fabrieken en de voorstellen betreffende de K.L.M. de voornaamste onderwerpen van het debat.

Met de Interim-regeling voor de Nederlandse Antillen ging het bijzonder vlot, ondanks de nog steeds niet tot aller tevredenheid aldaar opgeloste kwestie van de zetelverdeling in de Staten, tussen Curaçao, Aruba en de overige eilanden. Dit vlotte verloop was vooral te danken aan het persoonlijke contact, dat tussen de kort tevoren uit de Antillen aangekomen delegatie en de commissie van voorbereiding uit de Tweede Kamer had plaats gehad en waarbij volkomen overeenstemming werd bereikt. Overeenstemming in dien zin, dat ook deze delegatie de wenselijkheid van aanvaarding van dit ontwerp, dat, in afwachting van de definitieve rechtsorde voor het Koninkrijk, reeds een belangrijke mate van autonomie voor deze gebiedsdelen tot stand brengt, erkende.

Evenals de andere woordvoerders, kon mr. Vonk, sprekend voor onze V.V.D.-fractie, zich dan ook tot een kort woord beperken. Hij kon daarbij vaststellen, dat wel duidelijk gebleken was, dat er van een controverse tussen Nederland en de Antillen bepaaldelijk geen sprake is, doch dat er slechts gesproken kan worden van controversen binnen de Antillen zelf. Voor zover het streven van Aruba erop gericht is, uit een toestand van subordinatie aan Curaçao te geraken tot een toestand van coördinatie, kon de heer Vonk dat wel als gerechtvaardigd zien.

Ondertussen, zoals de heer Vonk terecht zeide: het begrip autonomie op zichzelf brengt reeds mede, dat de Antillen controversen als deze zelf zullen hebben op te lossen en dat Nederland daarbij relatief afzijdig heeft te staan.

Heel wat minder vlot ging het met 't wetsontwerp tot wijziging van de Kinderbijslagwet. Het bracht voornamelijk enige technische wijzigingen, die in de loop der jaren noodzakelijk waren gebleken en die mevrouw Fortanier-De Wit namens onze fractie dan ook van harte kon toejuichen: vaststelling van het recht op kinderbijslag per kalenderkwartaal, het recht op kinderbijslag voor geestelijk en lichamelijk gebrekkige kinderen ook in de leeftijd tussen 18 en 20 jaar en nog enkele van dergelijke verbeteringen.

Tevens echter — en dit werd de aanleiding voor een langdurig debat — was minister Joekes gekomen met een oplossing voor de moeilijkheden, welke gerezen waren ten aanzien van het recht op kinderbijslag ten behoeve van het eigen natuurlijke kind.

In de vergadering van de Tweede Kamer van 7 Augustus 1946 had minister Liefstinck, als toenmalig minister van Sociale Zaken ad int., een amendement van de heer Hooy, van de K.V.P.-fractie, overgenomen, waarbij de natuurlijke kinderen niet meer met name in de Kinderbijslagwet werden genoemd. De minister deed dit onder de nadrukkelijke voorwaarde, dat het niet aan twijfel onderhevig mocht zijn, dat ook deze kinderen gerekend moesten worden bij de kinderbijslagregeling. De minister en vele leden van de Kamer gingen uit van de gedachte, dat de verzorgers van deze kinderen nu dezelfde rechten zouden krijgen als die van pleegkinderen en op deze grond de kinderbijslag toch zouden blijven ontvangen.

De uitspraak van de Centrale Raad van Beroep van 24 Juni 1947, waarbij het eigen natuurlijke kind niet als pleegkind werd aangemerkt, heeft dit optimisme de bodem ingeslagen. Het merkwaardige bij deze situatie was, zoals mevrouw Fortanier-De Wit in herinnering bracht, dat voor het natuurlijke kind, dat niet door de eigen moeder, doch

door een ander wordt verzorgd, weer wel recht op kinderbijslag bestaat, omdat het dan tevens een pleegkind is geworden!

Niet minder terecht stelde mevrouw Fortanier hierbij vast, dat het tragische in deze gang van zaken nu reeds een drietal jaren was, dat een aantal mensen, voor het overgrote deel vrouwen, die het toch al bijzonder moeilijk hebben, daarvan de dupe waren geworden.

Men zou dus verwacht hebben, dat dit de heer Hooy, die van deze scheve toestand de oorzaak was, nu wel enige matiging en bescheidenheid in acht zou nemen. Het tegendeel echter was het geval. Zijn edele strijd-lust om toch vooral de bokken van de geiten te scheiden, was er geen haar minder op geworden.

Wat was het geval? Minister Joekes had nu in zijn voorstel inderdaad de natuurlijke kinderen weer opgenomen, maar hij had in de wet een principieel juiste onderscheiding gemaakt, door allereerst te bepalen, dat het recht op kinderbijslag zonder meer geldt voor een wettig of gewettigd kind van de arbeider(ster), maar daarnaast te bepalen, dat ook voor alle andere kinderen (pleeg- en natuurlijke kinderen) recht op kinderbijslag bestaat, wanneer zij in overwegende mate voor rekening van de arbeider worden onderhouden (dank zij een overgenomen amendement van mevrouw Fortanier is „overwegende mate” afgezwakt tot „belangrijke mate”). Zoals mevrouw Fortanier nog eens stipuleerde, was hier dus duidelijk het wettige, monogame huwelijk op de voorgrond geplaatst.

De scherpslijpende heren Hooy en De Kort, gesteund tenslotte ook door de A.R., C.H. en de heer Welter, ging dat echter niet ver genoeg. De christelijke grondslagen van de maatschappij en de erkenning van

de heiligheid van het huwelijk eisten, dat de uitkering van de kinderbijslag voor natuurlijke kinderen slechts zouden steunen op een Algemene Maatregel van Bestuur (voelt U het fijne verschil, lezer?).

Dat dit ook uit een oogpunt van wetstechniek een zeer dwaze figuur was, toonde zowel de minister als onze geestverwante aan. De heer Hooy wil, aldus mevrouw Fortanier, ten behoeve van het natuurlijke kind de kinderbijslag doen uitkeren op grond van een Algemene Maatregel van Bestuur. Nu komt het mij voor, dat een dergelijke maatregel een vorm van wetgeving is, waarbij een nadere uitwerking wordt gegeven van een algemene regel, zoals deze in de wet is aangegeven. Bij de A.M.v.B., zoals de heren Hooy en De Kort deze in het amendement introduceeren, is hiervan geen sprake. Alle details zijn reeds in de wet vastgesteld. Deze A.M.v.B. zal, als ik de heer Hooy goed begrepen heb, niets meer en niets minder bevatten dan in de wet reeds is bepaald.

Deze wonderlijke figuur overdenkende, aldus verder mevrouw Fortanier, kwam mij een vergelijking in de gedachte, weliswaar op een ander plan, doch die naar mijn mening duidelijk maakt, welke merkwaardige wegen de heer Hooy, hij houde het mij ten goede, ons wijst. Ik stelde mij voor, dat wij in de Kamer een wetsontwerp zouden behandelen, waarin bepaald zou worden, dat ter bescherming van onze huizenvoorraad de huizen wit geschilderd dienen te worden. En het wetsontwerp zou luiden: 1. Huizen met twee ramen worden wit geschilderd en 2. alle andere huizen worden eveneens wit geschilderd, uitgezonderd de huizen met drie ramen.

En daarna nemen wij dan een speciaal artikel in het wetsontwerp op, waarbij aangegeven wordt, dat ten aanzien van deze huizen met drie ramen een A.M.v.B. moet worden getroffen, waarbij vastgesteld wordt, dat ook de huizen met drie ramen wit geschilderd dienen te worden. De geachte afgevaardigde de heer Hooy houde mij ten goede, wanneer ik opmerk, dat het door hem gekozen pad merkwaardige kronkels vertoont.

En echter, kronkels of niet, dit moest worden doorgedreven en met 45 tegen 36 stemmen werd het amendement aanvaard. Wat men vroeger aanduidde als de „rechterzijde” (K.V.P., A.R. en C.H.) stond hier in gesloten front tegenover de anderen: P.v.d.A., V.V.D. en communisten. Ds. Zandt en ir. Van Dis, van de S.G.P., hadden zich kennelijk aan de stemming onttrokken.

Vóór tot de eindstemming over het ontwerp werd overgegaan, legde mevrouw Fortanier-De Wit nu de volgende verklaring namens haar fractie af:

„Na aanneming van het amendement-De Kort (de heer De Kort had het formeel ingediend, doch de heer Hooy was de geestelijke vader en de verdediger) is in dit ontwerp de rechtsgrond voor de uitkering van kinderbijslag ten behoeve van natuurlijke kinderen veranderd. In plaats van een recht op grond van de wet is getreden de verzorgingsgedachte op grond van een A.M.v.B. Dit principiële verschil wordt in mijn fractie zeer zwaar gevoeld door alle leden. Door een aantal leden van mijn fractie wordt dit zó zwaar gevoeld, dat zij tegen het ontwerp zullen stemmen.

„Andere leden, dit bezwaar onderschrijvende, menen, dat dit ontwerp overigens een zo groot aantal technische verbeteringen bevat, dat zij verwerping van het ontwerp daarom mede een ramp zouden achten. Deze leden wensen op deze grond hun stem niet aan het ontwerp te onthouden.”

Mr. Van der Goes van Naters legde namens de fractie van de P.v.d.A. een verklaring van gelijke strekking af.

Het ontwerp werd hierna aangenomen met 58 tegen 14 stemmen. Van de V.V.D. stemden vóór mevrouw Fortanier-De Wit en de heren Kort-hals en Den Hartog, er tegen stemden de heren Vonk, Ritmeester en Cornelissen.

De Kamers van Koophandel en de K.L.M. zullen wij voor de volgende week moeten laten.

Deze burger

Want deze burger was het laatste jaar van de oorlog in een (bescheiden) overheidsfunctie op Londens Stralton House werkzaam en van alles dat nu langs zijn verbijsterde ogen is gegaan met al die onthullingen en verklaringen en indrukken, heeft hij geen benul gehad.

Allerlei lieden met wie ik gedurende dat Londense jaar wel eens een praatje gemaakt of een glas gedronken heb en die ik toen aanzag voor uit de kluiten gewassen klerken en brave middelmatige jongens met alle al of niet charmante hoedanigheden van dien, komen nu uit die enquête te voorschijn als heren met dromen, illusies en ambities die verre uitreikten boven hun macht en hoedanigheid.

Allerlei goedge médiocre heren, die men de onaanzienlijkheid kon aanzien, hebben daar de pijniging moeten ondergaan van het voortdurend op de spitsen van hun tenen staan, van het al-maar reiken naar de bovenste plank met het lekkerste lekkers, van het almaar omhóóg dringen van zich zelve en het wègdringen van andere lekkers-begerigen.

Ach, ik heb ze dat jaar wel gewichtig en druk zien doen en zien streven naar allerlei zaken waartoe zij te enenmale de bekwaamheid en de gaven van hoofd en hart misten, maar ik zag dat Engelandspelletje aan voor wat het zo bedriegelijk leek te zijn: de kleine man die de gelegenheid te baat neemt om gauw-gauw te gríppen en te grissen naar wat de bijzondere omstandigheden vlak onder zijn bereik brachten. Zelig maar begrijpelijk.

Maar dat dat alles zo levensgevaarlijk is geweest en dat er zoveel griezeligs bij te pas is gekomen, dat heb ik, dat jaar in Stralton House, niet gezien.

En dit is, bij het lezen van dit rapport, althans één geringe, zij het egocentrisch-persoonlijke en individuele troost voor

DEZE BURGER.

heeft alle uittreksels in alle kranten uit het rapport over het Engelandspel gelezen en met enige vreugde en voldoening vastgesteld dat hij, indertijd, met domme dichte ogen door Londen heeft rondgewandeld.

Vrijheid en vrees (I)

En van de onontbeerlijke vrijheden, waarvoor de vrije mensen met wijlen Roosevelt vochten, is vrijheid van vrees. Vijf jaar geleden dachten zij hun vrijheden te hebben bevochten. Thans ervaren zij elke dag en elk uur hoezeer de Vrees en de Onvrijheid deze wereld weer beheersen.

De NRCrt. acht een aanval van Rusland op W-Europa in 1951 mogelijk en waarschuwt.

Generaal De Gaulle beoordeelt de toestand als zeer ernstig.

De Bulgaren bedreigen Joego Slavië. Enzovoort. Dat is het buitenland.

En hier in het eigen land... wel, de commissio- nair in effecten zit diep in de put en is à la baisse gedisponeerd - nee, meneer, in géén geval nu Amerikaantjes kopen!

Wij vonden onze tante-lerares met een vriendin angstig tegen elkaar gedrukt - oorlog, hu, hu! De Russen komen, hu, hu!

De ober van onze biefstuk beantwoordde de op- merking dat de Hollandse nieuwe allesbehalve nieuw en Hollands smaakte, met de verzuchting: „Och, meneer, wat doet ons de haring? Vandaag of morgen hebben we de Russen hier en dan...”

Wij raakten met een taxi minutenlang knijp in Europa's grootste verkeerspuzzel bij de Munt — “t is een sof en het blijft een sof,” vond de chauffeur, „moet u die twee daar zien! Handjeplak op de fiets en dan maar aan de verkeerde kant op het muntplein... Enfin, over 14 dagen zijn de Russen hier en als die beginnen...”

„Wat zal ik me nog dik maken?“, vond een econo- mische relatie, „straks als de Russen komen, zijn we allemaal toch alles kwijt!”

En men warmt elkaar op...

En men hamstert al...

Vrijheid en vrees (II)

Het is krankzinnig maar het IS zo. Dit alles wordt soms in ernst en soms schijnbaar rail- lerend gezegd, maar de VREES is er. En dat is de bedoeling. Met die zich steeds verder dringende vrees, speelt men precies in de kaarten der comun- isten.

Want die vrees brengt de moedeloosheid, de twijfel aan eigen kracht, de hopeloze berusting „het geeft toch niets!”

En wij allen, nog altoos vrije mensen, moeten juist thans in zelfvertrouwen naast en met elkaar tegenstand bieden — waar en hoe ook. En tegen elke poging tot „infiltratie”, tegen alle défaitisme met de vaste wil nooit de rode dwang te aanvaar- den.

Want het is nog maar enkele minuten voor twaalf — nog maar enkele minuten vóór dat 25ste uur inzet. En DAN is het onherroepelijk te laat. Dan gooien de tegenstanders al die schotjes en al die klungeldingen, die ons scheiden, in hun eerste aanloop om. Dan wordt vroom met onvroom, pro- gressief met behoudend, rooms en protestant zonder meer omver gelopen en... ausradiert.

Dan is er in deze wereld geen plaats en geen ruimte meer voor een VRIJ mens — en voor alle ONVRIJEN zorgt de kapitalistische en imperialis- tische „Volksdemocratie”... van de wieg tot aan het graf. Want „wie niet voor de vrijheid kan ster- ven, verdient de keten”.

En wie in deze tijd de Vrees helpt verspreiden inplaats zich sterk te stellen naast en met zijn medeburgers, ook al is hun godsbegrip, hun staat- kundig inzicht en hun opvatting van staathuis- houdkunde anders, die werkt voor hen, die onder dé leus van vrijheid, vrede en volksdemocratie de slavernij van het totalitaire communisme aan alle vrije mensen willen opleggen.

En nogmaals: het is nog maar enkele minuten voor twaalf.

Met grote waardering

Met grote waardering zijn wij vervuld voor het buitengewone werk, dat de Parlemen- taire Enquête Commissie vervult. Wij schrijven dit, nu het vierde deel van het rapport van deze Com- missie, dat in het bijzonder handelt over het Eng- land-Spiel voor ons ligt met zijn meer dan 3000 bladzijden. Hier wordt door een alzijdig samenge- stelde commissie voorstreffelijk werk verricht en als er alleen maar dit werk was, dan zou dit reeds voldoende zijn om het bewijs te leveren van de betekenis van de parlementaire democratie.

Dit werk, dit nagaan op rustige en secure wijze van allerlei achtergronden, welke aanwezig zijn geweest bij het nemen van besluiten, bij het al of niet treffen van maatregelen, achten wij van zeer grote betekenis. Van zo grote betekenis, dat wij ons kunnen aansluiten bij hetgeen in het hoofd- artikel van de Nieuwe Courant van 15 Juli j.l. werd geschreven en dat betrekking heeft op de publicatie van de volgende delen van het enquête- rapport.

Dit artikel besloot n.l. als volgt: „Een dier pu- blicaties zal zich o.m. bezig houden met het beleid betreffende Indonesië. Ook dat zal van bijzonder belang zijn. Maar de datum, tot welke de com- missie met haar onderzoekingen ten deze mag gaan, n.l. tot 20 November 1945, lijkt ons te be- perkt. Men zou vooral in het belang van het tot klaarheid komen van veel, dat op het Indonesische

terrein tot dusverre onbegrijpelijk was, wensen, dat de volmachten van de Commissie aanzienlijk werden uitgebreid. De uitputtende wijze, waarop thans het England-Spiel is behandeld, geeft hiertoe alle reden.”

Wij zouden deze opmerkingen van de Nieuwe Courant met kracht willen ondersteunen. Zo goed als het Nederlandse volk er recht op heeft, dat het beleid gedurende de oorlogsjaren, toen er geen normaal functionerend en controlerend parlement was, nagegaan wordt, zo goed hebben en de volke- ren in Indonesië en in Nederland er recht op, dat over een periode, waarop ook in Indonesië een orgaan als de Volksraad ontbrak, waarop ook in Nederland het parlement zich onvoldoende op de hoogte kon stellen van de gebeurtenissen in Indo- nesie, door middel van een parlementair onder- zoek, door middel van een enquête rapport nage- plozen wordt, waar verantwoordelijkheden moe- ten worden gelegd, waardoor fouten zijn gemaakt, wat verwaarloosd of wat goed gedaan is. Wij hopen dan ook van harte, dat aan deze suggestie op de een of andere wijze gevolg zal worden ge- geven.

Niet juist

Wij hebben in de laatste tijd enkele malen iets geconstateerd, dat wij als onjuist aanvoelen en waarop wij naar onze mening aanmerking moeten maken. Het betreft hier een insluipsel, dat tegengegaan dient te worden. Indien er officiële ontvangsten zijn en bepaalde hoge functionarissen worden in hun kwaliteit uitgenodigd, dan komt het voor, dat zij wel de uitnodiging aanvaarden, maar niet zelf komen, maar bijvoorbeeld hun dochter en schoonzoon zenden. Dit lijkt ons bepaald onjuist. De uitnodiging is niet gericht tot de fami- lie, maar tot de functionaris. Is deze verhinderd, dan komt hij niet, maar hij kan stellig niet door zijn kinderen gerepresenteerd worden.

Nog eens de Leger Voorlichtings Dienst

Stellig is in deze tijd de Leger Voorlichtings Dienst een der belangrijke organen op het gebied, waarmede de overheid ten opzichte van de voorlichting van het Nederlandse volk te maken heeft. Zeker thans, nu de defensie in het middelpunt van de belangstelling moet staan. Toen dan ook het bericht kwam van het aftreden van het tot dusverre functionerend Hoofd van de L.V.D., had men mogen verwachten, dat men thans van de gelegenheid gebruik zou maken om iemand aan het hoofd te stellen, die voordien als journalist zich reeds een grote ervaring had eigen gemaakt op het voorlichtingsgebied, dat een der moeilijkste terreinen is, waarop men werkzaam kan zijn.

Tot onze spijt is dat niet gebeurd. Men heeft thans iemand aangewezen, die voorlopig als waarnemend hoofd zal optreden om met ingang van 1951 als hoofd op te treden, die advocaat te Sema- rang is geweest, die voorts o.m. werkzaam is ge- weest bij het Ministerie van Uniezaken en Over- zeeze Rijksdelen, maar die nooit in de praktische journalistiek heeft gewerkt, daar ook de contacten nog moet gaan leggen en die alleen ten tijde van de politieke acties op het toenmalige ministerie van Overzeese Gebiedsdelen op de persconferenties uiteenzettingen heeft gehouden over de militaire stand van zaken en die ook bij de Nefis in- zicht in bepaalde militaire problemen van geheime aard heeft verworven. De nieuwe func- tionaris heeft dus stellig inzicht kunnen opdoen van militaire aangelegenheden, zij het dan ook op een bepaald en beperkt terrein. Maar wij vinden het jammer, dat het zo moeilijke inzicht op voorlichtingsterrein en journalistiek terrein nog door hem verworven moet worden. Hij heeft nu reeds een handicap, die bij het hardlopen altijd een nadeel schijnt te zijn. In het belang van de defensie van ons land mag men de hoop uitspre- ken, dat daarvan in de praktijk van de L.V.D. niet zal blijken. Wij hopen van harte, dat de laatste veronderstelling juist zal zijn, maar wij meenden in het belang van de goede zaak toch de twijfel, welke in brede kring gemompeld werd, onder woorden te moeten brengen.

Verstandig? (I)

Wegens de aanzienlijke prijsverhoging, welke de regering voornemens is door te voeren op het gedistilleerd, loopt de afzet van het legale product gevaar voor een groot deel vervangen te worden door het op clandestiene wijze vervaar- digde gedistilleerd. Deze vermindering van de le- gale afzet zal een sterke vermindering veroor- zaken van de werkgelegenheid in de distilleer- derijen en likeurstokerijen, aldus schrijven de Be- drijfsunie voor fabrieksmatige bedrijven, de Be- drijfsunie voor het hotel-, café- en restaurantper- soneel en de Bedrijfsunie van de samenwerkende organisaties van handels- en kantoorbedienden, in een brief aan de minister van Sociale Zaken, waarin zij onder de aandacht van de minister brengen, dat de verhoging van de gedistilleerd accijs op f 596.— per hectoliter van 50 %, in des-

kundige kringen grote bezorgdheid heeft verwekt. Naar de mening van de Bedrijfsunie, valt het met een gezonde welvaartsopolitiek niet te rijmen, dat enerzijds de overheid op alle mogelijke wijzen de industrialisatie tracht te bevorderen door nieuwe werkgelegenheid te scheppen, terwijl anderzijds door het nemen van bepaalde maatregelen een werkgelegenheid wordt vernietigd, welke eeuwen- lang aan tienduizenden, direct of indirect, een be- staan heeft verschaft. Ziehier een nieuw gezichts- punt met betrekking tot het duurder worden van de borrel, een gezichtspunt, dat ongetwijfeld de moeite van het overdenken waard is.

Verstandig? (II)

Aan de prijsverhoging, die de regering voor sterke drink wil invoeren, zit echter ook nog een belangrijk sociaal nadeel, t.w. de bedreig- ing van de volksgezondheid door op clandestiene wijze vervaardigde inferieure sterke drank, gele- genheid te geven op markt te komen. De ellende die hierdoor wordt veroorzaakt, is genoegzaam bekend uit de crisistijd, die aan de tweede wereld- oorlog vooraf ging. Men dient daarbij niet te ver- geten, dat dit euvel zich thans in nog ernstiger mate zal doen gevoelen, omdat — om welke rede- nen dan ook — het drankverbruik in ons land na de oorlog sterk is toegenomen. Onverschillig of men dit verschijnsel prettig vindt of niet, het is er nu eenmaal en het zou onverstandig zijn, dit grotere drankverbruik de gelegenheid te geven zich op de clandestiene markt te concentreren. Het is vooral uit een oogpunt van de handhaving en instandhouding van onze volksgezondheid, dat wij voor de aanzienlijke accijsverhoging op ge- distilleerd niet bijzonder enthousiast kunnen zijn.

Mikpunt

Op een tuinfeest van de Labour-partij, zo lazten wij in de dagbladen, zouden de be- zoekers in de gelegenheid worden gesteld een gipsbuste van Churchill met tennisballen te be- kogelen. De ballen, aldus het persbericht, zouden gemikt moeten worden op een aantal houten siga- ren, rondom de buste opgesteld, doch wie mis gooide en de buste raakte, moest als straf sixpence betalen. De gezamenlijke boetes zouden worden afgedragen aan de partijkas.... Maar het plan ging niet door. Er kwamen zoveel protesten van bewonderaars van de man, die Engeland tijdens de tweede wereldoorlog leidde, dat de organisato- ren het toch beter vonden van dit feestnummer af te zien. Al met al vinden wij dit maar een on- smakelijk gedoe, dat nu niet bepaald vleiend ge- noemd kan worden voor de manifestatie van de socialistische ideologie.

Manieren

Tot welk een verdwazing de communistische propaganda is gekomen, blijkt uit de be- schuldiging, dat de Verenigde Staten in Oost- Duitsland en andere Russische satelliet-staten colorado-kevers zouden afwerpen, teneinde al- daar de oogst te doen mislukken. De verdwazing stijgt evenwel ten top in de Tsjechische pers- berichten over deze Amerikaanse „aanval”. De Tsjechische pers noemt de colorado-kever de Ame- rikaanse kever en vertelt de lezer, dat indien zij de kever goed aankijken, zij het gezicht van de Amerikaanse oorlogsstokers kunnen zien. Het is wel droevig dat de controverse tussen Oost en West dermate is verscherpt, dat men aan de ver- standelijke vermogens van de wijze voorlichters uit het Oosten in ernstige mate moet gaan twij- felen.

Splitsing

Reeds eerder uitten wij op deze plaats onze teleurstelling over het feit, dat men onder de Katholieken het beginsel propageert, dat Ka- tholieken geen lid moeten worden van een neu- trale personeelsvereniging. De geestelijke adviseur van de Nederlandse Katholieke Sportbond, de zeeerwaarde heer Van der Lugt, bezorgt ons thans een nieuwe teleurstelling, door zijn verklar- ing, over de noodzakelijkheid van aparte cursus- sen voor Katholieken en niet-Katholieke jeugd- leiders. De Katholieken hebben nu eenmaal een andere levensopvatting, aldus rector Van der Lugt, en daarom is het noodzakelijk, dat zij een bepaald onderricht krijgen, ook in de sport. Dit brengt met zich mede, dat er twee cursussen zullen moe- ten worden gefinancierd, hetgeen, aldus wordt verklaard, waarschijnlijk wel met de nodige strub- belingen gepaard zal gaan. De houding van de Nederlandse Katholieke Sportbond tegenover de bedrijfssport is overigens sterk afwijzend. Dit komt immers, zo zegt men in Katholieke kringen, op hetzelfde neer als lidmaatschap van gemengde sportclubs. Dit is nu Nederland op zijn smalst met een vrijheidsstrijd achter zich van ongekende he- vigheid en bitterheid, waaruit een groot deel van ons volk helaas nog niet de les blijkt te hebben geleerd, die er in zat opgesloten.

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Weekblad van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie

Voorzitter Redactie-comm.:
Drs. H. A. Korthals.
Redactie-secretaris: Mr. E. Elias.
Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 435.
Administratie: Postbus 43, A'foort, tel. 5267.
Abonnementprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 per jaar.
Voor het zenden van abonnements- en advertentiegeden: Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie” te Amersfoort.
Losse nummers 15 cent.
Voor advertenties wende men zich tot de administratie.

De Haagse taxi-verordening

Het is maar een mager resultaat wat uiteindelijk door de socialistische wethouder Van den Oever in Den Haag geboekt werd bij het aannemen van de verordening op het huurautobedrijf door de Gemeenteraad. Het beste bewijs, hoeveel angers er uit verrijderd waren, werd wel geleverd door het feit, dat de gemeenteraad z.h.st. deze verordening aannam, terwijl toch tevoren door dit college zo felle critiek was geleverd op het ontwerp en er niet minder dan tien amendementen en een motie op de tafel van wethouder Van den Oever waren gedeponereerd. Twee van de belangrijkste amendementen nam de wethouder over, n.l. het amendement, waarin geschrapt werden de beperkende bepalingen ten opzichte van de luxeverhuur, en de bepalingen, waarin het beginsel der verplichte concentratie werd uitgesproken. Alleen de telefooncentrale kon de wethouder handhaven. Hierop was door de heer Mens Fiers, Smeding, een van onze vertegenwoordigers in de Gemeenteraad, een amendement ingediend, dat bij zijn afwezigheid door verblijf buitenlands verdedigd werd door de heer Dettmeijer, die er op wees, dat men in deze onzekere tijd niet moest overgaan tot het bestellen van een apparaat, die kosten van meer dan f 100.000 met zich zou meebrengen. Voorts wees hij er op, dat de kosten, welke de ondernemers per taxi zouden moeten opbrengen, wel in de praktijk hoger zouden zijn dan de f 5.—, welke de wethouder calculeerde. Maar de meerderheid van de raad wilde geen gevolg geven aan deze denkbeelden van V.V.D.-zijde naar voren gebracht en het amendement werd dan ook met de stemmen van de V.V.D.-fractie en van de heer Veldhoen (C.H.) vóór, verworpen.

Voor het overige konden zij, die vele bezwaren hadden gehad tegen het oorspronkelijke ontwerp content zijn; van de achtergronden, welke de heer Tobé in zijn streven naar een eenheidsbedrijf op taxi-gebied had onthuld, was niets overgebleven. Dat er zo weinig van was overgebleven kwam mede door de zeer zwakke verdediging van het voorstel. De Haagse correspondent van het Algemeen Handelsblad verklaarde in zijn beschouwing over dit ontwerp, dat hij zelden een zo slecht voorbereid en zo slecht verdedigd ontwerp had bijgewoond, dan thans het geval was. De handdrukken, welke na de aanneming van de verordening door sommige socialistische gemeenteraadsleden aan wethouder Van den Oever werden gegeven, mochten dan als gelukwensen bedoeld zijn, in feite konden zij niet anders dan als troost worden beschouwd; want men, had gezien de essentiële wijzigingen, welke de ontwerp-verordening had ondergaan, bijna nog kunnen verwachten, dat de socialisten zouden hebben tegengestemd. Aan een bedenkelijk socialistisch streven is dank zij het inzicht van de meerderheid van de Haagse gemeenteraad, waarbij de V.V.D.-fractie een zeer actieve rol meespeelde, een halt toegeroepen.

EEN GEVAARLIJKE BELASTINGVERHOOGING

Men schrijft ons:

In het kader van de Benelux is een wetsontwerp ingediend, strekkende tot unificatie van de accijnzen in de drie landen. Voor de verbruiker hier te lande zijn voordelen de voorgestelde verlagingen van de suikeraccijns en de bieraccijns, alsmede de afschaffing van de zoutaccijns. Hiertegenover staat evenwel een enorme verhoging van de gedistilleerdaccijns. Deze accijns wordt geheven naar het alcoholgehalte van de diverse dranken, momenteel bedraagt het tarief f 320.— per hectoliter ad 50 %, voorgesteld is dit bedrag te brengen op f 596.50, zodat de verhoging bedraagt per hectoliter gedistilleerd ad 50 % f 276.50.

Als voorbeeld nemend behoorlijke oude of jonge jenever, waarvan het alcoholgehalte ongeveer 38 % bedraagt, dan komt de voorgestelde accijnsverhoging hiervoor neer op ongeveer f 2.10 per liter. Nu is nog niet bekend, hoe de handel deze accijnsverhoging zal doorberekenen. De mogelijkheid bestaat, dat men van de exorbitant hoge accijns maar een gedeelte voor eigen rekening zou nemen. Redelijker zou evenwel zijn, dat de prijs van het genoemd artikel meer dan f 2.10 stijgt, omdat de handel de accijns toch moet voorschieten, wel eens verliezen lijdt, omzetbelasting moet betalen en andere lasten heeft. Is het dus nog niet publiek bekend, hoe dit voor de consument zal aflopen, voorspeld kan worden dat de prijs van de gedachte liter jenever in de slijterij met f 2 à f 2.50 zal stijgen. Terwijl de stijging van de caféprijs zeer zeker rond het dubbelte zal komen te liggen.

De slijtersprijs van een liter goede jenever, die thans rond zes gulden ligt, zal rond 8 gulden komen. Nu zullen velen beweren, dat het niet hindert, wanneer een dergelijk luxe-artikel voor velen onbetaalbaar wordt. Het is kortzichtig zo te denken. Het zou toch zeker niet liberaal en overeenkomstig onze beginselen zijn, alle niet noodzakelijke genoegens weg te nemen. Zeer velen maken een niet schadelijk en matig gebruik van de alcohol, bij veel feestjes verhoogt een borreltje de stemming. Slechts een zuurpruim kan zijn medeburgers dit misgunnen. Nu is er inderdaad een betrekkelijk klein aantal personen, dat misbruik van sterke drank maakt. Zullen deze personen matiger worden door de exorbitante accijnsverhoging? Zijn zij er inderdaad aan verslaafd, dat zullen zij geneigd zijn, een exorbitant gedeelte van hun financiën aan de drank op te offeren en dan zal bij de voorgestelde prijsverhoging nog meer geld aan noodzakelijker zaken worden onttrokken.

Tegen dergelijke, betrekkelijk weinig voorkomende personen moet met andere middelen worden opgetreden. Het is zelfs niet uitgesloten dat de meest uitgesproken dronkaards er toe zouden overgaan, brandspiritus te drinken, wat enorm veel schadelijker is. Nog zou men kunnen aanvoeren, dat het Rijk dringend geld nodig heeft en dat dit op de minst schadelijke wijze uit de gedistilleerdaccijns kan worden gehaald. Doch zeer veel deskundigen zijn overtuigd, gezien ervaringen in vroeger jaren, dat door de hoge prijzen het gebruik zodanig zal afnemen, dat de gedistilleerdaccijns geen hogere opbrengst zal geven. De consument zal zeer worden gedupeerd door de hoge prijzen, het Rijk zal niets meer ontvangen.

Daarenboven brengt de accijnsverhoging grote, bijkomstige nadelen. Door de hoge prijzen zullen de cafés, slijters en distillateurs veel minder omzetten. Het gevolg is verminderde rentabiliteit, of nog meer waarschijnlijk, verlies voor de exploitanten en grote werkloosheid voor het personeel. De sigarenindustrie is een waarschuwend voorbeeld van wat er gaat gebeuren, als het publiek de prijzen niet meer kan betalen. Ieder

ervaren douane-ambtenaar zal kunnen getuigen, dat bij een zo hoog accijnsbedrag de waarschijnlijkheid van een omvangrijke clandestiene handel zeer groot wordt. Enerzijds zullen de smokkelaars pogen, de dranken frauduleus over de grenzen of over zee in te voeren, anderzijds zullen de geheime distilleerderijen als paddestoelen uit de grond verrijzen. Om dit euvel de kop te kunnen indrukken, zullen miljoenen aan controlemaatregelen moeten worden uitgegeven. Deze controle bestaat voor 'n belangrijk deel uit het toezicht op vervoer van gedistilleerd, wil men dit intens doen, zo moet proefsgewijs controle op alle vervoer plaats hebben. De bonafide vervoerders onder vinden dus mede de overlast van de controle.

Theoretisch moge het stoken van gedistilleerd eenvoudig zijn, praktisch vereist het veel kennis en een goede outillage om een werkelijk zuiver product van ethylalcohol te fabriceren. De voortbrengselen van de geheime distilleerderijen bevatten doorgaans verontreinigingen, die zeer schadelijk voor de gezondheid zijn en zij zijn nimmer te vergelijken met de zuivere producten van de bekende fabrieken. Sommige geheime distilleerderijen zullen, het kan haast niet anders, aan de controle ontsnappen. In de gevallen, dat men de exploitanten weet te achterhalen, is doorgaans gevangenisstraf voor hen het gevolg. De dure kosten van de controle, het proces en van het verblijf in de gevangenis komen voor 's Rijks rekening. Is de gestrafte onbemiddeld, dan zal gedurende de tijd van zijn verblijf in de gevangenis veelal de sociale dienst van de gemeente voor het onderhoud van het gezin opdraaien. Ook al deze kosten moeten bij de gevolgen van de voorgestelde maatregel worden in aanmerking genomen.

Zodat als enig voordeel van deze zeer onsympathieke en vermoedelijk ondoelmatige accijnsverhoging genoemd kan worden de overeenstemming met België. Hoe de toestanden daar op het gebied van het gedistilleerd zijn en welke gevolgen daar de, thans reeds zeer hoge accijns, heeft, kan van hieruit zonder nadere gegevens niet worden beoordeeld. Waarschijnlijk wordt aldaar meer bier en minder gedistilleerd geconsumeerd. Dit laatste mag in

De winners

De enquête over ons blad, die wij ter gelegenheid van de verschijning van ons honderdste nummer hebben uitgeschreven is een zeer verblijvend, groot succes geweest. Het aantal ingezonden formulieren overtrof verre onze verwachtingen. Het waren er honderden en honderden. Het lezen en schiften ervan heeft zeer geruime tijd gevorderd. De antwoorden vormen een onschatbare richtlijn voor de redactie. Tot ons groot genoegen bleek verreweg het grootste deel der beantwoorders de wijze waarop dit blad wordt geredigeerd, te waarderen, al waren er tal van wensen, die de redactie ernstig zal trachten te vervullen, voorzover dit in haar vermogen ligt. Velen voegden interessante beschouwingen bij hun enquête-formulier. De redactie had vijf prijzen uitgelooft voor de meest waardevolle kritiek. En hier zijn nu de prijswinnaars (die hun prijs per postwissel zullen ontvangen).

- 1e prijs (f 25.—): drs. Heijbroek, Haagweg 33, Rijswijk (Z.-H.);
 - 2e prijs (f 10.—): D. van Leeuwen, gepensioneerd loods-schipper 1e klas, Glacisstraat 123, Vlissingen;
 - de drie prijzen van f 5.—: Justus Meijer, journalist, Bloemendaal;
 - Ph. Winkelman, adj.-comm. P.T.T., Burgelaarstraat 8, Deventer;
 - F. J. Tiessing, kantoorbediende, Hengelosestraat 295, Enschede.
- Aan allen onze welgemeende dank!

België slechts door slijters en niet door tappers verkocht worden. Vermoedelijk is het artikel daarom voor België van minder belang dan voor Nederland.

Zo krijgt men de indruk, dat de Nederlandse onderhandelaars wel heel erg aan de Belgische eisen hebben toegegeven. Het laatste woord zal in deze kwestie nog wel niet gesproken zijn, al is verwerping van de voorgestelde accijnsverhoging voor de Kamers niet eenvoudig. Het is immers de bekende kwestie van het voldongen feit door de voorafgaande, internationale onderhandelingen.

Is het niet treurig?

Men schrijft ons:

In Amsterdam werd een extra strafzitting gewijd aan de berechting van ongeveer dertig automobilisten. Een 65-jarige, die 4 borrels, 2 glazen bier, 1 flesje wijn, en 1 cognac had gedronken vóór hij in zijn auto stapte om daarmee als in een zeilschip over de Overtoom te laveren, kreeg daarvoor 14 dagen hechtenis en een half jaar intrekking van zijn rijbewijs. Maar zijn auto krijgt hij terug, zodat wij hem over een half jaar weer achter het stuur mogen verwachten. Misschien is deze straf volgens het huidige wetboek van strafrecht zwaar te noemen, maar volgens de begrippen van het publiek, dat zich bedreigd weet door angstwekkend vele van dit soort onverantwoordelijke autorijders, is zij dat zeker niet. Opvoedend zijn deze lichte straffen al evenmin, want herhaaldelijk maken veroordeelden wegens eenzelfde overtreding opnieuw met de rechtbank kennis. Iemand, die kort geleden ook al wegens eenzelfde overtreding was veroordeeld, kreeg nu zes weken en een jaar intrekking van zijn rijbewijs.

Is het niet treurig dat dit soort typen weer op het snelverkeer wordt losgelaten en een voortdurende bedreiging van ons leven blijven vor-

men? Zelfs de chauffeur, die onder invloed van sterke drank iemand dood rijdt, b.v. de dronken steenkolenrijder, die in Nijmegen twee mensen doodreed, en de carnavalvierders, die na de aanrijding hun doodelijk gewond slachtoffer kalm langs de weg lieten liggen, krijgen hun rijbewijs terug. Wordt het niet hoog tijd voor Regering en Volksvertegenwoordiging, om als ons wetboek van strafrecht niet streng genoeg is, dit te herzien, opdat dergelijke onverantwoordelijke of van weinig zelfbeheersing blijk gevende autobestuurders nimmer meer de kans krijgen dronken achter het stuur plaats te nemen.

Wie het intrekken van het rijbewijs voor altijd — zelfs bij zeer ernstige overtredingen — nog als een te zware straf beschouwt, omdat daarmee soms het bestaan van de chauffeur gemoeid kan zijn, bedenke dat het hier om veiligheid en zelfs om mensenlevens gaat. Waar lankmoedigheid en vermaan tegenover onverantwoordelijkheid en onbeheerstheid blijkbaar geen doel treffen dient men het met strafere opvoedingsmiddelen te proberen, b.v. de overtreders de natuurlijke consequenties van hun misse daad te laten ervaren en hen de bevoegdheid tot het besturen van motorrijtuigen voor goed te ontzeggen.

Het is de kunst uit alles alles te halen

Liberaal bovenbouw op materialistische grondslag

(I)

Laat U door deze filosofisch klinkende titel niet afschrikken, lezer. Begin eenvoudig met te bedenken, dat alles zit in alles en dat het slechts de kunst is, uit alles alles te halen wat er in zit. Enkele begenadigden onder de mensenkinderen hebben het in deze kunst ver gebracht. Ook op het terrein der politiek. Zo bijvoorbeeld de parlementaire medewerker van Elseviers Weekblad. Bij het Tweede-Kamerdebat over Indonesië diende Mr. Oud zijn bekende motie in. Wat daar in zat? Wel — zegt gij in uw argeloosheid — juist wat er in stond: afkeuring van het regeringsbeleid ter zake. „Mis!” — onthult u de parlementaire Elsevier-man: met die motie heeft de heer Oud een politiek spel van grote allure willen spelen, over welks resultaat hij bovendien nog meer dan tevreden kan zijn ook. Mr. Oud, moet ge weten, is een man met een fijn gevoel voor politieke verhoudingen en als tacticus weet hij van elke geboden gelegenheid te profiteren. Welnu, hier deed zich inderdaad een pracht-gelegenheid voor. Oud streeft nl. vorming van een „derde macht” in Nederland na, een samengaan van V.V.D., C.H. en A.-R. als machtscentrum tussen K.V.P. en P.v.d.A. in. Het vlotte met dat bloc niet eig. Wat kon de heer Oud nu aangenamer zijn dan een demonstratie van eensgezindheid althans op één punt tussen de fracties? Dat zal niet nalaten, moet Mr. Oud hebben gedacht, straks indruk op de kiezers te maken. Is dit geen motie waard?

Dat zat er dus allemaal in die ene simpele motie-Oud. En het was voor de parlementaire redacteur van Elsevier weggelegd, dat alles er nu ook inderdaad uit te halen.

Wanneer ge nu zoudt menen, dat deze redacteur hiermee bewezen heeft een matador te zijn in de uithaalkunde, dan zoudt ge u vergissen. Ook hier geldt: er is baas boven baas. Deze matador in spe heeft zijn meester gevonden in de M-medewerker van het r.k. weekblad De Linie, die in de editie van 7 Juli kwam vertellen: er zit aan dit alles nog iets meer vast.

Hoe is het mogelijk? vraagt ge allicht. De Linie-man zal het U uit de doeken doen.

„Er waait, zegt hij, een liberale wind over de Westerse wereld. Na de mislukking van de nationaal-socialistische revolutie beleeft West-Europa een restauratie van de vrijzinnige democratie. Oppervlakkige toeschouwers, die in cijfers denken, hadden reeds na de eerste wereldoorlog uit het slinkend aantal liberale zetels in diverse parlementen geconcludeerd, dat het liberalisme dood was en dat enkele aftandse liberalen hier nog even bleven vertoeven om de „zelfmoord van het kapitalisme” te aanschouwen. Onder de bezetting achtte een overigens begaafd N.S.B.-er het ogenblik gekomen om het „horzelnest der vrijzinnigheid”, de „hogeschool van het humanisme”, de Leidse universiteit, „uit te branden”. De voorstelling ging niet door. De dode maakt het opperbest. De restauratie is geslaagd. De heer Oud ziet en grijpt zijn kans.”

Dat noemen wij nu eens een politieke visie van een allure, waaraan zelfs de Elsevier-man niet tippen kan. Hier, wordt die ene simpele motie-Oud pas in haar ware aard en strekking onthuld, nl. als een symptoom van die vrijzinnigheid en dat humanisme, die maar niet dood willen gaan, het opperbest maken en gereed staan om hun slag te slaan in heel de Westerse wereld. Oud

deed niet anders dan zien en zijn kans grijpen...

Nietwaar, lezer, ge zijt het met ons eens: deze Linie-man heeft uit de motie-Oud nu toch waarlijk wel alles gehaald wat er in zat en wat gij er in uw onnozelheid niet in kondt bevroeden.

Meen nu echter weer niet, dat de Linie-medewerker gelukkig is met het resultaat van zijn van zo grote luciditeit getuigende uithaalkunst! Hij moge — als het erop aankomt — het horzelnest der vrijzinnigheid, de hogeschool van het humanisme nog prefereren (die indruk wekken althans zijn woorden) boven het nihilisme der voormalige Nazi's — de vrijzinnige democratie is hem overigens al evenzeer een nagel aan zijn doodkist. Zij is „de jongste verschijningsvorm van het liberalisme, een kind van de Franse revolutie. In wezen is het liberalisme niet veranderd. Het behoudt zijn drieledig karakter: filosofisch, staatkundig en economisch.” En dan doet hij over dat drieledig karakter een boekje open, dat niet bepaald fris mag heten, reeds omdat het zo negentiende-eeuws aandoet.

Of waant ge u niet in de negentiende eeuw teruggeplaatst, wanneer ge dan in De Linie leest, dat de liberale staatkunde krachtens haar beginsel gericht is tegen elk gezag, hetzij van de Kerk, hetzij van de Koning, van de Staat of van welke macht of organisme ook? Leest van het verstand, dat door het liberalisme ten troon verheven werd en waarbij het voldoende geoordeeld werd, dat het „denkend deel der natie” in het parlement de rechtsvorming ter hand nam en men in de cultuur van het intellect de genezing zocht van maatschappelijke kwalen, niet bedenkende dat het intellect een macht is, die zowel ten kwade als ten goede kan werken. Leest van een „denkend deel der natie”, welks denken zich bij voorkeur richtte op de belangen der eigen klasse, met verwaarlozing van de belangen van de andere categorieën die geacht werden niet te denken.

Dit is nu toch wel een schildering van liberalisme, even eenzijdig als verouderd! Een schildering, die ook in de verte niets uitstaande

POLEMIEK met DE LINIE

heeft met vrijheid en democratie, gelijk zij in de kringen der V.V.D. worden beleden en verstaan. Een schildering voorts, die het eigen uitgangspunt van de Linie-medewerker aantast: immers als het filosofische, staatkundige en economische karakter van het liberalisme hierin werkelijk getekend was en het waar is, dat de vrijzinnige democratie de jongste verschijningsvorm van het in wezen niet veranderde liberalisme is, hoe zou hij dan niet enkel constateren, doch ook verklaren, dat de dode het opperbest maakt, de restauratie van het liberalisme geslaagd is? Die, naar hijzelf erkent, ten onrechte doodverklaarde kan toch alleen leven, wanneer hij ademt in een gezonde geestelijke sfeer, wortelt in een geestelijk gezonde bodem!

Wij kunnen niet in enkele kolommen ingaan op al hetgeen de Linie-schrijver hier aanroert. Tot zijn verontschuldiging zouden wij kunnen aanvoeren, dat in de negentiende eeuw liberalen zelf voedsel gegeven hebben aan de voorstelling, welke hij thans nog zijn lezers van het liberalisme biedt. Niemand minder dan Cort van der Linden noemde in zijn „Richting en Beleid der Liberale Partij” (dus nog in 1886) deze partij in haar wezen, ofschoon niet altijd in de praktijk, een tak van de brede stroom van het rationalisme en hij beschrijft haar als, althans op het vasteland van Europa, voortgekomen uit de Franse revolutie.

Voorzover dit juist is, moet dan echter wel alle nadruk vallen op het woord „partij”; het hier gezegde geldt zeker niet van het liberalisme als geestelijke stroming in de wereldcultuur. Wie dit dateert van de Franse revolutie beperkt het in zijn duur even willekeurig als wie het binden wil aan een bepaalde filosofie het wezen van het liberalisme misduid.

Liberalisme als geestesstroming — zij het niet onder die naam optredende — wortelt tenminste evenzeer in het klassieke denken der oudheid, in de Renaissance der veertiende en het Humanisme der zestiende eeuw als in het Rationalisme der achttiende. Zijn principiële doordenking en fundering is ook niet met de negentiende eeuw opgehouden en het heeft nooit één, exclusieve, filosofie gekend of erkend.

Zelfs de gezagsvraag — om ons nu maar tot dit ene punt te bepalen — kan in het licht der hedendaagse filosofie en bij de positie die liberale denkers daarin innemen, niet bediscussieerd worden op een wijze als de Linie-schrijver doet, die enkel maar weet te zeggen, dat de liberale staatkunde krachtens haar beginsel tegen elk gezag gericht is. Bij de behandeling van deze

Tabak

De tabak is duur, de sigaren zijn voor velen een luxe artikel geworden en de sigaren-industrie wordt er de dupe van met alle gevolgen van dien.

Hoe komt het dat de tabak zo duur is?

Daarvoor zijn verschillende oorzaken, een er van is de waardevermindering van de gulden. Maar er is nog een zeer belangrijke oorzaak.

Voor zover de tabak uit Indonesië komt en die werd steeds voor een zeer groot deel door onze industrie gebruikt, zijn de productiekosten enorm gestegen o.m. door de gestegen lonen en de sociale lasten welke door de ondernemingen betaald moeten worden.

Na de oorlog zijn de koelies, welke o.m. van de zijde van het N.V.V. werden voorgelicht met betrekking tot organisatie, met zeer hoge eisen voor de dag gekomen. De tabaksondernemingen hebben deze eisen moeten inwilligen of zijn daaraan zeer ver tegemoet gekomen.

Of de koelies daarop dan geen recht hadden?

We zullen dit geenszins willen betwisten.

Echter willen we deze kwestie, die niet op zichzelf staat, van uit een andere hoek bezien.

★

De socialisten over de gehele wereld en in het bijzonder de vakbeweging bejveren zich steeds voor verhoging van het levenspeil van de gekleurde volken.

Dit is prijzenswaardig, maar men dient er zich wel terdege rekenschap van te geven dat dit leiden moet tot geweldige prijsverhogingen van de producten, welke uit die gebieden komen.

Het gevolg van een en ander is een verdere veragalisering van de levensstandaard in de wereld en we zijn er nog niet zo zeer van overtuigd dat de arbeiders in de westelijke wereld bereid zijn om ten gunste van de gekleurden hun levenspeil te verlagen.

Wat we hier thans zien met de tabak is er slechts één voorbeeld van, maar als de gekleurde volken voort zullen gaan met hun loon- en andere eisen, zal dit proces zich verder voltrekken.

We wensen nadrukkelijk vast te stellen dat het niet onze bedoeling is de gekleurde volken een betere levensstandaard te betwisten, maar er de aandacht op te vestigen dat we niet moeten denken dat dit zonder een belangrijk offer van de westelijke volken kan geschieden.

Een Vrije Amsterdammer

vraag zouden wij terecht komen bij de problematiek van de autonomie van de menselijke geest, welke problematiek thans in een gans ander stadium verkeert dan bijv. in Kants dagen. Maar reeds voorzover het 19de eeuwse liberalisme Kantiaans was, gaat het niet aan, het als tegen elk gezag gericht te kwalificeren, waar Kant — grondlegger van de autonomie! — nochtans met nadruk verklaarde te buigen voor de zedewet en een zedelijke wereldorde aanvaardde, waarvan het — zeker alweer in het licht der hedendaagse filosofie — niet zo heel eenvoudig is te zeggen, waarin zij zich onderscheidt van hetgeen anderen begrepen achten in de idee ener goddelijke openbaring, laat staan in hoeverre zij daaraan inferieur zou zijn.

G. A. de R.

(Slot volgt).

Het is niets dan

APENLIEFDE

Aether-situatie

Onlangs heeft de heer Nederhorst aan de ministers van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening en van Economische Zaken vragen gesteld over het maken van plaatselijke afspraken door slagers. In deze vragen werd gesuggereerd dat door het krachtens overeenkomst met de grossiers en andere leveranciers van vae en vlees uitsluiten van degenen, die zich niet aan de vastgestelde detailverkooprijzen houden, het algemeen belang zou worden geschaad, waarin de regering aanleiding zou kunnen vinden om tot onverbindend-verklaring van dergelijke bedrijfsregelingen krachtens het Kartelbesluit over te gaan. Met name werd er op gewezen, dat de zgn. volksslager belet zou worden het publiek tegen lagere prijzen te bedienen.

Inmiddels is het antwoord op deze vragen verschenen en daarin wordt o.m. het volgende opgemerkt:

„Hoewel het verbruik van vlees per hoofd van de bevolking thans stellig lager is dan voor de oorlog, verschilt het totale vleesverbruik, gezien de bevolkingstoename, betrekkelijk weinig van het vooroorlogse. Aangezien het aantal der slagerijen niet is toegenomen, bestaat de indruk, dat de omzet aan producten per slagersbedrijf gemiddeld niet sterk afwijkt van die van 1938, terwijl de geldomzetten aanmerkelijk zijn gestegen.

Wanneer de prijzen ingevolge een afspraak van bedrijfsgenoten zodanig worden gesteld, dat zij bij een belangrijke onderbezetting een volledig bestaan garanderen, dan achten de ministers dit onaanvaardbaar. De ministers achten het ontoelaatbaar, wanneer slagers door onderlinge afspraken gedwongen worden hogere prijzen te berekenen dan die, welke voor een bedrijfseconomisch verantwoorde exploitatie van hun ondernemingen nodig zijn. Met een diepgaand onderzoek is reeds een aanvang gemaakt. De onderhavige prijsafspraken hebben niet de goedkeuring gekregen van het ministerie van Economische Zaken”.

Het valt op, dat dit antwoord, ondanks het daarin voorkomen van uitdrukkingen als „onaanvaardbaar” en „ontoelaatbaar”, voorzichtig is gesteld, om klaarblijkelijk niet vooruit te lopen op de resultaten van het in gang zijnde onderzoek. Wij achten dit verstandig, omdat wij ervan overtuigd zijn, dat dit onderzoek tot een geheel ander beeld zal leiden dan de heer Nederhorst heeft opgehangen. Uit onze inlichtingen valt n.l. af te leiden, dat in de prijsregelingen de minima van het bedrijfseconomisch verantwoorde calculatieschema van de Vakgroep Slagerij niet worden overschreden. In vele slagersbedrijven worden thans verkoopprijzen berekend, welke aanzienlijk beneden bedoeld minimum liggen; de slager, hoewel zeker geen philanthrop, doet dit, omdat hij anders nog meer debiet verliest. Hij heeft dus noodgedwongen het subsidiëren van deze belangrijke levensbehoefte van de regering overgenomen. Het is evenwel duidelijk, dat dit niet zo kan voortgaan.

In de beschouwingen van de ministers ontbreekt een belangrijk element, n.l. dat der nog steeds stijgende exploitatiekosten. In 1939 bedroegen deze 21.3% van de omzet, in 1945 reeds 36.6% en sindsdien is de stijging voortgegaan, al heeft de opheffing der rantsoenering een omzetsijging teweeg gebracht. In 1947 was een matig economisch resultaat slechts bereikbaar bij omzetten boven f 40.000. Sinds December zijn de inkooprijzen met ongeveer 90%, de verkoopprijzen slechts met 50% gestegen. De lonen en sociale lasten vormen een zware last voor de grotere ondernemingen. Bij het beoordelen van de prijzen, vooral die der zgn. volkszaken, moet acht worden geslagen op de belangrijke variaties in de kwaliteit van het product, terwijl ook de vraag, of het vlees wordt uitgebracht (bezorgd) dan wel over de toonbank verkocht, een voorname rol speelt.

Dit alles had de heer Nederhorst kunnen weten, wanneer hij te voren zijn licht had opgestoken bij zijn partijgenoot dr. Tobé, die

secretaris van de Vakgroep Slagerij is en niet alleen ambtshalve voor saneringspogingen actieve belangstelling heeft. Door de tendentieuze vraagstelling heeft de heer Nederhorst reacties gewekt, welke naar onze overtuiging een onverdiende blaam werpen op een groep nijvere middenstanders, die in de verdrukking zijn gekomen.

Willen zij hun bestaansmogelijkheid handhaven, dan moeten zij wel trachten verdere prijsval te voorkomen. Dat men daarbij geenszins de belangen van de consument uit het oog verliest, blijkt wel uit het feit, dat de Nederlandse Slagerscentrale dezer dagen 300 Ierse runderen heeft aangekocht om daardoor druk op de hoge inkooprijzen te kunnen uitoefenen. Dat deze zo hoog zijn, is voor een niet gering deel het gevolg van de pogingen tot het plegen van geleide economie, welke onder verantwoordelijkheid van minister Mansholt nog steeds in de hogere regionen van de vleesvoorziening voortgang vinden. Daar ligt dan ook een der voornaamste oorzaken van de huidige impasse!

Het zal de middenstand nu langzamerhand wel duidelijk worden, wat hij in feite van de Partij van de Arbeid te verwachten heeft, die hem tracht te paalen met het propageren van sanering, maar hem in werkelijkheid een redelijke beloning voor zijn diensten poogt te onthouden. Het is niets dan apenliefde!

Bevolkingsdichtheid en landoppervlak

(Ingezonden.)

In het nummer van 23 Juni staat het zeer lezenswaardig artikel „Wat is er aan de hand in de Biesbosch”. In het daaraan voorafgaand nummer (van 16 Juni) wordt in de parlementaire flitsen het wetsontwerp „Voorlopige regeling inzake het Nationale Plan en streekplannen” besproken. Uit beide redactionele artikelen blijkt duidelijk de grote impasse, waarin Nederland is geraakt tengevolge van de wanverhouding tussen de groei der bevolking en het beschikbare landoppervlak. Scherp wordt in het ene artikel het economisch belang van de inpoldering van de Biesbosch aangetoond, duidelijk wordt daar tegenover belicht de culturele waarde van het natuurschoon, dat verloren zou kunnen gaan. Uit economisch oogpunt is algehele inpoldering noodzakelijk, van cultureel standpunt mag geen verder natuurschoon worden aangetast. Een naar beide zijden bevredigende oplossing is niet te vinden en klaarblijkelijk bij gebrek aan beter bepleit de Redactie een compromis.

In het andere, vorengenoemde artikel wordt toegegeven, dat in ons dichtbevolkte land niet alles „zonder de met de nodige bevoegdheden toegeruste leiding der overheid kan terechtkomen”. Voor een vooruitstrevende Partij moet geëist worden, dat de Leiding en de leden zich goed realiseren, dat de overbevolking momenteel voor Nederland een van de meest dringende vraagstukken vormt. De in uitzicht gestelde „Ruimtewet” kan slechts leiden tot een in meerdere of mindere mate bevredigende verdeling van armoede, doch de werkelijke oplossing van de moeilijkheden kan hierdoor niet worden verkregen. Daar van een bevre-

digende oplossing van dit vraagstuk in de toekomst het economische en culturele bestaan van het Nederlandse volk afhankelijk is, moet deze oplossing worden gezocht om daarna bij de propaganda te worden aanbevolen. Ook andere partijen zullen alsdan gedwongen worden 'n standpunt in te nemen. Zeer zeker zal het bijna bovenmenselijk moeilijk zijn, voor dit vraagstuk een bevredigende oplossing te verkrijgen, doch het grote belang vereist dit.

Teneinde een geschikt program-punt terzake te verkrijgen, behoort dit vraagstuk door alle partijinstanties te worden bestudeerd. Reeds meer dan een jaar geleden zijn door mij in de Haagse afdeling enige voorstellen ingediend, die tot een discussie in deze richting binnen de Partij zouden kunnen aanleiding geven. Helaas hebben allerlei omstandigheden verhinderd, dat tot nu toe een volledige behandeling in de Afdeling plaats had. Zeer zeker wil ik niet beweren, dat mijn voorstellen zo maar zouden moeten worden aanvaard, doch zij zouden wel bij de discussies kunnen aanleiding geven, dat iets beters naar voren komt. Zoals eenmaal Thorbecke met de toenmalige liberalen Nederland uit een staatkundige impasse heeft gered, is het de taak van de V.V.D. thans om aan het Nederlandse volk een uitweg uit de economische en demografische moeilijkheden te wijzen. Juist, omdat op dit gebied ook een taak voor de Overheid en de politiek ligt.

's-Gravenhage.

J. VAN HAARST

(Wij tekenen hierbij aan, dat in het najaar een studie-conferentie over het bevolkingsvraagstuk zal worden gehouden — Red.).

Terreur

Er is een staking van bouwvakarbeiders te Zaandam, welke onder leiding van de (communistiche) E.V.C. staat.

Sedert 10 Juli zijn er weder arbeiders aan het werk gegaan, waaronder uit Drente en Brabant.

Dit was de stakers niet naar de zin en dus moest desnoods met geweld daaraan een einde worden gemaakt.

Hiertoe hebben de stakers een groot aantal communistische vrouwen uit de Zaanstreek en Amsterdam gerekwireerd.

Deze gingen als furies te keer en bereikten dat hun eis aan de stakers, t.w. naar hun woonoorden terug te keren, met succes werd bekroond.

We lezen dat dit geschiedde omdat de werkwilligen zich niet veilig voelden.

We vragen ons daarom af, was de bescherming te Zaandam onvoldoende? Waar moet het heen wanneer communistische vrouwen, die waarschijnlijk met deze staking niets te maken hadden, arbeiders met geweld het werken beletten.

Van de zijde van de leiding der staking is het gebruik maken van dit wapen ten eerste te laken.

Dit zijn nu de mensen die steeds de mond vol hebben over gemeenschapsgevoel en die wanneer hun verlangen niet ten volle bevredigd wordt het bijltje er maar bij neer gooien en in dit geval bij de bouwbedrijven terwijl hun medearbeiders snakken naar een woning.

En dat dit nu juist in Zaandam moest gebeuren, de gemeente waar nog kort geleden „Mr. Joris” de eerste burger was.

Een Vrije Amsterdammer

STALEN MEUBELN
„GISO"-LAMPEN

ALLERHANDE

MUIZEN EN ZWIJNEN

Iedereen mag straks, als het ontwerp Wet Voorziening Perswezen wet is geworden, weer schrijven. Betekent dit, dat er dan weer een „Nationaal Dagblad” en een „Volk en Vaderland” kunnen uitkomen? Toch niet, want de Minister wil er een andere bepaling voor in de plaats stellen: nl. deze, dat al degene, die op grond van hun houding tijdens de bezetting zijn uitgesloten van het actief en passief kiesrecht geen journalistieke functie mogen vervullen. Is deze bepaling dan niet in strijd met artikel 7 van de Grondwet (de onvoorwaardelijke persvrijheid?). Och, de Minister kan er zich uitredden door te zeggen, dat deze mensen de vrijheid hebben hun hart in brochures te luchten. Maar fraai is het niet. En wat voor nut heeft dit, nu mensen als Schreieder en Giskes boeken op de Nederlandse markt kunnen brengen? Minister Rutten jaagt de muizen van onze akker en laat de zwijnen wroeten.

(Haagsche Post)

GEEN „ZOETE JONGENS”

Het Westerse optreden in Korea is bedoeld om het communisme duidelijk te maken, dat de vrije wereld thans voor eens en voor altijd de weg naar verdere infiltraties en versterking der communistische machtspositie wenst af te snijden. De leiders in het Kremlin zullen daardoor zeker niet plotseling „zoete jongens” worden, met wie het prettig is aan een conferentietafel te zitten.

(Alkmaarsche Courant)

ZEKERHEID EN ONZEKERHEID

Onze tijd is rijk aan vragen en onzekerheden. Ze is het in het grote wereld-geheel en in het persoonlijke leven van zeer vele mensen. Is er nog ergens zekerheid, waaruit men leven en putten kan? Hoeveel wordt er niet door ervaringen van het leven en door de wetenschap op losse schroeven gesteld.

(Provinciale Drentsche en Asser Courant)

DE BESTE WETTENMAKER

Thorbecke heeft nooit in de rechten gestudeerd, in die betekenis, dat hij juridische examens heeft afgelegd. Hij heeft letteren en wijsbegeerte gestudeerd. Hij was niet hoogleraar in het staatsrecht, maar in de politieke geschiedenis, de staatshuishoudkunde en het handelsrecht. Hij dankte deze titel van Mr. (in de rechten), die hij bij voorkeur voerde, aan een welverdiend eredoctoraat, dat de Leidse Academie, die het hem toekende, evenzeer eert als de promovendus. Toch behoren de door hem opgestelde wetten tot de beste, die in Nederland zijn gemaakt.

(Haagsche Courant)

NUCHTERE WAARHEID

De zogenaamde bijkomende attracties zijn voor een tentoonstelling, die zich richt tot een breed publiek, altijd het belangrijkste. En dit geldt thans zelfs in zeer sterke mate. Dat kan men betreuren, maar het is de nuchtere waarheid en men moet er nu eenmaal rekening mee houden, dat we een teveel aan tentoonstellingen hebben, zodat het publiek tentoonstellingsmoe is.

(Handels & Transport Courant)

ZONDER MÜNCHEN

Als de wereld geen München had gekend, zou wellicht de historie een geheel andere loop genomen hebben, waarbij miljoenen mensenlevens zouden zijn gespaard.

(Algemeen Handelsblad)

GEEN TROOST

Wanneer ik bedroefd ben, kan ik niet vertroost worden door een bloeiende appelboom, integendeel, kan het mij geweldig irriteren, dat de natuur maar voortgaat zijn trotse pracht te ontplooiën ook als duizenden wenen of in angst zijn. Wanneer ik wil weten, hoe ik mij in mijn leven te gedragen heb, kan ik niet vermaand worden door het gefluister van de zachte zomerwind en nog minder door het bulderend aangaan van de zee in een stormnacht.

(Nieuwsblad van het Noorden)

ALS HARINGEN

Terwijl Europa's bevolking in anderhalve eeuw verviervoudigde, bereikte Nederland het vijfvoud van zijn inwonertal van 1800. Over twintig jaar tellen we voorzichtig geschat ruim elf miljoen met z'n allen en er bestaat geen garantie dat het aantal bestaansmiddelen in die tijd in dezelfde mate zal toenemen, per hoofd der bevolking gerekend. De schaarse aan landbouwgrond is dreigend en wat er door ontginning, inpoldering en landaanwinning bijkomt, kan het verlies aan de uitbreiding van steden en dorpen en de aanleg van kanalen en vliegvelden niet vergoeden. Aan de andere kant kunnen al die mensen onmogelijk als haringen in een ton op elkaar zitten en zullen zich integendeel, getrouw aan de geest van onze eeuw, in hun vrije tijd, vakantie of weekend in de natuur gaan verlustigen. En waar is dan in dit volgebouwde, compleet ontgonnen en tot het laatste hoekje geëgaliseerde land nog „de natuur”?

(Leeuwarder Courant)

BRON VAN CONFLICTEN

Met de beste bedoelingen bezielde bieden a.s. schoonouders aan schoondochter of schoonzoon gastvrijheid in hun eigen vaak niet ruime woning — met enthousiasme wordt het aanbod door een jong paar geaccepteerd. En welhaast onvermijdelijk ontstaan dan de conflicten. De verhouding schoonmoeder-schoondochter wordt niet voor niets door een menigte anecdotes belicht. Niet gemakkelijk wordt straks door de jonge moeder verdragen, dat de opvoedingsnormen van de oudere generatie aan haar worden opgedrongen of — over haar hoofd heen — op de jongste generatie toepassing vinden. Grootouderlijke verwennerij, voor de duur van een logeerpunt door de ouders met een glimlach verdragen, wordt onhoudbaar, wanneer zij dagelijks de eigen opvoeding doorkruist.

(Vrijheid, A.R. weekblad)

HET IS GEBLEKEN

Als het politieke water rimpelloos is, kan de juiste koers zonder bijzonder zeemanschap behouden blijven en als men zelf het stuur in de hand houdt zal de socialist niet opzettelijk het schip op de klip te pletter laten gaan. Of hij een goed democraat is, blijkt eerst als hij tot de oppositie behoort en de politieke golven hoog heeft opgestuwd. Thans reeds is helaas gebleken, dat de leiding der Belgische socialisten evenzeer heeft gefaald als de Nederlandse in November 1918.

(Nieuwe Courant)

TOTALE VERSLAPPING

Heel langzaam komt men er achter, dat er wel eens verband kan bestaan tussen sociale zekerheid en karakter. Nog niet zo lang geleden heeft onze minister van Wederopbouw en Volkshuisvesting al eens ergens gezegd, dat men de mensen niet al te zeer in de watten moet leggen. Inderdaad, men wijst er lang niet iedereen een dienst mee, als men zorgvuldig de moeilijkheden op zijn pad wegneemt. Het verantwoordelijkheidsgevoel verslapt en eigenlijk dreigt bij velen het gevaar van een totale verslapping.

(Rotterdamsch Nieuwsblad)

HEEL ONGELUKKIG

De aspirant-reserve officieren 1941 zijn onder de wapenen. Vóór 1940 wist ieder, hoe lang dit zou duren en wanneer het groot verlov zou ingaan. Onder de heersende buitengewone omstandigheden, weet niemand dat. Op 31 Mei (voor sommigen op 7 Juni) werd aan deze vaandrags medege-deeld, dat zij 15 Juni met groot verlov gaan.

Nu is „met groot verlov” gaan over het algemeen wel prettig, maar als je geen baan hebt en geen bestaanszekerheid, en geen tijd hebt gehad je daarop voor te bereiden, is dat wel heel ongelukkig.

(De Reserve-Officier)

MILITAIRE OPMARS

In de burgermaatschappij zal geen werkgever het in zijn hoofd halen iemand op maandsalaris met minder dan een maand op te zeggen. Bij ons kan alles. Men moet de betrokken ambtenaren van het Ministerie van Oorlog nu ook maar eens op zo korte termijn ontslaan en zonder compensatie. Misschien is het nu het psychologische moment. Het wordt hoog tijd. Naar wij vernemen is de stemming onder deze jongelui, die heus niet allemaal in September naar de Universiteit gaan, dan ook zo goed geworden, dat ernstig overwogen wordt, of nu langzamerhand de tijd rijp wordt voor een militaire opmars naar het Ministerie van Oorlog, om dit te bezetten.

(De Reserve-Officier)

AMSTERDAMSE DORPSPRET

Er is in Amsterdam eigenlijk een systematische bedrijvigheid gaande om de stad te verdorpsen in een mate, die iedere aardigheid verre gaat overtreffen. Wanneer grote Amsterdamse dagbladen zich voorzien van rubrieken, welke succes het is in een grote stad de sfeer van een knus provincie-stadje te brengen, wanneer een jubilerende Kalverstraat in een manie van knusigheid een versiering aanbrengt van een ontstellende en troosteloze lelijkheid, en wanneer er bij al die moderne winkels maar een enkele is, die in zijn étalage óók eens van een heel klein ideeje blijk geeft, wanneer allerlei uit concurrentie-behoefte meefeestende straten ook al gaan vollopen met toebacksuijgende huurlingen in flodderige pakken van een costumier, wanneer men met trots een stadsomroeper in ere herstelt, dan zijn dat zaken, die stuk voor stuk niet erg zijn, en eventueel wel eens leuk voor een keer, maar die wanneer er een zekere systematiek in komt, toch wel flink gaan benauwen.

(De Groene Amsterdammer)

NEVEL

Deze nota (bedoeld is de nota over het defensiebeleid, red. V. en D.) laat ons in de nevel. Nu is de nevel ook een militair strijdmiddel. Maar het wordt slechts gebruikt óf om een aftocht te maskeren óf om zich gereed te maken voor een grote aanval. Maar in het laatste geval is de strijdmacht volledig paraat. Dat geval hebben we bij deze nota zeker niet.

(Nieuwe Haagsche Courant)

Er zijn vele soorten tarwe-griesmeel. De beste is verpakt door een der grootste meelfabrieken van Nederland: Wessanen. Een oude naam, die een uitstekend product garandeert.

WESSANEN'S VERPAKTE LEVENSMIDDELEN

U eet er niet beter!

S MIT
S LIKKERVEER

N.V. SCHEEPSWERVEN
„PIET HEIN”
BOLNES en PAPENDRECHT

DWARSELLINGEN 115 Meter
DROOGDOK 115 x 30 Meter

Cacao & Chocoladefabrieken **PETTE**
WORMERVEER

Fabrikanten van
chocolade, suikerwerken, cacao, bonbons, hagelkorrels.

HBU **HBU**

Met al deze hamers wordt geslagen.

Maar waarom heeft bijna elke handwerksman zijn speciaal model?
Omdat elk werk anders is en omdat jarenlange ervaring heeft geleerd wat daarvoor de geschikteste vorm is. Op het gebied van geldzaken en financiering kan Uw Bank U voor elke transactie de meest geschikte vorm aanwijzen.

Vraag ons boekje
„Rekening Courant ook voor U”

HOLLANDSCHE BANK-UNIE N.V.
AMSTERDAM - DEN HAAG - ROTTERDAM

Dagblad De Telegraaf

biedt in zijn Speurders-kolommen een ieder 'n unieke gelegenheid tot zeer goedkoop adverteren. Letterspeurders 2 cent per letter of leesteken. Regelspeurders 30 cent per mm. regel.

„Speurder en Succes zijn Synoniem”

Onze aantrekkelijke advertentietarieven zenden wij, in verband met Uw reclame-campagne, U gaarne op aanvraag toe.

DAGBLAD „DE TELEGRAAF” N.Z. Voorburgwal 225
Advertentie afdeling te AMSTERDAM

N.V.
W. A. HOEK'S

MACHINE- EN ZUURSTOFFABRIEK
Hoofdkantoor en Machinefabriek
te Schiedam.

Compressors voor alle gassen en lederen druk.
Installaties voor de bereiding van zuurstof, stikstof, enz.

N.V. Nederlandsche
Caoutchouc- en Gutta-
Perchatabriek

v.h. Bakker & Zn.
Ridderkerk

Technische
rubberartikelen

AFDELINGSSECRETARISSEN:
Vraagt bij onze administratie de tarieven voor extra-exemplaren van ons weekblad, voor de verbreiding van onze beginselen en voor het werven van nieuwe abonné's.

L. Smit & Zoon
KINDERDIJK

Baggermateriaal
Zeesleepboten
Passagiersschepen
Machines
Motoren
Ketels

Voor dagelijks gebruik!

DE JONG'S
CHOCOLADE
CHOCOLADE
HAGELSIAG.
De eenige echte!

N.V. Lijm- en
Gelatinefabriek

„Delft”

Fabrieksmerk
TWEE TORENS
Tel. 106-363 — Delft

AFDELINGSSECRETARISSEN:
Onze administratie is gaarne bereid met U te spreken over de mogelijkheid van uitbreiding van onze lezerskring.

Goedewaagen's
Koninklijke
Pijpen- en Aardewerkfabrieken
Gouda

★
Serviezen

Over verantwoordelijkheden

Dat het voortgezette Indonesië-debat, dat de vorige week in de Tweede Kamer is gehouden, geen enkel resultaat kon opleveren, stond bij voorbaat vast. De verwerping der door onze Tweede-Kamerfractie ingediende motie had de zaak definitief beslist. Van dat ogenblik af was het duidelijk, dat het zelfbeschikkingsrecht ten dodé was opgeschreven.

De verantwoordelijkheid daarvoor rust bovenal op de katholieke fractie. Dat in dezen op de fractie van de Partij van de Arbeid niet te rekenen viel, was reeds lang bekend. Deze partij heeft van het begin af niets begrepen van Nederlands verplichting om aan de onderscheidene bevolkingsgroepen van Indonesië haar rechten en vrijheden en een deugdelijk bestuur te verzekeren. Dat het democratisch-socialisme daarmede een der grondbeginselen der democratie prijs gaf scheen niet tot haar door te dringen.

Van de katholieken had men echter anders mogen verwachten. Zij hadden tegenover het Indonesisch beleid heel wat kritischer gestaan. Over hetgeen ter Ronde-Tafel-Conferentie was bereikt waren zij evenmin enthousiast als wij. Ook voor hen vormde het resultaat dier conferentie het uiterste, waartoe Nederland mocht gaan. Hoe nu te verklaren, dat zij de Minister van Overzeese Rijksdelen hun vertrouwen blijven schenken, nu deze tegenover de door hemzelf erkende flagrante schending van het accoord van Indonesische zijde, een zo zwakke houding blijft aannemen?

Romme kan zich van die verantwoordelijkheid niet ontslaan door te zeggen, dat het Ronde-Tafel-Accoord zo'n slecht accoord was.

De V.V.D. fractie heeft het zonder nut geoordeeld, na het resultaat der stemming van 26 Mei, opnieuw een uitspraak van de Kamer uit te lokken, overtuigd als zij was, dat die toch niet anders zou uitvallen. Het is duidelijk gebleken, dat zij in dit oordeel niet alleen stond. Immers ook geen der andere Kamergroepen, die op 26 Mei aan haar zijde stonden, heeft behoefte gevoeld aan zo'n herhaalde uitspraak. De heer Romme schijnt achter deze houding onzer fractie de vrees te speuren, dat ditmaal een herhaalde uitspraak ook de heer Stikker zou hebben kunnen treffen, omdat de begroting, waartegen zij zou hebben moeten zijn gericht, ook de handtekening van de Minister van Buitenlandse Zaken droeg. Op dit punt vergist de leider der katholieke fractie zich. Het ware volkomen mogelijk geweest tegen de begroting te stemmen, zonder dat de heer Stikker daarbij in het geding kwam. Immers de begroting was — overigens wonderlijk genoeg — verdeeld over twee wetsontwerpen. Het eerste — genaamd begroting voor Unie-aangelegenheden — was mede ondertekend door de Minister van Buitenlandse Zaken. Het andere — genaamd begroting voor het departement van Uniezaken en Overzeese Rijksdelen — droeg alleen de handtekeningen van de heer Van Maarseveen en van diens ambtgenoot zonder por-

hierop neer, dat hij met mij alle ministers verantwoordelijk achtte voor het op het stuk van het zelfbeschikkingsrecht gevoerd beleid. Daaraan voegde hij vervolgens toe: gij moogt niet uit al deze ministers willekeurig één kiezen en die alleen verantwoordelijk stellen. Hij had in die uitspraak volkomen gelijk, mits daarbij de volle nadruk wordt gelegd op het woord „willekeurig”. Willekeur zou hier inderdaad uit den boze zijn geweest. Maar kan iemand in ernst volhouden, dat er van willekeur sprake was, nu de eerste verantwoordelijkheid werd gelegd op de Minister van Uniezaken en Overzeese Rijksdelen? Er zou willekeur zijn geweest, indien wij onzerzijds de verantwoordelijkheid zouden hebben willen leggen op, laat mij zeggen de Minister van Justitie of die van Wederopbouw en Volkshuisvesting. Die hebben inderdaad met geheel dit Indonesische beleid geen rechtstreekse bemoeienis. Maar wie was hier eerder aansprakelijk dan de Minister van Uniezaken en Overzeese Rijksdelen? Het willekeur te noemen, dat deze werd uitverkoren om de blaam in ontvangst te nemen, zou te dwaas zijn om alleen te lopen.

In „De Volkskrant” van 21 Juli, waarin hij een nabetrachting levert op het laatste debat, deelt de heer Romme mede, dat de schuld hier niet ligt aan de wijze van uitvoering van het accoord, doch aan het accoord zelf. Daarom heeft hij reeds in November 1939 de regeling van het zelfbeschikkingsrecht „de zwarte bladzijde van de Conferentie” genoemd. Inderdaad en de heer Romme is niet de enige, die zich er in deze zin over heeft uitgelaten. Ook onze fractie baarde het zelfbeschikkingsrecht de grootste zorg.

Wat hier zorgelijk was, was echter niet de regeling op zichzelf. Die was nog wel hanteerbaar. Onvoldoende echter waren de waarborgen, dat zij inderdaad behoorlijk zou worden uitgevoerd. Hier bovenal wreekte zich de vervroegde soevereiniteitsoverdracht, met uitschakeling van de periode ener interimregering. Daardoor kwam de mogelijkheid te ontbreken, dat onder Nederlands soevereine verantwoordelijkheid het zelfbeschikkingsrecht kon worden gerealiseerd, vóór tot de overdracht der soevereiniteit werd overgegaan.

Onder deze omstandigheden was het Nederlands dure plicht van de middelen, die het Ronde-Tafel-Accoord nog bleek te bieden tot het uiterste gebruik te maken. De wetgever heeft, door in de wet het amendement onzer fractie op te nemen, haar die plicht nog eens extra op het hart gebonden. Die middelen waren enerzijds beroep op het Uniehof van Arbitrage anderzijds op de Verenigde Naties. De Regering weigert ze toe te passen. Wie de Regering in die houding steunt stelt zich er mede verantwoordelijk voor, dat hier niet het uiterste wordt beproefd. Dit is de grote verantwoordelijkheid der katholieke fractie en de heer

door Mr. P. J. Oud

tefeuille de heer Götzen. Het ware dus volkomen mogelijk geweest, door tegen laatstgemeld ontwerp te stemmen, de Minister van Buitenlandse Zaken volkomen buiten schot te laten.

Het behoefte, na hetgeen ik omtrent de collectieve ministeriële verantwoordelijkheid enige weken geleden in ons weekblad heb geschreven, geen nieuw betoog, dat naar mijn oordeel naar Nederlands staatsrecht voor alle regeringsbeleid steeds alle ministers zonder uitzondering medeverantwoordelijkheid dragen. Dit is het a b c der ministeriële homogeniteit. De heer Romme heeft die stelling bestreden. Hij meende, dat ik hier een nieuw staatsrecht probeerde te introduceren. Ook hierin vergiste hij zich. Mijn leer was op dit punt de klassieke. Waarom de heer Romme haar ging bestrijden, is mij intussen niet duidelijk geworden. Practisch effect beoogde hij toch met zijn bestrijding niet. Immers hij voegde aan die bestrijding in één adem toe, dat voor de uitvoering der wet op de soevereiniteitsoverdracht wel alle ministers verantwoordelijk waren, omdat alle leden van het Kabinet die wet hadden mede-ondertekend. Op andere — naar mijn oordeel foutieve — gronden kwam de heer Romme derhalve voor het geval, dat ons bezighield, tot dezelfde conclusie als ik. Waartoe dan deze academische discussie?

Ontdaan van alle ingewikkeldheid kwam het betoog van de leider der katholieke fractie dus

Tenslotte schijnt de heer Romme te willen suggereren, dat de V.V.D. fractie door niet tegen de begroting te stemmen, de verantwoordelijkheid voor het gevoerde beleid uiteindelijk toch heeft aanvaard. Ook hier vergist hij zich. Zijn stelling zou juist zijn, indien onze fractie op 26 Mei haar motie van afkeuring niet had voorgesteld. Nu zij dat had gedaan en te allen overvloede nog had verklaard, dat zij aan het bij die motie ingenomen standpunt ten volle vasthield, is er voor de gedachte, alsof zij die verantwoordelijkheid achteraf toch nog zou moeten aanvaarden, geen schijn van grond. Het stemmen tegen een begroting moge een middel zijn om regeringsbeleid af te keuren, het is allerminst het enige middel. Ja het is — ik heb dit in mijn in 1947 verschenen boek over ons constitutioneel recht reeds betoogd — eigenlijk reeds sedert jaren 'n verouderd middel. Stemmen tegen een begroting is een dwangmiddel, dat zin had in de tijd van opkomst van het parlementaire stelsel, toen men er een minister door wilde verplichten tot heengaan. Thans denkt een minister, die met een motie van wantrouwen wordt bejegend, er echter niet meer aan iets anders te doen dan zijn ontslag te vragen. Daardoor is die motie een volkomen doeltreffend middel geworden en bestaat aan het verwerpen van begrotingen, om redenen buiten de cijfers gelegen, geen behoefte meer.

Het doet mij leed voor de heer Romme, maar alle pogingen om hier de werkelijkheid te versluieren, zullen zonder uitwerking blijven. Daarvoor is die werkelijkheid zelf te duidelijk. Zij, die op 26 Mei geweigerd hebben zich achter de motie der V.V.D. te scharen, hebben het regeringsbeleid op het stuk van het zelfbeschikkingsrecht gedekt. Die verantwoordelijkheid weegt te zwaarder naarmate men door de de getalsterkte zijner groep in staat is meer invloed in de schaal te werpen. Daarom is de positie der katholieke fractie in deze gelegenheid niet te benijden.

☆ parlementaire flitsen ☆

Over de K.L.M., de Kamers van Koophandel en Korea

De Tweede Kamer is overbelast

In de Ridderzaal is het nu stil. De debatten over vele belangrijke wetsontwerpen zijn verstomd, want op Vrijdag 21 Juli is de Tweede Kamer op reces gegaan. Een reces, dat wel verdiend is, want er is hard gewerkt en soms was naar ons oordeel de Tweede Kamer, vooral ook door de Indonesische debatten overbelast, en ook de indeling van de agenda bracht vooral in de laatste weken een groot aantal wetsontwerpen ter tafel, waarvan verschillende onze aandacht vragen.

Maar eerst dienen nog twee feiten te worden vermeld. Ten eerste dat de vergadering van Donderdag 13 Juli, die zoals meestal om één uur was samengeroepen, niet op tijd kon beginnen, omdat het vereiste aantal leden, of om het met een plechtiger woord te zeggen, het quorum niet aanwezig was. Toen op die dag om vijf over half twee dan eindelijk de vergadering geopend werd, moest overeenkomstig artikel 61 van het Reglement van Orde de griffier de namen van de aanwezige en afwezige leden voorlezen. De commissie-griffier, mr. de Ruiter, las zeer langzaam de namen van de aanwezige leden voor, om het nog mogelijk te maken, dat tijdens de voorlezing leden de zaal zouden binnenkomen en alsnog de presentielijst zouden tekenen. Het gelukte bijna, want tijdens de voorlezing kwam de heer Welter nog binnen, maar er bleken nog te weinig leden te zijn n.l. 49, die de presentielijst getekend hadden, terwijl het vereiste minimum 51 is, zodat de verdere gang van zaken moest wachten tot er voldoende leden aanwezig waren. In de Handelingen van de Tweede Kamer wordt dan ook van deze gebeurtenis niet melding gemaakt onder het hoofd: vergadering, maar onder het hoofd: bijeenkomst. Toen opnieuw een vergadering tegen twee uur werd uitgeschreven, bleken er intussen voldoende Tweede Kamerleden gewaarschuwd te zijn en kon de Kamer met haar arbeid beginnen.

Het tweede feit was, dat uit de Kamer verzet rees tegen het denkbeeld van de voorzitter om de Noodwet Ouderdomsvoorziening aan de orde te stellen voor het reces, welk plan na geopperde bezwaren dan ook niet doorging.

Van de aangenomen wetsontwerpen moeten wij allereerst melding maken van het wetsontwerp Nieuwe regelen omtrent de Kamer van Koophandel en Fabrieken. Dit wetsontwerp, is gelijk de heer Korthals bij de behandeling in eerste termijn zeide, te zien als een overgangsregeling, welke verschillende vraagstukken nog niet definitief oplost. Aan de andere kant wenst zij de Kamer van Koophandel van vóór 1940 in ere te herstellen, een denkbeeld, waarmede deze afgevaardigde van harte instemde.

En als aardig beeld in tegenstelling met de bedrijfsorganisatie zeide de heer Korthals: „de organen van de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie rusten op een kolom, de Kamer van Koophandel rust op een mozaïek”. Ook de wijze van samenstelling van de Kamers van Koophandel, waarover ook in het verleden het nodige te doen is geweest, werd door de heer Korthals besproken, mede in verband met het feit, dat de Partij van de Arbeid een sub-amendement bij monde van de heer Schilthuis indiende om ten minste een vierde van de leden der Kamers van Koophandel uit werknemers te doen bestaan. Dit sub-amendement werd zo fel bestreden dat de heer Schilthuis dit amendement maar introk.

Minder gunstig verliep het met het amendement, ingediend door de heer Bachg, mede ondertekend door andere leden van de K.V.P. alsmede door leden van de P.v.d.A., om bij algemene maatregel van bestuur een gedeelte van de bevoegdheid van de Kamers van Koophandel over te dragen aan de Sociaal-Economische Raad. De heer Verkerk (a.r.) sprak in dit verband over dit amendement, dat het niet zo onschuldig is, als het er uitziet, er school volgens hem een addertje onder het

n.) werd het amendement helaas aangenomen, waardoor het wetsontwerp, dat vervolgens z.h.s. aanvaard, niet vertraaid werd.

worden genomen, die grote kosten meebrengen, voordat de Regering en ook de Kamers er in zijn gekend.

Veel aandacht heeft de Kamer ook besteed aan de wetsontwerpen tot tegemoetkoming aan de N.V.K.L.M. voor geleden verliezen en nadere regeling van de verhouding tussen het Rijk en de K.L.M. Daarbij is tevens ter sprake gekomen, gelijk onze geestverwant, de heer Ritmeester dat heeft gedaan, het algehele beleid van de regering op luchtvaartgebied, in het bijzonder ook op het terrein van de z.g. wilde luchtvaart, waarbij dan allereerst de Aero-Holland mede in de discussies betrokken werd. Het eerste wetsontwerp, dat beoogt de geleden verliezen op de verbinding met Indonesië zo veel mogelijk goed te maken, betreft een bedrag van 39.5 miljoen. En al was de heer Ritmeester en met hem verschillende andere Kamerleden, bereid de K.L.M. zoveel mogelijk te steunen, daar dit toch immers een wereldbedrijf is, dat voor ons land van de grootste betekenis en een bedrijf, waarvoor wij eerbied hebben en dat wij gaarne in het leven willen houden (woorden waarvoor dr. Plesman, die op de gereserveerde tribune de discussie volgde, erkentelijk moet zijn geweest), aan de andere kant eist hij van de Regering evenals verschillende andere sprekers, dat in de allereerste plaats een instantie wordt ingevoegd, die de controle van het geheel heeft, waarbij spr. dacht aan de Algemene Rekenkamer of de Centrale Accountantsdienst van het Ministerie van Financiën, zodat in elk geval de controle op de K.L.M. goed in orde is en er geen maatregelen meer

Deze bezwaren werden in de vorm van een amendement onder woorden gebracht door de heer Lucas (k.v.p.), waaronder mede de handtekeningen stonden van v.v.d., a.r. en c.h. afgevaardigden. En de Minister van Verkeer en Waterstaat, mr. Spitzzen, die als vakminister het waarlijk niet gemakkelijk heeft in de volksvertegenwoordiging, moest aan de bezwaren, die de meerderheid van de Kamer sterk voelde, zozeer rekening houden, dat hij in de overeenkomst, welke het Rijk met de K.L.M. sluit, de passage zal opnemen, dat de minister de Algemene Rekenkamer zal uitnodigen op een nader met haar overeen te komen wijze op het financiële beheer controle uit te oefenen en dat de K.L.M. deze controle aanvaardt. Toen was men in financieel opzicht gerustgesteld, kon het amendement ingetrokken worden en het wetsontwerp met alleen de aantekening van het tegenstemmen van de communisten aanvaard worden.

Voor deze keer rest nog te vermelden, dat ook de Eerste Kamer een debat over de houding van Nederland ten opzichte van het conflict in Korea heeft gehad en dat een communistische motie om elke hulp aan de actie van de Verenigde Naties ten deze te staken, slechts twee stemmen verloor van de twee aanwezige communistische Kamerleden. Op de Koreaanse kwestie komen wij volgende week bij de besprekingen van het debat over de begroting van het Ministerie van Uniezaken en Overzeese Rijksdelen voor 1950(!) terug.

De Weede (ad interim)

Deze burger

vindt het naargeestig en akelig dat twee met veel ophef aangekondigde gebeurtenissen in den lande mislukt zijn. Twee nogal verschillende en in hun uiterlijk onvergelykbare zaken: Damstad in Amsterdam; Mijlpaal in Arnhem. Maar in twee opzichten zijn zij vergelijkbaar: in hun mislukking en in hun beroep op de openbare belangstelling.

Nu was Damstad bijzonder lelijk en smakeloos en Mijlpaal is bijzonder mooi en interessant.

Maar beide miskenden zij wat het publiek verlangt voor zijn instructie en voor zijn vermaak.

Ge moet niet zeggen dat deze mislukkingen uitsluitend te wijten zijn aan de verslechterde economische toestand. Dat is niet waar. Het publiek is nog steeds bereid geld uit te geven voor dingen, die het aantrekkelijk vindt.

De fout ligt hier alleen en uitsluitend in het gebrek aan vakmanschap, en in eigen gered amateurisme.

Want tentoonstellingen en vermaken organiseren vereist een zeer speciale kundigheid, een evenzeer speciale vak kennis en noch een goedmenende groep winkeliers, noch een even welmenende groep ambtenaars bezitten deze kwaliteiten.

Dit strekt hun geenszins tot oneer.

Maar het is wel af te keuren dat zij zich inlaten met dingen die geenszins tot hun competentie behoren en dat zij zo eigengereid zijn te denken te kunnen wat zij niet kunnen. Dat daardoor groot verlies geleden wordt is des te erger.

Deze burger is zowel in Damstad als op de Mijlpaal geweest. En, als burger zijnde, kon hij bij de eerste kennismaking reeds zien dat noch het een, noch het ander een succes kon worden. Damstad greep te laag. Mijlpaal greep te hoog. Damstad was verwelend van domheid. Mijlpaal van wijsheid.

En het is nu juist die vermenging van domheid en wijsheid die — met Uw welnemen — die goede, lieve, bestuillende massa trekken kan, evenals dit tienmillioenste gedeelte dezer massa:

DEZE BURGER.

Hoge ambten en commissariaten

Bij het doorbladeren van het 37ste Jaarverslag van de N.V. Philips Gloeilampenfabriek trof ons, dat als secretaris van de Raad van Commissarissen optreedt mr. L. A. Nypels. Want ongeveer te zelfder tijd werd bekend dat mr. L. A. Nypels is benoemd tot Vice-President van de Hoge Raad der Nederlanden, dat wil zeggen van het hoogste rechtscollege in ons land. Dat wil eveneens zeggen van het Rechtscollege dat krachtens artikel 172 van de Grondwet „het toezicht heeft op de geregelde loop en de afdoening van rechtsgedingen alsmede op het nakomen der wetten door de leden der rechterlijke macht ... en dat „hunne handelingen, beschikkingen en vormissen, wanneer die met de wetten strijdig zijn, kan vernietigen en buiten werking stellen”...

Onze vraag is: is het hoge Ambt van Vice-President van de Hoge Raad wel verenigbaar met het commissariaat van een lichaam als deze Naamloze Vennootschap?

VERBETERING

In ons blad van 14 Juli plaatsten wij een kort artikel door mr. K. van Dijk. Deze woort niet, zoals wij vermeldden te Leeuwarden, doch te Groningen.

Suiker

U moet het niet verder vertellen, maar er is een tijd geweest, waarin op Java de fijnste hoofdsuiker f 5 en minder per picol van ruim 61 kg kostte.

Thans is de vastgestelde prijs voor suiker in Indonesië f 3.50 per kg, maar die kg is uitsluitend zwart en dan tegen f 7 te krijgen. En in dit eertijds schatrijke suikerland, een van de eerste suikerlanden ter wereld, reikt de distributie thans 250 GRAM per persoon en per MAAND uit. Dat is de nieuwe stijl.

Die picol van f 5, dat was in de pikzwarte koloniale dagen van Opheffer. Die Opheffer vertelde immers in zijn nu reeds klassieke brieven hoe hij als jong ambtenaar wou opkomen voor zijn onderbetaalde bevolking, die in de suikertuinen werkte. Goed - zijn vrienden, de administrateurs van de suikerfabrieken, zouden helpen. En het dubbele bedrag voor elk gegraven plantgat betalen. Dan kon Kromo flink verdienen en zelfs een spaarpot maken.

Maar die onderbetaalde Kromo leverde elke dag nu maar de helft van het vroegere aantal plantgaten af. Want (maar dat moet u nu ook weer niet dadelijk verder vertellen) hij had genoeg aan wat hij vroeger verdiende. En waarom dan méér? Want nu kon hij datzelfde bedrag in de helft van de tijd binnenhalen en de andere helft in gezegend, goddelijk niets doen ergens in de schaduw verdromen: „ze vertikken het om opgeheven te worden!”, donderde Opheffer toen.

... But that's all shove be'ind me - long ago an' far away...

Dat verzuchtte Kipling's British soldier reeds ergens bij Mandalay. Daar bij Mandalay is het nu ook hommeles.

En op Java is nu merdeka. Daar krijgt de ongelukkige arbeider nu eindelijk zijn vakvereniging. En zijn stakingen. En zijn bonzen.

Maar desondanks zullen al die tanis, al die afgebeulde „koelies” nu zo 's avonds op hun baleh-baleh en als er niemand van de republiek in de buurt is, zachtjes zuchten: „Vroeger met die bees-ten van Hollanders hadden we het toch beter — zelfs in de suiker. Want toen wás er tenminste nog suiker en toen wás er nog rijst...”

Zelfs in Amerika begint men die zucht thans te horen en te begrijpen.

Schotjesland

Ja, inderdaad wij leven in het land van Rembrandt en van Rubens en van de Ruyter. Maar ook en vooral in het land van die verschrikkelijke schotjes en die onverdraagzame schotjesgeest.

Hier is alweer zo'n voorbeeld, geknipt uit het streekblad De Graafschapsbode:

Te k. BOERDERIJ met 3 ha grond a. d. grintweg. Uitsl. Ge-ref. G. Br. onder no. 68.

Uitsluitend gereformeerden... en dat in deze tijd nu slechts samengaan in volkomen saamhorigheid deze westerse wereld en de westerse mensen kan redden.

Voor alle Nederlanders

In de Nieuwe Rotterdamse Courant lezen wij een bericht, dat wij zoveel mogelijk verbreed willen zien en waarvan wij aan al onze lezers vragen dat aan andere Nederlanders te laten lezen, omdat het naar onze smaak de beste propaganda tegen het communisme bevat, welke ons sinds geruime tijd onder de ogen kwam.

Het bericht luidt als volgt: „Louis Fürnberg, gezantschapsraad van het Tsjecho-Slowaakse gezantschap bij de Oostduitse regering, heeft een lied gedicht en op toon gezet onder de titel: „de partij heeft altijd gelijk”. Het lied zal worden gezongen op het jaarlijkse congres van de S.E.D. (de communistische partij in Duitsland). Het luidt onder meer: „de partij heeft ons alles gegeven, van de zon en de wind af. Zij heeft ons gemaakt tot wat wij nu zijn en nimmer was zij schriël”.

Als men dat leest, beseft men pas goed, hoe mijlen ver de communistische gedachte afstaat van de

overgrote meerderheid van het Nederlandse volk, zelfs van een groot gedeelte van hen, die bij de laatste verkiezing nog communistisch gestemd hebben.

Duidelijk adres

Mr. Van der Goes van Naters, voorzitter van de P.v.d.A., heeft een artikel geschreven in Het Vrije Volk, waarin hij er op aandringt het plan Schuman nú door te zetten. Het Belgisch-Nederlandse standpunt besprekende — dat de deelnemende regeringen hun stemmen zullen kunnen laten klinken in het gezagslichaam — eindigt de heer Van der Goes zijn artikel aldus: „Het plan Schuman kán een stevig fundament leggen voor het gebouw van de Europese eenheid. Maar dan mag aan de voorstanders van de „vrije economie”, waar achter zich zich vaak economisch achterlijke belangengroepen verschuilen, niet de kans worden gegeven het plan tot vorming van een supra-nationaal gezagslichaam met reële bevoegdheden, onderworpen aan deugdelijk politiek toezicht en controle, te saboteren”.

Het lijkt ons voor een supra-nationale samenwerking bij voorbaat al funest, wanneer er op deze wijze door een reeds naar politieke verdachtmaking riekende „nationale” voorlichting begrip moet worden gewekt. Doch bovendien wekt deze voorlichting mogelijk argwaan. Is het plan Schuman voor deze schrijver een doel? Of een middel? Op de weg naar socialisatie...? En vandaar zijn onbehoorlijke bejegening aan het (onbekende) adres van degenen, die in politicus met de schrijver verschillen? Wanneer de heer Van der Goes het plan Schuman wil dienen, dan is er voor hem nog genoeg arbeidsterrein in... Engeland, bij Labour, om het dan duidelijk te adresseren.

Taal

Wij lezen in de N.R.C. het onderstaande, dat wij om zijn strekking gaarne onder de aandacht van onze lezers brengen. In haar rubriek „Van hier en daar”, schrijft de N.R.C. n.l. het volgende:

Zij kwamen na jaren uit Duitsland weerom, zonder vliegend vaandel en slaande trom. Zij kwamen op de Rotterdamse Havendag en terwille van de service hebben we ons beste Duits weer eens voor de dag gehaald. Tact en bescheidenheid sieren hen ook heden nog niet immer. Toen we van het stadhuis naar de Ahoy' reden, zaten er twee tegenover ons in de autobus. Het was niet eenvoudig, maar we wilden toch niet al te onhartelijk zijn, want U weet: Hinterland en Rijnvaart en uitvoer. Dies vestigden wij schuchter hun beider aandacht op enige bezienwaardigheden van Rotterdam en toen klonk het zo echt: „Kenne ich ja alles. War zuletz in November 1943 hier”. Wij hebben toen niets meer gezegd, maar ons alleen verkleuterd, omdat we in de Burgerzaal na de heildronk van burgemeester Oud op de Koningin zo geestdriftig ons oude Wilhelmus hadden gezongen. Hoe zou dat lied toen aan die tweehonderd Duitse oren hebben geklonken?

Goed Duits en minder goed Duits en slecht Duits: We hebben het op de Havendag in soorten gehoord. Maar als een Duitser zijn moedertaal sprak, was het in orde met die moedertaal. En wij schaamden ons toch een beetje voor onszelf, omdat we van de organisators van de Havendag een overigens praktisch boekje hadden gekregen: „Gastenlijst der Rotterdamse Havendag”.

Hamsteren

Helaas blijkt, dat zich ook onder ons volk een zekere zenuwachtigheid heeft meester gemaakt met betrekking tot de internationale toestand, zich uitende in het hamsteren van levensmiddelen en andere belangrijke goederen. Reeds heeft de politie in enkele gevallen ingegrepen en op zichzelf is het ongetwijfeld juist, dat aan dit onsociale optreden met de nodige kracht paal en perk wordt gesteld. Toch is het echter de vraag,

of men deze eerste gevallen niet, wat al te straf heeft aangepakt, temeer, omdat noch de winkeliers, noch het publiek in voldoende mate bekend zijn met het feit, dat de Prijsoepdrivings- en Hamsterwet 1939 nog steeds van kracht zijn. Te betreuren is het eveneens, dat nog niet voldoende vast staat, hoeveel goederen tegelijk mogen worden afgeleverd. Moge het dan waar zijn, dat elk gezin niet meer levensmiddelen in voorraad mag hebben dan nodig voor 1 week, dit begrip lijkt ons nogal rekbaar en buitendien ware het gewenst, dat de overheid van te voren via de pers duidelijk had medegedeeld, waaraan de burgers zich in dit verband hebben te houden, temeer, omdat de overheid kon verwachten, dat het publiek na de jongste ontwikkeling der internationale gebeurtenissen tot grotere aankopen zou overgaan. Buitendien zal moeten worden nagegaan, in hoeverre de gestegen inkopen een a-sociale inslag dragen. Vlak voor de tweede wereldoorlog was het toch zo, dat de overheid het aan het individu over liet, ja, zelfs aanraadde, een kleine voorraad te vormen. Wij zijn uiteraard geen voorstanders van een overdreven ingrijpen door de overheid, doch in dit verband met het hamsteren had de overheid zeker wel actiever kunnen zijn en het volk wat betere infor-maties kunnen verstrekken.

Korea

Reeds eerder wezen wij er op, hoe nuttig en nodig het is, dat wij als individu en als natie het hoofd koel houden en ons niet laten beïnvloeden door de gebeurtenissen, die zich op het ogenblik rondom Korea afspelen en wel in die zin, dat wij de belangstelling voor de dagelijkse bezigheden zouden verliezen en onze plichten zouden verzaaken. Ook het individu en ook de natie kunnen in dit verband een positieve rol spelen en er toe bijdragen eventueel gevaar te keren. Zeer juist heeft onlangs generaal de Gaulle verklaard, dat ten slotte alles afhangt van het lot van de Westelijke wereld. „Wat ook aan één van onze volken moge overkomen, het beïnvloedt alle andere. Het is noodzakelijk, dat ieder land doet, wat in zijn vermogen ligt. Maar opdat elk land dit kan doen, is het noodzakelijk dat het weet, dat het de poging in zijn eigen belang doet. Met andere woorden: wij vormen een coalitie”. Een waar woord, dat ook in ons land wel eens terdege mag worden over-dacht.

Macht

Hoezeer het dreigende communisme als twee druppels water gelijk is aan het nationaal socialisme, waartegen zulk een verwoede strijd is gevoerd, blijkt o.m. uit de verklaringen van de Oost-Duitse premier Grotewohl op het congres te Berlijn van de S.E.D.

Grotewohl verklaarde zonder blikken of blozen, dat de huidige toestand het nodig maakt te handelen volgens het spreekwoord, dat macht boven recht gaat. Hij nodigde openlijk de ex-nazies uit aan het communistische nationale front deel te nemen. Het communisme heeft geen afkeer van het nationaal-socialisme of fascisme, gelijk het steeds heeft trachten te ontkenen. Thans versterkt het communisme zijn eigen geleerden met zijn vroegere z.g. vijand. Dit alles laat aan duidelijkheid niets te wensen over en kan slechts een aansporing zijn om niet meer te twijfelen als de democratie een beroep op ons doet, haar niet alleen met het woord, maar vooral met de daad te steunen.

Ambtenarij

Vaak wordt er in ons land geschimpt op overdreven ambtenarij en helaas in vele gevallen terecht. Het kan daarom goed zijn ook eens de andere zijde van de medaille te laten zien, waaruit blijkt, dat het ook anders kan. Zo schreef het Handelsblad onlangs, dat een brief naar Schotland werd verzonden die te laag was gefrankeerd. Een dag daarna kwam er een gedrukte kaart van de P.T.T. waarop stond: „Geachte afzender, wij menen in Uw geest te hebben gehandeld door een postzegel van 10 cent op Uw brief bij te plakken, ten-einde geen vertraging in de verzending te doen ontstaan. Wil ons dit bedrag even restitueren door een postzegel van een dubbeltje op deze kaart te plakken en daarna te posten.” Het devies: de klant is koning, is hiermede door een overheidsinstantie overgenomen, en wij kunnen ons daarover slechts verheugen.

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Weekblad van de Vrijheidspartij voor Vrijheid en Democratie

Voorzitter Redactie-comm.:
 Drs. H. A. Korfhals.
 Redactie-secretaris: Mr. E. Elias.
 Adres: Victoria Hotel Amsterdam,
 Kamer 435.
 Administratie: Postbus 43,
 A'foort, tel. 5267.
 Abonnementprijs f 1.90 p. kwartaal,
 f 7.50 per jaar.
 Voor het zenden van abonnementen-
 en advertentiegelden:
 Postgiro no. 245103, ten name van de
 Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie“
 te Amersfoort.
 Losse nummers 15 cent.
 Voor advertenties wende men zich tot de administratie.

Te laat

Het Vrije Volk van 18 Juli bevat een hoofdartikel over de regeringsnota omtrent de werkgelegenheidspolitiek.

In dit artikel waarin gemoreerd wordt, dat door de redactie van H.V.V. in de afgelopen jaren bij herhaling werd gezegd dat de regering voor de fundamentele werkloosheidsgevaaren onvoldoende oog had, gaat de redactie op de oorzaken en de bestrijding dieper in. Zij zegt o.a.:

Anders staat het met de structuurwerkloosheid, die ons enerzijds bedreigt door de groei van de bevolking en anderzijds door het wegvallen van bestaansbronnen — Indonesië, internationale handel en buitenlandse kapitaalbeleggingen — waaruit vroeger een deel van onze welvaart afkomstig was.

Inderdaad, wij kunnen met deze uitspraak volkomen instemmen.

De redactie blijkt een goed geheugen te hebben op het punt van waarschuwingen welke zij bij herhaling in de afgelopen jaren aan het adres van de regering gegeven heeft. Op een ander gebied schijnt haar geheugen haar echter in de steek te laten.

Mogen wij dit trachten op te frissen.

De bestaansbron Indonesië is weggefallen. Maar wie heeft tegen het advies van tal van kenners van Indonesië, toen nog Nederl. Indië, de bespoediging van de losmaking bepleit?

Dat was de Partij van de Arbeid, met de Heer Schermerhorn aan het hoofd en „Het Vrije Volk“.

Het wegvallen van de bestaansbron „buitenlandse kapitaalbeleggingen“.

Wie heeft tegen de waarschuwingen van alle financiële deskundigen in aangedrongen en in vele gevallen, gedwongen tot verkoop van buitenlandse beleggingen, in het bijzonder van dollarfondsen?

Dat was minister Lieftinck! Hoe dikwijls sprak men in de pers niet van het slachten van de kip die de gouden eieren moest leggen.

Maar dan kon Het Vrije Volk zo met leedvermaak schrijven, laat de kapitalisten hun „Amerikaantjes“ maar verkopen.

Hierbij dan nog niet eens in overweging nemend dat behalve kapitalisten, ook nog ondernemingen als verzekeringsmaatschappijen; pensioenfonds e.d. houders van Amerikaanse beleggingen waren.

Eigenlijk kunnen we ons best begrijpen dat H.V.V. zich dit thans maar liever niet meer herinnert.

Want nu is het te laat.

„Ik was daar“

Admiraal Leahy: óók een grijze eminentie

Hij schreef een kurkdroog boek

Het einde van de grote memoiren-vloed is in zicht; behalve Churchill, die de laatste volumes van zijn giganten-opus voltooit, schijnt geen schrijver meer aan het werk te zijn. De meeste grote en minder grote figuren van de tweede oorlog hebben hun vaak al te subjectieve versie gegeven. Er zijn in de bijna onafzienbare reeks enkele werken van blijvende waarde, als historie en als literatuur: Churchill, de Hopkins-documenten, Stimson, Mevrouw Roosevelt. Er zijn andere die gedeeltelijk pijnlijk aandoen: Elliott Roosevelt, James Farley. En er is het gros, waaruit ten hoogste later de geschiedschrijver enkele goudkorrels zou kunnen opdelven, en waaruit hij conclusies over persoon en gaven van de auteur kan trekken, die geroepen waren leidende rollen te spelen.

Op dit laatste terrein ligt dan ook het hoofdzakelijke belang van de hekkensluiter, de herinneringen van admiraal Leahy*). Want deze man, wiens naam slechts weinigen iets zegt, is een van de belangrijkste figuren in de Amerikaanse oorlogsvoering geweest, een bijna even geheimzinnige „grijze eminentie“ als Harry Hopkins. Leahy was eerste ambassadeur bij de regering Pétain in Vichy, en daarna creëerde, speciaal voor hem, Roosevelt een nieuwe post: persoonlijke chef staf van de president. Als zodanig was Leahy het verbindingsorgaan tussen Roosevelt en de strijdkrachten, hij presideerde de zittingen van de verenigde chefs van de staf, dus de hoogste, de oorlogsvoering bepalende en leger, marine en luchtmacht coördinerende instantie, en tenslotte was hij de algemene adviseur van de president. Hij zag Roosevelt dag en nacht. Niet slechts militaire, maar geregeld ook alle politieke problemen gingen door zijn hand naar de president.

Wie is deze thans 75-jarige man? Als beroeps-marine-officier was hij tot een van de hoogste posten bij de Amerikaanse marine geklommen: chef of naval operations. In 1939 werd hij gepensionneerd maar zeer spoedig door Roosevelt teruggeroepen, dit keer echter op een politieke post, waar zeer delicate problemen op te lossen waren: Gouverneur van de toenmalige Kolonie Porto Rico. Een bijna dertigjarige vriendschap verbond de twee mannen, nóg van de tijd her, dat Roosevelt voor de eerste wereldoorlog onderstaatssecretaris van Marine was geweest. Deze persoonlijke band — en vermoedelijk ook Roosevelt's bekende voorliefde voor alles wat met zee en marine te doen had — zal zijn keuze hebben bepaald. Leahy moest natuurlijk bijzondere gaven voor zijn beroep bezitten en daarnaast uitblinkende kwaliteiten aan karakter en integriteit, om een zo hoge rang te bereiken. Maar waarom eigenlijk de grote mensenkenner Roosevelt deze droge, bevooroordeelde, in politieke kwesties eenvoudig naïeve oude zeerob naar Vichy stuurde, in deze electrisch geladen atmosfeer van de meest subtiele politieke intrigues — het blijft na de lectuur enigszins onbegrijpelijk.

Vermoedelijk heeft de idee een rol gespeeld dat de oude hoge officier de geschikte gezant bij de andere, bij maarschalk Pétain zou zijn, dat zij beide de internationaal gelijke taal van hun kaste konden spreken. Inderdaad voelde Leahy voor de ongelukkige figuur Pétain instinctieve sympathie. Te zeggen, dat een beroepspoliticus het er vermoedelijk ook niet beter zou hebben afgebracht, verklaart en rechtvaardigt Roosevelt's keuze nog niet. Leahy bleef in Vichy zitten, bezocht nooit het bezette

Frankrijk. Voor de Franse verzetbeweging ontbrak hem eenvoudig elk begrip. Wat De Gaulle betreft, kan men gezien de persoonlijke eigenschappen en pijnlijke primadonna-allures van de generaal, Leahy's diepgrondige afkeer begrijpen en delen. Maar toch moet men zich hoofdschuddend afvragen hoe 't mogelijk was, dat hij de Franse leider tot aan het einde toe een soort haat toedraagt, in hem slechts de mateloos lastige exponent van Engelse politiek ziet, niet de nationale Franse figuur die toen De Gaulle zonder twijfel was.

De hoofdstukken over de Vichy-tijd zijn, op een paar niet zeer belangrijke uitzonderingen na, het enige wat nieuw materiaal voor de oorlogsgeschiedenis oplevert. Deze zwartste periode in de Franse geschiedenis wordt duidelijker. En ook vindt men bevestigd, dat de Amerikaanse politiek van het pacteren met de Duivel, Darlan, die toen zoveel beroering verwekte, toch wel in de gegeven omstandigheden de enig juiste was.

Na Vichy dan de post aan Roosevelt's zijde. Leahy heeft nauwkeurig aantekeningen in een dagboek gemaakt, waardoor aan het boek documentaire waarde toekomt. Maar er valt nauwelijks nieuw licht op personen en gebeurtenissen. Opmerkelijk is, dat van enige menselijke warmte slechts sprake is, wanneer hij het over de president heeft. Diens toverachtige charme heeft kennelijk de admiraal tot trouwe dienaar en weinig kritische helper gemaakt. Leahy's kijk op de wereld en de politiek kan slechts met het woord: reactionnair worden omschreven, maar hij accepteerde zonder voorbehoud de ongewoon-moderne denkbeelden van Roosevelt. Ook over Hopkins spreekt Leahy overigens met grote bewondering en waardering.

Het boek is droog. De uittreksels uit de dagboeken zijn voor onze smaak met weinig kijk op de belangrijkheid van gebeurtenissen gekozen. Wat moet men met een aanhaling als deze beginnen: „31 December: zitting van de Joint Chiefs of Staf. Daarna advocaat gedronken“? Er zijn natuurlijk ook af en toe interessante of amusante details. Bijvoorbeeld het verhaal, van de reis die Roosevelt op het slagschip Iowa naar Casablanca ondernam. Steeds begerig naar marineacties liet de president onderweg manoeuvres houden, met het onbegrijpelijke resultaat dat een torpedojager een scherpe torpedo op de Iowa afschoot. Slecht bliksemvlugge koersverandering kon een catastrofe voorkomen.

Wij gebruikten het woord „bevooroordeeld“. Dit is gerechtvaardigd, wanneer men vele van de korte schetsen en opmerkingen over personen leest, die soms van ongelooflijke en bekrompen scherpte zijn. Helaas zijn er ook twee weinig vriendelijke passages over de Nederlandse zeeoorlog-

voering. Neen, het is geen zeer verheugend boek en wij zijn niet zonder rede enigszins scherp geworden. Men kan zich aan de indruk niet onttrekken, dat hier het experiment niet gelukt is, om hoge officieren zonder meer op politieke posten te brengen. Wat met Marshall, Eisenhower, ook met Clay wonderwel slaagde, kan niet altijd opgaan.

Wanneer volgens de beschikbare berichten geen belangrijke memoires meer te verwachten zijn (eeuwig jammer dat Marshall besloten heeft, niet te schrijven) men zal waarschijnlijk thans de eerste historische samenvattingen kunnen verwachten. Het eerste dergelijke boek is er al. John Gunther, de befaamde all-round journalist, heeft over Roosevelt geschreven.***) Hij heeft terecht overal ter wereld een klinkende naam voor zijn „inside“-boeken, voor de oorlog over Europa en Amerika, daarna het voortreffelijk „Inside America“. Maar nadat hij reeds een jaar geleden een zwak boek over de Russische satellietenlanden had gepubliceerd, is ook dit nieuwe werk een besliste teleurstelling Gunthers gave, de essentiële punten van een vraagstuk onmiddellijk te pakken en verantwoord over onderwerpen te schrijven die hij misschien pas 2 dagen vroeger voor het eerst ontmoet had, mist hij tegenover de enorm-gecompliceerde figuur van de grote president. Het materiaal is er, talloze bekende en tot nog toe onbekende flitsen en anecdoten. Maar de diepgang, de grote samenvattende visie ontbreekt. Zelfs het ontoereikende niveau van Emil Ludwigs historische monografieën is niet bereikt. Voorlopig zal men zich een beeld van Roosevelt slechts uit de ontelbare mozaieksteentjes in de memoirenliteratuur moeten vormen.

Dr. K. LANDSBERG

*) William D. Leahy. „I was there“, New-York 1950 Whittlesey House.

**) „Roosevelt in retrospect“ by John Gunther, New-York 1950, Doubleday & Co.

Minder gevaarlijk

Ir. J. M. Matthijsen te Helmond schrijft ons:

Van bevriende zijde ontving ik „Vrijheid en Democratie“ d.d. 14 Juli 1950, waarin U mijn beschouwing over „Enkele aspecten van de productiviteitsverhoging“, gehouden voor de Algemene Werkgevers Vereniging, in het geding brengt. Deze voordracht zal in druk verschijnen en ik stel mij voor, U een exemplaar te doen toekomen, opdat U zult bemerken, dat ik minder gevaarlijk mij heb uitgelaten dan U in „productiviteit (II)“ vermoedt. Ik heb gesproken over een wijziging in mentaliteit en niet over dwang. In mijn voordracht heb ik betoogd, dat wij hier te doen hebben met een kostprijs-technisch vraagstuk en met een mentaliteits-kwestie. U zult toch niet willen beweren, dat in Amerika de vrijheid van keuze is opgeofferd aan de economie van de voortbrenging. Uw verwijzing naar het Russische productiesysteem is dan ook (in het verband met mijn voordracht) misleidend.

Ik hoop, dat U te geleger tijd, na lezing, nog eens op deze kwestie kunt terugkomen.

(Wij zullen dat graag doen, Red.)

De wonderlijke geschiedenis in de provincie Noord-Holland

K.V.P. en P.v.d.A. achten zich geroepen de dienst uit te maken

De heer Joh. Cornelissen schrijft ons:

Het lijkt ons goed nogmaals een enkel woord te wijden aan de verkiezing van de leden van het college van Gedeputeerde Staten in Noord-Holland. Wat daar gebeurd is, kan immers niet met genoeg nadruk naar voren worden gebracht.

Het college van de Provinciale Staten van Noord-Holland bestaat uit 77 leden, t.w.: P.v.d.A. 24, K.V.P. 19, C.P.N. 13, V.V.D. 8, A.R. 8 en C.H. 5, de volgorde overeenkomstig het aantal behaalde zetels.

Op grond van deze cijfers was de verwachting, dat de fractie van onze partij in Noord-Holland aanspraak kon maken op een zetel van Gedeputeerde, zeker niet misplaatst. Het resultaat is evenwel, zoals bekend, helaas anders uitgevallen.

In het vorige nummer van dit blad is reeds de volledige tekst van de verklaring opgenomen, welke door de Voorzitter van de Statenfractie, Mr. R. C. Bakhuizen van den Brink, voor de aanvang der stemmingen werd afgelegd. Na 't afleggen van die verklaring vond de fractie-voorzitter van de C.P.N. natuurlijk aanleiding ook zijnerzijds — zij het dan op geheel andere gronden — critiek te laten horen en als gevolg van de verwickelingen bij de diverse stemmingen, waarbij ook nog twee schorsingen der besprekingen voorkwamen, is er door de sprekers van de andere fracties over het gepleegde overleg wel zoveel uit de doeken gedaan, dat het voorbehoud om op de zaak niet dieper in te gaan, wel als vervallen kan worden beschouwd.

VOORAF BEKLONKEN

Bij de plaats gevonden hebbende besprekingen op het stadhuis te Amsterdam, waartoe waren uitgenodigd afgevaardigden van de P.v.d.A., K.V.P., V.V.D., A.R. en C.H.-fracties, bleek ons, dat de P.v.d.A. en de K.V.P. reeds vóór dien ruggespraak met elkaar hadden gehouden en nadat door de heer Baas namens de A.R. en C.H. en door de heer Bakhuizen van den Brink namens de V.V.D. te kennen was gegeven, dat men van mening was, dat de samenstelling van het College van Gedeputeerde Staten verhoudingsgewijze 2-2-1-1 moest zijn, bleek uit een verklaring bij monde van de heren De Roos en Groen, resp. namens de P.v.d.A. en de K.V.P., dat deze zaak door beide fracties reeds was beklonken, hetgeen mogelijk was, doordat beide fracties tezamen over 48 stemmen beschikken.

WONDERLIJKE MOTIVERING

Opmerkelijk waren twee punten, welke de heer De Roos in zijn motivering naar voren bracht, n.l. ten eerste dat de P.v.d.A. instemde met het standpunt geen C.P.N.-gedeputeerde meer te verkiezen, maar zij meende toch wel te kunnen preten-deren vertegenwoordigster te zijn van de op de C.P.N.-candidaat uitgebrachte stemmen, nu deze in feite was uitgeschakeld, doordat van haar geen rechtstreekse vertegenwoordiger werd gekozen.

In de tweede plaats was de door de V.V.D. gevoerde verkiezingscampagne in de ogen van de heer De Roos van dien aard, dat alleen daardoor de V.V.D. geen zetel toekwam. De leuze, dat de belastingen omlaag moeten, heeft de heren van de P.v.d.A. blijkbaar wel diep getroffen.

In de tweede ronde der besprekingen heeft de heer Baas namens de Prot. Christelijke Fracties, mijns inziens het hoofd wel wat te vlug in de schoot gelegd door te verklaren, dat zijn fracties met de gemaakte afspraak tussen P.v.d.A. en K.V.P. accoord zouden gaan. Ziehier een getrouw verslag van het gevoerde overleg, dat uiteraard als zeer onbevredigend moet worden beschouwd. Tenslotte bleek bij de stemmingen, dat hiermede de zaak nog niet ten

einde was. Na de verkiezing van 3 gedeputeerden van de P.v.d.A. en twee van de K.V.P., kwam de zesde stemming, waarvoor kandidaat werd gesteld de oud-gedeputeerde van de A.R.-fractie, Mr. A. Bruch. Toen de uitslag was, dat deze met grote meerderheid van stemmen gekozen was, bedankte hij voor de benoeming. De tweede kandidaat van de Prot. Chr. fracties was de heer Rustige, die echter door de K.V.P.-fractie niet werd geaccepteerd, met als gevolg de befaamde schorsingen der vergadering, waarin men in een onderling overleg heeft getracht het gezicht der samenwerking tussen P.v.d.A. en K.V.P., althans in de Staten van Noord-Holland, nog te redden, echter zonder resultaat daar bij de laatste stemming de K.V.P.-fractie met een eigen kandidaat uitkwam, die het echter tegen de heer Rustige moest afleggen.

Als bijkomstige omstandigheid moet hier nog worden vermeld, dat men voor enige tijd terug in de Amsterdamse Raad van de zijde van de P.v.d.A. grote bezwaren had tegen de verkiezing van de heer Rustige als wethouder.

Deze bezwaren bleken bij zijn verkiezing als gedeputeerde niet zo overwegend. Of ging het hier om het behoud van de drie zetels voor de P.v.d.A.?

VRAAGTEKEN BRUCH

Van vele kanten is de vraag gesteld, wat de heer Bruch heeft bewogen zijn benoeming niet te aanvaarden. Hierover is evenwel nog geen verklaring verschenen.

Mochten de geruchten waar blijken te zijn, dan zou 't in verband staan met zijn functie als gedelegeerde voor de bedrijven, daar deze functie bij aanvaarding van zijn benoeming als gedeputeerde zou zijn vrijgekomen en hiervoor werden tijdens de vergadering al weer kandidaten genoemd.

Al met al meen ik te mogen zeggen, dat het verloop van deze verkiezingen niet alleen zeer onbevredigend is geweest, maar ook zeer weinig verheffend. Tevens is hierbij komen vast te staan, dat de V.V.D. door de meeste partijen wordt gezien als staatsvijand No. 1, hetgeen ons echter alleen maar zal sterken in ons streven om de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie groot en krachtig te maken.

Polemiek met De Linie (II)

Heus, in alles zit alles

Het quasi breed-opgezette requisitoir tegen de liberale staatkunde dient de Linie-schrijver slechts tot een aanloop om te komen op meer praktisch politiek terrein. Dat zijn betoog daar aan logica wint kunnen wij helaas niet getuigen.

Ofschoon het liberalisme — aldus het betoog kort samengevat — parlementair veel invloed verloren heeft, treedt de tegenstelling der maatschappelijke belangen bij het wetgevendende werk krachtiger dan ooit op de voorgrond. Daar trachten de liberalen hun lijn door te trekken. De botsing der belangen in een volk, dat vecht om het naakte bestaan, is hevig. Christelijke staatkunde tracht de klassenstrijd te temperen, maar dat is niet gemakkelijk. Moet het conflict worden uitgevochten met de machtsmiddelen, waarover de moderne maatschappij beschikt? — aldus ietwat pathetisch de schrijver, die toch vermoedelijk ook wel eens gehoord zal hebben van een instelling als de Stichting voor de Arbeid en het aandeel, daarin door liberalen genomen, om maar niet te spreken van de vroegere Vrijz. Democraten, die „tempering van de klassenstrijd“ expressis verbis reeds een halve eeuw geleden in hun program hadden staan.

Daar dient zich — zo gaat hij voort — nu een vrijzinnig-democraat aan als de onpartijdige, neutrale leider van een „derde macht“, waarin ook orthodoxe christenen, ja zelfs katholieken welkom zijn, maar vooral die katholieken moeten daar niet in tippelen, want... toen Marchant in '35 katholiek werd en daarvan niet dadelijk mededeling deed aan Oud, was deze laatste zeer verbolgen over dit politieke bedrog en hij eiste het aftreden van Marchant en als partijleider en als minister, omdat een rooms geworden Marchant niet waardig was de V.D.B. in 's lands regering te vertegenwoordigen.

Die Oud toch! Zo'n mannetjesman!

Maar: Zó schrijft de M-medewerker van De Linie anno 1950 de politieke geschiedenis van 't jongst verleden. We kunnen daarnaar ook de waarde bepalen van zijn onthulling, dat diezelfde Oud zich nu aandient als de onpartijdige neutrale leider van een derde macht, waarin zelfs katholieken welkom zijn, wat we

nooit te weten zouden zijn gekomen als de parlementaire medewerker van Elsevier de kunst niet had verstaan, alles uit alles te halen en in de M-medewerker van De Linie op dit punt niet nog zelfs zijn meester had gevonden.

De Linie-onthullingen vertonen een climax.

Want alsof dit alles nog niet erg genoeg ware, volgt er dan nog de verzekering, zij het vragenderwijs gesteld, primo: dat de vrijzinnige democratie van het Westen en de volksdemocratie van het Oosten stelen op dezelfde wortel van het materialistisch ongeloof;

secundo: dat individualisme en collectivisme van nature bondgenoten zijn in de strijd tegen het organische Leven; dat zij elkaar slechts in schijn bevechten, doch steeds — ieder op eigen front — strijden tegen de draagster der organische levensbeschouwing: de katholieke Kerk, ja dat tertiao en ten slotte, terwijl Mr. Oud bezig is verzamelen te blazen voor een „derde macht“ er onder de invloed van de vrijzinnige voorlichting in een zich onpartijdig en neutraal noemende pers wellicht ook een buiten-parlementaire macht groeit, waar tegen straks, als de consuls niet bijzonder waakzaam zijn, geen enkel parlementair kabinet, geen enkele rooms-rode (of anders gekleurde) democratische coalitie opgewassen is

Zelden wij het u niet in de aanvang, lezer: de kunst is maar om alles uit alles te halen. Want heus, in alles zit alles.

Zelfs in De Linie, wier M-medewerker zijn „alles“ gedekt acht door twee citaten, een van Toynbee en een van Gerretson, die beiden menen dat de economische systemen van Oost en West naar elkander toegroeien. „De eigenlijke controverse is van religieuze aard“, zegt de een. De ander, Prof. Gerretson constateert, dat zoals West-Europa a centre coeur wordt gedreven in de richting van het staatsdirigisme, zich in Rusland het communisme in de richting van het privaat-kapitalisme ontwikkelt, waarin hij dan de mogelijkheid gepend ziet van een compromis tussen beide schijnbaar onverenigbare stelsels, die (dat?) tevens een synthese is: een liberale bovenbouw op een communistische grondslag, wat de M-medewerker,

Eerbewijzen Erezaken, Eerverlies

(Ingezonden)

Bij K.B. van 3 Juni 1950 is aan Ir. A. G. Koops Dekker het Ridderkruis der Mil. Willemsoorde 4e klasse verleend. In het weekblad „de Ingenieur“ van 14 Juli 1950 wordt deze toekenning besproken ende roemrijke daden vermeld, die Ir. Koops Dekker tijdens de oorlog tegen Japan in Indië verricht heeft — de ongelofelijke moed daarbij aan de dag gelegd en de schitterende successen daarbij behaald. Er blijkt uit, dat als iemand dit eerbewijs heeft verdiend, dit zeker is onze nationale held Ir. A. G. Koops Dekker.

Uit het artikel boven aangeduid blijkt ook, dat hij gesteund werd door een verzetgroep, merendeels bestaande uit Ambonese oud-militairen — en het artikel besluit met de volgende zin:

„Allen, die op de hoogte zijn van de omstandigheden, waaronder het verzet in Indië werd gevoerd, zullen onze diepgevoelde bewondering voor Ir. Koops Dekker en zijn kleine groep Ambonezen ten volle delen.“

Voor ons — Nederlanders — is het dus een ere-zaak onze dank aan de Ambonezen in daden om te zetten, ten minste voor weldenkende Nederlanders.

Nu zit Ambon in diepe benauwenis — en een steeds glimlachende Nederlandse minister laat dit land in de steek. Dit is eerverlies voor het Nederlandse volk.

wiens artikel niet lijdt aan overmaat van klare begripsbepaling dan maar weer gemakshalve doet spreken van een liberale bovenbouw op materialistische grondslag.

Nu zouden wij op onze beurt weer kunnen vragen, of het werk der liberalen is, dat West-Europa a centre coeur in de richting van het staatsdirigisme wordt gedreven of dat rooms-rode samenwerking daartoe leidt. Maar wie weet dat alles in alles zit, vraagt maar niet alles wat hij op een bepaald ogenblik zou kunnen vragen. G. A. de R.

Waarheen muziek?

Het schijnt in de bedoeling te liggen om de standplaats van de Koninklijke Militaire Kapel van Den Haag over te brengen naar Arnhem.

Wij achten deze maatregel volmaakt onbegrijpelijk en stellig niet geschikt om de waardering voor de maatregelen, welke van de zijde van de verantwoordelijke autoriteiten worden getroffen op het gebied van de defensie en de strijdkrachten, te verhogen, al twifelen wij er niet aan, of de Leger Voorlichtingsdienst die altijd tracht elke maatregel op het gebied van de defensie goed te praten, zal hiervoor wel weer enige argumenten naar voren trachten te brengen. De Koninklijke Militaire Kapel is in feite een onderdeel van Jagers, maar zoals de Nieuwe Coude garderegimenten Grendiers en rant terecht schreef, gaat de betekenis van de kapel ver uit boven die van een onderdeel van een regiment. En zo vervolgde dit dagblad: „Zij treedt op bij allerlei gelegenheden en zet luister bij aan nationale gebeurtenissen. Daarom behoort de K.M.K. niet bij een bepaalde groep van het leger, zij is de representante van onze landmacht als geheel bezien.“

Wij kunnen ons bij dit oordeel geheel aansluiten. Men zou door de verplaatsing naar het Oosten des lands, waar de K.M.K. zo vaak bij allerlei officiële gelegenheden in het Westen des lands moet optreden bovendien belangrijk hogere onkosten voor vervoer krijgen, hetgeen in deze tijden stellig niet wenselijk is.

Een ere-saloot aan het K.N.I.L.

EEN LEGER MET EEN ROEMVOLLE HISTORIE

Woensdag is aan het bestaan van het K.N.I.L. een einde gekomen. En daarmee is een einde gekomen aan een leger met een roemvolle historie. Vóór 1830 was het K.N.I.L. onderdeel van het Nederlandse leger. In dat jaar heeft de toenmalige gouverneur-generaal graaf van den Bosch het initiatief genomen tot de oprichting van een afzonderlijke formatie, waarvoor in 1832 de goedkeuring van de Koning werd verkregen. Het K.N.I.L. omvatte toen 13000 man, en wel: 603 Europese officieren, 37 inheemse officieren, 5700 Europese en 7206 inheemse onderofficieren en minderen.

Pacificatie buitenbezittingen

De eerste periode van het K.N.I.L. is die van de pacificatie in de Buitenbezittingen, van 1830 tot 1910. In die tijd vonden de expeditieplaats naar verafgelegen streken, waar de bevolking werd onderdrukt door eigen vorsten of andere bevolkingsgroepen, of het Nederlandse gezag met voeten werd getreden.

Wij denken aan acties op West-Sumatra, aan acties tegen de vorstin van Boni op Zuid-Celebes (omstreeks 1860), aan de acties op Bali en Lombok. Schitterende wapenfeiten werden volbracht. Evenwel, de grootste strijd moest het K.N.I.L. op Atjeh voeren. De fanatieke en met doodsvrees strijdende Atjeher is wel de meest felle tegenstander van het K.N.I.L. geweest. Bijzonder onderscheiden heeft zich in dit gebied het in 1890 opgerichte keurcorps der Marechaussee, dat trouwens ook later uitmuntend werk heeft verricht.

Het meest op de voorgrond getreden in deze strijd is Joannes Benedictus van Heutsz geweest, geboren 3 Februari 1851 te Coevorden. Weliswaar hebben ook vele andere prachtig werk verricht, maar hij is toch onmiskenbaar de belangrijkste geweest, niet alleen als militair heeft hij zich onderscheiden door inzicht en grote moed, maar ook als civiel bestuurder was hij één der groten. Hij was tweede luitenant in het Nederlandse leger toen in 1873 de strijd op Atjeh losbarstte. Hij vroeg toen overplaatsing naar Indië en reeds op zijn 24ste jaar verwierf hij als erkenning van zijn moed de Militaire Willemsorde 4e klasse. Later ontving hij nog de eresabel en in 1897 (hij was toen 46 jaar) verwierf hij de Militaire Willemsorde 3e klasse. In 1898 werd hij gouverneur van Atjeh en in 1904 had hij Atjeh onderworpen. In dat jaar werd hij gouverneur-generaal, als hoedaanig hij in 1909 is afgetreden. Van Heutsz is één onzer groten geweest!

De laatste grote expeditie naar de Buitenbezittingen is in 1905 begonnen. Zij is de 3e Boni-expeditie en zij was gericht tegen de vorsten van Boni en Goa. In 1906 was de expeditie ten einde, maar tot 1908 moesten toch patrouille-acties plaats hebben om Zuid-Celebes definitief onder rechtstreeks bestuur te brengen.

Na 1910 was er een periode van orde en rust in Nederlands-Indië, met uitzondering van het verzet op Atjeh's Westkust (1925-1927) en de communistische relletjes van 1926 en 1927. Over het algemeen echter kon de ontwikkeling zich gestadig voltrekken.

Duistere tijden

Tot 1930 duurde die periode van betrekkelijke rust. Toen gingen de internationale verwickelingen ernstiger vormen aannemen en moest in de eerste plaats gerekend worden met de Japanse dreiging. In die tijd moest de verdediging van Soerabaja en Tandjong Priok worden voorbereid, werd het luchtwapen uitgebreid en werd de verdediging van de oliehavens Tarakan en Balikpapan georganiseerd.

In 1940 was de legersterkte: 3203 officieren en 72943 onderofficieren en

minderen, waarbij militieplichtigen, landstormplichtigen en inheemse korpsen zijn meegeteld.

Op 8 December 1941 verklaarde ons land Japan de oorlog en een felle strijd volgde. De aanval der Jappen kon niet worden opgevangen. De Buitengewesten werden achtereenvolgens bezet. Het begon met Borneo. Daar is overigens prachtig werk gedaan door het VIIe bataljon, dat onder leiding stond van de toenmalige luitenant-kolonel S. de Waal. Dat bataljon heeft zich zeer onderscheiden bij de verdediging van Tarakan; waar de havens, oliebronnen en andere installaties volledig konden worden vernietigd vóór de Japanners ze in handen konden krijgen. Bijzonder onderscheiden heeft zich ook de luchtmacht, aan welke de Militaire Willemsorde werd toegekend.

De strijd heeft niet mogen baten.

Op Java moest op 8 Maart '42 worden gecapituleerd en duizenden militairen kwamen in krijgsgevangenschap: Grote ellende is geleden in de diverse kampen. Geweldige lichamelijke inspanningen werden door de overweldigde geëist. Velen zijn als gevolg van uitputting en besmettelijke ziekten om het leven gekomen. In deze dagen mag er nog wel eens aan herinnerd worden, dat slechts de Europese, Ambonese en Menadonese soldaten van het K.N.I.L. in gevangenschap zijn gehouden. De militairen van andere landaarden werden vrijgelaten.

De laatste periode

Met naar Australië uitgeweken militairen, met guerrillastrijders, die op Portugees Timor hadden stand ge-

houden, met bevrijde krijgsgevangenen, met oorlogsvrijwilligers en met militairen van de Brigade Prinses Irene werd in de loop van 1944 in Australië het 1e bataljon K.N.I.L. opgericht, dat deel heeft genomen aan landingen op Biak, Tarakan en bij Balikpapan.

In October 1945 is het te Batavia aangekomen. Samen met het IIe bataljon, dat hoofdzakelijk was samengesteld uit op Java bevrijde krijgsgevangenen, werden orde en rust te Batavia en in de omstreken gewaarborgd. Inmiddels kwamen de overgebleven krijgsgevangenen uit diverse kampen in Burma, Siam, Malakka, Indo-China en Japan naar de archipel terug. Tezamen met de uit Nederland gekomen militairen hebben deze voormalige krijgsgevangenen — hoewel velen als gevolg van ziekte en ondervoeding in zeer slechte gezondheidstoestand verkeerden — de opgelegde taak ten uitvoer geleid. Zoals men weet is deze taak onder uiterst moeilijke omstandigheden vervuld.

Veel willen wij daarover thans niet schrijven, maar wel moet worden vastgesteld, dat de arbeid is verricht overeenkomstig de beste tradities. Wie met de mannen van het K.N.I.L. spreekt, weet dat zij hun taak zagen als één van het brengen van orde en rust voor een bevolking, die gelijk elke bevolking orde en rust en goed bestuur nodig heeft om zich te kunnen ontwikkelen. Zelf hebben wij menigmaal de gelegenheid gehad te spreken met generaal Spoor en andere hoge militairen; maar ook met de „gewone man” uit de troep. Uit die gesprekken weten wij, dat geen lagere motieven drijfveer waren, maar bij verreweg de meesten een gevoel van verantwoordelijkheid jegens de medemens.

Uitermate zwaar hebben de mannen van het K.N.I.L. het gehad in de laatste jaren, maar zij hebben hun taak verricht op een beheerste en respect afdwingende wijze. Het goede heeft de — natuurlijk — gemaakte fouten verre overtroffen.

Overigens hebben niet alleen mannen hun plicht gedaan, maar ook de vrouwen moeten worden genoemd. In 1944 is in Australië het Vrouwenkorps van het K.N.I.L. opgericht. De eerste groep vrouwelijke vrijwilligers kwam na de landing der Amerikanen op Nieuw Guinea in actie.

Direct na de capitulatie van Japan werden andere groepen per vliegtuig overgebracht naar Manila, Bangkok, Java en Sumatra. Onmisbare diensten werden verricht in hospitalen, laboratoria, telefooncentrales en staffbureaux. Ook de vele honderden vrouwen hebben haar werk vaak onder uiterst moeilijke omstandigheden moeten verrichten.

Het K.N.I.L. is thans ontbonden.

In het verdere en in het nabije verleden heeft het prachtige daden verricht. Het heeft zijn taak in de goede zin begrepen en ten uitvoer gebracht. Vier onderdelen hebben de Militaire Willemsorde ontvangen, het IIIe en VIIe Bataljon Infanterie, het Korps Marechaussee en de Militaire Luchtvaart. Duitzenden militairen ontvingen de ridderslag. In tientallen van jaren hebben tienduizenden hun plicht jegens het vaderland, het Nederlandse en het Indonesische volk gedaan.

Aan allen brengen wij een ere-saloot!

K.

ZO BELANGRIJK?

Van enige zijden is ons gevraagd naar aanleiding van hetgeen onzerzijds werd opgemerkt over de leiding van de Leger Voorlichtings Dienst, of wij van oordeel waren, dat de voorlichting over de defensie nu wel zo belangrijk was. Wij aarzelen niet als onze vaste mening uit te spreken, dat de voorlichting op defensiegebied, juist in deze tijden van internationale spanning, van de grootste betekenis moet worden geacht. Juist in ons land, waar de overgrote meerderheid van ons volk zich bewust is van de ramp, welke een nieuwe oorlog over ons land en ons volk zou brengen, waar men geenszins militaristisch is ingesteld en waar men dus ook niets voelt voor een voorlichting, welke haar oorsprong zou vinden in een „Kriegspropagandaministerium”, is het juist afwegen van deze voorlichting en het zo goed mogelijk kiezen van de juiste wegen van een buitengewoon belang. Daarom is het naar onze mening ook zo wenselijk, dat aan het hoofd van de voorlichtingsdiensten op defensiegebied mannen worden geplaatst, die praktisch verstand hebben van de journalistiek, omdat zij door die journalistiek ook ervaring hebben kunnen opdoen van de inzichten, welke leven onder het volk, waar zij met hun voorlichting werkzaam moeten zijn. Nu is het zo, dat noch bij de Leger Voorlichtings Dienst, noch bij de Marine Voorlichtings Dienst dat het geval is. Bij de Leger Voorlichtings Dienst staat aan het hoofd iemand, die enige ervaring heeft op het gebied van de reclame, maar die binnenkort vervangen zal worden door een man, die ook op dit terrein niet deskundig is en zoals wij onlangs reeds schreven, zelfs op het journalistieke terrein een volslagen leek is. Bij de Marine Voorlichtings Dienst staat aan het hoofd iemand, die werkzaam is geweest bij een papier-importhandel in Indonesië. Stellig heeft de voorlichting papier van node, maar dat niet alleen. Nu is er sinds kort ook een commissie voor de coördinatie voor Marine en Landmacht ingesteld, welke in de afkorting de weinig sierlijke naam Coco Mala draagt, die zich ook met dit probleem van de voorlichting op defensiegebied bemoeit en daar zelfs een rapport over schijnt te hebben uitgebracht. Maar voor zover ons bekend is, zonder daarover de werkelijk deskundigen op het gebied van de militaire voorlichting gehoord te hebben. Hetgeen wij voor de toekomstige ontwikkeling van de voorlichting op defensiegebied slechts kunnen betreuren.

eigenwijze liedjes

Onze kletskousen

U hoort hen elke dag in alle microfonen,
Die reuze-redenaars van Gulpen tot Oostzaan,
Die lui, die met hun uh's, hun ahems en hun snuffels
Voortdurend stotterend aan 't redeneren slaan;
Hun beeld blijft altijd hol, hun woorden zijn verstenen,
Hun zin en hun betoog is net als veterdrop,
Zo zeldzaam taai van stof, zo langgerekt, zo melig,
Zo radio-passief, zo druk-maar-op-de-knop.

Zij staan naar alle kant steeds klaar om te begroeten,
Desnoods op rijm en maat, zo nodig met muziek,
Zij openen het één en sluiten weer wat anders
Met steeds dezelfde tekst, dezelfde methodiek
Van klets-maar-raak en zeg het zonder bloemen,
Gebruik de preektoon, man, dan wel het plat gepraat,
Dat in dit platte land van Amsterdam tot Zutphen,
Van Usquert tot Maaseyck als omgangstaal bestaat.

Verlos ons van die lui, die toch nooit leren praten
Zo echt van mens tot mens, zo echt van-binnen-uit,
Met hun verstopte neus, hun preektoon en hun galmen,
Hun adamsappelzeer en hun verstuikt geluid,
En geef ons REDENAARS als er gepraat moet worden
Met hartstocht en met vuur, met humor en met geest,
Die ALS ze zeggen gaan ook iets te zeggen HEBBEN
Van Usquert tot Maaseyck, van Groenlo tot Uitgeest.

Brümmeetje.

ALLERHANDE

„HET GESPREK WORDT WEEB BEST”

Maar dat „het gesprek” weer „best” zal zijn, dat er vinnig gevochten zal worden, dat de minister scherp van zich af zal bijten en dat de leiders der andere partijen, nu zij wat meer tijd hebben gekregen om na te denken, de gelegenheid danig zullen gebruiken om betere posities in te nemen en Oud's voorsprong in te halen, staat wel vast.

(Elseviers Weekblad)

HALFZACHT

De besturen van de Vereniging van Letterkundigen en van het PEN-centrum voor Nederland hebben een verklaring uitgegeven waarin zij, „overwegende het gevaar van een nieuwe wereldoorlog” zeggen het tot de plicht van elke schrijver te rekenen, zich van zijn verantwoording tegenover het publiek bewust te zijn. En op eigen gebied met eigen middelen mede te werken tot verzachting van de tegenstellingen en oplossing van geschillen in een geest van onderling begrip, vredelievendheid en verdraagzaamheid. Beste brave jongens, deze besturen. Dit systeem van „verzachtingen” kennen wij uit de tijd, toen Chamberlain naar Hitler vloog. Het betekende de tweede wereldoorlog.

(De Nieuwe Eeuw)

DAAR BIJ DIE MOLEN

Waarom heeft dat liedje van die mooie molen zo'n enorm succes gehad? Was het mooier dan andere volksliederen? Was het moderner? Was het sentimenteler? Of was het pikanter. Ik weet het niet. Maar het is een feit, dat een molen nog steeds een grote aantrekkingskracht uitoefent op de fantasie van jong en oud. Evenals de beeldschone molenaarsdochter.

(Pit)

ZING, MENSEN, ZING!

Zing, mensen, zing! In uw bad, op een transportfiets, bij het drogen van de afwas. Aan de liedjes wordt voortdurend gewerkt en wel door een wereldindustrie met een zakelijk geworden Lichte Muze als directrice. De klanten zijn wij, het publiek. Wij neurien, tidelidommen, fluiten, sissen tussen de tanden of galmen luidkeels, wat op het psychologisch moment uit ons geheugen naar boven borrelt. Hoe heet dat liedje ook weer? Vaak weten wij het niet. Wat waren ook weer de woorden? Ergens hebben wij het gehoord en om een of andere reden voor latere herconsumptie in onszelf opgeborgen. Ineens is het er weer. Wie speelde het onlangs? Zou het in druk te krijgen zijn, genoteerd voor het instrument, waarop wij plegen te liefhebben? Zouden er handelsplaten van bestaan? Moeten wij niet aan de radio-omroep vragen of die het opnieuw laat uitvoeren? Dit zijn de vragen, waartoe de Lichte Muze N.V. ons bij voorkeur drijft. Want daardoor komt het moment, waarop de duizenden dames en heren, die tot haar staf behoren, op een liedje kunnen gaan verdienen.

(De Groene Amsterdammer)

NEDERLANDSE BOEREN

De prestaties van de Nederlandse boeren kunnen het best naar waarde worden geschat, wanneer men ze vergelijkt met die van hun collega's in andere Europese landen. Een vergelijking van de hoogte der agrarische kostprijzen in diverse Europese landen leert, dat de kostprijzen in ons land — evenals in Denemarken — ongeveer 20 pct beneden 't gemiddelde West-Europese niveau liggen. Vergeleken met de andere West-Europese landen produceert onze landbouw dus zeer goedkoop. Niet zonder reden verklaarde een vooraanstaande Amerikaanse landbouw-econoom dan ook enkele jaren geleden, dat de Nederlandse en de Deense boeren de meest geschoolde, meest competente en best toegeruste van Europa, ja wellicht van de hele wereld zijn.

(Algemeen Handelsblad)

OPBIEDEN BIJ HONDERDDUIZENDEN

Vakbonden en radioverenigingen bieden bij honderdduizenden tegen elkaar op, want wie de massa heeft, heeft de macht. En de massa is een op ten minste tienduizend afgeronde klomp; zij is naamloos en loopt zoals de leider aan de top loopt. Zij heeft geen gezicht en geen ziel, alleen maar een instinct; zij is buigzaam materiaal in de handen der handige politici.

(Leeuwarder Courant)

ONOVERBRUGBARE KLOVE

Niemand zal betwisten, dat de gemeentelijke overheid verplicht is te zorgen, dat de openbare middelen van vervoer aan redelijke eisen voldoen, maar tussen deze overheidszorg en een aanslag op het zelfstandig bestaan gaapt een klove, welke naar het voorbeeld van de Haagse gemeenteraad onoverbrugbaar moet worden geacht. Juist in een zo moeilijke tijd, als wij beleven, moeten alle krachten van ons volk worden ingespannen en het is eenvoudig de klok terug zetten, wanneer de overheid maatregelen treft, waardoor de kleine zelfstandigen, juist een groep onzer bevolking met grote werkkraft en vaak bewonderenswaardig initiatief, worden uitgeschakeld.

(Algemeen Dagblad)

Hamstermatronen

Denkend aan Holland zie ik brede matrones traag in haar diepe kelders gaan, rijen ondenkbaar volle Keulse potten als grauwe reuzen langs de wanden staan stapels gedreven de lekkernijen verspreid in het rond, blikgroepen, manden,

gevulde vaten, kisten en kratten in een doodsvorbond. de lucht is er muf en de lucht wordt er langzaam door velle veelkleurige hammen versmoord... En in alle gewesten wordt de roep van de hamster door de dikke matrones met ijver gehoord.

(Haagsche Post)

NIET GEDIEND

In Arnhem zit men omhoog. Het gaat niet goed met de tentoonstelling De Mijlpaal. Dat komt, omdat deze expositie een sterk ambtelijke inslag heeft. En daarvan is ons volk niet gediend.

(De Prinsstad)

Zoveel misvattingen

Er is wel eens gezegd, dat die journalisten zulke moeilijke mensen zijn. Het tegendeel is waar. Er is echter welbaast geen categorie werkers in ons land ten opzichte waarvan zoveel misvattingen bestaan als met betrekking tot de pers. De een verkeert in de krankzinnige veronderstelling, dat een goede verstandhouding slechts een kwestie van veel drank en spijzen is, de ander behandelt ze als kleine kinderen of beter nog als loopjongens door hen te ontvangen en hun een persklaar artikel mee te geven — en in welk een vorm meestentijds — weer een ander miskent te enenmale de maatschappelijke taak van de pers door „die verdraaide pottenkijkers” buiten de deur te sluiten, de een wil de pers dicteren, wat er geschreven moet worden, de ander wil haar verbieden te publiceren wat hem niet welgevallig is.

(Ariadne)

Van woeste waterval tot rustig stromende rivier

Onmiddellijk na de oorlog was het leven als een woeste en wilde waterval waar wij allen doorheen moesten, het gehele Nederlandse volk en ook de landbouw. Er zijn slachtoffers gevallen; de ondergang heeft verschillende malen bedreigd. Na enige jaren kwam men terecht in kalmer stromend water; het leven verliep toen als een meer rustig stromende rivier, die echter door verborgen klippen en rotsen toch nog tal van gevaren opleverde. In deze woeste en bruisende stroom en later ook in deze kalmere rivier is het voor de land- en tuinbouw een groot voordeel geweest dat hij zich dit apparaat van samenwerking heeft opgebouwd en als een eenheid naar buiten kon optreden. De gevaren, die de land- en tuinbouw bedreigden zijn voor een groot deel afgewend door de hechte eenheid, die de land- en tuinbouw grote kracht heeft gegeven.

(Mededelingen van de Stichting voor de Landbouw)

Goede kans

Als iedereen weet, wat het voor zijn collega's betekent, als hij zijn werk niet goed verricht, wanneer iedereen zich dus bewust is van de verhouding, waarin zijn werk staat t.o.v. dat van anderen en in andere afdelingen, dan is de kiem gelegd voor begrip en samenwerking en krijgt het gemeenschapsbesef een goede kans.

(De Wolkenridder)

Wij zijn vredelievend.

Het Nederlandse volk is een vredelievend volk. Het verascht de oorlog. Maar het ligt nog vers in het geheugen, hoe een agressor in 1940 de vrijheid lievende volken een voor een tegen elkander uitspeelde en vervolgens overrompelde, hoewel zij tezamen sterk hadden kunnen zijn.

Ons volk weet, dat Nederland ook thans niet in staat is alleen een machtige agressor het hoofd te bieden. Juist omdat ons volk de vrede lief heeft, heeft het zich bij het Atlantische Pact aangesloten. Twaalf landen hebben daarbij hun krachten samen gebundeld om samen sterk te kunnen staan, zodat een eventuele aanrander zich wel tweemaal bedenkt alvorens een van hen aan te tasten. Daarom is de vraag, of men voor de vrede is (waarmede men van communistische zijde langs de huizen gaat. - red. V. en D.), eigenlijk een belediging voor elk rechtgeaard Nederlander. En daarom zal ieder verstandig mens de diepere achtergrond van deze misplaatste „vredesbeweging” doorzien en er zich van distancieren.

(Het Lichtspoor)

Eén weg

Iedere verzwakking van het Westelijke standpunt, politiek en militair, betekent winst voor de rode tegenpartij, die recht, vrijheid en vrede zo openlijk met de voeten treedt. Er is maar één enkele weg om eens tot werkelijke vrede te komen. Men moet gezamenlijk het onrecht en de onvrijheid bestrijden. Daartoe moet het Westen alle krachten verenigen.

(Nieuwe Courant)

Houdt men ons volk geproletariseerd?

De geleide wetgevende huishouding

Een jurist schrijft ons:

Ik had aanleiding bij onderhandse acte van de eigenaar het huis te kopen, dat ik jaren lang van hem in huur had. Dit is mogelijk naar ons recht, (en mijn buurman kocht even voor de oorlog bij onderhandse acte kostbaardere grond in een naburig watersportoord, waarop hij een huis bouwde). Maar praktisch is het door nog toegepaste bepalingen van prijsbeheersing uit de bezettingstijd onuitvoerbaar, de levering te bewerkstelligen door overschrijving van de acte op het hypotheekkantoor.

De koop heette in dagbladberichten vrij te zijn. Maar bij de voorbereiding met het hypotheekkantoor van het in te schrijven afschrift van de acte werd ik er opmerkzaam op gemaakt, dat een verklaring van geen bezwaar van het Prijzenbureau nog nodig was. Inderdaad, het Vervreemdingsbesluit onroerende zaken (Fruin blz. 2688) was nog niet gewijzigd, en dat bepaalt in art. 3, dat zo'n overeenkomst nietig is, zolang niet van het prijzenbureau die verklaring verkregen is. Het verzoek daartoe kan voor of na het tot stand komen van een overeenkomst bij een door de Secretaris Generaal van Binnenlandse Zaken vast te stellen formulier worden ingediend.

Dit zou nog allemaal niet erg zijn, maar er wordt nog altijd gewerkt naar een Tweede uitvoerings-

voorschrift Vervreemdingsbesluit niet-landbouwgronden '42 van de toenmalige gemachtigde voor de Prijzen, in het Weekblad voor Privaatrecht, Notarisambt en Registratie 3956 blz. 363 door een inzender van een rechtsvraag II de N.S.B.-er Schokker genoemd, alsmede: dictator, die zijn bevoegdheid ver te buiten ging. De beantwoorder van de rechtsvraag, prof. Mr. Houwing, lijkt de bepaling niet verbindend te achten, maar het is een lang verhaal.

In dat 2de Uitvoeringsvoorschrift werd in art. 2 ervan gemaakt:

(1) Een verzoek wordt ingediend op dat bij het Prijzenbureau verkrijgbaar formulier,

(2) Het indienen geschiedt door tussenkomst van een notaris onder overlegging van de notariële acte of ontwerp daarvan,

(3) De gemachtigde voor de Prijzen kan anderen dan notarissen bevoegd verklaren een verzoek als bedoeld bij een Prijzenbureau in te dienen en bepalen, dat daarbij volstaan kan worden met overlegging van de acte of het ontwerp daarvan.

Het bleek mij, dat door het blijkbaar in de plaats getreden Directoraat Generaal van de Prijzen de laatste bevoegdverklaring alleen wordt uitgereikt aan diegenen, die het beroep van zaakwaarnemer (opmaken van transportacten van onroerende goederen) vóór 1942 als hoofdberoep uitoefenden.

Deze heren zijn heel schaars. In Amsterdam en omgeving is er b.v. geen. In Den Haag een, meen ik, verder werden mij Dordrecht, misschien ook Rotterdam en nog een enkele plaats, ook in het Noorden genoemd. De eerste bij wie ik het probeerde bleek dit werk behalve vroeger in Friesland, nooit te doen.

De bepaling zelf schijnt niets meer om het lijf te hebben, en de brandverzekering schatte dan ook het huis alleen al op mijn koopprijs voor het hele pand.

Met het onderwerp heeft niet te doen, waarom ik het dan ook bij onderhandse acte deed. Daarvoor waren een reeks redenen, maar het komt daarop ook niet aan. Ik wendde me bij de eerste stoornis al tot een notaris, b.v. om mijn koop te bevestigen, maar deze stond vijandig tegenover de onderhandse acte en kon niet besluiten mij te helpen. Ik ben weer bezig met een notaris.

Het onderwerp heeft een wijders strekking, waarbij we de voordelen van de notariële tussenkomst moeten laten rusten. Ik heb in Indië op grote schaal bijgewoond, wat men zou kunnen noemen een fiasco door te strenge eisen van inschrijving van Europese rechten op onroerend goed, b.v. bij kleine landbouw en bescheiden huizenbezit, waardoor de mensen naast de wet en zonder titels gaan leven. De inschrijving in Nederland op het hypotheekkantoor heeft bepaald zekere voordelen. En ik vraag

mij nu af, hoe loopt het hier met bescheiden land- en huizenbezit?

Registratierecht is heel hoog, nu 5%. Voor elke inzage is men f1.50 kwijt. Houdt men met die dure vereisten ons volk niet kunstmatig geproletariseerd?

Voor dagelijks gebruik!

DE JONG'S CHOCOLADE
CHOCOLADE HAGELSIAG.
De eenige echte!

Internationale bankzaken

Voor Uw zaken met Azië beschikken wij over 17 kantoren in Indonesië en eigen vestigingen in Bombay, Calcutta, Bangkok, Singapore, Hongkong, Kobe, Tokyo.

Inlichtingen verstrekken onze kantoren in Nederland:
AMSTERDAM, Singel 250
ROTTERDAM, Mathenesserl. 235
DEN HAAG, Lange Vijverberg 11

NATIONALE HANDELSBANK N.V.

gevestigd sedert 1863

N.V. BOELE'S
Scheepswerven en Machinefabriek
BOLNES

Nieuwbouw en reparatie

Adverteert in dit blad

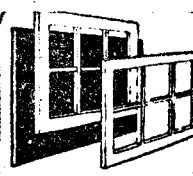
DE ROTTERDAMSCHЕ DROOGDOK MIJ. N.V.

N.V. Staaldraadkabel- en Herculestouwfabriek

voorheen

J. C. DEN HAAN

G O R I N C H E M

DAMEN
IN TRILBETON
N.V. BETON- & PLATENFABRIEK
1/2 GEBR. MYNLIFF
TELEFOON: 20559 - SLOETSTR. 6 - NYMEGEN

Zorgen over onze Defensie

Aan de strijd op Korea hebben wij reeds enige malen een beschouwing gewijd. Daarmede bleven wij in de lijn, die wij bij voortdurend hebben gevolgd, namelijk, een concreet geval tot aanleiding nemen voor een herhaling van de ernstige waarschuwingen tegen de gruwelijke gevaren, die de wereld thans bedreigen. Wij mogen daarmede niet ophouden, omdat de mensen al spoedig geneigd zijn de zonzijde op te zoeken, hun vertrouwen te stellen op de gunstige (of gunstig lijkende) factoren in de ontwikkeling en te licht bereid zijn het onaangename en het gevaarlijke voorbij te zien of weg te drukken. Een eigenschap overigens, die met vreugde wordt gezien door hen, die de Westerse beschaving ten ondergang willen brengen. Dezen leven voor een zeer belangrijk deel bij de gratie van het fatsoen en het optimisme van hen, wier val zij beogen. Tegenover onze belagers past de uiterste waakzaamheid. Nauwkeurig moeten wij weten wat binnen onze grenzen tegen ons wordt ondernomen, op alle eventualiteiten van over de grenzen moeten wij zijn voorbereid. Geen geklets hebben wij nodig, geen papieren organisaties, maar een reëel apparaat, dat dag en nacht klaar staat om ons volk, zijn rechten en zijn vrijheden te verdedigen.

Menigmaal hebben wij in ons blad onze zorg tot uitdrukking gebracht over datgene wat geschiedt en geschied is om de Westerse wereld te beschermen. Ook in ons artikel van twee weken geleden deden wij dat en thans willen wij daar nader in treden voor wat ons eigen land betreft.

Tegelijk met de andere hoofdstukken werd op de derde Dinsdag van September in het vorige jaar het hoofdstuk van de begroting voor 1950 aan de Tweede Kamer aangeboden, dat „Oorlog” en „Marine” tot onderwerp heeft. Tot dusver echter zijn deze onderwerpen nog niet in het parlement besproken. Op zijn vroegst zal dat nu een jaar na de indiening kunnen plaats hebben! Dus op het ogenblik waarop de begroting voor 1951 alweer moet worden ingediend!

De redenen daarvan willen wij niet in den brede bespreken. Het is duidelijk dat Nederland op het ogenblik met betrekking tot zijn defensie, waarover het zo strakke internationale verbintenissen heeft, maar niet zijn eigen gang kan gaan. Maar wel is het onrustverwekkend wanneer wij uit de gang van zaken alleen maar kunnen concluderen, dat men het blijkbaar op internationaal niveau zo weinig eens was, dat de Nederlandse minister van oorlog en marine niet in staat was zijn plannen te gaan opstellen. Dat is in een wereld van zo schrikkelijke dreigingen toch waarlijk een zaak, die tot de grootste ongerustheid aanleiding moet geven. En met diepe zorg vragen wij ons af, of men op het ogenblik dan eigenlijk wel weet waar men naar toe moet koersen. Immers, de in September van het vorige jaar ingediende begroting van Oorlog is op 10 Juni j.l. vervangen door een geheel nieuw ontwerp. De daarop gegeven toelichting was echter wel uitermate magertjes. En de enige weken daarna ingediende Nota inzake het defensiebeleid is een onzes inziens dermate vaag stuk, dat men zich af moet vragen, of men wellicht nog niet aan de definitieve plannen toe is en misschien nog eens aan het wijzigen zal gaan. Een ernstig gevoel van onbehagen moet de gewone burger dan ook wel bekruipe en het is nodig, dat nu binnen de kortst mogelijke tijd klare wijzen worden geschonken. Dit is nodig voor ons volk, dat moet weten waaraan het toe is, dit is ook nodig omdat de minister voor de hoofdstukken Oorlog en Marine respectievelijk 850 en 315 miljoen gulden vraagt. Het is een primaire eis, dat wij weten of deze enorme bedragen op verantwoorde wijze worden besteed.

De defensie legt een geweldige last op ons volk. De vraag is echter wat daar nu tegenover wordt gesteld. Wij zijn ervan overtuigd, dat het Nederlandse volk bereid is zich zeer grote offers voor zijn defensie-apparaat te getroosten, maar het heeft dan het recht om een duidelijk inzicht te krijgen in wat het daarvoor aan bescherming krijgt. En nu is het toch wel absoluut nodig, dat de regering duidelijk maakt, dat militair verantwoord is wat zij doet. Natuurlijk, men kan bij wat men voor de defensie beschikbaar stelt, niet afzien van financiële en economische mogelijkheden en sociale factoren. Evenwel moet ook beseft worden, dat het niet verantwoord is om het gehele appa-

raat in gevaar te brengen door te zeer de nadruk op die factoren te leggen. Want dan kan de situatie intreden, dat men toch honderden miljoenen uitgeeft, maar dat die bedragen vrijwel geheel opgesoupeerd worden voor tractementen, pensioenen, gebouwen e.d., terwijl er vrijwel niets over blijft om een waarlijk strijdapparaat op te zetten. Het is daarom noodzakelijk, dat de minister nu eens precies uiteenzet wat er op de been kan zijn wanneer zich het ernstigste geval zou voordoen, wat denkbaar is. De nota inzake het defensiebeleid bevat prachtige theorieën, maar het gaat om wat wij kunnen, het gaat om een uitzetting van wat er is en van wat wij vermogen als het nodig is.

Wij hebben zo de indruk, dat wij wel generaals maar geen leger hebben. En dan doet zich onmiddellijk de vraag voor of wij geen profijt kunnen trekken van de kennis en ervaring van een aantal van de militairen, die in Indonesië zijn geweest. Natuurlijk zijn daar bezwaren aan verbonden en ook vele moeilijkheden. Bezwaren van persoonlijke aard en moeilijkheden in verband met de geheel andere eisen, die hier gesteld moeten worden aan een militair. Maar wij moeten vreselijke haast betrachten bij wat wij moeten doen ter voorbereiding van onze verdediging en daarom moeten wij op de kortst mogelijke termijn doen wat ook maar even te doen is.

De meest aangewezen weg is, dat de Regering volkomen open kaart speelt. Zij moet ons volk zeggen, wat, gezien de omstandigheden, absoluut nodig is om een verantwoord militair beleid te kunnen voeren. Zij moet zeggen, welke bedragen daarmede gemoeid zullen zijn. Wanneer zij dan komen zal boven hetgeen zij thans heeft aangevraagd, dan zal overwogen moeten worden, in een open gedachtenwisseling tussen Regering en Parlement, of dit opgebracht zal kunnen worden. Bij dit alles moeten wij steeds klaar voor ogen houden, dat het hier niet gaat om een theoretisch meer of minder, maar om het zijn of niet zijn van

Slag voor de Democratie

In de Belgische koningskwesitie, hebben wij nooit partij gekozen. Wij achten die kwesitie een Belgische te zijn en te goed weten wij welke sentimenten daarbij een rol spelen. Wie in de gelegenheid is geweest daarover met Belgen te spreken, weet zulks. Uit die gesprekken weten wij echter ook de zorg en de droefheid, die er bij vele Belgen was over de afschuwelijke reacties, die zijn gevolgd op de terugkeer van koning Leopold. Een zware verantwoordelijkheid is komen te rusten op hen, die dit tumult hebben veroorzaakt en geleid.

Ieder mocht het zijne denken van koning Leopold. Iedereen was ook vrij om eigen houding tegenover de vorst te bepalen. Maar onjuist is het om als minderheid aan de meerderheid zijn wil met geweld op te leggen. De socialistische hebben hier anti-democratische methoden toegepast en dat is ten zeerste verwerpelijk. Wat in België heeft plaats gehad, moet het vertrouwen in de socialistische, moet het vertrouwen ook in Spaak, wel heel erg doen verminderen. Niet alleen in België, maar ook ver daarbuiten.

De meerderheid der Belgen had de koning teruggeroepen, een deel der minderheid terroriseert zodanig, dat de wil der meerderheid wordt teniet gedaan. Ernstig is dit vanwege het anti-democratische. Ernstig is dit ook vanwege de geesten, die zijn wakker geroepen. De socialistische in België hebben met hun actie een vruchtbare voedingsbodem voor de communisten ter bewerking gereed gemaakt. De geweldmethoden der communisten hadden praktisch geen vat op de Belgen gekregen. Maar nu hebben socialistische voormannen hun volgelingen geleerd geweld te gebruiken als men als minderheid zijn wil wenst door te zetten. Daarmede hebben socialistische voorman-

In verband met zijn werkzaamheden te Straatsburg is Drs. Korthals tot en met de 10de September '50 afwezig.

EEN KLEINE ADEMPAUZE
van één week zij uwe redactie vergund. Daarom zal dit blad één maal niet verschijnen. Ons eerstvolgende nummer zal aanstaande Vrijdag niet uitkomen. Vrijdag over een week weer wel.

ons land en volk. Ons volk is tot grote offers bereid, wanneer het gaat om zijn voortbestaan, maar het aansnoeren van de buikriem kan alleen gevraagd worden indien het besef kan worden gewekt, dat de offers worden gebracht terwille van een apparaat, dat in staat is een hoge mate van veiligheid te verschaffen.

De Nota inzake het defensiebeleid geeft ons allerminst het noodzakelijke vertrouwen. Wij missen daarin de klare doelstelling, wij missen daarin de uitzetting over wat nodig is om het gestelde doel te bereiken. Het zal abosluit gewenst zijn, dat de minister in zijn Memorie van Antwoord aan de Tweede Kamer het woord spreekt, dat op het ogenblik absoluut gesproken moet worden. Wij staan met betrekking tot ons defensiebeleid op een critiek punt. Thans moet er op de kortst mogelijke termijn volkomen duidelijkheid komen over wat wij zullen doen.

Het heeft thans geen zin om de vraag aan de orde te stellen of er al niet veel eerder gehandeld had moeten worden. In ieder geval moet thans gebeuren wat ook maar enigszins mogelijk is om de opbouw van het defensie-apparaat te versnellen. Juist bij het afsluiten van dit artikel vernemen wij uit de dagbladen, dat de ministers van buitenlandse zaken op hun in het begin van deze week te 's Gravenhage gehouden conferentie hebben besloten de bewapening van West-Europa te vergroten en de weerbaarheid zo snel mogelijk op te voeren. Wie onze artikelen gevolgd heeft, begrijpt, dat wij ons over dit besluit verheugen. Mogen echter de plannen ten spoedigste ten uitvoer komen en moge ons land bijdragen wat het maar enigszins kan. Dit vereist echter een meer doelbewust defensiebeleid dan tot dusverre is gevoerd. K.

nen hun volgelingen communistische methoden geleerd.

Het Vrije Volk van 1 Augustus geeft een artikel over de koningskwesitie. Men zou een felle veroordeling van de gebruikte terreurmethoden verwachten. Die verwachting gaat niet in vervulling. In dit hoofdartikel heet het: „Leopold III verdwijnt”, „Koning Leopold III heeft eieren voor zijn geld gekozen”, „De jonge Boudewijn... zal zich wel wachten de voetstappen van zijn vader te drukken”. Ziet, dat zijn termen, die het aanzien van het koningschap slechts kunnen verlagen. Zij getuigen van een mentaliteit, die de onze niet is.

Bovendien treft het, hoezeer bij voortdurend liberalen en socialistische in één adem worden genoemd. Zo wordt er gezegd, dat „liberalen en socialistische in België een grote, moeilijke te overschatten overwinning hebben bereikt”.

Ook Spaak had trouwens al waardering geuit voor de flinke houding der Belgische liberalen. Zulke lof uit socialistische mond doet vreemd aan. Meestal spreekt men daar niet best over liberalen. Wij denken, dat de verantwoordelijkheid der socialistische wat zwaar drukt en dat men nu een steun in de nood zoekt.

Vergeefs echter. Wel waren de liberalen ook tegen terugkeer van de koning, maar aan de socialistische terreurmethoden — en daar gaat het om! — hadden zij part noch deel.

In de Belgische senaat is namelijk de volgende motie aangenomen:

„De Senaat keurt met verontwaardiging elke aanslag af die menselijke levens in gevaar kan brengen, elke sabotage van de spoorwegen, elke aantasting van 's lands patrimonium en vooral de vernielingen van nijverheidsinstallaties, die de arbeiders en hun gezin kunnen beroven van hun broodwinning”.

Socialisten en communisten stemden hier samen tegen! De liberalen en de leden der C.V.P. stemden voor. Begrijpelijk. Voor de liberaal is de verloochening van zijn democratische gevoelens onmogelijk. Voor de socialist, zoals gebleken is, niet. K.

☆ parlementaire flitsen ☆

Uitstapje naar Korea; het opschrijfboekje van mr. v. Maarseveen; een „progressieve” stichting; rust tot zelfs in de parterre der commentatoren

De laatste loodjes wegen het zwaarst. En zeker als onder die laatste loodjes zich nog bevindt de behandeling van de wetsontwerpen Unie-aangelegenheden en Uniezaken en Overzeese Rijksdelen der Rijksbegroting voor het dienstjaar 1950. Over de behandeling van deze begroting en over het standpunt dat de V.V.D.-fractie daarbij heeft ingenomen, kan ik kort zijn, na hetgeen mr. Oud hierover in het vorige nummer naar voren heeft gebracht.

Maar uiteraard kon hij in een beperkt artikel niet alle facetten belichten en zo blijft er toch nog wel het een en ander te vermelden ook onder deze rubriek.

Daarbij viel enerzijds het merkwaardige standpunt op van de Partij van de Arbeid, naar voren gebracht door een der meest linkse leden van deze partij, de heer De Kadt, die eigenlijk, zij het ook niet in zoveel woorden, Nieuw-Guinea reeds abandonneerde. De heer De Kadt was kennelijk zeer ontstemd over het adres, dat zovele professoren inzake Nieuw-Guinea tot de Tweede Kamer hadden gericht. Hij vond, dat het oordeel van elke professor over zijn eigen vak altijd interessant was, maar massa-demonstraties van professoren achtte hij zonder enige bewijskracht op wetenschappelijk gebied en zonder kracht op politiek gebied. Blijkbaar hechtte hij alleen waarde aan massa-demonstraties van socialistische zijde.

Merkwaardig was ook de opvatting van de heer Welter, die zich bij het algemeen debat over Korea, enige weken geleden in de Tweede Kamer gehouden, zijn abstinentie inzake de steunverlening voor Zuid-Korea van Nederlandse zijde rechtvaardigde, door er op te wijzen, dat Nederland opgehouden had een Pacific-mogelijkheid te zijn, terwijl hij bij dit debat een beroep deed op de verschillende landen om te komen tot een Pacific-pact, waarmee Nederland dan weer wel te maken zou hebben. Hier was deze afgevaardigde toch bepaald met zich zelf in tegenspraak.

Bij herhaling kwamen verschillende afgevaardigden, gelijk de heer Welter deed, over Korea te spreken. En de communistische heer Hoogcarpsel raakte daar zo in verdiept, dat hij, toen de voorzitter hem aanmaande om weer tot het eigenlijke onderwerp terug te komen, zeide, dat niet hij dit uitstapje naar Korea was begonnen, maar andere afgevaardigden, waarop mr. Kortenhorst zeer ad rem, hem toevoegde, dat een uitstapje nog iets anders is dan een grote excursie.

Een ander moment uit de over het geheel wat matte discussie is ook vermeldenswaard, n.l. het moment, toen prof. Gerbrandy, die vaak in het vuur van zijn rede wel eens de neiging vertoont er iets spontaan uit te flappen, zeide: „Ik las een tijd geleden een brief, waarin stond: de heer Van Maarseveen is op het ogenblik hier in Indonesië en hij heeft een opschrijfboekje; wanneer hij mededelingen krijgt, die hem naar de zin zijn, worden die in dat boekje geschreven, maar zodra er mededelingen komen, die slecht zijn, gaat het boekje dicht, want dat mag er niet in komen”, waarop minister Van Maarseveen zeide: „Niemand heeft mij het laatste jaar ooit met een opschrijfboekje zien lopen, want ik heb er niet eens een.”

Hetgeen wel ter snede geantwoord was, maar kennelijk was de Kamer te beleefd om zelfs door een van zijn leden bij interruptie te laten opmerken, dat dat dan wel jammer was, want dat met behulp van een opschrijfboekje minister Van Maarseveen verkeerd citeren, zoals onlangs in het debat over de Indonesische nota, daar zijn geheugen toen te kort schoot, had kunnen voorkomen.

Mr. Oud had in de loop van het debat duidelijk gemaakt, dat het standpunt van de V.V.D.-fractie ten opzichte van mr. van Maarseveen niet in het minst veranderd was sinds het laatste debat over Indonesië, maar, gezien het feit, dat de Kamer toen de motie-Oud had verworpen, er bij de V.V.D.-fractie geen behoefte bestond aan een nieuwe uitspraak. Zo werden deze beide bgrotingen dan ook aangenomen met de geleidelijk

aan vaste formulering, dat de communisten geacht wensden te worden te hebben tegengestemd.

Een belangrijke kwestie werd nog aangesneden door de heer Van de Wetering, die een amendement had ingediend om de begrotingspost ten bedrage van f 1.890.000 voor de stichting ter bevordering van de culturele samenwerking tussen Nederland, Indonesië, Suriname en de Nederlandse Antillen met f 1 te verminderen, een bekende manier om de afkeuring uit te spreken over een bepaalde zaak.

Na het antwoord van minister Götzen liet de heer Van de Wetering zich iets te gemakkelijk er toe brengen om zijn amendement weer in te trekken. Het is ons onbegrijpelijk, hoe de a.r. heer Meijerink deze stichting heeft verdedigd. Minister Götzen bleek niet eens antwoord te kunnen of te willen geven op de vraag, waarom de directeur van deze stichting, de heer Meuleman heengaat, terwijl het een secret de polichinelle is, dat deze zich niet langer heeft kunnen verenigen met de steeds verder gaande tendenzen om alleen maar „pro-

gressieven” bij deze stichting te betrekken. In dit verband is het leerszaam te lezen, hetgeen Eduard Bouquin in het nummer van de vorige week van Elsevier's Weekblad over deze stichting naar voren brengt en ook het Juli-nummer van „Oost en West” vermeldt nog enige merkwaardige bijzonderheden over het vreemde optreden van deze stichting. Zeker zal over deze stichting in het najaar bij de behandeling van de nieuwe begroting nog wel het een en ander worden gezegd.

Van de vele verdere agendapunten, waarmee de Tweede Kamer zich nog heeft bezig gehouden, vermelden wij de creditverstrekking van f 280 miljoen, waarbij namens de V.V.D.-fractie mr. Vonk het woord voerde; gevolgd door Premiereregeling Woningbouw 1950, waarbij de heer Ritmeester namens onze fractie behartigenswaardige woorden sprak, en waarbij hij opwekte te komen tot een zeer versterkte woningbouw.

De Kamer kreeg op een der laatste dagen ook nog de gelegenheid tot kennismaking met de nieuwe minister van Justitie, mr. Struycken, wiens debuut goede indruk maakte en die in ieder geval een zeker tempo toonde bij de wetsontwerpen tot vaststelling van een nieuwe regeling van de samenstelling van de Hoge Raad, de gerechtshoven, de arrondissementsrechtbanken en de kantongerechten en van de bezoldiging der rechterlijke ambtenaren alsmede van de nieuwe regeling van de bezoldiging der militair-rechterlijke ambtenaren. Uitvoerig heeft de Kamer stilgestaan bij de nota inzake de deviezenpositie, waarbij de heer Ritmeester eveneens de taak had, de zinswijze van onze fractie te vertolken. Ter sprake kwam in dit debat ook het afscheidscollège van prof. Goudriaan: „Productivisme en democratie” getiteld, waarvan prof. Lieftinck zeide, dat deze wel de kenmerken van een grote eruditie droeg, maar niet van

een zekere eenzijdigheid is vrij te pleiten. De bewindsman van het departement van financiën vergat daarbij, dat men van zijn betogen wel eens precies het zelfde zou kunnen opmerken.

Voorzitter Kortenhorst kon in zijn slotrede voor het reces wijzen op het vele, dat door de Tweede Kamer is verricht.

Het was hem gebleken, dat vele leden minder prijs stelden op een zes maandenplan, zoals hij had opgezet dan op een plan van korte duur, van b.v. twee of drie weken. Voorts deed hij de niet onbelangrijke mededeling, dat er bij de Kamer een voorkeur schijnt te bestaan voor het vergaderen op Dinsdagavond, wanneer daardoor de Vrijdag als parlementaire werkdag zou kunnen vervallen.

En hij eindigde zijn rede met de opmerking, dat het na gedane arbeid goed rusten is, waarbij hij allen een welverdiende en verkwikkende vacantie toewenste, waarbij hij, gezien de wijze waarop de perstribune in de Ridderzaal is ingericht, daar dit keer de zin aan kon verbinden, dit ook te wensen voor de dagelijkse commentatoren in de parterre.

Omdat er toch nog wel het een en ander te vermelden valt onder de parlementaire flitsen, enerzijds over de behandeling van de pensioenkwesties, anderzijds over de regeringsnota inzake de verhouding tussen de overheid en de kunst, zal ik tot die rust nog niet overgaan, maar daarover een volgende keer nog het een en ander naar voren brengen.

DE WEEDE
(ad interim)

Commissarissen en posterijen

(Ingezonden)

Het is begrijpelijk, dat een weekblad niet de actualiteit van een dagblad kan bezitten. Toch vereisen de korte stukjes „Hoge ambten en commissariaten” en „Ambtenarij” een korte opmerking.

Ten aanzien van het eerste stukje: De benoeming van mr. L. A. Nijpels tot lid van de Hoge Raad en tot Commissaris van Philips dateert van vóór de laatste oorlog. De benoeming tot lid van de H. R. heeft toen reeds veel stof doen opwaaien, vooral ook in de kring van de Octrooigemachtigden. Immers, de H.R. is, ook in octrooizaken, het hoogste rechtscollege en Philips was ten tijde van de beide benoemingen in tal van octrooi processen gewikkeld. Het lijkt mij, zelfs voor een weekblad, niet erg actueel, op deze oude zaak terug te komen. Overigens ben ik het met de strekking van bedoeld entrefilet volkomen eens.

Ten aanzien van het tweede stukje. Reeds vóór de laatste wereldoorlog volgden de Posterijen de gedragslijn, die terecht de instemming van de inzender heeft. Maar ook dit is oude kost. Overigens verheug ik mij evenzeer over de zakelijke en zo coulante houding van de posterijen, die daardoor vertraging voorkomt en niet ten koste van de Nederl. Staat het buitenland laat profiteren van strafport. Jammer is het, dat in het binnenlandse postverkeer niet een zelfde gedragslijn wordt gevolgd. Of zou dat te veel werk vereisen?

Hoogachtend,
(Dr. Ir.) W. WESSEL.

Deze burger

was Zondag in een bekende badplaats. Hij zal de naam maar niet noemen want het was een abominabele boel van slordige, etende, al-maar-etende mensen en, die naam noemende, zou ik brieven

krijgen, verontwaardigde brieven van de heer burgemeester en van de heren gemeentebestuur, van de heer directeur van de V.V.V. en van het bestuur van Iksplaats Vooruit; een heen-en-weer-geschrift waardoor die badplaats geen haar beter zou worden. Het zou er even naargeestig blijven van al-maar-kauwende, malende, slokkende, slikkende, zuigende, knabbelende, slofferende monden. Al-maar slagroomtaartjes, slagroomijsjes, slagroomadvocaatjes, slagroom-ananassies, zuurtjes, zebbel-tjes, zabbeltjes, toffeess, sjokolaadjes, koekjes, peper-muntjes, nogablokken, hopjes, broodjes, pruimen, bananen, nootjes, spritsies — als je er op ging letten een afschuwelijke al-maar-bunkerderij van al maar rode, witte, gele, rose, groene en oranje dingen uit zakken, om de zwarte drop niet te vergeten.

Het werd een obsessie.

Er was niemand in de hoofdstraat, op het strand, op de boulevard die niet aan het eten was.

Deze burger werd er bedroefd en onpasselijk van.

Totdat hij, door een plotselinge ommekeer des harten, bedacht, dat het eigenlijk in al zijn domheid, zijn koeachtige heerlijkheid, zijn uniforme ellende, ook wel een beetje vertederend was, dat een paar duizend mensen een hele middag in de zon zaten, liepen, stonden, lagen te slikken en te slobberen.

Dat het lelijk was en onsmakelijk en om weewarig van te worden, maar dat het altijd beter, duizend maal beter, was dan een volk, verpletterd onder bommen, kanonnen en tanks en dat dit nu de vreedzame vreetzaamheid was die men zijn volk mocht toewensen.

Die gedachte maakte die hele, lelijke badplaats mooi en goed voor

DEZE BURGER.

De taak der pers

Een goede voorlichting is eerste voorwaarde voor de democratie" schreef het P.v.d.A.-bestuur van Amsterdam aan het afdelingsbestuur van de V.V.D. te Amsterdam indertijd in zijn uitnodiging tot een debat over de belastingen, die de V.V.D. omlaag wilde hebben. Omdat de V.V.D. geen zendtijd heeft en de socialistische wel en die gebruiken om hun tegenstanders, die zelf niet aan het woord mogen komen, te bestrijden, heeft men deze uitnodiging, zoals men zich herinnert, afgeslagen en gezegd eerst zelf eens voor de microfoon het zijne te willen zeggen. De V.V.D. kreeg wel geen gelegenheid tot propaganda, maar men stelde een radio-debat voor, en omdat dit tenminste iets was in de democratische goede richting, is dit debat ook gevolgd.

Wij dachten terug aan deze voorlichting als eerste voorwaarde toen wij de Nederlandse bladen lazen over de Belgische koningskwesitie. Er was een volkomen tegenspraak in de berichtgeving tussen de katholieke en de socialistische bladen. Zij schreven naar gelang zij voor of tegen de koning waren geporteerd. De Brusselse correspondent van de N.R.C. schreef, dat de Belgische bladen volkomen met elkaar in tegenspraak waren wanneer het de feiten betrof — bijvoorbeeld „enkele" koningsgezinden in de socialistische pers waren „duizenden" in de katholieke bladen — en het was in ons democratische Nederland precies zo. En de conclusie kan zijn, dat een groot deel van de Nederlandse pers dus nog lang niet aan die eerste voorwaarde van de democratie toe is. Dat moge haar wat voorzichtiger doen zijn critiek te uiten op persverhoudingen in sommige andere landen. Als men in andere landen de verhoudingen hekelt, dan doet men toch goed in eigen land van de democratische vrijheid ook een zuiver en eerlijk gebruik te maken. Want in feite is het minder belangrijk wat de oorzaak is van eenzijdige voorlichting als wel het feit, dat eenzijdig wordt voorlicht!

Nationalisatie of particulier initiatief?

In Engeland zijn de steenkolenmijnen onder het huidige Labour-bewind genationaliseerd. Daardoor zijn de productiekosten zodanig gestegen, dat zelfs het socialistisch geregeerde Nederland heeft moeten besluiten geen Engelse steenkolen meer te moeten kopen, omdat de prijs voor ons arme landje te hoog is geworden. De voorstanders van nationalisatie zouden er goed aan doen eens wat meer aandacht te schenken aan dergelijke berichten. Wellicht zou dat sommigen van hen tot nadenken stemmen. De staat zal, onder dezelfde omstandigheden, nimmer zo goed en zo goedkoop kunnen produceren als de particulieren. Wij zien dit b.v. ook heel sterk bij de openbare nutsbedrijven (gas, electriciteit en waterleiding). In de V.S. van Amerika zijn deze vrijwel geheel in particuliere handen en nergens is de energie in verhouding zo goedkoop als daar.

Omhoog dat bedrag!

De laatste verkiezingsactie van onze Partij stond in het teken van belastingverlaging, onder de leuze: Omlaag dat bedrag! Nu willen wij het eens over een ander bedrag hebben, dat omhoog moet, doch helaas nog steeds omlaag gaat: het spaartegoed bij de Rijkspostspaarbank! In Juni van dit jaar is weer een daling te constateren, nl. van 11 miljoen gulden. Het totale tegoed daalde daarmee tot 1429 miljoen, tegen in Februari van dit jaar nog 1453 miljoen. Op die manier gaan we steeds de verkeerde kant op: de belastingen omhoog, de spaargelden omlaag. Dat is heel begrijpelijk, omdat er een natuurlijke wisselwerking is tussen die twee bedragen. Verlaagt men, waar mogelijk, de belastingen, dan komt er weer geld beschikbaar om te sparen. Dat is hard nodig ook, al was het alleen maar voor onze industrialisatie, waardoor we meer werkgelegenheid scheppen voor de werkbevolking van ons land. En daarom: de belastingen omlaag en de spaargelden omhoog!

Vijfde colonne (I)

De vijfde colonne is een specialiteit van het Russische Huis. Alle andere grote Huizen en Firma's staan er tot nu toe vrij machteloos tegenover. Want, en dat voelt u als democraat natuurlijk dadelijk: in een waarachtig democratische staat behoort de strikte handhaving van Roosevelt's vrijheden en menselijke rechten het eerste gebod te zijn. En toch... mogen wij voor u nogmaals uit dat Democratisch Manifest van Emery Reves over schrijven:

a. zo werden de liberaal-democratische staten ondermijnd, hun openbaar leven vergiftigd en hun instellingen tenslotte vernietigd door volkomen „legale" methoden.

b. de democratische instellingen zijn niet gemaakt voor, en kunnen niet ter beschikking staan van hen, die de democratie wensen af te schaffen.

c. wij moeten de democratie veilig stellen voor hen, die democratisch gezind zijn, en het is onze eerste democratische plicht tegenover anti-democratische gedachten, bewegingen en krachten met anti-democratische methoden op te treden.

d. er is geen mogelijkheid, dat een democratie, hetzij op nationaal of internationaal plan, werken kan zonder dat de politieke rechten van de demo-

cratische mens verzekerd worden door dwanginstellingen, die een halt toeroepen en paal en perk stellen aan de activiteit van die elementen, welke om enigerlei reden ageren tegen de democratische voorrechten van democratische burgers of naties.

Vijfde colonne (II)

De gebeurtenissen in Korea toonden andermaal aan hoe snel die 5e colonne overal beschikbaar is, hoe diep zij kan penetreren en hoe ongemeen gevaarlijk zij is. Dat wisten wij zelfs in Nederland. Maar op de vraag: „en welke veiligheidsmaatregelen hebt gij dus getroffen?", blijft het antwoord zeer onbevredigend.

Men onderschatte het gevaar niet. Men denke toch vooral niet dat in zo'n rustig landje als het onze, nietwaar?... de rest van de geruststellerij kent u natuurlijk. Er zijn er, gelukkig, die geenszins gerust zijn, die overtuigd blijven dat in ons land overal penetratie plaats vindt en vond, terwijl de afweer volstrekt onvoldoende is.

Die onvoldoende afweer vindt ook een oorzaak in een zeker wantrouwen, dat in vele kringen bleef bestaan tegen de P. v. d. A. Vandaar ook een der redenen voor de geringere belangstelling voor een deelname aan de Nationale Reserve.

Velen uit de hier bedoelde kringen waren werkelijk overtuigd dat een regering met sterke socialistische inslag onvoldoende weerstand zou bieden aan het communisme en bovendien een nationaal machtsmiddel niet of verkeerd zou gebruiken, waarbij men voor ogen hield buitenlandse voorbeelden van samengaan tussen socialistische en communisten.

Velen uit bedoelde kringen, waren echter ook overtuigd dat de communistische penetratie toen, enkele jaren geleden, reeds verontrustend was. Toch konden zij hun wantrouwen niet overwinnen, overwogen hier en daar zelfs al een „ondergronds" voorbereiden van een beveiliging tegen de 5e colonne.

Vijfde colonne (III)

Inmiddels heeft het gebeurde op Korea de noodzaak van sterke en dadelijke beveiliging tegen de 5e colonne aangetoond. Tegenover dergelijke guerilla's en saboteurs „in een civiel pakje" is de thans bestaande Nationale Reserve waarschijnlijk te zwak, te ongevoelend en onvoldoende paraat. Toch dient ons volk zich snel en afdoende veilig te stellen tegen die 5e colonne, zoals het dit eveneens moet doen tegenover het gevaar van buiten.

In verband met dit laatste gevaar zal onze militaire medewerker in een der volgende nummers het boek van generaal Bilotte „Het uur der beslissing" (Le temps du choix) bespreken. Het tegenaan van dit gevaar dient evenwel op internationaal plan te geschieden.

De 5e colonne is echter overal een nationaal gevaar, dat dus ook nationaal moet worden gekeerd. En nu is het wel heel ellendig dat juist in deze tijd de Belgische socialistische zich zo slechte democraten tonen en openlijk opstand, sabotage en geweld preken TEGEN de beslissing van een op democratische grondslag en geheel overeenkomstig de wet gevormde meerderheid.

Dit verhoogt ook in ons land het vertrouwen in de socialistische niet, te meer waar in geen enkel Nederlandse socialistisch blad ook maar één woord van afkeuring is te lezen over deze volkomen ONdemocratische houding.

Dit alles is te betreuren. Maar het neemt niets af van de duidelijke noodzaak dat tegen de vijfde colonne ALLE niet communistische Nederlanders van ALLE politieke partijen samen MOETEN gaan. Dat, wat ten aanzien van de buitenlandse verhoudingen geldt, geldt ook voor de binnenlandse: een onwrikbaar front vormen door ALLEN voor ALLEN.

Laat u niet misleiden door schijnbaar loyale, rond-en-recht-uit organisaties voor Barmhartigheid, voor Zuivere Rede of Cultuur, voor Vrijheid of Vrede. Kijk uit en onderzoek! Werk in 's hemelsnaam niet onbedoeld en onbewust met deze lieden mee. Maar sluit u aan en werk mee, dadelijk en daadwerkelijk aan de beveiliging tegen, de afweer van de VIJFDE COLONNE!

Uiterste inspanning!

Thans geldt dat militaire uitgaven primaire noodzaak zijn. Veel van wat goed is, zal naar de 2de plaats moeten.

Dat moet — daaraan is geen ontkomen meer omdat er eenvoudig geen andere kans meer is het dodelijke communistische gevaar af te weren. Tegenover dit onontkenbare en onontkoombare feit lijkt het ons nodig twee zaken te bepleiten.

In de eerste plaats: laat iedereen, behalve natuurlijk de communisten, beseffen dat thans op geen enkele andere manier de waarachtige Vrijheid kan behouden blijven. Dat dus iedereen offers moet brengen — werkgever en werknemer, arm en rijk. En het zal de taak van onze staatslieden zijn daarbij iedereen eerlijk en rechtvaardig naar draagkracht te belasten — een taak, die naar veler oordeel op het ogenblik NIET steeds op de juiste wijze wordt vervuld.

In de tweede plaats: volkomen soberheid in de militaire uitgaven. Daarmee bedoelen wij dit: kies eerder het Russische dan het Amerikaanse „verplegings"-voorbeeld. Want u weet immers: om

1 Amerikaanse soldaat in het vuur te brengen zijn negen andere Amerikanen nodig bij verpleging, administratie, aan- en afvoer enz., terwijl dit cijfer bij de Russen vermoedelijk twee is, een gevolg van alleruiterste soberheid.

Maar ook bovenal: onverbiddelijk uitkammen van ALLE kantoren en instanties, alle diensten en bijdiensten — weg met alle baantjesgasten. En weg met elke generaal, kolonel en hoofdofficier, die niet voor de volle 100% nodig en nuttig is voor de WEERMACHT. Want elke stuiver, die thans nog aan die weermacht wordt onttrokken voor bijbaantjes of representatie of autofeesten of noem maar op, wordt ONTSTOLEN aan u en aan ons allemaal.

Nodig is thans de uiterste krachtsinspanning!

Rekenkamer (I)

In het verslag der Algemene Rekenkamer over 1949 zijn weer tal van belangrijke en interessante dingen te lezen. Wij willen hier op de bevindingen van de Kamer niet al te diep ingaan, omdat de grote pers aan een en ander reeds voldoende aandacht heeft geschonken. Toch kan het nuttig zijn er op te wijzen, hoe belangrijk het werk van deze instelling is in verband met haar corrigerende taak. Zij biedt voor de burger een ruime waarborg, dat de daden van de overheid door een kritische bril worden bekeken, hetgeen de zuiverheid van het beginsel der democratie ongetwijfeld ten goede komt. Verheugend is in dit verband, dat de aanmerkingen van de Kamer niet meer van zulk een ernstige toon zijn als enige jaren geleden. Weliswaar moest zij ook nu nog op fouten wijzen, doch in aantal en omvang waren deze geringer dan in de jaren vlak na de bevrijding. Wij mogen hieruit concluderen, dat zij haar werkzaamheden zeker niet tevergeefs verricht.

Rekenkamer (II)

In verband met het jongste verslag dat door de Algemene Rekenkamer is uitgebracht, moet het anderzijds ernstig worden betreurd, dat zij o.m. tot de slotsom is moeten komen, dat het wijzen op onjuistheden in het verleden, en het geven van adviezen ter verhindering van fouten in de toekomst geen nut kan stichten, tenzij hieraan door verantwoordelijke autoriteiten het oor wordt verleend. Niet dat de adviezen der Kamer zo onfeilbaar zijn — gelijk zij zelf opmerkt — dat zij steeds zouden moeten worden opgevolgd. Maar wel is het gewenst, dat met enige voortvarendheid de stukken in behandeling worden genomen, die door de Kamer worden voorgelegd. In de loop van het verslagjaar was de Kamer genoopt, een aantal ministers persoonlijk te verzoeken tal van aangelegenheden, die reeds lang bij hun departement waren aangebracht, zonder verder uitstel in behandeling te nemen. De Algemene Rekenkamer is terecht van mening, dat een snellere uitwisseling van gedachten tussen haar en de minister aan de Rijksdienst slechts ten goede zal komen. Het is jammer, dat de Kamer genooddaakt is geweest, een dergelijke conclusie te trekken. Immers, men krijgt hier het niet te verdedigen beeld, dat de Rekenkamer adviseert, doch de regering zich van deze adviezen te weinig aantrekt, althans te lang talmf om te handelen in de geest als door de Rekenkamer is aangegeven. Dit is een zwak punt, vooral ook principieel gezien, omdat een dergelijke gang van zaken het vertrouwen van de burgers in de regering in zekere zin schade doet. Het is dan ook te hopen, dat in de toekomst van een vlottere gang van zaken melding kan worden gemaakt.

Rekenkamer (III)

Hoewel merkwaardig het blijkbaar in ambtelijke kringen kan toegaan, blijkt o.m. uit het feit, dat de Rekenkamer bij de Centrale Controle Dienst een clandestien Bureau voor Sociale Aangelegenheden ontdekte, met een personeel van 9 man en waarvan de kosten op ruim f 25.000.— per jaar konden worden gesteld. De Kamer gaf terecht uitdrukking aan haar verbazing over dit feit, aangezien de minister van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening, had medegedeeld, dat met ingang van 1 Januari 1947 het gelijknamige bureau van zijn departement zijn werkzaamheden had uitgebreid tot alle daaronder behorende diensten en instellingen. De Kamer nam daarom aan, dat het bureau van de Centrale Controle Dienst zonder voorkennis van de minister was tot stand gekomen. Dit laatste was volgens de minister van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening inderdaad het geval. Weliswaar is genoemde afdeling thans opgeheven, doch dat neemt niet weg, dat een dergelijke gang van zaken wel een vreemd licht werpt op bepaalde toestanden die zich in de ambtelijke sfeer kunnen voordoen. Met dit al wederom een bewijs, van wel een groot nu de werkzaamheden zijn die door de Rekenkamer worden verricht.

**VRIJHEID EN
DEMOCRATIE**

Weekblad van de Volapartij
voor Vrijheid en Democratie

Voorzitter Redactie-comm.:
Drs. H. A. Korthals.
Redactie-secretaris: Mr. E. Elias.
Adres: Victoria Hotel Amsterdam,
Kamer 435.
Administratie: Postbus 43,
A'foort, tel. 5267.
Abonnementprijs f 1.90 p. kwartaal,
f 7.50 per jaar.
Voor het zenden van abonnements-
en advertentiegeden: Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie“ te Amersfoort.
Losse nummers 15 cent.
Voor advertenties wende men zich tot de administratie.

En de anderen dan?

(Ingezonden)

De voorstellen van de regering ter zake van de verhoging van de pensioenen van het gewezen overheidspersoneel hebben in onze Tweede Kamer een verre van gunstig oordeel gevonden. Algemeen leefde in de Kamer het verlangen, dat de toelagen in nog sterkere mate zouden worden verhoogd, zo laven we in de verslagen.

Wij zijn helaas geen Tweede Kamerlid.

Waren wij het wel, dan zouden we een volslag ander geluid hebben laten horen. Wij zouden bij dit debat gevraagd hebben:

Of de voorstanders dezer verhoging — en speciaal degenen, die op de in verschillende plaatsen van ons land gehouden vergaderingen tegen de voorstellen van de regering, als zijnde onvoldoende, hebben geageerd — wel eens hebben bedacht, dat talloze kleine renteniers (die, terwijl de pensioenen van het gewezen overheidspersoneel een andermaal werden verhoogd, hun inkomsten nog veelal zagen dalen) ook aan deze toelagen moeten medebetelen?

En of men er wel van doordrongen is, dat vrijwel hetzelfde geldt van alle lijfrentetrekken en de meeste pensioentrekken uit particuliere fondsen, kortom van bijkans al degenen, die niet in overheidsdienst, doch in het particuliere bedrijf werkzaam zijn geweest?

Wat zouden velen onder deze mensen ontzettend dankbaar zijn, wanneer ze er ook zo maar eens een f 90 per jaar bijkregen!

Maar dat gebeurt niet.

Het is daarom eigenlijk gezegd onbegrijpelijk, dat op een van zo weinig waardering getuigende wijze over de voorgestelde toelagen wordt gesproken. Het ware meer op zijn plaats geweest, dat in de kring der betrokkenen met dankbaarheid werd gewaagd van het voorrecht tot het overheidspersoneel te hebben behoord.

Immers men zal goed doen te bedenken, dat het bericht van deze toelagen bij duizenden in den lande een gevoel van ergernis en wrevel heeft gewekt, vooral bij mensen, die zich afvragen, hoe het toch wel moet met 's Rijks schatkist nu al weer f 16 miljoen eenzijdig voor de bevoordeling van het gewezen overheidspersoneel wordt gebezigd.

Ergernis en wrevel voorts ook bij velen, die zich weliswaar niet zozeer druk maken over de positie van 's lands financiën, maar toch niet goed kunnen begrijpen, waarom dit geld dan niet voor een voor allen geldende ouderdomsvoorziening kan worden aangewend, 't zij staatspensioenen of anderszins.

Tenslotte merken wij nog op, dat wie mocht menen, dat de in dit stukje ontwikkelde gedachte alleen in liberale kring enige aanhang zou vinden, zich vergist. Het deed ons genoegen (naar aanleiding van wat wij elders in de geest van het bovenstaande schreven) een betuiging van instemming van een P.v.d.A.-Statenlid te mogen ontvangen.

J. LUCHIES.

Pietersbierum (Fr.)

De mannen en vrouwen van straks
Welke paal passeert die conducteur?
En in hoeveel tijd loopt dat vat leeg?

Wanneer dit slotartikel onder de aandacht der lezers komt, is de spanning in de meeste gezinnen met studerende kinderen geweken. De resultaten der diverse examens, toelatings-, overgangsen eindexamens zijn bekend en vreugde over behaald succes, verdriet over ondervonden teleurstelling zijn aan het slijten. Het lijkt ons niet onbelangrijk in deze, wat rustiger geworden periode, een beschouwing te wijden aan het probleem der toelatingsexamens voor de middelbare school.

Duizenden 11-, 12- en 13-jarige jongens en meisjes deden wellicht voor het eerst van hun leven examen en hebben daarmee een voorproefje gehad van wat hun in de loop der komende jaren nog enkele malen boven het hoofd hangt. Het is met deze admissie-examens eigenaardig gesteld. Bijna alle leraren huldigen de opvatting, dat het toelatingsexamen als selectiemiddel maar zeer matig bevredigt en zeker ten aanzien van de leerlingen der lagere school, die niet stukken boven de doorsnee-leerling uitsteken. En vraagt men de schoolhoofden naar hun oordeel over deze selectiemethode, dan kan men gelijke opvattingen vernemen. Er is in de loop der jaren reeds ontzaglijk veel over het probleem van de aansluiting L.O. en M.O. geschreven en gesproken en aan voorstellen en plannen heeft het niet ontbroken. Intussen is er in de praktijk nog maar weinig veranderd.

Op enkele gunstige uitzonderingen na — we denken hier aan de proefnemingen in Arnhem, Rotterdam, Gorinchem en Den Haag, waar men inderdaad nieuwe wegen tracht in te slaan en naar het zich laat inzien met succes — zijn overal de toelatingsexamens gehandhaafd en sukkelt men voort met een selectie-methode, die slechts weinigen bevrediging schenkt. Men herinnert zich, dat voor enkele jaren leerlingen werden toegelaten op verklaring van geschiktheid van het hoofd der lagere school, doch dat ook die regeling allerm minst voldeed. Althans aanleiding werd tot misstanden. Sindsdien is het schriftelijk en voor gevallen, waarin sprake is van verschil in examen-uitslag en geschiktheidsverklaring, aangevuld met een mondelinge onderzoek, in de plaats gekomen. We vertellen geen geheim, als we mededelen, dat ieder jaar belangrijk onderscheid op te merken valt tussen de verschillende examen-opgaven. Zo hebben wij ook dit jaar weer de opgaven onder ogen gehad van diverse inrichtingen voor M.O. en V.H.O. en opnieuw kunnen constateren, dat er opmerkelijk verschil in zwaarte bestond. Doch, wij herhalen wat we ook tegen verschillende ouders opmerkten: dit onderscheid zegt in wezen slechts weinig.

Want ten slotte is alleen bepaald welke normen gegolden hebben bij de beoordeling. Moeilijke opgaven met een mildere beoordeling en gemakkelijker opgaven met een zwaarder beoordeling behoeven in uitslag niet zo ver van elkaar te liggen. Alleen vraagt men zich af, wat voor zin het heeft een moeilijk stel opgaven samen te stellen, als men toch gedwongen wordt milde normen aan te leggen bij de beoordeling. Maar hoe dit zij, de vraag kan gesteld worden of het wel juist is in de zelfde plaatsen verschillende toelatingsexamen-opgaven te geven voor het M.O. en V.H.O. Anderzijds zou men de vraag kunnen opwerpen, waarom niet over het gehele land eenzelfde stel examen-opgaven geldt. Afgewezen leerlingen van school A. zouden wellicht bij school B zijn toegelaten en omgekeerd. In Den Haag komt het voor, dat ouders hun kinderen voor een bepaalde school examen laten doen en dan bij gunstige uitslag met het bewijs van toelating hun kind plaatsen op de school, waarvoor zij aanvankelijk al voorkeur hadden, doch waarvan zij vreesden, dat de eisen wel hoog zouden zijn.

Op een tweede aspect van het probleem der toelatingsexamens moge hier tenslotte de aandacht gevestigd worden, nl. de opvatting, welke men in verscheidene plaatsen heeft t.a.v. punt d der Reken-eisen. In het K.B. van 1938 lezen we daaromtrent:

d. het juist zien van de betrekkingen tussen de gegevens in eenvoudige denkvragestukken, blijkende uit de toepassing der voor de oplossing vereiste be-

werkingen, waarbij het gebruik van de in de wiskunde gangbare verkorte schrijfwijze is toegestaan.

Tegen de hier geformuleerde eisen kunnen, dunkt ons, weinig bezwaren worden aangevoerd. We mogen van a.s. leerlingen van M.O. en V.H.O. verwachten, dat zij in staat zijn de betrekkingen te zien tussen de gegevens in eenvoudige denkvragestukken en dat ze de oplossingen in een verkorte schrijfwijze, als gangbaar bij de wiskunde, mogen opschrijven, is stellig een stap in de juiste richting. Maar... de samenstellers der rekenopgaven en dan in het bijzonder van de onder dit punt d genoemde opgaven, blijken nog al van opvatting te verschillen!

Wij menen, dat in verschillende plaatsen vraagstukjes zijn opgegeven, die niet meer behoren tot eenvoudige denkvragestukken voor kinderen van 11—13 jaar (in hoofdzaak betreft het hier wel 11- en 12-jarigen). Een enkel voorbeeld ter illustratie:

Uit de opgaven van 1949:

In een vat bevindt zich water. Aan de bodem bevinden zich twee kranen. Door de eerste kraan loopt het leeg in 20 min. Als de 2e kraan alleen openstaat, loopt het leeg in 30 min. In welke tijd loopt het leeg als beide kranen, tegelijk worden geopend?

Wanneer de leerlingen getraind zijn in de bekende werksommen: Jan doet per dag het zoveelste deel van het werk, Piet het zoveelste deel van het werk, samen het zoveelste deel van het werk. Ze kunnen het dus in ... dagen, en zij herkennen dit type in bovenstaande som, dan is dit vraagstukje stellig niet moeilijk, maar 't blijft o.i. levensvreemd.

Een ander voorbeeld: Jan en Piet sparen postzegels en plakken die ieder in een schrift, zo dat op iedere bladzijde evenveel zegels komen. Jan heeft 7 bladen vol en nog 10 zegels op het volgende blad. Als Piet 6 zegels meer had, zou hij 24 volle bladen hebben. Piet heeft driemaal zoveel zegels als Jan. Hoeveel hebben ze er samen?

Het komt mij voor, dat een dergelijk vraagstukje niet bepaald behoort tot een eenvoudig denkvragestukje.

En ten besluite een voorbeeld uit het afgelopen jaar:

Een trein rijdt met een snelheid van 42 km. per uur. Langs de spoorlijn staan telegraafpalen, genummerd 1, 2, 3, enz., alle op 50 m. van elkaar. De conducteur staat voor in de trein.

Vraag 1. Als de conducteur op zijn plaats blijft staan, hoeveel tijd verloopt er dan tussen het passeren van paal no. 1 en no. 50?

Vraag 2. Als de conducteur niet op zijn plaats blijft, maar op het ogenblik, dat hij paal no. 1 passeert, zich met een snelheid van 100 m. per minuut naar het achterste deel van de trein begeeft en hij bij aankomst daar juist paal 10 passeert, wordt gevraagd de lengte van de trein.

Vraag 3. Wanneer de conducteur

na aankomst in het achterste punt van de trein onmiddellijk weer naar voren gaat, wordt gevraagd te berekenen, welke paal hij passeert, als hij juist in het midden van de trein is.

De vraag rijst, of dergelijke opgaven wel het juiste middel zijn ter selectie van 11-, 12- en 13-jarige candidaatjes voor M.O. en V.H.O.

Nu betekent het niet hebben opgelost van dergelijke sommige allerminst, dat de candidaatjes worden afgewezen. Er is nog ander werk, dat bij de beoordeling een rol speelt en bovendien hangt het voornamelijk af van de normen, welke bij de beoordeling gegolden hebben. Het kan zijn, dat van een gehele groep er maar enige leerlingen een dergelijk vraagstukje juist hebben opgelost, hetgeen dan ongetwijfeld ertoe zal leiden, dat het bij het te bepalen eindcijfer voor alle leerlingen niet of zeer weinig meetelt.

Maar erger is, dat de opleiders rekening houden met de mogelijkheid, dat dergelijke vraagstukjes kunnen worden opgegeven. Zij zullen onwillekeurig hun leerlingen er op gaan trainen wat, ik geef gaarne toe, allerm minst de bedoeling van de examencommissies zijn kan, maar niettemin in de praktijk toch veelvuldig gebeurt.

Wanneer, zoals ik meermalen heb vast gesteld, leerlingen der vierde klasse van een Kweekschool, in het bezit van MULO B, HBS of Gymnasium-diploma, grote moeite hebben met het oplossen van dergelijke z.g. eenvoudige denkvragestukjes, dan zullen we ons toch ernstig moeten afvragen, of op deze weg nog langer mag worden voortgegaan.

Dat men selecteert kan niet anders dan toegejuicht worden, maar laat men dan zoeken naar betere selectiemethoden.

Voor enkele jaren had ik een leerling die zakte voor het toelatingsexamen (hij maakte van de denkvragestukjes niet veel). Er werd, omdat ik pertinent verklaard had, dat ik deze jongen, op grond van hetgeen ik van hem gedurende een paar jaren bemerkt had, absoluut geschikt achtte voor het gymnasium, een weg gevonden om hem geplaatst te krijgen. Na drie jaren was het resultaat aldus: De jongen doorliep de eerste, tweede en derde klas vlot en gaat nu over naar de 4e klas gym. Men zal mogelijk zeggen: een uitzonderingsgeval. Goed, maar niettemin van grote betekenis voor deze jongen en ik ben nog altijd blij, dat ik destijds voet bij stuk gehouden heb!

Niemand onzer weet, hoe het met de afgewezen leerlingen gegaan zou zijn, als ze zouden toegelaten zijn; we weten het alleen van de toegelaten leerlingen, maar ik kan me niet losmaken van de idee, dat er jaarlijks kinderen afgewezen worden, die bij een juister selectie aangenomen zouden zijn, en wat meer zegt, een behoorlijk figuur geslagen zouden hebben.

Ik geef toe, dat het ontzettend moeilijk is de juiste manier van selecteren te vinden, doch voor mij staat vast, dat het huidige toelatingsexamen in vele gevallen niet voldoet. Veel meer vertrouwen heb ik in de proefnemingen en werkwijzen, die men sinds enkele jaren doet en toepast in Arnhem, Gorkum, en sinds kort in Den Haag en Rotterdam.

De vraag is alleen, of ook de ouders dit vertrouwen hebben!

Want het lijkt mij, dat deze werkwijze het klaarstomen en drillen aardig kortwieken. Bij het toelatingsexamen speelt de stoom- en drillmethode naar mijn vaste overtuiging nog wel een rol: de school, welke de leerlingen een aantal type-sommen inheft, een aantal geijkte examen-vraagjes van aardrijkskunde en vaderlandse geschiedenis inpompt, haar leerlingen dag in dag uit traint in dictee-moeilijkheden, kan met het huidige toelatingsexamen resultaten boeken, die wel de oppervlakkige ouders verblinden kunnen, maar niet de leraren M.O. en V.H.O. v. M.

Wij hebben het nog eens over het Openbaar Onderwijs.

EN ANTWOORDEN ENKELE LEZERS

Ons hoofdartikel „Bedenklijk” in het No. van 14 dezer lokte enkele reacties van lezers uit. Voorzover daaruit instemming met ons betoog bleek, behoeven wij er hier niet op in te gaan. Een lezer, die bezwaren oppert, willen wij gaarne antwoorden onder betuiging van ons leedwezen, dat wij zijn uitvoerige brief niet kunnen plaatsen. De strekking van zijn betoog zal de lezers uit onze repliek wel duidelijk worden. Zevententwintig procent van het totaal aantal de lagere school bezoeken de leerlingen gaat naar de Openbare, 73% naar een bijzondere school, zulks terwijl bij verkiezingen de confessionele partijen slechts ongeveer 55% van de stemmen verkregen. Vanwaar komt dat surplus voor de bijzondere scholen en wat is daarvan de oorzaak? vraagt deze lezer zich af.

Ons antwoord is: daarnaar kunnen wij slechts gissen.

Dat de toestand zo is, ondanks het feit, dat de N.O.V. niet is aangesloten bij het N.V.V. — m.a.w.: dat eventuele aansluiting dus van weinig betekenis is — kunnen wij moeilijk, gelijk deze lezer doet, als een argument vóór die aansluiting beschouwen. De achteruitgang van de Openbare School is nl. geen verschijnsel der laatste jaren, wat de N.O.V. wel is.

Hierop nu heeft de kwestie der absolute neutraliteit wel degelijk invloed geëffend. Die absolute neutraliteit was immers gericht zowel op de godsdienstige als de politieke „kleur” van het openbare onderwijs, onder de laatste begrepen het aankweken van vaderlandsliefde en liefde jegens ons Vorstenhuis. Onze briefschrijver zal zich ook nog wel de tijd herinneren, waarin volgens de voorstanders van de absolute neutraliteit zelfs het leren van het Wilhelmus op de openbare school taboe was.

Deze absolute neutraliteit nu — die, nog eens, gelukkig nooit tot volle werkelijkheid in de openbare school is geworden — heeft duizenden in den lande kopschuw gemaakt voor deze school, die niet, als onze briefschrijver beweert, een school op humanistische grondslag is, doch bedoeld te zijn de nationale volksschool. Wij kunnen dan ook principieel niet berusten, gelijk schr. doet, in de fictieve situatie waarbij de openbare school ten hoogste aanspraak zou kunnen maken op het totaal aantal leerlingen dat zij uit „humanistische” kringen zou kunnen trekken en waar zij thans zelfs nog verre beneden blijft. Zij is bedoeld en moet, ideaal gesproken, blijven: de school voor allen.

Dat zij dit in veler oog niet meer is, heeft velerlei oorzaak. Eén daarvan is de ongelukkige leuze der absolute neutraliteit en het valse cachet, daarmede aan de Openbare School opgedrongen.

Komt daar nu bij — gelijk er in het verleden bij gekomen is — dat de grootste openbare onder-

wijzersorganisatie zich aansluit bij de socialistische vakbeweging, dan werken de dienaren der openbare school slechts temeer de voorstelling in de hand, dat de openbare school niet alleen „neutraal” staat tegenover alle religieuze en nationale waarden maar ook een school van en voor socialisten is. Dit gevaar wordt nu nog te groter, waar er thans slechts één onderwijzersorganisatie is, de N.O.V.

We zijn er dan niet mee af, gelijk onze briefschrijver doet, het probleem tot een rekensommetje te maken, zo in de trant van: hoeveel leerlingen kan de openbare school behouden, aangenomen dat zoveel procent onzer bevolking socialist en zoveel procent vrijzinnig is? De openbare school is — wat haar tegenstanders daaromtrent ook mogen beweren — de school voor allen. Zij moet er althans naar streven dit te zijn en het ook bij wisselende omstandigheden weer te worden. Maar dat eist in de praktijk rondom die school een zodanige sfeer van goedwill, dat ook haar felste tegenstanders haar geen „absolute neutraliteit” noch voorkeur (onder haar dienaren) voor een bepaalde (socialistische) partij kunnen verwijten.

De Hervormde Kerk bijvoorbeeld heeft na de bevrijding nadrukkelijk te kennen gegeven de openbare school niet langer principieel bij de bijzondere ten achter te willen stellen. Het praktisch effect daarvan moge voorshands niet groot zijn, — ook in dit opzicht kan er een kentering komen. Die verijdelt men welbewust, wanneer men de onderwijzers-organisatie aansluit bij het N.V.V. en daarmee toch weer de indruk wekt, als ware de openbare school een „rode”.

Waar onze briefschrijver tenslotte meent, dat wij als liberalen oude grieven hebben tegen de Bond van Onderwijzers, omdat die gestreden zou hebben voor een betere bezoldiging der onderwijzers, wat de liberalen niet naar de zin zou zijn geweest, deze veronderstelling verwijzen wij zonder meer naar het rijk der fabelen. Reeds omdat tot 1918 de bezoldiging der onderwijzers geen rijkszaak was, doch aan de gemeentebesturen overgelaten, waarbij van rijkswege slechts een minimum was voorgeschreven.

De R.

A. Nawijn
burgemeester van Olst

Kort voor het ter perse gaan van dit nummer vernemen wij de benoeming van de heer A. Nawijn te Gorinchem tot burgemeester der gemeente Olst, als opvolger van mr. A. G. R. ridder van Rappard, die enige maanden geleden werd benoemd tot burgemeester van Heemstede.

Wij verheugen ons over de benoeming van de heer Nawijn ten eerste. In de eerste plaats omdat Olst hiermede een burgemeester krijgt, die zich heeft doen kennen als een man van bekwaamheid en karaktervastheid. Wij verheugen ons ook, omdat de heer Nawijn één der onzen is.

De nieuwe burgemeester van Olst is thans 38 jaar; hij is gehuwd en heeft twee kinderen.

Zijn belangstelling voor het maatschappelijke gebeuren toonde hij reeds vroeg. Jarenlang is hij lid van de Bond van Jong-Liberalen geweest. Bij het uitbreken van de oorlog was hij vice-voorzitter van het hoofdbestuur van die bond. In de oorlogstijd heeft hij als lid van de groep Slaet op den Trommele medegewerkt aan het blad van die naam, maar ook nog veel ander werk op illegaal gebied heeft hij gepresteerd.

Na de bevrijding is de heer Nawijn o.m. voorzitter geweest van de afdeling Gorinchem van de Partij van de Vrijheid, thans van de V.V.D. Voorts is hij lid van het bestuur der stichting, die ons blad uitgeeft.

Een bekrompen partijman is de heer Nawijn echter allermint. Hij is een man van brede opvattingen, die voortreffelijk de inzichten van anderen kan waarderen en eerbiedigen.

Zo is het begrijpelijk, dat ook veel beroep op hem gedaan is om zitting te nemen in organisaties, waarin mensen van allerlei schakering samenwerken. Zeer veel heeft hij zich daarbij op sociaal terrein bewogen. Zo is hij thans actief werkzaam bij het in de maatschappij terugbrengen van de gedemobiliseerden uit Indonesië; hij is namelijk streeksecretaris van de demobilisatieraad. Voorts is de heer Nawijn secretaris van het bestuur der Stichting 1940-'45 te Gorinchem. Ook de handhaving van het gezag is hem steeds ter harte gegaan. Dit komt tot uiting in zijn lidmaatschap van de commissie Steun Wettig Gezag.

Vele jaren is de heer Nawijn werkzaam geweest in de gemeente-administratie, het laatst als chef van een afdeling te gemeentesecretarie van Gorinchem. Hij heeft dus de nodige ervaring voor het burgemeestersambt kunnen opdoen. Moge het hem gegeven zijn vreugde te vinden in de vervulling van zijn ambt en moge de gemeente Olst onder zijn burgemeesterschap een goede tijd tegemoet gaan.

AFDELINGSSECRETARISSEN:

Vraagt bij onze administratie de tarieven voor extra-exemplaren van ons weekblad, voor de verbreiding van onze beginselen en voor het werven van nieuwe abonneés.

Helpt Ambon in nood

Deze kreet moge luide dringend weerklanken door heel ons vaderland!

Wat de broedervolken in de Molukken voor Nederland gedaan hebben, zal nooit kunnen worden vergolden door ons. Maar wij kunnen die thans in nood verkerende groepen Nederlanders helpen zo veel in ons vermogen is. Deze broedervolken, die ons Vorstenhuis als het hunne beschouwden, de eeuwen door, en onze driekleur als hun vlag, worden van ons losgescheurd. Zij worden door de honger bedreigd!

De hartkreet: „HELPT AMBON IN NOOD” zal weerklank vinden in de harten van honderdduizenden. Die velen zullen vragen: „Wat moeten wij doen?”

En hier is het antwoord: Begin met Uw handen uit te strekken naar de zonen van de broedervolken, voor zover die in ons midden vertoeven. Reeds werden enige duizenden guldens bijeen gebracht om de hier studerende en in opleiding zijnde jongelieden in de gelegenheid te stellen hun studie voort te zetten. De hulp kan echter verder gaan. Het ideaal zou zijn een kustvaarder binnen de kortst mogelijke tijd vol te laden met voedsel en geneesmiddelen om die op volle kracht naar Ambon te laten stomen. Maar hoe die zo hoog nodige goederen er zullen komen, zij moeten er heen en..... zeer spoedig. Daarvoor moeten de nodige gelden binnenstromen.

Enkele maanden geleden is deze actie begonnen.

Op 21 Juli 1950 is de stichting „Helpt Ambon in nood” in 't leven geroepen.

Het doel is het hulp verlenen aan de Noord- en Zuid-Molukken en eventueel andere gebieden, die in nood verkeren (en die deel uitmaken van het voormalige Nederlands-Oost-Indië). Deze hulpverlening zal bestaan in het uitreiken van studiebeurzen, betaling van

avondcursussen benevens uitvoorziening van voedsel en medische hulp, alles ter beoordeling aan het Bestuur. De stichting zal in geen enkel geval politieke doeleinden nastreven.

Het bestuur van de stichting zal zo spoedig mogelijk een zwaar verzilverd gedenkpelletje in de handel brengen, dat tegen de prijs van f 2.— franco huis geleverd zal worden en ook in alle winkelbedrijven, die op de verkoop van soortgelijke artikelen zijn ingesteld, zullen de lepeltjes verkrijgbaar zijn.

Zendt dan Uw bijdragen, die gij voor dit toch zo nobele doel ter beschikking wilt stellen per postwissel of door storting op de Rotterdamse Bank te Utrecht, postgiro 2679 ten name van de Stichting „Helpt Ambon in nood”, Prof. Ritzema Boslaan 58, Utrecht. Voor het bestellen van lepeltje(s) storte men f 2.— per stuk op bovengenoemde postgiro, onder vermelding van letter „L”, waarna het gevraagde U franco wordt toegezonden.

Werk-Comité:

G. Schouten, Prof. Ritzema Boslaan 58, Utrecht, telefoon 10888 (K3400).

A. M. v. d. Tulpstraat 38bis, Utrecht.

F. Womersley, M. de Seestraat 10, Soesterberg.

F. J. Rhebergen, Koppelweg 202, Zeist.

J. v. d. Vegt, Prof. Ritzema Boslaan 58, Utrecht.

Comité van Aanbeveling:

Dr. B. J. Oosterhoff te Utrecht

Dr. W. Lutjeharms te Zeist.

Mr. H. H. Schuller, Burgemeester te Maartensdijk (Utrecht).

Ds. J. C. Koningsberger te Amsterdam.

Notaris J. G. R. ter Horst te Utrecht.

De heer P. Th. Tjabbes te Breda.

Mr. P. J. Klaver te Utrecht.

Ir. J. Kortlandt te Zeist.

GISPEN
CULEMBORG

STALEN MEUBELEN
„GISO“-LAMPEN

Wij kunnen maar in twee richtingen

Geen welstand verdelen die er niet is!

Soms is het lot de schrijver van dit artikel gunstig. Zo ditmaal, toen De Nederlandsche Bank hem in de gelegenheid stelde, een gedeelte van 's lands deviezenschat in Zwitserland te verspillen; voor wie het daadwerkelijk alpinisme zijn eerste bekoring heeft verloren is op 2000 M hoogte weinig te doen. Men komt tot ledigheid, die op haar beurt voert tot overpeinzing. Het resultaat daarvan meende ik dit keer eens wereldkundig te mogen maken en ik steek ter inleiding met een wat abrupte stelling van wal, die ik gelukkig niet heb bedacht. Zij luidt: Wie met pek omgaat wordt erdoor besmet; en wiens dagelijkse belangstelling in de Nederlandse partijpolitiek ligt loopt de kans, door de bomen het bos niet meer te zien, of, anders gezegd, de politiek te veel te gaan beschouwen als een conglomeraat van tactische problemen. Die zijn er vele en zij vragen om oplossingen, van geval tot geval, naar de situatie van het ogenblik.

Die oplossingen echter worden gezocht met het oog op een doel waar wij naar toe werken en het is over dat doel, dat geloof ik voor onze belangstellende leden juist in het partijblad iets gezegd mag worden. Dit object kan inmiddels van twee kanten onder de loupe worden genomen: van de specifiek „politieke” uit, wat willen wij in de volksvertegenwoordiging in samenwerking of isolement binnen afzienbare tijd bereiken; of van de nog algemenere uit, wat is de taak van het Nederlandse liberalisme in de wereld, waarin wij leven, en wat zijn de consequenties van onze visie voor ons laten en nalaten.

Tactische parlementaire vraagstukken lenen zich slecht voor publieke discussie in directe vorm; uit de verschillende artikelen van bevoegde hand, van de heren Oud, Korthals en Rutgers, in „Vrijheid en Democratie” in de laatste maanden verschenen, kan de betrekkelijke insider inmiddels wel afleiden uit en naar welke hoek de wind schijnt te waaien.

Achtergrond en perspectief

Ik zal mij bepalen tot de verre achtergrond en het globale perspectief — het voorrecht van de dilettant. Vóór mij staat, terwijl ik dit schrijf, de ongenaakbare Nordwand van de Eiger. Geen slecht symbool, wanneer men bedenkt dat alleen in roekeloze volharding en aangevuurd door een misschien pathologisch nationaal sentiment deze kale rots van 4000 meter hoogte door twee Duitse alpinisten is beklommen aan het eind van de dertiger jaren, niet dan nadat een aantal hunner landgenoten bij die poging het leven hadden gelaten. De moeilijkheden, waar wij voor staan, zijn niet minder groot, de moed, die wordt geeist niet kleiner. Onze inspiratie ligt echter elders, moge zij niet minder krachtig zijn.

Ik gebruikte dit krasse beeld niet ijdel. Wij staan voor een wand van graniet, als men wil ook met de rug tegen de muur en wij moeten er over heen, of tenminste met eré en waaiende vlag ondergaan.

Wat zijn de feiten. Zij vallen in tweeën uiteen. Het verdwijnen van Duitsland en Japan als militaire factoren heeft het Russische kernaland tot de volstrekt preponderante factor, machtspolitiek gesproken, in het Aziatisch-Europese continent gemaakt. Alles werkt ten gunste van dit Rijk, ligging, mensenaantal, grondstofbasis. Zwak zijn alleen de verbindingslijnen, maar dit element spreekt pas, wanneer een efficiënt, uiterst mobiel apparaat in het Westen ter beschikking staat en in de tweede plaats andere bewegelijke en sterke elementen van de buitenste concentrische lijn uit kunnen opereren.

Gelukkig niet alles

Daaraan ontbreekt veel, gelukkig niet alles. Alleen de Amerikaanse lange afstandsbommenwerper en de atoombom staan tussen ons

en het verderf; als men wil: de vrees van de Rus, naar tijd en omvang een beperkte vrees, voor de vindingrijkheid en het productievermogen van de Verenigde Staten van Noord-Amerika.

Het kan zeer wel zijn, dat bijvoorbeeld in 1953 die vrees is verdwenen en het vertrouwen in eigen kracht nog groter wordt. Het Russische wereldrijk leeft uit een ideologie, een wel doordacht en volhardend doorgevoerd systeem, dat het onze niet is, misschien het aantrekkelijke van het diabolische heeft, maar dat kenmerklijk door honderden miljoenen mensen in de wereld vaak onbegrepen met graagte wordt ingezogen. Als een magneet trekt het alles tot zich wat aan onlust, haat, minderwaardigheidsgevoel, en ook gerechte wrevelf op deze aarde bloeit, en dat is heel veel. En welk een voordeel heeft het autocratisch geleide apparaat met vaste doelstellingen en, waar ik niet aan kan twijfelen, een in de grond wel geïntegreerde volksmassa achter zich boven onze verscheurde wereld.

Hier snijden de lijnen van uitwendige bedreiging en inwendig bederf en hier kom ik tot mijn volgend punt.

OVERDENKING IN VACANTIETIJD

door
mr. H. van RIEL

Allereerst beschaving

Beschaving op de eerste plaats, maar zeker de Westerse beschaving in haar tegenwoordige realisatie en nog positiever onze liberale levensstijl impliceren een zekere welstand, en stellig voor wat de liberale levensstijl aangaat ook bepaalde, de facto nauwelijks scherp te begrenzen vormen van inkomensverdeling en welstandsspreiding. Ik denk aan de namen Mises, Hayeck en Elliot.

De historie had in 1914 geleid, in onscheidbare vermenging van van buiten komende voorwaarden en individueel slagen en falen, tot een in verhouding tot de overige wereld bovenmatige accumulatie van macht en besparingen in West-Europa; dit actief is in dertig jaren tijd geliquideerd. Het ware dwaas hier van schuld te spreken. De goden, die hebben gegeven, hebben genomen, en de feiten liggen er, zeker in Juni 1950. Wat wij ons hierbij moeten realiseren is, dat onze overweldigende voorspoed betrekkelijk nieuw was. Vóór 1750 was West-Europa niet „sterker” dan delen van India of China. Ook om deze reden werd onze overmacht niet als „natuurlijk” door allen aanvaard, maar alleen ondergaan. Producten van constellaties geven slechts rechten, zolang die constellaties duren.

Op de verkeerde weg!

Wie mijn betoog tot zover met instemming heeft kunnen volgen — en mijn liberale punt van uitgang deelt — zal toegeven, dat de

beslissende vraag deze is: wat heeft onze Regering te doen om onze van buiten bedreigde gemeenschap van betrekkelijk nog vrije mensen in stand te houden. Eén antwoord is voor elke Nederlander, liberaal en niet liberaal, duidelijk. Steun zoeken waar zij te vinden is, en bewapenen, stoffelijk en geestelijk, à outrance, zo nodig tot ver over de grens van ons kunnen, ook: zoeken naar uitsstel waar afstel van komen kan.

Oorlogen zijn geen volstrekte fataliteiten. Waardevolle initiatieven werden door Nederland in West-Europa reeds genomen. Ons prestige is gestegen.

Wat de positie van het Rijk aangaat, het werkelijkheidsbesef, dat tot het opgeven der Oost-Indische bezittingen leidde, kan mede brengen dat een vast retré in Oost-Indonesië meer waard is voor de wereld en onszelf dan een losse unie.

En daarnaast de interne dingen: niets doen wat tot verval van binnen uit kan leiden. En hier is de ontzaglijke verarming de beslissende omstandigheid. Gebeurt op dit punt wat wij als het hoogste belang van de mens in gemeenschap zien: het beschikkingsrecht over eigen lot en fortuin? Ik keer nu toch even terug tot de tactiek, als de poes, die het muisen niet kan laten.

Een gedeeltelijk ontkennende beantwoording van de vraag, die ik stelde, impliceert volstrekt niet, dat onze geestverwanten in parlement en kabinet in mijn systeem geen medeverantwoordelijkheid behoorden te dragen; geenszins. Hier past het afwegen van vóór en tegen en of de weegschaal naar de ene of de andere kant doorslaat beslisse binnen heel ruime grenzen elk voor zich. Ik stel de uitsluitend volstrekte maatstaven op lange termijn.

Dit dus in het oog houdende moet ik zeggen, dat ik geloof dat Nederland op de verkeerde weg is, sinds 1945, of in enkele opzichten, sinds 1940. Radio Oranje, die al teveel had beloofd, heel gevaarlijk, heeft, nog gevaarlijker in hare destructie van 's vijands de facto gezag, het gehoorzaamheids-automatisme van de burger, grondslag van alle orde, zeker in tijden van conflict en beroering, ook voor de eerste vreedesjaren geknakt. Men moest alleen daarom al verder doorgaan op de noodlottige weg van het apaiseren der massa dan misschien dienstig was en werd gevonden. Maar ook hier gaat het hoogstens om verantwoordelijkheid, nooit om schuld. Er moest worden gehandeld, met het beschikbare inzicht.

Veel erger voor onze toekomst

Veel ernstiger is voor onze toekomst wat daarna gebeurde.

Psychologische noodzaak en daarna, tenslotte wel laakbaar, „enthousiasme” dreven tot het handhaven, soms opvoeren van het levensniveau van brede lagen des volks. Velen moesten een menswaardig bestaan krijgen, anderen mochten niet meer tot maximale prestaties worden opgejaagd. Tussen loon en steun behoorde geen brede marge te liggen. De sociale voorzieningen werden voortreffelijk. Kinderbijslag had tal van bekeringen; het eigenbelang van een groep en de heteronome moraal der Roomse Kerk bleken hier samen te vloeien.

En dat alles op een ogenblik van volstrekte verarming door Duitse roof en het oorlogsgeweld. Maar veel blijvender en funester door het wegvallen van de inkomens uit eigen handel en tussenhandel en uit de overzeese beleggingen.

deze Jongere

vindt het prettig voor U dat U „met vakantie gaat” of „met vakantie bent”. Wanneer U nu in Luzern, Clervaux of Lunteren gekomen bent met Uw Kaiser Frazer, Fiat of Solex, en voor luttele dagen Uw rancune tegen de Wiskundeleraar van Pietje en Z. E. de minister van Financiën vergeten hebt, geniet dan van Uw vrije dagen. Dat genieten nu, kunt U op diverse manieren doen.

U kunt U hijsen op een bar-kruk in Scheveningen, Nice of Kopenhagen. U kunt gekleed in bretels en met rode elastiekjes om de mouwen genieten van de carbonades in de eetzaai van American, L'Europe en L'Orient; U kunt een dagje met moeder de vrouw gaan genieten van de paling in Elburg. (Norit is verkrijgbaar in de Dorpsstraat); U kunt de Amsterdamse grachten per salonboot gaan bekijken; U kunt Rotterdam Ahoy, Damstadt of Mijlpaal gaan bezoeken; U kunt per touringcar naar de grotten van Han, St. Raphaël en Drackenfels rijden; U kunt gaan zeilen in Grouw, Nieuwkoop of op de Sont; U kunt gaan tennissen in Noordwijk, Cannes en Alkmaar; U kunt gaan wandelen in Boxtel, Bologna en Aberdeen. U kunt, ja U kunt van

alles doen om een prettige vakantie te hebben. U kunt U laten bedienen door knippende garçons, snoezige Frauleins, en gezellige herbergiersters. U kunt honderd en duizend guldens uitgeven. U kunt al Uw kennissen prentbriefkaarten toezenden (al dan niet in technicolour).

* * *

Maar onverbiddeijk komt de maand September weer met haar zorgen over Pietje, die dezelfde Wiskunde-leraar gehouden heeft en Uw nader voorlopige aanslag. En als dan de vakantieplaatsen weer tot rust gekomen zijn en de Hero- en Coca-Cola concerns weer dubbel en dwars tevreden mogen zijn, als de eerste herfstwind Uw achtergelaten boterhammenpapiertje met zich meevoert, de gemeenteraadsleden beginnen te confereren en interpelleren over nieuwe badpakken-ordonnantien en de heer burgemeester op het belang van een groeiend vreemdelingenverkeer wijst, dan, ja dan gaat deze jongere, van je hela hola, ook zijn valiesje pakken om met vakantie te gaan.

Niet om 't een of ander, hoor!
A. D. OLESCENS

Wij kunnen maar in twee richtingen

(Vervolg van pag. 6)

De bewoners van één van 's werelds armenhuizen meenden de levensstaat van welgestelde middenstanders te kunnen gaan voeren.

Men verteert de Marshall-pot. Dat kan nog even. Maar ook anticipeert men op de toekomstige koopkracht van een deel des volks, de middenstand en zogenaamde welgestelden, door haar besparingen te onteigenen. Fataal en onrechtvaardig, ook doel- en zinloos, economisch en monetair gezien, zal de Heffing Ineens naar mijn oordeel blijven. Hetzelfde geldt vrijwel voor de heffing van de zogenaamde Vermogensaanwas, voorzover het geen zwarte aanwas betrof.

In elk geval mogen wij ons gelukkig prijzen, dat de liberale fracties, alleen, dit moet altijd weer worden beklemtoond, geweigerd hebben aan de uitvoering van een deel van dit schrijnend schouwspel mede te werken.

Dat wordt vernield

Wij gaan verder. Elk inkomen van enige belangrijke, verkregen door ijver, wijs overleg, vinding, zuinigheid wordt voor het overgrote deel weggenomen. Een in eeuwen gevormde en beproefde sociale structuur wordt vernield om een deel der kiezers te behagen, of om aan de gerationaliseerde machtsinstincten der specialisten tegemoet te komen. Het is diep tragisch en wij zijn mede schuldig als wij ons hiertegen niet met elk middel verzetten.

Maar ook nog. Te grote binnenlandse koopkracht maakt export onaantrekkelijk en ruïneert de betalingsbalans. Andere inkomensverdeling brengt wijzigingen in de omloopsnelheid van het geld met zich mede, en dat in een tijd van maximale bezetting van het productie-apparaat. Het is de massa, ieder kan het waarnemen, die naar aantal, maar vaak ook met de beurs, het binnenlands terrein op haast elk gebied beheerst.

Men durft geen offers te vragen en maakt juist daardoor, ook mentaal, het brengen van offers, die snel zullen moeten worden gebracht, onmogelijk. Wat lang ter bede werd genoten wordt zo gemakkelijk als recht beschouwd en juist de onvermijdelijke terugval zal tot ontevredenheid en radicalisering leiden. Zachte heelmesters maken stinkende wonden, onsmakelijk, maar treffend.

Wat te doen staat!

Hoe moet het dan. De buitenstaander, die niet over de gegevens der Regering beschikt, hoede zich om concrete oplossingen aan te geven. Eén ding is echter zeker, een aanzienlijke verschuiving van de directe naar de indirecte heffingen zal niet kunnen worden vermeden. Men lette eens op de hoogte der belasting op tabak en alcohol in het rode Engeland. Dit is alleen een parallel, geen propositie. Er is meer te noemen, maar niet nu en niet hier.

Aangenaam zal het procédé niet zijn.

Ik hoor U zeggen, een onpopulair en een onsociaal betoog, idealistisch noch progressief.

Om met het laatste te beginnen. Ik heb het altijd of wat belachelijk of wat verachtelijk gevonden als iemand zichzelf in de strijd der meningen en daarmee het winnen van aanhang beoogd, sierde met één van deze epitheta.

Voor mij ligt het idealisme bij uitstek in de redding van onze vrijheid en daarvoor moeten wij de voorwaarden scheppen.

Wanneer wij niet zullen doortasten, en hard ook, zullen de Russen het voor ons doen en dan nog veel harder. Er moet worden bezuinigd, en er moet een bepaalde sociale structuur zijn. De keuze is nu nog aan ons, so oder so, straks niet meer. Van twee walen kan niemand op den duur eten en drie kwart nivellering scheidt halve vrijheid, onvastheid en tenslotte verval. Teverden zijn ook de begunstigen niet.

De Kinderbijslag voor kleine zelfstandigen

Een weinig vleiend oordeel over het betreffende wetsontwerp

In het Sociaal Maandblad van Juli schrijft prof. mr. W. F. de Gaay Fortman over het wetsontwerp inzake noodregeling kinderbijslag kleine zelfstandigen, dat op 9 Mei j.l. bij de Tweede Kamer is ingediend en ook in ons blad reeds is besproken. Het loont de moeite het betoog van prof. de Gaay Fortman, die thans hoogleraar aan de Vrije Universiteit is, maar voorts jarenlang hoofdambtenaar aan het Departement van Sociale Zaken is geweest, aan onze lezers mede te delen.

Prof. de Gaay Fortman begint vast te stellen, dat er een groeiend besef is, dat de „middengroepen in de knel” zitten en in vergelijking met andere niet „aan hun trek” zijn gekomen.

Toch wijst hij het wetsontwerp inzake het verlenen van kinderbijslagen aan bepaalde groepen van kleine zelfstandigen af. Hij neemt dan op de koop toe, dat het neen zeggen iemand al licht in de verdenking brengt „dat men met de mond wel bereid is te erkennen, dat in het verleden op de belangen van de middenstand te weinig acht is geslagen, maar zich haastig terugtrekt, wanneer de regering instemming met een bepaalde daad vraagt”. Niettemin gelooft de hooggeleerde schrijver „dat, met erkenning van dit psychologische bezwaar, geen andere weg overblijft dan het wetsontwerp in kwestie af te wijzen”.

GEEN RECHTSGROND

En wat voert de schrijver nu voor zijn standpunt aan? Welke zijn de „ernstige bezwaren”, die de voorgestelde regeling bij hem oproept?

Hij wijst er in de eerste plaats op, dat voor de regeling nergens een rechtsgrond wordt aangegeven. Een aanduiding in de richting van een rechtsgrond ziet hij in de opmerking in de Memorie van Toelichting, dat de regering in het bijzonder de overweging heeft laten gelden, dat de grotere plaats, welke het behoefte-element in de laatste jaren in de loonvorming inneemt, er in sterke mate toe bijdraagt, dat een kinderbijslagregeling voor zelfstandigen steeds meer als sociaal wenselijk en gerechtvaardigd wordt beschouwd.

Prof. de Gaay Fortman kan hierin echter moeilijk een rechtsgrond zien. Letterlijk zegt hij: „Want uit het feit, dat het behoefte-element in de loonvorming een grotere rol is gaan spelen, vloeit nog niet logisch voort, dat uit 's Rijks kas uitkeringen aan zelfstandigen moeten worden gedaan. Een zelfstandige en een arbeider nemen in het productieproces een geheel verschillende plaats in. Het is zeer goed mogelijk, dat het in de huidige omstandigheden gerechtvaardigd is een kinderbijslagregeling voor zelfstandigen te treffen, ik wil mij

daar ook niet bij voorbaat tegen verklaren, maar een regeling van Overheidswege moet toch op een rechtsgrond steunen.

Terloos zij hierbij nog opgemerkt, dat naar algemeen gevoelen thans 'n te grote plaats aan het behoefte-element in de loonvorming is toegekend. Economisch is het dus niet zeer sterk daaraan een argument te ontleen voor het beklemtonen van het behoefte-element in de inkomensvorming van zelfstandigen.”

Het ontbreken van een rechtsgrond noemt de schrijver een ernstig gemis. „Het is de ere der democratie, dat zij zich bij elke wettelijke maatregel zorgvuldig rekenschap geeft van de rechtsgrond.” Deze uitspraak is niet mis te verstaan dunkt ons.

HALFSLACHTIG KARAKTER

Verder wordt dan het gebrek aan cijfermateriaal en andere gegevens in de Memorie van Toelichting gegispt, maar van meer belang is schrijver's opvatting, dat door de beperking, gelegen in de inkomensgrens van f 2000.— per jaar, en door de halvering van de voor arbeiders geldende kinderbijslagen, de regeling „een halfslachtig karakter” krijgt:

Hij adstrueert dit als volgt: „De Memorie van Toelichting stelt in sociaal-economisch opzicht de kleine zelfstandigen gelijk met loonarbeiders. Voor de laatsten geldt echter geen loongrens en de kinderbijslag, die zij ontvangen, is tweemaal zo groot. Er komt dus een groep zelfstandigen, die niets ontvangt, terwijl de loonarbeiders met een overeenkomstig inkomen daarenboven nog kinderbijslag ontvangen. De groep met een jaarincome van f 2000.— of minder ontvangt een halve kinderbijslag. De regering beroept zich op de nood, die onder de kleine zelfstandigen zou heersen, maar daarmee ontvalt aan de inkomensgrens gedeeltelijk en aan de halvering der bijslagen geheel haar rechtvaardiging. De regeling krijgt daardoor het karakter van een aalmoes.”

GEEN BEDELING!

Tenslotte bespreekt de schrijver dan de wijze waarop de regering de kinderbijslagen voor kleine zelfstandigen denkt te financieren.

Zijn betoog op dit punt heeft zozeer onze instemming dat wij het hier letterlijk doen volgen:

„De regeling wordt gefinancierd uit de algemene middelen en uitgevoerd door de Raden van Arbeid. Noch bij het een noch bij het ander zijn de belanghebbenden betrokken. De opvoedende kracht, die van zelf bijdragen in de kosten — op welke wijze men dit dan ook wil regelen — en van meewerken aan de uitvoering uitgaat, ontbreekt. Dat is een van de ernstigste bezwaren, die men tegen de regeling kan opperen.

De middenstand is op de duur niet gebaat met regelingen in de sfeer van de sociale zekerheid, die uitsluitend bestaan in uitkeringen van de Staat zonder meer. De middenstander is een zelfstandige ondernemer en de maatregelen ten behoeve van de middenstand moeten gericht zijn op versterking van dat zelfstandig ondernemerschap. Zij zullen daarom waarschijnlijk meer in de economische dan in de sociale sfeer moeten liggen. Met uitkeringen in deze orde van grootte houdt men trouwens de zelfstandige niet eens formeel op de been. En de opzet van deze regeling is van die aard, dat men voor haar, wanneer men haar aan een afdeling van het Ministerie van Sociale Zaken moest toewijzen, eerder de afdeling Sociale Bijstand zou kiezen dan de afdeling Sociale Verzekering, waar zij in werkelijkheid is voorbereid.

Het voorgaande kan niet worden ontzenuwd met een beroep op het feit, dat het hier een noodwet van tijdelijk karakter betreft. Bij de Noodwet Ouderdomsvoorziening lag de zaak anders. Daar was de nood op grond van tal van onderzoeken concreet vastgesteld en moest inderdaad met spoed een noodoplossing worden bevorderd. Maar dat men vijf jaar na de bevrijding met een Noodwet Kinderbijslag Kleine Zelfstandigen komt en daarbij meedeelt voor de definitieve regeling nog drie jaar nodig te hebben, bewijst, dat men het probleem, waarom het gaat, eigenlijk niet aankan.

Met deze noodregeling loopt men onvermijdelijk op de definitieve regeling vooruit. Degenen, die over dit wetsontwerp te beslissen hebben, mogen dit bedenken en zich tevens afvragen, of in het belang van de middenstand maatregelen, die inderdaad de verhoudingen binnen deze tak van het bedrijfsleven hervormen, niet te verkiezen zijn boven deze bedeling uit de Staatskas.”

Maar twee richtingen

Wij kunnen maar in twee richtingen vooruit. Met Rusland of op de oude „liberale” weg, en dat is de progressieve, om het beduimelde woord toch maar te gebruiken.

Betekent dat dan volledige vrijheid in het economische leven. Neen, daartoe zijn de voorwaarden niet meer aanwezig, noch in de kapitaalsfeer, noch van internationale zijde. Wij leven in een tijd van concentratie van beschikkingsbevoegdheden en contractie van onze markten. Daar kunnen wij niets aan veranderen.

Vrijheid zal hoofdzakelijk nog kunnen betekenen een sterke moderatie van de invloed der overheid op de verdeling van in, zakelijk gesproken, betrekkelijke onvrijheid verkregen inkomens.

De moderatie doet het hem ook hier, en dit heeft men bij alle goede bedoelingen ook in onze kring wel eens uit het oog verloren. Wie over de schreef gaat met de belasting van een goede machine maakt haar kapot. Verandering van de progressie bij de inkomensbelasting, verlaging van de successiebelastingen zijn de kernvraagstukken. Zeker ook verhoging van de tractementen der leidende functionarissen in overheidsdienst.

Men vergelijk de koopkracht van het netto salaris van een minister of hoogleraar in 1880 en in 1950 ten aanzien van dat van een dagloner. Hier zijn alle verhoudingen scheef getrokken, ten detrimente van een vrije

toekomst. Het verstarringsverschijnsel op zichzelf kan niet meer weggenomen worden; het is inhaerent aan tendenties, die buiten ons om gaan.

Liberaal politiek is als politiek uitsluitend het vinden van tijdelijke oplossingen. Na ons komt weer een andere tijd met eigen zorgen, die niet de onze zijn. Wij moeten proberen wat wij het waardevolste vinden te redden. Anders is er voor onze wereld geen hier na meer. Daardoor alleen ook kunnen bepaalde stappen worden gemotiveerd.

Onsociaal. Recht moet ook nu geschieden, alleen geen welstand verdeeld, die er niet meer is. Dus wel: regeling van het ontslagrecht, van pensioenaanspraken, van alles wat men een rechtspositie noemt. Aan de ene kant is dit sociaal conserverend, sterkt het gevoel van orde en recht. Aan de andere kant is het in wezen ook niet liberaal in onze zin, de ene mens aan het bon plaisir van de andere uit te leveren.

Onpopulair? of niet?

Bevordering van gezonde sociale mobiliteit, dat wil zeggen met alle middelen steunen van de boeren en de flinke zelfstandige kleine zakenmensen, royaliteit met studie-beurzen, in hoofdzaak voor de lagere en middelbaar technische opleidin-

gen, dat zijn dingen, die de volkseenheid bevorderen en die meer binding geven dan hoger loon in tweemaal gedevalueerde guldens.

Onpopulair. Misschien, maar ik geloof het niet. Ieder, die zijn eigen boontjes kan en wil doppen, en dat zijn er in Nederland tenslotte nog heel wat, is het er wel over eens, dat zij van wat tot nu toe is gebeurd genoeg hebben. Dat is de praktische kant, maar, men mag zeker niet uit de weg gaan, wanneer het om het hoogste gaat.

Uiteindelijk is dat ook de beste politiek, omdat de feiten spreken en als wij niet oppassen en bliksemsnel handelen de stenen „van onze ruïnes” zullen gaan spreken.

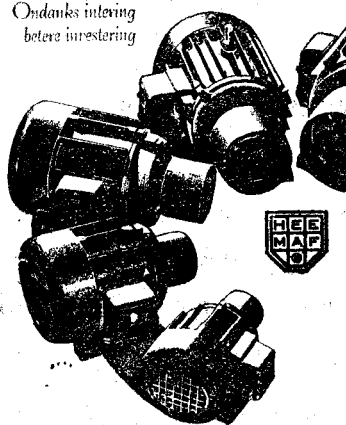
Het vage gevoel dat wij vastlopen neemt in brede kring positieve vorm van afkeer tegen het bestaande bewind aan.

Ik wil nog een geluid van vertrouwen laten horen. Het is van de grootste betekenis, dat de leiding van de Nederlandse buitenlandse politiek en de mede-leiding van onze defensie in de beste liberale handen zijn. Dat is een element dat mij moed geeft, dat wij over de berg heen zullen komen. Wat ons ontbreekt: een liberaal financieel beheer.

Tenslotte: het meest leert men van zijn tegenstanders. Bij het schrijven van dit artikel heb ik vaak gedacht aan de bundel van Professor Romein: „Tussen Vrees en Vrijheid”.

Daarmede eindig ik. Scheidegg, 27 Juni 1950.

Ondanks indering
betere investering

GESLOTEN **SKA** MOTOREN
UNIVERSEEL BRUIKBAAR

N.V.
W. A. HOEK's
MACHINE- EN ZUURSTOFFFABRIEK
Hoofdkantoor en Machinefabriek
te Schiedam.

Compressors voor alle gassen en lederen druk.
Installaties voor de bereiding van zuurstof, stikstof, enz.

N.V.
Machinefabriek
IJZER-STAAL-EN
METAALGIETERIJ

v.h. **BAKKER & Co.**
RIDDERKERK

Voor
dagelijksch
gebruik!

DE JONG'S
CHOCOLADE
CHOCOLADE
HAGELSLAG.
De eenige echte!

HBU HBU

Op Reis!

3 adviezen voor
Uw vacantiereis:

- Vraag Uw reisdevisen aan door onze bemiddeling.
- Laat Uw reisongevallen- en bagageverzekering door ons afsluiten.
- Berg Uw kostbaarheden en waardestukken op in onze brand- en inbraakvrije kluis.

Dit verhoogt Uw vakantievreugde.
HOLLANDSCHE BANK-UNIE N.V.
AMSTERDAM - DEN HAAG - ROTTERDAM

BOLNES
Dieselmotoren
25—1400 P.K.

★

N.V. Machinefabriek
„Bolnes”
v.h. J. H. v. Cappellen
te Bolnes

N.V. Lijm- en
Gelatinefabriek

„Delft”

Fabrieksmerk
TWEE TORENS
Tel. 106-363 — Delft

N.V. Nederlandsche
Caoutchouc- en Gutta-
Perchafabriek

v.h. Bakker & Zn.
Ridderkerk

Technische
rubberartikelen

SMIT
SLIKKERVEER

N.V. SCHEEPSWERVEN

„PIET HEIN”
BOLNES en PAPENDRECHT

DWARSELLINGEN 115 Meter
DROOGDOK 115 x 30 Meter

Abraham van Stolk & Zoonen N.V.

Houthandel
Schaverij - Zagerij

Vuren - Dennen - Oregon Pine - Pitch-Pine - Helpalen
Rotterdam, Telef. 35400 - Postbus 1100

Cacao & Chocoladefabrieken **PETTE**
WORMERVEER

Fabrikanten van
chocolade, suikerwerken, cacao, bonbons, hagelkorrels.

Betonartikelen

N.V. BETONDAK
fabriek van bouwmaterialen ARKEL
kantoor te GORINCHEM

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

VRIJDAG 18 Aug. 1950 No. 122

STRAATSBURG

Pag. 6

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Naar 't gewicht of bij 't getal?

Zoals — naar het in de volksmond heet — een misdadiger onweerstaanbaar getrokken wordt naar de plek waar hij zijn misdaad pleegde, zo blijft men zich in de „progressieve” persorganen bezig houden met de vraag of Spaak en de zijnen in België de democratie een kwade dienst bewezen hebben door de anti-Leopold-actie uit het parlement naar de straat over te brengen.

Leutig is het daarbij te bemerken, hoeveel prijs de rode bladen erop stellen in de liberalen hun medeplichtigen te zien. Leutig vooral, te bemerken, welk een opvallende eer zij aan hun vermeende medeplichtigen bewijzen. Zowel Het Vrije Volk bijv. als Het Parool spraken herhaaldelijk van „liberalen en socialisten”, waarbij dus zelfs reeds in rangorde de liberalen voorop mochten gaan. Wie weet, met hoeveel minachting zij overigens gewoon zijn over liberalen te spreken, kan een glimlach moeilijk onderdrukken, wanneer hij ziet hoe onze Belgische geestverwanten thans in de rode pers om hun kloeke houding in het Koningsvraagstuk geprezen worden.

Het Vrije Volk voelde zich uitermate gelukkig, toen het zijn lezers een interview kon brengen met de voorzitter der Belgische Liberale Partij, waarin deze te kennen gaf in de straat- en stakingsacties, door de socialistische (en communisten) ontzetend, geen gevaar voor de democratie te zien. Dat wij het in dit opzicht met onze geestverwant niet eens zijn, behoeft voor onze lezers geen betoog.

De „progressieven” hebben nog andere pijlen op hun boog: „democratie is geen rekensommetje van de helft plus een,” heet het in het ene geval. „Men moet de stemmen niet alleen tellen, maar ook wegen,” — is het andere. Troelstra heeft dit in 1918 reeds betoogd. Maar Troelstra heeft dan ook in 1918 de fout van zijn leven gemaakt!

Wie de stemmen niet alleen wil tellen doch ook wegen, zou consequent bij een meervoudig kiesstelsel uitkomen en dat lijkt ons al heel kwalijk rijmbaar met democratie, gelijk die door alle progressieven wordt beleden.

Vrij Nederland, dat van buiten eigen kring maar ook van daarbinnen bevestigingen van verontwaardiging ontving omdat het blad ontkende, dat Spaak en de zijnen de democratie hebben aangerand, voelt zich verplicht „heel duidelijk en stevig” van repliek te dienen. Het gooit het probleem weer over een ietwat andere boeg: de Belgische clerus heeft een zodanige geestelijke terreur op de Rooms-Katholieke kiezers uitgeoefend, dat van vrije meningsvorming nauwelijks meer

sprake was. Daar ontstond dus niet een (op zichzelf reeds kleine) meerderheid bij ongedwongen vrij wilsbesluit van de samenstellende delen, integendeel. Zij ontstond bij gedwongen, onvrij wilsbesluit, dat is verkrachting van de democratie door openlijke dictatuur. — Aldus Vrij Nederland.

Daar zit, zo op het eerste gezicht, inderdaad wat in! Ook hier te lande hebben wij het meer dan eens ondervonden, dat roomse en protestantse clericalen een o.i. onzuiver gebruik van hun geestelijke macht maakten om de z.g. volkswil in de door hen gewenste richting te leiden.

Men zal dit o.i. echter als een van de zwakke zijden van alle democratisch bestel moeten aanvaarden en billijkheidshalve daarbij moeten erkennen, dat het heus niet alleen clericalen zijn die zich aan het hier bedoelde euvel schuldig maken.

Vrije wilsuiting en vrije wilsvorming behoren inderdaad tot de vooronderstellingen der democratie. De vraag is slechts wat daarvan in de praktijk terecht komt.

Wanneer een regering aan één partij (de liberale) het recht onthoudt dat ze aan een andere partij (de P.v.d.A.) gulweg schenkt, n.l. om de publieke opinie door de radio (de Vara) dag aan dag te bewerken, dan is er van vrije wilsvorming reeds geen sprake meer, omdat men jaar in jaar uit de kiezers eenzijdig laat voorlichten.

Wanneer in de socialistische pers — bijv. in Kamerverslagen — de betogen van socialistische afgevaardigden breedvoerig weergegeven worden en die van hun tegenstanders tot een uiterste minimum worden saamgedrongen en vaak volkomen genegeerd, dan is er alweer van vrije wilsvorming geen sprake meer, daar de lezers der bladen stelselmatig eenzijdig worden voorgelicht.

Wanneer bij verkiezingen de leden van een bepaalde partij (de liberale) door socialistische agitators en journalisten worden gebrandmerkt als „kapitalisten”, die alleen maar een aandeelhouders- en dividend-trekkers-politiek voeren, dan is er, nog eens, van vrije wilsvorming geen sprake meer, daar men honderdduizende kiezers eenvoudigweg met blinde haat beziet en zo een geestelijke terreur uitoefent, welke voor die van de Belgische kardinaal-aartsbisschop, waartegen Vrij Nederland nu uitpakt, in geen enkel opzicht onderdoet.

Bovendien: democratie heeft niet alleen betrekking op politieke wilsvorming en wilsuiting; zij moet ook het ideaal van

de rechtsstaat zoveel mogelijk benaderen.

Wanneer er iets is, dat ons het meest tegen de borst stuitte in heel de straat- en stakingsterreur, waartoe de heer Spaak zijn toevlucht nam en waarbij hij zelfs de hulp van communisten niet versmaadde, dan is het dit: dat aan het recht in België niet is voldaan „Volksempfindlich” moge koning Leopold voor het besef van een grote minderheid zijner onderdanen zijn rechten op de troon verloren hebben, over het eigenlijke geschilpunt tussen de koning en zijn tegenstanders — zijn houding bij België's capitulatie — is nu niet langs de weg van bezonnen rechtspraak doch langs die van het straatkabaal en brute dreiging met burgercoriog beslist.

Hier te lande oordeelt de Parlementaire Enquête-commissie over heel het regeringsbeleid van 1939 tot 1945. Men moge bij lezing van haar rapporten zo nu en dan het gevoel krijgen, dat zelfs door haar bepaalde punten nog niet tot op de bodem toe blootgelegd zijn, er is door hen althans zo goed mogelijk gestreefd naar objectieve rechtspraak. In België is het parlement en is ook de regering gezwicht voor de door Spaak ontzettende revolutionaire buiten-parlementaire agitatie. Onbeslist is gebleven de eigenlijke rechtsvraag: of in de omstandigheden waaronder 't Belgische leger in 1940 moest capituleren, het gelijk geheel aan de zijde van de naar Londen uitgeweken ministers was en het ongelijk geheel aan de kant van Leopold.

Wij wensen het begrip „democratie” niet formeel te hanteren als een spel, waarbij het enkel gaat om de helft plus één. Wij erkennen dat een meerderheid — hoe groot of hoe klein ook — rekening heeft te houden met gevoelens en inzichten der minderheid. Wij menen bovendien, dat de leiding der Belgische Katholieken in de koningskwestie ernstig heeft gefaald.

Maar evenzeer zijn wij ervan overtuigd, dat democratie een uiterst teer begrip is, vooral nu in het huidige Europa het met de parlementaire democratie als zodanig zwak gesteld is.

Daarom keren wij ons principieel tegen elke uitholling en ondermijning der democratie, gelijk de heer Spaak ze in praktijk heeft gebracht, toen hij de beslissing inzake de koningskwestie in feite verlegde van het parlement naar de straat.

G. A. DE RIDDER.

☆ **parlementaire flitsen** ☆

EERSTE KAMER GAAT DRIE VASTE COMMISSIES INSTELLEN

Mr. Wendelaar op het oorlogspad.... voor de Defensie

De vergadering, welke de Eerste Kamer de vorige week hield, toonde een weinig voorkomend uiterlijk. Er zat geen enkele minister achter de Regeringstafel. Voor de vele vacantiegangers van elders, die in de maanden Juli en Augustus gretig van de gelegenheid plegen gebruik te maken eens een „echte” Kamervergadering bij te wonen, was dat een enigszins vreemde gewaarwording. Toch was het in dit geval volkomen begrijpelijk. Zij nam namelijk een herziening van haar Reglement van Orde in behandeling en op dat punt is de Kamer volkomen soeverein. De Regering heeft daarmee niets van doen. Het voorstel was ontworpen door een commissie van voorbereiding uit deze Kamer en werd verdedigd namens deze commissie door een der leden: mr. Kropman, van de K.V.P.

Er zat voor onze V.V.D.-fractie aan dat gedeelte van het herzieningsvoorstel, dat verreweg het voornaamste punt uitmaakte, namelijk het voorstel om de instelling van vaste commissies mogelijk te maken, een zeer bijzondere kant. En wel een zeer verheugende kant, omdat het een volkomen — zij het wat verlaat — succes betekende, in het bijzonder voor prof. Molenaar.

Wat was het geval? Op 19 October van het vorige jaar was in deze Kamer een voorstel van prof. Molenaar aan de orde gekomen tot instelling van een vaste commissie voor Indonesische Zaken.

Eerste aanleiding tot indiening van dit voorstel was het vrijwel volkomen gebrek aan voorlichting van de zijde der Regering aan deze Kamer met betrekking tot de Indonesische aangelegenheden. Onze geestverwant noemde het terecht een onaanvaardbare figuur, dat de leden van een der Kamers van de Staten-Generaal, die toch hun controleplicht moeten kunnen uitoefenen, in een levenskwestie voor ons Koninkrijk op voor hen groten-deels oncontroleerbare berichten moesten afgaan. En ook na de eventuele soevereiniteitsoverdracht zou, zo meende prof. Molenaar, in verband met de vorming van de Nederlands-Indonesische Unie, zij het in andere vorm, toch een bemoeienis der Staten-Generaal met de Nederlands-Indonesische aangelegenheden blijven bestaan.

De heer Molenaar wenste dus een orgaan voor permanente voorlichting en ook voor die gevallen, dat een openbare gedachtenwisseling wellicht prematuur of zelfs ongewenst zou kunnen zijn. Zulk een orgaan zou dan moeten zijn: een Vaste Commissie voor Indonesische Aangelegenheden.

In die vergadering van de 19de October werd wel besloten, het V.V.D.-voorstel binnen afzienbare tijd in openbare behandeling te nemen, maar een goed verstaander had aan het halve woord, dat toen van verschillende zijden reeds werd gesproken, eigenlijk al genoeg. Het was wel reeds duidelijk, dat men allerlei argumenten bijeen zou garen om het voorstel af te wijzen.

En zo was het inderdaad. Op 22 November kwam het voorstel in eigenlijke behandeling en het werd, na een korte discussie, met alleen de stemmen van de V.V.D. en de C.H. vóór, verworpen.

Voor hun verzet tegen het V.V.D.-voorstel beriepen de tegenstanders zich allereerst op het feit, dat inmiddels, namelijk in de vergadering van de Eerste Kamer van 2 November, was besloten tot instelling van een commissie, aan welke was opgedragen te onderzoeken de vraag in het algemeen of in het Reglement van Orde dier Kamer wijzigingen, dienden te worden aangebracht. Zij wensten

dat onderzoek eerst af te wachten, daarbij de actualiteit van een snelle instelling van een Commissie voor Indonesische (later Unie-) Aangelegenheden dus negerend.

Pikanter in het licht van het nu de vorige week genomen herzieningsbesluit was echter, dat men in die vergadering van 22 November van rooms-katholieke, socialistische en anti-revolutionnaire zijde met allerlei ten dele principiële, ten dele bijkomstige bezwaren kwam. Het voorstel werd in strijd geacht met het karakter van de Eerste Kamer als Kamer van revisie (waarbij echter vergeten werd, dat toch óók de Eerste Kamer mede een controlerende taak heeft en zij deze slechts kan uitoefenen wanneer zij behoorlijk is ingelicht); men meende, dat, wanneer de heer Molenaar inlichtingen wenste, hij toch een interpellatie kon indienen (waarbij men weer vergat, dat het om permanente voorlichting ging en óók om voorlichting in gevallen, dat een interpellatie beslist minder gewenst kon zijn), e.d.

En wat zien wij nu, nog geen jaar na deze discussie? Dat de op 2 November ingestelde commissie van voorbereiding, waarin naast prof. Molenaar zitting hadden de voorzitter van de Eerste Kamer, prof. Kranenburg (Arb.), mr. Kropman (K.V.P.), mr. Jonkman (Arb.) en prof. Woltjer (A.R.), gekomen is met het (door de Kamer tenslotte ook met alleen de stemmen der Communisten tegen aanvaarde) voorstel... de instelling van vaste commissies mogelijk te maken. En ter uitvoering van deze nieuwe voorziening in het Reglement van Orde stelde deze commissie van Voorbereiding dan tevens voor, drie van dergelijke commissies in te stellen: een voor de buitenlandse politiek, een voor internationale economische samenwerking en een voor... Uniezaken (inclusief de zaken betreffende Suriname, de Ned. Antillen en Nieuw-Guinea)!

Bij haar toelichting op het algemene voorstel merkte de Commissie o.a. op: „De leidende gedachte (hierbij) was vooral de overweging, dat het gewenst was na te gaan of niet de mogelijkheid van instelling van vaste commissies in het Reglement van Orde behoorde te worden opgenomen. De wenselijkheid hiervan is de laatste jaren bij herhaling uitgesproken naar aanleiding van de ontwikkeling der internationale betrekkingen, en is van regeringswege beaamd. Zij bleek ook bij de behandeling van het voorstel Molenaar e.s.”.

Wij hebben de laatste zinsnede vet gezet, omdat ieder, die de gang van zaken bij het destijds door prof. Molenaar ingediende voorstel kent, wel geneigd moet zijn uit te roepen: Nu breekt mijn klomp! Nochtans kunnen wij deze zinsnede met instem-

ming begroeten, omdat zij niet anders kan inhouden dan een volledige overwinning, in deze Commissie, en tenslotte ook in de gehele Kamer, van het door prof. Molenaar en zijn fractiegenoten van den beginne af verdedigde standpunt. Is nu, zo zal wellicht een enkele voorzichtige lezer, die — en dat zeer terecht! — het speciale karakter van de Eerste Kamer als Kamer van revisie niet wil zien aangetast, vragen, het gevaar toch niet zeer groot, dat deze Kamer op dit punt een doublure wordt van de Tweede Kamer en dat zij zich op het terrein van de eigenlijke volkskamer begeeft?

Wij delen deze vrees geenszins. Het verschil in taak en positie van beide Kamers komt in de overeenkomstige artikelen in beider Reglementen duidelijk tot uiting. Artikel 55 van het Reglement van Orde van de Tweede Kamer zegt, dat vaste commissies kunnen worden ingesteld: „... b. voor overleg met de Regering omtrent vraagstukken en maatregelen, betrekking hebbende op zekere groep van onderwerpen”. Artikel 70 van het herziene Reglement van de Eerste Kamer luidt echter geheel anders en zegt: „De Kamer kan, telkens voor de duur van een zitting, vaste commissies instellen voor het verkrijgen van inlichtingen, welke de Regering eigener beweging dan wel op verzoek van die commissies verstrekt ten aanzien van bepaalde onderdelen van het Regeringsbeleid”.

Hier is met alle duidelijkheid het juiste onderscheid precies aangegeven.

Er zullen dus in de Eerste Kamer voor het zittingsjaar 1950-'51 worden ingesteld vaste commissies voor de buitenlandse politiek, voor internationale economische samenwerking en voor Uniezaken. Het zou ons niets verwonderen wanneer velen, die dit lezen, zich enigszins verwonderd zullen afvragen: en de defensie dan? Licht het niet voor de hand, dat, nu toch tot instelling van vaste commissies was besloten, er toch wel in de eerste plaats een commissie voor de defensie moest komen? Er is geen onderwerp, dat op het ogenblik zo actueel is en wij mogen daar ook wel aan toevoegen, dat er geen onderwerp is, waarover wij allen, inclusief de leden der Kamers, in feite zo weinig geïnformeerd zijn.

Zo dacht ook onze geestverwant de heer Wendelaar erover en hij kwam dus met het voorstel, als vierde commissie in te stellen een commissie voor defensie-aangelegenheden. Dat was dus, zou men zeggen, een volkomen logisch voorstel. En toch wilde de meerderheid van de Kamer er niet aan. Het debat, dat zich hierbij ontspon, leek wel een herhaling van hetgeen zich bij het voorstel van prof. Molenaar in November had voorgedaan. Ook nu werden weer allerlei naar ons oordeel gezochte en weinig steekhoudende argumenten aangevoerd, om dit V.V.D.-amendement onder de tafel te werken. En weer had mr. Kropman (K.V.P.) hierbij de leiding. Het aantal vaste commissies moest, zo betoogde hij, zo klein mogelijk blijven (de heer Wendelaar kon 't daar uiteraard volkomen mee eens zijn!), hij beriep zich ook op het reeds bestaan van een Defensie-commissie en raadde de heer Wendelaar tenslotte aan om, als hij op het ogenblik meer inlichtingen over de defensie wenste, maar een interpellatie aan te vragen.

Deze burger

netje van niks. Veeel praatjes, maar niemendal in te brengen.

Misschien dat ze mij even lezen, maar geen mens trekt er zich iets van aan.

Nu ben ik daar niet zó kapot van, want ik ben de enige niet.

Mijn vereerde vriend Carl P. M. Romme kan nóg zo'n prachtig hoofdartikel tot zijn vererde vriend Koos (ik zeg: zeg maar Koos) Vorrink richten, maar Koos blijft Koos.

En Vrijheid en Democratie kan nog zo keurig schrijven dat De Linie ongelijk heeft, de Linie blijft vinden dat De Linie gelijk heeft.

Deze Burger is in zijn prille jaren eens hoofdredacteur van een dagbladje geweest. Dat dagbladje bestaat al lang niet meer, maar daar niet van. Toen heeft deze burger die hoofdredacteur, eens een polemiek met een rose-rode collega gevoerd en op het eind, na zes hoofdartikelen, geschreven: „ach ja, onze collega heeft bij nader inzien toch eigenlijk wel gelijk; wij moeten en willen toegeven dat wij ongelijk hebben gehad.”

Nou, zo iets doe je niet, wanneer je een hoofdredacteur bent die au sérieux genomen wil worden en dus dacht die collega van ons dat wij hem in het ootje en voor het lapje vernaggelden. Hij heeft toen een v u i l hoofdartikel tegen ons geschreven: dat wij niet moesten menen enzovoort enzovoort etcetera.

Met dit alles wil deze burger betogen dat al dat gepolemiseer gevitamineerde bloe-bent aan de galg gsmoord is. Dat het geen nut heeft. Dat U dat beter kunt laten. Dat dat gezeur en gezanik van de ene krant tegen de andere waardeloos is, een heel speciaal Nederlands liefhebberijtje: in de ganse Amerikaanse pers zult U dit gepennevecht nooit zien geschieden.

Maar deze burger heeft het helemaal niet voor het zeggen.

Nooit en nergens.

Niemand luistert naar hem.

Een gesublimeerde underdog, een mooi-schijnend-mannetje-van-niks is

DEZE BURGER.

Straatsburg (I)

Was het vorige jaar er een zekere tevredenheid, bij de eerste zitting van de Raad van Europa omdat deze tot stand was gekomen, thans zijn de debatten in een veel krachtiger stadium gekomen en wenst men in brede kring inhoud te geven en een toekomst te scheppen voor deze Europese volksvertegenwoordiging voor dit Europese parlement. En daarbij heeft men dit keer de defensie niet meer buiten beschouwing kunnen laten. In zijn artikel elders in dit nummer wijst de heer Korthals (zelf dit jaar een der Nederlandse afgevaardigden in de afvaardiging uit ons land van in totaal zes leden) daarop. Maar naast dit algemene probleem van de verdediging en de handhaving van bepaalde rechten in Europa, is er ook een strijd gaande om de macht, om de invloed van de Assemblée of Consultatieve Vergadering tegenover het Comité van Ministers, waarin de ministers van buitenlandse zaken van de verschillende aan de Raad van Europa deelnemende landen, met uitzondering van West-Duitsland en het Saargebied, die wel in de Assemblée vertegenwoordigd zijn, zitting hebben.

En men behoeft nog niet zo ver te gaan als prof. C. W. de Vries in een toespraak voor de Franse radio, die herinnerde aan de eed in de kaatsbaan van de Franse nationale vergadering, waarbij de afgevaardigden zwoeren niet eerder uiteen te gaan, voordat de rechten van de volksvertegenwoordiging waren erkend; of als prof. Brugmans, die op een vergadering van de afdeling Straatsburg van de beweging van Europese Federalisten bepaaldelijk eiste, dat er veel grotere bevoegdheden zouden komen en dat de federatieve gedachte veel sterker ontwikkeld zou worden en men zich niet, met ontloping van grotere moeilijkheden, zou beperken tot het streven naar unificatie op het gebied van de Europese postarieven, om in te zien, dat inderdaad dit streven, deze wens naar grotere macht van de Assemblée steeds sterker zal worden, ook in de nationale parlementen, waar men dit jaar na de vergaderingen te Straatsburg de voorstellen en moties, welke de vereiste 2/3 meerderheid der stemmen hebben verkregen, van de volksvertegenwoordiging uit, zoals Churchill dat zeide, zelf aan de orde zal stellen. Men zal nog een tijd lang deze aandrang kunnen afremmen, maar naar ons gevoel niet blijvend.

Straatsburg (II)

Dat is reeds gebleken uit het feit, dat dit keer het Comité van Ministers een schriftelijke boodschap, of een „troonrede”, zoals een der sprekers het noemde, heeft gericht, waarin ook over agressie in Korea is gesproken en waardoor het onderwerp van de defensie, waarover praktisch de Assemblée zich eigenlijk geen oordeel mag aanmatigen, toch het hoofdthema van de algemene politieke beschouwingen is geworden. Maar er is nog meer te zien in de ontwikkeling van de zaken, zoals die thans te Straatsburg aan de orde zijn. Want de Franse minister van Buitenlandse Zaken heeft in de vergadering van de Assemblée een toespraak gehouden over het naar hem genoemde plan, de eerste keer, dat een minister van Buitenlandse Zaken in een openbare vergadering van de Assemblée het woord heeft gevoerd en bovendien heeft de huidige voorzitter van het Comité van Ministers, de minister van Buitenlandse Zaken van Ierland, Mac Bride, de verschillende sprekers, namens het Comité van Ministers beantwoord en daardoor is er dus een aanvang gemaakt met een parlementair debat. Het is nog wel niet zo geweest, als men zou wensen, maar het begin is er en de ontwikkeling zal met eenparig versnelde kracht gaan, naar ons gevoelen. En slechts op die manier kan inderdaad die Assemblée uitgroeien tot een waarlijk Europees Parlement, waar de zaken op hoger niveau, die thans in de nationale parlementen nauwelijks of niet meer aan de orde komen, omdat zij op internationaal vlak liggen, te berde kunnen worden gebracht.

Zorg om de toekomst van Europa, maar tevens de wil om Europa te handhaven, kunnen tenslotte de sterkste krachten zijn, waarop de Assemblée zich zal ontwikkelen. Voor de democratie, voor het behoud van de vrijheid van vrees, voor de rechtszekerheid, mag men wensen, dat men het vertrouwen hebben, dat deze ontwikkeling zal slagen.

Wist U

dat een staatssecretaris voor Defensie jaarlijks f 21.265 kost?

dat de inrichting voor het uitgeven van boeken bij het Dept. van Oorlog per jaar 1 miljoen vraagt?

dat de legerfilm- en fotodienst rond f 360.000 en de Militaire Voorlichting rond f 432.000 oplossen?

dat in de dienst van de Adjutant Generaal f 34.000 voor representatiekosten werd uitgetrokken?

dat de dienstweigerders u f 70.000 kosten?

dat voor schadevergoedingen, explosieven en processen alleen voor het Departement van Oorlog 1 miljoen wordt aangevraagd?

dat de bezoldiging van het burger-personeel in ons leger 24½ miljoen elst?

dat de minister van Defensie in zijn Memorie van Toelichting op bladzijde 2 schrijft: „desalniettemin is ondergetekende zich zeer goed bewust dat een eindoordeel over de gevraagde kredieten slechts kan worden uitgesproken wanneer aan de volksvertegenwoordiging een duidelijk omschreven defensiebeleid voor ogen is gesteld”, en dat desalniettemin in geen van de elf omvangrijke stukken dit duidelijk omschreven defensiebeleid te vinden is?

dat dezelfde minister op pag. 3 — en geenszins als een wrang grapje — neerschrijft: „ondergetekende constateert met voldoening „dat het tijdperk, waarin de efficiency-specialisten slechts werden geduld, achter de rug is en dat overal thans het inzicht doorbreekt, dat zij als onmisbare medewerkers moeten worden beschouwd”, maar dat desalniettemin nergens blijkt hoe en waar Zijne Excellentie van deze onmisbare specialisten heeft gebruik gemaakt?

dat alleen in de onderafdeling Verpleging van de dienst van de Kwartiermeester-Generaal voor bureel- en administratiekosten rond 3 miljoen en voor aanschaffing van kantoormeubelen en kantoor machines 7½ ton (spreek uit TON) en dat in totaal in de armee voor bureel- en adm. kosten ruim 10 miljoen en voor kantoormeubelen en kantoor machines 1.3 miljoen zijn aangevraagd?

dat deze minister tenslotte streeft en werkt opdat een door hem aangegeven en dus natuurlijk noodzakelijke vlootsterkte zal worden bereikt in de jaren 1955?

dat dit wel de meest geruststellende alinea in de Nota inzake het Defensiebeleid is, aangezien Zijne Excellentie dus blijkbaar over betrouwbare inlichtingen beschikt, welke ons een zo ruim respijt en zo ruime adempauze waarborgen?

Waarvan inmiddels dankbaar acte.

Consequent

Het orgaan van het socialistische medische genootschap „Medicine today and tomorrow” klaagt er in een hoofdartikel over, dat minister Bevin, toen hij dit voorjaar tweemaal moest worden geopereerd, dit niet heeft laten doen in een staats-ziekenhuis — waarin krachtens de door de Labour regering ingevoerde nieuwe medische orde iedere Brit gratis behandeld kan worden — maar in een particuliere kliniek. Bevin heeft voor zijn verblijf en behandeling in deze kliniek gewoon betaald in plaats van te genieten van de nieuwe gesocialiseerde medische dienst. Het blad is van oordeel, dat voor deze houding geen enkele steekhoudende reden en geen enkele verontschuldiging kan worden aangevoerd. Consequent is een en ander allermint. Daar blijkt overigens wel duidelijk uit tot welk een dwaasheid bepaalde socialistische maatregelen kunnen leiden.

Inzicht

Vertegenwoordigers van de vakvereniging, die voor kort uit Amerika terugkwamen, waar zij het streven van de Amerikaanse vakverenigingen naar verhoging van de productie bestudeerden, verdienen lof voor het rapport, dat zij daarover hebben uitgebracht, aldus schrijft de News Chronicle. De delegatie ontdekte, dat de collega's aan de andere zijde van de Atlantische Oceaan er niet voor vechten om de oude standaard te behouden, maar vechten voor een betere. Zij doen dit niet door zich vast te klemmen aan nieuwe ideeën en ten koste van alles aan een bepaalde baan, maar zij helpen de directies om de opbrengst te verhogen. Zij hebben het fundamentele beginsel verstaan, dat men meer moet maken om meer te krijgen. Voorwaar een verstandig inzicht, dat ook in ons land wel eens meer mocht worden gepropageerd door hen, die nog altijd het stokpaardje van de klassenstrijd berijden.

Agitatie

Terwijl het Aziatische communisme in het verre Oosten de militaire krachten van het Westen op een zware proef stelt — na Korea waar de kansen nog steeds niet ten gunste van de Ver. Naties zijn gekeerd, vraagt thans Tibet de aandacht, terwijl over Formosa de dreiging van een aanval blijft hangen — vertonen zich in West-Europa verschijnselen van arbeidsonrust die men moeilijk los kan zien van het streven der Moskoviten om ook dit werelddeel stormrijp te maken.

In Amsterdam wordt de bouwnijverheid door stakingen vrijwel lamgelegd en ligt het taxibedrijf stil. In Rotterdam zijn het communistisch georiënteerde havenarbeiders, die door stakingen onrust verwekken.

Het is duidelijk, dat deze stakingen voor een belangrijk deel een politieke achtergrond hebben en in elk geval de regeringspolitiek, die nu eindelijk gericht wordt op verbetering der West-Europese Defensie, uitermate ongelegen komen.

Wij achten het niet overbodig de wens uit te spreken, dat de Regering aan deze onrustverwekkende agitatie de nodige aandacht schenke en haar houding daartegenover met beslistheid bepalen.

Zó gezien (I)

De gebeurtenissen rond de Belgische koningskwestie hebben ons ook met de grootste zorg vervuld” schreef de heer Koos Vorrink in „Het Vrije Volk” ter verdediging van de houding

der Belgische socialist en om de aanmoediging van de Nederlandse socialist goed te praten. De heer Vorrink betoogt dat men slechts waarlijk democratisch regeert, wanneer men ook met de inzichten van een minderheid rekening houdt. Een voortreffelijke opvatting, welke de geestverwanten van de heer Vorrink vooral zij aanbevelen. Maar deze opvatting kan men moeilijk, zoals de heer Vorrink poogt, tot gelding brengen wanneer het gaat om een zaak, waarbij geen compromis mogelijk blijkt. De Belgische kiezers hebben zich ten aanzien van één bepaalde zaak uitgesproken in een voor of tegen. Dat zij zich konden uitspreken was democratisch. Het resultaat van die uitspraak aanvaarden is het ook, het echter met geweld terzijde stellen, zoals de Belgische socialist onder toezichting van de Nederlandse idem deden, is bepaald on-democratisch.

De heer Vorrink betoogt: In België is door de sociaal-democraten de methode van de buiten-parlementaire actie toegepast teneinde de democratische spelregels te verdedigen tegen een on-democratische toepassing van het „mathematisch” recht van de meerderheid. Dat staat er zo maar zwart op wit in „Het Vrije Volk” van de hand van de voorzitter van de P.v.d.A. En ieder weet welke „buiten-parlementaire” actie de socialist hebben ontketend. Zij riekt naar revolutie.

Zó gezien (II)

Ten tijde van de R.T.C. is er in Nederland een buiten-parlementaire actie gevoerd tegen die R.T.C. Zij bestond uit een aantal vergaderingen, waarin de tegenstanders van het gevoerde regeringsbeleid op ongetwijfeld duidelijke wijze hun grieven hebben geformuleerd en voor het zelfbeschikkingsrecht van de minderheden zijn opgekomen. Deze buiten-parlementaire actie heeft de diepste verontwaardiging van de socialistische pers toen gaande gemaakt. Er werd schande over gesproken, scheldkanonades werden op deze actie gericht. En toch is daarbij, zover wij ons herinneren, geen ruitje gebroken, geen slachtoffer gevallen, geen snippertje geweld ten beste gegeven. De door Spaak verwekte buiten-parlementaire actie in België heeft in dit opzicht méér opgeleverd. Daarom wordt die door dezelfde socialistische bladen in Nederland toegejuicht en door de heer Vorrink verdedigd en... aangeprezen.

Zó gezien (III)

Ook het socialistische „Vrij Nederland” gaat met het optreden der Belgische socialistenvolkomen accoord. „Slechts wijze verzoeningspolitiek zal hier de wonden kunnen helen”, aldus de diagnose van dit weekblad en het ziet daarbij een „belangrijk inspirerende taak voor de Nederlandse katholieken weggelegd”. Maar de r.k. „Tijd” antwoordde, dat de Nederlandse socialist, zolang zij de fouten hunner Belgische geestverwanten niet erkennen, niet bepaald inspirerend werken op de Nederlandse katholieken. Integendeel, schrijft „de Tijd”, zij doen ons bevriezen.

Wij zouden niet hebben derven schrijven dat de Nederlandse katholieken zich zeer zeker wel eens op de wezenlijke aard der Nederlandse socialist, met wie zij zo innig samen werken, hadden te bezinnen na hetgeen zich nu heeft voorgedaan en door de voorzitter van de P.v.d.A. wordt verdedigd en aangeprezen. Want wij hoorden ons al in gedachten tegengeworpen, dat deze opmerking uit onze kleingeestige jaloezie op die mooie vriendschap zou zijn voortgesproken. Het is zó veel beter, dat de r.k. „Tijd” zelf verklaart dat men in het Nederlandse katholieke kamp door de houding van Nederlandse socialist en hun pers naar het nulpunt zakt.

Beter inzicht

Zeer tot onze spijt hebben wij er enige weken geleden melding van moeten maken, dat bepaalde Katholieke leiders geen goed woord over hadden voor de z.g. neutrale personeelsverenigingen. Des te meer zijn wij verheugd, dat men het in Katholieke kringen over dit starre standpunt onderling niet geheel eens is. Dit bleek duidelijk op de sociale studiedagen van de Utrechtse Bond van de Katholieke Arbeidersbeweging, die onlangs te Apeldoorn werden gehouden. Het was hier prof. mr. J. J. M. van der Ven, die blijkens een verslag in De Volkskrant zich niet ongunstig over de personeelsverenigingen uitliet en in elk geval haar bestaan en haar succes trachtte te verklaren. Personeelsverenigingen zijn ontstaan, aldus zeide prof. van der Ven, door een behoefte, die bij de mensen leefde en die niet meer op andere wijze werd opgevangen. Zo bekeken kan men er niet zo boos tegenaan kijken. Hier en daar, aldus de inleider, zijn hechte gemeenschappen. Men bedenke, dat er honderdduizenden zijn, die niet door de Katholieke standorganisaties kunnen worden opgevangen, omdat ze niet Katholiek zijn. Kortom, prof. van der Ven, nam met betrekking tot deze kwestie een „liberaal” standpunt in en het verheugt ons, dat wij er op deze plaats melding van kunnen maken.

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Weekblad van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie

Voorzitter Redactie-comm.:
 Drs. H. A. Korthals.
 Redactie-secretaris: Mr. E. Elias.
 Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 435.
 Administratie: Postbus 43, A'foort, tel. 5267.
 Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 per jaar.
 Voor het zenden van abonnements- en advertentiegelden: Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie“ te Amersfoort.
 Losse nummers 15 cent.
 Voor advertenties wende men zich tot de administratie.

*Uit alles komt
 maar heel weinig*
**Ook uit het wederwoord
 van De Linie**

Het r.k. weekblad De Linie komt in zijn jongste nummer terug op hetgeen wij in twee artikelen schreven naar aanleiding van een betoog in De Linie, waaruit zou moeten blijken dat individualisme (liberalisme) en collectivisme (communisme) stelen op dezelfde wortel van het materialistisch ongeloof.

Wij kunnen helaas niet zeggen dat hetgeen De Linie haar lezers thans opdist haar oorspronkelijk betoog verduidelijkt of het onze ontzenuwt.

Op onze principiële opmerkingen

gaat De Linie niet in. „Om de kwestie niet nodeloos ingewikkeld en te geleerd te maken“, schrijft het blad, „lijkt het voldoende ons standpunt te verduidelijken, door een schets van de werkelijkheid“.

Ja, dat is wel heel gemakkelijk, maar de materie waarom het hier gaat — beoordeling van geestelijke stromingen als individualisme en collectivisme — eist nu eenmaal diepgaande behandeling.

De Linie erkent bijvoorbeeld, dat de vraag, waarin het vrijzinnig humanisme zich onderscheidt van hetgeen katholieken (wij schreven: anderen) begrepen achten in de idee der goddelijke openbaring, inderdaad niet eenvoudig is.

Zij maakt er zich nu wel heel gemakkelijk van af, door te zeggen, dat ook mr. Marchant zich met die vraag had bezig gehouden, en het antwoord daarop vond in het licht der genade van het geloof. Dat zal voor de heer Marchant wel heel aangenaam zijn geweest, maar daarmee blijven we in de sfeer van het subjectieve. Wij zouden het nu juist bijzonder gewaardeerd hebben, zo De Linie deze inderdaad niet eenvoudige vraag met ons eens objectief-wetenschappelijk had willen doordenken.

„Alles zit in alles“ schreven wij schertsend om aan te duiden dat De Linie een simpel feit als de indiening van mr. Ouds motie tot uitgangspunt nam voor een als principieel bedoeld requisitoir tegen het hedendaagse liberalisme.

Wij moeten thans zeggen: uit het „alles“ van De Linie komt maar heel weinig te voorschijn. Alleen dit: „een vrijzinnig-democraat mag blijkbaar alles zijn of alles worden, alleen niet katholiek“.

De Linie houde het ons ten goede, maar wat zij hiermede zegt is niet heel weinig, het is minder dan niets (aangenomen dat dit mathematisch mogelijk ware).

Een vrijzinnige democraat, of om

het in onze hedendaagse terminologie te vertolken: een aanhanger van de beginselen der V.V.D. mag — bij wijze van spreken — inderdaad alles zijn of alles worden, voorzover het dan binnen de grenzen van het oirbare blijft, óók katholiek.

Maar een vooraanstaand politicus, die als vrijzinnige tot een Kabinet is toegetreden en dan plotseling, zonder er zijn naaste vrienden zelfs van te verwittigen, katholiek wordt, brengt zichzelf wel in een zeer delicate positie, niet omdat zijn partij hem geen vrijheid zou laten op het stuk van godsdienstige overtuiging, doch omdat het rooms-katholicisme naar het oordeel althans van het Nederlandse episcopaat totalitair is in deze zin, dat een rooms-katholiek gelovige ook op het gebied der staatkunde zijn plaats behoort in te nemen in die organisatie die de toepassing der r.k. beginselen ook op staatkundig terrein voorstaat, in casu de Katholieke Staatspartij.

Aan het geval-Marchant kan De Linie inderdaad geen enkel argument ter staving van zijn requisitoir tegen het liberalisme ontlennen. Het blad volstaat nu met bij herhaling te beweren, dat het liberalisme van het Westen de voedingsbodem is, waarop het communisme is ontkiemd en waarop het ook verder, men zou bijna zeggen: natuurnoodzakelijk tot volle wasdom kan komen.

Waar De Linie de discussie tot op dit peil doet dalen, willen wij slechts de vraag stellen: waarom betekent het communisme niets in landen als Engeland en Noord-Amerika, Nederland en Scandinavië, waar inderdaad het geestelijk liberalisme en het humanisme de voedingsbodem voor een belangrijk deel bepaald hebben en waarom vormen landen als Italië, Spanje, Frankrijk, Oostenrijk, waar het katholicisme eeuwenlang de enige massale geestelijke factor in het volksleven uitmaakte, nu reeds tientallen jaren lang een voedingsbodem, waarin zowel het communistische als andere autoritaire stelsels welig tierden?

Jaarlijks congres van de Liberale Internationale

Van 22 tot 28 Augustus zal de Liberale Internationale voor zijn jaarlijkse congres bijeen komen in Stuttgart in de Franse zone van West-Duitsland.

Op de eerste dag zal het Uitvoerend Comité een besloten zitting houden. Hierin is de Nederlandse groep van de Liberale Internationale vertegenwoordigd door Dr. J. C. van Zoelen, voormalig gemeenteraadslid van Amsterdam. Op de tweede dag vindt een vergadering plaats van de Council, waarin ieder land twee vertegenwoordigers heeft. Nederland zal hierin vertegenwoordigd zijn door mejuffrouw C. M. A. Schreuder Roozee en de heer Dr. J. C. van Zoelen. Het eigenlijke congres zal worden geopend op Donderdag, 24 Augustus door de Eerste Minister van Württemberg-Baden, Reinhold Maier. Het voornaamste onderwerp van bespreking zal zijn: De Europese eenheid, waarbij achtereenvolgens de politieke, culturele en economische aspecten zullen worden besproken.

De voornaamste sprekers op het congres zullen zijn Lord Layton, Señor Don Salvador de Madariaga, de vice-kanselier van de West-Duitse Republiek Franz Blücher, Edouard Bonnefous, voorzitter van de commissie voor buitenlandse zaken van de Franse Nationale Vergadering, Roger Motz, voorzitter van de Belgische Liberale Partij en Sir Andrew Mac Fadden, voorzitter van de Britse Liberale Partij.

Tenslotte zullen er bijeenkomsten worden gehouden voor redacteurs van Liberale kranten, van de Wereldfederatie van Liberale jongeren, van vertegenwoordigers van Liberale Vrouwenorganisaties en van het comité van Liberalen, die momenteel in gedwongen ballingschap leven.

ALLERHANDE

LICHTEND VOORBEELD

De tijden zijn moeilijk; onbekend is, wat ons land en volk te wachten staat, maar de overtuiging, dat alle moeilijkheden overwonnen kunnen, en zullen worden, als er mannen en vrouwen zijn, gelijk mevr. Fick-Gemmere, maakt, dat, ondanks de zorgen, die alle mensen van goeden wille thans bevangen, wij toch met vertrouwen de toekomst tegemoet zien. Want het gaat tenslotte om de geest, waaruit een volk leeft. Als een volk zodanige dochters en zonen heeft, dan gaat het nooit ten onder. Van die zonen en dochters van Nederland is mevrouw Fick een lichtend voorbeeld en daarom brengen wij gaarne haar hier een ere-salut.

(Het Lichtspoor)

TERREUR VAN DE STRAAT

Aan de zijde van Lalmand, Stalin's gevolmachtigde in België, marcheert Paul Henri Spaak door de straten van Brussel. Lalmand wil revolutie. Spaak wil enkel maar de koning weggan. Maar de socialistische leider beschikt niet meer over democratische argumenten en middelen. Doch de koning moet weg. Daarom dreigt hij, bijna huilend, met revolutie en opstand. Paul Henri Spaak is bedroefd over dit alles. „Dat dit nu toch moet gebeuren en wij hebben het niet gewild“. Lalmand is verheugd. De sociaal-democratie die in alle landen van Oost-Europa werd afgeslacht, nadat zij eerst het communistische regiem in het zadel had geholpen, loopt weer blindelings in de val. Nee, Spaak heeft dit niet gewild en hij weet beter. Hij wilde slechts zijn zin hebben, de koning doen zwichten door dreigementen, door kabaal en zestigduizend fluitjes.

(De Volkskrant)

BEETJE VOORUITGANG

Vertoningen van abnormaliteiten op de kermis zijn in ons land verboden. Dat is maar goed ook, want de voorstellingen van vroeger met zeer dikke en zeer magere dames, dwergen en misvormden, waren mens-onterend en -onwaardig, zowel voor hen, die daar hulpeloos werden tentoongesteld als voor hen, die zich vergaapten aan hun ongelukkige medemens. Wat dat betreft is er in korte tijd gelukkig wel veel veranderd; nog niet zo heel lang geleden kon men in een inrichting in ons land voor een kwartje naar de „gekken“ gaan

kijken, veilig achter de tralies. Terwijl tegenwoordig deze wrede en domme sensatielusten wel algemeen uit de samenleving zijn gebannen.

(Algemeen Handelsblad)

HOBBY: KAARTSYSTEEM

Een van de hobby's van deze tijd is het hebben van een eigen kaartstelsel. Zuiver psychologisch gezien is er nog geen verklaring voor. Misschien is het, omdat ieder mens de neiging volgt alle anderen in een kaartenbak te duwen en ze daar goed onder de duim te houden. Administratief is het ook moeilijk te verklaren, want het aantal kaartsystemen is al enorm groot en bij enig onderzoek komt men al gauw tot de conclusie, dat drie of vier kamers verder alle verlangde gegevens ruimschoots voorhanden zijn, zij het dan misschien in een enigszins andere volgorde. Al is het dus moeilijk te verklaren, de neiging is er. Geen ambtenaar schijnt zichzelf te kunnen respecteren wanneer hij niet in de rug gesteund wordt door een batterij ladekasten, waarin zijn hele medemensheid op minimale kaartjes is samengeperst. Het geeft hem kennelijk een gevoel van macht ze er een voor een; al naar zijn luimen, uit te kunnen wippen.

(P.T.T. Bedrijfsbanden)

DOOF EN BLIND

Wiana de druk der oorlogsjaren tegenwoordig in ons land rondspeurt, zal daar een zekere fleurigheid en wederopbouw (Marshall-hulp) waarnemen. Meer achter de schermen is men zich in het bedrijfsleven en in overheidskringen toch wel zeer bewust, dat wij als gevolg van de oorlog een verarmde en uitgeputte natie zijn. De zeer ingrijpende en verstrekkende gevolgen van de oorlog, welke op de gehele economische en monetaire structuur in het ons overgebleven deel van 't Rijk op desastreuze wijze zullen doorwerken, dwingen tot de uiterste soberheid en zuinigheid. Veel van wat wij om ons heen zien, getuigt van een schromelijk tekort aan begrip voor de armoede, welke op ons gehele volk toestormt. Het is psychologisch verklaarbaar, dat men na de ellende van de oorlog de druk van zich wil afschudden en in een herademingsroes niet van nieuwe zorg wil horen en er daarom blind en doof voor blijft.

(Nederlands Maandblad voor Streek- en Stadsvervoer)

De P.B.O. gestart

Dr. Drees wijst op de grote betekenis

Een rijke taak wacht de Raad

Onlangs is de Sociaal-Economische Raad, het toporgaan van de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie, in de vergaderzaal van de Eerste Kamer voor de eerste maal in openbare vergadering bijeen geweest voor zijn officiële installatie. Onder de talrijke genodigden bevonden zich met de Minister-President dr. W. Drees verscheidene leden van het kabinet, enige staatssecretarissen, de voorzitter van de Eerste Kamer, verscheidene Kamerleden en vele vertegenwoordigers van het bedrijfsleven.

Dr. Drees over de taak van de S.E.R.

In een uitvoerige rede heeft de Minister-President op de grote betekenis van deze gebeurtenis gewezen en de taken van de Raad in het licht gesteld.

In de eerste plaats is deze adviescollege bij uitstek voor de regering bij haar sociaal-economische politiek.

De adviserende taak van de Raad is zwaar, omdat hij de werkzaamheden van een aantal adviesorganen, die zijn of worden opgeheven (Hoge Raad van Arbeid, Economische Raad, Nijverheidsraad en Middenstandsråd), overneemt, terwijl ook de omvang aanzienlijk zal toenemen. Voorshands zal de Stichting van de Arbeid haar gewaardeerde werkzaamheden in nauw contact met de Raad blijven voortzetten. De Regering acht het een beduidend voordeel, dat thans niet langer de adviserende taak over verschillende colleges is verdeeld, omdat daardoor de noodzakelijke eenheid van het sociaal-economisch beleid ook in de adviezen tot uiting komt.

In de tweede plaats wacht de Raad een rijke taak als bestuursorgaan in de p.b.o. In dit verband besprak Dr. Drees de nog zeer uiteenlopende gevoelens en verwachtingen, welke zich te dien aanzien voordoen.

Vervolgens sprak Dr. Drees behartigenswaardige woorden over het ordeningsstreven:

„De organisatie van het bedrijfsleven beoogt aan de bedrijfs-genoten verantwoordelijkheid te geven voor een juiste taakvervulling van bedrijfstak en sector van bedrijfsleven. Zij wil aan het bedrijfsleven medeverantwoordelijkheid geven voor het sociaal-economisch welzijn van ons land. De organisatie van het bedrijfsleven houdt in de erkenning, dat een zekere mate van sociaal-economische ordening noodzakelijk is. Deze ordening moet echter niet verwezenlijkt worden door de staatsverheerding alleen. Zij moet verwezenlijkt worden door het bedrijfsleven zelf, daar waar het bedrijfsleven hiertoe in staat is en waar verwacht mag worden, dat ook het algemeen belang daarmee gediend kan zijn. Op deze wijze kan bereikt worden, dat de ordening beter begrepen en verstaan wordt door het bedrijfsleven; dat zij deskundig en doelmatig geschiedt; dat de staats-overheid niet tal van zaken tot zich behoeft te trekken, waarvan regeling en uitvoering als een zware last zou rusten op de centrale overheid. Organisatie van het bedrijfsleven betekent niet een ordening, om der ordening wille. De mate van ordening zal steeds in sterke mate bepaald worden door structurele en conjuncturele omstandigheden. Geregeld dient te worden, waar regeling nodig is. Bedrijfsorganisatie mag nimmer omtaarden in een monopolistisch streven. De Regering weet uit ervaringen van de afgelopen jaren, dat vele figuren, die de vrije organisaties in het be-

driftsleven naar voren brengen om vertrouwensposities in te nemen, een ruime blik hebben en volledig beseffen, dat zij deze functies niet verkrijgen om eigen belangen te dienen. Niettemin beseft ieder, die oog voor de werkelijkheid heeft, dat in het samenbrengen van vertegenwoordigers van belangengroepen, aan wie bevoegdheden worden gegeven op het gebied, waar degenen, die zij vertegenwoordigen, hun bestaan vinden, ook gevaren besloten liggen. De verleiding kan groot zijn om verkeerde posities veilig te stellen of gunstiger te doen worden door nieuwe concurrenten, waar het kan, te weren en prijzen hoog te houden. Een juiste toedeling van bevoegdheden zal er toe kunnen bijdragen de gevaren voor misbruik te beperken. Er is ook het preventieve en repressieve toezicht, dat de Regering steeds de mogelijkheid van ingrijpen biedt. Bovendien echter kan op dit gebied van de veelzijdig samengestelde Raad een grote invloed ten goede uitgaan. In deze kring zal worden beseft, dat het algemeen belang niet is een optelling van groepsbelangen, dat in het bedrijfsleven zelf een sterke beschutting van die bedrijven, die enkel met afzet in eigen land hebben te rekenen, grote exportbelangen in gevaar kunnen brengen, dat er voorts niet enkel met producenten-, maar ook met consumentenbelangen is te rekenen en dat vooral degenen, die niet actief in het bedrijfsleven werkzaam zijn, ernstig in het gedrang zouden komen, als daarmee niet ten volle rekening werd gehouden.

Bij de bespreking van het sociale aspect wees Dr. Drees erop, dat de arbeider er aanspraak op heeft, dat de lonarbeid organisch in het maatschappelijk bestel wordt ingeschakeld.

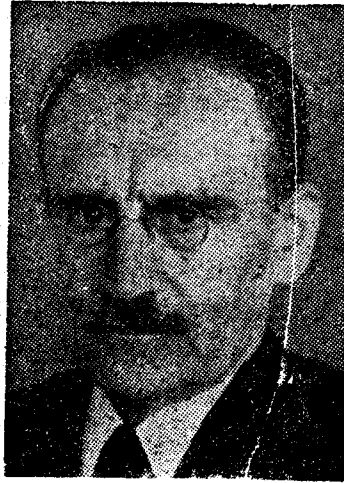
In de derde plaats wacht de Raad een taak bij de uitvoering van wettelijke maatregelen. De spreker kondigde aan, dat reeds in de nabije toekomst belangrijke bevoegdheden aan de Raad zullen worden toegekend, waarbij met name de Wet op de Ondernemingsraden werd genoemd. Verder werd gewezen op het verband van de sociale en de economische problemen, die wel kunnen worden onderscheiden, doch niet gescheiden.

Prof. mr. F. de Vries antwoordt

In zijn antwoord merkte de Voorzitter van de S.E.R. op, dat de wet mogelijkheden schept en de richting aanwijst, waarin de nieuwe regeling van de sociaal-economische betrekkingen te zoeken is, maar dat de verwezenlijking van deze doeleinden in de eerste plaats van het bedrijfsleven zelf afhangt.

Uitvoerig schetste prof. de Vries het „waarom“ van deze regeling. Hij wees daarbij op de enorme invloed van de technische ontwikkeling.

Prof. de Vries wees er o.a. op, dat het organiserend vermogen van markten en prijzen niet ver genoeg reikt

Dr. W. Drees... rijke taak...

om aan alle aspecten recht te doen wedervaren. Welvaart betekent meer dan de beschikking over goederen en diensten, die tegen de betaling van een prijs te koop zijn; er moet ook arbeidsvreugde mogelijk wezen. Verder werd de gedachte aanvaard, dat er behoeften zijn, die uit een sociaal oogpunt in elk geval in een zekere mate moeten worden bevredigd, ook wanneer de koopkracht in een vrije economie daartoe tekort zou schieten. De ervaring leert, dat de prijzen de kosten der voortbrenging niet steeds tot uitdrukking brengen. De sociale voorzieningen b.v., voor zover deze in de prijzen der producten worden verwerkt, kan men beschouwen als een manipulatie van de productiekosten.

Het streven om gezamenlijk de omvang van de productie en de prijzen te beheersen nam allerwege toe. De vrijheid door de overheid aan de individuen gelaten, werd door hen gebruikt om deze op vele markten aan banden te leggen. De monopolievorming heeft belangrijke afmetingen aangenomen. Ook waar het aantal ondernemingen nog vrij groot is tracht men b.v. door merken, handelsnamen en reclame het monopolistisch element in de prijsvorming te versterken. Beziet men deze ontwikkeling wat nader, dan blijkt vaak, dat er geen keuze meer is tussen vrije productie en vrije prijsvorming enerzijds en een bewust geleide productie en beheerste prijsvorming anderzijds. De vraag blijft alleen te beantwoorden: door wie zullen de productie en de prijzen worden geleid en beheerst?

Zo zijn we ver verwijderd geraakt van het eenvoudige beeld van een economische samenleving enkel opgebouwd uit talrijke individuele huishoudingen, uit wier onderling verkeer spontaan de economische orde zou groeien. Andere machten zijn naast hen opgetreden en op de gang van het sociaal-economische proces oefenen zij een aanzienlijke invloed uit.

De overheid is de enige, die voorzieningen ter hand kan nemen, als de individuen en het marktmechanisme daarin te kort schieten.

Daarnaast hebben individuen en individuele huishoudingen zich aaneengesloten om te trachten op productie en prijzen invloed uit te oefenen. „Terugkeer tot het economisch individualisme is uitgesloten; men zou kunnen zeggen, dat het zichzelf heeft overwonnen. Maar het particulier initiatief, het streven van de individuen naar verbetering van hun positie en van de ondernemingen naar winst, het regulerend vermogen van markten en prijzen wordt niet terzijde gesteld. De waarde ook van het beginsel van persoonlijke verantwoordelijkheid wordt niet ontkend“.

De organisaties van ondernemers en arbeiders, reeds eerder door de overheid erkend, komen nu op voet van gelijkheid tot samenwerking, zowel op sociaal als op economisch terrein. Zij krijgen daar medeverantwoordelijkheid te dragen bij het dienen van het algemeen belang, waarin dat van haar leden dient op te gaan. Nu de gemeenschap rijkelijk bewerktuigd wordt en naast de overheid over andere organen de beschikking krijgt, kan de overheid een deel van haar taak, waarvoor zij krachtens haar aard en het apparaat, waarmee zij moet werken minder geschikt is, aan deze organen overdragen.

„Ieder organisme, ook dat op een hoger trap van ontwikkeling is gekomen, beschikt over een veelheid van organen. Hetzelfde geldt voor de menselijke samenleving. Zij hebben allen één doel, maar verschillende functies. Daarom kunnen spanningen optreden, die opgeheven moeten worden, terwijl nevenschikking en onderschikking nodig zijn. De strekking van de wet is nu juist deze, dat zij zoekt naar een synthese, naar een evenwicht tussen de verschillende krachten, die in de huidige ontwikkelingsfase in onze maatschappij werkzaam zijn. Zij tracht tegenstellingen te overbruggen, die een goede functionering van het sociaal-economische leven in de weg staan“.

Ten slotte merkte prof. De Vries op, dat alles op de uitwerking in concreto aankomt, zodat een zorgvuldig onderzoek vooraf moet gaan aan het toekennen van bevoegdheden en het stellen van waarborgen. De zwaarste eis, die de wet stelt, is het dragen van een nieuwe verantwoordelijkheid. Zonder de bereidheid daartoe zal het doel van de wet nooit voldoende kunnen worden verwezenlijkt. Wanneer echter ook bij het bedrijfsleven die bereidheid opkomt, mogen we vertrouwen, dat de toepassing der wet zal bijdragen tot de bevordering van het welzijn van ons volk. L.

Democratie boven alles!

Men schrijft ons:

Dit moet ook gelden voor studenten. Het is daarom fout dat een groep van driehonderd studenten op de grens tussen Duitsland en Frankrijk te Weiler bij een demonstratie voor een Verenigd Europa de douane-barrières hebben afgebroken en verbrand.

De studenten, die bijna iedere Westerse staat vertegenwoordigen — helaas ook de Nederlandse — hadden hun actie zeer nauwkeurig voorbereid. In twee ploegen, elk van 150 man, trokken zij van de Duitse en van de Franse kant op en in enkele minuten slaagden zij er in de hekken af te breken. Want natuurlijk konden de drie Franse en de ene Duitse douanebeambte tegen een dergelijke goed georganiseerde overmacht niets beginnen. Plotseling verscheen André Philip, vertegenwoordiger bij de Raad van Europa en socialistisch lid van de Franse Nationale Vergadering. In een toespraak zei hij dat de studenten een overtuigend bewijs hadden geleverd van de vaste wil de halfbakken maatregelen af te schaffen. Is het niet treurig dat intellectuelen en progressieve volksleiders, die zo hoog opgeven van de Democratie, zich zo ondemocratisch gedragen? Hun houding, maar vooral hun mentaliteit, verdient onze diepste afkeuring. Helaas raken wij aan dit soort methoden langzamerhand zo gewend dat slechts weinigen er hun verontwaardiging over uitspreken. Daarom willen wij het hier nog eens doen!

Nieuwe naam, oude voortreffelijkheid

Het maandblad „Mededelingen van de Vereniging van Staten- en Raadsleden van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie“, zal blijkens het Juli-nummer in den volgende de naam dragen „Provincie en Gemeente“. De redactie blijft berusten bij de heren K. H. Brandt en J. Th. van der Voorde en het adres ondergaat evenmin wijziging (Bussum, Brediusweg 63). Wij vestigen er de aandacht op, dat „Provincie en Gemeente“, gelijk bij „Mededelingen“ steeds heeft voorgezet, bedoeld is als een maandblad, dat uitsluitend voorlichting en documentatie wenst te geven aan de leden van genoemde vereniging.

Moge de redactie er in blijven slagen om op de uitgebreide terreinen, welke de provincie en de gemeente tegenwoordig bestrijken, haar taak te vervullen gelijk zij dat tot heden heeft gedaan. Op de laatste jaarlijkse vergadering der vereniging is wel gebleken, dat de arbeid der redactie op prijs wordt gesteld. Onze beste wensen vergezellen „Provincie en Gemeente“.

Brief uit Straatsburg

Bewogen week in de Assemblee van de Raad van Europa

De herkiezing van Spaak tot voorzitter - Belangrijke motie van Churchill inzake een Europees leger - Een stap van het grootste gewicht

Straatsburg, 12 Aug. 1950. Het loont de moeite aan het einde van de eerste week van de zitting der consultatieve assemblee van de Raad van Europa een enkele opmerking te maken. Immers, een tweetal punten, die hier te Straatsburg aan de orde zijn geweest, zijn van zodanig gewicht, dat er iets over gezegd moet worden.

Reeds de eerste dag onderscheidde zich. Een fel debat ontspoon zich toen over de candidatuur van Spaak voor het presidium van de assemblee en het opmerkelijke is, dat de gedachtenwisseling over de presidentsverkiezing van Nederlandse zijde is begonnen. Hieraan is ook in de Nederlandse pers aandacht gewijd, maar het lijkt goed er ook in ons partijblad over te schrijven, daar van sommige zijden een voorstelling van zaken is gegeven, die zeer onbeoordelend moet worden genoemd.

In de Nieuwe Rotterdamse Courant is in dit verband zelfs „geschreven over een „onverkwikkelijk incident“. Wij laten deze onverkwikkelijke kwalificatie maar het liefst voor rekening van de N.R.Crt., want zij getuigt van het weinige begrip, dat het blad heeft gehad voor de motieven van hen, die zich tegen de candidatuur van Spaak hebben verzet. Wij hadden zelf bezwaar tegen deze candidatuur en achten ons dus wel gerechtigd en in staat er iets over in het midden te brengen.

Voor ons vertrek naar Straatsburg hebben wij in ons blad de hoogst ernstige bezwaren naar voren gebracht tegen de methoden, die de Belgische socialistische partijen hebben gebruikt om hun minderheidsmening aan de meerderheid op te dringen. Ook in diverse r.k. kranten waren die methoden geschilderd — o.a. door prof. Romme in De Volkskrant — en het dagblad Trouw had zijn afkeer van die methoden evenzeer in felle bewoordingen tot uitdrukking gebracht.

Was het te verwonderen, dat dit alles zijn weerslag zou krijgen in de assemblee te Straatsburg? Zou het terecht zijn geweest hier te lande fel tegen Spaak en zijn socialistische vrienden te schrijven, vervolgens naar Straatsburg te vertrekken en daar maar te doen alsof er niets zou zijn geschied en rustig de candidatuur van Spaak te steunen? Want, laat men dit goed begrijpen: de Belgische kwestie heeft twee aspecten. In de eerste plaats is het in België gegaan of men vóór of tegen koning Leopold was. Op die vraag kan een buitenlander niet antwoorden; dat is een uiterst tere zaak, die men ter oplossing aan de Belgen diende te laten. Toen enige jaren geleden de Nederlandse politicus Van der Goës van Naters op een socialistische bijeenkomst in ons land tot (de toenmalige minister) Spaak zo ongeveer zeide: „wij wensen u sterkte met uw ongedisciplineerde koning“ is dat terecht als een politieke blunder beschouwd. Wij dienen buiten zulk een zaak te blijven. Echter, de kwestie had nog een ander aspect. Nadat het Belgische volk had gesproken was er een minderheid, die zich bij de gedane uitspraak niet wenste neer te leggen. Waarlijk, wij hebben geen behoefte hier de politiek en de tactiek van de Belgische C.V.P. te verdedigen. Maar wel moeten wij vaststellen, dat in België langs democratische weg was uitgemaakt, dat de koning zou terugkomen en dat de socialisten, met Spaak aan het hoofd, mede met daden van terreur en geweld hun wil aan de meerderheid hebben opgelegd. De Belgische socialisten, Spaak mede, hebben gebruik gemaakt van anti-democratische methoden.

Zo is dat hier te lande gezien door ons, evenzo door de rooms-katholieken en de anti-revolutionairen. Wij nemen aan, dat ook de christelijk-historische het zo zien, al hebben wij geen uitspraak van hun kant onder ogen gehad. Alleen de Partij van de Arbeid heeft een ander standpunt ingenomen.

* * *

Waarom gaat het nu in Straatsburg? Men kan zeggen: de assemblee te Straatsburg is de vertegenwoordiging

van het democratische West-Europa. De voorzitter der assemblee moet dus als het ware de verpersoonlijking van de democratische gedachte zijn. Welnu, na wat gebeurd was in België, bestond bij menigeen de zeer sterke opvatting, dat Spaak, die zich van zo anti-democratische methoden had bediend, niet meer de aangewezen man was om deze geprononceerde plaats der Westerse democratie in te nemen. Het was overigens jammer dit te moeten vaststellen, want Spaak heeft zich een eminent leider van de vergaderingen der assemblee getoond, en evenzeer een krachtig verdediger van een versterking harer positie; tegenover het comité der ministers van de Raad kan de assemblee zich moeilijk een geharnaster pleitbezorger wensen. Maar, hoe groot de verdiensten van Spaak ook zijn, op het punt der democratie — en dat is voor Straatsburg essentieel — had hij gefaald. Dat was de ondergrond van de bezwaren die tegen de candidatuur van Spaak zijn aangevoerd.

Toen de consultatieve assemblee Maandagmiddag 7 Augustus bijeen kwam, stond zij, naar voorschift, onder leiding van het oudste lid in jaren, een 77-jarige Italiaan, aan de orde der presidentsverkiezing aan de orde had gesteld, heeft het r.k. Eerste Kamerlid Kerstens uitstel dier verkiezing gevraagd, een voorstel, dat ik onmiddellijk steunde. Hierin lag de mogelijkheid door onderling beraad de behandeling der uiterst gevoelige zaak rustig voor te bereiden. Onmiddellijk na mij kwam dr. Bruins Slot met ernstige bezwaren tegen herkiezing van Spaak, wat anderen aanleiding gaf tot bestrijding van het standpunt van dr. Bruins Slot en aanbeveling van Spaak. Zo traden in het vuur: de Engelse Labour-man Hugh Dalton, de bekende Franse socialist André Philip en zelfs Churchill. Ook Spaak zelf trad nog op. Zeer weinig bevreemdend was echter, dat de heer Kerstens geen gelegenheid meer kreeg zijn voorstel nader toe te lichten en dat ook ik niet meer het woord verkreeg, om ook mijn bezwaren tegen Spaak te ontvouwen, na allen die ten gunste van Spaak hadden gesproken. Daarbij kwam, dat de stemming zelf ook hoogst onbevredigend was. Ieder lid kreeg namelijk een papertje waarop de naam van Spaak was geplaatst. Ging men met de verkiezing van Spaak accoord dan moest men dat papertje ongewijzigd in een enveloppe doen, wilde men Spaak niet kiezen, dan moest men er een groot kruis over heen zetten en het vervolgens in een enveloppe doen. Het gevolg was, dat van iedereen te zien was wat hij deed, wat dus een aanfluiting van een geheime stemming was. Niettemin waren er 23, die Spaak's herkiezing niet wensten; 90 stemden vóór hem.

Zeker zou het aantal tegenstanders groter zijn geweest als er ook voldoende gelegenheid was geweest de zaak behoorlijk te stellen. En verder mag ook niet onvermeld blijven, dat in het kamp der Duitsers — die nu voor het eerst te Straatsburg waren — verscheidene bezwaren hadden tegen Spaak's herkiezing, maar er ook bezwaar tegen hadden hun eerste daad te Straatsburg een negatieve te doen zijn.

Spaak is herkozen en hij heeft gezegd te pogen het vertrouwen te zullen herwinnen van hen, die het hem nu niet geven konden. Inmiddels is onder zijn leiding nu een week van gedachten gewisseld over allerlei algemene aspecten. Wij hebben daar zelf ook aan mee gedaan en daarbij veel aandacht geschonken aan de defensie van West-Europa. Wij betoogden daarbij, dat de defensie niet een zaak moet zijn van de landen afzonderlijk, maar van Europa als geheel. Ook wezen wij op de onvoldoende voortgang, die er is gemaakt met de defensie en op de noodzaak, dat tussen de onderscheidene landen meer gelijkmatige druk van de defensie-uitgaven zou worden gebracht. Ook bepleitten wij overdracht van gedeelten der soevereiniteit, waarbij wij er op wezen, dat wij op het defensie-rein nu ook al geen soevereiniteit meer hebben, maar dat de soevereiniteit nu is overgedragen aan generaals en comité's van generaals, die, politiek gezien, niet verantwoordelijk kunnen worden gesteld. Wij bepleitten de instelling van een supra-nationaal orgaan met werkelijke macht, dat dan gecontroleerd zou moeten worden door de Assemblee. Wij wezen voorts op de belangrijke vooruitgang, die was gemaakt in het afgelopen jaar — liberalisatie van de handel, en Europese Betalings Unie — maar noemden de vooruitgang onvoldoende met het oog op de gevaren, die Europa thans bedreigen.

* * *

Ook hier te Straatsburg wordt een rede van Churchill steeds met de grootste belangstelling tegemoet gezien. Dagen lang is men daar op gespitst. Churchill was één der laatste sprekers in het debat. Kennelijk had hij, zich eerst willen overtuigen van hetgeen andere sprekers zeiden, om daaruit zijn conclusies te kunnen trekken.

Vorig jaar heeft hij met klem de toelating van Duitsland tot de Raad van Europa bepleit. Hij heeft er toen geen voorstel van gemaakt; gezien de reactie der andere sprekers was ook niet te verwachten geweest, dat het de vereiste meerderheid zou hebben behaald. Niettemin heeft Churchill toen de intrede van Duitsland ingeluid. Thans immers zitten er ook 18 Duitsers in de Assemblee. Evenals trouwens 3 Saarlanders. Men weet overigens hoe moeilijk het voor de Duitsers geweest is, dit laatste te moeten accepteren.

Ook dit jaar was de rede van Churchill een evenement. In en rondom het paleis van de Raad van Europa was het zeer vol. Churchill zette met grote duidelijkheid en met kracht de gevaren uiteen, die ons thans bedreigen. Hij bepleitte daarom de vorming van een Europees leger en hij diende ook een motie in waarin de wenselijkheid tot instelling daarvan werd uitgesproken.

Daarmee waren wij er echter niet. Van verschillende zijden was het bezwaar gevoeld, dat men niet een politieke autoriteit had, waaronder dit leger zou zijn gesteld. De Franse oud-minister Paul Reynaud — schitterend redenaar — had reeds een Europese minister van Defensie bepleit, en in de discussies was ook de noodzakelijkheid van een parlementaire contróle naar voren gebracht.

Dit alles is nu gecombineerd. Na beraad door een commissie van twintig man is een gewijzigde motie-Churchill tot stand gekomen, waarin de elementen: Europees leger, onder een Europese minister van Defensie, welke onder een Europese democratische contróle zal staan, zijn tezamen gevoegd.

* * *

Naar onze mening zal deze uitspraak van de assemblee van uitermate groot gewicht blijken voor de toekomstige ontwikkeling. Opvallend is, dat de Belgen, Fransen, Nederlanders, Italianen en Luxemburgers allen hebben voorgestemd. Van zeer groot belang is, dat van de Duitsers slechts de socialistische onthielden.

De andere Duitsers hebben zich dus voor één Europees leger uitgesproken. De Engelse Labour-afgevaardigden onthielden zich of stemden tegen. De Zweden, Ieren en IJslanders stemden tegen of onthielden zich. Van de Denen en Noren waren alleen de conservatieven vóór. Wij zullen hier thans niet verder op ingaan, maar willen reeds nu zeggen, dat hiermede duidelijk tot uitdrukking is gebracht waar de gedachte naar Europese eenheid het sterkst leeft. Dit zal onzes inziens van grote betekenis blijken te zijn voor de verdere ontwikkeling van de Raad van Europa.

* * *

Wij zijn niet zo onnozelen te menen, dat de in de motie-Churchill vervatte gedachten nu van vandaag op morgen verwerkelijk zullen worden. Er zal veel tegenstand te overwinnen zijn en zeer grote moeilijkheden zullen rijzen. Maar, het grote belang is, dat dit probleem is gesteld en dat de assemblee niet heeft gearzeeld een uitspraak te doen, een uitspraak waaraan vastgehouden zal worden.

En laat men verder goed beseffen, dat eenheid op het gebied der defensie ook zeer vergaande consequenties moet hebben op andere terreinen.

Wij zien dan ook de gedane stap als één van uiterst groot belang. De eerste week van de zitting van de Raad van Europa lijkt ons dan ook door de aanvaarding van de motie-Churchill van de grootste betekenis te zijn geweest.

K.

PARLEMENTAIRE FLITSEN

(vervolg van pag. 2)

De, de heer Wendelaar eigen, tegelijk charmante en puntige wijze, heeft hij zijn voorstel verdedigd, waarbij hij onverwachte krachtige bijval kreeg van mr. Van Heuven Goedhart (Arb.), die, met twee andere leden van zijn fractie, de gedachtegang van de heer Wendelaar volkomen bleek te delen. Terecht wees mr. Wendelaar erop, dat de bestaande Defensie-commissie toch wel iets geheel anders is. In de eerste plaats is dat geen commissie van de Eerste Kamer, die namens deze Kamer de inlichtingen vraagt, welke deze meent nodig te hebben en zij wordt ook niet door de Kamer(s) benoemd, maar door de Kroon.

De heer Van Santen (Comm.) had zich ongerust gemaakt, dat deze vaste commissies het openbare overleg in feite zouden tegengaan. Ook dit bestreed de heer Wendelaar. Wat de defensie betreft kon hij er terecht op wijzen, dat de Kamer thans een jaar lang niet van de defensie had gehoord dan alleen zekere berichten uit de pers. Ik wil, zo zei nu de heer Wendelaar, die defensie-commissie instellen om, wanneer ik daar inlichtingen krijg, die niet naar mijn zin zijn, de zaak in openbare vergadering te kunnen brengen. Ik kan daarin dus alleen een vermeerdering van openbare behandeling zien en geen vermindering.

* * *

De heer Wendelaar heeft, althans voor het ogenblik, het pleit verloren. De Kamer verwierp zijn voorstel met 25 tegen 9 stemmen, waarbij naast onze drie geestesverwanten van de V.V.D.-fractie vóór het voorstel stemden drie P.y.d.A.-leden: de heren mr. Van Heuven Goedhart, mr. Van Walsum en De Dreu; twee C.H.-leden: de heren mr. Kolff en prof. De Zwaan en één Anti-Rev.: de heer Schipper.

Wij schrijven met opzet: voor het ogenblik, omdat voor ons nog in het geheel niet zeker is, dat zijn voorstel daarmede ook voor goed van de baan zou zijn. De geschiedenis van het voorstel-Molenaar heeft trouwens wel getoond, dat men niet te voorbarig met zijn conclusies moet zijn.

Anderzijds geloven wij niet, dat de heer Wendelaar de suggestie zal volgen tot het aanvragen ener interpellatie. De agenda voor de laatste dag vóór het verlate zomercacés van onze senaat is reeds overbelast, maar ook andere overwegingen doen een interpellatie op dit ogenblik, naar het ons voorkomt, veel minder voor de hand liggen.

A.

Wordt het geld voor weermacht en weerbaarheid nuttig besteed?

(door onze militaire medewerker)

(I)
Zodra de Tweede Kamer haar vergaderingen hervat, zal de minister van Defensie voor een lastige taak staan: Zijne Excellentie zal ons allen dan moeten overtuigen dat het voor onze weermacht en weerbaarheid beschikbaar gestelde geld nuttig werd besteed. Het lijkt ons niet waarschijnlijk dat Z.E. in die taak zal slagen. Want wij herhalen hier nogmaals hetgeen wij in ons artikel van 28 April j.l. schreven:

Van 1945 tot en met 1949 werd voor leger, vloot en luchtmacht op de begrotingen 3 miljard 874 miljoen gulden uitgetrokken, uitsluitend voor de defensie in Nederland — Indonesië bleef hier buiten.

Van deze fantastische bedragen werd slechts 28 procent besteed aan wapens, munitie, vliegtuigen, schepen e.d., dus aan oorlogsmateriaal.

Ruim 50 procent, d.w.z. ruim de helft, d.w.z. bijna twee miljard werd uitgegeven aan personeelskosten (salarissen, pensioenen e.d.) en sociale voorzieningen.

Deze cijfers zijn o.i. daarom zo verontrustend, omdat Nederland nog steeds niet over een weermacht van enige betekenis beschikt. Of, zoals de Volkskrant op 28 Maart j.l. schreef:

„Maar er is wel een toporgaan. Een waterhoofd, dat het kind doet omvallen; een Hogere Organisatie met functies als chef van de staf der Verenigde Chefs van Staven, om dan maar niet te spreken van dure stokpaardjes, zoals voorlichtingsdiensten, film- en fotodiensten en R.A.O. (recreatie, algemene ontwikkeling en ontspanning).”

Dit zal Z.E. dus eveneens moeten verklaren en aannemelijk maken.

Maar er is meer. En ook hier blijft deze minister de staatsrechtelijke verantwoordelijke figuur. Want ondanks dit zeer dure waterhoofd blijken daaruit zo weinig bruikbare plannen te zijn ontsproten, dat nauwelijks na de eenduidige indiening van de defensiebegroting alweer een herziening wordt aangekondigd, welke Nederland tegenover defensieuitgaven van tenminste een miljard plaatst.

Dat is een verontrustend en eigenlijk verschrikkelijk cijfer, omdat dit bedrag wordt besteed aan niet-productieve, aan oorlogsdoeleinden, en dus wordt onttrokken aan het beschikbare voor opbouwend, scheppend en vruchtbaar sociaal werk. Echter, als dat moet dan moet het, omdat Nederland, als onderdeel van de democratische Atlantische Gemeenschap, die gemeenschap van nog vrije mensen zo nodig met geweld moet helpen verdedigen.

Maar — en hierop werd in dit blad

al meermalen gewezen — dan moet elke en ook de kleinste uitgave volkomen verantwoord zijn en aan het dadelijk nodige voor weermacht en weerbaarheid worden besteed.

Tot nu toe is dit niet geschied. Er werden naar onze en veler overtuiging grote bedragen nutteloos en nodeloos uitgegeven. Dit zal Z.E. dus eveneens moeten verklaren en verantwoorden. Sterker dan ooit te voren geldt thans de eis: geen enkele gulden mag worden uitgegeven tenzij voor dadelijke en daadwerkelijke versterking van onze weermacht.

Is Z.E. de man, die dit kan bewerkstelligen?

Wij stellen, en alweer met velen, deze vraag omdat in de laatste weken verschillende berichten aantoonde dat de mentaliteit van „geef maar uit!” nog steeds overheerst, terwijl nauwkeurige beschouwing van de begroting evenmin tot gerustheid stelt.

Wij noteren willekeurig:

Voor zover ons bekend worden nog steeds militaire attachés gehandhaafd.

Volgens dagbladberichten heeft kolonel van Gulik van wijlen het KNIL in opdracht van de regering een reis door het Verre Oosten gemaakt, waarbij hij o.a. Korea bezocht; wat is 't dadelijke nut van deze ongetwijfeld dure reis voor onze weerbaarheid nu wij in Azië geen militaire belangen van betekenis meer hebben?

Volgens dagbladberichten is men voornemens geweest een opperofficier, eveneens van wijlen het KNIL, als waarnemer naar Korea te zenden; dit is, gelukkig, niet doorgedaan, maar desondanks blijft diezelfde vraag van kracht.

Voor een opkomstoefening van zegge één dag, waarbij de spookkosten worden vergoed en waarbij voeding en legering worden verstrekt indien de opperoepene op dezelfde dag niet op zijn woonplaats kan terugkeren, worden de volgende „vergoedingen voor gederfd loon en onderhoudskosten voor uniform en uitrusting” verstrekt: korp. en soldaten f 8, sergt. en sergt. maj. f 10, adj. o.o. en 2e lt. f 11, 1e lt. f 12, kapitein f 15, majoor f 17, lt.-kol. f 20. Waren deze bedragen niet veel te hoog, aangezien de ambtenaar, die opkomt, niet anders „derft” dan het lunchpakket dat hij zelf moest meebrengen; zijn salaris gaat rustig door evenals vermoedelijk bij alle niet-ambtenaren die op maand- of jaarsalaris werken.

Moet nu werkelijk deze dom-eenvoudige medewerking aan de opbouw van 's lands defensie aan elke staatsburger zo zwaar worden overbetaald? Mag geen enkele dienst aan het land om niet worden gevraagd?

Dan: nog altijd worden gehandhaafd een generaal-majoor als gouverneur der residentie (die eigenlijk geen residentie meer is) en een kolonel als garnizoenscommandant van diezelfde residentie — waarom? Wat is het dadelijke en daadwerkelijke nut... zie boven. En zo kan men, vooral ook aan de hand van de cijfers in de begroting, tot in het eindeloze doorgaan.

(Slot volgt)

Ja, wanneer hij dááaraan denkt...

(Ingezonden.)

Uw medeburger heeft op zo'n druilerige Nederlandse vacantiédag zitten peinen over dat blonde meisje daar in Singapore, dat de kranten van die grote koppen bezorgt, om van te rillen. Hij, simpel van geest en zonder inzicht in de diepe roerselen van het wereldgebeuren, heeft ervaren, dat in dit tragische verhaal zich de grote culturele machtstegenstelling tussen Oost en West op lamentele wijze manifesteert en dat in deze strijd om een kind zo ongeveer de gehele Mohammedaanse wereld saamklontert om aan de Westerse maatschappij een ziel te ontfoetselen. Dat zegt „De Linie” tenminste.

Uw medeburger, zoals gezegd, simpel van geest, heeft een dergelijke problematiek op hoog niveau niet nodig. Hij vindt het geval zo al bar genoeg en schaamt zich over een wereld, waarin men zo iets tracht goed te praten. En dat doet men. Want die medeburger las, dat die peuter van 13 of 14 jaar haar zelfbeschikkingsoepel opeist en dat zij meent te weten, wat goed voor haar toekomst is. Toen Uw medeburger zo jong was — met lange kousen — erkende zijn vader, met handhaving van het toenmalig geldende ouderrecht geen zelfbeschikking en die vader meende te weten — en Uw medeburger erkent eerbiedig en schuchter, dat die vader wist — wat goed voor dat jonge kereltje was. Uw medeburger kan dan ook de motieven, om die kleine Bertha uit haar ouderlijk huis en uit haar geestelijke sfeer te roven, niet onderschrijven en hij zingt gaarne in het koor van protesten mee.

Maar Uw medeburger dacht verder na, want zoals gezegd, het regende toch en waarom dan niet te denken? En hij herinnerde zich, dat wij, in ons beschaafde Nederland van na de oorlog, talloze kindertjes, die liefderijk bewaard waren door pleegouders, omdat de ouders hen voor een vreselijk lot wilden bewaren, niet hebben teruggegeven aan de overgebleven familieleden en soms zelfs niet aan een vader of moeder. En dat wij

De Sociale Commissie van de V.V.D. zal op 13 September 2 uur, in Café-Restaurant Den Hout, Bezuidenhoutseweg 11-13, 's-Gravenhage, een bijeenkomst houden betreffende de paragraaf Sociale Zaken van het Werkprogramma. Partijleden, die tot deze bijeenkomst toegang wensen, dienen zich zo spoedig mogelijk telefonisch of schriftelijk te wenden tot het Algemeen Secretariaat, Konin-ginnegracht 61, 's Gravenhage, telefoon 111768, waarna zij een uitnodiging zullen ontvangen.

die kindertjes, die de, inmiddels vergaste ouders, tot Joodse kindertjes hadden willen opvoeden, een nieuwe godsdienst hebben gegeven en hen verboden, ja verboden hebben contact te krijgen met de ooms en tantes, die Joden zijn, omdat zij dan misschien weer zouden terugkeren naar dat oude geloof der vaderen en dat mag niet... Want dan zouden die kindertjes geschokt worden en die kindertjes — U weet wel, dat zelfbeschikkingrecht! — „wilden” zo graag bij hun nieuwe pappie en mammië blijven en die pappie en mammië willen dat kindje ook zo heel graag houden.

En toen Uw medeburger daar eens verder over dacht en hij dacht aan dat, wat b.v. diezelfde lieden, die thans, terecht, alles doen om Bertha Hertogh weer terug te winnen voor haar ouders, indertijd aan wijsheid verkondigd hebben over de psychische nadelen voor een kind, wanneer het, na het onderduiken, weer wordt teruggebracht naar de eigen familie, naar de eigen sfeer... ja, wanneer hij dááaraan denkt dan trift er iets in die medeburger. En dan beroept hij zich niet langer op eigen simpelheid, maar dan vindt hij het doodgewoon een schandaal, dat in het beschaafde Nederland Joodse Oorlogspieegkinderen niet zijn teruggegeven aan hun eigen familie. Een schandaal voor een land als het onze, waarvan hij deel uitmaakt als

MEDEBURGER

Voor dagelijks gebruik!

DE JONG'S CHOCOLADE
CHOCOLADE HAGELSIAG.
De eenige echte!

Fa. Plastimode
Knopen en Gespen voor groothandel en industrie
AMSTEL 252 AMSTERDAM-C.

N.V. Nederlandsche
Caoutchouc- en Gutta-
Perchafabriek

v.h. Bakker & Zn.
Ridderkerk

Technische
rubberartikelen

N.V. Lijm- en
Gelatinefabriek

„Delft”

Fabrieksmark
TWEE TORENS
Tel. 106-363 — Delft

Smullers,
die zich toch
gezond willen voeden,
gebruiken Wessanen's vlug-
kokende Havermout. Ze is
ook bijzonder van smaak!
Vraag Uw winkelier!

WESSANEN'S VERPAKTE LEVENSMIDDELEN

U eet er niet beter!

H.P. Gelderman & Zonen N.V.

OLDENZAAL

fabrikanten van

ruwe-, geveerde-, gebleekte- en bedrukte
katoenen-, celvezel- en kunstzijden manufacturen

N.V. SCHEEPSWERVEN

„PIET HEIN”

BOLNES en PAPENDRECHT

DWARSELLINGEN 115 Meter

DROOGDOK 115 x 30 Meter

N.V.

W. A. HOEK's

MACHINE- EN ZUURSTOFFABRIEK
Hoofdkantoor en Machinefabriek
te Schiedam.

Compressors voor alle gassen en ledere druk. *
Installaties voor de bereiding van zuurstof, stikstof, enz.

**DE ROTTERDAMSCH
DROOGDOK MIJ. N.V.**

TUINARCHITECTUUR — BOOMKWEKERIJEN

Ontwerpen
Aanleggen
Onderhouden

GIJSB. VURENS

Ringvaartweg 98 - Rotterdam (O.) - Tel. 22114

**DAKEN -
VLOEREN**

N.V. BETON - & PLATENFABRIEK
% GEBS. MYNLIFF NIMEGEN

TEL 20539

Friesch-Groningsche Hypotheekbank N.V.

Nederlandsche Hypotheekbank N.V.

Rotterdamsche Hypotheekbank N.V.

Algemeene Friesche Hypotheekbank N.V.

Amsterdam - 's-Gravenhage - Groningen - Rotterdam

GELDEN BESCHIKBAAR voor eerste
hypotheek

BILLIJKE VOORWAARDEN

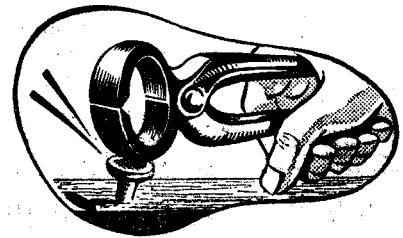
De Directie: Mr. M. J. BOS; Mr. C. A. KINGMA
Mr. J. WILKENS; Mr. F. C. KLEYN

**SMIT
SLIKKERVEER**

HBU

HBU

**U kunt een spijker ook
met een nijptang inslaan!**

Maar de beste manier is toch met een hamer!

Zo kunt U Uw geldzaken ook op verschillende
wijzen afwikkelen, maar de beste en meest effi-
ciënte manier is toch via een Rekening Courant
bij Uw Bank.

Vraag ons boekje
„Rekening Courant ook voor U”.

HOLLANDSCHE BANK-UNIE N.V.
AMSTERDAM - DEN HAAG - ROTTERDAM

N.V. Staaldraadkabel- en Herculestouwfabriek

voorheen

J. C. DEN HAAN

GORINCHEM

N.V. BOELE'S

Scheepswerven en Machinefabriek

BOLNES

Nieuwbouw en reparatie

Hoe is het Europees aspect?

Bij menigeen zal zo nu en dan de vraag opkomen: is de Westerse democratie eigenlijk nog wel bij machte, het hoofd te bieden aan de enorme moeilijkheden, waarvoor zij zich geplaatst ziet?

Hoe pijnlijk deze vraag op zichzelf beschouwd, moge zijn, beklemmender nog achten wij het, dat velen haar niet eens onder ogen durven zien of haar op ontstellend oppervlakkige gronden — als vanzelfsprekend — bevestigend beantwoorden.

Wij wagen het er daarom op, haar hier aan de orde te stellen, juist nu het Westen zich opmaakt tot een uiterste krachtsinspanning om althans zijn defensie op het vereist-geachte peil te brengen en de regeringen zich daarbij zeker mogen weten van de onverdeelde instemming zowel van de parlementen als van de publieke opinie in heel het Westen, — uitgezonderd dan de communisten en de principieel antimilitaristen.

Dat deze defensie-toebereiding financiële offers zal vergen, die het levenspeil niet onaangetast kunnen laten, is niet de enige reden waarom wij bezinning op deze vraag gewettigd achten. Zij vindt haar rechtvaardiging ten minste evenzeer in de ontzaglijke consequenties, die een beslissing langs militaire weg van de huidige controversen op internationaal gebied in elk opzicht voor heel onze beschaving zou meebrengen.

Zou de vraag, in de aanhef dezes gesteld, in ontkennende zin beantwoord moeten worden, dan waren niet alleen de geldelijke offers, die het Westen zich voor zijn eventuele defensie moet getroosten, bij voorbaat te vergeefs en ook moreel onverantwoord te noemen, ons restte dan slechts het vrij troosteloze besef, dat wij ons in een waarlijk tragische wereldsituatie bevinden, een faze in de wereldgeschiedenis, waarin zich evoluties voltrekken, door geen menselijke kracht te beheersen of te keren, een door hoger macht gewilde of door een blind noodlot bewerkte „ondergang van het avondland” misschien, die wij hebben te aanvaarden en waarbij elke gedachte aan menselijke verantwoordelijkheid of menselijke schuld wegvalt. Dit immers behoort tot het wezen der tragiek, dat het zinloos is, naar menselijke verantwoordelijkheid of schuld te vragen, ook al gaan werelden van betrekkelijk geluk te gronde.

Staat het, bij wijze van spreken, in de sterren geschreven, dat voor het Westen en zijn cultuur het laatste uur geslagen heeft, dan is alle inspanning om ze te verdedigen tegen wie of wat op hun ondergang gericht is bij voorbaat nutteloos.

Omgekeerd: wie meent dat er aan het Westen ook nu nog mogelijkheden gegeven zijn om de dreigende gevaren te boven te komen, zal verantwoordelijkheden vastleggen en ook de schuldvraag stellen, telkens wanneer hij een falen bespeurt dat de gegeven mogelijkheden vrijdelt of onbenut laat.

De huidige toestand is ernstig genoeg om de vraag, waarmede wij dit artikel begonnen, onder ogen te zien, ook al zijn wij ons bewust, daarmede in te gaan tegen de „Communis opinio”, die de noodzaak van uiterste krachtsinspanning ter defensie van het Westen a priori indiscutabel stelt en dus de verdenking van defaitisme op ons te laden.

Wij wensen ons allereerst los te maken van de waan, die velen bevangen houdt, als zou wat 1950 ons in uitzicht stelt in wezen weinig anders betekenen dan een herhaling van hetgeen 1940 ons heeft gebracht. Wereldoorlog II zal, vrezen wij, meer en meer blijken een faze geweest te zijn in een wereldhistorisch proces, dat zich over tientallen jaren uitstrekt. Een faze met eigen verschijnselen, door het Westen simplistisch ervaren als een voorbijgaande anti-democratische machtsontplooiing, die over vijf jaren bezetting heen moest leiden tot bevrijding en een daarmee gepaard gaand „herstel” van de democratie.

Zo — troost men zich — zal het Westen thans misschien nog eens een invasie en bezetting van het Oosten uit hebben te ondergaan om na verloop van tijd andermaal te worden bevrijd en een herstelde democratie op zijn bodem te kunnen begroeten.

In deze gedachtengang beroept men zich dus op de ervaring van 't jongste verleden om zich de bereidheid tot de noodzakelijke geachte offers voor een — overigens bij voorbaat vergeefs geachte defensie — te getroosten. Die offers zijn dan de prijs, die wij voor een eventuele herbevrijding door onze bondgenoten moeten betalen. Immers — zo heet het — slechts wie bereid is deze offers te brengen heeft recht te verwachten, dat zijn eventuele bevrijders zich nog groter offers te zijnen behoeve zullen getroosten.

Hoe „logisch” deze gedachtengang schijnt, wij achten hem niet concludent, eenvoudig reeds omdat wij het uitgangspunt niet aanvaarden. De geschiedenis herhaalt zich o.i. niet en zeker niet zo simplistisch als men in deze gedachtengang geliefd aan te nemen.

Wij aanvaarden hem ook om andere redenen niet, waarvan de voornaamste deze is, dat wij de problematiek van het Westen niet — en zeker niet uitsluitend — als van strategisch-militaire aard zien, zelfs niet van politieke. Geen enkele cultuur heeft zich ooit door militaire macht alleen kunnen handhaven, er is ook nooit door militaire oorzaken alleen een cultuur ten onder gegaan. Verval van militaire hegemonie was veeleer steeds gevolg van cultureel verval. En dat Europa's probleem een cultuurprobleem is, zal zo langzamerhand toch wel ieder duidelijk zijn.

De vraag nu, of een cultuur ten ondergang gedoemd is, onttrekt zich aan beant-

woording door wie midden in die cultuur staan. Wat Spengler en anderen op dit punt omtrent het avondland aanvoerden was — gezien vooral ook in het licht der geschiedenis van de laatste kwart eeuw — ernstig genoeg, het is niet afdoende of voor tegenspraak onvatbaar. Men kan ten volle oog hebben voor de vervallen staat, waarin Europa na twee wereldoorlogen verkeert, men kan zelfs — als wij — geneigd zijn in de wereldevolutie dezer decennien tendenties te bespeuren, die toenemend verval waarschijnlijk doen achten, geen mens kent het moment, waarop van West-Europa's verval als van een definitief verval gesproken zal moeten worden. Daarin bij voorbaat te berusten is ons als dragers der West-Europese cultuur met haar ook nu nog evidente waarden niet geoorloofd.

Hieruit nu volgt tweeërlei. In de eerste plaats, dat wij voor het behoud onzer huidige positie niet enkel moeten zien naar onze militair-strategische mogelijkheden, noch enkel ons behoud moeten zoeken in traditioneel-Westerse diplomatieke en politieke methoden.

Wanneer — wat toch feitelijk in confesso is — de Uno-politiek faalt, is het dwaasheid de schijn op te houden, als konden wij rustig de in '45 begonnen politiek der Verenigde Naties continueren. Wanneer zelfs een West-Europese Unie niet door haar geboorteweën heen komt, is het zinloos, daaraan voort te dokteren als stond er geen Hannibal voor de poorten. Wanneer regeringen en parlementaire vertegenwoordigingen (Straatsburg) het zelfs nu nog niet eens kunnen worden over de opperste leiding van een nog te creëren Europees defensie-apparaat, dan wordt het tijd te bedenken, dat „aux grands maux les grands remèdes” nodig zijn. Wat besluitvaardigheid betreft kan de democratie ook nu nog — zo goed als in de dertiger jaren, een voorbeeld nemen aan het totalitarisme (men denke aan de thans geruisloos verkregen overeenstemming tussen Rusland en China, waarover de N.R.C. belangwekkende bijzonderheden bracht).

En wanneer in een voor iedere mogelijke aggressor openliggend land als het onze de defensie „behartigd” wordt zoals we het nu vijf jaar hebben aanschouwd, dan moet de bezem er bij gehaald worden.

Maar óók: wanneer een Churchill vóór het uitbreken van het Korea-conflict als zijn vaste mening uitsprak, dat toch eindelijk op het hoogste niveau met Moskou onderhandelt diende te worden, wil de wederzijdse militarisering van Oost en West niet tot een explosie leiden, die heel de wereld slechts onheil brengen kan, dan behoorden de volken van West-Europa het niet te verdragen, dat de stem van

☆ **parlementaire flitsen** ☆

Professor Molenaar voorkwam destructief motie-spelletje in de Eerste Kamer

De tot stand koming van het nieuwe Reglement van Orde van de Eerste Kamer heeft, zoals uit onze vorige parlementaire kroniek wel reeds is gebleken, nogal wat voeten in de aarde gehad. Niettemin heeft het er alle schijn van, dat het goed zou zijn, nog een nieuwe wijziging of aanvulling in dit Reglement aan te brengen. De geschiedenis van de motie-Schalcker heeft namelijk aangetoond, dat het gewenst is, iedere twijfel weg te nemen, dat moties slechts kunnen worden ingediend in het kader van aan de orde zijnde onderwerpen.

Velen zullen dit laatste wellicht vanzelfsprekend achten en wij denken daar precies zo over. Daar komt bij, dat ons inziens het Reglement van Orde, op logische wijze uitgelegd, dit ook zo bedoelt. Een parlementaire vergadering, welke communisten in haar midden heeft, doet echter goed, zelfs de schijn van het bestaan van uitwijkmogelijkheden, die de parlementaire goede gang van zaken volkomen teniet zouden doen, weg te nemen.

In de vergadering van de Eerste Kamer van 8 Augustus vroeg het communistische lid, de heer Schalcker, het woord over de orde en diende toen voetstoots, zonder dat op de agenda ook maar iets voorkwam, dat met dit onderwerp in verband stond, een motie in, waarbij, op grond van de gestegen kosten van levensonderhoud, van de Regering het toestaan van een algemene verhoging van de lonen, salarissen en pensioenen werd gevraagd.

De voorzitter, prof. Kranenburg, stelde toen voor „deze rauwelijks ingediende motie van orde te doen drukken en ronddelen en in de eerstvolgende vergadering aan de orde te stellen, zijnde het tijdstip, waarop over deze motie nader kan worden gehandeld”.

Dat waren enigszins raadselachtige woorden, die er wel reeds op duiden, dat ook prof. Kranenburg wel aanvoelde, dat er met deze indiening toch iets niet in de haak was.

Onze geestverwant, prof. Molenaar zag echter direct reeds scherper hoe de zaak lag en stond dan ook onmiddellijk op om te vragen, of hier niet een enigszins zonderlinge procedure werd toegepast. Is, zo vroeg hij, het indienen van een motie wel de juiste methode om een bepaald onderwerp in deze Kamer aan de orde te stellen? Ik heb het altijd zo gezien, dat een motie wordt ingediend wanneer bijvoorbeeld een interpellatie over een bepaald onderwerp heeft plaats gevonden. Indien deze weg door de communistische fractie was gevolgd, zou de Kamer hebben kunnen beslissen, of zij die interpellatie al dan niet wilde toestaan en kon zij de Regering, nadat deze zich hierop had voorbereid, verzoeken hier aanwezig te zijn en zou een goed voorbereide discussie kunnen plaats vinden.

Prof. Kranenburg wilde op dat ogenblik kennelijk echter niet op deze wel zeer juiste en snedige opmerkingen ingaan. Hij verduidelijkte slechts, dat hij niet anders bedoeld had dan om in de volgende vergadering aan de orde te stellen de vraag of deze motie van orde in behandeling zou worden genomen.

Op Woensdag 16 Augustus kwam de Eerste Kamer wederom bijeen en daar stond zij dan wederom voor de vraag van de geoorlooftheid dezer motie.

Een duidelijk antwoord op deze vraag is gelukkig niet achterwege gebleven, dank zij prof. Molenaar, aan wie als eerste het woord werd verleend.

Artikel 17 van het op het ogenblik nog geldende Reglement van Orde der Eerste Kamer (in het nieuwe Reglement is dit artikel 26 geworden) luidt aldus: „Zodra enig onderwerp aan de orde van de dag is gesteld, kunnen de leden zich bij de voorzitter of ter griffie aanmelden en de inschrijving hunner namen op de lijst der sprekers verzoeken”. Dat is de

eerste alinea van dat artikel. De tweede alinea luidt dan: „De voorzitter geeft naar de orde dier lijst het woord en daarna aan hen, die het later vragen. Men kan echter onmiddellijk het woord vragen voor een persoonlijk feit, of voor het indienen ener motie van orde”.

Onze woordvoerder verdedigde nu de volkomen redelijke opvatting, dat hier duidelijk een onverbreekelijk verband was bedoeld tussen de 1e en 2e alinea van dit artikel. M.a.w. dus dat hier bepaald was, dat, wanneer een bepaald onderwerp aan de orde was gesteld, aan de sprekers over dat onderwerp naar de volgorde van de sprekerslijst het woord zou worden verleend, maar dat daarop een uitzondering zou worden gemaakt o.a. voor hen, die daarbij een motie van orde wilden indienen.

Stond voor prof. Molenaar dus wel vast, dat zelfs de directe bewoordingen van het R.v.O. zich tegen de behandeling van de thans door de heer Schalcker ingediende motie verzetten, hij had nog meer pijlen op zijn boog.

Wanneer men niettemin mocht twifelen, omdat hier nu eenmaal niet nadrukkelijk met zoveel woorden vermeld staat, dat zulk een motie alleen kan worden ingediend binnen

het kader van het aan de orde zijnde onderwerp, blijft over de raadpleging van de parlementaire praktijk. Welnu, ook deze is, zoals de heer Molenaar aantoonde, wel zeer duidelijk.

In het gehele bestaan van de Eerste Kamer is nog nooit op deze wijze een motie ingediend of behandeld. Wel is dat eens, lang geleden, in de Tweede Kamer geschied. Men kan dat vermeld vinden in Pippels voortreffelijke commentaar op het Reglement van Orde der Tweede Kamer, waarvan juist een derde, vermeerderde druk bij het Staatsdrukkerij- en Uitgeverijbedrijf is verschenen. Dat was in 1866 het geval met de bekende motie-Keuchenius, naar aanleiding van de benoemingskwestie van mr. Mijer tot Gouv.-Gen. van Ned.-Indië.

Blijkens Pippel heeft deze incidenteel ingediende motie echter juist ook enkele jaren later aanleiding gegeven, om de op dat punt onduidelijke tekst van het Reglement van Orde der Kamer aldus te wijzigen, dat dit sedertdien constant gewaagt van: „motie van orde betreffende het voorstel in behandeling”.

Het is dus wel duidelijk, dat ook de parlementaire praktijk slechts moties wil kennen, die in verband staan met het aan de orde gestelde onderwerp. Vindt een Kamerlid het noodzakelijk, dat enig niet aan de orde zijnd onderwerp wordt aangesneden, dan zal hij een interpellatie moeten aanvragen en zich aan de daarvoor voorgeschreven procedure moeten onderwerpen.

Dat was een zeer reëel en helder betoeg van prof. Molenaar en zowel voorzitter Kranenburg als een grote meerderheid in deze Kamer bleken het dan ook met hem eens te zijn. Zijn voorstel om de motie-Schalcker op de door hem ontwikkelde gronden terzijde te leggen, werd aangenomen met 22 tegen 13 stemmen. Tegen stemden alleen de communisten zelf, de K.V.P. met uitzondering van de heren Deckers en Kraayvanger en 2 leden van de P.v.d.A.-fractie, n.l. de heren Oosterhuis en de Dreu. Ook de overgrote meerderheid van de fractie

der P.v.d.A., voor wie de heer Woudenberg onze woordvoerder bijviel, stelde zich dus op het standpunt van prof. Molenaar.

De houding van de grote meerderheid van de katholieke fractie in deze heeft uiteraard nogal de aandacht getrokken. Evenals trouwens de opmerking van de overzichtschrjver in de Volkskrant, die, in aansluiting aan deze houding, meende, dat betwijfeld moest worden of „de meerderheid, die prof. Molenaar achter zich kreeg, hiermee een verstandige politieke zet heeft gedaan”.

Uit deze opmerking blijkt, dat deze overzichtschrjver, in afwijking van vrijwel al zijn collega's dan toch niet begrepen heeft, waarom het hier ging. En er blijkt ook uit, dat het onjuist en zelfs gevaarlijk kan zijn, alles door een uitsluitend politieke bril te willen zien en overal „politieke zetten” aanwezig te achten.

Waar het om ging was, dat, wanneer de Eerste Kamer deze principiële beslissing niet had genomen, het parlementaire werk praktisch onmogelijk zou zijn geworden. Dan zou op iedere vergadering een lid, met onderbreking van de normale agenda, met een „motie van orde” over een geheel ander onderwerp hebben kunnen komen en een debat daarover hebben kunnen uitlokken. En hoe zou het dan met de ministers moeten gaan? Moesten die dan maar maken, aanwezig te zijn? Het is te dwaas om los te lopen, zoals o.a. ook in het (socialistische) „Parool” in een hoofdartikel, dat een nabeschouwing over deze kwestie bevatte, met nadruk is naar voren gebracht.

Dat de heren Oosterhuis van het N.V.V. en De Bruyn van de K.A.B. hun speeches gereed hadden om de communisten op de huid te zitten en hun mening eens over de stakingen e.d. te zeggen, is jammer voor deze heren, maar dat dit niet is doorgegaan is minder ernstig dan de consequenties, welke een toestaan van dit volkomen onredelijke motie-voorstel zou hebben meegebracht.

Onder tussen zal het, nu sommigen naar de strikte bewoordingen van het Reglement toch zekere twijfel aanwezig achten, naar het ons voorkomt toch goed zijn, dit Reglement thans aldus te wijzigen, dat hier de aan geen twijfel onderhevige bewoordingen van het Reglement van de Tweede Kamer worden overgenomen.

Inmiddels is nu ook de Eerste Kamer met — een wel zeer kort — merrecés gegaan, hetgeen ons in de gelegenheid stelt, de volgende week onze aandacht te wijden aan hetgeen op de laatste dag vóór dat recés verder nog is behandeld. A.

Deze burger

was laatst bij een nogal plechtige gebeurtenis ergens in den lande.

Wat de zwarte jasjes en de grize broeken betreft was alles prima-prima in orde.

En wat de glaasjes Schalckerde zelfde blokjes, balletjes en plakjes-aan-tandenstokers 66k.

Dat was allemaal nauwkeurig identiek aan de nauwkeurige identiteit van de dertienduizend-zeshonderd-drie-en-veertig andere soortgelijke uitgestreken gelegenheden met schoongewassen dames en de meneren.

Zelfs de redevoeringen.

Ook die waren best zoals ze altijd zijn.

Te lang.

Te vervelend.

Niets zeggend.

Deze burger, dan weer op z'n linker- dan weer op z'n rechterbeen steunend, heeft het goed doorstaan.

Er alleen een dof gevoel in 't heufd en pijn in de lendenen van overgehouden.

Scheiden wij daar nooit mee uit?

Voor alle sprekers: wetenschappelijk is uitgemaakt dat de aandacht voor gelegenheidssprekers na acht minuten totaal wegzakt.

Voor alle zwarte jasjes: klap eris in je handjes, lach eris om je zelf.

Voor alle blokjes, balletjes, plakjes, tandenstokers: geef eens een gewone, fikse boterham met kaas en de rest van het geld aan de orgelman.

Voor allen die dit aangaat: doe gewoon als bij moeder thuis; trek geen gezichtjes en geen pandjes jassen aan en bezint vóór ge begint: alle blijde gasten vinden het een bezoekje en krijgen er precies zo'n dof gevoel van achter hun ogen als

DEZE BURGER

De Sociale Commissie van de V.V.D. zal op 13 September 2 uur, in Café-Restaurant Den Hout, Bezuidenhoutseweg 11-13, 's-Gravenhage, een bijeenkomst houden betreffende de paragraaf Sociale Zaken van het Werkprogram. Partijleden, die tot deze bijeenkomst toegang wensen, dienen zich zo spoedig mogelijk telefonisch of schriftelijk te wenden tot het Algemeen Secretariaat, Koningsinnegracht 61, 's-Gravenhage, telefoon 111768, waarna zij een uitnodiging zullen ontvangen.

Prinses Wilhelmina
zeventig jaar

Op de laatste dag van Augustus wordt H.K.H. Prinses Wilhelmina zeventig jaar. En al viert zij die dag, op haar eigen verzoek, in alle stilte en rust, al is er geen uitbundig feestbetoon, toch zullen de tienduizenden vlaggen met oranje wimpels van de Dollard tot de Schelde, van Den Helder tot aan Vaals, getuigenis afleggen van de aanhanke-lijkheid, van de toegenegenheid van het Nederlandse volk voor haar, die op 31 Augustus 70 jaar wordt en daarmee de leeftijd der sterken bereikt.

Want die toegenegenheid, die eerbied en erkentelijkheid voor Prinses Wilhelmina onder ons Nederlandse volk is wel zeer groot. Zij heeft in de vijftig jaren, dat zij als regerend Vorstin aan het hoofd van de Nederlandse Staat stond, een kracht en een volharding, een plichtsbetrachting en een zelfopoffering getoond, die aan ons allen ten voorbeeld mag strekken. Rechthoofdig in denken en wezen, vervuld van innerlijke godsdienstige kracht, heeft zij in het bijzonder in de tweede wereldoorlog, in de jaren van 1940—1945 aan ons volk die kracht getoond, die haar innerlijk deel was, door middel van haar radiotoespraken uit Engeland. En zij heeft bij haar terugkomst in ons land in 1945 het gehele Nederlandse volk vast geschaard rond haar Troon gezien en dat is zo gebeven bij de Troonsafstand in 1948 en ook daarna. Thans leeft zij, meer en meer teruggetrokken in het paleis Het Loo, waar zij ook zo vele jeugdherinneringen heeft en waar zij de gelegenheid vindt zich te wijden aan de kunst, die haar in het bijzonder ter harte gaat, aan de schilderkunst.

O, het zal een rustige dag zijn, die 31e Augustus 1950; er zal gewerkt worden en het zal niet zijn een Koninginnedag, zoals weleer. Dit zal alleen in de harten van het Nederlandse volk het geval zijn, dat zal alleen blijken uit een overweldigend aantal vlaggen, het enige middel om naar buiten in alle rust van deze genegenheid blijk te geven.

De jaren der sterken: Prinses Wilhelmina treedt thans in de rijen van hen, die deze jaren bereiken, en men mag wel zeggen, dat het bij haar, die zo sterk altijd geweest is, eigenlijk vanzelf spreekt, dat zij daarin treedt.

Het Nederlandse volk gunt haar, die zulke zware jaren heeft gehad in dienst van land en volk, van harte de rust en de redactie van Vrijheid en Democratie wenst namens allen, die leden en geestverwanten zijn van de V.V.D., van ganser harte haar toe, dat zij nog zeer vele jaren een gezegende ouderdom moge genieten. En als op vroegere Koninginnedagen klinkte ook op deze 31e Augustus: Leve Wilhelmina, Prinses der Nederlanden!

Echte waarheid

Nadat de Amsterdamse taxi-chauffeurs weer aan het werk waren gegaan zonder dat in de bestaande voorwaarden enige wijziging was gebracht — omdat men de resultaten van het landelijk overleg zal afwachten — berichtte De Waarheid dat er een succes was geboekt. De chauffeurs kregen zeven gulden meer! Dat was bereikt via een bemiddelaar met een werkgever. Bemiddelaar en werkgever bleven onbekend. Alle bladen — gesteund door een verklaring van Uniebonden en van werkgevers — meldten daarentegen dat voorlopig op de bestaande voorwaarden de arbeid was hervat. Het dagblad Trouw evenwel berichtte ook dat er een loonsverhoging was verkregen. En omdat De Waarheid blijkbaar aan

de eigen waarheid niet zonder meer geloof hecht, reproduceerde het de volgende dag dit berichtje uit Trouw en hield het zijn lezers voor ter overtuiging dat ook Trouw de zaken zó had voorgesteld en dat het dus wérkelijk waar was. De Waarheid-redactie vermoedt dus blijkbaar dat er nog Waarheid-lezers zijn, die de Waarheid alléén niet overtuigend genoeg vinden. Foei! Ze moesten eigenlijk uit de rijen der abonnés worden gestoten.

De kip en het ei en het ei en de kip

U hebt het natuurlijk ook opgemerkt: iedereen bezuinigt! Op abonnementen, op boeken, op uitgaan, op snoep, op roken, op drinken, op eten, op kleren, op reizen, op lidmaatschappen, op contributies.

Dientengevolge raken allerhand ondernemingen en ondernemers en verenigingen en middenstanders in de verdrukking.

Die druk drukt dan natuurlijk weer terug op hun inkopen en op hun personeel en op hun uitgaven en uiteindelijk ook op hun belasting en dus raakt dat personeel óók in de verdrukking en... ja, op die manier zakken we natúúrlijk van kwaad tot kwader. En wij komen er in geen geval.

Het dwaze is, dat onze vaderlandse historie meerdere voorbeelden kent van overbelasting, die staat EN staatsburger alleen maar ellende en bovendien toenemende verarming brengt en brengen KAN.

Dagelijks tekent dit proces van verarming zich scherper af.

Dagelijks nemen de faillissementen toe.

Dagelijks wordt de ontmoediging groter onder middenstand, winkeliers, kleine bedrijven, e.d.

Hoort en ziet men dit daar aan de Kneuterdijk niet?

Beschikt men daar dan niet over ruime en betrouwbare informatie?

Excellentie, men geeft de moed op in de kleine en midden-bedrijven en eigenlijk in de hele middenstand.

Wij dachten zo: is dat geen veeg teken aan uw ministeriële wand?

Werklozen

Bij de gewestelijke arbeidsbureaux staan als werkloos ingeschreven o.a. 5500 mannen als administratief beroepspersoneel. Dat is 6,3% van het aantal werklozen.

Deze mensen kunnen dus in hun eigen vak niet aan de slag. Onder hen bevinden zich vele ouderen — u weet wel, van die twijfelgevallen zo om en bij de veertig, die te duur worden om weer aan het werk te zetten met het oog op de sociale lasten.

Toen wij dit lezen, dachten wij zo: maar hoeveel reeds gepensioneerden en hoeveel gehuwde vrouwen vervullen ondanks die werkloosheid nog steeds een administratieve baan?

Dit aantal is niet onbeduidend, ook en vooral bij de overheidsdiensten. En dat klopt toch eigenlijk niet. Want nu dan eindelijk de werkloosheid voortdurend toeneemt, dachten wij zo dat gezins-
hoofden en kostwinners dienen voor te gaan bij het vervullen van betrekkingen.

Zeker, ook gepensioneerden en gehuwde vrouwen hebben dikwijls een bijverdienste nodig.

Maar anderzijds worden er veel te veel gezins minimaal-gepensioneerden, vooral in Den Haag, in departementsbaantjes gehandhaafd, terwijl het helemaal zo gek niet zou zijn indien men op vele kantoren een brede handvol kantoormeisjes terugzond naar huishouding, verpleging, kinderverzorging en dergelijke specifiek vrouwelijke beroepen, waarvoor de vraag het aanbod nog altijd verre overtreft.

Heroproeping lichte 1949 II

De heroproeping van de lichte 1949 II, welke de min. van Oorlog mr. Schokking dezer dagen op een persconferentie heeft aangekondigd, kunnen wij billijken als een bewijs, dat nu eindelijk de regering de ernst van de internationale toestand onderkent. Maar daarnaast kunnen wij allerminst bewondering hebben voor de gang van zaken, zoals die zich op het terrein van onze defensie openbaart. Op de persconferentie zeide de bewindsman, dat aandacht geschonken zou worden aan harde gevallen en was hij eigenlijk meer onder de indruk, dat er jongemannen waren, die langer onder dienst moesten blijven, dan zij dachten, dan dat hij getroffen bleek te zijn door het feit, dat jongemanen van de lichte 1949 II, die in April van dit jaar huiswaarts waren gezonden, thans weer werden opgeroepen om in October in dienst te treden. Deze jongemannen, die net gelegenheid hadden gekregen om zich een baan te verschaffen, worden daar thans weer uit gehaald en deze maatregel zal zowel bij hen zelf, als bij hun werkgevers, stellig tot weinig waardering voor het vreemde beleid van de verantwoordelijke bewindslieden leiden. Men mag zelfs de vraag stellen, in hoeverre de weerbaarheid van deze mannen gaat, omdat naar onze mening nog altijd de geestelijke weerbaarheid gaat boven de materiële, omdat uiteindelijk

de geestelijke krachten het nog winnen. Aan deze zijde van de zaak mag wel alle aandacht geschonken worden, want anders heeft men wel een aantal mannen weer in dienst geroepen, maar dan is de werkelijke waarde van deze strijdkrachten niet hoog te taxeren. De maatregel om hen in April van dit jaar naar huis te sturen, leek ons toen reeds niet of nauwelijks verantwoord en het heroproepen thans leidt tot verbittering. Deze zaken zijn symptomen van een wankel en wisselend beleid, waarvoor uiteindelijk de verantwoordelijke mannen zijn de minister en de staatssecretaris van Oorlog. De ontevredenheid over het beleid van Oorlog en Marine blijkt reeds duidelijk uit de voorlopige verslagen van de Tweede Kamer over de begrotingen over 1950, welke nog behandeld moeten worden. Die ontevredenheid zal ook stellig tot uiting komen in de vergadering van de Tweede Kamer op 12 September van dit jaar. Het zou ons niet verwonderen, als die ontevredenheid zich dit keer uitte in een wens om nu eindelijk eens leiding te zien geven aan deze departementen, waardoor de begrotingen niet goedgekeurd zouden worden. Een werkelijk efficiënt optreden op de beide ministeries schijnt nog steeds te ontbreken. Wel poogt men door zo hier en daar incidenteel posten weg te hakken, sommige bedragen te verlagen, maar dat gaat dan meestal ten koste van de geestelijke weerbaarheid en die dient zoveel mogelijk verzorgd te worden. Het wordt waarlijk tijd, dat er nu eens een krachtig defensie beleid komt, waarbij de invloed in het negatieve van de minister van Financiën aan banden gelegd wordt.

De vloek der boze daad

Het is de vloek der boze daad dat er altijd boze zaken uit moeten voorkomen, zo luidt het gezegde. Ieder weldenkend mens zal met diepe afkeer vervuld zijn van de politieke moord, welke in België gepleegd is op de leider van de communistische partij daar te lande, Lahaut. Met dergelijke moord verlaat men de weg, welke in een democratie bewandeld moet worden. Als wij dus onze afkeer uitspreken over deze moord en tevens de hoop uitspreken, dat de daders gevat zullen worden, dan mag tevens de opmerking gemaakt worden, dat deze afschuwelijke daad een gevolg is van het feit, dat de democratische weg in België na de terugkeer van Koning Leopold verlaten was, in het bijzonder door Spaak, die door middel van dreiging met revolutie en straatreureur een zo ernstige slag aan de democratie in België en in West-Europa heeft toegebracht, dat daar nog lange tijd de gevolgen van merkbaar zullen zijn.

Hoe is het Europees aspect?

(Vervolg van pag. 1)

deze visionaire staatsman verloren gaat in klein partijpolitiek tumult.

Het tweede is dit: wie niet bereid is voetstoots aan te nemen, dat de ondergang van het avondland onherroepelijk aanstaande is, moet verantwoordelijkheden durven vastleggen.

Voor ons nu is het een open vraag, of dit bij de democratie in haar huidige verschijning mogelijk is. Om ons maar tot eigen land te bepalen: het rapport der Parlementaire Enquête-commissie is veelszins beschamend, waar het de verantwoordelijkheid peilt van wie onmiddellijk vóór 1940 met de behartiging onzer hoogste landsbelangen belast waren — onder toezicht nog wel van het parlement, dat zich evenmin als zij aan aansprakelijkheid kan onttrekken, zij het dat deze noch in het ene noch in het andere geval effectief gemaakt kan worden.

Wij vragen ons met grote bezorgdheid af, of wij er thans in dit opzicht gunstiger voorstaan. Wie de politieke persorganen regelmatig leest vindt daarin dag aan dag veel klein politiek krakeel. Maar hij zoekt tevergeefs naar principiële bezinning op de grote lijnen, die ons staatkundig leven internationaal moeten beheersen.

G. A. DE RIDDER.

**VRIJHEID EN
DEMOCRATIE**

Weekblad van de Volkspartij
voor Vrijheid en Democratie

Voorzitter Redactie-comm.:
Drs. H. A. Korthals.
Redactie-secretaris: Mr. E. Elias.
Adres: Victoria Hotel Amsterdam,
Kamer 435.
Administratie: Postbus 43,
A'foort, tel. 5267.
Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal,
f 7.50 per jaar.
Voor het zenden van abonnements-
en advertentiegeden: Postgiro no. 245103,
ten name van de Penningmeester van de
Stichting „Vrijheid en Democratie“ te
Amersfoort.
Losse nummers 15 cent.
Voor advertenties wende men zich tot de
administratie.

ALLERHANDE

Aan de gang houden

Het is goed, dat in de maand Augustus tien-duizenden hun vacantie nemen: om deze kunst te beoefenen. Maar aan de andere kant moeten er ook mannen en vrouwen zijn, die toch de zaken aan de gang houden, die er voor zorgen, dat alles blijft lopen. En zoals dat moet plaats hebben in het gewone leven van alle dag, waar de melk bezorgd moet worden, de bakker het brood moet afleveren en zoveel meer, dat noodzakelijk is voor de voeding van de mensen, zo is het ook op het politiek terrein, zeker in een tijd, waarin de spanningen zo groot zijn als op het ogenblik.

(Het Lichtspoor)

Met verachting

Voor wie de zaken onbevooroordeeld volgt, is één ding duidelijk. De communisten zoeken door hun stakingsgolf de economische en maatschappelijke orde politiek te verontrusten en te ontwrichten. Dat zij — saboteurs bij uitstek — daarbij in de Eerste Kamer dezer dagen steun durfden vragen voor een rauwelings ingediende motie kap enkel bevestigen dat zij — handelend in de zekerheid van wansucces — de slaafse dienaren zijn van de duistere macht die groeit in wereldwanorde. Ieder weldenkend Nederlander — de misleide stakers beklagend — wendt zich met verachting van de communistische wroeters af. En hoopt, dat het in volle gang zijnde overleg tussen de eerst en meest verantwoordelijken over lonen en prijzen spoedig succes zal hebben. Hoopt bovendien, dat de Russische vrienden van de Nederlandse communisten, die hier over loonsverhoging zwetsen, de wereldorde niet nog ernstiger zullen verstoren dan nu reeds het geval is.

(De Volkskrant)

Strop

De tentoonstelling „Mijlpaal 1950“ in Arnhem, zal niet worden verlengd en derhalve op 19 Augustus worden gesloten. Deze expositie heeft voor bouw, inrichting en exploitatie ruim een miljoen gekost. Het Rijk nam hierin deel voor f 250.000, Arnhem voor f 550.000 alsmede f 100.000 op rekening Plantsoenendienst en f 100.000 als garantiefonds. Het nadelig saldo zal, zoals de zaken zich nu laten aanzien, niet ver van het miljoen verwijderd liggen. Een tekort, dat op zijn minst een débacle moet worden genoemd en dat de vraag wettigt wie hiervoor in feite verantwoordelijk moet worden gesteld, temeer, omdat het aan tijdige en talrijke ernstige waarschuwingen over de opzet van de tentoonstelling en haar mogelijkheden niet ontbroken heeft. Het komt ons voor, dat hier op lichtvaardige wijze met de gelden der gemeenschap is omgesprongen en het is zeker, dat Arnhem als „tentoonstellingsstad“ niet weinig aan goodwill heeft ingeboet. De Raad der gemeente Arnhem zal er goed aan doen hierover volledig opening van zaken te doen. Ter lering.

(Vrij Nederland)

Een kunst

Vacantie nemen is een kunst. Het is niet zo moeilijk als met pensioen gaan, maar niettemin: het is een kunst. Het is vooral daarom zo moeilijk, omdat de overgang zo plotseling is. Naarmate de beloofde dag nadert, stapelen de akkiefietjes zich op en daarna is er dan ineens de absolute leegte.

Dan, dan is het er. En waar je je steeds de meest fantastische voorstellingen van hebt gemaakt, daar zit je dan soms wel eens een beetje mee in je maag. Juist door die overgang, doordat je het niets-doen niet gewend bent en te weinig beseft, dat het een kunst is, zelfs een van de moeilijkste.

Het leven gaat vaak gemakkelijk door een zekere regelmaat, hetzij een, die opgelegd is, hetzij een, die je je met heel veel moeite hebt aangemeten. Als op een gegeven moment die regelmaat nu wegvalt en er alleen maar een keuze uit mogelijkheden overblijft, dan wordt het moeilijk. Je komt er toe alles te verwerpen en dat zou goed zijn, zelfs prachtig, als je het uit overtuiging deed, maar meestal spruit het voort uit verveling. En dat is erg. U moet eens opletten: de meeste mensen, die een tijdje niets doen, worden landerig en humeurig. Er is zelden een uitdrukking van intens genieten op hun gezicht, maar bijna altijd een trek van wrevel. Zij kennen de techniek niet.

(P.T.T. Bedrijfsbanden)

BEDREIGD VOORHOUT

Een der mooiste punten van Den Haag wordt door een voorstel bedreigd, waartegen moet worden geprotesteerd. Er zijn krachten aan het werk, die het middenpad van het Lange Voorhout tot parkeerterrein willen maken. Zonder twijfel is thans ook in dit gedeelte van het stadscentrum de behoefte aan parkeerterrein sterk toegenomen. Dozijn wagens van onze Amerikaanse gasten in de nieuwe kantoren van de Noord-Atlantische organisatie vormen thans lange rijen aan de zijkant van het Voorhout; sommigen zijn reeds op het middenpad te vinden. Maar het gaat niet aan daarvan een blijvende instelling te maken. Het oude schelpenpad was vroeger gereserveerd voor de wandelende burger, zelfs de koning moest bij bijzondere gelegenheden (o.a. bij de opening van de Staten-Generaal) om toestemming verzoeken het middenpad met paard en wagen te mogen berijden. Nog niet zo lang geleden zijn de kettingen, die de weg voor rijwielen afsloten, verdwenen. De graniet palen van de afsluitingen behoren bij het geheel en moeten blijven staan. Het zou zeer te betreuren zijn indien men geen andere oplossing zou kunnen vinden voor het verkeersprobleem.

(Haagsche Post)

GEEN PANACEE

Wat de stichting van één algemene centrale voor de telefonische bestellingen voor het taxibedrijf betreft, achten wij het een dwaling, dat dit de panacee zou zijn voor alle kwalen. Te zeer worden de nadelen onderschat, die aan het gebruik van een dergelijk apparaat kleven, terwijl de voordelen te breed worden uitgerekend.

(Nederlands Transport)

Dringend noodzakelijk

De directie van de Nederlandsche Handel Mij zegt in haar jaarverslag over 1949 alvorens een overzicht te geven van de ontwikkeling van het bedrijf, gevolgd door een economische schets van de toestand in de overzeese gebieden, haar mening over enkele onderwerpen van zeer actueel belang. Over de monetaire maatregelen in Indonesië van Maart jl., waarover de regering zich in haar M. v. A. op de Begroting van Uniezaken, niet zeer vleidend heeft uitgelaten, is het verslag der N.H.M. vrij kort. Het merkt daarover alleen op, dat de maatregel wel heeft geleid tot het schaarser worden van het geld, maar dat de gewenste en verwachte prijsdaling is uitgebleven. En terecht wordt daaraan dan de opmerking toegevoegd, dat monetaire maatregelen van kwantitatieve aard alleen weinig vermogen. Ook met betrekking tot de Nederlandse export naar Amerika wordt het accent gelegd op de monetaire sector, in zoverre wordt opgemerkt, dat indien de monetaire toestanden meer in overeenstemming waren met de normen, waaraan gezonde geldstelsels dienen te voldoen, het onverschillig zou zijn naar welke landen de export zich richt. Dan zou ook de verwerving van dollars in een bilateraal verkeer niet aan de orde zijn.

Met het stichten van nieuwe bedrijven dient zeer selectief te werk te worden gegaan. Productievergroting alleen brengt geen oplossing van het vraagstuk van het bevolkingsaccres. De productie moet kunnen worden afgezet en dit brengt mede, dat de productiekosten laag moeten worden gehouden.

In dit verband wordt ook door de N.H.M. nog eens met klem gewaarschuwd tegen de te hoge belastingdruk. Met grote ernst wordt aangedrongen op verlaging van deze druk indien men lonen en sociale lasten wil handhaven. Het argument, dat het staatsbudget zulks niet zou gedogen wordt bestreden met de stelling, dat een kwijnend bedrijfsleven ook voor het budget zijn repercussies heeft. Investerings uit besparingen zijn zinloos indien zulke investeringen geen redelijke rentabiliteit meebrengen. Ook voor het aanwenden van kapitaal van institutionele beleggers is dat nodig.

(Financiële Koerier)

Krachtige leiding gewenst

In het zo juist verschenen verslag van de Tweede Kamer over de begroting van Oorlog komt in zeer sterke mate de ontstemming tot uiting, welke in de Volksvertegenwoordiging leeft t.o.v. het beleid van de huidige Minister van Oorlog en van Marine, een ontstemming, welke er wel eens toe zou kunnen leiden, dat de begrotingen niet zouden worden goedgekeurd en dat tengevolge hiervan de Minister van Oorlog en Staatssecretaris van Oorlog zouden aftreden. Wij begrijpen, dat men in dit verband de vraag zal stellen, of het wenselijk is, dat op dit ogenblik en onder de huidige omstandigheden het aftreden van een Minister van Oorlog wenselijk is. In het algemeen gesproken stellig niet. Maar aan de andere kant moet er vertrouwen zijn bij de Volksvertegenwoordiging t.a.v. de mannen, die verantwoordelijk gesteld worden voor de defensie. En ontbreekt dat vertrouwen, dan dient daaraan zo spoedig mogelijk uiting gegeven te worden en dient de Regering, als dit tot uiting is gekomen, zich op zeer korte termijn te beraden, hoe het met het belangrijkste probleem, de defensie, verder moet gaan. Want slechts dan is er een mogelijkheid, dat er dank zij het vertrouwen van de Volksvertegenwoordiging in een werkelijk krachtige leiding van de defensie, met spoed kan worden overgegaan tot het treffen van de vereiste en zo noodzakelijke maatregelen in het belang van ons land.

(Nieuwe Courant)

Hoe lang nog?

Wij vragen ons dagelijks af, of de volksvertegenwoordiging dit defensiebeleid nog langer zal dulden. Hoe de Tweede Kamer er over denkt blijkt uit het voorlopig verslag over de begroting van oorlog, dat juist deze week is verschenen. Er zal thans eindelijk iets moeten gebeuren, misschien is het nog niet te laat.

(Nieuwe Rotterdamse Courant)

Wordt het geld voor weermacht en weerbaarheid nuttig besteed?

(Door onze militaire medewerker).
(II)

Er werd bekend dat voorlopig drie divisies worden gevormd. Hoe sterk die divisies zijn en welke haar organisatie, bewapening en uitrusting zullen worden, bleef onbekend. Maar dat mag niet langer onbekend blijven; dat dient snel en duidelijk in overeenstemming met de bondgenoten te worden beslist. En indien wij ruim één miljard voor de weermacht uittrekken op één begroting dan mag evenmin een zo ruim deel van dit geld worden besteed aan niet dadelijk nodige zaken. Maar dan moet in de eerste plaats worden gevormd het Nederlandse contingent in de Atlantische weermacht. En niet een Nederlands leger!

Daarmee bedoelen wij in grote lijnen dit:

a. die drie divisies (en dat is wel een minimaal minimum!) moeten een Nederlands legerkorps worden dat als een precies passend onderdeel kan worden ingevoegd in een der legers van een der legergroepen van de West-Europese of Atlantische weermacht*.)

b. ten behoeve van dit legerkorps moet Nederland voor de benodigde tactische luchtmacht zorgen d.w.z. dit legerkorps moet even volledig zijn uitgerust en georganiseerd als bijv. de mariniersdivisie, welke de Amerikanen op Korea hebben ingezet;

c. los van dit zeer bewegelijke en wellicht niet in Nederland opererende legerkorps (vroeger zouden wij dit „ons veldleger” hebben genoemd) moet de binnenlandse veiligheid (5e colonne!) worden verzekerd door een soort „nationale reserve”, maar dan geen 2e of 3e rangs landstorm of „schutterij”, maar goed geoefende, parate mannen, goed uitgerust en aangevoerd, snel verplaatsbaar en ingesteld op het tegengaan van luchtladingen;

d. aansluitend hierop luchtafweer (luchtverdediging) en luchtbescherming (ten behoeve van de burgerbevolking);

e. tenslotte de maritieme kustverdediging met klein materieel, benevens hetgeen wij eventueel moeten beschikbaar stellen voor het openhouden der verbindingen in het Kanaal en op de Noordzee.

Dat legerkorps van 3 divisies vormt dan de eenheid, welke wordt ingeschoven in het grote verband, dat Churchill te Straatsburg zag en benoemde als het „Europees Leger”.

Dit klopt volkomen met hetgeen Pierre Billotte beredeneerde toen hij als eisen voor weermacht en weerbaarheid (Le temps du choix) stelde: eenheid van oorlog — d.w.z. de Euro-

pese soldaten voeren geen „oorlog van de Amerikanen” maar hun eigen oorlog voor hun eigen land en hun eigen vrijheid.

Dit eist eenheid van defensie en dus internationale inplaats van benauwde en beklemde nationale defensie op elk gebied, terwijl de organisatie zodanig moet zijn, dat altijd het maximum der strijdkrachten beschikbaar blijft voor primaire operaties, terwijl nevenoperaties slechts minimale krachten mogen wegtrekken.

„Deze gemeenschappelijke strategie” — aldus Billotte — „moet aan ieder zijn taken en opdrachten verstrekken, moet ieder zijn krachtsinspanning opleggen in 't totaal der operaties, moet de gelijke verantwoordelijkheid der grote mogendheden bij het ontwerpen van deze strategie respecteren en relatief gelijke inspanning van allen bij de voorbereiding en gelijke offers bij de uitvoering eisen. Deze beginselen onderstellen natuurlijk dat er een belangrijke wijziging komt in de opvattingen, die de landen thans hebben over hun soevereiniteit.”

Laten de velen, die een dergelijk „Europees leger” een onmogelijkheid achten, eens terugdenken aan de dagen van de Duitse Bond en het Duitse Bondsleger, beiden in 1866 door Pruisen onder Bismarck geslagen. Maar: in 1870 vochten aan Pruisische zijde: 2 Beierse Legerkorpsen, 1 Wurtemb.-Badense divisie, 1 Saksisch legerkorps, allen in eigen uniformen en met eigen organisatie. Maar: enkele jaren later was uit dit conglomeraat één Duits leger gevormd.

MINISTER SCHOKKING
...Niet J., maar sec....

Daarmee werd bereikt wat Billotte nu aan Europa voorhoudt als de trits der onontbeerlijke eenheden.

Die eenheden betekenen natuurlijk ook (en vooral voor de kleinere lan-

den) bezuiniging. Immers, waarom zal Nederland dan nog een eigen Hogere Krijgsschool behouden, om met een enkel voorbeeld te volstaan? Wie de begroting eens aandachtig leest, zal dit voorbeeld met talloze andere kunnen vermeerderen.

Er zijn thans reeds vele militaire en maritieme medewerkers, die misprijzend neerzien op die povere drie divisies en er zelfs (en dan liefst dadelijk) negen eisen op een totaal van zestig Europese divisies.

Er zijn er eveneens, die nog immer en naast een „veldleger” een „zee-gaande vloot” eisen — u weet wel, compleet met vliegtuig-kampschepen en een flinke hoeveelheid krachtige kruisers en zo mogelijk van huis uit de bezem in de mast.

Dat is alles heel onvervaard neergeschreven, maar laten we nu eerst met z'n allen eens proberen werkelijk en niet alleen op papier of uitsluitend met staven drie echte moderne divisies te vormen, plus datgene wat wij hierboven aangaven als onontbeerlijk en dan op de kortste termijn.

Zeer vermoedelijk zijn wij, als ons dat werkelijk mocht gelukken, volkomen buiten adem en tevens ver over onze begroting heen!

Tot besluit van dit, met het oog op de beschikbare plaatsruimte, zeer globale artikel, enkele aan deze begroting ontleende cijfers ter overdenking.

Op een totaal van 852 miljoen (en dat is dus zonder Marine), waarvan ruim 533 miljoen voor de gewone dienst, treffen ons de volgende cijfers wel bijzonder:

a. de personeelsuitgaven bedragen bijna 279 miljoen.

b. bureau- en administratiekosten tien miljoen.

c. verbruiksgoederen (benzine, munitie) en onderhoud materieel 95% miljoen.

d. wapens, auto's, onderdelen, voertuigen, brugmaterieel, vliegtuigen, verbindingsmiddelen, d.w.z. dat wat we in de eerste plaats nodig hebben, 134 miljoen of nog geen zesde deel van de gehele begroting.

Men neme zelf de begroting eens ter hand en ga al deze cijfers eens zorgvuldig na. En men leze dan tevens de nietszeggende en daardoor irriterende Memorie van Toelichting (stuk no. 3) en de al evenzeer nietszeggende en nog meer irriterende Nota inzake het Defensiebeleid (stuk no. II).

En dan kan men tevens met ons in stuk 10 de schoonste maar ook pijnlijkste illustratie vinden van dit beleid en de door dit beleid toegepaste strikte zuinigheid.

Want stuk no. 10 (twee volle pagina's keurig papier) is een Nota... ter verbetering van een drukfout!

En de ganse tekst van die over twee volle pagina's gedrukte Nota is als volgt:

Zelfs daár een onoverbrugbare kloof

De kloof tussen democratie en volksdemocratie openbaart zich op alle terreinen des levens, ja zelfs tot in de naaikamer. Als bewijs van dit laatste laten wij hieronder een citaat volgen uit een artikel van B. Kist over „Het Peckham Health Centre” te Londen, verschenen in het Decembernummer 1949 van 't „Maandblad voor Berechting en Reclassering.” In 't Peckham-centrum bevindt zich, behalve een zwembad, gymnastiekzaal en knutselkamer, ook een naaikamer, waarin de huisvrouwen, die van het centrum lid zijn, elkaar bij hun naaiwerk helpen. Thans het citaat: „Er wordt uitstekend werk geleverd in de naaikamer. Enige Russische vrouwen, die het centrum onlangs bezochten, konden niet geloven, dat zo iets zonder leiding van bovenaf kon worden bereikt. Dat zo iets mogelijk was in en door samenwerking van gewone huismoeders, die uit zichzelf er toe gekomen waren, elkaar te leren en te helpen om gezamenlijk een hoger naaisterniveau te bereiken, daar geloofden ze niet in.” Met recht kan dus gezegd worden van deze Russische vrouwen, dat zij hun eigen ogen niet geloofden. Dat was ook maar verstandig. Anders zou misschien twijfel bij hen zijn gekomen aan de alléén-zaligmakende leer, waarin zij grootgebracht — beter gezegd: kleingehouden — zijn.
P. D. v. R.

„De ondertekening van de Memorie van Toelichting moet inplaats van: „J. Schokking”-luiden: „Schokking”.

Tenslotte nog dit. Deze minister is geen vakman. Zijn beleid als minister van Defensie is een mislukking.

Neen, wij pleiten geenszins voor „politieke generaals” (of admiraals) op deze plaats, maar wel voor een bekwaam organisator, die technisch uitermate deskundig en zo mogelijk geen vreemde in de militaire wereld is.

Men kan een bekwaam politicus en desondanks in deze tijd op deze plaats niet de ware man zijn, ook al beschikt men over twee staatssecretarissen. Want zelfs deze weelde kan deze hoogst onbevredigende toestand niet voorkomen.

(* 2 tot 3 divisies vormen als regel een legerkorps; enige legerkorpsen vormen een leger; één of meer legers een legergroep.

Misleiders

De staking die te Amsterdam onder communistiche leiding onder de steenzetters is uitgebroken, veroorzaakt voor het bouwbedrijf in de ruimste zin van het woord een ernstige stagnatie. Dit heeft o.m. tot gevolg, dat de nieuwbouw ernstig stagneert. Terwijl er enerzijds een schreeuwend gebrek aan nieuwe woningen is en de heren communisten in hun verkiezingspropaganda op de meest demagogische wijze het zwaartepunt leggen op het sneller bouwen, zijn zij anderzijds zelf oorzaak, dat het bouwtempo van woningen in ernstige mate wordt vertraagd. Het zou wel nuttig zijn, dat deze feiten op een opvallende wijze onder de aandacht van het grote publiek werden gebracht en wel in het bijzonder onder de aandacht van hen, die nog niet zien hoe a-sociaal de communistische methoden zijn.

Sport

Velen zullen zich met ons hebben verbaasd over het bericht, dat enkele bekende Amsterdamse voetballers met schorsing worden bedreigd, omdat zij in Zandvoort hebben meegevoerd in een gezellige voetbalontmoeting van badgasten tegen een Zandvoortse ploeg. Het gold hier een gemoedelijk onder-onsje, dat met een officiële wedstrijd niets, maar dan ook niets, uitstaande had. Nu is het inderdaad zo, dat er op

het ogenblik wel belangrijker dingen in de wereld zijn om aandacht aan te besteden en men kan van het standpunt uitgaan, dat de K.N.V.B. haar eigen boontjes maar moet doppen. Maar toch vragen wij ons af, waar het met het beginsel der vrijheid in onze sport naar toe gaat, indien het verboden is om des zomersavonds geheel voor zijn genoegen met een voetbal ontspanning te zoeken. Deze dreiging lijkt ons dan ook wel zeer overdreven en daarom misplaatst. Sport is gezond en noodzakelijk. Doch anderzijds mag zij er niet toe leiden, dat haar beoefenaars in een dwangbuis geraken, waardoor de individuele vrijheid in het gedrang komt.

Oude klacht

Reeds meermalen is er — ook op deze plaats — gewezen op het ontstellend tekort aan goede geschoolde vakmensen en de merkwaardige mentaliteit van vele ouders om hun zoons ten koste van alles op te leiden voor kantoorwerkzaamheden. Het is thans de directie van de A.K.U., die deze oude klacht herhaalt en wijst op het ontstellend tekort aan geschoold personeel in alle rangen. Zij acht het dringend nodig, dat van overheidswege omvang en kwaliteit van het nijverheids- en onderwijs verbeterd worden. Bovendien moet de geschoolde vakman het hem door zijn vakmanschap toekomende aanzien krijgen en dienen ouders en onderwijzers tot het inzicht ge-

bracht te worden, dat kinderen vaak beter de richting van 'n ambacht kunnen kiezen, dan die van de administratie. In de laatste groep kan reeds nu het grote aanbod niet meer worden opgenomen. Moge deze opnieuw geuite oude klacht, eindelijk er toe bijdragen, dat ons volk verstandiger wordt en de misplaatste geringschatting voor de handenarbeid eindelijk laat varen. Dit zal zowel in het belang zijn van het individu in verband met een mindere kans op werkloosheid, als voor de gemeenschap, die bij een verbeterde industrialisatie in hoge mate is gebaat.

„Jeugd”

De communisten worden niet moe, de jeugd achter hun vaandels te krijgen. Dat zij daarbij in de praktijk tot wel zeer radicale maatregelen over gaan om de jeugd te bewijzen, dat het de communisten werkelijk ernst is voor de „belangen” van de jongeren op te komen, blijkt o.m. in Leipzig, waar de autoriteiten hebben bepaald, dat alle inwoners boven de zestig jaar, die een eigen woning hebben, hun huis moeten verlaten en dit moeten afstaan aan „jonge actieve arbeiders”. De getroffen ouderen moeten bij hun familie gaan inwonen. Leipzig wordt bestuurd door een communistische burgemeester die zelf... 22 jaar oud is. De ouderen weten dus wat hun te wachten staat!

De nuchtere feiten

„Wij hebben het niet geweten” gaat niet meer op

Oordeelsverzwakking is een groot gevaar

In de jaren na de bevrijding — en het geldt tot op zekere hoogte nog — bestond er een enorme behoefte aan werkkrachten en was het mogelijk dat duizenden ongeschoolden werk konden vinden dat redelijk tot goed beloond werd. Rechtstreeks gevolg van dit verschil in vraag en aanbod was een verzachting van de eisen van benoembaarheid, doch omgekeerd zal een toenemende werkloosheid leiden tot verscherping dier eisen. Zodra in ons maatschappelijk bestel het aanbod de vraag naar werkkrachten overheerst, komt onherroepelijk het probleem der schifting naar voren. Ten aanzien van de administratieve beroepen bijv. zal dit niettegenstaande het honderden malen met klem bestreden wordt, neerkomen op schifting naar bewijsstukken, naar „papieren”, getekend namens de minister van Onderwijs. En bij een nog verdere overvoering van de markt, zullen de „papieren” alleen nog niet voldoende zijn en de befaamde „krulwagens” moeten meehelpen om een aantal gegadigden de begeerde plaatsen te verschaffen. Ook deze „methode” is en wordt met klem verworpen, maar welhaast iedereen is overtuigd, dat dit euvel groter wordt naarmate de kansen op een „baan” verminderen door een overvloed aan gegadigden bij een sterk afnemende vraag op de arbeidsmarkt.

Met dit verschijnsel, dat men kan becritiseren doch nauwelijks ontkennen, hangt ten nauwste de plaats en taak van de school samen. Ook deze uitspraak valt te becritiseren, doch haar ontkennen is wel zeer moeilijk. In de jaren '45, '46, '47 en '48 is er ontzaglijk veel geschreven en gesproken over onderwijsvernieuwing. Nu moet al dadelijk opgemerkt worden, dat deze „vernieuwing” op soms wonderlijke wijze geïnterpreteerd werd. Sommigen meenden, dat zij bestond in meer plakken en knippen, meer handenarbeid en meer tekenen in de school, anderen meenden, dat meer feestjes, meer gezelligheid, meer clubs vernieuwing brachten, nog anderen — en zij benaderen de zaak veel dichter — wilden de strijd aanbinden tegen het intellectualisme, tegen de overlading de tirannie der lesroosters en schoolrapporten. Zij kwamen op het terrein van de schoolorganisatie in ruimste zin des woords: herziening van de leerplannen en bestudering van nieuwere schoolvormen, aangepast aan de zich wijzigende maatschappij. De leuzen „de school moet de kinderen opvoeden tot meer gemeenschapsbesef, tot persoonlijkheden, tot mannen en vrouwen van karakter, tot mensen met durf en initiatief,” en dergelijke, hadden ongetwijfeld de betekenis van „kennis is macht” aangetast. Men wees er op, dat onze tijd meer behoefte had aan mannen en vrouwen van karakter, desnoods intellectueel wat minder toegerust, dan aan bezitters (sters) van diploma's en getuigschriften, die maar al te vaak niets meer waren dan bewijzen van een succesvol afgelegd examen, dat in zijn inrichting en als selectiemiddel slechts weinigen meer bevredigde. Ook deze opvattingen leidden tot het streven de examens te wijzigen en het huiswerk sterk te beperken. Een huiswerkloos week-einde, door oud-minister Gielen aanbevolen, werd toegejuicht er het toestaan van het gebruik van woordenboeken op sommige examens vond instemming. Wij hebben destijds gewaarschuwd tegen een te snelle verandering op dit terrein en er met nadruk op gewezen, dat kennisverzeking grote gevaren inhoudt, waarvan oordeelsverzwakking niet het minste is.

„Behalve de door de minister van Financiën getekende „papieren” kregen ook de, namens de minister van Onderwijs getekende, waarde”.

(Dr. K. Posthumus in Levensgeheel en School)

Parallel met deze strijd tegen de intellectualistische en vóór de vernieuwde (deze term onder het voorbehoud dat de interpretatie zeer verschillend was) school, liep en loopt nog de actie voor grotere waardering van het nijverheidsonderwijs, welke actie o.a. berust op de noodzaak van de industrialisatie die behoefte heeft aan en meer beter geschoolde arbeiders.

Uitspraken als: „een goed geschoolde arbeider vindt overal ter wereld werk”, „wat hebben wij aan een leger geboorden, dat straks geen em-plooi vindt” en dergelijke, worden algemeen als waarheid erkend, maar door velen slechts zo lang het niet hun eigen zoons gaat raken. Jaren achtereen heb ik op mijn spreekuur ouders gekregen, die het grif eens waren met mijn waarschuwing, dat een jongen met niet voldoende aanleg voor verdere studie, beter een vak kon kiezen dan een leven tegemoet te gaan van tobben op de middelbare school met daaraan volgend mogelijk het bestaan van een zeer laag gesalarieerd kantoorbediende. Doch zodra het de eigen zoon betreft, wil men het toch proberen! In de laatste zeven jaar verlieten een paar honderd leerlingen onze lagere school, waarvan er slechts 2 naar een nijverheids-school gingen.

Nee, het nuchtere feit is, dat weer meer en meer de school teruggedrongen wordt naar haar plaats van enkele jaren terug, n.l. de opleidende en onderzoekende school. Opleidend vooral voor verder onderwijs en onderzoekend de kennis van haar leerlingen, door rapporten, repetities, enz. Let wel: de meerderheid der leerkrachten zou bealst wel anders willen, maar stult op de meningen der ouders, die alweer gaan bemerken, dat diploma's en getuigschriften nog altijd en stellig opnieuw, een rol zullen spelen in de strijd om een „baan”.

Zeker, men weet heel goed, dat de markt overvoerd dreigt te worden (of is zij het al?); men weet best, dat een goede vakman „goud in zijn handen heeft”, maar men hecht zich aan de (sprank) hoop, dat het voor de eigen zoon misschien nog wel zal meevalen. Als hij goed leren kan en een

UIT DE PARTIJ

Bijeenkomst Commissie voor Justitiële Aangelegenheden.

De Commissie voor Justitiële Aangelegenheden van de V. V. D. zal op Zaterdag 16 September, 2 uur, in Hotel Terminus, Stationsweg, 80, 's-Gravenhage, een bijeenkomst houden betreffende de paragraaf Justitiële Aangelegenheden van het Werkprogram. Die partijleden, die tot deze bijeenkomst toegang wensen, dienen zich zo spoedig mogelijk telefonisch of schriftelijk te wenden tot het Algemeen Secretariaat, Koningsinnegracht 61, 's-Gravenhage, telefoon 111768, waarna zij een uitnodiging zullen ontvangen.

mooie examenlijst kan overleggen, wat hulp krijgt bij sollicitatie, wie weet....

Op grond van eigen ervaringen van de jongste tijd, kan ik hier verklaren, dat de z.g. stoom- en drillscholen, waar men rijp en groen klaar maakt voor H.B.S. en V.H.O., weer in trek komen. Men ontkent het in gesprekken, maar kiest het systeem, dat primair gericht is op een zo hoog mogelijk percentage geslaagden bij het admis-sie-examen.

Zo gezien is er van de vernieuwing weinig terecht gekomen. Dit betreft dan vnl. de scholen, die bekend staan onder de in de wet onbekende naam „opleidingschool”, en alle andere scholen, die dit schooltype proberen te benaderen.

De vernieuwing alzo mislukt?

Ja, in zoverre zij de ouders niet heeft weten te bereiken, neen, omdat zij ondanks haar betrekkelijk gering resultaat, in groter kring dan vermoed wordt, leerkrachten en ouders geplaatst heeft voor het feit, dat de verantwoordelijkheid t.a.v. kind en leerling groter wordt naarmate men meer van de jonge mens en hetgeen voor hem bereikbaar is, weet. Het wij hebben het niet geweten”, gaat niet meer op.

v. M.

Onze Trygve

„Trygve Lie”, de Noorse Arbeidersjongen die Secretaris-Generaal der Verenigde Naties werd, door Hans Amundsen (Uitgeverij Born N.V., Assen).

Dit, door de heer Herman D. Baars uit het Noors vertaalde, boek geeft de levensgeschiedenis van de eenvoudige Noorse jongen, die opklom tot de hoge functie van Secretaris-Generaal der Verenigde Naties. Trygve Lie werd door een studiebeurs in staat gesteld te studeren voor meester in de rechten. Hij werd secretaris van de Noorse Arbeiderspartij, in 1935 minister van Justitie, in 1940 minister van Buitenlandse Zaken, en in 1946 Secretaris-Generaal der Verenigde Naties.

Ieder weet, dat door het recht van veto van de vijf grote mogendheden de Uno op politiek gebied veelal even zwak is als de vroegere Volkenbond, indien het kwesties betreft tussen die grote mogendheden. De Veiligheidsraad boekt dikwijls alleen succes bij de kleinere landen, indien ze tenminste niet gesteund worden door een mogendheid met veto-recht. We zagen dit bij de zo partijdige houding van de Veiligheidsraad ten opzichte van Nederland in de Indonesische kwestie.

In dit boek van Amundsen lezen we, dat Trygve Lie nooit verzuimt er op te wijzen, „dat de verstrekkende arbeid, die de Verenigde Naties op economisch, sociaal en cultureel gebied ondernemen, even belangrijk is als het werk op politiek terrein. Maar het politieke werk ondervindt de grootste belangstelling bij pers en radio, vooral wanneer het mis gaat”. „In één van zijn redevoeringen heeft hij zijn hoorders toevertrouwd, dat hij persoonlijk het werk van de Economische en Sociale Raad even hoog aanslaat als dat van de Veiligheidsraad, zo niet hoger: in dit college kan men werkelijk een generale staf van de vrede zien”.

Het boek is een nauwkeurige biografie en is zeer leesbaar. Het is van vele illustraties voorzien

R. J. B.

Een modern wijsgeer over Ordening

„Kunstmatige ordening, regeling door het overheidsbeleid is nimmer scheppend, nimmer productief. De overheid in haar vermogen tot regelen is niet bekwam tot enige uitvinding en juist deze schept nieuwe en onverwachte mogelijkheden; 'n ordening, die het persoonlijk initiatief en daarmee de uitvindingskracht belemmert, stopt de bronnen van het arbeidsleven toe; en nooit zou het mensdom kunnen wijzen op zijn grote prestaties indien het den geest zijner geniale vinders door verbodsbepalingen had vastgebonden. Dan zou ook geen Sophokles zijn loftied gezongen hebben op de menselijke scheppingskracht in de Antigone: „Veel is geweldig hier op aarde, maar niets is machtiger dan de mens.”

Dr. J. D. Bierens de Haan in „Het Rijk van de Geest”.

Steun Wettig Gezag en B.V.L.

Nog steeds is in de kringen, die op grond van hun overtuiging gezagsgetrouw zijn, een zekere spijt over het verdwijnen van de Bijzondere Vrijwillige Landstorm en over de oprichting van een nieuw instituut Steun Wettig Gezag. De oude B.V.L. had een kern van vele duizenden, waarop men kon rekenen in geval van revolutionaire woelingen, in het geval van politieke stakingen en dergelijke. Na de oorlog heeft men de oude B.V.L. niet willen doen herleven en dat is als feit te aanvaarden, hoezeer men het betreuren mag. De nieuwe organisatie Steun Wettig Gezag, met als belangrijk onderdeel De Nationale Reserve bleek in de praktijk veel minder opgang te maken, ondanks het feit, dat thans ook voor-mannen uit het socialistische kamp opwekten daartoe mede te werken. En juist daarin schuilt naar ons gevoel de moeilijkheid. Er is een zekere voorzichtigheid bij de andere groeperingen in ons volk, een voorzichtigheid, die weer veel sterker geworden is na hetgeen de socialisten in België hebben laten zien, toen zij de straat opgingen en het middel van de politieke staking te baat namen, of het wel mogelijk is met socialisten in een organisatie als Steun Wettig Gezag te zitten. Er zijn stellig socialisten, die gezagsgetrouw zijn, maar is dat nu een meerderheid of een minderheid in de Partij van de Arbeid? En zit er niet een zekere risico in door allerlei socialisten te halen in de kern van Steun Wettig Gezag, als deze op een bepaald moment niet zo gesteld blijken te zijn op dat steunen? Loopt men niet de kans op die manier een soort rode militie te kweken? Dit vraagstuk is actueel geworden na hetgeen in België gebeurd is. Een ding om dit te voorkomen, lijkt ons in ieder geval wenselijk. Men stake volledig het co-quetteren met het feit, dat er ook socialisten meedoen met Steun Wettig Gezag. Dat vinden wij, indien zij van de goede gezagsbeginselen doordrongen zijn, zeker nuttig. Maar er zijn naast de Partij van de Arbeid nog honderdduizenden in ons vaderland, die goede vaderlanders zijn en van nature bereid om het gezag, indien dit wettig is, te steunen. Zij moeten echter niet het gevoel krijgen, dat het belangrijker is dat socialisten toetreden dan andersgezinden, want in dit geval onthouden zij zich.

Ook dient vast te staan, dat de Nationale Reserve uitsluitend bevelen ontvangt en ressorteert onder de legerleiding, opdat alle krijgstucltelijke bepalingen, welke in de strijdkrachten gelden, ook op deze organisatie van toepassing zijn. Wij wachten met belangstelling, zij het ook niet zonder enige bezorgdheid de ontwikkeling bij Steun Wettig Gezag af, omdat hetgeen tot dusverre te constateren viel in de ontwikkeling van deze organisatie weinig reden tot optimisme gaf.

Wat moet met de begaafden geschieden?

(Ingezonden).

Naar aanleiding van een artikel van de heer v. M. in Uw weekblad, betreffende de opleiding van begaafde leerlingen van mindervermogenende ouders en ook in verband met een pleidooi van ons geacht kamerlid Mr. Wendelaar voor dezelfde zaak, zou ik gaarne onderstaand stuk willen zien geplaatst in Uw weekblad, waarvoor bij voorbaat mijn dank.

Het is een gerecht voor het gebruik gereed. Een commissie van voorbereiding vindt hierin misschien iets van haar gading.

Ons landje, wil het zich op de duur staande houden, zal een overvloed van eminente leiders moeten kunnen opleveren over alle takken van het bedrijfsleven vanwege de buitenlandse concurrentie.

Daarvoor is een speurtocht nodig over het gehele land naar pl.m. 11-j. begaafde leerlingen. Bekend mag worden aangenomen, dat ongeveer 2% der leerlingen tot de zeer begaafden behoort. Hiertoe behoren kinderen met een I.Q. boven 140 (psych. test.) zodat zij gemakkelijk M.O. en V.H.O. kunnen volgen en waarschijnlijk ook H.O. Nu is het mogelijk door tussenkomst van gemeentebesturen en H.d.S. dergelijke 11-jarige kinderen aan te wijzen.

Met goedkeuring van de ouders zouden deze kinderen te Utrecht getest kunnen worden en bij gunstig resultaat lichamenlijk gekeurd.

Weder met goedkeuring der ouders zouden deze leerlingen in een gezonde streek in het centrum van het land op 12-jarige leeftijd op een Rijksinstituut voor M.O. en V.H.O. geplaatst kunnen worden. Gedacht wordt aan een plaatsing te Zeist in een van Rijkswege te bouwen instituut b.v. aan de Donkere Laan en een Rijks-internaat voor jongens b.v. aan de Stuijtheuvel. Meisjes kunnen misschien ondergebracht worden in het Meisjesinternaat van 't Lyceum. Hun voorkeur voor rechten, talen, schone kunsten etc. maakt dat aan deze begaafde leerlingen minder grote behoefte is.

Schoolgeld voor ouders: Schoolgeld als op R.H.B.S. met vrijstelling voor onbemiddelde ouders, ook voor boeken. De volgende categorieën volgens belastingbiljet.

Schandaal?

(Ingezonden)

Het ingezonden stuk van „Medeburger” in uw blad van 18 Aug. j.l. heeft op mij een minder aangename indruk achtergelaten, omdat de diepe tragedie van het geval Bertha Hertogh door de inzender niet is begrepen. Door hierbij de terug-gave van Joodse pleegkinderen mede te vergelijken en door ergernis over daarbij gemaakte fouten de gruwelijke achtergrond van het geval „Bertha” te veronachtzamen, begaat de inzender een grote fout. In het nummer van 19 Augustus van de Wereldkroniek staat een uitvoeriger stuk over hetzelfde onderwerp, vermoedelijk ook door dezelfde „Medeburger” geschreven, dat aan dezelfde fout mank gaat. Deze grote fout is, dat weggedoeld wordt het verschil tussen de Westerse christelijke wereld en de Oosterse mohammedaanse wereld inzake de zedelijke opvatting aangaande de bescherming van het meisje. De mohammedaanse Oosterling beschouwt zo'n kind als een bezit, waarmede de „eigenaar” naar wilsgevallen mag handelen, de Westerse christen heeft hier een andere opvatting, die door ons allen Westerlingen moet worden verdedigd. Dit is de achtergrond van de zaak „Bertha”. En dat heeft „Medeburger” genegeerd — afgezien van het wettelijk recht der ouders in Bergen op Zoom, die hun wettig kind tevergeefs hebben pogen te redden van deze ondergang. Het geval der Joodse kinderen ligt anders. De motieven waren zedelijk verdedigbaar en dus geen schandaal.

J. C. LOMAN.

Onkosten internaat: eveneens volgens belastingbiljet, max. f 720.— p.j. Onbemiddelde ouders pl.m. f 300.—, dus het bedrag door deze leerlingen verbruikt bij moeder thuis (kleding-uitgezonderd).

Op school veel lichamelijke oefeningen, op 't internaat volop gelegenheid voor sport. Studieboeken dienen meer in overeenstemming te worden gebracht met de eisen, die het H.O. stelt, opdat de studie aan Universiteiten en Hogescholen geen fiasco wordt. (40% komt thans niet tot een eindresultaat).

Andere M.O. en V.H.O. scholen kunnen deze boeken geleidelijk overnemen, waardoor de selectie in de lagere klassen bevorderd wordt en afvloeiing naar U.L.O. plaats heeft. Misschien is er dan ook reden voor de toelatings-examens voor M.O. en V.H.O. te verzwaren.

Voor de studie H.O. wordt deze begaafde leerlingen een voldoende subsidie verstrekt naar behoefte, max. f 1500.—, min. f 1000.— (zie belastingbiljet, onbemiddelde ouders ontvangen het maximum).

Verder krijgen deze jeugdige studenten voorrang o.a. bij gebruik van laboratoria, het afleggen van tentamina en diverse examens.

Uitstel van dienstplicht tot na aflegging van het eindexamen.

Daarna stellen de afgestudeerden zich een paar jaar ter beschikking van de regering voor speciale diensten, zowel voor binnen- als buitenland.

Gedacht wordt aan industrialisatie, ontginning, drooglegging gronden, luchtvaart, wederopbouw, etc. Artsen voor 't Rode Kruis ter plaatse. Ook voor de hogere rangen bij land- en zeemacht zouden deze begaafde leerlingen in aanmerking kunnen komen onder voordelige voorwaarden. In de 6e kl. L.O. kunnen deze leerlingen gerust een rekenboekje verder studeren, desnoods planimetrie tot de cirkel, een opstel maken en natuurlijk Frans, waarvoor de onderwijzer een kleine vergoeding ontvangt wegens extra werkzaamheden. Over 5 à 6 jaar wordt weder een speurtocht ondernomen. (5 j. H.B.S., 6 j. V.H.O.) om de klassen weder te vullen. Daar slagen plicht is, is er geen leerling meer over. Deze uitgaven van de staat zijn hoogst productief; ze zijn uitgezet op samengestelde interest.

Zeist.

S. G. Eman.

AFDELINGSSECRETARISSEN:

Vraagt bij onze administratie de tarieven voor extra-exemplaren van ons weekblad, voor de verbreiding van onze beginselen en voor het werven van nieuwe abonneés.

Geweldloosheid?

In het Juninumnummer van „Vredesactie”, maandblad van Algemene Nederlandse Vredesactie (A.N.V.A.) komt een artikel voor van de hand van Ds. J. B. Th. Hugenholtz onder de titel: Tegen de militarisering der Volkeren.

Ds. H. dient hierin de oude kost op die we van anti-militaristische keuken gewend zijn. Het is toch eigenlijk overbodig steeds weer te vertellen dat oorlog ellende en niets meer dan ellende brengt. Toch moet Ds. H. bekennen:

„Wij zijn er ons daarnaast van bewust, dat ook wij anti-militaristen profiteren van de vrede (lees tijdelijke staking van de massamoord), die ons door het oorlogsgeweld van Amerikanen, Engelsen, Canadezen en Polen is geschonken”.

Op gronden ontleend aan de bijbel veroordeelt schrijver het oorlogsbedrijf, maar iets verder lezen we in hetzelfde artikel „Ondoordacht wordt godsdienst verbonden met dit bedrijf. Als de laatste voorbereidingen worden getroffen om de bom op Nagasaki te werpen, wordt de samenkomst besloten „met een roerend gebed van de legerpredikant”.

Er blijkt in kerkelijke kringen also verschild in opvatting omtrent oorlogvoering te bestaan, waarin wij ons maar niet willen mengen.

Nu gevoelt Ds. H. blijkbaar wel dat alle mooie praat over geweldloosheid onvoldoende is en komt daarom aanzetten met een uitspraak van Einstein, die de wereld vermaande zich te bevrijden van het waandenkbeeld, dat superbewapening veiligheid betekent, dat het hoog tijd wordt de Verenigde Naties te hervormen door de instelling van een bovennationaal wereldgezag, een federale wereldregering.

Zo'n uitspraak is inderdaad heel mooi, maar misschien wil Ds. H. ons even vertellen hoe men zo iets in een handomdraai tot stand brengt, want dit dient dan bliksemsnel te geschieden, want het wereldgebeuren gaat zijn gang.

En dan zegt de schrijver:

„Intussen spreekt het vanzelf, dat wij staan naast hen, die om gewetensbezwaren de militaire dienst weigeren en niet alleen hier, maar ook in Rusland weigeren wapens te fabriceren of te vervoeren.”

Wij vragen zijn er dezulken in Rusland en kan Ds. H. in het bevestigende geval, zij het maar globaal, een percentage opgeven en misschien ook nog vertellen wat er met die mensen gebeurt.

We moeten ook nog even de aandacht vestigen op de woorden van Ds. H. Hij zegt n.l. dat hij en de zijnen naast de dienstweigeraars staan. Een zeer voorzichtige en overwogen uitspraak. Waarschijnlijk heeft hij bij het schrijven hiervan aan „Prof” Pootjes gedacht.

En dan vervolgt Ds. H. met te zeggen: „Toch is dienstweigering niet de enige weg. Wij denken ook aan mogelijkheden van overleg tussen de volken”.

De schrijver verkeert toch zeker niet in de naïeve veronderstelling dat hij iets nieuws vertelt, dat zou toch zeker op een geweldige achterlijkheid wijzen.

Hij licht dit dan nog verder toe. „Wij denken ons een mogelijkheid van organisatie van de wereldvrede, door, gelijk de conferentie van St. Cergue verleden jaar September voorstelde, te beginnen met een Wereldgodsvrede, gepaard gaande met het bijeenroepen van de Assemblée der V.N. met als doel algemene ontwapening, de internationalisatie van het voedselvraagstuk en sociale hervormingen voor alle volken der aarde.

Wij zullen Ds. H. maar niet vertellen dat ook dat alles niets nieuws is; wij krijgen eerlijk gezegd de indruk dat Ds. H. geen dagbladen leest.

Intussen is de strijd op Korea ontbrand en we zouden Ds. H. willen vragen of hij nog zo optimistisch gestemd is omtrent het gemak waarmee de voorstellen van de conferentie van St. Cergue kunnen worden verwerkelijkt.

Registratie... voor wie?

Wat kwaads de Duitse bezetters van onze voor-oorlogse regeringen mochten zeggen, ze erkenden volmondig dat onze administratie tip-top was geweest. Nergens — zo gaven zij toe — was de distributie zo praktisch georganiseerd, onze bevolkingsadministratie was model, al onze auto's waren keurig geregistreerd, onze radio-aansluitingen idem idem en van iedere boer was bekend hoeveel koeien en varkens hij hield. De bezetter heeft van deze keurige administratie danig geprofiteerd. Hij had voor al zijn „vorderingen” de registers maar te lichten en wist u precies te vertellen wat ge in te leveren hadt. Zelfs toen hij in de laatste oorlogswinter honden nodig had voor het Oostfront, kreeg iedere honden-eigenaar prompt een aanschrijving om met zijn trouwe kameraad ter keuring te verschijnen.

Tientallen verzetlieden — het gevaar van onze keurige administratie beseffende — lieten hun leven om waar nodig onze puike distributie-organisatie in het ongereede te brengen of bevolkingsregisters te vernietigen.

Na de bevrijding is onze wettige overheid met vernieuwde energie aan het registreren geslagen. Dat kan in een moderne staat moeilijk uitblijven. Weer zijn onze auto's en onze radio-toestellen keurig geregistreerd. Geregistreerd is nu zelfs heel ons effectenbezit.

Wij vragen ons af: heeft de Overheid maatregelen genomen om te voorkomen dat een eventueel volgende bezetter weer — zeer ten ongerieve van ons volk — van deze tot in het uiterste geperfectioneerde administratie alle profijt kan trekken, dat wij de Duitsers zo gemakkelijk ver-schaften?

Uit de verslagen onzer Parlementaire Enquête-commissie moesten wij herhaaldelijk vernemen, dat de voor-oorlogse regering aan allerlei dingen niet „gedacht” heeft, waar zij met de mogelijkheid van een bezetting voor ogen toch wel aan had behoren te denken.

Wij kunnen ons voorstellen, dat onze huidige regering ervoor terugdeinst bij dreigend gevaar de hele administratie te vernietigen, die voor een rchtig bestuur onontbeerlijk is.

Zou het onmogelijk zijn, van allerlei registers — wij denken hier met name aan die van auto- en radiohouders en die van effectenbezitters — fotocopiën te laten maken en deze elders in veiligheid te brengen, zodat de originelen in geval van nood vernietigd kunnen worden zonder na een volgende bevrijding de overheid te noodzakken met een schone lei te beginnen?

Het denkbeeld lijkt ons in elk geval ernstige overweging waard. Reden waarom wij het hier aan onze regering voorleggen.

STALEN MEUBELEN
„GISO“-LAMPEN

„Slag voor de democratie”

(Ingezonden).

In Uw blad van 4 dezer veroordeelt U terecht de revolutionaire houding van de Belgische socialistten inzake de koningskwesitie. Inderdaad gaat het niet aan, dat een minderheid door buiten-parlementaire acties een besluit van de parlementaire meerderheid ongedaan tracht te

maken. Terecht acht U dan ook de democratie bij de socialistten niet in veilige handen.

De medaille heeft echter een keerzijde, die U volledigheidshalve niet onvermeld had mogen laten. Het is toch algemeen bekend, dat de terugkeer van de koning doorgedreven is door de kleine meerderheid Rooms-Katholieken in België, zodat Leopold de Derde als „Koning aller Rooms-Katholieke Belgen” op de troon werd hersteld. Het koningschap is, behoort althans te zijn, een instituut staande

boven de partijen en het is op zijn zachtst uitgedrukt onbegrijpelijk, dat koning en Rooms-Katholieke meerderheid het koningschap tot een aanfluiting hebben gemaakt. Het herstel van het koningschap door en voor de C.V.P. heeft ook niets meer te maken met democratie. N.m.m. heeft de C.V.P. een ondemocratische en boze daad gepleegd, die volgens de woorden van Goethe nu eenmaal steeds boze daden geboren doen worden. De inderdaad door dreiging met revolutie behaalde overwinning is dan ook

het gevolg van machtsmisbruik. Ook de Vader des Vaderlands heeft inderdij op revolutionaire wijze het machtsmisbruik van Philips II te niet gedaan.

Hoewel ik dus de houding van de socialistten in België met U afkeur, dient men niet te vergeten, dat de houding van de C.V.P. als het ware om revolutie heeft gesmeekt.

Hoogachtend,
(dr. ir.) W. WESELE

Machinefabriek en scheepswerf

van

P. SMIT Jr. N.V.
ROTTERDAM

N.V. Staaldraadkabel- en Herculestouwfabriek

voorheen

J. C. DEN HAAN

GORINCHEM

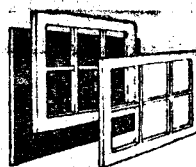
N.V. BOELE'S

Scheepswerven en Machinefabriek

BOLNES

Nieuwbouw en reparatie

DE ROTTERDAMSCH DROOGDOK MIJ. N.V.

RAMEN

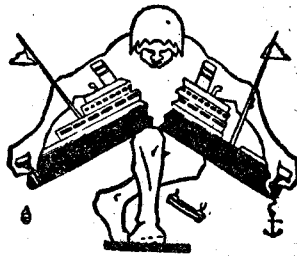
IN TRIBETON

NV BETON- & PLATENFABRIEK
1/4 GEBR. MYNLIFF

TELEFOON: 20559 - SLOETSTR. 6 - NYMEGEN

Frank Rijdsijk's Industriele Ondernemingen N.V.

Hendrik-Ido-Ambacht
Tel. H.L. Ambacht 245
Rotterdam 72615

SCHEEPSSLOOPERIJ

HANDEL in:

- Oud IJzer,
- Nieuw IJzer,
- Bruiktaar IJzer, enz.

Goedewaagen's

Koninklijke
Pijpen- en Aardewerkfabrieken
Gouda

Serviezen

Internationale bankzaken

Voor Uw zaken met Azië beschikken wij over 17 kantoren in Indonesië en eigen vestigingen in Bombay, Calcutta, Bangkok, Singapore, Hongkong, Kobe, Tokyo.

Inlichtingen verstrekken onze kantoren in Nederland:

AMSTERDAM, Singel 250
ROTTERDAM, Mathenesserl. 235
DEN HAAG, Lange Vijverberg 11

NATIONALE HANDELSBANK N.V.

gevestigd sedert
1863

Cacao & Chocoladefabrieken **PETTE**
WORMERVEER

Fabrikanten van
chocolade, suikerwerken, cacao, bonbons, hagelkorrels.

AFDELINGSSECRETARISSEN:
Onze administratie is gaarne bereid met U te spreken over de mogelijkheid van uitbreiding van onze lezerskring.

Voor dagelijks gebruik!

**DE JONG'S
CHOCOLADE**

**CHOCOLADE
HAGELSIAG.**

De eenige echte!

De wereld strompelt voort

Het Liberalisme wijst een andere weg

De ontwikkeling der dingen op het terrein der internationale politiek blijft bij voortduring onze zorgelijke aandacht vragen.

Wie zich daarmee bezig houdt ervaart keer op keer, hoe moeilijk het inderdaad is, deze ontwikkeling zelfs maar op de voet te volgen, laat staan haar in haar consequenties te overzien. Daarvoor immers is reeds de veelvoudigheid en de ingewikkeldheid der verschijnselen te overstelpend, de effectieve belangrijkheid, de invloed van elk daarvan op het geheel nauwelijks te beoordelen voor wie er dag aan dag kennis van neemt. Het is welhaast onmogelijk ook, omdat er naast de processen, die zich op het forum der openbaarheid voltrekken, nog zoveel gebeurt, dat eerst tot onze kennis doordringt, wanneer het behoort tot de categorie der voldongen feiten.

Over alles — het meeste althans — wat bijv. met Korea samenhangt, lichten de dagbladen ons geregeld voor. Evenzo over hetgeen in Lake Success of in Straatsburg geschiedt. Het betekent allerminst onderschatting van alle politieke en diplomatieke activiteit, hieraan ten koste gelegd, wanneer wij nochtans geneigd zijn, tenminste evenveel belang toe te kennen aan hetgeen gebouwd wordt in wat wij hier beschouwen als de heksenketel achter het „ijzeren gordijn“.

Deze term, het ijzeren gordijn, heeft voor ons naast zijn reële ook een symbolische betekenis. Hij scheidt niet alleen geografisch twee werelden, hij duidt ook de grens aan tussen twee geestesferen.

Wie de politieke titanenstrijd dezer jaren tot in zijn diepste gronden wil verstaan, dient er zich rekenschap van te geven, dat hier inderdaad twee werelden, ook naar hun geestelijke structuur elkaanders antipoden, botsen. Wij zien daarin méér dan een materieel-economische en politieke botsing tussen communisme en kapitalisme of hoe men de economisch-politieke structuur van het huidige Westen moge aanduiden.

Tot het wezen onzer Westerse cultuur behoort het stelselmatig-logisch, het discursief en dialectisch denken. Van Plato en Aristoteles af is de Europese geest gericht geweest op het bouwen van wijsgerige stelsels, waarvan de scheppers in hun stoute verbeeldingskracht niet alleen gedreven werden door het verlangen, dat ze tot in alle delen strikt logisch „sluitend“, d.w.z. in zichzelf afgerond en de wereldraadselen tot op de laatste grond „verklarend“ zouden zijn, maar ook op alle levenssterren toepasselijk, ook bijv. dus op het terrein van de politiek. Naar een traditie van eeuwen denken wij, westerlingen, in „stelsels“, of we nu praktische zakenmensen zijn dan wel theologen of juristen, kunstenaars of staatslieden.

Dit is niet alleen de glorie onzer westerse cultuur geweest, het heeft haar, onder alle structuurwijzigingen door, een zekere stabiliteit gegeven, waardoor wij ons allen met haar verbonden weten, katholieken en calvinisten, christenen en humanisten, liberalen en socialisten. Kant en Hegel zijn evenzeer westerse denkers en alleen als zodanig denkbaar als Augustinus en Thomas Aquino, Adam Smith en Marx, Nietzsche en Sartre evengoed als Cartesius, Pascal of Spinoza. Dit ook maakt het mogelijk, dat wij elkander, bij alle verschil, toch nog verstaan: van hoe verschillende uitgangspunt uitgaande, tot hoe verschillende conclusies ook komende, wij komen tot die conclusies toch langs de weg ener zelfde logische wetmatigheid.

Zelfs waar het Westerse denken cultuur-ontbindende tendenties vertoont als in het nihilisme en het de heerschappij der rede verbreekt als in het irrationalisme, verstolt het tot stelsels, met alle consequenties, die dit ook voor het praktische leven, ook voor de politiek, heeft. Het „ons is niets te dol“ der communisten is hiervan het platvloerse bewijs.

Het oosterse denken daarentegen is minder nuchter-logisch, meer intuïtief. In zijn edelste verschijning religieus meer mystisch en dichtelijk, staat het daardoor naar zijn aard tegenover

het Westerse als het meer dynamische tegenover het statisch-schematische. Wie meent dat dit slechts geldt voor het oosterse denken, gelijk dit zich bijv. in het Brahmanisme en Boeddhisme heeft ontwikkeld, vergist zich. Men behoeft het niet eens te zijn met alles wat bijv. een Walter Schubart in zijn boek „De komende Europese mens“ schrijft om toch te erkennen, dat zijn schildering van de Russische ziel en die van de Europese mens, die hij als de Johanneïsche en de Prometheïsche tegenover elkander stelt, in menig opzicht juist is. In het Bolsjewisme heeft het (Westerse) Marxisme, hoe hard en materialistisch-nuchter dit ook als atheïsme moge zijn, toch ook een element van mystiek in zich opgenomen, waar wij als westerlingen vreemd tegenover staan.

Waar nu in onze jaren deze twee werelden van het Westen en het Oosten in acute botsing zijn gekomen en de eerste nu waarlijk om haar levensbehoud moet worstelen, zullen wij goed doen, aan de psychische en algemeen-geestelijke factoren tenminste evenveel aandacht te schenken als aan de materiële en economische, de politieke en militaire.

Wij bedoelen dit niet alleen abstract, maar ook zeer concreet, d.w.z. dus ook in onze waardering van de dagelijks elkander verdringende verschijnselen, ook wat hun gevolgen voor de politieke ontwikkeling dezer jaren betreft. Wij zullen er o.i. ook consequenties ten opzichte van onze eigen politieke activiteit uit moeten trekken.

Immers datzelfde statisch-schematische, dat het politieke denken van ons westerlingen — vrucht van ons wijsgerig denken en van heel onze geestelijke instelling — nu eenmaal beheerst en dat zelfs nu nog, bij de radicale wijzigingen, welke wij in de politieke wereldstructuur waarnemen, aan onze politiek een „statische“ vorm geeft, ziet zich thans geplaatst tegenover een gans anders geaard politiek systeem, op zijn beurt vrucht van een, veel minder abstract-logisch, dynamisch denken, waartegenover het verschijnt als het meer versterde en trage tegenover het bewegelijke en daardoor schijnbaar opportunistische, dat intussen waarlijk niet minder doelbewust en op zijn doel gericht blijft. Hoe voor ons gevoel innerlijk gestrijdig dit zich aan ons voordoet, leert ons India's houding tegenover Pakistan: Ghandi's opvolger Pandit Nehroe moge zich leerling en navolger van de prediker der weerloosheid en van de passieve weerstand noemen, hij laat zich zelfs door de Veiligheidsraad niet bewegen afstand te doen van zijn pretenties tegenover Pakistan.

Wij bedoelen slechts te zeggen, dat het o.i. niet alleen aan de politieke structuur van het totalitarisme toe te schrijven is, dat het Oosten zich telkens weer besluitvaardiger en doelbewust-doortastender toont en tegelijk bewegelijker dan het Westen en daarmee het Westen telkens weer voor verrassingen plaatst, gelijk thans bijv. blijkt uit het op handen zijnde „vredesverdrag“ tussen Rusland en Oost-Duitsland.

Toegegeven; het wezen der politieke democratie brengt nu eenmaal mede, dat in Straatsburg of in Lake Success anders geprocedeerd wordt dan in Moskou, waar arbitrair opgelegd wordt wat in een democratisch bestel slechts langs de weg van onderhandeling op voet van gelijkheid en gelijkwaardigheid kan worden geregeld. Waar democratieën tot overleg bijeenkomen, brengt ieder het eigen inzicht het eigen gevoelen tot gelding en daaruit vloeien divergenties voort, die niet steeds onmiddellijk te verzoenen zijn.

Maar wanneer Straatsburg op een mislukking uitloopt, waarbij reeds de machtsverhouding tussen ministerscomité en parlementaire tegenwoordigheden een twistappell dreigt te worden, dan komt men reeds dáár terecht, waarop wij in dit artikel doelen.

En wanneer zich daar een scheiding voltrekt tussen Engeland-Scandinavië enerzijds, Frankrijk,

Italië en de Benelux anderzijds, dan hebben we niet alleen te maken met botsingen van intern-westerse belangen, maar wel degelijk ook met een verstarring, inhaerent aan het typisch-westerse schematische denken van bijv. Britse socialisten en die van andere nationaliteiten.

Ja, het is voor ons zelfs een open vraag, of de idee van een verenigd Europa, onmiddellijk na de oorlog opgekomen, niet reeds dadelijk teveel gezien is in het licht van een schematisch-„logisch“ ideaal, waaraan men zich nu krampachtig vastklampt, ook al is het luce clarius dat het thans nog niet tot verwezenlijking kan komen in de vorm waarin men het zich, van een z.g. Europees denken uit, destijds voor ogen heeft gesteld, nl. als de „logische“ ontwikkeling van het Europa na de oorlog.

Dit dwingt tot de vraag of het niet wijzer ware — gedachtig het „qui trop embrasse mal étirent“ — op dit ogenblik, het ideaal latende voor wat het is of geweest moge zijn — zich daarvan te distancieren om zich met alle kracht, meer dynamisch, te werpen op hetgeen het ogenblik dwingend eist.

Kan er van een federatief Europa vooralsnog niets komen, is ook zijn economische éénwording misschien nog ver van verwezenlijking verwijderd, dan mogen de illusionisten een opstelling van economische en sociale disederata als ietwat schrale troost mee naar huis dragen, belangrijker ware het, Europa's defensie nu waarlijk met kracht ter hand te nemen, wat met stafconferenties e. d. nog geenszins gewaarborgd is, gelijk reeds in ons eigen land is gebleken.

Met een gelijksoortige opmerking ten aanzien van de Verenigde Naties zouden wij willen besluiten: ook daar is men o.i. lelijk bezig zich vast te bijten in procedures, die nu eenmaal pasten in de ideeënwereld waaruit in 1945 dit instituut is ontstaan en de politieke en diplomatieke tradities te volgen die nu eenmaal tot de methoden der Westerse democratie behoren. We hebben nu echter niet meer alleen met de Westerse wereld qua talis te maken, doch ook met de Oosterse, waarmee zij in een strijd op leven en dood is gewikkeld.

Daar is het de vraag, of wij met onze Westerse schema uit komen en of we niet veeleer iets van de dynamiek moeten overnemen, waartoe het Oosten krachtens zijn wezen neigt en waarmee het ons praktisch ook wel eens de baas kon worden. Het kan zijn, dat anderen op dit punt optimistischer zijn dan wij en gegronde redenen voor hun optimisme hebben; wij willen wel zeggen, dat wij niet optimistisch zijn, wanneer we zo enigszins bevroeden, wat er in de dynamische politiek van China en Rusland, misschien ook van India en Indonesië, wordt uitgebreed en voorbereid.

Met name ten aanzien van Formosa - en China als geheel - bestaan er divergenties tussen de Ver. Staten en 't Britse Rijk. Zal, bij de tot dusver gevolgde methodes, het Westerse spel van krachten — nog geheel beheerst door typisch negentiende eeuwse gedachtengangen (denk aan Englands positie in Hongkong) - opgewassen zijn tegen dat van het dynamische Oosten? En zou dit ook voor ons land geen reden moeten zijn, zich nog eens uitermate te bezinnen op heel zijn houding, ook te Lake Success ten aanzien van Formosa, China en alwat daarop volgen kan?

Het schema, waarin het Westen de huidige wereldproblematiek ziet, laat ternauwernood ruimte voor een alternatief van het benauwend perspectief ener gewelddadige ontlading tussen Oost en West.

☆ parlementaire flitsen ☆

Eerste Kamer toonde beter begrip voor het natuurlijke kind

Mr. Wendelaar: bewondering voor de K.L.M.

„Natuurlijke kinderen werden politieke speelbal“, schreven wij boven de parlementaire kroniek in ons blad van 21 Juli. Wij hadden daar de weinig plezierige taak, aandacht te wijden aan het drijven van de heer Hooy en zijn politieke vrienden van de K.V.P.-fractie in de Tweede Kamer om door middel van een óók staatsrechtelijk hoogst zonderlinge kunstgreep bij de regeling van de kinderbijslag toch vooral een scheiding tussen „wettige“ en „natuurlijke“ kinderen te maken. Een opzet, welke nog slaagde ook, daar anti-revolutionairen en christelijk-historischen met een beroep op de heiligheid van het huwelijk meenden, het amendement van de heer Hooy c.s. te moeten steunen.

Het doet ons daarom te meer genoegen, dat de geestverwanten van deze fracties in de Eerste Kamer zich, overeenkomstig de tradities van deze Kamer, ook bij deze gelegenheid minder politiek-dogmatisch, breder en liberaler van allure hebben getoond.

De anti-revolutionaire afgevaardigde de heer Schipper zei het wel heel duidelijk: De heiligheid van het huwelijk moet inderdaad worden hooggehouden, maar de toepassing, die er nu aan gegeven wordt, lijkt mij toch niet juist. Hij wilde het woord discriminatie in dit verband niet tot het zijne maken, maar hij was toch wel van oordeel, dat de wijze, waarop thans de kinderbijslag zal worden geregeld, de wezenlijke betekenis van deze bijslag in discredit brengt.

De heer Schipper verklaarde van oordeel te zijn, dat de oorspronkelijke redactie van het wetsontwerp beter was. Het ontwerp lag er echter nu eenmaal zoals het door de meerderheid van de Tweede Kamer was gewijzigd. Het leek hem thans niet gewenst, het ontwerp, dat verschillende verbeteringen bracht te verwerpen.

Tot dezelfde conclusie kwam ook de woordvoerder van de V.V.D.-fractie prof. Molenaar, die onmiddellijk na de heer Schipper kwam. Wij zullen, zo zeide hij, niet tegenstemmen, hoewel de behandeling van de verzorgers van het natuurlijke kind ons bijzonder zwaar op de maag ligt. Onze woordvoerder had het heel wat gemakkelijker dan zijn voorganger op het spreekgestoelte, omdat hij zich wél volkomen kon aansluiten bij de houding van zijn geestverwanten aan de andere zijde van het Binnenhof.

Prof. Molenaar stelde vast, dat minister Joekes in deze zeker niets verweeten kon worden; die had genoeg zijn best gedaan om het onjuiste in het amendement-Hooy aan te tonen. Onze V.V.D.-spreker zei het zeer puntig: deze oplossing is uniek, zij is vreemd en zij compliceert niet alleen de uitvoering van de wet, maar ook — onnodig — de staatsrechtelijke verhoudingen.

Om ieder mogelijk misverstand omtrent de vraag hoe wij tegenover het huwelijk staan te voorkomen, haalde prof. Molenaar met volledige instemming nog eens aan hetgeen mevrouw Fortanier-de Wit in de Tweede Kamer te dien aanzien had gezegd: „Van ganser harte ondersteunt mijn fractie de stelling, dat het wettige huwelijk, waaruit een normaal gezin ontspruit, een van de hechtste pijlers is, waarop een gezonde samenleving steunt. Deze gedachte bij de opgroeiende jeugd tot een levendige werkelijkheid te maken, behoort mede tot de taak, die al diegenen hebben, die zich mogen wijden aan de opvoeding. Het gezin, de kerken, de jeugdbeweging en andere instituten zullen het verantwoordelijkheidsbesef bij de opgroeiende jeugd te dien aanzien dienen te ontwikkelen. De Christelijke grondslagen van onze maatschappij en de plaats van het wettige huwelijk zul-

len mede daardoor hechter veranderd kunnen worden in de levenshouding van de bevolking.“

En echter: er zijn nu eenmaal natuurlijke kinderen en wanneer de vader en/of de moeder zich die kinderen hebben aangetrokken en de zaak in het gezin een oplossing heeft gevonden, moet de wet zich daarin niet gaan mengen. De heer Molenaar noemde dit gegoochel met wetsartikelen en algemene maatregelen van bestuur voor een zo ernstige zaak, in omstandigheden, waarin vaak zeer pijnlijke situaties zijn opgelost, een de Nederlandse wetgever onwaardige oplossing.

Tot slot vroeg en verkreeg professor Molenaar nog de toezegging van staatssecretaris mr. Van Rijn, dat alles in het werk zou worden gesteld, om bij de ambtelijke uitvoering van de wet het thans gemaakte onderscheid zo weinig mogelijk te accentueren.

Wij maakten reeds melding van het moedige woord van de heer Schipper. Ook de heer Kuiper, van de K.V.P.-fractie, liet echter een geluid horen, dat wel zeer afweek van dat zijner geestverwanten in de andere Kamer. Wel meende hij het tenslotte toch voor hen te moeten

opnemen, maar hetgeen hij in de aanvang van zijn speech opmerkte, was toch wel duidelijk: Wat moet er, zo vroeg hij, gedaan worden met betrekking tot de vader of moeder van het natuurlijke kind? En hij liet daarop volgen: De oplossing, die in dit wetsontwerp is neergelegd (en die dus afkomstig was van zijn geestverwanten Hooy c.s. — A.) vind ik niet fraai.

Het aardigste echter was, dat de heer Kuiper zelf nog met een argument kwam, dat door niemand was genoemd, doch z.i. heel krachtig pleitte voor het toekennen van kinderbijslag aan de vader van het natuurlijke kind. Aan de vader van het natuurlijke kind kan volgens de wet alimentatieplicht worden opgelegd. Welnu, zo redeneerde hij: Indien de wetgever aan de vader van het natuurlijke kind de plicht oplegt dit kind op een of andere wijze te onderhouden of in zijn onderhoud bij te dragen en wanneer men daarnaast constateert, dat Regering en Volksvertegenwoordiging van mening zijn, dat in het kader van de na-oorlogse looppolitiek de verhoudingen zodanig zijn geworden, dat de vader, die slechts 1 kind heeft te verzorgen, voor kinderbijslag in aanmerking komt, dan is er, materieel en in het kader van de feitelijke verhoudingen gesproken, alles voor te zeggen om ook de vader of moeder van een natuurlijk kind (normale) kinderbijslag toe te kennen.

Met het ontwerp nieuwe regelen omtrent de Kamers van Koophandel en Fabrieken en met de ontwerpen betreffende financiële tegemoetkoming aan de K.L.M. en tot nadere regeling van de verhouding tussen het Rijk en deze Luchtvaart-Mij, is onze fractie in de Eerste Kamer volkomen accoord gegaan.

Natuurlijk betreurde ook de heer Wendelaar, die over de K.L.M.-ontwerpen sprak, dat hier geld moest

worden bijgepast (voor een belangrijk deel echter was dit een gevolg van de moeilijkheden op de Djakartalijn). Ik hoop, zo zeide hij, dat de K.L.M., voor zover zij zelf al niet de ernst van de ingebrachte bezwaren heeft ingezien, hieruit zal hebben geleerd, dat de Staat met dit bijpassen niet zal kunnen doorgaan, vooral niet in deze tijd van verarming. Ook onderstreepte hij nog eens, dat door de vlotte steun aan de luchtvaartmaatschappij, de scheepvaartmaatschappijen zeker niet in het gedrang zouden mogen komen. Samenwerking van luchtvaart en scheepvaart blijft gewenst.

Voor het overige echter stak de heer Wendelaar zijn grote bewondering voor het initiatief en de prestaties van de K.L.M. en haar leiding niet onder stoelen of banken. Ik heb, zo verklaarde hij met nadruk, grote bewondering voor het initiatief, het organisatievermogen en de durf van de leiding en voor de moed en de toewijding van het personeel om door te zetten, zelfs tegen een massale tegenwerking in.

Na de bevrijding zat de K.L.M. nagenoeg zonder materiaal, vrijwel zonder personeel en met een volkomen verwoeste thuishaven. Niettemin is in luttele jaren het bedrijf weer geheel opgebouwd en tot grote bloei gebracht. Ziet, wat goede couragie vermag! Zelfs ernstige ongelukken en de zwaarste offers konden de K.L.M. en haar leiding niet weerhouden, grimmig door te zetten. Het is Holland op z'n best. Het volk in zijn geheel leeft mee met dit bedrijf. Het is een van zijn troetelkinderen. Terecht, zo riep mr. Wendelaar uit, want ons volk voelt intuïtief, dat hier een nieuwe toekomst openligt.

Ons volk, zo vervolgde hij, heeft alle eigenschappen, welke hierbij nodig zijn: Kennis van de wereld en lust om erin rond te zwerven; moed en doorzettingsvermogen om de gevaren het hoofd te bieden; bereidheid om zijn diensten voor het internationaal verkeer beschikbaar te stellen, met voldoende nuchtere kijk om te begrijpen, dat er wat mee te verdienen valt, direct zowel als langs indirecte weg. Trade follows flag, ook in de lucht!

Mr. Wendelaar eindigde aldus: Men zegt van ons volk wel eens, dat wij krentenwegers, cententellers zijn, zonder fantasie, zonder visie op de toekomst. Hier is het ogenblik om het tegendeel te bewijzen; andere dan financiële factoren moet hier de doorslag geven. Ik meen derhalve, dat ook onze Kamer de Regering in deze moet volgen en ik zal, met mijn politieke vrienden, met genoeg vóór haar voorstellen stemmen.

Deze burger

heeft deze week in het Advertentieblad voor Limburg het hoofdartikel gelezen waarin de redacteur van dit achtbre weekblad bezwaren oppert tegen de heer Van der Goes van Naters, die hij een rose jonker noemt. Die redacteur vindt dat die rose jonker het niet eens had behoren te zijn met meneer Spaak, die democraat die de revolutie predikte. Hij vindt dat maar slecht gezelschap voor meneer Romme en hij vraagt of het niet tijd wordt onderdehand, dat de Roomsden dat-zijn-wij-en-willen-wij-blijven breken met de Rose Rakkers, en daar heb je het gedonder in de glazen, dacht ik, dat heb ik zien aankomen, buurvrouw, zo helderziende ben ik nou.

Nu laat ik het bij deze deze signalering van dat hoofd-artikel in dat Limburgse blad en verder schrijf ik er niet over, want ik ben de slechtste politicus van de wereld en stel U nu eens vóór, dat ik zou schrijven dat ik die kreet van dat Limburgse blad begrijp en dat ik meneer De Kadt van de P.v.d.A. en meneer Ruys de Beerenbrouck van de R.K.V.P., zoals de Amerikanen, dat noemen: vreemde bedgenoten vind, dan zou ik misschien de oorzaak zijn van ongenoegen-in-bed bij wildvreemde mensen, dat zou ik niet op mijn geweten willen hebben.

Stelt U nu eens voor, dat meneer professor Romme zou zeggen „deze burger heeft gelijk“ en dat meneer jonkheer Van der Goes zou denken „zoals die burger van de overkant dat zegt, slaat-ie de spijker op de kop“ en ze zouden uit dat oude bed stappen — de een aan de rechterkant en de ander aan de linkerkant en ze zouden nooit meer goed op elkaar worden.

En dat zou ik dan op mijn geweten hebben, met alle griezelige gevolgen van dien.....

Met alle consequenties.....

Met alle verantwoordelijkheid.....

Stel U voor dat U morgen meneer doctor Drees wilde spreken en op die hoge stoel zat

DEZE-BURGER!

Raad van Europa (I)

Geleidelijk aan groeit de belangstelling in ons land voor de vergaderingen, welke de Raad van Europa in Straatsburg houdt. Dat komt niet het minst, omdat daar mannen van groot formaat, als Churchill, het woord voeren en trachten de Europese politiek mee op te bouwen. Er blijven echter voor de goede ontwikkeling, in het bijzonder voor de vergaderingen van de Assemblée nog wel enkele wensen over, die wij hieronder willen trachten te formuleren.

Daar is allereerst de kwestie van de landen, die geen lid zijn van dit Europese Parlement. Van de landen, die niet achter het IJzeren Gordijn liggen, zijn dat Zwitserland, Portugal, Oostenrijk en Spanje. Zwitserland zal o.i. ernstig te rade moeten gaan, of de te ver doorgevoerde neutraliteitspolitiek wel gehandhaafd kan blijven in deze tijd. In ieder geval is de grote belangstelling van de Zwitserse pers voor de vergaderingen van de Assemblée reeds een bewijs, dat zich daar een wijziging in de publieke opinie aan het voltrekken is.

Portugal is wel deelnemer aan het Noord-Atlantisch Pact, en dus betrokken bij de gemeenschappelijke defensiebesprekingen voor Europa. Het moet mogelijk zijn een weg te vinden om ook Portugal te doen deelnemen aan de vergaderingen van de Raad van Europa, al begrijpen wij volkomen welke moeilijkheden en bezwaren hiertegen bestaan. Zo goed als de West-Duitse Republiek dit jaar is toegelaten tot de besprekingen te Straatsburg, zo goed moet het ook mogelijk zijn om Oostenrijk binnen dit kader op te nemen. In tegenstelling met West-Duitsland heeft Oostenrijk reeds in verschillende West-Europese landen diplomatieke vertegenwoordigingen, zodat ook hier een weg gevonden dient te worden.

Het moeilijkste geval van de hierboven genoemde landen schept stellig Spanje. Het regime van Franco schept hier de grootste hinderpaal, in het bijzonder is een grote tegenkanting van de zijde van Frankrijk te verwachten. Stellig zal men zekere waarborgen wensen ten opzichte van de bescherming van de minderheden, eer Spanje zou worden toegelaten tot de Raad van Europa.

Raad van Europa (II)

Een ander punt, dat een zekere arbitrage verdient, is de tegenstelling tussen Engeland en Ierland, welke zo scherp naar voren kwam bij de discussies over de door Churchill ingediende motie inzake een vorming van een Europees leger. De Ieren van alle richtingen bleken fel verbitterd te zijn over de verhoudingen tussen Noord-Ierland en de Ierse Vrijstaat. Hoe de omstandigheden daar precies liggen, wie der beide partijen gelijk heeft, kunnen wij niet beoordelen. Maar in ieder geval is het gewenst, dat deze zaak eens rustig doorgesproken wordt. Ierland doet verder van ganser harte mee aan de besprekingen in de Raad van Europa. Reeds alleen om die reden verdient dit vraagstuk een overweging, zij het in een zeer rustige sfeer.

Ook de samenstelling van de verschillende delegaties dient naar onze smaak in de toekomst nader bezien te worden. Het lijkt ons wenselijk, dat daarin zoveel mogelijk de verschillende politieke groeperingen in de verschillende landen betrokken zijn. In de Turkse delegatie van 8 man zitten uitsluitend vertegenwoordigers van een politieke partij. Ook dit lijkt ons een zaak voor de commissie van de Reglementen van de Assemblée.

Deze dingen zijn voornamelijk kinderziekten. Er is, vergeleken bij het vorige jaar, bepaald een groei te constateren in de gang van zaken bij de Assemblée en stemt naar ons gevoel reeds tot verheugenis en tot de hoop, dat deze kinderziekten binnen afzienbare tijd overwonnen zullen worden.

Hoera voor Lieftinck

Het Vrije Volk van 25 Aug. schrijft:

Minister Lieftinck heeft een besluit genomen, dat de overgrote meerderheid van de rokers met vreugde zal begroeten. De sigaretten beneden de prijs van zeventig cent blijven vrij van prijsverhoging. Een verhoging van de prijs der goedkopere merken zou het gezinsbudget extra-belast hebben of de rokers gedwongen hebben het roken te staken. Dit gebeurt nu niet. Talloze mannen — en vele vrouwen — zullen het met genoegen hebben vernomen.

We weten wel, dat vanwege partijdigheid, de logica nogal eens in gedrang komt, maar dit artikelje is een en al ongerijmdheid.

We zouden dan ook de volgende vragen willen stellen.

Roken de arbeiders alleen sigaretten goedkoper dan 70 ct. per pakje?

Kunnen zij die 70 ct. of meer voor hun sigaretten betalen, zonder enig bezwaar meer betalen?

Zijn bij een verhoging van de sigaretten beneden de prijs van 70 ct. de arbeiders in eens gedwongen het roken volkomen te staken en zelfs niet meer in staat een kleinere hoeveelheid te betalen?

Het is toch wel belachelijk.

Maar Lieftinck is lid van de P.v.d.A. Wat deze doet is altijd in het belang van de arbeiders en daar gaat het toch maar om.

Dus een hoera voor Lieftinck.

Bedenkelyk

De Britse communistische partij heeft bekend gemaakt, dat zij bij algemene verkiezingen in de toekomst het aantal van haar kandidaten drastisch zal beperken, teneinde de Labourpartij te steunen. Op deze wijze, aldus luidt de verklaring van de communistische partij, kan een overwinning van de conservatieven worden belet. Het moet voor de Engelse socialisten nu niet bepaald prettig zijn om plotseling een dergelijke bondgenoot te krijgen en zeker niet in deze tijd. Mag het dan al waar zijn, dat de demagogische methoden van de communisten elke manoeuvre mogelijk maken, dus buiten de schuld van de Labourpartij om, dit neemt toch niet weg, dat de socialistische ideologie overal te scherp blijft afgestemd op het revolutionaire. Dit houdt het gevaar in, dat de communisten vat op een deel van de socialistische aanhang blijven behouden. Het is te hopen, dat deze ernstige fout, waarop de socialisten reeds bij herhaling is gewezen, zich niet zal wreken.

Betrekkellyk

Dezer dagen lazen wij in ons dagblad, dat een kruik water op de zwarte markt van het dorp Agrigento bij Palermo 325 lires heeft opgebracht. De prijs in enkele andere zuidelijke kuststeden van Sicilië scheen daarvan niet af te wijken. Naar schatting zitten 250.000 mensen uit de kuststreek tussen Siacca en Licata al negen dagen zonder water, nadat door een aardverschuiving een aquaduct zwaar werd beschadigd. Er ontstond onmiddellijk een zwarte markt in water en de prijs steeg met de hitte. Een typisch geval in onze moderne tijd. Tevens toch ook weer een voorbeeld van de betrekkelijkheid van de waarde der dingen. Wat een glas water zelfs in onze moderne wereld al niet waard kan zijn! Zeker, dit voorbeeld heeft met politiek niets te maken, maar het moge ons er even aan herinneren, in welke weelde wij na de oorlog weer leven, ondanks alle moeilijkheden, die zich zowel op politiek als economisch terrein voordoen. Wij bezitten nog onze vrijheid en materiële dingen, die in de rangorde der menselijke behoeftenbevrediging een wel wat hogere plaats innemen, dan een glas water. Wellicht moge het voorbeeld van het zwarte water in Sicilië onze vaak ongemotiveerde ondankbaarheid en somberheid verdrijven, althans verkleinen.

Mislukt

De stakingsgolf, die door de communistische E.V.C. is ontketend, is dus op een volkomen mislukking uitgelopen. Dit mag een verheugend verschijnsel worden genoemd. Niet alleen, omdat thans weer de arbeidsrust is ingetreden, maar vooral ook, omdat de arbeiders, die aanvankelijk aan de communistische oproep gehoor gaven, wel zeer bedrogen zijn uitgekomen. Het is wel ergelijk en voor de betrokken arbeiders minder aangenaam te moeten constateren, dat de E.V.C. de moed bezat tot staking aan te zetten, terwijl zij bij lange na niet in staat was degenen, die aan hun oproep gehoor gaven, voldoende middelen te verschaffen om, zij het op een sobere wijze, in hun levensonderhoud te voorzien. Met dit incident heeft de E.V.C. opnieuw haar ware bedoelingen blootgelegd en wel met zulke catastrophale gevolgen, dat wij mogen aannemen, dat de arbeiders, die tot dusverre nog enig vertrouwen in de E.V.C. hadden, inmiddels zullen zijn genezen.

Ambtenarij

Mochten wij een vorige maal melding maken maken van de grote service die de P.T.T. vaak geeft, zulks ten bewijze, dat het bij de overheidsinstellingen anders kan, dan men op grond van vele klachten vaak aanneemt, thans moeten ook wij van een zeer teleurstellende ervaring melding maken. Niet omdat toevallig wij zelf de gedupeerden waren, maar wel omdat het bedroevend is, dat sommige luie, domme en halsstarrige ambtenaren naam en service van een vlotte overheidsinstelling bij het publiek in discredit kunnen brengen. Dezer dagen boden wij aan het Centraal Station een deel van de oplage aan van een vakblad, dat in pakken gebonden ter verzending gereed was gemaakt. Onze ervaring was tot dusverre, dat deze pakken geteld, doch ongezegeld konden worden afgegeven, waarna op rekening-courant het verschuldigde bedrag later kon worden betaald. De ambtenaar zei, dat dit niet mogelijk was, ondanks het feit, dat wij vroeger nooit anders hadden gehandeld. Aannemende, dat deze ambtenaar gelijk had, en de vorige maal dus steeds een fout was gemaakt, vroegen wij hem enige minuten geduld te hebben, opdat onmiddellijk iemand zou worden gestuurd, die het vereiste geld zou brengen. Ofschoon de klok nog lang geen vijf uur had aangewezen, zei de ambtenaar, „dat hij reeds tien minuten overwerkte en dat hij op het brengen van het geld niet kon wachten.” Toen wij de ambtenaar tenslotte verzochten of wij dan de pakken bladen (hooguit 900 exemplaren in getal) op zijn kantoor mochten laten staan tot de volgende morgen, werd dit door hem geweigerd. Gevolg: nieuwe tijdrovende expeditie en kosten. Over service van de P.T.T. gesproken. Inderdaad onbillijk om hierover de P.T.T. als instelling aan te vallen, doch het ware gewenst, dat dergelijke elementen, die in dienst van de P.T.T. zijn, eens behoorlijk op hun nummer werden gezet en erop werd gewezen, dat zij een dienende functie hebben, waarbij hun dan maar eens als voorbeeld moest worden gesteld, wat er vaak in de particuliere bedrijven wordt gepresteerd.

Dom

Naar de laatste tijd in toenemende mate uit Westelijk Duitsland wordt bericht, dragen sommige industriëlen van het Ruhrgebied indirect bij aan de West-Duitse communistische partij als een „verzekering” tegen de toekomst. Onder de indruk van de communistische successen in Korea en uit vrees, dat een dergelijke ontwikkeling in Duitsland zou kunnen optreden, aldus weet de correspondent van het Handelsblad te Bonn te melden, hebben vele grote fabriekanten plotseling ontdekt, dat de communistische bladen, ondanks hun kleine oplagen, een goed advertentiemedium zijn. Advertenties, soms van halve pagina's, van verscheidene zware staalfabrieken en machinefabrieken, zijn een normaal verschijnsel geworden in „Freies Volk”, het orgaan van de communistische partij in Düsseldorf. Als men dergelijke berichten leest, wrijft men zich toch werkelijk de ogen uit. Afgezien van het feit, dat een dergelijke houding weinig principieel kan worden genoemd, is zij kinderlijk naïef. De historie achter het ijzeren gordijn heeft nu toch wel voldoende geleerd, dat het noch voor een zaak of bedrijf, noch voor een individu mogelijk is, zich te dekken tegen het communistische gevaar of bij de rode heren in het gevlei te komen. De geschiedenis heeft bewezen, dat het inderdaad tijdelijk mogelijk is de rode bewindhebbers het naar de zin te maken, doch als dit niet meer in de kraam van de heren te pas komt, is de trap achterna des te groter. Een dergelijke methode, als thans door sommige Duitse industriëlen blijkbaar wordt toegepast, is laf en dom.

Een der waterhoofden

Het korps Koninklijke Marechaussee telt rond 3000 onderofficieren en manschappen. Dit is dus ongeveer de sterkte van een regiment infanterie.

Deze 3000 braven worden, ongeacht de majoors, de kapiteins en de luitenants, aangevoerd door niet minder dan TWEE kolonels en TWAALF luitenant-kolonels.

Indertijd toornde de Volkskrant reeds over het waterhoofd dat ons legertje moest torsen. Een waterhoofd blijkt echter een te lage schatting — ons legertje werd inmiddels een veel-hoofdiger monster. Allemaal waterhoofden en dit is er één van.

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Weekblad van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie

Voorzitter Redactie-comm.:
 Drs. H. A. Korthals.
 Redactie-secretaris: Mr. E. Elias.
 Adres: Victoria Hotel Amsterdam,
 Kamer 435.
 Administratie: Postbus 43,
 A'foort, tel. 5267.
 Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal,
 f 7.50 per jaar.
 Voor het zenden van abonnements-
 en advertentiegeden: Postgiro no. 245103,
 ten name van de Penningmeester van de
 Stichting „Vrijheid en Democratie”
 te Amersfoort.
 Losse nummers 15 cent.
 Voor advertenties wende men zich
 tot de administratie.

DEMOCRATIE BOVEN ALLES

(Ingezonden.)

Dat behoort ook te gelden voor studenten, voor Spaak c.s., voor stukjesschrijvers, kortom voor iedereen.

Dat ben ik dus met de schrijver van het artikel met dezelfde titel, in Uw nummer van 18 Aug. j.l. wel eens. Het is mij echter niet duidelijk dat iemand, die zich enigszins de ernst van het gevaar voor het verder bestaan van onze Democratie bewust is, het oneens kan zijn met de studentenactie op de Frans-Duitse grens. De schrijver van de vorige week zal toch niet willen beweren dat de studenten meenden met het verbranden van de douane-barrières, ook de grensvoorschriften op geweldadige wijze te hebben opgeruimd? Een dergelijke slechts, vanzelfsprekend symbolisch bedoelde handeling, kan toch niet worden vergeleken met b.v. terrorisme à la Spaak c.s.??

Welnu dan, verheug U met mij over het feit dat er in onze Democratie nog mensen bestaan, die blijkbaar van mening zijn dat er nog veel te veel gepraat wordt en nog veel te weinig gedaan.

Verheug U met mij dat er nog mensen bestaan, die de geestelijke moed bezitten een paar grenspalen te verbranden, om daarmee doodgewoon aan te tonen dat er haast moet worden gemaakt, ja zeer veel haast!!

Er is na 1945, behalve de laatste paar maanden, nog niet zo erg veel méér gedaan dan oritwapenen en praten!!!

Die laatste paar maanden betekenen hoofdzakelijk alleen nog maar, dat we gespaard zullen blijven voor een tweede München 1938.

U zult het wel met mij eens zijn, dat er nog heel wat meer zal moeten gebeuren om onze Democratie veilig te stellen.

Het is daarbij al helemaal onbegrijpelijk dat er op de vergadering van de Europese Assemblée te Straatsburg afgevaardigden schijnen te bestaan, die West-Europese defensieplannen afremmen. Speciaal de Engelse Labourafgevaardigden schijnen niet verder te kunnen zien, dan hun „genationaliseerde” neuzen lang zijn. Dat verder in de Assemblée onze — en andere — afgevaardigden geen gelegenheid kregen, hun (anti) standpunt t.o.v. van Spaak uitte te zetten, kan ik niet anders dan beneden peil noemen. Als in de politieke kraam van de belanghebbenden iets niet van pas komt, wordt de kwestie blijkbaar altijd nog maar rustig in de bekende doofpot gestopt.

Over democratie gesproken.

Leeuwarden.

Cock v. d. Veen

Retrospectieve Beschouwing en Conclusie de Nederlands Indonesische Unie betreffend

(Ingezonden.)

Deze Unie, resulterend uit de R.T.C-conferentie, blijkt in de praktijk, zoals iedere overeenkomst die op compromissen gebaseerd is, alle eigenschappen in zich te sluiten, die tot wederzijdse ontevredenheid leiden. Dit is nog zacht uitgedrukt, gezien het feit dat de Indonesische partner een zijns inziens nuttig gebruik van deze overeenkomst blijkt te maken door de bepalingen niet alleen volgens zijn zienswijze uit te leggen, maar deze tevens tracht door te drukken onder het motto: — een voortgezette strijd tegen koloniale onderdrukking —.

Aannemend dat zulke uitlatingen kennelijk door President Soekarno gebruikt worden met de vooropgezette bedoeling het Indonesische linkse front te apaiseeren, en veronderstellende dat hij uit opportunistische overwegingen toch heimelijk naar samenwerking in Unieverband streeft, toont deze wijze van politiek optreden, waarbij Nederland voor hem als de nuttige — Kop van Jut — fungeert, dat hij ons land gebruiken kan met weglating van elke reverentie. De gevolgen van een dergelijk optreden van de heer Soekarno zullen voor Nederland, maar op de duur ook voor hem zelf, desastreus zijn.

Het kleineren van een partner moge momenteel ten voordele strekken van de heer Soekarno c.s. in hun strijd om de macht binnen Indonesië zelf, op de duur verliest dit middel zijn waarde al naar gelang de Nederl. belangen door verlies aan prestige meer en meer in 't gedrang zullen komen.

De revolutionair-communistische krachten zullen hun eisen tot volkomen likwidatie van Ned. belangen — zowel culturele als economische — steeds luider doen klinken en de heer Soekarno zal steeds verder moeten gaan op de weg die hij nu betreedt, tot uiteindelijk niets meer te likwidieren valt.

Maar dan is ook het ogenblik gekomen dat de macht van de heer Soekarno c.s. zelf gelijkwideerd zal worden. Hij heeft dan niets meer aan te bieden ter apaisering, noch kan hij dan op steun rekenen van zijn Nederl. partner, die dan elk prestige, door Indon. ogen beschouwd, verloren heeft.

Alvorens een oplossing aan te geven uit deze m.i. dreigende toekomst, zou ik willen nagaan wat de Nederl. bedoelingen geweest zijn met het sluiten van een dergelijke overeenkomst als ter R.T.C. bereikt.

Uiteraard kan ik slechts veronderstellenderwijs spreken, maar toch wijst de hele gang van zaken en het verkregen resultaat wel hierop, dat Nederland nog heeft willen redden wat er te redden viel, gedwongen door een revolutionaire dreiging bij niet inwilliging. De gedachte moet daarbij wel voorgezet hebben dat de Nederl. culturele en economische belangen in Indonesië dusdanig groot waren en de morele verplichtingen t.o.v. de minderheden, waaronder die van Nederl. stam, dusdanig dringend, dat een totaal loslaten daarvan niet verantwoord te achten was.

Nu kan getwist worden over de vraag of met het sluiten van het Unie-statuut die belangen en verplichtingen ook maar enigszins gedekt zijn. Natuurlijk is dat wel het geval bij een wederzijdse loyale uitvoering van de gemaakte afspraken, maar daarvoor is geen Unie nodig.

Waar met de Unie-overeenkomst de soevereiniteit volledig werd overgedragen — men kan dit betreuren of niet — daar wordt juist door de overige bepalingen, n.l. die ter bescherming van die Nederl. belangen en ter mogelijke nakoming dier verplichtingen, bij een wantrouwend partner de schijn gewekt dat die soevereiniteitsoverdracht slechts gedeeltelijk plaats vond.

Of men draagt de soevereiniteit over en maakt daarnaast een tractaat, of men weigert zulks met alle consequenties daaraan verbonden. Wat nu bereikt is wekt de schijn of men wel de soevereiniteit heeft willen overdragen maar uit vrees voor belangenverlies toch nog door een achterdeurtje ingang wil blijven hebben. Wat daarvan in de praktijk terecht komt blijkt wel uit het drama „Ambon”, niettegenstaande het in de wet opgenomen amendement van de V.V.D., betreffende de Nederl. verplichting t.o.v. de behartiging van het minderhedenprobleem.

De m.i. juiste oplossing uit de impasse is een splitsing aan te brengen in de R.T.C.-overeenkomsten door deze op te zeggen en tegelijk de soevereiniteitsoverdracht uitdrukkelijk daarbij te bevestigen. Daarna kunnen dan meerdere tractaten gesloten worden waarbij handels-, economische en eventueel culturele en sociale belangen geregeld worden.

Tegen deze oplossing zou ingebracht kunnen worden dat daarmede het gehele statuut van het regelmatig Unie-overleg zou komen te vervallen. Daar staat tegenover dat niets belet om bij behoorlijke tegenwoordiging net zoveel en zo dikwijls overleg te plegen als men nodig of nuttig acht, terwijl door opheffing van het Uniestatuut geen enkele waarborg verloren is dat het overleg minder vrucht zal afwerpen

dan bij behandeling door het Unie-ministerie. Integendeel ben ik van mening dat dan juist gemakkelijker overeenstemming bereikt kan worden, daar elke angst voor prestigeverlies dan wegvalt en men op zuiver zakelijke gronden kan onderhandelen.

Bovendien zou als gevolg van een opzegging onzerzijds van de Unie, het belangrijkste wapen aan de heer Soekarno uit handen geslagen worden, n.l. om ten koste van Nederland zijn eigen prestige te vergroten. Een verlies van onze economische handelsbelangen is — zoals bovengeschetst — door het telkens toeven van heer Soekarno aan zijn linker opposenten vrijwel vaststaand. Mocht de heer Soekarno nu reeds alleen en los van de Unie komen te staan, dan is er een kans dat hij open kaart moet en durft te spelen met als gevolg een optreden tegen die krachten die kennelijk naar een communistische overheersing streven.

Verliest hij dat spel dan is hij zelf ook verloren, maar dat lot wacht hem eveneens op zijn thans gevolgd pad.

Wint hij, dan is hij automatisch aangewezen op een goed functioneren van de Nederl. bedrijven en het Nederlandse intellect waar die bedrijven van afhankelijk. De staatsfinanciën van Indonesië kunnen onmogelijk zonder de uit die bedrijven voortvloeiende baten in evenwicht gebracht worden.

Tot nu toe heb ik slechts enkele schuchtere stemmen vernomen die bovenstaande oplossing vernemen te moeten aanbevelen, reden waarom ik vermeen er goed aan te doen hieraan meer bekendheid te geven.

Den Haag

A. M. PINO.

ALLERHANDE

Beschamend

Ons land bevindt zich nog steeds in een proces van opbouw en in een gevaarlijke situatie in de wereld. Het is beschamend te bemerken, dat er nog zovelen zijn, die zich voor de volkomen onredelijke voorstellingen van communistische agitators hebben laten vinden om de economie van het land — en daarmede hun eigen portemonnaie — schade toe te brengen.

(Elseviers Weekblad)

Nederlandse defensie

De Nederlandse regering komt aanzienlijk minder snel tot besluiten dan de duizend vrijwilligers voor Korea. Met haar begroting voor Oorlog 1950 was zij vele maanden te laat. Toen deze er was, werd zij weer ingetrokken. Daarop hoorde men geruime tijd niets meer, al klonk het gefluister van achter de schermen soms zó luid, dat het tot in de zaal doordrong. Eindelijk werd een nieuwe begroting ingediend, kort daarop gevolgd door een toelichtende nota, welke toelichting niemand veel wijzer maakte. Thans verneemt men, dat door de gebeurtenissen der laatste weken ook deze nota is achterhaald. Hetgeen wij zelf al begrepen hadden. Men blijft het ontstellend gemis aan realiteitszin gevoelen als de meest hinderlijke handicap bij het zich te weer stellen tegen dreigende gevaren. Het moest ook onze regering toch langzamerhand duidelijk zijn, dat één zaak alle andere te boven gaat, en dat naar die éne zaak ook minister Lieftinck zich te richten heeft.

(De Nieuwe Eeuw)

Teken aan de wand

Wij kunnen sinds enkele dagen niet voor de volle 100% meer trots gaan op de sociale rust in ons land, die in het na-oorlogse onrustige Europa ongetwijfeld exceptioneel was. Dat is zeer te betreuren, te meer omdat de stakingsbacil, die thans in Amsterdam en Rotterdam wroet, kennelijk van zeer roden huize is, terwijl de staking zelf allerminst „sociaal” te rechtvaardigen is. Het is een ordinaire EVC—CPN-rel, die — wat de chauffeursstaking betreft, — alle kenmerken van de laatste Belgische strategie draagt. Want een meerderheid van de chauffeurs besliste, dat er weer gewerkt zou worden, maar degenen, die aan het werk gingen, werden geterroriseerd en gemolesteerd door de minderheid, met het gevolg, dat de meerderheid in verband met vernielingen aan de taxi's en mishandelingen van de chauffeurs niet durfde uitrijden. Bepaalde bladen, die thans hierdoor ach en wee roepen, mogen zich echter troosten met de gedachte, dat zij een dergelijke gang van zaken, zij het onder andere omstandigheden, hebben toegejuicht. Het neemt intussen de ernst van het geval niet weg en men moet het geheel der stakingen dan ook als een teken aan de wand zien.

(De Gelderlander)

Wij hebben te veel generaals en kolonels

Hoe komt onze weermacht op peil?

(Door onze militaire medewerker)

Onze volksvertegenwoordigers moeten thans op korte termijn de beslissing nemen: hoe wordt hetgeen wij onze weermacht noemen vervoerd tot een praktisch bruikbaar onderdeel van de West-Europese weermacht?

Welke richtlijnen moeten daarbij gelden?

Waar schuilen de fouten in het tegenwoordige beleid en de door dat beleid geschapen organisatie?

Een moeilijke beslissing, omdat onder deze volksvertegenwoordigers geen enkele deskundige op het gebied van „moderne weermacht en weerbaarheid” schuilt. Elke Kamerfractie MOET zich dus laten voorlichten door w e l tot oordeel bevoegden. Waar die te vinden? Want wie garandeert hun deskundigheid en . . . belangeloosheid?

Wie garandeert dat „wetende” militairen ook bereid zullen zijn tot voorlichten, t o p r e k e n TEGEN het inzicht van hun chefs en dus TEGEN hun eigen belangen in?

In aansluiting op vorige artikelen willen wij daarom enkele punten aangeven, welke o.i. in elk geval behandeld moeten worden, omdat zij mede de oorzaak vormen voor het ontstaan van deze peperdure „weermacht”, die geen weermacht is en bij handhaving van dit beleid en deze inzichten ook nooit een weermacht kan worden.

Het eerste punt: dat, wat wij willen noemen „over-promotie”, d.w.z. te onstuimige en geenszins verdiende promotie onder een categorie officieren, die behoren tot (en het moet nu maar onverbloemd duidelijk worden gezegd) de vrienden des huizes.

Die „onstuimige” promotie op zichzelf (dus buiten de huisvrienden) is niet zo onverklaarbaar. Immers, van de officier met geschiktheid voor de hogere en hoogste rangen worden, in vergelijking met een burger-ambtenaar van gelijke positie, méér „bijzondere” eigenschappen verlangd. Het gevolg hiervan: de „normale” promotie zal langzamer verlopen dan onder de burgerambtenaren met als regel tevens financiële ten-achterstelling. Daaruit moet bij een zwak en in dit geval zelfs uit het door- en door ondeugdelijke Militaire Gezag rechtstreeks ontsproten beleid voortvloeien: onstuimig omhoog dringen van incompetenten; „overwaardering” van de functies als zodanig en dus het naar beneden drukken van het peil der leidende figuren.

Welke nu zijn de middelen om deze mistoestand te beëindigen?

a. Onverbiddelijke schoonmaak en opruiming onder de incompetenten.

b. Vél strengere eisen stellen ten aanzien van de promotie.

c. Indien in hun tegenwoordige rang volkomen geschikte officieren gepasseerd moeten worden voor de hogere rang, gelegenheid geven tot doordienen ook mét salarisverhoging te goeder tijd.

d. Of: voor de gepasseerden pensionering met vol pensioen op jongere leeftijd, zoals ook bij de Marine mogelijk is.

Men vergeet niet dat een deugdelijk en voor zijn taak geheel berekend officierskorps (en onderofficierskorps!) voor elk leger onontbeerlijk is!

Wat hierboven werd gesteld geldt dus m.m. eveneens voor het onderofficierskorps — lang niet elke sergeant is geschikt voor een hogere rang, maar desondanks moet en zal die sergeant onder het huidige beleid ook sergeant-majoor en ook adjudant-onderofficier moeten worden!

Het tweede punt: in ons legertje bevelen te veel generaals en kolonels.

Een globaal cijfer ter illustratie. De juiste cijfers kan het Ministerie van Oorlog natuurlijk verstrekken.

Het in 1939 gemobiliseerde leger ter sterkte van 8 divisies met hulp-troepen telde ongeveer 10 generaals en ongeveer 50 kolonels.

Thans moeten wij ons beste best

doen om zegge en schrijve drie divisies met hulp-troepen bij elkaar te brengen. Maar daarbij beschikken wij naar schatting over ongeveer 26 generaals en 100 kolonels.

Terwijl — en hierop komt het o.i. aan — voor een legertje van 4 divisies naar onze mening ongeveer 12 generaals en 40 tot 50 kolonels het maximale maximum vormen.

Het derde punt: maak een einde aan wat wij „overwaardering van functies” zouden willen noemen; in alle niet tot het „strijden-de deel” van het leger behorende organisaties struikelt men over allerhande rangen en graden en tevens over allerlei functies, welke in een rijk leger wellicht verdedigbaar maar in een arm leger uit den boze, want geldverspilling zijn. Wij wezen er ter illustratie van deze uitwas reeds op hoe in het rijke Amerikaanse leger negen man achter het front nodig zijn om een man in de vuurlinie te brengen, terwijl dit cijfer bij de sobere Russen twee is.

Mede zal men moeten breken met het in dienst houden van reserve-officieren (o.w. ook hoofdofficieren), terwijl er o.i. reeds een beduidend over-compleet aan hoofdofficieren bestaat.

Het vierde punt: het bovenstaande wijst er o.i. op hoe dringend geboden het is de gehele legerorganisatie in al haar onderdelen te laten beoordelen op haar efficiëncy door een commissie, bestaande uit top-figuren uit het bedrijfsleven, enkele niet-ambtelijke deskundigen op het gebied der efficiëncy en enkele jongere en veelbelovende officieren.

Deze commissie ware in geen geval verantwoordelijk te maken tegenover de Chef van de Staf of de Minister, maar rechtstreeks verantwoordelijk aan het Kabinet.

Waarschijnlijk zal het niet makkelijk zijn die jongere officieren te vinden omdat zij in deze functie van potten- en dwarskijker natuurlijk de Goden tegen zich krijgen. Men heeft echter in 1949 in Indië reeds een soortgelijke commissie „geprobeerd”, en hoewel de resultaten ver beneden de verwachting bleven, heeft zij toch verschillende goede dingen tot stand gebracht.

En... waar de goede wil aanwezig is kan ook de goede weg worden gevonden.

Het vijfde punt: Men denke vooral niet dat bij de Marine de toestanden beter zijn — „zij zijn minstens even waanzinnig als in het leger”, schreef ons een wetende. Zo werden officieren uit de promotie 1940 na nauwelijks tien jaar dienst reeds in de effectieve rang van majoor benoemd. Leraren van het Instituut te Willemsoord, die eertijds als regel een luitenant-rang bekleedden, zijn thans... majoor.

Voorts dient men o.i. een einde te maken aan het verschil in salaris, levensvoorwaarden enz. tussen leger en vloot. Ook daardoor is het Mari-

ne-apparaat (ook de mariniers) veel duurder dan de landmacht, hetgeen niet juist en niet nodig is.

Het zesde punt: vóór alles geldt thans een behoorlijke en afdoende taakomschrijving voor het leger. Want op die taak dient alles, ook de begroting, te zijn gebaseerd. Slechts dan zal het mogelijk zijn die begroting te splitsen in de vaste post der personeelsuitgaven en de post der materiële uitgaven.

Wij besluiten deze beschouwing met een vraag, welke aan de minister ware te stellen, omdat zij o.i. in het te vormen leger voor de bezetting der leidende functies van betekenis is: welke van de leidende militaire figuren in Nederland (ongeveer 26 generaals en 100 kolonels) verwierf zich werkelijke praktijk-ervaring in Indonesië of elders?

Vrijheid, sociale gerechtigheid en verantwoordelijkheid

(Ingezonden).

Het stukje, getiteld „Werklozen”, in het weekblad van 25 Augustus lijkt wel geschreven om misverstanden op te roepen. Daarom kan het nuttig zijn, de kwestie nader te bekijken.

Twee punten zijn het, waarom het hierbij gaat:

1e. de vrijheid van arbeid,

2e. de sociale plicht.

Over de vrijheid van arbeid voor ieder mens behoeven we in onze partij niet te discussiëren; de erkenning van dit recht ligt in onze beginselen besloten en staat in ons programma.

In de praktijk zal ieder in een zelf gekozen werkkring meer presteren dan in één, die hem opgelegd is. Zo zijn wij mensen nu eenmaal. Ook de kantoor-meisjes, die geen verpleegster willen worden....

Ook over onze sociale plicht zijn wij het allen eens. Er is ander belang dan uitsluitend het onze.

De vraag is nu, wie moet zorgen dat aan die sociale plicht wordt voldaan, wanneer deze in conflict komt met een recht, in casu de vrijheid van arbeid. Hebben wij er zelf de verantwoordelijkheid voor, of moeten we er toe worden gedwongen?

Ook deze vraag is voor ons niet moeilijk te beantwoorden.

Ieder mens moet zelf de verantwoordelijkheid dragen. Als hij die niet beseft, moet hij er toe gebracht worden. Maar we worden niet gebracht tot het beseft van onze eigen verantwoordelijkheid door voorschriften wat we doen en laten moeten, wanneer dus de verantwoordelijkheid van ons weggenomen wordt. Voorschriften, wetten, dwang, moeten beperkt blijven tot het strikt noodzakelijke; met inbreuk van buiten op het recht van de een, terwijl van het recht van de ander moet men voorzichtig zijn. Uit pure billijkheidszaker zou men wel eens grote onbillijkheden kunnen begaan.

Maar nodig is, dat de omstandigheden, de wenselijkheden en billijkheden, de rechten van anderen, onder ieders oog gebracht worden, zodat ieder zelf zich een oordeel kan vormen en er naar handelen. Daarom is het goed, dat in het genoemde artikelje gewezen wordt op de moeilijkheden van oudere werklozen, die voor hun gezin of anderen moeten zorgen.

De man met vermogen (zijn eigen of dat van zijn vrouw), de gepensioneerde, de gehuwde vrouw, moeten dan zelf bepalen of het gerechtvaardigd is dat zij een plaats innemen, die anders een kostwinner zou bezetten. Zij alleen kunnen dit beoordelen.

Het kantoor-meisje moet zelf overdenken of zij haar typiste-baantje niet

UIT DE PARTIJ

BIJENKOMST COMMISSIE VOOR JUSTITIËLE AANGELEGENHEDEN

De Commissie voor Justitiële Aangelegenheden van de V.V.D. zal op Zaterdag 16 September, 2 uur, in Hotel Terminus, Stationsweg 80, 's Gravenhage, een bijeenkomst houden betreffende de paragraaf Justitiële Aangelegenheden van het Werk-program. Die partijleden, die tot deze bijeenkomst toegang wensen, dienen zich zo spoedig mogelijk telefonisch of schriftelijk te wenden tot het Algemeen Secretariaat, Koninginnegracht 61, 's Gravenhage, telefoon 111768, waarna zij een uitnodiging zullen ontvangen.

De Sociale Commissie van de V.V.D. zal op 13 September 2 uur, in Café-Restaurant Den Hout, Be-zuidenhoutseweg 11-13, 's Gravenhage, een bijeenkomst houden betreffende de paragraaf Sociale Zaken van het Werk-program. Partijleden, die tot deze bijeenkomst toegang wensen, dienen zich zo spoedig mogelijk telefonisch of schriftelijk te wenden tot het Algemeen Secretariaat, Koninginnegracht 61, 's Gravenhage, telefoon 111768, waarna zij een uitnodiging zullen ontvangen.

beter kan verruilen voor ander werk.

Zij allen moeten hun eigen belang afwegen tegen dat van anderen.

Dat is moeilijk. Alle morele beslissingen, waarbij wij zelf zijn betrokken, zijn moeilijk.

Maar niemand wordt er een beter mens door, als een ander de beslissing van hem overneemt.

Zelfstandige volwassen mensen moeten en willen zelf de verantwoordelijkheid voor hun leven dragen, met al zijn moeilijkheden. Mèt het conflict tussen vrijheid van arbeid en sociale plicht.

Joh. H. Springer
secretaresse „Vrouwen in de V.V.D.”

Indische studenten verkeren in nood!

(Ingezonden.)

De Minister van Onderwijs der R.I.S. heeft bepaald dat alle studenten die in het bezit zijn van een studiebeurs (Malinobeurs) deze niet mogen voortzetten, maar op 12 September a.s. naar Indonesië moeten terugkeren. Door deze maatregel komen vele studenten die hun studie pas ten dele hebben voltooid voor een grote moeilijkheid te staan.

Het grootste deel dezer studenten zijn Ambonnezen. Deze weigeren echter naar Indonesië terug te keren. Daarmede ontzeggen zij zich het recht op een vrije overtocht naar Indonesië en zullen zelf een middel van bestaan moeten zoeken.

De Stichting „Helpt Ambon in nood”, welke Stichting zich ook ten doel stelt studiebeurzen uit te reiken, heeft zich achter deze studenten geplaatst en zal al het mogelijke doen om deze studenten op kosten van de Stichting verder te laten studeren. Op 4 Augustus werden reeds aan 13 studenten toezeggingen gedaan dat zij hun studie toch konden blijven voortzetten.

De Stichting wil nogmaals een beroep op het publiek doen voor een geldelijke bijdrage.

Ook is een Sola zilveren gedenk-lepeltje verkrijgbaar tegen de prijs van tenminste f2.—. Door storting op de Rotterdamse Bank te Utrecht op postgiro 2679 ten name van de Stichting „Helpt Ambon in nood”, Prof. Ritzema Boslaan 58, Utrecht, onder vermelding van letter L wordt U eigenaar van dit lepeltje en zal het U franco worden toegezonden.

Het bestuur voornoemd,
G. SCHOUTEN, voorz.
Prof. Ritzema Bosl. 58, Utrecht.
Telefoon K-3400 no.: 10888.

Wat gebeurt er met de Ambonnesen militairen?

Er heerst ongerustheid in het land over het lot van de Ambonnesen militairen, d.w.z. van die Ambonnesen, die gediend hebben in de gefederen van ons Nederlands Indisch leger. Het is bekend, dat Ambon van de Indonesische Republiek niets weten wil en dat in het bijzonder de Ambonnesen militairen gevreesd en dus gehaat zijn door het Indonesische leger. De tegenstelling tussen dit leger en de Ambonnesen militairen is zo groot, dat er reeds meermalen — laatstelijk te Makassar — ernstige conflicten zijn ontstaan. Het is ten slotte bekend, dat de Nederlandse Regering naar aanleiding van de gebeurtenissen te Makassar de Ambonnesen militairen ontwapend heeft en hen daarna afgevoerd in hoofdzak naar Java. Vooral van dit laatste maakt men de Regering een verwijt en beweert dan dat zij deze aan Nederland tot het uiterste getrouwe militairen in de steek laat, hen verradt en hen overgeeft aan hun bitterste vijanden.

Het is niet weinig wat men de Regering voor de voeten gooit. En men zou zo zeggen, dat men verwijten van dergelijk zwaar kaliber niet mag uiten zonder de juistheid daarvan te kunnen aantonen. Nu zulks niet is geschied, is er reden de vraag ter sprake te brengen of deze verwijten gerechtvaardigd zijn.

Kort en bondig luidt mijn antwoord daarop, dat ik overtuigd ben, dat ze onverdiend zijn. Er valt geen enkele aanwijzing te noemen, dat de Regering van plan is hiertoe over te gaan. Daarentegen zijn er aanwijzingen, dat de plannen der Regering in geheel andere richting gaan. Welke zijn deze?

Voor ik deze noem, vestig ik er eerst de aandacht op, dat de Regering gebonden is om de Ambonnesen militairen niet anders uit de militaire dienst te ontslaan dan op een plaats, waarmede zij zelf instemmen. Gebonden niet slechts door beloften, als de heer Welter blijkens zijn tot de Regering gerichte schriftelijke vragen schijnt te menen, maar door een Koninklijk besluit van 1925, zowel als door een ter Ronde Tafelconferentie ten aanzien van ons Indisch leger genomen besluit. Nu is er intussen sedert die conferentie iets veranderd in de rechtspositie van de Ambonnesen militairen, doordat ons Indische leger is opgeheven en allen, die er op het ogenblik van de opheffing nog deel van uitmaakten, zijn overgebracht naar het Nederlandse leger. Met andere woorden, sedert de opheffing van ons Indisch leger maken de Ambonnesen militairen deel uit van het Nederlandse leger. En nu spreekt het toch wel vanzelf, dat de rechtspositie van de Ambonnesen door deze overgang wel verbeterd, maar nooit verslechterd kan zijn. Men kan het ook zo zeggen: geheel afgezien van de rechten welke de Ambonnesen hadden als leden van het Nederlands-Indisch leger, mag men toch niet aannemen, dat de Nederlandse Regering enig thans tot het Nederlandse leger behorend militair zou overleveren aan hen tegen wie hij gevochten heeft en van wie hij derhalve niet veel goeds te verwachten heeft.

Na het vorenstaande kom ik thans tot de vraag welke aanwijzingen er zijn voor de toekomstige plannen der Regering met deze Am-

DOOR
Mr. W. C. WENDELAAR

bonnesen militairen. Die zijn er m.i. en zij zijn hierin te vinden, dat de Regering hen overgebracht heeft naar die plaatsen, waar zij, dat is de Nederlandse Regering, rechtens zowel als feitelijk nog steeds gezag uitoefent; die plaatsen zijn de onder Nederland-

se leiding staande evacuatiekampen van het Nederlandse leger.

Er is in de pers beweerd, dat de Ambonnesen militairen te Makassar enigermate uit de band gesprongen zijn; het gezag hunner in Nederlandse dienst staande officieren zou niet onvoorwaardelijk meer gehoorzaam zijn; ze zouden een beetje politiek naar eigen inzicht bedreven hebben. Het valt moeilijk voor een buitenstaander hier te lande uit te maken, wat daarvan precies waar is. Maar vast staat, dunkt me, dit, dat de Nederlandse Regering blijkbaar de nodige maatregelen getroffen heeft om deze militairen weer zo onder haar gezag te brengen, dat zij de verantwoordelijkheid voor hun daden kan dragen.

Ik zie dus in de overbrenging van de Ambonnesen in hoofdzak naar Java niet anders dan een overplaatsing van het ene garnizoen naar een ander, waar het de Regering gemakkelijker valt de in een leger nu eenmaal onmisbare tucht te handhaven, en derhalve in staat te zijn de verantwoordelijkheid voor hun daden te dragen.

Men weet nu eenmaal niet wat de toekomst brengen zal; maar zolang het tegendeel niet blijkt, houd ik mij aan deze redelijke en meest voor de hand liggende verklaring van de feiten.

Ter wille van de Ambonnesen militairen, maar ook ter wille van Nederlands eer hoop ik dat ik goed gezien heb.

In het teken der Europese eenheid

Jaarcongres Liberale Internationale

Van 22 tot 28 Augustus heeft de Liberale Internationale zijn Jaarlijkse congres gehouden in Stuttgart in de Amerikaanse zone van West-Duitsland. Vooraf was een vergadering van de Council gehouden, waarin een reglement werd aangenomen en de politiek voor het komende jaar werd uitgestippeld. Verder werden vier onder-voorzitters benoemd: Roger Motz (België), Prof. Bertil Ohlin (Zweden), Paul Devinat (Frankrijk) en Dr. H. A. Kluthe (Duitsland). Tenslotte werd in beginsel besloten het jaarcongres 1951 in Upsala (Zweden) te houden.

Het eigenlijke congres werd geopend met redevoeringen van Dr. Franz Blücher, vice-kanselier van West-Duitsland, Dr. Reinhold Maier, minister-president van Württemberg-Baden, Dr. Dietrich, minister b. d., Dr. Klett, burgemeester van Stuttgart en Senor Don Salvador de Madariaga, president van de Liberale Internationale. Bovendien werd een welkomstbrief voorgelezen van de Duitse Bonds-president Theodor Heuss. Vice-kanselier Blücher sprak een waar woord toen hij zeide, dat de ruïnes van Stuttgart een monument zijn voor hetgeen vijftien jaar dictatuur betekend. Laat de wereld dit nooit vergeten!

Het congres stond geheel in het teken van de Europese eenheid, waarbij achtereenvolgens de politieke, culturele en economische aspecten werden gesproken.

Belangrijke redevoeringen werden gehouden door Lord Layton (Gr. Britannië), Roger Motz, voorzitter van de Belgische Liberale Partij, Sir Andrew Mac Faddeyan, voorzitter van de Engelse Liberale Partij, Alphonse Osch, minister van binnenlandse zaken van Luxemburg, e. a.

De Nederlandse afgevaardigde, Dr. Van Zoelen diende bij de debatten over de economische aspecten van een verenigd Europa een memorandum in, waarin hij o.m. betoogde, dat een eerste vereiste is: de terugkeer naar gezond geld. Volgens hem was dit alleen maar mogelijk door terugkeer naar het goud. Spreker toonde daarbij uitvoerig aan het verband tussen geld en staatsvorm. Zonder gezond geld is geen werkelijke sociale rechtvaardigheid mogelijk. Slechts in een land met gezond geld kan de democratische staatsvorm gehandhaafd blijven.

Het congres werd bijgewoond door ruim 200 afgevaardigden uit 23 verschillende landen. Onder hen merken wij op: Prof. Arthur Newell (U.S.A.), prof. Oswald (Zweden), senator Philipsson (Italië), Dr. Bretschger (Zwitserland), hoofdredacteur van de Neue Züricher Zeitung, Dr. Lannung (Denemarken), gemeenteraadslid van Kopenhagen en lid van de Raad van Europa, Paul Devinat (Frankrijk) en Sir Percy Harris (Engeland).

Het congres nam op de laatste dag een aantal resoluties aan, waarvan de volledige tekst nog niet in ons bezit is, zodat wij daarop binnenkort nader zullen terugkomen.

Op het congres van jonge Liberalen, dat gelijktijdig te Stuttgart werd gehouden, was ons land vertegenwoordigd door de heer Ger van Schagen, secretaris van de J.O.V.D.

AFDELINGSSECRETARISSEN:

Vraagt bij onze administratie de tarieven voor extra-exemplaren van ons weekblad, voor de verbreiding van onze beginselen en voor het werven van nieuwe abonnees.

G. A. DE RIDDER

STUDIE-CONFERENTIE

VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE OVER DE POLITIEKE SITUATIE IN NEDERLAND

Zaterdag 14 en Zondag 15 October 1950 in de Internationale School voor Wijsbegeerte te Oud-Leusden

Agenda.

ZATERDAG 14 OCTOBER.

16:00 uur: Opening

16:15 uur: „De sociologische betekenis van de politieke partij“. Spreker: Mr. H. van Riel.

GEMEENSCHAPPELIJKE AVONDMAALTIJD

20:00 uur: „De algemene politieke toestand“. Spreker: Mr. P. J. Oud.

ZONDAG 15 OCTOBER.

10:30 uur: „De practijk van de werkwijze van de Eerste Kamer der Staten-Generaal“. Spreker: Prof. Mr. A. N. Molenaar.

GEMEENSCHAPPELIJKE KOFFIEMAALTIJD

14:00 uur: „De practijk van de werkwijze van de Tweede Kamer der Staten-Generaal“. Spreker: Drs. H. A. Korthals, die tevens een kort overzicht zal geven van zijn ervaringen te Straatsburg.

16:00 uur: Sluiting.

Na elke inleiding zal gelegenheid bestaan tot het stellen van vragen.

N.B. Aanmelding dient te geschieden door de strook op pag. 7 ingevuld aan ons toe te zenden. In verband met het feit, dat voor logies en maaltijden slechts plaatsruimte is voor 130 personen, gelieve men zich spoedig aan te melden. De kosten, welke op de in te vullen strook staan aangegeven, gelieve men bij de aanmelding over te maken op giro n°. 67880 ten name van de Secretaris van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie te 's Gravenhage. Met wensen t.a.v. voorkeur voor 1- of 2-persoons kamers zal zoveel mogelijk rekening worden gehouden, indien deze wensen bij de aanmelding worden kenbaar gemaakt.

Voor hen, die wel de conferentie wensen bij te wonen, doch geen gebruik zullen maken van logies en maaltijden, zullen geen kosten in rekening worden gebracht. Aangezien de conferentie-zaal ten hoogste 200 mensen kan bevatten, zullen wij ons echter, indien het totaal aantal aanmeldingen dit getal mocht overtreffen, tot onze spijt genoodzaakt zien de inschrijving te sluiten.

Voor vervoersfaciliteiten te Amersfoort zal worden zorggedragen.

De wereld strompelt voort

(Vervolg van pag. 1)

Wij zouden er daartegenover op willen wijzen, dat dit intussen slechts ons Westers schema is. Wij bedoelen hiermede niet alleen, dat aller mensen blik op het wereldgebeuren slechts menselijk en dus beperkt is en reeds daarom a priori niet juist behoort te zijn omdat hoger Wijsheid der wereld gang bepaalt, doch ook, zeer nuchter, zeer reëel, dat ons Westerse schema thans niet meer het enig geldende is, daar het Westen op elk van zijn schreden het Oosten tegenover zich vindt, dat zijn eigenschappen met zich meedraagt, waarvan wij niet weten wat daarin besloten ligt. Dit doet ons — zij het in een politiek orgaan als het onze met enige schroom — de vraag stellen, of Westerse bezinning ook op dit, ons schema niet ernstige overweging verdient.

Concreet gezegd: of het althans niet overweging en het proberen waard ware, de fatale tegenstelling tussen het Westerse en het Oosterse schema — naar welks inhoud we nog slechts gissen! — te doorbreken.

Wel geen zinnig mens zal met veel opgewektheid denken aan het beeld, dat Europa bieden zal, wanneer niet voorkomen wordt wat de massa's hier welhaast reeds als onvermijdelijke fataliteit in hun denken hebben verdisconteerd.

Hoezeer wij doordrongen zijn van de noodzaak, dat heel het Westen één lijn zal trekken tot afweer van hetgeen zijn voortbestaan bedreigt, wij menen dat in het beraad daaromtrent het Liberalisme het aan zijn wezen en aan zijn tradities verplicht is, daarnevens te zoeken naar een uiterste mogelijkheid om een oorlog te voorkomen, die de totale ondergang althans van West-Europa kan betekenen.

Het kan ons verheugen, dat zowel de Liberale Internationale als de Socialistische gelijkelijk aandringen op organisatie van West-Europa's defensie. Wij zouden het echter nog meer toejuichen, wanneer juist ook in de boezem onzer Internationale aandacht werd gewijd aan hetgeen wij hierboven betoogden.

Het Liberalisme heeft ook ten deze een eigen geluid te doen horen, dat een welhaast aan zichzelf vertwijfelende Westerse wereld heenwijst naar een andere weg dan die, langs welke zij thans als slaapwandelend voortstrompelt.

De meningen over Kinderbijslag voor kleine zelfstandigen zijn verdeeld

Het zal degenen, die de perscommentaren en de uitlatingen van organisatieleiders gevolgd hebben, geenszins verwonderen, dat ook het Voorlopig Verslag van de Tweede Kamer over de Noodregeling kinderbijslag kleine zelfstandigen blijk geeft van verdeeldheid der meningen. Wanneer wij dit staatsstuk analyseren, dan ontmoeten wij de meeste overeenstemming over het standpunt, dat er onder bepaalde groepen van kleine ondernemers materiële nood bestaat en dat deze gelenigd behoort te worden. Over aard, omvang en frequentie van deze materiële moeilijkheden bestaat evenwel reeds meningsverschil en zolang de regering geen concrete gegevens heeft verstrekt, welke de vage bewoordingen van de toelichting tot het wetsontwerp in een duidelijk beeld van de werkelijke toestand veranderen, zal men in het duister blijven tasten en op de kernvraag, of deze kinderbijslag wel het meest geëigende middel is om die nood te lenigen, geen bevredigend antwoord kunnen geven. Evenmin zal de volksvertegenwoordiging een verantwoorde uitspraak kunnen doen over een niet minder belangrijke vraag, nl. of onder de huidige omstandigheden een offer van (volgens raming der regering) 15 miljoen gulden per jaar uit de schatkist doelmatig en gerechtvaardigd is.

Wat deze kostenraming betreft vindt men in het V.V. een uitvoerige becijfering, welke tot de conclusie leidt, dat men op basis van het regeringsvoorstel met 8½ miljoen gulden zou kunnen volstaan. Wanneer de regering bereid is 15 miljoen gulden uit te trekken, dan zou, naar de mening van deze leden, de financiële mogelijkheid bestaan het ontwerp in gunstige zin te wijzigen zo, dat:

1. de inkomensgrens zal worden gebracht op minstens f 3000.—;
2. voor alle kinderen beneden 16 jaar van de in aanmerking komende zelfstandigen kinderbijslag wordt verleend en derhalve met het oplopen van de inkomensgrens niet telkens de kinderbijslag voor een kind komt te vervallen en ook bijslag zal worden verstrekt over het eerste en tweede kind;
3. het oplopen der inkomensgrens van f 100.— zal worden gebracht op f 200.—;
4. de uitkeringen zullen worden bepaald op 32 en 37 cent in de plaats van op 23 en 28 cent.

Waar de zelfstandigen geen enkele sociale voorziening genieten, behalve die op grond van de Noodwet Ouderdomsvoorziening, dus niet van overheidsweg verzekerd zijn tegen ziekte, ongeval, invaliditeit of ouderdom, kwam een aanzienlijke verbetering van de voorgestelde regeling deze leden allerminst onredelijk voor.

De wens is hier de vader van de gedachte en wij vermoeden, dat wanneer de regering de zaak uit de doeken doet, wel zal blijken, dat haar raming eerder te laag dan te hoog is, vooral wanneer bovendien een onomwonden antwoord zal zijn gegeven op de vraag, welk bedrag een administratie- en andere uitvoeringskosten zal moeten worden uitgegeven.

De mening, dat gunstiger uitkeringsvoorwaarden moeten worden toegestaan — hetgeen onvermijdelijk gepaard gaat aan verhoging der lasten — wordt blijkens het V.V. door zeer vele leden gedeeld. Dit zou echter betekenen, dat men ook de lasten van een definitieve regeling aanzienlijk opvoert, met dit verschil, dat dan niet langer de staatskas, maar de zelfstandigen zelf hiervoor zullen moeten opkomen en dit lijkt ons, zolang niet vaststaat, dat een grote meerderheid der belanghebbenden bereid en in staat is deze nieuwe lasten erbij te nemen, een bedenkelijke speculatie ten koste van andermans beurs.

Wij hebben dan ook met voldoening gelezen, dat andere leden, die eveneens bereid zijn de noodlijdende zelfstandigen, maar dan met andere middelen dan een kinderbijslag, te hulp te komen, de regering hebben gevraagd te willen mededelen, hoe het nu eigenlijk met de opvattingen en wensen van belanghebbenden zelf staat. In het algemeen is het zo, dat alleen de katholieke boeren- en middenstandsorganisaties principieel voor deze regeling zijn. In de algemene organisaties daarentegen wordt er weinig voor gevoeld; de Koninklijke Nederlandse Middenstandsbond liet in zijn onlangs gehouden jaarvergadering zelfs een afwij-

zend oordeel horen. Men voelt daar meer voor saneringsmaatregelen op economische grondslag en geeft aan ouderdomsvoorziening voorrang boven alle andere sociale voorzorgen. In het christelijke kamp zijn de meningen verdeeld, doch van grote geestdrift voor het wetsontwerp valt niets te bespeuren. Vele zelfstandigen zien dit ontwerp als een katholiek politiek-religieus stokpaardje, dat meer betekenis heeft voor het uitleven van een bepaald beginsel dan werkelijke verbetering kan brengen in de moeilijkheden van kleine ondernemers, wier materiële bestaansmogelijkheid zelfs door een kinderbijslag van dezelfde grootte als die van loonarbeiders weinig zou verbeteren. De z.g. randbedrijven vormen een overwegend economisch probleem, dat door lapmiddelen veeleer verder van zijn oplossing wordt gebracht. Door sociale onderstand — want daarop komt het voorgestelde in feite neer — kan men zelden de oorzaak van nooddrift opheffen, ten hoogste de gevolgen voor sommigen wat verzachten.

In het V.V. wordt verder de opmerking gemaakt, dat de gedachte, dat kinderzeggen een verzekeraar risico zou zijn, zoals b.v. ongeval, ziekte, invaliditeit of werkloosheid, op zichzelf reeds hoogst aanvechtbaar is. Bovendien is het inkomen van zelfstandigen aan sterke schommelingen onderhevig, moeilijk controleerbaar en pas aan het eind van het jaar via de belastingaanslag en dan nog met grote vertraging vast te stellen. Bij een verzekeringssysteem met individuele premieheffing, waar tegenover uitkeringen worden gegeven, die verband houden met de door of voor elke verzekerde gestorte premies, zouden de uitkeringen meestal zeer laag komen te liggen. Zou men ze op redelijk peil brengen, dan zouden de premies zo hoog worden, dat (volgens dr. Tobé) zeker een derde der belanghebbenden niet in staat zou zijn ze op te brengen. Tenzij de overheid door subsidie zou bijspringen, zouden dus degenen, die de uitkeringen het meest nodig hebben, er niet voor in aanmerking komen.

Men zou hieruit kunnen concluderen, dat men verstandig doet niet aan een kinderbijslag voor zelfstandigen te beginnen. Maar nugs komt de principiële voorstander aandragen met een moderne opvatting van het begrip sociale verzekering, nl. waarbij de benodigde middelen bij wijze van bestemmingsheffing worden gewekender was, dat Het geput uit het rechtvaardig arbeidsinkomen van de collectiviteit der verzekerden. Dat is dus de verzor- avelingen, die hun hand- gingsgedachte, ditmaal niet uit- gevoerd ten laste van de overheids- kas, maar op kosten van de bedrijfs- gemeenschap. Het is duidelijk, dat de wetgever alleen dan verantwoord is deze verplichting aan de groep op te leggen, wanneer onomstotelijk vast- staat, dat deze zulks in grote meer- derheid wenst. En daaraan bestaat in casu gerede twijfel!

In dit verband is het van betekenis, dat in het V.V. terecht wordt opge- merkt, dat het tot dusver in een de- mocratische staat een goede gewoonte

is, dat de overheid bij het nemen van dwingende maatregelen de rechtsgrond aangeeft, die haar daartoe noopt. Waar hier het voornemen bestaat grote groepen van zelfstandigen een kinderbijslagregeling op te dringen, is het wel merkwaardig, dat over de rechtsgrond in de toelichting met geen enkel woord wordt gesproken. Men herinnert zich, dat wij onlangs een artikel van Prof. Mr. W. F. de Gaay Fortman in het „Sociaal Maandblad” aanhaalden, waarin vooral deze facet van het vraagstuk scherp werd becritiseerd.

Darnaast wees hij er op, dat het versterken van het zelfstandige ondernemerschap door economische maatregelen verre de voorkeur verdient. Deze zienswijze is, zoals wij reeds opmerkten, ook in het V.V. te vinden, waarbij ook gewezen wordt op de gevolgen van het introduceren van het behoefte-element in de beloning van ondernemers, wier zelfstandige kracht juist door de maatschappelijke waarde hunner prestaties tot gelding pleegt te komen. Men denke nu niet, dat dit een louter theoretische bespiegeling is; neen, hier openbaart zich een der voor- naamste grieven van vele belanghebbenden zelf, die geen bedeling van staatswege vragen noch wensen, omdat zij hun zelfstandigheid willen handhaven, ook al gaat dat niet zelden met moeite en strijd gepaard. Laat de regering ons liever tot rendabel werken in staat stellen door een voortvarende economische politiek en ver- laging van fiscale en andere lasten,

Vereniging van Staten- en Raadsleden

In October a.s. zullen twee bijeenkomsten van de Vereniging gehouden worden, waarover de leden spoedig nader bericht zullen ontvangen.

Op beide bijeenkomsten zal het woord worden gevoerd door Mr. S. J. R. de Monchy, lid van de Provinciale Staten van Zuid-Holland, over het onderwerp: Gemeenschappelijke regelingen tussen provincies en gemeenten. Ten gerieve van de leden zullen deze bijeenkomsten worden gehouden: voor de leden, woonachtig in het Westen en Zuiden van ons land, op Zaterdag 7 Oct. a.s., n.m. 2.30 uur, in Hotel Atlanta te Rotterdam; voor de leden, woonachtig in het Noorden en Oosten van ons land, op Zaterdag 21 Oct. a.s., n.m. 2.30 uur, in Hotel Ogterop te Meppel.

Reiskosten derde klasse zullen op verzoek worden vergoed.

Noteert reeds thans de datum, die voor U van belang is, in Uw agenda!

Belangstellende leden van de partij kunnen door leden der Vereniging geïntroduceerd worden.

dan hebben wij geen presentjes van Vadertje Staat nodig, is veler mening.

Wij zijn benieuwd wat de regering op de vele vragen van onze volksvertegenwoordigers zal antwoorden.

L.

HBU

HBU

Op Reis!

3 adviezen voor
Uw vacantiereis:

- Vraag Uw reisadviezen aan door onze bemiddeling.
- Laat Uw reisongevallen- en bagageverzekering door ons afsluiten.
- Berg Uw kostbaarheden en waardestukken op in onze bragg- en inbraakvrije kluis.

Dit verhoogt Uw vakantievreugde.

HOLLANDSCHE BANK-UNIE N.V.

AMSTERDAM - DEN HAAG - ROTTERDAM

Stockholm beoogde, vol- ngsverklaring van Moskou.

... wakkender was, dat Het te enenmale de namen t Stockholmse manifest

wondert het ons niet zo ialistische dagblad feiten niet plezierig vindt te ver- en reeds vaak opgemerkt, ook in zijn verslaggeve- is. In dit geval is het ech-

aan. Zouden zijn partijgenoten in de AM- sterdamse Gemeenteraad ervoor te vinden zijn, de heer Romein als hoogleraar te schor- sen (zo dit wettig mogelijk ware) of andere effectieve maatregelen te nemen om te belet- ten, dat hij op de aan zijn zorg toevertrouwde studenten zijn volgens de socialist Vermeer verderfelijke invloed kan blijven uitoefenen?

De heer Romein..... en bijv. zijn collega Presser, voor wiens benoeming de Amster- damse socialistische raadsfractie zo krachtig heeft geijverd en die, naar wij met zekerheid menen te weten, eveneens het Stockholmse manifest ondertekend heeft?

de R.

STAALCONSTRUCTIES
metalen RAMEN EN DEUREN

DE VRIES ROBBÉ & CO

GORINCHEM

U eet er niet beter!

N.V. Machinefabriek

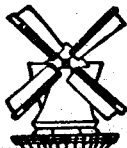
IJZER-STAAL-EN
 METAALGIETERIJ

v.h. BAKKER & Co.
 RIDDERKERK

Voor dagelijks gebruik!

DE JONG'S CHOCOLADE
CHOCOLADE HAGELSIAG.
De eenige echte!

Abraham van Stolk & Zoonen N.V.

Houthandel

Schaverij - Zagerij

(Vervolg van pag. 1)

Wij zouden er daartegenover op willen wijzen, dat dit intussen slechts ons Westers schema is. Wij bedoelen hiermede niet alleen, dat aller mensen blik op het wereldgebeuren slechts menselijk en dus beperkt is en reeds daarom a priori niet juist behoort te zijn omdat hoger Wijsheid der wereld gang bepaalt, doch ook, zeer nuchter, zeer reëel, dat ons Westerse schema thans niet meer het enig geldende is, daar het Westen op elk van zijn schreden het Oosten tegenover zich vindt, dat zijn eigenschappen met zich meedraagt, waarvan wij niet weten wat daarin besloten ligt. Dit doet ons — zij het in een politiek orgaan als het onze met enige schroom — de vraag stellen, of Westerse bezinning ook op dit, ons schema niet ernstige overweging verdient.

Concreet gezegd: of het althans niet overweging en het proberen waard ware, de fatale tegenstelling tussen het Westerse en het Oosterse schema — naar welks inhoud we nog slechts gissen! — te doorbreken.

...nieuw denken bieden zal, wanneer massa's hier welha fataliteit in hun de

Hoezeer wij door dat heel het Weste weer van hetgeen menen dat in het b lisme het aan zijn v plicht is, daarnover mogelijkheid om ee totale ondergang al tekenen.

Het kan ons ver Internationale als aandringen op org fensie. Wij zouden chen, wanneer juis ternationale aanda wij hierboven beto

Het Liberalisme geluid te doen hor zelf vertwijfelende naar een andere we als slaapwandelen

N.V. SCHEEPSWERVEN
„PIET HEIN”
 BOLNES en PAPENDRECHT

DWARSELLINGEN 115 Meter
 DROOGDOK 115 x 30 Meter

N.V. Nederlandsche
 Caoutchouc- en Gutta-
 Perchafabriek

v.h. Bakker & Zn.

Ridderkerk

Technische
 rubberartikelen

Ondanks intering
 betere investering

GESLOTEN **S-KA** MOTOREN
 UNIVERSEEL BRUIKBAAR

A:
 Amsterdamsche
 Bank

IB
 Incasso-Bank

Alle
 voorlichting
 aangaande het
 internationale
 handelsverkeer

Op de Jaarbeurs te Utrecht: Hoofdgebouw, Parterre, Stand 47
 en Groeselaan, Vak II, Stand 208

N.V.
W. A. HOEK'S

MACHINE- EN ZUURSTOFFABRIEK
 Hoofdkantoor en Machinefabriek
 te Schiedam.

Compressors voor alle gassen en lederen druk.
 Installaties voor de bereiding van zuurstof, stikstof, enz.

Aanvalsfront met zwakke stee

De (socialistische) vakbeweging is — zo lazzen wij in *Het Vrije Volk* van 29 Augustus — met een grootse actie in de aanval gegaan tegen de communistische vijand en vindt geestdriftige instemming.

Inzet dier actie was een door vierduizend Amsterdammers in de Apollohal gehouden vergadering.

Dat wij deze actie van harte toejuichen behoeft geen betoog. Zij past geheel in het kader van het eenheidsfront, dat de Westerse democratieën bezig zijn te vormen tegen de gevaren, die haar van het Oosten uit bedreigen.

* * *

Een eenheidsfront omvat uit de aard der zaak heterogene elementen. Het probleem, waarvoor het internationale communisme de socialisten plaatst, ligt voor hen veelszins anders dan bijv. voor de liberalen. Het behoud van de greep op de arbeidersmassa's speelt daarbij voor eerstgenoemden een voorname rol, terwijl het voor ons veel meer in 't algemeen gaat om het behoud van de democratie als staatkundig stelsel en om een vrije economie in tegenstelling tot de collectivistische, door de Staat beheerste en de daaraan inhaerente onderwerping van heel het leven van de enkeling (geestelijk en economisch) aan de Staatsmacht.

* * *

Wat op een bepaald ogenblik het zwaarste is moet het zwaarste wegen. Waar zowel de „burgerlijke” als de socialistische democratie in een communistisch geworden Europa onder de voet zouden worden gelopen, is een samengaan van beiden tot afweer van hetgeen beiden bedreigt geboden.

Dit neemt intussen niet weg, dat de bezwaren, die wij tegen het socialisme koesteren voor en na dezelfde blijven.

Eén dezer bezwaren is, dat voor ons besef communisme en socialisme in elkanders verlengde liggen, niet alleen wegens beider afstamming van één geestelijke vader, Karl Marx, voor wie de begrippen „communisme” en „socialisme” samenvielen, maar ook omdat een socialistische samenleving — zelfs als het democratische socialisme het principeel zou willen stellen buiten alle gruwelen, die in de communistische dictatuur van Rusland onvermijdelijk bleken — noodwendig wezenstrekken vertonen zou, die het socialisme voor ons al evenmin aanlokkelijk maken als het communisme.

* * *

Het huidige Westerse democratische socialisme wijst — het is ons bekend — deze voorstelling als een te enenmale onge-

gronde aantijging van de hand. Het beroept zich daarbij o.m. op het verschijnsel, dat in de gemeenschappelijke strijd tegen het communisme het socialisme in het voorste gelid staat. Om met *Het Vrije Volk* te spreken: in de aanval.

* * *

Dat hier inderdaad de zaken niet zo eenvoudig liggen als het in de socialistische propaganda geschilderd wordt, blijkt uit het feit, dat er niet alleen onder het kiezerscorps (de arbeidersmassa's) voortdurend aanzienlijke verschuivingen tussen communisme en socialisme plaats vinden, doch dat er steeds ook een aantal intellectuelen is, dat zich beweegt in het niemandsland tussen beide stelsels in.

In hetzelfde nummer, waarin *Het Vrije Volk* zo zelfbewust schrijft over de aanval, die partij en vakbeweging tegen het communisme ondernomen hebben, vinden wij het verslag van de vergadering, waarmede dan de aanval is begonnen. Daar sprak o.a. het socialistische Kamerlid, de heer Evert Vermeer. Hij hekelde de misdadige naïveteit van predikanten, leraren en professoren, die leiding zouden moeten geven en intussen de gewillige slachtoffers zijn van elke communistische manoeuvre.

* * *

Dat zulk een uitlating over wie „leiding zouden moeten geven” enz. uit socialistische mond nogal apodictisch aandoet, laten wij daar.

Wat ons wel enigszins in dit verslag van *Het Vrije Volk* bevreemdt is, dat hierin niet gezegd wordt, welke communistische manoeuvre de heer Vermeer op het oog had.

Dit konden wij eerst gewaar worden uit het verslag, dat de „burgerlijke” *Telegraaf* van dezelfde vergadering gaf. Hierin lazzen we, dat de heer Vermeer de zogenaamde vredesoproep van Stockholm beoogde, volgens hem een oorlogsverklaring van Moskou.

* * *

Nog verbazingwekkender was, dat *Het Vrije Volk* te enenmale de namen verzweg van de naïvelingen, die hun handtekening onder het Stockholmse manifest hebben geplaatst.

Op zichzelf verwondert het ons niet zo heel erg dat het socialistische dagblad feiten verzwijgt, die het niet plezierig vindt te vermelden. Wij hebben reeds vaak opgemerkt, dat *Het Vrije Volk* ook in zijn verslaggeving weinig objectief is. In dit geval is het echter nogal heel kras.

Immers volgens *De Telegraaf* heeft de heer Vermeer met name genoemd de Amsterdamse hoogleraar prof. dr. Jan Romein, die „toch niet van naïveteit kan worden beticht” en desniettemin „van oordeel is, dat men deze (Stockholmse) oproep niet mag veroordelen alleen, omdat een paar ondertekenaars communist zijn. Dit noemde de heer Vermeer „misdadig” en hij voegde daaraan toe: „En deze man moet studenten doceren” om te laten volgen: „Hiertegen moet met kracht stelling genomen worden”.

* * *

Prof. Romein, als geleerde waarlijk niet de eerste de beste, is bovendien steeds enfant chéri en paradepaardje van het socialisme geweest. Reeds toen hij tot hoogleraar werd benoemd, stond hij bekend als overtuigd historisch-materialist, zij het niet communist dan toch socialist. Hij heeft invloed óók op al hetgeen de Amsterdamse universiteit aangaat, een invloed die niet vreemd geweest is bijv. aan de bezetting van de leerstoelen in de zevende faculteit, waar enkele jaren geleden — ondanks fel verzet o.a. van ons Amsterdamse Gemeenteraadslid Le Cavelier! — de heren Presser, Klerekoper en Suys hun intrede deden en waarmede deze faculteit tot een „rode” werd gemaakt. Dat heette destijds een zuiver wetenschappelijke kwestie, op de benoeming van hoogleraren mocht bezwaar tegen hun politieke gezindheid niet gelden.

Thans spreekt een socialistisch Kamerlid over de socialist Romein als over „deze man”, die studenten moet doceren en tegen wie met kracht stelling moet worden genomen.

Hoe dit laatste zou moeten en kunnen geschieden, gaf de heer Vermeer helaas niet aan. Zouden zijn partijgenoten in de Amsterdamse Gemeenteraad ervoor te vinden zijn, de heer Romein als hoogleraar te schorsen (zo dit wettig mogelijk ware) of andere effectieve maatregelen te nemen om te beletten, dat hij op de aan zijn zorg toevertrouwde studenten zijn volgens de socialist Vermeer verderfelijke invloed kan blijven uitoefenen?

De heer Romein..... en bijv. zijn collega Presser, voor wiens benoeming de Amsterdamse socialistische raadsfractie zo krachtig heeft geijverd en die, naar wij met zekerheid menen te weten, eveneens het Stockholmse manifest ondertekend heeft?

Wilt ge vrede en welvaart?

Van Zoelen: „Dan terug naar het Goud!”

Wanneer wij de economische eenheid van Europa willen bevorderen, is het noodzakelijk om daarbij eveneens aandacht te schenken aan de financiële zijde van dit probleem, en wel in het bijzonder aan HET GELD. Gezond geld is een eerste vereiste, waarop de economische eenwording van Europa kan worden opgetrokken. Van gezond geld zijn wij evenwel nog heel ver verwijderd. Weliswaar is er kort geleden onder leiding van minister Stikker een monetair accoord tot stand gekomen tussen de West-Europese landen, doch — hoe verheugend dit ook moge zijn — het is niet meer dan een eerste bescheiden stap op de weg naar gezond geld.

Terugkeer naar gezond geld is naar mijn opvattingen alleen mogelijk door terugkeer naar HET GOUD. Daarmede bedoel ik niet terugkeer naar de gouden standaard — al zal dit wellicht een onderdeel van de nog af te leggen weg moeten zijn — doch, zoals gezegd, terugkeer naar het goud. Slechts wanneer alle in omloop zijnde bankpapier en pasmunt voor 100% zijn gedekt door goud, zal het geld weer gezond zijn en daarmede de maatschappelijke ontwikkeling weer op een soliede basis zijn gevestigd. Feitelijk is het woord „gedekt” hier onjuist en heb ik dit alleen gebruikt, omdat het in dit verband een algemeen gangbare term is. Persoonlijk ben ik echter van mening, dat goud nimmer als dekking voor bankpapier mag worden gebezigd, wanneer die dekking minder dan 100% bedraagt. Een bankbiljet behoort dus niet te worden uitgegeven of een ceel te zijn voor goud. Wanneer een bankbiljet slechts ten dele of in het geheel niet door goud is „gedekt”, brengt men het element vertrouwen in de geldsfeer, waar het van nature niet thuis hoort.

Vertrouwen hoort alleen thuis in de crediet sfeer en niet in de geldsfeer. De huidige moeilijkheden op monetair terrein, zijn m.i. voor het grootste deel te wijten aan het feit, dat men geld en crediet met elkaar heeft verward, zodat ze in een onontwarbare knoop zijn geraakt.

Het bedrog met geld is dan ook begonnen toen men het goed als dekking is gaan gebruiken en toen men het dekkingpercentage steeds verder heeft verlaagd. Daardoor heeft men ook de vrije inwisselbaarheid van bankpapier in goud moeten beperken en tenslotte geheel moeten staken. Tegenwoordig ontleent een bankbiljet zijn waarde nog slechts aan een zekere mate van schaarste.

Deze factor is in verschillende landen ongelijk en daarom voldoet het bankpapier slechts in zeer beperkte mate — en dan nog hoofdzakelijk nationaal — aan de voorwaarden, waaraan 'n ruilmiddel moet voldoen. Een uitzondering hierop wordt natuurlijk gevormd door de landen, waar de in omloop zijnde biljetten praktisch voor 100% door goud zijn gedekt.

Het is nuttig, wanneer wij ons van tijd tot tijd rekenschap geven van de voorwaarden, waaraan een goed moet voldoen om als ruilmiddel en als waardemeter te kunnen fungeren. Deze zijn:

1. het moet gemakkelijk te vervoeren zijn,
2. het moet gemakkelijk deelbaar zijn,
3. het moet steeds en overal van dezelfde kwaliteit zijn,
4. het mag niet aan bederf onderhevig zijn, en
5. het moet schaars zijn.

Ieder goed, waaraan ook maar één van deze voorwaarden ontbreekt, is ongeschikt. Van alle voorwerpen op aarde voldoet goud nog altijd het beste aan deze voorwaarden. Weliswaar voldoet het goud, bij de enorme toename van het ruilverkeer, wellicht niet meer geheel aan de onder 1 en 2 genoemde voorwaarden, doch de uitvinding van het bankbiljet heeft de bezwaren volkomen opgeheven. Er is dan ook op zichzelf niets tegen de uitgifte van bankpapier, zolang tegenover ieder biljet de daarop vermelde hoeveelheid goud staat. Men kwam echter tot de ontdekking, dat men meer biljetten kon uitgeven, dan men goud in depot had. Op dat ogenblik werd de vertrouwensfactor in de geldsfeer geïntroduceerd en vanaf dat ogenblik dateren de vele moeilijkheden op monetair gebied.

De ene devaluatie na de andere was er het gevolg van. Voor regeringen, die veel geld nodig hebben (b.v. voor oorlogsvoering) is het

dan ook een eenvoudig middel om de biljettenpers te laten draaien. De socialisten maken er ook al een handig gebruik van om hun volgelingen prachtige sociale voorzieningen voor te spiegelen. Het is een eenvoudige vorm van bedrog, waarbij succes van te voren is verzekerd. Wegens zijn eenvoud is devaluatie bijna het ideale middel om socialistische eisen, welke economisch niet verantwoord zijn, te bevredigen. Ik zeg: bijna, want eens wordt de rekening gepresenteerd, n.l. wanneer de man, die op zijn 60ste jaar pensioengerechtigd wordt, bemerkt, dat het hem destijds in uitzicht gestelde bedrag, tengevolge van enige tussentijdse devaluatie's, aanzienlijk aan koopkracht heeft ingeboet.

Terug naar het Goud!

Dr. Van Zoelen heeft als afgevaardigde voor de Nederlandse groep van de Liberale Internationale op het jaarlijks congres, dat te Stuttgart is gehouden, een memorandum ingediend, waarin hij 'n pleidooi houdt voor terugkeer naar het goud.

Aangezien hieruit weer eens blijkt, hoezeer economie en staatsvorm met elkaar te maken hebben, menen wij er goed aan te doen, dit memorandum hier in extenso te laten volgen. Het hier aangeraakte probleem confronteert ons in één slag met alle vraagstukken van deze tijd. Wat zal de toekomst ons brengen: vrede of oorlog, vrijheid of dictatuur, welvaart of armoede?

De heer Van Zoelen meent op deze vragen slechts één antwoord te kunnen geven: wil men, dat het vrede, vrijheid en welvaart zal zijn, dan: terug naar het goud!

Wil men derhalve sociale rechtvaardigheid betrachten, dan moet men eerst zorgen voor gezond geld. Zonder gezond geld zal er geen welvarende en gelukkige wereld kunnen zijn. Daarom is het een onverbiddelijke eis, dat het geld wordt weggehaald uit de vertrouwenssfeer, waarin het meer en meer is terecht gekomen, en weer geheel wordt terug gebracht naar de schaarstesfeer.

Dat is absoluut noodzakelijk zolang de particuliere eigendom en het daarmee gepaard gaande

ruilverkeer het uitgangspunt vormen van het economische leven. Wanneer wij het geld daarentegen baseren op vertrouwen, dan opent dit de weg tot de grootst mogelijke willekeur van de zijde der overheid, omdat het de overheid een middel in handen geeft om met het ruilmiddel te manipuleren. Muntverzwakking is door de eeuwen heen steeds een gevolg geweest van wanbeheer door de overheid, die geen evenwicht wist te bewaren tussen de inkomsten en de uitgaven van de staatskas. Daarom bestaat er verband tussen geld en staatsvorm. Een op vertrouwen gebaseerd geld zal onvermijdelijk verbonden zijn met een autoritaire staatsvorm en een willekeurig distributie-systeem. Daarentegen zal de democratische staatsvorm, zoals wij die voorstaan, slechts gehandhaafd kunnen blijven in een land met gezond geld, mede omdat slechts dan eenmaal aangegane verplichtingen onder alle omstandigheden onverkort kunnen worden nagekomen. Daarom acht ik het in de eerste plaats een taak voor ons, liberalen, om voortdurend en overal te pleiten voor terugkeer naar gezond geld.

Het goud kan twee functies vervullen, n.l. die van ruilmiddel en van schaarstemeter. Ruilwaarde is feitelijk een verschijningsvorm van schaarste in het ruilverkeer. Immers, een goed dat minder schaars is dan een ander, zal lager in prijs zijn dan een goed, dat schaarser is. Om de verschillende schaarsten ten opzichte van elkaar te meten, is het nodig hun graad van schaarste te bepalen en het is de functie van het geld deze verschillende schaarsten te meten. Geld behoort dus niet alleen ruilmiddel te zijn, doch tevens schaarstemeter. Net zo goed als wij een lengtemeter nodig hebben om de lengte van iets te meten, hebben wij ook een eenheid nodig om de waarde (= schaarste) van iets te meten. Zoals een lengtemeter lengte moet hebben, moet een schaarstemeter schaars zijn. Het goud voldoet aan deze voorwaarde, zodat het naast ruilmiddel, uitstekend de functie van schaarstemeter kan vervullen. Juist omdat men het goud is gaan gebruiken — of beter gezegd misbruiken — als dekking in plaats van als ruilmiddel en als schaarstemeter, verloor het een van de vereisten, die nodig zijn om het goud zijn functie behoorlijk te laten vervullen. Want door het goud als dekking te laten fungeren, werd zijn schaarste beïnvloed door een factor, welke geheel buiten zijn functie als ruilmiddel staat en zodoende de zuiverheid van de bestaande schaarsteverhoudingen vertroebelt. Immers, op de omvang van de dekking hebben de deelnemers aan het ruilverkeer als zodanig geen invloed. Een geheel buiten de geldsfeer liggende factor, het vertrouwen, werd mede bepalend voor zijn volume, in plaats van uitsluitend de schaarste.

De gebruikswaarde van een schaarstemeter, behoeft alleen te berusten op de eigenschap schaars te zijn en te blijven. Goud is daarvoor m.i. het meest aangewezen goed, vooral omdat het tevens het meest geschikte goed is om als ruilmiddel te fungeren. De functies van schaarstemeter en ruilmiddel vullen elkaar aan en zijn elkaars onafscheidelijk complement. Door het zijn van schaarstemeter is het goud een begerlijk ruilobject en juist door het zijn van een algemeen begeerd ruilobject, kan het zijn functie van schaarstemeter nauwkeurig vervullen, doordat het in het ruilverkeer steeds weer tegenover andere goederen wordt geplaatst. Zo vindt de schaarsteregistratie of prijsvorming zo nauwkeurig mogelijk plaats. Het goud is feitelijk het radar om de schaarste op te sporen en aan te wijzen. Is ergens een evenwicht verstorende graad van schaarste in het economische leven aangetoond, dan zal de productie zich daar automatisch op richten om het evenwicht weer te herstellen. Zo zal het goud via de prijsvorming een regulator en een stimulator zijn, zowel van de productie als van de consumptie.

Mits het goud dus naar zijn bestemming wordt gebruikt, kan het voor de maatschappij een zegen zijn.

Deze burger

is deze goede maand September binnen getreden met gemengde gevoelens. Dat heeft hij altijd in de herfst, wanneer de bloemen op haar schoonst en weemoedigst zijn.

Hij heeft, om het begin van deze maand te vieren, zich te goed gedaan aan de redevoeringen van de heren Truman en Andriesen, maar — eerlijk gezegd — hij is daar niet veel mee opgeschoten. Het enige wat hij erbij gedacht heeft is, dat de wereld méér aandacht aan de eerste dan aan de laatste heeft besteed, maar dat wij met beide even weinig zijn opgeschoten. De twee bange en machtige vragen blijven: houden wij vrede? (bis).

Het nare voor een burger als deze burger, die zó maar immers een burger is, is dat hij noch meneer Truman noch meneer Andriesen van dienst kan zijn.

Meneer Mao kent mij niet en trekt zich niets van mij aan.

Meneer Van der Goes van Naters kent mij wél en trekt zich evenmin iets van mij aan.

Het blijft dus, wat mij betreft, een lijdelijk geschiedenisje.

In ieder geval wordt het duidelijk dat de Roomse luyden zich hier en daar onbehaaglijk gaan gevoelen met de Pèvédé A. in hun lits-jumeaux. Vorige week heb ik al op een teken aan de wand gewezen: dat hoofdartikel in het Advertentieblad voor Limburg, dat het niet goed vindt dat Katholieken lid van de Pèvédé A. zijn.

En nu komt die rede van meneer Andriesen.

Nu moet U dat niet verder vertellen: maar ik heb nooit aan die coalitie gelóofd. Althans niet in haar diepere zin. Omdat noch het socialisme noch het katholicisme genoeg geestelijke vrijheid laten die oprechte, diepe verknochtheid met andersdenkenden mogelijk maakt. Omdat zij beiden daarvoor te dogmatisch zijn.

Daarom is hun vriendschap geen vriendschap, doch alleen een opportuun samengaan. En voor zulk een opportuniteit heb ik geen eerbied, omdat ik voor opportuniteit nóóit eerbied koester.

Waarmede de ondergetekende alleen maar zeggen wil, dat hij de rede van de heer Andriesen alléén daarom reeds, alleen om haar opportuniteit al, in wezen onbelangrijk vond.

Vele redevoeringen zijn, zelfs in hun eenvoud en zekerheid en vooruitziendheid, om hun onwaarachtigheid onbelangrijk.

Wanneer deze beide ongezegd waren gebleven, dan hadden zij geen enkele verliespost opgeleverd in het levensgrootboek van

DEZE-BURGER.

Spannende dagen

Met meer spanning dan andere jaren het geval was, zal dit jaar uitgezien worden naar de Troonrede. Verwacht mag worden, dat de Regering dit keer in duidelijke taal zal uiteenzetten waarheen de koers leidt, welke maatregelen nodig zijn en welke gevolgen de internationale toestand voor ons land in de binnenlandse sfeer heeft. Naar onze mening kan hierbij niet genoeg gewezen worden op de internationale aspecten, welke in de huidige tijd zo zeer bepalend zijn voor de binnenlandse gang van zaken. Men moet trachten ons volk in deze materie het begrip bij te brengen, dat nodig is om waarheden en zelfs harde waarheden te verstaan. Daarnaast dient de overheid vertrouwen te scheppen op het terrein der staatsuitgaven. Het volk begrijpt, dat voor bepaalde zaken veel geld nodig is, het volk verwacht ook wel, dat de volksvertegenwoordiging die gelden zal willen voteren, maar dat kan alleen, als het vertrouwen aanwezig is, dat men zo sober mogelijk omspringt met de gevoteerde gelden. Dat behoeft geenszins te betekenen, dat men er naar uitziet betrekkelijk bescheiden posten, gezien in het totaal der begroting, te schrappen, als die posten werkelijk nodig zijn, maar wel, dat als het gaat om miljoenen, die gevoteerd worden, ook inderdaad getracht wordt zo efficiënt mogelijk de gelden aan te wenden.

Deze dagen voor de Troonrede zijn ook daarom spannende dagen, omdat de Regering maatregelen moet nemen inzake verhoudingen tussen prijzen en lonen, welke voor onze gehele bevolking ook van verreikende betekenis zijn.

Daardoor komen er vele geruchten en berichten in de wereld, die onjuist zijn, maar die toch nog geloof vinden, omdat er nog verscheidene dagen liggen tussen de Troonrede en Miljoenennota en de mededelingen en geruchten, welke gelanceerd worden. Men doet naar onze mening daarom goed niet te veel geloof aan geruchten of mededelingen (zelfs van z.g. goed geïnformeerde zijde) te hechten, omdat men zich daardoor wellicht onnodig ongerust of opgewonden zou maken. Hetgeen juist de bedoeling is van hen, die onrust willen onder ons volk. Daar staat tegenover, dat men van de Overheid mag verwachten, dat Troonrede en Miljoenennota een zeer duidelijk inzicht verschaffen in de omstandigheden, waarin ons volk in de komende jaren komt te verkeren.

Lonen en prijzen (I)

De Uniebonden eisen 5% loonsverhoging en tevens prijsbeheersing en wel ingaande 1 September j.l.

Vanwaar deze haast?

Op 15 Aug. schreef Het Vrije Volk in verband met de acties van de E.V.C.: „Het standpunt van het N.V.V. is duidelijk genoeg: of de prijzen omlaag of de lonen omhoog. Hierover wordt onderhandeld met de regering.....”

Deze redactie die, herhaaldelijk blijk gegeven had geen bijzondere voorstandster te zijn van loonsverhoging, vanwege de moeilijkheden waarin diegenen zouden komen te verkeren, die uit anderen hoofde, een bescheiden inkomen genieten en vooral ook van wege de inflationaire werking die er van uit zou kunnen gaan, alsmede van het dalen van onze concurrentiemogelijkheid bij export, schrijft ook nog in een hoofdartikel op 29 Augustus:

Twee gevaren bedreigen de vrije wereld, waartoe ons land behoort: van buiten de agressie van het gewapende Rusland met zijn satellieten; van binnen de verstoring van het evenwicht in de volkshuishouding. Deze beide gevaren hangen ten nauwste met elkaar samen. De waanzinnige politiek, die Rusland na de tweede wereldoorlog tegen een naar vrede en veiligheid snakkend Westen heeft gevoerd, dwingt tot verdediging en de verdediging, in de vorm van militaire toerusting, vergt zware offers aan geld, goederen en arbeid. Wat gebruikt moet worden voor de militaire paraatheid is niet beschikbaar voor de consumptie en als de voor consumptie beschikbare hoeveelheid goederen kleiner wordt, lopen de prijzen op, waardoor dan weer het evenwicht tussen lonen en prijzen uit zijn voegen raakt. Wil men dit evenwicht herstellen door verhogingen van lonen en salarissen, die met de prijsstijgingen gelijke tred houden, dan gaan de prijzen nog meer omhoog en de inflatie staat voor de deur met alle rampen, die zij over het land en zijn arbeiders pleegt uit te storten. Het is voor ieder nuchter denkend mens duidelijk hoe moeilijk het is de opbouw van een doeltreffend — en onmisbaar — verdedigingsapparaat te koppelen aan een sociaal-economisch beleid, dat de inflatie buiten de deur houdt en de misdadige actie der communisten, die door het volle gewicht te leggen op looneisen, met onafwendbare zekerheid van inflatie en chaos drijven, beteugelt.

Lonen en prijzen (II)

Om tot prijsregeling te geraken schrijft de redacteur:

Medewerking van 't bedrijfsleven is daarvoor stellig nodig. Die medewerking is op een breder vlak, dat niet alleen de aller-

eerste levensbehoeften omvat, ook noodzakelijk en er moeten middelen gezocht worden om de ondernemers tot deze medewerking te brengen. Het is in het belang van land en volk, dat zij zich hun verantwoordelijkheid beter bewust worden.

Kort daarop blijkt de K.A.B. een der Uniebonden de looneisen wereldkundig gemaakt te hebben, hetwelk de hiervolgende afstraffing in Het Vrije Volk van 31 Aug. tot gevolg heeft:

De K.A.B. werkt met het N.V.V. en het C.N.V. samen in de Raad van Vakcentralen. Te zamen verdedigen zij tegenover de werkgevers in de Stichting van de Arbeid een gemeenschappelijk standpunt. Het is een publiek geheim, dat de K.A.B. niet de meest voortvarende van de drie is als het op formulering van eisen aankomt. Zij is echter bij herhaling de anderen voor als het op ontijdige publicatie aankomt. Deze publicatie is ontijdig en bovendien onjuist in zoverre de eisen van de Raad van Vakcentralen aan het publiek worden voorgelegd als eisen van de K.A.B.

Wij hebben dus eerst gelezen dat of loonsverhoging of prijsverlaging moest volgen.

Daarna hebben we vernomen dat loonsverhoging en prijsbeheersing verlangd werd.

(Dit begint bedenkelijk veel te gelijken op de communistische leus hogere lonen, lagere prijzen; destijds door H. V. V. als waanzinnig bestempeld.)

Lonen en prijzen (III)

Wij krijgen zo het gevoel dat de actie van de E.V.C., waarbij vele in de Uniebonden georganiseerde arbeiders, onder het motief „vrees voor molest”, medestaakten, niet zonder gevolg gebleven is. Men blijkt bij de Uniebonden bevreesd te zijn de leden niet meer in de hand te kunnen houden.

Moeten wij in dit zelfde licht bezien het artikel in H. V. V. van 2 Sept., naar aanleiding van de wens van de werkgevers om de gehele aangelegenheid van loonsverhoging en prijsbeheersing rustig te willen bekijken? De goede wil van de werkgevers blijkt uit het feit dat zij intussen overgangsmaatregelen willen nemen.

Ofschoon nog niet bekend met de juiste aard daarvan, worden de werkgevers van het spelen van gevaarlijk spel beschuldigd en wordt hun verweten de arbeiders met een uitkering te willen afschepen.

Op 29 Aug. wordt nog geschreven dat er middelen gezocht moeten worden om de werkgevers tot medewerking te brengen en op 2 September worden dezen verweten dat ze de zaak willen bestuderen. En dat terwijl er intussen overgangsmaatregelen zullen worden getroffen.

Nogmaals is men bang de greep op de leden te zullen verliezen?

Vlug, Veilig, Voordelig?

Vlug, Veilig, Voordelig, lazen wij onlangs weer als stationsreclame. En wij dachten zo: vlug, dat klopt wel. Maar Voordelig? En écht Veilig? Meneer Den Hollander kan het natuurlijk ook niet helpen. Want ook hij is afhankelijk van de rekenaars aan de Kneuterdijk.

Maar voordelig... leg uw oor eens te luisteren in een willekeurige coupé. En aanhoor het oordeel der reizenden over het abonnement en het reourtje en de enkele reis! Wist u dat u met z'n vieren even „voordelig” een auto kunt huren dan viermaal enkele reis heen en terug betalen?

En Veilig... ook die V is niet helemaal meer op haar plaats. Want nu de elektrische treinen op veel meer baanvakken rijden en het verkeer dus sneller loopt, nemen de ongelukken op de onbewaakte overwegen voortdurend toe. Zelfs reed onlangs nog een gerenomeerd lokaaltje een auto aan gruzels. En nu kan men natuurlijk de omgeving bij die overwegen eindelijk weleens schoonmaken, zodat er meer uitzicht komt (dringend nodig, meneer Den Hollander!), maar dat lost het vraagstuk niet op.

Want in een zo dichtbevolkt landje met steeds toenemend snelverkeer op alle wegen kan men die overwegen niet langer onbewaakt laten. Of men werkelijk (zoals onlangs iemand in een krant betoogde) snel en goedkoop de oplossing kan vinden door werklozen in te schakelen als bewakers, moeten de leiders van V. V. V. maar uitrekenen. Vermoedelijk zal de som der cijfers dan ook niet meevallen. Maar hoe dan ook, zó als nu kan het werkelijk niet langer.

Om goed te onthouden

Generaal Scheffelaar slaagde er „na zeer vele moeilijkheden” in onze Ambonense KNIL soldaten op Balikpapan te overtuigen „dat zij er beter vrijwillig in konden toestemmen naar JAVA te worden gezonden in afwachting van repatriëring”.

Zij werden dus, evenals de groep Makassar, ontwapend en gelegerd in verschillende garnizoensplaatsen op Java „totdat de terugkeer naar Ambon mogelijk zal zijn”.

Onthoudt U dit goed: de terugkeer naar Ambon! Dat wil zeggen — en nogmaals: laten wij dit allen nu goed onthouden — deze generaal en DUS de Nederlandse Regering, namens wie hij sprak en handelde, zijn derhalve verantwoordelijk dat deze belofte gehouden en niet geschonden dan wel geseponneerd wordt.

De terugkeer te goeder tijd naar Ambon werd beloofd — slechts op deze voorwaarde stemden de Ambonnesen in vrijwillige evacuatie naar JAVA toe.

Wij willen in verband hiermee nog eens onderstrepen een zinsnede uit een beschouwing over de Ambonnesen militairen in de Nieuwe Courant:

„Omdat zij zulke voortreffelijke soldaten zijn en om de verbetering, waarmee zij hebben gestreden tegen de Republiek, totdat Nederland met het van Royen-Roem-accoord capituleerde, worden zij door hun vroegere tegenstanders, de T.N.I., op de meest felle wijze gehaat. Wanneer zij gedwongen worden hun wapens over te geven, of wanneer men hen zou overbrengen naar Java of over de eilanden verspreiden, betekent dit niet anders, dan dat zij aan hun vijanden worden overgeleverd en ten dode opgeschreven zijn. Zij met hun vrouwen en kinderen. Deze schuld kan en mag Nederland niet op zich laden tegenover de ereschuld, welke het tegenover deze mensen heeft. En tegenover het gehele KNIL, dat zich één voelt met deze kameraden.”

En:

„Er is een uitweg: men brenge de Ambonnesen naar Nieuw-Guinea. Daar hebben wij goede soldaten nodig. Daar vinden zij de vlag, waaronder zij hebben gestreden. Daar zijn zij gevrijwaard voor wraak. Daar kunnen zij zich veilig voelen met hun gezin. Zij hebben er recht op behoorlijk behandeld te worden.”

De regering heeft die laatste suggestie blijkbaar weer niet aangedurfd. Ook hiervoor blijft zij aansprakelijk.

Maar hoe dan ook: andermaal legde een generaal in haar naam een plechtige belofte af.

Dat is al meermalen gebeurd. Maar ook meermalen werd die belofte NIET gehouden. Denk bijvoorbeeld aan: „wees niet bevreesd — het Nederlandse leger verlaat de thans bezette gebieden niet! Het Nederlandse leger trekt niet terug!” (Jogja — 2e pol. actie).

Daarom hebben wij de door generaal Scheffelaar gedane belofte afgedrukt — om goed te onthouden en opdat zij worde nagekomen. En mede omdat wij, helaas, geen vertrouwen meer hebben in de maatregelen en het beleid en bovenal in de karaktervastheid en de beloften van minister Van Maarseveen.

Nog goed genoeg

Hoezeer het gehate „kapitalistische stelsel” toch nog goed genoeg is om te helpen het eigen regiem in het zadel te krijgen, blijkt wel duidelijk uit de berichten die uit China komen met betrekking tot de economische politiek die thans door Mao Tsetoeng wordt gevoerd. Mao's minister van Handel en Financiën, heeft er geen doekjes omgewonden en o.m. het navolgende verklaard. „Wij erkennen de noodzaak van particulier kapitaal, voor zo ver het geen overheersende controle op de huishouding van het volk uitoefent (?). In China met zijn industriële achterlijkheid is dit kapitaal vooruitstrevend en is het in het belang van het volk, dat de nationalistische kapitalisten de industrie ontwikkelen en daarin op lange termijn geld investeren”. Ziedaar de communistische leer in de praktijk...

Offers

Nu de internationale toestand langzaam maar zeker een ernstig karakter gaat aannemen, kan het niet anders, of deze ontwikkeling doet ook haar terugslag gevoelen in ons land. Zeer terecht is de regering van oordeel dat zij met betrekking tot haar defensiebeleid niet achter kan blijven bij de stappen die op dit gebied door de grote Westerse mogendheden worden ondernomen. De versterking van onze paraatheid vereist evenwel zeer grote financiële offers. Vooral voor de middenstand is het wel zeer onaangenaam, dat van de beloofde belastingverlichting wel niet veel terecht zal komen. Zo wordt heel ons volk voor zware offers geplaatst. Offers, evenwel die zeer noodzakelijk zijn, omdat het gaat om de instandhouding van onze vrijheid. Indien de Westerse democratische wereld thans niet talmt en bereid is de nodige offers te brengen, bestaat er een redelijke kans, dat de rechten van de vrije mens niet zullen worden vernietigd. Doch deze kans wordt ons — gezien de ontwikkeling achter het ijzeren gordijn — slechts eenmaal geboden. Indien wij haar zouden missen, zou waarschijnlijk alles verloren zijn. Het kan goed zijn, dit alles ter dege te realiseren, opdat de noodzaak wordt ingezien dat de offers zullen moeten worden gebracht.

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Weekblad van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie

Voorzitter Redactie-comm.:
Drs. H. A. Korthals.
Redactie-secretaris: Mr. E. Elias.
Adres: Victoria Hotel Amsterdam,
Kamer 435.
Administratie: Postbus 43,
A'foort, tel. 5267.
Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal,
f 7.50 per jaar.
Voor het zenden van abonnements- en advertentiegeden:
Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie“ te Amersfoort.
Losse nummers 15 cent.
Voor advertenties wende men zich tot de administratie.

ALLERHANDE

GEDULDIG GEHAKT

Gehakt is „geduldig“: men kan er goedkopere grondstoffen in wegwerken, die het volume van het balletje groter maken, zonder dat dit meer van het duurdere vlees kost. Wie te veel „vulmiddel“ gebruikt, behoeft daarom nog geen „knoeier“ genoemd te worden, doch daartoe de kans te lopen brengt niets in het laatje, omdat het toch niet lukt de kostprijs van het balletje gehakt aldus aanmerkelijk te drukken.

(Horeca)

NIET GESLAAGD GESPREK

De „Mijlpaal“ is een regeringstentoonstelling geweest. De regering heeft deze expositie willen zien als een gesprek tussen haar en het Nederlandse volk, en men kan nu met recht zeggen, dat dit een duur gesprek is geworden, dat bovendien — en dat was het ergste — door het Nederlandse volk niet werd verstaan. Een grappenmaker kenschetste dit „gesprek“ als echt ambtelijk-Haags, want er werd volgens hem „achter uit de keel gepraat“. We geloven, dat dit even gevat als typerend gezegd is, want de aansluiting, het gehoor, werd volkomen gemist. De „Mijlpaal“ had alle eigenschappen, die men van een „genationaliseerde“ tentoonstelling zou kunnen verwachten en in wezen was zij ook een „genationaliseerd“ geval.

(De Gelderlander)

VERPLICHTING

De internationale politieke ontwikkeling legt ook ons land de verplichting op zijn defensie krachtig te verbeteren. Wij zullen de plank wel niet ver mis slaan, als hiervan in de komende begroting duidelijk de weerslag te vinden is. Ook op het komende jaar zullen wij dus wel moeten rekenen op begrotingstekorten — vooral met het oog op de steeds grotere eisen, die de defensie in de loop van 1950 en 1951 zal gaan stellen en welke nu nog niet precies te voorzien zijn — die in feite gefinancierd worden door credieten — dus door een uitbreiding van de girale geldcirculatie.

(Deventer Dagblad)

WEL WAT OUD

Eenkele weken geleden is er voor een deel van onze weermacht één dag een „proefmobilisatie“ gehouden. Officieren uit Indonesië, die daar de mooiste Nederlandse wapenen hadden moeten inleveren (geschenk van Nederland aan R.I.S.?) kwamen voor één dag op om uitrustingsstukken te ontvangen. Aan artillerieofficieren te Ede werden ook „wapenen“ uitgereikt. Deze officieren ontvingen een rijks pistool, model 1878!!!

(Rotterdamsch Nieuwsblad)

VOORNAAMSTE STEUNPUNT

Het voornaamste steunpunt onze geestelijke weerbaarheid ligt juist in de gelijkgerichte Europese gedachte, die ons wordt ingegeven door onze opvattingen omtrent democratische vrijheid. Maar wat hebben wij nog te stellen tegenover de totalitaire, gedwongen eensgezindheid van het Oosten, indien er een discrepantie mogelijk is, zoals deze in de inzichten over vrijheid en vrijheid, democratie en democratie, meerderheid en minderheid in België tot uiting kwam en in Straatsburg werd getolereerd?

(Utrechtsch Nieuwsblad)

DE TWEE KAMPEN

De verdeling der wereld in twee kampen is, of men het wil of niet — onveranderlijke zaken moeten nu eenmaal worden aanvaard — een feit geworden. Slechts door het scheppen van een tegenwicht tegen de macht, die blijkbaar zelfs niet het middel schuwt der agressie, verhoogt men de kans, de gruwel van een wereldconflict te voorkomen. „Indien gij de vrede wilt, gordt u ten oorlog“ deze oud-Romeinse, in de jaren 1945-1950 al te zeer veronachtzaamde waarheid, geldt voor de gehele vrije wereld. Daartoe behoort — met ere — ook Nederland.

(Algemeen Handelsblad)

BESCHERMING

Als het zo doorgaat, zal er nog menig monument voor de sloper gaan. Daarom moge de brand van de oude kerk van Willemstad aanleiding zijn om de verantwoordelijkheden nu eens haarfijn vast te stellen, de bestaande beveiligingsregeling voor monumenten op de helling te zetten en vervolgens de ongerustheid van het publiek over het lot onzer monumenten weg te nemen door een duidelijke publicatie, waaruit blijkt, wat precies voorgeschreven is en ook gedaan wordt om ze tegen de ondergang als gevolg van het eenzaam optreden van een negentienjarig schildersknechtje en zo te behoeden. Zulks is ook redelijk tegenover de belastingbetaler, die tonnen per jaar aan restauratie opbrengt en dus wel enige zekerheid mag hebben, dat dat geld niet roekeloos wordt gewaagd.

(Het Parool)

TE ZWAAR BETAALD

Naarmate de discussie met de wapenen totaler wordt, zal er minder verschil ontstaan tussen de eindelijke positie van overwinnaar en overwonnenen. Inderdaad, op de smeuulende puinhopen van wat wij als geestelijk en materieel bezit liefhadden zullen de berooide overwinnaar en de naakte overwonnenen de rafels van hun laatste hemd met elkander delen. Wellicht zullen zij tenslotte de witte vlag van gevonden eenheid hijsen. Maar die eenheid zal te zwaar betaald zijn, omdat wij er de prijs van onze menselijke eer voor gegeven hebben.

(Utrechtsch Nieuwsblad)

KAMPEERPROBLEMEN

Tegen kamperen in tenten bestaat uit een oogpunt van natuurschoon zeker geen bezwaar. Een goede tent in een landschap is niet lelijk; integendeel, zij kan een eenzaam stuk natuur op een bekoorlijke manier verlevendigen. Tentenkampen hebben bovendien het voordeel, dat ze niet permanent zijn. Maar zodra van lokaliteiten sprake is, wordt het moeilijker. Het lijkt mij bijna ondoenlijk, doelmatigheid en goedkoopte en massale behuizing met esthetiek te combineren. Toch zal men er naar moeten streven, door aanwijzing van de juiste terreinen enerzijds en door een zo goed mogelijk bouwen aan de andere kant het natuurschoon niet te veel te schaden.

(De Kampioen)

REPRESENTATIES EN UITNODIGINGEN

Uw zoons en dochters kunnen en mogen u representatief en op officiële uitnodigingen niet vervangen! Dit moest waarachtig in het Orgaan der V.V.D. duidelijk worden gesteld! Ook al is de cocktailpartij nog zo gezellig en al is het koude buffet nog zo prettig voorzien, het kan niet en het mag niet! Dat dit schooieren — want de dingen moeten in dit landje nu maar eens duidelijk bij hun naam worden genoemd — aldus moest worden signaleerd, pleit noch voor de bekleeders der hoge ambten, noch voor de hunnen.

Trouwens, aan die bekleding kleven meer vlekken.

(Advertentieblad voor Limburg)

VROEGER EN NU

Daar was onlangs op het Concours Hippique te Utrecht een Utrechts burger, die zich een plaats in de voorste rij had verzekerd. Maar op het allerlaatste ogenblik kwamen een dame en een heer vlak voor hem staan. De burger protesteerde. „Weet u wel, wie ik ben?“ vroeg die meneer toen. „Ik ben Minister die en die!“ De burger verklaarde, dat dit hem volkomen koud liet en eiste het verdwijnen van de heer Minister uit zijn gezichtsveld. Dus trok de woordenwisseling de aandacht. Dus verscheen er een politieagent. De burger verklaarde. En de andere meneer herhaalde alleen maar hooghartig: „Weet u wie ik ben? Ik ben Minister die en die“, en werd door een haastig toegesneld bestuurslid naar ergens een stoel en de veilige vrede geleid.

Maar toen de betrokken en volkomen betrouwbare, doch spinrijdige burger ons dit verhaal deed, dachten wij zo: stel je voor dat figuren als Kuyper, Nolens, Schaepman, de Savornin Lohman, Goeman Borgesius in hun tijd ook „weet u wel, wie ik ben?“ hadden gespeeld... en op die wijze het hoge ambt hadden geentileerd....

Ja, vroeger... in de tijd, toen een minister nog een tramkaartje en een generaal gewoon een fiets gebruikte... toen ook de hoogsten in den lande eenvoud en soberheid betrachtten en het voorbeeld gaven.....

(Advertentieblad voor Limburg)

BETER DAN VROEGER

Vast staat echter, dat de huidige omstandigheden van ons volk een betere voorbereiding vragen dan vroeger. Vast staat ook, dat, wil het Nederlandse volk met de andere volken van Europa een zinvolle poging wagen om zijn vrijheid, zijn beschaving en zijn voortbestaan veilig te stellen, het zijn inspanning zal moeten vergroten.

(Generaal Kruls in de Militaire Spectator)

Een hard, verschrikkelijk boek:

Het uur der beslissing (*)

(Door onze militaire medewerker)

Generaal Pierre Billotte schreef een ernstig waarschuwend boek. Hij is niet de Billotte, die in Mei 1940 de 1ste Franse legergroep aanvoerde en die op 21 Mei dodelijk werd gewond bij een auto-ongeluk. Maar hij is een volgeling en medewerker van generaal De Gaulle en commandeerde bij de bevrijding van Parijs een van Leclerc's pantserbrigades. In zijn militaire denken en doen een van de „jongeren” en „wetenden”, zoals ook De Gaulle er een was, en die zich blijkbaar uit het militaire vak terugtrok om dit boek te schrijven.

Een hard en eigenlijk verschrikkelijk boek, waarin deze tijd door een militaire vakman wordt ontleed. Weliswaar brengt hij niets nieuws, maar wel een aaneengeschaald verhaal over de wijze, waarop het Westen de oorlog won en de vrede verloor, omdat vooral president Roosevelt en zijn raadslieden niet opgewassen bleken tegen de volstrekt gewetenloze politiek van de meester-speler Stalin.

In het tweede deel bespreekt Billotte hoe Stalin in een onverbloemd duidelijk streven naar wereldbeheersing de wereld feitelijk in 2 delen splitst: de Sovjets en de „anderen”, waarbij vooral het overgaan van China naar de communisten van ongemeen gevaarlijke betekenis is, terwijl reeds van huis uit het splijten van Duitsland in een Oostelijk en Westelijk, streng van elkaar gescheiden deel een meesterstuk van Stalin was. Want

„waar moet West-Duitsland, dat het grootste deel van de Duitse bevolking en van de industrie omvat, een afzetgebied vinden voor zijn industrieproducten, die vroeger 75 % van de Duitse export uitmaakten? Hoe kan het zich de levensmiddelen en de grondstoffen verschaffen, die resp. 30 en 53 % van de import van het oude Reich vormden? Het kan geen vrije handelsbetrekkingen meer onderhouden met het gesovjettiseerde Oost-Duitsland. Het kan zijn producten ook niet meer afzetten op zijn vroegere markten in Centraal- en Oost-Europa... slechts ten koste van politieke inlijving is Moskou bereid deze markten voor West-Duitsland te openen... Stalin's geallieerden van gisteren zitten nu met de handen in het haar over het Duitse economische probleem, waarmee hij hen heeft opgescheept”.

Maar ook in China worden de markten gesloten voor de Westerse mogendheden en **eveneens voor Japan**. En in en met Japan herhaalt zich hetzelfde spel en zelfs in nog erger mate dan in West-Duitsland:

„Stalin zal de deur van China voor de Japanse handel niet openen dan op voorwaarde van politieke onderwerping. Hij zal wachten totdat 't probleem zich in Japan tot het uiterste heeft toegespitst; tot de communistische propaganda haar werk heeft gedaan; tot de Amerikaanse pogingen om een economische oplossing te vinden, mislukt zijn; tot de Westerse economie zit opgescheept met de Japanse productie en het probleem der voeding van de 100 miljoen Japanners”.

En Billotte besluit dit tweede deel met het volgende:

„Thans rest mij nog iets neer te schrijven waarvan ik zeker ben, doch waarvan slechts zeer weinig mensen op de hoogte zijn.

(*) **Generaal Pierre Billotte „Het Uur der Beslissing” (Le temps du choix).**

In Augustus 1948 heeft Stalin te Sotchi op de Krim een geheime bijeenkomst gehouden met de leiders uit de satellietstaten als Anna Pauker, Dimitrov, Gottwald en nog enige anderen. Bij die gelegenheid deed hij hun de volgende vertrouwelijke mededeling: „ik heb 3 jaar nodig om de staatshuishoudingen van de onderworpen landen te integreren, om China goed in de hand te krijgen en om het oorlogspotentieel van de Sovjet Unie op het vereiste peil te brengen. Het is mogelijk dat zich in die tussentijd oorlogsgemommel doet horen. Doch vóór die tijd zoek ik geen conflict. Eerst over 3 jaar zal ik in staat zijn, als het moet, een beslissende krachtmeting met het Westen aan te gaan.”

In het derde deel bespreekt Billotte de zwakke punten van de Westerse wereld. Een wereld „zonder eenheid”, met een weliswaar nog materiële superioriteit, die spoedig zal zijn opgedeeld; een wereld, die na het nazi-isme en het fascisme „het zuivere begrip van de mens nog niet in zijn waarde heeft hersteld”, die het initiatief telkens weer aan de handige en gewetenloze tegenstander laat en die met al haar Pacten niet verder kwam dan „voorlopige noodmiddelen”.

„Met hun hoog economisch peil vaart de U.S.A. als een groot eenzaam schip op een oceaan vol wrakstukken; president Truman kan voorstellen de achterlijke

landen tot ontwikkeling te brengen; Paul Hoffman kan de Europese landen bezweren een economische eenheid te vormen; Dean Acheson kan een beroep doen op de Europeanen om in goede verstandhouding met Duitsland te leven, en op de Amerikaanse industriëlen om de concurrentie van de buitenlandse import te aanvaarden. Doch alles wat men zegt en doet, zal een lapmiddel zijn, zolang de Westerse landen, die gevangen zitten in hun gewoonten van denken en doen, tegen de stroom van de economische revolutie zullen oproeien, zolang zij het leven niet aandurven en zolang zij niet vastbesloten in de toekomst zullen marcheren.”

En:

„Nee, de strijd is niet gelijk tussen die machtige en geconcentreerde strijder enerzijds, die zijn slagen toebrengt — en vaak onder de gordel stoot — waar en wanneer hij wil, en deze lusteloze tegenstander anderzijds, die slechts in staat is met zijn hand te tasten naar de wonden, die hij telkens weer oploopt, omdat zijn rheumatische bewegingen hem beletten op tijd te pareren.... De dynamische politiek van Stalin, die op weg is naar de wereldhegemonie en die de door de mystiek ontvlamde volkeren meeslept naar dit doel, en de politiek, die aan een verlamde Westerse wereld slechts uitzichtloze noodsprongen kan aanbieden, zijn niet te vergelijken. Indien wij niet zeer spoedig een réveil van het Westen zullen zien, en als dat réveil niet de inspiratie geeft voor een grote politiek, zal het met onze beschaving gedaan zijn. Maar als het Westen spoedig ontwaakt dan is een grote politiek nog mogelijk, dan kan misschien een groot antwoord gegeven worden op de misleiding van de wereld door het communisme.”

(Slot volgt).

Excellente manieren

Men schrijft ons:

Met een variant op 't spreekwoord „Aan een boom zo vol geladen, mist men één, twee pruimen niet”, dachten we onlangs op een verjaardag van een lid van het Koninklijk Huis: „In een straat zo vol met rood-wit-en-blauw, mist men één, twee vlaggen niet”. Maar we moesten deze gedachte terstond zelf corrigeren, want we misten wel degelijk een vlag aan de woning van een minister der Kroon, in een der Haagse straten. Misschien, zo dachten we verder, is de bewindsman niet thuis en is het hem dus niet mogelijk de vlag uit te (laten) steken. Maar toen we zijn woning 31 Augustus j.l. wederom passeerden, woei 't dundoek weer niet van de vlaggestok, die ook op andere dagen van het jaar, kaal als een galg, uit de gevel van 't forse huis van de P.v.d.A.-minister steekt.

Dat stak ons, want de bewindsman was op de 70ste verjaardag van Prinses Wilhelmina wél thuis. Immers zijn ministeriële auto met de ministeriële vlag voorop(!) stond voor de deur.

Wat toch kan de oorzaak zijn van het ontbreken van de vaderlandse driekleur aan de woning van een bewindsman, die kennelijk wel gevoel voor vlagvertoon heeft?

(De „men” die ons het bovenstaande schrijft, noemt de naam van de niet-vlaggende minister niet. Maar zeker in dit geval is het goed minister en paard te noemen. Derhalve zij, redactie-gewijs, dit gedaan. Het is mr. Joekes die bedoeld wordt. — Red.)

prijs gebonden dan door ondernemersovereenkomsten.

Wanneer een voorvechter van de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie als de heer Suurhoff, wel bindingen in de sociale, maar niet in de economische sector zou voorstaan, ware dit een bedenkelijk meten met twee maten en zou men moeten vrezen, dat de ondernemers ervoor zullen bedanken als enige vrucht der samenwerking het gelag te moeten betalen.

Het behoeft niet opnieuw te worden geargumenteed, waarom wij voor een zo vrij mogelijke prijsvorming op elk terrein zijn. Wanneer evenwel daarin ter bescherming van bepaalde belangen, zonder in strijd te komen met het algemeen welzijn, wordt ingegrepen, dan menen wij, dat alle bedrijfstgenoten daarbij gelijke rechten toekomen. De overheid dient voor die gelijkgerechtigdheid te waken, vooral wanneer zij geroepen wordt tot een oordeel over mogelijke strijd met het algemeen belang. Zij zal daarbij zeker niet uit het oog mogen verliezen, dat de huidige spanning tussen lonen en prijzen niet alleen voor de loontrekkenden, maar ook voor vele groepen van ondernemers nadelige gevolgen heeft. Deze doen zich in het bijzonder voor, waar de laatste schakel in het productie- en distributieproces tegenover de gebruiker staat en de wisselingen in de koopkrachtverhoudingen heeft op te vangen. Ook daar zal in menig geval de beloning voor gepresterde arbeid ontoereikend zijn om de bedrijfskosten — waaronder ook arbeidslonen en sociale lasten! — te kunnen opbrengen en het gezin van de ondernemer op behoorlijke wijze te kunnen onderhouden.

Daarom hoede ook de overheid zich bij haar sociaal-economisch beleid voor eenzijdigheid; zij mag zeker niet met twee maten meten.

Niet meten met twee maten!

Onlangs hebben wij reeds melding gemaakt van de vragen van het Tweede Kamerlid Nederhorst over prijsafspraken in het slagersbedrijf. Het halfslachtige antwoord, dat de ministers van Landbouw-, Visserij- en Voedselvoorziening en van Economische Zaken hierop gaven kon bij het grote publiek de indruk wekken, dat er iets niet in orde zou zijn. Het gevolg is dan ook geweest, dat men in slagerskringen zeer onstemd is over dit blijkbaar door minister Mansholt geïnspireerde antwoord en dat de Partij van den Arbeid weer eens heeft getoond, hoe weinig oprecht haar middenstandspolitiek is.

Niet lang daarna heeft ook haar Kamerlid, de heer Suurhoff zich op dit slappe koord begeven. Hij vroeg de minister van Economische Zaken in niet minder tendentieuze gestelde vragen inlichtingen over het in het leven roepen van een marktorganisatie voor electro-technische artikelen, binnen welke grossiers, detailisten en installateurs door wederzijdse erkenning tot een zogenaamd exclusief handelsverkeer willen komen, d.w.z. dat alleen geleverd wordt door en aan erkende ondernemers en met inachtneming van in onderling overleg vastgestelde prijzen en leveringsvoorwaarden.

Het verheugt ons, dat minister Van den Brink, die nu alleen het woord kon doen, in zijn antwoord de suggestie heeft afgewezen, als zouden dergelijke privaatrechtelijke ordeningsmaatregelen, welke trouwens ook in andere sectoren van het be-

drijfsleven voorkomen, uit een oogpunt van algemeen belang à priori onaanvaardbaar zijn. De minister wijst erop, dat een dergelijk exclusief handelsverkeer uiteraard steeds een zekere mate van economische dwang tot aansluiting medebrengt. Hoewel daaraan bezwaren kunnen kleven, zijn dergelijke regelingen niet zonder meer in strijd met het algemeen belang te achten. Een oordeel hierover zal eerst na onderzoek van geval tot geval kunnen worden geveld. Het departement blijft diligent ten aanzien van alle kartelliseringspogingen.

Het spreekt vanzelf, dat de overheid zich nauwkeurig rekenschap geeft van alle door bedrijfstgenoten ondernomen pogingen tot regulering van de concurrentie. In de Wet op de Bedrijfsorganisatie is het stellen van bindende regelen ter bevoordeeling van gezonde mededinging onder de nodige waarborgen ter voorkoming van misbruik als een der doelstellingen van de bedrijfslichamen vermeld. Het is duidelijk, dat de huidige spanning tussen lonen en prijzen tot een omzichtig beleid noopt, maar men kan de ondernemers toch moeilijk het recht ontzeggen, hun bestaansmogelijkheid door een redelijke beperking van de concurrentie na te streven, zolang op het terrein van lonen en andere arbeidsvoorwaarden hetzelfde gebeurt door het tot stand brengen van (collectieve) arbeidsovereenkomsten, al dan niet verbindend verklaard, alsmede door bindende regelingen van het College van Rijksbemiddelaars. In de meeste gevallen wordt daardoor een belangrijk groter deel van de consumenten-

Die uit de Stad:

„'t ZAL HIER 's WINTERS WEL WAAIEN!”

Die uit Vinkeveen:
„JA. ALS ER WIND IS!”

Vinkeveen is een kilometers lang dorp. Eén grote weg met aan weerszijden kleine hoeven, over een brugje bereikbaar. Aan de ene zijde van de weg zijn de Vinkeveense en Proostdijer Plassen, aan de andere zijde tuinderijen en de polder Groot Mijdrecht. Die polder is maar lastig voor het dorp. De waterhuishouding is er door in de war gebracht. Het altaar van de R.C. kerk is naar beneden gekomen! Kunstmatig watertoevoer onder de kerk bleek nodig te zijn. Onder de grote meisjesschool bracht de gemeente voor 30.000 gulden irrigatiewerken aan, om ook daar de keps over de heipalen vochtig te houden. Als ze die plassen nu ook nog droogleggen, zoals de wet dat voorschrijft kan Vinkeveen wel vertrekken. En of het zulke goede grond zou zijn zoals de landbouwconsulent meent die verzocht het vervenen stop te zetten? Zou de bodem zoveel anders zijn dan in de polder Groot Mijdrecht? Daar tobt men met irreversibele gronden, dode grond die geen water opneemt. „Het kan maar zo dat je in Vinkeveen koolzaadplantjes uit Groot Mijdrecht ziet vliegen”. Ook heeft die polder veel last van zoute kwel. Koeien uit Friesland drinken er de eerste dagen niets, dan ineens veel, hun melk wordt er armer aan vet.

Het is dus zaak om goed te onderzoeken of het droogleggen van de plassen en vooral het drooghouden van het verkregen land, geheel door de opbrengst verzekerd zal zijn.

De wet die voorschrijft dat de plassen in 1964 droog moeten zijn kan gewijzigd als driekwart van het te vervenen gebied is verveend. En dat is nu het geval.

Men kan de plas de plas laten als men dat wil. Het is een „wijkplaats voor flora en fauna van de oude rivierdelta”; het Botshol biedt een bijzondere mogelijkheid voor het waarnemen van de overgang in veenvegetatie: van brakwater tot zoetwater. Het aan natuurschoon toch al arme Amsterdam heeft hier in de directe omgeving een kostelijk bezit, wat straks als de grote Rijksweg Amsterdam—Utrecht gereed zal zijn, makkelijker voor iedereen bereikbaar is. Men kan er roeien, zeilen, zwemmen, kamperen en vissen. Men kan zich ver wanen van de grote stad en de mensen, in die rijk met eilandjes bezaaide plassen. Er is het blauw van de voederwikke, het teergeel van de moerasspirea, er zijn wolken zachtrose valeriana; er is het roserood van de fijngestyleerde zwanebloem; er zijn gezellige gele plompen en de grote stille witte lilies. Het wordt meer en meer door liefhebbers van watersport bezocht. Maar zullen de eilandjes in de loop der jaren verdwijnen? Wegspoelen zoals dat in een veengebied uiteraard gebeurd? Zal het mogelijk zijn ze te beveiligen? De oever te verdedigen zodat deze status behouden blijft? Dat is een grote vraag. En wie betaalt de kosten? Amsterdam? Utrecht?

Men denkt ook over zandwinning uit de Vinkeveense Plassen ten behoeve van de stad Amsterdam. Droogmaking zou dan voor altijd uitgesloten zijn en het pastorale karakter van de omgeving zou voorgoed verdwijnen. De plas werd dan 25 meter diep, het water woelig en koud en alleen voor flinke zellers aantrekkelijk. Maar de kosten voor de oeververdediging kunnen berekend in de verkoop van het zand. Amsterdam kon dan bouwen en de Prov. Utrecht had een probleem minder. Men denkt 30 miljoen kubieke meter zand te betrekken uit dit water, wat door de ligging en de kwaliteit van het zand, 15 miljoen gulden goedkoper zou komen dan tot nog toe berekende mogelijkheden. Goedkoop zand betekent goedkoper huren. — Dit zand „zuigt lekker”. Ook wordt gedacht over het, in één moeite door, aanleggen van een kunstmatig strand, waardoor de stad een (modern?, mondain?) recreatieoord rijker zou worden. Vinkeveen, dat wil industrialiseren zou,

door het verbindingskanaal wat door het mooie gebied van het riviertje de Waver is geprojecteerd en nodig is voor het transport van het zand, in directe verbinding met de grote waterwegen komen.

De Vinkeveense en Proostdijer Plassen waren vroeger weide gronden. Ongeveer 100 jaar geleden werd concessie verleend voor een „veenderij”, een gebied waar men het veen tot turf verwerkte. Het bestuur gaf vergunning tot vervenen onder voorwaarden, o.a. dat de grond niet mocht worden omgezet tot een wilde plas, die altijd een zorg voor de omgeving zou zijn. Er moest geld gedeponereerd voor het latere droogleggen van de plas en voor de oeververdediging zolang dit nog niet zover was. De veenderij werd aan het einde van de vorige eeuw omgezet in een Waterschap. Zo'n waterschap wordt opgericht door de Prov. Staten en heeft een reglement, een soort grondwet. Soms zijn er bijzondere reglementen voor waterschappen, zo ook hier, waar men voorschrijft dat de polder in 1964 droog moet zijn. De Staten mogen die termijn verkorten als ¼ van de polder verveend is. Ongeveer 200 ha. van de ruim 1000 ha. is nu nog

niet verveend. Maar er is geen geld voor de drooglegging, waarvan men bovendien niet weet of ze rendabel is. Door de verminderde koopkracht zijn de gereserveerde fondsen lang niet toereikend. Er wordt, zoals eerder vermeld, gedacht over zandwinning voor de stad Amsterdam, zó dat in de kostprijs van het zand dan de oeververdediging van de plas kan berekend. Voor ontzanding is vergunning nodig van Gedeputeerde Staten, ingevolge de ontgrondingsverordening Utrecht. Om het voorschrijft tot drooglegging uit het reglement van het Waterschap te nemen, moeten Provinciale Staten daartoe een besluit nemen op voorstel van Gedeputeerde Staten.

Teneinde in deze materie te worden voorgelicht hebben Ged. Staten een Commissie benoemd, die nog studerende is. Men gaat na o.a.: in hoeverre drooglegging verantwoord is; de wetenschappelijke en landschappelijke waarde van dit gebied en de waarde als watersportcentrum voor Amsterdam.

De Overheid bestudeert zandwinningmogelijkheden hier en elders. Zij moet zorgen dat de prijzen die Amsterdam moet betalen en de belastingbetalers moeten opbrengen niet te hoog worden, maar ook dat geen vitale belangen worden geschaad.

Hier ligt een moeilijk probleem omdat de tegen elkaar uit te wegen belangen, waarden van geheel verschillende orde zijn. Men kan een economisch voordeel van 15 miljoen gulden (zoals de stand van zaken nu is; mogelijk komen er voordeliger oplossingen elders?) niet negeren. Schoonheid en gezondheid daartegenover zijn niet in getallen uit te drukken.

„Industrie” voor Vinkeveen, „Strand” voor Amsterdam, en „Wie” een ontzandingsvergunning zal krijgen, zijn secundaire belangen, die door speculantten uit dit probleem naar voren worden gebracht om bepaalde plannen aantrekkelijk te maken. De Commissie die het probleem in studie heeft staat voor een belangrijke taak. De Staten van Utrecht staan voor een moeilijke beslissing.

DOROTHEE
L. VAN DER SCHEER

AFDELINGSSECRETARISSEN:

Onze administratie is gaarne bereid met U te spreken over de mogelijkheid van uitbreiding van onze lezerskring.

Mevrouw Fortanier de Wit naar de Ver. Staten

Evenals vorig jaar, heeft de Regering Mevr. Fortanier-de Wit benoemd tot lid van de delegatie, welke ons land zal vertegenwoordigen op de Algemene Vergadering van de Verenigde Volken; deze begint 19 September te Lake Success.

Zij vertrok met de „Veen-dam” op 8 September van Rotterdam.

Zij, die het voornemen zouden hebben haar aangelegenheden voor te leggen, betrekking hebbende op de onderwerpen, die Mevrouw Fortanier in de Tweede Kamer behandelt, gelieven deze toe te zenden aan de heer Zegering Hadders.

Studie-Conferentie

VAN DE

VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

OVER

De politieke situatie in Nederland

Zaterdag 14 en Zondag 15 October 1950 in de Internationale School voor Wijsbegeerte te Oud-Leusden

Agenda:

ZATERDAG 14 OCTOBER.

16.00 uur: Opening

16.15 uur: „De sociologische betekenis van de politieke partij”. Spreker: Mr. H. VAN RIEL.
GEMEENSCHAPPELIJKE AVONDMAALTIJD

20.00 uur: „De algemene politieke toestand”. Spreker: Mr. P. J. OUD.

ZONDAG 15 OCTOBER:

10.30 uur: „De praktijk van de werkwijze van de Eerste Kamer der Staten-Generaal”. Spreker: Prof. Mr. A. N. MOLENAAR.
GEMEENSCHAPPELIJKE KOFFIEMAALTIJD

14.00 uur: „De praktijk van de werkwijze van de Tweede Kamer der Staten-Generaal”. Spreker: Drs. H. A. KORTHALS, die tevens een kort overzicht zal geven van zijn ervaringen te Straatsburg.

16.00 uur: Sluiting.

Na elke inleiding zal gelegenheid bestaan tot het stellen van vragen.

N.B. Aanmelding dient te geschieden door de strook op pag. 7 ingevuld aan ons toe te zenden. In verband met het feit, dat voor logies en maaltijden slechts plaatsruimte is voor 130 personen, gelieve men zich spoedig aan te melden. De kosten, welke op de in te vullen strook staan aangegeven, gelieve men bij de aanmelding over te maken op giro no. 67880 ten name van de Secretaris van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie te 's Gravenhage. Met wens t.a.v. voorkeur voor 1- of 2-persoons kamers zal zoveel mogelijk rekening worden gehouden, indien deze wens bij de aanmelding worden kenbaar gemaakt.

Voor hen, die wel de conferentie wens bij te wonen, doch geen gebruik zullen maken van logies en maaltijden, zullen geen kosten in rekening worden gebracht. Aangezien de conferentie-zaal ten hoogste 200 mensen kan bevatten, zullen wij ons echter, indien het totaal aantal aanmeldingen dit getal mocht overtreffen, tot onze spijt genoodzaakt zien de inschrijving te sluiten.

Voor vervoersfaciliteiten te Amersfoort zal worden zorggedragen.

Handelde Spaak wel of niet revolutionnair?

En wat heeft Straatsburg daarmee te maken?

Het geval-Spaak, om het kortweg zo te noemen, neemt nog steeds een belangrijke plaats in de politieke discussies in. Ook al, door hetgeen in Straatsburg is geschied en waarbij in het bijzonder van Nederlandse zijde bezwaar is gemaakt tegen de verkiezing van Spaak als President van de Assemblée, een bezwaar, dat o.m. gedeeld werd door onze geestverwant de heer Korthals, die lid was van de Nederlandse delegatie in Straatsburg.

De vraag, welke primair is bij het beschouwen van al deze vraagstukken, is, of de houding van Spaak en van de Belgische socialistische partijen, het algemeen wel of niet revolutionnair is te noemen.

Aangezien dit punt in het bijzonder van belang is, lijkt het ons goed hierbij iets langer stil te staan.

Wij menen in dit verband te mogen wijzen op een uiteenzetting, welke prof. dr. L. J. C. Beaufort, lid van de Eerste Kamer voor de K.V.P. en plaatsvervangend lid van de Nederlandse delegatie in de Assemblée, schreef in de Nieuwe Rotterdamse Courant, naar aanleiding van het feit, dat deze courant ter gelegenheid van de verkiezing van Spaak tot president van de Assemblée had geschreven over „onverkwikkelijk Nederlands incident.” (N.R.C. 18 Aug.)

Hij schreef in zijn uiteenzetting o.m. het volgende: „Geen verschil van mening bestaat over Spaaks opmerkelijke gaven als leider van internationale bijeenkomsten. Wie hem in 1946 als president der Algemene Vergadering van de Verenigde Naties heeft leren kennen, zou hem slechts als permanente president ook voor de jonge Straatsburgse consultatieve Assemblée kunnen wensen.

Verskil van mening bestaat evenmin over de vraag of de koningskwesie in België een zuiver nationale aangelegenheid is, waarin buitenlanders zich niet hebben te mengen. Dit impliceert, dat geen Belg, ook Spaak niet, mag worden aangevallen om zijn inzicht in deze intern-Belgische aangelegenheid, noch ook om de kracht en de felheid zelfs, waarmee hij dit inzicht tracht te doen zegeren. Men kan zelfs nog verder gaan en ook de in de strijd bezigde middelen aan het oordeel van buitenstaanders volkomen onttrokken achten.

Doch hier begint nu juist de scheiding der geesten. Geen oordeel over de bezigde middelen — accoord, behalve, wanneer die middelen illegaal, anti-democratisch, in wezen revolutionnair zijn. En dat is nu juist, wat aan Spaak verweten wordt. Niet zijn felle anti-Leopoldistische gezindheid, niet zijn activiteit om de „neens” een meerderheid te bezorgen, niet zijn pogingen om het regeringsbeleid naar zijn zienswijze om te buigen, maar wel het onbetwistbare feit, dat hij, toen dat alles niet baatte, de democratie heeft opzij gezet, en met anti-democratische middelen, politieke staking, geweld of dreiging met geweld, de wettig gekozen meerderheid wilde dwingen aan het inzicht der minderheid toe te geven.

Maar heeft Straatsburg daarmee te maken?

In de preambule van het Statuut van de Raad van Europa spreken de deelnemende landen hun gehechtheid uit „aan de geestelijke en zedelijke waarden, welke het gemeenschappelijk erfdeel zijn van hun volken en de ware bron van persoonlijke vrijheid, van vrijheid van politieke overtuiging en van de heerschappij van het recht, welke beginselen de grondslag vormen van elke waarachtige democratie”. Men behoeft deze woorden slechts te lezen om overtuigd te worden, dat de Straatsburgse conferentie niet slechts het recht, maar ook de plicht had van haar voorzitter te eisen, dat zijn gedrag, waar dan ook en onder welke omstandigheden dan ook, de heerschappij van het recht zou hooghouden. En omdat het vertrouwen daarin, helaas, ontbrak, voel-

den vele leden in geweten zich verplicht tegen Spaaks herkiezingstelling te nemen”.

Tot zover prof. Beaufort.

De redactie van de N.R.C. komt hiertegen in een onderschrift op, waarin zij o.m. het volgende opmerkt:

„Naar onze mening kan men Spaaks houding in het laatste bedrijf van het Belgische koningsdrama niet losmaken van het vele dat daaraan vooraf is gegaan. Er zijn van beide kanten in die zaak ernstige fouten gemaakt, voortvloeiende uit een miskennis van de positie van een constitutioneel vorst in het moderne democratische staatsbestel. Het was reeds een vergissing, om het zacht te zeggen, om de Koning met het feitelijke opperbevel te belasten en uit deze vergissing is ten slotte allenarigheid voortgevloeid. Voorts was het uitschrijven van een volksstemming om de volksvertegenwoordiging en de regering van advies te dienen een fout en heeft men vervolgens van de zijde van de voorstanders van 's Konings terugkeer zich niet voldoende gerealiseerd, dat die uitspraak van zodanige aard was, dat zij tegen 's Konings terugkeer pleitte. Men had de Koning, in plaats van hem buiten de partijstrijd te houden, daarin betrokken. Hier mocht niet het beginsel van de helft plus één gelden. Door dit toch te laten gelden, heeft men het verzet, zoals zich dat mede onder Spaaks leiding heeft ontwikkeld, uitgelokt. Waar zo de zaken staan, mag men, naar onze mening, deze staatsman door zijn houding, niet gediskwalificeerd achten voor het voorzitterschap van de Europese vergadering.”

Tot zover de redactie van de N.R.C.

In feite vergoelijkt de redactie van de N.R.C. dus het optreden van Spaak en de socialistische partij en voert zij argumenten aan, waarmee men het theoretisch en zelfs praktisch eens kan zijn, hoe de loop der gebeurtenissen in België is geweest. Op het hoofdbezwaar van prof. Beaufort gaat de redactie van de N.R.C. echter niet in, n.l. dat hier sprake is van revolutionnair optreden. Was dat optreden van Spaak en de socialistische partij dan wel revolutionnair?

Wij menen niet beter te kunnen doen dan wederom de Nieuwe Rotterdamse Courant aan te halen, maar thans van een andere datum, n.l. van 31 Juli van dit jaar, toen de opstandige beweging in België op haar hoogtepunt was en waarin de redactie onder 't opschrift „België's revolutie” o.m. het volgende schreef:

„Laten wij eerst de feiten zuiver trachten te stellen: België is een constitutionele monarchie, d. w.z. een land, waar de koning het hoofd van de staat is, maar waar het kabinet alle verantwoording draagt tegenover de volksvertegenwoordiging. Deze volksvertegenwoordiging, dat zul-

len ook de socialistische partijen niet ont-kennen, is op volkomen wettige wijze gekozen, zonder dat van pressie of terreur bij de stembus sprake was. Dat in deze volksvertegenwoordiging één partij de absolute meerderheid bezit, is geenszins in strijd met de democratie, dat deze meerderheid besluiten treft in haar eigen geest evenmin. In dit verband mag men een socialist even op de situatie in Engeland wijzen, waar de socialistische meerderheid ook van haar meerderheid gebruik heeft gemaakt om maatregelen te nemen, die in de ogen van de oppositie verderfelijke waren, maar die aan de loyaliteit der oppositie niets heeft veranderd. De democratisch gekozen Belgische volksvertegenwoordiging nu verklaart, dat de onmogelijkheid voor koning Leopold om te regeren niet langer bestaat, waarop de koning terugkeert. Hiermede is niets gebeurd, dat in strijd is met de grondwet of met de algemene beginselen van de democratie. Het recht op revolutie, dat onder bepaalde omstandigheden zeker bestaat, kan hier niet van toepassing worden geacht, onderdrukking door een tyran, vertrapping van geschreven of menselijke rechten kan niet worden aangevoerd. De koning in een constitutionele monarchie kan geen tyran zijn, hij is staats-hoofd, de verantwoordelijkheid is het deel van de regering. Een argument van 's konings tegenstanders is, dat hij terug is gekomen in strijd met de wil van een aanzienlijk deel van de bevolking. Inderdaad, maar de meerderheid van de volksvertegenwoordiging (en slechts deze kan voor het volk beslissen) was voor terugkeer. Bij de volksraadpleging, die enkele maanden geleden is gehouden, was slechts sprake van een raadpleging zonder bindende kracht. Er bleek slechts uit, dat de meerderheid voor de koning gering was, te gering voor een vorst, zouden wij er zelfs aan willen toevoegen. Doch ook hier: de meerderheid was voor terugkeer. Het valt slechts te betreuren, dat men de weg van het compromis, waar men reeds zo ver op gevorderd was door 's konings boodschap van 15 April, niet ten einde toe heeft willen bewandelen. Dit neemt evenwel niet weg, dat de democratische parlementaire beginselen door 's konings voorstanders niet zijn geschonden en wel door 's konings tegenstanders, die zich niet als goede democraten neer kunnen leggen bij een uitspraak van de meerderheid en nu hun toevlucht zoeken tot middelen, die buiten het parlementaire plan liggen, waarop zich het dispuut van het begin af aan heeft afgespeeld. Spaak en Buset mogen zich socialist noemen, als sociaal-democraten gedragen zij zich thans niet.”

Tot zover wederom de N.R.C., op 31 Juli van dit jaar.

Als de leden van de Nederlandse delegatie zich alleen maar zouden be-roepen op hetgeen de N.R.C. op die datum, toen de revolutie in België zich aan het voltrekken was, schreef, dan hadden zij reeds voldoende argumenten om tegen de verkiezing van Spaak te zijn.

Wij meenden, juist om deze zaken zuiver te stellen, deze citaten uitvoerig te moeten vermelden. Wij willen er als onze mening aan toevoegen, dat die leden van de Nederlandse delegatie, die bezwaar hebben gemaakt tegen Spaaks verkiezing, daarmede de democratie een dienst hebben bewezen. En wij achten het jammer, dat de N.R.C. op 18 Augustus zozeer afwijkt van het juiste principe, dat deze redactie op 31 Juli j.l. heeft ingenomen.

(Wij hebben nog enige ingezonden stukken over dit onderwerp ontvangen, doch moeten nu volstaan met het bovenstaande. Red.)

UIT DE PARTIJ

BIJENKOMST COMMISSIE VOOR JUSTITIËLE AANGELEGENHEDEN

De Commissie voor Justitiële Aangelegenheden van de V.V.D. zal op Zaterdag 16 September, 2 uur, in Hotel Terminus, Stationsweg 80, 's Gravenhage, een bijeenkomst houden betreffende de paragraaf Justitiële Aangelegenheden van het Werk-program. Die partijleden, die tot deze bijeenkomst toegang wensen, dienen zich zo spoedig mogelijk telefonisch of schriftelijk te wenden tot het Algemeen Secretariaat, Koninginnegracht 61, 's Gravenhage, telefoon 111768, waarna zij een uitnodiging zullen ontvangen.

De Sociale Commissie van de V.V.D. zal op 13 September 2 uur, in Café-Restaurant Den Hout, Bezuidenhoutseweg 11-13, 's Gravenhage, een bijeenkomst houden betreffende de paragraaf Sociale Zaken van het Werk-program. Partijleden, die tot deze bijeenkomst toegang wensen, dienen zich zo spoedig mogelijk telefonisch of schriftelijk te wenden tot het Algemeen Secretariaat, Koninginnegracht 61, 's Gravenhage, telefoon 111768, waarna zij een uitnodiging zullen ontvangen.

„De Commissie voor Radio-zaken van de V.V.D. zal op Vrijdag, 29 September a.s., des avonds te 7.30 uur in Hotel Monopole, Stationsplein 6 te Amersfoort, een bijeenkomst houden betreffende de paragraaf radio-zaken van het Werk-program. Partijleden, die tot deze bijeenkomst toegang wensen, dienen zich zo spoedig mogelijk telefonisch of schriftelijk te wenden tot het Algemeen Secretariaat, Koninginnegracht 61, 's-Gravenhage, telefoon 111768, waarna zij een uitnodiging zullen ontvangen.”

STALEN MEUBELEN
„GISO“-LAMPEN

Vóór 9 October a.s. inzenden aan het Algemeen Secretariaat van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie, Koninginnegracht 61, 's-Gravenhage.

Ondergetekende

Adres

Woonplaats

geeft zich hierbij op als deelnemer (-ster) aan de studie-conferentie van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie op 14 en 15 October 1950 in de Internationale School voor Wijsbegeerte, Dodeweg 9 te Oud-Leusden.

* Avondmaaltijd op 14 October	f 2.25
Logies van 14 op 15 October	„ 1.50
Ontbijt op 15 October	„ 0.75
Koffiemaaltijd op 15 October	„ 1.25

Totaal f

*) S.v.p. doorhalen wat niet verlangd word

EEN SCHANDAAL? JA!

(Ingezonden.)

Mijnheer de Redacteur,

Uw medeburger heeft gelezen, dat zijn overpeinzing een minder aangename indruk op de Heer Loman heeft gemaakt, omdat deze meent, dat het geval Bertha Hartogh ten onrechte met het probleem der Joodse Oorlogspleegkinderen werd vergeleken. Uw medeburger kan het met deze opvatting, ook bij nadere overweging, allermint eens zijn. Want al liggen de verhoudingen qua geloof en sfeer geheel anders, in wezen loopt de tragiek van Bertha Hartoghs lot evenwijdig aan die der oorlogspleegkinderen.

Want naar Uw medeburger meent, hebben ouders een onbetwistbaar en op de wet gebaseerd recht om het geestelijk klimaat te bepalen waarin

hun kind wordt opgevoed en de Nederlandse wet heeft dan ook vastgelegd, dat ouders bij testament een voogd kunnen benoemen. Een logische consequentie van het voormelde beginsel.

De tragiek van Bertha's lot is nu, — en de Heer Loman accentueert dit terecht — dat volslagen vreemden zich als „eigenaar” van Bertha beschouwen en dit kind de opvoeding geven, die zij wenselijk achten, daarbij steunend op dit immoreel bezitsrecht. Medeburger wil U niet vermoeien met een beschrijving van de tragiek van het oorlogspleegkind, maar hij plukt een tweetal voorbeelden uit een grote groep, die, in de monotone opsomming der feiten, van grote welsprekendheid zijn.

Geval A. Hanny Mörpurgo. De

voorouders vluchtten onder de bedreiging van brandstapel en inquisitie uit Portugal, omdat zij het Katholicisme niet wilden aanvaarden. De moeder van Hanny heeft als haar laatste wens nagelaten, dat Hanny een Joodse opvoeding zou krijgen in het gezin van haar familie. Na de oorlog vraagt deze familie de voogdij over Hannie aan. Hannie wordt toegewezen aan het katholieke gezin van haar pleegouders en zij wordt op 4 April 1948 in het klooster van de Zusters van het Arme Kindje Jezus te Maas-tricht gedoopt.....

Geval B. Jongetjes Rosenberg, resp. 7 en 5 jaar oud, kinderen van een godsdienstonderwijzer, die met nadruk de wens heeft uitgesproken dat zijn kinderen orthodox Joods zouden worden opgevoed. De rechter geeft de voogdij aan een tante en de toezienende voogdij aan de pleegouders. Tegen de wil van de voogdes, ondanks interventie bij de hoogste Katholieke instantie in Nederland, waar men veel

begrip toonde voor het Joodse standpunt, worden de twee jongetjes in het voorjaar van 1949 gedoopt.

En deze twee gevallen zou Uw medeburger met talrijke, even tragische, en even sprekende kunnen aanvullen.

Uw medeburger heeft gelezen, dat de Heer Loman de motieven, die tot deze handelwijze hebben geleid zedelijk verdedigbaar acht. Hij vindt het dus zedelijk toelaatbaar, dat kleine kinderen, tegen de uitgesproken wil van hun ouders gedreven worden naar een sfeer, die deze ouders beslist niet hebben gewild. Uw medeburger blijft van oordeel, dat deze dingen beschamend voor ons land zijn en „een zaak, die ergernis en aanstoot geeft”, de omschrijving, volgens Van Dale, van een schandaal.

Daarmede werd dus geen woord te veel gezegd door

UW MEDEBURGER.

(Discussie gesloten. — Redactie.)

H.P. Gelderman & Zonen N.V.

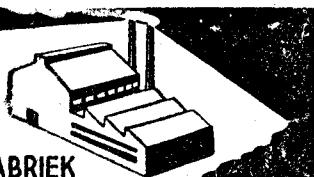
OLDENZAAL

fabrikanten van

ruwe-, geverfde-, gebleekte- en bedrukte katoenen-, celvezel- en kunstzijden manufacturen

DAKEN - VLOEREN

N.V. BETON- & PLATENFABRIEK
% GEBS. MYNLIFF NYMEGEN

TEL 20539

DE ROTTERDAMSCHЕ DROOGDOK MIJ. N.V.

N.V. BOELE'S

Scheepswerven en Machinefabriek

BOLNES

Nieuwbouw en reparatie

Fa. Plastimode

Knopen en Gespen voor groothandel en industrie

AMSTEL 252

AMSTERDAM-C.

BOLNES

Dieselmotoren

25—1400 P.K.

N.V. Machinefabriek

„Bolnes”

v.h. J. H. v. Cappellen.
te Bolnes

N.V. Lijm- en
Gelatinefabriek

„Delft”

Fabrieksmerk
TWEЕ TORENS

Tel. 106-363 — Delft

Voor dagelijks gebruik!

**DE JONG'S
CHOCOLADE**

**CHOCOLADE
HAGELSIAG.**

De eenige echte!

AFDELINGSSECRETARISSEN:

Vraagt bij onze administratie de tarieven voor extra-exemplaren van ons weekblad, voor de verbreiding van onze beginselen en voor het werven van nieuwe abonne's.

N.V. Staalraadkabel- en Herculestouwfabriek

voorheen

J. C. DEN HAAN

GORINCHEM

TUINARCHITECTUUR — BOOMKWEKERIJEN

Ontwerpen
Aanleggen
Onderhouden

GIJSB. VURENS

Ringvaartweg 98 - Rotterdam (O.) - Tel. 22114

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

VRIJDAG 15 Sept. 1950 No. 126

WIJ HEBBEN NOG
TWEE JAAR TIJD

Pag. 6

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

DE GEVOLGEN ZIJN NOODLOTIG

Wij mogen van de lezers van ons weekblad — progressief als zij zijn — niet veronderstellen, dat zij zich in een verloren uur nog wel eens bezig houden met de ouderwets-gemoedelijke verhalen van de brave Fritz Reuter. Deden zij dit wel, ze zouden zich de figuur herinneren van die merkwaardige kandidaat voor de Pommerse of Mecklenburgse landdag, die op een verkiezingsvergadering zijn medeburgers zou inleiden in de geheimen van de economie en dan ter verklaring van het verschijnsel der armoede uiteenzet, dat armoede voortspuit uit de pauvreté.

Iets van dezelfde diepzinnige staatsmanswijsheid spreidde de heer Schermerhorn ten toon, toen hij als de taak van de door hem geleide regering noemde de rechtvaardige verdeling van de nationale armoede.

Minder filosofisch aangelegde regenten zouden het als hun roeping beschouwd hebben, de nationale armoede — gevolg allereerst van vijf jaren bezetting en plundering! — te boven te komen. Prof. Schermerhorn vroeg zich alleen maar af, hoe delen wij een minus door tien miljoen? Hij vroeg zich dit af, ook toen, naar zijn eigen verklaring, in het door hem zo voortreffelijk geleide „vernieuwde” regeringsbestel met het geld gesmeten werd en het voor hem met zijn ziensblik al lang vaststond, dat onze nationale economie het voortaan zou moeten stellen bijv. buiten de revenuën die Nederlandse ondernemingsdurf en werklust tevoren uit beleggingen overzee haar deden toevloeien.

De economische toestand van 't ogenblik, die tot de nieuwe loonsverhoging noopte, is daar om te bewijzen, dat wij geen oude koeien uit de sloot halen door aan het Schermerhorniaanse adagium te herinneren. Immers deze staatsman inaugureerde het principe van de minste weerstand, dat sindsdien op elk terrein onze vaderlandse politiek beheerste. Opeenvolgende Kabinetten bleven in gebreke, in het staatsapparaat de zo dringende nodige besnoeiing, in het overheidsbeleid de zo dringende nodige versobering, in ons volksleven de zo dringende nodige prikkel tot productievergroting aan te brengen. Zij namen veeleer telkens weer maatregelen, die tot een tegengesteld effect moesten leiden.

Hier voorbeelden te noemen ware uilen naar Athene dragen. Ieder die zijn ogen de kost geeft weet, dat ons bestuursapparaat — alle statistieken ten spijt, die 't tegendeel zouden moeten bewijzen — uitgedijd is en blijft tot ver boven hetgeen tot 1940 als normaal werd beschouwd. In eigen omgeving — om slechts hier bij te blijven — kennen wij een gemeente, waar voor de oorlog vier veldwachters rust en veiligheid uitnemend handhaafden en waar

thans een politiecorps gestationeerd is van plus minus 30 man. In dit weekblad is er onlangs op gewezen, dat wij thans geen noemenswaardige troepenmacht paraat hebben, doch dat het aantal generaals en kolonels een veelvoud bedraagt van het vooroorlogse. Zo kan men doorgaan!

Onze minister van Financiën moge, evenals zijn ambtgenoten, de verzekering geven, dat de uiterste zuinigheid moet en zal worden betracht, de verslagen van de Rekenkamer leren ons wat daarvan in de praktijk terecht komt. Zelfs op het gebied van officiële ontvangsten gaat men van hoger hand voort met representatie-uitgaven, die bij de eenvoudige belastingbetaler wel de indruk moeten vestigen, dat het, gezien in het licht van het geheel, voor hem een dwaasheid schijnt zich in zijn privé-leven meer versobering op te leggen dan waartoe de hoge levensstandaard en de exorbitante belastingen hem verplichten.

Op productievermeerdering aan te dringen wordt in de oren van ondernemer en arbeider tot een zinloze slogan, nademaal het belastingstelsel en heel de economisch-sociale politiek, beide voortdurend hinkend op meer dan één gedachte, die vermeerdering tegenwerken. Geldverspillende spaaracties vat de burger als een farce op.

Zelfs rapporten van buitenlandse instanties, die hoog opgeven van Nederlands snel economisch herstel vermogen ons volk niet in slaap te sussen. Men kan ons duizendmaal het „Tout va très bien” toezingen, we weten te goed, dat onze zogenaamde welvaart een schijnwelvaart is, evenals het als een praatje voor de vaak werd beschouwd, toen ons verzekerd werd dat onze door Engeland afgedwongen(?) devaluatie geen stijging van prijzen van betekenis teweeg zou brengen.

De thans voorgeschreven loonsverhoging is een symptoom van de pernicieuze toestand, waarin een slap regeringsbeleid ons volk na de bevrijding heeft gebracht. Tekenend is daarin misschien alleen, dat de regering hierbij opgetreden is met die habilitieit van knopen doorhakken, waarin een zwak gouvernement altoos zijn kracht meent te moeten demonstreren.

En als dan de loonsverhoging afgekondigd is, die geen enkele loontrekkende wezenlijke bevrediging kan schenken, omdat ieder weet, dat de euvelen waaronder ons volk lijdt met loonsverhoging niet uit de weg te ruimen zijn, dan komt de Staatssecretaris van Sociale Zaken, neen, niet met een program dat althans enig uitzicht opent op hogere productie, maar met de zoetsappige mededeling, dat we er allen een stevig schepje op moeten leggen. Is het wonder dat ondernemers en arbeiders elkander dan aanzien met die blik van berustende ontmoediging, die ge vindt op het gelaat van ieder mens, die bij het

— voor de zoveelste maal — aanhoren van een serafijnse boodschap verzuchten moet: „Die Botschaft hör' ich wohl, allein mir fehlt der Glaube”.

Zoals het hier gaat, gaat het overal in West-Europa, waar het socialisme zijn stempel op het politiek beleid drukt.

Ook in Engeland zou Labour de nationale armoede rechtvaardig verdelen. Meer consequent althans dan Schermerhorn het te onzent deed, heeft men daar het publieke leven tot „austerity” gedwongen. Desniettemin doen zich ook in Engeland dezelfde verschijnselen voor, die hier tot loonsverhoging noopten. Maar ook daar blijkt de politiek van de minste weerstand de arbeiders niet te brengen wat zij van een socialistische politiek verwachtten: het congres van vakverenigingen verwerpt er thans de loonpolitiek van de Labour-regering.

Wanneer zal het Nederlandse volk tot het inzicht komen, dat gezonde economie onverbiddelijke voorwaarde is voor algemene welvaart en dat geen gezonde economie bereikbaar is, zo lang we geen regering hebben, die radicaal breekt met de tactiek van de minste weerstand?

de R.

Rood-rose

Hozeer ook het socialisme in zijn felle leerstelling slechts theorie verkondigt, die op de massa een grote indruk moet maken, doch in de praktijk niet te verwezenlijken is, blijkt wel zeer duidelijk uit de jongste beginselverklaring van de Britse Labourpartij. Uit deze beginselverklaring blijkt o.m. dat het socialistische principe in vele gevallen is losgelaten. Zo wordt over de nationalisatie, van de suiker- en cementindustrie, de koelhuizen en de industriële verzekering, in vorige verklaringen zo warm aangeprezen, thans niet meer gerept. Nog sterker blijkt de verwatering uit de verklaring van Morgan Philips, de secretaris van de partij, die o.a. sterk de nadruk legde op het onveranderd blijven van de ethische en morele principes van de partij. „Maar”, zo voegde hij er aan toe, „de methode waarmee deze principes in praktijk moeten worden gebracht, hebben wij in het licht van de hedendaagse problemen te herzien. Socialisme is dynamisch en constructief, niet stilstaand en doctrinair. Wij hebben ons voordeel gedaan met de ervaringen van de laatste vijf en twintig jaar en zijn bereid geweest te leren van de laatste vijf jaar, waarin wij onze principes aan de praktijk hebben kunnen toetsen”. Ziedaar een nieuw bewijs, dat het socialisme als stelsel zichzelf heeft overleefd. Voor het socialisme is geen plaats meer, omdat de moderne maatschappij de belangrijkste punten waarop het socialisme — mede op grond van propagandistische overwegingen — dreef, heeft verwezenlijkt, zonder nochtans de principiële basis van het „kapitalisme” aan te tasten. Door het blijven berijden van oude stokpaardjes drijft het socialisme zijn aanhangers vroeg of laat in de armen der communisten. Het is welhaast tragisch, dat dit in het tijdsbestek waarin wij thans leven, nog veel te weinig wordt ingezien.

☆ **parlementaire flitsen** ☆

De derde Dinsdag doet zijn glorie stralen

Een praatje over de Prinsjesdag

I.

De naam September heeft een bijzondere klank in ons staatkundig leven. Het is de maand van de Prinsjesdag. De maand, waarin, op de derde Dinsdag, de Koningin (vergezeld van de Prins-gemaal) in volle staatsie en in de gouden koets naar de Ridderzaal rijdt om daar, temidden van de „getrouwe Staten-Generaal”, het nieuwe parlementaire zittingsjaar met een troonrede te openen.

Het oude „die Haghe” moge zijn glans van residentie dan voorlopig vrijwel hebben verloren, het is toch altijd nog de zetel van Regering en Parlement en het is telken jare de derde Dinsdag in September, die de glorie daarvan over de oude residentie doet uitstralen.

Ruim zestig jaren reeds, namelijk sedert de Grondwetsherziening van 1887, is die derde Dinsdag de uitverkoren dag. Er zullen dus wel niet zo heel veel lezers of lezeressen meer zijn, die het zich nog anders kunnen herinneren.

In de jaren 1814 tot '87 was het tijdstip van de openingsplechtigheid echter heel wat minder constant. Gijbert Karel van Hogendorp, de man, die tijdens de Franse overheersing zijn gedachten reeds liet gaan over de staatkundige inrichting van het eenmaal stellig weer bevrijde vaderland en deze gedachten in zijn bekende „Schets” voor een Grondwet neerlegde, had in deze schets niet een bepaalde dag, maar een vaste datum aangenomen: de 1ste November.

Gijbert Karel, die ongetwijfeld een groot man is geweest, maakte daarmee echter een kleine en vergeeflijke denkfout. Hij heeft blijkbaar over het hoofd gezien, dat op een vaste datum — dus óók op de 1ste November — onvermijdelijk nu en dan een Zondag zou moeten vallen en zo koos de commissie, die, aan de Hand van Van Hogendorps Schets, een Grondwet kreeg te ontwerpen, dan ook een ander systeem.

In de eerste Grondwet van ons Koninkrijk, die van 1814, kan men de eerste Maandag van November als de openingsdag vinden aangewezen.

Lang bleef dat zo niet, want toen de samenvoeging van Nederland en België het volgende jaar reeds een nieuwe Grondwet noodzakelijk maakte, werd de opening iets vroeger en gesteld op de derde Maandag van de maand October.

Die derde October-Maandag wist zich ruim dertig jaar lang te handhaven, maar in 1848 viel ook hij Thorbeckes grote hervorming ten offer. De in dat jaar ingevoerde éénjjarige begroting en het besluit, de begrotingen in het vervolg niet, als voordien, in de voorafgaande zomer maar eerst in de nieuwe zitting vast te stellen, maakten een nieuwe vervroeging wenselijk en zo werd toen de derde Maandag van September uitverkoren. Totdat dan 1887 ons de derde Dinsdag bracht, welke al zijn voorgangers nu dus in levensduur reeds heeft overtroffen.

Het was het anti-revolutionaire lid van de Tweede Kamer J. E. N. baron Schimmelpenninck van der Oye, die hiertoe, met succes, een amendement tijdens de behandeling van de Grondwetsherziening indiende, ten-

einde de veraf wonende leden het reizen op Zondag te besparen.

Prinsjesdag” is de naam, welke in de volksmond nog steeds voor de openingsdag van de gewone jaarlijkse zitting der Staten-Generaal wordt gebruikt.

Vanwaar die naam? Voor zijn ontstaan moeten wij meer dan anderhalve eeuw teruggaan. Ten tijde van de Prins-stadhouder Willem V was dit aanvankelijk de naam, welke men gaf aan diens verjaardag. Al spoedig echter werd hij gebruikt voor iedere nationale feestdag.

Na de bevrijding van de Franse overheersing nu werd de openingsdag van de Staten-Generaal wat hij nog is: voor Den Haag een van de meest populaire feestdagen, omdat immers op geen daarvan zoveel militair vertoon, zoveel pracht en praal te zien valt.

En wie zou het schone en zinvolle willen ontkennen van deze zegetocht van het Paleis naar het Huis der Volksvertegenwoordiging van haar, die, in haar koninklijke waardigheid en in de hoge tradities van haar Huis, het symbool is van onze nationale verbondenheid?

De Staten-Generaal komen ten minste eenmaal 's jaars tezamen.

Artikel 103 Grondwet.

De zitting der Staten-Generaal wordt in verenigde vergadering der beide Kamers door de Koning of door een commissie van zijnentwege geopend. Zij wordt

op dezelfde wijze gesloten, wanneer hij oordeelt, dat het belang van de Staat niet vordert haar te doen voortduren.

De gewone jaarlijkse zitting duurt ten minste twintig dagen, tenzij de Koning gebruik make van het recht in artikel 75 omschreven (ontbindingsrecht).

Artikel 106 Grondwet.

Daar komt bij, dat Koning Willem III de prinsen reeds op zeer jeugdige leeftijd naar de openingsplechtigheid medenam en zo kreeg de naam „Prinsjesdag” weer nieuwe inhoud.

Onze tegenwoordige Koningin, toen nog Prinses Juliana, vergezeld echter eerst op haar 18de jaar haar koninklijke moeder voor de eerste maal naar deze plechtigheid. Het zou ons niet verwonderen, wanneer Koningin Juliana aan deze in haar jeugd-jaren nieuw gevormde traditie ook voor haar kinderen zou willen vasthouden.

Hoewel onze Grondwet de hoogste staatswet is, is het toch meermalen voorgekomen, dat men in de loop der jaren tot de conclusie moest komen, dat bepaalde begrippen niet voldoende scherp waren geformuleerd of onderscheiden. Dat geldt ook voor de begrippen: zitting en vergadering, die tot 1887 weinig consequent naast elkander werden gebruikt.

In dat jaar is de Grondwetgever er dan ook toe overgegaan hierin orde te brengen. Sindsdien verstaat onze Grondwet onder „vergadering”

elke afzonderlijke samenkomst en onder „zitting” het gehele complex van samenkomsten; de tijdsduur dus tussen opening en sluiting. Nu het, als gevolg van de toegenomen werkzaamheden, gewoonte is geworden, de sluiting pas te doen plaats hebben op de Zaterdag aan de openingsplechtigheid voor het nieuwe parlementaire jaar voorafgaande, is het dus zo, dat de Kamers het gehele jaar „zitten” (op die enkele dagen na), maar dat zij vele tientallen „vergaderingen” houden, waarvoor telkenmale aan alle leden een agenda door de resp. griffies wordt verzonden.

Het onderscheid tussen vergadering en zitting wordt nochtans, ook in de pers, nogal eens genegeerd en een vermelding, die wij zelf eens lazen, dat de „vergadering” der Staten-Generaal in een „verenigde zitting” was geopend, was dan ook beslist wel wat verwarrend. De schrijver moet, juist andersom, bedoeld hebben te zeggen, dat de nieuwe zitting van de Staten-Generaal in een verenigde vergadering van beide Kamers werd geopend!

In het licht van onze tegenwoordige zittingen van 'n geheel jaar doet de bepaling, dat deze „ten minste twintig dagen” moet duren, wel wat anachronistisch aan. Zij dateert dan ook van 1815. En reeds Buys merkt in zijn bekende commentaar op de Grondwet (van 1883) op, dat die minimum-termijn van twintig dagen, in de Grondwet genoemd, een merkwaardig bewijs is hoezeer ons parlementaire leven „in de tegenwoordige tijd” verschilt van de voorstelling, welke men zich daarvan in 1815 had gemaakt. Alleen de begrotingsbehandeling vergt reeds meer dan twintig dagen!

Ook in de dagen van Buys was het reeds zo, dat de zittingen praktisch een heel jaar duurden, want hij schrijft: Het is nu een uitzondering, dat de zitting onzer Staten-Generaal vroeger worde gesloten dan op een van de dagen, welke aan de opening van een nieuwe zitting onmiddellijk vooraf gaat. En droogweg voegt dezelfde auteur daar aan toe: De Koning gaat dan tot sluiting over, niet omdat het belang van het Rijk niet zou vorderen de vergadering langer bijeen te houden, maar omdat het..... onmogelijk langer kan worden uitgesteld!

A.

Deze burger

zwerven voor het laatst van hun leven nog even vrije lucht mogen ademen.

En mogen zitten in hun eigen stoel, in hun eigen kamer.

En mogen eten van hun eigen bord.

En mogen slapen op hun eigen bed.

Deze burger vindt dat dit het minste minimum is, dat wij, Nederland, voor de mensheid kunnen doen: een paar honderd van die oude mensen de hand reiken en groeten en zeggen: „komt binnen, gij die geen woonstee en geen rust hebt gekend, al deze jaren; komt binnen en zet U neder aan onze haard en warmt U, ge hebt dat wel verdiend.”

Deze burger vindt die paar honderd oude mannen en vrouwen een héél klein deel van die paar miljoen déépées, een gruwelijk woord voor een nog gruwelijker begrip, een pover stukje mensenmin.

Deze burger las ook dat korte hoofdartikel in De Telegraaf, waarin de geachte, de geëerde, de wijze, de scherpzinnige schrijver zeide dat voor zulke barmhartigheid Nederland te arm is.

Toen hij dat hoofdartikel las, dacht hij aan al die juffrouwen en menere die altijd dat woord bij de hand en op de tong hebben: „daar kunnen wij niet aan beginnen”.

Die hoogvereerde heer in De Telegraaf schaart zich onder die daarkunnenwenietaanbeginners.

Een fijn gezelschap, dat wel.

Deze burger is misselijk geworden van dat stukje in De Telegraaf.

Ik zeg dat maar zó.

Dat hoofdartikel van De Telegraaf draaide de maag om van

DEZE BURGER

Sigaretten (I)

Naar men in de dagbladen heeft kunnen lezen, zal het niet lang meer duren, of de prijzen van de sigaretten — en dat geldt voor alle soorten — zullen drastisch worden verhoogd. Over waarschijnlijk drie maanden zal de goedkoopste sigaret 75 tot 80 cent per 20 stuks kosten en de gemiddelde prijs zal vermoedelijk stijgen tot een niveau van minstens 90 cent. In verband hiermede hebben de Nederlandse sigarettenfabrikanten zich met een adres tot de leden van de Eerste en Tweede Kamer gewend met het verzoek verlost te mogen worden van de verhoogde omzetbelasting, die in Juli j.l. werd opgelegd. De fabrikanten beschikken inderdaad over een sterk argument als zij er op wijzen, dat in het wetsontwerp, zoals het bij Memorie van Antwoord gewijzigd is, alleen sigaretten duurder dan 70 cent per pakje onder de verhoogde omzetbelasting vallen. Terecht wordt er thans op gewezen, dat deze grens binnenkort niet meer de minste zin kan hebben, omdat er over drie maanden geen sigaretten meer verkrijgbaar zijn goedkoper dan 70 cent. De sigarettenindustrie verzoekt daarom van de verhoging van de omzetbelasting af te zien. Zij vreest n.l. een gelijksoortige rampzalige ontwikkeling als in de sigarenindustrie op het ogenblik waarneembaar is. Het is onder meer op laatstgenoemde grond, dat wij hopen, dat genoemd adres aandachtig zal worden bestudeerd.

Sigaretten (II)

Aan de verhoging van de sigarettenprijs zit echter nog 'n andere belangrijke kant: n.l. 't belang van de consument. En hoewel wij de moeilijkheden die de sigarettenindustrie vreest, geenszins willen onderschatten, zouden wij het zwaartepunt vooral naar het belang van de consument willen verleggen. Het zal voor de massa van ons volk uiterst moeilijk, zo niet onmogelijk zijn, het weer duurdere rokertje te bemachtigen. Men zal er goed aan doen niet blind te zijn voor het feit, met welk een belangrijke psychologische factor men in dit verband te maken krijgt. De offers die ons volk in toenemende mate moet brengen, maken het meer dan ooit noodzakelijk, dat men deze offers ook op haar psychologische waarde gaat onderzoeken. Het aantasten van de prijs van de sigaret in ongunstige zin, zou zeker onverstandig zijn en er bij de grote meerderheid van ons volk toe leiden, de andere offers met meer tegenzin, of wellicht verzet, te brengen. Het is vooral uit dien hoofde, dat wij hopen, dat een oplossing gevonden zal kunnen worden in de geest gelijk thans door de Nederlandse sigarettenindustrie in overweging is gegeven.

Smuts

Met het overlijden van de bekende Zuid-Afrikaanse staatsman Smuts is de wereld een figuur armer geworden, die zij slechts node in deze benarde dagen missen kan. Smuts was waarlijk een van de grote figuren van deze tijd, die een ruime blik had voor alles, wat er in de wereld gebeurde en die een ver-vooruitziende geest had. Of men zijn denkbeelden in de politiek, gezien binnen het beperkte Nederlandse terrein precies zou kunnen onderschrijven, willen wij op het ogenblik niet nagaan, omdat wij dan in details zouden moeten afdalen, maar één ding is zeker, dat hij gedragen werd door de beginselen van vrijheid en democratie, welke ook onze beginselen zijn.

Geen groter lof kan naar onze mening aan zijn nagedachtenis worden gebracht dan het aanhalen van enkele zinnen, welke hij in 1934 heeft uitgesproken als rector van de St. Andrews Universiteit in Schotland:

„In deze dagen van verval in ruime kring, van lauwhoed of volslagen ontrouw aan onze meest fundamentele menselijke idealen, rust op de landen, die de bodem zijn geweest, waarop de historische strijd voor menselijke vrijheid is gevoerd, een zeer zware verantwoordelijkheid. Zij kunnen de tartende uitdaging van deze tijd niet aan zich laten voorbijgaan. Zij mogen het ideaal niet in de steek laten, dat onze voorouders terecht op één lijn stelden met het geloof en dat op de hoogste trouw en de grootste opofferingen aanspraak kan maken.

Want het gaat inderdaad om meer dan alleen om politieke beginselen en regelen. Ik twijfel er niet aan, dat de huidige periode van onrust voorbij zal gaan en dat er weder een opleving van de Europese geest zal komen. Wat een römrijke gelegenheid voor onze hedendaagse jeugd om te leven in een tijd, waarin alles verandert en de wereld opnieuw wordt gemaakt! Moeten wij het veld ruimen voor hen, die onze hoogste menselijke idealen en het schoonste erfstuk van het verleden bedreigen? Of zullen wij ons opmaken voor de strijd — de lange strijd, die sinds het ontstaan der menselijke beschaving is gevoerd — om de banden, die ons knellen, te breken en te vechten voor het recht

van een vrije keus en van vrije daden? Laten wij ons heil zoeken in de vrijheid en laten wij dapper doen wat onze hand vindt om te doen, ter bevordering van de komst van de grote dag van de vrijheid”.

Ook daar!

Het Convent der Christelijke Sociale Organisaties (Chr. Werkgeversbond, Chr. Boeren- en Tuinderbond, Chr. Middenstandsbond en Chr. Nationaal Vakverbond) heeft zich in een adres aan de Tweede Kamer tegen het wetsontwerp kinderbijslag voor kleine zelfstandigen uitgesproken.

Ook het Centraal Sociaal Werkgeversverbond blijkt daartegen overwegend bezwaar te hebben, terwijl men in het socialistische kamp gematigd onverschillig schijnt te zijn.

Wij vragen ons af, waar buiten de katholieke kringen nog overtuigde voorstanders te vinden zijn?

Leipzig

De vroeger voor handel en industrie zo zeer belangrijke Leipzigse Messe, is voor de handel van de vrije Westerse wereld volkomen een slag in de lucht geworden. De Jaarbeurs in Leipzig is slechts ondergeschikt aan de propagandadoeleinden van de Oost-Duitse communisten en daarom kan men met verbazing de vraag stellen, waarom Nederland het enige land ter beurse was, dat met een collectieve stand uitkwam. Wat velen hadden gevreesd is niet uitgebleven. De communistische minister-president, Grotewohl, heeft van onze inzending handig gebruik gemaakt door haar als een bewijs naar voren te brengen van de „grote buitenlandse deelneming”. Voorts ontzag Grotewohl zich niet, een scherpe aanval op de geallieerden te ontketenen en om tot boycot aan te zetten van Amerikaanse producten. Het moet ons van het hart, dat onze collectieve inzending in een dergelijk milieu wel een zeer vreemd figuur maakt. Daarbij komt nog, dat de Nederlanders niet tot zaken hebben kunnen komen, zodat alle moeite tevergeefs is geweest. Het is bepaald niet prettig, dat Nederlandse zakenlieden vertegenwoordigd zijn geweest op een beurs die zuiver tot een hetze tegen de Westerse democratische wereld is ontvaard. Weliswaar was deze vertegenwoordiging niet officieel, zodat onze nationale vlag onze economische belangen dekte, doch gezien de jongste ontwikkeling in de wereld had men mogen verwachten, dat de Nederlandse zakenlieden ook individueel pogingen achterwege zouden laten om te Leipzig met een stand te verschijnen. Dit alles moet op de geallieerde wereld wel een vreemde indruk hebben gemaakt. Het ware te wensen, dat in het vervolg dergelijke ontactische fouten konden worden voorkomen.

Het eerste (I)

De Atlantische Defensie werd door de plaatsvervangers der Atlantische ministers nog altijd onvoldoende geacht: „verdere maatregelen en opofferingen zijn noodzakelijk”.

Dat was te voorzien. Alle W.-Europese landen hebben hun defensie schromelijk verwaarloosd; meerdere van die landen gaven desondanks, evenals Nederland, onbetamelijk veel geld uit voor papieren plannen en plannenmakers.

De regeerders van die landen begrijpen thans eindelijk, dat het niet alleen om de Vrijheid en de Menselijke Rechten maar zelfs om het naakte leven en bestaan gaat. Zij moeten zich bewapenen, zij moeten hun defensie zo sterk mogelijk maken, zij moeten het kanon boven de boter stellen en zij moeten desnoods nijpende armoede aanvaarden om vrij te blijven.

Zelfs de Britse eerste minister Attlee sprak dit onmiskenbaar duidelijk uit: „matig uw looneisen en houd rekening met een verdere vermindering van de levensstandaard, omdat wij ons moeten verdedigen”. Vrijwel op diezelfde dag verklaarden onze regeerders een 5% loonsverhoging bindend voor de werkgevers, terwijl waar nodig een prijsstop zou worden toegepast.

Wij nemen dadelijk aan dat die loonsverhoging zeer gewenst, zelfs nodig is. Maar boven alles is in de eerste plaats nodig de krachtigst mogelijke defensie. Daarvoor moet al het andere tijdelijk wijken. Ons bedrijfsleven werd reeds overbelast. En al blijft arbeidsvrede noodzakelijk, al is de beste afweer tegen Moskou een behoorlijke levensstandaard voor alle handarbeiders, overbelasting van het bedrijfsleven is fataal.

Het eerste (II)

Vandaar dat wij ditmaal aan de duidelijke taal van minister Attlee de voorkeur geven. Want het gaat inderdaad zowel in Groot Britannië als hier om die opofferingen. En wij vragen ons af of onze handarbeiders inderdaad overtuigd zijn, dat zij, evenals de hoofdarbeiders en middenstanders en de meer gegoeden, die „noodzakelijke opofferingen” moeten brengen?

Weten deze arbeiders, die nog met een ruime

f 50 per week thuis komen, van welk bedragje kleine gepensioneerden en rentetrekkers, ouderen van dagen en kleine neringdoenden moeten rondkomen? En hoe van deze kleine mensjes de „noodzakelijke opofferingen” en méér reeds geruime tijd werden gevraagd?

Daarom hadden wij, tegelijk met die eis om 5% loonsverhoging, juist van de arbeiders zelf zo gaarne vernomen: „maar wij zullen dan ook harder en langer werken”.

Hebben zij en hun leiders ook geluisterd naar president Truman's praatje bij de haard met als tekst: „harde offers moeten worden gebracht, ook door de arbeiders”?

En heeft hun krant of hun omroepvereniging hun niet voorgehouden het waarschuwend woord van oud-ambassadeur B. Mitt:

„want tenzij wij door onze president duidelijk tot uitdrukking laten brengen dat het voor ons niet meer gaat om wat wij van ons land kunnen KRIJGEN, maar wat wij aan ons land kunnen GEVEN, zullen wij het lot van Frankrijk in 1940 ondergaan”?

Deze vragen kwamen hij ons op toen de nieuwe loonsverhoging bekend werd. Zij vervullen ons met zorg, omdat deze 5% méér en deze mogelijkheid tot prijsstop immers geen afdoende oplossing kunnen brengen, doch alleen maar uitstel van die „noodzakelijke opofferingen”. Een uitstel kan juist in deze kritieke dagen op elk gebied fataal blijken. Ook en vooral voor de niet-communistische arbeider.

Spaak en de logica (I)

In het Vrije Volk van 7 September wordt de uitslag van de Deense parlementsverkiezingen besproken. In dit artikel doet de redacteur een stap zijwaarts bij de bespreking van het Deense bewapeningsplan en zegt:

Het is dezelfde politiek, zo pas in „Le Peuple” van Woensdag verdedigd door Spaak. Wij socialisten, zegt hij in dat hoofdartikel, hebben vanouds de oorlog gehaat als begeleidend verschijnsel van het kapitalisme. Maar die theorie kunnen wij vandaag niet meer volhouden. De bewapening wordt ons opgedrongen door een stelsel, dat niet alleen zijn eigen sociale opvattingen heeft, maar ook zijn filosofische, een levensbeschouwing, die met de onze, de vrijheid en het respect voor de waardigheid en de rechten van de mens, volkomen in strijd is. Daartegen zijn wij socialisten, bereid ons te verdedigen. Wij aanvaarden de politiek van meer manschappen en meer geld voor het leger.

Maar voorwaardelijk, zegt Spaak. Herbewapening mag niet gepaard gaan met sociaal conservatisme. Als er gepraat wordt over nationale solidariteit, dan niet alleen op het slagveld, maar ook in vredetijd. In oorlog gelijke plichten? Accoord! Maar dan in vrede gelijke rechten, sociale rechtvaardigheid! Geen regering kome bij ons socialisten aan met de verontschuldiging, dat door de bewapening de sociale hervormingen tot Sint Juttemis moeten wachten. Zulk een regering onthouden wij niet alleen ons vertrouwen, maar zij ondermijnt dat vertrouwen automatisch in het volk.

In het voorbijgaan willen we even acte nemen van zijn mededeling dat de vroeger geldende opvatting van de socialisten, dat de oorlog een begeleidend verschijnsel van het kapitalisme was, heden ten dage niet meer volgehouden kan worden.

Spaak en de logica (II)

Nu zou Spaak geschreven hebben (wij nemen aan dat H.V.V. juist citeert) dat de nationale solidariteit niet alleen op het slagveld moet gelden maar ook in vredetijd en dat daarom de sociale hervormingen niet uitgesteld mogen worden tot „Sint Juttemis”. Die tijdsbepaling zal Spaak wel nodig gehad hebben om kracht bij te zetten.

Wij weten niet wat de plannen van de Belgische regering zijn maar de herbewapening zal evenals elders ook in België schatten geld kosten en derhalve van het volk zware offers eisen. We zouden zo zeggen dus ook van de arbeidende klasse. Dit zou o.i. nationale solidariteit zijn.

Neen zegt Spaak, de sociale hervormingen mogen geen schade ondervinden. Een vreemd soort logica. Maar Spaak en zijn partijgenoten zijn niet in de huidige Belgische regering. Dus dan in de oppositie en motieven zijn spoedig te vinden.

Spaak is meer in de oppositie geweest, eertijds was hij „Marxist” en als zodanig heeft hij zich in de B.W.P. duchtig geroerd.

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Weekblad van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie

Voorzitter Redactie-comm.:
Drs. H. A. Korthals.
Redactie-secretaris: Mr. E. Elias.
Adres: Victoria Hotel Amsterdam,
Kamer 435.
Administratie: Postbus 43,
A'foort, tel. 5267.
Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal,
f 7.50 per jaar.
Voor het zenden van abonnements- en advertentiegelden: Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie” te Amersfoort.
Losse nummers 15 cent.
Voor advertenties wende men zich tot de administratie.

ALLERHANDE

UIT VROEGERE TIJDEN

Het is de laatste 25 jaar raar gelopen met Marietje en haar huishouden. Toen zij op haar 20e jaar trouwde, nadat ze twee jaar rechten had gestudeerd in Leiden, meer gefeest dan gewerkt en zonder examen te doen, was haar huishoudelijke kennis zeer gering. Maar niet minder dan die van haar vriendinnen, die evenals zij best een macaronischoteltje konden koken op een gasje in haar studentenkamer en een grote minachting hadden voor verdergaan-

de huishoudelijkheden. Van zich thuis met het huishouden bemoeien was geen sprake geweest, moeder kwam zelf ook weinig in de keuken, ze hadden Greta al jaren en die was daar niet op gesteld.

(Denken en Doen, maandblad van de Ned. Vereniging van Huisvrouwen)

WIEDES EN GLAD

Romme leest De Volkskrant. Gortzak leest De Waarheid. Dat is nou wat men noemt „nogal glad”. Maar weet je wel, dat die uitdrukking „nogal glad” nog zo glad niet zit? Volgens sommigen moet het zijn „nogal wieses”. Er is een felle strijd gevoerd over wat het nu wezen moet, „nogal glad” of „nogal wieses”. Toen op een congres van taalgeleerden deze kwestie ter sprake kwam, ontstond er een heftig debat dat van deftig snel heftig werd. Man voor man wonden de experts van het woordenboek zich dermate op, dat de discussies haast in een handgemeen ontaarden. Woest gesticulerend begaven de voorvechters van „nogal wieses” zich tenslotte naar de Minister van Onderwijs om deze tot maatregelen tegen „nogal glad” op te vorderen. Zij troffen het niet: Zijne Excellentie kon de verhitte heren niet ontvangen. Hij was naar de Oost toe. Gelukkig maar, want anders was de zaak nog in de Kamer gekomen en hadden de kiezers er straks nog uitspraak over moeten doen. Er was dan misschien weer een nieuwe partij ontstaan — de partij van de gladden en de partij van de wiesessen.

(Salvo, uitgave van het Bureau Katholieke Geestelijke Verzorging)

UITGEVERS

De rechtspositie van de Nederlandse schrijver tegenover zijn uitgever is verbazend, ja schandelijk slecht. Zo iemand is met handen en voeten gebonden aan zijn uitgever overgeleverd, op basis van een contract natuurlijk. Uitgevers zijn vaak beste en nog vaker raadselachtige mensen. Zij plegen, volgens hun gesprekken met schrijvers, op bijna elk boek te verliezen, maar ondanks al die stroppen is hun staat van leven gewoonlijk niet die van de kleine zelfstandige.

(Rotterdamsch Nieuwsblad)

MISSCHIEN

Misschien komt er nog een tijd, dat de Regering Hare Majesteit voorstelt ook de gestrafte verzetsrijders(sters) te decoreren. Maar als het dan maar zonder uitzondering geschiedt en dus niet de maatschappelijke welstand bij de uitgifte een rol gaat spelen. In het verzet en in de concentratiekampen en tuchthuizen waren wij één, d.w.z. dat onderling rang en standverschil werd vergeten. En als men tot het inzicht komt, dat de gestrafte verzetsrijders niet langer gepasseerd mogen worden, dan zal in onze kringen stellig meer waardering bestaan voor een apart ingesteld verzetskruis dan voor het mobilisatiekruis, dat met het verzet niets te maken heeft.

(Aantreden, orgaan van de Ned. Vereniging van Ex-Politieke Gevangenen uit de Bezettingstijd).

WAAR ZITTEN DIE?

De voorstanders van een ongereguleerd filmwezen zoeke men niet onder hen, wier interesse uitgaat naar de culturele of experimentele film, maar bij degenen, die niets liever willen dan zelf, zoals de Wet het uitdrukt, „het geven in het openbaar van bioscoopvoorstellingen te ondernemen” met gewone amusementsfilms als b.v. de Tarzans, de Abbott en Costello's, de George Formby's enz., zulks echter om het motto van te streven naar „de goede film” en liefst zoveel mogelijk met vermindering van het woord „openbaar”, zodat zij niet behoeven te voldoen aan de hoge eisen, welke aan een perfecte verzorging van filmvoorstellingen worden gesteld, en daardoor in plaats van te stimuleren afbreuk doen aan het peil der huidige cinematografie.

(Officieel orgaan van den Nederlandschen Bioscoop Bond)

HOEVEEL?

Hoeveel is nodig? Laat ons Engeland, dat evenals Nederland een zeer groot deel van zijn begroting uitgeeft aan defensie en dat ongeveer net zo geregeerd wordt als Nederland, als voorbeeld nemen.

De Engelse regering schijnt tot de conclusie te zijn gekomen, dat Engeland in de drie volgende jaren tezamen 34 milliard gulden voor de defensie zal moeten uitgeven. Dat is een ontzaglijk bedrag: 34 met 9 nullen!

Engeland telt ongeveer 50 miljoen inwoners; Nederland meer dan 10 miljoen. Zou Nederland naar verhouding voor zijn defensie evenveel moeten uitgeven als Engeland, dan zou dus 1/5 van 34 milliard voor drie jaar nodig zijn. Dat is bijna 7 milliard. Of: meer dan 2 milliard gulden per jaar. Bovendien moet men in aanmerking nemen, dat Engeland op dit ogenblik reeds een machtige vloot, een luchtmacht en een klein leger heeft. Nederland heeft op dit ogenblik van dit alles... bijna niets. Wij geven deze cijfers niet als beslissend, maar als een punt van vergelijking. De uitgaven voor dit doel alleen zouden dan moeten stijgen van bijna 1.2 milliard tot ruim 2 milliard per jaar.

(Haagsche Courant)

WIE HET GELAG?

In de eerste plaats hebben dus de arbeiders geprofiteerd van de loonpolitiek. Wie het gelag betalen zijn de employés en ambtenaren, die slechts veel geringere loonsverhogingen krijgen dan de arbeiders. Zij zijn het, die hun levensstandaard belangrijk hebben moeten verlagen en de lasten van het herstel van ons land in de eerste plaats op hun schouders nemen. De beperking van 5 pct. tot f 3600.— betekent voor hen een nieuwe relatieve achterstelling en een verdere tendens tot nivellering.

(De Maasbode)

ZONDER LOCOMOTIEF.

Als men de vraag van de loonsverhoging uitsluitend van sociaal standpunt wenst te bezien, — hetgeen hetzelfde is als een poging om een trein zonder locomotief te laten rijden — dan stuit men toch weer op de onrechtvaardigheid, dat mensen met vaste inkomens uit andere bronnen dan loon of salaris, b.v. klein vermogen, huren, pachten, alsmede gepensioneerden, van enige verhoging buitengesloten blijven.

(Algemeen Handelsblad)

OOK EEN KEUS.

Het is een vaststaand feit, dat het vermijden van de keus óók een keus in zich bergt. Het leven vraagt niet of het aangenaam is te kiezen op een bepaald ogenblik en evenmin of de consequenties van een keus aangenaam zijn of niet. Het eist, tegen ons innerlijk verzet in, een decisie. Het legt de verschillende factoren aan ons voor en daarmee hebben we het te doen. We kunnen er om heen draaien, maar we komen er niet af. En dan is de enige uitweg, dat we ons een reële voorstelling vormen van wat we niet en van wat we wel willen.

(Leeuwarder Courant)

POLITIE EN DEMOCRATIE

Velen maken zich bezorgd over de invoering van steeds meer politiematregelen. Het politiecorps is op het platteland de laatste jaren enorm uitgebreid. Desondanks neemt de onveiligheid er onrustbarend toe, voornamelijk doordat de politie een precies afgebakende werktijd heeft. Dieven en inbrekers pogen elk uur van een etmaal hun slag te slaan en kunnen zodoende maar al te vaak ongehinderd opereren en worden menigmaal nimmer opgespoord. Daartegenover loop de vreedzame, nuttig werk verrichtende boer bij de geringste overtreding van een overheidsvoorschrift de kans, dat hij wordt overvallen door een legertje ambtenaren. Wij zouden dit met verschillende voorbeelden kunnen illustreren (t.b.c.-bestrijding onder het rundvee, koop en verkoop van een koe op de markt zonder handelsvergunning, enz.). Veel mensen hebben na de tweede oorlog op een verkeerd terrein emplooi gevonden en passen vaak methoden toe, die een afspiegeling zijn van die uit het Hitleriaanse tijdperk. De democratie wordt daarmee geen dienst bewezen.

(Haagsche Post)

VERVOER EN MIDDENSTAND

In het vervoerswezen heeft het middenstandsbedrijf steeds een zeer grote rol gespeeld. Er is een tijd geweest, dat het vervoerswezen praktisch gesproken uitsluitend bestond uit kleine en middelgrote middenstandsbedrijven. Zoals zich echter ook in vele andere sectoren van het economische leven in dit opzicht een zekere evolutie naar grotere en zeer grote bedrijfseenheden heeft voltrokken, zo heeft zich ook in de vervoerssector een groep van grotere bedrijven gevormd. En zoals deze ontwikkeling ook in andere bedrijfstakken een probleem heeft geschapen, dat men het middenstandsvraagstuk noemt, zo wordt op het ogenblik ook het vervoerswezen met dit vraagstuk geconfronteerd.

(Nederlands Transport)

Eén doodgewone pen besparen

En daarmee veel goeds tot stand brengen

Als ik goed ingelicht ben, dan bezoeken er anderhalf miljoen leerlingen een dagschool (i.o., u.l.o., nijverheidsonderwijs, m.o. en v.h.o.). Dit is een groot getal, maar men krijgt pas een duidelijk besef van de grootte ervan, als men aan het rekenen slaat! Anderhalf miljoen jongens en meisjes, dat is een zevende deel van onze gehele bevolking, dat is bijna 2 x de gehele bevolking van onze hoofdstad en 3 x van de residentie, dat is 3 x de totale bevolking van de provincie Groningen. En wat verbruiken deze leerlingen per jaar aan schoolschriften, penmen, potloden, tekenpapier!

En toen ik daar zo een beetje over aan het mijmeren was, kwam de vraag op, wat het zou betekenen, als deze leerlingen per hoofd per jaar eens een cahier minder gebruikten, een doodgewone schrijffpen bespaarden, een potlood bezuinigden.

Dat zou een bezuiniging zijn van 1.500.000 cahiers per jaar. En stel, dat een cahier 7 cent kost, dan was dit een geldbesparing van f 105.000!

En als ze dan nog een stalen pen bespaarden, dan zou dat neerkomen op 'n besparing van ongeveer 10.000 gros en stel dat een gros penmen de school f 3.— kost, dan gaf dat weer een besparing van f 30.000 per jaar.

En we gaan verder. Stel dat iedere leerling per jaar één potlood minder nodig had, dan was dat een besparing van 1.500.000 potloden en reken nu een potlood op 7 cent; dan geeft dat weer een geldbesparing van f 105.000.

En als deze kinderen hun cahiers, wanneer ze vol zijn, inleverden en veronderstellen we, dat elk kind per jaar ongeveer 5 cahiers volmaakt, dan krijgen we een hoeveelheid oud schrijfpapier van 7.500.000 cahiers af 50 gram per cahier is 375.000 kg. Ik heb me laten vertellen, dat voor wit papier, afkomstig van cahiers, de oud-papierhandel 15 cent per kg. betaalt. Indien dat zo is, zou de waarde van dit bijeengebrachte papier al f 56.250 zijn....

Als dit alles nu kon geschieden en ik mij in mijn berekeningen niet vergis, dan zouden bovengenoemde besparingen een waarde vertegenwoordigen van het niet onaardige bedrag van f 296.000.

En toen dacht ik, wat zou je met dat bedrag al niet kunnen doen. Verbeeld je, dat je het kon storten in het Kankerbestrijdingsfonds, of beschikbaar kon stellen voor het zwakke en misdeelde kind, of voor de bestrijding van de tuberculose, of voor de asthmapatiëntjes, of voor een aantal bedden voor het sanatorium in Davos.....

Je zou het ook ergens anders voor kunnen besteden. Bijv. voor de vorming van een fonds ten behoeve van de studiekosten van kinderen, wier vader of beide ouders in de oorlogsjaren om het leven kwamen, of voor die begaafde kinderen, wier ouders verdere studie onmogelijk kunnen bekostigen. Zo'n kleine 300 duizend gulden per jaar brengen ook nog een sommetje aan rente op. Dat was meegenomen!

Maar het kan best zijn, dat ik me vergis en dat deze hele berekening van nul en gener waarde is, omdat er nu eenmaal niet bezuinigd kan worden op cahiers, penmen en potloden. Omdat iedere schoolmeester en schooljuffrouw, iedere leraar en lerares al zo zuinig mogelijk omspringt en omspringen moet met deze leermiddelen en ieder kind uit zichzelf al de grootst mogelijke zuinigheid betracht.

En misschien heb ik de prijzen veel te hoog geschat en klopt mijn berekening op geen stukken na.

Goed, laat ik me ernstig vergist hebben en laat een besparing geen 300.000 gulden opleveren, maar slechts het tiende deel daarvan, dan is daar nog die andere waarde, welke in geen geld valt uit te drukken, n.l. het aangeleerde besef, dat bij een zuinig omgaan met de leermiddelen der school voor duizenden en duizenden gulden bespaard kan worden. Dat duizenden werkuren bespaard zouden kunnen worden voor het vervaardigen van producten voor de uitvoer,

dat heel wat grondstoffen niet ingekocht zouden behoeven te worden en voor het geld, op die wijze bespaard, andere zaken besteld zouden kunnen worden waaraan wij als volk weer zouden kunnen verdienen.

Dan zouden we onze kinderen geleerd hebben hoe ook zij een bijdrage kunnen leveren in de wederopbouw van ons land.

En het zou bovendien wel eens kunnen zijn, dat vele volwassenen de ogen geopend werden voor dit alles. Dat zij, naar het voorbeeld der kinderen van ons volk, er eens ernstig over zouden denken op welke wijze in het dagelijkse leven bezuinigd kan worden.

Maar laat ik ophouden met mijn dromerijen..... Ik hoor de tegenwerpingen al: een dergelijke massale besparing is onuitvoerbaar. En bovendien: het zou helemaal niet alles winst zijn. En dan: hoeveel geld gaat er dagelijks weg aan dingen, die niet nodig zouden zijn, als ieder zijn plaats en taak in de wereld kende, ieder de volledige verantwoordelijkheid voor zijn en anders leven wist te dragen.....

Neen, ik wil liever maar voortgaan met 'op heel oescheiden wijze in de kleine gemeenschap, waarmee ik dagelijks verkeer, de bezuinigingen toe te passen, welke mogelijk zijn zonder iets te kort te doen aan de doelmatigheid van ons aller werk. En die taak is tegenwoordig al zwaar genoeg, als men ziet, hoe er soms omgesprongen wordt met ma-

terialen, hoe er dikwijls niet bij nagedacht wordt, dat een na afloop van de dagtaak, open gelaten raam des nachts stuk slaat, een lamp een gehele nacht blijft doorbranden, een lokaal waterschade lijdt omdat niet tijdig gecontroleerd werd of de pannen na een storm nog wel op hun plaats lagen en zo maar verder.

Aan de bezuiniging van een kleine 300.000 gld. per jaar alleen al bij het onderwijs, zonder schade te doen aan de doelmatigheid, wil ik niet meer denken. 'k Zal al verheugd zijn, als we aan het eind van ons schooljaar met de verkoop van oud papier en met een gezamenlijke betrachting van een uitvoerbare bezuiniging een sommetje bijeen hebben voor de aanschaf van wat bibliotheekboeken, filmstroken en dergelijke.

UIT DE PARTIJ

De Commissie voor Radio-zaken van de V.V.D. zal op Vrijdag, 29 September a.s., des avonds te 7.30 uur in Hotel Monopole, Stationsplein 6 te Amersfoort, een bijeenkomst houden betreffende de paragraaf radio-zaken van het Werkprogram. Partijleden, die tot deze bijeenkomst toegang wensen, dienen zich zo spoedig mogelijk telefonisch of schriftelijk te wenden tot het Algemeen Secretariaat, Koninginnegracht 61, 's-Gravenhage, telefoon 111768, waarna zij een uitnodiging zullen ontvangen.

AFDELINGSSECRETARISSEN:

Vraagt bij onze administratie de tarieven voor extra-exemplaren van ons weekblad, voor de verbrediging van onze beginselen en voor het werven van nieuwe abonné's.

Toch nog SUCCES

In de Parlementaire Flitsen van 18 Augustus wijdden wij o.a. aandacht aan de pogingen van het lid van onze Eerste-Kamerfractie mr. Wendelaar om te komen tot instelling van een Vaste Commissie voor de Defensie voor de Eerste Kamer. De heer Wendelaar deed dit voorstel, nadat deze Kamer besloten had het Reglement van Orde aldus te wijzigen, dat de mogelijkheid van de instelling van vaste commissies daarin werd opgenomen en nadat zij, in aansluiting hieraan, besloten had drie van dergelijke vaste commissies in te stellen, n.l. voor de buitenlandse politiek, voor internationale economische samenwerking en voor Uniezaken en de West. Volkomen terecht o.i. was nu de heer Wendelaar van mening, dat onder de tegenwoordige omstandigheden een vaste commissie voor de Defensie niet minder op haar plaats zou zijn dan de drie genoemde commissies. Drie leden van de P.v.d.A.-fractie, 2 C.H. en 1 A.R. steunden het voorstel van onze fractie, maar een meerderheid stemde het af.

Wij deden toen echter reeds uitkomen, dat het ons niet zou verwonderen, wanneer zou blijken, dat deze aangelegenheid daarmede toch niet geheel afgedaan was en onze veronderstelling is wel zeer juist gebleken.

Minister Schokking heeft getoond, zijnerzijds wel degelijk oog te hebben voor de noodzaak, ook de Eerste Kamerleden meer voorlichting met betrekking tot de defensie-aangelegenheden te geven. Natuurlijk kon de bewindsman aan het besluit van de (meerderheid van de) Kamer niets veranderen. De instelling van vaste commissies is, evenals het gehele Reglement van Orde, een zaak van de Kamer(s) zelve. Wat hij wel kon doen om aan de verlangens van de heer Wendelaar en degenen, die het met hem eens waren, tegemoet te komen, heeft hij thans echter gedaan. Hij heeft een Kon. Besluit uitgelokt, waarbij de destijds — eveneens bij Kon. Besluit — ingestelde Defensiecommissie aldus wordt uitgebreid, dat nu ook alle fracties uit de Eerste Kamer (met uitzondering van de communisten) daarin zijn vertegenwoordigd.

Dit is bereikt door de uitbreiding dier commissie met de heren H. Algra (A.R.) en mr. Wendelaar zelf, als woordvoerder over militaire aangelegenheden van onze V.V.D.-fractie*). Minister Schokking heeft het daarbij echter niet gelaten. Als een van de bezwaren tegen de Defensiecommissie had de heer Wendelaar aangevoerd, dat deze niet is uitsluitend een commissie van Kamerleden, die met de verantwoordelijke bewindsman overleg plegen, maar dat ook niet-Kamerleden, n.l. militaire adviseurs, altijd bij dit overleg aanwezig plegen te zijn. En nu begrijpe men goed, dat de heer Wendelaar voor bepaalde gevallen, misschien zelfs wel voor de meeste gevallen, zeker het grote nut inziet van de aanwezigheid van militaire specialisten bij deze besprekingen, maar het kan toch óók voorkomen, dat hetzij de minister, hetzij de Kamerleden er prijs op stellen, bepaalde personeelskwesties dan wel bepaalde politieke zijden van de defensie alleen en uitsluitend in overleg tussen de verantwoordelijke bewindsman en de leden-volksvertegenwoordigers onder het oog te zien.

Ook dit verlangen heeft de minister blijkbaar volkomen gebillijkt, want in het Kon. Besluit van deze aanvullende benoemingen, dat voorkomt in de Staatscourant van 31 Aug., is tevens de bepaling opgenomen, dat de vergaderingen van de Defensiecommissie (in het vervolg) alleen dan door de adviserende leden en de adj.-secretarissen zullen worden bijgewoond, wanneer zij daarvoor door of in opdracht van de voorzitter der Defensiecommissie (dat is thans het lid van de Tweede Kamer de heer Tilanus) zijn opgeroepen. A.

*) In de defensie-commissie hebben thans 3 van onze geestverwanten zitting. Mr. Vonk en Drs. Korthals maken er reeds verscheidene jaren deel van uit. Naast hen zit nu dus ook Mr. Wendelaar.

deze Jongere

weet niet of U op 26 Augustus naar de stem van Winston Churchill geluisterd hebt. Hij vindt het altijd goed om naar deze man te luisteren. De langzaam uitgesproken woorden geven een gevoel van vertrouwen, van rust en van vreugde door het besef, dat hij nog altijd op zijn post is.

Als Churchill de wereld iets te vertellen heeft, dan is het iets belangrijk. Ook ditmaal heeft hij de spijker zuiver en keihard op de kop geslagen. Het waren niet alleen treurige feiten welke hij wereldkundig maakte, hij stelde ook een probleem aan de orde dat onze aandacht dubbel en dwars waard is, n.l. in hoeverre de handelspolitiek der West-Europese regeringen hand in hand moet gaan met de wereldpolitiek. Het is 'n oeroud probleem, dat plotseling weer actueel is geworden. Dat de wereldopinie deze kwestie bespreekt ten gevolge van de mededelingen over de Engelse handel met de landen achter het ijzeren gordijn, wil niet zeggen dit dit enkel en alleen een Engels probleem is.

Deze jongere meent te weten dat er nog een belangrijke Nederlandse handel met de landen achter het ijzeren gordijn is; dat de Nederlandse regering eerst

onlangs bepaalde ijzerleveranties met de betreffende landen heeft doen stoppen op verzoek van Washington.

Uit het feit dat hij in dit hoekje schrijft moge voldoende blijken dat hij niet geporteerd is voor overheidsingrijpen op terreinen waar zulks nadelig of overbodig kan zijn.

Hij is echter óók van oordeel dat er gebieden zijn, waar het nalaten van doelmatig overheids-toezicht- en ingrijpen gevaarlijk, zo niet misdadig kan zijn. Het wordt langzamerhand tijd dat we de handel met de landen achter het gordijn eens nader onder de loupe nemen.

Dat zulks in het bovengenoemde geval niet eigener beweging, maar op Amerikaans initiatief geschied is, vindt hij bedroevend.

Ons volk moet zich tengevolge van de dreiging uit het Oosten veel ontzeggen. Het heeft er echter recht op te weten, dat de resultaten van de offers welke gebracht worden, niet ten voordele van enkelen grotendeels wederom te niet gedaan worden. Dit is de materiële zijde van het probleem. Om over de morele kant nog maar te zwijgen.

A. D. OLESCENS

UUR DER BESLISSING (II)

Wij hebben nog twee jaar tijd

Het antwoord: Gezamenlijke strategie

(door onze militaire medewerker)

In het vierde en laatste deel van zijn boek komt Billotte tot deze stelling: „in deze tweede periode van het atoomtijdperk moet het Westen om te blijven voortbestaan een grote politiek voeren.”

Hij bespreekt daarna de strategische situatie en komt daarbij tot deze conclusies:

a. binnen afzienbare tijd kan de U.S.S.R. de Amerikaanse industrie en de Amerikaanse strategische luchtmachten lamleggen door verrassende atoomoperaties op grote schaal;

b. het strategisch gebruik van de atoombom plus de actie van de duikboten kan tot volledige isolatie van de operatiegebieden voeren, kan de geallieerde marine aanzienlijk remmen en de landingen van een grote strijdkracht in Europa onmogelijk maken;

c. deze mogelijkheden moeten de Atlantische mogendheden brengen tot een nieuw ontwerp van hun defensie-instelling, d.w.z. een aanzienlijke versterking van de West-Europese krachten, waarbij „zich dwingend dan ooit stelt het probleem der Duitse herbewapening”.

d. de productie van atombommen door de U.S.S.R. dwingt de U.S.A. tot grootscheepse maatregelen voor eigen defensie, welke zeer belangrijke sommen eisen, die dus onttrokken worden aan de bewapening van de Atlantische mogendheden.

Niet te praten

Billotte wijst er verder op, dat met deze Sovjets niet te praten en niet te pacteren valt omtrent doeltreffende controle der atoomenergie, vermindering van de bewapening en collectieve veiligheid.

Maar wanneer — aldus de brandende vraag — zal Stalin zich dan aan een aanval wagen?

NIET voordat de beproefde strategie en realist Stalin de voorsprong der U.S.A. op het gebied der strategische luchtmachten en wapens voor massavernietiging volledig heeft ingehaald.

Wanneer kan dit het geval zijn? Volgens Billotte vanaf 1951 of 1952. En hij stelt dan deze hypothese, welke wij in haar geheel overnemen:

„men kan zich indenken dat de Sovjets alsdan als volgt te werk zullen gaan:

massale vernietigingsacties tegen de industriële gebieden, de vliegvelden en havenwerken van de U.S.A. en eventueel van Groot-Brittannië;

acties te land en in de lucht met het doel West-Europa en de kusten van de Mid. Zee en de Atl. Oceaan te bezetten; omvangrijke acties tegen Zuid-Oost-Azië;

luchtlandingsacties tegen Alaska, IJsland en Groenland; bezetting van de petroleumgebieden in het Midden Oosten en van het gebied van het Suezkanaal;

dekkingsacties ter bescherming van hun industriële centra.”

Wat is het antwoord?

Wat moet en kan nu het Westers antwoord zijn op de militaire, economische en politieke uitdaging van het Stalinistische Communisme?

Een „gigantische krachtsinspanning op ieder gebied”, welke Billotte als volgt beredeneert, waarbij wij wederom zijn belangrijkste stellingen geheel overnemen:

a. zich tijdig te weer stellen tegen de hierboven aangegeven acties der U.S.S.R.;

b. onmiddellijk terugslaan met een massaal luchtoffensief tegen het Sovjet-oorlogspotentieel met als doel neutralisering der Russische strijdkrachten; volgens Billotte *conditio sine qua non* voor de eindoverwinning.

Daartoe moet het Westerse defensie-systeem beschikken over:

a. een Amerikaanse strategische luchtmacht, die onder alle omstandigheden de Russische afweer overtreft;

b. een Eur. land- en luchtmacht ter sterkte van ongeveer 50 divisies van het Westerse type, waarvan het grootste deel uit pantserdivisies moet bestaan, benevens 5000 vliegtuigen voor tactische doeleinden;

c. een voldoende bewegelijke strategische reserve, eveneens ongeveer 50 divisies en 5000 vliegtuigen; van deze divisies moeten een 12-tal luchtlandingsdivisies zijn;

d. een vloot, die de heerschappij ter zee verzekert en alle landingsoperaties kan ondersteunen;

e. een zeer groot aantal strategische transportmiddelen voor vervoer over zee en door de lucht;

f. de noodzakelijke onderbouw voor de strategische massa-maanoevres en voor de ravitailering;

g. grondige en op elkaar ingestelde voorbereidingen van de vrije volkeren (voorraden strategische materialen; 69 str. materialen zijn tegenwoordig onontbeerlijk voor de oorlogsvoering, 51 daarvan zijn delfstoffen; omzetting van de vredesindustrie in oorlogsindustrie en van de vredes-economie in oorlogs-economie);

h. intergeallieerde organen voor wetenschappelijk onderzoek;

i. een zeer goed opgebouwde organisatie voor de „psychologische oorlogsvoering.”

Ruim twee jaar

Billotte bespreekt vervolgens de geweldige hiermee gemoeide militaire uitgaven op korte termijn; z.i. beschikken de vrije volkeren echter over de nodige tijd (toen hij zijn boek schreef ruim 2 jaar), over de benodigde hulpbronnen en over voldoende inkomsten om de noodzakelijke uitgaven te doen.

Zij zullen dan echter enkele politieke, economische en strategische begrippen als „een categorische imperatief voor het Westerse geweter moeten aanvaarden.”

Hij noemt het principe van de „eenheid van oorlog”, waarmee hij dit bedoelt: „wanneer een oorlog tussen de twee reuzen zou uitbreken, dan zouden de Europese soldaten niet „de oorlog van de Amerikanen voeren”; zij zouden „hun oorlog” voeren om „hun land” te redden voor de Sovjet-hegemonie.

Uit die eenheid van oorlog vloeit logisch de eenheid van defensie voort: „het begrip „internationale defensie” moet langzamerhand de traditionele opvatting van nationale defensie vervangen en moet geheel natuurlijk omvatten de maatregelen tot specialisering enz. op elk gebied, in nauw verband met het beginsel der „krachtsbesparing”, dat wil zeggen: hucht het maximum van krachten beschikbaar voor de PRIMAIRE acties en zet die krachten niet ontijdig in tegen SECUNDAIRE doelen Dit alles moet leiden tot een gemeenschappelijke strategie der Vrije Volkeren.

Verenigd streven

Tenslotte werkt Billotte dan nog deze stellingen uit:

I. De nationale of imperiale eenheden zijn te klein.

II. De Europese Eenheid is te

klein, onmogelijk en niet doeltreffend.

III. De Verenigde Staten zijn zowel op zichzelf beschouwd als in vergelijking tot het economisch potentieel van de Sovjet-Unie te klein.

En dit beredeneerde komt hij tenslotte tot de z.i. enig mogelijke oplossing:

„De U.S.A., het Britse Gemenebest en het nog vrije deel van het Europese vasteland vormen even zovele afzonderlijke vakken, doch de economische ontwikkeling en het dreigende Russische gevaar brengen aan het licht, dat deze vakken te gering van omvang zijn en dat het daardoor niet mogelijk is een oplossing te vinden voor de verschillende problemen. Deze vakken kunnen niet afgescheiden van elkaar blijven bestaan. Zij moeten verenigd worden”.

Billotte beredeneert deze stelling vervolgens als een mogelijkheid zowel ten opzichte van het sociale probleem als van structuur en middelen.

En hij eindigt aldus:

„aan hen, die menen dat ik onze tijd te veel vooruit ben, terwijl zij zelf maar al te vaak achter de feiten aan zijn komen lopen, zou ik willen vragen goed na te denken alvorens de oplossing, die ik voorstel, op zij te schuiven. Ik vraag vooral de jongeren, die zich voor het ogenblik meestal gedoemd zien tot een doelloos afwachten, met hun geloof, hun vurigheid en hun hart te strijden voor de toekomst, die ik hun toon. Want als zij willen, kan nog alles gered en veel verbeterd worden.”

Dat schreef Billotte op 17 December 1949 te Parijs.

Inmiddels werden de dreigingen niet minder en werd de hemel niet lichter. Daarom hebben wij zijn boek hier uitvoerig behandeld en vooral zoveel mogelijk uittreksels gegeven, omdat hier inderdaad voor het vraagstuk van ons vrije zijn of niet zijn een oplossing wordt beredeneerd, welke voor ons allen van het allergrootste belang is.

Studie-Conferentie

VAN DE

VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

OVER

De politieke situatie in Nederland

Zaterdag 14 en Zondag 15 October 1950 in de Internationale School voor Wijsbegeerte te Oud-Leusden

Agenda:

ZATERDAG 14 OCTOBER.

16.00 uur: Opening

16.15 uur: „De sociologische betekenis van de politieke partij”. Spreker: Mr. H. VAN RIEL.
GEMEENSCHAPPELIJKE AVONDMAALTIJD

20.00 uur: „De algemene politieke toestand”. Spreker: Mr. P. J. OUD.

ZONDAG 15 OCTOBER:

10.30 uur: „De praktijk van de werkwijze van de Eerste Kamer der Staten-Generaal”. Spreker: Prof. Mr. A. N. MOLENAAR.
GEMEENSCHAPPELIJKE KOFFIEMAALTIJD

14.00 uur: „De praktijk van de werkwijze van de Tweede Kamer der Staten-Generaal”. Spreker: Drs. H. A. KORTHALS, die tevens een kort overzicht zal geven van zijn ervaringen te Straatsburg.

16.00 uur: Sluiting.

Na elke inleiding zal gelegenheid bestaan tot het stellen van vragen.

N.B. Aanmelding dient te geschieden door de strook op pag. 7 ingevuld aan ons toe te zenden. In verband met het feit, dat voor logies en maaltijden slechts plaatsruimte is voor 130 personen, gelieve men zich spoedig aan te melden. De kosten, welke op de in te vullen strook staan aangegeven, gelieve men bij de aanmelding over te maken op giro no. 67880 ten name van de Secretaris van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie te 's Gravenhage. Met wensen t.a.v. voorkeur voor 1- of 2-persoons kamers zal zoveel mogelijk rekening worden gehouden, indien deze wensen bij de aanmelding worden kenbaar gemaakt.

Voor hen, die wel de conferentie wensen bij te wonen, doch geen gebruik zullen maken van logies en maaltijden, zullen geen kosten in rekening worden gebracht. Aangezien de conferentie-zaal ten hoogste 200 mensen kan bevatten, zullen wij ons echter, indien het totaal aantal aanmeldingen dit getal mocht overtreffen, tot onze spijt genoodzaakt zien de inschrijving te sluiten.

Voor vervoersfaciliteiten te Amersfoort zal worden zorggedragen.

Wij leven in de tijd der bezorgdheid

Ons economische leven is in wezen ongezond

Onze nieuwsbladen zijn de laatste weken gevuld met berichten over de strijd op Korea. Wij lezen dagelijks artikelen van nieuwsbureaux en oorlogscorrespondenten. Inmiddels gissen wij naar de krachten welke in het onmetelijke gebied achter het ijzeren gordijn ontwikkeld worden. Wij leven thans in het tijdperk van de angst, of wellicht is het beter te spreken over het tijdperk van de bezorgdheid.

Bezorgdheid over de dynamische ontwikkeling van de gebeurtenissen gedurende de laatste jaren en telkenmale hoort men de vraag stellen of de menselijke rede wel gelijke tred kan houden met de snelheid, met welke de techniek nieuwe mogelijkheden met onmetelijke consequenties schept. Alom heerst vrees voor een botsing, waarvan wij de gevolgen niet kunnen overzien. En ondanks de vreselijke gevolgen welke een nieuwe wereldbrand kan veroorzaken, veroordeelt men over 't algemeen in de vrije wereld een pacifisme. Ondanks alles.

Steeds werd gedurende de laatste jaren de vraag gesteld, waar de grens van het toegeven zou liggen. De regering van de Verenigde Staten heeft gemeend dat die grens in Korea bereikt werd, en heeft ingegrepen. Wij mogen ons erin verheugen dat deze regering eindelijk vatbaar is geworden voor realiteit. Hiermede is veel gewonnen. Want hoeveel onheil heeft niet een gebrek aan werkelijkheidszin en gevaarlijk vertrouwen in de jaren voor 1940 veroorzaakt. Hoezeer is Baldwin niet het slachtoffer van een listige tegenspeler geworden, hoezeer is achteraf niet een Neville Chamberlain bespot geworden voor zijn reizen naar Godesberg, Berchtesgaden en München, hoezeer is niet een Winston Churchill ook in zijn eigen

land verguisd, omdat hij met feilloze zekerheid het spel doorzag van de man die later zijn overwonnenen zou worden?

Chruščil heeft de afgelopen oorlog de „onnodige oorlog” genoemd. Hierdoor geeft hij te kennen dat die oorlog niet alléén ontstond tengevolge van de daden van de tegenstander, maar óók door de onvergeeflijke fouten welke de overwinnaars van wereldoorlog I, maakten.

Amerika dringt aan

Amerika dringt thans op een spoedige totstandkoming van een West-Europese eenheid aan. Dit verzoek is begrijpelijk. Een verenigd West-Europa kan de weegschaal immers doen overslaan. De uitwerking van de plannen om tot een grotere eendracht in raadgeving en uitvoering te komen blijkt in de praktijk grote moeilijkheden met zich mede te brengen. Men stuit op competentie-geschillen, men vreest een overdracht van bevoegdheden, waardoor het orgaan dat het uitvoeren van de bevoegdheden als taak toegewezen krijgt een verstrekkende en diepingrijpende macht verkrijgt ten aanzien van het economisch leven van de afzonderlijke landen. Groot-Brittannië heeft zich om die reden reeds direct van het plan-Schumann geabstraheerd.

Frankrijk denkt Europees

In Frankrijk beseft men thans wederom dat er gevaar dreigt. De regering van dit land wenst de plannen voor een sterke West-Europese eenheid spoedig verwezenlijkt te zien. Meer en meer blijkt echter dat een West-Europese statenfederatie niet op korte termijn te bereiken is. Men moge dit betreuen, doch ondanks dat geloven wij dat het in Straatsburg verrichtte werk niet overbodig is. Men tracht daar Europees te gaan denken. Dit nu is zeer belangrijk. Wij kregen de laatste jaren de indruk dat West-Europa aan een minderwaardigheidscomplex lijdt. Vooral in Frankrijk begint men hertegen in verzet te komen en tracht men de andere West-Europese landen er van te doordringen dat West-Europa een troisieme force kan worden, welke zeer zeker een woordje in de wereldpolitiek zal mogen en kunnen meespreken. Dat het belangrijk kan zijn, niet in alles de politiek van Washington behoeven te volgen, hebben wij in Zuid-Oost Azië aan de lijve kunnen ondervinden. Om dit doel te bereiken dient men echter eerst de grenzen verder te openen, opdat het handelsverkeer kan opbloeien.

Gunstig moment

Het moment hiervoor is thans gunstig. Men hoort gedurende de laatste maanden vooraanstaande socialisten over liberalisatie spreken, alsof zij nooit aan de juistheid hiervan getwijfeld hebben. Er zullen concessies gedaan moeten worden, maar die moeten toch eens gedaan worden, want ons economisch leven is in wezen ongezond, hoezeer men de waarheid ook soms tracht te verdoezelen. En die ongezonde toestand zal zich toch eens moeten wreken. Onze betalingsbalans toont nog altijd een ernstig passief saldo. Hiertegen is slechts een geneesmiddel en wel verhoging van de productie. Slechts dan is de verhoging der levensstandaard en het handhaven van de huidige sociale voorzieningen te verantwoorden. Want het slachten van de kapitalisten-kip met de gouden eieren kan slechts eenmaal geschieden. Het is een tijdelijk lapmiddel dat op de duur meer nadelen dan voordelen met zich medebrengt. Productieverhoging dus en het slechten van tol-muren met al de consequenties welke daaraan verbonden zijn, zoals het afschaffen van uitvoerpremies, contingenteringen en andere beschermingsmiddelen. Dit alles zal niet in één maand kunnen geschieden, maar het zal de eerste stap zijn naar een West-Europese eenheid. Een eenheid in verscheidenheid. Het is niet de taak van politici alleen. Het is de taak van politici, economen, juristen en militairen, ieder op eigen terrein, maar terwille van hetzelfde doel. Het is een omvangrijke taak, welke vele moeilijkheden met zich medebrengt.

Nooit zo grote kans

Maar nooit is de kans van slagen zo groot geweest als thans, nu West-Europa in een dwangpositie gekomen is en het een kwestie van zijn of niet zijn is geworden. De kans moet nu aangegrepen worden.

Het zakenleven is paraat. Teveel initiatief wordt in deze sector gesmoord ten detrimente van onze volkshuishouding. Wij mogen hopen dat de politici inzien waar het om gaat. Niet om een vlag, niet om een kleine politieke overwinning, niet om een schone redevoering, maar wel om ons, West-Europeanen!

Mr. J. VAN DER DRIFT

HELPT MEDE

Het Comité der Gezamenlijke Militaire Fondsen, waarin verenigd zijn:

het Fonds 1815 voor verminkten en nagelaten betrekkingen;

de Koninklijke Nationale Vereniging tot steun aan militairen „Stamil”;

„Ereschuld en Dankbaarheid”;

het Karel Doorman Fonds;

de Prins Bernhard Stichting

en het Van Weerden Poelmanfonds

houden dit jaar één grote landelijke collecte, waarvan de data zijn vastgesteld tussen 1—14 October a.s.

In aansluiting op het staatspensioen keren deze zes fondsen momenteel per jaar nog ongeveer f 600.000.— uit.

Gezien het grote aantal gedemobiliseerden en de vele verliezen in Indonesië, wordt deze taak nog zwaarder en zullen de zes gezamenlijke militaire fondsen ook voor het jaar 1950 een beroep moeten doen voor de nagelaten betrekkingen van hen, die het grootste offer voor ons allen brachten.

Het gaat er om aanvullende steun op het staatspensioen te verlenen ingeval van:

- In het algemeen de gedemobiliseerde militair;
- ziekte en uitzending naar herstellingsoorden, omdat de mensen er dikwijls fysiek zo onder zijn, dat zij enige tijd rust nodig hebben;
- bij studie van de kinderen, teneinde hen dat te laten bereiken, wat zij hadden kunnen worden, indien hun vader was blijven leven;
- verminking, enz., enz.

Helpt ook U mede, in aansluiting op het staatspensioen, de gezinnen van onze gesnevelde militairen te verzorgen?

Meldt U dan als collectant bij het plaatselijk collecte-comité of bij het secretariaat van de zes Gezamenlijke Militaire Fondsen, 2e Weteringplantsoen 19, Amsterdam (C.). Tel. 31401 of 40993 (na 6 uur 86381) of stort een gift op postrekening 460388 ten name van de penningmeester der Gezamenlijke Militaire Fondsen.

Vereniging van Staten- en Raadsleden

Zoals wij reeds eerder berichtten, zullen in October a.s. twee bijeenkomsten van de Vereniging gehouden worden. Op beide bijeenkomsten zal het woord worden gevoerd door

Mr. S. J. R. de Monchy, lid van de Provinciale Staten van Zuid-Holland, over het onderwerp:

Gemeenschappelijke regelingen tussen provincies en gemeenten. De eerste bijeenkomst vindt plaats op Zaterdag, 7 October a.s., n.m. 2.30 uur, in hotel Atlanta, Coolsingel 97, Rotterdam.

Belangstellende leden van de partij kunnen door leden der Vereniging geïntroduceerd worden. Aangezien voor hen, die een lange afstand dienen af te leggen, reden zou kunnen bestaan uit overwegingen van financiële aard van het bijwonen der bijeenkomst af te zien, stelt het bestuur der Vereniging de mogelijkheid open reiskosten derde klasse te declareren.

Over de tweede bijeenkomst, die ten gerieve van hen, die woonachtig zijn in het Noorden en Oosten van ons land, op Zaterdag, 21 October, te Meppel zal worden gehouden, zal een nadere publicatie in „Vrijheid en Democratie” verschijnen.

Vóór 9 October a.s. inzenden aan het Algemeen Secretariaat van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie, Koninginnegracht 61, 's-Gravenhage.

Ondergetekende

Adres

Woonplaats

geeft zich hierbij op als deelnemer (-ster) aan de studie-conferentie van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie op 14 en 15 October 1950 in de Internationale School voor Wijsbegeerte, Dodeweg 9 te Oud-Leusden.

* Avondmaaltijd op 14 October	f 2.25
Logies van 14 op 15 October	„ 1.50
Ontbijt op 15 October	„ 0.75
Koffiemaaltijd op 15 October	„ 1.25

Totaal f

*) S.v.p. doorhalen wat niet verlangd wordt.

Onderdrukking en verzet

„Onderdrukking en Verzet”,
afl. 20 en 21. Uitg. J. M.
Meulenhoff, Amsterdam en
Van Loghum Slaterus,
Arnhem.

Met prijzenswaardige regelmaat blijven de afleveringen van dit standaardwerk elkander opvolgen. Van de thans verschenene is de eerste gewijd aan de overheidsbemoeiingen met de kunst en het kunstenaarsverzet, de tweede aan de „belangstelling”, welke onze wetenschappelijke en semi-wetenschappelijke instellingen van bezetterszijde ondervonden en aan de moeilijkheden waarvoor zij zich geplaatst zagen, die met de leiding onzer voedselvoorziening waren belast.

Hebben over het algemeen onze kunstenaars krachtig aan het verzet deelgenomen en mag ook onze wetenschap bogen op figuren, die van geen wijken wisten — wij denken aan Telders, Huizinga en Cleveringa! — Dr. P. J. Meertens, die over onze wetenschappelijke en populair-wetenschappelijke instellingen schrijft, kan niet nalaten op te merken, dat de Nederlandse wetenschap volkomen onvoorbereid was, toen de Duitsers hier binnenvielen. Hij vraagt zich af, „of een doelbewuste houding niet tot nog betere resultaten zou hebben geleid”. Van verzet, wel-

bewuste sabotage over de gehele linie is, zegt hij, geen sprake geweest.

Opmerkelijk is ook, dat veel kwaads op dit terrein voorkomen is, doordat met de leiding van de Hauptabteilung Wissenschaft, Volksbildung und Kulturpflege belast was de Weense Kunsthistoricus Dr. F. Plutzard, die veel bewondering koesterde voor ons land en de mentaliteit van ons volk goed kende. Deze geleerde kwam daardoor zelfs

meermalen tegenover „Nederlandse” collaborateurs aan de zijde der goede Nederlanders te staan. „Men moet zich niet afvragen wat er gebeurd zou zijn, indien op zijn plaats iemand met een andere gezindheid ten opzichte van Nederland zou hebben gezeten.”

De beschrijving van onze voedselvoorziening is toevertrouwd aan de bekwame hand van dr. ir. S. L. Louwes, zeker de meest bevoegde deskundige.

Met belangstelling zien wij de verdere afleveringen tegemoet. Wij bevelen dit werk gaarne nogmaals bij onze lezers aan.

van de Staat tot kleine renteniers en pensioentrekkenden uit particuliere fondsen niet gesproken worden.

Jammer, dat de heren Luchies c.s. zich zo ergeren. Ik zou me ook in mijn hoofd kunnen halen, dat b.v. Albert Heijn of de Bijenkorf me een toeslag op mijn pensioen moesten geven en me dan ergeren, als zij het — natuurlijk — niet deden.

Jammer ook, dat genoemde heren zo slecht op de hoogte zijn van de nood van de gepensioneerden in de lagere ambtenaarskringen! Wat zegt U b.v. van een pensioen van f 15.— per week van een kantorknecht, waarvan de man ook nog zijn vrouw moet onderhouden? Zie s.v.p. ook bijgevoegd uitknipsel van het extra-nummer van „De Wachter”, het orgaan van de Alg. Ned. Bond van Gepensioneerden nr. 4a van Aug. j.l.

Misschien scharen de heren Luchies c.s. en U, redactie, die het ingezonden stuk zonder commentaar plaatste, zich na lezing aan de zijde der gepensioneerden.

Hoogachtend,
Amsterdam.

C. H. STOEL

(De opneming van een ingezonden stuk, met of zonder redactionele commentaar, houdt niet in dat de redactie het er al of niet mee instemt — Redactie).

AFDELINGSSECRETARISSEN:

Onze administratie is gaarne bereid met U te spreken over de mogelijkheid van uitbreiding van onze lezerskring.

De toeslag op de pensioenen

(Ingezonden).

In uw blad van Vrijdag 4 Aug. 1950 komt een ingezonden stuk voor van de heer J. Luchies te Pietersbierum (Fr.). Het gaat om de toeslag op het pensioen van het overheidspersoneel. Genoemde heer ergert zich „en duizenden in den lande” ergeren zich met hem mee over die toeslag, m.i. op nogal zonderlinge gronden, want genoemde personen vergeten, dat het overheidspersoneel de Staat als werkgever heeft en derhalve bij de Staat aanklopt om verhoging van zijn salaris en verhoging

van zijn pensioen, als de tijden veranderen en er een zeer belangrijke stijging in de kosten van het levensonderhoud is ontstaan. Dat personeel heeft gedurende zijn gehele diensttijd gestort voor zijn pensioen en ook voor dat van zijn eventuele nagelaten betrekkingen. Het ongehuwde deel van dat personeel, voornamelijk bestaande uit het vrouwelijk deel, heeft ook gedurende de gehele diensttijd gestort voor weduwen en wezen, die het nooit zal hebben — dit tussen haakjes gezegd.

Met de beste wil kan er van een verhouding werkgever - werknemer

Friesch-Groningsche Hypotheekbank N.V.

Nederlandsche Hypotheekbank N.V.
Rotterdamsche Hypotheekbank N.V.
Algem. Friesche Hypotheekbank N.V.

Amsterdam — 's-Gravenhage — Groningen — Rotterdam

GELDEN BESCHIKBAAR

voor eerste hypotheek
BILLIJKE VOORWAARDEN

De Directie: Mr. M. J. BOS Mr. C. A. KINGMA
Mr. J. WILKENS Mr. F. C. KLEYN

N.V. W. A. HOEK'S

MACHINE- EN ZUURSTOFFABRIEK
Hoofdkantoor en Machinefabriek
te Schiedam.

Compressors voor alle gassen en ledereen druk.
Installaties voor de bereiding van zuurstof, stikstof, enz.

N.V. SCHEEPSWERVEN

„PIET HEIN”

BOLNES en PAPENDRECHT

DWARSELLINGEN 115 Meter

DROOGDOK 115 x 30 Meter

SMIT SLIKKERVEER

Voor dagelijks gebruik!

**DE JONG'S
CHOCOLADE**
**CHOCOLADE
HAGELSIAG.**
De eenige echte!

N.V. Nederlandsche
Caoutchouc- en Gutta-
Perchatabriek

v.h. Bakker & Zn.

Ridderkerk

Technische
rubberartikelen

HBU **HBU**

De meeste fabrieks-
schoorstenen
lijken op
elkaar

Aan de schoorsteen kunt U de fabriek niet kennen. En toch is 't van groot belang dat U de fabriek „kent” wanneer U er over denkt als aandeelhouder mede-eigenaar daarvan te worden. Wij beschikken over de gegevens die U nodig hebt om tot een juiste beoordeling van industriële - en andere - ondernemingen te komen.

Raadpleeg onze beleggings-deskundigen
vóór aankoop van Uw effecten.

HOLLANDSCHE BANK-UNIE N.V.
AMSTERDAM - DEN HAAG - ROTTERDAM

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

VRIJDAG 22 Sept. 1950 No. 127

Een beschouwing over de
Troonrede vindt ge op
pag. 6

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

OVER KABINETSPOLITIEK

door Mr. P. J. OUD

Bij de behandeling der oorlogsbegroting heeft de V.V.D.-fractie in de Tweede Kamer tot haar leedwezen moeten verklaren dat zij geen vertrouwen meer kan stellen in het beleid van de Minister, de heer Schokking. Zij voegde daaraan toe, dat zij niettemin op dit ogenblik geen votum van wantrouwen wilde uitlokken, omdat zo'n votum de mogelijkheid in zich zou bergen van een kabinetscrisis en zij een dergelijke crisis zo mogelijk wenste te voorkomen.

Men heeft in deze houding strijd gezien met het optreden der fractie tegenover het beleid der regering op het stuk van het zelfbeschikkingsrecht in Indonesië. Toen heeft zij wel een votum gericht tegen één Minister voorgesteld en zij heeft die motie gehandhaafd, ondanks de verklaring van de Minister-President, dat geheel het kabinet zich door de aanneming van de motie getroffen zou achten. Waarom, zo heeft men gevraagd, achtte de V.V.D.-fractie het toen uitsluitend een zaak van de Regering om 't Indonesisch beleid tot een vraag van kabinetspolitiek te maken, terwijl zij thans zelf het militaire beleid als zodanig beschouwde? Was dan, in het oog der fractie het Indonesische beleid geen kabinetspolitiek, het defensiebeleid wel?

Deze vraag berust op een misverstand. Principieel is — ik heb daarover in mijn artikel in dit weekblad van 16 Juni 1950 uitvoerig geschreven — alle politiek kabinetspolitiek in deze zin, dat alle ministers hoofd voor hoofd verantwoordelijk zijn voor alle regeringsbeleid. Het staat echter aan de Kamer uit te spreken, ten aanzien van welke minister of ministers zij aan haar afkeuring van een gevoerd beleid een politieke consequentie wenst te verbinden. Acht zij het daarbij noodzakelijk het gehele Kabinet in haar afkeurend votum te betrekken, dan maakt zij van haar zijde een zaak tot een kabinetskwesie.

Wat de Kamer ter zake ook moge doen, de Regering kan daartegenover zelfstandig haar standpunt bepalen. Zij kan derhalve een votum, dat de Kamer niet als tegen het gehele Kabinet gericht beschouwt, niettemin tot een kabinetskwesie maken. De Regering verklaart dan, dat, hoewel het votum slechts één minister wil treffen, toch alle ministers zich getroffen zullen voelen. De Kamer heeft dan te overwegen of zij niettemin het votum zal uitspreken, aldus de door haar niet gewenste kabinetscrisis in de koop medemend.

Zo was de figuur in Mei bij het Indonesië-debat. En deze parlementaire figuur is in geen enkel opzicht abnormaal. Het is louter een vraag van beleid, wat de Kamer in zo'n geval zal doen. Voor en tegen heeft zij dan tegen elkander af te wegen. De V.V.D.-fractie achtte het gebeurde met het zelfbeschikkingsrecht zo ernstig, dat zij, om hier nog te redden wat te redden viel, zelfs voor de door haar niet gewenste kabinetscrisis niet mocht terugschrikken. Zij nam daarbij mede in overweging, dat, zo nog iets gered

kon worden, het uiterste moment was aangebroken. Het was onmogelijk de zaak nog gedurende enige maanden aan te zien.

Bij het defensievraagstuk liggen de zaken enigszins anders. Ongewijfeld is ook daar periculum in mora. Er behoort met de grootste voortvarendheid te worden aangepakt.

Maar men kan niet zeggen, dat de zaak verloren is, wanneer niet op staande voet de Minister van Oorlog door een ander wordt vervangen. Een korte tijd van beraad kan hier aan de regering worden toegestaan. Daarom was het aanstonds vragen van een votum van wantrouwen tegen de Minister niet opportuun. Het zou het Kabinet plotseeling voor de vraag hebben gesteld, of het zich al of niet met de Minister van Oorlog solidair zou moeten verklaren. Veel beter was het het Kabinet de gelegenheid te geven zich te beraden of het niet eigener beweging maatregelen zou nemen om de Minister van Oorlog, in wiens beleid, om het zacht uit te drukken, velen in de Kamer geen overmatig vertrouwen bleken te stellen, door een andere bewindsman te doen vervangen. Dat hier voor het Kabinet een grote verantwoordelijkheid ligt, is duidelijk. Voor het handhaven van een Minister, die, hoe voortreffelijke hoedanigheden hij overigens moge hebben, niet beschikt over de kracht, die het voeren van een richtig beleid vereist, is in de eerste plaats het Kabinet aansprakelijk.

Het is ook voor het gezag van het Kabinet veel beter, dat het in een geval als dit, zelf het nodige verricht. Laat het de executie van een bewindsman aan de Kamer over, dan kan het niet anders, of ook het prestige van het Kabinet zelf wordt geschaad. Ook op dit punt kunnen wij van Engeland, het klassieke land van het parlementaire stelsel, het een en ander leren. Daar is het een veelvuldig voorkomende figuur, dat de Premier zijn Kabinet reorganiseert, wanneer het bewind van bepaalde ministers op bezwaren stuit. Hij zorgt dan, dat hij het Parlement voor is.

Reeds in 1876 heeft de Nederlandse staatsman Van Houten ons het Engelse systeem ten voorbeeld gehouden. „Over de oorzaken van de zwakheid onzer ministeriën” luidt de titel van een tijdschriftartikel van zijn hand uit dat jaar in het maandblad „Vragen des Tijds”. Daarin beklagt hij er zich over, dat de ministers in Nederland onvoldoende zorg hebben voor de kracht van het gehele Kabinet. Blijkt een minister niet voor zijn taak berekend, dan onthouden zijn ambtgenoten zich ervan hem dit te zeggen of zijn ontslag te bewerkstelligen. „De taak — aldus Van Houten — om de ministeriën van voor hunne taak niet berekende medeleden te verlossen, valt aan de Tweede Kamer ten deel. Niet zelden hoort men een opposant tegen een zwakken minister de meening uiten, dat hij het ministerie een dienst doet door de begroting van het zwakke mede-lid te verwerpen, en het de gelegenheid te geven zich van een beteren collega te

voorzien. Ik zou er wel durven bijvoegen, dat de ministers wel eens in denzelfden gedachtingang verkeeren”.

„Natuurlijk — zo gaat Van Houten voort —, dat onder deze omstandigheden het debat over de begrotingen, 't welk zuiver administratief behoorde te zijn, een politiek karakter aanneemt. De zeven ministers treden beurteelings voor. Zij worden geëxamineerd en gewogen, en elk jaar wordt er gewoonlijk een te licht bevonden. Die zijne begroting heeft weten aangenomen te krijgen, beschouwt zich als voor een jaar in zijn ambt gecontinueerd en natuurlijk nu ook boven de critiek van zijn ambtsgenooten verheven. Het weinig verkwikkende schouwspel van deze publieke schatting en weging, en van deze openbare executie van ministers, behoort niet in het constitutioneele stelsel. Zij geschiedt op veel rechtvaardiger wijze in de stille binnenkamer van den premier, en deze weet de pil behoorlijk te vergulden, omdat hij zelf, die den minder geschikten ambtsgenoot koos, eigenlijk de schuldige is. Hier wordt de ongelukkige, die zich liet vangen, geëxecuteerd, en de ambtsgenooten, die hem vingen houden zich buiten schot en beginnen opnieuw te vischen.”

Ik zal niet beweren, dat alles wat Van Houten hier schrijft, in onze dagen nog volledig opgaat. Het bevat echter een aantal gedachten, die ik aan onze huidige bewindslieden gaarne in alle bescheidenheid ter overweging zou willen aanbieden.

Al te vaak gebeurt het, dat een Nederlandse zomerdag zonnig begint en dat er dan al heel gauw de wolken komen. Voor men het weet, zit men midden in de buien met tijdelijke opklaringen. Een bekende gang van zaken. Zo nu is het in allerlei opzichten ook gesteld met de Troonrede van dit jaar.

(Nieuwe Rotterdamse Courant)

Blijkbaar welbewust werd een Troonrede ontworpen, die zich in hoofdzaak tot een schildering van de bestaande toestand bepaalt. Als gevolg kwam een staatsstuk tot stand, waaraan vrijwel iedere dynamische vaart ontbreekt. En al is op zichzelf deze poging tot vernieuwing van het instituut der Troonrede te loven, het resultaat kunnen wij slechts gedeeltelijk bewonderen. Vooral nu dit situatie-beeld van het Koninkrijk der Nederlanden 1950 op herhaalde plaatsen niet meer werd dan een uiterst nuchtere en niet altijd belangwekkende boedelbeschrijving.

(Algemeen Handelsblad)

Hoewel de Troonrede het nieuwe parlementaire jaar heeft ingeluid, kan zij toch nauwelijks beschouwd worden als een programma, dat de Regering zich voorstelt met de Staten-Generaal te verwezenlijken. Zelfs de meest nauwgezette toehoorder of lezer zal het moeilijk vallen concrete aanduidingen te ontdekken over hetgeen de centrale overheid zich voornemt te verrichten.

(Nieuwe Courant)

☆ parlementaire flitsen ☆

V.V.D.-fractie heeft het vertrouwen in minister Schokking verloren

Spannende laatste dagen van het zittingsjaar

Op de laatste vergaderdag van het parlementaire zittingsjaar 1949—'50 heeft onze Tweede-Kamerfractie, zeer tot haar leedwezen, een ernstig besluit moeten nemen. Zij heeft het vertrouwen in minister Schokking opgezegd. Dat zulks met leedwezen is geschied, is zowel in de persoon van de minister als in de zaak zelve gelegen. In de persoon van de minister, omdat wij hem persoonlijk niets dan goeds toewensen en hem bovendien politiek niet in alle, maar toch wel in vele opzichten als een gelijkgezinde mogen beschouwen. In de zaak zelve, omdat in een tijd van internationale spanningen als de tegenwoordige gebrek aan vertrouwen in de hoogste verantwoordelijke man voor leger- en marinezaken een buitengewoon ernstige zaak is.

Welke overwegingen de V.V.D.-fractie tot dit besluit hebben genoopt? Het zijn er, als wij het goed zien, enige, die echter ten nauwste met elkander samenhangen: Het langzamerhand tot zekerheid gerijpte vermoeden, dat minister Schokking niet de krachtfiguur is, nodig om onder zo buitengewone omstandigheden met onbuigbare wil door te zetten wat in 's lands belang op het gebied van de defensie noodzakelijk is; het aarzelend beleid in het jongste verleden en het gebrek aan voldoende vertrouwenwekkend perspectief, voor de naaste toekomst geboden.

Op blz. 3 van de Mem. v. Antwoord betreffende de Oorlogsbegroting had minister Schokking een opmerking van algemene aard gemaakt, luidende: „De snelle ontwikkeling, die zich de laatste maanden in het internationaal contact over de defensievraagstukken voltrekt, is oorzaak, dat vrijwel elke begroting of beschouwing over het defensiebeleid op korte termijn door de feiten achterhaald wordt.”

In de hoop niet te worden misverstaan en erkennende, dat de minister inderdaad door het verloop der internationale ontwikkeling voor moeilijkheden was geplaatst, achtte onze eerste woordvoerder, mr. Vonk, de geciteerde opmerking toch niet onaanvechtbaar. In het bijzonder immers een defensiebeleid, zo zei hij, moet niet van incidenteel, doch van continu karakter zijn en in een vaste lijn over verscheidene begrotingen worden verdeeld.

Maar mijn oordeel, zo ging hij verder, is een defensiebeleid eenvoudig onbestaanbaar, als niet tevoren en tijdig vastgesteld wordt, waar men naar toe wil, los van de vraag in welk tempo men de defensie-opzet meent te moeten of te kunnen realiseren en desnoods zelfs ook los van internationale wisselvalligheden.

Wanneer men op dit ogenblik de vraag stelt, wat thans na vijf jaren ondanks de besteding van vele honderden miljoenen guldens opgebouwd is aan parate militaire weerkracht ter verdediging van ons land, dan is dit minimaal. Niet alleen is er nog geen sprake van een mobilisabel leger, doch er kan zelfs op geen enkele operationele eenheid worden gewezen.

Wij bezitten wel een relatief groot aantal hoofdofficieren, doch de troepen ontbreken en wanneer op dit ogenblik een oorlog zou uitbreken, zouden wij uit eigen kracht praktisch niets kunnen doen en dus feitelijk weerloos zijn.

Het wil mij, aldus de heer Vonk, voorkomen, dat dit ernstige feit beslist niet verontschuldigd kan worden, ook niet door een beroep op de ontwikkeling in het internationaal contact, omdat een Regering ook uit

hoofde van eigen verantwoordelijkheid tegenover het land tot effectieve bescherming van het volk verplicht is. En er bestaan bovendien goede gronden om aan te nemen, dat ook een slechts betrekkelijk weerbaar gemaakt land internationale steun meer verdiend en ook eerder ontvangen zal, dan een land, dat in het geheel geen militaire kracht kan ontwikkelen, omdat het nog niets reëls heeft opgebouwd.

Oorlog, zo stelde onze woordvoerder vast, is 'n harde zaak. Geen woorden, slechts daden kunnen daarbij resultaten opleveren. Het moest hem hierbij van het hart, dat de nota van 27 Juni inzake het defensiebeleid en ook — zij het in mindere mate — de Mem. v. Antwoord een teveel aan woorden en een tekort aan daden vertoonden. Mr. Vonk gaf een uitvoerige opsomming van de overbodige theorieën en gratuite beweringen, welke in deze beide staatstukken voorkwamen.

Het is geen onwelwillendheid jegens de minister, aldus de heer Vonk, want zijn persoonlijkheid sluit onwelwillendheid mijnerzijds bepaaldelijk uit. Er is echter twijfel bij mij gerezen, of de minister zelf wel de innerlijke overtuiging heeft die mogelijkheden te bezitten, welke thans nodig zijn om zowel staatkun-

dig als militair leiding te geven aan de opbouw, vrijwel uit het niets, van een defensie-apparaat, dat binnenlands kracht wekt en buitenlands eerbied afdwingt. En zowel het een als het ander is thans stellig noodzakelijk, willen wij de kans hebben onze onafhankelijkheid te behouden.

Hoogst twijfelachtig achtte de heer Vonk het ook of de minister wel met voldoende kracht was opgekomen voor de absolute noodzaak, over meer gelden te beschikken dan hem waren ter beschikking gesteld.

De minister had geschreven, dat de Regering voorstellen zou doen om ter dekking van de eerst nodige maatregelen op het gebied van de land- en luchtmacht boven het totaal bedrag van de begrotingen voor Oorlog en Marine voor 1951, extra bedragen aan te vragen, welke, naar verwacht, 10 tot 15 % zouden belopen van de voor 1951 aan te vragen geleiden.

De heer Vonk achtte dit percentage van 10 tot 15 ten enenmale onvoldoende voor het militair gestelde doel. Aan de hand van een globaal overzicht van wat zou dienen te geschieden, toonde de heer Vonk aan, dat deze kosten van het snel operabel maken van onze troepen veel en veel hoger zullen komen te liggen dan 10 à 15 % boven de gewone oorlogsbegroting.

Voor mijn politieke vrienden en mij ligt, aldus de heer Vonk, de militaire zaak dan ook zo, dat wij van mening zijn, dat de minister met vast te wil en keihard op de bres moet staan en voor waarachtige operationele divisies heeft te zorgen met alle daaraan verbonden consequenties. Dit komt voor zijn zeer persoonlijke ministeriële verantwoordelijkheid. Dat is volgens onze opvattingen een volstrekte eis van landsbelang. Doch bovendien — want hier is een wissel-

werking — zal ons daardoor tevens ongetwijfeld de materiële en andere steun afdoende worden verleend van de zijde der bondgenoten, die wij broodnodig hebben.

Aux grands maux les grands remèdes! Financieel zal men alle zeilen hebben bij te spannen om de gevaren van dit tijdsbestek te boven te komen en daarom had de heer Vonk, naar hij onthulde, ter plaatse, waar dit dienstig voorkwam, reeds geruime tijd geleden het denkbeeld van een bijzondere oorlogslening te berde gebracht, doch tot dusver had dit geen resultaat opgeleverd. En toch, zo riep hij uit, moet het mogelijk zijn, bij goede voorbereiding een oorlogslening — desnoods een geheel vrijwillige — tot stand te brengen en te doen slagen op basis van een relatief lage rentevoet, mits ook kleine coupures worden uitgegeven, waaraan een door het lot bepaald premiestelsel zal worden verbonden en eventueel met die coupures op aantrekkelijke wijze de belastingen kunnen worden betaald. Gaarne, zo zei spreker, zal ik van de minister vernemen of hij bereid is, dit denkbeeld krachtig te ondersteunen in de Kabinetsraad.

Onze ruimte laat niet toe, nog meer aan de rede van mr. Vonk te ontlenen. Daarbij komt, dat ook drs. Korthals nog het woord voerde. In de eerste plaats om ook zijnerzijds nogmaals de ernstige ongerustheid tot uitdrukking te brengen, welke in de V.V.D.-fractie leeft. Hij drong daarbij mede op zo groot mogelijke efficiëncy in het defensie-apparaat aan en waarschuwde ernstig voor de oude fout bij de landmacht, dat de beste beroepsofficieren in de staven worden neergezet.

Anderzijds ging de belangstelling van dit lid onzer fractie, als vorige jaren, in het bijzonder ook uit naar de marine. Het verheugde hem, dat in de Mem. v. Antwoord op de Marinebegroting thans een duidelijke uiteenzetting van de taken der Marine was gegeven. Daarneyens kon echter toch niet worden voorbijgezien, dat, zoals hij aan de hand van een aantal voorbeelden aantoonde, wij sinds 1946, toen de heer De Booy zijn plannen in de begroting voor dat jaar uiteenzette, niets hebben gedaan dan afkappen van wat toen nodig werd geoordeeld.

Zeer grote nadruk legde drs. Korthals in de loop van zijn krachtig betoog hierop, dat wij er met het vervullen van onze verplichtingen ingevolge het Atlantisch Pact niet zijn. Het gebied van dat pact beslaat slechts een fractie van de gebieden, waar wij belangen hebben. Suriname en de Ned. Antillen — men bedenke dat wel — vallen er bijvoorbeeld buiten. Het Indonesische gebied ligt verschrikkelijk ver van het Atlantische. Buiten de werking van het Atlantisch Pact vallen voorts onze koopvaardijbelangen naar Zuid-Amerika, naar West-Afrika, naar Z.-Afrika, een deel van het Midden-Oosten, het Verre Oosten, India, Pakistan, Australië, Nieuw-Zeeland, onze gehele Pacific-koopvaardij.

Men kan, aldus onze woordvoerder, derhalve niet zeggen: „Onze Atlantische partners zullen de vloot-aangelegenheden wel opknappen, laten wij nu maar zorgen voor land- en luchtmacht”. Wij hebben zo grote taken buiten het Atlantische gebied, dat wij ook daarvoor per se een vloot nodig hebben. Maar ook — dat ligt voor de hand — zullen wij binnen het Atlantisch Pact een vloot-

(Vervolg op pag. 5)

Deze burger

moet nog een maand of vier op hete kolen zitten.

In die tijd zult u mij geen kwaad woord horen zeggen over Overste Fens en meneer Romme.

In die tijd zult u mij herhaaldelijk op het Binnenhof tegenkomen gearmd met de heer doctorandus Korthals; de hand op de schouder van Pieter Sjoerd.

En wie zit achter ginds koffiehuisraam bitterballen etend met meneer van der Goes van Naters?

Over vier maanden.....

Hebt u kans dat meneer Schokking als ambteloos burger zit uit te puffen op Terschelling en dat meneer Joeke de vlag uitsteekt voor een nieuwe collega.

Tenslotte ben ik gewoon dienstplichtig soldaat geweest en wie kan de noden der defensie beter beoordelen dan de man die uit de „rank and file” is opgekomen? Die, omdat zo maar eens uit te drukken, de moedermelk van de verdediging heeft opgezogen aan de borst van de sergeant-majoor?

Wie is er, onder die ambitieuze mannetjes, onder die eerzuchtige kereltjes, die zo in het wolletjes-opmaken bedreven was, als deze zelfde eenvoudige burger?

Wie kon zo vlot de onderdelen van het machinegeweer opsommen en de onderdelen van het schoudergeweer in vetten als hij die over vier maanden, ... Nes, laat ik dat niet neerschrijven — men is zo snel met zijn gevolgtrekkingen tegenwoordig.

Kortom, wanneer de frisse wind uit de goede hoek waait en overste Fens voor rede vatbaar is en de bitterballen die prettige stemming wekken die de redelijkheid bevordert, dan zal over vier maanden.....

Kom, laten wij het over iets anders hebben. Wie heeft de gamellen ooit zo blank gepoetst als

DEZE BURGER.

Verraad

Terwijl de Westerse democratische wereld zich met de grootste krachtsinspanning opmaakt, zich te weren tegen het dreigende geweld uit het Oosten, plegen de Belgische socialistische partijen opnieuw verraad aan het door hen z.g. zo voorgestane beginsel van de vrijheid.

Hand in hand met de communisten worden thans door de Belgische socialistische stakingen op touw gezet die moeten gelden als een protest tegen de verlenging van de dienstplicht. Juist nu eenheid in de democratische staten meer dan ooit is geboden, zijn het de socialistische partijen bij onze Zuiderburen die deze eenheid op een onbezonnen revolutionaire wijze afbreuk doen. Wij aarzelen niet dit laffe verraad als kortzichtig en onverantwoordelijk te bestempelen. Dergelijke feiten kunnen ons ten aanzien van het socialistische beginsel slechts in toenemende mate met wantrouwen vervullen. Het is wel zeer betreurenswaardig dit te moeten constateren in een tijd waarin de democratische partijen op een zeer nauwe samenwerking zijn aangewezen. In toenemende mate vraagt men zich met bezorgdheid af in hoeverre de democratie bij de socialistische doel dan wel slechts middel is. Met dit al blijft het wantrouwen bestaan, hetgeen voor de democratie als zodanig een niet te onderschatten slag betekent.

Rivaliteit

In het verslag over 1949 van de Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Zuid-Holland, zijn zeer belangrijke dingen te lezen. Met name wordt in dit verslag gewag gemaakt van de herleving van de oude concurrentiestrijd tussen de verschillende Noordzeehavens. Gezegd wordt o.m., dat onze Zuiderburen eveneens in het geheel zijn gekomen door het herinvoeren van Rijnvaartpremies. De herleving van de Antwerpse aandrang voor een betere verbinding met de Rijn, past in hetzelfde kader van herleving van de geest van mededinging. Het valt, aldus het verslag, zeer te betreuren, dat deze zulke scherpe vormen aanneemt, nu de oude verhouding van het havenverkeer tussen Schelde en de Nieuwe Waterweg nog op geen voeten en vadem is hersteld. Het is opmerkelijk, dat de pleitbezorgers van de Scheldehaven dan ook wel teruggrijpen tot de jaren vóór Parma's krijgsbedrijven tussen 1579 en 1585. Zulk een betoog is toch nauwelijks meer reëel te achten. Op die manier zou, aldus het verslag, Brugge met hetzelfde recht grootscheepse waterstaatkundige werken kunnen eisen om de naar verhouding slechts weinig oudere roemruchte tegenslagen van die roemruchte havenstad te compenseren.

Het is inderdaad te betreuren, dat van een dergelijke rivaliteit in Benelux-verband moet worden gerept. Ook hier vraagt men zich af waar toch het gezond verstand wel is gebleven, temeer als men een dergelijke rivaliteit beziet tegen de achtergrond van de internationale politieke ontwikkeling. Het Oosten moet van al deze kibbelen wel met een bijzonder genoege kennis nemen. Het zou veel waard zijn indien men zich dit terdege ging realiseren. Verdeeldheid in het Westen is vooral nu uit den boze en het is te wensen, dat ook in het Benelux-verband in toenemende mate zal worden gekeken naar datgene wat verenigd, en minder naar hetgeen scheidt.

Contact

Op initiatief van het ministerie van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, zijn de vorige week te Baarn, lezaren in natuur- en scheikunde, met enkele buitenlandse collega's in conferentie bijeengewees. Doel van deze ontmoeting was, om na persoonlijk contact, een beter inzicht te verkrijgen met betrekking tot de resultaten van dit onderwijs in genoemde vakken in de landen, die in dit opzicht met ons land kunnen worden vergeleken. Interessant waren de conclusies die men na deze ontmoeting heeft kunnen trekken. Gebleken is namelijk dat, terwijl ons land op het gebied van het mathematisch onderwijs achter ligt bij de aangrenzende landen, het fysisch onderwijs nagenoeg geen verschil in niveau geeft te zien en ons land, wat het onderricht in de chemie betreft, zijn buren zeker voorruit is.

Voorwaar een belangrijke conclusie, die de vraag oproept of het wenselijk is, dergelijke conferenties eveneens te organiseren voor de andere sectoren in ons onderwijs. Kortom, hier is sprake van een prijzenswaardig initiatief met tastbare resultaten. Resultaten, waaraan een grote praktische waarde geenszins kan worden onzegd.

Het zou zeker aanbeveling verdienen, dergelijke ontmoetingen in breder verband te organiseren, opdat ons onderwijs in de ruimste zin van het woord hiermee ongetwijfeld zijn voordeel zal kunnen doen.

Zij waren eensgezind

Op het gedenksteen, dat dezer dagen aan de muur van het Oranjehotel te Scheveningen onthuld is, staan rond de Oranjeboom de woorden: zij waren eensgezind 1940-45. Deze onthulling, welke geschiedde door de Koningin, was van een bijzonder ontroerend karakter. Temidden van duizenden stond daar onze Landsvrouw aan de voet van de muur, waar duizenden landgenoten in de bezettingsjaren gevangen zaten terwille van onze vrijheid. In die strafgevangenis te Scheveningen, die zo spoedig de eretitel van „Oranjehotel" kreeg, dat toen de gérant van het werkelijke Oranjehotel enige bestellingen in het jaar '40 in Den Haag gedaan had, deze bezorgd werden aan de strafgevangenis.

En die woorden, welke toegelicht werden in de rede van de voorzitter van het comité Oranjehotel, gingen diep tot het hart van de toehoorders: zij waren eensgezind. Niet één, maar eensgezind. Juist de eenheid van de Duitsers en hun aanhangers wékte verzet bij het Nederlandse volk. Juist de kenmerken van verscheidenheid, van verschil van inzicht over allerlei vraagstukken, vormen 'n bestanddeel van het Nederlandse denken. Op een bijeenkomst na de oorlog, toen prof. Schermerhorn tegenover journalisten klaagde over het gebrek aan saamhorigheid, dat zich naar zijn mening openbaarde, antwoordde een der journalisten daarop, dat het Nederlandse volk eensgezind was, als zijn verdeeldheid werd aangevallen. En nu kan men betreuren, dat er te veel schotten en schotjes zijn, kan men wensen, dat zoveel mogelijk samenwerking op tal van terreinen in de breedst mogelijke zin van het woord gevonden wordt, toch zou men verkeerd doen door deze verscheidenheid van denken weg te willen werken, omdat men daarmee zou koersen in de dictatoriale richting. Wij hebben nog onlangs gehoord, dat iemand wenste, dat die zuilen, waarop in vele gevallen onze Nederlandse samenleving gebouwd is, weggenomen zouden worden. Men kan die wens begrijpen en zelfs billijken, als die zuilen aanleiding zouden worden tot een verstarring en een sectarisme, dat onvruchtbaar zou werken. Maar dat kan bij een goede leiding voorkome worden. Als men zonder meer de zuilen wegwenst, dan kan men onder de huidige omstandigheden beter het Nederlandse volk wegwensen, omdat men dan in feite toont niets te begrijpen van de diepere motieven, waarop die zuilen tot stand zijn gekomen. Deze gedachten kunnen wij in V.V.D. verband het beste maken, omdat de verdraagzaamheid en het begrip voor het standpunt van anderen ons soms als een zwakte verweten wordt, maar anderzijds de kracht vormt om juist daar te verbinden en tot samenwerking op te wekken, waar zulks nodig en wenselijk is.

En die samenwerking is op het ogenblik nodig en wenselijk bij ons optreden naar buiten, in onze betrekkingen met 't buitenland. In een tijd, waarop opnieuw de dreiging van dictatuur en terreur zo sterk naar voren treedt, als op het ogenblik het geval is, in een tijd, waar de spanningen in de wereld zo hevig zijn als thans, dient de eensgezindheid van hen, die leden en strengen voor onze vrijheid in de jaren van 1940 tot 1945, ons een voorbeeld te zijn. Als zij eensgezind waren onder de druk, dienen wij eensgezind te zijn vóór de druk. Dat zijn wij aah de nagedachtenis van hen, die vielen, verplicht.

Bijzonder feit

Een vijf-en-twintig jarig lidmaatschap van de Tweede Kamer is een zeldzaam voorkomend feit. En dit feit wordt nog merkwaardiger als op één dag twee Kamerleden dit jubileum herdenken en dan nog wel twee leden, die voortkomen uit geheel verschillende sterven. Terecht zijn zij beiden gehuldigd, mr. Kortenhorst, de huidige voorzitter der Tweede Kamer en ds. Zandt, de fractieleider der Staatkundig Gereformeerde Partij. Mr. Kortenhorst in de vergadering der Kamer zelf, toen op 't middernachtelijk uur de min-president dr. Drees het woord nam om de gefukwensen van de Regering aan de voorzitter der Tweede Kamer aan te bieden en de volgende dag in de Rookkamer van het Tweede-Kamergebouw, waar de heer Schalkhuis als voorzitter van de Huishoudelijke Commissie en dr. Van Raalte namens de parlementaire pers dit feit releveerden. Mr. Kortenhorst, die vroeger als lid van de K.V.P.-fractie vaak het woord voerde, maar thans vrijwel altijd moet zwijgen, maakte van deze gelegenheid gebruik om meer ruimte te vragen in de dagbladen voor de parlementaire verslagen, hetgeen hij juist voor de democratie van de grootste betekenis achtte.

Ds. Zandt werd gehuldigd op een bijeenkomst van de S.G.P. in Utrecht.

Zij zijn wel antipoden, naar het uiterlijk mr. Kortenhorst en ds. Zandt. Mr. Kortenhorst heeft iets van de beminnelijke conferencier, die een gezellige dis met een gezellige kout niet versmaadt. Ds. Zandt ziet er uiterlijk zeer ernstig uit en dat is hij ook stellig, al-verzekerden insiders, dat hij een goed gevoel voor humor heeft. Een keer heeft ds. Zandt de voorzittersstoel bezet in een vergadering van de Tweede Kamer en ook dat deed hij met de vereiste waardigheid. Al verschillen wij in menig opzicht met deze beide „geachte afgevaardigden" om een parlementaire term te gebruiken over tal van zaken, toch willen wij gaarne op deze plaats onze gefukwensen voegen bij de vele, welke zij reeds in ontvangst hadden te nemen. Zij hebben

beiden recht op waardering voor hetgeen zij, in hun overtuiging ten bate van ons land hebben verricht.

Democratie en nog wat

Wij vinden het altijd belangwekkend in een socialistisch orgaan iets te lezen over democratie. Zo heeft dezer dagen het socialistische dagblad Het Parool, toen het weer eens schreef over de gebeurtenissen in België, o.m. het volgende neergeschreven: „In werkelijkheid betekent democratie: het stelsel, waarbij een meerderheid met de belangen der minderheid op zodanige wijze rekening houdt, dat die minderheid niet in ademnood geraakt en niet het besef krijgt, dat zij onder het bewind der meerderheid niet leven kan. Zodra een meerderheid het de minderheid — en dan nog wel, als in het Belgische geval, een minderheid van welhaast de helft van een volk! — onmogelijk maakt om nog te vertrouwen in haar bereidheid om met de elementaire gevoelens der minderheid rekening te houden, dringt die meerderheid die minderheid natuurlijkerwijze de weg van het verzet op".

Abstract gezien, lijken dit woorden, die de overweging waard zijn. Als men echter de praktijk toetst aan de feiten, zoals de socialistische toepassing, dan blijkt, dat bij hen woorden en daden niet het zelfde zijn. In Engeland heeft een socialistische meerderheid van zeer geringe omvang tegen de zeer uitdrukkelijk uitgesproken wens van een zeer belangrijke en bijna even sterke minderheid in allerlei maatregelen doorgevoerd, die die minderheid als een ramp voor het land zag, maar die minderheid heeft begrepen, dat de wegen der democratie niet zo zijn, dat men dan maar, gelijk Het Parool aanbeveelt, de straat opgaat. In verschillende gemeenteraden, waar socialistische meerderheden hadden, hebben zij bij herhaling de wethouders uitsluitend uit de socialistische gekozen, zonder dat de minderheid, gelijk Het Parool aanbeveelt, de straat is opgegaan. Als de socialistische meerderheid in ons land, waar gelukkig geen kijk op is, gezien de kentering in de socialistische groei over de gehele wereld, 51% van de zetels in de Tweede Kamer zouden bezetten, dan zouden zij wellicht er toe over gaan om allerlei socialistische maatregelen door te voeren, maar de minderheid zou dan niet volgens het recept van Het Parool de straat opgaan. Men zegt in socialistische kring op het ogenblik ter verdediging van de houding van Spaak en de Belgische socialistische wel, dat als in ons land b.v. het bijzonder onderwijs zou worden afgeschaft, dat dan de K.V.P. en de A.R. de straat zouden opgaan. Het betreft hier een punt, waarmee de conscientie in het bijzonder gemoed is en hier komt men stellig op een van de raakvlakken, waarbij de gehoorzaamheid ten opzichte van de overheid bezien moet worden. Maar het de straat opgaan geschiedt alleen maar in die landen en in die tijden, waarin het algemene kiesrecht nog niet verwezenlijkt is, waarvoor toch ook de socialistische gestreden hebben. Met dat algemeen kiesrecht heeft men juist het de straat op gaan vervangen door de stembusstrijd. Stel dus, dat een dergelijke maatregel, als hierboven vermeld, in ons land zou worden genomen, dan zouden K.V.P. en A.R. met alle parlementaire middelen die hen ten dienste staan, moeten en mogen trachten hierin verandering te brengen, zij zouden vier jaar lang of eventueel korter zo fel mogelijk verkiezingsactie kunnen voeren om dan bij een nieuwe verkiezing een zodanige constellatie in de volksvertegenwoordiging te verkrijgen, dat een naar hun mening funeste regel werd ingetrokken. Maar de straat opgaan, neen, dat geloven wij niet en in dat opzicht hebben wij meer vertrouwen in deze groepen dan de socialistische blijkaar in zich zelf hebben, omdat dit denkbeeld bij hen opkomt, als zij hun zin niet krijgen.

Hoopvol

De jongste verkiezingen voor de gemeenteraden en de Provinciale Staten die deze week in Zweden zijn gehouden, zijn uitgelopen op een stevige overwinning voor de democratische gedachte, een ontwikkeling die zich internationaal gezien in de vrije landen de laatste tijd consequent doorzet. Verheugend is hierbij vooral, dat de liberalen met niet minder dan 103 zetels vooruit gingen en een winst boekten van 280.000 stemmen. De communisten verloren twee derde van hun mandaten en bijna 200.000 stemmen. Ook uit deze verkiezingen in Zweden blijkt opnieuw, dat daar, waar de democratie een traditie is, de communistische aanhang zienderogen achteruit gaat. Dit is een gezond en vooral hoopvol verschijnsel. Er blijkt uit, dat de democratie haar bestaan niet vruchteloos, doch met succes verdedigd. Er blijkt voorts uit, dat indien de democratische landen samengaan en in elk land afzonderlijk elk individu, niet alleen met het woord, maar ook met de daad voor de democratie pal staat, de strijd tegen de dictatuur opnieuw met succes zal worden beloond. Zweden leert ons opnieuw, gelijk zoveel landen het ons reeds bewezen, dat de strijd voor het behoud van de democratie geen nutteloze strijd is, doch een strijd die het waard is om te worden gestreden en er offers voor te brengen. Moge dit nu eindelijk eens doordringen tot de pessimisten en defaitisten, die door hun laauheid en passiviteit de zaak van de vrijheid ernstige afbreuk doen. Zweden is opnieuw het sein om de tanden op elkaar te zetten en door te vechten. Ondanks alles!

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Weekblad van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie

Voorzitter Redactie-comm.:
Drs. H. A. Korthals.
Redactie-secretaris: Mr. E. Elias.
Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 435.
Administratie: Postbus 43, A'foort, tel. 5267.
Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 per jaar.
Voor het zenden van abonnements- en advertentiegelden: Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie” te Amersfoort.
Losse nummers 15 cent.
Voor advertenties wende men zich tot de administratie.

HIER LIGT EEN BELANGRIJKE MATERIE

Een antwoord aan twee brieven

(Door onze militaire medewerker)

Naar aanleiding van ons artikel van 1 September ontvingen wij twee brieven van Marinezijde. Ten opzichte van de belangrijkste brief menen wij te moeten aannemen, dat geen prijs wordt gesteld op opneming als ingezonden stuk, zodat wij met de volgende aantekeningen volstaan, welke wellicht ook voor andere lezers verhelderend kunnen werken.

Inderdaad werd punt 5 in dat artikel (vooral in het middendeel) niet gelukkig gesteld — dank aan de brieven schrijver dat hij ons hierop wees! Buitenstaanders kunnen hieruit een verkeerde voorstelling van zaken krijgen. Beter is dan ook de onderstaande redactie:

„Zo is ons bekend dat bij het korps Mariniers de officiers promotie 1940 met nauwelijks 10 jaar dienst reeds in de effectieve rang van majoor werd benoemd; bij andere Marine-onderdelen is dit overeenkomstig mits men voor majoor leest „ltz. Iste Kl.”. Levaren van het Instituut te Willemsoord, eertijds als regel in de rang van luitenant of kapitein (lees dus: ltz. II of I) zijn nu in de rang Ltz. I (lees nu majoor)”.

Onze brieven schrijver wijst voorts op de grote verliezen onder de officieren van de Marine — relatief veel groter dan bij het Leger —; de aanvulling hiervan moet tot snelle promotie leiden. Mede wijst hij erop (evenals 'n tweede brieven schrijver) dat de ltz. Iste kl. uit overwegingen van internationale aard een rang heeft gekregen, gelijk aan die van majoor, waarbij dan de „majoor” van het Leger hoofdofficier en de „majoor” van de Marine subaltern officier bleef.

Hieromtrent onzerzijds het volgende. Niemand ontkent de relatief grotere verliezen bij de Marine. Wij doelden in ons artikel echter hoofdzakelijk op de Mariniers, die relatief geen zwaardere verliezen hebben geleden. Om een juist denkbeeld te krijgen van de promotie-gang bij de Marine (en dan weer in het bijzonder bij de Mariniers) zou een vergelijking in sterkte en rangen tussen 1940 en 1950 o.i. nuttig zijn.

Onmiddellijk hierop sluit aan de waardering van de rangen bij de Marine tegenover die van het Leger.

Door 't verlenen van de officiersrang aan de adelborst 1e klasse (dus gelijk aan 2e lt.) werden de rangen van luitenant ter-zee (ltz.)

3e, 2e en 1ste klasse (III, III, I) automatisch geassimileerd met de leger-rangen van 1ste lt., kapitein en majoor zonder de functie als zodanig echter te wijzigen.

Resultaat: de majoor van nu (ltz. I, 1950) doet hetzelfde werk als de kapitein vóór 1944 (ltz. I, 1940), terwijl officieren van de landmacht met een bepaalde diensttijd de eerste 20 jaar altijd jonger in rang zullen zijn dan marine-collega's met een zelfde diensttijd; dit zal zich vermoedelijk óók in het salaris doen gevoelen.

Dat een ltz. I (majoor, 1950) geen hoofdofficier is en de majoor bij de landmacht wel, is o.i. juist een duidelijk bewijs dat er iets niet klopt; een ltz. I met elf dienstjaren en 1 jaar ouderdom in zijn rang zal echter wel de meerdere zijn van zijn collega (majoor) van de landmacht met 16 dienstjaren, die zo juist bevorderd werd tot majoor, hoewel de eerste geen hoofdofficier is. Wij achten dit een dwaze regeling, die bovendien onbillijkheden bevat.

Dan nog dit: plaatst de Marine zijn tegenwoordige ltz. I, II en III in dezelfde functies als het vroegere oudste deel ltz. I, jongste deel ltz. I en ltz. II, dan is er geen probleem meer en dan blijven alleen over de promotietijden, die o.i. gebaseerd moeten zijn op het belang van de functie en van de geschiktheid.

Daarom moeten dan ook o.i. alle promoties van Land-, Zee- en Luchtmacht volgens dezelfde regels (bij dezelfde wet) worden geregeld en op overeenkomstige wijze worden geëvalueerd.

Als voorbeeld diene de majoor-promotie 1940 van de Marine, die van 1935 van de Luchtmacht en die van 1933 van de Landmacht — dat wil zeggen na resp. 10, 15 en 17 jaar dienst!

Het volgende punt, door onze brieven schrijver aangehaald, is van veel meer belang.

De brieven schrijver is het niet eens met ons dat aan het verschil in levensvoorwaarden tussen leger en vloot een einde moet komen en hij schrijft (hij zal ons wel toestaan dit stukje over te nemen):

„De levensomstandigheden bij leger en vloot zijn nu eenmaal

geheel verschillend, evenals land en zee verschillend zijn. De marineman, eenmaal gehuwd zijnde, heeft zijn gezin te onderhouden en heeft bovendien de kosten van zijn eigen leven aan boord, en dat in steeds wisselende omstandigheden. De legerman leeft nagenoeg steeds met zijn gezin samen. Dat daardoor de kosten van levensonderhoud voor het marine personeel hoger zijn dan die van het legerpersoneel is altijd duidelijk ingezien, ook door de legerofficiëren, die ad-interim minister van Marine of minister van Defensie geweest zijn. Het salaris is daaraan steeds aangepast geweest. Het spreekt eigenlijk vanzelf en er is nooit aan getwijfeld”.

Onze brieven schrijver heeft ons hier verkeerd begrepen. Het gaat voor ons om het verschil in salaris en vooral van levensvoorwaarden — en die levensvoorwaarden vormen de levensstandaard.

Zij waren bij de Marine altijd en overal beter onder gelijke omstandigheden dan bij de landmacht. Wij mogen aannemen dat onze brieven schrijver ook in Indië heeft gediend — en is hem dan nooit opgevallen het zelfs de burgerij (Soerabaja!) opvallende verschil in levensstandaard als gevolg van levensvoorwaarden tussen leger en vloot? Dit was zelfs zodanig groot en onbillijk dat het herhaaldelijk tot ontevredenheid onder de Europese militairen van het leger aanleiding gaf. En ten rechte.

Bovendien: onze Marine heeft geen taak meer in Indonesië, waardoor het gescheiden gezinsleven niet meer een regelmatig terugkerende jarenlang durende ongerustheid van het Marineleven is.

Maar laten wij uit meer recente tijd een aanhaling geven uit de Telegraaf van 9 Sept. 1950, waarin het gaan naar Korea van Nederlandse vrijwilligers wordt besproken: „de soldij gaat reeds dadelijk in. Voorlopig zal deze vermoedelijk f 56 per maand bedragen, gelijk aan de soldij der mariniers”. Die mariniers hebben dus blijkbaar een hogere soldij (hogersalaris), die ter aanmoediging en blijk-

baar bij wijze van uitzondering aan dit personeel wordt gegeven. Waarom krijgt de gewone soldaat van het Leger die soldij niet?

Dienen die mariniers niet onder geheel gelijke omstandigheden als de gewone legersoldaten in Nederland, Indonesië of in de West? Hoeveel (dan wel hoe weinig) mariniers varen op een schip? Hoeveel procent van die varende mariniers is gehuwd?

En hoeveel procent van de Marine-militie is gehuwd?

Dat een marman altijd verwijderd van zijn gezin leeft en een legersoldaat niet, is wellicht theoretisch juist, maar de praktijk (en die is altijd anders dan de theorie) brengt de vraag naar voren: hoeveel procent van de totale marinesterkte is tegenwoordig varende en hoeveel procent van de totale legersterkte woont tegenwoordig in zijn garnizoensplaats?

Wij zien dit alles anders dan onze brieven schrijver. En wel aldus: elke militair, of hij nu dient bij Leger, Vloot of Luchtmacht, die niet bij zijn gezin woont, moet volgens dezelfde normen worden schadeloos gesteld en dient in dezelfde rang (bij gelijke prestatie) een zelfde salaris te ontvangen.

Wij zien de oplossing voor onze Defensie mede in één Bezoldigingswet voor allen; in één Toelagenregeling voor allen; in één soort voeding en één soort legering; in gelijke verlofsregeling; in gelijke vrijverlofsregeling; in één soort voorlichting, propaganda enz. (wat geeft de Marine hieraan uit?).

Hier ligt naar ons gevoel een zeer belangrijke materie, welke onverwijld door de Minister van Defensie in bovenaangegeven zin moet worden geregeld.

Wij menen hierbij onze beide brieven schrijvers uitvoerig en overeenkomstig hun verzoek te hebben beantwoord. Onze dank voor hun betoogde belangstelling in de goede zaak van een goede en daadwerkelijke Defensie.

Wij mogen tevreden zijn

Rotterdam Ahoy slaagde met anderhalf miljoen betalende bezoekers, terwijl „Damstad” een débacle werd en „De Mijlpaal” verlaten lag. Het Nederlandse volk heeft zich ondubbelzinnig uitgesproken.

15% van onze bevolking — zeker er waren vreemdelingen onder en menig Rotterdammer zal het bij één bezoek niet hebben gelaten, maar daar tegenover zijn onder onze tien miljoen een groot aantal kinderen beneden de acht en eveneens een groot aantal ouden van dagen — 15% van onze Nederlandse bevolking heeft Rotterdam Ahoy gezien: een onwaarschijnlijk hoog percentage voor welke tentoonstelling ook. Wát gingen ze zien? Een manifestatie van durf en doorzettingsvermogen, een voorstelling van wat tot stand is gebracht en nog tot stand gebracht kan worden door verbeeldingskracht, fris initiatief, zelfvertrouwen en „stoere” arbeid. Het Nederlandse volk zag hierin zijn beste eigenschappen weer spiegeld — de eigenschappen die het eens groot hebben gemaakt. Meer — het zag dat ze er nóg zijn; en misschien... misschien schepte het weer moed, misschien hervond het zijn zelfvertrouwen.

Damstad: pret temidden van de „kitsch”; en dan ook niets anders. Met beklemming hebben we het zien worden. „Kiezen we dit om ons aan de vreemdelingen te vertonen? Moeten we hen versterken in de waan, dat Nederland nog slechts een rariteiten-cabinet is?” Maar ook: „verwachten de regeerders van Amsterdam dat de mensen bij drommen zullen komen uit alle oorden van het land om op deze kermis hun geld te verteren? — De vakmensen die bij zo'n geval de leiding hebben weten natuurlijk wat

trekt”. Goddank! ze hebben zich vergist.

En dan De Mijlpaal; niemand kan zeggen, dat dát enkel pret was. Integendeel de didactische bedoeling lag er duimen dik op. Wie de prospectus las kreeg de indruk dat hier heel wat belangrijks en interessants te zien zou zijn. Maar het pakte niet; men moest er zich toe zetten kennis te nemen van dit en van dat en als men dat dan gedaan had, liet het onbevredigd. Hoe kwam dat? M.i. omdat alles genivelleerd was en teruggebracht tot het peil van de hoogste klas der lagere school. Ook al werd er niets „toegelicht” dan nog had men 't gevoel op een schoolreisje naast de meester te lopen. „Zie je wel jongens?”; „nu moet je eens goed kijken”; „dat had je je niet zó voorgesteld, wil ik wedden!”

Zeker deze tentoonstelling was bestemd voor heel ons volk en meer dan de helft der Nederlanders doorloopt alleen de lagere school. Maar dat wil niet zeggen dat ze zich verder op geen enkele wijze ontwikkelen, dat hun belangstelling zich niet op andere dingen richt, dat zij niet rijpen door levenservaring. Wij herinneren ons — om in de sfeer der lagere school te blijven — de wandelaars die vertrokken van A naar B. Met verschillende snelheid en als de een het eindpunt had bereikt, was de ander pas goed halverwege; maar niemand bleef in A staan — dan was er geen som geweest. En zo kwam de regering met haar wetenswaardigheden naar A en trof daar niemand.

Dat is verblijvend. Zoals het het tentoonstellingscomité van Amsterdam in het ongelijk stelde, heeft het Nederlandse volk ook de regering gedésavouéerd. Men heeft zijn belangstelling, tijd en geld niet gespandeerd aan wat voor ieder zonder veel inspanning te bereiken was en ons allen de verzekering gaf, dat er zo goed mogelijk voor ons gezorgd wordt en dat men zich heus niet hoeft in te spannen daar er ook voor wie niet vooruitkomt in de wereld heel wat te genieten en te waarderen valt. Niets was er hier dat sprak van ruimere horizons, niets dat de fantasie prikkelde, niets dat opriep tot krachtsinspanning; zorgvuldig had men alles vermeden wat de gedachte kon wekken, dat de enkeling door bekwaamheid en inspanning ooit iets uitzonderlijks zou kunnen bereiken. Wel neen — als Mientje en haar vriendinnetjes zich met wat oude lappen wonderlijk opsieren om brullof-tje te spelen, dan is dat „Kunst”, net zo goed als een schilderij van Rembrandt.

En deze mentaliteit — de mentaliteit die een volk ziet als „de massa” en er zich op toelegt de mensen als massa te vermaken, te onderwerpen of zelfs — vergeef mij de vloek — te „ontwikkelen”, zoals zij er zich op beroemt hen als massa te „verzorgen”, deze mentaliteit heeft het Nederlandse volk afgewezen. We mogen over het resultaat van onze drie zomertentoonstellingen tevreden zijn.

M. H.-K.

De Ambonnesese soldaten

INGEZONDEN

Met alle waardering voor het-geen het liberalisme aan Mr. W. C. Wendelaar verschuldigd is, heb ik toch ernstig bezwaar tegen zijn artikel over de afvoering der Ambonnesese militairen van Makassar naar Java (V. en D. van 1 Sept.). Hij ziet daarin niets anders dan een met 't oog op de handhaving der krijgstuicht gewenste „overplaatsing van het ene garnizoen naar een ander”. De geachte schrijver is blijkbaar van mening dat de bloedige onlusten, die begin Augustus de hoofdstad van de voormalige deelstaat Oost-Indonesië hebben geteisterd, te wijten waren aan insubordinatie van de daar aanwezige troepen van het K.N.I.L., die sedert de opheffing hiervan behoorden tot het Nederlandse leger. Dit is inderdaad de voorstelling van zaken volgens de hoogst tendencieuze berichtgeving uit Djakarta.

De meer betrouwbare berichten die in de Nederlandse pers verschenen, geven een geheel ander beeld. Maar in de eerste plaats moet men rekening houden met het voorafgaand conflict van begin April, toen met list en geweld een einde werd gemaakt aan de genoemde deelstaat. Een nauwkeurig relaas van deze botsing vindt men in de door Mr. Dr. Chr. Soumokil geschreven brochure „Rondom de affaire Kap. Andi Abdul Azis”, uitgegeven door het bureau Zuid-Molukken te 's-Gravenhage (Bazarstraat 15) en aldaar verkrijgbaar.

Van de gebeurtenissen van begin Aug. gaf Aneta de volgende aannemelijke voorstelling. Zaterdag 5 Aug. begonnen guerillabanden een aanval op het kamp, waarin de mannen van het voormalige K.N.I.L. met hun gezinnen gelegerd waren. Dezen gingen Zondagochtend tot de aanval over en veegden Makassar schoon, waarop het militaire kamp door de Apris vanuit de lucht werd gebombardeerd. Dit wordt bevestigd door het Franse persbureau A.F.P. Volgens latere berichten vielen bij dit bombardement honderden slachtoffers, merendeels burgers. De stad werd tevens door op de rede liggende schepen van de republiek beschoten en deernlijk gehavend.

De heer Wendelaar merkt op „dat de Regering gebonden was om de Ambonnesese militairen niet anders uit de militaire dienst te ontslaan dan op een plaats waarmede zij zelf instemden. Gebonden niet slechts door beloften, maar door een Koninklijk besluit van 1925, zowel als door een ter Ronde Tafel Conferentie ten aanzien van ons Indisch leger genomen besluit”. De weerbare mannen zijn nu naar Java gebracht, terwijl

de gezinnen zich thans merendeels op Ambon bevinden. Dit werd onlangs door minister Lokollo medegedeeld. (Elseviers Weekblad van 9 Sept. blz. 32). De gegeven belofte is dus niet

gestand gedaan, het recht is geschonden. Dit valt niet te verbloemen. Deze houding van Nederland tegenover de Ambonnesen met hun prachtige tradities van dapperheid en trouw is wel een van de pijnlijkste episoden in de hele Indonesische revolutie.

Oegstgeest. (prof. dr.) J. Ph. Vogel.

En zo'n man...

(Ingezonden)

Mijnheer,

Naar aanleiding van het door U geschrevene met betrekking tot Prof. Dr. J. Romein, verzoek ik U onderstaande citaten uit zijn boek „Machten van deze tijd”, in Uw blad te willen publiceren, opdat voor iedereen duidelijk worde, welk gevaar „deze man”, niet alleen voor de jeugd, maar als actief of potentieel lid van een vijfde kolonne, voor ons land is. Wie goed om zich heen kijkt, ontdekt, dat hij niet de enige is in die kringen, welke de z.g. linker-vleugel van de Partij van de Arbeid uitmaken.

Prof. Romein schrijft in genoemd boek, 2e druk, over het onderwerp „Communisme en Socialisme”, o.m. het volgende fraais:

„Theoretisch kan men beide begrippen zó onderscheiden, dat het „communisme een verdere maatschappelijke fase aanduidt dan „socialisme en wel zó, dat bij het „socialisme wel reeds alle productie-middelen vermaatschappelijkt „zijn, maar nog niet het privé-leven „van zijn burgers, welke vermaatschappelijking het communisme „in zijn verste consequenties mede „beoogt.”

Terwijl deze hooggeleerde dus zeer goed inziet, dat van de individuele vrijheid onder het Sovjet-stelsel niets overblijft, meent hij toch even te voeren, dat de „vijf fundamentele sociale problemen” door dat stelsel in Rusland zijn opgelost. „Die vijf zijn: het arbeiders-vraagstuk, door het opheffen van de tegenstelling arbeider-ondernemer in het staatsfabrieksbedrijf; het boerenvraagstuk door de opheffing van de tegenstelling pachter-grootgrondbezitter in het collectieve landbouwbedrijf; het nationaliteiten-vraagstuk, door het opheffen van de tegenstelling tussen de naties onderling door het verlenen van een volstrekte culturele autonomie, gepaard aan een politieke en economische gebondenheid aan het federatieve geheel; het vraagstuk van de regeringsvorm in de proletarische staat, door het instellen van het eigenlijke sovjet- of raden-stelsel, en ten slotte het vraagstuk van het imperialisme, doordat de socialistische productiewijze, waarvan de grondslagen in de Sovjet-Unie gelegd zijn, niet voor de markt maar naar de behoefte produceert en die bovendien gepaard blijkt te gaan met een dusdanige verhoging van de binnenlandse vraag, dat er geen rechtstreekse behoefte meer aan het uitvoeren van buitenlandse markten bestaat.”

Dit alles en meer van deze aard kunt U lezen in het achtste hoofdstuk van genoemd boek. En zo'n man

U dankend voor de plaatsruimte, Hoogachtend, H. MEYER
Enschede

eigenwijze liedjes

Dwaze droom

Neem eens aan — u kúnt nooit weten —
Dat u plots een Rothschild was
En in 't leven rond kon rollen
Als bejaarde wildebras,
Dat u voortaan de rijksdaalders
Net als pepernoten strooit,
Dat u nooit meer hoeft te poffen
of een dwangbevel krijgt..... n ó ó i!

Stel dat u ons aller Liefstinck
Op de Witte tegenkwam
En hem zo maar alle zorgen
Van de forse schouders nam,
En dat u minister Schokking
Helpen kon in hoge nood
Aan dat handjevol divisies
En wat luchtmacht, en een vloot.

En dan alle ouwe mensen
Een verrassing met de post,
Maar die hun geen loonbelasting
Of vermogensheffing kost,
En tabak en wollen kleren
En een kacheltje, dat snort
Voor de opa's en de oma's
Als het straks weer winter wordt.

En de klok maar laten luiden,
En de klok maar laten slaan,
Nu u zonder zucht of zorgen
Weer blijmoedig op kunt staan,
En dan 's ochtends vroeg ontwaken
Als de Nederlandse Held,
In wiens guldens en rijksdaalders
Iedereen vertrouwen stelt.

En dan alle dagen plukken
Wat de dag maar plukken laat.
En als Jan Crediet weer borg zijn
Voor Janmaat en Jan Kordaat,
Weer als Jan Contant bekend staan
Op het h é l e wereldrond.....
Stel u voor dat dit géén droom was,
Stel u voor dat het bestond!

BRAMMETJE

(Vervolg van pag. 2)

bijdrage moeten leveren. De heer Korthals eindigde zijn rede, waaruit wij slechts een enkel brokstuk hebben kunnen aanhalen, aldus:

„Met grote duidelijkheid heb ik mij indertijd namens mijn fractie achter het snelle optreden van de Regering inzake Korea gesteld. Wij moeten echter van de Regering ten aanzien van de defensie-opbouw dezelfde besluitvaardigheid en snelheid vragen. Meer besluitvaardigheid, heel wat meer besluitvaardigheid dan wij tot nu toe te zien hebben gekregen, is nodig”.

Het was bij de kritiek van de zijde der V.V.D. niet gebleven. Luit.-kol. Fens, de militaire specialist van de K.V.P., had een rede gehouden, waarin van tevredenheid over het tot nu toe gevoerde beleid zó weinig bleek, dat hij de minister nog slechts vier maanden de tijd meende te mogen geven (n.l. tot de behandeling van de begroting van 1951) om te tonen, dat de „kwakkeltijd” nu inderdaad had plaats gemaakt voor een van resolute besluiten en ook de A.R.-leden dr. Bruins Slot en mr. Roosjen lieten weinig van het beleid heelen.

Hier stond dus een sterk becritiseerde bewindsman, die alleen door een positief, krachtig, overtuigend geluid zijn positie zou kunnen redden en de vele verontrusten in de Kamer het zo noodzakelijke vertrouwen zou kunnen hergeven.

Een magistrale rede had hier mogen worden verwacht. In stede daarvan werd het een huiselijke causerie, vriendelijk, vergoelijkend, maar waaraan iedere overtuigingskracht ontbrak. De heer Fens mocht dan, door een nadere interpretatie, zijn „ultimatum” bij de replieken wat afzwakken, naar veler gevoelen had de minister de strijd toch verloren. Zelfs de klare taal van staatssecretaris mr. Fockema Andreae en het ronde zeemansbetoog van staatssecretaris Moorman konden de hoogst teleurstellende indruk van de ministeriële verdedigingsrede niet meer wegnemen. De heer Fens stelde bij de replieken vast, dat uit het antwoord was gebleken, dat zijn bezorgdheid niet ongegrond was. De heer Vorrink (Arb.) gaf later toe, dat zijn kritiek niet veel verschilde van die van de heer Fens, al wilde hij deze kritiek dan ook niet als een opzegging van vertrouwen, doch als „op-

bouwende critiek” zien beschouwd. Dr. Bruins Slot (A.R.) noemde het antwoord van de minister teleurstellend en moest mededelen, dat de bezorgdheid van zijn fractie nog was toegenomen.

Een woordvoerder van onze fractie, mr. Vonk, was echter het duidelijkste. Hij noemde de rede van de minister onvoldoende en hoogst teleurstellend en op zijn opmerkingen omtrent het sluiten van een defensielening was in 't geheel niet gereageerd. De minister had de suggestie gedaan, hem vertrouwen te schenken. Helaas kon spr. thans echter niet anders verklaren, dan dat zijn fractie het vertrouwen in de minister kwijt was.

Het hoge woord van de zijde onzer fractie was eruit en zoals in deze ernstige situatie mocht worden verwacht, verscheen nu ook onze fractievoorzitter zelf, mr. Oud, nog voor een korte verklaring op het spreekgestoelte. Hij knoopte daarbij aan bij hetgeen de staatssecretaris v. Oorlog, mr. Fockema Andreae, had opgemerkt over het ook door hem

noodzakelijk geachte vertrouwen van de Kamermeerderheid.

Onze critiek, zo zei de heer Oud met nadruk, gold uitsluitend het beleid van de minister. Zij was noch tegen de staatssecretaris van Marine, noch tegen die van Oorlog gericht. In beginsel kon de heer Oud zich natuurlijk wel voorstellen, dat een staatssecretaris bezwaar zou kunnen maken zijn werk voort te zetten omdat zijn minister niet voldoende vertrouwen bleek te genieten. Dat zou dan echter diens eigen zaak zijn. De heer Oud herhaalde echter: onze bezwaren gaan tegen de minister, niet tegen hen.

Uit overwegingen van beleid wilde de heer Oud afzien van het uitlokken van een uitspraak tegen de minister. Hij bond het Kabinet, welks minister-president, dr. Drees, mede achter de Regeringstafel zat, echter op het hart, ernstig onder het oog te zien of een interne reorganisatie van het Kabinet niet noodzakelijk was om het gebrek aan vertrouwen te herstellen. Daarbij is het voor het ogenblik gebleven. Wat verder eventueel zal gaan gebeuren, ligt in de schoot der toekomst.

A.

DE TROONREDE

De rede waarmede Hare Majesteit de Koningin deze week het nieuwe zittingsjaar der Staten-Generaal heeft geopend, geeft weinig stof tot overweging. In de Troonrede werd veel gezegd over het verleden, vrijwel niets werd evenwel geboden over hetgeen de Regering zich voorstelt in het aanstaande jaar te doen. Eigenlijk zijn wij allen verplicht te gaan rekenen. Immers, de Regering deelt mede, dat het bij het optreden van het huidige kabinet „ontwikkelde program van wetgeving en bestuur” verder zal worden uitgewerkt, verminderd dan met de punten, die reeds werden verwezenlijkt! En wanneer men dan deze afbreuk heeft gemaakt, wordt de belangstellende staatsburger verder geacht in de eerstkomende tijd alle „Memoriën van Toelichtingen bij de begrotingshoofdstukken” na te speuren om daarin te lezen welke van de punten, die men bij de afbreuk had overgehouden nu dit jaar voor verwezenlijking in aanmerking komen volgens de Regering. Wanneer de belangstellende aldus heeft gehandeld, vindt hij de uitkomst die hij gemeend had in de Troonrede te zullen en te mogen aantreffen.

Wie het parlementaire werk volgt, weet, dat er in de loop der jaren herhaaldelijk klachten zijn geuit over de weinige toelichting die in de memoriën van toelichting op de begrotingshoofdstukken werd gegeven. Het lijkt er dus nu op, dat voortaan in die memoriën het grote nieuws te vinden zal zijn. Maar moet dat nu betekenen, dat men in de Troonrede niets van belang meer vinden zal? Als de ontwikkeling in die richting zou gaan, zouden wij zulks toch wel zeer ernstig betreuen. Wie geen vreemde in het politieke Jeruzalem is weet, dat er na de oorlog, ondanks (of misschien mede juist door?) de geweldige problemen en de afschuwelijke internationale situatie over het algemeen een uitermate geringe belangstelling voor het politieke leven bestaat. Wij achten dat een funest verschijnsel. En daarom betreuen wij het, dat de Regering op een dag, waarop het Nederlandse volk als gevolg van de gehele entourage van die dag geheel medeleefde met wat er „in Den Haag” geschiedt, niet de gelegenheid aangrijpt om het volk in duidelijke taal te zeggen wat zij te zeggen heeft en wat zij het volk op het hart meent te moeten binden. Waarom moeten nu juist op zo'n dag de bedoelingen der Regering verborgen blijven? En waarom in die hoogdravende bewoordingen gezegd wat op voor elkeen verstaanbare wijze tot uitdrukking moest worden gebracht?

Wij leven in uitermate moeilijke tijden. De uitgaven voor de defensie — hoezeer men dat ook be-

treuen moge — stellen bijzondere eisen, die zware offers zullen vragen. In de Troonrede wordt hieraan ook herinnerd en voorts wordt daarin ook gewezen op „de sterke stijging der prijzen van vele grondstoffen op de wereldmarkt, een stijging, waartegen Nederland alleen niets vermag, en die voor ons land een bijzonder ongunstige uitwerking heeft, omdat het zelf zo weinig grondstoffen voortbrengt”.

Dit is juist, maar waarom de gevolgen en de noodzakelijk te nemen maatregelen en de door ons volk te brengen offers dan ook niet klaar voor ogen gesteld? Wel is de Regering duidelijk in haar uitspraak, dat verdere verlaging van de belastingdruk niet in het vooruitzicht kan worden gesteld, een mededeling, die in het bijzonder door de middenklassen, die toch al zo zwaar onder de belastingen gebukt gaan en nu bij de loonsverhoging ook al weer buiten spel zijn gehouden, met weinig vreugde zullen zijn vernemen. En nu weten wij zeer wel, dat in een tijd als deze offers gebracht moeten worden — wij hebben het menigmaal betoogd — maar men moet bij het laten brengen van offers toch ook de sociale rechtvaardigheid betrachten. Maar wanneer men het brengen van offers nodig acht, waarom dan juist in een staatsstuk, waarmede het gehele volk wordt bereikt, die maatregelen ingeleid met de woorden: „Een herziening van de rangorde in dringendheid der uitgaven op het gebied der overheidswerkzaamheid, met inbegrip van die der lagere overheden, zal onvermijdelijk zijn”. Een passage, die wel heel weinig zegt en zeer veel te raden geeft. Maar daarvoor kan een Troonrede toch niet zijn.

Zoals gezegd, op de dag van de opening der Staten-Generaal is alle aandacht op Den Haag geconcentreerd en het volk wil ook lezen, wat in de Troonrede staat. Laat de Regering deze mogelijkheid om de mensen te benaderen in den vervolge gebruiken om klaar en duidelijk haar gedachten uiteen te zetten, opdat het volk wete waar het aan toe is en opdat het moment, waarop het bereid is eens met de politiek kennis te maken, niet op een teleurstelling uitloopt door de vaagheid en hoogdravendheid van nietszeggende formuleringen.

Vroeger was de procedure, die na de voorlezing der Troonrede gevolgd werd een andere dan tegenwoordig. In de huidige tijd zendt de Eerste Kamer een Adres van Antwoord op de Troonrede, welk Adres ook steeds gekenmerkt is door een zuiver formeel karakter. Het pleegt een volkomen nietszeggend staatsstuk te zijn. Wij willen niet gaan schrijven over de gang van zaken, die tot deze situatie heeft geleid, maar willen er wel aan herinneren, dat eertijds de Troonrede onderwerp van debat was in het parlement, waaraan ook van

de zijde der Regering werd deelgenomen. Daar komt tegenwoordig niets van en alleen de pers maakt zich druk over de inhoud van de Troonrede en merkwaardig is, dat voor die commentaren ook veel belangstelling bestaat bij het publiek. Ook daarom is het zo jammer, dat de Troonrede zo een nietszeggend stuk pleegt te zijn. Want voor de pers — en dat is geen verwijt aan haar, maar aan de regering — resteert nu slechts de mogelijkheid te pogen een antwoord of een verklaring te vinden voor de vele raadseltjes, die in de Troonrede staan. Bij deze formulering van de laatste zou de pers heel wat beter in staat zijn de publieke belangstelling voor de publieke zaak, die zich rond Prinsjesdag openbaart, op te vangen en gaande te houden.

En lang en weinig zeggend stuk, dat was eigenlijk wel het overheersende oordeel, dat deze week over de Troonrede is gegeven. Ons hebben een paar dingen getroffen over de geest van enige onderdelen. Daar was dan in de eerste plaats de passage over Indonesië. Bepaald opwekkend is de zin niet, die de regering doet volgen nadat zij gewezen heeft op de moeilijkheden, die gevolg zijn van de „problemen van de overgangstijd”. Immers zij kan niet verder komen dan het koesteren van „de hoop”, „dat het belang, dat voor beide staten in een goede samenwerking gelegen is, op den duur over de moeilijkheden zal doen zegevieren”. Wij willen echter wel zeggen dit realisme liever te horen dan het volmaakt ongemotiveerde optimisme, dat minister van Maarseveen bij allerlei gelegenheden ten toon heeft gespreid en dat tot niets goeds heeft geleid. Zeker zal tot dat weinige enthousiasme de kwestie inzake Nieuw-Guinea hebben bijgedragen. Men moet ook zeggen, dat het rapport, opgesteld door de commissie, die de onderhandelingen over de toekomstige staatkundige status van Nieuw-Guinea zou voorbereiden, ook weinig reden tot optimisme geeft. In deze commissie zaten deskundigen, die waren benoemd door onze regering en deskundigen, benoemd door de regering van de Republiek van de Verenigde Staten van Indonesië. Tot een gezamenlijk rapport zijn deze deskundigen niet kunnen komen. De volmaakt objectieve en wetenschappelijke wijze, die de Nederlandse deskundigen toepasten, konden de Indonesische leden der commissie blijkbaar niet waarderen, zodat zij met een eigen visie zijn gekomen. Het gedeelte van het rapport, dat zij hebben opgesteld, heeft met wetenschappelijkheid en objectiviteit echter niet te maken. Wel wordt in het begin gesteld, dat de uiteenzetting van Indonesische zijde ten doel heeft „een zuivere sfeer te scheppen”, maar wie het stuk leest moet tot de weinig bemoedigende conclusie ko-

men, dat wonderlijk veel gezegd is om de Nederlanders onaangenaam te zijn en daardoor de sfeer te vertroebelen. Wel schenkt bevrediging, dat geen reëel argument aangevoerd is kunnen worden om het standpunt van de Nederlandse deskundigen — voortzetting van het Nederlandse beheer — aan te tasten. Van onze zijde willen wij er niet veel van zeggen. In de conclusie der Nederlandse deskundigen hebben wij de bevestiging gevonden van het standpunt, dat mr. Oud reeds enige malen in de Kamer namens de fractie naar voren heeft gebracht.

Laten wij over de paragraaf betreffende de defensie niet veel zeggen na hetgeen zich vorige week in de Kamer heeft afgespeeld. Wel treft het, dat verzuimd is in de Troonrede nog eens te wijzen op de noodzaak van een krachtige marine. Slechts land- en luchtmacht worden genoemd. Verder wordt ook geen enkel perspectief geboden. De passage is gekenmerkt door het zelfde gebrek aan kracht, dat ook in het algemeen beleid van de minister van Defensie is geconstateerd.

En volgende maal — wanneer wij met de studie van de miljoenennota verder gevorderd zijn dan thans het geval kon zijn — zullen wij over de financieel economische toestand des lands schrijven. Thans nog een enkel woord over het politieke perspectief.

Enige maanden geleden heeft de heer Oud zijn motie ingediend, waarin minister van Maarseveen het vertrouwen werd opgezegd. Deze motie werd ook door anderen in de Kamer gesteund. Vorige week is reeds duidelijk te verstaan gegeven, dat zeer velen weinig vertrouwen meer hebben in minister Schokking.

In een tijd als deze moet een kabinet zo sterk mogelijk staan en dat enkelen een zeer belangrijk deel van het vertrouwen hebben verspeeld, moet reden zijn voor beraad. En dan vragen wij ons af of bij dat beraad niet overwogen moet worden de noodzaak om te komen tot een nationaal kabinet, steunend dus op alle goedwillende groeperingen in het parlement. Waarlijk, zulk een kabinet is niet alleen nodig als het ergste over een land gekomen is. Maar thans, nu alle krachten uit het land moeten worden gemobiliseerd om zo sterk mogelijk te staan en om onze positie zo goed mogelijk te houden, lijkt het ons ook geboden, dat een kabinet zo breed mogelijk vertrouwen in het parlement heeft. Daarom wil het ons voorkomen, dat een nationaal Kabinet thans ernstige overweging verdient.

Aan het werk (I)

Nu de vacantielijd achter de rug is en de avonden gaandeweg gaan lengen, begint de belangstelling voor het verenigingsleven weer toe te nemen. Zo zal het ook voor de plaatselijke afdelingen van onze partij noodzakelijk zijn de hoofden bij elkaar te steken en een plan de campagne op te zetten teneinde ook het verenigingsleven van de V.V.D. weer op gang te brengen. Er is in dit verband nog veel nuttig en belangrijk werk te verrichten. Het zal o.m. noodzakelijk zijn de resultaten bij de jongste Statenverkiezingen behaald, in positieve winst voor de partij om te zetten. De winteravonden zijn daarvoor bij uitstek geschikt. Men bedenke daarbij, dat een stembusoverwinning alleen niet voldoende is om de partij te versterken. Elke kiezer die zijn stem op de V.V.D. uitbracht, moet permanent binnen het verband van de partij worden gebracht. Het zou wel zeer lichtvaardig zijn de kracht van de partij slechts af te meten naar de resultaten die vaak incidenteel bij verkiezingen worden behaald.

Voorts verdient het aanbeveling in de komende winter de kadervorming niet te verwaarlozen, opdat een voldoende aantal krachten wordt gekweekt die in staat zijn met enthousiasme en vooral met kennis van zaken het propagandistisch werk voor

de V.V.D. ter hand te nemen. Daarom allen aan de slag. Het geldt hier een belangrijke zaak die, gezien de tijd waarin wij thans leven, vele offers vraagt en vele offers waard is.

Aan het werk (II)

Nu wij het toch over de propaganda voor onze partij hebben kan het nuttig zijn op de kadervorming iets dieper in te gaan. Wij willen hier in het bijzonder het woord richten tot de kleine afdelingen. Het is helaas een nog maar al te veel voorkomend misverstand, dat men de gedachte is toegedaan als zou het kaderwerk voor de kleine afdelingen niet geschikt zijn. Niets is minder waar dan dat. Ook bij de kadervorming gaat het niet in eerste instantie om de kwantiteit, doch om de kwaliteit. Wat de kwantiteit van het bezoek betreft, verkeren de grote plaatsen en steden ongetwijfeld in het voordeel. Dit neemt evenwel niet weg, dat ook in de kleine plaatsen een dergelijk succes bereikt kan worden. Het organiseren b.v. van debatavonden kan in dit verband ten eerste worden aangeraden. Juist wanneer op deze avonden het gezelschap niet te groot is, wordt de animo tot de vrije uitwisseling van gedachten op 'n vlotte wijze gestimuleerd. Het voordeel van het organiseren van debatavonden is niet alleen dat

men zich in speciale onderwerpen kan verdiepen, doch dat een ieder in de bespreking hiervan een werkzaam aandeel heeft. Men leert op een ongedwongen wijze in het openbaar zijn gedachten te uiten. Hierdoor neemt niet alleen de vlotheid in het spreken toe, doch wordt voorts de belangstelling voor het politieke werk in het algemeen gestimuleerd. In het bijzonder willen wij nog wijzen op de mogelijkheid van gezamenlijke discussie-avonden die door enkele naburige kleine afdelingen kunnen worden georganiseerd. „Kadervorming” is een groot woord, dat voor velen nog een min of meer afschrikwekkende klank in zich draagt. Het gaat er echter om, op welke wijze deze kadervorming wordt georganiseerd. Indien dit op een aantrekkelijke en populaire wijze geschiedt en indien er vooral op wordt gelet, dat de deelnemers hierbij een zelfstandige en actieve rol kunnen spelen, is de kadervorming in elke afdeling met succes doorvoerbaar. Het gaat er slechts om, dat de afdelingsbesturen actief zijn en tijdig de propaganda-koepel bij de horens nemen. Opdat de betekenis van een gezond verenigingsleven in onze partij allerwege mag worden ingezien en dat de komende winter in dit opzicht veel resultaten zal mogen afwerpen.

STUDIE-CONFERENCE

VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE OVER

De politieke situatie in Nederland

Zaterdag 14 en Zondag 15 October 1950 in de Internationale School voor Wijsbegeerte te Oud-Leusden

Agenda:

ZATERDAG 14 OCTOBER.

- 16.00 uur: Opening
- 16.15 uur: „De sociologische betekenis van de politieke partij”. Spreker: **Mr. H. VAN RIEL.**
GEMEENSCHAPPELIJKE AVONDMAALTIJD
- 20.00 uur: „De algemene politieke toestand”. Spreker: **Mr. P. J. OUD.**

ZONDAG 15 OCTOBER:

- 10.30 uur: „De praktijk van de werkwijze van de Eerste Kamer der Staten-Generaal”. Spreker: **Prof. Mr. A. N. MOLENAAR.**
GEMEENSCHAPPELIJKE KOFFIEMAALTIJD
- 14.00 uur: „De praktijk van de werkwijze van de Tweede Kamer der Staten-Generaal”. Spreker: **Drs. H. A. KORTHALS,** die tevens een kort overzicht zal geven van zijn ervaringen te Straatsburg.
- 16.00 uur: Sluiting.
Na elke inleiding zal gelegenheid bestaan tot het stellen van vragen.

N.B. Aanmelding dient te geschieden door de strook op pag. 7 ingevuld aan ons toe te zenden. In verband met het feit, dat voor logies en maaltijden slechts plaatsruimte is voor 130 personen, gelieve men zich spoedig aan te melden. De kosten, welke op de in te vullen strook staan aangegeven, gelieve men bij de aanmelding over te maken op giro no. 67880 ten name van de Secretaris van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie te 's Gravenhage. Met wens t.a.v. voorkeur voor 1- of 2-persoons kamers zal zoveel mogelijk rekening worden gehouden, indien deze wens bij de aanmelding worden kenbaar gemaakt.

Voor hen, die wel de conferentie wens bij te wonen, doch geen gebruik zullen maken van logies en maaltijden, zullen geen kosten in rekening worden gebracht. Aangezien de conferentie-zaal ten hoogste 200 mensen kan bevatten, zullen wij ons echter, indien het totaal aantal aanmeldingen dit getal mocht overtreffen, tot onze spijt genoodzaakt zien de inschrijving te sluiten.
Voor vervoersfaciliteiten te Amersfoort zal worden zorggedragen.

Elk streven moet bestreden worden, dat een verdere monopolisering ten doel heeft — of het nu om de openbare mening gaat of om het geloof, om de ziekenfondsen of om de dodenbezorging, om de stoomvaart of om het vangen en verkopen van haring. Op alle politieke, economische, maatschappelijke en zelfs godsdienstige en culturele gebieden is verdeling van de macht het aangewezen middel, dat aan de mens de keus laat en zijn invloed, zijn medewerking en zijn medebezit verzekert”.

„Voor ieder mens zijn recht op een menswaardig bestaan bevestigen en de machten bestrijden, die hem trachten te verhinderen tot volle ontplooiing te komen, dit zijn de eisen voor de geestelijke wedergeboorte der volken; hierin ligt de zin van de verdediging der cultuur opgesloten”.

Op grond van het bovenstaande hebben wij de indruk, dat Theodor Plivier met Hayek het socialisme ziet als „The Road to Serfdom”. Daarom verwonderde het ons enigszins, dat het socialistische weekblad „Vrij Nederland” met zoveel instemming de redevoering van Plivier plaatste. Wij kunnen slechts hopen, dat de woorden van Plivier vele lezers van „Vrij Nederland” tot nadenken hebben gestemd. Niet socialisme, maar liberalisme is het principiele antwoord op het communisme, gelijk de boven aangehaalde regels uit de toespraak van Theodor Plivier bevestigen.

Verenigd Europa en de verdediging van het Westen

In de eerste helft van October zal de Nederlandse Raad der Europese Beweging, in samenwerking met de grote politieke partijen, vakorganisaties, werkgevers- en middenstandsverenigingen en afdelingen van de Beweging van Europese Federalisten het herfstseizoen openen met een reeks openbare vergaderingen.

Op deze bijeenkomsten zullen telkens drie sprekers van verschillende politieke oriëntatie het woord voeren over het onderwerp: „Verenigd Europa en de verdediging van het Westen”. Deze vergaderingen zullen worden gehouden in: Rotterdam 2; Eindhoven 3; Groningen 5; Amsterdam 6; Utrecht 11; Den Haag 12; Enschede 16 October.

Als sprekers zullen optreden: Dr. J. A. H. J. S. Bruins Slot; J. J. Fens; Jhr. mr. M. van der Goes van Naters; Prof. dr. Th. Keulemans (O. Carn.); J. van de Kieft; Drs. H. A. Korthals; Mr. J. Linthorst Homan; Mr. J. Meynen; Drs. G. M. Nederhorst; Mr. C. van Rij; Mr. E. M. J. A. Sassen; P. J. S. Serrarens; J. G. Suurhoff; H. W. Tilanus; J. J. Vorrink.

Vrijdag, 6 October zal in de grote zaal van het Concertgebouw te Amsterdam, om 8 uur een grote

Openbare Vergadering worden gehouden, alwaar het woord zal worden gevoerd door Dr. J. A. H. J. S. Bruins Slot, J. v. d. Kieft, P. J. S. Serrarens, met als onderwerp: „Verenigd Europa en de verdediging van het Westen”.
Mevrouw Wanda Reumer zal declameren.

Toegangsprijs voor deze vergadering bedraagt f 0.25 per persoon. Kaarten zijn verkrijgbaar aan het Bureau der Afdeling Amsterdam van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie, N.Z. Voorburgwal No. 104—108, Amsterdam C., van 9—5 uur.

Het Bestuur van de afd. Amsterdam van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie wekt bij deze leden en geestverwanten op de bijeenkomst te bezoeken.

Vrouwen, waarover wilt U praten?

Voorafgaande aan de studie-conferentie op 14 en 15 October in Oud-Leusden zullen de Vrouwen in de V.V.D. een afzonderlijke bijeenkomst houden. Zij komen op Zaterdag 14 October om 14 uur in de Internationale school voor Wijsbegeerte samen.

Er zal een speciale bus rijden in aansluiting op de trein uit Zwolle, in Amersfoort om 13.38 uur. Kosten f 0.25 p.p.

Stadsbussen rijden tot aan het Borneoplein (plm. 15 min. lopen). Het Dagelijks Bestuur zal het prettig vinden vóór 5 October te horen waarover men zou willen praten.

Namens het Dagelijks Bestuur.
De secretaresse,
JOH. H. SPRINGER.
Alexanderstr. 16, Haarlem

AAN DE BESTUREN VAN DE CENTRALES

De besturen van de Centrales worden er aan herinnerd, dat in October periodieke verkiezingen moeten plaats vinden van de vertegenwoordigers der Centrales in het Algemeen Bestuur van de „Vrouwen in de V.V.D.”. Zij worden verzocht vóór 1 November de nieuw of opnieuw gekozen vertegenwoordigster op te geven aan het secretariaat van de „Vrouwen in de V.V.D.”. De secretarissen van de Centrales hebben hierover reeds uitvoerig bericht ontvangen.

De secretaresse van de Vrouwen in de V.V.D.,
JOH. H. SPRINGER
Alexanderstr. 16, Haarlem

UIT DE PARTIJ

De Commissie voor Radio-zaken van de V.V.D. zal op Vrijdag, 29 September a.s., des avonds te 7.30 uur in Hotel Monopole, Stationsplein 6 te Amersfoort, een bijeenkomst houden betreffende de paragraaf radio-zaken van het Werkprogramma. Partijleden, die tot deze bijeenkomst toegang wensen, dienen zich zo spoedig mogelijk telefonisch of schriftelijk te wenden tot het Algemeen Secretariaat, Koninginnegracht 61, 's-Gravenhage, telefoon 111768, waarna zij een uitnodiging zullen ontvangen.

Liberalisme is het antwoord op communisme

Wat Theodor Plivier via de gramfoon wereldkundig maakte

Ds. P. D. van Royen schrijft ons:

Het lag in de bedoeling, dat de schrijver van „Stalingrad”: Theodor Plivier tijdens het internationale „Congres voor Intellectuele Vrijheid” van 26-30 Juni 1950 te Berlijn het woord zou voeren. Aangezien hij tenslotte een verblijf in de onmiddellijke nabijheid van het IJzeren Gordijn niet aandurfde, liet hij zijn toespraak op gramfoonplaten vastleggen. Zo weerklonk zijn stem toch op het Congres, terwijl hij zelf buiten schot bleef. Het weekblad „Vrij Nederland” drukte zijn redevoering af. Enige citaten (V. N. van 1 Juli '50) mogen hieronder volgen:

Niet de „vorming” van een mening, maar berichtgeving, verbreiding van de feiten, het weergeven van wat er op het gebied van wetenschap en kunst gebeurt, is de taak van pers, radio, uitgeverij en boekhandel. Al het overige: het verwerken, inpassen in een geheel van kennis en inzicht en het nadenken moet zoveel mogelijk aan de „afnemers” worden overgelaten; anders leren zij het denken af en verworden tot een willoze grondstof, tot een massa, welke bij de eerste de beste gelegenheid ook heel andere leuzen kan volgen en zijn huidige autoritaire „managers” inruilt voor de heerlijkheid ener totale despotie”.

Misschien moet men het nulpunt kennen (in de nabijheid van het nulpunt leven duizend miljoen mensen) om te kunnen beseffen, wat een alleen-meer-hoger levenspeil nochtans betekent. Misschien moet men uitgaan van de staatsslavernij om te kunnen inzien, dat de kapitalistische arbeidsverhoudingen nochtans een hoger ontwikkelde (bovendien voor ontwikkeling vatbare) vorm

betekenen. Misschien moet men op het gebied van de kunst denken aan de door commissarissen doodgeorganiseerde film, om in de kapitalistische filmproductie, hoezeer ook op de massa gericht, toch nog licht te zien”.

Ook onder het kapitalisme moet vuil en slopend werk worden verricht, maar wie dit moet opknappen, wordt niet achter prikkeldraad gestopt en kan na de werktijd zijn eigen wegen gaan.

Dit is niet bijkomstig. Het zout der vrijheid is, zij het in sterk verdunde oplossing, nog aanwezig.

Het beginsel der vrijheid, dat aan het begin van onze beschaving staat en haar tot op de huidige dag heeft vergezeld, dat rekening houdt met de waardigheid des mensen en de beslissing over goed en kwaad in het hart van de enkeling zelf legt, dit verheven beginsel alleen mag de maat zijn, waarmee wij meten.”

Op elk plekje van de aarde moet de mens ook tegenover de staat aan zijn oorspronkelijke recht worden geholpen”.

Vóór 9 October a.s. inzenden aan het Algemeen Secretariaat van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie, Koninginnegracht 61, 's-Gravenhage.

Ondergetekende

Adres

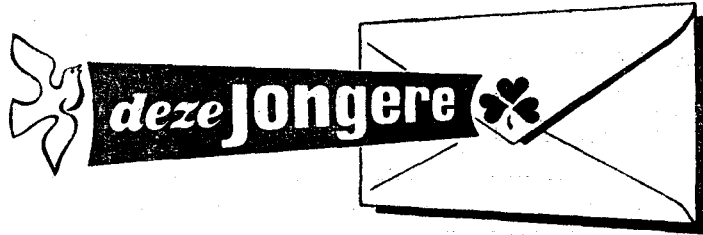
Woonplaats

geeft zich hierbij op als deelnemer(-ster) aan de studie-conferentie van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie op 14 en 15 October 1950 in de Internationale School voor Wijsbegeerte, Dodeweg 9 te Oud-Leusden.

Avondmaaltijd op 14 October	f 2.25
Logies van 14 op 15 October	„ 1.50
Ontbijt op 15 October	„ 0.75
Koffiemaaltijd op 15 October	„ 1.25

Totaal f

*) S.v.p. doorhalen wat niet verlangd wordt.

las in Haarlems Dagblad dat de voorzitter van de Raad v. Arbeid daar ter plaatse, had geklaagd over de hand over hand toenemende oneerlijkheid, welke gedurende de laatste jaren blijkt bij de uitvoering van de sociale verzekeringswetgeving. Nu is dit in het kader van het tegenwoordige tijdsbestek — om het eens departementaal uit te drukken — niet verwonderlijk.

Velen beschouwen het tegenwoordig niet als onjuist om de schrok-op, welke staat geheten is, eens een beentje te lichten. Toch is dit alles een symptoom dat niet miskend mag worden.

Het is algemeen bekend dat de uitvoering van onze verzekeringswetgeving enorme kapitalen kost.

Deze kapitalen nu worden niet door de staat opgebracht maar door de Nederlandse staatsburger.

De staat fungeert slechts als incasseerder, als kwitanteloper, om het eens oneerbiedig uit te drukken. Wij moeten ons tegenwoordig veel ontzeggen om de belasting-gelden tijdig c.p. ontijdig te kunnen betalen. Wij hebben er dan ook recht op te weten dat die gelden hun juiste bestemming bereiken.

Men heeft tegenwoordig de mond vol van het woord recht. Te vol soms, naar de mening van deze jongere.

De arbeider moge beseffen dat het niet een ieder gegeven is om slechts acht uren per dag te werken. Hij bedenke zich dat de medicus niet 's nachts als hij voor een patiënt wordt opgebeld, antwoordt dat hij reeds acht uren gewerkt heeft en dus het recht

heeft op een goede ongestoord nachtrust.

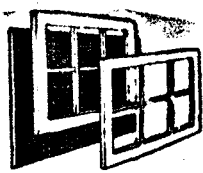
Dat de middenstander en de zakenman van 'sochtends vroeg tot veelal diep in de nacht zitten te ploeteren om de eindjes aan elkaar te kunnen knopen, waarbij zij nog een groot gedeelte van het door zware arbeid verdiende geld moeten afstaan aan de fiscus.

De sociaal-verzekerde dient zich te realiseren dat hij jegens deze mensen de plicht heeft om zich slechts ziek te melden als hij werkelijk ziek is.

Als hij simuleert, is hij een oplichter en behoort als een oplichter gestraft te worden.

Dat is ook een zijde van sociale gerechtigheid!

A. D. OLESCENS

RAMEN

IN TRILBYTON

NV BETON- & PLATENFABRIEK

1/4 GEBR. MYNLIFF

TELEFOON: 20559 - SLOETSTR. 6 - NYMEGEN

N.V. Staalraadkabel- en Herculestouwfabriek

voorheen

J. C. DEN HAAN

GORINCHEM

**DE ROTTERDAMSCH
DROOGDOK MIJ. N.V.**

Smullers, die zich toch gezond willen voeden, gebruiken Wessanen's vlugkokende Havermout. Ze is ook bijzonder van smaak! Vraag Uw winkelier!

WESSANEN'S VERPAKTE LEVENSMIDDELEN

U eet er niet beter!

Goedewaagen's

Koninklijke
Pijpen- en Aardewerkfabrieken
Gouda

★
tegeltableaux
gelegenheidsborden

N.V. Lijm- en
Gelatinefabriek

„Delft”

Fabrieksmerk
TWEE TORENS
Tel. 106-363 — Delft

Voor dagelijks gebruik!

**DE JONG'S
CHOCOLADE**

**CHOCOLADE
HAGELSIAG.**

De eenige echte!

AFDELINGSSECRETARISSEN:
Onze administratie is gaarne bereid met U te spreken over de mogelijkheid van uitbreiding van onze lezerskring.

N.V. BOELE'S

Scheepswerven en Machinefabriek

BOLNES

Nieuwbouw en reparatie

Cacao & Chocoladefabrieken

PETTE
WORMERVEER

Fabrikanten van

chocolade, suikerwerken, cacao, bonbons, hagelkorrels.

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

VRIJDAG 29 Sept. 1950 No. 128

De Loonsverhoging

pag. 5

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Dit zijn de hoofdlijnen van het N.-Guinea vraagstuk

Ingewikkelde zaken terug brengen tot eenvoudige formules is dikwerf een eis van praktische politiek. Het wèg-vereenvoudigen van complicaties en in het bijzonder van riskante complicaties leidt echter tot onwaarachtigheid en is bovendien ongeëigend voor onze Partij. Goede democratie vordert opening van zaken, voor zover het landsbelang zich daartegen niet verzet. Hierbij komt, dat er ook nog zoiets bestaat als objectiviteit.

Het is zonder meer een dwaasheid, het Nieuw-Guinea vraagstuk in het huidige stadium niet te zien als een ingewikkelde zaak, die risico's inhoudt. Dit voorop te stellen is te meer een kwestie van „geweten”, omdat wij van oordeel zijn geworden, dat Nederland onder de huidige omstandigheden noch zakelijk noch moreel verantwoord is, wanneer de soevereiniteit over West-Nieuw-Guinea aan de Republiek Indonesia zou worden overgedragen.

De risico's van dit standpunt zullen wij dus hebben te aanvaarden en de gevolgen daarvan zullen wij hebben te dragen.

Opening van zaken is dan ook dubbel geboden. Hierbij bepalen wij ons thans tot de hoofdlijnen.

Ter Ronde Tafel Conferentie bleef 't Nieuw-Guinea vraagstuk onbeslist en werd op instigatie der Unie de oplossing een jaar uitgesteld. Dit jaar loopt ultimo December a.s. ten einde. Hierdoor bleef Nieuw-Guinea buiten de soevereiniteitsoverdracht.

Volkenrechtelijk berust de soevereiniteit over Nieuw-Guinea bij Nederland en dit vindt bovendien bevestiging in de feitelijke machts-toestand in dit Rijksteel.

Van dit gegeven behoort te worden uitgegaan. Zowel de jure als de facto heeft Nederland nog niets prijsgegeven. Zolang Nederland weigert de soevereiniteit over te dragen, gebeurt er rechtens niets.

Doch ook feitelijk kan ons in Nieuw-Guinea niets gebeuren, indien Nederland aldaar op zo kort mogelijke termijn bestuurlijk, politiek, militair en economisch duidelijke kracht ontwikkelt, hetgeen uiteraard financiële consequenties medebrengt.

Hiermede is reeds de eerste restrictieve kwestie aangeduid. Wie iets afweet van de moeilijkheden van het openleggen van onontgonnen landen en van de daarvoor uit te trekken hoge kosten — en Nieuw-Guinea bestaat goeddeels uit nog totaal onbekende gebieden — behoort zich in deze armelijke tijd de zakelijke vraag te stellen, of Nederland daartoe in staat en bereid zal blijken.

Wij missen de neiging deze vraag bepaald ontkennend te beantwoorden. De eventuele wil, Nieuw-Guinea te behouden, impli ert immers de plicht tot openlegging en veiligstelling, doch bovendien behoort openlegging van te ontginnen gebieden niet tot de taak van de Staat alleen, maar ook tot die van het particuliere initiatief. Het zijn de ondernemingen van land- en mijnbouw, van oliewinning en industrie, zomede de daardoor mogelijk geworden grotere en kleinere bedrijven, die de eigenlijke welvaart wekken en daarmede ook de rentabiliteit van het totaal leveren.

Onder de gegeven omstandigheden zal evenwel de Staat hebben vóór te gaan. Immers — en hier stuit men op de tweede restrictieve kwestie — omtrent de bodem-

schatten en de landbouwmogelijkheden van Nieuw-Guinea hebben wel optimistische verhalen de ronde gedaan, doch het heeft geen zin te ontkennen, dat dienaangaande nog te weinig bekend is en dat er betrouwbare deskundigen zijn, die voor optimisme geen redenen zien. Vaststaat in elk geval, dat er nog velerlei, ook kostbare, exploratie nodig zal zijn om ten deze voldoende kennis van zaken op te doen.

Daarnevens — en dit is de derde restrictieve kwestie — zijn er in Nieuw-Guinea geen of te enenmale onvoldoende arbeidskrachten te verkrijgen. De Papoea-bevolking woont zeer verspreid, is weinig talrijk en bevindt zich (het grootste deel is nog nooit met de buitenwereld in aanraking gekomen) in zo primitieve staat van ontwikkeling, dat uit haar midden voorlopig niet gemakkelijk voor de groot-bedrijven bruikbare werkrachten kunnen worden getrokken, indien de bereidheid al zou komen te bestaan.

Hierdoor zal de openlegging vrijwel geheel moeten geschieden met behulp van te importeren arbeiders, hetgeen grootscheepse voorzieningen zal vorderen voor woningbouw, gezinsoverbrenging, sociale verzorging en — last not least — gezondheidszorg.

En met dit laatste woord rijst de vierde restrictieve kwestie op, misschien de moeilijkste. Nieuw-Guinea is immers met uitzondering van enkele streken allerminst een gezond land, voornamelijk door de hardnekkige en bezwaarlijk te bestrijden malaria tropica, die niet zelden overgaat in de gevreesde z.g. zwartwaterkoorts.

Onoverkomelijk zijn deze vier restrictieve kwesties weliswaar niet, doch ontkend of miskend worden ze door niemand, terwijl onderschatting daarvan erger dan een fout zou zijn, n.l. een domheid. Het spreekt objectievelijk van zelf, dat deze kwesties evenzeer bestaan voor Indonesië en dat ze voor onze Unie-partner in de staat van ontwikkeling, waarin deze zich nog bevindt, volkomen onoverkomelijk zijn te achten. Zakelijk is dan ook de wens van de Republiek Indonesia, de soevereiniteit over Nieuw-Guinea te verkrijgen, een bewijs van gebrek aan inzicht en tengevolge

door
Mr. G. Vonk

daarvan mede een bewijs van gebrek aan verantwoordelijkheidsbesef.

Inmiddels behoeft het geen verwondering te wekken, dat het Nederlandse particuliere initiatief redenen heeft tot aarzeling en in elk geval pas tot investering van kapitalen en opzet van bedrijven wenst over te gaan, wanneer de definitieve volkenrechtelijke en staatsrechtelijke status van Nieuw-Guinea zal zijn tot stand gebracht.

Hiermede betreden wij het politieke terrein.

De eerste vraag, die zich op dit terrein voordoet, is: zal Nederland internationaal worden gesteund, wanneer het geven van de soevereiniteit over Nieuw-Guinea aan de Republiek Indonesia ten slotte wordt geweigerd?

Naar ons oordeel kan op deze vraag thans geen antwoord worden gegeven. De wereld leeft bij de week. Prognoses hebben dan ook slechts zeer tijdelijke waarde. Dit is: géén waarde. Noch optimisme, noch pessimisme hebben ten deze reële betekenis. Het eenvoudige gezonde verstand is geneigd te menen, dat alleen reeds op grond van het boven betoogde de internationale wereld achter Nederland behoort te staan. De oude Oxtensierna zei echter al, dat de wereld met zo weinig wijsheid bestuurd werd. Machtsmogelijkheden en opportuniteit zijn nu eenmaal in tijden van nood gewoonlijk de sterkste factoren.

Laten wij ons daarom beperken tot het uitspreken van het gevoelen, dat men internationaal vermoedelijk niet bepaald gebrand is op een vernieuwde Nederlands-Indonesische procedure in de Veiligheidsraad.

Daarnevens mogen wij echter wel in onze gedachten verdisconten, dat blijkens publieke en officiële verklaringen van de zijde van Australië zeer overwegende bezwaren bestaan tegen eventuele overdracht der soevereiniteit aan Indonesië en zelfs, dat er ernstige redenen zijn om te verwachten, dat Australië zich in dat geval met de wapenen zal verzetten tegen de in bezitneming van Nieuw-Guinea door de Republiek Indonesia.

En ook mogen wij hierbij in gedachten houden, dat zowel internationaal-strategische tendenzen als in het bijzonder de internationale vrees, dat in het huidige Indonesië ten slotte het communisme zich van de macht zal meester maken, hun rollen kunnen spelen. Veel beleid, inzicht en ook moed zullen in de komende periode van onze Regering worden gevegd. Het ligt op de weg der Staten Generaal ten deze waakzaam te zijn.

Zonder inmenging in de interne zaken van de Republiek Indonesia te plegen, ligt het naar ons gevoelen wel degelijk voor de hand, dat het op de voet volgen van de politieke gebeurtenissen en verschuivingen in Indonesië met het oog op velerlei belangen aldaar noodzakelijk blijft. Ook het Nieuw-Guinea vraagstuk wordt daardoor gedeeltelijk bepaald: en wel op een weinig aangename wijze.

Het staat vast, dat belangrijke figuren in de top der nu verdwenen Verenigde Staten van Indonesië geen waarde hechten aan 't verkrijgen van de soevereiniteit over Nieuw-Guinea. Dit was normaal, omdat men op Java en Madoera nooit enige belangstelling heeft gehad voor dat niet-Indonesische eiland, waarvan de bevolking met onverholen minachting werd besproken. Bovendien waren bedoelde figuren verstandig genoeg te beseffen, dat het nieuwe Indonesië wel zoveel met zich zelf te stellen zou hebben, dat het aan openlegging en redelijke bestuursvoering niet toe zou kunnen komen. Niettemin voelden deze figuren zich reeds tijdens de Ronde Tafel Conferentie onmachtig tot weerstand tegen de uiterst linkse elementen, die Nieuw-Guinea „er bij” wilden, gedreven als zij werden door de wil, het gehele vroegere Nederlands-Indië in hun macht te krijgen en de Nederlanders radicaal uit de archipel te verdrijven.

Het verloop van zaken na de soevereiniteitsoverdracht wees al spoedig uit, dat het communisme in Indonesië zich van het Nieuw-Guinea-vraagstuk als stunt had meester gemaakt, ten einde de mogelijk terugkerende waardering voor de Nederlanders tegen te gaan en de gepropageerde haat tegen de Nederlanders te blijven stimuleren.

Dit is een punt van gewicht, omdat er gronden zijn om te geloven, dat Soekarno als president zich ter veilig stelling van het eigen régime geschaard heeft niet tegenover maar achter deze communistische stunt. Steeds te onpas heeft hij zich herhaaldelijk gemaakt tot woordvoerder van de eis, dat Nieuw-Guinea bij Indonesië moest komen, te onpas, omdat ter Ronde Tafel Conferentie rationeel was overeengekomen, dat het vraagstuk door onderling overleg zou worden opgelost.

Hierbij kwam, dat gelijktijdig van communistische zijde bedreigd werd met represailles tegen de Nederlanders in Indonesië en met verwerping van de overeenkomsten der Ronde Tafel Conferentie en zelfs met een domme boycot van Nederlandse importen.

Dit alles zou wellicht nog gevoegelijk als gepoker kunnen worden aangemerkt, ware het niet, dat in de laatste tijd het communisme — openlijk of verkapt — snel in macht is gegroeid en het gevaar van een communistische regering onrustbarrend is geworden, ook en juist naar de mening van de niet-communistische Indonesische intellectuelen, hoe nationalistisch in anti-Nederlandse zin dezen ook mogen zijn geweest.

Dat dit geen denkbeeldig gevaar is, kan mede blijken uit de omstandigheid, dat vele Nederlanders van linkse huize, die principieel geen bezwaar hebben tegen overdracht van de soevereiniteit over Nieuw-Guinea aan Indonesië, thans daartoe niet wensen over te gaan, alvorens vast-

(Vervolg op pag. 6)

☆ parlementaire flitsen ☆

Tweede Kamer debatteerde over de prijzen

De V.V.D. steunt het Regeringsstandpunt

De Regering heeft er, bij monde van minister Van den Brink, bij het de vorige week ingezette Kamerdebat over de prijzenkwestie geen doekjes om gewonden. Zij heeft duidelijk en zonder omwegen uitgesproken wat het gevolg zou zijn van een toegeven aan de aandrang van socialistische zijde om weder te komen tot invoering van een prijsstop en daarop aansluitende volledige prijsbeheersing en prijscontrole over de gehele linie. Internationaal zou dit betekenen, dat Nederland zich zou moeten terugtrekken uit het met zoveel zorg opgetrokken maar nog lang niet geheel voltooide gebouw der Europese liberalisatie van het handelsverkeer en uit de Betalings-Unie en dat in de wetenschap, dat zonder economische integratie van West-Europa de bouw van een West-Europese defensie eveneens ondenkbaar is. Nationaal zou zulk een maatregel bovendien toch niet doeltreffend zijn en, zoals de socialistische minister Mansholt zijn geestverwanten in de Kamer voorhield, in de agrarische sector zou een prijsstop bovendien niet mogelijk zijn zonder een volledig distributiesysteem en zonder ook weer de verplichte leveringen.

Dat was inderdaad een duidelijk woord, dat aansloot bij hetgeen uit de Kamer reeds door de heren Andriessen (K.V.P.), Schmal (C.H.) en onze V.V.D.-woordvoerders, de heren Korthals en Cornelissen was betoogd.

Drs. Korthals kon voorop stellen, dat de nota inzake de prijspolitiek, welke de Regering had ingediend, voor een zeer belangrijk deel zijn instemming had, al betreunde hij het, dat de nota over de loonkwestie niet tegelijkertijd was ingediend, zodat deze bij het debat in eerste aanleg niet in bespreking kon komen. Er is immers, zo zei hij, een onverbreekelijk verband tussen lonen, prijzen en productie.

Een opmerking in verband met de doorgevoerde loonsverhoging wilde hij zich echter toch reeds veroorloven. En die was deze, dat hij het, deze opgelegde verhoging als gegeven aanvaardend, ernstig betreunde, dat daarbij een grens van f 3600 was gesteld. Daardoor immers werden de middenklassen, die het in onze samenleving toch reeds zo zwaar te verantwoorden hebben, nu weer gedeeltelijk uitgeschakeld, terwijl zij wel mee zullen hebben te betalen aan de loonsverhoging van de groepen, die onder de grens van f 3600 vallen.

Evenmin kon hij bij deze gelegenheid uitvoerig spreken over de arbeidsproductiviteit maar terecht wees hij toch even met bezorgdheid naar hetgeen dienaangaande uit een publicatie van het Centraal Planbureau bleek. Blijkens deze publicatie bedragen de indexcijfers voor de arbeidsproductiviteit in de industrie (op basis 1935-1938 is gelijk 100) voor: Engeland 118, Zweden 118, Ierland 113, Finland 107. België komt in deze lijst op de negende plaats met 93 (1937 is gelijk 100) en Nederland op de tiende plaats met... 81.

De arbeidsproductiviteit in ons land en de absolute noodzaak van haar opvoering, is een probleem, dat uiterst urgent moet worden geacht!

Komend tot 't eigenlijke prijzenvraagstuk stelde onze woordvoerder vast, dat, wanneer men dit vraagstuk alleen uit sociaal oogpunt beziet, men zijn antwoord spoedig gereed heeft: wij zullen allen willen streven naar een zo goed mogelijk, reëel inkomen.

Niet alleen voor de loontrekken, maar ook voor hen, die van een pensioentje of van een lijfrente leven — in het algemeen voor de

kleine spaarders — zou de constantheid in prijzen zeer gewenst zijn.

Wij hebben dit ideaal echter nog niet in handen. De wereld is op het ogenblik in ernstige beroering en dit heeft zijn terugslag op het economische terrein. Dat heeft enerzijds reële gronden, in zoverre namelijk, dat op het ogenblik grote reële aankopen van grondstoffen en ook van eindproducten worden gedaan in verband met de voorbereiding van de verdediging. Aankopen, die noodzakelijkerwijze tot een vermindering van de mogelijkheden in de civiele consumptieve sector moeten leiden. Ik geloof, zo zei spr., dat dit teveel uit het oog wordt verloren.

Daarnaast gebeuren er echter tal van aankopen uit vrees, dat er binnenkort niets meer te krijgen zal zijn. Deze aankopen zal men niet in

voldoende mate ongedaan maken — de heer Korthals zei dit er maar direct bij — indien men de prijzen gaat bevrozen.

Duidelijk is het, dat de prijsverhogingen onrust verwekken. Maar is men er nu mee, door te zeggen: stop, tot hiertoe en niet verder met de prijzen? Door zo te handelen zou men, zo meende onze woordvoerder, uitermate verkeerd handelen. In zoverre reële factoren aan de prijsverhogingen ten grondslag liggen, zou men immers volmaakt onjuist handelen door de prijzen te fixeren. Dat zou er op neerkomen, dat men eenvoudig de productie zou belemmeren. Of men moet toch toestemming geven de prijzen op de nieuwe kostprijzen af te stemmen en dan heeft de gehele prijsfixatie geen zin. Men heeft dan alleen op een moment reeds ingegrepen in het economisch leven en stagnerend gewerkt. Voorts zou men een enorm prijsbeheersingsapparaat in het leven moeten roepen, dat alleen zou kunnen vaststellen, dat de prijzen omhoog moeten. Dan zou men echter achter de feiten aanlopen.

Staat het wel vast, dat bij beheersing der prijzen deze nu werkelijk lager zullen zijn dan bij vrije concurrentie? Op grond van de ervaring verklaarde onze geestverwant daar in het geheel niet van overtuigd te zijn.

Voor een prijsstop verklaarde drs. Korthals op het ogenblik dan ook niets te gevoelen. Deze zou de werkelijke economische toestand van ons land, die door de Marshall-hulp reeds zozeer wordt verguld, nog meer versluisen en hij achtte het funest, wanneer wij door de versluiting, die wij over ons economische leven zouden brengen, onze werkelijke armoede niet meer zouden zien.

In dit opzicht verheugde hij zich in de oprechte taal, die op blz. 4 van de nota doorklinkt.

Daar immers wordt geschetst, dat er een belangrijke welvaartsverschuiving plaats heeft van de grondstoffen-importerende naar de grondstoffen-producerende

landen, en er wordt op gewezen, dat de Nederlandse exportproducten aanzienlijk minder in prijs stijgen dan de ingevoerde grondstoffen. Terecht stellen de ministers dan: „De ruilvoet is ongunstiger geworden. Dit zal onvermijdelijk een vermindering van het reële nationale inkomen met zich medebrengen, hetgeen tot uitdrukking komt in een stijging van het prijsniveau, dat niet geheel door een stijging van geldinkomen mag worden gevolgd, wil men de werking van de inflatiespiraal vermijden”.

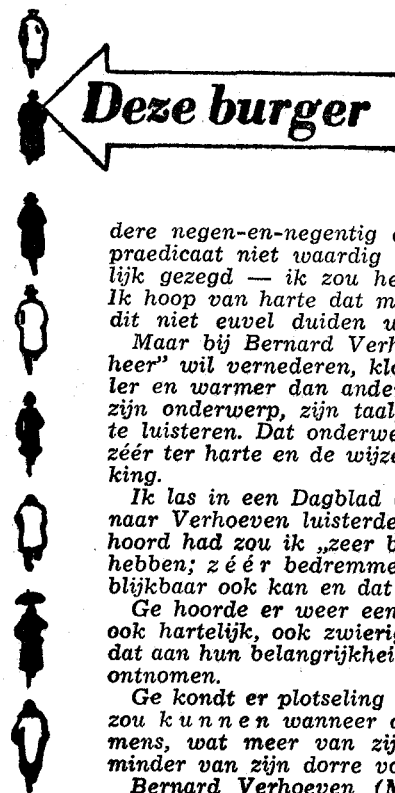
E nigszins huiverig toonde onze woordvoerder zich voor 't door de Regering toegepaste middel van de „manipulatie” van in- en uitvoer. Sluit, zo vroeg hij, dat openen en dichten van het kraantje niet ook ernstige gevaren in zich? Bij het afsluiten brengt men de belangen van de export in gevaar. Het buitenland zal immers de periode van kraantje dicht niet gaan zitten afwachten tot dat wij weer het kraantje zullen openzetten, maar men zal naar andere mogelijkheden van import gaan omzien. En het zal voor onze exporteurs dan weer uitermate lastig worden, de oude positie te herstellen.

W il men streven naar prijsverlaging, zo betoogde onze woordvoerder verder o.a. nog, laat men de gevolgen daarvan dan niet afwachten op bepaalde groepen der bevolking, zoals het agrarische deel der bevolking of de middenstand. Wel echter verklaarde hij zich geheel te kunnen verenigen met scherpe maatregelen tegen hen, die op kunstmatige wijze de prijzen opvoeren. Dat gebeurt, zo zei hij, ook en ik acht dat zeer ernstig. Met genoegen kon hij er dan ook op wijzen, dat ook de gezamenlijke centrale werkgeversorganisaties in industrie, handel, bankwezen, verzekeringsbedrijf, verkeer, landbouw en middenstand in hun perscommuniqué van 8 September hadden verklaard in te stemmen met een actief optreden van de overheid met behulp van de Prijsopdrivings- en Hamsterwet.

Ook ondernemersafspraken kunnen hier een rol spelen. Zulke afspraken kunnen voor het economisch leven zeer gunstig werken. Voor zover zij echter inderdaad beogen ongemotiveerde prijsverhogingen tot stand te brengen, moet worden opgetreden. De heer Korthals verklaarde, dat zijn fractiegenoten en hij hier wilden afwachten, op welke wijze de Regering de procedure tot onverbindendverklaring zou willen versnellen zonder de rechtszekerheid te schaden.

E en ander lid van de V.V.D.-fractie de heer Cornelissen sprak later nog een kort woord, speciaal in verband met de positie van de winkeldrijvende middenstand. Hij wees er daarbij zeker niet geheel ten onrechte op, dat de op een na laatste schakel in de ketting: producenten-consumment, de winkelier, van het publiek altijd alles in de schoenen krijgt geschoven. Met hem heeft het publiek nu eenmaal te maken en hij krijgt de schuld, wanneer de prijzen omhoog gaan. Over het werk van de destijds bestaande prijzencommissies was onze deskundige geestverwant niet slecht te spreken. Zij hadden goed werk gedaan en kostten zelf maar weinig geld. Hij had geen bezwaar tegen haar wederinvoering, maar vroeg wel, deze commissies goede richtlijnen voor haar werk te geven. Met een krachtige bestrijding van onjuiste ondernemersafspraken kon hij zich verenigen, evenals met de door de Regering afgekondigde prijsstop voor margarine. Hij was zelfs van mening, dat de Regering beter had gedaan, daarmede vier weken eerder te komen, omdat deze stop dan lager had kunnen liggen.

A.

zat op de publieke tribune toen Bernard Verhoeven zijn maagdenrede hield.

Mijn pen weigert (R. K.V.P.) achter zijn naam te zetten. Liever zou ik (MENS) zetten.

Niet dat ik alle andere negen-en-negentig dames en heren dit hoogste erepraedicaat niet waardig zou willen keuren, maar — eerlijk gezegd — ik zou het minder gemakkelijk doen. Ik hoop van harte dat mijn boezemvriend Cornelissen mij dit niet euvel duiden wil.

Maar bij Bernard Verhoeven, die ik niet eens met „de heer” wil vernederen, klopte mij 't burgerherte wat sneller en warmer dan anders: 't was zo innig-plezierig naar zijn onderwerp, zijn taal, zijn benadering van de dingen te luisteren. Dat onderwerp immers gaat ook deze burger zéér ter harte en de wijze-waarop was een ware verkwikking.

Ik las in een Dagblad dat de Kamer „zeer geamuseerd” naar Verhoeven luisterde, maar als ik tot die Kamer behoord had zou ik „zeer bedremmeld” naar hem geluisterd hebben; zéér bedremmeld bij de ontdekking, dat het zo blijkbaar ook kan en dat ik dat altijd verzuimd had.

Ge hoorde er weer eens uit dat de dingen óók gewoon, ook hartelijk, ook zwierig gezegd kunnen worden, zonder dat aan hun belangrijkheid en hun gewicht een grein wordt ontnomen.

Ge kondt er plotseling klinkklaar uit beluisteren hoe het zou kunnen wanneer de mens, óók de Tweede Kamer-mens, wat meer van zijn menselijkheid behield en wat minder van zijn dorre vormelijkheid ter tafel zou leggen.

Bernard Verhoeven (M.E.N.S.) aanvaarde de nederige hulde van

DEZE BURGER

Gevaarlijk

Onlangs is er een rapport verschenen over het Amsterdamse Concertgebouw, waarin wordt aangedrongen op een meer intense bemoeiing van de gemeentelijke overheid. Hier raken wij weer het penibele onderwerp „Overheid en cultuur”, waarover ongetwijfeld het laatste woord nog niet zal zijn gezegd en geschreven. Toch vinden wij het advies in genoemd rapport gegeven, uitermate gevaarlijk, omdat men moet oppassen de kunst in een keurslijf te persen en haar aan politieke invloeden ondergeschikt te maken. Beter zou het ongetwijfeld zijn, indien uit de particuliere sector hulp voor ons grote nationale orkest kwam en dat naar een nieuwe vorm van organisatie werd gezocht, opdat de zaken beter gaan. De ervaringen die reeds eerder in ons land zijn opgedaan met betrekking tot de verhouding tussen „Overheid en cultuur”, zijn niet bepaald bemoedigend. Moge ook in Amsterdam de gevaarlijke kant die aan dit vraagstuk zit, terdege worden onderkend.

Zo zijn ze

Wij lezen in de Volkskrant onder het opschrift „Rode Leugens” o.m. het volgende
En in Rotterdam? Daar is de zanger Leo Fuld, die op vacatie was in het oude vaderland, enkele maanden geleden door de communisten te pakken genomen. HET PAROOL verklikte destijds hoe zijn portret en „instemming” in „De Waarheid” verzeild geraakt waren:

„Dat is weer écht op z'n communistisch geaand: met achterbakse misleiding. Leo Fuld was met zijn vrouw op een grote bokswedstrijd in Rotterdam en heeft daar zo'n honderd handtekeningen geplaatst voor bewonderaars. Op een gegeven ogenblik hield iemand hem een brochure voor met de vraag: „Bent u ook tegen de atombom?” Leo Fuld, die een hartelijk man is, zei: „Ja!” Waarop die iemand weer: „Wilt u dan uw handtekening op deze brochure zetten?” „Dat heb ik toen gedaan”, vertelde Leo Fuld Dagboekancier, „zonder te weten, dat de brochure communistisch was, zonder i e t s te weten van Stockholm. Het was ook geen lijst, die ik tekende, maar zo maar een brochure.”

De Waarheid heeft daar toen maar wijselijk over gezwezen. Dat kameleon is niet in zijn eerste leugen gestikt, anders zou het zich trouwens nooit Waarheid hebben kunnen noemen. Als u begrijpt wat we bedoelen.

Onparlementair = onjuist

Wij hebben in deze kolommen wel eens meer aandacht besteed aan de „onparlementaire medewerker” van Vrij Nederland. Deze medewerker, die zijn parlementaire bedenkingen regelmatig in dat weekblad 't licht doet zien, heeft vanuit zijn socialistische visie bij voortdurende de behoefte om te hakken op de V.V.D. Hij ziet kennelijk in de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie een groot gevaar en hij geeft daarvan bij voortdurende blijk in zijn artikelen, die meer gedrenkt zijn in het zuur van azijn dan in de zoetheid van honing. Maar op zich zelf is dat zijn goed recht. Gelijk het gehele weekblad „Vrij Nederland” een links-socialistische geest ademt, zo schrijft deze „onparlementaire” medewerker uit zijn socialistische gezichtshoek uit over hetgeen in het parlement gebeurt. Kennelijk heeft hij dat meer van horen zeggen, dan dat hij de vergaderingen van het parlement bijwoont, want men kan zich haast niet indenken, dat hij zulke feitelijke onjuistheden zou schrijven als hij werkelijk geregeld de vergaderingen bijwoonde en niet te hooi en te gras eens even binnenliep. De vergaderingen over de begrotingen van Oorlog en Marine, welke nog vóór de nieuwe zitting der Staten-Generaal in de Tweede Kamer gehouden zijn, trokken ditmaal de belangstelling van deze „onparlementaire medewerker”. Hij komt tot de conclusie, dat de opzegging van vertrouwen in de minister van Oorlog, welke mr. Oud namens de V.V.D.-fractie onder woorden bracht, evenals vóór hem mr. Vonk dat gedaan had, niet slaat op de minister van Oorlog, maar in de eerste plaats op de Staats-secretaris van Oorlog, mr. Fockema Andreae, zoals bekend lid van de V.V.D. En dat terwijl van de zijde van de V.V.D. fractie zo nadrukkelijk de Staats-secretarissen van Oorlog en van Marine werden uitgesloten. Ook thans weer zijn wij bevestigd in onze overtuiging, dat voor de medewerker van Vrij Nederland, die zijn parlementaire bedenkingen schrijft het woord „onparlementair” synoniem is met „onjuist”.

Hetgeen wij voor een blad, dat in de bezettingsjaren zovelen tot steun is geweest in de strijd tegen de Duitse „onjuistheid” diep treurig blijven vinden.

Vier generaals, acht kolonels

De minister van Defensie heeft bekend gemaakt dat in de Generale Staf van ons leger TJE niet minder dan VIER generaals en ACHT kolonels in functie zijn.
Begrijpt een buitenstaander de royale betekenis hiervan?
Ziet, wij zullen met grote pijn en moeite wel-

licht drie divisies (rond 50.000 man) als ons aandeel in de West-Europese legermacht kunnen leveren. Verder dienen wij dan voor een tactische luchtmacht, troepen voor binnenlandse veiligheid, luchtafweer en beveiliging van onze kust te zorgen.

Die drie divisies kunnen naar onze mening zonder bezwaar in één legerkorps worden verenigd (rond 50.000 man plus korpstroepen). Elke divisie aan te voeren door een generaal-majoor met een divisiestaf onder, om royaal te zijn, een kolonel van de Generale Staf. Vroeger deden we het bij een divisie met een overste. Het legerkorps aan te voeren door een luitenant-generaal met een legerkorpsstaf onder, alweer royaal, een generaal-majoor van de Generale Staf. In totaal 1 generaal-majoor en 3 kolonels van de generale staf.

Dat legerkorps dient dan zonder meer te worden ingevoegd in het West-Europese geheel. Althans... dit behoort de opzet en de bedoeling van die West-Europese legermacht te zijn. Dus vooral geen nationale uitbouwswels in eigen Generale Staven, eigen Hogere Krijgs- en soortgelijke Scholen, eigen Ditten en Datten, omdat o.i. al deze zaken zoveel doelnijk centraal en voor allen gelijk moeten worden georganiseerd.

Dit is juist één van de allerbelangrijkste eisen voor die „Eenheidsweermacht”, welke, mits van huis uit door vakmensen (óók uit het bedrijfsleven) georganiseerd, door centralisatie een beduidende bezuiniging kan brengen. Daarom moet o.i. hierop de aandacht der volksvertegenwoordigers gevestigd blijven.

Het feit dat, blijkens het door ons aangetroffen dagblad-bericht, de minister zonder enig commentaar mededeelde, dat in ons leger tje alleen reeds bij de Generale Staf niet minder dan VIER generaals en ACHT kolonels „dienen”, bewijst hoe dringend nodig het is de aandacht op het bovenstaande te vestigen. En tevens de heer minister uitsluitel te verzoeken betreffende de hierboven niet „ingedeelde” drie generaals en vijf kolonels van de Generale Staf, hun werkkring en de noodzaak van hun handhaving als leden van die Generale Staf.

Socialistisch commentaar

De heer Voskuil gaf 25 September zijn socialistisch commentaar voor de Vara-microfoon.

Hij begon met te vertellen dat hij in zijn jeugd 2 x in overheidsdienst geweest was en daar zeer slecht betaald werd. Dit naar aanleiding van de berichten in „liberale krantjes” over geldsmijterij door de overheid.

Daarna begon hij de miljoenennota te bespreken, waarbij hij aanving met mede te leden dat hij er geen verstand van had. Niettemin, begon hij, trouwe partijknacht die hij is, het baantje voor minister Liefstijn reeds te vegen.* Alles was mooi, prachtig en noodzakelijk. En weer kregen degenen die van geldsmijterij spreken, een trap.

Maar meneer Voskuil, mogen we Uw geheugen een beetje oprispen. Weet ge niet meer wie het allereerste de regering van geldsmijterij beschuldigde? Dat was Uw partijgenoot Schermerhorn, en deze beschuldiging had betrekking op het financieel beleid van de regering Schermerhorn-Drees. Van demagogie gesproken.

* Hierbij steekt gunstig af de zelfstandige en eerlijke meningsuiting van Dr. Brand, die o.a. in zijn buitenlands overzicht op 22 September voor de Vara-microfoon duidelijk te kennen gaf, niet met het doordrijven van de nationalisatie van de ijzer- en staal-industrie in Engeland, in te stemmen.

Vaderlandse kring

Dezer dagen werd melding gemaakt van de oprichting van de „Vaderlandse Kring”, waarvan in het hoofdbestuur een aantal personen zitting nam uit de A.R. partij, de C.H.U., de V.V.D., de K.V.P., de K.N.P. en enkele partijlozen. In het bestuur zitten o.m. de heren Kalf uit Helloo, vroeger lid van de V.V.D. en de heren dr. ir. J. G. J. C. Nieuwenhuis uit Rotterdam en mr. H. A. M. Roelants, uit Schiedam, voorzover wij weten nog leden van de V.V.D.

De doelstellingen van deze vaderlandse kring, zij het dat slechts enkele punten zijn geformuleerd, zijn stellig ook voor leden van de V.V.D. aanvaardbaar. Als deze „Vaderlandse Kring” zich kan beperken tot de stimulering en steun voor de nationale zaak, waar deze nodig is, dan kan deze organisatie zelfs nuttig werk doen, al zou men de wens mogen uitspreken, dat degenen, die de leiding hebben, vooral in eigen kring eerst zouden ijveren voor hun gedachten. De Vaderlandse Kring wil volgens de publicaties geen politieke partij zijn noch worden. Dit geluid hebben wij meer gehoord, zowel voor als na de oorlog. Voor de oorlog heeft het geleid tot Nationaal Herstel, dat juist door zijn deelneming in de politieke strijd, terwijl het eerst gezegd had, daarbuiten te willen blijven, medewerkte aan een nog grotere versplintering en een in de kaart spelen van de denkbeelden, waartegen men juist bezwaren had. Na de oorlog heeft de Onafhankelijke Nationale Partij van dr. Feuilletau de Bruyn als uitvloeisel van de Rijkseenheidsactie, hetzelfde gedaan.

Wij hopen, dat deze fout zich niet zal herhalen. Bij de laatste Tweede Kamerverkiezingen heeft de partij van dr. Feuilletau de Bruyn de kiesdeler niet kunnen halen en waren de stemmen, op deze partij uitgebracht, weggegooid en kwamen deze ten goede juist aan die partijen, welke men wilde be-

strijden. Op het ogenblik zitten in de leiding en naar men mag aannemen ook in de Vaderlandse Kring zelf vogels van diverse pluimage. Zou deze kring tegen de tijd van de volgende Tweede Kamerverkiezingen toch een politieke partij worden, dan zal men zien, dat zij, die uit de A.R., C.H.U. en K.V.P.-kring zijn gekomen, zoals dat vorige keren ook het geval is geweest, zich terugtrekken en dat slechts een kleine groep van partijlozen en beginsellozen overblijven. Wij achten het gewenst reeds thans dit waarschuwingssignaal te plaatsen op de weg van de Vaderlandse Kring om een uitglijden te voorkomen. Men doet de vaderlandse zaak geen dienst met een aantal stemmen, die slechts ten goede komen aan groepen, wier activiteit in de vaderlandse zaak men meent niet te kunnen waarderen, i.c. de Partij van de Arbeid en de Communisten.

Het spreekwoord zegt, dat een gewaarschuwd man voor twee telt; moge dit mutatis mutandis ook gelden voor de Vaderlandse Kring.

Stalin geen veroveraar! (I)

Onlangs lazen wij de rede, welke oud-ambassadeur Bullitt in Georgetown voor studenten hield. In die rede trof ons vooral de zinsnede, waarin Bullitt opwekte om niet in de eerste plaats te vragen: „wat kan ik aan mijn land verdienen, wat kan ik van mijn land krijgen?”, maar wel „wat kan ik mijn land GEVEN?”

Toen wij dat lazen, dachten wij: „vergelijk deze Amerikaanse stelling nu eens met hetgeen de voorlichter Yge Foppema als hoofdartikel in Vrij Nederland van 16 September schreef.

„Armoede is welvaart” stelde hij min of meer honend boven deze beschouwing en concludeerde vervolgens, en blijkbaar onder instemming van de redactie van dit onafhankelijke weekblad:

„De Duitse kanonnen moesten dienen om boter te veroveren. De onze echter kunnen slechts dienen om de boter te verdedigen, die wij hebben. Maar indien generaal Kruls gelijk heeft dan betekent elk kanon meer een beetje minder boter. En dan zou het er weleens op uit kunnen draaien, dat we alleen nog maar kanonnen bezitten om de boter te verdedigen die we niet meer hebben. Men zou kunnen zeggen, dat we dan altijd nog vrijheid met droog brood hebben en dat dit de moeite van het verdedigen waard is. Deze redenering zou opgaan wanneer onze vrijheid bedreigd werd door een veroveraar. De veronderstelling echter, dat Stalin bijzonder gebrand zou zijn op het veroveren van een stuk werelddeel, dat op zichzelf al overbevolkt en vergeleken met de Sovjet-Unie niet overmatig rijk aan grondstoffen is (nooit gehoord van het Roerbekken en het Saargebied? - red.) lijkt te kinderlijk om helemaal geloofwaardig te zijn.

Er zijn twee dingen, die onze vrijheid kunnen bedreigen: communisme en fascisme. Communisme en fascisme nu plegen bij uitstek dáár wortel te schieten, waar gebrek aan boter is.

Of zonder beeldspraak: een West-Europa dat zijn sociale positie zou prijs geven door zich zonder meer op het hellend vlak der bewapening te storten (waar elke maatregel op korte termijn door de feiten kan worden achterhaald) zou reddeloos ten prooi vallen hetzij aan een communisme, hetzij aan een fascisme zoals George Orwell het in zijn toekomstroman „1984” heeft geschilderd.”

Stalin geen veroveraar! (II)

Aldus deze heer Foppema — en het moest een lang citaat worden. Hij is dus niet overtuigd, dat ons aller vrijheid in heel de vrije wereld inderdaad wordt bedreigd door een VEROVERAAR. Een gewetenloze, niets en niemand ontziende veroveraar.

Hij behoort dus tot hen die ziende blind en horende doof WILLEN zijn. Want wie thans nog niet overtuigd is van het communistische imperialisme-te-allen-koste, is reddeloos naast reddeloos.

Natuurlijk, het is stom eenvoudig de arbeiders voor te houden: kameraden, jullie welvaartspeil MOET omhoog. Eerst en vóór alles jullie welvaart. En daarna zullen we wel verder zien. Daarna komt pas al het andere. Dus ook de bewapening.

Beste meneer Foppema, ziet, dit is nu juist wat oom Jozef hoopt dat u en al de uwen in West-Europa zullen doen. Opdat hij dan te goeder tijd en als 't hem en de zijnen past, die onverdedigde, welvarende landjes binnen kan rollen om de welvaart te eigen bate in te pikken en de welvarende als dwangarbeiders in te schakelen.

Daarom juist is uw en soortgelijk socialistisch geschrijf zo ontmoedigend en zo gevaarlijk: het brengt valse voorlichting en het speelt daardoor in de kaarten der communisten.

Dat deden Spaak en de zijnen eveneens toen zij, samen met de rode rakkers, de straat op gingen en op hun manier het à la lanterne eisten. En het blijkt telkens opnieuw hoe dit spelen in de communistische kaarten als het ware inhérent is en moet zijn met het hedendaagse „socialisme”, dat reeds in vele landen niet alleen de voedingsbodem vóór maar ook het opstapje náar het communisme vormde.

De vrachtrijder krijgt zijn geldje óók

Dit is sociale aangelegenheid No. 1

(Ingezonden)

Het ingezonden stuk van C. H. Stoel in het nummer van 15 September van dit blad, een reactie op ons eveneens ingezonden stuk in het nummer van 4 Augustus, vraagt om een wederwoord. De zaak, waar het om gaat, is trouwens belangrijk genoeg en blijkt, terecht, de belangstelling van velen weg te dragen. Wanneer men het artikel van onze opponent leest — en in 't bijzonder is dit zo, wanneer men het onze niet heeft gelezen, hetgeen met vele lezers tengevolge van de vacantielijd het geval is geweest — dan zou de conclusie getrokken kunnen worden, dat de heren Luchies c.s. ongevoelig staan t.o. van de moeilijkheden van velen onder het gewezen overheids personeel. Ook de inzender blijkt dienaangaande te twijfelen, aangezien hij ons de vraag stelt, wat wij wel zeggen van een pensioen van f 15.- per week van een kantoor knecht.

De zaak der ouden van dagen

Laten wij dan ter informatie van onze opponent en lezers van dit blad voor zoverre nodig, mogen opmerken, dat het vraagstuk van de oudedagsvoorziening ons uitermate ter harte gaat. Getuigen hiervan zijn o.m. artikelen in dit blad, ook toen dit nog onder de naam „Vrij” verscheen, in „Staatspensioen” en andere bladen, het vervullen van spreekbeurten voor de „Bond voor Staatspensioenering”, tenslotte ook het feit, dat deze zaak op een van de laatstgehouden algemene vergaderingen van de V.V.D. door ons is aangesneden. En wel daarom, omdat wij de zaak der ouden van dagen beschouwen als sociale aangelegenheid no. 1, zo belangrijk, dat daarvoor ook alle andere sociale aangelegenheden dienen te wijken.

Het verschil nu tussen de heer Stoel en ons schijnt wel hierin gelegen te zijn dat hij speciaal getroffen is door de nood onder velen van het gepensioneerde overheids personeel, terwijl wij dit zijn met betrekking tot ALLE ouden van dagen, die in moeilijke omstandigheden zijn geraakt en wij bovendien de mening zijn toegedaan, dat, over 't geheel genomen, de nood onder lijfrentetrekters, particuliere pensioentrekters en kleine renteniers wel het allergrootst is.

De Staat is géén N.V.

Nu merkt de inzender op, dat het gewezen overheids personeel de Staat tot z'n werkgever had en dat zulks met lijfrentetrekters, kleine renteniers en pensioentrekters uit particuliere fondsen niet het geval is. Dat deze laatsten zich ook ter zake hunner oudedagsvoorziening tot de Staat zouden wenden, oordeelt hij dwaas. Hij vergelijkt het met het vragen van een toeslag op hun pensioen aan b.v. Albert Heyn en De Bijenkorf door mensen, die met deze vennootschappen totaal niets uitstaande hebben.

Nu weten wij niet, of genoemde vennootschappen pensioenfondsen hebben en, zo ja, of zij de eenmaal toegekende pensioenen, b.v. door bijzondere dotaties uit de winst hebben verhoogd. Wanneer dit het geval mocht zijn, dan is dit een aangelegenheid, welke men prachtig kan vinden, maar waar men als buitenstaander (geen employé, oud-employé of aandeelhouder zijnde) geheel buiten staat, wanneer althans deze bedrijven aan hun overige verplichtingen geheel hebben voldaan en voldoen.

Want wat zou men wel moeten zeggen, wanneer b.v. Albert Heyn een stukje grond had gehuurd en aan de eigenaar van dit stukje grond de daarvoor verschuldigde huur niet had voldaan? En wat zou men wel moeten zeggen, indien De Bijenkorf een vrachtrijder die bodendiensten voor dit bedrijf verrichtte, de daarvoor verschuldigde vracht niet zou betalen?

Dan zou men moeten zeggen: Bijenkorf en Albert Heyn, komt eerst Uw gewone verplichtingen na, alvorens andere bovendien op U te nemen.

Onze staat is heel wat anders dan een vennootschap met personeel en aandeelhouders, pensioenfondsen etc., doch wanneer wij nog een ogenblik dit wel wat ongelukkige beeld hanteren, dan zouden we de Staat moeten aanduiden als een vennootschap, welke haar verplichtingen niet integraal nagekomen is. Wat er destijds gebeurd is met de oude leningen, waaruit de 3—3½ % lening 1947 is voortgekomen, levert voor deze bewering het te betreuren bewijs.

Staatsingrijpen verstoort veler ouderdomsvoorziening

Dit betekent tevens, dat de Staat in veler oudedagsvoorziening ingreep; niet het minst ook, waar geen onaanzienlijk deel der Staatsschuld in handen der z.g. institutionele beleggers wordt aangetroffen.

Diverse tijdens de bezetting ingevoerde en nadien vrijwel ongewijzigd gehandhaafde maatregelen tegen het „kapitaal” betekenen in feite, al is zulks misschien niet zozeer de bedoeling, even zovele aanslagen op de voorzieningen van de ouderen onder ons.

„Kapitalen”, grotere of kleinere, plegen zich voor 't merendeel immers in handen van oudere mensen te bevinden; zijn deze in handen van jongeren dan komt dit veelal doordat erf-

latende ouders vroegtijdig zijn overleden. Kunstmatig laag rentepeerl, huurstop, pacht „bescherming”, dividendstop werken derhalve sterk ten nadele van ouden van dagen, zoals ook inflatie steeds in 't bijzonder deze categorie pleegt te treffen.

Hieruit blijkt o.i. overduidelijk, dat ook ouden van dagen (niet behorende tot de categorie der vanwege de Staat gepensioneerden) wel degelijk wat (en zelfs veel) met die Staat te maken hebben voor wat betreft hun ouderdomsvoorziening en zij tot die Staat in een gans andere verhouding staan dan tot een willekeurige vennootschap.

Ook de regering voelt onze bezwaren

Het doet ons genoegen, dat we na de critiek, welke wij op het regeringsbeleid naar voren moesten brengen, ter zake van de pensioenen van het gewezen overheids personeel op een hoge mate van overeenstemming kunnen wijzen.

Bij het laatstelijk over deze aangelegenheid gehouden debat, merkte de minister van Financiën n.l. op, „dat de regering er voor heeft te waken, dat de groep van de gepensioneerde landsdienaren niet te sterk wordt bevoordeeld boven de „particuliere” gepensioneerden”, aldus lezen we in het „Handelsblad” van 22 Juli.

En in het nummer van „De Wachter” van Januari 1949, dat we toevallig in handen kregen, lezen we, dat de regering bij de toentertijd aangehangige verhoging der toeslagen o.m. naar voren bracht:

dat verhoging van de toeslag op pensioenen ten laste van de belasting-

betalers komt en dat de pensioenwetgeving tot op zekere hoogte berust op het verzekeringsbeginsel en fondsvorming en dat, als de pensioenen de schommelingen der conjunctuur en de waardeveranderingen van het geld zullen volgen, zulks niet mogelijk is, zonder het algeheel prijsgeven van het verzekeringsbeginsel.

Moet er dan niets gebeuren?

Het bovenstaande wil geenszins zeggen, dat er niets gedaan dient te worden. Integendeel.

Onze opponent vraagt ons, wat we wel zeggen van een pensioen van f 15 voor een door de overheid gepensioneerde kantoor knecht. Daar willen wij hem graag op antwoorden.

Wij vinden een dergelijk inkomen veel te laag, maar wij vinden dat ook te laag voor een gepensioneerde uit het particuliere bedrijfsleven en ook voor een lijfrentetrekker of een kleine rentenier of voor wie dan ook. Er ligt hier een taak voor de overheid.

Doch in hoofdzaak op andere wijze dan zulks tot dusverre is gebeurd, want wij zijn hier te lande met zijn bureaucratistische sociale wetgeving, met z'n potten en fondsen (welke door gaans al heel kort na hun oprichting insolvelabel plegen te zijn) op een geheel verkeerde (en dure) weg geraakt, doch hierover verder uit te wijden, zou te veel plaatsruimte vragen, de redactie zal dit stuk toch al rijklijk lang hebben gevonden.

Maar nogmaals: de zorg voor de ouden van dagen dient voorrang te hebben boven alle andere sociale voorzieningen, want het betreft hier sociale aangelegenheid no. 1.

Pietersbierum (Fr.) J. LUCHIES

Het gaat om het naakte leven

Hun wapens en onze vrijheid

William C. Bullitt, oud-ambassadeur van de V.S. in Moskou, hield in Juli een toespraak tot de studenten van de Universiteit in Georgetown „Kunnen wij Amerika nog redden?” The Reader's Digest bracht dadelijk een uittreksel uit die rede en het lijkt ons nuttig hieraan enkele punten te ontlenen. En wel in de eerste plaats die, waarin de wetende Bullitt de voornaamste wapens van de Sovjets als volgt aangeeft.

1e. Oorlogvoeren slechts dan wanneer die oorlog een „gemakkelijke oorlog (easy war)” belooft te worden, zoals de aanval op Polen, 14 dagen nadat Hitler de Poolse legers al had geslagen, en zoals de oorlog tegen Japan nadat Japan militair reeds volkomen was geslagen en vier dagen voor de onvoorwaardelijke overgave. Resultaten: goedkoop dan goedkoop verkreeg Stalin Polen en Mandsjoerije.

2e. Bezetting door het Rode Leger en daarna geleidelijke overgang naar de absolute Sovjet-overheersing (Polen, Roemenië, Hongarije, Czechoslovakije).

3e. Afwisselende bedreiging en vriendelijkheid — Estland, Letland en Lithanië werden in 1939 overreed Sovjet-garnizoenen op strategische punten te aanvaarden. Die garnizoenen gedroegen zich oorspronkelijk heel goed en de Baltten dachten reeds dat zij een goede kans maakten op het behoud van leven en goed. Totdat Stalin zijn slag sloeg en alle politieke tegenstanders liet vermoorden of deporteren. Resultaat: een dusdanige terreur, dat bij „vrije verkiezing” slechts Sovjet-candidaten werden gekozen op poene van intrekking der broodkaarten, de „permits to live”.

4e. Gebruik maken van lokale communistische bewegingen daár, waar deze sterk genoeg zijn om gewapende tegenstand aan het bestaande bewind te bieden: China!

5e. Communistische infiltratie en contróle van de nationalistische onafhankelijkheidsbewegingen in koloniale landen: Vietnam! Want zeker 3/4 van de troepen van Ho Chi Minh, die in Moskou opgeleide communist, zijn geen communisten maar eenvoudige patriotten, die geloven dat zij de volkomen onafhankelijkheid slechts kunnen bereiken door én de Fransen én keizer Bao Dai in zee te jagen. Slaagt zij hierin, dan vervangt Stalin

keizer Bao Dai en de Franse macht-hebber. Gelukt het Stalin op deze wijze Indo China om te zetten in Sovjet-gebied dan zijn Burma, Siam en Malakka eveneens verloren. En daarna is India aan de beurt.

6e. Ongelimiteerde woordbreuk. Stalin overtreft in het niet nakomen van de plechtigste internationale overeenkomsten zelfs Hitler.

7e. Propaganda. Van 1942 tot 1947 heeft Stalin's voortreffelijke maar gewetenloze propaganda Amerika doen geloven in zijn „vredelevendheid”. Yalta was wel de grootste troef in dit dubbelspel. Hadden wij — aldus Bullitt — gehandeld overeenkomstig onze nationale belangen en de belangen van onze Chinese bondgenoot, dan hadden wij te allen koste moeten voorkomen dat Rusland deelnam aan de oorlog tegen Japan. Ons falen in dit opzicht betekende het verlies van Mandsjoerije en het gaf Stalin gelegenheid de Chinese communisten te wapenen met... Japane wapens.

8e. Infiltratie door Sovjet-agenten in opvoedkundige en wetenschappelijke organisaties, in gouvernementele bureaux en vakverenigingen. Voorbeeld: Frankrijk, waar het regeer-apparaat vergiftigd is door communisten. Tweede voorbeeld: Italië. Want ook al hebben de niet-communisten in beide landen hun eigen vakverbonden gevormd, dat belet de communisten niet nog steeds zuiver politieke stakingen te organiseren.

9e. DE VREES — het voornaamste en gevaarlijkste wapen.

„Nu Stalin ook beschikt over atoombommen en over voldoende vliegtuigen om die bommen uit te werpen op elke plaats in Europa, Azië of Noord-Amerika, en nu China zijn bondgenoot is, wiens militaire kracht hij onophoudelijk versterkt, heeft zijn propaganda een nieuwe richting gekozen: de waarschuwing aan zijn tegenstanders, dat de factoren Macht en Tijd thans aan zijn kant werken en dat de tegenstanders dus verstandig doen uit het kamp der U.S.A. naar hem over te lopen, indien zij het lot willen ontgaan, dat zijn verslagen tegenstanders altijd wacht!”

D oor gewetenloos toepassen van deze middelen — aldus Bullitt — slaat het machtsvenwicht in Azië, het Nabije Oosten en Europa snel ten gunste der Sovjets door.

Perzië met zijn olierijkdom en zijn straatarme bevolking, Italië met 20% werkloosheid en 1/3 deel der bevolking dat communistisch stemt, West-Duitsland onder bedreiging van werkloosheid, ondervoeding en... de atoombom vormen de vruchtbare voedingsbodem voor Stalin's propaganda en zijn drijven naar de Wereldmacht. „Wij hebben” — vervolgt Bullitt — „de tijd niet met ons. En dat zal zo blijven totdat wij inzien „that Stalin will never stop but can only BE stopped” (dat Stalin nooit uit zichzelf zal stoppen, maar alleen gestopt kan worden). Om dit te bereiken is een overal-plan nodig voor de verdediging van ALLE landen, die nog buiten Stalin's bereik leven. Dat zal geweldige opofferingen eisen — „we are living soft” (wij leven niet „hard” genoeg). „Today we should be living hard, as our forefathers lived hard in the days of Valley Forge” (heden ten dage moeten wij hard leven zo als onze voorvaders hard leefden ten tijde van Valley Forge).

Wij moeten de intelligentie en de geest opbrengen om daadwerkelijk het offensief tegen het expansionisme der Sovjets te nemen.

Dit moet onze president begrijpen, want tenzij wij door hem duidelijk tot uitdrukking laten brengen, dat het er voor ons niet meer om gaat „what we can GET from our country”, maar „what we can GIVE to our country”, zullen wij het lot ondergaan van Frankrijk in 1940. Wij hebben de onafhankelijkheid van Frankrijk hersteld. Maar er staat geen enkel land achter ons om ONZE onafhankelijkheid te herstellen.

Daarom: het gaat heden ten dage niet meer om de strijd voor VEILIGHEID maar om het NAAKTE LEVEN (survival). Wij kunnen Stalin alleen tegenhouden door hem voortdurend te stellen tegenover sterkere krachten dan de zijne en door die sterkere krachten te durven gebruiken, wanneer en waar hij agressie pleegt.

Want wij, de USA, zijn heden de laatste Sterke Macht aan de zijde van Vrijheid en Christelijke Beschaving. Wij moeten in ons zelf dezelfde Moed en Wil vinden, die onze voorvaders bij Lexington en Concord vonden.

Wij moeten andermaal gereed staan om alles te geven wat wij hebben en wat wij zijn „to save the greatest adventure in human freedom that this earth has known — our America!”

DE LOONSVERHOOGING

De regering koos de minste weerstand

Nederland kan wèl anders

Ziezo, de derde loonronde is geëindigd met een loonsverhoging van 5%. Men heeft dus voor de zoveelste maal de weg van de minste weerstand gekozen. De loonsverhoging mag worden doorberekend in de prijzen, hetgeen in de meeste gevallen ook zal gebeuren. Dat betekent, dat de prijzen — rekening houdende met de gestegen sociale lasten, enz. — met meer dan 5% zullen stijgen. Resultaat voor de werknemers derhalve: negatief!

De wereld, en ook ons land, is lelijk verstrikt geraakt in de zozeer gevreesde spiraalwerking, die onvermijdelijk leidt naar inflatie en tenslotte wellicht naar een nieuwe devaluatie. Hoewel wij devaluatie een ramp voor een volk achten, valt niet te ontkennen, dat er ook enige (tijdelijke) voordelen mee te behalen zijn. Eén daarvan is de grotere concurrentiemogelijkheid t.o.v. het buitenland, waardoor de export kan stijgen. Dit voordeel is nu, na de derde loonronde, vrijwel verloren gegaan, omdat de hogere lonen de prijzen hebben verhoogd, en dus onze concurrentiemogelijkheid in het buitenland weer hebben vermindert. Blijven dus alleen de nadelen van de devaluatie over, terwijl een nieuwe devaluatie weer in het verschiet ligt. Het moet zelfs een leek duidelijk zijn, dat wij er zo niet komen.

Maar, wat dan?

Velen hebben hun antwoord al klaar: prijsbeheersing! Geloven zij werkelijk, dat dit het geneesmiddel is voor de kwaal? Herinneren zij zich dan niet meer de grote nadelen, in het jongste verleden nog zo duidelijk tot uiting gekomen, van prijsbeheersing voortaan zeggen, dat litelitsbederf, verwaarlozing van de binnenlandse markt, distributie en vermindering van de productie zijn er de gevolgen van. Degenen, die prijsbeheersing voortaan zeggen, dat men in oorlogstijd niet zonder kan en dat wij op het ogenblik, helaas, praktisch gesproken weer leven onder oorlogsomstandigheden.

Zij vergeten echter, dat er een groot verschil is en wel: in oorlogstijd ontstaat de schaarste, doordat bepaalde, noodzakelijke artikelen niet, of niet in voldoende mate kunnen worden aangevoerd. Dan moet men de beschikbare goederen zo rechtvaardig mogelijk trachten te verdelen. De huidige schaarste is evenwel het gevolg van een geheel andere omstandigheid, n.l. te geringe productie. Willen wij dus onze huidige moeilijkheden oplossen, dan moeten wij de productie opvoeren. Maar, zeggen de voorstanders van loonsverhoging en prijsbeheersing, dat willen wij ook. Nu kan men dit gemakkelijk zeggen, doch hoe bereikt men het beoogde doel? Door eerst de loonsverhoging te geven en dan door de secretaris-generaal van sociale zaken door de radio te laten zeggen, dat wij er allemaal een schepje op moeten leggen? Och kom, wie dat denkt heeft geen begrip van de praktijk. Geloven zij werkelijk, dat van de datum van ingang der loonsverhoging plotseling iedereen, in de hem toegestane 8-urendag, 5% meer zal produceren? Zelfs al zou iedereen dat willen, zou het in de meeste gevallen niet kunnen.

Wij willen de ogen niet sluiten voor de moeilijkheden van de huisvrouwen in ons land om van het loon, dat de mannen thuisbrengen, rond te komen. Doch juist met deze moeilijkheden voor ogen moeten wij ons afvragen: hoe zijn het individuele en het algemene belang hier op doeltreffende wijze te combineren? Dat zou mogelijk zijn op twee manieren:

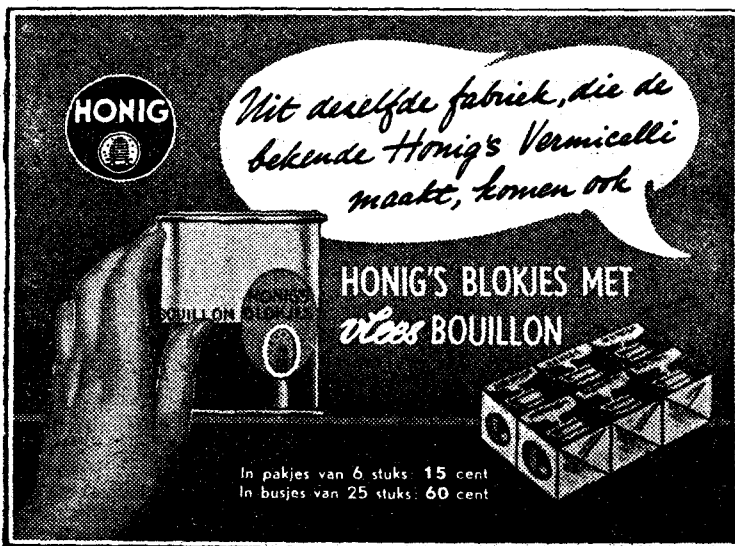
door invoering van prestatie-loon en door verlenging van de 8-urendag. Wellicht zouden beide wegen te combineren zijn. Wij ontveinzen ons niet, dat wij hier raken aan heilige huisjes van de vakverenigingen. Vele hunner leden zien in het herstellen van loon naar prestatie een herleving van het zg. jaagsysteem en de acht-urendag is in Europa onaantastbaar geworden. Welnu, het zij zo, dan maar geen loon naar prestatie, doch naar leeftijd en kindertal en dan maar een verbod om langer dan acht uur te mogen werken, ook al zou menige werknemer dat gaarne willen, wanneer hij daardoor aan het einde van de week een hoger bedrag aan moeder de vrouw ter hand kon stellen.

Maar dan moet men ook goed weten, waar wij naar toe gaan; naar armoede en ontevredenheid, en die voeren onvermijdelijk naar het communisme, dat men juist bestrijden wil.

Het zal wellicht sommigen hebben verwonderd, dat de Uniebonden, n.l. het N.V.V. (socialistisch), de K.A.B. (rooms-katholiek) en het C.N.V. (protestant-christelijk) in de huidige (o.i. verkeerde) loon- en prijzopolitiek één lijn trekken. Ons niet!

die zich thans vaak ergeren aan het feit, dat anderen, die veel minder presteren dan zij, aan het einde van de week met hetzelfde loon naar huis gaan. Dat zijn zij, die nu, voor degenen, die de kantjes er af lopen, de kastanjes uit het vuur moeten halen. Moge hun aantal en invloed groeien vóór en aler het te laat zal zijn!

Resumerende zien wij dus de oplossing van het huidige probleem in productievermeerdering, d.w.z. werken, werken en nog eens werken. Daarvoor moeten offers worden gebracht, ook van de zijde der werknemers. Wij achten productievermeerdering slechts mogelijk door het toestaan, zij het wellicht onder zekere voorwaarden en met vaststelling van een minimum basis-loon, van loon naar prestatie en door het toestaan van een langere werktijd dan acht uur. Om tenslotte misbruik van de zijde van werkgevers te voorkomen zou men kunnen bepalen, dat niemand kan worden verplicht langer dan acht uur per dag te werken en dat het maximum b.v. op 10 uur per dag wordt gesteld. Ook zouden wij voorstanders zijn van een extrabeloning voor de uren, welke men langer dan acht uur werkt en er geen bezwaar in zien, wanneer daarvoor wettelijke minima worden vastgesteld.

De prot.-christelijke en de rooms-katholieke arbeiders zijn net zo materialistisch en dus net zo kortzichtig als hun socialistische collega's. Blijkbaar durven de leiders van de politieke partijen, waarvan deze vakverenigingen de exponenten zijn, n.l. de K.V.P., de C.H.U. en de A.R., het niet aan, daar tegenin te gaan. Daardoor komen de principes, welke deze partijen (met de mond) belijden wel in een enigszins ander licht te staan dan men vaak geneigd is te denken. Daarom zullen de vertegenwoordigers van deze politieke partijen in de Staten-Generaal zich niet of slechts zwakjes tegen de gevoerde regeringspolitiek durven verzetten en daarom zal ons land voortgaan op de weg, die onvermijdelijk tot de ondergang van ons volk zal voeren.

Wij weten, dat de weg, die wij hebben gewezen een moeilijke is en daarom bij een groot deel van ons volk niet populair zal zijn, vooral niet bij hen, die liever lui dan moe zijn.

Wij achten het niettemin onze plicht te waarschuwen en zolang het ons nog geoorloofd zal zijn te blijven waarschuwen, dat wij op de verkeerde weg zijn. Wij weten ook, dat er in kringen van werknemers gelukkig velen zijn — al is hun aantal in verhouding nog klein — die de waarheid van hetgeen wij hier schrijven erkennen en wel anders zouden willen. Dat zijn de ijverigen,

Eerst dan is het verantwoord om meer loon uit te keren, omdat het dan werkelijk „verdiend“ is, d.w.z. dat er een productievermeerdering door tot stand is gekomen. Van de huidige 5% loonsverhoging kan men dat niet zeggen en daarom achten wij deze irrefeel.

Over korte tijd zal weer blijken, dat de verhoging onvoldoende is en zo blijven wij in een vicieuze cirkel ronddraaien. Bij inflatie is het nu eenmaal altijd zo, dat de lonen de trap en de prijzen de lift nemen. Zeer ten nadele van de werknemers!

Goede middag

De Vrouwengroep Zeist is op 14 September weer met haar maandelijke bijeenkomsten begonnen. De spr., de heer A. Meyer, had tot onderwerp van zijn causerie gekozen: De politiek in het buitenland tegenover het binnenland.

De vele vragen en opmerkingen der toehoorders bewezen de grote belangstelling voor dit onderwerp. Zeer voldaan over het gehoorde, ging men, later dan gewoonlijk uiteen na de heer Meyer zeer bedankt te hebben voor de interessante middag.

Hoera! Een Jubileum!

„In alle stilte en bescheidenheid is gisteren, 19 September 1950, het feestelijke feit herdacht, dat de 100.000ste circulaire van de Nederlandsche Bank N.V., Kantoor Deviezenvergunningen, het levenslicht aanschouwde. Ongetwijfeld is dit feit ook in beurskringen met het nodige enthousiasme en dankbaarheid begroet. S.v.p. geen bloemen“.

Deze anonieme mededeling prijkte 20 September op het mededelingenbord van de Vereniging voor de Effectenhandel in de grote beurszaal te Amsterdam. Het levert opnieuw een bewijs van het feit, dat de beursman zijn gevoel voor humor nimmer kwijt raakt, zelfs niet onder de moeilijkste omstandigheden. Maar deze humor heeft een wrange bijmaak.

De leden van de Vereniging voor de Effectenhandel en hun naaste medewerkers hebben er steeds een eer in gesteld hun vak door en door te beheersen, zodat zij het belegend publiek prompt van voorlichting konden dienen. Vóór de oorlog was het zo, dat hen zelden een vraag kon worden gesteld, welke zij niet onmiddellijk op een zakelijke en verantwoorde wijze konden beantwoorden. Thans is dit onmogelijk geworden. Het omgekeerde is helaas het geval: het is een zeldzaamheid wanneer zij een vraag wèl terstond kunnen beantwoorden. Meestal moeten zij echter eerst een dossier ter hand nemen, zoals in het hierboven geciteerde geval van het Kantoor Deviezenvergunningen, van 100.000 circulaires in de hoop de spreekwoordelijke naald in de hooiberg te vinden. Doch dit is dan nog maar één gang van de doolhof, waarin zij verloren dreigen te raken. Er zijn nog vele andere instanties die hen onder een papieren lawine begraven, zoals: het Beheersinstituut, de Bedrijfsgroep Effectenhandel, de Interdepartementale Commissie inzake Nationaliteitsvraagstukken, het Centraal Bureau voor Effectenregistratie, de Nederlandsche Bank N.V., Bureau Certificatie, de Hoofdgroep Banken, de Afdeling Effectenregistratie van de Raad voor het Rechtsherstel, het Ministerie van Financiën, enz. enz.

W eliswaar heeft nog geen van deze instanties het record bereikt van het Kantoor Deviezenvergunningen, doch met elkaar hebben zij ook al heel wat verordeningen over het hoofd van de arme commissienair in effecten uitgestort. Past men één van de bepalingen verkeerd toe of overtreedt men een gebod, dan loopt de betrokkene nog ernstig gevaar in aanraking te komen met de rechter. Wanneer de wet zo omvangrijk is geworden, dat van niemand in redelijkheid meer kan worden verlangd, dat hij de wet kent, dan is recht geen recht meer en wordt het hoog tijd, dat er eens schoon schip wordt gemaakt.

Toen men aan een beursman vroeg, hoe de verschijning van de 250.000ste circulaire van de Nederlandsche Bank zou worden herdacht, antwoordde hij ad rem, dat „deze dan maar moest worden bezorgd op Zorgvlied“. (Voor niet-Amsterdammers vermelden wij, dat „Zorgvlied“ de naam is van een bekende begraafplaats aan de Amsteldijk).

Dit zijn de hoofdlijnen van het N.-Guinea vraagstuk

(Vervolg van pag. 1)

staat, dat Indonesië zich voor het communisme kan vrijwaren.

Dat een dergelijke vrijwaring in dit stadium niet kan worden gegeven en zelfs niet beredeneerd, behoeft geen betoog. Het communisme heeft zijn eigen methodiek van machtsverovering. Doch evenmin behoeft het betoog, dat het gevaar, dat Nederland de soevereiniteit over Nieuw-Guinea eventueel aan de Sovjet-Republiek Indonesia zou overdragen voor ons beslissend is, ook afgezien van de andere argumenten.

Soekarno's houding ten deze is geen kracht, doch zwakheid! Met name tegenover de communisten, die hij liever te vriend houdt dan tot vijanden maakt.

Hierin zit echter een ander gevaar.

Al dus zijn we gekomen tot de meest tragische complicatie in het Nieuw-Guinea-vraagstuk.

Uit hoofde van bedoelde zwakheid van het huidige Indonesische Gouvernement en van de groeiende macht van het communisme in de Archipel, zijn de Nederlanders in Indonesië — het is volkomen begrijpelijk — bevreesd geworden en vrij algemeen van oordeel, dat Nieuw-Guinea het niet waard is hen aan vernieuwde gevaren bloot te stellen. Zij zijn ronduit van oordeel, dat de soevereiniteit over Nieuw-Guinea behoort te worden overgedragen. Hun vrees is zeer groot.

Weigering van overdracht zal niet alleen hun eigendommen, doch ook hun levens in de waagschaal stellen. Zij voegen er aan toe, dat dit ook het geval zal zijn met de resultaten van de Ronde Tafel Conferentie, in het bijzonder de financiële-economische overeenkomst. Zij zijn de mensen die de stoten moeten opvangen. Wij hier in Nederland zouden in hun plaats moeten zijn, dan zouden we wat hetzelfde gevoelen zijn als zij.

Dit is een zeer ernstige zaak. Het zou welhaast misdadig zijn deze complicatie niet ernstig te nemen. Merkwaardig is het nochtans, dat een andere groep Nederlanders, n.l. de in Indië geboren welhaast smeken Nieuw-Guinea te behouden, opdat zij daar een nieuw vaderland kunnen vinden, want zij

zijn en blijven van mening, dat hun levens in de Republiek Indonesia vroeger of later zullen worden afgesneden, omdat zij onder communistisch régime geen Indonesiërs willen worden en tot elke prijs Nederlanders willen blijven.

Wel, laten wij kort zijn. Indonesië wordt communistisch, of wordt het niet. In het eerste geval helpt de overdracht der soevereiniteit toch niets en zal de zwakheid van Nederland met betrekking tot het Nieuw-Guinea-vraagstuk eerder provocerend dan kalmerend werken, ten nadele van de Nederlanders in Indonesië en van de Nederlandse belangen aldaar. En in het tweede geval zal het niet-communistische régime de macht moeten opbrengen om uit eigenbelang de Nederlanders en hun belangen te beschermen, nog daargelaten de noodzaak, internationale repercussies en reacties te voorkomen.

Wat hiervan echter zij, opgemerkt mag wel worden, dat politieke verantwoordelijkheid ten deze allerminst een benijdbare zaak is.

En tenslotte is er nog een aangelegenheid, die gewicht in de schaal legt. Dit is de zaak van de autochtone bevolking van Nieuw-Guinea zelf.

Het staat voor ons vast, dat deze bevolking in haar overgrote meerderheid met Nederland verbonden wil blijven en de Indonesiërs schuwt. Men leze het artikel in de Nieuwe

Courant van 23 September, van de hand van de Papoea N. Jouwé, met wie wij ook zelf uitvoerige besprekingen hebben gehad. In dit artikel, getiteld „De stem der Papoea's”, treft de toon der waarachtigheid en bezitten de argumenten een opmerkelijke kracht.

Hiertegenover past moreel van de zijde van Nederland slechts de ongecompliceerde plicht, te doen wat zij vragen. Het laatste argument van de heer Jouwé luidt:

„Wij zijn er van overtuigd, dat de verplichtingen der Nederlanders jegens land en volk van Nieuw-Guinea niet zijn afgelopen en dat zij verder dienen voort te gaan met het open leggen van het land en het opvoeden der bevolking.”

Met het Nieuw-Guinea-vraagstuk staan wij voor een moeilijke en zelfs dubieuze zaak. Boven hebben wij haar zo objectief geschetst als ons subjectivistische mensen maar mogelijk is.

Mede is uiteengezet, tot welke conclusie wij zijn gekomen en op welke gronden.

Te hopen is slechts, dat onze nationale trots en ons geloof in Nederlandse roeping uiteindelijk andermaal ten volle zullen wederkeren, opdat de stuwkracht en het inzicht in voldoende mate aanwezig zullen zijn om althans deze taak, indien Nederland haar op zich neemt, tot een goed einde te brengen.

UIT DE PARTIJ

De Economische Commissie van de V.V.D. zal op Dinsdag 10 October te 2.30 uur in Hotel Terminus, Stationsweg 80 te 's-Gravenhage, een bijeenkomst houden betreffende de paragraaf economische zaken van het Werkprogram. Partijleden, die tot deze bijeenkomst toegang wensen, dienen zich zo spoedig mogelijk telefonisch of schriftelijk te wenden tot het Algemeen Secretariaat, Koninginnegracht 61, 's-Gravenhage, telefoon 111768, waarna zij een uitnodiging zullen ontvangen.

Vrouwen in de V.V.D.

Denkt U om onze vóór-vergadering op Zaterdagmiddag 14 October in de Internationale School voor Wijsbegeerte in Oud-Leusden?

Wij beginnen na aankomst van de speciale bus (f 0.25 p.p.), die van het Station Amersfoort vertrekt in aansluiting aan de trein uit het Noorden (volgens zomer-dienstregeling 13.38).

De secretaresse,
JOH. H. SPRINGER

AFDELINGSSECRETARISSEN:

Vraagt bij onze administratie de tarieven voor extra-exemplaren van ons weekblad, voor de verbreiding van onze beginselen en voor het werven van nieuwe abonnees.

Niet sociaal denkend genoeg

In een overigens te waarderen artikel in *Vrije Geluiden*, het weekblad van de V.P.R.O., trof ons een door de schrijfster, Mev. Mr. A. M. Klomp uit een tot haar gerichte brief geciteerde zin. Deze zin namelijk: „Wij zijn nog lang niet allen sociaal-denkend genoeg om socialist te zijn”.

Of genoemde schrijfster het met deze uitspraak eens is of niet, blijkt uit haar artikel niet. Het is in het geheel van haar betoog ook niet van veel belang. Belang heeft zo'n opmerking op zichzelf echter wel, daar zij uitspreekt wat velen denken: wie werkelijk sociaal voelt móét wel socialist zijn.

En juist omdat deze gedachte in *Vrije Geluiden* onweersproken doorgegeven wordt, willen wij er enige aandacht aan schenken.

Sociaal" betekent kortweg: maatschappelijk. Onder het begrip sociaal vat men samen alles wat betrekking heeft op de maatschappelijke verhoudingen der mensen onderling. Acht men deze definitie wat te cerebraal en meent men, dat in het woord sociaal ook een zekere bewogenheid met het lot der maatschappelijk mlinder of minst bedeeden tot uitdrukking komt, dan hebben wij daartegen geen enkel bezwaar. Alle staatkunde die deze naam verdient — wij sluiten dus despotische stelsels die slechts de macht van een enkele of van enkelingen of zodanige die alleen de macht of het belang van een bepaalde klasse beogen daar beslist van uit! — alle waarachtige staatkunde is naar haar wezen op het algemeen belang gericht. Reeds de oude Jeremy Bentham, een der geestelijke vaders van het Staatkundige liberalisme, noemde als doel van alle regeringsbeleid: het grootst mogelijke geluk voor het grootst mogelijke aantal.

Tegen Bentham's formulering zijn allerlei bezwaren aan te voeren; van liberaal standpunt bijv. de vraag hoe de staatkundige zal uitmaken wat voor ieder het grootst mogelijke geluk betekent en in hoeverre het in de macht der Staatkunde ligt dit „voor het grootst mogelijke aantal" te verwezenlijken. Niet te ontkennen valt echter, dat in deze formule het doel, dat de staatkundige voor ogen zweeft, ideaal toch wel zuiver getekend is.

Over de wegen nu die tot dit doel kunnen leiden, over de methoden waardoor het zo goed mo-

gelijk verwezenlijkt kan worden, lopen de meningen uiteen. Vandaar, alweer idetel gezien, het ontstaan van verschillende staatkundige stelsels als liberalisme, socialisme enz.

De socialist moge menen, dat het liberalisme nimmer tot dit doel kan leiden, hij mist het recht te beweren, dat het liberalisme niet op dit doel gericht zou zijn. Het is nodig dit nadrukkelijk te zeggen, juist omdat na de bevrijding het socialisme, onder nieuwe leuzen en in „verjongde" gedaante, niet als principieel doch als program-partij optredende, vele idealistisch-denkers in de waan bracht, dat wie waarlijk sociaal voelt en denkt zich onder de van van dit „personalistische" socialisme behoorde te scharen. Uit deze mentaliteit vloeit immers een zin als de door ons hier bedoelde voort: „wij zijn nog lang niet allen sociaal-denkend genoeg om socialist te zijn.”

Wijzen wij dus deze gedachte als te enen male ongegrond af, wij willen gaarne ook nog in het kort aangeven, waarom wij, van ons sociaal denken uit, het socialisme verwerpen. Ook dit achten wij nodig, juist omdat de „verwatering", die het socialisme in de Partij van de Arbeid schijnt te hebben ondergaan, velen blind gemaakt heeft voor het feit, dat wij in de staatkunde geplaatst worden voor een principieel keuze, ook waar het de verwezenlijking geldt van hetgeen wij als sociaal denkende en sociaal voelende mensen het belang der gemeenschap achten.

Dat men noodwendig socialist moet worden als men maar voldoende sociaal-denkend is, getuigt van eenzelfde misvatting als waartoe zij vervallen zijn, die menen, dat ware pro-

gressiviteit onvermijdelijk tot socialisme voert.

Socialisme — wil het woord enige zin behouden — is een stelsel, van een bepaalde maatschappij-conceptie uitgaande, op een bepaalde maatschappijvorm gericht. Hoe gematigd en verwaten het zich op een bepaald ogenblik moge aandienen, een socialistische gemeenschap is en blijft zijn einddoel. Reeds de gedachte aan een einddoel als vrucht van een tevoren ontworpen conceptie, doet de idee der progressiviteit te niet. Immers, ware het einddoel bereikt, dan viel er van een verder voortschrijden niet meer te spreken. Dan moest noodwendig alle kracht op het behoud van het dan geschapene gericht worden. D.w.z. dan trad verstarring onherroepelijk op.

Hierin staat het liberalisme principieel tegenover het socialisme. Het ziet de samenleving in voortdurende, nimmer eindigende beweging, waarbij nooit van een definitieve toestand — laat staan: naar een tevoren bedacht concept! — sprake kan zijn. Principieel is niet het socialisme, doch het liberalisme progressief.

Het is dit óók, waar het de ophffing van sociale misstanden betreft. En wanneer het ook daarbij zich tegenover het socialisme plaatst, doet het dit omdat het, de goede bedoelingen van het socialisme ten deze niet miskennende, overtuigd is, dat het socialisme uiteindelijk niet brengen kan „het grootst mogelijke geluk voor het grootst mogelijke aantal". Want het socialisme moet krachtens zijn wezen brengen een maatschappij, waarin de Staat alle macht tot zich zal hebben getrokken en — gelijk het in het beginselprogram onzer Partij wordt gezegd — aan de individuele mens alle vrijheid zal zijn ontnomen.

Hiertegen nu verzet zich ons sociaal denken en gevoelen.

Anders dus dan de schrijver van de door ons gewraakte zin het uitdrukte, zeggen wij: juist omdat wij sociaal-denkend zijn, kunnen wij geen socialist zijn. Want wij zien — om nog eenmaal ons beginsel-program te citeren en daarmee te besluiten — in de vrijheid van de mens, naar zijn aard bestemd om als vrije persoonlijkheid in gemeenschap te leven, het kostbaarste goed.

De R.

Vereniging van Staten- en Raadsleden

Zoals wij reeds eerder berichtten, zullen in October a.s. twee bijeenkomsten van de Vereniging gehouden worden. Op beide bijeenkomsten zal het woord worden gevoerd door

Mr. S. J. R. de Monchy, lid van de Provinciale Staten van Zuid-Holland, over het onderwerp:

Cemeenschappelijke regelingen tussen provincies en gemeenten. De eerste bijeenkomst vindt plaats op Zaterdag, 7 October a.s., n.m. 2.30 uur, in hotel Atlanta, Coolingsingel 97, Rotterdam.

Belangstellende leden van de partij kunnen door leden der Vereniging geïntroduceerd worden. Aangezien voor hen, die een lange afstand dienen af te leggen, reden zou kunnen bestaan uit overwegingen van financiële aard van het bijwonen der bijeenkomst af te zien, stelt het bestuur der Vereniging de mogelijkheid open reiskosten derde klasse te declareren.

Over de tweede bijeenkomst, die ten gerieve van hen, die woonachtig zijn in het Noorden en Oosten van ons land, op Zaterdag, 21 October, te Meppel zal worden gehouden, zal een nadere publicatie in „Vrijheid en Democratie" verschijnen.

Dingen, die Middenstanders interesseren

Ongetwijfeld hebben ook onze lezers kennis genomen van de grootse protest-demonstratie, welke de Nederlandse bakkers op Woensdag 20 September j.l. te Amsterdam hebben gehouden. Het was een unieke gebeurtenis, dat 11.000 zelfstandige ondernemers uit één branche naar de hoofdstad kwamen om in drie grote zalen te vergaderen. Het onderwerp, dat door de vele sprekers in deze vergaderingen werd behandeld, was de omzetbelasting en alles wat daarmee samenhangt. Hieraan wil ik nu enige aandacht wijden. Dat bij de middenstand zeer grote bezwaren leven tegen de omzetbelasting is over-

deze belasting voor het komende jaar opbrengt. Dit is volgens de begroting 950 miljoen gulden, hetgeen in de praktijk wel zal neer komen op een miljard.

Afzonderlijke doorberekening aan het publiek, dat op de bakkersbijeenkomst ook nog werd toegevoegd, heeft evenveel bezwaren in zich als voordeel en daarom moet men dus alle krachten inspannen om heffing bij de bron te verkrijgen. Natuurlijk zal de Minister met bezwaren komen, maar zonder strijd wordt nooit iets bereikt.

Het is dan ook om deze reden, dat ik alle besturen van middenstandscmissies en haar leden in onze Partij nog eens ernstig opwek in de komende vergaderingen aan dit onderwerp aandacht te schenken.

En hiermede kom ik dan vanzelf aan een tweede belangrijk punt, namelijk de wederinstelling van de prijzencontrôle, zoals deze de vorige week door Minister v. d. Brink is aangekondigd. Het standpunt van de Minister en dus ook de instructies voor de prijsbeheersing zijn te dien aanzien aanmerkelijk veranderd, verzeleken bij de jaren 1946-1947. Was oorspronkelijk de waardering voor de Prijzencommissie niet groot, de ondervinding heeft geleerd, dat deze instelling hetzelfde doel kan bereiken als elke ambtelijke contrôle, met een soepeler houding tegenover de overtreders. Het is dan ook om deze reden, dat ik op de afdelingen van onze Partij, op de Vrouwenclubs en tenslotte ook weer op de Middenstandscmissies een dringend beroep doe om er voor zorg te dragen, dat zij in deze prijzencommissies vertegenwoordigd worden. Laat dit niet alleen over aan vertegenwoordigers van de E.V.C., N.V.V., Sociaal Democratische Vrouwenclubs e. d., maar laten wij er op letten, dat in deze instanties ook het vrijzinnig liberale element vertegenwoordigd wordt.

Door
JOH. CORNELISSEN
Lid van de Tweede Kamer

bekend. Dat de Minister tot nu toe geweigerd heeft te voldoen aan het verzoek hierin veranderingen te brengen, is evenzeer bekend. Toch komen deze er nu en het oordeel over deze veranderingen is speciaal bij de middenstand niet overal gelijklopend. Naast verhoging van de omzetbelasting voor de ene groep artikelen, staat algehele vrijstelling van de omzetbelasting voor andere artikelen. Het viel dan ook op, dat een aantal argumenten in de vergadering der bakkers in feite betekenden een aanval op andere groepen van middenstanders en dit lijkt mij voor de totale argumentering zeer funest. Het is daarom, dat naar mijn mening al degenen, die opkomen voor de belangen van de middenstanders inzake deze veranderingen van de omzetbelasting, moeten blijven aandringen op een heffing bij de bron. Dit is naar mijn stellige overtuiging het enige, dat met zeer veel moeite misschien kan worden bereikt. Afschaffing lijkt onmogelijk, gezien het bedrag, dat

lusten te Makassar aan de Ambonnezen wijt. Hier is misverstand. Over de vraag, wie die onlusten heeft veroorzaakt, heb ik me n.l. niet uitgelaten; dat was met het oog op de strekking van mijn artikel — de vraag of de aan de Ambonnezen gedane toezeggingen waren of zouden worden geschonden — niet nodig.

Wat ik heb geschreven, was slechts dit, dat, nadat die onlusten eenmaal uitgebroken waren, een aantal Ambonnezen volgens persberichten uit den band zou zijn gesprongen, d.w.z. niet voldoende in de hand van de Nederlandse commandanten zijn gebleven. Over de vraag, of er, zo ja, in hoeverre men hen dit moet aanrekenen, heb ik me alweer niet uitgelaten. Maar ik heb geschreven, dat de Regering alleen dan verantwoordelijk voor hun gedragingen kan zijn, wanneer zij ze vast in de hand heeft. En om dit te herstellen heeft de Regering gemeend hen naar Java te moeten overbrengen.

Van wat ik toen schreef, behoeft ik dus niets terug te nemen. Wel wil ik — ter voorkoming van verder misverstand — er aan toevoegen, dat thans evenmin als toen de gedachte bij mijn opkomt om enige blaam op de Ambonnezen te werpen. Voor het uiten van een oordeel over hun gedragingen ontbreekt mij de kennis

UTRECHTENAREN!

Woensdag 11 Oct. zal in het gebouw voor Kunsten en Wetenschappen, Mariaplaats 27 te Utrecht om 8 uur een Openbare Vergadering worden gehouden.

Sprekers: Dr. J. A. H. J. S. Bruins Slot; J. van de Kieft en P. J. S. Serrens.

Toegangskarten à f.0.25 per persoon verkrijgbaar bij G. C. van de Haar, Amsterd.str.weg 146, Tel. 17340.

AFDELINGSSECRETARISSEN:

Onze administratie is gaarne bereid met U te spreken over de mogelijkheid van uitbreiding van onze lezerskring.

STUDIE-CONFERENTIE

VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE OVER

De politieke situatie in Nederland

Zaterdag 14 en Zondag 15 October 1950 in de Internationale School voor Wijsbegeerte te Oud-Leusden

Agenda:

ZATERDAG 14 OCTOBER.

- 16.00 uur: Opening
- 16.15 uur: „De sociologische betekenis van de politieke partij”. Spreker: **Mr. H. VAN RIEL**. GEMEENSCHAPPELIJKE AVONDMAALTIJD
- 20.00 uur: „De algemene politieke toestand”. Spreker: **Mr. P. J. OUD**.

ZONDAG 15 OCTOBER:

- 10.30 uur: „De praktijk van de werkwijze van de Eerste Kamer der Staten-Generaal”. Spreker: **Prof. Mr. A. N. MOLENAAR**. GEMEENSCHAPPELIJKE KOFFIEMAALTIJD
- 14.00 uur: „De praktijk van de werkwijze van de Tweede Kamer der Staten-Generaal”. Spreker: **Drs. H. A. KORTHALS**, die tevens een kort overzicht zal geven van zijn ervaringen te Straatsburg.
- 16.00 uur: Sluiting.
Na elke inleiding zal gelegenheid bestaan tot het stellen van vragen.

N.B. Aanmelding dient te geschieden door de strook op pag. 7 ingevuld aan ons toe te zenden.

Het aantal aanmeldingen is zo groot, dat nog slechts plaats beschikbaar is voor belangstellenden, die geen gebruik zullen maken van logies en maaltijden. Aan het bijwonen van de conferentie zijn voor hen geen kosten verbonden. Aangezien de conferentie-zaal ten hoogste 200 mensen kan bevatten, zullen wij ons echter, indien het totaal aantal aanmeldingen dit getal mocht overtreffen, tot onze spijt genoodzaakt zien de inschrijving te sluiten.

Voor vervoersfaciliteiten te Amersfoort zal worden zorggedragen.

De Ambonnesese soldaten

Het ingezonden stuk van Prof. Vogel onder dit opschrift, noopt mij tot een wederwoord op een tweetal punten.

Voor eerst de quaestie van de aan de Ambonnezen gedane toezeggingen. Mijn artikel was ingegeven door de berichten en geruchten, dat de Regering haar toezeggingen geschonden had. En ik stelde daartegenover, dat zulks niet het geval was, aangezien de gedane toezeggingen eerst in werking zouden kunnen treden, dan wel geschonden worden bij ontslag uit den dienst en de Ambonnezen (nog) niet ontslagen waren, aangezien ze nog steeds in Nederlandsche militaire dienst waren. Ze zijn slechts overgebracht naar Nederlandse kampen op Java.

Ik begrijp dan ook niet, hoe Prof. Vogel thans schrijven kan: „De weerbare mannen zijn nu naar Java gebracht, terwijl de gezinnen zich thans merendeels op Ambon bevinden..... De gegeven belofte is dus (ik spatieer) niet gestand gedaan, het recht is geschonden. Dit valt niet te verbloemen”. Ik begrijp dit niet, enerzijds omdat er toegezegd was, dat ze bij ontslag niet ergens gebracht zouden worden, waar ze niet wilden zijn en van ontslag (nog) geen

sprake is, anderzijds omdat hun nimmer is toegezegd, dat ze tijdens den loop van hun dienstverband steeds op Makassar zouden blijven. Het ontgaat me dus, hoe men in een overplaatsing naar, onder Nederlandse contrôle staande kampen op Java

Door
Mr. W. C. WENDELAAR
Lid van de Eerste Kamer

een schending van de gedane toezeggingen kan zien.

Ik weet wel, dat velen in de overbrenging naar Java een eerste stap zien tot een ontslag uit de militaire dienst op Java, waarvan het gevolg zou zijn, dat de Ambonnezen in handen zouden vallen van hun verbitterde tegenstanders. Maar de strekking van mijn artikel was juist om de lezers gerust te stellen, dat dit gevreesd ontslag aldaar niet alleen niet gegeven is, maar bovendien ook niet gegeven zal worden.

Te dien aanzien zijn er thans reeds enige verdere aanwijzingen. Zoals men kan weten, is n.l. de Staats-secretaris van Oorlog sedert dien naar Indonesië gereisd om aldaar onder meer de quaestie van het ontslag der Ambonnezen te regelen. Hoe dat geregeld zal worden, is me niet bekend, maar wel ben ik overtuigd, dat onze Regering daarbij geen gedane beloften zal schenden. Bij de behandeling van de oorlogsbegroting in de Tweede Kamer hebben de Minister en de Staatssecretaris van Oorlog beiden dienaangaande dan ook geruststellende verklaringen afgelegd, waarmee de Kamer genoegen heeft genomen.

En nu het tweede punt. Prof. Vogel neemt aan dat ik de bloedige on-

**STALEN MEUBELEN
„GISO“-LAMPEN**

Vóór 9 October a.s. inzenden aan het Algemeen Secretariaat van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie, Koninginnegracht 61, 's-Gravenhage.

Ondergetekende

Adres

Woonplaats

geeft zich hierbij op als deelnemer (-ster) aan de studie-conferentie van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie op 14 en 15 October 1950 in de Internationale School voor Wijsbegeerte, Dodeweg 9 te Oud-Leusden.

Handtekening:

Betonartikelen

N.V. BETONDAK

fabriek van bouwmaterialen ARKEL
kantoor te GORINCHEM

N.V. Machinefabriek

IJZER-STAAL-EN
METAALGIETERIJ

v.h. BAKKER & Co.
RIDDERKERK

Ondanks inering
betere investering

GESLOTEN **S-KA** MOTOREN
UNIVERSIEEL BRUIKBAAR

HBU HBU

?

Profiteert U wel
ten volle van ons?

Een vraag die misschien wat vreemd aandoet... Maar toch een zeer begrijpelijke vraag, immers de Bank kan U velerlei diensten bewijzen, die U tijd en geld besparen en die Uw welvaart verhogen. Ons boekje „Rekening Courant ook voor U” vertelt U omtrent de voordelen, die U kunt hebben van een relatie met ons.

HOLLANDSCHE BANK-UNIE N.V.
AMSTERDAM - DEN HAAG - ROTTERDAM

N.V. SCHEEPSWERVEN

„PIET HEIN”

BOLNES en PAPENDRECHT

DWARSELLINGEN 115 Meter
DROOGDOK 115 x 30 Meter

SMIT

SLIKKERVEER

Voor dagelijks gebruik!

DE JONG'S
CHOCOLADE

CHOCOLADE
HAGELSIAG.

De eenige echte!

N.V. Nederlandsche
Caoutchouc- en Cutta-
Porenfabriek

v.h. Bakker & Zn.
Ridderkerk

Technische
rubberartikelen

N.V.
W. A. HOEK'S

MACHINE- EN ZUURSTOFFABRIEK
Hoofdkantoor en Machinefabriek
te Schiedam.

Compressors voor alle gassen en ledoren druk.
Installaties voor de bereiding van zuurstof, stikstof, enz.

Abraham van Stolk & Zoonen N.V.

Houthandel
Schaverij - Zagerij

uren - Dennen - Oregon Pine - Pitch-Pine - Helpalen

Rotterdam, Telef. 35400 - Postbus 1100

Internationale bankzaken

Voor Uw zaken met Azië beschikken wij over 17 kantoren in Indonesië en eigen vestigingen in Bombay, Calcutta, Bangkok, Singapore, Hongkong, Kobe, Tokyo.

Inlichtingen verstrekken onze kantoren in Nederland:

AMSTERDAM, Singel 250
ROTTERDAM, Mathenesserl. 235
DEN HAAG, Lange Vijverberg 11

NATIONALE HANDELSBANK N.V.

gevestigd sedert
1863

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

VRIJDAG 6 Oct. 1950 No. 129

EEN NATIONAAL
KABINET

pag. 6

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Lonen en sociale rechtvaardigheid

De middengroepen moeten de klappen opvangen

Het is enigszins merkwaardig gelopen met de gedachtenwisseling over het vraagstuk van lonen en prijzen in de Tweede Kamer. Men kan het hiermede verband houdende complex van economische kwesties niet splitsen; alles behoort tezamen en moet ook in verband met elkaar worden gezien.

Zo is het echter niet gegaan. Eerst kreeg de Kamer een nota over het prijzenvraagstuk. De reden hiervan was duidelijk. In de vakbeweging was het lied van de prijzenstop aangeheven en het P.v.d.A.-Kamerlid Suurhoff, bestuurder van het N.V.V., had het vraagstuk van de prijzen in de Kamer afzonderlijk aan de orde gesteld. De regering kwam toen met een nota over haar prijzenbeleid, een nota waarin de hand van minister van den Brink duidelijk was te onderkennen. „Een prijzenstop heb ik in het geheel niet nodig”, zo kan het standpunt van de bewindsman worden samengevat, „ik red de zaak wel en ik voorkom wel ongelukken met de mogelijkheden, die thans reeds te mijner beschikking staan”.

Een week na minister van den Brink is toen ook minister Joekes met een nota over het loonvraagstuk gekomen. Was de nota van minister van den Brink een stuk van een bewindsman, die weet wat hij wil, de nota inzake de lonen verried een ontstellend gebrek aan visie op de toekomst. En eigenlijk ook gebrek aan visie op het heden. In plaats van het loonvraagstuk te plaatsen in het kader van de door de regering te voeren economische politiek en van de economische mogelijkheden, werd volstaan met te vertellen wat er met betrekking tot de lonen was gebeurd, terwijl nog enige nevenmaatregelen puntsgewijze werden samengevat.

* * *

In de laatste alinea van deze uitermate sobere nota werd dan nog gezegd, dat de Regering er zich van bewust was, dat de nieuwe maatregelen t.a.v. de lonen „extra lasten op het bedrijfsleven leggen, met alle consequenties van dien”, maar welke deze consequenties wel zijn, hield de Regering angstvallig geheim. De laatste zin van de nota was verder een voorbeeld van nietszeggendheid. De Regering zeide daarin van mening te zijn „dat de sociaal gerechtvaardigd te achten verhoging van het loonpeil economisch verantwoord is, omdat zij vertrouwt, dat allerwege met inspanning van alle krachten zal worden gestreefd naar een verdere opvoering van de productie en de arbeidsproductiviteit”. Met deze zin meende de regering het belangrijke economische aspect te kunnen afdoen.

* * *

Wanneer men de zaken alleen van de sociale zijde beziet, is men gauw klaar. Dan kan men zich alleen maar verheugen wanneer men het loon zo hoog mogelijk kan opvoeren. Maar, wie sociale politiek bedrijven wil, moet zorgen, dat er een goede economische onderbouw is. Want wanneer men maar doorgaat met zijn sociale eisen op te voeren zonder rekening te houden met de economische mogelijkheden, zal men op een kwade dag moeten zien, dat de sociale bovenbouw in elkaar stort omdat het economische

fundament het niet meer houden kan. Sociale eisen stellen is een kleine kunst, maar men moet zorgen, dat men eerst de economische voorwaarden schept, die voor de vervulling nodig zijn. En zolang die economische voorwaarden niet zijn geschapen, zo lang moet men met de uitvoering van zijn sociale wensen wachten. Hoe bitter dat ook kan zijn.

* * *

Onze partij heeft getoond, dat zij voor een krachtige sociale politiek is. Wij hebben reeds meermalen uiteengezet, dat wie waardering heeft voor de menselijke persoonlijkheid, krachtens beginsel moet zorgen voor goede sociale omstandigheden.

Maar dit keer hebben wij de vraag van de economische mogelijkheden met de grootste nadruk naar voren moeten brengen. Wij menen namelijk, dat ons volk de ware situatie van onze economische toestand moet worden voorgehouden. Het gaat er niet om, dat wij elkaar telkens weer vertellen, dat wij zo arm zijn geworden, maar het gaat er om, dat wij dit diep tot ons laten doordringen en ons afvragen wat wij ons economisch wel en wat wij ons niet kunnen permitteren. En dan weten wij wel, dat het ons geen populariteit zal bezorgen wanneer wij ons volk met onze armoede confronteren, maar wij weten ook, dat dit absoluut nodig is, willen wij op een ogenblik niet voor ondragelijke spanningen komen.

* * *

Wij hebben vorige week in de Kamer dan ook onze zorgen en onze bezorgdheid tot uitdrukking gebracht. En wij moeten zeggen dat de Regering ons niet gerust heeft kunnen stellen.

Wij hebben gewezen op onze positie ten opzichte van het buitenland. Wij hebben er op gewezen, dat wij juist in een periode van steeds meer liberalisatie moeten zorgen, dat wij zo krachtig mogelijk staan in ons concurrentievermogen. De Regering heeft ten deze geen opheldering kunnen geven. De ministers beschikten niet over vergelijkingsmateriaal met betrekking tot de lonen hier en in het buitenland. Wij hebben ons toen veroorloofd ervan te spreken, dat de loonsverhoging dus een sprong in het duister is geweest. Wat wij nogal een gevaarlijke sprong vinden.

Wij hebben ook de verhoging van de productie en de arbeidsproductiviteit ter sprake gebracht. Maar ook op dit punt was het antwoord der Regering uitermate zwak. En dit is toch wel het cardinale punt. Wij hebben gemeend de Regering aan haar eigen uitspraken te moeten herinneren, die zij gedaan had bij het loondebat in December j.l. Toen had minister van den Brink gewezen op de noodzaak van verhoging der arbeidsproductiviteit. Wij hebben nu in dit debat met de cijfers van het Centraal Planbureau — en dat regeringsbureau kan het weten — aange-toond, dat de arbeidsproductiviteit lang niet in voldoende mate omhoog is gegaan. En wij hebben er op gewezen, dat de wanverhouding van nu — waarbij het reële loon ligt boven het peil van 1938, terwijl de arbeidsproductiviteit thans ruim 90% van het peil van 1938 is, — moet verdwijnen.

Tot ons leedwezen (en onze vreugde...) moeten wij mededelen, dat wegens overgrote belangstelling de inschrijving voor de studie-conferentie te Oud-Leusden is gesloten.

Laten wij ons goed realiseren, dat wij reeds jaren arm zijn. En daarbij is nu gekomen de noodzaak van grotere inspanning voor de militaire sector, waardoor er vanzelfsprekend minder overblijft voor de civiele consumptieve sector, terwijl bovendien de prijzen der grondstoffen die wij moeten importeren, zeer aanzienlijk zijn gestegen.

In zulk een situatie past de grootste voorzichtigheid bij het nemen van sociaal-economische maatregelen, hoezeer men die sociaal ook wenselijk moge achten.

* * *

Het is overigens verwonderlijk, dat bij velen het begrip sociale rechtvaardigheid maar een beperkte betekenis blijkt te hebben. Dat grote groepen van kleine spaarders in steeds ernstigere moeilijkheden komen deert dezulken niet. Wij hebben hierop in de Kamer gewezen en wij hebben gezegd:

„Mijn vraag is nu: hoe kan ons volk de in vergelijking met 1938 gestegen lasten dragen, als het reële inkomen van de grote massa met geen procent mag worden aangetast? Moeten dan de particuliere spaarders, de salaristrekenden, de kleine huiseigenaren, veelal kleine mensen, die een leven van ploeteren en zuinig zijn achter de rug hebben, weer opnieuw de klappen opvangen? Laat men dan niet spreken van sociale rechtvaardigheid, want sociale rechtvaardigheid eist een verdeling van lasten over allen”.

Wij hebben ook met cijfers de positie der middengroepen in ons volk aangegeven. De levensstandaard van een echtpaar met 2 kinderen, dat in 1940 een bruto salaris had van f 4000 was in 1948 verlaagd met 28½%. Voor een overeenkomstig gezin met een bruto-inkomen van f 6000 in 1940 was de verlaging 36%. Voor hogere inkomens was de verlaging van de levensstandaard procentueel nog groter. Het is ook om deze reden, dat wij mede hebben gepleit om de grens van f 3600 bij de loonsverhoging op te heffen.

* * *

Niet alleen, dat er ten aanzien van de middengroepen in ons volk sociale onrechtvaardigheid wordt bedreven, economisch bezien is de nivelleringspolitiek ook een ramp.

In ons volk merken wij steeds meer, dat er geen prikkel meer bestaat om extra-prestaties te leveren. In het bijzonder denken wij hierbij ook aan de arbeidersklasse. Wanneer een jeugdige arbeider niet ziet, dat zijn moeiten om zich een vak eigen te maken op een duidelijke wijze een beloning vinden in de toekomst, dan zal de prikkel om zich te scholen verdwijnen. Dit is geen theoretische redenering, maar dit doet zich in de praktijk zo voor.

En dit achten wij een vraagstuk, dat blijkbaar onvoldoende in de belangstelling van de Regering staat en dat wij toch van groot gewicht achten. Want wij kunnen prachtige industrialisatie-plannen maken, als wij echter niet zorgen, dat wij vakbekwame arbeiders hebben, dan zal de industrialisatie daarop stranden.

(Vervolg op pag. 3).

☆ parlementaire flitsen ☆

Tweede Kamer beproeft nieuwe werkmethode

Loon- en prijsdebat bracht verrassingen

Kunst en cultuur als smakelijk tussengerecht

Het parlementaire werk dient niet alleen goed te geschieden, maar het moet óók op tijd klaar komen. Deze wijze woorden, welke juistheid wel door niemand zal worden bestreden, sprak dr. Kortenhorst de vorige week bij de verdediging van zijn voorstel, om, bij wijze van proef, ditmaal het vooronderzoek van de begroting op andere wijze te doen plaats vinden dan tot nu toe, in overeenstemming met de bepalingen van het Reglement van Orde, het geval was. Heel in het kort gezegd, komt die andere methode hier op neer, dat dit vooronderzoek niet meer aldus geschiedt, dat ieder begrotingshoofdstuk in elk der vijf afdelingen wordt onderzocht, waarin de Kamer zich pleegt te splitsen, maar dat voor elk hoofdstuk van de begroting (met uitzondering voor die, waarbij de algemene politieke en financiële beschouwingen worden gehouden) een speciale begrotingscommissie van 9 leden met 9 plaatsvervangers wordt aangewezen (voor Onderwijs, K. en W. 11 leden).

In het oude systeem werden alle leden dus bij de gehele voorbehandeling van de begroting betrokken en was dus zelfs een „fractie” van één man in de gelegenheid, aan de gedachtenwisseling bij dit vooronderzoek deel te nemen en haar (of zijn) opmerkingen te plaatsen of vragen te stellen. In het nieuwe systeem is dat in opzét niet het geval, maar wel is toch de mogelijkheid geopend voor Kamerleden, die zulks wensen en er de gelegenheid voor hebben, de vergaderingen óók van de begrotingscommissies, waarin zij geen zitting hebben gekregen, bij te wonen en er zelfs hun opmerkingen te maken dan wel schriftelijk nota's aan deze commissies in te zenden.

Om het nieuwe systeem nog efficiënter te maken, is de mogelijkheid geopend, dat de begrotingscommissie met de minister, wie het aangaat, in mondeling contact treedt en dat zij dan eventueel onmiddellijk met een „eindverslag” uitkomt, waarin het resultaat van het overleg met de minister is verwerkt en waardoor dus de afzonderlijke „voorlopige verslagen” en „memories van antwoord” in deze gevallen zouden komen te vervallen.

De efficiëncy van het nieuw voorgestelde systeem valt, dunkt ons, vooral wanneer men het afmeet aan de boven aangehaalde wijze woorden van de Kamerpresident, vrij duidelijk in het oog.

Efficiëncy moge, vooral in deze tijd, echter een zeer waardevol ding zijn, zij mag toch niet in alle gevallen en onder alle omstandigheden de hoogste norm zijn. En nu valt niet te ontkennen, dat ook deze zaak, zoals zovele zaken, twee kanten heeft.

Het was daarom, naar het ons lijkt, goed, dat onze fractie zich bereid verklaarde, met deze proef mede te gaan, maar dat zij zich, bij monde van drs. Korthals, daarmee niet gebonden verklaarde bij de toekomstige definitieve beslissing en dat zij aandacht vroeg voor de nadelen, welke ongetwijfeld ook aan de nieuwe methode zijn verbonden.

Als eerste bezwaar noemde de heer Korthals, gelijk ook de anti-rev. woordvoerder de heer Schouten had gedaan, dat in de hand kan worden gewerkt, dat men teveel binnenskamers gaat afhandelen. Nu kan men wel zeggen: maar natuurlijk geldt dat slechts zaken van eenvoudige aard. Maar over dat „eenvoudige” kan nogal verschil van mening zijn en wat de een van weinig belang acht, kan de ander van groot belang achten.

Een ander gevaar is, dat men het begrotingswerk te veel als het werk van specialisten zou gaan zien en dat, zoals prof. Romme het in de „Volkskrant” uitdrukte, men de Kamer te

veel zou gaan zien als een verzameling van „specialisten-clubs” en de gedachte van het „allround” Kamerlidmaatschap steeds meer op de achtergrond zou komen.

Tenslotte stelde de heer Korthals als essentiële voorwaarde (en op dit punt kreeg hij een redelijke toezegging van de Kamervoorzitter), dat de vergaderingen van de commissies zodanig worden gehouden, dat de leden in staat zullen zijn hun lidmaatschap op behoorlijke wijze waar te nemen en dat de leden der Kamer daar in het algemeen aanwezig zullen kunnen zijn.

Na het debat in eerste aanleg over de nota van de Regering inzake de prijspolitiek, aan welk debat wij onze vorige parlementaire kroniek hebben gewijd, werd een kleine week later gerepliceerd. Inmiddels echter was nu ook een toegezegde Regeringsnota over de loonpolitiek verschenen en de bespreking van deze nieuwe nota werd met de replieken over de prijzen gecombineerd.

Bezien wij de resultaten van dit loon- en prijsdebat, dan is wel het meest opvallende de tragi-komische positie, waarin de voornaamste woordvoerder van de P.v.d.A.-fractie, de heer Suurhoff, zich zag gedrongen.

Begonnen immers als heftig opposant tegen de prijspolitiek, die bij interpellatie (ware zij toegestaan) zelfs een onmiddellijke prijsstop als uitgangspunt voor een volledige prijsbeheersing (met alle nationale en internationale gevolgen van dien) had willen eisen, werd hij door bekwaam en handig spel van minister Van den Brink en van de niet-socialistische Kamermeerderheid zelfs in de positie gedrongen van..... indiener ener motie van goedkeuring van het Regeringsbeleid!

Deze motie, zoals zij tenslotte is geworden, vraagt immers niet anders dan een voortzetting van de politiek der Regering tot het teregtgaan van ongemotiveerde prijsverhogingen en tot een beperking der verhogingen dus tot die, welke een onvermijdelijk gevolg zijn van de prijsstijgingen buiten onze grenzen.

Zó kon minister Van den Brink deze motie zelfs gaarne als een steun aan het Regeringsbeleid op dit punt aanvaarden. En zó kon ook de heer Korthals, tot vermaak van het niet-socialistische deel van de Kamer, kort vóór de stemming de verklaring afleggen, dat de V.V.D.-fractie, nu door de uitleg, die de minister aan de motie-Suurhoff had gegeven, van de politiek, welke de socialisten aanvaankelijk hadden bepleit, niets was overgebleven, bereid was, haar „steun aan de minister” niet te onthouden. De motie-Suurhoff werd daarna zelfs zonder hoofdelijke stemming aanvaard, met aantekening slechts, dat de communisten geacht wilden worden te hebben tegen gestemd.

Er is over het loonbeleid met minister Joekes nog heel wat van gedachten gewisseld. Ook de heer Korthals heeft daarover nog uitvoerig gesproken en nogmaals van de grote reserve getuigd, welke de V.V.D.-fractie ten opzichte van het loonbeleid der Regering meent te moeten innen.

Wij zullen daar na onze kroniek van de vorige week en na het eveneens in het nummer van de vorige week

opgenomen artikel over de loonsverhoging niet diep meer op ingaan. De heer Korthals herinnerde echter aan het woord van zijn fractiegenote, mevrouw Fortanier-de Wit, die bij de loonronde van December j.l. deze, wegens de daaraan door de Regering verbonden absolute voorwaarde van opvoering der productie, „een wissel op de toekomst” had genoemd. Is, zo vroeg hij, deze wissel gehonoreerd of nemen wij er nu nog een tweede wissel bij?

In dit verband besprak hij ook nogmaals het vraagstuk van de noodzakelijke productievergroting en opvoering van de arbeidsproductiviteit.

Met in feite alle andere sprekers (en met de Stichting van de Arbeid) had onze woordvoerder grote bezwaren tegen de nivellerende werking van het voor de loonsverhogingen vastgestelde maximum van f 180. Zowel op sociale als op economische gronden is dit maximum verwerpelijk. Het kon niet uitblijven, dat de regering zich van dit werkelijk algemene verzet toch iets moest aantrekken en zo kwam minister Joekes dan tenslotte ook met de verklaring, dat de Regering, hoewel in beginsel vasthoudend aan een zekere begrenzing, bereid was, de uitwerking daarvan in nadere overweging te nemen. Als ons blad verschijnt, is wellicht inmiddels reeds bekend geworden, welk resultaat deze nadere overweging heeft opleverd.

Tenslotte werd nog, met één stem meerderheid (39 tegen 38) een motie van de heer Stapelkamp (A.R.) aangenomen, om voor de overheidsgepen-sionneerden een gelijke regeling te treffen als voor hen, die uitkeringen krachtens de sociale verzekeringswetten ontvangen (een nieuwe verhoging met 5% dus). De Regering had reeds bekend gemaakt, dat zij zich over de pensioenen beraadde, doch de heer Stapelkamp achtte het goed, juist met het oog op dit beraad, reeds een uitspraak van de Kamer uit te lokken. Ook onze V.V.D.-fractie heeft haar stem aan deze motie gegeven.

Tussen de inzet van het prijzen-debat en de latere discussies over de lonen lag, als een geestelijke verkwikking, het „full dress debate” over kunst en cultuur.

Dat wij dit zo stellen, is zeker geen miskening van het ontzaglijk grote belang, dat voor ons allen en voor onze volksgemeenschap bij de sociaal-economische vraagstukken betrokken is. Het is slechts bedoeld als erkenning, dat de mens bij brood alleen niet leven kan en dat wie zich lange tijd in materiële zaken heeft moeten verdiepen, het als een weldaad voelt, een wijje uit deze dagelijkse materiële zorgen als het ware te zijn uitgetild naar de ijle en serene sfeer, waarin kunst en cultuur zich bewegen.

Collega Deze Burger, die welklijks de tweede pagina met ons deelt, maakte de lezer de vorige week reeds deeltachtig van de gevoelige snaar, welke het „menselijke” betoog van onze r.k. dichter-politicus Bernard Verhoeven bij diens maidenspeech in de Kamer in Des Burgers gemoed op de publieke tribune had doen trillen.

Bernard Verhoeven is, bij ons weten, de enige dichter in de Kamer, al zullen er wel leden zijn, die, vooral in hun jonge jaren, wel eens met meer of minder succes gepoogd hebben, hun diepste gevoelens in — nimmer in de openbaarheid getreden — dichterlijke volzinnen uit te drukken.

Deze burger

heeft dat nu gelezen van meneer Westerling en van meneer Thiessen en dat meneer Westerling dingen gezegd heeft over meneer Thiessen, die niet plezierig voor meneer Thiessen zijn.

Deze burger heeft zijn schrijftafel vlak voor het raam geschoven om nog iets op te vangen van het laatste licht van de dag.

Het regent met dichte, ruisende stromen over de stad en tegen het venster. Het is een somber uur en wanneer het uur somber is, is het goed zich te bezinnen op de dwaze dingen van het leven. De tragische en de komische en de tragi-komische bovenal.

Deze burger vindt die geschiedenis Thiessen-Westerling tragi-komisch.

Wat zijn dat voor nare dingen tussen twee mannen? Wat is dat voor een onzinnig drama, dat zich ontrolt voor onze brave, verwonderde krantenlezersogen?

Een spel van trouw en ontrouw, met centjes en diamantjes bestrooid. Zo'n spel wordt dagelijks duizend maal gespeeld. Mutatis mutandis, zoals wij latinisten zeggen. Elk op zijn eigen wijze. In zijn eigen vorm. Naar zijn eigen trant. Maar altijd naargeestig. Altijd somber in de regen die tegen de ruiten ruist.

Er zullen er wel zijn die op Westerling-Thiessen commentaar en overpeinzing schrijven gaan. Deze burger maar liever niet.

Want het is allemaal zo oud als de wereld. Zo oud als de mensen. Als de diamantjes. En de centjes. Zo oud als trouw en ontrouw en de appel uit het paradijs.

De regen ruist tegen de ramen en in het hart van

DEZE BURGER.

Geheim wapen

Roemenië heeft een nieuw geheim wapen ontdekt in de vorm van een schrijfmachine. De Westerse landen beschouwen de schrijfmachine als een zeer nuttig instrument, dat vooral voor handel en industrie onmisbaar is. Zo niet de Roemenen, die de schrijfmachine als een ongeoorloofd instrument beschouwen in de handen van de ondergrondse verzetsbewegingen. Volgens de jongste berichten van de almachtige minister van politie in de Heilstaat van Anna Pauker mag niemand meer zonder speciale vergunning van de politieke politie in het bezit van een schrijfmachine zijn of zich er een aanschaffen. Ook het bezit van duplicators, stencilmachines en speelgoeddrukdozen met rubber letters is verboden. Wie dergelijke staatsgevaarlijke dingen nog in zijn bezit heeft, is gehouden hiervan onmiddellijk aangifte te doen. Men ziet, alleen reeds uit de verschillende wijzen in het gebruik van een schrijfmachine blijkt het verschil in mentaliteit in de landen achter het ijzeren gordijn en in de democratische wereld. De Roemeense maatregel gaat zelfs nog een stap verder dan destijds de Duitse bezetters.

Men zou zich om een dergelijke mentaliteit kunnen vermaken, ware het niet, dat uit de Roemeense maatregel op een tragische wijze blijkt, met welke kinderachtige maatregelen de vrijheid wordt beknot. Moge het een geruststelling zijn, dat de uitwerking van genoemd verbod wel niet veel resultaten zal opleveren.

Onbegrijpelijk (I)

Velen zullen zich met ons hebben verbaasd over de berichten in de dagbladen volgens welke zich minimaal 50 gezinnen hebben kunnen verrijken met bestek, handdoeken, servetten, zilveren couverts, dienbladen, soepkoppen etc. Het merkwaardige is, dat al deze kostbare voorwerpen, eigendom van de K.L.M., te kust en te keur op de vuilnisbelten van Schiphol werden aangehouden. Men wijft zich over een dergelijke slordigheid toch wel de ogen uit, temeer omdat de bedrijfsleiding van de K.L.M. de laatste tijd steen en been klaagde over de minder gunstige financiële bedrijfsresultaten. „Naar het antwoord op de vraag, hoe het mogelijk is geweest, dat zomaar voor een kapitaal op de vuilnisbelten kon terecht komen, wordt nu in kringen van de K.L.M. ernstig gezocht”, aldus luidt het lakoniek in een van de persberichten. Wij zouden dit antwoord inmiddels gaarne willen kennen. Wij vinden een dergelijke gang van zaken niet alleen onbegrijpelijk, doch in ernstige mate te laken. Velen met ons zullen met spanning uitzien naar de ontknoping van dit raadsel, dat een ieder met enig verantwoordelijkheidsgevoel terdege moet hebben geërgerd.

Onbegrijpelijk (II)

Naar wij uit betrouwbare bron vernemen, schijnt er met het eten, dat uit de pantries afkomstig is, eveneens op zeer lichtzinnige wijze te worden omgesprongen. Het eten dat in een bepaald toestel niet is verbruikt, wordt niet meer in een nieuw vliegtuig aangewend, met het gevolg, dat vaak zeer kostbaar voedsel geheel verloren gaat. Wij vragen ons af of het niet mogelijk zou zijn, dergelijk voedsel op systematische wijze b.v. bij toerbeurt onder de arbeiders te verdelen, die hiermede zeer zouden zijn gediend en dit ook op hoge prijs zouden stellen. Het is bepaald onverantwoordelijk dat er met het voedsel op een dergelijke niet-verantwoorde manier wordt omgesprongen. Het kan goed zijn, dat een en ander eens onder het felle licht der schijnwerpers van de publieke opinie komt en dat er in elk geval een ernstig onderzoek wordt ingesteld naar de feiten, die met betrekking tot het beleid van de K.L.M. de laatste tijd aan het licht treden.

Débâcle

Het Britse genationaliseerde transportwezen heeft verleden jaar niet anders dan erbarmelijke resultaten weten te behalen. Er werd n.l. een verlies geleden van twintig miljoen pond sterling. Het gehele verlies — zestien miljoen meer dan in 1948 — heeft betrekking op het gehele transportwezen dat de Labourregering van de particuliere ondernemers heeft overgenomen. Op grond van deze slechte resultaten heeft Lord Hurcomb, de voorzitter van de Britse transportcommissie zich genoodzaakt gezien het parlement te verzoeken een tariefsverhoging van 16 $\frac{2}{3}$ % voor het vrachtvervoer per spoor goed te keuren. Al met al geen gelukkig voorbeeld voor al degenen die in nationalisatie een wondermiddel zien. Het Britse voorbeeld bewijst wel zeer duidelijk hoe gevaarlijk het is, zich met deze socialistische experimenten in te laten. Moge dit voorbeeld afschrikwekkend genoeg zijn om ons land voor een dergelijke ontwikkeling op vervoersgebied te behoeden.

Vorming

Bij de rectoraatsoverdracht aan de Groningse Universiteit heeft prof. Van Stockum enige behartigenswaardige dingen gezegd, die velen wellicht minder aangenaam in

de oren zullen klinken, doch die toch eens noodzakelijk moesten worden gezegd. Prof. Van Stockum toonde zich o.m. bezorgd over het feit, dat het vaderland op de duur het steeds groeiende aantal academici geen werk zal kunnen verschaffen. Ongetwijfeld zal voor een deel van hen export naar het buitenland onder het oog moeten worden gezien. Daaraan zijn echter grote moeilijkheden verbonden. Niet, aldus de professor, omdat de afgestudeerden in hun eigen vak niet ruimschoots onderlegd zouden zijn. Maar wel, op grond van de doorgaans gebrekkige talenkennis. „Een mondje Engels praten”, aldus de Groningse hoogleraar, „nu ja, dat zullen de meesten wel kunnen. Maar ook schrijven? Mijn ervaring heeft mij geleerd daaraan grondig te twijfelen. En met de schriftelijke beheersing van het Duits en met name van het Frans, staat het ongetwijfeld nog heel wat slechter, terwijl ook de voor internationaal contact zo belangrijke goede omgangsvormen maar al te vaak ontbreken.” Hier raakt de Groningse hoogleraar een teer maar daarom niet minder belangrijk punt, dat niet alleen slaat op de studentenwereld, maar op een grotere groep van de jeugd, voorzover middelbaar onderwijs werd genoten. Het schijnt alsof er de laatste tijd met betrekking tot het vlot spreken en schrijven van vreemde talen, zomede ten aanzien van goede omgangsvormen bij een groot deel van de jeugd een zekere onverschilligheid is ontstaan, die zeer moet worden betreurd. Het kan goed zijn dat hierover eens iets in het openbaar wordt gezegd. Dit kan heilzaam werken voor de jeugd. Immers zij zelf wordt de dupe van een dergelijke onverschilligheid die niet alleen haar promotiekansen in de weg staat, doch tevens de verhouding tot anderen in onze samenleving dreigt te verkoelen.

Nationalisatie (I)

Onlangs kondigde de regering in Engeland de ten uitvoerlegging van de wet op de nationalisatie van de ijzer- en staalindustrie aan. Dit had tot gevolg dat Churchill in het parlement een motie indiende om tot aanhouding van bedoelde ten uitvoerlegging te komen.

Door het bijna volledige Huis werd deze motie met een regeringsmeerderheid van slechts zes stemmen verworpen.

Terwijl Attlee er zich op beriep dat het Engelse volk de socialisatie wenste blijkens de uitslag van de jongste parlementsverkiezingen, stelde Churchill vast dat Labour wel een meerderheid in zetels had verkregen, doch niet in stemmen, zodat de meerderheid van het Engelse volk zich tegen nationalisatie had uitgesproken.

In een artikel in Het Vrije Volk van 20 September wordt de verwerping van de motie-Churchill besproken en toegejuicht.

Wij lezen in dit artikel o.m. het volgende:

Wordt de nationalisatie van ijzer en staal er dan doorgedreven met de zes stemmen van Dinsdag? Wij ontkennen dat. Want het vorige Lagerhuis met zijn zeer grote socialistische meerderheid, had reeds in beginsel tot de nationalisatie van ijzer en staal besloten. Wettelijk is deze industrie al genationaliseerd.

Dit is wel een zeer merkwaardige motivering!

Nationalisatie (II)

Wij zijn van mening, dat de nationalisatie wel degelijk met een meerderheid van zes stemmen wordt doorgedreven. Want die zeer grote meerderheid van Labour van het vorige Lagerhuis is weggevaagd juist omdat de Engelse kiezers de nationalisatie niet wensten.

Verderop in dit artikel motiveert de schrijver daarvan nog de noodzakelijkheid van de nationalisatie op grond van het feit, dat de herbewapening van Engeland staat of valt met ijzer en staal en dat daarom deze industrie niet in handen van particuliere bezitters mag blijven. En dat waar even te voren in het zelfde artikel vermeld wordt dat sedert 1945 de productie van 13.6 miljoen ton in 1945 tot 16.3 miljoen in November 1949 steeg.

Maar bij H.V.V. weet men met democratie en Kamermeerderheid zeer soepel om te springen; herinner U nog maar de Belgische Koningskwesitie.

Het bovenstaande was reeds geschreven, toen wij Zondag 24 Sept. naar „Radiolympus” luisterden. Voor hen die het niet weten, delen we nog mede, dat dit een V.A.R.A.-uitzending is, waarin een dem. soc. gezelschap, crème de la crème, vragen van luisteraars beantwoordt.

Er werd o.m. de vraag besproken waar voor een parlement, naar democratische opvatting, de meerderheid ligt.

Blijkbaar was deze vraag door meerdere luisteraars gesteld naar aanleiding van de houding van de Belgische Sociaal-Democraten in de Belgische Koningskwesitie.

Bij de beantwoording bleek dat het gezelschap unaniem van oordeel was, dat voor gewone zaken, bij stemming in het parlement, de helft plus 1 mocht gelden; bij belangrijke principiële aangelegenheden een „gekwalificeerde” meerderheid vereist was van b.v. twee derden en voor gevallen waarbij gewetensconflicten een rol speelden, zelfs de grootst mogelijke meerderheid niet beslissend mocht zijn.

Men heeft bij de discussie de Engelse kwestie van het naasten van de ijzer- en staalindustrie niet aangeroerd. Dit zou ongetwijfeld een zaak

geweest zijn waarvoor de „gekwalificeerde meerderheid” moest gelden, maar ja, dan kwam men op glad ijs.

Lezen, voelen, zien

Teneinde het publiek wat meer inzicht te geven in al hetgeen er aan de miljoenennota vastzit, ligt het in de bedoeling van het ministerie van Financiën een film te doen vervaardigen, die een beeld zal geven van al hetgeen er gebeurt tussen aangiftebiljet en de besteding der belastingmiddelen. Reeds werden de eerste opnamen gedaan tijdens de indiening van de miljoenennota op Prinsjesdag. De belastingbetaler zal voortaan dus niet alleen kunnen lezen, maar ook kunnen zien, waar zijn geld blijft. Bovendien zal hij het ook nog kunnen voelen, want wie weet, wat dit nieuwe middel van propaganda ons weer zal gaan kosten. In de eerste plaats aan scenario- en aanmaakkosten, in de tweede plaats aan vertoningsrechten. Want de bioscoopexploitanten laten zich voor deze film natuurlijk even goed betalen als voor elke andere reclame-film.

Intussen zijn wij benieuwd naar dit miljoenen-spel en de ontknoping van dit drama! Als er nu maar geen totaal uitgeklede belastingbetaler in voorkomt, want dan wordt de film natuurlijk verboden en krijgen wij helemaal niets te zien voor onze dure belastingcenten!

Aderverkalking

In Leicester is 29 September een tussentijdse Lagerhuisverkiezing geweest. Het betrof hier een zetel welke bezet was door een Labourman.

Labour heeft de zetel behouden en Het Vrije Volk is daar, vanzelfsprekend, verheugd over. Het ging in deze verkiezingsstrijd tussen Labour en de Conservatieven.

Het Vrije Volk heeft een artikel over deze verkiezing, spreekt van „een mooi succes” en Churchill wordt er van beschuldigd ter zake van de stemming van het Engelse volk over de nationalisatie van de ijzer- en staalindustrie schromelijk overdreven te hebben. Want ziet ge, als Churchill gelijk gehad zou hebben zou de conservatieve kandidaat zijn 14.908 stemmen van Februari j.l. benevens de 4257 liberale stemmen hebben moeten halen. Maar daar bleef hij ongeveer 5000 stemmen beneden, aldus H.V.V. Maar wanneer we nu uitsluitend de conservatieve stemmen van de beide verkiezingen vergelijken dan bleef de conservatieve kandidaat ongeveer 750 stemmen bij de Februari verkiezing achter.

En hoe verging het Labour? Daarvan zegt H.V.V.: De beweerde opwinding onder de kiezers was er helemaal niet, wat ook het verlies van 7000 stemmen voor de socialistische kandidaat verklaart.

Nu we zouden zo zeggen: een kinderhand is gauw gevuld. Of moeten we redeneren dat die 7000 vroegere Labourkiezers niets voor de nationalisatie gevoelden en vanzelfsprekend niet gemakkelijk te bewegen waren op de conservatieve kandidaat te stemmen en daarom maar thuis gebleven zijn?

En waarschijnlijk om zichzelf goed in te spreken staat boven dit artikel „Aderverkalking?” En de lezers zullen tot de conclusie moeten komen dat de Labourpartij zo gezond is als een vis.

Maar nu nemen we een krant van één dag eerder ter hand; H.V.V. van 28 September. Let wel lezer 1 dag eerder.

En wat schrijft diezelfde redactie naar aanleiding van de wilde stakingen in Engeland.

Dat op de vergaderingen van de Labourpartij nog geen 10% van de leden komen en dat de overige 90% meelopers zijn, waar de communisten het van moeten hebben.

„Van de oorspronkelijke democratie in de vakbeweging, door het echtpaar Webb eens zo meesterlijk beschreven, is niets meer overgebleven.”

Zou er dan toch aderverkalking zijn? Bij H.V.V. schijnt men het kritisch vermogen van zijn lezers niet hoog aan te slaan.

(Vervolg van pag. 1)

Wij raken hier op het grensgebied van loon- en belastingpolitiek. De fout in de loonpolitiek is, dat er te gering onderscheid is tussen de beloning van geschoolden en ongeschoolden. En dan komt de belastingpolitiek de nivelleringsstendenz nog versterken!

Het resultaat van zulk beleid zal zijn, dat de flinken uit ons volk zullen pogen te emigreren om elders de beloning te krijgen, die hun hier onthouden wordt. En degenen, die hier achter blijven, zullen geen prikkel meer hebben om extra-prestaties te leveren.

Dit beleid mag niet worden voortgezet. Het zal nodig zijn dat de Regering de steven wendt. Er moet voor gezorgd worden dat zij die prestaties boven de middelmaat leveren, ook beloond worden boven de middelmaat.

Een land, dat zo arm is als het onze komt er niet met socialistisch nivelleringsgeëxperimenteer.

Wij komen er alleen wanneer de mensen gegeven wordt wat hun krachtens hun prestaties toekomt. K.

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Weekblad van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie

Voorzitter Redactie-comm.:
Drs. H. A. Korthals.
Redactie-secretaris: Mr. E. Elias.
Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 435.
Administratie: Postbus 43, A'foort, tel. 5267.
Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 per jaar.
Voor het zenden van abonnements- en advertentiegeden: Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie“ te Amersfoort.
Losse nummers 15 cent.
Voor advertenties wende men zich tot de administratie.

ALLERHANDE

PAARD ACHTER DE WAGEN

De Europese verhoudingen zijn uitermate gecompliceerd. Wat wellicht als enghed of onwil of ongezonder nationalisme is veroordeeld, is zo nauw verweven door historie en traditie, met 't Europese denken, dat men dit niet straffeloos kan veronachtzamen. In de onderhandelingen met de Amerikanen liggen daarin telkens weer de moeilijkheden. Wie over de betekenis dezer verschijnselen gering oordeelt, doet tekort aan de Europese gedachte. Het heeft ook in Straatsburg tot ernstige meningsverschillen

geleid. Maar wie Europa wil bouwen met verwaarlozing van wat tot het wezen van Europa behoort, zijn geschiedenis, zijn culturele, sociale en economische gedifferentieerdheid, die spant het paard achter de wagen.

(Nieuwe Apeldoornse Courant)

TENTOONSTELLINGEN EN KERMISSEN

Wij bepleiten allerminst — wat in de mode zou zijn — een publiekrechtelijke organisatie van het tentoonstellings- en kermiswezen. Men zou zich publiekrechtelijke organen voor dit „bedrijf“ kunnen denken, horizontaal (wat de geografische verdediging betreft) en verticaal (wat de aard van het tentoongestelde aangaat) met verordenende macht en een vernietigingsrecht door de overheid. Maar met die omslag zou men meer kwaad verrichten dan goed. Wij bepleiten slechts, dat men zich in het aantal tentoonstellingen en kermissen moet beperken en dat men moet streven naar een doelmatige en aantrekkelijke organisatie door gepaste samenwerking van overheid en particulieren en een juiste mengeling van ernst en ontspanning.

(Haagsche Courant)

„SPOED“

Zelfs een onschuldig woord als „spoed“, heeft ongetwijfeld in de praktijk tal van betekenissen. Er is niet aan te ontkomen, dat het voor een landsbestuurder vaak bepaald iets anders moet zijn dan bijvoorbeeld voor een journalist, en ook voor de overheid zelf kan het „binnen een uur“ of „op zijn vroegst na acht maanden“ betekenen. Soms hangt het van het belang van de zaak, van de al dan niet reële urgentie af, en een andere keer ook wel eens van de instantie, waarmee men te maken heeft.

(De Knijpkat, orgaan van de personeelsver. van de Regerings-Voorlichtings Dienst).

DE VOORLICHTER

De voorlichter is de man, die leesbaar en spreekbaar moet maken, wat er op economisch, financieel of buitenlands overheidsgebied omgaat. Die de woordensluis moet zien op te lichten, zonder nieuwe woordgordijnen neer te hangen. Kortom, hij is de man, die het gewone woord moet zien te vinden voor de begrippen, waarvan de buitenstaander geen begrip meer heeft. En dat alles opdat die buitenstaander zich — mede daardoor — een oordeel gevormd zal kunnen hebben, wanneer hem dat te zijner tijd, in de vorm van een stembiljet, wordt gevraagd.

(De Knijpkat)

MENS EN MUILEZEL

De film „Francis“ geeft ons 't beeld van een sprekende muilezel, die bereid is om te helpen en te gehoorzamen en die in staat is zich zelf te beheersen, ook al is dit beeld van min of meer cynisch in het menselijk-komische getrokken. Laten we ons eens een mens denken in plaats van deze muilezel; waar vinden we die mens, die bereid is te helpen en te gehoorzamen en die zichzelf kan beheersen? Laten we ons deze drie punten als program stellen in het komende seizoen.

(De Oud-Katholiek)

EMOTIE (I)

Daar stonden twee, in het organisatieleven vergrijsde, mannen tegenover elkander, met, van de emotie, een brok in de keel en tranen in de ogen. Aanvankelijk kwam Piederiet, door zijn gevoelens als het ware overmand, moeizaam op gang met zijn overdrachtsrede; ... het was hem te machtig. Ook Adamse kon moeilijk op 'dreef komen, met zijn wederwoord. ... Op zeker moment besloeg onze bril... we hadden als maar iets weg te slikken, terwijl de ogen brandden. ... Eigenlijk waren we enigermate met onze figuur verlegen. ... We keken naar onze buurman, een robuuste kerel... en zagen hem eveneens slikken, alsof er iets in zijn keel zat, dat maar niet

weg wilde, ... zijn ogen waren betraand. Verschillende hoofdbestuursleden hadden eigenaardige, kleine en vertrokken, bleke gezichten, waarin een paar rode ogen opblonken. Ook verderop in de zaal en op het balkon, zagen we hetzelfde beeld. ... Toen hebben we resoluut een zakdoek genomen; ... iederéén had het toch te kwaad?

(Algemeen Militair Weekblad)

EMOTIE (II)

Daar stond dan de kleine „grote man“, ... een eenzame, ... in een immens felle lichtplek van een zoeklichtbundel, ... op de voorgrond van het grote, overigens verduisterde, toneel, ... het hoofd enigszins tussen de schouders gedoken, het gezicht opgeheven in de richting van de muziek, ... het bovenlijf voorovergebogen. ... de vuisten krampachtig gebald, ... stond hij, kennelijk gekromd onder de gesels van de hem bestormende emoties. ... Hij geleek op de man, die ineenkrimpt, terwijl hij zich realiseert, dat dit het moment is, waarop hij zich zijn levenswerk ziet ontvallen. ... Van uit de zaal omkolkten hem stromen van medegevoel en sympathie. Maar we konden hem niet helpen; ... dit was zijn grote strijd. ... Links en rechts hoorden we zenuwachtige geluiden in de zaal; menigéén kreeg het te kwaad. ... en greep naar zijn zakdoek. ...

(Algemeen Militair Weekblad)

VAN HUISHOUDSCHORT NAAR ROBE

Steden in de avondschemering. Nooit is een stad mooier, dan bij het vallen van de avond. De details vervagen, vertederen in een spel van licht en donker, de straatlantaarns en de lichtreclames beginnen hun kleurspel; de stad trekt voor de avond haar mooiste gewaad aan; zij is als een vrouw, die het huishoudschort heeft verwisseld voor een robe du soir met de bijpassende schittering van sieraden.

(Vacantie, informatieblad van de Internationale Reisorganisatie Hotel-Plan)

CONTRABANDE

Het is nu eenmaal een wezenlijk kenmerk van het parlement in een democratische staat, dat het mensen kent van velerlei richting en opvatting. Het zijn vogels van diverse pluimage en koekoek-één-zang is hier contrabande.

(Nieuwe Haagsche ourant)

NIET STUK RODDELEN

Zelfbeheersing voorkomt ook allerlei kwaadsprekerij en laster. Men heeft mensen, die er maar uit flappen, wat hun voor de mond komt, zonder er op te letten of het juist is wat ze zeggen of dat ze met hun gepraat misschien anderen kwetsen. Er wordt zoveel stuk geroddeld in de verhoudingen, ook in de bedrijven. Misschien niet altijd met zo kwade bedoelingen, maar het resultaat is even vernietigend. „Zet een wachtter aan de omheining Uwer tanden“, zegt het oude woord. En wie zich daaraan houdt, zal merken, dat hij gelukkiger leeft, dat zijn omgeving hem meer waardeert en dat zijn werk beter vlot.

(Steenkool)

CONFERENTIE

Mannen zitten bij elkaar, urenlang, hoe langer des te gewichtiger, roken lange sigaren of stoten dikke rookwolken uit hun pijp, die hun zo goed staat, drinken veel borrels en trekken ernstige gezichten met betekenisvolle rimpels. Ze spreken bijzonder luid en met nadruk. Wat ze zeggen, is niet zo belangrijk. Het geheel noemen zij conferentie. Als ze thuis komen weerspiegelen hun gezichten nog waardige behoedzaamheid. Maar al spoedig begint hun dat te vervelen. Ze laten de belangrijke gezichtsuitdrukking varen en zijn plotseling heel klein en moe.

(De Wolkenrider)

KLEINE MAN

Het wordt hoog tijd, dat door de overheid niet alleen het oog gevestigd wordt op hen, die aan de zelfkant der samenleving vertoeven. Daar is een steeds groeiende groep onzer bevolking welke prestaties van essentieel belang zijn juist voor de vestiging van meer welvaart, maar welke niettemin zelve maatschappelijk in een steeds benauwender positie komt. Deze groep moet de steun van organisatie en agitatie ontberen, maar wanneer de overheid het nodig acht binnen afzienbare tijd de belangen van economisch-zwakke groepen te beschermen, dan zal het een eis van verdelende rechtvaardigheid zijn, deze groep niet wederom te vergeten.

(Algemeen Dagblad)

BEDENKELIJKE KANTEN!

Nu kan men direct toegeven — gelijk bij 't debat in de Tweede Kamer over dit voorstel dan ook gebeurde — dat het onderzoek in de afdelingen, zoals dat op het ogenblik gebeurt, niet meer zo is, dat daarover tevredenheid mag worden uitgesproken, maar anderzijds komen toch allerlei detailkwesties in de openbaarheid en het gevaar is niet denkbeeldig, dat deze in het vervolg in de besprekingen binnenskamers, in het mondeling overleg tussen de commissies en de ministers tot een beslissing komen. De heer van der Goes van Naters bleek hiervoor veel te gevoelen, maar wie bepaalt, wat een detail is?

(Haagsche Post)

„Ik zal handhaven!”

Politie contra vrije meningsuiting

Onlangs werd door de heer Thiessen een openbare vergadering belegd in het Concertgebouw te Amsterdam. Voor deze vergadering, welke in hoofdzaak ten doel had het Westerling mogelijk te maken naar Nederland terug te keren, was langs de voorgeschreven weg vergunning gevraagd en verkregen. De vergadering, die door ongeveer duizend personen werd bijgewoond, ondervond enige hinder van een handjevol lieden, die door interrupties trachtten de orde te verstoren. De politie, die in voldoende aantal aanwezig was, greep niet in tegen deze ordeverstoorders, doch wel tegen de leiding van de vergadering. Halverwege de avond werd de heer Thiessen door de politie gelast de vergadering te sluiten. De heer Thiessen voldeed hieraan, zij het onder protest.

De vraag kan nu worden gesteld in hoeverre het optreden van de politie juist was en of hier geen sprake is geweest van een schending van één van de meest fundamentele rechten, ons bij de Grondwet verleend, nl. het recht van vereniging en vergadering. Artikel 9 van de Grondwet luidt: „Het recht der ingezetenen tot vereniging en vergadering wordt erkend, doch wordt de uitoefening van dat recht in het belang der openbare orde geregeld en beperkt”. De regeling en beperking der uitoefening van het recht van vereniging en vergadering is neergelegd in de Wet op Vereniging en Vergadering van 1855.

Uit deze wet blijkt dat, in het algemeen gesproken, het houden van een openbare vergadering zonder voorafgaande vergunning is toegestaan en daar, waar wel een vergunning nodig is, het houden van zulk een vergadering slechts in zeer bijzondere gevallen door de burgemeester kan worden geweigerd.

Volgens genoemde wet heeft de politie vrije toegang tot alle openbare vergaderingen. Dit is logisch, omdat de politie belast is met het toezicht op de naleving van de Wet in het algemeen. De politie heeft het recht om een vergadering uiteen te doen gaan, wanneer de openbare orde in een vergadering wordt verstoord.

Dit is een vrij strenge bepaling, indien deze tenminste volgens de letter zou worden uitgevoerd. Dat is kennelijk niet de bedoeling van de wetgever en daarom eist de toepassing van dit artikel enige tact van de met het toezicht belaste politiedienaren. Slechts in die gevallen, dat de leider der vergadering, bij eventuele ordeverstoringen, de macht mist om de orde te herstellen, zodat handgemeen ontstaat, en ook de politie, ondanks het van haar geëiste optreden, geen kans ziet de orde te herstellen, zal deze er toe mogen overgaan de vergadering te gelasten uiteen te gaan. Met dit laatste menen wij de kern van het geval te hebben geraakt. Uit verklaringen van ooggetuigen is niet komen vast te staan, dat de politie alle mogelijke moeite heeft gedaan de orde te herstellen en/of te handhaven. Sommigen waren zelfs van mening, dat de politie geen enkele poging daartoe zou hebben gedaan. Indien dit juist is, zou hier o.i. een ernstige inbreuk zijn gemaakt, niet alleen op het democratische recht van vereniging en vergadering, doch eveneens op het recht, dat iedere ingezetene recht heeft op bescherming van persoon en goed.

Immers, de vele honderden ter vergadering aanwezige personen, die daar waren gekomen met het doel rustig te luisteren naar de verschillende sprekers, konden er terecht aanspraak op maken, dat de politie iedere ordeverstoring zou trachten te voorkomen of in de kiem smoren. De politie heeft de plicht daarbij volkomen neutraal te werk te gaan. Het komt dan ook meermalen voor, dat de politie de ene avond de orde heeft te handhaven in en om een openbare vergadering van b.v. de V.V.D. en de volgende avond bij een communistische bijeenkomst. Hiermede willen wij maar zeggen, dat de politie de plicht heeft om iedereen, zonder aanzien des persoons, zijn wettelijke rechten te waarborgen.

Het wil ons nu voorkomen, dat zulks in het onderhavige geval niet is geschied, althans dat dit aan ernstige twijfel onderhevig is.

Wanneer dit juist zou blijken, komt de vraag naar voren, of hier niet sprake is geweest van een meten met twee maten.

Immers, de politie zou dan haar plicht om de orde te handhaven, c.q. te herstellen niet naar behoren zijn nagekomen, terwijl zij te snel zou zijn overgegaan tot het sluiten van de vergadering.

Dat is de gemakkelijkste weg, de weg van de minste weerstand, temeer omdat hier gebleken is, dat de overgrote meerderheid van de bezoekers terstond en ordelijk heeft voldaan aan het bevel van de politie om de zaal te verlaten, zij het dan dat velen zich tekort gedaan voelden. Dat is een ernstige en gevaarlijke zaak, omdat hierdoor het prestige van de politie is geschaad en het vertrouwen in de objectiviteit van dit apparaat aan het wankelen is gebracht.

Voor de handhaving van onze democratische staatsvorm is het van het grootste gewicht, dat zo iets niet meer voorkomt. Laat men niet vergeten, dat de dictatuur, die wij bestrijden, in vele landen op deze — haast onmerkbaar wijze is binnengeslopen. Wanneer wij ons daartegen niet onmiddellijk en met hand en tand verzetten, zitten wij vóór wij het weten in de politie-staat.

Vanzelf sprekend is in ons bovenstaand betoog geheel buiten beschouwing gelaten, of wij het al dan niet met hetgeen op bedoelde vergadering is gezegd eens zouden zijn. Dat doet daarom niet ter zake, omdat de rechten, die wij voor onszelf opeisen, ook aan onze grootste tegenstanders niet mogen worden onthouden. Dat men zich daarop bij onze hoofdstedelijke politie, waarvan de burgemeester het hoofd is, nog eens ernstig moge bezinnen!

Een diep beschamende toestand

Sociale rechtvaardigheid gevraagd!

(Door onze militaire medewerker).

Wij ontvingen met een kalender ook een korte circulaire van de Vereniging van gepensioneerde en gegageerde militairen van het KNIL en de troepen in West-Indië „VOORWAARTS”.

In die circulaire troffen ons vooral deze regels: „Bij overlijden van de oud-Indische militair vervalt alle pensioen en daardoor alle inkomen voor de weduwen en wezen. De overheid heeft hiervoor weinig aandacht. Een bevredigende toezegging is zelfs nog nooit gedaan. En toch blijven wekelijks de weduwen en wezen onverzorgd achter”.

Dit wisten wij niet. Wij dachten dat het in een land als Nederland met zijn voorbeeldige sociale voorzieningen onbestaanbaar was dat weduwen en wezen van overleden landsdienaren onverzorgd achterbleven.

Wij hebben ons dus gericht tot de beschermheer der Vereniging, generaal-majoor b.d. K.N.I.L. N. L. W. v. Straten, commandant van Bronbeek, met verzoek om nadere inlichtingen. En wij ontvingen o.m. dit antwoord:

„De circulaire, die dit keer de jaarlijkse uitgegeven kalender vergezelt, zou voor niet-ingewijden de indruk kunnen maken, dat dit euvel verband houdt met de opheffing van het KNIL. Dit is echter niet het geval. Deze toestand bestaat al jaren en vindt zijn oorzaak in het feit, dat toen in 1909 de Indische militaire Weduwen- en Wezenpensioenen werden geregeld, de korporaals en soldaten niet tot een pensioenfonds werden toegelaten, omdat hun soldij te gering was voor betaling van een pensioenspremie. Sinds 1947 is het onverzorgd achterblijven een weinig verzacht door de noodwet ouderdomsvoorziening, doch op zeer onvoldoende wijze. Een en ander zal U duidelijker worden bij lezing van het rekest, opgenomen in het maandblad van Mei 1949, hetgeen ik U met dat van Augustus 1949 te Uwer nadere informatie toe zend.”

Aan dit rekest, gericht tot onze zo welbekende minister van sociale zaken Joekes, ontlenen wij:

„dat volgens de thans geldende bepalingen der noodwet ouderdomsvoorziening van 1 October 1947 een weduwe vijf maanden na het overlijden van haar man aanspraak kan doen gelden op hetzelfde bedrag aan nooduitkering, overeenkomstig het be-

drag dat haar echtgenoot tijdens zijn leven als zodanig genoot.”

Hoeveel is dit bedrag?

Dit bedrag wordt in het rekest precies uitgerekend en bedraagt... f 32, zegge en schrijve tweëndertig gulden per maand, terwijl het merkwaardige verschijnsel zich voordoet dat de weduwe van een niet-gepensioneerde in precies dezelfde omstandigheden f 78 per maand ontvangt.

Hoe kan dat?, zult u vragen.

Omdat:

„volgens de thans geldende regeling een gepensioneerde uit hoofde van zijn pensionering altijd een geringer bedrag aan nooduitkering ontvangt als een niet gepensioneerde en voor zover beiden in dezelfde omstandigheden verkeren, omdat de gepens. bij de berekening van het eigen inkomen, volgens de geldende bepalingen van de noodwet, de helft van zijn pensioen in rekening moet brengen.”

In het ons eveneens toegezonden Augustusnummer 1949 lezen wij dat inmiddels een beroep is gedaan op de particuliere liefdadigheid (postkaartenactie) omdat, zoals het er in duidelijk Nederlands staat:

„een oud-Indië-strijder, gepensionneerd of gegageerd door de Nederlandse Staat, bij zijn overlijden zijn pensioen of gagementsacte, figuurlijk gesproken, in zijn kist meeneemt — zijn pensioen vervalt aan de Staat. De weduwen en kinderen, zo die er zijn, ontvangen niets en worden aan publieke liefdadigheid overgelaten. Dit is kort maar krachtig en er is geen speld tussen te krijgen.”

Het verschrikkelijke is dat er werkelijk geen speld tussen te krijgen is en dat de Nederlandse Staat weduwen en wezen van oud-landsdienaren laat verhongeren.

Dit is een toestand, die in een land met in zovele opzichten voorbeeldige sociale voorzieningen niet bestendig mag blijven. En dat behoeft ook niet

40.000!

Men schrijft ons: De Regering streeft er naar in 1951 ongeveer 40.000 Nederlanders te doen emigreren: 24.000 naar Australië, 2000 naar Nieuw-Zeeland, 8000 naar Canada en 6000 naar andere landen. Dit betekent dus dat wij willens en wetens onze volkskracht uithollen, want het buitenland past bij immigratie een zeer strenge selectie toe en accepteert alleen maar de beste werkers.

Van velen dezer personen zal Nederland de kosten, aan emigratie verbonden, geheel of gedeeltelijk moeten betalen, aldus staat er in de Rijksbegroting voor 1951. En intussen gaan wij maar onverstoord verder met het betalen van steeds hoger wordende kinderbijslagen, waardoor de bevolkingsaanwas gestimuleerd wordt, de kostprijs van onze producten verhoogd en diensgevolge de volkswelvaart verminderd wordt.

Want het is immers geen absolute noodzaak dat o.a. worden uitgegeven:

f 46.000 voor nieuwe stoelen en f 22.000 voor nieuwe stoffering ten behoeve van „representatieve” gebeurtenissen in de Ridderzaal; f 500.000 voor de bouw van een nieuw kantoor voor het Hoge Commissariaat te Djakarta;

Enzovoort... lees de Miljoenennota, onderzoek de Begrotingen. Maar 't is WEL dringend noodzakelijk, ook uit „sociaal-representatief” oogpunt, dat weduwen en wezen van oud-militairen niet verhongeren en verkommen.

En het is evenzeer dringend nodig dat ook de oud-strijders zelf snel en afdoende worden geholpen.

Want wij lezen in datzelfde artikel ook dit:

„Weet U, dat 40 % van onze oud-Indië-strijders in de hongerwinter omkwamen? Zij lagen in krotwoningen te verhongeren. Niemand kon hen helpen. Weet U wat het toen betekende niets meer te ontvangen dan het voor-oorlogse pensioen? En dat was f 200, in het gunstigste geval f 400 per jaar. En thans leven ze nog in precies dezelfde omstandigheden, omdat de duurtetoelag in verhouding tot de prijsstijging tot een voordeel van nul is gereduceerd. Weet U dat het merendeel van de zo roemrijke Ind. Oudstrijders in ijlt tempo „van de armen” naar hun laatste rustplaats wordt overgebracht?”

Dit werd geschreven in Aug. 1949. Minister Joekes en alle andere ministers van dit zoever op sociale rechtvaardigheid ingestelde Kabinet, wat is er thans, in October 1950, door u of de uwen gedaan om een einde te maken aan deze diep-beschamende toestand?

STALEN MEUBELEN
„GISO"-LAMPEN

EEN NATIONAAL KABINET BEHOORT REGEL TE WORDEN

Aan het slot van zijn beschouwing over de Troonrede (zie V. & D. van 22 September) heeft onze hoofdredacteur, mede naar aanleiding van de toen juist gehouden defensiedebatten, de vraag geopperd, of vorming van een nationaal kabinet niet ernstige overweging verdient. „Nu alle krachten uit het land moeten worden gemobiliseerd, om zo sterk mogelijk te staan en onze positie zo goed mogelijk te houden, lijkt het ons geboden, dat een kabinet zo breed mogelijk vertrouwen in het parlement heeft”, zo lichtte onze hoofdredacteur zijn conclusie toe.

Wij zijn het met deze conclusie en met haar motivering van harte eens en willen er gaarne nog een ander motief bijvoegen: naarmate de samenhangelijkheid der Westerse mogendheden toeneemt en elk harer op allerlei terrein een deel van haar souvereiniteit zal moeten prijsgeven, naar die mate is het ook, in haar eigen belang zowel als in 't belang der groeiende West-Europese eenheid noodzakelijk, dat in elk deel van dit geheel het gezag wordt uitgeoefend — en naar buiten gerepresenteerd — door een gouvernement, dat in de kring van het eigen volk een zo breed mogelijke vertrouwensbasis vindt en zich op deze grondslag zo krachtig mogelijk naar buiten kan doen gelden. Dit is een nationaal belang, daar het volk alleen op deze wijze zekerheid heeft, dat hetgeen het aan souvereiniteitsrechten nog rest tot volle gelding kan worden gebracht. Het is voor de Statengemeenschap een belang, daar zij alleen op deze wijze zekerheid heeft, dat hetgeen een regering in internationaal verband op zich neemt ook door parlement en volk geredelijk zal worden gehonoreerd.

Nationale kabinetten behoren tot dusver in alle parlementaire democratieën tot de uitzonderingen, meerderheidskabinetten waren tot heden regel. Het is reeds dadelijk de vraag, of dit bij de gewijzigde en zich vermoedelijk als gevolg van de internationale ontwikkeling steeds meer wijzigende omstandigheden, zo kan en zo mag blijven. De tegenstellingen, die aan de nationale partijformatie ten grondslag liggen, verliezen veel van hun betekenis, wanneer een land (een volk) als min of meer zelfstandige eenheid optreedt in groter, internationaal verband. Dit was tot nog toe slechts in oorlogstoestand of bij internationale crises het geval; het zal in de toekomst normaal zijn. Vooruitziend staatsbeleid moet zich reeds daarom vertrouwd maken met de gedachte, dat dus ook in de toekomst — in de naaste toekomst reeds! — een nationaal kabinet, in plaats van uitzondering, gelijk tot dusver, regel behoort te worden.

Ook in ons land is aan deze toch wel zeer urgente zaak nog maar al te weinig aandacht geschonken.

Ons eerste na-oorlogs kabinet vond bij zijn optreden ongetwijfeld goed will bij een groot deel van ons volk. Het dankte deze zowel aan het blote feit, dat het de eerste eigen regering was, die na de donkere jaren onzer verdrukking het bestuur over het bevrijde land mocht aanvaarden als aan de in de oorlogsjaren als in broeikassensfeer gekweekte illusies over een regering, die de oude politieke scheidslijnen teniet zou doen. Deze illusies bleken ijdel, toen het kabinet Schermerhorn zich als een socialistisch kabinet ontpopte en daarmee tegelijk een groot deel van zijn goed will verloor. Het bleek bovendien een zwak kabinet, omdat het zich niet opgewassen toonde tegen de geweldige taak, waarvoor 't zich geplaatst zag. Voor een deel was dit toe te schrijven aan het volslagen gemis aan regeringservaring bij de mannen, die het kabinet vormden. Voor een ander deel echter zeker ook aan het

feit, dat het socialisme in het verleden wel allerlei schoonklinkende theorieën verkondigd had, doch deze nimmer in de praktijk had kunnen beproeven. Gold dit voor het „oude” socialisme méér dan voor het nieuwe „personalistische”, dit laatste stond bij het oude zelfs nog in zoverre ten achter, dat het geen eigenlijke theoretische grondslagen kende. Het kabinet-Schermerhorn liet bij zijn spoedig aftreden de overwegende indruk achter, een dilettanten-kabinet geweest te zijn, dat het aantal problemen, waarvoor het Nederlandse volk na zijn bevrijding stond, wel vermeerderd doch niet verminderd had.

Schermerhorn moest na de eerste verkiezing, door zijn kabinet zo lang mogelijk uitgesteld, wijken voor Beel. Met deze deed het eerste „ouderwetse” coalitie-kabinet na de bevrijding zijn intrede. Nieuw was hierin slechts dat in plaats van de vooroorlogse coalities thans een nieuwe, die van rooms en rood, optrad. Een kabinet, dat over een grote meerderheid in het parlement beschikte, doch geen nationaal kabinet was. Het bleek al wederom een kabinet, in scheppende en productieve arbeid voor ons in zijn staatkundige en economische machtspositie ernstig ondermijnd volk te zwak, gezien de enorme taak, waarvoor het zich gesteld zag.

Toen ook het kabinet-Beel na nieuwe verkiezingen moest aftreden, werd wel een regering op breder basis verkregen, doch weder niet een nationaal kabinet. Een kabinet, waarvan wij bij herhaling mochten vernemen, dat het gedragen wordt door ernstige wil tot samenwerking van allen, die er een functie in bekleden, maar dat desniettemin lijdt aan het euvel van principiële tegenstellingen, die het, ondanks alles, toch maken tot één, niet zo sterk als in de gegeven omstandigheden noodzakelijk geacht moet worden. Een kabinet — om dit ene slechts te noemen —, waarin socialisten hun economische desiderata nastreven en dat tegelijk „liberalisatie” als noodzakelijk erkent, kan nu eenmaal moeilijk homogeen genoemd worden. En homogeniteit in bestuur is onverbiddelijke eis voor een volk, dat zich gelijk het onze, een plaats moet veroveren in de gemeenschap der Westerse volkeren.

Zal dan een nationaal kabinet redding kunnen brengen?

Niet, wanneer men daaronder verstaat een kabinet, dat alle nationaalvoelende partijen verenigt op een program, opgebouwd uit de minimum-eisen van de programma's der samenwerkende partijen. Daarmede komen we niet uit boven de probleemstelling der vooroorlogse periode, die thans onherroepelijk voorbij is.

Nog minder, wanneer men onder een nationaal kabinet verstaat een bezetting van het regeringskasteel door vertegenwoordigers van een aantal partijen, die zich bij hun deelneming aan de bezetting enkel laten leiden door de overweging: hoe haal ik er voor mijn partij het meeste uit? Geen kabinet dus met ministers, die — zo zij het zichzelf niet afvragen — ieder ogenblik van de zijde hunner partij-organen zich voor de vraag gesteld zien: zou het niet in het belang der partij zijn, zo ge nu het regeringskasteel verliet?

Hier zal inderdaad, overeenkomstig de gewijzigde omstandigheden, waarop wij doelden, een gans nieuwe weg dienen te worden ingeslagen. Onzes inziens behoorde, liefst vóór de eerstvolgende Kamerverkiezingen, ernstig beraad gehouden te worden tussen de verschillende partijen, voor een eventueel nationaal kabinet in aanmerking komende.

Beraad, niet omtrent hetgeen zij op grond van hun partijprogramma's voor de eerstko-

mende parlementaire periode onder „normale”, d.w.z. niet meer bestaande omstandigheden wenselijk zouden achten, doch omtrent hetgeen voor ons land in de werkelijk gegeven internationale situatie noodzakelijk moet heten.

Onze politieke partijen leven voor het merendeel uit ideologieën, die hun betrekkelijke waarde hebben. Daarmede is echter niet gezegd, dat ze inderdaad ook richtsnoer voor het werkelijke beleid dier partijen zijn. Wij voor ons, bijv. hebben het, hoe betreurenswaardig ook, steeds als logisch beschouwd, dat de P.v.d.A. van haar ideologie uit, sinds de dagen van Schermerhorn een snelle overdracht der souvereiniteit aan Indonesië nastreefde. Thans zagen wij echter, dat de heer Vorrink in een vergadering te Katwijk verklaarde, dat hij er een voorstander van was geweest, het Indonesische volk nog een aantal jaren onder onze leiding te laten, doch dat deze politiek mislukt was door het in Nederland nog levende kolonialisme!

Zou dit waar zijn, dan hadden wij hier een inderdaad verbluffend staaltje van een ideologie, die op de werkelijkheid even hard stuk slaat als de eigenlijke ideologie, waaruit het socialisme leeft en die noodwendig het tegenovergestelde moet willen van hetgeen de heer Vorrink hier als zijn „ideaal” aanduidde. Al deze ideologische theorieën hebben het Nederlandse volk in het jongste verleden onberekenbare schade toegebracht, zo toen het socialisme „ontwapening” predikte, als toen het onze nationale waarden — het Wilhelmus — inclus — bagatelliseerde.

Het heden en de naaste toekomst eisen voor Nederland een politiek, die in haar idealisme reëel en in haar realisme ideaal is. Eerst zulk een politiek kan waarlijk nationale politiek genoemd worden, een op zulk een politiek gebaseerd kabinet een nationaal kabinet. Welnu, beraad, ernstig beraad hierop, achten wij van stonde af aan noodzakelijk. Op dat Nederland nu eindelijk, na vijf jaren uiterst wankel beleid, een regering krijgje, die voor land en volk kan doen, wat de tijd eist. Wil zulk een kabinet er komen, dan zullen allereerst onze politieke partijen tot zelfbeziinning moeten besluiten. Want zonder deze zelfbeziinning zou zelfs ernstig onderling beraad geen uitkomst brengen. de R.

Onze vloot

De Amerikaanse Senator, Connally, voorzitter van de senaatscommissie voor buitenlandse betrekkingen, heeft zeer onlangs op een persconferentie o.m. verklaard, dat Nederland zijn vloot niet moest opbouwen, maar zijn kracht dient te wijden aan het leveren van landstrijdkrachten en aan het vervaardigen van oorlogsmateriaal. Ofschon deze uitlating niet als officieel bestempeld kan worden, heeft zij terecht in ons land een begrijpelijke deining veroorzaakt. Immers, deze verklaring betekent een volkomen negatie van onze historische groei en traditie. Het behoeft wel geen uitvoerig betoog, dat Nederland, dat in de gehele wereld — ook in de historie — als een zeevarende natie bekend staat, bezwaarlijk zijn traditionele ontwikkeling geweld aan kan doen. Velen zullen dan ook met zeer veel voldoening hebben kennis genomen van de verklaring van onze minister van Buitenlandse Zaken, Mr. Stikker, deze week op Schiphol afgelegd, dat er geen beperkingen van onze vloot zullen worden doorgevoerd. Zeer terecht wees onze minister er op, dat Nederland altijd op de zee gericht is geweest en dat wij bovendien een zeevarend volk zijn met belangen op zee. Wij mogen hopen, dat de verklaring van Connally te bestender plaatse krachtig zal worden aangevallen en dat wordt voorkomen, dat er te dien aanzien enig misverstand blijft bestaan.

Het Congres der Liberale Internationale geeft richtlijnen

Het Congres van de Liberale Internationale, dat eind Augustus in Stuttgart bijeen is geweest, heeft verschillende resoluties aangenomen, waaruit wij het belangrijkste laten volgen.

KOREA.

In de eerste plaats heeft het Congres een resoluut gebracht aan de soldaten van de Verenigde Naties, die op het ogenblik in Korea vechten en sterven voor de vrijheid, voor de vrede en voor de verdediging van de rechten van de mens. Het Congres deed daarbij een beroep op de burgers van de gehele wereld om actieve steun te verlenen, zowel moreel als materieel, aan de actie, welke door de Verenigde Naties tegen de agressor is ondernomen.

Verenigd Europa

Vervolgens deed het Congres in een motie een beroep op de eenheid van Europa, er van uitgaande, dat de landen afzonderlijk niet langer in staat geacht kunnen worden hun vrijheid en onafhankelijkheid te verdedigen. Daarom deed het Congres een beroep op de aanwezigen om ervoor te zorgen, te dat de resolutie's, die door het Europese Parlement in Straatsburg worden aangenomen, in de parlementen van hun landen worden besproken, te dat de liberale partijen in de betrokken landen — onder auspiciën van de Liberale Internationale — de nodige stappen zouden ondernemen om een beter begrip van de Europese problemen te wekken en alle actie's, welke de eenheid van Europa kunnen bevorderen, zoveel mogelijk te coördineren.

Verdediging West-Europa

Verder wees het Congres op de noodzakelijkheid van een gemeenschappelijke West-Europese verdediging, en riep op tot de zo dringende noodzakelijke eenheid en een gemeenschappelijk dragen van de verplichtingen en de risico's, zonder zich te willen begeven in het doen van aanbevelingen op welke wijze en in welke mate ieder land tot de gemeenschappelijke zaak zal hebben bij te dragen, dit laatste niet behorende tot de competentie van het Congres.

Zelfbeschikkingsrecht tegenover agressie

Het Congres gaf ook nog weer eens uiting aan zijn overtuiging, dat ieder land het recht moet hebben om zijn eigen bestuur te kiezen, zonder welk recht een liberale

UIT DE PARTIJ

De Economische Commissie van de V.V.D. zal op Dinsdag 10 October te 2.30 uur in Hotel Terminus, Stationsweg 80 te 's-Gravenhage, een bijeenkomst houden betreffende de paragraaf economische zaken van het Werkprogram. Partijleden, die tot deze bijeenkomst toegang wensen, dienen zich zo spoedig mogelijk telefonisch of schriftelijk te wenden tot het Algemeen Secretariaat, Koninginnegracht 61, 's-Gravenhage, telefoon 111768, waarna zij een uitnodiging zullen ontvangen.

De Onderwijs-Commissie van de V.V.D. zal Zaterdag 21 October, om 3 uur, in Terminus, Stationsplein 3 te Utrecht, een bijeenkomst houden betreffende de paragraaf Onderwijs van het Werkprogram. Partijleden, die tot deze bijeenkomst toegang wensen, dienen zich zo spoedig mogelijk telefonisch of schriftelijk te wenden tot het Algemeen Secretariaat, Koninginnegracht 61, 's-Gravenhage, tel. 111768, waarna zij een uitnodiging zullen ontvangen.

en democratische wereld onbestaanbaar moet worden geacht, juichte in dit verband de snelle actie van de Verenigde Naties met betrekking tot Korea toe en sprak de hoop uit, dat een zelfde houding zal worden aangenomen ten gunste van ieder ander land, dat onverhoopt het slachtoffer van agressie mocht worden.

Culturele uitwisseling

Het Congres sprak zijn grote waardering uit voor de oprichting van een Europese Universiteit te Brugge en het Europese Cultuurcentrum te Genève en spoorde alle liberale groeperingen aan ieder streven tot steun en uitbreiding daarvan aan te moedigen. Het sprak daarbij de hoop uit, dat de uitwisseling van professoren en studenten in Europa zou worden vergemakkelijkt en in het bijzonder, dat de behaalde examens en graden aan een universiteit door alle andere universiteiten in Europa zouden worden erkend en dat bij het overgaan van de ene naar de andere universiteit voor de studenten zo min mogelijk tijdverlies zou ontstaan.

Het Hoofdbestuur heeft vergaderd

Het Hoofdbestuur van de V.V.D. kwam op Zaterdag 30 September te Utrecht in vergadering bijeen. De vergadering werd gepreseed door mr. H. van Riel, ondervoorzitter der Partij.

Naar aanleiding van ingekomen stukken van de afdeling Amsterdam werd besloten een vergadering van de Partijraad bijeen te roepen ter bespreking van de vraag, in hoeverre het mogelijk was het contact tussen de Kamerfracties en de partij te verstevigen en anderzijds de kwestie onder het oog te zien, in hoeverre het Hoofdbestuur van de Partij meer leiding dient te geven ten opzichte van het bepalen van standpunten, welke betrekking hebben op de praktische politiek.

Met enkele aanvullingen werd het Concept-Reglement op de candidaatsstelling voor Leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal goedgekeurd. Dit concept-reglement zal na de aanvulling op enige technische gronden ter beoordeling gezonden worden naar de afdelingen en vervolgens op de algemene vergadering in bespreking kunnen komen.

Enige wijzigingen werden aangebracht in het voorlopig advies, door de algemene secretaris opgesteld over het Voorontwerp tot wijziging van de Kieswet. Van gedachten werd gewisseld over de oprichting van de Vaderlandse Kring. Het blijkt, dat in het bijzonder vele Rooms-Katholijken van deze kring deel uitmaken. Het voorlopig bestuur blijft fel gekerd tegen het oprichten van een eigen politieke partij. Het Hoofdbestuur besloot de ontwikkeling van deze Kring nauwlettend gade te slaan.

Vervolgens gaf de heer G. Ritmeester, lid van het Hoofdbestuur en lid van de Tweede Kamer, een overzicht van de politieke toestand, waarna een bespreking van het rapport over de enquête inzake het weekblad Vrijheid en Democratie volgde.

Afschaffing paspoorten

Het Congres sprak zich tevens uit ten gunste van de afschaffing van paspoorten en visa binnen de landen, welke tot het Europese Parlement te Straatsburg zijn toetgetreden.

Het congres drong er tevens op aan, dat de bestaande invoerrechten, belastingen, quota, enz., welke de vrije invoer van boeken belemmeren, terstond en volledig zouden worden opgeheven, opdat een vrije uitwisseling van boeken eens en voor al werd gewaarborgd.

Souvereiniteit van West-Duitsland

Tenslotte sprak het Congres nog de mening uit, dat het Duitse volk weer spoedig zijn plaats in de familie der vrije volkeren als een soeverein en gelijkwaardig lid zou kunnen innemen, menende dat ieder uitstel daarvan wel eens noodlottig zou kunnen blijken voor het voortbestaan van de Europese beschaving.

Den Haag vergaderde

De afdeling Den Haag van de V.V.D. hield een druk bezochte ledenvergadering onder voorzitterschap van mr. F. G. van Dijk. Deze herdacht in zijn openingswoord mr. G. J. Ebbink, die veel voor de liberale gedachte heeft gedaan en die op jeugdige leeftijd overleden is. Mr. Ebbink maakte onlangs deel uit van de financiële commissie van de afd. Den Haag van de V.V.D.

Mevr. M. J. van Alphen—Ouden-dijk werd herkozen als vertegenwoordigster van de Centrale Den Haag in het bestuur van „Vrouwen in de V.V.D.”.

Hierna volgde een discussie over het onderwerp „Annexatie” op een der vorige vergaderingen ingeleid door de heer J. van Haarst.

Na de pauze hield de heer D. W. Dettmeijer, voorzitter van de gemeenteraadsfractie van de V.V.D., een inleiding over: „internationale, nationale en gemeentepolitiek, waarna een uitvoerige nabespreking volgde.

Week-einde van de J.O.V.D.

De Jongeren Organisatie Vrijheid en Democratie hield op 30 September en 1 October een druk bezocht week-end in Vierhouten, waar vele organisatorische kwesties aan de orde kwamen. De heer D. W. Dettmeijer, lid van het Hoofdbestuur van de V.V.D., hield een inleiding over „Beginsel en praktijk”, waarbij hij het begrip democratie toetste aan hetgeen zich in de praktijk voordoet, zoals onlangs bij de gebeurtenissen in België en bij de nationalisatie van de staalindustrie in Engeland.

Vereniging van Staten- en Raadsleden

Op Zaterdag, 21 October a.s., n.m. 2.30 uur, zal een bijeenkomst van de Vereniging worden gehouden in Hotel Oosterop te Meppel. Op deze bijeenkomst zal het woord worden gevoerd door Mr. S. J. R. de Monchy, lid van de Provinciale Staten van Zuid-Holland, over het onderwerp: „Gemeenschappelijke regelingen tussen provincies en gemeenten”.

Belangstellende leden van de partij kunnen door leden der Vereniging geïntroduceerd worden. Aangezien voor hen, die een lange afstand dienen af te leggen, reden zou kunnen bestaan uit overwegingen van financiële aard van het bijwonen der bijeenkomst af te zien, stelt het bestuur der Vereniging de mogelijkheid open reiskosten derde klasse te declareren.

Bij verrassing

Warden alle andere resolutie's met algemene of bijna algemene stemmen aangenomen, van deze laatste motie kan dit niet worden gezegd. Verreweg het grootste deel van de afgevaardigden was reeds vertrokken, toen in de allerlaatste minuten de Turkse delegatie deze motie indiende. De meeste afgevaardigden, die nog aanwezig waren, onthielden zich van stemming, aangezien zij de draagwijdte van de motie niet in enkele ogenblikken konden overzien. En zo kon het gebeuren, dat de motie met 15 stemmen vóór, 12 tegen en 25 onthoudingen, werd aangenomen. Wanneer men in aanmerking neemt, dat ruim 120 stemgerechtigde afgevaardigden het congres bijwoonden, dan valt het slechts te betreuren, dat noch de voorzitter, noch één van de nog aanwezige afgevaardigden het Congres heeft voorgesteld om de stemming over deze motie tot het volgend jaarcongres aan te houden.

Naar wij vernamen zal het volgende congres waarschijnlijk in Juli 1950 te Upsala (Zweden) plaats vinden.

Harde realiteit

De Minister van Financiën heeft ter gelegenheid van de aanbieding van de begroting gezegd, dat men de harde realiteit onder het oog zal moeten zien, omdat zware offers gebracht dienen te worden, nog zwaardere dan tot nu toe!

Zou de Minister zelve ook niet eens de harde realiteit onder het oog willen zien? En wel deze, dat het mogelijk is bij minstens gelijk blijvende ontvangst aan belastinggelden toch meer welvaart onder de mensen te brengen, de export te vergroten en het deviezentekort te verminderen?

Dit is bereikbaar door overwerk en extra inspanning niet zo progressief te belasten als tot dusverre het geval was, maar door het desnoods onbelast te laten. Want voor vele arbeiders loont het niet meer de moeite om overwerk te verrichten, tenzij de ondernemers de sterke progressiviteit in de loonbelasting betalen. Maar dan moeten zij 't uurloon voor overwerk verveelvoudigen en dit verhoogt de kostprijs dusdanig, dat 't voor hen niet lonend is te laten overwerken.

Wat baat het als de Minister ons allen tot de uiterste krachtsinspanning oproept, zolang hij de harde werkers niet 'n behoorlijk deel van hun extra prestatie gunt? De baten van dat extra werk moeten niet uitsluitend de schatkist ten goede komen! Daarom, Excellentie, minder doctrinair en meer rekening houdend met de gaardheid van de mens en dan is het wél mogelijk ons land er weer bovenop te helpen!

Vrouwen, de bus...

Op Zaterdagmiddag 14 October staat er om kwart voor twee een bus bij het hotel Monopool, tegenover het station in Amersfoort. Die bus draagt een bord: „Int. School voor Wijsbegeerte” en brengt U voor een kwartje naar onze voor-vergadering.

de Secretaresse
JOH. H. SPRINGER.

PARLEMENTAIRE FLITSEN

(Vervolg van pag. 2)

Maar ook zij, die de kunst, in welke vorm dan ook, niet zelf beoefenen, hebben, als kunstgenieters, en zeker ook als volksvertegenwoordigers, in de vraagstukken van kunst en cultuur toch recht van meespreken. En zo sprak voor de V.V.D.-fractie bij deze gelegenheid de heer Zegering Hadders, die eerst een zekere „dichterlijke vrijheid” van de heer Verhoeven in het juiste licht stelde. In ietwat misprijzende zin had ook deze weer eens het bekende: „Kunst is geen regeringszaak” een gevleugeld woord van Thorbecke genoemd.

Als men, zo merkte echter de heer Zegering Hadders op, de parlementaire redevoeringen van Thorbecke na-

slaat, vindt men in het derde deel op blz. 136, dat hij woordelijk heeft gezegd: „Ik zal niet zeggen, dat ik geen belang stel in kunst, maar het is geen zaak van de Regering, de Regering is geen beoordelaar van wetenschap en kunst”. En de omstandigheden waaronder hij dat zei, waren de volgende: het was een antwoord op een opmerking, dat de Troonrede van 1862 gezwegen had over de bijval, door de Nederlandse schilders op een expositie te Londen verworven.

Daarmede zaten wij tevens middenin het probleem van de verhouding tussen kunst en overheid en de heer Hadders sprak het maar meteen duidelijk uit: Het staat voor ons vast, dat de overheid ook op dit terrein een taak heeft. De overheid dient, nu het verdienstelijke werk, dat in het verleden door vele particulieren gebeurde tot steun voor de kunst, door allerlei economische en finan-

ciële maatregelen in vele gevallen niet meer mogelijk is, deze taak van het particulier initiatief, thans meer dan ooit, op te vangen en voort te zetten. De overheid moet dit doen op een wijze, waardoor de kunst gestimuleerd wordt. In samenwerking met de vrije en zelfstandige organisaties van belanghebbenden zal zij maatregelen moeten treffen, dat de kunst zo goed mogelijk tot ontwikkeling kan komen.

Subsidies aan kunstinstellingen, beurzen voor veelbelovende jonge kunstenaars, opdrachten bij de bouw van overheidsgebouwen en de aanleg van parken en het beschikbaar stellen van prijzen zijn slechts enkele middelen, waardoor de overheid de kunst inderdaad kan stimuleren. Grote nadruk legde onze woordvoerder daarbij ook op het bijbrengen van het schone in de kunst aan de jeugd. In de gemeenten, waar jeugdconcerten en jeugdtoneel worden georganiseerd

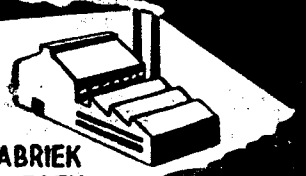
en waar onder goede leiding bezoken worden gebracht aan gebouwen, die culturele waarde hebben, zijn de resultaten van deze initiatieven zeer verblijdend. Dringend vroeg spr. de minister, toch vooral ook zijn ambtgenoten van Binnenlandse Zaken en van Financiën te bewegen, de gemeentelijke uitgaven, voor deze doeleinden benodigd, wel te willen goedkeuren. Aan deze medewerking van de Departementen ontbreekt echter helaas nog wel eens iets.

Vermelden wij tot slot, dat de heer Hadders ook warm pleitte voor de streekconcerten en in het algemeen voor een voortgezet streven om door decentralisatie zoveel mogelijk het gehele land, dus ook de z.g. „randgebieden”, in de gelegenheid te stellen, in aanraking te komen met de kunst.

Hetgeen in de Eerste Kamer werd verhandeld, houden wij voor de volgende week.

DE ROTTERDAMSCHЕ DROOGDOK MIJ. N.V.

DAKEN - VLOEREN
N.V. BETON- & PLATENFABRIEK
& GEBS. MYNLIFF NIMEGEN

H.P. Gelderman & Zonen N.V.

OLDENZAAL

fabrikanten van
ruwe-, geverfde-, gebleekte- en bedrukte-
katoenen-, celvezel- en kunstzijden manufacturen

N.V. BOELE'S

Scheepswerven en Machinefabriek
BOLNES

Nieuwbouw en reparatie

Fa. Plastimode
Knopen en Gespen voor groothandel en industrie
AMSTEL 252 AMSTERDAM-C.

TUINARCHITECTUUR — BOOMKWEKERIJEN
Ontwerpen Aanleggen Onderhouden
GIJSB. VURENS
Ringvaartweg 98 - Rotterdam (O.) - Tel. 22114

N.V. Staaldraadkabel- en Herculestouwfabriek
voorheen
J. C. DEN HAAN
GORINCHEM

Voor dagelijks gebruik!

DE JONG'S CHOCOLADE
CHOCOLADE HAGELSIAG.
De eenige echte!

BOLNES
Dieselmotoren
25-1400 P.K.
★
N.V. Machinefabriek „Bolnes”
v.h. J. H. v. Cappellen te Bolnes

N.V. Lijm- en Gelatinefabriek
„Delft”

Fabrieksmerk
TWEE TORENS
Tel. 106-363 — Delft

Goedewaagen's
Koninklijke
Pijpen- en Aardewerkfabrieken
Gouda
★
tegeltableaux
gelegenheidsborden

AFDELINGSSECRETARISSEN:
Onze administratie is gaarne bereid met U te spreken over de mogelijkheid van uitbreiding van onze lezerskring.

Handen af van onze Koninklijke Marine

Er is gerucht om onze Koninklijke Marine. Enige malen hebben wij publicaties in de dagbladen gelezen, die tot waakzaamheid nopen. Het lijkt goed daar onzerzijds enige aandacht aan te schenken en te bepalen hoe ons standpunt daartegenover moet zijn. Het gaat hier om een tak van ons verdedigingsapparaat, waar een lange roemrijke historie aan verbonden is, terwijl de historie ons tevens heeft geleerd, dat andere mogendheden de invloed van Nederland ter zee niet steeds met instemming hebben gezien. Integendeel, in de geschiedenis is vaak gepoogd Nederland zoveel mogelijk van de zee weg te krijgen.

Nu weten wij, dat de verdediging niet meer een zaak van de staten afzonderlijk is. De verdediging der Westerse wereld moet zoveel mogelijk als één geheel worden gezien en wanneer men dat heeft aanvaard, dan past het niet, dat een staat zich niet stoort aan het geheel en voor de gezamenlijke verdediging zou inbrengen wat hem het liefste zou zijn. Iedere staat moet een bijdrage leveren, die past in het geheel. Van dit beginsel dient men uit te gaan.

Nu is enige weken geleden de Amerikaanse senator Connally met een uitspraak gekomen, die er op neerkwam, dat Nederland de handen vol zou hebben aan het opbouwen van een land- en luchtmacht, en dat de marinetaken maar aan Engeland en de Verenigde Staten zouden moeten worden overgelaten. Is het wonder, dat deze uitspraak een slechte indruk maakte in een land, dat pas een oorlog achter de rug heeft waarin de daden van zijn marine over de gehele wereld de aandacht hebben getrokken? Wij behoeven slechts te herinneren aan de slag in de Javazee. En over wat onze Koninklijke Marine heeft kunnen doen voor de geallieerde zaak, toen Nederland en Nederlands-Indië waren bezet, hebben wij steeds de hoogste lof horen uiten. Laten wij mogen herinneren aan de woorden van de Proclamatie van Koningin Wilhelmina van 3 Maart 1942. Daarin zeide Hare Majesteit tot Hare Rijksgenoten o.m.

„Ik gevoel mij gedrongen, met U allen hulde te brengen aan de schitterende prestaties van onze vloot in Nederlandsch-Indië. Zij heeft bij den aanval op een geweldige overmacht, de eer van de vlag op roemvolle wijze hooggehouden en, tezamen met onze bondgenoten, zware verliezen aan den vijand toegebracht. Daarmede is gestand gedaan den geest uit den tijd van onze grote admirala's en hun bemanningen, den geest uit ons groot verleden, die zich steeds door roemrijke wapenfeiten getoond heeft en alom eerbied voor onze driekleur heeft afgedwongen”.

Wanneer een Amerikaan van het formaat als senator Connally een uitspraak doet, die er op neerkomt, dat Nederland maar moet gaan afzien van zijn vloot, raakt hij dan ook een gevoelige snaar bij ons volk. Maar bij hem, die de historie kent, wordt meer geraakt. Want deze ziet achter zulk een uitspraak een voortzetting van het eeuwenlange pogen om Nederland van de wereldzeeën weg te krijgen.

Geruchten, dat zulk pogen de kop weer had opgestoken, zijn er na de oorlog meer geweest. Het was om die reden, dat wij bij de behandeling van de marinebegroting voor het dienstjaar 1949 de betekenis van de marine hebben uiteengezet. En ook enige weken geleden hebben wij bij de debatten over de defensie nog eens speciaal gewezen op de Nederlandse belangen ter zee, die een zo krachtig mogelijke vloot vereisen.

Kort na de laatste marine-debatten zijn de uitingen van senator Connally gekomen en vorige week is er ook het een en ander gepubliceerd over besprekingen in de zogenaamde Standing Group, een militair-suborgaan van het Atlantisch Pact. Wat wij daarvan vernamen gaat in de zelfde richting.

Is het, gezien de prestaties der onderscheidene volken, niet vreemd, dat zelfs de gedachte maar opkomt in het internationale milieu om aan de Vaderlandse marine te tornen? Zou iemand het bijvoorbeeld in het hoofd halen om Frankrijk zijn Alpenjagers te ontnemen? Hoe kan men zo blind zijn om een land, dat zijn historie ter zee heeft gemaakt en dat zijn welvaart door middel van de zeevaart heeft opgebouwd, te raden zijn marine maar op te geven. Men kan toch nauwelijks een volk vinden, dat meer aan de zee verbonden is dan het onze.

Het is goed geweest, dat de staatssecretaris van marine, schout bij nacht Moorman, in een persgesprek duidelijke taal heeft gesproken. Hij heeft daarmede gehandeld in onze geest. Wanneer Nederland een bijdrage moet leveren in de Atlantische verdediging dan is het duidelijk, dat het een taak ter zee heeft. Kortzichtigheid van de gruwelijkste soort is het wanneer zulks niet wordt begrepen. Men zou de Westerse defensie onberekenbare schade doen wanneer men een volk dat krachtens zijn traditie geroepen is een bepaalde taak op zich te nemen, van de vervulling daarvan zou uitschakelen.

Nederland heeft in het geheel der Atlantische defensie een marine-taak. Maar een zo krachtig mogelijke marine is ook nodig om andere redenen. Wanneer wij namelijk het gebied bezien, dat onder de werking van 't Atlantisch Pact valt, zien wij dat het Atlantische gebied maar een fractie is van alle streken waar wij belangen hebben. Laten wij er bijvoorbeeld op wijzen, dat Suriname en de Antillen er buiten vallen en laten wij beseffen, dat het gehele Indonesische gebied er zeer van verwijderd is. En dat Nieuw-Guinea er ook al niets mee van doen heeft. Verder vallen buiten de werking van het Atlantische Pact onze koopvaardijbelangen naar Zuid-Amerika, naar West-Afrika, naar Zuid-Afrika, een deel van het Midden-Oosten, het Verre Oosten, India, Pakistan, Australië, Nieuw-Zeeland, verder onze gehele Pacific-koopvaardij.

Zelfs al zou het dus mogelijk zijn in Atlantisch verband de marine-taken aan Engeland en de Verenigde Staten over te laten, dan nog zou het nodig zijn om een marine te hebben ter mede-verdediging van onze belangen elders.

Maar ook binnen het kader van het Atlantische Pact hebben wij nu eenmaal een vloot nodig. Afgezien nog van het feit, dat elke vlootbijdrage

tegenover een toekomstige agressor van waarde zal zijn, want deze toekomstige agressor, — daar zal men toch rekening mee moeten houden — zal de fout vermijden om een te geringe vloot te hebben, een fout waardoor Duitsland tweemaal is gestruikel.

Maar leerzaam is verder wat de jongste defensie-nota ons heeft te zien gegeven. Daarin staat:

„Er zij bovendien nog eens op gewezen, dat de geallieerde oorlogsleiding zich voor wat betreft West-Europa uiteraard in de eerste plaats bekommert om haar meer zuiver militaire taak aldaar”.

Dat wil zeggen: wanneer onverhoopt strijd zou ontbranden in West-Europa, dan zullen de geallieerden zich interesseren voor het zuivere militaire aspect. Dat wil zeggen, dat wij zelf zullen moeten zorgen voor de bevoorrading van onze tien miljoen inwoners. Voor de beveiliging der aanvoerwegen zijn vlootseenheden onontbeerlijk.

Het is niet onze bedoeling om alle voordelen van een marine uiteen te zetten. Zeker hebben wij ook niet beoogd iets ten nadele van land- en luchtmacht te suggereren. Wij hebben alleen geconstateerd, dat er in sommige kringen wonderlijke gedachten bestaan, waartegen van regeringszijde gelukkig reeds stelling is genomen. Van onze kant hebben wij het noodzakelijk geacht tegen eventuele aantasting ten scherpste stelling te nemen. Wij zijn volledig bereid ons te schikken naar wat internationaal beschouwd nodig is. Maar wij zijn niet bereid toe te geven aan wensen van anderen, die door enghartige nationale overwegingen worden ingegeven.

Het drama Ambon

Diep is ons volk geschokt door wat op Ambon plaats grijpt. Lange tijd hebben wij het zien aankomen als een gevolg van het streven naar de eenheidsstaat in Indonesië, maar nu het zover is dat de wapenen spreken, treft ons dit toch zeer diep. Hierover uitvoerig schrijven, willen wij niet. Wij zouden toch niet meer kunnen dan uiting geven aan gevoelens van deernis en schaamte, die in brede kring van ons volk leven, gevoelens waarover men beter niet uitvoerig kan zijn. Voor Nederland is deze zaak uitermate pijnlijk.

Van onze zijde is met de grootste volharding voor het zelfbeschikkingsrecht gestreden. Toen wij dit in December van het vorige jaar naar voren brachten, werd gedaan alsof wij open deuren intrapten en alsof alleen een politiek opzetje de drijfveer was. Maar in Mei van dit jaar moest mr. Oud de Regering aanvallen en moest hij in het bijzonder minister Van Maarseveen verwijten, dat veel te weinig was gedaan om te voorkomen, dat wat bepaald was omtrent het zelfbeschikkingsrecht, tot een dode letter zou worden. De Kamer heeft onze motie, waarin neergelegd was dat de Kamer haar ernstige teleurstelling over de houding der Regering zou uitspreken, niet aanvaard.

Indonesië is voortgegaan op de fatale weg, die geleid heeft tot het huidige verschrikkelijke optreden. Aan wat afgesproken was ter R.T.C. heeft het zich niet gehouden.

Thans beleven wij het, dat het Ambonese volk wordt aangevallen, omdat het opkomt voor zijn zelfbeschikkingsrecht. Met welke wapenen wordt het aangevallen? Met welk materieel? Juiste gegevens staan ons daarover niet ter beschikking. Wel weten wij, dat Nederland in 1949 al vier korvetten heeft overgedragen. En krachtens overeenkomst, „is de Nederlandse Regering bereid, een jaar na de soevereiniteitsoverdracht een torpedobootjager aan de Regering van de Republiek der Verenigde Staten van Indonesië in eigendom over te dragen”. Nu willen wij wel zeggen, dat, afgezien van alles wat gedaan moet worden om het gruwelijke conflict uit de wereld te helpen, de Nederlandse regering moet overwegen wat haar te doen staat met betrekking tot het overdragen van die torpedobootjager. Wij zijn van mening, dat de regering van Indonesië gezegd moet worden, dat, waar zij zelf het overeengekomene met voeten treedt, van Nederland niet verwacht kan worden, dat het verder materieel ter beschikking stelt. Duidelijk moet worden, dat aan ons geduld ééns een einde komt.

☆ **parlementaire flitsen** ☆

Minister Lieftinck kon zijn geestverwanten niet overtuigen

Dividendstop, Ondernemingsbelasting en Interimregeling Ned. Antillen in Eerste Kamer

In dezelfde week, waarin de Tweede Kamer, blijkens onze vorige kroniek, naar aandacht wijdde aan de voorgestelde proef voor een gewijzigde procedure der begrotingsvoorbereiding en vervolgens aan lonen en prijzen, met als tussengerecht de kunst en de cultuur, hielden, aan de andere zijde van het Binnenhof, onze senatoren zich bezig met de „verfijning” en de termijnstelling voor de dividendstop, de afschaffing van de Ondernemingsbelasting en de Interimregeling voor de Nederlandse Antillen. Minister Lieftinck vond daarbij zijn geestverwanten in deze Kamer zowel met betrekking tot de dividendstop-voorstellen als ten aanzien van de afschaffing der Ondernemingsbelasting tegenover zich. En dat ondanks de poging van de minister om door verkleining van de betekenis van de gestelde termijn voor de dividendstop en door in het vooruitzicht te stellen, dat binnen afzienbare tijd de belastingen wel weer zullen moeten worden verzwaid, zijn partijgenoten gunstig te stemmen.

Wat dan in de eerste plaats het nieuwe ontwerp van wet op de dividendbeperking betreft kon prof. Molenaar, als woordvoerder van de V.V.D.-fractie, in tegenstelling tot de heer Van de Kieft (Arb.) verklaren, dat zijn fractie haar stem gaarne aan dat ontwerp zou geven. Er waren twee redenen voor dat standpunt. Vooreerst is de nieuwe regeling in een aantal gevallen wat ruimer gesteld dan de tot nu toe geldende. En in de tweede plaats is in artikel 28 een eindtermijn opgenomen; zij zal niet meer gelden voor de boekjaren, welke eindigen op of na 31 December 1952. Dat laatste punt, zo zei prof. Molenaar, is voor ons van doorslaggevende betekenis. Door aanneming van dit ontwerp verhaasten wij het verdwijnen van de dividendstop en dat is een stap, waaraan wij gaarne onze medewerking verlenen.

Intussen moest hij er de aandacht op vestigen, dat art. 28 veel van zijn betekenis verloren had door de verklaring van de minister in de Tweede Kamer, dat het opnemen van een termijn in de wet alleen wil aanduiden, dat een wettelijke dividendbeperking moet gezien worden als een tijdelijk iets. Er zit in die termijnstelling niets definitiefs. De wetgever, zo liet de minister er toen op volgen, zal goed doen zich te zijner tijd opnieuw te beraden over de vraag of de dividendbeperking alsdan, niet moet worden gecontinueerd.

Prof. Molenaar vond dit werken met een „indicatie”, zoals de minister het zelf noemde, een vreemde manier van wetgeven. De wet luidt positief, maar de ontwerper houdt een slag om de arm. Ik keur — zo zei hij — dit met de ene hand geven en met de andere hand terugnemen, af. Zijn er politieke redenen (en hier duidde de heer Molenaar op de geestverwanten van de minister in de Kamer, die aan de dividendstop krampachtig willen vasthouden) voor deze houding?

Ook bij de replieken is onze woordvoerder naar aanleiding van het nader gesprokene door de minister, op deze kwestie nog teruggekomen. De minister bleef ook in deze Kamer bij zijn standpunt, hetgeen prof. Molenaar aanleiding gaf nog de vraag te stellen, of de onzekerheid, welke de houding van de minister nu weer heeft doen ontstaan, velen niet weer zal doen afschrikken om aan de noodzakelijk kapitaalsuitbreiding van de ondernemingen mede te doen. En daarmede, zo stelde de heer Molenaar vast, brengt de minister een van de grote doeleinden, die hij met zijn ontwerp beoogde te bereiken, in gevaar. Het was ondertussen uit het feit, dat de minister in zijn rede in de Eerste Kamer duidelijk de dividendstop aan de loonstop verbond, wel duidelijk geworden, dat de houding van de minister inderdaad was inge-

geven door het streven, zijn geestverwanten in de Kamer nog mee te krijgen — iets dat, als vermeld, nochtans niet gelukt is.

De twee genoemde punten: de iets grotere armslag en de wettelijk vastgestelde eindtermijn, juichte de V.V.D.-fractie dus toe. Maar daarmee, zo verklaarde prof. Molenaar, heb ik dan ook alle goeds, dat ik van het voor ons liggende ontwerp naar voren zou kunnen brengen, volledig gezegd. Hij achtte namelijk de handhaving van de dividendstop onnodig, de ontworpen regeling willekeurig en het wetsontwerp een voorbeeld van slechte fiscale wetgeving. Elk van deze bezwaren lichtte hij nog nader toe; waarbij hij aantoonde, dat het gemiddelde dividend nauwelijks 7% heeft bedragen en tevens als zijn mening te kennen gaf, dat hij het zeer willekeurig achtte, dat voor het al dan niet onder de dividendstop vallen een grens (kapitaal van f 500.000) was gesteld.

Het voornaamste fiscale ontwerp, dat in de Eerste Kamer werd

behandeld, brengt een verlaging, gevolgd door een algehele afschaffing, van de Ondernemingsbelasting, waar- tegenover de Vennootschapsbelasting tegelijk echter enige verhoging ondergaat.

Prof. Molenaar kon verklaren, de afschaffing van de Ondernemingsbelasting van harte toe te juichen, en wel omdat zulks uit economische overwegingen dringend nodig was geworden en omdat de rechtvaardigheid dit eiste. De belastingherziening 1947 is beslist onbillijk geweest tegenover de ondernemingen van natuurlijke personen. Enerzijds omdat die wet van 1947 een verlichting van druk voor de ondernemingen in N.V.-vorm bracht en anderzijds omdat zij het tarief van de inkomstenbelasting voor de hogere belasting-klassen omhoog schroefde.

Uiteraard betekent dit voor de schatkist een adering, maar later wordt dat verlies, naar minister Lieftinck verwacht, weer ingelopen. Daarom kon de minister zeggen, dat, onder de omstandigheden van het ogenblik, zijn politiek op korte termijn eigenlijk niet helemaal (meer) verantwoord was, maar op iets langere termijn gezien toch wel.

In ieder geval met dit laatste, kon prof. Molenaar volkomen accoord gaan. Het is wat van onze zijde reeds zo dikwijls is betoogd, wanneer bepaalde verlagingen werden bepleit: via betere mogelijkheid van kapitaalvorming, investering, zuivere belastingaangifte, enz. kan tenslotte een positieve bate in de toekomst het gevolg zijn.

In dit verband kwam prof. Molenaar ook nog weer eens op de actie van de V.V.D. voor belastingverlaging. Ik bepleit dat ook heden nog, zo verklaarde hij en wel niet in deze geest,

dat ik een wilde, onbeheerste verlaging bepleit, ik heb ook voor het budgetaire belang wel degelijk oog. Maar een spierinkje uitgooien om een kabeljauw te vangen is naar mijn mening ook een voortreffelijke methode op het gebied van de belastingpolitiek. Men kan belastingverlaging daarenboven ook bevorderen door de onkosten van de Staatsdienst sterk omlaag te brengen.

Wat die belastingverlaging aangaat had de heer Molenaar trouwens nog, zoals hij het zelf uitdrukte, een appeltje met de minister te schillen. De minister had prof. Molenaar namelijk aan de „politieke schandpaal” geslagen door er in de Tweede Kamer op te wijzen, dat deze zou hebben aangedrongen op een grote uitbreiding van de staatsuitgaven, n.l. door de toekenning van staatspensioen over de gehele lijn te bepleiten.

Een werkelijk staatspensioen, zo gaf prof. Molenaar toe, is altijd een kostbare geschiedenis voor de schatkist en daarom kon hij wel begrijpen, dat de bewindsmen geschrokken was. Ik heb — zo vervolgde hij — echter alleen aangedrongen op wijziging van de ouderdomsvoorziening; ik heb met geen enkel woord over staatspensioen gesproken. Mijn voorstel strekte ook niet tot instelling van staatspensioen, want ik heb uitdrukkelijk gezegd premieheffing nodig te achten voor degenen, die in loondienst zijn. Voor de zelfstandigen denk ik aan een bestemmingsheffing, waarvoor m.i. een deel van de opbrengst van de Omzetbelasting in aanmerking komt. Ik stel nu vast, dat mijn oorspronkelijk plan f 40 miljoen meer kost dan de noodvoorziening-Drees en dat het onzeker is, welk deel van de totaal f 190 miljoen ten laste van de Staat moet komen. Invoering van staatspensioen heb ik dus niet bepleit. Wel heb ik herhaaldelijk op een reorganisatie van de sociale verzekering aangedrongen, welke o.a. een sterke besparing op de administratiekosten zou kunnen opleveren. En wat de door hem bepleite pensioenverhoging betreft: De Regering heeft voor de tweede maal een loonsverhoging van 5% aan het bedrijfsleven voorgeschreven. Hij achtte de pensioenverhoging nu de noodzakelijke consequentie van de maatregelen, welke de Regering zelf had getroffen. Die meerdere kosten mochten hem dus niet worden verweten.

Met betrekking tot de Interimregeling Nederlandse Antillen, waarbij één onderdeel: de onderlinge zetelverdeling, in verband met de protesten van Aruba zulk een pikante materie is gaan vormen, was prof. Molenaars eindconclusie: Ik ben van mening, dat vóór alles de staatkundige emancipatie van de Antillen niet langer moet worden uitgesteld en dat hetgeen de Regering beoogd heeft te bewerkstelligen veel waardering verdient. De Regering volgde daarbij een methode van knopen doorhakken. Ook in de M.v.A. aan deze Kamer laat de Regering een krachtig geluid horen. Ik mag dat wel. En omdat ik de eenmaal geprojecteerde emancipatie snel wil bevorderen en teleurstellingen, als wij in Indonesië opdeden, wil vermijden, ga ik, ondanks enige twijfel, met de Regering mee.

Prof. Molenaar gaf toe, dat men zich natuurlijk kon afvragen of een andere zetelverdeling minder risico's zou meebrengen. Tenslotte was er echter op een bepaald ogenblik een compromis bereikt en hij achtte het niet raadzaam, daarop in dit stadium terug te komen.

Wel drong onze woordvoerder er tenslotte nog op aan, spoedig tot een definitieve regeling te komen en hij hoopte, dat bij het overleg over de komende Eilandenregeling allen, die bij deze zaak betrokken zijn, alles in het werk zouden stellen om een zo evenwichtig mogelijke oplossing te vinden. Er is nu eenmaal een kleine minderheid binnen het Koninkrijk als geheel, welke zich ongerust voelt over hetgeen misschien zou kunnen gaan gebeuren.

Het is niet moeilijk, Aruba te overstemmen, maar in stede daarvan leidde men het daarheen, dat Aruba de zeggenschap over eigen zaken — de autonomie — krijgt, welke het toekomt en dat het tevens met vreugde kan medewerken in het ook voor dit eiland heilzaam staatsverband der Antillen en op die wijze in dat van het Koninkrijk als geheel.

Deze burger

was op de Horeca-ten- toonstelling in Amsterdam en hij vond dat een uitstekend, indrukwekkend stuk werk van onze ijverige, moderne hotel-industriëlen, dat toonde dat in die kring der vader-

landse initiatieven veel werk verzet wordt en hoe men er mee gaat met een tijd, die steeds hogere eisen stelt.

Hij zag er pasteien, wildbraad, venizoenen, vissen en vogels om van te watertanden.

Hij liep door een model-hotel om naar te verlangen.

Hij ging langs prachtig-gedekte tafels, om zó, bij stil kaarslicht en met een aardige nicht aan neer te zitten — voorportaal aller aardse hemelen.

Hier nu was alles wat het goede leven de mens van eigen honk verwijderd, bieden kan. En dat alles is heel véél.

De zachtste en breedste bedden.

De heerlijkste spijzen.

De opwindendste dranken.

Het gelukkigste porcelein, kristal, zilver, damast.

En deze burger was onder de indruk van het bewijs dat de vaderlandse professionele gastheren dat alles opbrengen en met gerechvaardigde trots kunnen tonen aan de borgherij.

Maar óók: dat het een zonderlinge, kleine, ronde aarde is waarop die paar duizendmillioen aardelingen hun tentje hebben gezet en hun aardse leven leven.

Dat wij met ons allen de boel maar raar hebben opgezet, ingericht en versierd.

Pasteien, venizoenen, wildbraad, bedden, ijskasten, wijnen, vissen, vogels, porcelein, zilver, damast en kaarslicht.

Voor hoevelen?

Voor hoevelen de dagelijkse eeuwige worsteling om één handvol rijst, een paar sneden brood, een kruik koel water?

Voor hoevelen van die paar duizendmillioen van ons. Van Iran tot Irak, van Haiti tot Tahiti, de bittere strijd met de oude moeder aarde alléén voor het naakte leven?

Watertandend langs de patrijzen, de kreeften, de hazenruggen en de geglaceerde korhoenders liep een willekeurig, gezet en grauw heer, peinzend over het vreemde levenslot van alle paarduizendmillioen medeburgers van DEZE BURGER.

Dwaas

Gelijk men in de dagbladen heeft kunnen lezen, heeft het Genootschap voor Reclame, dat onlangs in Haarlem congresseerde, Laurens Janzn. Coster tot erelid van dit genootschap benoemd. Men heeft gemeend deze benoeming luister en kracht bij te moeten zetten door zijn standbeeld met een krans te omhangen, welke plechtigheid door de burgemeester van Haarlem werd verricht. Nu is reclame maken een nuttig ding en het kan een ieder bekend zijn, dat de wegen die vaak door de reclame worden bewandeld, af en toe wel eens eigenaardig kunnen zijn. Dit behoort nu eenmaal bij het vak. Niemand verbaast zich hierover en men kan er soms goedwillend om glimlachen. Men hoeft echter niet bepaald een zwartkijker te zijn, om de „reclamestunt” te Haarlem als dwaas te betitelen. Pasquino heeft er in De Telegraaf in zijn bekende hoekje het zijne over gezegd en stelt voor in analogie met de Haarlemse „onderscheiding” Rembrandt tot erelid van de Verenigde Verwarfabrieken te maken, Thorbecke erelid van het Vreemdelingenverkeer en Vondel via een brandladder het diploma van de Maatschappij van Letterkunde uit te reiken en tenslotte P. C. Hooft te eren als posthume bestuurder van lijn twee.

Wij kunnen het slechts volledig met Pasquino eens zijn en voelen ons werkelijk opgelucht, dat wij niet in de schoenen stonden van Haarlems burgervader.

„Bekentenis”

Dat de terreur, achter het ijzeren gordijn de meest verschrikkelijke vormen aanneemt, moge opnieuw blijken uit het onderstaande dagbladbericht, dat wij aan de Volkskrant ontlenen. Wij plaatsen het zonder commentaar en bevelen lezing aan, vooral voor degenen, die met een zekere halsstarrigheid blijven volhouden, dat het achter het ijzeren gordijn „wel niet zo erg zal zijn”. Het bericht luidt als volgt:

Met een stem, bevend van emotie, heeft de vroegere secretaris van de sociaal-democratische partij in Berlijn, Wilhelm Lohrenz, op een persconferentie in Bonn verteld, hoe de Russen hem een „bekentenis” hadden afgedwongen.

In 1946 was Lohrenz in de Oostelijke zone van Duitsland gearresteerd. Van 23 tot 26 December had hij dag en nacht recht op moeten staan, terwijl hij met ketenen aan de muren van zijn cel in een gevangenis in Potsdam was vastgeklonken. Hij weigerde echter „schuld” te bekennen en werd daarop zonder kleren in een kamertje, waarvan de ramen gebroken waren, opgesloten en met koud water overgoten. Lohrenz verloor het bewustzijn, maar deze behandeling werd twee of driemaal herhaald. Ook werd hij gedwongen naar een gramfoonopname te luisteren, waarop een vrouw huilde en schreeuwde bij een verhoor. Men zei hem, dat het zijn vrouw was. Verder werden machinegeweerkogels raketlings langs zijn lichaam afgeschoten. Na anderhalf jaar in de gevangenis te hebben doorgebracht, tekende hij een „bekentenis” van vijf pagina’s, die een generaal, genaamd Melnikof, hem voorlegde. Melnikof zei, dat het ditmaal een kwestie was van „leven of dood”.

In December 1949 werd Lohrenz vrijgelaten op voorwaarde dat hij voor de Russische inlichtingendienst zou gaan werken. Alhoewel hij werd geschaduw, slaagde hij er in naar het Westen te ontsnappen.

Een belangrijk bedrijf

Het toeval voerde ons binnen enkele dagen van de Internationale Horeca-tentoonstelling te Amsterdam naar Schiedam, waar wij een moutwijnbranderij bezochten. Zowel in Amsterdam als in Schiedam zijn wij onder de indruk gekomen van de betekenis van de bedrijven, welke wij zagen, voor ons land. Het hotel-café en restaurantbedrijf vervult een veel belangrijker plaats in ons gehele economische bestel, dan men zich veelal bewust is en daarbij speelt uit de aard der zaak ook de voorziening met dranken een belangrijke rol.

Het is daarbij wel degelijk van betekenis, dat deze bedrijven zich rustig en bevredigend kunnen ontwikkelen zonder storende inmenging van de zijde van de overheid, hetzij rijks- of gemeentelijke overheid. Tegenstanders van deze bedrijven wijzen wel eens op verkeerde omstandigheden, die zich tengevolge van deze bedrijven kunnen voordoen. Maar dat zijn dan bepaalde facetten, die men door gemeenschappelijk optreden van de zijde der bedrijven en de overheid onder het oog kan zien en waartegen men maatregelen kan nemen. Wij achten in deze tijd zowel de horecabedrijven met alles wat daarmee verbonden is voor ons economische leven, voor het maatschappelijke leven van grote betekenis en wij hopen, dat aan deze bedrijven zo min mogelijk belemmeringen in de weg worden gelegd.

Wonderlijk

Het zij ons veroorloofd ernstig aanmerking te maken op een publicatie, welke dezer dagen de Staatscourant vulde en waarin een lange lijst voorkwam van allen, die door de Commissie voor de Perszuivering gestraft waren. Daarbij waren velen, die sindsdien reeds overleden waren, daarbij waren ook velen, die in hoger beroep een lichtere straf hadden gekregen, daarbij waren ook velen, die in hoger beroep waren vrij gesproken. Wij vinden deze publicatie op zijn zachtst uitgesproken wonderlijk. Wij hebben nog niet meegemaakt, dat in de officiële Staatscourant vonnissen werden vermeld, waarbij niet gezegd werd, dat dit vonnissen in eerste aanleg waren. Men zou ten hoogste de vonnissen in gewijde kunnen vermelden, als daarvoor reden was, hetgeen wij niet vermogen te beoordelen. Maar wat hier geschied is, en als onze inlichtingen juist zijn buiten voorkennis van het betrokken Departement van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, alleen maar dwaas. Daar kan zelfs een mededeling van het Algemeen Nederlands Persbureau, dat deze publicatie alleen maar formele betekenis heeft, niets aan veranderen.

Rood gevaar

Hoe weinig de bewering van de Nederlandse socialisten, dat zij de pleitbezorgers bij uitstek van de middenstand zijn, geheel bezijden de waarheid is, bleek opnieuw tijdens de parlementaire debatten in de Eerste Kamer over de belastingvoorstellen. Toen minister Liefstinck met het lang verwachte voorstel kwam tot afschaffing van de ondernemingsbelasting, een voor de middenstand zeer zwaar en lastig obstakel, was het de Partij van de Arbeid, die zich hier tegen verklaarde. De heren socialisten waren blijkbaar van mening, dat de kleine zakenman dit irreële offer maar rustig moest blijven brengen. Zij waren blijkbaar vergeten, dat het nu al lang genoeg heeft geduurd, dat de lasten te eenzijdig op de schouders van de middenstand drukken.

Ieder redelijk denkend mens, die inderdaad met het lot van de middenstand is begaan, zal toch hebben ingezien, dat de ondernemingsbelasting in de afgelopen jaren wel een bijzonder blok aan het been betekende, vooral voor de eenmanszaken. Zo niet de Partij van de Arbeid, die vooral in de verkiezingstijd steeds de mond vol heeft over de belangen van de middenstand. Doch als het er om gaat deze belangen in de Kamer te verdedigen, geven de heren niet thuis en trachten zij een toestand te bestendigen, die voor de middenstand onhoudbaar is. Het kan in het bijzonder voor de middenstanders nuttig en leerzaam zijn, dergelijke dingen goed te onthouden. De socialistische politiek betekent voor de middenstand een groot gevaar. Het zijn tenslotte de feiten, die dit bewijzen.

Kentering (I)

Het verloop van de strijd in Korea is een eclatant succes voor de democratische wereld geworden. Hiermee wil niet gezegd zijn, dat de overwinning reeds zou zijn veilig gesteld, of dat er zich in Azië verder geen complicaties meer zouden kunnen voordoen. Integendeel. De spanning is juist door de democratische zege groter dan ooit en het ziet er naar uit, dat de wereld nog momenten zal moeten doormaken, die niet van gevaar zijn ontbloot. Dit alles neemt evenwel niet weg, dat de democratie eindelijk met daden heeft getoond wat zij waard is en wat een eensgezind optreden van democraten vermag. Een dergelijke ontwikkeling zal een ieder, die het met de democratie oprecht meent, een hart onder de riem hebben gestoken. De ontwikkeling der gebeurtenissen in Korea hebben met de feiten bewezen, hoe onwaar en gevaarlijk de defaitistische praatjes zijn als zou de democratie haar bestaan niet kunnen verdedigen. De democratie heeft zich thans sterker getoond dan ooit te voren. Zij heeft nieuw geloof en nieuwe hoop gebracht bij de wankelmoedigen, die vroegtijdig het hoofd lieten hangen. Er is een kentering ten goede ingetreden. En het mag op deze plaats nog wel eens worden herhaald, dat het juist nu in het bijzonder de moeite loont schouder aan schouder te staan om de rechten van de vrije mens te verdedigen.

Kentering (II)

Dat het internationale communisme op een toenemende weerstand van de democratische gedachte stuit, is o.m. weer gebleken bij de jongste Finse gemeenteraadsverkiezingen, waarbij de rechtse en centumpartij in het gehele land de meerderheid hebben behaald. De communisten gingen weliswaar vooruit, doch hun winst bedroeg niet meer dan 2,7%. Ogenschijnlijk mag dit percentage wellicht nog verontrustend lijken. Men dient evenwel niet te vergeten, dat het Finse volk onder een enorme druk leeft van zijn grote, rode nabuur. Gezien deze grote aanhoudende druk, die speciaal op de arbeidersbevolking wordt uitgeoefend, mag het als een gunstig resultaat worden geacht, dat de Russische druk het weerstandsvermogen van het Finse volk niet heeft gebroken. Er zullen maar weinigen zijn

geweest, die een achteruitgang van het aantal communistische stemmen in Finland hebben verwacht. Integendeel, algemeen werd op een grote vooruitgang gerekend. Deze vooruitgang is evenwel niet gekomen. Ook in de onmiddellijke nabijheid van de rode heersers heeft de democratie een stevige dam opgeworpen en men mag deze ontwikkeling zien als een van de vele voorbeelden van de kentering, die bij de communistische successen waarneembaar is.

Kentering (III)

Ook in ons eigen land blijkt in toenemende mate, de verdeeldheid in de communistische gelederen, zich o.m. uitende in het aftreden als gemeenteraadslid of als functionaris van de communistische partij. Thans heeft het landelijk secretariaat te Rotterdam van het Onafhankelijk Verbond van Bedrijfsorganisaties (een van de communistische E.V.C. afgesplitste organisatie) van de verantwoordelijke bestuurder van de afdeling bouwvak, transport, Chevofa, tabak, hout en meubels van de E.V.C. in Groningen bericht ontvangen, dat zij besloten hebben uit de E.V.C. te treden om aansluiting te zoeken bij het vermelde verbond. In een circulaire aan de leden van de E.V.C. in Groningen zeggen de uitgetreden bestuurders o.m., dat zij meer dan 5 jaren hebben gestreden voor het onafhankelijk bestaan van de beweging, doch dat zij thans tot de erkenning moeten komen „dat de E.V.C. als zelfstandige economische strijdorganisatie van de arbeidersklasse verloren is gegaan en volledig is verworden tot een verlengstuk en apparaat van de communistische partij Nederland”. Nu willen wij niet beweren, dat de communistische weglopers thans in één slag tot goede democraten zouden zijn bekeerd, doch deze ontwikkeling doet verwachten, dat ook in het communistische kamp eindelijk de ogen eens open gaan.

Aan ons, democraten, de taak onze propaganda en onze invloed te verstevigen.

Sparen (I)

Wij hebben een Nationale Spaarraad. We weten niet of de leden van deze raad hun werk belangeloos verrichten dan wel honorarium genieten en/of declaraties mogen indienen. In elk geval zullen de leden de noodzakelijkheid van het bestaan van de Spaarraad willen aantonen en daarom komen zij met plannen.

Tot de uitgevoerde behoren het uitgeven van een maandblad en de jeugdspaaractie.

Wij vragen ons maar niet af wat dat alles reeds kost en kosten gaat. Het zou o.i. wel genest zijn dat daarvan eens cijfers werden gepubliceerd.

Nu komt de Raad weder met een nieuw plan, t.w. „Belastingvrij sparen door jonge werknemers”. Wij lezen o.m. hierover het volgende:

De bedoging is als volgt. Jonge arbeidskrachten, zowel mannelijke als vrouwelijke, kunnen een „voorzorgsbaarboekje” aanvragen bij elke willekeurige spaarbank. Op dit boekje kunnen zij regelmatig door hun werkgevers een zeker percentage van hun loon of salaris — gedacht wordt aan een maximum van ongeveer 10 pct. — laten zetten. Over dit geld behoeft, als het plan doorgaat, geen loonbelasting te worden betaald. Het gespaarde wordt echter geblokkeerd tot de spaarder of spaarster plannen heeft spoedig te trouwen of indien een bepaalde leeftijd (ongeveer 25 jaar) is bereikt.

Sparen (II)

Nu vragen wij ons af of mensen die trouwplannen hebben niet eigener beweging tot sparen zullen overgaan. Verder kan de prikkel om het gespaarde geld te kunnen opnemen oorzakelijk zijn van ontijdige huwelijken of huwelijken die beter niet hadden kunnen doorgaan.

Maar bovendien, waarom alleen deze mensen belastingvrij te laten sparen, waarom mogen andere spaarders van deze faciliteit niet genieten?

In dit verband willen we nog wijzen op de grote en wellicht kostbare advertenties van de Rijkspostspaarbank waarin de volgende zin voorkomt:

**Sparen maakt van centen guldens
En met guldens kan je wat doen!**

Het staat er, maar hoe was tot nu toe de werkelijkheid? We menen te mogen zeggen:

**Sparen maakt van guldens centen
En met centen kan je niets doen.**

Onze welvaart moeten we bereiken door opvoering van de productie en sober leven, maar niet door uitsluitend de lonen te verhogen, want dat bevordert de ontwaarding van het geld.

**VRIJHEID EN
DEMOCRATIE**

Weekblad van de Volkspartij
voor Vrijheid en Democratie

Voorzitter Redactie-comm.:
Drs. H. A. Korthals.
Redactie-secretaris: Mr. E. Elias.
Adres: Victoria Hotel Amsterdam,
Kamer 435.
Administratie: Postbus 43,
A'foort, tel. 5267.
Abonnementsprijs f 1.90 p. kwar-
taal, f 7.50 per jaar.
Voor het zenden van abonne-
ments- en advertentiegeden:
Postgiro no. 245103, ten name
van de Penningmeester van de
Stichting „Vrijheid en Democra-
tie“ te Amersfoort.
Losse nummers 15 cent.
Voor advertenties wende men zich
tot de administratie.

ALLERHANDE

**BENELUX IN DE
ZEILEN**

Moeilijkheden zijn er om overwonnen te worden. Waarom zouden deze problemen, in het kader van de Economisch Unie, niet vroeg of laat — liefst vroeg — kunnen opgelost worden? De bewoners van de Lage Landen hebben door heel hun geschiedenis zo vaak en met succes de grote kunst van het Vergelijk toegepast. Daarom besluiten wij ook thans met groot vertrouwen: la séance continue, de zitting gaat verder. Benelux heeft veel meer dan ooit de wind in de zeilen.

(Benelux-Nieuws)

OPENBAARHEID

De publieke zaak dient in het openbaar behandeld te worden. Dat is een der belangrijkste beginselen der democratie. Oppenheim spreekt van „de wonderen doende uitwerking der openbaarheid“, welke „een der hechtste grondslagen is, waarop onze (democratische) gemeente-inrichting is opgetrokken“. „Raadpleging achter gesloten deuren maakt het bestuur naar binnen werkeloos, naar buiten krachteloos“.

Thorbecke beval de openbaarheid van de vergaderingen der vertegenwoordigende lichamen aan met de beroemde woorden: „op 't plichtsbef te vertrouwen is edel, maar 't bedreigt. Tot hoe lagen stand 't in gesloten vergaderingen soms daalt, stelt niemand, dan die er in zat, zich voor“ Hij kon daarover oordelen, want hij had deel uitgemaakt van de gemeenteraad van Leiden, toen deze nog „achter slot en grendel“ vergaderde.

„Licht“ heeft Thorbecke geschreven, „is in de politieke wereld zowel als in de natuur een noodzakelijk levenselement, bij welks gemis gene, of niet dan een halve ziekelijke ontwikkeling te wachten is..... Zonder publiciteit geen hervormingen. Hervorming heeft den onverzettelijksten aller vijanden, de gewoonte, tegen zich. Gewoonte is vooroordeelziek, dewijl zij zonder onderzoek haren gang gaat; en vooroordeel ruimt voor geen macht, dan voor publiek onderzoek, het veld“.

(Haagsche Courant)

WACHT U VOOR DE ILLUSIE

Tot tweemaal toe in één en dezelfde week heeft de Regering aan het Nederlandse volk doen weten: wacht u voor de illusie, dat ge uw levensstandaard zult kunnen handhaven. In de vóór-Koreaanse periode hebben we een dergelijk geluid, soberder en verscholener, al wel eens gehoord. Aan de na-Koreaanse periode zijn we, hoe goed het op Korea zelf moge gaan, bepaald nog niet toe. Het is in 't verband met de Koreaanse periode, dat de Regering haar duidelijk waarschuwend de stem verheft, zoals zij dit doet. En God weet, hoelang de Russen ons deze Koreaanse periode, met of zonder Korea, zullen aandoen — want zij zijn het, die ons aandoen de noodzaak van veel sterker militaire inspanning, en die met de communistische overval in Korea de opwaartse jacht der grondstoffenprijzen hebben weten te ontketenen.

(De Volkskrant)

LOS VAN VOLKSVERLAKKERIJ

Het probleem van de prijzen is met name in het leven geroepen door de spanningen op internationaal gebied. De communistische aggressie, welke, zoals op Korea, moet worden afgeweerd, drijft de kosten van de bewapening omhoog. Anderzijds zijn het dezelfde communisten, die wensen te profiteren van de spanningen, die daarvan weer het gevolg zijn. Het is hun opzet, de wereld van de ene onrust in de andere te jagen en dit te camoufleren door zelf zich voor te doen als engelen des vredes. Wanneer wij dit spel maar doorzien, dan is daarmee het probleem van lonen en prijzen waarlijk niet opgelost. Dan is het echter wel losgemaakt van veel demagogie en volksverlakerij. Dan zien wij tegelijk de eerste en voornaamste oorzaak van het vraagstuk, dat thans velen terecht benauwt. En ook dan is de oplossing nog moeijlijk genoeg.

(Nieuwe Haagsche Courant)

ONGEHOORD EN ONGEOORLOOFD

De toestand van het meubilair en de stoffering van de Ridderzaal is niet in overeenstemming met het representatieve karakter van plechtigheden als de Verenigde Zitting der Staten-Generaal e.d.“ zo lazen wij in de Rijksbegroting 1951. En wij dachten zó: kan dat representatieve karakter U in deze benauwde dagen ook maar iets schelen? We behoeven onze armoede toch waarachtig niet angstvallig te verbergen en wij kunnen er toch rondweg voor uitkomen dat wij als heel kleine mensjes zuiniger dan zuinig moeten rondkomen? En dan zonder ook maar enige representatieve verplichting of behoefte. Daarom vinden wij een uitgave van f 46.000 voor nieuwe stoelen en f 22.000 voor stoffering ongehoord en ongeoorloofd.

(Advertentieblad voor Limburg)

DE MEDE VALT MEDE

Hoer onze voorouders „het bier is weer best“ zeiden, als ze elkaar toedronken uit de schedels van hun verslagen vijanden, weet ik niet, maar de concurrentie in die tijd was niet Coca Cola, doch mede. De wereld was toen alcoholisch verdeeld in landen, waar respectievelijk graan, druiven en honing de grondstoffen waren voor het apéritief en tot aan het eind van de middeleeuwen was mede even populair als wijn en bier. Langzamerhand nam de bevolking echter sneller toe dan de productie der nijvere bijen. Honing werd schaarsch en duurder. Mede werd tenslotte een woord in de geschiedenisboekjes van de lagere school in plaats van de „godendrank“, waarvan Homerus zong. Nu is hier in Engeland een campagne aan de gang om mede weer een plaats te verkeren in de huishouding en op banketten.

(Horeca)

HET SYMPATHIEKE

Dat is juist het sympathieke in de Dierenbescherming, dat zij bij haar gedachtengang niet ophoudt met te ijveren voor een goede verzorging van onze dieren, maar dat zij op de achtergrond ook de verbetering van de menselijke verhoudingen wil zien. De mens heeft nu eenmaal — en er zijn niet veel uitzonderingen op deze regel — een kwade neiging in zich om een zekere hardheid of wreedheid bot te vieren. Sommigen doen dit op hun medemensen, maar daar komt dan vrij snel de politie bij te pas. Anderen maken het dier tot slachtoffer van die kwade neiging, maar ze moeten het in het algemeen al erg bont maken, eer de politie kan ingrijpen.

(Steenkool)

GROTE WAARDE

Voor hen, die in de Strijdkrachten dienst doen, is het van grote waarde te weten, dat zij de geestelijke steun hebben van het overgrote deel van het Nederlandse volk. Dat geeft de kracht, dat scheidt de geestelijke weerbaarheid om in eensgezindheid de taak, die opgedragen is en zal worden, te vervullen.

(Het Lichtspoor)

NIET VERGETEN

Laten ook wij de les van 1940 niet vergeten, toen Nederland ten gevolge van de ongelukkige partij-politieke constellatie in die dagen gedwongen was met een zwakke minister-president als Jhr. de Geer de oorlog in te gaan. Nederland heeft vooral nu krachtige, doortastende regeerders nodig om in geval van nood snelle beslissingen te kunnen nemen.

(Haagsche Post)

HET EUROPESE LEGER

De eenheidsbeweging, na de oorlog in Europa voor het eerst als volksbeweging begonnen, wordt onder de druk der huidige omstandigheden, meer en meer verenigd tot een dringende actie voor militaire samenwerking. Het „ene Europese leger“ heeft nu de belangstelling, die vroeger aan het „economische éne Europa“ of aan de „eenheid der Europese beschaving“ gegeven werd.

(Internationale Spectator)

OUDPAPIER VOOR DEVIEZEN

Oudpapier inzamelen is een van de meest intensieve vormen, waarmede Nederland deviezen kan sparen. En wij zijn er toch allemaal wel van doordrongen, dat deviezen sparen in de komende jaren ons levensbehoud zal worden. Al horen wij dus liever niet spreken over oudpapier inzamelen, en waren wij blij dat dit spook verdwenen was, wij zullen toch verstandig doen daarmee weer op goede voet te komen.

(Prikkel, tijdschrift van Proost en Brandt)

STEMPEL OP ONS VOLKSLEVEN

Uit de laatste wereldoorlog, die heel het leven heeft ontwricht, is niemand ongeschonden te voorschijn gekomen. Hij heeft een stempel op ons volksleven gezet. De doorleefde ellende, het losgeslagen zijn van de ankers, de talrijke deportaties, de opsluitingen in gevangnissen en concentratiekampen, de tewerkstellingen vaak in het buitenland, en heel het complex van omstandigheden met deze dingen samenhangend, hebben het leven geschokt. Een algemene vervlakkings en verruwing van het leven, een devaluatie van de geestelijke en zedelijke normen bleven over. En heel het leven in al zijn verhoudingen is hierdoor „aangevreten“; het wordt omlaag „gezogen“. De na-oorlogse tijd met zijn gebroken idealen en uitgestelde verwachtingen, doet er ook al weer geen goed aan.

(Reveille, tijdschrift voor de Nederlandse Protestantse Militairen)

BERNADOTTE

Se, här är jag; sänd mig“. „Zie, hier ben ik, zend mij henen“. Wij, vijf Nederlanders bij de baar in die Zweedse kerk, wisten van een andere edelman, ook de drager van een nieuwe idee, die ook neergeschoten was: onze Prins Willem — wiens pleit niettemin toch gewonnen was zodat uit een donkere tijd vol tegenstellingen toch zijn Verenigde Nederlanden ontstaan waren. Drie eeuwen waren sindsdien voorbij gegaan — en nu hing boven deze baar, de blauwe vlag van de Verenigde Naties. Als wij Bernadotte zinvol willen herdenken, moeten we dat bovenal met een, in deze wereld nieuwe, trouw aan deze vlag en in de geest van zijn bereidheid tot dienst doen.

(Het Nederlandsche Roode Kruis)

WAT IS DAT EEN RARE OORLOG!

Zijn de Russen zo achterlijk?

(Door onze militaire medewerker)

De 38e breedtegraad werd op Korea bereikt — en in navolging van anderen schrijft drs. De Jong in Vrij Nederland onversaagd over de „militaire superioriteit” der V.N. Anderen prijzen het geniale besluit en de perfecte strategie van generaal Mac Arthur en weer anderen ontleden reeds de „lessen van Korea”.

Natuurlijk zijn er al lessen te leren. Maar dan alleen in tactische en politieke zin. En zelfs daaromtrent rijst bij ons twijfel. Niet uit miskenning van degelijk soldatenwerk of uit betweterij maar uit vrees: men onderschatte in 's hemelsnaam deze formidabele tegenstander toch niet!

WAAROM?

Want deze oorlog was eigenlijk wel een heel rare oorlog. Maandenlang een... stelling-oorlog, die, zij het dan met de tank- en vliegtuig-variant, herinnert aan de domme stormlopen van „ongepantserde” soldaten tegen mitrailleur- en artillerie-vuur, net als in 1915. Maar die nergens herinnerde aan de Blitz van de Duitsers.

Dan: een nauw bruggenhoofd bij Poesan, waartegen tenslotte dagelijks de N.-Koreaanse infanterie „storm liep”; terreinwinst en -verlies van nauwelijks een kilometer... neen, dit was natuurlijk HET beeld van de moderne oorlog niet. Daarom staan wij nog altijd tegenover de onbeantwoorde vraag: wat bedoelen de Russen hiermee? Want Moskou heeft deze agressie voorbereid, in- en doorgezet. Zij werd een volkomen mislukking: vanaf 26 Juni tot en met 15 September bijna DRIE MAANDEN lang en op een en dezelfde wijze, onder geweldige verliezen, liep infanterie weer storm tegen automatische wapens, terwijl niet de AANVALLER, maar de VERDEDIGER de lucht beheerste. Waarom?

ZO ACHTERLIJK?

Mag men aannemen dat de Russische tactici zo achterlijk zijn? Natuurlijk niet.

Zijn zij dan zo vasthoudend en begrensd in hun kunnen dat zij 3 maanden lang en zonder enige variatie een overwinning trachten te forceren, die na de eerste week reeds, althans op deze wijze, onbereikbaar werd? Waarschijnlijk niet.

Hebben de Russische leiders de publieke opinie in de democratische wereld en vooral in Amerika zo slecht gevoeld, dat zij de tegenstand in Korea op korte termijn dachten neer te slaan? Het IS een mogelijkheid, maar als regel behoort Moskou tot de uitstekend geïnformeerden.

Maar bovenal: hebben alleen en uitsluitend de Russische strategen de kracht en mogelijkheden van sea-power in de vorm van LANDINGEN uitgeschakeld? En dit, terwijl de zeer lange en zeer kwetsbare verbindingslijnen der Noordelijken zich beperkten tot twee, waarvan de belangrijkste (over Seoel) in de onmiddellijke nabijheid van de kust een zeer kwetsbaar knooppunt vormt? Dit is niet aannemelijk.

Toch en desondanks heeft die landing plaats, op gelijke wijze voorbereid en uitgevoerd als in 1944 in Normandië, zij het dan ditmaal tegen een niet of niet sterk bevestigde kuststrook. En slaagt, snel en volkomen.

GEEN DEBACLE

Door deze landing zijn theoretisch de Noord-Koreanen niet alleen geslagen maar afgesneden van hun basis. Men mag dus verwachten een débacle met wellicht 100.000 gevangenen en een massa achtergelaten materieel. Insteede hiervan verdwijnen niet minder dan 14 van de 19 Noord-Koreaanse divisies, de stad Seoel wordt even hardnekkig als indertijd Stalingrad verdedigd en de verliezen der Amerikanen (zonder die der Zuid-Koreanen) bedragen niet minder dan 17.220 man (tot 22 Sept.) terwijl tot op heden (7 Oct.) niet meer dan 40.000 gevangenen zijn gemaakt.

Dat wil zeggen: die terugtocht was een meesterstuk en kon alleen zo meesterlijk worden uitgevoerd door voortreffelijke troepen onder voortreffelijke leiding, die zich geenszins geslagen acht. Verder zien wij nu de Zuid-Koreanen op het

Oostelijke deel van het gevechtsterrein snel, zelfs uitermate snel en zonder tegenstand te ontmoeten oprukken terwijl... de troepen der V.N. achterblijven, waardoor dus de Westflank van die Z.-Koreanen ongedekt blijft. Waarom? Is dat tegenover dergelijke tegenstanders niet gevaarlijk meer? Liggen er geen Chinese legers meer aan de grens van Mandsjoerije?

EN VRAAGT ZICH AF

Wie, evenals wij, de Russen (ook als militaire mentor der Chinezen) niet onderschat, moet dus

Defensieloze Defensieraad

(Ingezonden)

Blijkens de officiële berichtgeving zal ons land een orgaan rijker worden, n.l. een defensieraad. Het is merkwaardig, dat naast de talloze nationale en internationale organen, welke zich, zonder enig tastbaar succes, sedert het einde van Wereldoorlog II met het defensieprobleem bezig houden, in Nederland desalniettemin een nieuw defensieorgaan wordt ingesteld.

Ieder die niet ziende blind is, besefte, dat de vermenigvuldiging uit den boze is van hogere en lagere in-

stanties, welke zich met het defensieprobleem bezig houden. Want aldus vervaagt de verantwoordelijkheid. De regering, i.c. de minister van oorlog is voor een doeltreffende defensie verantwoordelijk. Door de na-oorlogse regeringen is het defensieprobleem sedert 1945 schromelijk verwaarloosd. Hiervoor zijn uiteraard allerlei verontschuldgingen, doch ook hier geldt: qui s'excuse s'accuse!

Het is een tragisch feit, dat de Minister van Oorlog thans slechts kan verklaren, dat in het najaar van 1951 drie divisies beschikbaar zullen zijn mits... het buitenland ons van het nodige materieel kan voorzien. Tragisch omdat de tijdige levering van het benodigde materieel onder de tegenwoordige omstandigheden

trachten een verklaring te vinden voor vele tot nu toe onverklaarbare zaken. En vraagt zich af: a. Hebben de Russen opzettelijk dit rare soort oorlog gevoerd, opdat een zo groot mogelijk deel van de verbonden weermachten (leger, luchtmacht en vloot) in Korea wordt gebonden? b. Zullen, indien lang wordt gewijfeld aan die 38ste breedtegraad, niet alle behaalde voordelen verloren gaan? c. Zullen thans tegen deze verbonden legers de Chinese legers uit Mandsjoerije worden aangezet; zal Rusland toch zijn doelstelling: oorlog op het vasteland van Azië tussen Amerika en China, bereiken?

d. Waarom hebben de Russen geen gebruik gemaakt van hun luchtmacht bij de inzet van de Koreaanse opmars?

e. Waarom heeft Rusland tegen deze landing noch zijn luchtmacht noch zijn immers zo geduchte onderzee-vloot ingezet?

f. Zal, nu zoveel strijdkrachten der V.N. in Korea zijn gebonden, op een geheel ander punt in Azië andermaal agressie worden gepleegd?

Wie deze vragen afdoend en overtuigend kan beantwoorden, zal naar onze mening de Westerse democratie een grote dienst bewijzen.

WAT VERDER?

Tenslotte: wat moet er nu op Korea verder gebeuren? Doorvechten? Of opbouwen? Want het is natuurlijk de taak der V.N. dit stuk geëerde land en dit door en door verarmde volk te helpen. Dat betekent een geweldig dure opbouw, terwijl West-Europa nog niet eens geheel is opgebouwd, om van de rest der wereld dan maar te zwijgen.

En stel nu eens dat Ruslands bedoeling is de V.N. — en dus Amerika — op meerdere plaatsen tot een dergelijke peperdure AFBRAAK en vervolgens een nog veel duurdere OPBOUW te dwingen? Wat dan?

Wellicht zal de lezer thans aanvoelen waarom wij ten opzichte van de Koreaanse gebeurtenissen verre van gerust zijn en waarom wij die blijde geestdrift en die... grootspraak zoals „militaire superioriteit” voorlopig afwijzen. En in ieder geval totdat al dat onverklaarbare ons door een deskundige is verklaard en duidelijk gemaakt.

hoogst onzeker en zelfs onwaarschijnlijk is. Tragisch wijl deze eventueel door het buitenland te bewapenen drie divisies in geval van Wereldoorlog III geen praktische betekenis hebben, tenzij onze Atlantische pactgenoten voldoende en... tijdige hulp bieden.

Dat deze hulp voorshands twijfelachtig is blijkt o.a. uit het feit, dat de Amerikaanse senator Harry Cain deze dagen verklaarde, dat het dwaas zou zijn te bepalen hoeveel Amerikaanse divisies voor de beveiliging van West-Europa vereist zou zijn zonder „ijzeren” overeenkomst krachtens welke West-Europa zich verplicht een grotere legermacht op de been te brengen, terwijl eenzelfde geluid in het Amerikaanse Congres valt te beluisteren.

Hoewel sinds vele jaren op de allerhoogste niveaus over defensie wordt geconferend en defensie op papier vele malen is georganiseerd, en gereorganiseerd, beleven wij vandaag aan de dag het jammerlijke schouwspel van een defensielooze Europa, dat Amerikaanse hulp eist, terwijl Amerika, evenals Churchill, grotere Europese inspanning noodzakelijk acht. Dat de vijanden van het Westen bij dit jammerlijke schouwspel in hun vuistje lachen, spreekt vanzelf. Dat onze nieuwe en energieke defensieraad het communisme geen slapeloze nachten zal bezorgen, is eveneens duidelijk.

REALIST.

Over excellente manieren

(Ingezonden)

In het blad van 8 September wordt een blaam geworpen op de Minister van de Kroon, Mr. A. M. Joekes. Immers, op 31 Augustus ontbrak de driekleur aan zijn woning, terwijl men uit de aanwezigheid van de ministeriële auto voor de deur constateerde, dat de bewindsman wel thuis was.

Volgens de gegevens, waar ik over beschik, zou Zijne Excellentie inderdaad de 31ste met zijn auto thuis gekomen zijn, evenwel eerst na zons- ondergang, weshalve terecht de vlag aan de stok ontbroken zou hebben, ofschoon de auto voor de deur stond!

Op een verjaardag van een lid van het Koninklijk Huis voor 31 Augustus ontbrak de Nederlandse vlag eveneens; voor zover mij bekend zou dit toen veroorzaakt zijn door een op dien dag eerst uitkomend mankement aan het vlaggestokkatrol.

Audi ét alteram partem. Het ware misschien beter geweest, wanneer men eerst gepoogd had de oorzaken van de schijnbare tekortkomingen te vinden, alvorens tot een kritische publicatie over te gaan.

U dankend voor de verleende plaatsruimte,

Ir. H. J. VAN RAALTE.

eigenwijze liedjes

Open lied

voor Mr. Van Maarseveen

Excellentie, onze hulde
Met welhaast verstikte stem,
Want wij zitten met z'n allen
Voor en achter knijp en klem,
Mede dank zij Uw bewegen
Rond het overzees gedoe
Werd het daar voor al de onzen
Eens voor al: nacht pa, nacht moe.

Niemand mag ons daar meer lijden,
Niemand vindt ons nog een man,
Op wiens woorden en beloften
Bruin en blank vertrouwen kan,
Niemand g'looft in reisverslagen
Namens of door U gedaan,
En men maakt met Uw beloften
Hier en ginds de kachel aan.

En op 't punt van resultaten
Voor de kleine desa-man
Slaat gij zelfs met vele lengten
Schermerhorn en Logemann:
Zelfbeschikking, vrijheid, vrede,
Orde, rust en veiligheid
Zijn Mbok Soemi en Kang Kromo
Vele generaties kwijt.

Dank zij Uwe Excellentie
En Haar ongemeen Beleid
Zetten zij en wij nu spoedig,
Want verblind door haat en nijd,
Onder 't Hoofdstuk „Uniepartners”
Maar een dikke, boze streep.....
En wat daarna zal gebeuren.....
Wel..... God zegene de greep!

Brammetje.

De regering gaat op glad ijs

Herziening van de uitvoeringsorganisatie der sociale verzekering

Men schrijft ons:

Het wetsontwerp tot herziening van de uitvoerings-organisatie der sociale verzekering, dat met een tweetal verwante ontwerpen tot wijziging van de Ziektewet en Kinderbijslagwet in de voorzomer bij de Tweede Kamer werd ingediend, heeft tot strekking de uitvoering der sociale verzekeringswetten geleidelijk over te dragen aan bedrijfsverenigingen onder auspiciën van een Sociale Verzekeringsraad. Dit betekent dus, dat de jarenlange strijd over de vraag, of de sociale verzekeringswetten moeten worden uitgevoerd door ambtelijke en/of bedrijfsorganen, definitief ten gunste van laatstgenoemde zal worden beslist. Er is trouwens een precedent, aangezien door de aanneming van de wettelijke wachtgeld- en werkloosheidsverzekering in feite reeds werd uitgemaakt, dat het dualistische stelsel (ambtelijke en bedrijfsorganisatorische uitvoering naast elkaar) zou worden verlaten. De toen aanvaarde organisatie wil de regering geleidelijk op de gehele sociale verzekering toepassen, eerst op de Ziektewet en de Kinderbijslagwet.

In dit systeem kent men één vakbedrijfsvereniging voor elk der 26 groepen, waarin het beroeps- en bedrijfsleven bij ministeriële beschikking voorlopig is ingedeeld. Daarnaast komt één algemene bedrijfsvereniging voor het opvangen van de restanten. Aan de binnen zekere grenzen vrije keuze van het uitvoeringsorgaan, welke de werkgevers t.a.v. Ziektewet en Kinderbijslagwet nog hebben, komt dus een einde. Het verplichte lidmaatschap doet elke onderneming in het voor haar besiemde hokje terecht komen. De ambachts- en kleinindustriële ondernemingen verliezen gaandeweg haar specifieke karakter en gaan, ook wat de risicobepaling betreft, onder in de massa van het grootbedrijf. Tegen de zo weinig met de levende werkelijkheid overeenstemmende indeling hebben zich zelfs socialistische stemmen gekeerd, maar het heeft niet mogen baten. Deze schablonen wil de regering ook voor andere onderdelen der sociale verzekering gaan natrekken, waartegen wij verzet aantekenen.

Bij deze reeds vergaande vrijheidsbeperking zal het echter niet blijven, want behalve op de monopolistische risicodragers wil de regering aansturen op centrale administratieve uitvoering, door het opleggen van de verplichting aan de bedrijfsverenigingen om, behoudens enkele uitzonderingen, haar administratie op te dragen aan een Centraal Administratiekantoor, dat door de Sociale Verzekeringsraad zal worden opgericht en beheerd en waaraan een aantal districtskantoren zal zijn verbonden. Genoemde Raad kan hiervan, zo nodig onder voorwaarden, dispensatie verlenen; overwegende technische of administratieve bezwaren kunnen slechts tot weigering leiden.

Naar onze mening worden hier de zaken op haar kop gezet. Het voorstellen van centrale administratie moet in beginsel worden verworpen, omdat zij wel degelijk het zelfdoen aantast. Wij zien hier hetzelfde verschijnsel als in de ontwikkeling van ons staatsbestel, waar centralistische neigingen de zelfstandigheid van gemeente en provincie steeds meer hebben ingeperkt. In onze kring heerst de overtuiging, dat zulks principieel ongewenst en praktisch meestal ondoelmatig is; hoe dichter het bestuur bij de bestuurden staat des te beter kan met hun algemene en bijzondere belangen rekening worden gehouden. Nu maakt de regering in de Memorie van Toelichting tot het onderhavige wetsontwerp wel de opmerking, dat onder „zelfdoen” nadrukkelijk niet het voeren van een administratie, zijnde een technisch-financieel en organisatorisch probleem (bij welks oplossing vragen van beleid geen rol spelen) is te verstaan, doch deze opmerking

is in strijd met de praktijk. De administratiekosten vormen immers een belangrijke uitgavepost, welke de hoogte van de premie mede beïnvloedt, terwijl de interne organisatie door haar werkwijze en uitvoeringsvoorschriften van niet minder belang is voor het juist behartigen van de positie der verzekerden. Het behoort daarom geen betoog, dat de besturen van de bedrijfsverenigingen en zelfs dat van de S.V.R. in feite geen invloed zullen kunnen uitoefenen op een in wezen van boven af opgelegd ambtelijk administratief apparaat.

Bij bestudering van het ontwerp komt men op tal van plaatsen tot de ontdekking, dat de bedrijfsverenigingen in werkelijkheid geen zelfbestuurlijke taak zullen overhouden, zo zeer worden zij aan banden gelegd. Zij staan min of meer onder curatele van de S.V.R. of van de minister, die in menig opzicht weer de touwtjes in handen wil houden. Een zelfde verwijt moet worden gemaakt ten aanzien van samenstelling en bevoegdheden van de Sociale Verzekeringsraad, waarin 1/3 van de zetels door overheidsvertegenwoordigers zullen worden ingenomen en die steeds weer bij zijn taakvervulling de minister op zijn weg vindt, ook wanneer diens bemoeiing niet door hogere belangen geboden is.

Dit alles maakt het ontwerp niet alleen tot een onbegrijpelijke afwijking van de moderne bedrijfsorganisatorische ontwikkeling, maar politiek gezien tot een onaanvaardbaar staatsocialistisch experiment, waaraan onze sociale verzekering niet mag worden gewaagd.

Nu zal de minister straks ter verdediging van zijn voorstel ongetwijfeld een beroep doen op het overleg met de Stichting van de Arbeid, doch wij moeten reeds nu opmerken, dat ook daar de meningen verdeeld waren en verschillende groepen thans klaarblijkelijk terugdeinzen voor het product, dat uit de smeltkroes is gekomen. Wanneer wij lezen wat „Herstel”, het orgaan van de Katholieke Arbeidersbeweging, onlangs over het ontwerp schreef, dan ondervindt dat op vrijwel alle punten ernstige kritiek en teleurstelling, culminerend in de vraag: „Waarom die on-Nederlandse staatsocialistische staatsdwang?” Ook een expert op het gebied der sociale verzekering als Jhr. Mr. P. A. van Holthe tot Echten heeft onlangs in de algemene ledenvergadering der Centrale Werkgevers-Risico-Bank harde noten over het ontwerp gekraakt.

In enkele woorden samengevat meent hij, dat het bedrijfsseigen karakter van de uitvoering der sociale verzekering naar moderne opvatting er door om hals wordt gebracht.

Wij delen dit standpunt volkomen en vertrouwen, dat de volksvertegenwoordiging de regering ertoe zal nopen dit ontwerp terug te nemen om het te vervangen door een, waarin aan in de praktijk gegroeide samenwerkingsvormen, zoals de Federatie van Bedrijfsverenigingen, wettelijke grondslag en bepaalde bevoegdheden worden gegeven. Met een regeringsvertegenwoordiger in dit college, die zodanig schorsing e.g. vernietiging van met de wet of het algemeen belang strijdige besluiten kan uittrekken, zou de overheidsinvloed tot de juiste proporties zijn teruggebracht en kan het zelfdoen zich vrijelijk en harmonisch ontwikkelen.

L.

De Onderwijs-Commissie van de V.V.D. zal Zaterdag 21 October, om 3 uur, in Terminus, Stationsplein 3 te Utrecht, een bijeenkomst houden betreffende de paragraaf Onderwijs van het Werkprogramma. Partijleden, die tot deze bijeenkomst toegang wensen, dienen zich zo spoedig mogelijk telefonisch of schriftelijk te wenden tot het Algemeen Secretariaat, Koninginnegracht 61, 's-Gravenhage, tel. 111768, waarna zij een uitnodiging zullen ontvangen.

Vereniging van Staten- en Raadsleden

Op Zaterdag, 21 October a.s., n.m. 2.30 uur, zal een bijeenkomst van de Vereniging worden gehouden in Hotel Ogterop te Meppel. Op deze bijeenkomst zal het woord worden gevoerd door Mr. S. J. R. de Monchy, lid van de Provinciale Staten van Zuid-Holland, over het onderwerp: „Gemeenschappelijke regelingen tussen provincies en gemeenten”.

Belangstellende leden van de partij kunnen door leden der Vereniging geïntroduceerd worden. Aangezien voor hen, die een lange afstand dienen af te leggen, reden zou kunnen bestaan uit overwegingen van financiële aard van het bijwonen der bijeenkomst af te zien, stelt het bestuur der Vereniging de mogelijkheid open reiskosten derde klasse te declareren.

AFDELINGSSECRETARISSEN:
 Onze administratie is gaarne bereid met U te spreken over de mogelijkheid van uitbreiding van onze lezerskring.

UIT DE PARTIJ

VERENIGING VAN STATEN- EN RAADSLEDEN DER V.V.D.

De Vereniging van Staten- en Raadsleden van onze Partij heeft Zaterdagmiddag 7 October een druk bezochte bijeenkomst gehouden in hotel Atlanta te Rotterdam, waar mr. S. J. R. de Monchy, lid van de Provinciale Staten van Zuid-Holland een rede heeft gehouden over Samenwerking tussen Provincie en Gemeenten.

Daar deze bijeenkomst in het bijzonder bedoeld was voor de Staten- en Raadsleden in het Zuiden en het Westen van ons land, en deze bijeenkomst op 21 October plaats heeft in Meppel voor de Staten- en Raadsleden in het Oosten en het Noorden van ons land, komen wij daarop in ons nummer van 28 October terug, waarbij wij zowel aan de inleiding als aan de discussies op beide bijeenkomsten aandacht zullen besteden.

ONZE MIDDENSTANDSCOMMISSIE KOMT BIJEN

De Landelijke Middenstandscmissie van de V.V.D. zal Vrijdag 3 November, 11 uur, in Krasnapolsky, Warmoesstraat 173, Amsterdam, (in gang Kleine Zaal) een bijeenkomst houden betreffende de paragraaf „Middenstand” van het Werkprogramma. Partijleden, die toegang wensen, dienen zich zo spoedig mogelijk telefonisch of schriftelijk te wenden tot het Algemeen Secretariaat, Koninginnegracht 61, 's-Gravenhage, telefoon 111768, waarna zij een uitnodiging zullen ontvangen.

DE APELDOORNSSE VROUWEN

Woensdag 4 October hield de Vrouwengroep v. d. V.V.D. afdeling Apeldoorn haar eerste winterbijeenkomst. Een flink aantal dames was aanwezig waarbij enige nieuwe leden. Op het programma stond bespreking van actuele onderwerpen. Mejuffr. Feringa, woning-inspectrice in Apeldoorn vertelde een en ander over haar werk en de toestanden welke zij aantroft in een woonwijk in onze stad. Hierover werd nogal heftig gedebateerd. Door enkele dames werd toegezegd dat zij wilden proberen hiervoor een oplossing te vinden. Het was een prettige en leerzame bijeenkomst.

DE VROUWEN VAN ZEIST

Donderdagmiddag 5 October hield de Vrouwengroep Zeist haar maandelijkse bijeenkomst. Spreekster op deze middag was mevrouw A. J. H. Modderman-Spandaw, die een lezing hield over het boek „Een Democratisch Manifest” van Emery Reves.

Met grote aandacht luisterden de aanwezige dames en zij brachten de spreekster hulde en dank voor de leerrijke middag.

AAN DE BESTUURSLEDEN DER KAMERCENTRALE DOBRDRECHT

Hierbij nodigen wij U uit tot het houden van een Bestuursvergadering van onze Kamercentrale op Zaterdag 21 October 1950, des n.m. 2.30 uur in het Parkhotel aan de Westersingel te Rotterdam.

Agenda: 1. Opening; 2. Notulen; 3. Ingekomen stukken en mededelingen; 4. In verband met een circulaire, ook medegeleed in het Weekblad Vrijheid en Democratie, treden alle vrouwelijke afgevaardigden tegelijk af. De aftredenden zijn niet dadelijk herkiesbaar. Bespreking, welke dame onze Centrale zal vertegenwoordigen in de Vrouwengroep. De benoeming geschiedt op de ledenvergadering der Centrale; 5. Benoeming Kascommissie voor het Verkiezingsfonds, welke rapport zal uitbrengen op de a.s. algemene ledenvergadering der Centrale; 6. Circulatie werken Prof. Telders; 7. Benoeming, e.g. herbenoeming Bestuursleden Centrale. Aan de beurt van aftreden zijn de heren Verhagen, Van Eck, Roof, dr. De Haan en drs. Herweijer; 8. Rondvraag; 9. Sluiting.

De Voorzitter,
 Drs. P. HERWEIJER.
 De Secretaris,
 J. H. Ph. DE WILDE.

P.S. De aandacht wordt reeds nu gevestigd op de algemene ledenvergadering der Centrale, welke gehouden zal worden op Zaterdag 18 November 1950, des n.m. 2.30 uur te Rotterdam.

PRODUCTIE

moet op de eerste plaats komen

Er is èn een materieel èn een geestelijk aspect

In het blad van 29 September wordt de oplossing van het huidige probleem, der „spanning tussen lonen en prijzen”, gezien in de enige richting waarin ze gezien kan worden: **PRODUCTIEVERMEERDERING**. Ik zou wel willen, dat elke beschouwing over sociaal-economische onderwerpen als motto droeg de waarheid als een koe dat: **Productie = Consumptie plus Investatie of in andere termen: Consumptie = Productie min Investatie of, nog populairder gezegd: JE KUNT NIET MEER CONSUMEREN DAN JE PRODUCEERT NA AFTREK VAN WAT ER NODIG IS OM DE PRODUCTIE-MOGELIJKHEID OP PEIL TE HOUDEN.**

En aangezien welvaart niet is het beschikken over geld maar over consumabele goederen en dito diensten, is het zelfs voor de meest eenvoudige mens duidelijk, dat de enige weg om welvaart te herstellen, verhoging der productie is.

Men kan nog een beetje twisten over de verdeling, maar dat is in de tegenwoordige situatie en de daaruit voortvloeiende inkomensverdeling in ons land volkomen secundair (al is het **POLITIEK** een mooi onderwerp, omdat het altijd veel gemakkelijker is om een publiek mee te krijgen als men het belooft, dat ze van anderen wat zullen **KRIJGEN**, dan wanneer men vertelt, dat ze dat door inspanning en misschien wel door versobering zullen moeten **VERWERVEN**.)

Het vraagstuk van de verhoging der productie zij dus primair. Maar het heeft meer facetten dan alleen die welke in het bedoelde artikel zijn naar voren gebracht, nl. de lichamelijke inspanning van de arbeider en zijn arbeidstijd.

Natuurlijk spelen ook deze factoren een rol bij dit vraagstuk, maar men zou een belangrijk deel van onze arbeiders onrecht doen als men de andere en mijns inziens belangrijker factoren, die de productiviteit van de arbeid mede bepalen uit het oog verliest. Ik ben ervan overtuigd, dat een even groot deel onder onze arbeiders als dat onder de andere groepen het geval is, zich naar de mate van zijn krachten inspant, om, binnen de sfeer van zijn gegeven werkring, zijn werk zo goed en zo intensief als hij kan, te verrichten.

En waarom, en dat is nu de steeds weer kwellende vraag, is dan toch de productie in Nederland per hoofd der bevolking, zó veel kleiner dan b.v. in de Verenigde Staten, dat men zich daar, nog wel na aftrek van de geschonken Marshall-hulp, een levenspeil kan permitteren, dat heel ver ligt boven dat, wat wij met toevoeging van de ontvangsten Marshall hulp in ons eigen land kunnen bereiken.

De oplossing van dit vraagstuk moet gezocht worden in een onderzoek naar de „sfeer van de werkring” van allen, die aan de productie meewerken, dat zijn dus zeker niet alleen de „arbeiders” in de engeren zins des woords.

Er is natuurlijk geen sprake van dat de Amerikaanse arbeider zó veel harder of zó veel langer zou werken dan de Nederlandse, die daaruit het verschil in welvaartspeil te verklaren ware. Als dat het geval was, dan zou China, waar de koelie wel tot de hardst- en langstwerkende arbeiders ter aarde behoort, ook het grootste welvaartspeil bezitten. Maar de „sfeer van de werkring” is daar wel een beetje anders. * * *

Die sfeer nu heeft èn een geestelijk, èn een materieel aspect. Gewoonlijk valt de aandacht op het laatste: Men wijst op een betere uuitlage, een verder gaande mechanisatie, een betere beschikking over grondstoffen, een groter afzetgebied die dan de Amerikaanse sfeer zouden kenmerken.

Dat zijn zeker factoren van betekenis en de laatste twee ervan zijn voor ons land alleen door nauwe aansluiting met de partners in de Atlantische kring, waar we niet alleen over te zeggen hebben te verbeteren.

Maar, al zou het ver buiten het bestek van dit artikel voeren om dit nader uit te werken — zo wil ik toch wel zeggen, dat deze factoren, alléén volstrekt onvoldoende zijn om het zeer grote verschil in productiviteit

tussen de meest-productieve economische gebieden in ons eigen land te verklaren.

We dienen veeleer onze aandacht te vestigen op het, toch altijd primaire, aspect van geestelijke aard, dat zou zijn samen te vatten in de vragen:

a. Willen wij inderdaad, niet alleen individueel, maar gemeenschappelijk, onze productiviteit verhogen?

b. Hebben we het inzicht hoe dat gebeuren moet?

c. Hebben we genoeg mensen, die de nodige kwaliteiten bezitten, om die productie-verhoging te helpen doorvoeren? * * *

Het komt mij voor, dat het stellen van deze vragen aan degenen onder het Nederlandse volk, die ze aangaan, en dat is een zeer groot gedeelte ervan meer verheldering zou brengen en wellicht meer tot gezamenlijke bevordering der productie zou bijdragen dan blote aansporingen van regeringszijde „om er nog een schepje op te leggen bij het werk”.

Over ieder van deze klemmende vragen is zeer veel te zeggen.

Ik wil mij thans, bij wijze van voorbeeld, bepalen tot de tweede vraag: hebben wij, d.w.z. overheid, arbeiderswereld en ondernemerswereld inzicht in de quaestie hoe productieverhoging te bereiken is, door verbetering in de sfeer van ieders werkring?

Te oordelen naar wat daar in het openbaar over te berde wordt gebracht is het met dat zo dringend nodige inzicht maar matig gesteld, want met zulke algemene aanduidingen en vrome wensen als „industrialisatie”, „planmatige productie”, „meer ondernemingsvrijheid” en „harder werken” is eigenlijk maar heel weinig gezegd en nog minder gedaan.

Dit wordt wel ingezien en het is op zichzelf verheugend, schoon niet voldoende, dat thans teams van industriëlen en technici, daartoe geneuselijk geholpen door onze vrienden van de overzijde van de Oceaan, zich persoonlijk op de hoogte gaan stellen van de wijze, waarop daar aan het vraagstuk der productiviteit praktisch wordt gewerkt.

En nog meer verheugend is het, dat dit vraagstuk ook bij de leiders der thans voor de productie zo uiterst belangrijke vakbeweging, aandacht heeft.

Het nu niet alleen voor de arbeiderswereld maar voor ons allen meest verhelderend resultaat van die aandacht is wel het rapport „Trade Unions and Productivity”, dat uitgebracht is door een groep van Engelse vakverenigingsleiders omtrent een bezoek aan Amerika, waar ze een zestal weken ter plaatse de rol onderzocht hebben welke daar de vakverenigingen spelen bij de verhoging der productiviteit.

Het kost twee shilling six pence en is te krijgen bij het „Trade Union Congress”, Smith Square, London S. W.

* * *

Laat mij hier volstaan met enkele aanhalingen.

1. Wij waren in 't bijzonder geïnteresseerd in de houding der mensen tegenover de problemen. We trachten te ontdekken — en dat is moeilijker dan het bestuderen van productiemethoden — de psychologische houding of reactie van de vakbeweging en haar leden tegenover de invoering van machines en technische processen. Is die houding erop gericht om snelle technische ontwikkeling te bevorderen? Trachten zij in feite de productiviteit te verhogen? Zo ja, waarom doen ze dat en hoe?

Dat waren de vragen, waar wij antwoord op zochten.

We wisten, natuurlijk, dat het gemiddelde effect in de Amerikaanse industrie hoger was dan in Engeland.

We wisten ook, dat dit hogere effect het gevolg is van verschillende factoren, die o.a. omvatten een groter toepassing van mechanische kracht, machines en transportmiddelen en een meer intensieve werkverdeling. We wisten dat „wetenschappelijke bedrijfsvoering” meer werd toegepast.

Maar het gebruik van die methoden en technieken verklaart nog niet, waarom ze worden gebruikt, en het interesseerde ons om te ontdekken, of deze industriële ontwikkeling plaats heeft ondanks de vakbeweging of door middel van haar.

2. Wij zijn er van overtuigd, dat een efficiënt bedrijfsbeheer de mate

van productiviteit in de Amerikaanse industrie bepaalt en dat de vakbeweging een belangrijke bijdrage levert tot de vergroting van de efficiëncy van minder goed geleide ondernemingen.

3. Aan deze houding der vakbeweging ligt ten grondslag, de aannahme, dat verlaging der productiekosten resulteert in lagere consumentprijzen, die op hun beurt nieuwe en groeiende markten scheppen, welke voldoende zijn om de arbeiders, die door technologische vooruitgang zonder werk kwamen op te nemen.

4. Behalve in enkele bijzondere gevallen zagen wij geen enkele aanduiding, dat de Amerikanen harder werken dan hun collega's in Engeland.

5. De Amerikaanse vakverenigingen zijn geneigd om de winst, die de ondernemer maakt te beschouwen als liggende buiten hun gebied — ze hebben er alleen dan bezwaar tegen gemaakt als ze voelden dat ze er geen redelijk deel van mee krijgen.

6. (Naar aanleiding van een lijstje van de zeer hoge uurinkomens van Amerikaanse arbeiders):

Duidelijk is ook, dat de variatie in het loonpeil, speciaal tussen geschoolde en minder geschoolde werkers aanzienlijk groter is in de U.S.A. dan in Engeland.

Ik meen dat bestudering van dit rapport van nut kan zijn èn voor onze Nederlandse overheid, èn voor de vakbeweging en voor de ondernemers — het wijst allen wegen, die tot het enig mogelijke middel tot behoud van welvaart: verhoging der productiviteit, kunnen voeren.

S. H. STOFFEL

Komt er oorlog?

E en onbewaakte uitlating tijdens een telefoongesprek in mijn werkkamer, terwijl mijn zoonje van zes jaar net was binnengekomen, deed hem de vraag stellen: komt er oorlog, Pappa? En er lag in de wijze, waarop hij het woord oorlog accentueerde, iets, dat mij sterk deed schrikken. Zeker, wij moeten onze kinderen niet opvoeden met oogkleppen aan, wij moeten hen er op wijzen, dat zij komen te leven in een wereld vol spanning en moeilijkheden, vol onzekerheden in de toekomst. Maar aan de andere kant moeten wij ons hoeden voor gesprekken met zo sombere teneur, dat er wel eens oorlog zou kunnen komen als kleine kinderen er bij zijn. Het begrip „oorlog” moet hen niet zo vertrouwd raken, dat zij daarmede reeds in hun kinderbestaan rekening gaan houden. Het is reeds erg genoeg, dat de dreiging van de oorlog er is en dat wij, volwassenen, daarmede rekening moeten houden, onze defensie zo goed mogelijk dienen voor te bereiden, zo sterk mogelijk de binnenlandse veiligheid dienen te waarborgen en onze geestelijke weerbaarheid te verhogen. Maar de kinderen? Het leed van de oorlog, die over ons land en ons volk gekomen is in de jaren van 1940-1945 is zo groot, dat men moet hopen, dat niet wederom die oorlog losbarst over de wereld en over ons volk. Maar komt er dan wel of komt er dan geen oorlog?

Niemand weet dat, niemand kan dat voorspellen of vooruitzien, maar wel kan men er toe meewerken om die oorlog te voorkomen voor ons land, voor ons volk, voor onze kinderen. Op welke wijze? Door zich geestelijk weerbaar te maken tegen verderfelijke invloeden, door in eigen kring te wijzen op de betekenis van de vrijheid en de verdraagzaamheid, door te steunen die maatregelen, die de samenwerking van de vrije volkeren van Europa bevorderen, door te steunen de defensie van ons land. Dan worden er krachten gewekt, die tot die geestelijke sterkte leiden, dat geen wapengeweld daartegen bestand is en geen dwingelandij daartegen op kan tornen. De geschiedenis is ook hierin, zoals zo vaak, een leermeesteres. En dat leert ons, dat in vele honderden jaren Nederland en de Nederlanders toch altijd de vrijheid hebben hervonden, toch altijd de druk en de overheersing hebben weerstaan. Uit die gedachten kan mede de geestelijke kracht naar voren treden, die wij in deze tijden nodig hebben. En dan zal als het ware de angstige vraag: komt er oorlog, terugtreden, omdat zelfs al zou die komen, onze innerlijke zekerheid zo groot is, dat een capitulatie hoogstens tijdelijk zou kunnen zijn. En die wetenschap is niet alleen voor ons volk en ons land veel waard, maar ook voor anderen. D.

Hoedt u voor het gevaar!

Men verzoekt ons opneming van het volgende:

De volgende besluiten zijn genomen door het bestuur van het Wereldverbond van Vrije Arbeidersorganisaties op liberaal-economische grondslag, dat vergaderd heeft te Gent (België) van 12-15 September 1950,

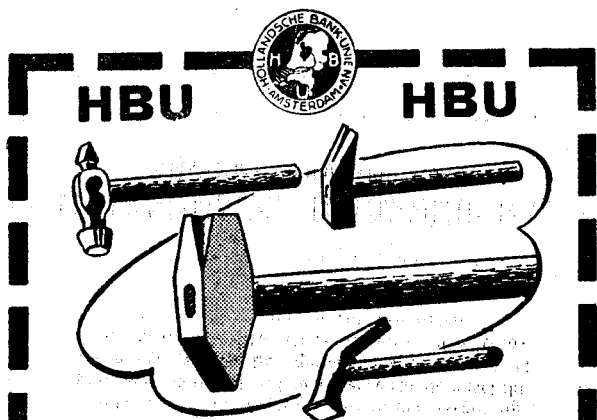
onder voorzitterschap van de heer Alfons Colle. Het bestuur van het Wereldverbond van Vrije Arbeidersorganisaties op liberaal-economische grondslag, vergaderd te Gent van 12 tot 15 September 1950, stelt vast, na grondig de alarmerende internationale toestand onderzocht te hebben, dat in de landen, waar het communisme heerst, de werkende klasse verarmt, de arbeiders verplicht zijn te werken onder schandelijke voorwaarden en geheel hun vrijheid en zelfstandigheid verloren hebben.

De vakorganisaties, die in vrije landen een doeltreffend wapen zijn om de belangen der arbeiders te verdedigen, zijn in de landen onder communistisch regiem teruggebracht tot enkel machteloze werktuigen van de staat.

Het Bestuur van het Wereldverbond van Vrije Arbeidersorganisaties op liberaal-economische grondslag stelt vast, dat het communistisch regiem zich tracht uit te breiden in alle landen en met alle middelen.

Het richt een dringende oproep aan alle volken en aan alle regeringen van de democratische landen, zich moreel en materieel te bewapenen, ten einde het hoofd te kunnen bieden aan dit gevaar.

Geen enkele opoffering en inspanning moge te hoog zijn om zich te weer te stellen tegen de bedreiging van het communisme, ten einde de vrede, de vrijheid, de beschaving en het welzijn der volkeren te redden.

Met al deze hamers wordt geslagen.

Maar waarom heeft bijna elke handwerksman zijn speciaal model?

Omdat elk werk anders is en omdat jarenlange ervaring heeft geleerd wat daarvoor de geschikteste vorm is. Op het gebied van geldzaken en financiering kan Uw Bank U voor elke transactie de meest geschikte vorm aanwijzen.

Vraag ons boekje

„Rekening Courant ook voor U”

HOLLANDSCHE BANK-UNIE N.V.
AMSTERDAM - DEN HAAG - ROTTERDAM

N.V.
W. A. HOEK's

MACHINE- EN ZUURSTOFFABRIEK
Hoofdkantoor en Machinefabriek
te Schiedam.

Compressoren voor alle gassen en ledereen druk.
Installaties voor de bereiding van zuurstof, stikstof, enz.

Er zijn vele soorten tarwegriesmeel. De beste is verpakt door een der grootste meelfabrieken van Nederland: Wessanen. Een oude naam, die een uitstekend product garandeert.

U eet er niet beter!

SPREKERS GEVRAAGD!

De Afdeling Gouda van de V.V.D. vraagt sprekers(sters), die in besloten kring voor de leden der afdeling één of meer inleidingen kunnen houden over vraagstukken van politieke of economische strekking (b.v.: over de P.B.O., bevolkingsvraagstuk en emigratie, lonen- en prijzenpolitiek, belastingen, enz.)

Opgaven worden ingewacht bij de secretaris der afdeling: J. Kruijsheer, O. de Boompjes 18, Gouda, tel. 4430, met vermelding van eventueel verlangd honorarium, reis- en/of verblijfkosten.

N.V. Nederlandsche
Caoutchouc- en Gutta-
Perchafabriek

v.h. Bakker & Zn.

Ridderkerk

Technische
rubberartikelen

Voor dagelijks gebruik!
DE JONG'S
CHOCOLADE
CHOCOLADE
HAGELSLAG.
De eenige echte!

N.V. SCHEEPSWERVEN

„PIET HEIN”

BOLNES en PAPENDRECHT

DWARSELLINGEN 115 Meter

DROOGDOK 115 x 30 Meter

Machinefabriek en scheepswerf

van

P. SMIT Jr. N.V.
ROTTERDAM

Friesch-Groningsche Hypotheekbank N.V.

Nederlandsche Hypotheekbank N.V.
Rotterdamsche Hypotheekbank N.V.
Algem. Friesche Hypotheekbank N.V.

Amsterdam — 's-Gravenhage — Groningen — Rotterdam

GELDEN BESCHIKBAAR

voor eerste hypotheek
BILLIJKE VOORWAARDEN

De Directie:

Mr. M. J. BOS
Mr. J. WILKENS

Mr. C. A. KINGMA
Mr. F. C. KLEYN

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Zaterdag 21 Oct. 1950 No. 131

MOMENT-OPNAMEN
UIT LAKE-SUCCESS

pag. 5

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Gedachten over Straatsburg

Enige inleidende opmerkingen.

Nodig zijn organen van de Europese gemeenschap.

Van de weinige dagen, die de bewindsman van buitenlandse zaken in ons land vertoeft, heeft de Tweede Kamer gebruik gemaakt om met hem van gedachten te wisselen over de Raad van Europa te Straatsburg en over hetgeen daar tot dusverre is bereikt. In ons blad van volgende week zal onze parlementaire redacteur uitvoerig over deze gedachtenwisseling tussen minister Stikker en het parlement schrijven, maar wij willen ditmaal daartoe toch enkele inleidende opmerkingen maken. Wij doen dit, omdat naar onze mening toch nog te weinig aandacht wordt geschonken aan hetgeen te Straatsburg wordt gedaan. Hetgeen wij betreuren, want het is onze vaste overtuiging, dat de ontwikkeling der organen van de Raad van Europa de stuwende kracht der publieke opinie van node heeft. En tevens zal duidelijk moeten zijn, dat de Europese eenheid nimmer kan worden bereikt indien wij niet bereid zijn de nodige offers te brengen. De eenheid van Europa is niet alleen een schoon ideaal. Zij zal in bepaalde gevallen vragen, dat een nationale gemeenschap offers brengt terwille van het grotere geheel. De Europese integratie op economisch gebied bijvoorbeeld zal voor sommige bedrijfstakken ernstige terugslagen kunnen hebben. Men zal deze offers te beter kunnen brengen naarmate men van de noodzaak der Europese eenheid te meer overtuigd is.

* * *

Om aan de noodzaak van de Europese eenheid te kunnen geloven is niet zo heel moeilijk, wanneer men maar de ontwikkeling in de samenleving objectief volgt. Dan immers ziet men, dat allerlei taken, die in het verleden op nationale basis konden worden verricht, thans op internationaal niveau worden geregeld. Men denke in dit verband aan één van de meest ingrijpende zaken: de defensie. Men mag toch veilig stellen, dat ten aanzien van de defensie beslissingen worden genomen van enorme draagwijdte en wie het parlementaire werk met aandacht heeft gevolgd, zal niet anders kunnen doen dan vaststellen, dat ons parlement daarop toch maar bitter weinig invloed heeft behouden. Honderden miljoenen worden aan defensie uitgegeven, wat geweldige consequenties met zich brengt voor de financiële toestand van het land, maar ook voor de economische en sociale positie van de bevolking. En hierop heeft het parlement formeel nog wel invloed, maar in de praktijk komt daar toch niet veel van terecht. Er rest meestal geen andere mogelijkheid dan te accepteren wat elders overeengekomen is.

Hier doekjes om te winden is dwaasheid. Daar zou men de democratie waarlijk geen dienst mee bewijzen. Want voor ons is het vaststaande, dat het allerwege gesignaleerde gemis aan belangstelling in „de politiek” gevolg is van het gevoel van machteloosheid, dat de gewone burger heeft bekropen. Deze is van oordeel dat zijn inzicht er uiteindelijk niets toe doet, omdat elders wordt uitgemaakt wat Nederland moet doen of nalaten, en welke offers moeten worden gebracht.

Wij willen geen grote woorden gebruiken, maar durven toch wel spreken van een ernstig verminderd vertrouwen in de democratie. En dat is heel ernstig, want wij mogen

ons dan al enorme offers willen getroosten om een defensie op te bouwen, die onze vrijheden en de democratie kan beschermen, het zou toch wel uitermate triest zijn als anderszijds bij de eigen bevolking het geloof in de democratie steeds verder zou verminderen.

* * *

Wat ten aanzien van de defensie geldt, kan van vele andere terreinen worden gezegd.

En wat is dan het kernpunt van deze aanleggenheid? Dat wij internationaal de organen moeten scheppen, die de taken verrichten, die als vanzelf naar het internationale vlak zijn gedrongen.

Zijn er dan niet zulke organen, zo zal men vragen. Wij lezen toch dagelijks van internationale comité's, die veelvuldig bijeen komen en waarin de grote vragen worden besproken.

Dat is juist, maar die organen zijn niet organen van de internationale gemeenschap, die oordelen van het gezichtspunt van de hogere gemeenschap uit. In die internationale organen zitten ministers van allerlei staten, die de kwesties niet beoordelen van de Europese gezichtshoek uit bijvoorbeeld, maar deze ministers bezien de zaken van hun eigen nationale standpunt uit. En dat is onvoldoende.

Wij zijn met het creëren van de internationale machinerie ten achter bij de ontwikkeling die zich aan ons heeft opgedrongen. Talrijke vraagstukken bijvoorbeeld zijn Europese vraagstukken geworden, maar zij worden nog steeds opgelost van de nationale gezichtshoek uit. Wij moeten juist zover zijn, dat in plaats van een beoordeling van het Engelse, Franse of andere nationale belang uit, de zaken worden bezien van het oogpunt van het Europese belang uit. Nu dit niet gebeurt, zitten wij in een ernstige impasse.

* * *

De defensie kan hier weer tot voorbeeld dienen. Voorwaar, er is geen klagen aan internationale organisaties op dit punt. Maar hebben wij juist ook niet sterk de indruk, dat men daarmee zo weinig opschiet, omdat de leden van die organisaties alle voorgestelde maatregelen toetsen aan de belangen van hun eigen nationale gemeenschap? En zo komt men er niet, want de belangen der onderscheidene nationale gemeenschappen blijken lang niet altijd parallel te lopen en dan gebeurt er na veel debatteren toch niet veel. Wanneer het de Europese defensie betreft, dan moet het een Europees orgaan zijn dat daarover beslist.

Deze zomer is dit vraagstuk te Straatsburg aan de orde geweest. Merkwaardig is, dat bij de opstellen van het statuut van de Raad van Europa juist voorop gesteld werd, dat de Raad van Europa maar niet over de defensie moest spreken! Dat dit in de zitting van deze zomer toch gebeurde — en de defensie daar nog wel een hoofdpunt werd! — is er wel een bewijs van, dat het leven niet met papieren voorschriften te regelen is. De Raad van Europa heeft dus uitvoerig over de defensie gesproken en uit de discussiën resulteerde een motie, waarin de grote staatsman Churchill voorstelde te komen tot „één Europees leger, onder het gezag van een Europees Minister voor de Defensie, onderworpen aan een democratische Europese controle”.

* * *

Dit is uitermate verregaand. Immers, wanneer wij daartoe zouden komen, zou niet meer Nederland zelf beslissen over de

defensie. En zijn wij nu bereid onze soevereiniteit in deze over te dragen?

Naar onze mening mogen wij dan al formeel onze soevereiniteit hebben behouden, in de praktijk zijn wij de zeggenschap al voor een zeer belangrijk deel kwijt. En dan, wij zijn dat brok soevereiniteit kwijt zonder er elders compensatie voor te hebben gekregen. En nog anders: momenteel wordt over de defensie beslist in lichamen waarin de nationale belangen een hartig woordje medespreken. En in zulke lichamen trekken uiteraard de grootsten aan het langste eind.

Wij zien dan in het bereiken van een Europees leger onder een Europees gezag het grote voordeel, dat de zaken van Europese gezichtshoek uit bekeken worden. Dan zijn wij verder dan op het ogenblik, want dan zal de voortgang niet langer meer zo ernstig belemmerd zijn door onderlinge discussiën met nationale belangen ten grondslag.

Daarbij komt: als de defensie aan een Europees gezagslichaam is overgedragen, dan moet dat met zich brengen, dat binnen korte tijd andere sectoren (men denke aan de economische en de financiële) ook op Europese basis worden behartigd. Zo zou dus de groei naar een waarlijke Europese eenheid met een Europees gezag sterk zijn bevorderd.

* * *

Wij zullen het hierbij laten. Als inleiding hebben wij gemeend ons standpunt te moeten geven. Volgende week zal dus nader in de gehouden discussiën worden getreden door onze parlementaire redacteur. K.

Afwachten

De discussiën in September over de begrotingen van oorlog en marine in de Tweede Kamer hadden getoond, dat het vertrouwen in minister Schokking onvoldoende was. Van onze kant is duidelijk uitgesproken hoe over het beleid van de bewindsman werd gedacht. In eerste termijn hadden de heren Vonk en Korthals reeds ernstige kritiek geuit. Een definitief oordeel behielden zij zich uiteraard voor, totdat de bewindsman zijn beleid zou hebben verdedigd.

Die verdediging kon geen bevrediging schenken en toen is onze fractievoorzitter, mr. Oud, zelf opgestaan, om de minister het vertrouwen op te zeggen.

De minister heeft de juiste consequenties getrokken en is heengegaan. Zijn beide staatssecretarissen zullen blijven. Deze beide mensen hebben getoond hun taak met grote werkkraft te vervullen en het is verheugend, dat staatssecretaris Fockema Andreae nu in de gelegenheid is in de belangrijke besprekingen te Washington zijn grote kennis ter beschikking te stellen.

Wij hebben thans een nieuwe minister. Ons oordeel wensen wij ons voor te behouden. De kracht van de minister en zijn inzichten zullen nog moeten blijken. Een uiteenzetting van zijn beleid zal de minister na enig inwerken kunnen geven in de stukken aan het Parlement. Het aan het A.N.P. gegeven interview biedt uiteraard geen basis.

Van belang is voorts de politieke zijde van het vraagstuk. Het kabinet is in 1948 zo gevormd, dat daarin zitting hadden mannen, die uit vier partijen waren gekomen. De politieke samenstelling is een factor van betekenis en een vraag is dus nu of de christelijk-historischen de nieuwe minister als één van hen zullen zien. Daarover weten wij nog onvoldoende. Afwachten dus. K.

De rechtsstaat blijve ons hoogste goed

Huurverhoging als eerste stap naar normaler verhoudingen

Op 29 November 1940 hield wijlen onze geestverwant professor Telders onder de gevaarlijkste omstandigheden in de aula van de Gemeentelijke Universiteit te Amsterdam een rede in de cyclus „De Nederlandse geest“. In deze rede, getiteld „Nederland als rechtsstaat“, haalde hij zijn ambtgenoot Kranenburg aan, waar deze had geschreven, dat het ruimere doel van de Staat is gebonden te zijn aan de gerechtigheid. Professor Telders achtte dat echter niet genoeg; wij moeten, zo zeide hij, deze gerechtigheid nader uitwerken. En zo kwam hij dan tot zijn stelling, dat Rechtsstaat is die Staat, die zich bij de vervulling van zijn taak gebonden acht aan door hem zelf vooraf gestelde positieve rechtsnormen. Deze zijn behalve in de wet ook te vinden in de arresten van ons hoogste rechtscollege. Deze Rechtsstaat is een groot goed. Houd hem in ere!

Het was prof. Molenaar, die, als woordvoerder van onze Eerste-Kamerfractie, deze uitspraken van Telders aanhaalde bij zijn bestrijding van het wetsontwerp tot regeling van de aansprakelijkheid van de overheid voor handelingen, verricht tijdens of tengevolge van de bezetting.

De overheid is in de bezettingstijd, hetzij doordat zij overeenkomsten sloot, hetzij op andere wijze, subject geworden van civiele rechtsbetrekkingen. Voor de Regering was nu de vraag gerezen, in hoeverre de Staat en andere publiekrechtelijke lichamen daardoor gebonden waren. De beantwoording van die vraag, wilde de Regering nu niet aan de rechtspraak overlaten. Zij had daarvoor, naast het argument van de tijd, welke met de geleidelijke vorming van de jurisprudentie gemoeid zou zijn, als belangrijkste overweging naar voren gebracht, dat zij de bestaande rechtsonzekerheid wilde doen verdwijnen.

Deze probleemstelling deed dadelijk twee vragen rijzen, n.l.: 1e. is het wel zo zeker, dat er zulk een grote rechtsonzekerheid is, als de Regering deed voorkomen; 2e. lost het voorstel, zoals het daar lag, deze rechtsonzekerheid op? Beide vragen meende prof. Molenaar, naar hij in een uitvoerig betoog uiteenzette, in ontkennde zin te moeten beantwoorden. Wat het eerste punt betreft wees hij daarvoor op een vonnis, dat de Hoge Raad op 30 Januari 1948 ten aanzien van overeenkomsten had geveeld en waarbij een belangrijk richtsnoer door ons hoogste rechtscollege was gegeven. Afgezien van nuanceringen lag het verschil tussen beide standpunten hierin, dat door aanneming van het wetsontwerp een objectieve norm werd aanvaard, waardoor de Staat alleen gebonden is wanneer de handeling strekte ter verzekering van de openbare orde en het openbare leven in Nederland, terwijl de Staat naar de formulering van de Hoge Raad niet is gebonden als de wederpartij had kunnen begrijpen, dat de handeling het belang van Duitsland of zijn satellietstaten hier te lande diende.

Het is duidelijk, dat de redactie van de Regering de medecontractant van de Staat of van de overheid in het algemeen, heel wat meer risico zelf laat dragen dan de formulering van de Hoge Raad.

Het eerste grote bezwaar van prof. Molenaar was nu, dat de Regering, toen zij dit wetsontwerp met de Tweede Kamer behandelde, wist, dat binnenkort over deze materie door de Hoge Raad een arrest zou worden gegeven. De heer Molenaar noemde het een hoogst bedenkelijke zaak, dat, wanneer over een door de Staat bewuste aangelegenheid is of wordt geprocedeerd, deze dan van zijn wetgevend orgaan gebruik maakt om het recht, tegen de opvattingen van zijn rechterlijk orgaan in, naar zijn eigen hand te zetten. Zolang men er niet

van uit gaat, dat recht is wat de Staat ten goede komt en wat hij dienovereenkomstig wil, zal men, aldus onze geestverwant, het recht boven de Staat moeten plaatsen. De conclusie van prof. Molenaar was hier, wat punt 1 betreft, dat er, zeker na het arrest van de Hoge Raad, geen rechtsonzekerheid was, gelijk de Regering het deed voorkomen.

Vervolgens bestreed prof. Molenaar ook met nadruk, dat het wetsvoorstel de rechtsonzekerheid, voor zover die er dan zou zijn, zou opheffen. Een reeks vragen over de interpretatie van allerlei termen en begrippen diende om aan te tonen, dat de norm, welke de Regering nu wilde vaststellen, helemaal niet nu bij uitstek die concrete vorm was, welke de rechtzekerheid zou brengen, en ook hier de vorming van jurisprudentie

tie weer nodig zou blijken.

Wie, zo zei prof. Molenaar, de zaak ziet als ik, kan zich niet onttrekken aan de indruk, dat de Regering dit wetsontwerp handhaaft omdat zij de rechtsregel, die ons hoogste rechtscollege voor deze contracten als de juiste beschouwt, voor het Rijk te kostbaar vindt en daarom die rechtsregel buiten effect wil stellen.

Zo bestreed onze woordvoerder ook de overige punten van het ontwerp, onder meer ook het zich grotendeels onttrekken aan de gevolgen van het optreden van allerlei hele of halve gezagsdragers in de eerste maanden na de bevrijding, hoewel prof. Molenaar bij de replieken toegaf, dat de uitwijdingen van de minister over de volslagen ontwrichting en het gezagsvacuum in die eerste tijd wel enige indruk op hem hadden gemaakt. Gelukkig is het in ieder geval zo, dat velen, die op grond van dit (met de stemmen van V.V.D. en C.H. en communisten tegen aangenomen) wetsontwerp geen recht van aanspraak hebben, dit wel op grond van de Wet op de Materiële Oorlogsschaden zullen hebben, al brengt deze dan ook geen volledige schadevergoeding.

Een ander belangrijk ontwerp, dat de vorige week in de Eerste Kamer werd behandeld, was de zogenaamde Huurwet, welke, als voornaamste bepaling, de verhoging van de huren met over het algemeen 15% bracht. Een verhoging, welke zal worden gecompenseerd door een gelijktijdig in te voeren verlaging van de loon- en inkomstenbelasting.

Mr. Wendelaar, die hierover namens de V.V.D. het woord voerde, kon met voldoening vaststellen, dat de minister — en de Regering in haar geheel — blijkbaar streeft in een richting, die ook hij de juiste achtte. Hij maakte dit op uit een drietal uitlatingen van de minister. In de eerste plaats had de minister verklaard, dat hij van mening bleef, dat de huidige toestand, waarbij de huuropbrengst onvoldoende is voor behoorlijk onderhoud en waarbij de huuropbrengst voor de nieuwe woningen onvoldoende is om een behoorlijk rendement te verkrijgen, in de grond van de zaak ongezond is en alleen maar voor een overgangstijd is te aanvaarden. Het zal, zo had de minister gezegd, tenslotte toch daarheen moeten worden geleid, dat wij op dit terrein een gezonde toestand krijgen, d.w.z. nieuwbouw, die weer rendabel is, en huuropbrengst, die in staat stelt, ons woningbezit tegen verval te behoeden.

Een ongezonde toestand had de minister het, in rechtstreekse aansluiting hiervan, ook genoemd, dat uit 's Rijks kas voortdurend grote bedragen zouden moeten worden bijgepast bij de huren van de nieuwe woningen. Niet alleen omdat dit op den duur een al te zware belasting van onze financiën zou betekenen, maar ook omdat hij het in zichzelf ongezond vond. Dit went de huurder aan een relatief te lage huurprijs. Tenslotte hadden minister In 't Veld en zijn mede-ontkenaren in de Mem. v. Antwoord het volgende doen opnemen: „De mening van enige leden, dat de Staatsbemoeiing met de huren moet worden gestaakt zodra de omstandigheden dit mogelijk maken, kunnen de ondergetekenden onderschrijven“.

Dit waren drie uitlatingen, welke duidelijk aangeven, in welke richting de Regering het zoekt, een richting, waarmede, als gezegd, de heer Wendelaar zich kon verenigen. Bedenk men nu, dat de minister bij zijn optreden de huurstop aantrof, dan klopt op zijn theoretische beschouwingen het voorstel tot huurverhoging. Dat is, aldus de heer Wendelaar, een stap in de richting van terugkeer uit abnormale naar normale verhoudingen. Nochtans was er — en terecht — iets, dat de heer Wendelaar dwars zat. Bij het debat over dit ontwerp in de Tweede Kamer had de minister in feite reeds toegegeven, dat het percentage van 15 te laag was. Welnu, na Juni — de maand, waarin dat debat was gehouden — was er een vierde loonronde gekomen, welke ook de eigenaren weer zwaarder lasten oplegde. Het was dus wel zeker, dat de 15%, welke de minister in Juni reeds onvoldoende oordeelde, nu helemaal ontoereikend was geworden. En het is dus inderdaad zo, dat binnen afzienbare tijd van de Regering nieuwe voorstellen moeten worden verwacht.

De heer Wendelaar heeft zich, om ons tot deze zeer korte samenvatting te beperken, tenslotte nog aangesloten bij hen, die de hoop uitspreken, dat de Regering een middel zou vinden om hen, die van de belastingcompensatie niet kunnen profiteren, op andere wijze tegemoet te komen. Er zijn namelijk mensen, die hetzij door de geringheid van hun loon, hetzij door de grootte van hun gezin, niet of vrijwel niet in de loon- of inkomstenbelasting vallen en daardoor dus niet van de compensatie kunnen genieten, maar wel huurverhoging zullen krijgen te betalen. Daar dezen dus juist tot de minst draagkrachtigen zullen behoren, is een voorziening in enigerlei vorm hier inderdaad gewenst.

Deze burger

nu eenmaal in dit hoekje en in alle andere hoekjes waar het felle licht der openbaarheid niet in doordringen kan. Ge kunt in die schemering een leven bouwen als een pastelkleurige legkaart van honderdduizend grillige stukjes. Ik ben daar al tientallen jaren mee bezig en de avonden zijn lang en stil onder het zachte lamplicht der anonimiteit.

Doch dit verhindert deze burger niet met gulzige aandacht het barnende leven der openbaarheid gade te slaan en de grote dingen met de grote heren te volgen van uit de eigen bescheidenheid. Het is verkwikkend de grote loopbanen te volgen; de opgang der carrières van Valburg tot de zevende hemel, gade te slaan. Zo moet het ook. Het is een verkwikking de route der meteoren langs het zwerk ademloos te bespieden.

Ge leest dan, als burger zijnde, alles wat daarover te lezen valt en wordt dan wel eens verrast en verward.

Zo leest ge in De Telegraaf dat Zijne Prille Excellentie bij geen politieke partij is aangesloten, doch dat hij goede gevoelens voor de Péevédée-A koestert en in Carls Volkskrant: dat hij lid is van de C.H. Unie.

Die onzekerheid is moordend, doch er zal spoedig wel klare wijn geschonken worden, zodat ook deze burger en alle andere burgers de zekerheid erlangen waarop zij, als lastgevers van Zijne Excellentie, volledig recht kunnen doen gelden.

Hij is de rechterhand van Lieftinck — schreef De Telegraaf bovendien — en zo is het Lietinck die in feite de goede Schokking is opgevolgd en dat is dan alweer een ander aspect van deze zaak....

Maar éérlijk: wanneer ge zó lang staatsburger zijt als deze burger is, is de wijsheid van het geduld U een tweede natuur geworden. Ge zijt door allerlei etiketteringen niet meer zo geïmponeerd en wacht liever geduldig op de sprekende feiten.

Ge kruist de vingers en doet een schietgebedje voor het goede vaderland: dat het wél vare met die nieuwe heer aan het roer.

Dat hij de kracht hebbe Nederland waardig te doen verschijnen in de rij der volken — dat is de enige — wat vage, wat on-politieke, doch vurig-gemeende — wens van

DEZE BURGER.

Raad van Arbeid (I)

Men schrijft ons:

Wij kregen het verhaal van een wetende uit de Raad van Arbeid. Twee oudere mensen — 63 en 59; ergens in een plattelandsgemeente. Kunnen onmogelijk alle huishoudelijke werk meer zelf doen. Dus zal een 17-jarig meisje uit de buurt dit werk elke ochtend gedurende 2 uur verrichten. Loon: 8 gulden per week. En dat moeten de oudjes met eindeloos passen en meten bij elkaar brengen — f 416 per jaar is een GEWELDIG bedrag voor zulke kleine pensioentjes en rentetrekertjes. Goed — dan maar wat minder kleren, brandstof en levensvreugde. Want hulp moet er komen. En dus kwam per 1 October ook hulp. Maar met die hulp kwam tevens de Raad van Arbeid. Dus zitten de oudjes in zak en as. Want voor de 17-jarige moeten (en ten rechte) sociale voorzieningen worden getroffen. Máár..... door en ten koste van die oude mensjes, die eigenlijk zelf sociale voorzieningen behoeven! Het is geen gering bedrag: 3.8 % van het loon voor de ziekteverzekering — en theoretisch moet het hulpje daarvan 1.8 % zelf betalen. Maar..... waar ergens gebeurt dat? Dan: 3 % van het loon voor de ziektewet — als het hulpje ziek wordt, blijft zij verzekerd van 80 % van haar loon. Dat is bij elkaar 6.8 % van een loontje van f 416 of f 28.28. Bovendien moeten er ook zegeltjes worden geplakt — ouderdomsvoorziening van 't hulpje. Uitsluitend te betalen door de werkgevers — 40 cent per week. Dat wil zeggen nogmaals f 20.80, of totaal f 49.08 voor sociale lasten. Maar dat kunnen die oude mensen onmogelijk betalen! Dat kan er net niet meer af. En toch hebben ze dringend hulp nodig. Want er komt nu eenmaal een tijd, waarin het zwaardere huishoudelijke werk ook voor de ijverigste mens te zwaar wordt. Ja, en wat nu?

Raad van Arbeid (II)

Men schrijft ons:

Dit werd de eerste tekst van deze wetende uit de Raad van Arbeid. Hij is een overwerkt en moedeloos man geworden. Want het gaat zijns inzien niet goed met al die sociale voorzieningen. Het sociale werd veradministreerd. En bovendien: dat alles veilig stellen van de wieg tot het graf, is dat eigenlijk sociaal wel verantwoord? Doodt het niet alle verantwoordelijkheidsgevoel? Kweekt het inplaats van sterke, strijdbare mensen (het leven is en blijft altijd, vrienden!), geen hulpbehoevende onzelfstandigen?

Dat en de werknemer en de werkgever ieder 1.8 % van die ziekteverzekering betalen, is goed werk. Want alles wat de mens om niet krijgt, alles, waarvoor hij niet behoeft te betalen, wordt immers nooit gewaardeerd? Waarom betaalt dan ook de werknemer niet mee aan de veiligstelling van zijn loon bij ziekte? En waarom betaalt hij niet zelf een deel van de zegeltjes, al ware het maar een dubbeltje per week?

Want denk niet — aldus deze wetende — dat deze ruime sociale voorzieningen nu ook tevreden mensen kweken. Geen sprake van! Zij kweken wel veeleisende mensen. Mensen, die steeds meer en beter eisen. Eisen, voelt u? En zonder aan die eis tevens een hogere of betere arbeidsprestatie te koppelen. Bij niet inwilliging, wel, dan wordt gestaakt — simple comme bonjour!

Dagelijks vermeerderden de wrange ervaringen van deze wetende, die net als zovelen onzer op een echte doorbraak heeft vertrouwd... u weet wel, de doorbraak uit de bevrijdingsdagen. Hij gelooft niet meer aan werkelijke arbeidsvrede en arbeidsvreugde, omdat de van staatswege gedececreteerde en veradministreerde verzekering tegen zoveel boze kansen zwakke, afhankelijke en dus ongelukkige, minderwaardige mensen MOET kweken.

En de wetende wou weten of het soms geen sociale kolder is, wanneer in dit land de kinderbijslagen, vooral voor grote gezinnen, het vormen van die grote en zeer grote gezinnen als het ware aanmoedigen, terwijl dit landje reeds zodanig volgepropt is dat jaarlijks tienduizenden moeten emigreren? En zowel die kinderbijslagen als die emigratie worden door ons allemaal betaald! Dat wil zeggen met de ene hand betalen wij voor het verkrijgen van iets, dat we groten-deels trachten kwijt te raken met hetgeen de andere hand betaalt! Aldus deze wetende.

Wij hebben hem maar verwezen naar zijn eigen Raad van Arbeid. Die is deskundig en dus bevoegd, en wellicht vindt men daar het antwoord.

Jongeren aan het werk

De Jongeren Organisatie Vrijheid en Democratie heeft onlangs een zeer geslaagd week-end gehouden in Vierhouten. Afscheiden van het feit, dat het verheugend was te vertoeven temidden van zovele jongeren, die de betekenis van de begrippen Vrijheid en Democratie inzagen, die doordrongen waren van de noodzaak onder hun tijdgenoten deze begrippen uit te dragen, was het ook verheugend te merken, welke goede sfeer er in deze bijeenkomst van het kader van deze jongerenorganisatie heerste, met welke vurigheid er gede-batteerd werd en hoe goed! Het enthousiasme, weermade de corveediensten werden verricht, de vrolijkheid en onderlinge gezelligheid, het was alles animerend en enthousiasmerend. En het was

tevens een les voor hen, die wat ouder zijn. Om hun kinderen te wijzen op het bestaan van deze jongerenorganisatie, die doortrokken van dezelfde beginselen, als de V.V.D. uitdraagt, de fakkel overnemen wil en kan, als de ouderen te oud zijn geworden. Alle ouders, die leden van de V.V.D. zijn en kinderen hebben, die in de leeftijd zijn gekomen om lid te worden van de J.O.V.D., hebben de morele plicht om voor zich zelf te overwegen, of zij hun kinderen niet moeten wijzen op het bestaan van de J.O.V.D. en hen voorhouden, dat juist ter wille van de toekomst van de vrijheid en democratische gedachte in ons vaderland, het van het grootste belang moet worden geacht, dat zij tot de J.O.V.D. toetreden.

Cultuur en platteland

Wij beluisterden per Radio Olympus de beantwoording van een vraag van plattelanders: welk nut hebben die zeer grote subsidies aan Kunst en Cultuur eigenlijk voor ons, plattelanders?

De beantwoording, die wees op het hoge „algemeene culturele nut” en op het feit, dat gesubsidieerde orkesten immers ook voor de radio optreden, bevredigde ons en vermoedelijk vele plattelanders niet geheel.

Want er worden o.i. vele en grote subsidies en bovendien prijzen en premies uit een heel magere huishoudkas aan opera- en toneelgezelschappen, aan dichters en schrijvers en schilders, aan orkesten enz. verleend, waarvan het platteland inderdaad geen „rechtstreeks voordeel” trekt — die gesubsidieerde toneelvoorstellingen, concerten, tentoonstellingen enz. blijven als regel beperkt tot de grote steden in het Westen en tot de grotere provincieplaatsen. Maar begrijpt de provincie en het platteland dan niet dat ook een arm land, dat zijn cultuur en zijn kunst niet hoog houdt en dat zijn kunstenaars niet zo krachtig mogelijk steunt, cultureel aan lager wal raakt?

Natuurlijk begrijpen intellectuele kringen ten plattelande dit evenzeer als de culturele centra in de hoofdsteden.

Vanwaar dan die schijnbaar domme en bekrompen vraag?

Zij vindt haar oorzaak — en wij kunnen dit als mede-plattelander vaststellen — in een toenemende ontevredenheid, een zich bekocht en onvoldaan voelen naar aanleiding van hetgeen met deze subsidies, prijzen en premies wordt bereikt, of beter: juist niet wordt bereikt.

Want de veel-lezende plattelander (en vooral de plattelandse) leest telkens weer over middelmatige voorstellingen, middelmatige concerten, middelmatige culturele prestaties en mislukte tentoonstellingen. Daarbij komen twee zaken heel sterk naar voren.

Ten eerste het onontkenbare feit dat talloze onbevoegden zich tegenwoordig ambtelijk of semi-ambtelijk met kunst en cultuur bemoeien en al doende het goede geld misbruiken of doen misbruiken.

Ten tweede het al evenzeer onmiskenbare feit, dat „de politiek” middellijk en onmiddellijk meer invloed op kunst en kunstenaars heeft verkregen dan nuttig, nodig en aanvaardbaar is.

Vandaar die klacht van provincie en platteland, waar men deze dingen nuchter en onbevooroordeeld en daardoor scherp en juist aanvoelt, maar alleen niet zo op de man af formuleert.

Radio Olympus

De Vara Radio Olympus is o.i. gegroeid tot het vruchtbaarste socialistische propaganda-middel onder intellectuelen. Want die Olympus is bezet door een godin en door enkele goden, die vlot, knap en met goede microfoonstemmen hun oordeel uitspreken, terwijl de oude heer Sam de Wolff — en ook dit is helemaal niet gek — het geheel met stukjes bewogen demagogie lardeert. Deze uitzending wordt in vele huiskamers beluisterd, en geenszins uitsluitend door leden van de P. v. d. A. Hierin schuilt de waarde voor de Vara en hierin schuilt het gevaar voor niet-kameraden. Want er blijft altijd wel „iets hangen” van deze socialistische inzichten en opvattingen, juist ook door de schijnbaar onbevooroordeelde wijze waarop het godenoordeel wordt uitgesproken door mevrouw dr. A. Romein-Verschoor, C. Kleywegt, dr. C. van Rysinge, dr. G. Stuiveiling en Sam de Wolff, onder voorzitterschap van Jaap Buys Jr.

De uitzending brengt de beantwoording van door luisteraars ingezonden en als regel actuele vragen onder de zachte en daardoor niet hinderlijke socialistische belichting van knappe en in het dispuut zeer bedreven intellectuelen.

Zij bereikt daardoor o.i. meer en zij werkt dieper door dan alle andere politieke Vara-uitzendingen, het Zaterdagse Socialistische Commentaar inbegrepen.

Wij vragen ons dan ook af of het niet gewenst is dat ook andere omroepverenigingen soortgelijke uitzendingen brengen, temeer waar deze uitzending geen trouwaille van de Vara, maar een variant op een BBC-uitzending is.

Wij denken bijvoorbeeld aan een uitzending — en is dit niets voor de Avro? —, waarin vragen van luisteraars niet uitsluitend worden beantwoord door aanhangers van de P. v. d. A., maar door knappe, vlot en goed sprekende mannen en vrouwen van velerlei politieke schakering.

En ligt hier ook voor de confessionele omroepverenigingen geen rijke gelegenheid voor een wijze van voorlichting (ook op politiek gebied!) welke thans uitsluitend, en naar men mag aannemen met verblijdende resultaten, door de Vara en dus door de P. v. d. A. wordt toegepast?

Nationalisatie (I)

Nationalisatie of socialisatie blijft een van de stokpaardjes van de socialisten, niet alleen in ons land, maar ook daarbuiten. Zij staan deze beginselen voor, teneinde een tussenstation te kunnen vormen op de weg, die tenslotte moet leiden tot het brengen van de productiemiddelen aan de gemeenschap. Ofschoon dit laatste doel enige tientallen jaren geleden meer op de voorgrond trad dan op het ogenblik, heeft men deze doelstelling zeker niet losgelaten. Men is echter tot de conclusie gekomen, dat dit doel zo ver aflag en dat het zulk een geringe kans van slagen heeft, dat het op de massa generlei indruk meer maakt.

Men heeft toen naar een soort tussenstation gegrepen, dat zich onder de naam van socialisatie of nationalisatie heeft aangediend. Ook in ons land zijn er talloze z.g. socialisatie-rapporten van de socialisten verschenen. Veel heeft men echter daarmee niet bereikt en wij geloven niet, dat de massa er bepaald warm voor loopt. In Engeland heeft men echter meer successen bereikt, al moet meteen daarbij worden geconstateerd, dat de gang van zaken bij de industrieën, die aldaar gesocialiseerd zijn, nu niet bepaald rooskleurig is te noemen. De Labour-regering wenst echter op deze weg voort te gaan. Het was Anthony Eden, de plaatsvervangend-leider van de Britse conservatieve partij, die verklaarde, dat nationalisatie rampzalig zou zijn voor de her-bewapening. Gezien de slechte ervaring, die de Britten tot dusverre met de socialisatie hebben opgedaan, was Eden's waarschuwing zeker op zijn plaats. Socialisatie betekent vooral in deze tijd, minder efficiënt werken en het uitschakelen van de gezonde prikkel van het particuliere initiatief. Vooral gezien in verband met de her-bewapening, betekent socialisatie een verzwakking van de democratie en als zodanig staan de socialisten voor een nieuwe belangrijke inconsequentie in hun leer, waarmede opnieuw is bewezen, dat het socialisme in de praktijk niet uitvoerbaar is.

Nationalisatie (II)

Dat de socialisten somtijds zijn gedwongen te erkennen, dat de verwezenlijking van hun leer de democratie in gevaar brengt en de nationale economie ernstig dreigt te verlammen, heeft ons onlangs Noorwegen weer geleerd. Noorwegen beschikt over een regering met een socialistische meerderheid en hoewel deze de kracht en de bevoegdheid heeft de nationalisatie van de verschillende industrieën door te voeren, heeft zij besloten deze arbeid voorlopig stop te zetten met het oog op de ernst van de internationale politieke situatie. Dit besluit is een openlijke erkenning van het feit, dat men via nationalisatie niet in staat is het democratische potentieel op een behoorlijk peil te brengen. Wil men sterk staan in materieel opzicht, dan zijn ook de socialisten gedwongen de oude paden te bewandelen, die zij in de z.g. burgerlijke economie zo zeer versmadden. Het kan goed zijn dat men zich van al deze dingen rekenschap geeft, opdat men sterk staat, indien men te doen krijgt met idealisten die veelal niet op de hoogte zijn met de fatale consequenties van hun eigen leer.

Erkenning

Blijkens het dagblad De Telegraaf heeft onlangs de heer Oosterhuis, voorzitter van het N.V.V. en van de Stichting van de Arbeid, tevens socialistisch lid van de Eerste Kamer, een vurig pleidooi gehouden voor de industrialisatie van ons land. Volgens dit verslag zou de heer Oosterhuis onomwonden hebben verklaard, dat de ondernemersfunctie niet kan worden gemist. Een zeer belangrijke verklaring uit de mond van een socialistische voorman. Een verklaring, die wij kunnen waarderen, omdat zij getuigt van een gevoel van realiteit en werkelijkheidszin. Een verklaring echter ook, die de waarde van de socialistische theorieën wel zeer plotseling een eind op de achtergrond schuift. Vele socialistische principes geraken vooral na de oorlog geheel op de achtergrond en soms wel op een dusdanige wijze, dat men zich vaak afvraagt, waaraan de socialistische praktijk nog eigenlijk haar bestaansgrond ontleent. Jammer is het echter, dat men dergelijke verklaringen nage-nog niet hoort op de eigen vergaderingen en bijeenkomsten. Daar wordt de massa nog steeds in toom gehouden met leuzen en beloften, waarvan de leiders weten, dat zij zelfs voor de na ons komende generaties onmogelijk uitvoerbaar zijn. Meer dan ooit hinkt de socialistische tactiek op twee gedachten, n.l. de toenadering tot de z.g. burgerlijke partijen en anderszijds het volhouden van revolutionaire leuzen, die door de massa verkeerd worden verstaan en nog steeds een verkeerd revolutionair sentiment doen opkomen, die de voedingsbodem vormt voor de aansluiting bij het communisme.

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Weekblad van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie

Voorzitter Redactie-comm.:
 Drs. H. A. Korhals.
 Redactie-secretaris: Mr. E. Elias.
 Adres: Victoria Hotel Amsterdam,
 Kamer 435.
 Administratie: Postbus 43,
 A'foort, tel. 5267.
 Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal,
 f 7.50 per jaar.
 Voor het zenden van abonnements- en
 advertentiegelden: Postgiro no. 245103,
 ten name van de Penningmeester van de
 Stichting „Vrijheid en Democratie“ te
 Amersfoort.
 Losse nummers 15 cent.
 Voor advertenties wende men zich tot
 de administratie.

Minister In 't Veld nam een uitlating terug

Ons Haagse raadslid, de heer K. J. Nieuwerkerke, heeft tot burgemeester en wethouders vragen gericht

naar aanleiding van een passage in de rede van minister In 't Veld bij de behandeling van de premieregeleding woningbouw 1950 in de Tweede Kamer op 19 Juli j.l. De betrokken passage in 's ministers rede luidde: „Ik ben er van overtuigd, dat men wel eens zal proberen door aantasting van de kwaliteit er uit te komen, maar dat kwaad doet zich ook voor, wanneer de premie niet zo krap is. Ik heb daarvan voorbeelden in Den Haag gehoord. Hoewel de premiebijdragen aan de zeer ruime kant waren, is daar door enkele particuliere bouwers toch zeer geknoeid“.

B. en W. hebben de heer Nieuwerkerke het volgende geantwoord: Zij hebben aan de minister van Wederopbouw en Volkshuisvesting nadere inlichtingen gevraagd. Bij zijn antwoord legde de minister een nota over, waarin o.m. wordt geconcludeerd, dat wat de kwaliteit der woningen aangaat, gezegd kan worden „dat deze, wat de standvastigheid en duurzaamheid betreft, steeds aan redelijke eisen voldoen. Van ernstige gebreken, ontstaan door een knoeien in de bouwwijze is geen sprake. Er zijn echter ook woningen geleverd, welke liggen onder het niveau, doch de minister stemt toe, dat dit niet een uitlating motiveert, als door hem in de Tweede Kamer gedaan. De minister heeft zich gaarne bereid verklaard, deze, voor zover die op de gemeente 's-Gravenhage betrekking heeft, terug te nemen.“

betekenis, doch voor de nazi's golden andere overwegingen. Zij toch koppelden deze „opvoeding“ vast aan de Groot-Germaanse idee en de vorming van het Groot-Duitse rijk, dat nationaal-socialistisch zou zijn. Zo was het alleszins begrijpelijk, dat afschuw groeide tegen wat men heemkunde noemde en voor enkele jaren de vormende waarde van de heemgedachte verloren dreigde te gaan, ofschoon dit is meegevallen, daar op andere wijze — men denke aan de grote belangstelling voor de streekromans in de bezettingstijd! — de idee haar rol vervuld heeft.

WAARDIG BESEF

Na de bevrijding is van de zijde der nationale politieke groeperingen in partijprogramma's, bij de behandeling van de onderwijsbegroting, in de partijbladen, op congressen, enz. bij herhaling gepleit voor staatsburgerlijke opvoeding en opvoeding tot een waardig nationaal besef. Dit kan geen verwondering wekken: ons volk heeft in de jaren der bezetting gezien, dat sterker dan alle andere wapens het geestelijk verzet is. Wij hebben beseft, dat een volk eerst dan verloren is, als het zijn geloof in zijn taak en plaats in de wereld kwijt is, als het vervreemd is van de nationale gedachte, als het geestelijk niet meer vrij is. Er is een Nederlandse staat, een stukje wereld, dat Nederland heet, een volk, dat in de loop der eeuwen in dit lage land aan de zee in lotsverbondenheid met zijn Vorstelijk Huis, een plaats onder andere volkeren wist te verwerven. Meermalen in de loop der eeuwen bejaagd en met totale ondergang bedreigd, wist dit volk zich er toch telkens weer bovenop te werken. En dat alles gaf inhoud aan de nationale gedachte.

Een gedachte, die in tijden van druk en ellende stimuleert en drijft tot uiterste krachtsinspanning, tot spankracht en taale volharding. Een gedachte, die altijd weer levend gehouden moet worden in de generatie, welke eenmaal haar eigen lot en dat van het land in handen neemt.

DE AANLEIDING ELDERS

Wij mogen aannemen, dat deze gedachtengang in feite ieder beheerst, die spreekt en schrijft over de noodzaak van staatsburgerlijke opvoeding. Doch de aanleiding tot het spreken en schrijven over dit probleem ligt menigmaal in iets anders. Zo heeft het grote aantal ongedigde en blanco uitgebrachte stemmen bij verkiezingen na de bevrijding, menigeen de vraag doen opperen, of al deze Nederlanders wel beseft hebben, dat hun handelwijze strijdt met de belangen van de natie.

Was het onwil, onkunde, gebrek aan verantwoordelijkheidsbesef, laksheid, of zucht tot obstructie, die deze kiezers zo handelen deed?

Men heeft opgemerkt, dat nog maar al te veel kiesgerechtigden niet in staat zijn op de juiste wijze hun stembiljet in te vullen, anderen hebben de veronderstelling geuit, dat velen nauwelijks weten waarvoor zij hun stem uitbrengen. Een onderzoek zou in dit verband opmerkelijke feiten aan het licht gebracht hebben.

Weer anderen vonden, dat vooral onder de jongeren weinig belangstelling bestond voor de politiek. Niet ontkend kan worden, dat ons volk in de laatste jaren blijk gegeven heeft van een zekere vermoedheid op dit terrein. De belangstelling voor politieke bijeenkomsten is zeer verminderd. Sommigen menen, dat zulks mede komt door ons huidige kiesstelsel en zij verwachten verbetering door invoering van een gematigd districtenstelsel. Enfin, hoe dit alles zij, velen menen, dat staatsburgerlijke opvoeding meer dan ooit noodzakelijk is. De internationale spanningen en ontwikkelingen hebben vooral in de laatste tijd het probleem actueler en urgenter gemaakt.

NIET ZO MAAR

Deze laatste opmerking brengt ons weer tot ons uitgangspunt: Staatsburgerlijke opvoeding?

Wie opvoeding zegt, dient zich bewust te zijn, dat er dan tegelijkertijd gesproken moet worden over opvoeding van, opvoeding door en opvoeding tot. Of anders geformuleerd, dat er opvoedingen, opvoeders en opvoedingsdoelstellingen zijn. Beginnen we in verband met ons onderwerp

met het laatste, de doelstellingen, dan rijst onmiddellijk de vraag welk doel men beoogt met de staatsburgerlijke opvoeding. Waartoe wil men de jeugd opvoeden?

Het komt mij voor, dat er op het terrein van de staatsburgerlijke opvoeding veel begripsverwarring heerst. Staat, gemeenschap, natie, ik noem maar enkele begrippen in het onderhavige verband, worden door elkaar gehaspeld en dat leidt ertoe, dat men telkens weer naast elkaar heen praat of elkaar helemaal misverstaat.

Een ander aspect is dan voorts, dat staatsburgerlijke opvoeding zonder nadere omschrijving, aanvaardbaar kan zijn, doch dat het evenzeer mogelijk is, dat men zich met hand en tand er tegen verzet. Immers, zo lang niet bekend is welke staat gewenst wordt, is opvoeding tot een goed burger ervan niet wel mogelijk. De overgrote meerderheid van ons volk weet wel, dat onze staatsvorm een democratische is, maar voor ingewijden is alleen verstaanbaar, dat onze regeringsvorm een constitutionele monarchie met parlementair stelsel is, en hoeven zullen zich verdiepen in de vraag, of hier in feite sprake is van een representatieve volksregering (zie Krabbe, Staatsrechtelijke opstellen). Staatsburgerlijke opvoeding in het kader van deze regeringsvorm moet anders zijn, dan die in dictatoriaal geregeerde landen. Dat is wel duidelijk, maar ingewikkelder wordt het, als we de vraag gaan stellen hoe in het eerst genoemde geval de opvoeding van het individu kan plaats hebben zonder al te veel in botsing te komen met wat de staatsburger moet zijn.

En al weer ingewikkelder wordt de zaak, wanneer we rekening houden met het feit, dat sociale opvoeding niet in alle opzichten overeenstemmen zal met opvoeding tot staatsburger van een constitutionele monarchie met parlementair stelsel en om het dan nog ingewikkelder te maken: hoe deze opvoeding gezien moet worden in het kader van de jongste, gewenste, ontwikkeling in West-Europa, de hechtere aaneensluiting van Europa.

We zullen in het verloop van onze beschouwingen op nog andere facetten de aandacht moeten vestigen en dan zal duidelijk worden, dat de vraag Staatsburgerlijke opvoeding? niet zo maar te beantwoorden valt!

v. M.

Ook dit moet gezien worden in Europees verband

Staatsburgerlijke opvoeding? Een moeilijk vraagstuk

Het vraagstuk van de staatsburgerlijke opvoeding is allermint een probleem van deze tijd! Sinds de tijd van het ontstaan van staten, het zij deze de kleine stads-staatjes der oudheid of de moderne grote wereldstaten zijn, bestond en bestaat de vraag hoe de burgers van zo een staatje of staat konden of moesten, kunnen of moeten, opgevoed worden tot goede staatsburgers.

Plato hield zich ijverig bezig met de vraag, hoe de kinderen, in het bijzonder de toekomstige wachters van de staat (de soldaten) opgevoed moesten worden; zijn leerling Aristoteles, de opvoeder van Alexander de Grote, stelde de vragen: wie burger is, of een goed Burger en een goed Mens identiek is, en behandelde uitvoerig de opvoeding van de jeugd, waarbij hij o.m. opmerkte, dat voor iedere bekwamheid of kunstvaardigheid een vooropleiding nodig is en de wetgever zich alzo in de eerste plaats moet bezighouden met de opvoeding van de jeugd. „Indien dat niet gebeurt, schaadt het de staat“.

Het zou alleszins de moeite waard zijn na te gaan hoe in de loop der eeuwen gedacht is over de staatsburgerlijke opvoeding en welke wijzigingen in de verschillende gedachtengangen gevolg waren van veranderende inzichten ten aanzien van wat de staat is en behoort te zijn.

In het licht der eeuwigheid bezien is volgens mij de opvoeding van den individu belangrijker dan de opvoeding van den staatsburger: maar uit een politiek oogpunt bekeken en in verband met de noden van deze tijd, vrees ik dat de opvoeding tot staatsburger de eerste plaats moet innemen.

(Bertrand Russell in „Opvoeding en de moderne samenleving“).

TELKENS NIEUW

Moge dan het probleem van de staatsburgerlijke opvoeding oud zijn, het blijft ook telkens weer nieuw, het wordt voortdurend actueel en meermalen urgent. Als in de bezettingsjaren de bezetters, daarbij krachtig gesteund door de Nederlandse nazi's, een ernstige aanslag op ons onderwijs doen, dan geschiedt dit in de eerste plaats om opvoeding en onderwijs, maar in belangrijke mate de eerste, dienstbaar te kunnen maken aan de vorming van staatsburgers in een nationaal-socialistische staat. Maar dan ontwaakt tegelijkertijd bij allen, die het gevaar zien, het besef, dat die aanslag in zijn gevolgen erger zou

kunnen zijn dan een zwaar bombardement. En dit besef mobiliseert allen, ook hen, die in de jaren daarvoor nauwelijks gedacht hebben over het nut, laat staan de noodzaak van staatsburgerlijke opvoeding. Ook in deze strijd hebben de nazi's nederlaag op nederlaag geboekt. De Nederlandse jeugd is in al haar geledingen bewaard gebleven voor de opvoeding tot staatsburger van de nationaal-socialistische staat, meer nog: heeft in die jaren door alles en tegen alles in, een vorming gekregen, welke het mogelijk gemaakt heeft, dat na de bevrijding de wederopbouw in sneller tempo tot stand kon komen, dan het geval geweest zou zijn, als zij herop gevoed had moeten worden.

VERWARRING

Intussen mag niet verheeld worden, dat de nazi's in zekere mate verwarring gesticht hadden met hun propaganda. Zij toch maakten handig gebruik van op zichzelf te aanvaarden beginselen in de opvoeding. Zo waren zij bijv. sterke voorstanders van heemkunde, dat is de kennis van het eigene der woonstreek en het gevoel dat de mens met duizenderlei banden verbonden is aan zijn heem. In de opvoeding tot een waardig nationaal besef is deze heemkennis en dit heemgevoel van niet te onderschat-

O, sparen . . .

Sedert Februari van dit jaar loopt het spaartegoed bij de Rijkspostspaarbank gestadig terug.

Het verloop was als volgt:
 (in miljoenen guldens)

	Inleg	bet. Tegoed	Terug-
1950			
Februari	29.57	22.97	1453
Maart	26.63	31.72	1448
April	21.51	29.83	1440
Mei	31.31	30.64	1440
Juni	22.46	33.51	1429
Juli	22.06	40.20	14.11
Augustus	21.86	34.37	1398
Sept.	17.55	48.28	1368

In zeven maanden tijds daalde het tegoed met een bedrag van 85 miljoen, ondanks de grootscheepse en kostbare spaaractie van de Minister van Financiën. Is dit nu niet een post, waarop, zonder schade van het algemeen belang, kan worden bezuinigd? Het vertrouwen, dat nodig is om het sparen aan te moedigen, kweekt men niet door advertenties en propaganda-bladjes. Daarvoor zijn andere, doeltreffender methoden nodig!

Moment-opnamen uit Lake-Success

door Mevrouw A. Fortanier-de Wit

New York, 12 October 1950

That is America", zegt de man die tegenover mij zit.

Hij is een van de Amerikaanse afgevaardigden en blijkt ons land goed te kennen. Dit jaar heeft hij er nog drie maanden doorgebracht.

We hebben een bespreking in de Gedelegeerden-lounge over een onderwerp, dat een dezer dagen in openbare behandeling zal komen.

Zijn opmerking slaat op het aandachtige en uitgebreide gezelschap, dat zich om het televisie-toestel heeft geschaard om op die wijze getuige te zijn van een base-ball-wedstrijd, waarover heel New York in de hoogste zenuwspanning verkeert.

"Kijk", zegt hij: "Dr. Ralph Bunch zit op de voorste rij". En ja, het donkere sympathieke gezicht van de Nobelprijswinnaar voor de Vrede, de eerste neger aan wie deze eer te beurt viel, is niet minder geboeid, dan dat van de trouwe Woody, wanneer hij ons 's middags naar Lake Success rijdt.

In de auto van de laatste is gelukkig geen televisie, doch helaas wel een radio.

Het zou beslist van een gebrek aan sociale gevoelens getuigen hem te verhiinderen de heldendaden van de Philies en de Yankees van begin tot eind te savouren.

En dus lijden Uw Nederlandse gedelegeerden in stilte.

De televisie in de Lounge houdt zich overigens zelden bezig met andere dan politieke zaken. Gewoonlijk verschijnt daarop de beeltenis van de redenaars van de eerste commissie, waar de grote politieke vraagstukken behandeld worden.

De enkele keren, dat mijn eigen werkzaamheden mij veroorloven om tijdens de vergaderingen daar te komen, denk ik wel eens, dat het veel opwekkender is in de Lounge de debatten te volgen dan in de conferentiezaal zelve.

De man, die de televisie bedient maakt er namelijk een sport van om behalve de spreker, in het bijzonder diegenen van de "distinguished delegates" te belichten, die het zich tijdens de vele uren luisteren wat extra gemakkelijk en huiselijk maken.

Ik wist niet, dat er zoveel mensen zijn, die in zulke omstandigheden hun neus met extra zorg onder handen nemen, en daarna een dutje gaan doen. Althans de schijn daarvan op zich laden. En is er niet een delegatie, die de naam verworven heeft altijd de krant te zitten lezen?

Laten deze triviale opmerkingen U niet verleiden tot de gedachte, dat het internationale gezelschap dat hier vergadert, zijn werk niet serieus zou doen. Ik heb de tegenovergestelde overtuiging. De delegaties van de zestig landen, die hier tezamen komen, spannen zich, naar mijn indruk, tot het uiterste in om hun werk zo goed mogelijk te verrichten.

De tijd, dat van internationale bijeenkomsten gezegd kon worden: "Het Congres danst...", ligt wel heel ver in het verleden.

Ook in deze aera, en terecht, heeft de zakelijkheid haar intrede gedaan, en op de diners, die de hoofden van verschillende delegaties elkaar "aandoen", wordt tenslotte vaak de eigenlijke politiek gemaakt.

Daarbij, even voornaam, misschien wel voornamer dan de openbare vergadering, is het persoonlijke contact, dat de gedelegeerden met elkaar zoeken in de Lobby. "Lobbyën" is een vak, dat niet als alle andere, geleerd moet worden. Het kan van doorslaggevende betekenis zijn vóór of tijdens de openbare behandeling van een resolutie in een persoonlijk gesprek elanders inzichten uit te wisselen.

Mevr. A. Fortanier—de Wit woont, zoals bekend, thans als deskundige van de Nederlandse delegatie de algemene vergadering van de United Nations bij. Wij verheugen ons zeer, dat mevr. Fortanier enkele van haar indrukken voor ons neer te schrijven.

De Nederlandse kranten geven, zoals ik tot mijn vreugde constateerde, vrij uitgebreide verslagen over de belangrijkste vergaderingen. Op dit terrein behoeft ik mij dus niet te begeven. De belangstellenden onder U hebben deze artikelen natuurlijk verslonden.

Mijn indruk van de sfeer van de vergadering van dit jaar is, dat "Korea" en alles wat daaraan vast zit de Assemblée heeft gemaakt van wat wel eens niet geheel rechtvaardig genoemd wordt: een "praatcollege" tot een bijeenkomst van landen, waarvan een overweldigende meerderheid vastbesloten is tegenover elke agressie een daad te stellen.

Iedere morgen brengt de radio mij, tussen het nieuws door, op de hoogte van de "mildheid" van een zekere cigaret. Alhoewel ik deze eigenschap van de Camels niet heb willen toetsen, zou met een variant daarop het motto voor deze Assemblée kunnen luiden:

"How mild the Russians can be..." Dit is zó opvallend, dat boze tongen beweren, dat het consigne om te glimlachen van hogerhand opgelegd is aan de loopjongen tot aan Wisjinsky himself.

Dat neemt niet weg, dat de vertegenwoordigers van de machtigen dezer aarde elkaar voor het forum van de wereld in onverbloemde taal, en over het algemeen in zeer wel doorwrochte redevoeringen, waarheid en verdrinking in het gezicht slingeren.

En onderbrak gister Wisjinsky zijn rede niet plotseling om zijn rechterbuurman, de heer Kenneth Younger van Groot Britannië, die een gesprekje voerde met zijn adviseur, toe te voegen: "Stoor ik U soms, meneer? Ik kan best even wachten".

Het is mij dit jaar nog meer duidelijk geworden, dan in '49 hoe belangrijk het is, dat de wereld zulk een forum heeft.

Alle critiek, die men op het onvolmaakte werk van de United Nations moge hebben, neemt niet weg, dat deze organisatie althans regelmatig de vertegenwoordigers van zestig landen bij elkaar brengt. Voor spanningen, een uitlaatklep, die slechts ingewijden hoog genoeg kunnen aanslaan.

Overigens schreef de "New York

Times" niet ten onrechte: "The U.N. is in production".

Er wordt op dit ogenblik constructief werk geleverd, dat rechtstreeks op het doel van het Handvest van de Verenigde Naties afgaat: de handhaving van de vrede.

Zaterdag j.l., in de namiddag werd de resolutie aanvaard, waarvan Nederland een van de acht voorstellers is, om voor een verenigd Korea zowel de voorwaarden te scheppen om zich te vormen tot een land met een democratisch bestuur als voor de economische wederopbouw. Maandagochtend daarop reeds begonnen de besprekingen om te komen tot een internationale gewapende macht teneinde in de toekomst effectief soortgelijke agressieopgingen in de kiem te kunnen smoren.

De debatten zijn, terwijl ik dit schrijf, nog in volle gang. Artikel 43 van het Handvest krijgt voor het eerst een kans van dode letter tot levende werkelijkheid te worden.

Wie het voorrecht mag hebben dit alles mee te maken kan niet ontkomen aan een diepe indruk van het grootse van dit adembenemende gebeuren.

Wie, na de bevrijding van Zuid-Korea, door de radio de toespraak hoorde van MacArthur, en daarna het gejuich van de enorme volksmenigten in de hoofdstad van dit ongelukkige land, doorleefde intens de gewaarwording, dat de stapels documenten, die wij hier moeten doorworstelen, tenslotte handelen over het leven en geluk van miljoenen mensen.

Het is m.i. juist gezien geweest, dat Nederland met andere landen mede is opgetreden als voorsteller van de resolutie voor de wederopbouw van Korea. Dit ligt volkomen in de lijn van onze opvatting, dat de organisatie van de Verenigde Naties een uitgesproken opbouwende taak heeft. In het grote algemene debat, dat altijd volgt op de opening van de zitting, zei onze minister van Buitenlandse Zaken dan ook: "Het zou niet getuigen van wijsheid indien wij toestonden, dat militaire voorbereidingen al onze pogingen op economisch en sociaal terrein zouden overschaduwen".

Aan ons land is verzocht in de in te stellen Korea-commissie een vertegenwoordiger aan te wijzen. De Veiligheidsraad zal verder onder zijn niet-permanente leden een Nederlander tellen.

Het zal zeker velen van mijn lezers van harte verheugd hebben, dat aan onze permanente vertegenwoordiger in Lake Success, de heer v. Balluseck, deze belangrijke taak is opgedragen.

Het is goed waarneembaar, dat Nederland dit jaar een belangrijke rol gaat spelen op dit internationale schouwtoneel.

Ongetwijfeld is de alom erkende bekwaamheid en grote werkkraft van de bewindsman op het Plein daar niet vreemd aan. De omstandigheid, dat zijn plaatsvervanger als leider van de delegaties, de heer Van Heuven Goedhart, tot voorzitter van de Sociale en Culturele commissie werd gekozen, vormt mede een belangrijke schakel. Dit geeft ons land eveneens een plaats in het generale comité, het instituut, dat de dagelijkse gang van zaken van de Assemblée regelt.

Zo doen Uw gedelegeerden hier hun werk in een dagelijkse omgeving, die op zich zelf stof voor een aantal artikelen zou opleveren. Ik zal U dit besparen, echter niet zonder een flits op wat wel eens door Uw gewone Burger naar ik meen een nationale instelling is genoemd: de drugstore.

Ons hotel kent naast zijn "dining-room" ook dit instituut de eer toe, die het toekomt.

In deze gelegenheid kunt U op een barkruk ontbijten voor de helft van het bedrag, dat zijn voornamere broer U zou vragen. In Nederlands geld omgerekend overigens nog altijd twee

gulden voor een kop koffie en twee broodjes.

Welke nieuwkomer zou vermoeden, dat zich achter de etalages, die U met enorme reclames op de gedachte willen brengen de Franse odeur Chanel de voorkeur te geven (die zij overigens ongetwijfeld verdient) een lokaleiteit verbergt, waar men evenzeer warme als koude maaltijden kan nuttigen? En dat niet alleen: Men kan er zich voorzien van borstels, dozen bonbons, speelgoed, bliken kip, ansichtkaarten en duizend andere zaken, die in onze Hollandse ogen een wonderlijke combinatie vormen.

Ik weet zeker, dat een van mijn gewaardeerde collega's in de Kamer meent, dat dit branche-vervaging benadert.....

Dit oord nu is voor mij veelal het begin van mijn werkdag; voor de geduldige lezer het eind van deze vertraagde momentopname.

HET WAREN GOEDE DAGEN

Ja, zo'n studieconferentie heeft een aparte bekoring, al was het alleen maar, dat het aantal deelnemers aan zo'n conferentie steeds toeneemt.

We waren nu weer in de Internationale School voor Wijsbegeerte, waar op de gevel de woorden: "Wees mens" prijken. Wat de bedoeling daarvan precies is, weet ik niet. (Wij wel — Redactie). In ieder geval hebben al die deelnemers aan die conferentie onder de goede leiding van Mr. Van Dijk uit Den Haag zich als mensen gedragen. (Bravo! — Redactie). Ook de sprekers, die dapper de aanvallen van de muggen op het podium verdroegen. Er waren weer goede momenten zoals de gezamenlijke kopjes koffie met krentenbollen op de Zaterdagavond, het zitten bij het houtvuur in de conversatiekamer. Er was ook een kruising op de Zondagmorgen op de gang van het bijgebouw van de school voor Wijsbegeerte, omdat de schutten voor de mannen- en vrouwen-waslokken niet neergezet waren. Hebt U trouwens opgelet, dat de kamers voor echtparen deuren hadden en die in de mannen- en vrouwenafdeling gordijnen?

En hebt U ook gelachen, toen prof. De Vries de regenjas van Mr. Van Riel achterovergedrukt had, zij het ook maar voor één avond?

Er was niet alleen te lachen, maar ook met genoegen te luisteren. Naar mr. Oud, die wij zelden zo voortreffelijk hebben gehoord, naar prof. Molenaar, die de taak van de 1e Kamer, en drs. Korthals, die de taak van de 2e Kamer uiteenzetten en naar mr. Van Riel, die ons vertelde, wat nu eigenlijk een politieke partij is. Een goed week-eind met versterking van onderlinge banden, met verheldering van inzicht, met versterking van de V.V.D. gedachte onder alle aanwezigen.

Twee goede dagen die hun vruchten voor ons werk zullen opbrengen.

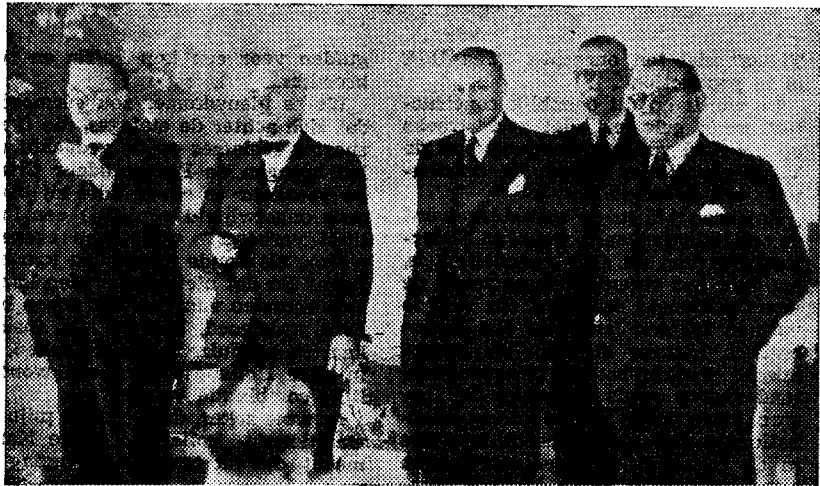
D.

**STALEN MEUBELEN
"GISO"-LAMPEN**

ONZE STUDIE-CONFERENTIE TE OUD-LEUSDEN WAS DRUK BEZOCHT

Mr. Van Riel hield de eerste inleiding

Aan de oproep van het hoofdbestuur van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie tot het bijwonen van een tweetal studiedagen over de politieke situatie in Nederland hebben zoveel partijgenoten gevolg gegeven, dat de vergaderruimte in de Internationale School voor Wijsbegeerte te Oud-Leusden de toehoorders nauwelijks kon bevatten.

De leider der bijeenkomst Mr. F. G. van Dijk, constateerde dat de conferentie, dank zij de grote opkomst, reeds geslaagd mocht heten.

Vervolgens was het woord aan Mr. H. van Riel uit 's-Gravenhage, ondervoorzitter der partij, voor zijn inleiding over

De sociologische betekenis van de politieke partij

In de wetenschap van de samenleving betekent de politieke partij een uiting van groepsvorming. Dit is een algemeen verschijnsel, dat zowel biologisch als maatschappelijk kan worden verklaard.

De politieke partij neemt geen uitzonderingspositie in. Het valt niet te ontkennen, dat ook hier het machts-element een grote rol speelt, niet zelden onder het mom van rationeel handelen. Onze sociale samenleving verloopt nochtans soepel door het aanvaarden van gefixeerde regels. Sociaal-politieke problemen zijn massaproblemen, waarbij het morele een ondergeschikte rol speelt. De mens volgt nu eenmaal zijn instincten, tenzij hij zich op hogere beginselen weet in te stellen.

Soorten van politieke partijen

Men onderscheidt gewoonlijk drie groepen:

1. De coterie, uitsluitend gebonden door loyaliteitsgevoelens en belangen van een kleine onderlinge, ook sociaal sterk samenhangende groep met volgelingen. Het typische voorbeeld zijn de adels-coterieën enz.

2. De klasse-partij.

Snoertjes oponthoud

Een parelsnoertje, dat tijdens de studie-conferentie te Oud-Leusden werd verloren, is terug te krijgen bij het Algemeen Secretariaat, Koninginnegracht 61, Den Haag.

Wie... o, wie?

Wie een paar donkerrode leren handschoenen heeft gevonden tijdens de studie-conferentie te Oud-Leusden, wordt verzocht deze te zenden naar het Algemeen Secretariaat, Koninginnegracht 61, Den Haag.

Grote groep, die ook in beginsel alleen voor het eigen belang opkomt. Voorbeeld: de communisten.

3. De beginselpartij.

Komt om nader uiteen te zetten redenen uitsluitend onder geheel bepaalde omstandigheden voor. Voorbeeld: de 19e eeuwse liberale proeperingen, de Anti-Revolutionnaire partij, de Katholieke Volkspartij.

In de werkelijkheid bestaan uiteraard vele overgangen, waarvan onze V.V.D. een voorbeeld is. Van oorsprong zijn het alle beginsel-partijen, doch deze kunnen alleen in een gun-

stig geestelijk klimaat bestaan. Er is een tendenz naar de klasse-partij, maar ook deze kan tot coterie vervallen, wanneer de groep leiders zich en in levenshouding en mogelijkheden en sociaal — b.v. door onderlinge huwelijken of door een zekere erfelijkheid van positie — eerder van de geregeerde massa gaat verwijderen, hetgeen men in Sowjet-Rusland waarneemt.

Spreker gaf vervolgens een uitvoerige schets van de historische ontwikkeling, van de Oudheid tot het heden. Daaruit kon men opmaken, dat inderdaad de geschiedenis zich herhaalt.

Om verschillende redenen leidde de ontwikkeling in het algemeen tot een min of meer gecentraliseerd apparaat met aan het hoofd een leidersfiguur. De problemen werden steeds ingewikkelder en het werk eiste, zowel politiek als organisatorisch de gehele persoon op, wilde men wat kunnen bereiken.

De emotionaliteit van de massa is oorzaak, dat men zich gaarne om een figuur schaart; ware beginselkwesties raken lang niet allen, vooral niet meer in de tegenwoordige tijd, nu het in kleiner en groter verband om het naakte bestaan gaat.

Het machtsinstinct, dat de leidersfiguur eigen is, brengt mede, dat deze gewoonlijk zijn positie in de partij, die mede bepalend is voor zijn positie in de gemeenschap, zal trachten voort te zetten. De massa, die houdt van het

vertrouwde, wil niet liever. Dit systeem is wel aanvaardbaar, hoewel het risico van verstarring meebrengt.

Als bestaansvoorwaarde voor de moderne politieke partij noemde spreker: een groot aantal personen, dat als kiezers moet worden gebonden en als leden georganiseerd; voldoende vrijheid; een voldoende samenhangende groep, die of door eenheid van belang of door eenheid van beginsel wordt gebonden. Verder is het van belang, dat er grote problemen zijn, waarover men diametraal verschillend kan denken en waarbij beginselen (welke soms in belangen uitlopen) richtsnoer voor de oplossing behoren te zijn. Dergelijke grote vraagstukken zijn er op het gebied der binnenlandse politiek nog maar weinig. De situatie is voor de gewone burger over het algemeen te onoverzichtelijk en de bevolkingsgroepen zijn verward in de bewustheid van hun rechten, zodat er bij partijleden en kiezersvolk niet veel enthousiasme meer te wekken is. Principieel gesproken is de tijd van de parlementaire democratie vermoedelijk voorbij, wat evenwel niet betekent, dat wij in Nederland nog niet 50 jaar onder dit bestel kunnen leven, zodat het dus zeer de moeite

van efficiëncy die door deskundige regeling van bovenaf wordt gediend terwille van het hogere goed: zoveel mogelijk zelf beslissen zonder anderen te dwingen.

Een bijkomend voordeel ligt in selectie der elites. Ook weer als er gesproken komt men in de politiek niet naar voren en dus op de leidende plaats door extreme intelligentie en specialisatie, maar door geschiktheid om zich in een bepaald emotioneel gekleurd milieu als leider te doen accepteren. Dit betekent: aan het roer niet de knappe machtsfanaticus, maar de doorsnee-burger, die toch in verschillende opzichten boven zijn medemens uitsteekt.

Men moet dit niet onderschatten.

Onze democratie en onze vrijheid worden van alle kanten bedreigd, veelal door factoren, waarvoor wij weinig invloed kunnen uitoefenen. Men vergrote dit gevaar echter niet door ondoordachte kritiek, het laaidunkend spreken over „politiek gadoe”, het zich onthouden van elke medewerking enz. Men onderscheidt beginselvragen van beleidsvragen en bedenke, dat vele vraagstukken te eenvoudig te gecompliceerd zijn om door buitenstaanders te kunnen worden beoordeeld. Burger-zijn betekent een overtuiging hebben, maar ook het kennen van eigen capaciteiten om het weten te geven van vertrouwen. Men moet ook geleid willen worden, wanneer men niet leiden kan of niet leiden wil, omdat men andere dingen voor zich belangrijker vindt. Men moet trachten te argumenteren om tot een synthese te komen. Dat betekent bij het partijenstelsel het zoeken van een compromis. Zonder compromis geen vrijheid, want dan zou slechts één standpunt de andere overheersen. Daarom is het zoeken naar een zeker evenwicht onder de gegeven omstandigheden een ideale oplossing voor het regeersysteem in onze democratie en een zo groot mogelijke waarborg voor de vrijheid van allen. (Langdurig applaus).

Nadat de voorzitter de inleiding voor zijn scherpe analyse, getuigd van liefde voor de vrijheid en democratie, had dank gezegd, bestond er gelegenheid tot het stellen van vragen.

De heren Ir. P. C. Tirion, G. R. Singh, Ch. Nijveen, Ir. A. J. Engelen, Mr. H. S. Siebers, Mej. A. C. der Kinderen en Mr. J. de Wilde maakten van deze gelegenheid gebruik. Zij werden door Mr. H. van Riel beantwoord.

Aan de rede die, in de avondvergadering van de eerste dag, door mr. J. Oud werd gehouden, zullen wij in ons volgende nummer aandacht wijden.

EEN PERSSTEM

De Regering versterke het politieke besef

Het volk kenne het hoe en het waarom

Belangstelling in politieke zaken behoort niet tot de kenmerkendste eigenschappen van het Nederlandse volk. Wij wagen te veronsterstellen, dat bijvoorbeeld bij onze Franse vrienden zulk een belangstelling zo niet dieper, dan toch levendiger is dan in dit Noordelijke, nuchtere land. Wie twee commentaren op de Troonrede, n.l. in de Volkskrant en in het weekblad der V.V.D. herleest, wordt getroffen door het feit, dat ook zij, voor wie de behartiging der staatszaken dagelijkse arbeid is, zich van dit tekort aan politieke interesse bij ons volk terdege bewust zijn. **Beide commentatoren, n.l. prof. Komme en drs. Korthals, spreken net kennis van zaken.** Beiden zijn lid van het Nederlandse parlement.

Zoekt men naar een verklaring van deze kennelijke teruggang in de politieke belangstelling, dan moet men allereerst constateren, dat ook vóór de oorlog het „medeleven” met 's Lands zaken reeds tanende was. Sinds de economische crisis van de jaren dertig werd de zorg voor ons aller materiële noden steeds meer een dominerende factor in de praktische politiek. Het overheersen van het financieel-economische element in het staatsbestuur was wellicht onvermijdelijk. Het maakt een berg van ten dele uiterste technische wetten noodzakelijk. Maar niemand kon verwachten, dat deze voortdurende zorg voor het staats-huishoudboek sterk tot de verbeelding spreken zou. Door alle crisismaatregelen was de staatsmachinerie steeds ingewikkelder geworden. Zo ingewikkeld, dat de gemiddelde burger waarschijnlijk niet over voldoende tijd en lust beschikte om dit onoverzichtelijke kaderwerk aan een beschouwing te onderwerpen. Nog afgezien van het feit, of hij er de deskundigheid voor bezat.

Na de oorlog eiste, na een ontwrichting en chaos van vijf jaren, aanvankelijk het herstel alle aandacht op. Toen kwam het Indische probleem als een storm over ons onvoorbereide volk. Het werd getuende de na-oorlogse jaren het centrale punt van het Nederlandse politieke leven. Met een zuivere intuïtie gevoelde ook de beroemde gemiddelde Nederlander, dat hier historische belangen op het spel stonden en dat er — zij het onder machtsdrang van buiten — historische beslissingen moesten worden genomen. Hier streden diepgevoelde sentimenten met koele, nuchtere redeneringen. Het resultaat was in ieder geval een gespannen aandacht bij zeer velen, voor dit zo uiterst belangrijke gedeelte der toen nog Nederlandse politiek.

Toen kwam de soevereiniteits-overdracht. En het kon niet anders dan dat, ondanks alle aandrang van althans na 27 December 1949 niet meer te veranderen zelden, een zekere malaise intrad in de publieke belangstelling. Daar was de stage, niet aflatende zorg voor het persoonlijke materiële leven. Daar was vooral het algemene gevoel van onbehagen over een bepaalde, steeds verder voortschrijdende ontwikkeling op het terrein der buitenlandse politiek. In de steeds manifester, blijkbaar onverzoenlijke tegenstelling tussen het Wester-democratische blok en het totalitaire Sowjet-stelsel, viel een toeneming van spanning te signaleren. De na-oorlogse vredeeloosheid ontladde zich, zij het op beperkt terrein, in daden op Korea. Na vijf jaar oorlog en vijf jaar „vrede” is het voortbestaan van deze algemene vrede een hoofdfactor in de politieke belangstelling der vol-

keren van deze wereld. Reeds door deze telkens uit feiten — de Berlijnse luchtbrug, de terreur in Tsjechoslowakije — af te lezen spanningen is er bij velen een zekere moeheid ingetreden. Gelukkig, dat daarnaast

In het Algemeen Handelsblad troffen wij onlangs dit artikel, waarin een probleem wordt behandeld, dat wij na kennismaking van de Troonrede eveneens aan de orde hebben gesteld. Wij willen onze lezers de voortreffelijke uiteenzetting van het Handelsblad gaarne doen kennen.

zeker het Nederlandse volk met stugge geestkracht voortwerkt aan zijn plaats onder de zon.

Behalve door de problemen der grote internationale politiek, welke innerlijke samenhang elke terugkeer naar de oude neutraliteit, lees isolationsme, ondenkbaar maakt, zijn het opnieuw de financieel-economische noden, die sterker nog dan in de jaren 1930—1940 de zorg van onze regering vragen. Maar evenmin als in de vóóroorlogse jaren vormen deze bij uitstek verstandelijke vraagstukken sterke magneten voor de publieke belangstelling. Al zal niemand ontkennen, dat het dagelijkse materiële wel en wee der bevolking er ten nauwste mee samenhangt. **Juist nu er een steeds groter ge-**

mis aan interesse in de publieke zaak valt te signaleren, is het de taak der regering, zich te bezinnen op middelen tot verbetering. Zij behoort oog te hebben voor het nut van duidelijke, overzichtelijke toelichtingen op haar beleid. Ook een democratisch staatsgezag heeft het recht tot het nemen van op de wet berustende dwingende maatregelen.

Deze „dwang” zal des te gemakkelijker worden aanvaard indien de bevolking het „hoe” en „waarom” van getroffen maatregelen althans in hoofdzaak voor ogen staat. Ook daarom betreuren wij het, dat de regering de Troonrede tot een nuchtere opsomming van feiten en een geenszins indrukwekkende analyse van omstandigheden heeft gedegradeerd. De voorlezing van dit staatsstuk vormt het centrum van een feestelijk, luisterrijk gebeuren. Wanneer de inhoud er van gelijk staat met een dor college over de huishouding van de Staat, kan men de regering verantwoordelijk stellen voor een gemiste kans. Een kans om de hoofdlijnen van het landsbestuur nader te brengen tot de bevolking. Een kans ook om althans éénmaal per jaar, niet in de dorre kanselijstijl en in de voor de gewone Nederlander al te dikwijls duistere taal der regeringsstukken, het hart van het volk te raken. Maar los ook van de Troonrede behoort de regering er op bedacht te zijn, begrip te wekken voor de redenen en overwegingen van haar eigen beleid. Misschien kan zij dan ons volk versterken in zijn politiek besef en het tevens doordringen van het oude adagium: Publiek recht is publieke plicht”.

Proef eens...
**HONIG'S
KIPPENSOEP,**
dat is toch wel iets
aparts!

VRAAG OOK HONIG'S
VERMICELLI-SOEP - JULIENNE-SOEP - KALFS-SOEP

NIEUWS van de J.O.V.D.

De afdeling Groningen der J.O.V.D., organiseert op 25 en 26 Nov. in de Jeugdherberg „Us Blau Hiem” te Appelscha, voor de provincies Groningen, Friesland en Drenthe, een regionaal weekend. Aanvang des Zaterdag om ± 5 uur. De bedoeling van dit weekend is, de oprichting van nieuwe afdelingen in genoemde provincies aan te moedigen. Wij nodigen dan ook alle jongeren, die in ons werk belang stellen, uit, naar Appelscha te komen. Er zullen enkele interessante voordrachten worden gehouden en er blijft ruim tijd over voor gesprekken. De deelnemerskosten zijn nihil, ieder is de gast van de J.O.V.D.

Wij verzoeken de V.V.D.-functionarissen in onze Noordelijke provincies nadrukkelijk, hun volle medewerking aan het welslagen van dit weekend te willen verlenen. Hoe meer jongeren in onze J.O.V.D. worden verenigd, hoe sterker de V.V.D. komt te staan. Inschrijvingen voor dit weekend (tot 18 Nov.) moeten worden gezonden aan: **Secr. J.O.V.D., Groningen, Mr. W. de Sitterstraat 13A**, waar alle verdere inlichtingen zijn te krijgen.

Weensdagavond, 25 October, om 10 vóór 8, komt de J.O.V.D. voor de eerste maal in haar bestaan in de aether. De V.P.R.O. wijdt dan een uitzending aan onze organisatie. Het uit te zenden klankbeeld werd opgenomen tijdens ons landelijk J.O.V.D.-weekend te Vierhouten.

Het Hoofdbestuur der J.O.V.D. heeft onlangs besloten tot het uitgeven van een reeks vlugschriften. Het eerste nummer, een toelichting op „Onze Beginselverklaring” is reeds verschenen en kan door ieder bij het alg. secretariaat: v. T. v. Serooskerkenplein 29 I, Amsterdam-Z., worden aangevraagd. Prijs: f 0.20 (in postzegels).

Nogmaals doen wij een beroep op alle V.V.D.-afdelingen in plaatsen waar de J.O.V.D. nog geen afdeling heeft, ons behulpzaam te zijn bij het oprichten van nieuwe kernen. Voldoende is, ons het adres op te geven van iemand, die belangstelling heeft voor ons werk, met wie wij dan in verbinding kunnen treden. Wij hopen dat deze oproep nu eens meer succes zal hebben dan alle vorige!

G. v. SCHAGEN,
Secr.

COMMISSIES KOMEN BIJEEN

De Commissie van Buitenlandse Zaken der V.V.D. zal **Vrijdag, 3 November**, 's avonds om 8 uur, in Hotel Terminus, Stationsweg 80, 's-Gravenhage, een bijeenkomst houden betreffende de paragraaf Buitenlands Beleid van het Werkprogram. Partijleden, die tot deze bijeenkomst toegang wensen, dienen zich zo spoedig mogelijk telefonisch of schriftelijk te wenden tot het Algemeen Secretariaat, Koninginnegracht 61, 's-Gravenhage, tel. 111768, waarna zij 'n uitnodiging zullen ontvangen.

De Landbouw-Commissie van de V.V.D. zal **Vrijdag, 3 November**, 's avonds om 7.30 uur, in Café-Restaurant Den Hout, Bezuidenhout te 's-Gravenhage, een bijeenkomst houden betreffende de paragraaf Landbouw van het Werkprogram. Partijleden, die tot deze bijeenkomst toegang wensen, dienen zich zo spoedig mogelijk telefonisch of schriftelijk te wenden tot het Algemeen Secretariaat, Koninginnegracht 61, 's-Gravenhage, tel. 111768, waarna zij een uitnodiging zullen ontvangen.

De Commissie van de Defensie der V.V.D. zal **Vrijdag, 10 November a.s.**, 's avonds om 8 uur, in Hotel Terminus, Stationsweg 80, 's-Gravenhage, een bijeenkomst houden betreffende de paragraaf Landsverdediging van het Werkprogram. Partijleden, die tot deze bijeenkomst toegang wensen, dienen zich zo spoedig mogelijk telefonisch of schriftelijk te wenden tot het Algemeen Secretariaat, Koninginnegracht 61, 's-Gravenhage, tel. 111768, waarna zij een uitnodiging zullen ontvangen.

Voor de bijeenkomst van de Middenstands-commissie, zie pag. 8

Een zeer brandend vraagstuk

Voordracht gehouden door Ir. J. M. Matthijssen voor de algemene vergadering van leden der Algemene Werkgeversvereniging, gehouden op 6 Juli 1950.

Eenige tijd geleden hebben wij in ons blad verwezen naar bovengenoemde rede van de heer Matthijssen, welke in brochurevorm is verschenen. De heer Matthijssen heeft gesproken over **productiviteitsverhoging**, een begrip, dat momenteel wel zeer in het middelpunt van de belangstelling staat. Hoewel de totale arbeidsproductiviteit in ons land is gestegen tot boven die van 1938, is dat nog niet het geval met de productie per manuur. Wanneer, tengevolge van een groter aantal tewerkgestelden, de productie is toegenomen van 1938 = 100 tot April 1950 = 142, doch de arbeidsproductiviteit ligt op een niveau tussen 80 à 90% van die van 1938, dan is er volgens de heer Matthijssen geen reden tot juichen. „Wanneer wij ons in dit land beroepen op de goede ver-

houdingen binnen de Stichting van de Arbeid, op de — ik zou haast zeggen gezapige — arbeidsvrede als gevolg van deze verhoudingen, en wij zien, dat deze vrede slechts mogelijk is op een basis van lagere arbeidsproductiviteit dan die van voor de oorlog, dan is er al evenmin een ernstige rede tot opgewektheid.

Want dan betekent dat eigenlijk, dat wij vrede hebben met een lager bestaansniveau, dat wij ons neerleggen bij armoede en om der lieve vrede wille afzien van een ernstig streven naar welvaart. En even later gaat de heer Matthijssen verder: „Temidden van dit alles wordt dan getracht zekerheid: sociale veiligheid te brengen. Zekerheid van de wieg tot het graf. Dit betekent: omhoog met de sociale lasten. Dergelijke leuzen zijn uiterst gevaarlijk, omdat zij meteen gemeen goed worden van de mensen, die menen, dat tussen uitspreken van deze wenselijkheid en de realiteit van een dergelijke leus de afstand gering is..... Dit alles maakt het no-

dig met volle kracht een lans te breken voor het **productivisme**. Want in de **productie** moeten wij de bron voor welvaart zien en niet in een andere verdeling van het sociale product”.

Schrijver herinnert hier aan het woord van prof. Goudriaan in zijn afscheidscollege te Delft: „Men denkt overwegend aan verdeling — nemen van de een en geven aan de ander — en vergeet de productie, die ieders aandeel zou vergroten”.

De heer Matthijssen is er van overtuigd, dat het bedrijfsleven meer dan ooit een sociale kant heeft, dat het streven naar een krachtig, zich uitbreidend bedrijf niet een zelfzuchtig streven van ondernemers en geldschieters is, maar een noodzaak, waar het leven van het gehele volk mee gemoeid is. Het in veler ogen zo verderfelijke winst-streven is een voorwaarde voor 't leven niet alleen voor de arbeiders in het productie-proces maar ook van hen, die in de toekomst in hun onderhoud moeten voorzien. Wij zouden nog vele interessante ci-

taten uit deze brochure kunnen aanhalen, doch wij willen met het bovenstaande volstaan.

Ieder, die zich voor het hier behandelde onderwerp interesseert, zou deze brochure moeten lezen. Zij geeft in een kort bestek een uitstekend beeld van één van de meest brandende vraagstukken van alle dag.

UIT DE PARTIJ

ONZE MIDDENSTANDSCOMMISSIE KOMT BIJEN

De Landelijke Middenstandscmissie van de V.V.D. zal Vrijdag 3 November, 11 uur, in Krasnapolsky, Warmoesstraat 173, Amsterdam, (in gang Kleine Zaal) een bijeenkomst houden betreffende de paragraaf „Middenstand” van het Werkprogram. Partijleden, die toegang wensen, dienen zich zo spoedig mogelijk telefonisch of schriftelijk te wenden tot het Algemeen Secretariaat, Koninginnegracht 61, 's-Gravenhage, telefoon 111768, waarna zij een uitnodiging zullen ontvangen.

N.V. BOELE'S
Scheepswerven en Machinefabriek
BOLNES

Nieuwbouw en reparatie

N.V. Staaldraadkabel- en Herculestouwfabriek

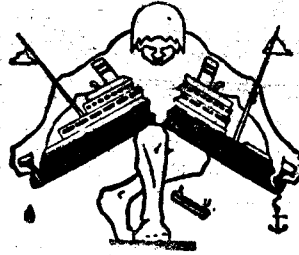
voorheen

J. C. DEN HAAN

CORINCHEM

Frank Rijdsijk's
Industrieel
Ondernemingen N.V.

Hendrik-100-Ambacht
Tel. H.I. Ambacht 245
Rotterdam 72615

SCHEEPSSLOOPERIJ

HANDEL in

- Oud IJzer,
- Nieuw IJzer,
- Bruikbaar IJzer, enz.

Voor dagelijks gebruik!

DE JONG'S
CHOCOLADE

CHOCOLADE
HAGELSLAG.

De eenige echte!

N.V. Lijm- en
Gelatinefabriek

„Delft”

Fabrieksmerk
TWEË TORENS

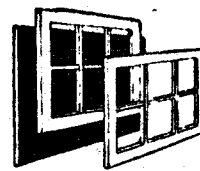
Tel. 106-363 — Delft

DE ROTTERDAMSCHÉ
DROOGDOK MIJ. N.V.

Goedewaagen's

Koninklijke
Pijpen- en Aardewerkfabrieken
Gouda

★
tegeltableaux
gelegenheidsborden

RAMEN

IN TRILBETON

N.V. BETON- & PLATENFABRIEK
v/h GEBR. MYNLIFF

TELEFOON: 20559 - SLOETSTR. 6 - NYMEGEN

Cacao & Chocoladefabrieken **PETTE**
WORMERVEER

Fabrikanten van

chocolade, suikerwerken, cacao, bonbons, hagelkorrels.

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Zaterdag 28 Oct. 1950 No. 132

Mr. DE MONCHY
AAN HET WOORD

pag. 6

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Mr. P. J. Oud sprak over de politieke toestand

In de avond van de eerste dag van de studie-conferentie te Oud-Leusden was het woord aan de met applaus begroete partij-voorzitter, **mr. P. J. Oud**, die tot onderwerp had gekozen: „De algemene politieke toestand”. Hij zei, dat deze avond min of meer als een generale repetitie voor de algemene beschouwingen over de Rijksbegroting kan worden beschouwd. Nu de eerste helft van de parlementaire periode is verstreken, is het nuttig de proefbalans van het kabinet-Drees op te maken, waarbij de eerste vraag is: Kunnen wij tevreden zijn? Wij zijn uit de oppositie gekomen om mee te werken aan een oplossing, onder meer van het Indonesische vraagstuk, ten aanzien waarvan vóór 1948 bij ons weinig instemming bestond. Intussen moet men in de politiek realistisch zijn en daarom hebben wij ons ertoe geleend om te helpen redden wat er nog te redden valt. Bij de K.V.P. voelde men trouwens weinig voor het alleen met de P. v. d. A. in zee gaan. De grondwetsherziening was het middel om tot een kabinet op breder basis te komen en wij verklaarden ons op behoorlijke voorwaarden bereid hieraan mede te werken. Dit zou immers de invloed van het socialisme verminderen. Jammer, dat door bepaalde omstandigheden de A.R. niet meededen. Nog steeds is spr. voorstander van een nationaal kabinet.

Tegenover degenen, die nog steeds beweren, dat wij onze verkiezingsleuze niet trouw zijn gebleven, houdt spr. vol, dat t.a.v. het Indonesische beleid aanvankelijk wel degelijk een andere koers is gevolgd, getuige de tweede politieke actie. In de Kamer schaarden zich toen alle partijen, behalve de communisten, om de regering, hoewel er bij de P. v. d. A. arbeid twijfel was. De positie, waarin wij gedrongen waren, maakte het onvermijdelijk voor de soevereiniteitsoverdracht te stemmen, ondanks zeer ernstige bezwaren. Liever waren wij niet met het kabinet-Drees de R.T.C. ingegaan. Bij afwijking van de resultaten der R.T.C. zouden de gevolgen ongetwijfeld ernstiger zijn geweest dan bij aanvaarding, doch ons voorstemmen was het allerlaatste en het alleruiterste.

Wij hebben dit niet gedaan dan nadat ons amendement inzake het zelfbeschikkingsrecht was aangenomen, een zaak, welke zeer zwaar bij onze fractie heeft gewogen. Wij zijn evenwel ernstig teleurgesteld in het hierna gevolgde beleid, dat alle vastheid mist. Het gebeurde op Ambon brengt ons innerlijk in opstand. Onze partner heeft de deelstaten stuk voor stuk afgebroken en de R.T.C. geschonden.

Intussen moet men wel zeer ernstig de vraag stellen of de regering voort kan gaan met het overdragen van marinevaartuigen aan de R.I., nu men zich van de andere zijde zo duidelijk niet aan het ter R.T.C. overeengekomene houdt.

In de (verworpen) motie tegen minister Van Maarseveen heeft onze fractie getracht haar afkeuring van het gevoerde beleid tot uitdrukking te brengen. Het heeft niet mogen baten.

Spreker is nog niet gerust t.o.v. Nieuw-Guinea. Ons standpunt, dat de soevereiniteit hierover niet

aan de R. I. mag worden overgedragen, wordt door de regering gedeeld, maar bij dit kabinet kan er altijd een afwijking dreigen. Zijn Indonesisch beleid is een volslagen mislukking geworden.

Het defensie-beleid heeft ons evenmin kunnen bevredigen en de fractie heeft dit duidelijk laten blijken bij de met grote vertraging plaats gehad hebbende behandeling van de begrotingen van Oorlog en Marine voor 1950.

Waarom de indiening in September 1949 eerst een jaar later door openbare behandeling is gevolgd, kan spr. nog steeds niet begrijpen. Dat de minister voor onvoorziene moeilijkheden werd gesteld, behoeft nog niet tot een zo langdurige vertraging te leiden. De nota's van wijziging bleven uit tot September j.l., toen al driekwart van het begrotingsjaar was verstreken. Dat is geen verantwoord beleid. Nadat de minister geantwoord had, was de indruk een zodanige, dat mr. Vonk moest verklaren, dat onze bezwaren nog aanzienlijk waren vergroot. Dat er toen geen motie van afkeuring is ingediend, vindt zijn verklaring in de overweging, dat men niet op nieuw het risico wilde lopen, dat de minister-president het lot van het kabinet, dat ongetwijfeld medeverantwoordelijkheid draagt, aan dat van minister Schokking zou verbinden. Voor een dergelijke reactie bestond trouwens geen dringende noodzaak, zoals bij de Indonesische kwestie en daarom heeft men het nog even aangezien en volstaan met een ernstige waarschuwing aan het kabinet om zelf in te grijpen. Het aftreden van minister Schokking en zijn staatssecretarissen wijst erop, dat dit inmiddels is geschied. Een knappe man als opvolger acht spr. niet alleen belangrijk, maar ook de keuze van iemand, die past in het algehele beleid.

Indien bij de vervulling van de vacature-Schokking de basis van 1948 zou worden gewijzigd, zullen wij onze houding moeten herzien. Overigens zitten geestverwanten voor eigen verantwoordelijkheid in het kabinet; dit is voor ons een beginselkwestie. Het ware constitutioneel onjuist, indien een minister uit onze partij zou moeten aftreden, als wij tegen het kabinet oppositie zouden moeten voeren.

Het is van groot belang — zowel voor hetgeen er niet als voor wat er wel gebeurt — dat onze man daar zit. In dit kabinet is mr. Stikker een lichtpunt.

De door hem krachtig bevorderde liberalisatie van het handelsverkeer heeft algemene instemming. Door zijn persoonlijk optreden en door de erkenning van zijn verdiensten op internationaal terrein heeft hij het aanzien van ons land verhoogd. Onder minister van Boetzelaer kwamen wij er niet aan te pas. Nu behoeven wij België niet meer om Spaak te benijden, waartoe trouwens na het gebeurde om de Koningskwestie te minder aanleiding bestaat. Spr. is het geheel eens met de houding van de heer Korthals, die in de vergadering van de Raad van Europa te Straatsburg niet aan een herkiezing van Spaak als voorzitter heeft willen medewerken. (Instemming).

Spreker heeft ook bezwaren tegen het beleid van de minister van Financiën (hilariteit), hoe bekwaam deze ook is. Het gaat niet alleen om de hoge belastingdruk, maar ook omdat minister Lieftinck de koorden van de beurs niet voldeende in handen houdt. Spr. is voor belangrijke defensie-uitgaven als offer voor onze vrijheid, mits deze gelden doelmatig worden aangewend, waarvan hij echter niet overtuigd is. Noodzakelijkerwijze zal dan in de civiele sector minder kunnen worden uitgegeven, maar dat geschiedt niet. De belastingdruk moet omlaag in het belang van de onmisbare ontplooiing van ons economische leven. De tweede Industrialisatienota constateert onvoldoende investeringen uit particulier kapitaal.

Spr. begrijpt, dat de minister van Financiën het moeilijk heeft, vooral omdat hij moet strijden tegen eigen geestverwanten. Er begint een klo-

Dit is het verslag dat onze speciale medewerker maakte van de belangwekkende rede, die Partijvoorzitter, mr. P. J. Oud, ter studieconferentie te Oud-Leusden heeft gehouden

ve te ontstaan, omdat hij niet zo socialistisch is, dat hij het belang van het particuliere bedrijfsleven wel inziet. Ook de kloof tussen de P.v.d.A. en de V.V.D. wordt groter. Eerstgenoemde is nog altijd een arbeiderspartij, die het leerstuk van de klasstrijd nog niet geheel heeft afgezworen. Men blijft een eenzijdige politiek voeren, waartegenover de V.V.D. het standpunt verdedigt, dat alle groepen van de samenleving moeten worden gediend.

Nu de achterstand in de sociale verzorging der arbeiders is ingehaald, blijft men een nivelleringspolitiek volgen, welke ook ten nadele van de geschoolde arbeiders strekt. Labour-afgevaardigden hebben in Amerika ervaren, dat het daar beter gaat, omdat hogere persoonlijke prestaties haar beloning vinden. Hier komen middenstand en intellectuelen in het gedrang, terwijl zij toch de ruggegraat der samenleving vormen. Hoge belastingen, lage rentevoet en devaluatie hebben degenen, die van rente moeten leven, genekt. Velen zijn niet meer in staat hun kinderen een passende opvoeding te geven, wat „Het Vrije Volk” niet erg vindt; zij moeten dan maar studiebeurzen aanvragen. Tegen een dergelijke mentaliteit moeten wij krachtig stelling nemen; de energieke werkers moeten hun kans behouden.

Het liberale standpunt is de uitweg uit deze moeilijkheden. Natuurlijk is er verschil tussen het onveranderlijke beginsel en zijn toepassing, tussen honderd jaar geleden en nu. De liberalen zijn altijd tegen privileges gekant geweest en hebben vrij baan gevraagd voor iedere bekwaamheid. De individualistische interpretatie heeft nu geen zin meer, maar wij mogen het niet tot socialisme laten komen. Prof. Romme schreef onlangs, dat er bij socialisten en liberalen klasstrijd is, alleen bij de K.V.P. niet. Dat mensen geen

roofdieren mogen zijn ten opzichte van hun medemens, hebben de liberalen altijd beaamd. In tegenstelling tot de orthodoxie hebben zij evenwel te veel geloofd in de deugd van de mensen, maar de geschiedenis heeft ons geleerd, dat er geen ononderbroken vooruitgang bestaat. Men behoort medeverantwoordelijkheid voor zijn medemens te dragen.

Wie de resultaten van de Arbeidsenquête uit de vorige eeuw kent, weet, dat de allerslechtste toestanden in Maastricht bij de katholieke werkgevers bestonden! Verantwoordelijkheid voor de arbeidstoestanden werd het eerst door liberalen als van Marken en Stork getoond. De tijd, dat men de liberalen het denkende deel der natie noemde, is voorbij, maar men kan evenmin volhouden, dat de katholieke zedelijke beginselen met uitsluiting van alle andere, de enig aanvaardbare zijn. Samenwerking is dringend nodig, nu de Westerse en Christelijke beschaving worden bedreigd. Door een sterke defensie en een samenleving naar sociale rechtvaardigheid, rechtvaardig voor allen, moeten wij de ontbindende krachten de baas zien te worden. (applaus).

Het sociale beleid kan geen onverdeelde instemming hebben, zolang wordt verzuimd het sociale gebouw op solide economische fundamenten te stellen. Sociale rechtvaardigheid is onbestaanbaar zonder economische verantwoordelijkheid, want dan volgt er een ineenstorting en staan ook de werkers bij een ruïne.

Met betrekking tot het algemene politieke aspect wilde spr. nog eens wijzen op zijn eerder gehouden pleidooi voor een derde macht, de samenwerking van en met protestants Nederland op politiek terrein, zonder enige vijandschap t.o.v. K.V.P. en P.v.d.A., maar met het doel om het juiste evenwicht te kunnen handhaven. Uitdrukkelijk herhaalde spr., dat het niet de bedoeling is één partij te vormen, daarvoor bestaan er te veel verschillen, maar er is genoeg overeenkomst voor samengaan. Dan kan men, gelet op de verhoudingen volgens de Kamerzetels, bij een kabinetsformatie meer gewicht in de schaal leggen.

Spreker zou de socialisten wel willen vragen, of zij zich kunnen opwerken tot de gedachte, dat er in Nederland nog meer mensen wonen dan arbeiders en of zij bereid zijn recht te doen aan alle bevolkingsgroepen.

Thorbecke zeide reeds, dat het de taak van een liberaal gouvernement is, de ontwikkeling der zelfstandige kracht te bevorderen. Dit acht spr. nog altijd de juiste richtlijn voor de praktische politiek. In deze tijden van onzekerheid moeten wij allen ons aandeel tot de gemeenschappelijke zaak bijdragen en het genot van vreugde in de arbeid kunnen smaken, ook al zullen wij niet altijd de resultaten daarvan beleven. (daverend applaus).

(Aan de gedachtenwisseling namen deel prof. mr. C. W. de Vries, A. F. Bronsing, G. Wouters, ir. v. Balen Walter, ds. P. D. v. Royen, Justus Meyer, mevr. E. v. Waasdijk-Rijnders en D. W. Dettmeijer. Mr. P. J. Oud antwoordde hen uitvoerig).

☆ parlementaire flitsen ☆

Tweede Kamer besprak de Straatsburgse aanbevelingen

Minister Stikker: Ook ik ben federalist

Steeds meer zaken worden op internationale basis geregeld, maar een machinerie, een organisatie, welke bevrediging kan schenken, hebben wij internationaal nog niet opgebouwd. Wij zijn met het creëren van internationale organisaties achter bij de ontwikkeling, zoals die zich in feite aan ons voordoet. Dat was wel de kern van de gedachten, die de V.V.D.-woordvoerder drs. Korthals en de meeste andere sprekers in de Tweede Kamer naar voren brachten in het debat naar aanleiding van de verslagen van de Nederlandse delegaties over de eerste zitting en het eerste gedeelte van de tweede zitting te Straatsburg van de Raadgevende Vergadering van de Raad van Europa.

Dit vaststellende, wilde de heer Korthals niet het pleit voeren voor meer internationale instituten, maar wel wilde hij opmerken, dat de efficiëncy bij de internationale besluitvorming nog niet is opgevoerd tot het hoogste peil, dat mogelijk is. Er moet immers nog steeds gekomen worden tot besluitvorming op de basis van het bereiken van overeenstemming tussen vertegenwoordigers van diverse nationaliteiten, die de zaken van de beperkte gezichtshoek van het eigen nationale belang uit bezien.

Daarnaast moest hij tevens vaststellen, dat wij niet hebben gecreëerd internationale organen, waarin de volkeren op bevredigende wijze kunnen spreken. Tussen het internationale en de volkeren is op deze wijze een zeer grote afstand geschapen, een afstand, die naar de mening van de woordvoerder onzer fractie ernstige consequenties met zich brengt.

Het merkwaardige daarbij is, dat wij zeer veel doen om de democratische en de daarmede verbonden vrijheden veilig te stellen, maar dat wij, aldus handelende, ook bezig zijn aan de andere kant de democratie uit te hollen. Juist immers al het internationale overleg en al het vastleggen op internationaal niveau brengt met zich, dat de nationale volksvertegenwoordigingen op uiterst belangrijke gebieden eigenlijk niet meer vrij zijn in hun beslissingen en maar moeten aanvaarden, wat internationaal werd overeengekomen. Zeer sprekend achtte de heer Korthals dit op het gebied der defensie, maar evenzeer op het economische terrein in de ruimten zin van het woord.

De praktijk heeft gedwongen tot het uitmaken op internationaal niveau van allerlei zaken, die grote consequenties voor ons gehele staatsapparaat medebrengen, die ook zeer ver gaande gevolgen hebben voor ons gehele economische leven en voor de sociale positie van ons volk en niet minder ver gaande consequenties voor elkeen onzer.

De redenering, dat op het internationale terrein uiteindelijk de zaken toch worden beslist door de ministers der onderscheidene Staten, die toch allen verantwoordelijk zijn aan hun respectieve parlementen, lost, zo betoogde de heer Korthals verder, de zaak zeker niet bevredigend op. Veel van wat internationaal behandeld wordt onttrekt zich daar immers aan de openbaarheid en de gedachtenwisseling in de nationale volksvertegenwoordiging kan meestal niet verder komen dan maar te aanvaarden wat overeengekomen is. Bij dit alles komt nog, dat men het uitermate onaangename gevoel heeft, dat de internationale besluitvorming niet zuiver plaats heeft op grond van de behoefte der hogere gemeenschap, maar dat daarbij nationale wensen een krachtige rol meespelen, waarbij uiteraard grotere machten met meer succes aan het touw trekken dan kleinere. Zo kan men zich moeilijk onttrekken aan de indruk, dat de raad, die met betrekking tot onze marine is gegeven, niet voortvloeit uit het belang der zögere gemeenschap, maar regelrecht wordt ingegeven door de belangen van andere nationale gemeenschappen.

In deze impasse is nu een anderhalf jaar geleden de Raad van Europa geboren; het instituut, waarin een aantal landen (van West-Europa) deel heeft, die gemeenschappelijke geestelijke en zedelijke waarden hebben. Wel zeer terecht, naar wij menen, wees de heer Korthals er in dit verband op, dat de Europese gemeenschap iets gans anders is dan de Atlantische gemeenschap. De Europese gemeenschap is een eenheid, de Atlantische is voorts nog maar een samengaan op basis van diverse belangen. Wij zouden deze Atlantische gemeenschap daarom thans niet kunnen missen, maar het is toch stellig zo, dat de Europese gemeenschap haar waarden ook beter zal kunnen verdedigen in de huidige Atlantische samenwerking, wanneer Europa daar als eenheid met vastafgebakende wil intreedt, dan wanneer daar een diversiteit van landen met divergerende inzichten intreedt.

Wij zijn hiermede gekomen tot het eigenlijke doel van deze besprekingen in de Kamer. Van de in Augustus van dit jaar door de Raadgevende Vergadering aangenomen resolu-

ties, enz. was een negental „aanbevelingen” aan de nationale parlementen der aangesloten landen toegezonden. Door de Nederlandse delegatie waren hieraan nog twee aanbevelingen toegevoegd, namelijk een nopens een additioneel protocol, dat tot versterking van de Raad kan leiden en een betreffende de integratie op het gebied van de landbouw.

Bij een motie, ondertekend door de heren Bruins Slot (A.R.), Van der Goes van Naters (Arb.), Korthals (V.V.D.), Schmal (C.H.) en Serrarens (K.V.P.), waarin de strekking van deze aanbevelingen wordt aanvaard, werd de Regering nu verzocht, deze de richtlijnen te doen zijn voor haar beleid, zowel in het Comité van Ministers als op andere terreinen van Europese samenwerking.

In die motie werd tevens uitgedrukt, dat de strekking van deze aanbevelingen in het bijzonder was: de Europese integratie en de versterking van de politieke autoriteit van de Raad van Europa.

Met het debat hierover is onze Nederlandse Kamer het eerste Europese parlement geweest, dat aan de suggestie van de Straatsburgse Raadgevende Vergadering gehoor heeft gegeven om deze aanbevelingen in de nationale vertegenwoordigingen met de onderscheidene ministers van Buitenlandse Zaken, leden tevens van het Comité van Ministers, in bespreking te brengen. Zij zal waarschijnlijk óók het enige parlement blijken te zijn, dat met dit debat zoveel spoed heeft betracht, dat het vóór de dezer dagen te houden nieuwe samenkomst van het Ministers-comité kon worden gevoerd.

Dat dit voor minister Stikker van grote waarde moet zijn, ligt voor de hand, al betekent dit uiteraard in het geheel niet, dat hij in de vergadering van dat Comité nu zou zitten als mandataris van de Kamer.

Minister Stikker heeft de strekking van de motie en daarmede dus die van de Straatsburgse aanbevelingen, kunnen aanvaarden. Dat in het

debat tussen de minister en de sprekers in de Kamer niettemin wel enige verschillen bleken te bestaan, welke hun grond echter niet vonden in principe- maar in tempo-onderscheid, achten wij in het geheel niet alarmierend.

Minister en Kamer dragen elk hun eigen verantwoordelijkheid en nemen elk een eigen positie in, al is voldoende overeenstemming tussen beide natuurlijk politiek niet alleen gewenst, maar zelfs noodzakelijk. Wij kunnen het niet anders dan volkomen natuurlijk vinden, dat van het controlerende en critiserende orgaan vooral de ongeduldig-stuwende invloed uitgaat en dat door het bestuurde orgaan, dat in de persoon van de minister in het internationale overleg op het hoogste niveau telkens weder geplaatst wordt voor het overwinnen van tegenstanden en het zoeken van wederzijds aanvaardbare compromissen, daarentegen vooral de grenzen worden aangegeven en in het oog gehouden, welke de realiteit op dit ogenblik stelt.

Het: „du choc des opinions jaillit la vérité” geldt ook hier. Ook de heer Korthals zeide trouwens duidelijk: men kan in de praktijk niet ontlopen, dat de Engelsen en Scandinaviërs heel wat minder ver zijn in hun gedachtengang dan wij hier op het continent. Dat is een gegeven, dat men betreuren moge, maar dat men niet voorbij kan zien. En dus geloof ik — zo zeide hij — dat de Raadgevende Vergadering er deze zomer goed aan heeft gedaan om de Engelsen en Scandinaviërs niet van zich te vervreemden. Waar de zaak nu eenmaal zo ligt, meende onze woordvoerder dan ook, dat met de „aanbeveling” nopens de door de Raad van Europa te volgen politieke gedragslijn een uitstekende weg gevonden is om uit de impasse te komen.

Deze aanbeveling houdt in, dat binnen het kader van de Raad van Europa gespecialiseerde gezagsorganen kunnen worden opgericht, elk met eigen competentie begiftigd op het politieke, economische, sociale en juridische domein. Deze gespecialiseerde gezagsorganen zouden open moeten staan voor alle Staten-leden, die op een later tijdstip zouden kunnen toetreden en de beheers- en controle-organen zouden geïntegreerd moeten worden in die van de Raad van Europa.

Hiermede is aan degenen, die verder willen gaan dan andere landen, binnen het raam van de Raad van Europa de gelegenheid geboden zulks ook te doen en is inderdaad, zoals de heer Korthals het uitdrukte, met behoud van de eenheid de mogelijkheid voor de „voortrekkers” om voort te gaan geschapen.

Minister Stikker heeft zich nogmaals persoonlijk in beginsel als „federalist” bekend, al staat voor hem en anderen dan ook vast, dat een volledige federalisatie van (West-)Europa op dit ogenblik nog niet mogelijk is. Zulk een verklaring is ongetwijfeld van grote betekenis en een waardevolle steun voor hen, die in deze federalisatie het enige middel zien tot behoud van de vrijheid en de beschaving van datzelfde West-Europa!

Deze burger

is deze week verhuisd naar een zeer hoge kamer, ergens op een vijfde verdieping van een hoog huis in het hart van Amsterdam.

Eer ge bij hem zijt zult ge tachtig treden moeten stijgen. Bezint eer gij begint. Doch wie van goede wille is: Weest welkom!

Deze burger kijkt, wanneer hij achter zijn (bescheiden) schrijftafel zit, blijmoedig als hij nu eenmaal is, uit over een rode en grijze, golvende zee van oude pannedaken. Met ergens de kloof van een diepe, smalle straat. En ergens de gebogen lijn van een gracht met bomen in haar laatste herfststooi. En in de diepte gaan kleine mensen door de stad.

Doch hoog boven de dakenzee van oud-Amsterdam wappert, precies in 't gezichtsveld van deze burger, een bloedrode vlag. Zij waait tegen de grijze herfstlucht van Holland, als een teken in de wind.

En 's avonds, wanneer de daken niet zichtbaar meer zijn, doch de grote stad zich openbaart in de lichtpuntjes van straatlantaarns en in de gele vierkanten van vensters-met-een-lamp-'s avonds wappert die vlag in een rosse lichtgloed, als een teken in de duisternis.

Dat is de vlag, dat is het bloedrood, dat dag en nacht wappert op de trans van het oude, hoge grachtenhuis Felix Meritis (dat is: gelukkig door verdiensten). En Felix Meritis is de burcht van het communisme in Nederland: het huis van „De Waarheid”.

Wanneer deze burger, des daags en des avonds en ook wel des nachts, uit zijn hoge venster kijkt is daar die vlag.

Bloedrood.
Een teken.
Het rode sein: Weest op Uw hoede!
Een waaiende waarschuwing, in licht en in duister voor

DEZE BURGER.

VAN WEEK TOT WEEK

Veilig verkeer

De minister van Justitie heeft aan het Openbaar Ministerie verzocht om - voor zover dit nog niet geschiedt - streng tegen overtreders van de verkeersvoorschriften op te treden en tevens de politie te instrueren om niet langer te volstaan met een waarschuwing, doch meteen procesverbaal op te maken. Wij kunnen deze stap ten eerste toejuichen, omdat ons steeds intensiever worden de verkeer een strenge discipline noodzakelijk maakt. Te weinig wordt blijkbaar nog beseft — o.m. bij de strafmaat met betrekking tot dronken automobilisten — dat het gaat om de bescherming en het behoud van mensenlevens. Een gelukkig verschijnsel is het voorts, dat het strenger optreden gericht zal zijn tegen alle weggebruikers. Volkomen ten onrechte is het vaak uitsluitend de automobilist, die in een kwaad daglicht wordt gesteld. Veelvuldig n.l. komt het voor, dat voetgangers en wielrijders door roekeloosheid of onnadenkendheid niet alleen hun eigen leven, maar ook dat van anderen in gevaar brengen. De verontrustende cijfers van de verkeersongevallenstatistieken hebben wel bewezen, dat streng ingrijpen dringend nodig is en wij kunnen het initiatief van de minister van Justitie in deze dan ook ten eerste toejuichen.

„Kapitalisten”

Wie van onze lezers het nog niet mocht weten, zij het thans kort en goed medegedeeld, dat, indien zij de hebbelijkheid bezitten om zich in het openbaar met boord en das te vertonen, zij tot de „vasechte „kapitalisten” moeten worden gerekend. Deze wetenschap ontlent wij aan een communistische instelling te Falkensee bij Berlijn. Deze instelling heeft n.l. uitgemaakt, dat arbeiders met boord en das de geest van de arbeidersklasse loochenen. Een hoed wordt verder „een attribuut van bourgeoisistische waardigheid” geacht. „De tijd is voorbij”, aldus wordt dicht bij Berlijn verder geredeneerd, „dat de industriebaron met boord en das door de fabriek kon lopen om zijn slaven te inspecteren. Deze uitbuiters zijn verdwenen en de fabrieken zijn nu van het volk, doch boord en das zijn nog niet verdwenen. Ware arbeiders kunnen zich deze bourgeoisistische poespas niet langer veroorloven. Zij hebben de tijd en het geld niet om iedere dag een schoon stijf boord om te doen”. Wij hopen maar, dat dit bericht niet onder de ogen komt van onze belastingautoriteiten, uit vrees dat anders boord, das en hoed onder de weeldebelasting zullen vallen. Hoe dit alles ook zij, men weet thans waar men aan toe is. Pech voor de communistische „kameraden”, die werkzaam zijn in de hoeden-, dassen- en boordenindustrie, om dan maar niet te spreken van degenen, die hun dagelijks brood verdienen in de boordenwasserijen en strijkerijen. Zo ziet men hoe de communistische ideologie de „burgerlijke” economie geheel op haar kop zet. Wij zullen er maar om glimlachen. Wee echter het volk, dat met bovenstaande klinkklare nonsens wordt vergiftigd.

Trots (I)

De brutalen hebben de halve wereld, dacht Het Vrije Volk en het gewaagde met ingenomenheid, dat „de Duitse Zusterpartij niet tot de meelopers behoorde”. Dit slaat dan op de verkiezingsuitslag in Oost-Duitsland. Liberalen en katholieken hebben zich laten gelijkschakelen, doch de socialisten? Welnee..... Bij deze socialistische „voorlichting” wordt er op gespeculeerd, dat de Vrije Volk-lezers de karaktervolle houding van de Duitse socialisten bij het opkomende Hitler-regiem zijn vergeten. Natuurlijk, dat is ook al zo lang geleden. En ook wordt er op gespeculeerd, dat deze lezers nu reeds zijn vergeten, dat de heer Otto Grotewohl in 1946 reeds een transactie sloot met de heer Pieck. Dat is ook al weer vier jaar geleden — moet U niet vergeten. En nu komt die ondeugende „Waarheid” het resultaat van de verkiezingen in Oost-Duitsland nog eens commenteren, met grote portretten, van Wilhelm Pieck en Otto Grotewohl broederlijk naast elkaar. Er staat bij — en wonderlijk genoeg is dat de waarheid in de „Waarheid” — dat de heer Grotewohl in November 1945 een overeenkomst tekende met de communisten voor een gemeenschappelijke actie en dat op 26 Februari 1946 de socialistische eenheidspartij werd gesticht, waarvan de heer Grotewohl voorzitter werd.

Inderdaad: niet meelopers, doch voorlopers van het communisme zijn de socialisten daar geweest.

Trots (II)

De r.k. Volkskrant gewaagt, deze „voorlichting” van Het Vrije Volk aan de kaak stellende, van een „prettige vergeetachtigheid” bij de heren op het Hekelveld en stelt uitdruk-

kkelijk vast: „Maar de leiding van de socialistische partij faalde en als partij ging zij, onder communistische druk en geleid door Marxistisch sentiment, het eerst door de knieën; in Oost-Duitsland, in Tsjecho-Slowakije (Fierlinger) en overal waar het met geweld opdringende communisme de eenheid eiste”. Inderdaad, zo is het. Toen Grotewohl in 1946 fuseerde met de communisten was dat reeds de genadestoot en de Volkskrant herinnert aan meer van dergelijke „genadestoten”. Het Vrije Volk springt tegenwoordig wel heel vreemd met de geschiedenis om en het doel schijnt steeds meer de middelen te moeten heiligen.

Opportunistisch socialisme

Zelfs de godin en de goden op V.A.R.A. Radio-Olympus raken tegenwoordig telkens klem, indien hun vragen worden gesteld omtrent meerdere pijnlijke kronkels in het socialisme.

Natuurlijk, Sam de Wolf haalt er altijd nog wel een bewogen stukje pure demagogie uit en de overige heldere en in het dispuut getrainde mede-aanzittenden maken geen zicht- of hoorbare brokken, maar op de Olympus hebben ze het Spaakse straat-oproer toch nooit goed kunnen praten.

En die gevoelige materie van meerderheid tegen minderheid met enerzijds in het stamverwante België een koningskwesie en anderzijds in het denkverwante Engeland de nationalisatie der staalindustrie, is ook nooit zuiver uit de doeken gekomen.

Dat is natuurlijk heel logisch. Want, vriendelijke vrienden daar op de Olympus, IS er eigenlijk nog wel een Socialisme? En zijn uw medestanders, die niet naar het communisme en niet naar de staatsalmacht afdriven, nog wel socialisten? Of werden zij, mede als gevolg van de steeds toenemende sociale voorzieningen, feitelijk óók kleine bezitters? Weliswaar niet van „kapitaal” in de vorm van „geld” of „papier”, maar wel van „bezit” in de vorm van verzekeringen en veiligstellingen, welke hun een steeds hogere en betere levensstandaard waarborgen?

Vormen zij nog wel het niets bezittende, het vertrapte en verdrukte proletariaat? Of is dit socialisme, ondanks zichzelf, vergeroid? En denk nu eens even aan die duidelijke maar onvoorzichtige uitspraak van de in het nauw gedreven Koos Vorrink: „eigenlijk hadden wij Indonesië nog wel een paar jaar onder ons willen houden (want daarop komt die uitspraak neer!), maar ja, die verstokte kolonisatoren zaten ons dwars”.

Ambon-diagnose

door
Mr. G. VONK

Enige dagen geleden werd aan de Tweede Kamer publiekelijk overgelegd het rapport van de Unci aan de Voorzitter van de Veiligheidsraad betreffende de situatie in de Zuid-Molukken, gedateerd 11 October 1950.

In dit rapport wordt puntsgewijze het feitenmateriaal uiteengezet van 25 April 1950, toen in de stad Ambon de Republiek der Zuid-Molukken werd uitgeroepen, tot eerstgenoemde datum, toen de Unci, constaterende dat al haar middelen om een vredelievende regeling te bereiken waren uitgeput, de aangelegenheid aan de Veiligheidsraad voorlegde en verzocht de autoriteit der Unci weer kracht te geven door een beroep te doen op het Indonesische Gouvernement om gebruik te maken van de bestaande organisatie voor een vredelievende oplossing van het probleem, waarin is voorzien door de aanwezigheid in Indonesië van de Unci.

De voornaamste daartussen liggende feiten waren blijkens de opsomming in het rapport:

1e. op 4 Augustus bood de Unci eigener autoriteit het Indonesische Gouvernement haar goede diensten aan, waarop géén antwoord werd ontvangen voor 23 September, toen de Indonesische Minister van Buitenlandse Zaken de bereidheid te kennen gaf, gebruik te maken van de suggesties en het advies der Unci, voor zover dit zou kunnen geschieden zonder préjudice ten aanzien van de status van het Gouvernement;

2e. op 25 September herhaalde de Unci haar aanbod van goede diensten en stelde zij voor naar Ambon te gaan, waarna op 30 September werd geantwoord, dat de interventie der Unci geen enkel nuttig oogmerk zou dienen, integendeel de „rebelen” op Ambon zou bemoedigen;

3e. inmiddels waren op 28 September Indonesische strijdkrachten op Ambon geland, zo ook op Ceram, van welke landingen de Unci op 3 October formele bevestiging ontving;

4e. op 5 October verzocht Nederland de Unci formeel alle middelen, die haar ter beschikking stonden, te gebruiken ter bereiking van staking

En lees ook eens hoe J. de Kadt („De consequenties van Korea”) toont tegen van Randwijk en hoe hij als socialistisch Kamerlid zo maar plompverloren neerschrijft: „als er in ons land alleen te kiezen viel tussen Vrij Nederland en Trouw, dan zou ik geen seconde aarzelen met het kiezen van Trouw”.

Lees (en luister) als de „socialisten”, zij het ook met bloedende harten, de defensie-uitgaven verdedigen.

En kom dan met ons tot de erkenning dat het socialisme van tallozen in de Partij van de Arbeid (en zij behoren zeker niet tot de domsten) is geworden tot een OPPORTUNISTISCH SOCIALISME met een onmiskenbare „kapitalistische”, of als u liever wilt: goed-burgerlijke inslag, welke de door die inslag beroerden telkens drijft naar een nog aarzelend, maar desondanks duidelijk te onderkennen BEHOUD. Behoud van het door strijd en ontbering eindelijk verkregen, behoud van het bereikte plaatsje in de zon en dus in wezen geheel hetzelfde behoud, dat u en wij eerlijk erkennen en belijden, omdat wij immers maar... sales bourgeois en vuige kapitalisten zijn.

Tweedracht

Blijkens „De Volkskrant” heeft de heer J. J. W. IJsselmuiden, lid van Gedeputeerde Staten van Gelderland, zeer onlangs in een ledenvergadering van de K.V.P. te Arnhem het volgende gezegd: „De vertegenwoordigers van het Katholieke volksdeel worden stelselmatig gedwarsboomd in hun rechtmatige verlangens door een starre afwijzing van de overige volksvertegenwoordigers. Allen zijn meestal één, wanneer het tegen de Katholieken gaat. Dit speelt vooral een rol bij plaatselijke en provinciale besturen”.

Spr. noemde als voorbeeld het verdwijnen van een groot aantal Katholieke wethouders in plaatsen langs de Veluwezoom. Daarnaast de achterstellingen bij het ambachts-, nijverheids- en kleuteronderwijs, maatschappelijk werk, culturele zorg en tenslotte het weren van Katholieken bij het bezetten van bestuursfuncties. De genoemde voorbeelden zijn nogal vaag, omdat zij niet nader aanduiden, waar en in welk verband zich een en ander heeft afgespeeld. Het is meer een algemeen verwijt en als zodanig niet onmiddellijk controleerbaar. Buitendien kan op grond van de door de heer IJsselmuiden verstrekte gegevens evenmin worden nagegaan, of het passeren van zijn geloofsgenoten geschiedde op grond van het feit, dat zij Katholiek waren dan wel om andere redenen. Als zodanig lijkt ons de bewering van de heer IJsselmuiden dan ook wel zeer boud uitgesproken.

der gevechten, waarna de Unci op 6 October zich te dien einde weder wendde tot het Indonesische Gouvernement, doch op 10 October andermaal het bescheid kreeg, dat interventie der Unci geen gunstige resultaten kon opleveren, waaraan o.a. werd toegevoegd, dat deze interventie de zaak op internationaal niveau zou brengen.

De nuchtere vermelding van deze feiten houdt de diagnose in, dat de Ambon-zaak ernstig ziek is: niet een redelijke en binnen het bereik zijnde rechtsorde, doch slechts beslechting met de wapens wordt door het Indonesische Gouvernement beoogd.

De vraag, waarvoor men thans staat, is, of deze ziekte al dan niet besmettelijk zal blijken. Een bevestigende beantwoording dezer vraag zou aanwezig zijn, wanneer de Veiligheidsraad niet de moed of de lust zou kunnen opbrengen, nodig om de Unci, die haar plicht deed, de ruggesteun te geven, waarom zij gevraagd heeft. Ook de Veiligheidsraad zou dan zelf de eigen rechtsorde niet handhaven. Het is immers een primaire taak der Verenigde Naties onnuttig bloedvergieten tegen te gaan.

Nederland kan ten deze naar onze mening niet ter zijde staan en staat ook niet ter zijde. Nederland heeft als gevolg van de resultaten der Ronde Tafel Conferentie niet alleen morele, doch ook formele verplichtingen. Het eigenlijke rechtsconflict betreft echter de Republiek Indonesia en de Republiek der Zuid-Molukken. Dit zijn de partijen, die in de Veiligheidsraad tegenover elkaar moeten worden gehoord. Nederland is in dit geding te vergelijken met een gedaagde, die in vrijwaring wordt geroepen. Vóór alles echter is het een simpele zaak van recht, dat aan Ambon aanspraak op verdediging van zijn pretenties met klem van vredelievende argumenten niet mag worden onthouden. De Unci is ten deze op de goede weg. De Veiligheidsraad volge!

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Weekblad van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie

Voorzitter Redactie-comm.:
 Drs. H. A. Korthals.
 Redactie-secretaris: Mr. E. Elias.
 Adres: Spuistraat 274, ingang Raamsteeg, telefoon 36325.
 Administratie: Postbus 43, A'foort, tel. 5267.
 Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal. f 7.50 per jaar.
 Voor het zenden van abonnements- en advertentiegelden: Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie“ te Amersfoort.
 Losse nummers 15 cent.
 Voor advertenties wende men zich tot de administratie.

Toch V.V.V.

(Ingezonden)

Geachte Redactie,

In Uw blad van 8 September troffen wij een stukje aan onder de titel: „Vlug, Veilig, Voordelig?“, waarop wij gaarne het onze zouden willen zeggen.

Bij de klacht ten aanzien van de tarieven tekenen wij aan, dat alles dooreen genomen de tarieven van de Spoorwegen ten opzichte van 1939 met slechts 60% zijn gestegen. Er zijn niet veel artikelen, waarvan men dat kan zeggen. De procentuele stijging van de prijs der levensmiddelen b.v. is 160%, die van de kleding 230%. Ook de prijzen van de grondstoffen, die N.S. nodig hebben voor de samenstelling van het artikel „vervoer“, zijn sterk opgelopen. Dwarsliggers b.v. met 600%, steenkool met 300%. Desondanks zijn de Nederlandse spoorwegen de goedkoopste in geheel West-Europa. Een enkele reis 3e klasse over 60 km. kost (omgerekend naar de gemiddelde koers) in Nederland f 2.10, in België f 3.65, in Frankrijk f 2.69, in Engeland f 4.03, in Duitsland f 3.26 en in Zwitserland f 5.22.

Uw opmerking over de veiligheid doet weinig terzake, want het ligt voor de hand, dat het woord „veilig“ in de slagzin „Veilig, Vlug, Voordelig“ slaat op de veiligheid van de treinreizigers en niet op die van de weggebruikers, die met hun voertuigen de spoorweg kruisen. Hoe betreurenswaardig overigens de ongevallen op overwegen zijn, de statistieken stellen vast, dat de overgrote meerderheid daarvan haar oorzaak vindt in onvoorzichtigheid van de weggebruikers.

Uw opmerking, dat de overwegen, die de spoorweg kruisen, niet voldoende uitzicht bieden, is niet juist. Voor dit uitzicht bestaan wettelijke voorschriften, waaraan alle overwegen voldoen. De inachtneming van deze voorschriften onzerzijds is echter niet voldoende. Ook het wegverkeer dient de voorschriften en vooral de voorzichtigheid in acht te nemen.

Bij Uw opmerking, dat bij het toenemende snelverkeer de overwegen niet langer onbewaakt kunnen blijven, tekenen wij aan, dat iedere kruising van verkeersweg en spoorweg - bewaakte of onbewaakte - naar onze mening een kwaad is. Er wordt dan ook door N.S. in samenwerking met de overheid naar gestreefd om het aantal overwegen te verminderen en die, welke niet opgeheven kunnen worden, te overbruggen, — hetgeen de enige afdoende oplossing is —, of van flikkerlichtinstallaties te voorzien.

De suggestie, onlangs gedaan om overwegen te doen bewaken door werklözen, is ook reeds voor de oorlog bezien, doch om tal van redenen — waaronder de financiële niet de voorname zijn — niet uitgevoerd.

Wij zouden het op prijs stellen, indien U Uw lezers ook van ons standpunt in kennis zouwt willen stellen.

Hoogaan, end,

Van de Secretaris van de Afd. Perszaken Nederl. Spoorwegen,
 J. F. E. M. AGHINA.

Neem en lees!

Lectuur over de filosofie van het communisme

De filosofie van het communisme verdient niet alleen de aandacht van apologeten en economen maar evenzeer van ieder denkend mens, die verder wil kijken, dan nieuwsberichten en krantenartikelen hem mogelijk inaken. De politiek van de Sovjet-Unie hangt immers ten nauwste samen niet alleen met staatkundige en economische factoren, maar ook met haar eigen Marxistische dogmatiek.

Wij leren de leer van het huidige communisme het eenvoudigst kennen uit een klein, doch uiterst belangrijk geschrift van Stalin, getiteld: „Over Dialectisch en Historisch Materialisme“ 1).

De talrijke citaten in het boekje van slechts 48 bladzijden druks tonen aan, wie door Stalin als de kerkvaders van het communisme worden beschouwd. Het zijn: Marx, Engels, Feuerbach en Lenin. Vanzelfsprekend ontbreekt de naam van Trotzky en diens gedachtenwereld.

De communistische hoogleraar aan het „Institut des Sciences Politiques“ te Parijs, Jean Baby, heeft eens getuigd 2), dat hij aan dit boekje van Stalin even veel waarde hecht als aan het fundamentele boekje „Discours sur la Méthode“ van Descartes. In de trant van Baby redenerende, zou men het boekje van Descartes kunnen kenschetsen als de grondslag van de filosofie uit het kapitalistische tijdvak en het boekje van Stalin als de basis der wijsbegeerte ener klasseleze samenleving welke in Rusland reeds grotendeels verwezenlijkt is, bij de Russische bondgenoten bezig is te overwinnen en na de eindstrijd tussen kapitalisme en socialisme (communisme) ook in het Westen zal zegevieren.

Deze filosofie der geschiedenis en de daaraan ten grondslag liggende dogmatiek is niet alleen een geestelijke krachtbron — alle twijfelzucht bant zij immers uit — maar evenzeer een handleiding ter beoordeling van politieke en economische situaties. Aangezien deze dogmatiek in menig opzicht realistisch is, loopt zij niet het gevaar van een vervluchting in mystische frasen, gelijk de dogmatiek van het geestelijk en materieel ten onder gebrachte Nationaal Socialisme. Het ideaal van Hitler is door de harde feiten kapot geslagen, het ideaal van Stalin is nog steeds niet door de loop der gebeurtenissen ontzenuwd. Hoe aanvechtbaar en funest ook, de leer van Marx, Lenin en Stalin maakt nog steeds een reële kans, om in grote lijnen verwezenlijkt te worden. Slechts een uiterste krachtsinspanning van het Westen op militair, politiek, economisch en moreel gebied, zal in de toekomst het Dialectisch en Historisch Materialisme kunnen logenstraffen. Men denke in dit verband aan het kortgeleden in ons blad besproken boek van Generaal Billotte.

Indien Chamberlain destijds „Mein Kampf“ beter bestudeerd had, ware hij misschien ontvankelijker geweest voor de profetische critiek van Churchill en indien Roosevelt beter de geschriften van Stalin had gekend, ware Jalta misschien minder katastrofaal geweest. Gelukkig krijgt men thans de indruk, dat de politieke leidlieden van het Westen, Rusland dóór hebben. Bij het overgrote deel van de burgerij is dit evenwel nog allerminst het geval. Korea was nodig, om de ogen van zeer velen te openen. Een dergelijke les was echter overbodig voor hen, die het communisme kenden, in feite én in principe. Er wordt van de democratieën behalve een stoffelijke, ook een geestelijke weerbaarheid gevraagd. Voor de gees-

telijke strijd tegen het communisme is kennisname van de leer van het historisch en dialectisch materialisme onmisbaar.

De kerkvader Augustinus deelt in zijn „Confessiones“ mee, hoe het reïfrein: „Tolle et Lege“ bij een kinderspel hem er toe bracht, te gaan lezen in de Romeinen-brief van Paulus, welke op de tafel in zijn kamer lag. Wat hij toen las bracht een ommekeer bij hem teweeg. He-las is het geen kinderrefrein, maar de ijzige stilte van het IJzeren Gordijn, welke ons thans aanspoort, om „te nemen en te lezen“.

Het kleine boekje van Stalin maakt een reële kans, gelijk te krijgen, ook al staat het vol met de meest eenzijdige en onjuiste gedachten. Men leze het, om het juiste antwoord op het communisme te kunnen formuleren. De militaire en economische bewapening tegen het Russische gevaar is niet van ons afhankelijk; doch wel is de geestelijke weerbaarheid van ons zelf en onze

Het adres van het redactie-secretariaat van dit blad luidt van heden af niet meer Victoria-hotel, doch: Mr. E. Elias, Spuistraat 274, ingang Raamsteeg, Amsterdam, Telef.: 36325. Naar dit adres moeten dus alle stukken, voor de redactie bestemd, worden gezonden.

omgeving een onderdeel van de totale bewapening, voor welk onderdeel wij volledig verantwoordelijk zijn.

P. D. VAN ROYEN.

- 1) Voor een kwartje in een redelijke Nederlandse vertaling verkrijgbaar bij de (communistische) uitgeverij „Pegasus“.
- 2) Aldus P. Virenque S.J. in het katholiek cultureel tijdschrift „Streven“, van Juli 1950, pag. 355.

Allerhande

BLOEM OP KANTOOR

Geen goed kantoor, zonder een bloemetje. Geen bloemetje, althans geen duurzaam, zonder een verzorgende hand. Het is doorgaans diezelfde hand, die ook razend snel en nauwkeurig over het toetsenbord van de schrijfmachine kan vliegen. De figuurlijke bloem van het letterlijke kantoor. Kortom: de typiste.

Vele grote mannen, die wij kennen, hebben ergens een zwak plekje en meestal bevindt zich dat zwakke plekje ergens in een klein kamertje in hun onmiddellijke nabijheid, tikt brieven, schept een bloemenweelde om zich heen en houdt ook tersluks een paar blauwe ogen gevestigd op de verjaardagskalender, teneinde van tijd tot tijd op hoge hakken met de gebakschotel rond te kunnen gaan.

(P.T.T. Bedrijfsbanden)

AMBASSADRICE IN ALGEMENE DIENST

De omstandigheden, waaronder op het ogenblik door de hardwerkende groep mensen in de horecabedrijven gewerkt moet worden, zijn, gezien de gehele wereldtoestand, niet gunstig. Des te meer reden is er voor de overheid, om geen hinderpalen op te richten op de weg, die de horecabedrijven moeten gaan, maar integendeel steun te verlenen, waar zulks maar mogelijk is. Men dient daarbij tevens te beseffen, dat de indruk, welke vele vreemdelingen van een land mee naar huis nemen, beslist wordt door de ontdekkingen, welke zij in de horecabedrijven opdoen. Als die, dank zij weinig belemmeringen, gemakkelijk en vlot kunnen werken, wordt er medegewerkt aan de goodwill van ons land in het buitenland. In die zin is het gehele horecabedrijf dus een ambassadrice in algemene dienst, buiten bezwaar van 's lands schatkist.

(Nieuwe Courant)

DIE SPELD

De drang om vooruit te komen in deze wereld, een betere baan te krijgen en een hoger loon of salaris te verdienen: dat zijn wel zeer typische eigenschappen van de ambitieuze mens. In ieder van ons leeft wel iets van de hoop om het nog eens ver te brengen in de maatschappij en in hoog aanzien te komen bij onze medemensen. Het is waarschijnlijk daaraan te danken, dat de befaamde verhalen van krantenjongens, die miljonair werden en de geschiedenis van de jongen, die door het oprapen van een speld de eerste stap zette naar een fabelachtige carrière steeds zulk een grote invloed hebben gehad op onze verbeelding.

(Philips Koerier)

OVERWEGEN

Waarom kijkt men op elke hoek van straten en wegen uit, gehoorzaamt men verkeerslichten en andere geboden, doch negeert men de Andreakruisen, de snelheidsbeperking en zelfs de rode flikkerlichten met de luid klinkende bel bij onze overwegen? Politietoezicht bij onze overwegen is een dringende noodzaak en wij hopen, dat daarin spoedig zal worden voorzien.

(Nieuw Spoor, maandblad voor het Personeel van de N.V. Nederlandse Spoorwegen)

Zo groeide de reus op lemen voeten

HET ONTWAKEN UIT DE FEESTROES IS BITTER

Stel u gerust, lezer, wij zullen het niet hebben over de commentaar, waarop de heer Voskuil week aan week via de Vara-microfoon zijn honderdduizende socialistische en niet-socialistische toehoorders vergast, al achten wij het monopolie, dat de rode omroep zich op het terrein der massa-beïnvloeding heeft verworven, bedenkelijk genoeg. We willen nu aandacht vragen voor een ander soort socialistisch commentaar, welker betekenis wij trouwens hoger aanslaan, dan die van 's heren Voskuils monotone praatjes, die naar zijn luisteraars zo langzamerhand wel ontdekken, geen andere bedoeling hebben dan de voortreffelijkheid van de P.v.d.A. en van haar politiek beleid in het licht te stellen, wat blijkbaar heel erg nodig is.

De socialistische commentaar, die wij thans op het oog hebben, onderscheidt zich in tweeërlei opzicht van de zijne: de heer Voskuil behaalt zijn gemakkelijke triomfen in robbertjes met vragenstellers, wier geestelijke capaciteiten de toehoorders onbekend blijven en wier problematiek hij kan etaleren, d.w.z. aan- en uitkleden, naar het hem belieft. Zij kunnen hem bovendien voor de microfoon niet van repliek dienen. Zo treedt de heer Voskuil op als een bokser, die met zware behandschoende knuisten duchtige meppen toebrengt... niet aan een gelijkwaardig tegenstander in de ring, maar op een leren pop die daar ergens bungelt in het oefenlokaal. Op de luisteraar, die het doffe bonken der stompen tegen het leren corpus hoort, moge het een tijdlang enige indruk maken — werd dit eenzijdig woordenduel hem per televisie in zijn huiskamer gebracht, hij zou het al gauw maar een vervelende vertoning vinden. Wie geestelijke strijd als een even onmisbare als onvermijdelijke levenscomponent beschouwt, keert zich van zulke flauwe spiegelgevechten af. Hij prefereert een eerlijke strijd van man tegen man.

Welnu, die kan zijn hart ophalen aan de commentaar, welke de laatste weken uit socialistische kring op de officiële socialistische politiek is geleverd. Zij is afkomstig, enerzijds van het P.v.d.A.-Kamerlid J. de Kadt, anderzijds van de redactie van De Vlam. „Bien étonnés de se trouver ensemble”, behoren ze ondanks alle principiële verschillen toch tot één categorie, die der francstireurs van het hedendaagse socialisme. Zij verdienen als zodanig aandacht ook van wie principiële tegenstanders van het socialisme zijn doch de problematiek van dit socialisme als een van de belangrijkste tijdsverschijnselen erkennen. Dit brengt reeds de machtspositie, welke het socialisme in onze Westerse democratieën inneemt, mede.

Die machtspositie is op zichzelf reeds een gecompliceerd geval, gevolg mede van de economische ontredering en de geestelijke verwarring, waarin het na-oorlogse Europa verkeert. Denkmoeheid zowel bij vele intellectuelen als bij de massa leidde tot een zucht naar simplificatie van de toch wel zeer ingewikkelde geestelijke, politieke, economische en sociale problemen, waarvoor zich heel onze wereld zag geplaatst. Deze intellectuelen en deze massa beide kwamen onder de bekoring van een verwaterd en verwaten socialisme, dat hun in deze behoefte aan simplificatie tegemoet trad met een vaag-schematisch program, dat uitkomst scheen te bieden op de korte baan, zo van „spreek met Schermerhorn en het komt in orde”.

Zo groeide in West-Europa het socialisme uit tot een reus op lemen voeten, welks forse gestalte de innerlijke zwakte verhulde. De ontwerpers en bouwers van het beeld bekommerden zich weinig om constructievragen, de imposante aanblik was hun alles. Het koor hunner lofzangers bestond uit een wonderlijk allegaartje, maar ze zongen veelstemmig het ene lied: „gróót is de Diana van ons modern Efeze. Het klonk op uit de dithyramben van Het Vrije Volk, dat het grootste aller dagbladen werd en uit de revolutionnaire zangen van het wél-gestyleerde Parool, het lijfblad van de dapper meemarcherende burgerheren; het vond zijn breed-aanzwellige begeleiding in de zwaar-intellectualistische lyriek van Vrij Nederland en in het van phrygisch vuur doorgloeide pathos van De Vlam. Dominees en professoren leidden de koren, kunstenaars, beroeps politici, amateurs en broedetende profeten, zwaaiden de dirigentenstaf over de muziekkorpsen, maar van alle kant klonk het daverend refrein: gróót is Diana.

Een wereld zonder dionysische festijnen zou een vale wereld zijn. En nu is weliswaar onze wereld vrij vaal, zodat we een tikje dionysische opwinding zo nu en dan wel nodig hebben om er het leven bij te behouden, maar als de vreugdezangen geen weerklank vinden in de werkelijkheid rondom en het door de straten gedragen beeld inderdaad een reus op lemen voeten blijkt, dan is het ontwaken uit de feestroes bitterder dan het leven in de vrij vale wereld waartoe men terugkeert.

Dit ervaart nu de socialistische wereld hier te lande uit de commentaar, die De Vlam en De Kadt op het socialistische partijbeleid geven. Dr. Drees, die, terecht, voor de officiële Vara-com-

mentaar geen kwaad kan doen, kreeg van De Vlam-redactie een open brief thuisgestuurd, aan het einde waarvan hem werd meegedeeld: „Wanneer gij (in de brief aan Mohammed Natsir) spreekt van „verontwaardiging van het gehele Nederlandse volk”, dan verzoeken wij U ons daarbij niet mee te willen rekenen. Uit onze naam hebt gij niet gesproken. Want met ons socialistisch getuigen kan niet gemarchandeerd worden”.

Dat Mevrouw Roland Holst zich haastte aan haar beste kameraad Drees te melden, dat haar naam te onrechte onder deze brief geplaatst was, moge een streekje zelf zijn op de wonde, onze minister-president toegebracht. Mevrouw Roland Holst maakt deel uit van de Vlam-redactie, wier epistel dezelfde geest ademt die de heer Drees week aan week uit De Vlam tegemoet waait.

En De Vlam, Mevrouw Holsts briefje aan Dr. Drees van een redactioneel onderschrift voorziende, deelt mede, een „stroom van adhaesiebetuigingen”, juist van Mevrouw Holsts naaste geestverwanten te ontvangen op de door haar dan gediskwalificeerde brief. Ook dit is een brok socialistisch commentaar.

De Vlam liet het niet bij de brief aan Dr. Drees. Zij richtte óók een oproep tot het volk van Nederland, dat „misleid” wordt door „Door de eeuwen trouw”. Deze oproep, die indirect eveneens tegen de regering is gericht, is mede-ondertekend door Mevrouw Roland Holst en tal van socialistische grootheden, waarbij natuurlijk Ds. Buskes (ijverig medewerker aan Het Vrije Volk) en Prof. Romein niet ontbreken, maar óók niet Mevrouw Romein en haar mede-Vara-olympiaan Sam de Wolff, H. M. van Randwijk van Vrij Nederland (geredigeerd door p.g. Winkler) om geen andere namen te vermelden.

En wilt ge een socialistisch commentaar op de hedendaagse socialistische politiek lezen, dat meer requisitoir dan commentaar is, verdiep u dan in De Kadts „De Consequenties van Korea”.

Als de wekelijkse Vara-commentator zijn commentaren nu eens op al deze socialistische commentaren en commentatoren wilde richten, dan zou hij misschien een bijdrage leveren tot begrip van hetgeen duizenden met ons waarlijk onbegrijpelijk is: de eenheid van het in zichzelf verdeelde socialisme.

Hij zou — is dit teveel gezegd — dan althans eens voor één keer een interessante commentaar leveren.

Interessant reeds omdat de luisteraars dan tenminste weten dat het gaat tegen evenwaardige anti-commentatoren.

G. A. DE RIDDER.

COMMISSIES KOMEN BIJEN

De Commissie van Buitenlandse Zaken der V.V.D. zal **Vrijdag, 3 November, 's avonds om 8 uur**, in Hotel Terminus, Stationsweg 80, 's-Gravenhage, een bijeenkomst houden betreffende de paragraaf Buitenlands Beleid van het Werkprogram. Partijleden, die tot deze bijeenkomst toegang wensen, dienen zich zo spoedig mogelijk telefonisch of schriftelijk te wenden tot het Algemeen Secretariaat, Koninginnegracht 61, 's-Gravenhage, tel. 111768, waarna zij 'n uitnodiging zullen ontvangen.

De Landbouw-Commissie van de V.V.D. zal **Vrijdag, 3 November, 's avonds om 7.30 uur**, in Café-Restaurant Den Hout, Bezuidenhout te 's-Gravenhage, een bijeenkomst houden betreffende de paragraaf Landbouw van het Werkprogram. Partijleden, die tot deze bijeenkomst toegang wensen, dienen zich zo spoedig mogelijk telefonisch of

schriftelijk te wenden tot het Algemeen Secretariaat, Koninginnegracht 61, 's-Gravenhage, tel. 111768, waarna zij een uitnodiging zullen ontvangen.

De Commissie van de Defensie der V.V.D. zal **Vrijdag, 10 November a.s., 's avonds om 8 uur**, in Hotel Terminus, Stationsweg 80, 's-Gravenhage, een bijeenkomst houden betreffende de paragraaf Landsverdediging van het Werkprogram. Partijleden, die tot deze bijeenkomst toegang wensen, dienen zich zo spoedig mogelijk telefonisch of schriftelijk te wenden tot het Algemeen Secretariaat, Koninginnegracht 61, 's-Gravenhage, tel. 111768, waarna zij een uitnodiging zullen ontvangen.

De Landelijke Middenstandscmissie van de V.V.D. zal **Vrijdag 3 November, 11 uur**, in

Krasnapolsky, Warmoesstraat 173, Amsterdam, (ingang Kleine Zaal) een bijeenkomst houden betreffende de paragraaf „Middenstand” van het Werkprogram. Partijleden, die toegang wensen, dienen zich zo spoedig mogelijk telefonisch of schriftelijk te wenden tot het Algemeen Secretariaat, Koninginnegracht 61, 's-Gravenhage, telefoon 111768, waarna zij een uitnodiging zullen ontvangen.

De Kunstcommissie van de V.V.D. zal **Maandag, 6 November a.s., des avonds te 7.30 uur**, in Hotel Terminus, Stationsweg 80 te 's-Gravenhage, een bijeenkomst houden betreffende de culturele paragraaf van het Werkprogram. Partijleden, die tot deze bijeenkomst toegang wensen, dienen zich zo spoedig mogelijk telefonisch of schriftelijk te wenden tot het Algemeen Secretariaat, Koninginnegracht 61, 's-Gravenhage, telefoon 111768, waarna zij een uitnodiging zullen ontvangen.

Wilt U foto's?

Wie prijs stelt op toezending van afdrucken van de te Oud-Leusden gemaakte foto's (voor eigen rekening), kan dit opgeven aan het Algemeen Secretariaat, Koninginnegracht 61, 's-Gravenhage. De prijs bedraagt: briefkaartformaat f 1.15, 13x18: f 1.75.

Verheugend groot

De afdeling Zwolle van de Vrouwengroep kwam op 3 October voor de eerste maal na de vakantie weer bijeen. De opkomst van de dames was verheugend groot. Als spreker op deze avond fungeerde onze afdelingssecretaris Mr. J. H. van der Burg, die een causerie hield over: „Een en ander over kiesstelsels”. Men luisterde met belangstelling naar de voor velen onbekende stof. Na afloop van de voordracht was gelegenheid tot het stellen van vragen, wa- welke mogelijkheid enkelen gebruik maakten.

AFDELINGSSECRETARISSEN:

Onze administratie is gaarne bereid met U te spreken over de mogelijkheid van uitbreiding van onze lezerskring.

Mr. S. J. R. de Monchy hield een voordracht voor de Vereniging van Staten- en Raadsleden

De Vereniging van Staten- en Raadsleden in de V.V.D. heeft in tweeërlei opzicht een goede keuze gedaan, toen zij ter voorlichting van haar leden een bijeenkomst voorbereidde: zij stelde de nieuwe wettelijke regeling van 1 April 1950, houdende voorschriften met betrekking tot gemeenschappelijke regelingen tussen bepaalde openbare lichamen onderling en tussen die lichamen en andere rechtspersonen, de z.g. „Wet gemeenschappelijke regelingen”, aan de orde en zij vond Mr. S. J. R. de Monchy, oud-burgemeester van 's-Gravenhage en voorzitter van de V.V.D.-fractie in de Provinciale Staten van Zuid-Holland, bereid dit belangwekkende onderwerp in te leiden. Bovendien belegde zij twee vergaderingen, te Rotterdam voor het Westen en Zuiden, te Meppel voor het Noorden en Oosten van het land met het resultaat, dat in beide plaatsen een aandachtige schare de inleiding volgde.

Te Rotterdam berustte de leiding op 7 October bij de heer D. W. DETTMEIJER, voorzitter en te Meppel op de 21e bij de heer Mr. H. S. SIEBERS, ondervoorzitter der vereniging.

Waarom het gaat

De inleider wees er op, dat er in de praktijk heel wat behoeften zijn ontstaan, welke alleen dan goed verzorgd kunnen worden, wanneer men over de grenzen van de gemeenten heen kan zien en die toch niet van zo wijde omvang zijn, dat verzorging door provincie of Rijk is aangewezen. Men denke aan een weg, welke een aantal gemeenten verbindt, aan de stichting van een ziekenhuis, de aanschaffing van een motorspuit, de instelling van een dienst van bouwtoezicht. In dergelijke gevallen is het doelmatig, dat, vooral kleinere, gemeenten de handen ineen slaan. Een provinciale voorziening zou alleen billijk zijn voor zaken, waarvan alle delen der provincie gelijkelijk kunnen profiteren, b.v. een over het gehele gebied verspreid aantal consultatiebureaux voor t.b.c. of interlocale wegen. Wanneer het een onderwerp zou betreffen, waarin grote gemeenten al hebben voorzien, zou het onredelijk zijn dit ook nog eens provinciaal voor de kleinere gemeenten te doen, want dan zouden de stedelingen dubbel moeten betalen.

Het gaat dus om gedeeltelijke belangen, van betekenis voor een bepaald deel van de provincie, welke derhalve niet uit algemene middelen mogen worden bekostigd. De vaste oeververbinding tussen Flakkee en de rest van Zuid-Holland en de bosbrandweer op de Veluwe zijn enkele voorbeelden van partiële belangen, welke beter door de streek, die het aangaat, kunnen worden geregeld dan a.h.w. van bovenaf geschonken.

Welke mogelijkheden?

Theoretisch kan men zich een tussenlichaam tussen provincie en gemeenten indenken, zoals het Franse arrondissement en de Duitse Kreis, maar deze mogelijkheid is hiertelende nooit ernstig overwogen, vermoedelijk omdat dergelijke lichamen weer kostbare en omslachtige verkiezingen zouden vereisen, terwijl eigen belastingbronnen moeilijk zijn te vinden. Vandaar, dat men de voorkeur heeft gegeven aan een andere vorm van samenwerking, waarbij men geen moeilijkheid heeft met de vaak zeer verschillende belangenferen. Men trekt dan van geval tot geval de grens in overeenstemming met de doelmatigheid ener behoeftevoorziening. Vervolgens wijdde de spreker uit over de geschiedenis.

De wet van 1950

Na langdurige voorbereiding is nu de wet van 1 April 1950 tot stand gekomen, welke de volgende doeleinden nastreeft:

1. nieuwe regeling van de dwang tot toetreding van afzijdige gemeenten;
2. betere regeling omtrent de samenwerking van provincies dan in de Provinciale Wet was voorzien;
3. regeling van de samenwerking tussen gemeenten en provincie;
4. het betrekken van derden (zoals Kamers van Koophandel en Fabrieken of vennootschappen) in de samenwerking;
5. samenwerking van één gemeente of één provincie met een particuliere rechtspersoon.

Bij deze regelingen gaat het om „bepaalde belangen”, welke niet gemeenschappelijk behoeven te zijn, van

privaatrechtelijk zowel als van publiekrechtelijk karakter kunnen wesen en niet alleen de huishouding, maar ook de wets-uitvoering kunnen betreffen.

De regeling is bijzonder soepel en ruim, terwijl de wettelijke voorschriften algemene richtlijnen geven, welke aanpassing aan bijzondere omstandigheden niet in de weg staan. Er kunnen doelcorporaties worden gevormd, tot welke andere gemeenten zonder nader besluit kunnen worden toegelaten. Aan de regelingen kunnen medewerken de gemeenteraden, de colleges van Burgemeester en Wethouders of de burgemeesters, al naar gelang de desbetreffende bevoegdheid in de eigen gemeente is geregeld. Terwijl voorheen elke regeling de voorafgaande machtiging van Gedeputeerde Staten vereiste, kunnen nu alle onderwerpen binnen de huishoudelijke sfeer vrij worden geregeld. Alleen als bepaalde organen worden ingesteld of een lichaam met rechtspersoonlijkheid wordt gevormd, is die goedkeuring vereist. De organen bezitten dezelfde bevoegdheden en zijn onderworpen aan dezelfde beperkingen als de gemeentelijke organen, welke de regeling maken. Verordenende bevoegdheid kan echter alleen een orgaan van een rechtspersoonlijkheid bezittend lichaam bezitten; belastingen kunnen niet, retributies (haven-gelden, stroomgelden en dergel.) wel geheven worden. Spr. acht het een leemte, dat streeklichamen geen zakelijke belastingen, b.v. op de waardevermeerdering van gronden, kunnen heffen. De openbaarheid van vergaderingen is op bevredigende wijze geregeld. De streekverordening kan een gemeenteverordening betreffende

hetzelfde onderwerp opzij zetten. Bij geschillen over uitvoering of toepassing beslist de Kroon. Haar tussenkomst kan worden verzocht, wanneer naar het oordeel van een deelnemende gemeente een besluit van het orgaan de belangen dier gemeente op ontoelaatbare wijze aantast.

Dat dwang tot samenwerking door een hogere macht moet kunnen worden opgelegd en de gemeenschappelijke kosten redelijk moeten worden kunnen verdeeld, is voor streekbelangen, zoals b.v. een drinkwaterleiding, vanzelfsprekend. In dit verband herinnerde spr. ook aan het rapport-Koelma i.z. de samenwerking van de grote stad met de randgemeenten, waartoe een districtsraad werd aanbevolen. De wet van 1950 kent dwang tot samenwerking, als de meerderheid der betrokken gemeenten deze wenst en het gaat om een openbaar belang van bijzondere betekenis. Als het wetsuitvoering betreft behoeft er zelfs geen meerderheid te zijn (Woningwet, Keuringsdiensten Warenwet). Sedert kort worden evenwel streekuitbreidingsplannen op last van de Provinciale Staten vastgesteld.

Voorheen werd de dwang opgelegd door de Kroon, Gedeputeerde Staten gehoord, nu door de Provinciale Staten, hetgeen spr. een aanzienlijke verbetering acht, vooral omdat openbare behandeling hierdoor verzekerd is.

Samenwerking van provincies

De samenwerking van provincies was in de Provinciale Wet wel zeer summier geregeld; zij behoeft Koninklijke goedkeuring. De nieuwe regeling is nu als die voor de gemeenten met dit verschil, dat geen dwang mogelijk is. Misschien komt die nog eens bij een volgende grondwetsherziening.

Spr. gelooft niet, dat de provinciale samenwerking veel toepassing zal vinden. De praktijk kent slechts weinig voorbeelden, zoals overzetveren over grensrivieren en een krankzinnigenkolonie van de drie Noordelijke provinciën.

Gemeenten en provincies

Tot nu toe kwamen regelingen tussen gemeenten en provincies voornamelijk voor op het gebied van de electriciteitsvoorziening en de krankzinnigenverpleging. Eerstgenoemde samenwerking is belichaamd in een N.V.

Volgens de nieuwe wet kunnen ook voor dit doel aparte organen worden

ingesteld of rechtspersonen gevormd. Verordeningen kunnen door het orgaan worden gemaakt voor zover de provincie bevoegd zou zijn.

Deelneming van derden

In tegenstelling tot België bestaat hier te lande geen sterke neiging tot georganiseerde samenwerking tussen openbare en particuliere lichamen. Wellicht komt er een regionale gasvoorziening in samenwerking met de Hoogovens of de Staatsmijnen. Samenwerking met andere openbare lichamen, zoals b.v. de Kamers van Koophandel en Fabrieken, is zonder meer mogelijk; voor die met particuliere lichamen, zoals b.v. Kruisverenigingen en Woningbouwverenigingen is Koninklijke machtiging nodig. Waterschappen zijn uitdrukkelijk van deze samenwerking uitgezonderd. Het Rijk kan alleen krachten een wet meedoen.

Verder bestaat nog de mogelijkheid van samenwerking van één gemeente of provincie met een ander openbaar of particulier lichaam. Tot dusver steunde b.v. een gemeente met subsidie of lening onder bepaalde voorwaarden een nuttig particulier initiatief. Het is echter denkbaar, dat een meer intensieve bemoeiing van de overheid wenselijk is, terwijl toch particulieren een ruim aandeel behouden. Men denke aan de Stichtingen voor Lichamelijke Oefening en vooral aan het z.g. gemengde bedrijf, waarvan het trambedrijf te 's-Gravenhage een voorbeeld is. Men meende, dat dit een soepele samenwerking en de voordelen van beide vormen zou opleveren, doch de ervaring heeft geleerd, dat ook de nadelen kunnen overwegen. De gemeente heeft te weinig invloed op de ontwikkeling en zij wordt b.v. toch in de personeelsbelangen betrokken, waarover zij evenwel weinig zeggenschap heeft.

Toekomstperspectief

Spreker noemde de nieuwe wet een aanwinst voor ons staatsrecht. Zij zal de democratische gedachte bevorderen en het zwaartepunt minder bij ambtenaren doen liggen. Voor elk openbaar belang kan de aangewezen kring, vrijwillig of gedwongen, worden gevormd, waarbij belanghebbende vertegenwoordigers het beheer voeren. Dit acht spr. vooral voor het platteland van grote betekenis.

Kostbare voorzieningen kunnen nu tot stand komen (gas en water b.v.) terwijl door de betere vervoersmogelijkheden centrale ziekenhuizen, consultatiebureaux, specialistische hulp, schoolartsendiensten en dergelijke de verzorging van de plattelandbevolking kunnen verbeteren. Het platteland kan bovendien geschikt worden gemaakt voor een technisch en economisch verantwoorde industrialisatie, welke evenwel nieuwe taken, zoals zorg voor beroepskeuze, voor onvolwaardigen, voor het bouwtoezicht enz., oproept. Dit alles is te verwezenlijken, wanneer slechts de geëigende publiekrechtelijke vorm wordt gekozen en daartoe biedt de wet een staalkaart van oplossingen.

Ook voor grote gemeenten met randgemeenten zit er perspectief in, b.v. door heffing van een uniform schoolgeld, doordien de gemeenten in de gemeenschappelijke kosten naar rato bijdragen. Voor de uit het kleed gegroeide grote stad is hier evenwel geen andere oplossing te vinden dan door gebiedsuitbreiding. Daarbij zal echter de wijkorganisatie, ook in bestuurlijk opzicht, tegen vervlakking moeten waken.

Voor de Provinciale Staten acht spr. een mooie taak weggelegd naast het prachtige werk op het gebied van de waterschapswetgeving. Tal van voorzieningen, welke het leven ook op het platte land aangenamer, rijker en veiliger kunnen maken, zullen nu zonder langdurige en soms onaangename onderhandelingen tot stand kunnen worden gebracht; wanneer niet vrijwillig, dan door het machtwoord van de Staten in volle openbaarheid naar eisen van goed democratisch Nederlands bestuur.

Zowel te Rotterdam als te Meppel heeft na Mr. de Monchy's inleiding gedachtenwisseling plaats gehad.

Woorden uit 1941

Toevallig kwam mij in handen onder onuitgegeven, nagelaten papieren van de dichter-advocaat Mr. P. Tideman, een gestencilde „Open Brief” aan Mevr. Roland Holst-v. d. Schalk”, van 12 Mei 1941. In deze brief (de hoofdinhoud doet hier niet ter zake en ligt op geheel ander terrein) troffen mij enige passages, waarmee de schrijver in litteraire vorm zijn opvatting geeft over de geestelijke waarden voor onze maatschappij en tevens over wat ons land en Europa nodig zullen hebben, om na de oorlog tot groter eenheid en welvaart te komen; waarden, welke ook inderdaad nu meer en meer blijken een conditio sine qua non te zijn!

Zij, die zich in 1946 bezig hebben gehouden met de vormgeving van hun overtuiging en beginselen in een nieuwe staatkundige partij, zullen stellig met belangstelling deze woorden lezen, welke op haast dichterlijke wijze hun eigen inzichten vertolken.

Maar ook voor alle leden van onze Partij is het de moeite waard om zich nog eens door middel van deze klare en voortreffelijke uitspraken te realiseren, dat de geestelijke achtergrond van de V.V.D. en het uitdragen van haar beginselen noodzakelijk zijn voor de wereld om uit de chaos tot een gelukkiger samenleving te stijgen.

Tideman schrijft dan: (tussenzinnen, welke voor ons van geen belang zijn, liet ik weg):

„Voor mij was „proletariaat”, was „massa”, „klasse”, slechts begrip, geen werkelijkheid. Ik had als modern domineeskind de maatschappij al door. Voor mij was werkelijkheid, was dat waarop 't aan kwam, de menselijke persoonlijkheid, de Eigenheid, de Vrijheid, vrijheid voor iedereen, voor mensen en voor dingen, om te zinnen op eenheden, die uit in diepten ankerende persoonlijkheden op te bouwen zouden zijn. De binding voor die Vrijheid was een Midden, niet als een flauwe gulden middenweg, maar als een centraal Godsbesef en daarvan levendig uitstralend Recht, een levens- en een Staatsopvatting, waarin de mens doonzond wordt door de samenleving van de besten aller soort, en waarin dezen het geheel opheffen en hoog houden in een wankel maar steeds zich herstellend evenwicht.

... Na deze oorlog zal Europa weder nodig hebben Evenwicht, een Midden, dat der mensen eigenheid, het ware der persoonlijkheid laat onverlet, maar toch maatschappelijke Eenheden weet te scheppen die organisch passen in het nu op een groot mekanelek gelijkend leven, maar dat nog steeds uit een goddelijk centrum wordt geleid.”

Helaas heeft Mr. Tideman, die in 1943 overleed, de verwerkelijking van zijn gedachten in het streven van onze Partij niet meer mogen meemaken.

THORBECKE, van allen onbetwist de grootste

Anders dan met enkele der na hem komende grote staatslieden (wij denken aan figuren als Schaepleman, Kuyper en Troelstra) het geval was, heeft Thorbecke, van allen onbetwist de grootste, zich nimmer in populariteit mogen verheugen. Dit is deels uit de omstandigheden verklaarbaar: het beperkte kiesrecht vrijwaarde in Thorbecke's dagen de staatsman voor de op zichzelf niet onbedenkelijke maar vrijwel onontkoombare zucht om terwille van zijn invloed op het staatsbestel de gunst der volksmassa's voor zich te winnen. Voor het overige — en dit is misschien wel de voornaamste oorzaak! — ontbrak aan Thorbecke's geestelijke structuur en habitus vrijwel alles wat hem die gemakkelijk te verwerven populariteit had kunnen bezorgen.

Zijn grootheid — zo daaraan nog twijfel mogelijk ware — blijkt uit de belangstelling, welke Thorbecke ook nu nog, tachtig jaar na zijn dood afdwingt onder allen, die zich met Nederlands staatkundige geschiedenis bezig houden. Over geen staatsman zijn zoveel geschriften verschenen, aan geen worden nog voortdurend zo diepgaande studies gewijd als aan hem. Aan Thorbecke wordt Goethe's woord bewaarheid: „Was glänzt ist für den Augenblick geboren, das Aechte bleibt der Nachwelt unverloren“.

Dr. K. A. Boersema's werk „Johan Rudolf Thorbecke, een historisch-critische studie“ *) is daarvan het recente bewijs. Wij vragen er gaarne de aandacht voor van hen, die als leden onzer V.V.D. zich in politicus de geestelijke nazaten van Thorbecke weten.

Boersema's boek geeft — de titel duidt het reeds aan — geen levensbeschrijving van de grootste staatsman, die ons volk opleverde. Aan zulk een levensbeschrijving bestond na al hetgeen op dit gebied reeds verschenen is, geen behoefte. Dr. Boersema onderwerpt Thorbecke's figuur aan een diepgaand wetenschappelijk onderzoek op die terreinen, waarop deze waarlijk veelzijdige geest zich heeft bewogen en die men — ook in hun onderlinge samenhang — moet verkennen, wil men Thorbecke's levenswerk in volle omvang begrijpen. Het resultaat is dan echter ook, dat zonder overdrijving gezegd mag worden: uit Boersema's boek rijst de gestalte

van Thorbecke klaarder op dan uit enige levensbeschrijving — in de gewone zin des woords — mogelijk zou zijn.

Het eerste hoofdstuk „Persoon“ ontleent zijn betekenis hieraan, dat daarin objectief wordt afgewogen vrijwel alles wat door vriend en vijand over Thorbecke is gezegd en geschreven. Het beeld dat aldus onder schrijvers handen van Thorbecke verschijnt, is opgetrokken naar de methoden der moderne psychologie, waarin Boersema zich bedreven toont, ook waar hij zich keert tegen hetgeen bijv. Prof. Romein over Thorbecke's karakter en persoonlijkheid heeft geschreven.

In de zeven dan volgende hoofdstukken benadert de schrijver zijn object vanuit het gezichtsveld der filosofie, der geschiedenis en van de godsdienst, zowel als van Thorbecke's gedachten over mens, opvoeding en onderwijs, Staat en Kerk, de samenhang der Staten en het Liberalisme. Het negende — laatste — hoofdstuk is aan de betekenis van Thorbecke gewijd.

Deze, naar schrijver zelf het noemt „verticale en horizontale methode“ van levensbeschrijving biedt niet alleen grote voordelen boven de traditionele, waarbij het leven van een bepaalde figuur in zijn ontplooiing in de tijd geschetst wordt, zij is in dit geval ook bijzonder geslaagd doordat Dr. Boersema waarlijk brengt wat hij in de titel van zijn werk belooft: een historisch-critische studie. Zij zal van waarde blijven, ook — of liever juist — wanneer binnenkort — eindelijk — een aanvang zal worden gemaakt met de uitgave van het Thorbecke-archief.

Wij zouden vele kolommen van ons weekblad kunnen vullen met aanhalingen uit dit rijke werk. En we zouden daarmee onze lezers geen ondiens bewijzen. Immers Thorbecke's ideeën en principes zijn allermint enkel historisch van betekenis, zij zijn in hoge mate actueel. Boersema herinnert terecht aan De Madariaga's uitspraak, dat het Westen in wezen liberaal is en dat de voornaamste taak van de tegenwoordige tijd is het liberalisme te redden van de gevaren, welke het van binnen uit als van bui-

tenaf bedreigen. „De gedachte, dat het liberalisme moet sterven, omdat zijn programma in de moderne landen al is verwezenlijkt, is een naïve vergissing“.

Echter: we zouden bladzijde na bladzijde moeten citeren, wilden we zowel Thorbecke als Dr. Boersema's werk recht laten wedervaren. En dat kan in een blad als het onze nu eenmaal niet. We kunnen alleen onze lezers dringend aanbevelen, zich in dit boek waarlijk te verdiepen. Wij beveilen het met nadruk ook aan onze Jongeren-organisatie en aan onze Kadergroepen aan.

Zij zullen ervaren, dat Thorbecke's ideeën nog ten volle actueel zijn, zo waar hij zijn Christendom boven geloofsverdeeldheid verkondigt als waar hij het Liberalisme principieel fundeert. Wat het eerste aangaat, hoe voortreffelijk weerlegt Dr. Boersema hier Dr. de Vissers apodictische bestrijding van Thorbecke's meer bestreden dan begrepen stelling. En wat het laatste betreft: voor Thorbecke vloeide het Liberalisme voort uit zijn filosofie zowel als uit zijn godsdienst en uit heel zijn visie op mens en maatschappij. Vooral in enkele bijlagen tot zijn boek laat Boersema zien, hoe scherpe blik Thorbecke ook op de economische en sociale ontwikkeling van zijn tijd had.

Wij besluiten met een citaat, ontleend aan het einde van het achtste hoofdstuk van Boersema's boek:

„Welk een diep inzicht in het maatschappelijke bestel, welk een fijnheid van gevoel voor maatschappelijke verhoudingen, welk een juist onderkennen van het eigenlijke leven, dat werkelijk leven heten mag, in het op elkaar afgestemd weten van geheel en delen juist ook op het gebied van het maatschappelijke. Hier raken we aan eeuwige beginselen. Hier geen ordening van bovenaf, geen geleide economie, hier is orde geen wederstand tegen, maar regeling van de vrijheid. Die vrijheid, die in verantwoordelijkheid aan het deel blijft toevertrouwd, om mee te werken aan en in het grote geheel.“

En het blijft ook hier geloof. Maar al geloven wij het beeld reeds te ontwaren in de verte, de weg daarheen

is nog in vele opzichten duister. Wij, onze tijd, kunnen dit in alle opzichten bevestigen. Maar het geloof blijft bij hem, en hij zal het geen ogenblik in zijn leven meer verliezen, dat geloof van 1844 in het zedelijke, in het irrationele wegen van 's mensen persoonlijkheid, als deel van het geheel. Geloof, dat ook het laatste woord was van zijn persoonlijkheid“.

de R.

*) Johan Rudolf Thorbecke, een historisch-critische studie door Dr. K. H. Boersema. Uitg. E. J. Brill, Leiden.

De Partijraad komt bijeen

De Partijraad van de V.V.D. zal bijeenkomen op Zaterdag, 18 November a.s., des n.m. te 14.00 uur in het Gebouw van Kunsten en Wetenschappen, Mariaplaats te Utrecht.

De agenda en de betreffende stukken zullen nog tijdig aan de leden worden toegezonden.

De Leidse vrouwen bijeen

Vrijdagmiddag 20 October kwamen de Vrouwen in de V.V.D. te Leiden voor het eerst in dit winterseizoen weer bijeen.

Nadat in enkele bestuursfuncties was voorzien, ontstaan o.a. door het verhuizen van onze gewaardeerde penningmeesteresse mevrouw Vos—Bodenowitz namen de dames E. J. C. de Clercq—van Dam, A. Geertsema—Schoonenberg en E. Ubbels—van der Sluis voor 't eerst achter de groene tafel plaats.

Mevrouw S. A. Th. Goudswaard—Knipscheer besprak „De sociologische betekenis van onze partij“ voor de pauze. En tot slot zette mevrouw P. H. Smits—Witvliet „De algemene politieke toestand“ in een geestige cause-rie uiteen.

Woord en daad

Hoezeer het communistische geschreeuw slechts schijn is en volkomen in strijd met de werkelijkheid, als het er om gaat, dat de communistische heren het zelf voor het zeggen hebben, is onlangs wel weer zeer duidelijk gebleken, toen de Sovjet-afgevaardigde in de Verenigde Naties, Rosjin, de opmerking maakte, dat de werkvrouwen, die bij de Verenigde Naties in dienst zijn, te veel verdienen. Hij stelde dan ook een besnoeiing van de begroting voor ten bedrage van § 5.000, uitgetrokken voor overwerk en nachtwerk van werkvrouwen. Terecht protesteerde de „kapitalistische“ Amerikaanse afgevaardigde in de begrotingscommissie tegen dit voorstel en achtte het „onmenselijk“ om de post voor overwerk en nachtwerk te laten vallen. „Wij drukken de loonschaal niet in de Verenigde Staten“, aldus de Amerikaan. Hierna trok de Russische afgevaardigde zijn voorstel in. Dit staaltje, dat zich op een internationaal niveau afspeelde, is wel sterk in strijd met de bedriegelijke leuzen „hogere lonen, lagere prijzen“, die men in ons land hoort verkondigen.

Het is in dit verband wel zeer merkwaardig, dat het in het bovengenoemde geval een afgevaardigde van het „Westelijke kapitalisme“ was, die het voor de arbeidsvoorwaarden van de arbeiders tegenover de communisten moest opnemen. Opdat men dergelijke feiten niet vergeet en deze onthoude en gebruikte, indien dit noodzakelijk is.

Ook voor ons (I)

Ten aanzien van de communistische invloed en propaganda lijkt het ons nuttig een standpunt in te nemen, dat niet passief is. Wij bedoelen er dit mede, dat in onze kringen nog maar al te vaak de mening heerst, dat wij de communistische propaganda slechts voor kennisgeving kunnen aannemen en deze niet behoeven te weerleggen, omdat in onze kring en degenen, die zich daar rondom bewegen, praktisch geen mensen voorkomen, die voor het communisme enige sympathie zouden hebben. Dit lijkt ons een grote misvatting. Immers, ook en misschien juist in de kringen die z.g. niet tot de arbeidersklasse (wensen) te behoren, stelt het communisme alle pogingen in het werk de geesten in verwarring te brengen. Wij willen niet somber zijn en beweren, dat dit de rode heren gelukt, doch men moet rekening houden met de mogelijkheid, dat men vooral onder de intellectuelen, nog steeds en bij voortdurende bezig is communistische invloeden te laten infiltreren. Het gaat er in die gevallen om, dat wij dan paraat zijn en over voldoende argumenten beschikken, om de communistische theoriën te ontzenuwen. Men lette in dit verband niet te veel op de overall of het werkpak, waar men de communistische invloed als meer voor de hand liggend aanvaardt, doch men wende de blik ook eens tot de categorie van boord en hoed.

Ook voor ons (II)

Het is een misvatting te denken, dat wij V.V.D.-ers geen invloed zouden kunnen uitoefenen op de arbeiders en uit dien hoofde ons niet behoeven in te spannen de communistische theoriën te ontzenuwen. De jongste verkiezingen hebben bewezen, dat vooral op het platte land, doch ook in de steden de V.V.D. een toenemende invloed gaat uitoefenen op het corps van arbeiders-kiezers. En al ware dit niet zo, dan komen wij, althans zeer velen van ons, in onze maatschappelijke functie toch zeker op kantoor, fabriek, werkplaats, etc. dagelijks in aanraking met arbeiders en stuiten wij zeker af en toe op communistische sympathieën. Deze moeten worden bestreden en het persoonlijk woord bij herhaling gesproken, kan in dit verband vaak opzienbare resultaten bereiken. Daarom zal het noodzakelijk zijn, dat wij terdege kennis nemen van de communistische theorieën en methoden, dat wij ons arsenaal vullen met argumenten, die zich tegen deze politiek richten en dat wij voldoende kennis en slagvaardigheid vergaren, om ons in het debat te kunnen verweren. Niets is gevaarlijker dan de communistische politiek schouderophalend te minachten en zich niet te verdiepen in de argumenten, die een dergelijke verderfelijke politiek moeten ontzenuwen. Bezien wij deze zaak dus van een breed standpunt en blijven wij waakzaam, opdat wij onze invloed en kennis ook op dit terrein in dienst van de vrijheid stellen.

HBU **HBU**

U kunt een spijker ook met een nijptang inslaan!

Maar de beste manier is toch met een hamer!

Zo kunt U Uw geldzaken ook op verschillende wijzen afwikkelen, maar de beste en meest efficiënte manier is toch via een Rekening Courant bij Uw Bank.

Vraag ons boekje „Rekening Courant ook voor U”.

HOLLANDSCHE BANK-UNIE N.V.
AMSTERDAM - DEN HAAG - ROTTERDAM

N.V. Nederlandsche
Caoutchouc- en Gutta-
Perchatabriek

v.h. Bakker & Zn.

Ridderkerk

Technische
rubberartikelen

Ondanks indering
betere investering

GESLOTEN **SKA** MOTOREN
UNIVERSEEL BRUIKBAAR

N.V.
W. A. HOEK'S

MACHINE- EN ZUURSTOFFABRIEK
Hoofdkantoor en Machinefabriek
te Schiedam.

Compressors voor alle gassen en ledere druk.
Installaties voor de bereiding van zuurstof, stikstof, enz.

Voor
dagelijksch
gebruik!

DE JONG'S
CHOCOLADE
CHOCOLADE
HAGELSIAG.
De eenige echte!

N.V.
Machinefabriek

IJZER-STAALEN
METAALGIETERIJ

v.h. BAKKER & Co.
RIDDERKERK

Abraham van Stolk & Zoonen N.V.

Houthandel
Schaverij - Zagerij

uren - Dennen - Oregon Pine - Pitch-Pine - Helpalen

Rotterdam, Telef. 35400 - Postbus 1100

STAALCONSTRUCTIES
metalen RAMEN EN DEUREN

DE VRIES ROBBÉ & CO

GORINCHEM

SMIT
SLIKKERVEER

Internationale bankzaken

Voor Uw zaken met Azië beschikken wij over 17 kantoren in Indonesië en eigen vestigingen in Bombay, Calcutta, Bangkok, Singapore, Hongkong, Kobe, Tokyo.

Inlichtingen verstrekken onze kantoren in Nederland:

AMSTERDAM, Singel 250
ROTTERDAM, Mathenesserl. 235
DEN HAAG, Lange Vijverberg 11

NATIONALE HANDELSBANK N.V.

gevestigd sedert
1863

N.V. SCHEEPSWERVEN

„PIET HEIN”

BOLNES en PAPENDRECHT

DWARSELLINGEN 115 Meter
DROOGDOK 115 x 30 Meter

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Zaterdag 4 Nov. 1950 No. 133

OP SCHERPE
SCHAATSEN
pag. 6

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Ontworteld socialisme

Het gerucht wil, dat de heer De Kadt zijn driehonderd bladzijden tellende geschrift „De Consequenties van Korea” in drie dagen aan zijn secretaresse heeft gedictieerd. Zou dit gerucht waarheid bevatten, dan weet men niet, wie men méér bewonderen moet: de auteur, die zulk een geestesproduct als in één adem uit zijn brein voortbrengt of de secretaresse die het praesteert een zo omvangrijk dictaat in dit tijdsbestek op te nemen en het daarna zo uit te werken, dat het tot een, in elk geval, vlot leesbaar geheel wordt.

Schrijven over de consequenties van Korea betekent — dit heeft De Kadt terecht begrepen — heel de huidige wereldpolitiek aan een beschouwing onderwerpen. Immers wat voor Korea geldt, geldt voor elk internationaal conflict, waar ter wereld ook: het hééft, onvermijdelijk, zijn consequenties voor heel de internationale situatie van het ogenblik. Het wel zeer labiele evenwicht tussen de „blokken”, waarin onze wereld door de loop der dingen sinds 1945 gespleten is, kan elk ogenblik en door ieder incident grondig verstoord worden.

Korea neemt dan ook in De Kadts boek niet meer dan een incidentele plaats in. Ware bij wijze van spreken Tibet aan Korea voorafgegaan, het boek kon onder een andere titel in grote lijnen precies zo geschreven worden. Daarom ook is de vraag van weinig belang, of de wending die het Korea-incident heeft ondergaan sinds De Kadt zijn geschrift ontwierp zijn uitgangspunt heeft aangetast of niet. Van weinig belang óók, of het boek niet hier en daar inconsequenties vertoont die bij rustiger conceptie de schrijver zelf even goed zouden zijn opgevallen als ze thans de lezer opvallen. Immers het hele Korea-geval dient De Kadt slechts tot aanloop voor zijn betoog en de strekking van dat betoog is simpel genoeg: Europa moet vijftig divisies op de been brengen om Rusland te intimideren en — zo de intimidatie niet voldoende mocht blijken — te weerstaan. Dat moet Europa doen en dat kan Europa doen.

De heer De Kadt — laat ons dit maar dadelijk op de voorgrond stellen — is een van de weinige socialistische publicisten, die de politieke problematiek niet abstraheren van die der cultuur. Dat moge in vroegere geschriften van zijn hand duidelijker tot uitdrukking zijn gekomen dan in „Korea”, men zou de schrijver onrecht doen zo men hem, zonder met die vroegere publicaties rekening te houden, op grond van de onderhavige verweet, dat hij zich toch wel heel erg tot felten en feitelijkheden bepaalt en het uitstippelen van internationaal politiek beleid vrijwel geheel laat opgaan in „l'art de grouper les chiffres”.

Dit noopt echter tot de vraag: hoe komt het dat een socialist zich met een zo realistische — haast schreven wij: macchiavellistische — visie

op de internationale politiek tot het publiek wendt?

De Kadt eist voor een juiste kijk op de huidige wereldsituatie het monopolie op voor wie, als hij, het Marxistische denken niet alleen dóór en dóór kennen, en meer dan kennen, nl. kunnen meevoelen, doch die ook het Russische marxisme hebben zien ontstaan en de ontwikkeling daarvan hebben meegeleefd.

Daar schuilt, naast waarheid, overdrijving in, zelfs als de schrijver deze stelling in zoverre beperkt, dat hij haar alleen wil laten gelden voor de wereldsituatie zoals men haar van de kant van het Russische Politiek Bureau bekijkt. Ook wie het Russis-marxistische denken niet „meevoelt” — om het met De Kadt erg onmarxistisch uit te drukken — kan de kijk, die het R.P.B. op de wereldsituatie heeft, wel dóór hebben!

Het marxisme - 't zij dan in zijn westerse of in zijn Russische gedaante - gaat van een bepaalde filosofie uit. Welke bezwaren men tegen die filosofie moge koesteren, dat zij heel de politieke visie van wie haar aanhangen beheerst, heeft aan het socialisme in het verleden zijn grote stuwkracht en aantrekkingskracht gegeven.

Reeds lang vóór de Russische revolutie is het westerse socialisme van zijn marxistische fundering losgeraakt. Omtrent de eeuwwende woedde de strijd tussen marxisten en reformisten (Bernstein). En daarmee zette de crisis in, die het socialisme sindsdien niet te boven gekomen is. In de twintiger jaren onzer eeuw kwam het socialisme onder invloed van De Man (De Psychologie van het Socialisme) meer en meer in de wateren van hetgeen De Kadt zelf eens noemde de „Gefühlsduselei”, die in het na-oorlogse socialisme haar hoogtepunt bereikte. Voor tallozen is heden ten dage het socialisme een socialisme zonder enige theoretische grondslag.

Dat brengt het tijdelijk misschien enig voordeel: de P.v.d.A. vist op vele en velerlei wateren en haalt met allerlei „aas” heel wat stemmen bij elkaar.

Ook het socialisme echter ervaart, dat geen politiek duurzaam is die niet door bepaalde principes wordt beheerst.

Het belang van De Kadts geschrift nu schuilt voor ons niet in zijn op zichzelf interessante berekeningen over het economisch en militair potentieel dat naar zijn mening Europa in staat stelt zijn positie tegenover Rusland te handhaven. Het schuilt veeleer hierin, dat uit zijn boek duidelijk naar voren treedt, dat wie zijn politiek los maakt van beginselen, vervalt tot een zuiver utilitarisme. Een utilitarisme, dat misschien menig niet-socialist zal toejuichen, omdat het de basis legt voor een

gemeenschappelijke afweer onder alle „democratisch-voelenden” tegen de huidige dreiging van het Russische totalitarisme, maar waarvan wij de gevaren niet mogen onderschatten. Die gevaren schuilen hierin, dat zulk utilitarisme louter opportunistisch is en langs een even „logische” betoogtrant tot radicaal tegengestelde politiek kan leiden.

Wilden we dit met een voorbeeld toelichten, we zouden al dadelijk kunnen wijzen op Spanje: terwijl De Kadt — zuiver utilistisch — opneming van Spanje in het anti-Russische bloc onvermijdelijk acht en smalend spreekt van het „gefulmineer” zijner socialistische vrienden tegen Franco, komt tegelijkertijd het Bestuur van de P.v.d.A. zich in een zwaarwichtige „resolutie” uitspreken tegen het bij de algemene vergadering der Verenigde Naties, aanhangige voorstel inzake Spanje.

Het is niet onze bedoeling op De Kadts geschrift detail-critiek te oefenen. Wij vragen voor dit geschrift slechts de aandacht onzer lezers, omdat het ons een nieuw symptoom schijnt van de verwarring, waarin het hedendaagse socialisme verkeert, dat van zijn marxistische grondslagen losgeraakt is zonder tot een nieuwe principiële fundering te kunnen komen. Zelfs waar De Kadt in zijn driehonderd bladzijden tellende boek nog van het socialisme gewaagt, laat hij het meer als een pro memorie post op zijn begroting pariseren dan als een actief en dynamisch onderdeel van zijn geestelijke inventaris.

G. A. DE RIDDER.

Mis!

Er is een parlementaire commissie uit Indonesië gearriveerd, die hier begrip wil wekken voor het Indonesische standpunt inzake Nieuw-Guinea.

Daar is niets tegen.

Maar wel ernstig bezwaar moet worden gemaakt — en is gelukkig ook gemaakt — tegen de opmerking dat Nederland wel aan zijn belangen in Indonesië moest denken bij de oplossing van dit vraagstuk. Dit werd gezegd door één der leden van de commissie, toen hij nog nauwelijks op Schiphol uit het vliegtuig was gestapt. Dat is terecht als een bedreiging gevoeld en er past het ernstigste protest tegen. Wij laten ons hier niet intimideren, maar wij zullen het Nieuw-Guinea vraagstuk beoordelen op eigen mérites. En wij zijn te nuchter om niet in te zien, dat zulk een bedreiging het volkomen gebrek aan goede argumentatie aan Indonesische zijde moet verbergen. De missie van de Indonesiërs is wel bijster slecht ingezet!

☆ **parlementaire flitsen** ☆

Minister Lief tinck was in fiscaal conflict met de Kamer geraakt

Dat zij, die een zogenaamd „middelbaar inkomen“ genieten en dat in het bijzonder vele beoefenaren van intellectuele beroepen en bepaalde categorieën van zelfstandigen onder hen zich in een zeer moeilijke positie bevinden, had ook minister Lief tinck in zijn Memorie van Antwoord op het complex van fiscale ontwerpen, dat de vorige week in de Tweede Kamer in behandeling kwam, volmondig toegegeven. Terecht wees de bewindsman er daarbij op, dat het inkomen van velen uit deze groepen, meer dan overigens het geval is, bij de stijging van het prijsniveau is achtergebleven. En ook in het mondelinge overleg met de vaste commissie voor de belastingen had de minister blijkens het daaromtrent uitgebrachte verslag beaamd, dat „zich inderdaad voor de genietters van middelbare inkomens een relatieve achteruitgang heeft voorgedaan vergeleken met de vooroorlogse toestand“.

Ook de Kamers van Koophandel waren in hun bekende adres over ditzelfde onderwerp van dit feit uitgegaan bij de vergelijking van een inkomen van f 7000 in 1939 met een inkomen van f 10.000 in 1948. Stelt men hiernaast, dat de kosten van het levensonderhoud tot meer dan het dubbele zijn gestegen, dan kan een sterke achteruitgang in koopkracht speciaal van de middengroepen, op wie de belastingen zeer zwaar drukken, niet worden ontkend.

Velen zullen zich, om een ander voorbeeld te noemen, nog herinneren de resultaten van een enquête, welke enige tijd geleden onder een aantal predikanten werd gehouden. Daarbij bleek, dat een belangrijk aantal van hen zich in schulden had moeten steken, in het bijzonder om behoorlijke studie voor hun kinderen mogelijk te maken.

Tegen deze achtergrond moet het conflict worden gezien, dat tussen minister Lief tinck en de meerderheid van de Kamer is gerezen, dat leidde tot de schorsing van de verdere behandeling van deze ontwerpen voor ruim een week, teneinde te trachten, het over de door de Kamermeerderheid verlangde tegemoetkoming aan deze categorie van contribuabelen eens te worden.

Wij zullen over alle nuances van dit conflict hier voor het ogenblik niet uitweiden. In de dagbladen is daar reeds uitvoerige aandacht aan besteed en wanneer dit nummer van ons weekblad verschijnt is de Kamer, naar mag worden aangenomen, alweer opnieuw bijeen geweest, zodat veel van wat wij hierover zouden schrijven, dan wellicht alweer door de feiten is achterhaald of van minder belang geworden.

Wel willen wij niet onvermeld laten, dat de fractievoorzitter van de V.V.D., mr. Oud, een woord van waarschuwing liet horen tegen het telkens weer uitspreken van een „onaanvaardbaar“ en het rammelen met de portefeuilles van het Kabinet, zoals thans weer in verband met het amendement-Lucas door de minister was geschied. Het recht van de Regering om in bepaalde belangrijke gevallen een „onaanvaardbaar“ te laten horen en uit aanvaarding de consequenties te trekken, ontkende hij niet, maar een te veelvuldig gebruik van dit uiterste middel is toch onjuist. De Kamer mag, zoals de heer Oud het uitdrukte, niet telkenmale gedwongen worden te werken onder „de zweep ener Kabinetscrisis“.

Hij liet daarbij tevens weten, dat, wanneer zijn fractie voor het amendement-Lucas tot groter tegemoetkoming aan de middelbare inkomens zou stemmen, dit niet impliceerde, dat zij ook met een ander amendement accoord zou gaan om, ter dekking van dit offer voor de schatkist, een andere belasting (bijv. de Omzetbelasting) weer te verhogen. Er is, zo zei de heer Oud, ook nog een andere compensatie-mogelijkheid en dat is: bezuiniging.

Thans onze aandacht bepalend bij hetgeen de heer Ritmeester als V.V.D.-woordvoerder bij de algemene beschouwingen over de fiscale ontwerpen naar voren bracht, zij eerst melding gemaakt, dat de mededeling van de Regering, dat belastingverlaging voor de toekomst niet alleen zal zijn uitgesloten, maar dat het land voor de toekomst moest rekenen op belastingverhoging, hem met schrik en ontsteltenis had vervuld. De Regering tracht het volk er wel van te overtuigen, in welk een slechte toestand ons land financieel verkeert, maar blijkbaar is zij daar zelf zo weinig van doordrongen, dat geen enkele ernstige poging wordt aangewend om inderdaad tot bezuiniging te komen.

Voor de defensie zullen inderdaad zeer grote bedragen moeten worden uitgetrokken, maar er wordt met geen woord over bezuiniging gesproken, terwijl wij allen aldus de heer Ritmeester, weten, dat de uitgaven van die Departementen steeds te hoog zijn geweest en nog zijn. Zelfs het hoofdbestuur van de Partij van de

Arbeid heeft in een van zijn vergaderingen gezegd, dat het wel bereid zou zijn om aan verhoging voor de defensie mede te werken, maar dat het dan toch ook wel absoluut zeker wilde zijn, dat dit geld goed werd besteed. Dat is, zo betoogde de heer Ritmeester wel zeer terecht, nu precies wat wij ook gezegd hebben, maar toen heette het in deze kring misleiding.

Nog niet zo lang geleden heeft minister Lief tinck het nadrukkelijk uitgesproken, dat de overheid het voorbeeld moest geven door opvoering van de efficiëncie in het overheidsapparaat, inkrimping en opheffing van taken, waar dat zonder schade van ernstige aard maar enigszins mogelijk was en door het uitbannen van alles, wat naar luxe zweemt. Toen de heer Ritmeester echter in dezelfde vergadering, waar de minister deze woorden sprak, de noodzakelijkheid betoogde om tot een bezuinigingscommissie te komen, werd dat van zekere zijde met een soort hoongelach begroet. Wij moeten, zo besloot de heer Ritmeester dit gedeelte van zijn betoog, dus blijven aandringen op verlaging van de belastingen en met de minister zeggen wij, dat de overheidsuitgaven in verhouding tot het volksinkomen te hoog zijn en dat zij onlaag moeten.

Vervolgens kwam onze woordvoerder dan te spreken over de noden van de middengroepen, waarover wij in de aanvang reeds het een en ander hebben gezegd. Het is, zo zei spreker terecht, niet nodig om speciale groepen extra-toelagen te geven, maar het is evenmin nodig, sterker: ongewenst, om deze speciale groepen financieel in een toestand te brengen, dat zij het onmogelijk ver-

der kunnen volhouden. De heer Ritmeester kondigde op dat moment dan ook aan, dat, als de minister zou blijven bij zijn weigering om inderdaad aan de gerechtvaardigde verlangens op dit punt van, naar hij aannam, de meerderheid van de Kamer tegemoet te komen, hij zich gedrongen zou voelen met een amendement te komen om deze noodtoestand te ondervangen. Dat is, zoals men weet, enigszins anders gelopen. Dr. Lucas, van de K.V.P. heeft dat amendement tenslotte ingediend. Het is nu eenmaal zo, dat een kleinere fractie wel eens voor een grotere moet wijken, in het belang van de goede zaak.

Onze woordvoerder besprak ook nog de toezegging van minister Lief tinck, om met een vermindering van de school- en collegegelden te komen. De kosten voor 's Rijks kas zouden bedragen f 15 miljoen, maar de heer Ritmeester wees er niet ten onrechte op, dat de totale kosten niet door het Rijk worden gedragen, maar voor een zeer groot gedeelte ook door de gemeentebesturen en de bijzondere universiteiten en hogescholen. Wanneer de minister — en dat zou gerechtvaardigd zijn — het voornemen zou hebben, om aan alle instellingen, hetzij openbare, hetzij bijzondere, de inkomsten, die hij daar aldus aan zou onttrekken, op andere wijze weer te vergoeden, dan zou dit de Staat een zodanig bedrag kosten, dat men dit systeem beter niet zou kunnen doorvoeren, maar zich zou kunnen houden aan een noodzakelijke en betere wijze van verlaging van de belastingen.

Ook over de omzetbelasting heeft de heer Ritmeester nog uitvoerig gesproken. Hij verenigde zich daarbij met het standpunt van de Kamer van Koophandel voor Zuid-Holland, dat het kleine bedrijfsleven in een wanhopige dwangpositie is geraakt doordat tijdens de oorlog het stelsel van de eenmalige heffing is verlaten. Het verheugde hem zeer, dat de Minister de dagbladen en plaatselijke bladen alsnog had willen vrijstellen, dat hij de positie van de z.g. freelance journalisten aanmerkelijk had verbeterd met deze belasting betreft en dat hij de orthopaedische apparaten ook onder de vrijstellingen had opgenomen. Niet echter kon hij er zich mee verenigen, dat boeken belast bleven.

In het stelsel van 1933 waren boeken vrij; onze opvatting van beschaving bracht dat mee. De „Deutsche Kultur“ deed ze belasten en onze woordvoerder voelde het als een ernstige fout, dat nu reeds vijf jaar de boeken nog steeds door de omzetbelasting waren belast. Sterk drong de heer Ritmeester aan op de vrijstelling van de zo populaire appelsappen, tomatensappen en vruchtensappen en ook het z.g. „tussentarief“ achtte hij niet aanvaardbaar.

De voortzetting van de behandeling der fiscale ontwerpen zal nog wel aanleiding geven, op de kwestie van de omzetbelasting nader terug te komen.

Deze burger

heeft hij alle zes Nederlandse Antillen in zijn ruime hart gesloten. Hoeveel plaats er in dat hart is, daar hebt u geen denkbeeld van.

Ik ben mij sedert dien voor die zes peuterige eilandjes, die met hun allen, met hun reusachtige olie-raffinaderijen, met hun havens, hun centjes en hun honderd-vijftig-duizend aardige mensen, niet groter zijn dan onze Betuwe, blijven interesseren en daarom zou hij graag willen dat u daar ook eens een beetje op lette. Dat is wel nodig. Want ze zijn het waard. En de Nederlandse vlag wappert daar op de drempel tussen Noord- en Zuid-Amerika en dat is zo onbelangrijk niet.

weet u, in Nederland weet men veel te weinig van de Nederlandse Antillen. Van hun strijd om de autonomie. Van hun strijd onderling. Van hun streven en leven. In onze Staten-Generaal hebben wij het wel eens over dat aardige stukje Koninkrijk, maar dan blijkt altijd dat de hoogedelgestrenge h.h. en d.d. Volkvertegenwoordigers, over de hele linie en met uw welnemen, niet bijster veel begrip hebben van wat daar, om het fraai en indrukwekkend te zeggen, leeft en streeft en zelden sneeft.

Afijn...

Enfin, deze burger wilde alleen dit zeggen: dat daar binnenkort verkiezingen worden gehouden voor de Staten der Nederlandse Antillen. Er zijn, op alle eilandjes tezamen, een stuk of tien partijen en die zijn niet op hun mondje gevallen. De strijd is er Caraïbisch-vurig, opwekkend en luid. Men beoefent daar de politiek als een prikkelende sport en soms denk ik wel eens dat zo'n democratie-in-de-kinderschoenen, die oude, eerbiedwaardige democratie van ons wel een kleine injectie zou kunnen geven.

Op het ogenblik blaken Curaçao en Aruba van verkiezingsheerlijkheid. Bonaire en de drie Minuscule Bovenwindjes doen het wat kalmer-an.

Allerlei grote mannen staan aangegord voor het tournooi in de zon.

U en ik en wij allemaal moeten daar met plezier en met belangstelling naar kijken, vindt

DEZE BURGER.

STALEN MEUBELEN
„GISO“-LAMPEN

VAN WEEK TOT WEEK

De hardste les

In Elseviers Weekblad gaf de bekende Amerikaanse journalist Alsop zijn conclusies ten opzichte van de strijd in Noord-Korea.

Zijns inziens heeft die strijd vele gebreken aangetoond in de Amerikaanse strijdmethode, die, evenals in Wereldoorlog II, in en met overstelpende vuurkracht het individu (d.w.z. het mensenleven) zo lang mogelijk beveiligd — men kan beter 1000 granaten verliezen dan 1 mensenleven!

Bij deze methode (die in W.O. II meermalen zware en nodeloze verwoestingen aanrichtte) dient men echter te beschikken over **BETERE** vuurwapens, tanks, bazooka's enz. dan op Korea het geval was, aldus Alsop.

Dit is een nijpend probleem, maar nog nijpender is het vraagstuk, dat zich ook in ons legerje voordoet (onze militaire medewerker wees er in zijn artikelen op) en dat Alsop zeer juist, zeer duidelijk en onomwonden omschrijft:

„Er moet een einde komen aan de verkeerde opvatting, dat het moreel verhoogd kan worden door legerwinkeltjes, cantines en films, in plaats van door het innerlijk vertrouwen van de soldaat, dat zijn uitrusting beter is dan welke andere uitrusting ook. Iedereen die, zoals Uw verslaggever, heeft gezien hoe gehele regimenten werden weggevaagd omdat zij onvoldoende opgeleid waren, zal dit begrijpen.

Het is heel mooi om uitgebreide hoofdkwartieren te hebben, geweldige diensten achter de frontlinie en een jeep voor iedere sergeant van de genie. Maar het is niet van essentieel belang. En louter verkwistende uitgaven kunnen geen overwinning brengen aan een natie, die uit anderhalf miljoen mannen 20 divisies vormt, terwijl zij strijdt tegen een volk, dat er 80 uithaalt. Door de hardste zelfucht zullen de diensten meer divisies, afdelingen van de luchtmacht en bemanningen van oorlogschepen moeten halen uit iedere honderdduizend man. Anders zullen we het niet overleven.”

Laat ons hopen en vertrouwen, dat ook in dit land de nieuwe bewindsmān voor Defensie deze les OVERAL en ONVERBIDDELIJK zal toepassen.

Oud, Ziek, Arm

Wij lazē in de rubriek „De Helpende Hand” van het weekblad **Burgerrecht**:

„Is er een lezer in Den Haag, die voor een paar oude mensen een kachelijte heeft? Met angst zien ze de winter tegemoet, omdat ze er geen meer hebben (het oude zakte in elkaar) en het niet kunnen kopen. En voor een oude lieden-tehuis zoeken wij een bruikbare radio. Tenslotte: wie ziet kans zeer artistiek speelgoed van restjes stof en plastic, gemaakt door een zieke verpleegster om wat te verdienen, aan de man te brengen?”

Een paar „gevallen” uit de wereld van de „fatsoenlijke armoede”, die tegenwoordig vooral door ouden van dagen, zieken en kleine spaarders wordt bewoond.

En wij dachten zo: hoe is het mogelijk dat in dit landje oude mensen geen kachelijte kunnen kopen en dat zij met angst voor kou en honger de winter in moeten! Hoe is het mogelijk dat voor een oudelieden-tehuis om een bruikbare radio moet worden gebedeld en dat een zieke verpleegster speelgoed moet maken om wat te verdienen!

O ja, en dan is er nog een geval uit onze eigen „praktijk”. Een 86-jarige weduwe in Den Haag kon onmogelijk vóór 15 October haar kachelijte stoken omdat ze geen geld heeft om voldoende kolen te kopen. En dus leed ze in de ijskoude Septemberdagen in haar eentje kou en ellende.

Minister Joekes, moet er voor oud en ziek en arm in dit land dan niet RUIM worden gezorgd, ook al behoren de stumpers niet tot de „arbeiderskringen?”

Anti-Middenstand (1)

Reeds vaker spraken wij in deze kolommen over de tweeslachtige politiek van de Nederlandse socialisten met betrekking tot het middenstandsvraagstuk. Enerzijds wordt de coöperatieve gedachte verbreed en de middenstand bij de verbruiker als „kapitalist” gedoodverfd, anderzijds poogt men diezelfde middenstand te doen geloven, dat alleen het Nederlandse socialisme haar redding kan brengen, omdat dit haar beschermt tegen „nog grotere kapitalisten”. Het is wel betreurenswaardig, dat er altijd nog middenstanders zijn, die het slachtoffer worden van deze tweeslachtige politiek en niet beseffen, dat de socialistische gedachte een uitgesproken vijand is van de belangen van de middenstand. Wij zouden dit onderwerp niet opnieuw hebben aangesneden, ware het niet, dat de Nederlandse Verbruiks-coöperaties de laatste tijd

in de dagbladen een grote campagne lanceren, die niet alleen demagogisch, doch ook in psychologisch opzicht dom en grof genoemd moet worden. In de advertenties van de Nederlandse Verbruiks-coöperaties wordt n.l. letterlijk het volgende beweerd:

„In het kapitalistische stelsel wordt alles wat U nodig heeft gemaakt om er zo veel mogelijk aan te verdienen. Daarin schillen gevaren. Daarom roept de Coöperatie een halt toe aan ongebreideld winstbejag. In haar eigen bedrijven is het winstmotief uitgeschakeld”. Dit moet de middenstand maar slikken. Ze weet nu in ieder geval heel duidelijk, waar zij aan toe is, als het gaat om de concurrentie-methoden, die door de coöperatieve gedachte worden toegepast.

Anti-Middenstand (2)

Wij willen op de onwaarheden, waarmee de Nederlandse Verbruikscoöperaties haar bestaansrecht menen te moeten bewijzen, niet uitvoerig ingaan. Een ieder, die enig inzicht heeft in het economisch leven, zal het duidelijk zijn, dat de argumenten van de Nederlandse Verbruikscoöperaties niet alleen onjuist, doch zelfs dwaas zijn. Wel willen wij opnieuw waarschuwen tegen de politieke organisatie, die achter dit alles zit, doch in deze campagne ongenoemd blijft, n.l. de Partij van de Arbeid. Zij is het, die haar aanhangers rijp maakt voor de coöperatieve gedachte en wel in die zin, dat de arbeiders-verbruikscoöperaties door de in hoofdzaak socialistische verbruikers als verlengstuk worden gezien van de socialistische politieke partij. De argumenten, die de Nederlandse Verbruikscoöperaties gebruiken, komen uit het oude revolutionaire propagandarsenaal van de vroegere S.D.A.P. Werkelijk, er is noch bij de Partij van de Arbeid, noch bij de verbruikscoöperaties veel veranderd in vergelijking met vroeger. Van de Partij van de Arbeid kan slechts worden gezegd, dat zij, zulks in tegenstelling met de vroegere S.D.A.P., met alle winden meedraait. Mogen vele middenstanders dit alles nu eens terdege beseffen.

Blind

In de Maas- en Nieuwsbode heeft onlangs een bericht gestaan over een besluit van de gemeenteraad van Mook en Middelaar, waarbij wordt bepaald, dat het aan elk lid van het vrouwelijk geslacht boven de leeftijd van 12 jaar verboden is, zich in de gemeente in het openbaar te vertonen anders dan gekleed in een rok of jurk, welke tenminste tot aan de enkels reikt. Mook zal dus vrijwel uitsluitend avondjurken te zien geven. Het behoeft wel geen uitvoerig betoog, dat deze eigenaardige maatregel reeds vele processen heeft uitgelokt, aan het verloop waarvan wij echter weinig aandacht zullen besteden. Het gaat hier om het besluit op zichzelf, dat weer een staaltje vormt van de blijkbaar altijd nog voorkomende Nederlandse bekrompenheid. Men moet toch wel zeer blind en kortzichtig zijn, indien men zich het hoofd breekt over dergelijke problemen, terwijl de wereld worstelt met vraagstukken, die beslissend zijn voor het bestaan van miljoenen mensen. Blijkbaar gaat aan vele leden van de gemeenteraad van Mook de betekenis van de wereldproblemen voorbij. Mook meet maar met maatlaten. Gelukkig de mensen, die geen andere zorgen kennen.

Televisie

Naar wij in de grote pers lazē vormt de televisie een probleem voor de Koninklijke Nederlandse Voetbal Bond (K.N.V.B.). Zoals bekend werd reeds te Eindhoven een voetbalwedstrijd per televisie uitgezonden. Een dergelijke gebeurtenis zal zich — zij het met toestemming van de K.N.V.B. — zeker herhalen. Het gaat hier echter nog om experimentele uitzendingen. In sportkringen vrees men evenwel, dat, indien televisie in Nederland algemeen ingang heeft gevonden, bij het slechte weer vele voetballiefhebbers thuis blijven en de wedstrijd via de televisie zullen volgen. Wij vragen ons af, of deze vrees inderdaad is gewettigd. Wij denken hierbij aan de vrees, die er 25 jaar geleden bestond, toen de radio tot ontwikkeling kwam t.w. de vrees van de dagbladders, met betrekking tot het „gesproken nieuws”. Er gingen destijds vele stemmen op, die verwachtten, dat de nieuwsberichten het bestaansrecht van de dagbladen zouden aantasten. Journalisten zagen zich met werkloosheid bedreigd en meenden, dat hun toekomst uitsluitend bij de radio lag. Deze vrees is volkomen ongegrond gebleken, omdat het gesproken nieuws nimmer de intieme sfeer van het dagblad heeft kunnen benaderen. Zo zal het ongetwijfeld gaan met de televisie en sportwedstrijden. De ware sportliefhebber zal — ook bij slecht weer — naar de velden trekken, omdat de televisie toch een surrogaat blijft. Daarom geen zorgen voor de tijd.

Cijfers

Het ene Sovjet-ministerie na het andere wordt geprezen wegens het vervullen van zijn productie-quotum met 100% of meer, zo lazē wij in de Observer. In zijn toespraak tot de Opperste Sovjet gaf de minister van Financiën, Zwerew, te kennen: „Gedurende het gehele afgelopen jaar hebben sommige ministeries en centrale afdelingen nagelaten de bureaux en ondernemingen, die onder hen resorteren, te laten controleren door accountants. In vele industrieën heeft sedert jaren geen accountantscontrole meer plaats gevonden”. Over productie-cijfers gesproken!!

Eerherstel

Velen zullen er met voldoening van hebben kennis genomen, dat aan de heer P. Dourlein tenslotte de hoogste militaire onderscheiding, de Willemsorde, is verleend. Het is een verdienste van de Parlementaire Enquête-Commissie, dat zij een juist licht heeft geworpen op de gedragingen van deze held tijdens de bezettingstijd, gedragingen, die destijds geheel verkeerd werden uitgelegd en die er toe hebben geleid, dat de heer Dourlein jaren lang ondank als werelds loon heeft moeten incasseren. Hij toch was de man, die als parachutist neergelaten, door de Duitsers werd gevangen genomen. Toen het hem duidelijk werd, dat hier verraad in het spel was, wist hij uit de gevangenis te ontsnappen en naar Engeland uit te wijken, alwaar hem een minder prettig onthaal werd bereid, aangezien men hem niet geloofde. Daar werd hij tenslotte opgesloten. Gelukkig is echter de waarheid toch aan het licht gekomen. Wij kunnen de Parlementaire Enquête-Commissie dankbaar zijn, dat het voor een groot deel haar werk is geweest, om aan deze ernstige dwaling een einde te maken.

COMMISSIES KOMEN BIJEE

De Commissie voor Financiële en Belastingpolitiek der V.V.D. zal op Dinsdag, 7 November a.s., 's avonds te 7.30 uur, in Hotel Terminus, Stationsweg 80, 's-Gravenhage, een bijeenkomst houden betreffende de paragraaf Financiële en Belastingpolitiek van het Werkprogram. Partijleden, die tot deze bijeenkomst toegang wensen, dienen zich zo spoedig mogelijk telefonisch of schriftelijk te wenden tot het Algemeen Secretariaat, Koninginnegracht 61, 's-Gravenhage, tel. 111768, waarna zij een uitnodiging zullen ontvangen.

De Commissie van de Defensie der V.V.D. zal Vrijdag, 10 November a.s., 's avonds om 8 uur, in Hotel Terminus, Stationsweg 80, 's-Gravenhage, een bijeenkomst houden betreffende de paragraaf Landsverdediging van het Werkprogram. Partijleden, die tot deze bijeenkomst toegang wensen, dienen zich zo spoedig mogelijk telefonisch of schriftelijk te wenden tot het Algemeen Secretariaat, Koninginnegracht 61, 's-Gravenhage, tel. 111768, waarna zij een uitnodiging zullen ontvangen.

De Kunstcommissie van de V.V.D. zal Maandag, 6 November a.s., des avonds te 7.30 uur, in Hotel Terminus, Stationsweg 80 te 's-Gravenhage, een bijeenkomst houden betreffende de culturele paragraaf van het Werkprogram. Partijleden, die tot deze bijeenkomst toegang wensen, dienen zich zo spoedig mogelijk telefonisch of schriftelijk te wenden tot het Algemeen Secretariaat, Koninginnegracht 61, 's-Gravenhage, telefoon 111768, waarna zij een uitnodiging zullen ontvangen. Op pag. 7 vindt men een aankondiging betreffende de bijeenkomst van de Commissie van de Wederopbouw.

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Weekblad van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie

Voorzitter Redactie-comm.:
Drs. H. A. Korthals.
Redactie-secretaris: Mr. E. Elias.
Adres. Spuistraat 274, ingang Raamsteeg, telefoon 36325.
Administratie: Postbus 43, A'foort, tel. 5267.
Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 per jaar.
Voor het zenden van abonnements- en advertentiegelden: Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie“ te Amersfoort.
Losse nummers 15 cent.
Voor advertenties wende men zich tot de administratie.

NIEUWS

van de J.O.V.D.

De afdeling Groningen der J.O.V.D., organiseert op 25 en 26 Nov. in de Jeugdherberg „Us Blau Hiem“ te Appelscha, voor de provincies Groningen, Friesland en Drenthe, een regionaal weekend. Aanvang des Zaterdag om ± 5 uur. De bedoeling van dit weekend is, de oprichting van nieuwe afdelingen in genoemde provincies aan te moedigen. Wij nodigen dan ook alle jongeren, die in ons werk belang stellen, uit, naar Appelscha te komen. Er zullen enkele interessante voordrachten worden gehouden en er blijft ruim tijd over voor gesprekken. De deelnemerskosten zijn nihil, ieder is de gast van de J.O.V.D.

Wij verzoeken de V.V.D.-functionarissen in onze Noordelijke provincies nadrukkelijk, hun volle medewerking aan het welslagen van dit weekend te willen verlenen. Hoe meer jongeren in onze J.O.V.D. worden verenigd, hoe sterker de V.V.D. komt te staan.

Inschrijvingen voor dit weekend (tot 18 Nov.) moeten worden gezonden aan: **Secr. J.O.V.D., Groningen, Mr. W. de Sitterstraat 13A**, waar alle verdere inlichtingen zijn te krijgen.

TOCH NIET V.V.V.!

De secretaris van de afdeling Perszaken der Ned. Spoorwegen heeft in een ingezonden stuk (zie vorig nummer) bezwaren ingebracht tegen een redactioneel stukje, waarin het „Vlug, Veilig en Voordelig“ der N.S. niet in alle opzichten aanvaard werd. Het ontbrak aan tijd en gelegenheid om onder het ingezonden stuk dadelijk een antwoord te stellen; dit geschiedt thans hieronder.

In bedoeld ingezonden stuk wordt betoogd dat de veiligheid der treinreizigers niet in gevaar werd gebracht door onbewaakte overwegen doch uitsluitend de veiligheid der weggebruikers.

Dat is natuurlijk onjuist, omdat een behoorlijke botsing immers ontsporing kan veroorzaken? En brengt ontsporing de veiligheid der reizigers niet in gevaar?

Onze opmerking dat op vele plaatsen de overwegen, die de spoorwegen kruisen, NIET voldoende uitzicht bieden is WEL juist en door ons bovendien ter plaatse gecontroleerd. Laat de secretaris voor Perszaken zich nu ook eens persoonlijk overtuigen van het geheel of gedeeltelijk ontbreken van voldoende uitzicht bij meerdere

C = P - I + O

(Ingezonden)

De heer Stoffel brengt in zijn beschouwing in het nummer van 13 October van Vrijheid en Democratie de wens naar voren, dat de waarheid als een koe: Consumptie = Productie min Investatie, als motto bij elke beschouwing gebruikt zal worden. Welnu hier is het als titel gebruikt, alleen is de letter O erbij geplaatst, de O van opsouperen en dat doen wij zolang de betalingsbalans nog geen gezond evenwicht heeft gevonden. Alle krachten moeten worden ingespannen om van deze O een nul te maken. Laten wij nu maar niet al te veel gaan dokteren aan de I van investatie, want wij moeten investeren om het steeds groeiend overschot aan arbeidskrachten werk te kunnen geven. Dus moet de oplossing gezocht worden in een kleinere C en in een grotere P.

Hier is inderdaad nog wel iets te bereiken en misschien zelfs wel zonder het consumptiepeil, lees wat men als welvaart gevoelt, al te veel te verlagen, waar de huidige loon- en prijspolitiek heendrijft. Maar dan moet de arbeid, die verricht wordt, ook zo efficiënt mogelijk zijn, of met andere gewone woorden: er moet zo weinig mogelijk rompslomp zijn, want rompslomp kost arbeidskrachten, die niets produceren.

Daarom zo min mogelijk overheidsvoorschriften, elk voorschrift kost voor de handhaving en uitvoering en overheidspersoneel en personeel bij het bedrijfsleven, dat dus niet aan het eigenlijke productieproces deelneemt, maar wel de producten verbruikt. Wat er nodig is aan overheidsvoorschriften moet zo duidelijk en eenvoudig mogelijk zijn, desnoods met opoffering van de soms ad absurdum opgevoerde poging om de uiterste rechtvaardigheid te betrachten, door middel van een omslachtige en dus arbeidverslindende procedure.

Zowel aan het een als aan het ander hapert nog wel iets.

Men heeft wel eens aan onze partij gevraagd of zij reëel kan aanwijzen wáár bezuinigd kan worden. Het antwoord kan door ons allen gegeven worden. Is het niet mogelijk, dat een ieder, die in dit opzicht goed gefundeerde voorstellen kan doen of die volledig gedocumenteerde gevallen van inefficiënt optreden van ambtenaren weet*, dit ter kennis brengt van het Hoofdbestuur, opdat dit de voorstellen of voorvallen, eventueel via de Kamerleden, ter kennis van de betrokken instantie of Minister kan brengen? Hierdoor kan de V.V.D. een wezenlijke bijdrage leveren om tot een efficiënter overheidsapparaat

overwogen op het traject Varsseveld - Winterswijk. De boerenbevolking weet hoe de begroeiing behoorlijk uitzicht belemmert en houdt hiermee angstig - verstaat u: angstig! - rekening, maar ook niet-achterhoekers maken van die overwegen gebruik.

En nu wij dus toch weer over de leemten bij „Vlug, Veilig en Voordelig“ schrijven, ook nog dit:

Is het onmogelijk het publiek aan de loketten sneller en meer efficiënt te bedienen, en dat meer loketten worden bezet door efficiënt werkende kaartjesverkoopsters (verkopers)? Wij hebben persoonlijk in de afgelopen weken weer tweemaal de onvoldoende service aan de loketten van station SS Den Haag ondervonden, terwijl een kennis zo juist zijn hart over hetzelfde euvel (te Maastricht) in een Maastrichts blad heeft gelucht; is het onmogelijk dat op de secundaire lijnen en lijntjes (Arnhem - Winterswijk, Arnhem - Roermond) de rijtuigen en vooral de accessoires behoorlijk worden gereinigd, en dat op kleine perrons en bij lange treinen door optrekken e.d. wordt gezorgd, dat oudere en invalide reizigers en moeders met kleine kinderen geen

te geraken. Een ieder zal er op bedacht zijn om zijn eigen zaken zo doelmatig mogelijk te beheren, maar de Nederlandse Staat is een zakelijke onderneming, waarin wij allen deelgenoot zijn.

Maar ook het bedrijfsleven zelf zal nog het een en ander kunnen en moeten doen. Vooral de kleinere ondernemers zullen terdege moeten nagaan of in hun bedrijf alles zo doelmatig mogelijk geschiedt. De grote ondernemingen doen dit reeds in ruime mate. Een kleine ondernemer zal wellicht door een enkel betaald advies zijn bedrijf doelmatiger kunnen inrichten en daardoor improductieve arbeidskrachten kunnen besparen, hetgeen prijsverlagend kan werken.

Ook is het misschien nuttig, wanneer meer deskundigen dan schrijver dezes, eens nagaan of er op de bijkomende kosten niet bezuinigd kan worden, er zijn b.v. gevallen bekend, dat 20 % van de consumentenprijs besteed wordt aan reclame. Inrichting van zakengebouwen, de wijze van de verdeling der goederen enz. Dit alles moet uiteindelijk door de gebruiker worden betaald. In de afgelopen 100 jaar zijn de eigenlijke productiekosten zeer sterk gedaald door de mechanisatie. De distributiekosten daarentegen zijn lang niet in dezelfde mate verminderd, ondanks de verbetering van het transportwezen, in hoofdzaak door een grote vermeerdering van de bijkomende kosten.

Reeds zijn een aantal firma's er toe overgegaan om direct van hun fabrieken naar de winkels te leveren. Weliswaar zouden dan weer categorieën werknemers (tussenhan-

De hoofdlijnen van het Nieuw-Guinea vraagstuk

(Ingezonden)

Naar de inhoud van het artikel van 29 September over bovenstaand onderwerp, geschreven door Mr. G. Vonk, zou zowel het afstaan als het niet-afstaan van Nieuw-Guinea provocatie betekenen. Staat Nederland N. Guinea af, dan provoceert het de kwaadwillige elementen in Indië door betoon van zwakheid; staat Nederland N. Guinea niet af, dan provoceert het geheel Indië door een plotseling vertoon van wil en kracht.

Omtrent het eerste geval is op te merken, dat zwakheid zeker nooit goede wil opwekt, maar dat een voortzetting van onze slaphed vermoedelijk nauwelijks aandacht zou trekken; althans niet in Indonesië of andere vreemde landen.

Onze positie in N. Guinea werd reeds vrijwel onherstelbaar gecompromiteerd door een onzer vertegenwoordigers in Indië (was het Mr. Van Royen?) toen deze de toezegging deed dat over N. Guinea „gepraat“ zou kunnen worden. En hij werd door onze regering ten deze niet gedesavouéerd. Als men een tegenstander toegeeft, dat over een rechteloos gestelde eis

levensgevaarlijke atletiek moeten plegen bij het verlaten van de trein (overtuigt u bij aankomst van de trein uit Arnhem te 18.22 aan het station Aalten - het woord „schandaal“ was de zachtste omschrijving, welke wij vernamen).

Wij zijn erkentelijk voor het vele goede dat de N.S. hebben gepresteerd en nog dagelijks presteren, maar de directie, dan wel haar secretaris voor de afdeling Perszaken moet zich niet op het standpunt stellen, dat zij onfeilbaar zijn en dat op de waardering „Vlug, Veilig en Voordelig“ geen enkele bemerking is te maken en dat geen enkele gemotiveerde klacht kan worden ingebracht.

del) het toch al groeiende leger van de werklozen vergroten, maar aan de andere kant is detailprijsverlaging door kostenverlaging het aangewezen middel om de dreigende inflatiespiraal te ontgaan. Tevens kunnen dan meer goederen voor dezelfde geldhoeveelheid worden gekocht, die dus ook geproduceerd moeten worden en dus werkgelegenheid scheppen.

In het kort gezegd dus een omschakeling naar de direct productieve zijde van het bedrijfsleven. Hier ligt een taak voor de overheid om de steer daarvoor te scheppen.

Hier kan iets, misschien zelfs wel veel bereikt worden, indien men bereid is zich hierop in te stellen.

Het spreekt vanzelf, dat deze verandering slechts zolang moet duren als nodig is om de achterstand in te halen. Daarna kan men weer zien in hoeverre men de andere kant uit moet en kan om het natuurlijk evenwicht in goederenproductie en consumptievermogen te herstellen.

Hier kan de econoom met vrucht in de leer gaan bij de ingenieur, die de regeltechniek beheerst.

Voor alles moet de letter O een nul worden, anders verarmt het volk als geheel en de enkeling moet dan mee verarmen.

*) Als voorbeeld geef ik het volgende voorval: ruim een jaar geleden was er een verschil van mening over een rekening van een aannemer in een dorp in Drenthe. Ter oplossing van dit geval begaven zich twee ambtenaren per auto over een afstand van 17 km. heen en 17 km. terug naar de aannemer om over het verschil van 45 cent te praten. Commentaar overbodig. Dit voorval is echter te lang geleden om - zelfs goed gedocumenteerd - ter kennis te brengen, doch er spreekt een mentaliteit uit, die wij helaas ook nu nog wel kunnen constateren.

„gepraat“ kan worden, heeft men daarmee een recht toegekend. En het was overduidelijk, dat de roerige elementen van Indië zich daaraan vast zouden bijten. Zou onze regering zonder meer dit recht ontkennen, dan is het niet twijfelachtig welke reacties hierdoor bij de heer Soekarno en zonder en met zijn medewerking in het gistende deel van Indië ontkend zouden worden. Voor onze landgenoten in Indië zouden de gevolgen zeker fataal zijn.

Nu wij Ambon aan de Republiek hebben uitgeleverd en bereid zouden zijn het lot van onze landgenoten in Indië aan een draad te binden is het toch kinderlijk ondoordacht onze edelaardige gevoelens ten opzichte van N. Guinea in feiten te willen uitdrukken.

Tenzij wij nieuwe wegen zouden durven bewandelen. Indien wij Engeland en Amerika begrip zouden kunnen bijbrengen van onze rechten in Indië en van onze goede bedoelingen ten opzichte van de Staat Indonesië zou een ernstig vermaan, onder aanduiding van eventuele sancties, door de regeringen dezer landen gericht tot de Indonesische regering omtrent de gedragslijn, die van haar verwacht wordt, zonder twijfel een pacificerende werking hebben; indien Nederland en Australië in samenwerking de machtspositie, die zij, ondanks hun geringe militaire kracht, in de Staten-verbanden innemen, zouden gebruiken om begrip voor hun goede bedoelingen te verkrijgen, dan zou het onder onze hoede houden van N. Guinea moeilijk zijn zonder roekeloze verontachtzaming van onze landgenoten in Indië.

Maar wij liepen en lopen willoos in het gevolg van Amerika en Engeland. Omdat wij zo zwak, maar vooral omdat wij zo theoretisch en lamkendig zijn.

Ir. G. M. DE JONGH
SCHIFFER

ONZE FOTOGRAAF WAS IN OUD-LEUSDEN

*Des Ritmeesters
overtuigingskracht*

*Even uitrusten
van alle
problematiek*

*De herfstzon verlicht
de geest*

De ernst des levens

*Senatoriale hooggeleerdheid
achter de kathedraal*

OP SCHERPE SCHAAFTSEN!

De reorganisatie der sociale verzekering

(Ingezonden)

1. **D**e strijd om de uitvoeringsorganisatie der sociale verzekering heeft ook in dit blad weerklank gevonden. In het nummer van 9 Juni wijdde mr. C. F. Haarman te Groningen een bespreking eraan, in het nummer van 13 October een schrijver, die zich L. noemt en van oordeel was, dat de Regering zich met haar plannen op glad ijs begaf. Het is jammer, dat geen van beide schrijvers zijn functie heeft vermeld, daar het altijd aardig is te weten uit welke hoek de wind waait. Schrijver dezes, Voorzitter van de Raad van Arbeid te Rotterdam, acht het gewenst de nadruk erop te leggen, dat hij niet van plan is — evenmin als de beide andere auteurs dat zullen zijn geweest — het probleem der uitvoeringsorganisatie alleen vanuit zijn eigen beroepsstandpunt te bekijken. Hij heeft slechts het gezichtspunt van iemand uit de praktijk willen kenbaar maken. De inhoud van dit artikel is dus slechts geïnspireerd door de wens op neutrale, objectieve wijze bij te dragen tot het ontwerpen van het beste plan voor de toekomstige uitvoeringsorganisatie. Dat dit plan totaal afwijkt van de suggestie van beide vorige schrijvers, moge dan ook worden gezien als symptoom van het feit, dat hun standpunt in onze kringen beslist niet de communis opinio vertegenwoordigt. Onlangs bleek bij een „hearing” over dit probleem van deskundigen door de fracties uit de beide Kamers, dat de stemmen staakten. Ook in zuiver liberale kring wisselen de opinie's en het is onjuist om het zo voor te stellen, alsof het onze politieke visie is, die critiek op de minister gebiedt.

2. **W**aarin vindt dit meningsverschil zijn oorzaak? Waarschijnlijk in de (onbewuste) eenzijdigheid van degenen, die een bepaald standpunt verdedigen. De rol, welke men in de huidige uitvoeringsorganisatie vervult, het soort orgaan, waarbij men is betrokken, het streven om eigen positie te verstevigen, althans niet te verzwakken, het zijn allemaal factoren, welke onbewust iemands standpunt beïnvloeden. Uiteraard geldt dat precies zo voor ons. Wij bieden onze eigen suggesties dan ook slechts aan als een poging om in een eerlijk streven naar de waarheid op alle facetten het licht te doen vallen. We durven dus ook allerminst te stellen, dat alleen onze mening het liberale standpunt weergeeft. Het tegendeel is waar! Indien onze vertegenwoordigers straks in de Kamers zullen hebben te beslissen, mogen zij evenwel ook hebben kennis genomen van het hierna volgende.

3. **H**et is nodig drie punten voorop te stellen:

1. De ervaring met het „zelf-doen” bij de uitvoering der sociale verzekering is te gering; de pleiters ervoor kunnen het gehele terrein der sociale verzekering niet overzien;
2. de scherpe veroordeling van alles wat naar de overheid zweemt, is niet in het belang van een goede liberale politiek;
3. het gaat bij de plannen voor de toekomstige uitvoeringsorganisatie in wezen om heel andere moeilijkheden als waarvan de heren Haarman en L. gewagen.

4. **H**et loont de moeite op elk punt heel in het kort in te gaan.

Ad 1.
De ervaring met het „zelf-doen” is te gering, omdat het totnogtoe alleen maar op basis van vrijwilligheid geschiedde. Werkte een werkgever niet voldoende mee, dan werd hij uitgestoten en verwezen naar de „overheidsorganen”. Alle kwade risico's konden hierdoor worden vermeden. Het zelf-doen heeft slechts nog maar

wittebroodsweken gekend en is allerminst geharnasd voor de moeilijkheden van het gewone leven. Dat gewone, dagelijkse leven heeft immers altijd te maken met de honderdduizenden slechte betalende, de nalatigen, de knoeters en de steeds van beroep en woonplaats wisselenden. Indien, naar wij hopen, het plan ener bedrijfstaksgewijze opbouw van de uitvoeringsorganisatie der sociale verzekering doorgaat, zullen de mensen van de huidige bedrijfstaksgewijze lenlijk opkijken, als zij bemerken in wat voor schijnwereld zij totnogtoe hebben mogen leven.

Het „zelf-doen” is bovendien beperkt geweest tot (gunstige) gedeeltes van drie takken van verzekering, te weten de land- en tuinbouwongevallenverzekering, de ziekteverzekering en de kinderbijslagverzekering. De risico-overdracht van de industriële ongevallenwet kan nauwelijks meetellen. Het „zelf-doen” heeft zich dus nog te weinig kunnen ontwikkelen, is ook te weinig gehard, om volleerd te zijn. Met name ontbreekt het onderling op elkaar afgestemd zijn, zodat bij monopolisering van het systeem de waarborg voor efficiënte, gemeenschappelijke uitvoering zou ontbreken. Alleen de Federatie van Bedrijfsverenigingen kan als goed voorbeeld van onderlinge, vrijwillige samenwerking gelden. Het spreekt dan ook van zelf, dat indertijd uit een oogpunt van rendabele, efficiënte uitvoering de gezamenlijke administratie aan de C.V. Centraal Beheer werd opgedragen. Het door de minister voorgestelde, door de beide vorige schrijvers zo fel bestreden, Centrale Administratie Kantoor beoogt niet anders dan een nieuwe vorm van het administratiekantoor van Centraal Beheer te zijn.

Ad 2.
Het streng critiseren van toenemende overheidsbemoeïing is in deze tijd dringend nodig en gewenst. Gaat men echter te ver, dan vervait men in de fout van onze voorvaders in de 19e eeuw, tegen welke extreme vrijheidspolitiek eindelijk Van Houten een dam wist op te werpen. Indien de liberalen van onze dagen voortgaan te fulmineren tegen alle overheidsbemoeïing, graven zij heel gauw hun eigen graf. Overheidsbemoeïing is niet altijd verkeerd, zij kan vaak niet worden gemist. Wel kan over de preciese grenzen worden getwist. Men doe dat dan echter met een reële blik, welke niet is verduisterd door de panische angst voor alles wat naar staatsbemoeïing zweemt.

Het is nog altijd goed-liberaal om voor de overheid daar een taak aanwezig te achten, waar de belanghebbenden het zelf niet kunnen klaarspelen. Uiteraard zullen die belanghebbenden dat zelf nooit willen erkennen. Wie ziet tijdig het eigen falen? Daarom is de nuchtere, neutrale blik van het algemene bestuursapparaat nodig om te kunnen corrigeren, stimuleren of ontplooiën.

In de ondernavige quaestie is de leiding van de overheid nodig teneinde de zelf-uitvoerende bedrijfsverenigingen in het gareel te houden en daardoor te verwezenlijken, dat altijd als eerste het landsbelang wordt gediend.

We pleiten, dus niet tegen zelf-doen, we pleiten om principiële en praktische redenen vóór zelf-doen, mits dat niet tot benadeling van de algemene belangen kan leiden. Van die benadeling zou sprake zijn, indien bij het zelf-doen alle leiding zou ontbreken en de bedrijfsverenigingen met name bij de volgende 5 punten de vrijheid zouden hebben niet te coördineren en de belangen van de miljoenen verzekerden aan de versplintering prijs te geven.

Die vijf punten zijn: 1) de medische contrôledienst; 2) de administratieve buitendienst; 3) de financiële dienst; 4) de technische administratie; 5) de statische dienst.

Samenwerking op deze terreinen is zo dringend nodig, dat de overheid in het algemeen niet mag toelaten, dat er dissidente bedrijfsverenigingen zouden zijn, welke om redenen van eigen belang de nationale opzet der sociale verzekering in de wielen zouden rijden. Enkele uitzonderingen (grafisch bedrijf, havenbedrijven, etc.) zullen wenselijk zijn.

De betrokkenen zien dat zelf ook best in, evenals de leden van de Federatie van Bedrijfsverenigingen dat indertijd hebben ingezien, toen zij in één organisatorisch verband samengingen en aan Centraal Beheer haar administratie opdroegen. Ook thans wijst men erop, dat men hoopt vrijwillig tot die samenwerking te komen. Het geeft te denken, dat men dan zo fel tegen het soortgelijke voorstel van de minister opkomt. Wat zit daar achter?

Ad 3.
Het feit, dat er bij het „zelf-doen” sprake is van een cirkelquadratuur komt bij de heren Haarman en L. niet naar voren. Toch is dit de oorzaak van alle problemen. Immers, „zelf-doen” is prachtig, maar de uiterste consequentie is, dat men in een stad 26 kantoren van 26 bedrijfsverenigingen heeft met 26 medische diensten, buitendiensten en administratieve apparaten. Om dit funeste gevolg van het extreme zelf-doen te ontlopen, heeft men in de Stichting van de Arbeid indertijd het gezamenlijke administreren van de overigens autonome bedrijfsverenigingen voorgesteld. Maar voor de arme minister, die dit voorstel in een wetsontwerp heeft overgenomen, is thans geen goed woord over! Waarom? Omdat ieder op zichzelf het „baas zijn in eigen huis” belangrijker acht dan een nationaal gedachte en opgezette, alsmede efficiënt uitgevoerde sociale verzekering.

We willen voorts wijzen op de problemen van bureaucratisme, papieren zelf-doen en specialisatie.

Het bureaucratisme is overal aanwezig waar het aantal employeerden te groot wordt. Dat geldt voor de overheid, als voor het bedrijfsleven. Toch mag dit uiteraard geen aanleiding geven tot de wens, dus altijd maar in heel kleine groepjes versplinterd te blijven! Men pakke liever het probleem „zelf aan en trachte het spook van het bureaucratisme uit de organen, die noodzakelijk groot zijn, verwijderd te houden.

Van papieren zelf-doen is sprake, als de belanghebbenden slechts formeel bij de uitvoering zijn ingeschakeld, doch feitelijk buiten alle beleid en buiten alle beslissingen staan. Zo is het thans bij de algemene bedrijfsverenigingen, zo is het in vele opzichten bij de huidige vakbedrijfsverenigingen. De man in de straat is niet geïnteresseerd bij en oefent geen invloed uit op het uitvoeringsbeleid. Hij doet dus niet zelf. Hoe men hem wel kan interesseren en inschakelen is een moeilijke quaestie, welke totnogtoe door de vertegenwoordigers van de huidige bedrijfsverenigingen niet uitputtend is behandeld.

Tenslotte eist de specialisatie van het sociale verzekeringswezen, dat alleen deskundigen en technici zich met de dagelijkse administratie bezighouden. De wetten worden steeds ingewikkelder, de papieren steeds omvangrijker en de machines steeds moeilijker te bedienen. Het echte „zelf-doen” wordt steeds meer onmogelijk, de normale belanghebbende staat steeds verder

van de uitvoering af. Wel zou men kunnen trachten hem meer in te schakelen bij de beslissingen over premieën, loonvaststellingen en uitkeringen. Hiertoe hebben wij verschillende keren uitgewerkte voorstellen aan de hand gedaan (in Arbeid en Sociaal Maandblad). Over deze wettelijke problemen van het zelf-doen hebben de heren Haarman en L. echter niet gesproken.

5. **M**inister Joekes is tot de indiening van zijn wetsontwerp gedwongen. De belanghebbenden zelf kwamen er niet uit. Zij wilden op eigen houtje steeds meer van de papeten en zorgden steeds minder voor vrijwillige coördinatie. De Regering, welke al bijna zes jaren met het probleem tobt, moest eindelijk wel ingrijpen. Bovendien had zij rekening te houden met de bestaande organisatie. Elke bedrijfsvereniging streefde naar machtsvergroting, Centraal Beheer hoopte zelf het nieuwe centrale administratiekantoor (en dan helemaal alleen) te worden, elk een wilde zich zoveel mogelijk uit de erfenis van de oude „overheidsorganen” (Rijksverzekeringsbank en Raden van Arbeid) verrijken. Dit is allemaal volkomen in de haak en verdedigbaar. Een goede, nieuwe en algemene organisatie kan alleen worden opgezet, indien de overblijfselen van een verouderd, niet meer gewenst systeem worden opgeruimd. Het is dan echter wel nodig, dat men voor de over te nemen taak uitgerust en bekwaam is. Dat is het nu juist wat ontbrak. Niemand had enige ervaring en deed enige moeite in onderlinge samenwerking zich op de nieuwe taak voor te bereiden. Zelfs vergat men in de hitte van de strijd, dat de Stichting van de Arbeid indertijd zelf als voorwaarde voor het zelf-doen het zoveel mogelijk gezamenlijk administreren had gesteld.

Daarom heeft de minister terecht ingegrepen en een organisatie voorgesteld, waarin de bedrijfsverenigingen de beleidstaak krijgen en de administratie verplicht wordt ondergebracht bij een centraal orgaan (precies zoals het totnogtoe bij Centraal Beheer geschiedt en zoals Centraal Beheer gehoopt had het met uitsluiting van alle „mededingers” te zullen krijgen). Om dan echter niet met het overcomplete, deskundige personeel van Rijksbank en Raden te blijven zitten, heeft de minister voorgesteld in het nieuwe gezamenlijke administratie-orgaan ook het personeel van genoemde instanties op te nemen. „Ook”, dus niet het personeel van de Raden en Bank alleen, maar ook niet dat van Centraal Beheer of andere combinaties alleen.

Helaas bleek het ontwerp van de minister een aantal structurele fouten te bevatten, welke — wil het ontwerp acceptabel zijn — beslist verwijderd dienen te worden. In de rede van jhr. Van Holthe tot Echten zijn die duidelijk aangestipt. Het ontwerp in zijn geheel is dan zeer goed aanvaardbaar; het is dan een getrouwe afspiegeling van het voorstel van de Stichting van de Arbeid.

6. **O**nze vertegenwoordigers in de Staten-Generaal doen dus goed de hoofdgedachten van het ontwerp van minister Joekes te aanvaarden en te volstaan met de noodzakelijke amendementen. Het ontwerp in zijn geheel af te wijzen en het laatste compromisvoorstel van de Stichting van de Arbeid te volgen, zou beslist indruisen tegen het belang van de sociale verzekering in het algemeen en de belangen van de verzekerden in het bijzonder.

Mr. N. E. H. VAN ESVELD.

Hoe werken de STATEN-GENERAAL?

Op de Studie-conferentie te Oud-Leusden kregen wij na de door vele conferentiegangers bijgewoonde Morgenwijding door ds. V. E. Schaefer, Hervormd predikant te Amersfoort, een interessante uiteenzetting over de practijk van de werkwijze van de beide Kamers der Staten-Generaal. Eerst sprak Prof. Mr. A. N. Molenaar over de Eerste Kamer.

Hoe wordt er in de practijk van de door het Reglement van Orde uitgestippelde werkwijze gebruik gemaakt?

Op de derde Dinsdag in September, na de opening door H.M. de Koningin in de verenigde vergadering, komt de E.K. voor de eerste maal bijeen. Dan wordt mededeling gedaan van de benoeming van de voorzitter door de Kroon en vervolgens overgegaan tot de benoeming van de verschillende commissies. Een Commissie voor de Verzoekschriften behandelt niet alleen ingekomen adressen b.v. over wetsontwerpen, doch ook bezwaarschriften van personen, die zich op een of andere wijze benadeeld gevoelen. Soms leidt de behandeling van een verzoekschrift tot het vragen van inlichtingen aan de Regering. Verder is er een Gemengde Commissie voor de Stenografie (met de Tweede Kamer), tevens Commissie van Beroep voor de stenografen en een Commissie voor Huishoudelijke Aangelegenheden.

Onlangs zijn er drie nieuwe commissies ingesteld, n.l. voor Uniezaken, Buitenlandse Aangelegenheden en Economische Zaken. Deze commissies dienen tot het verkrijgen van inlichtingen van de Regering, in tegenstelling tot soortgelijke commissies van de Tweede Kamer, die met de Regering in overleg kunnen treden.

Spreker behandelde vervolgens de aanvankelijk mislukte pogingen van Mr. Wendelaar tot instelling van een Indonesische Commissie en een Commissie voor Militaire Aangelegenheden. In beide gevallen werd door onze fractie aangevoerd, dat de desbetreffende onderwerpen van zo grote betekenis zijn, dat ook de E.K. in staat moet worden gesteld desgewenst vertrouwelijke inlichtingen van de Regering te verkrijgen. Merkwaardigerwijze vonden de desbetreffende voorstellen alleen steun bij de C.H. en de C.P.N. De A.R. meenden, dat de Indonesische zaken toch reeds verknoeid waren, terwijl van de zijde der beide grote partijen werd betoogd, dat de taak van de E.K. een andere is dan die van de Tweede. Verder achtte men voor incidentele onderwerpen, zoals Indonesië, geen commissie nodig; hier zou het interpellatierecht van nut kunnen zijn.

Hoewel onze fractie op het standpunt bleef staan, dat in dergelijke belangrijke zaken vertrouwelijke informatie bij de regering meer nut kan stichten dan een openbaar debat, werd ons voorstel met grote meerderheid verworpen. Hetzelfde gebeurde met de militaire aangelegenheden. Toch heeft onze fractie achteraf voldoening van haar initiatief gekregen, want bij de wijziging van het Reglement van Orde is een Commissie voor Uniezaken ingesteld, terwijl laatstelijk de Commissie voor de Defensie, waarin beide Kamers vertegenwoordigd zijn, een uitbreiding onderging, zodat nu alle fracties daarin aandeel nemen.

Bovendien is bepaald, dat de commissie desgewenst ook zonder de ambtelijke (militaire) leden kan vergaderen.

Aangezien de E.K. niet het recht van amendement bezit, bepaalt de behandeling van wetsontwerpen, waaronder ook de begrotingen, zich tot de hoofdzaken; men geeft een oordeel over het algemeen beleid.

De ingekomen wetsontwerpen worden in de vijf afdelingen onderzocht, waarna de Commissie van Rapporteurs een Voorlopig Verslag opmaakt. Na het verschijnen van de Memorie van Antwoord kan nog overleg met de Regering plaats hebben, voordat het eindverslag verschijnt, waarin wordt verklaard, dat het wetsontwerp rijp is voor openbare behandeling. Dit is onder meer onlangs gebeurd met het wetsontwerp, regelende de aansprake-

lijkheid van de overheid voor maatregelen tijdens de bezetting, toen velen niet bevredigd waren door de wijze, waarop de regering de rechtszekerheid van belanghebbenden wilde waarborgen. Het is de leden ook toegestaan een nota in te dienen over belangrijke onderwerpen, welke aan het Verslag wordt gehecht. Dit is door spreker geschied met de Indonesische quaestie.

Wat kan men nu zonder het recht van amendement bereiken, wanneer men bezwaren tegen een wetsvoorstel heeft? Men kan aandringen op een bepaalde toezegging van de Regering of in een motie zijn standpunt belichamen, doch daarvan dient alleen in uiterste noodzaak gebruik te worden gemaakt. De E.K. heeft onlangs terecht uitgesproken, dat een motie verband moet houden met een aan de orde zijnd onderwerp. Men zou zich kunnen indenken, dat men zich bereid zou verklaren om voor te stemmen, indien de Regering een zgn. novelle (spoedige herziening van het wetsontwerp) toezegt, doch formeel is dit niet juist en in zo'n geval blijft

slechts verwerping over. Spreker kwam nadrukkelijk op voor het recht van verwerping; maar al te dikwijls verkeren de Staten-Generaal door tijdsgebrek, b.v. doordat de werkdur van een wet bijna is verstreken, in een dwangpositie en de Regering verlangt dan het laten varen van overwegende bezwaren om een vacuum te voorkomen, zoals b.v. bij de Noodvoorziening-Drees.

Dit is een verwerpelijke methode, welke onze parlementaire democratie ondermijnt. Hetzelfde kan gezegd worden van ingrijpende wijziging van een wetsontwerp door de Regering tijdens de behandeling in de Tweede Kamer, waardoor dit geheel van karakter verandert. Dit heeft zich o.a. voorgedaan met betrekking tot een wettelijke regeling van accijnzen en invoerrechten, welke oorspronkelijk voor geheel Indonesië bedoeld was, maar na de soevereiniteitsoverdracht alleen voor Nieuw Guinea zou gelden. De E.K. had hiertegen terecht overwegende bezwaren en spreker heeft er toen toe medegewerkt, dat de Regering de toezegging deed het onderwerp voorlopig door de Gouverneur bij ordonnantie krachtens de Machtigingsregeling te doen regelen, om daarna bekrachtiging door de Staten-Generaal te vragen. Het wetsontwerp is vervolgens ingetrokken.

(Vervolg op pag. 8)

HONIG

IN PAKJES VAN 6 STUKS 15 CENT

IN BUSJES VAN 25 STUKS 60 CENT

HONIG BLOKJES met vlees bouillon

DUIDELIJK!

In het nummer van 26 October van het weekblad „Christelijk Historische Nederlander”, in welks redactie vier Tweede Kamerleden van de Christelijk Historische Unie zitting hebben en twee Eerste Kamerleden, troffen wij een artikel aan onder de titel: „De gaande en komende man.”

Dit artikel behandelt de wijziging in de leiding van de departementen van oorlog en marine.

Over de komende man, mr. s'Jacob, begint de redactie vast te stellen, dat hij „nu reeds geen onverdeeld gunstige pers” heeft. Nadat de redactie dit heeft aangetoond met een aantal aanhalingen uit de pers, voegt zij daaraan het volgende toe:

„Tenslotte: De nieuwe minister zou zijn van Christelijk-Historische huize. Laten wij dus zeggen, dat dit een belofte kan inhouden voor de toekomst. Dan zeggen we nog niet veel, hetgeen wij met opzet doen, omdat we zijn optreden zullen afwachten en zijn beleid zakelijk beoordelen.

Daar de nieuwe bewindsmen niet is aangesloten bij de C.H.U., maakt dus de C.H.U. geen deel meer uit van dit Kabinet.

Wij kunnen niet zeggen, dat wij dit betreuren.

Daarvoor staan wij te kritisch tegenover dit ministerie, al zullen wij het ongetwijfeld steunen, wanneer 's lands belang dit gebiedt.”

Veel hebben wij hieraan niet toe te voegen. De christelijk-historischen zien dus een wijziging in de basis waarop het kabinet in 1948 is opgetrokken, omdat zij mr. s'Jacob niet beschouwen als iemand uit hun midden.

Deze mening is uitermate belangrijk en zal haar invloed op de opvattingen van anderen niet kunnen missen.

Belangrijk voor ons in het bijzonder is ook, dat eveneens wijzigingen zijn aangebracht met betrekking tot de staatssecretarissen. En wel zo, dat in het vervolg op het departement van oorlog geen geestverwant van ons meer zal zitten. Moge men beseffen, dat dit voor ons ook van niet geringe betekenis is!

En Wederopbouw

De Commissie van de Wederopbouw der V.V.D. zal op Donderdag, 16 Nov., 's avonds om 7.30 uur, in Hotel Terminus, Stationsplein 3 te Utrecht een bijeenkomst houden betreffende de paragraaf Wederopbouw en Volkshuisvesting van het Werkprogramma. Partijleden, die tot deze bijeenkomst toegang wensen, dienen zich zo spoedig mogelijk telefonisch of schriftelijk te wenden tot het Algemeen Secretariaat, Koninginnegracht 61, 's-Gravenhage, tel. 111768, waarna zij een uitnodiging zullen ontvangen.

Een vrouw in de Staten

De redactie van „Vrijheid en Democratie” is zo vriendelijk aan de organisatie „Vrouwen in de V.V.D.” geregelde plaatsruimte toe te staan voor politieke zaken, die vrouwen raken.

Copie voor deze rubriek moet gezonden worden naar de secretaresse Joh. H. Springer, Alexanderstraat 16, Haarlem, uiterlijk Vrijdagmiddags voor de verschijning van het blad van de daarop volgende week. De redactie-commissie, bestaande uit Mevr. Mr. E. A. J. Scheltema-Conradi, Mevr. C. Stemler-Tjaden en Mej. Joh. H. Springer, moet zich echter de beslissing over de plaatsing voorbehouden.

De eerste gebeurtenis, die ons van belang lijkt hier besproken te worden, is het intreden van mevr. mr. J. M. Stoffels-Van Haften in de Provinciale Staten van Noord-Holland wegens het bedanken van mr. Slingenberg, die naar Den Haag is verhuisd.

Op 7 November zal mevrouw Stoffels beëdigd worden en haar werkzaamheden beginnen. Wij vinden het belangrijk, dat wederom een vrouw van onze richting in dit college zal werken en denken daarbij onmiddellijk aan mevr. M. Boissevain-Pijnappel, die van 1919 tot 1939 in de Provinciale Staten van Noord-Holland zitting had.

De partijen, waarvoor zij achtereenvolgens zat, verschillen van de onze niet alleen in naam. Ook het karakter en het programma van partijen evolueren en veranderen met onze samenleving. De geest, waarin zij haar taak verrichtte, was echter de onze en wij herkennen dezelfde trekken in het werk van vele onzer nieuwe vertegenwoordigsters. Bijna twintig jaar lang had mevr. Boissevain zitting in de commissie voor de Provinciale Ziekenhuizen, met een toewijding en kennis van zaken, waaraan wij allen een voorbeeld kunnen nemen; verstandig, overlegend zuinig en met een grote liefde en begrip voor patiënten en verplegenden.

Mevrouw Boissevain werd op 10 Juli van dit jaar 80 jaar. Door verschillende omstandigheden is haar jubileum in ons blad toen niet herdacht, hoewel de partijleden en vooral de „Vrouwen in de V.V.D.” haar niet vergaten. Dat mag ook niet, want het zijn figuren als mevrouw Boissevain, die wij nodig hebben, iemand, die geheel boven alle wrijvingen stond en reeds door haar persoonlijkheid en wijze van spreken een vergadering waardevol kon maken.

Wij menen haar en haar werk niet beter te kunnen eren, dan door haar een goede opvolgster te geven, die wij in mevrouw Stoffels, jong, intelligent en ondernemend als zij is, gevonden menen te hebben. Van harte hopen wij, dat mevrouw Stoffels, ook in de Commissies, die zulk een belangrijk deel van de arbeid in de Staten vormen en haast onmisbaar zijn om de tijd tussen de halfjaarlijkse zittingen te overbruggen, een vooraanstaande plaats zal innemen en dat zij een grote voldoening in dit werk zal vinden.

E. A. J. SCHELTEMA-CONRADI.

Hoe werken de Staten-Generaal?

(Vervolg van pag. 7)

Het is evenmin juist, zoals bij de Belastingsherziening 1947 is geschied, zeven wetsontwerpen samen te voegen. Bij bezwaar tegen één wetsontwerp zou men het geheel moeten verwerpen.

Het argument, dat de E.K. een college van revisie is, wordt te pas en te onpas gebruikt. De E.K. maakt deel uit der Staten-Generaal en is dus binnen bepaalde grenzen mede belast met de controle op het Regeringsbeleid. Dat een wetsontwerp in de Tweede Kamer met grote meerderheid is aangenomen, mag voor de E.K. geen rol spelen. Een vergissing is immers mogelijk, terwijl bij een beleidsvoetum de verhoudingen geheel anders kunnen liggen. De E.K. heeft haar eigen verantwoordelijkheid te dragen. Vroeger kwamen in de E.K. vrijwel geen fractievergaderingen voor en ook thans nog overweegt de individuele beoordeling, hetgeen spreker toejuicht. Ondanks de lawine van wetsontwerpen, welke men tegenwoordig te behandelen krijgt en waarbij soms eneroverende politieke meningsverschillen optreden, heerst er in dit college een voortreffelijke geest.

(De rede van de heer Kort-hals over de Tweede Kamer plaatsen wij in ons volgende nummer).

„Ambon-therapie”

(Ingezonden)

Mr. Vonk heeft vorige week, als Ambon-medicus optredend, de diagnose gesteld van de dodelijke kwaal waaraan Ambon dreigt ten onder te gaan. Ik wil mij een ogenblik, hoewel jurist gelijk de heer Vonk, als Ambon-medicus aan zijn zijde stellen en mij verdiepen in de therapie, waar de door mr. Vonk gestelde diagnose om vraagt. Deze therapie geldt eigenlijk niet zozeer de Republiek der Zuid-Molukken, als wel de Republiek Indonesië, want het is in feite de laatste die aan een erge kwaal lijdt en niet de eerste. Deze kwaal is de onlaafbare honger om het zelfbeschikkingsrecht der Indonesische volkeren, als een rode draad geweven door de R.T.C.-accorden, te verorberen. Deze kwaal moge nu tenslotte bij Ambon meer tot het Nederlandse volk gaan spreken, dan bij de andere deelstaten, doch de symptomen ervan zijn veel ouder. En al komt bij Ambon het gevoel meer in opstand, dan bij de overige liquidaties der deelstaten, dit neemt niet weg, dat de onderhavige zaak een zuivere rechtswestie is, en wel een die ligt zowel op internationaalrechtelijke, nationaalrechtelijke en Unierechtelijke terrein. De regering heeft tot nu toe weinig blij gegeven dit te beseffen, heeft de tot Republiek Indonesia onthoofde R.I.S.,

die oorlog voert met volkeren, welke hun zelfbeschikkingsrecht wensen te effectueren, als „vredelievende” natie (de eis gesteld bij art. 2 Uno-Charter) in de Verenigde Naties geholpen en negeert de stelselmatige schendingen der R.T.C.-accorden, althans blijft geheel in gebreke om deze schendingen ongedaan te maken.

Ik deel geheel het oordeel van mijn collega-Ambon-medicus mr. Vonk, dat de Veiligheidsraad hier krachtens internationaal recht gehouden is een rechtsoordeel uit te spreken tegen de R.I. De ervaring, niet in de laatste plaats die van Nederland zelf, heeft echter geleerd, dat de uitspraak van zodanig oordeel, in hoge mate afhankelijk is van de al dan niet aanwezig geachte politieke opportuniteit. En in dit opzicht zal waarschijnlijk aan Ambon, hoewel juridisch op hetzelfde niveau gelegen, niet hetzelfde gewicht worden toegekend in de schaal der politieke Veiligheidsraadjustitie als aan Noord-Korea. De conclusie van deze therapie is derhalve dat in de eerste plaats Nederland zelf de genezende hand zal moeten uitstrekken. Nederland dat immers niet derde is in dit geschil, doch m.i. rechtstreeks partij uit hoofde der R.T.C.-accorden.

De Nederlandse regering echter heeft zich tot heden toe een zacht heelmeeester betoond, met de bekende gevolgen van de oude zegswijze. Wij mogen ons gelukkig prijzen, dat zulks niet is geschied op recept van de V.V.D., wier vertegenwoordigers meer dan wie ook bij herhaling op de bres hebben gestaan voor het zelfbeschikkingsrecht der volkeren van Indonesië. Desondanks laten de regerende heelmeeesters de patiënten nogal ongeïnteresseerd doorsukkelen, met gevolg dat de een na de ander overlijdt, behalve de

grootste die de kleineren tot nu toe opslokt, doch binnenkort misschien nog wel eens erg zal kunnen gaan lijden aan indigestie en hamer- en sikkkel-kanker. Het komt mij voor, dat het ogenblik bedenkelijk nabij geacht dient te worden, waarop onze V.V.D.-verplegers niet langer meer vertrouwen kunnen stellen in de van 1948 tot 1950 gebezigde regerings-geneesheren, ondanks de aanvankelijke verbetering van het ziektebeeld, en verandering van medici voorstellen, n'en déplaise het feit dat een der huidige doktoren een geestverwant van ons is.

Alkmaar, 28 October 1950.

Mr. Dr. C. BERKHOUWER.

Wij willen in verband met dit stuk wel herinneren aan de motie-Oud van dit voorjaar, waarin de regeringspolitiek op dit punt onomwonden werd afgekeurd. Die motie is toen verworpen omdat alleen een minderheid in de Kamer zich aan onze zijde schaarde. De meerderheid heeft toen haar zegen gegeven aan de door onze fractie zo fel afgekeurde politiek t.a.v. het zelfbeschikkingsrecht. — Red.

Lezingen voor Haagse vrouwen

Op Maandag 6 November zal mej. M. Th. C. van den Ent, lid van de subcommissie Sociale Zorg van de Haagse Demobilisatieraad voor de Haagse Vrouwen in de V.V.D. spreken over: „demobilisatie en haar problemen”. Deze bijeenkomst wordt gehouden des avonds te acht uur in „Carlton”, Boslaan, hoek Bezuidenhoutseweg.

Op Woensdag 22 November heeft de eerste van de serie lezingen plaats, die mevr. P. Walma van der Molen-Meindersma zal houden over het onderwerp: „Wat iedere vrouw moet weten van de 19e en 20ste eeuw om de eigen tijd beter te begrijpen.” Deze eerste bijeenkomst heeft plaats ten huize van mevr. Walma van der Molen, Van Lennepweg 7.

N.V. BOELE'S

Scheepswerven en Machinefabriek

BOLNES

Nieuwbouw en reparatie

N.V. Staalraadkabel- en Herculestouwfabriek

voorheen

J. C. DEN HAAN

GORINCHEM

DE ROTTERDAMSCH
DROOGDOK MIJ. N.V.

AFDELINGSSECRETARISSEN:

Onze administratie is gaarne bereid met U te spreken over de mogelijkheid van uitbreiding van onze lezerskring.

N.V. Lijm- en
Gelatinefabriek

„Delft”

FABRIEKSMEERK
TWEE TORENS

Tel. 106-363 — Delft

Voor dagelijks gebruik!

DE JONG'S
CHOCOLADE
CHOCOLADE
HAGELSLAG.
De eenige echte!

DAKEN -
VLOEREN

N.V. BETON- & PLATENFABRIEK
& GEBR. MYNLIFF NIMEGEN
TEL 20539

FUINARCHITECTUUR — BOOMKWEKERIJEN

Ontwerpen
Aanleggen
Onderhouden

GIJSB. VURENS

Ringvaartweg 98 - Rotterdam (O.) - Tel. 22114

MOMENT-OPNAME

De Nederlandse schilder Ouborg, die ook begrijpelijke en gevoelige schilderijen in zijn leven heeft opgebracht, produceerde onlangs met zijn tekening van vader en zoon een aberratie, die verontwaardiging wekte.

Wanneer men deze schilder de opdracht zou geven — en hij zou deze willen aanvaarden — in een gelijksoortige tekening het huidige politieke wereldbeeld te schetsen, zou het zeer de vraag zijn, of men een dergelijke productie nog een aberratie zou mogen noemen. Een reusachtige combinatie immers van vader en zoon, vriend en vijand, ideologie en religie, held en bloodaard, Oost en West, democraat en socialist, blank en bruin of geel of zwart, oorlog en vrede, realist en idealist, macht en recht, gevoels- en verstandsmens, dictatuur en volkssouvereiniteit, zee en liberaal, Kain en Abel, ja zelfs vriend en vriend, zulk een reusachtige combinatie, samengesteld in de onbegrijpelijke visioinaire lijnen eens Ouborgs, zou wellicht de huidige wereldwerkelijkheid meer nabijkomen dan welke andere uitbeelding ook. Hiermede zou echter thans alleen bewezen worden, dat niet de schilder aberrert, doch wel de wereld bezig is te aliëneren.

Dit is een ernstige zaak. En hiermede worde alleen gezegd, dat wij in onze Partij goed doen, het hoofd koud en het verstand paraat te houden.

* * *

Als er iets duidelijk schijnt, dan is het wel, dat de wereld op drift is en dat Nederland's enige kracht nog is die van het normale hersenvermogen en de doorgevoerde zelfbeheersing. Tegen die achtergrond van chaotische verhoudingen, ontwikkelingen en gebeurtenissen is het vóór alles Nederlands taak, het hoofd boven water te houden, volkenrechtelijk, nationaal, economisch en financieel.

Doch ook moreel!

Eenvoudig is dit niet. Dit komt thans wel in drie opzichten acuut naar voren, nl. met betrekking tot Nieuw-Guinea, Ambon en de Nederlanders in Indonesië.

Het Ambon-vraagstuk, dat door de Unci aan de Veiligheidsraad was voorgelegd met het verzoek de autoriteit der Unci te willen steunen, is — gelijk uit de persberichten der afgelopen week bleek — doodgelopen in het moeras der opzettelijke inertie van de Raad, die de veiligheid der Zuid-Molukkers niet telt.

Het Nieuw-Guinea-vraagstuk ligt nog steeds niet op het internationale vlak in de zin van vertroebeld te zijn door positief of negatief handelen van de Veiligheidsraad. Er is thans een Indonesische parlementaire missie in ons land, welke eerste optreden weinig gelukkig is geweest, en binnenkort zal het vraagstuk in een Ministers-conferentie op Unie-niveau worden besproken.

En het vraagstuk der Nederlanders in Indonesië is en wordt nog steeds van Indonesische zijde met de beide vorige vraagstukken in verband gebracht onder de druk van de aldoor in macht en vastberadenheid groeiende extremistische krachten in de Republiek Indonesia.

door
Mr. G. VONK

Het essentiële verloop tot dusver van deze drie thans acute vraagstukken kan onomstotelijk aanleiding geven tot bezwaren en zelfs verontwaardiging van Nederlandse zijde en geeft daartoe ook vrijwel algemeen aanleiding.

Noch ontkend noch miskend kan worden, dat de Veiligheidsraad met betrekking tot de strijd der Zuid-Molukken handelt tegen de aard en de strekking in van het Handvest der Verenigde Volken.

Evenmin kan genegeerd worden, dat het leven en welzijn der Nederlanders in Indonesië op onoirbare wijze afhankelijk dreigt te worden gesteld van het al dan niet afstaan van Nieuw-Guinea.

En nog minder kan worden voorbijgezien, dat zowel het een als het ander — zacht gezegd — niet in overeenstemming is met de ter Ronde Tafel Conferentie vrijwillig en eenstemmig gesloten overeenkomsten.

Reden te over voor verontwaardiging van Nederlandse zijde.

Kolder

Vorige week werd ons land een nieuwe zich noemende „uiterst rechtse vereniging“ onder de naam: „Nederlandse Concentratie“ rijker. In een oprichtingsvergadering, die de nieuwbakken organisatie te Utrecht hield, befoogde men met klem, dat men niet fascistisch was. Integendeel, men verklaarde „zelfs“ tegen het fascisme te zijn gekant. Wij vragen ons evenwel af, waarom met nadruk moest worden verklaard, dat men niet tot de fascistische wenste te worden gerekend. Immers, indien men daarvan zo overtuigd is, behoeft men zich toch niet van tevoren te verontschuldigen. Men schrok blijkbaar van de eigen woorden, waaruit men o.m. kon vernemen, dat „Nederland geen fut meer heeft“, „men zich kant tegen de West-Europese Federatie“, „men niet bereid is de zelfstandigheid te verkopen tegen een bord linzensoep“, „de groot-Nederlandse gedachte wordt voorgestaan“ en dergelijks fraais meer. Voorts werd president Truman nog als „smiling Harry“ betiteld. Deze groep wil niet fascistisch zijn, noch een nieuwe politieke beweging vormen. Wat men dan wel wil? Kankeren, platweg kankeren op een niveau, dat zich beneden elk peil beweegt. Waarlijk, ons volk heeft aan dergelijke „concentraties“ geen behoefte. De heren deden dan ook beter hun tijd en activiteit niet te vermorsen, doch deze in dienst te stellen van betere en belangrijker dingen. De bestaande politieke partijen bieden jaarlijks gelegenheid genoeg om ook de ontevredenheid in goede banen te leiden en deze ontevredenheid politieke uitdrukingskracht te verlenen op een wijze, waarmede het landsbelang is gebaat. Aan ongemotiveerde, afbrekende critiek hebben wij jaarlijks — zeker niet in deze ernstige tijden — niet de minste behoefte.

Democratisch (I)

In haar Memorie van Antwoord aan de Tweede Kamer over de algemene beschouwing Rijksbegroting zegt de regering enige interessante dingen omtrent de inhoud van het communistische dagblad „De Waarheid“. Volkomen terecht verklaart zij o.m., dat zij zich vooralsnog wenst te beperken tot een nauwlettend gadeslaan

Men bedenke echter: tegen de chaotische achtergrond van het gehele wereldbeeld, dit is in wezen de achtergrond van de strijd met elk middel tegen een opnieuw dreigende wereldoorlog en voor het behoud van de wereldorde, tevens reden te over voor verstandelijke bedachtzaamheid en zelfbeheersing.

Onze Partij draagt ten deze nog steeds grote verantwoordelijkheid, want de overdracht der soevereiniteit over Nieuw-Guinea kan grondwettelijk wederom slechts plaats hebben met een tweederden-meerderheid der Staten Generaal. In het onverhoopte geval, dat de socialisten en katholieken van zins mochten worden, de soevereiniteit over Nieuw Guinea toch over te dragen, zullen de stemmen van onze fracties wellicht de doorslag hebben te geven.

Bij de argumenten tegen deze soevereiniteitsoverdracht onzerzijds, uiteengezet in een vroeger artikel, is thans nog gekomen het argument, dat het optreden tegen alle internationale recht in op Ambon het moreel praktisch onmogelijk maakt, de Papoea-bevolking aan eventuele uitroeiing bloot te stellen, want het schijnt wel vast te staan, dat deze Melanesische bevolking zich te weer zal stellen tegen een Indonesische overheersing.

Nederland zal dan wellicht ten deze in de wereld alleen staan. Met het oog op de Ouborgse visie op deze wereld is er dan politiek vermoedelijk meer vóór dan tegen dit isolement op te merken.

van de ontwikkeling dier inhoud. De sterke teruggang van de lezerskring van „De Waarheid“ sinds de eerste tijd na de oorlog, is een teken van het genezingsproces, dat zich zonder dwang heeft voltrokken, aldus is de regering van oordeel. Hiermede heeft zij ongetwijfeld de spijker op de kop geslagen en haar beleid in deze is wel een bewijs, dat, ofschoon de democratie zich inderdaad moet beschermen tegen haar belagers, deze bescherming niet vroegtijdig op een te felle wijze moet worden aangepakt. De democratie zelf is in haar wezen een waarborg, dat ondemocratische gedragingen in haar gelederen zich automatisch wreken. De resultaten van een dergelijk genezingsproces, zijn belangrijker dan welk scherp verbod ook.

Democratisch (II)

Er kunnen zich in een democratische gemeenschap aanvallen van binnen uit voordoen, die met krachtige hand moeten worden bestreden. Dit is een plicht tot zelfbehoud. Van dergelijke middelen wordt slechts in het uiterste geval gebruik gemaakt, nadat de nodige, vaak langdurige lankmoedigheid aan de dag is gelegd. Zulk een geval doet zich in ons land thans voor in Finsterwolde, waar de communistische raadsmeerderheid sedert geruime tijd een wanbeheer voert. Een wanbeheer, dat zich niet alleen uit in een grove verwaarlozing van de gemeentezaken, doch ook in persoonlijke scherpe aanvallen tegen democratische ambtenaren der gemeente en de burgemeester. Het is niet alleen volkomen begrijpelijk, dat de regering in deze thans ingrijpt, het is tevens haar plicht. De communistische raadsmeerderheid in Finsterwolde heeft lang genoeg de tijd gehad om haar goede wil te tonen om zich aan de regels van het spel te houden. Zij heeft de democratische rechten echter misbruikt en haar plichten verzaakt.

In zulk een geval is ingrijpen noodzakelijk en ieder democraat zal van het ingrijpen der regering dan ook met voldoening hebben kennis genomen, in zoverre, dat er een einde komt aan het omhalsbrengen van de democratie, die het gevolg kan zijn, indien de democratische rechten niet moeten worden getreden.

☆ parlementaire flitsen ☆

Fiscaal debat werd voortgezet

Een verlate begroting in de Eerste Kamer

Toen de Tweede Kamer op Donderdag 26 October weder bijkwam, bleek een week van overleg tussen de vaste commissie voor de belastingen uit de Kamer en minister Liefstinck, dan toch tot overeenstemming in de vorm van een „fiscaal compromis“ te hebben geleid. Het kwam, kort gezegd, hierop neer, dat de minister zich toch nog bereid had verklaard de „middelbare“ inkomens, overeenkomstig het verlangen van de Kamermeerderheid, in sterker mate verlichting te geven dan in het oorspronkelijke Regeringsontwerp was voorzien. De deskundige ambtenaren van het Departement hadden daarvoor nu echter een fiscaal-technisch juistere tabel ontworpen dan het amendement-Lucas inhield. En de totale kosten van deze verlichting (waarbij overeenkomstig een voorstel van de heer Hofstra ook aan de „voet“ van de tabel nog een verdere verlichting voor de laagste inkomens was geïncorporeerd), welke f 31 miljoen bedroegen, zouden door compenserende verhogingen elders — en wel in de omzetbelasting — moeten worden gevonden.

Dat wil dus zeggen, dat die toch eigenlijk wel wat dwaze dreiging van een Kabinetscrisis naar aanleiding van deze aangelegenheid nu dus verdwenen was, maar het wil beshist niet zeggen, dat nu alles bostertje tot de (fiscale) boom was geworden.

Dit laatste geldt met name voor de verhouding tussen onze V.V.D.-fractie en minister Liefstinck. Wij hebben de vorige week reeds vermeld, hoe de heer Oud, die zich verzette tegen dit voortdurend werken onder de zweeper Kabinetscrisis, daarbij tevens reeds vaststelde, dat hij en zijn fractiegenoten zich niet in het minst bij voorbaat wensten te binden aan mogelijke compensaties, die belastingverhogingen elders ten gevolge zouden hebben. Compensatie zou immers óók — en beter — kunnen worden gevonden in: bezuiniging.

Het kan met het oog op de ontwikkeling van de politieke verhoudingen in de naaste toekomst wellicht zijn nut hebben om nadrukkelijk te stipuleren, dat de heer Ritmeester, die voor onze fractie in de vaste commissie voor de belastingen zitting heeft, zowel in die commissie als bij de verdere openbare behandeling aan die gedachte — dus dat men compensatie nu maar eens in bezuiniging of in het voorlopig achterweg laten van nieuw geprojecteerde uitgaven moet zoeken — heeft vastgehouden.

De V.V.D.-fractie is met de verdere verlichting van de belastingdruk op de middelbare en op de laagste inkomens gaarne accoord gegaan, maar zij heeft zich, evenals trouwens de anti-revolutionairen, gekeerd tegen de compenserende verhogingen in de sfeer van de omzetbelasting — met één uitzondering.

Die ene uitzondering vormde het openen van de mogelijkheid tot verhoging van de omzetbelasting op bepaalde ingevoerde artikelen (de z.g. invoerbelasting), welke verhoging feitelijk los van de compensatie-kwestie moet worden gezien. Het is zo, dat, in verband met het voor de heffing van omzetbelasting geldende cascadestelsel, waarbij ook leveringen van grondstoffen en halfabrikaten aan de belasting zijn onderworpen, de bestaande heffing van invoerbelasting op ingevoerde artikelen veelal lager is dan de belastingdruk, welke de omzetbelasting op binnenlandse goederen legt. Dit betekent dus een zwaardere druk op de binnenlandse goederen tegenover de buitenlandse. Herhaaldelijk komen daarover klachten uit het bedrijfsleven. De bij de vijfde nota van wijzigingen (verschenen na het nadere overleg met de Kamercommissie) op dit punt voorgestelde bepalingen hadden nu ten doel de mogelijkheid te scheppen, aan de achterstelling van het Nederlandse be-

drijfsleven in dit opzicht een einde te maken en de heer Ritmeester kon dan ook terecht aan de minister vragen: waarom komt gij eigenlijk eerst op het laatste ogenblik met dit voorstel?

Zoals reeds gezegd, met uitzondering van dit ene, zeer bijzondere geval, keerde de heer Ritmeester zich tegen iedere verdere, compenserende belastingverhoging. En daarvoor was temeer reden, waar de opneming van allerlei nieuwe artikelen in het „weeldetarief“ van 15% of in het z.g. „tussentarief“ van 6% en de verhoging van de omzetbelasting op „diensten“ van 3 op 4% weer een zwaardere druk op de handeldrijvende middenstand zou betekenen.

Ook de heer Cornelissen liet, als middenstandsexpert, hier namens onze fractie nog een krachtige waarschuwing horen. Ook hij wees op de noodzaak, het in bezuinigingen te zoeken. Hij noemde in dit verband de Spaarraad en de door deze uitgegeven „Spaarpost“.

Onze fractie steunde dan ook alle amendementen, die zich tegen deze verhogingen van de omzetbelasting richtten. Voor de bakkers en banket-

bakkers werd aldus reeds een gedeeltelijk succes bereikt door het vervallen van de plaatsing van biscuit, koekjes, gebak, e.d. in het tussentarief en door de vrijstelling van de omzetbelasting voor boeken in de kleinhandel.

Een politiek spel bedreef de heer Hofstra (Arb.) door zijn amendement om de reeds zeer matige verlichting van de inkomstenbelasting voor de hoge inkomens nog geringer te doen zijn en zelfs geheel te laten vervallen, met de bedoeling om het aldus mogelijk te maken, de verhoging van het percentage voor diensten te voorkomen. Hoe politiek dit spelletje was blijkt wel uit het feit, dat hij deze redenering volgde: Als gij, Kamermeerderheid, dat niet wilt, weet de middenstander dus, waaraan hij deze verhoging van diensten te danken heeft.

Zelfs de hem geestverwante minister wees echter op de sociale en economische bezwaren van een niet enigszins tegemoet komen aan de enorme druk op de hoge inkomens. Het amendement verkreeg dan ook alleen de stemmen van de socialisten en communisten.

Ook de V.V.D. is tegen verhoging van de omzetbelasting op diensten, maar zij wenst daarvoor geen verzwarende elders te aanvaarden.

Het debat over het gehele complex van fiscale ontwerpen kwam ook de vorige week nog niet ten einde en zou nu deze week weer worden voortgezet.

De behandeling van de begrotingen voor Unie-aangelegenheden en Overzeese Rijksdelen voor 1950 in de Eerste Kamer gaf prof. Molenaar en de meeste sprekers gelegenheid hun afkeuring en verontwaardiging uit te spreken over de, wij mogen wel zeggen: hoogst vrijmoedige

uitlatingen van de heer Yamin, lid van de parlementaire delegatie uit Indonesië, bij zijn aankomst op Schiphol, met betrekking tot Nieuw-Guinea. Gelukkig is hier nu eens onmiddellijk officieel op gereageerd en prof. Molenaar prees dit als een waardig antwoord van Nederlandse zijde.

Minister Van Maarseveen had in zijn Memorie van Antwoord medegedeeld, dat voor de overdracht van de torpedobootjager „Tjerk Hiddes“ „geen andere dan zakelijke voorwaarden waren gesteld“, maar in het licht van de gebeurtenissen op Ambon was onze woordvoerder van mening, dat tot die overdracht niet mocht worden overgegaan. Prof. Molenaar achtte dit een zeer ernstige zaak en zei: Als ik de minister was, zou ik liever aftreden, dan daar de verantwoordelijkheid voor te aanvaarden.

Weinig goede woorden had de heer Molenaar ook voor de Veiligheidsraad, die Ambon in de steek laat en ons „in de kou“ laat staan.

Tenslotte: prof. Molenaar wilde dit maal bij zijn algemene beschouwingen niet meer te zeer in het verleden teruggaan. Hij achtte het echter goed, er nogmaals op te wijzen, dat zijn fractie slechts in een dwangpositie, waarbij een negatief besluit nog ernstiger gevolgen zou hebben gehad, vóór de vervroegde soevereiniteits-overdracht had gestemd, maar dat zulks niet in het minst inhield een goedkeuring van 's ministers beleid in deze.

Datzelfde is, toen deze zaak in de Kamers aan de orde was, door onze fracties wel heel duidelijk en uitvoerig toegelicht, maar het kan geen kwaad, ter voorkoming van legenden, daar nu en dan nog eens aan te herinneren!

A.

Alleen voor de Galerij

(Ingezonden)

Wij leven in een tijd, waarin werkgevers en werknemers trachten samen te werken om het beste voor ons land te bereiken en deze samenwerking is o.m. de basis voor een eventueel succes der komende Publiekrechtelijke Bedrijfsorganisatie. Men mag inderdaad constateren, dat bovengenoemde samenwerking door de leidende figuren der arbeidersbeweging (ook het N.V.V.) in 't algemeen serieus wordt opgevat. Op 1 November luisterend naar het Jubileum-programma van de VARA moest ik evenwel met verontwaardiging constateren, dat de leidende figuren dier Omroep wel heel weinig begrip tonen voor hun taak, die samenwerking te stimuleren. Ik kan mij voorstellen dat bij een Jubileum iets verteld wordt over de strijd die werd gevoerd om de Vereniging een goede positie te doen veroveren, maar een programma waarin dermate onomwonden de klassenstrijd werd geroemd en gepropageerd, werpt een schril licht op de werkelijke bedoelingen van die partij, die zegt in zoveel opzichten van de vroegere S.D.A.P. te verschillen (of zit dit verschil alleen in de term „personalistisch“ socialisme, die eigenlijk niemand begrijpt?)

„Pour la galerie“ moet de P.v.d.A. veel doen, maar dat 't alleen voor deze „galerie“ was, dat deze uitzending was georganiseerd ('t zou al erg genoeg zijn) wil er bij mij niet in.

Den Haag. Mr. F. PORTHEINE.

Deze burger

man, visboer en kolenknaap toe te wijzen; een lijfbakker, een eigen slager en een privé-ontbijtkoek-leverancier.

Daar mag het dan niet bij blijven, Vader Staat; ge moet die garde dan ook in mooie, eigen uniformen steken, ieder met eigen kengetal op de kraag, opdat deze, en iedere andere, burger wete dat hij met zijn eigen lijf-eigene van doen heeft, wanneer hij de fles, de mand en de zak aanneemt.

Dit alles is heerlijk. Nietwaar, waar zouden wij heengaan, wanneer wij, omdat de melk zuur, de vis bedorven, de koek oud en de koeltjes onbrandbaar blijken — zó maar van leverancier zouden kunnen veranderen?

Dit ware immers een hoog-kapitalistische uitwas? Een een melkboer is een even vrije burger als deze burger — en géén slaaf, die door vele handen mag gaan.

Ik vind dat de overheid niet ver genoeg gaat.

Dat ik, kapitalist, mijn koekbakker niet zelf en naar willekeur kiezen mag, is niet anders dan natuurlijk in dit leven dat in handen van de Staat ligt. Maar dit is mij toch nog te negatief.

Positief en nóg verkieslijker ware een regeling, waarbij de visboer en de bakker, de slager, de kolenman en de melkschalk aanwijzen wie zij te bedienen verkiezen.

Dat wij, de burgerdienaren van de Staat, op onze sjako het nummer mogen dragen dat ons indeelt bij het regiment, waarvan de melkboer de eerstaanwezende commandant-te-paard-en-met-de-zwaarden is.

Eerst dan zal deze burger gerust zijn op een redelijke en zinrijke ontwikkeling dezer maatschappij.

Eerst dan zal hij zonder schaamte en schroom, recht in de ogen durven kijken van de groenteboer, divisie commandant, chef-instructeur en meester van leven en dood van

DEZE BURGER.

Vragen over Defensie (I)

Het Voorlopig Verslag op de Oorlogsbegroting 1951 bevat een groot aantal vragen, gericht tot de minister.

Dit is inderdaad de beste wijze om voor talloze zaken, welke nimmer bevredigend werden verklaard of belicht, tot die duidelijke verklaring en belichting te komen.

Het zou de nieuwe bewindsman sieren indien hij daarin slaagde, maar het mag ook van de Volksvertegenwoordiging worden verwacht dat niet met minder wordt genoegen genomen.

Die vragen zijn grotendeels al in pers en periodiek naar buiten gebracht.

Is het, aldus de eerste vraag, welke ons van belang lijkt, b.v. de bedoeling, dat er naast de op te bouwen Atlantische-Europese divisies nog militaire groeperingen komen „voor enkele taken van nationaal karakter”? Het zou, aldus de toelichting, zeer worden gewaardeerd, wanneer de minister nauwkeurig (wij spatiëren - m.w.) aangeeft aan welke „bijzaken” buiten het Noord-Atlantisch Pact hij voor het leger heeft gedacht.

Dit is een van de hoofdzaken — en reeds bij de behandeling van deze begroting dient duidelijk te worden aangegeven wat onze defensie, behoudens de 4 à 6 divisies (want dat zal wel het desideratum worden) **dringend nodig** heeft voor:

- tactische luchtmacht en luchtafweer;
- het tegengaan van luchtlandingen;
- het handhaven van orde en rust (5e colonne);
- „burgerlijke” verdediging tegen lucht- en ander gevaar;
- kustverdediging.

Want indien de minister dit niet categorisch en duidelijk omlind kan aangeven, blijft „de gemeenschappelijke opbouw der defensie” immers volkomen denkbeeldig?

Vragen over Defensie (II)

Hoever en wat voor (wie is verantwoordelijk voor het Nederlands, waarin dit voorlopig verslag werd vervat?) troepen zullen naar Duitsland gaan en waar worden zij gelegerd en geëfend?

Zijn reeds stappen gedaan om het gesuggererde efficiency-onderzoek op het Hoofdkwartier van de Generale Staf in te stellen? (wij vestigen er nogmaals de aandacht op dat dit Hoofdkwartier niet alleen KAN maar MOET worden ingekrompen tot 1/2 à 1/3 van zijn sterkte - m.w.).

Waar blijft het duidelijke schema voor de opbouw van ministerie en hogere legerleiding benevens het bewijs dat die opzet efficiënt is?

Keert de Adjutant Generaal naast de directeur personeel toch weer terug?

Wordt de regeling voor de mobilisatie-slachtoffers niet te krenterig toegepast?

Waarom worden thans nog kolonelfuncties geschapen, zoals bijv. die van garnizoenscommandant te Rotterdam? Waarom kan dit commando niet worden opgedragen aan de commandant mariniers?

Waarom wacht in Harderwijk een hoofdofficier met de kolonelsrang al maandenlang op werk?

Waarom zijn de werkzaamheden van het afwikkelingsbureau van de O.D. nog niet beëindigd?

Vragen over Defensie (III)

Waarom moet de secretaris van de chef van de staf van de chefs van staven een generaal zijn?

Waarom zijn 2 gepensioneerde generaals en 2 dito kolonels de enige geschikte krachten om leiding te geven aan de sectie krijgsgeschiedenis van de generale staf en bij het legermuseum?

Waarom zijn de bedragen voor burgerlijk en militair personeel bij het Ministerie hoger dan in 1950, terwijl de administratie geenszins vlot loopt — „vaak moet men maanden wachten op antwoord, anderzijds zijn commandanten niet in staat zich voldoende aan de troep te wijden, omdat zij bedolven worden onder lawines van stencils, die alle met spoed moeten worden beantwoord?

Welke waren de kosten verbonden aan de detachering van een off. v. d. gen. staf gedurende 3 maanden in Zwitserland om het Zwitserse legersysteem te bestuderen, hoe hoog was zijn toelage en hoe verhoudt die zich tot andere ambtelijke toelagen in analoge gevallen?

Kan dienstneming bij de Nationale Reserve niet verplichtend worden gesteld voor bepaalde categorieën, b.v. voor hen, die vrijstelling verkregen als gewoon dienstplichtige?

Kan de LegerfilmDienst („die niet veel om het lijf heeft en niet veel werk meer schijnt te hebben”) niet worden opgeheven?

Hoever zijn de voorbereidingen tot samensmelting der militaire voorlichtingsdiensten, die zeer goed kunnen samengaan, gevorderd?

Wij laten het hierbij.

Onze lezers zullen uit deze vragen bemerken dat de 9 verslaggevers antwoord verlangen op vele vragen, welke in ons blad ook reeds werden gesteld.

Zij zullen met ons zeer benieuwd zijn naar het antwoord en vooral het gehalte van het antwoord van de minister.

En zij zullen tenslotte met ons de verslaggevers dankbaar zijn dat zij in het Voorl. Versl. over Hfdst. VIII B (Marine) duidelijk en uitvoerig hun oordeel gaven over de wijze, waarop de uitvinder van het Schnorkelapparaat, kaplt. lt. t. z. tit. J. J. Wichers, werd „beloond”, en dat zij, en alweer volkomen duidelijk, de wenselijkheid van een „volledig en objectief onderzoek” hebben uitgesproken.

De staatssecretarissen

De benoeming van vice-admiraal Moorman tot Staatssecretaris van Oorlog heeft reeds aanleiding gegeven tot de nodige commentaren. Van verschillende kanten is reeds het bezwaar naar voren gekomen, dat een zee-officier als Staatssecretaris van Oorlog zal optreden. Daarnaast komt het bezwaar, dat nog klemmender is; dat de combinaties van de functies van Staatssecretaris van Marine en Staatssecretaris van Oorlog in één hand te veel is en te zware eisen stelt (al was het alleen maar fysiek) aan één functionaris. Hoe zal vice-admiraal Moorman zijn dag verdelen; wanneer zal hij zitten aan het Lange Voorhout voor marinezaken, wanneer op het Plein voor landmacht- en luchtstrijdkrachten-zaken?

Bij de laatste defensie debatten in de Tweede Kamer is duidelijk de wens van de Kamer naar voren gekomen, dat behalve een Staatssecretaris van Oorlog en een Staatssecretaris van Marine, er in verband met de zeer vele taken, die nog open liggen op het terrein van de defensie, er ook een Staatssecretaris van de Luchtmacht zou komen. Dus in totaal drie Staatssecretarissen. Nu is men in de Regering tot een ander en naar onze mening minder gelukkig denkbeeld gekomen om de functies van Staatssecretaris van Oorlog en Staatssecretaris van Marine in één hand te brengen. Daarnaast komt dan nog het gerucht, waaraan o.m. de Haagsche Post en De Telegraaf reeds uiting hebben gegeven, dat het socialistische lid van de Tweede Kamer, de heer Evert Vermeer, die in de P.v.d.A. als deskundige geldt op het terrein van de defensie, benoemd zou worden tot Staatssecretaris van de Luchtmacht. Wij weten niet, of dit waar is en evenmin of dit gerucht gevolgd zal worden door een feit. Wel weten wij, dat dit gerucht reeds meer dan een jaar gaat, waarbij soms ook aan de heer Vermeer is toegedacht de functie van Staatssecretaris voor de Binnenlandse Veiligheid, die dan onder de minister-president en het Ministerie van Algemene Zaken zou komen te staan.

Maar wij willen reeds bij voorbaat verklaren, dat wij tegen een benoeming van de heer Vermeer buitengewoon ernstige bezwaren hebben voor de functie van Staatssecretaris van de Luchtmacht. Zelfs al zou hij bij het uitoefenen van een dergelijke functie kunnen steunen op de adviezen van luitenant-kolonel Koning, de commandant van het Vrijwilligers Opleidings Centrum te Wezep, die bij de jongste vacature van Minister van Oorlog van sommige socialistische zijden als bewindsman naar voren werd gebracht, dan toch menen wij, dat de heer Vermeer zozeer uitgesproken partijman is, dat daardoor de samenstelling van het Ministerie nog meer naar één kant zou gaan hellen.

Het lijkt ons bepaald gewenst, dat er drie staatssecretarissen bij Defensie zijn. Zoals de situatie op het ogenblik is en zoals deze volgens de geruchten dreigt te worden, gaan wij bepaaldelijk niet de goede kant uit.

Socialistisch Willekeurig Gezag

Op zichzelf verdient het denkbeeld van een organisatie als Steun Wettig Gezag de volle medewerking en instemming van ons V.V.D.'ers, die uit hoofde van onze denkbeelden van ganser harte instemmen met het steunen van het Wettig Gezag. De gang van zaken bij het Instituut van deze naam in ons land doet echter steeds meer twijfel opkomen, of dit instituut zich wel op de goede weg bevindt. Men schijnt in de toeleiding van dit instituut niet te begrijpen hoe noodzakelijk een goede propaganda en voorlichting is. Dat het is kunnen voorkomen, dat een propagandablad, dat reeds ter perse was in verband met de Landdag van S.W.G., welke in dit najaar te Dordrecht gehouden werd, niet verscheen, ondanks de honderden guldens, die voor het gereedmaken van dit propagandablad uitgegeven waren, achten wij een verschijnsel, waarop thans het licht dient te vallen. Daarnaast komen er de laatste tijd bij voortdurend berichten en geruchten tot ons, dat de socialisten hun invloed in S.W.G. willen vergroten. Als de socialisten bereid zijn steun te verlenen aan het Wettig Gezag, dan kan men dat niet anders dan toejuichen en dan dient men verheugd te zijn, dat er hier althans socialisten zijn, die anders over het Wettig Gezag denken dan de socialisten in België. Maar het deelnemen van de socialisten aan Steun Wettig Gezag brengt nog niet met zich mede, dat anderen worden weggedrongen, dat socialisten op alle knooppunten komen te zitten. Als

men denkt aan hetgeen in Tsjecho-Slowakije gebeurd is, dan moet iets dergelijks hier niet gebeuren.

Wij willen S.W.G. van harte steunen als het betekent: Steun Wettig Gezag, maar niet als het zou betekenen Socialistisch Willekeurig Gezag.

Justitia (I)

De president van de Amsterdamse Rechtbank heeft de agressie van de R.S.I. tegen de Zuid-Molukken een onrechtmatige daad geoordeeld en derhalve eveneens de medewerking van de K.P.M. aan deze agressie in de vorm van het ter beschikking stellen van schepen voor troepenvervoer en anderszins. De volkomen onafhankelijke Nederlandse rechter heeft dit vonnis op grond van zijn „juridische geweten” en zijn juridische inzichten uitgesproken. Het vonnis zal velen die de Ambon-zaak hevig beroert, goed hebben gedaan, doch is dat nu wel het belangrijkste van dit vonnis? Het belangrijkste lijkt ons echter dat de mogelijkheid van het uitspreken van dit vonnis berust op het bestaan van waarlijk democratische verhoudingen. Justitia kan en mag gelukkig blind zijn in ons land en kan en mag het recht afwegen zonder zich daarbij rekenschap te geven in hoeverre dit de overheid welgevallig kan zijn. Zij staat niet in dienst van en danst evenmin naar de pijpen van deze overheid, zij wil — om een koninklijke formulering over te nemen — zich zelve zijn en blijven. Dat is in deze verpolitiekte tijd de grootste democratisch-positieve waarde van dit vonnis — geheel daargelaten of het in hoger beroep bevestiging zal vinden.

Justitia (II)

Helaas zijn er heden ten dage velen, die niet alleen recht willen praten wat krom is, doch ook krom willen praten wat Recht (met een hoofdletter) is. De Nederlandse rechter heeft beslist, dat in het conflict tussen de R.S.I. en Ambon de actie van de Republiek Indonesië een onrechtmatige daad is, zo betoogt het Vrije Volk, maar, zegt het blad, deze vragen zijn niet slechts van juridische aard, zij dragen ook een uitgesproken politiek karakter. En het Vrije Volk (democratisch-socialistisch, zoals men weet) vervolgt:

„En daarom kan deze uitspraak politieke gevolgen hebben, die door niemand zijn te overzien. Dat had voor de rechter, als niet politiek-orgaan van de Nederlandse staat aanleiding moeten zijn zich niet bevoegd te verklaren. Want in wezen zijn alleen die organen van de staat bevoegd zo politieke beslissingen als de onderhavige te nemen, die aan ons volk of zijn vertegenwoordigers verantwoording voor hun beleid hebben af te leggen. De rechter heeft zich in deze zaak vertild.”

Voor Justitia als vertegenwoordigster van ons volk, aan wie ook de Staat verantwoording schuldig is, kan het Vrije Volk geen plaats inruimen. Wanneer „die organen van de staat” alsmede Het Vrije Volk een aangelegenheid tot een politieke zaak verklaren, kan Justitia wel inpakken. Het Permanente Hof van Internationale Justitie zal van Het Vrije Volk nu ook wel spoedig zijn congé krijgen.

Het is wel zeer triest dat een democratisch-socialistisch dagblad de onafhankelijkheid van de rechter zo krom tracht te praten.

Justitia (III)

De president van de Amsterdamse Rechtbank zal ongetwijfeld in overeenstemming met zijn juridische geweten hebben gehandeld, toen hij de K.P.M. in het ongelijk stelde. Niettemin moet men vaststellen, dat zijn vonnis in feite een nieuwe steen door de ruiten van het gebouw der Nederlands-Indonesische samenwerking is” schreef het onafhankelijk socialistische Parool, dat gelukkig zijn erkenning van de betekenis van de onafhankelijk recht sprekende rechter weet te scheiden van de feitelijke (politieke) gevolgen er van. Doch over „stenen” en „ruiten” en het „gebouw der Nederlands-Indonesische samenwerking” gesproken — over het Unie-gebouw wordt weinig meer gerept — bedenkt men dan niet, dat deze rechterlijke uitspraak zelf een „feitelijk gevolg” is van de hulp, welke een Nederlandse onderneming schenkt aan een actie van de R.S.I. tegen Ambon, welke, volgens minister-president Drees, het gehele Nederlandse volk met groot leedwezen en teleurstelling vervult? Wie heeft nu eigenlijk „de steen door de ruiten van het gebouw der Nederlands-Indonesische samenwerking” gegooid. Wij zullen er maar niet meer van zeggen dan dat de rechter in elk geval niet de eerste steen heeft geworpen.....

Staatsburgerlijke opvoeding (II)

Ischomachos was een volkomen mens

Is opvoeden mogelijk?

Voor de Grieken was het ideaal der opvoeding een „schoon en goed mens“. Een voorbeeld van zulk een volkomen mens is de figuur van Ischomachos in Okonomikos. Socrates treft hem aan als een welgesteld landbouwer, die zijn bedrijf behoorlijk in orde houdt, zijn vrouw en slaven liefderijk verzorgt en verstandig behandelt, zijn vermogen en bezittingen op de beste wijze aanwendt in het belang van godsdienst, staat en mensheid, zijn dagelijkse leven zo inricht, dat hij zijn militaire- en staatkundige plichten zo goed mogelijk vervult, buitendien er bijzondere waarde aan hecht door wandelritten, enz. zijn gezondheid behoorlijk te verzorgen.

Voor de Engelsen is gentleman de naam voor het type van een beschaafd, volkomen mens. Thomas Henry Huxley gaf er eens een omschrijving van in een toespraak tot arbeiders:

„Zulk een jonge man heeft een uitstekende opvoeding genoten, als hij in zijn jeugd zo opgevoed is, dat zijn lichaam de te allen tijde klaar staande slaaf van zijn wil is en makkelijk en gewillig alle arbeid verricht, waartoe hij in staat is; wiens verstand is als een heldere, koele, logische machine, in al haar onderdelen even sterk en gelijkmatig in het verrichten van haar arbeid en te allen tijde klaar om, net als een machine, alle soort werk te verrichten, 't zij lichamelijk of geestelijk; die zich goede kennis verschafft der grote fundamentele waarheden van de natuur en de wetten, volgens welke zij werkt; een man, die, al is hij dan geen atleet, toch vol leven en vuur is, wiens driften echter door een sterke wil in toom gehouden worden, wiens wil een fijngevoelig geweten gehoorzaamt, die geleerd heeft in natuur en kunst al het schone te vatten het gemene te haten en eerbied voor anderen te hebben als voor zichzelf“.

Wat is heden ten dage het opvoedings-ideaal van de Grieken en geven de woorden van Huxley, daterend uit het jaar 1899, nog de in Engeland algemeen aanvaarde omschrijving van de „gentleman“?

Het is wel uiterst moeilijk op dergelijke vragen het antwoord te geven en toch heeft het zin de vragen te stellen. De volkomen mens is een abstractie, voortkomend uit de beschouwingen van een tijd en een volk, een abstractie waarvan de betekenis voor de opvoeding zeker niet onderschat mag worden. Wij kunnen ons indenken, dat bij menige jonge Engelsman de kwalificatie: „je bent een gentleman“ gevoelens van trots wekt en stimulerend werkt. En dat anderzijds een vraag als: „Is dat gentleman-like?“ in haar uitwerking dieper treft dan bijv. een flinke uitbrander.

De beschaafde, volkomen mens moge dan een abstractie zijn en product van de beschouwingen van een tijd en een volk, als opvoedings-ideaal heeft hij voor velen van dat volk en in die tijd een enorme betekenis.

Wij hebben daar iets van ondervonden in de jaren der bezetting, toen een vraag als: „Ben jij een Nederlander?“ al voldoende was om een afgedwaalde te laten voelen, hoe groot onze teleurstelling over hem was, of een twijfelende in één ruk weer tot bezinning kon brengen.

De vraag rijst of we echter nog een voorstelling hebben van de beschaafde, volkomen Nederlandse mens, of die abstractie nog in onze samenleving als opvoedings-ideaal bestaat. En let wel: deze vraag heeft nog weinig te maken met het begrip:

Nederlandse Staatsburger in ideale zin.

In het jongste verleden hebben Nederlanders van formaat zich ernstige moeite getroost een omschrijving te geven van Nederlands geestesmerk. Wij denken hierbij aan de geschriften van wijlen prof. Huizinga, aan de brochures van prof. Josephus Jitta, prof. Jan Romein en anderen. We leren daaruit hoe ontzettend moeilijk het is precies te omschrijven wat nu wel een Nederlander is, maar desondanks hebben deze geschriften de niet te onderschatten betekenis ons bepaald te hebben bij een begrip, dat voor de opvoeding van ons volk, voor zijn voortbestaan als volk in de wereld zo ontzaglijk belangrijk is. Men kan er zich alleen maar over verbazen, dat zo vaak geconstateerd kan worden, dat dergelijke geschriften aan de aandacht van de massa ontglipten en niet alleen van haar, maar ook aan die van wie men verwachten mag, dat zij er zich ernstig mee zouden bezig houden: onderwijzers, jeugdleiders, en andere leiders en opvoeders onzer jeugd.

Bij zijn aanvaarding van het professoraat te Leiden, hield wijlen prof. dr. Huizinga een zeer merkwaardige rede over Historische levensidealen. De rede is destijds in druk verschenen en het verbaast ons nog altijd, dat dit kleine geschriftje niet keer op keer herdrukt wordt.

Prof. Huizinga beschrijft dan hoe in de loop der eeuwen historische voorstellingen de ontwikkeling van de cultuur, de staat en het individu beïnvloed en soms wel sterk beheerst hebben. Hij geeft talrijke sprekende voorbeelden van historische personen, die zich optrokken aan voorgangers of in de geschiedenis zijn blijven voortleven als figuren, waaraan ongekend velen hun eigen leven hebben opgetrokken. Dikwijls was het uiteraard zo, dat de richting van een tegenwoordig streven bepaalde welke herinneringen uit het verleden voor anderen levenswaarde kregen, maar de historische beelden, waarin het heden zich spiegelen kan, worden idealen of symbolen en zijn in zoverre afhankelijk van de maatschappelijke en staatkundige verhoudingen van nu.

De graad van historische juistheid is onverschillig. Het komt er maar op aan of zij voor de dragers ervan het ware beeld van een verleden werkelijkheid vertegenwoordigen.

Het is zelfs voldoende, dat het beeld zich denken laat als een levende werkelijkheid.

Als vanzelf komen we tot de vraag, die eeuwen achtereen de mens heeft bezig gehouden, nl. of opvoeden mogelijk is. Wie opvoeding bepleit, erkent dat opvoeding mogelijk is, alleen heeft hij daarmee nog niet gezegd wie tot opvoeden in staat is.

Dezer dagen verscheen van de hand van Dr. W. H. Staverman een brochure, getiteld „School en Karaktervorming“. De schrijver stelt de vraag, of onderwijzers en leraren karakters kunnen vormen. Met andere woorden: kan de school karaktervorming op haar programma zetten? In het derde hoofdstukje zegt hij, dat om verschillende overwegingen (waarop wij nog wel terug komen. v.M.) de school geen

Het beeld van de volkomen mens is een abstractie, voortkomend uit de beschouwingen van een tijd en een volk. (dr. Georg Kerschensteiner) Wij moeten oppassen, dat we niet gefopt worden door de woorden. (Seneca):

karaktervorming op haar programma mag schrijven en van de onderwijzers (leraren) niet gevergd mag worden, dat ze deze zullen bijbrengen. Nu is karaktervorming niet geheel identiek aan opvoeding, doch het is wel zeer belangrijk, dat we de stem van dr. Staverman beluisteren. Immers hij stelt ons met zijn betoog voor de klemmende vraag, of staatsburgerlijke opvoeding (ook wel burgerkunde genaamd in de laatste tijd) in de school wel gegeven kan en mag worden.

De voorstanders van de vernieuwing geloven in de karaktervormende taak van de school. Wij weten, hoe na de bevrijding in ons land allereerste gesproken en geschreven werd over vernieuwing van opvoeding en onderwijs, hoe zelfs professoren en ministers, kamerleden en industriëlen, zich met dit probleem hebben bezig gehouden. Niet alleen de lagere school, maar ook de Universiteit zou mannen en vrouwen van karakter moeten afleveren en dus karaktervormend moeten zijn. We zullen voorlopig het betoog van dr. Staverman laten rusten en onze mening geven over de mogelijkheden welke de school ten aanzien van de opvoeding bezit.

Opvoeden is optrekken.

Of anders geformuleerd: onderwijzers en leraren — en mogelijk geldt het voor allen, die belast zijn met de opvoeding van de jeugd — voeden alleen in zoverre op als zij in staat zijn de opvoeding zich aan hun levensvoorbeeld te laten optrekken, voor de opvoeding de boom te zijn, waarlangs de jonge loot zich optrekt. De wordende mens heeft een voorbeeld nodig en hij zoekt het van dag tot dag, van uur tot uur, van moment tot moment in zijn ouders, zijn onderwijzers, zijn leraren, zijn jeugdleiders, zijn kameraden, enz. Om en nog eens terug te grijpen op de woorden van prof. Huizinga, velen zullen zich daarbij tevens optrekken aan het beeld, dat zich slechts denken laat maar als een levende werkelijkheid nabij gevoeld wordt.

Zo is het leven van grote figuren voor talloos velen in hun jeugd en zelfs tot op oudere leeftijd, het grote, trekkende, voorbeeld geweest.

En de school, die de jeugd met deze groten uit verleden en heden in aanraking brengt, voert op, vormt het karakter door beïnvloeding.

Wie de jeugd opvoeden wil tot Nederlanders, die het beeld van de beschaafde, volkomen Nederlander, benaderen, zal moeten beginnen met de jeugd dat beeld voor te houden. Maar als er onder ons, die belast zijn met de opvoeding der jeugd, geen voorstelling leeft van die abstracte Nederlander, als wij niet in staat zijn de jeugd dat beeld voor ogen te brengen, dan zal onze opvoeding niet verder reiken dan wat van ons zelf als levensvoorbeeld uitgaat en uitstraalt. Maar dan rijst onmiddellijk de vraag welk beeld in ons le-

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Weekblad van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie

Voorzitter Redactie-comm.:
 Drs. H. A. Korthals.
 Redactie-secretaris: Mr. E. Elias.
 Adres. Spuistraat 274, ingang Raamsteeg, telefoon 36325.
 Administratie: Postbus 43, A'foort, tel. 5267.
 Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal. f 7.50 per jaar.
 Voor het zenden van abonnements- en advertentiegeden: Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie“ te Amersfoort.
 Losse nummers 15 cent.
 Voor advertenties wende men zich tot de administratie.

ven ons als ideaal voor ogen staat, wat ons optrekt. Bestaat dat niet voor ons, dan geven we niets door. Maar... we kunnen gerust zijn: er zullen er weinigen op het terrein van onderwijs en opvoeding werken, die zó arm zijn.

Intussen zal het wel duidelijk zijn, dat de Leerplicht de Staat een invloed op de jeugd heeft verschaft, welke van ongekend grote betekenis kan zijn. De ouders moeten hun kinderen naar school sturen en daar zullen zij onderwezen worden door mannen en vrouwen van wie invloed uitgaat, hoe deze dan ook zijn moge. Daarenboven komen zij door de school in aanraking met de figuren uit het verleden en soms niet eens op volkomen zuivere wijze. De jeugd, die verteld wordt over een Willem van Oranje, krijgt voor zich het beeld, dat de onderwijzer of leraar van deze figuur schetst of het boekje geeft. Dat dit beeld wel eens beïnvloed wordt door hem of haar die het schetst, behoeft geen betoog. Men leze slechts de geschiedenisboekjes, in verschillende scholen in gebruik! Een onjuist beeld ontstaat niet alleen door onjuiste mededelingen en beschrijvingen: het weglaten van bepaalde bijzonderheden, het accentuëren van andere kan al voldoende zijn om het beeld volkomen „scheef“ te trekken. Natuurlijk moet — en dat is gelukkig! — rekening gehouden worden met een correctie door het kind op latere leeftijd, als het zelf gaat doordringen tot de bronnen. En dan — we weten het toch uit talrijke voorbeelden — kan inderdaad de invloed, eens op het kind uitgeoefend, volkomen verloren gaan en kan de volwassen mens zich geplaatst hebben op een standpunt, dat mijlen ver afwijkt van wat in zijn jeugd de school en ook wel eens zijn ouders, als einddoel verwacht hadden.

We zullen inderdaad moeten oppassen, dat woorden als vernieuwing, karaktervorming en opvoeding ons niet foppen, maar anderzijds zullen we evenzeer ons te hoeden hebben voor de opvatting, dat het toch allemaal niks geeft, want het loopt toch telkens weer anders uit, dan we gedacht en gewild hebben.

En zo, om dit artikel dan te besluiten, zullen we stellig niet mogen verwachten, dat Staatsburgerlijke opvoeding een panacee kan zijn voor zovele kwalen en misstanden in ons staatsbestel en onze samenleving, maar we zouden een onvergeeflijke fout maken als we verzuimden na te gaan, wat gedaan kan worden. En dat bij dat onderzoek de problemen zich zullen opstapelen, och, dat zal uit het voorgaande en dit artikel al wel gebleken zijn.

Maar zouden we daarom de zaken op hun beloop laten? v. M.

Over duurzame versterking

DE WESTWALL SPEELDE GEEN ROL VAN BETEKENIS

Men moet de geschiedenis juist interpreteren

(Door onze militaire medewerker).

Defensie is troef. Dat betekent voor allen, die voorlichten, de plicht deskundig te zijn en die deskundigheid ook voortdurend op peil te houden. Het onderwerp is zo ernstig en de aangevraagde bedragen zijn zó hoog, dat juiste voorlichting omtrent militaire (defensie)vraagstukken meer dan ooit tevoren nodig is. Weliswaar beschikken wij nog niet over de „officiële” krijgsgeschiedenis 1939-1945 (in Engeland legt men thans pas de laatste hand aan die betreffende de 1ste wereldoorlog), maar er verschijnen in het buitenland regelmatig boeken, die het beeld en van het jongste verleden en van de nabije toekomst verduidelijken. Dit beeld is weinig geruststellend ten aanzien van de zogenaamde „duurzame versterkingskunst”, dat zijn dus de zware, permanente versterkingen, waarvan de Maginot-linie een historisch voorbeeld was. Het is hier natuurlijk niet de plaats duurzame versterkingskunst te behandelen. Maar er moet wel op worden gewezen, dat enige militaire medewerkers aan dagbladen (o.a. aan de Nwe Crt. en het Alg. Hdldl.), krachtig pleiten voor toepassing van deze versterkingskunst in de Elbe-linie. Want in deze „linie” (en dat is dus geen „lijn”, maar een zeer diepe zone) zal de Atlantische verdediging tegen agressie uit het Oosten in eerste instantie worden gevoerd. Het gaat er nu om: HOE en MET WELKE MIDDELEN?

De militaire medewerker van het Handelsblad schrijft:

„Alle wetenschappelijk ongemotiveerde, niet op de oorlogservaring berustende afkeer ten spijt, zullen deze Elbe-zone en daarachter liggende verdediging in vreedstijd dienen te worden voorbereid en de afstotende kracht daarvan opgevoerd door de aanleg van duurzame verdedigingswerken. Deze in combinatie met voorbereide onbruikbaarmaking van bepaalde terreingedeelten (moderne radioactivering bijv.), zullen een dermate afstotende passieve kracht geven, dat tezamen met de actieve verdedigende offensieve stootkracht een Elbe-linie zal kunnen ontstaan, welke een ondoordringbare Maginotlinie zal kunnen vormen zonder dat de verdediger door een Maginot-complex zal behoeven te worden bevangen. Een dergelijke linie, verdedigd door een 25-tal divisies met in de daarachter liggende diepte-verdediging op „régions fortifiées” steunende mobiele troepen ter sterkte van 40 à 50 divisies, zal tenminste het drievoudige aantal van een agressor vragen om deze zone te doorbreken, dit zijn ruim 200 divisies.”

Wij stellen slechts deze vragen: a. is er tijd, geld en materiaal beschikbaar voor het tijdig uitvoeren van dit geweldige werkstuk, dat dus een moderne toepassing moet worden van Weygand's „agressief defensief” met grote diepte en „points d'appui”?

b. is deze zone niet, net als de Maginotlinie (men raadplege een willekeurige kaart) te omvatten of te omtrekken vanuit HET bastion, dat de Duitse vlakten altijd heeft beheerst en nog beheerst: Bohemen? En is Bohemen niet een deel van Tsjecho Slowakije en dus van Rusland?

c. is in 1940 niet duidelijk gebleken dat een Maginotlinie slechts reden van bestaan heeft, indien zij NIET kan worden omtrokken en dus het GEHELE te verdedigen gebied ook werkelijk beheerst en beveiligd? En toont een doodgewone kaart uit een doodgewone atlas niet duidelijk aan hoe dit bastion Bohemen de Elbe-linie evenzeer in de lucht doet hangen als de Maginotlinie hing?

d. welke was de les van het „on-neembare” Belgische fort Eben Emael, dat in enkele uren werd lamgeslagen door een luchtlanding bovenop dat fort?

e. welke duurzaam versterkte linie is tegenwoordig veilig en bestand tegen luchtlandingen in de rug, en dan landingen op veel groter schaal dan in de tweede wereldoorlog?

Het is heel eenvoudig in enkele regels aan te geven: de Elbe-linie behoort duurzaam te worden versterkt, maar met een zo apodicti-

sche uitspraak is dit vraagstuk niet opgelost. Immers, zelfs met de STERKSTE steun van de Ver. Staten kan West

Wist U

dat de nog door minister Schokking ingediende Begroting voor Oorlog over 1951 voor de Gewone Dienst rond 437½ miljoen en voor de Buitengewone Dienst nog eens rond 142½ miljoen, totaal rond 580 miljoen vraagt?

dat (zie Bijlage III van de Memorie v. Toel.) bij het Ministerie van Oorlog werkzaam zijn 12.675 man (en vrouw) burgerpersoneel (59 minder dan in 1950), die 34 1/3 miljoen aan salarissen toucheren (½ miljoen meer dan in 1950)?

dat dus om voorlopig 3 divisies de nodige territoriale troepen, een tactische luchtmacht en de luchtafweer te organiseren óók nog 12.675 burgers onontbeerlijk zijn?

dat in artikel 9 de representatiekosten voor het Ministerie worden verklaard en afgedaan met de zinsnede: „de internationaal toenemende contacten brengen hogere bijzondere uitgaven met zich mede” en dat dit ons f 43.700 zal kosten?

dat ook op artikel 19 representatietoelagen zijn opgebracht voor het militaire personeel van die prachtig overkoepelende staven en de zo populaire commissies en missies — en dat deze toelagen op f 165.500 werden besomd?

dat gebleken is (zie artikel 20), dat de militaire autoriteiten in het buitenland in bijzondere omstandigheden extra uitgaven hebben te doen (wie ter wereld heeft dat niet?) en alweer van representatieve aard, en dat daarmede het flutsje van f 9000 is gemoeid?

dat bovendien (zie artikel 30) ook de gouverneur van de residentie, de bevelhebbers der militaire gewesten en de garnizoenscommandanten zich in de representatie dienen te bewegen — pak mee f 10.000?

dat tenslotte in artikel 83 ook nog representatietoelagen worden opgebracht voor de commandanten van 4 vliegbases — per man en per jaar f 180 of per maand vijftien gulden,

Europa ternauwernood de mankracht opbrengen, uitrusten en oefenen, welke als minimum wordt beschouwd. Om de gedachte te bepalen: voor de bewapening van 9 Franse divisies heeft U.S.A. onlangs 200 miljoen dollar of rond 760 miljoen gulden uitgetrokken!

Waar en hoe moeten dan de geweldige bedragen worden gevonden, welke de duurzame versterkingen zullen eisen?

Ook de militaire medewerker van de Nwe. Crt. is een overtuigde pleitbezorger voor de duurzame versterking van de Elbe-linie.

Hij schrijft o.m.:

„Tegenover dit Gordijn van 't Oosten zal het Westen een ander Gordijn moeten spannen, een van beton en staal, op moderne wijze opgezet en uitgevoerd met toepassing van de nieuwste vindingen, welke de militaire technologie aan de hand doet. Wij aarzelen niet om het woord duurzame versterkingskunst uit te spreken. Want zonder toepassing daarvan is geen Elbe-linie (zone) met 20 à 30 divisies, een verdedigbare realiteit. Wij horen bij onze suggestie wel fluisteren „Maginot”-linie en „Maginot”-complex. Doch wie zich de moeite wil

maar dat nergens omschreven of zelfs maar aangeduid wordt hoe de betrokkene zich met vijftien verre van gave guldens zelfs maar tien minuten representatief kan bewegen?

dat artikel 46 de blijde tijding brengt: „de taak van de leger-voorlichtingsdienst is aanmerkelijk ingekrompen”, maar dat die o.i. nodeloze, want vrijwel nutteloze dienst ons nog altoos f 120.850 (1950: f 432.000) kost?

dat ook de legerfilm- en fotodienst nog f 190.687 en de inrichting voor het uitgeven van boekwerken nog f 298.250 vraagt, maar dat ons uit geen enkel stuk de noodzaak van hun instandhouding bleek?

dat de dienstweigeraars ons wederom f 73.225 kosten, terwijl voor schadevergoedingen, exploten en processen niet minder dan een rond MILLIOEN werd uitgetrokken?

dat de muziekinstrumenten van het leger f 70.000 eisen?

dat het Hoofdkwartier van de Generale Staf f 2.307.230 vraagt en dus minstens een dik miljoen aan bezuinigingen kan opbrengen?

dat voor Leger en Luchtmacht samen aan verbindingsmaterieel, vervoermiddelen, pontonniers- en pioniersmat., wapens en geschut, springstoffen en munitie benevens vliegtuigen (en dat is dus het eigenlijke OORLOGSTUIG) rond 100 miljoen op een totaal van 437 miljoen (Gewone Dienst) werd aangevraagd, dat is nauwelijks 22%?

dat, terwijl het BURGERPERSONEEL in het leger rond 34 1/3 miljoen kost, de uitgaven voor vliegtuigen 33½ miljoen, voor wapens en geschut 11½ miljoen en voor springstoffen en munitie 20½ miljoen bedragen?

dat men, tenslotte, in deze vermoedelijk ook wel weer niet definitieve begroting wederom wordt getroffen door het hoge percentage dat aan salarissen, sociale voorzieningen, huisvesting, bureel- en administratiekosten, reis-, verblijf- en verplaatsingskosten wordt besteed in vergelijking met de voor wapens, uitrusting e.d. uitgetrokken bedragen?

geven om eens in de geschiedenis rond te neuzen, zal de eeuwige waarde van duurzame versterkingen niet kunnen ontkennen”.

Ja, die geschiedenis..... Zij bewijst helemaal niet dat duurzame versterkingen een eeuwige waarde zullen behouden. Dat moeten de deskundigen echter maar op een andere plaats uitvechten.

Maar men moet als voorlichter die geschiedenis wel juist interpreteren en niet, gelijk deze medewerker, voorbeelden pasklaar maken voor een bewijsvoering. Want hij citeert uit een geschrift van Walter Lippmann (sinds wanneer militair deskundig?) uit 1943, dat Hitler's Westwall een sterke wig dreef tussen Frankrijk en Polen, hoewel zij slechts zeer zwak bezet werd. En hij schrijft:

„Ondanks deze zwakte, doch dank zij de sterkte daarvan door de duurzame versterkingskunst, verhinderde deze uiterst zwakke macht het zo sterke Franse leger, versterkt door het Engelse, in totaal tenminste 80 divisies, Duitsland binnen te vallen om zodoende Polen te helpen. Dank zij de Westwall kon Polen ongehinderd afgemaakt worden.”

Dit is niet waar — en dan afgeschelden nog van het feit dat het Franse leger helemaal niet „sterk” was. Want het ontstaan en het uitvoeren van het Franse operatieplan zijn onverbrekkelijk verbonden met het Poolse drama.

Het was niet de Westwall, maar het was juist de Maginotlinie, die feitelijk oorzaak werd van het „afmaken” van Polen (lees bijv. Draper „The six weeks war”, pag. 294 e.v.) Want de Franse politiek en de Franse strategie stonden diametraal tegenover elkaar.

Die politiek zocht alom bondgenoten — en vond deze vooral in het voor Frankrijk onbereikbare Oost Europa. Dat wil zeggen: Frankrijk kon die bondgenoten bij een Duitse aanval slechts middellijk steunen door Duitsland in het Westen AAN TE VALLEN. Maar de in de Maginotlinie tot uitdrukking gebrachte strategie (de eerste credieten voor die linie werden reeds in 1929 verleend en toen was er nog geen Westwall!) was een passieve, een defensieve: Frankrijk bleef achter de eigen grenzen. Het zocht heil in de verdediging. Het ontkende de mogelijkheden van een „mechanisch-motorisch” offensief door de combinatie tank-vliegtuig. Het baseerde dus zijn strategie en later het plan D NIET op de aanval op West Duitsland en dus op de Westwall, maar op de AFWEER van een Duitse aanval.

De politiek, die bondgenoten zocht en verdragen met die bondgenoten sloot, eiste een offensieve strategie, de Maginotlinie echter drukte Frankrijk in de defensieve strategie — this was the suicidal contradiction of France's strategy and diplomacy (Draper).

Tegenover deze feiten en factoren heeft de Westwall dan ook geen rol gespeeld.

Maar — aldus deze militaire medewerker — die Westwall maakte óók een einde aan de „glorieuze en duizelingwekkende opmars der geallieerden in September 1944”.

Ook dit is niet waar.

Het gaat hier om een van de nog steeds niet definitief opgeloste strijd-vragen van Wereldoorlog II: had Eisenhower gelijk of hadden Montgomery en Patton gelijk?

Wij hebben bij boekbesprekingen dit vraagstuk al eens aangeroerd — Montgomery (maar ditmaal was zijn chef-staf De Guingand het NIET met hem eens) meende na de Duitse Augustus-débâcle zijn opmars naar het hart van Duitsland in één run te kunnen voortzetten (en dus dóór de uitlopers van de Westwall) mits Eisenhower aan zijn 21ste Legergroep ALLE transportmiddelen beschikbaar stelde en dus de overige legers tijdelijk tot stilstand bracht. Eisenhower achtte dit te riskant,

(Vervolg op pag. 6)

Niet onder de werkuren feestvieren!

In een van de laatste nummers van de Haagse Post is een artikel verschenen, dat onze instemming kan wegdragen, omdat het hier een signalering van een euvel betreft, dat hoe langer hoe meer om zich heen grijpt.

Het blad, dat kennelijk enige bepaalde gevallen van recente aard op het oog heeft, schrijft:

„Men kon dezer dagen een groot aantal marine-officieren en marva's en ambtenaren van het Ministerie van Marine op een willekeurige werkdag op een uur in de loop van de morgen uit de bioscoop zien komen; zo maar door de week op een ochtend. Zij hadden een film bekeken. Een dag of wat later zaten de Haagse ouden van dagen op een namiddag in een schouwburg te genieten van een goed toneelstuk, opgevoerd door de amateurstoneelvereniging der stadhuisambtenaren. En ongeveer te zelfder tijd merkte een scherpzinnig waarnemer op een huldigungsreceptie, behalve een groot aantal andere overheidsdienaren, alle hoofden van takken van dienst der gemeente op; van half elf tot half één wel te verstaan. Wat betekent dit allemaal? Dat 's Rijks dienaren en die der gemeente er geen bezwaar in zien 's Rijks werkuren en die der gemeente te gebruiken voor het kijken naar een film, het spelen van toneel en het drinken van sherry. Ruw geschat: 500 werkuren verspild in een dag of wat.”

Wij achten deze zaken van zodanig belang, dat wij eens geïnformeerd hebben, of deze zaken niet overdreven waren voorgesteld, of het gerucht hen niet een grotere omvang had doen krijgen, dan aanvankelijk het geval was geweest en of men wel goed alle bijzonderheden had vernomen.

Helaas bleek, dat het volkomen juist was geweest. De filmvoorstelling, waar zeer velen, die hun normale werkzaamheden op het Ministerie van Marine en aanverwante bureaus hebben, heen waren gegaan had plaats op een Donderdagmorgen

VERSTERKINGEN

(Vervolg van pag. 5)

deed eerst Antwerpen en de kanaalhavens nemen en bracht daardoor alle legers aan de zijkte der grote rivieren (en dus niet voor de Westwall!) tot stilstand.

Dientengevolge kregen de Duitsers voldoende adempauze terwijl de Manoeuvre om Arnhem mislukte. Zij had even goed kunnen gelukken en dan... ware ook de Westwall weer OMTROKKEN!

Die Westwall als duurzame versterking (zij was trouwens niet zo heel erg duurzaam) heeft dan ook geen rol van betekenis gespeeld. Daarentegen wel het WATER (overstromingen door de Roer) en bovenal de ongemeen natte en strenge winter.

Zodra Eisenhower zeker was van zijn ongestoorde aan- en afvoer en dus alle legers in beweging werden gesteld, bleek de Westwall, zelfs waar zij door de voortreffelijke Fallschirmjäger werd verdedigd, van geringe betekenis.

Met deze beide voorbeelden bewijst deze militaire medewerker zeker niet de waarde van duurzame versterkingen in de z e tijd, waarin aanval en verdediging niet meer over twee maar over drie dimensies beschikken.

in het City Theater te Den Haag en begon des morgens om half elf. Einde omstreeks twaalf uur, kwart over twaalf. Vertoond werd een Warner Bros Film, Task Force, waartoe de Warner Bros door tussenkomst van de Marine Voorlichtingsdienst deze ambtenaren had uitgenodigd.

De toneelvoorstelling had plaats op een Donderdagmiddag in de Koninklijke Schouwburg en begon des middags om half twee. De Toneelgroep de Schijnwerper, afdeling van de Personeelsvereniging der Gemeentesecretarie P.G.S. van het Haagse Stadhuis, vertoonde daar het blijspel in vier bedrijven van A. den Hertog: „De Privé-verpleegster”. Gezien het feit, dat de voorstelling om half twee begon, er vier bedrijven plus een pauze waren, kan men zonder overdrijving zeggen, dat hiermede de gehele Donderdagmiddag gemoed was.

Wij vinden dergelijke zaken absoluut verkeerd. Niet, dat wij in het minst bezwaar hebben tegen een voorstelling van toneelamateurs der gemeentelijke diensten voor de verpleegden in de Gemeentelijke Verzorgingshuizen, maar dat dient te geschieden buiten diensttijd.

Niet, dat het niet nuttig kan zijn voor velen, die op de bureaux van het Ministerie van Marine werken om een film als Tack Force te zien, maar dat dient te geschieden buiten de werkuren. Hier ligt een belangrijke taak voor onze vertegenwoordigers in Staten-Generaal, Provinciale Staten of Gemeenteraden om overal, waar zij dergelijke zaken constateren, daarop aanmerking te maken. Feest

gevierd mag er worden, als men daar in de huidige omstandigheden lust in heeft, maar buiten de werkuren. De burgerij brengt zijn belastingen voor de overheidsdiensten niet op om deze op een dergelijke wijze besteed te zien.

Is dit juist?

(Ingezonden)

Naar aanleiding van Uw „Raad van Arbeid I en II” (21 October 1950) en in verband met de noodzaak tot bezuiniging, het volgende:

Vrouw, voor de tweede maal gehuwd geweest, tweede man door de bezetter vermoord, heeft één kind, een zoon. Vrouw 44 jaar oud, geniet f 2200 pensioen, benevens voor haar zoon f 450 per jaar, tot zijn 21e levensjaar. De jongen was op 18-jarige leeftijd reeds werkzaam, laatstelijk zelfs bij een Amer. Mij. in het buitenland. Is een dergelijke kindertoeslag juist?

In een gezin, waarvan de man een zeer goed inkomen heeft, is een zoon, waarvoor tot zijn 18e levensjaar f 125 per jaar kindertoeslag wordt betaald, terwijl de jongen reeds van zijn 15e jaar werkzaam is. (Dit is één van de duizenden gevallen). Is dat juist?

Ch. G. HEYER,

Soestdijk.

Ch. G. HEYER, geboren 6 Febr. 1871, zonder toeslag en ook zonder oudverdiensrente, oud-ond.officier Ned.- Ind. leger.

AFDELINGSSECRETARISSEN:

Vraagt bij onze administratie de tarieven voor extra-exemplaren van ons weekblad, voor de verbreiding van onze beginselen en voor het werven van nieuwe abonné's.

houdt er van om zijn medemenssen zo eens aan te kijken. Om ze zo stiekum-weg eens te begluren, wanneer ze in hun dagelijks leven bezig zijn. Hij kan dan soms wat droef te moede zijn.

In de prille morgenuren, wanneer hij langs de eerbiedwaardige grachtenhuizen loopt en de mensen die naar de kantoren snellen, een wedloop houden tegen het horloge of in casu de prikklok. Hij voelt zich dan innerlijk verbonden met die huizen, voorzover een mens zich met een huis innerlijk verbonden kan voelen en hij denkt dan aan de jaren dat men daar rustiger liep en meer bereikte. Tijden, waarin de wereld vanuit deze grachtenhuizen geregeerd werd. En hij hoopt dan dat die overhellende gevels daar nog lang mogen staan als een zachte vermaning uit een grote tijd.

's Avonds kunt U deze jongere dikwijls, terwijl hij balanceert op een bar-kruk, zijn middagmaal zien nuttigen. Voor hem staan slagroomgebakjes, Gelderse worst, coca-cola-flesjes en Russische eieren uitgestald en daarachter sombere of vrolijke mensen al naar gelang de omstandigheden, maar altijd kauwende mensen.

Hij denkt er dan over, dat een mens er nooit dommer uitziet, dan wanneer hij kauwt. Maar gelukkig zijn daar ook die kleine eethuisjes, pareltjes in een wondermooie stad. En als U daar zit, is het leven goed. Ge kunt daar met een Poolse emigrant, een Franse schoenenfabrikant of een Deense professor spreken.

's Avonds moet U door de straten lopen. De straten van een springlevende stad. Als U moet bent geworden, moet U ergens binnengaan. Het doet er helemaal niet toe waar U naar binnen gaat of wat U gebruikt. Maar altijd geniet U, als U maar genieten wilt. Of er nu plompverloren een glas Pils onder Uw neus gezet wordt, of dat de Roemeense violist (geboren te Oude Pekela) zijn czardas in Uw sherry laat vallen.

Het gaat er alleen maar om of U genieten kunt van de kleine subtiliteiten welke het leven biedt. Want er worden U in deze tijd zoveel enormiteiten geboden, dat U soms vergeet, of te vermoed bent om naar die prettige dingen te kijken.

Heus, vergeet U zo nu en dan Harry en Joe en onze collectieve veiligheid eens even. Die eerste twee blijven er in de tussentijd heus wel en de laatste blijft zonder U ook nog wel even weg.

Vergeet eens even de ontwerpen O.D.O.L. en B.A.B., Schumacher en Taft, Sukarno en ds. Buskes. En bedenk met al Uw gejammer over de nederlaag van A.D.O., het open raam en de harde aardappelen zo nu en dan eens even, dat er mensen zijn, die ons zeer na staan, die het veel en veel beroerder hebben dan U, die leven van bladeren en sterven voor hun recht. En wéét dan dat het giro-nummer is 426.

En dóe er wat aan!

A. D. OLESCENS.

ZIJN WIJ WAAKZAAM?

Enige dagen geleden werd bericht dat in Engeland enige honderden legervrachtauto's een prooi der vlammen waren geworden. Oorzaak onbekend, doch er werd sabotage vermoed.

Enige weken tevoren was eveneens in Engeland het inwendige van een pas gereedgemaakt zeer groot passagierschip uitgebrand. Ook toen „oorzaak onbekend, sabotage wordt vermoed”.

We weten niet of er de laatste tijd nog meer branden met duistere oorzaken plaats vonden.

Wie zijn de daders?

Laten we het hier thans niet over hebben maar vragen of de autoriteiten in ons land voldoende waakzaam zijn.

De Kamercentrale Dordrecht vergadert

De Kamercentrale Dordrecht houdt een Algemene Ledenvergadering op Zaterdag 18 November om 2.30 uur te Rotterdam in Atlanta (Daktuin, hotelingang Aert van Nesstraat).

Op de agenda komen voor: Benoeming c.g. herbenoeming van een vrouw, welke onze Centrale zal vertegenwoordigen in de Vrouwengroep der V.V.D. en een plaatsvervangster. De benoeming geschiedt voor 2 jaar. Benoeming of herbenoeming Bestuursleden Centrale. Aan de beurt van aftreden zijn de heren Verhagen (Naaldwijk), Van Ech (Dubbeldam), Rooij (Dirksland), dr. A. de Haan (Alblasserdam) en drs. P. Herweijer (Dordrecht). De heren Verhagen, Van Eck, dr. De Haan en drs. Herweijer zijn herkiesbaar. De heer Rooij stelt zich wegens uitzonderlijk drukke werkzaamheden niet herkiesbaar. Het bestuur stelt candidaat in zijn plaats de heer J. Boomsma te Middelharnis, directeur van de Flakkeesche Boek- en Handelsdrukkerij.

Eventuele tegencandidaten kunnen gesteld worden door de afdelingen, uiterlijk 2 dagen vóór de vergadering, ter kennis te brengen aan de Secretaris.

De eerste keer

Op Zaterdag 4 November kwamen te Utrecht onder voorzitterschap van de voorzitter van de Vereniging van Staten- en Raadsleden van de V.V.D., de heer D. W. Dettmeijer, verscheidene raadsleden uit de steden Amsterdam, Rotterdam, Den Haag, Utrecht, Haarlem, Arnhem, Nijmegen en Eindhoven bijeen om van gedachten te wisselen over verschillende gemeentelijke vraagstukken, waarbij in het bijzonder grote gemeenten betrokken zijn. Het was de eerste keer, dat deze informatieve bijeenkomst plaats had en de discussie opende perspectieven voor een blijvend contact.

De Zeister vrouwen kwamen bijeen

Op 2 November kwam de vrouwen-groep Zeist voor haar maandelijkse vergadering bijeen. Mevrouw dr. A. Vollgraaf-Roes hield een lezing over het Britse Grandnotenplan.

Met grote belangstelling werd deze interessante voordracht gevolgd.

De Wet Overheidsaansprakelijkheid

Bezettingshandelingen

Mr. J. van der Drift schrijft ons:

E indelijk heeft dan de Wet Overheidsaansprakelijkheid Bezettingshandelingen de Eerste Kamer gepasseerd. Helaas hebben de discussies in deze Kamer niet op hoog peil gestaan. Slechts prof. Molenaar heeft de problemen onderkend en heeft met de heer Wendelaar op morele en juridische gronden het ontwerp onaanvaardbaar geacht.

Bij bestudering van de wet valt het in de eerste plaats op, dat zij slechts uit enkele artikelen bestaat. Naar Noord-Amerikaans voorbeeld blijkt men zich ook in Nederland tegenwoordig op het standpunt te gaan stellen, dat de wet slechts brede richtlijnen behoort te geven en de technische uitwerking middels uitvoeringsbesluiten door de executieve geregeld moet worden. Bij een materie als de onderhavige dient zulks als hoogst ongewenst beschouwd te worden. Hierdoor immers wordt de mogelijkheid geschapen dat overwegingen van recht

aan budgetaire overwegingen ondergeschikt worden gemaakt.

V oorts valt het te betreuren dat niet alleen de aansprakelijkheid van de overheid gedurende de bezetting, doch ook die van de overheidsorganen gedurende de eerste maanden na de bevrijding ter sprake komt.

Tengevolge hiervan is in één wet de materiele „gepropt”, welke in twee afzonderlijke wetten behandeld had dienen te worden.

Welke waren echter de gevolgen geweest indien het ontwerp door de Eerste Kamer niet was aanvaard?

Vele gedupeerden zouden dan in het geheel geen uitkeringen hebben gekregen. Waar men toch reeds zo benadeeld was tengevolge van het feit dat eerst vijf jaren na de bevrijding de parlementaire behandeling was beëindigd en de koopkracht van het geld inmiddels aanzienlijk was gedaald, zouden velen hierdoor in nog grotere financiële moeilijkheden zijn gekomen.

M en denke bijvoorbeeld eens aan de liquiditeitsmoeilijkheden, waarvoor vele kleine bedrijven werden gesteld door de z.g.n. regelmatige vorderingen van de vijand. Men bedenke voorts dat door de staat aan politieke delinquenten vrijblijvende voorschotten verstrekt zijn, welke bij de totstandkoming van de wet verrekend zouden worden met de te verlenen bijdragen. Vastgesteld kan dus worden dat een regeling moest komen, als sluitstuk op de in Februari van dit jaar in werking getreden wet op de materiële oorlogsschaden. Het was thans van de zijde van de regering een dit of niets.

Op spitsvondige wijze heeft de regering de normen van deze wet trachten te verdedigen. De Kamer heeft deze gebrekkige normen zonder veel enthousiasme aanvaard, waardoor enerzijds rechtsherstel en anderzijds schending van recht gesanctioneerd werd.

Al met al dus weinig reden tot voldoening, al zal de komende regeling voor velen verlichting van zorgen betekenen. Helaas niet voor allen.

COMMISSIES KOMEN BIJEN

De Commissie van de Wederopbouw der V.V.D. zal op Donderdag, 16 Nov., 's avonds om 7.30 uur, in Hotel Terminus, Stationsplein 3 te Utrecht een bijeenkomst houden betreffende de paragraaf Wederopbouw en Volkshuisvesting van het Werkprogramma. Partijleden, die tot deze bijeenkomst toegang wensen, dienen zich zo spoedig mogelijk telefonisch of schriftelijk te wenden tot het Algemeen Secretariaat, Koninginnegracht 61, 's-Gravenhage, tel. 111768, waarna zij een uitnodiging zullen ontvangen.

Op Woensdag, 15 November, des namiddags te 2 uur in Hotel Café-Rest. Terminus, Stationsplein te Utrecht, zal een bijeenkomst worden gehouden betreffende de paragraaf Verkeer en Waterstaat van het Werkprogramma. Partijleden, die tot deze bijeenkomst toegang wensen, dienen zich zo spoedig mogelijk telefonisch of schriftelijk te wenden tot het Algemeen Secretariaat, Koninginnegracht 61, 's-Gravenhage, tel. 111768, waarna zij een uitnodiging zullen ontvangen.

VROUWEN VERGADERDEN in Oud-Leusden

(Copie voor deze rubriek uiterlijk Vrijdagmiddags zenden naar: Mej. Joh. H. Springer, Alexanderstraat 16, Haarlem).

H et was alweer een prettige bijeenkomst.

Wie zegt, dat vrouwen niet vergaderen kunnen, moest maar eens bij ons komen luisteren: een prettige stemming als tussen oude vriendinnen (en dat worden we toch ook langzamerhand?) en vlotte discussies.

Geen langademige redeneringen, maar korte, duidelijke uiteenzettingen van wat men denkt en wil. Daar ook onze presidentie niet van zeuren houdt, was het op deze wijze mogelijk in nog geen anderhalf uur een dozijn onderwerpen te behandelen. Dat waren ten dele ingekomen brieven en mededelingen van het Dagelijks Bestuur, ten dele ingekomen vragen. Alle twaalf zijn ze vermeld in het verslag, dat als rondschrift nr. 11 is uitgestuurd en waarvan nog enkele exemplaren bij de secretaresse te krijgen zijn. Hier zullen we slechts een greep doen en dan grijpen we allereerst naar de mededeling over dit ons eigen plaatsje in het weekblad.

E r bleek voorlopig onder de aanwezigen meer animo te zijn om de nieuwe rubriek te lezen, dan om er voor te schrijven. Dat kan leergierigheid zijn en dat kan bescheidenheid zijn. De redactie-commissie denkt, dat dit laatste op de duur wel zal slijten en dat zij een zware taak zal krijgen met alle copie te keuren en te schiften.

Wat leergierigheid betreft, die bleek ook op andere wijze: voor de zoveelste keer uit het verzoek om voorlichting. Wanneer zal het Hoofdbestuur eens gaan begrijpen, dat we niet allemaal doorkneed zijn in staatsrechtelijke, sociale en economische wetenschappen; dat vaak de kennis niet evenredig is aan de belangstelling en dat een beetje van die kennis zo nodig is om met vrucht met anderen te kunnen praten?

H et is heus al moeilijk genoeg om tegen lauwheid en onverschilligheid op te tornen. Als we dan het gevoel hebben niet voldoende beslagen ten ijs te komen, bevriest onze geestdrift.

Amsterdam vertelde bezigt te zijn, met hulp van Mevrouw Schut-Manger, met een leidraad, maar deze is nog niet voor het gebruik gereed. Mevrouw Bontenbal uit Rotterdam herinnerde aan het brochuretje „Vrouwenzorgen” van de Nationale Vrouwenraad.

Leergierigheid, of in elk geval interesse voor sociale vraagstukken bleek ook uit de belangstelling voor de tweedaagse conferentie over Vrije Tijdsbesteding, die, uitgaande van het Nederlands Cultureel Contact en onder auspiciën van het Ministerie van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, half December gehouden zal worden. Meer dan een derde van de aanwezigen gaf zich meteen enthousiast ervoor op. Mevr. Stemler-Tjaden gaat als afgevaardigde van ons Dagelijks Bestuur. (Aanmeldingsformu-

lieren zijn nog te krijgen bij onze secretaresse). „Wij” zullen er dus bij zijn. En dat is goed.

O ok wij er bij. Onder deze leuze passen verschillende punten, die op deze vergadering besproken werden. Maar al te vaak zijn wij „er” niet bij. Hoe komt dat?

Niet uit onverschilligheid van de politiek-vrijzinnige vrouwen voor zaken van algemeen belang. Integendeel. We zouden direct een rijtje instellingen van sociale betekenis kunnen opnoemen, waarin V.V.D.-vrouwen een belangrijke rol spelen.

Maar zij doen dat niet als V.V.D.-vrouwen. En vaak mogen zij dat ook niet doen. Als een V.V.D.-vrouw voorzitter is van een vereniging van truitjesbreisters, dan moet zij naar buiten neutraal optreden, want onder die truitjesbreisters zijn er van allerlei kleur. Als zij dus in een of ander Comité die truitjesbreisters vertegenwoordigt, dan mag zij daar de V.V.D.-opvattingen niet verkondigen.

T egenstandsters zeggen dan: er zit toch een V.V.D.-vrouw in dat comité. Nee, die zit er dan niet, want zij zit daar niet als zodanig.

Zo gaat het. Telkens en telkens weer ondervinden wij, dat van andere zijde men ons negeert of afweert. Wel, dat kunnen we als een compliment beschouwen. Blijkbaar is men hier en daar bang voor ons. Maar ondertussen zitten wij er maar mee, dat wij zo vaak ergens niet in zitten. Niet wezenlijk als V.V.D.-vrouwen. En daarom moeten we altijd en overal en steeds maar weer op ons qui vive zijn: Ook wij er bij; echt als V.V.D.-vrouwen.

D e heren mogen zich deze leuze ook in het oor knopen. Trouwens, ons Kamerlid, de heer Cornelissen, schreef eind September in dit blad een dringend beroep: „laten wij er op letten, dat in deze instanties (i.e. Prijzencommissies) ook het vrijzinnig liberale element vertegenwoordigd wordt”.

„Ook in Woningbouwcommissies moeten we zitten” was de even dringende wens van Mevrouw v. d. Torren-Veendorp, maar zij legde het accent op... Vrouwen, want zij denkt, dat er dan veel praktischer huizen gebouwd zouden worden; zij vraagt om gegevens hierover te verzamelen, wat we hierbij nog eens herhalen.

O pwekkend tot werk was ook de laatste spreekster: Mevr. Dr. A. Wibaut-van Gastel, die graag velen van ons deel zag nemen in het werk van de sub-commissies van de Nederlandse Raad voor de Europese Beweging. Ze richtte onze blik dus op een ruimer arbeidsveld.

Prettig was het daar in Oud-Leusden en echt jammer voor diegenen voor wie er geen plaats meer was. J. H. S.

Zoek de zon!

Een vriend van ons vindt dat wij de zon moeten zoeken, en niet moeten kankeren, en schep vreugde in het leven en dan maar lekker blijmoedig in de blijmoedige zon, en die zon in het water zien schijnen en bijna ieder zolderkamertje weer een paradijs, ondanks de lonen en prijzen....

Wij hebben hem gevraagd waar ergens die blijmoedige en tot jubel stemmende dingen te vinden waren. Onze vriend wees met een wijde gebaar rondom zich heen.... zoiets van: zoekt en gij zult vinden. En wij aan het zoeken — dwars door de September- en Octoberbuien en hij heeft waarachtig gelijk: er zijn nog blijmoedige hardwerkende en zelfs tevreden mensen!

Want wij ontmoetten twee oudere dames, die haar leven gaven aan sociaal werk. Die ook nu, lang na haar 60ste jaar, nog dagelijks arme en ongelukkige mensen helpen en zelf in blijmoedigheid tevreden in twee doodgewone kamers in Rotterdam huizen wat gij aan anderen doet is immers welgedaan?

En wij ontmoetten een oudere en zeer wijze dokter, die zich niet door de ziekten en akeeligheden van zijn patiënten laat neerdrukken. Die hen niet alleen als dokter, maar vooral als vriend helpt, die veel rekeningen vergeet uit te schrijven en die het leven blijmoedig en tevreden leeft, echt leeft, begrijpt U?

En wij vonden een 81-jarige kromgetrokken, maar ijzersterke boer, die nog elke dag op zijn land werkt en die O.L.H. ook nog elke dag dankbaar is voor het mogen werken en mogen leven.

En wij kwamen bij een al jaren lang door reumatiek tot onbewegelijkheid gedoemd vrouwtje — en elke dag komt een van haar 5 zusters haar opzoeken en helpen en een beetje opbeuren, en de zieke stumper bleef door alle pijn en akeelheid heen blijmoedig en....

Onze vriend heeft waarachtig toch gelijk: zoek de zon en gij zult vinden! Zelfs in deze barre dagen....

De Friese Centrale vergaderde

De op 4 November te Leeuwarden gehouden vergadering der Centrale mag geslaagd heten. Na opening door de Voorzitter, de heer B. C. Algra Jr., welke wees op de organisatie der V.V.D. in Friesland, waarover het Bestuur nu niet bepaald tevreden kan zijn en dat alleen grondig aanpakken in de afdelingen verbetering zal kunnen brengen, gaf de penningmeester een verslag over de financiële toestand, welke niet rooskleurig genoemd kan worden. De penningmeester werd na verslag der kascommissie dank gebracht voor het zuinig en accuraat beheer. De voor het Bestuur periodiek aftredende Heren B. C. Algra Jr., Leeuwarden en J. Nauta, Sneek werden herkozen, terwijl Mevrouw A. G. Bontekoe-Hielkema uit Oosterwolde de plaats zal gaan innemen van de heer Feringa uit Holwerd (deze laatste stelde zich niet herkiesbaar). Mevrouw H. Dankert uit Stiens zal als Frieslands vertegenwoordigster de open gevallen plaats, door vertrek van Mevrouw H. C. Sissingh-Stark naar elders, in het landelijk Bestuur der Vrouwen Organisatie bezetten. Tot slot werd een F.I.F.-film getoond van de reis der Koninklijke Familie in Friesland van Stavoren tot en met Lemmer.

Centrale Drenthe heeft vergaderd

Afgevaardigden van de Drentse afdelingen van de V.V.D. vergaderden Zaterdag onder voorzitterschap van mr. H. K. de Langen uit Meppe. Teneinde te kunnen voorzien in de vervulling van enkele vacatures in het bestuur van de Centrale Drenthe, werd besloten dat de afdelingen via de vier subcentrales kandidaten zullen stellen. In een volgende vergadering kunnen dan de benoemingen plaats vinden. Tot lid resp. plaatsv.v. lid van de Partijraad werden aangewezen: mr. H. K. de Langen en drs. J. P. Kuipers (Coevorden). Als vertegenwoordigster in het bestuur van „Vrouwen in de V.V.D.” werd wederom aangezocht mevrouw Kuipers-Meester uit Meppe. Over de bereikte resultaten met de gevoerde propaganda werd van gedachten gewisseld. Zeer binnenkort zullen enkele nieuwe afdelingen het levenslicht aanschouwen. De heer R. Zegering Hadders, lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal gaf op een onderhoudende wijze een korte uiteenzetting van de huidige politieke situatie, waarop een nabespreking volgde.

Aan de Secretarissen der Centrales

De door het partij-reglement voorgeschreven October-vergadering van de Centrales zal nu wel overal hebben plaats gehad. Nog niet alle secretarissen daarvan hebben echter mededeling gedaan, wie als vertegenwoordigster voor het Algemeen Bestuur van de „Vrouwen in de V.V.D.” is gekozen. Willen zij dit zo spoedig mogelijk berichten aan ondergetekende? Dit met het oog op de op 30 November te houden vergadering van genoemd Algemeen Bestuur.

De Secretaresse van de „Vrouwen in de V.V.D.”

JOH. H. SPRINGER
Alexanderstraat 16, Haarlem

BOLNES

Dieselmotoren

25—1400 P.K.

N.V. Machinefabriek „Bolnes”

v.h. J. H. v. Cappellen te Bolnes

Friesch-Groningsche Hypotheekbank N.V.

Nederlandsche Hypotheekbank N.V.
Rotterdamsche Hypotheekbank N.V.
Algem. Friesche Hypotheekbank N.V.

Amsterdam — 's-Gravenhage — Groningen — Rotterdam

GELDEN BESCHIKBAAR

voor eerste hypotheek
BILLIJKE VOORWAARDEN

De Directie: Mr. M. J. BOS Mr. C. A. KINGMA
 Mr. J. WILKENS Mr. F. C. KLEYN

N.V. W. A. HOEK'S

MACHINE- EN ZUURSTOFFABRIEK
Hoofdkantoor en Machinefabriek
te Schiedam.

Compressors voor alle gassen en ledereen druk.
Installaties voor de bereiding van zuurstof, stikstof, enz.

N.V. SCHEEPSWERVEN

„PIET HEIN”

BOLNES en PAPENDRECHT

DWARSELLINGEN 115 Meter

DROOGDOK 115 x 30 Meter

HBU **HBU**

De meeste fabrieks-schoorstenen lijken op elkaar

Aan de schoorsteen kunt U de fabriek niet kennen. En toch is 't van groot belang dat U de fabriek „kent” wanneer U er over denkt als aandeelhouder mede-eigenaar daarvan te worden. Wij beschikken over de gegevens die U nodig hebt om tot een juiste beoordeling van industriële - en andere - ondernemingen te komen.

Raadpleeg onze beleggings-deskundigen
vóór aankoop van Uw effecten.

HOLLANDSCHE BANK-UNIE N.V.
AMSTERDAM - DEN HAAG - ROTTERDAM

U eet er niet beter!

Voor dagelijks gebruik!

**DE JONG'S
CHOCOLADE**
**CHOCOLADE
HAGELSIAG.**
De eenige echte!

N.V. Nederlandsche
Caoutchouc- en Gutta-
Perchatabriek

v.h. Bakker & Zn.

Ridderkerk

Technische
rubberartikelen

SMIT

SLIKKERVEER

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Zaterdag 18 Nov. 1950 No. 135

HET PLAN
MANSHOLT

pag. 7

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

WAAR GAAT GE HEEN, EUROPA?

De eigenlijke betekenis van Gheorghiu's navrante boek „Het 25e Uur” ligt niet hierin, dat het ons zulk een aangrijpend beeld geeft van het beneden-menselijke peil, waartoe onze door het nihilisme aangevreten Westerse samenleving is gezonken, - zij schuilt veeleer hierin, dat het de geestelijke achtergronden dezer samenleving zo naakt onthult en zo fel belicht.

De schrijver gaat hierbij tot de uiterste consequentie van zijn gezichtspunt, waar hij van Rusland zegt, dat het na de communistische revolutie de meest vooruitgeschoven voorpost van de Westerse technische revolutie is. Het heeft de mens tot niets gereduceerd, maar het heeft daarmee eenvoudig in praktijk gebracht de theorieën, die het aan het Westen zelf ontleende, - aldus Gheorghiu. En het Westen, welks eerste - en vaak enige - zorg thans is, hoe het zich tegenover de veronderstelde dreigingen van het Oosten uit verweren en handhaven zal, zal goed doen zich van Gheorghiu's gedachtengang rekenschap te geven. Want wat baten economische, staatkundige en militaire maatregelen tot afweer van hetgeen onze democratieën van het Oosten uit bedreigen kan, wanneer zij niet alleen door dezelfde geestes kwalen zijn aangetast als het Oosten op zo huiveringwekkende wijze openbaart, doch veeleer zelf beschouwd moeten worden als de bakermat daarvan?

Gabriel Marcel, die Gheorghiu's boek bij het Franse volk heeft ingeleid - en wiens woord ter inleiding ook aan de Nederlandse uitgave voorafgaat - gaat zo mogelijk nog een stap verder dan de schrijver zelf, waar hij onomwonden het wijsgerig Idealisme van Plato tot Kant en Hegel aanwijst als de eigenlijke bron van de technocratie, waartoe hij het hedendaagse nihilisme herleidt. Ook wanneer wij erkennen, dat deze wijze van probleemstelling de overweging waard is en dat ten aanzien van het Idealisme inderdaad gesproken kan worden van een schadelijke werking waaraan ook deze geestesstroming - zo min als enige andere - niet is ontkomen, wij menen dat Marcel als Katholiek de tragische problematiek, ons hierin voorgelegd, te simplistisch stelt. Wel maakt hij zelf een opmerkelijk voorbehoud, door te zeggen dat het Idealisme naar het kwaad begon over te hellen op het ogenblik, dat het de band met de Openbaring verbrak - en dat geldt zeker niet voor Plato! - de vraag wordt dan echter juist waarom de christelijke metaphysica en theologie niet in staat geweest zijn het Openbaringsbegrip voor het Westerse denken, waarmee ook het christendom zo nauw verbonden is, zo ondubbelzinnig te rechtvaardigen dat het dit als richtsnoer blijvend kon aanvaarden?

Met dat al - en dit zien wij als de grote verdienste van Gheorghiu's boek - maakt „Het 25e Uur” het voor ieder, die zich met de problematiek van het huidige Europa

bezig houdt, toch wel heel duidelijk, dat zij ons ver buiten de grenzen voert, die wij gewoonlijk aan ons denken over het probleem-Europa stellen. Alle staatkundige bemoeienis, die de geestelijke achtergronden dier problematiek niet in haar denken betreft, is gedoemd te falen.

Het is goed dit indachtig te zijn, nu andermaal Straatsburg het ontmoetingspunt wordt van hen die bezig zijn de grondslagen te leggen voor de Raad van Europa.

* * *

Deze politiek wordt zeker evenzeer door idealisme gedragen als door bittere nood gestimuleerd. Echter, ook van onze Westerse politiek geldt wat van heel onze cultuur door Gheorghiu wordt gezegd: daarin overheerst de technocratie. Wat er in haar aan idealisme leeft is meer door een onmiskenbaar en te waarderen enthousiasme bezield dan wijsgerig gefundeerd, gelijk, helaas, heel onze huidige democratie zich maar al te weinig om haar zedelijke grondslagen bekommert.

Het is dit gemis aan wijsgerig-ethische bezinning, dat de democratie, ook waar zij naar nieuwe vormen van Europese samenwerking zoekt, bloot stelt aan het gevaar zich te verliezen in wat men in de bouw wereld „revolutie-bouw” noemt. De technocratie zal nog wel voor een aesthetisch-aanvaardbare gevel zorgen, aan de fundering en de constructie hapert véél.

* * *

Deze aperte nood - gevolg van het meest eigene van onze tijd zelf, n.l. zijn feitelijke principeloosheid - dwingt o.i. allereerst tot de wijze zelfbeperking, waaraan zich naar Goethe's woord, de Meester doet kennen. Europa kan slechts tot wezenlijke eenheid komen, wanneer er weer sprake zal zijn van een Europese Geest. Op het ogenblik is er slechts een zekere samenhang van dikwijls nog tegenstrijdige en moeilijk met elkander te verzoenen belangen en ideologieën. De socialistische stelling, dat een gefedereerd Europa een socialistisch Europa zal moeten zijn of niet zal zijn, spreekt ten deze boekdelen.

Men zie er geen verloochening in van het primaat van de Geest, waarvan wij in deze beschouwing uitgaan, wanneer we thans tot de volgende uitspraak komen: de zaken staande zoals ze staan, verdient het aanbeveling dat ook in Straatsburg gewerkt zal worden volgens een program van rangorde op grond zowel van de praevaletie der punten die om regeling vragen als op grond van hun opportuniteit wat betreft de mate hunner urgentie en het tijdsbestek, waarbinnen zij voor verwezenlijking vatbaar mogen worden geacht.

* * *

Minister Stikker heeft zich onlangs bij het Kamerdebat over Straatsburg federalist-in-beginsel verklaard, waarmee hij te kennen gaf, dat een volledige federalisatie

van West-Europa hem op dit ogenblik niet mogelijk leek.

Wij zijn dit met de bewindsman ten volle eens en hopen, dat ook Straatsburg zich op het standpunt der realiteit zal plaatsen, het enige dat op dit ogenblik van waarde is, juist omdat voor toepassing ener meer ideële visie de voorwaarden niet aanwezig zijn. Dit lijkt ons ook voor Straatsburg zelf het meest gewenst, daar voor de sympathie, welke ook deze ideële beweging niet ontberen kan, niets noodlottiger zou zijn dan dat getheoretiseer over verder liggende doeleinden aan de verwezenlijking van wat algemeen als noodzakelijk wordt gezien in de weg zou staan.

Maar dit wil voor ons zeggen, dat men dus, ook te Straatsburg, zich nog eens heel ernstig zal dienen te bezinnen op hetgeen voor West-Europa nu waarlijk eerste eis van het ogenblik is.

* * *

Zou men tot de overtuiging komen, dat dit Europa's defensie is, dan - hoe weinig idealistisch dit moge schijnen! - concentreer men alle kracht daarop, bedenkende dat het ten slotte niet aankomt op theoretisch-parlementaire spiegelgevechten of theoretisch-staatkundige constructies, doch op hetgeen door de Europese kabinetten in samenwerking met de parlementen praktisch kan worden gedaan, nu, ter beveiliging van Europa's toekomst, dus ook waar het niet meer dan zijn naakte, materiële bestaan zou gelden.

„Vivere primum est, deinde philosophari” is een waarheid, die aan de noodzaak tot bezinning op Europa's geestelijke structuur geen afbreuk doet, wanneer ze haar op het moment nu het om Europa's voortbestaan gaat, tijdelijk naar het tweede plan verschuift. Hadden wij een rangorde op te stellen, wij zouden aan dit punt ook te Straatsburg de voorrang geven boven dat van Europa's staatkundige structuur, eenvoudig reeds omdat de situatie van heel de Westerse democratie een waarschuwend teken is van de bestuursonmacht en de stuurloosheid, waartoe op allerlei gebied een samenleving vervalt, die geen eigenlijke wijsgerig-zedelijke grondslagen meer kent.

* * *

Ouo vadis, Europa? Wie zich dit in alle ernst afvraagt, ziet verder dan tot het fatale punt, waar het ijzeren gordijn de Oostelijke horizon aan ons Westers geestesoog onttrekt. Maar hij weet ook, dat op het Westerse gebied, dat nu nog voor hem openligt, zich problemen hebben opgehoopt, waarbij vergeleken Europa's politieke, economische en sociale moeilijkheden gering zijn, juist omdat eerstbedoelde van geestelijke aard zijn.

En dat het geestelijke principieel prioriteit heeft boven het formele en materiële, dat leren ons de beangstigende materiële noden en de staatkundige verwarring van onze tijd toch wel!

G. A. DE RIDDER.

☆ parlementaire flitsen ☆

Mr. Oud sprak bij de algemene beschouwingen

„De Democratische gedachte moet thans de Democratische geschillen overheersen”

Het begrotingsdebat in de Tweede Kamer is, als ieder jaar in begin November, weder ingezet met de algemene politieke en financiële beschouwingen. Beschouwingen, die dan niet op één begroting in het bijzonder betrekking hebben, maar de algemene Regeringspolitiek behandelen en deze toetsen aan de politieke situatie van het ogenblik en aan de bestaande politieke krachtsverhoudingen op het nationale en internationale terrein.

Een politicus van formaat als de heer Oud weet van zulk een beschouwing-in-vogelvlucht een boeiend en belangwekkend geheel te maken. Wij laten de rede, welke hij op Donderdagavond 9 November in de Kamer hield, hier dan ook gaarne zo volledig mogelijk volgen.

Overwegend, dat de binnenlandse politiek in de eerste plaats moet worden gezien in het licht van de internationale toestand, begon de fractievoorzitter van de V.V.D., Mr. Oud, zijn rede met enige beschouwingen over dat onderwerp, daarbij in uitzicht stellend, dat hij bij de behandeling van de begroting van Buitenlandse Zaken daarover uiteraard nog uitvoeriger zou kunnen spreken. De heer Oud stelde voorop, dat aaneensluiting van de Westerse landen volstrekt noodzakelijk is in het licht van de gevaren, die de democratische landen bedreigen. Hij voegde daar aanstonds aan toe, dat de overwegende positie, welke de Verenigde Staten daarbij innemen, ongetwijfeld niet zonder bezwaren is, maar dat wij dat, anderzijds, hebben te zien als een volstreekte noodzakelijkheid. Voor ons allen is er reden tot dankbaarheid voor het krachtige optreden van Amerika, maar wil Europa geen quantité réglé-geable blijven, dan moet het zich inspannen om bij deze taak een waardevolle aanvulling te vormen.

Daarom, zo verklaarde mr. Oud, hebben wij het toegejuicht, dat ook de Europese staten een bijdrage hebben geleverd voor de strijd in Korea, al is die bijdrage in vergelijking met het aandeel van Amerika dan ook gering. Wij achten het van belang, dat de Europese staten die bijdrage leveren en ik stel er — aldus de heer Oud — prijs op, namens mijn politieke vrienden in deze Kamer te verklaren, dat wij in deze onvoorwaardelijk achter de Regering staan en dat het zenden van de Evertsen naar Korea, zomede hetgeen gedaan werd om het vereiste aantal vrijwilligers naar Korea te zenden, onze volledige sympathie hebben.

De noodzakelijkheid van samenwerking manifesteert zich wel zeer sterk op het terrein van de defensie. In Nederland zullen wij op het stuk van de defensie alles moeten doen wat mogelijk is, maar met het vooropgezette doel, dat hetgeen wij doen, zal worden ingeschakeld in het internationale en — in dit verband zei onze fractie-voorzitter dat met bijzondere nadruk — in de allereerste plaats in het Europese verband. Men zal er daarbij naar moeten streven, West-Duitsland in te schakelen en dat om tweeërlei redenen. In de eerste plaats omdat zonder West-Duitsland de verdediging aan de Elbe een onmogelijkheid is. Het is voor ons volk en voor onze beschaving van het grootste belang, dat alles wordt gedaan wat mogelijk is, om in een onverhoopte volgende oorlog een bezetting te voorkomen. Daarbij kunnen wij, aldus de heer Oud, naar mijn stellige overtuiging de medewerking van West-Duitsland niet missen.

Er is echter ook nog een andere overweging voor die inschakeling van West-Duitsland aan te wijzen, namelijk dat daardoor het gevaar verminderd wordt, dat er een zelfstandige Duitse krijgsmacht ontstaat. Wij moeten de kansen, die na Versailles gemist zijn, thans grijpen en daarbij mogen wij ons niet laten weerhouden door — overigens volkomen be-

grijpelijke — sentimentsoverwegingen. Men heeft in de politiek nu eenmaal rekening te houden met de realiteiten, niet om ons daar zonder meer bij neer te leggen, maar om ze als bouwstoffen te gebruiken voor het nieuwe, dat men wil trachten te bouwen. Daarom moeten wij er ons ook goed van doordringen, dat het, zoals mr. Oud aan de hand van voorbeelden uit het jongste verleden duidelijk aantoonde, in de wereld nu eenmaal zo is, dat de machtsverhoudingen doorlopend aan veranderingen onderhevig zijn.

Mr. Oud bepleitte dus ook van zijn kant een aaneensluiting van Europa en hij herhaalde nog eens: Zulk een aaneensluiting zal bovendien een heilzaam tegenwicht kunnen vormen tegen een al te grote invloed van de Verenigde Staten van Amerika. Ik heb grote sympathie voor de Verenigde Staten, zo vervolgde hij en ik ben dankbaar voor hetgeen zij voor ons hebben gedaan. Ik hoop, dat de samenwerking van het Westen met de Ver. Staten blijvend zal zijn, maar ik geloof, dat een al te grote Amerikaanse hegemonie juist voor die samenwerking op de duur gevaarlijk kan blijken en dat het daarom óók noodzakelijk is, dat wij de Europese eenheid bevorderen.

Komend tot de binnenlandse politiek meende de heer Oud, dat daar mutatis mutandis hetzelfde geldt als voor de buitenlandse, in deze zin, dat ook hier samenwerking van de democratische groepen tegen de communistische dreiging nodig is. Met een variant op de historische woorden, door Troelstra op 3 Augustus 1914 in deze zelfde Kamer gesproken („de nationale gedachte moet de nationale geschillen overheersen”), zei de heer Oud: thans moet de democratische gedachte de democratische geschillen overheersen. Dat wil dus zeggen, dat wij moeten streven naar een samenwerking op een zo breed mogelijke basis en daarbij geldt dan hetzelfde als wat hij voor de internationale politiek had gezegd: dat het gevaar voor een hegemonie moet worden vermeden.

Hiermede kwam mr. Oud vanzelf tot zijn gedachte ener „derde macht”, waarvan de heer Schouten o.a. had opgemerkt te vrezen, dat hierdoor de machtsfactor teveel in het geding werd gebracht. Op dit punt kon onze fractievoorzitter de heer Schouten gemakkelijk geruststellen. Dat woord „macht” bedoelde hij allereerst in staatsrechtelijke zin. Hij had ook het woord „kern” kunnen gebruiken. De heer Oud bedoelde al evenmin een samensmelting van de drie groepen, die hij vooral op het oog had: de anti-revolutionairen, de christelijk-historischen en de liberalen. Een dergelijke oogmerk, zo verklaarde hij, zou volkomen irreal zijn. Van de onderlinge verschillen tussen die drie groepen ben ik mij even klaar bewust als de geachte afgevaardigde, de heer Schouten. Het is weer precies als in de internationale samenwerking: ook hier geen samensmelting tot één nationaliteit, maar samenwerking van overigens verschillend geaarde groepen. Wanneer de he-

ren Schouten en Tilanus daar eens over wilden nadenken, dan was de heer Oud voor dit ogenblik reeds tevreden. Forceren kan men die dingen niet.

Mr. Oud bepleitte die gedachte van een derde macht vooral omdat de Kabinetsformatie van 1948 hem niet in alle opzichten had bevredigd. Het afwijzend standpunt van de anti-revolutionairen op het stuk van de Indonesiëpolitiek had het toen onmogelijk gemaakt, dat een Kabinet op de meest brede basis werd gevormd. De heer Oud stelde dit alleen als een feit vast, zonder daarmede kritiek op die houding te bedoelen. Anderzijds echter liet hij niet na nog eens te stipuleren, dat de houding van zijn partij in het licht van de feiten, zoals deze in 1948 lagen, niet verkeerd is geweest. Wij hebben in 1948 aanvaard dat er op het stuk van de ontwikkeling van de Indonesië-politiek niets meer te veranderen was en wij hebben willen medewerken om te redden wat er nog te redden was. Wij hebben dat gedaan uit het besef van onze verantwoordelijkheid, zoals wij die op dat ogenblik voelden en wij zouden het onszelf veel gemakkelijker hebben gemaakt, indien wij anders hadden gehandeld.

Niemand, ook de Kamermeerderheid en de Regering niet, zal ontkennen, dat het gehele Indonesië-beleid, zoals het zich sedert 1948 heeft ontwikkeld, een teleurstelling is geworden. Nog steeds echter verklaarde mr. Oud van mening te zijn, dat er geen enkele reden is om te menen, dat de stem, die wij destijds hebben uitgebracht, verkeerd is geweest. En wel omdat hij nog steeds meent, dat de gevolgen van een verwerping van de souvereiniteitsoverdracht nog ernstiger zouden zijn geweest dan de gevolgen van de aanvaarding. Na de souvereiniteitsoverdracht is er echter het een en ander gebeurd, dat wij niet met onze verantwoordelijkheid kunnen dekken. De heer Oud herinnerde aan hetgeen hij in Mei van dit jaar over de aantasting van het zelfbeschikkingsrecht had gezegd en aan de motie, welke hij naar aanleiding daarvan tegen de minister voor Uniezaken en Overzeese Rijksdelen had ingediend en welke het vertrouwen in deze minister opzegde.

De gebeurtenissen op Ambon noemde de heer Oud voor de Nederlandse Regering en voor het Nederlandse volk in alle opzichten beschamend. Natuurlijk kan men nooit met zekerheid beweren, dat als anders was gehandeld, de gebeurtenissen ook anders waren gelopen. Men kan de geschiedenis nooit op hypothetische grondslagen opbouwen, maar mijn politieke vrienden en ik hebben toch niet het gevoel, dat de Regering hier alles heeft gedaan en alle middelen heeft toegepast, die toegepast hadden kunnen worden. Het maakt de indruk, als ik het zo mag uitdrukken, alsof zich op het punt van de ontwikkeling van zaken in Indië na de souvereiniteitsoverdracht een zekere vermoedheid van het Kabinet heeft meester gemaakt.

Terugkomend tot de Kabinetsformatie van 1948 stelde mr. Oud nogmaals vast, dat hij nog steeds betreunde, dat de omstandigheden toen niet dusdanig waren, dat zij konden leiden tot een Kabinet op breder basis dan die, waarop het Kabinet thans rust. In het wezen van de zaak drukken de K.V.P. en de P.v.d.A. haar stempel op het Kabinet. Zij bezetten te zamen 11 van de 15 ministersplaatsen. Daartegenover stonden slechts één liberaal en één christ.-hist. be-

Deze burger

heeft Zondag midden in de onophoudelijke gietregen in een auto ergens door Nederland gereden. Een grauwe hemel, een grauwwand en een grauwe rivier.

In de kleine dorpen was geen mens, geen kind en geen vee. Boerderijen stonden duister en gesloten te druipen in de regen en het kleine stadje was nog leger dan het altijd al is.

Ge zit dan, wanneer ge zo voortglijdt door de weemoed van zo'n kletsnatte Zondagmiddag over Holland, wel te denken aan de wereld en aan de mensen en dat het zo stil kan zijn, terwijl over het algemeen zoveel geluid, zoveel spektakel gemaakt wordt, overal waar mensen wonen.

Dat stelsels met donderend geraas inéénstorten. Dat legers en luchtvloten en oorlogsbodems en tankdivisies en alles wat daarbij behoort, nu, op deze dag, terwijl ik in de regen door de stilte glijd, zich over de aarde bewegen, achter de dood aan, en voor de dood uit en met de dood hand in hand.

Dat er jongens liggen te sterven in de regen. Dat er mensen liggen te stikken in de modder. Dat er mannen liggen dood te bloeden langs de kant van de weg. Her en der over de wereld.

En dat er overal praatjesmakers staan te gillen en te schreeuwen.

En dat er overal praatjesmakers zitten te schrijven.

En dat er overal praatjesmakers zitten te zinnen op het heil of het onheil van de mensen, dat ligt er maar aan hoe ge het ziet.

Het zijn, die Zondagmiddag in de plenzende, ruisende regen, geen diepe gedachten die mij bezig houden naast de man, die de auto over de brijge landwegen stuurt, door kleine dorpen, langs oude boerderijen door het land dat onafzienbaar is tot de horizon.

Maar ge denkt dat het allemaal zo wijd en zo stil en zo stil is in dit stukje van de wereld op een Zondagmiddag in November.

En dat het allemaal zo dóór gaat, ook zonder alle huidige mede-wereldburgers van

DEZE BURGER.

Flitsen op Lake Success en New York

DE RUS ZEI: „DE GEACHTTE OORLOGSOPHITSER”

Ons Tweede Kamerlid bekijkt de Amerikaanse verkiezingen

Mevrouw Roosevelt begroet ons met een stralende glimlach en uitgestrekte handen aan de deur van haar cottage in Hyde Park. Het is een bijzonder mooie herfstdag en de rit van New-York naar dit aantrekkelijke oord, hoewel meer dan twee uur, is ons niet lang gevallen. Zij voerde ons door een heuvelachtig gebied, rijk aan natuurschoon, en in dit jaargetijde prijkkende met een uitbundige kleurenrijkdom zoals wij die in Nederland niet kennen. Veel vuurrood tussen alle tinten bruin maken hier de herfst tot een feest voor het oog. Een feest, dat, zoals helaas in ons land veelal het geval is, niet verstoord wordt door de storm. Het voorrecht van deze ontvangst valt ten deel aan een aantal leden van de Sociale Commissie van de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties. Mevr. Roosevelt, als gedelegeerde van de Verenigde Staten van Amerika, is een van de meest vooraanstaande en plichtsgetrouwe leden van deze Commissie. Vorig jaar nodigde zij een groepje vrouwelijke afgevaardigden uit voor een souper op haar flat op Washington Square. Dit jaar omvat de uitnodiging een grotere groep, en voert ons ver buiten de stad. Mevr. Roosevelt is niet alleen een zeer bekwame woordvoerdster voor haar land, zij is tevens een charmante gastvrouw, die haar gasten voor zich inneemt door haar grote eenvoud en natuurlijkheid. Gekleed in een donkerrood fluwelen huisjasje en sportieve rok; aan de voeten tennisschoenen, die kennelijk gemakkelijk zitten, brengt zij mij, naar Amerikaanse gewoonte, naar de slaapkamer waar ik mijn jas neer kan leggen en even in de spiegel zien. Als dat gebeurd is, wijst zij mij de weg naar een vijvertje achter het huis, waar reeds enkele gasten aanwezig zijn. Een internationaal gezelschap groepeerd zich juist om zoon Elliot, die met opgestroopte mouwen uit een magnifieke Chinese kom een hartige bowl opschept, voor wie daar maar iets voor gevoelt.

Het is warm, alhoewel het ver in October is. De „Indian summer” toont zich op zijn best. Gezeten aan kleine tafeltjes komen tussen de afgevaardigden contacten tot stand, die het werk in de Commissie zeker ten goede zullen komen. Op deze vrije Zaterdag, waarop bij uitzondering nu eens geen vergadering voor de Sociale Commissie is vastgesteld, wordt niettemin druk aan „shop-talking” gedaan.

De Vijfde Algemene Vergadering van de Verenigde Naties is, terwijl ik dit schrijf, ruim zes weken aan de gang en mijn indruk is, dat er hard wordt gewerkt en dat er vaart zit in de besprekingen.

Gisteren werd in de plenaire zitting met een overweldigende meerderheid o.a. besloten, dat voortaan de Algemene Vergadering het recht zal hebben aan de leden-Staten te vragen militaire krachten gereed te houden teneinde agressie ogenblikkelijk te kunnen bestrijden. In een dergelijk geval zal voortaan binnen 24 uur een Algemene Vergadering kunnen worden bijeen geroepen. Niet ten onrechte merkte de Perzische Voorzitter, de heer Entezam, op, dat dit het belangrijkste besluit was, dat sinds de oprichtingsvergadering in San Francisco in 1945, ooit was aangenomen.

De vijf tegenstemmen kwamen van het Sovjet-blok. „Het is wel betreurenswaardig, dat deze naties zich niet in staat gevoelen een voorstel te steunen, waarvoor slechts agressors vrees behoeven te koesteren”, stelde een van de gedelegeerden vast.

Met dezelfde stemverhouding nam op diezelfde dag de Eerste of Politieke Commissie de resolutie aan, waarvan ook Nederland een van de voorstellers is, ten doel hebbend een effectieve controle en inspectie van atoomenergie en bewapening, om daarna te komen tot een evenredige vermindering.

Mochten in eerste instantie de Russen hun redevoeringen in zulke decenter vormen hebben gehuld, dat een ieder zich afvroeg wat dat te betekenen zou hebben, de laatste dagen vallen er bijzonder ronde woorden.

Speciaal de heer Foster Dulles, de woordvoerder van de Verenigde Staten, heeft de opmerkzaamheid van de heer Wishinsky. De laatste heeft in de plenaire zitting, in een rede van anderhalf uur, zo vele persoonlijke aanvallen afgevuurd op zijn Amerikaanse collega, dat Voorzitter Entezam er hem opmerkzaam op maakte, dat het onderwerp van bespreking voor deze vergadering niet was een actie tegen de heer Dulles maar een verenigde actie voor de vrede.

Merkwaardig voor een Nederlands Parlementslid waren de woorden, die de President eraan toevoegde. Hij zei: „Dit is geen Parlement! Hier zitten representanten van regeringen, die

niet hun persoonlijke inzichten, doch wel de standpunten van hun regering verdedigen”.

Dit laatste moge waar zijn, ik heb het gevoel, dat de Voorzitters van de Nederlandse Eerste en Tweede Kamer wel enig bezwaar zouden hebben tegen dit soort manieren in de hoge vergaderingen, die zij presideren...

Mr. Dulles zelf nam de betitelingen van zijn Russische collega, waarvan b.v. „de geachte oorlogsophitser” er slechts een is, met een minzame glimlach in ontvangst.

Misschien wel omdat in een Amerikaanse verkiezingscampagne men als politicus aan een en ander gewend raakt.

De kranten en de radio hebben enorm veel aandacht besteed aan de verkiezingen, die op 7 November hebben plaats gevonden. In de stad New York waren op die dag negentienduizend politiemannen in touw

deze avond te verheven waren om zich op deze platgetreden verkiezingspaden te begeven, merkte deze President o.m. op: „Wij hebben een zeer hoog denkbeeld van de menselijke persoonlijkheid van alle kandidaten, doch een zeer laag idee van het niveau van zekere politieke partij...”

Mijn programma opslaande zag ik aanmaningen als deze: „Verslaat Dewey (de huidige Republikeinse Gouverneur van de Staat New York), de koud-berekenende, meedogenloze „boss”, de man van de „bought and paid for policy”.....

Het gehele programma is vol van dergelijke..... levendige qualificaties.

In de New York Times stond onlangs een ingezonden stuk van een lezer, die zich beklaagde, dat de kandidaten elkander zo zwart hadden gemaakt, dat er voor hem geen keus meer bij was...

Het publiek op de vergadering, die ik bijwoonde, bereidde de kandidaten een stormachtig enthousiaste ontvangst. Voor een Hollandse was het „somewhat embarrassing”, eerwaardige oude heren of degelijke huismoezers met geestdrift rammelaars te zien rondraalen, telkens wanneer de spreker uiting gaf aan wat hun bijzonder dierbaar was. Overigens werd dit wiegen-geluid begeleid door doordringend gefluit en geklap van hen, die de voorkeur gaven aan een meer natuurlijke uiting van hun gevoelens.

Het publiek was goedsmoeds en geduldig in mijn ogen, want deze bekende politici waren toch eigenlijk alles behalve interessant in hun van vele vellen papier voorgelezen betogen.

Doch het is best mogelijk, dat die goedmoedigheid maar schijn is. Enkele dagen geleden hoorde ik een radio-commentator nog verkondigen, dat het tijd werd, dat de kandidaten zich eens realiseerden, dat de kiezers de leeftijd van 21 jaar bereikt hebben.....

Na vijf sprekers aangehoord te hebben ben ik in de pauze er tussen-

diezelfde avond Harold Stassen, President van de Universiteit in Pennsylvania, in 1948 kandidaat voor het Presidentschap. De buitenlandse politiek van de laatste vijf jaar is in beide redevoeringen de inzet. De President verwijt de Republikeinen voorstanders te zijn van isolationisme. „Wie daar zijn stem aan geeft, stemt voor nationale zelfmoord”.....

Stassen zegt nadrukkelijk, dat de Republikeinse Partij van isolationisme niet wil weten, doch hij hekelt de slappe houding sedert 1945 in de internationale politiek tegenover het communistische gevaar ingenomen. Tenslotte qualificeert hij het buitenlands beleid van de laatste vijf jaar als 'n „blinded, blundering, bewilder- ing American-Asiatic policy...”, een alliteratie, die klinkt als een klok, voor een naar zijn mening verbijstere- rend, blindelings buitenlands beleid vol blunders.....

Scherp ongetwijfeld, maar ten- minste niet persoonlijk.

Dewey, de Republikeinse Gouverneur van de Staat New York, ook deze keer weer kandidaat, besloot de dag vóór de verkiezingen zijn campagne met een achttien-urige werkdag. 's Morgens om zes uur verscheen hij voor het eerst voor de radio, om dit vol te houden tot 's avonds klokke twaalf, d.w.z. elk uur minstens een speechje van 10 minuten... Iedereen die dit wenste kon telefonisch of schriftelijk vragen stellen, die aan de kandidaat werden overhandigd. En dan te denken, dat een van de provinciale bladen, de politieke kennis peilende van honderd willekeurige mensen, van achtendertig van de ondervraagden onverstoord ten antwoord kreeg: „Deze herfst hebben er geen verkiezingen voor gouverneur plaats.”

Ondertussen keerde gisteren de rust in de radio en de pers weer. De beslissing is gevallen. Stemplicht kent men hier niet. Van de negentig miljoen kiesgerechtigde Amerikanen hebben ruim veertig miljoen hun stem uitgebracht met een, zoals de New York Times het uitdrukte, ongewone onafhankelijkheidszin. New York heeft voor het eerst een burgemeester, die geen kandidaat was voor een of andere politieke partij, doch als eenling een grote overwinning heeft behaald. Impelleri, of te wel „Impi”, de vijftigjarige Italiaanse schoenmakerszoon, dankt zijn bekendheid aan zijn waarnemend burgemeesterschap van het laatste jaar.

De verkiezingen hebben aanzienlijke winst voor de Republikeinen opgeleverd, alhoewel de Democraten in de meerderheid blijven. Van de zes-en-negentig Senaatszetels zijn er nu zeven-en-veertig in handen van de Republikeinen. Het overwicht van de Democraten in het Congres is geslonken. Vele Republikeinse gouverneurs zullen de plaats van hun Democratische voorgangers innemen. Vele mensen menen, dat de buitenlandse politiek van Amerika de weerslag van deze verkiezingen zal ondervinden. De Democratische Staatssecretaris van Buitenlandse Zaken, Dean Acheson, het hoofd van Jut in de Republikeinse campagne, heeft vanmorgen echter uitdrukkelijk verklaard over heengaan niet te denken. Gematigde beoordelaars zien in de uitslag van de verkiezingen niet zo zeer een veroordeling van de tot nog toe gevoerde buitenlandse politiek, doch meer een publieke reactie tegen het wereld-communisme. Men meent, dat de Republikeinen dit gevaar duidelijker onderkennen.

Wat hier ook van zij, een overbelichting van de ongetwijfeld interessant interne politieke verhoudingen in Amerika zou in het kader van dit flitsartikel niet op zijn plaats zijn.

Een brief uit New York van MEVROUW FORTANIER-DE WIT

om een rustige gang van zaken te verzekeren. De Republikeinen en de Democraten hebben de meest verbitere verkiezingsstrijd gevoerd sedert jaren. Zesendertig zetels voor de Senaat in Washington, tweendertig gouverneursposten, vierhonderdtweendertig Congresszetels, de burgemeestersplaats van New York, en een groot aantal lagere bestuurs-, rechterlijke en politieke posten waren in het geding. Een Amerikaanse verkiezingsstrijd vestigt veel meer dan bij ons de aandacht op de persoon van de kandidaten dan op de beginselen, die zij voorstaan. Ongetwijfeld zou het aantrekkelijk zijn als in ons land de kiezers beter de gelegenheid zouden hebben van hun voorkeur voor een bepaalde kandidaat te doen blijken. Doch een schilderachtige verkiezingscampagne als ik hier heb mogen aanschouwen roept toch wel vele vraagtekens op. Beschuldigingen over en weer, waarvan omkopping en contact met de onderwereld er slechts enkele vormen, zijn hier aan de orde van de dag.

Een dezer dagen hield de Liberale Partij, die de Democratische kandidaten steunt, en die niet bepaald familie geacht kan worden van de Nederlandse Volkspartij voor Vrijheid en Democratie, een grote verkiezingsvergadering in Carnegie Hall. De voorzitter begroette de drieduizend aanwezigen met deze woorden: „U weet allen nu precies wat iedere kandidaat van iedere kandidaat denkt....” Na betoogd te hebben, dat de sprekers van

uit geslipt om tot mijn uiterste verbazing voor het gebouw een Nederlands Kamerlid te ontwaren, die van de nok van de Carnegie Hall uit dit interessante gebeuren had meegemaakt.

Wij waren het erover eens, dat, hoe merkwaardig deze politieke strijd in onze ogen ook moge zijn, uit persoonlijke gesprekken ons duidelijk was geworden, dat het politieke onderscheidingsvermogen van het Amerikaanse volk goed ontwikkeld is en zeer wel in staat al te opgewonden uitlatingen op de ware merites te beoordelen.

Zaterdagavond 4 November heeft President Truman in St. Louis zijn enige speech in deze verkiezingscampagne gehouden, uitgezonden over twaalfhonderd radio- en twee-en-zeventig televisie-stations. Zes-en-zestig miljoen mensen konden op deze wijze worden bereikt. Kosten: \$ 100.000. Hoever de Amerikaanse statistische knobbel ontwikkeld is, blijkt wel uit de mededeling in de pers, dat de President verwelkomd werd met een ovatie, die één minuut en twintig seconden duurde, terwijl zijn rede twee-en-veertig maal door applaus onderbroken werd. Een andere hartelijke aanmoediging kwam van het balkon: „Give 'em hell, Harry!” Waarop „Harry” doodgemoedereerd antwoordde: „I am going to.” „Dat ben ik ook van plan.”

Voor de Republikeinse Partij sprak

(Vervolg op pag. 5)

**VRIJHEID EN
DEMOCRATIE**

Weekblad van de Volkspartij
voor Vrijheid en Democratie

Voorzitter Redactie-comm.:
Drs. H. A. Korthals.
Redactie-secretaris: Mr. E. Elias.
Adres. Spuistraat 274, ingang
Raamsteeg, tel. 36325, A'dam.
Administratie: Postbus 43,
A'foort, tel. 5267.
Abonnementsprijs f 1.90 p. kwar-
taal, f 7.50 per jaar.
Voor het zenden van abonne-
ments- en advertentiegeden:
Postgiro no. 245103, ten name
van de Penningmeester van de
Stichting „Vrijheid en Democra-
tie“ te Amersfoort.
Losse nummers 15 cent.
Voor advertenties wende men zich
tot de administratie.

De Referte is onjuist

(Ingezonden)

In Uw blad schrijft Mr. van der Drift o.a., in zijn artikel over de wet overheidsaansprakelijkheid, dat wij in Nederland tegenwoordig onze wetten zouden redigeren naar Amerikaans voorbeeld. Hij schijnt te denken dat die Amerikaanse wetten kort zijn en alles overlaten aan uitvoeringsvoorschriften. Mijn ervaring met Amerikaanse wetten is een gans andere. De Amerikaanse wetten, die ik ken, bestaan uit een veel te groot aantal, onleesbaar lange artikelen. De Amerikaanse wetgever is er op uit om alles zo precies en uitvoerig te zeggen dat de rechter er straks geen speld tussen kan krijgen. De onleesbaarheid van Amerikaanse wetten is zo erg, dat men aldaar voor het gewone publiek van overheidswege een populaire uitgave der wetten verkrijgbaar stelt. Wie geen jurist is, wordt ontraden de echte tekst te bestuderen.

In Nederland pogen wij nog altijd kort en bondig te redigeren — naar Frans voorbeeld. Dit lukt niet altijd, zie b.v. de wet op de materiële oorlogsschaden, die in onleesbaarheid met Amerikaanse wetten kan wedijveren. Maar de wet overheidsaansprakelijkheid lijdt, m.i. gelukkig, niet aan dat euvel. Er worden enkele dingen aan de executieve overgelaten, doch m.i. niet meer dan redelijk is. De normen staan in de wet en aan de rechterlijke macht wordt overgelaten ze toe te passen.

De bezwaren van Mr. van der Drift in dit opzicht schijnen mij dus ongegrond en zijn referte aan het Noord-Amerikaanse recht onjuist. Overigens wil ik de wet overheidsaansprakelijkheid niet critiseren noch verdedigen; daarvoor stond ik te dicht bij haar wieg.

Hoogachtend,
Mr. W. G. Belinfante.

Den Haag.

**Prof. Mr. A. N. Molenaar
spreekt in Arnhem**

De voorzitter van onze Eerste Kamerfractie Prof. Mr. A. N. Molenaar zal Vrijdagavond, 24 November spreken in een openbare vergadering in het Volksuniversiteitsgebouw te Arnhem, Rijnstraat 42, aanvang 8 uur precies. Het onderwerp luidt „Actuele Problemen“.

De leden van de Afdelingen Arnhem, Velp en Oosterbeek ontvangen een uitnodiging doch wij hopen dat ook vele leden en geestverwanten uit een wijdere kring rondom Arnhem aanwezig zullen zijn. Wij wekken alle lezers op deze vergadering bij te wonen en zoveel mogelijk geestverwanten aan te sporen aanwezig te zijn.

Bij een werkelijke democratie behoort een levendig contact tussen kiezers en afgevaardigden. Lezers in Arnhem en omgeving verzuimt dus niet de gelegenheid om dit contact te onderhouden. Komt, luistert en stelt eventueel Uw vragen opdat het wederzijds begrip over de vele problemen van deze tijd verduidelijkt worde.

Allerhande

BLIJVEN DOORVECHTEN

Wij blijven vechten — op onze wijze en met onze middelen, óók tegen de bierkaai en de verwording om ons heen. Moedeloze verbitterden, besef toch, dat uw land en volk slechts door U en de Uwen kunnen worden gered en nooit door hen, die thans regeren, en hun ganse aanhang van parasieten. Uw kracht schuilt in uw aantal en in uw alomtegenwoordigheid — óók in elke partij, in alle bonden en verenigingen. Dwing door Uw aantal die partij en die bond en die vereniging tot inkeer en... tot strijd. En zit nooit en nergens als moedeloze verbitterde bij de pakken neer.

(Advertentieblad voor Limburg)

TELKENS OPNIEUW

In de oudheid was er in Rome een man, Cato genaamd, die telkens opnieuw zeide, dat hij van oordeel was, dat Carthago vernietigd moest worden. Afscheiden van de gedachte, welke hij daarin naar voren bracht, wist hij door de hardnekkigheid, waarmede hij zijn denkbeelden uitdroeg, toch op de duur zijn doel te bereiken. Dat was voor een deel met een bedoeling, die uitsluitend ten nadele van Carthago was, al kon men in die tijd dat ook zien als een behoud van de positie van het Romeinse Rijk.

Des te meer kan men zich aan dit voorbeeld spiegelen, omdat in de huidige tijd men wel een positief doel van geestelijke aard zich voor ogen kan stellen bij het telkens weer naar voren brengen en herhalen van de noodzaak van een goede defensie van ons land, van een grote werkzaamheid en activiteit in alle onderdelen van onze Strijdkrachten.

(Het Lichtspoor)

GROEI

De aanzienlijke groei der Nederlandse bevolking, waardoor naar schatting tussen de jaren 1947 en 1963 ieder jaar gemiddeld aan ongeveer 45.000 nieuwe arbeidskrachten werk zal moeten worden verschaft, heeft de mogelijkheid van een situatie, waarbij een wanverhouding bestaat tussen de uitbreiding van het totale productieapparaat en de daaruit voortvloeiende mogelijkheid tot opnemng van nieuwe arbeidskrachten enerzijds en de toename van het totale aanbod op de arbeidsmarkt anderzijds, naderbij gebracht.

(Sociale Zorg)

PSYCHOLOGISCH JUIST?

Is het logisch, dat juist een marine-officier geroepen wordt tot het ambt van staatssecretaris van Oorlog? Bekend is bovendien, dat de minister zeker geen legerspecialist is. Hij is in de eerste plaats de financiële deskundige. Daar komt nog bij, dat tussen Oorlog en Marine altijd een zekere jalousie de métier waarneembaar is, al betekent dit zeker niet, dat er geen bereidheid tot intensieve samenwerking is. Is het daarom psychologisch wel juist een marine-officier, die reeds staatssecretaris van Marine is, ook te belasten met dezelfde functie aan het departement van Oorlog?

(Nieuwe Courant)

RICHTINGWIJZERS!

Al heel wat niet-Amsterdammers en niet-Hagenaars zijn in die steden de dupe geworden van de hun onbekende onverhoedse draaien van de tram. En het zou meer dan onverantwoordelijk zijn wanneer hieraan niet met bekwame spoed een eind werd gemaakt. Het is al beschamend genoeg, dat er een wet voor nodig was om dat te bereiken.

(De Volkskrant)

OM TE VERBERGEN?

Voor de tweede maal heeft onze nieuwe minister van Oorlog, de heer s'Jacob, het een en ander over zijn plannen gezegd. Volgens Talleyrand dienen woorden om gedachten te verbergen. Maar wij geloven, dat de heer s'Jacob nog niet de diplomatieke finesse van deze wonderbaarlijke Fransman heeft die het verstonde vele meesters te dienen. Derhalve nemen wij aan, dat wat de heer s'Jacob te berde brengt, inderdaad zijn mening is.

(De Telegraaf)

ZO DRUK

Ik heb het zo druk! Zou er op het ogenblik wel één mens zijn, die dat niet herhaaldelijk verzucht? En het is waar: iedereen schijnt het wel heel druk te hebben, hetzij hij minister is, die van conferentie naar conferentie vliegt, hetzij hij een zakenman is, die overstelpt wordt onder de formulieren en paperassen die in drie, vier — of veelvoud moeten worden ingevuld en die van veel of weinig nut zijn; hetzij er sprake is van een huisvrouw, die maar niet voldoende goede hulp kan krijgen en met een eindeloze voorraad verstelgoed zit waar geen doorkomen aan is. Er is een comité voor dit, een vergadering voor dat. We hebben onze afspraken, die nagekomen moeten worden. We hollen van het een naar het ander en wat een zorgen zijn er niet die ons nooit met rust laten.

(Utrechtsch Nieuwsblad)

**Verwarrende
lijnen
inzake
N.-Guinea**

In het nummer van 4 November maakt Ir. de Jongh Schiffer zich schuldig aan dezelfde soort Rommiaans woord-gegochel, dat ons land al zo veel afbreuk heeft gedaan.

Hij begint met te stellen, dat wij met de Nieuw-Guinea paragraaf van de R.T.C.-overeenkomst aan Soekarno en de zijnen een recht hebben toegekend. Maar verzuimt te preciseren, welk recht. En daar zit hem natuurlijk de kneep.

Eenmaal gesuggereerd, dat wij eigenlijk Nieuw-Guinea bij de R.T.C. al zowat afgestaan hebben, — want op die suggestie komt de Rommiaanse zinswending neer —, kost het weinig moeite de gevolgtrekking te maken, dat wij hiertoe nu ook maar snel moeten overgaan.

Een tweede suggestieve, maar even onjuiste zinswending, van zo mogelijk nog bedenkelijker aard, volgt pal daarop.

Wij hebben, zegt Ir. de Jongh Schiffer, het lot van onze landgenoten in Indië aan een draad gebonden. Dit betekent natuurlijk op zichzelf niets, maar de schrijver suggereert, — let wel hij zegt het niet, maar suggereert door zijn onvolledige zin, — dat onze landgenoten in de val zitten en Soekarno het klapdeurtje zal dichthalen, als wij... Ja, wat eigenlijk? Ook hierover geen duidelijke uitspraak, want de rest van de besproken zin: „...is het toch kinderlijk ondoordacht onze edelaardige gevoelens ten opzichte van N.-Guinea in feiten te willen uitdrukken“, vormt met het voorafgaande geen grammaticaal geheel.

Trouwens, de zo juist aangehaalde zinsnede heeft weer een heel andere bedoeling, dan er staat. Let op het woord „edelaardig“. Blijkbaar wil de schrijver zeggen: „U hebt U vroeger nimmer druk gemaakt over N.-Guinea of over onze kroesharige rijksgenoten aldaar. Vanwaar die edelaardigheid thans?“ „Laat ons liever gaan praten, dan kunnen wij N.-Guinea even fraai „weg-praten“, als wij met de rest van onze Archipel gedaan hebben. En dan hebben onze landgenoten in Indië rust en wij misschien nog een paar jaar dividend en tantièmes“.

Ik ben zo vrij, dit kinderlijk ondoordacht te noemen. Want wie éénmaal afschuift aan een afdreiger, mocht blijven bloeden, totdat hij als een lege citroen wordt weggeworpen.

Het is daarom enigszins verbaazingwekkend, dat Ir. de Jongh Schiffer helemaal op het eind, blijkbaar misprijzend, ervan gewaagt, dat wij „willoos in het gevolg van Amerika en Engeland (lopen)“ en „zo theoretisch en lamblig zijn“. Deze ontboezeming vermag na het voorafgaande even weinig indruk te maken als velerlei betuigingen van Minister Van Maarseveen, dat hij het toch zo anders gewild en bedoeld had.

De conclusie, waartoe ondergetekende komt, is dat Ir. de Jongh Schiffer meent, dat wij nu maar snel Nieuw-Guinea moeten afstaan en het beste ervan hopen. Dat is zijn goed recht, als hij het dan maar duidelijk zegt.

Enschede. HERMAN MEYER.

Een welbesteed leven

Walrave Boissevain had A'dam in zijn hart gesloten

In de nijpendste oorlogsjaren ontviel aan Amsterdam een burger, wiens leven nauw verbonden was met dat van de stad, waarin hij werd geboren en die hij zeer lief had: Walrave Boissevain. Aan zijn verscheiden kon toen, door de tijdsomstandigheden, nauwelijks aandacht worden gewijd, zijn werk als magistraat mocht niet geprezen worden. Dat behoorde immers alles tot de periode van het demo-liberalisme, die onherroepelijk voorbij heette. Boissevains nabestaanden hebben méér dan een daad van pieteit jegens de toen stil heengegane verricht door de herinneringen, welke hij zelf te boek stelde, in een bij C. A. J. van Dishoeck te Bussum verschenen, uitnemend verzorgd boekwerk, publiek beschikbaar te stellen. Immers, verdient Boissevains onverdroten arbeid ten bate van Amsterdam, in de herinnering zijner stadgenoten voort te leven, — zij zullen de verschijning van dit boek misschien nog meer waarderen, omdat het zulk een levensbeeld oproept van een Amsterdam, dat nog slechts in boeken als dit voortbestaat.

Van Boissevains werk als raads-lid en wethouder vinden we in dit boek te weinig. Voor wie Boissevain gekend hebben behoefte dit geen verklaring: het was zijn bescheidenheid, die hem ook in dit boek zijns levens ervan weerhield veel te spreken over zijn toch wel zeer stoere arbeid in Amsterdams raad en als lid van het college van dagelijks bestuur onzer gemeente. Daar — en in heel de stad! — gold zijn naam jaren lang als het — veelgemaakte — symbool van de strijd voor gezond financieel gemeentebestuur. Hoe is hij deswege in de kringen zijner rode tegenstanders gehoord. Jaren lang uitgekreten als de incarnatie van liberaal conservatisme, wist Boissevain zich in die hartstochtelijke strijd gedragen door het besef, dat gezond financieel beleid levensvoorwaarde was voor de gemeentelijke autonomie en dat wil zeggen voor de democratie, het zelfbestuur der burgerij. Democraat was Boissevain in hart en nieren. Zijn vaak hopeloos schijnende strijd tegen de machtige socialistische raadsfractie sproot evenzeer voort uit zijn principieel liberale overtuiging als uit zijn inzicht, dat deze rode phalanx ook in dit opzicht de democratie ondermijnde, dat zij meer en meer als stemmachine fungeerde. Dit blijkt ook waar hij in zijn boek de moed prijst van het drietal: mr. G. van den Bergh, F. L. Ossendorp en dr. W. Polak, die om hun zelfstandige houding door de S.D.A.P. federatie gedwongen werden ontslag te nemen als leden van de Raad en van Dr. van den Tempel, die daarna uit solidariteit met hen ontslag nam.

WALRAVE BOISSEVAIN
... Amsterdam was in zijn hart...

aan den Schepper aller dingen". En inderdaad, in menig opzicht is Boissevain een Zondagskind geweest. Dat wist hij en dat weten maakte deze forse mens tot een ootmoedige, die zijn dankbaarheid voor het vele goede, hem geschonken, omzette in trouw jegens allen en alles waarmee hij zich verbonden wist en dat wilde voor hem zeggen: jegens allen en alles waarvoor hem de zorg was toevertrouwd. Ook jegens dit ons Amsterdam,

Dat zag — en dat beschreef — Boissevain in zijn boek „Mijn leven" zoals het zich in zijn kinderjaren aan hem openbaarde. Dat was allereerst het Amsterdam van de upper ten uit de laatste helft van de vorige eeuw. In dit opzicht zou men Boissevains geschrift een aanvulling kunnen noemen van Quack's Herinneringen. Het voert de lezer binnen in dezelfde kringen van reders, financiers, industrieëlen en intellectuelen, die leiding gaven aan Amsterdams wonderbare opbloei in die periode. Een aristocratisch milieu, dat zijn liberale inslag tonde in een sterk optimistisch humanisme. Maar tegelijk een aristocratie, bezield door een werkdrijf, die grote dingen tot stand bracht en mensen kweekte, gedragen door een geweldig plichts- en verantwoordelijkheidsbesef, ook op het gebied der gemeenschap. Mensen, die in weelde leven konden en leefden en nochtans ingetogenheid en soberheid betrachtten. Mensen ook, die sociale bewogenheid kenden en toepasten maar op een wijze die hun de individuele verbondenheid met hun minder door het lot begunstigde medemensens inscherpte. Met zekere trots kon Boissevain ervan gewagen, hoe zijn vader reeds de bouw van betere arbeiderswoningen ter hand nam, een halve eeuw vóór men daar van overheidswege toe overging. En hoe prijst hij in zijn boek zijn moeder, die waarlijk zorg droeg voor het schippersgezin in de tjalk, tegenover zijn ouderlijk huis liggende.

Inderdaad: dit is een Amsterdam dat velen nu nog slechts van horen zeggen kennen. Maar het is een Amsterdam, dat in zich droeg elementen, die geen gemeenschap, hoe ook politiek en sociaal georganiseerd, missen kan, wil zij waarlijk ooit ge-

J. Hogendijk †

De heer J. Hogendijk, in leven secretaris van de afdeling Franeker, is plotseling overleden. Hij was de (enige) vertegenwoordiger in de Gemeenteraad voor onze partij, in welke functie hij een waardige vertegenwoordiger genoemd mocht worden. Hij was de ziel van de afdeling, die in hem een buitengewoon goed en ijverig lid heeft verloren. Wij danken hem voor het vele dat hij in het belang voor onze goede zaak heeft gedaan.

meenschap worden. En zo is Walrave Boissevains boek „Mijn leven" in zijn samengesteldheid — en in al zijn pretentieloosheid — een boek, dat ge als Amsterdammer lezen moet en waar ge dan van gaat houden. Juist misschien, wanneer uw leven, gelijk het mijne, zich op een heel ander maatschappelijk niveau afspeelde dan dat wat Boissevain beschreef. Waarom? Wel, misschien omdat het boek van deze Amsterdamse patriërszoon toch is het boek van de Amsterdamse jongen, die Walrave Boissevain zich zijn leven lang voelde.

Nóg hoor ik het hem zeggen, toen hij mij na een heel erg officieel diner in Den Haag onder de arm nam: „laten wij nu als Amsterdamse jongens nog ergens wat gezellig gaan nabomen".

Die Amsterdamse jongen mocht scherpen en golven, wereldreizen maken en imposante commissariaten en bestuursfuncties bekleden, hij moge daar in het boek zijner herinneringen met een ontwapende vanzelfsprekendheid over schrijven, gelijk hij aristocratisch-geresigneerd óók schrijft over smartelijke teleurstellingen die ook hij te dragen kreeg, — uit zijn boek treedt u de Boissevain tegemoet, die wel tegenstanders doch geen vijanden had, de „Wallie", die Amsterdam en de Amsterdammers in zijn milde hart besloten had en die ook in de jaren onzer diepste vernedering bleef geloven in de toekomst van zijn stad en van zijn volk. „Luctor et Emergo" is van zijn boek het laatste woord. de R.

Flitsen op Lake Success en New York

(Vervolg van pag. 3)

Daarom keren wij terug naar Lake Success, waar in de vergaderingen van de Verenigde Naties de internationale politiek leven en gestalte krijgt in de persoon van de gedelegeerden. Een ongemeen boeiend schouwspel, dat de toeschouwer, die zich realiseert, dat het hier gaat over leven en lot van miljoenen mensen, dikwijls met beklemming kan vervullen.

Daar zitten in de vergaderingen van deze zestig naties, altijd naast elkaar, de vertegenwoordigers van de Verenigde Staten van Amerika, Engeland, en de Sovjet-Unie. De Engelse benamingen van de landen en de alfabetische volgorde van de plaatsen zorgen voor dit arrangement. En het is in de Politieke Commissie vaak voel- en zichtbaar, dat de aandacht van de wereld zich met intense spanning op deze drie zetels concentreert. Recente berichten over de gang van zaken in Korea maken deze te intenser. Zeven-en-twintig duizend gesneuvelde, gewonde of vermiste soldaten en de dagelijkse droeve lijst van verliezen in de dagbladen herinneren eraan, dat de Verenigde Staten de zwaarste offers brengt in deze strijd van de Verenigde Naties...

Wat zouden deze momentopnamen overigens zijn zonder een flits op de taal-phenomenen, die de tolken ieder voor zich zijn; zonder een flits op de vernuftige technische vinding, die de afgevaardigden en het publiek in staat stelt naar verkiezing het gesprokene in het Engels, Frans,

Spaans, Russisch of Chinees te beluisteren?

Tolken, veilig opgeborgen in hun glazen hokjes aan de wand, volgen de sprekers niet op de voet, doch wél op het woord... Onder hen zijn acteurs, die zich zó inleven in de speech, die zij vertalen, dat door hun levendige voordracht een vervelende spreker interessant kan worden. Voor de ogen, zowel als de oren van afgevaardigden, die daar gevoelig voor zijn, soms een weldaad.

Tot slot voor beminnaars van de democratische levensstijl een opname van de cafetaria in Lake Success, waar op het etensuur een bont gezelschap van chauffeurs, diplomaten, secretaressen en afgevaardigden zich om de tafeltjes verenigt. Uw gedelegeerde, daarover haar voldoening uitende, kreeg van een van de Eerste Kamerleden, die de Nederlandse Delegatie telt, ten antwoord, dat ons land daarin toch niet achterblijft. „Maken de Senatoren soms ooit bezwaar met Tweede Kamerleden samen te eten?" Toegegeven moet worden dat een dergelijke combinatie herhaaldelijk in Lake Success te aanschouwen valt.....

De laatste momentopname gold daarom dit tafereel, een symbool van de bezonkenheid van het politieke oordeel van de Nederlandse Senaat, dat ons volk slechts node zou kunnen ontberen.

(Copyright Algemeen Handelsblad en „Vrijheid en Democratie.")

De passage over artikel 43, in de vorige brief van mevr. Fortanier, dient te luiden:

„Nu artikel 43 van het Handvest nog geen gelegenheid heeft gehad van dode letter levende werkelijkheid te worden, geeft de aangenomen resolutie een voorlopige regeling aan, die van historische betekenis genoemd kan worden."

„Voor de verantwoording van het drukfoutendruiveltje valt overigens de opmerking in het desbetreffende artikel, dat „lobbiën" een vak zou zijn, dat niet geleerd zou behoeven te worden. Mevrouw Fortanier had de bedoeling te vermelden, dat dit een vak was, dat net als alle andere geleerd moet worden...."

Bijeenkomst

Staatkundige Commissie

De Staatkundige Commissie van de V.V.D. zal Vrijdag, 1 December, 's avonds om 8 uur, in Hotel Terminus, Stationsweg 80, 's-Gravenhage, een bijeenkomst houden betreffende de aanhef en het Staatkundig gedeelte van het Werkprogramma.

Partijleden, die tot deze bijeenkomst toegang wensen, dienen zich zo spoedig mogelijk telefonisch of schriftelijk te wenden tot het Algemeen Secretariaat, Koninginnegracht 61, 's-Gravenhage, tel. 111768, waarna zij een uitnodiging zullen ontvangen.

HOE WERKT DE TWEEDE KAMER?

Als laatste spreker van de Studie-conferentie te Oud-Leusden heeft het Tweede Kamerlid, Drs. H. A. Korthals, het woord gevoerd. Hij heeft zijn gehoor gesproken over de werkwijze van de Tweede Kamer der Staten-Generaal. Uitgangspunt was voor hem, dat de publieke zaak publiekelijk moet worden behandeld. Daarbij wees hij er op, dat het er in een parlement echter niet om mag gaan, bepaalde groepen naar de mond te praten, want dan zou de democratie worden ondermijnd. De democratische politicus heeft ook leiding te geven bij de vorming der publieke opinie en hij moet een eigen oordeel hebben, dat alleen mag worden ingegeven door het algemeen belang. Alles wat wordt voorgebracht dient dan ook kritisch te worden getoetst. Door een wijze beperking krijgt het gesproken woord ook gezag bij regering en parlement.

De spreker behandelde hierna uitvoerig de belangrijkste grondwettelijke voorschriften, die met de werkwijze van de Tweede Kamer verband houden, zoals de openbaarheid der vergaderingen en de sluiting der deuren, het quorum, het stemmen over zaken en personen en het onderzoek van wetsvoorstellen. De liberalen hebben in de vorige eeuw zeer stimulerend gewerkt om een bevredigende procedure voor de schriftelijke voorbereiding van de wetsontwerpen te verkrijgen. Er is echter nooit een volmaakte situatie ontstaan en ook nu weer is het probleem aan de orde. In dit verband herinnerde spreker aan het aanhangige voorstel-Van der Goes van Naters, dat beoogt het afdelingsonderzoek te beperken door de wetsontwerpen te verwijzen naar vaste commissies voor elk departement. Hiermede is nu een beperkte proef genomen, doch deze acht spreker niet geslaagd. De commissievergaderingen vielen te veel samen, waardoor het niet steeds mogelijk was de gewenste vergaderingen bij te wonen. In het systeem, waarmede thans een proef is genomen, deigt sterk het gevaar van specialisten-clubs, terwijl de meeste Kamerleden het verband met de andere onderwerpen en de algemene politieke lijn zullen gaan verliezen.

Vervolgens schilderde de heer Korthals de gang der werkzaamheden, te beginnen op de derde Dinsdag van September, wanneer de nominatie voor het voorzitterschap ter aanbieding aan de Koningin wordt opgemaakt en de minister van Financiën in het bekende koffertje de z.g. Millioenennota meebrengt, om die door een bode op de voorzitterstafel te laten deponeren. Er is wel eens strijd gevoerd over de vraag, of aldus wordt voldaan aan het grondwettelijke voorschrift, dat een wetsvoorstel bij schriftelijke boodschap of door een commissie wordt aangeboden. Is de Minister van Financiën een commissie? Spreker betoogt, dat inderdaad één man een commissie kan zijn. De faillissementswet spreekt dit ook duidelijk uit.

Een wetsontwerp wordt in de vijf afdelingen behandeld, indien althans de Centrale Afdeling — d.i. de voorzitter met de vijf afdelingsvoorzitters — daartoe heeft besloten. Naast het afdelingsonderzoek bestaat nog de mogelijkheid van verwijzing naar een bijzondere, door de voorzitter te benoemen commissie van vijf leden, hetgeen gewoonlijk met wetsontwerpen van hoofdzakelijk technische aard geschiedt. Daarnaast

staat het onderzoek door een Commissie van Voorbereiding van zeven leden, hetgeen vooral bij zeer belangrijke wetsontwerpen in zwang is. Vervolgens kent met het verzenden naar een vaste commissie, zoals die voor privaat- en strafrecht, voor belastingen, voor het onderwijs, voor de landbouw, voor de middenstand, enz. Er zijn negen vaste commissies, waarin voornamelijk deskundigen zitting hebben. Tenslotte zijn er nog de begrotingscommissies van vijf leden.

Bij het afdelingsonderzoek heeft elke afdeling een rapporteur, die het besprokene weergeeft. De vijf rapporteurs vormen de Commissie van Rapporteurs, die het Voorlopig Verslag opstellen. Na het verschijnen van de Memorie van Antwoord kan zo nodig nader overleg met de betrokken minister worden gepleegd, waarvan aan de Kamer verslag wordt uitgebracht. Ook is hernieuwd afdelingsonderzoek mogelijk. De schriftelijke voorbereiding wordt met het eindverslag besloten.

Van grote betekenis noemde spreker het contact met de regering in de vaste commissies, vooral die voor buitenlandse zaken, voor Uniezaken, en voor de handelspolitieke aangelegenheden. Voor het eerst na 1887 is er een Enquête-commissie werkzaam.

Aan het einde van zijn uiteenzetting merkte spr. op, dat het woord van Churchill: „Wij vormen de gebouwen en achteraf vormen de gebouwen ons” inderdaad juist is. Essentieel is het spreken in conventionele stijl en het inacht nemen van het decorum, zij het dan dat een enkele interruptie op haar plaats kan zijn.

Wegens tijdsgebrek moest de heer Korthals zijn beschouwing over zijn ervaringen in de Raad van Europa te Straatsburg helaas zeer bekorten. De meningen over Straatsburg zijn zeer verschillend, van deceptie tot bewondering. Sprekers mening is, dat een Europees gouvernement er niet

WIJ WILLEN VOORUIT!

Meer leden moeten toetreden en meer afdelingen moeten worden opgericht. Wij spannen ons in om nog meer jongeren in onze gelederen te krijgen en doen een beroep op U om ons daarbij te helpen. Ons weekend wordt gehouden in de Jeugherberg „Us Blau Hiem” te Appelscha op Zaterdag 25 en Zondag 26 November a.s. en wordt georganiseerd om jongeren (van beiderlei kunne tussen 16 en 31 jaar) in de gelegenheid te stellen iets meer te weten te komen over onze beginselen:

Vrijheid, Verdraagzaamheid, Verantwoordelijkheid en Sociale Gerechtigheid.

Wij stellen ons voor het weekend om 5.00 uur 's middags te doen aanvangen. Er zullen twee inleiders komen; o.a. zal de heer Ir. A. Voet een inleiding houden.

Wekt de jongeren op ons weekend bij te wonen. Zij kunnen zich rechtstreeks met ons in verbinding stellen en zullen dan verdere mededelingen van ons ontvangen; de datum waarop de inschrijving sluit is 18 November a.s.

Voor de deelnemers zijn aan dit weekend geen kosten verbonden! Ieder is de gast van de afdeling Groningen der J.O.V.D.; alleen de reiskosten betaalt men zelf.

Wij zien met belangstelling Uw reacties tegemoet!

Jongeren Organisatie Vrijheid en Democratie, afdeling Groningen,
T. de Vries, secretaris.
Mr. W. de Sitterstraat 13a, Groningen.

ineens kan komen, maar dat een gestadige groei op te merken valt. Hij beschouwt de motie van Churchill inzake een Europees leger onder een Europees minister van defensie een belangrijk uitgangspunt. Er bestaat alle reden om in de verdere ontwikkeling vertrouwen te hebben.

Parlementaire flitsen

(Vervolg van pag. 2)

windsman. Twee andere bewindslieden zijn niet uit hoofde van hun politieke overtuiging in het Kabinet opgenomen. Sedert de laatste ministerswisseling is de C.H. bewindsman vervangen door een bewindsman, achter wiens politieke richting men op zijn minst een vraagteken moet plaatsen. Ik vrees, zo zei de heer Oud, dat het Kabinet daarmede, politiek gesproken — daarop legde hij de nadruk — zijn positie niet heeft versterkt.

Vervolgens verzette de heer Oud zich tegen een hier en daar bepleite benoeming van een tweede minister van Buitenlandse Zaken, waardoor de eenheid van de leiding bij het bestuur der buitenlandse betrekkingen verloren zou gaan en het verheugde hem, dat de Regering daar blijkbaar precies zo over dacht. Ook aan de positie van de staatssecretarissen wijdde onze woordvoerder nog uitvoerige staatsrechtelijke beschouwingen, overeenkomend met hetgeen hij hierover bij vorige gelegenheden reeds had gezegd.

In ieder geval dienen zij bij de bepaling van de sterkteverhoudingen van de politieke invloed in het Kabinet buiten beschouwing te worden gelaten en dan is de politieke verhouding: 6:5:1. Men mag de vraag opwerpen, of onder deze omstandigheden het begrip „brede basis” nog wel reële betekenis heeft. Daarbij telde het voor de heer Oud niet of het Kabinet een extra-parlementair Kabinet zou zijn. Het is bekend, dat de heer Oud het onderscheid tussen parlementaire en extra-parlementaire Kabinetten in feite verwerpt en dat hij in ieder geval de gebondenheid aan de fracties voor ieder Kabinet verwerpt. Aan de hand van onze eigen parlementaire geschiedenis toonde hij bovendien overtuigend aan, dat het een volstreekte illusie is, dat die gebondenheid bij

z.g. „parlementaire” Kabinetten een grotere stabiliteit van bewind zou waarborgen.

Wat nu de politieke verhoudingen in het huidige Kabinet betreft: politiek gesproken is thans de minister van Buitenlandse Zaken de enige representant in het Kabinet van het element, dat aan het Kabinet het karakter moet verlenen van een Kabinet op bredere basis dan die van de K.V.P. en de P.v.d.A.

Ik behoeft het eigenlijk niet te zeggen, aldus de heer Oud: voor de persoon van de minister van Buitenlandse Zaken hebben wij de grootste waardering, voor zijn onvermoeibare werkkraft hebben wij de grootste bewondering; schakelen wij de Indonesische kwestie uit, dan heeft zijn beleid, ook al zijn er altijd wel punten van kritiek geweest, onze hartelijke instemming. Wij hebben geen enkele begeerte, hem door een ander te zien vervangen. Wij zouden echter in oprechtheid tekort schieten, wanneer wij verzwegen, dat wij hem liever deel zagen uitmaken van een Kabinet op meer reële brede basis dan van dit Kabinet.

Wij hopen, dat het in een niet te verre toekomst — om elk misverstand te voorkomen, noemde hij daarbij het verkiezingsjaar 1952 — tot een Kabinet op breder basis zal kunnen komen.

Vooral in dit verband zag de heer Oud nu de betekenis van wat wij de „derde macht” noemen. In de Kamer bezet, als de communisten buiten de berekening worden gelaten, deze derde macht ongeveer een derde deel van de zetels. Een Kabinet, waarvan de leden van de tot deze derde macht behorende groepen samen een derde van de zetels zouden bezetten, zou een reëel brede-basis-Kabinet kunnen zijn. En nu wil ik, aldus de heer Oud, eerlijk uitspreken, dat ik op dat doel, in overleg te zijner tijd

met de anti-revolutionairen en de christelijk-historischen, graag zou aansturen en dat schijnt mij nu als naaste oogmerk voldoende.

Nog vele onderwerpen behandelde onze fractievoorzitter, waarop wij de volgende week, mede in het kader van de replieken, nog hopen terug te komen. Zo betoogde hij o.a. nog, dat de affiniteit tussen de K.V.P. en de P.v.d.A. zeker niet zodanig is, dat zij samen een sterk homogeen Kabinet zouden kunnen vormen, zoals dat dan in de theorie van het „parlementaire” Kabinet wel eens wordt bepleit. De visie bijv. op de betekenis van het particuliere bedrijf en de particuliere ondernemer is bij beide partijen principieel verschillend en wederom aan de hand van voorbeelden uit de praktijk toonde de heer Oud aan, dat in dit en in andere opzichten (o.a. ook nog wat de betekenis van de midden-groepen in de maatschappij betreft) de V.V.D. en de K.V.P. dichter bij elkander staan dan de P.v.d.A. en de K.V.P.

De P.v.d.A. heeft zich ook nog steeds niet geheel los gemaakt van de oude leer van de klassenstrijd en van de neiging naar anti-parlementaire middelen. In dit verband behandelde mr. Oud de felle reacties van socialistische zijde op het noemen slechts van de mogelijkheid van enige werktijdverlenging en sommige beschouwingen naar aanleiding van de Belgische koningskwestie. Naar aanleiding van een opmerking van V.V.D.-zijde in het Voorlopig Verslag, dat het liberale beginsel toch wel mede de weg aangaf om uit de moeilijkheden van thans te geraken, was van andere (socialistische) zijde ongeveer opgemerkt: Och, wij zullen jullie die illusie maar laten; jullie spreken over het liberale beginsel, maar overal in de wereld heeft planning plaats. De heer Oud reageerde hierop thans aldus: Wij moeten elkander goed begrijpen. Wat is de hoofdbetekenis van de planning, waar het op het ogenblik in de wereld om gaat? Die planning

heeft ten doel te komen tot een vrijer ruilverkeer, een vrijer geldverkeer, een vrijer verkeer van personen en goederen. Deze planning ligt volkomen in de liberale lijn en wordt dan ook aangeduid met het woord: „liberalisatie”. Daarom verheugt het ons ten zeerste, dat de minister van Buitenlandse Zaken aan deze liberalisatie in alle opzichten zijn krachten geeft.

Wij zullen het voor deze week hierbij moeten laten en zullen de volgende week in het bijzonder weergeven, hetgeen de heer Oud over de financiële politiek, de noodzaak van bezuiniging en het optreden van minister Lieftinck heeft opgemerkt.

Hier volgt dan thans voor het ogenblik nog slechts het slot van mr. Oud's rede.

Ik zou, zei hij, nog graag als slotwoord dit willen zeggen. Voor de moeilijkheden, waarvoor de Regering staat, hebben mijn vrienden en ik volledig oog. Wij zijn bereid haar, waar het maar even mogelijk is, te steunen. Wij hopen, dat het Kabinet zonder ongelukken de eindstreep der volgende verkiezingen zal halen. Een tussentijdse Kabinetswisseling achten wij op zichzelf volstrekt niet begeerlijk. Het kost in Nederland toch al tijd en moeite genoeg om een Kabinet te vormen, om niet te hopen, dat het korter dan vier jaar zou zitting hebben. Maar dit hangt niet alleen van de Kamer af.

De Regering moet het gemeen overleg niet buiten volstreekte noodzaak belemmeren door het stellen van de Kabinetskwestie. Zij moet ook niet te snel, wanneer tegen een bepaalde minister bezwaren rijzen, reageren met een solidariteitsverklaring van alle leden van het Kabinet. Wil de constitutionele monarchie werken, dan moet men zorgen, dat er een evenwicht is tussen beide staatsmachten. Maar dat evenwicht is alleen dan te behouden, wanneer aan beide zijden bereidheid is, nu en dan iets over te brengen uit de ene schaal van de balans naar de andere. A.

Het plan-Mansholt ten doop gehouden

Realisme contra protectionisme

(Van onze landbouw-medewerker)

De internationale positie van onze land- en tuinbouw heeft de laatste tijd nogal eens de aandacht getrokken. Wij herinneren aan het feit, dat het in het bijzonder de positie van de Nederlandse landbouw is, welke een der voornaamste hinderpalen vormt bij de tot standkoming van de Economische Unie van de Beneluxlanden. Niet omdat de Nederlandse landbouw deze Unie vreest, maar in hoofdzaak, omdat onze Beneluxpartners in bijzondere mate de goedkope producerende Nederlandse landbouw vrezen. Nu is dan als jongste telg in de Planfamilie, het Plan-Mansholt ten doop gehouden.

Vooropgesteld dient te worden, dat dit plan niet uitmunt door duidelijkheid of zelfs uitvoerigheid. Behalve een vrij beknopt persbericht is er verder weinig meer over losgelaten. Waar een nadere uitwerking van het plan ontbreekt, moeten wij ons beperken tot een beschouwing over de leidende gedachte, die aan dit plan ten grondslag ligt. De agrarische export is voor ons land en voor onze landbouw van grote betekenis. Volgens het C.B.S. vertegenwoordigde de totale Nederlandse uitvoer in de eerste 9 maanden van dit jaar een waarde van f 3.630.000.000,—, waarvan ruim f 1.127.000.000,— voor rekening van de agrarische sector komt. Houdt men bij de beschouwing van deze bedragen voorts in het oog, dat de totale waarde van onze nationale agrarische productie zo omstreeks f 3.000.000.000,— bedraagt, dan volgt hier onmiddellijk uit, dat de agrarische export een levensnoodzaak is voor onze landbouw.

Nu is het een bekend feit, dat zeer veel landen met alle mogelijke middelen trachten hun eigen landbouw te beschermen tegen de concurrentie van de specifieke agrarische exportlanden. Dit is begrijpelijk, indien men bedenkt, dat de kracht van de nationale landbouw het strategisch potentieel van een land in sterke mate beïnvloedt. De uitspraak van de President der Verenigde Staten: „geen land is sterker dan zijn landbouw” is in dit verband niet geheel zonder diepere betekenis.

Daarnaast speelt met name een sociaal-politiek element een niet te onderschatten rol. De meeste West-Europese landen tellen n.l. een naar verhouding groot aantal kleine boeren. Afgezien nog van de politieke invloed van deze kleine boeren, is het in vele gevallen moeilijk deze mensen een bestaansbasis te verzekeren, zonder dat aan de grens van 't land bepaalde beschermende maatregelen worden genomen. Wij spreken dan nog maar niet van de landen, welke om andere redenen autarkie nastreven.

Het valt dan ook niet te verwonderen, dat onze agrarische export vele en vaak moeilijk te overwinnen obstakels op zijn weg vindt. Na de oorlog heeft onze Regering met grote kracht de agrarische productie gestimuleerd. Dank zij de wijze waarop de boeren en tuinders na de oorlog de productie hebben aangepakt, is de Regering zonder twijfel in deze opzet geslaagd.

Op zichzelf is dit een loffelijk streven, omdat verhoging van de productie steeds tot meerdere welvaart moet leiden, op voorwaarde uiteraard, dat er voor de meerdere productie afzetmogelijkheid aanwezig is. Zoals wij hierboven reeds in het kort aanduiden, staat en valt de agrarische afzet met de export. De vraag, die momenteel menigeen in de agrarische sector bezighoudt, is wel deze: zullen wij in de toekomst op behoorlijke schaal kunnen blijven exporteren en zo ja zal dit dan mogelijk zijn tegen lonende prijzen. Zou deze vraag onverhoopt ontkennend moeten worden beantwoord, dan dreigt, niettegenstaande het toepassen van allerlei kunstmiddelen, een ineenstorting van het agrarische prijspeil. De vrees hiervoor wordt in agrarische kringen nogal eens geuit. Het is kennelijk dezelfde vrees die ook in Regeringskringen leeft.

De gedachte, die dan ook aan het Plan-Mansholt ten grondslag ligt, is in wezen het terugkeren tot het oude liberale beginsel dat wil, dat de voortbrenging van een bepaald product daar dient plaats te vinden waar deze, met voorbijzien van de grenzen het best en het meest goedkoop kan plaats vinden. Daartoe wil dit plan in aansluiting op de plannen voor Europese integratie, of zo men wil vooruitlopend op deze plannen, in eerste aanleg een einde trachten te maken aan de protectionistische politiek, die door de meeste landen ten behoeve van hun landbouw wordt gevolgd. In aansluiting hierop wil het plan de van nature in de landbouw bestaande onzekerheid van prijzen en afzetmogelijkheden, zoveel mogelijk compenseren door te streven naar stabilisatie van het prijsniveau.

Waar West-Europa in zijn geheel gezien een importland is, zou in principe deze opzet kans van slagen hebben; zelfs zou niet alleen de wenselijkheid, maar bovendien de mogelijkheid aanwezig zijn om in dit gebied de (landbouw)productie nog aanzienlijk op te voeren. Zou deze uitbreiding van de productie plaats kunnen vinden in die landen, waar deze gezien de omstandigheden het meest efficiënt kan plaats vinden, dan bereikt men tevens een goedkopere productie.

Daarnaast voorkomt men dat bij belemmering van de import de producten eigenlijk duurder worden dan ze behoeven te zijn en aan de andere kant, dat de exportlanden gedwongen worden om hun producten met verlies weg te werken.

In deze gedachtengang wordt tevens bereikt, dat West-Europa zichzelf beter zal kunnen voorzien, import van overzee minder noodzakelijk is, als gevolg waarvan de betalingsbalans tussen de West-Europese landen en de andere landen zou kunnen worden verbeterd. Het Plan-Mansholt gaat er van uit — en nu komen wij tot de praktische zijde van dit probleem — dat een volkomen vrije uitwisseling van landbouwproducten m.a.w. één Europese markt, voorshands nog een utopie zal blijven. Het beoogt dan niet in de eerste plaats een vrij maar een vrijer handelsverkeer. Men hoopt daarvoor te komen tot het aan banden leggen van de protectie van elk land door het vaststellen van grenzen, waarbinnen men met de beschermende maatregelen zal moeten blijven. Om dit te controleren wil men dan een Europees Orgaan in het leven roepen, dat dan tevens zal moeten trachten te bereiken, dat de beschermingsmaxima geleidelijk worden verlaagd.

Waar een uniforme Europese prijs eveneens onmogelijk te verwezenlijken is, wil men, om tot een zekere stabilisatie van het prijspeil te komen, bepaalde prijzen of prijsgrenzen zien vast te stellen, waarvoor of waarbinnen de producten tussen de West-Europese landen mogen worden verhandeld. Deze prijzen hebben dus geen betrekking op het eigen prijsniveau van de landen maar vormen de basis voor de goederenuitwisseling tussen de betrokken landen onderling. Hieruit volgt dus, dat tegenover niet deelnemende landen West-Europa een protectionistische gedragslijn zal gaan volgen.

Een ieder, die niet helemaal onbekend is met de moeilijkheden, die er op dit terrein, zowel nationaal als internationaal bestaan, zal spee-

dig tot de overtuiging komen, dat men hier met een zeer moeilijk probleem te doen heeft. Weliswaar aanvaardt men, zij het onder controle van een bepaald inter-Europees orgaan, een zekere mate van protectie, maar zullen de in aanmerking komende landen op betrekkelijk korte termijn zich hieraan willen onderwerpen? Wij stellen deze vraag, omdat de belangrijkste importeur van landbouwproducten Engeland is.

Afgezien nog van de door Engeland aan zijn Dominions toegekende preferentiële rechten, heeft de Engelse markt in sterke mate het karakter van een overschottenmarkt. Dit is voor Engeland een enorm voordeel, omdat als gevolg daarvan vele producten ver beneden de productiekosten van de leverende landen kunnen worden ingevoerd. Wij zien momenteel geen mogelijkheden, dat Engeland hier afstand van zou willen doen. Daarnaast zal men in het Europees verkeer het niet zonder een soort egaliseringsfonds kunnen stellen. Weliswaar hebben wij er hier in ons land wel enige ervaring mede, maar zal men een zodanig fonds ook elders voetstoots aanvaarden?

Daarbij komt nog, dat de omvang van de landbouwproductie als gevolg van de weersomstandigheden een sterk wisselend karakter heeft. „Planning” d.w.z. een zekere beheersing van de productie is daardoor wel uitermate moeilijk. Een overvloedig oogstjaar zal zonder twijfel de stabilisatie ernstig in de weg staan.

Vandaar, dat wij alleen reeds op grond van deze overwegingen sterk aan de uitvoerbaarheid, althans op korte termijn, van dit plan twijfelen. Het plan wil een compromis zijn tussen liberalisatie en protectie, hetgeen in de praktijk op grote moeilijkheden zal stuiten, omdat het in wezen een hinken op twee gedachten is. Natuurlijk zal er binnen het kader van de nagestreefde West-Europese integratie ook in de landbouwsector iets moeten gebeuren. In zoverre kan misschien het Plan Mansholt een fase zijn op de weg, die tenslotte moet leiden naar volledige liberalisatie in de landbouwsector.

Amersfoort vergaderde

In de Donderdag 2 November 1950 gehouden ledenvergadering van de Afd. Amersfoort der V.V.D., heeft de heer J. H. van der Burg een voordracht gehouden over „Belastingverlaging”.

Spreeker betwijfelde het of de huidige belastingen niet dodelijk zijn en is van mening, dat de leuze inzake de lagere belastingen weerklink heeft gevonden, hetgeen hij afleidde uit de veel mindere kosten voor de volgende R.T.C., alsmede uit de conclusie, dat er een verbeterde inkooporganisatie bij het leger moet komen.

De heer v. d. Burg deed verschillende suggesties om tot bezuiniging te komen.

Na een dankwoord van de voorzitter, ir. J. G. Bijdenrijk, werd deze goed bezochte bijeenkomst gesloten.

STALEN MEUBELEN
„GISO“-LAMPEN

(Copie voor deze rubriek uiterlijk Vrijd. middags zenden naar: Mejuffr. Joh. H. Springer, Alexanderstraat 16, Haarlem).

VROUWEN ADVIES COMMISSIE voor de VOLKSHUISVESTING

Hoewel reeds voor de oorlog een poging was gedaan tot oprichting van een vrouwen-advies-commissie voor de volkshuisvesting te Rotterdam, heeft deze eerst na de bezetting haar beslag gekregen. De commissie is samengesteld uit enige vrouwelijke raadsleden, vrouwelijke bouw- en woningdeskundigen (een architecte, bouwkundig ingenieur, woninginspectrice, lerares huishoudkunde) en een aantal huisvrouwen van wie bekend is, dat zij zeer capabel zijn en belangstelling voor de woningbouw hebben. De commissie heeft op aanraden van de directeur van volkshuisvesting eerst een zekere scholing ondergaan (bestudering van talloze tijdschriften e.d.). Ook heeft de commissie door alles in diverse huizen na te meten, zich een oordeel gevormd over de wenselijke afmetingen van kasten, hoogte van aanrecht en wastafels, afstanden b.v. van keuken tot voordeur en al dergelijke meer. Zo toegerust konden de eerste plattegronden voor nieuwbouw bestudeerd worden. Van de door de commissie gemaakte opmerkingen wordt graag nota genomen, hetgeen o.a. daaruit blijkt, dat wij tegenwoordig nooit meer een plattegrond zien of er is minstens één kast van behoorlijke afmetingen in iedere kamer.

Op verzoek van hogerehand heeft de V.A.C. zich ook beziggehouden met de huisvesting van Ouden van Dagen. Dit onderzoek heeft geleid tot de instelling van een speciale commissie voor oudeliedenzorg.

Bestudeerd zijn verder de volgende onderwerpen: woonpadden, groen om de woning, bevorderen van rust in en om de woning. Op 't ogenblik is in studie de wasbehandeling binnen- of buitenshuis (waswinkels) in verband met beschikbare droogruimte.

Dit jaar is bovendien een aanvang gemaakt met een enquête in de nieuw gebouwde huizen, nadat deze minstens een half jaar bewoond zijn. Een aantal bewoonsters uit een blok of straat komt hiertoe op een middag bijeen in een van de huizen. Een V.A.C.-lid (bijgestaan door een U.V.V.-ster) stelt dan aan ieder een serie vragen over haar woning. De bedoeling hiervan is niet om in deze bestaande woningen veranderingen aan te brengen, maar om in de toekomst rekening te houden met de gemaakte opmerkingen. Zo werken vele vrouwen mee aan de stad der toekomst.

J. R. v. d. Pols-Broeze, R'dam

NOOD OP DE ZUID-MOLUKKEN

Nederlandse vrouwen willen een dringend beroep doen op de U.N.O. om de nood van het volk der Zuid-Molukken te lenigen. Zij hebben onze medewerking gevraagd om handtekeningen te verzamelen. Via de Centrale tegenwoordigsters verspreiden wij de oproep, die ondertekend ingestuurd kan worden of bevestigd aan lijsten voor handtekeningen.

Werkt allen mee!

J. H. S.

Van onze leestafel

„Onderdrukking en Verzet” —
afl. 22. Uitg. Van Loghum
Slaterus-Meulenhoff.

Deze aflevering — waarmede de eerste helft van dit standaardwerk, dat in 44 afleveringen verschijnt, voltooid is — brengt het einde van Ir. Louwes' overzicht over de Voedselvoorziening in de bezettingsjaren.

H. M. van Randwijk verhaalt van de Hongertochten in de Hongerwinter. Ir. Th. M. B. van Marle schrijft over het Binnenlands Vervoer. Beide stukken zijn weer rijkelijk van treffende illustraties voorzien. Bij het laatste ontbreekt Sint-Nicolaas niet, die per fiets-taxi door onze steden trok, terwijl we zelfs nog trouwpartijen per tram en per autopod aanschouwen!

Enige hoofdamttenaren van de P.T.T. geven een beschrijving van hetgeen deze dienst in de moeilijke jaren heeft moeten presteren en van hetgeen hen door de bezetters ontroofd is.

Het Gemenebest. 10e jaargang, afl. 11-12. Uitg. Van Gorcum & Comp N.V., Assen.

Dit dubbele nummer van Het Gemenebest is gewijd aan het onderwerp: „Het intellect in de samenleving”. Met name de erfelijkheid van intellect en alwat daarmede samenhangt — ook in economisch opzicht — vindt grondige behandeling in de uiterste lezenswaardige beschouwingen van Prof. Dr. M. J. Sirks en Dr. Ph. M. van der Heijden.

Dr. A. Polman schrijft over „Erfelijkheidsleer als basis voor eugeneese”. Dr. J. Luning Prak over „De polen van het intellect”.

Deze aflevering — gelijk trouwens heel dit tijdschrift — is van groot belang voor wie zich met de problematiek van ons gemenebest bezig houdt.

„Vijf jaar Indonesia Merdeka en vijf jaar De Vlam”, Uitg. Stichting De Vonk, Singel 135, Amsterdam-C.

De Vlam, het socialistische weekblad voor Vrijheid en Cultuur, en Indonesia Merdeka behoren bij elkaar. Welke principiële bezwaren wij tegen De Vlam mogen hebben, we erkennen gaarne, dat zij ten aanzien van Indonesië van stonde aan een politiek beleid heeft voorgestaan dat het onze niet was, maar dat — in tegenstelling bijv. tot de politiek van de P. v. d. A. — uitmuntte door consequentie.

Dat beleid heeft De Vlam ook in haar illustraties vurig bepleit. Wij kunnen er in komen, dat zij door Frits Kief, een van haar redacteurs, dit overzicht van de gebeurtenissen in beeld en woord heeft doen samenstellen, nu de Republiek Indonesia werkelijkheid is geworden. Eerst de geschiedenis zal leren of De Vlam Nederland, Indonesië en de wereld een dienst heeft bewezen met de strijd die zij voor het „Merdeka” heeft gevoerd en waardoor zij zeker ook invloed heeft geoefend op het weifelend beleid van de P. v. d. A. en van onze Regeringen.

AFDELINGSSECRETARISSEN:
Onze administratie is gaarne bereid met U te spreken over de mogelijkheid van uitbreiding van onze lezerskring.

DE ROTTERDAMSCH DROOGDOK MIJ. N.V.

N.V. Staalraadkabel- en Herculestouwfabriek

voorheen

J. C. DEN HAAN

GORINCHEM

Smullers,
die zich toch
gezond willen voeden,
gebruiken Wessanen's vlog-
kokende Havermout. Ze is
ook bijzonder van smaak!
Vraag Uw winkelier!

WESSANEN'S
VERPAKTE
LEVENSMEDELEN

U eet er niet beter!

N.V. BOELE'S

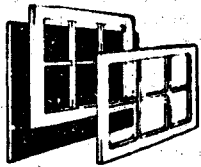
Scheepswerven en Machinefabriek

BOLNES

Nieuwbouw en reparatie

Cacao & Chocoladefabrieken **PETTE** WORMERVEER

Fabrikanten van
chocolade, suikerwerken, cacao, bonbons, hagelkorrels.

RAMEN

IN TRILBETON

NV BETON- & PLATENFABRIEK

1/4 GEBR. MYNLIFF

TELEFOON: 20559 - SLOETSTR 6 - NYMEGEN

Voor
dagelijks
gebruik!

DE JONG'S
CHOCOLADE

CHOCOLADE
HAGELSIAG.

De eenige echte!

N.V. Lijm- en
Gelatinefabriek

„Delft”

Fabrieksmerk
TWEË TORENS

Tel. 106-363 — Delft

H.P. Gelderman & Zonen N.V.

OLDENZAAL

fabrikanten van

ruwe-, geverfde-, gebleekte- en bedrukte-
katoenen-, rayon- en rayonvezel manufacturen

AFDELINGSSECRETARISSEN:
Vraagt bij onze administratie de tarieven voor extra-exemplaren van ons weekblad, voor de verbreiding van onze beginselen en voor het werven van nieuwe abonné's.

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Zaterdag 25 Nov. 1950 No. 136

De knuppel in het
radio-hok?

pag. 5

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Dit is socialistisch neo-fascisme

De Vlam", het (onafhankelijke) socialistische weekblad, haalt in één nummer tot tweemaal toe met instemming iets aan uit artikelen, in Vrijheid en Democratie verschenen. Dat overkomt ons niet vaak en verdient alleen daarom reeds vermelding! Wij danken deze eer hieraan, dat zowel De Vlam als wij in het socialisme iets principieels zien, wat het voor vele „socialisten" nauwelijks meer is, zij het dan dat wij het bestrijden en De Vlam het propageert. Eerst ontmoeten wij elkander, waar De Vlam in een artikel „Wat is er gaande?" schrijft over de voorlichting, die de heer Voskuil zijn luisteraars via de radio geeft. „'s Heren Voskuils psychologie herinnert ons onaangenaam aan die andere psychologen van Berchtesgaden en Moskou, die ook van een dergelijke verachting van het critische besef van de mens uitgingen", schrijft het blad om dan te vervolgen: „Daarom maken we ons, voor wat dat betreft, eens tot tolk van een beschouwing van de heer De Ridder, in „Vrijheid en Democratie", het weekblad van de V.V.D., die de heer Voskuil de raad gaf, eens tegenstanders van postuur uit te zoeken..... bijvoorbeeld de redactie van De Vlam!!!"

En in een volgend artikel constateert De Vlam, dat wij „volkomen terecht" ons hoofdartikel, gewijd aan een bespreking van J. de Kadts „De Consequenties van Korea" voorzagen van de titel „Ontworteld Socialisme".

* * *

De Vlam constateert nog iets anders ook, dat wij nu gaarne op onze beurt aan onze lezers overbrengen, nl.:

„Wanneer de P.v.d.A. en haar leiding een figuur als De Kadts niet desavoueren, dan komt dat in de eerste plaats doordat hij de helderste kop is in dit milieu. Maar tevens, doordat dit milieu reeds typisch het zijne is! Het is het milieu van het socialisme, dat, op de reformatorische weg „ontworteld", volledig in het verwordingsproces van het kapitalisme heeft gedeeld. Volledig: door zijn eigen werking enerzijds, meegezogen anderzijds is dit „socialisme" vergroeid tot een integrerend bestanddeel van het product, dat in dit proces ligt te rijpen: de corporatief-gelede, neo-fascistische maatschappijvorm".

* * *

Hier wordt — voorzover ons bekend: voor het eerst — van principieel-socialistische zijde met ronde woorden aangeduid waarin ook naar ons inzicht het grote gevaar van de huidige rooms-rode samenwerking schuilt. Ter voorkoming van misverstand voegen wij er aan toe, dat wij dit neo-fascisme

vrij zien van barbarismen à la Mussolini.

Tussen De Vlam en ons bestaat er dan nog weer dit verschil: voor haar is dit corporatief-gelede neo-fascisme niet zozeer vrucht van rooms-rode politiek als van zeker Amerikanisme, waarvan De Vlam onze rooms-rode regering slechts het werktuig acht.

Om het met de eigen woorden van De Vlam te zeggen: „Uit de omstandigheid, dat juist in ons land deze situatie zo duidelijk waarneembaar is, blijkt dat wij aan de kop liggen in het kielzog achter het machtige Schip van Staat der U.S.A., waar het ouderwetse „kapitalisme" met rasse schreden bezig is plaats te maken voor de afschuwelijkste vijand van alle menselijke vrijheid: de kille managers-maatschappij, het gebreidelde kapitalisme".

* * *

Wij nemen — om hiermede te beginnen — met voldoening akte van de erkenning, dat er volgens De Vlam althans één afschuwelijker vijand van alle menselijke vrijheid dan het ouderwetse „kapitalisme" is. Dat hebben wij uit socialistische mond vaak anders gehoord!

Maar overigens: tegen hetgeen De Vlam hier betoogt pleit, dat de corporatief-gelede maatschappijvorm reeds meer dan een kwart-eeuw lang theoretisch gepropageerd en praktisch zoveel mogelijk bevorderd wordt door het rooms-katholicisme, ook dus toen wij hier te lande nog niet aan de kop in het kielzog lagen achter de U.S.A. — aangenomen dan dat wij — en niet bijv. Engeland — aan die kop liggen.

* * *

Dit neemt intussen niet weg, dat wij de kille managers-maatschappij even principieel verwerpen als De Vlam het doet. En dat ook wij — zij het op andere gronden — dit neo-fascisme een even ernstige bedreiging voor alle menselijke vrijheid achten als het socialisme, waarvan het het voorportaal is.

Het corporatieve stelsel of solidarisme, op de rooms-katholieke staatsleer gefundeerd, is bedoeld als een alternatief in de strijd tussen het liberalisme en de in de negentiende eeuw opgekomen socialistische beweging, die de kapitalistische maatschappij langs revolutionaire weg wilde omzetten in een socialistische.

Naarmate het socialisme zich in reformistische richting ontwikkelde, was het duidelijk, dat dit socialisme en het solidarisme elkander langzaam zouden naderen. Deze ten-

dentie vertoonde zich reeds, voor er van Amerikaanse invloeden in Europa sprake was. De politieke en sociaal-economische positie van het in twee wereldoorlogen ontworpen Europa begunstigde dit toenaderingsproces.

* * *

Het zijn — laat ons dit erkennen — niet alleen katholieken en socialisten geweest, die dit corporatisme of solidarisme als alternatief in de strijd tussen „kapitalisme" en socialisme begroetten. Ook economen van liberalen huize zijn onder de ban ervan geraakt. Een man als Walther Rathenau bijv. — invloedrijke figuur in de Duitse groot-industrie — zwichtte ervoor, anderen bewogen zich een eindweegs op deze lijn.

Eerst in de laatste jaren, nu zich de ontwikkeling van het maatschappelijk proces onder de invloed van het socialisme ener en het corporatisme anderzijds duidelijk aftekent, wordt men zich de gevaren bewust, welke dit dualisme inhoudt, dat bovendien door de rationalistische technocratie — vrucht van een geestelijk verarmde tijd! — en het managerschap dat daaraan onverbreekelijk vastzit, inderdaad in al zijn schrikwekkende kilheid te voorschijn treedt. Men heeft, om de duivel van het materialistische socialisme uit te drijven, zijn toevlucht genomen tot de Beëlzebub van wat De Vlam noemt de corporatief-gelede, neo-fascistische maatschappijvorm, en slaat daarmee inderdaad de vrije mens er de vrije maatschappij in ketenen.

* * *

Dit betekent, dat er in wezen geen alternatief bestaat tussen liberalisme en socialisme. En dat daarom de mens van onze tijd onverbiddelijk geplaatst wordt voor de principiële keuze tussen deze beide stelsels.

De hieruit voor het liberalisme voortvloeiende strijd wordt door allerlei invloeden nog moeilijker gemaakt dan hij van nature reeds is, bijv. door de omstandigheid, dat de beslissing aan de massa is, die altoos geneigd is de lijn van de minste weerstand te kiezen en de problemen moeilijk tot op hun fundamenteën peilt en tot in hun uiterste consequenties doorziet.

Daarom is fundamentele bezinning op de maatschappelijke problematiek en niet minder: klare en onverpoosde voorlichting van de massa de onverbiddelijke eis, die deze tijd aan het liberalisme stelt.

G. A. DE RIDDER

DE EERSTE BEZUINIGINGSSTAP EINDELIJK GEZET

Mr. OUD OVER MINISTER LIEFTINCK EN ZIJN FINANCIËLE BELEID

De vorige week moesten wij al hetgeen de heer Oud in zijn grote rede bij de algemene beschouwingen in de Tweede Kamer over minister Lieftinck, de financiële toestand en de bezuiniging had opgemerkt, voor onze volgende Kroniek laten. Dit stelt ons thans in staat, op hetgeen de fractievoorzitter van de V.V.D. als pertinente eis stelde: verlaging van het uitgavenpeil der Staatsbegroting, onmiddellijk de inmiddels door minister Lieftinck in zijn antwoord gedane mededeling te laten volgen, waarin een belangrijke stap in de door de heren Oud en Ritmeester met zoveel nadruk aangewezen richting wordt aangekondigd. Een besparing in de orde van grootte van tussen de honderd en honderdvijftig miljoen ligt in het voornemen!

Komend tot het beleid van de minister van Financiën, stelde mr. Oud op de voorgrond, dat hij groot respect heeft voor de persoon van de minister. Zo iemand, dan ben ik ervan overtuigd, aldus de heer Oud, dat de taak, waarvoor de minister stond, toen hij in 1945 de portefeuille heeft aanvaard, een buitengewoon zware was en dat de minister daarvoor al zijn kracht heeft gegeven en zijn gehele persoon er voor heeft ingezet. De minister, zo voegde hij daaraan toe, weet ook wel, dat ik nooit heb meegedaan aan de mate-loze kritiek, die op hem is uitgeoefend. Maar dat wil nog niet zeggen, dat men daarom van mening zou moeten zijn, dat alles in het beleid van de minister juist zou zijn geweest en dat er geen aanleiding tot kritiek zou zijn.

En nu zag de heer Oud de fout van minister Lieftinck vooral hierin, dat hij zelf onvoldoende oog heeft voor de bezwaren, die aan zijn beleid zijn verbonden. De fout van de minister is, dat hij teveel meent, dat alles goed gaat. De heer Oud herinnerde in dit verband aan de tiraden, waarmede minister Lieftinck kort geleden de verdediging van zijn belastingontwerpen was begonnen. De minister gaf daarbij de volgende woordelijke opsomming: „Het Nederlandse volk is beter gevoed en gekleed dan vóór de oorlog, de woningbouw neemt een hoge vlucht, de cultuurgrond neemt toe en wordt in kwaliteit gestadig verbeterd, de industrialisatie houdt gelijke tred met het toenemende arbeidsaanbod, grote publieke werken, die de welvaart van ons land beogen te verbeteren, zijn in uitvoering, aan oorlogsschade worden jaarlijks vele honderden miljoenen uitgekeerd, de sociale voorzieningen zijn sterk verbeterd en het nationale inkomen, niet alleen in geld uitgedrukt, maar ook reëel, is gestadig stijgende. Dit alles geschiedt ondanks de hoge belastingdruk, ja, ik neem het er voor op om te zeggen: voor een groot deel dank zij de hoge belastingdruk.”

De minister stond daar, zo merkte de heer Oud naar aanleiding hiervan op, alsof hij zeggen wilde: hoe kunt gij met bezwaren tegen mijn beleid komen, het is eigenlijk allemaal in Nederland zo goed in orde! Dat is een verkeerde instelling voor de minister van Financiën. De minister staat veel en veel sterker, wanneer hij de bezwaren aan zijn beleid verbonden, zelf erkent en er bij zegt: het kan niet anders, ik moet het zo doen. Het roept, vazelfsprekend, echter een grote mate van weerstand op, het roept een hoop wrevel op bij de mensen, die onder de maatregelen van de bewindsman — toegegeven, dat die nodig waren — toch in ernstige mate gebukt gaan.

Wanneer wij zien de blokkering van de minister, die, hoe noodzakelijk ook, talloze offers heeft gevraagd, de lage rentepolitiek, de heffingen ineens, de enorme verzwaringen van de heffingen op 't inkomen de belemmering van de particuliere investeringen en andere offers,

die zijn gevraagd, dan is dat de andere zijde van de medaille. En nu doet de minister niet goed, wanneer hij onder deze omstandigheden hier spreekt of hij zeggen wil: er is toch eigenlijk geen reden om enig bezwaar te maken, want het ziet er in Nederland wel goed uit. Dat moet de minister niet doen!

Daarnaast was het bezwaar van de heer Oud, dat de minister zich onvoldoende had verzet tegen de toeneming van de uitgaven. In de miljoenennota van 1949 had de Regering gezegd, niet te willen bezuinigen met „het domme potlood”. Daarin zat een zekere kritiek (die de heer Oud, naar hij opmerkte, overigens best kon verdragen), op hetgeen vóór 1940 was gebeurd; toen wel met het domme potlood zou zijn bezuinigd. De heer Schouten had het, zo merkte de heer Oud daarbij op, naar ik meen over een „intelligent potlood”.

De heer Schouten: Ik heb ook gezegd, dat al die domme en intelligente potloden maar in de verbeelding bestaan.

De heer Oud: inderdaad, zij hebben alleen in de verbeelding bestaan, want ook uit het staatsje, dat ons bij de Mem. v. Antwoord is gegeven, blijkt, dat de bezuinigingen alle slechts op de aflopende uitgaven zijn geweest. Dat men zoekt naar een nieuwe methode op het stuk van bezuiniging is op zichzelf voortreffelijk, maar wanneer men zoeken blijft zonder resultaat, is dat misschien heel

erg wetenschappelijk, en staat het misschien op een veel hoger plan dan het werk, dat vóór de oorlog werd verricht, maar de miljoenen, die het zou moeten opleveren, komen er op die manier niet.

Het standpunt, waarop mijn politieke vrienden en ik staan, zo liet de heer Oud vervolgens weten, is, dat het volstrekt noodzakelijk is, dat wij onze uitgaven gaan inkrimpen. Waar hogere uitgaven onvermijdelijk zijn, moeten zij natuurlijk worden toegestaan. Dat geldt dan in het bijzonder voor de defensie, al is het aan de andere kant zo, dat wij bij de defensie geen cent onnut moeten uitgeven. Als men echter voor de defensie meer moet uitgeven, moet men in de civiele sector wel gaan inkrimpen en dan zijn er vele zaken, die op zichzelf wel goed zijn, maar die wij ons op het ogenblik niet kunnen veroorloven. Dan denk ik b.v. aan een zaak als de nieuwe regeling van het kleuteronderwijs, op zichzelf een voortreffelijke zaak, maar wanneer men staat voor een financiële toestand als de huidige, moet de minister van Financiën zich naar mijn mening toch ernstig de vraag stellen of hij hiervoor nu op het ogenblik opnieuw gelden beschikbaar kan stellen.

Er zijn ook uitgaven, achter welker doelmatigheid men zelfs een vraagteken kan zetten. Die uitgaven moeten wij thans zeker niet doen en als zodanig wees de heer Oud de kinderbijslag voor zelfstandigen aan. De heer Oud zeide vervolgens nog, die eis niet te stellen omdat hij geen oog zou hebben voor de noodzaak van een goede sociale politiek. Mijn politieke vrienden en ik, zo merkte hij op, zijn het volkomen eens, dat men het communisme met militaire maatregelen alleen niet buiten de deur kan houden, maar een goede sociale politiek is zonder een goede economi-

sche politiek niet bestaanbaar. Door de veel te hoog opgedreven belastingen achten wij ons economisch bestaan bedreigd. Vandaar onze eis, dat de Staatsuitgaven omlaag moeten, en dan mag men daarop niet antwoorden — op dit punt was de heer Oud het geheel eens met de heer Schouten — dan moet gij aanwijzen, waarop bezuinigd kan worden, want niet bij het Parlement, maar bij de Regering hoort de leiding van het Regeeringsbeleid. De Kamer kan alleen trachten de Regering in de door haar gewenste richting te sturen en één van de middelen daartoe is het weigeren van toestemming tot het opleggen van steeds nieuwe belastingen. Het is daarom vooral, dat wij de houding van de minister bij het amendement-Lucas c.s. zo hebben betreurd. In het feit, dat de minister minder geld zou krijgen, had voor hem een stimulans moeten zijn gelegen om tot een vermindering van de uitgaven te geraken.

Zó had de heer Oud op Donderdag 9 November gesproken en op Woensdag 15 November kwam het antwoord van minister Lieftinck, waarop wij in de aanvang dezes reeds doelden.

Op de vraag of de Regering in de precare budgetaire toestand berustte, antwoordde de minister thans tot ieders verrassing:

„Het Kabinet berust daarin niet en het heeft besloten om op de kortst mogelijke termijn over te gaan tot die herziening van het beleid, die al in de miljoenennota is aangekondigd voor het geval, dat de omstandigheden daartoe aanleiding zouden geven. De gedachten van de Regering gaan in deze richting, dat er op de Gewone Dienst, de Buitengewone Dienst I en het Landbouw-Egalisatiefonds gezamenlijk een bedrag zal moeten worden bespaard in de orde van grootte van tussen de honderd en de honderdvijftig miljoen. Het ligt in het voornemen van de Regering, voorstellen dienaangaande ten spoedigste in behandeling te nemen en daarover overleg te plegen met de Kamer”.

Als commentaar hierop kunnen wij voorlopig volstaan met hetgeen onder de verzuchting: „Eindelijk is de kogel dan toch door de kerk” in het „Algemeen Handelsblad” reeds de volgende dag werd opgemerkt: „Deze mededeling moet wel een grote voldoening zijn voor allen, die de gedachte, dat de staatsuitgaven omlaag moeten worden gebracht, hebben gepropageerd, maar deswege van socialistische zijde werden gehoord en daarbij tevens te horen kregen, dat belangrijke bezuinigingen eenvoudig niet mogelijk waren, omdat praktisch aan het totaal der uitgaven niet of nauwelijks viel te tornen. Het is de verdienste van de heer Ritmeester (V.V.D.), de absolute noodzaak tot verlaging van de uitgaven het eerst op werkelijk dringende wijze in het parlementaire milieu te hebben gesteld. En bij de enkele dagen geleden ingezette algemene beschouwingen over de Rijksbegroting waren het in het bijzonder de heren Schouten (A.R.) en Oud (V.V.D.), gesteund later door de heren Welter (K.N.P.), Van de Wetering (C.H.) en Lucas (K.V.P.), die de pertinente eis stelden, dat de Regering, voorgezicht zonnig door een bezuinigingscommissie-op-hoog-niveau, met een uitgewerkt bezuinigingsplan ter tafel zou komen.

„De Regering verklaart nu, een commissie van voorlichting zelfs niet nodig te hebben. Zij zal zelf, en nog wel binnenkort, met de plannen komen, die van bovengenoemde zijden zijn verlangd. Wij wachten thans de nadere uitwerking met spanning af”.

Deze burger

heeft niet de al-of-niet-voldoening die des braven burgers (twijfelartje als geen ander) is, gezien dat wij een meneer-de-regeringscommissaris voor de emigratie krijgen. Een kroon als het ware (van vlees, bloed en brein) op het schone streven zo veel mogelijk vaderlanders weg te werken, opdat zo veel mogelijk vaderlanders geboren kunnen worden, om zo veel mogelijk geboren te worden, om zo veel mogelijk... gaat U maar door... rolt U de draad maar af... Moeder Romme heeft het kluwen stevig op schoot.

Deze burger is, van huis uit, geen propagandist voor geboortebeperving. Hij is, van huis uit, een man die het gezond vindt dat een gezond volk veel gezonde kinderen voortbrengt. Mits die kinderen later naar behoren kunnen leven, dat begrijpt gij wel.

Maar hij vindt het ongezond wanneer een volk zich, om het zo maar eens te zeggen, van anderen uitbreidt en tezelfdertijd van boven zijn beste burgers op de boot zet en wegendt van het dierbaar stukje grond.

Ja, mijne vriendinnen en vrienden, konden wij slechts de slechtsten verwijderen en de besten behouden....

Maar Australië en Canada zien ons aankomen! Van het beste Nederlandse hout moeten zij de stekken hebben. Het dorre begeren zij niet.

Bij iedere volle boot die de vaderlandse riviermonden verlaat, breekt er iets in dezen burgers hart. Dan gaan weer een paar duizend van de flinkste mannen en vrouwen van Nederland.

Bij ieder vol wiegje dat op de vaderlandse bodem met goede zorg wordt omringd, breekt er iets in mijn hart: Ga jij straks óók de grote zee over? Word jij óók als goede Nederlander groot gebracht om dan door Nederland verjaagd te worden?

Wij hebben nu die heer Regeringscommissaris. Met de al-of-niet-voldoening van

DEZE BURGER.

De grote gezinnen (I)

Waarom kwam de heer Lucas, aldus lezen wij in het parlementaire overzicht van de Maasbode, „wel met een amendement tot belastingverlaging voor de middengroepen en niet voor de inkomsten- en loonbelasting voor de gezinnen met kinderen?" Want onder die gezinnen is de nood immers nog hoger?

„Het is gebleken", zo beantwoordt het blad dan de eigen vraag — „dat van katholieke zijde hertoe een poging is gedaan, maar dat de minister er niet aan wilde.

Ook de overige partijen voelen er niets voor. De heer van de Wetering heeft bij de jongste Kamerdebatten nadrukkelijk doen uitkomen dat hij van een bevoordeling van gezinnen met kinderen niets wil weten. De heer van den Heuvel wilde eventueel zelfs de schoolgeldverlaging wel prijsgeven. Het afwijzend standpunt van de P.v.d.A. en de V.V.D. in deze zaken is voldoende bekend. Daarom is de kans, om iets extra voor de gezinnen met kinderen te bereiken door een voorstel van de K.V.P. miniem te achten. Er is echter nog een mogelijkheid dat de minister zelf in dit opzicht iets wil doen. Hij heeft een bepaald geluid in deze richting laten horen, maar toen was zijn concessie bedoeld als een afkoop van dr. Lucas amendement. De komende Kamerbehandeling zal ons nader licht hierover moeten verschaffen".

Het leek ons nuttig deze telkens terugkerende steunvraag voor de grote en zeer grote gezinnen nogmaals principieel te stellen. In ons beginsel-program wordt in art. 4 o.a. verklaard: „de Partij is er zich van bewust, dat ware vrijheid alleen bestaanbaar is, indien zij gepaard gaat met verantwoordelijkheid."

Welnu, de mens, die in deze maatschappij een gezin vormt, neemt daarmee een zware verantwoordelijkheid op zich: de verantwoordelijkheid voor dat gezin. In eerste en voornaamste instantie rust die verantwoordelijkheid op hem en niet op staat en werkgever.

Dat wil zeggen: niet op de andere leden der gemeenschap. Want én staat én werkgever verhalen immers alle kinderbijslagen op belastingbetaler en consument, d.w.z. op de leden der gemeenschap.

In artikel 10 staat aangegeven:

„De Partij, overtuigd dat het gezin de kern vormt der maatschappij, verlangt dat niets worde nagelaten, dat de morele en materiële bescherming van het gezin kan versterken".

Maar dat wil niet zeggen, dat die materiële bescherming zodanig ruim moet zijn, dat zij de verantwoordelijkheid geheel of grotendeels van het gezinshoofd overneemt.

Het is o.i. juist en sociaal verantwoord, dat de gemeenschap rekening houdt met de meerdere zorgen en lasten van een gezinshoofd omdat het gezin de kern van onze samenleving vormt.

Het is dus juist om hen, die een gezin gaan vormen, tot op zekere hoogte te ontlasten.

Maar het is onjuist hierbij de grens en van het strikt noodzakelijke en van het logische te overschrijden.

In artikel 19 lezen wij dan ook ten aanzien van de organisatie der sociale verzorging, dat deze zodanig moet zijn ingericht „dat ondermijning van het eigen verantwoordelijkheidsbesef van de individuele mens wordt voorkomen".

De grote gezinnen (II)

Terugkomende op het betoog in de Maasbode blijkt dus wel hoe in ons Beginsel-program duidelijk werd vastgelegd, dat de als het ware onbegrensde kinderbijslagen voor het eveneens onbegrensde grote gezin door onze Partij worden afgewezen. Zij wenst zelfs (slot art. 16) „als hoedster van het algemeen belang corrigerend in te grijpen, indien maatschappelijke organisaties, door te eenzijdig te letten op het groepsbelang, het algemeen belang dreigen te schaden".

Dit algemeen belang wordt o.i. door een als het ware onbegrensde kinderbijslag inderdaad geschaad. Wij wijzen in dit verband op het regeringsvoorstel om met ingang van 1 October de kinderbijslag te verhogen ook voor het 4e kind en volgende kinderen op 80 cent per kind en per dag. Want het is niet meer in het algemeen belang indien in dit overvalde landje zeer grote, te grote gezinnen ontstaan.

Reeds thans moet emigratie op uitgebreide schaal worden toegepast en aangemoedigd, ook en vooral door hen, die emigreren, te ontlasten. En dat wil zeggen dat de gemeenschap deze lasten ter ontlasting van de emigranten moet dragen. Voor een doodarm land betekent dit een zeer zware last.

Maar ligt het dan wel op de weg der regeerders het vormen van te grote gezinnen te vergemakkelijken door ruime kinderbijslagen voor alle kinderen? Dat wil zeggen door een steeds toenemende ontlasting van het gezinshoofd, en dus door overname van steeds meer verantwoordelijkheid voor het gezin door de gemeenschap? Omdat men immers op deze wijze de gemeenschap dubbel

belast: eenmaal om het gezin in staat te stellen zoveel mogelijk kinderen groot te brengen en eenmaal om zoveel mogelijk van die kinderen als overtollig, en dus in dit landje op armoe en werkloosheid aangewezen, naar andere landen te doen emigreren.

Troetelkind (I)

De organisaties op verkeersgebied, samenwerkend in het Centraal Overleg, hebben zich in een adres tot de Tweede Kamer gewend, waarin zij haar ernstige misnoegen uitspreken over de besteding van de belastinggelden, die door het wegverkeer worden opgebracht. Het adres wijst er o.m. op, dat er een Rijkswegenplan is, dat f 750.000.000 kost, om dringend nodige nieuwe wegen aan te leggen en bestaande te verbeteren. Dat plan, aldus adressanten, ligt te vergelen in een donkere, gesloten lade. Hoewel het wegverkeer jaarlijks aan benzinebelasting ongeveer f 140.000.000 aan motorbelasting f 50.000.000 en aan weeldebelasting op auto's f 10.000.000, samen f 200.000.000, opbrengt, wordt thans slechts f 40.000.000 aan wegebouw besteed. Aldus gaat f 160.000.000 „wegverkeer-geld" naar elders. De grote grief van de organisaties op het terrein van het wegverkeer is, dat de regering thans wel f 290.000.000 wil investeren in de Spoorwegen, gezien het ingediende wetsontwerp 1951. De Staat heeft voor slechts f 10.000.000 aandelen in de spoorwegen en er moet dus behoorlijk veel belastinggeld bij. Terecht wordt gezegd, dat aan de Spoorwegen geen uitzonderingspositie kan worden toegekend en dat de financiering van de spoorwegen pas goed kan worden beoordeeld, als zij wordt gesteld tegenover de overeenkomstige problemen van herstel en vernieuwing van het gehele personen- en goederenvervoersapparaat. Hier is nog steeds sprake van een reeds lang, bestaande oude onbillijkheid en terecht laten de organisaties op verkeersgebied niet na op deze onbillijke toestand opnieuw te wijzen. De verkeerspolitiek, die onze regering nog steeds voert, is niet van gevaar ontbloot, omdat zij de voorwaarden kan scheppen tot een stille nationalisatie.

Troetelkind (II)

Het geld, dat in de aanleg van nieuwe wegen wordt gestoken, brengt ongetwijfeld zijn rente ruimschoots op. Buitendien moet op het ogenblik met ergernis worden geconstateerd, hetgeen overigens in het adres van de organisaties op verkeersgebied aan de leden van de Tweede Kamer niet werd vermeld, dat ondanks de eenzijdige bevoordeling van de spoorwegen deze zich niet bepaald inspannen zich populair te maken. Wij denken hierbij in het bijzonder aan de ernstige ongelukken, die zich de laatste tijd weer hebben voorgedaan bij de onbewaakte overwegen. Men vraagt zich af, waarom de spoorwegen, terwijl zij financieel toch al zo in een bevoorrechte positie verkeren, halsstarrig vasthouden aan de zuinigheid, die steeds meer mensenlevens kost. Vooral het ongeluk, dat onlangs heeft plaats gehad bij de onbewaakte overweg tussen Nootdorp en Zoetermeer, werpt op de politiek van de N.S. wel een bijzonder licht. Zijn de berichten, die wij omtrent de toedracht van dit ongeluk in de pers hebben gelezen, juist, dan zou bij genoemde onbewaakte overweg wel een seinhuiswachter wonen, doch zouden de spoorwegbomen niet worden gebruikt, in verband met de kosten van onderhoud. Wij mogen hopen, dat, zowel de financiële positie van de N.S. als haar verantwoordelijkheid inzake het toenemende aantal ongelukken bij overwegen, die niet bewaakt zijn, weldra in ons Parlement uitvoerig onder de loupe zullen worden genomen.

Hoge C (I)

Een officieel communiqué leerde ons, dat het Italiaanse operazangers niet kon worden toegestaan op te treden in de vijf grote steden van Nederland. Hun verrichtingen zouden, volgens dit officiële communiqué, niet van voldoende kwaliteit zijn om een artistieke concurrentie met de Nederlandse opera te waarborgen.

Wij hebben eens overdacht of dit nu de „cultuurspreiding" is, waarover men zich ten departement het hoofd breekt. Dat wil zeggen, een spreiding, waarbij de volgens het departement onvoldoende artistieke prestaties blijkbaar nog goed genoeg zijn om er „de provincie" op te onthalen.

Hoge C (II)

Maar zo was het natuurlijk niet bedoeld, al werd het zo gezegd op de manier, die niet in de vijf grote steden woonachtige Nederlanders degradeert tot muziekkenners en liefhebbers, die men wel in de maag kan stoppen wat grote stedelingen — alles nog steeds volgens het departement — niet lusten. De kranten hebben lont geroken. Er zat meer achter! Natuurlijk! De rijk gesubsidieerde Nederlandse opera moest tegen concurrentie worden beschermd. Doch erg slim heeft men dat niet gecamoufleerd, want een krant onthulde, dat de niet voor de vijf grote steden toereikende kwaliteit van de Italiaanse zangers reeds was vast-

gesteld, voordat deze zangers een auditie hadden kunnen geven. Alles bijeen een klein gedoe, waarvan dan de gevaarlijke „grote lijn" deze is, dat de overheid zich een oordeel aanmatigend over kunstprestaties. Daarmee is men zo op de verkeerde weg dat men liever zou wensen dat de altijd foutieve interpretatie van Thorbecke's woorden, dat „kunst geen regeringszaak is" dan nog maar opgeld zou doen in Den Haag.

Intussen heeft men in Italië deze bejegening van de Italiaanse zangers hoog opgenomen. De kranten schrijven er over en Italiaanse journalisten zouden naar ons land komen om de (intussen plaats gehad hebbende) première van de Italiaanse opera te Arnhem bij te wonen. Het is niet uitgesloten dat de regering, bij de dientengevolge toenemende stemmingen en verwickelingen, andermaal de raad voor deze Hoge C met een staartje zal moeten inwinnen bij haar adviseur, die, volgens de bladen, in deze zaak dr. Cronheim, de directeur van de Nederlandse opera, is geweest.

Het winterseizoen geopend

Onder deze titel kwam in Haarlems Dagblad een artikelje voor waarbij beschreven wordt hoe enige honderden democratische socialistische te Heemstede bijeenkwamen om het winterwerk feestelijk te openen.

Deelnemers aan deze avond waren de Partij van de Arbeid, de Vara en..... de Algemene Vakbeweging het N.V.V!

Wie zegt daar dat het N.V.V. tegenwoordig politiek onafhankelijk is en los staat van een politieke partij?

Binnen enkele jaren zal het nagenoeg onmogelijk zijn zich in het georganiseerde overleg te laten horen zonder tot een der Katholieke, Prot. Chr. of socialistische vakcentrales te behoren. Wij kennen tallozen die deze aansluiting niet wensen daar dit niet bij hun geestesrichting past. Wordt het nu niet de hoogste tijd om kleine geschillen te overbruggen, de handen ineen te slaan en tot een werkelijk onafhankelijke vakbeweging te komen?

S. u. v. e. r

Een aantal leden van de Tweede Kamer gaat onvermoed voort het op te nemen voor de kapitein It.-ter-zee-titulair, J. J. Wichers, die volgens de minister van Oorlog, niet de uitvinder zou zijn van het z.g. schnorkelapparaat, waardoor onderzeeboten langer onder water kunnen blijven. Terecht wordt door sommige leden in het Voorlopig Verslag over de Marinebegroting opgemerkt, dat, nu de minister te kennen heeft gegeven, dat er in elk geval aanleiding was de verdiensten van de heer Wichers te belonen, zonder tot een volledige erkenning van die verdiensten te willen gaan, het toch wel gewenst is, dat een volledig objectief onderzoek wordt ingesteld. Want de gedachte zal kunnen rijzen, dat bij tijdige voorziening onze onderzeeboten en die van onze bondgenoten, een minder gevaarlijke positie zouden hebben gehad dan thans het geval is geweest. Dit onderzoek zal voornamelijk ook van belang zijn, opdat worde uitgemaakt of het al dan niet waar is, dat de uitvinder destijds door de bevoegde autoriteiten is tegengewerkt. Wij zien dan ook, gelijk velen met ons, met zeer veel belangstelling de officiële reacties in deze tegemoet.

Cultuur-socialisme

Wij bladerden nog eens in „Het socialisme in zijn nieuwste schakeringen", dat aardige boekje uit 1922, waarin Andr. Sternheim zulk een liefelijk beeld schetste van het (toen) na-oorlogse socialisme, dat volgens deze schrijver bovenal een cultuurvernieuwend socialisme zou wezen.

In een inleidend hoofdstuk, waarin de schrijver de verworping van onze „burgerlijke" cultuur wilde aantonen, schreef hij:

„Herinnert gij U niet, om één symptoom te noemen, de boksswedstrijd van het vorige jaar tussen de twee vermaardheden, genaamd Carpentier en Dempsey en hoe de kranten, schier alle zonder enige kritische bemerking, haar kolommen vulden met deze uiting van opperste bestialiteit? Weet ge nog hoe zonder kritiek werd vermeld dat van één hunner gedurende de wedstrijd het bloed vloeide uit neus, oor, oog en lippen? Het baart feitelijk geen verwondering dat zij aldus schreef. Want de pers leeft van de grote massa van wier instincten zij het moet hebben en die zij heeft te bevredigen, onbeperkt en met alle haar ten dienste staande middelen. Als een sluipmoordenaar treedt het dagblad de huiskamer binnen, vergif strooiend in de harten der mensen. In de grotere landen is het gif wat scherper en sneller-werkend, maar het kan er hier ook mee door."

Dat alles gold toen voor een idealist als Sternheim natuurlijk alleen van de bourgeoisie-pers, die slavin van het kapitalisme.

Welk socialistisch idealist van heden zal bijv. Het Vrije Volk in zijn sportrubriek eens toetsen aan de zedelijke normen, die Sternheim voor ogen zweefden....?

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Weekblad van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie

Voorzitter Redactie-comm.:
Drs. H. A. Korhals.
Redactie-secretaris: Mr. E. Elias.
Adres. Spuistraat 274, ingang Raamsteeg, tel. 36325, A'dam.
Administratie: Postbus 43, A'foort, tel. 5267.
Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 per jaar.
Voor het zenden van abonnements- en advertentiegeden: Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie“ te Amersfoort.
Losse nummers 15 cent.
Voor advertentjes wende men zich tot de administratie.

ALLERHANDE

GROOT GEVAAR

Er bedreigt onze samenleving een groot gevaar. Zij verkeert in staat van ontbinding. Een ontbinding van vroegere vormen, die het eerste stadium kan zijn van de groei van nieuwe vormen van samenleving, maar ook het begin van een totale ontbinding. Ontbinding der samenleving, dus ook ontbinding der persoonlijkheid. Want immers persoonlijkheid en samenleving zijn hetzelfde: de mens in zijn twee aspecten.

(Provinciale Drentsche en Asser Courant)

ROZENWATER IN DE KAMPONG

Vijf en dertig jaar heb ik op het platteland van Java gewoond; slechts enige tijd te Batavia, toen mijn echtgenoot aldaar burgemeester was. Ik vind het zo jammer dat journalisten slechts in de grote steden komen en dan niet in de gelegenheid zijn omgang met de kleine man te hebben, ook al door onbekendheid met de taal.

Toen ik na een afwezigheid van vijftien jaar op een van onze vorige woonplaatsen terug kwam, kwamen al onze vroegere gediensgenoten ons opzoeken om ons welkom te heten. Ons kindermisje was zo blij onze zoon weer te zien en zei: „Ik ben toch zo dankbaar aan Toewan Allah, dat ik de jongeheer terug heb mogen zien, want daar hij in zijn jeugd zo sukkelde, dacht ik niet dat hij in leven zou blijven.“

Mijn Moeder, een echte Amsterdamse joffer, heeft ons in de omgang met Indonesiërs een goede opleiding gegeven. Reeds in 1874, toen mijn Vader administrateur op een suikerfabriek was, had zij een polikliniek, waar de gehele buurtschap hulp en medicijnen kon komen halen, en ik als zesjarig kind mocht dan kleine handreikingen daarbij geven. Toen waren er nog geen ontsmettingsmiddelen; voor alles werd verdunde azijn gebruikt. Zieke ogen behandelde zij met rozenwater, dat zij zelve uit rozenblaadjes trok. Welke vrouw in Nederland had toen reeds een polikliniek? Men kende dat woord niet eens.

Zo ziet u, dat wij avonturiers, zoals de heer Schermerhorn ons genoemd heeft, hart voor onze mensen hadden, zonder aanzien des persoons. Zoudt u dit durven publiceren in uw blad?

(M. J. Altman—Koopman; ingezonden in Vrij Nederland)

DE BELANGRIJKE MIDDENGROEP.

De vooral in Nederland zo belangrijke middengroep, waartoe zovelen van onze beste progressieven behoren, wil niet langer op deze wijze geleid worden. Zij begrijpt, dat zware belasting onvermijdelijk is voor twee onontbeerlijke zaken: de veiligheid van de staat naast die van eigen lijf en goed, benevens een zo redelijk mogelijke levensstandaard voor allen. Dat is dus voor defensie en voor sociale voorzieningen.

Zij begrijpt echter niet, dat hun regeerders met professor Lieftinck niet kunnen of willen inzien, dat deze desiderata alleen bruikbaar zijn indien op elk ander gebied de uiterste soberheid — de strengste zuinigheid wordt betracht.

(Advertentieblad voor Limburg)

TE WEINIG RUST

Niet alleen met ons werk hebben we het druk, zodat we nergens meer naar toe kunnen. Er is vaak een gejaagdheid in ons die ons drijft van het een naar het ander. Overal is er iets, dat onze aandacht vraagt. Niets willen wij ons laten ontgaan; wij willen immers mee kunnen doen, mee praten, er ook geweest zijn, er ook van weten, ook gezien of gelezen of gehoord hebben. Een nieuw boek is uit, er is een nieuwe film waar de kranten al zoveel van hebben geschreven. Een feest is er waar iedereen komt. Dan kan ik niet achter blijven. En zo jacht de mens van onze tijd door zijn dagen tot hij dood moe is. En ook dan gaat hij nog door tot hij overprikkeld en aan 't eind van zijn krachten neervalt.

Denk echter niet dat dan de rust voor hem komt; dan jagen zijn gedachten, zijn angsten of zijn verwachtingen nog door hem heen. Alles schijnt samen te werken om zijn leven met drukte te vullen; de kranten met hun onrustbarende berichten, de radio, de gesprekken met zijn medemens.

(Utrechtsch Nieuwsblad)

LEVENSEENVOLD

Levensenvold — wanneer de moeder zich de geest van deze gedachte ten volle heeft eigen gemaakt, dan vindt dat vanzelf zijn weerslag op het gezin. Dan blijft daar niettegenstaande alle versobering die wij ons moeten opleggen, toch de juiste sfeer behouden. Meer nog, zij wordt er door versterkt.

(De Gelderlander)

SCOPTISCH

Men heeft alle redenen uiterst sceptisch te staan tegenover de, laten we zeggen, culturele drijfveren die filmproducenten en geldschietters hebben geleid en die scepsis zal er wel de oorzaak van zijn, dat men geneigd is te veronderstellen dat werk, dat aangekondigd wordt als van een culturele waarde te zijn toch weer niet anders zal blijken dan opnieuw een Hollywood product, d.w.z. een naar de smaak van het publiek gericht verhaal en de verfilming daarvan.

Wanneer dan bovendien de publiciteitsdienst van de filmmaatschappij er in slaagt een officiële instelling, zoals dat de laatste tijd herhaaldelijk gebeurt, in te schakelen in zijn uiteraad en terecht! geheel op het commerciële gerichte reclamemethoden, dan maakt dat het onvertroebeld oordeel voor de argeloze leek-toeschouwer nog moeilijker.

(Het Lichtspoor)

WISSEL

Het zal alles wel goed doordacht en overwogen zijn door de legerleiding, maar wij hadden toch een onbehagelijk gevoel, toen wij in de dagbladen lazen, dat aan de voormalige 7-December divisie de wapenen mee naar huis zijn gegeven. Wij weten niet, of de wissel op de betrouwbaarheid getrokken t.z.t. wel ten volle gehonoreerd zal worden.

(De Reserve-Officier)

VERKNOCHT.

De Nederlanders, georganiseerd in de Nederlandse Bond in Duitsland, zijn zich bewust van hun nationaliteit, en steeds bereid te bewijzen, dat zij deel uitmaken van ons roemrijk geslacht, al hebben zij ook hun woonplaats buiten de landspalen van hun moederland. Maar Nederlanders in hart en nieren zijn en blijven zij, verknocht aan Vorstenhuis en Vaderland.

(De Post van Holland, orgaan van de Nederlandse Bond in Duitsland)

NIEMAND KAN DAT.

Laten wij wél wezen. Niemand kan in de huidige omstandigheden een winterjas en een pak, een mantel en kinderschoenen zó maar uit zijn loon of zijn salaris betalen. Die aankopen geschieden dus uit spaargelden.

(De Spaarpost)

STEEDS GROTERE KLOOF.

Mr. Oud, de voorzitter van de V.V.D., heeft voor een studieconferentie van zijn partij een rede gehouden, waarin hij constateerde, dat de kloof tussen de V.V.D. en de Partij van de Arbeid steeds groter wordt. De P.v.d.A. is nog altijd een arbeiderspartij, die het leerstuk van de klassenstrijd niet geheel heeft afgezworen. Men blijft een eenzijdige politiek voeren, waartegenover de V.V.D. 't standpunt verdedigt, dat alle groepen van de samenleving moeten worden gediend.

Wij hebben in Het Vrije Volk nog niet gelezen, dat mr. Oud wel zo ongeveer de meest reactionaire figuur is, die zich denken laat. Maar dat komt nog wel.

(De Nieuwe Eeuw)

Aan de heer Herman Meijer te Enschede

(Ingezonden)

Gij insinueert, dat mijn artikeltje inzake N. Guinea mede bedoeld was om „misschien nog een paar jaar dividend en tantièmes“ uit Indië te sparen. Gij had ook Mr. Vonk kunnen verdenken, die dan echter dividend en tantièmes uit N. Guinea had moeten verwachten. Hij noemde nl. de mogelijkheid van vestiging van renderende bedrijven in N. Guinea.

Behoort gij wel tot onze partij? Deze manier van doen is zo echt die van de P.v.d.A. en C.P.N.

Gij knipt met een scherp schaarje, maar gij kunt niet goed knippen. En gij kunt niet goed lezen en in het geheel niet tussen de regels door lezen.

Ik heb niet geschreven, dat wij met de N. Guinea-paragraaf aan Soekarno c.s. een recht hebben toegekend. Wel noemde ik een loslippige uitlating van een gemachtigde onzer regering in dit verband. Overigens neem ik dat eerste ook gaarne voor mijn verantwoording. Gij schrijft: „Maar verzuimt te preciseren welk recht. En daar zit hem natuurlijk de kneep“. Ik knijp niet en ik knijp 'm niet. Ook hier insinueert gij en wel, dat ik niet preciseerde met bedoeling. Gij moet, Herman (dat mag toch wel, niet?) Uw kinderen, zo gij die hebt, of krijgt, eens vertellen, dat er over een van hun dwaze eisen te praten valt. Maar neen, doe dat niet. Dwaze eisen behoort ge categorisch af te wijzen. En dan insinueert ge (ten derde male kan ik niet anders), dat ik geadviseerd zou hebben „liever te gaan praten, N. Guinea even fraai weg te praten“. Ik zou over N. Guinea niet gepraat hebben. Hoogstens zou ik aan de Indonesische leiders gevraagd hebben, waarom zij wél hun dierbaar (al weer zó suggestief) Irian opeisen,

maar niet Engels Bornea, Portugees Timor en het Australische deel van N.-Guinea. Gij zijt verbaasd, dat ik „helemaal op het eind“ over onze houding tegenover Engeland en Amerika sprak. Ik had dat ook helemaal aan het begin kunnen doen. Maakt zo iets voor U verschil?

Of gaat het om een suggestieve insinuatie? In welk verband ik die houding besprak, is U blijkbaar ontgaan.

Gij knipt alinea's uiteen en lijmt de brokken met omissies aan elkaar. Het lust me niet hier verder op in te gaan.

Als N. Guinea mijn persoonlijk bezit ware (een dwaze suggestie) zou ik het niet afstaan. Dit had U duidelijk kunnen zijn. Nu ligt de zaak anders. Die kwestie is nu zo moeilijk! Ik ging daar niet op in, had daartoe ook geen aanleiding, want ook Mr. Vonk belichtte het N. Guinea-vraagstuk slechts partiaal. Maar om iets te noemen, hoe denkt gij U het verloop en de uitkomst van de aanstaande onderhandelingen? Minder beschamend dan in het geval Indonesië?

Het was mij niet bekend, dat Minister van Maarseveen herhaaldelijk betuigd heeft, het zo anders gewild en bedoeld te hebben. Wel ken ik zulke uitspraken van de heer Vorrink en Jhr. v. d. Goes v. Naters. Overigens waarborgt dit weinig voor de toekomst.

Mag ik U nog erop opmerkzaam maken, dat achter „de zelfde soort“ behoort „die“ en niet „dat“. We geven elkaar immers taalless.

Uw conclusie is fout! Interesseert me echter niet. Wel tot zekere hoogte Uw geschrijf. Gelijk ik met het bovengestane hoop duidelijk gemaakt te hebben.

G. M. de Jongh Schiffer.

De V.P.R.O.-schoolradio:

KNUPPEL IN HET HOENDERHOK?

DE ZENDERS ZENDEN UIT. LEVE HET GETAL!

Katholiek Nederland verheugt zich in de KRO-schooluitzendingen en Orthodox Prot. Nederland heeft zijn NCRV-schoolradio-uitzendingen. Het is aan geen enkele twijfel onderhevig, dat zowel de KRO als de NCRV schoolprogramma's verzorgen, die voldoen aan kinderpsychologische en didactische eisen, maar dat zij daarenboven gedragen worden door een geestelijke achtergrond, waarnaar niemand behoeft te raden. In hoeverre het accent valt op het doel algemeen vormend onderwijs langs moderne weg te helpen verspreiden of op het streven langs deze zelfde weg respectievelijk de Katholieke en Orthodox Prot. beginselen uit te dragen onder de jeugd, willen wij hier buiten beschouwing laten.

In kringen van het Openbaar en Neutraal bijzonder onderwijs is in het verleden al meermalen de vraag gerezen, of het niet tijd werd, dat ook dit onderwijs zijn schoolradio-uitzendingen kreeg. Maar... zo'n vraag kan gemakkelijker gesteld dan beantwoord worden. Immers de zaken liggen hier wel enigszins anders en moeilijker. Het Openbaar en Bijz. Neutraal onderwijs toch kunnen zich nu eenmaal niet verheugen in de volle sympathie van KRO en NCRV, al zullen er op deze scholen genoeg kinderen gaan, waarvan de ouders lid zijn van de KRO of van de NCRV. Maar welke omroep moet dan zich het lot van de Openbare en Bijz. Neutrale school aantrekken? De AVRO? De VARA? Of de VPRO?

W e weten, dat er destijds gesproken is over een samenwerking tussen AVRO en VARA op het terrein van de radio-schooluitzendingen, maar dat tegelijkertijd in de pers een bericht verscheen, dat er bij de AVRO moeilijkheden gerezen waren. Sindsdien hebben wij van de samenRO moeilijkheden gerezen waren. werking inzake de radio-schooluitzendingen niets meer vernomen. Wij wachten nog steeds geduldig af.

Ondertussen is de VPRO met haar schoolradio-uitzendingen begonnen. Voor wie ze bestemd zijn? Een uiterst moeilijke vraag! Voor de Openbare school? Voor de Bijzonder Neutrale Scholen? Voor ieder, die er naar luisteren wil?

W ie zou menen, dat de VPRO met haar initiatief het Openbaar onderwijs verblijd heeft, komt, na het artikel van het Hoofdbestuur van de Nederlandse Onderwijzersvereniging in Het Schoolblad van 28 October j.l. zeker wat bedrogen uit. Vermeld Hoofdbestuur is er helemaal niet mee ingenomen, dat de VPRO er mee begonnen is. Men is al gauw tot de overtuiging gekomen, dat, ware er van te voren overleg tussen N.O.V. en VPRO geweest, stellig de N.O.V. de VPRO-leiding afgeraden zou hebben die uitzendingen voor de openbare school te beginnen. Ten eerste omdat er overleg tussen AVRO en VARA gaande was, ten tweede, omdat naar de mening van het Hoofdbestuur der N.O.V. de VPRO niet „bij machte (zou) zijn om goed verzorgde en aan hoge eisen voldoende programma's te geven. Daarvoor ontbreekt het de VPRO aan de middelen en aan de zendtijd". Wat dit laatste betreft: het Hoofdbestuur der N.O.V. onthoudt zich van het oordeel of de VPRO wel aan haar trek komt t.a.v. de zendtijd.

Het derde bezwaar is ernstiger: het Hoofdbestuur van de N.O.V. vreest, dat de VPRO-schooluitzendingen onderdeel zullen zijn van haar doelstelling, de verbreiding van de Vrijz. Prot. Chr. gedachte onder het Nederlandse volk, en dat daarbij het openbare onderwijs voor de VPRO een werkterrein zou worden. Met klem wijst de N.O.V. op het feit, dat de Openbare school bevolkt wordt door kinderen uit Orthodox Prot. Christelijk, Katholiek, Joods en Humanistisch milieu en dat het niet mag voorkomen, dat een openbaar onderwijzer zou moeten twijfelen naar een uitzending van de VPRO nog langer te luisteren of, wat nog erger zijn zou, dat hij gedwongen werd midden in een uitzending te moeten afbreken.

Het Hoofdbestuur van de N.O.V. kan moeilijk aannemen, dat de VPRO schooluitzendingen niet zouden beantwoorden aan de doelstelling van

de VPRO, m.a.w. dat deze omroep zijn karakter bij de schooluitzendingen zou verloochenen.

Z o liggen dus de kaarten. De N.O.V., althans het Hoofdbestuur, hetgeen in verband met de talrijke ingezonden stukken in Het Schoolblad met ernstige kritiek op de leiding van de N.O.V., nog niet of mogelijk niet meer het zelfde zou kunnen betekenen, is teleurgesteld, dat er vooraf tussen N.O.V. en VPRO geen overleg heeft plaats gevonden. „Want schoolradio is toch niet alleen een radiokwestie? Hier heeft toch de school ook wel iets mee te maken?“, luidt het in het artikel. Inderdaad: overleg vooraf ware o.i. wel juist geweest *), maar dan niet alleen met de N.O.V. De N.O.V. vertegenwoordigt allermintst alleen de Openbare school. Er zijn ook nog de ouders, verenigt in de Oudercommissies en de Ouderraden; er zijn ook nog de ouders en voorstanders van openbaar onderwijs in Volksonderwijs. En dan: wat is de openbare school tot nu toe nog steeds? Een school, toegankelijk voor kinderen van alle gezindten, zeker, maar tevens een school, bekostigd door het Rijk (we denken aan de verschillende Rijkscholen) of de Gemeenten.

W ie stelt het leerplan vast? Als de schoolradio een zaak is, waar ook de school mee te maken heeft, dan is het tegelijkertijd een zaak, welke te maken heeft met leerplan en lesrooster. Wanneer op een gegeven moment de schoolradio aan het woord is in de klas onder schooltijd, wie geeft dan les, de leerkracht of de meneer van de radio? Is voor een schoolradio-les toestemming van de inspectie nodig omdat er afwijking van de lesrooster plaats vindt? Of kan men dit oplossen, door vooraf in de lesrooster de tijd van de schooluitzendingen vast te leggen. In dat laatste geval zal men, dunkt ons, bij het samenstellen van leerplan en het opmaken van de lesrooster de normale weg moeten bewandelen: overleg in de schoolvergadering, toezending van leerplan en lesrooster aan B. en W., of/ en de Rijksinspecteur. De mogelijkheid bestaat, maar wij zijn hier niet mee bekend, dat t.a.v. de schooluitzendingen B. en W. en Rijksinspectie de gevolgde procedure bij deze lesrooster-afwijking overbodig achten.

H et motief van de N.O.V. n.l. dat de VARA en AVRO in contact waren getreden over schooluitzendingen voor de openbare school, laten we rusten. Is dit contact nog gaande? Is er uitzicht op resultaat? N.O.V. en wij allen moeten hier rustig de zaken afwachten.

Over de opvatting van het Hoofdbestuur der N.O.V., dat de VPRO niet over de middelen beschikt om prima programma's te verzorgen, zeggen we ook niets. Verrassingen zijn altijd mogelijk en N.O.V. noch wij kunnen beoordelen, waartoe de VPRO in staat zou zijn.

Maar belangrijker is het derde argument, dat op principieel terrein ligt. Hier zal het voor de VPRO-leiding stellig niet gemakkelijk zijn de zaken duidelijk te stellen. Het Hoofdbestuur van de N.O.V. heeft volkomen gelijk, dat de Openbare school geen school is waar alleen kinderen van buitenkerkelijken op gaan, die zich niet druk maken over geestelijke zaken. (Tussen haakjes: zelfs de mening, dat buitenkerkelijken zich niet druk zouden maken over geestelijke zaken gaat niet op. Jarenlange ervaring bij het openbaar onderwijs heeft ons wel wat anders geleerd. v. M.) Het H.B. heeft ook gelijk, dat de O.S. bevolkt wordt door kinderen uit Orthodox Prot. Chr.-milieu (talrijke plaatsen in Nederland hebben O. Scholen, bijna geheel bevolkt met kinderen uit dit milieu. v. M.) van Katholieke huize (inderdaad. v.M.) uit Joods milieu (stellig! v. M.) en uit humanistische gezinnen (ongetwijfeld! v. M.). De Openbare school is allermintst een Vrijz. Prot. Christelijke school: zij is openbaar omdat zij uit de openbare kas bekostigd, door de Overheid beheerd wordt en toegankelijk is voor kinderen van alle gezindten.

K an of mag de Openbare school werkterrein zijn voor welke kerk of welke, bepaalde godsdienstige opvattingen huldigende en verspreidende instellingen dan ook? Neen en ja. Neen, wat de openbare school in haar geheel betreft, ja, wat de groepen betreft, die haar een deel der schoolbevolking „leveren" en als lid ener kerk of instelling, als hier boven omschreven, prijs stellen op wat die kerk of instelling voor het kind wil doen. Wij menen, dat art. 26 der L.O.-wet die mogelijkheid opent. Maar dan zo, dat kinderen, wier ouders bezwaar hebben tegen dat onderricht, vrijgesteld worden. En ook de leerkrachten mogen niet gedwongen worden het tegen hun eigen opvattingen in te geven, te verzorgen of bij te wonen. Zo ligt op het ogenblik de zaak in de openbare school. Kan de VPRO nu, gesteld dat zulks haar doel zijn zou, via haar schoolradio-uitzendingen, haar Vrijz. Prot. Chr. gedachte uitdragen in de openbare school?

A lweer menen wij: neen en ja. Neen, als het de gehele openbare schoolbevolking gaat betreffen: het zou voor Orth. Prot. Chr. en Katholieke en Joodse kinderen wel eens zeer moeilijk kunnen worden!

Ja, als het betreft de kinderen, wier ouders achter de idee van de VPRO staan. Dus dan uitzendingen in de uren, uitgetrokken volgens art. 26 L.O.-wet. Doch, hoe met de leerkracht, die er anders over zou denken? Indien een collega aan de school hem vervangen kan en mag, ware dit een oplossing, in elk ander geval, zou de klasse alleen moeten luisteren. Maar, werpt men tegen, dat wil de VPRO allermintst. Zij wil zich houden aan art. 42, eerste lid. Zij zal, in de overtuiging, dat in de openbare school heus wel over God gesproken mag worden (zie de diverse leesboekjes, zangboekjes, etc.) aan haar uitzendingen zo af en toe een religieus karakter geven, dat niet strijdt met de eerbied, verschuldigd aan de opvattingen van andersdenkenden. Dat moet toch mogelijk zijn in een school als de Nederlandse openbare school is, de school van een volk, welks cultuur en beschaving wortelt in het Christendom? Als een dergelijke opvatting verloochening van eigen karakter is, dan zou inderdaad de VPRO met deze uitzendingen 'n weg opgaan, die onherroepelijk leiden moet tot interne moeilijkheden in deze omroepvereniging.

H angt er nu maar van af, wat de VPRO-leden verstaan onder de taak van de VPRO in het omroepbestel en als uitzending van

schoolprogramma's. Zijn er velen binnen de VPRO, die menen, dat zij in haar schooluitzendingen op de bres moet staan voor de Vrijz. Chr. gedachte en die behoort uit te dragen, waar dan ook, dan zullen uitzendingen met af en toe een religieuze achtergrond of programma's waar men het durft te wagen over God, Zijn Wijsheid en Leiding te spreken, naar de opvatting van die leden niet beantwoorden aan wat zij zien als taak van de VPRO. De VPRO in haar geheel zal dit, naar onze mening, moeten beoordelen. Dit is, wij kunnen het niet anders zien, allereerst een zaak van de VPRO z e l f.

Wil zij uitsluitend zakelijke programma's verzorgen, als het bezoeken van havens, bedrijven, steden, musea, etc. en daarbij elke aanwijzing, dat een Vrijz. Chr. radio aan het woord is, vermijden, dan zal ze stellig van een belangrijk deel der openbare schoolwereld geen enkele moeilijkheid ondervinden, of het moest zijn, dat men de uitzendingen niet voldoende technisch verzorgd vond. Er zullen er ongetwijfeld zijn, die menen, dat dergelijke uitzendingen dan beter toevertrouwd konden worden aan de beide grote omroepverenigingen, AVRO en VARA met hun apparatuur en grotere mogelijkheden.

H et is jammer, dat voor de schooluitzendingen een gezamenlijk programma onmogelijk lijkt. Zakelijke programma's zouden bijv. verzorgd kunnen worden door alle omroepverenigingen, de speciaal godsdienstige door elk afzonderlijk. Maar... daar is geen kijk op!

Als AVRO en VARA tot een overeenkomst geraken, dan zal de Openbare school een keus kunnen doen uit de programma's van VPRO en AVRO—VARA! Dan krijgen we misschien een bezoek van de VPRO aan Schiphol en een uur daarna het zelfde programma van de AVRO—VARA enz. En de VPRO-leden, die mogelijk betreuren, dat er wekelijks een ochtendwijding voor de schoolradio-uitzending wjken moest, zullen zich wellicht afvragen, of dit alles nu wel winst betekent... Het kan zo langzamerhand een vreemd gedoe worden in de radio-wereld; een algemene radio-omroepvereniging, die voor een groot, zo niet overbelangrijk deel haar leden betreft uit de wereld van de vrijzinnigen, stelt zendtijd beschikbaar voor godsdienstige uitzendingen met Orthodox-protestants karakter en 'n Vrijzinnig protestantse radio-omroep dreigt, naar de opvatting van sommigen — mogelijk op den duur van velen — een deel van haar zendtijd te gaan besteden aan uitzendingen, die zo algemeen mogelijk zijn, althans zo zullen zijn, dat Vrijz. en Orthodox Protestant, Jood en Katholiek, Humanist en Buitenkerkelijke er zich niet tegen verzetten zullen.

De zenders zenden uit, de belastingbetalers brengen wel in. Leve het getal! v. M.

*) De politiek van voldongen feiten wrekt zich telkens.

Een Nederlandse Parlementaire Commissie naar Indonesië?

(Ingezonden)

E r lopen hardnekkige geruchten, dat een Nederlandse Parlementaire Commissie naar Indonesië zal vertrekken op korten termijn, o.m. om contacten op te nemen met verschillende fracties van de Indonesische Volksvertegenwoordiging en daarbuiten in zake Nieuw-Guinea. Het geheel lijkt niet onmogelijk.

De Minister van Buitenlandse Zaken van Indonesië heeft n.l. bij zijn vertrek op 8 November van Schiphol naar New York verklaard dat de Indonesische parlementaire missie in zake Irian bezig is contacten op te nemen met verschillende fracties van de Staten Generaal en daarbuiten. (Dus niet alleen met de Nederlandse regering).

Het zou van Nederlandse zijde slechts een geste zijn van hoffelijke reciprociteit een dergelijke Commissie naar Indonesië te zenden, welke natuurlijk een hartelijke ontvangst ten deel zou vallen. Zou de V.V.D.-fractie hier niet eens het initiatief toe kunnen nemen?

Zij zou hiernede vele V.V.D.'ers verplichten. B.

Waarom? Waarom? Waarom? Waarom?

(door onze militaire medewerker)
Het is ons heel duidelijk gebleken, dat niet slechts kamerleden vragen over het Defensie-beleid formuleerden. Want van meerdere zijden bereikten ons inmiddels „aanvullende vragen”, vooral ook uit legerkringen.

Daaruit blijkt wel hoezeer men ook daar in „brede lagen” dit beleid afkeurt, omdat men als het ware dagelijks in de legerpraktijk tegenover de vraag wordt gesteld: kunnen al deze zaken niet veel eenvoudiger en beter worden geregeld? Worden niet veel te veel arbeidskrachten misbruikt? Wordt met het geld niet veel te royaal omgesprongen en kan niet veel meer bezuinigd worden? Is al dat gereis en getrek, dat handenvol geld moet kosten, onvermijdelijk? Hebben alle artsen en tandartsen, die in werkelijke dienst worden opgeroepen, ook een werkelijke dagtaak en wordt voldoende rekening gehouden met de eisen van de burgermaatschappij?

Hieronder volgen nog een aantal vragen uit de bittere praktijk.
a. Waarom is het nodig dat voor de overplaatsing van een gewoon soldaat ongeveer twintig administratieve handelingen moeten worden verricht?

Wij kunnen natuurlijk desgewenst die 20 handelingen aangeven. Maar hoe is het mogelijk dat zo'n bureaucratische rompslomp gehandhaafd bleef in een leger, waarin men als het ware elke soldaat met huid en haar door de selectiemachine haalt?
b. Waarom moeten ingewikkelde vierdelige formulieren worden uitgeschreven voor vrij vervoer bij verlof, terwijl het toch veel eenvoudiger lijkt bij de onderdelen op een collectieve staat aan het station spoorkaartjes te laten halen, die dan naderhand met de Spoorwegen kunnen worden verrekend?

Bovendien veroorzaken die veradmistreerde militairen voortdurend oponthoud aan de toch al slecht bezette loketjes.

c. Waarom zijn de inhoudingen voor voeding van ongetrouwden op jaarwedden zo hoog, dat bijvoorbeeld vaandrags liever buiten de menage eten?

d. Waarom wordt op korte termijn geen commissie van deskundigen op het gebied van moderne, efficiënte administratie aangewezen met opdracht de militaire administratie volgens de nieuwste methoden in te richten?

e. Welke resultaten verwacht men toch van gedrukte wandspreuken zoals: „De westerse Unie wacht niet, komt u daarom ook niet te laat”?

f. Waarom worden nog steeds metaalbewerkers en andere handarbeiders aangewezen voor de opleiding tot... administrateur? In het algemeen: worden, ondanks alle selectie, wel alle militairen op die plaatsen gebruikt, waar zij voor het leger het nuttigste werk verrichten?

Er zijn nog meer vragen te stellen. Zij worden ook gesteld, maar komen dikwijls niet naar buiten. Hoofdzakelijk omdat velen weten, en uit bittere ervaring, dat het voortbrengen van klachten, vragen, wenken enz. „langs de hiërarchieke weg” als regel geen dan wel een negatief resultaat oplevert. Kiest de klager of „hervormer” dan pers of periodiek om zijns inziens verkeerde dingen ook voor buitenstaanders te belichten, dan wordt hij met ongekende spoed ontdekt, onder de „kran-tenschrijvers” en dus indisciplinair geboekt en... zijn weg naar de hogere rangen is meteen geblokkeerd. Dat is naar ons weten, althans in „vredeslegers”, altijd zo geweest en dat moet ook blijkbaar zo blijven. Daarom onzerzijds nog eens deze opwekking: bedenkt toch dat wij in en buiten onze weermacht in een uiterst kritieke tijd leven, en dat het dus plicht is voor iedere staatsburger naar beste krachten mee te helpen aan de opbouw van een zo sterk mogelijke weermacht, die bovendien zo zuinig en efficiënt mogelijk wordt geleid.

De stille armen

De stille armen

De winter nadert weer voor onze stille armen —
Zij hielden dikwijls niets en niemand om zich heen,
En zijn toch ook een mens, dat kleumend wacht op warmte
En hongerend op brood — dat als zo menigeen
In zorg en armoë hokt in kouwe, kille kamers,
Met nergens licht of zon in een vergraafd bestaan.
Maar dat, als het straks vriest, niet eenzaam en vergeten
Als iets, dat is gewéest, alleen mag blijven staan.

De stille armen gaan de gang van wie geweest zijn —
Die al zijn uitgeteld als niet meer van belang —
Die arm geworden zijn — die achter zijn gebleven —
Aan wie geen mens meer denkt zo'n hele winter lang —
Daarom, al wie nog woont in welverwarme huizen,
Al wie geen armoë kent en soms nog zelfs geniet
Van licht en zonneschijn in dit gehavend leven,
Vergeet, waar zij ook zijn, de stille armen niet.

Brammetje.

BLADEREND IN EEN OUD DAGBOEK....

Opdat het ons allen een spiegel zij!

In een dagboek uit de bezettingsjaren lezen wij onder 31 Mei 1944 toevallig het volgende: „Van bevriende zijde kregen wij ter lezing André Maurois „Tragédie en France”. Weer een herhaling van 1914 — hoe bedorven en ontriggeld was dat Franse politieke en militaire gedoe! Reynaud en Daladier als felle vijanden tegenover elkaar, evenals Gamelin en George... en Engeland, dat volkomen machteloos en krachteloos moest toezien als gevolg van de grote tekortkomingen der Labour regering....”

Vijfduizend Franse vliegtuigen hadden de oorlog voorkomen. Maar die waren er niet. „Een democratie is een régime”, zucht Maurois „waarin de openbare mening almachtig is en waar men zonder haar niets kan ondernemen. Die openbare mening werd in Frankrijk niet geleid, maar geraadpleegd”.

En dan schrijft Maurois en herhaalt een uitspraak van professor Barker: „Engeland is een democratie omdat het een aristocratie is”, want daar was het parlement reeds het tehuis der landjonkers vóór het dat van het volk werd; het werd daardoor de voornaamste club ter verdediging van 's lands vrijheden... nieuw en oud ontmoetten elkaar daar in hun élite”. En hij tracht de nieuwe synthese ongeveer als volgt onder woorden te brengen.

De These der 18e eeuw was: de mens is van nature goed, de stem van het volk is God's stem.

De These van de 20e eeuw (en dus de anti-thesen) was: de mens is een verachtelijk wezen, dat met geweld onschadelijk moet worden gemaakt; het volk moet luisteren naar de stem van de meester. En dan zou de synthese worden: de mens was oorspronkelijk een gruwelijk wezen, dat door goddelijke en menselijke wetten langzamerhand aan banden is gelegd; hij heeft zijn vrijheden door arbeid en zelftucht gewonnen en hij kan ze slechts door arbeid en zelftucht bewaren; de democratieën moeten zich, om haar voortbestaan te verzekeren, weer op „de deugden bezinnen, die haar ontstaan mogelijk maakten....”

En dan vraagt Maurois: wat zijn de onmisbare vrijheden, die wij tot iedere prijs willen bewaren?

En hij omschrijft die vrijheden als volgt:

dat de wet voor allen gelijk zij en dus gelijke vooruitzichten voor allen biedt;

dat ieder mens vrije toegang heeft tot de bronnen der wetenschap, dus de vrijheid van denken;

dat iedereen vrijheid heeft tot het uitspreken der gedachten, mits hij niet de vernietiging van de staat predikt, die deze vrijheid verzekert;

dat de regering kan worden veranderd als dit de vrij uitgesproken wil der meerderheid is.

En tenslotte: wie niet bereid is voor de vrijheid te sterven, zal haar verliezen.

Dat werd in 1942 geschreven. Meer dan 8 bewegende jaren geleden. Maar een week geleden lezen wij nog een krachtig pleit van de R. in dit orgaan voor een „Nationaal Kabinet als regel”. En telkens en telkens weer lezen (en lezen) wij hoe het hedendaagse socialisme zich democratisch noemt en als zodanig laat propageren, maar desondanks naar de staatsalmacht streeft. En zeker niet naar dat, wat wij en tallozen met ons als democratie beschouwen. Acht jaar geleden schreef Maurois zijn tragische beschouwingen — één lange zucht.

Vijf jaar geleden stonden velen onzer gereed voor de eindelijke „doorbraak” naar de waarachtige democratie.

Vijf jaar later kunnen wij zelfs het saamhorigheidsgevoel nog niet opbrengen voor een Nationaal Kabinet.

Het leek ons dan ook goed dit 8 jaar oude dagboekblad eens te herdrukken. Opdat het ons allen een spiegel zij. Zo was het toen — zo machteloos en krachteloos, zo hulpeloos en hopeloos stond men hier in West-Europa. Ook en vooral bij ons. Laat ons in 's hemelsnaam zorgen dat het thans, in een even bewegende en misschien nog gevaarlijker tijd, anders en beter wordt. Want nogmaals: wie niet bereid is voor elke opoffering tot behoud van zijn vrijheid, zal haar verliezen.

Voor onze Heemstedenen

Een lezing met lichtbeelden op Maandag 27 Nov. 1950, des avonds 8 uur, in het Restaurant der „Heemstedse Sportparken” wordt gehouden door de heer M. Klaassen, gewezen Resident van Bandoeng. Onderwerp: Nieuw-Guinea.

Vóór de pauze bespreekt de heer Klaassen land, volk, klimaat, natuurlijke gesteldheid, zeden en gewoonten. Na de pauze volgt een beschouwing over de economische mogelijkheden en onmogelijkheden en de politieke aspecten.

Tenslotte bestaat de gelegenheid tot het stellen van vragen.

Candidaatstelling Hoofdbestuur

Ter voldoening aan het bepaalde in artikel 34 van het Algemeen Reglement leest het Algemeen Secretariaat mede, dat in het jaar 1951 de volgende leden van het Dagelijks Bestuur en van het Hoofdbestuur aan de beurt van het aftreden zijn:

Van het Dagelijks Bestuur: De ondervoorzitter, Mr. H. van Riel te 's-Gravenhage.

Van het Hoofdbestuur: R. Th. J. le Cavelle te Amsterdam; Mevr. S. A. Th. Goudswaard-Knipscheer te Leiden; Prof. Dr. E. H. s'Jacob te Utrecht; L. Spaanderman te Hilversum.

De aftredende leden zijn volgens het Algemeen Reglement herkiesbaar. Van Mr. H. van Riel en Mevrouw S. A. Th. Goudswaard-Knipscheer is bereids bericht ontvangen, dat zij bereid zijn zich een herkiezing te laten welgevalen.

In het Hoofdbestuur hebben thans zitting twee leden der Staten-Generaal, te weten de heren Oud en Ritmeester. Het maximum, dat artikel 33 van het Algemeen Reglement toestaat, is drie.

Overeenkomstig het bepaalde in artikel 34 lid 2 van het Algemeen Reglement kunnen kandidaten voor de vervulling van de hierboven genoemde vacatures vóór 1 Februari 1951 door de afdelingen aan het Algemeen Secretariaat worden opgegeven.

Als candidaat worden slechts zij aangemerkt, die zich schriftelijk bereid hebben verklaard een candidatuur te aanvaarden.

Grote bewogenheid...

In ons volk en zo ook in onze Gemeenten is grote bewogenheid over de toestand, waarin de bevolking van het eiland Ambon verkeert, tengevolge van oorlogsgeweld en natuurrampen.

Wij betreuren het diep, dat in de Zuid-Molukken en in het bijzonder op dit eiland een gewapend conflict is uitgebroken en men niet de weg heeft kunnen vinden tot vreedzaam overleg.

De Commissie tot de Zaken van de Remonstrantse Broederschap acht het gewenst, dat van de kansel af uitdrukking gegeven wordt aan onze bezorgdheid over het lot dezer bevolking.

Het feit, dat hulpverlening door het Internationale Rode Kruis ten zeerste belemmerd, zo niet afgewezen is geworden, heeft terecht smartelijke verontwaardiging gewekt.

In de verwickelde situatie, waarin de berichtgeving ons niet in staat stelt een enigszins duidelijk beeld van de momentele toestand te maken, willen wij een beroep doen op alle instanties, die bij machte zijn te bevorderen, dat de Christelijke barmhartigheid tegenover de geteisterde bevolking onbelemmerd kan worden betracht.

Wij spreken de hartgrondige hoop uit, dat aan het volk van Ambon, bij beëindiging van het gewelddadig conflict recht zal worden gedaan en menselijkheid betracht. In ons gebed dragen wij het lot dezer bevolking op aan Hem, Die de leiders van alle volkeren wijsheid moge schenken en hun harten verlichten met Zijn Heilige Geest.

(Boodschap van de Commissie tot de Zaken der Remonstrantse Broederschap).

PENSIOENTREKKERS in de verdrukking!

Productie is de bron van alle Welvaart

Een lezer van ons blad vestigt de aandacht op een ingezonden stuk, dat voorkomt in „The Economist” van 28 October j.l. Het is getiteld „Pension Reform”, en hier volgt de vertaling:

Gedurende een recent verblijf in Engeland ontmoette ik enkele gepensioneerden, wier pensioenen niet waren aangepast bij de depreciatie van de munt en de gestegen kosten van het levensonderhoud. Gewoond hebbende in een land (Frankrijk, red. V.A.) waar muntdepreciaties nog een grotere chaos hebben veroorzaakt dan in Engeland, meen ik een oplossing in overweging te mogen geven, welke in Frankrijk is toegepast om de erbarmelijke toestand van de pensioentrekkers te verbeteren. Deze oplossing is gebaseerd op het eenvoudige feit, dat, in elk beroep, de werkzame leden de gepensioneerden moeten onderhouden. Een behoorlijke pensioenregeling moet aan twee voorwaarden voldoen:

1e. hij moet eenzelfde pensioen garanderen aan degenen, die dezelfde werkzaamheden gedurende een gelijke termijn hebben verricht, ongeacht het tijdstip waarop zij werden gepensionneerd;

2e. de pensioenen moeten op dezelfde wijze worden aangepast aan de kosten van het levensonderhoud als de lonen.

Bij toepassing van dat systeem behoeven geen fondsen te worden gevormd. Depreciatie van de munt vormt derhalve geen vraagstuk. De premies, welke thans van de actieve werkers worden geïnd, worden in de vorm van pensioen direct uitgekeerd aan de niet meer actieve leden van het bedrijf. Dit is min of meer het systeem van staatspensioenen, gecombineerd met een automatische verhoging van het pensioen in verhouding tot een eventuele verhoging van de lonen en salarissen.

Men moet echter niet menen, dat dit systeem een geneesmiddel is voor de kwaal. Het vereist een zorgvuldige behandeling teneinde de juiste verhouding te handhaven tussen de werkende en de gepensioneerde leden in iedere branche. Maar deze moeilijkheid is niet onoplosbaar en kan worden overwonnen door een goede administratie.

Tot zover de inzender in „The Economist”. Alhoewel het vraagstuk niet zo eenvoudig is, als het hier wordt voorgesteld, toch zit er in de gedachte, welke hieraan ten grondslag ligt, iets goeds.

De mens streeft nu eenmaal naar zekerheid voor de oude dag. Daarvoor wil hij wat overleggen. Wij kennen daarvoor heden ten dage verschillende vormen: premiebetaling voor pensioen of lijfrente en sparen voor kapitaalvorming zijn wel de voornaamsten. Toch bieden deze vormen geen absolute zekerheid. Niet alleen, dat de akuis gespaarde gelden worden bedreigd door muntverzwakking en daling van de koopkracht, maar ook de aldus gevormde fondsen zien zich hoe langer hoe meer voor grote moeilijkheden geplaatst.

Daarvan weten de grote levensverzekeringmaatschappijen mee te praten. De belegging van de aldus geaccumuleerde gelden vormt een schier onoplosbaar probleem. Men raakt ook hier in een vicieuze cirkel, waaruit wij slechts kunnen worden verlost door te bedenken, dat alle welvaart (ook de pensioenen) uiteindelijk moet komen uit de productie. Dit nu is de gedachte, waarvan de inzender in „The Economist” — wellicht onbewust — is uitgegaan. Hij heeft daarmede een uiterst ingewikkeld vraagstuk tot zijn meest eenvoudige afmetingen herleid. Wij zien hier weer eens voor de zoveelste maal, dat de wereld hopeloos verward is geraakt in de gecompliceerdheid van zijn problemen, terwijl slechts ongecompliceerdheid redding kan brengen.

Hier ligt een grote taak voor hen, die nog niet hebben verleerd om nuchter en logisch te denken.

Omlaag dat bedrag

(Ingezonden)

Ingediend is een wetsontwerp tot verhoging van de kinderbijslag en wel voor het eerste kind op f 0.41 per dag, voor het tweede en derde kind op f 0.49 en voor het vierde en volgende kind op f 0.60 per kind en per dag. (Courantenbericht).

Wordt het nu niet hoog tijd dat eindelijk eens aan deze idioterie een einde komt? Niet dat de kinderbijslag nu plotseling geheel moet verdwijnen, doch zou nu voor het vierde en volgende kind de verhoging niet op f 0.49 gesteld kunnen worden of nog beter op f 0.40. Dit zou dan als waarschuwing voor de goegemeente kunnen dienen, dat de kook zo langzamerhand op raakt.

Welke politieke partij durft dit op het eerste gezicht onsociale doch in werkelijkheid zeer sociale varkentje eens wassen? B.

Voor en tegen

De volgende motie werd te onzer kennis gebracht:

Het Bestuur van de Liberale Internationale, Groep Nederland, overwegende, dat de bestaande spanningen tussen lonen en prijzen het gevolg zijn van de pogingen deze beide sectoren van het economische leven geheel of gedeeltelijk te beheersen en aan banden te leggen; van oordeel, dat de verhouding tussen lonen en prijzen, afgezien van de tijdelijke spanningen, steeds in evenwicht zal komen wanneer men de loon- en prijsvorming zoveel mogelijk vrij laat, mits geen inflatie plaats vindt; spreekt zich uit tegen inflatie en vóór vrije loon- en prijsvorming.

Bijeenkomst

Staatkundige Commissie

De Staatkundige Commissie van de V.V.D. zal Vrijdag, 1 December, 's avonds om 8 uur, in Hotel Terminus, Stationsweg 80, 's-Gravenhage, een bijeenkomst houden betreffende de aanhef en het Staatkundig gedeelte van het Werkprogram.

Partijleden, die tot deze bijeenkomst toegang wensen, dienen zich zo spoedig mogelijk telefonisch of schriftelijk te wenden tot het Algemeen Secretariaat, Koninginnegracht 61, 's-Gravenhage, tel. 111768, waarna zij een uitnodiging zullen ontvangen.

Om te onthouden

Er zijn nog altijd mensen, die de mogelijkheid, van een communistische doordringing in West-Europa met een „ach, dat zal zo'n vaart niet lopen!” van zich af zetten en het knopje van de radio aandraaien en dan maar schep vreugde in het leven. Daarom kan overneming van een paar berichten uit „Aantreden”, het orgaan van de Ex Politieke Gevangenen, nuttig zijn. Zij volgen hier:

Roemenië: Alle nog levende priesters in de gevangenis. Ten minste 700 ver dood gebracht.

Bulgarije: Alle kerkelijke instellingen buiten de wet gesteld. Tenminste 120 priesters of andere religieuzen in de gevangenis of in ballingschap.

Albanië: Alle bisschoppen — 715 priesters gearresteerd, twee bisschoppen terechtgesteld en de aartsbisshop van Durazzo tot 20 jaar gevangenisstraf veroordeeld. Meer dan 3600 priesters ter dood gebracht.

Polen: Ten minste 7000 priesters „gemolesteerd” door de politieke politie, van wie 1000 in concentratiekampen ter dood zijn gebracht.

Tsjechoslowakije: Alle katholieke organisaties ontbonden. Aartsbisshop Beran in huisarrest en ten minste 300 geestelijken in de gevangenis.

Hongarije: Tot begin Juni waren 538 priesters terechtgesteld, gevangengezet of gedeporteerd. Een bisschop terechtgesteld door de Russische autoriteiten, „omdat hij vrouwen, die door soldaten onteerd waren, had verdedigd”. Kard. Mindszenty tot levenslange gevangenisstraf veroordeeld. In de maand Juni zijn ongeveer duizend kloosterlingen naar concentratiekampen overgebracht.

Estland, Letland en Lithauen (thans Russische provincies): ongeveer duizend geestelijken terechtgesteld of gevangengezet.

Joegoslavië: Ten minste 1954 priesters terechtgesteld, gevangengezet of gedeporteerd; 196 van hen waren zonder proces ter dood gebracht en 32 na een „oppervlakkige procedure voor een volkstribunaal”.

De Leider van de religieuze gemeenschap Jehovagetuigen in Meissen/Sachsen, Poppe, is volgens een bericht in de „Tagesspiegel” door leden van de Staatszekerheidsdienst doodgeranseld, omdat hij weigerde namen van zijn vrienden te noemen.

Een Zuidkoreaanse patrouille rukte snel op naar een tunnel 30 kilometer ten Noorden van Jonghoeng, waarin de Noord-Koreanen 800 Amerikaanse krijgsgevangenen hadden opgesloten. Enkele Amerikanen zijn ontsnapt. Zij verklaarden, dat zij met hun kameraden, bijna naakt te voet door de Noordelijken waren meege-sleept, toen deze uit Seoel vertrokken. Zij hadden geen voedsel gekregen en zij, die niet meer mee konden komen werden neergeschoten.

Een correspondent van Reuter meldt, dat Koreaanse burgers ten Noorden van Seoel groepen uitgeputte Amerikaanse soldaten naar het Noorden hebben zien trekken. Ook zij verklaarden, dat achterblijvers werden gedood.

Goed onthouden!

Apeldoornsters kwamen bijeen

De Vrouwengroep Apeldoorn kwam bijeen. De opkomst was goed, ondanks het slechte weer. Na enige mededelingen door de voorzitter werd een inleiding gehouden over: De run-tussen lonen en prijzen, door mej. Dra. G. Boekhoff. De spreekster zag de stijging van lonen en prijzen niet als een ziekte op zichzelf, maar als een symptoom van de ongezonde financiële toestand.

(Copie voor deze rubriek uiterlijk Vrijdagmiddags zenden naar: mej. Joh. H. Springer, Alexanderstr. 16, Haarlem.)

Goed huishoud- onderwijs heeft grote waarde

Als binnen enige tijd het Hoofdstuk Onderwijs bij de behandeling van ons Werk-program, door de verschillende afdelingen en later in de Algemene Vergadering, besproken zal worden, zal daarvan ongetwijfeld het Nijverheids onderwijs een onderdeel vormen.

In verband hiermede wil ik gaarne de aandacht vestigen op het meisjes Nijverheids onderwijs.

Is in het algemeen voor ieder meisje, hoe haar verder leven ook moge zijn, enige jaren huishoudonderwijs van enorm belang, van nog groter waarde is dit onderwijs voor het meisje, zo van de lagere school komende. Ik doel hierbij dus op de primaire klassen van de huishoudscholen.

Vrijwel al deze meisjes worden later huisvrouw en moeder en zij moeten dus, of zij kwaam zijn of niet, een gezinstak vervullen.

Voor een goed functioneren van een gezin is enige scholing nodig. Zij moet weten hoe haar gezinsinkomen te besteden, hoe de goede sfeer in huis aan te brengen. En bovenal, dat een goed bestuurd huishouding stimulans is voor de werkkraft van de man.

Het heeft temeer betekenis nu men, naar aanleiding van het in onze kringen zo bekende rapport van Prof. Kohnstamm, er op de scholen toe overgaat het huishoudonderwijs niet enkel als theorie te zien, maar op basis van onze huidige paedagogische en psychologische inzichten, het te richten op de ont-plooiing van de totale persoon. Een vorming dus van hoofd, hart en hand, van gemoed en karakter, voor zover dat op deze leeftijd reeds wenselijk en mogelijk is.

Het meisje leert daarbij het op de Lagere School geleerde in de praktijk toepassen, zoals zij dit in het leven zal moeten doen.

Natuurlijk zijn zij dan nog geen huismoedertjes, maar de kiem is gelegd.

Huishoudonderwijs ontvangen betekent ook de waarde van het huishoudelijk werk leren in-zien.

En dit alles in de sfeer van de school, gericht op het gezin, onderdeel van de maatschappij.

Het is daarom zo jammer, dat om het Voortgezet Lager Onderwijs vol te maken er keukens gebouwd worden, waar de meisjes kook-onderwijs zullen ontvangen. In een tijd van bezuiniging bovendien onnodig hoge uitgaven, terwijl er vele en goede huishoudscholen bestaan.

Goed huishoudonderwijs heeft een grote sociale waarde en kan medewerken aan de opbouw van ons volk, hetwelk zo nodig is in deze ontredde tijd.

C. St.-Tj.

Goedewaagen's

Koninklijke
Pijpen- en Aardewerkfabrieken
Gouda

★
tegeltableaux
gelegenheidsborden

Abraham van Stolk & Zoonen N.V.

Houthandel
Schaverij - Zagerij

Vuren - Dennen - Oregon Pine - Pitch-Pine - Helpalen
Rotterdam, Telef. 35400 - Postbus 1100

N.V. SCHEEPSWERVEN

„PIET HEIN“

BOLNES en PAPENDRECHT

DWARSELLINGEN 115 Meter
DROOGDOK 115 x 30 Meter

N.V.

W. A. HOEK'S

MACHINE- EN ZUURSTOFFFABRIEK
Hoofdkantoor en Machinefabriek
te Schiedam.

Compressors voor alle gassen en iederen druk.
Installaties voor de bereiding van zuurstof, stikstof, enz.

Betonartikelen

N.V. BETONDAK
fabriek van bouwmaterialen ARKEL
kantoor te GORINCHEM

N.V. Nederlandsche
Caoutchouc- en Gutta-
Perchafabriek

v.h. Bakker & Zn.

Ridderkerk

Technische
rubberartikelen

Ondanks investering
betere investering

GESLOTEN **SKA** MOTOREN
UNIVERSIEEL DRUKBAAR

Internationale bankzaken

Voor Uw zaken met Azië be-
schikken wij over 17 kantoren
in Indonesië en eigen vesti-
gingen in Bombay, Calcutta,
Bangkok, Singapore, Hong-
kong, Kobe, Tokyo.

Inlichtingen verstrekken onze
kantoren in Nederland:

AMSTERDAM, Singel 250
ROTTERDAM, Mathenesserl. 235
DEN HAAG, Lange Vijverberg 11

NATIONALE HANDELSBANK N.V.

gevestigd sedert
1863

SMIT

SLIKKERVEER

HBU HBU

?

Profiteert U wel
ten volle van ons?

Een vraag die misschien wat vreemd aan-
doet... Maar toch een zeer begrijpelijke
vraag, immers de Bank kan U velerlei
diensten bewijzen, die U tijd en geld bespa-
ren en die Uw welvaart verhogen. Ons
boekje „Rekening Courant ook voor U“
vertelt U omtrent de voordelen, die U kunt
hebben van een relatie met ons.

HOLLANDSCHE BANK-UNIE N.V.
AMSTERDAM - DEN HAAG - ROTTERDAM

Voor
dagelijks
gebruik!

DE JONG'S
CHOCOLADE

CHOCOLADE
HAGELSIAG.

De eenige echte!

N.V.

Machinefabriek

IJZER- STAAL- EN
METAALGIETERIJ

v.h. BAKKER & Co.
RIDDERKERK

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Zaterdag 2 Dec. 1950 No. 137

Nationaal Kabinet en
Derde Macht
pag. 7

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Hoe zal in de naaste toekomst ons land worden bestuurd?

Ook temidden van de internationale spanningen van het ogenblik blijft de vraag: „Hoe zal in de naaste toekomst ons kleine land worden bestuurd?” wel van zodanige betekenis dat bezinning daarop gerechtvaardigd mag heten. We zouden het ook anders kunnen zeggen: naarmate de internationale situatie verwarder wordt dringt de noodzaak, in eigen land zo goed mogelijk orde op de zaken te stellen. De Tweede Kamer heeft daarom in onze ogen geen onnut werk gedaan, door bij de begrotingsdebatten aandacht te wijden aan het karakter van het huidige en de samenstelling van een volgend Kabinet. Slechts zou de vraag geopperd kunnen worden, of de heer Romme de proporties, waarop wij hierboven wezen, niet enigszins uit het oog verloor, toen hij zo nadrukkelijk bleef aandringen op vervanging van een „neutrale” minister door een onverdacht christelijk-historische.

De oorspronkelijke basis van het zittende Kabinet was een bredere dan die van zijn voorganger. Wij herinneren er aan, dat ook Mr. Oud bij de algemene beschouwingen o.m. heeft gezegd, dat de sympathie van onze Tweede Kamerfractie voor het Kabinet, wat de politieke samenstelling betreft, niet is gestegen. Dat over de basis van het Kabinet in het Parlement dan ook in critische zin werd gesproken, is dus volkomen begrijpelijk. Merkwaardig is echter dat het betrekkelijke vertrouwen, dat het zittende Kabinet bij de diverse Kamerfracties geniet, door de portefeuillewisseling aan Defensie, juist wat de naastbetrokken fractie, die der C.H.U. betreft, geen schade is toegebracht. Juist dit maakte het optreden van Prof. Romme te onbegrijpelijk. Zijn critiek maakte de indruk vooral beheerst te zijn door het verlangen een zo groot mogelijk aantal partijen rechtstreeks mede-verantwoordelijk te kunnen stellen voor heel het Regeringsbeleid. Het artikel „Het Kabinet”, dat hij nadien in De Volkskrant aan deze kwestie heeft gewijd, was stellig niet meer overtuigend dan hetgeen hij in de Kamer te berde bracht!

Van oneindig groter belang dan deze aan gelegenheid was die, door Mr. Oud aan de orde gesteld: de vorming van de z.g. derde macht. Het optreden van het Kabinet-Drees was onder de omstandigheden van '48 het maximaal-bëreikbare maar zeker niet het uit een oogpunt van landsbelang meest gewenste. Hetgeen zich sindsdien op het wereldtoneel heeft afgespeeld heeft ongetwijfeld in brede kringen het verlangen naar een waarlijk nationaal Kabinet versterkt. Zal daarvan in '52 sprake kunnen zijn, dan zal er — tenzij zich calamiteiten voordoen die er als vanzelf toe dwingen — meer nodig zijn dan onderhandelingen tussen de twee grote

partijen en de drie kleinere die overigens voor samenwerking in aanmerking komen.

Zoals wij reeds eerder in dit blad betoogd hebben, achten wij 's lands toestand ernstig genoeg om voor de vorming van een volgend Kabinet een radicaal andere procedure te volgen dan de tot dusver gebruikelijke. Ook al vrezen wij, dat ook op dit punt de wet der traagheid zulk een radicale verandering belemmert, wij willen er nog gaarne een pleidooi voor houden. Immers wij achten de huidige toestand, waarbij het Kabinet herhaaldelijk en zelfs in belangrijke aangelegenheden (laatstelijk de belastingpolitiek) blijkt niet a priori te kunnen rekenen op de partijen waarop het heet te steunen, verre van bevredigend.

Echter: ook wanneer men niet zo ver wil gaan als wij noodzakelijk achten, nl. tot alzijdige principiële bezinning op hetgeen 's lands toestand vereist lang voor de eigenlijke kabinetsformatie in '52 aan de orde komt, moet het zowel in 's lands belang als in dat van de drie kleinere partijen — A.R., C.H. en V.V.D. — wenselijk genoemd worden dat althans deze tot een uitwisseling van gedachten komen, waardoor zij tezamen bij eventuele onderhandelingen over een toekomstige regering sterker staan dan het geval is zolang zij geheel aan zichzelf overgelaten zijn.

Dat Mr. Oud bij zijn pleidooi voor een derde macht iets anders voor de geest zweeft dan een fusie van de daarvoor in aanmerking komende partijen, behoeft geen betoog. Geen zinnig staatsman zal zulk een fusie mogelijk of zelfs maar wenselijk achten, waar reeds tussen de beide protestants-christelijke partijen principiële tegenstellingen bestaan, die fusie dezer twee verijdelen. De staatkundig vrijzinnigen vormen daarnaast een groepering, wier zelfstandig voortbestaan politieke noodzaak moet heten.

De heer Oud heeft dit in de Kamer te allen overvloede nog eens duidelijk uiteengezet, doch daarnaast terecht en met klem van redenen de idee ener derde macht pleit. Dat zij niet voetstoots zou worden aanvaard, was te verwachten: ook ideeën hebben hun groeitijd nodig. Dat zij bij de beide andere partijen ernstiger overweging zal vinden dan onnervlakkig af te leiden valt uit hetgeen de A.R. en C.H. woordvoerders in hun antwoord aan Mr. Oud hieromtrent lieten doorschemeren, mag na deze begrotingsdebatten met enige hoop worden verwacht. En daarmee kunnen wij voorlopig tevreden zijn.

Dit nummer van Vrijheid en Democratie telt vier bladzijden meer dan gewoonlijk. Het leven in onze Partij richt zich vol belangstelling op allerlei vraagstukken in het land en in de wereld. Om deze aan de orde te stellen dient ons blad, dat op de acht gewone bladzijden van iedere week niet alles bevatten kan wat onze belangstelling vraagt. Maar ons blad wil gelijke tred houden met alles wat ons bezig houdt en daarom komt het deze maand met enkele grotere nummers uit. Daarom zal het ook volgend jaar bijzondere onderwerpen aan de orde stellen. Er zijn bij de redactie allerlei plannen voor onze volgende jaargang in de maak. Wij hopen ons weekblad steeds levendiger en belangwekkender te maken. Wij zullen enkele prijsvragen uitschrijven en enquêtes houden. Wij hopen met ons weekblad een goed 1951 te beleven. Dat wij daartoe staat moeten kunnen maken op een zich steeds uitbreidend lezerstal behoeft geen betoog.

Gemeenschapszin

We hebben al meer dan eens betoogd dat de aanhang van de socialistische en eveneens de communistische partijen slechts voor een zeer klein gedeelte uit idealisten bestaat en dat het overgrote deel deze partijen slechts zo lang zal blijven steunen als zij er materieel voordeel van verwachten.

Een treffend staaltje is dezer dagen weer geleverd door de Engelse mijnwerkers. De mijnen zijn genationaliseerd en in de Nationale Mijnraad hebben zowel regerings-vertegenwoordigers als vertegenwoordigers van de mijnwerkers zitting.

De exploitatie van de mijnen levert verlies op, hetwelk in het voorbijgaan gezegd, natuurlijk door de belastingbetalers moet worden bijgepast.

Nu blijkt bovendien dat er te weinig steenkool gedolven wordt, hetgeen de Engelse regering doet zeggen dat de toestand zorgwekkend is en daarom worden er maatregelen beraamd om hieraan een einde te maken. Men zou onder de gegeven omstandigheden mogen verwachten dat de mijnwerkers, die toch socialistisch heten te zijn, hiertoe hun medewerking zullen verlenen.

Niets daarvan. Langer werken of ook des Zaterdag werken hebben zij afgewezen en tegen het te werk stellen van buitenlandse arbeiders zullen zij zich verzetten.

Gemeenschapszin, geen grein, slechts hun directe materiële voordeel bepaalt hun houding.

G. A. DE RIDDER.

☆ parlementaire flitsen ☆

HET LANDBOUWBELEID PASSEERDE DE REVUE

Melkprijs voor de boeren vormde struikelblok in de Tweede Kamer

Bij de behandeling van de Landbouwbegroting voor het jaar 1949 heeft minister Mansholt destijds de beleidslijn uitgestippeld, welke hij zich voorstelde in de toekomst te gaan volgen. In het kort kwam dit hier op neer, dat voor een aantal zogenaamde basisproducten een prijs zou worden gegarandeerd, welke op zodanig niveau zou liggen, dat daaruit, in het algemeen, in het sociaal en economisch verantwoorde en goed geleide bedrijf een redelijk bestaan voor de boer zou kunnen resulteren en waarbij het zoveel mogelijk aan het inzicht van de boer zou worden overgelaten, hoe hij zijn bedrijf wilde voeren.

Afgezien van het bezwaar, dat het niet eenvoudig is, een juiste en afdoende omschrijving te geven van wat onder het sociaal en economisch verantwoorde, goed geleide bedrijf moet worden verstaan en daargelaten de moeilijkheid om een juiste omschrijving te vinden voor het begrip „redelijk bestaan”, kon onze agrarische woordvoerder in de Tweede Kamer, de heer Den Hartog, zich bij de behandeling van Minister Mansholts begroting voor 1951 in grote trekken toch wel met dit beleid verenigen.

Tot zijn spijt moest de heer Den Hartog echter wel sterke twijfel uitspreken, of de minister zich wel voldoende aan het tweede hoofdpunt van dat beleid — dus het laten van de verantwoordelijkheid voor de bedrijfsvoering aan de boer — houdt. Door het nemen van verschillende maatregelen gaat de minister namelijk sterke druk, ja zelfs dwang uitoefenen in een bepaalde richting, zo de verantwoordelijkheid verleggend van de boer naar de overheid. Is, zo vroeg de heer Den Hartog, de minister zelf ook niet van oordeel, dat dit telkens veranderen van systeem weinig aanbevelenswaardig is te achten? Het gevolg hiervan is immers, dat de boeren telkens weer staan voor de vraag, welke kant zij nu weer uit zullen moeten gaan en dit kan aan een goede bedrijfsvoering weinig bevorderlijk zijn. Ook in het bedrijf is een zekere continuïteit in het beleid gewenst.

In zijn Memorie van Antwoord had de minister uiteengezet, hoe door middel van manipulaties met de productieprijzen omschakeling van de teelt van het ene product naar het andere kan worden verkregen, en hij betoogde, dat om de teelt van een bepaald product, waaraan behoefte bestaat, te stimuleren, een aantrekkelijke prijsstelling noodzakelijk is, terwijl anderzijds een minder winstgevend prijs een geschikt middel kan zijn om de teelt van een minder gewenst product in te perken. Dit is, zo gaf onze woordvoerder toe, een op zichzelf logische redenering. Maar

MINISTER MANSHOLT aantrekkelijke prijsstelling

toch, zo meende hij, kan het aangegeven systeem slechts in beperkte mate worden toegepast, indien men althans wil vasthouden aan de grondgedachte, dat de boer op het sociaal en economisch verantwoorde en goed geleide bedrijf een redelijk bestaan moet kunnen vinden.

Er zijn, zo betoogde hij terecht, tal van bedrijven, waar verschuivingen en uitwijkmogelijkheden kort en goed niet bestaan. Het dringen van deze

bedrijven in een bepaalde richting door middel van prijszettingen zou eenvoudig betekenen, dat zij om hals worden gebracht en hij kon niet aannemen, dat de minister dit doel voor ogen zou hebben.

Maar ook in bedrijven, die zich wat betreft bodemgesteldheid e.d. wel lenen voor de teelt van onderscheidene producten, onderschatte men de bezwaren, verbonden aan het telkens weer overschakelen, niet. Bedrijfsoutillage en personeelsbezetting, 't gespecialiseerd zijn in een bepaalde richting (bijv. teelt van pootaardappelen) zijn factoren, die in deze een rol spelen en die maar niet luchthartig terzijde kunnen worden geschoven. Men zij voorzichtig met teveel getheoretiseer op dit gebied!

In dit verband bestreed de heer Den Hartog de mening van de minister, dat de teelt van suikerbieten voor in-

dustriële doeleinden ten dele naar de lichtere gronden kan worden verschoven.

De heer Den Hartog kon de zorg van de minister delen over het feit, dat de oppervlakte grasland toeneemt en die van bouwland dienovereenkomstig daalt. De reden van deze ongewenste ontwikkeling is echter gelegen in het moeilijke vraagstuk van de personeelsvoorziening. Daarom schakelt men ten dele over op de minder arbeidsintensieve veehouderij.

Afwijking van de eertijds door de minister uitgestippelde beleidslijn achtte de heer Den Hartog vooral aanwezig bij de afgekondigde regeling voor de inlevering van gerst voor de oogst 1951, en de prijsvaststelling voor tarwe. Het is onmogelijk, het zeer uitvoerige betoog van onze woordvoerder op dit punt hier op de voet te volgen. Wel willen wij niet onvermeld laten, dat hier de oorzaak werd gevormd door het mislukken van de aanvankelijke opzet om door middel van het hanteren van de „importkraan” prijsregulering en derhalve ook teeltregulering op te treden. Onze woordvoerder maakte de minister hiervan geen verwijt, maar hij achtte het toch goed, er in dit verband nog eens de aandacht op te vestigen, hoe moeilijk het vaak is, op zichzelf schone plannen in de praktijk tot uitvoering te brengen, omdat zij dikwijls door onvoorziene gebeurtenissen, die niemand in de hand heeft, worden doorkruist.

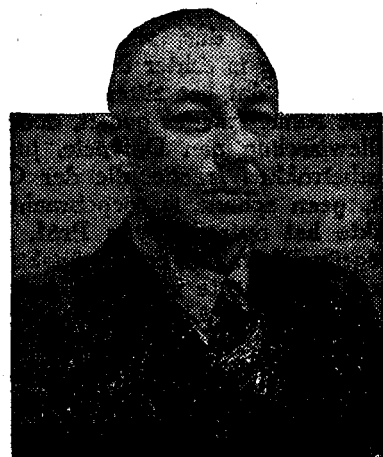
In plaats van de thans door de minister toegepaste middelen verzocht de heer Den Hartog het advies van de georganiseerde landbouw, dat daarvan afweke, alsnog te volgen. Bij de bespreking van de regeling voor consumptieaardappelen gaf hij de waarschuwing, dat de praktijk toch niet hierop zou mogen uitlopen, dat

wel de consument en de handelaar worden „veilig gesteld”, maar dat de teler maar zou moeten afwachten, hoe het met hem afloopt.

Zeer ernstig ongerust maakte onze V.V.D.-woordvoerder zich over de vermindering van de post, waaruit het Bureau Oogstvoorziening wordt bekostigd, met 1 1/2 miljoen. Deze minister heeft, aldus de heer Den Hartog, zover ik het kan beoordelen, een goed georganiseerd Departement, maar als er één afdeling is, waarop hij trots kan zijn, dan is het toch wel juist het Bureau Oogstvoorziening. Omstandig lichte spr. toe, dat de bijzondere hulp bij oogstvoorziening niet kan worden gemist. En nu zou men kunnen zeggen: die 1 1/2 miljoen is dan toch in ieder geval een bezuiniging. Daar moet dan echter tegenover worden gesteld, dat, zoals de heer Den Hartog opmerkte, op de begroting van het ministerie voor Wederopbouw de post voor de uitwerking van D.U.W.-werken daarentegen met niet minder dan 1 1/2 miljoen is verhoogd. Dit nu, in onderling verband gezien, achtte onze woordvoerder onjuist. Een arbeider, die in oogstcolonneverband wordt tewerk gesteld, kost nog geen 60% van een D.U.W.-arbeider en het werk dat Oogstvoorziening verricht is daartegenover van aanzienlijk hoger productieve waarde.

Is het, zo vroeg spr., wel beschouwd niet al te zot, dat D.U.W.-arbeiders bezig zijn bunkers onder het zand te spitten of sportvelden en recreatieterrainen aan te leggen, terwijl op hetzelfde moment de landbouw in zak en as zit met zijn intensief teeltplan en de boer nauwelijks weet hoe hij zijn gewassen verzorgd en geoogst krijgt?

Thans overgaande tot de veehouderij, was de heer Den Hartog tevens gekomen tot zijn ernstigste bezwaar tegen de Regeringspolitiek

... geen verlaagde melk ...

op een zeer actueel punt: de melkprijs voor de boeren.

Wat was gebeurd? Tegen het advies van de Stichting van de Landbouw in, die, op grond van kostenberekeningen van het Landbouw Economisch Instituut (het L.E.I.), de inleveringsprijs voor de boer van melk met een vetgehalte van 3 1/2 % op 18 cent wilde handhaven, had de minister (naar deze later mededeelde na overleg in het Kabinet) besloten, die prijs voor 1950-51 met een halve cent terug te brengen tot 17 1/2 cent de liter.

Hierover toonde de heer Den Hartog (en niet alleen hij, maar ook de woordvoerders van de A.R., C.H., K.V.P. en Staatk. Geref.) zich zeer

(Vervolg op pag. 5)

Deze burger

was laatst op een vergadering van een vereniging, die niet veel meer beoogt dan de gezelligheid tussen haar leden te bevorderen. Een onschuldige, pretentieloze, in het aangezicht der wereldweeen totaal onbeweekende vereniging. Een beetje intellectueel, een beetje artistiek en overigens van geen enkel belang. Een vereniging zonder ander doel dan de bevordering van de gezelligheid. Niets sociaals. Niets politieks. Zelfs niets sportieks. Alleen maar samen zitten achter een glas en babbelen. Om eerlijk te zijn: Wanneer die vereniging niet bestond zou er absoluut niets in de wereld veranderen. De mensen zouden de gezelligheid elders zoeken en daarmee basta.

Zo niet de heer Stalin. Nu kan ik nauwelijks aannemen dat de heer Stalin geen groter zorgen heeft dan dit verenigingetje in een stad in Nederland. Ik mag zelfs wel aannemen, dat er wel eens een dag, of zelfs een week, voorbij gaat dat de heer Stalin niet aan deze vereniging denkt. Ik ben zelfs sterk geneigd te geloven, dat de heer Stalin niet eens weet dat deze vereniging bestaat, dat hij nooit van haar gehoord heeft, zelfs. Doch niettemin.

Doch niettemin was er in die vergadering een fronde tegen het zittende bestuur. En die fronde bestond geheel en al uit dames en heren die op Moskou het oog gericht houden. Laat ik maar zeggen: Communisten, crypto-communisten of lieden die er wel wat in zien.

Doch niettemin wilden die dames en heren het bestuur van dat gezelligheidsverenigingetje naar huis sturen en een nieuw bestuur uit hun midden achter de groene tafel zetten.

Ik heb die avond in dat zaaltje temidden van lieden, die alleen maar wat babbelen willen, die alleen maar wat gezelligheid nastreven, eens te meer ervaren, dat de heren van de overzij geen vereniging te onbelangrijk, geen groepje of clubje te onnozel vinden om er de sleutelposities te bezetten.

Die avond heeft de heer Stalin geen succes gehad.

Doch niettemin....

Doch niettemin was het een nogal onbehagelijke ervaring van

DEZE BURGER.

IN MEMORIAM

Deze week bereikte ons de droeve tijding, dat een van de meest vooraanstaande figuren uit de strijd om het vrouwenkiesrecht in ons land, mevrouw M. Boissevain-Pijnappel te Blaricum in de ouderdom van tachtig jaar is overleden. Wij herdenken haar op deze plaats als een zeer begaafd en intelligent strijdster, die haar gehele leven in dienst heeft gesteld van de verbetering der maatschappelijke rechten harer sexegenoten. Van haar leven en strijden kan niet alleen worden gezegd, dat het zeer wel besteed is geweest, doch tevens, dat het met een groot succes werd bekroond, een succes, waarvan zij het genoegen heeft mogen smaken het zelf te beleven. Zij is het geweest, die in een belangrijke mate de bouwstoffen heeft aangedragen, die de basis vormen van het streven, dat ten doel heeft de maatschappelijke positie der vrouw in ons land een vorm van zelfstandigheid te geven. Als zodanig is de Nederlandse vrouw haar zeer veel dank verschuldigd. Moge de jonge generatie haar werk voortzetten in de trant waartoe zij de beginstoot heeft gegeven. Ook in politiek opzicht heeft mevrouw Boissevain-Pijnappel als lid van de Provinciale Staten van Noord-Holland een belangrijke rol gespeeld en is het haar gegeven geweest ook op dit bijzondere werk haar stempel te zetten. Opdat zij ruste in vrede.

Afscheid

Mr. A. A. Land, enige jaren secretaris onzer partij, belast met organisatorische en propagandistische kwesties, verlaat zijn functie per 1 December. Hij heeft een betrekking aanvaard in het particuliere bedrijfsleven.

De scheidende functionaris heeft zich in de tijd, waarin hij onze partij diende, vele vrienden gemaakt en dezen zullen hem nodig missen. Het was steeds een genoegen de partijzaken met de heer Land te bespreken. Hij is een man, die door zijn persoonlijkheid vertrouwen weet te wekken en de mensen aan zich weet te binden, een eigenschap die voor een partij-secretaris van niet te onderschatten betekenis is.

Wij zullen de heer Land missen, maar anderzijds verheugen wij ons zeer in het feit dat de heer Land thans in het bedrijfsleven een functie heeft, waarin hij bevrediging kan vinden.

Onze beste wensen vergezellen hem!

Mr. Fockema Andreae

Dezer dagen is mr. W. H. Fockema Andreae heengegaan als staatssecretaris van Oorlog. De heer Fockema Andreae had van het begin af het voornemen gehad omstreeks deze tijd weder naar het particuliere bedrijfsleven terug te gaan, zodat dit aftreden geen verwondering behoeft te wekken.

Wij willen echter niet nalaten aan dit vertrek enige woorden te wijden. Mr. Fockema Andreae is één onze geestverwanten en wij weten, dat hij met grote bekwaamheid en plichtsbetrachting zijn taak heeft vervuld. Zeer veel factoren zijn er geweest, die zijn taak sterk hebben verzaamd, maar op bekwame wijze heeft hij aan de vele moeilijkheden het hoofd weten te bieden. De heer Fockema Andreae heeft op het Departement van Oorlog geen gemakkelijke tijd gehad, maar zijn arbeid is door velen zeer gewaardeerd.

Wij eerbiedigen zijn wens om naar het particuliere bedrijfsleven terug te keren. Maar wij hopen, dat hij nu op andere wijze voor onze beginselen zal opkomen. In de jaren van de bezetting heeft de heer Fockema Andreae zich met een kleine groep mede beraden op de na-oorlogse politieke constellatie en de toepassing onzer beginselen in de geheel gewijzigde omstandigheden. De meesten van deze groep hebben na de oorlog een actief deel genomen in de partijvorming in het politiek-vrijzinnige gebied en hebben hun krachten gegeven aan onze partij.

De eerste na-oorlogse jaren lieten de heer Fockema Andreae niet toe zich ten volle aan onze partij te geven. Nu hij echter in de praktische politiek is geweest, is onze wens, dat hij in de toekomst gelegenheid zal vinden zijn energie ook aan onze partij te schenken. Er ligt voor ons nog veel terrein, dat bewerkt moet worden en daarbij kunnen wij mensen als mr. Fockema Andreae niet missen.

Vrije keuze

Zeer onlangs heeft de heer Twijnstra, voorzitter van het Verbond van Nederlandsche Werkgevers in het dagblad De Telegraaf zijn standpunt bekend gemaakt ten aanzien van de bekende rede die prof. Tinbergen enige tijd geleden te Arn-

hem heeft gehouden. Wij willen op de rede van prof. Tinbergen en het antwoord hierop van de heer Twijnstra niet nader ingaan. Wel echter willen wij even stilstaan bij een opmerking van de voorzitter van het Verbond van Nederlandsche Werkgevers inzake het vraagstuk der productie van z.g. „utility-goederen” (eenvormige goederen der schaarste-economie zouden wij deze willen noemen). De heer Twijnstra verklaarde in dit verband, dat de Nederlandse industrie in principe stellig bereid is, zoals in Engeland met min of meer succes gebeurt, utility-goederen te produceren. Maar, aldus de heer Twijnstra, dan moet voor deze utility-goederen ook een markt aanwezig zijn, m.a.w. moet er bij het publiek te weinig koopkracht bestaan voor meer luxe goederen. Zolang, aldus de heer Twijnstra, het publiek echter nog zijn neus optrekt, voor utility-goederen, zolang is het zinloos van de industrie te verlangen, dat deze goederen aan de markt worden gebracht. De heer Twijnstra raakt hiermede de kern van de zaak. Het schijnt dat sommigen de utility-goederen aan het publiek willen opdringen. En dat is uitermate gevaarlijk. Inimmers, het afglijden naar een systeem van gedwongen productie van utility-goederen — een typisch product van de schaarste-economie — betekent, het zetten van de eerste stap in het voorportaal van een socialistische productiewijze. De socialisten zien de eenvormigheid der productie onder 'n schaarste-economie als 'n ideaal van planmatigheid en economisch gemeenschapsbeheer. Laten wij daarom zeer voorzichtig zijn. Het produceren van eenheids-goederen betekent, dat men de consument voor een voldongen feit stelt en hem belet een vrije keuze te doen. Dit is in strijd met de individuele vrijheid. De reactie van het publiek, die voor dergelijke goederen de neus optrekt, gelijk de heer Twijnstra zegt, achten wij dan ook volkomen juist en gezond. Wij ontkennen hiermede niet, dat zich een situatie zou kunnen voordoen waarin een dergelijke productie in feite noodzakelijk zou moeten worden geacht. Wij willen slechts wijzen op het grote gevaar dat eraan is verbonden, omdat men voorwaarden schept, die inderdaad zijn bedoeld als te zijn van tijdelijke aard, doch die door een regering, die het systeem der gebonden economie adoreert, makkelijk kunnen worden bestendigd en wel in die zin, dat het uiterst moeilijk zal zijn de abnormale verhoudingen weer in normale te wijzigen.

Inconsequent

Hoezeer de socialistische leer, waarvan de theoretische grondslag toch altijd een internationaal karakter heeft gedragen, aan het verwateren raakt, blijkt opnieuw uit de houding van de Britse socialistische regering. Van een éénwording van Europa wil zij niet weten, evenmin als van het instellen van één Europees leger onder één minister. Dit is bij een juiste interpretatie van het socialistische dogma wel zeer onbegrijpelijk. Inimmers, het socialisme heeft nimmer nagelaten de „socialistische verbroedering” te prediken, waarbij met nadruk de internationale verbroedering werd bedoeld. Het „proletariërs aller landen, verenigt U” van Marx afkomstig, geldt nog steeds als een propagandistische leuze.

In de praktische politiek komt van deze leuze echter zeer weinig terecht. De socialistische bewegingen in de diverse landen verlaten hoe langer hoe meer de internationale grondslag, waarop hun theorieën zijn gebaseerd. Hoe langer hoe meer bewandelen zij een opportunistische weg, die voor een groot deel wordt voorgeschreven door zuiver nationale verhoudingen. Dit zou op zichzelf nog niet zo erg zijn, maar anderzijds worden uit propagandistische overwegingen de internationale leerstellingen echter niet losgelaten. Een ander heeft in toenemende mate tot gevolg, dat de socialistische aanhangers niet meer weten, waaraan zij toe zijn. Dit is enerzijds gevaarlijk en anderzijds toe te juichen. Gevaarlijk, omdat een revolutionaire ideologie vrij spel kan krijgen; toe te juichen, omdat zij, die er naar streven de synthese te leggen tussen kapitaal en arbeid, een gunstiger voedingsbodem vinden. Daarom zal het noodzakelijk zijn, dat wij ons meer dan ooit inspannen om de socialistische aanhangers te overtuigen, dat een ware vooruitgang van de maatschappij ligt in de overbrugging van de kloof, die er nog steeds tussen werkgever en werknemer bestaat.

Mens en spel (I)

De Tweede Kamer heeft dezer dagen een wetsontwerp aangenomen, dat beoogt de mogelijkheid te openen, dat de Nederlandse Staatsloterij in plaats van drie loterijen per jaar, er vier kan doen houden en wel met vier series van 21.000 loten elk. Het behoort wel geen uitvoerig betoog, dat bij de behandeling van dit wetsontwerp ver-

schillende gevoeligheden op de voorgrond traden. Wij willen hierop niet nader ingaan. Het is echter onze mening, dat de Tweede Kamer in deze een verstandig besluit heeft genomen. Verstandig, allereerst in psychologisch opzicht. Hoe men ook over dit alles moge denken, vast staat dat de (wellicht kinderlijke) neiging van de mens, zich te verlustigen in het kansspel, uitermate groot is. De grote vraag naar Staatsloten is hiervan wel een onomstotelijk bewijs. Het getuigt van een juist inzicht, deze menselijke eigenschap in goede banen te leiden en vooral te houden. Daarbij komt nog een andere belangrijke factor van psychologische aard n.l. dat de mens eerder geneigd is een deel van zijn verdiende geld aan de Staat over te dragen via het loterijbriefje, dan via het belastingbiljet. Mens en spel zijn nu eenmaal ten nauwste met elkaar verbonden en het zou van weinig wijs beleid getuigen, deze waarheid te miskennen. Men kan zonder overdrijving zeggen, dat de jongste wetswijziging voorziet in een behoefte, die zich in brede lagen van ons volk manifesteert. Wellicht zal de nieuwe ontwikkeling er toe leiden, dat velen, die er tot dusverre niet in konden slagen een „briefje” te bemachtigen, in verband met de overgrote vraag, nu ook eens aan bod komen als het er om gaat een poging te wagen Vrouwe Fortuna te ontmoeten.

Mens en spel (II)

Bij de behandeling in de Tweede Kamer van het wetsontwerp tot wijziging van de loterijwet 1905 (uitbreiding der Staatsloterij) is tevens het vraagstuk aan de orde gekomen met betrekking tot de z.g. voetbalpools. Zoals bekend, genieten deze voetbalpools in het buitenland een grote populariteit en als gevolg daarvan was het te voorzien, dat het enthousiasme daaraan verbonden niet bij onze landsgrenzen stil zou blijven staan. Het gevolg van een en ander was, dat hier te lande deze pools in een vrij belangrijke mate clandestien aan de dag traden. Dat dit een op zich zelf ongunstige ontwikkeling was, behoeft wel niet nader te worden uiteengezet. Verschillende processen waren hiervan het gevolg, hetgeen het risico-element van deelneming aanmerkelijk vergrootte, waardoor voor velen de clandestiene voetbalpool des te aantrekkelijker werden. Blijkens een verklaring van de minister van Justitie, de heer Struycken, heeft de regering voor deze ontwikkeling een open oog. Dit kwam wel duidelijk tot uiting in zijn uitspraak, dat hij niet afkerig was van de idee om door de Staat gecontroleerde voetbalpools toe te staan. Deze uitspraak getuigt van een juist psychologisch inzicht, omdat zij hierdoor de deur open laat voor de mogelijkheid, de strijd aan te binden tegen een verborgen en niet verantwoorde speelzucht. Gezien de enorme populariteit die het voetbal spel zich gedurende de laatste jaren ook in ons land heeft weten te verwerven, is het zeker noodzakelijk, dat het een uitlaatklep vindt, die algemeen is erkend en die de mogelijkheid biedt een rol te spelen, waardoor de gemeenschap niet wordt geschaad, doch waarmede zij is gebaat.

Arbeidsproductiviteit

Het vraagstuk der arbeidsproductiviteit mag zich ook in ons land in een uitermate grote actualiteit verheugen. Indien wij dit probleem van ons eigen partij-politiek standpunt bezien, dan is het er zeker één van een wel zeer dankbare aard. Inimmers, indien zich ooit de kans voordoet te wijzen op de noodzaak om te streven naar een synthese tussen kapitaal en arbeid in Nederland, dan is het wel bij dit vraagstuk. Wil het probleem der toenemende arbeidsproductiviteit op een vruchtbare wijze tot oplossing worden gebracht, dan dient men wel te bedenken, dat vooral de werkgever, als de werknemer hierbij een belangrijke rol spelen. Het is een vraagstuk waaraan zeer duidelijk twee facetten zijn te onderkennen en het is bepaald onjuist dit probleem slechts van één zijde te benaderen. Deze laatste methode wordt nog maar al te vaak toegepast. Wij zien het vraagstuk der arbeidsproductiviteit zowel als een zorg voor de bedrijfsleiding, als voor de krachten die in dit bedrijf werkzaam zijn. Een bevredigend resultaat zal nimmer kunnen worden bereikt, indien werkgever en werknemer zich op een star standpunt stellen. Samenwerking is in deze geboden. De liefde kan ook hier niet slechts van één kant komen. Buitendien speelt de fiscus hier ook een zeer belangrijke rol. Indien deze n.l. voortgaat, het in overwerk verdiende loon voor een groot deel op te eisen, wordt de lust om de arbeidsproductiviteit op te voeren zeer beslist geremd. Het streven van de V.V.D. om de kloof tussen kapitaal en arbeid te overbruggen is vooral in dit verband actueler dan ooit. Wij zijn er dan ook van overtuigd, dat alleen langs deze weg een behoorlijk resultaat zal kunnen worden bereikt. De toekomst zal dit partij-politieke inzicht volkomen in het gelijk stellen.

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Weekblad van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie

Voorzitter Redactie-comm.:
 Drs. H. A. Korthals.
 Redactie-secretaris: Mr. E. Elias.
 Adres. Spuistraat 274, ingang Raamsteeg, tel. 36325, A'dam.
 Administratie: Postbus 43, A'foort, tel. 5267.
 Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 per jaar.
 Voor het zenden van abonnements- en advertentiegelden: Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie“ te Amersfoort.
 Losse nummers 15 cent.
 Voor advertenties wende men zich tot de administratie.

AFDELINGSSECRETARISSEN:

Vraagt bij onze administratie de tarieven voor extra-exemplaren van ons weekblad, voor de verbreiding van onze beginselen en voor het werven van nieuwe abonne's.

„Uw standpunt is dat van de morele kater“

(Ingezonden)

Uw wederwoord, G.M., is gedrenkt in alsem. Een kwaad teken voor Uw zelf-verzekerdheid. Ik zal U in Uw toon niet volgen. Ook zal ik niet ingaan op Uw nadere uiteenzettingen, wat U bedoeld hebt. De lezer van ons babbeltje moge zelf oordelen, welke touwen er aan Uw zinnen zijn vast te knopen. Ik zou dan ook op Uw „geschrijf“ niet verder in gaan, ware het niet, dat U nu zelf in welgeteld zes woorden weer geeft, waar onze zienswijzen uiteen lopen. U schrijft, (en het is een onverknipte zin): „Die kwestie is nu zo moeilijk!“. De spatiëring is van mij, het uitroepteken van U. Hiertegenover heb ik gesteld: „Wie eenmaal afschuift aan een afdreiger, moet blijven bloeden, totdat hij als een lege citroen wordt weggeworpen.“

aanstonds terugkom, — geeft te kennen, dat U niet gelooft in „echte“ onderhandelingen inzake Nw-Guinea. Dat wil zeggen, dat de hele Nieuw-Guinea paragraaf van de R.T.C. overeenkomst een doorgestoken kaart, een fopspeen, een zoethoudertje tegenover het Nederlandse Volk is geweest. Wat ook geen nieuwe ontdekking is, kennende de heren, met wie wij te maken zouden krijgen in het nieuwe Indonesië.

U kunt deze gang van zaken niet in overeenstemming brengen met Uw beginselen en met de beginselen van onze partij. (Ik ben al een kleine veertig jaar liberaal, waarde partijgenoot!) Maar omdat U niet de moed hebt neen te zeggen, verstrikt U zich in de door mij ontlede zinswendingen van Uw stuk van 4 November, en reageert Uw ergernis (over U zelf) af op degeen, die U Uw feilen toont.

d.w.z. voor een gewoon mens onbegrijpelijk is, dat zij er opnieuw voor zitten. Het is dan ook niet te zeggen, wat die onderhandelaars, — en niet te vergeten hun ambtelijke en buiten-ambtelijke raadgevers —, nu weer zullen presteren. Maar als wij onderhandelaars hadden, die niet, om Uw uitdrukking over te nemen, lamkend en theoretisch waren, en dat dan aankleden met het mooie woord „realiteit“, dan zou Nederland niet anders doen dan te zeggen: „Gij, regering van Indonesië, hebt het door Uw houding zelf onmogelijk gemaakt, verder over de kwestie Nieuw-Guinea te praten. Na alles wat er na de soevereiniteits-overdracht is gebeurd en nog dagelijks gebeurt, is het noch politiek, noch zakelijk, noch menselijk verantwoord, aan overdracht van Nieuw-Guinea te denken“. En als de heren dan met hun dreigementen komen, dan zouden deze onderhandelaars kunnen antwoorden: „De gevolgen daarvan komen neer op de Indonesische regering. Die heeft nog eenmaal de kans te tonen, of zij geschikt is mee te spelen in het concert der volkeren, dan wel of zij een politie-regiem van laag allooi vertegenwoordigt. Blijkt het laatste het geval, dan kan niemand er iets bij winnen, als wij nu ook nog Nieuw-Guinea bij die boedel inbrengen. Behalve Moskou“.

Herman Meyer.

Enschede, 27 Nov. 1950.

(En nu: debat gesloten. - Red.)

Uw standpunt is het standpunt van de morele kater na het onheil. Want Uw rhetorische vragen: „hoe denkt gij U het verloop en de uitkomst van de aanstaande onderhandelingen? Minder beschamend dan in het geval Indonesië?“ — waarop ik

Nu terugkomend op Uw even aangehaalde vragen. De onderhandelaars, die de Nederlandse belangen behartigen, hebben het reeds eerder zo lelijk laten liggen, — daarop doelde toch Uw tweede vraag? —, dat het alleen politiek begrijpelijk,

ALLERHANDE

EEN WACHTWOORD

Wij hebben alleen maar behoefte aan een krachtig beleid, dat ons door de moeilijkheden zal kunnen heenvoeren. Er zal dus een doelbewuste politiek gevoerd moeten worden, waarbij duidelijk aan ieder te verstaan moet worden gegeven, dat dit de enige weg is om ons land voor onheilen te bewaren. Dat betekent ook, dat niet geduld zal kunnen worden, dat onnodig gelden van de staat worden uitgegeven, zodat in alle onderdelen van de staatshuishouding maar één wachtwoord moet zijn, n.l. soberheid. Als ons volk er van overtuigd is, dat de moeizaam opgebrachte belastingpenningen op de meest economische wijze worden aangewend, zal het zeker met minder weerzin deze gelden in de schatkist storten.

(Amersfoortsche Courant)

VRIJ.

Wij hebben de wind in de zeilen. Wij hebben onze plaats bepaald en gezien dat deze plaats lang niet ongunstig is. Thans gaat het er om onze taak, die ons wacht, met enthousiasme te gaan vervullen, opdat wij zelf een steentje bijdragen om onze toekomst te bepalen.

Want het gaat om onze toekomst, waarvan wij verwachten, dat zij ons niet alleen een redelijk bestaan zal opleveren, doch leven. Vrij in ons handelen en ons denken. Vrij om onze mening te uiten. Vrij om onze parlementaire vertegenwoordigers te kiezen. Vrij om onze invloed uit te oefenen hoe land, provincie en gemeente worden bestuurd.

(De Driemaster, orgaan van de J.O.V.D.)

ONDERWIJS EN KARAKTERVORMING

Dat ons onderwijs vernieuwd moet worden in die zin, dat er een einde gemaakt dient te worden aan overladen onderwijsprogramma's en aan een opeenhoping van parate kennis, dat men het onderwijs meer zal moeten afstemmen op de praktijk, zodat het van groter belang wordt geacht, dat een scholier behoorlijk zijn eigen taal leert alvorens zich te verdiepen in Jacob van Maerlant c.s. — om een enkel voorbeeld te noemen — dat alles staat wel vast. Maar de karaktervorming late men hier buiten. Er is nog zelden een kind, dat thuis geen of een slechte opvoeding kreeg, op school veranderd in een welopgevoed mens, tenzij het geheel werd onttrokken aan de ouderlijke invloed. Dit kan bij uitzondering noodzakelijk blijken. Doch normaal gesproken behoort een kind door zijn ouders te worden opgevoed. En niet door de school.

(De Prinsstad)

NIET DE SLUITPOST

Vanzelfsprekend zal elke cent, die voor improductieve doeleinden als Defensie uitgegeven wordt, verantwoord moeten worden besteed. Het is onaanvaardbaar, dat kapitalen worden uitgegeven zonder dat een mobilisabele macht in het leven is geroepen, naar de befaamde Nota

inzake ons defensiebeleid moest toegeven. De voor de defensie noodzakelijke uitgaven echter dienen niet de sluitpost van de begroting te zijn, maar de eerste post. En dan zal Financiën niet de weg van de minste weerstand moeten volgen door de belasting maar steeds verder op te schroeven; men zal het moeten zoeken en kunnen vinden in een zuinig beleid. Op tal van departementen worden traditioneel tal van uitgaven op de begroting gelanceerd die in tijden van voorspoed volledig gemotiveerd zijn, maar in een situatie als de onze niet meer gerechtvaardigd zijn. De regering zal moeten doen wat ieder huisvader heeft te doen: de tering zetten naar de nering.

(De Nieuwe Eeuw)

TELEVISIE EN JEUGD

De grote aantrekkingskracht van televisie op de jeugd is een verschijnsel vol problemen. Want hoe zullen kinderen zich ontwikkelen, die de gewoonte hebben verloren, hun eigen spelletjes uit te vinden en te spelen; die 't spel zijn gaan beschouwen als iets dat door iemand anders geleverd wordt, klaar voor consumptie; en die niet beter weten of zij behoren toeschouwers in plaats van deelnemers te zijn? Men kan die vragen nog pas stellen; niemand weet op dit ogenblik een afdoend antwoord.

(De Groene Amsterdammer)

KLEUTERTJES EN BLOEMPJES

Heel wat kleutertjes hebben rondgedarteld in Lieftincks bloementuintje en zij hebben er heel wat bloempjes afgeplukt. Of zij, bij een volgende gelegenheid, zoet naar bed zullen gaan en zich zullen storen aan Paatjes vermanende woorden: de bloemen te laten staan, moet worden afgewacht. Het is niet waarschijnlijk; dáárvoor vinden de kleutertjes de bloempjes veel te mooi.

(De Nieuwe Eeuw)

CRITIEK EN OPPOSITIE

Zelfstandige critiek en soms afwijzende houding van leden ener regeringspartij jegens het Kabinet is ten onzent een ongewoon, maar toch normaal verschijnsel. In Engeland wordt zulk een houding van leden der regeringspartij als „rebellie“ aangevoeld. Het is duidelijk, dat ook als gevolg van deze staatsrechtelijke verschillen het probleem van de oppositie bij ons geheel anders ligt dan in Engeland.

(Trouw)

HET HUIS VAN ORANJE

Geen enkele dynastie heeft een zo aanzienlijk aantal waerlijk betekenende persoonlijkheden opgeleverd als het Huis van Oranje. Maar drie steken boven allen uit: Prins Willem I, Koning Willem I en de Koning-Stadhouder.

(De Telegraaf)

DE OPENBARE SCHOOL DE DUPE?

N.O.V. en N.V.V.

In ons blad van 14 Juli waarschuwen wij tegen het in de Nederlandse Onderwijzersvereniging aanhangige voorstel, deze neutrale, algemene onderwijzers-organisatie zich te doen aansluiten bij het socialistische N.V.V. De discussies hierover zijn in het Schoolblad nog steeds gaande. Ons artikel komt daarbij ook nog telkens in 't geding, wat ons slechts verheugen kan. In een recent nummer van het Schoolblad tracht de heer Stappershoef aan te tonen, dat uit het beginselprogramma van de V.V.D. niet de conclusie behoeft getrokken te worden, dat men als lid dier partij zich moet uitspreken tegen aansluiting bij het N.V.V. Dat hijzelf van die aansluiting voorstander is, is zijn goed recht. Zijn goed recht is het echter niet, als socialist voor anderen uit te maken, dat zij op grond van hun beginselen tegen deze aansluiting geen bezwaren mogen hebben.

Hij maakt er zich trouwens wel wat heel erg gemakkelijk af, door zich op art. 16 van onze Statuten te werpen en daaruit te concluderen, dat de V.V.D. geen principiële bezwaren tegen geleide economie heeft, en dus a fortiori een V.V.D.-er geen bezwaren tegen het N.V.V. Dat er in zijn betoog een lelijk addertje onder het gras schuilt, blijkt waar hij schrijft, dat botweg afwijzen van de geleide economie voed-

sel zou geven aan de veronderstelling, dat juist zou zijn wat het Parool op 29 Januari 1948 schreef over het beginselprogramma van de V.V.D.

Het Parool — wie kan zich erover verwonderen? — had toen noch de ruimte noch vond het blad het belangrijk genoeg ons beginselprogramma in extenso af te drukken. Het Parool heeft nu eenmaal zijn eigen opvattingen over objectieve voorlichting — zie zijn Kamervoorstellen! En het liet daarom maar doorschemeren, dat ons beginselprogramma „Kennelijk” meer de bedoeling had, de partijaanhang zo groot mogelijk te maken dan om het eigenlijke concrete streven zo nauwkeurig mogelijk te begrenzen.

Dat had dat loze Parool toen, bij de oprichting onzer partij, al in de gaten. En daarom publiceerde het ons programma maar niet eens, ja maakte het onze partij met haar programma bij voorbaat verdacht. Natuurlijk niet, omdat Parool's eigen partij, de P.v.d.A., er wel eens schade van kon ondervinden, dat de groep-Oud en de P.v.d.V. elkaar gevonden hadden! En omdat dat Parool dat toen al zo goed in de gaten had en omdat de praktijk bewijzen zou — zo betoogt de heer Stappershoef — dat de V.V.D. (wel te verstaan dus: tegen haar programma!) toch tegenstander is, van geleide-

economie, dáárom — aldus de heer Stappershoef — moeten V.V.D.-gezinde onderwijzers op grond van het programma onzer partij toch vooral geen bezwaar maken tegen aansluiting bij het N.V.V., dat immers, net als het beginselprogramma van de V.V.D. vóór geleide economie is.

Dit zal de V.V.D. gezinde onderwijzers allemaal wel niet heel erg duidelijk zijn. En wij beschouwen hen als mans genoeg om zelf te bepalen wat hun beginsel hun in deze voorschrijft. Daar hebben zij de voorlichting van deze N.V.V.-propagandist niet voor nodig.

Een andere — en belangrijke — kwestie is deze: wij hebben tegen aansluiting van de Ned. Onderwijzersvereniging bij het N.V.V. gewaarschuwd, niet alleen omdat naar onze mening liberale onderwijzers daardoor gedwongen zouden worden, de N.O.V. te verlaten en niet alleen omdat wij het voor heel het onderwijzerscorps noodlotachtig achten dat de eenheid in hun vakbeweging, na de bevrijding tot stand gekomen, thans reeds weer in gevaar wordt gebracht. Wij waarschuwen tegen deze aansluiting vooral, omdat zij ten nadele zal werken van het instituut: de openbare school.

PARLEMENTAIRE FLITSEN

(Vervolg van pag. 2)

ontsticht en hij zag daarin een eerste poging, om „de Nederlandse landbouw weer voor te bereiden op de eertijds zo braaf vervulde functie van pakdragende ezel voor onze volksgemeenschap”.

Hoe, zo informeerde de heer Den Hartog, was de minister hertoe gekomen, nu de berekeningen van het L.E.I. daartoe geen enkele aanwijzing gaven en wist hij niet, dat deze verlaging, al mag deze gering lijken, voor tenminste de helft van de totale melkproductie leverende gebieden funest zou zijn? En weet de minister ook niet, dat vele veehouders onvoldoende stalruimte hebben en dat vele eigenaren-verpachters en eigenaren-gebruikers niet tot enige investering kunnen komen en zelfs van het gewone onderhoud moeten afzien?

Zijn conclusie was dus, dat een verlaging op zakelijke gronden niet verdedigbaar was en dat zij met het oog op de noodzakelijke medewerking van de boeren bij de t.b.e.-bestrijding onder het vee, waarvoor óók nog een bijdrage van 1/4 cent per liter zal worden gevraagd, daarenboven op een psychologisch wel zeer ongelukkig ogenblik kwam. De heer Den Hartog achtte deze maatregel zelfs dermate onjuist en als symptoom zo bedenkelijk, dat hij als zijn voornemen aankondigde om, wanneer de minister zijn inzicht niet zou deen veranderen, door het indienen van een motie op dit punt een uitspraak van de Kamer uit te lokken.

Tot het indienen van zulk een motie is het tenslotte toch niet gekomen. En dat niet, omdat de minister onze woordvoerder heeft weten

te overtuigen, maar omdat, nu zich een mogelijkheid tot nader overleg bleek voor te doen, een motie van de aard, zoals de heer Den Hartog die had willen indienen, op dat ogenblik toch geen meerderheid zou hebben gekregen. Er was namelijk inmiddels door het bestuur van de Stichting van de Landbouw een brief gezonden aan de minister-president, waarin over deze aangelegenheid een onderhoud met de z.g. „Rea” (d.i. de Raad voor Economische Aangelegenheden uit de Ministerraad) werd gevraagd. Minister Mansholt, die er zeer de nadruk op had gelegd, dat de kwestie van de melkprijs in het Kabinet was beslist, gaf de verzekering, dat de Rea zeker bereid zou zijn, het bestuur van de Stichting te ontvangen. Zelfs een motie-Droessen (K.V.P.), mede-ondertekend door de heer Den Hartog, waarin nader overleg met de bevoegde organen van het bedrijfsleven werd gevraagd, kon nu dus achterwege blijven.

Het resultaat van de besprekingen zal thans moeten worden afgewacht.

Met grote zorg sprak onze woordvoerder ook over de nootdostand, welke met name door de slechte resultaten van dit seizoen in de koudegronds-cultures in de tuinbouw is ontstaan. Het is de vraag, of de roep om intensivering hier niet te sterk heeft geklonken. Met een toenemende concurrentie van de Zuid-Europese landen zal hier terdege rekening moeten worden gehouden. De uitgifte van bijzondere teeltvergunningen zal hier nog meer moeten worden ingeperkt en ook andere dergelijke maatregelen zullen niet kunnen uitblijven. Daarnaast zal er niet aan kunnen worden entkomen, aan koudegrondsbedrijven in bepaalde streken directe steun te verlenen, teneinde een débacle te voorkomen. Sanering van deze bedrijven op een of andere wijze zal daarbij onontbeerlijk zijn.

Ook aan de visserij en de visconserven-industrie wijdde de heer Den Hartog zeer veel aandacht en hij juichte het toe, dat in Juli van dit jaar te Oostende was overeengekomen, dat visserijproducten met ingang van 1 Januari 1952 vrij zullen kunnen worden uitgewisseld tussen Nederland en België. Helaas zullen wij dan echter nog een jaar blijven doorsukkelen met de huidige ernstige belemmering van onze vis-export naar België.

Zeer veel waardering had spr. voor het werk van de afdeling van het Voorlichtingsbureau van de Voedingsraad, die zich op dit gebied beweegt en het speet hem, dat daarvoor een geringer bedrag was uitgetrokken. Dit mocht wel enigszins verwonderen, omdat deze gelden toch grotendeels door het bedrijfsleven zelf worden opgebracht. Het besluit tot het terugbrengen van de maaswijdte van staande netten en sleepnetten tot 96 mm. en de daarbij nog getroffen overgangsmaatregel voor de oude netten van 92 mm. had zijn grote instemming.

De heer Den Hartog besloot zijn uitvoerig betoog met een bespreking van de stopzetting der subsidieverlening bij omzetting van grienden in cultuurland en van de belangen van het land- en tuinbouwonderwijs.

Wilt U over Nieuw Guinea horen?

Resident M. Klaassen, Willemstraat 91, Den Haag, tel. 114835, van wiens hand in ons orgaan reeds eerder enkele artikelen verschenen stelt zich beschikbaar voor het houden van lezingen met lichtbeelden over land en volk van Nieuw-Guinea, de politieke aspecten van het huidige vraagstuk en de economische mogelijkheden, welke er op het eiland liggen.

De afdelingen, die voor deze lezingen belangstelling hebben, wordt verzocht zich rechtstreeks met de heer Klaassen in verbinding te stellen. Ter oriëntatie volgt hier een aantal punten, die in de lezingen behandeld worden:

Klimaat, bodem en natuurlijke gesteldheid, Geschiedenis, Bevolking, Eerste bestuursvestigingen, Komst van Missie en Zending, Zeden en gewoonten, Aanraking met onafhankelijke stammen, Animisme, Koppensnellen en menseneten, Bestrijdingswijzen, Hoe Missie, Zending en Bestuur werken, Eigen ervaringen op het eiland, Paradijsvogeljacht, Japanse infiltraties vóór de oorlog, Spionage, Nieuw-Guinea tijdens de Pacific-oorlog, Na de bevrijding, Huidige ontwikkeling, Olie, Goud, Exploratie en exploitatie, Wat men van de Papoeas verwachten mag, Mogelijkheden en onmogelijkheden op het eiland, Vergelijking met Australisch-Nieuw-Guinea, Politieke aspecten.

Waardering in Apeldoorn

Onze Apeldoornse afdeling hield een druk bezochte ledenvergadering. In zijn openingswoord gaf de heer A. Willering, voorzitter, een sombere kijk op de toestand buiten en in ons land.

In een bestuursvacature werd voorzien doordat de vergadering bij acclamatie als bestuurslid koos mevrouw A. van Dodewaard-Zoutman. Daarna gaf de heer Willering als fractieleider een overzicht van de werkzaamheden die in het afgelopen jaar door de V.V.D.-raadsleden in de Raad werden verricht. Een woord van dank werd gesproken tot de heer J. H. van Elst, die door zijn verhuizing naar Den Haag als lid van de gemeenteraad moest bedanken. Na de pauze sprak één van de leden over het 51ste Gezondheidscongres gehouden te Rotterdam, over „Woningbouw”.

Bij de rondvraag sprak één der leden zijn waardering uit voor het werk van de raadsfractie.

Als de burgers hun burgerzin verliezen . .

De Centrale Groningen heeft haar October-vergadering gehouden. In deze goed bezochte bijeenkomst werd tot voorzitter der Centrale gekozen de heer A. van Rozen te Winschoten. Mevrouw Hartgerink-Koomans te Groningen werd opnieuw benoemd tot vertegenwoordigster der „Vrouwen in de V.V.D.” voor de Centrale Groningen, terwijl als leden der commissie werden aangewezen de heren J. van Barneveld te Aduard, H. Groenveld en Mr. H. S. Siebers te Groningen.

De propaganda-kwestie werd nogmaals ter tafel gebracht. Over het algemeen werd behoefte gevoeld aan een betere propaganda, doch men oordeelde, dat, mede gelet op de financiële bezwaren, de oplossing niet moest worden gezocht door het aanstellen van een propagandist. Na het huishoudelijk gedeelte der vergadering, hield het lid der eerste kamer, de heer H. D. Louwes, een zeer boeiende voordracht, die door alle aanwezigen met de grootste aandacht werd gevolgd. De heer Louwes wees op de gevaren, die de democratie van West-Europa bedreigen. Deze komen niet van buiten, doch van binnen uit. Als de burgers hun burgerzin verliezen en hun verantwoordelijkheid van zich af laten nemen door overheidsinstanties, dreigt de staatsalmacht, de totalitaire staat. Het vechten voor en het verdedigen van de ware democratie is thans meer dan ooit noodzakelijk. Daarbij zal een door enthousiasme gestuwde V.V.D. een krachtig wapen zijn. Na zijn rede beantwoordde de heer Louwes enige vragen.

STALEN MEUBELEN „GISO“-LAMPEN

Een spook gaat door de hele wereld

De geestelijke vrijheid wordt steeds meer belaagd

(Van een medewerker)

Een spook gaat door de hele wereld — het spook der geestelijke onvrijheid. De klemtoon ligt op heel. Want dat de naam „Vrije volksdemocratie”, die Rusland zich zelf en zijn satellieten geeft, een aanfluiting voor deze drie ijdel gebruikte woorden is, dat onvrijheid in het Oosten het voornaamste instrument van het systeem vormt, is even tragisch als duidelijk. Maar ook onze, vrije, Westerse wereld toont in de laatste tijd meer en meer tekenen van besmetting. Juist uit de strijd tegen de donkere machten komen verschijnselen voort, die men soms niet meer als onbelangrijke ontsparingen verwaarlozen kan.

V oordat wij aan de hand van voorbeelden enkele aspecten van dit uitermate delicate en ingewikkelde probleem aansnijden, een principiële opmerking. Men kan zeer ernstig overwegen, of de staat ertoe zal overgaan, het communisme buiten de wet te stellen of de partij te verbieden. De bezwaren, voortkomende uit het menselijke grondrecht op vrije mening-vorming en -uiting zijn te overkomen met de overweging, dat het communisme, gelijk de rechtse totalitaire leren, elk middel, ook de misdaad, gebruikt, het vrije democratische systeem uitholt en misbruikt en dus slechts met geweld kan worden bestreden. Maar zolang de staat een zo radicale maatregel ter verdediging van de vrijheid niet neemt, dient men dit bij de bestrijding van het euvel, hoe scherp en meedogenloos zij ook moet zijn, in het oog te houden. Vanzelfsprekend moeten communisten uit alle verantwoordelijke staatsbetrekkingen en overal daar worden geweerd, waar ook maar de ver verwijderde mogelijkheid van politieke manipulaties bestaat. Verder echter mag men niet gaan. Het bestaande strafrecht moet sterk genoeg worden geacht en behoeft niet te worden aangevuld door een algemene discriminatie van communisten of, erger, van hen, die soms zonder werkelijk onderzoek als communisten worden beschouwd.

E n hier raken wij de soms ziekelijke verschijnselen in het openbare Amerikaanse leven. De heksenjacht, die er in de laatste tijd is ontzet, heeft belachelijke en beschamende afmetingen aangenomen. Iedereen weet, dat in de meest geraffineerde vermommingen talrijke bolsjewistische agenten overal ter wereld aan het werk zijn, om te spioneren en onrust te zaaien. De staat moet dit euvel zonder genade bestrijden en proberen uit te roeien. Tot nog toe is niet gebleken, dat in de V.S. de machtsmiddelen van de regering, inzonderheid de ultramodern werkende F.B.I. onvoldoende zouden zijn. Maar om zuiver politieke redenen, en in dit jaar van verkiesingen met verdubbelde kracht, verschijnen zekere verenigingen, bladen en personen op het toneel, die een drijfjacht zonder weerga houden.

T ot eer van Europa mag worden geconstateerd, dat hier een politieke figuur als de senator voor Wisconsin, J. Mc. Carthy al lang uit het openbare leven verwijderd zou zijn. Deze man voert thans sinds maanden een onbeschrijfelijke campagne, waarbij hij zich achter zijn politieke onschendbaarheid verschanst. Zijn soms om het uur wisselende beschuldigingen blijven vrijwel altijd onbewezen. Het gaat slechts erom het beleid van Truman en vooral minister Acheson te „besmeren” (om de krachtige Amerikaanse term voor deze bezigheden te vertalen). Het meest beschamende is, dat de Republikeinse partij blijkbaar de propagandawaarde van deze lasterlawine waardeert en de man niet desavouert. De actie van zes Republikeinse senatoren, die het geval te misselijk vonden en zich scherp ervan hebben gedistancieerd, maakt een loffelijke uitzondering.

O ok de staat — in Amerika dan — maakt soms gebruik van ontoelaatbare middelen. Zo komt het voor, dat aan de verdachten bij de procedure ter verwijdering uit hun betrekking het belastende materiaal niet wordt medegedeeld, zodat zij zich niet kunnen verdedigen. De F.B.I. verschanst zich dan achter het argument, dat haar inlichtingenapparaat in gevaar komt. In een bepaald geval werd een jonge vrouw van Europese

afkomst als staatsgevaarlijk gedepor-teerd, zonder dat zelfs het parlement er in slaagde, de reden te vernemen. Wee de ongelukkige die, zij het lang geleden, lid was van een vereniging die thans als staatsgevaarlijk wordt beschouwd (er zijn inderdaad zulke schijnorganisaties voor mooi-klinkende humanitaire doeleinden die contributies van verder niets vermoedende goedgelovige slachtoffers innen). Hij wordt als communist gedoodverfd. Mevr. Roosevelt, Acheson, Trygve Lie — allemaal communisten! Natuurlijk is dit belachelijk, maar men mag niet vergeten, dat er altijd ergens iets van blijft hangen. De gewone krantenlezer beschikt niet altijd over voldoende vermogen tot oordelen.

H et ergste gevolg van deze acties tegen de geestelijke vrijheid is, dat kunst en wetenschap in het gedrang komen. Het is nu eenmaal zo, dat kunstenaars en geleerden ten opzichte van de politiek er vaak idealistische en naïeve denkbeelden op na houden. Worden zij communisten, wanneer zij impulsief en zonder controle een in grote woorden gestelde

oproep voor de vrede ondertekenen? Waarbij nog dient te worden aangetekend, dat op een paar werkelijke communisten na (bijvoorbeeld de beruchte rode Dean van Canterbury en prof. Bernal) nauwelijks één Westerse geleerde of kunstenaar van formaat zich door de verlogende Russische vredesmanifesten en congressen heeft laten lijmen. Om een paar actuele gevallen te noemen: Men kan het afkeuren dat Thomas Mann in Weimar een Oostduitse Goethe-prijs heeft aanvaard. Maar het is krankzinnig ten gevolge hiervan deze grote vrije en individualistische geest communist te noemen.

O f men denke aan de brief van een van de grootste geleerden van onze tijd prof. Niels Bohr aan de V.V. Hij heeft zijn bezorgdheid geuit over de ontwikkeling van de atoomwetenschap uitsluitend tot oorlogsinstrument en hij heeft een groot gebaar voor herstel van werkelijke internationale vrijheid van de wetenschap geëist, vooral voor vrije uitwisseling van data en informaties. Men kan vinden dat in zijn betoog de overwegende schuld van Rusland niet voldoende naar voren komt, en dat een dergelijk gebaar onder de huidige politieke omstandigheden nutteloos is. Niettemin blijft het een feit — en Bohr heeft zich hier bovendien tot tolk van de meeste atoomgeleerden gemaakt — dat de heersende geheimzinnigheid en onvrijheid op dit gebied onbevredigend is. Zulke geleerden mogen politieke kinderen zijn, maar zij verdienen toch wel als de bij uitstek deskundigen gehoor, wanneer zij betogen, dat de geheimhouding vaak overdreven wordt en verregaand nutteloos is. *)

H ier raken wij tenslotte nog een factor die de geestelijke vrijheid in gevaar kan brengen: de militaire. Het begrip „militaire noodzakelijkheid” neemt, zoals het gezien wordt door soldatenogen, soms een te verstrekkende betekenis aan, hetgeen nog een gevolg is van de bijzondere toestand gedurende de oorlog. Een op zich zelf niet erg belangrijk incident uit de laatste tijd illustreert dit voortreffelijk. Generaal Mc. Arthur heeft via de Amerikaanse en Engelse regering de Londense „Times” verzocht haar correspondent in Tokio terug te roepen. Oorzaak: verslagen over zijn anti-communistische maatregelen in Japan. Let wel: de juistheid van de berichten werd niet in twijfel getrokken. De beschuldigde correspondent slaagde erin tenminste één Amerikaanse generaal, adjudant van Mc. Arthur te spreken te krijgen. Diens commentaar: „Het interesseert ons natuurlijk niet, wat uw blaadje ginds in Londen schrijft, maar er zijn ongewenste reacties hier in Japan!” Met persvrijheid heeft deze militaire houding niet erg veel van doen en de kennis van Tokio omtrent de belangrijkheid van de wereldpers schijnt niet goed in orde te zijn. De Londense Times — dit kleine blaadje...

Het is dan ook zeer toe te juichen, dat men bij ons in Nederland de gevaren van een dergelijke mentaliteit goed lijkt te beseffen. Dit bewijst het door de regering ingediende wetsontwerp, dat in bijzondere gevallen (staat van beleg) zoveel mogelijk de bevoegdheden van het burgerlijke bestuur in handen van de civiele autoriteiten wil laten.

*) Ongetwijfeld zijn geleerden en kunstenaars vaak in een communistische fuik gelopen, zonder dit zelf te hebben beseft. Van mensen, die in de maatschappij een vooraanstaande plaats innemen, mag — ja moet — echter worden verwacht, dat zij zich grondig rekenschap geven van wat zij doen. Terecht betuigt onze medewerker, dat wij goed moeten onderscheiden en niet tot communisten-jager moeten worden, en ook niet in iedereen die een fout maakt, een foute moeten zien. Maar geleerden en kunstenaars hebben zich ook te realiseren welke heilloze gevolgen een misstap van hen kan hebben. Zij dienen dan ook goed uit te kijken. Die plicht dragen zij als staatsburger evenzeer als een ander. Een beroep op „Wetfremdheit” kan hen niet disculperen. — Red.

eigenwijze liedjes

Kindervragen
aan de goede Sint

Sinterklaas, wat zijn uw plannen?
Komt u weer met Zwarte Piet?
En de zak met pepernoten?
Of incognito? Of niet?
G'looft u ook niet meer aan sprookjes
Met of zonder maneschijn
En dat eerlijk opgedeelde
Suikergoed en marsepein?

Sint, betaalt u ook belasting
Van uw omzet? En hoeveel?
Ergert u zich aan de prijzen,
Net als pa, ook groen en geel?
Koopt u óók bij middenstanders
En de hele kleine man?
Reed u zo maar weg uit Spanje
En zei niemand daar wat van?

Rijdt u ook bij meneer Lieftinck
En meneer van Maarseveen?
Krijgt u ook van meneer Marshall,
Als u vastloopt, geld te leen?
Stuurt u ook nog een surprise
Aan Soekarno en Yamin
(Niet die van de snoepjeswinkels?)
Eh? wat krijgt meneer Stalin?

Zit u goed in uw contanten
(Pa zegt: in uw slappe was)?
En krijgt pa nu weer sigaren?
En krijgt ma nu weer een tas?
Bent u ook met dwangbevelen,
Net als pappi, de sigaar?
Moet u, net als ma, ook poffen
Tot voorlopig na Nieuwjaar?

Sint, kunt u ons niet verrassen
Met een zoetemelkse kaas?
En doen heus wel alle bakkers
Boter in hun speculaas?
Sint, waarom moet ik toch zingen:
Makkers, staakt uw wild geraas?
Meent u dat? Of moest het rijmen
Op dat aas van Sinterklaas?

BRAMMETJE.

Nationaal Kabinet en Derde Macht

Slechts radicale verandering kan verbetering brengen

In aansluiting op hetgeen wij elders in dit blad onder „Verkenningen” schreven lijkt het ons nuttig te wijzen op enkele recente artikelen in Trouw. Hierin wordt de positie der anti-revolutionairen als „oppositie”-groep tegenover het huidige Kabinet besproken en de idee ener Derde Macht onder ogen gezien, terwijl aan het slot enige regels worden gewijd aan het denkbeeld van een nationaal Kabinet.

„Wij zouden — schrijft Trouw — daarvoor (nl. voor een nationaal Kabinet) zijn als wij werkelijk in Nederland tot een zekere nationale affiniteit zouden kunnen geraken. Maar als een nationaal Kabinet niet meer zou betekenen dan een Kabinet dat vertegenwoordigers van alle fatsoenlijke politieke partijen omvat, en waarbij dezelfde stekeligheid, wederkerige achterdocht en onderlinge partij-naijver zouden heersen als bij het huidige, dan zouden wij zulk een nationaal Kabinet even slecht achten en daar niet gaarne mee in zee gaan”.

Wie zich herinnert wat wij in ons blad van 6 October schreven onder de titel „Een nationaal Kabinet behoort regel te worden”, weet dat hetgeen Trouw thans schrijft volkomen ligt in de lijn van het door ons betoogde.

Wij stelden n.l. nadrukkelijk vast, onder een nationaal Kabinet niet te verstaan een zodanig, dat alle nationaalvoelende partijen verenigt op een program, opgebouwd uit de minimum-eisen van de programma's der samenwerkende partijen, noch een bezetting van het regeringskasteel door vertegenwoordigers van een aantal partijen, die zich enkel laten leiden door de overweging: hoe haal ik er voor mijn partij het meeste uit?

Van het eerste zeiden wij: daarmee komen we niet uit boven de probleemstelling der voor-oorlogse periode, die thans onherroepelijk voorbij is. Wat het tweede betreft: wij begeren niet andermaal een Kabinet met ministers, die — zo zij het zichzelf niet afvragen — ieder ogenblik van de zijde hunner partij-organen zich voor de vraag gesteld zien: zou het niet in het belang onzer partij zijn, zo ge nu het regeringskasteel verliet?

Wij achten het nodig dit met zoveel woorden te herhalen, nu Trouw ten principale op hetzelfde standpunt blijkt te staan.

Immers: er wordt veel gebazeld over progressiviteit, zonder dat wij er, staatkundig gesproken, een stap verder mee komen. Integendeel: bij al dat gepraat over progressiviteit en conservatisme blijft men zich steeds in de steer van een sinds lang verouderde staatkundige situatie bewegen. „Plus ça change, plus ça reste la même chose!”

Het wezenlijk nieuwe in de staatkundige situatie is: dat wij ons in een toestand van steeds toenemende interdependentie van een — voorlopig — West-Europese, wilt ge: Atlantische Statengemeenschap bevinden, waarvan wij — de huidige Oost-West-tenstellingen ten spijt — hopen dat zij zich tot een mondiale gemeenschap zal ontwikkelen. En daarnaast: dat Europa in een structurele crisistoestand verkeert, die waarlijk algemeen is in de zin, dat daarin heel onze cultuur, dus niet alleen onze economie of onze politiek betrokken is en waarvan te vrezen valt, dat hij permanent zal zijn in deze zin, dat het einde ervan vooralsnog niet is te zien.

Hoe benauwend en beschamend het in de grond der zaak moge zijn, het dwingende dezer gegevens voor te houden aan een „politiek” die daar blijkbaar geen oog voor heeft, eenvoudige waarneming maakt het tot een gebiedende eis. In geen enkele West-Europese staat is sprake van een bewind, dat met deze gegevens volkomen ernst maakt. Vormt Nederland dus in dit opzicht geen uitzondering, de plicht tot bezinning hierop is daarom juist hier te lande niet minder urgent, reeds niet omdat wij staatkundig en economisch meer gehavend dan enige andere Westerse mogendheid uit de jongste wereldoorlog te voorschijn zijn gekomen.

Zowel onze staatkundig-economische

verzwakking als de crisis, waarin wij met heel West-Europa verkeren gedogen niet langer dat regeringsformaties plaats vinden op de traditionele wijze, eenvoudig omdat een Nederlandse regering thans staat voor taken, waarvan men zich in de voor-oorlogse periode geen voorstelling kon vormen. Meer nog dan vernieuwing van ons parlementaire leven (uitbreiding van de Tweede Kamer bijv. en verandering harer werkwijze) is bezinning op het punt van Kabinets-formatie urgent.

Kort gezegd: zo goed als in oorlogsomstandigheden de eis tot een nationaal Kabinet door ieder als onafwijsbaar wordt erkend, dient deze eis thans erkenning te vinden. Zulk een Kabinet veronderstelt niet alleen ministers, maar ook partijen, bereid partij-inzichten en standpunten tijdelijk terzijde te stellen terwille van het ogenblikkelijk nationaal belang. De noodzaak daarvan is thans niet minder evident dan bijv. in '39 het geval was. Reeds het feit, dat Korea het begin van een nieuwe wereldoorlog kan betekenen dwingt daartoe. Hervatting van onze „normale” politieke partijstrijd kan rustig uitgesteld worden tot het moment waarop West-Europa de dreiging van het communisme, waarover men thans de mond wel vol heeft, te boven is gekomen, wanneer er althans ook dan geen ernstiger bezigheid in 's lands belang wacht.

Echter: niet alleen hierom lijkt ons vorming van een waarlijk nationaal Kabinet en bezinning op de methode waarlangs men tot zulk een Kabinet behoort te komen thans dringend geboden. Wij wagen het de stelling te peneren, dat wie het parlementaire stelsel wil handhaven, er niet aan ontkomen kan dit stelsel zodanig aan de veranderde omstandigheden aan te passen dat het uit zichzelf die sterke regering voort kan brengen, welke anders ongetwijfeld vroeg of laat langs andere weg — dus door verzwakking of uitschakeling van het parlementaire stelsel — tot stand zal komen.

Alle politieke partijen — geen enkele uitgezonderd — hebben te kampen met een onmiskenbaar politiek malaise-gevoel onder de kiezers. Dit verschijnsel moge meer dan één oorzaak hebben, onze totaal verouderde manier van Kabinetsformatie is zonder enige twijfel één daarvan.

Slechts radicale verandering van methode kan hierin verbetering brengen. De in 1948 nog weer gevolgde bewijst het met de dag duidelijker; het is, gelijk Trouw het thans zegt en wij het in ons artikel van 6 October hebben gezegd, niet overeenkomstig hetgeen de toestand des lands vergt, wanneer een Kabinet regeert, waarin stekeligheid, wederkerige achterdocht en onderlinge partij-naijver overheersen, zo niet in de boezem van het Kabinet zelf — schoon ook daar! — dan toch in de partijen waarop het heet te rusten.

Vandaar ons voorstel: men wachte met onderhandelingen niet tot na de eerstvolgende verkiezingen de kaarten op tafel liggen om dan op grond

van de sterkte der verschillende Kamerfracties een Kabinet in elkaar te flansen.

Men ga veeleer uit van de reeds thans gegeven werkelijkheid, waaraan de verkiezingsuitslag in ons kleine land al bitter weinig af of toe kan doen, en vraag zich in nationaal verantwoordelijkheidsbesef af: wát moet op het gebied van onze defensie, wát ten aanzien van onze economische wederopbouw, wát op het punt van ons internationale politieke beleid het richtsnoer der toekomstige regering zijn? Wat ons betreft kan men hieraan andere onderwerpen toevoegen, naarmate zulks bij diepgaand overleg noodzakelijk blijkt: het meest urgente achten wij hiermede reeds aangegeven. En juist hierover is — naar ook in de thans lopende parlementaire periode bleek — diepgaander overleg noodzakelijk dan bij de traditionele wijze van kabinetsformatie mogelijk is, die meer door incidentele overwegingen (op grond van de machtsverhoudingen der partijen) wordt beheerst dan door erkenning van de loutere noodzaak op zo kort mogelijke termijn deze problemen tot een zodanige oplossing te brengen, dat alle nationaalvoelende Nederlanders een Kabinet dat naar de verwezenlijking daarvan met alle kracht kan streven als een nationaal Kabinet zullen moeten erkennen.

Een overleg als wij beogen zou reeds deze winter behoren te beginnen. Liefst zouden wij zien, dat alle partijen, die op het praedicaat „nationaalvoelend” aanspraak maken, er van meet af in betrokken werden. De besprekingen zouden een absoluut vertrouwelijk karakter moeten dragen en in volkomen openhartigheid — liefst onder een boven de partijen staande leidsman, maar dit laatste achten wij geen conditio sine qua non — moeten plaats vinden.

Wij weten maar al te goed, dat ook — of juist — de politiek in hare methoden door de wet der traagheid wordt beheerst, en dat men daar misschien meer dan op enig ander terrein terugdeinst voor wezenlijke vernieuwing. De gevolgen zien wij in elk Europees land.

Juist daarom bevelen wij de idee van een „derde macht” ook op deze grond in de hartelijke belangstelling aan van allen, die haar mede zouden kunnen vormen.

Immers bij alle principiële (levensbeschouwelijke) tegenstellingen, welke er tussen anti-revolutionairen, christelijk-historischen en vrijzinnigen bestaan en welke misschien ook hun verschillen ten aanzien van de sociaal-economische politiek mogen zijn, nationaal gezien bestaat er tussen deze drie groepen voldoende affiniteit om besprekingen als door ons bedoeld niet a priori als onvruchtbaar te moeten beschouwen.

Zou er tussen hen een zodanige overeenstemming nopens de meest urgente punten van staatsbeleid in de komende parlementaire periode blijken te bestaan, dat daaruit zo iets als een schema voor het toekomstige regeringsbeleid zou resulteren, dan zou dit schema diensten kunnen bewijzen, wanneer het tot besprekingen over Kabinetsformatie komt. Wij sluiten intussen de mogelijkheid niet uit, dat bij behoorlijke uitwerking en voorbereiding van ons denkbeeld ook andere partijen na ernstige overweging aan een waarlijk gemeenschappelijk nationaal beraad zouden willen deelnemen.

Misschien zou een initiatief daartoe kunnen uitgaan van een derde macht, die reeds een begin van verwezenlijking gevonden zou hebben

met het enkele feit, dat zij gedachtenwisseling — alleen nog maar over dit initiatief! — aanvatte.

Het gaat tenslotte niet slechts om een Kabinet, dat de bekwaamste mannen waarover Nederland thans beschikt, op een duidelijk urgentieprogram met de leiding van 's lands zaken ziet belast.

Het gaat niet minder om een parlementaire meerderheid, bereid in 's lands belang wat in het huidige tijdsgewricht het zwaarste is het zwaarst te laten wegen en dus met terzijdestelling van alle partijpolitieke overweging onvoorwaardelijke steun te verlenen bij de uitvoering van hetgeen dit nationale Kabinet zich tot taak heeft gesteld.

Met iets minder is Nederland niet gediend!

G. A. DE RIDDER.

Ach ja: cultuur-socialisme

Toen de schrijver van het artikelje onder bovenstaande titel, in het nummer van 25 November van dit blad, de pen ter hand nam, wist hij nog niet, welk een schitterend stukje bewijsmateriaal hem spoedig daarop in de hand gedrukt zou worden. In „Het Vrije Volk” van 21 November komt n.l. een verslag voor van een bokswedstrijd die in Den Haag gehouden werd. Wij lezen daarin o.m. met grote koppen en vette letters:

Tumult in Haagse Dierentuin DE ROODE WILDE OPGE- VEN MAAR WERD KAMPIOEN

Gewonde Harry Bos moest
strijd staken

Zesde ronde in de Haagse Dierentuin. Een Giel de Roode, die versuft door de ring wankelde en willoos de genadeslag afwachtte. Een Harry Bos, zo na aan een snelle zege toe, die met een pijnlijk vertrokken gezicht neerstortte en een been met een ontwrichte knie omhooggeheven hield. Toeschouwers, die niet alleen op stoelen klommen doch ook voor een deel bereid waren, elkaar op het gezicht te slaan.

Verder volgt dan nog een uitgebreid verslag, waarin we o.m. lezen: „De Roode kwam langzamerhand bij en ging het reeds afgetakelde lichaam met series stoten nog heviger teisteren. Na de tiende van de twaalf geprojecteerde ronden kwam de medicus tussenbeide en verbood Bos verder te boksen. Ge ziet lezer een smakelijk verslag over een hoogst cultureel onderwerp. En dit geval staat niet op zichzelf. Wanneer men b.v. het stripverhaal in H.V.V. over „Rip Kirby en de Chitterton-smaragden” leest staat men versteld hoe een dagblad dat onmiddellijk bereid is fel op te treden tegen uitgevers van minderwaardige lectuur een dergelijk wanproduct zijn lezers kan voorzetten. Vinden we de verklaring in de geciteerde regels van het boekje van Sternheim? We laten een enkele nogmaals volgen: „Want de pers leeft van de grote massa van wier instincten zij het moet hebben en die zij heeft te bevredigen, onbeperkt en met alle haar ten dienste staande middelen”.

„Staatsburgerschap heeft velerlei, neemt het nu in een zeer bepaalde, in de hoogste zin. Burgerschap zij stemrecht in de regering der gemeente, plaatselijke, provinciale, of rijksgemeente, waarvan men burger is. Staatsburgerschap, een woord, dat onze Grondwet mijde, zal dan betekenen medewerking of stemrecht, krachtens het lidmaatschap van de Staat bij de algemene regering”.

(Thorbecke in „Over het hedendaagse staatsburgerschap” 1844).

„Ze doen het allemaal om het geld”

Wij ouders zijn verantwoordelijk, niet de school

De negentiende eeuw kon men, naar het woord van Thorbecke, politisch kenmerken als de staatsburgerlijke eeuw. Er was, en we citeren de grote staatsman opnieuw, een drift naar algemene deelneming aan publiek gezag, een drift, die men niet zien moest als een afzonderlijke vlaag, maar slechts als „één onder zoveel verschijnselen, welke, te zamen en verbonden, dezelfde trek volgen”. Thorbecke spreekt in de schets nog over het beginsel van algemeen stemrecht, ten dele verwezenlijkt maar strevend naar gehele verwezenlijking. Tussen eis en vervulling moet, zegt hij, tijd in rekening gebracht worden en men kan nog niet vergen, dat reeds het levende of de eerstvolgende geslachten in het nieuw staatsrechtelijke plan ten volle passen. „Aan de pas ontloken plant vraagt men geen bloem noch vrucht; de vraag is slechts, of zij groeikracht hebbe”.

Doch duidelijk laat hij uitkomen, dat stemrecht, door wie ook uitgeoefend, het karakter van algemeen recht verliezend om dat van een voorrecht te erlangen tegen de strek der hedendaagse vaart lijnrecht in gaat.

Het beginsel van algemeen stemrecht ligt in de staatsgeschiedenis der negentiende eeuw, maar Thorbecke ziet de noodzaak van een geleidelijke ontwikkeling, waarbij nimmer bezit bepalend zijn mag. „Wat heeft stemrecht met bezit te doen?”, zo vraagt hij. Zeker, hij acht de eis van een zeker bezit niet onredelijk, doch merkt onmiddellijk op, dat de klasse der bezitters niet een ontoegankelijke, of voor de anderen nauwelijks toegankelijke stand mag zijn, en dat het verkrijgen van bezit doorgaans allen en niet enkel sommigen moet mogelijk zijn. Het doel, „nauwelijks aan de uiterste gezichts-einder te ontdekken, schoon zinsbedrog of vooroordeel zich vleiden er nabij te zijn”, is verwezenlijkt. We hebben algemeen stemrecht! En wie dit recht niet ontnomen is, kan dus zeggen volledig staatsburgerschap te bezitten.

Maar de woorden van de grote pionier, dat men niet vergen mocht, dat reeds het levende of de volgende geslachten in het nieuwe staatsrechtelijke plan ten volle passen, blijken na ruim honderd jaren nog altijd van kracht! Allen die zich aan de publieke plicht onttrekken — en het zijn er tamelijk velen en wellicht zouden het er meer zijn als stem-opkomst niet dwingend was — hun stem ongeldig maken of het stembiljet ongeopend weer in de bus doen, bevestigen, dat het staatsburgerschap door hen nog niet begrepen is, dat zij nog steeds niet passen in het nieuwe staatsrechtelijke plan. Het is zeer wel mogelijk, dat onwetendheid en onkunde leiden tot het verloren gaan van stemmen. Als lid van een stembureau in een wijk, bevoord door middenstanders, ambtenaren en gegoede burgerij hebben we meermalen bemerkt, dat er nog maar al te velen zijn, die niet eens weten hoe zij hun stem moeten uitbrengen: het komt warempel niet zelden voor, dat men een geheel rijtje hokjes roodmaakt, bij de naam van de candidaat een kruisje zet, enz. enz. Vast staat — en men kan dat bij elke stemming opmerken, dat een aantal mensen moedwillig fouten maakt. Opmerkingen als: „Ze doen het allemaal om het geld”, „Veel beloven en weinig geven, doet de gekken in vreugde leven”, dikwerf gedichten of

aanhalingen uit de Bijbel, moeten we wellicht zien als uitingen van woede of teleurstelling over de gang van zaken, ze zijn intussen tevens blijken van een tekort aan staatsburgerlijk besef.

Het kan ons wel eens verbazen, dat na ongeveer een halve eeuw leerplicht nog zo velen, en waarlijk ook in stadswijken van ambtenaren en gegoede middenstand, hun stem niet weten uit te brengen op de voorgeschreven wijs. En mogelijk zou men inderdaad in de scholen, in het bijzonder in die voor voortgezet onderwijs op een of andere manier aan dit probleem wat aandacht kunnen besteden, zoals herhaalde malen in de pers na de verkiezingsuitslagen is aanbevolen. Maar hier ligt de oplossing van het probleem niet. De verminderde belangstelling voor de politiek wordt wel eens uitgelegd als een verzet tegen de politiek zelf, omdat deze nu eenmaal bij velen in een kwade reuk staat. Wij geloven, dat de oorzaken ergens anders gezocht moeten worden. Of beter gezegd: dat er een oorzaken-complex is. Er is een daling van de kritische behoefte: de behoefte om over verstandelijk kenbare dingen zo exact en objectief mogelijk te denken en dat denken zelf kritisch te beproeven, verzwakt (Huizinga), er is een accent-verschuiving in het leven, welke verontrust: de zorg voor anderen wijkt voor die voor eigen genot en eigen genoegens, zelfs bij hen, van wie men het nimmer verwachten zou, n.l. bij ouders uit meer ontwikkelde milieus; meer en meer verdwijnt wat vroegere generaties nog kenden: leven is zich beperkt gevoelen en derhalve voortdurend rekening houden met datgene wat ons beperkt (Ortega y Gasset), er is een verval van het vooruitgangsgeloof (Stoffel), kortom er is in de huidige samenleving ontzaglijk veel dat meewerkt aan en leidt tot daling der belangstelling voor de publieke zaak.

En diepgaande beschouwing van al die feiten is in de laatste jaren door mensen van uitzonderlijke bekwaamheid en wereldnaam in allerlei toonaarden aangegeven en het zou van een wonderlijk optimisme getuigen als we meenden, dat de

school dit alles nu maar zou kunnen verhelpen door wat meer aandacht te besteden aan burgerkunde, stemtechniek en staatsinrichting. We ontkennen de betekenis daarvan geenszins, maar we willen, dat men de zaken in juiste proporties ziet: Het onderwijs kan wel iets doen, maar het is in verhouding tot wat de natuurlijke opvoeders van het kind kunnen doen, gering.

Opvoeding tot goede staatsburgers begint niet in de school; zij vangt aan in het gezin en begint bij de wieg!

Het zegt werkelijk niet veel of een mens op de juiste wijze zijn stem weet uit te brengen (dus zorg draagt, dat ze niet ongeldig is), waar het op aankomt is, dat hij weet, wat de betekenis van zijn keuze is. Dat hij weet, dat mede door zijn stem bepaald wordt, hoe een volk geregeerd zal worden, welke beginselen, van vrijheid, verdraagzaamheid, sociale gerechtigheid, op het spel staan.

In het goede gezin leert het kind de betekenis van de verhouding enkeling : gemeenschap, kan het leren wat vrijheid in gebondenheid is, kan het ervaren, dat rechten plichten meebrengen.

Men maakt zich in onze tijd zeer druk over de vraag of de school kinderen primair moet onderwijzen of opvoeden, of de school onderwijsinstituut, dan wel opvoedingsinstituut is en er gaan stemmen op, die zelfs van de universiteit een opvoedingsinstituut willen maken. Doch men ziet over het hoofd, — en hierin ben ik het volkomen eens met dr. Staverman — dat al het gepraat en geschrijf over de karaktervormende taak van de school voortkomt uit het gevoel, dat onze tijd zo karakterloos is en behoefte heeft aan mannen en vrouwen van karakter en dat de school deze niet aan de lopende band kan fabriceren! Zoals ik vorige maal reeds opmerkte: opvoeden is optrekken, en wie bereiken kan dat aan zijn voorbeeld anderen zich optrekken, werkt zelf dagelijks aan zijn eigen opvoeding en dringt niet op, maar wacht.

Wanneer duizenden zich niet meer interesseren voor de landspolitiek, doch enkel en alleen maar streven naar vervulling van eigen levensgenot, naar roem en eer, desnoods ten koste van het levensgeluk van anderen, dan is het bijkans zeker, dat deze mensen nooit in hun leven geleerd hebben te dienen. Dat zij wellicht van kind af aan gezien hebben, hoe hun opvoeders het leven leefden: zonder levensachtergrond, zonder diep besef van hun taak als persoonlijkheid in de gemeenschap. Dan is het zeer waarschijnlijk zo, dat deze mensen van hun jeugd af nooit geleerd hebben verantwoordelijkheid te dragen, zorg te hebben voor anderen.

Het vraagstuk van de staatsburgerlijke opvoeding zie ik allerminst als een onderwijsprobleem, als een kwestie van het al dan niet weten hoe een wet tot stand komt, onze volksvertegenwoordigers gekozen worden, of hoe gemeente, provincie en rijk bestuurd en geregeerd worden. Het hangt ten nauwste samen met de opvoeding in het gezin en het gezins-

leven zelf, omdat daar in menigvuldige vormen de levenshouding verworven kan worden, welke nodig is om later deel te nemen aan de organisatie van ons maatschappelijk leven. Dat daarbij van de schoolleeftijd af gestreefd moet worden naar het aanbrengen van de noodzakelijke kennis (en deze niet allereerst te zien als een weten, maar veel meer als een middel om dieper in de levensvragen van eigen leven en dat van ons volk en van de wereld te kunnen doordringen) behoeft geen betoog.

Wat ons allereerst bezig houden moet is ons gezin en ons gezinsleven. Niet de school, maar wij ouders, zijn verantwoordelijk voor de opvoeding van het kind en het ergste wat men ons kan aandoen is een aanval op ons gezinsleven. Het ergste wat we kinderen aandoen kunnen is ons onttrekken aan onze eerste plicht: hun opvoeding.

Het eerste geschiedt voortdurend en dikwijls met de beste bedoelingen door allen, die vaders en moeders uit hun gezin halen voor allerlei werk, dat overbodig zou zijn wanneer iedere vader en moeder zijn taak in het leven beseft. Het tweede geschiedt door allen, die de opvoeding van hun kinderen voor een groot gedeelte overlaten aan andere instanties om zelf naar hartelust te genieten van het leven.

Moelijkheden met kinderen

In een middagbijeenkomst van de Vrouwengroep Amsterdam sprak Mevrouw J. Masthoff-Vermaas over „Moelijkheden met kinderen”. Daar Mevrouw Masthoff tegelijk arts en juriste is en in deze laatste kwaliteit is gepromoveerd op een onderwerp betreffende kinderbescherming, kon zij na haar theoretische inleiding en historisch overzicht vele uiteenlopende praktische gevallen behandelen, waaruit o.a. bleek dat de moeilijkheden voor een groot deel uit het milieu voortkomen. Het oude strafsysteem wordt dan ook niet meer toegepast. Psychologisch inzicht en de overtuiging dat het kind als „mens in de groei” in de eerste plaats leiding behoeft, geven de doorslag bij de behandeling der moeilijkheden. Bij de bespreking van de melksanering, die aan de causerie van Mevr. Masthoff voorafging, deelde Mevrouw G. Wijsmuller-Meyer, ons vrouwelijk gemeenteraadslid, mede dat voor de plannen hiertoe nog geen vorm is gevonden waarmee de melkslijters zich konden verenigen. Het aanwijzen van leden die eventueel zitting kunnen nemen in de prijzen-commissie, stultte af op de mening, door enkele aanwezigen geuit, dat wij in principe tegen de instelling van prijzen-commissies zijn, waarna in deze geest een motie werd opgesteld en aangenomen. Voor Maandagavond 18 December staat op het programma een causerie van Mej. A. C. Schippers over De Nationale Vrouwenraad met haar internationale verbindingen. Bijzonderheden zullen nog worden bekend gemaakt.

LEESTAFEL

„Onderdrukking en Verzet”, Nederland in Oorlogstijd, afl. 23. Uity. Van Loghum Slaterus en Meulenhoff.

Deze aflevering — waarmede tevens het derde deel van dit standaardwerk begint — brengt de Kroniek der Jodenvervolgung. Zij is geschreven door mr. Abel J. Herzberg, en kon moeilijk aan bekwaamere hand zijn toevertrouwd.

Dat de schrijver méér dan een nuchtere kroniek van dit meest tragische deel onzer oorlogsellende zou geven, was te verwachten. Zijn werk is uitgedijld tot een psychologische analyse van het (latente) antisemitisme dat in de „rassenleer” zijn misdadige verwezenlijking vond. Het is van dit gezichtspunt uit, dat mr. Herzberg het drama van de uitroeiing van het Nederlandse Jodendom dan verder beschrijft.

Deze drientwintigste aflevering is naar ons oordeel verreweg de belangrijkste van de tot dusver verschenene, juist omdat hier de problematiek principieel benaderd wordt.

Wij moeten de landbouw saneren!

ER HEBBEN VERSCHUIVINGEN OP 'T PLATTELAND PLAATS

In de Berichten van de Stichting Streekbelangen Oostelijk Gelderland troffen wij de rede aan, welke de voorzitter van de Vaste Commissie van de Rijksdienst voor het Nationale Plan (en dat is wel een hele mondvol), mr. J. Linthorst Homan, op 17 October te Doetinchem hield over „Verschuivingen op het Platteland”. Zij leek ons zo belangrijk, dat wij hier enkele delen overnemen. Immers, het bevolkingsvraagstuk, d.w.z. de voortdurende sterke bevolkingstoename in een reeds overbevolkt klein land, stelt het platteland tegenover toenemende moeilijkheden. Want waar zich thans veel mensen op weinig grond verdringen, komt het er op aan meer grond te krijgen, hetzij door landaanwinning, hetzij door een beter gebruik van het bestaande arsenaal. Maar deze beide mogelijkheden lossen het vraagstuk niet op. De overbevolking wordt zo knellend, dat de mensen op andere wijze en buiten de landbouw werk moeten zoeken. En wel in de industrie.

Uit de beschikbare gegevens is gebleken dat het gemeenschappelijke peil van landbouw en industrie op de duur het technische, sociale en zelfs sociaal-culturele peil van de arbeidende bevolking bepaalt. De industrie werkt voor de landbouw zoals de landbouw ook voor de industrie werkt — er is in elk opzicht wisselwerking. Over en weer, aldus de heer Linthorst Homan, zijn beide elkaars beste consument, waarbij een sterke koopkrachtige vraag van een grote industriële bevolking de zekerste markt biedt voor de producten van land- en tuinbouw. Maar er is meer. Zij beïnvloeden elkaar door de handelsbalans, ook al wil ik niet verhalen, dat dit wel eens spanningen tussen beide geeft (gelijk b.v. juist nu in het verkeer met West-Duitsland), maar vooral is vandaag voor ons van belang, dat een hoogstaande industrie steeds goede nieuwe krachten kan gebruiken, en dat die krachten des te beter zijn wanneer zij afkomstig zijn van een landbouwapparaat, dat gewend is aan technisch en mechanisch werk.

rele beeld blijvend armer zijn, ook al omdat de kleine eigendom onmisbaar is in de Europese waarden.

2. doch aangezien het in de huidige situatie gaat om een totwaarde-brenging van alle sociale en economische waarden, moet ook het kleine bedrijf modern zijn. Dat dit met goede voorlichting en met de moderne techniek mogelijk is, wordt bewezen. Waar het niet mogelijk is, moeten wij niet bang zijn voor sanering.

3. wij moeten niet schrikken van een daling van ons agrarisch beroepspercentage, daar de Nederlandse bevolking blijft toenemen en de landbouw niet meer mensen kan opnemen dan er nu werken. Zelfs zal de Nederlandse landbouw nog mensen moeten afstaan, wil hij aan moderne eisen voldoen. Dat ons agrarisch percentage daalde beneden 20 % behoeft ons allerminst te verontrusten.

4. wij moeten alles doen om en door gedegen landbouwpolitiek, en door goede verzorging van de eisen van het landleven door openbare diensten en andere, culturele, daden, de zekerheid te hebben dat een sterke agrarische kern aanwezig blijft, opdat onze landbouw steeds sterker zal kunnen worden.”

Welke mogelijkheden moet men nu echter scheppen voor hen, die in de landbouw geen bestaan meer kunnen vinden?

In de eerste plaats: onderbrengen in de industrie. Nu hebben de cijfers aangetoond dat de arbeidsvoorziening in de landbouw gedurende de laatste jaren constant bleef: geen toename maar ook geen daling. Daarentegen steeg zij in de industrie in '49 met 50.000 man, in 1950 met 30.000 man. Men moet er zich dan ook op instellen, dat in 1952 ongeveer 350.000 man meer in de industrie werk moeten vinden dan in 1947. De bovenbedoelde constante in de landbouw betekent verder, dat uit de meeste agrarische gezinnen slechts één kind in de landbouw werk zal vinden.

Dan blijven er de vragen: kan de industrie zoveel mensen opnemen en waar moeten die nieuwe industrieën zich vestigen? Wat deze laatste vraag betreft, hier gaat het hoofdzakelijk tussen de voorstanders van grote industriële centra en de voorstanders van decentralisatie in streekcentra. Het schijnt dat deze

laatste thans de meeste aanhangers vinden.

„Zij willen,” aldus de heer Linthorst Homan, „dan een stuk verzorgingsindustrie en ambachtsindustrie aan de dorpen laten. Dat kan ook niet anders, want dit soort industrie groeit vaak uit het zeer kleine begin. En zij willen bepaalde zeer typische industrieën centraliseren, doch de nadruk voor de grote omvang der industrialisatie leggen op de streekkernen. Op die wijze zou naar hun mening dan het platteland gediend zijn — door geringe afstand van huis naar fabriek — zonder dat het karakter van het platteland onnodig wordt aangetast en onnodig veel landbouwgrond voor industrie wordt bestemd.”

Aldus een uittreksel uit deze belichting van levensvragen voor ons platteland, waaruit de belichter de volgende conclusie trok:

„Wij moeten de landbouw saneren, wil hij zijn positie in binnen- en buitenland hooghouden, wij moeten industrialiseren, wij moeten de emigratie bevorderen. Doch al deze problemen behoeven ons niet terneer te slaan, zolang wij in sterke samenwerking per streek, gewest en land, het besef kunnen krijgen dat er met vereende krachten wordt gewerkt en gezwogen voor betere toekomst.”

IN EEN STRIJD OP LEVEN EN DOOD

Beroepsleger of langer dienen?

(Door onze militaire medewerker)

Generaal Kruls sprak in Amsterdam voor de Maatschappij voor Nijverheid en Handel. Hij wees in die rede op de gebiedende eis van een keuze tussen een beroepsleger of langer dienen door de dienstplichtigen.

Wel, dat is voor ingewijden niets nieuws. Maar vele niet-ingewijden zullen dit voor de eerste maal horen. Ondanks alle dure voorlichtingsdiensten.

Natuurlijk stellen de vele nieuwe wapens hogere eisen aan de geoefendheid. Natuurlijk wordt een tankbemanning niet in een ommezien volledig en vooral praktisch geoefend. Natuurlijk worden tegenwoordig veel hogere en vooral ook technische eisen aan officieren en kader gesteld.

Jaren vóór de 2e wereldoorlog heeft veldmaarschalk von Seeckt reeds gewaarschuwd: de moderne gemechaniseerde en gemotoriseerde oorlog eist eigenlijk een beroepsleger. De opleiding en voortdurende oefening wordt voor een militie-leger te veelomvattend, omdat men de dienstplichtigen niet lang genoeg onder de wapenen kan houden. Inmiddels zijn de eisen van de techniek en dus van de opleiding nog veel zwaarder en omvangrijker geworden. En dus...

Dus dient elk volk en elke regering goed te beseffen dat oorlogvoeren met onvoldoende opgeleide en onvoldoende geoefende soldaten, matrozen en vliegers doodslag op grote schaal betekent, omdat zeer zware nodeloze verliezen en bovendien nederlagen worden uitgelokt. Men herinnere zich de eerste weken en zelfs maanden van de Koreaanse oorlog aan Amerikaanse zijde.

Beroepslegers zijn praktisch onbetaalbaar. Derhalve is er geen andere keuze dan een langdurige en zelfs zeer langdurige dienstplicht. Want wij beleven een zeer kritieke tijd in heel West-Europa tegenover de voort-

durende dreiging van een zeer gevaarlijke en parate strijdmacht der Sovjets.

Generaal Kruls voorzag dan ook enige jaren „die wij maar zo goed mogelijk met de ogen dicht moesten zien door te komen”, een aanbeveling van de struisvogelmethode, die wij niet gelukkig achten. Het komt ons voor dat met het oog op de schandalig verwaarloosde defensie de ogen juist wijd geopend dienen te zijn en te blijven. Want generaal Kruls wees er óók op — en wij ontleen dit aan de Tel. —

„de strijdmacht, die Nederland thans eigenlijk pas begint te bouwen, zal nauwelijks meer betekenis hebben dan „een aardig stuk speelgoed voor ministers en generaal” wanneer zij niet wortelt in het volk. Het heeft geen zin, wanneer damescomité's op het laatste moment bivakmutsen gaan breien en zoetgevooid spreken van „onze jongens”.

Hij vroeg dan ook groter medeleven onder alle lagen der bevolking en verklaarde dat het maatschappelijk peil van de reserve-officieren dalende is:

„er moeten meer jongelui uit de daarvoor in aanmerking komende milieus bereid zijn dit offer te brengen. Van de zijde der vakverenigingen zou ook aanzienlijk meer medewerking verleend moeten worden.”

Natuurlijk moet dit allemaal. Maar vroeg generaal Kruls die weleens af waarom die desiderata niet zijn vervuld?

Dit vindt zijn oorzaak in: gebrek

Mr. KRULS
...ziet, generaal.

aan vertrouwen in een leger, dat te veel generaals en hoofdofficieren en te weinig echte soldaten telt, teleurstelling en ontstemming over efficiency in alle takken van dienst, voortdurend tijd verknopen en nutteloos gelummel bij de opleiding, klachten van talloze reserve-officieren (o.a. doktoren, tandartsen e.d.) dat zij hun dringend nodig werk in de burgermaatschappij in de steek moeten laten om hun dagen te verdoen zonder voldoende dagtaak, en nog altoos een overal remmende, dure en schadelijke bureaucratie.

Ziet, generaal, talloze burgers beseffen volkomen dat „offers moeten worden gebracht”.

Zij zijn daartoe ook bereid doch dan is een eerste voorwaarde, dat de nodige efficiency voortdurend en met de grootste energie wordt betracht. Alleen dan kan er vertrouwen zijn, en deze is absoluut noodzakelijk voor het bereiken van offervaardigheid die nodig is wanneer een strijd op leven en dood dreigt.

LINTHORST HOMAN
...voor de kern...

1. „in de strijd om het wezen, om het karakter van het platteland van West-Europa, moeten wij vasthouden aan het voortbestaan van het niet zeer grote gezinsbedrijf. Met onze bevolkingsdichtheid kunnen wij het ons niet veroorloven, de kleine boerenbedrijven te missen. Zouden zij verdwijnen, dan zou ons volksbeeld en ons sociaal-cultu-

ONS BEGINSEL IN HET LICHT VAN DEZE TIJD

Niet slechts een wapen, doch mede een levenshouding

Vrijheid niet voor tweërlei uitleg vatbaar

De waarde van de geestelijke en economische vrijheid is niet altijd even duidelijk te onderkennen geweest, als in de tijd waarin wij op het ogenblik leven. Tussen de twee wereldoorlogen in, leefden wij in ons land ons rustig leventje en beschouwden wij het bezit van de vrijheid als iets vanzelfsprekends. Weliswaar rommelde het af en toe buiten onze grenzen, doch dat deerde ons niet, omdat het nog ver van de landspalen verwijderd bleef. De tweede wereldoorlog heeft ons wel op een zeer wrede wijze wakker geschud en de ontwikkeling die na afloop van deze strijd volgde, heeft er toe bijgedragen, dat aan onze rust en aan ons idealisme een flinke knauw is toegebracht.

Anderzijds hebben wij echter leren zien, van welk een grote betekenis deze geestelijke en economische vrijheid voor ons is. Tenslotte hebben wij moeten erkennen, dat het waarlijk vrij zijn een vraagstuk is geworden van „to be or not to be”. Het zou echter van weinig praktische zin getuigen, indien wij de mening zouden zijn toegedaan, dat die vrijheid zo maar in stand zou kunnen worden gehouden. Zeker niet in een tijd, waarin zij aan de scherpste aanvallen is blootgesteld. Zonder politieke machtsvorming is het te enen male uitgesloten de vrijheid te verdedigen. Het kan daarom van nut zijn te wijzen op de grote betekenis van de V.V.D. als politieke beweging, die zich tot taak heeft gesteld zowel de geestelijke als de economische vrijheid te beschermen en te verstevigen.

Het woord vrijheid is door de eeuwen heen op vele wijzen gebruikt en vooral ook misbruikt. Haar ware inhoud is echter niet voor tweërlei uitleg vatbaar. De vrijheid is er niet om in dienst te worden gesteld van een bepaalde groep of klasse. De vrijheid is er voor een ieder, onverschillig welke maatschappelijke positie hij bekleedt. Het is de kracht van de V.V.D. dat zij hierop met nadruk wijst en haar politieke program op dit streven heeft gebaseerd. Anders is het b.v. bij de socialisten, die ook de vrijheid prediken. Een vrijheid echter ten bate van een bepaalde groep en ten koste van hen, die niet tot deze groep behoren. De vrijheid bij de socialisten heeft altijd in het teken van de klassenstrijd gestaan. Zij willen slechts de vrijheid verschuiven en haar aanwenden om een bepaalde klasse te bevorreken. Doch een dergelijk streven mist de ware zuivere vrijheidsgedachte. Een dergelijk verschijnsel zien wij bij de kerkelijke partijen, die de vrijheid aan banden wensen te leggen, vaak ten eigen bate met miskennis van de verdraagzaamheid ten aanzien van het doen en laten van andersdenkenden.

Het behoeft wel geen uitvoerig betoog, dat een dergelijke uitleg van het begrip vrijheid nimmer algemeen kan zijn. De ware vrijheid is bedoeld voor ieder mens, waarbij het niet aldus moet zijn, dat aan de een grotere voorrechten worden toegekend dan aan de ander. De Volkspartij voor Vrijheid en Democratie stelt zich echter op het standpunt, dat de vrijheid niet is het privilege van een bepaalde groep of klasse. Daarom ook verwierpt zij de klassenstrijd en zoekt zij de weg te vinden, die er toe leidt, alle groepen gelijklijk van de vrij-

heid, zowel in geestelijke als in materiële zin te doen genieten. Een belangrijk streven is hierbij het zoeken naar de synthese tussen kapitaal en arbeid, het zoeken van een oprechte vorm van samenwerking tussen ondernemer en arbeider.

De vrijheid — en dat wordt maar al te vaak vergeten — is geen schat die ons maar zo in de schoot geworpen wordt. Wij zullen voor haar behoud en voor haar juiste verdeling moeten strijden en er offers voor moeten brengen. Dit kan moeilijk geschieden door aan de kant te blijven staan en de actieven de kas-

tanjes uit het vuur te laten halen. Het is ondoenlijk de vrijheid, die wij allen zo zeer begeren, te verdedigen en te behouden buiten het politieke partijverband. Daarom is aansluiting bij onze gelederen noodzakelijk. De strijd van de V.V.D. bepaalt zich niet slechts tot een guldentje meer of een guldentje minder. Deze strijd staat in het teken van de rechten van de vrije mens.

Zij die nog niet bij onze partij zijn aangesloten, doen goed zich hieromtrent eens ernstig te beraden. Zij dienen zich af te vragen, of zij niet steeds de zaak van de vrijheid hebben benadeeld door zich van de politieke strijd afzijdig te houden. En zij, die wel bij de V.V.D. zijn aangesloten, mogen zich wel eens bezinnen op de vraag, of zij in de partij voldoende activiteit hebben ontplooid of dat zij slechts lid op papier zijn gebleven. De moeilijke omstandigheden van deze dag vragen om een ernstige bezinning. Het gaat hierbij niet alleen om onze toekomst, maar ook om die van onze kinderen.

Meer dan ooit zullen wij het verdedigen van de vrijheid moeten zien als een levenshouding, zon-

menswaardig bestaan te behouden en der welke het onmogelijk is een op te bouwen. Het behoud van de vrijheid vraagt offers. Offers vooral in tijd. Dit offer kan echter nu nog worden gebracht. Achter het IJzeren Gordijn zuchten miljoenen, die zouden wensen dat zij nog in staat waren deze offers te brengen. Er zuchten tevens duizenden, die met het zelfverwijt hebben te kampen, dat zij vergaten hun aandeel bij te dragen, waardoor zij de weerstand van de vrijheidsgedachte in een belangrijke mate hebben gebroken.

Bij ons is het nog niet zover en wij hopen, dat het ook nooit zover komt. Doch deze ontwikkeling hebben wij voor het overgrote deel in eigen hand. Men neme dit alles niet te licht en breke met de slechte gewoonte zich te onttrekken aan de elementaire plichten, die op de staatsburger rusten. Het mag tenslotte niet zo zijn, dat wij wel profiteren van de rechten die de vrijheid ons verschafft, terwijl wij nalaten de plichten die er uit voortvloeien, na te komen.

Mogen wij deze overpeinzing besluiten met een Koninklijk woord dat zo treffend zegt: „Alleen falen wij, samen winnen wij”.

G. STEMPHER.

» Productiviteit moet omhoog «

Dr. Willem Drees zegt het ook

„De productiviteit moet omhoog”, een zin die we, vooral de laatste tijd, vele malen, komende uit vele monden en pennen, hebben kunnen horen en lezen. Waarom moet de productiviteit omhoog? En hoe? Wat helpt het ons Nederlanders en wat gebeurt er als die productiviteit nu eens niet naar boven gaat? Dat zijn zo ongeveer de vragen, die bij ons allemaal opkomen als het over dit vraagstuk gaat.

Het Parool meent ook, dat de productiviteit omhoog moet en daarom heeft het blad een rubriek geopend onder bovenstaand opschrift en met bovenstaande aanhef.

De eerste Nederlander, wien men naar zijn mening op dit gebied heeft gevraagd is de minister-president, dr. W. Drees, die — naar onze mening — enkele zeer behartigenswaardige dingen heeft gezegd. Voor de lezers van ons blad zijn die uitspraken op zichzelf weliswaar niets nieuws, maar het feit, dat zij uit de mond van een vooraanstaand socialist komen is wel iets bijzonders.

Zijne Excellentie merkte o.a. op, dat wij nog altijd buitenlandse hulp nodig hebben om het huidige economische peil te handhaven. Om ons te kunnen redden zonder Marshall-hulp, zullen we om te beginnen al méér moeten produceren. In verband met de snelle bevolkingstoename, achtte de minister-president onze taak veel moeilijker dan van andere landen. Onze consumptie stijgt dus ook sneller dan elders, zo vervolgde Z.E., en willen wij al die mensen werk geven, dan zullen wij veel moeten investeren. Investeren in een groter deel van het nationale inkomen dan elders, we moeten aan de arbeiders van de toekomst denken.

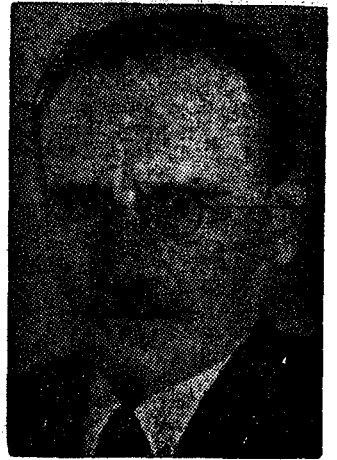
Op de vraag of er harder moet worden gewerkt, antwoordde de heer Drees, dat er in de eerste plaats doelmatiger moet worden gewerkt, en dat ook de arbeiders zelf in hun eigen belang zich zodanig moeten geven als zij in redelijkheid kunnen. Er is echter, als het om verhoging van de pro-

ductiviteit gaat, altijd een vrees, dat de werkloosheid er door wordt bevorderd. Men moet er de nadruk op leggen, dat op den duur juist de werkloosheid beter voorkomen kan worden, aangezien hogere productiviteitsuitgaven, zou men zich thans kunnen afvragen of ook de minister-president, door de praktijk daartoe gebracht, zich op zekere punten begint te distancieren van de socialistische opvattingen. De hierboven geciteerde puntent lagere kostprijzen betekent en dus uitbreidingsmogelijkheden, aldus de minister, die even verder toegeeft, dat de nivellering, die door de loonpolitiek is ontstaan, natuurlijk nadelen heeft. Men mag, aldus schrijver, met nivellieren niet te ver gaan, er moet een prikkel blijven tot scholing.

Tenslotte geloofde de minister dat verlenging van de werktijden slechts in speciale gevallen zin zou hebben. Wel voelde hij voor meer werken in tarief en in ploegen. Tot zover de minister-president, dr. W. Drees.

Na de recente uitspraken van minister Liefstuck in verband met de door Z.E. noodzakelijk en mogelijk geachte bezuiniging op de staats-ten uit het interview, dat dr. Drees een verslaggever van Het Parool toestond, getuigen van een werkelijkheidszin, welke bijna liberaal aandoet. Dat wij ons huidige economische peil niet zullen kunnen handhaven, wanneer de Marshall-hulp wegvalt en dat wij dan méér zullen moeten gaan produceren, is door ons in deze kolommen al eerder betoogd. Dit

geldt eveneens voor het feit, dat wij meer zullen moeten investeren, willen wij — met het oog op de snelle toename van onze bevolking — voor voldoende werkgelegenheid zorgen. Maar dan moet men, en tot deze uitspraak is dr. Drees nog niet gekomen, een gunstige sfeer scheppen

Dr. W. DREES
... ja ...

waarin het investeren wordt aangemoedigd in plaats van, zoals thans nog het geval is, wordt belemmerd.

Dat werkloosheid in de toekomst slechts kan worden voorkomen door hogere productiviteit, welke weer op haar beurt zal worden bevorderd door investeringen en doelmatiger (langer en harder?) werken, is onzerzijds ook al meer betoogd, evenals het feit, dat de nivellering, die door de huidige loonpolitiek is ontstaan, nadelen heeft (deze remt n.l. de productie) en dat er een prikkel moet blijven tot scholing (welke prikkel alleen door een hogere beloning kan worden bereikt).

Wij verheugen ons, dat dit alles nu eens van socialistische zijde, en nog wel op het hoogste niveau, is gezegd. Het ware te wensen, dat de opvattingen van dr. Drees in brede kring van de P.v.d.A. weerklink zou vinden.

WIE WERKEN MEE AAN DE NEDERLANDSE RAAD DER EUROPESE BEWEGING?

Voor degene, die niet op de hoogte is van opzet, doel en werkwijze van de Nederlandse Raad, zij gezegd, dat deze Raad 320 leden telt en is opgericht op 17 November 1948, met het doel werkzaam te zijn voor het tot stand komen ener Federatie van Europese landen ter verzekering van de vrede en veiligheid dier landen; ter handhaving van de vrijheden en rechten der Europese volken en van de bewoners dier landen, alsmede ter bevordering van de welvaart en sociale gerechtigheid voor allen in Europa, zoals is vastgelegd in Art. 2 der Statuten. Zij tracht dit te bereiken langs drie wegen: a. Coördinatie (één secretariaat voor alle samenstellende delen der Raad); b. Voorlichting ten behoeve van parlement, regering, pers en onder alle lagen der bevolking inzake plannen en resultaten der Europese Beweging in ons land en elders in Europa; opvoeding van elke burger tot Europees denken; c. Studiewerk te verrichten door deskundigen in b.v. studiegroepen inzake Europese vraagstukken.

De Raad is samengesteld uit acht onderdelen, n.l. 1. de Economische Liga voor Europese Samenwerking (Eles). Dit is een economische studiegroep, waarin o.a. zitting hebben werkgevers, vertegenwoordigers van vakcentrales en specialisten op economisch gebied. 2. de Beweging van Europese Federalisten (B.E.F.). Dit is de enige ledenwervende organisatie en speciaal belast met de propaganda. 3. De Nouvelles Equipes Internationales (N.E.I.), waarvan de nationale equipés in Nederland wordt gevormd door de Kath. Volks Partij. 4. De Nederlandse Studentenvereniging voor Wereld-rechtsorde. 5. De Nederlandse Jongeren Raad der Europese Beweging. Hierbij is ook de J.O.V.D. aangesloten. 6. Vertegenwoordigers van de grote politieke partijen. Drs. Korthals treedt op als vertegenwoordiger der V.V.D. en is een der vijf vice-voorzitters van de Raad. 7. De parlementaire groep voor federale vraagstukken. Deze groep is gevormd in 1948 door een vijftigtal eerste en tweede kamerleden met het doel vraagstukken, samenhangende met de Europese federatie te bestuderen. 8. de Contactgroep voor Vrouwen. Deze groep wil het contact zijn tussen de Nederlandse Vrouwenverenigingen en de Raad. Haar leden zijn vertegenwoordigsters van een vereniging of groep. Zo hebben hierin zitting voor het Nederlandse Vrouwen Comité (N.V.C.) de secretaresse Mej. Van Veen, voor de Nationale Vrouwenraad de waarnemende voorzitter Mej. A. C. Schippers, vervolgens van elk der Vrouwengroepen van de politieke partijen een vertegenwoordigster, verder van de groepen, die zich op internationaal terrein bewegen twee leden (één ervan is Mr. ten Broecke Hoekstra, een onzer Haagse gemeenteraadsleden) en een afgevaardigde van elk der samenstellende delen van de Raad.

De vrouwelijke parlementsleden, wier taak tevens ligt op internationaal terrein, behoren tot onze leden. Voor de V.V.D.'ers dus Mevr. J. Fortanier-de Wit. Om de groep niet te groot te maken zijn, waar mogelijk, verschillende vertegenwoordigingen in één persoon verenigd.

De Contactgroep tracht de werkwijze van de Raad te steunen op de wijze, die speciaal voor Vrouwen geschikt is, door in de bestaande Vrouwenverenigingen belangstelling te wekken voor de federale gedachte. Zij doet dit door publicaties in bestaande vrouwenbladen en door de verenigingen op te wekken leden van de Contactgroep voor haar te laten spreken.

De Raad wordt bestuurd door een uitvoerend Comité, bestaande uit 30 leden, afkomstig uit de acht samenstellende delen. In dit uitvoerend Comité hebben drie Vrouwen zitting, één voor de K.V.P., voor de C.H.U. en voor de V.V.D.; de laatste is tevens voorzitter van de Contactgroep.

De Raad geeft een courant uit: Nieuw-Europa, die eens per maand verschijnt. De redactie wordt gevormd door vakmensen van verschillende politieke richtingen. Onze richting is hierin vertegenwoordigd door Mevr. Haitsma Mulier-van Beusekom. Het uitvoerend Comité heeft commissies gevormd, een politieke en een culturele. Over 't werk dezer commissies vertel ik U een volgende keer iets.

A. J. P. Wibaut-van Gastel
Voorzitter Contactgroep v. Vrouwen.

IK DENK AAN DE STAATSKAS

Verleden week heeft Mevr. Stemler-Tjaden over dit onderwerp geschreven. Zelf ben ik volslagen leek op dit terrein, wat me natuurlijk niet belet (zo is de mens nu eenmaal) om er een opinie op na te houden. Die opinie wil ik hier graag weergeven, in de hoop op ophelderende meningen van anderen.

Bij het Voortgezet Lager Onderwijs, zo lazen wij, zullen de meisjes kooklessen ontvangen. Prachtig; niets tegen; alles voor. Maar wie moeten die lessen geven? Liefst de huishoudscholen, zegt Mevr. Stemler. In elk geval de kookleraresen, veronderstel ik.

Als ik het goed begrepen heb, is er echter op huishoudgebied maar één bevoegdheid tot lesgeven (gesplitst dan in koken, wasbehandeling, enz.). Dat wil zeggen, dat eenzelfde bevoegdheid vereist is, om op te leiden tot volslagen eerste krachten op dit terrein en zelfs tot de eigen collega's, als voor het geven van het primaire onderwijs.

Laten we de eerste taallessen geven door een doctor in de letteren?

Om de kinderen erwtensoepe en zuurkool te leren bereiden is toch niet iemand nodig, die doorkneet is in het maken van de zaligste taarten en de meest verfijnde schotels, een relatief dure kracht?

Ja, nu krijg ik het natuurlijk met de huishoudleraresen aan de stok, maar ik denk aan onze beroemde staatskas, waaruit maar steeds méér salarissen betaald moeten worden.

We hebben lagere acten Tekenen, Frans en weet ik wat al meer. Waarom dan ook niet dat kookonderwijs enz. gesplitst in lager en middelbaar, met verschillende salariering?

J. H. S.

Het Hoofdbestuur heeft vergaderd

Zaterdagmorgen, 25 November, vergaderde het Hoofdbestuur te Utrecht.

Ingekomen waren brieven van de heren J. L. Pierson Azn. en Mr. W. Kok, dat zij tot hun spijt genoodzaakt zijn zich uit het Dagelijks Bestuur terug te trekken, de eerste wegens persoonlijke omstandigheden, de tweede wegens gezondheidsredenen.

Aan Mr. A. A. Land werd op zijn verzoek in verband met het aanvaarden van een functie in het bedrijfsleven per 1 December 1950 ontslag verleend als secretaris van de partij.

De datum van de jaarlijkse Algemene Vergadering in 1951 werd vastgesteld op Vrijdagavond 16 en Zaterdag 17 Maart. De voorlopige agenda werd opgemaakt.

Een uitvoerige gedachtenwisseling had plaats over de vraag, in hoeverre medewerking kan worden verleend aan het tot stand komen van bijzondere scholen, voorzover de wet hier toe niet verplicht. Het Hoofdbestuur was van mening, dat niet principiële maar zakelijke motieven hierbij de doorslag moeten geven. Aan de Vereniging van Staten- en Raadsleden zal worden verzocht deze vraag nader in haar midden aan een bespreking te onderwerpen.

Een verzoek van de V.A.R.A. om medewerking te verlenen aan een radio-debat voor haar microfoon over de vraag, of arbeidstijdverlenging onvermijdelijk of wenselijk is, werd afgewezen, omdat het Hoofdbestuur meende, dat, zolang het radiobestel zo geregeld is als thans en niet aan alle politieke partijen op basis van gelijkheid geregeld zendtijd ter beschikking gesteld wordt, onze partij alleen voor de microfoon kan komen, indien het de bestaande omroepverenigingen eens belieft ons daarvoor uit te nodigen, hetgeen alleen geschiedt op momenten en over onderwerpen, die zij, zoals thans ook de V.A.R.A., eenzijdig bepalen. Zolang deze onjuiste toestand gehandhaafd wordt, kan het Hoofdbestuur dergelijke uitnodigingen niet aanvaarden.

Gehandhaafd werd het standpunt van het Hoofdbestuur, dat onze geldmiddelen niet toelaten door de partij als zodanig subsidie te verlenen aan doeleinden, die, hoe sympathiek ook, niet rechtstreeks tot het terrein van haar werkzaamheden behoren.

De Partijraad heeft vergaderd

Zaterdagmiddag, 25 Nov., kwam de Partijraad te Utrecht bijeen ter bespreking van de vraag, op welke wijze de beste samenwerking tot stand kan komen tussen de partij, het Hoofdbestuur en de Kamerfracties.

Voorts werd ook van gedachten gewisseld op welke wijze de propaganda in de naaste toekomst het beste gevoerd zou kunnen worden. De vergadering droeg een huishoudelijk karakter en van verschillende zijden werden nuttige wenken gegeven, waarvan het Hoofdbestuur bij de verdere uitwerking van de plannen goed gebruik zal kunnen maken. De vergadering was druk bezocht en niet-tegenstaande de meningen aanvaankelijk nogal uiteen liepen, kwam men op verschillende punten vrijwel tot overeenstemming, terwijl over enkele andere punten het Hoofdbestuur zich nader zal beraden. De Partijraad zal veelvuldiger dan tot dusverre bijeenkomen ter versteviging van het contact in de partij en voorts zullen provinciegewijs vergaderingen worden belegd van de verschillende centra-

Mededeling van het Hoofdbestuur

Ter voldoening aan art. 41 lid 2 en art. 42 van het Algemeen Reglement, deelt het Hoofdbestuur mede, dat de Jaarlijkse Algemene Vergadering in het jaar 1951 zal worden gehouden op Vrijdagavond 16 en Zaterdag 17 Maart in het Gebouw voor Kunsten en Wetenschappen te Utrecht.

In deze vergadering zullen, na de openingsrede van de voorzitter, aan de orde komen de jaarverslagen van de secretaris en de penningmeester, de verkiezing van leden van het Hoofdbestuur, de bespreking van het beleid van de Kamerfracties, een wijziging van het reglement op de candidaatsstelling voor leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal en de vaststelling van het Werkprogramma.

Afdelingen en centrales, die voorstellen wensen te doen tot wijziging of aanvulling van deze opgave, kunnen deze — vergezeld van een toelichting — vóór 24 December a.s. bij het Secretariaat inzenden (art. 42 lid 2 van het Algemeen Reglement).

Bij de verkiezing van leden van het Hoofdbestuur zal niet alleen voorzien moeten worden in de plaatsen, welke openvallen door periodieke afreding, waarover in ons vorig nummer een mededeling is verschenen, doch ook in een tweetal tussentijdse vacatures in het Dagelijks Bestuur, ontstaan door ontslagneming van de penningmeester, de heer J. L. Pierson Azn., wegens persoonlijke omstandigheden en van het lid van het Dagelijks Bestuur, Mr. W. Kok, wegens gezondheidsredenen.

Van de periodiek aftredende leden van het Hoofdbestuur, die herkiesbaar zijn, is thans ook bericht ontvangen van de heren R. Th. J. le Cavalier te Amsterdam en L. Spaanderman te Hilversum, dat zij bereid zijn zich een herkiezing te laten welgevalen.

Overeenkomstig het bepaalde in art. 34 lid 2 van het Algemeen Reglement, kunnen kandidaten voor de vervulling van de hierboven genoemde vacatures vóór 1 Februari 1951 door de afdelingen aan het Algemeen Secretariaat worden opgegeven. Als candidaat worden slechts zij aangemerkt, die zich schriftelijk bereid hebben verklaard een candidatuur te aanvaarden.

De Secretaris:
Mr. J. RUTGERS.

les, tot welke vergaderingen ook de leden van de Staten-Generaal, de Provinciale Staten en de gemeenteraden, die lid zijn van onze partij, zullen worden uitgenodigd. Opvallend was de goede geest, waarin de discussies gevoerd werden, zoals de voorzitter in zijn slotwoord tot zijn vreugde mocht vaststellen.

Onze jongeren (I)

Het verheugt ons op deze plaats met enkele woorden melding te kunnen maken van de wel zeer geslaagde Algemene Jaarlijkse Vergadering, die onlangs te Amsterdam werd gehouden door de Jongeren Organisatie Vrijheid en Democratie (J.O.V.D.). Het was thans voor de tweede maal in haar nog jeugdig bestaan, dat de J.O.V.D. in een jaarlijks congres bijeenkwam.

Met genoegen hebben wij geconstateerd, dat het zelfvertrouwen en de bekwaamheid waarmee diverse problemen werden aangepakt in een aanzienlijke mate zijn toegenomen. De J.O.V.D.-ers hebben met dit congres een uitstekende indruk gemaakt en de reeds gekoesterde verwachtingen gesterkt, dat zij een actieve en enthousiaste groep vormen, die zich met de nodige ernst voorbereidt om in de toekomst met kennis van zaken de taak van de ouderen over te nemen. Er is op dit congres hard gewerkt en men mag zeggen, dat de J.O.V.D. zich thans wel definitief een belangrijke plaats heeft weten te verzekeren onder de jeugdorganisaties van de meest uiteenlopende aard. De aanwezigheid ten congresse van mr. Rutgers, de partij-secretaris van de V.V.D., werd door de jongeren op zeer hoge prijs gesteld, omdat hieruit opnieuw bleek, dat de betekenis van het belangrijke en moeilijke werk, dat door de jongeren wordt verricht, door de ouderen wordt onderkend en naar waarde wordt geschat. De vlam van de vrijheid door de ouderen ontstoken, vindt gelukkig talloze jonge handen om haar te beschermen en haar te laten voortbranden. Voorwaar een wetenschap, die ons oprecht kan verheugen.

Onze jongeren (II)

Dat de weg, die onze jongeren in de J.O.V.D. gaan bewandelen, een juiste en welgekozen is, blijkt o.m. uit het besluit van het J.O.V.D.-congres, om zijn hoofdbestuur op te dragen, de statuten in diervoege aan te vullen, dat duidelijker dan tot nog toe tot uiting komt, dat de organisatie haar werkzaamheden voornamelijk wil richten op de studie en verbreiding van liberale beginselen op staatkundig, maatschappelijk en cultureel terrein en dat zij niet zelfstandig wenst op te treden in de praktische politiek. Zij wil m.a.w. slechts zijn een leerschool, een organisatie, waarin het mogelijk is, dat de jongeren de economische en politieke vraagstukken grondig bestuderen, opdat men in de toekomst in staat zal zijn, zich als een geschoold staatsburger(es) in de praktische politiek te bewegen. Wij menen het aanwezig zijn van een dergelijke mentaliteit ten zeerste te kunnen toejuichen, omdat onze jongeren hiermee opnieuw en uitdrukkelijk de wens te kennen geven, niet verder te willen springen dan hun polsstok lang is. Vooral ook in psychologisch opzicht lijkt ons de door de J.O.V.D. uitgestippelde weg juist, omdat zij op deze wijze vele jongeren tot zich trekt, die er zich niet toe aangetrokken gevoelen en zich ook nog niet in staat achten, zich onmiddellijk met vraagstukken van praktische politiek bezig te houden. Moge het de J.O.V.D. gegeven zijn zeer vele Nederlandse jongeren in haar leerschool te verenigen, opdat de liberale beginselen in toenemende mate worden verbreid en uitgedragen.

Dwaas

De Nederlandse Maatschappij tot Redding van Drenkelingen heeft onlangs drie Zaandammers onderscheiden, omdat zij op 23 Februari j.l. een 7-jarige jongen van de verdrinkingsdood hebben gered. Het bijzondere van de huldiging was, zo lezen wij in het Algemeen Handelsblad, dat de dame, die het eerst te water sprong, niet is onderscheiden. Zij heeft het bewusteloze kind al zwemmende boven water gehouden, maar zij bleek niet in staat te zijn het aan de kant te brengen. Toen zij zag, dat een 18-jarige plaatsgenoot haar assistentie kwam verlenen, gaf zij het kind over. Andere mensen waren toen komen opdagen om het kind over te nemen en om de levensgeesten op te wekken. De redster, die toch het initiatief voor de redding had genomen en zeer grote inspanningen heeft verricht, voldeed niet aan artikel 32 van het reglement der maatschappij, waarin staat vermeld, dat ieder een onderscheiding krijgt, wanneer hij „meehelpt de levensgeesten op te wekken”. Het gevolg is geweest, dat de 18-jarige jongeman, die dus het kind had overgenomen van de redster, een zilveren draagmedaille kreeg, zomede een bedrag van f 75.—. De twee overige mensen, die niet in het water waren geweest, doch hadden geholpen om de levensgeesten op te wekken, kregen de bronzen medaille met getuigschrift benevens een bedrag van f 40.—. De redster kreeg niets. Wij kunnen niet anders zeggen, dan dat wij een dergelijk reglement volkomen dwaas vinden en nog dwazer de houding om zich op een dusdanige manier aan de formulering ervan vast te klampen, als in het onderhavige geval is geschied.

AFDELINGSSECRETARISSEN:

Onze administratie is gaarne bereid met U te spreken over de mogelijkheid van uitbreiding van onze lezerskring.

N.V. Lijm- en Gelatinefabriek

„Delft”

Fabrieksmerk
TWEË TORENS

Tel. 106-363 — Delft

Voor dagelijks gebruik!

DE JONG'S CHOCOLADE

CHOCOLADE HAGELSIAG.

De eenige echte!

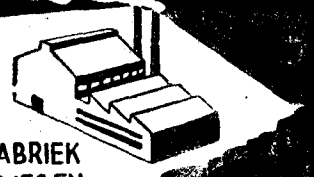
N.V. BOELE'S

Scheepswerven en Machinefabriek

BOLNES

Nieuwbouw en reparatie

DAKEN - VLOEREN

N.V. BETON- & PLATENFABRIEK
%GEBRS. MYNLIFF NIMEGEN

TEL 20539

DE ROTTERDAMSCHЕ DROOGDOK MIJ. N.V.

N.V. Staalraadkabel- en Herculestouwfabriek

voorheen

J. C. DEN HAAN

GORINCHEM

INARCHITECTUUR — BOOMKWEKERIJEN

Ontwerpen
Aanleggen
Onderhouden

GIJSB. VURENS

Ringvaartweg 98 - Rotterdam (O.) • Tel. 22114

Er zijn vele soorten tarwegriesmeel. De beste is verpakt door een der grootste meelfabrieken van Nederland: Wessanen. Een oude naam, die een uitstekend product garandeert.

WESSANEN'S VERPAKTE LEVENSMIDDELEN

U eet er niet beter!

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Zaterdag 9 Dec. 1950 No. 138

DE QUADRATUUR
VAN DE CIRKEL ?

pag. 5

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

ANGSTIGE DAGEN

*Europa heeft een taak
in deze wereld*

De berichten aangaande het Koreaanse conflict zijn de laatste tien dagen wel uitermate somber geweest. Twee weken geleden begon MacArthur zijn groot offensief, waarvan hij zelf zo veel verwachtte, dat hij aan zijn optimisme uitdrukking gaf in de woorden: met Kerstmis thuis. Het is wel geheel anders gelopen, dan de uitspraak van de Amerikaanse generaal deed veronderstellen. Daarover wensen wij evenwel geen oordeel uit te spreken, zomin als over hetgeen thans te verwachten is. De vraag van oorlog of vrede wordt voor een zeer belangrijk deel bepaald door de krachtverhouding tussen de partijen. Als buitenstaander doet men verstandig daar maar niet in te treden.

Toch kunnen wij hetgeen zich thans afspeelt niet voorbijgaan. Daarvoor is de zaak te ernstig. Weder lopen wij langs de afgrond en een keer te meer worden wij er aan herinnert, dat het vreselijkste op elk ogenblik kan losbarsten. Wederom staan wij hier in West-Europa voor de vraag: „en wat hebben wij nu gedaan om zo krachtig mogelijk te zijn en om door onze kracht eventueel in staat te zijn een oorlog te voorkomen?”

Deze vraag stellende, zullen wij alweer geen ander antwoord kunnen geven dan dat er veel gepraat en weinig gehandeld is. Wij willen hiervan in deze ernstige ogenblikken niet meer zeggen. Laten wij alleen hopen, dat wij nog de gelegenheid zullen hebben om een behoorlijk verdedigingsapparaat op te bouwen.

Wanneer wij dit neerschrijven, willen wij tevens aan een bepaald punt aandacht schenken. Op het congres over de buitenlandse politiek, dat de Partij van de Arbeid deze dagen heeft gehouden, heeft de heer Vorrink gemeend een opmerking te moeten maken, die klaarheid vereist. De heer Vorrink betoogde — volgens het verslag in Het Vrije Volk — dat er „bij de burgerlijke partijen nog te veel lieden (zijn), die niet begrijpen dat er in de wereld twee bomen staan: aan de ene worden zij, de burgerlijken, en aan de andere worden wij, de socialisten, opgehangen”. Hierover willen wij, gezien de geweldige zaken, die thans aan de orde zijn, niet veel zeggen. Alleen vrezen wij, dat de heer Vorrink de mensen uit de „burgerlijke” groepen te weinig kent. Die weten waarlijk wel, dat de communisten zich in het bijzonder richten tegen hen, die niet tot de arbeidersklasse behoren.

Een andere opmerking van de heer Vorrink raakt een principiële kwestie. Volgens het verslag heeft de voorzitter van de Partij van de Arbeid ook gezegd: „Helaas begrijpt men in de bourgeoisie nog te weinig, dat de wil van de arbeidersklasse om haar levenspeil te handhaven aanvaard moet worden als een eis van gerechtigheid”.

Wij gaan er aan voorbij, dat de heer Vorrink het in deze dagen nodig acht het stokpaardje van de klassestrijd weer eens van stal te halen. „Bourgeoisie” en „arbeidersklasse” worden door hem tegenover elkaar gesteld, alsof wij nog in de 19e eeuw leefden en alsof wij niet een ontwikkeling hadden gekend, die bijvoorbeeld haar natuurlijke bekroning in de Stichting van de Arbeid heeft gevonden, een stichting tot welke oprichting

mede het initiatief is genomen door één der onzen, de huidige minister van Buitenlandse Zaken, mr. Stikker.

Maar afgezien hiervan. Wij kunnen de heer Vorrink geruststellen, dat bij ons althans volledig begrip bestaat voor het verlangen dat de arbeidersklasse haar levenspeil wenst te handhaven. Maar bij de heer Vorrink en de zijnen bestaat onvoldoende besef voor het feit, dat ook andere groepen gaarne het eenmaal bereikte levenspeil zouden willen handhaven. En ons bezwaar is, dat de socialisten aan het begrip arbeidersklasse maar een zeer beperkte betekenis toekennen en voorts ook nimmer besef tonen, dat duizenden zelfstandigen, die het waarlijk niet „beter” hebben dan vele in loondienst zijnden, vaak de lasten moeten dragen, die men aan anderen blijkbaar niet mede te dragen wil geven. Er is bij ons volledig begrip voor de wens om een eenmaal bereikt levenspeil te willen handhaven, maar wij weten, dat wanneer men bedreigd wordt op een wijze als thans het geval is, zeer grote offers gebracht moeten worden om in staat te zijn een behoorlijk verdedigingsapparaat op te bouwen. En niet door enkele groepen moeten die offers worden gebracht, maar door het gehele volk. Wij weten zeer wel, dat de opbouw van een verdediging weinig zin heeft wanneer men tegelijkertijd de omstandigheden voor de grote massa zo maakt, dat deze een bolsjewisering met zich brengen moet. Maar wij weten ook, dat men bij de opbouw van de defensie ook voor onoverkomelijke moeilijkheden staat wanneer men niet bereid is van ieder een offer te vragen en daarvan bepaalde groepen wil vrijstellen. Als de heer Vorrink dat wenst, dan zijn wij het daarmee niet eens.

Bij de strijd op Korea zijn wij van het begin af betrokken geweest. Ons land behoorde tot de eersten, die deelnamen aan de collectieve actie tegen de rechtsschenners. Wij hebben ons indertijd met het standpunt der Regering accoord verklaard en onder de huidige omstandigheden wensen wij aan deze accoordverklaring te herinneren. Wij weten, dat er waren, die de Veiligheidsraad hadden willen zeggen: „Ziet, gij hebt ons met betrekking tot Indonesië op zo uiterst onbevredigende manier behandeld, wij wensen nu ook buiten de moeilijkheden in Korea te blijven”. Dat standpunt mochten wij en konden wij niet innemen. Wij mochten het niet, omdat wij dan ontrouw zouden zijn aan één der grondbeginselen van de Organisatie der Verenigde Naties — het collectief optreden tegen een agressor —, wij konden het ook niet, omdat men de strijd in Korea niet los kan zien van de bedoelingen van de agressor om uiteindelijk de Westerse beschaving ten onder te brengen.

Het optreden van de strijdkrachten der Verenigde Naties in Korea is met wisselend resultaat gepaard gegaan. In den beginne zijn de verbonden troepen tot op een uiterst klein gebied teruggedrongen geweest, tot voor kort echter beheersten zij bijna het gehele schiereiland en nu is al weer sprake van een tweede Duinkerken. Zou dit laatste zich verwerkelijken, dan zou zulks voor het aanzien van het Westen een ontzaglijke klap zijn. Maar laten wij ons ook hier niet mee bezig houden. Wel moet een kwestie aan de orde worden gesteld die in dit verband van principiële betekenis is. Er zijn namelijk

merkwaardige berichten verschenen, die zouden doen vermoeden, dat bij verscheidene regeringen de mening heeft bestaan, dat MacArthur te ver is gegaan.

De Engelse minister van defensie Shinwell heeft verklaard, dat MacArthur verder was gegaan „dan het doel, dat, naar wij aannemen, aan de campagne in Korea was gesteld”. Weliswaar is hier weer een soort tegenspraak op gevolgd, maar de New York Times heeft bericht, dat minister Stikker de Amerikanen ook zou hebben doen weten terughoudend te staan ten opzichte van het laatste offensief van MacArthur. De Volkskrant van Woensdag vermeldde dit.

Men krijgt uit deze en andere berichten toch wel de indruk, dat verscheidene regeringen althans niet ingenomen zijn geweest met de laatste zet van MacArthur. Trouwens, de opmerkingen van Truman over de atoombom hebben ook nogal wat schrik doen ontstaan.

En dan doet zich onmiddellijk de vraag voor wat de invloed der West-Europese staten is geweest bij deze onderneming, die toch uitermate grote risico's in zich hield en houdt. In dit verband willen wij herinneren aan datgene wat wij in de afgelopen tijden met betrekking tot de noodzaak van Europese eenheid hebben gezegd en in het bijzonder willen wij aanhalen wat mr. Oud bij de jongste algemene beschouwingen daarover naar voren heeft gebracht. In de avondvergadering van 9 Nov. heeft de heer Oud o.m. gezegd:

„Die aaneensluiting van Europa zal bovendien een heilzaam tegenwicht kunnen vormen tegen een al te grote invloed van de Verenigde Staten van Amerika. Ik ben begonnen met te zeggen — en ik wil dit gaarne nogmaals onderstrepen —, dat ik grote sympathie heb voor de Verenigde Staten van Amerika en dat ik dankbaar ben voor hetgeen zij doen. Ik hoop, dat de samenwerking van het Westen met de Verenigde Staten blijvend zal zijn, maar ik geloof, dat een al te grote Amerikaanse hegemonie juist voor die samenwerking op de duur gevaarlijk kan blijken en dat het daarom noodzakelijk is, dat wij de Europese eenheid bevorderen. Daardoor kan Europa op de duur een factor van meer betekenis worden en kan waarschijnlijk de samenwerking beter worden bevorderd, dan wanneer een volstrekte Amerikaanse hegemonie blijft bestaan.”

Wij hebben de indruk, dat de zaken niet steeds zo worden gezien, maar het lijkt goed dit toch duidelijk te zeggen. De Amerikanen steunen ons op een wijze, die respect afdwingt, en wij kunnen niet buiten hun steun. Duidelijk is ook, dat onze grote belangen gelijk gericht zijn. Maar dit alles mag ons toch niet voorbij doen zien, dat wij in de wereld twee geweldige blokken hebben en dat Europa alleen iets in de melk te brokkelen kan hebben wanneer het als eenheid optreedt en niet een verzameling van landen is, die stuk voor stuk niet veel te zeggen kunnen hebben. En bedenken wij ook, dat voor een goede ontwikkeling in de wereld een eigen plaats van Europa nodig is, want de staatslieden van een verenigd Europa zullen invloed kunnen uitoefenen, omdat Europa als eenheid een macht representeert. En de wereld zal winst hebben wanneer Europa de daar aanwezige kennis en ervaring inzake het wereld-politieke gebeuren op goede wijze ter beschikking kan stellen. Laten wij ook goed beseffen, dat dit alles mede nodig is, omdat, al moge de strijd thans in Azië woeden, de ondergang van West-Europa toch het doel van de agressor blijft. K.

☆ parlementaire flitsen ☆

Economisch regeringsbeleid heeft onze instemming

Defensie: Minister s' Jacobs daden zullen wij afwachten

Kon de heer Den Hartog kort geleden mede namens zijn fractiegenoten in de Tweede Kamer verklaren, zich in de grote lijnen wel met het beleid van de minister van Landbouw te kunnen verenigen, dezelfde verzekering kon de heer Cornelissen de vorige week geven aan minister Van den Brink, bij de bespreking van diens begroting van Economische Zaken. De verzekering van de heer Cornelissen kon zelfs veel minder voorwaardelijk zijn dan die van zijn agrarische fractiegenoot, die immers, zoals wij in onze vorige Kroniek hebben aangetoond, toch nogal enige slagen om de arm moest houden en een aantal bedenkingen tegen de nadere uitwerking en tegen de wijze van uitvoering van de eenmaal vastgestelde richtlijnen voor het beleid moest aanvoeren. Met het economische beleid, zoals minister Van den Brink, in het kader van de algemene Regeringspolitiek, dat voert, kunnen wij ons, gezien de economische wereldverhoudingen van heden, inderdaad volgaarne verenigen. Hetgeen de heer Cornelissen bij deze begrotingsbehandeling naar voren bracht, was dan ook voor een belangrijk deel een ondersteuning van dit beleid en de „critische noot“ kon zich beperken tot het formuleren van een aantal verlangens op bepaalde onderdelen. Daarbij dient te worden opgemerkt, dat het hoofdstuk „Industrialisatie“ bij deze begroting niet werd behandeld. De over dit onderwerp door de minister ingediende industrialisatie-nota zal afzonderlijk worden besproken. Voor het vraagstuk der industrialisatie en van de werkgelegenheid is enige tijd geleden een commissie benoemd, waarvan drs. Korthals lid is. Men mag verwachten, dat deze belangrijke vraagstukken in het begin van het nieuwe jaar in de Kamer aan de orde zullen komen.

Wat de nagestreefde liberalisatie betreft stelde onze woordvoerder er prijs op te verklaren, dat hetgeen nagestreefd wordt onze instemming kan hebben. Wij kunnen alleen maar betreuren dat niet meer resultaten konden worden bereikt. De moeilijkheden, die worden opgeworpen, komen echter zeker niet in de eerste plaats van Nederlandse zijde en het zou voor onze industrie stellig van zeer grote waarde zijn, indien de bestaande bezwaren op korte termijn uit de weg konden worden geruimd. Er kan niet worden ontkend, dat liberalisatie ook een verzwaaarde concurrentie tot gevolg kan hebben en dat bepaalde Nederlandse industrieën hier wellicht nadeel van zullen ondervinden. Dat zal dan echter als een offer in het landsbelang moeten worden aanvaard, teneinde het gestelde doel te bereiken.

Instemming kon de heer Cornelissen in het algemeen ook betuigen met het sedert de gebeurtenissen in Korea gevolgde prijzenbeleid. Een wijs en voorzichtig beleid, dat er op gericht is, in de eerste plaats te waken voor de belangen van de consumenten, maar waarbij tegelijk toch ernstig wordt rekening gehouden met de belangen van de onderscheidene „schakels“ in de handel. Een stringente prijscontrole, zoals wij die enige jaren geleden hebben gekend, zou in strijd zijn met de grotere vrijheid, welke men het bedrijfsleven inmiddels heeft toegekend en met de veel grotere ruimte op de goederenmarkt. Bovendien kan thans werd gesproken worden van grote kwaliteitsverschillen in de onderscheidene artikelen, waardoor ook weer meer prijsvariatie mogelijk is.

Terecht, zo zei de heer Cornelissen, neemt men er in handelskringen aanstoot aan, dat in bepaalde kringen de gedachte wordt gesuggereerd, dat men daar een zeker behagen zou scheppen in 't nodeloos opvoeren van de prijzen. Reeds de steeds toenemende concurrentie is een waarborg, dat zulks niet geschiedt en het minniem te noemen aantal processen-verbaal wegens prijsopdrijving is het beste bewijs voor de onjuistheid van deze beschuldiging.

Minder kon de heer Cornelissen het eens zijn met het standpunt van de minister, dat een regeling van het cadeaustelsel moet worden overgelaten aan de op te richten organen van de publiekrechtelijke bedrijfsor-

ganisatie. Dit betekent een zeer langdurig uitstel, aangezien deze organen er op het ogenblik nog in het geheel niet zijn en het, wanneer zij er eenmaal zijn, toch nog betwijfeld moet worden of deze geheel nieuw samengestelde colleges werkelijk binnen afzienbare tijd in staat zullen zijn zulk een bij uitstek moeilijke en veelzijdige materie als het cadeaustelsel te regelen. Het zou beter zijn, dat dit van de centrale overheid uitging.

En ogenblik vooruitlopende op de komende discussies over het ontwerp herziening van de Vestigingswet Kleinbedrijf, deelde de heer Cornelissen reeds nu mede, dat zijn fractie niets gevoelt voor het invoeren van het behoefte-element in een vestigingswet. Dit, zo voegde hij daaraan toe, niettegenstaande voor deze gedachte in woord en geschrift, ja,

zelfs in radio-uitzendingen, propaganda wordt gemaakt, alsof het inlassen van het behoefte-element in de wet de laatste strohalm is, waaraan de middenstand zich moet vastklampen, om te kunnen blijven bestaan. Evenmin, zo verklaarde hij, kunnen wij de noodregeling kinderbijslag kleine zelfstandigen toejuichen. Gaarne echter onderschreef hij de opvatting, dat de bestaande oude Vestigingswet Kleinbedrijf in verschillende branches verbetering had gebracht.

Volgens bepleitte onze woordvoerder nog een efficiënter wijze van behartiging van de middenstandsbelangen door 's ministers Departement. De leiding van het Economisch Instituut voor de Middenstand zou hij gaarne meer gelegd zien in handen van vertegenwoordigers van het bedrijfsleven. Anders dan tegen de verkoop van de kinderpostzegels, had de heer Cornelissen wel zekere bezwaren tegen de verkoop der kinderbriefkaarten, daar hiermede schade aan de boekhandel wordt toegebracht. Grote bezwaren had hij tegen de weigering aan de brandstoffenhandelaren om een prijsverhoging van 5 ct. per hl. of 50 cts. per ton toe te staan, ter tegemoetkoming in de meerdere bedrijfskosten ten gevolge van de loonsverhoging voor het personeel van deze handelaren, de stijging van de benzineprijs en van de te gebruiken emballage. Zoals bekend, bestaan voor de brandstoffen nog vastgestelde prijzen. Was dit niet het geval geweest, dan zouden de handelaren ook in deze branche de 5 pct. loonsverhoging wel in de verkoopprijzen hebben mogen doorberekenen. Tenslotte riep de heer Cornelissen ook de medewerking van deze minister in om, te zamen met zijn ambtgenoot van Financiën, te bevorderen, dat de heffing van de Omzetbelasting binnen zo kort mogelijke tijd in een heffingdier belasting bij de bron wordt veranderd.

De Tweede Kamer nam de vorige week ook de begroting van Binnenlandse Zaken nog in behandeling.

Zij kwam daarmede echter toen nog niet gereed. De kwestie van de verhoogde „topsalarissen“ zou deze week worden behandeld. Wij laten deze gehele begroting nu dus maar voor onze volgende kroniek en richten thans onze blik naar de overzijde van het Binnenhof. Hier — in de Eerste Kamer — deed minister s' Jacob zijn parlementaire intrede. Deze viel (om het eens wat heel huiselijk te zeggen) nu niet bepaald met zijn neus in de boter. Hij kreeg, als nieuw opgetreden minister, maar ineens een begroting te verdedigen, aan welke voorbereiding hij, althans in deze functie, in het geheel niet had meegewerkt. Ondertussen: last van plankenkoorts had de nieuwe minister kennelijk niet in het minst. Hij sprak met een mate van robuuste zekerheid, welke bijna de indruk wekte, alsof hij al jaren aan het hoofd van deze Departementen stond. Laat ons hopen, dat dit een goed teken is voor de zo noodzakelijke bestuurskracht voor de verantwoordelijke bewindsman aan deze zo belangrijke ministeries!

Het was onderwijl een vreemde geschiedenis, dat bijna aan het einde van 1950 de begroting voor dat jaar nog moest worden behandeld en dan nog niet een nieuwe bewindsman. Uiteraard moest ook onze V.V.D.-woordvoerder, mr. Wendelaar hiermede in alle opzichten rekening houden. Hij begon dan ook met een vriendelijk woord van afscheid aan minister Schokking, voor wiens bijzonder aangename persoonlijkheid en niet te betwijfelen goede bedoelingen en grote werkkraft hij alle waardering had. Hij verbond daaraan een woord van welkom tot minister s' Jacob, tegen wiens optreden, naar de heer Wendelaar opmerkte, hier en daar in de pers bezwaren zijn gemaakt op grond van zijn al dan niet aanwezige politieke beginselen en zijn vroegere functie aan Financiën.

Terecht wees de heer Wendelaar erop, dat 's ministers vroegere functie bij Financiën hem ook wel van nut zou kunnen zijn. In ieder geval, zo kon hij vaststellen, heb ik in de Defensiecommissie reeds kunnen ervaren, welke goede voornemens de minister bezelen; daarmede moeten wij thans genoegen nemen, maar de minister begrijpt zelf wel, dat dit slechts eenmaal kan. Reeds het volgende jaar zal ook hij beoordeeld worden naar de mate, waarin hij erin geslaagd zal zijn, die voornemens in daden om te zetten.

Komend tot het eigenlijke defensiebeleid voor de naaste toekomst, zag de heer Wendelaar voor de minister een gunstige en een ongunstige factor. De gunstige is deze, dat vrijwel ieder, onder de druk der internationale omstandigheden, de noodzaak van grote offers voor de defensie erkent en dat de medewerking, waarop de minister dus wel mag rekenen, zelfs het karakter aanneemt van een aansporing tot groter activiteit. Tegenover deze gunstige factor staat een ongunstige: de meer dan bedroevende toestand van ons defensie-apparaat op dit ogenblik. Op de oorzaken daarvan wilde mr. Wendelaar nu niet diep meer ingaan. Van de vele factoren, welke tot het ontstaan van deze toestand hadden samengewerkt, bepaalde hij zich dus tot het noemen van de onvoldoende steun, welke minister Schokking van het Kabinet wist te veroveren, ten gevolge waarvan een aarzelend beleid aan de top ontstond. Een aarzelend beleid, met alle kwade gevolgen van dien, ten opzichte van de hogere legerleiding en het moreel bij het lagere kader. Het gaf ook: ordre, con-

Deze burger

heeft zijn heerlijk avondje vooral zo heerlijk gevonden door dat kleine jongetje, dat zo helemaal geestdriftig alle heerlijkheid van 't grote mysterie onderging; een jongetje van drie jaar dat er eerst wat angstig, maar er later zeer gulhartig en er geen ogenblik wantrouwig tegenover stond. Een kleine knaap, die alles helemaal aanvaardde toen hij persoonlijk eenmaal de goedheilig man in die grote winkel had bezocht. „Bej jji nou Wimpie?“, had Z.H. gezegd „en kijkerisan dat heb ik nou voor jou meegebracht uit Spanje.“

Nou, en toen was Wimpetje helemaal overtuigd. Eerst was hij heel schroomvallig geweest door die grote wortel in die kleine schoen bij de schoorsteen, die iedere morgen verdwenen was, met een marsepeintje of een dingetje er voor in de plaats.

En het heerlijk avondje dat zowaar tot half negen mocht duren, was helemaal prachtig geweest, door telkens die deurbel en dat er dan weer wat werd binnen gebracht.

De argeloosheid en de ongebondenheid van die kleinekereltjes vreugde op 't heerlijk avondje waren de heerlijkheid van het avondje voor deze burger; daar haalde zij 'n nieuwe das en alle letterbanket bij de thee niet bij.

Hoe goed en zalig, dacht deze burger, zo helemaal te mogen geloven aan het sprookje.

Dat dan natuurlijk geen sprookje is, want alle geloof maakt van alle sprookjes werkelijkheid en hoe zekerder ge denkt dat dit de waarheid en niets dan de waarheid is, hoe werkelijker de droom werkelijkheid is.

Konden wij zo zeker zijn van elke zaak die ons ter harte gaat — hoe zekerder zou die zaak dan ook zijn.

Tussen alle tantes en ooms om de appelflapjes vergaard, temidden van alle babbelaarigheid en leukigheid van zo'n familieavondje, heb ik mijn ogen en mijn hart niet van dat Wimpje af gehad.

Ik ben er gelukkig mee geweest.

Welk een les was z'n overgave aan de werkelijkheid-van-het-wonder voor

DEZE BURGER.

Voorwaarts langs Straatsburg

Op 23 November heeft Straatsburg de bevrijding herdacht. De bevrijding door Generaal Leclercq, die in zijn boek geschreven heeft, dat de spits van de Straatsburgse kathedraal gedurende vier jaren de obsessie was geweest van allen, die verlangden naar de vrede en de vrijheid van Straatsburg.

In datzelfde Straatsburg heeft de herfstzitting plaats gehad van de Assemblée van de Raad van Europa. De herfstzitting, die op de laatste avond gemarkeerd werd door een fakkeloptocht van duizenden jongeren, studenten uit vele landen van Europa, gekomen om te getuigen voor de samenwerking, voor de saamhorigheid in Europa. Die laatste dag was tevens de belangrijkste dag voor allen, die geloven in de ontwikkeling van de Europese gedachte, die er van overtuigd zijn, dat saamhorigheid en goede wil tussen de volkeren van Europa onderling kan leiden tot die Europese saamhorigheid, nodig om tot het voorwaarts gaan te komen. Wij hebben weer gedurende een achttal dagen de vergaderingen van de Assemblée te Straatsburg meegemaakt en wij zijn er van overtuigd, dat de groei van de Europese gedachte een feit is. Wellicht anders en langzamer dan de felste voorstanders van de federalistische idee hebben gedacht en gehoopt, maar toch onmiskenbaar. Wij gingen er met een zekere bezorgdheid naar toe, maar wij zijn er vandaan gekomen met hoop in het hart en vertrouwen in de toekomst. Niet ineens zal het gaan, maar zoals de voorzitter van de Assemblée in zijn slotwoord zeide, de beste Europeanen zijn niet zij, die denken dat vandaag op morgen Europa, de Europese geest gemaakt zal zijn. Maar wel is het zo, dat de toekomst hoop biedt en dat de groei zichtbaar is. Temidden van een tijd vol zorgen, vol spanningen, is het toch goed zo iets te constateren. Het geeft nieuw voedsel aan de innerlijke zekerheid, aan de overtuiging dat de krachten van het goede ten langen leste zullen overwinnen. Over hoe lange tijd?, zal wellicht een ongeduldig iemand vragen. Dat weten wij niet, dat weet niemand. Het voornaamste is het vertrouwen, is de zekerheid, is de rust, waarmede moeilijkheden, die deze Europese eenwording op haar weg zal ontmoeten, overwonnen worden. Omdat wij weten, dat er voorwaarts gegaan kan worden langs de weg, die Straatsburg ons wijst.

D.

Onveilig verkeer

Zeer onlangs heeft mr. Timmenga, de vroegere advocaat-fiscaal van het Bijzonder Gerechtshof, in een proces de vraag besproken of het wel verantwoord is, dat de Nederlandse Justitie gebruik maakt van de bloedproef, wanneer zij meent met onder alcohol verkerende auto- of motorbestuurders te doen te hebben. Mr. Timmenga acht de bloedproef in strijd met letter en geest van de strafwet. Art. 29 verbiedt immers dat de verhoerende autoriteit verklaringen van een verdachte verkrijgt, wanneer zij niet in vrijheid worden gegeven. Tijdens een vooronderzoek, aldus mr. Timmenga, mag dus geen druk of dwang worden uitgeoefend. Tenslotte trok deze advocaat hierbij een vergelijking met de processen achter het IJzeren Gordijn, waarover elk weldenkend mens schande spreekt. Ongetwijfeld kan men het met mr. Timmenga eens zijn, dat hier de menselijke vrijheid in het spel is.

Een andere vraag is echter, of deze menselijke vrijheid in gegeven omstandigheden niet een aanslag kan betekenen op de menselijke vrijheid van anderen. Hij die alcohol drinkt en daarna achter het stuur van een voertuig gaat zitten, kan een groot gevaar voor zijn medemens betekenen. Wij zeggen nadrukkelijk: k à n. Ongetwijfeld zijn het de sterken, die dit zonder gevaar kunnen doen. Maar daartegenover staan de vele zwakken. Het is in deze juist, dat de sterken hier het voorbeeld geven om de zwakken te beschermen. Daarom blijven wij pleiten voor een absoluut verbod van het gebruik van alcohol bij het besturen van een voertuig. Laat hier het parool: „de sterken voor de zwakken” ingang vinden. Het gaat hier om de bescherming van onschuldige en vaak weerloze burgers, die al wandelend of fietsend het slachtoffer worden van overmatig alcoholgebruik. Wij laten hier het vraagstuk van de geheelonthouding hier volledig buiten beschouwing. De praktijk heeft echter bewezen, dat het gebruik van alcohol vlak voor het besturen van een voertuig in vele gevallen funest kan zijn. Een absoluut verbod tijdens het rijden, zou het vraagstuk van het al dan niet toepassen van de bloedproef in elk geval geheel overbodig maken.

Loonpolitiek (I)

Naar aanleiding van een hoofdartikel in „The Times” over de loonpolitiek, schrijft John Brown, oud-secretaris-generaal van de Federatie van arbeiders in de ijzer- en staalindustrie, een belangwekkend ingezonden stuk in dit blad. Wij ontleen een en ander aan het Algemeen Handelsblad. Als vakverenigingsman kan hij niet ontkennen, dat collectieve arbeidsovereenkomsten, tot stand gekomen op de basis van een traditionele vijandigheid tegenover werkgevers, vaak een ongunstige invloed hebben op de lust van de arbeiders om zich in te spannen. De gemiddelde arbeider wordt niet aangezet tot individuele inspanning ter verhoging van de productie. Ter bereiking van een grotere productie per man en per uur zijn belangrijke verbeterde technologische methoden in de industrie ingevoerd, maar wanneer de gemeenschap in haar geheel en de loontrekker in het bijzonder de volle voordelen van de verbeterde techniek zullen hebben, is het noodzakelijk, dat iedere arbeider — niet alleen de meest productieve en de meest consciëntieuze — zich hier ten volle aan geeft. „Ik kan geen betere weg daartoe zien, dan een loonstelsel, dat de lonen verbindt aan de productie op een werkelijk billijke basis. Na een leven in dienst van de vakbeweging gaan mijn gedachten van het beginpunt van lonen op een gefixeerde basis — die wetenschappelijk moet worden vastgesteld — naar een aansporingssysteem van gedifferentieerde lonen, berekend met inachtneming van scholing, de aard van het werk, de eisen van het economisch beheer met betrekking tot de geschikte bezetting en ontwikkeling van vitale ondernemingen en diensten en de beweging van de groothandelsprijzen. Deze uitlatingen zijn van een oud-vakverenigingsleider even merkwaardig als verrassend. Er blijkt uit, dat ook in arbeiderskringen stemmen opgaan, die een te strak geleide loonpolitiek veroordelen. De verklaring van John Brown kan ook voor ons land van het grootste belang zijn.

Loonpolitiek (II)

De Britse oud-vakverenigingsleider John Brown heeft de in Engeland gevoerde loonpolitiek nog verder becritiseerd en o.m. het volgende verklaard: „Ik geloof, dat er voldoende kennis, ervaring en begrip omtrent het gehele ingewikkelde probleem is onder de verantwoordelijke vakverenigingsleiders om de gehele nationale loonpolitiek nieuw op te zetten. Een negatieve loonpolitiek dient tot niets. Kunnen wij in plaats van een looncontrole, niet de toepassing van een dergelijk dynamisch stelsel als ik heb aangegeven in overweging nemen?” Deze woorden moeten velen toch wel ernstig tot nadenken stemmen, temeer, omdat zij komen van een zijde, waarvan men dit niet zou hebben verwacht. Immers, de socialistische arbeiders hebben steeds onder aanvoering van hun leiders het stokpaardje van de geleide economie met veel enthousiasme bereden. Thans gaat men ook van deze zijde inzien, dat men met deze overdreven geleide economie niet ver komt. Integendeel! Men gaat beseffen, dat de altijd zo gehate „liberale” beginselen nog zo kwaad niet zijn en dat het in de praktijk blijkt, hoe noodzakelijk het is weer een beroep op haar te doen. Dit is van een zeer grote betekenis, omdat het een eerherstel betekent voor de liberale gedachte, in de ruimste zin van het woord.

Dwangbuis

Zou het de particuliere ondernemer in ons land vergaan, gelijk de heer Nederhorst, lid van de Tweede Kamer, van de Partij van de Arbeid, onlangs in het parlement heeft gewenst, dan zou er van eigen initiatief en oorspronkelijkheid niet veel meer overblijven. De particuliere ondernemer zou een of meer toeziende voogden krijgen en met zijn vrijheid van handelen zou het spoedig zijn gedaan. De heer Nederhorst gaf n.l. als zijn mening te kennen, dat eigenlijk iedere particuliere ondernemer aan het einde van het boekjaar niet alleen een accountantsrapport zou moeten overleggen, maar ook een verklaring van een organisatie-bureau, dat de organisatie van het bedrijf op de juiste wijze is gevoerd. De parlementaire redacteur van het Algemeen Handelsblad sprak in dit verband zeer terecht van een commando-economie en verwees daarbij naar de methoden achter het ijzeren gordijn. Waarlijk, veel verschil kan men tussen de door de heer Nederhorst gewenste politiek en die achter het ijzeren gordijn wordt gevoerd, niet zien.

De door de heer Nederhorst geuite gedachtengang gaat wel zeer mank aan eenzijdigheid. Immers, waarom ook nu het zwaartepunt weer gelegd op de zijde van de productiemiddelen en de organisatie daarvan? Waarom dan niet een onderzoek van een bureau, dat onderzoekt hoe het staat met de stand van de arbeidsproductiviteit, mentaliteit etc. van de werknemers? Het is de socialisten nu eenmaal niet mogelijk deze vraagstukken niet te bezien vanuit het standpunt der klassenstrijd, omdat zij deze visie te lang aan de arbeiders hebben opgedrongen. De juiste weg kan alleen en uitsluitend worden gevonden, indien men deze vraagstukken van beide zijden aanvat met de eerlijke en oprechte bedoeling om tot samenwerking te komen. Krijgen de socialisten het voor het zeggen (en zelfs de intellectuele socialisten) dan zal de maatschappij ten onder gaan door knechting van de ene klasse door de andere. Uitlatingen als door de heer Nederhorst gedaan, zijn buitengewoon gevaarlijk, omdat het in de praktijk brengen er van ons zou voeren in het voorportaal van het Kremlin.

Onbegrijpelijk

De socialistische partij in Duitsland blijft zich hardnekkig verzetten tegen de „voortdurende en ondraaglijke inmenging door de Westelijke geallieerden in de Duitse binnenlandse politiek”. Indien men deze zaken rustig bekijkt, kan men zich over een dergelijke houding alleen maar verbazen. Er blijkt duidelijk uit, hoe de internationale politiek van het socialisme volkomen is losgeslagen en hoe de solidariteit, waarover men steeds zo hoog heeft opgegeven, volkomen zoek is. Niet alleen de zo beroemde solidariteit is volkomen verdwenen, maar wat veel erger is, het nuchtere verstand. Terwijl het tevens de socialistische arbeidersleiders in de diverse landen zijn, die nu de wereld in grote spanning verkeert, trachten de dingen ruim te zien, de handen ineen te slaan en de verschillen met andersdenkenden te slechten, zijn het de Duitse socialisten, die het communisme in de kaart spelen door critiek te uiten op een bezetting, die, al moge zij dan een hinderlijke bezetting zijn, zich tot het uiterste inspant om de democratie in de wereld in het algemeen en in West-Europa in het bijzonder te handhaven. Het is met de eenheid van de socialistische buitenlandse politiek inderdaad treurig gesteld en het waren zowel Spaak als Vorrink, die resp. in Brussel en in Utrecht dit zeer onlangs nog hebben moeten erkennen. Zo blijft het socialisme als zodanig steeds gevaarlijk, omdat men er nimmer zeker van kan zijn of men het in alle omstandigheden als ware bondgenoot tegen het communisme zal kunnen vertrouwen.

DOE HET - DOE HET NU!

Vriendelijke lezers; talloze gerepareerden verkeren in diepe zorg en hoge nood.

Er is voor hen geen plaats in dit overbevolkte land. Velen zijn ondergebracht bij wildvreemde mensen. Velen vinden alleen maar plaats in afgelegen, kille kampen. Velen moesten hun schamele bezittingen verkopen om hun overtocht te kunnen betalen. Velen lijden gebrek en vrijwel allen hebben dringend behoefte aan allerhand GEBRUIKSARTIKELLEN en KLEDINGSTUKKEN.

Daarom: Laten wij allen afstaan wat wij maar kunnen missen. Maar bovenal WARME KLEDING.

Dat is onze plicht tegenover deze ongelukkige verschoppelingen, die harder dan een onzer de tekortkomingen van onze regeerders ondergaan.

Het Indo Europees Verbond roept ons allen op die plicht niet te verzaaken.

Welaan, lezers, laten wij dan ook zonder één uitzondering

aan die oproep gevolg geven. Alles is welkom: kinderkleding, dames- en herenkleding, kinderwagens, kinderspeelgoed, enz.

In het gebouw van het Indisch Europees Verbond (I.E.V.), Thomsonplein 16, Den Haag, wordt elke Woensdag het binnengekomene uitgezocht en verdeeld.

Vriendelijke lezers, kijkt allen Uw koffers en kasten eens na of ge niets missen kunt. En zend dat dan op aan bovenstaand adres.

Doe het — en doe het NU!

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Weekblad van de Volkspartij
voor Vrijheid en Democratie

Voorzitter Redactie-comm.:
Drs. H. A. Korthals.
Redactie-secretaris: Mr. E. Elias.
Adres: Spuistraat 274, ingang
Raamsteeg, tel. 36325, A'dam.
Administratie: Postbus 43,
A'toort, tel. 5267.
Abonnementsprijs f 1.90 p. kwar-
taal, f 7.50 per jaar.
Voor het zenden van abonne-
ments- en advertentiegeden:
Postgiro no. 245103, ten name
van de Penningmeester van de
Stichting „Vrijheid en Democra-
tie“ te Amersfoort.
Losse nummers 15 cent.
Voor advertenties wende men zich
tot de administratie.

ALLERHANDE

POLITIE EN VERKEER

Zelden zullen er twee onderwerpen samenvoegen zijn, die zo zeer met elkaar verbonden zijn, die in relatie van de een tot de ander dermate elkander hebben beïnvloed, als bij verkeer en de politie. Verkeer zonder regeling door de politie is nauwelijks denkbaar, terwijl omgekeerd de politietak, die onder zijn bemoeiing niet ook de zorg voor het verkeer begrijpt, wel zeer schromelijk te kort zou schieten.

(Het Verkeerstijdschrift)

HET EUROPESE LEGER

Aan het voorbeeld van het Europese leger valt dus aan de ene kant te demonstreren, dat de feiten om praktische redenen een echte integratie noodzakelijk maken; aan de andere kant is dit voorbeeld een sprekend bewijs voor de principiële noodzaak van een Europese eenwording. Wat wij vandaag met het leger beleven en gisteren met het plan Schuman hebben beleefd, toont alleen aan, dat men er met mooie woorden niet meer komt.

Daar staat tegenover, dat de gang van zaken te Rome aantoonde, dat bij de regeringen een schrijnende tegenstelling bestaat tussen bereidwillige woorden en tegenovergestelde daden. Het heeft geen enkele zin zich illusies te maken over iets, dat bereikt zou zijn. Het komt er op aan opnieuw door te zetten, tegen alle weerstanden in. Straatsburg en de volkeren hebben het woord!

(Nieuw-Europa)

HET VLAAMSE BOEK

Een verhoogde belangstelling voor het Vlaamse boek zou in Nederland zeker niet misplaatst zijn. De Vlaamse uitgever, die juist te Antwerpen een belangwekkende en geslaagde boekenbeurs hebben gehouden, zouden bij ons zeker een verhoogde afzet kunnen vinden mits zij rekening konden houden met de zo beperkte koopkracht van het Nederlandse lezende publiek en mits het gehalte der aangeboden boeken beantwoordt aan de Nederlandse smaak.

(Nieuwe Rotterdamse Courant)

INSTEMMING

Wij hebben het algemene verloop van de Straatsburgse vergadering met instemming gevolgd. Wie zich iets herinnert van wat wij de vorige maand schreven over „Europese vormen en Europese geest“ en nog de vorige week over „Europese federalisatie“, zal dit begrijpen. De Straatsburgse Assemblée is gelukkig zichzelf gebleven. Zij heeft stand gehouden tegenover haar „vijanden“ — wanneer wij zo mogen noemen hen, die ook van functionale decentralisatie, à la het plan-Schuman voor kolen en staal, afkerig zijn. De Assemblée heeft daarnaast de Europese gedachte en één-wording goddank weten te behoeden voor haar gevaarlijkere toetsing vrienden — die, met voorbijgaan van iedere peiling van de Europese geest, de vorm van een perfecte Europese federatie op staande voet uit zo ongeveer het niet voortgebracht willen zien.

(De Volkskrant)

HET BOEK IS GOEDKOOP

Het boek is goedkoop... Dat de mensen elkander telkens weer in het gezicht slingeren hoe best het bier of hoe boos de borrel is, blijft beslist niet zonder uitwerking. De reclame-mannen houden niet voor niets van zulke bondige waarheden, waar weinig tegenin is te brengen zonder een stevige boom op te zetten, en voor mensen, die anderen ertoe willen bewegen om iets te doen of te laten is het vinden van deze korte kretten beslissend. Wij uitgever en boekhandelaren waren niet sterk in het verzinnen van onontkoombare waarheden, wij specialiseerden ons meer in het doen verschijnen van tot tranen toe ontroerende, wereldschokkende, ontzettend boeiende meesterwerken en begonnen alleen zo nu en dan gezamenlijk te roepen: „koop iedere maand minstens een boek“. Maar dit is heel wat minder sluw bedacht dan „het bier is weer best“, het is zo veel eenvoudiger en directer, het sluipt je bloed niet binnen als een dreinend verwijt, het maakt niet zo onomwonden duidelijk hoe in je onderbewustzijn de pijnlijke dwanggedachte had postgevat dat het bier juist zo bar slecht was.

(Nieuws van Singel 262)

TIJD EN VREDE

Ons volk tracht met de energie, die het nu eenmaal eigen is, zijn plaats in het Europese bestel, in het wereldbestel te vinden, ook onder totaal gewijzigde omstandigheden. Voorgaan op deze weg, door een Koningin, die begrijpt, hoezeer de jongeren tasten en zoeken op de weg naar het goede, gesteund door een Prins der Nederlanden, die terecht onze beste ambassadeur alsook Neerlands voorlichter no. 1 is genoemd, zal ons volk, als ons de tijd en de vrede gelaten wordt, de weg vinden om tot het gewenste doel te komen.

(Het Lichtspoor)

DWAASHEID

In het proces tegen een aantal hoge r.k. geestelijken, dat thans in Praag gaande is, heeft een voormalige secretaris van de primaat van Tsjecho-Slowakije verklaard, dat deze primaat, mgr. Beran, na Februari 1948 met een plan heeft rondgelopen om Tsjecho-Slowakije met behulp van Nederlandse troepen te bevrijden. Het is wel volmaakt overbodig om zulke nonsens tegen te spreken. In 1948 had Nederland nog minder soldaten op de been dan nu en de materiële positie van onze krijgsmacht moest nog van de grond af worden opgebouwd. Voor acties in Tsjecho-Slowakije was het Nederlandse leger niet beter toegerust dan de politie van Amsterdam of Utrecht. Of iemand ter wereld het in zijn hoofd heeft gehaald over een bevrijdingsoorlog van Nederlandse troepen in Tsjecho-Slowakije te pieren is niet eens aan twijfel onderhevig. Het is de grootste dwaasheid. Aan deze dwaasheid kan men de waarde van dergelijke processen afmeten.

(Het Vrije Volk)

SLECHTE VORMGEVING

Een poging om te verwerklijken het internationale karakter van de radio is de wekelijkse rubriek „De West-Europese Unie meldt zich“, indertijd begonnen door het Strijdkrachten-programma en nu voortgezet door de regeringsuitzendingen, waarvan echter de vormgeving ernstig te kort schiet. In plaats van boeiende en aantrekkelijke uitzendingen, waarvan de luisteraar ongemerkt iets opsteekt, zijn het herhaaldelijk droge redevoeringen of reportages, waaraan geen smaak of kleur te bekennen is.

(Algemeen Dagblad)

JUISTE VORM

In deze tijd van opbouw onzer strijdmiddelen in Atlantisch verband bestaat er meer dan ooit behoefte aan voorlichting over land-, zee- en luchtmacht. Voorlichting wil niet zeggen propaganda, doch een eerlijke weergave der feiten. Tegen dit soort voorlichting is van officiële zijde nogal eens gezondigd en we kunnen het dan ook niet anders dan gelukkig vinden, dat in dit opzicht het radioprogramma voor de Nederlandse Strijdkrachten sedert 15 October in handen is gelegd van de omroepverenigingen.

(Haagsche Post)

DENKEN IN JAREN

Oud, de kenner onzer parlementaire geschiedenis, is gewend, in jaren te denken.

(De Tijd)

NEDERLANDS GEESTESMERK

Uit de jaren voor de tweede wereldoorlog herinneren we ons een etalage van een der bekendste boekwinkels in Den Haag, die ons nog altijd is bijgebleven door de pakkende wijze, waarop de etalage was opgezet. Er was een grote bascule geplaatst, waarbij aan de ene kant op de schaal was gelegd een zeer dun boekje van prof. Huizinga „Neerlands Geestesmerk“ geheten, aan de andere kant het hele dikke boek „Mein Kampf“ van Hitler. En nu gebeurde niet, wat men normaal zou hebben verwacht, dat de schaal met het dikke boek omlaag ging. Neen, die bleef hoog in de lucht zweven. Maar juist dat dunne boekje met Neerlands Geestesmerk ging naar omlaag, omdat de geestelijke inhoud van dat boekje groter bleek te zijn.

(Het Lichtspoor)

OVERHEID EN CULTUUR

Het feit, dat de Nederlandse regering aan een groep Italiaanse opera-zangers slechts toestemming heeft verleend tot optreden in ons land onder voorwaarde, dat er geen voorstellingen of concerten worden gegeven in Amsterdam, Den Haag Rotterdam of Utrecht, heeft enige bevreemding gewekt. Deze beperking in vrijheid van optreden kan zeker als een unicum in de cultuurpolitiek van de overheid worden gekwalificeerd, hoewel de regering zeker gerechtigd is dergelijke voorwaarden te stellen. Overwegingen van sociaal-economische aard schijnen op dit besluit van invloed te zijn geweest.

(Algemeen Handelsblad)

WILLEM III EN WIJ

Stadhouder Willem II is zowel in principiële als in praktische zin vandaag bij uitstek actueel. De gevaren van zijn tijd zijn de gevaren van de onze, n.l. de gevaren van de totalitaire staat. De noodzakelijkheid van zijn tijd is de noodzakelijkheid van de onze, n.l. de vereniging van Europa.

(Trouw)

DEN HAAG ALS HOOFDSTAD

In een stad als Den Haag (hoofdstad van de provincie Zuid-Holland) heeft men in de praktijk van het dagelijkse leven weinig te maken met allerlei vraagstukken op het gebied van waterschappen en polders, ingelanden, hoogheemraden, dijklegers, grondwaterstanden, om er nu maar eens enkele op te noemen, waarmee de Staten zich bezighouden.

(Nieuwe Courant)

Is dat de quadratuur van de cirkel?

Katholicisme, Verdraagzaamheid en Democratie

Op 2 September vierde het r.k. Centrum voor Staatskundige Vorming zijn eerste lustrum met een congres, tot bijwoning waarvan onze redactie was uitgenodigd. De Secretaris van het rooms-katholieke Kerkgenootschap, Mr. Dr. J. J. Loeff en Prof. Dr. L. G. J. Verberne van de r.k. universiteit te Nijmegen wijdden daar hun redevoeringen aan het onderwerp, dat wij boven dit artikel als titel plaatsten en waarbij de lezer gelieve te bedenken, dat er aan het bovenvermelde toegevoegd was: „naar Nederlandse verhoudingen”. De rede van dr. Loeff behelsde een leerstellige beschouwing van het aan de orde gestelde probleem, terwijl in die van Prof. Verberne de historische aspecten ervan in het licht werden gesteld.

Bijwoning van dit congres bevestigde ons in de overtuiging, dat het Nederlandse rooms-katholicisme in het algemeen en de Kath. Volkspartij in het bijzonder in dit Centrum een zeer waardevolle instelling bezitten. Zijn publicaties leveren een rijkdom van studiemateriaal, dat voor de meningsvorming onder rooms-katholieken van grote betekenis is en waarvan hun politieke partij zeker een dankbaar gebruik zal maken. Zulk een studiecentrum kunnen wij onze rooms-katholieke landgenoten slechts benijden.

Dat wij aan de beide genoemde redevoeringen tot dusverre in ons blad geen aandacht wijdden, wil niet zeggen, dat wij ze niet met grote aandacht ten congresse hebben gevolgd. Integendeel Maar het kwam ons voor, dat vooral die van Dr. Loeff rustige overdenking vereiste dan na het enkele aanhoren ervan mogelijk was.

Nu wij ze als afzonderlijke uitgave van het Centrum in druk mochten ontvangen, komen wij er gaarne op terug.

Wat Prof. Verberne's rede betreft kunnen wij kort zijn, eenvoudig omdat wij ons met de strekking daarvan in grote lijnen konden verenigen. Zij was een, van grote belezenheid en kennis getuigende en met veel verve voorgedragen beschouwing over de typische Nederlandse verdraagzaamheid, die, hoe vaak geschonden ook, inderdaad tot de wezenstreken onzer nationale geschiedenis behoort. Wanneer Prof. Verberne daarbij figuren oproept als Erasmus en Coornhert, Willem van Oranje en Hugo de Groot, v. Oldenbarnevelt en De Witt, Van Hogendorp en Thorbecke — welke laatste er in Verberne's beschouwing wel wat mager uitkomt! — dan roept hij daarmee gestalten op, waarop zich ook de liberaal en humanist bij voorkeur beroept, wanneer hij het liberalisme als typisch Nederlandse geestesstrooming verdedigt. Op onderdelen zouden wij kritiek op Prof. Verberne's beschouwing kunnen oefenen; deze kritiek zou echter de strekking van zijn betoog niet raken, al kunnen wij, uiteraard, zijn ingenomenheid met wat hij noemt de liquidatie van de macht van het burgerlijk liberalisme in 1917 moeilijk delen en al zijn wij overtuigd dat de verzwakking van het liberalisme als gevolg van de invoering van het algemeen kiesrecht op de duur voor ons volk als geheel geen winst doch een wezenlijk verlies betekent, dat als zodanig ook door de Katholieken nog wel eens zou kunnen worden betreurd.

Op de redevoering van Dr. Loeff zouden wij gaarne wat dieper ingaan dan in een weekblad als het onze mogelijk is. Noodgedwongen volstaan wij met enkele aantekeningen. De geleerde spreker, die het principiële aspect van het thema voor zijn rekening nam, zag zich al dadelijk voor de moeilijkheid geplaatst, dat hij het totaliteitsbeginsel van het rooms-katholicisme niet ontkennen kon. „De Katholieke Kerk, die het ernstig neemt met de zending haar door haar Goddelijke Stichter toevertrouwd, kan er niet van afzien het woord Gods op alle gebieden des levens tot gelding te brengen” — zo betoogt hij. En hij laat daaraan voorafgaan de uitspraak, dat ook de staatsgemeenschap verplicht is God te dienen wegens de door God zelf in de persoon van Jezus Christus geopenbaarde godsdienst. „Voor de Staat houdt dit in, dat hij zich in zijn wetten en instelling heeft te richten naar deze godsdienst. Welnu, de Katholiek leeft in de vaste overtuiging, dat deze geopenbaarde godsdienst zuiver en volledig alleen te vinden is in de Katholieke Kerk. Zouden de Katholieken het dus alleen voor het zeggen hebben en zouden zij niet te-

rugschrikken voor de consequente toepassing dezer leer, dan moet dit leiden tot onderdrukking van alle andere godsdiensten, of op zijn minst tot het scheppen van een uitzonderingspositie voor deze, waarin zij verstoeken blijven van de voordelen en diensten, welke de staatsgemeenschap aan haar burgers en hun instellingen verleent.”

Dr. Loeff erkent, dat het probleem, wanneer het zo door niet-Katholieken wordt gesteld, inderdaad zuiver en zo scherp mogelijk gesteld is.

Het is duidelijk, dat het bij deze stand van zaken moeilijk wordt, principeel aan te tonen dat desniettemin Katholicisme verdraagzaamheid involveert. En dat dus de spreker in de verleiding wordt gebracht, van het principiële over te gaan tot het opportunistische. Hij doet dat inderdaad, door de vraag op te werpen, of het hele probleem wel actueel mag heten, daar immers het „ons Katholieken enige moeite kost, het probleem op deze wijze gesteld voor 100 % ernstig te nemen”. Zij toch vragen zich af: valt er binnen afzienbare tijd, laten we zeggen binnen het tijdsbestek ener generatie, met de mogelijkheid ener katholieke meerderheid te rekenen?

Over „mogelijkheden” redeneren heeft voor de principiële vragen, waar het hier om gaat, geen betekenis. Ook echter als — gelijk wij met de spreker gaarne aannemen — onze katholieke landgenoten er in hun hart allen van overtuigd zijn, dat van een katholieke meerderheid in Nederland voor de grondwettelijke vrijheden niet het minste gevaar te duchten is, zegt dit ten principale nog weinig of niets. Bepalend is ten deze niet wat de welmenende Katholiek, „naar Nederlandse verhoudingen” in zijn hart aanneemt en wil, doch hetgeen de leer zijner Kerk inhoudt en van hem eist.

Zelfs de vraag, waar het volgens Dr. Loeff op aankomt, of de Katholieken onder alle omstandigheden verplicht zijn van hun positie gebruik te maken om het totaliteitsbeginsel, waarvan de Kerk uitgaat, door te voeren, is hier niet van groot belang. Het moge zo zijn, dat de katholieke theologen algemeen als beginsel aanvaarden, dat men een kwaad mag toelaten om een relatief groter kwaad te voorkomen, dit brengt ons niet uit de opportunistische sfeer. De casuïstiek, die hier dan optreedt, neemt zeker in de roomse praktijk een belangrijke plaats in, zij verandert niets aan het principe, dat verdraagzaamheid een kwaad — zij het een kleiner kwaad dan mogelijke gevolgen van onverdraagzaamheid — geacht wordt en zou slechts bevesti-

gen, dat de kerkleer principieel de verdraagzaamheid verwerpt. De overweging dat de Staat als zelfstandige grootheid naast de Kerk zijn houding heeft te bepalen, waarbij hij vóór alles zijn bestaan, de rechtszekerheid en de orde en rust heeft te handhaven, wat casu quo de Staat tot verdraagzaamheid (tot op zekere hoogte?) zou kunnen nopen, brengt ons niet boven het opportunisme uit.

Dr. Loeff, wien wij voor zijn scherpzinnig betoog gaarne hulde brengen, moet voor ons gevoel zelf wel voortdurend het besef gehad hebben, dat hij toch tot een principiële uiteenzetting moest komen om zijn gehoor duidelijk te maken dat het rooms-katholicisme van binnen uit tot verdraagzaamheid noopt. Hij bouwt dit gedeelte van zijn betoog op de leer der „idéé gouvernementale”, welke hij omschrijft als het ideaal der gebondenheid, der orde, der gelijkgerichtheid om het ideaal der individuele vrijheid te redden. In het kort gezegd dus: vrijheid in gebondenheid. De vrijheid immers is gelegen tussen de uitersten: chaos en despotisme (wij citeren Dr. Loeff hier letterlijk).

Dit klinkt liberaal en Dr. Loeff moet toegeven, dat deze „idéé gouvernementale” eerst opgekomen is nadat het burgerlijk leven zich uit de kerkelijke sfeer had losgemaakt. Verdedigt hij een katholieke visie, het is er ene die de inwerking van allerlei na-middeleeuwse denkrichtingen klaarblijkelijk in sterke mate heeft ondergaan. Maar juist daarom dringt zich telkens weer de vraag op: wat leert de Roomse Kerk ten deze principieel?

Dat b.v. het canonieke recht verbiedt, iemand tegen zijn wil tot aanvaarding van het katholieke geloof te dwingen, was ons ook vóór wij Dr. Loeff's rede hoorden, niet onbekend. Maar dit is nog weer gans iets anders dan dat de katholieke leer de Staat tot verdraagzaamheid zou verplichten, casu quo van een roomse regering in een in meerderheid katholiek land zou eisen, dat zij zich waarlijk verdraagzaam tegenover de niet-katholieke minderheid zal betonen. En daaronder verstaan wij wel iets meer dan bijv. (tijdelijke?) continuering van subsidies uit de Staatskas aan niet-katholieke Kerken en onderwijsinstellingen.

Om niet misverstaan te worden: ook wij zijn overtuigd, dat een eventuele rooms-katholieke meerderheid in ons land niet aanstonds de burgerlijke vrijheden te niet zou doen die het liberalisme aan Nederland heeft geschonken. Politiek verantwoordelijkheidsgevoel, staatskundig inzicht en de ervaring, door rooms-katholieken in ons land in tientallen jaren opgedaan, dat inderdaad het belang van de Staat verdraagzaamheid in een land met gemengde bevolking vereist, vormen met elkander ook voor ons gevoel voldoende waarborg, dat een eventuele roomse meerderheid een zekere gematigdheid zou betrachten. Maar alweer: principieel is dit alles niet. Zelfs waar de geleerde spreker aan het slot van zijn betoog de onverdraagzaamheid in Zuidelijke landen verklaart uit het spontane en impulsieve temperament der Zuidelijke volken, valt hij weer geheel op het opportunistische accidentele en subjectieve terug, terwijl de vraag waarom het hier gaat een principiële, objectieve beantwoording vergt.

Moesten wij tot een conclusie komen, we zouden, ook na lezing van Dr. Loeff's rede, die conclusie formuleren met de bewoordingen, waarin een rooms-katholieke toehoorder ten congresse zijn indruk aan een geloofsgenoot kenbaar maakte: als ik Protestant was, dan zou ik na

deze rede nog niet zo heel erg gerust zijn.

Wat intussen niet zeggen wil, dat wij ons ongerust gevoelen, al hadden wij nu juist zo gaarne uit rooms-katholieke mond de principiële verzekering vernomen: de verdraagzaamheid is in Nederland gegarandeerd, zelfs als het rooms-katholicisme hier de meerderheid verkreeg. Niet een meerderheid van enkele procenten, maar de meerderheid, — omdat Rome verdraagzaam is krachtens wezen en beginsel.

Of is dat zoeken naar de kwadratuur van de cirkel?

G. A. DE RIDDER

Productiviteit en Productieverhoging

Een fabrikant schrijft ons:

Als lezer van Uw blad wilde ik gaarne iets meedelen over onze ervaring op het gebied van arbeidsproductiviteit en productieverhoging, gezien het vele dat over dat onderwerp de laatste tijd gezegd en geschreven wordt, in het bijzonder door de Regering. Wij werken bijna uitsluitend met vrouwelijk personeel van 14 tot 24 jaar. De productiviteit was voorzover wij kunnen beoordelen niet bijzonder hoog, noch bijzonder laag. Een jaar geleden zijn wij er toe over gegaan de tarieven te doen „meten”, waarbij bleek dat de productiviteit lag op een peil van ca 65 % van hetgeen bij wat men noemt „flink doorwerken” mogelijk werd geacht. De lonen waren zeer behoorlijk. Het was de meisjes bekend, dat zij bij hogere productie méér zouden kunnen verdienen, doch daarvoor bestond geen belangstelling, wat hierover van de zijde der bedrijfsleiding ook gezegd werd. Na ruim 6 maanden zijn wij er toen toe overgegaan variabele loonbases in te voeren, d.w.z. dat bij zeer lage productie een basisloon werd betaald ternauwernood gelijk aan het in het C.A.O. genoemde minimum, bij een bepaalde meerprestatie een hoger basisloon (uurloon), bij nog grotere prestatie nog een hoger basisloon en ten slotte een hoogste schaal. Deze laatste schaal bracht het personeel ca 3 tot 4 gulden meer loon per week. Dat de mogelijkheid voor een ieder om deze hoogste prestatie te behalen, aanwezig was, hadden wij ons personeel duidelijk aangetoond.

Welke verdienste-mogelijkheden er bestonden, hebben wij aan de ouders van ieder der meisjes per brief medegedeeld, onder het noemen van de prestaties welke tot dan werden verricht, en welke het betreffende meisje getoond had, te kunnen verrichten. De prestatie is toen in 4 weken tijd met 50 % toegenomen.

BOLNES

Dieselmotoren

25—1400 P.K.

N.V. Machinefabriek
„Bolnes”
v.h. J. H. v. Cappellen
te Bolnes

HEKSENJACHT . . .

ook hier . . .

(Ingezonden)

Mijne Heren,

Op blz. 6 van het nummer van 2 Dec. '50 schrijft Uw medewerker over de heksenjacht in Amerika. Daarbij schrijft hij: „Ook de staat — in Amerika dan — maakt soms gebruik van ontoelaatbare middelen. Zo komt het voor, dat aan de verdachten bij de procedure ter verwijdering uit hun betrekking het belastende materiaal niet wordt medegedeeld, zodat zij zich niet kunnen verdedigen. De F.B.I. verschanst zich dan achter het argument dat haar inlichtingenapparaat in gevaar komt.”

Het spijt mij wel, maar dat gebeurt niet alleen in Amerika maar ook bij ons.

De regering kan zonder opgave van redenen een ambtenaar verwijderen ook op andere gronden dan de gewone, die het rijksambtenarenreglement vermeldt, zoals ongeschiktheid voor het ambt of reorganisatie van de dienst. Men leest hierin algemeen een bevoegdheid van de regering om zonder controle van enig ander orgaan, met name van de rechter, een ambtenaar, die zij nu eenmaal niet langer hebben wil, te ontslaan. De rechter mag dus de grond van het ontslag niet beoordelen, maar hij zou toch nog wel in de wijze waarop of omstandigheden waaronder de regering van deze bevoegdheid gebruik maakt, schending van een geschreven rechtsnorm kunnen zien of het gebruik maken van een bevoegdheid voor een ander doel, dan waarvoor die bevoegdheid gegeven is. De wijze waarop en de omstandigheden waaronder het ontslag is gegeven blijkt uit de stukken en als dat nog niet voldoende is, uit de inlichtingen, die de partijen geven moeten op de vragen van de rechter.

Tot '36 moesten alle stukken worden overgelegd en antwoord worden gegeven op alle vragen. In dat jaar echter is er ook ten onzent 'n heksenjacht geweest en wel tegen de N.S.B.'ers. Er zijn toen allerlei maatregelen genomen, die precies niets geholpen hebben, zoals proefondervindelijk gebleken is in '40-'45, maar waardoor wel verscheiden paarden van Troje in de wetgeving zijn binnengehaald, waar wij alleen maar naarheid van kunnen beleven. Er is toen bepaald, dat stukken mogen worden achtergehouden en inlichtingen aan de rechter mogen worden geweigerd, als het openbaar belang zulks bepaaldelijk vordert.

In een proces nu, waar het gaat over ontslag van een ambtenaar op

grond van bovenvermelde bepaling, ontslag dus op een andere dan de gewone gronden, mag de rechter de grond van 't ontslag niet beoordelen, terwijl de wijze waarop en de omstandigheden waaronder het ontslag is verleend, aan de rechter onthouden kan worden, doordat de regering zich beroept op het algemeen belang om alle stukken achter te houden en alle inlichtingen te weigeren, zelfs in een zitting met gesloten deuren. Wat er van het proces terecht komt, als de rechter niets weten mag, is wel duidelijk.

Het verschil met de door Uw medewerker gesignaleerde Amerikaanse praktijk is dus nihil, alleen komt het bij ons veel minder vaak voor en is het dus veel minder bekend, echter even onbevredigend.

Hoogachtend,
(Mr.) J. H. WILLEMS.

's Gravenhage.

„Een vals licht”

(Ingezonden)

Geachte Redactie,

In Uw geacht blad van 2 December (p. 12) komt onder het opschrift „Dwaas” een artikelje voor, dat een vals licht werpt op de werking der Maatschappij tot Redding van Drenkelingen. Ik hoop, mijnheer de Redacteur, dat U mij gelegenheid wilt geven, het daarin besproken geval toe te lichten, waarvoor ik U bij voorbaat mijn dank betuig.

De Maatschappij tot Redding van Drenkelingen werd in 1767 gesticht met het doel een einde trachten te maken aan het toepassen van ondoelmatige middelen tot het opwekken der levensgeesten van schijnzodendrenkelingen. Allereerst werd grote bekendheid aan betere middelen daartoe gegeven. Bovendien werden premies uitgelooft aan hem of haar, die met goed gevolg deze middelen had toegepast. In door een reglement vastgelegde voorwaarden tot verkrijging van een premie is sedert 1767 geen principiële verandering gekomen. Op grond van de bepalingen in dit reglement komt het inderdaad wel eens voor, dat iemand, die een drenkeling op het droge brengt, door de Maatschappij niet bekroond wordt, terwijl hij, (of zij), die de levensgeesten van dezelfde drenkeling heeft opgewekt indien deze schijnzodood aan wal wordt gebracht, wel een bekroning ontvangt.

Terloops zij hierbij nog opgemerkt, dat het reglement tegenwoordig ook van toepassing is bij het opwekken der levensgeesten van schijnzodenden na verstikking (o.a. door kolen-

damp, na electrocutie, enz.) ook al zou de naam der maatschappij dat niet doen verwachten. Bestuurder der Maatschappij „klampen zich aan deze formulering vast”, om Uw niet erg vriendelijke uitdrukking te gebruiken, in de eerste plaats omdat toch zeker aan de voorwaarden van het reglement moet worden voldaan. Maar ook omdat er in ons land reeds drie instellingen bestaan, die beloningen kunnen toekennen aan hem of haar, die met gevaar voor eigen leven een drenkeling uit het water reut, of een andere werkelijk moedige daad verricht. Indien de redster in het Zaanse geval, waarover dezer dagen enig misbaar wordt gemaakt, van mening is, dat zij voor een dezer drie onderscheidingen in aanmerking komt, dan kan zij daartoe een poging doen: 1. bij het Departement van Binnenlandse Zaken (de z.g. medaille van H.M. de Koningin voor menslievend hulpbetoon); 2. bij het Carnegie Heldenfonds, Korte Voorhout 1, Den Haag of 3. bij het Prins Hendrikfonds, Statenlaan 81, Den Haag. De Maatschappij tot Redding van Drenkelingen wenst haar daarbij succes.

Hoogachtend,
Ir. R. A. GORTER,
Secretaris der Mij. tot Redding
van Drenkelingen.

Een nuttige bundel

„United Nations Textbook”.
Uitgave van de Universitaire
Pers Leiden te Leiden. Samen-
gesteld door de studie-
groep „Prof. Telders”.

Ons werd een buitengewoon interessant boekwerkje toegezonden, dat is samengesteld door de aan de Leidse Universiteit bestaande studiegroep voor internationale recht „Professor Telders”. De redactie was in handen van de juristen mej. Herma Ch. W. van Wageningen, C. W. van Santen en P. van Werkum, die van verscheidene zijden — o.a. de hoogleraren dr. F. M. baron van Asbeck en dr. J. H. W. Verzijl — medewerking hebben mogen ondervinden.

De samenstellers hebben getracht om een leemte te vullen, die reeds lange tijd sterk is gevoeld. Immers, het samengaan tussen de staten is zeer verinnigd en dat heeft zijn weerslag gevonden in allerlei verdragen en overeenkomsten. Maar waar vindt men die? Waar vindt de belangstellende het charter van de Organisatie der Verenigde Staten, waar vindt hij de regelen met betrekking tot het Internationale Hof van Justitie? En al moge hij in het vinden daarvan misschien nog min of meer gemakkelijk

slagen, zeer veel moeilijker wordt het wanneer hij van de inhoud van regionale pacts zal willen kennis nemen. Alles is verspreid en vaak moeilijk verkrijgbaar. Het is een uitstekende gedachte geweest om een bundel samen te stellen, waarin al zulke belangrijke stukken een plaats hebben gekregen.

Bij de Universitaire Pers Leiden te Leiden is deze bundel kort geleden verschenen onder de naam „United Nations Textbook”. Deze Engelse naam verraadt reeds, dat samenstellers en uitgevers niet alleen aan de belangstellenden in het binnenland hebben gedacht maar aan allen, over de gehele wereld, die zich bezig houden met de studie van internationaal recht en internationale organisatie.

Het hoofdbestanddeel van het 372 pagina's tellende boek wordt gevormd door het Charter van de Verenigde Naties en daartoe behorende documenten, maar daaraan vooraf gaan een aantal stukken, die betrekking hebben op de historie hiervan. Hierbij treft men b.v. aan het Volkenbondsverdrag, het beroemde Atlantic Charter van 1941; ook vele andere stukken zijn opgenomen.

Van zeer grote betekenis — juist omdat deze documenten zo moeilijk verkrijgbaar zijn — is het gedeelte betreffende de regionale pacts. Hierin zijn b.v. opgenomen de Benelux Conventies (1944), het Brussels Verdrag van 1948, het Noord-Atlantisch Verdrag van 1949, de conventie voor Europese Economische Samenwerking (1948) en het Statuut van de Raad van Europa van 1949. Maar voorts bijvoorbeeld ook het Charter van de Organisatie van Amerikaanse Staten, het Pact van Bogota, het Verdrag tussen Australië en Nieuw Zeeland van 1944 en het Pact van de Liga van Arabische staten van 1945.

In hun voorwoord zeggen de redacteuren, dat dit werkje ook moet worden gezien als een betoef van hulde aan prof. Telders, die viel als slachtoffer der nazi's, aan wie hij in de eerste tijd der bezetting als „vooraanstaand leider van ons volk tegen de nazi-terreur”, steeds heeft getracht de verschuldigde eerbied voor de internationale regelen betreffende „occupatio bellica” in te prenten.

Wanneer wij ons oordeel moeten samenvatten, dan kunnen wij dat niet beter doen dan door gebruik te maken van hetgeen prof. Manley O. Hudson van de Harvard University, in een inleiding heeft neergeschreven. Evenals hij kennen wij geen bundel, die het materiaal zo gemakkelijk toegankelijk maakt.

Inderdaad, het is een uiterst nuttige uitgave, die men gebrocheerd voor f 5 en gebonden voor f 5.90 kan verkrijgen.

PARLEMENTAIRE FLITSEN

(vervolg van pag. 2)

tre-ordre, désordre, zoals de heer Wendelaar aan de hand van actuele voorbeelden uit het jongste verleden aantoonde.

Het was ook goed, dat de heer Wendelaar nog eens wees op een veel gehoorde klacht, dat men in het leger zelfs nu nog niet altijd het nut inziet van het brengen van iedere militair op die plaats, waar het meeste nut van hem kan worden getrokken. De heer Wendelaar betuigde zijn spijt over het heengaan van staatssecretaris mr. Fockema Andreae en het verheugde hem, dat vice-admiraal Moorman in zijn functie was gebleven. Of de minister nog weer een tweede staatssecretaris nodig zal hebben, beoordele hij in de eerste plaats zelf. Het juiste standpunt van de heer Wendelaar was, dat wij aan geen minister een staatssecretaris moeten opdringen en zeer zeker zou het uit den boze zijn, wanneer men om andere dan zakelijke n.l. om politieke redenen de minister tot een tweede of derde staatssecretaris zou willen brengen.

De heer Wendelaar wijdde vervolgens uitvoerige aandacht aan de bedroevende toestand, waarin de krijgsmacht op het ogenblik nog verkeert. Van de drie delen onzer krijgsmacht is de vloot nog in de gunstigste omstandigheden. Hij verheugde zich erover dat staatssecretaris Moor-

man zo flink had stelling genomen tegen uitlatingen als die van de Amerikaanse senator Connally, maar toch voelde hij zich nog wat ongerust, omdat de Regering niet alle aangevraagde gelden voor de vlootbouw over 1949 en 1950 had verwerkt. Hij vroeg ook heropbouw van het zo sterk ingekrompen corps mariniers, dat herhaaldelijk zulk prachtig werk heeft verricht.

Een vloot, zo merkte de heer Wendelaar in het vervolg van zijn rede op, hebben wij (zij het dan nog niet sterk genoeg), een luchtmacht is in aanbouw, maar bij het leger hebben wij vrijwel niets. Niets? Ja, toch wel iets; wij hebben op het ogenblik zonder leger een veel uitgebreider administratie en daarmee gepaard gaande bureaucratie dan waarmee wij volstonden voor het grote leger van 1939. Dat is, zo zei hij, eenvoudig onduidelbaar. Een deel van het geld mag niet, onnodig, gebruikt worden voor uitgaven, welke niet strekken tot versterking van de krijgsmacht.

De heer Wendelaar kon zich overigens met het algemene plan wel verenigen. Men wil nu drie divisies formeren, vermeerderd met de nodige territoriale bataljons. De eerste vier divisies moet, althans voor een deel, in 1951 gevechtssklaar zijn en zal daartoe voorlopig met geschonken Canadese wapens worden bewapend. De rest van de eerste divisie en de beide andere zullen dan zo spoedig mogelijk daarna gevechtssklaar gemaakt wor-

den. Zijn ze alle drie gereed (waarvan, naar hij meende te weten, er dan steeds één geheel gereed tot uitrukken onder de wapenen zal worden gehouden), dan zullen ze alle drie van het allernieuwste Amerikaanse materiaal voorzien zijn en gaat de Canadese bewapening over naar de territoriale bataljons.

Wel stelde de heer Wendelaar nog de vraag of ook voor voldoende beweeglijkheid dier divisies wordt gezorgd. Zij moeten immers, in Atlantisch verband, overal te gebruiken zijn, waar de verdediging in West-Europa dit het meest wenselijk zal doen zijn. Dat kan dus wellicht tamelijk ver buiten onze grenzen zijn. Is het in verband daarmee niet onvermijdelijk, dat ze volledig gemotoriseerd zijn?

Aandacht wijdde mr. Wendelaar vervolgens, in verband met het totale karakter van de moderne oorlog, ook aan de burgerlijke verdediging (al valt deze hoofdzakelijk onder Binnenlandse Zaken) en aan de noodzaak, de Nederlandse industrie zoveel mogelijk in te schakelen voor de aanmaak van hetgeen voor onze krijgsmacht noodzakelijk is. Op dit punt is, zoals hij aantoonde, nog veel te doen en zijn blijkbaar ook nog bepaalde weerstanden te overwinnen. De heer Wendelaar haalde in dit verband een uitspraak van de voorzitter van het Verbond van Werkgevers, de heer Twijnstra, aan, dat „contacten, die de industrie in de afgelopen jaren hieromtrent met de Regering heeft gehad, niet tot enig tastbaar resultaat hebben geleid”. De heer Wendelaar achtte een dergelijke uitspraak uit die mond vernietigend voor het organisatievermogen van het Departement.

Over de Artillerie-inrichtingen, waaromtrent binnenkort een nieuw wetsontwerp is te verwachten, zei de heer Wendelaar: Het is de minister bekend, met hoeveel belangstelling de Staten-Generaal dat ontwerp tegemoet zien en hoe zij algemeen van oordeel zijn, dat daar nu ten langen leste eens een andere wind moet gaan waaien. Hij hoopte, dat men voortaan resultaten van het werk aldaar zou mogen zien. Tenslotte drong de heer Wendelaar, in verband met zekere berichten, er nogmaals met kracht op aan, dat de Ambonese militairen op Java niet het slachtoffer zouden worden van het terugtrekken van onze troepen. Overgeven van deze Ambonezen tegen hun zin aan hen, van wie ze niet veel goeds te verwachten hebben, mag onder geen omstandigheid plaats vinden. Ik vertrouw, zo zeide hij, dat de minister dat met mij eens is en dat hij een uitweg uit deze — ik moet dat erkennen — ernstige moeilijkheid zal vinden.

De heer Wendelaar eindigde zijn betoef, dat een der beste was, dat bij die gelegenheid in de Eerste Kamer werd gehouden, aldus: „Ik heb deze minister in het begin van mijn betoef welkom geheten en van mijn waardering voor zijn goede voornemens blijk gegeven. Ik wil daaraan thans toevoegen, dat ik respect heb voor de moed, waarmee hij deze Hercules-taak op zich heeft genomen. Wil hij haar goed volbrengen, dan zal hij in korte tijd tal van knopen op zeer energieke wijze moeten doorhakken. Hij, die zoiets doet, pleegt grote weerstanden op te roepen. Ik wens de minister de kracht toe, welke vereist wordt om zich daardoor niet uit het veld te laten slaan.

(Copie voor deze rubriek uiterlijk Vrijdagsmiddags zenden naar: Mej. Joh. H. Springer, Alexanderstraat 16, Haarlem).

HET ALGEMEEN BESTUUR VERGAADERDE

Het Algemeen bestuur van de „Vrouwen in de V.V.D.” heeft vergaderd, voor de eerste maal nadat de vertegenwoordigsters van de Centrales nieuw of opnieuw gekozen waren, of tenminste behoorden te zijn. Want met die verkiezingen liep het niet bepaald op rolletjes. De ergste zondaar is de Centrale Middelburg; daaruit is tnal noch teken gehoord en er was ook geen vertegenwoordigster aanwezig. Ook van de secretaris van de Centrale Rotterdam was geen bericht binnengekomen, maar de aftredende vertegenwoordigster was present en vertelde, dat er nog geen Centrale-vergadering geweest was. Tot zolang wordt zij als waarnemende vertegenwoordigster beschouwd.

Er zijn meer Centrales, die nog geen najaarsvergadering hebben gehouden. Dat kan natuurlijk door omstandigheden voorkomen, maar hier en daar lijkt het er erg veel op, dat men het partijreglement, dat in artikel 28 (afdeling V „Van de Centrales”) een algemene Centraal-vergadering in October uitdrukkelijk voorschrijft, helemaal vergeet.

Op deze voorgeschreven October-vergadering is de verkiezing van de Centrale-vertegenwoordigsters gebaseerd en daar haperde nu wat aan. In de Centrale Haarlem maakte men bezwaar tegen de verkiezing van een vertegenwoordigster, omdat die niet in het reglement van de Centrale vermeld staat. Maar dat is niet nodig. De taak van een Centrale is niet beperkt tot datgene wat met zoveel woorden in haar reglement is genoemd. Wat zou die anders gebonden zijn en welk kunnen uitrichten!

Verder had men niet overal van te voren een te kiezen vertegenwoordigster gepolst of zij

een eventuele benoeming zou aanvaarden, met het gevolg, dat enkele gekozenen zich terugtrokken. De wens van het Dagelijks Bestuur van de „Vrouwen in de V.V.D.” in November te kunnen vergaderen met een op regelmatige wijze gekozen Algemeen Bestuur, waarmee het de eerstvolgende 2 jaar zal moeten samenwerken, is dus niet in vervulling gegaan. De zittingsperiode van dit Algemeen Bestuur loopt in elk geval tot October 1952. Ook de vertegenwoordigsters, die nu later gekozen zullen worden, zullen in October 1952 moeten aftreden, maar zijn dan evenals de anderen, direct herkiesbaar. Wil men in alle Centrales hiervan goede nota nemen?

Aanwezig waren nu 10 Centrale-vertegenwoordigsters. Zonder bericht van verhindering waren afwezig de vertegenwoordigsters van de Centrales Dordrecht, Den Helder en Middelburg.

De presidente, mevrouw mr. E. A. J. Scheltema-Conradi, herdacht in haar openingswoord mevrouw M. Boissevain-Pijnappel, die onlangs op deze plaats in ons weekblad gehuldigd was naar aanleiding van haar 80ste verjaardag en die thans is overleden na een werkzaam en nuttig leven ten voorbeeld van ons allen.

Bij de crematie waren de „Vrouwen in de V.V.D.” vertegenwoordigd door mej. Joh. H. Springer, terwijl mevrouw mr. J. M. Stoffels-van Haafden die de opvolgster van de overledene is in de Provinciale Staten van Noord Holland, sprak namens de Vereniging „Vrouwenbelangen.”

Op de vergadering bleek weer duidelijk, dat de organisatie in een behoefte voorziet.

De positie van de centrale-vertegenwoordigster, die van veel belang is, werd grondig bekeken. Zij moet in haar centrale naar veel kanten contacten hebben: met de secretaris van de centrale, met eventuele propagandaleiders, met de vrouwelijke vertegenwoordigsters in openbare lichamen, met plaatselijke vrouwengroepen, en waar deze ontbreken, zo mogelijk met een correspondent. Zij moet de verschillende afdelingen en haar respectievelijke secretarissen kennen. Zij kan een nuttig middelpunt zijn, zodat ook door haar bemiddeling oneffenheden in het partijcontact kunnen worden weggenomen. Het werk onder de vrouwelijke leden werd ook

nu weer besproken. Gewenst blijken kleine bijeenkomsten met een korte inleiding over een concreet onderwerp met ruime gelegenheid voor discussie. Vragenmiddagen werden aanbevolen, liefst met inzending der vragen een week voor de bijeenkomst. In het algemeen moet men niet alleen laten luisteren, maar vooral zelf laten praten. Men moet proberen een meningsvorming te krijgen.

Ook op grotere schaal werd dit gewenst: gelegenheid tot politieke meningsvorming in de partij; een gelegenheid, waaraan ieder lid deel kan nemen. Dit is niet bedoeld om de Kamerfracties de wet voor te schrijven, maar om hun voor te lichten, zodanig, dat zij zo nodig in staat zijn bij kritiek op een wetsvoorstel een ander constructief plan te kunnen aanwijzen, volgens onze beginselen en gedragen door de partij. De Kamerverkiezingen over 1½ jaar werpen reeds hun schaduw vooruit. Een tweede goede vrouwelijke Kamercandidaat was de algemene wens van de vergadering en liefst reeds nu overeenstemming hierover in alle delen van het land. Namen werden reeds genoemd. Meerdere suggesties zal ons secretariaat graag ontvangen.

En bonte rij van onderwerpen passeerde verder de revue: vrije tijdsbesteding, woningbouw en woninginrichting en dezelve achtergronden, ziekenfondsproblemen, volksonderwijs; ook deze rubriek, die algemeen instemming vond, en de verhouding tot andere vrouwenorganisaties. Het is niet mogelijk hier alle punten uitvoerig weer te geven, of ze zelfs maar allemaal te noemen. De uitwisseling van denkbeelden en gegevens was prettig en nuttig. Jammer voor de Centrales, die niet waren vertegenwoordigd! Waarom geen plaatsvervangster gestuurd? Dat is altijd mogelijk en dan blijft zo'n centrale niet zo afzijdig.

OVERAL STAAN DE DEUREN OPEN

Het in Nederland geaccréditeerde diplomatieke corps telt op het ogenblik drie vrouwelijke leden:

- Mevr. Josephine MacNeill, gezante van de Ierse Vrijstaat.
- Mevr. Carma Vial de Sevret, gezante van Chili.
- Mevr. Flora Diaz Parrado,

zaakgelastigde van Cuba.

Mevrouw MacNeill, die pas ongeveer een half jaar in ons land vertoeft, heeft onlangs een bezoek aan Amsterdam gebracht, eigenlijk aan de Vrouwen van Amsterdam. Zij heeft daar o.a. theegedronken op de Vrouwenclub, welke bestuur een aantal dames, op verschillend gebied in Amsterdam werkzaam, had uitgenodigd. Interessant was het voor ons iets te vernemen over de Ierse vrouwen en haar politieke ontwikkeling. Door het districten-stelsel, dat in Eire geldt, wordt bij de verkiezingen de persoon van de kandidaat veel meer naar voren gebracht, dan het geval is bij het stelsel van evenredige vertegenwoordiging, dat wij kennen. Het is daarbij in Eire dikwijls heel moeilijk een alleszins bekwaame vrouw een plaats in de volksvertegenwoordiging te bezorgen, terwijl de weduwe van een bekende en geliefde kandidaat vaak zonder grote moeite de plaats van haar gestorven echtgenoot kan innemen. Men kent de naam en verwacht, dat de vrouw het werk van haar man zal voortzetten, zonder zich af te vragen of zij hier wel de capaciteiten voor bezit.

De gezante besloot met ons haar mening over de positie van de vrouw te geven en zei daarbij het volgende: „Overal staan voor de vrouwen de deuren wijd open, maar laten zij dan ook niet talmen met naar binnen te gaan, want anders zullen die deuren zich voor langere tijd voor haar sluiten.”

V.V.D.-sters, knoopt deze woorden in Uw oren en handelt hiernaar!

M. SPANJAARD—
VAN SOMEREN BRAND.

Ik denk aan de Staatskas

Onder dit hoofdje werd verleden week een vraag gesteld, die bedoeld was tegelijk met een antwoord er op geplaatst te worden. Door ziekte van Mevrouw Stemler-Tjaden bleef dit antwoord echter achterwege. Wel kwam, zoals trouwens gehoopt was, van andere zijde een reactie binnen, maar dit was een zeer toernige reactie van iemand, die zich hevig ergert over de „schromelijke onkunde” op dit gebied bij vele V.V.D.-leden.

Hoe kan schromelijke onkunde verdwijnen, als wij, allen leken op elk gebied behalve het onze, geen voorlichting krijgen? En daarvoor dient nu juist deze rubriek.

Met toestemming van de schrijfster plaatsen wij hieronder het antwoord zonder het boze begin.

Wij hopen binnenkort een uitvoeriger artikel over dit onderwerp op te nemen, want voor buitenstaanders zijn deze enkele regels niet voldoende om zich een goed beeld van de regeling van het Nijverheids- onderwijs voor meisjes te kunnen vormen.

Het onderwerp is de belangstelling volkomen waard, dat erkennen ook de V.V.D.-leden ten volle. Aan wie de schuld, als die belangstelling geen voor buitenstaanders duidelijke voorlichting krijgt?

J. H. S.

Juist terwille van de Staatskas

Midden 1950 bezochten 108200 leerlingen de 319 nijverheidsscholen voor meisjes in Nederland. Ingevolge de N.O.-wet bestaan reeds jaren lang verscheidene „graden” van bevoegdheid. Voor de huishoudvakken is de lagere bevoegdheid de gebruikelijke; daarnaast bestond een middelbare, welke echter reeds vele jaren geleden — terwille van de staatskas! — is gedegradeerd tot „aantekening” op de lagere akte.

De salarissen van de grote meerderheid der lager bevoegde leraressen verschillen niet onbelangrijk van die van haar collega's bij het V.G.L.O. Zij verdienen n.l. minder, hoewel haar dagtaak langer en inspannender is!!!

De staatskas zal er dus wel bij varen, indien de huishoudlessen voor de meisjes van het 7de en 8ste leerjaar door de „goedkopere” leraressen gegeven worden op de huishoudscholen, waar behoorlijk ingerichte leskeukens enz. aanwezig zijn. (Nieuwbouw en inrichting van een d.g. leslokaal, zoals het V.G.L.O. vaak wenst en soms krijgt, kost op het ogenblik f 12.000.—!!!)

Het behoeft geen betoog, dat het geschrijf van J. H. S. fnuikend is voor de goede indruk, welke V. en D. met het stukje van Mevrouw St. maakt heeft bij de zich wel eens ietwat miskend voelende leerkrachten van het N.O. voor Meisjes. Men heeft zich daar n.l. al meermalen verbaasd over de schromelijke onkunde en/of verbijsterende onverschilligheid op dit gebied bij zeer vele V.V.D.-leden, welke bepaald ongunstig afsteekt bij de belangstelling, waarvan andere partijen af en toe blijken geven.

J. E. R.

Verlaging van het Consumptiepeil of verlaging van de Consumptie?

Motto:
Consumptie =
Productie — Investering — Opsouperen

Men schrijft ons:
Het heeft zijn nut om zo nu en dan eens bepaalde uitlatingen nauwkeurig te beschouwen, want daardoor kunnen begripsverwarringen uit de weg geruimd worden. Begripsverwarringen, die kunnen ontstaan door onvoldoende definitie, waardoor de betekenis die aan een woord gehecht wordt, afhankelijk is van het verband waarin het gebruikt wordt en wanneer men zich niet ernstig rekenschap geeft van hetgeen met het woord bedoeld wordt, en dit zonder meer van het ene terrein overdraagt op een ander, krijgt men misverstanden, die soms tot vermakelijke situaties aanleiding geven, soms ernstig in hunne gevolgen kunnen zijn.

Onlangs heeft Drs. Nederhorst in de Kamer verklaard, dat hij tegen verlaging van het consumptiepeil was en dat er daarom bezuinig-

moest worden op de investeringen. Ongetwijfeld had de geachte afgevaardigde daarbij het oog gericht op de mate van welstand van de Nederlander als persoon, hij wenst dus geen verdere vermindering van de mogelijkheid om een ieder in zijn behoeften te kunnen laten voorzien. Wanneer dus niet aan de welstand getornd mag worden, dan moet de investering het maar ontgelden om in de vergelijking, die hierboven als motto is afgedrukt, het woord „opsouperen” te laten verdwijnen.

Deze gedachtengang is niet houdbaar wanneer wij de totale huishouding van het Nederlandse Volk beschouwen, hoezeer het ook een waarheid als een koe is voor een gewone gezinshuishouding. Consumptie in een gewoon gezin is het verbruik van betalingsmiddelen voor

allerlei doeleinden, noodzakelijke zoals het aanschaffen van kleding en voedsel en onnoodzakelijke zoals het organiseren van dure feestjes.

Consumptie in de Volkshuishouding is ook het verbruik van betalingsmiddelen voor allerlei doeleinden en ook deze kan men splitsen in noodzakelijke, minder noodzakelijke en niet-noodzakelijke uitgaven. Zo goed als de kostwinner in het huisgezin moet zorgen voor de inkomsten, zo goed zorgen zij, die aan het werkelijke actieve productieproces deelnemen in de Volkshuishouding voor de inkomsten waaruit alles betaald moet worden. Alles, d.w.z. de aanschaf van grondstoffen, productiemiddelen en gereedschappen, de opleidingskosten van de jeugd, de zorg voor ouden van dagen, het apparaat, dat moet zorgen

voor de binnen- en buitenlandse veiligheid, de salarissen en behuizing van allen, die zich in overheidssdienst bevinden, het doen uitvoeren van grote werken, waaronder zowel de inpoldering van de Zuiderzee valt als het aanleggen van parken en bossen, van fietspaden en beekkanalisaties, het herstel van oorlogsschade, het notariaat en de advocatuur, de medicus en de belastingconsulent.

Wanneer men in een gewoon gezin moet bezuinigen, dan begint men terecht na te gaan wat strikt noodzakelijk is en wanneer er dan nog wat overblijft, wordt gekeken wat dan op de meest zuinige wijze verder gedaan kan worden. Zo moet het ook zijn in het beleid bij de Volkshuishouding. Hierbij moet

(vervolg op pag. 8)

(vervolg van pag. 7)

men zich laten leiden door de overweging, dat het aantal arbeidskrachten beperkt is en dat deze dus daar moeten worden ingezet waar zij het meest kunnen bijdragen tot de verhoging van de inkomsten, dus zij moeten ingeschakeld worden in het direct productieve bedrijfsleven.

Het aantal arbeidskrachten in de onproductieve beroepen moet zo laag mogelijk worden en daardoor zullen tal van maatregelen, die op zichzelf beschouwd wellicht zeer wenselijk zijn, noodgedwongen uitgesteld moeten worden of in een minder geperfectioneerde vorm tot uitvoering moeten komen. In een gezin, dat moet bezuinigen zal men een kledingstuk moeten laten keren, hoewel men hierover vroeger misschien nooit dacht, maar het is niet verantwoord de uit-

gaven hoger te laten oplopen, dan de inkomsten toelaten.

Zo moet het ook zijn in het groot. Minister Liefstinck heeft reeds laten merken, dat hij aan het eind van zijn belastinglatijn is, ja naar veler opvatting de grens van het toelaatbare reeds ver heeft overschreden en dan is het de plicht om na te gaan waar en hoe bezuinigd kan en moet worden. De hierboven gegeven zeer summiere opsomming geeft reeds een aanduiding. De gelden beschikbaar gesteld voor het doen uitvoeren van grote werken zullen opnieuw beoordeeld moeten worden en overwogen zal moeten worden of door steun aan het bedrijfsleven niet een overheveling van arbeidskrachten van de improductieve, luxueuse zijde naar de productieve

zijde mogelijk zal zijn, vermindering van het aantal improductieve arbeidskrachten is dringend nodig, ook al werken zij stuk voor stuk nog zo hard en wij denken hierbij niet alleen aan de vele „contra-ambtenaren” bij het bedrijfsleven, die hun arbeidskracht geven aan het nauwgezet nakomen van de talloze voorschriften en bepalingen.

Verlaging van het persoonlijke consumptiepeil moet zoveel mogelijk worden vermeden, het werkt nadelig op de arbeidslust en op deze wijze zal de arbeidsproductiviteit eerder lager worden dan hoger en dat moet ten koste van alles worden tegen gegaan, want dit is toch reeds laag, nog altijd langer dan vóór de oorlog. Indien men dus pleit voor be-

houd van het consumptiepeil en daarmee het individuele consumptiepeil bedoelt, kan daarvan de wenselijkheid gevoeld worden, mits men zich daarbij terdege realiseert, dat verlaging van de consumptie als gemeenschapsverschijnsel daarmee niet in tegenspraak behoeft te zijn, integendeel, handhaving van het huidige individuele consumptiepeil is alleen mogelijk wanneer men zich onder de huidige omstandigheden de luxe ontzegt van niet direct dringend noodzakelijke maatregelen en de wel noodzakelijke geachte maatregelen doet uitvoeren op een zo weinig mogelijk arbeidskrachten eisende wijze.

Dank, mijnheer Nederhorst voor Uwe uitlating, zij heeft de gelegenheid geschapen het begrip te verhelderen.

HBU HBU

Met al deze hamers wordt geslagen.

Maar waarom heeft bijna elke handwerksman zijn speciaal model?
Omdat elk werk anders is en omdat jarenlange ervaring heeft geleerd wat daarvoor de geschikteste vorm is. Op het gebied van geldzaken en financiering kan Uw Bank U voor elke transactie de meest geschikte vorm aanwijzen.

Vraag ons boekje „Rekening Courant ook voor U”

HOLLANDSCHE BANK-UNIE N.V.
AMSTERDAM - DEN HAAG - ROTTERDAM

Schilder-, Wit- en Behangwerk

is en blijft altijd, een kwestie van vertrouwen! Dus naar....
Schilders- en Behangersbedrijf KORIDON
Amsterdam, Visseringstr. 5-7, Tel. 85248, Dapperstr. 87, Tel. 53215

Wessanen's rijst, door kenners altijd gevraagd, is nu óók verpakt verkrijgbaar. Elke soort is zorgvuldig uitgezocht en beproefd! Kies die Wessanen's rijst, dan kiest U het beste!

WESSANEN'S VERPAKTE LEVENSMIDDELEN

U eet er niet beter!

Machinefabriek en scheepswerf

van

P. SMIT Jr. N.V.
ROTTERDAM

N.V. W. A. HOEK'S

MACHINE- EN ZUURSTOFFABRIEK
Hoofdkantoor en Machinefabriek te Schiedam.

Compressors voor alle gassen en lederen druk.
Installaties voor de bereiding van zuurstof, stikstof, enz.

Voor dagelijks gebruik!

DE JONG'S CHOCOLADE

CHOCOLADE HAGELSIAG.

De eenige echte!

N.V. Nederlandsche Caoutchouc- en Guttaperchatabriek

v.h. Bakker & Zn.
Ridderkerk

Technische rubberartikelen

N.V. SCHEEPSWERVEN

„PIET HEIN”

BOLNES en PAPENDRECHT

DWARSELLINGEN 115 Meter
DROOGDOK 115 x 30 Meter

SMIT

SLIKKERVEER

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Zaterdag 16 Dec. 1950 No. 139

Middenstandsproblemen
in de Tweede Kamer

pag. 7

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Het vraagstuk Nieuw-Guinea

„Koloniaal-kapitalistische” redeneermethoden van het socialistische Parool. Nederland dient de soevereiniteit te behouden

Nieuw-Guinea vraagt onze ernstige aandacht.

Bijkans een jaar geleden vond de soevereiniteitsoverdracht plaats. Volgens het ter Ronde Tafel Conferentie overeengekomene zou de status quo van de residentie Nieuw-Guinea worden gehandhaafd, maar zou binnen een jaar na de soevereiniteitsoverdracht het vraagstuk van de staatkundige status daarvan „worden bepaald door onderhandelingen tussen de Republiek der Verenigde Staten van Indonesië en het Koninkrijk der Nederlanden”.

Vorige week zijn die onderhandelingen begonnen. In de loop van het jaar echter is er geen stilte rondom het vraagstuk geweest. Vooral van Indonesische zijde is er veel over gezegd en in het bijzonder ir. Soekarno heeft er uitspraken over gedaan, die de vraag deden rijzen wat onderhandelen voor zin zou hebben. Men beet zich aan Indonesische zijde vast aan een standpunt, dat, objectief beschouwd, niet houdbaar was. Men maakte er een prestige-kwestie van en riep daarmee allerlei ongewenste sentimenten wakker.

Er is ook een commissie aan het werk geweest. De Nederlandse leden daarvan hebben een voortreffelijke bijdrage geleverd.

Het Nederlandse hoofdbestanddeel van het door die commissie uitgebrachte rapport — wij schreven er reeds eerder over — stelt de zaken objectief en wetenschappelijk, los van politieke vooroordelen en oormerken. Het is goed er onder de huidige omstandigheden aan te herinneren, want het lijkt in het vergeetboek te raken. Zowel in geologisch als biologisch en geografisch opzicht, zo wordt in het rapport gezegd, vormt Nieuw-Guinea een gebied met een eigen karakter, dat niet tot Indonesië gerekend kan worden. „Het is een randgebied, dat, voor zover het bij een groter geheel dient te worden ingedeeld, zich nauwer aansluit bij de Pacific dan bij Zuid-Oost Azië, waarvan Indonesië deel uitmaakt”. Over de bevolking wordt gezegd, dat deze anthropologisch een eigen groep vormt „die generlei verwantschap vertoont met de rassen, welke de Indonesische volkeren-wereld constituëren”.

Ook in linguïstisch opzicht vormt Nieuw-Guinea een eigen gebied en cultureel behoort het veel meer tot Oceanië dan tot Indonesië. Daarbij komt dan dat de Papoea-bevolking „blijk heeft gegeven van groot vertrouwen in de Nederlandse leiding en van uitgesproken vrees voor Indonesische overheersing”.

Met dit laatste is men toch wel bij een der kernpunten. Het is toch eenvoudig niet geoorloofd over deze aangelegenheid te spreken en te schrijven zonder de belangen en de wensen van de bevolking daarbij in aanmerking te nemen. Zeer opvallend is evenwel, dat daaraan van Indonesische zijde maar bitter weinig aandacht wordt geschonken. Zeer opvallend is eveneens dat bepaalde Nederlandse kringen, die altijd zo veel begrip gehad hebben voor de wensen der Indonesiërs, ook zo weinig spreken over hetgeen de belangen en de wensen van de bevolking van Nieuw-Guinea zijn. Evenals zij zo weinig begrip hebben getoond voor wat er leeft

in de bevolking van Ambon, voor wie alle bepalingen inzake het zelfbeschikkingsrecht tot een dode letter zijn geworden en wier aspiraties op de meest brute wijze zijn onderdrukt.

Wij hebben thans het oog op een hoofdartikel in Het Parool van Dinsdag 12 dezer. Daarin wordt het gehele probleem van Nieuw-Guinea gezien uit het oogpunt van het belang, dat Nederland heeft bij het behouden ervan en bij het afstaan. Geen woord over de wensen van de bevolking, geen woord ook over de vraag of de bevolking gebaat is bij het behoud van Nieuw-Guinea. Dat komt in het artikel eenvoudigweg niet aan de orde. Tot onze stomme verbazing.

* * *

De redactie van Het Parool vraagt welke „grote nationale belangen voor ons met het behoud van Nieuw-Guinea gemoeid zijn” en is van oordeel dat „zelfs de meest verwoede gangmakers van de gedachte van een Nederlandse exploitatie van het eiland” daarop „geen bevredigend antwoord” kunnen geven. Van klimaat en landschap wordt een weinig opwekkende schildering geboden. Vervolgens wordt uiteengezet, dat er miljoenen ingestoken zullen moeten worden. En dan komt voor ons de verbijsterende passage:

„Als wij ons dan twintig of vijftig jaar aan dit werk uitgeput hebben, dan wordt er een volksstemming gehouden en dan kunnen de Nederlanders vertrekken, waarschijnlijk zonder bedankt te worden voor de moeite en offers, die zij zich getroost hebben”.

„Het nationale belang van ons land eist dus naar onze overtuiging, dat wij ons zo spoedig mogelijk ontdoen van Nieuw-Guinea en ons er over verheugen, dat er anderen zijn, die zich gelukkig zouden voelen, wanneer zij in het bezit van deze bodemloze put worden gesteld”.

* * *

Ja, de woorden van dit links-socialistische blad zijn verbijsterend. Van die zijde spreekt men zo gaarne over kolonialisme en kapitalisme, wanneer het gaat om een beoordeling van een politiek van hen, met wie men het niet eens is. Maar wij willen zeggen, dat wij, voortredenerende in die terminologie, de weergegeven gedachtengang van Het Parool koloniaal-kapitalistisch in de meest gruwelijke zin van het woord vinden. Op de meest grove en materialistische wijze wordt het probleem aangevat. Als men niet zeker is dat men er wel bij zal varen — wat weet men er overigens van; de Congo was dertig jaar geleden ook niet een gebied waarvan men verwachtte dat het op zou brengen wat het thans opbrengt! — dan moeten wij ons maar zo spoedig mogelijk van Nieuw-Guinea „ontdoen”. Enige hogere overweging komt bij het socialistische Parool niet aan de orde. Het miljoen mensen dat er woont, daarvan „ontdoet” men zich tegelijkertijd, zonder dat men er zelfs ook maar één woord over zegt. Het is bijna ongelooflijk, dat men zo een redenering op durft zetten.

* * *

Wij wensen ervan uit te gaan, dat Nederland plichten heeft tegenover dit overzeese gebiedsdeel en zijn bevolking. Wij heb-

Hier wordt U wederom een vergroot nummer van ons weekblad aangeboden. De redactie heeft er naar gestreefd de inhoud zo afwisselend mogelijk te maken. Er staat van allerlei in dat, geloven wij, Uw belangstelling waard is. Ons volgend nummer zal vóór Kerstmis verschijnen en daarvoor hebben wij een paar interessante artikelen in petto. Zoals wij reeds meegedeeld hebben, hebben wij voor de nieuwe jaargang allerlei plannen. Zo zullen wij reeds in Januari beginnen met een uitvoerige commentaar op het beginselprogramma van onze partij. En verder hopen wij in 1951 allerlei artikelen te geven die Uw aandacht zullen trekken. Onze partij is nog steeds in opgaande lijn. De belangstelling voor onze beginselen neemt steeds meer toe en daarvan hoopt ons blad een duidelijke afspiegeling te geven. In Uw dagblad hebt U gelezen hoe de papierprijs steeds stijgt en alle Nederlandse dagbladen hebben hun abonnementsprijs dan ook verhoogd. Wij verhogen onze abonnementsprijs niet. Wij hopen dat een steeds groeiend lezerstal ons in staat zal stellen onze plannen te verwezenlijken.

ben de plicht voor de bevolking op een behoorlijke wijze te zorgen en haar niet in de steek te laten. Wanneer Het Parool stelt dat Nederland een zware last zal hebben bij het op hoger plan brengen van Nieuw-Guinea, dan zeggen wij: dat is juist. Maar gelooft het blad dan dat Indonesië er toe in staat zal zijn? Daartoe heeft Indonesië het organisatie-vermogen al niet. Wij maken geen verwijten, maar wij mogen toch rustig vaststellen dat Indonesië op dit ogenblik met eigen gebied al moeilijkheden genoeg heeft. Men heeft daar de kwestie-Nieuw-Guinea opgeblazen en tot een politieke prestige-kwestie gemaakt. Als gevolg daarvan zijn nu hartstochten los gekomen, die deze aangelegenheid zwaar drukken en haar oplossing uitermate sterk vertroebelen. Wij mogen ons daardoor echter niet van de rechte weg laten afbrengen. Voor ons blijven de verplichtingen jegens de mensen van Nieuw-Guinea van primaire orde. Daarvoor zijn wij liberaal. En wij wensen in dit verband te herinneren aan het standpunt van de Nederlandse leden der boven reeds genoemde studie-commissie, die uitspraken,

„dat, terwijl voortzetting van Nederlands beheer NU voor dit land stellige beloften inhoudt van vooruitgang en opheffing en de wereld zekerheid biedt, dat ook dit land met zijn volk in het wereldverkeer zal worden opgenomen en daar een waardige plaats in zal kunnen vervullen, de overdracht van West Nieuw-Guinea aan Indonesië noodzakelijk zou leiden tot snel verval van hetgeen daar in vijftig jaren is opgebouwd en — nog ongerekend de buitenlandse politieke verwickelingen — tot onrust en verwarring, omdat de bevolking zich ongetwijfeld tegen zulk een overdracht verzetten zou”.

* * *

Daarom kan er geen sprake zijn van overdracht der soevereiniteit over Nieuw-Guinea aan Indonesië, in geen enkele vorm. Nederland dient de soevereiniteit te behouden, opdat het land en volk tot ontwikkeling kan brengen en opdat het volk later in ware vrijheid over eigen status beschikken kan.

Het leek ons goed dit van onze kant in deze dagen ook nog eens te zeggen. K.

☆ parlementaire flitsen ☆

Binnenlandse veiligheidsdienst en burgerlijke verdediging brachten beweging

Vreemd gesol met de topsalarissen

De begroting van Binnenlandse Zaken behoort in het algemeen tot wat wij noemen de „rustige“ begrotingen. Er komen ieder jaar weerkerende onderwerpen ter sprake, die op zichzelf beschouwd zeker niet onbelangrijk zijn, maar die, juist door hun slepende karakter, toch nauwelijks meer enige belangstelling naar buiten weten te wekken. Dit jaar echter was het anders. De Binnenlandse Veiligheidsdienst, de burgerlijke verdediging en de topsalarissen brachten de gemoederen waarlijk in beweging. Voegen wij hieraan toe, dat minister Teulings een zeer hardnekkig en temperamentvol vechter is, dan is hiermede voldoende duidelijk gemaakt, dat er weer eens leven in de parlementaire brouwerij was ontstaan.

Ondertussen leed de minister, ondanks zijn vasthoudendheid, bij de kwestie van de topsalarissen toch de nederlaag. De steun, welke de minister in deze van de K.V.P., van onze V.V.D.-fractie en van de heer Welter kreeg, was numeriek niet voldoende om hem in deze een meerderheid te bezorgen.

Bij de afdelingen Openbare Orde en Binnenlandse Veiligheidsdienst (B.V.D.) wees de heer Ritmeester er namens onze fractie in de eerste plaats op, dat, vooral in Amsterdam, bij stakingen in het afgelopen jaar de veiligheid van hen, die wilden werken, meermalen zeer onvoldoende was verzekerd. Het verheugde hem daarom, dat de minister had toegezegd, dat zijnerzijds alles zou worden gedaan om te zorgen, dat in de toekomst de vrijheid van arbeid absoluut zou zijn gewaarborgd. Wat de B.V.D. betreft legde de heer Ritmeester er wel zeer terecht de nadruk op, dat juist wij, met onze sterke drang naar geestelijke vrijheid, in wezen afwijzend staan — en moeten staan — tegenover instellingen, die voor het tegengaan van het conspiratorisch werk ook zelf gedwongen worden conspiratorisch op te treden. Maar hetgeen ons volk in het jongste verleden heeft ondervonden en velen lichamelijk hebben moeten lijden, dwingt ons tot maatregelen, waartegenover wij in de geest afwijzend staan.

Daarom is het noodzakelijk, dat er waarborgen blijven, dat de B.V.D. niet verder gaat dan in 's lands belang absoluut noodzakelijk is en dat de minister deze dienst volkomen in de hand heeft. Op dit punt nu voelde de heer Ritmeester zich thans wel gerust en ook wat de werkzaamheden betreft kon hij verklaren, dat deze dienst, zoals hij bij ons functioneert, voldoet aan de door hem gestelde eisen. Hij drong er echter krachtig op aan, dat de burgemeesters, die toch verantwoordelijk zijn voor de orde en veiligheid in hun gemeenten, volledig op de hoogte worden gehouden. Juist ook daardoor zal de zekerheid, dat de democratische vrijheden gewaarborgd blijven, niet worden aangetast. Van de ministeriële mededeling, dat de B.V.D. met medewerking van deze minister nimmer executieve bevoegdheid zal krijgen, nam hij gaarne goede nota.

Een goede gedachte was het voorstel van onze geestverwant om een commissie in te stellen in de trant van de defensiecommissie, welke met de Regering een rechtstreeks contact kan onderhouden aangaande de vraagstukken op het gebied van de inlichtingen- en veiligheidsdiensten en eventueel ook over de burgerlijke verdediging in het algemeen. Minister Teulings heeft zijn persoonlijk steun voor dit denkbeeld toegezegd, dat hij thans in de ministerraad zal moeten bespreken.

Heel wat meer kritiek moest de heer Ritmeester laten horen op het punt van de burgerlijke verdediging. In het kort vindt men deze cri-

tiek samengevat in zijn slotwoord bij de replieken: „Ik heb de overtuiging, dat men van goeden wille en vol ijver is, maar ik moet tot mijn spijt constateren, dat wij aanmerkelijk te laat zijn. Ik zou het dus wel zeer waarderen, indien de minister zijn uiterste kracht zou willen inspannen om ook op dit punt ons lanu paraat te doen zijn. Daarbij behoeft geen rekening te worden gehouden met de militaire paraatheid. Wij kunnen op dit punt aanmerkelijk vóór zijn”.

Over die burgerlijke verdediging had de minister een speciale nota ingezonden. Zijn critiek daarop was, dat zij zo heel erg theoretisch was en dat men daarin over de werkelijke praktijk van de burgerlijke verdediging zo weinig positiefs aantreft.

Grote indruk maakte de uitvoerige schets, welke de heer Ritmeester daarbij gaf van het zware bombardement op Den Helder in de nacht van 24 op 25 Juni 1940, dat van 's avonds half twaalf tot 's morgens half vijf heeft geduurd. De stad stond tenslotte op 40 plaatsen in

RITMEESTER

...grote indruk....

brand, er waren honderden doden en de Rijkswaerf stond in lichterlaaie. En Den Helder — aldus de heer Ritmeester — was nog tamelijk voorbereid, de geneeskundige dienst functioneerde goed, de brandweer was in staat in de ochtend alle branden meester te zijn, daarbij om 4 uur 's nachts geholpen door die van Alkmaar, later door die van Amsterdam. „Die van de dorpen, de B-gemeenten, Excellentie, durfden zich in die hel niet wagen. Ik zal niet verder beschrijven, maar de dag daarop kreeg de directeur van de gemeentelijke geneeskundige dienst, een pracht mens, die alles moedig en met grote werkkraft heeft doorstaan, die een voorbeeld was geweest — evenals vele geneesheren in de gemeente — een zenuwstoring door alle ellende, alle vernieling, alle dood, die hij had gezien”.

Men zal, zo was een zijner conclusies, verstandig doen om kalme, welbewuste mannen en ook vrouwen aan te stellen, die in de burgerlijke verdediging hun taak vinden.

Het zal daarbij bovendien vóór alles nodig zijn, dat de burgemeester met koelbloedigheid voorgaat en leiding geeft. Dat kan niet, door hem naast het hoofd der luchtbescherming in 'n bunker te zetten, maar het zal in zeer vele gevallen noodzakelijk zijn, dat hij op de plaats van de ramp aanwezig is om door zijn persoonlijk voorbeeld de mensen moed en geestkracht te geven bij de zware taak, die zij hebben.

Dat was niet het woord van een theoreticus, maar van een man, die zelf dat voorbeeld, toen en ook bij andere gelegenheden, gegeven heeft. De heer Ritmeester noemde zichzelf natuurlijk niet, maar hier mag het wel eens gezegd worden, dat volgens de getuigenissen van allen, die in onze toen zo zwaar geteisterde marinehaven aanwezig zijn geweest, hij, als ware burgervader, met grote koelbloedigheid, te allen tijde op de meest bedreigde punten aanwezig is geweest om hen, die het reddings- en blussingswerk verrichtten, door zijn persoonlijk voorbeeld en onverschrokkenheid te inspireren.

De Regering heeft de opbouw van de burgerlijke verdediging geheel van de opbouw van ons militaire apparaat afhankelijk gemaakt. Met de opbouw van dat militaire apparaat wordt nu in de praktijk begonnen en voor de burgerlijke verdediging geldt dus hetzelfde. Met deze absolute samen koppeling kon onze woordvoerder het in het geheel niet eens zijn, maar daar valt nu weinig meer aan te doen. Het voornaamste is, dat thans zo spoedig mogelijk moet worden begonnen. De heer Ritmeester vroeg echter: wat is de bedoeling, vrijwillige burgerlijke verdediging of op militaire leest geschoede? Is het de eerste, dan dient nog te worden uitgemaakt of het niet nodig en gewenst zal zijn om aan deze burgerlijke verdediging ook een burgerlijke dienstplicht te verbinden. Ik erken, zo zei hij, dat het moeilijk zal zijn, maar helaas komt het mij noodzakelijk voor.

Deze burger

houdt, ondanks Sinterklaas en de drie vrije Kerstdagen dit jaar, niet van de maand December. Ondanks alle boterletters en kaarslicht en ondanks de kleine geschenken die de vriendschap onderhouden.

Want hij behoort tot die vele burgers, die zich in de laatste maand van 't jaar plegen te bezinnen.

Nu is deze bezinning op zich zelve een goed ding. Een soort purgatorium, een innerlijke reiniging des geestes.

Op zich zelve een goed ding — maar het doet pijn door de onthulling van alle goede zaken die geen goede zaken zijn geworden, omdat zij nimmer ten uitvoer zijn gebracht: een bundel rekeningen, die betaald noch gequiteerd zijn. En dat niet alleen van de kleermaker, van de tandarts en van de boekhandelaar....

Neen.

Iedere Decembermaand denkt deze burger aan de vorige Decembermaand en aan de beste voornemens die hij toen, bij kaarslicht, heeft gemaakt.

En wat daarvan terecht gekomen is.

En hoe hij daaraan de hand gehouden heeft.

Of niet....

En iedere Decembermaand vindt deze burger met Uw welnemen in zijn (geestelijk) hemd voor zijn (geestelijke) spiegel.

Geen gezicht.

Een naargeestige onthulling van de ingebreke gebleven mens.

Een ontmoedigende confrontatie met de barre werkelijkheid der onvoldaanheid.

Ik heb nog zoveel méér te betalen dan de kleermaker, de tandarts en de boekhandelaar.

Ik zit diep in de schuld.

Dat zegt de spiegel.

Geén gezicht, dat hemd.

Een wrede, onthullende maand, December.

De maand die alle rekeningen presenteert aan

DEZE BURGER.

De heer Ritmeester sprak ook nog uitvoerig over het instituut Steun Wettig Gezag en over de Nationale Reserve. Hij deed daarbij vrij duidelijk uitkomen, het onjuist te hebben gevonden, dat de vroegere Bijzondere Vrijwillige Landstorm, 'n instituut met 80 à 90.000 man, zonder meer terzijde was geschoven. Met „hangen en wurgen“ is men voor de Nationale Reserve nu gekomen tot ruim 12.000 man en de Regering stelt zich voor, dat dit aantal zal toenemen tot 17.000 man. Als taken voor de Nationale Reserve vooral beschouwend de bestrijding van de „vijfde colonne“ en van parachutisten, was de heer Ritmeester van mening, dat de Nationale Reserve heel wat sterker zal moeten worden dan de door de Regering genoemde 17.000 man. Hij zou het dan ook zeer waarderen, wanneer de Regering alsnog met de vroegere Nationale Landstormcommissie overleg zou plegen om te komen tot één, veel sterker en betrouwbaar organisatie.

Tenslotte de kwestie van de topsalarissen. De heer Tuin, van de P.v.d.A., had, zoals men weet, tezamen met de heren Schouten (A.R.) en Beernink (C.H.), een amendement ingediend, dat tot strekking had uit te spreken, dat de voorgestelde algemene salarisverhoging voor een aantal topfunctionarissen bij alle departementen zou komen te vervallen. Het was onze fractievoorzitter, mr.

Nog altijd de defensie

DIT ZIJN DE FOUTEN DIE AAN ONS LEGER KLEVEN

Er moet diep en afdoende worden ingegrepen!

Wederom ontvingen wij enige reacties op onze beschouwingen over de vaderlandse defensie, waaruit slechts instemming blijkt. Maar bovendien lezen wij uit het ons door jongeren toegezondene niet alleen teleurstelling en ontstemming, maar ook wel degelijk de wil tot opbouwen. *M á r . . .* om tot die opbouw te geraken, moet op korte termijn diep en afdoende worden ingegrepen, zo schrijft ons een dier jongeren. Wij wezen hierop reeds meerdere malen en het is goed en nuttig, dat nu ook door jongere officieren die eis der noodzakelijkheid wordt gesteld. Eveneens lijkt het ons goed en nuttig in dit, en wellicht volgende nummers, een aantal van deze reacties geheel of gedeeltelijk op te nemen. Daar is dan in de eerste plaats de bittere klacht over de onuitroeibare

administratieve rompslomp

Men schrijft ons hierover o.a. dit:

Bij de in 1944 en 1945 onder Engelse supervisie opgerichte Nederlandse onderdelen heeft men een schuchtere poging gedaan om tot een vereenvoudiging van de administratie te geraken, door onder meer de salarisberekening centraal te doen geschieden, en bij de troep alleen z.g. constante bedragen uit te betalen. Deze nieuwlichterij werd, toen de vooroorlogse krachten hun plaats weer hadden ingenomen, echter schielijk onderdrukt. Aan de Engelse organisatie van de 7 December Divisie werd prompt per compagnie een sergeant-majoor-administrateur toegevoegd, de ook in het Engelse Leger gebruikte „Paybooks” bleven in de kast liggen, en de E.M. vertrok naar Indonesië, voorzien van de sinds jaar en dag in gebruik zijnde soldij- en andere betalingslijsten. Sedert dien is het aloude Reglement van Militaire Administratie onverminderd van kracht, alle moderne administratie-methoden ten spijt. Evenals trouwens het Voor-schrift Beheer Landmacht, zoals dit in de loop der tijden herhaaldelijk gewijzigd en aangevuld is.

In 1939 konden, dank zij het feit, dat er geruime tijd verliep tussen de voormobilisatie en de algemene „opkomst-met-spoed” de nodige voorbereidingen getroffen worden. Het valt echter te betwijfelen, of dit in de toekomst weer het geval zal zijn. Krijgt het Leger of een gedeelte daarvan onmiddellijk na de mobilisatiedatum een taak toegewezen, die het buiten onze grenzen brengt, dan zal het ten aanzien van de materieelvoorzieningen kunnen rekenen op de voorraden en hulpbronnen van onze bondgenoten, doch ten opzichte van de personeels-administratieve aangelegenheden gebonden blijven aan de aanwijzingen van „Den Haag”. Dan zal de praktijk bewijzen, dat — tenzij tijdig voorzieningen getroffen worden — het administratieve apparaat in hoge mate ongeschikt is om mee ten strijde te trekken, en dat het geen enkele waarborg inhoudt, dat bijvoorbeeld achtergebleven gezinsleden in de eerste tijd van de veldtocht regelmatig geld zullen ontvangen.

Het goed en snel mobiel maken van ons leger wordt in belangrijke mate belemmerd door een omvangrijk administratief apparaat, dat in zijn huidige vorm geen enkele waarborg biedt ook in oorlogstijd behoorlijk te functioneren en dat, zo het al functioneert, een onnodig zware belasting betekent voor diegenen, die met de uitvoering ervan belast zijn. Het is daarom noodzakelijk, dat ook de militaire administratie aangepast wordt aan de moderne omstandigheden, en dat reeds in vrede tijd de grondslagen worden gelegd, waarop de oorlogsadministratie opgebouwd kan worden. Daarbij moet voor alles

zorg worden gedragen, dat de omvang van deze administratie zo gering mogelijk is, terwijl de werkzaamheden, die te velde verricht moeten worden, tot een minimum beperkt blijven.

Dan is er verder

Het personeels- en promotievraagstuk

Hierover schrijft men ons o.a.:

Op 1 Januari 1950 telde ons leger rond 1600 beroepsofficieren, waaronder 100 generaals en kolonels, 400 andere hoofdofficieren en een kleine 600 kapiteins. In hoeverre deze opbouw organisatorisch verantwoord

is, valt buiten het bestek van dit betoog. Het is evenwel interessant na te gaan welke invloed deze getallen hebben op de toekomstige personeelsproblemen van ons leger, vooral als we nog rekening houden met het feit, dat sedert dien nog ongeveer 100 luitenanten van de promotie '41 kapitein zijn geworden, terwijl ook de van het K.N.I.L. overgekomen officieren vrijwel allen kapitein of hoger waren. Hoewel de juiste cijfers nog niet officieel bekend zijn, kan het aantal kapiteins van ons leger momenteel op zeker 900 geschat worden. Op een enkele uitzondering na hebben al deze kapiteins tussen de 9 en 16 voor promotie tellende dienstjaren.

Van de op 1 Januari 1950 aanwezige hoofd- en opperofficieren zullen er in de eerstkomende 8 jaren ongeveer 400 de pensioengerechtigde leeftijd bereikt hebben. Gedurende die tijd zullen dus vele van de huidige kapiteins een snelle promotie maken. Een kolonel met 20 tot 25 dienstjaren zal dan eer regel dan uitzondering zijn.

Zodra echter in de ontstane vacatures is voorzien, zal een grote stagnatie in de promotie optreden, omdat de beschikbare hoofdofficiersplaatsen vervuld worden door officieren van nagenoeg gelijke leeftijd, die nog minstens 10 jaar in die functie kunnen blijven. Dit houdt echter tevens in, dat ettelijke honderden kapiteins van dezelfde promotiejaren, die voor een hogere rang lichamelijk of anderszins ongeschikt zijn, hun hele verdere leven die kapiteinsrang behouden. Tegenover de winst aan jonge hoofd- en opperofficieren staat dus, dat de gemiddelde leeftijd van de kapiteins steeds hoger wordt. Dat wil ook zeggen, dat de jongens, die thans cadet zijn of willen worden, kunnen uitrekenen, dat zij — zoals de zaken thans staan — minstens 23 tot 25 jaar nodig zullen hebben om de majoorsrang te bereiken.

Nu moet de legeropbouw een harmonische zijn. Dat betekent, dat nergens op de sporten van de hiërarchische ladder mensen blijven steken.

Want dit zou, in tegenstelling tot de burgermaatschappij, meebrengen dat de aanvoer van anderen moet worden verminderd. En dat kan niet worden aanvaard, omdat voortdurend juist jonge krachten nodig zijn.

Derhalve zou de remedie moeten zijn: afvoeren van hen, die de opstopping veroorzaken.

Maar dat kan weer niet in verband met de sociale positie van de beroepsofficier. De uitermate gespecialiseerde opleiding maakt de doorsnee beroepsofficier ongeschikt voor talloze burgerberoepen. Dat betekent voor een officier, die op 40-jarige leeftijd het leger moet verlaten, kort en goed „dat hij op de keien staat”.

Teneinde dit te voorkomen zullen van overheidswege dus maatregelen nodig zijn. Bijvoorbeeld in de geest van een „bonus”, zoals ook wordt toegekend aan de zgn. reserve-vrijwilligers, dat zijn onderofficieren, die zich verbonden voor 6 jaar actieve dienst, na welke dienstvervulling zij kunnen kiezen: overgaan naar het beroepspersoneel of een bonus.

Men zou kunnen overwegen in de Overheidsdiensten een aantal functies voor deze ex-officieren te reserveren.

In elk geval: de legerleiding en dus ook de regering dienen hierop te zijn ingesteld. Want niet alleen kost die voorbereiding tijd, maar zolang de

De minister en de nu afgetreden staatssecretaris van oorlog zijn tot nu toe degenen geweest, die de slagen moesten opvangen, maar ligt de grondfout mogelijk niet elders? De minister is geen vakman op legergebied en alleen verantwoordelijk voor de gang van zaken. Voor de uitvoering beschikt hij echter over de diverse departementale- en legerinstaties. Staan daar wel de juiste mannen aan het hoofd? (Hier noemt de schrijver de bovenbedoelde personen — Red.).

Er zijn in het leger verschillende officieren, die algemeen als „waardeloos” bekend staan. Is het niet beter deze heren met pensioen te sturen, in plaats van hen in een functie te handhaven, waarin zij weliswaar weinig of geen kwaad doen, maar wel de promotie belemmeren?

Anderzijds zijn er officieren, die o.m. in Indonesië van buitengewone leiderscapaciteiten blijken te zijn, en daar een hogere rang tijdelijk hebben bekleed. Is er geen reden om deze officieren ook in Nederland in die rang te handhaven, in plaats van hen te doen terugkeren in hun (lagere) effectieve rang, en hen eerst indien zij t.z.t. volgens ranglijst en ancieniteit aan de beurt zijn, weer voor promotie in aanmerking te doen komen?

Door onze militaire medewerker

door ons bedoelde maatregelen niet zijn getroffen, zal de toch al niet sterke animo voor het officiersberoep afnemen, omdat een behoorlijke promotie niet is verzekerd.

Krachtdadig ingrijpen geboden?

Wij ontvingen nog een artikel: Dit artikel bevat enige zeer directe aanvallen op personen. De schrijver is zich hiervan volkomen bewust en tekent aan „maar ik meen, dat dit de enige manier is om binnen redelijke tijd enige verandering in de gang van zaken te brengen”.

Tot ons leedwezen moeten wij erkennen: wij zijn dit met de schrijver eens. Het kan eenvoudig zo niet langer. En indien niet krachtdadig en onverbiddelek, ook tegen de hoogst geplaatsten, wordt ingegrepen, helpt alle gedokter niet — de patiënt zal onherroepelijk overlijden.

Wij hebben daarom de namen van de personen doorgegeven aan de leden onzer Kamerfracties; immers zij kunnen het beste beoordelen hoe deze aangelegenheid moet worden aangepakt. Bovendien zou het in verband met een juiste gezagshandhaving onjuist zijn thans die namen publiekelijk te noemen. Voor de rest nemen wij letterlijk deze cri de coeur op. Het volgende is er aan ontleend:

In de laatste weken zijn zowel in de Eerste als in de Tweede Kamer harde woorden gevallen over de gang van zaken bij „Oorlog”. Een van onze senatoren heeft zelfs de zeer onparlementaire uitdrukking „Janboel” gebruikt om uitdrukking te geven aan zijn gevoelens over een en ander. Doch niet alleen uit de Kamerverslagen, maar ook uit legerkringen komen allerlei deprimerende verhalen tot ons. Velen in den lande zullen zich meermalen afvragen of de grote offers, die onze defensie vergt, wel op de juiste wijze aangewend worden.

Het verwijt van Mr. Wendelaar, dat onder het lagere kader een gebrek aan inspanning geconstateerd moet worden, kan gemakkelijk worden misverstaan. Het lagere kader is teleurgesteld, het heeft de moed verloren. Na vijf jaar, waarin velen, meestentijds van hun gezin verwijderd — hetzij hier in Nederland, hetzij in Indonesië — hun beste krachten gaven om iets tot stand te brengen, is het resultaat, dat een toestand is ontstaan, die nog steeds als een Janboel aangeduid kan worden. Het lagere kader heeft geen vertrouwen in de leiding, zoals het dit indertijd wel had in een generaal Reinders of een generaal Winkelman.

Het ziet mensen, die in zijn ogen gefaald hebben, weer op andere, vaak nog belangrijker plaatsen tevoorschijn komen, terwijl de mensen, waarin het vertrouwen stelt, schijnbaar vergeefs tegen de stroom oproeien.

Dat zijn de fouten, die thans aan ons leger kleven, en alleen iemand, die krachtdadig op kan treden, zal bij de huidige stand van zaken in staat zijn orde in de chaos te scheppen, zij het dan door vele heilige huisjes omver te werpen en diverse „onmisbare” functionarissen op korte termijn met pensioen te zenden.

**STALEN MEUBELEN
„GISO”-LAMPEN**

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Weekblad van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie

Voorzitter Redactie-comm.:
Drs. H. A. Korhals.
Redactie-secretaris: Mr. E. Elias.
Adres. Spuistraat 274, ingang Raamsteeg, tel. 36325, A'dam.
Administratie: Postbus 43, A'foort, tel. 5267.
Abonnementprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 per jaar.
Voor het zenden van abonnements- en advertentiegeden: Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie” te Amerfoort.
Losse nummers 15 cent.
Voor advertenties wende men zich tot de administratie.

Van onze leestafel

Parlement en Kiezer, 34ste jaargang. Uitg. N.V. Martinus Nijhoff's Boekhandel en Uitg. Mij., 's-Gravenhage 1950.

In een politiek orgaan een aanbeveling te schrijven voor deze parlementaire gids mag overbodig heten. Van zijn onmisbaarheid heeft hij sinds lang ieder overtuigd, die ex officio met het parlementaire werk te maken heeft of er belangstelling voor koestert.

Wel worde vermeld, dat ook deze 34ste jaargang weer even zorgvuldig bewerkt is als al zijn voorgangers. Geen wonder: ook ditmaal was de heer F. K. van Iterson, de oud-bibliothecaris van de Tweede Kamer, de samensteller. Wie Parlement en Kiezer geregeld gebruikt, weet, wat hij er in vinden kan. Wij hebben zo de indruk, dat er onder de lezers van ons weekblad velen zijn, die tot de geregelde gebruikers zouden behoren, als ze maar wisten, hoeveel dit handige parlementaire jaarboekje hun te bieden heeft.

Met het oog op hen, vermelden we een en ander uit de inhoud.

Parlement en Kiezer geeft allereerst een tabel van alle ministerieën sedert 1848, de samenstelling van het huidige kabinet met enkele biografische bijzonderheden en de lijst van leden der Staten-Generaal, eveneens met biografische bijzonderheden.

Maar dan vindt ge er verder de programma's der verschillende partijen, met de samenstelling der hoofdbesturen, overzichten van de jongste verkiezingen, omschrijving van de werkwijze der Hoge Colleges van Staat, de Troonreden van 1948, 1949 en 1950 en een uitvoerig overzicht van de voornaamste werkzaamheden der Staten-Generaal in het vorige zittingsjaar, benevens de vragen door kamerleden gedaan en de antwoorden daarop door de Regering gegeven.

Wat dunkt U: is dit ook niet iets voor U?

„Het Probleem Irian, zoals Nederlandse democraten het zien”. Uitg. Comité „Vrienden van Indonesië”.

Wel niet alle Nederlandse democraten zullen het probleem Irian zien zoals blijkens deze brochure deze vrienden van Indonesië het zien, die Nieuw-Guinea enkel kennen als Irian. In deze voorliefde voor de naam Irian is eigenlijk de inhoud van heel dit geschrift reeds gesymboliseerd. Voor vrienden van Indonesië ligt het probleem al héél eenvoudig: zij erkennen geen enkel argument ten gunste van het Nederlandse standpunt en bepleiten alleen dat van hun Indonesische vrienden. Maar de omslag van hun brochure is gekleurd met het rood-wit-blauw!

De Indische Nederlanders door K. C. Snijtheuvel. Uitg. Schefferdrukkerij, Gouda (f 2.25).

De grote groep Indische Nederlanders is door de ontwikkeling der dingen in In'onesië bitter ontgoocheld. Zij gevoelt zich — niet ten onrechte! — een verlaten en miskend volksdeel. Velen hunner zien nog slechts één uitkomst: stichting van een volksplanting op Nieuw-Guinea, waar zij een machtige factor kunnen vormen in de economische en geestelijke ontplooiing.

Van dit alles vertelt de schrijver van dit bewogen boekje. Het is geen nuchter relaas van „harde feiten” maar het spreekt van de vaste wil ener volksgroep om — alle tegenslagen ten spijt — staande te blijven en zich weer een toekomst op te bouwen.

Snijtheuvels geschrift — géén roman! — vinde vele lezers. Het draagt er daardoor toe bij, dat het lijden en streven der Indische Nederlanders hier meer bekendheid krijgt en de sympathie voor hun lot groeie.

De R.

DE SPOORWEGEN SPREKEN

(Ingezonden)

Geachte Redactie,

In Uw uitgave van 25 November j.l. wordt onder het hoofd „Troetelkind (I)” critiek geleverd op het bij de Tweede Kamer aanhangige wetsontwerp terzake van de schadevergoeding en kapitaalvoorziening der N.V. Nederlandsche Spoorwegen.

Ofschoon ons de logica ontgaat in de conclusie, dat de Staat voor slechts f 10.000.000.— aandelen in de Spoorwegen heeft en er dus behoorlijk veel belastinggeld bij moet, zullen wij het oordeel over dit wetsontwerp aan de Volksvertegenwoordiging overlaten en hier volstaan met de opmerking, dat de N.V. Nederlandsche Spoorwegen — zoals U uit de openbare jaarverslagen hebt kunnen zien — reeds sedert tien jaar met een sluitende rekening en zelfs een bescheiden winst werken, die aan de enige aandeelhouder, de Staat, wordt uitgekeerd.

tende rekening en zelfs een bescheiden winst werken, die aan de enige aandeelhouder, de Staat, wordt uitgekeerd.

Terzake van het entrefilet „Troetelkind (II)” veroorloven wij ons het volgende onder Uw aandacht te brengen.

De schrijver vraagt zich in verband met de kwestie der onbewaakte overwegen af, waarom de Spoorwegen halstarrig vasthouden aan de zuinigheid, die steeds meer mensenlevens kost. Het antwoord op deze vraag is het volgende:

De spoorwegwet verplicht de Spoorwegen alle overwegen te bewaken. Bij Koninklijk Besluit van 9 Augustus 1922, Staatsblad no. 490 3e artikel, is aan de Minister machtiging verleend, om van geval tot geval ontheffing van

deze plicht te verlenen. Indien de Minister dit doet, bepaalt hij of de betrokken spoorwegovergang onbewaakt kan blijven, dan wel voorzien moet worden van een flikkerlichtinstallatie. Is dit laatste het geval, dan plaatsen de Spoorwegen deze installatie voor rekening van het Rijk. Terecht draagt het Rijk deze kosten, omdat het hier gaat om de beveiliging van het wegverkeer en niet van het spoorwegverkeer. De verantwoordelijkheid voor het niet bewaakt- of niet met flikkerlicht beveiligd-zijn, ligt dus niet bij de Spoorwegen, doch bij de overheid.

De schrijver stelt voorts op gezag van persberichten vast, dat bij de onbewaakte overweg in de omgeving van Nootdorp een seinhuiswachter woont, die tevens overwegbomen zou kunnen bedienen; dit laatste zou echter niet gebeuren in verband met de kosten van het onderhoud.

Wij delen U mede, dat in de bedoelde blokpost inderdaad een seinhuiswachter zit. Deze post echter is niet gedurende de gehele dag bezet en wordt op de uren, waarop geen seinhuiswachter aanwezig is, uitgeschakeld. Indien wij deze seinhuiswachter overwegbomen lieten bedienen, zou de situatie ontstaan, dat de overweg nu eens wel, dan weer niet bediend zou worden. U zult met ons eens zijn, dat dit nog veel gevaarlijker is dan een overweg, die nooit beveiligd is.

Hoogachtend,

Voor de Secretaris,
De Chef van de Afdeling Perszaken,
J. F. E. M. AGHINA.

Denkt U hier eens over na!

Deze regering is ván ons en vóór ons, zowel plaatselijk als in de Staat of in de Unie. Zij is het eigendom van niemand anders dan van het Volk van Amerika. Behandel haar niet als iets onpersoonlijks. Behandel haar niet als iets om over te spotten. Behandel haar als een kostelijk bezit. Het komt er niet op aan hoeveel kritiek u erop uitloft of tot welke partij u behoort. Bedenk slechts dat deze regering van u is en u nodig heeft, al uw verstand en al uw kennis, om in de toekomst als een democratie in stand te blijven, want geen Regering kan democratisch blijven, wanneer tien tot twaalf miljoen mensen zonder werk zijn. Dit kan eenvoudig niet. Iedereen in Amerika moet een behoorlijk bestaan hebben en op zulk een wijze dat armoede hier tot het verleden behoort. Er bestaat niet de minste reden, waarom het Amerikaanse volk in armoede zou leven. Er móet een weg gevonden worden en er zál een weg gevonden worden.

(Uit een rede van Harry Hopkins in 1939)

Deze, onze Regering, is niet de meester doch de schepping van het volk. De plicht van de Staat tegenover zijn burgers is de plicht van de dienaar tegenover zijn meester. Het volk heeft haar geschapen en het volk staat met zijn gemeenschappelijke goedkeuring toe, dat de Regering blijft bestaan.

Een van de plichten van de Staat is voor diegenen te zorgen, die het slachtoffer van ongunstige tijdsomstandigheden zijn geworden, waardoor het hun onmogelijk wordt gemaakt, zich ook maar de noodzakelijkste dingen voor levensonderhoud zonder hulp van anderen te verschaffen. Deze verantwoordelijkheid wordt door iedere beschaafde natie erkend.

(Roosevelt op 28 Aug. 1931 in de Wetgevende Vergadering van de Staat N.-York).

Wij, Amerikanen zijn doorgefourneerde helden-vereerders, in veel sterker mate dan de Britten of de Fransen. Wij houden

F. D. ROOSEVELT
....dienaar....

ervan onze gevoelens van trouw te personifiëren. In onze politieke zakelijke en arbeids-organisaties voelen wij ons gerust, in het bewustzijn, dat aan het hoofd een Grote Baas staat, die wij kunnen vereren, of kunnen haten, doch op wie wij kunnen vertrouwen, zodra de omstandigheden moeilijk worden.....

In tijden van voorspoed en vrede, wanneer het Amerikaanse volk merkt dat het voor de wind gaat, maakt het zich niet druk over het karakter van de man in het Witte Huis. Het is tevreden met een President, die in de omlijsting past, zoals het geval was met Warren G. Harding, een die voldoende streng kijkt op de minder gebruikte postzegels. Maar wanneer er tegenspoed komt en de problemen te geweldig worden voor de krachten van een enkel mens... dan moet de President van de Verenigde Staten uit zijn omlijsting naar beneden stappen en tonen dat hij krachtig en voor zijn volk onontbeerbaar is. Het vertrouwen der Amerikanen, dat dit steeds weer opnieuw zal gebeuren, is onbeperkt. In ons binnenste is de overtuiging diep geworteld, dat er iedere keer een groot President zal opstaan, zodra wij hem werkelijk nodig hebben.

Het enige wat wij te vrezen hebben, is de vrees zelf.

(Roosevelt)

Onze constitutie is zo eenvoudig en praktisch, dat het altijd mogelijk is buitengewone noden te bestrijden door verandering in nadruk en uitleg, zonder dat het wezenlijke van de vorm uit het oog wordt verloren.

(Roosevelt)

Werkelijk conservatief is hij, die erop aandringt, dat bezit de meester en niet de dienaar van het Gemeenbest zal zijn; die erop aandringt, dat datgene wat een mens heeft geschapen, de meester en niet de dienaar zal zijn van de mens, die het maakte.

(Roosevelt)

Wij misgunnen niemand een vermogen in het burgerleven, wanneer het op eerlijke wijze is verkregen en nuttig wordt besteed. Het is niet voldoende, dat het vergaard zou zijn zonder dat aan het land schade is toegebracht. Wij kunnen alleen toestaan, dat zulk een kapitaal wordt gevormd, indien dit voordeel voor de gemeenschap betekent. Ik weet wel dat dit een beleid van veel actievere inmenging dan tot nu toe in de sociale en economische toestanden van de zijde der Regering met zich brengt, doch ik geloof dat wij het feit onder de ogen zullen moeten zien, dat een scherpere Regeerings-contrôle nu noodzakelijk is geworden.

(Roosevelt)

Nooit heb ik geloofd dat het in ons kapitalistische stelsel noodzakelijk is, dat mensen arm zijn... Ik heb reeds sinds lang de idee verworpen, dat mensen arm zouden zijn omdat zij slecht zijn. Dat geloof ik niet. Ik ben van mening dat dit economische systeem een ideaal middel is om ons nationale inkomen te vergroten... Het kapitalistische systeem leent er zich toe het nationale inkomen zo hoog op te voeren, dat het aan allen werkelijke sociale veiligheid zal verschaffen.

(Harry Hopkins)

Beschuldigings-politiek

INTERNATIONALE SPANNING EN OORLOG ZIJN IN WEZEN NIET ANDERS DAN HET SPIEGELBEELD VAN MISLUKTE INTERNATIONALE POLITIEK

(Ingezonden)

De internationale politiek wordt tegenwoordig in hoofdzaak gekenschetst door beschuldigingen. Het Westen beschuldigt het Oosten van een machiavellistisch streven naar de communistische heilstaat, en het Oosten beschuldigt het Westen van duivelachtig kapitalistisch imperialisme. De ontelbare officiële en gezaghebbende verklaringen, redevoeringen, persconferenties, memoranda, protest-nota's e.d. zijn, met het omvangrijke niet officiële beschuldigings-commentaar, een duidelijk bewijs van toenemend internationaal wantrouwen, waarvan de bewapeningswedloop het logische gevolg is. Hoewel de samenleving na de wapenstilstanden van 1918 en 1945 naar vrede en rust hunkert, is het mensdom opnieuw in een grimmige „koude” oorlog verwickeld, met hier en daar zéér „warme” plekken. Dit averechtse resultaat van toenemende intensieve en wetenschappelijke staats- en volkenrechtelijke activiteit bewijst opnieuw, hoezeer almachtige staten en hun alwetende functionarissen kunnen falen. De wereld-situatie, welke tijdens de Yalta-conferentie in Februari 1945 zelfs door Roosevelt en Churchill met groot optimisme werd beoordeeld, is vandaag van dien aard, dat Wereldoorlog III, om zo te zeggen, het gesprek van de dag vormt.

Het is begrijpelijk, dat in de zwaar geladen internationale atmosfeer een politiek van beschuldigingen wordt gevoerd, het is immers gemakkelijker de oorzaak en de schuld van gespannen en verbiterde situaties op anderen te laden, dan de hand in eigen boezem te steken. Maar deze beschuldigingspolitiek mag ons de ogen niet doen sluiten voor de insolventie van de naoorlogse staatkunde. Een ieder behoort zich rekenschap te geven van het feit, dat de ontwikkeling van talloze nationale en internationale ambtelijke organen, welke sedert Wereldoorlog I plaats vond, niet heeft voorkomen dat Wereldoorlog II losbarstte. Integendeel, want de hang naar en het geloof in nationale en internationale organisatie, met derzelver pacificerende en harmoniserende toverkrachten, verdoezelde als het ware tijdens de Volkenbondstillusie de crux der staatkundige problemen en tegenstellingen. Al te zeer wordt uit 't oog verloren, dat de moderne verambtelijke technologische maatschappij uit zichzelf spanningen veroorzaakt, waarvan de gevaren evenredig zijn aan de kracht der wetenschappelijke verdelgingsmiddelen. Naar gelang „verstatelijking” en verambtelijking toenemen, geraken de maatschappelijke problemen en spanningen meer en meer in de politieke en staatkundige sfeer met het gevolg, dat zij als het ware staatsrechtelijk geconsolideerd worden, en zodoende onoplosbaar schijnen.

De geschiedenis, de leermeesteres des levens bij uitnemendheid, leert, dat vrede en harmonie nimmer bevordert zijn krachtens overheidsdictatuur. Hoewel tegenwoordig allerwegen voor liberalisatie van de economie wordt gepleit, is liberalisatie van de nationale en internationale staatszaken van groter belang. Zolang op internationaal terrein de hoop gevestigd blijft op super-organisatie — met maximale ambtenarij en maximale papierwinkels — zullen de wederzijdse beschuldigingen toenemen, met het gevolg, dat internationale hoogspanning ontstaat met de oorlog als ultima ratio, evenals gedurende de periode 1918—1939 het geval is geweest, l'histoire se répète....

Minister Stikker heeft dezer dagen, zeer terecht, in de Tweede Kamer verklaard, dat er teveel internationale organen zijn. Het liberalisme verwacht geen heil van ambtelijke voogdij, noch voor de nationale, noch voor de internationale samenleving. Sedert 1918 is de maatschappij echter meer en meer onder staatsrechtelijke of te wel ambtelijke curatele geplaatst, met het onvermijdelijke gevolg, dat de staatszaken, zacht uitgedrukt, nationaal en internationaal, niet bijster floreren. De ontwikkeling van het moderne „etatisme” is, zoals de bittere ervaring leert, niet alleen gepaard gegaan met

toenemende staatsuitgaven, en stijgende begrotingstekorten, maar eveneens met toenemende bewapening en groeiend oorlogsgevaar. Verbetering en sanering van de universele spanningen zijn niet te verwachten krachtens verdere organisatie en super-organisatie van de maatschappij, men spiegele zich aan de super-organisatoren bij uitnemendheid, de Duitsers, die, dank zij hun vertrouwen en geloof in de toverkracht van organiserende staatkunde, staatkundig zijn vernietigd.

Van beschuldigings-politiek, ambtelijke organisatie en super-organisatie, bewapenings-wedloop e.d. kan de maatschappij in de toekomst, evenmin als in het verleden, soulaus verwachten. De diepe en innerlijke grond der problemen en spanningen is niet van materiële en organisatorische aard; de crux van onze maatschappelijke tegenstellingen en wrijvingen ligt in menselijke of morele tekortkomingen. Middels het geloof aan staatkundige toverkracht en groeiend etatisme verhuizen de morele tekortkomingen meer en meer van de particuliere naar de publieke of staatkundige sfeer. Het is dus geen wonder dat de moeilijkheden en spanningen in de openbare of staatkundige sfeer toenemen, gelijk zij sedert 't begin van deze eeuw zijn toegenomen, met steeds massaler slachtingen en vernietigingen als bewijs van politieke en/of staatkundige tekortkomingen.

Hoewel staatkundige problemen en tegenstellingen geleidelijk even labyrintisch zijn geworden als de ontelbare organen, welke zich op

de een of andere wijze met de publieke zaak bemoeien, kan de samenleving alléén en uitsluitend naar vreedzamer en harmonischer wegen gevoerd worden, door liberalisatie van de staatkunde. Dit klinkt wellicht min of meer vaag, maar zolang de publieke opinie niet met luider stem vermindering van staatsbemoeienis eist, blijft de mogelijkheid voor vreedzame, harmonische en vrije ontwikkeling door de verstarrende staatsmachinerie uitgesloten. Hoe vreemd zulks vandaag ook moge klinken, zijn wij overtuigd, dat zodra de publieke opinie de kostbare en onberekenbare staatsmachine terugdringt naar groter bescheidenheid en geringer macht, zowel de staats- als de particuliere zaken vreedzamer en harmonischer zullen lopen. Het gehele complex is tenslotte een kwestie van „common sense”, juiste proporties en toenemende vrijheid, een en ander in de ruimste zin des woords bedoeld. Geleide en super- of supra-georganiseerde staatkunde zal daarentegen in de toekomst — evenals in het verleden — slechts tot spanningen en oorlogen voeren.

Byrnes, de Amerikaanse politicus en ex-minister van Buitenlandse Zaken, verklaarde in 1945 bij zijn ambtsaanvaarding: „duurzame vrede „behoeft meer dan bekwame diplomatie, meer dan papieren overeenkomsten, zelfs meer dan de beste „oorkonden, welke de wijste staatsman kan opstellen”, doelende op het feit, dat dergelijke organisatorische maatregelen slechts waarachtige betekenis hebben, indien zij wortelen in de wil der volkeren om vreedzaam en als goede burenen te leven. Het valt niet te betwijfelen, dat het mensdom na de Wereldoorlogen I en II naar vrede en veiligheid hunkert. Het feit, dat het eindeloze naoorlogse confereren en organiseren van staatslieden, diplomaten en strategen de universele spanning en disharmonie slechts intensiveren, bewijst, dat de wereld met haar dagelijks confereren en organiseren (operatie „paper-clip”) op de verkeerde weg is.

Het is de hoogste tijd, dat, via liberalisatie van de internationale gedachtenwisseling, een einde komt aan de nutteloze beschuldigingspolitiek. De zozeer gewenste internationale harmonie wordt niet bevorderd door scheldpartijen, al vinden deze plaats in het kader van super- of supra-organen. Aan het slot van het V. & D.-hoofdartikel van 25 Nov. werd terecht gesteld, dat klare en onverpoosde voorlichting van de massa de onverbiddelijke eis is, die deze tijd aan het liberalisme stelt. Deze klare en onverpoosde voorlichting is eveneens noodzakelijk ten aanzien van de gevaren, welke inhaerent zijn aan de verstarrende organisatorische verambtelijking van internationale zaken. Indien ooit, dan is hier „periculum in mora”, want naar gelang de internationale zaken in een dwangbuis georganiseerd worden van super- en supra-organen, zal de internationale spanning automatisch toenemen, gelijk de jammerlijke gang van zaken sedert 1945 bewijst.

ting van de massa de onverbiddelijke eis is, die deze tijd aan het liberalisme stelt. Deze klare en onverpoosde voorlichting is eveneens noodzakelijk ten aanzien van de gevaren, welke inhaerent zijn aan de verstarrende organisatorische verambtelijking van internationale zaken. Indien ooit, dan is hier „periculum in mora”, want naar gelang de internationale zaken in een dwangbuis georganiseerd worden van super- en supra-organen, zal de internationale spanning automatisch toenemen, gelijk de jammerlijke gang van zaken sedert 1945 bewijst.

E. H.

Sensatie om Suriname

In de Surinaamse Staten is ruzie. In het kader dezer ruzie gezien, valt het Hoge Coliege in twee delen uiteen: de coalitie (elf leden), de oppositie (tien leden). De ruzie is zo hoog gelopen, dat, ondanks vele goedbedoelde pogingen „van hogehand”, Suriname onbestuurbaar is geworden.

Thans bevinden vertegenwoordigers van beide delen zich in Nederland. Voor de coalitie heeft landsminister Albert Helman (Lou Lichtveld) gesproken. Voor de oppositie heeft David Fuidlay, redacteur van „De West”, de heer Helman geantwoord. De heer Helman had het over de communistische methodiek zijner tegenstanders. De heer Fuidlay antwoordde: „daar lachen wij om”.

Wij lachen er niet om. Integendeel. Niet dat wij geloven dat de oppositie, bewust of zelfs maar onbewust, communistisch is.

Niet dat wij het geschut dat de heer Landsminister op zijn tegenstanders heeft afgevuurd niet bijzonder grof vinden.

Niet dat wij de methodiek die de oppositie in Suriname heeft toegepast verheffend vinden.

Niet dat wij de gehele strijd van ministers, coalitie, oppositie in een volk van 160.000 inwoners niet een iet of wat operette-achtige indruk op ons maakt.

Maar het is betreurenswaardig, dat een land, dat zich zijn autonomie pas verworven heeft (en dat wij deze autonomie zo volgaarne gunnen) zijn tijd met deze dingen moet verspillen.

Anderzijds zijn al deze opgewonden gebeurtenissen wellicht juist verschijnselen van de „kinderjaren” dezer autonomie.

Bovendien spelen allerlei persoonlijke aangelegenheden, taboes en historisch ge- en vergroeide dingen een rol in dit weinig aantrekkelijke drama.

Intussen hopen wij hartelijk, dat het Nederland vergund zal zijn Suriname broederlijk ten dienste te staan met de grotere ervaring die het zich in vele jaren parlementaire democratie heeft eigen gemaakt. Want Nederland heeft grote verplichting jegens Suriname. Nederland heeft Suriname in het verleden héél stiefmoederlijk behandeld. Nederland moet zich daarvan terdege bewust zijn.

Wij zien de sensatie om Suriname veeleer op een psychologische dan op een politiek vlak liggen. Dat maakt deze materie des te hachelijker. En de oplossing des te moeilijker.

Dat deze oplossing niettemin gevonden worde ten bate van Suriname, dat goede land, dat beter verdient dan deze onvruchtbare onverkwikkelijkheid.

E.

N.V. Nederlandsche
Caoutchouc- en Gutta-
Perchatabriek

v.h. Bakker & Zn.

Ridderkerk

Technische
rubberartikelen

N.V.
Machinefabriek

IJZER-STAAL-EN
METAALGIETERIJ

v.h. BAKKER & Co.
RIDDERKERK

AFDELINGSSECRETARISSEN:

Vraagt bij onze administratie de tarieven voor extra-exemplaren van ons weekblad, voor de verbreiding van onze beginselen en voor het werven van nieuwe abonné's.

„Een belangrijke kant blijft onbelicht”

Nationaal kabinet en derde macht

Waar herhaaldelijk de z.g. „derde macht” ter sprake komt en daarbij het vóór en tegen van verscheidene kanten wordt belicht, komt het me voor dat een zeer belangrijke kant nog steeds onbelicht blijft, althans niet opvallend behandeld werd, en waar al, dan nog juist in afwijzende vorm.

Belicht wordt steeds dat het politiek juist zou zijn als de drie partijen, A.R., C.H.U. en V.V.D. zouden samenwerken, waar tegenover evenveel argumenten worden aangevoerd, die daaraan in de weg staan. Het is geenszins mijn bedoeling me dáárin te mengen, hoezeer ik terzake natuurlijk ook mijn mening heb.

Wél stel ik er prijs op de waarde van de morele, geestelijke, godsdienstige bezwaren eens onder de loupe te nemen. Het wil me voorkomen dat van de zijde van de V.V.D. en de C.H.U. de neiging tot toenadering groter is dan bij mijne partij, de A.R. Deze laatste heeft naast minder belangrijke, althans wellicht wel oplosbare, bezwaren van politieke aard, principiële bezwaren van morele, eigenlijk godsdienstige conceptie. De waarde van deze bezwaren laat ik voor wat ze zijn, daarover is al genoeg, althans veel gezegd.

Ik stel er meer prijs op in het licht te stellen wat deze drie partijen in moreel opzicht wél verenigt. Het is gemakkelijk om uit te vinden wat verdeelt, dat wordt naarstig gedaan, maar als men het daarbij laat, komt er niet licht toenadering. Dat kan slechts als men zoekt naar punten van overeenkomst. Zo heeft men reeds met elkaar gemeen dat men hoogst ontevreden is met de gang van zaken, zowel wat de politiek in eigen land betreft als die in de gehele wereld en op die grond baseert zich dan de neiging om de handen ineen te slaan. Men is terecht van mening dat alles verkeerd begint te lopen en staat daarin diametraal tegenover het Communisme, waar men best tevreden is. Waarop is nu de mening dat we op de verkeerde weg zijn gebaseerd? Dat is op de omstandigheid, dat in ons land — om ons daartoe te beperken — feitelijk geregeerd wordt door partijen, erger nog door partijleiders, die partijbelang stellen boven landsbelang en daarmee tevens boven het belang van de individuele mens, die hierdoor zijn vrijheid volkomen kwijt raakt, ook op punten, die eigenlijk onaanvaardbaar moeten zijn.

Hier nu is het waar m.i. onze drie partijen elkaar ontmoeten, waar ze staan tegenover de gehele overige politieke wereld. Onze drie partijen zullen nooit de fundamentele rechten van de mens aantasten en dat dient de binding te zijn, diametraal staande tegenover de „principes” van vrijwel alle andere partijen! Méér nog: het is de basis, waarop het „Geloof” gefundeerd is, zoals dat vast ligt in het Grote Gebod van de naastenliefde. Deze, de naastenliefde, wordt door alle de drie genoemde partijen behartigd! Het Grote Gebod: Hebt Uw naaste lief als Uzelf” wordt slecht begrepen en daardoor dagelijks ten onrechte bespot. Het woord „Liefde” doet het hem. Zeer ten onrechte evenwel, want er staat bij „als Uzelf”. Die toevoeging is een drastische beperking. Want wie dweept er nu zo erg met zichzelf? Géén werkelijk christen! Dat kan niet bestaan. In niet-Bijbelse woorden zou men het gebod beter kunnen uitdrukken door „Wat Gij niet wilt dat U geschiedt, doe dat ook aan een ander niet”. Wanneer we zo ver gevorderd zouden zijn dat we ons hier aan hielden, en daar naar leefden, dan vervullen we

Een abonné, behorende tot de Anti-revolutionnaire partij, van wiens belangstelling wij reeds eerder blijken mochten ontvangen, zond ons deze beschouwing toe, die wij aan onze lezers overbrengen, uiteraard de gedachte voor rekening van de inzender latend.

al voor een groot gedeelte wat het gebod van ons eist. Wie méér doet dan dit mensen-sprekwoord van hem verlangt, hem oplegt, moet maar naar voren komen!

Hier nu ligt het terrein, waar de drie partijen elkaar met succes kunnen ontmoeten. Alle drie beogen naast en boven het partijbelang het algemeen belang, op stoffelijk en/of op geestelijk gebied. Dit is hun „grootste gemene deler”, afgezien van nuances. Bij deze beschouwingen moet ik tot mijn spijt de K.V.P. buiten bespreking houden, want hare leden staan heel anders dan die van de drie partijen. Waar toch de leden van de drie partijen — evenals van een paar kleinere partijen, die gemakshalve maar buiten bespreking blijven — zich aan hun partij verbonden weten uit geheel vrije wil, uit morele, eventueel godsdienstige, overwegingen, wordt bij de K.V.P. een extra dwang aangelegd door hun „Kerk”. Buiten de morele en/of godsdienstige overwegingen en drijfveren, welke bij de drie partijen uitsluitend gelden, oefent de „Kerk” op hare belijders nog een extra dwang uit ter bereiking van speciale „partijbelangen”. De K.V.P. behoudt zich daardoor naar believen de keuze vrij om zich naar alle zijden te kunnen richten. Ze staat dus beurtelings aan beide zijden van de weegschaal, een positie die ogenschijnlijk veel voordeel kan opleveren, maar die niemand apprecieert, noch benijdt. Het is daarom volkomen doelloos om deze Partij in een beschouwing te betrekken anders dan problematies. Oogschijnlijk behoort ze thuis bij „rechts”, maar halfslachtig als ze is, toont ze ook veel punten van overeenkomst met de P.v.d.A., m.a.w. ze kan zó, maar ze kan ook zó.

Waar derhalve bij onze drie partijen — en wat dat betreft ook bij de Communisten — iedereen is uit eigen overtuiging en dus ook de door zijn partij gevolgde politiek onderschrijft, is dat bij de K.V.P., evenmin als bij de P.v.d.A. het geval. Iedereen heeft bij zijn gesprekken met leden van deze twee grote partijen precies dezelfde ervaring: men is algemeen hoogst ontevreden met — de gevolgen van — de door hun leiders en besturen gevolgde politiek, zeer speciaal met de t.a.v. Indonesië gevoerde. Wat de K.V.P. betreft zijn daarvan o.a. de protestvergaderingen hier in Amsterdam in de afdelingen de onomstotelijke bewijzen. De besluiten en opgedrongen uitspraken op de „officiële” vergaderingen weet iedereen wel op de juiste waarde te schatten. Zo hebben beide partijen K.V.P. en P.v.d.A., evenals de C.P.N. al heel wat te slikken gekregen van de uit Indonesië teruggekeerde militairen, maar de doofpot staat er ook niet voor niks. * * *

Ik wil er dus nog eens sterk de nadruk op leggen dat onze drie partijen wel degelijk een solide ge-

zamenlijke grondslag hebben, die ons gunstig onderscheidt van andere partijen en die gevoegelijk een stevige basis kan vormen tot meer gemeenschappelijk handelen.

Maar nu is de grote vraag: welk alternatief zouden wij de ontevreden in de twee geïncrimineerde partijen kunnen bieden? Wat de K.V.P. betreft heeft het „alternatief Welter” duidelijk gedemonstreerd welk klein gedeelte van de anders — beter — denkenden van die Partij tenslotte voor hun overtuiging dorsten uit te komen. En wat de P.v.d.A. betreft: Op wie zouden zij moeten stemmen? Op de A.R.? En dan Zondags niet te mogen voetballen? Op de C.H.U. of de V.V.D.? Neen, de Wet der Traagheid drijft ze — in vredesnaam en bij gebrek aan beter? — maar weer naar de P.v.d.A. of naar blanco.

Wél demonstreert zich hier op ontstellende wijze hoezeer onze propaganda in gebreke blijft om die ontevreden en ontmoedigen op te vangen in een aantrekkelijk tehuis! Wie zal dit onmetelijke terrein gaan ontginnen?

P.

De vaart der J.O.V.D.

De maand November was voor de Jongeren Organisatie Vrijheid en Democratie een belangrijke maand. Niet alleen vond hierin de jaarlijkse Algemene Vergadering plaats, maar ook werd een begin gemaakt met de organisatie van regionale propaganda-weekends.

De Algemene Vergadering is uitgelopen op een grootse J.O.V.D.-manifestatie. Tegen de tachtig afgevaardigden en leden van afdelingen waren op Zondag 19 November in restaurant „Het Gouden Hoofd” in Amsterdam tezamen gekomen om er een lange agenda af te werken. Het hoofdbestuur had zich op deze bijeenkomst terdege voorbereid, want alle punten werden keurig op tijd in behandeling genomen en afgedaan. De ochtendvergadering was gewijd aan huishoudelijke aangelegenheden. De daarop volgende gemeenschappelijke koffiemaaltijd werkte er door zijn gezellige sfeer sterk toe mee de leden van vele afdelingen nader met elkaar in contact te brengen. Na de lunch hield Mr. N. E. H. van Esveld, voorzitter van de Raad van Arbeid te Rotterdam, een zeer levendig en bijwijlen humoristisch betoog over „Actuele sociale problemen”. Samenvattend kwam spreker tot enkele conclusies, die door de vergadering werden onderstreept:

1. de sociale vooruitgang is onafscheidelijk verbonden met de ontwikkeling van de persoonlijke verantwoordelijkheid.
2. de sociale verzekering als onderdeel van het streven naar sociale zekerheid heeft slechts een aanvullende taak, en mag nimmer de eigen-zorg der burgers onmogelijk maken;
3. bij de voorbereiding en uitvoering van sociale maatregelen is de inschakeling van maatschappelijke groepen noodzakelijk;
4. de arbeidsproductiviteit moet worden verhoogd, o.a. door beloning naar geschooldheid en prestatie;
5. de onderneming moet in toeneemende mate worden gezien als werkgemeenschap van ondernemer en werknemers. Medewetenschap van alle betrokkenen is dan ook een vereiste;
6. de lagere beloning van jongeren (beneden 21 of 23 jaar) voor dezelfde functie en hetzelfde werk, als door ouderen verricht, is als een onrechtvaardigheid aan te merken.

Genoemde punten zullen door de ter vergadering geconstitueerde sociaal-economische kring nader worden uitgewerkt.

De belangstelling voor deze J.O.V.D.-bijeenkomst van de heren Mr. J. Rutgers, alg. secretaris der V.V.D. en Mr. J. de Wilde, bestuurslid van de afd. Amsterdam der V.V.D., werd op hoge prijs gesteld.

In de Jeugdherberg „Us blau Hiem” te Appelscha werd door de afdeling Groningen op 25 en 26 November een propaganda-weekend voor de drie Noordelijke provincies georganiseerd.

De medewerking der V.V.D.-centrales bij het verschaffen van adressen was uitstekend, waardoor bij de opening van het weekend Mr. K. van Dijk, voorzitter van de afd. Groningen der J.O.V.D., een 45-tal jongeren hartelijk welkom kon heten. Zaterdagavond voerde voor deze belangstellende schare Ir. A. Voet uit Groningen het woord over „Actuele problemen, van liberaal standpunt bekeken”. De discussies, die hierop volgden waren zeer uitvoerig, en duurden tot ver na het middernachtelijk uur.

De volgende dag vertelden mej. De Muynck, en de heren Linssen, voorzitter der J.O.V.D., v. Dijk, en Van Schagen iets over het wel en wee, de geschiedenis en de groei, en over de beginselen en het streven van de J.O.V.D. en van het maandblad „De Driemaster”. De moeite van de organiserende afdeling zijn niet voor niets geweest. Integendeel! Meppel kreeg een afdeling van de J.O.V.D., contacten voor verscheidene andere plaatsen werden gelegd, en de afdelingen Groningen en Leeuwarden groeiden, de laatste zelfs met 10 leden.

Dit alles deed ons overdenken, dat het de moeite waard zou zijn ook in andere delen van ons land zulke conferentie-weekenden te gaan beleggen. De voorbereidingen hiertoe worden inmiddels dan ook al getroffen. Ons oog is o.a. gevallen op Overijssel (Twente), de Achterhoek, overig Gelderland, en Zuid-Holland. De medewerking van V.V.D.-zijde zullen wij hierbij echter niet kunnen ontberen. Mogen de secretariaten in deze regio's ons helpen bij ons streven de liberale gedachte onder de jongeren van Nederland te verbreiden en te versterken.

A. VAN SCHAGEN.

Middenstandsproblemen in de Tweede Kamer

Onvoldoende organisatiezin bemoeilijkt de oplossing

SPRING ZUINIG OM MET GEMEENSCHAPSGELDEN!

De belangen van de middenstand nemen gedurende de laatste jaren een steeds grotere plaats in het debat over de begroting van Economische Zaken in en sprekers van vrijwel alle fracties dragen daartoe hun steentje bij. Dit feit vormt op zichzelf reeds een duidelijke weerlegging van de ongemotiveerde bewering, o.m. van de zijde van de Middenstandspartij, als zouden de bestaande politieke groeperingen de middenstand veronachtzamen en voor deze belangrijke bevolkingsgroep niets kunnen bereiken. Hoewel de Memorie van Toelichting dit jaar slechts een betrekkelijk bescheiden gedeelte aan Middenstands-aangelegenheden wijdde, besloeg het Voorlopig Verslag over dit onderwerp ruim een derde van het totaal, waaruit wel blijkt, dat de Kamerleden nogal een en ander op hun hart hadden. Ook de discussie tijdens de openbare behandeling was zeer belangwekkend. Staatssecretaris v. d. Grinten, die tegenwoordig meer in het bijzonder de middenstandsvraagstukken voor zijn rekening neemt, leverde daarvoor een waardevolle bijdrage door zijn zwanenzang in de vorm van een boeiende peroratie over de maatschappelijke betekenis van deze bevolkingsgroep te gieten. Wij moeten volstaan met het aanstippen van enkele hoofdzaken.

Constructieve middenstandspolitiek

Reeds bij de algemene beschouwingen had de K.V.P.-fractie-leider Prof. Romme een lans gebroken voor departementale behandeling van de middenstandsproblemen in nauwer onderling verband en op hoger niveau. Terecht merkte hij op, dat verscheidene departementen met deze onderwerpen in aanraking komen, doch dat van de eerder bepleite coördinatie nog niet veel terecht is gekomen. In vergelijking met de agrarische en arbeidsvraagstukken komt de middenstand er in de departementale apparatuur nogal bekaaid af. Wanneer er gemeenschappelijke vraagstukken moeten worden besproken, sturen de andere departementen gewoonlijk lagere ambtenaren, die weinig in de melk te brokken hebben, waardoor het overleg te lang vordert en te weinig oplevert. Daarom werd in overweging gegeven het interdepartementale college voor middenstandsbelangen onder persoonlijke leiding van de Staatssecretaris van Economische Zaken te stellen. Later voegde Mr. Bachg hieraan nog de verwachting toe, dat de middenstand in zijn publiekrechtelijke organisatie voor een flinke tegenspeler van dit ambtelijke orgaan zal zorgen.

Minister v. d. Brink toonde zich ontvankelijk voor deze denkbeelden en wij mogen dus verwachten, dat er in de naaste toekomst een aanzienlijke verbetering zal intreden. Hij gaf de verzekering, dat zijn departement de economische gevolgen van fiscale maatregelen, welke verscheidene sprekers te veel veronachtzaam oordeelden, nauwlettend volgt en meermalen voor de middenstand in de bres is gesprongen. Tegenover de van vele zijden uitgeoefende aandrang om de betrokken departementsafdeling tot een Directoraat-Generaal voor de Middenstand te promoveren, waardoor het de hoogste bewindslieden gemakkelijker kan benaderen, stond hij weliswaar niet afwijzend, maar hij wilde dit denkbeeld toch nog eens nader overwegen.

Behalve deze meer intern-organisatorische kwesties, werd van verschillende kanten krachtig aangedrongen op het voeren van een constructieve middenstandspolitiek. Hoewel de wensen te dien opzichte nogal uiteenliepen, vertoonden zij in zoverre overeenstemming, dat men een beleid gevoerd wenste te zien, dat niet in hoofdzaak is gericht op het oplossen van incidentele moeilijkheden, doch op langere termijn versterking van het economische fundament van de middenstandsbedrijven mogelijk maakt. In dit verband werd o.a. gewezen op de conclusies van het dezer dagen verschenen boek „Herkomst en Toekomst van de Middenstand" door Dr. Tobl

en Drs. Luijckx, dat een ontstellend licht werpt op de innerlijke waarde van talrijke middenstandsbedrijven en haar eigenaars. Van de 1776 willekeurige en uit diverse branches geënquêteerde middenstanders bleken er 497 een of andere theoretische vakopleiding te hebben genoten, dus slechts 28 %; 1278 of 72 % moeten iedere schoolse vakopleiding, hoe gering ook, ontberen. Drie kwart van de huidige middenstanders trekt uit de eigen zaak geen hoger inkomen dan f 5000.—, terwijl ongeveer de helft van dit aantal beneden de f 2500.— blijft. Het probleem van het z.g. randbedrijf is dus zeer acuut en het is zeker niet voldoende om alleen aandacht te schenken aan de voorbereiding van toekomstige middenstanders voor hun maatschappelijke taak. Uiteraard is dit een vraagstuk met vele kanten, dat zich slechts voor oplossing op langere termijn leent en waarbij de maatschappijbeschouwing een belangrijke rol speelt.

Socialistische denkbeelden afgewezen

Dit bleek wel heel duidelijk, toen de heer Schilthuis van de P.v.d.A. met het bekende recept van het behoeftecriterium kwam aandragen en betoogde, dat er in verschei-

SCHILTHUIS
... bekend recept...

dene branches reeds van overbezetting sprake is. De staatssecretaris weersprak dit en toonde aan de hand van cijfers aan, dat het aantal voor vestiging gereede gegadigden over het algemeen geringer is, dan het aantal door overlijden, opheffing, enz. openvallende plaatsen. Met de heer Cornelissen en anderen, die het behoefteelement op principiële en praktische gronden afwezen, was hij 't eens, dat hiervan in de meeste gevallen weinig heil is te verwachten. Nochtans viel het op, dat hij de deur hiervoor open liet, toen hij verwees naar het voorontwerp Bedrijfsvergunningenwet, waarin tijdelijke, eventueel voorwaardelijke bedrijfssluiting ook voor midden- en kleinbedrijven mogelijk wordt gemaakt. Hij voegde daaraan evenwel toe, dat de objectieve noodzaak daarvan moet kunnen worden aangetoond en dat zal slechts sporadisch mogelijk zijn.

De heer Schilthuis was niet gelukkig, toen hij het slagersbedrijf ter ondersteuning van zijn stel-

ling in het geding bracht, want van de regeringstafel werd hem tegengevoerd, dat de Vestigingswet hier juist tot een beperking van het aantal bedrijfsbeoefenaren heeft geleid en dat de voornaamste oorzaak van de ongunstige rentabiliteit in de hoge vee-prijzen is gelegen, waardoor het verbruik nog slechts 79 % van dat van vóór de oorlog bedraagt, al is het de laatste tijd wat toegenomen. De ondernemers slagen er dientengevolge niet in de aanzienlijk hogere bedrijfskosten te dekken, ook al omdat er grenzen zijn aan de koopkracht van het publiek. Het was een stille afstraffing van de heer Nederhorst, die onlangs met zijn tendentieuze vragen heel wat onrust heeft gezaaid.

Credietverlening

Uitvoerig werd gedebatteerd over de verschillende vormen van middenstandscrdiet, waarbij de toe-

CORNELISSEN
... begrijpelijke trots...

zegging werd verkregen, dat de mogelijkheid van vestigings- en uitbreidingscredieten onder het oog zal worden gezien.

Over de vraag, of bij de beoorde-

ling van credietaanvragen niet te veel aan banktechnische voorwaarden wordt vastgehouden, liepen de meningen uiteen. Gelet op de vrij gunstige uitkomsten, wilden sommigen de staat wel wat meer risico zien nemen, om daardoor wat ruimer hulp te kunnen verlenen. Wij geloven, dat de uitvoerende organen terecht uitgaan van het standpunt, dat met gemeenschaps-gelden zuinig moet worden omgesprongen en dat bijzondere risico's beter door speciale instellingen, zoals het in wording zijnde voorzieningsfonds in de kruideniersbranche, waarvan de heer Cornelissen met begrijpelijke trots gewag maakte, kunnen worden gedragen.

Onvervuld verlangen

Het heeft ons teleurgesteld, dat de regering wederom weerstand heeft geboden aan het algemene verlangen naar een wettelijke regeling van het cadeaustelsel en dat de Kamer zich daarbij voetstoots heeft neergelegd. Wij vrezen, dat regeling dezer materie daardoor steeds moeilijker zal worden.

Terecht heeft de regering, zowel in de stukken als tijdens de beraadslaging, met nadruk er op gewezen, dat de oplossing van vele problemen wordt bemoeilijkt door de onvoldoende organisatiezin bij de middenstand, die daarbij een aanzienlijke achterstand op andere groepen uit het bedrijfsleven toont. Men mag nu eenmaal niet alles van de goedwillige organisaties en nog minder van Vadertje Staat verwachten, als men zelf werkeloos toeziet en zich vergenoeft met afbrekende critiek.

De afzijdigen — ook in de politieke middenstandsbelangenbehartiging! — mogen zich dit voor gezegd houden:

L.

Hoogtepunten van Uw Kerstmaal

Vooraf: *... iets sparts.*
HONIG'S KIPPENSOEP
4 borden: 60 cent.

Als dessert:
natuurlijk pudding van JOHN MOIR 25 cent.
Fruit, Amandeltjes, Crème de Cacao, Bitterkoekjes, Butterscotch, Vanille koekjes

Voor Uw eigen gebak:
HONIG'S CAKE-OF BAKMEEL

Mr. N. E. Rost Onnes:

Gezonde Valuta is primaire eis!

Het zo juist verschenen jaarverslag 1949-1950 van de **Hollandsche Bank Unie N.V.**, bevat, evenals vorige jaren, een keur van financiële en economische gegevens, zo mogelijk nog uitgebreider dan voorheen. Wij menen enkele van de meest markante passages daaruit te moeten citeren, mede omdat wij hierin een versterking zien van het standpunt, in ons blad zo vaak verkondigd, dat de wereld behoefte heeft aan een stabiele waardemeter en dat het goud het meest voldoet aan de eisen, welke men daaraan moet stellen.

Het jaarverslag van de H.B.U. zegt hierover:

De economische ontwikkeling in de periode onder verslag werd in sterke mate beïnvloed door de algemene muntcorrectie, waarbij in de meeste landen tot een aanmerkelijke devaluatie van de nationale munt werd overgegaan.

Eenzijds waren voor Nederland de gevolgen van gunstige aard, voor zover het betreft een verdere stijging van de productie en een verbetering van de deviezenpositie, doch anderzijds was het resultaat teleurstellend, daar de devaluatie niet geleid heeft tot gezonde internationale valutaverhoudingen. **Monetair evenwicht in het binnenland werd niet bereikt**, terwijl van een vrijer wordend deviezenverkeer eigenlijk geen sprake was.

Alleen bij reële valutaverhoudingen, op innerlijke waarde gebaseerd kan het internationale betalingsverkeer worden hersteld. Alle pogingen, welke nationaal of internationaal worden ondernomen tot integratie van het handelsverkeer en tot verbetering en uitbreiding van het betalingsverkeer, dreigen dan ook schipbreuk te lijden, wanneer niet aan de **primaire eis van het scheppen van een gezonde valuta met koopkracht op wereldpariteit**, kan worden voldaan".

Een nieuwe, maar ditmaal waarde-vaste basis voor de voornaamste — zo niet voor alle — valuta's zal noodzakelijk zijn, ten einde een verder afglijden van de landsmunt te voorkomen en de zo gewenste stabiliteit te verkrijgen, welke een voorwaarde is voor het bereiken van een werkelijk vrij internationaal handelsverkeer.

Ook de onderlinge verhouding tussen de Benelux-landen, welke in de verslagperiode weder vooruitgang kon boeken, zal nimmer tot een Economische Unie kunnen uitgroeien, indien de hierbij betrokken valuta's niet met elkaar in reël evenwicht kunnen worden gebracht.

In deze gedachtegang treedt de behoefte aan een stabiele waardemeter steeds sterker naar voren.

Wij zijn de overtuiging toegedaan, dat, ondanks alle theorieën en experimenten van verschillende aard, het goud het meest voldoet aan de eisen, welke men aan een vertrouwen inboezemende, waardevaste wereldtoetssteen moet stellen, waarbij nog het onmiskenbare voordeel komt, dat daarbij van op zeer lange ervaring steunende ondervindingen een nuttig gebruik zou kunnen worden gemaakt".

Vroeger noodzaakte het automatiseren der wisselkoersen tot een evenwichtige betalingsbalans en een

sluitende begroting, hetgeen wellicht belangrijker geacht moet worden dan een „full employment”, welke, zoals gebleken is, slechts bereikt en gehandhaafd kan worden door middel van muntverzwakking.

De wedloop tussen stijging van prijzen en verhoging van lonen, zoals deze in vrijwel alle landen kan worden gadeslagen, is een afglijding zonder einde van een gezond economisch bestel, welke langs een vicieuze cirkel naar de inflatiespiraal leidt.

Slechts algemene versobering, maar dan óók in elk opzicht van de staatsuitgaven, naast een gezondmaking der valutaverhoudingen, gepaard aan een opvoering van de productie, kan de economische opgang teweegbrengen".

Men dient daarbij te bedenken, dat opvoering van de productie slechts mogelijk zal blijken, wanneer werknemers voor hogere prestaties naar behoren worden beloond en wanneer aan werkgevers voor het nemen van groter risico ter opvoering van de capaciteit hunner bedrijven niet elke attractie door te zware belastingdruk en administratieve voorschriften wordt ontnomen.

Wanneer echter voor het bereiken van een oplossing dezer economische problemen de weg zou worden gekozen van grotere overheidsinmenging, het invoeren van een algemene prijsstop of van meer ingrijpende beschermende rechten, kortom van het nemen van tijdelijke kunstmatige maatregelen, dan zou zulks leiden tot een algemene verarming en wellicht tot een onoverzienbare achteruitgang van het algemene welvaartspeil.

In dit verband moge worden opgemerkt, dat een algemene prijsstop onafwendbaar moet voeren tot distributiemaatregelen en als gevolg daarvan tot toewijzings- en bonnen-systemen, de voedingsbodem voor zwarte handel en corruptie. Dit zou dan een terugkeer beduiden tot de toestanden, welke direct na de wereldoorlog bestonden, hetgeen tot elke prijs vermeden dient te worden". (vet gezette v. d. Red.)

Tot zover de hoofddirecteur van de **Hollandsche Bank Unie, N.V.**, **mr. N. E. Rost Onnes**, in het jaarverslag van de Bank over 1949-1950.

N.V. Lijm- en Gelatinefabriek

„Delft”

FABRIEKSMERK
TWEË TORENS

Tel. 106-363 — Delft

N.V. BOELE'S

Scheepswerven en Machinefabriek

BOLNES

Nieuwbouw en reparatie

& eigenwijze liedjes

Pas U aan!

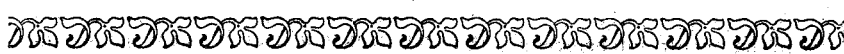
Pas U aan!, zo luidt de leuze,
Die minister Lieftinck vond —
Smeer Uw boterham met blueband,
Drink Uw koffie zonder klont,
Rook wat minder en drink water —
Pas U aan! — in plaats van wijn,
Laat ons allen met elkander
Sober, sterk en zuinig zijn.

Laat die aanpas nu eens lukken,
En ineens — voor iedereen,
Van en met Pa Dik en Duchtig
Tot en met Jan Vel en Been,
Allemaal wat minder kopen
En wat harder werken gaan,
En geen man, die meer de lijn trekt;
Arbeid adelt! Pas U aan!

Pas U aan en geef het voorbeeld,
Zorg dat binnenkort Uw lijn
Slanker dan het slankste plaatje
Van een pasjuffrouw zal zijn;
Werk en spaar! En werk nóg harder —
Pas U aan! — dan in die tijd,
Toen een man uitsluitend slaagde
Door volharding en door vlijt.

Laat ons allemaal proberen
Of die leuze leven kan,
Van en met de hele grote
Tot en met de kleinste man,
Of dit land en zijn gemeenschap
Och toch nog zó na bestaan,
Dat wij hen door hard te werken
Op doen leven — Pas U aan!

Brammetje.

Uilen!

Er is 'n nieuw weekblad verschenen. Het heet **Uilenspiegel** en het heeft typografisch ogenschijnlijk nogal enige allure. Het schijnt in zijn uiterlijke vorm een weinig te willen refereren aan een ander weekblad, zeer welbekend. Doch het blijft bij het uiterlijk en dan eigenlijk alleen maar in het formaat. **Uilenspiegel** is een gedurfde onderneming, zou men zeggen, want het is allerminst gemakkelijk om op de met kranten en tijdschriften al weer overvoerde markt nog 'n plaats te veroveren. Zo'n durf kost dus geld. Maar dat blijkt er wel te zijn. **Uilenspiegel** wist zich trouwens zelf altijd op een handige manier door het leven te slaan, dus wie weet of het naar hem genoemde blad hem daarin niet evenaart. Zakelijk althans.

In ander opzicht weet het blad zijn bedoelingen niet zo goed te camoufleren, tenminste voor wie enigermate scherp toeziet. Die heeft namelijk reeds lang geproefd dat het een communistisch „mantel-weekblad” is, aangediend onder het motto van een gezellig familietijdschrift. Een kritische lezer zal reeds lang ontdekken hebben wat voor communistisch vlees deze **Uilenspiegel** in de kuip heeft, maar helaas zijn niet alle lezers kritisch. Wanneer men bedenkt hoe vele lieden volkomen te goeder trouw hun naam hebben gegeven aan de z.g.n. vredesbeweging, het manifest van Moskou, om dan later te ontdekken dat zij voor het karretje van de communistische propaganda waren gespannen — en dat waren soms niet de eersten de besten — dan moet men wel aannemen dat er ook nog trouwhartige lieden zijn, die de bedoelingen van dit nieuwe weekblad niet zullen onderkennen. Dat motiveert dan alsnog een waarschuwing om zich niet als een uil in dit alleronderhoudenste gezellige, de blik verruimende enz. weekblad te gaan spiegelen!

Ambtenaren zijn reizigers

geworden. Dat geldt voor de kopstukken.

Zelfs mijn vrind de referendaris doet er aan mee. En dat zegt wat, want hij is een eenvoudige, goedaardige jongen. **Drs. Kohnstamm** liet er iets over uit. Hij verving prof. **Keesing**, één der voornaamste adviseurs van minister **Lieftinck**, die een inleiding voor economen zou houden, maar die verhinderd was door een regeringsopdracht en deswege in het buitenland verbleef. Tussen de twee K's waren 20 anderen aangezocht te refereren, maar 13 waren in den vreemde en 7 waren bezig met hun koffers te pakken. En allen maar op reis!

„De integratie van Europa schiet met al die conferenties nog niet hard op, maar de desintegratie van het ambtenarencorps is in elk geval duidelijk.” Aldus **drs. Kohnstamm**.

Overgenomen uit „Koningin en Vaderland” van 3 December 1950.

Gemeenteraadsleden waren bijeen

Op 9 December had te Amsterdam onder voorzitterschap van de heer **D. W. Dettmeijer** een tweede bijeenkomst plaats van **V.V.D.** gemeenteraadsleden van gemeenten met meer dan 100.000 inwoners. In deze bijeenkomst, welke van 11 tot half vijf duurde, werd zeer uitvoerig van gedachten gewisseld over verschillende punten, welke in het bijzonder van belang zijn voor de behandeling van de begrotingen in de verschillende gemeenten.

Plezierige geschiedenis

ISABELLA BEHOEFDE HAAR JUWELLEN NIET TE VERKOPEN

Koreaans versloeg Japanse vloot met een roeiboort

Het zoveelste boek over Amerikaanse geschiedenis denkt men, wanneer men de lijvige turf van 436 bladzijden ter hand neemt, dat „A book about American history” getiteld is. *) Men vergist zich. Dit is geen leerboek, min of meer bestemd voor de liefhebber van geschiedenis, doch een van de meest amusante en gelijktijdig leerzame boeken, die we sinds lang in handen kregen. De schrijver, een veteraan-journalist uit Washington, maar kennelijk een van de gedegen soort, die feiten als eerbiedwaardig beschouwt, heeft letterlijk duizenden feiten uit de Amerikaanse geschiedenis verzameld, met de nauwkeurigheid van een vakhistoricus geeft en nog eens gezeit en zo een bont prentenboek samengesteld dat in honderden korte hoofdstukken meer en levendiger over de wording van de Verenigde Staten vertelt dan veel diklijvige vakliteratuur. Als goede krantenman houdt hij van „debunking”, van het ontleden en tot de juiste verhoudingen en tot de werkelijkheid terugbrengen van historische verhaaltjes en traditionele mythen. De ballonnetjes, die door zijn dodelijke naald getroffen worden en barsten, zijn niet te tellen. Zo is dan een enorm leesbaar boek ontstaan, dat wij liefst pagina voor pagina, veel uitvoeriger dan de ruimte het toelaat, zouden willen uittrekken.

Hier dus slechts een paar grepen. Het begint natuurlijk met Columbus. Wij leren, dat zijn expedities, gemeenschappelijk gefinancierd door particuliere zakenlui, een ontvanger van de kerkelijke belastingen, maar ook door koningin Isabella niet meer dan 75.000 dollar, maar waarschijnlijk veel minder, gekost hebben, en dat het populaire verhaaltje onjuist is volgens hetwelk Isabella haar juwelen voor dat doel moest verkopen. Columbus zelf verdiende met zijn hele eerste reis 320 dollar. Wat het, over de hele wereld bekende verhaal van het ei betreft, zo komt Stimpson na meest intensieve studie tot de conclusie, dat het niet bewijsbaar maar wel zo in overeenstemming met karakter en schranderheid van de ontdekker is, dat men daaraan rustig zijn historische plaats kan laten.

Dat Columbus Noord-Amerika op geen van zijn reizen betreden heeft, staat historisch thans vrijwel vast. Slechts op de derde reis bereikte hij Venezuela; overigens waren het door-gaans eilanden van de West-Indische groep, die hij bereikte. Er is alle reden om aan te nemen, dat Columbus reeds vóór zijn reizen met zeelieden had gesproken, die voor hem al de Atlantische Oceaan waren over-

gestoken. Tot aan zijn dood veronderstelde hij afgelegen delen van Azië te hebben bereikt en hij beschouwde bijvoorbeeld Cuba als een deel van Japan.

Grondig is overigens de „debunking” van een andere beroemde ontdekkingsreiziger. Sir Walter Raleigh was wel in Zuid-Amerika en waarschijnlijk ook in New Foundland, maar nooit in Noord-Amerika en in Virginia, wat vroeger algemeen werd verondersteld.

De Nederlandse antecedenten van de Verenigde Staten vormen de inhoud van verschillende stukjes. Er is een nauwkeurige beschrijving van Stuyvesant „de beroemdste man met één been in de Amerikaanse geschiedenis”. Uitvoerig wordt uiteengezet, dat men de Nederlandse kolonie in Amerika „New Netherland”, niet „-lands” noemen moet. Hier gaat het, zegt Stimpson, om één provincie, niet om een aggregatie van vele, zoals in het Europese stamland. De lotgevallen van Nieuw-Amsterdam worden precies en uitvoerig beschreven.

Een ander, voor ons speciaal interessant stukje, betreft de „Pennsylvania-Dutch” en documenteert uitvoerig het feit, dat het hier in wer-

kelijkheid niet om Nederlandse maar om Duitse kolonisten gaat. De gemeenzame stam van de woorden Duits en Dutch in het Engelse spraakgebruik uit de 15de en de 16de eeuw, om alle Teutonische stammen „Dutch” te noemen, is schuld aan de verwisseling.

De oorsprong der Amerikaanse bondsstaten wordt uitvoerig geanalyseerd. Amusant is het verhaal over Illinois. De naam is van Franse oorsprong, en de s aan het einde kan uitgesproken of weggelaten worden; beide is juist. Maar daarover ontstond in 1848 een verhit debat in het Amerikaanse parlement dat de jonge afgevaardigde Lincoln de opmerking ontlokte: „Te oordelen naar het karakter van de afgevaardigden van deze staat in het parlement zou ik zonder aarzelen zeggen, dat men de naam moet uitspreken: All-Noise”.

De geschiedenis van de verhouding tussen Rusland en de Verenigde Staten vormt het onderwerp van een van de langste hoofdstukken. Zij was meestal vriendelijk, maar het traditionele verhaal van de bijzondere hartelijkheid en van positief vriendschappelijke acties tussen de beide staten lijkt flink overdreven. Aan de verkoop van Alaska — wat zullen de Russen er thans spijt van hebben! — hangen allerlei romantische en meestal niet te controleren verhalen van corruptie, geheime transacties e.d. vast. Het schijnt, dat de onderhandelingen er over reeds in 1854 begonnen waren en veertien jaar lang sleepten. De uiteindelijke prijs was 7.200.000 dollar waarin echter ook vette commissies voor deelnemende makelaren begrepen waren.

Uit het meer nabije verleden komt een uitvoerig gedocumenteerd verhaal over het Lusitania-incident. De torpedering van de Oceaanreus was immers de eerste stoot tot de deelneming van Amerika aan de Eerste Wereldoorlog. In tegenstelling

tot de Duitse beweringen bestond de lading niet uit hoog-explosief oorlogsmateriaal. Er waren voor 750.000 dollar koperwaren en bont aan boord en verder 5.400 kisten munitie voor geweren, maar geen troepen, kanonnen of dergelijke.

Het verhaal van de zeeslag tussen „Monitor” en „Merrimac”, het eerste gevecht tussen ijzergepantserde oorlogsbodems zou een uitvoerige weergave verdienen. Het betekende immers niet slechts een beslissende fase in de Amerikaanse burgeroorlog, maar ook het begin van een volkomen nieuw tijdperk in de oorlog ter zee.

Terloops leren wij hier, dat reeds in de 15de eeuw een Koreaanse admiraal, Ye Soen Sin, een grote roeiboort met ijzeren platen bekleedde en er een Japanse vloot mee versloeg, ook dat de Nederlanders in 1585 een gepantserd schip gebruikten om de Spaanse blokkade van Antwerpen te breken. En wist U, dat de noodlottige frase „onvoorwaardelijke overgave” niet in 1943 in Casablanca geïmproviseerd werd, doch haar oorsprong heeft in een bodschap van generaal Grant tijdens de Amerikaanse burgeroorlog aan zijn Zuidelijke tegenstander? Zo zouden we kunnen doorgaan.

Stimpson heeft vroeger reeds soortgelijke boeken (b.v. „A book about a thousand things”) geschreven, waarin hij zich niet tot de Amerikaanse geschiedenis beperkt heeft. Wij hopen ze spoedig te bemachtigen. Want een prettiger methode om mythen te ontsluiëren en geschiedenis nuchter feitelijk, maar juist daardoor bijzonder aantrekkelijk te maken, is nauwelijks denkbaar.

Dr. K. LANDSBERG

*) „A book about American history”, door George Stimpson, New York 1950, Harper & Brothers.

AFDELINGSSECRETARISSEN:

Onze administratie is gaarne bereid met U te spreken over de mogelijkheid van uitbreiding van onze lezerskring.

PARLEMENTAIRE FLITSEN

(Vervolg van pag. 2)

Oud, die in het kort gemotiveerd heeft, waarom zijn politieke vrienden en hij hun stem niet wensten te geven aan het amendement-Tuin en wel aan het Regeringsvoorstel. De heer Oud herinnerde er daarbij aan, dat hij reeds verleden jaar, toen dit probleem in andere vorm aan de orde was, had gezegd, dat hij er volstrekt van overtuigd was, dat de Regering behoefte had aan mogelijkheden om wat wij thans noemen „topfunctionarissen” hoger te salarieren. Hij grondde dit zowel op zijn ervaring als minister van Financiën als op die in zijn burgemeesterschap. Ook in mijn gemeente, zo zei hij, hebben wij, voor zover het mogelijk was, onze toevlucht moeten nemen tot een toelagensysteem.

Toen verleden jaar het toelagensysteem in de Kamer aan de orde was, hebben mijn politieke vrienden en ik ons daartegen niet verzet, omdat wij begrepen, dat de Regering over bepaalde mogelijkheden moest kunnen beschikken, maar wanneer de Regering thans onder aandrang van andere zijde uit de Kamer — een aandrang die ik op zichzelf kan begrijpen — komt met een salarisregeling, die een en ander in een bepaald salaris vastlegt, zodat men niet meer met al die toelagen hoeft te werken,

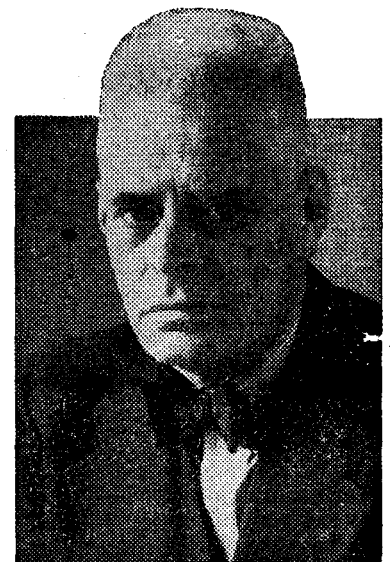
dan acht ik dit een verbetering. Op die gronden ben ik dus gaarne bereid, met dit voorstel mede te gaan.

Er komt echter nog iets anders bij. De heer Oud had zich ook afgevraagd of het nu eigenlijk wel zo heel gelukkig was, dat de Kamer zich ging begeven in een debat over een onderdeel van de salariering. Het grondwettelijk voorschrift luidt, dat de salarissen van de ambtenaren door de Regering worden vastgesteld. En nu wist de heer Oud natuurlijk zeer wel, dat dit geen critiek van de Kamer uitsluit en dat de Kamer met haar budgetrecht ook de gelegenheid heeft om invloed uit te oefenen, zelfs de mogelijkheid heeft om de Regering een bepaalde salarispolitiek voor te schrijven, maar hij stelde zich toch de vraag of het nu verstandig was dat de Kamer daar gebruik van ging maken op de wijze als de voorstellers van het amendement deden. Ik kan mij — zo zei de heer Oud — best voorstellen, dat men in een algemeen financieel debat spreekt over het probleem der salariering, zoals ik ook denk aan de tijd vóór de oorlog, toen de Regering moest komen met voorstellen tot salarisvermindering met een zeker percentage over de hele lijn. Dat de Kamer daar een belangrijk woord in meesprak, begrijp ik volkomen, maar dat is heel iets anders dan wanneer het gaat over 'n geval als nu, waar het, financieel gesproken, betreft een bedrag van en-

kele tonnen (f 200.000) op een totale salarislust, die in de honderden miljoenen loopt.

Men kan zich, aldus mr. Oud, dan de vraag stellen of de Kamer niet enigszins het gevaar loopt op de stoel van de Regering te gaan zitten en of zij het op dit stuk beter wil weten dan de Regering, die hiermede dagelijks moet werken. Bovendien: men heeft destijds het instituut van het georganiseerd overleg geschapen, juist omdat, zoals men toen zeide, al die bijzondere salariskwesties dan buiten het parlementair debat konden blijven indien de Regering het met deze commissie eens kon worden. Dat is toch, zo zei de heer Oud, een heel wat aannemelijker figuur, want de Kamer is een buitengewoon slecht instrument om over deze zaken met de Regering in bijzonderheden van gedachten te wisselen.

Welnu, reeds in haar Mem. v. Antwoord op hoofdstuk I der Rijksbegroting had de Regering medegedeeld, dat de vertegenwoordigers van de ambtenarenorganisaties in het georganiseerd overleg zich u n a n i e m met de herziening van de salarissen der door de Regering gekozen categorieën hadden kunnen verenigen. Onder deze omstandigheden, zo zei de heer Oud, houd ik mij aan datgene, wat ik reeds 30 jaar geleden

OUD
...jong lid...

van oudere leden hoorde, namelijk: wanneer het georganiseerd overleg er is, behoeven wij over deze dingen in de Kamer niet meer te spreken. Wij kunnen dan over de grote problemen, de salariering betreffend, spreken, maar dergelijke bijzondere dingen moeten wij allereerst aan de Regering en het overleg overlaten. Als jong lid vond ik dat 30 jaar geleden een wijs woord en daaraan wil ik mij ook vandaag houden.

Staatsburgerlijke opvoeding

Wie de wereld in onrust houden zijn de vijanden van het gezin

De verantwoordelijkheid verplaatst zich steeds meer

In deze beschouwing willen we onze aandacht bepalen bij enkele tot nu toe onbesproken geblyven aspecten van het probleem der staatsburgerlijke opvoeding. Dr. Georg Kerschensteiner bepleitte reeds jaren geleden in Duitsland een geheel nieuwe schoolorganisatie, welke in grote trekken hierop neerkomt: a. de boekscholen omzetten in praktische werkscholen (arbeidsschool); b. de daarin ontstane persoonlijke arbeidsvreugde bij de leerlingen ombuigen naar en laten uitgroeien tot de gemeenschappelijke scheppingsvreugde, m.a.w. de school omzetten in arbeidsgemeenschappen; c. de aldaar ontwakende en tot stand komende gewoontedeugden veranderen in deugden van inzicht, door staatsburgerlijk onderwijs, dat hij voor de volksschool, wegens de onvoldoende rijkheid der leerlingen, nog niet geschikt achtte, maar zeer noodzakelijk vond voor herhalings-, vak- en ambachtsscholen, de middelbare scholen en gymnasia en de militaire dienst d. het brengen van de burgers tot het zelfbestuur hunner aangelegenheden, door gemeentelijke-, provinciaal- en staatsbestuur, maar ook door handelskamers, arbeidsraden, boerenbonden, enz. en vooral door ontwikkeling en verruiming van school- en opvoedingscommissies, kortom door verzoeningscommissies van alle soort.

Kerschensteiner en velen met hem, gaan dus van de gedachtegang uit, dat opvoeden tot staatsburger mogelijk is, dat men het opgroeiende geslacht, mits men daarbij maar de juiste methoden bezigt, zeker brengen kan tot die geestelijke instelling, welke noodzakelijk is om als individu uit te groeien tot een persoonlijkheid, die in de gemeenschap zijn talenten, gaven en krachten zal inzetten voor het welzijn van allen. Een belangrijke rol wordt hierbij toegekend aan het doen ontstaan van juiste gewoonten. Wie als kind reeds gewoon was zich te geven aan de gemeenschap (hoe klein deze aanvankelijk dan ook moge zijn), zal op ouder leeftijd er stellig toe komen een belangrijk deel van zijn leven, zijn doen en laten, te wijden aan de grotere gemeenschap, waarin hij dan leeft.

Los van de vraag, of een dergelijke gewoontevorming inderdaad die geestesinstelling tot stand brengt, kan men de bedenking opperen — wellicht haar door talrijke ervaringen toelichten — dat door de enorme uitbreiding van het regeringsapparaat, de steeds toenemende gecompliceerdheid van het maatschappelijk leven en de inrichting van het staatsbestel, de rol, die de burger daarin nog kan spelen oneindig kleiner gaat worden. Bertrand Russell vertelt in zijn nieuwste boekje, „Gezag en Enkeling”, dat hij voortdurend brieven ontvangt van mensen, die hem schrijven: „Ik zie dat de wereld er slecht aan toe is, maar wat kan een eenvoudig mens daaraan doen? Leven en eigendom liggen in de handen van enkele individuen, die beslissen kunnen over oorlog of vrede. Economische activiteit op grote schaal wordt bepaald door hen, die ook de staat of de grote lichamen besturen. Zelfs daar, waar in naam democratie heerst, is de rol die een burger kan spelen, oneindig klein. Is het onder deze omstandigheden misschien niet beter de openbare zaak te vergeten en zoveel mogelijk te genieten als in deze tijd maar mogelijk is.”

Opgemerkt zij, dat Russell deze brieven ontving van Engelse luisteraars uit het Engeland van na 1945. Het antwoord op deze brieven vindt hij uiterst moeilijk al staat het voor hem vast, dat de geestesgesteldheid, die tot het schrijven ervan leidde, tegenstrijdig is met een gezond sociaal leven.

Wie in eigen omgeving ogen en oren de kost geeft, weet, dat ook ten onzent velen zo denken als de Engelse briefschrijvers. Men ziet inderdaad, dat de wereld er slecht aan toe is, dat de gevaren groter dan ooit zijn, dat de problemen de knapste onder de knapsten over het hoofd groeien, dat herhaaldelijk de vraag

gesteld kan worden of bepaalde maatregelen, die genomen werden, eigenlijk niet veel meer zijn dan het tot stand brengen van een voorlopige oplossing en zij, die ze namen, feitelijk geen andere oplossing zagen of aandurften. De tijd moet maar leren, wat ervan terecht komt. Wij kunnen op dit ogenblik niet anders! Van de verschillende „kwade” kansen hebben we, naar we menen, de minst kwade gekozen.

Maar, en daar gaat het in verband met ons onderwerp om, als de zaken zo liggen, als de eenvoudige burger zo de zaken leert zien en gaat ervaren, dan kan het niet anders of lusteloosheid, pessimisme en onver-

Daarom is het leggen van de nadruk op de waarde van het individu thans nog noodzakelijker dan vroeger.

(Bertrand Russell)

schilligheid voor de publieke zaak, ontstaan.

„Och, je kunt er toch niets aan doen,” is een opvatting, die we dagelijks horen en van welke dagelijks de invloed uitgaat op anderen. En als die anderen jongeren zijn, kunnen we hun dan onverschilligheid voor de publieke zaak verwijten?

Een ander aspect vraagt onze aandacht.

De belangstelling voor de dingen, die zo nauw verbonden zijn met het gemeenschappelijk belang, wordt in sterke mate bepaald door de omvang van de gemeenschap. Of anders gezegd: voor vele mensen reikt de verantwoordelijkheid voor de publieke zaak weinig verder dan wat binnen de grenzen van het door hen overzienbare valt.

Vele burgers zijn ongetwijfeld goede gezinsleden of gezinshoofden, maar dat betekent allerminst dat zij geschikt zijn voor het besturen van een gemeente; vele leden van dorpsgemeenteraden verrichten in die functie prachtig werk, maar het betekent nog niet, dat zij de zelfde krachten tot ontplooiing zouden kunnen brengen in een grote stad; menig gemeenteraadslid van een grote stad verdient alle waardering voor wat hij in die functie tot stand brengt, voor zijn inzicht en besef van verantwoordelijkheid, maar als lid van de Eerste of Tweede Kamer kan hij stellig tegenvallen. We zullen de lijn nog wat verder trekken: niet ieder Tweede Kamerlid zal opgewassen zijn tegen de taak, welke hem gesteld zou worden als lid van een Raad van Europa of een Wereldraad.

Wij moeten af van de dwaling, dat ieder, mits hij maar goed onderwijs ontvangen heeft, in staat zou zijn deel te nemen in de organisatie van het maatschappelijk leven van zijn gemeente, provincie, land, werelddeel of de wereld. Ook in dat opzicht gelden de woorden, dat een ieder zal moeten leren de grenzen van zijn kunnen en kennen te onderkennen.

Tevens zal men uit deze gedachtegang de conclusie mogen trekken, dat de mening van Kerschensteiner en velen die zo denken, nl. dat een betere schoolorganisatie betere kansen biedt voor het vormen van mensen, bereid en in staat deel te nemen aan de organisatie van het maatschappelijk leven, maar betrekkelijk waar is. Velen zullen nooit verder komen dan tot het behoorlijk dragen van verantwoordelijkheid voor een beperkt deel der samenleving. We mogen al heel blij zijn, als we langs de weg van opvoeding en onderwijs bij de grote massa wat meer verantwoordelijkheidsbesef bijbrengen voor de kleinste kern van de gemeenschap, het gezin. Overigens: een zaak van zeer grote betekenis.

Ondertussen betekent dit alles niet, dat wie voor groter opdrachten en zwaarder taak geschikt zijn ook komen waar ze behoren en belangrijk werk kunnen verrichten. We weten ongetwijfeld wel, dat dit een probleem apart is! Zoals ook een probleem vormt het feit, dat meermalen mensen een positie innemen, welke 'n verantwoordelijkheid vergt, die zij absoluut niet aankunnen. Hoe zij er dan kwamen? 'k Zei het al, dat

Ten besluite nog een enkele opmerking over een allerbelangrijkste zaak, de betekenis van het individu en het initiatief van de enkeling in onze tijd. De te grote belangstelling voor gemeenschapsopvoeding bedreigt, bij toepassing van verkeerde werkwijzen, de betekenis van het individu en het initiatief van de enkeling.

De Staat en allerlei machtige corporaties leggen het aan banden en doen lusteloosheid en pessimisme ontstaan, die — en daarom trent beaam ik volkomen Russell's opvatting, faitaal zijn voor een gezond leven. De verantwoordelijkheid voor de gang van zaken verplaatst zich steeds meer naar enkelingen of kleine, maar machtige organen. Daarin schuilt een enorm gevaar! Deze centralisatie moge in oorlogstijden noodzakelijk zijn, en in staat stellen tot snel en krachtig handelen, zij blijft de vrijheid van het individu bedreigen en daarmee het ontstaan van persoonlijk verantwoordelijkheidsbesef en lust tot initiatief.

Zo is, naar het woord van Russell, het leggen van de nadruk op de waarde van het individu thans nog noodzakelijker dan ooit.

v. M.

Te lichtvaardig, mijn heren

Men schrijft ons: Uit een ingediend wetsvoorstel met betrekking tot de studie te Delft leid ik af, dat de ontwerper(s) te lichtvaardig denkt(en) over de moeilijkheden, welke jonge studenten te overwinnen hebben vóór zij een juiste wijze van werken gevonden hebben. Deze moeilijkheden zijn voor de een veel groter en heel anders, dan voor de ander. Een tweetal voorbeelden. Een jongmens, dat een schitterende gymnasiale schooltijd had gehad en als nummer één zijn eindexamen had gedaan, zakte driemaal voor zijn candidaatsexamen rechten. Op de vraag, hoe dit toch kwam, antwoordde hij: „Niemand vertelt mij, wat ik precies leren moet”. — Hij heeft wat later en wat moeilijker dan anderen zijn manier van „werken” gevonden; en is daarna goed geslaagd in de wereld.

Vervolgens: Het zal misschien vijftig jaren geleden zijn, dat aan een universiteit de toeloop van studenten het praktisch-werken zeer bedenkelijk bemoeilijkte. In een bespreking van de betrokken hoogleraren kwam het denkbeeld in bespreking alle jongelui te verwijderen van wie in de aanvang reeds bleek, dat zij niet tot de voor de studie geschikten behoorden. Toen zeide een der aanwezige hoogleraren — (en wat ik hier schrijf is „historisch” en werd mij toen in vertrouwen vermeld) —, dat hij tegen zulk een denkbeeld met grote nadruk moest waarschuwen. „Niet ieder jongmens werkt in het begin op de juiste wijze; en had toen ik jong was gegolden, hetgeen thans in debat is, dan zou ik hier thans niet hebben gezeten.”

is een probleem op zichzelf.

Staatsburgerlijke opvoeding moeten we dan ook zien als een middel om eerstens de opgroeiende mens datgene bij te brengen wat hem in staat stelt deel te nemen aan de organisatie van een beperkt deel der samenleving, het gezin. Zij is in dit verband dus gezinsopvoeding.

Voor een belangrijk deel geldt, dat ze leiden kan tot het bijbrengen van kennis, en het ontwikkelen of tot ontwikkeling laten komen van reeds in kiem aanwezige eigenschappen die nodig zijn om in groter verband deel te nemen aan de organisatie van het gemeenschapsleven. Voor slechts weinigen is beschoren de deelname in de organisatie van het leven der volkeren.

De rol die de burger kan spelen in de kleinere gemeenschappen is niet klein, maar zij wordt maar al te vaak over het hoofd gezien omdat men alleen of vooral slechts oog heeft voor het grote werk. En aangezien men besef, dat men daar niet aan te pas komt, ontstaat dikwijls het gevoel, dat alles tevergeefs is en dat men beter maar kan genieten zoveel nog mogelijk is.

Deze geesteshouding ontstaat vooral in tijden van gevaren. En zij, die de wereld in grote onrust houden en brengen, zijn tegelijkertijd de grootste vijanden van het gezin en de kleine samenlevingen. Als de school, opvoeding en onderwijs in en buiten het gezin en de school, inderdaad iets vermogen, laten ze zich dan aller eerst uitspreken over en bepalen tot hetgeen nodig is om de opgroeiende mens te brengen tot het aanvaarden en dragen van verantwoordelijkheid jegens de kleinere gemeenschappen.

ER HEERST ENIGE ONRUST IN DE GELEDEREN VAN HET NIJVERHEIDSONDERWIJS

Begint dat niet op gebeunhaas te lijken?

Nadat in 1950 de leerplicht werd verlengd en ieder kind nu 8 jaren Lager Onderwijs moet hebben, terwijl voor de meisjes de vakken van het huishoudonderwijs in het leerplan moeten worden opgenomen, heerst er wel enige onrust in de gelederen van het N.O. Om dit te kunnen begrijpen, moeten we in gedachten terug gaan naar de eerste jaren van het N.O. voor meisjes. We weten, dat dit onderwijs, het huishoudonderwijs, is ontstaan uit het particulier initiatief. Gegroeid en tot bloei gebracht door mensen, die in de praktijk van het leven tot het besef waren gekomen, dat het meisje, de toekomstige vrouw en moeder moet worden opgeleid voor de taak, die haar wacht. En juist in deze ontredde tijd moet het meisje op de skundige wijze voor die taak worden bekwaamd. We hebben de driejarige primaire opleiding al zien teruggebracht tot een tweejarige, hetgeen we zeer betreuren, maar we zien toch met tevredenheid op de bereikte resultaten van ons onderwijs terug. Nog steeds wordt er naar gestreefd dit onderwijs zo goed mogelijk te geven door bevoegde leerkrachten, vrouwen, die door een degelijke opleiding voor haar taak werden voorbereid. Het zijn meest vrouwen, die zich aangetrokken gevoelen tot huishoudelijk werk, liefde voor dit vak bezitten en de voordelen en de noodzaak van die opleiding van het meisje inzien.

Nu zal op de V.G.L.O.-scholen ook les in de huishoudelijke vakken worden gegeven door leerkrachten in het bezit van de acte V een kleine acte, voldoende voor kinderen van het 7e en 8e leerjaar. Maar wat is voldoende? Kan men goed lesgeven, als men niet volledig daartoe is voorbereid? Kan men aan kinderen vreemde talen leren met 'n acte geringer dan de taalacte L.O.? In lager onderwijskringen zal men dadelijk zeggen, „Nee, dat kan niet”. Waarom kan men dan wel lessen in de huishoudelijke vakken geven met een kleine acte V? Begint dat niet op „gebeunhaas” te gelijken?

Waarom wil men op de V.G.L.O.-school les in de huishoudelijke vakken geven? In de kringen van het Nijverheidsonderwijs zegt men daarover: „De leerlingen van de V.G.L.O.-school hebben op die leeftijd niet voldoende belangstelling voor de vakken van het lager onderwijs, dus er moet naar iets anders worden omgezien, naar iets waar ze actief kunnen zijn”. Dus greep men naar de vakken van het N.O. Terwijl het 7e en 8e leerjaar op de huishoudschool kan worden doorgebracht, waar men ervaring heeft van dit onderwijs en wel met leerkrachten, die bestemd zijn om les te geven in de vakken van het L.O. die deze opleiding hebben gekozen, omdat die hun volle ambitie heeft en die nu nog een acte V voor de huishoudkundige vakken moeten halen om lessen in deze vakken te kunnen geven. Deze V-acte is van weinig betekenis. De opleiding duurt slechts twee jaren, waarin 6 uren per week les wordt gegeven in koken, wasbehandeling en huishoudkunde samen met de daarbij behorende theorie. Rekent U dan maar uit, wat er aan vakbekwaamheid kan worden vergaard. Dergelijke leerkrachten worden „manusjes van alles”.

Gewoonlijk staat bovendien aan het hoofd van een V.G.L.O.-school een manlijk hoofd. Ik zeg „gewoonlijk”, want dit geldt natuurlijk niet voor b.v. zusterscholen of andere meisjesscholen. Met alle respect voor de heren, geloof ik niet, dat een manlijk hoofd het nodige inzicht in en de belangstelling voor het huishoudonderwijs zal hebben.

Het lager onderwijs is primair, het huishoudonderwijs secundair, terwijl het algemeen vormend onderwijs (A.V.O.) en het huishoudonderwijs met de naaivakken bij het Nijverheidsonderwijs een eenheid moeten vormen, teamwork moeten worden. Op de huishoudscholen leven de leerlingen eigenlijk in de sfeer van het goede gezin. Ze worden opgevoed

door leerkrachten, die doelbewust haar werkring in die school zochten. Dit alles geeft tezamen datgene, wat voor dit meisje op die leeftijd zo nodig is.

Het gaat niet alleen om koken, huishoudkunde en A.V.O. maar het gaat om de opvoedkundige waarde van het geheel, de sfeer waarin de meisjes werken. Dat hebben de pioniers van het huishoudonderwijs ingezien en daaraan is door bestuur en leerkrachten gewerkt en wat bereikt is, willen we ongaarne prijsgeven.

Het gaat hier niet om afbreuk te doen aan het V.G.L.O., maar het gaat om de belangen van het meisje en vooral van dat meisje, waarvoor het 7e en 8e leerjaar eindonderwijs be-

tekent. Om dat meisje zo veel en zo goed mogelijk te geven, wat ze in haar later leven als huisvrouw en moeder nodig heeft in haar gezin, de kleinste cel van onze maatschappij. Werken aan de opvoeding van het meisje komt de grote maatschappij ten goede.

De V.G.L.O.-school moet nog laten zien, wat ze kan en ze heeft nog niet getoond, wat de resultaten van haar huishoudonderwijs zijn. Maar de Nijverheidsschool heeft dat al jaren getoond. Het is betreurenswaardig, dat bij de behandeling van het 7e en 8e leerjaar in de Kamers er met geen woord is gerept over het N.O. voor meisjes. Toen was het de tijd geweest, dat er ingegrepen had kunnen worden, dat er veel voor ons had kunnen worden gered, maar dat is „nakaarten”. Het enige, dat we nu kunnen doen, is dat ieder bestuur of bestuurslid van een nijverheidsschool moeite doet om de regering opmerkzaam te maken op alles, wat het N.O. heeft bereikt en dat daarom het 7e en 8e leerjaar door de meisjes op de nijverheidsschool behoort te worden doorgebracht. Dit moet gebeuren eer de wet op het L.O. in voor ons nog ongunstiger zin zal worden gewijzigd.

Wanneer op de V.G.L.O.-school N.O. moet worden gegeven, komen de gemeentebesturen voor zeer grote kosten te staan, want er moeten lokalen voor dat onderwijs worden ingericht en veel gemeentebesturen deinzen terug voor deze grote uitgaven. Er zal een grote toeloop van leerlingen voor het 7e en 8e leerjaar komen en noch de V.G.L.O.-school, noch de huishoudschool, kan die op het ogenblik opvangen. Er moet dus worden gebouwd en nu is het de vraag aan welke school deze grote kosten voor de leerlingen het beste worden besteed. Zou de huishoudschool met haar rijke ervaring daarvoor niet het meest in aanmerking komen?

Van de zijde van het V.G.L.O. verzoekt men de besturen van de huishoudscholen wel om de leerlingen van het V.G.L.O. op de huishoudscholen de huishoudelijke vakken te laten onderrichten door leerkrachten van het N.O. Dit heeft het voordeel, dat die lessen op deskundige wijze worden gegeven, maar van de sfeer van onze scholen en van de wijze, waarop onze scholen werken aan de opvoeding van het jonge meisje, profiteren deze leerlingen in zeer geringe mate. Ze horen thuis op de

V.G.L.O.-school en het verband met de huishoudschool is maar los. Voor het gevoel van de mensen van het nijverheidsonderwijs is het nog altijd een halve maatregel.

Moge het zo ver komen, dat het advies zal luiden: „Het meisje behoort het 7e en 8e leerjaar door te brengen op de Nijverheidsschool”.

A. H. S. H.—T.

Op een eind November gehouden vergadering van de Bond van Verenigingen tot het geven van Nijverheidsonderwijs werd door een hoofdbestuur lid van deze Bond, mevr. A. H. S. Hubenet—Teljer bovengenoemde inleiding gehouden. Daar mevr. Hubenet partijdig is, verzocht ik haar, naar aanleiding van de vragen van mej. Springer, het gesprokene te verwerken in een artikel. Ik meen, dat hiermede, alsook door de reactie van mej. R. aan het verlangen van mej. Springer is tegemoet gekomen. Mochten er onder onze leden nog vragen rijzen, dan zullen wij trachten ook deze te beantwoorden.

C. Stemler—Tjaden,

Voorzitter der Afd. Meisjes van de Bond van Ver. tot het geven van Nijverheids Onderwijs.

OOK OP U KOMT HET AAN!

Bijna vierhonderdduizend Nederlanders hebben bij de jongste Kamerverkiezing hun stem uitgebracht op de kandidatenlijst van de V.V.D., die daarmede acht zetels in de Tweede Kamer verwierf. Dit betekende voor haar een winst van twee zetels. Acht op de honderd zetels, die de Kamer telt, is nog niet zo heel veel. Maar reeds met deze acht zetels heeft de V.V.D. belangrijk aan invloed op het regeringsbeleid gewonnen. Dit was hard nodig ook. Want het ging niet zo heel best met Nederland onder het rooms-rode bewind, dat wij sinds de bevrijding kenden. Onze acht vertegenwoordigers in de Tweede Kamer staan daar onvermoeid op de bres voor een gezond financieel en economisch beleid. Zij zijn het geweest, die o.a. de eis tot bezuiniging op de overheidsuitgaven het krachtigst hebben gesteld. Ze zijn daarom door de socialisten gesmaad, maar wanneer thans minister Lieftinck aankondigt, dat op de begroting een bedrag van 100 à 150 miljoen bezuinigd zal moeten worden, dan heeft ons volk dit zeker niet in de laatste plaats te danken aan de krachtige aandrang, hiertoe van de zijde onzer partij uitgeoefend.

De internationale toestand is er sinds 1948 zeker niet gunstiger op geworden. Dit is voor ons land een reden te meer om althans binnen onze grenzen zo goed mogelijk orde op zaken te stellen. Een sterke, op gezonde beginselen rustende regering is daartoe onverbiddelijke eis. Na het volgende jaar staat ons volk weer voor Kamerverkiezingen. Van de uitslag daarvan hangt voor onze toekomst véél af!

Daarom moeten reeds thans alle krachten worden ingespannen om de vooruitgang, die de V.V.D. in '48 behaalde te bestendigen.

Van de vierhonderdduizend kiezers, die in '48 haar stem op onze partij uitbrachten, is slechts een gering

percentage als lid bij de V.V.D. aangesloten. Nog geringer is het aantal lezers van dit weekblad, waarvan dit nummer in grote oplage wordt verspreid onder hen van wie wij mogen aannemen, dat zij tot onze geestverwanten behoren.

Tot hen nu richten wij de vraag: voelt gij u verantwoord, wanneer gij 's lands zaken — dat zijn ten slotte ook úw zaken! — geheel overlaat aan de betrekkelijk weinigen, die zich daar met hart en ziel aan geven?

Voelt gij u verantwoord, wanneer ge de politiek — die toch voor land en volk van zo uitermate grote betekenis is — maar overlaat aan partij- en afdelingsbesturen, die zich daarvoor vaak grote opofferingen aan tijd en arbeid getroosten?

Voelt gij u verantwoord, wanneer ge nooit kennis neemt van de voorlichting die dit weekblad ons volk op dat moeilijke terrein van de politiek geeft, verantwoord, wanneer ge ook niet door uw belangstelling dit weekblad steunt, dat op politiek terrein de beginselen verdedigt, die gij zelf toch als de juiste erkent, de beginselen van Vrijheid en Democratie?

Lezer, indien gij nog geen lid van de V.V.D. zijt, meld u dan nog heden aan bij het bestuur uwer plaatselijke afdeling of bij het secretariaat onzer Partij, Koninginnegracht 61, 's-Gravenhage.

Zijt ge al wel lid, maar nog geen abonné op dit weekblad, meld u dan nog heden aan bij de Administratie van Vrijheid en Democratie, postbus 43, Amersfoort.

Stel het niet uit.

Doe het heden!

Door de V.V.D. sterker te maken, bewijst ge aan uw land de beste dienst die gij het bewijzen kunt.

Wordt daarom lid van de V.V.D., lezer van Vrijheid en Democratie en wekt anderen daartoe op!

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Zaterdag 23-30 Dec. 1950 No. 140-141

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

„Bewaart Uwe 'Inie wel'”

DOOR
Mr. P. J. OUD

Met het verstrijken van het jaar 1950 zal de eerste helft der twintigste eeuw tot het verleden behoren. Dit geeft er vanzelf aanleiding toe onze terugblik bij de Jaarwisseling iets verder terug te laten gaan dan anders het geval is. Een vergelijking tussen 1901 en 1951 dringt zich aan ons op. Binnenlands politiek gesproken is 1901 een keerpunt. Bij de aanvang van dat jaar beschikten de beide Kamers der Staten-Generaal nog over een vrijzinnige meerderheid. Het zal de laatste vrijzinnige meerderheid blijken te zijn. Als in Juni van hetzelfde jaar de stembus heeft gesproken is het met haar gedaan. De rechterzijde zal de linkerzijde overvleugelen. Wel zal die linkerzijde in haar geheel genomen nog tweemaal — in 1905 en 1913 — over een meerderheid beschikken, doch het zal dan zijn met inbegrip van de socialisten. Zij zitten dan tussen de vrijzinnige groepen en de rechterzijde op de wip. Voor hen is naar hun gewijde terminologie uit die dagen „liberaal of clericaal lood om oud ijzer”.

In het vrijzinnige kamp is het beeld dat van toenemende verdeeldheid. In 1894 zijn de oud-liberalen uit de Liberale Unie gegaan. In Januari 1901 volgden de vrijzinnig-democraten hun voorbeeld. Organiseren de laatsten zich aanstonds in hecht verband, de oud-liberalen zullen daarmede tot 1906 wachten. Dan zullen zij tevens de officiële naam van oud-liberalen in de officiële van vrije liberalen veranderen. De onmiddellijke aanleiding der uittocht is in beide gevallen het kiesrecht-vraagstuk geweest. De ene uittocht is echter in een andere richting gegaan dan de andere. Ging de Unie in 1894 de oud-liberalen te ver in de richting van uitbreiding van het stemrecht, de vrijzinnig-democraten ging zij in 1901 niet ver genoeg.

Is het kiesrecht-vraagstuk in beide gevallen de onmiddellijke aanleiding der splitsing in het liberale kamp, het enige verschilpunt tussen de drie groepen is het niet. Dieper nog wellicht dan de verschillen op het stuk der electorale kwestie liggen die, waar het de houding der overheid tegenover het economisch leven geldt. Van overheidsingrijpen is de oud-liberaal in sterke mate afkerig. De vrijzinnig-democraat daarentegen verklaart met zoveel woorden, dat hij het standpunt „dat de overheid in 't economische leven der burgers slechts noodgedrongen, schoorvoetend behoort in te grijpen” verwerpt. Daarbij stelt hij zich echter tegelijkertijd zeer principieel tegenover het socialisme door zijn afkeuring uit te spreken van „het streven naar afschaffing van het persoonlijk eigendomsrecht op de productiemiddelen”. Hoe groot de verschillen tussen de drie vrijzinnige groepen dan ook mogen zijn, zij blijven meer gradueel dan principieel. Terecht heeft Prof. Kranenburg er in zijn, in 1928 gehouden lezing voor de Rotterdamse studenten op gewezen, dat de staatkundige tendenties, in de vrijzinnig-democratische beginselverklaring neergelegd dezelfde zijn als die der formuleringen van Thorbecke. Zo was het. Alle drie de vrijzinnige politieke groeperingen mochten in hem hun geestelijke stamvader zien.

Deze innerlijke geestverwantschap der drie groepen treedt dan ook telkens aan de dag als er grote gemeenschappelijke waarden te verdedigen vallen. Duidelijk is dit uitgesproken in het concentratie manifest van 1913. Dit manifest spreekt van de noodzakelijkheid „de handen ineen te slaan, ten einde gezamenlijk de gevaren te kunnen afwenden, die het land bedreigen”. En het neemt daarbij niet alleen stelling tegenover de rechterzijde, doch „evenzeer tegen de sociaal-democratie, die, zich stellende op het standpunt van de klassenstrijd, tot bereiking van een hersenschimmig einddoel, de grondslagen der hedendaagse maatschappij ondermijnt”.

Voortgaande splitsing in het vrijzinnige kamp, toenemende invloed der rechterzijde, opkomst der sociaal-democratie, is dus 't beeld van de binnenlandse politiek bij de aanvang der eeuw. De meest

brandende vraagstukken zijn het kiesrecht-vraagstuk en dat van de school. De strijd tussen openbare en bijzondere school is van een felheid, waarvan wij ons tegenwoordig geen voorstelling meer kunnen maken. Die strijd is ook het cement, dat de rechterzijde tezamen bindt. Want aangaande de vraag der overheidsbemoeiing met het economische leven vindt men binnen de rechterzijde dezelfde tegenstellingen als binnen de vrijzinnige groepen.

De twee vrijzinnige kabinetten, die Nederland in de twintigste eeuw nog zal kennen, zijn minderheidskabinetten. Het eerste van 1905-1908 is een zwak kabinet, het tweede van 1913-1918 mag geclasseerd worden onder de grote ministeries vanwege zijn politieke conceptie der grondwetsherziening van 1917. Die grondwetsherziening lost in een klap het kiesrecht- en het onderwijsprobleem op. Geen grondwetsherziening komt in betekenis die van 1848 meer nabij. De grootste staatkundige hervormingen in Nederland zijn tot stand gekomen onder liberale leiding. Maar het grote verschil tussen 1848 en 1917 is, dat 1848 staat aan de ingang der bloeiperiode van het liberalisme, terwijl 1917 die periode afsluit.

Men heeft het wel eens de tragiek van het liberalisme genoemd, dat het de weg baant tot de democratische hervormingen, waarvan het zelf het slachtoffer wordt. Toch zij men met het uitspreken van dit oordeel voorzichtig. De molens van de tijd malen langzaam. Een tijdvak van dertig jaren is maar kort. Beginselen werken door ondanks de lotswisselingen der partijen. Geen politieke partij uit de dagen der Franse revolutie is zo radicaal vernietigd als die der Girondijnen. Toch is er waarschijnlijk geen partij, waarvan de beginselen op den duur zoveel invloed hebben geïpseerd als de hunne.

Niettemin, met de grote politieke invloed der vrijzinnigen is het na 1917 gedaan. Het beeld der achtereenvolgende verkiezingen is tot 1948 toe een beeld van voortdurende achteruitgang. Een beeld ook van onderlinge strijd. Het is alsof liberaal en vrijzinnig-democraat steeds scherper tegenover elkander komen te staan. De invoering der evenredige vertegenwoordiging, die alle samenwerking bij de stembus overbodig maakte, is daaraan stellig mede schuld. Ook de rechterzijde ondervindt van dit laatste echter de invloed. Zij is na 1918 doorlopend in de meerderheid, maar haar onderlinge samenhang wordt steeds geringer. Nu de schoolstrijd uitgestreden is, laat het cement der rechtse coalitie los. Iedere kabinetsformatie stuit in deze jaren op de grootste bezwaren. Zo strompelt de binnenlandse politiek tot 1940 voort.

De vernieuwing van 1945 wordt voor velen een bittere teleurstelling. Voor wie enige ervaring had op het stuk van onze politieke verhoudingen was dit te voorzien. Vernieuwing, die stand wil houden, moet aansluiten bij het historische gegroeide. Niet op het wenselijke maar op het mogelijke moet zij aansturen. Het wenselijke is bovendien dikwijls zo betrekkelijk. Hetgeen men niet heeft, lijkt vaak zo mooi. Als men het eenmaal heeft, is het minder bekoorlijk.

De wens naar de grote democratische partij, over een meerderheid in de Staten-Generaal beschikkende, heeft er toe geleid de „doorbraak” te willen forceren. De Partij van de Arbeid werd opgericht. Ter rechterzijde bleef de overgrote meerderheid daarvan afkerig. Links bezweek de vrijzinnig-democratische partij voor de bekoring. Het leidde tot een nieuwe vermindering van de invloed der vrijzinnigen op de staatkunde. In de

grote massa der socialisten werden de vrijzinnig-democraten versmolten. Wie in 1945 nog een andere verwachting heeft gekoesterd, moet daarvan thans wel zijn bekeerd. De partij is een socialistische, opgenomen in het internationaal verband der socialisten, en zij wil ook niet anders zijn. Wie zich bij haar thuisvoelt, heeft met het vrijzinnig beginsel gebroken. Hij maakt zich een illusie, indien hij meent nog in Thorbecke zijn geestelijke leideman te kunnen zien. Hij heeft slechts diens „narede” te lezen om zich daarvan te overtuigen.

De loop van zaken heeft in 1945 verhindert de vernieuwing tot stand te brengen, die in de lijn der ontwikkeling lag. De hereniging van wat een halve eeuw geleden uit elkander was gegaan. Die hereniging van liberalen en vrijzinnig-democraten was mogelijk, omdat de verschillen nimmer principieel waren geweest. Zij was oneindig natuurlijker dan de vereniging van vrijzinnig en socialist. De problemen, die tot de scheiding hadden geleid, lagen in onze tijd heel anders dan in de aanvang der eeuw. Op het stuk van het kiesrecht-vraagstuk was het gemeenschappelijk inzicht reeds in 1913 bereikt. Ook zij, die in het vrijzinnige kamp aanvankelijk zich daartegen hadden verzet, waren toen voor het algemeen kiesrecht gewonnen. En wat het overheidsingrijpen in het economisch leven betreft, welke belijder van een vrijzinnige staatkundige overtuiging zou thans nog behoefte hebben om te schrijven, dat hij de mening verwerpt, dat de overheid slechts schoorvoetend heeft in te grijpen! Is buiten socialistische kring de mening niet algemeen, dat het overheidsingrijpen thans boven alle maat gaat? Zodat nu de formulering zou moeten zijn, dat men het slechts „noodgedrongen” in deze omvang aanvaardt. Niet om terug te gaan naar de toestanden van een halve eeuw geleden. Maar om te komen tot een organisatie op hoger plan, dat der samenwerking in vrije maatschappelijke organen. Natuurlijk zijn er, waar het de uitwerking van dit beginsel geldt, onder de vrijzinnigen nuances, maar in het beginsel zijn zij een.

Wat in 1945 nog niet mogelijk was, is twee jaar later bereikt. In onze V.V.D. hebben allen, die hun geloof in een vrijzinnige staatkunde onverzwakt hebben behouden, elkander gevonden. Daarom stond Januari 1948 tegenover Januari 1901. De geestelijke nazaten van Thorbecke, die verschillende wegen hadden ingeslagen, kwamen na allerlei politieke omzwerving op een gemeenschappelijke weg terug. Zij schromen geen van allen zich met de naam liberaal te tooien. Omdat die naam, hij moge dan door verschillende politieke groeperingen gedragen zijn, toch altijd weer terugwijst naar de gemeenschappelijke stam, waaruit zij allen zijn voortgekomen.

Belangrijk is daarbij, dat met de hereniging tevens de lijn van de neergang is afgebroken. In 1948 begint de stijging. Natuurlijk is de tijd veel te kort om nu reeds een positief oordeel uit te spreken. De staatkunde moet denken in lange termijnen. Wie lange termijnen overziet, neemt echter waar, dat geheel de geschiedenis is een keten van actie en reactie. Krachten en tegenkrachten werken onophoudelijk op elkander in. De menschaatschappij is en blijft een onvolmaakte. Onvolmaaktheid over hetgeen is, zal altijd weer leiden tot een pogen tot ombuiging in andere richting. De fouten der individualistische orde gaven het socialisme zijn kans. Naarmate zijn invloed groter wordt, treden zijn gebreken duidelijker aan de dag en gaan steeds meer ogen open voor de waarden, die in het liberale beginsel liggen besloten.

Er zijds de nadruk leggende op de grote kracht, die van dit beginsel kan uitgaan, hebben wij ons anderzijds ten volle bereid te verklaren tot samenwerking met anderen. Die samenwerking is bij de dreigende gevaren van deze tijd meer geboden dan ooit. In beginsel behoort geen groep, die bereid is de grondslagen onzer beschaving te verdedigen, daarvan te worden uitgestoten. In die samenwerking zal een betere verhouding der krachten kunnen worden verkregen, indien

het gelukt het niet-socialistische en niet-katholieke volksdeel te brengen in een iets nauwer verband. Dat daarbij aan iedere politieke partij de zelfstandigheid moet blijven verzekerd, is zo vanzelfsprekend, dat men zich afvraagt, of het nog nodig is het met zoveel woorden neer te schrijven. Ieder streven dat aan die zelfstandigheid zou raken, zou overigens bij voorbaat tot mislukking zijn gedoemd.

De gevaren van deze tijd brengen ons vanzelf tot de buitenlandse politiek. Ook hier is de ommekeer bij een halve eeuw geleden volkomen. De eerste twee decennia der twintigste eeuw zijn nog de tijd der volstrekte neutraliteitspolitiek. Geen politieke verbintenissen met andere mogendheden, welke ook, is het parool. De goede vruchten van die politiek worden in de jaren van de eerste wereldoorlog geplukt. Nederland blijft buiten de wereldbrand. Maar het voorbeeld van België leert, dat het evengoed anders had kunnen zijn. Er is daarom generiel reden voor ons om hovaardig te zijn op de wijsheid van ons inzicht. Meer aanleiding is er voor de vraag of niet meer geluk dan wijsheid ons deel is geweest.

Bij de ingang van het derde decennium wordt de neutraliteitspolitiek prijsgegeven. Wat de Minister van Buitenlandse Zaken Van Karnebeek zelfstandigheidspolitiek noemt, is geen neutraliteitspolitiek. Zij zal het aan het einde der jaren dertig geworden zijn, maar zij is het in de jaren twintig niet. Het keerpunt is Nederlands toetreding tot de Volkenbond. Die toetreding betekent het te kennen geven van onze bereidheid mede te werken aan collectieve rechtshandhaving. Daarmede geven wij het standpunt prijs, dat een oorlog tussen andere mogendheden ons principieel niet aangaat. Wij voelen dit wel als een offer, maar wij brengen het, zo menen wij, om hogere dan nationale belangen, ter wille van de rechtshandhaving in de wereld. Ik wijs hierop, omdat de visie, die tegenwoordig nogal eens wordt verbreid, als zou onze buitenlandse politiek, gedurende geheel de periode tussen de twee wereldoorlogen, een neutraliteitspolitiek zijn geweest, een verkeerde visie is.

Tot de neutraliteitspolitiek zijn wij eerst in de laatste jaren voor 1940 teruggekeerd. Niet uit vrije wil, maar gedrongen door de omstandigheden. Het „falen van de Volkenbond” is er de oorzaak van. Als deze bond in 1935 besluit tot het toepassen van economische sancties tegen Italië vanwege zijn aanval op Abessinïë, nemen Nederland en de andere „ex-neutraal” daaraan deel. Van neutraliteitspolitiek derhalve nog geen spoor. Maar als ten gevolge van het in gebreke blijven der grote mogendheden de sancties een mislukking worden, verklaart de groep der „ex-neutrale” staten, dat zij zich voortaan niet meer automatisch gebonden achten aan dergelijke maatregelen mede te werken. Daarmede is de transformatie der zelfstandigheidspolitiek in neutraliteitspolitiek ingezet. Als dan ook in 1939 de oorlog tussen Duitsland ener- en Engeland en Frankrijk anderzijds uitbreekt, blijft Nederland neutraal.

Ditmaal herhaalt zich het wonder van de eerste wereldoorlog niet. In Mei 1940 drijft Hitler ons in het kamp zijner vijanden. Wij hebben nu alle redenen te betreuren, dat niet ten minste vijf jaren eerder een systeem van collectieve beveiliging tegen de Duitse agressie is opgezet. Veel meer bij de grote mogendheden dan bij ons ligt daaraan de schuld, doch daarin is maar een schrale troost te vinden. De geschiedenis geeft haar lessen. Het is aan de mens om ze ter harte te nemen. De les der achter ons liggende jaren is, dat agressie slechts door collectieve samenwerking, tijdig voorbereid, is te keren. Meenden wij in 1920 nog, dat wij om andere dan onze nationale belangen, het offer brachten onzer neutraliteit, thans weten wij beter. De hoogste belangen van ons volk zijn er mede gemoeid, dat een sterk systeem van collectieve veiligheid wordt opgebouwd. Daarin moeten wij naar ons vermogen onze taak vervullen.

De plaats, na het einde van de eerste wereldoorlog aan de Volkenbond toegedacht, is ons toegevallen aan de U.N.O. Zal zij kunnen slagen? Er zijn er, die reeds thans van een mislukking spreken. Maar hoe dit zij, wij mogen de handhaving van de vrede niet ophangen aan het U.N.O-apparaat alleen. Dan zou het „falen van de U.N.O.” de derde wereldoorlog betekenen, zoals het „falen van de Volkenbond” de oorzaak van de tweede was. Wij mogen ons gelukkig prijzen, dat dit in de kring der Westerse democratieën thans algemeen wordt ingezien. Dat men daar begrijpt, dat, zolang een universeel collectief stelsel van beveiliging niet bereikbaar is, men op beperkter terrein moet doen, wat mogelijk is. Westerse Unie en Noord-Atlantisch pact zijn het bewijs dat dit begrepen wordt. Het streven West-Duitsland daarbij in te schakelen is dit evenzeer.

Vergelijkt men deze toestand bij die van een halve eeuw geleden, dan treft de totaal veranderde verhouding tussen Europa en Amerika. Zoals de macht der Europese staten is verzwakt, is die van Amerika gestegen. Tegelijkertijd is aan de overzijde van de Atlantische Oceaan het isolationisme overwonnen. In beide wereldoorlogen heeft Amerika de doorslag gegeven. Beide malen was de oorlog al enkele jaren aan de gang, voor het ingreep. Na 1918 haastte het zich om tot zijn isolement terug te keren. Ook onmiddellijk na de tweede wereldoorlog waren de isolationistische krachten nog sterk. Gelukkig ziet Amerika het thans anders. Voor zijn optreden kunnen wij het niet dankbaar genoeg zijn.

Toch mogen wij onze ogen niet sluiten voor de gevaren ener Amerikaanse hegemonie. Het mag niet zo worden, dat de Europese staten geen „zelfstandigheidspolitiek” meer kunnen voeren. Daarom dient zich binnen de Noord-Atlantische samenwerking een nauwe aaneensluiting van Europa gebiedend aan. Alleen deze kan van Europa een machtsfactor maken, die tegenover Amerika ge-

wicht in de schaal kan leggen. Dan kan de Noord-Atlantische samenwerking een beeld van evenwichtigheid vertonen, dat aan die samenwerking zelf, slechts ten goede komen kan.

Zo staat bij deze overgang naar de tweede helft der eeuw vast, dat de oude vormen hebben afgedaan. Op zichzelf is dit niets nieuws. Het is de gewone gang der geschiedenis. De vorm echter is het wezen niet. Het wezen zijn de beginselen, waardoor wij ons hebben te laten leiden. Die beginselen veranderen niet. Wij hebben alleen doorlopend te zoeken naar de vorm, voor ieder tijdsgewricht verschillend, waarin zij het best kunnen worden toegepast. Soms is het daarbij zo, dat de verschillen tussen politieke partijen, sterk op de voorgrond moeten worden gebracht. Soms is het volstrekt noodzakelijk bovenal te letten op hetgeen verenigt.

Mochten wij bij de ingang der twintigste eeuw vrijelijk de klemtoon op de verschillen leggen, thans moet allereerst naar de verenigingspunten worden gezocht. Het verenigingspunt van deze tijd is niet moeilijk aan te wijzen. Het is het gemeenschappelijk gevaar, dat de vrije volken bedreigt. Het totalitarisme is met de val van Hitler-Duitsland niet overwonnen. Het steekt in andere vorm tenminste even dreigend de kop op. In andere vorm, want in het wezen van zijn politiek en zijn methoden is het Russische totalitarisme aan het Duitse gelijk. Wij mogen er niet aan denken, dat wij het laatste ten koste van ontelbare offers zouden hebben overwonnen, om het eerste te ondergaan.

Wij allen hopen, dat het geslacht, dat de wisseling tussen de twintigste en de eenentwintigste eeuw zal beleven, zal mogen getuigen, dat de laatste vijftig jaren der dan scheidende eeuw beter waren dan de eerste. Wij vragen ons met beklaming af, of die hoop in vervulling zal gaan. Maar bij alles wat onzeker is, kunnen wij van één ding zeker zijn. Dat de kans van vervulling groter is, naarmate het thans levende geslacht tot groter offers bereid is om de vrijheid te redden. De invloed, die ieder onzer op het gebeuren kan hebben, is maar uitermate gering. Door aaneensluiting alleen kan hij groot worden. Ook dan weten wij de toekomst niet. Maar dan hebben wij gedaan, wat wij konden doen. Daarom geldt voor de partij, voor het land en voor de vrije volken in de wereld, het woord uit de „Apologie” van Willem van Oranje: „Ende wij seggen U-lieden nog meer, ja seggen het sôo luyde, dat wij wel begeerden, dat niet zij alleene, maar oock de heele werelt hoorde: Onderhoudt Uwe Unie wel, bewaart Uwe Unie wel. Doch siet neerstigh toe, mijne Heeren, dat ghij niet alleene met woorden of bij geschrifte, maar oock met der daet ter executie ende in 't werck stelt 't geene da' het bundelken pijlen, met eenen band 'tsamen geknoopt ende gebonden, het welke ghij in Uwen segel voert, medebrenghet ende beduyt”.

GARE-VARIA

Bunche, na in ontvangst neming van de Nobel-prijs, zei, dat het Westen de vriendhand moet bieden aan de prikkelbare volken van Azië en Afrika, die de zware last van hun pas verkregen vrijheid te dragen hebben en aan de volkeren, welke deze vrijheid alsnog hopen te verkrijgen. Die hand moet bovendien gevuld zijn met praktische hulp, welke op royale wijze verstrekt wordt. Hij trekt de vergelijking niet door, dat een kinderhand gauw gevuld is.

De Minister van Justitie, de Kamer dankend voor haar houding, bracht hulde ook aan zijn Departement: hij was in een keurig onderhouden tuintje terecht gekomen. De Krententuin?

De Amerikaanse regering is voornemens een nieuwe grote fabriek voor atoom-

energie te bouwen. Industrialisatie ook daar.

Oost-Duitse kinderen mogen geen West-Duitse of W.-Berlijnse scholen meer bezoeken. Ook daar voorstanders van bijzonder onderwijs.

In het proces tegen geestelijken in Praag verklaarde een secretaris van mgr. Beran, dat deze na Februari 1948 met een plan heeft rondgelopen om Tsjecho-Slowakije met behulp van Nederlandse troepen te bevrijden. Ze vreesden daar, dat wij de Hoge Tatra kwamen inpolderen.

Wysjinsky diende bij de Verenigde Naties een resolutie in, waarin wordt aangedrongen op terugtrek-

king van de buitenlandse troepen uit Korea en waarin wordt aanbevolen, dat het Koreaanse volk zelf zijn problemen zal oplossen, zijns inziens de enige manier, waarop de vrede hersteld zou kunnen worden. Hij zegt er niet bij: bij de 38ste breedtegraad.

De delegatie van de oppositie in Suriname werd op Schiphol ontvangen door de heer Rebel van het Ministerie. Whats in a name?

De Maatschappij tot Redding van Drenkelingen van 1767, vindt zich in „Een vals Licht” geplaatst door het stukje „Dwaas” over haar huldiging met 75 en medailles aan drie Zaandammers en een nul voor de dame, die het kind uit het water redde:

haar reglement is tegenwoordig ook van toepassing op kolendamp en electrocutie. Wie plaatst zich in een vals licht? Met haar tijd meegaande, waarom veranderde zij niet tevens haar naam in Mij, tot Opwekking van Levensgeesten?

Het Handelsblad noemt een unicum in de cultuurpolitiek de geleide toestemming tot optreden van de operazangers uit Italië, mits zij zich onthouden van Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en Utrecht. Integratie en geest van Straatsburg. Als Van Gogh nog niet dood was, mocht hij in Italië exposeren, met uitzondering van Milaan, Rome, Venetië en Florence.

In Uw midden staat Eén, dien gij niet kent

(Joh. I:26)

Van Johannes de Doper zegt het vierde Evangelie, dat hij was een man, van God gezonden, om van het licht te getuigen. Hij zelf was het licht niet, maar hij moest getuigen van het licht. Dat was een zware opdracht, want ook in zijn dagen was het donker in de wereld. En in zulk een wereld is het moeilijk, te getuigen van het licht. Dat kan alleen een mens, wiens oog niet vertroebeld wordt door de zienlijke dingen, veelal immers de dingen, die het leven onrustig maken, vol zorg en moeite, dwaling en zonde. De vergankelijke dingen, waaraan wij ons wel vaak sterk hechten, maar die toch geen vastheid, geen bestendigheid, geen blijvende waarde hebben.

Dag aan dag brokkelt daarvan iets af. Het een na het ander ontvalt ons. De een na de ander gaat heen uit onze kring. Wereldrijken bezwijken, culturen zelfs storten ineen, wanneer ze hebben uitgediend. Uitgediend — naar eeuwig, bovenmenselijk, goddelijk bestel.

Wanneer nu Johannes in die wereld met alle vergankelijkheid van haar aardse waarden, in die wereld met haar verontrustende veelheid van verschijnselen, die haar zo vaak tot een duistere wereld maken, optreedt als getuige van het licht, dan kan hij dat alleen omdat hijzelf niet slechts in het licht geloofde, maar omdat in hem, mens als wij allen, iets is van het goddelijk licht.

Het Evangelie stelt het ons zo voor, dat Johannes in Christus onmiddellijk de gezondene des Vaders herkent, op het ogenblik zelf, waarop zijn levensweg gekruist wordt door die van Christus. Hier — in het vierde Evangelie, waar de dingen in een meer geestelijk licht worden gesteld dan in de eerste drie — is geen sprake van een Kind, welks geboorte van wondertekens vergezeld gaat. Johannes schouwt als bij intuïtie wat anderen dan nog verborgen is. Vragen priesters en levieten hem, of hij misschien de Christus is, dan antwoordt hij: neen, niet ik, maar in uw midden staat Eén, die gij niet kent. Die zal het zijn.

Ik geloof, dat dit woord een diepere zin heeft dan bij oppervlakkige lezing het geval schijnt.

Immers in de Evangelien is alles in sterke mate door het tijdelijke bepaald. Het wordt alles gezien in het licht der toenmalige omstandigheden en verwachtingen. En de eigenlijke betekenis van Christus' wezen en verschijning schuilt juist niet in al die tijdelijke dingen, dus bijv. ook niet in de vraag, of zekere specifieke joodse messiasverwachtingen met Hem in vervulling zijn gegaan of niet.

Christus belichaamt voor alle tijden en voor alle mensen de weg, de waarheid en het leven. Zijn woord, Zijn beeld spreekt tot allen, niet omdat Israëls profetieën in Hem zijn vervuld, maar omdat, objectief, in Hem het licht Gods openbaar wordt, zodat ieder van wat ras of van wat tijd, in Hem het beeld des Vaders ziet uitgedrukt, wanneer hij, hetzij, gelijk Johannes in de werkelijkheid, hetzij in de geest met Christus in aanraking komt.

Voor Johannes nu berust zijn geloof in Jezus als de Christus op een innerlijke, mystieke zekerheid. En daarop komt het ook voor ons slechts aan: „al ware — zegt Angelus Silasius — al ware Christus duizendmaal in Bethlehem geboren en niet in u, dan waart gij nog verloren.”

En daarom zie ik in dit woord van Johannes: „in uw midden staat Eén, die gij niet kent”, de kern van het Evangelie en van alle waarachtig geloof.

Want geloof is dáár, waar dit gezegd, waar dit ervaren wordt. En waar dit ontbreekt, waar dit niet leeft, daar is geen geloof: dat er in uw midden Eén staat, die gij niet kent.

Johannes geloofde dit, toen hij Christus zag.

Maar ook een Mozes geloofde het, van wie immers gezegd is, dat hij

zich hield als ziende de Onzienlijke en dat hij met God sprak als een man met zijn vriend. Ook Mozes kende datzelfde, waarvan Johannes spreekt: temidden van alle aardse zorgen, die zijn leven bezwaren, weet hij van Eén, die hij niet kent. Vraagt Mozes — hoe menselijk! — die Onbekende naar zijn naam, hij krijgt slechts ten antwoord: Ik ben die Ik ben. Maar dan verstaat Mozes: Hij is het Wezen van alle ding dat wezen heeft, ook het Wezen van mijn wezen.

De diepste waarheid en de hoogste waarde van het christelijk evangelie schuilt hierin, dat ons in de gestalte van Christus getekend wordt de mens, die dit voor zichzelf heel zeker mag weten. Wat er ook in Jezus' leven gebeuren mocht, hoe donker het mocht worden, hoe verlaten Hij zich mocht gevoelen, Hij wist: in het middelpunt van alie dingen staat God. En tenslotte is dit ook het ene en enige, dat Christus telkens weer de wereld, U en mij, wil doen verstaan: wat wankelt gij, wat dwaalt en vreesst gij, o mens? Gelóóf, weet het heel zeker voor uzelf, zoals ik het voor mijzelf geweten heb: de Vader is nabij.

In uw midden staat Eén, die gij niet kent. Temidden van al uw blijdschap en geluk. En temidden van al uw zorg en smart. Temidden van al het tijdelijke, dat vroeg of laat van u afvalt. En temidden van al dat donkere in de wereld, dat uw leven onrustig maakt.

Profeten vonden geen gehoor bij hun volk en werden gehoond en uitgestoten. Christus zelf verzuchtte: vossen hebben holen, vogelen des hemels nesten, maar de Zoon des mensen heeft geen steen, om het

hoofd op neer te leggen. Aan het kruis ontvloeit de klacht aan zijn lippen: mijn God, waarom hebt Gij mij verlaten? En nochtans aan het einde weet Hij het weer heel zeker: Vader in Uw handen beveel ik mijn geest.

Wij leven in een cultuurcrisis. En in die crisis gaat het tenslotte om de vraag: zal er een cultuur zijn, op de beginselen van het Evangelie gebouwd, ja of neen?

Millioenen betwisten dat, omdat zij van die beginselen niet willen weten.

Millioenen anderen betwijfelen het omdat zij vrezen dat de wereld der realiteit naar andere wetten wordt beheerst dan die van het Evangelie.

Op de Kerstmorgen wenkt ons het beeld van het Kind in Bethlehems stal, waarvan de dichter zegt:

*Hier is de wijsheid ongeacht,
Hier geldt geen adel,
staat noch pracht,
De hemel heeft het klein
verkoren.
Alwie door ootmoed werd
herboren,
Die is van 't hemelse geslacht.*

Wie op de Kerstmorgen in de geest zich met de herders buigt voor dat Kind, die zal iets verstaan van wat het geheimenis was van alle waarlijk groten: het geloof, dat er temidden van dit leven met al zijn ondoorgrondelijke tragiek Eén staat, die wij niet kennen. De Ene, uit Wien, door Wien en tot Wien alle dingen zijn.

G. A. de RIDDER.

Hierin schuilt het gevaar

Opnieuw is de aandacht in scherpe mate gevestigd op de verhouding tussen Kunst en Overheid, nu de literatuurprijs van de gemeente Amsterdam is toegekend aan Anna Blaman, voor haar roman: „Eenzaam avontuur”. Wij onthouden ons uit de aard der zaak van enige literaire beoordeling van dit werk. Dat heeft wellicht in dit geval, gelijk uit de opmerkingen in verschillende persorganen is gebleken, ook de nodige reacties teweeg gebracht, omdat het onderwerp naar hun mening pervers is.

Dat is een factor, die zeker bezien moet worden, maar die na de algemene aspecten van deze zaak komt. Het is, naar onze mening zo, dat hier opnieuw gebleken is, dat de overheid geen oordeelaar moet worden van kunst, evenmin als in het beruchte geval van de Haagse Jacob Maris-prijs.

Men dient goed te beseffen, dat bij de toekenning van de literatuurprijs van de gemeente Amsterdam, in feite de gemeente Amsterdam deze roman bekroont. En hierin schuilt, mede door de aard van deze roman, het gevaar.

Niet minder is het gevaar en dat dient hier nu eens openlijk te worden uitgesproken, dat kleine clubjes letterkundigen elkaar de bal toegooien. Zij zitten allen in hetzelfde politieke vaarwater, vormen telkens ju-

ry's, die over elkaar oordelen en prijzen toekennen, waarvoor het geld beschikbaar is gesteld door de gemeenschap, en op die manier ontstaat een ernstig gevaar.

Terecht heeft prof. Gerretson bij het in ontvangst nemen van de hem toegekende Constantijn Huygensprijs door de Jan Campert Stichting in Den Haag, daarop dezer dagen gewezen.

De kunstenaars hebben ten allen tijde de steun van Maecenassen nodig gehad. Als die particuliere Maecenassen schaars zijn geworden, hetgeen mede een gevolg is van de te ver doorgevoerde belastingdruk van de Overheid op de burgers, dan is het gevolg, dat die particuliere Maecenassen niet meer de helpende hand kunnen bieden.

Waar in het bijzonder de kunst als de belangrijkste cultuuruiting van een volk beschouwd mag worden, ligt er een taak voor de Overheid om dan te trachten te helpen. Dat helpen dient echter voorzichtig te geschieden. Dat helpen moet zich o.i. beperken. Men moet daarbij niet verder gaan dan het stimuleren door middel van subsidies aan instellingen of stichtingen, en deze instellingen moeten dan trachten door middel van gevarieerd samengestelde jury's de gelden op zo billijk mogelijke

wijze te verdelen. De jury's moeten daarvoor de verantwoordelijkheid dragen en niet de besturen, waarin vaak vertegenwoordigers van de overheid zitting hebben. Want als die besturen de beslissing nemen op voordracht van het bestuur, dan is er de mogelijkheid, dat toch weer de overheid betrokken wordt bij het beoordelen van de kunst.

Wij geloven dan ook, dat het nuttig kan zijn in onze kring het gehele vraagstuk van de verhouding tussen kunst en overheid nog eens door te spreken, mede met het oog op de formulering in ons werkprogram. Tevens kan dit zijn nut hebben voor hen, die onze gedachten vertolken in de verschillende tegenwoordigende colleges, omdat de vraagstukken van overheid en kunst en cultuur, in de komende tijden een steeds grotere plaats zullen gaan innemen en meer aandacht zullen vragen van de tegenwoordigende colleges.

Van onze leestafel

Levenswoorden voor alle dag. Bijgebracht door Joh. Klansens. Uitg. „De Torenlaan”, Assen 1950.

Wij vragen in dit Kersthummer van ons blad gaarne aandacht voor het boekje, dat wij hierbij aankondigen. Het is een verjaardags- en herinneringsalbum, dat zich als zodanig uitmuntend leent voor geschenk in deze feest- en gedenkdagen, maar waar-

aan de lezer juist ook in deze week tussen Kerstmis en Oudjaar genoeg kan beleven.

De samensteller, Directeur van het Museum-Instituut voor Onderwijs, Opvoeding en Literatuur te Groningen, is een zeer belezen man; daarvan getuigt hetgeen hij hier uit de wereldliteratuur bijeengebracht heeft reeds bij eerste oogopslag. Immers het bevat citaten van bekende en minder bekende auteurs, dichters en denkers van alle tijden.

Maar ge vindt hier ook het resultaat van de arbeid van een die in een lang leven veel levenswijsheid verwierf en die daardoor weet wat de mens in allerlei levensomstandigheden van node heeft.

„Ook de mens van heden is” — zo zegt de samensteller in een „voorwoord” — „ondanks alle veranderingen en wisselingen in de wereld, in wezen dezelfde gebleven. Hij beleeft en heeft te verwerken, ook thans nog, dezelfde vreugden en hetzelfde leed van alle dag en ziet ook nu nog zo menigmaal verlangend uit naar een opwekkend woord van troost en bemoediging.”

Welnu, die woorden vindt ge in een rijke overvloed van - een vijfhonderdtal - citaten in dit keurig uitgevoerde album. Uit dit boekje waait U een milde, weldadig aandoende geest tegemoet. Het verdient daarom ook in onze kringen veel lezers te vinden. Wie het iemand ten geschenke geeft geeft hem daarmee iets waar hij zijn leven lang waarlijk iets aan heeft.

De R.

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Weekblad van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie

Voorzitter Redactie-comm.:
Drs. H. A. Korthals.

Redactie-secretaris: Mr. E. Elias.
Adres. Spuistraat 274, ingang
Raamsteeg, tel. 36325, A'dam.

Administratie: Postbus 43,
A'toort, tel. 5267.

Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal.
f 7.50 per jaar.

Voor het zenden van abonnements- en advertentielegeliden:
Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie“ te Amersfoort.

Losse nummers 15 cent.

Voor advertenties wende men zich tot de administratie.

Dit is ons laatste nummer van 't jaar. Voor de derde maal deze maand: een vergroot nummer, dat, zoals ge ziet, enige speciale artikelen bevat, die stof tot overdenking voor deze dagen-van-het-jaar bieden en dat ook overigens een sterk-gevarieerde inhoud heeft. Ons volgende nummer verschijnt op 6 Jan. en daarmee gaan wij dan onze nieuwe jaargang in, waarin wij hopen onze lezerskring, die zich tot onze oprechte vreugde, gestadig uitbreidt, iedere week een lezenswaardig blad hopen voor te leggen. Wij hopen óók dat zij, die nog niet op ons blad geabonneerd zijn, dit NU zullen doen, opdat zij een volledige jaargang 1951 zullen ontvangen.

ALLERHANDE

KORTZICHTIG

Zowel de houding van de Britse als van de Duitse socialisten in Straatsburg gaf blijk van weinig begrip voor de internationale taak waarvoor Europa en de landen van Europa staan. Zowel de Britse als de Duitse socialisten denken, ieder op hun eigen manier, aan hun eigen belangen.

En die manier is een kortzichtige manier.

(Trouw)

MINISTER EN PARTIJ

Men kan van een Minister verlangen, dat hij bepaalde politieke beginselen is toegedaan, maar men moet in ieder geval van hem eisen, dat hij het programma van het Kabinet, waarvan hij deel uitmaakt, aanvaardt. Het lidmaatschap van een bepaalde partij alleen biedt echter niet de waarborg, dat aan deze voorwaarde is voldaan. En dat is het éne punt, waarop het aankomt.

(Haagsche Courant)

ONBEGRIIP VAN DE OVERHEID.

Kan men het ons euvel duiden, dat wij naast onze verbazing over een wieldruk van 2400 kg. en andere onbegrijpelijke belemmeringen voor het wegvervoer de protesten van de bromfietsen-eigenaren plaatsen en aan beide die label hangen van „onbegrip van de Overheid voor de betekenis van het wegverkeer?“ Want dat is naar onze mening uiteindelijk de oorzaak van een aantal wonderlijke bepalingen in het Wegenverkeersreglement, die de ontwikkeling van het wegverkeer ten zeerste belemmeren.

(Beroepsvervoer)

HET DRINGENDST.

Op het ogenblik is de verdediging van Europa een van de vraagstukken die het dringendst om een oplossing roepen. Straatsburg heeft daar uitvoerige aandacht aan besteed. Zij heeft haar opvattingen in een aantal suggesties neergelegd. Beslissingen kan de Raadgevende Vergadering ook op dit punt niet nemen. Maar haar betekenis ligt in haar morele prestige en in de vorming van een Europese publieke opinie. Dat dit van betekenis is, ook in verband met de vraagstukken van de Europese verdediging, zal voor een ieder duidelijk zijn.

(Nieuw Europa)

CONSTITUTIONEEL KONINGSCHAP.

Het constitutionele koningschap scheidt het verbindingssteken tussen het verleden en het heden van een volk. Het dient de waarborg te vormen voor het behoud van datgene, wat een volk in een reeks van geslachten heeft opgebouwd. De onderbouw van het constitutionele koningschap is een conservatieve en kan geen andere zijn omdat het gesteld is als schatbewaarder over datgene wat in een volk als stabiele wezenskenmerken aanwezig is.

(De Prinsestad)

EUROPESE CULTUUR.

Bestaat er eigenlijk een Europese cultuur, zoals men kan spreken van een Amerikaanse cultuur-in-wording? Natuurlijk is er een Europese cultuur met bepaalde eigenschappen, die haar onderscheiden van een Amerikaanse of Aziatische cultuur, maar zij is eerder een conglomeraat van zeer verschillende vormen van cultuur dan een eenheid. Een Europese politieke en economische eenheid moet gebaseerd zijn op geestelijke eenheid wil zij van blijvende waarde zijn.

(Haagsche Post)

DE SPITS.

Zoals de spits van de Straatsburgse kathedraal voor Generaal Leclerc, de bevrijder van Straatsburg, zoals hij in zijn boek over die bevrijding schrijft, gedurende vier jaar de obsessie van hem en de zijnen is geweest, zo dient naar ons gevoel die spits van de Straatsburgse kathedraal, dominerend over een stad, waar de sfeer van de Europese beschaving en de moeilijkheden van die Europese zaken zo merkbaar zijn geweest in de loop der eeuwen, de obsessie te worden van ons allen, die het wel menen met de vrijheid, met de verdraagzaamheid, met de hoogste geestelijke goederen.

(Het Lichtspoor)

RECHTSPOSITIE VAN AMBTENAREN.

Tussen de rechtspositie van de ambtenaren en de werknemers in het particuliere bedrijfsleven bestaat een groot, principieel verschil. Bij de tweede categorie komt de collectieve arbeidsovereenkomst tot stand na overeenstemming tussen werkgevers en werknemers, bij de ambtenaren stelt de Overheid de voorwaarden vast naar eigen inzicht. Bij de Overheid is dus sprake van een eenzijdige wilsverklaring, in het particuliere leven niet.

(Nieuwe Courant)

WAT IS WACHT?

Wat is wacht? Uit soldatenoogpunt gezien, betekent het 24 uur lang voor Pierre Snotté staan en je lam vervelen.

Uit het oogpunt van defensie is de wacht zeer belangrijk om teveel redenen om op te noemen.

(De Band, orgaan voor de Landmacht Nederlandse Antillen)

KAARSENWACHT.

Op een dramatisch ogenblik in de opera Tosca zingt de politie-commissaris Scarpia aan La Tosca toe, dat zij alleen zijn. Maar daar moet u niets van geloven. Niet in Londen, niet in Covent Garden. Het is grootscheeps bedrog, want achter de coulissen van het toneel staan twaalf leden van de Londense brandweer, uitgerust met bijlen en helmen en spuiten. Tijdens deze scène bevinden zich namelijk vijf brandende kaarsen op het toneel. En het toezicht op elk van deze brandende kaarsen is toevertrouwd aan de speciale zorg van telkens één brandweerman, één spiedende spuitgast, die niets anders mag doen dan zijn blussersoog gericht te houden op zijn eigen, individueel walmend zorgenkind. Als Tosca, volgens de normale operagewoonten Scarpia's zangerige levensgeesten heeft doen wijken met behulp van een dolk en onder begeleiding van luid getiereliet, neemt zij twee brandende kaarsen en wandelt er zingend mee over het toneel. Doch zij wandelt niet alleen. Achter de coulissen wandelen met grimmige gezichten twee brandweerlieden mee elk met een emmer zand en elk met het oog gericht op zijn eigen kaars om toe te snellen (zonder gezang) zodra zijn kaars mocht vallen.

(De Tijd)

BIJ ONS, ZONDER ONS, OVER ONS.

Nederland heeft zich in het Atlantische Pact verenigd met 11 andere landen ten einde een sterk defensief front te vormen, waardoor een oorlog kan worden voorkomen. In dit bondgenootschappelijke verband behoren wij tot de kleine naties en het is een historisch feit, dat in een dergelijk verband de belangen der kleinen licht aan die der groten worden opgeofferd, althans ondergeschikt gemaakt. Er wordt licht bij ons, zonder ons, over ons beschikt.

(Nieuwe Courant)

LEIDINGGEVENDEN GEVRAAGD.

Overal is een dringende behoefte aan leiders: in het bedrijfsleven; in de politiek, in de kerken, in het verenigingsleven; leiders, van hoog tot laag. Cursussen worden georganiseerd en instituten opgericht om leiders te vormen; boeken en tijdschriften worden hieraan gewijd. Er is een tekort aan leiders, omdat de behoefte aan leiding gegroeid is, omdat het leven gecompliceerder is geworden. Wat een gevolg is van de groei der bevolking en van de toenemende mechanisering.

(Maatschappij-Belangen)

KERSTMAN EN LIEFTINCK.

De Kerstman ontving mij vriendelijk doch beslist. U neemt mij niet kwalijk, dat ik u geen sigaret offreeer sprak hij. Ik heb wel eens gehoord, dat 't in uw land gewoonte is om bij een vraaggesprek te beginnen, er eentje op te steken, maar laten wij dat nu maar liever niet doen, want mijn vriend Sinterklaas heeft er onlangs een lelijk ongeluk mee gehad. Hebt u gelezen, dat zijn hele baard in brand vloog?

Ik weet niet of het de echte Sinterklaas was, waagde ik te antwoorden. Maar hij zeide: in elk geval ben ik de echte Kerstman en heb ik een echte baard. Daaraan valt niet te tornen, als u begrijpt, wat ik bedoel. Natuurlijk bent u de echte, antwoordde ik, anders had ik u niet te spreken gevraagd. En roken doe ik trouwens toch niet meer. Dat heb ik afgeschaft. Wij hebben hier veel moeten afschaffen. Bent u 'n beetje op de hoogte? Een Kerstman is altijd op de hoogte, sprak hij, met iets van vermaan in zijn stem. Ik weet hoe moeilijk het is met de heer Lieftinck en zo.

(Nieuwe Rotterdamse Courant)

GEEN GOED FUNDAMENT.

Men kan nu eenmaal niet bouwen op 't glijdend zand van corruptie, van onbekwaamheid, van eigenbaat. Het door professor Schermerhorn en de zijnen gelegde fundament voor een nieuwe gemeenschap in een nieuwe tijd bleek een ondeugdelijk en niet houdbaar oorlogsproduct. Daarop was geen opbouw mogelijk.

(Advertentieblad voor Limburg)

Hoe lang nog?

Op de Oudejaarsavond komen wij, meer dan anders nog, onder de beklemmende indruk van die ene, albeheersende werkelijkheid: dat het leven met al wat het inhoudt snel voorbijgaat. En op elke Oudejaarsavond vragen we onszelf opnieuw verwonderd af: nu reeds weer?

Het is echter niet alleen dit besef dat ons stil maakt. Dat doet misschien veel meer nog het besef van het onherroepelijke, dat daarmee gepaard gaat.

Is dit niet het voor ons gevoel wrede, het meedogenloze, dat er in het begrip „tijd” ligt opgesloten? Dat begrip, dat eigenlijk steeds raadselachtiger wordt, hoe langer wij er over denken en waarvan we misschien alleen dit ene zeker weten: dat de tijd niet omkeerbaar is.

De dichter van de negentigste psalm voert de mens van stap tot stap tot het punt, waar hij zichzelf zal zien in het licht der eeuwigheid. Klein voelde zich — toen als nu — de mens, wanneer hij zichzelf zag in zijn onmacht tegenover de tijdsomstandigheden. Kleiner nog zal de psalmist hem zich doen gevoelen, maar niet alleen tegenover hetgeen wij de tijdsomstandigheden noemen. Want zolang wij alleen nog maar over „omstandigheden” praten, raken we de dingen niet in hun diepste kern. Dan zien we ons leven nog slechts relatief. En het gaat in ons leven nu juist niet om het relatieve, maar om het absolute. Om de absolute waarde van het leven en in het algemeen en van ons eigen leven in 't bijzonder.

Heeft ons leven zulk een waarde? Zo niet, dan heeft de cynicus gelijk, die alleen maar weet van een beetje meer of een beetje minder. Ons geslacht heeft maar al te veel naar het relatieve gevraagd en in het relatieve geloofd.

Wij beginnen nu, dunkt mij, wel te verstaan, dat alle leven waardeeloos en zinloos wordt, zo we niet een absolute waarde in en achter het leven erkennen. Een waarde, die blijft, zelfs als al het tastbare rondom ons wegvalt.

Zo wordt het ook voor ons op de Oudejaarsavond in deze tijd vol spanning en dreiging de vraag, of wij in ons gedenken en herdenken, of wij ook in ons vooruitzien enkel weten van menselijke, dus relatieve, waarden dan wel daarboven uit van absolute.

De mens, levend in een chaotische tijd, voelt zich zo klein. Begrijpelijk! Want welke zijn de dingen waarop hij kan vertrouwen? Wat is zijn bezit, wat zijn huis, wat zijn bestaanszekerheid, zijn recht, zijn vrijheid, zijn leven?

Welnu, wanneer de dichter van de negentigste psalm zijn volk ziet omkomen in leed en druk, wat doet hij dan? Gaat hij dan zeggen, dat wij mensen zulke belangrijke verschijnselen in het groot geheel van dat mysterieuze leven zijn? 't Lijkt er niet naar. 't Is veeleer of hij uit het leven — neen niet uit de bijzondere tijdsomstandigheden, maar uit het leven! — als bij toverslag alle argumenten te voorschijn doet springen, die de mens in eigen oog nog kleiner zullen maken dan hij zich reeds voelde.

Gij kent die als uit graniet gehouwen woorden:

de mens, hij is als de slaap in de morgen, als het gras dat verdwijnt.

onze leeftijd duurt zeventig, op zijn hoogst tachtig jaren. en het heerlijkste daarvan is jammer en onheil, want in een oogwenk is het voorbij en zijn wij daarheen gevlogen.

Zo stapelt de dichter als het ware argument op argument om de mens zich te doen voelen wat hij is: Klein, vergankelijk, broos.

Is dat niet om moedeloos onder te worden? Zie, dat is nu het geheim van de religie: als de psalmist de mens zo zich van zijn kleinheid bewust maakt, dan scheidt hij daarmee, o wonder, ruimte om hem heen en dan opent hij hem een ver-

gezicht, zo wijd als hij noch in dagen van onbezorgd leven, noch in de moeilijkheden des tijds ooit heeft ontdekt. En in dat vergezicht rijst voor de mens op een beeld van overweldigende macht, maar van een macht, die vrede ademt en stilte, het is het beeld van de heilige God Israëls, die achter alle dingen — ook achter de onbegrijpelijk-zware dingen van het leven — verrijst als de eeuwige, die alleen aan het leven waarde geven kan voor de mens, die Hem dan schouwt.

Ook voor ons gaat het op dit oudejaar om deze vraag: zijn wij machteloos en dus waardelosen, geworpen in een zinloze blinde, wrede wereldsituatie en wereldverdeling?

Of zijn wij kinderen Gods, door Hem geplaagd in een wereld, achter welke tastbare verschijnselen — hoe chaotisch ook — werkt die eeuwige Geest, die naar Schillers woord, werkt zijn onsterfelijk werk en die te allen tijde is een toevlucht voor de zijnen?

Vraag en zoek naar levenswijsheid, waar gij wilt.

Gij zult geen hoger wijsheid, geen heiliger licht ontdekken dan het licht en de wijsheid des geloofs. Het geloof immers alleen is in staat de mens zijn ware plaats in dit leven te doen vinden, zodat hij zichzelf voelt klein gelijk hij is. Maar tegelijk plaatst het geloof 's mensen leven in eeuwigheids perspectief, zodat hij, de mens, zich temidden van zijn ellende toch weer sterk voelt en rijk in God.

Welk denker durft over de mens spreken gelijk bijv. de vrome Pascal: de mens, vat vol tegenstrijdigheden; rechter over alle dingen en onnozele aardworm, schatbewaarder der waarheid en verzameling van onzekerheden, roem en uitvaagsel van het heelal.

Diezelfde Pascal zegt immers ook van de mens: mocht het heelal hem verpletteren, hij zou nog altijd edeler zijn dan hetgeen hem doodt, omdat hij weet, dat hij sterft.

Zo weet de religie van een heilig uitzien.

En het zien is dat uitzien, dat ons op Oudejaar met de psalmist doet vragen: hoe lang nog, Heer?

Hoe lang nog, eer ik boven alle twijfel uit die zekerheid zal kennen, die mij spreken doet van Uwe liefde en Uwe trouw?

Hoe lang nog, Heer, eer ik temidden van het verwarrende en ontluisterende van wereld en tijd ontdekken zal de waarde, die alle leven, ook het mijne, onvergankelijk heeft in U?

Hoe lang nog, Heer, eer ik boven

Ook in Engeland prefereert men Bols!

Tallose mannen in Engeland prijzen dagelijks de onveranderlijke kwaliteit van Bols, sinds mensengeenis zo superieur, dat U Bols te allen tijde zelfs „in den blinde” herkent. In het markante karakter en het volle aroma van deze zuivere Z.O. graangenever kunt U zich niet vergissen. Want volgens eeuwenoud recept wordt Bols viermaal gedistilleerd en steeds afgeleverd op sterkte van 40%.

BOLS

Elken dag een glaasje!

Geef Bols, wat een kwaliteitsdrank toe-komt: serveer hem goed gekoeld; dan komen het zachte, volle aroma en de pittige smaak geheel tot hun recht.

Fabrieken en Kantoren: Amsterdam, Schiedam, Brussel, Tonny Charente, Neuss/Rh., Montreux, Bilbao, Sao Paulo, Buenos Aires, Montreal, Englewood N. J., Kaapstad, Melbourne.

alle onrust uit, kennen zal Uw vrede?

Wij gissen naar het verborgen bedoelen der wereldgebeurtenissen. Maar er is in deze wereld, die zo vaak van boze machten bezeten schijnt, alleen hoop voor wie gelooft in de werken der gerechtigheid. Doch daarom ook heeft de gelovige mens geduld, terwijl de ongelovige altoos haast heeft en onrustig is, omdat hij zelf niet gelooft in het blijvende van zijn — en van alle — mensenwerk.

Als wij nu ook in dit opzicht op Oudejaarsavond vragen: Hoe lang nog, Heer?, dan scheidt reeds

die vraag rust om ons heen. Want dan weten we immers weer: het is de Eeuwige, die Zijn werk tot stand brengt. Hij weet Zijn tijd.

De mens kent uur noch tijd. In eigen leven niet, noch in het leven der zijnen.

Bij de overpeinzing van het staag verglijden der tijden op de Oudejaarsavond vinde ons hart rust in de gedachte, door Schiller vertolkt in zijn regels:

Een God, een hoogheilige Wil regeert,
Hoe de onze moog weiflen en zwenken.
In de dwarling van al wat hier wentelt en keert,
Heerst het klare en nooit falende denken.
Boven al wat vergaat,
boven wising en perk,
Werkt de eeuwige Geest
zijn onsterfelijk werk.
G. A. DE RIDDER.

Kerstmis

Als straks de kerstsfeer leeft in ons en onze huizen
Met demetak en hulst, in de vertrouwde schijn
Rondom de oude lamp — als straks de meeste mensen
Van ver en van nabij weer thuis gekomen zijn —

Als dan de kerstklok luidt door al die strakke straten
En zelfs zo'n strakke straat iets lichts en levends lijkt,
Als op het donker land de lucht boven de bossen
Zich altijd hoger welft en altijd verder wijkt —

Als wij dan samen zijn met onze eigen mensen
In al hun stille zorg en hun verzwegen leed,
Maar met toch in hun hart die klare, kleine vreugde
Om 't even samen zijn, dat niemand ooit vergeet —

Dan spreidt de kerstsfeer zich ook om die stille huizen,
Waar een vergeten mens misschien de schaduw wacht
Van iets, dat heeft geleefd in zijn vergeleken leven
En dat weer leven krijgt in deze lichte nacht —

En in die kerstsfeer geldt dit woord dan voor ons allen:
WIJ zijn bevoorrecht, want WIJ zijn vanavond thuis —
Laat ons in ons geluk de mensen niet vergeten,
Die oud en eenzaam zijn in een vergeten huis —

Brammetje.

Ondanks intorig betere investering

GESLOTEN SKA MOTOREN
ONTWERPDE DRUKBAAR

★ **parlementaire flitsen** ★

DE HEER RITMEESTER ZIET:

TOENEMENDE MOEILIKHEDEN BIJ WEDEROPBOUW

Mr. Vonk: Niet het recht is primair, maar het leven

Wij kunnen ons nauwelijks meer voorstellen, dat er een tijd is geweest, dat wij nog geen Ministerie voor Wederopbouw (en Volkshuisvesting) bezaten. Toch is het nog maar ruim tien jaar geleden, dat er, behalve op het punt van de sanering der zogenaamde krotwoningen, nog niets „weder op te bouwen” viel en dat het met de volkshuisvesting toch eigenlijk zo vanzelf liep, dat er geen afzonderlijk ministerie voor werd nodig geacht. Nadien is echter een zowel geestelijke als materiële waarden vernietigend barbarisme over ons land getrokken, dat bij alles, wat het op zijn geweten heeft, ook nog dit moet tellen, dat het ons voor decennia lang met een schier onoplosbaar woningvraagstuk heeft belast

Voor welke problemen wij ook hier steeds zitten, is bij het debat in de Tweede Kamer over de begroting van dit Departement nog weer eens bijzonder duidelijk geworden. Hoe moeilijk de verhoudingen hien nog steeds liggen blijkt wel uit het feit, dat minister In 't Veld gemeend heeft, voor het tijdvak van 4 December tot 1 Januari alle Rijks-goedkeuringen stop te moeten zetten, omdat het productie-apparaat in de bouwsector niet in staat bleek om het materiaal in zodanig tempo te leveren, dat de normale bouw kon worden voortgezet.

De woordvoerder van onze fractie, de heer Ritmeester, kon dan ook helaas niet zo heel erg optimistisch in zijn beschouwingen zijn en minister In 't Veld gaf zonder omwegen toe, dat hij in de klem zat. In de klem van stijgende materiaal-prijzen enerzijds en de onmogelijkheid, naar 's ministers mening, om anderzijds de huren of de Rijksbijdragen opnieuw te verhogen.

De toestand van ons land verbetert zeker niet, zo moest de heer Ritmeester vaststellen. Hij vreesde, dat vooral 1952 de moeilijkheden zich op alle gebieden zouden opstapelen. Wanneer die moeilijkheden zich opstapelen en wij inderdaad genoodzaakt zullen zijn, in de militaire sector van ons volksbestaan krachtiger op te treden, meer maatregelen te nemen en meer geld uit te geven, dan zal het, naar hij voorspelde, helaas ook voor de wederopbouw weer veel zwaarder worden.

De heer Ritmeester betoogde ook wederom, dat de minister in zijn berekeningen te optimistisch was geweest. Dat zit o.a. in het feit, dat het aantal aan te maken duplexwoningen vermindert; de animo blijkt daarvoor niet zo groot. Men twijfelt aan de mogelijkheid, om reeds na tien jaar de woningen uit te breken en tot één geheel te maken. Daarnaast laat ook de arbeidsproductiviteit veel te wensen over. Ook de minister heeft, na zijn Zweedse reis, hier nadrukkelijk op gewezen. In Zweden neemt de arbeidsproductiviteit ongeveer 4 pct per jaar toe; in Nederland zien wij dat helaas niet. Hier stijgt zij vrijwel niet. Wij zijn in ons land beneden de productiviteit van 1938, ondanks onze verbeterde systemen, de vlottere werkwijze, e.d.

De vooruitgang moet thans dus voor een groot gedeelte worden gevonden in de montagebouw, maar ook hier rijzen, zoals de heer Ritmeester aantoonde, weer grote moeilijkheden. De minister had verklaard, dat hij het verloop van de particuliere woningbouw, voor zover deze met toepassing van de premiereregeling 1950 plaats vindt, met nauwgezetheid volgt en dat er andere maatregelen zouden worden genomen, zodra daartoe een gegronde reden aanwezig zou zijn. De heer Ritmeester wees er nu op, dat men van de zijde der bouw-ondernemers vreest, dat de toestand slechter wordt en daarom geloofde hij, dat die maatregelen inderdaad moesten worden genomen.

Het is de bedoeling, zo had de minister gezegd, door een zekere mate van financiële tegemoetkoming de particulieren tot de bouw te animeren, maar niet een integrale vergoeding van de onrendabele kosten te geven. Bovendien, zo had de be-

windsman verklaard, mag men verwachten, dat de toekomst een stijging van de huurkosten te zien zal geven.

De heer Ritmeester achtte dit laatste een belangrijke mededeling, mits de minister nader kon preciseren, wat hij hier onder „toekomst” verstond. Dat laatste geschiedde echter niet en het is nog wel eens opnieuw komen vaststaan, dat, in het kader van de algemene loonen- en prijspolitiek, voorlopig geen verdere huurverhogingen zijn te verwachten. Het zal dus voorlopig nog zo blijven, dat de huiseigenaren gedwongen blijven bij te dragen in het levensonderhoud van de Nederlandse huurders!

Tenslotte verzocht de heer Ritmeester met nadruk tegemoetkoming van de minister op het punt van de bouw van woningen in Den Helder en andere garnizoensplaatsen. Er is een aanbod van enige maatschappijen geweest, om voor marinepersoneel in Den Helder 1500 woningen te bouwen, hetgeen de Staat anderhalve ton zou hebben gekost. Door geharrewar met Marine is dat echter niet doorgestaan, maar het feit, dat deze marinemensen thans buiten Den Helder moeten wonen met hun gezinnen, kost de Staat nu f 11½ miljoen!

Minister Struycken verdedigde voor de eerste maal zijn begroting in de Kamer en het moet gezegd, dat de Kamer het hem niet

al te moeilijk heeft gemaakt. Een minister moet nu eenmaal enige tijd hebben om zich in te werken en de Kamer is sportief genoeg hiermede terdege rekening te houden. De erfenis, die de minister daarbij van zijn voorgangers heeft overgenomen, is niet gering.

VONK
...het leven is primair...

Mr. Vonk, sprekend namens onze V.V.D.-fractie, zei dan ook: De Memorie van Antwoord étaleert zelfs zoveel legislatieve plannen, halfproducten en gereedkomende of reeds gereed gekomen ontwerpen, dat men zich kan afvragen, of niet nu reeds het „qui trop embrasse, mal étireint” aanwezig is te achten.

Mr. Vonk adviseerde dus tot een wijze zelfbeperking, welke z.i. zelfs zou kunnen worden toegepast op sommige onderwerpen, die reeds voorgenomen of in uitvoering zijn. En dan dacht hij in de eerste plaats aan die onderwerpen, welke grote lasten van financiële aard met zich moeten brengen en niet onmiddellijk strikt noodzakelijk behoeven te worden bevorderd. De heer Vonk stelde het tenslotte zó, dat in de hachelijke tijd, welke wij thans beleven en waarvan niemand weet, wat de dag van morgen zal brengen, enerzijds de onderwerpen, die als het ware eisen van deze kritieke tijd zijn, voortvarend dienen te worden tot stand gebracht, terwijl anderzijds onderwerpen op langer termijn thans bezwaarlijk dringend op de voorgrond kunnen worden geplaatst.

Recht in zijn waarachtige betekenis, zo betoogde mr. Vonk verder, wordt veel meer bewerkstelligd door sterke en niet aflatende strijd in het volle leven tegen on-

recht en vóór herstel van recht, dan door legislatief perfectionisme. Zo gezien bevatte de Mem. van Antwoord z.i. misschien tóch nog een teveel aan legislatief perfectionisme en een tekort aan niet aflatende daadkracht in de strijd tegen het onrecht in de praktijk van het leven zelf. Het was ongetwijfeld in dit verband, dat de heer Vonk in een later deel van zijn rede enige aangelegenheden besprak, die, zoals hij het uitdrukte, onder het publiek een bepaald hardnekkige belangstelling behouden, w.o. de Velser-affaire, de zaak-Schallenberg en de affaire-Menten. Onder het publiek, zo zei de heer Vonk, is het gevoelen blijven leven, dat aan justitie en politie partijdigheid of iets, dat daarop lijkt, zou kunnen worden verweten. Is de minister bij machte, hier dusdanige opening van zaken te geven, dat het tot dusver niet verdwijnende publieke wantrouwen wordt weggenomen, dan wel — indien dit niet mogelijk is — wil hij het die vervolgingsmaatregelen overgaan, welke aan het publiek duidelijk maken, dat het „fiat justitia” niet wordt geschuwd? In elk geval zijn hier hogere belangen in het geding dan de belangen van enkelingen, wie dat ook mogen zijn.

Mr. Vonk zei nog vernomen te hebben, dat in deze affaires, althans in twee daarvan, nog steeds vooronderzoek wordt gehouden, doch tevens, dat deze vooronderzoeken feitelijk in de verkeerde richting zouden gaan, n.l. ter belasting van personen, die geen kernschuld zouden dragen op de hoofdzaken. Ik kan, zo merkte de heer Vonk op, dit niet beoordelen, maar ook als dit niet juist is, schijnt zowel het justitiële als het politie belang alleen gediend met zo spoedig mogelijke klare opening van zaken; a fortiori is dit het geval, als zulks wel juist zou zijn.

Zeer warm plette mr. Vonk voor de samenwerking in de Benelux en hij verklaarde namens zijn fractie, dat deze een internationaal-privaat-rechtelijke binding van harte zou toejuichen. Hij sprak in dit verband van een Rechtsunie en waarschuwde voor te veel „stukwerk” in deze.

Wat de wettelijke voorzieningen in het belang van de veiligheid van de Staat betreft, drong de heer Vonk op grote spoed aan. Hij toonde zich daarbij tevens voorstander van een wettelijke regeling van de vormen, welke bij de uitoefening van het stakingsrecht in acht genomen zouden moeten worden en van het verbod van het aanzetten tot stakingen, welke de economische orde van de maatschappij of de samenleving in haar geheel verstoren. Hij herinnerde er in dit verband aan, dat minister-president Drees zich in zijn radiorede naar aanleiding van de Augustusstakingen er ernstig over beklagde, dat deze erop gericht waren de economische orde te verstoren in een tijd, welke de grootst mogelijke economische werkzaamheid van een ieder vorderde. Alleen reeds in deze radiorede, zo merkte mr. Vonk tegenover de juridisch twijfelende minister op, zou men meer dan voldoende argumenten vinden om alsnog het strafbaar stellen van het aanzetten tot staking met het bewuste oogmerk de economische orde te verstoren, in overweging te nemen, ook om de preventieve werking van zulk een bepaling.

Mr. Vonk eindigde zijn Kamerrede aldus: „Het is nu eenmaal in de werkelijkheid niet anders: niet het recht is primair, doch wel het leven. Recht kan alleen dan levend zijn, als het rechtvaardig uit het leven wordt geboren en door het leven rechtvaardig wordt vernieuwd.”

Deze burger

Alle mensen van goede wil keren in zich zelve en staan stil op de weg, bij de besneeuwde mijlpaal op de weg van het leven en van de wereld en denken: dat het jaar dat achter ons ligt veel angst en beklemming heeft gebracht voor alle mensen. En hopen, hopen innig en vurig, dat het nieuwe jaar de bevrijding en de verlichting aan alle mensen zal geven waar alle mensen zo zielsdiep naar verlangen.

Dat doet deze burger óók.
En daarom kan hij niet veel zeggen.
Alleen maar innig hopen dat 1951 een beter jaar zal zijn dan 1950 is geweest, dat bijna ondragelijk was van spanning en vrees.
Er is maar één kort woord dat al ons verlangen bevat voor het jaar dat komen gaat: VREDE.
Vrede zij met U.
Vrede op aarde.
Vrede voor alle mensen.
Een gelukkig jaar, dat de vrede op aarde ziet komen, wordt U toegewenst door

DEZE BURGER.

„WANT HET WAS HET UUR VAN JEZUS' GEBOORTE”

In de huiskamer, midden op tafel, stond elk jaar die doos van de zolder met rode en groene papieren, met linten en slingers van glanzend glas. Met de geur van de spar in de gang was dit het begin van ons feest. De rode klok onder de lamp, de lantaarn flikkerflakrend in rood en in groen bij de trap. Er waren geheimzinnige grijze staafjes aan een haakje, glanzende bollen, sterren en spiralende pegels. Klokjes, flinterdun, klaarklinglend en ijl. Kaarsjes, gedraaid, in rose en groen, hardblauw en wit. Er was dat valsprikkende teerzachte haar van de engelen en helemaal apart in een doosje de „piek”. Zoet waren we dan. Het ontbrekende vulden we aan: denappels werden wonderen van goud, mandarijntjes gehuld in kleurige netjes, vuurrode rozen prikten we met groen aan de muur. Onderin de doos, bijna vergeten, op blauwe vleugels en met handjes gespreid lag een engeltje van porcelein.

Eens zijn we zelf engeltje geweest. Onze vader was dokter en wij waren „tableau vivant” in de feestzaal van het ziekenhuis. We hadden een wit laken om met een gouden koord. We hadden vleugeltjes van gaas en ons haar hing los op onze rug. Onze broertjes waren herder. We keken naar een kindje op stro in een kribbe. Het heette Jezus. We vonden de vrouw met die blauwe doek om haar hoofd heel lief. Maar we waren een beetje bang van die heel oude man met die witte baard. De vrouw heette Maria en de man heette Jozef. We legden onze hand op het zachte vel van dat ezeltje. En tussen kartonnen bomen grijsde de papieren kop van een os. Eigenlijk was het een koe. Het was donker in de zaal. Bij het kribje stond een spar met brandende witte kaarsjes. Wij hadden blote voetjes. De watten-sneeuw was heerlijk warm. We zongen van die herdertjes die naar Bethlehem gingen en lagen bij nachte. „Zij lagen bij nacht in het veld”.

En we vergeten nooit die ene vrouw daar op een ligstoel die zich niet bewegen, noch iets zeggen kon. Er was een glimlach op haar gezicht en een traan biggelde langzaam naar haar kussen.

Onze bomen waren wel niet zo mooi als die bomen uit het woud van Greccio, onze sneeuw niet zo flonkerend als in die Kerstnacht. Maar we denken dat Franciscus van Assisi toen warm om het hart was geworden als hij had kunnen weten hoe wij zijn voorbeeld volgden, zeven eeuwen nadien.

Huis waren we engeltje-af. Waren we nieuwsgierige, verwachende kinderen. Zo lang al draaiden we om die boom op dat witte laken, keken we naar die witte pakjes met dat rode lint. Een blauw schrift met een olifantsqum? Een inkt-lineaal? Een zakdoek met je eigen letter? Elk jaar was er van een tante voor ieder een grote krans van chocola, spiraalvormig gedraaid, met fondant

gevuld, in wit en rood zilverpapier verpakt. Die krans bewaarden we tot het laatst. — En dan kwam altijd vaders verhaal. Bij de boom met de kaarsjes, die waren niet op nog. Altijd dat verhaal van dat land waar de boeren hun ploeg op Kerstnacht niet buiten lieten staan. Ze waren bang dat Ahasverus op die ploeg zou gaan zitten. Ahasverus was een schoenlapper. Toen Christus met het zware kruis op de rug aan hem vroeg of hij bij hem wat mocht rusten, vond hij dat niet goed. Christus zei daarop tegen Ahasverus dat hij dan eeuwig zou moeten blijven lopen. En dat hij alléén rust zou vinden op een ploeg op het veld op Kerstnacht. We luisterden ademloos naar dat verhaal. Moeder verzette het teitje met de spons. Een kaarsje sputterde vreemd. We begrepen toen niets van die vermenging van heidense en christelijke legenden. Maar ook nu begripen we nog steeds niet hoe ze een man aan een kruis konden spijkeren.

Het grootste moment van ons Kerstfeest was de pudding die brandend werd binnengedragen met feldansend de schaduwen op de muur en blauwe vlammeties spelend over de rand van het bord. Dan klonk dat lied over die „zalige, heilaanbrengende Kerstmistijd”. Nu zijn we groot. We zijn aannemer en dokter, grossier, verpleegster en onderwijzeres geworden. Onze vader en onze moeder zijn er niet meer. Sommige van ons zijn zelf vader of moeder. We wonen in een grote stad. Onze doos met Kerstartikelen is leeg. Het laatste gaven we weg aan de soldaten. Soldaten zijn mensen die mensen doodmaken. Maar dat kunnen ze niet helpen.

In die stad staan potten op de hoeken van de straat, onder takken groen. Het Leger des Heils zamelt geld voor de armen. Nog steeds zijn er arme mensen. Bij de Post en het Spoor wordt heel hard gewerkt. Uit een steegje klinkt Stille Nacht, gebroken accoorden op een harmonica. De winkels zijn een weelde van kleur en van licht. In een theater draait Annie „get your gun!” We willen dat stuk niet zien.

Ergens achter ruiten zien we kinderen om een tafel. Ze maken rode rozen van papier en denappels van goud. Na het feest komen die in een grote doos, die ze dan elk jaar van de zolder naar beneden zullen halen. Door die kinderen om de tafel denken wij aan die „Kerstnacht schoner dan de dagen”, die keer dat we op mochten blijven tot twaalf uur, dat we over het droge knerpande pad, wit in de lichte nacht, door het besneeuwde bos naar die echte kerstboom gingen, waar echte lichtjes brandden. We weten nog hoe onze vader op zijn viool het Ere zij God speelde en wij muistil luisterden naar waar die tonen gingen. We hoorden, ver, de klokken over de landen en nog zien we hoe aan onze voeten een dun plekje in de sneeuwlaag ontstond. We zongen toen van dat Kindeke en dat Kruis. En blank en schuchter, maar zeker strevend ontplooiden zich de blaadjes van een Kerstroos. Wij zagen dat juist zoals de herders dat zagen. Want het was het uur van Jezus' geboorte.

DOROTHEE L. VAN DER SCHEER.

Schorsing van bedrijfsregelingen

Een noodregeling, die de noodzaak van principiële beschouwing van het vraagstuk der bedrijfsregelingen in het algemeen heeft aangetoond

Twee weken geleden is in de Tweede Kamer een wetsontwerp behandeld, waarover wij gaarne nog het een en ander zouden zeggen. Het gaat over het wetsontwerp betreffende de schorsing van bedrijfsregelingen. Een wettelijke regeling van de materie der bedrijfsregelingen is niet nieuw. Reeds lang vóór de oorlog, in 1935, hebben wij in ons land gekregen de Wet tot het verbindend- en ontverbindendverklaren van ondernemersovereenkomsten, welke echter in 1941 buiten werking werd gesteld en vervangen werd door het zogenaamde Kartelbestuit. Hierin werden zeer grote bevoegdheden gegeven aan de secretaris-generaal van het Departement van Handel, Nijverheid en Scheepvaart, welke bevoegdheden na de oorlog zijn overgegaan op de minister van Economische Zaken. Het merkwaardige is, dat deze minister de aan het Kartelbestuit ontleende bevoegdheden nog steeds bezit, aangezien dit product uit de bezettingstijd nog altijd geldend is. Het is nooit ingetrokken of vervangen door een andere regeling.

Thans is er wel een voorontwerp van wet inzake de economische mededinging de wereld ingestuurd, maar verder dan een voorontwerp zijn wij niet betrekking tot deze materie dus niet en nog steeds geldt, dat Duitse product. Niet onbegrijpelijk is het, dat drs. Korthals dan ook in de Tweede Kamer de verzuchting slaakte, dat wij daar toch eens zouden mogen afkomen! Mede ook al omdat bij de behandeling van deze materie in het parlement eens goed bezien zou moeten worden „welke de meest gewenste procedure ten aanzien van de verbindend- en ontverbindendverklaring is”, zoals de heer Korthals het uitdrukte. En uit hetgeen de heer Korthals daaraan nog toevoegde bleek wel, dat hij van oordeel is, dat de gehele procedure zich veel te sterk in de administratieve sfeer afspeelt. De invloed van de overheid is hem dus veel te groot en de zichzelf op dit punt zo gaarne overschattende ambtenarij kreeg van de heer Korthals o.m. te verstaan, dat de kartelverhoudingen veel te ingewikkeld zijn om die alleen door ambtelijke instanties te doen afdoen en dat de kennis van karteldeskundigen uit het bedrijfsleven niet kan worden ontbeerd! Overigens verwees de heer Korthals een principiële gedachtenwisseling over deze zaak naar het ogenblik waarop de Kamer het kartelvraagstuk in het algemeen zou behandelen, een standpunt, dat de Regering onderschreef en waar ook de Kamer zich aan heeft gehouden.

Waar het om ging

Waar ging het nu bij het debat over de schorsing van bedrijfsregelingen om? Welnu, eenvoudig zou men het aldus kunnen stellen, dat de Regering een wapen in de hand wilde hebben om op korte termijn te kunnen ingrijpen wanneer door afspraken of door andere regelingen de concurrentie geheel of gedeeltelijk zou worden uitgeschakeld. De Regering vreesde dan, dat in bepaalde gevallen te hoge prijzen zouden kunnen ontstaan en daartegen wilde zij kunnen optreden.

Nu zal geen zinnig mens er aan denken om in de tegenwoordige tijd ongemotiveerd hoge prijzen goed te praten. Ieder kan beseffen, dat in deze tijd ongewenste ernstige spanningen kunnen worden opgeroepen indien het prijsniveau op onverantwoorde wijze omhoog gedreven zou worden. Men moet echter wel weten wat men doet als regering, want het is in vele gevallen een uitermate hachelijke en moeilijke onderneming om de juistheid of onjuistheid van bepaalde prijzen vast te stellen en daarop zijn maatregelen te baseren. En die taak zal er voor de Regering zeker niet eenvoudiger op worden, wanneer allerlei acties worden gevoerd, die vaak op grond van volmaakt onvoldoende gegevens de juistheid van bepaalde prijzen aanvochten en er op aandringen, dat de bedrijfsregeling, waarin de ondernemers hun gemeenschappelijke prijs

zijn overeengekomen, zal worden geschorst. Bij de debatten in de Tweede Kamer heeft drs. Korthals hierop zeer terecht gewezen, toen hij er op wees, dat „de kans niet is uitgesloten, dat de gehele beoordeling zal moeten plaats vinden nadat bepaalde acties in de maatschappij zijn gevoerd, acties, die niet op grond van feiten, maar op grond van gevoelens de schorsing bepleiten”. Want daar ging het om: de Regering vroeg de bevoegdheid om bedrijfsregelingen, die ze toch al overwoog, geheel of gedeeltelijk ontverbindend te verklaren, te mogen schorsen, als een „gewichtige reden een onmiddellijke voorziening eist”.

Dat is veel gevraagd en het is begrijpelijk, dat de Tweede Kamer, en dat ook onze voorvoerder, daarover eerst wel eens een woordje wilden spreken. En begrijpelijk is ook, dat drs. Korthals ook niet voornemens bleek om het wetsontwerp zonder belangrijke wijzigingen te aanvaarden.

Waarom geen advies van de S.E.R. gevraagd?

Merkwaardig was, dat over dit wetsontwerp wel een advies was uitgebracht door de Sociaal Economische Raad, maar nog merkwaardiger was dat de Sociaal Economische Raad dit op eigen gelegenheid had moeten doen, want de Regering had het hem niet gevraagd! De heer Korthals sprak daarover zijn verwondering uit, en toen de staatssecretaris hem in zijn repliek daarover zeide, dat inschakeling van de S.E.R. de zaak maar getraineed zou hebben, interrumpeerde de heer Korthals, dat de S.E.R. nu toch ook in enkele weken tijds zijn advies had weten uit te brengen! Inderdaad, dit advies had de behandeling der aangelegenheid ook in het geheel niet gestagneerd en het argument van staatssecretaris Van der Grinten, die als staatssecretaris in het bijzonder vorig jaar ook de instelling van de S.E.R. had bepleit, was dan ook van geen waarde en maakte een wonderlijke indruk.

Men zou zo denken, dat men op de departementen eigenlijk maar liever zelf de zaken regelt dan daarbij ook de Sociaal Economische Raad nog te betrekken! De overheidsinvloed is daarin zeker nog niet groot genoeg!

Daarbij mag wel worden opgemerkt, dat deze Raad, hoewel hem maar korte tijd ter beschikking heeft gestaan, enige uiterst waardevolle opmerkingen heeft gemaakt. Daaruit bleek de stem van het bedrijfsleven en dat is een verheugende zaak.

De noodzaak van bedrijfsregelingen

Zoals gezegd, het is begrijpelijk, dat men uitermate voorzichtig is met betrekking tot de prijzen. Ongemotiveerde stijgingen zijn niet verantwoord en waar monopolieposities worden nagestreefd, daar kan gegron-

de vrees bestaan, dat ook de prijzen op een hoog niveau komen. Zulke monopolieposities achten wij krachtens beginsel uit den boze en maatregelen daartegen zijn gerechtvaardigd. Maar, zoals de heer Korthals uiteenzette, aan die bedrijfsregelingen zit ook een geheel andere kant. Zij kunnen ook een sociaal en economisch zeer nuttige functie vervullen. Bijvoorbeeld om uitwassen der concurrentie uit te snijden. In zulke gevallen kan een bedrijfsregeling uitermate heilzaam werken. De heer Korthals zei dit in de volgende bevoegdheden:

„Hoewel wij geroepen zijn een soort noodregeling te treffen, mag toch niet worden voorbijgezien, dat kartels geboren zijn als gevolg van de zich wijzigende maatschappelijke verhoudingen, die thans nu eenmaal anders zijn dan driekwart eeuw geleden. Het economische leven is veel meer gebonden en stelt de ondernemer tegenover talrijke factoren, die zijn positie gans anders doen zijn dan die van zijn voorganger. De bedrijfsregelingen zijn in bepaalde gevallen nodig om goede concurrentievoorwaarden in een bedrijfstak te verkrijgen; zij zijn ook menigmaal nodig, omdat de risico's, als gevolg van overheidspolitiek, dusdanig zijn, dat een elkaar verstaan nodig is om boven water te blijven.”

Bij dit laatste zal de heer Korthals zeker niet in het minst hebben gedacht aan de belastingpolitiek der overheid, die behoorlijk krachtige reservering onmogelijk maakt en kapitaalvorming bijkans uitsluit.

Hoe dit zij, bedrijfsregelingen kunnen een uitermate nuttige functie vervullen en ruw ingrijpen daarin kan de grootste onheil met zich brengen.

Voorzichtigheid geboden

Het is daarom nodig, dat de overheid uitermate voorzichtig is met haar optreden en de heer Korthals' ontwikkelde dan ook verschillende bezwaren tegen het wetsontwerp.

Zo wenste hij per sé dat een eventuele schorsing mede haar grond in het algemeen belang zou moeten vinden. Ook van andere zijde werd dit betoog en dank zij een amendement van r.k.-zijde is deze kwestie ook in gunstiger zin gewijzigd.

Evenzo is 'n wijziging in de procedure aangebracht. Het aanvankelijke wetsontwerp kende aan de minister bevoegdheden toe zonder dat deze ook verder maar ergens aan gebonden was. Thans zal de minister, alvorens tot schorsing wordt overgegaan de belanghebbenden horen. En tevens is er nu een regeling, die er op neerkomt, dat ook de commissie bedrijfsregelingen — een adviesorgaan — wordt ingeschakeld. De minister zal namelijk niet tot schorsing kunnen overgaan dan nadat hij de betreffende bedrijfsregeling aan die commissie om advies inzake de toepassing van het kartelbesluit zal hebben toegezonden.

De gehele materie op de helling

Er zijn dus enige ankers gelegd, maar veel zal afhangen van de wijze van toepassing. Begrijpelijk is, dat de overheid niet zonder wapens kan zitten om eventuele ongewenste prijsopdriving te kunnen keren. Daarom kon deze regeling als een noodregeling worden aanvaard.

Evenwel moet wel worden bedacht, dat de gehele regeling van de bedrijfsregelingen — waarop de

huidige noodregeling werd geënt — onbevredigend is en wij onderschrijven dan ook de wens van de heer Korthals dat het parlement spoedig dit gehele vraagstuk zal kunnen bespreken. In de eerste plaats omdat het nodig is van de uit bezettingstijd stammende regeling af te komen Maar voorts ook omdat de gehele procedure eens onder de loupe genomen moet worden. Van de zijde der regering heeft de heer Korthals de verzekering ontvangen, dat de noodregeling niet zou prejudiciëren op de uiteindelijke algemene regeling. En dit is juist, want het vraagstuk moet in zijn algemeenheid eens van alle kanten op principiële wijze worden bezien. De zaak is te ernstig, om daartoe niet spoedig de gelegenheid te zoeken.

Thans is, zoals gezegd, een voorontwerp van wet aan de opeenhoerheid prijsgegeven. Wij hopen dat het bedrijfsleven daarover uitvoerig zijn mening zal geven.

De kans om zijn stem te doen horen is er en wij hopen, dat wanneer t.z.t. het parlement geroepen zal zijn mede de regeling tot stand te brengen, dan gedegen adviezen van het bedrijfsleven ter beschikking zullen staan.

De feiten zijn anders

Mr. Wendelaar schrijft ons:

Uwe militaire medewerker schrijft in Uw nummer van 16 December onder meer het volgende:

„Het verwijt van mr. Wendelaar, dat onder het lagere kader een gebrek aan inspanning geconstateerd moet worden, kan gemakkelijk worden misverstaan.”

Inderdaad, wanneer men meent het door mij besprokene aldus te kunnen samenvatten.

Maar de feiten zijn anders, want ik heb het lagere kader niets verweten. Integendeel. Wel heb ik geconstateerd, dat er in het leger nogal eens „de lijn wordt getrokken” en heb ik het toegejuicht, dat een vliegende inspectie aan het „geluiwammes” een einde zal gaan maken; maar ik heb er aan toegevoegd te hopen, dat men het lagere kader niet het slachtoffer van deze vliegende inspectie zou laten worden, want daar lag de schuld niet. De schuld lag bij hen, die de troep de nodige oefenmiddelen, in het bijzonder wapenen en gymnastiek- en sportartikelen (Handelingen blz. 192) onthielden.

Ik heb mij er zorgvuldig van onthouden enige legercategorie een verwijt te maken. Mijn bezwaren richtten zich tegen de hoogste legerleiding. In het bijzonder — zoals dat in het Parlement behoort — tegen de verantwoordelijke Minister, al was het dan uiteraard niet tegen Minister s'Jacob, die nog te kort in functie is om hem persoonlijk iets te kunnen verwijten.

Goedewaagen

Koninklijke

Pijpen- en Aardewerkfabriek

Gouda

tegeltableaux

gelegenhedenborden

Straatsburg kan ons bemoedigen

Een lichtpunt in deze sombere tijden

Het ziet er niet zeer opgewekt uit in de wereld. Deze, in eenvoudige bewoordingen gestelde waarheid mag men ook in deze dagen niet verbloemen. Wie de zaken schoner wil voorstellen dan zij zijn, bewijst niemand een dienst. Slechts het ons klaar voor ogen stellen van hetgeen aan de gang is, houdt de kans in, dat de weg tot verbetering wordt gevonden.

De duisternis rondom ons mag ons echter er niet toe brengen om nu ook maar alles somber te gaan voorstellen en over alles de meest verdrietige verwachtingen uit te spreken. „Zoveel is al mislukt, dan zal het met dit wel de zelfde richting uitgaan...!”

Zulk een stemming moeten wij vermijden. Zij kan slechts koren op de molen zijn van hen, die ons het vertrouwen in de toekomst gaarne doen verliezen. En laat men goed beseffen, dat men nooit met enthousiasme bouwen kan indien men zelf geen geloof meer hecht aan de waarde van het werk dat men verricht. Innerlijke geestkracht is voor welslagen onontbeerlijk.

Niet alle lichtpunten kunnen wij bespreken. Wij hebben ons ditmaal tot taak gesteld onze lezers toch iets van ons geloof in de Raad van Europa — in Straatsburg zo men wil — mede te delen. Het heeft ons namelijk getroffen hoe daarover verschrikkelijk veel wordt geschreven en geoordeeld zonder dat men ook maar iets dieper schijnt ingegaan te zijn op hetgeen daar plaats heeft. Is het bij de vele onvolledige en ondeskundige voorstellingen van zaken wonder, dat zij, die wel geloof hechten aan Straatsburg, wel eens min of meer als fantasten of idealisten worden beschouwd, en niet meer in staat worden geacht de onbelangrijkheid van eigen werk te zien? Overigens is het merkwaardig, dat daarvoor gans verschillende argumenten worden aangevoerd. Ja, men mag zeggen, dat de argumenten vaak lijnrecht tegenover elkaar staan. Zo hoort men wel de stelling, dat Straatsburg op niets moet uitloopen, omdat de tijden nu eenmaal niet rijp zijn voor een verenigd Europa, maar tegelijkertijd hoort men met evenveel kracht vertellen, dat die Europese eenheid al weer een volmaakt verouderde zaak is, want wij zouden alreeds de periode van een Atlantische eenheid zijn ingetreden. Om dit laatste even uit te werken: de tijd voor een Europees leger bijvoorbeeld zou al lang voorbij zijn, omdat de daarover bestaande gedachten al lang zijn achterhaald door de realiteit der Atlantische defensie.

Wij durven het rustig op Straatsburg houden. En wel om twee redenen. In de eerste plaats zijn wij van oordeel, dat Europa als een eigen macht moet gaan optreden omdat de wereld profijt kan trekken van de waarden, die in Europa geïncorporeerd zijn. Maar dan dient Europa zich ook de organen te verschaffen, die uiteindelijk goed bestuur en een vertegenwoordiging van het Europese volk waarborgen. In Straatsburg zien wij daartoe de kiemen aanwezig. Zeker, de Raadgevende Vergadering van de Raad van Europa heeft nog maar uitermate beperkte bevoegdheden, maar de strijd ter bereiking van zijn rechten heeft elk parlement moeten voeren. Straatsburg zal op deze historische regel wel geen uitzondering kunnen maken.

Daarnaast durven wij ons vertrouwen op Straatsburg baseren op hetgeen daar is gegroeid.

De Raad van Europa is in 1949 op de meest korte termijn bijeen-geroepen en men mag daaraan toevoegen: duidelijk niet met de sympathie van vele regeringen en ambtenaren van de diplomatieke diensten. De reactie van de ministers op hetgeen in Augustus 1949 in Straatsburg in aanbevelingen voor het comité van ministers was neergelegd, was bepaald niet opwekkend en in Augustus

van dit jaar kwamen de afgevaardigden dan ook niet met heel veel verwachtingen bijeen. Ook al omdat intussen duidelijk was geworden, dat de Engelsen er niet voor gevoelden delen der soevereiniteit over te dragen en de Britse regeringspartij van Straatsburg zeker niet meer dan een debatclub wenste te maken.

Men heeft zich niet laten ontmoedigen. Per slot moet namelijk ook worden bedacht, dat figuren van het eerste plan op internationaal terrein, Paul Reynaud, Spaak, Bidault en ook niemand minder dan Churchill, zich zeer beijveren om van Straatsburg iets te maken. En men heeft er ook iets van gemaakt. Want, hoe afwerend in het begin van dit jaar de reacties van het comité van ministers ook waren, over de in het najaar aangenomen houding kan wel met heel wat meer instemming worden gesproken. En wanneer men dan verder bedenkt, dat figuren als de Italiaanse minister van buitenlandse zaken, graaf Storza, en de Franse minister Schuman ook onverhopen van hun sympathie voor het werk van Straatsburg blijken gaven in hun meesterlijke redevoeringen in de Raadgevende Vergadering, dan zijn dit op zichzelf al symptomen welke waarde niet kan worden onderschat.

Gezien de in Straatsburg verrichte arbeid is dit alles ook niet onbegrijpelijk. Zoals gezegd, men kwam daar in 1949 op korte termijn bijeen. Niets en dan ook niets was voorbereid. Geen stuk lag er ter tafel, geen agenda zelfs was opgesteld. Is het begrijpelijk, dat men het terrein moest gaan verkennen? Is het verwonderlijk, dat men de arbeid wel eens ingezet heeft op een stukje grond, dat later de moeite van enige bewerking niet waard bleek? Mag men er verbaasd over zijn, dat men vooruit niet kon voorzien wat in de onderscheidene Europese landen door de regeringen wel en wat niet geaccepteerd zou kunnen worden? En laten wij er ook eens met nadruk op wijzen, dat bij alle vooruitgang naar een verenigd Europa steeds voorop staat, dat daarmede niet verder kan worden gegaan dan de volkeren willen. Want wij moeten goed begrijpen, dat alle leuzen gemakkelijk kunnen worden aangeheven en dat gaarne de vruchten van een verenigd Europa worden geplukt,

maar dat het brengen van offers niet zo gaarne wordt gedaan. De liberalisatie b.v. is een stap op de weg naar eenheid. Is men echter bereid die stap te zetten als daar economische onaangenaamheden in bepaalde bedrijfstakken het gevolg van zijn? Wij kunnen vaststellen dat de voordelen der eenheid gaarne worden geaccepteerd, zonder dat men er een lofrede op houdt, maar dat elk nadeel breed wordt uitgemeten.

Zolang de volken het probleem niet in zijn geheel kunnen bezien en niet het oog gevestigd houden op de voordelen in het algemeen, maar zich steeds weer op de nadelen of bepaalde onderdelen richten, zal de voortgang steeds geremd blijven. Hierin ligt voor ons de noodzaak bij voortdurend de volken op te heffen uit hun door nationale belangen ingegeven zienswijze en hen oog te doen krijgen voor de betekenis der grotere gemeenschappen.

Wij Nederlanders moeten Europees leren denken en één onzer belangrijkste taken is ons te bezinnen op onze plaats in die Europese gemeenschap en uiteraard ook Atlantische gemeenschap.

Wanneer wij hiertoe opwekken, dan kan gewezen worden op de ontwikkeling, die zich heeft voltrokken. Immers — wij wezen er reeds eerder op — zeer gewichtige vraagstukken zijn niet meer nationale vraagstukken, maar hun oplossing ligt op het internationale vlak en zij kunnen dus alleen uit het gezichtspunt ener bovenstatelijke gemeenschap worden beschouwd. En dat eist van ons, dat wij ons een bovenstatelijke zienswijze aanmeten.

En betekent Straatsburg nu iets voor die Europese gemeenschap? Wij zeiden het reeds: wij durven het op Straatsburg houden. Die durf is mede gebaseerd op wat daar is verricht. Daarvoor willen wij niet wijzen op het feit, dat de gedachten van het Schuman-plan zijn terug te vinden in de discussies in Straatsburg, wij willen ook voorbijgaan aan het feit, dat de in dit jaar in werking getreden Europese Betalingsunie in 1949 te Straatsburg als absolute noodzakelijkheid werd bepleit. Wij zullen zelfs

voorbijgaan aan de toch uitermate belangrijke overeenstemming die met de Duitse politici werd bereikt over de Duitse deelneming in het Europese leger. Dit zien wij als gezonde vruchten van nuttige discussie.

Maar van verstrekkende betekenis is, dat daar in Straatsburg een oplossing is gevonden voor de geweldige moeilijkheid, die een gevolg was van het verschil tussen continentale en Britse zienswijze. Die landen, die willen komen tot bovennationale organen (gelijk b.v. in het Schuman-plan zijn voorzien) kunnen daartoe binnen het raam van Straatsburg hun gang gaan, ook wanneer niet alle leden wensen deel te nemen. Op deze wijze is dus de mogelijkheid van een groep voorttrekkers geschapen. En voorttrekkers willen steeds anderen meetrokken.

Trouwens, het is uit de woorden der Britse gedelegeerden wel duidelijk geworden, dat, wanneer bovenstatelijke organen op bepaalde gebieden tot stand zouden komen (in Straatsburg heeft men zich al uitgesproken voor zulke lichamen op het terrein van het transportwezen, de landbouw en de defensie), de Engelsen na de totstandkoming zich niet afzijdig zullen houden, maar gaarne in contact zullen komen. De woorden der Engelse politici te Straatsburg zijn ten deze niet mis te verstaan.

Zo is dan nu de weg geopend om bovenstatelijke organen op beperkte terreinen op te richten. Het bemoedigende daarin is onzes inziens, dat deze zullen zijn als inktvlekken op een vloeipapier: zij zullen zich uitbreiden en met elkaar verbinden. De diverse organen der deelgebieden zullen uiteindelijk tezamen opgaan in één orgaan over het gehele gebied.

Deze ontwikkelingsmogelijkheid is thans geschapen en geen wonder was, dat de sombere stemming, die er onder de afgevaardigden heerste toen zij dit jaar bijeen kwamen had plaats gemaakt voor een, die vol vertrouwen in de toekomst was, toen zij einde November huiswaarts keerden.

Zo durven wij met vrijmoedigheid ons vertrouwen op Straatsburg stellen. Daar is een orgaan geschapen, dat de Europese eenheid naderbij kan brengen. Men heeft er zich niet begeven in fantasterijen en onmogelijke constructies, maar men is gaan staan op de bodem der realiteit en heeft wegen gezocht, die begaanbaar blijken. Daarom mag Straatsburg ons in deze uiterst zorgelijke tijden toch een brokje bemoediging zijn.

K.

deze Jongere

bedacht zich een dezer dagen plotseling, dat het de volgende week al Kerstmis is. Dan komen er enige dagen dat hij geen couranten leest. Hij houdt er namelijk niet van om dan de verhaaltjes van hoekjesschrijvers te lezen, die vertellen dat de wereld beroerd is, maar dat als we allen maar van goede wil zijn, alles wel weer op zijn pootjes terecht komt. Niet dat zij ongelijk hebben, maar als hij in de natte sneeuw op de tram staat te wachten, terwijl snelvoortschietende auto's met modderfontein zijn pas-gesperste broekje belagen, verdenkt hij er altijd die mijnheer, op het achterbalkon van, die het verdraait om zijn corpulente lichaam twee meter verder in de wagen op te stellen, dat hij een van die stukjesschrijvers is. Dat zijn geen mooie gedachten zo tegen de Kerst, maar ja, wat doe je daaraan? Het zijn er de tijden wel naar om wat wantrouwend te worden. Men moet daar eens rustig over denken, zoals deze jongere, die de vorige Zondagochtend zijn kantoorpleurtje probeerde weg te krijgen, door wat over de be-

sneeuwde velden te trappen, in een stukje Nederland, waar, behalve (Amalia en) hij mirabile dictu geen sterveling te bekennen viel.

En zo in die stilte kom je tot betere gedachten en vergeet je andermans en eigen ellebogen en wordt je tevreden omdat je voor je plezier in de sneeuw loopt, terwijl anderen bij een temperatuur van ruim dertig graden lager en boven de 38ste graad in de sneeuw moeten vechten op leven en dood. Mensen die niet als ze genoeg gelopen hebben, huistoe kunnen gaan, om een parelende koele dronk te genieten, een goed old mack te roken en een voortreffelijke lunch tot zich te nemen. Mensen, die niet met Kerstmis thuis zullen zijn, zoals hun beloofd werd. Neen, wij behoeven niet zoveel beter te worden, dat is toch onbegonnen werk. Alleen maar wat meer tevredener met al het goede, dat de meesten onzer nog hebben. Daar hoeft men geen kalkoen voor te eten en geen Château Léoville Poyferri voor te drinken. Een goede Kerstmis!

A. D. OLESCENS

AFDELINGSSECRETARISSEN:

Vraagt bij onze administratie de tarieven voor extra-exemplaren van ons weekblad, voor de verbreiding van onze beginselen en voor het werven van nieuwe abonnees.

Voor dagelijks gebruik!

DE JONG'S
CHOCOLADE

CHOCOLADE
HAGELSIAG.

De eenige echte!

Kerstmis 1950 (I)

Wanneer wij ook in onze rubriek „Van week tot week”, nog iets over Kerstmis willen schrijven, dan kan dit beter niet geschieden tegen de vluchtige achtergrond, die steeds aanwezig is bij het commentaar geven op de dingen van de dag. Het Kerstfeest immers heeft juist een betekenis, die verre uitgaat boven de materiële omstandigheden, die ons dagelijks bestaan in vele gevallen kenmerken. Het is zeker voor de commentator van het dagelijks of wekelijks nieuws niet eenvoudig iets optimistisch over het Kerstfeest 1950 te schrijven. Het is onnodig in te gaan op de zorgen, de gevaren en de onzekerheid, die ons thans sterker omringen, dan na het beëindigen van de Tweede Wereldoorlog ooit het geval is geweest. Wij ervaren dit allen aan den lijve. Niettemin zullen de Kerstklokken luiden en de Kerstkaarsen branden. Immers, het geldt hier het feest dat verre uitgaat boven onze materiële besomeringen en onze angsten voor vele gevaren, die vaak slechts in onze verbeelding bestaan. Juist door de grote tegenstellingen tussen stof en geest, waardoor het jaar 1950 wordt gekenmerkt, zal het Kerstfeest aan waarde winnen. Tenslotte gaat het om het beleven van geestelijke waarden, al moet het worden betreurd, dat wij een dergelijk sleurmens zijn geworden, dat wij ons alleen maar in deze geestelijke waarden verdienen op de daarvoor geëigende hoogtij-dagen. Het is op zichzelf wel zeer bitter dit te moeten constateren, doch laat dan het Kerstfeest in ieder geval ons even verheffen uit de dagelijkse sleur van onze materiële zorgen, opdat ons leven niet geheel en al afstompt. Mogen wij dan uit het Kerstfeest 1950 nieuwe kracht putten om moedig voorwaarts te blijven gaan en het leven en de wereld met een rustig blik te leren zien. Dat wil zeggen tegen de achtergrond van een levenshouding, een levenshouding die zich ook kan weergegeven, of liever, moet weerspiegelen in de politieke keuze.

Kerstmis 1950 (II)

Waarlijk, de Kerstgedachte en de politieke keuze zijn ongetwijfeld met elkaar in verband te brengen. Immers, bij de politieke keuze gaat het er om of men kiest vóór of tegen de vrijheid, of men strijdt vóór of tegen het behoud en de erkenning van de menselijke waarden. Bij de politieke keuze gaat het er om, of men zich al dan niet louter instelt op de materie of dat men al dan niet rekening houdt met geestelijke waarden. Zo zal het voor de landen achter het IJzeren Gordijn onmogelijk zijn het Kerstfeest te vieren, hetgeen nog niet wil zeggen, dat miljoenen daar de Kerstgedachte in zich mede zullen dragen, sterker nu wellicht dan toen het Kerstfeest nog vrijuit kon worden gevierd. Voor deze miljoenen is het Kerstfeest en de Kerstgedachte nimmer verloren gegaan, omdat het beleven ervan niet met de kroet kan worden bedwongen. Dit is in deze sombere tijden dan ook het hoopgevende, dat de Kerstgedachte als zodanig nimmer kan worden vernietigd, net zo min als de geestelijke vrijheid kan worden overwonnen, al wordt zij dan ook tijdelijk onderdrukt. Moge bij het naderende Kerstfeest het in ieder geval een lichtpunt zijn, dat wij de symbolen, die bij dit Kerstfeest behoren, nog mogen plaatsen in onze huiskamers en dat wij vrij onze kerken mogen bezoeken. Als zodanig is het Kerstfeest 1950 ook voor ons een feest van licht en dit mag ons, ondanks alle zorgen en gevaren, die ons omringen, tot grote dankbaarheid stemmen.

Kat in het nauw (I)

In zijn nummer van 15 December bespreekt Het Vrije Volk het beëindigen van de Marshall-hulp aan Engeland. Daarbij wordt Sir Stafford Cripps nog eens geroemd vanwege de door hem tot stand gebrachte nationalisaties; o.m. die van de steenkolenmijnen.

Maar nu schijnt het ondanks alle ingevoerde modernisering bij de kolenwinning niet bijzonder te vlotten. H.V.V. spreekt tenminste van een schreeuwend tekort. Het gevolg hiervan is dat inplaats van steenkool te exporteren, hetwelk op grote schaal in het verleden plaats vond, toen de mijnen nog in particuliere handen waren, men thans tot het importeren van steenkool moet overgaan, iets wat voorheen vrijwel nimmer plaats vond.

En wie krijgt daarvan nu de schuld?

Het spijbelen van de mijnwerkers wordt wel genoemd, maar veel meer krijgen de kapiteins der Engelse industrie de schuld, omdat zij niet economisch de steenkool gebruiken alsmede de burgerman, die deze brandstof in zijn open haard stookt, tonnen steenkool per jaar verslindt en geen warmte verkrijgt.

Het kan alles best waar zijn, maar die toestand heerste toch voorheen eveneens. Wanneer de nationalisatie niet dat voordeel brengt, dat er in de kringen van de voorstanders van werd verwacht, is het toch zeer onredelijk daarvan de tegenstanders te beschuldigen.

Kat in het nauw (II)

Het artikel dat min of meer de indruk wekt in een geprikkelde stemming te zijn geschreven, gaat ook nog te keer tegen de Amerikaanse industrie, die „de verouderde opvatting van „business as usual” huldigt en voortgaat met het produceren van „een eindeloze stroom van particuliere laatste-model-automobielen en geestdodende televisie-apparaten”.

Het Vrije Volk eindigt dit artikel met de uitspraak: „De molens van de democratie malen „goed. Wij twijfelen er niet aan. Maar zij malen „vaak tergend langzaam”. En vlak daaraan vooraf gaat: „Men kan alleen maar hopen, dat „Truman daar vandaag een radicaal en snel eind „aan maakt door het afkondigen van de nood-„toestand.”

Het wil ons voorkomen dat deze uitspraak een gevaarlijke toer is op het slappe koord van de democratie.

Nauwelijks hadden we bovengenoemd artikel gelezen toen we via de radio vernamen, dat Engeland op grote schaal zou overgaan tot uitbreiding van de televisie en dat de regering daarvoor dertig miljoen gulden beschikbaar stelt.

Het woord is aan Het Vrije Volk.

Pijnlijk

De Belgische koningskweslie is de laatste tijd vrijwel geheel op de achtergrond geraakt. Dit neemt evenwel niet weg, dat er een politiek spel is bedreven, waarbij bepaalde politieke figuren volkomen van hun voetstuk zijn gestoten. Wij denken hier o.m. aan Paul Henri Spaak, die op het internationale politieke terrein dan nog niet is uitgerangeerd, doch bij grote groepen in de wereld aanmerkelijk aan prestige heeft verloren.

Een ieder zal zich herinneren, hoe de socialisten hier te lande de politiek van Paul Henri Spaak niet rondtuit hebben afgewezen. Op grond van de „internationale verbroedering” kon en wilde men blijkbaar niet anders. Maar ook dit nam men op de koop toe en men weigerde te erkennen, dat de politiek van de Belgische partijgenoot ontactvol en ondemocratisch was. Wellicht hebben de Nederlandse aanhangers van Paul Henri er op gespeculeerd, dat de tijd deze onaangename geschiedenis wel in de doofpot zou doen. Dit is evenwel niet het geval. Het dagblad „De Telegraaf” citeerde deze dagen n.l. een verklaring van de heer Spaak, voorkomende in de „Saturday Evening Post”, die aldus luidt: „Ik geloof niet, dat het goed was te handelen, zoals wij gedaan hebben,” zei Paul Henri Spaak, nadat hij de tijd had gehad na te denken over de opstand, die voor altijd met zijn naam zal verbonden blijven. „Het was niet aanbevelenswaardig het volksgevoel op die wijze te laten uitbarsten en ik kan U verzekeren, dat ik niets nooit meer zal doen.” Wij zijn nu alleen maar benieuwd, wat de heren socialisten in ons land over deze beleving hebben te zeggen, want wit blijft wit en zwart blijft zwart.

Export

Met betrekking tot onze exportpositie wordt er sedert de bevrijding veel gesproken en geschreven. Nog nimmer is men er in geslaagd het probleem afdoende op te lossen. Dit ligt niet aan de volijverige sprekers en schrijvers, doch aan de regeringspolitiek, die rustig blijft voortgaan de kip met de gouden eieren te slachten. Herhaaldelijk kan men uit het zakenleven nuttige wenken horen op welke wijze onze export zou kunnen worden gestimuleerd. Het was dezer dagen drs. P. C. A. M. de Bruyn, secretaris van de Nederlandse Kamer van Koophandel voor Amerika, die teruggekeerd van een studiereis in de V.S., waar hij contacten heeft gelegd om onze export naar het dollargebied te bevorderen, in dit verband enige belangrijke verklaringen aflegde. Hij achtte de mogelijkheid groot, maar om een Nederlands artikel op de Amerikaanse markt in te voeren, eist een zorgvuldige voorbereiding. Belangrijk in verband met de export naar Amerika achtte hij ook de belastingpolitiek. Het plezier van het zakendoen, aldus de heer De Bruyn, wordt vaak geremd door het feit, dat de ondernemerswinst door de fiscus wordt afgeroomd. Hij deed een denkbeeld aan de hand, dat de fiscus faciliteiten zal verlenen aan degenen, die het ondernemersrisico op de Amerikaanse markt durven dragen. Tevens suggereerde hij, dat het aan exporteurs ter be-

schikking te stellen percentage vrije dollars verhoogd zal worden van 10 % tot tenminste 20 %. Dit kan in andere landen wel, in ons land kan het blijkbaar niet, of liever, wil de regering het niet, met het gevolg, dat wij hoe langer hoe meer afglijden in het economisch moeras. Doch laat ons niet somber zijn. Het heeft genoeg strijd gekost om de eerste dollarpremies voor de exporteur aan de regering te ontworstelen. Bij een politiek van een „frapper toujours” moet het ook mogelijk zijn, de regering verder uit de droom te helpen, zodat het particuliere initiatief meer voor de gemeenschap kan doen, dan thans het geval is. Politiek is niet alleen de kunst van het bereiken van het mogelijke, maar ook de kunst van het volhouden en het blijven slaan op hetzelfde aaimbeeld. Het is daarom, dat wij de woorden van de heer De Bruyn ook in onze kring onder de aandacht hebben willen brengen.

Geen Kerst

De Tsjechen hebben de vriendelijke raad van hun regering gekregen geen Kerst- en Nieuwjaarskaarten te verzenden. Het papier, dat op deze wijze wordt bespaard, moet worden gebruikt voor communistische literatuur. In Hongarije gaat men nog een stap verder. Aldaar wordt het Kerstmantje afgeschaft en zijn plaats wordt ingenomen door een Russische legendarische figuur, die de winter in het algemeen voorstelt. Voorts is de bevolking aangezegd, dat de Westerse ideeën over Kerstmis moeten verdwijnen.

Ziedaar: Kerstfeest 1950 achter het IJzeren Gordijn. Ziedaar ook het „vrede op aarde” van het rode schrikbewind. Dit is alles ernstig en somber. Maar het is bovendien dom en omdat het dom is, geeft het ons een sterk gevoel van vertrouwen, dat een dergelijk systeem nimmer blijvend kan worden gehandhaafd. Het zijn er meer geweest, die de strijd tegen het Christendom hebben opgenomen, doch er is nog nimmer een stelsel opgekomen, dat als overwinnaar uit het strijdperk kwam, als het er om ging de volkeren blijvend geestelijk te knechten.

Economie (I)

In Moskou werd onlangs in het hoofdgebouw der staatswarenhuizen een eigenaardige tentoonstelling gehouden, aldus lezen wij in het weekblad „Vrijheid”. Het was niet prettig om daar een eerste prijs te halen, want wat men er te zien kreeg, waren enige typerende wanproducten van de Sovjet-kledingindustrie. Een tricotagefabriek in Tsjernowits spande de kroon. Deze fabriek had blijkbaar geen flauw idee van de vormen van het menselijk lichaam. Te zien aan haar jumpers en lingerieën had een mens geen buik, begon zijn borst bij de knieën en hingen zijn handen tot op de grond. Het Moskouse atelier no. 23 maakte er ook maar wat van. Dertien procent van de daaruit afkomstige kledingstukken deugden niet. Zomen van jassen vielen zo maar uit, kragen zaten onder de lijmvlekken, terwijl bij sommige exemplaren de rechtermouw aan de linkerschouder was genaaid, en omgekeerd. De schoenenfabrieken „Parjse commune” en „Morgenrood der vrijheid” waren op de tentoonstelling vertegenwoordigd door laarzen met kromme neuzen en losse hakken. Een kousenfabriek in Tsjino leverde kindersokken af, waarbij de ene sok met een andere kleur bestikt was dan de andere. De Dzerzjinsky-fabriek produceerde paren dameskousen, waarvan de linker 16 cm. korter waren dan het rechterexemplaar.

Economie (II)

De coupeurs van een bedrijf in Tiraspol naalden herenpantolons aan elkaar van twee stukken satijn van verschillende kleur. In Leninograd was een fabriek, genaamd „De rode coupeur”, die lichte stoffen naalde met zwart garen en haar tegenvoeter vond in Erewan, waar de fabriek „Klara Tsetkin” wit garen gebruikte in zwarte mantels. Ziedaar een bloemlezing van een geleide productie, waarbij met de belangen van de consument volledig wordt gesold.

Het zou een grote vergissing zijn, te denken dat zo iets alleen maar in Rusland kan voorkomen. In principe komt men tot dergelijke wanverhoudingen ook overal elders, indien men de geleide economie ten top voert. De consequentie van een dergelijk systeem is, dat de klant geen keuze meer heeft. Moge dan dit Russische voorbeeld ons wat fantastisch in de oren klinken, het blijft een feit, dat het elders toegepast, ook in het eigen land, tot dezelfde gevolgen leidt. Men hoede zich daarom voor nationalisatie, socialisatie of hoe dergelijke schoonklinkende woorden ook mogen heten. Zij vormen een ernstige bedreiging voor een gezond economisch leven en voor de vrijheid van de mens.

Copie voor deze rubriek uiterlijk Vrijdagmiddags zenden naar:
 Mejuffrouw Joh. H. Springer, Alexanderstraat 16, Haarlem.

VROUWEN VAN NU

Onlangs was ik als „Vrouw in de V.V.D.” in een bijeenkomst, georganiseerd door een groot aantal vrouwengroepen gezamenlijk.

Het onderwerp was: „Vrouwen vroeger en nu”. Een voortreffelijk idee, deze gecombineerde bijeenkomst — bij alle verscheidenheid van belangen en inzichten, zijn er ook problemen, die wij als vrouwen gemeen hebben en — die nog steeds probleem blijven. Met haar „Vrouwen van vroeger” had de spreker 't oog op de pioniers der vrouwen-emanipatie en de eerste generatie na hen, tot de tijd van de eerste wereldoorlog. Die oudere generaties stelde zij ons voor in de helden van drie romans: het Hollandse „Hilda van Zullenburg” en het Engelse „Ann Vickers” van Welle en voor de lateren „De herinneringen van een onafhankelijke vrouw” door Ada Gerlo. Tendenz romans de eerste twee, die bedoelden de studie van meisjes aan de Universiteit te verdedigen en geruststellend verzekerden, dat ze daarbij toch normale vrouwen konden zijn en blijven, die te rechter tijd gaarne in het huwelijksbootje zouden stappen. De „Herinneringen” zijn schetsen uit de tweede periode, toen de studie algemeen werd geaccepteerd, maar de vruchten soms wrang bleken.

De wereldoorlog 1914—1918, zo vervolgde het betoog, heeft een grote verandering van positie gebracht. Het probleem scheen weggevaagd; de strijd kon gestaakt worden. De oorlogstoestand bracht de noodzaak vrouwen in te schakelen op allerlei arbeids-terreinen, die zij te voren niet hadden betreden; de vrouw, die als collega naast de man werkte, hoefde zich niet langer als een uitzondering te gevoelen; zij wende aan de nieuwe positie en de maatschappij wende aan haar. Het kiesrecht viel ons tenslotte in 1922 als een rijpe vrucht in de schoot. Maar zijn daarmee nu de problemen betreffende de vrouw en haar maatschappelijke werkring de wereld uit? Er is teleurstelling bij velen, olijkende o.a. uit een terugrijpen naar de „specifiek vrouwelijke beroepen”. Er zijn ook nieuwe problemen: zal de vrouw haar beroepsarbeid doen als iets voorlopigs, iets dat zij haastig zal opgeven, zodra het huwelijk wenkt? Dan zal zij in haar prestaties nooit de volle maat geven en op die wijze verricht, kan het werk geen levensvervulling blijken, waar een huwelijk niet op jeugdige leeftijd tot stand komt.

Doet daarentegen de vrouw haar werk met hart en ziel, dan geeft ze bij huwelijk iets wezenlijks op en zij zal zich bewust worden van een leegte; zeker in geval zij kinderloos blijft, of later, wanneer de kinderen zijn uitgevlogen.

Echter — er moge verlies zijn naast winst, het recht zich door ar-

beid zelfstandig te maken, zullen de vrouwen zich tot geen prijs laten ontnemen. Wat de spreker van deze avond ter zijde liet, maar wat ons als vanzelf in de herinnering komt, is, hoe er, nog voor men dacht aan universitaire studie, gestreden is moeten worden om de mogelijkheid van opleiding, juist ook voor de „specifiek vrouwelijke beroepen”, voor de opleiding tot verpleegster, tot onderwijzeres en de kinderverzorging. En hoe de vrouwen, die daarvan de noodzaak hadden ingezien en deze strijd welhaast vijftig jaren lang hebben gevoerd — als eerste onder haars gelijken noemen we Jeltje de Bosch Kempers — in en door haar strijd voor de opleiding der meisjes zijn geworden tot voorstandsters van het vrouwenkiesrecht, waar ze eerst weinig voor voelden. Zonder de politieke actie der vrouwen zelf dacht Freule Kempers haar doel niet te kunnen bereiken en zeker de resultaten van haar strijd niet veilig te kunnen stellen!

En net in deze tijd blijkt hoe juist zij gezien had, nu — terwijl de bovengenoemde problemen om een oplossing vragen — de overheid zich keert tegen de arbeid der gehuwde vrouw. Vrouwen denken er aan! een ketting is niet sterker dan haar zwakste schakel en het recht ons door arbeid zelfstandig te maken, mogen we ons nooit en tot geen prijs laten ontnemen. Bedenkt ook nog dit: wat voor argumenten men moge aanvoeren: aan een aantal goed-opgeleide krachten het werken te beletten, moge een weg zijn om de nationale armoede te verdelen, het kan nooit een doeltreffend middel zijn om haar te bestrijden.

M. H.-K.

Verbetering

In het stuk van mevrouw Stemler-Tjaden in het vorige nummer is een vergissing geslopen in de derde alinea. Daar leze men:

Terwijl het 7e en 8e leerjaar op de huishoudschool kan worden doorgebracht, waar men ervaring heeft van dit onderwijs, gaat men nu op de V.G. L.O. school experimenteren met dat onderwijs en wel met leerkrachten, die bestemd zijn om les te geven in de vakken van het L.O.; die deze opleiding hebben gekozen, omdat die hun volle ambitie heeft en die nu nog een acte V voor de huishoudkundige vakken moeten halen om lessen in deze vakken te kunnen geven.

Aan een brief van een onzer leden, die op „Woudschoten” de conferentie over Vrije Tijdbesteding bijwoonden, uitgaande van het Nederlands Cultureel Contact, ontlenen wij het volgende:

De ontvangst in de hall met een kopje koffie en een speculaasje was allergenoegelijkst en er was zodoende al dadelijk gelegenheid om contact op te nemen met andere belangstellenden.

In zijn inleiding bracht dr. J. A. de Koning naar voren, dat er een verontrusting heerst in de wereld. Na de goede wil, vlak na de oorlog, wonden veel mensen zich teleurgesteld af. Het Ned. Cultureel Contact nu is betrokken bij pogingen om tot een nationaal contact te komen. De bedoeling is, dat zoveel mogelijk culturele verenigingen (Organisaties) hierin vrijwillig betrokken worden met de verzekering van volledige vrijheid. Elkaars principes moeten worden verstaan en de onderlinge basis van vertrouwen moet worden gehandhaafd en versterkt. We moeten de gemeenschappelijke verantwoordelijkheid aanvaarden voor de cultuur van de volwassenden in de vrije tijd.

Na deze inleiding vielen wij in secties uiteen.

De stemming, die onder ons heerste na deze bijeenkomsten, was er aanvankelijk een van lichte teleurstelling. Bij verschillende secties bestond een onvoldaan gevoel: „Zijn wij 'n stap verder gekomen?”

Maar na een verkwikkende nachtrust en een uitstekend ontbijt, kwam het resumé van de hele conferentie, dat ons uiteindelijk toch bevredigde en vol goede moed naar huis deed gaan.

De overeenstemming in de secties bleek vooral op het punt, dat aan de individu meer aandacht geschonken moet worden tot het meer opvoeden van de persoonlijkheid.

Ook zijn alle secties het er over eens, dat aan het N.C.C. de taak is toegedacht om in samenwerking deze doelstelling te verwezenlijken.

Verscheidenheid van opinie is er, als het gaat over vragen van uitvoering, opzotten, organisaties, nationale of regionale, overheid of particulier.

Concrete wensen, op deze conferentie naar voren gebracht, zijn:

I. Onderwijs en opvoeding. We moeten in samenwerking met vooruitstrevende krachten van het onderwijs komen tot een onderwijs, dat zich beter aansluit aan de behoefte, die er is naar zelfstandig denken- en handelende mensen (ontwikkeling van de persoonlijkheid).

II. De taak van de overheid. Culturele krachten worden meer gesteund door de overheid! Een aanvullende financiële steun zal nodig zijn, maar alleen in overleg met en over een daarvoor aangewezen organisatie.

III. Cultuur en organisatie. Men stelt voor een provinciale cultuurraad met een afzonderlijke functionaris.

Daar deze cultuurzorg bestemd is voor de massa, mag ze niet commercieel gericht zijn.

Men stelt voor, dat de volksoontwikkelingsorganisaties zich zullen federeren, op dezelfde wijze als de N.J.G.

Brengt de verkeerswetgeving meer veiligheid?

(Ingezonden)

De verkeersveiligheid in Nederland is onvoldoende. Daarom treft het pijnlijk, dat de volgend jaar in werking tredende nieuwe verkeersregeling er niet i alle opzichten toe geëigend lijkt, dit euvel afdoende te bestrijden.

Zo lijkt het onbevredigend, dat de maximum-snelheden, behoudens voor lange of zware voertuigen, in het algemeen worden afgeschaft. Volgens de courantenberichten komt hiervoor in de plaats de bepaling, dat de bestuurder van een motorrijtuig verplicht is de snelheid zodanig te regelen, dat het tot stilstand kan worden gebracht binnen de afstand, waarover de bestuurder de weg kan overzien en waarover deze vrij is.

Het lijkt wel zeer moeilijk, op een zo algemene bepaling in de praktijk het bewijs van de overtrekking te construeren. Volgens de minimum-eisen, waaraan de personenauto's moeten voldoen, mag de remafstand op een droge weg niet meer bedragen dan 9 meter bij een snelheid van 30 k.m. en 16 meter bij een snelheid van 40 kilometer per uur. Daar in de meeste straten binnen de kommen van de gemeenten kruisingen en hoeken voorkomen, zal het doorgaans onverantwoord zijn, daar harder dan met de genoemde snelheden te rijden.

De bestuurder zal, behoudens op een voorrangsweg, immers het van rechts komend verkeer voorrang moeten kunnen geven. Een groot gedeelte van de autobestuurders is niet zo technisch onderlegd, dat zij voldoende besef hebben van de afstand, binnen welke zij kunnen stilstaan. De afschaffing van de maximum-snelheden lijkt onverantwoord, een technisch hoogstaand land als de Verenigde Staten van Noord-Amerika heeft ze ook, zowel voor de kommen der steden, als voor de buitenwegen. En daar is een veel minder intens rijwielverkeer, wat hier tot grote bezwaren aanleiding geeft. Dat in de nieuwe verkeerswetgeving de oversteekplaatsen en de rechten en verplichtingen van de voetgangers niet behoorlijk zijn geregeld, is zeer onbevredigend.

De toelating van de z.g. bromfietsen op de rijwielpaden kan tot fietsen op de rijwielpaden kan tot gevaaren en overlast voor de wielrijders aanleiding geven. Zal men inderdaad de vastgestelde snelheden op die rijwielpaden krachtig handhaven? Zal er mede streng op worden gelet, dat de rust op landelijke rijwielpaden niet wordt verstoord?

Voor deze en andere gevallen rijst de vraag, of onder de nieuwe regeling strenger tegen verkeersvertreders zal worden opgetreden. Wel zijn de strafbepalingen verzwaaard. Het pleit niet voor de mentaliteit van sommige weggebruikers, dat de K.N.A.C. blijkens een bericht in de Nieuwe Courant hertegen bezwaren heeft. Gezien de ernstige gevolgen, die uit verkeersvertredingen voor leven en gezondheid kunnen voortvloeien, lijkt het, dat tot nu toe de voor deze overtredingen opgelegde straffen zeer aan de lage kant zijn geweest. Vermoedelijk kan in dit opzicht Amerika mede tot voorbeeld strekken.

J. v. HAARST.

De Goudanaren vergaderden

Onze afdeling Gouda hield op 14 December 1950 haar eerste avond in dit seizoen. Zij heeft voor deze winter zes avonden geprojecteerd, waarop verschillende sprekers belangrijke onderwerpen zullen behandelen. Op deze eerste avond hield drs. F. J. Hooftman te Gouda een uitstekende inleiding over „De huidige belastingpolitiek”. Voor deze eerste avond was de opkomst, hoewel niet groot, toch zeer bevredigend. De discussies na de inleiding waren zeer levendig. De avond was zeer geslaagd.

De voorzitter sloot de vergadering met de opwekking, om op 15 Januari 1951 opnieuw bijeen te komen, op welke avond de heer P. Aarons uit Zwijndrecht een inleiding hoopt te houden over het „Bevolkingsvraagstuk”.

Smullers,
die zich toch
gezond willen voeden,
gebruiken Wessanen's vlug-
kokende Havermout. Ze is
ook bijzonder van smaak!
Vraag Uw winkelier!

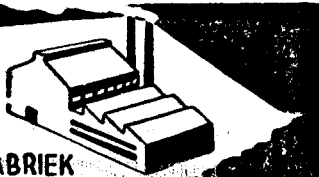
**WESSANEN'S
VERPAKTE
LEVENSMIDDELEN**

U eet er niet beter!

**SMIT
SLIKKERVEER**

**DAKEN -
VLOEREN**

N.V. BETON- & PLATENFABRIEK
& GEBR. MYNLIFF NIMEGEN
TEL 20539

HBU **HBU**

**U kunt een spijker ook
met een nijtang inslaan!**

Maar de beste manier is toch met een hamer!

Zo kunt U Uw geldzaken ook op verschillende
wijzen afwikkelen, maar de beste en meest effi-
ciënte manier is toch via een Rekening Courant
bij Uw Bank.

Vraag ons boekje
„Rekening Courant ook voor U”

HOLLANDSCHE BANK-UNIE N.V.
AMSTERDAM - DEN HAAG - ROTTERDAM

Internationale bankzaken

Voor Uw zaken met Azië be-
schikken wij over 17 kantoren
in Indonesië en eigen vesti-
gingen in Bombay, Calcutta,
Bangkok, Singapore, Hong-
kong, Kobe, Tokyo.

Inlichtingen verstrekken onze
kantoren in Nederland:

AMSTERDAM, Singel 250
ROTTERDAM, Mathenesserl. 235
DEN HAAG, Lange Vijverberg 11

NATIONALE HANDELSBANK N.V.

gevestigd sedert
1863

N.V.
W. A. HOEK'S

MACHINE- EN ZUURSTOFFABRIEK
Hoofdkantoor en Machinefabriek
te Schiedam.

Compressors voor alle gassen en ledereis druk.
Installaties voor de bereiding van zuurstof, stikstof, enz.

**DE ROTTERDAMSCH
DROOGDOK MIJ. N.V.**

P. MOLENAAR & CO'S MEELFABRIEKEN N.V.
WESTZAAN

*Molenaar's
Kindermeel*

N.V. SCHEEPSWERVEN
„PIET HEIN”
BOLNES en PAPENDRECHT

DWARSELLINGEN 115 Meter
DROOGDOK 115 x 30 Meter

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

SIHI POMPEN

voor alle doeleinden

MACHINEFABRIEK C MATERS, C.V. BEVERWIJK, TEL 3141

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Tijd voor Bezinning

De Oudejaarsavond is voorbij. Jammer. Er moesten er meer zijn. Zulke avonden van overpeinzing, van terug zien op wat voorbijging en van plannen maken voor de toekomst, zijn er te weinig. Wij razen maar voort in een koortsachtig tempo, wij zien niet op of om, neen, voort gaat het, en wij weten van geen ophouden.

De taken, waarvoor wij staan gesteld zijn vele, en zware. De erfenis van de oorlog beredderen eist al onze krachten. Economisch moeten wij pogen weer op de been te komen, sociaal moeten wij zorgen nieuwe opvattingen in verantwoorde bedding te leiden. Wat wordt er al niet gevraagd aan gespecialiseerde kennis, hoevelen worden niet ingeschakeld bij de geestelijke, economische en sociale opbouw. Drommen en drommen staan er klaar in het ambtelijke apparaat om hun gespecialiseerde kennis en de resultaten van hun specialisten-studie neer te leggen in rapporten, zwaar en moeilijk.

Geen probleem lijkt er te zijn waarvoor wij de mēnnekes niet hebben. Voor alles kunnen wij er op laten marcheren. En zij leveren ons de oplossing!

* * *

Wij gevoelen ons toch niet gelukkig bij dat alles. Want wij vrezen wel eens, dat door de bomen het bos niet meer gezien zal worden. Dat door het bestuderen van alle details het geheel niet meer wordt gezien. Dat door alle theorie het probleem vaak wordt vergeten. Dat door al onze grootse organisatie op de mens niet meer wordt gelet.

Wij vragen ons maar niet af of de mens van thans zich gelukkiger gevoelt dan de mens van een halve eeuw geleden. Voor de grote massa des volks zijn de sociale en economische omstandigheden zeer aanzienlijk verbeterd, is de sociale zekerheid gelukkig sterk toegenomen. Maar, wat staat daar tegenover. De sociale vrees moge in ons land overwonnen zijn, maar de vrees voor onze toekomst is niettemin toegenomen. Het gehele na-oorlogse leven is niet geworden een leven van nieuwe hoop, van verwachting van het goede. Integendeel, steeds benauwder is het er gaan uitzien. Steeds openlijker is men gaan spreken over een nieuwe oorlog. Een oorlog, barbaarser en vernietigender dan wij ooit hebben gekend. Met atoom-explosies en wegvoering van de gehele bevolking van onder de voet gelopen landen. Zo zegt men te vrezen.

* * *

Wij laten in het midden wat van dat alles waar is. Wij stellen alleen vast, dat wij in deze tijd zijn gesteld en dat wij dan als mensen de plicht hebben om te doen wat onze hand te doen vindt. En dan zullen wij, die leven uit het beginsel van eerbied voor de menselijke persoonlijkheid ons hebben af te vragen wat de positie is geworden van de mens. Wij komen op

voor de mens, die zich gebonden weet aan de normen van het christendom. Deze mens zien wij in gevaar.

Daarbij denken wij niet alleen aan die miljoenen, die direct leven onder de hiel van de communist, en aan de miljoenen die de terreur al dagelijks aan den lijve gevoelen. Wij moeten ook aandacht schenken aan het Westen, aan de gebieden der Westerse beschaving.

Kunnen wij hier gerust zijn? Neen. In de eerste plaats neen, vanwege de van buiten dreigende gevaren van het communisme. In de tweede plaats neen, omdat wij in het Westen te weinig ons bemoeien met de innerlijke versterking. Wij organiseren van alles, maar wij dreigen de mens te gaan vergeten.

* * *

De mens vergeten?, zo kan men vragen.

Doen wij dan niet alles voor zijn vrijheden, voor zijn rechten, voor een goed en beveiligd bestaan? Zeker, wij weten van de geweldige militaire organisaties, die ter beveiliging van het Westen worden opgezet, wij weten ook, dat dit gaat om de mensen hier meer zekerheid te geven. Wij willen niets afdoen aan de prachtige sociale maatregelen, die ook na de oorlog hier zijn getroffen. Wij hebben er gaarne onze steun aan gegeven.

Maar laten wij ook goed begrijpen, dat wij het bad niet zover moeten laten vollopen, dat het kind er niet verfrissing in vindt, maar de verdrinkingsdood.

Laten wij goed het streven onderkennen, dat het economische leven zó wil organiseren, dat er geen kans meer is om in vrijheid zijn initiatieven te ontplooiën. Met die over-organisatie haalt men de pit uit de mensen en daarmee ontnemt men de kans op vooruitgang. Economische en financiële politiek zie men in één verband. Hoe is het de kleine zelfstandige al niet lang te moede op dit ogenblik. En hoe kan men het er over eens zijn, dat de huidige belastingpolitiek de ontwikkeling van het bedrijfsleven belemmert en de persoonlijke inspanning en energie der mensen remt, terwijl het Westen juist alles op alles moet zetten om meer voort te brengen en daardoor zich zelf te kunnen handhaven. Die belastingpolitiek, die sparen onmogelijk maakt, terwijl veel kapitaal nodig is in verband met de voor ons volksbestaan noodzakelijke industrialisatie. Och ja, van socialistische zijde zou men ook gaarne zien, dat de overheid de industrialisatie ook maar zou financieren. Dat zou dan socialisatie van bovenaf zijn. Wij hebben onlangs in één der socialistische bladen trouwens nog een aardige suggestie gelezen in dit verband. Zijn er wel ondernemers genoeg voor die grote industrialisatie-taak, zo werd gevraagd, en natuurlijk betwijfeld. En vanwege die twijfel kwam men dan tot de wonderlijke oplossing, dat de overheid daarom de zaak maar in handen moest nemen. Wel ja, die stelt maar iemand aan het hoofd van een bedrijf, en ondernemer is tie. De staat, d.w.z. de belastingbetaler

past wel bij. En dat het Westen op die manier economisch op de fles gaat, ziet toch ook iedereen niet zo gauw.

* * *

Wij vrezen concentratie van economische macht in handen van de staat, omdat daardoor 's mensen vrijheden worden bedreigd.

Maar wij vrezen ook een sociale politiek, die het verantwoordelijkheidsbesef en de spaarzin uitschakelt. Wij wensen, dat is gebleken, goede sociale maatregelen. Maar wij kunnen ons er niet mee verenigen, dat deze eenzijdig zijn gericht en met name onvoldoende aandacht schenken aan het feit, dat er in onze samenleving bijvoorbeeld ook mensen zijn, die zelf voor de oude dag willen zorgen. Wanneer wij in dit verband wijzen op de kleine spaarders, dan geldt het hier een zeer grote groep van mensen, die niet behoren tot de „kapitalisten” of de groep van groot-ondernemers. Wij denken dan aan de intellectueel, de eenvoudige winkelier, de ambachtsman, de boer, de arbeider, die een leven van grote ijver en spaarzaamheid heeft geleid en zijn zorgen voor zijn oude dag zijn gehele leven met zich gedragen heeft en zijn offers heeft gebracht. Deze nijvere en spaarzame mensen behoren tot de ruggegraat onzer samenleving. Maar laten wij dan een belastingpolitiek en sociale politiek voeren, die met de belangen dezer groepen rekening houdt. Uit ethische overwegingen in de eerste plaats, maar zeker ook terwille van het behoud onzer volkskracht. Zoals wij ook moeten streven naar een duidelijk onderscheiden beloning van prestaties der geschoolden ten aanzien van de ongeschoolden.

* * *

Wij zouden nog uitvoerig kunnen schrijven over de economische, financiële en sociale politiek. Maar, er zijn ook andere zaken aan de orde. Hoe staat het in onze maatschappij met het recht? Hoe staat het met de eerbied voor de menselijke persoonlijkheid, hoe met de verdraagzaamheid? De elementaire waarden, die voor de mensen het leven te leven waard maken, — het lijkt wel of die in het vergeetboek raken. En hoe gaat het met de democratie? Wij spreken er zoveel over. Maar ontleden wij wel voldoende en zien wij wel, dat er gevaren van de meest ernstige aard dreigen?

Wij hebben in dit artikel niet meer kunnen doen dan enkele punten aanstippen, die in de drukte der dagelijkse zorgen te zeer voorbij worden gezien. Bij het begin van het jaar wilden wij ze echter ter overweging aanbieden. Zelf hopen wij er in de eerstkomende tijd enige malen op terug te komen, o.m. naar aanleiding van een boek van de bekende schrijver Hermann Rauschning, „Time of Delirium”, dat dezer dagen in Nederlandse vertaling onder de naam „Tijd van Delirium” is uitgegeven door H. P. Leopolds Uitgeverij, N.V. te 's-Gravenhage.

Het is hoogst noodzakelijk, dat wij in deze tijd van enorme problemen zo nu en dan eens even afstand nemen en ons af vragen waar het met de mens eigenlijk heen gaat.

K.

☆ parlementaire flitsen ☆

Een aemechtige Kamer bereikte de top

De facetten ener loonsverhoging

Wijlen minister Theo Heemskerk werd wel eens de „jolige Excellentie” genoemd. In navolging hiervan zouden wij dr. Kortenhorst als de „jolige Kamerpresident” kunnen betitelen. Zonder zijn representatieve waardigheid als voorzitter van de Volkskamer ook maar enigermate tekort te doen, weet hij bij de leiding der debatten die prettig aandoende opgewektheid en die bonhomie ten toon te spreiden, die, waar nodig, als olie op de politieke golven werken en die in de politieke strijd, welke hier nu eenmaal „op het hoogste niveau” wordt gestreden, een doorlopende herinnering vormen voor wie dat wel eens een ogenblik mocht vergeten: dat de heftigste politieke tegenstanders nochtans de beste vrienden kunnen zijn. Ook iedere opgelegde „deftigheid” is hem vreemd en een afscheidwoord in verband met het Kerstrecès en de jaarwisseling is dan ook geen aaneenrijging van formele frases, maar een sprankelend woord, waarin ernst en luim beide de juiste plaats krijgen toegewezen.

Dr. KORTENHORST
...geprangde borst....

Toen, in de namiddag van de 23ste December, dr. Kortenhorst eindelijk de laatste vergadering van dit jaar kon sluiten, wilde hij dat niet doen zonder zijn medeleden hulde te brengen voor de inspanningen, die zij zich hadden getroost, om een hoogst belangrijk en tevens tijdrovend programma af te werken. Met succes, zo kon hij vaststellen, is uw ijver en toewijding bekrond: met stoere stap en vlot tempo is de berg van werkzaamheden beklommen en hebben wij de top bereikt, „zij het ietwat aemechtig en met knikkende knieën. Een zucht van verlichting ontsnapt onze geprangde borst”. Geheel in de lijn van de tijd verzuimde hij ook niet, hierbij enige statistische cijfers te verschaffen, waarbij hij o.a. kon vermelden, dat hij in deze eerste helft van het zittingsjaar 1949/50 647 malen aan de sprekers en sprekers het woord had mogen geven en wel 525 maal aan leden dezer vergadering en 122 maal aan Ministers of Staatssecretarissen. Ruim 2 miljoen woorden, zo had hij uitgerekend, waren daarbij tot „Mijnheer de Voorzitter” gesproken. Hij gaf daarbij tevens een overzicht van de vele belangrijke ontwerpen, waarover de Kamer in deze maanden had moeten beslissen, waaronder, naar men weet, de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie, de materiële oorlogschaden, de soevereiniteitsoverdracht, de Interimregeling Suriname, de Garantiewet en bovendien nog alle begrotingshoofdstukken op vier na (Oorlog, Marine, Overzeese Gebiedsdelen en het Landbouw-Egalisatiefonds), die in het nieuwe jaar nog aan de orde zullen komen.

Terecht bracht hij in dit verband en mede gezien het vele drukwerk, verbonden aan de Ronde-Tafelconferentie en de Enquête-commissie, ook dank aan de directie en het personeel van de Staatsdrukkerij, die dag en nacht paraat zijn geweest om „de gevraagde prestaties correct en bekwaam uit te voeren”.

„Aan de vooravond van Kerstmis en Nieuwjaar” — zo besloot hij —

„treden wij in de binnenkamers van geest en hart en bezinnen wij ons op alles, wat ons dierbaar is: ons gezin, ons werk, ons vaderland en daarbij zullen wij zonder twijfel dit jaar wel zeer bijzonder denken aan onze landgenoten in Indonesië, militairen en burgers, aan wier aanpassingsvermogen en karakter wel de hoogste eisen worden gesteld. Geachte medeleden, ik wens u allen, alsook onze medewerkers in dit ons dierbaar Huis en de parlementaire pers, die zich zo loffelijk beijvert ons voor de ondeugden van ijdelheid en zelfgenoegzaamheid te helpen behoeden, een gelukkig Kerstfeest en een gezegend Nieuwjaar toe”.

Namens de Regering sprak daarna minister Lief tinck nog de bijzondere voldoening uit over de samenwerking tussen „deze Hoge Vergadering” en het Kabinet gedurende de achter ons liggende, inspannende maanden, waarin wetgevende arbeid van historische betekenis is verricht”.

Heel veel is speciaal ook de laatste twee weken vóór het Kerstrecès nog door de Tweede Kamer afgedaan. Voor deze week willen wij ons hier bepalen tot het debat over het communiqué van de Regering omtrent de aanbevolen verhoging der lonen met 5%, welk debat in het kader van de begroting van Sociale Zaken werd gevoerd. Voor onze V.V.D.-fractie voerde daarbij mevrouw Fortanier-de Wit het woord, waarna de heer Cornelissen hier nog enige opmerkingen met betrekking tot de middenstand aan toevoegde.

Wij willen daarbij voorop stellen de conclusie, waartoe mevrouw Fortanier in haar belangwekkende rede kwam, omdat daarin het gehele betoog in enkele trekken reeds is samengevat.

Wij zijn bereid — zo verklaarde zij namens haar fractie — met deze loonsverhoging mee te gaan, omdat zij in zichzelf redelijk is en sociale en psychologische factoren hiervóór pleiten. De mogelijkheid van doorberekening in de prijzen moet aanwezig zijn. Over de economische gevolgen maken wij ons zorgen, omdat de noodzakelijke opvoering van de arbeidsproductiviteit een wissel op de toekomst is. Daarom is, naar de mening van mijn fractie, zeer nauwgezette observatie van de arbeidsproductiviteit een levenskwestie. De Regering zal zich daarom reeds nu ernstig hebben te beraden, wat haar te doen staat, indien de opvoering van de arbeidsproductiviteit niet volkomen slaagt.

Wanneer dat onverhoopt het geval mocht zijn, vragen wij aan de Regering, welke maatregelen zij zich voorstelt te nemen om tot de noodzakelijke versoering te komen,

en dan naar onze overtuiging niet voor enkele groepen, maar voor de gehele bevolking, verdeeld naar draagkracht.

Mevrouw Fortanier toonde zich verheugd over de werkelijkheidszin van de minister van Sociale Zaken, welke was gebleken uit de erkenning, met zoveel woorden, in zijn Memorie van Antwoord, dat het levenspeil in ons land (nog steeds) hoger ligt dan in overeenstemming is met de opbrengst der productie. Hier wordt dus het feit erkend, dat de Nederlandse bevolking, als geheel gezien, leeft op een peil, dat zij niet zelf kan betalen en dat alleen gehandhaafd kan worden omdat de steun uit het Marshall-plan het tekort voor enkele jaren overbrugt. De Regering acht dit tekort, waarvan men redelijkerwijs kan toegeven, dat het na de bevrijding onvermijdelijk moest ontstaan, aanvaardbaar over een zekere periode van overbrugging, waarin de productie mede met de Marshall-hulp opnieuw op gang moet worden gebracht.

Onze woordvoester verklaarde, dat de V.V.D.-fractie zich met deze zienswijze wel kon verenigen, doch het maakte haar niet blind voor het feit, dat deze politiek, welke het niet zoekt in het opleggen van de uiterste versoering, ongetwijfeld gevaarlijke kanten heeft. Zij camoufleert immers naar het uiterlijk de ernstige economische situatie van ons land achter een vertoon van schijnwelvaart. Er zijn echter ook naar de mening van de V.V.D.-fractie sociale overwegingen en psychologische factoren, die er voor pleiten, de politiek van het Kabinet in dit opzicht steun te verlenen.

Twee belangrijke facetten van dit probleem werden door mevrouw Fortanier in haar betoog nog belicht. In de eerste plaats is er de dwingende vraag of ook hier hetgeen sociaal wenselijk is ook economisch mogelijk is. Uit de conclusie, die wij reeds gaven, heeft men al kunnen zien, dat onze fractie dienaangaande sterke twijfel koestert. En ook bij de Regering is dat wel het geval, blijkend uit het feit, dat zij aan deze verhoging één zeer nadrukkelijke voorwaarde heeft verbonden: dat de arbeidsproductiviteit wordt opgevoerd, zodat de economische nadelen (men denke ook aan onze zo gevoelige exportpositie!) althans in bepaalde opzichten hierdoor weer kunnen worden opgeheven. Terecht sprak mevr. Fortanier hier dan ook van een „wissel op de toekomst”.

Ook over die noodzakelijke opvoering van de arbeidsproductiviteit zei onze geestverwante zeer juiste dingen. Wij zullen er slechts twee noemen: er zal meer verschil moeten komen tussen de beloning van geschoolde en ongeschoolde arbeiders en door middel van werkclassificatie en tariefloven zal de prikkel tot intensieve arbeid op verantwoorde wijze moeten worden versterkt.

(Vervolg op pag. 4)

Deze burger

heeft maar eens geen goede voornemens gemaakt dit jaar. Tot nu toe heeft hij dat een keer of veertig wél gedaan en altijd heeft hij dan in Februari zitten snikken van gewetenswroeging. Altijd op 3 Januari tòch weer een sigaret en omtrent de 7de tòch weer verliefd. Om van drank, opium en belletje-trekken maar te zwijgen.

Ditmaal dus niet.

En op de eerste van 1950 al een héél pakje Lucky's en zes Nieuwjaarskusjes voor één nichtje. Familiezin is altijd een mijner kenmerkendste eigenschappen geweest.

Wel, ik heb mij toch iets voorgenomen: ook dit jaar een goede veeveedeer te zijn en met de vrijheid en de democratie op zeer vriendschappelijke voet te blijven verkeren; tenslotte is dat gemakkelijker dan met alle nichten ter wereld en het wordt je, behalve door kameraad Gerben, door niemand kwalijk genomen bovendien.

Deze burger gaat dan dus maar het nieuwe jaar in, zoals hij het oude uitgesukkeld is: een mannetje van regemaat en één glaasje, altijd voorkomend tegen de mensen, wars van kibbelarij en om half elf naar bed.

Hij hoopt dat de mensen, van de Dnjepr tot de Amazone, hem zullen toestaan dat het zó een heel jaar blijve. In 1951, bij de slemp en de soezen, zal ik dan wel weer verder zien.

Deze burger gaat maar eenvoudig-weg het nieuwe tijdperk in. „DAT HET ZO BLIJVE” is zijn trotse wapenspreuk. Kalm aan dan breekt het lijntje niet. Haast je langzaam.

Ik heb maar een paar eenvoudige wensjes voor mij zelf dit jaar: Lid van de Provinciale Staten — Een goede oom te zijn voor mijn lieve nichten — en Commissaris van de Koninklijke.

Dat is alles.

Ik zou, in mijn vertrouwen in deze, onze ordentelijke, samenleving gesterkt worden, indien deze wensjes vervuld wierden.

Vóór wat, hóórt wat.

En ik ben steeds een keurig burger geweest.

Mag ik, met de hoed in de hand, eens beleefd en vriendelijk, de aandacht van de heren vestigen op

DEZE BURGER?

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Voorzitter Redactie-comm.: Drs. H. A. Korhals.
Redactie-secretaris: Mr. E. Elias.
Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 435.
Administratie: Postbus 43, A'foort, tel. 5267.
Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 p. jaar.
Voor het zenden van abonnements- en advertentie-gelden: Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie” te Amersfoort.
Losse nummers 15 cent.
Voor advertenties wende men zich tot de administratie of tot de hoofdvertegenwoordiger: L. Vlug, Geestbrugweg 69, Rijswijk (Z.-H.).

Betaling van het Abonnement

Van degenen, die het abonnementsgeld voor het jaar 1950 nog niet voldeden, ontvingen we het jaarrekening 25 Januari a.s. op onze giro-rekening. Mocht het op die datum niet in ons bezit zijn, dan zal er een kwitantie voor worden aangeboden, verhoogd met incassokosten.

Zoals men weet, bedraagt het abonnementsgeld f 7.50 per jaar, of f 1.90 per kwartaal. Ons gironummer is 245103, ten name van de penningmeester van de Stichting Vrijheid en Democratie te Amersfoort. Indien men wil gireren, bespaart men zelf de incassokosten en men vereenvoudigt onze administratie!

Administratie
„Vrijheid en Democratie”.

Nieuw begin

Het is een zuiver menselijke trek om bij de jaarwisseling boordevol goede voornemens te zitten. Goede voornemens, die niet alleen betrekking hebben op ons privé-leven, doch eveneens op de zakelijke sfeer waarin wij ons bewegen. Het is alleen maar jammer, dat deze goede voornemens in feite maar enige dagen van kracht zijn en dat zij al spoedig in de sleur van ons dagelijks leven gaan vervlakken.

Het kan wellicht geen kwaad hieraan nog eens te herinneren, omdat in dit nieuwe jaar de opnieuw verbrokkelde wereld in een wel zeer grote mate behoefte heeft aan goede voornemens van langdurige aard. Goede voornemens overigens, die met de daad zullen moeten worden bekrachtigd. Ongetwijfeld zijn deze goede voornemens op politiek terrein broodnodig. Vooral in politiek opzicht zal 1950 een belangrijk jaar worden en wellicht zal het ons in dit jaar duidelijker worden dan ooit, dat er eigenlijk maar één strijd belangrijk is: n.l. die om het behoud van de menselijke vrijheid. Het kan goed zijn bij het begin van dit nieuwe jaar te wijzen op de betekenis en de waarde van deze vrijheid. Zij is dermate belangrijk, dat zij beslist over ons zijn of niet zijn. Deze vrijheid kan niet behouden blijven door passief toe te zien. Er zal voor moeten worden gevochten. De Partij is in deze strijd het aangewezen wapen. Weldra staan de verkiezingen voor de Provinciale Staten weer voor de deur. Vele offers zullen er weer worden gevraagd en wij worden niet moe het te herhalen, dat geen offer moreel of materieel, te groot kan zijn voor het behoud van Vrijheid en Democratie.

Daarom allen in dit nieuwe jaar aan de slag om de Partij en haar beginselen te versterken. Laat het niet alleen bij goede voornemens blijven, doch laat een ieder nu eens werkelijk zijn schouders er onder zetten.

Sober

„Nog nooit moest een jaar na de oorlog met betrekking tot het budget onder zodanige ongunstige ontwikkelingsmogelijkheden tegemoet worden gezien als 1950”, aldus heet het in de bekende brief, die de minister van Financiën aan zijn ambtgenoten heeft doen rondzenden. „De financiële toestand is thans in een stadium, dat de verantwoordelijkheid voor het financiële beleid in 1950 alleen dan kan worden aanvaard”, zo zegt de minister, „indien in alle lagen van het staatsapparaat het besef doordringt, dat de begrotingsbedragen als absolute maxima moeten worden beschouwd. Er zal naar gestreefd moeten worden de uitgaven beneden deze maxima te houden. Bij onvermijdelijke overschrijdingen zullen andere voorzieningen ingetrokken moeten worden.” Het zijn alle sombere geluiden die tot soberheid manen. Zij zijn zeker niet van een aangename aard, doch verrast hebben deze uitlatingen ons niet. Reeds jaren geleden heeft onze Partij er met de meeste nadruk op aangedrongen om met de overheids-gelden zuiniger om te gaan. Tot dusverre waren wij gelijk roepende in de woestijn. De uitdrukking „voorzorg voorkomt zorg” kende men blijkbaar bij de regering niet en van een merkbare bezuiniging was dan ook geen sprake. Nu echter is Leiden in last en

zoals met zovele dingen, loopt men thans achter de feiten aan. Thans krijgt de aangekondigde soberheid een somber karakter. Dit was niet nodig geweest als men het roer bijtijds had omgegooid. In psychologisch opzicht had men bij een meer tijdig ingrijpen het volk beter kunnen voorbereiden en een vroegere bezuiniging zou waarschijnlijk minder straf te werk zijn gegaan en zou ons tenslotte veel geld hebben bespaard. Wij menen dit alles ernstig te moeten betreuren doch men kan in dit verband zeggen: „beter ten halve gekeerd dan ten hele gedwaald”.

Eindelijk (I)

Wij schreven reeds eerder, dat onze regering helaas in zeer vele gevallen achter de feiten aanloopt. Hierdoor heeft zij ons land vooral in economisch opzicht veel onnodige schade gedaan. Vooral de regeringen die vlak na de bevrijding aan het bewind waren, hebben, verblind door het beginsel van de geleide economie, niet gezien dat zij de wagen hoe langer hoe meer in het moeras reden. Bescherming en leiding waren de hoofdprincipes, waarbij de motor van het persoonlijk initiatief die de welvaart draaiende houdt, nagenoeg werd afgezet. Het zijn de harde feiten van de praktijk die onze tegenwoordige regering tenslotte wakker schudden. De devaluatie begint tenslotte haar invloed te doen gelden en men is tot het inzicht gekomen, dat prijsverhogingen en verhoging der lonen niet meer zijn tegen te gaan. Onder de druk van deze omstandigheden is men te lang en te laat inzien, dat dit alles niet zo maar gaat zonder eindelijk het persoonlijk initiatief weer tot ont-plooiing te brengen. Te lang en te laat is men dan ook gaan inzien, dat voor elke nationale economie één ding uiterst belangrijk is, t.w. de opvoering van de arbeidsproductiviteit. Deze oude wet is sedert de bevrijding tot op de huidige dag toe steeds genegeerd met de rampzalige gevolgen van dien.

Tot dusverre was het onmogelijk in ons land deze arbeidsproductiviteit te verhogen, omdat een dergelijke verhoging tot geen enkele noemenswaardige geldelijke beloning voerde. Voor zover dit wel het geval was, was het de fiscus die op het meer verdiende onmiddellijk beslag legde en wel in zulke mate, dat elke energieverhoging werd gedood. Dit gold niet alleen voor de werkgevers, doch evenzeer voor de werknemers. Men bedoelde het blijkbaar o zo goed en wilde toch vooral de arbeiders beschermen, maar zodra deze arbeiders meer initiatief toonden door zich bereid te verklaren over te werken, was het de fiscus die hierop meteen de domper zette.

Eindelijk (II)

Meer productie! Meer productie! De regering schreeuwt het thans van de daken. Zij ziet nu eindelijk in, dat deze leuze slechts in de praktijk waar kan worden gemaakt, indien de beloning voor deze meerdere productie niet grotendeels door de fiscus wordt opgesoupeerd. De harde gevolgen der devaluatie hebben de regering thans duidelijk gemaakt, dat de kosten en loonsverhoging noodzakelijk gepaard zal moeten gaan met de opvoering van de arbeidsproductiviteit en de regering schijnt nu bereid te zijn het overwerk vrij te laten en het toepassen van het prestatie-element bij de loontoe-kening te aanvaarden. Het is triest dit alles te moeten constateren. Het is nogal makkelijk te zeggen, dat nakaarten thans niet meer helpt, maar met dit al zijn voor ons land en voor onze werkers kostbare jaren verloren gegaan. Reeds jaren aaneen heeft onze Partij voor deze gang van zaken gewaarschuwd. Reeds jaren aaneen hebben wij dezelfde middelen aanbevolen, die de regering thans neemt, nadat zij met de harde werkelijkheid heeft kennis gemaakt. Ons land is echter het slachtoffer geworden van een star socialistisch dogma. Het feit dat wij als politieke beweging thans gelijk hebben gekregen, weegt in zijn belangrijkheid niet op tegen de droevige omstandigheid, dat Nederland misleid door een serie economische en politieke denkfouten de bus heeft gemist. Wellicht moge een en ander de werkers van hoofd en hand eindelijk eens tot ernstig nadenken stemmen.

Op de bres

Hetgeen wij met betrekking tot de gevolgen van de devaluatie en de daaruit voortvloeiende houding van de regering hebben opgemerkt, verdient door een ieder die zich als een propagandist van de V.V.D. beschouwt in grote kring te worden bekend gemaakt. Immers de feiten staan aan onze kant en niet aan die van de Partij van de Arbeid, die krampachtige pogingen in het werk stelt haar invloed op de werkende massa te handhaven. Het mag weleens met luider stemme worden verkondigd, dat het niet de werkgevers zijn geweest die een grotere beloning onmogelijk hebben gemaakt, doch een onjuiste socialistische politiek, die het de arbeiders onmogelijk maakte hun persoonlijke energie verder te ontplooiën. Het mag wel eens met luider stemme worden gezegd, dat de socialistische politiek die het z.g. voor de werkende massa opnam een schijnpolitiek was, omdat zij slechts tot nivellering voerde, waardoor zij de besten onder de massa belemmerde zich boven het niveau te verheffen. Het mag wel eens worden gezegd, welk een economische rampen ons volk bespaard waren gebleven indien de „soepelheid” van de regering jaren eer-

der ware ingetreden. Regeren is nog altijd vooruitzien en als zodanig hebben wij daarvan sedert de bevrijding nog maar bitter weinig gemerkt. Wij dienen voor onze beginselen, vooral bij de naderende verkiezingen op de bres te staan, waarbij wij ons gesteund weten door de wetenschap, dat de feiten ons in het gelijk hebben gesteld. Het gaat hier tenslotte niet om het propageren van schoonklinkende theorieën. Wij kunnen slechts volstaan met het wijzen op de feiten zoals deze werkelijk zijn. De feiten en nog eens de feiten stellen ons in het gelijk. Daarom zal onze propaganda eenvoudig, maar niettemin krachtig en overtuigend kunnen zijn. Daarom op de bres voor onze beginselen, die aan de praktijk van het leven kunnen worden getoetst.

Hardleers

In socialistische kringen praat men graag over industrialisatie en de plannen daarvoor. Aan plannen overigens geen gebrek. Men zou deze activiteit zeer kunnen waarderen, ware het niet, dat volgens het oude Marxistische beginsel de „kapitalist” weer als de zondebok ten tonele wordt gevoerd. Wij zeiden het reeds eerder: de Partij van de Arbeid heeft twee jasjes n.l. een vuurrood jasje als men tegen de eigen aanhangers spreekt en een rose als men een meer neutraal en nog onwennig publiek wil bereiken. Spreekt men echter, gelijk oud-minister Vos dezer dagen deed, op een congres van een vakbond, dan kan het jasje niet rood genoeg zijn. Volgens een verslag in het dagblad Het Parool zeide oud-minister Vos op een vergadering van de Verenigingsraad van de Nederlandse Vereniging van Fabrieksarbeiders te Amsterdam, na te hebben gesproken over de in ons land aanwezige voorwaarden voor de financiering van de industrie-investering, dat het particulier initiatief op dit terrein tekenen van verminderde belangstelling vertoont. De ondernemers zijn in geringere mate dan vroeger bereid, de risico's van het kapitalisme te dragen. Dit blijkt vooral uit hun eisen met betrekking tot het scheppen van een voor hen gunstig klimaat. Ir. Vos vond, dat zij daarbij wel zeer sterk de nadruk leggen op het financiële element. Want in de grond van de zaak, zo zeide oud-minister Vos, is hun streven gericht op de vergroting van de particuliere vermogensvorming in de particuliere onderneming. Betwijfeld mag worden, aldus ir. Vos, of dit voor de maatschappelijke ontwikkeling wel zo gewenst is. Het uitblijven van grote particuliere initiatieven zal er wel toe leiden, dat de gemeenschap besluit tot het dragen van grotere risico's. Ziedaar een staaltje van socialistische voorlichting, niet door een derderangs provinciale propagandist, maar door een van de voormannen die zelfs een ministerzetel bezet heeft gehouden.

Ons commentaar

Het is inderdaad niet makkelijk op dergelijke — men vergeve ons de uitdrukking — „wetenschappelijke” kolder commentaar te leveren, omdat men moet trachten serieus in te gaan op iets wat nimmer serieus kan zijn bedoeld, doch is uitgesproken om bij de massa in het gevele te komen en om het eigen dogmatische standpunt, dat zichzelf heeft overleefd, te verdedigen. Zeker het streven van de ondernemer kan, let wel k a n, gericht zijn op de vergroting van de particuliere vermogensvorming. Dit is echter niet altijd zo. Is het de oud-minister, die zo graag in de economie grasduint, dan niet bekend, dat er vele ondernemers zijn die hun bedrijf al lang hadden kunnen sluiten maar dit niet doen omdat zij zeer wel beseffen dat zij een sociale verantwoordelijkheid hebben. Weet de oud minister niet, dat er vele ondernemers zijn, die er privé beter aan toe waren als zij gingen tuinieren, dan dat zij in deze tijden een groot industrieel apparaat in stand blijven houden om talloze arbeiders niet brodeloos te maken? Wij kunnen moeilijk aannemen dat ir. Vos dit niet weet. Als wetenschappelijk man zou hij dit moeten weten en het moeten zeggen ook. Immers, een wetenschappelijk geschoold man tracht altijd objectief te zijn, een demagoog niet. En buitendien weet de minister niet wat er aan de particuliere vermogensvorming vast zit? Schept het niet werkgelegenheid voor duizenden? Zorgt diezelfde particuliere vermogensvorming niet voor talloze dure sociale maatregelen? Minister Vos weet het blijkbaar niet en geeft er de voorkeur aan de kip met de gouden eieren te slachten. Ach, ja, het klinkt in een vergadering zo vlot. Het klinkt zo vlot de „kapitalisten” te verwijten dat zij geen risico meer durven te dragen, maar het is anderzijds hachelijk daarbij meteen te moeten vermelden, dat het de socialistische politiek is die het particuliere initiatief de nek omdraait en alle fut uit de menselijke wezens haalt. De gemeenschap zal het nu wel doen roept ir. Vos met een trots gebaar uit. Diezelfde gemeenschap, die het economische leven stuk maakt en werkgever, noch werknemer de kans geeft uit te komen boven een stompzinnige nivellering, een nivellering die is afgestemd op de prestaties van de zeer middelmatigen of vrijwel onbekwamen. Op dit alles past slechts één commentaar n.l. dat wij meer dan tot nu toe in onze vergaderingen en bijeenkomsten moeten wijzen op de onjuistheden die door de Partij van de Arbeid worden rondgestrooid. Meer dan ooit zullen wij ons rechtstreeks tot de arbeiders moeten wenden en hun zeggen, dat zij het mede zelf zijn die door de socialistische politiek in hun prestaties, zowel moreel als materieel worden geremd. Welnu, deze gelegenheid doet zich weldra bij de komende verkiezingen voor. Opdat men niet vergeet!

Zijn het nu werkelijk sukkel?

Wij hadden een andere boodschap verwacht

Onze militaire medewerker schrijft ons:

De heer A. Viruly schreef een Pacifistische Kerstboodschap in het kerstnummer van Vrij Nederland. Want hij is overtuigd dat de laatste en alles vernietigende oorlog op het punt van uitbreken staat. En hij schrijft o.m.:

Reeds zijn we in de periode, die we ons uit de generale repetitie van vijftien jaar geleden nog zo goed kunnen herinneren; die van de Voorbereiding door Angst. Het is boeiend om op te merken, hoe alle drie de betrokken partijen er evenveel belang bij hebben om die Angst van ons zo veel mogelijk aangewakkerd te houden.

Ten eerste de militairen en de leveranciers aan de weermacht, omdat het duidelijk is, dat zij in een van angst bevrijde en redelijke denkende wereld noch hooggeacht noch uitbetaald meer zouden worden.

Ten tweede alle Amerikanen en hun bondgenoten, omdat wij aan hun macht niet genoeg zullen willen bijdragen, als wij niet bang genoeg zijn.

Ten derde de Russen en hun bondgenoten, omdat ten slotte onze angst ook een eerste klas Russisch belang is: hoe meer angst, hoe sterker weermacht; hoe duurder weermacht, hoe minder volkswelvaart; hoe minder volkswelvaart, hoe meer revolutie en hoe meer revolutie, hoe minder zin het voor de Russen heeft om oorlog te gaan voeren.

Nu, wat zou het pacifisme tegen die drie Machten vermogen?

Die vraag beantwoordt de heer Viruly blijkbaar met: niets! En hij besluit zijn vredesboodschap aldus:

„Van de meest hartbrekende onzin denkt u nog, dat er toch wel wat goeds in moet zitten omdat de Autoriteiten er anders niet aan begonnen zouden zijn. Maar dat is helemaal niet waar, hoor; Autoriteiten hebben net zoveel misleidende Angst en zijn minstens net zoveel op het versterken van hun positie uit, en zijn heel vaak net zo onwetend als niet-Autoriteiten.

Maar ik voel allang dat U tóch weer mee gaat lopen. Ik wil niets meer met U te maken hebben, want U gaat in Uw tweede helft Eeuw tóch oorlog voeren. Sukkel!”

Hetgeen de heer Viruly schrijft, wordt als regel gaarne gelezen, en dit is begrijpelijk, zo lang het zich bepaalt tot de vliegkunst en de kunst des toneels. Maar juist daardoor kan het gevaarlijk worden indien de heer V. zich óók gaat uitschrijven ten opzichte van de wereldpolitiek en dan in stellingen gelijk de boven aangehaalde.

Inderdaad beheerst de Vrees deze wereld weer — nog onlangs werd hierop in dit blad gewezen.

Dat die vrees door de Sovjets en de hunnen wordt aangewakkerd, is juist en vanaf het standpunt der wereld-revolutionairen volkomen begrijpelijk. Maar 's heren Viruly's 1ste en 2e stelling wijzen wij zeer nadrukkelijk af.

Niet omdat wij „de militairen” en „de leveranciers” en „alle Amerikanen en hun bondgenoten” tot

generlei boosheid uit eigenbelang in staat achten, maar omdat de Amerikanen en hun bondgenoten niet uit zijn op vernieling van al het bestaande maar op behoud en verbetering. Maar bovendien: wat raadt de heer Viruly ons dan? Qui se fait brebis le loup le mange, leerde ons aller Lafontaine reeds — herinnert de heer Viruly zich niet hoezeer heel West-Europa die waarheid onderging ten tijde van een zekere zenuw-zieke huis-en-decoratie-schilder?

Met onze armen over elkaar rustig afwachten — onvoorbereid, ongewapend en.....

Wel, laat een geestverwant van de heer Viruly hier antwoorden — drs. L. de Jong, de schrijver van de buitenlandse overzichten in hetzelfde Vrij Nederland, heeft onlangs Amerika bezocht en hij schrijft in hetzelfde nummer, waarin wij de pacifistische boodschap van A. Viruly ontdekten dit:

„Kunnen we met dat Amerika samenwerken? is me de laatste weken vaak gevraagd.

Ik wil vooropstellen, dat we dat moeten. Er is geen alternatief, althans geen alternatief dat ik begeer. Een Russische overheersing van West-Europa zou een ongekende ramp zijn. Zeker, ik ken de problematiek van het Marshall-plan en weet ook, dat vele Amerikaanse vertegenwoordigers in ons werelddeel bewust of onbewust een flink stuk gevaarlijk-reactionnaire politiek voor hun rekening genomen hebben, maar dat prefereer ik nog boven verkiezingen, waarbij 99.9 % van het Nederlandse volk zijn stem uitbrengt op de C.P.N.-eenheidslijst van „arbeiders, boeren en intellectuelen” — niet alleen om die verkiezingen op zichzelf, maar ook om wat er onvermijdelijk mee samenhangt.

Afgezien daarvan echter ben ik met een sober geloof in de mogelijkheden van een werkelijke samenwerking met de Verenigde Staten uit de Nieuwe Wereld teruggekeerd. Ik voelde mij er, nadat ik mij eenmaal had aangepast, redelijk „thuis”. Er wa-

ren geen concentratiekampen; ik zag er niet op iedere straathoek een standbeeld van generalissimo Truman; er werd geen Kostow opgehangen — en de leiders van de Amerikaanse communistische partij, die er begin October waren veroordeeld, werden eind October vrijgelaten, omdat hun aanvraag om een behandeling in hoger beroep was ingewilligd.

Kortom: een land met tegenstellingen — dezelfde tegenstellingen als in West-Europa, en andere; tegenstellingen, vaak toegespitst en verhevigd; doch een land, dat in beweging was naar links, aarzelend en terughoudend, beangst soms voor het eigen tempo, maar onmiskenbaar in beweging. Ik wilde, dat het sneller ging, veel sneller. Doch dat die beweging er was, heeft mij verheugd en bemoedigd.

Dit werd een lang citaat. Maar het hier gestelde is veelbetekend en bovendien op de juiste wijze voorlichtend.

Ziet, mijnheer Viruly, hierom gaat het, ook voor u en de uwen: wij WILLEN en KUNNEN geen Russisch despotisme ondergaan, omdat wij vrije mensen willen blijven.

Er is een Aziatisch-Mongoolse groepering in deze wereld, die de vrije mens wenst uit te roeien — onherroepelijk en meedogenloos.

Het is onbegrijpelijk dat de heer Viruly hiermee onbekend is. Dan wel het niet inzielt.

Want wie dit inzielt, begrijpt en erkent óók: ten koste van alles, zelfs van welvaart en sociale vooruitgang, zullen wij ons sterk maken om die dreiging op te vangen en neer te slaan ZOLANG ZIJ DREIGING BLIJFT EN KAN BLIJVEN.

En dat is niet het meelopen met de domme „sukkels”, het drijven naar oorlog om eraan te verdienen of „hooggeacht en uitbetaald” te worden, maar dat is het zich instellen op de mogelijkheid van een „ongekende ramp”, die, gelet op de mentaliteit en het gehalte van de „Russen en hun bondgenoten”, uit-

sluitend kan worden gekeerd met ruw geweld en alle improductieve en onmogelijk kostbare voorbereidingen om dat geweld zo nodig in te zetten.

Dit is de enige Macht en Kracht, die deze lieden erkennen.

Dit is de enige kans hen te beletten hun eigen geweldmiddelen te gebruiken tot tijd en wijle, waarin het onafwendbare proces der onderlinge verdeeldheid ook deze revolutionairen zal vernietigen, zoals dit in de geschiedenis een goed en als regel vruchtbaar gebruik pleegt te zijn.

Maar van de heer A. Viruly hadden wij toch een andere en vooral een beter doordachte kerstboodschap verwacht.

Parlementaire flitsen

(Vervolg van pag. 2)

Een tweede facet is, dat er ook nog andere groepen van de bevolking zijn dan alleen de loontrekkenden. Daaronder behoren bijvoorbeeld de kleine spaarders, die, zoals onze woordvoerdster zeide, moeten

JEANNE FORTANIER
...schrijvende tegenstelling...

leven van de opbrengst van een met veel opofferingen verkregen kapitaal-tje of van de huur van enkele huizen. Voor hen is de bestaanszekerheid (die voor de loontrekkenden zoveel verbeterd is) door de gevoerde financiële en economische politiek ondergraven en voor een groot deel moeten zij leven in omstandigheden van stille armoede. Het is alleszins verklaarbaar, dat deze mensen zich bitter afvragen of de grote sociale zekerheid van de arbeidende bevolking noodzakelijkerwijze moet gaan ten koste van de groep, waartoe zij behoren.

En ook de middenstand (waarover de heer Cornelissen nog in het bijzonder sprak; wij hopen daarop de volgende week terug te komen), voor wie het opbrengen van de sociale kosten in de praktijk reeds nu het economisch mogelijke gevaarlijk dicht nadert, heeft in het algemeen geen reden zich te verheugen in een grotere sociale zekerheid dan vóór de oorlog het geval was.

Dit is, zo zei spreekster, een facet van onze sociale politiek, die in de politieke groep, waartoe ik behoor, altijd aangevoeld wordt als een schrijnende tegenstelling, die behoort te verdwijnen. Verbetering is, naar het ons voorkomt, voor onze groep alleen mogelijk door fiscale maatregelen en zij verwachtte dan ook, dat het Kabinet aan de moeilijke omstandigheden van dit deel der bevolking de dringend noodzakelijke aandacht zou schenken.

A.

H.P. Gelderman & Zonen N.V.

OLDENZAAL

fabrikanten van

ruwe-, geverfde-, gebleekte- en bedrukte
katoenen-, celvezel- en kunstzijden manufacturen

Fa. Plastimode

Knopen en Gespen voor groothandel en industrie
AMSTEL 252 AMSTERDAM-C.

FUINARCHITECTUUR — BOOMKWEKERIJEN

Ontwerpen
Aanleggen
Onderhouden

GIJSB. VURENS

Ringvaartweg 98 - Rotterdam (O.) - Tel. 22114

Van een gevraagd ontslag, dat niet aanvaard werd

W. VOGT DIENDE ZIJN ONTSLAG BIJ DE A.V.R.O. IN

„De heer W. Vogt heeft zijn ontslag als directeur van de A.V.R.O. ingediend. Naar het heet, zou het Dagelijks Bestuur van de Avro zich — althans volgens de inzichten van de heer Vogt — teveel met de samenstelling van de programma's bemoeien. Een voorstel bijv. dat de V.A.R.A. aan de A.V.R.O. had gedaan om gezamenlijk een schoolradio voor het openbaar onderwijs te verzorgen, wees het bestuur af, terwijl de heer Vogt voorstander van deze samenwerking is. Het Algemeen Bestuur van de A.V.R.O. is vanmiddag te Hilversum bijeen gekomen om zich over een en ander te beraden.” Zo deelde de pers mede.

Enkele uren later, in de uitzending van het Nieuwsbulletin van 8 uur, volgde de mededeling, dat het ontslag van de heer Vogt door het Alg. Bestuur niet aanvaard was, dat men volkomen vertrouwen stelde in de leiding van de directeur en hem verzocht te willen aanblijven. De heer Vogt zal aan dit verzoek gevolg geven.

Nog geen kwartier later spreekt de heer Vogt in de rubriek: „In het zoeklicht” en laat de stralen van het zoeklicht achterwaarts richten op het afgelopen jaar 1949. Aan zijn toespraak willen we enkele dingen ontleen. Allereerst, dat de A.V.R.O. 198.000 leden telt en het ogenblik van het „merk” 200.000 niet ver af is; verder dat twee andere omroepverenigingen reeds het aantal van 200.000 leden hebben bereikt en dat ook de A.V.R.O. nog in ledental kan toenemen, wanneer uit de sector, waar zij haar aanhang heeft, de aanmeldingen binnen willen komen. Nadrukkelijk stelde de heer Vogt nog eens vast, dat de A.V.R.O. de 198.000 leden verworven heeft zonder te roeren op de trom (in de Radiobode) werd het nog duidelijker gezegd: zonder te „leuren langs de deuren”, deze omroep aan „confessie noch staatkundig ideaal gebonden is” en in de sector, waar die gedachte leeft, alleen als concurrente de V.P.R.O. ontmoet.

Zeer belangrijk was ook de mededeling van de heer Vogt over de samenwerking tussen de omroepen, die wel rivalen zijn, maar wier samenwerking van grote zedelijke waarde is. (We hopen dat we de heer Vogt goed gevolgd hebben, althans zo juist mogelijk de bedoeling van zijn betoog weergeven).

Men zal vragen, waartoe wij dit alles hier releveren? Ja, wanneer het meningsverschil inderdaad een interne aangelegenheid was van de A.V.R.O., zou het hier allerm minst op zijn plaats zijn er iets over te schrijven, temeer niet omdat wij nu eenmaal niet volledig op de hoogte zijn van hetgeen zich rond deze kwestie heeft afgespeeld. Maar... het bericht in het Algemeen Handelsblad spreekt van een voorstel, dat heel wat verder reikt, dan een A.V.R.O.-aangelegenheid! Volgens dit bericht zou er sprake zijn van:

A. een aanbod van de V.A.R.A. aan de A.V.R.O. om de schoolradio voor het openbaar onderwijs te gaan verzorgen;

B. van een afwijzing van het Dag. Bestuur van dat voorstel, terwijl de heer Vogt voorstander van die samenwerking is.

Wij menen, dat de verzorging van de schoolradio voor het openbaar onderwijs een zaak van algemeen belang is en bovendien niet alleen ons als voorstanders van niet-confessioneel onderwijs, te weten het Openbaar Onderwijs en het Neutraal Bijzonder Onderwijs, het grootste belang inboezemt, maar dat deze kwestie tot op zekere hoogte ook aandacht vraagt in verband met de vragen, welke zich bij tenuitvoerlegging zullen voordoen op het terrein van de onderwijswetgeving. Een enkel voorbeeld ter illustratie van dit laatste: gesteld, dat de schoolradio inderdaad tot stand komt voor het openbaar onderwijs, dan rijst onmiddellijk de vraag hoe de uitzendingen ondergebracht kunnen worden in de lesrooster, die voldoen moet aan bij de wet gestelde eisen.

Het is niet onze bedoeling op deze punten nu reeds dieper in te gaan. Op dit ogenblik willen wij alleen enkele opmerkingen maken, die overdenking alleszins waard zijn.

Wij zijn het volkomen eens met de heer Vogt, dat samenwerking van enorme waarde is in de volksgemeenschap en dat, waar zulks mogelijk is, gestreefd moet worden naar de grootst mogelijke samenwerking. Wij willen als lid van de A.V.R.O. sinds vele jaren, gaarne aanvaarden, dat de A.V.R.O. aan confessie noch staatkundig ideaal gebonden is (trouwens, dat was de reden, dat wij al die jaren de A.V.R.O. trouw bleven). Maar wij staan voor het feit, dat — zo het bericht van het Alg. Hnbl. juist is — de heer Vogt voorstander is van een schoolradio, verzorgd door V.A.R.A. en A.V.R.O. Indien inderdaad het Dag. Bestuur daarvan geen voorstander was, de heer Vogt mede daarom zijn ontslag indiende en vervolgens later toezegde te zullen blijven, menen wij, dat binnenskamers wellicht een weg gevonden is om alsnog aan de bezwaren van de heer Vogt tegemoet te komen. M.a.w. de mogelijkheid moeten wij voorshands onder ogen zien, dat V.A.R.A. en A.V.R.O. samen zullen overgaan tot het verzorgen van de schoolradio voor het openbaar onderwijs, waartoe wij hier ook gaarne het z.g. Neutraal Bijz. Onderwijs in Nederland willen rekenen, als zijnde niet aan confessie gebonden.

Het kan best zijn, dat onze veronderstelling niet juist is en de schoolradio er in genoemde vorm niet komt. In dat geval zou de heer Vogt — al weer met de restrictie dat het Handelsbladbericht juist is — tegemoet zijn gekomen aan de opvatting van het Dag. Bestuur van de A.V.R.O. De tijd zal leren, hoe de vork aan de steel zit.

Hoe het ook zij. Door dit meningsverschil is plotseling het probleem van de schoolradio voor het openbaar onderwijs in het centrum der belangstelling gekomen. Eigenlijk was het dit al voor die tijd, immers na het succesvol werk van N.C.R.V. en K.R.O. op dit terrein kon niet uitblijven, dat ook van de zijde van het Openbaar en Neutraal Bijz. Onderwijs verlangens naar een eigen schoolradio groeiden. Doch deze kwestie is niet zo gemakkelijk als men soms wel meent. De N.C.R.V. en de K.R.O. staan er gunstiger voor: zij weten, tot wel-

W. VOGT

...in het zoeklicht...

ke kringen ze zich richten. Het Prot. Chr. en het R.K. onderwijs anderzijds aanvaarden de uitzendingen des te gemakkelijker, omdat zij elk op hun beurt weten, dat de uitzendingen beantwoorden aan de door hen te stellen eisen. Wie de schooluitzendingen beluistert, weet, dat in die half uur-tjes zaken aan de orde komen, waarbij steeds weer de geestelijke achtergrond op te merken valt. Men moet volkomen vreemdheid in de onderwijswereld zijn, wanneer men niet weet, dat opvoeding en onderwijs gegeven worden van een geestelijke achtergrond uit. Wij mogen er wel eens om gelachen hebben, dat in bepaalde kringen zelfs een vak als rekenen nog gezien wordt tegen die achtergrond (een bepaalde rekenmethode bijv. vond in sommige kringen geen sympathie, omdat zij op een niet te aanvaarden wijsgerige grondslag berustte) de realiteit gebiedt intussen maar, dat we deze zaken niet zonder meer kunnen voorbij gaan.

Het karakter van de schoolradio-uitzendingen is zo, dat doorgaans aardrijkskunde, geschiedenis, muziek en zang, natuurlijke historie aan de orde komen. Met andere woorden: onderwerpen, waarbij bijna altijd de geestelijke „achtergrond” aanwezig is. Misschien nog duidelijker: in vele gevallen zal men juist bij die onderwerpen genoodzaakt zijn te laten merken van welke achtergrond uit men de stof geeft.

De vraag, waar het dus op aankomt is deze: zullen de A.V.R.O. en de V.A.R.A., beide omroepen met wellicht overwegend leden uit de sector van de voorstanders van Openbaar en Neutraal Bijzonder Onderwijs, in staat zijn schooluitzendingen samen te stellen, welke de instemming hebben van de leerkrachten, de leerlingen en hun ouders.

Wat de leerkrachten betreft, geloven we wel, dat een overgrote meerderheid te vinden zal zijn voor dergelijke uitzendingen; de leerlingen zullen stellig er van genieten: we mogen op grond van het feit, dat V.A.R.A. en A.V.R.O. beide uitstekende jeugd-uitzendingen verzorgen aannemen, dat het met de aantrekkelijkheid van de programma's voor de kinderen stellig in orde komt, een andere vraag is, of de ouders van de openbare school wel allen instemming zullen betuigen.

Laat men bijv. niet vergeten, dat in talrijke streken van ons land de openbare school, wat de ouders der school-

gaande leerlingen betreft, sterk afwijkt van hetgeen men doorgaans onder openbaar onderwijs verstaat! Persoonlijk kennen wij openbare scholen, waar de schoolbevolking afkomstig is uit een milieu, dat niets weten wil van A.V.R.O. of V.A.R.A., op zijn minst geen prijs stelt op uitzendingen, van deze zijde verzorgd en samengesteld. Natuurlijk zal men tegenwerpen: „goed laten deze „openbare” scholen de uitzendingen dan maar niet beluisteren. Het is vrijblijvend”. Of dit de oplossing is, willen we voorlopig buiten beschouwing laten. Het was ons er nu alleen om te doen op te merken, dat op het onderhavige terrein allerlei moeilijkheden zullen voorkomen.

Ten slotte nog één opmerking.

We hebben al gezegd voorstander te zijn van de grootst mogelijke samenwerking en voegen er aan toe, dat wij persoonlijk geen bezwaar zouden hebben tegen gezamenlijk verzorgde of opgestelde programma's van A.V.R.O. en V.A.R.A. Maar we zijn wel zeer benieuwd naar de wijze, waarop men in de toekomst dit alles denkt te organiseren en welke onderwerpen aan de orde zullen komen. Zal men bijv. grote Nederlanders als een Erasmus, Hugo de Groot, Thorbecke, Troelstra, Abram Kuyper, Nolen, enz. enz. dichter bij onze opgroeiende jeugd brengen en daarbij dan de passende vorm vinden, die zonder accentuering naar enigerlei richting de leerlingen van M.O. en V.H.O., om maar eens een onderwijs-tak te noemen, boeit? Op deze en vele andere vragen zal de praktijk straks het antwoord moeten geven.

Wanneer het Dagelijks Bestuur van de A.V.R.O. het voorstel van de V.A.R.A. heeft afgewezen, is dat stellig op degelijke gronden geschied. Zullen wij in de nabije toekomst daaromtrent iets meer vernemen? En met „wij” bedoel ik dan ook alle niet-leden van de A.V.R.O., voor wie het, nu de openbare school min of meer bij de zaak betrokken is, van het grootste belang geacht mag worden te weten, wat in de nabije toekomst van de zijde der radio-omroepverenigingen voor dit onderwijs in het vat zit.

AMSTERDAM IN TOUW

De afdeling Amsterdam houdt een algemene ledenvergadering op Donderdag 12 Januari, des avonds te 8 uur in zaal 4, 2e étage van het Parkhotel, ingang Hobbemastraat. Op de agenda staan o.a.: Verkiezing van vier bestuursleden. (Het bestuur stelt voor te benoemen in de vacature mr. H. J. Boelen, de heer G. van Schagen, secretaris van het Hoofdbestuur van de J.O.V.D.; in de vacature H. Pekelharing, de heer W. J. de Bruyne, opticiën, voorzitter van de vakgroep opticiën en voorzitter van de contactcommissie voor de middenstand van de afdeling Amsterdam van de V.V.D.; in de vacature J. Jonges Jr., de heer J. Rozeman, hoofd ener Openbare Lagere School, oud-bestuurslid onzer afdeling; in de vacature mr. J. S. Baron van Harinxma thoe Slooten, de heer ir. J. P. Hulsmann, directeur van de Nederlandsche Dok- en Scheepsbouw Mij. v.o.f.; verkiezing van één lid voor de bestuursraad; vaststelling van de candidatenlijst voor de verkiezingen voor de Provinciale Staten; voorstel tot oprichting van een Vrouwengroep in de afdeling; goedkeuring Ontwerp-reglement der Vrouwengroep. Mr. W. H. Fockema Andreae, Staatssecretaris van Oorlog, zal na afloop een lezing houden over: „Het Atlantische Pact”.

Op Maandag, 16 Januari, des avonds te 8 uur, zal prof. mr. C. W. de Vries spreken over „Nieuwste verhoudingen van de Regering tegenover het parlement” (in Bellevue, ingang Marnixstraat).

MIDDENSTANDSREVUE 1949

Wanneer wij de balans opmaken, moeten wij vaststellen, dat het voor velen een zorgvol jaar was

De faillissementsstatistiek toont een onrustbarende stijging van het aantal mistukkingen, vooral onder kleine zakenlieden. Velen, die in de afgelopen jaren met aanvankelijk succes de eerste schreden op het zakenpad hebben gezet, moesten tot de voor hen minder prettige ontdekking komen, dat men, om als middenstander te kunnen slagen, over een moreel en financieel flinke ruggegraat moet beschikken. Nu het er weer op aankomt, commerciële gaven en vakmanschap te ontplooiën, blijkt maar al te dikwijls, dat degenen, die in tijd van goederenschaarste en geldruimte voor de wind konden zeilen, thans de kunst van het voorzichtig laveren niet voldoende meester zijn. Wat er thans gebeurt is dus in de eerste plaats als een zuiveringsproces te beschouwen, dat verder doorwerkt naarmate de concurrentie zich herstelt. Zolang de totale koopkracht vrijwel op peil blijft en de werkloosheid binnen de huidige engere grenzen kan worden gehouden, is er gelukkig geen sprake van een naderende crisis. Men moet deze ontwikkeling zien als een herstel van meer normale verhoudingen in de inkomensbesteding, welke in de afgelopen jaren van schijnwelvaart te veel op luxe was gericht, gevolg van de toen nog bestaande geldruimte.

Stijgende kosten en belastingdruk

De zware belastingen hebben daaraan een einde gemaakt en met de nog stijgende sociale lasten het bedrijfsleven in moeilijkheden gebracht. Vele ondernemingen kwamen daardoor in een ongunstige liquiditeitspositie: het evenwicht tussen opbrengsten en kosten was verstoord en het bedrijfskapitaal teerde op veront-rustende wijze in. Verlaging van de belastingdruk, vooral voor kleinere ondernemingen is dringend noodzakelijk. Een wetsontwerp is hiertoe aanhangig, doch biedt, zoals het daar ligt, nog weinig verlichting. Daarnaast zullen de kosten zoveel mogelijk gedrukt moeten worden, terwijl een voorzichtige inkooppolitiek niet minder geraden is. De regering overweegt bijzondere creditfaciliteiten, waaruit wel blijkt, dat ook zij de moeilijkheden erkent.

Het komende jaar zal uitwijzen of de teruggang inderdaad tijdelijk is en door hard werkende, verstandig handelende middenstanders kan worden opgevangen. Immers dan zullen de devaluatiegevolgen beter zijn te overzien, waarbij de loon- en prijspolitiek en de huurverhoging op de voorgrond staan. Bovendien zullen wij dan de duizenden uit Indonesië terugkerende militairen en repatriërende landgenoten aan werk moeten helpen, wat de verhoudingen op de arbeidsmarkt zeker zal beïnvloeden. Dat voortzetting van de zo gewaardeerde Marshallhulp daartoe een eerste vereiste is, spreekt vanzelf.

Gelukkig is onze internationale economische positie in het afgelopen jaar iets verbeterd; al blijft het tekort op de betalingsbalans nog ontstellend groot, toch is het gelukt de invoer voor ongeveer ¼ door uitvoer te dekken. Dat geeft de burger weer wat moed!

Schrale oogst van de wetgever

Wij hebben reeds eerder erop gewezen, dat het wetgevend apparaat t.a.v. middenstandsangelegenheden een opvallende improductiviteit vertoont.

Mr. P. J. OUD zal UITSLUITEND VOOR LEDEN van de afdeling Amsterdam op Dinsdag 10 Januari om half negen in het Minerva-paviljoen spreken. Onderwerp: het door onze Kamerfracties gevoerde politieke beleid in de Indonesische kwestie. Eventuele vragen zullen door de spreker worden beantwoord.

Lang gekoesterde wensen werden nog steeds niet vervuld, hoewel de volksvertegenwoordiging niet heeft nagelaten de regering haar tekortkomingen onder het oog te brengen. In het nieuwe jaar zullen wij vermoedelijk de indiening van het ontwerp ener nieuwe Winkelsluitingswet tegemoet mogen zien, waarbij — in overeenstemming met onze wensen — ruime armslag voor nadere regeling door lagere organen zal worden gegeven. Of de hernieuwde aandrang van de samenwerkende middenstandsbonden inzake een spoedige wettelijke regeling van het cadeaustelsel succes zal hebben, moet nog worden afgewacht. De herziening van de Vestigingswetgeving blijft op onze nieuwe agenda prijken, evenals het in uitzicht gestelde nieuwe statuut voor de Kamers van Koophandel en Fabrieken.

In het afgelopen jaar is de eerste parlementaire stap in de richting van publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie gezet, zij het niet met onverdeelde instemming. Indien ook de Eerste Kamer in het prille nieuwe jaar het wetsontwerp aanneemt, kan men zich in de hiervoor rijpe bedrijfstakken aan de voorbereiding van de toepassing gaan wijden. Versterking van de vrije organisaties is daartoe niet minder noodzakelijk dan harmonische samenwerking tussen deze onderling.

Kort voor het scheiden van de markt heeft de regering in de Tweede Kamer een verklaring afgelegd over de loon- en prijspolitiek, waarbij mededeling is gedaan van het resultaat van het overleg met de Stichting van de Arbeid inzake de derde loonronde.

De drie landelijke middenstandsbonden, die weer in een Commissie van Overleg samenwerken hebben hierin aanleiding gevonden te voren onder de aandacht te brengen, dat zij op het standpunt staan, dat alle kostprijsverhogingen behoren te worden doorberekend. Ook deze bevolkingsgroep staat voor grote moeilijkheden en zij mag niet, als de vorige maal, de dupe van het regeringsbeleid worden.

De Minister van Sociale Zaken heeft de wenselijkheid van doorberekening der hogere kosten niet afge-wezen, zodat mag worden aangomen, dat de onaangename ervaringen met de eerste loonbijslag zich niet zullen herhalen.

Sociale voorzieningen

Dezelfde Minister werd tijdens het debat over zijn begroting geducht aan de tand gevoeld over de sociale voorzieningen ten behoeve van zelfstandigen, welke gedurende een reeks van jaren in het vooruitzicht werden gesteld, doch nog steeds niet konden worden gerealiseerd. Onder

MINISTER JOEKES
...aan de tand...

parlementaire druk heeft de regering, die aanvankelijk weinig hiervoor gevoelde, de toezegging gedaan, dat zij op korte termijn een noodvoorziening inzake Kinderbijslag aan zelfstandigen aanhangig zal maken. De uitkeringen zullen ongeveer de helft van die aan loonarbeiders bedragen, waar tegenover staat, dat van betrokkenen geen premie zal worden gevorderd, aangezien de kosten uit 's Rijks kas worden betaald. Wij zullen ongetwijfeld nog wel eens gelegenheid vinden

dieper op dit vraagstuk in te gaan, waarbij wij nu reeds willen vaststellen, dat naar onze opvatting Ouderdomsvoorziening voor deze categorie het meest urgent is.

Matige vooruitzichten

Zo naderen wij thans de streep en trachten iets te worden omtrent hetgeen ons zal brengen. Te veel valt, dat de bestaande moed den zich ook in 1950 zullen gevoelen. De hoogte van het veau en de zich voortzettende ding in de besteding der inkomsten zullen ongetwijfeld oorzaak zijn voortgaande daling der omzetting, betekent, dat handhaving van het evenwicht slechts mogelijk zijn door verder op de bedrijfskosten te bezuinigen en een voorzichtige kooppolitiek te volgen. In het komende jaar zal blijken, wie een vinding, beleidvol zakenman is!

De onzekere internationale stand drukt zijn stempel op de bieden des levens, maar wanneer daartegenover zien, hoe lang maar zeker over de landen van oude beschaving een geest van meenschapszin en samenwerking vaardig wordt, die zich hard verzet tegen elke aanslag op lijke en economische vrijheid onze cultuur, dan durven wij hopen, dat de komende jaren wel met een tigd optimisme tegemoet te zien.

De jongeren voor

Ook in Naarden-Bussum en streken is nu opgericht een afdeling van de Jongeren Organisatie voor Vrijheid en Democratie. Er is een voorlopig bestuur gekozen dat bestaat uit:

O. Suurenbroek, voorzitter; van Moppes, penningmeester; H. Heimanson, J. S. J. Dietz, W. H. de Leeuw, secretaris.

Ook in Bussum zullen zij ten door gezellig contact, debatscursies enz. bij de jongeren bijstelling te wekken voor de jongeren, die onze maatschappij rijk

Van belang

De mededeling van de directie van Aero-Holland, dat zij er toe moet overgaan om haar bedrijf stop te zetten, heeft ver buiten de kring van direct belangstellenden in het luchtvaartbedrijf de aandacht getrokken. Vooral, omdat de directie in haar mededeling over het stopzetten van het bedrijf ook heeft medegedeeld, dat er politieke factoren zijn geweest, welke tot deze stopzetting geleid hebben. Dit lijkt ons van belang en men zou wensen, dat een nadere toelichting over deze factoren kon worden verkregen. Dan zal ook blijken, of er voor de Staten-Generaal aanleiding bestaat nader op deze stopzetting door middel van vragen of het houden van een interpellatie in te gaan.

Brandende!

Wijlen Dresselhuys heeft eens gesproken van het brandende houden van de lampen, van het voortdragen van de fakkel van de liberale gedachten van geslacht tot geslacht, over de ja-

ren heen. Dit kwam ons weer in de herinnering nu wij aan het begin van het jaar 1950 staan, dat de helft van de twintigste eeuw keert. Een jaar, dat voor de toekomst van ons vaderland en Indonesië van buitengewone betekenis zal zijn. Een jaar ook, dat van het Neder-volk eendrachtigheid en saamhorigheid zal vorderen en op welk terrein dit maar mogelijk zal worden. Een jaar ook, dat van onze partij grote acties zal vragen voor het uitdragen van de lijnen van de vrijzinnige gedachten, opdat de toekomst van ons volk zo goed mogelijk voorbereid is. De liberale gedachte krijgt de wind steeds in de zeilen; de verkiezingen in Nieuw-Zeeland en Australië zijn er het beste bewijs voor. Het geeft extra kracht en extra steun aan het Nederlandse volk, dat de strijd ter verbreiding van de liberale gedachte, dat geeft ook kracht om de brandende te houden van geslacht tot geslacht. En daarom gelden zeker de woorden van I. J. P. van der Stoep nestet voor ons bij het begin van het jaar 1950:

„de lendenen omgord en brandende de lampen, zo roept het jaar U toe, nu g' aan zijn ingang staat.“

Weest vaardig en bereid tot werken, dienende de maatschappij.

tot scheiden, als Gods ure slaat!

Amy Groskamp-ten Have vraagt:

Kijkt U nog eens om?

OP DE DREMPEL VAN HET NIEUWE JAAR

Bij de jaarwisseling past het ons even om te kijken naar wat achter ons ligt. Als wij met de eerlijk durvende ogen der zelfkritiek terugkijken op het afgelopen jaar, dan zien wij dat veelal onze aandacht, onze tijd en onze belangstelling dierend in beslag genomen werden door veel dat nutteloos, nodeloos, tijdrovend en zelfs schadelijk was.

Wij zien, dat wij maar al te vaak de ledige veelheid onzer uren hebben trachten te ruilen voor andere leegten, waarvan de schijnbare belangrijkheid ons met sterke koorden bond aan het kleine alledaagse geveuren. Belemmeringen en uiterlijkheden waren de zelf opgerichte muren, waartussen ons leven zich voortbewoog.

Wij zien, dat wij te vaak onze dagen hebben gevuld met het minst belangrijke, want wij zijn niet geboren uitsluitend tot het uiterlijk geveuren; wij zijn evengoed geboren tot de innerlijke daad.

Zo verblind zijn wij door onze stuwende dadendrang, dat wij de grote fundamentele waarheid niet meer kunnen zien, n.l. dat de betekenis der dingen niet komt van de dingen tot ons — maar uitgaat van ons innerlijke zelf naar de dingen. En dat geldt op ieder gebied.

Dat wat uit het ons omringende tot ons komt, hebben wij er eerst zelf in gelegd. Wij vrouwen van het thuisfront vergeten maar al te vaak, dat wij het uiteindelijk zijn, die de richting aangeven. Wij zijn het die ons stempel drukken op meningen en gesprekken.

Het is iets dat veel teveel wordt vergeten.

Het is deze innerlijke daad van welbewust stelling nemen, die ons het bezien der dingen nader brengt, en die van onze handelingen persoonlijke betekenissen maakt in plaats van groeps reflexen.

Kijkt U nog eens om?

Waart gij in het afgelopen jaar slechts een-uit-velen, of waart gij een persoonlijkheid?

Het zijn de trouwe meelopers die de partij groot maken maar het zijn de persoonlijkheden die een partij roots kunnen maken.

Op de drempel van het nieuwe jaar.

Wat ziet gij als gij terug schouwt? Alleen mislukking, strijd en verlies? Dreiging en onenigheid?

Of — ziet gij ook het gloren van de nieuwe dageraad met mogelijkheden, die uitgebuit kunnen worden, moeten worden en.. zullen worden? — datgene wat wij in de dingen hebben gelegd keert als zodanig tot ons weder en dat legt een zware verantwoordelijkheid op onze schouders, een verantwoordelijkheid waaraan wij allen zonder onderscheid moeten helpen dragen — ook wij vrouwen — juist wij vrouwen omdat onze invloed hoe subtiel ook zo oneindig verrekend is.

Met een schone lei

Vroeger begonnen onze voorouders het nieuwe jaar „met een schone lei”. Dat was in de tijd van een jaar nog een streng afgegrensd en begrensde tijdsbegrip was. Toen het afsluiten van een jaar een mijlpaal was. Grenzen zijn er om te worden overschreden en mijlpalen in dingen uit de oude doos, precies als goede oude gewoontes.

Onze grootvaders en overgrootvaders zaten op Oudejaarsavond op kantoor om de balans af te sluiten: het nieuwe jaar werd met een schone lei begonnen. Onze overgrootmoeders gingen met ordenende hand langs de kasten en laden. De kleine of najaars- schoonmaak zorgde ervoor, dat het huis met het nieuwe jaar inging in een staat van keurigheid.

En het waren niet alleen de kantoorboeken en het huisraad, die voor het nieuwe jaar op orde werden gebracht. Vele ouderwetse mensen maakten het einde van het jaar een lijst

van diegenen wie zij een contra beleefdheid of een attentie schuldig waren: men nam niet gaarne oude verplichtingen mede in het nieuwe jaar. Er ligt een mooie gedachte ten grondslag aan dit schoon schip maken, wanneer dit betekent: zich innerlijk en uiterlijk voorbereiden op het nieuwe dat gaat komen.

Laten wij iets van die goede oude gewoontes in toepassing brengen en ons welbewust voorbereiden op hetgeen wij in het komende jaar zullen kunnen geven.

Laten wij op de drempel van het nieuwe jaar voor goed afrekenen met vooroordeel en behoudendheid opdat wij het nieuwe waarlijk met een schone lei kunnen tegemoet treden.

Een geleidewoord

Er is nog zo'n goede oude gewoonte die helaas in onbruik is geraakt: als vroeger iemand een verre reis ging maken dan gaf men hem een geleidewoord mede, — een spreuk, een aansporing, — een motto om in zijn banier te schrijven. Tegenwoordig doen we daar niet meer aan. Er zijn geen afstanden meer en als iemand vertrekt zeggen wij: nou tabeh! tot kijk! en we wuiven met een slap handje. We zijn wars van alle sentimentaliteit en dat is niet erg. Maar we geraken ook afkerig van alle sentiment en dat is wel erg! Laten we voor vandaag eens een uitzondering maken: laten we aan de vooravond van onze gezamenlijke verre reis naar het onbekende gezamenlijk eens bedenken welk geleidewoord wel het beste zou zijn om elkander mede te geven. Laten we dat nu eens niet uitstellen maar het dadelijk even aanpakken.. halt.. Daar hebben we het! DAT is het geleidewoord dat wij op onze reis door het onbekende en gevreesde mee moeten nemen: AAN-PAKKEN!

Aanpakken is synoniem met bereid zijn, met leven — voor-anderen. Voor hen die de toewijding als een kostbaar kleinood in zich mede dragen bestaat geen ondergang — zij behoeven voor geen enkele toekomst be-

vreesd te zijn. Zij vinden op hun levenspad overal iets te helpen, iets recht te zetten en te steunen: zij zijn overal bruikbaar, overal op hun plaats. Zij weten niet van aarzelen en dralen. Hun devies is: Aanpakken! De wet der zelfwerkzaamheid leert ons dat we groeien door doen: door het machtigste opvoedingsmiddel, de daad naderen wij de vervolmaking van ons wezen.

De daad is de bereikte werkelijkheid, het culminatiepunt, het vervulde woord.

Uit ons denken groeit 't woord dat de verzinlijking is van de gedachte. Even innerlijk verwant als de gedachte en het woord zijn het woord en de daad. Leven-denken-spreken-doen is 'n aaneengeschakelde keten van logisch uit elkaar voortvloeiende werkingen. Geen dezer vier werkingen alleen op zich zelf en uit het verband van saamhorigheid gelicht, vermag een harmonisch geheel op te bouwen. En daarom heeft het weinig zin

ons leven in dienst der democratie te stellen, als wij ons bepalen tot denken en spreken zonder meer, zonder dat de daad als werkelijkheidsfactor 't eindpunt van de reeks vormt. Praten en filosoferen is een schoon bedrijf, maar daarmee zonder meer is nog nimmer iets bereikt.

Het geeft niet of wij al praten over maatschappelijke toestanden zoals die wel en niet behoren te zijn, over nood, die gelenigd en onwetenden, die ingelicht, over dwalenden, die geleid en mislukten, die gered moeten worden. Zonder de Daad als sluitsteen van de fraai opgetrokken boog onzer goede voornemens en nobele doelstellingen, hebben onze welgemeende en bezielde woorden niet meer waarde dan ijle rook, die vervliegt. Aan kankeraars en politieke tinnegieters hebben we geen behoefte! Het wachtwoord van hen, die in de grote strijd in de voorste linies vechten is ten allen tijde geweest: AAN-PAKKEN!

deze Jongere

had gisteravond weer eens zo'n Zaterdagavondprobleem. U kent dat wel. Hij had te kiezen tussen 930 bladzijden Parlementaire Enquête, het lezen van de redevoeringen in de Tweede Kamer, het lezen van een baal Elsevier, het afdoen van correspondentie, het afleggen van een bezoekje, of iets te doen waar hij zin in had. Toevallig kreeg hij toen nog even „Vrijheid en Democratie” van 10 December in handen en dacht: waarom een ander wel een krentenbroodje en kegelavondje en hij niet en zo kwam het dat hij een half uur later zat te luisteren en te kijken naar een „show-film”. Er bestaat niets prettigers dan een show-film. Men kan zijn oren dicht doen en kijken en zijn ogen dichtdoen en luisteren. Allemaal „tough guys” spelen erin en alles komt dik in orde. Het rijke meisje krijgt de arme man, of neen, eigenlijk omgekeerd en haar familie heeft er vrede mee.

Je voelt de latente krachten, waarover je als man zijnde beschikken kan, als je daar zo'n paar uppercuts ziet uitdelen. Je ademt zo eens heel diep de niet zo verse lucht naar binnen en gooit zelf de hoorn met een smak op de haak, je doet zelf big business met ronkende vliegmachines die je nog net kunt halen, en bent zelf de gevierde maestro. En als je om je heen kijkt dan bemerk je dat al die mensen ook denken dat zij die „tough guy” zijn, dat zijzelf hun chef aanspreken

met „Now listen brother”, met een dreigende nadruk op dat listen.

En om negen uur precies lopen we weer met ons kraagje hoog op door de natte straat, als tweelingbroertjes van Kringelein. En toen deze jongere thuis kwam las hij nog maar een stukje Haagsche Post en Zondagmiddag ging hij naar de voetbal en Zondagavond las hij de redevoeringen die in de Tweede Kamer uitgesproken waren. En zo was het weekend weer broederlijk verdeeld tussen prof. Romme en prof. Wilkes. En op zijn bureau lagen Elseviers Weekblad en de Sportkroniek vredig op elkaar. En hij had gelezen dat prof. Gerbrandy had gezegd dat het geen fair play was geweest van de Regering en dat die schuiver van Lenstra politiek was bekeken.

En hij dacht er aan dat alles in het leven zo dicht bij elkaar lag. Pieter Sjoerd staat eenzaam en Abe staat eenzaam. Dr. Hirschfeld naar Batavia en prof. Wilkes naar Milaan. En Kraak verwerkt de ronde bal en het Nederlandse volk de ronde tafel.

En Karel Lotsy en Dr. Drees de gangmakers van ons volksbewustzijn.

Het zal allemaal wel goedkomen. Tenslotte hebben we een wondertent en goodwill in het buitenland.

Ceterum censeo....

A. D. OLESCENS.

Baron von Münchhausen gaat naar een wonderlijk eiland

WEG MET AUTARKISTAN!

„Baron von Münchhausen vulde zijn glas nog eens en zette zijn verhaal voort: Er gingen heel wat weken overheen, vrienden voordat ik een kapitein gevonden had, die bereid was mij op een tocht naar het eiland Autarkistan te vergezellen. Dit eiland had al sinds lange tijd op mijn verbeelding gewerkt, maar ik was nog nooit in de gelegenheid geweest het te bezoeken. Het is gelegen midden in een wereldzee en gemakkelijk te bereiken. Desondanks hebben maar weinig reizigers het eiland gezien, want elk buitenlands schip, dat de haven nadert, wordt terstond aangevallen. Een generatie geleden was Autarkistan nog een der voornaamste mogendheden van de wereld. Jaar in, jaar uit, verheugde het zich in een enorme welvaart. In alle delen der wereld werden zijn schepen en goederen aangetroffen en de beste producten van alle landen vonden in Autarkistan goede aftrek. Toen kwam de wereldoorlog en verstoorde het oude internationale economische systeem. In Autarkistan verrees een nationalistische beweging onder het motto „Autarkistan voor de Autarkiërs”. Zij won zeer snel terrein, kwam aan het bewind en gooide het gehele economische systeem van het land onderste boven. Op de invoer van buitenlandse goederen werd de doodstraf gesteld en sinds die dag leefde Autarkistan slechts van zijn eigen voortbrengselen. Dit dan vrienden, bij wijze van inleiding. En nu zal ik jullie vertellen van mijn eigen bevindingen in dit vreemde land.

De reis naar Autarkistan werd zonder ongelukken volbracht. De vierde dag kregen wij land in zicht. De opgaande zon wierp haar eerste stralen op een gigantische muur, die het gehele eiland omringde. Toch was het nog niet eens deze muur welke de aandacht trok. Veel indrukwekkender was het onnoemelijk aantal fabrieksschoorstenen, die van achter de muur naar de hemel oprezen en in geweldige letters het opschrift „TOHU-BOHU” droegen, wat betekent: „Koopt Autarkisch”. Ik kreeg echter niet de kans de kust nauwkeuriger op te nemen, want een bootje was langszij gekomen om te vragen wat wij in Autarkistan wensten. Eerst na lang en moeizaam onderhandelen, kreeg ik een speciale vergunning om aan land te gaan. Ik mocht evenwel maar een dag blijven, en dan nog alleen onder voorwaarde, dat ik strikt de hand zou houden aan alle gewoonten en wetten van het land. Ik hoopte niettemin, dat ik aan het eind van de dag verlenging van het verlof zou kunnen krijgen en verliet vol verwachting het schip. Ons bootje voer snel de haven door, die blijkbaar alleen gebruikt werd als ligplaats voor roeiboortjes, want er was geen teken van leven te bekennen. In het midden stond een groot monument. Het stelde een man voor, die in een omheining stond en een sterke gelijkheid vertoonde met dat bekende type der oude wereld, de commissionair in effecten. Mijn metgezellen stonden perplex, dat ik geen kniebuiging voor het beeld maakte, en legden mij uit, dat het St. Bankroetius, de patroon van het eiland was. Zij vertelden mij, dat hij de God van de hausses was en het middelpunt van de religie in Autarkistan. De heiligste voorschriften van deze godsdienst bepaalden, dat de prijzen zo hoog mogelijk moesten zijn; het ideaal zou dan zijn bereikt, wanneer de prijzen zo hoog kwamen, dat niemand ze meer kon betalen; de lonen daarentegen moesten zo laag mogelijk gehouden worden. Dit was de beste wijze om het economische belang van het land te bevorderen. Indien tengevolge van de hoge prijzen, de goederenvoorraden toenemen, dan worden ze geofferd aan St. Bankroetius; zij worden dan hetzij aan zijn voeten verbrand of rondom het monument in zee geworpen. (De schrijver dacht hierbij aan Brazilië, Canada, Argentinië en de Verenigde Staten). En om te verhinderen, dat de haven door al die in het water gesmeten producten allengs in bouwland zou veranderen, had men een zeer deugdelijk dregstelsel bedacht om de offergaven regelrecht naar zee te transporteren. Het is de trots van het gehele land, dat het in staat is dagelijks duizenden tonnen van zijn beste producten aan zijn godheid te offeren.

Terwijl ik mij nog aan boord bevond, had het mij reeds getroffen, dat de Autarkische ambtenaren er zo vreemd uitzagen. Ofschon het bepaald koud was, droegen zij kleren van papier. Daarbij kwam nog, dat zij broodmager waren. Naar gelang ik het land naderde, was ik echter hoogst verbaasd te zien, dat iedereen papieren kleding droeg. Later ontdekte ik de reden ervan. Autarkistan heeft geen andere grondstoffen voor de textielindustrie, dan katoen, en tengevolge van een ontdekking, gedaan in het jaar 1933, wordt deze katoen niet gebruikt voor menselijke kleding, maar voor aanleg van wegen (de schrijver zinspeelde hier op de Verenigde Staten). Men vertelde mij, dat onder de wegen in Autarkistan een dikke laag katoen was aangebracht, waardoor ze beter werden voor het verkeer. Het leek mij een dwaas verhaal, maar aangezien ik beloofd had de zeden des lands te zullen eerbiedigen, zeide ik er niets van. In ieder geval was de prijs van de katoen door deze vreemde soortige handelwijze dermate omhoog gedreven, dat slechts een paar van de rijkste inwoners zich de weelde konden veroorloven, katoenen kleren te dragen.

Vervolgens werd mijn aandacht afgeleid door een vervaarlijk loeiend geluid. Mijn verbaasdheid bemerkend, verklaarde een van de vriendelijkste mij toegevoegde beampten, dat dit geluid afkomstig was van de kudde vee, die dagelijks naar de destructor werd gedreven om daar in enkele ogenblikken in lijn veranderd te worden. Naar men mij vertelde, werden niet minder dan 50.000 stuks gezond vee, sommige zelfs drachtig, elke maand in lijn veranderd.

„Maar wat doen jullie met al die lijn?” vroeg ik. „Dat is me ook een vraag,” zei de man. „Weet u dan niet, dat op een afstand van een mijl buiten het eiland een brede geul van lijn is gelegd om te verhinderen, dat vreemdelingen de muur naderen en er over klimmen.”

Ik ontdekte al ras, dat er slechts een nauwe doorgang van een paar meter in deze wonderlijke „burgwal” is opengelaten, waardoor we naar binnen konden gaan. Indien een vreemdeling probeert, op een andere plaats binnen te dringen, blijft hij in de lijn steken en komt er even jammerlijk in om, als een vlieg op het vliegenpapier. Sedert de stichting van het rijk Autarkistan is er evenwel nog nooit iemand op deze wijze gevangen. De verdediging van de staat wordt echter van zo groot belang geacht, dat de inwoners gewillig elke maand hun 50.000 stuks vee opofferen.

We waren nu aan de wal geko-

In deze tijd, waarin steeds sterker de roep gehoord, maar helaas nog niet overal verhoord wordt om te komen tot de liberalisering van het handelsverkeer, om een einde te maken aan de autarkische gedachte, welke een groot deel van de wereld nog te zeer gevangen houdt, is het wel nuttig en aardig tevens om eens een citaat van vele jaren geleden (1934) te lezen uit the Economist. Het betreft hier een satire, in de vorm van een reisverhaal van baron von Münchhausen, dat de dwaasheden aan de kaak stelt, waartoe het streven naar autarkie leidt.

men. Ik was niet in staat geweest, mij van Autarkisch geld te voorzien, dewijl Autarkistan geen handel met het buitenland drijft: derhalve ging ik terstond naar de voornaamste bank om wat geld te wisselen.

„Wat zijn dat voor plaatjes?” vroeg de kassier. „Dat zijn geen plaatjes”, antwoordde ik, „dat zijn bankbiljetten, kostelijke bankbiljetten, die voor 100 % door goud gedekt worden.” Deze verklaring zeide hem echter niets. In Autarkistan gebruikt men n.l. geen geld meer, zoals men in de oude tijd deed. Goederen worden eenvoudig tegen elkaar geruild. Hij gaf mij de raad, dat ik, wanneer ik iets wilde kopen, mijn ring of mijn horloge in ruil zou aanbieden. Tegelijkertijd drukte hij mij echter op het hart voorzichtig te zijn, want als de politie mij betrapte, dan zou het niet uitgesloten zijn, dat ik ter dood veroordeeld werd wegens het invoeren van buitenlandse goederen. Ik dankte hem en verliet het kantoor.

Toen ik op straat kwam, drong een heerlijke lucht van gebrande koffie mij in de neus en ik voelde plotseling, dat ik uitgehoord was. Het was al over elfven en in de haast om weg te komen, had ik vergeten, aan boord te onthijten. Dus vroeg ik de eerste, de beste politie-agent, waar ik het best een kop koffie kon drinken. „Koffie drinken?” herhaalde hij en keek mij aan, alsof hij met een gek te doen had. „Koffie drink je niet. Het is het beste varkensvoer, dat er bestaat, maar het kan natuurlijk ook gebruikt worden om er stookgas van te maken (de schrijver zinspeelde hier op Brazilië). Maar drinken, niks hoor. Niet in Autarkistan. Hoe zou dat trouwens kunnen? Het is niet eens een vloeistof.”

Ik zag in, dat het geen nut had, hierover te debatteren, en vroeg alleen nog, waar die koffielucht vandaan kwam. De agent wees naar de geweldige schoorstenen, die ik al opgemerkt had en zeide, dat het kwam van de fabrieken der Nationale Herstel Industrie van Autarkistan. Zij waren daar altijd op zoek naar nieuwe methoden om voor de producten van het land een nieuw emplot te vinden. Op het ogenblik bleek men koffie te verbranden om er broeikassen mee te verwarmen, waar men sinds enige maanden tropische vruchten kweekte.

„Maar dat moet afschuwelijk duur worden,” zeide ik. „Waarom kopen jullie die vruchten niet van de landen, waar zij groeien in ruil voor de koffie, die jullie nu gebruiken om de broeikassen te verwarmen? Dat zou ongetwijfeld veel goedkoper zijn.”

Een ogenblik stond hij als met stomheid geslagen. Toen beval hij mij kortaf, hem te volgen. Op het dichtstbijzijnd politiebureau vernam ik, dat ik gezondigd had tegen de lasterwetten van Autarkistan en dientengevolge ter dood veroordeeld was. Maar daar ik de eerste vreemdeling was, die sinds jaren het land bezocht, liet men Genade voor Recht gelden. Langer op het eiland te blijven was echter uitgesloten. Mijn schip zou binnen een uur moeten vertrekken; anders zou ik in de lijmgordel worden geofferd.

Ik haastte mij naar de haven. Onderweg merkte ik, dat buiten de huizen allerlei mensen uit koppen stonden te drinken en tussen elke slok de huismuur kusten. Ik dacht, dat dit het een of ander godsdienstig gebruik was, maar om zekerheid te krijgen vroeg ik aan een vreemdeling naar de reden. Hij vertelde mij, dat men in 1933 ontdekt had, dat cement harder werd door er suiker aan toe te voegen. Daarom wordt nu de cement met een grote hoeveelheid suiker gemengd, wanneer men huizen gaat bouwen (de schrijver zinspeelde hier op de Verenigde Staten). Daardoor neemt de vraag naar suiker sterk toe, zodat de prijs gelukkig dermate gestegen is, dat de arme mensen niet in staat zijn suiker te kopen. Daarom likken zij nu de muren om de zoete smaak.

Dit was wel de druppel, die de emmer deed overlopen. En dankbaar verdween ik in allerijl, want deze dwaasheid van Autarkistan begon op mijn zenuwen te werken.

Münchhausen nam een flinke slok en zette zijn verhaal voort, toen zijn vrienden hem in de rede vielen en hem verzochten toch alsjeblief in zijn verhalen de waarheid niet zo veel geweld aan te doen. Nog nooit, meenden zij, had hij zo geweldig gelogen als vandaag. Münchhausen lachte spottend: „Jullie denken natuurlijk, dat ik gelogen heb, toen ik over het leven in Autarkistan vertelde? Misschien heb ik zo nu en dan mijn verhalen een beetje opgesmukt, maar geloof mij, vrienden, vandaag heb ik bij wijze van uitzondering niets dan de waarheid gesproken en jullie geloven mij niet.”

Met deze woorden stond Münchhausen op en verliet bedroefd de taveerne.

Het is een verhaal uit 1934. Een verhaal, dat alweer vijftien jaar geleden geschreven is. En het zou helaas ook in het jaar 1949 geschreven kunnen zijn. Als men deze satire, welke ook thans nog een grote actualiteit bezit gelezen heeft, dan komen de dichtregels in de gedachten van Camphuyzen:

„ach, waren alle mensen wijs en wilden daarbij wel; de aarde was een paradijs, nu is zij meest een hel.”

Nederlandse Spoorwegen:
kan dat nu niet?

Pag. 6

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Waar het om gaat

Wie onze beschouwingen in de loop der jaren heeft gevolgd, weet, dat wij geen grote bewonderaars zijn van de buitenlandse politiek der Verenigde Staten in het algemeen. Wij beseffen, dat een jonge natie, die steeds haar kracht gezocht heeft in het isolationisme op het moment, waarop zij gedwongen wordt in de wereldpolitiek de leidende rol te vervullen, niet op eenmaal over de daartoe noodzakelijke krachten beschikt. De politiek ten aanzien van het Verre Oosten is dan ook geenszins op een succes uitgelopen.

Men zou echter verkeerd doen alleen maar te zien naar datgene, wat zich in Azië afspeelt. Zeker, wat daar geschiedt, is hoogst ernstig. En de teruggang in de laatste jaren komt ons voor van zeer grote draagwijdte te zijn. Wij mogen echter niet vergeten, dat er met betrekking tot Europa wel zeer belangrijke winstpunten zijn geboekt en dat de Amerikanen op een beslissend ogenblik niet hebben gearzeld die maatregelen te nemen, die van ontzagwekkende betekenis zijn gebleken te zijn. Europa was totaal verarmd, was geestelijk ontredderd. Hier in Nederland waren wij er, ondanks de schrikkelijke plundering en het economische verval, in vergelijking met andere Europese staten met betrekking tot de geestelijke ontreddeering waarlijk nog niet het slechtste aan toe. Maar zeer terecht heeft president Truman vorige week in zijn boodschap aan het Amerikaanse Congres opgemerkt, dat het grootste deel van Europa en het Middellandse Zeegebied onder totalitaire druk in elkaar dreigde te storten.

* * *

Wanneer wij ons nog eens die situatie van kort na het einde van de oorlog voor de geest roepen, dan kunnen wij ons des te beter de geweldige verbetering realiseren, die zich hier in het Westen heeft voltrokken. Er is nieuwe hoop en daarmee nieuwe kracht gekomen. Laten wij ons echter ook goed realiseren, dat wij er nog lang niet zijn. Laten wij ook mogen herinneren aan de zin van ons betoog van de vorige week: denken wij er aan, dat de mens niet wordt vergeten. Dat moet, naar onze mening, juist het grote onderscheid zijn met het communistische systeem. Wij zien met betrekking hiertoe niet voorbij het idealistische uitgangspunt, dat de theoretische grootmeesters van de communistische leer zich hebben gesteld, maar de politiek der Sowjet-machthebbers wordt mede bepaald door het oud-Russische nationalisme en van zeer grote betekenis is ook, dat het totalitarisme er in is geïncorporeerd. Naar onze mening is het dan ook volslagen onjuist om te menen, dat de onderdrukking van de mens alleen maar in de overgangstijd naar het communisme zal voorkomen. Deze onderdrukking en de volkomen wegeijfing van de mens zijn aan het stelsel inhaerent. Trouwens, zou men geloven, dat machthebbers, die tientallen van jaren dictatoriaal met de knoet hebben geregeerd, op goede dag het onderhorige volk uit het niets-zijn zullen opheffen en het vrijheden en rechten zullen toekennen? De historie is daar om te bewijzen, dat zulk een verwachting absurd is; zo iets is nog nooit vertoond.

Wij zien in het Russische regiem steeds meer de geweldige macht van een enkeling waarachter de massa volledig schuil gaat. Wat onlangs ter gelegenheid van de verjaardag van Stalin is vertoond, demonstreert duidelijk hoe zich in het communisme zelfs een ontwikkeling voltrekt, die leidt tot een nieuw soort godsdienst. De Manchester Guardian schreef hierover: „De zeventigste verjaardag van Stalin is een surrogaat voor een religieuze plechtigheid en hij is het voorwerp van zeer religieuze gevoelens.” Interessant is de trits van uitspraken, die in dit verband ter nadere motivering wordt aangevoerd. Een Russisch blad schreef: „Ere zij onze Stalin, onze Vader en Vriend, onze Leidsman en Opvoeder.” Een Tsjechisch dichter bracht het t.a.v. Stalin tot de uitspraak, dat deze „de zon in ons leven” zou zijn. In een Russisch lied heet het „Hij is een vriend van de zon; hij zal al zijne vijanden ontwapenen,” een zin waarover de Manchester Guardian oordeelt, dat hij doet denken aan het Boek der Psalmen.

Genoeg hiervan. Dit ligt ons niet, maar wel demonstrenen de geciteerde uitspraken hoe een Stalin-cultus bezig is zich te ontwikkelen. En achter deze „grootste onder de mensen — onze leider en vader” verdwijnen dan de miljoenen onderdrukten, in en buiten de concentratie-kampen. Miljoenen, die mogelijk in stijgende mate in betere materiële levensomstandigheden komen te verkeren, maar die datgene missen wat het leven te leven waard maakt.

* * *

Rusland beschikt over enorme rijkdommen en Stalin en zijn satellieten mogen daar op stoffen. Maar niet kunnen zij zeggen wat Truman zeide: wij zijn een vrije en welvarende natie met grotere mogelijkheden voor de toekomst dan enig volk ooit tevoren heeft gehad. Voor ons is de grote waarde van de Verenigde Staten, dat — al mogen zij dan fouten maken op het internationale terrein, die niet gering zijn — daar tientallen miljoenen van mensen leven, voor wie de menselijke rechten onmisbaar zijn. En dat deze mensen bereid zijn daarvoor hun offers te brengen. Het was voor Roosevelt niet gemakkelijk het Amerikaanse volk de noodzaak te doen inzien, dat het zich mede moest werpen in de volkerenstrijd van 1940—1945. Hij bereikte het door een beroep te doen op de gevoelens van vrijheid en democratie. En men kan over de na-oorlogse hulpverlening de theorie opzetten, dat economische motieven daarbij een grote rol hebben gespeeld, een feit is, dat het Amerikaanse volk de toch zeer belangrijke offers brengen wil en wel op het motief van steun aan vrijheid en democratie.

* * *

De vaste verankering van de mensenrechten in het Amerikaanse volk is een enorme steun voor ons hier in Europa. Daarbij komt, dat in de Verenigde Staten het voorbeeld wordt gegeven van een sociaal-economische politiek, waarin de vrijheid op economisch gebied gepaard

gaat met een krachtige sociale politiek. Wij zien daar verwezenlijkt wat ons voor ogen staat, en wat ook de richting voor Europa moet zijn. In de Amerikaanse politiek gaat het om de mens. Daar gaat het ook ons om. Op het geestelijke en staatkunde terrein moet deze zijn vrijheden en rechten hebben, maar evenzeer op het economische. En onze waardering voor de menselijke persoonlijkheid vereist tevens een zodanige sociale politiek, dat elke mens de gelegenheid heeft in goede omstandigheden te leven en vrij te zijn van vrees.

In de na-oorlogse jaren hebben wij in deze richting gekoerst. Wij geven volledig onze steun aan de militaire maatregelen, die nodig zijn, maar wij weten, dat de innerlijke kracht van het Westen alleen kan worden versterkt door een politiek, die de mens de hem toekomende plaats waarborgt.

K.

Progressief

Bij herhaling hoort men van socialistische zijde dat zij, wat het voeren van een „progressieve politiek” betreft, de wijsheid in pacht hebben en een monopolie bezitten. Wil men de socialisten geloven, dan is het slechts aan hun zittingnemen in het Kabinet te danken, dat Nederland in „progressieve zin” wordt bestuurd. Dergelijke uitlatingen hebben bij de Katholieke Kabinetpartners wel eens, en volkomen terecht, ontstemming gewekt. Voorts hoort men vaak van socialistische zijde, dat een „progressieve politiek” slechts daar mogelijk is, waar in een regering socialistische zitting hebben. Het kan in dit verband nuttig zijn er op te wijzen, dat de tegenwoordige politieke ontwikkeling in België een dergelijke arrogante redenering volkomen logenstruift. Immers, in België is op het ogenblik een Liberaal-Katholiek Kabinet aan het bewind, terwijl de socialisten in de oppositie zijn. De Katholieke-Socialistische regeringspolitiek heeft daar een einde genomen en indien men de politieke toestand van dit ogenblik in België bestudeert, kan men niet bepaald zeggen, dat België er met zijn Liberaal-Katholieke regeringsblok er slechter aan toe is dan tijdens de Katholiek-Socialistische regering.

Integendeel! De Benelux-gedachte wordt met zeer veel energie ontwikkeld, de belastingpolitiek wordt soepeler en ook ten aanzien van de sociale maatregelen is zeker geen achteruitgang vergeleken met het bewind onder de vroegere regeringen te constateren. Tevens worden thans de zo noodzakelijke bezuinigingen toegepast, waarom op het ogenblik ook in ons land de regering met luider stemme roept. In België lijkt het waarschijnlijk, dat het budget, dat een tekort van 4½ miljard francs vertoont, in evenwicht zal kunnen worden gebracht. Wij willen met dit alles slechts opmerken, dat ook een regering, waarin geen socialistische zitting hebben, een „progressieve politiek” kan worden gevoerd. Een progressieve politiek, die en wat de noodzakelijke bezuinigingen en wat belastingverlaging betreft, meer geslaagd kan worden genoemd, dan daar waar de socialisten mede een vinger in de pap hebben.

DE KLEINE ZELFSTANDIGEN werden weer eens vergeten

Bezuinigen, sparen en belastingbetaling

De kwestie van de loonsverhogingen, zoals deze door de Regering zijn toegestaan en worden aangemoedigd, scheidt vele problemen. Verscheidene daarvan kwamen reeds naar voren in het betoog van mevrouw Fortanier-De Wit, dat wij de vorige week bespraken. Het probleem van de prijzen en van de altijd weer vergeten middenstand werd daarna nog in het bijzonder door een ander lid van onze V.V.D.-fractie, de heer Cornelissen belicht. Een moeilijk probleem, omdat enerzijds het grote gevaar moet worden voorkomen van de beruchte spiraal-beweging, waarbij lonen en prijzen zich beurtelings aan elkander optrekken, doch anderzijds de sociale onrechtvaardigheid moet worden erkend, dat de kleine middenstander, wiens levenspeil in vele gevallen weinig of niets van dat van de loonarbeider verschilt deze verhoging nog uit eigen zak zou moeten betalen.

CORNELISSEN
... teleurgesteld ...

De heer Cornelissen verklaarde zich dan ook na lezing van de Regeringsnota over de kwestie van de lonen teleurgesteld, omdat hij daar in geheel had gemist de aankondiging van de mogelijkheid voor kleine ambachtslieden en détailhandelaren om deze verhoging van hun lasten op een of andere wijze terug te kunnen verdienen.

Om alle misverstand te voorkomen, liet hij daar onmiddellijk op volgen: Als ik dit zo stel, dan moet men goed begrijpen, dat ik ervan overtuigd ben, dat de arbeiders de loonsverhoging, die hun zal worden gegeven, hard nodig hebben, maar dat sluit niet uit, dat er naast deze grote groep van de bevolking nog een andere grote groep is, die er (o.a. door de verschillende getroffen maatregelen) in wezen niets beter voorstaat dan de „arbeider“.

Heeft, zo vroeg hij, de Regering wel overwogen, wat een loonsverhoging betekent voor die bedrijven, waar uit de aard van de zaak veel personeel werkt, zoals de bakkers- en slagerswinkels, de melkhandel, e.d.? Men vergete immers niet, dat nog steeds voor verschillende groepen van artikelen door de Regering maximumprijzen zijn vastgesteld en er zijn ook prijzen vastgesteld op een bepaald, vast niveau. De lasten, waaronder de middenstandsbedrijven gebukt gaan, zullen nu opnieuw worden verhoogd. Dat kan niet altijd zo maar doorgaan. De Regering mag niet met slechts één bepaalde groep der bevolking rekening houden (ook al beschikt deze over machtige en invloedrijke vakbonden), onder verwaarlozing van de belangen van de andere groepen.

De Regering, zo meende hij derhalve, zal dienen te overwegen, dat de prijzen moeten worden herzien naarmate dit nodig is voor de verhoging van de kosten. Zij zal er toe moeten komen om de maximumprijzen op te heffen, opdat de middenstanders en kleine zelfstandigen reëel in de gelegenheid worden gesteld om de verhoogde lasten, welke de overheid hen dwingt in hun bedrijf te betalen, ook door dat bedrijf te doen opbrengen. Vooral prof. Van den Brink, de minister van Economische Zaken, die met zijn ambtgenoot van Landbouw de bewindsman van Sociale Zaken in deze secondeerde, is

op bovengenoemde opmerkingen ingegaan. Natuurlijk moest hij voorstellen, dat in die gevallen, waarin de prijzen vrij zijn, van de zijde der Overheid niets behoefde te gebeuren. Het zal van de concrete vraag- en aanbod-verhouding afhangen in hoeverre een zeker gedeelte voor rekening van de desbetreffende, onderneming zal komen. Wat echter de gebonden prijzen betreft staat de Regering op het standpunt, dat haar houding niet louter afwijzend mag zijn ten aanzien van het vraagstuk der doorberekening, doch dat van geval tot geval, branchegewijze, het vraagstuk dient te worden bezien.

Er zal, zo zei de minister, moeten worden bezien, en wel met spoed en nauwkeurig, in hoeverre aanpassing van bepaalde prijzen moet geschieden, of herziening van marges, calculatieschema's, enz. nodig is. Het zou onjuist zijn, indien men bij een dergelijke aanzienlijke loonsverhoging het kostenkarakter daarvan zou miskennen, omdat men, op deze wijze te werk gaande, in de nationale economie niet tot uitdrukking zou brengen, wat in wezen deze loonsverho-

ging is. Van geval tot geval, bedrijfstaksgewijs, zal, voor zover er geregelde prijzen bestaan, moeten worden bezien, in hoeverre herziening van de desbetreffende prijsregelingen vereist is. Dit zal zich verstaan, dat zich op bepaalde gebieden compenserende factoren zullen blijken voor te doen of reeds hebben voorgedaan en op andere gebieden niet.

Wat minister Van den Brink hier zeide, was zeker niet onredelijk of verwerpelijk, maar wel stelde de heer Cornelissen nog eens als absolute noodzaak, dat deze doorberekening op zeer korte termijn zou worden geregeld. In 1948 had hij meege maakt, hoe zulk een onderzoek 14 maanden kan duren en toen was de personeelsbezetting van de ambtelijke instanties nog veel zwaarder dan op het ogenblik. Het komende onderzoek zal dus op de kortst mogelijke termijn en ook zo snel mogelijk dienen te geschieden!

In de toestand, waarin de Staat verkeert, mag de minister van Financiën worden beschouwd als de spil, waarom het gehele Staatsapparaat draait, hij moet de middelen verschaffen, die een goede gang van zaken mogelijk maken, hij moet weten waar en wanneer moet worden bezuinigd, hij moet aangeven wat kan en mag geschieden om alles zo goed mogelijk te doen lopen. Ik erken de talloze geweldige moeilijkheden, die zich daarbij voordoen, nationaal zowel als internationaal, ik heb geweldige waardering voor de geweldige arbeidskracht, waarover deze minister blijkt te beschikken, maar desondanks

ben ik weinig voldaan". Dit sprak de heer Ritmeester (die daarbij weer zeer beslagen ten ijs kwam) als woordvoerder van onze fractie o.a. bij financiële aangelegenheden, bij de behandeling van minister Lief tincks begroting.

Het eerste punt, waarover hij weinig te spreken was, betrof de bezuiniging. De Minister heeft nu aan zijn ambtgenoten geschreven, dat naar zijn oordeel de ontwikkeling van de financiële toestand thans een zodanig stadium heeft bereikt, dat de verantwoordelijkheid voor het financiële beleid in het komende jaar alleen is te aanvaarden, indien in alle lagen van het staatsapparaat het besef doordringt, dat de begrotingsbedragen voor 1950, zoals deze door de Staten-Generaal in eerste instantie zullen worden aanvaard, afgezien van uit de devaluatie en uit eventuele nieuwe wettelijke maatregelen voortvloeiende verhogingen, beschouwd zullen moeten worden als absolute maxima, terwijl het voortdurend streven erop gericht zal moeten zijn de werkelijke uitgaven zoveel mogelijk beneden die maxima te houden, ook door uitstel van bepaalde uitgaven tot een volgend jaar.

De minister had echter nog een andere zeer ernstige opmerking gemaakt: „Alleen indien de gehele staatsdienst is doordrongen van de ernst van de financiële toestand, kan in eendrachtige samenwerking aan de grote moeilijkheden het hoofd worden geboden en aldus kan worden voorkomen, dat de Regering onverhoopt zal komen voor een situatie, waarbij maatregelen moeten worden getroffen, die niet nodig zouden zijn geweest, indien bij alle onderdelen van de staatsdienst een grotere soberheid was toegepast en een meer doelbewust op de uiterste efficiëncy gericht beleid was gevoerd“

Wel zeer terecht noemde de heer Ritmeester het verwijt, dat hier door de minister zelf tot verschillende onderdelen van de staatsdienst was gericht, zeer ernstig. Niet minder terecht vroeg hij zich af hoe het eigenlijk kwam, dat „deze minister met zijn vooruitziende blik en met de wetenschap, dat wij op de uiterste rand van de afgrond leven, niet reeds lang een dergelijk geluid heeft laten horen.“

RITMEESTER
... zeer gering ...

Een ander punt, waarover hij zich weinig enthousiast toonde, was de spaaractie en vooral dan het resultaat

Deze burger

van enigerlei opstandigheid mogen verdenken, daarvoor is de scheiding in zijn haar veel te recht en daarvoor zijn zijn lere leersjes veel te glanzend gepoetst. Altijd een fijn burgerje geweest. Vanaf zijn eerste matrozenpakje al.

Maar soms wordt hij ineens revolutionair. Ik weet niet wat dat is. Misschien iets gegeten dat niet zo goed is. Misschien in botsing gekomen met de ijzeren wetten der samenleving of met de ijzeren mannen die die wetten bewaken. Zo'n harde aanraking doet altijd even pijn. Aan de schenen of aan het hart. En dat trekt dóór tot in het ziele. Moet u maar niet boos om zijn. Moet u maar even begrip voor hebben.

Gisteren was dat even wéér zo. Dacht deze burger ineens, toen hij een briefje van vijf-en-twintig naar de spaarbank bracht om daar op z'n tachtigste verjaardag broodmet-jam voor te kopen, dat hij er eigenlijk beter gelagen voor had kunnen gaan zetten. Gezellig in een houten kroegje gaan palaveren met zijn vriendjes en een rondedansje maken om de winterse Meiboom van de vrijheid. Met dat bijgeschreven boekje in mijn borstzak ben ik even héél boos geweest op de burgerlijke spaarzin, die alle lieden, die ik niet twee woorden aanspreek, decreteren. „Deze nijvere en spaarzame mensen behoren tot de ruggegraat der samenleving“ schreef meneer Korthals vorige week in dit blad. Wel, meneer Korthals kan die dingen beoordelen en het is een verrukkelijke gedachte deel van een ruggegraat te zijn.

Maar soms denk ik, dat het prachtig is voor ieder briefje van vijf-en-twintig dat ik net en nijver naar de heer Lief tinck breng, een ander briefje van vijf-en-twintig neer te leggen op een zinken toonbank, opdat het mij verlosse uit die harde ruggegraat en mij het bloed naar de slapen en de vreugde naar het hart doe stijgen.

Ach, vrienden, gisteren — met dat boekje in de borstzak — hád ik het weer. En dacht ik weer: is het nu nodig, wèrkelijk nodig, dat ik die boterham-met-jam reserveer voor mijn tachtigste? Moet dat nu voor meneer Korthals en alle burgers die in hoogheid gezeten zijn boven dat brokje ruggegraat in de vorm van

zou deze burger niet zijn wanneer hij niet een braaf en ordentelijk kereltje was. Altijd met twee woorden spreken en altijd petje in de hand wanneer hij met belangwekkende lieden verkeert. U zult hem nooit

DEZE BURGER?

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Voorzitter Redactie-comm.: Drs. H. A. Korthals.
Redactie-secretaris: Mr. E. Elias.

Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 435.
Administratie: Postbus 43, A'foort, tel. 5267.
Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 p. jaar.
Voor het zenden van abonnements- en advertentie-gelden: Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie” te Amersfoort.

Losse nummers 15 cent.

Voor advertenties wende men zich tot de administratie of tot de hoofdvertegenwoordiger: L. Vlwg, Geestbrugweg 69, Rijswijk (Z.-H.).

Taken

Zijn er ook in het jaar 1950, in het jaar, waarin zoveel veranderingen in de Nederlandse samenleving, welke in het vorige jaar tot stand zijn gekomen, hun invloed op die samenleving zullen doen gelden, nog taken te verrichten? Zal onze hand nog iets te doen vinden?

Wij menen van wel. Wij achten het thans meer dan ooit nodig om tot een zo sterk mogelijke samenbundeling van krachten te komen. Een samenbundeling van allen, die vrijzinnig, die liberaal denken, om een zo sterk mogelijke invloed op de gang van zaken te kunnen uitoefenen.

Wij hebben dat uit te dragen. Waar en wanneer de gelegenheid zich maar voordoet. Iets van de vonk van de gloed, die alles verwarmt, moet ons doortrillen en bezielen. Wij moeten in handel en wandel tonen op te komen voor die beginselen, omdat wij menen, dat die de mensheid tot zegen kunnen strekken, juist in deze tijd.

De vrijheid blijkt een kostbaar, maar teer goed te zijn. Die vrijheid wordt in de gehele wereld belaagd door het communisme in de allereerste plaats. Die vrijheid is het belangrijkste: dat hebben de oorlogs- en bezettingjaren bewezen. De vrijheid om te denken, om te spreken, om te handelen, de vrijheid van vereniging, van vergadering, van drukpers. Een vrijheid, welke tevens de gebondenheid in zich moet dragen, om niet tot bandeloosheid te geraken en daardoor opnieuw die vrijheid te bedreigen. Waar die vrijheid in het nauw gebracht wordt, moet van de zijde van de V.V.D. als de exponent bij uitstek voor de gedachte van de vrijheid, op de bres gestaan worden. Daarom dient onze partij ook bij voortdurende te waarschuwen tegen stelsels, als b.v. het socialistische, omdat deze in hun economische uitwerking, een bedreiging voor de geestelijke vrijheid vormen en op die manier het communisme in de kaart spelen. En daarom moet thans onzerzijds, in stad en land, de trom geroerd worden om te komen tot uitbouw, tot versterking van onze gelederen.

We zijn thans door de kinderziekten van een nieuwe partij als de V.V.D. heen. We heffen de vaan van de vrijzinnige gedachte, van het liberalisme hoog en als een klarenstoot gaat over het gehele land onze roep voor de vrijheid, voor de democratie. Wij treden in het jaar 1950, dat wellicht nationaal en internationaal een beslissend jaar zal zijn, naar voren: wij, de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie.

Polizeia

De wonderlijke houding van de zijde van de minister van Justitie ten opzichte van de socialistische studentenvereniging „Politeia”, verdient o.i. afkeuring, omdat zij in strijd komt met de vrijheid van vereniging en vergadering. Dat is naar onze smaak meer „polizeia” dan „politeia”. Dat betekent niet, dat wij het met hetgeen er gesproken wordt op het congres van deze organisatie ook maar in de verste verte eens zouden zijn, integendeel, als wij lezen, dat prof. Schermerhorn daar weer op de langzamerhand van hem bekend geworden wijze gesproken heeft, dan hebben we al meer dan genoeg. Maar als er mensen zijn, die dat wensen aan te horen en als er persorganen zijn, die daar sappige verslagen van wensen te maken, zoals het socialistische dagblad „Het Vrije Volk”, dan zij hun dat gegund. Wij begrijpen dan ook, dat het bestuur van „Politeia” bezwaar heeft gemaakt tegen de bepaling, dat politiedienaren dit congres moesten bijwonen, als er persverslagen werden gemaakt. Maar waar is van die zijde het bezwaar gebleven, toen het Nationaal Jongeren Verbond van de zijde der Regering, in verband met een vergadering in het Kurhaus te Scheveningen, moeilijkheden ondervond. Toen hebben de socialistische critiek overgelaten aan onze mensen, aan Mr. Oud en aan de heer Korthals. Toen hebben we in de socialistische pers, o.m. in „Het Vrije Volk”, een verdediging gevonden in de o.i. foute houding der regering. Maar nu de heer Voskuil van de zijde der zelfde regering moeilijkheden ondervindt, maakt hij wel bezwaar.

De vrijheid van vergadering is bij de socialisten blijkbaar alleen maar in het geding, als het hen zelf betreft. Wij doen goed dit vast te stellen en zonder ons op de borst te slaan, er op te wijzen, dat die vrijheid van vergadering bij ons, voor allen, die langs democratische weg wensen te getuigen, het best gewaarborgd is.

Akelig!

Sinds korte tijd, zo deelt „De Prinsstad” mede, bestaat er een commissie tot controle der variété-nummers in bioscopen. Die commissie bemoeit zich met de cabaretnummers, welke in de bioscopen worden „gebracht”, in het bijzonder, als er films vrijgegeven zijn voor personen boven de veertien jaar.

Deze commissie heeft het bestaan bezwaar te maken tegen het optreden van de cabaretier Kees de Lange in het theater Tusschinski in Amsterdam. Hij had in de eerste voorstelling o.m. een liedje gezongen over Parijs, waarin de woorden voorkwamen:

„... en in Casino de Paris,
zie je ze binnen wippen,
de mensen, die in Holland
stukkies uit de film knippen...”

Dat kon natuurlijk niet. Dat hield critiek in volgens de heren van de commissie tot controle der variété-nummers in bioscopen. En in zijn volgende optreden zong Kees de Lange dan ook een gekuiste tekst, n.l.:

„... en in Casino de Paris, zie je ze binnen wippen,
de mensen, die j' in Holland aan geen
glasje bier ziet nippen...”

Maar tot onze vreugde, zong Kees de Lange op de laatste avond van zijn optreden in Tusschinski:

„... en in Casino de Paris zie je ze binnen wippen,
de mensen die in Holland stukkies uit mijn
liedjes knippen...”

Zo heeft hij de heren van deze commissie met de lange naam dan toch nog bij de neus gehad. Maar daarmee is het verschijnsel niet weggenomen. Het verschijnsel van een commissie, welke op zich zelf wellicht een doel kan nastreven, waarmee wij het eens kunnen zijn, maar die niet kent de wijze zelfbeperking om spot, om humor te kunnen verdragen. Men zou die mensen, die blijkbaar bezeten zijn door het gewicht van hun functie, eens moeten wijzen op het voorwoord dat Abraham Kuyper bij een aantal caricaturen, welke op hem getekend waren, heeft geschreven.

Derde ronde (I)

Zoals te verwachten was, is de derde loonronde thans in volle gang. Alle optimistische verklaringen van de regering ten spijt, dat het met de gevolgen van de devaluatie nogal los zou lopen, is gebleken, dat een prijsstijging niet is tegen te houden. Onze regeringen, die zich, vooral na de bevrijding, in het bijzonder hebben toegelegd op de bescherming van de werkende massa, zien hun politiek ook in het tegenwoordige kabinet niet onderbroken. Men zou deze bescherming als zodanig kunnen toejuichen, indien zij niet geschiedt ten koste van andere bevolkingsgroepen. Men kan in dit verband niet zeggen dat de regeringen, die na de bevrijding in ons land zijn opgetreden, geen eenzijdige bescherming hebben toegepast.

De thans aangevangen derde loonronde heeft het kenmerk van de eenzijdige bescherming. Immers, voor de werkende massa worden wel pogingen in het werk gesteld om de nadelige gevolgen van de devaluatie tegen te gaan, doch voor de kleine zelfstandigen en de middenstanders worden in feite nog geen positieve maatregelen genomen. Zo was het vlak na de bevrijding en zo is het thans ook nog. De middenstand en de kleine zelfstandigen hebben steeds de offers moeten brengen om de werkende massa te steunen. Het wordt waarlijk tijd, dat er aan deze eenzijdige politiek nu eens een definitief einde komt en dat er met spoed maatregelen worden genomen opdat de middenstand en de groep der kleine zelfstandigen worden geholpen.

Derde ronde (II)

Een van de maatregelen waardoor men onze middenstand enigermate tegemoet zou kunnen komen, moet worden gezocht in het toestaan, om de hogere productiekosten te mogen doorberekenen. Een andere belangrijke maatregel is, de middenstand en de kleine zelfstandigen in fiscaal opzicht tegemoet te komen. Weliswaar liggen er in dit verband enige nieuwe wetsontwerpen op de helling, maar het wordt dan ook werkelijk tijd dat deze groepen zo spoedig mogelijk worden geholpen, temeer omdat zij tot dusverre steeds in een te sterke mate zijn verwaarloosd. Tijdens de jongste Kamerdebatten over de derde loonronde hebben de woordvoerders van onze Kamerfractie, dit alles nog eens zeer duidelijk en met klem uiteengezet. Wij mogen hopen, dat de regering haar woorden niet heeft misverstaan en dat wij aldus als politieke partij er toe kunnen bijdragen de nood, waarin de middenstand en de kleine zelfstandigen verkeren, te lenigen.

Dood (I)

Reeds eerder merkten wij in deze rubriek op, dat het socialisme als maatschappelijk en politiek stelsel, zichzelf heeft overleefd. Dit is niet alleen nationaal maar ook internationaal

het geval. Een en ander is weer duidelijk gebleken op het, aan het eind van het vorige jaar in Brussel gehouden congres van de socialistische partij, alwaar vele redenaars tot de erkenning moesten komen, dat een groot aantal werkende Belgen niet langer „proletarisch” denken, zodat op deze wijze een zeer uitgebreide politieke klantring aan de socialisten voorbij gaat. Het was de oud-premier Spaak, die tot de erkenning kwam, dat de socialistische boodschap moet worden verruimd, dat de socialistische partij in België een volksbeweging moet worden en niet langer een enge proletarische partij mag blijven en dat het vrijheidsprobleem en het religieuze vraagstuk moeten worden bekeken in het licht der gewijzigde omstandigheden. Men ziet het, het Belgische socialisme maakt een even grote crisis door als in ons land het geval was en nog steeds is. In ons land heeft men het dode punt trachten te overschrijden door het oprichten van de Partij van de Arbeid, waaruit men, althans in naam, het proletarische element heeft weggesneden. In België schijnt men thans, blijkens de uitlating van Spaak, tot hetzelfde te willen overgaan. Deze middelen hebben echter weinig waarde, omdat de motieven voor het voeren van een zuiver socialistische strijd in onze maatschappij zijn verdwenen. Men moet het thans zoeken in het creëren van een z.g. „volksbeweging”, die enerzijds de oude dogma's over boord gooit, doch deze anderzijds weer van stal haalt als het nodig blijkt de oude kern weer moed in te spreken.

Dood (II)

Het socialisme is in verval en het gaat kenmerklijk op twee gedachten hinken, waarbij met principes en gevoel voor opportuniteit wel op een zeer merkwaardige wijze wordt gemarchandeerd. Enerzijds tracht men het volk (vooral de middenstanders) te lokken door te beweren, dat de klassenstrijd is afgeschaft, anderzijds speelt men de belangen van diverse bevolkingsgroepen tegen elkaar uit teneinde bij een bepaalde groep in het gevele te komen. Tegenover de middenstanders wordt de coöperatieve gedachte niet gepropageerd, doch geheel doodgezwegen. Tegenover de verbruikers wordt daarentegen dezelfde coöperatieve gedachte als een wondermiddel aangeprezen. Het hedendaagse socialisme is in tegenstelling tot vroeger, noch consequent, noch principieel. Het heeft zichzelf overleefd en het tracht slechts met allerlei lapmiddelen de aanhangers bijeen te houden. Op ons rust de plicht, vooral bij de komende verkiezingen voor de Provinciale Staten te wijzen op de talloze inconsequenties die de socialistische politiek heden ten dage kenmerken. Een ware volksbeweging wordt slechts gevormd door de politieke partij die niet de ene klasse boven de andere stelt, doch die samenwerking zoekt tussen alle lagen van de bevolking. Dit doet de V.V.D. en dit doen de socialistische persé niet.

Men waarschuwe daarom ons volk met klem tegen het zoete gefluit van de rode vogelaar.

Compliment

Onder het motto: „Ere wie ere toekomt” maken wij gaarne melding van het feit, dat thans door de minister van Verkeer en Waterstaat definitief met het Zondagsrijverbod voor automobilisten is gebroken. Wij hebben op deze plaats bij herhaling aan onze ontstemming uiting gegeven dat dit verbod tot dusverre nodeloos werd gehandhaafd. Reden temeer thans aan onze voldoening uiting te geven, dat de minister naar de critiek, van welke zijde deze dan ook is gekomen, heeft willen luisteren.

Nederland is hierdoor een klein stukje minder gevangenis geworden en het is voornamelijk voor de kleine man, die overdag zijn auto slechts als productiemiddel gebruikt, een ware uitkomst dat hij op Zondag van zijn vervoermiddel een vrij gebruik kan maken. Dat hij dit op een gematigde en gepaste wijze zal doen, daarvan zijn wij, gezien de hoge benzineprijzen en de overige aanzienlijke kosten, die het houden van een auto nu eenmaal meebrengt, stellig overtuigd.

Betaling van het Abonnement

Van degenen, die het abonnementsgeld voor het jaar 1950 nog niet voldeden, ontvingen we het gaarne vóór 25 Januari a.s. op onze giro-rekening. Mocht het op die datum niet in ons bezit zijn, dan zal er een kwitantie voor worden aangeboden, verhoogd met incassokosten.

Zoals men weet, bedraagt het abonnementsgeld f 7.50 per jaar, of f 1.90 per kwartaal. Ons gironummer is 245103, ten name van de penningmeester van de Stichting Vrijheid en Democratie te Amersfoort.

Indien men wil gireren, bespaart men zelf de incassokosten en men vereenvoudigt onze administratie!

Administratie
„Vrijheid en Democratie”

N.V. BOELE'S
 Scheepswerven en Machinefabriek
BOLNES

Nieuwbouw en reparatie

Plateelbakkerij „Zenith”, Gouda

vervaardigde reeds vele tegeltableaux, gedenkorden
 en asbakken voor jubilea en bijzondere gebeurtenissen

N.V. W. A. HOEK'S
 MACHINE- EN ZUURSTOFFABRIEK
 Hoofdkantoor en Machinefabriek
 te Schiedam.

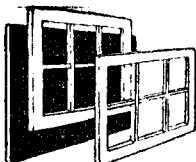
Compressors voor alle gassen en iederen druk.
 Installaties voor de bereiding van zuurstof, stikstof, enz.

N.V. Staalraadkabel- en Herculestouwfabriek

voorheen

J. C. DEN HAAN

GORINCHEM

 RAMEN
 IN TRILBETON
 NV BETON- & PLATENFABRIEK
 1/4 GEBR. MYNLIFF
 TELEFOON: 20539 - SLOETSTR. 6 - NYMEGEN

N.V. CORNs. SWARTTOUW'S STUWADOORS MAATSCHAPPIJ
Rotterdam

Lossen en laden van zeeschepen en alle verdere
 werkzaamheden.
 Opslag van alle soorten goederen.
 Het hoofdkantoor, Willemskade 21, verstrekt
 gaarne op aanvraag inlichtingen.

Bijkantoren te:
 AMSTERDAM - ANTWERPEN - GENT.

GERESERVEERD

J. en K. SMIT'S

**SCHEEPSWERVEN EN
 MACHINEFABRIEKEN**

KINDERDIJK

**DE ROTTERDAMSCH
 DROOGDOK MIJ. N.V.**

HAV BANK
 Schiedam

LEVENSVERZEKERING

AFDELINGSSECRETARISSEN:

Onze administratie is gaarne be-
 reid met U te spreken over de mo-
 gelijkheid van uitbreiding van onze
 lezerskring.

N.V. Nederlandsche
 Caoutchouc- en Gutta-
 Perchafabriek

v.h. Bakker & Zn.
 Ridderkerk

• **Technische
 rubberartikelen**

L. Smit & Zoon
 KINDERDIJK

*Baggermateriaal
 Zeesleepboten
 Passagiersschepen
 Machines
 Motoren
 Ketels*

N.V. SCHEEPSWERVEN
„PIET HEIN”
 BOLNES en PAPENDRECHT

DWARSELLINGEN 115 Meter
DROOGDOK 115 x 30 Meter

Daar gaat Nederlands voorhoede

Nu Nederlands Indië, Indonesië is geworden

(Ingezonden.)

Vrijdag 6 Januari woonde ik het vertrek van de Willem Ruys bij: de eerste Nederlandse mailboot na de overdracht der soevereiniteit.

Triestig joeg de kille regen tussen de loodsen op de Lloydkade door tijdens de embarcatie, maar bij het vertrek was de lucht opgeklaard; heider en vastomlijnd zagen we het grote schip zijn weg naar zee kiezen. Het leek symbolisch — afscheid en vertrek; een ogenblik van weemoed het een, een vastberaden stap in de toekomst het ander.

Daar gaan ze: Neerlands voorhoede, op weg naar het verre land, waar ze voortaan vreemdelingen zullen zijn. Van 't vertrouwen waarmee onze regering zo kwistig geweest is, geven ze 't meest ontroerende blijk door hun vrouwen en kinderen mee te nemen.

Wat gaan ze er zoeken, ver weg onder de meedogenloze tropenzon? Een aangenaam leven? makkelijk-verworven rijkdom? bevrediging van hun machtsgevoel? Ze zullen vreemdelingen zijn, waar ze vroeger tot de leidinggevende nationaliteit behoorden; hard moet er worden gewerkt onder moeilijke omstandigheden en ze weten dat ze zullen moeten rekenen en rekenen om rond te komen met het hoge salaris; want fantastisch stijgen de prijzen der eerste levensbehoeften en immer schaarser worden de importartikelen, die de West-Europeaan mede daartoe moet rekenen. Toch gaan ze, gedreven door een verlangen naar vrijer arm-slag, naar meer ontplooiingsmogelijkheid en groter verantwoordelijkheid dan het overvolle vaderland hun kan bieden. Zij volgen het instinct dat aan alle menselijke vooruitgang ten grondslag ligt.

* * *

Zij hopen ginds een toekomst op te bouwen voor zichzelf en hun gezin, maar tegelijk mag op hen de hoop rusten van het Nederlandse volk. Want nóg zijn er daar plaatsen te bezetten, nog worden er leidinggevende figuren gezocht op alle punten van het economische en culturele leven, alleen — het is niet meer

vanzelfsprekend, dat ze door ons Nederlanders bezet zullen worden.

Nóg varen de mailboten, maar als er geen passagiers meer zijn, zullen ze stil gelegd worden. Nóg vervoe-ren Nederlandse schepen de tropische producten naar onze havens en voeden de Nederlandse handel, nóg werken onze fabrieken voor de export op Indonesië en onze werven voor de scheepvaart. Een niet te stillen behoefte zal er zijn in de komende jaren aan Westerse producten, aan Westerse voorlichting en bedrijfsleiding; alleen — het is niet langer vanzelfsprekend dat Nederland het leeuwendeel daarvan zal fourneren.

„Nu zou ik er heen willen gaan”, zei mijn metgezel, een jeugdig man van middelbare leeftijd met een vooraanstaande positie in het vaderland. Het verbaasde mij enigszins: hij was zijn loopbaan op Java begonnen, maar ik meende te weten dat het noch wat betreft zijn werk, noch voor zijn gezin gelukkige jaren geweest waren. „Niet dat mijn werk mij niet meer boeit”, ging hij voort, „ik heb nog interessante jaren in

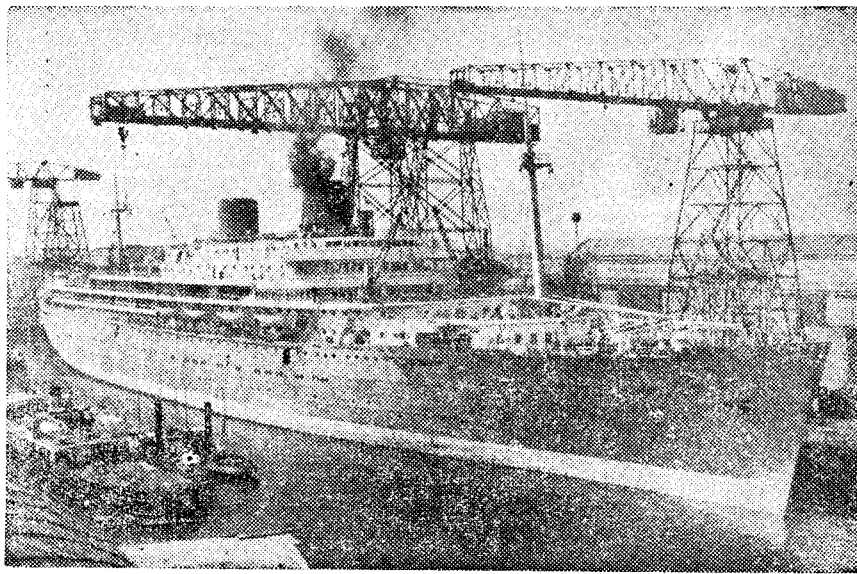
het vooruitzicht. Maar het is momenteel op een punt, waar ik het zou kunnen afsluiten en overdragen om daarginds opnieuw te beginnen. Familieomstandigheden maken het momenteel onmogelijk.....” „Maar misschien niet voor lang?” opperde ik. „Een half jaar, een jaar? maar het werk ginds moet nú aangevat worden — uitstel kan dat niet lijden.”

De stroom zal beginnen met zijn weg te zoeken door de oude bedding, een korte, een zeer korte tijd. Houden we de kanalen niet krachtig open, dan zullen ze wel dra dichtslippen en verzanden. Bezetten we de openstaande plaatsen niet, dan zullen anderen die innemen.

Geen overzees imperium, maar een nieuwe, levensmogelijkheid voor het oude Nederland kan er gewonnen worden, als we nú de moed en de ondernemingsgeest opbrengen.

Daar gaan ze! Neerlands voorhoede.

M. H. K.

Parlementaire flitsen

(Vervolg van pag. 2)

dier actie. Een Spaarwet is destijds ingediend en aangenomen. Een Spaarraad is ingesteld, maar het succes is tot nu toe, zoals onze woordvoerder aan de hand van de spaarcijfers aantoonde, wel zeer gering geweest. Het meeste succes — in aantal spaarders — heeft de jeugdspaaractie nog opgeleverd. Het ligt voor de hand, dat het hierbij echter gaat om in verhouding kleine bedragen. Hier is uiteraard, de opvoedkundige factor van meer belang. De heer Ritmeester betwijfelde echter of juist dit staats-taak was en of dit niet — en efficiënter — kon worden overgelaten aan de bijzondere spaarbanken, die op dit gebied haar sporen zeker reeds hebben verdiend.

Zo wordt door deze spaarbanken ook het schoolsparen bevorderd en dienaangaande verstrekte onze woordvoerder uit de gemeente, waarvan hijzelf burgemeester is (Den Helder) enige typerende cijfers: in 1946 werd in Den Helder aan dat schoolsparen meegedaan door 1739 kinderen, tot een bedrag van f 16.773, dit is f 9.67 per kind; in 1947 door 1968 kinderen, tot een bedrag van f 19.687, dit is f 10 per kind en in 1948 door 2012 kinderen, tot een bedrag van f 25.713, dit is f 12.80 per kind. In 1948 werden 73 spaarkisten daarvoor aangevraagd, in 1949: 80.

Het beste zal de spaarzin echter kunnen worden bevorderd door een zuinige financiële politiek van overheidswege en door een daarbij aansluitende vermindering van de belastingdruk. En ook van dat laatste is nog maar steeds weinig of niet sprake. Gezien de bescheiden wijzigingen, die de minister voorstelt te brengen in de inkomsten- en de loonbelasting, zal inderdaad de druk op de laagst aangeslagenen verminderen, maar zal deze tegemoetkoming weer teniet worden gedaan door de verzwaring der verbruiksbelastingen. Van noemenswaardige vermindering van de totale belastingdruk mag niet worden gesproken, maar toch zal het daarvan moeten komen, óók in het belang van de opvoering van de productie!

A.

deze Jongere

Is met U het nieuwe jaar ingestapt of misschien beter — ingeoliebold en -gebisschopt. En nu vanavond heeft hij een half uurtje genomen om de brieven, die hij gedurende de laatste week van het oudejaar uit den vreemde van vrienden kreeg toegezonden, eens rustig te lezen.

Daar ligt dan eerst een brief van een Zweedse boerenfamilie, daar ergens in Lapland, die hem enige jaren terug gastvrijheid bood en waar hij de hooitijd meemaakte. Een familie van harde werkers, voor wie de dag om vier uur begint en om elf uur eindigt. En die nu al weer gedurende enige maanden in de duisternis leeft, zwaar ingesneeuwd, maar die er toch de moeite voor nam, om door die sneeuw naar het postkantoor te stappen, om je haar „God Jul” toe te wensen. En achter je bureau met je stijve boord om droom je dan — even maar — weg naar dat prachtige land van meren en bossen. Maar je reist weer verder en staat plotseling in Parijs en daar wordt ergens een brief in

de brievenbus gestopt met bestemming Holland. Enkele woorden staan er maar in, die in al hun compactheid geestiger zijn en je meer amuseren dan de beste short story.

Maar je leest weer verder. En ernstige woorden staren je tegemoet van een vriend uit de goede stad Praag. En je ziet als je leest, de zorgen voor heden en toekomst op je afkomen en je voelt het verlangen naar betere tijden, waar al meer dan tien jaren op gewacht wordt. En beter dan door iedere wetenschappelijke ethnologische of sociologische verhandeling leer je door een simpele brief dat Praag en zijn inwoners tot het Westen behoren, ook al is het in de harde en niets en niemand ontziende greep van het Oosten. En je droomt onwillekeurig weg naar een avond om een vuur, een avond waarop je de geschiedenis van Marysa hoorde zingen en die besloten werd met een zware boom over democratie en dictatuur. Maar een zit er nu in het

leger, de tweede in een kogel-lagerfabriek en de derde wordt „heropgevoed”.

* * *

Maar je gedachten worden afgebroken door een Engelsman, die je waardig en correct zijn beste wensen aanbiedt. Alleen maar „all kind wishes for your health and happiness”. Niets meer en niets minder.

En dan ligt daar een brief uit de vrolijkste der vrolijke steden: Kopenhagen, de stad aan de Sont.

De stad die is als een moeder, die, ondanks haar grijze haren, haar kinderen hun plezier gunt en die zelf ook nog graag meedoet. Een stad die meer nog dan Parijs weet wat levenskunst is, omdat ze, ondanks haar vrolijke leven, gezond en levenskrachtig blijft. Een stad, die het koude van Stockholm en het warme van Parijs in zich weet te verenigen en toch haar eigen cachet weet te behouden. En zoals de stad is, zo is de brief uit die stad, opgewekt en vol levenslust.

* * *

En dan ligt daar nog een brief van een Fin, van een zwaarbepoofd mens, die twee malen de strijd tegen de Rus in de barre koude streed. Een religieus mens van weinig woorden. Een mens, die in zijn kinderjaren als hij ondeugend geweest was, reeds hoorde: „Als je zo ondeugend blijft dan komt de Rus om je mee

te nemen.” Zes mensen uit West-Europa zonden je hun beste wensen toe. Zes mensen die je toevallig leerde kennen en die je stuk voor stuk hogelijk ging waarderen. Zes mensen ook, die allen verschillend zijn, gelijk ook de muziek van Grieg en Dvorac, Sibelius en Ravel, Purcell en Debussy niet gelijk is. Maar óók zes mensen die in hun levenshouding en opvatting Europeanen zijn. Zes mensen die gelijkelijk bedreigd worden door een systeem dat het hunne niet is. Zes mensen, van wie één reeds de laars voelt, die hem vertrappen wil.

En door die ene brief, die je als een kostbaar souvenir bewaart, omdat ze de laatste kan zijn, leer je meer dan van honderd persverslagen over de zitting van de Raad van Europa; door die ene brief begrijp je waarom een Verenigd West-Europa nodig is. Dat het nodig is te beseffen dat het in Straatsburg niet gaat, niet mag gaan om socialisten, katholieken, Belgen of Noren, maar dat het gaat, moet gaan om West-Europeanen. Dat is de les van Praag. En je leest de heilwens uit de ijzeren stad, die eens de gouden heette nog eens over:

„Let us hope that in the midst of our families we shall be able to forget for a while all about the world situation and politics and that once the time will come, that there will be peace all over the Universe”.

A. D. OLESCENS.

„MET PERMISSIE”

Nederlandse Spoorwegen: kan dat nu niet?

Wij, Nederlanders, zijn sinds jaar en dag in de hele wereld beroemd om onze zindelijkheid. In verre werelddelen weet men over Holland te vertellen, dat men er de straten schrobt en dat schijnt dan wel het summum te zijn. Met dat al, en zonder een dergelijke reputatie, stellen andere volken, b.v. de bewoners van de Verenigde Staten, wier dollars wij in het komende reisseizoen weer in onze nationale zak hopen te steken, toch wel ietwat hogere eisen aan „het sanitair” dan wij in ons wereldberoemd zindelijk Nederland kunnen — of willen — bieden. En het komt me voor, dat we aan dit tere punt, en vanwege de begeerlijke dollars en vanwege onze eigen nationale zindelijkheid, toch wel eindelijk eens een beetje aandacht en een beetje geld mogen besteden. Of, om het dan maar zonder verdere omwegen te zeggen: Nederland heeft een deplorabel te kort aan W.C.'s, aan openbare wasgelegenheden en wat dies meer zij.

Laat ons eerst eens beginnen met de stations. Het Centraal Station te Amsterdam (uit den aard der zaak kan ik slechts een beschrijving geven van de „Dames”) telt zegge en schrijve, verdeeld over het hele station, één „Dames” met twee W.C.'s, waarvan één permanent buiten gebruik is. Het enige papier dat hier verstrekt wordt, zijn gestencilde vellen, afkomstig van de N.S. bureaux en voor het gebruik van deze gewoonlijk vuile, slecht geoutilleerde W.C. moet men 10 cent betalen aan een juffrouw die niets anders doet, en ook weigert iets anders te doen, dan die 10 cent op te strijken. Er is daar ook een tweetal — gewoonlijk vuile — wasbakken met uitsluitend koud water, zonder zeep en handdoek. Als men nu bereid is inplaats van 10 cent 25 cent te betalen en er heel erg vriendelijk om te vragen, ja, dan kan men, na een behoorlijke wachtperiode, een aftands stukje zeep en een vuile handdoek krijgen.

In het station Den Haag (Hollandse Spoor) is de situatie beslist vriendelijker, zij het dan nauwelijks beter. Hier is namelijk de tweede W.C. niet altijd kapot, er is weliswaar maar één wastafel, eveneens met zonder zeep en handdoek, maar aangezien de juffrouw hier menslievend en vriendelijk is, krijgt men hier veel vlugger een iets minder onguur stukje zeep en een iets minder vuile handdoek. Wat de papiersituatie betreft, Den Haag levert closetpapier — allerslechtste kwaliteit — en wel drie afgemeten en afgescheurde stukjes voor die 10 cent. Utrecht kent tweemaal twee W.C.'s, echter ook met slechts drie stukjes papier, in Rotterdam is de situatie ongeveer gelijk aan Den Haag, in Haarlem eveneens, Leiden is practisch gesproken alleen in uiterste noodgevallen te gebruiken, Leeuwarden (maar daar komen minder vreemdelingen) zelfs dan niet. In Hilversum (denk eens aan alle radio-zendstations waardoor Hilversum nogal wat stationsvertier heeft) kent één W.C. (sleutel vragen bij de uitgang) zonder papier, zonder wasgelegenheden, zonder wat dan ook, maar met een graad van vervuiling,

die we gaarne typerend voor het Arabische binnenland zouden willen noemen, maar die in werkelijkheid typerend voor Nederland is.

Tot zover de stations. En dan zijn we uitgepraat, want geen enkele gemeente in ons land heeft er ooit aan gedacht openbare W.C.'s en wasgelegenheden te bouwen. Daarvoor zijn dan zeker de warenhuizen en hotels en restaurants. Daar is dan inderdaad de toestand belangrijk beter en hygiënisch iets meer verantwoord, al kan het allemaal niet halen bij hetgeen men wat dit betreft in veel andere landen gewend is.

Ik herinner me mijn terugkeer „uit de oorlog” in Mei '45. We kwamen door Luxemburg en onze trein kon en mocht in het station Luxemburg geruime tijd stilstaan. Wie vier dagen en nachten in een goederentrein heeft gereisd, kan zich wellicht onze vreugde voorstellen (bovendien dan nog na vele jaren cel-„comfort” en twee D.P.-kampen zonder enig sanitair), toen wij in Luxemburg, zonder zelfs één dubbeltje op zak te hebben, gebruik mochten maken van die vorstelijke wasgelegenheden: een droom van zwart en geel marmer, van verchromde warme handdoekenrekken, van warm water, goede zeep en goe-

de, schone handdoeken. En dit, waarde lezer, was er nog allemaal in Mei '45, niettegenstaande vijf jaren oorlog en roof. Het was er, omdat het er vóór die oorlog was, als iets vanzelfsprekends, als iets dat hoorde bij de beschaving van de beschaafde mens, landgenoot en vreemdeling. En Luxemburg is toch maar een klein landje en de stad Luxemburg toch maar een kleine stad en het station niet zo heel groot.

Ik herinner me ook, lang, lang vóór de tweede wereldoorlog — in feite, heel kort na de eerste — een aankomst aan het station Bazel, waar men zomaar een compleet bad kon nemen en waar alles aanwezig was dat men voor de ware badvreugde zou kunnen eisen. En Zwitserland is toch maar een klein land, edoch, een land met een vreemdelingenindustrie.

En ik behoef maar te denken aan elke kleine stad in Engeland — over Londen wil ik het hier dan nog niet eens hebben — waar overal openbare en uitmuntend ingerichte en keurig bediende wasgelegenheden zijn voor de gewone mensen, die daar, à raison van één enkele penny, gebruik van kunnen maken waar en wanneer zij daar behoefte aan hebben, en waar het altijd kraakhelder is.

En dan herinner ik me ook opeens — en dan houd ik op met dit soort herinneringen — de Koloniale tentoonstelling in Parijs, anno 1931, afdeling Nederland: een fantastisch mooi paviljoen, tot barstens toe gevuld met kijkgrage vreemdelingen, en ergens, heel moeilijk te vinden, één heel klein hokje — met het typisch Hollandse haakje op de niet geheel sluitende deur — zonder papier (vóór de oorlog), zonder zeep (vóór de oorlog), zonder handdoek (vóór de oorlog) en met het gebruikelijke Hollandse fonteintje, groot

genoeg om er een kanarie in te wassen.

Wat ik me beslist niet herinneren kan is: in één enkele wagon van de Nederlandse spoorwegen: papier, water, zeep of handdoek. En ik heb me al zo vaak afgevraagd waarom dat in andere landen wel kan. Het antwoord is natuurlijk: wij hebben de reputatie van zo zindelijk te zijn. Dat is blijkaar voldoende.

ELKA SCHRIJVER.

„Vrouwen in de V.V.D.”

Daar niet iedereen ervan op de hoogte blijkt te zijn, vermelden wij hier nog eens het bestuur van deze organisatie, (waarvoor de vrouwelijke partijleden geen extra contributie betalen):

Dagelijks Bestuur.

Presidente: lid van het Dagelijks Bestuur van de partij: Mr. E. A. J. Scheltema—Conradi.

Bestuursleden: leden van het Hoofdbestuur van de partij: S. A. Th. Goudswaard—Knipscheer, C. Stemler—Tjaden; lid van de Tweede Kamer: A. Fortanier—de Wit.

Secretaresse: Joh. H. Springer, Alexanderstraat 16, Haarlem.

Algemeen Bestuur.

Bovengenoemden benevens een vertegenwoordigster van iedere centrale, gekozen in een algemene vergadering van de betreffende centrale.

Thans zijn deze centrales als volgt vertegenwoordigd:

Centrale Groningen: Dr. M. Hartgerink—Koomans, Ubbo Emmiusstr. 34, Groningen;

Centrale Leeuwarden: H. C. Sissingh—Stark, Willemskade no. 28, Leeuwarden;

Centrale Assen: T. Kuipers—Meester, Emmastraat 96, Mep-pel;

Centrale Zwolle: D. J. Hoffmann—Niekerk, Ceintuurbaan no. 2, Deventer;

Centrale Nijmegen: A. Bergman—Feenstra, Dommer van Poldersveldtw. 1, Nijmegen;

Centrale Arnhem: A. H. Spanjaard—Stein, Kortenburg 5, Renkum;

Centrale Zuid: (N.Br. en Limburg) Mr. M. H. J. de Menthon Bake, Baronielaan 44, Breda;

Centrale Utrecht: J. L. Redeke—Hoek, (aftredend) Will. van Noortstr. 59bis, Utrecht;

Centrale Haarlem: Joh. H. Springer, Alexanderstraat 16, Haarlem;

Centrale Den Helder: M. Visser—Bakker, Heerenbosch E 85, Schagen;

Centrale Leiden: F. T. van der Torren—Veendorp, Noordeinde no. 118, Waddinxveen;

Centrale Dordrecht: M. v. Dijk, Dam 33, Arkel;

Centrale Rotterdam: N. Bontenbal—Romeyn, Statensingel no. 32b, Rotterdam;

Centrale Haag: M. van Alphen—Oudendijk, v. Stienhovenstr. 21, Den Haag;

Centrale Amsterdam: G. Wijsmüller—Meyer, Nassaukade no. 125, Amsterdam;

Centrale Zeeland: T. Pilaar—Gaarlandt (waarnemend), Kloc-tingseweg, Goes.

eigenwijze liedjes

DE TWEE JONGE GELIEVEN ...

Zij zijn de twee jonge gelieven
Van deze merkwaardige tijd,
En beiden hun jeugd en hun jonkheid
Al lang voor hun achttiende kwijt;
Zij zijn al zo hard als twee bikkels
In zaken en zakelijkheid,
En net als het proza van Vestdijk
Verstrakt in de realiteit.

Zij hebben geen huis om te wonen,
Maar wensen géén hut op de hei
En ook geen poëtisch verzinsel
Van nestjes met eitjes in Mei;
Zij willen een flat met een douche-cel,
Twee kamers, een keukentje — uit!,
En daarin twee werkende mensen
Inplaats van een bruijom en bruid.

Zij klitten ook niet aan elkander,
Zij fietsen en lopen steeds los
En zitten volkomen koelbloedig
Op bankjes en zo in het bos;
Zij zullen te goeder tijd trouwen —
Concessie aan pa en aan ma —
En daarna uitsluitend verkeren
Met lui van de P. van de A.

Zij zijn het stel jonge gelieven,
Dat ons thans als tijdsbeeld verblijdt;
Maar WIJ, de papa's en de opa's,
WIJ schiepen het beeld EN de tijd!
Wij lieten aan hen slechts een wereld
Van puin en van rommel en schijn,
Om daarin in jeugd en in jonkheid
Twee jonge gelieven te zijn...

Brammetje.

N.V. Lijm- en Gelatinefabriek

„Delft”

Fabrieksmerk TWEE TORENS

Tel. 106-363 — Delft

HET CULTURELE LEVEN TEN PLATTELANDE (I)

Fanfare- en harmoniegezelschappen zijn kostbaar!

Hun betekenis is groter dan alleen maar vermaak

Hoe levendig herinner ik me de uren, die ik als 15-jarige knaap doorbracht in het portaal van het verenigingsgebouw van de plaatselijke fanfare; hoe duidelijk staat me voor de geest wat ik daar in dat koude, tochtige portaal als jongen doorleefde en beleefde op de lange winteravonden, als „de muziek” repeteerde. Het was daar, dat ik voor het eerst van mijn leven hoorde, dat sommige blinden bij het horen van muziek kleuren zien. Blinde Toon, een bekend dorpsfiguur, hartstochtelijk liefhebber van muziek, ontbrak bijna nooit in het portaal, als de muziek repeteerde. Bij een van die gelegenheden vertelde hij me, dat hij kleuren zag. „Nu is het blauw, maar het wordt langzamerhand groen... neen het gaat over in felrood...” zo sprak hij, toen de muziek een fantasie naar de opera van Faust (Gounod) speelde. Wanneer het niet al te koud was, luisterden wij op straat en dan waren er verscheidene dorpelingen bijeen, jongens en mannen en werd er onder het spelen zacht of in het geheel niet gesproken. Nu, na jaren, herinner ik mij dit alles levendig en trek daaruit de conclusie, dat deze repetitie-avonden van de dorpsfanfare sterker indruk op mij — en wellicht niet op mij alleen — maakten, dan een gewone ontspanning vermocht zou hebben. Waarom ik dit alles hier zo vertel? Op oudere leeftijd heb ik meermalen de ervaring opgedaan, dat buiten de dorpsbevolking — en ook wel binnen haar kring — een niet geheel juiste opvatting heerst van de betekenis van plaatselijke muziekgezelschappen voor de samenleving en haar cultureel leven. Maar al te dikwijls beschouwt men zo'n muziekgezelschap als een voor feesten en ontspanning wel aardige vereniging, maar daar houdt het dan mee op. Wat zou het dorpsleven zijn zonder een muziekkorps? Die vraag wordt meestentijds gesteld met op de achtergrond de gedachte: hoe zouden wij feesten kunnen, als er niet een vereniging van jongens en mannen bestond, die op zulke dagen haar eigen plezier grotendeels offerde voor anderen. Want, lid van een muziekkorps zijn betekent in een dorp: op feestdagen blazen en nog eens blazen, terwijl anderen hossen en dansen, drinken en eten, spelen en ringrijden. Misschien zijn er zulke korpsen onder de honderden en nog eens honderden fanfare- en harmoniegezelschappen, die ons land telt. Maar ik meen, dat hun betekenis ver uit gaat boven die van amusement-biedende verenigingen.

Naar het concours

Dat er talrijke plattelanners zijn, die hún muziekkorps met andere oren beluisteren, blijkt uit meer dan één feit. Men denke hierbij aan de spanning die in een dorp kan heersen, als „de muziek” naar een concours gaat! Nog herinner ik mij, hoe men in ons dorp en in naburige plaatsen op zulke dagen elkaar vroeg: „En hoe zou de muziek het er vandaag afgebracht hebben? Zijn de duiven al thuis (men had n.l. duiven meegenomen om snel de uitslag over te brengen naar de wachtenden thuis) en welke prijs hebben ze?” En als het bericht dan gekomen was: De eerste prijs met honderd en zoveel punten, met ereprijs en directeursprijs, wel, dan was het dorp te klein!

Dan werd des avonds de muziek afgehaald en had soms diep in de nacht een feestelijke ontvangst plaats.

Ik denk hier ook aan de jongens en mannen en vrouwen — maar de laatsten luisterden in ons dorp meer van verre! — die gedurende de repetities de vorderingen aanhoorden en aan al die luisteraars, die op de generale repetitie naar het andere eind van het dorp trokken, waar de muziek stond.

Ik denk aan de concerten in de zomer en de uitvoeringen in de winter, evenementen in de dorpsamenleving, die meer betekenden dan enkel ontspanning en afwisseling van het doorgaans rustige leven.

Ik durf verzekeren, dat voor vele dorpelingen „de muziek”, wanneer zij onder goede leiding stond, minstens, zo niet meer betekende, dan het Concertgebouworkest voor zijn bezoekers (sters).

Het goed geleide muziekkorps geeft een muzikale opvoeding, niet alleen van de muzikanten zelf (en dat moge op zichzelf al niet onderschat worden) maar ook van de niet-uitvoerenden.

Het artikel „Van een gevraagd ontslag, dat niet verleend werd” in ons vorige nummer, was geschreven door onze gewaardeerde medewerker J. van Mourik.

De titel boven deze bijdrage is misschien niet helemaal goed gekozen, want het is mijn bedoeling in deze en volgende artikelen enkele beschouwingen te wijden aan bepaalde facetten van het maatschappelijk leven ten plattelande en meer in het bijzonder aan wat op het terrein van wetenschap, kunst en ontspanning onze plattelandbevolking zelf presteert of geboden wordt. En zelfs deze beperking belet mij nog volledig te zijn. Intussen zal ik maar hopen, dat de niet-geheel juiste titel toch grotendeels de inhoud van hetgeen volgt, dekt. Ik durf dit temeer, omdat, naar de opmerking van wijlen Prof. Huijzinga, het woord cultuur in het algemeen gebruik weinig misverstand scheidt. „Men weet ten naastenbij wat men er mee bedoelt”.

Het zou interessant zijn na te gaan, welke verzoekplaten de plattelandbevolking aan de radio-omroepverenigingen vraagt en hoeveel no's daarvan muziek ten gehore brengen, die de dorpelingen kennen van hun eigen muziekgezelschap. Wanneer een fanfare en harmonie zo gelukkig is geleid te worden door een zeer bekwaam musicus, dan gaat er enorme invloed van hem uit op het gehele muziekleven in het dorp, meestentijds in een gehele omgeving, daar goede dirigenten ongeveer avond aan avond bezet zijn met de leiding van korpsen uit de naburige plaatsen.

Prima dirigenten

Ik wil het hier niet hebben over de eisen, te stellen aan een goede dirigent, maar zeker is, dat verscheidene eenvoudige oud-muzikanten het door noeste ijver en aangeboren muzikaliteit tot prima dirigenten gebracht hebben, leiders van korpsen, die op concoursen in het buitenland van zich deden spreken. Deze dirigenten leren de muzikanten niet alleen de noten spelen, maar geven hun ook inzicht in de muziek, leren hun muzikanten een muziekstuk verstaan. Van de diri-

genten, die ik in mijn leven ten plattelande ontmoette, herinner ik mij er een paar, die tijdens de repetities op een voor de eenvoudige blazers bevattelijke manier vertelden van de figuren in de opera Faust, Carmen, enz., enz. Dat zo iets van ontzaglijke betekenis is voor de verheffing van het culturele peil der eenvoudige jongens en mannen: fabrieks- en landarbeiders, boerenzoons, enz., behoeft nauwelijks betoogd.

Het was ook een van deze dirigenten, die al jaren geleden begon met het geven van z.g. jeugdconcerten in een naburig dorp. Men had daar de gewoonte om na de uitvoeringen voor donateurs en andere volwassenen, ook een middag te organiseren voor de dorpsjeugd. Hierbij verleende het onderwijzend personeel medewerking door te zorgen voor toezicht (dat tijdens de muziek helemaal niet nodig was, zo luisterden de jongens en meisjes naar „onze” muziek) en wat toneelstukjes in de pauze.

Nog onlangs las ik, dat een andere, reeds jarenlang werkzaam zijnde dirigent, begonnen is met het geven van toelichtingen bij de uit te voeren muziek aan het publiek tijdens de winter-uitvoeringen. Ook dat is een verheugend teken! In onze steden — en gelukkig meer en meer ook op het platteland hebben wij de jeugdconcerten, die, ik wil het hier graag opmerken, van ontzaglijke betekenis zijn voor de vorming van onze opgroeiende jongeren. Inderdaad, deze richting moet het uit.

Mooi A.V.R.O.-werk

Van belang is ook de uitzending van het A.V.R.O.-fanfare-gezelschap, dat sinds enkele maanden een programma van twintig minuten verzorgt. Dit prima gezelschap onder leiding van Jan Zwagerman, voert goede fanfare-muziek uit en de keuze der nummers is voortreffelijk!

De N.C.R.V. en K.R.O. en V.A. R.A. laten af en toe gezelschappen voor de microfoon komen, hetgeen natuurlijk ook van bijzondere betekenis is, daar het onwillekeurig andere korpsen animeert. Toch meen ik, dat de werkwijze van de A.V.R.O. een nog grotere betekenis heeft: immers een uitstekend korps onder bekwame leiding geeft hier eigenlijk les op grote schaal! Een wat uitvoeriger toelichting bij de uit te voeren nummers zou zeer toegevoegd worden.

Het is mij bekend, dat zeer velen naar de interessante causerieën van dr. Peter van Anrooy luisteren, als hij spreekt in de rubriek: „Inleiding tot Muziekbegrip.” Maar dikwijls denk ik, al luisterende naar zijn uiteenzettingen, „hoe jammer is het toch, dat wij in Nederland niet iets dergelijks hebben voor onze muzikanten, leden van fanfare- en harmoniegezelschappen!”

Wat dr. van Anrooy doet voor het meer ontwikkeld publiek op het terrein van de muziek, moest ook gedaan worden voor hen, die wellicht nooit de concerten van onze orkesten in de grote steden zullen bijwonen.

Het ware te hopen, dat een van onze radio-omroepverenigingen er toe overging om voor de beoefenaars van de blaasinstrumenten een reeks causerieën met muzikale toelichting te organiseren.

Zij verdient het

Het komt mij voor, dat onze plattelandbevolking, die voor de welvaart en het gehele maatschappelijke en geestelijke leven onzer bevolking van niet te onderschatten betekenis is, het verdient, dat men een behoorlijk deel van de zendtijd voor haar culturele ont-

wikkeling beschikbaar stelt. Men versta mij goed: ik bedoel, dat naast de uitzendingen, die speciaal gericht zijn op volksontwikkeling, programma's zullen worden samengesteld, welke voornamelijk afgestemd zijn op de bijzondere behoeften van het platteland.

Onlangs vernam ik, dat bij de A.V.R.O. plannen bestonden de Dinsdagmiddaguitzendingen voor 't platteland af te schaffen (om 12.33 uur). Gelukkig zie ik, dat dit voor-nemen nog niet uitgevoerd is! Het zou uitermate jammer zijn, als men een zo mooie gelegenheid om speciaal iets voor onze plattelandsbevolking te doen, ongebruikt liet. Men vergis zich vooral niet in de mentaliteit van de plattelandsbevolking, die nu eenmaal niet snel naar de pen grijpt om onze Omroepverenigingen te schrijven! Maar geluisterd wordt er naar dergelijke uitzendingen! En zeker, als de radio-omroep al haar krachten in dienst stelt om van deze uitzendingen iets goeds te maken!

Ten slotte nog dit. Muziekgezelschappen zijn kostbare verenigingen. Zij hebben subsidie nodig; niet altijd kunnen leden en donateurs, bazars en concerten de hoge kosten bijeen brengen. In vele gevallen zal een beroep op het gemeentebestuur noodzakelijk zijn. Laten we hopen, dat de Raadsleden doordrongen zijn van de grote betekenis van een goed muziekgezelschap en bij het bepalen van hun stem voor de subsidie dit zonder enig bezwaar kunnen doen. Ons platteland zal er wel bij varen!

v. Mourik.

Burgerplicht

(Ingezonden)

Een van de „paar eenvoudige wensjes voor mij zelf dit jaar”, welke in nr. 91 „Deze burger” openbaar maakte, was: Lid van de Provinciale Staten.

Dit had „Deze burger” zeker niet moeten wensen; zelfs niet bij wijze van lichte spot. Naar mijn mening althans.

Ik zie de zaak zo, dat ons land verschillende colleges van bestuur heeft, waarin de medewerking van de bekwaamste burgers wordt gevraagd. Deze worden door middel van verkiezingen uitverkoren. Het spreekt echter vanzelf, dat de bekwaamsten in hun dagelijks leven reeds met arbeid worden overladen; en dat zij bij dit werk zoveel ervaring en kennis (ook mensenkennis) opdoen, dat zij ook hierdoor bij uitstek verkieslijk zijn om te worden geroepen tot het bestaan van de bestuurders in de verschillende openbare lichamen.

Het is hierom n.l. niet anders dan burgerplicht, wanneer deze verkieslijken zich door hun overmaat van arbeid niet laten weerhouden zich verkiesbaar te stellen voor Provinciale Staten en Gemeenteraad. Deze colleges hebben geen behoefte aan mensen, die er graag inzitten; maar veel meer aan personen, die zoveel arbeid verzetten, dat zij liever niet ook nog tot het vervullen van die plicht worden geroepen, omdat de vervulling hiervan hun zo uitermate zwaar kan vallen.

De zaak voor te stellen, alsof het zou gaan om een soort crebaantje, gelijk „Deze burger” gekscherend doet (en met hem helaas velen), acht ik verderfelijk. Het is meer dan tijd, dat ook te dezer zake de geest worde „vernieuwd”, en dat men gaat vooropstellen, dat juist de bekwaamen tot dure plicht hebben zich voor dit werk „in het algemeen belang” op te offeren, en een candidatuur moeten aanvaarden.

v. L.

AMY GROSKAMP-TEN HAVE OVER:

ALWEER EEN NIEUWE BOND!

Niemand kwam op het idee

Ik was er zo vol van dat ik er tegen iedereen over wou praten maar — niemand wilde naar me luisteren.

Hebben jullie het al gehoord, vroeg ik op de verjaarsvisite, van die nieuwe Bond?

Hou op alsjeblieft —! riep de gastvrouw lachend. Heb je niets anders te vertellen. Wat kan ons nou een of andere oude zanik bond schelen —! Hier — vul liever een formulier in voor onze volgende bridge drive. De prijzen zijn knâl en er is een souper na afloop en...

Ik kan niet bridgen.

Een hoongelach ging op. Niemand geloofde het.

Het is heus waar: ik heb nooit de tijd kunnen vinden om het te leren.

... Hebben jullie al gehoord van de nieuwe Bond? vroeg ik aan twee jolige echt)paren die ik tezamen aantrof in de stad. Het idee ervan komt uit Engeland...

Vertel es gauw —! riepen de vrouwen, is het wat leuk?

Ik schepste adem. Het Leger des Heils — begon ik.

Een koor van uitroepen belette me het verder spreken. Het Leger des Heils — ben je nou helemaal —! als je nog es wat hebt —! dat is toch niks voor jou?

Nou — nou — baste een van de mannen, het is een prachtige instelling hoor —! en ze doen machtig veel goed — daar niet van. We geven d'r ieder jaar an...

... Wij ook — we doen altijd een kwartje in de kerstpotten, nietwaar Suus? viel zijn vrouw hem in de rede

... maar... e... van dat Haleluja-gedoe moeten we niks hebben besloot hij.

Schei uit —! proeste Suus ik zie me al met zo'n gekke kiep op —!

Maar jullie weten nog niet eens wat de Goodwill Bond eigenlijk is —! riep ik boos.

Hè schei nou uit met dat vervelende gedoe en ga gezellig mee eten.

Ik ben niet meegegaan.

Die nacht had ik een droom. Ik zag een oude moede vrouw zitten aan de rand van een diepe afgrond. Wanhopig staarde zij in het duister en zij leek ingespannen te luisteren naar onheilspellende geluiden die uit de verte tot haar kwamen. Op haar rug wickten twee hoge blanke vleugels omhoog en de ene heette Geloof en de andere Goodwill.

De machtige vleugelslag van deze twee zou in staat zijn haar over de donkere dreiging van het naderend gevaar heen naar de lichtende verten aan de kim te dragen zo zij slechts wilde. Maar zij scheen zich niet bewust te zijn van de macht, die haar was geschonken en bevangen door angst VERGAT ZIJ TE WILLEN... arme Moeder Aarde —!

En toen zag ik de Jeugd en de jeugd had vele verschillende gezichten. Ook zij schenen naar iets te luisteren. IK wilde hun vertellen van de Bond van Goodwill, maar ergens was een draaiorgel dat schetterende jazz-muziek speelde en wij konden elkaar niet verstaan.

En wat is nu eigenlijk die Goodwill Bond? Wat is Goodwill —?

Goodwill, zegt het woordenboek, betekent cliëntèle of klandizie, maar dat is niet helemaal juist, want klandizie is het gevolg van goodwill maar kan er niet mede worden vereenzelvigd. Goodwill is het vertrouwen dat anderen in ons stellen, de som van onze morele, geestelijke en financiële waarde in de ogen van anderen, het crediet dat wij bij anderen genieten.

De Engelse League of Goodwill bestaat al langer, maar is als zodanig ten onzent pas einde '48 opgericht. Het doel van de League is om over de hele wereld een grote machtige goodwill te scheppen onder alle mensen ten opzichte van elkaar, een onbevooroordeelde instelling van mens tegenover mens, een vertrouwen dat ver uitgaat boven alle grenzen en nationale verschillen.

* * *

De League of Goodwill is niet anders dan een kruistocht van alle mensen naar alle mensen, ongeacht rang, stand, godsdienst of ras. Het motto is „van wat ik heb geef ik” en het doel is individueel mee te helpen aan het tot stand komen van een betere wereld.

Zegt U niet te gauw: dat is niets

voor mij —! Iedereen kan lid worden: arm en rijk, oud en jong, kerke-lijken en ketters. Neen —! U hoeft er helemaal geen Heilsoldaat voor te zijn. Reeds vanaf een gulden per jaar kan men lid zijn. Het enige dat men op zich neemt, is het welbevuste verspreiden van vriendelijkheid in de eigen onmiddellijke omgeving en daar buiten en waar mogelijk praktische hulp te bieden in noodgevallen.

Byron heeft gezegd: „het geluk werd als tweeling geboren — wie het deelachtig wil worden, moet het delen.”

Ook de Goodwill werd als tweeling geboren: één-persoons Goodwill is steriel. De Goodwill Bond wil een sterk en vitaal tegenwicht vormen tegen de na-oorlogse zelfzucht en onverschilligheid en het wantrouwen uit vijandschap geboren. Niet iedereen kan kleren en speelgoed inzamelen, niet iedereen kan er daadwerkelijk op uit trekken om de hand aan de ploeg te slaan, maar één ding is er, dat we allemaal kunnen doen en waaraan noch de huismoeder, noch de zakenman of de arbeider, noch de scholier, de zieke of de thuis zittende zich kan onttrekken: het welbevuste verspreiden van vriendelijkheid — zo maar doodgewone vriendelijkheid!

Als wij hiermede eens begonnen in onze eigen onmiddellijke omgeving?

Als we eens... ons afwenden om op een snauwerige geprikkelde toon te spreken.

Als we eens... wat belangstelling trachten aan te kweken voor de moeilijkheden, die niet de onze zijn — als we eens wat meer moeite deden anderen beter te begrijpen... als we eens... zouden willen aannemen dat anderen het meestal zo veel beter bedoelen dan zij het zeggen en bovenal... als wij eens onszelf rekenschap ervan gaven hoe vaak er hunkerend smartelijk en wanhopig wordt gewacht op dat éne woord van aanmoediging, lof of vergiffenis dat wij nimmer spreken.

* * *

Ik zou ook best wat willen doen! zeggen zovelen, maar voegen zij er dadelijk bij: wat kan je nou als enkeling beginnen —?

Tot al dezulken — en dat zijn er veel meer dan wij menen — zou ik

slechts twee woorden willen zeggen: DOE DIT —!

De Bond van Goodwill is een onafzienbaar arbeidsterrein, want de hele wereld is zijn werkterrein. Hoeveel ongebruikte energie — hoeveel goede wil en opofferingsgezindheid gaan er niet dagelijks te loor, omdat de mens gevangen blijft in de ego-centrische sfeer van het eigen belang.

Zoals het brood gekneet, het graan gedorst en de akker omgeploegd wordt, zo moet de ziel der volkeren ontvankelijk worden gemaakt. Dit proces gaat niet met schokken en donderslagen, maar is een mierenarbeid van miljoenen.

Het doel wordt niet bereikt door van boven opgelegde decreten, door dwang, terreur en angst-psychose, die van buitenaf trachten te bereiken wat slechts organisch van bin-

nen uit vermag te groeien, gevoed door een oneindige Goodwill onder de mensen, een Goodwill die bestaanbaar is, alle belangen tegenstrijdigheden ten spijt.

Wees ook een mier —! Help ook mee dragen. Help mee bouwen!

Van iedere twee Nederlanders behoort er één lid van de Bond van Goodwill te zijn! Een briefkaart aan de Kapitein Bosshardt van het Hoofdkwartier van het Leger des Heils te Amsterdam en — gij zijt die ene —!

Doe het nu dadelijk even, want ...gij wilt toch niet die „andere” zijn?!

Grijp die kans om iets te doen voor de mensheid.

Het is niet moeilijk — het is niet kostbaar — en het is zo bitter nodig.

Nog is het tijd.....

Allerhande

Regering

Het voornaamste bezwaar tegen het huidige beleid van de regering is echter, dat er geen sprake is van een gecoördineerde en synthetische algemene economische politiek.

(De Nieuwe Eeuw.)

Van holbewoner tot Europeaan

De mens was holbewoner, eeuwen en eeuwen geleden. Een grommend dier, bedacht alleen op eigen behoud. De holbewoner werd lid van een stam, van een kleine gemeenschap. Die gemeenschap werd een dorp, een stad en die steden sloten zich aaneen tot landjes, over welke afmetingen wij tegenwoordig nog slechts kunnen glimlachen. Kijk naar ons land: uit de stammen der Germanen groeiden in tien eeuwen graafschappen, hertogdommen, en nog vijf eeuwen later sluiten die zich aaneen tot een republiek en nog vijf eeuwen later, dat is in onze dagen, zien wij dit land contacten leggen met België, met Luxemburg, en we horen ook al van Fritalux en Finebel en andere schone contaminaties, we horen van een Verenigd Europa. U kunt de schouders ophalen, accoord. Maar wij wijzen op het uitermate trage tempo, dat voor deze ontwikkeling nu eenmaal nodig is: vijf eeuwen om van een aantal miniatuurstaatjes een krachtige Republiek der Verenigde Nederlanden te maken, vijf eeuwen daarna om te komen tot internationale samenwerking. En dan zeggen wij: er gloort een licht.

(„Op Eigen Terrein”, personeelsorgaan van de Unilever.)

D.P.'s

Tracht U dat eens in te denken, wat het betekent jaar in, jaar uit te leven in een kamp, misschien nooit geweten te hebben wat een huis, een gezin, een werkkring betekent, nooit alleen te zijn, nooit rust te hebben of werkelijke vrijheid, geen eigen bed, geen eigen stoel of tafel of kledingstuk.

Dat zijn de D.P.'s, de zelfkant van Europa, die, door de oorlog op één hoop gedreven, nu een onoplosbaar probleem vormen, mensen, waar veelal weinig menselijks meer in is overgebleven, maar die desniettemin zijn: mensen.

(„Raad en Daad”, orgaan van de Unie van Vrouwelijke Vrijwilligers.)

Nieuw doel

De Nederlandse Krijgsmacht heeft een nieuw doel gekregen.

Zij vormt thans een deel der Krijgsmacht ener grote Unie van volkeren, wier beschaving en levenshouding — bewust of onbewust — steunt op het fundament dat in de Kerstnacht is gelegd.

Voor het behoud der waarden die voor al deze volkeren het leven waard maken om te worden geleefd, behoeven onze strijdkrachten niet alleen wapenen, geoefendheid en moed, maar ook een wapenrusting des geestes, een geloofsovertuiging, waarop de ideologie van de tegenstander afstuit.

(Luit.-Generaal Calmeyer in „Het Lichtspoor”.)

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Een mooie muzikent....

Pag. 5

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Mobilisatie van alle kracht!

Dezer dagen vervulden wij voor één van de afdelingen van onze partij een spreekbeurt. Daarbij kwam uiteraard ook het Indonesische probleem ter sprake. Wij gevoelden er behoefte aan 't standpunt van onze vertegenwoordigers in Eerste en Tweede Kamer uiteen te zetten en te verduidelijken. Verscheidene van de toehoorders gevoelden zich gedrongen hun mening daar tegenover te stellen. De gedachtenwisseling was soms scherp, wat te begrijpen is bij een onderwerp, dat zozeer de gemoederen beheerst; de discussie duurde ook lang — eerst het verplichte sluitingsuur kon ons dwingen er een einde aan te maken. Tenminste officieel want daarna zijn wij met enige „officials" van de bedocde partij-afdeling en van de centrale waartoe zij behoort, nog geruime tijd bijeen geweest. En dan beleefte men de goede momenten, waarin men wederzijds onomwonden uit kan spreken wat op het hart ligt. Dan heeft men als volksvertegenwoordiger ook de beste gelegenheid te horen wat onze mensen bezighoudt. Dan komt men ook tot waardering van de standpunten in deze zin, dat men beseft wat de mensen beroert, wat hen emotioneert en wat hen drijft om in een bepaalde zaak een bepaald standpunt in te nemen. Dat zijn inderdaad de goede momenten, want dan beseft men welke goede waarden zoveel van de strijders uit onze gelederen in zich dragen. Wij hebben er behoefte aan dit ook eens op deze plaats te zeggen.

In zulke gedachtenwisselingen wordt ronduit gezegd waar het op staat. Daarbij heeft ons één aspect getroffen, dat naar onze mening eens wat uitvoeriger moet worden beschouwd.

De gang van zaken met betrekking tot de Indonesische kwestie is voor velen teleurstellend geweest. Wij stellen vast, dat zij, die van oordeel zijn, dat de resultaten van de Ronde Tafel Conferentie verworpen hadden moeten worden, er zo over denken. Maar evenzeer is dit het geval met velen van hen, die hebben gemeend, dat ondanks alle hoogst ernstige bezwaren, die zij tegen de regelingen gevoelden, deze niettemin mbesten worden aanvaard. En nu treft het, dat bij bovenbedoelde gedachtenwisseling naar voren kwam, wat wij ook al meer hebben vernomen. Namelijk, dat nu de Indonesische kwestie geregeld is zoals zij geregeld is, men zijn politieke activiteit verder wel kan staken. De één denkt er zo over, omdat hij meent, dat de zaak afgedaan is, bij de ander zit het dieper. Die gevoelt zich na jaren van strijden voor een andere oplossing teleurgesteld over de afloop en vraagt zich af, wat voor nut al zijn werken heeft gehad en wat voor nut hij verder nog zou kunnen stichten. Waarbij hij dan moedeloos tot de conclusie komt, dat al zijn werken niets heeft geholpen en dat hij er even goed uit kan scheiden. Welk uitscheiden dan met weinig gunstige gedachten over de politiek en de politici gepaard gaan.

Deze en ook andere gedachten treft men bij menigeen aan. Dat kunnen wij ook ten volle begrijpen, want de gevoelens, die deze mensen hebben, kennen wij zelf ook. Maar wij zijn toch tot de conclusie gekomen, dat wij moeten blijven staan. Daarvoor zijn verschillende motieven, waarvan wij er een enkele naar voren zullen brengen.

In de eerste plaats is onze taak met betrekking tot Indonesië niet afgelopen. Daar is een jonge staat, waarmede wij door Unie-verband verbonden zijn. „Wij, voor ons, moeten de dingen op lange termijn kunnen zien, en, met de soevereiniteit, ook ons vertrouwen schenken, en onze vriendschap, zoals een meer ervaren en hulpvaardige broer", zo zeide ons onze Koningin aan de vooravond van Kerstmis. Hierin ligt de kern. Wij moeten „bij dag en nacht klaar staan tot helpen". En nu weten wij, dat alles langs gans andere wegen zal gaan dan voorheen, maar wij weten ook, dat onze taak thans is die jonge staat te helpen en onze beste krachten daartoe af te staan. Van be-

lang is dit voor het Indonesische volk, van belang is dit voor ons volk, van belang is dit voor de gehele wereld. Aan onherroepelijke besluiten kunnen wij niets veranderen, willen wij ook niets veranderen. Het komt er thans op aan zulk een vertrouwensbasis te leggen en zulke banden te slaan, dat wij toch weer tot een krachtige eenheid zullen komen. Daar liggen in de wereld anderen op de loer om onze taken over te nemen. Daarom zijn wij allen verplicht onze beste krachten te geven opdat wij onze broedertaak vervullen kunnen. De besten onder ons kunnen dan ook niet worden gemist. Ons gehele volk heeft die nieuwe, grootse taak aan te vatten. Bedenken wij daarbij, dat ontzagwekkende moeilijkheden op onze weg zullen zijn.

In de politiek bereiken wij niet altijd wat wij willen. Hoe dankbaar wij mogen zijn voor onze groei in de afgelopen jaren, hoe dankbaar ook voor de stijgende invloed van de liberalen, die nog kort geleden bij de verkiezingen in diverse landen tot uitdrukking is gekomen, — wij moeten ons toch altijd realiseren, dat wij in de Tweede Kamer niet meer dan acht van de honderd zetels bezetten. Zeker, wij mogen vergroting van onze invloed verwachten, maar momenteel is de situatie niet anders dan: 8 van de 100. In zulk een situatie maakt men de dienst niet uit. Trouwens, in ons politiek bestel is er geen partij, die het alleen voor het zeggen heeft. Elke partij is aangewezen op samenwerking met andere. Iedere partij, ook de onze, kan dan niet verder komen dan het uitoefenen van invloed om van haar doelstellingen althans nog zoveel mogelijk verwezenlijkt te krijgen. In het ene geval lukt dat beter dan in het andere. Teleurstellingen, diepe zelfs, kunnen daarbij niet uitblijven. Men mag er alleen uit concluderen, dat wij alle krachten moeten inspannen om onze invloed te vergroten. Waartoe wij temeer de plicht hebben nu de wind gunstig" waait voor ons.

Terzijde gaan staan mag niemand. Wij leven in een tijd van „Umschwung". Alles verandert, wij gaan naar nieuwe tijden. Waarheen? Wij weten het niet. Alleen weten wij, dat onze

Democratie eist openbaarheid

Democratie eist openbaarheid: wij hebben het meer dan eens gesteld. Die openbaarheid brengt ook met zich mede, dat de burgerij tijdig op de hoogte is van voorstellen, welke in gemeenteraden, provinciaal of Staten-Generaal aan de orde komen. Enerzijds om zich een oordeel te vormen over de betekenis van de voorstellen, anderzijds om hun instemming of bezwaren met betrekking tot een bepaald voorstel ter kennis te brengen van een vertegenwoordigend lichaam. Men dient er dan ook naar onze mening op te letten, dat de termijn tussen indiening en behandeling in het openbaar niet zodanig is, dat het in feite de burgerij onmogelijk wordt gemaakt zich een oordeel te vormen over bepaalde voorstellen. Op elke regel, zoals ook hier, kan zich wel een uitzondering voordoen, b.v. in een noodgeval, bij een dijkdoorbraak, wanneer terstond maatregelen moeten worden genomen, bij een ramp of iets van een zeer spoedeisende aard, waarmede het leven van de burgerij gemoeid kan zijn.

Maar voor het overige geldt deze regel naar onze smaak wel. En dient men daarop van de zijde van de V.V.D.-fracties in Staten-Generaal, provinciale Staten of gemeenteraden bij voortdurende aandacht te zijn.

Wij maken hier nog eens melding van, omdat zich dezer dagen in de Haagse gemeenteraad een dergelijk geval heeft voorgedaan. Vrijdagavond hadden de gemeenteraadsleden een voorstel met betrekking tot de verhuur van de aula van het Ge-

dierbaarste waarden, onze vrijheid, het recht, de verdraagzaamheid, maar ook ons leven en dat van onze kinderen in gevaar zijn. De laatste tijd hebben wij enige malen geschreven over de mens. Wij wezen daarbij op de dreigende gevaren. Ook hebben wij aandacht geschonken aan de internationale ontwikkeling. Denken wij aan Oost-Europa, niet zo ver van hier, denken wij aan China en de bedreigingen voor Birma, Siam enz. Laten wij toch alles goed zien. En laten wij ons telkenmale weer realiseren, dat wij nog niet in staat zijn hier in het Westen tot de eenheid van Europa te komen. Laten wij beseffen, dat het vijf voor twaalf is. Geweldige problemen moeten worden opgelost. Financiële en economische. Wij Nederlanders, weten er van mee te praten. En staatkundige. Hebben wij niet gewezen op de gevaren, die onze democratie van binnenuit bedreigen? En internationale. Denken wij eens aan de ontwikkeling in Duitsland. Dat probleem moet worden aangepakt. Ten spoedigste. En zeggen ons de moeilijkheden in Zuid-Italië, — over een gebied, dat bewoond wordt door 15 miljoen mensen — niet veel? En wat ons uit Frankrijk aan nieuws toestroomt, is dat niet telkenmale opnieuw bewijs van de branding waarin wij zitten?

Er worden niet alleen deskundigen gevraagd. Maar vooral mensen met geloof in de toekomst. En mensen, die getoond hebben verantwoordelijkheidsbesef te hebben, en die zich in willen en in kunnen spannen voor de gemeenschap.

Laten wij toch één ding niet vergeten. Vele fouten van de na-oorlogse tijd zouden niet gemaakt zijn als ons Nederlandse volk zich vóór de oorlog meer met de zaak der gemeenschap had bemoeid. Na de oorlog beschikken wij over onvoldoende staatslieden, omdat wij ons vóór de oorlog niet hebben geoefend. Historisch is dat verklaarbaar: het is ons veel te lang „goed" gegaan. Maar nu gaat het ons volk niet goed en de wereld wordt bedreigd. Wij moeten naar nieuwe vormen, wij moeten naar een nieuw Europa, wij moeten naar een nieuwe plaats voor ons zo zwaar getroffen vaderland.

Bij het vervullen van deze geweldige taak mag niemand terzijde staan. Integendeel, alle kracht worde gemobiliseerd.

meentemuseum aan het filmtheater De Uitkijk in hun bezit gekregen, eerst Zaterdagavond kreeg de Haagse burgerij hiervan kennis en de daarop volgende Maandag kwam het voorstel reeds in behandeling in de Gemeenteraad. Het voorstel was zo laat binnen, dat om één voorbeeld te noemen, de Nieuwe Rotterdamse Courant in zijn blad van Maandagavond, toen het voorstel al behandeld had moeten zijn, melding maakte van het voorstel. Namens de V.V.D.-fractie diende de heer Dettmeijer dan ook een motie van orde in om de behandeling veertien dagen aan te houden. Daar over dit voorstel de stemmen staakten (20—20) werd het tot de volgende vergadering verschoven. Blijkbaar zag men ook bij het College van B. en W. gedeeltelijk in, dat de behandeling beter aangehouden kon worden, want de helft van de wethouders, waaronder de V.V.D.-wethouder van Luttermvelt steunde dit voorstel tot aanhouding. Wij zijn van mening, dat de gemeenteraad van de Residentie daarmede een juiste houding heeft aangenomen en terecht niet geweken is voor een druk van de zijde van de commissie Nieuwe Zaken van de Ned. Bioscoop Bond, dat op 1 Februari de vergunning zou vervallen, temeer, omdat Maandagmorgen reeds gebleken was, dat er zeer ernstige bezwaren waren binnengekomen van de zijde van de afdeling 's Gravenhage van de Nederlandse Bioscoop Bond.

Democratie eist openbaarheid. Dat de gehele fractie van de Partij van de Arbeid niet vatbaar bleek voor dit argument, bewijst weer eens te meer, dat de inwerking van de werkelijk democratische beginselen bij deze democratisch-socialistische partij nog wel een tijd nodig heeft.

☆ parlementaire flitsen ☆

De heer Ritmeester besprak problemen van de woningbouw

Bouwsystemen genoeg, maar nog altijd woningen tekort

Ons land is dichtbevolkt: 289 mensen per vierkante km., 14 meer dan in België, 83 meer dan in Engeland, 215 meer dan in Frankrijk. Men schat, dat wij in 1970 11.800.000 inwoners zullen tellen; een schatting, die waarschijnlijk, gezien het hoge geboorte- en het lage sterftecijfer, nog wel eens aan de lage kant zou kunnen blijken te zijn. Het is mogelijk, dat in de komende jaren door emigratie de aanwas enigszins zal worden tegengehouden, maar — dit staat vast — wij groeien dicht. Ons landbouwgebied beslaat ruim 2.389.000 ha., dit is 71 %, van onze bodemoppervlakte; deze zal vermeerderen door inpoldering, doch verminderen door woningbouw en industrialisatie. Het westen van ons land, van het Noordzeekanaal tot de Nieuwe Waterweg, dreigt langzamerhand één grote bebouwde oppervlakte te worden. De trek van het platteland naar de grote steden blijft nog steeds bestaan; het zou langzamerhand wel eens nodig kunnen blijken, deze in andere richting te keren en speciaal naar de komende industriegebieden, dus in het bijzonder naar het oosten en het zuiden van ons land. De voorgenomen industrialisatie zal zeker voor een zeer groot deel in die richting moeten gaan en, wil deze succes voor ons land hebben, grote afmetingen moeten aannemen.

Al dus een korte schets van een der vele problemen, waarvoor ons land staat, zoals de woordvoerder van onze fractie, de heer Ritmeester, deze bij de behandeling van de — eveneens vóór het Kerstecès afgedane — begroting van Wederopbouw en Volkshuisvesting uiteenzette.

Ons volk, zo stelde spreker vast, is zo langzamerhand wel tot de overtuiging gekomen, dat met alle kracht wordt getracht, de bouw te stimuleren; daarom toont het op dat punt ook een zekere berusting. Voor een groot deel zal dat trouwens ook daaraan zijn toe te schrijven, dat de plaatselijke overheid meer en meer is ingeschakeld, voor een groot deel de verantwoordelijkheid draagt en daarvoor ook aansprakelijk kan worden gesteld. De snelheid, waarmede kan worden gebouwd, laat echter alles te wensen over: zij is afhankelijk van vele factoren, als de materiaalpositie, de beschikbare deviezen in verband met de aankoop van materiaal in het buitenland, de prestatie en het aantal bouwvakarbeiders en de bouwsystemen.

Dat laatste klonk niet erg optimistisch, maar wie zal ontkennen, dat het niet juist is? Ook de cijfers van de minister omtrent het in de loop der komende 10 jaren benodigde aantal woningen e. d. werden door de heer Ritmeester nogal aangevochten. Het positieve bewijs, wie gelijk heeft gehad, kan natuurlijk

MINISTER IN 'T VELD
..... nog altijd

eerst over een aantal jaren worden geleverd. Het is wel, zoals minister In 't Veld zei: het is nu eenmaal uitermate moeilijk (in verband met de vele hierin een rol spelende onzekere factoren als het aantal huwelijken, geboorten, sterften, enz.), om het werkelijke woningtekort en de jaarlijkse behoefte in dit opzicht te berekenen. Wanneer wij de uitkomsten zien van de volkstelling van Mei 1947, dan blijkt, dat het Centraal Bureau voor de Statistiek niet minder dan zes methoden heeft gevolgd om het tekort te berekenen en de resultaten van deze verschillende methoden lopen heel sterk uit elkander.

Er is meer. De minister heeft medegedeeld, dat als grondslag voor de toewijzing van het woningvolume voor 1950 aan de provincies en aan de grote steden heeft gegolden het acute woningtekort, waarvoor weer als norm gebezigd werd het totaal aantal huishoudens met kinderen, dat inwoont bij andere huishoudens. De minister is van mening, dat het aantal van deze samenwoningen een billijke vergelijkingsmaatstaf geeft voor de spanningen als gevolg van het woonruimtekort. De heer Ritmeester kon toestemmen, dat dit, in het algemeen gesproken, een juiste maatstaf is te achten voor die gemeenten, die niet of zeer weinig van de oorlog hebben te lijden gehad. Een ander geval is het echter met die plaatsen, waarvan, de een meer dan de ander, een gedeelte van de woonhuizen is verwoest en waarvan de bevolking in oorlogstijd is geëvacueerd geweest zonder dat zij na de oorlog — wegens gebrek aan woning of aan mogelijkheid tot inwoning — kon

terugkeren. Velen van deze mensen, zeker het overgrote deel, behouden steeds het verlangen om naar hun oude gemeente terug te keren. Voorlopig echter is dat uitgesloten en blijven zij inwonend in hun „evacuatieoord“, dat nu om die redenen nieuwe woningen toegewezen krijgt. Het was onze woordvoerder niet bekend of door de colleges van Gedeputeerde Staten der verschillende provincies bij de verdeling over de verschillende gemeenten, waarmede zij zijn belast, met dit door hem genoemde bezwaar wel rekening is gehouden. Evenmin valt na te gaan of aan de behoefte voor vervanging van krotwoningen is gedacht, maar hij wilde gaarne met de minister aannemen, dat de provinciale besturen bij hun verdeling zoveel mogelijk de rechtvaardigheid betrachten.

Ook over de arbeidsproductiviteit waarover tegenwoordig, mede in verband met de toegestane loonsverhogingen, zoveel wordt gesproken, kunnen wij nog geenszins tevreden zijn. Zo heeft de Stichting Bouwcentrum te Rotterdam geconstateerd, dat, blijkens onderzoeken, de arbeidsproductiviteit in de bouwvakken zich tussen de 70 en 80 pCt. van de vóroorlogse beweegt. De minister maakt nu wel onderscheid tussen de inspanning van de bouwvakarbeiders en de arbeidsproductiviteit, maar spr. voelde enige twijfel of dat onderscheid wel correspondeert met de gegevens van de Stichting Bouwcentrum. Het is nog geen anderhalf jaar geleden, dat de Nederlandse Aannemersbond

en Patroonsbond voor de Bouwbedrijven in Nederland vaststelde, dat de arbeidsproductiviteit van de arbeiders op ongeveer 50 pCt. lag van de vóroorlogse, en een commissie van de Bond van Nederlandse Architecten stelde deze arbeidsproductiviteit op ten hoogste 60 pCt. Wanneer wij dan nu op 70 à 80 pCt. zijn gekomen, is zonder enige twijfel vooruitgang te boeken, maar er mag toch zeker wel een ernstig beroep op de bouwvakarbeiders worden gedaan om zich in het belang van het Nederlandse volk — dat zijn ook zijzelf — geheel aan hun taak te geven. De minister zegt, dat hij uiteraard een tegenstander is van een systeem, waarbij de arbeiders zouden worden „uitgebuit“, maar wie, vroeg de heer Ritmeester, is daarvan geen tegenstander? Het kwam hem intussen voor, dat er nog wel iets meer kon worden verlangd, alvorens het stadium van uitbuiting zou zijn bereikt. En dat dit meerdere zou kunnen worden bereikt door een andere wijze van loonregeling, achtte hij zeker niet uitgesloten.

Wat tenslotte de wijze van bouwen betreft: Wij kennen in ons land, naast de traditionele bouw, blijkens bijlage B van de Memorie van Antwoord niet minder dan 40 bouwsystemen. Er zijn er bij, die, als men nagaat hoeveel huizen er totaal gereed zijn of waarvoor overeenstemming tot bouw is verkregen, nog wel zeer in statu nascendi zijn; er zijn enkele andere, die reeds op de goede weg zijn en waarvan men veilig kan aannemen, dat succes verzekerd is, maar uiteindelijk mag men, zo meende onze woordvoerder, aannemen, dat de traditionele bouw het wint, doordat daarin meer variatie mogelijk is. Alleen kan — en dit heeft de minister terecht ook aangegeven — met de bouwsystemen met minder geschoold personeel worden volstaan; een zaak van buitengewone betekenis, wanneer ter plaatse niet veel geschoolde bouwvakarbeiders aanwezig zijn. Het blijkt evenwel, dat de verschillende bouwsystemen 10 pCt. en meer duurder zijn dan de traditionele bouw. Spreker achtte dit begrijpelijk, omdat voor de inrichting van de nodige fabrieken en werkplaatsen kapitaal moet worden geïnvesteerd en men dit — mede met het oog op de onzekerheid of het systeem op de duur te handhaven is — zo spoedig mogelijk dient af te schrijven.

Alvorens men het geheel kan overzien, zal het dus wel zeer noodzakelijk zijn een juiste opgave te bezitten van het aantal bekwame bouwvakarbeiders en van hun dislocatie, opdat, zo nodig, kan worden voorzien in een tekort, ten aanzien waarvan de heer Ritmeester ernstig vreesde, dat het inderdaad aanwezig zou blijken te zijn. Ook op dit punt kreeg onze woordvoerder een duidelijke toezegging van de minister. Een enquête naar het aantal bouwvakarbeiders in ons land wordt gehouden en de minister verklaarde zich gaarne bereid, de uitslag daarvan ter kennis van de Kamer te brengen.

Deze burger

was laatst een dagje in Den Haag.

Dat is altijd plezant.

Om Den Haag zelf: de meeuwen boven de Vijver. De tantes bij de thee bij Lensvelt. De dingetjes over de dingetjes die je dan wel eens hoort. Ge legt dan

ècht Uw oor te luisteren aan Hollands hart.

En nu vernam ik dan laatst, dat er een nogal hoge heer bij de Koningin was geweest in dat mooie paleisje aan de Voorhout, dat wij altijd nog vereenzelvigden met die lieve, grijze Grootmoeder Emma.

En toen die heer daar uitkwam stond er een militaire erwacht.

Die erwacht stond daar voor een gezant die zijn geloofsbrieven zou komen overhandigen.

Maar die nogal hoge (maar voor een militaire erwacht lang-niet-VOLDOENDE-hoge) heer dacht, bij Jove, dat die soldaatjes voor hem bestemd waren.

En een beetje verlegen, schreed hij, hoog hoedje in de hand, langs de soldaten, die nog rustig plaats-rust stonden.

Dat is zo'n Haags verhaaltje dat ge horen kunt in de buurt van de oude dames die witte meeuwen een stukje brood toewerpen.

Een klein en onbetekenend verhaaltje, waar de mensen om glimlachen. En het leven gaat verder....

Maar — dacht deze burger — het werpt wel even een leuk zij-lichtje op zo'n meneer, die het nog niet ver genoeg gebracht heeft voor erwachten, noch in zelfkennis. Het is zo-maar een verhaaltje van onhandige ijdelheid en zelfoverschatting-met-de-hoed-in-de-hand.

Deze burger is zelfs nog niet zó ver dat hij zelfs met zelfoverschatting en ijdelheid zou kunnen vermoeden dat welke militaire erwacht, hoe dan ook, waar dan ook, voor hem op de plaats rust zou staan. Betreedt nooit paleizen. Hééft niet eens een hoge hoed. Dat is maar veilig. Want het moe est eens over hem komen....

Zou hij óók een figuurtje slaan.

Zouden ze in Den Haag — wat Jupiter en de Schikgodinnen mogen verhoeden — óók glimlachend meesmuilen om

DEZE BURGER

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Voorzitter Redactie-comm.: Drs. H. A. Korthals.
Redactie-secretaris: Mr. E. Elias.
Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 435.
Administratie: Postbus 43, A'foort, tel. 5267.
Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 p. jaar.
Voor het zenden van abonnements- en advertentie-gelden: Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie” te Amersfoort.
Losse nummers 15 cent.

Voor advertenties wende men zich tot de administratie of tot de hoofdvertegenwoordiger: L. Vlug, Geestbrugweg 69, Rijswijk (Z.-H.).

Betaling van het Abonnement

Van degenen, die het abonnementsgeld voor het jaar 1950 nog niet voldeden, ontvingen we het gaarne vóór 25 Januari a.s. op onze giro-rekening. Mocht het op die datum niet in ons bezit zijn, dan zal er een kwitantie voor worden aangeboden, verhoogd met incassokosten.

Zoals men weet, bedraagt het abonnementsgeld f 7.50 per jaar, of f 1.90 per kwartaal. Ons gironummer is 245103, ten name van de penningmeester van de Stichting Vrijheid en Democratie te Amersfoort.

Indien men wil gireren, bespaart men zelf de incassokosten en men vereenvoudigt onze administratie!

Administratie
„Vrijheid en Democratie”.

Offers (I)

Het brengen van ware offers voor een ideaal is lang geen gemakkelijke taak. Met woorden wordt in de regel genoeg geschermd; maar als het op daden aankomt, schiet de mens nog wel eens tekort en blijkt veelal, dat hij de betekenis van zijn woorden niet voldoende heeft doorgedrongen. In alle tijden is het noodzakelijk geweest idealen te verdedigen door ware offers te brengen. Dit is ook in onze tijd noodzakelijk en zeker in onze rijen, waar een politiek ideaal wordt aangehangen en waar wordt gestreden voor het behoud van het hoogste goed van de mensheid: de vrijheid. De gebeurtenissen, die zich vooral in de afgelopen week achter het ijzeren gordijn hebben afgespeeld, mogen het een ieder duidelijk maken, hoe belangrijk het is dat wij onze strijd voor de vrijheid voortzetten. Dezelfde gebeurtenissen mogen ons doen zien, hoe dankbaar wij moeten zijn, dat wij hier in West-Europa nog voor de vrijheid pal kunnen staan. Als wij in dit verband ons speciaal tot onze lezers richten, dan zouden wij van hen ook een offer willen vragen. Een offer bestaande uit het ontplooiën van enige activiteit om voor de belangen van ons weekblad op de bres te staan. Het is noodzakelijk, dat ons weekblad, dat weliswaar reeds regelmatig onder duizenden verschijnt, zijn oplage vergroot. Dit is niet alleen noodzakelijk uit financiële overwegingen, om aldus de materiële positie van ons orgaan te verstevigen, het is voorts nodig teneinde mede een nieuwe kring van lezers te bereiken, opdat onze idealen in wijder kring worden uitgedragen. Daarom vorme zich in elke afdeling van de V.V.D. een kleine kern van propagandisten, die er op uit trekt om het abonnementsaantal van ons blad zo mogelijk te verdubbelen!

Offers (II)

Helaas moet nog worden geconstateerd, dat er nog bestuursleden zijn, in sommige gevallen zelfs gemeenteraadsliden, die geen abonnement op ons weekblad hebben. Een dergelijk verschijnsel getuigt niet alleen van weinig individuele offervaardigheid, doch moet ook in hoge mate worden afgekeurd, omdat zij, die tot het kader van onze partij behoren, toch zeker tot plicht hebben elke week te lezen, wat in het partij-orgaan wordt geschreven. Zijn de besturen en de raadsfracties per afdeling in hun geheel tot het grote gezin van de lezers van ons partij-weekblad toegetreden, dan zullen de overige leden der afdeling systematisch moeten worden bewerkt. Dit zal bij voorkeur dienen te geschieden door middel van huisbezoek. Er zal dan moeten worden gesproken van man tot man en van vrouw tot vrouw. Dan zal moeten blijken in hoeverre men in feite zijn vrijheid waardeert en in hoeverre

men deze vrijheid waard is. Wij willen er thans op deze plaats niet uitvoerig op in gaan, omdat het, aangezien het hier het brengen van een wel zeer klein offer betreft, niet verantwoord is en naar wij verwachten — ook niet nodig is er veel woorden aan te verspillen. Achter het ijzeren gordijn zuchten duizenden en nog eens duizenden in de kerkers. Voor hen zou geen offer te zwaar zijn, indien zij hun vrijheid konden herwinnen en behouden. Welnu, laat deze feiten eens goed in hun volle betekenis tot ons doordringen. Laten wij in elke afdeling er eens één avond per week op uit trekken om abonné's voor ons blad te winnen. Waarlijk, wij zouden ons diep moeten schamen, indien een dergelijke actie niet zou gelukken. Daarom de hand aan de ploeg, opdat wij onze vrijheid zelf verdienen.

Humor

Het kan in deze donkere tijden van belang zijn, oog en oor te hebben voor de humoristische noot in ons bestaan. Gelukkig is ook de humor in het politieke leven nog niet verdwenen en het is wel interessant te vernemen, hoe de massa in het onder Russische invloed staande deel van Duitsland zijn geestelijke onaantastbaarheid bewijst door de zin voor humor niet te vergeten. Wij herinneren het ons nog uit onze eigen bezettingstijd, hoe het voor een groot deel de zin voor humor is geweest, die ons in geestelijk opzicht het hoofd boven water deed houden. Welnu, in het door de Russen bezette deel van Duitsland schijnt dit ook het geval te zijn en wij willen onze lezers de navolgende voorbeelden niet onthouden. Blijkens een Reuterbericht, opgenomen in De Telegraaf, noemen niet-communistische leden het Oost-Duitse parlement: de „gymnastiekclub”, omdat de afgevaardigden niet anders hebben te doen dan opstaan, in de handen klappen en weer gaan zitten. Het Berlijnse blad „Welt”, dat deze anecdote in omloop heeft gebracht, herinnert er aan, dat de Rijksdag der nazi's bekend stond als de „zangvereniging”, omdat de leden geen andere taak hadden dan het volkslied te zingen. Zo weet het Handelsblad te melden, dat in Leipzig (Russische zone) reusachtige aanplakbiljetten waren aangebracht, waarop onder de titel „Waarom huil je, Bambino?” de bewoners werden opgewekt een gelijknamige revue te bezoeken. De politie moest evenwel de aanplakbiljetten verwijderen, aangezien de inwoners van Leipzig met potlood als antwoord op deze vraag schreven: „Omdat ik in de Sovjet-Russische zone woon.”

Sanering

Blijkens berichten in onze dagbladen, bereid een commissie, ingesteld door de Ziekenfondsraad, de sanering van het ziekenfondswezen in Nederland voor. Deze sanering zal voor een deel bestaan uit maatregelen ter beperking van uitgaven, welke zowel gelden voor hen, die verplicht verzekerd zijn, als voor hen, die vrijwillig lid zijn van een ziekenfonds. Indien de Ziekenfondsraad zijn goedkeuring aan de voorgestelde maatregelen hecht, zullen deze reeds in de eerste helft van dit jaar worden ingevoerd. De ziekenfondsen hopen hiermede een verhoging van de premie voor de vrijwillige verzekering te voorkomen en een bezuiniging in te voeren, waardoor een deel van het geraamde tekort over 1950 ten bedrage van f 16.000.000.—, kan worden gedekt. Men stelt zich o.m. voor te gaan bezuinigen op z.g. „uitwassen”, waaronder men o.m. verstaat, het veelvuldige, dikwijls overdreven vervoer in personen-auto's van zieken, die ook van een openbaar middel van vervoer gebruik kunnen maken, het voorschrijven van grote hoeveelheden geneesmiddelen, die voor een deel niet worden gebruikt en tenslotte bezuiniging op de eenvoudige geneesmiddelen, welke de verzekerden vroeger altijd voor eigen rekening bij apotheker of drogist hebben gehaald. Het is vanzelfsprekend, dat daar waar bezuinigd kan worden, bezuiniging ook inderdaad geboden is. Doch hier betreft het wel een zeer belangrijk en gevaarlijk onderwerp, omdat het in het onderhavige geval gaat om de gezondheidsbelangen van ons volk. Wij willen op deze bezuiniging geenszins vooruit lopen, doch men zal er wel voor moeten waken een zuinigheid toe te passen, die de wijsheid bedriegt. Bezuiniging kan ook hier waarschijnlijk wenselijk, of zelfs noodzakelijk zijn, doch men hoede er zich vooral voor het mes er niet zodanig in te zetten, dat onze volksgezondheid gevaar loopt. Wij zijn dan ook zeer benieuwd, hoe de voorgenomen bezuinigingsmaatregelen in de praktijk zullen uitvallen.

Kieswet

Geleijk bekend is, heeft het Centraal Stembureau een ontwerp-kieswet opgesteld, dat in de eerste plaats ten doel heeft de kiezer meer vrijheid te geven bij de uitdrukking van zijn persoonlijke voorkeur.

Deze persoonlijke voorkeur was tot dusverre ook wel aanwezig, maar zij kwam in de praktijk weinig tot uiting, vooral ook omdat de politieke partijen veelal aanbevelen om no. 1 van de lijst te kiezen. Het Centraal Stembureau wil thans een meervoudig voorkeursysteem aan de hand doen; volgens het ontwerp kan de kiezer op de lijst in haar geheel stemmen, waardoor hij de volgorde van de kandidaten goed keurt of hij kan door nummering van die kandidaten de volgorde naar eigen inzicht veranderen.

Het klinkt alles erg democratisch, doch of het nieuwe systeem ook praktisch zal zijn, moet nog worden bewezen. Buitendien is het een belangrijke vraag, of de kiezer aan dit nieuwe systeem inderdaad behoefte heeft. Ons volk is in politiek opzicht toch wel dermate geschoold, dat het zijn keuze uit de partij — en wil en kan doen. Of de massa echter voor de samenstelling van de lijsten als zodanig erg warm zal lopen, menen wij evenwel te moeten betwijfelen. Het is mogelijk, dat bij de Gemeenteraadsverkiezingen het nieuwe systeem inderdaad wel enige reden van bestaan heeft.

Wij vragen ons verder met enige bezorgdheid af, of het ontwerp in de praktijk niet te ingewikkeld zal blijken te zijn. Dit alles zal echter dienen te worden afgewacht. Ons voorlopig oordeel is echter, dat het ontwerp in democratisch opzicht meer belooft dan het in werkelijkheid zal kunnen geven. Met belangstelling zien wij overigens de debatten tegemoet, die over dit ontwerp in ons parlement zullen worden gehouden.

Kans

Naar de Australische correspondent van het Algemeen Handelsblad meldt, heeft de nieuwe liberale Australische minister van immigratie, Harold E. Holt het voornemen, de deuren voor Nederlandse immigranten wijd te openen. Hier ligt voor Nederland een zeer goede kans, die ongetwijfeld met beide handen zal dienen te worden aangegrepen. Wanneer men in Den Haag deze kans wil aangrijpen, aldus de mening van genoemde correspondent, zal het Nederlandse volk na het Engelse de tweede plaats kunnen innemen bij de verdere bevolking van het nog bijna lege nieuwste werelddeel, dat in enige tientallen jaren zijn bevolking van 8 tot 20 miljoen wil en moet opvoeren. „De tijd van veel praten en weinig doen is hier, wat betreft grootscheepse Nederlandse immigratie voorbij. Er zullen zeer spoedig spijkers met koppen geslagen moeten worden, en het zal slechts een kwestie van weken zijn tot minister Holt met definitieve en omlinjnde plannen voor de dag zal komen. Laat men in Nederland goed begrijpen, dat het getij volkomen is gekeerd. Zowel bij het Australische volk als zodanig, als bij Australië's nieuwe regering, zijn Nederlanders in groten getale van harte welkom!”, aldus schrijft deze correspondent. Moge deze belangrijke waarschuwing niet worden misverstaan.

Doodstraf

Radio Moskou heeft medegedeeld, dat in de Sovjet Unie de doodstraf, die in 1947 was afgeschaft, „op verzoek van vakbonden, boerenorganisaties en culturele leiders”, opnieuw is ingevoerd. Niets is blijkbaar veranderlijker dan de Rus. Immers, in 1947 werd met veel ophef verkondigd, dat na de oorlog aan de doodstraf geen behoefte meer was. Deze behoefte blijkt thans ineens weer wel te bestaan. Men moet vanzelfsprekend voorzichtig zijn met veronderstellingen, doch het heeft er de schijn van, dat de invloed van Tito groter is dan men eigenlijk mocht verwachten. Hoe dit ook zij, het weder invoeren van de doodstraf in Rusland getuigt niet van een innerlijke stabiliteit van het Russische systeem. Het zou zeer onverstandig zijn de betekenis van het weder invoeren van de doodstraf in Rusland te overschatten, maar het mag toch wel worden gezegd, dat dit middel geen getuigenis aflegt van innerlijke kracht.

Misschien is het verstandig....

(Ingezonden)

In de laatste tijd wordt veel geschreven over de winkelsluiting, over woningnood en over prijsopdriving; drie wel zeer uiteenlopende onderwerpen. En toch is er enig onderling verband in, zoals in het navolgende moge blijken:

Winkelsluiting op tijden van overheidsweg vastgesteld lijkt sociaal gezien een nuttige gedachte. Maar is het ook economisch te verantwoorden om geweldige kapitalen gedurende één middag per week en avond aan avond ongebruikt te laten? Is men niet op de verkeerde weg, als men dit vraagstuk bekijkt uitsluitend van sociale zijde? Indien het reusachtige winkelvolume in ons land economischer werd gebruikt, zou dit dan niet een belangrijke onkostenbesparing betekenen, waardoor de detailprijzen zouden kunnen dalen en zou ook hier, mede niet een zeer groot sociaal belang gediend worden? Is het nu niet logisch, dat men het vraagstuk van de verplichte winkelsluiting eens nader gaat bekijken van die zijde?

In de Industrie heeft men dat beter bekeken. De vroegere misstanden van te lange arbeidstijden heeft men niet verbeterd door lange sluitingsuren van de fabrieken, maar door een ploegenstelsel, waardoor het nuttige gebruik der dode productiemiddelen zelfs nog werd opgevoerd en het gebruik der levende productiemiddelen (de arbeiders) tot menswaardige proportie werd gereduceerd.

Is het nu niet van zelf sprekend, dat het nijpende middenstandsprobleem eens van de beide kanten wordt bekeken. Zonder enige tegenpraak is, dat een strenge winkelsluitings-wet prijsopdrivend moet

werken. Maar heeft men daar dan niet een redmiddel voor door zoveel mogelijk in winkels het tweeploegenstelsel in te voeren, dat weer prijsregulerend zal werken. De kleine middenstander behoeft hier niet de dupe te worden van het groot-bedrijf als hij zich associeert met een collega en aldus het tweeploegenstelsel ook in zijn kleine bedrijf invoert.

Het is een poging van een ondeskundige om de bovenstaande synthese van sociale en economische tegenstrijdigheden naar voren te brengen.

Nu komt de woningnood ter sprake, bekeken uit hetzelfde gezichtspunt. Wanneer men in Amsterdam langs de grachten loopt des avonds na 8 uur, krijgt men het ge-

voel van een dode stad. Al die honderden prachtige woonhuizen zijn als uitgestorven. In de Joh. Vermeerstraat waar talloze woonhuizen zijn gedegradeerd tot Regerings-bureau, is het precies zo. De vele woonhuizen en winkelgebouwen door de Nederl. Bank in beslag genomen zijn evenzo tussen 's avonds half acht en 's morgens acht ongebruikt. In Den Haag is die toestand dezelfde. Zou het niet mogelijk zijn door toepassing van een twee- of drie ploegenstelsel in regerings-bureaux, in bankondernemingen en op handelsondernemingen (ten minste waar het maar enigszins doorvoerbaar is) een geweldige besparing te brengen in het nuttig gebruik van onroerende goederen, waardoor een vermindering van de woningnood wordt verkregen. Ook hier kan associatie van kleine

zelfstandige firma's een meer efficiënt gebruik van kantoorruimte brengen, dus woningnood verminderen.

Hetzelfde zou ook voor scholen kunnen worden ingevoerd. Waarom geen twee ploegenscholen? Zo lang de woningnood ons volk teistert, zou nieuwe schoolbouw kunnen worden vermeden zonder schade aan het onderwijs te brengen, als zo veel mogelijk de schoolgebouwen werden benut in de uren, die zij nu gesloten zijn. Of leerlingen 's avonds op school gaan en overdag hun huiswerk maken zal aan hun vorming en gezondheid geen nadeel brengen. Maar dan is ook een twee ploegenstelsel voor onderwijzers en leraren nodig. Voert men dit zo veel mogelijk in, dan wordt geld en bouw materiaal bespaard, waar de woningbouw mede kan bevorderd worden.

Het hierboven staande vloeit uit de pen van een leek op winkelbedrijf, handel en schoolgebied. Maar misschien is het verstandig ook eens naar een leek te luisteren. L.

HERINNERING

Tegen het einde van de vorige eeuw, toen het replacanten-stelsel zou worden afgeschaft, was het iets geheel nieuws, dat in ons leger jongelui verschenen, die eind-examen hadden gedaan aan Rijks Hogere Burgerscholen of Gymnasia. Zij waren heel moeilijk in het tot dusverre bestaande leger-milieu in te voegen.

Schrijver dezes behoorde ruim een halve eeuw geleden tot de eerste groep; en het gebeurde al spoedig, dat de generaal Booms in de kazer-

ne verscheen en zich op de hoogte kwam stellen.

Nu moet men weten, dat destijds een soldaat in een zo slechte roep stond, dat hij in geen enkel behoorlijk kof-fiehuis werd toegelaten. En toen wij in soldaten-uniform verschenen, deden onze bekenden, die ons tegenkwamen, of zij ons niet zagen.

Generaal Booms deed mij roepen en had met mij een vertrouwelijk gesprek, ten einde mijn ervaringen tijdens dit nieuwe experiment te ver-

nemen. Ik had hierbij gelegenheid o.a. er op te wijzen, dat de houding van het publiek voor de nieuwelingen niet aanmoedigend was. Hierbij was ik zo onvoorzichtig dit aldus te formuleren: „Wij ondervinden, generaal, dat de publieke opinie zich nog tegen ons keert”.

„Publieke opinie”, zo barstte de generaal los, „publieke opinie! Daarvan is jouw mening toch zeker ook een van de samenstellende delen!”

Dit woord heb ik nimmer vergeten! Toen ik een paar jaar later kiezer werd, was ik een liberaal; en dit ben ik gebleven.

A. L.

Machinefabriek en scheepswerf

van

P. SMIT Jr. N.V.
ROTTERDAM

STAALCONSTRUCTIES
metalen RAMEN EN DEUREN

DE VRIES ROBBÉ & CO

GORINCHEM

SMIT
SLIKKERVEER

BOLNES

Dieselmotoren

25—1400 P.K.

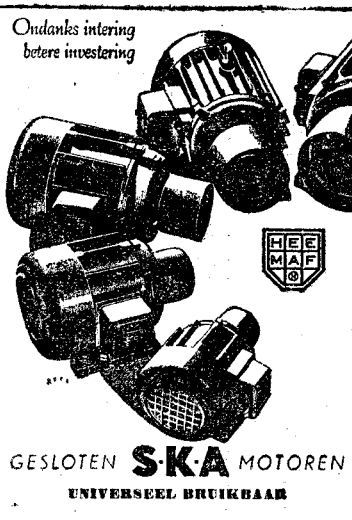
N.V. Machinefabriek
„Bolnes”

v.h. J. H. v. Cappellen
te Bolnes

N.V.
Machinefabriek

IJZER-STAAL-EN
METAALGIETERIJ

v.h. BAKKER & Co.
RIDDERKERK

GESLOTEN SKA MOTOREN
UNIVERSEEL BRUIKBAAR

N.V. Nederlandsche
Caoutchouc- en Gutta-
Perchafabriek

v.h. Bakker & Zn.
Ridderkerk

• Technische
rubberartikelen

Het culturele leven ten plattelande (II)

EEN MOOIE MUZIEKTENT IS EEN GOED STRIJDMIDDEL

STEMBANDEN LEGGEN SOMS LEVENSBANDEN

We willen thans aandacht schenken aan de culturele betekenis van het zangkoor in de plattelandsgemeenschap. Zoals we reeds zeiden in ons vorige artikel, zijn fanfare- en harmoniegezelschappen kostbaar. In zeer kleine dorpen is het dan ook uiterst moeilijk een dergelijk gezelschap in stand te houden en zo men het daar toch klaar speelt, dan zijn er meestal verschillende financieel krachtige bewoners, die mét of zónder hulp van gemeentebestuur en de dorpelingen ieder jaar weer de begroting van de muziekvereniging sluitend weten te maken. De oprichting en in stand houding van een zangkoor zijn, wat het financiële betreft, wel iets gemakkelijker! Het begint al met de uitgaven voor de dirigent. In vele dorpen belast een hoofd van de school of een onderwijzer zich met de leiding en deze zal doorgaans, daar het hier vaak een liefhebberij betreft en geen broodwinning, met een klein honorarium tevreden zijn. Mij zijn genoeg verenigingen bekend, die opgericht werden door dorpsonderwijzers en in de eerste jaren van hun bestaan dan ook weinig uitgaven hadden: de dirigent kostte weinig of niets; het repetitielokaal vergde al evenmin hoge uitgaven daar gerepeteerd kon worden in een schoollokaal. De kosten begonnen, toen het nodig werd een orgel of piano aan te schaffen. Maar dan brachten een bazar of een lening, verkregen door het opnemen van renteloze voorschotten, uitkomst. Ook de uitgaven voor het aanschaffen van nieuwe muziek bleven belangrijk lager dan bij fanfare- en harmoniegezelschappen.

De oprichting van een zangkoor ten plattelande heeft dikwijls een interessante „achtergrond”. Het is wel aardig daarover iets meer op te merken. Het gebeurt soms spontaan: een aantal jongens en meisjes hebben het er met elkaar over gehad: „We moesten maar eens een zangvereniging stichten.” Meestal zit hier dan het motief achter, dat de jongelui een ongezochte gelegenheid zoeken om elkaar wat meer te ontmoeten. Op heel wat zangverenigingen worden banden voor het leven gesmeed. Een andere keer is het een plaatselijke onderwijskracht, die de stoot tot de oprichting van een koor geeft. Er komt een onderwijzer, die veel van muziek en zang houdt, viool, of piano of orgel speelt en al spoedig in zijn school begint met een kinderkootje te formeren. Niet lang daarna kan men in de plaatselijke krant lezen, dat het dorp verrijkt is met een nieuwe vereniging: een gemengd koor! Een bestuur is vlug gevormd; een repetitielokaal gauw gevonden en na een paar weken zingt het nieuwe koor en nog geen half jaar daarna heeft reeds de eerste uitvoering plaats!

Bij een fanfare- of harmonie loopt de zaak niet zo snel. Een pas opgericht muziekgezelschap kan doorgaans na een jaar nog maar een zeer, zeer eenvoudig programma ten gehore brengen! Het bespelen van een muziekinstrument vergt muziekkennis en technische vaardigheid. Bij een zangkoor kan men zo nodig volstaan met „zingen op gehoor”. Als men beschikt over een aantal goede stemmen, valt na enkele maanden al aardig wat te bereiken.

Behalve bovenstaande motieven zijn er nog talrijke andere, die leiden tot de oprichting van een zangkoor. Vooral in de laatste jaren zien we, dat een zangkoor een belangrijk middel is in de strijd der politieke en geestelijke groeperingen: overal ontstonden arbeiderszangkoren, zangverenigingen van bepaalde gezindte als R.K., Ned. Herv. of Gereformeerd, terwijl het aantal neutrale koren, als ik mij niet vergis, afnam. Men, dat dit geen vooruitgang genoemd kan worden: immers deze versplintering in het verenigingsleven ten plattelande heeft grote nadelen t.a.v. het gemeenschapsleven in de kleinere samenleving. Men kan niet ontkennen, dat deze versplintering geleid heeft tot een aantal elkaar bestrijdende koren, die het doel: beoefening van de zangkunst naar de tweede plaats verschoven hebben en er in de eerste plaats naar streven de verwante groepering sterker te maken. Het zelfde verschijnsel zien we ook meer en meer doordringen bij de harmonie- en fanfaregezelschappen. Persoonlijk blijf ik het betreuren, dat men in kleine gemeenten niet in staat bleek een gezamenlijk muziekgezelschap of een algemeen zangkoor te behouden. Geef gaarne toe, dat doorvoering van het neutraliteitsbegrip óók niet juist is, maar de verregaande versplintering van het verenigingsleven in de dorpen is een verlies.

Intussen: het verschijnsel is er en het neemt eer toe dan af en ik meen,

dat er niet veel meer tegen te doen valt.

Onze enige hoop kan nog zijn, dat niettegenstaande de versplintering, de wil om, waar zulks enigszins mogelijk is, met elkaar iets goeds tot stand te brengen, bewaard blijft. En die momenten zijn er; bij de herdenking van nationale gebeurtenissen, de installatie van overheids-personen, enz. enz. is het mogelijk, dat verschillende koren samen werken. Waar zulks geschiedt, treedt weer eens het gevoel van saamhorigheid aan den dag, dat voorheen een der kenmerken was van de plattelandssamenleving.

De culturele betekenis van een goed geleid zangkoor is niet gering!

Het is, meen ik, prof. Gunning geweest, die eens opmerkte, dat goed zangonderwijs tegelijkertijd het beste taalonderwijs is. Dit geldt niet alleen voor de schoolgaande jeugd! Alhoewel het in de schoolwereld lang niet overal beseft wordt, welke betekenis het goede zangonderwijs heeft voor de ontwikkeling van het taalgevoel en het taalgebruik.

Een goede dirigent zal uiteraard van stonde af beginnen met de verzorging van de uitspraak van de moedertaal door zijn zangers en zangeressen. En nu weten wij heel goed, dat dit ten plattelande geen overbodige eis is. (Terloops merk ik op, dat ook ten aanzien van bepaalde steden deze eis al evenmin overbodig is!) Wanneer een vereniging deelneemt aan een concours, dan weten alle koorleden zo goed als de dirigent, dat de jury een afzonderlijk cijfer geeft voor de uitspraak en dat dit cijfer van groot gewicht is.

Maar er komt nog meer bij. Om een goede voordracht te verkrijgen is het noodzakelijk, dat de uitvoerenden de tekst van het lied door en door begrijpen. Ook daaraan zal dus bijzondere aandacht geschon-

ken moeten worden. De koorleider zal de zangeressen en zangers dan ook wijzen op de schoonheid van de tekst en wanneer deze, zoals meestentijds het geval is in de hogere afdelingen, een goed Nederlands gedicht is, dan is het zangonderricht een uitstekende bijdrage tot beter begrijpen en waarderen van onze moedertaal. Wat men op deze wijze kan bereiken, is soms wonderbaarlijk. We hebben in ons land plattelandskoren gehad en we hebben ze nog wel, die niet onderdeden voor de beste koren des lands. Bekend is het koor der Wognummers, dat een uitzonderlijke naam verwierf.

Evenals bij de fanfare- en harmoniegezelschappen, hangt hier veel zo niet alles af van de dirigent. Het is een gelukkig verschijnsel, dat in de laatste jaren talrijke dirigenten inzien, dat een goede vooropleiding van uiterst grote betekenis is. Velen zijn in het bezit van het diploma van koordirigent of van de Ned. Ver. voor Toonkunst. Uitstekende bladen geven voorlichting en het werk van de radio-omroepverenigingen, die goede koren laten optreden, moet ook hier genoemd worden.

Een moeilijkheid is vooral de laatste tijd ontstaan door de vraag, wie belast mogen worden met de leiding van zangkoren. Er zijn verscheidene beroepsmusici, die in het leiden van koren een belangrijke inkomstenbron vinden. Daar tegenover staat, dat nog dikwijls mensen met een betrekking bij het onderwijs of ergens anders, tegen belangrijk lager honorarium in hun vrije tijd optreden als koorleiders. Een regeling is er op dit terrein niet en zal mogelijk wel niet zo gemakkelijk zijn.

Een ander punt, dat in de laatste tijd de aandacht vroeg, is de vraag of op het terrein van de muziek nieuwe wegen moeten worden ingeslagen. Men weet misschien, dat er al enkele jaren geijverd wordt voor de vernieuwing van het zangonderwijs in de scholen. Het zou ons te ver voeren deze vernieuwing en wat zij inhoudt, hier te gaan bespreken, maar in grote trekken komt het hierop neer, dat men meent, dat we los moeten komen van wat wel eens de „lieder-tafelmuziek” genoemd wordt. Er is een streven naar een ander soort muziek voor de zangkoren.

Deze vernieuwing van de programma's vergt uiteraard tijd en het is zeer de vraag, of een dergelijke vernieuwing kans van slagen heeft bij het bestaande dirigenten-corps in Nederland.

In bepaalde kringen wil men terug naar de oude volks-liederen en het zijn de voorstanders daarvan, die dikwijls met hartstochtelijke ijver zich te weer stellen tegen de bestaande muziek. In hun ijver gaan ze wel eens wat ver, hetgeen dan leidt tot verzet bij degenen, die van het bestaande moeilijk los kunnen komen.

Voorshands is dit echter nog een probleem, dat de dirigenten bezig houdt. De koorleden zelf zijn er nauwelijks in betrokken.

Het wordt in verschillende streken meer en meer gewoonte om bij toerbeurt zanguitvoeringen van diverse plaatselijke zangkoren in een gemeente te organiseren al of niet in samenwerking met fanfare- en harmoniegezelschappen. Dit is een niet genoeg te waarderen streven! Een dirigent heeft doorgaans verschillende koren en nu is het een gelukkig iets, dat verscheidene koorleiders de betekenis gaan inzien van samenwerking der zangkoren in groter verband.

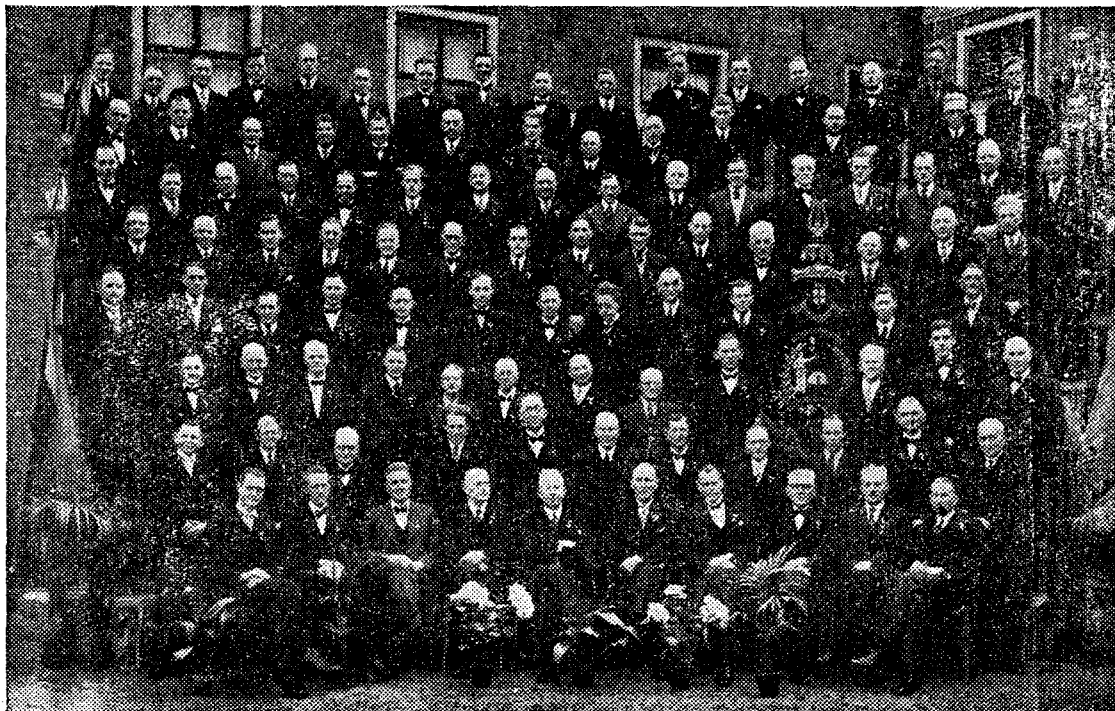
Er worden bijv. door de diverse koren enkele gemeenschappelijke zangnummers ingestudeerd, die dan tijdens een gezamenlijke uitvoering in een der dorpen, aan het slot van het concert ten gehore worden gebracht. Deze gezamenlijke demonstraties, al of niet in samenwerking met een of meer muziekgezelschappen, trekken uiteraard in wijde kring de aandacht. Honderden en honderden luisteraars komen het concert bijwonen en dat alleen al is een krachtige bijdrage tot de muzikale ontwikkeling van uitvoerenden en luisteraars.

Hier vindt bovendien streeksamenwerking plaats op cultureel terrein en zulks moet op alle mogelijke wijze bevorderd worden. Het zou van belang zijn als in dergelijke streken de betrokken autoriteiten eens wilden nagaan hoe deze culturele samenwerking bevorderd kan worden: ik denk aan de officiële ontvangst bijv. van de besturen en dirigenten, aan het uitreiken van een lint in de gemeentekleuren, dat dan bevestigd kan worden aan de vlag der bezoekende verenigingen, enz. enz.

Als laatste punt wil ik hier nog even noemen het probleem van de repetitielokalen en de muziektent. In verscheidene gemeenten is er geen geschikt repetitielokaal, terwijl er evenmin een behoorlijke tent aanwezig is.

Wat het eerste betreft: voorlopig zal van bouwen weinig komen en zal men tevreden moeten zijn met de bestaande lokaliteiten: café's, schoollokalen, etc. Wat de tent betreft: in iedere gemeente zou er eigenlijk op een centraal gelegen punt een tent moeten zijn. Zou hier niet een taak liggen voor de gemeentebesturen? Het moet, dunkt mij om meer dan één reden aan te bevelen zijn, dat een gemeente zelf zorgt voor een flinke muziektent, die tegen een geringe vergoeding beschikbaar is voor de plaatselijke gezelschappen en koren. In sommige plaatsen wist men door onderlinge samenwerking van gemeentebestuur, koren en gezelschappen, donateurs(trices), tot een prachtig resultaat te komen! Mij dunkt, dat voor menig V.V.D.-raadslid hier iets te doen valt! Een mooie muziekkapel, met een goed onderhouden plantsoentje, is niet alleen een sieraad voor de dorpsgemeente, maar bovendien een „levend” bewijs van de geest van samenwerking tussen gemeentebestuur en burgerij en ten slotte een belangrijk middel in de strijd voor de culturele verheffing van het leven.

VAN MOURIK

„Gosh, there's Eleanor!”

Twee sterke mensen overwonnen

ROOSEVELT GEZIEN DOOR DE OGEN VAN TWEE VROUWEN

De schier onafzienbaar lange rij van politieke memoires die na de oorlog in Amerika zijn verschenen — en die, hoe kan het anders, tot middelpunt Roosevelt nu reeds bijna mythische figuur hebben — is zojuist met twee nieuwe boeken verrijkt (*). Allebei zullen voor toekomstige geschiedschrijvers welhaast onuitputtelijke bronnen zijn, bronnen bovendien van een niet alledaagse zuiverheid. Want de twee vrouwen die hier, beiden uit de wetenschap van dagelijkse omgang met „F.D.R.,” vertellen, zijn op zichzelf bijzondere persoonlijkheden, geen bleke Eckermann- of Boswell-figuren. Grace Tully was Roosevelt's eerste secretaresse in alle twaalf historische jaren van zijn presidentschap, zijn vertrouwde in staats- en particuliere zaken, ook vriendin en vertrouwde van het hele turbulente gezin Roosevelt. Dat zij tegenover haar grote chef met onbegrensde, bijna aanbiddende heldenverering stond, doet geenszins afbreuk aan haar kritisch vermogen. Het spreekt immers ook van zelf, dat op een post van zulke importantie slechts iemand kon komen en zich onbetwist handhaven, die tact, integriteit, waarheidsliefde en mensenkennis in meer dan gewone mate bezat. Zij is ook geen politica die zich verdedigen en schoon wassen wil, een verwijt waaraan op een enkele uitzondering na (Stimson) vrijwel alle mémoires van de laatste jaren blootstaan. Wij zijn er zeker van, dat zij in weerwil van de traditie geheel zelfstandig, zonder „ghostwriter” haar ook stilistisch aantrekkelijk, van pretenties vrije boek heeft geschreven. Men kan het lezen als de herinneringen van de perfecte secretaresse en als verzameling van anecdoten en „inside”-verhaaltjes van soms tragisch maar meestal amusant en komisch allure. En achter dit alles verschijnt in een klare spiegel veel van de geest, de grootheid en de menselijkheid van de president.

Misschien is het unfair tegenover Grace Tully haar boek samen te bespreken met Eleanor Roosevelt's herinneringen. Want de twee werken behoren weliswaar in één klasse, wat de historische betekenis en ook wat hun aanspraak op autoriteit en intrinsieke waarde betreft; maar mevr. Roosevelt is bovendien zelf een wereldhistorische persoonlijkheid. Ook haar warmste bewonderaars zullen verbaasd staan over het formaat van dit boek dat een groots document humain is geworden. Superlatieve woorden van waardering mogen hier worden gebruikt. Het zoek zal als een van de grote memoires in de wereldliteratuur worden opgenomen.

Voor deze hoge rang kwalificeert het boek zich door eigenschappen, die los staan van zijn historische achtergrond en van de unieke figuur Roosevelt. Wie het nog niet wist zal thans begrijpen, dat zij de first lady of Amerika niet slechts in naam was; misschien zou men haar nog beter de titel van first lady of the world kunnen geven. Het zijn allemaal simpele menselijke deugden, die deze vrouw tot een waarlijk grote figuur maken, klaarheid, naveteit, warmte, praktische menselijkheid, bescheidenheid, innerlijke tact; en dit alles gepaard met een scherp verstand, intuïtie en wijsgerigheid. Er moesten meer mensen met zulke gaven en wapenen in de grote politiek zijn. Het is typerend dat het kleine intrigenspel van de beroeps-politicus haar vreemd is, dat zij zelfs tijdens Roosevelt's leven zich betrekkelijk afzijdig van de dagelijkse Amerikaanse politiek hield; ook, dat men over de achtergronden van de hartstochtelijke, heden nog niet geluwde, strijd om de New Deal betrekkelijk weinig in het boek leest. Uit deze en andere weglatingen en uit de terughoudendheid in enkele der schetsachtige portretten van leidende figuren laat zich de conclusie trekken, dat zij het soms opportunistische en improvisatorische karakter van Roosevelt's politiek in de dertiger jaren niet zonder kritiek accepteerde.

Keer op keer bewondert men de onverschrokken waarheidsliefde, eerlijkheid, zelfkritiek en zelfdiscipline. Men heeft haar vaak gebrek aan tact en zelfs babbelzucht verweten, wanneer zij in haar befaamde dagelijkse column, die in honderden kranten verschijnt, vrijmoedig over zich zelf en haar familie schreef. Hoe onzinnig is dat. Het boek bewijst, dat zij juist met onfeilbare tact aanvoelt, wat, het in tegenstelling met verouderde conventies, in het openbaar kan worden besproken.

Haar leven is onvoorstelbaar rijk en bont geweest. Echter ook onvoorstelbaar zwaar. De eerste twintig jaren van haar huwelijksleven waren overschaduw door de schoonmoeder Mrs. James Roosevelt. Die woonde

MEVROUW ROOSEVELT
.... onvoorstelbaar zwaar

meestal in haar huis en bemoeide zich natuurlijk met alles. Welke gewone vrouw zou de kracht hebben opgebracht zich zonder explosies erin te schikken en in kloeke resignatie een duurzame modus vivendi te vinden? Wat Eleanor Roosevelt over deze hachelijke kwestie schrijft is overigens een wonder van tact en smaak op zich zelf. Men moet zich voorstellen: een heerszuchtige bijtend-scherpe oude dame die tot aan het einde haar zoon, de president van de V. S. placht te vragen, of hij ook warm genoeg gekleed was en zijn gummischoenen aan had. En natuurlijk vertoedde zij de kleinkinderen, lijnrecht tegen de opvoedingsmethodes van de ouders in.

Dan kwam de tragische dag in 1921. Roosevelt klaagde over een opkomende verkoudheid en ging naar zijn bed. Hij zou het pas maanden later als menselijk wrak verlaten. Kinderverlamming. Beide benen bleven onbewegelijk. Er is geen twijfel dat de triomf over de ziekte in zeer grote mate aan zijn vrouw te danken was. De twee sterke mensen overwonnen. Jaren van kwellende kuren en pijnlijke oefeningen konden de lichamelijke handicap weliswaar slechts onbetekend verminderen; een paar stappen met de afshuwelijke stalen steun en, gelukkig, zwemmen, dat was alle lichamelijke beweging die de aan sport en buitenleven gewende man zich nog kon afdwingen. Maar beiden hadden juist gezien, toen zij besloten de politieke carrière nu eerst recht door te zetten. Misschien heeft het tragische gebrek Roosevelt zelfs nader tot de mensen gebracht. Het bleef de Goebbels-propaganda voorbehouden, cynische aanmerkingen hieromtrent te maken.

Toen de politieke triomf groter werd dan ooit gedroomd was, accepteerde Eleanor haar nieuwe rol en trok met uitbundige energie aan het werk. Maar gewild heeft zij

het presidentschap nooit; dat spreekt zij open uit. Zij wist dat dit het einde van haar particuliere leven, zelfs van haar huwelijk moest zijn. Daar is de tragische kleine scène, dat een van de zoons met een moeilijk probleem van zijn leven bij vader kwam die hem schijnbaar geïnteresseerd aanhoorde. In werkelijkheid echter was Roosevelt's geest ver weg bij zijn eigen, politieke problemen. De jongen ontving geen vaderlijk advies; Roosevelt drukte hem, kennelijk met de wens, hem door dit teken van vertrouwen te onderscheiden, een staatsstuk in de hand: „Hier lees dit. Wat denk je ervan?” Men kan zich de wanhoop van de jongen indenken, die het gevoel had gekregen, geen vader meer te hebben.

Ook voor haarzelf bleef nauwelijks tijd over. Elke morgen zocht zij haar man op om de meest urgente particuliere en politieke dingen te bespreken. Maar vaak kon het gebeuren, dat zij hem te verdiept in zijn kranten vond. Hij merkte niet, dat zij stilletjes de kamer weer uitging.

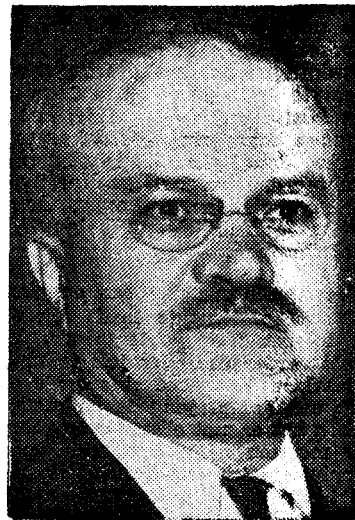
Naast de kleine herinneringen en observaties die als mozaieksteentjes tot Roosevelt's beeld bijdragen, is er een reeks diepgaande beschouwingen over de president. Zijn vijanden, vooral die, die vroegere vrienden waren, hebben hem keer op keer verweten, dat hij misleidend kon zijn en zijn bezoekers de indruk placht te geven, dat hij hun denkbeelden deelde; later bewezen zijn daden en uitlatingen het tegendeel. Dit zet zijn vrouw op plausible wijze recht. Hij hield van een goed voorgedragen argument en bezat de gave zich volkomen in anderen's gedachtegangen te verzetten. Wanneer hij dan, zoals zijn gewoonte was, goedkeurend knikte en er tussenwierp „I see”, dan meende hij niets anders dan dat hij de redentie goed begreep. Maar de gecharmeerde bezoeker nam dit voor positieve toezeggingen en vertrok met de idee overwonnen te hebben; te dieper later de teleurstelling. En wanneer men hem, nog scherper „disloyal” heeft genoemd, dan verklaart mevrouw Roosevelt dit uit het feit, dat loyaliteit tegenover de natie vóór alles kwam; dit dwong hem soms vrienden te laten vallen. „Ik weet dat hij altijd ernstig overwoog, wat anderen hem voorstelden, maar ik ken niemand die uiteindelijk zijn oordeel minder door anderen liet beïnvloeden dan hij.”

Er zijn in beide boeken honderden meest tot nu toe onbekende anecdoten die felle slaglichten op gebeurtenissen en personen werpen. Bijvoorbeeld het verhaal uit Yalta, waar Roosevelt in de discussie zo iets zei als „wist ik maar hoe men bij mij thuis erop zal reageren.” Waarop Stalin verbaasd: „Dat begrijp ik niet. In mijn land is de openbare mening van tevoren ge-arrangeerd!”

F. D. R.
.... bij mij thuis

Mevrouw Chiang Kai Tsjek maakt in beide boeken geen al te goede beurt. Mevrouw Roosevelt was aanvankelijk door de exotische bezoeker bijzonder gecharmeerd, terwijl haar man deze vanaf het eerste moment niet kon zetten. Aan tafel kwam het gesprek op de mijnstakingen, en Roosevelt vroeg de Chinese wat men in China met een vakbond-leider als John Lewis zou doen. Waarop deze geen woord zei maar met haar mooie, juwelenoverladen hand een beweging rondom haar keel maakte. Eleanor Roosevelt heeft nooit de korte half geamuseerde, half triomfantelijke blik vergeten die haar man haar over de tafel heen toewierp. Hij was er trots op de betere mensenkenner te zijn geweest.

MOLOTOV
.... charming

Toen Molotov voor het eerst in het Witte Huis logeerde, ontdekte de huisknecht in de koffers die hij uitpakte, een paar grote hompen zwart Russisch brood, worsten en een pistool. In dit geval mocht voor het eerst een bezoeker van de president zijn wapen houden. Overigens vond mevrouw Roosevelt Molotov „charming”.

Het bezoek van het Engelse Koningspaar kort voor de oorlog levert een hele reeks aardige verhalen op. Bullitt, de Amerikaanse gezant te Parijs, had het nodig bevonden om aan mevrouw Roosevelt een dik „vertrouwelijk” memorandum te sturen over de volgens hem vereiste voorbereidingen voor het hoge bezoek. De manier waarop de bedden moesten worden opgemaakt, hoe de badkamer moest worden ingericht, de noodzakelijkheid van warme kruiken (in de zomer!), alles kwam in het belachelijke document voor. „Ik moet nog steeds”, zo noteert mevr. Roosevelt, „mr. Bullitt vragen of hij bij zijn bezoeken in mijn huis in de badkamer niet steeds alles wat noodzakelijk is, zoals glazen, zeep en handdoeken heeft gevonden!”

Eleanor Roosevelt zou geen vrouw zijn, wanneer zij over dit bezoek niet met bijzondere voldoening sprak. Maar overigens zijn voor haar al de duizenden die haar gasten waren, slechts mensen, of het Churchill is of die gewone Amerikaanse soldaat, die in een ploute-linge plensbui galant de paraplu voor haar draagt, waarop zij hem voor de lunch mee naar het Witte Huis neemt.

Zo spiegelen zich in de beide opmerkelijke boeken de stormachtige twintig jaren tot Roosevelt's dood af, die voor ons reeds historie zijn geworden. Maar misschien de sterkste indruk komt van de beduidende vrouw die gelukkig nog actief onder ons leeft. Zij zelf vertelt van de uitroep die zij een Amerikaans soldaat op een eenzaam eiland in de Pacific hoorde slaken, toen zij er als vertegenwoordigster van haar man en van de hele natie een bezoek bracht. De eenvoudige woorden zeggen veel van haar echte bijna liefderijke populariteit: „Gosh, there's Eleanor!”

Dr. K. LANDSBERG.

* „This I Remember” by Eleanor Roosevelt, 387 blz. Harper and Brothers, New York 1949 \$ 4,50.
„F.D.R. - My Boss” by Grace Tully, 391 blz. Charles Scribner's Sons, New York 1949, \$ 3,50.

In vergelijking

Zoals de mijnklok thuis tikt, tikt hij niet in België...

De Benelux als kolenman

Men schrijft ons:

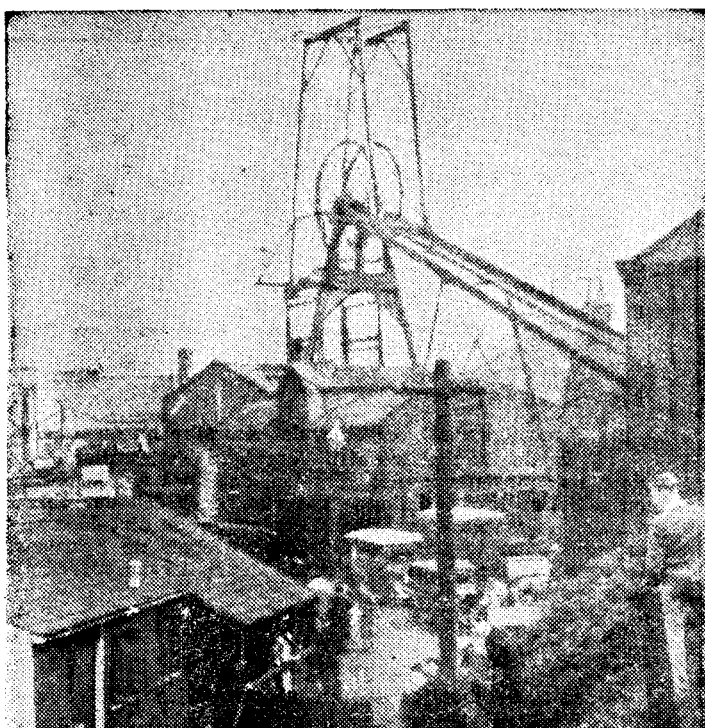
De leiders van de Belgische mijnindustrie zijn een tikkeltje boos op ons. Ze vinden, dat wij niet genoeg kolen van ze kopen. Tien jaar geleden kochten jullie verdorie 1 miljoen ton, en nou nog geen 100.000. Waar moet dat naar toe? Hebben we nou een Benelux of niet? We liggen vlak naast de deur, er zijn prachtige waterwegen, en we produceren net precies die soorten, die jullie nodig hebben. Wel uit Duitsland hè.....! Twee miljoen ton liefst. En bijna 800.000 ton van de andere kant van de aarde laten komen, uit Amerika! En 'n dikke 450.000 ton uit Polen weghalen. Maar bij ons kopen, ho maar.....!

En daarmee luchten de grote en kleine eigenaars van heel wat Belgische mijnen hun zwart berookte kolenhart.

Ze zijn een beetje geprikkeld. En we kunnen het ons voorstellen. Want het is waar: we leven in een gekke wereld. Wij komen kolen tekort, de Belgen hebben er te veel. En toch halen we ze liever tien keer zo ver dan bij onze Zuiderburen.

Die geprikkelde stemming op de directiekantoren der Belgische mijnindustrie heeft echter meer oorzaken, dan deze alleen! Er is kort en goed een zware crisis. En elke schoorsteenpijp roókt de zorgen.....

Dat begon al een poosje geleden. Eigenlijk al direct na de bevrijding, doch daarover zo meteen. Die crisis van heden brak pas uit, toen enige maanden terug een staking van 24 uur losbrak in de Borinage, die als protest moest dienen tegen de slui-

ting van sommige mijnen. Er werd in Bray een mijn gesloten, omdat deze per ton kolen een verlies van 270 frs. opleverde. En er stonden er nog meer op de nominatie, die met nog grotere verliezen werkten. Tot dan toe hadden deze mijnen zich staande gehouden door regerings-subsidies, die het nadelig saldo bijpasten. Maar daar kon België niet mee blijven doorgaan, omdat er een teveel aan kolen kwam. Liefst 3 miljoen ton! Een kwart van de gehele Nederlandse jaarproductie!

Dat systeem van subsidies, het z.g. compensatiestelsel is per 1 October j.l. opgeheven. Het had zó gewerkt: er was een egalisatiefonds opgericht, waarin 70 % van de winsten van de wel renderende mijnen (in hoofdzaak de Vlaamse) werden gestort om de met verlies werkende mijnen (over het algemeen de Waalse) te steunen, waarbij de regering een behoorlijke duit extra in het egalisatiezakje deed. Zo had men de boel draaiende gehouden, toé de overproductie te groot werd. Toen zei de Regering: stop! Geen subsidie meer, nog 2 jaar een kleinigheid voor degenen, die nu werkelijk het hoofd niet boven water kunnen houden, en we zullen de ko-

leprijs verhogen van 685 tot 700 francs per ton.

* * *

Maar met dat al: er zijn inderdaad heel wat mijnen, die verlies lijden.

Er zijn er te veel. Prutsmijntjes, van 300 map, die, bij gebrek aan kapitaalsmiddelen, prutslaagjes van 40 cm. leeghakken, terwijl er misschien 100 meter dieper een laag van 2 meter zit. Geen sterveling in België weet precies, wat er aan kolen in de grond zit. De mijnen hebben geen middelen genoeg om voldoende proefboringen te verrichten, noch om schachten verder af te diepen.

Zo kan men begrijpen, dat in een land, waar tientallen mijntjes van nog geen 1000 ton productie voorkomen, waar materialen en gereedschappen niet genormaliseerd zijn, waar 60 % van de mijnwerkers uit het buitenland moet worden gehaald, omdat de Belgen zelf zich nog veel te goed herinneren, dat de lonen voor de oorlog de laagste ter wereld waren, zo kan men begrijpen, dat er van een economische en rendabele mijnbouw geen sprake kan zijn.

De totale waarde van de Belgische mijnindustrie wordt geschat op

17 milliard francs. Alleen reeds na de bevrijding heeft de Regering 7½ milliard francs moeten uitgeven, om de boel op poten te krijgen en daarna draaiende te houden.

Deze toestand is dus wel uitermate onbevredigend. Sommigen zijn met de oplossing vlug gereed: nationalisatie. Men mag echter wel zeer betwijfelen of daarmee deze uiterst belangrijke kwestie op te lossen zou zijn. Nationalisatie, waar zij in de praktijk is toegepast, heeft nooit zulke bijster goede successen opgeleverd. In ieder geval zal er iets moeten gebeuren, want de bestaande toestand drukt te zwaar op het economische leven van onze Zuiderburen.

Brochure verschenen

Verschenen is een brochure „Dispereert niet!“, van de hand van Mr. P. J. Oud, een overdruk van het hoofdartikel in het nummer van „Vrijheid en Democratie“ van 29 Dec. j.l.

Deze brochure kan worden besteld bij het Algemeen Secretariaat van de partij, Koninkinnegracht 61, Den Haag, à f 0.25 per 10 stuks. De kosten gelieve U bij bestelling te voldoen op gironummer 67880 ten name van de secretaris van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie te Den Haag.

**STALEN MEUBELEN
„GISO“-LAMPEN**

AFDELINGSSECRETARISSEN:

Vraagt bij onze administratie de tarieven voor extra-exemplaren van ons weekblad, voor de verbrediging van onze beginselen en voor het werven van nieuwe abonneés.

PROZA

Ik houd van de proza, dat op mij afkomt als een Haagse agent, briesend en met de gummistok...

Ik houd van het proza, dat licht heenhuipelt, onbevangen, dartel en vrolijk als een Leidse student, die in Den Haag iets te verhapstukken heeft met confraters...

Ik houd van het proza, dat wild en angstig op mij toefladdert als een onschuldige, die bij een Haags relletje een betreurenswaardige, doch onvermijdelijke klap heeft gekregen...

Ik houd van het proza van burgemeester Schokking, die, uit de kleine schoenen van Alphen aan den Rijn gestapt is in de zevenmijlslaarzen van het Haagse ambt en door een enkel défilé van de Haagse politie tot de overtuiging is gekomen, dat zijn agenten engelen zijn...

Ik houd van de nieuwe Haagse burgemeester, die zijn

mond niet houden kan, gelukkig. Want wáárvan zou ik anders bestaan...

Hoe huppelt zijn proza over de nette geplaveide straten van de residentie, wanneer hij verklaart: „dat de jaarlijkse ontmoetingen tussen studenten niet toelaatbaar zijn, tenzij gewaarborgd is, dat de publieke veiligheid daarbij ongerept blijft“.

Hoe elegant wandelt de burgemeester daarbij over enkele rechten van de mens heen. Want iedere Nederlander heeft het recht van vergadering. Het vergaderen is toelaatbaar, de heibel die er uit voortkomen kan, niet. De publieke veiligheid komt eerst in het gedrang wanneer „onschuldige derden een klap oplopen“. De burgemeester betreurt dit, en het siert hem. Het „onvermijdelijke“ zal hij wellicht niet zo grif toegeven, wanneer hij zelf eens als onschuldige een „betreurens-

waardige doch onvermijdelijke“ tik met een gummistok op zijn hersens heeft gekregen.

Ik houd van sterke mannen, die, na de gebeurtenissen op 3 October, kunnen verklaren, dat „als geen verandering ten goede optreedt, daaruit de nodige consequenties getrokken zullen worden“. Zullen er dan nóg meer betreurenswaardige doch „onvermijdelijke ticken“ uitgedeeld worden? Komen dan de mitrailleurs of de politiehonden er aan te pas? Mogen dan de burgemeesters van plattelandsgemeenten niet meer ongestraft het parkeerverbod overtreden?

Ik houd van Den Haag, ik houd van zijn mooie lanen en vijvers. Ach, dat Reyding nog leefde om er een reprise te geven van zijn beroemde revue „De Doofpot“...

Wij ranselen u verheugd van zin,
Maar diep betreurd het gasthuis in.

Pasquino in
De Telegraaf.

Salarisverhoging en nog wat

(Ingezonden)

Met veel genoegen las ik in de nieuwsbladen, dat de salarissen van de ministers wederom verhoogd werden en wel tot f 24000 per jaar, wat natuurlijk zeer noodzakelijk is met het oog op de verdere prijsstijging der eerste levensbehoeften, b.v. boter en kaas.

Is het de regering echter niet bekend, dat zich hier te lande menige kleine huiseigenaar bevindt, die van de netto-opbrengst van zijn huisjes moet bestaan en dat ook voor deze mensen sinds Mei 1940 de levensbehoeften onduidelbaar hoog zijn gestegen, doch dat door maatregelen van de regering de inkomsten dezer mensen niet alleen niet werden verhoogd, doch integendeel sterk zijn achteruitgegaan door hogere vaste lasten en ondragelijk hoge herstelkosten van de vaste goederen; mede door dwingende voorschriften van Bouw- en Woningtoezicht?

Is het de regering niet mogelijk de enige categorie mensen, die tot heden geheel in de verdrukking zijn gekomen, eindelijk recht te doen wedervaren door op korte termijn toestemming te geven tot een behoorlijke huurverhoging, overwegende, dat de kleine huiseigenaar ook recht heeft op een dragelijk bestaan?

In België, waar toch ook een toestand als hier te lande bestond, is het wel mogelijk gebleken een behoorlijke huurverhoging toe te staan van naar ik hoor 70 %, zodat de door minister Liefstinck per 1 Januari 1950 toegezegde 15 % huurverhoging slechts een druppel op een gloeiende plaat was, welke toezegging echter nota bene weder werd ingetrokken, waarschijnlijk uit vrees, dat van bepaalde zijde daartegen te sterk zal worden geageerd.

Een bejaarde kleine huiseigenaar.

Devaluatie en loonsverhoging

Dr. G. C. A. van Dorp schrijft ons:

Na de devaluatie zeide bijna iedereen dat „de prijzen” nu wel sterk moesten stijgen. Geen wonder dat terstond de vakverenigingen acties begonnen voor loonsverhoging.

Het is evenwel zeer de vraag of werkelijk na de devaluatie ene algemene prijsverhoging moet volgen.

De oude kwantiteitstheorie van het geld zegt ons toch, dat de waarde van ons geld afhangt van de hoeveelheid geld in omloop en van zijn omloopsnelheid. In de plaats van die oude theorie is de kwantiteitsregel van Irving Fisher gekomen. Die wijst er ons in het bijzonder op, dat wel bepaalde prijzen en zelfs groepen van prijzen van de algemene regel kunnen afwijken, maar dat andere die afwijking weer moeten neutraliseren.

De devaluatie moet in het licht van die regel ook alleen aangezien worden voor ene opheffing van ene camouflage van het feit, dat ons geld, door vermeerdering van de geldsomloop, sterk in waarde gedaald is. D.w.z. wij willen hopen dat de devaluatie juist zover gegaan is, niet te ver en net genoeg.

Met deze regel komt de ervaring overeen in zoverre veranderingen aan de geldzijde vrijwel ogenblikkelijk hun invloed doen zien op de groothandelsprijzen, maar kosten van levensonderhoud zeer langzaam daarna volgen, zo zij zich ooit geheel aanpassen. Daarom is het goed de lonen niet terstond te verhogen, maar af te wachten hoe het na de devaluatie met de kosten van levensonderhoud gaat zoals deze in een z.g. index berekend worden.

In het geheel is in October de index van groothandelsprijzen 0.7 % gestegen, terwijl de index van afgewerkte producten juist gedaald is. Die zullen wel in het bijzonder hun invloed op de kosten van levensonderhoud uitoefenen.

Worden evenwel de lonen terstond verhoogd, dan zal dit zijn invloed hebben op de kosten van levensonderhoud, wat in het bijzonder de kleine inkomens zal treffen.

Allerhande

Nieuwe kansen

Wij geloven, dat wij het zó moeten zien, dat er door de terugkeer van een vrije handel met vele landen inderdaad nieuwe kansen zijn, maar dat wij ieder individueel ook weer geprikkeld zullen worden, de beste van die kansen te grijpen.

(Prikkel, maandblad voor de Papierverwerkende Industrie.)

Hard, maar logisch

Wij moeten nooit vergeten, dat Amerika na de oorlog ons in de raadkamers der Verenigde Naties niet steunde, doch ook mogen wij niet vergeten, dat onze eigen maritieme en militaire tekortkomingen daarvan zeker één der oorzaken waren. Wij waren vooral door eigen schuld en niet door gebrek aan middelen te zwak gebleken en evenals de Spanjaarden tevoren verloren wij onze koloniën. Het lijkt hard, maar logisch is het zeker.

(Onze Vloot.)

Democratie

Toen 2700 schooljongens en schoolmeisjes politici vragen mochten stellen op een bijeenkomst in Londen, vroeg één van hen aan Lord Beveridge om een definitie van het woord „democratie” te geven. Hij antwoordde in acht woorden: „als je de Regering kunt veranderen zonder schieten”.

(Haagse Post.)

Humor en Nederlanders

Humor is zeldzaam en daarom kostbaar, in het dagelijks bestaan; doch zeker in de letterkunde. Zij in ons land, die dit bedrijf beoefenen leven in de verwerpelijke, maar daarom niet minder heilige overtuiging, dat er alleen een dodelijke ernst bij te pas mag komen. Zij zijn Nederlanders en schrijven voor Nederlanders en de Nederlanders lijken mij, voorzover ik hen ken en met het inacht nemen van de wetenschap dat iedere veralgemening onjuist is, weinig tot humor geneigd. Zij houden zich straf en stijf, ingetogen en opgestreken. Of zij geven zich op zijn onverwachtst over aan iets, onvereenigbaar met geest en beschaving: de lol.

(J. Greshoff in de Nieuwe Courant.)

Product, productie, productiviteit

Maar al te vaak verwacht men de drie begrippen: het product, de productie en de productiviteit. Zij spelen elk afzonderlijk een rol, doch vormen naar buitenuit een geheel. Dit is oorzaak, dat men gemakkelijk tot verkeerde conclusies komt. Wanneer we in de krant lezen, dat b.v. de arbeidsproductiviteit van een bandenfabriek is gestegen, omdat 170.000 banden werden vervaardigd, in tegenstelling tot de voorafgaande maand, toen er 140.000 uit de productie kwamen, dan hebben we te doen met een voorbarige conclusie. Want het behoeft helemaal niet waar te zijn, dat de mensen in die fabriek harder hebben gewerkt om het tot een productie van 170.000 banden te brengen. In werkelijkheid is er misschien sprake van een uitbreiding van het machinepark geweest of van een rationeler werkmethode. Hieruit blijkt dus wel, dat enerzijds de aanduiding productiviteit een moeilijk begrip is en dat anderzijds een hogere arbeidsproductiviteit zeker niet altijd harder werken behoeft te betekenen.

(Philips Koerier.)

Aarzelend

Zo zelfverzekerd als we indertijd de twintigste eeuw zijn binnengestapt, zo aarzelend en sceptisch beginnen we aan de tweede helft. Misschien zijn we toch wel wat wijzer geworden. Uit zwakheid komt meer wijsheid voort dan uit trots en eigenwaan. Zoals we nu zwakjes op de benen staan, leren we misschien, dat we beter bij elkaar wat steun kunnen zoeken. Eenheid maakt macht, zetten de Belgen in hun landswapen. Een goed woord, dat we eens in onze gedachten moeten prenten, nu ons weer een halve eeuw of een stuk daarvan geschonken wordt. Het zal tenslotte aan ons liggen, wat we er van maken. Laat het nu eens iets zijn, waarover we ons niet behoeven te schamen.

(Steenkool-bedrijfstijdschrift van de Nederlandse Steenkolenmijnen.)

Ook is het goed erom te denken dat verhoging van lonen gevaar oplevert voor grotere werkloosheid. Nu is de werkloosheid in Nederland nog wel niet zo groot als in België, maar toch al wel enigszins veront-rustend, terwijl ook de tendens in deze verontrusting schijnt. Dat terwijl de devaluatie verwacht mag worden in de goede richting te werken. Er is dus alle reden met loonsverhoging voorzichtig te zijn en hiertoe alleen over te gaan nadat werkelijk ene enigszins merkbare stijging van de index der kosten van levensonderhoud te voorschijn is gekomen. Eventueel zou men daarna loonsverhoging kunnen geven met terugwerkende kracht in overeenstemming met de stijging van die index.

De regering zou bovendien de bedrijven kunnen vrijlaten tot loonsverhoging over te gaan voor zover ook de vakverenigingen zich niet met de lonen bemoeien zouden.

In het algemeen schijnt het onjuist, bedrijven die het goed gaat te verbieden hun lonen te verhogen. Zulke bedrijven hebben alle reden hunne medewerkers in de goede gang van zaken te laten delen als ook meerdere aan te werven voor uitbreiding der productie.

Men vergeet evenwel niet, dat er vele bedrijven zijn die geen of onvoldoende rekening houden met de leer der vervangingswaarde en dus grote schijnwinsten maken, die zij beter in aller belang in het bedrijf houden om de financiering hiervan bij algemeen gestegen prijzen te kunnen voortzetten.

(Tot onze spijt konden wij dit stuk — geschreven vóór de regeringsverklaring — niet eerder opnemen wegens gebrek aan plaatsruimte. Wij menen dat de beschouwing zelve haar waarde heeft behouden. — Red.)

Nederlanders past op!

(Ingezonden.)

Met gemengde gevoelens las ik in Uw blad van 18 November j.l. het ingezonden stuk getiteld: Nederlanders opgepast! Het opschrift zou ik willen herhalen. Want deze kritiek is niet geheel juist, gevolg van het gebrek aan behoorlijke voorlichting ook van regeringszijde, omdat blijkbaar zelfs in regeringskringen nog niet volkomen vaststaat hoe men zich de toekomstige „paraatheid van het Nederlandse volk” ziet.

Thans schijnt vast te staan, dat, wil men voor een eventuele volgende, nog meer totale oorlog, paraat zijn, het gehele volk daarvoor voorbereid zal moeten zijn. Naast het operationele leger in internationaal verband, zal ook een binnenlands leger nodig zijn, de territoriale troepen, waaronder thans de nationale reserve is gerangschikt, beide in volslagen legerverband. Daarnaast moet het gehele volk in belangrijke openbare en particuliere bedrijven, die dan voor verzorging der troepen en van de bevolking, transport, verkeer in brede zin enz. enz. georganiseerd worden. En waar in geval van oorlog nu eenmaal een bepaalde gezagsverhouding moet bestaan, die juist ook in internationaal verband gezien, voornamelijk militair gecoördineerd zal zijn, zal ook in de burgerlijke sfeer een zekere militaire gezagsverhouding noodzakelijk zijn.

Tuist om te voorkomen, dat in oorlogstijd daartoe onvoorbereide personen met militair gezag worden bekleed, is het nodig in vredestijd te organiseren, en diegenen een normale militaire „training” te geven, die aangewezen zijn om in oorlogstijd de leiders te „blijven”. Dit alles moet nog uitgewerkt worden. Maar vast moet staan, dat door samenwerking van Generale Staf en particulier bedrijfsbeheer inderdaad een onder de legerleiding staand apparaat voor de totale oorlog wordt verkregen.

Wat betreft de P.v.d.A. het volgende. Behalve de communisten, is elke andere partij volkomen overtuigd van de noodzaak van deze organisatie van het volk. De leiders van de P.v.d.A. hebben volmondig erkend, dat gezien de thans heersende omstandigheden, ook hun standpunt is, dat de noodzaak van deze organisatie bestaat. Maar zij erkennen, dat het zo moeilijk is hun geestverwanten, die jarenlang opgevoed werden onder het „geen man en geen cent” en „het gebroken geweer-tje”, nu tot het tegenovergestelde te overtuigen.

Dat is de verklaring, dat hier in het bijzonder nog eens de aandacht op de P.v.d.A. gevestigd wordt.

Nederlanders, inderdaad opgepast! Opgepast voor de vijfde colonne! Maar opgepast, dat de zo nodige organisatie van het gehele volk (min de communisten!) inderdaad door het gehele volk geschiedt, omdat eendracht macht maakt, maar omdat de handhaving van vrijheid en vrijheden alleen kan geschieden indien allen van goede wille gezamenlijk optrekken en gezamenlijk die organisatie opbouwen!

Rotterdam

J. ROODENBURG

Verschenen is een concept-werkprogram, dat in de a.s. jaarlijkse Algemene Vergadering behandeld zal worden.

Leden van onze partij kunnen exemplaren van dit concept-werkprogram bestellen bij het secretariaat van hun afdeling.

Indien in* hun woonplaats geen afdeling van de V.V.D. bestaat, gelieven zij zich te wenden tot het Algemeen Secretariaat, Koninginnegracht 61, Den Haag.

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

VRIJDAG 27 JAN. 1950 - No. 94

HET VERHAAL VAN
DE BISMARCK

Pag. 7

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

BETREURENSWAARDIG OPTREDEN

In de vele gedachtenwisselingen, die over het Indonesische vraagstuk gehouden zijn, kwam altijd sterk de vrees naar voren, dat de jonge staat niet bij machte zou zijn orde en rust te handhaven en de rechts- en bedrijfszekerheid te waarborgen. In de laatste periode werd ook de vrees uitgesproken, dat het Unie-verband een zeer los verband zou blijken te zijn.

Na de overdracht der soevereiniteit diende Nederland en diende het Nederlandse volk zich op de nieuwe situatie in te stellen. Van alle zijden is begrepen, dat men de soevereiniteitsoverdracht als feit had te aanvaarden, en dat het er thans om zou gaan alle krachten in te spannen om de in formele zin zeer lichte Unie te maken tot een hechte in de praktijk. Van Nederlandse zijde werd zeer goed ingezien, dat steun moest worden verleend aan de jonge staat en dat er alleen groei mogelijk zou zijn wanneer wederzijds vertrouwen aanwezig zou zijn.

Niemand had zich de illusie gemaakt, dat de ontwikkeling in de Verenigde Staten van Indonesië na de overdracht der soevereiniteit een volmaakt geleidelijke zou zijn en zich zonder ernstige schokken zou voltrekken. Dat was juist het punt waarover velen zich bevreesd hebben getoond. Zelfs was er bij zeer velen de veronderstelling, dat de soevereiniteitsoverdracht zelve al aanleiding zou geven tot demonstraties en acties, mogelijk wel bloedige acties. Tot onze grote dankbaarheid hebben wij mogen vaststellen, dat de ontwikkeling zich in de eerste weken juist zeer rustig voltrok. Wat zeer belangrijk was.

Het moment der grote overgang — wij zouden zeggen: van nature aangewezen om direct allerlei moeilijkheden met zich te brengen — was nu zonder explosies voorbij gegaan en dat kon vertrouwen schenken voor de toekomstige ontwikkeling. Zeker, wij wisten van gistingen. Wij wisten van de actie der Daroel-Islam bijvoorbeeld. Natuurlijk was de situatie niet stabiel, maar was er labiel evenwicht, dat gevaren in zich droeg. Gevaren voor de situatie in Indonesië zelf, gevaren ook voor de Nederlands-Indonesische Unie.

In deze situatie is nu plotseling Westerling opgetreden. En zouden de berichten juist zijn, dan zouden er nog andere Ne-

derlanders aan zijn kant staan en zou hij een grote aanhang hebben onder de Indonesische bevolking. Verder zou Westerling zich politieke doeleinden voor ogen hebben gesteld.

Wij willen niet nalaten te zeggen dat wij zeer ernstig betreuren, dat nu op deze wijze de zaken in Indonesië in beroering zijn gebracht. Wij weten niet waarheen dat leiden zal. In de eerste plaats kunnen wij niet overzien wat in de gelederen van Westerling wakker is geroepen en tot welke volgende acties zijn mensen nog zullen overgaan. Maar men kan ook niet overzien welke en welke soort andere bewegingen door dit optreden worden geactiveerd. Wij kunnen ook niet voorzien wat de reacties zullen zijn. Wij denken niet alleen aan reacties van de zijde van tegenstanders van Westerling en zijn aanhang, maar niet minder denken wij aan reacties van officiële Indonesische zijde. En hoe dat in deze, uiteraard roerige, atmosfeer dan mogelijk aanleiding kan geven tot verwijten en verwijdering, die politieke consequenties met zich kunnen brengen.

Inderdaad, wij betreuren dat optreden van Westerling zeer. Hier is iets begonnen waarvan de gevolgen niet kunnen worden overzien.

Romantiek moge haar bekoorlijke zijde hebben en van een figuur als Westerling moge men misschien zeggen, dat hij een vent is van moed, die het hem toch maar lapt. Maar zulke primaire opwellingen zijn toch in dit geval wel geheel onvoldoende. Men moet in de in Indonesië heersende sfeer van geladenheid rekening houden met uitermate sterke gevoeligheden. Men moet ook rekening houden met hen voor wie dit optreden aanleiding kan vormen tot activiteit jegens de Nederlanders, ook in politieke zin.

Het is dan ook juist, dat van officiële Nederlandse zijde onomwonden een veroordeling van het optreden is uitgesproken, dat in deze aangelegenheid „gecoördineerd” zal worden gehandeld, en dat ook het nemen van maatregelen tegen militairen, die naar Westerling zijn overgelopen, is aangekondigd. Tegenover de Verenigde Staten van Indonesië heeft Nederland de plicht zoveel als in ons vermogen ligt er aan mede te

werken dat voorkomen wordt, dat mede door Nederlanders in Indonesië moeilijkheden worden veroorzaakt en wij hebben zeker ook de plicht er voor te zorgen, dat de politieke betrekkingen tussen de Unie-partners niet worden vertroebeld. Reeds is van officiële Indonesische zijde het verwijt gericht dat Nederlanders voor het gebeurde in Bandoeng verantwoordelijk zouden zijn, waartegenover dan zeer terecht werd gesteld, dat voor deserteurs geen verantwoordelijkheid kan worden genomen en generaal Engles door persoonlijk optreden de ontruiming van Bandoeng door de troepen van Westerling heeft bereikt. Men ziet, hoe snel wij in politieke conflicten verzeild raken.

In een redevoering tot de leerlingen van de hoogste klassen der middelbare scholen te Rotterdam heeft de minister-president dezer dagen ook over de moeilijkheden in Indonesië gesproken. Dr. Drees zeide, dat men hier „geen leedvermaak” over mag hebben. Inderdaad, deze aangelegenheid ligt ver boven het vlak onzer primaire gevoelens. Zij ligt in het vlak der politiek. Als men de zaak zo ziet, dan beseft men, dat het ernstig is wanneer Nederlanders actief zijn in bewegingen, welke in Indonesië politieke doeleinden nastreven. Door dit revolutionaire optreden daar, kunnen zij de meest heilloze gevolgen voor onze samenleving met Indonesië oproepen.

Het is daarom juist, dat de Nederlandse regering onverwijld heeft gehandeld. Hieruit blijkt de officiële wil van Nederland om alles te doen voor een rustige ontwikkeling in Indonesië. En wij gevoelen er behoefte aan in ons blad ook op de noodzaak daarvan te wijzen.

In het verleden is in ons blad veel critiek uitgeoefend. Nu de ontwikkeling van zaken heeft geleid tot de constructie die wij thans kennen, willen wij er met alle kracht toe medewerken dat er zo goed mogelijke samenwerking zij tussen de Unie-partners, opdat de Unie tot een krachtige moge uitgroeien. Daarom veroordelen wij het optreden van Westerling ten sterkste. Het is revolutionair optreden en het is onverantwoordelijk. Alles moet van onze kant worden gedaan om mede te helpen de heilloze gevolgen te keren.

K.

☆ parlementaire flitsen ☆

EERSTE KAMER SPRONG IN DE BRES VOOR HET NIJVERHEIDSONDERWIJS

Mr. Wendelaar en de drie-zuilen theorie

Het nijverheidsonderwijs, zo verklaarde mr. Wendelaar bij de behandeling van het wetsontwerp tot wijziging van de Lageronderwijswet 1920 in de Eerste Kamer, heb ik altijd een van de belangrijkste takken van onderwijs voor ons volk geacht, maar dat geldt voor deze tijd nog meer dan vroeger. Wil er van de industrialisatie van ons land iets terecht komen, dan is een bloeiend nijverheidsonderwijs daarvoor conditio sine qua non. Daarom moeten wij bij alles oppassen, dat wij dit onderwijs niet schaden. Het zal, integendeel, zoveel mogelijk moeten worden bevorderd. Zich afvragend, hoe het daarmee nu stond bij dit wetsontwerp, meende de heer Wendelaar, dat deze zaak niet helemaal duidelijk was geworden. Een mening, die volkomen begrijpelijk is, gezien de sterk uiteenlopende inzichten te dien aanzien in de Tweede Kamer en de weinig duidelijke en halfslachtige motie en amendementen, daar toen aangenomen.

De heer Wendelaar verklaarde, nochtans de indruk te hebben gekregen, dat een voorbereidende klasse aan de ambachtsscholen mogelijk blijft. Die voorbereidende of „experimenteerklasse” heeft men ingevoerd ter oplossing van het probleem der aansluiting van de ambachtsschool aan de zesde klasse der lagere school, aangezien er voor vele kinderen, die van die zesde klasse naar de ambachtsschool zouden willen, een hiaat is van een jaar. De woordvoerder van onze fractie in de Eerste Kamer sprak zich dan ook onomwonden voor uitbreiding van het aantal scholen, waaraan zulk een voorbereidende klasse verbonden is, uit, en behalve de communisten (die in industrialisatie alleen maar een „kapitalistisch belang” zien en deswege hun „tegen” lieten horen) bleek de gehele Kamer van dezelfde mening.

Aan het einde van het debat diende mr. J. Cramer (Arb.) — niet te verwarren met zijn partijgenoot J. J. Kramer in dezelfde Kamer — een motie in, waarin van dit inzicht werd getuigd en welke was mede-ondertekend o.a. door de heren dr. Van Velthoven (K.V.P.), prof. Woltjer (A.R.), mr. Kolff (C.H.) en mr. Wendelaar (V.V.D.). Zij werd zonder hoofdelijke stemming aanvaard, met aantekening echter, dat de communisten geacht wilden worden te hebben tegengestemd.

Deze motie luidt:

De Kamer, gehoord de discussie over het ontwerp tot wijziging van de Lager-Onderwijswet 1920, spreekt als haar oordeel uit, dat zowel behoefte bestaat aan algemeen vormend lager onderwijs na het 6de leerjaar (hetzij in scholen voor voortgezet gewoon lager onderwijs, hetzij in het 7de en 8ste leerjaar van scholen voor gewoon lager onderwijs) als aan voorbereidende klassen aan ambachtsscholen en lagere land- en tuinbouwscholen, vertrouwt, dat de Regering met bewaarde spoed de instelling van voorbereidende klassen aan genoemde onderwijsinstituten zal bevorderen, en gaat over tot de orde van de dag.

In het begin van zijn betoog over dit ontwerp had de heer Wendelaar erop gewezen, dat bij de behan-

WENDELAAR
... in het vage ...

deling van de begroting voor 1949 minister Rutten, die in Augustus 1948 geheel nieuw was opgetreden, zich uiteraard nog niet kon uitlaten over zijn plannen. Hierdoor was toen dus nog slechts een vage indruk verkregen van de wijze, waarop de minister

het beleid dacht te voeren. Thans, bij de behandeling van dit wetsontwerp, verkeren wij echter nog altijd enigszins in het vage. De heer Wendelaar vroeg zich echter af, of hij dat als een tekortkoming moest beschouwen dan wel als een verdienste van de minister. Als verdienste zou hij dit kunnen zien, wanneer de minister niet al te veel van bovenaf wilde dwingen, maar zoveel mogelijk wilde afwachten, wat de maatschappij en in het bijzonder de ouders, ten opzichte van de opvoeding der kinderen verlangen. Het zou echter óók als een tekortkoming kunnen worden opgevat, namelijk wanneer de minister (hetgeen hij echter niet aannam) onvoldoende overtuiging of visie zou hebben op de wijze, waarop onze onderwijsorganisatie zich heeft te ontwikkelen.

Een feit was het in ieder geval, dat wij verleden jaar een technische herziening van de L.O.-wet hadden gehad en nu dus alweer. Dat moet — zo meende spreker — toch wel de indruk wekken of er op het Departement incidenteel en opportunistisch wordt gewerkt. En hij vond dus aanleiding tot de vraag of er

naast dit onvermijdelijke „kleine werk” wel voldoende aandacht werd gewijd aan een deugdelijk grondplan, waarop ons gehele onderwijssysteem kan rusten. Wanneer men zich de over het algemeen vrij korte ambtsduur van ministers realiseert, dan rijst de vraag of er niet een gemis valt te constateren van een blijvende autoriteit, die vaste leiding op lange termijn geeft. Mr. Wendelaar vroeg de minister daarom eens te overwegen of dat niet zou kunnen worden bevorderd door de benoeming van een Staatscommissie en door de stichting van een centraal adviescollege.

Aan die Staatscommissie zou hij dan willen zien opgedragen het ontwerpen van een grondplan voor het onderwijs, als door hem bedoeld, dat, wanneer het door de Staten-Generaal was aanvaard, dan door de opvolgende ministers zou kunnen worden uitgevoerd en tot stand gebracht. En wat het door hem in overweging gegeven centrale adviescollege aangaat: de heer Wendelaar gaf toe, dat er reeds een Onderwijsraad is, maar zijn indruk was, dat deze te ambtelijk was samengesteld. Het lichaam, dat de heer Wendelaar zich dacht, zou van onderop moeten worden gevormd, zodat het representatief zou kunnen zijn voor het gehele onderwijs. Hij bleef, zoals hij nadrukkelijk verklaarde, nu eenmaal een voorstander van onderling overleg, overtuigd als hij was, dat er geen beter middel is om iets tot stand te brengen dan door samenspreking van de door betrokkenen op de voorgrond gebrachte tegenwoordigende personen.

Tot het eigenlijke onderwerp komend, betuigde de heer Wendelaar zijn instemming met het herstel

van het (in Augustus 1947 tijdelijk geschorste) achtste leerjaar. Het had ook zijn volle instemming, dat de leerlingen na afloop van het 6-jarig lager onderwijs zoveel verscheidenheid zullen hebben bij hun keuze voor verder onderwijs. En hij was het, zoals wij in het begin van ons overzicht reeds hebben vermeld, ook eens met de handhaving van de instelling van een aanvangsklasse op de nijverheidsscholen, onder deze nadrukkelijke voorwaarde echter, dat vaststaat, dat de voorbereidende klasse aan die scholen ook voldoende algemene ontwikkeling geeft.

Voor hen, die de eerste zes klassen van de lagere school hebben doorlopen, zullen de andere mogelijkheden zijn: óf de zevende en achtste klasse, verbonden aan de gewone lagere school, óf de afzonderlijke 2-jarige school voor voortgezet gewoon lager onderwijs (V.G.L.O.-school). Ook daarmede kon de heer Wendelaar accoord gaan (het is ook in de motie uitgedrukt), maar hij had er wel enig bezwaar tegen, die V.G.L.O.-school nu speciaal als de „maatschappijsschool” aan te duiden, zoals in de Tweede Kamer was gebeurd. Natuurlijk zou de V.G.L.O.-school een maatschappijsschool moeten zijn, maar zijn de andere scholen dat dan niet? Bereidt bijvoorbeeld de U.L.O.-school niet voor de maatschappij voor? En de nijverheidsscholen?

Met betrekking tot het ambachtsonderwijs liet hij tenslotte nog een verzuchting horen, die, zoals de heer Wendelaar zelf reeds opmerkte, „helaas wel zal verluichten zonder verhoord te worden”. De ambachtsscholen hebben bij de onderwijsdeskundigen een zeer goede naam. Nu heeft de minister zich in zijn Mem. v. Antwoord uitgesproken over de wijze van aanpassing van dit onderwijs aan de verschillende levens- en wereldbeschouwingen der ouders.

PROF. RUTTEN
... niet blind ...

Het grote respect, zo zei hij, dat ik gevoel voor anderer levens- en wereldbeschouwingen, maakt het mij onmogelijk, tegen deze uitspraak bezwaren te maken. Maar ik mag toch, dunkt mij, deze verzuchting slaken: Moge het zo zijn, dat de toepassing van de drie-zuilen theorie op het gebied van het ambachtsonderwijs geen daling meebrengt van 't niveau, waarop dat onderwijs thans staat. Dat minister Rutten niet blind is voor de mogelijkheid van zulk een gevaar, meende hij tussen de regels door uit genoemde Mem. v. Antwoord te kunnen opmaken, waar de minister schreef: „Wat de over de organisatie van het voortgezet gewoon lager onderwijs gemaakte opmerkingen betreft, zal ook naar de mening van ondergetekende praktisch de oprichting van scholen van de onderscheidene richtingen niet kunnen worden voorkomen”.

Dat: „zal niet kunnen worden voorkomen” doet gevoelen, dat er aan de doorvoering van deze principieel juiste theorie toch wel bezwaren kleven. De heer Wendelaar hoopte derhalve, dat een doorvoering van de drie-zuilen theorie op dit terrein niet zal worden tot stand gebracht zonder dat die, blijkbaar ook door de minister geconstateerde, bezwaren zijn opgelost.

Deze burger

zag gisteren in het film-journaal de soevereiniteitsoverdracht in Djakarta. Hij zag de Nederlandse vlag dalen en de Indonesische stijgen en al is deze burger geen koloniale diehard en al gunt hij ieder het zijne, o o k in de politiek, o o k in de historie; en al is „Indonesië voor de Indonesiërs” een adagium dat hem noch onlogisch noch onsympathiek in de oren klinkt... wel, die vlaggenwisseling op de film heeft hem toch heel diep aangegrepen.

Het is immers zó dat, wanneer ge iets z i e t gebeuren het U duizend maal méér zegt dan dat ge er een verslag over leest, al is dat nóg zo beeldend geschreven.

Toen kwam het beeld van Soekarno's intocht in Djakarta: de mensenmassa die zijn auto omstuwde, zijn heftige redevoering op de trappen van zijn paleis. En ook dit was aangrijpend.

Ik zat daar maar als een burger tussen burgers in mijn stoel in de bioscoop en tussen het rose-belichte, afschuwelijke orgel en de flitsende afschuwelijke reclameplaatjes, werd dat stuk wereldhistorie mij zó maar voortgezet of het de gewoonste zaak van de wereld is. Het was moeilijk dit geestelijk helemaal te omvatten en na de reclameplaatjes, gedurende de hoofdfilm (een lamentabele geschiedenis van opgepoetste mannetjes en vrouwtjes — het kinderprenenboek, dat meestal in de duisternis der vergetelheid als zoete droomkoek de menigte wordt voorgeschoteld) zag ik nóg dat dalen en stijgen van de vlaggen en de menigte die Soekarno, recht-op in zijn auto, omstuwde.

Ik heb toen toch wel véél begrepen van de tweestrijd die in elk rechtgeaard Hollands hart moet zijn gevoerd. Het in-ééns wegvagen van een stuk historie en alles wat daarmee geworden, ontstaan, gegroeid is en de bijna logische bevestiging van dit wegvagen in het volgende filmbeeld.

Deze burger zou een eminent-slecht politicus zijn, want altijd ziet hij duidelijk de TWEE kanten van de zaak. En nooit kan hij — juist bij de kardinale dingen — een standpunt bezetten dat aan één zijde van de grenslijn ligt. Nóóit ziet hij — juist in de praktische politiek — het absolute gelijk aan deze kant en het absolute ongelijk aan de andere zijde.

Zoals nu weer bij dat filmjournaal waar ik een schok van verdriet kreeg door die dalende vlag en de rechtvaardiging van de gang der onverbiddelijke historie kreeg voortgezet bij die mensenomstuwde volksleider van de andere kant van de lijn.

Wanneer ge ooit de absolute waarheid en het absolute gelijk wilt vinden zoekt dan nooit in het hart en onder het schedeldak van .

DEZE BURGER

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Voorzitter Redactie-comm.: Drs. H. A. Korthals.
Redactie-secretaris: Mr. E. Elias.

Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 435.
Administratie: Postbus 43, A'foort, tel. 5267.
Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 p. jaar.
Voor het zenden van abonnements- en advertentie-gelden: Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie” te Amersfoort.

Losse nummers 15 cent.

Voor advertenties wende men zich tot de administratie of tot de hoofdvertegenwoordiger: L. Vlug, Geestbrugweg 69, Rijswijk (Z.-H.).

Cirkel

Nu het er naar uitziet, dat in vele gevallen de 5% loonsverhoging wordt toegekend, zijn de prijsstijgingen en het streven tot doorberekening niet van de lucht. De prijsstijgingen zijn vaak van dien aard, dat zij het percentage 5 overschrijden, zodat men zich met bezorgdheid afvraagt in welke chaotische toestand wij eigenlijk terecht zijn gekomen. Indien zich de prijsstijging op velerlei gebied blijft voortzetten, zal de toegestane loonsverhoging volkomen teniet worden gedaan. Vooral de verhoging van de spoorwegtarieven, in het bijzonder op de korte trajecten, gaan de 5% ongetwijfeld te boven. Kortom, wij zijn thans volledig in de bekende vicieuze cirkel terecht gekomen, waarbij het overigens voor de loontrekkenden nog een ernstige handicap is, dat een geringe loonsverhoging tot een dusdanige hogere inkomensgroep leidt, dat de fiscus van het meer verdiende een niet onbelangrijk deel inslikt.

Aldus gezien kan niet bepaald worden gezegd, dat de devaluatie ons veel voordeel heeft gebracht. Integendeel moet worden geconstateerd, dat de aanvankelijk geuite optimistische klanken, volgens welke de devaluatie hoegenaamd geen invloed zou hebben op het nationale prijsverloop, wel zeer voorbarig zijn verbreid. Deze ongefundeerde voorbarige berichten hebben bij vele mensen een geheel verkeerde indruk gewekt. Zij hebben de loonsverhoging gezien als een soort extra-tje en niet als een minimale compensatie voor de prijsstijgingen. Wij zijn geen voorstanders van een georganiseerde regeringsvoorlichting, doch in dit geval ware het beter geweest indien de regering bij de massa geen verkeerde verwachtingen had gewekt, doch tijdig had gewaarschuwd voor de ontwikkeling der dingen, zoals die zich thans aan ons voordoet.

Waterstof

Het begrip „waterstof” dat wij tot dusverre slechts kenden in onze vage herinnering aan de scheikundelessen van de middelbare school, bij het mondspoelen en bij het bleken van haren, die al dan niet grijs waren, heeft thans voor de wereld een geheel nieuwe klank gekregen. Het be-

grip „atoombom” schijnt alweer verouderd en de waterstofbom zal waarschijnlijk zijn intrede doen in de zo verlichte tweede helft van de 20e eeuw. De berichten die ons uit de Verenigde Staten over de waterstofbom hebben bereikt, zijn voor de leek even raadselachtig als indrukwekkend. Van een leken-standpunt uit beredeneerd, vraagt men zich af, indien de V.S. over een nieuw wapen beschikken, waarom men eigenlijk wereldkundig maakt, zij het dan bij grove benadering, waaruit die bom bestaat.

Trouwens, de hele berichtgeving hieromtrent doet nogal vreemd aan. Eén van de conclusies die men uit deze berichten kan trekken is, dat de V.S. inderdaad over een nieuw wapen beschikken, dat Rusland nog niet kent. Ondanks alle onrust, die dit bericht onder de mensen heeft verwekt, lijkt het ons toch een hoopgevend element, te weten, althans met grote waarschijnlijkheid te mogen veronderstellen, dat Amerika in de militaire machtsverhoudingen weer de leiding geeft. Er is echter aan deze berichtgeving nog een hypothese van een nog meer geruststellende aard op te bouwen. Indien het n.l. waar is, dat door het gebruik van enkele waterstofbommen zo ongeveer de halve wereld uit de weg kan worden geruimd, vraagt men zich af of de mensheid thans eindelijk het stadium heeft bereikt waarin het hem duidelijk wordt, dat ontkenning van een oorlog een volkomen zelfvernietiging betekent. Zijn de berichten die ons van uit Amerika bereiken inderdaad juist, dan begint het er op te lijken dat gebruik van de waterstofbom inderdaad het einde van alles zou betekenen. Indien dit juist is, durven wij nog wel zo optimistisch te zijn te geloven dat de uitvinding van de waterstofbom eerder tot een geruststelling dan tot een verontrusting moet leiden. Wij zijn dan ook zo vrij ons over de waterstofbom maar niet al te veel zorgen te maken.

Humor

Een vorige maal schreven wij reeds iets over de humor in de politiek. Wij wezen er op hoe gezond het is, indien een volk, juist onder benarde omstandigheden, zijn zin voor humor niet verliest. De berichten omtrent de volkshumor, waarvan wij de vorige maal melding maakten, kwamen uit Duitsland en het zijn ook thans weer onze Oostelijke naburen, die in dit verband weer voor een interessant nieuwtje zorgen. Zo meldt de correspondent van het Algemeen Handelsblad in Frankfurt a.d. Main, dat de avondschool van het bekende stadje Rothenburg aan de Tauber nabij Neurenberg, de humor officieel als vak op het lesrooster heeft geplaatst. De onderwijzer, die daartoe het initiatief heeft genomen, gelooft weliswaar niet dat hij zijn leerlingen zin voor humor zal kunnen bijbrengen, maar hij is er daarentegen wel van overtuigd, dat het nuttig is de zuivere humor te herstellen, die in de tegenwoordige wereld gedegenereerd is en vermengd met grappen, ironie en spot, die niets met zuivere humor hebben te maken. Voorwaar een welkom en goed voorbeeld in deze sombere en onrustige tijden. Een voorbeeld, dat wellicht ook in andere landen navolging verdient.

Wageningen

In een interview, dat een speciale verslaggever van De Volkskrant dezer dagen had met dr. ir. D. S. Huizinga, pres.-curator van de Landbouwhogeschool te Wageningen, verklaarde laatstgenoemde dat zijn Hogeschool het slachtoffer is geworden van bezuinigingswoede. Door het tekort aan gebouwen en laboratoria wordt de ontwikke-

lingsgang geremd; met het gevolg, dat de buitenlandse Landbouwhogescholen een voorsprong kregen en Wageningen vooral met het wetenschappelijk onderzoek achterop raakte. „Na de oorlog spande „Landbouw” de rug krom als een hoepel. Een bedrag van een miljard aan deviezen werd overschreden. Zou er geen 800 miljoen af kunnen voor een prima uitgeruste Landbouwhogeschool in Nederland?” aldus stelde dr. ir. Huizinga de vraag. Wij menen dat deze vraag bevestigend moet worden beantwoord. De noodzaak tot opvoering van de productiviteit en tot vermeerdering van de export, wordt sedert geruime tijd van de daken geschreeuwd, doch door het aanheffen van leuzen komt men evenwel niet verder, indien men verzuimt datgene te doen, wat noodzakelijk gedaan moet worden. Wij komen nationaal geen stap verder, indien wij in het gunstigste geval wel oog hebben voor economische en technische factoren, doch over de intellectuele vorming in het geheel niet spreken.

Het wordt werkelijk eens tijd, dat wij in dit opzicht wat minder zorgeloos en wat minder passief gaan worden.

Kennis

Dat wij met de vorming van onze jeugd nog steeds niet op de goede weg zijn, vooral gezien de gewijzigde economische toestand waarin ons land na de oorlog verkeert, is dezer dagen te Zwolle door ir. C. J. Baumann, leider bij het onderwijs bij Philips en vroeger directeur van een Rijks-H.B.S., nog eens zeer duidelijk op de voorgrond gesteld. Volgens ir. Baumann is het thans fout te spreken over „kennis is macht”. Het is nu geworden: „vaardigheid is macht”. Wij moeten goede vakarbeiders hebben, research-mensen, lieden, die hun hoofd en handen kunnen gebruiken. Ons onderwijs, of het nu lager, middelbaar of hoger is, schenkt ons die mensen niet. Het is volkomen geconcentreerd op zware, onpractische exameneisen, moordend voor kinderen en jonge mensen, inplaats van op de noden van de maatschappij gericht te zijn. Normaal is het thans, dat het bij het begin van de studie (M.O. en H.O.) gestelde doel niet wordt bereikt. De jongelui krijgen onnodig veel ballast mede te spouwen en wie dat niet allemaal kan torsen, of de rigoureuze selectie niet kan doorstaan, wordt links en rechts in de goot geworpen. Moreel en economisch is dat niet langer verantwoord. Tot zover ir. Baumann, wiens woorden wij volkomen kunnen onderschrijven. Wellicht zal Nederland deze en dergelijke woorden eens ter harte nemen. Het wordt waarlijk hoog tijd.

Duitsland

De jongste ontwikkelingen die zijn ontstaan tussen Frankrijk en de regering Adenauer te Bonn zullen voor velen, zo geen verrassing, dat toch wel een teleurstelling zijn geweest. De droeve les van dit alles is, dat het nationalisme in Duitsland weer de kop opsteekt.

Hitler's getrouwen hebben zich in feite weer verenigd in een Deutsche Reichspartei en voor een waar democraat is het werkelijk onbegrijpelijk, hoe men een dergelijke arrogante houding kan aannemen gelijk de Duitsers thans doen.

Duitsland is weliswaar militair verslagen, doch dat wil niet zeggen, dat men de nationalistische of nationaal-socialistische geestesgesteldheid heeft weten te doden. Het Duits voorbeeld moge voor de wereld een waarschuwing zijn niet te verslapen. Er is hier een geweldig probleem aan de orde, dat onze meest ernstige aandacht verdient.

Een dreigend gevaar!

Zal de kleine ondernemer in nijverheid en ambacht worden opgeslokt door het grootbedrijf?

Bepaalde tendenzen werken in die richting — Wees paraat!

Toen wij indertijd in een serie artikelen verschillende aspecten van de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie belichtten, hebben wij reeds er op gewezen, dat er voor de zelfstandigheid van de kleine ondernemer nog verborgen gevaren dreigen. Nu de Wet op de Bedrijfsorganisatie weldra in het Staatsblad zal staan, wordt het hoog tijd, dat men zich in middenskringen hiervan ernstig rekenschap geeft. Er bestaan trouwens meer redenen om de alarmklok te luiden!

Op de laatste dag van het voorbije jaar verscheen er een beschikking van de Minister van Sociale Zaken inzake de verdeling van het bedrijfs- en beroepsleven in onderdelen met het oog op de toepassing van de Werkloosheidswet. Hierin wordt met het oog op de instelling en erkenning van bedrijfsverenigingen, welke als enig uitvoeringsorgaan van deze wet en later ook van andere onderdelen der sociale verzekering zullen optreden, een

indeling gegeven, waarbij van het gehele ambacht slechts onbetekenende fragmenten worden overgelaten, die dan nog in een bedrijfsvereniging Detailhandel en Ambachten een ondergeschikte plaats zullen krijgen. Men is daarbij, behoudens een enkele uitzondering, er van uitgegaan, dat midden- en kleinbedrijven, welke grootindustrie naast zich vinden, in één bedrijfsvereniging voor de gehele industriële bedrijfstak zullen worden

ondergebracht. Men kan zich indenken, dat overwegingen van doelmatigheid en systematiek hierbij de doorslag hebben gegeven, zonder welke de algemeen gewenste unificatie van de sociale verzekering en haar uitvoering door paritair samengestelde bedrijfsorganen moeilijk bereikbaar zou zijn. Dit alles neemt evenwel niet weg, dat de geleidelijke uitschakeling der overheidsorganen (waaronder de Raden van Arbeid) gepaard zal gaan met het optreden van monopolistische bedrijfsverenigingen met verplicht lidmaatschap voor de werkgevers. De vrije keuze van uitvoeringsorgaan neemt hiermee een einde; zij wordt geofferd op het altaar der rationalisatie, waarachter de machtsconcentratie der arbeidersvak-

centrales zich nog verborgen houdt. Van die zijde heeft men de laatste tijd meer dan eens doen blijken, dat men zijn organisatorische (en politieke) invloed zal aanwenden om meer vat te krijgen op het gehele bedrijfsleven. Centralisatie schijnt daarbij de leuze te zijn.

Tijdens het debat over de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie in de Eerste Kamer hebben de heren Oosterhuis en De Bruijn te verstaan gegeven, dat men alles in 't werk zal stellen om de tegenkanting in ondernemerskringen te overwinnen, zodat kan worden verwacht, dat de vakbeweging overal krachtige druk zal uitoefenen op toepassing van de wet in de verschillende bedrijfstakken. De bij vele ondernemers bestaande mening, dat 't zo'n vaart wel niet zal lopen, reden waarom zij zich voorshands niet druk maken, kon dus wel eens een misvatting blijken. Zij zullen zich in elk geval tijdig moeten voorbereiden op hetgeen kan komen. In dit verband is het van groot belang, dat men zich rekenschap geeft van de toekomstige plaats van detailhandel, ambacht, kleine nijverheid en dienstverleningsbedrijven in de bedrijfsorganisatie. Zou men t.a.v. ambacht en kleine nijverheid de lijn,

(Vervolg op pag. 8)

N.V. Staaldraadkabel- en Herculestouwfabriek

voorheen

J. C. DEN HAAN

GORINCHEM

N.V.

W. A. HOEK'S

MACHINE- EN ZUURSTOFFABRIEK

Hoofdkantoor en Machinefabriek te Schiedam.

Compressors voor alle gassen en iederen druk.
Installaties voor de bereiding van zuurstof, stikstof, enz.

N.V. BOELE'S

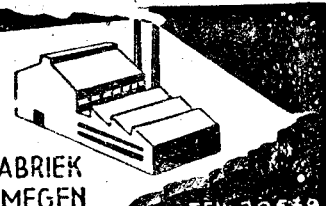
Scheepswerven en Machinefabriek

BOLNES

Nieuwbouw en reparatie

DAKEN - VLOEREN

N.V. BETON- & PLATENFABRIEK
& GEBR. MYNLIFF NIMEGEN

TEL. 20539

J. en K. SMIT's

SCHEEPSWERVEN EN
MACHINEFABRIEKEN

KINDERDIJK

N.V. SCHEEPSWERVEN

„PIET HEIN“

BOLNES en PAPENDRECHT

DWARSELLINGEN 115 Meter
DROOGDOK 115 x 30 Meter

N.V. CORN. SWARTTOUW'S STUWADOORS MAATSCHAPPIJ

Rotterdam

Lossen en laden van zeeschepen en alle verdere werkzaamheden.
Opslag van alle soorten goederen.
Het hoofdkantoor, Willemskade 21, verstrekt gaarne op aanvraag inlichtingen.

Bijkantoren te:
AMSTERDAM - ANTWERPEN - GENT.

**DE ROTTERDAMSCHЕ
DROOGDOK MIJ. N.V.**

Abraham van Stolk & Zoonen N.V.

Houthandel

Schaverij - Zagerij

Vuren - Dennen - Oregon Pine - Pitch-Pine - Helpalen

Rotterdam, Telef. 35400 - Pos bus 1100

HAV BANK

Schiedam

LEVENSVZERKERING

L. Smit & Zoon

KINDERDIJK

Baggermateriaal
Zeesleepboten
Passagiersschepen
Machines
Motoren
Ketels

N.V. Lijm- en
Gelatinefabriek

„Delft“

Fabrieksmerk
TWEE TORENS

Tel. 106-363 — Delft

GERESERVEERD

DE PUBLIEKRECHTELIJKE BEDRIJFSORGANISATIE

(Ingezonden.)

Nu de Indonesische kwestie niet meer alleen de hoofdschotel vormt van ons politieke menu is het goed ook meer aandacht te besteden aan het vraagstuk der publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie. En daarbij dan te wijzen op enige der belangrijkste aspecten.

Het is mijn overtuiging, en ik meen te weten dat ik in dezen niet alleen sta, dat een P.B.O. als door deze regering beoogd wordt, slechts verenigbaar is met en ook voorwaarde is tot een stelsel van geleide economie, van socialistische staatsalmacht, en dat het in strijd is met ons liberale beginsel. Het is de vraag of een andere vorm van P.B.O., — nl. in die zin dat aan in de vrije maatschappij gevormde organisaties een zekere publiekrechtelijke status zou worden gegeven, met bevoegdheid tot het maken van verordeningen voor beperkt gebied, zulks onder enigerlei vorm van overheidstoezicht, — aanvaardbaar en wenselijk zou zijn. Naar mijn mening zou zulks slechts in geringe mate het geval zijn, doch deze vraag is thans niet aan de orde, omdat de bestaande P.B.O. en de komende P.B.O. zich bij voorbaat uitstrekken over het gehele terrein van het economische leven.

Een zodanige P.B.O. lijkt mij ten enenmale in strijd met ons beginsel en theoretisch ongewenst, maar waar deze argumenten tegenwoordig slechts in beperkte kring van betekenis schijnen, moet een praktisch bezwaar, — nl. dat een P.B.O. als de wetgever in gedachten moet hebben gehad (naar wij hopen!), ganselijk onmogelijk is, — van groter gewicht lijken.

Om een apparaat te krijgen dat enigerlei arbeid zal kunnen verrichten moeten immers zovele en zovelerlei zeer heterogene bedrijven en groepen van bedrijven, onderling nog weer verschillend in grootte en structuur, bij elkaar worden gevoegd, dat slechts een gering deel daarvan in waarheid in de diverse bestuurlijke organen vertegenwoordigd zal kunnen zijn. Het is aan geen twijfel onderhevig dat de kleinere bedrijven en zelfs de takken van bedrijf, welke voornamelijk in handen zijn van de kleinere ondernemers, ten enenmale niet aan bod zullen kunnen komen, hoewel juist deze bedrijven en bedrijfstakken op „bescherming” aanspraak zouden kunnen maken, nu het grootbedrijf om allerlei redenen die „bescherming” zeer wel kan ontbreken.

Het doel gemist

Het doel moet dan ook noodzakelijker wijze worden gemist en de P.B.O. zal praktisch niet uitvoerbaar blijken, zolang althans als eis wordt gesteld een redelijke vertegenwoordiging van het ganse bedrijfsleven in de diverse sectoren.

Ik wil er hierbij op wijzen dat enigerlei vorm van samengaan van organisaties of individuele bedrijven op nauw-verbant-gebied, omvattende groothandel, kleinhandel, tussenhandel, in- en export etc., door de sterke tegenstellingen in de belangen der diverse bedrijven en groepen daarvan, tot nu toe praktisch niet mogelijk bleek. Het is niet uitgesloten dat op enig terrein de verhoudingen gunstiger liggen, dan ik zo juist schilderde, zulks neemt niet weg dat voorzover mijn ervaring rijkt, alle tot stand gekomen organisatievormen vrijwel zonder praktische betekenis zijn gebleven, waarbij onder die tot standgekomen organisatievormen, — als regel federaties, — zelfs nog maar uitsluitend begrepen zijn, die, waarbij één product of groep van produc-

ten en een zeer beperkt doel betrokken was, resp. viel na te streven.

Het is bekend dat in de regionen van de grootbedrijven belangengemeenschap gemakkelijk tot enigerlei vorm van organisatie of samengaan heeft geleid en het is niet verwonderlijk, dat in deze groepen dan ook P.B.O. geredelijk onthaal zal vinden, zoals ook de praktische onmogelijkheid de hierboven bedoelde belangentegenstellingen in groter verband vrijwillig binnen één organisatie te brengen, vanzelfsprekend in deze tijd van geringschatting der vrijheid, leidt tot verlangen naar P.B.O. als middel tot gedwongen samengaan.

Ik vraag mij nu af of men werkelijk meent dat een organisatie van ondernemers in staat en bereid zou zijn het algemeen belang te behartigen, ja zelfs voor op te stellen. Naar mijn mening kan en mag men dat van een ondernemersorganisatie niet verlangen. Dit kan niet omdat de Ondernemersorganisatie dat algemeen belang niet kent en ook nimmer kan kennen, subjectief als de organisatie noodzakelijkerwijs is ingesteld, terwijl zulks ook niet gevraagd mag worden omdat zulks nimmer de taak van een ondernemersorganisatie kan zijn, doch juist dit de taak bij uitstek vormt voor de overheid.

De ondernemer beoogt het best mogelijke rendement i. c. winst te behalen. Het algemeen belang, wanneer ik dat voor deze gelegenheid gelijk mag stellen met het belang van de consument, zal natuurlijk ook door de ondernemers worden gehanteerd en misschien zelfs vooropgezet, omdat nu eenmaal de winst afhankelijk is van de mate waarin dat algemeen belang zal blijken te zijn behartigd. Voor de onderneming is de winst primair en het behartigen van het „algemeen belang” slechts de voorwaarde om daartoe te komen.

Natuurlijk zal de bedrijfs- of ondernemersorganisatie uit technische overwegingen het algemeen belang voorop stellen, wanneer enigerlei (ver) ordening wordt voorgesteld in het belang van het bedrijfsleven.

Doorgaande in de geest van de voorstanders van de P.B.O. in onze huidige 2e Kamer, mag wel worden aangenomen, dat de kans groot is, dat niet meer de uitspraak van de consument doch die van de producent zal bepalen wat het algemeen belang is.

Het zal trouwens bij het steeds vaster te paard komende „dirigisme” o.a. door de P.B.O., voortdurend moeilijker worden een consumentenuitspraak, (markt) te verkrijgen.

Gevaren voor de zwakken

Inmiddels behoeft er ook geen twijfel aan te bestaan dat de regelingen, welke door het bestuur van enigerlei productschap (of wat voor naam het apparaat maar zal hebben) zullen worden getroffen, gezien de grote belangentegenstellingen in zelfs nauwverwante groepen, tot voordeel zullen zijn van de ene en derhalve noodzakelijk tot nadeel van een of meer andere groepen.

Naar mijn mening kan er ook geen twijfel aan bestaan, dat het juist de zwakste groepen zullen zijn, welke de nadelen zullen moeten slikken, terwijl de sterkste groepen, als regel de grootste bedrijven omvattende, de voordelen genieten. Een resultaat, dat tegengesteld mag heten aan de bedoeling van de P.B.O. Dat intussen de toestand van de zwakste groepen nog heilig zal moeten worden genoemd vergeleken bij die van de jongere generatie, die zelf ook wel eens een bedrijf zou willen beginnen maar door de bescherming en de afsluiting welke de organisaties zullen ontwikkelen en een kwistige hantering van het „behoefte element” in „het algemeen belang” geheel zal zijn uitgeschakeld, behoeft geen betoog voor wie de wensen van de verschillende ondernemers en hun organisaties kent.

De vraag rijst waarom nu eigenlijk ondernemers-combinaties een publiekrechtelijke basis moeten hebben, terwijl juist op civielrechtelijke basis velerlei ondernemersovereenkomsten tot stand zijn gekomen, zoals de trusts en de kartels. Op verschillende gebie-

den is het zo dat niets kan gebeuren wat niet door de organisatie wordt goedgevonden, waarbij dan buiten beschouwing blijft wie de grootste invloed in die organisatie heeft. De op civielrechtelijke basis bereikbare „onvrijheid” (wens van de bestaande en aangesloten ondernemers in de betrokken bedrijfstak) wordt natuurlijk nog veel groter wanneer de publiekrechtelijke basis beschikbaar is.

Het staat mij voor dat allerwege steeds de vorming van trusts en kartels met enige argwaan is gadeslagen en toezicht van de overheid, c.q. ingrijpen daarvan, algemeen gewenst werd geacht. Terwijl dan in het algemeen de instelling van het publiek anti-trust en anti-kartel is geweest, ook bij de niet in de trust of kartel deelnemende ondernemers, speciaal natuurlijk de kleinere voor wie een effectieve trust- of kartelvorming moeilijk te bereiken is, ondervindt de P.B.O. de volledige instemming van P.v.d.A. en K.V.P., terwijl deze P.B.O. praktisch tot dingen als trusts en kartels zal kunnen voeren in de meest stringente vorm. Dit lijkt mij weinig consequent en wat de P.v.d.A. betreft alleen begrijpelijk wanneer men in die hoek ervan overtuigd is, dat steeds socialistischer regeringen steeds meer de organisatie der P.B.O. naar haar hand zullen kunnen zetten.

Het gevaar dat ik speciaal voor de kleine ondernemers, de middenstandsbedrijven, in de P.B.O. zie, nl. dat deze door z.g. „sanering” en wat voor moois meer, kans loopt geheel te verdwijnen, kan de P.B.O. voor de P.v.d.A. slechts aanlokkelijker maken. Aldus zou immers de P.B.O. haar rol braaf gespeeld hebben om de Marxistische theorie te verwezenlijken, welke theorie immers, vóór het heerlijke tijdvak van de socialistische maatschappij, een periode voorspelt waarin de grote „kapitalisten” alleen zullen zijn overgebleven naast de grote arbeidersmassa van het bewust geworden proletariaat. Het zou niet de eerste maal zijn, dat de socialisten een handje willen helpen de werkelijkheid te brengen in overeenstemming met de eisen der theorie en derzelver voorspellingen.

Het komt mij dus voor dat een aanvaardbare P.B.O. onmogelijk is op praktische gronden, dat een P.B.O. grote gevaren inhoudt voor de Middenstand en nog grotere voor de consument, die, bij al het gepraat over het „algemeen belang” als regel wordt vergeten.

Mr. B. P. VAN DER VEEN

Avond in Apeldoorn

Maandagavond 16 Januari hield de afdeling Apeldoorn een vergadering, waarin het bestuur voor 1950 werd samengesteld. Daarna sprak de heer drs. H. A. Korthals over „Verleden en toekomst”.

De vergadering was goed bezocht.

„Vrouwen in de V.V.D.”

In het bericht in het nummer van 13 Januari omtrent de samenstelling van het bestuur staat abusievelijk:

Centrale Nijmegen: A. Bergman-Feenstra. dit moet zijn: A. Bergsma-Feenstra.

Plateelbakkerij „Zenith”, Gouda

vervaardigde reeds vele tegeltableaux, gedenkborden en asbakken voor jubilea en bijzondere gebeurtenissen

Wat zeggen die cijfers?

"Economische Voorlichting" van 6 Januari bevat een tabel, waarin onder andere het nationaal inkomen per hoofd der bevolking in verschillende landen wordt aangegeven in de jaren 1938, 1947 en (onvolledig) in 1948.

Het onderstaande lijstje is daarvan een uittreksel.

Land:	Nat. ink. in guldens p. hoofd der bevolking	
	1938	1947
Australië	835	1973
België	479	1541
Canada	647	2314
Denemarken	674	1935
Finland	354	1253
Frankrijk	440	789
Nederland	566	1183
Nieuw Zeeland	861	1955
Ver. Koninkrijk	868	1883
Ver. Staten	945	3711
Zweden	874	2539
Zwitserland	864	2268

Als deze cijfers als ten naaste bij juist mogen worden aangenomen zouden daaruit ten opzichte van ons eigen land onder vele andere de volgende conclusies te trekken zijn:

1e. In 1947 stond van de in het lijstje genoemde landen, alleen Frankrijk lager dan ons land.

2e. Maar dat in 1938, toen we nog de volle vruchten konden plukken van onze buitenlandse beleggingen, onze handelsrelaties, onze verbindingen met de koloniën en onze scheepvaart, waren we zeker niet de „steinreiche Holländer", die velen, en ook wij zelf, ons wel eens waanden. Alleen België, Finland en Frankrijk stonden toen, wat het nationale inkomen per hoofd der bevolking betreft, beneden ons peil.

Wanneer we nu eens zien, welke landen het hoogste inkomen per hoofd der bevolking genieten, dan moet het ons opvallen, dat bovenaan staan:

a. die landen, die met een verhoudingsgewijze groot en efficiënt industrieel apparaat voor de dag komen (de Verenigde Staten, Zweden en Zwitserland).

b. Die landen die een grote agrarische oppervlakte hebben bij een betrekkelijk geringe bevolkingsdichtheid (Canada, Australië en wederom de Verenigde Staten, die de qualificaties onder a en b te zamen vertonen).

* * *

Aangezien in Nederland de agrarische productie per hoofd der bevolking nauwelijks op een nog hoger peil zal zijn te brengen dan ze nu al staat, is er maar één middel om de toestand van armoede, waarin we verkeren, in verhouding tot alle in het lijstje genoemde landen (behalve Frankrijk), te verbeteren, nl.: verhoging van de industriële productiviteit per hoofd der bevolking.

Dat betekent:

a. meer, beter en goedkoper product van onze gezamenlijke industrie;

b. meer leden van de bevolking in de productieve sector en dus minder in de andere sectoren vooral in die der overheid, een sector, waarvan de bezetting blijkens de resultaten van de laatste volkstelling, in verhouding tot het bevolkingstal sedert de laatste volkstelling meer dan verdubbelde.

Het goed overdenken van de hier genoemde cijfers kan velerlei illusies verstoren, onder andere de illusie, dat wij Nederlanders, als geheel genomen, ons een hogere levensstandaard kunnen permitteren dan bijvoorbeeld de Engelsen of de Finnen, om van Zwitsers of Deneu maar niet te spreken.

S. H. STOFFEL.

Zij begrijpen het niet

Blijkens de courantenberichten heeft de heer Ad. Vermeulen, secretaris van het N.V.V., te Helmond gesproken over de loon- en prijspolitiek van Nederland, waarbij hij heeft medegedeeld, dat alle bedrijven, die nog niet tot loonsverhoging overgingen een ultimatum zullen krijgen, waarvan niet zal worden afgeweken. Eindelijk weer eens mannaantal: „Wanneer we onze zin niet krijgen gaan we dreigen; dan gaan we staken; dan zullen we de gemeenschap weer wat stroppen bezorgen, want die worden toch door de „kapitalisten"

gedragen; en zo komen we weer een stap dicht bij de algehele nivelleringsring".

Wij weten, dat dit progressief gereceneerd is. Maar is het ook democratisch?

Democratisch is, dat men zich houdt aan de spelregels, welke onmisbaar zijn, willen de verschillende groepsopvattingen en -belangen in de samenleving tot hun recht komen. Een bloeiend bedrijfsleven is het belang van allen, niet in de laatste plaats van de arbeidersklasse. Moeten wij nu altijd maar blijven aannemen, dat de socialistische leiders zo dom zijn, dat ze dat niet weten?

Allerhande

Balkan-Jannen

Daarom maakt men terecht, zowel van Indonesische als van Nederlandse zijde bezwaar tegen het optreden van de kapitein Westerling, die als een moderne bende-aanvoerder in Indonesië opereert en die, gezien zijn uitlatingen, liever een oorlogstoestand dan een vrede-toestand wil hebben. Daarbij papt deze oud-kapitein van het K.N.I.L. helaas aan met extremistische elementen. Men zal dan ook in ons land deze actie afkeuren, omdat Indonesië slechts door rust en orde gebracht kan worden tot een hogere welvaart, welke door de bezettingsjaren en hetgeen daarna gebeurd is, zozeer geleden heeft. Geen enkele democratische staat kan gedogen, dat, zelfs al zou men op nog zo idealistische motieven bezwaar hebben tegen hetgeen er in die staat gebeurt, dat men dan als eigen rechter gewapenderhand gaat optreden. Deze methoden kunnen alleen maar waardering vinden bij lieden, die in hun gedachten nog steeds leven bij toestanden, zoals op de Balkan omstreeks 1913 voorkwamen.

(Het Lichtspoor.)

Ridderorde voor vrouwen

Eigenlijk moest er een commissie bestaan van wijze en ervaren mensen, om overal te speuren naar vrouwen, die hun plichten heel goed vervullen. En als dan zo'n vrouw ontdekt was, moest haar een soort ridderorde gegeven worden, een of ander teken, waaraan een ieder kon zien: dat is een heel goede vrouw en een heel goede moeder!

(Contact, weekblad voor de wijk-gemeenschap Benoordenhout te Den Haag.)

Hoog niveau

Het is geen nieuwe uitdrukking meer die spreekt van discussies op hoog niveau, of de behandeling van een zaak of wat dan ook. Het hoge niveau is er nog steeds, zelfs veel meer dan vroeger, maar het wordt thans naar een andere maatstaf gemeten.

Dat zit zo: stel dat besprekingen moeten plaatsvinden tussen twee departementen. Dat kan dan beginnen met de twee piccolo's, van elk der departementen één: dat is een bespreking op laag niveau, op allerlaagst niveau. Als dan vervolgens twee boden, twee commiezen, twee hoofdcommiezen de zaak bespreken (het is dan al een conferentie geworden) dan is daarmee het niveau gestegen. Maar het kan nog meer stijgen: als tenslotte beide ministers aan één tafel gaan zitten, is het een bespreking geworden op hoog niveau, wat zeg ik, op het allerhoogste niveau.

Deze besprekingen op hoog en op het allerhoogste niveau zijn tegenwoordig niet van de lucht: kijk er uw krant maar op na, want daar worden ze dagelijks met grote ijver in „verslagen". Conferenties, of als ge liever wilt, besprekingen op laag, lager en allerlaagst niveau komen natuurlijk ook wel voor, maar die brengen het nooit tot een bericht in de krant. Daar is wat voor te zeggen, want ze zijn natuurlijk lang niet zo belangrijk als die andere „op hoog niveau". Wel zijn ze waarschijnlijk veel amuserender, maar de krant is nu eenmaal geen amusementsbedrijf.

(J. A. Meijers in de „Groene Amsterdammer".)

Geestelijke heroriëntering

Mer dan ooit is het noodzakelijk, dat de militair zich bezint op de geestelijke waarden, waarvoor hij zich zal moeten inzetten. Waar de verdediging van deze waarden in zoveel ruimer verband moet worden gevoerd, is ook in die zin een geestelijke heroriëntering nodig, die slechts is op te vangen en te leiden door een zo zakelijk en objectief mogelijk gegeven voorlichting.

(Generaal mr. H. J. Kruls in „Oriëntatie".)

Vrijheid en verantwoordelijkheid

In verband met de Vrijheid is dan ook de verantwoordelijkheid van zo'n groot belang, de verantwoordelijkheid voor onze eigen vrijheid, voor ons eigen leven, voor onze eigen daden niet alleen, maar ook de medeverantwoordelijkheid voor ons aller bestaan, voor de vrijheid van ons allen collectief, beginnend met de kleinste maatschappelijke eenheid: ons gezin.

(De Driemaster, orgaan van de J.O.V.D.).

Natuurlijk weten ze het! Maar ze durven het hun mensen niet te zeggen uit angst voor hun eigen populariteit en voor hun aanhang.

Ze willen het spel niet meespelen; ze willen de maatschappij dwingen door de domme macht van het getal; ze willen geleide economie, ook al kunnen ze hun aanhangers niet vertellen, wie het reusachtige en gecentraliseerde apparaat moeten leiden, dat alle bedrijven tegelijkertijd moet beheersen; zij weten dat hun eigen partij geen enkele man oplevert, die een dergelijke taak aan zou kunnen; en wij weten, dat in het gehele land dergelijke mensen niet zouden zijn te vinden.

Maar dat deert de progressieven niet; dat is van later zorg. Het gaat hun om de leuze en zij vragen van hun volgelingen slechts geloof in slagzinnen; zij hebben geen behoefte aan bekwaamheid, want bekwaamheid brengt de nivellering in gevaar.

Neen, dan geven zij de voorkeur aan de man, die het geloof heeft, aan de man van het woord, naar wiens daden men niet vraagt teneinde het geloof niet te verliezen.

Zó kwamen Hitler en Stalin aan de macht; óók zij waren voor nivellering, maar dan voor ieder behalve voor hen zelf en hun naaste omgeving.

Meneer Wagenaar c.s. behoeven zich geen moeite te geven; meneer Vermeulen c.s. zullen het werk wel voor hen doen. Maar het onbegrijpelijke is, dat meneer Vermeulen c.s. dat nog altijd niet begrijpen.

S. v. W.

Geloof of verblindings?

Een van de voormannen in de P.v.d.A., dien wij goed kennen, dien wij als mens zeer kunnen waarderen en wiens capaciteiten wij zeker niet onderschatten, vertelde ons eens, dat hij steeds weer onder de invloed komt van massabetogingen en grote vergaderingen; de atmosfeer van dergelijke bijeenkomsten is volgens hem een zéér bijzondere, en de invloed, welke ervan uitgaat op den éénling, en óók op hemzelf, is zo verheffend, dat hij telkens weer behoefte heeft aan dergelijke evenementen.

Hij bedoelde niet alleen bijeenkomsten van zijn eigen partij, maar iedere massabetoging, ook die van politieke tegenstanders.

Met deze voorliefde staat hij zeker niet alleen.

Deze man „geloof in" massa's en menigten; dat was hem aan te zien, toen hij ons van zijn liefde vertelde. Wij hebben geantwoord, dat wij kunnen begrijpen, dat hij op het moment zelf iets in zijn hart of in zijn keel voelt, maar dat wij zijn geloof niet delen.

Het is een teken des tijds, dat men niet meer gelooft in de individuele mens, maar wél in een georganiseerde massa, in haar stemmengegons en haar gezang, in haar ja en haar neen.

Wij, V.V.D.-ers, hoewel óók mensen van deze tijd, bezitten dat geloof niet, en we kunnen óók zeggen waarom niet.

Een menigte is niets; zij kan niet denken en niet voelen; want zij heeft geen hersenen en geen centraal zenuwstelsel; zij kan alleen onbesuisd reageren op wat ze hoort of ziet. Zonder gangmakers is een menigte dood; zij kan alléén volgen, en ze volgt ook.

Dit kan men de aanwezigen stuk voor stuk nauwelijks kwalijk nemen. Wie weleens gezeten heeft in een grote vergadering, waarin hij het met de spreker beslist niet eens was, weet ook, dat er een zekere dosis zelfbeheersing nodig is om niet te applaudiseren, wanneer de hele zaal dat wél doet. Geen wonder dus, dat een grote massa vrijwel altijd klapte en enkele maal fluit zij, maar dat gebeurt alleen, wanneer de spreker al te grove psychologische blunders maakt.

Door het geloof van de massa gaan ook de leiders geloven en dan begint een wederkerig verblindingsproces.

De socialisten willen ons uit hoofde van hun ongefundeerd geloof laten regeren door de „stem des Volks".

Wij voelen daar niets voor, want wij missen dit geloof en wij zullen het niet deelachtig worden óók; zelfs niet nadat we hebben gezien wat de meesters in het vak in Nederland en Duitsland bereikt hebben.

„Dat is heel iets anders" zullen de socialisten zeggen.

Maar wij, V.V.D.-ers, vinden dat het precies hetzelfde is, want wij kunnen gelukkig nog zien.

S. v. W.

De drijfjacht op de „Bismarck” was een sensationele episode

De zeeslag in de Atlantische Oceaan

Latere geschiedschrijvers zullen waarschijnlijk het voorjaar van 1941 als de periode van diepste depressie in de voorlopig laatste wereldoorlog zien. Weliswaar waren er vóór (10 Mei, val van Frankrijk, de eerste dagen van de luchtslag om Engeland), en daarna (Hitler voor Moskou, Stalingrad) dramatische dieptepunten van meer spectaculaire tragiek. Maar op het genoemde tijdstip scheen alle hoop te ontbreken, alles was grijs in grijs. Engeland stond alleen en in het defensief. Waar zou de volgende klap vallen? De Duitsers hadden de Balkan in een korte stormloop genomen. De aftocht uit Griekenland was voor de Engelsen niet veel beter geweest dan een tweede Duinkerken, de ongelukkige Creta-episode had hun prestige niet verhoogd. Maar het meest onheilspellend was de situatie op een oorlogsterrein, waarover weinig in de kranten te lezen was: op de oceanen. Door de verovering van de Noorse en de Franse kust waren de Duitsers in het bezit van een hele reeks havens* gekomen die uitstekende operatiebases voor de onderzeeoorlog vormden. Het steeds krachtiger wordende offensief tegen de geallieerde scheepvaart werd vergemakkelijkt door een katastrofaal tekort aan escorteschepen voor de transatlantische konvooien en aan vliegtuigen, dat slechts zeer langzaam kon worden aangezuiverd. Sinds de val van Frankrijk waren de verliezen aan vrachtschepen snel gestegen en tenslotte zo dreigend geworden, dat in Mei 1941 het Britse oorlogskabinet overwoog de maandelijkse publicatie van de verloren tonnage stop te zetten. De cijfers werden te angstwekkend.

Met alle voorwaarden ener Griekse tragedie....

Het verhaal van een groots drama op zee

Het Duitse vlootcommando werkte niet slechts met onderzeeërs en vliegtuigen, doch ook met zijn slagschepen. De Scheer had voor haar ondergang in de Plata-monding verwoesting op de oceanen aangebracht; hetzelfde hadden op hun tocht naar Brest de Scharnhorst en de Gneisenau gedaan, waar zij nu als een grote bedreiging gestationeerd waren. Maar bovendien had men in Londen bericht ontvangen dat het nieuwe super-slagschip Bismarck gevechtssklaar was, na enkele maanden oefening op de Oostzee.

In de vroege morgenuren van de 21e Mei kwam bij de Britse Admiraliteit een rapport binnen, dat twee grote Duitse oorlogsbodems met jagersbescherming en begeleid door niet minder dan elf vrachtschepen daags tevoren in het Kattegat waren gezien, koers Noord.

Dat was het verwachte bericht. Een machtige Engelse vloot onder het commando van Sir John Tovey was juist voor een dergelijke eventualiteit in de basis van Scapa Flow in de Orkney-eilanden gestationeerd. Een van de merkwaardigste en meest dramatische acties in de zeegechiedenis was begonnen.

Sir Johns vloot bestond uit twee slagschepen, twee slagkruisers en een groot vliegkampschip. Op papier dus een krachtsverhouding van vier à vijf tegen een; het tweede Duitse schip kon slechts een kruiser van de Hipper-klasse zijn, dus van ver inferieure kracht. De werkelijkheid zag er echter niet zo rooskleurig uit. De Bismarck was een splinternieuwe gevechtssklare reus. Zij was waarschijnlijk groter dan welk Brits schip ook, waarbij dit „waarschijnlijk” een typisch licht op de succesrijke geheimhouding door de Duitsers werpt, die immers ook hun oudere oorlogsbodems onder schending van het vredesverdrag groter en effectiever hadden gemaakt dan was toegestaan. Haar acht grote kanonnen waren van het kaliber 40,5 tegen de 38,8 der Britten. Haar pantsring was sterker dan van elk Brits schip.

En haar tegenstanders? De Repulse was een veteraan uit de eerste oorlog, had twee grote kanons minder, was ontoereikend gepantserd en door een te korte actieradius noodlottig gehandicapt. De Prince of Wales en het vliegkampschip Victorious waren te nieuw, zojuist in dienst gesteld, gedeeltelijk zelfs nog niet afgebouwd. De piloten van de vliegtuigen waren jong en zonder gevechtservaring en hadden nog nooit van een schip af gevlogen. De slagkruiser Hood was weliswaar sterk, maar ook al twintig jaar oud en wat

onmodern. Bleef als werkelijk evenwaardig schip slechts de King George V.

Sir John stond thans voor de noodlottige beslissing om uit niet minder dan vier mogelijkheden de werkelijke Duitse bedoeling te gissen en daarna zijn krachten te ontplooiën. Vormden de twee Duitse schepen slechts het escorte voor een belangrijk convooi naar Noord-Noorwegen, om daarna naar Kiel terug te keren? Of waren zij van plan van de Noorse kust uit te opereren, waarbij de vrachtschepen voor ravitaillering moesten zorgen? Of was dit het voorspel van een invasie in IJsland of op de Faroers? Of was de konvooidienst slechts een incident tele taak en een grootscheepse uitbraak naar de Noordelijke Atlantische Oceaan het hoofdoel?

Tovey besloot de actie op deze laatste waarschijnlijkheid te baseren — zijn eerste gelukkige gissing. Dit dwong echter tot een splitsing van de vloot in twee smaldelen, die de twee meest-waarschijnlijke uitvalswegen moesten dekken. Na enkele uren van koortsachtige voorbereiding waren de grote schepen tegelijk met de hen begeleidende lichtere kruisers en torpedojagers onderweg.

Luchtverkenning had intussen bevestigd, dat de identiteit van de Bismarck en van het tweede schip als bij de Hipper-klasse van zware kruisers behorend, vaststond, en ook, dat beide schepen sindsdien de Grimstadfjord ten Zuiden van Bergen hadden verlaten, waar zij korte tijd voor anker waren geweest. Deze verkenningsvluchten op oude machines zonder de nodige actieradius bij bar slecht weer dwars door de meest formidabele Duitse afweer heen waren overigens heldendaden van de eerste rang. De machines keerden doorzeefd van kogels, op de laatste liter benzine vliegend, terug, maar triomfantelijk met de benodigde informatie en foto's.

Op 23 Mei, 's avonds patrouilleerde in de Denemarkenstraat ten Zuiden van IJsland de Britse lichte kruiser „Suffolk”. Tussen een honderden mijlen brede gordel van pakijns en een even brede dichte mistbank tot naar IJsland toe was hier maar een drie mijl brede vaargeul met klaar weer. Het schip had Radar; maar de installatie had, door 's schips eigen dekstructuur achteruit een „blinde streek”, en, waar juist in deze richting misschien de Duitsers konden verschijnen had de kapitein verdubbelde uitkijkposten opgesteld.

Om 19.22 zag een dezer mannen plotseling op slechts 8 mijl afstand twee schepen — de Duitsers! De

Een van de meest sensationele en tegelijk relatief weinig bekende hoofdstukken uit de tweede wereldoorlog heeft de stof geleverd voor een kort geleden verschenen boek. Het heet „The Bismarck Episode” (New York en Londen 1949, Macmillan & Co.). De Britse Captain Russel Greenfell is blijkbaar niet slechts vakman en historicus doch ook een schrijver van niet alledaagse bekwaamheid. Zijn even zakelijk-objectieve als boeiende relaas is een gelukkige aanwinst in de groeiende reeks van voor specialisten en leken tegelijk geschreven moderne autografieën over politieke en militaire gebeurtenissen. Bij de discussie over de toekomstige rol van de marine, die thans in de V. S. reeds tot laaiende uitbarstingen heeft geleid, zal het boek zonder twijfel een gewichtige rol spelen. Alle aspecten van de moderne oorlogsvoering ter zee komen in de Bismarck-episode te pas.

situatie was uitermate gevaarlijk, want de kanons van de Bismarck konden tot op een bijna drie keer zo grote afstand treffen. Het is nog heden onbegrijpelijk, dat niet ook de Duitsers hun vijand hadden ontdekt, die bijna drie minuten nodig had om in de beschermende mistbank te verdwijnen. De Suffolk begon, tussen twee mijnevelden door moeizame en gevaarlijke manoeuvres om in een positie dicht achter de vijand te komen, vanwaar zij hem, mist of geen mist, met behulp van de Radar kon volgen. Dit lukte. Een eendeloze jacht begon over de ijzige wateren in het halve licht van de Poolnacht, door mist, sneeuw en regen, onder weercondities dus die zo als bijna tijdens de hele episode ten voordele van de Duitsers waren.

Op grond van de door de „Suffolk” verstrekte gegevens stoomde intussen een van de twee Britse smaldelen in Noord-Westelijke richting om de vijand de pas af te snijden. Het waren de Hood en de Prince of Wales onder Vice-Admiraal Holland. En in de late middag van de volgende dag kreeg men contact. Beide Duitse schepen kwamen gelijktijdig in het Engelse vuurbereik. Het begon met een vergissing van admiraal Holland: hij zag de Bismarck voor de Prinz Eugen (dit

was het tweede Duitse schip) aan en omgekeerd. Het Britse vuur was dus aanvankelijk op het verkeerde doel geconcentreerd. Dit betekende het verlies van een paar kostbare minuten. Het duel van de zware stukken was spoedig in volle gang; de afstand tussen de vijanden was eerst ca. 12 mijl, maar verminderde vlug. De Duitsers en de Hood schoten zeer goed; de Prince of Wales had van begin af mogelijkheden met het vinden van de afstand en bovendien herhaaldelijk storingen in het mechanisme van haar geschutturens. Bijzonder gelukkig was de Prinz Eugen die in minder dan een minuut een treffer met een van haar 18 cm. kanons op de Hood plaatste.

Nog geen tien minuten na begin van het gevecht zag men op de Suffolk (die met haar zusterschip Norfolk inmiddels ook was verschenen maar zich, gezien de waardeloosheid van haar niet ver genoeg dragende artillerie, op eerbiedige afstand hield) twee enorme waterzuilen van ontplofende granaten onmiddellijk naast de Hood en even later een reusachtige enige honderden meters hoge steekvlam langs de mast. Toen twee seconden later de vlam luwde was de Hood verdwenen! Het schijnt dat een voltreffer in een munitiedepot de oorzaak van de catastrofe was. Slechts drie overlevenden van de bijna twee duizend hoofden tellende bemanning, werden later door torpedojagers (van de basis in IJsland) gered. Ook Admiraal Holland was de zeemannsdood gestorven.

De Prince of Wales had zeven zware treffers ontvangen. De schade was aanzienlijk en haar kapitein, nu de hoogste in rang, zag zich gedwongen het ongelijk geworden gevecht af te breken. Hij liet een rookgordijn trekken. Maar de Duitsers deden geen poging om te volgen. Op de Bismarck had men geen uiterlijke tekenen van beschadiging kunnen zien. Slechts was een keer 'n merkwuurde zwarte rookzuil uit haar schoorsteen hoog de lucht in geschoten.

Sir John Tovey zag zich voor de noodzakelijkheid van bliksemvlugge beslissingen en veranderde strategie gesteld. Zijn smaldel bevond zich ongeveer 300 mijl ten Oosten van de Duitsers. Hij moest een koers vinden die hem de mogelijkheid gaf om in contact met hen te komen in elke van de drie denkbare situaties: dat zij een raid op Groenland gingen uitvoeren, of in Zuidelijke richting de Atlantische Oceaan konvooi-wegen zouden opzoeken, of naar Duitsland terug wilden keren.

Binnen zes uren waren van alle zijden versterkingen onderweg. Uit Gibraltar kwamen een slagkruiser en een vliegkampschip; uit de Oostelijke Atlantische Oceaan het slagschip Rodney, juist op weg naar de V. S., waar zij na meer dan tweejarige onafgebroken dienst gereviseerd zou worden; uit het Westen het slagschip Ramilies, een veteraan uit 1914 die konvooidiensten deed.

En inmiddels moesten de Suffolk en de Norfolk de Duitsers blijven volgen. Slechts de Suffolk had Radar. Men vreesde bovendien de mogelijkheid dat de Duitsers 's nachts met behulp van hun superieure snelheid de achtervolgers van zich zouden kunnen afschudden. Er was ook luchtcontact met de vijand. Maar het ongeluk wilde dat de enige beschikbare vliegboot voor lange afstand, een Amerikaanse Catalina, tengevolge van machinestoornis moest terug keren.

(Vervolg op pag. 8)

DE ZEESLAG IN DE ATLANTISCHE OCEAAN

(Vervolg van pag. 7)

Zo bleef, tot de definitieve bedoelingen van de Duitsers vaststonden, en tot men hen met de hoofdstrijdkrachten wederom kon bereiken, als aanvalsactie slechts het gebruik van het vliegkampschip Victorious over. Onder de denkbaar slechtste meteorologische omstandigheden bij woelige zee en pas in de late avond van de 25ste Mei konden negen dappere maar volkomen ongevoelende piloten met torpedovliegtuigen opstijgen. Zij vonden hun doel en waren ervan overtuigd dat ten minste één van de luchttorpedo's de Bismarck had getroffen.

Intussen had de Suffolk, na 31½ uur zich aan de Bismarck te hebben vastgebeten, ongelukkigwijze het contact verloren. Zij was namelijk gedwongen een zig-zagkoers te sturen, omdat men inmiddels in wateren was gekomen die waarschijnlijk van Duitse duikboten wemelden. Het duurde nogmaals precies 31½ uur tot men de Bismarck terugvond.

Deze 31½ uren waren vervuld van koortsachtig zoeken en er werd veel tijd verloren met het volgen van valse sporen en foutieve gissingen. Er was een pijnlijk incident, waarbij slechts door een wonder de kruiser Sheffield gespaard bleef: machines van het befaamde inmiddels uit Gibraltar dichtbij gekomen vliegkampschip Ark Royal herkenden het eigen schip niet en vuurden tien torpedo's op de Sheffield. Het lukte door razendvlugge uitwijkmanoeuvres uit de baan van de torpedo's te blijven.

Tenslotte vond een Catalina van het Engelse Coastal Command op een routinevlucht de Duitse schepen en wel op een betrekkelijk onverwachte plek ter hoogte van Brest. Zij had een voorsprong van meer dan vijftig mijl op Sir John Toveys hoofdstrijdkrachten, in werkelijkheid echter een nog groter voordeel, omdat zij niet ver meer af was van de bescherming door Duitse vliegtuigen van landbases uit.

Uit de Ark Royal werd opnieuw aangevallen, en dit keer werd wederom een treffer op de Bismarck geconstateerd. En enkele uren later kwam van de Sheffield, die nu voortdurend de Duitsers op de hielen bleef, een verbazingwekkend bericht: de Bismarck stuurde thans een koers in Noordelijke richting, op de Britse vloot toe. De situatie was dramatisch veranderd. De afstand tussen de thans op elkaar toevarende vijanden verminderde zodoende met 35 à 40 mijl per uur. Sir John kon nu zeker zijn, dat de vos hem niet meer kon ontkomen en dat hij zelfs de nacht door kon wachten om het gevecht bij daglicht te voeren. Hij en zijn staf hadden de overtuiging gekregen, dat de Bismarck een defect aan haar stuur moest hebben opgelopen, niet meer vrij was in haar actie. Een van de luchttorpedo's klaarblijkelijk....

Zo kwam het einde. In de vroege morgen van de 27e was men op gevechtsafstand, en om 8.47 vuurde de Rodney het eerste schot. Van alle kanten snelden grote en kleine Britse schepen toe en het vuur van de Bismarck (de Prinz Eugen was reeds vroeger uitgeweken en had Brest bereikt) werd steeds zwakker na aanvankelijk uiterst effectief te zijn geweest. Om 10.00 was het trotse schip een zwijgend wrak. Het koste echter dozijnen salvo's op ongelukkig korte afstand en tenslotte talrijke torpedo's om haar de genedestoot te geven. Om 10.40 was alles voorbij. Men was intussen gevaarlijk dicht bij het bereik van de „Luftwaffe” gekomen en de zegevierende vloot draaide af en keerde naar Engeland terug.

Een merkwaardige ketting van gebeurtenissen deze gigantische jacht over zo grote afstanden.

Met alle ingrediënten van de Griekse tragedie, tegenspoed, ramp, plotselinge wending, met tactische en strategische fouten bij dozijnen, met technische katastrofen, met onverdiende tegenslagen en toevalligheden en boven alles de traditionele moed en taaiheid van de Britse zee-man. Zorgvuldig onderzoek achteraf heeft uitgewezen dat niet de torpedo-treffer op het stuurmecanisme de grondslag heeft gelegd voor de overwinning, zoals de mannen van de luchtsrijdkrachten dit natuurlijk wilden beweren. Het was veeleer een treffer — waarschijnlijk van de Prince of Wales — in het eerste ongelukkige gevecht. Toen kwam een Engelse granaat diep in het schip terecht in een olietank, en dit leidde tot een noodlottige vermindering van de actieradius. Hiermee wordt ook het merkwaardige feit verklaard dat de Bismarck niet één keer gebruik van haar superieure snelheid heeft kunnen maken. Zij kon zich niet meer veroorloven de voor topsnelheid benodigde brandstofhoeveelheden te verkristen. Zonder dit fatale incident had zij zo goed als zeker een Duitse haven ongehinderd kunnen bereiken.

De moderne krijgssleer helt hoe langer hoe meer tot de overtuiging over dat de dagen van het grote slagschip geteld zijn. Vele aspecten van de grote jacht wijzen immers ook in deze richting. De episode is een doorslaand bewijs ervoor dat een natie die de oceanen wil beheersen een in verhouding overgrote superioriteit over haar tegenstanders moet bezitten. Dit éne slagschip met een middelzware kruiser werden nagejaagd (en de kruiser kon zich redden!) door acht slagschepen, twee vliegkampschepen, elf middelzware kruisers, eenentwintig torpedojagers, zes duikboten en talrijke vliegtuigen van landbases uit.

En een gelukkige omstandigheid mag men vooral niet vergeten: Hitlers persoonlijke strategie speelde de Britten in de kaart. Het was zijn noodlottige fout dat hij zijn schepen druppelsgewijs in actie bracht. Hadden de Duitsers gewacht tot enkele maanden later de evengrote Tirpitz klaar was en hadden zij dan alle grote Duitse schepen samen uitgestuurd — wie weet wat er dan op de Atlantische Oceaan zou gebeurd zijn!

dr. K. LANDSBERG

Een dreigend gevaar!

(Vervolg van pag. 3)

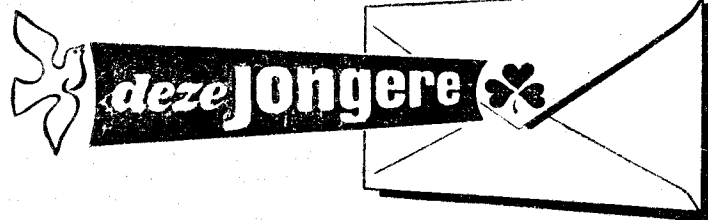
gevolgd bij de toepassing van de Werkloosheidswet, willen doortrekken — en dat is in 't geheel niet denkbeeldig! — dan dreigt ook hier groot gevaar voor het zelfstandige midden- en kleinbedrijf. De patroons en ondernemers in het bouwbedrijf kunnen hiervan reeds meepraten; enerzijds dreigen zij in economisch opzicht door de kapitalistische grootbedrijven te worden weggedrukt, anderzijds worden zij in de sociale sector door de vakbeweging belaagd.

Handhaving van het specifieke ambachtskarakter is uit culturele en sociologische overwegingen een eminent belang. De maatschappelijke en organisatorische samenhang met andere ondernemingen, waarin de werkgever persoonlijk contact onderhoudt met zijn arbeiders en daadwerkelijk aandeel neemt in de dagelijkse bedrijfsarbeid, zodat hij niet uitsluitend leider en/of kapitaalverstrekker is, mag niet verloren gaan. De vereniging van de drie functies in één persoon is immers voor de maatschappij van onschatbare waarde, evenals de versterking van het kleine bezit en de zelfstandige bedrijfsuitoefening. Van niet minder betekenis is de middenstand als verzoenend element tussen kapitaal en arbeid.

Wie streeft naar geleidelijke opheffing der klassetegenstellingen zal dan ook meer dan ooit waakzaam moeten zijn, nu de voren gesignaleerde verschijnselen zich openbaren.

De middenstandsbonden zijn de laatste maanden aan het debatteren over de academische vraag of er al dan niet één middenstandstoporgaan in de P.B.O. moet komen. Ver hier boven uit rijst echter het belang van het probleem, dat wij hier aan de orde hebben gesteld. Voorkomen moet worden, dat de ervaring der Ouden — „terwijl de Senaat beraadslaagt, gaat Saguntum verloren” — zal worden beleefd door onze middenstanders.

Daarom achten wij het onze plicht een waarschuwend stem te verheffen en de middenstand nadrukkelijk te wijzen op de ernstige, wellicht niet meer te herstellen gevolgen van werkloos toezien, terwijl krachtige actie geboden is. L.

nam vanmiddag nog eens „Een zwerwer verliefd”, van Arthur van Schendel, uit zijn boekenkast en las de geschiedenis van Rogier en Mevena. En voor de zoveelste maal nam deze begenadigde prozaïst hen mee naar de tijden van strijd tussen Keizer en Paus en weer volgde hij de voetstappen van de in monnikenpij gehulde sympathieke boef Tamalone. En weer voelde hij bewondering voor deze zwerwer, die zich niet in het korslijf van het burgermansleven wilde laten persen, maar tevreden was met de wijde vlakten, waarin hij kalm beschouwend zijn leven doorbracht.

En deze jongere dacht er aan hoe het komt dat wij diep in ons hart bewondering voor deze eenzame koesteren. Wij mensen, die leven in de tijd „van de wieg tot het graf”, van de gulden van Joekes en de werkloosheidsverzekering. Wij mensen van de organisaties en overkoepelingsorganisaties, van melksanering en drankvergunning, van vak- en bedrijfsgroep, alle mogelijke schappen, georganiseerd overleg, tuchtcolleges en N.V.-en. Wij, die al deze instituten bezien als iets normaals, eigen aan een geciviliseerde gemeenschap.

★

En dan plotseling lees je de geschiedenis van Tamalone weer en voel je je onbehaaglijk worden, omdat plotseling al die zekerheid zo prachtig niet meer lijkt. Je voelt je onder de bekoring komen van de opvattingen van deze zwerwer, wiens levensopvatting de onze niet is, een mens die wij een boef en een edel mens kunnen noemen.

En toen deze jongere het boek uit had, nam hij de courant in handen en las van een ander mens, die ook enige jaren gezworven had.

Deze andere man was plotseling opgedoken in Sliedrecht, waar hij op een vergadering van de Partij van de Arbeid gesproken had.

Deze professor (Schermerhorn, de veel verguisde om met mr. van der Goes van Naters te spreken) heeft op die vergadering zijn makkers nog eens mee teruggenomen naar de tijd van de tweede politonle actie en sprak in verband hiermede over smoesjes die eens opgehelderd moesten worden.

„Zo'n schalk van 'n gezondluimige invaller, zo'n ginne-gapper van je in 'n hockie een beroerte lacher, zo'n rekel van een vernuftige opmerker”, schreef van Deyssel eens in 1888 in zijn critiek op het weekchrift voor Realistische Letterkunde „De Ooievaar”. En deze jongere neemt graag die woorden van van Deyssel in ander verband over.

★

Deze professor nu gaat binnenkort weer naar Indonesië, naar het land waar vroeger de maatschappelijke mislukkelingen naar toe gingen, de mensen die hier niet te gebruiken waren.

En hij gaat daar naar toe als vreemdeling, niet als Nederlander, voelt U, maar als vreemdeling, stranger! Deze jongere houdt van zwerwers, mon professeur, tenminste van die categorie zwerwers die geen goed doen, maar ook geen kwaad.

Het zijn meestal bescheiden mensen, professor, die overal en nergens vreemdelingen zijn, mensen die je een vaarwel toezwaait en die niet terug komen; mensen die met een knoestige stok in de hand verder gaan.

Zij zullen niet in de geschiedenisboekjes voorkomen.

Zoals U professor. Zij hebben weinig pretenties, professor.

Veelal zijn het ongevaarlijke dromers.

Die niet over smoesjes spreken.

Ik houd van die mensen, professor. Van mensen als Tamalone.....

A. D. OLESCENS.

N.V. Machinefabriek

IJZER-STAALEN METAALGIETERIJ

v.h. BAKKER & Co. RIDDERKERK

AFDELINGSSECRETARISSEN:

Vraagt bij onze administratie de tarieven voor extra-exemplaren van ons weekblad, voor de verbreiding van onze beginselen en voor het werven van nieuwe abonné's.

Ondernemingsraden

*Een ontwikkeling sedert 1878 - Samenwerking
tussen werknemer en werkgever*

Wij hebben er kort geleden op gewezen, dat door de behandeling van het Indonesische vraagstuk onze aandacht eenzijdig georiënteerd moest zijn. Die kwestie immers domineerde zozeer, dat er onvoldoende gelegenheid was om allerlei andere zaken, die toch ook van het grootste gewicht zijn, te bespreken. Daardoor dreigde in de politieke gedachtenwisseling wel eens het gevaar, dat bijvoorbeeld de beoordeling van de politiek van het thans aan het bewind zijnde kabinet alleen maar plaats had naar aanleiding van het ten aanzien van Indonesië gevoerde beleid. Er zijn echter nog vele andere punten, waaraan wij onze belangstelling moeten wijden. Van onze zijde zijn wij daartoe na de overdracht van de soevereiniteit overgegaan. Wij hebben eerst gepoogd duidelijk te maken welke positie de mens thans in de maatschappij inneemt en welke gevaren hem bedreigen. Wij zullen in deze aangelegenheid nog nader treden, maar er zijn op het ogenblik een paar onderwerpen, in de praktische politiek, die zich als het ware verdringen om behandeling te verkrijgen.

Wij denken aan de kwestie van de huurverhoging, een zaak waarover maar al te lang gesproken is en toezeggingen zijn gedaan, zonder dat er ook maar iets gebeurde. Wij denken aan de voorgestelde belastingwijzigingen, een onderwerp, dat voor de financiële en economische ontwikkeling van ons land en de sociale rechtvaardigheid van grote betekenis is. Wij denken aan het wetsontwerp betreffende de Ondernemingsraden, waarmee de Tweede Kamer zich deze week in een belangwekkende gedachtenwisseling heeft bezig gehouden. Omdat het laatstgenoemde onderwerp thans in discussie is, willen wij er een enkel woord over zeggen. Mede als inleiding op de beschouwingen, die onze parlementaire redacteur er in het volgende nummer, naar aanleiding van de in de Kamer gevoerde debatten, over zal geven.

* * *

Het wetsontwerp op de Ondernemingsraden behandelt een materie, die in de praktijk is gegroeid. De industriële revolutie had een verwijdering gebracht tussen werkgevers en werknemers. Het is volmaakt onjuist om de liberale politiek van de tweede helft der vorige eeuw aansprakelijk te stellen voor de slechte positie der arbeidersklasse. Die was slecht vóór de liberale politici het bewind in handen hadden. Dr. L. G. J. Verberne wijst er in zijn studie „De Nederlandse Arbeidersbeweging in de Negentiende Eeuw” bijvoorbeeld op, dat reeds Koning Willem I de strijd tegen het pauperisme moest aanbinden. En dan vervolgt hij aldus: „In de

tijd van koning Willem II (1840-1849) werd de toestand hachelijk. Nog funester dan in de begin^{de} jaren van het koninkrijk woedde de armoede^{de}. Het aantal bedelaars groeide snel, tusschen 1840 en 1850 verdubbelde zich het percentage der bedeeden tot 27 %.”

Het is verder onmiskenbaar, dat in de periode van opkomst van het liberalisme ook het besef is ontstaan, dat de arbeidersklasse in een betere positie moest komen. Naar huidige maatstaven blijft het streven daartoe van die tijd beneden, zelfs ver beneden de maat van het gewenste. Feit is evenwel, dat de liberale gedachte, die de waardering van de menselijke persoonlijkheid centraal stelt, een geheel andere instelling ten aanzien van de arbeidersklasse met zich heeft gebracht. Dat in latere jaren de missie, die de liberaal ten aanzien van de medemens heeft, niet altijd even juist is begrepen, is een zaak die wij verder buiten beschouwing laten. In het reüeil, dat wij thans beleven, wordt die missie gelukkig wel juist geschat.

De gedachte van het tot elkaar brengen van werkgever en werknemer binnen de onderneming heeft in ons land geleid tot de instelling van een fabriekskern door Van Marken, in 1878. De opzet was „in geregelde samenkomsten van gedachten te wisselen met het personeel en door onderlinge besprekingen van de belangen van het personeel in verband met die der fabriek te worden voorlicht omtrent hetgeen bevorderlijk kan zijn voor de welvaart van het personeel en het welslagen der onderneming.” Dit goede voorbeeld van Van Marken heeft navolging gevonden, zonder dat enige wet daartoe dwong.

In de oorlogsjaren is de verhouding van werkgever en werknemer in een nieuw stadium getreden. Algemeen wordt thans de arbeider gezien als de medewerker van de patroon. In het groot zien wij de samenwerking tussen werkgever en werknemer in de Stichting van de Arbeid. Men heeft echter ook binnen de onderneming de sedert 1878 aan de gang zijnde groei willen stimuleren. Vandaar — na vele studies — het wetsontwerp betreffende de Ondernemingsraden, dat op 1 Juli 1948 bij de Kamer is ingekomen en een diepgaande schriftelijke en mondelinge voorbereiding heeft gehad alvorens het in het openbaar kon worden behandeld.

* * *

Na veel gedokter is als taak van de Ondernemingsraad gesteld het naar vermogen bijdragen tot een zo goed, mogelijk functionneren der onderneming, „zulks onder erkenning van de zelfstandige functie van

ondernemer”. De gedachte van medebeslissen, zoals die leeft in de kringen der socialisten, is dus niet in het ontwerp geïntroduceerd. De functie van de ondernemer wordt dus niet aangetast. Dat is essentieel.

Op die grondslag kan men in de onderneming tot een samenwerking tussen werkgevers en werknemers komen, die aan de arbeiders een positie geeft, die uitdrukking geeft aan de waardering voor hun persoonlijkheid, die hun arbeidsvreugde zal kunnen schenken, die hun verantwoordelijkheidsbesef zal sterken en die de arbeidsvrede zal bevorderen. Zo zal een ware arbeidsgemeenschap kunnen ontstaan, die wederzijdse waardering en begrip tussen werkgever en werknemer zal bevorderen. Op deze wijze krijgen wij een hervorming in onze maatschappij, die uit maatschappelijk en zedelijk standpunt van de grootste waarde zal blijken te zijn. En zeker zal deze hervorming er ook toe kunnen bijdragen, dat de werknemers zullen beseffen, dat behoud van een stelsel waarin zij vrije mensen zijn, wier persoonlijkheid wordt geëerbiedigd, de voorkeur heeft boven een systeem, dat hun waarde als mens ontkent.

* * *

Wanneer men de ondernemingsraad ziet als een instituut, dat werkgevers en werknemers tot elkaar moet brengen, dan zal men beseffen, dat in de Ondernemingsraad zitting zullen moeten hebben diegenen, die het vertrouwen hebben van alle arbeiders in de onderneming. Bij de schriftelijke voorbereiding en bij de debatten in de Kamer is gepleit voor een positie voor de organisaties, die wij een monopolie-positie hebben genoemd. Wij hebben gemeend het te moeten opnemen voor degenen, die niet tot de grote organisaties behoren. De Ondernemingsraad behoort ook het vertrouwen van dezen te hebben. Het instituut der Ondernemingsraden zou volkomen falen indien het een instituut van de grote organisaties zou worden en indien het de verhouding tussen georganiseerden en ongeorganiseerden zou vertroebelen.

Wij treden hiermede echter al in de gevoerde debatten. Onze bedoeling was slechts een inleiding te geven en daarom zullen wij het hierbij thans laten. In het parlaments-overzicht van ons volgende nummer worden de debatten in de Kamer behandeld en zal het door ons ingenomen standpunt worden uiteengezet.

K.

☆ parlementaire flitsen ☆

De Eerste Kamer behandelde de P.B.O.

Prof. Molenaar en Mr. Wendelaar kwamen met hun bezwaren

Zoals men zich zal herinneren, voelden de fracties van de V.V.D., de A.R. en de C.H. (met uitzondering van de heer Kikkert) zich destijds in de Tweede Kamer genoopt, haar stem te geven het ontwerp op de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie uit te brengen, omdat zij de geheel onverwachts door de Regering, bij nota van wijziging, in artikel 67 van het ontwerp ingelaste mogelijkheid van instelling van bedrijfschappen bij algemene maatregel van bestuur in flagrante strijd achtten met de Grondwet. Wie gehoopt hadden, dat de behandeling in de Eerste Kamer nog uitkomst zou brengen in die zin, dat hetzij staatssecretaris Van der Grinten het ontwerp alsnog zou terugnemen, hetzij een meerderheid het zou verwerpen, om het de Regering aldus mogelijk te maken, spoedig een nieuw ontwerp bij de Tweede Kamer in te dienen, dat aan de constitutionele bezwaren van zulk een belangrijke minderheid zou tegemoet komen, zijn bedrogen uitgekomen. Mr. Van der Grinten bleef even weinig tegemoetkomend als in de Tweede Kamer en ook hier zorgden katholieken en socialisten (versterkt ditmaal met één anti-revolutionnair, n.l. de heer Schipper), voor de aanvaarding van het ontwerp.

Toch was er een typerend verschil tussen de houding van beide Kamers ten aanzien van de kwestie der constitutionaliteit. In de Tweede Kamer hadden de katholieken, onder aanvoering van de heer Romme, alles in het werk gesteld om mr. Van der Grinten in zijn starre afwijzing te steunen en hadden de socialisten door een absoluut stilzwijgen op dit punt niet de minste moeite gedaan om hem in andere richting te dringen. In de Eerste Kamer echter verklaarden zowel dr. Brongersma (Arb.) als mr. Regout (K.V.P.) in ronde woorden, dat zij het onjuist en bovenal politiek noodlottig hadden gevonden, dat de Regering uitsluitend op beleidsgronden had vastgehouden aan een regeling, waartegen drie Kamerfracties krachtige constitutionele bezwaren bleken te hebben. Het was op deze grond, dat prof. Molenaar met genoegen kon vaststellen, dat in de Eerste Kamer de discussies veelal een verzoenender geest ademen dan die aan de andere zijde van het Binnenhof. Men is in deze Kamer veel meer geneigd, met eikanders opvattingen rekening te houden.

Van die verzoenende geest getuigde ook in sterke mate de waardige wijze, waarop prof. Molenaar reageerde op de aanvallen, welke de heer Oosterhuis (Arb.), de voorzitter van het N.V.V., gemeend had, op de V.V.D. te moeten richten. Hoe weinig accuraat de heer Oosterhuis daarbij echter te werk was gegaan, bleek wel zeer duidelijk uit het feit, dat hij de heer Wendelaar aanviel op iets, waarover deze geen woord had gezegd. In het Voorlopig Verslag had een aan de V.V.D.-fractie toegeschreven passage gestaan, waarin de mening was uitgesproken, dat de vertegenwoordigers van de Partij van de Arbeid in de Tweede Kamer 'slands belang met de door hen aangenomen houding niet hadden gediend. De heer Oosterhuis, die kort na de heer Wendelaar het woord voerde, merkte nu naar aanleiding hiervan op: „Wij hebben hetzelfde beluisterd in het betoog van de geachte afgevaardigde, de heer Wendelaar”. De heer Oosterhuis moet dan echter wel buitengewoon slecht geluisterd hebben, want de heer Wendelaar had over de eigenlijke mérites van het ontwerp en over de houding van de

P. v. d. A. te dien aanzien geen woord gezegd en zich uitsluitend beperkt tot een uiteenzetting van het constitutionele bezwaar van de fractie!

Prof. Molenaar, die later wel de sociaal-economische mérites van het ontwerp behandelde, toonde daarbij zeer handig aan, dat de V.V.D.-fractie met haar bezwaren tegen belangrijke onderdelen van het ontwerp toch in goed „progressief” gezelschap was. Twee van haar bezwaren waren n.l. geheel gelijk aan die van de voorzitter van de Katholieke Arbeiders Beweging, de heer De Bruyn, een van de woordvoerders voor de K.V.P. in deze Kamer. Die bezwaren betroffen in de eerste plaats het feit, dat de Stichting van de Arbeid in de opzet van het ont-

werp niet was ingeschakeld en in de tweede plaats dat, door een amendement van de heer Nederhorst (Arb.) in de Tweede Kamer, de waarnemers der Regering in de bedrijfschappen altijd benoemd zouden moeten worden. Jammer was het daarbij, dat dit amendement daar was aangenomen met de steun van de politieke vrienden van de heer De Bruyn!

Professor Molenaars hoofdbezwaar tegen het wetsontwerp betrof echter de taak en de bevoegdheden, die voornamelijk op economisch gebied aan de productschappen toegekend, en de rol, welke de voorzitter (door de Regering, al dan niet uit het bestuur, benoemd) daarin zal vervullen. Onze woordvoerder toonde daarbij uitvoerig aan, dat en waarom het zoveel moeilijker is op economisch gebied aan de „schappen” verordenende bevoegdheid te geven dan op sociaal terrein. Als voorbeeld noemde hij de mechanisatie (maar er zijn talloze voorbeelden te noemen). Het staat vast, dat de in de besturen zitting hebbende vertegenwoordigers der ondernemers te dien aanzien geheel tegenstrijdige belangen zullen hebben. Men zal dus met het experimenteren op economisch gebied wel uitermate voorzichtig moeten zijn. Daarom ook kon hij het in het geheel niet eens zijn met de tijdens het debat in de Tweede Kamer door staatssecretaris mr. Van der Grinten

aan de heer Van der Goes van Naters (Arb.) gedane toezegging, dat de productschappen (die voornamelijk een economische taak zouden krijgen) „ook per sé zouden worden ingesteld.”

Geheel anders liggen de verhoudingen in de sociale sfeer. Die hebben zich in de loop der jaren aldus ontwikkeld, dat ook naar het inzicht van prof. Molenaar het bedrijfsleven rijp is voor organisatie en tevens voor toekenning van publiekrechtelijke bevoegdheden.

Prof. Molenaar besloot zijn uitvoerig betoog met een duidelijk antwoord op de vraag van de heer Oosterhuis, wat, bij de invoering van de wet, met name van de V.V.D. zou zijn te verwachten.

„Zullen wij zeggen” — aldus de heer Molenaar — „wij willen niet, wij doen ook niets, gelijk de heer Oosterhuis gisteren suggereerde? Neen, Mijnheer de President, de heer Oosterhuis zou misschien beter hebben kunnen weten. Mijn visie in dit opzicht kan hem niet geheel onbekend zijn, maar ik wil dan wel openlijk zeggen, dat ik hoop, dat de uitvoering van deze wet door alle partijen zal worden bevorderd en dat het beleid van alle daarbij betrokkenen zodanig zal zijn, dat het ertoe zal mogen leiden, dat, gezien de grote betekenis, die daaraan door de krachtige voorstanders wordt gehecht, de wet het gehele bedrijfsleven ten zegen zal zijn en het Nederlandse volk tot voordeel zal mogen strekken. Mijnerzijds wil ik gaarne de verzekering geven — en daarmee eindig ik — dat ik, naarmate van mijn zwakke krachten, daartoe gaarne wil medewerken.”

Reeds in het begin van het Kamerdebat had mr. Wendelaar, eveneens sprekend namens zijn fractiegenoten, op puntige wijze het onoverkomelijke constitutionele bezwaar belicht. Naar men weet bepaalt artikel 152 van de Grondwet met zoveel woorden, dat de wet voor bepaalde beroepen en bedrijven en groepen daarvan lichamen kan instellen. De heer Wendelaar wilde wel toegeven, dat het te simplistisch was om te zeggen: het staat er toch duidelijk, dat de instelling bij de wet moet geschieden. Daarom moest hij er dus wel wat dieper op ingaan en kwam dan eerst bij het betoog van prof. Van den Berg in „Het Parool”, die meende, dat de instelling van deze lichamen reeds bij deze wet (dat is dus de Wet op de P.B.O.) geschiedt. Daarin zou iets aantrekkelijks kunnen schuilen, ware het niet, dat... de tekst van artikel 67 van het ontwerp zich daar nu eenmaal duidelijk tegen verzet. Dat artikel gaat er immers van uit, dat de bedrijfschappen juist niet door deze wet worden ingesteld, maar eerst later, hetzij bij nieuwe wet, hetzij bij algemene maatregel van bestuur.

Deze burger

is, als iedere burger van de hele wereld, tot aan zijn (kalende) kruin geïnteresseerd in de Britse verkiezingen. Maar tot nu toe krijgt hij, uit de Britse kranten, geen waar voor zijn geld. Hij heeft de indruk dat er vele enorme en enorm-holle woorden worden gezegd en geschreven; milliarden woorden waar geen enkele pawnshop een penny op geeft.

Deze burger krijgt uit het Britse verkiezingsvoorspel de indruk dat de „issues at stake” — de dingen waar het om gaat — zo klaar en duidelijk voor de hand liggen, dat alles wat erover gezegd wordt, van welke kant dan ook, net zo goed n i e t gezegd kon worden, omdat het geen enkel nieuw gezichtspunt opent.

Er zijn over die dingen al billiarden woorden gezegd en geschreven en wanneer de kiezers die nog niet kennen, moeten zij niet goed wijs zijn.

Maar de Britse kiezers zijn wel goed wijs en daarom heb ik de indruk dat de politieke sprekers nutteloos werk doen en zich nutteloos opwinden en dat de kiezers nu al precies weten wat zij stemmen zullen en zich, als goede Britten, méér interesseren voor het weer, de windhonden en de voetballerij.

Het is, in Engeland, al t i j d het weer, de windhonden en de voetballerij met nog een snuifje hogere standen. Het huwelijk van Millford-Haven, (de markies) met een Amerikaanse gefortuneerde dame, wordt in alle kranten breed uitgemeten. Net als een paar maanden geleden Harewood-Stein.

Dat is een van de inconsequenties van het dagelijkse leven van veertig miljoen Britten: hun vertedering voor het lot en de levensgang der hoog-adelijken. Hoe minder adelijk men zelf is, hoe geïnteresseerder in het lot der hooggeborenen. En dan maar socialistisch stemmen. Deze burger begrijpt het wel: de mens is maar een mens. En de droom is de droom. Het sprookje het sprookje. En de politiek de politiek. Dat is ontroerend of belachelijk, al naar ge dat nemen wilt. — Nou, en de politiek staat daar immers buiten, nietwaar?

Ik ben aardig aan het afdwalen en ik geloof dat ik mij niet met de politiek moet inlaten. Zeker niet met de Britse. Ik wens het Britse volk de regering toe die het zich wenst. En ik wacht nu maar op de uitslag.

ALLE Britten hebben de welgemeende zegen van
DEZE BURGER

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Voorzitter Redactie-comm.: Drs. H. A. Korthals.
Redactie-secretaris: Mr. E. Elias.

Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 435.
Administratie: Postbus 43, A'foort, tel. 5267.
Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 p. jaar.
Voor het zenden van abonnements- en advertentie-gelden: Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie” te Amersfoort.

Losse nummers 15 cent.

Voor advertenties wende men zich tot de administratie of tot de hoofdvertegenwoordiger: L. Vlugs, Geestbrugweg 69, Rijswijk (Z.-H.).

Strijd

De Koningskwesitie is in België, vooral gedurende de laatste weken, in een bijzonder fel stadium getreden. Aangezien het hier een zuiver interne kwestie van een bevriend nabuurland betreft, ligt het niet op onze weg ons in de probleemstelling ervan te verdiepen. Niettemin werden wij getroffen door de wel zeer vreemde methoden die in deze strijd door een van de partijen werd toegepast. Zo gaf het „Nationale Actiecomité” van de Belgische Socialistische Partij enige weken geleden een briefkaart uit met het opschrift: „Dat Leopold III zich terugtrekke, opdat de Belgen in 1950 verenigd blijven.” De Partij spoorde haar aanhangers aan deze kaart aan de Koning, die op dat ogenblik te Nice verbleef, toe te zenden. Tengevolge van deze campagne zou, volgens het blad Le Peuple, de Belgische Koning met deze kaarten zijn overstroomd. Later hebben de postkantoren in België evenwel een circulaire ontvangen, op grond waarvan het wordt verboden deze briefkaarten te bezorgen, aangezien de tekst hiervan beledigend voor de vorst moet worden geacht. Nogmaals, over het „voor” of „tegen” willen wij met betrekking tot deze strijd geen oordeel vellen, omdat ons dat niet past en omdat wij ons in deze niet competent achten. Doch een methode als boven omschreven, waarvan de Belgische Socialistische Partij zich heeft menen te moeten bedienen, getuigt toch wel van weinig politiek fatsoen. Dergelijke manieren zijn, althans door een Nederlandse bril gezien, ontoelaatbaar en getuigen van weinig stijl.

Hardleers

Na de vele protesten, die er zijn opgegaan over het gebruik van woordenboeken bij het eindexamen Gymnasium voor de oude talen, heeft een der inspecteurs van het gymnasium en middelbaar onderwijs in een circulaire aan de scholen in zijn inspectie — zo meldt het Weekblad voor Gymnasium en Middelbaar Onderwijs — medegedeeld, dat er een verandering van het eindexamenreglement H.B.S.-A in voorbereiding is, waardoor bij de zakelijke opgave voor de vreemde talen het gebruik van een woordenboek zal worden toegestaan. Het is echter nog niet bekend, of de eventuele uitvoering van deze maatregel reeds voor de examens van deze zomer zal gelden. Wij hebben van dit bericht niet zonder verbazing kennis genomen. Na de felle protesten, die in verband met het gebruik van woordenboeken op het eindexamen Gymnasium zijn geuit, hadden wij stellig verwacht, dat het gezond verstand in deze zou terugkeren. In plaats hiervan wordt de toestand evenwel nog erger en gaat men een dergelijke maatregel zelfs nog op groter schaal toepassen. Wij kunnen een en ander slechts betitelen als een kwaal van onze „moderne tijd”, die de slapheid en het bewandelen van de weg der geringste weerstand van ons opkomend geslacht slechts in de hand werkt. Wij blijven bij onze mening, dat onze maatschappij thans meer dan ooit behoefte heeft aan jonge mannen en vrouwen, die moeten kunnen bogen op een behoorlijke parate kennis,

waarvoor de nodige inspanning moet worden getroost. Aan slappelingen hebben wij minder dan ooit behoefte. Helaas, in sommige onderwijskringen schijnt men daarover anders te denken.

Benzine

Nu het veelomstreden en berucht geworden Zondagsrijverbod voor automobilisten sedert de intrede van het nieuwe jaar van de baan is, vraagt een nieuw probleem met betrekking tot de Nederlandse automobilist onze aandacht, te weten: de voorgenomen verhoging van het bijzonder invoerrecht op benzine. In het Voorlopig Verslag troffen wij in verband hiermede enkele behartenswaardige opmerkingen van enige Kamerleden aan, die ons de zekerheid geven, dat een deel van het parlement de regering in deze niet voetstoots wenst te volgen. Het verheugt ons ook thans weer de stemmen te vernemen, die er de nadruk op leggen, dat het autorijden in onze dagen geen luxe meer is, doch veeleer een noodzaak, om de nationale productie in stand te houden en zo nodig te vergroten. Meer dan ooit is de auto een stuk bedrijfskapitaal geworden en het kan goed zijn, deze waarheid ook met betrekking tot de verhoging van het bijzonder invoerrecht op benzine niet uit het oog te verliezen. Een dergelijke verhoging betekent een nieuwe belasting van de productie, hetgeen nimmer een nationaal belang kan zijn. Toegegeven moet worden, dat in deze zaak het streven voorziet om ten aanzien van België tot één prijsniveau te geraken. Maar zelfs al hebben wij voor deze factor een open oog, dan vragen wij ons toch af, of het noodzakelijk is reeds nu een dergelijke verhoging in overweging te nemen. Overigens kan met recht de vraag worden gesteld of, indien men de verhoging van het bijzonder invoerrecht op benzine onvermijdelijk acht, het dan geen aanbeveling verdient meteen de knoop door te hakken in verband met de wegenbelasting, die reeds jaren achtereen als een grote onbillijkheid wordt gevoeld. Het oorspronkelijke doel van deze wegenbelasting is inmiddels geheel op de achtergrond geraakt, waardoor zij niet meer aan haar oorspronkelijke bestemming ten goede komt. Het gaat niet aan de automobilist nog zwaardere fiscale offers op te leggen. Men zette daarom in elk geval de wegenbelasting over boord. Gelukkig is over een en ander in ons parlement het laatste woord nog niet gesproken, wij mogen hopen, dat men er in onze volksvertegenwoordiging voor zal waken, de positie van onze autorijders te eenzijdig te zien. Fiscale offers die onze nationale productiemogelijkheden aantasten, zijn nimmer verdedigbaar en het gevaar is niet denkbeeldig, dat de regering zich met betrekking tot bovengenoemde kwestie hiervan te weinig rekenschap heeft gegeven.

Steun

In de Amsterdamse gemeenteraad hebben de communisten dezer dagen onder het motief „ons is niets te dol”, hun doel weer eens voorbij gestreefd. Het betrof hier een voorstel van de zijde der C.P.N. tot verhoging van de steunnormen. In welke mate de communisten ook hier hun boekje weer te buiten gingen door demagogische propaganda, boven het algemeen belang te stellen, werd al spoedig duidelijk, toen B. en W. met feiten en cijfers aantoonde, dat hetgeen de C.P.N. wenste, in Amsterdam reeds praktisch was verwezenlijkt. Dit is op zich zelf niets bijzonders, aangezien wij de misleidende politiek van communistische zijde wel gewend zijn. Geschrokken zijn wij echter van de verklaring van wethouder Steinmetz, die o.m. voorrekende wat een gehuwd echtpaar zonder kinderen aan steun ontvangt, te weten: grondsteun f 19.50, vergoeding huur (bijvoorbeeld f 5.50), voor fondsen f 1.50, bijzondere verstrekking f 3.50. Dit is in totaal dertig gulden. Dit echtpaar — en nu komt onze verbazing — betaalt omdat het „armlastig” is geen belasting. Degene die met hard werken dertig gulden per week verdient, moet daarvan echter wel belasting betalen! Onze zieke samenleving behoeft dringend een kundig arts. Dit alles is noch sociaal, noch economisch verantwoord. Het is alleen maar ziek. Erg ziek.

Stimulans

Reeds vaker is op deze plaats het vraagstuk van de opvoering der arbeidsproductiviteit ter sprake gekomen, zomede het probleem der zo noodzakelijke verbetering der vakopleiding. Tot dusverre hebben wij ons over deze beide vraagstukken in een niet al te gunstige zin kunnen uitlaten, omdat wij steeds van oordeel waren, dat men in ons land dienaangaande te weinig vorderingen maakte. Het doet ons daarom thans des te meer genoegen, dat wij melding kunnen maken van een wel zeer prijzenswaardig initiatief van het bestuur van de Stichting van de Arbeid, dat zich tot de minister van Economische Zaken heeft gewend en zijn aandacht heeft gevestigd op de wenselijkheid, bij arbeiders en ondernemers meer belangstelling voor een vakopleiding te wekken, door een premie in het vooruitzicht te stellen. Het bestuur denkt daarbij voor de werkgever aan een bedrag van f 500.- per leerling en voor de leerling zelf aan een bedrag van f 100.—. De bedragen zouden slechts dienen te worden uitbetaald, nadat de opleiding door het slagen voor een examen van het betrokken leerlingstelsel is bekroond. Naar de mening van het Stichtingsbestuur zouden de benodigde gelden zeer wel uit het zg. „Local currency fund” van de Marshall-hulp kunnen worden geput. In een onderhoud hebben, namens het Stichtingsbestuur, de heren ir. Damme en Willemsen dit voorstel bij minister Van den Brink bepleit. Een en ander houdt nog niet in, dat wij het met bovengenoemd voorstel geheel eens zouden zijn. Niettemin vinden wij het genomen initiatief prijzenswaardig, omdat er uit blijkt, dat men van de zijde van het bestuur van de Stichting van de Arbeid de grote noodzaak inziet, dat er met betrekking tot de verbetering van de vakopleiding in Nederland energieke stappen dringend noodzakelijk zijn.

Ra-ra?

Nu is de brandstoffengulden uitbetaald. Met uitzondering van de grote gezinnen en extra toewijzingen voor zieken, krijgen alle gezinshoofden dezelfde hoeveelheid brandstof per seizoen. Op deze hoeveelheid is te veel betaald en dit geeft de overheid ons terug. In evenredigheid tot de hoeveelheid waarvoor is betaald? Helemaal niet. Het gezin met drie kinderen krijgt f 5.— terug, de eigen huishouder alleen ontvangt slechts f 1.—, het echtpaar zonder kinderen f 2.— en de kamerbewoner die een veel kleiner bedrag aan brandstoffen heeft uitgegeven krijgt toch f 1.—. Ra, ra, hoe zit dat?

BETALING VAN HET ABONNEMENT

Velen hebben reeds het abonnementsgeld voor het jaar 1950 aan ons gegireerd. Echter nog niet allen. Mogen we op deze laatste groep abonnés een bereep doen alsnog even het abonnementsgeld aan ons over te maken? Men bespaart hierdoor zelf de incassokosten en onze administratie veel extra werk.

Binnenkort worden de kwitanties aangeboden.

De abonnés, die tevens lid zijn van afdelingen van de V.V.D., welke een collectief abonnement hebben afgesloten, gelieven het abonnementsgeld te betalen aan de penningmeester van hun afdeling.

Ons gironummer is: 245103, ten name van de penningmeester van de Stichting Vrijheid en Democratie te Amersfoort.

Administratie

„Vrijheid en Democratie”.

Het Nazisme steekt de kop weer op WAAKZAAMHEID IS GEBODEN!

De vraag of er oorlog komt dan wel de vrede bewaard zal blijven, is helaas niet alleen van theoretisch belang. De mogelijkheid, dat er een gewapend conflict zal ontstaan, is er zeer zeker. De oorlog komt tegenwoordig als een dief in de nacht. Wij kunnen daar op reageren met een rustige, objectieve kijk op de dingen, angst of botte onverschilligheid. Maar nog altijd is het beste dat men tegen een kwaad doen kan, het onder de ogen te zien, en te trachten er een oplossing voor te vinden. De democratie wordt opnieuw belaagd, zij zal moeten bewijzen, dat zij genoeg veerkracht bezit om de stormloop te weerstaan. Het is niet alleen het communisme dat op de loer ligt, ook het supernationalisme, het nazisme, zo men wil, steekt de kop weer op. In een wereld als de onze, waarin de spanningen zeer groot zijn, kan de politieke hysterie gemakkelijk opnieuw optreden.

Het is daarom goed, de allereerste symptomen zo vlug mogelijk te onderkennen en op de juiste waarde te schatten. De ogen ervoor te sluiten of er een tijdelijke bondgenoot in te zien, zou dwaasheid zijn. Nemen wij bijvoorbeeld de berichten die uit Westduitsland tot ons komen, dan horen wij geluiden die regelrecht aan Hitler doen denken. Deze mag dan niet op de ultra-kortegolf spreken, zijn geestelijke kinderen hebben zijn taak niet verlerd.

De Duitsers zijn al lang over hun eerste schrik heen. Zij hebben weliswaar de oorlog verloren, doch hun arrogantie en vooral hun wilskracht, bezitten zij nog. Deze laatste mag voor de enkeling zowel als voor een volk prachtig zijn, de gerichtheid van de Duitse wil, kennen wij maar al te goed. Onze waakzaamheid mag daarom geen ogenblik verslappen.

Te Kassel is een neo-nazi-partij opgericht, de „Duitse Rijks-partij” genaamd, een samensmelting van twee kleinere, rechtse partijen. Natuurlijk werd de vergadering in een Bier-keller gehouden, want tenslotte moet men de nagedachtenis van de grote leider aller Germanen in ere houden, niet waar! Een zekere Dr. Richter zeide: „Wanneer we naar de afgrond gaan door het slimme optreden van Westerse staatslieden, zal de rest van Europa samen met ons erin verdwijnen”. Hij had natuurlijk behoren te zeggen, dat door het slimme optreden van Duitse staatslieden zelf, Duitsland totaal geruïneerd is geworden, maar Hitler leerde immers, dat een leugen ingang vindt als men haar maar vaak genoeg herhaalt. En Goebbels schreeuwde ook zo hard hij kon, dat als Duitsland de oorlog mocht verliezen, hij de rest van Europa mee naar de duivel zou jagen.

Uit de woorden van Dr. Richter spreekt haat, ressentiment, maar ook de verbeterde beslotenheid tot strijd. Ook andere politici in West-Duitsland nemen de draad weer op, die Hitler c.s. moesten laten vallen. De Minister van Justitie, Dr. Dehler, vertelde in Trier weer het oude verhaal, dat het bij de Duitsers altijd zo goed „doet”, n.l., dat de oorzaak van de tweede wereldoorlog gelegen was in de onrechtvaardigheid van het Verdrag van Versailles. Brulde ook Hitler zich hierover de keel niet hees? Vanaf links tot aan uiterst rechts grijpt men in West-Duitsland de kwestie met het Saargebied aan om te roepen om een „krachtige Duitse politiek”.

Laten we toch goed begrijpen wat er gaande is. Het is zeker niet juist als men zegt, dat de kwestie met het Saargebied en dan vooral de Franse aanspraken hierop, de oorzaak van dit herlevende nationalisme is. Er is geen sprake van een herleven, want dit veronderstelt dat er iets dood is geweest. Dit nationalisme is een ogenblik, door de

schrik over de nederlaag, getemperd, doch het was er altijd, wachtte slechts op zijn nieuwe kans. De leiders van de „Duitse Rijkspartij” zullen eenvoudig trachten, het Duitse volk weer nationaal-socialistisch te maken onder de leuze van te zijn of niet te zijn. En alle hulp, ook van geestverwanten uit het buitenland, zal welkom wezen. Het programma van deze partij spreekt voor zichzelf. Het verklaart de nieuwe grenzen, die in het Oosten en Westen getrokken zijn „in strijd met het internationale recht”. Met brutaliteit kan men inderdaad ver komen.

Verder wil men „Duits socialisme, een ware volksgemeenschap en verwerping van de klassenstrijd”. Wat deze Duitsers onder de eerste twee punten verstaan, weten wij maar al te goed. En waarom geen openlijke verwerping van de rassen-ideologie? Ach, het is alles zo bruut openhartig, we behoeven er niet aan te twijfelen, waar deze heren naar toe willen.

In de eerste tijd na de geallieerde overwinning, is er veel gesproken over de heropvoeding van het Duitse volk in democratische geest. Hebben wij hierin al onherroepelijk gefaald doordat we deze taak te slap hebben opgevat? Zijn wij feitelijk wel principieel genoeg, trachten de democratieën weer niet teveel te marchanderen? De grote staten voeren grote politiek. Het Russische gevaar neemt de gehele aandacht in beslag, bepaalt alles. Amerika tracht zijn militaire voorsprong op Rusland te behouden. Het staat thans voor de vraag of het de z.g. waterstofbom, die een veel grotere verwoestende kracht heeft dan de tot nu toe geproduceerde atoombom, zal gaan aanmaken. Nu Rusland de atoombom bezit, is Amerika verplicht met verdubbelde kracht voort te gaan met het zoeken naar nog gewelddadiger wapens. Het is een adembenemende race. Wij zijn ervan overtuigd, dat de democratische wereld alles moet doen om zich tegen

De stem van een lezer,
waarnaar te luisteren
goed en nuttig
kan zijn

een aanval met succes te verwerpen. Maar daarnaast mogen wij onze culturele zending niet verwaarlozen.

Wij zullen allereerst moeten tonen, dat de democratieën hun eigen sociaal-economische en politieke problemen met succes kunnen oplossen. En verder hebben wij te getuigen voor de zaak der vrijheid, door onze eigen democratische levensstijl te verdiepen en uit te dragen. Wij moeten bewijzen dat deze de mens inderdaad beter en gelukkiger maakt. Zo alleen kunnen wij het communisme en het opnieuw de kop opstekende nationaal-socialisme overwinnen en misschien een oorlog voorkomen. Wanneer wij het hadden over waakzaamheid, dan bedoel-

den wij dit niet in de eerste plaats in militaire doch ook en juist in geestelijke zin. Dit blijft onze taak zolang het nog vrede is. Het totalitarisme dient overal en onder alle omstandigheden bestreden te worden. De man die een granaat in het Spaanse gezantschap te Rome wilde werpen om het onderdrukte deel van het Spaanse volk te wreken, is een onverantwoordelijke dwaas, een misdadiger. Maar hij leed waarschijnlijk ook mede met de verdrukten. Dat Amerika Franco-Spanje economisch wil helpen, kan politiek zijn nut hebben. Maar het democratische principe mag nimmer verloochend worden. Geëist zal moeten worden dat Franco ophoudt de democraten te vervolgen en op te sluiten. Wanneer dat niet gebeurt, kan zekere tegemoetkomendheid van de zijde der democratische landen, deze alleen maar blameren en schaden. Vlissingen. W. VADER.

AFDELINGSSECRETARISSEN:

Vraagt bij onze administratie de tarieven voor extra-exemplaren van ons weekblad, voor de verbreiding van onze beginselen en voor het werven van nieuwe abonnees.

Candidatenlijsten van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie voor de verkiezingen voor de Provinciale Staten in Noord-Holland

Statenkieskring Amsterdam

1. Mr. J. S. Baron van Harinxma thoe Slooten;
2. Joh. G. H. Cornelissen;
3. Mr. W. H. L. Haitink, alle drie te Amsterdam;
4. Mevr. mr. J. M. Stoffels-van Haften, Haarlem;
5. J. Rozeman;
6. Mr. D. A. Delprat;
7. Mr. J. de Wilde;
8. F. C. Holman;
8. Mevr. J. M. P. Edel-Visser;
10. Dr. S. Kroonenberg;
11. W. J. de Bruyne;
12. R. Th. J. le Cavelier, allen te Amsterdam.

Statenkieskringen Haarlem en Velsen

1. Mr. R. C. Bakhuizen v. d. Brink, Heemstede;
2. H. J. Slingenberg, Heemstede;
3. Mevr. mr. J. M. Stoffels-van Haften, Haarlem;
4. Jhr. H. P. F. Coenen van de Oosterhoff, Aerdenhout;
5. D. Jongkind, Aalsmeer;
6. Mr. J. E. Goudsmit, Badhoevedorp;
7. A. Blom, Beverwijk;
8. Ir. P. C. Tirion, Aerdenhout;
9. G. Tates, Zandvoort;
10. Mr. H. L. Prenger, Aalsmeer;
11. Mevr. J. van Nispen van Wely, Heemstede;
12. J. C. Jung, Zandvoort;
13. Mr. J. G. Bettink, Haarlem;
14. J. M. Stryland, Uithoorn;
15. P. Avis, Hoofddorp;
16. P. H. van Essen, Halfweg;
17. R. F. Pasman, Santpoort-St.;
18. J. van Holten, Bennebroek;
19. J. W. Th. Tibbe, Haarlem.

Statenkieskringen Den Helder, Hoorn en Zaandam

1. P. Blaauboer, Barsingerhorn;
2. W. Voorthuizen, Alkmaar;
3. J. H. Avis, Midwoud;
4. A. Bakker, Ec. Drs, Zaandam;
5. Mevr. M. Visser-Bakker, Schagen;
6. Mr. J. Liewen, Purmerend;
7. S. Prins, Den Helder;
8. Mr. dr. C. Berkhouwer, Alkmaar;
9. Mr. P. S. Winkel, Hoorn;
10. K. H. Kroeze, Wieringermeer;
11. Mevr. G. A. A. Holzmuller-Teengs, Alkmaar;
12. J. Klok, Warder;
13. N. Kaan, Wieringen;
14. Chr. Kieft, Limmen;
15. K. Zijp, Beemster;
16. P. de Boer, Schagen;
17. P. J. Diesbergen, Den Helder;
18. H. W. Holzmuller, Alkmaar;
19. W. D. Niestad, Schagen.

Statenkieskring Weesp

1. Mr. dr. L. J. J. Caron, Bussum;
2. P. Merkelijn, Hilversum;
3. L. Spaanderman, Hilversum;
4. Mevr. Groot-Pleysier, Laren;
5. R. Derks, Naarden;
6. D. J. H. Braakenburg van Backum, Bussum;
7. J. D. Landré, Laren;
8. Mevr. M. C. v. Wijn-gaarden-van IJsendijk, Naarden;
9. Mej. M. C. Boots, Bussum;
10. C. van Santen, Blaricum;
11. Drs. G. E. N. v. Stigt, Naarden.

H.P. Gelderman & Zonen N.V.

OLDENZAAL

fabrikanten van

ruwe-, geverfde-, gebleekte- en bedrukte
katoenen-, celvezel- en kunstzijden manufacturen

Fa. Plastimode

Knopen en Gespen voor groothandel en industrie

AMSTEL 252

AMSTERDAM-C.

TUINARCHITECTUUR — BOOMKWEKERIJEN

Ontwerpen
Aanleggen
Onderhouden

GIJSB. VURENS

Ringvaartweg 98 - Rotterdam (O.) • Tel. 22114

Moet dat nu zo blijven:

(Ingezonden).

Als een gastheer tracht, met alle middelen waarover hij kan beschikken, zijn huis te maken tot een tweede tehuis voor zijn gasten, en hen het gevoel vreemde te zijn, door aanpassing en voorkomen van wensen, geheel en al te doen vergeten; dan zal over deze gastheer met lof gesproken worden.

Deze moeilijke, maar mooie en eervolle taak is voor de Horecabedrijven weggelegd.

Waar het Horecabedrijf meestal de spiegel is van de landaard, de bereikte hoogte van beschaving en de levensstandaard, zal het land daaraan, in veel gevallen, ook beoordeeld worden en behoeft het geen betoog, dat de zichzelf respecterende natie er alles aan gelegen zal zijn, de bezoeken-de toerist, naast een aangenaam verblijf, een zo gunstig mogelijke indruk te verschaffen.

Ons land kan zich verheugen in een belangstelling van een verscheidenheid van toeristen, welke een zekere trots rechtvaardigt. Deze belangstelling te verdiepen is een taak, welke bijna in hoofdzaak neerkomt op het Horecabedrijf.

Iedere tevreden toerist zal in zijn land reclame maken voor het bezochte land, indien men, met deze overweging, zijn gast-toerist wil behandelen en men zal verder komen wan-

neer men het Toerisme wil zien niet slechts als een winst-object, waaruit gehaald moet worden, wat er uit te halen is.

De toerist een aangenaam verblijf en een zo gunstig mogelijke indruk te verschaffen, is een plicht tegenover het horeca-bedrijf, de bedrijfsgroep en de economische positie van ons Vaderland, waaraan ieder, die zulk een steentje kan bijdragen, zich niet mag onttrekken.

Indien men met kennis en begrip voor de landaard van de toerist, zijn wensen kan voorkomen, of althans zoveel mogelijk inwilligen, op alle gebied de grootst mogelijke service verleent en eventuele bezwaren uit de weg tracht te ruimen, dan kan men zeker zijn van de grote waardering van het toerisme en de verkregen gunstige indruk zal zeker niet tot enge kring beperkt blijven.

Het zeer grote bezwaar waarover het toerisme naar Nederland in 't algemeen zich beklaagt, is, het ook voor onze landgenoten niet sympathieke fooiensysteem.

De door de toerist in zijn reiscapaciteit opgenomen fooienpost is in de regel niet zo groot, als hier door het systeem van hem wordt verwacht. Dit geeft uiterst vervelende moeilijkheden en misverstanden, welke dikwijls een nare indruk achterlaten en bij eventuele misvatting, de goede naam van het Horecabedrijf naar beneden haalt.

Men vraagt zich met verwondering af, waar het Horecabedrijf over een grote kern van knappe en vakkundige mensen beschikt en in menig opzicht vooruitstrevend is, hoe het mogelijk is, dat een wantoestand blijft gehandhaafd, welke niet meewerkt om het bedrijf een gerespecteerd aanzien te geven.

Wij willen niet eens spreken over de waanzin, dat het mogelijk is, dat mensen, die dikwijls over een grote vak-, talen- en mensenkennis beschikken en zich meermalen een voorbeeld tonen van beleefdheid, zelfbeheersing en goede manieren, hun prestaties be loond krijgen enkel en alleen met een fooi, door een willekeurig persoon hun toegedacht. Dit is ook de reden waarom het overgrote deel van het publiek hun beroep niet respecteert.

Is het niet diep treurig, dat een heel mooi beroep, door een verkeerd systeem, voor de beoefenaars daarvan een aanhoudende kwelling is, omdat zij zich meermalen beledigingen moeten laten welgevallen en insinuaties krijgen toegevoegd, die voor hen uiterst pijnlijk zijn en een minderwaardigheidsgevoel achterlaten?

Er moet en kan toch een mogelijkheid gevonden worden dat deze ergernis, voor landgenoten en toeristen, worde weggenomen, daar het financiële voordeel niet opweegt tegen de genoemde en ongenoemde nadelen.

Dat het komende seizoen een stroom van toeristen mag geven, is aller-

wens; dat deze stroom een nog grotere belangstelling voor ons land in 't algemeen en de Horeca-bedrijven in het bijzonder, zal bewerkstelligen, daar zullen zeker allen aan medewerken, die een open oog hebben voor de belangen van hun bedrijf en het landsbelang.

Breda.

P. v. d. AKKER.

(De inzender is zelf werknemer in een Horeca-bedrijf. Zijn stem is het aanhoren waard. Dit is oud zeer en een oude, veelbesproken kwestie. Zij hangt voor een deel samen met traditie, economische omstandigheden en het eergevoel der „befooiden”. — Een moeilijke zaak... — Redactie.)

STALEN MEUBELEN
„GISO“-LAMPEN

Komt naar Woudschoten!

Namens de Vereniging van Staten- en Raadsleden V.V.D. schrijft men ons:

Ongetwijfeld leeft bij de deelnemers aan de belangrijke en zeer geslaagde Studie-conferentie over gemeente-politiek, welke in Mei van het vorig jaar te Amersfoort gehouden werd, een aangename herinnering voort aan de beide dagen, die zij aldaar tezamen doorbrachten. De enige reden, waaror deze conferentie wellicht niet volkomen aan ieders wens voldeed, was gelegen in het feit, dat het aantal deelnemers de verwachtingen verre overtrof, zodat de plaatsruimte nauwelijks voldoende was. Door deze ervaring geleerd hebben wij, toen wij besloten dit jaar wederom een Studie-conferentie te houden, onze keuze laten vallen op het conferentie-oord „Woudschoten” te Zeist, alwaar een ruimere zaal beschikbaar zal zijn, terwijl ook voor het logies de accommodatie aanmerkelijk beter is.

Waarschijnlijk zal voor alle deelnemers gelegenheid bestaan in „Woudschoten” te overnachten. Er zijn slaapkamers voor 1, 2 en 3 personen en verder een aantal slaappalen. Vanzelfsprekend heeft men bij spoedige aanmelding meer kans in een kleine kamer te worden ondergebracht!

Voor de leden van de Vereniging van Staten- en Raadsleden zullen de kosten van verblijf en logies in „Woudschoten” bij tijdige aanmelding voor rekening van de Vereniging worden genomen.

Niet-leden van de Vereniging, die eveneens van harte welkom zijn, zullen indien zij zich vóór 1 Maart a.s. aanmelden, slechts een gedeelte van de kostprijs behoeven te betalen, te weten voor logies en maaltijden f 3,— p.p., over te schrijven op postgiro no. 68500, ten name van R. Mees & Zonen te 's-Gravenhage, onder vermelding: Studie-conferentie Woudschoten van de Vereniging van Staten- en Raadsleden.

Leden en niet-leden van de Vereniging, die zich na 1 Maart a.s. aanmelden, zullen, voor zover nog plaats beschikbaar is, de kosten van verblijf en logies geheel voor eigen rekening dienen te nemen.

Agenda:

ZATERDAG 11 MAART

16.00 uur: Opening door de Conferentie-leider.

16.15 uur: „Het Liberalisme als redder in deze tijd”

Spreker:

Dr. P. H. Ritter Jr.,

Hoofdredacteur van het vroegere Liberale Weekblad.

Gemeenschappelijke avondmaaltijd.

20.00 uur: „De positie van de Eerste Kamer in ons Staatsbestel”

Inleiders:

Mr. H. Fortuin,

Secretaris van de Kamer van Koophandel en Fabrieken te Amsterdam

en

Mr. N. J. C. M. Kappeyne van de Coppello,

oud-lid van de Provinciale Staten van Utrecht.

Na deze inleidingen zal over dit onderwerp een gedachtenwisseling gehouden worden.

ZONDAG 12 MAART

9.15 uur: **Morgenwijding**

door

Dr. G. W. B. A. Thoden van Velzen,

predikant van de Nederl. Protestanten Bond te Zeist.

10.00 uur: „De provincie en gemeente- en waterschapsbesturen”

Inleider:

Prof. Mr. D. Simons,

buitengewoon hoogleraar aan de Nederl. Economische Hogeschool te Rotterdam.

11.30 uur: „De taak van de Provincie”

Spreker:

de heer A. Schouten,

lid van de Provinciale Staten van Gelderland en Wethouder van Culemborg.

Gemeenschappelijke koffiemaaltijd.

14.00 uur: „De Provincie en het platteland”

Inleider:

de heer K. L. Gaaikema Schuiringa,

lid van de Provinciale Staten van Groningen en Wethouder van Haren.

15.00 uur: „De V.V.D. en de neutraliteit”

Spreker:

de heer J. van Mourik,

hoofd van de leerschool Haags Genootschap tot verdediging van de Christelijke Godsdienst en medewerker aan het Weekblad „Vrijheid en Democratie”.

± 16.00 uur: Sluiting.

Na de inleidingen zal gelegenheid bestaan tot het stellen van vragen.

Vervoer: Van het station Utrecht af bestaat een busverbinding met „Woudschoten” (de Veenendaalse bus van de fa. Wed. A. W. de Haas, welke is gestationneerd recht tegenover het station Utrecht). Deze bussen vertrekken een kwartier vóór en na het hele uur uit Utrecht en hebben bij het conferentie-oord „Woudschoten” een halteplaats. Duur van de rit plm. een half uur. Voor extra-bussen zal worden zorg gedragen.

WAT WIL DE REGERING EIGENLIJK?

Publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie en uitvoering der sociale verzekering

In ons vorige nummer hebben wij reeds doen blijken van de bezorgdheid, welke vooral in de kringen van de kleine ondernemers in ambacht en kleine nijverheid bestaat over de gevolgen van de zo juist afgekondigde beschikking van de Minister van Sociale Zaken betreffende de indeling van het bedrijfsleven in sectoren, voor welke slechts één vakbedrijfsvereniging de werkloosheids- en wachtgeldverzekering (en straks ook andere onderdelen der sociale verzekering, waaronder de Ziekwet) zal uitvoeren.

Dat deze drastische beperking van het aantal uitvoeringsorganen en vooral het geheel uitschakelen van de vrije keuze, door invoering van het verplicht lidmaatschap voor de verzekeringsplichtige werkgevers, bij de voorbereiding op heel wat verzet is gestuit, laat zich denken. De voorstanders van rationalisatie en concentratie hebben het pleit echter gewonnen en daarbij zal men zich — voorlopig althans — moeten neerleggen.

Publiek geheim

Het is een publiek geheim, dat vooral de arbeidersvakcentrales in deze richting gestuwd hebben en dat in deze kring de wens leeft om bij de toepassing van de nieuwe Wet op de Bedrijfsorganisatie een zelfde lijn te volgen. Dat zou dus betekenen de instelling van een klein aantal „schappen” van zo groot mogelijk formaat. Wie terugdenkt aan het Plan van de Arbeid wordt het duidelijk, waarom vooral het N.V.V. deze centralistische opvatting voorstaat; hoe groter de eenheden, des te gemakkelijker valt er te socialiseren, want dan zijn de kleine ondernemingen al in de massa opgegaan en kunnen zij haar numeriek overwicht niet meer in de weegschaal werpen.

Dat onze ernstige vrees niet op veronderstelling berust, maar wel gefundeerd is, heeft het debat over de p.b.o. in de Eerste Kamer aangetoond. Het was niemand minder dan de heer Brongersma van de Partij van de Arbeid (dus een onverdachte bron!), die hierover het volgende opmerkte (Hand., blz. 173):

De „Vivisectie-commissie”

Nog een enkele opmerking wat betreft de indeling van het bedrijfsleven. Sinds het Voorlopig Verslag is opgemaakt, is gepubliceerd, en wel in de Nederlandse Staatscourant van 11 Januari 1950, het resultaat van het werk van de commissie, die met een onplezierige naam in het bedrijfsleven wel is aangeduid als de „vivisectie-commissie”. Deze commissie heeft een indeling van het bedrijfsleven gemaakt ten behoeve van de uitvoering van de Werkloosheidswet. Het is altijd merkwaardig, wanneer men het bedrijfsleven zo ziet opdelen. Men heeft dat indertijd al ervaren bij de commissie-Woltersom. Ik herinner mij, dat men toen de salons de beauté en de schoorsteenvegers samenbracht onder de reinigingsambachten en de doodkistenmakers onderbracht bij de emballage-industrie. De thans door de vivisectie-commissie gemaakte indeling is echter in sommige opzichten aan ernstige bedenkingen onderhevig. Ik zou het in hoge mate betreuren, wanneer wij deze indeling moesten beschouwen als een vooruitlopen op de indeling, die wij bij de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie zullen krijgen. Ik zou willen vragen — de vraag is niet gesteld in het Voorlopig Verslag: ik mag ze dus hier eigenlijk niet stellen, maar ik zou buitengewoon erkentelijk

zijn, wanneer de Minister daarop toch zou willen antwoorden —: is dit geen vooruitlopen op de indeling van de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie? Ook de uitvoering van de sociale wetgeving zal vallen onder de competentie van de publiekrechtelijke bedrijfsorganisaties. Wanneer later de indeling van die organisaties op andere wijze zou geschieden dan ze door de „vivisectie-commissie” is geschied, zal het dan mogelijk zijn uit de vakbedrijfsverenigingen, die gevormd worden voor de uitvoering van de Werkloosheidswet, weer bepaalde stukken uit te lichten en die bij de anders geformeerde bedrijfsorganisaties onder te brengen? Ik zou het zeer op prijs stellen, wanneer op dit punt enige verzekering zou kunnen worden gegeven.”

’t Kan vriezen, ’t kan dooien...

Wat antwoordde nu hierop de Minister van Sociale Zaken? Mr. Joekes zeide (Hand. blz. 203):

JOEKES

..... weinig zeggend

„De geachte afgevaardigde heeft belangstelling getoond voor het verband tussen deze indeling en de indeling, die zal tot stand komen voor de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie. Ik moge er aan herinneren, dat bij de behandeling van het ontwerp-werkloosheidsverzekering — ik meen in beide Kamers — er op is aangedrongen, dat over deze indeling overleg zal plaats vinden tussen de Minister van Sociale Zaken en de Staatssecretaris van Economische Zaken. Dat overleg heeft plaats gehad en heeft geleid tot de indeling, die men kan vinden in de Nederlandse Staatscourant van 11 Januari.

De vraag doet zich voor of nu dezelfde indeling voor de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie zal gelden. Ik meen, dat de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie haar eigen eisen stelt, maar dat het toch in hoge mate gewenst is, dat bij de indeling van het bedrijfsleven zoveel mogelijk wordt gestreefd naar een correlatie tussen de indeling voor de uitvoering van de sociale verzekeringen en die voor de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie. Het is een onderwerp, dat zich op het ogenblik niet leent voor een

diepere beschouwing, maar ik meen wel, dat het goed zal zijn het overleg, dat reeds heeft plaats gehad met betrekking tot de indeling voor de uitvoeringsorganen van de sociale verzekeringen, voort te zetten bij de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie.”

Wat betekent dit?

Men zal het met ons eens zijn, dat dit een weinig-zeggend antwoord is, want weliswaar erkent ook Minister Joekes, dat de p.b.o. haar eigen eisen stelt, maar hij laat daarop terstond volgen, dat naar een correlatie tussen haar en de uitvoeringsorganen der sociale verzekering moet worden gestreefd.

Wat betekent dit? Bedoelt de Minister daarmee, dat wanneer er straks in verschillende sectoren bedrijfslichamen zullen zijn tot stand gekomen, deze de uitvoering der sociale verzekering in hun sector zullen overnemen?

Indien dit zijn bedoeling is, kunnen wij hem bijvallen, want dan krijgen die bedrijfslichamen op sociaal terrein daarmede een taak, welke haar van nature en overeenkomstig de Wet op de Bedrijfsorganisatie (art. 93, tweede lid onder a en p) toekomt. Alle voorstanders van de p.b.o. zullen het hierover eens zijn!

Mocht de Minister echter menen, dat zijn indeling van het bedrijfsleven voor de uitvoering der sociale verzekering in 26 tamelijk willekeurige groepen als schabloon moet dienen voor de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie, dan moeten wij daartegen scherp stelling nemen, want zij zou daardoor volkomen denatureren. Het schenkt ons voldoening, dat ook door een vooraanstaande figuur uit de Partij van de Arbeid tegen deze mogelijkheid bij voorbaat verzet is aangetekend. De volksvertegenwoordiging dient opheldering over deze belangrijke kwestie te vragen en een positief antwoord te ontvangen op de vraag: Wat wil de regering eigenlijk?

L.

Parlementaire flitsen

(Vervolg van pag. 2)

Maar ook wanneer artikel 67 anders was geredigeerd zou de redenering van prof. Van den Bergh niet opgaan, omdat artikel 152 van de Grondwet zegt, dat de wet voor „bepaalde” beroepen en bedrijven en groepen daarvan lichamen kan instellen. En terecht kon de heer Wendelaar nu vragen: Voor welke „bepaalde” groepen en bedrijven stelt deze wet nu lichamen in? Ik kan ze in dit ontwerp niet vinden. Er wordt in dit ontwerp niets ingesteld. De instelling volgt eerst later, bij verschillende gelegenheden. Aan de hand van andere artikelen van de Grondwet toonde mr. Wendelaar vervolgens aan, dat in artikel 152 Grondwet eveneens „krachtens de wet” had moeten staan, wanneer de Grondwetgever instelling bij A. M. v. B. had willen mogelijk maken.

Tenslotte zijn er dan degenen, die zich op de delegatie-bevoegdheid beroepen. Mr. Oud, die een voorstander is van vergaande delegatie-mogelijkheid waar het regelende bevoegdheid betreft, had in de Tweede Kamer reeds met nadruk bestreden, dat ook „instelling” zou kunnen worden gedelegeerd. Afgezien daarvan echter toonde mr. Wendelaar aan de hand van talrijke uitspraken van bekende staatsrechtsgeleerden aan, dat de wetgever de hoofdzaken altijd zelf te regelen heeft en de delegatie-bevoegdheden alleen bestaan voor uitwerking in detail. Delegatie „in toto” is beslist buitengesloten.

Mr. Van der Grinten probeerde deze klemmende argumenten van onze woordvoerder nog te omzeilen, maar ondanks zijn scherpzinnigheid gelukte hem dat niet en vooral bij de replieken wist de heer Wendelaar hem dan ook danig klem te zetten.

Met 30 tegen 11 stemmen werd het ontwerp aanvaard.

A.

& eigenwijze liedjes

EIGENWIJZER LIEDJE VOOR BRAMMETJE

Hij ligt nu in het Ziekenhuis
Met rechts en links een kussen
Verzorgd, gekamd en opgepoetst
Door één der vele Zussen.

Hij ligt nu in het Ziekenhuis
Mag zich met niets bemoeien
Hij mist zijn werk en mist zijn krant
Zijn kippen en zijn koeien.

Hij ligt nu in het Ziekenhuis
Geen tijd voor liedjes rijmen
Omdat de dokters bezig zijn
Met krammen en met lijmen.

Hij ligt nu in het Ziekenhuis
En klaagt over het eten
Als „hij” nu juist eens slapen wil
Komt „Dok” zijn bloeddruk meten.

Hij ligt nu in het Ziekenhuis
En staart maar wat naar buiten
Als „Hij” zich juist wat beter voelt
Komt „Zus” hem weer eens spuiten.

Hij ligt nu in het Ziekenhuis
Met op zijn deur een bord
„Hier weeklaagt Abram Exodus
Totdat hij beter wordt”.

Hij ligt nu in het Ziekenhuis
Voor ziekte moest hij zwichten
Hij groet U en hoopt spoedig weer
Voor U te kunnen dichten.

BRAMMETJE Junior.

(De redactie wenst haar gewaardeerde medewerker spoedige beterschap.)

Het culturele leven
ten plattelande
(III)

De plattelanders houden van toneel

STEDELINGEN, DOE NIET ZO AANSTELLERIG

Het verheugt mij ten zeerste, dat in onze kringen grote belangstelling bestaat voor de onderwerpen, die ik in deze rubriek aan de orde stelde. Men heeft mij van verschillende zijden gevraagd, of ik ook aandacht zou willen schenken aan het liefhebberij-toneel ten plattelande. Inderdaad lag het in mijn bedoeling hierover een en ander op te merken. Ik stelde mij voor na de beide beschouwingen over „de muziek” en „het zang-koor”, iets te zeggen over het amateurstoneel, dat vooral tijdens de uitvoeringen van eerstgenoemde gezelschappen zo'n belangrijke rol speelt. Wie het dorpsleven kent, weet, dat voor vele bezoekers(sters) van de uitvoeringen van het fanfare- of harmoniegezelschap of die van het zangkoor, het bij-programma een grote aantrekkingskracht heeft. „Is er ook toneel? Komen er ook voordrachten?” Het zijn vragen die men in de dorpsgemeenschap kan horen, wanneer bekend wordt, dat de muziek of het zangkoor de winteruitvoering geeft.

Inderdaad: de plattelanders houden van toneel! Ik heb dit jaren achtereen kunnen vast stellen als plattelandsschoolhoofd. Maar... ik heb ook bemerkt, dat de verzorging van het programma soms ver beneden die van het hoofdprogramma blijft. Ik bedoel dit: menigmaal maakte men een goede of wel een uitstekende zang- of muziekuitvoering mee, doch dan is het juist de „attractie”, die de avond verknoeide. Zo iets is eigenlijk toch jammer. Ondertussen: helemaal onbegrijpelijk is het dikwijls niet. Wanneer een muziekgezelschap haar jaarlijkse uitvoering geeft voor donateurs(trices) en belangstellenden, is het doorgaans niet mogelijk de avond geheel te vullen met muziek. Trouwens: dat zou voor de luisteraars een opdracht worden. Vaak wordt de uitvoering in een te kleine zaal gegeven, waar het geluid van de fanfare — dat van de harmonie in wat mindere mate — dan zeer sterk is. Een hele avond te luisteren naar deze toch altijd luide muziek, valt niet mee; voorts is er een niet-onbelangrijk deel van het publiek, dat van afwisseling houdt en dus prijs stelt op voordrachtjes of op een blijspel. Dat brengt er de stemming in!

En wat zien we nu? In hun ijver gaan de amateurs vaak net iets te ver. De keuze van hun stukken is bovendien niet altijd gelukkig. Ik herinner me nog heel goed, hoe de voorkeur meestal uitging naar stukken, waarin gesmeten en gegoid werd. Geen voordracht of toneelstuk kwam voor het voellicht of het ging over een veldwachter of er speelde een „dorpsagent” in, die dan natuurlijk flink in het ootje genomen werd. Op zichzelf nu niet zo erg, doch wat meestentijds minder prettig was, waren de lompe manieren, de gewaagde „bakken” en de ruwe uitdrukkingen. Sommige muziekverenigingen engageerden humoristen uit de stad en als men het heel goed betalen kon, toneelclubs, doch ook dan nog gebeurde het, dat de avond verknoeid werd door de onjuiste keuze. Men zag op tegen het hoge honorarium van goede humoristen en toneelclubs en stelde zich tevreden met goedkopere krachten, die — en ik spreek alweer uit ervaring — vaak een wonderlijke opvatting bleken te bezitten van wat nu wel in een dorpsgemeenschap in de smaak valt! Heel wat beter stonden de verenigingen er voor, die zelf over een paar uitstekende amateurs beschikten en daarbij de medewerking wisten te verkrijgen van een behoorlijk goede regisseur. Vooral van deze laatste hangt veel af. En ik meen hier te mogen zeggen, dat heel wat onderwijskrachten ten plattelande als leiders van toneelclubs buitengewoon veel goeds verrichtten en nog verrichten! Sinds de invoering van de ouderavonden is er een opmerkelijke vooruitgang gekomen op het terrein van het amateurstoneel in de dorpen en kleine stadjes. Want wat toch is het geval?

Meer en meer is het gewoonte geworden de ouderavonden op te luisteren met toneel en voordracht door de leerlingen en wie dergelijke avonden heeft meegemaakt, weet, hoe uitstekend daar soms „gewerkt” wordt door de dorpsjeugd.

Ondertussen ontvangt deze jeugd een vooropleiding op het terrein van het amateurstoneelspel, welke van niet te onderschatten betekenis is voor later.

De vrijmoedigheid, waarmee deze jongens en meisjes voor hun ouders optreden, de wijze, waarop zij geleerd hebben aandacht te schenken aan allerlei bijzonderheden als het niet met de rug naar het publiek staan, het groeten bij het binnenkomen, het uitspreken van de tekst, het maken van de juiste gebaren, enz., vormen. Het is dan ook geen wonder, dat deze jongelui op oudere leeftijd zich

gemakkelijker op de planken bewegen, dan zij die nimmer optraden. Bovendien heeft deze jeugd ook geleerd hoe met weinig middelen een prettige aankleding van het toneel tot stand gebracht kan worden. Ik wil met dit alles maar zeggen, dat voor de beoefening van het amateurstoneel ten plattelande de school een belangrijke betekenis kan hebben en dat zij, die menen, dat deze „nieuwigheid” niets met het onderwijs en opvoeding van de plattelandsjeugd te maken heeft, zich wel heel schromelijk vergissen!

Het zou interessant zijn eens na te gaan welke rol het platteland gespeeld heeft in de ontwikkeling van ons toneel. Vast staat, dat de plattelandsbevolking van toneel en voordracht houdt en dat men al eeuwen geleden toneelopvoeringen ten plattelande gaf.

Wanneer ik hier zo zeg, dat de plattelandsbevolking van toneel houdt, moet ik onmiddellijk eraan toevoegen, dat er anderzijds verschijnselen waren, die op iets anders duiden. In bepaalde streken van ons land bestond tot voor enkele jaren weinig of geen interesse voor toneel en voordracht. Men vond dat alles te „werelds”. Of hier nog sprake is van oude tegenstellingen op godsdienstig terrein, weet ik niet, maar wel is mij uit ervaring bekend, dat in streng Calvinistische milieu's geen toneel of voordrachten geaccepteerd werden. Toch konden ook deze groepen het niet zonder de verbeelding van de werkelijkheid en zag men op jongens-, knapen-, jonge mannen- en meisjesverenigingen toneel en voordracht, zij het onder de naam van samenspraken, tableaux vivants, etc. Er is ook op dit terrein wel wat veranderd! De N.C.R.V. die jaren achtereen zich onthouden heeft van hoorspelen en voordrachten, heeft een nieuwe koers ingeslagen. Zij zendt, evenals de andere omroepen, hoorspelen uit, heeft op haar steravonden een humorist en laat maatschappelijke problemen „ten tonele” voeren in de vorm van kleine hoorspeltjes. Ik geloof niet, dat zij daarbij veel critiek ondervindt van haar luisteraars(sters). Maar dit zou twintig jaar geleden niet zo gemakkelijk gegaan zijn!

Niet te onderschatten betekenis voor het amateurstoneel ten plattelande heeft het „NUT” gehad. In het begin dezer en ook in de laat-

ste helft der vorige eeuw bestond er in welhaast ieder flink dorp een Departement van het Nut, terwijl in vele gemeenten tevens een gebouw aanwezig was, dat nog wel het best bekend staat onder de naam: „Nutsgebouw”. Het waren deze departementen, die in de lange winteravonden ten plattelande hoogst belangrijk werk verrichtten door het organiseren van goede toneeluitvoeringen. De oudere dorpelingen spreken nog wel over de „comedie”, die er in hun tijd was en een welkome afwisseling bood in het overigens zeer rustige dorpsleven tijdens het winterseizoen. In de laatste jaren brachten de dorpen zelf toneelclubs voort. Er behoeft maar één flinke dorpling te zijn, die dit werk aanpakt en de zaak gaat aan het rollen. Ik ken een dorp, waar een eenvoudige schilder zich bezighield met het amateurstoneel en met zijn vrouw, zijn dochter en zijn zoon, een kern vormde waaromheen weldra een toneelgezelschap tot stand kwam, dat in verre omtrek de aandacht trekt door zijn buitengewone prestaties!

Erkers in het land bestaat een toneelgezelschap, dat tot ver over de grenzen van gemeente en provincie de aandacht trekt en waar, naar ik gelezen heb, niet alleen eenvoudige dorpsjongens en meisjes, maar ook de burgemeester, de dokter, de notaris, het hoofd der school, allen met hun vrouwen, samenwerken en also het amateurstoneel op een zeer hoog peil weten te brengen.

Van een brievenafzender vernam ik dezer dagen, dat er in het Noorden van ons land talrijke toneelgezelschappen gevonden worden, die een grote rol spelen in de dorpsgemeenschap en onderling concoursen houden, het amateurstoneel stimuleren en de stoot gegeven hebben tot het ontstaan van een gewestelijke toelitteratuur, die er zijn kan!

De stedeling, die weinig weet van de dorpsleven, kan zich nauwelijks voorstellen hoe ten plattelande een amateurstoneel tot bloei komt, dat voor de verheffing van het culturele leven van uitzonderlijke betekenis is.

Men zal op de duur in de grote steden tot de ontdekking komen, dat het platteland en de provincie veranderen. De gedachte, dat naar de dorpen en de provincie gezelschappen van minder goed gehalte gestuurd kunnen worden, omdat men daar nu éénmaal gauw tevreden is: „want, wat is er?”, zal men los moeten laten. Zeker, het platteland komt ten achter wat de zalen en de mogelijkheden op het terrein van toneelpodium, decors, verlichting, en dergelijke betreft, daaraan valt voorshands nog weinig te doen. Doch wanneer die achterstand zou kunnen worden ingehaald, dan ben ik er zeker van, dat ook de plattelandsbevolking meer en meer bewijzen zal, dat ze beschikt over een goed onderscheidingsvermogen op gebied van het beroeps- en amateurstoneel!

Ten slotte nog iets over een onderwerp, dat velen met mij van het grootste belang achten. Ik

bedoel het gebruik van dialect bij hoor- en toneelspelen.

Het is een allermisselijkste gewoonte z.g. „dialect” ten gehore te brengen in kortere of langere hoorspelen. Denkt men nu werkelijk, dat de luisteraars ten plattelande dit prettig vinden? Het is mijn vaste overtuiging, dat de plattelandsbevolking, verninkt. Laat men toch Het is ergerlijk iemand te moeten aanhoren, die gewild een bepaald dialect spreekt en van het begin tot het einde laat horen, dat hij of zij de moedertaal — in de ware zin des woords: moedertaal — van een bepaald deel van onze plattelandsbevolking, verninkt. Laat men toch ophouden met dit misselijk gedoe. Er is niets tegen, dat ook via de radio het dialect ten gehore gebracht wordt, maar men late het dan spreken door mensen, die het volkomen beheersen en niet belachelijk maken. Als Julia de Gruyter Vlaams spreekt, is het een genot ernaar te luisteren; wanneer een Limburger vertelt over een sportgebeurtenis in zijn provincie, een Brabander over zijn mooie Brabant, een Groninger over het Groninger landschap of een Fries over Friesland en zij doen dat in hun moedertaal, hun dialect, dan kan men daarvan genieten. Maar wee als iemand dialect gaat spreken aan de hand van een onvolkomen phonetisch schrift! En verschrikkelijk als stedelingen „boers” gaan praten en z.g. „leuk” willen zijn!

Neen, de plattelander hoort gaarne zijn dialect, maar dan juist en goed uitgesproken! En voor de rest houdt hij van goed uitgesproken Nederlands! Wie dat in de steden niet geloven wil, moet maar eens luisteren naar de ervaringen van dorpspredikanten, die over redenaarstalent beschikken! En anders wil ik het hun wel zeggen: de plattelanders genieten ervan, als dominee of meester of dokter of burgemeester zo goed ter tale is en zo mooi zijn Nederlands uitspreekt. Maar dan het echte A. B. Niet het geaffecteerde, waarmee sommige stedelingen menen de dorpsbewoners en de bevolking van de provincie te kunnen overbluffen, doch waarmee ze zich voor goed in de plattelandssamenleving bespottelijk en onmogelijk maken!

VAN MOURIK.

WELKOM!

Op initiatief van de Centrale Zeeland kwamen Zaterdag 28 Januari een veertigtal vrijzinnige kiezers uit West-Zeeuwsch-Vlaanderen in hotel Beun te Groede bijeen ter oprichting van een afdeling onzer partij in W.-Z.-VI. en ter bespreking van de kandidatenlijst voor de Prov. Staten in de kieskring Sluis. De vergadering, welke onder leiding stond van de heer L. A. Schenk te Middelburg, als voorzitter der Centrale Zeeland, had een zeer geanimeerd verloop. Een voorlopige kandidatenlijst werd vastgesteld, en 38 aanwezigen traden tot de afdeling toe. Als secretaris fungeert de heer A. F. Rosendaal te Nieuwvliet.

AFDELINGSSECRETARISSEN:

Onze administratie is gaarne bereid met U te spreken over de mogelijkheid van uitbreiding van onze lezerskring.

ER IS EEN STEEK AAN LOS!

„Een ander knapt het wel op”

Het liep tegen het einde van de maand. De Ziel-Zonder-Zorg - (hierna aan te duiden als Z-Z-Z.) - belde mij op. „Ik heb zulke beeldige wol gezien!”, jubelde zij. „Hoeveel wou je lenen?”, vroeg ik gelaten, door ervaring wijs geworden. „Ik wou helemaal niets lenen!”, klonk het verontwaardigd. „Ik wou het je alleen maar even vertellen. Weet je wat ik ga doen? Ik ga een groot tafelkleed breien voor de verjaardag van mijn man. 'k Heb zo'n éniq patroon - ik moet het alleen nog even opzoeken - het ziet er precies uit als weef stof. Kom je eens gauw kijken?” Ik beloofde... en vergat het. Wederom belde zij: „Kom je nog?” „Ja”, zei ik en ik ging. Ditmaal had zij niet overdreven. Het breiwerk was inderdaad net geweven stof. Het effect was bijzonder fraai. De Z-Z-Z. moest hebben gebreid of haar leven ervan afhing. Meer dan de helft was reeds klaar. Gul uitte ik mijn bewondering. „Maar” — zei ik, „je hebt een steek laten vallen, kijk eens - dáár aan de kant.” „Wat geeft dat nou!”, vond de Z-Z-Z. schouderophalend. „Dat komt straks wel goed met het afwerken.” „Ik zou die steek maar ophalen”, ried ik. „Als er nog meer steken vallen gaat straks het hele breisel los.” „Och welnee!, geen zorgen voor de tijd!”, lachte de Z-Z-Z. „Die steek komt later wel - dat komt wel terecht hoor! Eerst moet ik opschieten dat het afkomt.”

Die gevallen steek

Toen ik na drie weken weer bij haar aankleef en naar het tafelkleed vroeg, hoorde ik, dat zij het half voltooide werk met de overgeschoten wol aan een brei-inrichting had gestuurd om het te laten afmaken.

„Het kwam allemaal door die ene gekke gevallen steek!” zei ze boos. „Ik heb het helemaal niet gemerkt, maar opeens zag ik, dat een van de zijkanten bijna over de hele lengte had losgelaten. Het waren allemaal warrige draden. Ze zullen het daar wel netjes in orde maken en het grootste gedeelte heb ik er toch zelf aan gedaan”, besloot zij, tevreden, dat het nu toch in orde zou komen.

„Ik vrees, dat ze het helemaal zullen moeten uithalen en opnieuw opzetten, want het is nogal een ingewikkeld patroon”, opperde ik.

„Dat moeten zij weten. Als het maar op tijd klaar is!” klonk het luchthartig.

Tot zover de Z-Z-Z. met haar breiwerk.

Laten wij haar niet te hard vallen: aan ons aller leven is hier of daar ongetwijfeld ook wel een steek los.

Ook wij gunnen ons geen tijd die steek op te rapen. We hebben immers geen tijd! Voort moeten wij —! vooruit —! het moet af —! Die steek deert ons niet. Daar kunnen wij niet bij stilstaan. Stilstaan is immers achteruitgang? En wat zou het —! dat komt straks wel terecht bij het „afwerken”. Straks — later — nu niet. NU hebben we alleen oog voor de kwantiteit, de kwaliteit komt straks. — Soms dreigen wij onder te gaan in een verwarrende veelheid van belangen, waardoor onze aandacht en onze concentratie worden versnipperd ten koste van onze innerlijke groei.

Zoveel mogelijk resultaten willen wij zien — tastbare resultaten, snelle resultaten en — maar al te vaak zijn het goedkope resultaten, want het langzame grondige in zelfverloochenende aandacht opgebouwde succes is niet meer van deze tijd.

Dwaze hink-stap-sprong

Is er één beschuldiging, die heden ten dage dieper kwetst dan het verwijt niet mee te kunnen — of te willen — met de dwaze hink-stap-sprong der oppervlakkige buitenisigheid —?

Alle normale groei gaat langzaam — te langzaam voor de abnormale geestesgesteldheid van heden. Wij willen niet meer wachten — wij eisen onmiddellijke voldoening en... liefst een voorschot —!

En dan vallen er steken. Niet een of twee, doch hele voren worden gekerfd door menig levenspatroon en — daar is geen inrichting waar wij de schade kunnen laten herstellen en waar men het verknoeide werk opnieuw voor ons opzet. — Zelf breien wij het weefsel van ons lot en wij zien maar al te vaak over het hoofd, dat iedere zwakke steek de weerstand en de trekvastheid van

het geheel vermindert. Het lijkt wellicht overdreven om zo'n ophef te maken over een gevallen steek maar — het is de saamhorigheid der steken die het weefsel in stand houdt: daar kan er niet één worden gemist —! Een kernachtige oud-Hollandse spreekwijs noemt een slordig breisel met gevallen steken: steek - op - steek - wijd - laat - ik - los - laat - jij - los - laten - wij - allemaal - los!

De rafels hangen erbij!

Als in het leven van de enkeling niet zoveel gevallen steken voorkwamen, zou het patroon van de samenleving niet zulke ontstellende hiaten vertonen. Ook daar vallen de steken bij hele toeren tegelijk en „aan de zelfkant” hangen de rafels erbij —!

Als wij meer doordrongen waren van de waarachtige democratie, van het een-voor-alen-en-alen-voor-een, zouden wij ons beter bewust zijn van de onontkoombare wisselwerking der saamhorigheid, aan welke saamhorigheid wij ons ten eenemale niet kunnen onttrekken, omdat zonder haar de democratische staat niet kan bestaan.

Maatschappelijke verantwoordelijkheid, gemeenschapsgevoel op maatschappelijk, nationaal en internationaal gebied, dat onpersoonlijk denken met zich brengt, is nog geen levende werkelijkheid voor ons en vindt als zodanig geen uitdrukking in ons dagelijks leven.

Zoals de aard van de breisteek de kwaliteit van het weefsel bepaalt, zo is de zedelijke en morele instelling van de enkeling verantwoordelijk voor het soort staat, dat hij helpt vormen.

De structuur van de maatschappij is een heel ingewikkeld telpatroon en diegenen onder ons die daarin als „gevallen steek” fungeren, helpen ijverig mede de ontworping steeds groter te maken.

Hoe meer van die zwakke plekken er in een gemeenschap voorkomen, hoe minder weerstand zal die gemeenschap kunnen bieden. Ook zij die door laksheid, lauwheid en zelfzucht onbewust de rol van gevallen steek spelen dragen een enorme schuld tegenover hun medeburgers omdat zij door hun negatieve houding de geestelijke weerbaarheid aantasten van de eenheid waartoe zij behoren.

Ook internationaal vallen er steken — hele toeren tegelijk —!

Ook internationaal wordt vaak het goedkope succes nagejaagd, het schijnsucces waarmee men zich en anderen verblindt en zo ergens dan wreekt zich op dit gebied „de zwakke steek”, op vaak onherstelbare wijze.

Ook internationaal gunt men zich niet de tijd gevallen steken op te rapen.

Raap die steek op!

Het lijkt kinderachtig en verregaand onnozel om bij de stand der huidige onontwarbare moeilijke

Door
Amy Groskamp-ten Have

heden op schier ieder gebied en de angstwekkende problemen die ons bedreigen, te menen, dat de enkeling ook maar de allergeeringste invloed zou kunnen uitoefenen op het wereldgebeuren.

En toch is het Bolland geweest, die gezegd heeft: „de staat die toch de geest is VAN DE GEZAMENLIJKE NATIE.

De gezamenlijke natie... het ons allen omvattend begrip...

De enkeling kan niets — de natie kan veel.

HET IS MEDE ONZE GEEST EN

ONZE LEVENINSTELLING, DIE DE NATIE HELPT VORMEN.

En of wij bankier of putjeschepper — hoofd- of handarbeider zijn: wij allen hebben deel aan de staat —!

En dit deelhebben aan het grote geheel, dat mede dank zij ons tot stand komt, dit mede tot stand brengen van datgene waaraan wij deelhebben, — dit legt ons ieder afzonderlijk en allen tezamen de onafwijsbare plicht op een zo goed en gaaf mogelijke bijdrage aan de gemeenschap te leveren, opdat de staat die wij helpen vormen een zo volwaardig mogelijke zij.

Het is door kwaliteit dat wij kwantitatief veel kunnen bereiken.

Eigenlijk is het zo verschrikkelijk eenvoudig: alvorens een goed burger te kunnen zijn, moeten wij een goed mens zijn.

En daarom —: RAAP DIE STEEK OP —!!

Allerhande

„Lappendeken”

De strijd met de Grondwet woog voor mr. Van der Grinten niet zwaar; hij was van mening, dat er geen strijd met de Grondwet was, maar dat kwam ook, omdat hij niet zo'n grote eerbied voor die Grondwet heeft, die hij kwalificeerde als een feitelijke lappendeken.

(Parlementair overzicht over de behandeling van de P. B. O. in de Nieuwe Courant.)

Zo geplaagd

De Nederlandse bevolking wordt reeds zo geplaagd door contrôles op elk gebied, dat zij de fiscale contrôle op de wegen gaarne zou missen. Misschien is de verhoging van de benzineprijs, die aanstaande is, een argument om de wegenbelasting aan de kant te zetten.

(De Telegraaf.)

Grote vergaarbak

Bij ons bestaat een grote vergaarbak, waarin alles wat aan de protestantse kant progressief denkt, predikt en ageert, (ook in het R.K. kamp), is ondergebracht, van de roze dominees af tot de quasi-communistische querulanten toe, met alle schakeringen, die daar tussen liggen. De Partij van de Arbeid verleent hun allen onderdak en houdt ze steeds schipperend zo'n beetje bij elkaar.

(Advertentieblad voor Limburg.)

Proost!

Zo iets afschuwelijks als de man die het Amsterdams Dagboek in „Het Parool” volklodert, heb ik nog nimmer in de drukletters ontmoet, met uitzondering van Piet Bakker natuurlijk. Er kan geen kat in Amsterdam weglopen, geen kind in het water rollen, geen tramconducteur zijn ouwezuurderige praatjes verkopen, of de heer H. A. A. R. Knap bemoeit er zich mee.

(Jacques Gans in Het Pamflet.)

Sociale opvoeding

Er moet geducht gewerkt worden aan de sociale opvoeding, d.i. aan de vorming van burgers, die ook begrip hebben van de sociale noden, die bestaan in onze naaste omgeving. Daarom is het gewenst, dat in de kringen van hen, die werkzaam zijn in de sociale diensten belangstelling bestaat voor de hervormingsplannen in de onderwijswereld. Men weet daarin zo weinig af van het sociale werk, dat in onze samenleving wordt verricht.

(W. Lubberink in Sociale Zorg.)

Bevriezen

De voorzitter van het Verbond van Nederlandse Werkgevers, de heer T. J. Twijnstra, heeft in een opmerkelijke rede gewezen op de neiging van vele Nederlanders, en met name van vele georganiseerde groepen in ons land, om in hoofdzaak te streven naar het verwerven van zekerheden en sociale voordelen en zich daaraan met grote hardnekkigheid vast te klampen. Als ware de Nederlandse gemeenschap geen levend organisme, zo zoeken dezulken hun eigen kleine voordelen te bevriezen in de geheel verkeerde veronderstelling, als zou dit leven blijvend andere dan geestelijke zekerheden kunnen bieden. En al lijden ook de gemeenschap, en daardoor ook zijzelf indirect weer, onder dat egoïsme.

(Elsevier's Weekblad.)

DE SAMENWERKING IN EUROPA

En de benoeming van mr. Stikker tot directeur der O.E.E.C.

In de beschouwingen, die wij de laatste tijd hebben gegeven, hebben wij gewezen op de noodzaak in Europa tot meer samenwerking en eenheid te komen. Wij hebben er geen twijfel over laten bestaan, dat dit een probleem is waarmee het voortbestaan van Europa en de daartoe behorende landen regelrecht is gemoeid. De oude verdeeldheid kan Europa zich niet meer veroorloven. Wij moeten de krachten opbrengen, die ons tot nieuwe vormen zullen leiden. Wij, dat zijn al degenen, wie het behoud van de West-Europese cultuur ter harte gaat.

* * *

Wie de zaken beziet zoals wij, is al spoedig geneigd weinig optimistisch te zijn over de ontwikkeling der laatste jaren. De vraag is of dit terecht is. Zijn wij in Europa beneden de maat gebleven? Hadden wij reeds verder moeten zijn?

Wanneer men afziet van de omstandigheden en zich de feiten der laatste jaren voor ogen stelt, kan men niet anders zeggen dan dat er grote vooruitgang is geboekt. Deze treedt te duidelijker aan de dag wanneer wij ons herinneren hoe de toestand enige jaren geleden was. Op 5 Juni 1947 hield Marshall, de toenmalige Amerikaanse secretaris van staat, zijn beroemd geworden rede voor de Harvard University. Toen enige maanden later vertegenwoordigers van zestien Europese landen te Parijs bijeen kwamen om naar aanleiding van die rede een gemeenschappelijk antwoord op te stellen, was men nog absoluut niet toe aan het organiseren van een apparaat voor Europese samenwerking op het economische terrein. Pas een jaar later — de gebeurtenissen in Praag hadden toen plaats gehad en aanwijzingen van de Amerikanen droegen daartoe ook in zeer krachtige mate bij — werd de organisatie van Europese Economische Samenwerking (O.E.E.S., of wanneer men de voorletters van de Engelse vertaling van deze naam neemt: O.E.E.C.) in het leven geroepen.

Daarnaast zijn dan nog gekomen, het Brusselse Pact van 1948, het Noord-Atlantisch Verdrag, dat in het voorjaar van 1949 tot stand kwam en de Raad van Europa.

Zo is er dus in enige jaren tijd heel wát veranderd.

Wij willen ons nu bepalen tot de O.E.

E.C. Wanneer men vraagt of deze organisatie snel genoeg opgeschoten is, dan zal een beantwoording van deze vraag al weer anders uitvallen wanneer men afziet van de omstandigheden dan wanneer men dat niet doet. Zo juist is het tweede rapport van deze organisatie gepubliceerd. Op het ogenblik beschikken wij nog slechts over hetgeen daarover in de kranten is vermeld. Wij lezen daarin, dat in twee jaar tijds de productie van de industrie met 30 procent, die van de landbouw met 25 procent is gestegen, dat de binnenlandse monetaire stabilisatie met „ferme passen” vooruitging, dat het onderlinge handelsverkeer der deelnemende landen groeide met de helft en hun export met een derde. En zo zijn er nog wel enige aangename mededelingen uit het rapport te halen.

Nu kennen wij, zoals gezegd, het rapport zelf niet. Maar toch weten wij wel, dat nu in die Europese economische samenwerking niet alles botertje aan de boom is en dat met het oog op de omstandigheden — wij hebben nu eenmaal geen eeuwen, maar slechts enkele jaren voor de boeg om de noodzakelijke eenheid tot stand te brengen — fikse haast geboden is. En wanneer men de zaken zo beziet, dan rijst er toch wel twijfel wanneer men aan de geboekte voortgang denkt. Dan vraagt men zich af of de vrijmaking van het handelsverkeer in de praktijk wel voldoende is, dan herinnert men zich de tegenstellingen tussen Engeland en het Continent, dan ziet men nog steeds met belangstelling uit naar een oplossing van het probleem der dubbele prijzen.

* * *

Niet alleen wij zijn daarover een tik-keltje in twijfel. Wat men zo uit de Verenigde Staten te horen krijgt, vloeit ook niet over van waardering voor hetgeen tot stand is gebracht. Daarbij moet men dan bedenken, dat de z.g. Marshall-hulp in de Verenigde Staten ook moet worden „verkocht”. (Met deze in de staatkunde geïntroduceerde handelsterm, wordt in dit geval bedoeld, dat men de sympathie voor de Marshall-hulp bij het Amerikaanse volk en deszelfs vertegenwoordiging moet behouden). Inderdaad, wij heb-

ben op de Marshall-hulp geen recht, de Amerikanen hebben haar ook niet gegarandeerd. De Amerikanen zullen haar verder alleen verlenen, als zij het vertrouwen hebben, dat Europa op de been zal komen.

* * *

Welnu, er blijken tegenstellingen te zijn, die verdere ontwikkeling vertragen. Tegen die achtergrond zien wij de benoeming van mr. Stikker als politiek directeur der O.E.E.C., een functie, die een „bemiddelaarsfunctie” zal zijn. Wij willen de minister te dezer plaatse gaarne de kracht wensen om deze functie goed te kunnen vervullen. Wij willen hieraan toevoegen zijn benoeming als een eervolle te zien. Een Nederlander komt op een belangrijke plaats en dat is ook voor ons land een belangrijke zaak.

De benoeming van mr. Stikker heeft echter niet alleen aangename zijden. Hoffman heeft dezer dagen al gezegd, dat de nieuwe taak wel ongeveer de hele mens zal eisen. En wanneer wij ons dan herinneren de indrukwekkende lijst van zijn werkzaamheden, die mr. Stikker bij de behandeling van de begroting van buitenlandse zaken aan de Kamer heeft voorgesteld en wanneer wij ons realiseren, dat de bewindsman al een staatssecretaris aan zijn departement nodig achtte toen van zijn nieuwe functie nog geen sprake was, dan beseffen wij, dat er aan een combinatie directeur O.E.E.C.-minister van Buitenlandse Zaken nog wel het een en ander vast zit. En dat daarover het laatste woord nog niet is gesproken. Ook al niet vanwege de politieke consequenties trouwens. Wij willen daarover thans niet meer zeggen. Het is al gebleken, dat minister Stikker eerst even de zaken wil aanzien en dat is goed. En de regering zal de zaken ook even kunnen aanzien, ten einde zich te beraden over een oplossing.

Het is duidelijk, dat de oplossing ons in hoge mate interesseert. Ook al in verband met de politiek-vrijzinnige invloed in het kabinet, die wij uiteraard gaarne als een reële invloed zien. Verder willen wij ook hierin thans niet treden. Alleen willen wij zeggen, dat deze kant van de oplossing voor ons uitermate zwaar zal wegen.

K.

☆ parlementaire flitsen ☆

Ondernemingsraden vonden vrijwel algemene aanvaarding

Vakbonds-monopolisten dreigden echter nog roet in het eten te gooien

De Tweede Kamer heeft de vorige week de Wet op de Ondernemingsraden zonder hoofdelijke stemming aanvaard, met aantekening echter, dat de communisten en de staatkundig-gereformeerden geacht willen worden te hebben tegengestemd. Hoe de communisten over deze wet dachten, hebben hun woordvoerders, de heren Gortzak en Wagenaar, wel duidelijk uitgesproken. De ondernemingsraden beogen meer samenwerking tussen werkgever en werknemer in de hand te werken en dat is nu juist iets wat de communisten niet willen. Zij hebben onrust, strijd en chaos nodig, om daarop dan hun bekende „heilstaat" te bouwen. Vandaar dat hun woordvoerders, evenals bij de p.b.o., spraken van een „knevelwet", die de arbeiders de mond wil snoeren en hun strijdlust wil doven. Hoe verwerpelijk een dergelijke opvatting moge zijn, zij gaven althans een duidelijke motivering van hun tegenstem. De staatkundig-gereformeerden echter (ds. Zandt en ir. Van Dis) stemden tegen zonder een woord te hebben gezegd, zelfs zonder een korte verklaring af te leggen. Dat was een vreemde houding, die wel zeer tegen de parlementaire gewoonte indruiste.

daarvan zijn. Het gaat hier om het scheppen van een vertrouwensbasis, om wederzijds begrip en niets is beter, dan zulk een situatie in vrijheid te doen groeien.

op aangedrongen. Het ontbreken van die sancties zag de heer Korthals juist als een aanwijzing, dat de Regering alleen wil simuleren en dat ook zij beseft, dat een opdringen van ondernemingsraden dit instituut niet ten goede zou komen.

KORTHALS

.... verheugende groei

Onze V.V.D.-fractie heeft dat gelukkig beter gedaan. Zij heeft, bij monde van drs. Korthals, duidelijk uitgesproken, wat haar principieel aantrok in de gedachte der ondernemingsraden, wat voor haar twijfelpunten waren en wat zij liever anders had zien geregeld.

Zoals hij ook in zijn hoofdartikel in ons vorige nummer reeds had gedaan, stelde de heer Korthals voor, dat aan dit ontwerp een ontwikkeling ten grondslag ligt, welke reeds ongeveer driekwart eeuw aan de gang is. De tegenstellingen tussen werkgevers en werknemers, zoals deze zich vroeger menigvuldig voordeden, zijn gelukkig steeds minder geworden. Steeds meer is op de voorgrond gekomen de gedachte, dat werkgever en werknemer beiden belang hebben bij de onderneming; dat hun belangen parallel lopen. Daarnaast constateerde onze woordvoerder een verheugende groei in het inzicht met betrekking tot de betekenis van de arbeid en de arbeider. Daarbij komt, naar zijn mening, nog, dat het tot verheffing van een volk en tot de innerlijke kracht van een volk bijdraagt, wanneer zijn leden worden getrokken in de sfeer van de verantwoordelijkheden.

De opzet van het ontwerp op de Ondernemingsraden is, de in vele ondernemingen gegroeide vrijwillige samenwerking nu in een wettelijke regeling te concretiseren, waarbij voor ondernemingen van 25 of meer werknemers „ondernemingsraden" worden voorgeschreven. De taak van deze ondernemingsraden is uitgedrukt in artikel 4 van het ontwerp: „De ondernemingsraad heeft tot taak, zulks onder erkenning van de zelfstandige functie van de ondernemer, naar vermogen bij te dragen tot een zo goed mogelijk functioneren der onderneming". De volgende alinea's van dit artikel geven

dan een opsomming van de bevoegdheden — meest van toezichhoudende en adviserende aard — die gerekend kunnen worden, deel van deze taak uit te maken.

Vanzelfsprekend had het de grote instemming van onze V.V.D.-woordvoerder, dat men het er van alle zijden over eens was geweest, dat de zelfstandige functie van de ondernemer onaantastbaar diende te worden verklaard. Een eerste vraag is echter of een wettelijke regeling eigenlijk wel nodig was. In een aantal adressen aan de Kamer was dat in twijfel getrokken en ook de heer Korthals stelde zich op het standpunt, dat, indien zulke ondernemingsraden opgedrongen zouden moeten worden, het resultaat nihil zou zijn. Wanneer werkgevers en werknemers te zamen gebracht worden, die daartoe nog niet rijp zijn, zal dat samenbrengen soms mischien tot beter begrip kunnen leiden, in andere gevallen echter kan juist ernstige verwijdering het gevolg

In beginsel stond de heer Korthals naar hij kon verklaren, dus aan de zijde van hen, die een vrijlaten van die groei bepleiten. Ook de werknemers- en werkgevers-organisaties zullen gezamenlijk de geesten meer rijp kunnen maken voor het stelsel der ondernemingsraden dan welke wettelijke regeling ook. Niettemin wilde hij een wettelijke regeling wel aanvaarden als een middel om in deze stimulerend en activerend te werken. En hij kon dat naar zijn mening met des te meer gerustheid doen, daar de Regering het, krachtens artikel 2 van het ontwerp, in de hand zal hebben om hier zodanig werkzaam te zijn, dat in bepaalde branches, die daartoe nog niet rijp zijn, de verplichting tot instelling niet wordt opgelegd. Een Regeringsbevoegdheid, welke, naar wij hieraan kunnen toevoegen, overeenkomstig de bedoeling van door de heren Stapelkamp (A.R.) en Andriessen (K.V.P.) ingediende amendementen, bij een tijdens de behandeling van het ontwerp ingediende derde nota van wijziging nader is overgegaan op organen van het bedrijfsleven zelf, n.l. de Sociaal Economische Raad en de bedrijfscommissies, subsidiair de bedrijfsschappen.

In deze door onze woordvoerder ontwikkelde gedachtegang paste uiteraard ook de aanvaarding van het stelsel der wet, dat niet met „sancties" wordt gewerkt, al werd daar van socialistische zijde dan ook

Vrij uitvoerig werd in de Kamer ook van gedachten gewisseld over de vraag van de verbinding van ondernemingsraden en de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie. Nadrukkelijk stelde de heer Korthals het aldus, dat hij de ondernemingsraden niet zag als een „verlengstuk" van de p.b.o. Een ondernemingsraad, zo zei hij terecht, is een orgaan van de onderneming vóór de onderneming en de vorming daarvan kan zich stellig voltrekken los van de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie. Niettemin was hij van oordeel, dat er verwantschap bestaat en dat er redenen zijn om de zaken in één verband te zien. De ondernemingsraad maakt met de p.b.o. deel uit van de maatschappelijke instituten, er zijn talrijke aanrakingsvlakken en men komt inderdaad ten dele in dezelfde sfeer: die van de samenwerking tussen werkgever en werknemer.

Men had, zo meende hij ook, beter kunnen afwachten tot de bedrijfsschappen der p.b.o. waren gegroeid dan nu eerst de ontwikkeling van de ondernemingsraden mede op te hangen aan op grond van deze Wet op de Ondernemingsraden weer speciaal in het leven te roepen nieuwe (tijdelijke) organen: de bedrijfscommissies. De Regering gaat uit van de gedachte, dat het aankomt op de gezindheid der bedrijfsgenoten. Welnu, wat zal daarvan betere uitdrukking kunnen zijn dan de totstandkoming der bedrijfsschappen? Waarom dan eerst bedrijfscommissies gecreëerd?

De heer Korthals kon dan ook verklaren, het zeer te zullen toelijken als de regeling van de ondernemingsraden in die van de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie zou worden geïncorporeerd. In overeenstemming hiermede verleende onze fractie haar stem dan ook aan de desbetreffende motie van de heer Stapelkamp. Deze motie werd echter verworpen. Voor stemden de A.R., C.H., V.V.D. en de heer Welter (K.N.P.).

Het ligt voor de hand, dat de leden van een ondernemingsraad (waarvan het hoofd of de bestuurder van de onderneming voorzitter is) gekozen worden uit en door de werknemers in die onderneming. De kwestie van de candidaatsstelling vormde echter een teer punt. De vakbondspaladijnen zijn wel voorstanders van deze ondernemingsraden, maar tegelijk zijn zij er toch een beetje bang voor. Die lichamen zouden zich wel eens kunnen gaan bezighouden met zaken, die naar de mening van deze paladijnen uitsluitend het domein zijn van de vakbonden, er zouden competentiekwesties kunnen ontstaan, e.d. Om aan die vrees tegemoet te komen, is in het wetsontwerp bepaald, dat de candidatenlijsten primair worden opgesteld door de door de bedrijfscommissie daartoe aangewezen organisatie(s) van werknemers.

(Vervolg op pag. 5)

Deze burger

Deze burger dankt de Volkskrant voor deze democratische opmerking en geeft haar in overweging deze fijnzinnige gedachte tot een serie te maken.

Bijvoorbeeld voor senator Piet Kerstens: „Eens was ik schoolmeester nu ben ik staatsman".

Of voor A. C. de Bruyn: „Vroeger was ik metaalarbeider nu ben ik senator".

Voor de heer Kortenhorst: „Eens was ik een goedbeklant advocaat, nu nog beter".

Voor mr. Van Maarseveen: „Ik was advocaat in Utrecht, nu ben ik Indonesisch specialist".

Deze burger heeft altijd eerbied gehad voor „boys who made good", voor mannen die, al of niet door middel van het wonderlijke baardwekkende recmit, carrière hebben gemaakt.

De geschiedenis van menselijke successen is altijd hart-en-ziel-verheffend en het is goed dat De Volkskrant er precies zo over denkt als deze burger.

Laten wij, van welke denominatie wij zijn, tot welke politieke richting wij behoren, de mannen die het ver gebracht hebben en, want mannen die het ver brengen, brengen de gemeenschap verder.

Op één voorwaarde: mits zij hun hoogheid niet bereiken ten koste van anderen, noch door kuiperij, noch door eerzucht, noch door de ene dienst die de andere waard is.

Want die jongens hebben het in wezen niet ver gebracht: de ruggekruipers, de vleiërs, de volksmenners, de niets-ontzienden.

Ik geloof dat zij die door de keuze van hun scheerzeep carrière hebben gemaakt in de minderheid zijn.

Des te meer eerbied voor wie door hun capaciteiten alléén geslaagd zijn dacht

DEZE BURGER

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Voorzitter Redactie-comm.: Drs. H. A. Korthals.
Redactie-secretaris: Mr. E. Elias.
Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 435.
Administratie: Postbus 43, A'foort, tel. 5267.
Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 p. jaar.
Voor het zenden van abonnements- en advertentie-gelden: Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie” te Amersfoort.

Losse nummers 15 cent.

Voor advertenties wende men zich tot de administratie of tot de hoofdvertegenwoordiger: L. Vlugs, Geestbrugweg 69, Rijswijk (Z.-H.).

Aan de slag

Nu in de verschillende provincies de lijsten voor de komende Staten-verkiezingen zijn opgesteld, wordt het hoog tijd dat in alle afdelingen een energieke propaganda voor deze verkiezingen wordt voorbereid. Wellicht is het niet overbodig nog eens te wijzen op het uitstekende resultaat dat in de komende verkiezingsactie kan worden behaald door middel van huisbezoek. Een oud en beproefd middel, dat in onze moderne gejaagde tijd, die vooral is ingesteld op massale manifestaties, veel te veel wordt onderschat. Niets is bestendiger dan het persoonlijk contact, waarbij argumenten en tegenargumenten rustig kunnen worden uitgewisseld. Ongetwijfeld is ook het massale propagandamiddel nodig, doch in wezen blijft het oppervlakkig en bezit het minder overtuigingskracht dan de gedachtenwisseling in de huiselijke sfeer. Vooral voor onze kleinere afdelingen liggen hier buitengewone perspectieven. Het huisbezoek — en in sommige plaatsen de kleine wijkvergaderingen — doen ons terugdenken aan de voor de oorlog vaak zo gemoeidelijke en gezellige verkiezingsacties. Het schijnt wel of deze gemoeidelijkheid er hoe langer hoe meer uitgaat. Dit moeten wij juist niet hebben. De kiezer moet op een rustige en gemoeidelijke wijze worden overtuigd. Laten onze afdelingen, groot en klein, hun kansen niet laten voorbijgaan. Draagt daarom de beginselen van Vrijheid en Democratie uit, opdat de V.V.D. versterkt uit de bus kome.

Nuchter

Hoewel wij ons willen hoeden voor het gevaar ons over te geven aan een zelfbeklag, menen wij toch wel te mogen opmerken, dat ons tegenwoordig geslacht het in vele opzichten moeilijker heeft dan de vroegere generaties. Moeilijker, niet zozeer in materieel, doch zeer zeker wel in geestelijk opzicht. Meer dan ooit dragen de internationale politieke en economische problemen het kenmerk, dat zij ons rechtstreeks persoonlijk raken en ons persoonlijk leven en onze toekomst bedreigen. De jongste berichten over de atoombom, verraad en spionage, dreigen ons opnieuw uit ons evenwicht te slaan en leiden bij velen tot een defaïtistische levenshouding. Dit is aan een kant niet te verwonderen, omdat de volgorde, waarin de internationale verwickelingen zich bij ons aandienen te snel is om ze geestelijk te kunnen verwerken. Doch hoe somber de toestand soms ook moge schijnen, wij zullen ons niet van het rechte spoor mogen laten afbrengen en nimmer uit het oog mogen verliezen, dat wij onze plicht noch in persoonlijk, noch in zakelijk, noch in politiek opzicht mogen verwaarlozen. Zou men dit wel doen en zou dit euvel internationaal worden verbreid, dan zou de wereld eerst recht tot een chaos worden. Plicht moet worden gedaan, ook onder de meest sombere omstandigheden, waarbij wij nimmer dienen te vergeten, dat de zorgen die wij ons vaak maken nimmer komen opdagen. De tegenstellingen kunnen soms groot zijn. De wereld wordt opgeschrikt door sensationele berichten omtrent de vreselijkste vernietigingswapens. Gezien tegen deze ontwikkeling lijkt het wellicht absurd te bedenken dat Nederland zich binnen een zeer korte tijd zal opmaken om de leden van de Provinciale Staten te gaan kiezen. Maar nogmaals: plicht moet worden gedaan. Ondanks de geestelijke inzinkingen waaraan wij wellicht bloot staan, zullen wij het hoofd koel moeten houden en ons moeten concentreren op de vraagstukken, welke oplossing wij stevig in eigen handen hebben. Opdat men niet verslappe en men niet angstig naar buiten ture, terwijl in

eigen huis orde op zaken moet worden gesteld. Tenslotte zijn wij kinderen van de 20e eeuw en het kan alleen maar laf worden genoemd, indien wij ons aan de consequenties van ons bestaan zouden onttrekken.

Vergeten

Volgens een bericht van het West-Duitse nieuwsbureau D.P.A. is de uitgever van een Oost-Duits handboek, dat de naam van prominente schrijvers bevat, van zijn post verwijderd, omdat hij vergeten heeft de namen van maarschalk Stalin en de Oost-Duitse president Wilhelm Pieck te vermelden. Dit bericht zegt meer dan lange artikelen die het verschil tussen een dictatoriaal en een democratisch regeringsstelsel moeten duidelijk maken. Wij weten niet — deze bekentenis zou zeker in een dictatoriaal systeem op zichzelf reeds strafbaar zijn — of minister-president Dr. W. Drees boeken heeft geschreven. Mocht dit wel het geval zijn en zou een Nederlandse uitgever wellicht zijn naam vergeten, dan zou het ongetwijfeld een ernstige fout betekenen. Wellicht zou de verkoopwaarde van zijn overzicht er door dalen, doch verdere consequenties zou het toch niet hebben. Inderdaad, een vergissing blijft een vergissing, maar wie zou denken dat men zich onder dictatoriaal bewind straffeloos zou kunnen vergissen, vergist zich.

Goed voorbeeld

In de raadsvergadering der gemeente Noordoos stelde een der wethouders voor, aldus lazen wij dezer dagen, om in samenwerking met de gemeenten Hoornaar en Hoog-Blokkland ten behoeve van de burgemeester dezer drie gemeenten een ambtswoning te bouwen. De betrokken magistraat sloeg dit aanbod evenwel van de hand en zeide als kapitein van het woningnood-schip, dit vaartuig als laatste te willen verlaten. Hij wees daarbij op het morele effect dat het zou hebben indien een ambtswoning een even groot volume zou krijgen als drie arbeiderswoningen. Voorts beschouwde hij de bouw voor de gemeentekas een zware last, omdat voor zulk een woning geen subsidie wordt verleend. De prachtige geste van deze burgervader krijgt des te meer betekenis indien men bedenkt, dat hij in een houten noodwoning is gehuisvest. Voorwaar een prachtig voorbeeld, dat wel zeer prettig aandoet in vergelijking tot de onteigeningsprocedures voor burgemeesterswoningen, waarvan Nederland helaas reeds af en toe getuige is geweest.

Begin

Naar de A.N.W.B. weet te melden, zullen binnenkort 27 onbewaakte overwegen van flikkerlichten worden voorzien. Het ligt in de bedoeling, nog dit jaar een tweede groep overwegen aan te wijzen, die voor een dergelijke beveiliging in aanmerking komen. Hierdoor zal dan het voorlopig vastgestelde aantal van 50 zijn bereikt. Ongetwijfeld is deze stap als een begin te waarden, doch haar betekenis wordt wel in ernstige mate verkleind, indien men bedenkt, dat er in Nederland in totaal nog 2000 spoorwegovergangen onbewaakt zijn. Dit aantal is werkelijk ontstellend groot en gezien de vele slachtoffers die zij nog steeds eisen, is het wel dringend gewenst dat het tempo ter beveiliging van de onbewaakte spoorwegovergangen in aanzienlijke mate wordt opgevoerd. Het gaat tenslotte om het belang van mensenslevens.

Uitersten

Het zal wel niemand hebben verbaasd toen de Amerikaanse Hoge Commissaris voor Duitsland, McCloy dezer dagen verklaarde, dat de Duitse communisten en de rechtse nationalist zich opmaken een accoord te sluiten om met Rusland samen te gaan, zodra een gunstige gelegenheid zich voordoet. „Er worden onophoudelijk en steeds meer pogingen in het werk gesteld om de twee uitersten — communisten en neo-nazi's — samen een rol te laten spelen”, aldus verklaarde McCloy. Nogmaals, verbazen doet ons dit alles niet. Communisme en fascisme zijn in wezen gelijk. Zij zijn beiden de vijanden van de democratie en al moge het fascisme dan zijn verslagen, het communisme is gaarne geneigd de oud nationaal-socialisten, niet alleen in Duitsland, maar ook in Ne-

derland, politiek onderdak te verlenen. Het negatieve element staat hierbij op de voorgrond, n.l. de anti-democratische instelling.

Deze ontwikkeling moge onze waakzaamheid verscherpen en de gedachten ver van ons afzetten, als zou de Duitse nederlaag ook een nederlaag betekenen van de anti-democratische wereldbeschouwing. Het gevaar is nog steeds acuut en waakzaamheid blijft geboden.

Verlichting

Bij herhaling hebben wij in ons blad de lans gebroken voor de middenstand, die tot dusverre steeds het kind van de rekening is geworden. Het is verheugend te kunnen constateren, dat het de regering eindelijk duidelijk is geworden in welke moeilijke positie de middenstand zich bevindt. Zo zal het vele middenstanders aangenaam hebben getroffen, dat het in de bedoeling van de regering ligt, de ondernemingsbelasting over het bedrijfskapitaal met ingang van het boekjaar 1948 te laten vervallen. De ondernemingsbelasting op de bedrijfsopbrengst zal geleidelijk worden afgeschaft, hetgeen voor particulieren, firma's en dergelijke een blijvende en welkome verlichting betekent. Voor de Naamloze Vennootschappen worden soortgelijke maatregelen overwogen, doch daartegenover staat, dat de vennootschapsbelasting zal stijgen. Worden de maatregelen inderdaad uitgevoerd, zoals ze nu op tafel liggen, dan zal de kleine zakenman hiervan ongetwijfeld kunnen profiteren, mits echter geen nieuwe belastingen, of verhogingen daarvan in het vooruitzicht worden gesteld. Wij mogen hopen, dat de regering dit laatste niet van plan is om aldus met de linkerhand te nemen wat zij met de rechterhand gaf. Het gaat hier om het levensbestaan van zeer velen, die, in vergelijking met andere bevolkingsgroepen toch al zeer veel te kort zijn gekomen.

Teveel

Wij vinden de benoeming van twee staatssecretarissen aan het Ministerie van Sociale Zaken teveel. Teveel enerzijds, omdat hierdoor bij een afnemende van het ambtenarenapparaat de top steeds sterker bezet wordt, anderzijds, omdat beide functionarissen hun eigenlijke functies, n.l. van Secretaris-Generaal van het Ministerie en Directeur-Generaal van de Volksgezondheid openhouden, in de derde plaats, omdat beide functionarissen het socialistische element in de Regering weer komen versterken. De heer Van Rhijn is lid van de Partij van de Arbeid, dr. Muntendam is wat men in de bezettingstijd noemde, sympathiserend. Als zoals verluidt, inderdaad mr. Joekes de zware taak van minister van Sociale Zaken niet aan kan en die indruk neemt bij ons, iedere keer als wij uit de handelingen van de Staten-Generaal kennis nemen van zijn wijze van verdedigen van wetsontwerpen, steeds toe, dan had hij moeten aftreden en zijn taak moeten overdragen aan mr. Van Rhijn, die door velen toch als de werkelijke minister wordt beschouwd. Wat er nu gebeurd is, achten wij bepaaldelijk niet gelukkig.

Onjuist

Dezer dagen bij de behandeling van het vraagstuk of in de aula van het Haagse Gemeentemuseum een filiaal van het Amsterdamse filmtheater de Uitkijk gevestigd zou worden, kwam ook de kwestie aan de orde, dat er een adres was ten gunste van de vestiging van de zijde van het Haags Cultureel Centrum, waarbij als twee belangrijke ondertekenaars fungeerden dr. Hulsker, hoofd van de afdeling Kunstzaken en mevr. Hefting, directrice van het Gemeentemuseum, die beide zeer veel hadden gedaan voor de voorbereiding, die, zoals algemeen bekend was, in aanmerking kwamen om als afgevaardigden van de gemeente benoemd te worden in de Commissie van Toezicht op dit theater. Wij achten deze handelwijze onjuist. Wij hadden het gezicht van de wethouder van Kunstzaken wel eens willen zien, als deze beide hoofdamttenaren tegen een voorstel van hem afkomstig een adres aan de Gemeenteraad hadden gericht. Daar zij dat vermoedelijk ook wel niet zullen doen, hebben zij zich ook te onthouden van het richten van een adres ten gunste van een voorstel van de wethouder, zelfs al zouden zij aannemen, dat de verdediging van de wethouder niet sterk genoeg zou zijn om zijn voorstel aangenomen te krijgen. De waarde van een dergelijke ondertekening, die alleen maar steun geeft aan een voorstel van hun directe chef, is naar onze mening dan ook te veronachtzamen.

N.V. Staaldraadkabel- en Herculestouwfabriek

voorheen

J. C. DEN HAAN

G O R I N C H E M

N.V.

W. A. HOEK'S

MACHINE- EN ZUURSTOFFABRIEK

Hoofdkantoor en Machinefabriek
te Schiedam.

Compressors voor alle gassen en ledere druk.
Installaties voor de bereiding van zuurstof, stikstof, enz.

N.V. BOELE'S

Scheepswerven en Machinefabriek

BOLNES

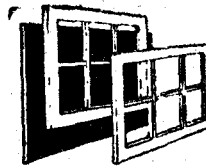
Nieuwbouw en reparatie

**DE ROTTERDAMSCH
DROOGDOK MIJ. N.V.**

GERESERVEERD

Plateelbakkerij „Zenith”, Gouda

vervaardigde reeds vele tegeltableaux, gedenkborder
en asbakken voor jubilea en bijzondere gebeurtenissen

RAMEN

IN TRILBETON

N.V. BETON- & PLATENFABRIEK

v.h. GEBR. MYNLIFF

TELEFOON: 20559 - SLOETSTR. 6 - NYMEGEN

N.V. SCHEEPSWERVEN

„PIET HEIN”

BOLNES en PAPENDRECHT

DWARSELLINGEN 115 Meter

DROOGDOK 115 x 30 Meter

J. en K. SMIT'S

SCHEEPSWERVEN EN
MACHINEFABRIEKEN

KINDERDIJK

N.V. Nederlandsche
Caoutchouc- en Gutta-
Perchafabriek

v.h. Bakker & Zn.

Ridderkerk

• Technische
rubberartikelen

HAV BANK

Schiedam

LEVENSVERZEKERING

L. Smit & Zoon

KINDERDIJK

Baggermateriaal

Zeesleepboten

Passagiersschepen

Machines

Motoren

Ketels

N.V. Lijm- en
Gelatinefabriek

„Delft”

Fabrieksmerk
TWEE TORENS

Tel. 106-363 — Delft

AFDELINGSSECRETARISSEN:

Vraagt bij onze administratie de
tarieven voor extra-exemplaren van
ons weekblad, voor de verbreiding
van onze beginselen en voor het
werven van nieuwe abonné's.

DE INDONESISCHE KWESTIE

Een wederwoord aan Mr. P. J. Oud en diens repliek daarop

Jhr. mr. P. van Foreest te Lochem schrijft ons:

In het nummer van 29 December j.l. van dit weekblad is een uitvoerige en ongetwijfeld knappe uiteenzetting van de hand van Mr. P. J. Oud opgenomen, waarin deze opkomt tegen de kritiek, welke in de boezem der V.V.D. is gerezen tegen de houding, die door Kamer-fracties dezer partij en door Partijbestuur ten aanzien der politiek in verband met Indonesië is ingenomen.

Wanneer ik uit het zeer lange betoog van Mr. Oud de kernpunten tracht aan te halen, dan meen ik, dat als zodanig allereerst moet worden genoemd de verantwoordelijkheid voor het al of niet goedkeuren der R.T.C. bereikte eindresultaten. Hierbij ging het om een „entweder of” en de V.V.D.-fracties meenden deze resultaten te moeten aanvaarden, hoe zwaar deze beslissing ook viel. Daarnaast wordt betoogd, dat de P.v.d.A. en K.V.P. de verantwoordelijkheid voor de ontwikkeling, zoals deze zich tot de zomer van 1948 heeft voltrokken, ten volle moeten dragen. Terecht legt Mr. Oud de nadruk op het feit, dat Lingadjati- en Renvilleovereenkomsten tot stand kwamen onder kabinetten, welke uitsluitend de signatuur van P.v.d.A. en K.V.P. dragen. Ten slotte wordt door Mr. Oud betoogd, dat in de nieuwe Kabinetssamenstelling van 1948, waarin Mr. Stikker, een der meest prominente figuren uit de V.V.D., een sleutelpositie bekleedt, een waarborg mocht worden gezien voor het varen van een andere koers, dan die welke tot dusver was gevaren. Het verwijt, dat geen koersverandering plaats vond, wijst Mr. Oud met de meeste beslistheid af, daar volgens Mr. Oud deze veranderde koers duidelijk bleek op 18 December 1948 bij de inzet der tweede politieke actie en het beste bewijs dezer koersverandering was te putten uit de houding der z.g.n. rechtse oppositie, die zich in de vergadering der Tweede Kamer van 20 December 1948 unaniem achter de Regering schaarde. Toen echter (aldus nog steeds Mr. Oud) zijn de grote moeilijkheden begonnen. Het doel der actie werd niet bereikt. Het vormen van een Indonesische interim-regering met medewerking der federalen mislukte. De veiligheidsraad sprak zich uit in voor Nederland zeer ongunstige zin. Hinc illae lacrimae! Van daar alle ellende!

Ten slotte merkt Mr. Oud in het verband met het conflict-Sassen nog op, dat hij en zijne medelieden der V.V.D.-fractie van mening waren, dat Mr. Sassen een „va-banque politiek” wilde volgen, waarbij de hoogste belangen van het Koninkrijk op het spel werden gezet. Hiervoor kon de V.V.D.-fractie geen verantwoordelijkheid dragen.

In verband met de uiteenzettingen van Mr. Oud moge ik het volgende te berde brengen. Natuurlijk wordt door iedereen erkend, dat de V.V.D. niet verantwoordelijk is voor de accoorden van Lingadjati en Renville en voor het stopzetten van de eerste politieke actie in Augustus 1947. Zij krijgt eerst de volle verantwoordelijkheid mede te dragen met het optreden van Mr. Stikker als exponent van de V.V.D. in het kabinet Drees in Juli 1948. Daarna zou dan het roer zijn omgelegd. overeenkomstig de toezeggingen bij de verkiezingen, getuige de tweede politieke actie.

Tot zover aanvaard ik het betoog van Mr. Oud. Nu echter de gebeurtenissen daarna. Eerst de stopzetting der actie en het aftreden van Minister Sassen. Dit laatste zou zijn geschied, omdat de Heer Sassen voor zijn politiek geen eestemmgheid in het Kabinet kon verwerven. Aan zijn politiek op internationaal plan wilde hij een voorwaarde verbinden en wel deze, dat indien zijn denkbeelden niet werden aanvaard, Nederland Indonesië zou abandonneren. Dit achtten Mr. Oud en zijn medelieden der V.V.

D.-fractie een „va banque politiek”, waarbij de hoogste belangen van het land op het spel werden gezet. Van het feit, dat de Regering nimmer een afdoende verklaring van het aftreden van Minister Sassen gaf, rept echter Mr. Oud niet. De heer Welter heeft hierover in de Kamer licht trachten te geven. De heer Sassen ging heen, omdat de verdere leden van het Kabinet, dus ook de heer Stikker, zijn standpunt niet wilden aanvaarden, dat de op 23 Januari 1949 door de Veiligheidsraad genomen resolutie voor ons onaanvaardbaar was en dat wij derhalve een eind moesten maken aan de onduidbaar geworden inmenging van genoemd College in onze binnenlandse aangelegenheden. Tegelijkertijd, zo was het plan van de heer Sassen, zouden wij met Amerika in overleg moeten treden over samenwerking op politiek, economisch en militair gebied, waarbij wij aan Amerika vergaande toezeggingen zouden doen, onder voorwaarde van vrije hand voor ons in Indië. Indien de Verenigde Staten onverhoopt niet bereid zouden zijn tot samenwerking, dan zouden wij hen moeten doen weten, dat wij niet in staat zouden zijn rust en orde in Indië te herstellen en dat wij in dat geval zouden moeten overwegen Indië te abandonneren. Op dit laatste, geheel subsidiair gestelde punt (dus het overwegen van abandonneren bij verder dwarsdrijven van buitenlandse invloeden) legde Minister Drees de nadruk, evenals Mr. Oud dit thans doet, zonder vermelding van de beide hoofdpunten waarom het ging, n.l. afwijzing van de inmenging van de Veiligheidsraad en overleg met Amerika. Op de doof de heer Welter in de Kamer gegeven uiteenzetting omtrent de oorzaak van het conflict Sassen heeft de Regering niet gereageerd, hetgeen als een bewijs mag gelden, dat 's heren Welters verklaringen juist waren.

Ook Mr. Oud moet de verklaringen van de heer Welter kennen en ik vraag mij af, of hij deze niet juist acht. *)

Na het stopzetten der tweede politieke actie en het aftreden van Minister Sassen is de V.V.D. de Regeringspolitiek in alle opzichten blijven steunen. De V.V.D. is aansprakelijk voor het van Royen-Rum accoord van 7 Mei 1949 en voor de aanvullende accoorden van Juni van dat jaar, waardoor de nederlaag, welke het eerstgenoemde accoord betekende, werd geaccentueerd en waardoor de grondslagen werden gelegd voor de R.T.C. en waardoor het kader daarvoor feitelijk werd vastgelegd.

Weliswaar heeft de heer Oud in de Kamer ernstige kritiek geuit op het accoord van 22 Juni, maar consequenties aan zijn betoog heeft hij, noch iemand van zijn fractie-gelovenen, daaruit getrokken. Uit een ander volgt, dat de V.V.D. volledig aansprakelijk is voor de ontwikkeling der gebeurtenissen na 7 Mei 1949 en voor de resultaten der R.T.C. Nu het beroep van de heer Oud op de binnenlandse politieke verhoudingen, die het onmogelijk maakten politieke consequenties te trekken uit zijn scherpe kritiek. Ik vraag mij af, of het Nederlandse volk zo diep is gezonken, dat onder omstandigheden, waarbij het bestaan van het Koninkrijk en de bestaansmogelijkheden

*) Hoewel dit in verband met de uiteenzetting van Mr. Oud niet ter zake doet, mag zeker de vraag worden gesteld, of — nu wij ten aanzien van Indonesië, politiek gesproken, praktisch hebben geabdiceerd — de voorwaarden waaronder aldaar door ons met redelijke resultaten kan worden gewerkt, niet zullen ophouden te bestaan en dus na politieke abandonnering ook niet economische abandonnering moet volgen. Men denke slechts aan mogelijke maatregelen op belasting, sociaal en monetair gebied. Dat geen enkele werkelijke garantie voor onze enorme economische belangen werd verkregen is wel het toppunt van hetgeen door onze R.T.C. onderhandelaren is bereikt.

van een groot deel van dit volk (zowel als die van de volkeren van Indonesië) op het spel staan, dat onder dergelijke omstandigheden het Nederlandse volk niet in staat zou zijn deze consequenties onder de ogen te zien en tot een oplossing te brengen. De heer Oud volgt hier een redenering, welke typerend is voor een politicus, die slechts oog heeft voor partij-verhoudingen en niet daarover heen ziet naar de blijvende belangen van land en volk. De democratie, zoals wij deze kennen, wordt door een opvatting als die van de heer Oud wel in hoge mate gediskwalificeerd.

In verband met de grote verantwoordelijkheid der V.V.D. kamerleden bij de beslissing over voor of tegen de resultaten der R.T.C. beroept de heer Oud zich nog op de uitlatingen van de heer Meyerink, die hij zelfs woordelijk aanhaalt. Volledig is deze aanhaling begripelijkwijjs niet, en wanneer men bladz. 863 e.v. der Handelingen van de Tweede Kamer naslaat moet men noodzakelijk concluderen, dat het betoog van de heer Meyerink niet de strekking had, om — zoals mr. Oud het doet voorkomen — te betogen, dat de verwerping der resultaten van de R.T.C. chaos ten gevolge zou hebben, waaruit Mr. Oud de conclusie trekt, dat het onverantwoordelijk zou zijn aan het verwekken van dergelijke chaos mede te werken. Uit de tekst van de rede des heren Meyerink blijkt, dat hij meende, dat zowel aanneming als verwerping der R.T.C. tot funeste gevolgen zou voeren. Daarom — aldus de heer Meyerink moest Nederland „terugvallen op zijne eigen verantwoordelijkheid”. Hier volgt letterlijk de betreffende passage uit de rede van de heer Meyerink:

„Ik zie geen andere oplossing, dan dat de Nederlandse Regering, op haar roeping en haar verantwoordelijkheid terugvalt en zegt: „wij zitten in een dilemma, wij zitten in een dwangpositie; aan beide zijden liggen grote gevaren. Wij kunnen deze niet beoordelen, want wij zijn geen profeten. Wij kunnen niet voorzien, wat er morgen gebeurt en dan hebben wij niets anders te doen dan terug te vallen op onze roeping en verantwoordelijkheid als overheid

„vanwege het inzicht, dat wij in deze situatie hebben in de taak, die op ons rust als Overheid, om met de middelen waarover wij beschikken, te zorgen voor herstel van die orde en rust.”

De quaestie, zoals deze na beëindiging der R.T.C. voor de Kamer lag, was aldus: aanneming of verwerping met in beide gevallen chaos. Het ging niet om de keus tussen aanneming der resultaten van de R.T.C. met goede kans op handhaving van rust en orde of verwerping met als zeker gevolg chaos. Behalve de heer Meyerink hebben ook de heren Schouten, Gerbrandy en Welter dit in de Kamer aldus doen uitkomen. Met wat hij uit de rede van de heer Meyerink aanhaalde, kan Mr. Oud m.i. het door hem gestelde mischien bewijzen. Maar uit hetgeen ik hierboven uit de rede van de heer Meyerink aanhaalde blijkt naar mijn mening, dat het bewijs van de heer Oud geen steek houdt.

Ten slotte nog dit. De meeste schuld aan hetgeen gebeurde en aan hetgeen zich thans afspeelt, treft de K.V.P. Zij was echter gebonden aan haar politiek uit het verleden en het erkennen van ongelijk op het laatste ogenblik is niet gemakkelijk. Anders stond het met de V.V.D. Voor de politiek in het verleden droeg zij geen verantwoordelijkheid, neen nog sterker, zij had deze politiek zelfs krachtig bestreden. Ik laat aan ieder over voor zichzelf te beslissen of het laatste, door mij bedoelde, betoog van Mr. Oud hem (voor zover dit nodig was) de overtuiging gaf, dat — al of niet door toedoen der V.V.D. — een andere koers werd gevaren, dat het roer werd omgegooid. Bij mij is deze overtuiging nog steeds afwezig. Ik blijf van mening dat de oude politiek van orde, contre-ordre met als onvermijdelijk gevolg désordre met goedkeuring van Minister Stikker en van de V.V.D. (of „n'en déplaise Mr. Stikker en de V.V.D.?”) evenals onder vorige kabinetten onveranderd is voortgezet.

Nog dit! Mr. Oud stelt in zijn betoog de vraag aan de heer Romme,

(Vervolg op pag. 8)

PARLEMENTAIRE FLITSEN

(Vervolg van pag. 2).

Indien de samenstelling van 't personeel daartoe aanleiding geeft — bijv. doordat een flink deel niet georganiseerd is — kunnen echter eveneens andere kandidatenlijsten worden ingediend. Dit laatste nu was bedoelde paladijnen eigenlijk een doorn in het oog. Zij wilden in feite een monopolie-positie voor de vakbonden, waartegen de heer Korthals uiteraard met kracht is opgekomen. In het Vrije Volk was zelfs geschreven, dat, wanneer in een onderneming geen of vrijwel geen georganiseerd waren, er dan maar geen

heer Stapelkamp (A.R.), dacht ook al in deze richting.

Minister Jockes had reeds bij de schriftelijke voorbereiding van het ontwerp zich krachtig tegen dit monopolistische vakbondstreden verzet en hij had uitgesproken, dat, wanneer met een amendement in deze richting zou worden gekomen (zijn partijgenoot Van den Born had dit in overweging), hij dit waarschijnlijk onaanvaardbaar zou moeten verklaren. Het betreft hier trouwens niet alleen de ongeorganiseerden, maar er zijn ook werknemers georganiseerd in kleinere, niet bij de drie grote vakcentrallen aangesloten bonden en ook die zouden op deze wijze zijn buitengesloten. De heer Korthals heeft zich met succes verzet tegen de uit de Kamer ondernomen pogingen om in feite de ongeorganiseerden toch nog weg te drukken en hij heeft bereikt, dat de minister hem een geruststellende verklaring heeft gegeven.

De grove onjuistheid, dat de ondernemingsraden niet een werkelijke vertegenwoordiging van het gehele personeel zouden zijn geworden, is aldus gelukkig voorkomen. Was het anders gelopen, dan zou het wel eens heel moeilijk voor onze fractie geweest kunnen zijn, haar stem nog aan het ontwerp te geven!

STAPELKAMP

..... o, monopolie

ondernemingsraden moesten komen! Maar het waren niet alleen de socialisten, die er zo over dachten, ook de heer Kikkert (C.H.), van het Christelijk Nationaal Vakverbond sprak dat onomwonden uit en de

„Daar liggen de grootste mogelijkheden”

Leest deze leerzame brief uit Amerika!

De grote warenhuizen Sears, Roebuck and Co. te Philadelphia, lezen blijkbaar ons blad. De directie zond aan Elka Schrijver, onze medewerker, een brief naar aanleiding van een harer artikelen, waarvan wij de vertaling hier laten volgen, omdat wij geloven dat zij onze lezers zal interesseren.

Ik denk dat U een exemplaar van onze catalogus hebt ontvangen, omdat ik, bij wijze van proef, catalogi heb verzonden aan een aantal lezers van Time International. Wij waren er ons van de aanvang af van bewust dat het verzenden van catalogi aan individuele inwoners van een bepaald land geen verkoop ten gevolge zou hebben, aangezien alleen importeurs, groot-handelaren en winkeliers over dollars kunnen beschikken.

In de vierde paragraaf van Uw brief stelt U twee vragen voor de beantwoording waarvan onderzoekingen worden verricht die vele, vele duizenden dollars kosten. In antwoord op de eerste vraag, „hoe is het mogelijk dat wij, in Amerika, zo goedkoop kunnen verkopen?” kan ik alleen maar zeggen: massaproductie en lage productiekosten per eenheid, is het antwoord. De grote besparing op productiekosten kan gemaakt worden daar, waar de Amerikaanse fabrikant voordeliger kan werken dan de Nederlandse — alleen op bepaalde gebieden, natuurlijk. Wij zijn er zeker niet beter aan toe wat verkoopskosten betreft. En dan komt er nog iets bij: onze winstmarge is zonder twijfel kleiner vanwege de grotere omzet bij een groter publiek.

In antwoord op de tweede vraag „hoe, gezien de vele moeilijkheden, kunnen fabrikanten in Holland naar de Verenigde Staten exporteren?” Er zijn op het ogenblik ver-

schillende Amerikaanse missies in Europa, o.a. Mr. Kauffman van Gimbel Brothers uit Philadelphia, die trachten voor dit probleem een oplossing te vinden. Mijn eigen mening is dat de Europese fabrikant, omdat zijn prijzen hoger liggen dan de onze, ofwel een geheel nieuw artikel moet maken ofwel een „kwaliteits-behoefte” in de beste Amerikaanse winkels moet scheppen. Er is vraag naar geïmporteerde kleding. De mensen zijn bereid om er veel geld voor uit te geven, vooral wanneer het met de hand gemaakte goederen betreft. Maar dan moeten deze ook een apart cachet hebben, zodat de trotse Amerikaanse koper kan zeggen „dit is in Holland gemaakt!”

Wij zijn net zulke mensen als U in Europa. In Amerika staat het vast dat van twee gelijke artikelen het ene, als het behoorlijk verpakt is, goed van kleur is en prettig aandoet, bijzonder goed verkocht kan worden, terwijl het andere, als het minder smakelijk is opgediend, een volkomen mislukking kan blijken te zijn. Onze kooplieden hameren er voortdurend op dat de Europeanen, willen zij de Amerikaanse markten veroveren, hun waren op een andere manier moeten verpakken dan wij zelf.

Wat de gewone, goed ingevoerde artikelen betreft, zullen de mensen in Europa een zware concurrentie onder vinden. Maar op bepaalde gebieden, waar kwaliteit en „de charme van de oude wereld” in de eerste plaats de keuze beïnvloeden, daar liggen de grootste mogelijkheden. Het lag niet

in mijn bedoeling U zo uitvoerig te schrijven en ik heb ook niet alle zijden van het vraagstuk belicht. Om dat te doen zou ik er de Amerikaanse invoerrechten, Amerikaanse douane-bepalingen en nog verschillende andere factoren bij moeten halen.

Ik zelf ben exporteur, maar ik ben er mij zeer goed van bewust, dat mijn toekomst afhankelijk is van het succes van de Europeanen met betrekking tot de invoer van hun producten in de Verenigde Staten.

Het woordenboek

Mevrouw Fortanier-De Wit heeft aan de Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen de volgende vragen gesteld:

1. Is het juist, dat een van de inspecteurs van het v.h.m.o. in een rondschrijven aan de scholen in zijn inspectie heeft medegedeeld, dat een verandering van het eindexamen H.B.S.-A in voorbereiding is, waardoor bij de zakelijke opgave voor de vreemde talen het gebruik van een woordenboek zal worden toegestaan?

2. Indien deze vraag bevestigend wordt beantwoord, stelt de Minister zich dan voor deze regeling te doen gelden voor de H.B.S.-A-examens van deze zomer?

3. Heeft de Minister bij de voorbereiding van bovengenoemde maatregel de lerarenorganisaties en andere deskundigen gehoord?

4. Indien dit niet is gebeurd, is de Minister dan bereid dit alsnog te doen?

Komt naar Woudschoten!

Namens de Vereniging van Staten- en Raadsleden V.V.D. schrijft men ons:

Ongetwijfeld leeft bij de deelnemers aan de belangrijke en zeer geslaagde Studie-conferentie over gemeente-politiek, welke in M-i van het vorig jaar te Amersfoort gehouden werd, een aangename herinnering voort aan de beide dagen, die zij aldaar tezamen doorbrachten. De enige reden, waarvoor deze conferentie wellicht niet volkomen aan ieders wens voldeed, was gelegen in het feit, dat het aantal deelnemers de verwachtingen verre overtrof, zodat de plaatsruimte nauwelijks voldoende was. Door deze ervaring geleerd hebben wij, toen wij besloten dit jaar wederom een Studie-conferentie te houden, onze keuze laten vallen op het conferentie-oord „Woudschoten” te Zeist, alwaar een ruimere zaal beschikbaar zal zijn, terwijl ook voor het logies de accommodatie aanmerkelijk beter is.

Waarschijnlijk zal voor alle deelnemers gelegenheid bestaan in „Woudschoten” te overnachten. Er zijn slaapkamers voor 1, 2 en 3 personen en verder een aantal slaapzalen. Vanzelfsprekend heeft men bij spoedige aanmelding meer kans in een kleine kamer te worden ondergebracht!

Voor de leden van de Vereniging van Staten- en Raadsleden zullen de kosten van verblijf en logies in „Woudschoten” bij tijdige aanmelding voor rekening van de Vereniging worden genomen.

Niet-leden van de Vereniging, die eveneens van harte welkom zijn, zullen indien zij zich vóór 1 Maart a.s. aanmelden, slechts een gedeelte van de kostprijs behoeven te betalen, te weten voor logies en maaltijden f 3,— p.p., over te schrijven op postgiro no. 68500, ten name van R. Mees & Zonen te 's-Gravenhage, onder vermelding: Studie-conferentie Woudschoten van de Vereniging van Staten- en Raadsleden.

Leden en niet-leden van de Vereniging, die zich na 1 Maart a.s. aanmelden, zullen, voor zover nog plaats beschikbaar is, de kosten van verblijf en logies geheel voor eigen rekening dienen te nemen.

Agenda:

ZATERDAG 11 MAART

16.00 uur: Opening door de Conferentie-leider.

16.15 uur: „Het Liberalisme als redder in deze tijd”

Spreker:

Dr. P. H. Ritter Jr.,

Hoofdredacteur van het vroegere Liberale Weekblad.

Gemeenschappelijke avondmaaltijd.

20.00 uur: „De positie van de Eerste Kamer in ons Staatsbestel”

Inleiders:

Mr. H. Fortuin,

Secretaris van de Kamer van Koophandel en Fabrieken te Amsterdam

en

Mr. N. J. C. M. Kappeyne van de Coppello,

oud-lid van de Provinciale Staten van Utrecht.

Na deze inleidingen zal over dit onderwerp een gedachtenwisseling gehouden worden.

ZONDAG 12 MAART

9.15 uur: **Morgenwijding**

door

Ds. G. W. B. A. Thoden van Velzen,

predikant van de Nederl. Protestanten Bond te Zeist.

10.00 uur: „De provincie en gemeente- en waterschapsbesturen”

Inleider:

Prof. Mr. D. Simons,

buitengewoon hoogleraar aan de Nederl. Economische Hogeschool te Rotterdam.

11.30 uur: „De taak van de Provincie”

Spreker:

de heer A. Schouten,

lid van de Provinciale Staten van Gelderland en Wethouder van Culemborg.

Gemeenschappelijke koffiemaaltijd.

14.00 uur: „De Provincie en het platteland”

Inleider:

de heer K. L. Gaaikema Schuiringa,

lid van de Provinciale Staten van Groningen en Wethouder van Haren.

15.00 uur: „De V.V.D. en de neutraliteit”

Spreker:

de heer J. van Mourik,

hoofd van de leerschool Haags Genootschap tot verdediging van de Christelijke Godsdienst en medewerker aan het Weekblad „Vrijheid en Democratie”.

± 16.00 uur: Sluiting.

Na de inleidingen zal gelegenheid bestaan tot het stellen van vragen.

Vervoer: Van het station Utrecht af bestaat een busverbinding met „Woudschoten” (de Veenendaalse bus van de fa. Wed. A. W. de Haas, welke is gestationneerd recht tegenover het station Utrecht). Deze bussen vertrekken een kwartier vóór en na het hele uur uit Utrecht en hebben bij net conferentie-oord „Woudschoten” een halteplaats. Duur van de rit plm. een half uur. Voor extra-bussen zal worden zorg gedragen.

Staatsarmenzorg voor kleine zelfstandigen

Kinderbijslag voor kleine zelfstandigen betekent in wezen proletarisatie van deze groep

DE WEG NAAR COLLECTIVISME

Kort voor de Kerstdagen heeft minister Joekes in de Tweede Kamer medegedeeld, dat het in het voornemen der Regering ligt een kinderbijslag in te voeren voor de gezinnen der kleine zelfstandigen, te beginnen met het derde kind. Er bestaat een dubbele reden reeds thans aan deze aan- gelegenheid enige aandacht te wijden. In de eerste plaats dat men in Ne- derland niet slechts ver afgedwaald is van de goede economische denk- beelden maar eveneens dat men — getuige ook de behandeling der P.B.O. — blijkbaar niet van plan is van zijn dwaalweg terug te keren, doch in- tegendeel, daarop verder voortgaat. Bovendien is het zaak dat goedgelovige zielen, die menen dat er nu eindelijk iets voor de middenstand gaat gebeu- ren, van deze illusie bevrijd worden en leren inzien dat wat hier voor- gesteld wordt in wezen een geraffineerde poging tot socialisatie of prole- tarisatie van de middenstand is.

Bij onze beschouwing moet voorop staan dat de kleine zelfstandige een ondernemer en géén arbeider is. Hij is risicodrager, hij heeft de vrijheid met de daaraan verbonden voor- en nadelen verkozen, boven de positie van werknemer. Hij geniet geen loon, maar ondernemersinkomen. Dit wordt bepaald door de hoogte van de prijzen, die op hun beurt bepaald worden door de markt en niet door philanthropische overwegingen. Dit is nu eenmaal een consequentie die de zelfstandige op straffe van verlies van zijn zelfstandigheid heeft te aanvaarden. Nu kunnen er omstandig- heden zijn, die de Overheid nopen jegens een bepaalde bevolkingsgroep, dus eventueel ook jegens de kleine zelfstandigen, tijdelijk een of andere vorm van bedéling toe te passen. Maar dit moet dan scherp onderscheiden worden van een „recht” op kinderbijslag. Want dit recht is inderdaad niet aanwezig. Tenzij men de kleine zelfstandige beschouwt als arbeider in dienst van „de gemeenschap”.

Minister Joekes heeft in de Tweede Kamer terecht vast- gesteld, dat in de kringen van vele kleine zelfstandigen de nood zo hoog is gestegen, dat niet langer met het verlenen van hulp mag worden ge- wacht. Doch hoe is deze nood ont- staan? Zonder enige twijfel door de prijzen- en belastingpolitiek waar- door de Overheid vele middenstan- ders tot wanhoop heeft gebracht. Thans gaat deze zelfde Overheid met instandhouding van de factoren die de nood veroorzaken en nog ver- oorzaken de gevolgen bestrijden.

Dit herinnert onwillekeurig aan de politiek, gevolgd met betrekking tot de grote ondernemingen, welke wij reeds eerder in dit blad aan de kaak mochten stellen. Wij bedoelen die politiek, die bestaat in het eerst fiscaal uitmergelen en daarna „hulp” bieden door middel van de Herstel- bank, die zich aandelenpakketten wil verwerven. Deze „hulp” bete- kent, evenals de Kinderbijslag aan kleine zelfstandigen in wezen soci- alisatie.

De kinderbijslag die komende is en door de Staat (lees: belasting- betalers) betaald wordt, is een schijnbaar sociale, doch in wezen socialistische maatregel, die de zelf- standige zijn zelfstandigheid ont- rooft en hem in handen van het economisch totalitarisme speelt.

Hier is ten volle toepasselijk wat prof. Röpke in één zijner jongste ge- schriften zegt: „Iedere onafhanke- lijke ambachtsman, winkelier, han- delaar of ondernemer, die verdwijnt, betekent een stap verder op de weg naar proletarisatie en het collectivisme”.

De kinderbijslag voor kleine zelf- standigen is in wezen een typische maatregel tot inkomensnivellering, met alle principiële bezwaren daar- aan verbonden en de schadelijke ge- volgen in de practijk, zoals wij die uit onze door nationaal socialisten ingevoerde en „progressieven” ge- perfectioneerde belastingpolitiek sedert 1941 kennen.

Ook wij zijn van mening, dat er wat gedaan moet worden. Doch van de nood der kleine zelf- standigen mogen wij in geen geval een „deugd” maken door deze als hefboom voor de socialisatie te ge- bruiken. Integendeel; de grootste hulp die men in het algemeen en de middenstanders in het bijzonder kan verlenen bestaat in het naar ver- mogen liquideren van de oorzaken waaruit de nood geboren is, dat is

concreet gezegd van de socialistische economische politiek.

Wij menen dat er al dadelijk flink geholpen zou kunnen worden door afschaffing van de Ondernemings- belasting, althans voor de kleine zelfstandigen. Deze maatregel heeft tot voordeel, zulks in tegenstelling tot de Kinderbijslag, dat er geen enkele ambtenaar extra nodig is. Voorts zou men voor de kleine zelf- standigen niet onaanzienlijke bedra- gen kunnen besparen door opheffing der vakgroepen, organen ener tota-

Het gaat om de vergelijking zelf

(Ingezonden).

Bij deze moge ik mij met enige opmerkingen tot U wenden naar aanleiding van het artikelje „Politeia” in Uw blad van 13 Januari 1950. Het stemt tot voldoening dat ook van V.V.D.-zijde het optreden van de minister tegen de socialistische stu- dentenvereniging „Politeia” wordt gelaakt.

Daaraan wordt echter het verwijt aan het adres van de socialisten ver- bonden, dat deze zich slechts zouden verzetten tegen vrijheidsbeperking, zolang het hun eigen belangen be- treft. Deze opmerking heeft dan be- trekking op de verboden bijeenkomst van het Nationaal Jongeren Verbond in het Kurhaus.

Het is de vraag of de houding van: „wat wij nu ten bate van jullie zeg- gen, hebben jullie verzuimd toen het ons betrof”, de waarde van het be- toogde verhoogt. Zo iets wekt zo gauw de schijn van de hand boven het hoofd houden om tegelijkertijd een schop- te kunnen geven. Maar hier wil ik verder niet op ingaan. Het gaat om de vergelijking zelf.

Het Nationaal Jongeren Verbond heeft niet bepaald mijn sympathie. Dat neemt niet weg dat ook voor deze vereniging dezelfde vrijheidsrechten gelden, die voor andere, in casu „Po- liteia” worden opgeëist. Maar een vergelijking tussen deze twee geval- len acht ik volkomen onjuist. In Bent- veld ging het om een wezenlijke aan- tasting van het recht op vrije me- ningsuiting: politietoezicht c. q. cen- suur op wat de pers mocht publice- ren. Daar was bij het Nationaal Jon- geren Verbond geen sprake van. Slechts achtte men de plaats onge- wenst en toen dan ook een andere ge- legenheid werd gevonden, werd geen

Wat anderen zeggen

litaire economische politiek. Mis- schien ware hier naast te overwe- gen bepaalde faciliteiten op het ge- bied der belastingpolitiek. Daar een krachtige onafhankelijke midden- stand, zoals Socrates reeds leerde, voorwaarde is voor het bestaan ener ware democratie (en de practijk heeft hem wel in het gelijk gesteld) ware het verlenen van zekere faci- liteiten aan de middenstanders als maatregel in het algemeen be- lang stellig verantwoord. Zo zou men kunnen overwegen eventuele loonsverhogingen te laten doorbe- rekenen. Het is tragi-komisch dat dezelfde Minister die thans zo be- gaan is met het lot der kleine zelf- standigen, in November 1948 hun niet toestond „de gulden van Joe- kes” door te berekenen, waardoor de last van deze sociale maatregel in belangrijke mate juist op deze groep kwam te drukken, die men thans als object van armenzorg gaat gebrui- ken. Waarlijk er zijn voor wie de kleine zelfstandigen wil helpen mo- gelijkheden te over, die groter wor- den naarmate men zich verder van de socialistische dogma verwijderd.

(Mr. A. Zeegers, in De Financiële Koerier.)

De Piorun was er bij!

(Ingezonden.)

In nummer 94 van Uw blad van 27 Januari las ik het verhaal van Dr. K. Landsberg „De Zeeslag in de Atlanti- sche Oceaan” geschreven naar aanlei- ding van het boek „The Bismarck Epi- sode” door Captain Russel Grenfell.

Op zich zelf een mooi verhaal, maar ... iets zou ik er toch op willen mer- ken. Eén feit wordt er volkomen in genegeerd — namelijk de deelname van de Poolse Marine; een daad waar deze Marine trots op kan zijn. En met recht, want de Poolse torpedojager „Piorun” was het die de „Bismarck” het eerst ontdekte en aanviel.

Als bewijs hiervan volgt een offici- eel communiqué van de Britse Ad- miraliteit van 8 Juni 1941 uit een ver- zameling van documenten genaamd: „It Speaks for Itself; What British War Leaders Said About the Polish Armed Forces 1939-1946”. „Thans zijn bijzonderheden bekend omtrent de zeer dappere en doeltreffende deel- name van de Poolse torpedojager „Piorun”, Commander E. Plawski, ge- durende de torpedojagers phase van de operatie's tegen de „Bismarck”. De „Piorun” behoorde bij het eskader van Captain P. L. Vian, D.S.O., R.N. Het was de „Piorun” die het eerst de „Bismarck” ontdekte kort na 10.30 in de nacht van 20 Mei. De „Piorun” ging voort de vijand in te sluiten na de eerste ontdekking en kwam onder zwaar vuur van „Bismarck's” zwaar- ste en secundaire bewapening. Het was te danken aan de bekwame lei- ding van de commanderende officier van de „Piorun”, dat zij geen averij of doden en gewonden hadden te be- treuren. De „Piorun” zelf verbond de „Bismarck” met vuur op de meest moedige manier. Het volgende bericht kwam van Captain Vian tot de „Pio- run”: „Wij wensen u geluk, dat uw schip het eerste was van ons eskader dat de vijand ontdekte. Ik hoop, dat u volgende keer met mij zult zijn wanneer ik tot actie overga”.

De kapitein van de „Piorun” ant- woordde: „Wij zijn trots, dat wij in uw eskader zijn geweest en het zal de grootste eer voor ons zijn, in actie te gaan onder uw commando tegen de „Tirpitz”.

BILLY STRENK, Vlissingen.

op een vernieuwde geestesgesteldheid mag beroemen!

L. RAZOUX SCHULTZ

De schrijver van het betrokken stukje tekent hierbij het volgende aan:

Met alle waardering voor de schrijver, kunnen wij het toch niet met hem eens zijn. Hij voelt zelf wel, hoe zwak zijn betoog is, dat van socialistische zijde ten opzichte van de vergadering van het Natio- naal Jongeren Verbond geen be- zwaar is gemaakt tegen zaalafdrij- ving en détournement de pouvoir, dat de Regering meende te moeten toepassen met betrekking tot het Kurhaus. Wij prijzen ons gelukkig, dat wij deze zaken kunnen bezien uit een algemeen, breed en liberaal standpunt en dus kunnen opkomen zowel voor een fout optreden van de zijde van de Overheid tegen het N.J.V. als tegen Politeia. Daarvan hebben wij in de socialistische pers tot dusverre nooit iets kunnen be- speuren en dat is naar onze me- ning dan ook de zwakte, waar- aan de P.v.d.A. mank gaat.

De conclusie, die de geachte in- zender dan ook trekt, is geheel fout. De V.V.D. als hoeder van de libe- rale, de vrijzinnige beginselen bij uitstek, zet met opkomen voor vrij- heid van vergadering en het afkeu- ren van beletselen de beste tradi- ties voort; de Partij van de Arbeid daarentegen schijnt, als het niet haar zelf of geestverwante organi- saties als Politeia betreft, ten enen- male vergeten te zijn, hoe de S.D. A.P. vroeger protesteerde tegen zaalafrijving. Als dat de vernieuw- de geestesgesteldheid is, waarop de P.v.d.A. zich beroemt, dan kunnen wij haar daarmee geen geluk wen- sen. — D.

enkele beperking van meningsuiting of verbreiding van het gezegde in de pers, opgelegd.

Men kan deze kwestie niet alleen vanuit het „vrijheidsbeginsel” beschouwen, maar ook vanuit het standpunt van hoffelijkheid. Wat in de zaak Politeia plaats vond getuigde van zeer weinig hoffelijkheid tegen- over buitenlandse gasten, het was zelfs een belediging. Hetzelfde geldt voor het gebeurde in Scheveningen: op een plaats waar Indonesische gas- ten vertoeven (hoe men hen ook be- oordelen moge, het waren gasten) een bijeenkomst organiseren, waarop we- nig vleeiende dingen over deze gasten zouden worden gezegd, geeft even- min blijk van tact of stijl; ook pro- voceren is een vorm van vrijheids- beperking!

Het socialistische zwijgen in het ene en critiseren in het andere geval, is daarom nog niet zo tegenstrijdig.

Tenslotte moge ik U het „Indies memorandum” van Eduard du Perron aanbevelen. Wanneer ik dat boek nog eens doorblader, tref ik er het relaas in aan van een bijeenkomst van Indo- nesiërs, welke de schrijver bijwoonde. Wij lezen daar van een politie-func- tionaris die tussen beide kwam toen een gedicht van mogelijk gevaarlijke strekking werd voorgedragen.

Dat was in het oude Nederlands- Indië. Het geheel vertoont veel ge- lijkenis met het geval „Politeia”. In die tijd werd kritiek op zulk een ge- beurtenis beschouwd als rooie los- van-Holland propaganda. Dat heden, in 1950, een liberaal blad kritiek uit- oefent op een analoog voorval, is verheugend. Het bewijst dat niet alleen de Partij van de Arbeid zich

De Indonesische kwestie

(Vervolg van pag. 5)

of deze (gezien zijn uitsluiting in de Partijraad) met V.V.D. en C.H.U. een nieuw kabinet had willen vormen, waarbij dus ook op medewerking der anti-revolutionairen had moeten zijn gerekend.

Mag ik een vraag stellen aan Mr. Oud? Heeft deze ooit ook maar overwogen om met medewerking van K.V.P., Anti-revolutionairen, C.H.U. en V.V.D. een nieuwe Regering te vormen? Zoals het thans liep was het einde van alles, dat ook de V.V.D. voor de resultaten der R.T.C. moest stemmen, omdat dit nu eenmaal niet anders kon, terwijl bijna niemand in deze resultaten veel goeds zag. Tot nu toe was het met de politiek ten aanzien van Indië steeds berg-af gegaan. Zou het optreden ener nieuwe Regering, in Januari 1949 steunende op een overgrote meerderheid in de Kamers niet tot andere en betere uitkomsten hebben geleid? Zoals het thans ging meen ik, dat onze democratie haar zwakste zijde heeft bloot gegeven, de zijde die door Jewkes in zijn werk „Ordeal by Planning” zo juist is getekend met de woorden:

„This difficulty, of course, confronts all democratic communities.... At what point, it has to be asked, should we dig in our heels and declare that further infiltration, however minor, will be resisted? It is this dilemma which creates the class of appeasers. For the habits of compromise, of empiricism, of tolerance and of openmindedness which alone make a free society possible are just the habits which render the democrat an almost sitting target for his opponent”.

Aan het einde van zijn betoog haalt Mr. Oud een passage aan uit een rede, welke dertig jaren geleden door de Minister van Koloniën, Idenburg, werd gehouden bij het standbeeld van Coen te Hoorn. Idenburg wees er op, dat onze huidige taak een andere is dan die van Coen, een taak, waartoe ook nodig is de „goede courage”, waarvan Coen getuigde, nl. de taak van materiële, intellectuele en politieke verheffing van Indië. Het woord van Idenburg geldt in nog versterkte mate voor onze tijd volgens Mr. Oud. Maar ik waag het, mijzelf in gemoede af te vragen of een Regent als Idenburg zich gesteld zou hebben achter de gang van zaken zoals deze zich in het laatste jaar (en in de laatste jaren) heeft afgespeeld. Ik vraag mij af, of niet juist de „goede courage” zeer speciaal in het onderhavige geval van Indonesië aan onze „appeasers” heeft ontbroken.

Mr. Oud tekent hierbij het volgende aan:

Bovenstaande uiteenzetting van de heer Van Foreest moge mij aanleiding geven tot enkele opmerkingen.

De redenen, waardoor het conflict-Sassen is ontstaan zijn in de Kamer medegedeeld door de heer Drees. Die verklaring was naar mijn mening afdoende. Aan de verklaringen daaromtrent van de heer Welter kan naar mijn mening geen betekenis worden gehecht. Het conflict heeft zich afgespeeld in de Ministerraad en de heer Welter was daarbij niet aanwezig. Wie op het door hem verspreide „licht” afgaat, loopt gevaar af te gaan op een „dwaallicht”.

Wat bedoelt de heer Van Foreest met aansprakelijkheid van de V.V.D. voor het Van Royen-Rum accoord? Onze partij of onze Kamerfractie heeft dat accoord toch niet gesloten. De fractie is alleen medeverantwoordelijk, dat het Kabinet na het afsluiten van dat accoord aan het bewind is gelaten. Overigens gaf dat accoord op zichzelf geen aanleiding om het vertrouwen in het Kabinet op te zeggen, omdat het accoord niets inhield, wat a priori in strijd was met hetgeen ik in mijn rede ter algemene vergadering van de partij als voorwaarden voor een terugkeer der Republikeinse Regering naar Djokja had gesteld. Eerst de uitwerking van het accoord zou kunnen leren of inderdaad aan die voorwaarden voldaan was. Daarop heb ik in de Kamer zeer duidelijk gewezen.

Zowel in de Kamer als in mijn artikel „Disperceert niet!”, heb ik medegedeeld, dat wij in Juli, derhalve na-

dat het accoord van 22 Juni was gesloten, ernstig hebben overwogen of wij het Kabinet het vertrouwen niet moesten opzeggen. Wij hebben dat ten slotte nagelaten, omdat wij, in het licht der binnenlandse politieke verhoudingen, ernstige vrees koesterden daardoor van de regen in de drup te zullen geraken. Dat wij aldus handelende slechts oog zouden hebben gehad voor partijverhoudingen en niet zouden hebben gezien naar de blijvende belangen van land en volk is, met alle respect voor de geachte inzender, politieke kinderpraat. Partijverhoudingen zijn een realiteit, die men juist met het oog op de belangen van land en volk niet uit het oog mag verliezen. Een politicus, die niet zorgt met zijn benen op de grond te blijven, kan de grootste ongelukken maken.

Het verwijt, dat ik door onvolledig citeren een verkeerd beeld zou hebben gegeven van de opvatting van de heer Meyerink moet ik volstrekt verwerpen. Uitdrukkelijk heb ik in mijn artikel vermeld, dat de heer Meyerink uit het dilemma hoopte te komen door de beslissing uit te stellen. Daaraan heb ik toegevoegd, dat dit naar mijn mening geen oplossing was, omdat de gevolgen van uitstel van die van verwerping niet zouden verschillen.

De heer Van Foreest vraagt mij, of ik ooit heb overwogen om met medewerking van K.V.P., A.R. en C.H.U. een nieuw Kabinet te vormen? Ik moet eerlijk bekennen, dat ik die vraag niet begrijp. Wat stelt de geachte inzender zich eigenlijk voor? Dat men zo maar eens in het wilde weg gaat proberen een nieuwe regeringscombinatie op touw te zetten? Om tot zo'n nieuwe combinatie te kunnen geraken, moet daarvoor een basis aanwezig zijn. Die basis is er noch in Februari 1949, noch daarna geweest.

Ten slotte vraagt de heer Van Foreest zich af of wijlen Idenburg zich gesteld zou hebben achter de gang van zaken der laatste jaren. Ik veronderstel, dat hij, ware hij nog in leven, daartegen wel dezelfde bezwaren gekoesterd zou hebben als wij. Of hij tenslotte het resultaat der R.T.C. zou hebben durven afwijzen? Het is volkomen onvruchtbaar zich in die vraag te gaan verdiepen. Ik heb er dan ook geen ogenblik aan gedacht Idenburg te citeren met de bedoeling op die vraag een antwoord te geven. Ik vermeldde zijn woorden van dertig jaren geleden, omdat zij een richtsnoer voor ons moeten blijven, ook onder de geheel veranderde omstandigheden waarin wij thans verkeren. Het verleden is onherroepelijk voorbij. Op 27 December is onder de oude verhouding tussen Nederland en Indonesië een streep gezet. Men kan nu wel blijven mokken over hetgeen gebeurd is, doch men brengt daarmee de zaak geen stap verder. Men verspilt er nodeloos zijn energie mede. Daarom heb ik er toe willen opwekken om te trachten onder de nieuwe verhoudingen van de zaak te maken, wat er van te maken is. Daarvoor wenste ik ons volk de goede courage toe van Jan Pieterszoon Coen. En ik maak mij sterk, dat Idenburg, ware hij nog onder ons, het op dit punt zeker met mij eens zou zijn geweest.

Uit Apeldoorn

Op 2 Febr. 1950 hield de vrouwen-groep van de V.V.D., afd. Apeldoorn, haar eerste bijeenkomst in dit jaar.

Spreker was de heer A. Willering, welke sprak over: „de Provinciale Staten”. Spreker gaf de aanwezigen een zeer duidelijk inzicht in de taak en het werk hiervan en betreurde het dat velen zo lauw stonden tegenover de verkiezingen hiervoor.

De heer Willering spoorde de aanwezigen dan ook aan om in brede kring op te wekken tot propaganda voor de aanstaande verkiezingen.

Uit Tiel

De afdeling Tiel van de V.V.D. hield op Dinsdagavond 24 Januari een ledenvergadering, waarin het bestuur voor 1950 werd samengesteld.

Als meest belangrijke gebeurtenissen in het jaar 1949 memoreerde de aftredend voorzitter de verkrijging van een tweede zetel in de gemeenteraad, de bezetting daarvan door een vooruitstrevende vrouw en de oprichting van een vrouwen-groep.

De vergadering had een geanimeerd verloop.

Allerhande

Houdt U van stokvis?

Er zijn tegenwoordig mensen, die proberen uit te vissen, wat u en ik denken over bepaalde dingen. Het kan zijn, dat iemand u op straat aanhoudt en u de vraag stelt, of u van stokvis houdt of niet. Enige weken later vindt u dan in de krant een bericht, dat blijkens onderzoeken zoveel procent van het Nederlandse volk van stokvis houdt, zoveel procent niet en dat zoveel procent helemaal geen mening heeft over stokvis.

(Steenkool, bedrijfstijdschrift van de Nederlandse steenkolenmijnen.)

Pseudoniemen

Wel vragen wij ons, de wassende stroom der pseudoniemen en initialen gadeslaande, met enige zorg af wat er wel achter kan zitten. Is het angst voor „hogereren”? Is het de, inderdaad niet on-Nederlandse, vrees om zich bloot te geven? Geeft het een rustiger idee om de gedachten, die men heeft te spuien onder pseudoniem dan onder eigen naam? Wij mogen toch niet aannemen, dat men zich zou generen voor wat men zelf schrijft....

(„Op Eigen Terrein”, personeels-organ van Unilever N. V.)

Effect en geloof

Het hele leven en zeker het moderne leven werkt sterk op de veruiterlijking, de clichévorming in stijl en gevoelens zowel als overtuiging, werkt op „effect voor de stalles”, maar de journalistiek en de politiek doen dat wel in bijzondere mate.

Juist omdat ik deze invloed maar al te zeer ken en persoonlijk heb ervaren, heb ik geleerd, in de meest geslepen en verstopte politicus en journalist toch altijd en allereerst de man te zien, die door teleurstellingen werd geteisterd, maar er nooit onder is bezweken. Dat is zijn heroïsme. De man, die aan de show en de zgn. publieke smaak, deze moloch, bijna dagelijks ten offer werd geboden, maar er zich nooit door heeft laten opvreten en zelfs uit het meest bizarre spel vaak een stuk geweten en verantwoordelijkheidsbesef heeft gered. De journalistiek is een goed milieu om jezelf, meer nog dan anderen, te leren wantrouwen en tegelijk een onverwoestbaar geloof te behouden in de mens en zijn mogelijkheden.

(Vrij Nederland.)

Samenwerking en vrijwilligheid

Ware samenwerking wordt gekenmerkt door vrijwilligheid. Samenwerking onder dwang of noodzaak, kan onder bepaalde omstandigheden, onvermijdelijk en zelfs wenselijk zijn. Men denke aan de voormalige geallieerden; maar zij is nimmer duurzaam. Zodra het heilige of onheilige moeten er aan ontvalt, houdt zij op.

(De Radiobode.)

Verkapt schurk

Wie niet inzielt, dat het toch minstens gesproken merkwaardig is, dat in dit vrije land een fietsendief om een jaar gevangenisstraf te voorkomen, zich in de malste bochten van ontkenning wringt, terwijl elders wie men maar oppakt, geredelijk alle „halsmisdrijven” bekent, die hem maar aan de galg kunnen brengen, lijdt aan een bewustzijnsverenging, die grenst aan de gevaarlijkste waanzin, of hij liegt met een misdadige opzet, of hij is een onverschillige, een meer verkapt soort schurk.

(Mandril.)

School van geldbelegging

Inderdaad is de kleine Nederlandse bezitter niet bepaald „industriebewust”. Wie f 1000.— op de Spaarbank heeft staan, is „een brave huisvader, een ijverige spaarder”; wie in plaats van dat tegoed op de Spaarbank een paar aandeltjes heeft, wordt zo lichtvaardig voor een couponnetjes knippende kapitalist uitgemaakt. Maar hierbij moest men twee zaken goed onderscheiden. Wie geld in de industrie investeert, zit eigenlijk al op de middelbare school van geldbelegging.

(De Spaarpost.)

Stamleven

Het stamleven is geen aardigheid van enkelen. Het is het leven van al wie op deze wereld tot de Nederlandse stam behoort.

(Neerlandia.)

IN MEMORIAM Dr. BIEREMA

„Simplex veri sigillum”

Op Dinsdag, de veertiende Februari van dit jaar, is Bierema van ons heengegaan.

Met de ochtendpost ontvingen wij het bericht, dat hij voornemens was die dag de zitting van de Eerste Kamer weder bij te wonen. Enkele uren later bereikte ons het telegram, dat hij niet zou komen en weer enkele uren later kwam de ontstellende tijding, dat hij die middag plotseling was overleden.

Als wij ons neerzetten om in dit ons weekblad enkele woorden aan zijn nagedachtenis te wijden en wij de figuur van Bierema willen schetsen, dan menen wij deze het best te kunnen samenvatten in de drie hierboven neergeschreven woorden, waarin Boerhaave tot uitdrukking bracht, dat eenvoud het kenmerk van het ware is.

Na de openbare lagere school te Usquert en het gymnasium te Groningen doorlopen te hebben, ging hij tenslotte, omdat in Nederland nog geen landbouwhogeschool bestond, in het buitenland aan de universiteiten te Halle, München en Leipzig studeren, aan welke laatste hij magna cum laude promoveerde. Hierna oefende hij het landbouwbedrijf uit, maar van jongs af had de rechts- en staatswetenschap zijn grote belangstelling, waardoor hij zich tot het politieke leven aangesproken gevoelde. Hij wilde de voetsporen van een Welt en een Dojes volgen en vestigde aldaar in de politiek de aandacht op zich, waardoor hij in 1922 als lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal werd gekozen. Bij de eerstvolgende periodieke aftreding in 1925 viel hij uit, omdat zijn partij in zeteltal achteruitging, maar in 1927 kwam hij na de dood van Dresselhuys als diens opvolger weder in de Tweede Kamer en bleef daar tot de verkiezingen van 1948, toen hij zijn mandaat als Tweede Kamerlid niet langer verlengd wenste te zien en door de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie in de Eerste Kamer werd gebracht.

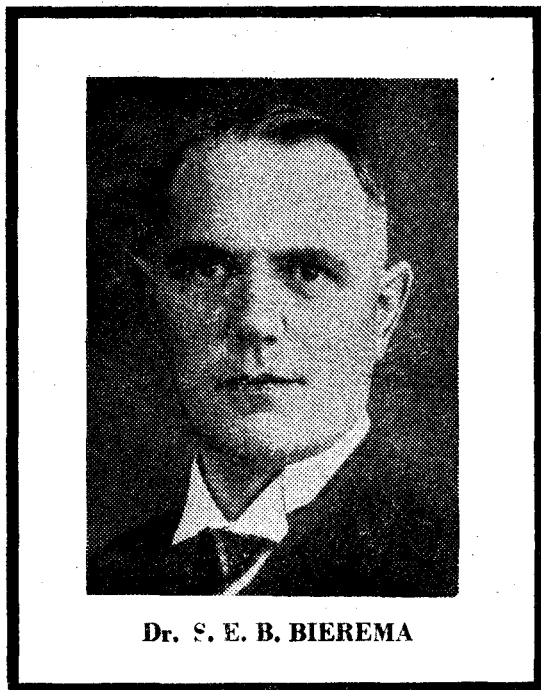
Aanvankelijk ging zijn belangstelling in het parlement voornamelijk uit naar de agrarische vraagstukken, doch na het aftreden van Mr. Dr. A. van Gijn als Kamerlid trad hij ook op als de financiële deskundige van zijn fractie. Dit deed hij op zulk een voortreffelijke wijze, dat hij, nadat Mr. Knottenbelt het Tweede Kamerlidmaatschap voor het Eerste Kamerlidmaatschap had verwisseld, in 1933 in diens plaats tot voorzitter van de Tweede Kamerfractie zijner partij werd gekozen.

Hij had deze functie niet gezocht, maar, daartoe aangezocht meende hij niet te mogen bedanken. Hij bracht hierbij een offer in het belang van de partij, want hij was zich wel bewust, dat de verre afstand van zijn woonplaats tot Den Haag een hinderpaal vormde voor een goede uitoefening van dit voorzitterschap. Om dit bezwaar tot zo gering mogelijke afmetingen terug te brengen, bracht hij wederom een offer en vestigde zich in de

drukste parlementaire tijd met zijn gezin gedurende maanden tijdelijk in Den Haag of onmiddellijke omgeving.

Het Kamerlidmaatschap was niet zijn enige politieke functie, want in 1936 werd hij ook lid van het Dagelijks Bestuur van de Liberale Staatspartij, hetgeen hij tot het einde toe gebleven is.

Niettegenstaande hij gedurende zulk een lange reeks van jaren in het politieke leven op de voorgond is getreden, was Bierema geen strijdlustige figuur. Dit kwam eensdeels door zijn wetenschappelijke vorming, die hem belette iets als absolute waarheid te verkondigen, wat slechts betrekkelijke waarheid is. Aan de andere kant is leed hem in dit leven niet bespaard gebleven en daarom onthield hij zich streng van alles, wat anderen kon wonden.

Dr. S. E. B. BIEREMA

Dit belette hem niet rond voor zijn mening uit te komen en met overtuiging te pleiten voor wat hij als wenselijk of noodzakelijk in 's lands belang beschouwde.

Partijman in de enge zin des woords is hij nooit geweest. Hij had eenmaal voor het ideaal van vrijheid en democratie gekozen en dit ideaal is hij steeds trouw gebleven. Hij had er echter oog voor, dat ook anderen op hun wijze dit ideaal trachtten te benaderen.

Hij sprak steeds met kennis van zaken en nooit over onderwerpen, welke hij niet geheel beheerste. Tot voor korte tijd las hij alle parlementaire stukken.

Bierema streefde als spreker nooit oratorische effecten na, maar trachtte door heldere en bondige uiteenzetting van zijn mening te overtuigen. Wij herinneren ons, hoe hij op menige algemene vergadering der partij een

uiteenzetting gaf van het door de Tweede Kamerfractie gevoerde beleid en hoe wel-sprekend hij dan kon zijn door innerlijke overtuiging, zodat zijn toehoorders — ook zij, die eerst hun critiek hadden laten horen — geboeid werden door zijn betoog en zich overgaven in vol vertrouwen op zijn beter in-zicht.

Hij ging zijn eigen weg, zoals zijn geweten en zijn verantwoordelijkheidsgevoel hem die voorschreven. Hij volgde ook nieuwe wegen, wanneer hem dit noodzakelijk voorkwam. Hij was het, die samen met Prof. s'Jacob als lid der Staatscommissie voor de Grondwetsherziening van 1948, het Indonesisch beleid der partij in positieve richting omhoog. Hij kende Indonesië niet uit eigen aanschouwing, maar had, fier op eigen vrijheid, begrip voor de vrijheidsdrang van de Indonesiër, ook al zou de pas verworven vrijheid aanvankelijk materieel meer na- dan voordeel brengen.

Hij deed dit alles onopvallend, maar uit innerlijke overtuiging, gegroeid na lang be-raad en ampele overweging.

Vrij en onafhankelijk was hij een volks-vertegenwoordiger in de ware zin. Hij voelde zich geroepen dienaar te zijn van het Nederlandse volk, maar niet zijn bediende. Hij zocht geen volksgunst, maar was dankbaar, als het volk hem zijn vertrouwen schonk. Hij werkte niet op de volksverbeelding en trachtte ook niet dit te doen. Dit zou ook onmogelijk geweest zijn, want een zeer groot deel van ons volk zou de Groninger, die hij was en bleef, niet begrepen hebben.

Zo heeft hij geleefd en gewerkt en gaf hij zich ten volle aan de publieke zaak naast zijn omvangrijke particuliere arbeid, waaronder het voorzitterschap van de Coöperatieve Raiffeisenbank — de grootste institutionele belegger, zoals hij eens met een gepast gevoel van trots zeide — het meest van hem vergde.

Hij heeft meer van zichzelf geveerd dan van anderen en meer dan zijn lichamelijke krachten hem eigenlijk veroorloofden. De herhaalde reizen van Usquert naar Den Haag en Utrecht vice versa — vaak meermalen per week — hebben zijn toch al niet te sterke gezondheid ondermijnd.

Wars van eerbetoon, bleef hij bij alle hoge ambten, welke hij heeft bekleed, de eenvoud zelve.

Naar het uiterlijk optreden een stroef man, was hij voor wie hem nader kwamen een oprecht, belangstellend en trouw vriend.

Wij verliezen veel in hem: het vaderland, onze partij en bovenal zijn gezin.

☆ **parlementaire flitsen** ☆

Parlementaire behandeling materiële oorlogsschaden is eindelijk afgesloten

EERSTE KAMER SPRAK NOG EEN LAATSTE WOORD

Het mag zo langzamerhand wel bekend geacht worden, dat wij, van V.V.D.-standpunt gezien, nogal wat bezwaren hebben tegen de politiek van minister Lief tinck en tegen de diepere, principiële overwegingen, waarop die politiek bij deze bewindsman steunt. Dat neemt niet weg, dat wij gaarne erkennen, dat deze minister wel een zeer harde werker is, dat hij zijn terrein over het algemeen zeer wel beheert en dat hij een goed en handig parlementair pleiter is voor de zaak, die hij te verdedigen heeft. Sommige lezers zullen zich wellicht nog herinneren, dat wij de minister ook na de behandeling van de materiële oorlogsschade in de Tweede Kamer alle eer hebben gegeven. Zijn verdediging daar was uitvoerig en deskundig en dank zij de betoonde soepelheid kon uit het gezamenlijk overleg tussen minister en Kamer een in enkele belangrijke opzichten nog verbeterd wetsontwerp te voorschijn komen. Des te meer echter stak 's ministers houding in de Eerste Kamer, toen het ontwerp op de materiële oorlogsschaden daar de vorige week in behandeling kwam, hiertegen af. Had de minister om een of andere reden geen goede dag? Was het een onderschatting van de Eerste Kamer, al verzuimt de minister nooit, enige malen complimenteuzes te gewagen van „deze Hoge Vergadering”? Wij weten het niet. Wij weten alleen, dat het dit maal heel erg matig was. De minister sprak zelf nog geen drie kwartier en gleed met een oppervlakkigheid, die wij van hem stellig niet gewend zijn, over allerlei serieuze beschouwingen uit deze Kamer heen. Zoiets kan men bij prof. Molenaar echter niet doen. Dat neemt hij niet — en wie zal hem dat euvel duiden? Hij maakte zich bij de replieken dan ook beslist een beetje kwaad, zoals de volgende brokstukken kunnen getuigen: „Ik heb mij de moeite gegeven om Voorts toonde ik aan, dat Ik heb stilgestaan bij En wat krijg ik als antwoord? Ik vind dat een onvoldoende antwoord, waarmee een Kamerlid geen genoegen kan nemen”.

Het waren vooral twee punten, waaromtrent meningsverschil tussen prof. Molenaar en de minister is blijven bestaan. Het eerste punt betrof hypotheek op onroerend goed in Nederland, in het bezit van buitenlanders. Tenzij deze laatsten krachtens verdrag in dit opzicht met Nederlanders zijn gelijkgesteld, ontleen buitenlanders wegens beschadigde of verwoeste panden in Nederland geen schadevergoedingsrechten aan de Wet op de Materiële Oorlogsschaden. Dit werd door prof. Molenaar niet omstreden, maar wel, dat de Nederlander, die op dat pand hypotheek had gevestigd, nu evenmin schadevergoeding krijgt.

Nu had de minister betoogd, dat dit van zelfsprekend was, daar de Nederlander, die de hypotheek had gegeven, (in juridische zin) geen materiële oorlogsschade had geleden. Onze woordvoerder antwoordde daarop: „Dat is zo, maar dit is dan ook het enige, wat ik de minister kan toegeven.” Zijns inziens kon deze Nederlander volgens algemene rechtsbeginselen namelijk wel degelijk een recht op schadevergoeding doen gelden, hetgeen prof. Molenaar o.a. aantoonde met een voorbeeld,

Minister Lief tinck hield echter aan zijn mening vast, dat de Regering in zulk een geval noch op grond van algemene rechtsbeginselen noch moreel gebonden was tot zulk een schadevergoeding aan hypotheekhouders.

Het tweede punt betrof de wijze van verrekening van de Rijksbijdragen met de uitkeringen van de Molest-Onderlingen.

Men zal het ons niet euvel duiden, dat wij op deze nogal ingewikkelde juridische kwestie, waaraan bovendien in het kader van deze wet nog een hele voorgeschiedenis is verbonden, niet te diep ingaan. In enkele woorden komt het hierop neer, dat

de Regering een beperking van de mate van bevrijding had ingevoerd (de beperking, die wij nu in artikel 93, lid 3 van het ontwerp aantreffen, namelijk dat slechts bijdragen, bedoeld in de artikelen 10, 11, 12 en 13, mogen worden afgetrokken) en dat zij dat gedaan had om tot een spoedige uitkering van de grote bedragen, die bij de molestverzekeraars aanwezig zijn, te komen.

Prof. Molenaar was en bleef echter van mening, dat de Regering het door haar gestelde doel in dat opzicht toch niet zou bereiken. Naar het oordeel van prof. Molenaar zal het grote risico, dat de onderlinge verzekeringsmaatschappijen lopen als zij de wens van de Regering zouden volgen, het nodig maken, met betrekking tot de interpretatie van art. 93 lid 3, een beslissing van de rechter uit te lokken en dat zal langer duren dan wanneer de Regering ten aanzien van deze kwestie met de verzekeringsmaatschappijen tot overeenstemming zou komen en het resultaat op een of andere wijze nog in een wetswijziging zou neerleggen.

Beide meningsverschillen tussen prof. Molenaar en de minister bleven bestaan, maar bij de replieken ging de minister toch althans uitvoerig op het door hem gesprokene in en voegde daar aan toe: „Ik hoop, dat ik nu in elk geval voldoende uitvoerig ben geweest om bij de geachte afgevaardigde de indruk te wekken, zo mogelijk te versterken, dat ik met even grote ernst en met een even groot streven naar volledigheid, op zijn opmerkingen wens in te gaan als op die van andere leden van de Kamer.”

Met de algemene strekking van het ontwerp kon prof. Molenaar, mede namens zijn fractiegenooten, ondertussen wel accoord gaan. Hij achtte het gemeenschappelijk dragen van uit de oorlogsgebeurtenissen voortvloeiende materiële schade een zaak van solidariteit. Wij moeten in deze gezamenlijk elkaanders lasten dragen; daarin lag voor hem de rechtsgrond voor die schadevergoeding.

Een vraag is echter of de Staat de volledige schade, die geleden is, moest vergoeden en op dit punt kon onze woordvoerder zich wel verenigen met de opvatting, dat de individuele aanspraken op oorlogsschadevergoeding noodgedwongen haar beperking zouden moeten vinden in wat het volk als geheel financieel en economisch zou kunnen dragen.

Er is echter nog een ander uitgangspunt bij dit wetsontwerp, namelijk dat een zekere differentiatie tussen de economisch-sterkeren en de zwakkeren onder de oorlogsslachtoffers met het oog op 's lands economische toestand onvermijdelijk was. Men heeft dat een eis van sociale rechtvaardigheid geacht, maar prof. Molenaar stond toch wel heel sterk toen hij betoogde, dat diezelfde sociale rechtvaardigheid dan óók eist, dat niet degenen, die dus relatief minder schadevergoeding krijgen, door de progressieve belastingen ook nog een relatief groter aandeel in de kosten van dekking zullen dragen.

Reeds in zijn Memorie van Antwoord had de minister deze opmerking „zeker niet van alle grond ontbloeit” genoemd en hij had aangekondigd, dat hij daarmede ook bij de nieuwe belastingpolitiek rekening zou houden. Vandaar, dat de belastingdruk bij de nieuwe voorstellen „enigermate” van de sfeer van de verwerving van het inkomen naar die van de besteding wordt gelegd. Het is begrijpelijk, dat de heer Molenaar nu nog niet zo erg enthousiast over deze doodoener kon zijn en dat voorlopig nog maar „een zeer relatieve formulering” achtte. Hij hoopte niettemin, dat het overleg van de Regering met de Tweede Kamer op dit punt toch positieve resultaten zou opleveren.

Tot slot moeten wij nog vermelden, dat prof. Molenaar een motie van de heer Kraaijvanger (K.V.P.) mede-ondertekende, waarin de Kamer zich verzette tegen een te enge interpretatie van het begrip „herbouw”. Bij een al te consequent vasthouden aan zulk een enge interpretatie zou alles precies moeten worden opgebouwd als het vroeger geweest was en zou, naar de indiensen van de motie vreesden, te weinig bijv. met de moderne eisen van stedenbouwkundige aard, vooral bij opbouw van gehele stadsgedeelten, kunnen worden rekening gehouden.

Dit betrof het terrein van minister In 't Veld, die eveneens achter de Regeringstafel had plaats genomen en met wie op dit punt wel tot redelijke overeenstemming werd gekomen. Toen bovendien de heer Van Santen (Comm.) er bezwaar tegen maakte, dat nog diezelfde dag over deze motie zou worden gestemd, omdat hij haar eerst wilde „bestuderen”, trokken de indiensen hun motie maar in.

Ook de communisten verenigden zich echter met de algemene beginselen van het ontwerp, zodat dit ook in deze Kamer zonder hoofdelijke stemming en zonder enigerlei aantekening van een tegenstem kon worden aanvaard.

Prof. LIEFTINCK
... noch ... noch ...

Deze burger

lelijke, gammele, oude gedoentes moeten wonen. En in Vrij Nederland is die aardige magistraat zelfs op de ere-tribune geplaatst.

Wel, deze burger is bepaald geen braaf kereltje, geen voorbeeld van goedheid en uitzonderlijke opofferingsgezindheid — zo maar een gewoon mannetje, altijd gepasseerd voor Staatssecretaris voor wat dan ook, die meester Nicolaas Selhorst Blom beleefd vóór laat gaan door de draaideur naar de zevende hemel en die zelf niet eens de lift naar boven tracht te nemen. Al maar trap op, trap af slossen en proberen er het beste van te maken. Daar niet van.

Maar met die, burgemeester in dat randje en op die ere-tribune zit deze burger in zijn maag, want hij vindt 'm een nette man en een goede burgemeester, maar bepaaldelijk niet voor een randje op de tribune. — Ik vind dat het eigenlijk doodgewoon is wat die aardige man heeft gedaan, of liever: niet gedaan in de „gegeven omstandigheden”.

Wanneer deze burger burgemeester ware (waar hij eenvoudig niet aan kan denken zonder bitter te glimlachen) Wanneer deze burger op die plaats stond, had hij (helemaal geen goedheiligman zijnde overigens) het óók niet gedaan. Misschien zou hij het zelfs wel willen, maar hij zou het zeker niet durven. Hij zou eenvoudig geen nieuw mooi ruim huis durven te laten bouwen, wanneer zoveel van zijn gemeentenaren zo abominabel behuisd waren.

Men zou al een bijzonder belabberde burgemeester zijn wanneer men dat wél deed, dacht deze burger.

Leven wij werkelijk in een tijd dat het normaalfatsoenlijke in een randje en cursief op de ere-tribune moet worden geplaatst?

Wanneer dat zo zijn zou, zouden wij abnormaal-ónfatsoenlijk geworden zijn.

Dat moge voor sommigen gelden, maar dat dat zó algemeen zou zijn als die nationale hulde aan die normale burgemeester gebracht, zou doen geloven, dat wordt bepaald niet geloofd door

heeft dat mooie berichtje in de kranten gelezen — in een keurig randje en fijn-cursief gezet — over die burgemeester die geen mooi nieuw huis wilde hebben omdat zoveel van zijn gemeentenaren nog in

DEZE BURGER

ontleend aan het brandverzekeringsrecht. In elke hypotheekakte wordt immers gebruik gemaakt van de in artikel 297 van het Wetboek van Koophandel geopenbare mogelijkheid om een beding in de akte op te nemen, dat bij brand de verzekeringspenningen niet worden uitgekeerd aan de eigenaar van het pand, doch met de hypotheekhouder worden verrekend.

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Voorzitter Redactie-comm.: Drs. H. A. Korthals.
Redactie-secretaris: Mr. E. Elias.

Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 435.
Administratie: Postbus 43, A'foort, tel. 5267.

Abonnementprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 p. jaar.
Voor het zenden van abonnements- en advertentie-gelden: Postgiro no. 245103, ten name van de

Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie” te Amersfoort.

Losse nummers 15 cent.

Voor advertenties wende men zich tot de administratie of tot de hoofdvertegenwoordiger: L. Vlugg, Geestbrugweg 69, Rijswijk (Z.-H.).

Boeken

Zonder democratie geen vrijheid, zonder vrijheid geen vrije kunst, die de enig bestaansbare kunst is. Waar totalitarisme en Staatsvergoding heersen is kunst onbestaanbaar. Het Derde Rijk noch het Communistische Rusland hebben kunst van enige betekenis voortgebracht. Alleen in vrijheid kan de vrije mens gedijen. Het is alleen de vrije mens, die kunst kan voortbrengen. Het is daarom dat het boek, in al zijn uitingen, ons aangaat. Het beheerst en leidt ons leven. Het boek vervult ons bestaan. Het schenkt ons, waar ook, hoe ook, op welk plan, ook alles wat wij, na en met het dagelijks brood, behoeven. In de aanvang was het woord — zó moeten wij — los van haar ook materiële en commerciële doeleinden — de Boekenweek zien: eerbewijs aan het boek.

Ook als politieke partij, die een levenshouding vertegenwoordigt en die vervuld is van groter en grootser dan louter politieke ideologie, moeten wij eer betuigen aan het boek. Aan de schrijver. Aan de vrije mens die, op 't schoonst en diepst, de medemens schenkt wat hij aan wijsheid en schoonheid hem geven kan. De Boekenweek is een belangrijke gebeurtenis in het jaar, die ons allen aan gaat.

Politie en Burgerij

Een van de hoofdfactoren, welke de plaats van de politie in onze samenleving bepalen, is de kwestie van het vertrouwen, dat bij de burgerij aanwezig moet zijn met betrekking tot het gezagsorgaan, de politie. Het is niet goed, als juist bij het gezagsgetrouwe gedeelte van de burgerij dat vertrouwen in de politie of onvoldoende aanwezig is of een schok krijgt. Dat heeft zich in Den Haag voorgedaan. Het vertrouwen in de politie was door verschillende omstandigheden reeds niet zo groot als naar onze mening wenselijk was en het optreden van de Haagse politie op 3 October en in het bijzonder het optreden van een aantal rechercheurs in burger, heeft aan dat vertrouwen een ernstige schok toegebracht. Op heldere en duidelijke wijze heeft mr. Mens Fiers Smeding namens de V.V.D.-fractie bij de begrotingsbehandeling in de Haagse gemeenteraad deze kwestie aangesneden en hij heeft daarmede een goed werk verricht. Uit de discussies kwam duidelijk naar voren, dat inderdaad op 3 October op meer dan één plaats, verkeerd was opgetreden. En de burgemeester erkende volmondig, dat b.v. het optreden van rechercheurs in burger tegenover officieren van de Luchtstrijdkrachten, die zich toevallig in uniform op de Gevers Deynootplein bevonden, onjuist was geweest. Deze zaak is nu eens goed uitgepraat, mede dank zij de goede documentatie, waarover mr. Mens Fiers Smeding beschikte, die zelfs een foto kon overleggen, waarop men kon zien, hoe rechercheurs in burger studenten met gummistokken bewerkten. Vermeld dient nog te worden, dat de enige partij, die reeds thans de stoepartij tussen Leidse en Delftse eerste jaars categorisch wilde verbieden de P.v.d.A. was; maar de burgemeester wilde het nog eens aanzien.

Moge dit jaar het vertrouwen in de politie weer kunnen terugkeren. Een ordelijke samenleving kan alleen goed genoemd worden wanneer de goedwillende burgers oprecht vertrouwen kunnen hebben in hen, die met de handhaving van de wet zijn belast. Deze gezagshandhavers dienen dan ook alles te voorkomen wat dit vertrouwen zou kunnen ondermijnen.

Gevaarlijk (I)

De Nederlandse Spoorwegen hebben weer eens van zich doen spreken. Het is niet de eerste maal, dat zij door haar optreden onrust hebben verwekt in de sector van de particuliere vervoerders. Wij hebben hierover reeds eerder uitvoerig gesproken en ook door onze Kamerfractie is hierop reeds bij herhaling in het parlement gewezen. De nieuwe onrust, die thans bij

de particuliere vervoerders is ontstaan, werd gewekt door het bericht, dat door samenwerking van de Nederlandse Spoorwegen en de Bond van Automobielen- en Garagebedrijven (BOVAG), het voor treinreizigers mogelijk te maken bij sommige stations auto's zonder chauffeur te huren. Gezien de politiek van de spoorwegen in het verleden, waarbij wij o.m. denken aan haar connecties met de A.T.O., is deze vrees zeker niet ongegrond. Zullen de spoorwegen hun voeten op een nieuw terrein gaan zetten waardoor een nieuwe vorm van overheids-exploitatie mogelijk is en daardoor het particuliere initiatief zal worden verdrongen? Ziedaar de vraag die op het ogenblik bij het particuliere vervoer wordt gesteld. Het zou onbillijk zijn de spoorwegen reeds te beschuldigen van iets wat zij nog niet hebben gedaan, doch waarvan men vreest dat zij het in de toekomst zullen doen. Dit neemt evenwel niet weg, dat het besluit van de Nederlandse Spoorwegen toch weinig gelukkig is, gezien het wantrouwen dat nu eenmaal tegen haar bestaat.

Gevaarlijk (II)

Inmiddels heeft het particuliere initiatief ook niet stil gezeten en naar de A.N.W.B. bericht, is het verhuur van auto's zonder chauffeur aan treinreizigers reeds geregeld door de A.N.W.B. in samenwerking met de Federatie Personenvervoer en de diverse verkeersbonden. Hoe dit alles zich thans verder zal ontwikkelen, dient inmiddels te worden afgewacht. Aangezien het particuliere initiatief op dit terrein voldoende activiteit ontplooit, is het beter dat de spoorwegen zich hier niet op glad ijs begeven. De rust rond de politiek van de spoorwegen was de laatste tijd gelukkig weer merkbaar en Nederland heeft allerminst behoefte aan nieuwe conflicten en verschijnselen die de vrees van een toenemende overheidsinvloed op het personenvervoer niet denkbeeldig doen zijn.

Ja, ja!

In Oost-Duitsland is dezer dagen het bombardement herdacht, dat Britse en Amerikaanse vliegtuigen vijf jaren geleden op Dresden uitvoerden. In de stad werd om 12 uur een minuut stilte in acht genomen, terwijl ook in de overige steden en dorpen van de Oostelijke zone herdenkingen werden georganiseerd. Het officiële blad van het Russische leger, „Die Taegliche Rundschau” wijdde aan het bombardement een artikel, waarin het o.m. schreef: „Het verwoeste Dresden is een waarschuwing. Vecht tegen de imperialistische dief: de oorlog”. De burgemeester van Dresden, Walter Weidauer maakte het nog een beetje erger en schrijft in het orgaan van de communistische partij „Neues Deutschland”, dat er bij de Anglo-Amerikaanse bombardementen vijf en dertig duizend burgers zijn omgekomen. „Deze afschuwelijke daad” aldus Weidauer, „zal ons telkens weer herinneren aan de Amerikaanse en Britse oorlogsdrijvers”. Wij onthouden ons maar van nader commentaar en slaken slechts de verzuchting, gelijk in het opschrift van dit stukje werd aangegeven.

Rijksgebouwendienst

Zowel bij de behandeling van de Haagse gemeentebegroting als bij het voorstel tot het verhuren van grond aan het Rijk voor een semi-permanent gebouw voor rijkskantoren aan de Ie van den Boschstraat in Den Haag, is van meer dan één zijde en ook van de zijde van de V.V.D.-fractie in de gemeenteraad, en naar onze mening terecht, aanmerking gemaakt op de wijze, waarop de Rijksgebouwendienst handelt. Het aantal flats en grote gebouwen, dat onder deze dienst in de Residentie berust, is legio. De wijze van gebruiken is naar het oordeel van zeer velen, allerminst efficiënt en het tempo, waarin de leegstaande panden met andere diensten worden opgevuld, is tergend langzaam. Sinds de bevrijding is het aantal ambtenaren in dienst van het Rijk met 22 % afgenomen, maar nog aantal heeft de Rijksgebouwendienst een naar onze smaak te groot aantal panden in bezit. Panden, welke voor woonruimte in aanmerking zouden komen. Ondanks het feit, dat er nu reeds verschillende lelijke noodgebouwen van semi-permanent karakter zijn neergezet in Den Haag, zoals aan de Boorlaan en aan de van Alkemadelaan, merkt men te weinig van vrijgeven van woonpanden, althans gaat dit in een veel te traag tempo. Men moet bij de Rijksgebouwendienst goed doordringen zijn van het feit, dat het minder ernstig is om van 9 tot 5 met enige ambtenaren gezamenlijk een kamer te delen, dan duizenden gezinnen of te doemen tot samenwonen of tot het niet kunnen krijgen van woonruimte. Wij hebben nog steeds niet het gevoel, dat men bij de Rijksgebouwendienst voldoende doordringen is van het leed, dat deze dienst veroorzaakt aan zovelen door deze handelswijze.

Nog altijd is het prachtige flatgebouw aan de Zeestraat in gebruik bij het Ministerie van Sociale Zaken, de prachtige flat aan de van Stolkweg is voor honderdduizenden gulden verbouwd en alle baden en keukens zijn er uit verwijderd, terwijl de Centrale Dienst voor In- en Uitvoer, die daarin ondergebracht wordt, sinds hiertoe besloten is, aanmerkelijk is ingekrom-

pen volgens de mededelingen van daartoe bevoegden. Als men ziet, dat b.v. het grote pand aan de Nassaulaan, waar het Directoraat-Generaal voor de Bijzondere Rechtspleging heeft gezeten, reeds enige tijd leeg staat, als men verneemt, dat het grote gebouw van het Distributiekantoor aan de Groot Hertoginnelaan gebruikt zal worden voor papieropslagplaats, dan behoeft men zich niet te verwonderen, dat bij de burgerij in Den Haag de verbittering stijgt, een verbittering, waarvan zich ook onze fractie de tolk heeft gemaakt. Aan deze wijze van handelen moet een einde komen, dat is de zeer dringende wens van honderdduizenden in de Residentie.

Puzzle (I)

Naar „De Telegraaf” meldt, mochten de Genemuiden fabrikanten — het hele stadje is één grote mattenfabriek — hun arbeiders hogere lonen geven dan de in het C.A.O. vastgestelde, echter op voorwaarde, dat zij zich houden aan een door een bureau voor Bedrijfsefficiëncy opgesteld tariefschema. Controleurs hadden evenwel geconstateerd, dat men zich aan dit schema niet had gehouden. De zaak kwam voor de Bijzondere Politie-rechter te Zwolle. Mr. Stigter, de Officier van Justitie, uitte in dit verband zijn verwondering, te horen, dat de fabrikanten het onderzoek van het efficiëncy-bureau zelf hadden moeten betalen. Hij wees er op, dat dit „grapje” deze mensen 14 mille had gekost. Als er een onderzoek moet worden ingesteld, is dat de taak van de overheid, aldus Mr. Stigter en hij vervolgde: „Half Genemuiden heeft hier al voor het hekje gestaan. Toen ging het over werkvergunningen en bleek, dat verschillende Rijksbureaux naast en zelfs tegen elkaar in werkten. Het resultaat was tenslotte, dat toen er voorwaardelijke straffen waren uitgedeeld, iedereen een vergunning werd gegeven, hoewel ze tevoren alle Bureaux hadden afgelopen zonder er een te krijgen. Uit dit alles blijkt in ieder geval, dat Genemuiden een zeer actieve gemeenschap is, die wij niet kapot mogen maken”. Ziedaar weer een van de vele staaltjes van de Nederlandse bureaucratie, die al het geroep om industrialisatie en vergroting van export en soortgelijke schone leuzen ijdel doen zijn. Er zal in Nederland jaarlijks iets moeten veranderen, indien wij in ernst uit de economische impasse willen komen.

Puzzle (II)

In verband met het voorgaande is het voorts interessant te vernemen, wat er tijdens dit proces verder is gezegd en er op te wijzen dat en de officier en de politierechter en de verdediger en de adjunct-secretaresse van het College van Rijksbemiddelaars hun hersenen hebben gepijnigd met deze ingewikkelde loonkwestie, doch dat men er niet uitkwam. „Laat de knapste kop onder de Rijksbemiddelaars nu eens precies uitzoeken wat er met die voorschriften bedoeld wordt, want ik kan daarop geen behoorlijke dagvaarding bouwen,” aldus verzuchtte Mr. Stigter. Onder het motief „Het is verboden iets te mogen” sukelt Nederland verder en verstrikt zich in het net van beperkingen, bepalingen en maatregelen, waaruit noch de makers zelf, noch de rechterlijke instanties uit kunnen komen. Niettegenstaande dat, probeert men ons volk te suggereren dat de geleide economie heilzaam zou werken en dat het niet bestaan van ordening tot een chaos zou leiden. Het blijft thans evenwel de vraag met welk woord men bovenstaande ontwikkeling zal moeten betitelen.

Belasting

In kringen welke betrokken zijn bij het hotelbedrijf en toerisme, aldus weet De Volkskrant te melden, heerst bezorgdheid over het feit, dat enkele gemeenten overwegen een logeergastenbelasting in te voeren. Op grond van het dertig jaar oude, maar nog nimmer toegepaste artikel in de Gemeentewet, heeft elke gemeente het recht een dergelijke belasting te heffen. De hotelbezoeker zou deze belasting dan moeten betalen boven de kosten die hem door het hotel in rekening worden gebracht. Terecht zijn het hotelbedrijf zomede de organisaties voor het vreemdelingenverkeer tegen deze nieuwe belasting sterk gekant. Ook de Vereniging van Nederlandse Gemeenten heeft tegen de invoering van deze belasting gegrond bezwaren. Voor zover ons bekend, is deze belasting ook nog nimmer in de praktijk geheven en wij mogen dan ook hopen, dat men zo verstandig zal zijn niet tot de heffing van deze belasting over te gaan. Op zijn zachtst uitgedrukt, is het toch wel zeer eigenaardig, dat men enerzijds alle pogingen in het werk stelt om vooral buitenlandse toeristen naar Nederland te krijgen, terwijl men anderzijds met plannen rondloopt om deze toeristen in fiscaal opzicht moeilijkheden in de weg te leggen. Een dergelijke houding is volkomen onbegrijpelijk en het is te hopen, dat het gezond verstand zeggevriere, opdat noch de toerist, noch degene, die voor zaken des nachts buitenshuis moet vertoeven ten prooi valt aan onnodige financiële offers.

De ondergang van nationalistisch China (I)

Had Amerika redding kunnen en moeten brengen?

China moet vierhonderd miljoen mensen voeden!

Kortgeleden heeft het State Department een lijvig boekwerk — ruim 1000 bldz. — het licht doen zien, getiteld: „United States Relations with China”, dat geheel gebaseerd is op officiële stukken.

Deze zeer openhartige en interessante publicaties geven een grote hoeveelheid materiaal, dat ongetwijfeld in de eerste plaats bedoeld is als rechtvaardiging van de Amerikaanse politiek t. a. v. China gedurende de laatste tien jaren. Het zou praematuur zijn deze politiek nu al te veroordelen of onverdeeld goed te keuren. Dit zal t. z. t. de geschiedenis moeten doen als vast is komen te staan, dat China al dan niet de Rode Vloed weerstaan heeft en ondanks alles zich zelf kon blijven.

Wat zijn wel de oorzaken geweest, dat Amerika er niet in slaagde de eenheid van China en haar integriteit te beschermen tegen aanvallen van buiten en de ontbindende krachten binnenslands?

Voor een betere beoordeling is het nodig, dat we even in de geschiedenis terugblikken: De principes van Sun Yat Sen waren in geheel China gemeengoed geworden en eerst in 1927 ontstond er een breuk tussen de nationalistische regering en de Chinese communisten toen de Derde Internationale een dominerende positie in de regering en het leger opeiste.

Van 1927 tot 1937 voerden de communisten een vrijwel hopeloos uitziende strijd en onder de bezielende leiding van Tsjang Kai Shek werd China's eenheid tot stand gebracht en de economische en financiële positie aanmerkelijk versterkt.

Japan ziet dit alles met lede ogen aan. Langer wachten betekent, dat China nog sterker wordt en daarom besluit het aan te vallen. Want Japans binnenlandse toestand gedooft evenmin langer uitstel.

Dit moment valt ongeveer samen met een verslapping van Tsjangs regiem, dat minder dynamisch en bezielend geworden is.

China is een agrarisch land met als grootste probleem hoe een bevolking met vier honderd miljoen monden te voeden.

Agrarische hervormingen zijn op papier erg mooi maar in de praktijk blijken zij een te grote kluit voor de nationalistische regering te vormen. Deze gaat geleidelijk aan meer en meer oude Chinese fouten vertonen: conservatisme, onbekwaamheid, traagheid, nepotisme en corruptie.

Ondanks de Japanse invasie gaat de strijd tussen de nationalistische regering en de Chinese communisten on-

verminderd voort, zeer ten nadele van de oorlogvoering tegen Japan.

Wanneer Amerika tenslotte in de oorlog in de Pacific betrokken wordt, beginnen beide partijen hun onderlinge strijd nog belangrijker te vinden, want de uiteindelijke overwinning op Japan is nu wel verzekerd.

En het is deze burgeroorlog, soms jaren sluimerend dan weer plotseling met grote felheid oplaaiend, welke van geweldige invloed op de algemene oorlogvoering in China geweest is en welke tenslotte oorzaak was, dat zowel Amerika als nationalistisch China

TSJANG

..... zondebok

faalde de integriteit van dit land te bewaren.

De meest officiële Amerikaanse kringen stellen — al is er onder de militairen een duidelijke afwijkende mening te constateren — het probleem aldus, dat China zelf zijn redding tot stand had moeten brengen

en dat Amerika niet meer mocht en kon doen dan haar daarbij steun te verlenen.

Door
M. KLAASSEN
Resident

Kennelijk wil men zodoende de verantwoordelijkheid voor de tragedie op Tsjang c.s. afschuiven, terwijl deze de trieste gang van zaken wijten aan de onjuiste instelling van het State Department t. a. v. de Chinese communisten, waardoor Amerika een verkeerde politiek volgde toen de zaken nog te redden waren en onverantwoordelijke afzijdigheid betrachtte op het meest critieke moment, toen slechts doortastend ingrijpen en overname van de algehele leiding door Amerika, China nog had kunnen redden.

De redenen voor deze houding?

Ten tijde van de aanval op Pearl Harbour is nationalistisch China reeds dodelijk vermoed door een strijd, die al vijf jaren duurt.

Een groot deel van de Chinese kust is in Japanse handen met rijke gebieden daarachter; onderlinge familieveten van leidende groepen doen hun invloed gelden op de politiek, de liberaleren zijn ontevreden over de al te behoudende politiek van den generalissimus.

Tsjang vraagt Amerikaanse hulp en krijgt generaal Stilwell, een persoonlijk vriend van Marshall, een old China-hand, dapper, taai, in het terrein als fighter onovertroffen maar te oordelen naar de verdere ontwikkelingen geen man voor het fijnere diplomatieke spel, voor gedegen stafwerk en voor organisatie.

(Vervolg op pag. 6)

SMIT
SLIKKERVEER

Machinefabriek en scheepswerf

van

P. SMIT Jr. N.V.
ROTTERDAM

STAALCONSTRUCTIES
metalen **RAMEN EN DEUREN**

DE VRIES ROBBÉ & CO

GORINCHEM

N.V.
Machinefabriek

IJZER-STAAL-EN
METAALGIETERIJ

v.h. BAKKER & Co.
RIDDERKERK

BOLNES

Dieselmotoren

25—1400 P.K.

N.V. Machinefabriek
„Bolnes”
v.h. J. H. v. Cappellen
te Bolnes

N.V. Lijm- en
Gelatinefabriek

„Delft”

Fabrieksmerk
TWEE TORENS

Tel. 106-363 — Delft

Ondanks inenting
betere investering

GESLOTEN **SKA** MOTOREN
UNIVERSEEL BRUIKBAAR

Het culturele leven ten plattelande. (Slot)

„PA, IS DAT ALLEMAAL SLA DAAR?”

Er gaat heel wat cultuurgoed naar het platteland

Wanneer ik mijn beschouwingen over het culturele leven ten plattelande ga besluiten met dit slotartikel, dan betekent zulks allerm minst, dat het aan de orde gestelde probleem uitgeput is. Veel moest ik laten rusten; slechts terloops kon ik wijzen op enkele verschillen tussen stad en land; onbesproken liet ik de demografische verschillen, welke voor een juist begrip, ook van het culturele leven ten plattelande, stellig belangrijk genoeg zijn om er aandacht aan te schenken. Het was mij in het bestek van enige bijdragen in dit blad evenmin mogelijk dieper in te gaan op vraagstukken en vragen als: de verstandelijke verschillen, de karakterverschillen, de verhouding stad en land, enz. enz. Bij het schrijven der bijdragen werd mij — ik mag dit hier niet verhehlen — steeds meer duidelijk, welk een enorm belang er schuilt in een brede bestudering van dit onderwerp en hoe weinig er eigenlijk over deze problemen in ons land verscheen. Belangstellenden, die zich op dit terrein willen oriënteren, kan ik mededelen, dat er in 1943 bij de Wereldbibliotheek een aardig boekje verscheen van wijlen dr. E. van Hinte, „STAD en LAND”. Een geschriftje, dat wel-is-waar beknopt gehouden werd en uitsluitend bestemd is om de lezer op het zo uitgebreide terrein in te leiden, maar daarnaast ontegenzeggelijk de aandacht vestigt op talrijke bijzonderheden, die gewoonlijk aan onze aandacht ontglipten.

Wie een groot deel van zijn leven ten plattelande heeft doorgebracht en op latere leeftijd deel uitmaakt van de bevolking ener grote stad, staat telkens weer verbaasd over de wonderlijke voorstellingen die stedelingen er ten aanzien van de plattelanders op na kunnen houden! En dan bedoel ik niet eens de voorstellingen, die hun ontstaan vinden in wat men wel eens las over het platteland (bijv. in streekromans) of door de radio hoorde; evenmin die, welke berusten op een oppervlakkige kennismaking met het plattelandleven (bijvoorbeeld tijdens het doorbrengen van zijn vakantie). Neen, dan bedoel ik de voorstellingen, die er bestaan bij mensen, die geroepen worden hun krachten te geven aan de culturele en maatschappelijke belangen van de plattelanders: jonge dominees, burgemeesters, onderwijzers, enz. enz. die hun loopbaan zullen aanvagen op het platteland.

naam aandoet en dan blijkt, dat men niet te doen heeft met de geboren stedelingen, doch met de z.g. „import” van buiten. Er leeft een aardige anecdote: Een dorpsmeisje, dochter van een arme veehouder, ging in de stad „dienen”. Na een week bezocht zij het dorp en bracht op verzoek van haar moeder een kruik thee naar het hooiland, waar vader en de broers druk aan het werk waren. Naast het hooiland lag een bietenveld, terwijl verder op in een weide een aantal koeien liep. De dochter, die voorheen met haar vader en broers op het bietenveld gewerkt had en ook melken kon, verloorchende „dit alles en wilde z.g. „steeds” doen. Zij vroeg haar vader: „Pa, is dat allemaal sla daar, dat groen? En moeten die beesten des nachts buiten blijven?” Wat Pa en de broers antwoordden, wil ik hier maar onvermeld laten....

De vraag of het platteland in cultureel opzicht achter staat bij de stad, is in wezen niet juist. De plattelandscultuur verschilt van de stedelijke; zij is niet minder, zij is anders. Het zou ons veel te ver voeren dit hier uiteen te zetten, maar wie het platteland door en door kent, weet, dat ook daar velen wat beschaving en cultuur betreft, niet onder behoeven te doen voor de bewoners der steden. Maar geheel anders wordt de zaak, als men doelt op de voorziening van cultuurgoeden ten plattelande zoals: lectuur, films, toneel, bibliotheken, concerten, enz. enz. Dan is er — alweer onder voorbehoud — een achterstand. Ik zeg onder voorbehoud, want het zal ieder wel duidelijk geworden zijn, dat dit alles in de steden voor een deel der bevolking ook niet zo rooskleurig is en dat er anderzijds in de laatste jaren ten plattelande al heel wat verbeterd is.

Een vraag blijft intussen, of deze verbetering wel altijd een verbetering is en of de methode, die men daarbij volgt, wel altijd de gewenste mag heten.

Er gaat heel wat z.g. cultuurgoed naar het platteland, dat m.i. voor de bevolking allerm minst een verbetering mag heten. Wanneer in de kleinste sigarenwinkeltjes in de dorpen beeldromannetjes verkocht worden, gedrukt in de steden en vervaardigd door mensen, die zich nauwelijks bekommeren om de problemen van cultuur, dan betekent deze lectuurvoorziening allerm minst een verbetering! En wanneer een be-

paalde uitgave in de steden niet meer loopt, en men gaat het dan maar eens op het platteland proberen, omdat daar nog niet zo veel is, dan kan de vraag gesteld worden, of deze werkwijze de gewenste mag heten! Hetzelfde geldt voor de goedkopere tweede-, derde- en weet ik hoeveelste rangs-gezelschappen, die de provincie intrekken in de mening dat men daar niet zo heel veel gewend is. Gelukkig, dat de weerstand van de plattelanders dan in de meeste gevallen nog wel sterk genoeg is om deze rommel te weren.

Maar ik wilde ook de aandacht vestigen op een ander aspect van deze cultuurvoorziening ten plattelande. En wel op dit: Ik juich het enerzijds toe, dat men naar de provincie en de dorpen uitstekende gezelschappen stuurt, dat men er concerten organiseert, lezingen laat houden door vooraanstaande figuren op cultureel terrein, kortom, dat men van de stad uit pogingen onderneemt het platteland in contact te brengen met wat de stad aan cultuur te bieden heeft. Maar... dit is een voorziening van buiten-af. Met andere woorden: de plattelandbevolking blijft hierbij passief. Zij wordt voorzien van En nu acht ik het van het grootste belang, dat ook op dit terrein de plattelandbevolking streeft naar zelf-verzorging. Een zelfverzorging, welke, ik geef dit gaarne toe, voorshands gestimuleerd en geleid moet worden door de beste krachten uit de steden, maar dan zo, dat in de plattelandbevolking langzamerhand de eigen krachten naar voren komen. En dat er krachten aanwezig zijn, behoeft hier geen betoog! Zelfs de grote figuren op cultureel terrein, zijn niet altijd geboren stedelingen! Velen kwamen van het platteland.

En het is dan ook verheugend, wanneer men leest van een kunstenaar, geboren en getogen op het platteland, dat hij zo af en toe weer eens naar zijn geboortestreek terug keert om daar de bewoners te laten genieten van zijn kunst.

Er is één instelling, die in de laatste jaren ontzaglijk veel goeds verricht heeft voor de culturele voorziening ten plattelande via de weg van de zelfverzorging en die ik hier noemen wil. Het is de Vereniging tot Stichting van Volkshogescholen in Nederland.

Haar arbeid acht ik van enorme betekenis voor het culturele leven ten plattelande. Men behoeft slechts een blik te werpen in de lijst van onderwerpen, die jaarlijks in de volkshogescholen behandeld worden, om te weten, welk een invloed van deze instelling uitgaat.

Wie over de Volkshogeschool in Nederland spreekt, spreekt over Oom Jarig van der Wielen, de centrale figuur in de ontwikkeling van het Volkshogeschoolwerk in Nederland. Wat hij voor dit zo belangrijke werk betekend heeft, is nauwelijks in woorden samen te vatten. Wie er meer van lezen wil, verwijs ik gaarne naar het interessante nummer „De Volkshogeschool”, 5e jaargang no. 1, dat ter gelegenheid van de 70e verjaardag van Oom Jarig talrijke bijzonderheden vermeldt uit het leven van deze pionier.

Voor belangstellenden in het werk van de Nederlandse Volkshogescholen verwijs ik ten slotte naar het uitstekend boek van dr. H. D. de Vries Reilingh, „De Volkshogeschool” (uitg. Wolters, prijs f 12.50).

Ik wil dit artikel besluiten met een enkel woord over de gewestelijke pers. Het behoeft geen betoog, dat deze voor het culturele le-

ven ten plattelande van buitengewoon grote betekenis is. In de stad pleegt men de schouders wel eens op te halen voor deze „krantjes” en „blaadjes”, doch alweer: dat moet berusten op foutieve voorstellingen of volslagen onbekendheid. Er verschijnen in ons land gewestelijke bladen, die er zijn mogen! Ik heb herhaalde malen gelegenheid kennis te nemen van de inhoud dezer kranten en ik durf hier verklaren, dat vele behalve het gewestelijk en landelijk nieuws, in hun kolommen grote aandacht schenken aan de cultuur en dat doen op een wijze, die m.i. alle lof verdient. Het enige, waarvoor de redacties zich moeten hoeden is, naar ik meen, het gevaar van het platteland kost voor te zetten, welke voor de culturele ontwikkeling aldaar niet nodig is. Een gewestelijk blad moet m.i. niet streven een stedelijk blad te worden: het behoude zijn eigen karakter en blijve wat het zijn moet: een blad voor de plattelandbevolking in al haar geleidingen. En hierbij blijve natuurlijk de nieuwsvoorziening haar nationaal en internationaal karakter behouden, maar de culturele bijdragen dienen gericht te zijn op wat de plattelandbevolking nodig heeft, wat haar stimuleren kan tot zelfverzorging en steunen kan in haar taak: de vestiging en verdere ontwikkeling van een eigen cultuur.

VAN MOURIK.

ONDER DE DRUK

Bij de Tweede Kamer is ingediend de Memorie van Antwoord op het voorlopig verslag inzake het wetsontwerp op de dividendbeperking 1949 met een daarbij behorende nota van wijzigingen.

De minister van financiën betoogt, dat voorshands volstaan moet worden met een zekere verfijning van de dividendbeperking. Voor de afschaffing ervan is naar zijn oordeel het ogenblik nog niet aangebroken. Wel staat voor hem vast, dat de dividendbeperking geen duurzaam verschijnsel kan zijn. Vooralsnog acht echter de regering de dividendbeperking noodzakelijk ter overbrugging van een periode, waarin de financieel-economische toestand met het oog op de spanningen, welke daarin schuilen, veel zorg vereist. Teneinde het tijdelijke karakter duidelijk te doen uitkomen stelt de minister thans voor in de wet vast te leggen dat de dividendbeperking nog slechts geldt tot en met het boekjaar 1951.

Een tweede belangrijke wijziging behelst de vrijstelling van dividendbeperking voor vennootschappen met een belangrijke mate van buitenlandse deelneming.

De minister stelt voor de ontheffing uit te breiden tot alle vennootschappen, waarin de buitenlandse deelneming tenminste 25 pCt. bedraagt.

Het blijkt wel, dat minister Lieftinck door de economische omstandigheden gedwongen moet worden abnormale maatregelen in te trekken. Anders zou het buitenland wel eens kunnen doen blijken, dat het niet voornemens is langer kapitaal in Nederland te investeren. De heer Lieftinck heeft nu een juiste conclusie getrokken. Laat hij echter bedenken, dat hij in het binnenland mischieven wetten schijnt te kunnen vertreden, maar dat zulks niet ongestraft zal kunnen geschieden.

„Een nieuw soort bliksemoorlog is niet mogelijk”

Democratie kan vrede en voorspoed scheppen

Een paar weken nadat, op 10 Mei 1940, Harry Hopkins zijn intocht in het Witte Huis had gehouden, kwam door zijn initiatief een vijftig jaar oude, buiten vakkringen onbekende, universiteitsprofessor voor een kort gesprek bij Roosevelt. Dat was de eerste en zeker niet de minste van de historische daden die de merkwaardige grijs eminentie van de tweede wereldoorlog tot een van de vooraanstaande figuren van onze tijd hebben gemaakt. De professor had een reeks welhaast revolutionnaire ideeën omtrent de inschakeling van de exacte wetenschappen in de toen koortsachtig beginnende Amerikaanse militaire voorbereidingen in een kort exposé neergelegd. Hopkins met zijn onfeilbare intuïtie besefte, dat deze vraagstukken onmiddellijk ter attentie van de president moesten komen, om daarna zonder bureaucratische omhaal in daden te worden omgezet. Roosevelt was snel overtuigd. Zijn paraaf op het exposé zette een gigantische machine in werking. Dr. Vannevar Bush werd de chef met dictatoriale bevoegdheden van, men moet het waarachtig zo uitdrukken: de Amerikaanse wetenschap. Duizenden samenhangloze cellen van onderwijs, onderzoek en praktijk werden gecoördineerd. Met een handje vol helpers begon hij. Na een jaar waren zes duizend vooraanstaande natuurkundigen, docenten, scheikundigen en ingenieurs zijn soldaten; bij het einde van de oorlog meer dan dertig duizend. De „Office of scientific research and development”, die o. m. ook van het eerste ogenblik af de ontwikkeling van de atoombom beheerde, is een van de meest essentiële factoren der geallieerde overwinning geweest.

Bush — een „magere, vlugge, scherpe en onconventionele denker” zoals Robert Sherwood hem heeft beschreven, — heeft zijn ervaringen van de laatste decade in een boek *) neergelegd, dat bovendien zijn politiek en levensfilosofisch credo is geworden.

Hij is onbestreden de grootste levende autoriteit op het gebied van de technische oorlogsvoering; niemand minder dan generaal Bradley heeft hem zo met woorden van ongewone warmte genoemd. Wie zich een beeld wil vormen over de technisch-militaire situatie in 1950, maar ook over hare toekomstige ontwikkeling, zover men deze redelijkerwijze kan voorspellen, vindt in het eerste gedeelte van het boek een geconcentreerd, volledig en bijzonder interessant overzicht.

Het tweede gedeelte is nauwelijks minder boeiend. Hier bouwt Bush op de basis van zijn natuurkundig weten het wereldbeeld van de moderne geleerde op — het zoveelste, maar indrukwekkende en vaak buitengewoon gelukkig geformuleerde, manifest van vrijheidsliefde. Uiteraard, beweegt Bush zich hier op meer controversieel terrein en men zal misschien, merkwaardig feit, in sommige opzichten de realistische geleerde een te groot optimist vinden. Maar slechts de communisten zullen zijn strijdkreet voor vrijheid en democratie afwijzen, een kreet,

die Moskou met vernietigende argumenten treft.

Dit geloof, dat „het democratische mechanisme, indien met kunde en enthousiasme in werking gesteld, een wereld scheppen kan, waarin allen in vrede en voorspoed leven” is een van de voornaamste stellingen van het boek.

Boodschap van hoop

De tweede, concretere en meer actuele is eveneens een boodschap van hoop: „Ik geloof, dat de technologische toekomst veel minder verschrikkelijk en angstwekkend is, dan velen van ons vrezen, en dat de hoopgevende aspecten van de moderne toegepaste wetenschap een zeer sterk overwicht over de bedreiging van onze beschaving bezitten.”

Zo hooghartig idealistisch als professor Bush kan zijn, zo nuchter afwegend is zijn revue van de moderne wapens. Met het onvertaaltbare neo-Amerikaanse werkwoord „to debunk” (dit is: ontleiden en meedogenloos onberedeneerde populaire verkeerde opvattingen wegvagen), kenschetst men het best verschillende van de hoofdstukken. Zo blijft er weinig over van het schrikbeeld der biologische oorlogsvoering, dit troetelkind van vele, vooral Amerikaanse, sensatiekranten. Voor afzienbare tijd zal er niets van het

ultimoorden door kunstmatig verspreide dodelijke ziekten of van massale vergiftiging komen, zegt hij. Slechts een kleine ondergeschikte afdeling van het Amerikaanse leger houdt zich, volledigheidshalve, ermee bezig. Bush ziet er niet meer in dan ten hoogste één potentieel wapen, doch niet het overweldigende nieuwe superwapen, dat alle andere wapens onmodern en onbruikbaar maakt. De parallel met het gifgas ligt voor de hand. De mensheid zal waarschijnlijk nooit zijn afschuw tegen zulke duivelse wapens verliezen.

Ook de atoombom komt in het juiste licht te staan, als verschrikkelijk wapen, maar geenszins als het alpha en omega van een toekomstige oorlog. De hedendaagse atoombom, vermoedelijk veel krachtiger dan de historische van Hiroshima, is tenslotte niet meer dan een veelvoudige concentratie van de oude T.N.T.-bom. Men bedenke, dat de brandbommen op Japanse steden veel katastrofalere en zelfs onmenselijkere resultaten hebben opgeleverd, dan de twee bommen van Augustus 1945 — een nooit naar waarde beoordeeld historisch feit.

Bombardementen onmogelijk?

Maar afgezien hiervan — en hier komen wij tot een van de belangrijkste constatering van het boek — de moderne ontwikkeling van de verdediging, maakt bombardementen steeds moeilijker of misschien zelfs onmogelijk, daar deze met te vele mensenlevens en materiaal verbonden zijn. Nesten van robotwapens, b.v. raketten die automatisch-electronisch hun doel vinden, zullen de bommenwerpers weren. Ook is van de grote hoogte waarop zich het moderne vliegtuig moet houden, elke nauwkeurigheid in het vinden van de doelen uitgesloten. Ook met de fijnste instrumenten. De dagen van het massale bombardement zijn voorbij. Wij weten immers thans ook, dat de bombardementen in de tweede oorlog bij verre niet de verwachte resultaten hebben gebracht.

Wie het nog niet heeft geweten, moet thans, alle morele overwegingen terzijde, beseffen, dat een preventieve oorlog met „een paar atoombommen op Moskou” eenvoudig een technische onmogelijkheid is.

Ook voor een ander vaak met fantasie beschreven wonderwapen ontbreekt voor afzienbare tijd elke mogelijkheid: de onbemande raketmet-atoombom over de oceaan heen. Hier vaagt Bush niet slechts technische waandenkbeelden opzij, doch hij ontzenuwt ook een ander, veelal gedachteloos gebruikt, argument: dat in de oorlog „geld geen rol speelt”. Natuurlijk heeft tijdens een oorlog de staat schijnbaar onbeperkte financiële middelen. Economische overwegingen aangaande de kosten kunnen dan tijdelijk verwaarloosd worden. Echter niet de grenzen der voorraden aan grondstoffen en der productiecapaciteit. Geen staat ter wereld zou de mogelijkheid hebben om zulke moderne superwapens te fabriceren welke onbeschrijfelijke gecompliceerdheid een veel te groot aandeel van het productie potentieel zou vergen.

Gebrek aan plaatsruimte verbiedt ons om nader in details te treden, bijvoorbeeld in de thans ook door de vloot-enthousiasten schoorvoetend toegegeven constatering, dat de dagen van het grote slagschip geteld zijn. De kostenvraag geldt ook hier, en bovendien vooral de bedreiging door de onderzeeër. Dit is een gebied waar Bush ernstige bezorgdheid toont. De moderne duikboot met schorkel, relatief veilig voor radar, kan althans met de succesvolle wapens van de voorbije oorlog: convooien en vliegtuigen, niet afdoende worden bestreden. Volgens nieuwe berichten besteedt men nu in Amerika bijzondere zorg hieraan. Wie weet of inderdaad Rusland niet reeds honderden van zulke duikboten bezit?

Gematigd, beredeneerd optimisme is het kenmerk van Bush's beschouwingen. Voor afzienbare tijd zal vooral het feit van de sterker wordende verdediging de militaire situatie kenmerken. Er

Kennis en wat nog meer?

(Ingezonden)

In het weekblad V. D. van 27 Januari wordt een samenvatting gegeven van de mening van Ir. C. J. Bauman, leider van onderwijs bij Philips, over de doelstelling van ons onderwijs, zoals die is en zoals die zou moeten zijn. Zij is gericht op kennis en moet zich richten op vaardigheid. Er geldt niet langer: kennis is macht, maar: vaardigheid is macht.

Dit lijkt mij niet geheel juist. De spreuk moet luiden: kennis, gepaard aan vaardigheid, is macht; beter nog: kennis, gepaard aan vaardigheid, is macht ten goede. Zo is altijd de bedoeling geweest en zo bedoelt ook Ir. Bauman het ongetwijfeld. Onder kennis is dan te verstaan een geestelijk vermogen, berustende op weten en denken, niet slechts parate kennis.

Het is buitengewoon moeilijk de kinderen in massa te leren het evenwicht te vinden tussen weten, denken en doen, fouteloos weten, denken en doen. Kunnen zij dat, dan zijn zij voorbereid om goede vakarbeiders te worden, researchmensen, zoals Ir. Bouman verlangt en tevens om als mens daarboren uit te stijgen.

Het is buitengewoon moeilijk, omdat de begaafdheden van de leerlingen zo verschillend van aard en maat zijn en het weten, denken en doen van de onderwijzers en leraren verschillend van doel en evenwichtstoestand is.

Felle reacties op fouten of onderstelde fouten leiden, voor zover mij bekend, slechts tot nieuwigheden, die evenwichtsverstoringen veroorzaken.

Ik waag het nog op te merken, dat ons Nederlandse onderwijs het zo gek niet gemaakt heeft. Cultureel nemen we een behoorlijke positie in en de resultaten van onze vakarbeiders en researchmensen kunnen er ook mee door.

Blijft dan inderdaad een tekort aan dollars en een overbevolking.

Ir. G. M. de Jongh
Schiffer,
Oud-directeur R.H.B.S.

De ondergang van nationalistisch China

(Vervolg van pag. 4)

Stilwell en Tsjang liggen al spoedig met elkaar overhoop en ondanks tal van verzoeningen is de onderlinge verhouding allerdroevigst gebleven. Tsjang verzet zich heftig tegen een overdracht van de militaire leiding op Stilwell.

De Amerikaanse rapporten vestigen de indruk, dat Tsjang zich in deze door slechte raadgevers liet leiden, koppig, onredelijk en onverstandig.

Een blik buiten deze rapporten en raadpleging van andere bronnen dan deze wijzen erop, dat Tsjang wel degelijk goede argumenten had om voet bij stuk te houden.

Bij hem overheerste in alles de angst voor de Chinese communisten en de instelling van Stilwell in deze kennende kan men het hem niet al te euvel duiden als hij van bevoegdheidsverdrachten aan Stilwell een bevoorrecht van de communisten verwachtte, hetgeen de ondergang van zijn jarenlang met succes gevoerde politiek zou betekenen.

Stilwell van zijn kant zag in de Chinese communisten geen groot gevaar en was de mening toegedaan, dat men hen van Moskou kon vervreemden door hen te steunen en een aandeel in de regering te geven.

Zolang Tsjang sterk was voelde hij hier niets voor.

Later, toen de situatie critiek werd en de Amerikaanse druk sterker en sterker, weigerden de communisten met een ondergeschikte positie genoegen te nemen.

De oorlogspanning blijft vanzelfsprekend beneden peil.

Tsjang wil krachten sparen om t. z. t. de communisten te lijf te kunnen gaan en de communisten, die in het noorden een succesvolle guerrilla voeren, infiltreren hoe langer hoe dieper in vroeger nationalistisch gebied. Intussen wordt de onderlinge verhouding tussen Stilwell en Tsjang hoe langer hoe slechter.

Eerstgenoemde zal dan eindelijk toch het opperbevel krijgen. Als de zaak reeds zwart op wit staat, treedt Stilwell dermate ondiplomatiek op, dat Tsjang woedend zijn besluit herroept.

Hurley, die door Washington gezonden werd, heeft tenslotte de breuk niet kunnen voorkomen en de Birma-campagne, waarop Stilwell zich volkomen geconcentreerd had ondanks hartstochtelijke verzoeken van Tsjang, dat de situatie in Zuid-Oost-China zeer zorgwekkend was, bleek minder vlug te verlopen dan men gehoopt had.

Deze Birma-campagne veroorzaakte een nog verdere verwijdering tussen de twee vijanden.

Tenslotte verdwijnt Stilwell.

is geen nieuw soort bliksemoorlog mogelijk. Een diepe gedachte van Bush over de kracht van het democratische staatsbestel verdient bijzondere aandacht. De gemiddelde burger weet natuurlijk niets van de details der technische en politieke ontwikkeling. Maar hij heeft „op geheimzinnige, onpeilbare wijze” een intuïtieve idee van de loop der gebeurtenissen, en daaruit wordt „op een manier, die wij eigenlijk niet goed begrijpen” de nationale politiek gedistilleerd. Dat doet aan een soortgelijke opmerking van Goethe denken. Die zei tot Eckermann „De filosofie van Kant is de Duitse kultuur het diepst binnengedrongen. U heeft zijn boeken niet gelezen, maar toch heeft Kant ook op u zijn stempel gedrukt.”

Men moet boeken als dat van Bush toewensen, dat hun positieve boodschap onze samenleving doordrenkt.

Dr. K. LANDSBERG

*) „Modern arms and free men” by Vannevar Bush. New York 1949. Simon & Schuster, \$ 3.50.

Er is nog werk genoeg te doen!

Overpeinzingen bij een krantenbericht

Volgens het Oostenrijkse blad „Die Presse” heeft de Oostenrijkse politie op uitdrukkelijk bevel van de Russische autoriteiten twee Hongaarse meisjes en een jongen, die met levensgevaar over de grens naar Oostenrijk waren gevlucht, aan de Hongaarse politie uitgeleverd.

„De drie jongelui zijn de 17-jarige gravin Juliska Nadasdy, de 23-jarige Gisela Kardos en een 22-jarige student wiens naam onbekend is.

Bij hun komst op Oostenrijks gebied hadden zij aan de politie medegedeeld, dat zij deel hadden uitgemaakt van een groep van 21 jonge Hongaren, die op 1 December getracht hadden uit het land te vluchten.

Toen de groep des nachts de prikkeldraadversperringen aan de grens bereikte, geraakte zij in een mijnenveld. Enkele mijnen ontploften en de Hongaarse grenswachten begonnen in het schijnsel van de onmiddellijk afgeschakelde zoeklichten op hen te schieten.

Acht jongens en meisjes werden gedood; negen gevangen genomen en vier slaagden er in Oostenrijks grondgebied te bereiken. Drie hunner, die gewond waren, werden toen in een ziekenhuis opgenomen.

Ondanks protesten uit Wenen en de verontwaardiging van de plattelandse bevolking zijn zij thans uitgeleverd.”

Ziedaar een krantenbericht, dat wij zeer onlangs in een van onze dagbladen aantreffen. „Drama in mijnenveld aan de Hongaarse grens” stond er boven.

Niet maar een kennisgeving

Wij leven in een gejaagde tijd, lezen onze krant in de regel oppervlakkig en een groot deel van onze generatie schijnt reeds dermate afgestompt, dat men dergelijke berichten voor kennisgeving aanneemt om zich vervolgens te amuseren met het vervolghet verhaal of de kruiswoordpuzzel, die men elders in zijn dagblad aantreft.

Maar zo liggen de zaken niet, althans behoren zij niet te liggen. Een ieder, waarvoor de begrippen Vrijheid en Democratie niet leeg en inhoudloos zijn, zal door dergelijke berichten als wij hierboven citeerden, moeten worden opgeschrikt en zal tot de conclusie moeten komen, dat het misdadig is deze dingen langs zich heen te laten glijden zonder een poging te doen hieraan iets te veranderen.

Men hoeft niet bepaald politiek geschoold te zijn om te weten, dat er in de wereld een grote scheidingslijn waarneembaar is, n.l. die tussen Vrijheid en Dictatuur, tussen Democratie en Slavernij. Ook voor hen, die er nog voor terugschrikken zich in vraagstukken te verdiepen van partij-politieke aard moet het duidelijk zijn, dat met de keuze tussen Vrijheid of Dictatuur niet langer kan worden gewacht.

Een en twintig jongeren gingen door de donkere nacht langs prikkeldraadversperringen en mijnenvelden om de vreselijke mensonterende tyrannie te ontvluchten en de vrijheid te zoeken. Acht bekochten dit met de dood. Negen werden gevangen genomen in de vreselijke wetenschap, dat zij aan de ernstigste represaillemaatregelen zullen worden blootgesteld, alleen omdat zij naar de vrijheid hunkerden. Drie jongeren die de vrijheid zagen en zich veilig waanden, zullen thans weer worden uitgeleverd en worden teruggebracht naar een land der verschrikkingen.

Wij willen hier niet het zwaartepunt leggen op het feit, dat de vrijheid in Oostenrijk te zwak is gebleken haar jeugdige aanhangers tegen het brute geweld van buitenaf te beschermen. Dit is tenslotte weer een kwestie van politieke machtsverhoudingen, waarbij helaas de vrijheid door de terreur is overweldigd.

Wij zijn bevoorrecht

Wel echter willen wij er op wijzen, in welke bevoorrechte positie wij ons in ons land bevinden, dat wij vrij kunnen leven en handelen. Een bevoorrechte positie inderdaad, waarvan wij de betekenis nimmer kunnen overschatten.

Indachtig het geciteerde krantenbericht rest tenslotte de allesbeheer-

Wij hebben dit stuk van G. St(empher) uit het maandorgaan van de Jongeren Organisatie Vrijheid en Democratie om twee redenen overgenomen. In de eerste plaats om onze waardering tot uitdrukking te brengen voor de redactie van dat blad. Voorts om de strekking van het artikel.

sende vraag: „Wat willen wij Nederlandse jongeren, Vrijheid of Slavernij?”

Welnu, als wij de vrijheid kiezen, een keuze die gezien de mentaliteit van ons volk gelukkig voor het overgrote deel niet twijfelachtig is, zal deze offers van ons vragen. Zomin ons lichaam en onze geest in stand blijven als zij niet worden gevoed en verzorgd, zomin zal de Vrijheid in stand kunnen worden gehouden als zij niet wordt gekoesterd en beschermd. De Vrijheid is ook in ons land bij voortduring in gevaar en indien er geen jonge handen gevonden kunnen worden om haar te beschermen, zal ook hier de Vrijheid verloren gaan.

Misschien begrijpen wij het pas heel goed waarom het gaat, als wij het aldus stellen, dat de Hongaarse jongeren achter het IJzeren Gordijn alles zouden willen geven om de verloren vrijheid te herwinnen. Om in ons land de vrijheid te behouden is het nog niet nodig het hoogste te geven, doch offers zullen moeten worden gebracht. Die offers zijn, indien men ze vergelijkt met die welke de een en twintig Hongaarse jongeren brachten, zo gering, dat het niet de moeite waard is hierover hoog van de toren te blazen. M.a.w. het is niet teveel gevraagd, om althans iets te ondernemen om de vrijheid te verdedigen. Onverantwoordelijk is het echter langs deze problemen heen te glijden en te volharden in een passieve houding, alsof datgene wat er in de wereld gebeurt, ons niet aangaat.

Een persoonlijk belang

Het gaat ons wel degelijk aan, niet alleen als groep, maar ook als individu. Een aanslag op de Vrijheid betekent een aanslag op ons persoonlijk leven. Een aanslag op de Democratie betekent een aanslag op onze vrije meningsuiting.

Moge het geciteerde krantenbericht over de gebeurtenissen in Hongarije dit nog eens in alle scherpheid duidelijk hebben gemaakt. Wij zijn van mening, dat dit bericht juist

Allerhande

Aansporende bedrijfsleiding

Als er twee maatschappijen zijn, die zich beide op het zelfde Aterrein bewegen en ook overigens over dezelfde middelen beschikken, dan kan — als we de geluksfactor uitschakelen — de vraag, waarom, als de ene maatschappij failliet gaat, de andere dit lot niet deelt, aldus worden beantwoord: omdat de leiding en het personeel van de niet-gefaillieerde onderneming beter zijn.

(„De Wolkenridder”, weekblad voor het K.L.M.-personeel.)

In het centrum?

Het socialisme staat op het ogenblik in het centrum van de politieke strijd, in Nederland en in Europa. Wanneer Welter en Wagenaar in de Kamer hetzelfde stemmen, dan is dat slechts een symbool van hoe extreem links, de communisten en extreem rechts, de reactionairen, elkaar vinden in een gemeenschappelijke bestrijding van een waarlijk constructief en progressief beleid. Andere groepen worden in deze strijd meegezogen, de herleefde bestrijding van het socialisme in het katholieke volksdeel is daar een voorbeeld van. Het lijkt soms, alsof de diepste politieke tegenstelling die is, tussen socialisten en anti-socialisten.

(De Katholiek in de Partij van de Arbeid.)

Tante Jeanne tegen het lijf

Toen ik een dezer dagen in Amsterdam aan het dwalen was, had ik een merkwaardige ontmoeting. Merkwaardig, omdat het niet een van die alledaagse was, zo een, waarbij men Tante Jeanne tegen het lijf loopt, die men hoog en droog in Parijs waande of in de verte een schoolvriend stijf-gearmd ziet aankomen, waarvan men het bestaan reeds lang niet meer met zich omdroeg. Merkwaardig, omdat het hier de ontmoeting met een woord betrof.

(„Contact”, maandblad voor de Nederlandse Jeugd.)

Radio-distributie en staatstaak

Kunnen de exploitatie en de verzorging van radio-distributie-centrales als een typische staatstaak worden gezien? Buiten de kring der orthodoxe socialisten zal deze vraag wel door niemand in bevestigende zin worden beantwoord.

(Algemeen Handelsblad.)

Vrijheid en verdraagzaamheid

Wij stellen slechts een vrijheid en verdraagzaamheid krachtens beginsel, waarvoor geen opportunistische redenen gezocht dienen te worden en waarvan men per se nog niet behoeft af te wijken met een beroep op de waarheid en het respect, dat die waarheid voor zichzelf opeist. Per sé immers kan de waarheid slechts in vrijheid gevonden worden. Zij laat zich niet opdringen. De mogelijkheid van een accidentele onverdraagzaamheid lijkt ons slechts daar open te staan, waar in bijkomstige gevallen en in bijzondere omstandigheden door een tolerante houding de vrijheid zelf of de menselijke waardigheid in het algemeen (het algemeen welzijn) bedreigd zouden worden. Wij weten, dat deze gedachten geen katholiek gemeengoed of een communis opinio weergeven.

(Te Elfder Ure.)

De grondgedachte der normalisatie

De Grondgedachte van elke normalisatie is om te trachten door gemeenschappelijk overleg van alle betrokkenen voor een bepaald vraagstuk de meest geschikte oplossing te vinden. Deze oplossing wordt dan vastgelegd in een normblad en het staat ieder vrij van dit blad al dan niet gebruik te maken. Omdat echter het vraagstuk zozeer van alle kanten is bekeken, heeft het normblad een sterke suggestieve werking en kan er — zonder eigen hernieuwd onderzoek — op worden vertrouwd. Daardoor werkt het arbeid-besparend en geeft tevens garantie voor degelijk en goed werk.

(Normalisatie.)

door zijn vreselijke inhoud meer indruk op ons maakt dan talloze artikelen en redevoeringen die aan de begrippen Vrijheid en Democratie worden gewijfd.

Een ieder laat de betekenis van dit bericht ten volle op zich inwerken en schare zich achter het vaandel van de J.O.V.D.

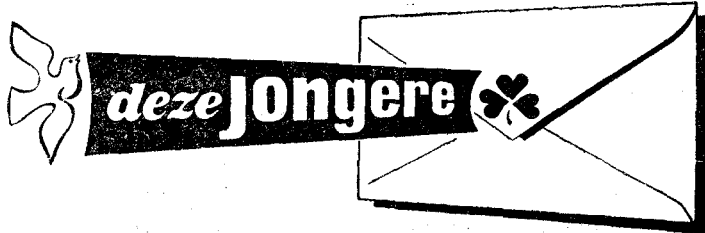
Er is nog werk genoeg te verrichten. Niet alleen het verenigingsleven vraagt onze volle aandacht, maar ook nog vele anderen zullen uit hun lauwheid moeten worden gewekt om het leger der vrijheidlievende jongeren te versterken.

Daarom aan de slag, op huisbezoek, kortom er op uit om de geleerden van de J.O.V.D. te versterken.

Hiervoor zal het wel eens nodig zijn de warme kachel te verlaten en een koude winterstorm lopend of op de fiets te trotseren. Het gaan door een mijnenveld is evenwel erger. Hopelijk hebben wij elkaar niet misverstaan!

AFDELINGSSECRETARISSEN:

Onze administratie is gaarne bereid met U te spreken over de mogelijkheid van uitbreiding van onze lezerskring.

heeft „The Third man” nog niet gezien. Hij kan U wel vertellen wat er goed is in deze film en wat slecht. Hij weet dat we nu de Harrylimitis hebben, na nog maar net de Noëlitis te boven zijn gekomen. Maar gezien of niet gezien, deze jongere is verheugd. Om die cither! Hij kan de jongeren van enige duizenden jaren benijden, die het marktplein heim'lijk verlieten om onder cithermuziek te minnekozen.

Dez' jongere doorleeft diep de reñtré van dit instrument. Deze terugkomst is een van de overwinningen die de beschaving gedurende de laatste honderden jaren heeft weten te boeken.

Melodieuze tokkelmuziek, verre verheven boven haar gedegeneerde nazaat de banjo. Muziek die is gelijk een vogel die jub'lend ten hemel stijgt, als het zachtkens voortkabb'len van een bergstroompje, ge-

lijk het rits'len en wuiven der slanke populieren, als de dribbels van Rijvers. Holle rhetoriek, zult ge zeggen. Misschien, maar door deze woorden geeft gij blijk dat U ook bent aangetast door het negativisme dezer tijden, dat ge ook mededoet met die mensen voor wie het een behoefte is, dat af te breken wat and'ren dierbaar is.

U moet met deze jongere mee terug gaan naar de Arcadische bergweiden. Wij moeten daar gaan zitten, en gij moet de fluit nemen en dez' jongere de cither, terwijl de kudde vredig graast. Laten wij op het marktplein spreken over wijsgerige onderwerpen. Laten wij beginnen waar Plato eindigde en ons niet doen intimideren door een heliumbom en ook niet andere materialistische onderwerpen bespreken.

Laten wij die speelgoedjes overlaten aan de mannetjes die niet kunnen begrijpen,

welk een voorrecht het is om abstract te kunnen denken.

Laten wij argumenteren, en als onze kelen schor gepraat zijn de cither ter hand nemen. Ontvliedt met deze jongere de wereld die bezeten is door bebop en conga. Laten wij op het Harry-time-theme door de landen zwerven, opdat ook wij niet riolisten worden. Of zullen wij maar berusten en ons neerleggen bij de gang der historie. Immers zoals Athene plaats moest maken voor Rome, zo moet Parijs wijken voor Washington. Zoals ook Attila, Timoer Lenk en Dzjengis Khan niet eeuwig waren, zo zal ook Joop Stalin niet eeuwig zijn. Zoals we in Jo Spier Titus Musculus terugvinden, zo vinden wij in ds. Zandt, Cato, in Hendrik Hagenaar Plinius de jongere en in Lotsy Karel de Stoute terug. Het is allemaal zo eenvoudig mensen. De geschiedenis is een geduldige leermeesteres, die ons steeds maar weer hetzelfde lesje overheert. En nog altijd kennen we het niet.

Wij moeten deze leermeester niet te lang tergen. Zij kan ook wel eens genoeg van haar domme pupillen krijgen. Laten wij daarom met frisse moed verder gaan, en onder de louteren en louterende tonen van de cither het voorjaar tege moet snellen.

A. D. OLESCENS.

Deze plicht....

Het Hoofdbestuur herinnert de afdelingssecretarissen er aan, dat met het oog op de komende Algemene Vergadering vóór 1 Maart 1950 de vragenlijsten en jaarverslagen moeten worden ingezonden.

De secretaris van de partij heeft deze gegevens nodig voor het samenstellen van zijn jaarverslag.

Tot op heden werden van slechts 73 afdelingen de vragenlijsten ingevuld terug ontvangen, zodat 235 afdelingen nog aan deze plicht hebben te voldoen.

STALEN MEUBELEN
„GISO"-LAMPEN

Komt naar Woudschoten!

Namens de Vereniging van Staten- en Raadsleden V.V.D. schrijft men ons:

Ongetwijfeld leeft bij de deelnemers aan de belangrijke en zeer geslaagde Studie-conferentie over gemeente-politiek, welke in M-1 van het vorig jaar te Amersfoort gehouden werd, een aangename herinnering voort aan de beide dagen, die zij aldaar tezamen doorbrachten. De enige reden, waarom deze conferentie wellicht niet volkomen aan ieders wens voldeed, was gelegen in het feit, dat het aantal deelnemers de verwachtingen verre overtrof, zodat de plaatsruimte nauwelijks voldoende was. Door deze ervaring geleerd hebben wij, toen wij besloten dit jaar wederom een Studie-conferentie te houden, onze keuze laten vallen op het conferentie-oord „Woudschoten” te Zeist, alwaar een ruimere zaal beschikbaar zal zijn, terwijl ook voor het logies de accommodatie aanmerkelijk beter is.

Waarschijnlijk zal voor alle deelnemers gelegenheid bestaan in „Woudschoten” te overnachten. Er zijn slaapkamers voor 1, 2 en 3 personen en verder een aantal slaapzalen. Vanzelfsprekend heeft men bij spoedige aanmelding meer kans in een kleine kamer te worden ondergebracht!

Voor de leden van de Vereniging van Staten- en Raadsleden zullen de kosten van verblijf en logies in „Woudschoten” bij tijdige aanmelding voor rekening van de Vereniging worden genomen.

Niet-leden van de Vereniging, die eveneens van harte welkom zijn, zullen indien zij zich vóór 1 Maart a.s. aanmelden, slechts een gedeelte van de kostprijs behoeven te betalen, te weten voor logies en maaltijden f 3,— p.p., over te schrijven op postgiro no. 68500, ten name van R. Mees & Zonen te 's-Gravenhage, onder vermelding: Studie-conferentie Woudschoten van de Vereniging van Staten- en Raadsleden.

Leden en niet-leden van de Vereniging, die zich na 1 Maart a.s. aanmelden, zullen, voor zover nog plaats beschikbaar is, de kosten van verblijf en logies geheel voor eigen rekening dienen te nemen.

Agenda:

ZATERDAG 11 MAART

16.00 uur: Opening door de Conferentie-leider.

16.15 uur: „Het Liberalisme als redder in deze tijd”

Spreker:

Dr. P. H. Ritter Jr.,

Hoofdredacteur van het vroegere Liberale Weekblad.

Gemeenschappelijke avondmaaltijd.

20.00 uur: „De positie van de Eerste Kamer in ons Staatsbestel”

Inleiders:

Mr. H. Fortuin,

Secretaris van de Kamer van Koophandel en Fabrieken te Amsterdam

en

Mr. N. J. C. M. Kappeyne van de Coppello,

oud-lid van de Provinciale Staten van Utrecht.

Na deze inleidingen zal over dit onderwerp een gedachtenwisseling gehouden worden.

ZONDAG 12 MAART

9.15 uur: **Morgenwijding**

door

Ds. G. W. B. A. Thoden van Velzen,

predikant van de Nederl. Protestanten Bond te Zeist.

10.00 uur: „De provincie en gemeente- en waterschapsbesturen”

Inleider:

Prof. Mr. D. Simons,

buitengewoon hoogleraar aan de Nederl. Economische Hogeschool te Rotterdam.

11.30 uur: „De taak van de Provincie”

Spreker:

de heer A. Schouten,

lid van de Provinciale Staten van Gelderland en Wethouder van Culemborg.

Gemeenschappelijke koffiemaaltijd.

14.00 uur: „De Provincie en het platteland”

Inleider:

de heer K. L. Gaaikema Schuiringa,

lid van de Provinciale Staten van Groningen en Wethouder van Haren.

15.00 uur: „De V.V.D. en de neutraliteit”

Spreker:

de heer J. van Mourik,

hoofd van de leerschool Haags Genootschap tot verdediging van de Christelijke Godsdienst en medewerker aan het Weekblad „Vrijheid en Democratie”.

± 16.00 uur: Sluiting.

Na de inleidingen zal gelegenheid bestaan tot het stellen van vragen.

Vervoer: Van het station Utrecht af bestaat een busverbinding met „Woudschoten” (de Veenendaalse bus van de fa. Wed. A. W. de Haas, welke is gestationneerd recht tegenover het station Utrecht). Deze bussen vertrekken een kwartier vóór en na het hele uur uit Utrecht en hebben bij net conferentie-oord „Woudschoten” een halteplaats. Duur van de rit plm. een half uur. Voor extra-bussen zal worden zorg gedragen.

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Atoombom, Communisme
of winstdeling?

Pag. 5

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Ondernemingsbelasting, dividendbeperking en belastingherziening

Nog weinig tegemoetkomendheid van Minister Lieftinck

De memories van antwoord op de wetsontwerpen inzake de belastingherziening, de ondernemingsbelasting en de dividendbeperking, welke momenteel bij de Tweede Kamer aanhangig zijn, bevatten een aantal wijzigingen ten opzichte van de oorspronkelijke ontwerpen. Evenwel moet worden vastgesteld, dat op één maatregel na, — waarover wij aanstonds een enkele opmerking zullen maken — het totale effect van dit conglomeraat van wijzigingen geen noemenswaardige vooruitgang brengt, vergeleken bij hetgeen reeds was voorgesteld. Dit is te betreuren, omdat de bedoeling van de wijzigingen immers was het zo zwaar getroffen bedrijfsleven tegemoet te komen. In dit opzicht mag echter de uitwerking van de beraamde maatregelen bepaald niet worden overschat. De voorgestelde verlichtingen zijn daarvoor in beginsel te beperkt van betekenis. Wie gemeend had, dat minister Lieftinck de gelegenheid zou hebben aangegrepen om tot belangrijke verlichting van belastingdruk te komen, ziet zich in zijn verwachtingen teleurgesteld. De minister schijnt er weinig voor te gevoelen met betrekking tot de door hem te voeren belastingpolitiek de steven geheel te wenden.

* * *

Hebben wij dus critiek ten aanzien van het geheel der voorgestelde maatregelen, met betrekking tot één onderdeel kunnen wij slechts instemming betuigen. Deze instemming geldt het belangrijkste van het voorgestelde, namelijk de voorgenomen algehele afschaffing van de ondernemingsbelasting. Worden de plannen werkelijkheid, dan zal de ondernemingsbelasting van 1 Januari 1951 af niet meer worden geheven. 's Rijks schatkist zal uit dezen hoofde een offer derven, dat op een jaarlijks bedrag van f 92 miljoen kan worden begroot. Het zijn vooral de niet in de rechtsvorm van de N.V. gegoten ondernemingen, die van dit bedrag zullen profiteren. De N.V.'s zullen namelijk in plaats van ondernemingsbelasting plus vennootschapsbelasting in de toekomst alleen vennootschapsbelasting betalen; het tarief van deze laatste belasting zal echter zodanig worden verhoogd, — tot 40 % —, dat de N.V.'s praktisch gesproken even zwaar belast zullen blijven als thans het geval is.

Deze voorgestelde afschaffing van de ondernemingsbelasting heeft, zoals gezegd, onze volledige instemming. En wel op grond van een sociaal en van een economisch motief. Het gunstige gevolg van dit voorstel in sociaal opzicht kan moeilijk worden overschat. Voor de zelfstandige middenstanders werkt de ondernemingsbelasting als een tweede inkomstenbelasting, doch daar zij geen rekening houdt met de persoonlijke omstandigheden van de ondernemer, zoals de grootte van zijn gezin en eventueel op hem drukkende persoonlijke verplichtingen of buitengewone lasten, als een inkomstenbelasting van heel slecht gehalte. Het is dan ook algemeen bekend, dat de zojuist genoemde groep door de ondernemingsbelasting bijzonder zwaar wordt getroffen en de middenstand zal het nieuws van de voorgestelde afschaffing dan ook met veel genoegen hebben vernomen.

Van economisch oogpunt uit bezien verdient dit voorstel eveneens warme ondersteuning. Wat immers is het geval? Aan de ene kant wordt de regering niet moede er ons aan te herinneren, dat wij moeten sparen en, dat het geld in het bedrijfsleven moet worden belegd ter bevordering van de industrialisatie: dat is de enige weg, zo heet het terecht, om onze sterk stijgende bevolking aan werkgelegenheid te helpen, het tekort op onze betalingsbalans weg te werken en toch nog een behoorlijk welvaartspeil te handhaven. Aan de andere kant handhaafde de Regering tot nu toe de ondernemingsbelasting, die juist alleen de ten bate van het bedrijfsleven aangewende zelfstandige ondernemersarbeid en kapitaal aan een zware, extra-belasting onderwerpt, waarvan iedere andere vorm van activiteit en belegging vrijblijft. Daardoor werd al te duidelijk de indruk gewekt, dat de Overheid in de grond van de zaak met ondernemingen in particulier eigendom toch eigenlijk niet veel op heeft, hetgeen uiteraard niet stimulerend werkt. Wij zien in de afschaffing van de ondernemingsbelasting dan ook een duidelijke overwinning van het niet-socialistisch getinte deel van het kabinet op Minister Lieftinck.

* * *

Het besluit op de dividendbeperking wordt voorshands gehandhaafd doch, — en dit is een niet te verwaarlozen verschil met het oorspronkelijke wetsont-

werp — er is thans een eindtermijn genoemd. De dividendstop zal namelijk voor het laatst gelden voor het jaar 1951. Intussen vraagt men zich af waarom niet voorgesteld is de dividendbeperking direct af te schaffen. De Nederlandse leiders van bedrijven zijn voldoende zelfstandig en hebben genoeg zakelijk inzicht om zelf te weten, of al dan niet dividend kan worden uitgekeerd. Dwang van de overheid is in dit opzicht bepaald niet nodig en kan slechts verkeerd werken. Door de dividendstop worden in een aantal gevallen bedragen geblokkeerd in ondernemingen, die daar in het geheel geen behoefte aan hebben. In die gevallen wordt men tot een besteding gedwongen, zonder dat men het zelf wenst. Ook de spaarders hebben geen ruggesteun van node. Spaarzin is er van ouds in voldoende mate in ons volk aanwezig; zo ergens de spaarzin niet hoeft te worden aangemoedigd dan is het juist bij deze groep, die in het verleden blijken genoeg van haar zuinigheid heeft gegeven. Het schort waarlijk niet aan spaarzin, maar wel aan mogelijkheid tot sparen!

* * *

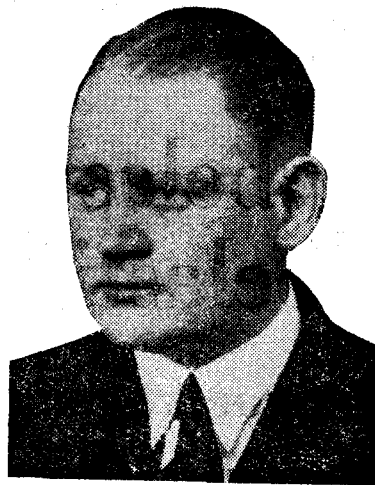
In het wetsontwerp op de belastingherziening zelf is de betekenis van de zgn. herwaardering voor één maal thans tot praktisch nihil gereduceerd. De regeling is bovendien erg ingewikkeld en vormt zodoende weer een complicatie te meer in ons belastingstelsel, waar wij niet de minste behoefte aan hebben. Wij geloven, dat dat Minister er wijs aan zou doen om, gelijk reeds is gesuggereerd, de gehele regeling te schrappen en de mogelijkheid tot vervroegde afschrijving van 1/3 van de kostprijs van bedrijfsmiddelen, aangeschaft na 1 Januari 1950, uit te breiden tot investeringen van na 1 Januari 1948. Aldus zou men een regeling krijgen, waarvan het bedrijfsleven als geheel werkelijk profijt zou trekken. Merken wij voorts nog op, dat de mogelijkheid om aan de zgn. onbelaste reserve 15 % van de winst toe te voegen, ook nog voor de jaren 1948 en 1949 zal worden gecontinueerd, terwijl de verliescompensatietermijn van 2 op 3 jaar zal worden gebracht.

Hiermede hebben wij de voornaamste wijzigingen in de onderhavige wetsontwerpen aangeduid. Over het resultaat herhalen wij wat wij reeds hebben gezegd: op één maatregel na geen noemenswaardige vooruitgang!

☆ parlementaire flitsen ☆

Eerste Kamer hield algemene politieke beschouwingen

De vorige week hield de Eerste Kamer als inzet van de behandeling der begroting voor 1950 haar algemene politieke beschouwingen. Ook dit maal wist deze Kamer hier weer iets bijzonders van te maken en het was vooral de beschouwing van de thans 78-jarige maar nog altijd vitale anti-revolutionnaire oud-hoogleraar mr. Anema, welke de aandacht trok en ook achteraf nog hier en daar stof heeft doen opwaaien. Prof. Anema ontwikkelde in zijn rede deze gedachtengang, dat, nu het Indonesische vraagstuk in zijn oude vorm was geliquideerd, er zoveel raakpunten waren zowel tussen zijn partij en de andere partijen (hij noemde hier ook zelfs met name de P. v. d. Arbeid), dat hij zijnerzijds het beeld van de uitgestoken hand kon gebruiken. Minister-president Drees heeft deze hand gaarne aanvaard, maar voor het overige zal het daar toch ongetwijfeld bij blijven. Afgezien nog van de vraag of deze mening ook geheel door de anti-rev. fractie van de Tweede Kamer wordt gedekt, staat toch wel vast, dat vooralsnog een politieke reconstructie van het Kabinet voor de naaste toekomst niet in het voorplan ligt. Niets zal de anti-revolutionnaire Kamerfracties echter beletten, dit extra-parlementaire program-ministerie haar steun te verlenen bij de voorstellen, welke aan de Kamers worden voorgelegd.

Mr. STIKKER

..... zon en schaduw

tie had minister Stikker zelf ook gevoeld en daarom had hij de naar het oordeel van prof. Molenaar juiste norm gesteld, dat, wanneer zijn nieuwe ambt zou medebrengen, dat hij soms een tegenstelling van het Nederlandse belang moest voorstaan, er in dat geval een andere gedelegeerde van Nederland bij de O.E.E.S. zou komen.

Een van de binnenlandse consequenties van die combinatie van functies was de benoeming van een staatssecretaris aan Buitenlandse Zaken. Over deze oplossing toonde prof. Molenaar zich echter niet erg verrukt. De staatssecretaris kan de minister als Kabinetsminister immers nooit vervangen. Zo wonen staatssecretarissen de Kabinetszittingen alleen bij, wanneer zaken ter sprake komen, die hen direct raken. Op de algemene Kabinetspolitiek hebben zij dus geen invloed en daarin hebben zij ook geen stem.

Nu de nieuwe functie van de heer Stikker hem nog meer dan tot dusverre zal verplichten om in het buitenland te vertoeven, klemde naar de mening van prof. Molenaar nog meer hetgeen hij ook het vorige jaar reeds ter sprake had gebracht, n.l. dat de vrijzinnige richting door meer dan één persoon in het Kabinet vertegenwoordigd diende te zijn. De heer Molenaar stelde derhalve prijs op een minister zonder portefeuille voor Buitenlandse Zaken en wel, zoals hij het uitdrukte, „een all round politicus, die in staat is om, wanneer de heer Stikker er niet bij is, bij de bepaling van de Regeringspolitiek niettemin onze stem te laten horen”.

Ondertussen heeft minister Drees nadien verklaard, dat in April de gehele kwestie van de functies van minister Stikker nader zou worden bekeken en dat inderdaad ook wel eens gedacht was aan de mogelijkheid van de benoeming van een minister zonder portefeuille.

Prof. Molenaar:

Belastingherziening, een mager schepje uit de ketel

Dinsdag 14 en Woensdag 15 Februari was de Eerste Kamer bijeen en reeds in de avondvergadering van de 14de werd officieus het bericht bekend, dat het lid der Kamer voor de V.V.D.-fractie, dr. S. E. B. Bierema, des middags te zijnen huize in Usquert was overleden.

Woensdagochtend, toen de Kamer weder bijeenkwam, werd het verscheiden van deze liberale politicus, die meer dan een kwart eeuw lang zulk een werkzaam aandeel in het politieke leven had gehad (en aan wiens nagedachtenis onze Partijsecretaris mr. J. Rutgers nog in het vorige nummer een artikel heeft kunnen wijden), officieel herdacht.

„Het bericht van het overlijden van het lid dezer Kamer, de heer Bierema” — zo sprak voorzitter prof. Kranenburg — „zal de Kamer zeer hebben getroffen. De heer Bierema heeft slechts gedurende korte tijd deel uitgemaakt van dit college. Hij heeft in die korte tijd met grote belangstelling en bekwaamheid aan onze werkzaamheden deel genomen. Hij beschikte over een lange parlementaire ervaring als lid van de Tweede Kamer en over grote deskundigheid, speciaal betreffende agrarische en economische vraagstukken.”

„De Kamer ondervindt zijn heengaan als een groot verlies. Moge aan zijn nabestaanden de kracht worden gegeven dit leed te dragen.”

Vervolgens sprak minister-president dr. Drees:

„Namens de Regering moge ik mij van ganser harte aansluiten bij de woorden van waardering, door U gewijd aan het overleden lid dezer Kamer, de heer Bierema.”

„Wij hebben allen kunnen zien, welke een plichtsbetrachting de heer Bierema bezielde, toen hij nog onlangs, ondanks zijn ziekte, aanwezig wilde zijn bij de stemming over het Indonesische vraagstuk. Wij weten ook, hoe hij in zijn parlementaire loopbaan voortdurend blijf heeft gegeven van diepe belangstelling voor 'slands zaken, van grote zakelijkheid en objectiviteit, van veelzijdigheid en van toe-

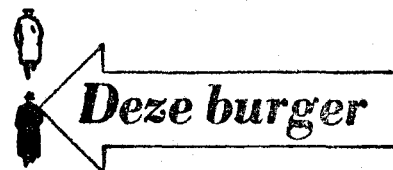
wijding. Ook bij de Regering zal zijn nagedachtenis in ere blijven.”

De benoeming van minister Stikker tot politiek leider van de Organisatie voor Europese Economische Samenwerking en de combinatie van deze functie met die van Nederlands minister van Buitenlandse Zaken, de benoeming van een aantal nieuwe staatssecretarissen en de financieel-economische situatie waren wel de voornaamste punten, die (ne-

vens het door prof. Anema ter sprake gebrachte) bij de algemene politieke beschouwingen in de Eerste Kamer aan de orde werden gesteld.

Prof. Molenaar, van V.V.D.-zijde het woord voerend, erkende ook, dat de combinatie van minister Stickers nationale en internationale functies haar schaduwzijde had, maar na afweging van de voor- en nadelen, wogen de voordelen bij hem kennelijk toch zwaarder. Zijn persoonlijke conclusie was dan ook, dat de Regering een juist besluit had genomen door deze combinatie goed te keuren. Wij moeten, zoals ook prof. Anema betoogd had, in onze binnenlandse politiek terdege rekening houden met hetgeen in het buitenland omgaat en prof. Molenaar achtte het een groot voordeel dat minister Stikker door zijn nieuwe functie meer deuren voor zich geopend zou vinden dan in het verleden reeds het geval was geweest.

De schaduwzijde van deze combina-

heren om hem heen, wat op zich zelf al zinloos is, doch bovendien wordt hij betrokken in dat stupiede gedoe van een beker met dobbelstenen en ondermiddeltaatse gesprekken, hetzij met aanpalende krukken, hetzij met die drankjesman in 't witte jasje aan de binnenkant van de aanrecht. Dat is in de hele wereld zo. Aan alle bars van alle steden van Petropolis tot Trebizonde, van Damascus tot Santa Monica.

Wel, en gisteren dan zat ik tussen prachtige heren in (van zelf) prachtige pakken met (natuurlijk) brede schouders en (uiteraard) parelgrijze dassen en dat soort is mij ook bekend van Teheran tot en met 's Gravenhage.

Nu zaten deze leuke lieden al-maar met dat bekertje te donderjagen totdat zij er dan zelve wel misselijk van werden en toen begon de conversatie, die natuurlijk over auto's ging, of zoals dit soort die dan altijd noemt: wááges, of wáágetjes.

De voor en nadelen van zes-en-twintig merken werden nauwkeurig tegen elkaar afgewogen en men krijgt dan altijd het gevoel dat dit soort de auto als de hoogste vervulling van het mensenleven ziet en dat die vervelende, levenloze knorrende beesten voor hen van een briljant bestaan hierop-aarde getuigen.

De auto is, geloof ik, voor hen de essentie des levens en in haar lengte is zij de maatstaf van alle menselijke geluk. Het gesprek duurde en duurde maar en het was van een bepaald enerverende, mateloze leeghoofdigheid.

Totdat, om een of andere onnaspeurlijke reden, het plotseling op de politiek kwam en de parelgrijze dassen als om strijd elkaar de verzekering gaven, dat de politiek niks is en dat zij daar niet aan deden. Op dit punt was de geestelijke houding eenparig: 't zal mijn tijd wel duren en aan mijn lijf geen polonaise.

Eigenlijk, dacht ik, moest men dit soort in een glanzend aantal langneuzige wááges kunnen stuwen en ergens achter een ijzeren gordijn uitwerpen. Het is een wanstaltig soort medeburgers van

zat gisteren aan een bar op een barkruk. Dat doet hij bijna nooit om de eenvoudige reden dat hij het een van de vervelendste en stompzinnigste wijzen van zitten vindt. Er zijn daar altijd wildvreemde

zaten gisteren aan een bar op een barkruk. Dat doet hij bijna nooit om de eenvoudige reden dat hij het een van de vervelendste en stompzinnigste wijzen van zitten vindt. Er zijn daar altijd wildvreemde

Wel, en gisteren dan zat ik tussen prachtige heren in (van zelf) prachtige pakken met (natuurlijk) brede schouders en (uiteraard) parelgrijze dassen en dat soort is mij ook bekend van Teheran tot en met 's Gravenhage.

Nu zaten deze leuke lieden al-maar met dat bekertje te donderjagen totdat zij er dan zelve wel misselijk van werden en toen begon de conversatie, die natuurlijk over auto's ging, of zoals dit soort die dan altijd noemt: wááges, of wáágetjes.

De voor en nadelen van zes-en-twintig merken werden nauwkeurig tegen elkaar afgewogen en men krijgt dan altijd het gevoel dat dit soort de auto als de hoogste vervulling van het mensenleven ziet en dat die vervelende, levenloze knorrende beesten voor hen van een briljant bestaan hierop-aarde getuigen.

De auto is, geloof ik, voor hen de essentie des levens en in haar lengte is zij de maatstaf van alle menselijke geluk. Het gesprek duurde en duurde maar en het was van een bepaald enerverende, mateloze leeghoofdigheid.

Totdat, om een of andere onnaspeurlijke reden, het plotseling op de politiek kwam en de parelgrijze dassen als om strijd elkaar de verzekering gaven, dat de politiek niks is en dat zij daar niet aan deden. Op dit punt was de geestelijke houding eenparig: 't zal mijn tijd wel duren en aan mijn lijf geen polonaise.

Eigenlijk, dacht ik, moest men dit soort in een glanzend aantal langneuzige wááges kunnen stuwen en ergens achter een ijzeren gordijn uitwerpen. Het is een wanstaltig soort medeburgers van

DEZE BURGER

Evenals de meeste andere leden, die hierover het woord voerden, toonde de heer Molenaar zich nog minder enthousiast over de benoeming van de twee nieuwe staatssecretarissen aan Sociale Zaken. Kort samengevat achtte hij deze benoeming in feite overbodig, omdat beiden reeds hoge ambtelijke functies aan ditzelfde Departement bekleedden en zij grotendeels hetzelfde werk bleven doen. Alleen zouden zij hetgeen zij nu voor hun speciale rekening namen ook in de Kamers kunnen verdedigen, maar terecht wees prof. Molenaar op de mogelijkheid, die iedere minister heeft, om in bepaalde gevallen een Regeringscommissaris in de Kamer te laten optreden.

Opnieuw bracht prof. Molenaar dit jaar ook weer de „stijl”, de „regie” van het Regeringsoptreden ter sprake, die hij niet altijd even gelukkig achtte. Hij voerde daarvoor een reeks voorbeelden aan, o.a. het ontslag aan een aantal ambtenaren van de C.C.D., drie weken nadat zij hun „vaste aanstelling” hadden gekregen en binnenkort hoopte hij ook met de bewindsvaandelaar van Justitie nog te kunnen spreken naar aanleiding van het wetsontwerp, dat handelt over de aansprakelijkheid van de overheid voor handelingen in de bezettingstijd.

Juist de Staat, juist de Regering, zo zei onze woordvoerder, moet in alles rechtvaardig zijn en voor anderen een voorbeeld zijn. Le style c'est l'homme. Maar ook voor de Regering geldt, dat haar stijl beslissend is voor het oordeel onder ons volk over haar beleid!

(Vervolg op pag. 5)

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Voorzitter Redactie-comm.: Drs. H. A. Korthals.
Redactie-secretaris: Mr. E. Elias.

Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 435.

Administratie: Postbus 43, A'foort, tel. 5267.

Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 p. jaar.

Voor het zenden van abonnements- en advertentie-gelden: Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie” te Amersfoort.

Losse nummers 15 cent.

Voor advertenties wende men zich tot de administratie of tot de hoofdvertegenwoordiger: L. Vlugs, Geestbrugweg 69, Rijswijk (Z.-H.).

Nog twee maanden

Eind April worden de verkiezingen voor de Provinciale Staten in ons land gehouden en het is, als dit weekblad verschijnt, eind Februari. Er zijn dus nog twee maanden voor de boeg ter voorbereiding van deze verkiezingen en tot nog toe is er van enige activiteit van de zijde van de verschillende politieke partijen weinig te bespeuren. Maar dit zal nog wel veranderen en in ieder geval is het thans voor onze partij, de V.V.D., noodzakelijk verzamelen te blazen en tot de aanval van deze verkiezingen over te gaan. Daarbij moet, als voor elke verkiezing, hard gewerkt worden en de tijd van twee maanden is heus niet lang. De V.V.D. zal een forse strijd te voeren hebben en de belangstelling voor de Staten-verkiezingen, die toch zeer belangrijk zijn, zowel om de functie, welke de Provinciale Staten vervullen, als door het feit, dat zij tevens als kiescolleges voor de Eerste Kamer fungeren, moet geactiveerd worden. Twee maanden, ruim 8 weken, ongeveer 60 dagen en dan gaat het Nederlandse Volk opnieuw ter stembus. Laten wij allen zorgen, dat het resultaat voor de V.V.D. gunstig is! Wij hebben nog twee maanden om er hard voor te werken.

Ons ter harte

Het is niet zo merkwaardig als het op het eerste gezicht lijkt, dat op het ogenblik op de Nederlandse toneelplanken vrijwel tegelijkertijd twee toneelstukken vertoond worden, die een politieke inslag hebben. Wij bedoelen n.l. „Vuile handen” van Sartre en „De jongen Winslow” van Rattigan. Dat is niet zo vreemd, omdat de huidige maatschappij met haar vele problemen ook doordringt tot in de kunst en ook deze de invloed doet ondergaan van hetgeen zich in de wereld afspeelt. En zo heeft Sartre dan tot thema van zijn „vuile handen” gekozen de communistische ideologie met alle gevaren en bezwaren daaraan verbonden en deze zo duidelijk naar voren gebracht, dat het bekende communistische Franse dagblad L'Humanité na de première in Parijs schreef over „la pièce sale”, het vuile stuk. Rattigan heeft in zijn stuk „De jongen Winslow”, het bekende verhaal van een zaak, die in Engeland in de jaren voor de oorlog van 1914 zeer veel stof heeft doen opwaaien, bewerkt en ook dit stuk spreekt sterk de toeschouwers aan. Zeker in ons land, waar de vrijheid en de rechtszekerheid veel dieper verankerd zijn, dan men in het dagelijkse leven soms vermoedt. Dat hebben de bezettingsjaren wel bewezen.

Het opkomen voor de rechtszekerheid van het individu, het gevoel, dat iedere burger zijn recht kan verkrijgen, zijn zaken, welke ons V.V.D.-ers ten zeerste ter harte gaan. En of dit toneelstuk nu in Engeland van voor de oorlog van 1914 speelt, of dat het zou spelen in Nederland van thans, het motief zou niet verschillen en het spreekt juist in deze tijd, waar de gewone burger wel eens het gevoel heeft, dat het administratieve recht, waarvan hij alle bepalingen niet kent, zo veelomvattend en gecompliceerd is geworden, dat hij daardoor in botsing zou kunnen komen met de rechter, ook het Nederlandse publiek aan.

Onderwijs

Meer dan eens wordt er tijdens de begrotingsdebatten in de Tweede Kamer op aange-drongen om meer aandacht te schenken aan ons onderwijs in de maatschappelijke vakken. Er wordt daarbij o.m. gewezen op het feit, dat deze voor een goede staatsburger onmisbare leerstof, vooral gedurende de bezettingstijd, wel op een zeer stiefmoederlijke wijze is bedeed. Deze kritiek achten wij volkomen gerechtvaardigd. Het gaat hier tenslotte niet alleen om de algemene vorming van onze jeugd, maar in het bijzonder om de opvoeding naar tot goede staatsburgers op te kweken, die met kennis van zaken haar democratische rechten en plichten weten te beoordelen. De democratie is een inhoudloos begrip indien de burgers haar werkingssfeer niet kennen en zij niet in staat zijn

de waarde van het democratische staatsbestel aan de practijk te toetsen. Wij mogen aannemen, dat dit onderwerp weldra in de Eerste Kamer bij de begroting van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen weer op het tapijt zal worden gebracht. Het ware te wensen, dat er in dit opzicht nu eens spijkers met koppen werden geslagen. Want ondanks de toezeggingen van minister Rutten in de Tweede Kamer, zijn wij in feite nog niet veel opgeschoten. Een bevredigende oplossing in een definitieve vorm is ongetwijfeld dringend gewenst.

Cocktail-parties

In het Voorlopig Verslag van de Eerste Kamer over de Algemene Beschouwingen op de Rijksbegroting wordt gesproken over de „wedloop”, welke zou worden gehouden op het stuk van recreaties, cocktail-parties, e.d. Vanzelfsprekend heeft onze regering bovenstaande kwalificaties in haar Memorie van Antwoord niet tot de hare gemaakt en er op gewezen, dat representatiekosten in zeer vele gevallen nodig zijn. Ieder verstandig staatsburger zal dit niet kunnen ontkennen. Vooral de ontvangst van buitenlandse delegaties of missies dient behoorlijk te geschieden en het zou van weinig inzicht getuigen, indien men zich bij dergelijke ontvangsten liet leiden door een zuinigheid, die de wijsheid bedriegt. Ook de leden, die zich hieromtrent in min of meer sarcastische zin hebben uitgelaten, zullen dit wel beseffen. De kritiek is slechts bedoeld, de regering er voor te waarschuwen, de gewenste soberheid toe te passen, zonder dat de representatieve plicht in het gedrang komt. Als zodanig ligt er op de schouders, in het bijzonder van de hoofdamttenaren, een grote verantwoordelijkheid en het is dan ook te nopen, dat de geuite kritiek er in de practijk toe mag leiden dat ook de nodige soberheid, zij het met verstand toegepast, wordt betracht. Anderzijds menen wij toch te moeten waarschuwen tegen een vorm van kritiek, die bij de niet-ingewijde burger op een al te makkelijke en onjuiste wijze weerklank vindt en daardoor een verkeerde indruk kan vestigen. Ook in deze zal men zich moeten behoeden een demagogische weg te bewandelen.

Platonisch

Reeds vaker hebben wij ons in afkeurende zin uitgelaten over het feit, dat in ons land met betrekking tot de industrialisatie, schone rapporten worden opgesteld, plakkaaten op de aanplakzuilen verschijnen, breedspakige redevoeringen worden gehouden, kortom hierover veel tam-tam wordt gemaakt, zonder dat hieruit enig practisch effect resulteert. Wij noemden reeds eerder het bezwaar, dat men bij al deze propaganda, afgezien nog van het feit, dat deze een meer theoretisch dan practisch karakter draagt, te eenzijdig te werk gaat, omdat men o.m. het probleem van de intellectuele vorming van de toekomstige leiders van onze industrie te weinig in ogenschouw neemt. Men komt er niet alleen door plannen te maken om fabrieken te bouwen als men niet over voldoende geschoold personeel beschikt om in deze fabrieken de productie aan de gang te brengen. Er zijn echter ook nog andere bezwaren en wij verwijzen in dit verband naar de rede, die onlangs werd gehouden door de voorzitter van de Kamer van Koophandel van 's-Hertogenbosch, dr. G. J. M. de Gruyter. Spreker legde er de nadruk op, dat de fiscale politiek op de industrialisatie remmend werkt, terwijl aan het bedrijfsleven op het gebied der financiering te weinig mogelijkheden worden geboden. De ongetwijfeld nuttige Herstelbank heeft tot dusverre slechts in enkele gevallen credieten verleend. „Het blijft bij de landelijke overheid,” aldus dr. de Gruyter, „bij een platonische liefdesverklaring aan de industrialisatie.” Ook hij achtte het o.a. noodzakelijk dat het onderwijsstelsel meer in de richting van de techniek wordt geleid. Ziehier wederom een stem uit handel en industrie, die, als wij niet oppassen, de stem van een roepende in de woestijn zal blijken te zijn.

Spook

Met het probleem van de industrialisatie houdt dat van de werkloosheid in Nederland ten nauwste verband. De laatste cijfers van het aantal werklozen over 1949 tonen aan, dat dit aantal gemiddeld per maand 20.000 hoger ligt dan in de overeenkomstige periode van 1948. „Dit verschijnsel brengt verandering in het beeld der na-oorlogse jaren en heeft tengevolge, dat de publieke belangstelling zich er van bewust wordt, dat het probleem der werkloosheid weer de grote betekenis dreigt te verkrijgen, die het in de jaren voor de oorlog bezat.” Tot deze uitspraak komt het rapport van een commissie, die in opdracht van de Kamer v. Koophandel en Fabrieken voor Noord-Holland haar aandacht heeft geschonken aan het vraagstuk van de uitbreiding van de werkgelegenheid. In het rapport wordt opgemerkt, dat het probleem der werkloosheid, althans relatief gesproken, in het algemeen nog niet acuut is. Grootscheepse industrialisatie wordt gezien als een der voor-naamste middelen om het spook der werkloosheid te bestrijden, die uit de snelle aanwas der bevolking kan voortvloeden. Industrialisatie, zo wordt in dit rapport opgemerkt, zal echter slechts dan kunnen worden verwezenlijkt, indien de ondernemers de mogelijkheid en de lust krijgen daaraan hun medewerking te verlenen en voldoende risicodragende middelen beschikbaar komen. Het

financiële beleid der overheid is daarbij van een beslissende betekenis, want „zolang en voor zover de overheid niet metterdaad toont, dat het haar ernst is met belangrijke verlaging van haar uitgaven, zal het bedrijfsleven vrezen, dat verlichting van de belastingen niet zal kunnen worden bereikt”. Een krachtige verlaging van de staatsuitgaven wordt dus voldoende nodig geacht om het bedrijfsleven het vertrouwen te schenken, dat een voor industrialisatie aanvaardbaar fiscaal klimaat zal kunnen worden geschapen en gehandhaafd. De commissie meent ook, dat het gebrek aan goede vaklieden veroorzaakt wordt door de geringe loondifferentiatie tussen ongeschoolde en geschoolde arbeiders. Welnu, de regering moge zich bovenstaande en soortgelijke adviezen nu eens eindelijk terdege ter harte nemen.

Klassenstrijd (I)

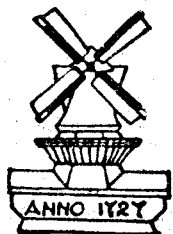
Bij de uiteenzetting van minister Lief tinck met betrekking tot zijn deviezennota, hebben de socialistische o.a. bij monde van de heer Hofstra weer niet kunnen nalaten op 'n tendentieuze en volkomen onjuiste wijze de klassentegenstellingen in ons volk te verscherpen. Wederom is hierbij geoleken hoe onwaar het is, indien de Partij van de Arbeid beweert, dat zij de klassenstrijd van de vroegere S.D.A.P. over boord heeft gegooid. Er is waarlijk niets veranderd behalve dan dat de Partij van de Arbeid minder principieel is dan de S.D.A.P. waaruit zij is voortgekomen. De oude S.D.A.P. ontkende in elk geval niet, dat het verscherpen der tegenstellingen tussen de verschillende volksgroepen in haar harnas geschreven stond. De P. v. d. A. ontkent dit echter wel in de hoop, vooral de middenstand in haar netten te verstrikken. De heer Hofstra heeft het in de Tweede Kamer wel eens meer erg bont gemaakt en ook nu meende hij zijn partij — en waarschijnlijk ook zijn kiezers — een dienst te moeten bewijzen door te keer te gaan tegen de 10 % premie in vrije dollars die de Nederlandse exporteurs ter stimulering van onze export bij uitvoer naar de Verenigde Staten genieten. Nog feller was de aanval van zijn partijgenoot Nederhorst, die ons ditmaal wel erg heeft teleurgesteld, omdat wij een dergelijke eenzijdige en tendentieuze argumentatie van hem niet gewend zijn. Hij trachtte een wig te drijven tussen de Nederlandse exporteurs en de arbeiders en wel op zulk een naïeve grond, dat men zich werkelijk afvraagt hoe een economisch geschoold man als drs. Nederhorst zich van een dergelijke onjuiste en onbillijke argumentatie kan bedienen. Hoe dit ook zij, indien het de bedoeling van spreker is geweest bij de arbeiders in het geveel te komen, dan zal hij daarin ongetwijfeld zijn geslaagd, temeer omdat het hier een nogal ingewikkeld onderwerp geldt dat voor de massa niet makkelijk te begrijpen is. Het gaat nu slechts om de onjuiste en eenzijdige uittalingen van deze socialistische afgevaardigde te ontzenuwen, opdat duidelijk blijke hoe erg dit Kamerlid de plank heeft misgeslagen.

Klassenstrijd (II)

Volgens de opvatting van drs. Nederhorst leidt de bovenvermelde onlangs aan de Nederlandse exporteurs toegekende faciliteit tot een „zwarte handel” in deviezen en tot het invoeren van allerlei niet noodzakelijke goederen, die tegen veel te hoge prijzen op de markt komen. En alsof deze onjuiste voorstelling van zaken nog niet voldoende was, kwam de socialistische afgevaardigde aandragen met het argument over „de beperkingen, die de arbeidersklasse worden opgelegd”. Het oorzakelijk verband vermogen wij hier niet te zien en wij krijgen dan ook zeer sterk de indruk, dat deze geforceerde tegenstelling meer voor de publieke tribune was bedoeld dan voor de minister en de geachte mede-afgevaardigden, die men als ter zake kundigen toch bezwaarlijk aan boord kan komen met misplaatste en verwrongen propagandistische gevoelsargumenten. Drs. Nederhorst had evengoed kunnen uitroepen: „Waarom verkrijgt Nederland dollars om in te voeren terwijl de arbeidersklasse zich zoveel beperkingen ziet opgelegd.” Deze redenering raakt kant noch wal en overigens zij opgemerkt, dat het waarlijk niet alleen de Nederlandse arbeidersklasse is die zich beperkingen moet opleggen. Merkwaardig is, dat het drs. Nederhorst blijkbaar is ontgaan, dat hij de middenstand vergat te noemen, waarvoor zijn Partij beweert zulk een warm kloppend hart te hebben. Maar afgezien van dit alles, is dit argument wel zeer gezocht en kan het slechts indruk maken bij degene die in deze materie niet thuis is. Want is het drs. Nederhorst dan niet bekend, dat juist door deze dollarpremie ons land goedkoper exporteert dan anders? Is het drs. Nederhorst dan volslagen onbekend dat juist dank zij deze dollarpremie, onze diamantindustrie in staat is geweest een afzetgebied in de Verenigde Staten te veroveren? Is het drs. Nederhorst voorts onbekend, dat onze exportprijzen juist door deze dollarpremie lager komen te liggen?

Of drs. Nederhorst weet dit alles niet, of hij weet het wel. Maar in beide gevallen heeft hij een misgreep gedaan en niet nagelaten een wig te drijven tussen verschillende lagen van onze bevolking, hetgeen wij ten scherpste afkeuren. Het moet voor hem dan ook wel een teleurstelling zijn geweest, dat zijn partijgenoot minister Lief tinck voor zijn kritiek weinig oren had, waardoor zijn verwacht „succes” dan ook volkomen uitbleef.

Abraham van Stolk & Zoonen N.V.

Houthandel

Schaverij - Zagerij

Vuren - Dennen - Oregon Pine - Pitch-Pine - Heipalen

Rotterdam, Telef. 35400 - Postbus 1100

J. en K. SMIT's

**SCHEEPSWERVEN EN
MACHINEFABRIEKEN**

KINDERDIJK

L. Smit & Zoon

KINDERDIJK

Baggermateriaal

Zeesleepboten

Passagiersschepen

Machines

Motoren

Ketels

N.V. Nederlandse
Caoutchouc- en Gutta-
Perchatabriek

v.h. Bakker & Zn.

Ridderkerk

- Technische rubberartikelen

**N.V.
W. A. HOEK's**

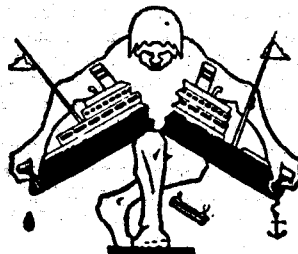
MACHINE- EN ZUURSTOFFABRIEK

Hoofdkantoor en Machinefabriek
te Schiedam.

Compressors voor alle gassen en iederen druk.
Installaties voor de bereiding van zuurstof, stikstof, enz.

**Frank Rijdsijk's
Industriele
Ondernemingen N.V.**

Hendrik-Ido-Ambacht
Tel. H.I. Ambacht 245
Rotterdam 72615

SCHEEPSSLOOPERIJ

HANDEL in:

- Oud IJzer,
- Nieuw IJzer,
- Bruikbaar IJzer, enz.

Goedewaagen's

Koninklijke
Pijpen- en Aardewerkfabrieken
Gouda

Mozaiek

HAV BANK

Schiedam

LEVENSVERZEKERING

N.V. Staaldraadkabel- en Herculesstouwfabriek

voorheen

J. C. DEN HAAN

GORINCHEM

N.V. BOELE'S

Scheepswerven en Machinefabriek

BOLNES

Nieuwbouw en reparatie

Plateelbakkerij „Zenith”, Gouda

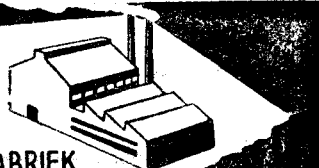
vervaardigde reeds vele tegeltableaux, gedenkborderen
en asbakken voor jubilea en bijzondere gebeurtenissen

GERESERVEERD

**DE ROTTERDAMSCH
DROOGDOK MIJ. N.V.**

**DAKEN -
VLOEREN**

N.V. BETON- & PLATENFABRIEK
& GEBRS. MYNLIFF NYMEGEN

TEL 20539

Atoombom, Communisme of Winstdeling?

(Ingezonden.)

Amerika heeft de atoombom, Rusland ook! Nu gaat Amerika een waterstof-atoombom maken, die tot duizendmaal effectiever dan de gewone atoombom heet te zijn. Rusland heeft beweerd, dat het die eveneens bezit. In hoeverre dit waarheid of bluff is, kan moeilijk nagegaan worden, maar gezien het succes der Russische spionage is het niet onmogelijk, dat Rusland althans het geheim insgelijks bezit. Met dit al denkt geen der partijen er aan, dat zij met zulke wapenen zichzelf evenzeer zal benadelen, als de tegenpartij, want dat deze algemene vernietiging beduiden.

Helaas kan men zich desniettemin niet onttrekken aan de indruk, dat de toenemende spanningen tussen de democratiën en de totalitaire machten uiteindelijk tot een gewapend conflict zullen leiden.

Het enige middel, om dit te voorkomen, dus om de wereld van de ondergang te redden, is, deze spanningen te verminderen en ten slotte geheel weg te nemen.

Hiervoor zijn verschillende methoden aangeprezen: vooral vredespropaganda en vredesbesprekingen tussen de voornaamste partijen: Sovjet-Rusland en de Verenigde Staten. Zij bieden echter alle weinig of geen uitzicht op succes door de onwil van de Russische machthebbers, die zich de verovering van de wereld in het hoofd hebben gezet, zorgvuldig het vrije woord en het vrije verkeer met het niet-communistische deel der wereld beletten en alleen tot vredesbesprekingen bereid zouden zijn, die hen nader tot hun doel zouden kunnen brengen.

De veroveringszucht zal bij vele Russen wel voortspruiten uit persoonlijke motieven, zoals hebzucht, machtsbegeerte, vrees voor represailles, doch er zijn ongetwijfeld ook vele fanatieke communisten, die in de verovering van de wereld de overwinning van het communisme en daarmee de wording van een betere maatschappij zien. Dergelijke fanatieci treft men niet alleen in Rusland en zijn satelliet-staten, maar overal ter wereld aan. Zij vormen de vijfde colonne, de stoottroepen van de Russen. Onder hen treft men tal van idealisten aan, kunstenaars, mannen en vrouwen der wetenschap, die zich ergeren aan de vele onvolmaaktheden van de Westerse wereld. De lekkage van atoom-geheimen heeft nog dezer dagen geleerd, hoe gevaarlijk met het communisme besmette geleerden

voor de Westerse democratiën kunnen zijn.

Toch vormt de communistische ideologie, hoe vreemd het ook klinken moge, de enige kwetsbare plek van het Russische imperialisme. Kan men de communisten overtuigen, dat hun leer de wereld alleen ongelukkiger kan maken, dan heeft men de Russische aanvalskracht goeddeels gebroken.

Men vraagt zich af, hoe het mogelijk is, dat zovelen na de onthullingen over de mensonterende toestanden, slavernij en dwingelandij in de communistische landen, zoals die o.a. door Victor Krawtchenko en John Fischer zijn gedaan, nog enig-heit zien in het communisme. De verklaring is heel eenvoudig: al die onthullingen worden door de communistische voor-mannen voorgesteld als kwaadaardige verzinsels van de „kapitalistische pers”, trawanten van het kapitalisme en verraders, die zich aan de kapitalisten verkocht hebben. En zulke misleidende voorstellingen vinden bij vele arbeiders nog gemakkelijk ingang door hun „ingewortelde wantrouwen tegen de „kapitalisten”.

Met woorden alleen is de democratie onmachtig, zich tegen de communistische dwaalleer te weer te stellen. Er is een daad nodig.

De linkse socialistische zoeken de oplossing in een voortschrijdende nationalisatie der vrije bedrijven. Van verschillende kanten is er reeds op gewezen, dat dit in feite neerkomt op een terugtocht voor het communisme, welke ons langzaam maar zeker tot het communistische doel: het staatskapitalisme zal brengen.

Naar mijn mening is er slechts een oplossing: de arbeidsmiddelen moeten het eigendom van de vrije bedrijven blijven, maar dan zodanig, dat ook de werknemers er een aandeel in hebben.

Ten opzichte van hun medezeggenschap is men hier te lande reeds vrij ver gevorderd. Wat in het algemeen nog ontbreekt, is hun deelgerechtigheid in de winsten der onderneming en daartoe moet het zo spoedig mogelijk algemeen komen.

Wanneer deze er eveneens zal zijn, zullen de werknemers de onderneming, waarin zij werkzaam zijn, gaan beschouwen, als ook hun bezit.

Prof. Van den Brink en prof. Romme hebben in een geschriftje, dat enige tijd geleden is verschenen, het vraagstuk der winstdeling besproken. Zij willen deze bedrijfsgewijze doen geschieden en hebben een schema opgesteld, volgens hetwelk het winstaandeel van de werknemers grotendeels gekapitaliseerd zou worden. Beide denkbeelden verdienen m.i. geen aanbeveling. Vooreerst is er geen enkele reden, waarom de uitkering van het winstaandeel aan de werknemers in een andere vorm zou moeten geschieden, dan die van de andere aandeelhouders. In de tweede plaats zou vooral voor de eenvoudigen onder de werknemers het verband tussen de winst uit hun onderneming en het verkregen aandeel te ver verwijderd zijn, om in voldoende mate het effect van de binding aan hun eigen onderneming te hebben. En van het besef dezer binding zou ik juist het meest zegenrijke effect in de strijd tegen het verderfelijke staatskapitalisme der communisten en linkse socialisten, immers tevredenheid onder de arbeiders, arbeidsvrede, hogere arbeidsprestaties, toenemende voortbrenging en grotere volkswelvaart, verwachten.

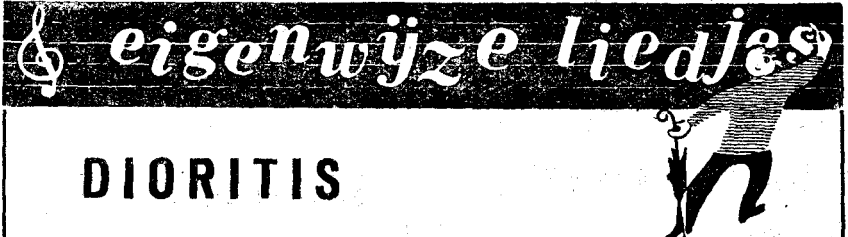
Parlementaire Flitsen

(Vervolg van pag. 2)

Met het beleid der Regering op sociaal-economisch terrein kon prof. Molenaar zich over het algemeen verenigen, maar hij zonderde de belastingpolitiek daarvan met nadruk uit. Zijn voorlopige indruk van het complex van belastingherzieningen, dat op het ogenblik bij de Tweede Kamer aanhangig is, was, dat dit, naar een woord van Thorbecke, „een mager schepje uit de ketel” was. Men begrijpe echter wel, zo zei de heer Molenaar later nog bij de replieken, dat, wanneer wij pleiten voor de verlaging van belastingen voor ondernemingen en ook voor de grote en middelgrote inkomens, wij dit niet doen om de betrokkenen een faveur te geven. Daarvoor is een geheel andere reden: wij moeten ervoor zorgen, dat Nederland met zijn productie-apparaat op peil komt en op peil blijft. En om dit te bereiken is het nu eenmaal nodig, dat de Regering het sparen bevordert en bij hen, die gespaard hebben, de drang levendig houdt om te investeren.

Bovendien: zoals prof. Molenaar terecht kon verklaren, had hij reeds uitentree in deze Kamer betoogd, dat de politiek der laatste jaren is gevoerd op de ruggen der kleine spaarders. Ook de last van de devaluatie is weer neergekomen, op de schouders van de spaarders, van kleine polishouders, kleine bezitters van huiseigenaren. Als er wordt gesproken van tegemoetkomendheid, zijn het altijd die mensen, die in de kou blijven staan.

Het is, zo vervolgde onze woordvoerder, herhaalde malen van deze kathedraal door mij gezegd: het gaat hier om de mensen, die in het leven initiatief hebben getoond; het gaat hier om de ijverige middenmoot van het Nederlandse volk en deze mensen hebben nu eenmaal — terecht — het gevoel, dat zij bij de genomen maatregelen tekort zijn gekomen. Tegenover hen is de rechtvaardigheid niet betracht en ik zou gaarne zien, dat bij het Regeringsbeleid daarmede rekening werd gehouden.

eigenwijze liedjes

DIORITIS

....Droombeelden in de Parijse salons — het sprookjesland van Christian Dior — Dior zoekt de schoonheid van de vrouw vóór de vrouw — Dior weet wat zij nodig heeft op elk uur van de dag of de nacht, voor elke gelegenheid en voor elk type — de vrouw wordt door Dior tot haar opperste schoonheid gebracht....

Mode-redactrice van de Telegraaf

*Wat deze Dior ons gaat kosten
Aan rust, en aan opstandigheid
Van onze vrucht of bloem des harten
Is niet zo één, twee, drie gezeld,
Maar dat Chris Dior rond komt spoken
In kleur, in type en in lijn
Als droom en d'ús als eis der vrouwen,
Zal ons gewis beschoren zijn.*

*Daar is nog nooit een vrouw geboren,
Die weerstand biedt of bieden kan
Aan de verhipte en verknijpte
Bedenksels van zo'n mode-man,
Aan de frou-frou en tierlantijnen,
Die hij als droombeeld etaleert,
Maar waarin straks een dikke dame
Als parodie équilibreert.*

*Dit wordt het lenteleed der mannen:
Die schoonheid in de schrulle tijd,
Waarin geen man crediet of geld heeft,
Laat staan de blijde zekerheid
Dat hij aan schoonheid ooit nog vreugde
Bij dag of nacht beleven zal — — —
Daarom: voor ons géén Dioritis,
Wij hebben Lietinck immers al?*

BRAMMETJE.

Als deze evolutie zich zou voltrekken in de gehele Westerse wereld, zou niet alleen het communisme daarin geen voet meer hebben, maar zou ook de vergelijking van de sociaal-economische toestand in de Westerse wereld met die in hun eigen land de bevolking der totalitaire staten allicht tot nadenken stemmen en van de dwalingen haars weegs doen terugkeren.

Natuurlijk zou de evolutie zich niet zo spoedig in de gehele wereld voltrekken, maar indien wij er in ons land in konden slagen, op deze wijze het probleem op te lossen, zou dit zeker bij het aanschouwen der zegenrijke gevolgen navolging in de andere Westerse landen vinden.

Ongetwijfeld zullen er offers voor gebracht moeten worden, en zal men vele moeilijkheden moeten overwinnen, maar het grote doel is de offers en de moeite ruimschoots waard.

Ten slotte staat de wereld voor de keuze: dit of capitulatie voor het communisme of ondergang.

Zou het niet op de weg van onze partij liggen, deze oplossing, die geheel ligt in de lijn der door haar beleiden democratie en vrijheid, door haar invloed in het georganiseerde bedrijfsleven en het staatsbestel zo veel mogelijk te bevorderen?

Voorburg. P. E. VAN RENESSE

Onze Candidatenlijsten voor de Provinciale Staten

PROVINCIE OVERIJSSSEL

Statenkieskringen Hengelo/Almelo (gelijkluidend): 1. Ir. J. Baas, Hengelo (O.); 2. Mr. J. W. W. Y. de Jong, Almelo; 3. Mr. A. C. v. Eck, Delden; 4. J. Krooshof, Deventer; 5. G. J. Berendsen, Markelo; 6. A. E. Gelderman, Oldenzaal; 7. J. Israëls, Almelo; 8. Mevr. H. A. A. L. de Vries-v. d. Hardt Cramers, Hengelo (O.); 9. G. H. Cramer, Almelo; 10. J. Borgesius, Goor.

Statenkieskring Enschede: 1. A. J. Blijdenstein, Lonneker; 2. J. H. Elferink, Boekelo; 3. Mr. R. C. Schlingemann, Enschede; 4. P. E. Salverda, Enschede; 5. B. W. Ebbing, Enschede; 6. A. van der Horst, Enschede; 7. W. Wefers Bettink, Enschede; 8. G. Kromhof, Enschede; G. J. A. Waller, Enschede.

Statenkieskring Deventer: 1. J. Krooshof, Deventer; 2. Mr. E. Wil-mink, Deventer; 3. Dr. J. J. Swart, Schalkhaar; 4. B. Veenendaal, Olst; 5. H. Boerhave, Deventer; 6. H. J. Wansink D.J.zn., Holten; 7. Mevr. M. L. van Drooge-Pelsmaekers, Deventer; 8. B. Krijt, Diepenveen; 9. A. Grootentraast, Olst.

Statenkieskringen Zwolle/Ommen/Kampen (gelijkluidend): 1. G. J. v. d. Noordaa, Zwolle; 2. Mr. J. A. M. van Oorschot, Hardenberg; 3. A. H. Thesingh, Steenwijk; 4. K. van der Wall, Zwollerkerkspel; 5. J. H. H. Slijkhuis, Ommen; 6. A. H. Cramer, Kampen; 7. H. Goedemoed, Zwolle; 8. J. R. van Linge, Dedemsvaart; 9. M. K. Holtland, IJselmuiden.

PROVINCIE UTRECHT.

Statenkieskring Utrecht: 1. Prof. Dr. E. H. s'Jacob; 2. Jhr. Ir. L. H. op ten Noort; 3. Mevrouw J. L. Rede-de-Hoek; 4. G. C. v. d. Haar; 5. Ir. J. D. M. Bardet; 6. G. C. van Tussenbroek; 7. M. Welle; 8. Meij. Mr. A. de Waard; 9. Prof. Dr. A. ten Bokkel Huinink; 10. Mr. J. Schuttevaer; 11. Mr. J. F. H. Bosch, allen te Utrecht.

Statenkieskring Amersfoort: 1. A. Meijer, Zeist; 2. Mevrouw A. P. Overeijnder-v. d. Brandeler, Bilt-hoven; 3. W. van Gent, Amersfoort; 4. J. C. P. Legemaat, Baarn; 5. M. M. van Wely, Soest; 6. Mevrouw A. C. van Bienema-Prop, Amers-foort; 7. Ir. H. van Heijst, Zeist; 8. Mr. D. Schuitemaker, Maartens-dijk; 9. R. Kok, Amersfoort; 10. Mr. J. Schuttevaer, Utrecht; 11. Ir. G. Heshuijzen, Bilthoven; 12. B. J. Franssen, Eemnes; 13. W. G. Bouw-man, Soest; 14. Dr. U. Schults, Baarn; 15. M. Welle, Utrecht; 16. E. Bos, Zeist; 17. J. L. M. Boot, Doorn.

U kunt nog komen

U weet het wel, op 11 en 12 Maart houdt de Vereniging van Staten- en Raadsleden een bijeenkomst in Woudschoten bij Zeist, ter voorbereiding o.m. van de Statenverkiezingen. U hebt het zelfs in uw agenda genoteerd, dat U die Zaterdag 11 en die Zondag 12 Maart moet vrij houden om daar heen te gaan, maar U hebt U nog niet opgegeven. U denkt, zoals de meeste Nederlanders, ach dat heeft nog tijd genoeg. Maar hen, die deze bijeenkomst organiseren, maakt U het daarom moeilijker, omdat zij eerst zo laat een overzicht hebben van het aantal deelnemers aan deze conferentie. Daarom richten wij nog eens een dringend appel tot U om U op te geven per omgaande aan het secretariaat van de vereniging van Staten- en Raadsleden, Koninginnegracht 61, Den Haag. Voor leden van de Vereniging van Staten- en Raadsleden zullen de kosten van verblijf en logies in Woudschoten voor rekening van de Vereniging worden genomen.

Niet-leden van de Vereniging, die eveneens van harte welkom zijn, zullen, als zij zich voor 1 Maart a.s. aanmelden, slechts een gedeelte van de kostprijs behoeven te betalen, n.l. voor logies en maaltijden f 3.— per persoon, over te schrijven op giro 68500, ten name van R. Mees en Zonen te 's Gravenhage, onder vermelding Studie-Conferentie Woudschoten van de Vereniging van Staten- en Raadsleden.

Wilt U nog één keer weten, wie daar het woord zullen voeren? Dr. P. H. Ritter Jr. over het liberalisme als redder in deze tijd, mr. H. Fortuin en mr. N. J. C. M. Kappeyne van de Copello over de positie van de Eerste Kamer in ons Staatsbestel.

De morgenwijding op Zondag 12 Maart zal gehouden worden door ds. G. W. B. A. Thoden van Velzen; over de provincie- en gemeentewaterschapsbesturen zal prof. Mr. D. Simons spreken, de heer A. Schouten behandelt de taak van de Provincie, de heer K. L. Gaikema Schuitinga spreekt over de provincie en het platteland en de heer J. van Mourik over de V.V.D. en de neutraliteit.

Nog een paar gegevens: de conferentie begint Zaterdag 11 Maart om vier uur des middags precies. Het einde van de conferentie is op Zondag 12 Maart omstreeks vier uur.

U wilt nog meer weten: hoe U in Woudschoten kunt komen? Welaan, ook dat zullen wij U nog vertellen.

Van het station Utrecht af bestaat een busverbinding met „Woudschoten” (de „Venendaalse bus” van de fa. wed. A. W. de Haas), welke is gestationneerd recht tegenover het station Utrecht). Deze bussen vertrekken een kwartier vóór en na het hele uur uit Utrecht en hebben bij het conferentieoord „Woudschoten” een halteplaats. Duur van de rit plm. een half uur. Voor extra-bussen zal worden zorg gedragen.

Nu is uw geheugen weer opgefrist. Het enige, dat U, voor zover U het niet gedaan hebt, is dus U per omgaande op te geven en op 11 Maart en 12 Maart in Woudschoten aanwezig te zijn. U kunt nog komen!

Begrafenis Dr. Bierema

Onder grote belangstelling is Zaterdagmiddag, 18 Febr. j.l., te Usquert (Gr.) het stoffelijk overschot van Dr. S. E. B. Bierema, lid der Eerste Kamer, ter aarde besteld.

Op het kerkhof waren o.m. aanwezig de Commissaris der Koningin in Groningen, de heer E. H. Ebels en de heren H. D. Louwes, voorzitter van de Stichting voor de Landbouw, Mr. W. C. Wendelaar, lid van de Eerste Kamer en de heren Mr. G. Vonk en R. Zegering Hadders, leden van de Tweede Kamer. Voorts merkten wij op: Ds. J. Luchies uit Pietersbierum, D. W. Lindenbergh uit 's Heer Arendskerke, Jhr. Mr. F. F. Hooft Graafland uit Utrecht, J. L. Nysingh uit De Wijk, Dr. Oortwijn Boltjes uit Groningen en Mr. H. S. Siebers uit Groningen.

Aan het graf werd door de secretaris der Partij, Mr. J. Rutgers, een krans gelegd namens Minister Stikker, die helaas niet aanwezig kon zijn wegens dringende bezigheden elders.

De heer Wendelaar sprak namens de Partij in al haar geledingen en in het bijzonder namens de liberale fracties der Eerste en Tweede Kamer der Staten-Generaal woorden van grote waardering voor het vele belangrijke werk, dat Bierema in een lange reeks van jaren had verricht, niet het minst door zijn talloze redevoeringen, zowel in het Parlement als op vele vergaderingen overal in het land ter verdediging van de liberale beginselen. Bierema deed dat steeds met grote deskundigheid en zakelijkheid met respect voor iedere eerlijke anders gerichte overtuiging en zonder ooit iemand te kwetsen. Bierema was een man van eigen sterke overtuiging met een onafhankelijk oordeel, dat nimmer naliet indruk te maken op zijn gehoor, hetzij mede- of tegenstander. En dat bleek duidelijk uit de van zoveel waardering getuigende woorden, waarmede hij in de Eerste en Tweede Kamer is herdacht door haar voorzitters en door de Minister-President en de Vice-Minister-President. De heer Wendelaar voegde aan deze woorden er enkele toe van dank voor de hartelijkheid en vriendschap, welke hij zelf en alle andere vrienden, die Bierema zich gemaakt had in het Hoofdbestuur der Partij en de Kamerfracties, de oud-leden, de heren Knottenbelt en Van Kempen daarbij inbegrepen, hadden ondervonden. Hij hoopte, dat de algemene sympathie voor Bierema, waarvan deze dagen zo menig bewijs hadden gebracht, Mevrouw Bierema, de kinderen en de verdere familie eniger mate tot troost zou kunnen strekken in hun groot verdriet.

Hierna voerden het woord de heer R. Smit namens de Raad van Toezicht der coöperatieve stoccartonfabriek „De Halm”, de heer H. R. Starke voor de Groningse Mij. van Landbouw en Prof. Dr. Ir. G. Minderhoud namens de Coöp. Centrale Raiffeisenbank.

De heer R. Bierema, broeder van de overledene, dankte voor de bewezen belangstelling.

STEL DIT NIET UIT

Bij de administratie van „Vrijheid en Democratie”, Postbus 43 te Amersfoort, kunnen tot uiterlijk 1 Maart a.s. aanplakbiljetten worden besteld voor de Statenverkiezingen. 65 x 110 cm. à f 0.15 per stuk 30 x 45 cm. à f 0.05 per stuk bij bestelling te voldoen op girorekening 245103 t. n. van de penningmeester van de Stichting Vrijheid en Democratie te Amersfoort.

Bijdrukken van lijstnummer en naam van de eerste candidaat op deze biljetten, die alleen de naam en het vignet van de partij in kleuren bevatten, kan desgewenst via de administratie van dit blad tegen betaling der extra kosten geschieden.

Stelt dit niet uit! Anders wordt U wellicht teleurgesteld!

ALLERHANDE

Vuile kapitalist!

De Russische beschaving is op de West-Europese vele decennia ten achter. Wat zou een Nederlands communist er van denken als hij voor kapitalist werd uitgeschoold omdat hij een particuliere W.C. had?

(Nieuwe Rotterdamse Courant.)

Daarom

U weet natuurlijk, dat wij, net als in de middeleeuwse gildentijd, rijk gezegend zijn met vakgroepen. Mensen, die het weten kunnen, want die dit groepsgedoe ondergaan, betogen, dat het merendeel dier groepen rustig verdwijnen kan. Omdat ze eigenlijk alleen maar dienen om een voorzitter en een secretaris en nog een puike administratie aan een baan en boterham te helpen.

(Advertentieblad voor Limburg.)

Fundament

Een werkelijk democratisch beleefde vrijheidszin berust op een in wezen christelijke solidariteit, d.w.z. vrijheid, niet slechts voor enkele groepen uit de samenleving, om bijvoorbeeld zich te verrijken ten koste van de rest, maar vrijheid voor zoveel mogelijk mensen en als uiteindelijk ideaal vrijheid voor iedereen. Slechts indien de mens zich kan vrijwaren van de dwang van de moderne straffe politieke, economische en sociale organisaties en die onafhankelijkheid kan verwezenlijken, wier fundament gegeven is in de eerbied voor de onvervreembare rechten van de menselijke persoon, kan men werkelijk hopen op een herleving der democratische vormen, die dan niet slechts een erkenning zullen inhouden van de noodzaak van een politieke democratie maar ook de onontbeerlijkheid van een sociale en economische democratie zullen inhouden.

(Te elfder ure.)

Trekken, jongens!

Wij zijn echter gewend, dat de Staten-Generaal zich van een belangrijk deel van hun oorspronkelijke roeping, het in handen houden van de koorden van de beurs, weinig aantrekken — integendeel, dat zij zo hard mogelijk trekken aan de koorden van die beurs, om die nog verder te openen — en dat niet alleen in dit opzicht, maar al te meegaand zijn tegenover de Regering.

(Haagse Courant.)

Crème de menten

Wij noemen geen namen, omdat het ons niet om Menten gaat, maar om het onrecht; omdat er honderden zaken-Menten zijn, en men getracht heeft, zoveel lieden van hun nationaliteit te beroven, om zich hun goederen toe te eigenen. Daarom schrijven wij deze artikelen. Om een einde te maken aan bepaalde toestanden, en niet om een einde te maken aan de existenties van een aantal lieden, voor wie wij alleen maar verachting hebben. Namen, wat geeft het, of wij een aantal in ere gezetenen voor de wolven gooien. Zij slapen toch niet. Zij liggen toch wakker met de gedachte en de bange vraag, of zij nog eens aan de schandpaal zullen staan. En of zij de volgende morgen hun vrouw en kinderen nog in de ogen kunnen kijken. Het is om het algemeen belang te doen.

De regering zelf, het departement van Justitie, moet zich vrij durven maken en in durven grijpen. Als dat niet gebeurt, gaat het volk, ons bedrogen volk, aan het vele onrecht te gronde, dat thans met de „mantel van de liefde” gedekt wordt.

(De Telegraaf.)

N. V. SCHEEPSWERVEN

„PIET HEIN”

BOLNES en PAPENDRECHT

DWARSELLINGEN 115 Meter

DROOGDOK 115 x 30 Meter

FUINARCHITECTUUR — BOOMKWEKERIJEN

Ontwerpen
Aanleggen
Onderhouden

GIJSB. VURENS

Ringvaartweg 98 - Rotterdam (O.) - Tel. 22114

Kinderbijslag voor zelfstandigen? (I)

Voorshands een gereserveerd standpunt innemen

Een medewerker schrijft ons:

Men zal zich herinneren, dat bij de behandeling van de begroting voor 1950 in de Tweede Kamer van de zijde der K.V.P. met voor deze partij gewone heftigheid is aangedrongen op spoedige totstandkoming van een kinderbijslagregeling voor zelfstandigen. De regering had in haar antwoord op het Voorlopig Verslag, waarin het zelfde geluid reeds te beluisteren is, geschreven:

„Het spreekt vanzelf, dat de positie van de loonarbeiders en van de economisch zwakken zorgvuldig in aanmerking wordt genomen en dat de regering er naar streeft de rechtvaardigheid te betrachten, die eist, dat de lasten van deze moeilijke jaren op eerlijke wijze over de onderscheiden roepen van de bevolking worden verdeeld.”

De katholieke fractievoorzitter, Prof. Romme, noemde het bij openbare behandeling:

„logisch ondenkbaar en sociaal onverteerbaar, dat men niet in de organisatie van de inkomensvorming zou willen ingrijpen, gelijk men gegrepen heeft in de organisatie van de loonvorming om levensruimte te geven aan de feitelijk bestaande gezinnen van de kleine zelfstandigen, van wie wij moeten erkennen, dat hun moeilijkheden, vergeleken met de moeilijkheden van de arbeiders, helaas dikwijls veel ernstiger liggen, de moeilijkheden van de arbeiders dikwijls nog aanmerkelijk overtreffen.”

ROMME
... onverteerbaar ...

In ongemeen scherpe bewoordingen critiseerde hij verder de voorlopige plannen der regering (o.m. bestaande in verbindendverklaring van op vrijwillige basis getroffen regelingen in de onderscheiden bedrijfstakken), die hij niet kon aanvaarden en hij gaf Minister Joekes bij voorbaat een veeg uit de pan, hem in overweging gevend de tijd tot de behandeling van de begroting van Sociale Zaken nuttig te besteden door dit vraagstuk nog eens in studie te nemen. Een noodregeling zou, met het oog op de urgentie, aan de definitieve vooraf moeten gaan en daarvoor zou de K.V.P. desnoods 40 of 50 miljoen uit de staatskas willen vragen. Een praktische modus vivendi in de loop der debatten eiste de K.V.P.-fractieleider van de regering en hij eindigde:

„Alleen een spoedige inlossing van dit woord tegenover de kleine zelfstandigen met grotere gezinnen kan mijn politieke vrienden en mij bevrijden van de steeds klemmender en voor ons steeds benauwder vraag, die wij in het Voorlopig Verslag reeds hebben doen opnemen, of nl. een nog langer voortduren van de huidige toestand zich wel met onze verantwoordelijkheid verdraagt.”

De regering gewicht

Voor dit vrij krasse ultimatum is de regering gewicht; zij deed de toezegging op korte termijn met een noodregeling te zullen komen.

Hoewel wij nog wachten op de indiening van dit reeds enige maanden geleden toegezegde wetsontwerp, waarover klaarblijkelijk de adviesinstanties nog beraadslagen, achten wij het toch van belang het vraagstuk in zijn algemeenheid thans reeds aan de orde te stellen, los van de details. Want men zal begrijpen en dit verklaart de betrekkelijk lange duur van de voorbereiding, dat, wanneer men ten aanzien van

een noodregeling eenmaal A heeft gezegd, het B van de definitieve voorziening zal moeten volgen. Daarom is het noodzakelijk het probleem al in dit stadium principieel en technisch nader te beoordelen.

Getoetst aan onze beginselen

Wanneer wij het streven naar sociale voorzieningen ten behoeve van zelfstandigen toetsen aan het V.V.D.-beginselprogramma, dan ontmoeten wij de volgende uitspraak:

„De Partij verlangt, dat de rechtspositie voor alle leden der maatschappij zo goed mogelijk zal worden gewaarborgd. Armoede en gebrek, ten gevolge van oorzaken, die de individuele mens niet kunnen worden toegerekend, behoren door een doeltreffende organisatie van sociale verzorging, waar mogelijk op de grondslag van verzekering, te worden geëlimineerd. Deze organisatie moet zodanig worden ingericht, dat ondermijning van het eigen verantwoordelijkheidsbesef van de individuele mens wordt voorkomen. Aan de individuele krachtsinspanning moet vrije baan worden gegeven door wegneming der maatschappelijke oorzaken, die tussen de leden van het volk ongelijkheid scheppen ten aanzien van hun ontwikkelingsvoorwaarden.”

Bij de concrete uitwerking van dit richtsnoer wordt met betrekking tot de sociale voorzieningen voor die groepen van zelfstandigen, die sociaal-economisch met loontrekken op één lijn kunnen worden gesteld, in de eerste plaats een redelijke oudedagsvoorziening aanbevolen.

Dit standpunt is geheel in overeenstemming met de tot voor kort door de middenstandsbonden gehuldigde opvatting. De kinderbijslag heeft in dit complex van vraagstukken steeds een ondergeschikte rol gespeeld en is eerst meer op de voorgrond gekomen, toen de Nederlandse Katholieke Middenstandsbond daarvoor ging ijveren. Dit moge in de katholieke gedachtesfeer voor de hand liggen, daarmee is echter nog niet uitgemaakt, dat de gehele middenstand met het verlenen van voorkeursrecht aan de kinderbijslag en zelfs met de wenselijkheid op zich zelf instemt. Wij hebben goede gronden om dit te betwijfelen. Wij zijn dan ook zeer benieuwd naar het standpunt, dat de niet-katholieke middenstandsbonden straks zullen innemen.

Belangrijke vraag

In de Kamerrrede van Prof. Romme is op verscheidene plaatsen de nadruk gelegd op de nood, waarin vele zelfstandigen thans verkeren, een nood zo groot, dat een voorlopige voorziening op korte termijn z.i. geboden is, in de vorm van kinderbijslag.

Nu willen wij volmondig erkennen, dat onder de kleine ondernemers in kleinhandel, ambacht en

dienstverleningsbedrijven een aanzienlijke materiële achteruitgang te constateren valt, welke ook ons met zorg vervult en waartegen voorzieningen, ook van overheidswege, op korte termijn dienen te worden getroffen. Bij de keuze van de te nemen maatregelen zal men zich evenwel toch eerst de precieze vraag moeten stellen en die onomwonden moeten beantwoorden, welke de oorzaken zijn, die tot deze toestand hebben geleid. Eerst wanneer men die kent, zal men met kans op gunstig resultaat kunnen gaan cureren!

Prof. Romme en de zijnen bleven o.i. in gebreke om het verband tussen noodduurt en kindertal in de gezinnen der zelfstandigen overtuigend aan te tonen en aldus de urgentie van een kinderbijslagregeling voor deze bevolkingsgroep aannemelijk te maken. Bestaan er in middenstandsgesinnen met minder dan drie kinderen of zonder kinderen, bij kleine zakenlieden met meer dan f 2.000 inkomen 's jaars, soms geen materiële zorgen? Wanneer men werkelijk sociale rechtvaardigheid wil betrachten, mag men geen privilege scheppen!

Men kan zich dan ook niet aan de indruk onttrekken, dat de K.V.P. de huidige economische moeilijkheden in middenstandskringen, welke, naar onze opvatting beter met andere middelen kunnen wor-

den bestreden, aangrijpt om de regering te dwingen tegen haar wil een stokpaardje te doen berijden. Hoe zeer ook ons de middenstandsbelangen ter harte gaan, wij kunnen met een dergelijke tactiek niet instemmen, vooral niet, omdat — zoals wij in een volgende bijdrage willen aantonen — op het pad van de kinderbijslag voor zelfstandigen zoveel voetangels en klemmen liggen, dat men zich ernstig moet afvragen, of dit denkbeeld praktisch wel te verwezenlijken is. Voor ons een reden te meer om voorshands een gereserveerd standpunt ten aanzien van de in voorbereiding zijnde plannen aan te nemen. L.

BUSSUM VERGADERDE

De afd. Bussum hield haar jaarlijkse vergadering. De jaarverslagen van secretaris en penningmeester werden voorgelezen en goedgekeurd. Ondanks het feit, dat geen bijzondere bijdragen waren gevraagd bleek er ook na de gemeenteraadsverkiezingen nog een klein batig saldo aanwezig te zijn, terwijl bovendien de verkiezingen het succes brachten, dat de V.V.D. van 2191 op 3191 stemmen kwam; dat betekende een zetel meer, en een wethouder. De aftredende bestuursleden werden bij acclamatie herkozen. Verder werden er mededelingen gedaan omtrent de a.s. Algemene Vergadering der partij, en de candidatenlijst voor de Prov. Staten, waarin enige wijziging was gekomen door het zich terugtrekken van Mr. de Bruin. Met vreugde werd kennis genomen van de activiteit van de pas opgerichte afd. der J.O.V.D. voor Bussum, Naarden en Huizen. Minder verheugend was de achteruitgang van het ledental; men meende echter thans weer een opgaande lijn te kunnen verwachten.

Zijn vele vrienden bouwden op zijn trouw

De Tweede Kamer herdacht Dr. S. E. B. Bierema

Een wel zeer treffend, persoonlijk woord, sprak de voorzitter van de Tweede Kamer, dr. Kortenhorst, in de vergadering dier Kamer op 16 Februari j.l. ter nagedachtenis van het oudlid dier Kamer, dr. Bierema.

Dr. Kortenhorst zeide:

Aan de schriftelijke betuiging van rouwbeklag, waartoe de Kamer heeft besloten, gevoel ik behoefte een sober woord toe te voegen.

Dr. S. E. B. Bierema maakte van 1922 tot 1948 met een onderbreking van 2 jaren deel uit van de Tweede Kamer. Gedurende deze welhaast kwart eeuw verwierf de overledene door zijn plichtsbetrachting, bekwaamheid en ijver een cervolle naam en handhaafde hij zijn reputatie als sieraad van de Volksvertegenwoordiging.

Zacht in de vorm, maar sterk in zijn overtuiging, had zijn woord gezag zowel in de kringen van de Regering als onder ons. Zijn vele vrienden bouwden op zijn trouw, zijn politieke tegenstanders eerden zijn ruimheid van opvatting en zijn loyaliteit in het debat en wij allen zonder onderscheid hielden van hem wegens zijn gave menselijkheid en zijn edel karakter.

Zijn belangstelling bestreek een breed terrein van het openbaar leven: de algemene landspolitiek, agrarische vraagstukken, de buitenlandse en de financiële politiek behoorden in het bijzonder tot zijn domein.

Moge het Nederlandse volk figuren als Bierema bereid blijven vinden ons land in de Staten-Generaal in oprechtheid en toewijding te

Wijlen Dr. BIEREMA
... gave menselijkheid ...

dienen. Zijn nagedachtenis zal ook in deze Kamer in hoge ere blijven. Dat hij ruste in vrede!

Namens de Regering sloot de vice-minister-president, mr. Van Schaik, zich in de volgende bewoordingen hierbij aan:

Ook de Regering is zeer getroffen door het onverwachte heengaan van uw oud-medelid de heer Bierema. De Regering en niet in de laatste plaats ik zelf als Uw voorganger, hebben de overledene gedurende tal van jaren leren kennen en hoogschatten om zijn uitgebreide kennis, zijn grote begaafdheid en zijn veelzijdige belangstelling in de verschillende zaken van de politiek. Ook zijn persoonlijkheid hebben wij leren waarderen, omdat bij alle partijverschillen men toch steeds in hem wist te ontdekken de neiging om synthetisch te werk te gaan.

De Regering zal zijn nagedachtenis in ere houden.

„Regering, ge haalt de boer van zijn land”

Moet de boer nog langer fungeren als gratis belastingadministrateur?

De loonbelasting, met de daaraan verbonden administratieve rompslomp, is hier ingevoerd door de Duitse bezetter. Een en ander past volkomen in het totalitaire systeem, waarbij de enkeling wordt dienstbaar gemaakt aan de Staat en deszelfs organen, waar alleen het recht van de sterke geldt en „Recht ist, was dem Volke nützt”.

Toen het na de bevrijding heette, dat de Rechtsstaat hersteld zou worden, had men mogen verwachten, dat de hier bedoelde Duitse maatregelen zouden worden ingetrokken, althans de daaraan voor de werkgevers verbonden administratie tot het alleruiterste zou worden beperkt.

Met wat goede wil ware dat ongetwijfeld mogelijk geweest, — is dat nóg mogelijk.

Voor de inhouding van de loonbelasting door de werkgevers kan ik gevoelen; ik geloof dat dit economisch en sociaal juist gezien is, en in het belang van de werknemers, dat zij weten wat ze te verteren hebben. Maar het is volstrekt niet nodig en doet buitengewoon onsympathiek aan, dat daarnaast aan de werkgevers een administratie wordt opgelegd, waardoor zij worden: onbezoldigde klerken van 's Rijks belastingen. Zo iets past niet in de Rechtsstaat, waarin iedere burger beschermd wordt tegen machtsmisbruik en willekeur van de Overheid.

Ach, doctor...

(Ingezonden)

M.H. Redacteurs van „Vrijheid en Democratie”

Kritiek — de opbouwendes is vaak goed en brengt — kan brengen — nuttig rendement.

Maar steeds kritiek — is vermoeiend, vervelend, afmattend..... en teleurstellend.

Welnu — mijne heren, voorheen typeerde ik ons orgaan als ellendig saai, droog als hop, vrijwel onleesbaar, enz.

En nú, de laatste tijd neem ik ons blad met genoeg ter hand en vind daarin steeds het een of ander pakke, en prettigs.

Voorheen, als maar deftig, hoogstaande politieke beschouwingen (zelfs toujours perdrix verveelt), hetgeen de klok sloeg, naar mijn smaak gruwelijk-vervelend vaak.

Er is nu een gunstige wending gekomen, moge de wind, welke wat fris, wat leuks, wat soms fel agressiefs, ondeugend spotzijs brengt, zo blijven waaien.

Het kan slechts aan de verbreiding van Uw lezerskring ten goede komen.

Met de beste wensen voor het Weekblad,

Hoogachtend,

Een uwer oudste (in jaren) abonné,

A. J. BOSSERS

(Ach, doctor.... U doet ons blozen. Een beetje verlegen aanvaren wij — onbescheidenlijk openlijk — uw zozeer gewaardeerde lof. Eerlijk gezegd: zij is ons niet onaangenaam. Eerlijk gezegd: wij zijn zelf nog niet zo tevreden als U. Wij willen ons best doen, ons kleine blad beter te maken. — Redactie.)

Wat anderen zeggen

In dit „vrije land” waar de slavernij en de hand- en spandiensten sinds eeuwen zijn afgeschaft, waar steeds méér het juiste besef doorbreekt, dat eerlijke arbeid behoorlijk beloond moet worden, is 'n slavernij in moderne vorm ingevoerd, waarbij één categorie, één groep der bevolking, n.l.: de werkgevers, voor de Staat werkzaamheden moet verrichten, waar geen enkele contra-prestatie, in welke vorm ook, tegenover staat.

De werkgevers worden steeds zwaarder belast door de administratie verbonden aan de sociale voorzieningen van allerlei aard; maar deze werkzaamheden kan men beschouwen als een onderdeel van hun verplichtingen tegenover hun werknemers. Een overeenkomstige rechtsgrond bestaat niet voor de diensten, welke de werkgevers voor de Fiscus moeten verrichten.

Het motief: dat deze methode voor de Fiscus zo gemakkelijk is, kan zeker niet als „rechtsgrond” gelden. Het administratieve werk wordt hier verplaatst van de belastingkantoren naar de particulieren; dat is onjuist en onbillijk.

Wanneer de werkgevers alleen de loonbelasting hadden in te houden, de dag-, week-, of maandloonstaten hadden in te vullen en deze, gelijktijdig met het afdragen van de loonbelasting, hadden in te leveren, waren ze al gediensig genoeg tegenover de belastingdienst.

De ambtenaren moesten dan maar aan de hand van die gegevens de zaak verder uitwerken. De daaraan verbonden onkosten zouden dan naar draagkracht ten laste van het gehele volk komen hetgeen vrij wat rechtvaardiger zou zijn, dan de huidige regeling, waarvan één enkele categorie van burgers de dupe wordt. Trouwens, in ons secure landje wordt een zo intensieve controle op het werk van de werkgevers uitgeoefend, dat het wel denkbaar is, dat, om b.v. 'n verschil van enkele luttel gulden op te sporen, een controleur een dag werk heeft. Dat kost de Staat óók geld!

De Overheid bedenke, dat zij een dienende taak heeft tegenover het volk, en niet omgekeerd!

Niet alleen moeten de werkgevers om-niet diensten verrichten voor de Staat. Zij moeten óók over het algemeen nog over de door hen uitbetaalde lonen een heffing betalen, de beruchte „vereveningsheffing” van 4½%, ingevoerd door de Duitsers.

Ook dit is geen „rechtsgrond”, maar een willekeurige belasting van één enkele categorie van burgers, waar deze inkomsten wederom door het gehele volk naar draagkracht behoorden te worden opgebracht. Bovendien is deze bijzondere heffing al buitengewoon onlogisch, wanneer men bedenkt, dat het een belang van de allereerste orde is, de werkloosheid te voorkomen en te bestrijden, en in dat licht bezien een premie aan de werkgevers voor iedere werknemer, die ze in dienst hebben, beter op haar plaats zou zijn,

Onze Jaarlijkse Algemene Vergadering

wordt gehouden op Vrijdag 31Maart en Zaterdag 1 April in het Gebouw van Kunsten en Wetenschappen te Utrecht

De vergadering zal beginnen op: VRIJDAGAVOND te 8 uur; ZATERDAGMORGEN te 10 uur. De agenda luidt als volgt:

Vrijdag 31 Maart, des avonds 8 uur.

1. Opening door de Voorzitter. (De openingsrede van Mr. P. J. Oud zal van 8.05—9.00 u. door de radio worden uitgezonden over Hilversum II).
2. Verslag van de Commissie voor de Notulen van de Buitengewone Algemene Vergadering van 29 October 1949 te Amsterdam.
3. Benoeming van de Notulencommissie voor de vergadering van 31 Maart en 1 April 1950.
4. Jaarverslag van de Secretaris.
5. Rekening en Verantwoording en Jaarverslag van de Penningmeester.
6. Bespreking van het beleid van het Hoofdbestuur.
7. Benoeming van een commissie van drie leden ter voorlichting van de Algemene Vergadering bij de behandeling van de Rekening en Verantwoording van de Penningmeester over het jaar 1950.
8. Voorstel van het Hoofdbestuur om rechtspersoonlijkheid aan te vragen en vaststelling van de Statuten.
9. Voorstel van het Hoofdbestuur om, na de vaststelling van de Statuten, de bepalingen van het Algemeen Reglement, voor zover deze niet zijn opgenomen in of in strijd zijn met de Statuten, als voorlopig huishoudelijk reglement te beschouwen.
10. Behandeling van het concept-Werkprogram.

Zaterdag 1 April, des morgens 10 uur.

- Voortzetting van de behandeling van het concept-Werkprogram.
11. Benoeming van een Voorzitter. Wegens periodieke aftreding van de heer Mr. P. J. Oud te Rotterdam, die zich herkiesbaar heeft gesteld, moet in de vacature van het voorzitterschap worden voorzien. Als enig candidaat is gesteld: Mr. P. J. Oud te Rotterdam. Aangezien tegen-candidaten ontbreken zal deze benoeming overeenkomstig art. 68 van het Algemeen Reglement, zonder schriftelijke stemming geschieden.
 12. Benoeming van een lid van het Dagelijks Bestuur. Wegens periodieke aftreding van de heer Mr. W. Kok te Hengelo (O.), die zich herkiesbaar heeft gesteld, moet in een vacature in het Dagelijks Bestuur worden voorzien. Candidaat gesteld zijn voor het lidmaatschap van het Dagelijks Bestuur: H. M. Koornneef te Doorn, door de afdeling Doorn; Mr. W. Kok te Hengelo (O.), (aftredend), door de afdelingen Almelo, Burgh/Haamstede, Heemstede en Hengelo (O.).
 13. Benoeming van vier leden van het Hoofdbestuur. Aan de beurt van periodieke aftreding als lid van het Hoofdbestuur zijn de heren: Mr. P. W. J. H. Cort van der Linden te Groningen, Drs. H. A. Korthals te Voorschoten, Ir. M. J. Stoel Feuerstein te Goes, Dr. M. P. Vrij te Eindhoven. De heren Mr. P. W. J. H. Cort van der Linden en Drs. H. A. Korthals stellen zich niet herkiesbaar; de beide andere aftredenden zijn bereid een nieuwe benoeming te aanvaarden. Candidaat gesteld voor het lidmaatschap van het Hoofdbestuur zijn: S. Breebaart te Kolhorn, door de afdeling Barsingerhorn; Mevr. Dr. M. Hartgerink—Koomans te Groningen, door de afdeling Groningen; W. Inden te 's-Gravenhage, door de afdelingen 's-Gravenhage en Rotterdam; Mr. H. P. Jager te Ede, door de afdeling Ede; H. M. Koornneef te Doorn, door de afdeling Doorn; J. C. J. Mens te Neede, door de afdelingen Borculo, Lochem, Neede, Winterswijk en Zutphen; H. J. Slingenberg te Heemstede, door de afdeling Heemstede; Ir. M. J. Stoel Feuerstein te Goes, (aftredend), door de afdelingen Burgh/Haamstede en Heemstede; Ir. P. C. Tirion te Aerdenhout, door de afdeling Bloemendaal; Mr. C. Baron de Vos van Steenwijk te Amsterdam, door de afdeling Amsterdam; Dr. M. P. Vrij te Eindhoven, (aftredend), door de afdelingen Burgh/Haamstede en Heemstede; Dr. W. L. Wolff te Apeldoorn, door de afdeling Apeldoorn.
 14. Bespreking van het beleid van de Kamerfracties. Het verdient aanbeveling, dat afgevaardigden van afdelingen, die bij dit punt speciale onderwerpen ter sprake willen brengen, hiervan vóór 24 Maart mededeling doen aan het Algemeen Secretariaat, zodat de Kamerleden de gelegenheid hebben zich voor te bereiden.
 15. Sluiting door de Voorzitter.

Het Hoofdbestuur van de V.V.D. P. J. OUD, Voorzitter, J. RUTGERS, Secretaris.

N.B. De vergadering op Zaterdag zal op een daartoe geschikt tijdstip worden geschorst, teneinde de aanwezigen in de gelegenheid te stellen de lunch te gebruiken. Er bestaat gelegenheid tot deelneming aan een gemeenschappelijke lunch in het Gebouw van Kunsten en Wetenschappen tegen de prijs van f 3.— per persoon.

Indien men hieraan wenst deel te nemen, moet men zich uiterlijk 25 Maart a.s. bij het Algemeen Secretariaat opgeven.

Voor logies te Utrecht in de nacht van Vrijdag op Zaterdag gelieve men zelf te zorgen.

dan deze bijzondere heffing, die werkt als een soort straf of boete voor het houden van personeel.

Zolang de gecrimineerde regeling van kracht is, zullen de werkgevers er zich aan hebben te houden.

De Overheid heeft het gemakkelijk met deze groep van burgers, die eerbied voor het Gezag en voor openbare rust en orde plegen te hebben, die niet gaan manifesteren, en geen spreekkoren op het Binnenhof vormen om hun misnoegen en ontevredenheid ter bevoegder plaatse openlijk kenbaar te maken, die niet eens zo vrijpostig zijn te zeggen:

„Regering, Gij hebt de mond steeds vol over de noodzakelijkheid

van uitbreiding der productie, maar Gij haalt de boer van zijn land en de ambachtsman uit zijn werkplaats, om zijn kostbare tijd te offeren op het altaar der bureaucratie!”

Zolang ook, zal de heer Inspecteur zijn plicht moeten doen, en moeten toekijken, dat de werkgevers de hune nakomen. Maar ik zou me kunnen voorstellen, dat de inspecteur in dit geval schroom en tegenzin zou gevoelen, want het is immers heel onaangenaam diensten te moeten vragen, waar men niets tegenover kan stellen!”

Mr. J. L. M. Toxopeus Pott in de Winschoter Courant.

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

VRUJDAG 3 MAART 1950 - No. 99

Even over de
Engelse verkiezingen

Pag. 6

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

EEN NIEUW TIJDPERK?

*Naar aanleiding van de verkiezingen in Engeland
en het verlies der socialisten.*

De verkiezingen in Engeland zijn gehouden op het voor de Labour Partij meest gunstige ogenblik. Het Engelse kabinet had het in zijn macht de verkiezingsdatum te bepalen en de tot de Labour Partij behorende ministers hebben van die macht op zodanige wijze gebruik gemaakt, dat hun partij de beste resultaten kon verwachten. Niettemin bleef het aantal stemmen, dat de Labour-candidaten op zich verenigd hebben, beneden dat van de conservatieven en liberalen samen. Dat Labour in het Lagerhuis niettemin een kleine meerderheid aan zetels heeft, is een gevolg van het Engelse districten-stelsel, dat met zich brengt, dat de samenstelling van het parlement niet een getrouwe afspiegeling is van de samenstelling van het kiezerscorps. Zeer sterk spreekt dat ook met betrekking tot de Engelse liberalen. De verkiezingen hebben uitgewezen, dat de Engelse liberalen zijn gestegen van ongeveer 2¼ miljoen stemmen in 1945 tot 2,6 miljoen stemmen op 23 Februari j.l. Bij een stelsel van evenredige vertegenwoordiging zou dat tot ± 60 zetels in het Lagerhuis hebben geleid; nu hebben zij er nog geen tien!

Zeer verheugend is, dat de extremistische groepen in Engeland geen voet aan de grond krijgen. De fascistische groep van Mosley had maar niet eens kandidaten gesteld. De communisten verloren hun twee zetels en zijn dus nu niet meer in het parlement vertegenwoordigd. Zij behaalden ook slechts 90.000 stemmen, wat neerkomt op een percentage van 1/3 procent, een bijkans te verwaarlozen aantal derhalve. Het blijkt wel, dat, waar de democratie stevig verankerd is, de knechten van Moskou geen kans krijgen. Dat geeft ons ook de zekerheid, dat ten onzent de invloed der communisten evenzeer in sterke mate zal blijven afnemen. De weinige weerklank, die de pogingen om tot staking in de havens aan te zetten in deze dagen ondervinden, bewijst wel hoezeer de communisten ook in ons land aan vertrouwen en gezag bij hun voormalige volgelingen hebben ingeboet. En dat men zich van die zijde nu moet gaan werpen op kwajongens-spelletjes, zoals deze week in de Tweede Kamer is vertoond, is een duidelijke demonstratie van het gevoel van onmacht, dat de communisten hier te lande heeft bekropen.

Men zal nu wel tot andere methoden overgaan, maar de democratie zal zich ook daartegen weten veilig te stellen.

De socialisten hebben in Engeland — ondanks het gunstige moment dat voor hen was uitgekozen — een fikse klap gekregen. Vijf en zeventig zetels minder zullen zij in het nieuwe huis in kunnen nemen. De conservatieven hebben deze er bij gekregen.

De verschuivingen zijn dus aanzienlijk. Zeer velen hebben zich van de socialistische politiek afgewend, een tendenz, die wij ook reeds enige malen met betrekking tot andere landen hebben moeten vaststellen. Het blijkt dus wel, dat, waar de socialisten regeren, de sympathie voor hun streven gaat verdwijnen. Men zal van socialistische zijde moeten toegeven, dat men in Engeland nu toch de kans heeft gehad. Ongeveer 4½ jaar lang heeft men de touwtjes in handen gehad. Sociale diensten hebben de Engelse socialisten kunnen instellen, full employment kunnen nastreven en nationalisaties in de praktijk kunnen brengen. En nochtans keren velen zich af!

Het kan niet anders of ook zeer vele arbeiders hebben zich van het socialisme afgewend in Engeland. Men kan het immers bezwaarlijk zo stellen, dat de 13 miljoen stemmen van de Labour Partij aangebracht zouden zijn door de arbeiders en de 15 miljoen van conservatieven en liberalen tezamen door kapitalisten. Engeland zou wel uitzonderlijk veel kapitalisten tellen als dat waar zou zijn! Aan zijn economische positie is dat overigens niet te merken!

Het kan niet anders zijn dan dat vele arbeiders conservatief of liberaal hebben gestemd. De praktijk der socialistische politiek heeft hen duidelijk doen zien en doen gevoelen, dat de socialisten ook geen paradijs op aarde kunnen scheppen. Nationalisaties brengen dat paradijs niet. De arbeider merkt er in zijn dagelijkse bestaan vrijwel niets van. Alleen, dat hij hen, die vroeger in zijn vakorganisatie als zijn vertrouwensmannen optraden, thans in de leiding van zijn bedrijf een rol ziet spelen en ziet optreden als zijn werkgever. De praktijk bewijst, dat hij zulk een situatie niet wenst. Wij weten wel, dat er over het voor en tegen van nationalisatie prachtig kan worden getheoretiseerd. De werkelijkheid toont echter, dat zij sterker is dan de leer. En de werkelijkheid is, dat in het land, waar men nu bijkans 5 jaren gelegenheid heeft gehad om de socialistische beginselen te gaan toepassen, velen zich van de socialisten afkeren. En dat dezulken zich niet wenden tot het communisme, maar tot die partijen, die de persoonlijke zelfverantwoordelijkheid aanprijzen: conservatieven en liberalen.

Wij zullen ons niet begeven in speculaties over hetgeen zal gebeuren. Wij denken zo, dat het kabinet, waarmede Attlee thans voortgaat, het niet gemakkelijk zal hebben, gezien van Labourstandpunt uit. Men kan toch moeilijk voortgaan met nationalisaties wanneer de meerderheid der kiezers zich daartegen

duidelijk heeft uitgesproken. Verder zou het wel eens spoedig kunnen zijn, dat de opleving in het economische leven, welke Engeland de laatste maanden te zien heeft gegeven, niet een langdurige blijkt te zijn. En ja, wat dan? In het verband van de economische toestand mag ook wel gedacht worden aan de weinig gelukkige uitslag voor Labour op het platteland. Zal dit het huidige kabinet er misschien toe brengen maatregelen te treffen, die het Engelse platteland gunstig kunnen stemmen, maar hoogst onaangenaam zullen zijn voor de naar Engeland exporteerende landen?

Maar wij willen ons niet in speculaties verdiepen. Op één aspect van de Engelse verkiezingen willen wij nog wijzen.

In ons land is in de laatste jaren veel te doen geweest over „doorbraak”. Volgens sommigen zijn de van rechts naar de P.v.d.A. doorgebrokenen boden van een nieuwe lente. Zij zouden nog door velen gevolgd worden. Volgens anderen maakt één bonte kraai nog geen winter. De laatsten zien de doorbraak mislukt.

Staan wij echter niet op een moment van begin van doorbraak in andere richting? In het afgelopen jaar hebben verkiezingen in andere delen van de wereld al een afkeren van het socialisme te zien gegeven. Wij zien het thans in Engeland weer. Het kan alleen zo wanneer vele arbeiders ook hun vertrouwen in het socialisme hebben verloren. En staan wij dan niet aan het begin van een nieuw tijdperk?

In de vorige eeuw, toen de samenleving, gelijk in vele eeuwen had plaats gehad, nog werd gezien van het standpunt der overheersende klasse uit, was er reden voor een aparte arbeiderspartij, die voor de arbeiders de hun toekomstige plaats in de samenleving zou veroveren. Maar zijn wij nu niet veel verder? Is het niet zo, dat elke partij streeft naar goede sociale toestanden? En gaat dan de keus voor de arbeiderswereld niet tussen partijen, die goede sociale toestanden willen maar geen socialisme, en partijen die zeggen goede sociale toestanden na te streven met socialisme? Lange tijd meenden de arbeiders in ons land, die geen bindingen hadden, die hen tot één der rechtse partijen brachten, dat het socialisme voor hen de enige uitweg zou zijn. De praktijk in het buitenland toont, dat vele arbeiders er anders over gaan denken. En wij zijn er zeker van, dat een overeenkomstige doorbraak zich ten onzent ook steeds duidelijker zal gaan tonen.

K.

parlementaire flitsen

Professor Molenaar stelt drie eisen van goed financieel regeeringsbeleid

Een stichtingsbrief, waaraan men zich niet hield

Na de algemene politieke, begon de Eerste Kamer de vorige week aan haar algemene financiële beschouwingen, die zij, in tegenstelling tot de Tweede Kamer, gescheiden pleegt te houden. Ditmaal werd met deze beschouwingen echter gecombineerd de behandeling van de begroting van minister Liefstincks Departement. Het was een uitvoerig debat, dat zich hierbij ontspon en waarbij zowel de financiële politiek in het verleden als die voor de toekomst in ogenschouw werden genomen. Onze V.V.D.-woordvoerder, prof. Molenaar, stelde daarbij in hoofdzaak drie eisen voor het financiële Regeeringsbeleid. In de eerste plaats moet het nog labiele binnenlandse monetair evenwicht de helpende hand geboden worden en moet dit zo mogelijk verstevigd worden. De tweede eis van gezond financieel beleid is, dat de Regering maatregelen treft, die kunnen leiden tot vergroting van de productie. En als derde eis noemde prof. Molenaar dan nog het richten van de productie op zodanige wijze, dat daardoor in het bijzonder de dollarinvoer wordt verminderd en de dollaruitvoer wordt vermeerderd.

In het begin van zijn rede* getuigde prof. Molenaar nog eens van zijn waardering voor de werkkraft en de bekwaamheid van minister Liefstinck, al blijven wij dan ook van mening, dat bij de uitvoering van de geldzuivering met minder rompslomp had kunnen worden volstaan en dat bij de belastingwetgeving niet altijd voldoende rechtvaardigheid is betracht.

Het is echter verheugend te kunnen constateren, dat het Nederlandse volk in de afgelopen jaren er in is geslaagd zeer belangrijke resultaten te bereiken. Met waardering, zo verklaarde de heer Molenaar, moet worden erkend, dat de sanerende en stabiliserende invloed van de Regeeringspolitiek daarbij een positieve factor is geweest. Door de geldsanering, distributie, prijs- en loonregeling — hoe onaangenaam deze maatregelen van individueel standpunt beschouwd dikwijls waren — is een inflatie voorkomen. Voorts is daardoor de arbeidsvrede verzekerd, een maximale werkgelegenheid gecreëerd en de grondslag gelegd voor een belangrijke jaarlijkse verhoging van de productie. Alleen met de arbeidsproductiviteit wil het nog niet zo goed vlotten. Zeer belangrijk achtte spr. ook de vermindering van 't tekort op onze betalingsbalans van bruto twee miljard tot ongeveer 600 miljoen gulden.

Hoe zijn nu de perspectieven? Wat dat betreft staat het vast, dat wij er nog lang niet zijn en dat de toekomst nog vol onzekere factoren is. Tot de nieuwe moeilijkheden, waarvoor de minister thans staat, behoort het sluitend maken van de begroting. In September sloot deze voor de gewone uitgaven. Dit perspectief is thans echter, als gevolg vooral van de devaluatie en de verhoogde militaire uitgaven, weer weggezonden.

De Christ.-Hist. woordvoerder mr. Pollema had gezegd: Wij leven op een vulkaan. Prof. Molenaar vond deze uitdrukking wel wat te sterk, maar dat er gevaren zijn, was hij met de heer Pollema eens. De Marshall-hulp loopt in 1952 ten einde. Onze nog aanwezige realiseerbare buitenlandse activa zijn nog slechts gering; het grootste deel vormt een integrerend deel van ons eigen economisch leven en kan niet als een liquideerbare reserve worden beschouwd. De vooruitzichten op nieuwe buitenlandse kredieten zijn onzeker. Toch moeten wij koers zetten naar een toestand van een geheel op eigen krachten steunend in- en uitwendig economisch evenwicht.

De ontwikkeling van de in- en uitvoer heeft in de afgelopen jaren een spronggewijze verbetering te zien gegeven. Het tekort op de handelsbalans voor 1949 is echter altijd nog ongeveer f 1,5 miljard en het tekort op de betalingsbalans, inclusief de

aflossing op ontvangen overheidskredieten, altijd nog f 600 miljoen. Hieruit volgt, dat in de enkele jaren, die ons tot 1952 nog resten, de uiterste krachtsinspanning nodig is.

Er is bovenal nog een groot dollardeficit. De enorme verbetering van onze betalingsbalans mag ons dan ook niet tot lichtvaardigheid verleiden. Wij verkeren in een situatie, waarin het volume van onze buitenlandse handel het vooroorlogse peil gaat benaderen en waarin de industriële arbeidsproductiviteit — met uitzondering van de kolonproductie — het vooroorlogse peil heeft bereikt of misschien reeds heeft overschreden, zodat er reden is om te verwachten, dat het tempo van de ontwikkeling thans wel eens vertraging te zien zou geven. Het is altijd gemakkelijker een

achterstand in te halen dan een eenmaal bereikt niveau te overschrijden.

Ook in ander opzicht moet worden gevreesd, dat de thans nog te nemen maatregelen op toenemende weerstand zullen stuiten.

Het komt er, naar professor Molenaar betogde, nu immers op aan, de binnenlandse productie op te voeren zonder dat dit met een vergroting van de in geld uitgedrukte beloning gepaard gaat. Mocht het tempo van de productiestijging onverhoopt achter blijven bij de Marshall-hulp, dan zou het sluitend maken van de betalingsbalans slechts mogelijk zijn door vermindering van het binnenlandse verbruik. Men moet er zich op voorbereiden, dat het tempo van de productieverbetering waarschijnlijk de tendenz zal hebben te dalen. En nogmaals stelde onze woordvoerder vast: Het tekort op de betalingsbalans 1949 is voor ongeveer 62% een dollartekort en het is speciaal dat dollartekort, dat moet worden ingelopen. Daar zit de moeilijkheid.

Prof. Molenaar kwam daarbij tot zijn drie boven reeds genoemde conclusies ten aanzien van de eisen, die aan het financieel beleid der regering gesteld mogen worden. Hij lichtte deze nog uitvoerig toe. Spreker vroeg daarbij ook nog, het parlement in de loop van het jaar niet plotseling voor 'n decisie te stellen met betrekking tot de uitgaven voor Nieuw-Guinea. Hier zou een voorafgaand contact met de Kamers aangewezen zijn. Wat de kredietverlening aan Indonesië aangaat was de heer Molenaar van mening, dat deze niet zal dienen te geschieden op overwegingen van sentiment, maar thans van zuiver nationaal-economisch belang. Nog geheel afgezien van de vraag of bij de poli-

MOLENAAR
drie eisen

tieke ontwikkeling in Indonesië nieuwe investeringen aldaar verantwoord zijn, kan Nederland zich in ieder geval niet veroorloven tot dergelijke investeringen over te gaan, wanneer daar niet direct aanwijsbare economische voordelen tegenover staan.

Bij de tweede eis: Maatregelen treffen, die kunnen leiden tot vergroting van de productie, stelde prof. Molenaar voorop, dat de overheidsuitgaven dienen plaats te vinden uit besparingen en niet uit geldcreatie. Daarbij is het tevens noodzakelijk, dat het particuliere bedrijfsleven niet door een te zware belastingdruk van nieuwe investeringen wordt afgeschrikt. Ook vermindering van de progressie op de inkomstenbelasting zal noodzakelijk zijn. Geslaagde risicodragende investeringen zal ook de beloning moeten worden gegeven, die haar, economisch gesproken, toekomt. Hoge belastingen op het bedrijfsleven zelf, onvoldoende mogelijkheid tot compensatie van goede en slechte jaren, dividendstop e.d., doch evenzeer een te ver doorgevoerde progressie in de belastingen op het inkomen en een extra commissarissenbelasting hebben het tegenovergestelde effect. Zij mogen nog verantwoord zijn geweest in de eerste periode van het herstel, zij worden een belemmering voor een verdere verbetering, zodra een monetair evenwicht is bereikt.

Aan het slot van zijn rede heeft prof. Molenaar ook de kwestie van de liquidatie van Lippmann & Rosenthal (Sarphatistraat, Amsterdam) nog uitvoerig besproken. In antwoord hierop heeft de minister, zoals men uit de dagbladen reeds heeft kunnen lezen, o.a. medegedeeld, dat de termijn voor de beslissing op het aanbod van de beheerders is verlengd en wanneer uit de memoriepost der supplettoire begroting mocht worden geput, dan zal nog een debat in de Staten-Generaal hieraan voorafgaan.

Met nadruk heeft hij daarbij betogd, dat hij het hoogst onfatsoenlijk zou vinden, wanneer de Staat uit deze aangelegenheid nog een voordeel zou putten. Daarom was prof. Molenaar van mening, dat, wanneer men aanspraken zou geldend maken op de lasthebbers, die te kwader trouw waren, men deze bedragen niet ten goede van de Staat zou mogen brengen, maar deze zou moeten doen strekken om de 70% uitkering, die aangeboden werd, met een bepaald percentage te verhogen.

(vervolg op pag. 5)

Deze burger

is altijd een bijzonder slecht wiskunde mannetje geweest, maar als er één ding is waar hij nog minder verstand van heeft dan is het de politiek.

Misschien is dat 't 'm juist dat hem zozeer bij uitstek geschikt maakt om te schrijven in een politiek blad. Vanwege de objectiviteit, weet u.

Hij zit nu vóór zich met de uitslag van de Britse verkiezingen:

Conservatieven:	11.724.248 stemmen
Socialisten:	13.098.514 stemmen
Liberalen:	2.580.555 stemmen

en:

Conservatieven:	278 zetels
Socialisten:	314 zetels
Liberalen:	8 zetels

Zodat de Conservatieven voor iedere zetel 42.174 stemmen hebben nodig gehad.

Zodat de Socialisten voor iedere zetel 41.715 stemmen hebben nodig gehad.

Zodat de Liberalen voor iedere zetel 322.569 stemmen hebben nodig gehad.

Iemand bezwaar tegen deze rekenarij?

Zodat de liberalen ongeveer een vijfde van het aantal zetels van de Conservatieven hadden moeten hebben en 278 gedeeld door vijf = 55 zetels.

En vertelt U mij nu niet dat in Engeland geen evenredige vertegenwoordiging bestaat, want dat weet ik precies even goed als U.

En vertelt u mij nu ook niet dat daarom die hele rekenarij van mij wel pet lijkt, want dat weet ik, zo nodig, nog beter dan u.

En dat ik dit stukje beter niet had kunnen schrijven omdat de lommerd er geen penny op geeft; accoord, goede vrienden.

Maar laat mij nu óók eris wat gekschrijven.

Er is immers niemand die u dwingt te luisteren naar de mallepraat van

DEZE BURGER

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Voorzitter Redactie-comm.: Drs. H. A. Korthals.
Redactie-secretaris: Mr. E. Elias.
Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 435.
Administratie: Postbus 43, A'foort, tel. 5267.
Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 p. jaar.
Voor het zenden van abonnements- en advertentie-gelden: Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie” te Amersfoort.
Losse nummers 15 cent.
Voor advertenties wende men zich tot de administratie of tot de hoofdvertegenwoordiger: L. Vlugs, Geestbrugweg 69, Rijswijk (Z.-H.).

„Studie-conferentie” Woudschoten

Het stemt tot voldoening, dat de deelneming aan de Studie-conferentie van de Vereniging van Staten- en Raadsleden, welke op 11 en 12 Maart a.s. te Woudschoten zal worden gehouden, aanmerkelijk groter is dan de deelneming aan de conferentie, die het vorig jaar in Birkhoven plaats vond.
Doordat wij thans echter over ruimere accommodatie beschikken, verheugt het ons te kunnen mededelen, dat er nog enkele plaatsen over zijn, zodat de inschrijvingstermijn is verlengd tot Dinsdag 7 Maart a.s. De voorwaarden blijven dezelfde: gratis voor leden van de Vereniging; voor niet-leden f 3.— p. p., te voldoen bij R. Mees en Zonen, 's-Gravenhage, giro-rekening no. 68500, onder vermelding: Studie-conferentie Vereniging van Staten- en Raadsleden. U kunt zich derhalve nog opgeven!

26 April 1950

Een datum, een dag gelijk alle andere. Woensdag 26 April 1950. Het zal mooi weer zijn, er zal een Hollands lust over de steden en velden hangen of de voorjaarszon zal heerlijk schijnen. Een dag als elke andere dag. Maar toch een andere dag ook. Want op die dag hebben de Nederlanders een plicht. Een plicht, die voor de andere plichten, welke zij op die dag te verrichten hebben, moet gaan n.l. om ter stembus te gaan en hun stem uit te brengen voor de verkiezingen van leden van de Provinciale Staten en door de wijze van verkiezing van de Eerste Kamer, indirect ook voor de leden van de Eerste Kamer. Maar direct stemmen zij op de lijsten, welke zijn ingediend voor de Provinciale Staten. En nu is het zo, dat wij in ons weekblad niet behoeven op te wekken om te stemmen op de lijsten van de kandidaten, ingediend door de V.V.D. Dat spreekt eigenlijk wel vanzelf. Maar wel willen wij al onze leden opwekken om zich zelf, hun familieleden, geestverwanten en kennissen in te prenten om op die dag ter stembus te gaan en te stemmen op de lijsten van de V.V.D. 26 April 1950, noteert het in uw agenda.
Het hangt soms van één stem af, welke candidaat gekozen wordt. De stem van U, van uw familieleden, vrienden en kennissen mag niet ontbreken.

Reizen en Trekken

Wij begrijpen, dat in deze tijd ministers minder stoelvast zijn en vaker er op uit moeten trekken dan in vroegere tijden het geval was. Stellig heeft dat ook voor onze Regering gegolden in het afgelopen jaar, toen het Indonesische probleem zo groot was, dat persoonlijk contact voor het bespreken en het oplossen van vraagstukken dringend nodig was. Wij begrijpen ook, dat b.v. de gemeenschappelijke verdediging van West-Europa het nodig maakt, dat meer dan eens de minister van Oorlog op reis gaat, we begrijpen heel wel, dat minister Stikker, zeker, nu hij zo'n belangrijke rol vervult als Europees economisch bemiddelaar, veel reizen moet. Maar als we nu weer lezen, dat minister Rutten naar Indonesië gaat ter bespreking van onderwijsproblemen, dan welt de vraag op onze lippen, of dat nu ook noodzakelijk is. Of is het soms om emploi te vinden voor de nieuwe staatssecretaris bij O.K. en W., als de minister in Indonesië vertoeft?

Democratie

In de Haagse gemeenteraad is onlangs een motie, ingediend door de communistische fractie, met betrekking tot het voorzien in de behoeften van het kleuteronderwijs, met overgrote meerderheid aangenomen, waarbij zich behalve de K.V.P., C.H., A.R. fracties, ook de V.V.D. raadsleden voegden. Wij laten nu even daar, of het wenselijk was om deze motie aan te nemen, maar de motie was aangenomen. Dit verdroot blijkbaar de socialisten, die hiertegen in een volgende vergadering opnieuw bezwaar maakten en ten onrechte gingen nakaarten en op een

weinig elegante wijze over een aangenomen motie. Daarbij bleek de socialistische wethouder van te voren al niet geneigd om enige stappen te doen om deze motie te trachten zo goed mogelijk te doen verwezenlijken. Dit achten wij democratie in de slechtste vorm. De Partij van de Arbeid en het orgaan van deze partij, Het Vrije Volk, noemen zich tegenwoordig gaarne democratisch-socialistisch. Als men in de praktijk zo optreedt, als de wethouder van onderwijs in Den Haag, dan kan men dat woord democratisch er gerust aflaten, want dat slaat dan alleen op voorstellen, waar de P. v. d. A. voorstander van is.

Onze zeemacht

Zeer onlangs heeft de luitenant ter Zee 1e Klasse J. G. Stegeman te Rotterdam een rede gehouden voor de leden van de Koninklijke Vereniging „Onze Vloot”. Door de nieuw ontstane toestanden — als gevolg van de Westerse Unie — en het Atlantisch Pact — aldus spreker, zal niets veranderen aan het feit, dat het vrij bevaren van de zeeën in vredetijd voorwaarde voor welvaart, in oorlogstijd voorwaarde voor het behoud van een land als het onze zal blijven. Ondanks al het reeds betaalde leergeld zijn er velen, zo merkte spreker op, die op de marinebegroting extra willen bezuinigen onder het motief, dat in een mogelijke toekomstige oorlog de Amerikaanse en Engelse vloeten de heerschappij ter zee zullen willen bevestigen en dat wij een en ander maar beter aan hen kunnen overlaten. Spreker noemde dit een miskenning van de taak van onze zeemacht. Het lijkt ons nuttig dat deze woorden nog eens extra worden onderstreept omdat er veelal misverstand schijnt te bestaan omtrent de belangrijke rol, die wij spelen binnen het verband van het Westelijke defensie-systeem. De offers, die wij ons hiervoor moeten getroosten, zijn ongetwijfeld zwaar, doch gezien de politieke machtsverhoudingen op dit ogenblik, hebben wij geen andere keus. Het gaat er tenslotte om de democratie te verdedigen in de wetenschap dat men het uiterste heeft gedaan, de vrijheid te beschermen in een strijd waarin wij niet alleen staan.

Eenheidsworst

Welke gevaren de nationalisatie zitten in een te veel een vervlakking en oneconomisch beheer zij leidt, is algemeen bekend. Te vaak echter wordt te weinig aandacht geschonken aan het verschijnsel, dat nationalisatie in de eerste plaats nadelig voor de consument werkt, omdat zij de rechten van de verbruiker in die zin aantast, dat deze verbruiker geen vrije keuze meer heeft, doch gedwongen is te aanvaarden wat hem ten verkoop wordt aangeboden. Dit is trouwens ook het grote bezwaar van de geleide economie en van elk socialistisch stelsel, omdat zij de vrije keuze van de consument in een zeer sterke mate te niet doet. Niet alleen echter wordt de keuze bij de koop beperkt, doch ook heeft de kwaliteit van het product door de nationalisatiemaatregelen te lijden. Wij troffen hierover onlangs in de N.R.C. een bericht aan, overgenomen uit het officiële Russische blad dat te Berlijn verschijnt, „Tägliche Rundschau”, waarin klachten van lezers waren opgenomen over de kwaliteit van schoenen en onderkleding, die door de genationaliseerde fabrieken in Oost-Duitsland worden vervaardigd. De algemene klacht van de verbruiker is, dat deze goederen niet zijn te dragen. Zo beklagde een lezer uit Dresden zich er over, dat zijn lange wollen onderbroek na de eerste maal wassen, was gekrompen van zijn enkels tot boven zijn knieën. Blijkbaar begreep deze lezer niets van de praktische voordelen van de nationalisatie. Immers, wat is doelmatiger dan in de winter onderkleding te kopen die zichzelf automatisch in een zomerdracht veranderd? De lezer uit Dresden stond overigens in zijn klacht niet alleen. Een medeslachtoffer uit Gotha schreef, dat de zolen van zijn schoenen niet helemaal van leer waren (bedoeld was blijkbaar: helemaal niet), maar bestonden uit materiaal van onbekende samenstelling, aangebracht tussen twee dunne plakken leer. Na enkele malen dragen waren de zolen versleten. „Wij verwachten voor 19 mark en 30 punten iets beters van de genationaliseerde fabrieken,” zo luidde het oordeel van de briefschrijver. Ziedaar de nationalisatie in de praktijk, waaraan toch meer nadelen verbonden schijnen te zijn dan de voorstanders ons willen doen geloven.

Hermadad

Onlangs hebben duizend politieambtenaren in een bijeenkomst te Den Haag protest aangekend tegen de nieuwe pensioenregeling voor het politiepersoneel. Deze pensioenregeling houdt o.m. in, toekenning van een vervroegd ouderdomspensioen op 55-jarige leeftijd met het gevolg, dat het inkomen van deze vroegtijdig gepensioneerde politieambtenaren vrijwel wordt gehalveerd. De voorbeelden die ter vergadering werden genoemd, waren inderdaad ontstellend. Zo werd medegedeeld, dat een wachtmeester te Roosendaal met een gezin van tien personen f 164.— in handen krijgt. Deze man heeft aan de overheid gedurende 29 jaar zijn diensten bezwezen. Een collega van deze man heeft 23 dienstjaren achter de rug. Hij heeft tien kinderen en zijn vroegere inkomen bedroeg f 305.— Thans

is hij gedwongen te leven van een inkomen dat f 166.— bedraagt.

Het gevolg van deze onbevredigende regeling is, dat deze politiemannen allerlei baantjes moeten zoeken, hetgeen op deze leeftijd gezien de minder gunstige situatie die thans reeds op de arbeidsmarkt heerst, niet bepaald eenvoudig is. Zonder een onmiddellijk oordeel over dit vraagstuk te willen geven, lijkt het ons toch zeer gewenst dat een en ander te bevoegder plaatse wordt onderzocht. Dit probleem is te ernstig om er zomaar aan voorbij te gaan.

Zuinigheid (I)

Naar de regering onlangs in haar Memorie van Antwoord over de algemene beschouwing aan de Eerste Kamer heeft medegedeeld, kan de betekenis van de beperking der overheidsbemoelingen, welke zich in de laatste jaren heeft voltrokken het best worden afgemeten naar het verloop van de sterkte van het rijkspersoneel. Uit deze cijfers blijkt, dat de sterkte van het burgerlijk rijkspersoneel sinds 1 Januari 1946 is teruggelopen met 22 à 23 procent. Laat men de ministeries van Oorlog en Marine, waar bijzondere omstandigheden gelden, buiten beschouwing, dan bedraagt de vermindering zelfs ruim 33 procent. Nu lijken deze cijfers gunstiger dan zij in werkelijkheid zijn, en het kan tot misverstand aanleiding geven om in dit verband te spreken van een beperking der overheidsbemoening. Natuurlijk is hiervan naar de letter van het woord sprake. Dit wil echter nog niet zeggen dat er in beginsel veel is veranderd. In de eerste plaats zijn practisch alle distributieambtenaren afgevoeld. Men kan dit beperking der overheidsbemoening noemen, zonder dat het principe dezer overheidsbemoening ernstig wordt aangetaast. Met andere woorden: dat de overheidsbemoening met de consument minder wordt, wil nog geenszins zeggen, dat dit ook het geval zal zijn met de bemoelingen van Vadertje Staat met het bedrijfsleven. Als zodanig zal men dan ook zeer voorzichtig moeten zijn bij het hanteren van dergelijk cijfermateriaal.

Zuinigheid (II)

Beperking van de Overheidsbemoening heeft nog geenszins in te houden, dat deze beperking op een verstandige wijze wordt toegepast. M.a.w. niet elke beperking behoeft altijd verstandig te zijn. Als men tot bezuiniging overgaat mag dus niet de bezuiniging als zodanig het leidend beginsel zijn. Zo krijgen wij de indruk, dat de contróle aan onze grens met België absoluut onderbezet is, gezien het feit, dat de veesmokkel er zeer sterk floreert en de controlerende ambtenaren niet in staat zijn hiertegen krachtig op te treden. Hiermee is wel het bewijs geleverd, dat bezuiniging dan slechts op haar plaats is, als zij met verstand wordt doorgevoerd. Zuinigheid die de wijsheid bedriegt kan nimmer, ook in de overheidsbezuiniging, een goede leidsvrouw zijn.

Tekenend

In 1948 hebben chauffeurs, die behoren tot de verschillende diensten van het departement van Oorlog, het land een schade berokkend van 1,2 miljoen gulden. Bijna 900.000 gulden werd uitbetaald aan vergoedingen voor schade, die grotendeels door aanrijdingen werd veroorzaakt. Bovendien werd een aanzienlijk bedrag uitbetaald aan jaarlijks terugkerende schadeloosstellingen wegens aanrijdingen. Niet zonder ergernis, aldus ontlenen wij aan de Volkskrant, heeft de Commissie voor de Rijksuitgaven uit de Tweede Kamer hiervan kennis genomen. „Dit resultaat kan weinig verwondering wekken bij hen, die zelf hebben kunnen ervaren, hoe militaire chauffeurs nog altijd door stad en land rijden en rossen,” aldus de Commissie die dit zo ernstig acht, dat zij „met verbazing” heeft geconstateerd, dat de minister van Oorlog met geen enkel woord, op de critiek der Algemene Rekenkamer heeft gereageerd. Wij kunnen een en ander slechts tekenend noemen niet alleen voor de toestanden die er nog steeds na de bevrijding van ons land heersen, maar ook tekenend voor de mentaliteit van een zeker deel van onze bevolking die het slachtoffer is geworden van een geestesgesteldheid die slechts zou kunnen worden veranderd door een behoorlijke opvoeding. Een opvoeding, die niet in de eerste plaats bestaat uit het aankweken van parate kennis, maar die zich o.m. ook bezig houdt met de vorming van het karakter dat oog leert hebben voor de belangen van de gemeenschap.

Kortzichtig

De commentator van het Socialistisch Commentaar, de heer Voskuil, die altijd op zo „minzame” manier over zijn politieke tegenstanders spreekt, heeft Zaterdagavond, toen hij de uitslag van de Engelse verkiezingen besprak, de midden-groepen, die niet socialistisch hadden gestemd, toegevoegd dat zij altijd zo kortzichtig waren. Het is goed om dit woord in gedachten te houden, er blijkt de woede uit, dat ten lange leste bij de middengroepen in alle landen steeds duidelijker het besef wordt, dat de socialisten het gemunt hebben op de ondergang van de middengroepen. Kortzichtig noemt de heer Voskuil dat. Helderziende zou een betere uitdrukking geweest zijn.

SUKKELS?

Men zegt en praat zo verschrikkelijk veel

(Door onze militaire medewerker)

Plotselinge ziekte werd oorzaak, dat wij de pacifistische Kerstboodschap, welke de heer A. Viruly ons in Vrij Nederland aanbood, slechts gedeeltelijk konden belichten. Daarom thans nog het volgende, juist omdat de Kerstboodschapper in de kwalificatie „Sukkels” eigenlijk allen samenbundelt, die zo dom zijn nog heil te verwachten van „wie de vrede wil, bereide zich ten oorlog voor”.

Want indien wij dan al sukkels zijn, hoe moet men dan de lieden aanduiden, die in O.-Europa, in China en in Z.O.-Azië zich reddeloos en reddeloos aan het Russisch communisme overgeven, dit wil zeggen aan de gevaarlijkste vijand, die Vrijheid en Democratie ooit heeft bedreigd? Natuurlijk al die miljoenen primitieve en half-primitieve mensen lazen nooit iets van Ortega Y Gasset [La Rebelion de las masas] en hebben nooit troost en weten geput uit zijn stellingen, o.a. dat communisme en totalitarisme in de wereldgeschiedenis al geweest en weer verdwenen waren, en dat slechts werkelijke vrijheid en waarachtige democratie deze wereld konden redden, mits voortdurend verbeterd.

Immers, dit bolsjewisme, dit Russisch communisme is niet anders dan imperialisme, thans niet betracht door vorsten en ministers, maar door het „proletariaat”, en in de primitieve en barbaarse Aziatische gebieden en in de stukjes en brokjes, waaruit dit hopeloos verdeelde W.-Europa nog altijd bestaat.

Toen wij naar aanleiding van deze onbezonnen Kerstboodschappen hier en daar eens een uitspraak nasloegen in geschriften en besprekingen van grote democraten, toen kwam deze vraag in ons op: is het eigenlijk wel zo wonderlijk, dat al die ontelbare miljoenen blijkbaar hun heil verwachten van dat communisme?

Denk aan O.-Europa — een stukgeslagen land, een straatarme boerenbevolking zonder grond, alle rampspoeden van het groot-grondbezit, alle ellende van meedogenloze Duitse bezetting — slechter en ellendiger kon het niet. Beter kon het altijd en overall. En vergeet niet, dat deze mensen eigenlijk nooit anders en beter hebben gekend dan onderdrukking, onvrijheid en staatsalmacht!

Denk aan hetgeen Sternberg schreef: men kan het communisme alleen maar positief bestrijden — zorg dat alle vrije en in democratie levende mensen het beter hebben dan de slaven van het communisme.

Hier ligt dan ook de hoofdoorzaak voor de communistische besmetting in Italië: groot-grondbezit, hopeloze armoede en ellende van de kleine man.

Hier liggen ook de mogelijkheden in Duitsland, hoewel de doorsnee-Duitser voldoende zag en ondervond om zich geen communisme aan te meten.

Vandaar ook dat het communisme in de werkelijk vrije en democratische landen van W.-Europa niet kan gedijen, behoudens per 5e colonne.

Maar daar is Azië, en Afrika, en Zuid-Amerika, de gekleurde werelden, waarin the clashing tides of colour hoog opslaan.

Hier liggen de onbegrensde mogelijkheden voor een communisme, dat de feodalen verslaat en de groot-grondbezitters onteigent: de arme, eeuwig hongerende boer-zonder-land ziet en ondergaat een beter lot. En op dat ondergaan komt het aan — lees Sternberg. Dat is de werkelijke, de voelbare verbetering — slechter dan vroeger kon niet. En dit is beter.

Hier ligt de grote kracht van de boeren-communist Mao Tse Toeng: hij loste zijn beloften in tegenover de bezitlozen en hongerigen.

Hoe en waar kan de Democratie — en dat zijn dus Amerika, W.-Europa en de hunsen — de communistische vloedgolf positief tegenhouden en keren?

Men zegt dat Japan deze heilstaat niet begeert. Men zegt dat de Islam zich fel tegen het communisme zal keren.

Men zegt, dat Amerika een nieuwe „Oosterse” politiek zal volgen.

Men zegt en praat zo verschrikkelijk veel.

Maar intussen liet de Democratie het gebeuren dat de inheemse boer in eertijds bevoorrechte streken van

MAO

..... inlosser

Z.O.-Azië, tot een rechteloze hongerende have-not werd neergedrukt. En die Democratie zag geen kans Malakka, Burma en Siam afdoende, positief te beschermen.

Nogmaals, het is niet verwonderlijk dat de primitieve gekleurde volkeren zich samenvoegen onder het communisme: proletariërs, verenigt u!

Wat dit uiteindelijk voor hen betekent, kunnen de stumpers niet beoordelen. Maar het zal worden zoals dr. de Kat Angelino het voorzag en voorspelde: de rimboe neemt terug wat zij slechts tijdelijk afstond.

En juist waar miljoenen Oosterlingen worden meegezogen in de communistische kolk, terwijl voor positieve afweer, zoals Sternberg bedoeld, tijd en middelen thans ontbreken, daar is en blijft het enig mogelijke voor de Democratie — en dus voor Amerika en de zijnen — dat, wat de heer Viruly vlotweg, hautain maar terzake onkundig veroordeelt: si vis pacem para bellum.

N.V. Lijm- en Gelatinefabrick

„Delft”

Fabrieksmerk TWEE TORENS

Tel. 106-363 — Delft

Vereniging van Staten- en Raadsleden van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie.

Jaarlijkse Algemene Vergadering op Vrijdag 31 Maart 1950, in Hotel Terminus, Stationsplein 3 te Utrecht, 's namiddags te 16.00 uur.

AGENDA:

1. Opening door de Voorzitter.
2. Notulen van de buitengewone algemene ledenvergadering van 22 October 1949.
3. Jaarverslag van de Secretaresse
4. Jaarverslag van de Penningmeesteresse.
5. Ingekomen stukken.
6. Mededelingen voor het komende jaar.
7. Verkiezing van bestuursleden.

Aan de beurt van periodieke aftreding zijn:

Mr. J. S. Baron van Harinxma Thoe Slooten te Amsterdam;
C. M. Moolenburgh te Burgh (Z.);
Mr. H. S. Siebers te Groningen.

De heren Moolenburgh en Siebers stellen zich herkiesbaar, de heer Van Harinxma Thoe Slooten is, in verband met uitbreiding van zijn werkzaamheden, niet bereid een nieuwe benoeming te aanvaarden. Door het Bestuur wordt candidaat gesteld: de heer A. Schouten te Culemborg.

8. Rondvraag
9. Sluiting door de Voorzitter.

Het fooiensysteem is geen overheidszaak

(Ingezonden.)

Naar aanleiding van het artikel „Moet dat nu zo blijven” in Uw blad van 3. Februari, meen ik het volgende naar voren te mogen brengen. De inzender doet alsof Nederland het enige of een der weinige landen zou zijn, waar het fooiensysteem voor het restaurant-bedrijf bestaat, terwijl dit, nog afgescheiden van de rest van de wereld, in het overgrote deel van Europa het geval is, en de fooien b.v. in Engeland een nog veel grotere rol spelen dan hier. Er zullen dan ook weinig vreemdelingen komen, die dat fooiensysteem ongewoon vinden. Dat er personeel is, ook in de vreemde, dat probeert van het fooiensysteem misbruik te maken door hun wijze van optreden bij de afrekening ten aanzien van de binnen- en buitenlandse „vreemdelingen”, is natuurlijk zeer betreurenswaardig maar zou waarschijnlijk ook met vaste prijzen blijven bestaan. Bij de hotel- en pensionprijzen, waar reeds veelal de bediening op de rekening gecalculeerd wordt, is het rekenen op of jagen naar extra-fooiën allerm minst uitzondering.

De inzender doet, alsof het perso-

neel in grote meerderheid tegen het fooiensysteem zou zijn en dit als een belediging en kwelling gevoelt, maar ik weet van vaklieden met uitgebreide ervaring, dat de overgrote meerderheid van het café- en restaurant personeel op handhaving van dat systeem zeer gesteld is en er niets voor gevoelt dit vervangen te zien door een berekening van 10 of 12 % in de vaste prijzen der consumptie. Ik meen dan ook de inzender te mogen vragen met een uitspraak te komen van zelfs een kleine meerderheid van het georganiseerde Horeca-personeel tot afschaffing der fooien en als hij weet dat een dergelijke uitspraak op geen stukken na te krijgen is, laat hij dan in het vervolg ook vermelden slechts voor zich zelve of voor een kleine minderheid te spreken.

Tenslotte vraag ik mij af of dit nu werkelijk weer een onderwerp moet worden van politieke en Overheidszorg? Dit is toch typisch iets, dat de bedrijfsgegoten onder elkaar moeten en kunnen regelen en waar zeker de Partij voor Vrijheid en Democratie geen taak voor de Overheid vindt liggen.

Arnhem Ch. F. Tromp Meesters

Fa. Plastimode

Knopen en Gespen voor groothandel en industrie
AMSTEL 252 AMSTERDAM-C.

H.P. Gelderman & Zonen N.V.

OLDENZAAL

fabrikanten van

ruwe-, geverfde-, gebleekte- en bedrukte katoenen-, celvezel- en kunstzijden manufacturen

De ondergang van nationalistisch China (II)

Had Amerika redding moeten en kunnen brengen?

Wordt het Hemelse Rijk horig aan hamer en sikkel?

Moskou is een belangrijke positie in het politieke spel, dat zich tussen verschillende belanghebbenden bij China ontwikkelt.

Tsjang heeft destijds Soong naar Stalin gezonden om zekerheid te krijgen, dat de Sovjet de Chinese communisten niet tegen hem helpen zal.

Hurely is ook in Moskou gaan praten en hoort zowel van Molotov als van Stalin, dat de Chinese communisten in de eerste plaats Chinezen zijn en eigenlijk meer bepaalde hervormingen willen doorvoeren dan dat zij de communistische ideologie toegedaan zijn. Rusland zal hen niet steunen. Het wil geen burgeroorlog in China al zal het prijs stellen op een overeenstemming tussen Tsjang en zijn oude tegenstanders.

Naar aanleiding van Hurley's rapport over zijn besprekingen in Moskou zendt de Amerikaanse chargé d'affaires bij de Sovjet het volgende rapport aan het State Department:

Russische woorden betekenen andere woorden dan zij zeggen. De Russische politiek t.a.v. China zal blijven wat zij is: een vloeiende, plooibare politiek, welke slechts beoogt met zo weinig mogelijk verantwoordelijkheid zo veel mogelijk macht te veroveren in delen van het Aziatisch continent buiten de Sovjet-Unie liggende.

Dit betekent meer druk uitoefenen op bepaalde streken van grotere strategische waarde zijn en dicht bij de Russische grens liggen.

In deze politiek vallen daaronder alle strategische en territoriale strongholds, welke Rusland onder het Czaristisch regiem bezette in Azië. Daarom is het nodig in de buitenlandse provincies, welke aan Rusland grenzen, invloed uit te oefenen. Dit is een strategische noodzaak om de Russische industrie te beschermen.

Tenslotte wil Rusland contrôle gaan uitoefenen in de thans (1945) door de Japanners bezette gebieden in Noord-China om t.z.t. buitenlandse invloeden te kunnen weren, ook Engelse en Amerikaanse. We moeten China trachten te bewaren voor Russische hulp.

Tot zover de chargé d'affaires.

Militaire noodzaak

In deze periode overheerst voor Amerika de militaire noodzaak. Deze eist Rusland in de oorlog tegen Japan te betrekken, voordat de grote aanval op dit eiland zal plaats vinden.

Daardoor zal het voor Japan onmogelijk zijn zijn leger uit Mantsjoerije tijdig terug te trekken.

De atoombom is op het moment, dat Amerika de plannen voor een landing op Japans hoofdeiland bereikt, nog niet klaar en men schat dat deze landing een bloedige strijd zal worden, die ongeveer een miljoen doden en gewonden zal kosten.

Daarom dient ten koste van alles Stalin overgehaald te worden Japan aan te vallen en te Yalta kan deze prijs stellen, welke hij wil.

Ten koste van de bondgenoot China en buiten deze om worden verstrekkende toezeggingen gedaan op het Aziatische continent, die Tsjang later met de ogen zullen doen knippen, als hij er kennis van krijgt.

Amerika voert in deze een zeer nuchtere politiek en antwoordt later op het verzoek, dat men concessies ten laste van China deed, dat Stalin toch wel genomen had, wat hij hebben wilde als Yalta hem dit niet vrijwillig verschaft had.

Hiertegen is inderdaad weinig in te brengen.

Andere kijk

Intussen is generaal Wedemeyer in China gearriveerd. Alle schadelijke kan hij niet herstellen. Maar er is direct een goede verstandhouding met Tsjang en de gevolgen blijken direct in enige klinkende overwinningen op de Japanners.

Wedemeyer heeft een andere kijk op de Chinese communisten dan Hurley en ziet in hen echte internationale communisten.

Hij voorspelt, dat er nooit een coalitie tussen de nationalistische regering en de groep Mao Tsu Tung tot stand zal kunnen komen en dat er slechts burgeroorlog zal komen als men beide partijen als gelijke gaat behandelen of Tsjang forceert tot nauwere samenwerking.

Hij adviseert om Mantsjoerije onder een Sino-Amerikaans-Engels-Russisch trusteeschap te stellen, daar het beheer voor China alleen te zwaar is.

Wedemeyers kijk op de zaak en die van de Amerikaanse chargé d'affaires te Moskou lopen niet erg veel uiteen.

Of Amerika angstig is Rusland tegen zich in het harnas te jagen? In elk geval tracht men weer te gaan bemiddelen tussen Tsjang en de Chinese communisten.

Wedemeyer had er de nadruk op gelegd, dat hulp aan China slechts dan doeltreffend zou kunnen zijn, indien men zich ingrijpend met de Chinese zaken ging bemoeien. Maar Amerika bleef huiverig om de verantwoordelijkheid voor strategische plannen en operaties op zich te nemen.

Zo werden honderden miljoenen weggegooid, omdat men geen contrôle op de juiste besteding van het geld en de wapens kon uitoefenen.

Tsjang slaagt er niet in tijdig Mantsjoerije te bezetten en de

door
M. Klaassen
resident

Chinese communisten vinden daar enorme voorraden wapens.

Het bestuur van de nationalistische regering in de van Japan bevrijde gebieden is er ook al niet naar om de populariteit van de officiële bewindvoerders te vergroten met als gevolg, dat de Chinese communisten een vruchtbaar operatieterrein om hun gezag vooruit te schuiven, vinden.

Wie zal het zeggen?

Hoe het had kunnen worden als de Amerikanen een andere politiek gevolgd hadden?

Wie zal het zeggen..... Het is intussen belangrijk te weten hoe een deel van het Amerikaanse publiek en van de militairen zich de oplossing gedacht hadden.

Hun opinie is, dat Amerika zich nooit de dominerende positie, welke het in China bezat, had moeten laten ontnemen.

Volgens hen had het deze positie kunnen behouden, indien men slechts na de komst van Wedemeyer niet teruggedeinsd was voor een stoutmoedig plan om, ongeacht de Russische reacties, de Amerikaanse invloed en medezeggenschap in China uit te breiden.

Of Stalin zich hierbij neergelegd zou hebben?

Voorstanders van bedoelde politiek beweren van wel en houden vol, dat Stalin reeds van plan geweest was genoeg te nemen met uitbreiding van de communistische invloedssferen in West-Europa en met de voordelen, te Yalta verkregen.

Toen evenwel de Sovjet de al te bedachtzame houding van Amerika zag, begreep zij direct, dat hier kansen geboden werden om met weinig risico's en prachtige uitzichten op gewin de Chinese communisten te steunen.

Welke gevolgen deze steun had: de huidige situatie spreekt boekdelen.

China is door alle eeuwen heen ondanks geweldige catastrophes, vreemde overheersing, binnenlandse woelingen zichzelf, China, gebleven. Mogelijk, dat de geschiedenis zich opnieuw herhaalt en het nationalisme van de Chinese communisten boven komt drijven op de Rode Vloed, welke het land thans overstromd heeft.

De onvergankelijkheid van China is overigens geen wet van Moeden en Perzen.

Door de atoombom en bij de huidige strijdmethodes is het niet geheel uitgesloten, dat de veldmeerderheid van de Sovjets op alle gebied uiteindelijk tot een permanente horigheid van het Hemelse Rijk aan Hamer en Sikkel zal leiden.

Ondanks China's natuurlijke volkskracht, haar illustere historie, de sterke maatschappelijke structuur en haar eeuwenoude filosofie, welke duizenden jaren lang de basis vormden, waarop het rijk stevig kon blijven rusten.

Attentie!

Van Donderdag 23 Februari t.m. 16 Maart a.s. liggen op de secretarie van elke gemeente de kiezerslijsten voor de Provinciale Statenverkiezing ter inzage, zodat iedere kiesgerechtigde kan nagaan, of zijn/haar naam op de lijsten voorkomt. Bovendien zijn de lijsten stemdistrictsgewijze tegen betaling der kosten in uittreksel verkrijgbaar.

Tot en met 9 Maart a.s. kan een ieder bij het gemeentebestuur verbetering van de kiezerslijst vragen.

Parlementaire Flitsen

(vervolg van pag. 3)

Vóór dit financiële debat werd nog de begroting van Algemene Zaken behandeld. Mr. Wendelaar toonde daarbij aan, hoezeer van de bedoelingen van de stichters der Stichting „Het Nationale Park de Hoge Veluwe” was afgeweken, zoals deze door de heer en mevrouw Kröller-Müller in de stichtingsbrief was neergelegd. Toen zij de collectie kunstvoorwerpen en schilderijen ter waarde van vijf à zes miljoen gulden (thans zal de waarde nog veel hoger zijn) aan de Staat schonken en het landgoed „De Hoge Veluwe” aan de Stichting werd overgedaan, was het de nadrukkelijke bedoeling, dat dit landgoed niet zou worden Rijksdomein. Niettemin worden thans vijf van de zes bestuursleden door verschillende ministers aangewezen.

Een uitspraak van de Raad voor het Rechtsherstel luidde dan ook: „De wens van de stichters blijkt overduidelijk uit de stichtingsbrief en met deze wens is in de nieuwe Statuten niet de minste rekening gehouden. Deze fout moet worden hersteld”.

Hier is inderdaad een beginsel van de rechtsstaat in het geding, maar gelukkig vond de heer Wendelaar bij minister Drees thans een willig oor. In afwachting van de verder af te wikkelen procedure wilde minister Drees zich nog niet al te positief uitlaten, maar hij erkende toch, dat de huidige situatie niet juist is en dat de verhouding in het bestuur al dus moeten worden veranderd, dat meer vertegenwoordigers van verenigingen tot behoud van natuurschoon daarin (overeenkomstig de oorspronkelijke bedoelingen) zullen moeten worden opgenomen.

A.

eigenwijze liedjes

Bejaarde

Voorjaarstrilling.....

Laat ons in de lieve lente
Nog eens jong en fleurig zijn,
Ook al stijgt daardoor de bloeddruk
En al doen de botten pijn;
Laat ons, als de knoppen zwellen
Nog eens net als vroeger doen,
Net zo dom en utgelaten....
Op een slof en op een schoen.

Laat het strooien hoedje zwieren
Als het lentewindje waait
En als elke haan in Holland
Voor zijn kip-der-kippen kraait;
Laat ons, hoezeer stijfgetrokken,
In een maannacht op een wei
Met de lente-elfjes dansen,
Net zoals in Gorters Mei.

Laat ons, vrienden, niet versagen
Door een kwaaltje of verdriet:
Wie de lente in zijn hart draagt,
Voelt de last der jaren niet.....
Laat ons onze Mei gaan vieren
Op een bankje in 't plantsoen
Als bejaarde heer en dame,
Die hun middagtukje doen.

BRAMMETJE

Kinderbijslag voor zelfstandigen? (II)

Er liggen voetangels en klemmen!

Er is nog een andere weg

Een medewerker schrijft ons:

In het vorige nummer merkten wij op, dat er op weg naar de praktische verwezenlijking van een wettelijke kinderbijslagregeling voor zelfstandigen vele voetangels en klemmen liggen. Dit geldt trouwens ook voor andere sociale voorzieningen ten behoeve van deze bevolkingsgroep, zij het dan niet steeds in dezelfde mate.

In tegenstelling tot de loontrekkenden, wier inkomsten vrij nauwkeurig worden geregistreerd (loonlijsten en loonbelasting-aangiften b.v.), zijn de verdiensten van de kleine zelfstandige ondernemers zeer wisselvallig en worden in vele gevallen niet geadministreerd. Denk maar eens aan de straatventer, die in de zomermaanden nu eens met fruit, dan weer met ijs er op uittrekt, maar in het winterseizoen bijna niet aan de slag komt en dan steun trekt. Wat verdient hij netto? Welke zijn zijn bedrijfskosten? Zelfs voor de vrij goed ingelichte Diensten van Sociale Zaken is dat dikwijls een onoplosbaar probleem. Daarbij komt, dat in deze groepen veel verloop te constateren valt. Een zelfde persoon oefent soms in één jaar drie of meer beroepen uit, zelfstandig of in loondienst dan weer steunend op de overheid. Hij heeft niet zelden geen vaste woon- of verblijfplaats, trekt daarheen, waar hij meent wat te kunnen verdienen.

Ook bij kleine neringdoenden en ambachtlieden doet dit verschijnsel zich voor. Aan kostprijsberekening doen zij niet en hun eenvoudige boekhouding bestaat dikwijls uit een kladpapiertje of notitieboekje in de borstzak, waarop ontvangsten worden aangetekend, maar slechts bij uitzondering uitgaven. Helemaal geen aantekeningen komt ook veelvuldig voor, zoals trouwens nog heel wat gezeten winkeliers, zoals men dat noemt, uit de toonbankklade leven.

In duizenden gevallen is dus de inkomstenfactor volkomen onzeker, evenals de bedrijfskosten.

Men begrijpt, dat dit schier onoverkomelijke bezwaren oplevert, zodra men een inkomensgrens gaat stellen, om van premie-inning op basis van het zuivere inkomen nog maar niet te spreken. En juist deze groep heeft de meeste behoefte aan sociale voorzieningen!

Bovendien is het duidelijk, dat men bij het invoeren van een verplichte verzekering ook de middelen moet aanwijzen om deze te doen naleven en dat is al even moeilijk.

Het Belgische voorbeeld

In dit verband is het Belgische voorbeeld ook voor ons leerzaam. Men kent daar sedert 1937 een wet op de gezinsvergoedingen voor niet-loontrekkenden, waarvan de uitvoering geschiedt door een zestigtal onderlinge kassen. Men is verplicht zich hierbij aan te sluiten en premie te betalen. Deze wordt berekend op basis van de huurwaarde van het pand, waarin de zelfstandige gevestigd is. Er bestaat een indeling in zes premie-lassen; in de laagste betaalt men 18, in de hoogste 900 francs per halfjaar. De uitkering bedraagt ruim een derde van de kinderbijslag voor loontrekkenden, ongeacht het inkomen.

De ervaring van twaalf jaren heeft geleerd, dat velen zich straffeloos aan hun inschrijvingsplicht kunnen onttrekken, omdat er geen registratie bestaat. Wel is er een opsporingsdienst, doch deze heeft niet het gewenste resultaat opgeleverd, ondanks de hoge kosten.

De administratiekosten belopen niet minder dan 25% van de uitgekeerde kinderbijslagen! Voor kleine zakenlieden is de premie dikwijls zeer drukkend, terwijl de grotere ondernemers even weinig belangstelling voor de premiebetaling als voor de uitkering hebben. De grondslag huurwaarde is een bron van oneindige administratieve en praktische moeilijkheden. Ondanks het bestaan van een Nationale Onderlinge Hulpkas (van de Staat), die ook voor de z.g. verevening zorgt, levert de financiering, vooral van de kassen, die niet kunnen uitkomen, veel bezwaren op. Men is het in België dan ook er over eens, dat een ingrijpende herziening, gepaard gaande met meer differentiatie, minder administratiekosten, het inkomen als grondslag en verhoging van premie en uitkering, noodzakelijk is om op de duur een fiasco te voorkomen.

Zo staat het dus bij onze Benelux-partner: een schip op het strand is een baken in zee.

Kunnen de kosten worden opgebracht?

Op de duur kan een kinderbijslagregeling voor zelfstandigen niet alleen door de staat worden gefinancierd en men zal dus naar andere inkomstenbronnen moeten uitzien. Premieheffing van belanghebbenden, hoewel uit een oogpunt van zelfverantwoordelijkheid en sociale rechtvaardigheid voor de hand liggend, roept

de reeds vermelde praktische moeilijkheden op. Van overwegende betekenis is daarbij het antwoord op de vraag of belanghebbenden in staat zijn de vereiste premie te betalen. Men kan nu wel een verplichting opleggen, maar de redelijkheid gebiedt, dat de wetgever zich ervan overtuigt, dat deze naar redelijkheid uitvoerbaar is. Vele betwijfelen, zulks op goede gronden en de regering zal deze zaak volkomen uit de doeken moeten doen, o.m. door het overleggen van een controleerbare premieberekening. Wij veronderstellen, dat wanneer de cijfers op tafel komen, vele zelfstandigen aanleiding zullen vinden om van het voorrecht van kinderbijslag af te zien. Zij zullen aan een oudedagsvoorziening, ook al kost deze eveneens premie, verre de voorkeur geven.

Wij vermelden nog, dat er ook gedacht wordt over premie-inning via een of meer belastingen, b.v. door opcentenheffing op de omzetbelasting, maar ook dit, zomede de verwezenlijking van doorberekening aan de consument, is nog een ingewikkeld probleem.

De regering heeft aanvankelijk gedacht aan een bedrijfstaksgewijze regeling met algemeen verbindend-verklaring als steun in de rug. Hoewel wij de bezwaren daarvan niet willen voorbijgaan — zo'n regeling werkt immers slechts partiël en verevening is niet mogelijk — zou men het wellicht eens ernede kunnen proberen, bij wijze van proef.

Een andere weg

Wanneer wij de vele voetangels en klemmen op het pad der kinderbijslag voor zelfstandigen bespeuren, rijst de vraag, of het niet beter zou zijn een andere weg in te slaan om de sociaal-economische positie van bepaalde groepen zelfstandigen te verbeteren. De meest voor de hand liggende oplossing is, dat men die zoekt op het gebied van de belastingheffing, waar men meer kan specialiseren. Een mogelijkheid zou zijn de kinder aftrek voor deze categorie in voor haar gunstige zin te herzien.

Men zal, na kennisneming van onze beide artikelen, wel kunnen begrijpen, waarom wij ten aanzien van de noodregeling, welke de regering in het vooruitzicht heeft gesteld, een gereserveerd standpunt innemen, dat geheel in overeenstemming is met het voorlopige advies, dat de Landelijke Middenstandscmissie dezer dagen aan de Tweede Kamer-fractie heeft uitgebracht. L.

Onze kandidaten voor de Provinciale Staten

Provincie Groningen (gelijkluidend voor alle Statenkiezerskringen):

1. K. L. Gaaikema Schuiringa, Haren;
2. Mr. H. S. Siebers, Groningen;
3. A. van Rozen, Winschoten;
4. Mr. E. J. Bulder, Veendam;
5. R. J. Clevering, Eenrum;
6. H. Waalkens, Vlagtwedde;
7. A. Kamps, Hoogezand/Sappemeer;
8. Ir. T. J. Brons, Appingedam;
9. Mevr.

- G. Doornbos-Oostingh, Uithuizermeeden;
10. H. J. Edzes, Haren;
11. D. J. Mellema, Finsterwolde;
12. J. E. Lindenbergh, Leens;
13. N. G. Addens, Bellingwolde;
14. K. M. Elema, Marum;
15. T. A. Staal, Grijskerk;
16. L. de Boer, Winschoten;
17. A. C. Zuiderweg, Veendam;
18. E. F. Elema, Slochteren;
19. H. Noteboom, Beerta;
20. Mevrouw D. Elema-Bakker, Middelstum.

Even over de Engelse verkiezingen

Eerbiedig opgedragen aan
Dr. Willem Drees,
Prof. Ir. Willem Schermerhorn,
Prof. Dr. J. H. A. Logemann
ex Exc. Mr. J. A. Jonkman.

„Een pijnlijk verlies voor de Arbeiderspartij is de nederlaag van de socialistische minister van Koloniën, Creech Jones, die in zijn kies-district Yorkshire, West Riding, verslagen werd” (het Vrije Volk van Vrijdag, 24 Februari 1950).

GÖTZEN
... restanten ...

De socialistische minister van Koloniën! Dat kan in Engeland bij de Arbeiders-regering, maar wij zitten met een M(inisterie) U(it) O(vergebleven) R(estanten). Tussen haakjes: waarom is dit zogenaamd progressief Kabinet zo conservatief, dat er thans aan dit ministerie nog twee Ministers werkzaam zijn?

Het Vrije Volk van Vrijdag, 24 Februari 1950, vervolgt: „Creech Jones kwam precies 81 stemmen tekort, hetgeen te wijten is aan het feit, dat de communisten in dit district naast een conservatief en een liberaal een eigen kandidaat hadden gesteld, die geen schijn van kans maakte te worden gekozen”.

Die communisten toch! Die stellen een eigen kandidaat, die geen schijn van kans maakt te worden gekozen. Ze hadden volgens het Vrije Volk beter op Labour kunnen stemmen, blijkbaar toch één pot nat!

In de Volkskrant van Maandag, 27 Februari 1950, wijdt Prof. Romme onder de titel „Democratie” een artikel aan de uitslag van de Engelse verkiezingen en stelt daarin deze diepgaande vraag: „Mag een „helft plus één” — om aldus het verkregen beeld wat te accentueren — de politiek voeren, die zij op grond van haar „één plus” eventueel zou kunnen voeren? Anders geformuleerd: wordt de democratie in haar wezen gehandhaafd dan wel geschonden, indien zij, die de macht van het getal aan hun zijde hebben, zich van de grootte van dat getal niets aantrekken, geen enkel verband leggen tussen de maat van hun meerderheid en de maat hunner machtsuitoefening?” Iets verderop concludeert hij dan: „En zeker moet hij, die de democratie ziet als een „regeren door en voor het volk”, het meerderheidsbeginsel hanteren met de blik op het volk in zijn geheel, en niet als een wiskundige bezigheid, waarin „meer” de doorslag heeft boven „minder”.”

ROMME

... maat en maat

Had deze gedachte maar door het brein van Prof. Romme gespeeld, toen hij in de Tweede Kamer bij een zwijgende fractie van de Partij van de Arbeid doordreef om de bedrijfsschappen niet bij de wet — zoals de Grondwet eiste — maar bij Algemene Maatregel van Bestuur in te stellen!

ALLERHANDE

Armoede voor allen

Er is onlangs tijdens de verkiezingspropaganda in Engeland opgemerkt, dat de Labourregering doende is de armoede over allen gelijkmatig te verdelen, terwijl het streven juist gericht moest zijn op het brengen van meer welvaart aan het volk in al zijn geledingen.

In Nederland zijn wij bereids een heel eind in dezelfde richting gekomen. Het is ons vooralsnog een raadsel, hoe de Regering tot welvaartsbeleid wil komen, indien zij er bewust naar streeft de financieel-redelijk krachtige delen van ons volk in de grootste zorgen te brengen.

(Utrechtsch Nieuwsblad)

Aquarium vol excellenties

Amerika en Frankrijk hebben ook staatssecretarissen?... Ja, maar Amerika is wat minder overzichtelijk en er gaat op zo'n departement iets meer om. Frankrijk is ook groter. Een Frans ministerie is trouwens buitengewoon omvangrijk. Dat deed na de oorlog denken aan een aquarium vol excellenties van de eerste en de tweede graad, dat telkens werd leeggegoten en volgeschepen. Tegenwoordig houdt de bevolking van het visglas het wat langer uit. De toestanden in Frankrijk kunnen echter niet als een reclame voor het stelsel gelden.

(Rotterdamsch Nieuwsblad)

Niets voor niets

Een zakenman kan niets cadeau doen. Wat hij zogenaamd cadeau geeft en dat hij eerst zelf heeft moeten kopen voor het een ander zogenaamd cadeau te doen, moet of van zijn winst af, die hij in deze tijd over het algemeen niet verkleinen kan, of hij moet de kosten van het cadeau vercalculeren in de prijs van het artikel, dat hij verkoopt en waarop hij iets cadeau heet te geven. Men krijgt nu eenmaal niets voor niets in deze wereld en op de een of andere wijze zal de koper, die het cadeau ontvangt, dit dus zelf moeten betalen.

(Provinciale Drentsche en Asser Courant)

Geen tijd

Een onzer ministers vertelde eens, hoe hij door zijn zoontje werd aangeklampt: „Vader, ik moet U spreken”. Bij zulke vragen wordt de agenda uit de zak gehaald, en het zoontje kreeg te horen: „Deze week geen tijd, jongeman, maar de volgende week, eind volgende week...” Toen zag de minister plotseling zichzelf staan, met zijn agenda en zijn eigen zoon; de agenda werd opgeborgen en ik weet niet, welke staatsbelangen hebben moeten wijken voor de levensproblemen van een kleine jongen. Elk geslacht heeft zijn eigen stopwoord.

Is dit het onze: geen tijd?

(Van Maand tot Maand, maandblad van de Remonstrants-Ger. Gemeente te Den Haag)

De eerste

De eerste consequentie van de bezetting was: het verzet. Aanvankelijk niet geconcretiseerd, slechts levend in de hoofden en harten van velen, later zich uitend in positieve daden. Was het deze groei, welke die bijzondere onderlinge binding bracht, deze eigenaardige nog nooit gekende band, waarvan de eenvoud zo'n prachtig element was, of was deze verhouding van mens tot mens, dit contact van hart tot hart inhaerent aan de verzetsgeest.

Ik geloof het laatste.

(40-'45, Maandblad van de Stichting 1940-1945)

Communisme en wereldgezag

Is dan het ideaal van een wereldregering utopisch? Stellig, wanneer men meent, dat de Sowjet-Unie ooit bereid zou zijn zich te onderwerpen aan een wereldgezag, dat ze niet controleert. Zo lang het communisme de meerderheid in de wereld niet veroverd heeft — zo lang de wereldregering dus niet haar zetel in Moskou hebben kan — zo lang is Rusland tegen. Het heeft dit meermalen gezegd en wie haar ideologie kent, weet ook, dat het niet anders had kunnen zijn. „Er is niet één wereld”, zei Litwinoff reeds in Genève vroeger, „er zijn er twee — de onze en de Uwe”.

(De Wolkenridder)

Koek van morgen

Al doen we in zekere zin terecht het economisch mogelijke voorafgaan aan het sociaal wenselijke — toch ware het fout, en zelfs noodlottig, de verruiming van het economisch mogelijke, en daarmee onder dit opzicht de buitenlandse politiek, als primair te zien. Want van tenminste evengroot belang als de vergroting van de koek van morgen, is de verdeling van de koek van vandaag. Wie dit laatste ook maar even achterstelt bij het eerste, is op een pad, dat regelrecht naar de afgrond voert — binnen de eigen grenzen en ook daaroverheen.

(De Volkskrant)

Poging

Zeker mag dit geen nederlaag heten van een algemeen liberaal beginsel. Doch wel een mislukte poging om het aparte-typisch-insulaire Engelse liberalisme — dat met zijn continentale verwanten zo weinig meer gemeen heeft — te doen herleven.

(Elseviers Weekblad)

Denk aan de Keizer

Zal Westerling aan Indonesië worden uitgeleverd? Dat lijkt niet waarschijnlijk. Zijn delict was een politiek delict en daar pleegt men niet voor uit te leveren. Denk aan de Duitse Keizer Wilhelm, die naar Nederland gevlucht was.

(Haagsche Courant)

De actie Westerling

De heer C. F. T. M. schrijft ons: Met Uw hoofdartikel van 27 Januari j.l. over het betreuenswaardig optreden van Westerling kan ik mij volkomen verenigen in zoverre niemand behoefte heeft aan avonturiers, laat staan aan zulke, die anderen met zich mee slepen en aan grote risico's bloot stellen zonder uiteraard de verantwoording daarvoor te kunnen dragen, terwijl buitendien de verhouding Nederland—R.I.S. wordt geremd en vertroebeld. De situatie in Pasoendan en elders in de republiek is nu echter eenmaal zeer verward en het begrijpen daarvan zal hier in Nederland wel haast onmogelijk zijn, zoals het ook ginds al uiterst moeilijk is, maar daarom acht ik het ook betreuenswaardig dat er zo weinig gedaan wordt om de achtergrond ook van een actie zoals van Westerling, hier te lande althans enigszins begrijpelijk te maken. Dat de werkelijke beweegredenen en machinaties van de verschillende personen en bewegingen niet alle bekend zijn en nog veel minder kunnen worden duidelijk gemaakt en op hun gewicht getaxeerd, ligt voor de hand, maar pas geleden kreeg ik bericht van in Indië geboren, opgegroeide, en na volko-

men Nederlandse ontwikkeling teruggekeerde en in Pasoendan werkende landgenoten en daaruit blijkt mij dat het algemene gevoel van sympathie voor Westerling en de voldoening over het hebben van iemand als hem, voor 90% berust op afkeer tegen de T.N.I. en de Republiek Djokja en de rechts-overtuiging dat zij aanspraak hebben op de status van deelstaat met eigen regering en politie, hetgeen hun alleen door knevelarij vanwege de Republiek onmogelijk gemaakt zou worden. Ziehier nu toch een achtergrond van de gevoelens in Pasoendan, die met enkele woorden ter verheldering van velen, wel eens in het licht gesteld mocht worden. Want, al is daarmede een actie van Westerling volstrekt niet goed gepraat, het kan de heersende gevoelens toch wel wat verhelderen.

Verder zou een feitelijke mededeling of Batavia nu eigenlijk tot de deelstaat Pasoendan behoort of niet, ook wel op zijn plaats zijn en tenslotte een inlichting of het juist is te spreken over de Republiek Djokja ter onderscheiding van de R.I.S., of dat er een andere, betere kwalificatie bestaat voor het rechtstreeks

door Djokja bestuurde gebied in tegenstelling met de R.I.S.

Naschrift: Evenals de schrijver van dit artikel, wachten ook wij op officiële opheldering omtrent de situatie in Indonesië. De ontwikkeling daar gaat zeer snel en wij zijn daarover in ons land veel te weinig geïnformeerd. Wat wij er over hebben vernomen, doet ons echter veronderstellen, dat Westerling niet alleen moet worden gezien in verband met de strijd voor zelfstandigheid van de Pasoendan, maar dat hij nauwe connecties had met zeer felle Islamietische groepen. Wij hopen echter ook op meer inlichtingen. Mogelijk zullen deze loskomen als gevolg van Westerlings arrestatie — Red.

LIJSTAANVOERDER

Mr. S. J. R. de Monchy, oud-burgemeester van 's Gravenhage, heeft zich bereid verklaard als lijststaanvoerder op de kandidatenlijst van de V.V.D. in de kieskring 's Gravenhage te fungeren.

STALEN MEUBELEN
„GISO“-LAMPEN

AFDELINGSNIEUWS

Den Haag hield algemene ledenvergadering

Mr. D. J. van Gilse benoemd tot lid van verdienste.

De algemene ledenvergadering van de afdeling Den Haag van de V.V.D., welke op 27 Februari j.l. gehouden werd, was zeer druk bezocht. De vergadering had een bijzondere sfeer doordat de voorzitter mr. D. J. van Gilse wegens overdrukke werkzaamheden zich genoodzaakt had gezien zijn functie neer te leggen. Na de huishoudelijke zaken, als goedkeuring van de jaarverslagen van de secretaris, mr. C. Greve, en de penningmeester, mr. M. C. Seret, werd overgegaan tot de bestuursverkiezing. Tot voorzitter van de afdeling werd gekozen mr. F. G. van Dijk. Daar ook de secretaris, mr. C. Greve, door zeer drukke werkzaamheden niet langer in de gelegenheid was zijn functie te vervullen, werd in zijn plaats tot secretaris gekozen de heer J. C. Manssen. Als bestuursleden werden herkozen de heren dr. J. J. C. Haar, W. Inden, M. C. van Keule en mr. C. Greve. Als nieuwe bestuursleden werden gekozen de heren F. Rietveld en mr. A. J. Dankelman. Vele woorden van waardering over hetgeen door de aftredende voorzitter en secretaris in het belang der afdeling en voor de politiek-vrijzinnige gedachte is verricht werden gesproken, zoals door mr. J. Rutgers, namens het Hoofdbestuur, en de heer D. W. Dettmeijer, die er op wees, dat zowel mr. van Gilse en mr. Greve alsook mr. van Dijk van 9 Februari 1946 hun activiteit ten dienste van de partij hadden gesteld. Mr. van Gilse dankte voor hetgeen mr. Greve voor de afdeling had gedaan en wees er op, dat deze gelukkig nog in het bestuur werkzaam blijft. Mr. Greve dankte voor de vele hulp, welke hem als secretaris van zoveel zijden geboden was, in het bijzonder ook door de administratrice, mej. Hardeman. De heer Manssen sprak de hoop uit, dat hij als nieuwe secretaris niet te veel zou afsteken bij mr. Greve. Mr. van Dijk deelde onder luid applaus van de aanwezigen na de pauze mede, dat de vergadering mr. van Gilse benoemd had tot lid van verdienste van de afdeling Den Haag, voor welke benoeming mr. van Gilse zijn grote erkentelijkheid uitsprak.

Hierna werd het verdere deel van de agenda afgewerkt. In de kascommissie werden benoemd de heren dr. C. C. Hulst, J. van Ebbenhorst Tengbergen en mr. H. van Riel.

De beschrijvingsbrief voor de algemene vergadering van de partij te Utrecht werd behandeld. Tot afgevaardigden van de afdeling Den Haag werden benoemd de heren mr. F. G. van Dijk, J. C. Manssen, W. Inden, M. C. van Keule, mr. dr. W. K. J. van Ommen Kloeke en Th. J. C. A. Boele; tot plaatsvervangende afgevaardigden mev. M. J. van Alphen-Oudendijk, mej. R. Kallis, mr. A. W. Schade van Westrum, mr. H. J. Kessler, mr. C. Greve en F. Jutte.

Optimisme in Heerenveen

In Heerenveen werd de jaarlijkse ledenvergadering gehouden, waar een optimistische sfeer heerste. Oorzaak hiervan was het feit, dat de kas een batig saldo had en dat het ledental in 1949 van 140 tot 235 was gestegen. Dit laatste was een gevolg van propaganda in de omliggende plaatsen, waardoor o.a. in Nijehorne een onderafdeling kon worden opgericht. De aftredende bestuursleden, de heren J. Visscher en P. Wisman, werden herkozen. De afdeling nam ook voor 1950 een collectief abonnement op Vrijheid en Democratie.

Boskoop kan tevreden zijn

De afdeling hield haar jaarlijkse vergadering. Jaarverslagen van secretaris en penningmeester gaven reden tot tevredenheid. Het aantal leden bedraagt thans 312.

Het afdelingsbestuur ziet er thans als volgt uit: Adr. Soet, voorz.; T. v. d. Berg Azn, vice-voorz.; F. Jan-

sen, penningm.; A. J. Vuijk, secr. en W. H. Hardijzer, J. D. den Hengst en J. P. Hage, leden.

Gooise vrouwen bijeen

Te Bussum kwamen de V.V.D. Vrouwen uit het Gooi bijeen om te luisteren naar de lezing van mev. mr. J. M. Stoffels-van Haften uit Haarlem over „Waarom wij vrouwen de V.V.D. de voorkeur geven boven andere partijen”.

Mejuffrouw Joh. H. Springer, secretaresse van het dagelijks bestuur van de V.V.D. Vrouwengroep, was ook aanwezig en heeft nog eens duidelijk uiteengezet hoe de organisatie van deze groep in elkaar zit. Na de boeiende en zeer duidelijke lezing werden enige vragen beantwoord. De opkomst was bevredigend.

Welkom!

Te West-Zeeuws-Vlaanderen is een nieuwe afdeling van de V.V.D. opgericht. Het bestuur: voorzitter: J. le Clerq, St. Annastraat 103, Sluis; secretaris: A. F. Rosendaal, No. 39, Nieuwvliet; penningm.: A. P. Aarnoutse, O 17, Zuidzande. Leden: A. H. M van den Hoek, Straatweg O 18a, Groede; A. Luteyn-Bruynooe, Zuidzande.

Te Vuren/Dalem is eveneens een nieuwe afdeling van de V.V.D. opgericht. Het bestuur: voorzitter: W. Versteeg, Dalem B 189; secretaris: G. J. W. v. d. Vliet, Vuren A 43; penningm.: A. den Adel, Dalem. Leden: W. v. d. Giessen, Dalem B 174; J. de Groot, Vuren A 91.

Een afdeling is opgericht te Emmer-Erfscheidenveen. Het bestuur bestaat uit de heren: B. Buijgel, voorzitter; J. Bisschop, secretaris en G. Hidding, penningmeester.

Na een welkomstwoord gaf de

Verstarring leidt tot dictatuur

Ieder stelsel, 't zij politiek, economisch, godsdienstig of ook zuiver wetenschappelijk, heeft neiging te verstarren, naarmate het tot een afgesloten geheel wordt en geen plaats meer laat aan binnen het stelsel nieuw-opkomende of afwijkende meningen.

Dat zien we duidelijk aan de totalitaire stelsels; maar we kunnen het ook zien aan de democratische samenleving, waarin we toch nog altijd herten te leven.

In de bloeitijd van onze parlementaire democratie, werd het als ideaal beschouwd, dat zoveel mogelijk burgers politiek waren georganiseerd.

En nu is het merkwaardige, dat zolang dat ideaal maar geen werkelijkheid is, het parlementaire stelsel goed werkt; dat komt omdat er dan een grote groep niet-georganiseerde en dus vrije categorie burgers is, die kiest al naar hart of verstand hun dat ingeven; er is dus beweging; er is dan plaats voor verrassingen en voor verschuivingen onder de invloed van een bepaalde situatie of van bepaalde politieke denkbeelden.

Naarmate ieder echter politiek is „ondergebracht”, waaronder óók wordt verstaan, dat men bij voorbaat stemt op een bepaalde richting, ook al is men geen lid van een politieke partij, gaan het parlementaire stelsel en dus de democratie slechter werken.

heer R. Zegering Hadders uit Emmen een algemene beschouwing over de huidige situatie van ons land, waarbij hij nog uitvoerig het Indonesisch beleid onder de loupe nam. Het was een leerzame avond, die door allen met volle aandacht en tevredenheid werd aangehoord.

In die situatie bevinden we ons de laatste decennia. We hebben allemaal een etiket op, en er is practisch geen bewegelijke massa meer; niet dat de vroegere bewegelijke massa thans zulk een geweldige politieke belangstelling of overtuiging of kennis van zaken bezit; helemaal niet; werkelijke belangstelling voor de politiek is er nu evenmin als vroeger.

Maar de strijd om het bestaan wordt voor de individu voor een belangrijk gedeelte gevoerd via de politiek, de partij, en de semi-politieke of verpolitieke organisaties; daarom moet ieder een etiket op hebben, anders doet niemand iets voor hem; en iemand voor wie de partij of (wat hetzelfde is) de vakorganisatie niets doen, is maatschappelijk ten dode opgeschreven.

Het algemeen belang is op de achtergrond gedrongen door het belang van de partij, waartoe men behoort.

We leven in de tijd van de dictatuur der grote politieke partijen; straks komt de dictatuur van de grootste partij d.w.z. van haar leider(s); en dan zijn we rijp voor de heilstaat van Stalin.

De geschiedenis voltrekt zich volgens vaste wetten aan hen, die hun kop in het zand steken.

S. v. W.

Mr. H. v. Riel conferentie-leider

Mr. H. van Riel, lid van de Provinciale Staten van Zuid-Holland en ondervoorzitter van de Partij heeft zich op verzoek bereid verklaard op 11 en 12 Maart als Conferentie-leider op de Studie-Conferentie van de Vereniging van Staten- en Raadsleden van de V.V.D. in Woudschoten op te treden.

deze jongere

was er ook ditmaal niet bij. Ook op Sociale Zaken en Onderwijs kan hij voor belangrijk wetgevend werk gemist worden. En dat met een uitstekende staat van dienst van zeventien jaren bij het Onderwijs. Hij is doorkneed in de problemen van Voorbereidend Lager Onderwijs (zakkijs plakken en natte broeken), Lager Onderwijs (G.G.D en juffrouw plagen), Voorbereidend Hoger Onderwijs (mensa en paidou) en Hoger Onderwijs (repetitor-rekeningen en Haagse politie).

En toch werd mijnheer Cals benoemd. Sic est vita hominum...

Edoch, deze jongere meende dit niet met zijn rechtsgevoel in overinstemming te kunnen brengen. Tenslotte moet deze maatschappij voelen dat er normen bestaan welke niet straffeloos overtreden kunnen worden.

Derhalve vloeide het volgende verzoekschrift uit zijn pen:

Geeft met verschuldigde eerbied te kennen:

Olescens, A. D., te dezer zaken domicilie kiezend te 's Gravenhage, tweede bank op de Vijverberg; dat hij niet is aangesloten bij de Protestantse werkgemeenschap in de Partij van de Arbeid!

dat hij ook niet een leidende figuur is in de Katholieke Jeugdbeweging;

dat hij op de quod vulgo appellatur Fröbelschool goed kon zakkijs plakken;

dat hij in vijf minuten zijn leesplank kon leggen;

dat hij weliswaar zijn opvoeding niet heeft genoten rond het Keizer Karelplein, maar

dat hij wél weet waar de IJzeren Man is, en

dat hij tevens weet waar de Beestenmarkt is,

dat er voor anderen ook een modus gevonden kon worden en

dat hij goed persconferenties kan leiden,

dat hij tevens over ieder onderwerp binnen een week een wel gefundeerde mening heeft;

dat wellicht tot inwilliging van zijn verzoek kan bijdragen dat hij voortreffelijk Carnaval kan vieren en buitendien op 1 Mei volgaarne vrij heeft;

dat hij te allen tijde bereid is zich psycho-technisch c.g. gastronomisch te laten testen;

dat hij welwillend staat tegenover het voorstel om een tweede bijzondere lagere school te Alverna op te richten;

redenen waarom hij Uwe Excellentie met vorige eerbied verzoekt het daarheen te willen leiden dat hij benoemd wordt tot Adviseur in algemene dienst van de heer Staatssecretaris.

't Welk doende enz.

A. D. OLESCENS

Aan
Z. E. de minister van
O. K. en W.

De Duivel met Beëlzebub uitdrijven!

Dr. G. C. A. van Dorp schrijft ons:

Door de devaluatie komt het staatsbudget uit zijn evenwicht. Het te kort wordt mede verwekt door uitgaven voor sociale voorzieningen. Men zal dus vóór die voorzieningen verdere inflatie van ons geld moeten maken. De waarde van ons geld verder moeten verminderen!

Daardoor zullen de voorzieningen welke reeds getroffen zijn minder waard worden! Dat is de duivel door Beëlzebub uitdrijven!

Daar is nog een kwaad verbonden aan ontwaarding van ons geld.

Ons economisch leven moeten wij opbouwen met ons geld als waardemeter. Het speelt daarbij dezelfde rol die de lengtemeter bij ingenieurswerken speelt of de gewichtsmaat bij de opbouw der chemische wetenschap.

Die rol van waardemeter immers speelt het geld in onze balansen en winst- en verliesrekeningen. Neemt het geld in waarde af dan toveren die rekeningen ons winsten voor ogen die economische schijnwinsten zijn niet al de kwade gevolgen van dien.

Geknoei met het geld werkt dus zowel sociaal als economisch zó ontwrichtend dat het ten slotte leiden moet tot de gehele ondergang van een beschaving.

Vermoedelijk heeft ook dit een grote rol gespeeld bij de ondergang van het Romeinse rijk.

Caveant Consules.

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

VRIJDAG 10 MAART 1950

DOET U MEE OM
VIJF PRIJZEN?

Pag. 5

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

DE LIJN BLIJVE STIJGEN

Onze beginselen zijn het waard

DOOR

Mr. P. J. OUD

De uitslag der Engelse verkiezingen is vooral daarom zo verheugend, omdat hij leert, dat de staatkundige ontwikkeling, die de democratische wereld in Europa in de laatste tijd heeft vertoond, onderbroken voortgaat in dezelfde richting. De democratische landen wenden zich van het socialisme af. Alle verkiezingen van het laatste jaar vertonen dit beeld: België, West-Duitsland, Zweden; buiten Europa Australië en Nieuw-Zeeland. In ons eigen land wezen de verkiezingen van 1948 en 1949 in dezelfde richting.

Dat de achteruitgang in aantal zetels in de vertegenwoordigende lichamen daarbij een zeer verschillend beeld vertoont, daarvoor zijn bovenal de verschillen in de kiesstelsels aansprakelijk. De landen van het continent van Europa hebben bijna zonder uitzondering de een of andere vorm van evenredige vertegenwoordiging. In Engeland en de andere landen van het Britse gemeenebest houdt men hardnekkig vast aan het systeem der verkiezing bij enkelvoudige meerderheid. De verschillen in zetelverschuiving kunnen bij een gelijk verschil in stemmenpercentage in beide stelsels geweldig groot zijn.

In het Engelse stelsel laat het zich theoretisch denken, dat een partij met 51 percent van de uitgebrachte stemmen alle zetels in 't Lagerhuis bezet. Wanneer de stemmenverhouding tussen twee partijen in alle districten dezelfde zou zijn, zou zich dit verschijnsel voordoen. Zou dan bij een volgende verkiezing de minderheidspartij overal twee percent van de stemmen vooruit gaan, dan zou het gevolg zijn, dat zij alle zetels zou winnen en haar tegenpartij ze alle zou zien verloren gaan. Bij een stelsel van evenredige vertegenwoordiging naar Nederlandse trant daarentegen zou een verschuiving van twee percent der stemmen slechts een verschuiving van twee zetels betekenen.

Zo erg als het hier theoretisch gesteld werd, doet het zich natuurlijk ook in Engeland in de praktijk niet voor, maar zeer grote verschuivingen zijn er toch zo veelvuldig voorgekomen, dat in de Engelse electorale terminologie, het woord „landslide” — aardverschuiving — een bekende uitdrukking is. Befaamd zijn in de oudere Engelse parlementaire geschiedenis de „landslides” van 1880 en 1906, toen de liberalen de conservatieven verpletterend verslagen hebben. In ons aller herinnering leeft nog de „landslide” van 1945, die aan de Labour-partij haar ongekende meerderheid bezorgde, die Churchill uit Downingstreet verdreef.

Ook de verkiezing van 23 Februari van dit jaar vertoont in menig opzicht het karakter van een „landslide”. Zeker, de verschuiving is niet zover gegaan, dat zij aan de Labour-partij de volstrekte meerderheid der Lagerhuiszetels ontnam, maar er gingen zoveel van haar mandaten verloren, dat allerminst van een verkiezingsoverwinning kan worden gesproken. Het moet dan ook op Attlee en de zijnen wel een ietwat pijnlijke indruk hebben gemaakt, toen zij het telegram ontvingen, waarin volgens een bericht in „Het Vrije Volk”, het bestuur van de Nederlandse „Partij van de Arbeid” van zijn „grote voldoening” over de behaalde „overwinning” deed blijken. Had dit bericht in „De Waarheid” gestaan, dan zou men het zeker hebben beschouwd als een misplaatste aardigheid van de communisten.

Wij mogen de Engelse uitslag integendeel veel

eer zien als een overwinning der beginselen, die door onze partij worden voorgestaan. Oppervlakkig beschouwd schijnt dit een ietwat vreemde conclusie. Immers de Engelse Liberale Partij is er heel slecht afgekomen. Zij was na de eerste wereldoorlog steeds meer tussen Labour en de Conservatieven in de verdrukking geraakt. Het Engelse kiesstelsel, dat met zijn enkelvoudig meerderheidssysteem zonder herstemmingen, voor een kleinere derde partij, altijd zeer ongunstig is, had dit in de hand gewerkt. Bij een stelsel van evenredige vertegenwoordiging zouden de Engelse liberalen, in plaats van de acht zetels, die zij thans verwierven, zeker tenminste een vijftigtal zetels hebben bezet. Ook dan echter zou hun invloed verhoudingsgewijs gering zijn geweest, al zouden zij praktisch, zittende op de wip tussen socialisten en conservatieven, in menig geval de doorslag hebben kunnen geven.

Het zou intussen onjuist zijn Nederlandse en Engelse liberalen eenvoudig over één kam te scheren. Men moet met namen van politieke partijen altijd voorzichtig zijn. Gelijkheid van naam in twee verschillende landen betekent allerminst

gelijkheid van beginsel en van politieke praktijk. Alleen bij de communisten is dit anders. Het communisme is overal hetzelfde maar dat heeft dan ook opgehouden een „nationale” politieke beweging te zijn. Behalve in Rusland krijgt het zijn bevelen overal van buiten de landsgrenzen. Met geen enkele andere partij is dit het geval, al is het internationale contact bij de ene partij wel sterker dan bij de andere.

Hoe anders men kan staan tegenover partijen met dezelfde naam in verschillende landen, leert het voorbeeld van Dr. A. Kuyper. In Nederland is hij de felle bestrijder der liberalen, doch als hij zijn toelichting schrijft bij het anti-revolutionnaire program en zich afvraagt wie in andere landen zijn geestverwanten zijn, komt hij tot de slotsom,

dat hij in de Engelse politiek zich het meest aangetrokken gevoelt tot de liberale richting, waarvan destijds Gladstone de grote leider was.

Weinig zeggend zijn ook de namen der beide grote politieke partijen in de Verenigde Staten van Amerika. Daar kent men sinds jaar en dag democraten en republikeinen, doch reeds een halve eeuw geleden heeft een Nederlands staatsman, De Beaufort, geconstateerd, dat er geen overtuigender democraten zijn dan de republikeinen en geen overtuigender republikeinen dan de democraten.

Zo moet men ook met de benaming liberaal en conservatief in Engeland voorzichtigheid betrachten. De tijd van hevige tegenstelling tussen die beide is voorbij. Hoe goed herinner ik mij uit mijn jonge jaren de hevige strijd van 1906. Toen was naar onze Nederlandse overtuiging de politiek der conservatieven — unionisten noemde men hen destijds — geen liberale politiek. Zij waren in alle opzichten imperialisten. Zij hadden de Boeren-oorlog op hun geweten. Zij waren voorstanders van een tariefhervorming, die een einde zou maken aan het Engelse stelsel van vrije handel. Het was vooral om het laatste, dat de jonge Churchill de conservatieve geleerden verliet, om zich te scharen achter de liberale banier van Campbell Bannerman.

Van sociale hervorming waren destijds de conservatieven afkerig. Met spanning volgden wij, jonge Nederlandse vrijzinnigen, de strijd om Lloyd Georges budget van 1909. Het budget met de pensioenen voor de ouden van dagen. Het budget, dat een einde wilde maken aan de bevoorrechtiging der vermogenden bij de belastingheffing. Het budget, dat op onverzoenlijke tegenstand stuitte bij het in zijn overwegende meerderheid conservatieve Hogerhuis. Het budget, dat de aanleiding was tot de geweldige strijd tussen de beide Huizen van het Parlement, die in 1911 eindigde met de Parliament Act, die aan het absolute veto-recht der Lords een einde maakte. Gedurende al die tijd stond Churchill, die thans de leider der conservatieven is mede in het eerste gelid der liberalen.

Is het aan een totale omkering zijner denkbeelden te wijten, dat hij, die eenmaal mede de liberalen leidde, thans conservatief geworden is? Ik geloof er niets van. Veel meer zie ik de verklaring, in de algehele wijziging, die de omstandigheden hebben ondergaan. Het oude conservatisme behoort tot het verleden. In Engeland, zo goed als in Nederland. Er zijn er ook in Nederland nog maar weinigen, die niet van oordeel zijn, dat de politiek bovenal een politiek van sociale rechtvaardigheid moet zijn. Voor zover zij er nog zijn, zijn zij niet meer in staat enige invloed van betekenis uit te oefenen. Een andere tegenstelling is op de voorgrond getreden, de tegenstelling tussen sociale en socialistische politiek. Daarvan heeft in Engeland ook de conservatieve partij de invloed ondergaan. Natuurlijk zijn er in haar rijen ook nog wel conservatieven van de oude soort. Zij zijn echter een uitstervend geslacht. Zij worden steeds meer overstemd door de voorstanders ener sociale politiek. Dit wordt mede hierdoor bevorderd, dat de algemene Engelse voorkeur voor het twee-partijenstelsel er vele liberalen toe heeft gebracht de conservatieve geleerden te gaan versterken. Nog niet zo heel lang geleden deed ik daarvan een merkwaardige ervaring op.

(Vervolg op pag. 4)

☆ **parlementaire flitsen** ☆

Zijn onze Staten-Generaal het saaiste parlement van Europa?

De Eerste Kamer werkte drie begrotingen af

Onze Nederlandse Staten-Generaal worden wel eens „het saaiste parlement van Europa” genoemd. Men bedoelt daar dan mee, dat bij ons de debatten vrijwel altijd in een uiterst rustige sfeer worden gehouden en dat van enige opwindning meestal geen sprake is. En inderdaad: wie naar een Kamervergadering gaat, niet uit werkelijke belangstelling voor het aanzien der orde zijnde ontwerp, doch om „wat te beleven” zoals men dat dan noemt, zal zich stellig bekocht voelen. Hij zal het niet meemaken, dat, als in de Franse Kamer, 's lands afgevaardigden elkander in letterlijke zin naar de keel vliegen en evenmin komt het hier voor, dat, als in het Engelse Parlement, een trommelvuur van mondelinge vragen op de ministers wordt gericht.

Op het de vorige week gehouden persdiner in „De Witte Brug” te 's-Gravenhage vertelde onze tafelgenoot, dr. Kortenhorst, ons, dat in het Engelse Parlement per jaar niet minder dan 5000 mondelinge vragen (maar dan ook in een flink tempo!) tot de ministers worden gericht. Bij wijze van nadere verklaring voegde onze overbuurman, minister Van Schaik, de voorganger van dr. Kortenhorst op de presidiële zetel in de Tweede Kamer, daar aan toe, dat van de ruim 600 leden van het Engelse Lagerhuis er slechts 100 het woord kunnen voeren. De enige „kans”, die de overige 500 krijgen om daar iets in het openbaar te verrichten, zijn dus die mondelinge vragen. Hoe dit echter zij, wij zijn het met dr. Kortenhorst eens, dat een veelvuldiger gebruik van het ook bij ons bestaande recht der Kamerleden tot het stellen van korte mondelinge vragen over actuele kwesties niet alleen zijn nut zou kunnen hebben, maar dat het ook een middel zou kunnen zijn om de belangstelling van ons volk voor wat in de volksvertegenwoordiging omgaat, nog te verhogen.

Het gebeurde in de vergadering van 1 Maart, waarbij de communistische afgevaardigde, de heer Wagenaar, bij het ordedebat over het voorstel betreffende de Amerikaanse wapenleveranties wegens ernstige ordeverstoring tenslotte met de sterke arm moest worden verwijderd, heeft ons echter tevens nog eens gesterkt in onze overtuiging, dat wij er dankbaar voor moeten zijn, dat dergelijke tonelen in onze Kamers tot de hoge, zeer hoge uitzonderingen behoren. Liever dan nog maar een saai parlement (en dat valt heus nog wel erg mee!) dan een, dat zijn waardigheid te grabbel gooit en meer lijkt op een klas kibbelende en vechtende schooljongens dan op een vergaderplaats, waar over de hoogste belangen van land en volk wordt beslist. Wij hebben er dan ook geen enkele behoefte aan, na hetgeen de dagbladen reeds over die pijnlijke gebeurtenis op 1 Maart hebben geschreven, dit geval ook hier nog eens uit te spinnen.

Richten wij thans onze aandacht op de Eerste Kamer, dan kan worden vermeld, dat de vorige week daar twee belangrijke begrotingen werden afgehandeld: die van Binnenlandse en die van Economische Zaken. Eigenlijk ook nog een derde, n.l. die van de Staatsmijnen in Limburg. Wat deze laatste betreft laat de plaatsruimte helaas niet toe er meer van te zeggen, dan dat prof. Molenaar op voortreffelijke wijze het betoog van de heer Kramer (Arb.) weerlegde, die uit het feit, dat de toeneming der productie in de particuliere mijnen ditmaal was achtergebleven bij die van de Staatsmijnen, maar direct weer propaganda meende te kunnen slaan voor een nationalisatie der particuliere mijnen. Prof. Molenaar toonde echter overtuigend aan — en minister Van den Brink sloot zich daar later volkomen bij aan — dat de geologische gesteldheid en de ligging der mijnen zo geheel verschillend is, dat een oppervlakkige vergelijking van de eindcijfers der productie niet de minste waarde heeft en slechts een minutieus onderzoek, waarbij met alle factoren rekening wordt gehouden, vergelijkend materiaal van enige betekenis zou kunnen opleveren.

Daarbij kan eraan worden herinnerd, dat de Commissie-Couvée destijds, na een wel serieus onderzoek, tot de conclusie kwam, dat het beheer over de particuliere mijnen eer belemerend dan gunstig had gewerkt. Dat was dus precies het omgekeerde!

Bij Binnenlandse Zaken wees de B.V.V.D.-woordvoerder mr. Wendelaar niet alleen op het zeer hoge bedrag van de totale representatiekosten van alle Departementen, n.l. f 650.000, maar ook op de vreemde verdelingen. Zo vroeg hij zich af, welke representatieverplichtingen op het ambt van secretaris van de Raad voor het Rechtsherstel en op de Effectenregistratie van die Raad mochten drukken. Daartegenover had het hem zeer verwonderd, dat hij onder al die representatiekosten er geen had aangevonden ten gunste van de rectoresmagnifici onzer Universiteiten. Ik dacht, zo merkte hij op, dat juist die wel degelijk verplicht waren soms hoge representatiekosten te maken, o.a. bij ontvangst van buitenlandse geleerden. Met betrekking tot de bezuiniging bij de politie drong de heer Wendelaar er op aan, bij de gemeentepolitie hetzelfde systeem te volgen als bij de Rijkspolitie, namelijk, indien nodig en mogelijk, geleidelijk afvloeiing van pensioenrijp personeel, al zou een dergelijke inkrimping dan ook wat langer duren. In beginsel achtte

de heer Wendelaar zo iets als een Binnenlandse Veiligheidsdienst eigenlijk niet in onze Staat thuishoren. Maar hij moest toegeven: in een uitzonderings-toestand, zoals deze in de periode, onmiddellijk voorafgaande aan Mei 1940 bestond en zoals deze helaas ook nu weer bestaat, is hij nu eenmaal onvermijdelijk. Steeds echter zal er tegen gewaakt moeten worden, dat deze dienst niet vergroeit tot een dominerend in plaats van een dienend element in de Staat.

Sprekend over het bekende geval van het ingrijpen der Regering, toen het Nationaal Jongeren Verbond in de zaal van het Scheveningse Kurhaus over de Indonesische kwestie wilde vergaderen juist toen onze Indonesische gasten ter Ronde Tafelconferentie daar logeerden, liet de heer Wendelaar een wijs en matigend geluid horen. Enerzijds vond hij niet, dat, zoals sommigen meenden, het recht van vereniging en vergadering door de Regering was aangetast, aangezien zij er met nadruk op had gewezen, dat vlakbij een andere zaal beschikbaar was, tegen het gebruik waarvan zij dus geen enkel bezwaar zou hebben opgeworpen. Anderzijds echter was hij wel van mening, dat met de bedreiging, het gehele Kurhaus te zullen vorderen, normale proporties waren overschreden. Hij noemde dit „met kanonvuur op konijnen schieten” en tevens toonde hij aan, dat hier toch wel van „détournement de pouvoir” moest worden gesproken.

Bij Economische Zaken was het prof. Molenaar, die voor onze fractie optrad. 's Ministers „duurzame doelstelling”, een volledige werkgelegenheid, zeide hij volkomen te kunnen onderschrijven, evenals een andere doelstelling, namelijk een sluitende betalingsbalans. Over die betalingsbalans had de heer Molenaar echter nog wel iets te zeggen. De minister

had in zijn Memorie van Antwoord onder het hoofd „Betalingsbalans” o.a. geschreven: „Dit betekent, dat, wanneer niet binnen enkele jaren 'n aanzienlijke verhoging van de productie plaats vindt, in 1953 een drastische en abrupte consumptiebeperking onvermijdelijk zou zijn, als onmiddellijk gevolg van de geringe invoermogelijkheden, welke dan resteren.” Hier wilde prof. Molenaar toch opmerken, dat de minister z.i. niet zo lang mocht wachten. Hij wees nog eens op de waarschuwing, die hij reeds bij het financiële debat had laten horen. n.l. dat een verder teruglopen van het tekort op onze betalingsbalans nu wel eens in trager tempo zou kunnen gaan. Is het, zo vroeg hij niet ten onrechte, dan niet verstandiger, niet te wachten tot 1952 of 1953, maar reeds nu, en dan minder drastisch en abrupt, met consumptiebeperking te beginnen?

Nog een andere waarschuwing liet de heer Molenaar trouwens horen. En wel deze, dat niet teveel de gedachte moet worden gewekt, dat verhoging van de arbeidsproductiviteit tot een mindere bezetting van het productie-apparaat zal leiden. Zoals hij met voorbeelden aantoonde, achtte hij deze uitspraak, waarmede ook de minister zich min of meer leek te hebben vereenzelvigd, in haar algemeenheid niet juist. Daar komt dan nog bij, dat ook om psychologische redenen het wekken van deze gedachte verkeerd is, omdat bij de arbeiders dan de vrees wordt versterkt, dat die opvoering wel eens tot werkloosheid zou kunnen leiden. Een populaire brochure zou hier nu misschien inderdaad op haar plaats zijn.

PROF. v. d. BRINK
...bewaker...

Men noemt de minister van Financiën wel eens de bewaker van de schatkist, maar minister Van den Brink zou spr. willen noemen: de bewaker van de welvaart. Hij draagt daarvoor een eigen verantwoordelijkheid en hij zal zich daarvoor niet op andere ambtgenoten kunnen beroepen. Indien, zo zei prof. Molenaar, onverhoopt de minister van Sociale Zaken ten aanzien van de bevordering van de geschooldheid der arbeiders of de minister van Financiën 'ten aanzien van het scheppen van een gunstig industrieel klimaat (belastingpolitiek) niet zou doen wat noodzakelijk is om na 1952 zonder hulp van anderen te kunnen bestaan, dan is deze minister er niet van af, naar zijn twee ambtgenoten te verwijzen. Dan heeft hij een eigen verantwoordelijkheid, waarvoor hij hem eventueel ter verantwoording zullen roepen.

De perspectieven, door minister Van den Brink in de stukken geopend, deden hem ondertussen vertrouwen, dat bij de bewindsman voldoende besef bestaat omtrent wat voor onze welvaart nodig is. Daarom wenste hij de minister de kracht toe om zijn zware taak te volbrengen, waarbij hij de hoop uitsprak, dat zijn fractie de instemming, waarmede zij zijn beleid in het afgelopen jaar had gevolgd, ook in de toekomst zou kunnen bestendigen.

Deze burger

schrijft vandaag zijn honderdste stukje in dit honderdste blad en dat is niet iets om de vlag voor uit te hangen.

Honderd nummers van een weekblad zijn niet véél nummers van een week-

blad, maar het is wel even een gelegenheid om stil te staan en vooruit te zien. Even aan de berm van de smalle weg en wensen dat die nog héél lang zal zijn.

Want het is goed voor een burger temidden van goede burgers zijn burgerplicht te doen; een klein stukje van die grote plicht: alleen maar elke week te schrijven wat ge denkt dat sommigen een paar minuten bezig zal houden. Dan gaat de weg verder en de wind blaast een stuk papier de vergetelheid in.

De vergetelheid... en elke schrijvende burger zou voor de eeuwigheid willen schrijven. Schrijvers zijn ijdel, vrienden — zij zouden willen dat over honderd jaar en driehonderd en vijfhonderd jaar een burger een dik boek zou schrijven over wat zij geschreven hebben; dat zij aan de vergetelheid ontrukkt zouden worden; dat zij zouden geciteerd worden, al was het maar in één boek in één voetnoot. Dat is al een kruimpje eeuwigheid.

Maar er zijn óók schrijvertjes die weten dat zij na twee minuten of een dag of een week vergeten zijn en die er toch mee voortgaan de vergetelheid te zoeken. Haar te tarten hebben zij nooit gewild.

Wel, en wat is honderd maal twee minuten? Nog géén vier hele uren. En moet ge daar dan bij blijven stilstaan op zo'n smalle weg van één burger door de hele grote wereld?

't Is toch wel goed om met het kleine blij te zijn en voor tweehonderd minuten, die ge hem zo maar gegeven hebt, Uw petje af te nemen en „dankuwelzeerbeleefd” te prevelen.

Honderd weken in de eeuwigheid. Honderd stukjes voor de vergetelheid. En niet één voetnoot in Clio's boek der honderdduizend wonderen.

Een povere zaak, vrienden. Maar niettemin, petje af: aanvaardt voor Uw honderd maal twee minuten de oprechte dank van

DEZE BURGER.

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Voorzitter Redactie-comm.: Drs. H. A. Korthals.
Redactie-secretaris: Mr. E. Elias.

Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 435.
Administratie: Postbus 43, A'foort, tel. 5267.
Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 p. jaar.
Voor het zenden van abonnements- en advertentie-gelden: Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie” te Amersfoort.

Losse nummers 15 cent.

Voor advertenties wende men zich tot de administratie of tot de hoofdvertegenwoordiger: L. Vlugs, Geestbrugweg 69, Rijswijk (Z.-H.).

De Heer H. D. LOUWES lid van de Eerste Kamer

Als opvolger van wijlen dr. S. E. B. Bierema is de heer H. D. Louwes als vertegenwoordiger van de V.V.D. benoemd tot lid van de Eerste Kamer.

Met de heer H. D. Louwes, die Dinsdagavond j.l. geïnstalleerd werd in deze functie, heeft de V.V.D.-fractie in haar midden een vertegenwoordiger gekregen, die door zijn zeer belangrijke functies op agrarisch gebied, een grote bekendheid geniet.

Van zijn vele functies noemen wij die van voorzitter van het Koninklijk Nederlands Landbouwwetenschappelijk Instituut van de Stichting voor de Landbouw, beide uitermate belangrijke organisaties. De heer Louwes heeft in vroegere jaren voor de Liberale Staatspartij zitting gehad in de Tweede Kamer.

Wie zijn rede heeft gehoord bij de begrotingsbehandeling van Landbouw, zal moeten getuigen, dat zijn rede het debat volledig beheerste.

Van harte wensen wij hem geluk met zijn benoeming, een geuite wens welke zeker ook voor onze partij mag gelden, nu zij zo'n gezaghebbend man als volksvertegenwoordiger telt. Wij hopen dat hij nog lange jaren in het belang van de liberale, van de vrijzinnige zaak zijn taak als Eerste Kamerlid zal willen vervullen.

D.

Volgens plan

Het internationale bevel, dat blijkbaar van Moskou is uitgegaan om in de West-Europese parlementen een rel te veroorzaken bij de behandeling van de onderwerpen met betrekking tot de wapenleveranties, voortvloeiende uit het Atlantische Pact, is nu ook door de communisten in het Nederlandse parlement ten uitvoer gelegd. Merkwaardig is in dit verband de grote overeenkomst in de houding van de communisten in het Franse en in het Nederlandse parlement. Zowel te Parijs als in Den Haag werden dingen vertoond die de democratie nog ongestraft toelaat, doch die men in de door de communisten geregeerde landen bezwaarlijk zou kunnen toepassen. Men zou er de kans niet toe krijgen, omdat daar zelfs een vrije meningsuiting niet is toegestaan. Maar van een dergelijke inconsequentie trekken de communisten zich niets aan en zij letten in hun handelwijze zelfs niet eens meer op de normen van fatsoen en beschaving. Zowel in Frankrijk als in ons land heeft men op de jongste communistische hetze rustig gereageerd. Dit is ook de beste houding die men aan de dag kan leggen. Men hoede zich er evenwel voor aan deze gebeurtenissen met een hautain, en geringschattend gebaar voorbij te gaan. Met een dergelijke passieve houding wint men de strijd niet tegen de elementen die zich als levensdoel hebben gesteld vrijheid en democratie te vermoorden. Op dit alles past slechts één houding t.w. activiteit voor het beginsel van de vrijheid, de enige basis waarop een waarlijk menswaardig bestaan kan rusten. Activiteit, niet alleen in woord, maar vooral ook met de daad. Het is voor de West-Europese beschaving, dus ook voor de Nederlandse individueel, een kwestie geworden van „to be or not to be.” De activiteit waarop wij doelen, zal niet alleen moeten ontplooid bij hoogtepunten in het politieke leven, zoals de komende verkiezingen voor de Provinciale Staten, maar dag in, dag uit. Het zal een strijd moeten worden met geestelijke wapens, waarbij de grootste taak zal zijn ons volk te behoeden voor infiltratie van de zieke geestesgesteldheid, waarmee Oost-Europa het Westen dreigt te vergifigen.

Saai

Dr. E. Jaspas, de Secretaris-Generaal van de Belgisch-Nederlands-Luxemburgse douane-overeenkomsten, heeft dezer dagen in een te Den

Haag uitgesproken rede, onomwonden verklaard dat Nederland zo vreselijk saai is. Hij wees er in dit verband o.m. op dat het voor de buitenlandse bezoekers in ons land praktisch niet mogelijk is zich na twaalf uur des nachts nog te verpozen.

De N.R.C. geeft in haar rubriek „Van hier en daar” op deze rede nader commentaar en schrijft o.m.: „alsof Rotterdam — om ons nu even tot deze stad te bepalen — niet gelegenheid te over heeft, waar men ver na bezette tijd terecht kan tot het nuttigen van een whisky and soda of anderszins! Lazen wij niet nog dezer dagen in de advertentie-kolommen van de dagbladen, dat in een van die inrichtingen binnenkort niemand minder dan Josephine Baker zal optreden?”

„..... Maar zij, die de neiging hebben om, eenmaal doende, tot laat in de nacht een huisje verder te gaan, kunnen heus ook in de centra van Nederland wel terecht.” Inderdaad, hieraan heeft de N.R.C. volkomen gelijk. Doch het heeft wel geen uitvoerig betoog, dat deze gelegenheden niet alleen niet voldoende in aantal, maar ook niet voor iedereen even aantrekkelijk zijn. Zeker, zij bestaan zowel in Rotterdam als in Amsterdam, maar voor een vreemdeling zijn zij vrij moeilijk te ontdekken. Het zou ons land dan ook zeker ten goede komen, indien onze grote steden wat meer gelegenheden tot amusement kregen, die na twaalf uur toegankelijk zijn, gelegenheden echter, die goedkoper en meer populair zijn en dus voor het gewone volk ook beter bereikbaar, dan de weinige die thans bestaan. Het kenmerk „saai” geldt niet alleen voor de buitenlandse bezoeker, maar ook voor de gewone stedeling die na twaalf uur nog wel eens vertier zoekt. Het geldt niet voor een geselecteerde groep publiek, doch daarop heeft de heer Jaspas doch waarlijk niet bedoeld.

Sprong

Met ontzetting zullen velen hebben kennis genomen van het bericht van een Joegoslavisch vluchteling, wie de toegang tot Engeland was ontzegd en die liever dan zich weer naar zijn land terug te laten voeren, uit een op 2000 meter hoogte vliegend toestel is gesprongen. Volgens de persberichten was deze vluchteling bij aankomst in Engeland reeds dermate zenuwachtig over de Britse beslissing, dat hem de toegang moest worden geweigerd, omdat zijn visum verlopen was, dat men het raadzaam oordeelde, hem onder bewaking te stellen tot het Zwitserse vliegtuig, waarmee hij was gekomen, weer vertrok. Op het Londense vliegveld had de vluchteling van te voren nog verklaard, dat hij zeker door de communisten gedood zou worden, wanneer hij naar zijn land terugkeerde. Het is onbegrijpelijk hoe men onder dergelijke omstandigheden iemand opzettelijk weer naar het land der verschrikkingen terugzendt. Dit voorbeeld moge nog eens opnieuw tot onze verbeelding spreken, wat onze vrijheid waard is en hoe noodzakelijk het is deze vrijheid niet te aanvaarden als een geschenk, waarvoor men niets behoeft te doen, doch als een kostbaar bezit dat met hand en tand moet worden verdedigd. Het is de laatste tijd maar al te duidelijk geworden, dat ons persoonlijk leven er mede is gemoeid.

„Internationaal”

Buitenlandse firma's die gaarne dollars willen verdienen, aldus meldt de correspondent van het Handelsblad uit Washington, zijn zeer teleurgesteld dat het gebouw voor de Verenigde Naties te New-York, dat toch waarlijk wel als een internationaal monument mag gelden, uitsluitend door Amerikaanse firma's zal worden gebouwd, ondanks lagere en betere inschrijvingen uit het buitenland. Het gaat om een bedrag van tot nu toe \$ 42.000.000. De reden, dat buitenlandse firma's buiten de deur worden gehouden, is gemakkelijk aan te wijzen. De Amerikaanse vakverenigingen hebben zich n.l. laten gelden. De correspondent noemt het volgende typische voorbeeld: Brits isolatie-materiaal voor elektrische geleidraden kon niet worden gebruikt, omdat de electriciers van hun vakbond geen buitenlands materiaal mogen aanraken. Maar het meiste was nog wel, dat reeds gelegde draden werden vervangen toen bleek, dat zij niet uit New-York kwamen, maar uit andere staten van Amerika. Van nationalisme dus tot provincialisme in dit internationale gebouw, aldus besluit de correspondent dit bericht. Bij het lezen ervan dachten wij aan de veelgezongen regel: „en de Internationale zal morgen heersen op aard.” Een regel, die niet alleen uit communistische, maar ook uit socialistische kelen opklinkt.

„Solidair”

De minister van Wederopbouw en Volkshuisvesting, mr. J. In 't Veld, heeft zeer onlangs in een bijeenkomst van leden van de Federatie van Personeelsverenigingen in Amsterdam een lezing gehouden over „Wederopbouw in materiële en geestelijke zin”. Hij noemde de

toestand in Amsterdam tamelijk ernstig. Hier vormden de hoge bouwkosten een struikelblok. In dit verband sprak de minister van: „de nadelige invloed van de E.V.C. op de Amsterdamse bouwvakarbeiders.” „De geest — geestelijke opbouw — speelt hier een belangrijke rol. Een geest moet worden aangekweekt, aldus de minister, van „mouwen opstropen, schouders eronder en aanpakken” en die geest miste de minister bij de Amsterdamse bouwvakarbeiders, redenen waarom er aannemers zijn, die liever niet in Amsterdam bouwen.

Toen wij dit bericht lazen, dachten wij aan de holle frasen van de communistische leiders, die de mond vol hebben van critiek op het woningbouwbeleid. Zij schijnen echter te vergeten, dat zij in eerste instantie zelf schuldig zijn aan de stagnatie ervan, maar dit wordt aan de massa niet medegedeeld. Wellicht kan dit argument nog eens van pas komen. Wij staan n.l. niet ver meer van de verkiezingsstrijd af.

Niet thuis

De bootwerkersvereniging „Eensgezindheid” te Zaandam, aangesloten bij het Nederlands verbond van vakverenigingen (N.V.V.), had onlangs met 129 tegen 51 stemmen besloten geen Amerikaanse wapens te lossen. Onder auspiciën van het hoofdbestuur van het N.V.V. is Zaterdag j.l. een referendum gehouden, waarbij bleek, dat de meeste leden hun standpunt hadden herzien en de communistische agitators „niet thuis” gaven. De schriftelijke stemming in de druk bezochte bijeenkomst had tot resultaat, dat de veelbesproken motie inzake de wapentransporten met 153 tegen 20 stemmen werd ingetrokken. Voorwaar, een lichtpunt waaruit blijkt, dat het gezond verstand onder Nederlandse arbeiders in voldoende mate aanwezig is om zich niet te laten opruien door de communistische intriganten.

„Vrije keuze”

In het Poolse parlement, aldus de Nations Zeitung, is een wetsontwerp van verstrekkende betekenis ingediend, dat reeds in beginsel is aangenomen. Volgens deze wet verliezen de honderdduizenden, die jaarlijks hun studie aan de gymnasia, vakscholen en hogescholen beëindigen, het recht om de plaats waar zij hun beroep zullen uitoefenen, zelf te kiezen. Het plan-ministerie zal elk jaar bepalen, hoeveel jonge mensen met een hogere opleiding in elk beroep te werk zullen worden gesteld. De staat, aldus verklaarde de communistische minister, geeft de jonge student zoveel middelen voor hun opleidingen, dat een verkwisting van deze kapitalen door een planloze aanwending der opgeleide krachten niet langer te verantwoorden is. Van „beroepskeuze” gesproken.

Vitamine A

Het Nederlandse Vrouwencomité heeft dezer dagen op minister Mansholt een beroep gedaan om het verwerken van vitamine A in de margarine, gelijk voorheen, weer verplicht te stellen. Het toevoegen van deze vitamine aan de margarine is destijds gestaakt, aangezien de regering de subsidie voor het bijvoegen van deze vitamine aan de margarinefabrieken heeft ingetrokken. De industrie zou ook zelf de kosten van het vitamineren kunnen dragen, doch daardoor zou het product iets duurder worden, waartegen de regering zich echter ook verzet in verband met de reeds gestegen kosten van het levensonderhoud. Met dit al blijft er vooral in de wintermaanden in onze voeding een tekort aan vitamine A bestaan, dat slechts zal kunnen worden opgevangen door nog duurere roomboter en fruit, hetgeen nog een zwaardere belasting voor de Nederlandse huisvrouw betekent. Wij vragen ons daarom af, nu de vrouwen zelf blijkbaar geen bezwaar hebben tegen een geringe prijsverhoging van de margarine, of het niet wenselijk is dat aan het adres van het Nederlandse Vrouwencomité de nodige aandacht wordt besteed. De volksgezondheid is van een dermate grote betekenis, dat een aandachtige beschouwing van dit onderwerp zeker noodzakelijk is.

Aan het liberalisme een dienst bewezen

Een belangrijk boek: Johan Rudolf Thorbecke
door dr. K. H. Boersema

Op onze schrijftafel ligt ter bespreking een belangrijke boek: Johan Rudolf Thorbecke, een historisch-critische studie door dr. K. H. Boersema, die bij de Thorbecke-herdenking, welke door onze partij in Den Haag werd georganiseerd in 1948 een van de sprekers is geweest.

Kan er na de vele boeken, welke over Thorbecke geschreven zijn, nog wel veel nieuws gezegd worden? Wij geloven, dat dr. Boersema, ondanks de lange lijst van publicaties, welke hij aan het einde van zijn boek, dat op voortreffelijke wijze door E. J. Brill te Leiden is uitgegeven, heeft opgenomen, daarin toch geslaagd is. Geslaagd, omdat hij de figuur van Thorbecke, dit keer aan een historisch-critische studie heeft onderworpen, waardoor er telkens van een andere zijde licht op deze figuur valt. Daardoor scheidt dr. Boersema thans de mogelijkheid de figuur van Thorbecke, die voor allen, die in de liberale, de vrijzinnige gelederen staan, als een zeer groot geestelijk voorganger mag en moet gelden, nu ook eens te bezien op filosofisch en godsdienstig terrein.

In dit boek, met een tiental platen en van meer dan 500 bladzijden, inclusief het register, verschijnt Thorbecke opnieuw als een imposante figuur. Een figuur, die thans weer anders belicht wordt, mede dank zij het feit, dat de schrijver beschikt heeft over nieuwe bronnen als nog nimmer uitgegeven brieven van Thorbecke aan de heer Hendrik Muller te Rotterdam.

Achtereenvolgens behandelt de heer Boersema de persoon, de filosofie, de geschiedenis met betrekking tot Thorbecke, waarna hij vervolgt met de opvoeding en het onderwijs, de verhouding tussen Staat en Kerk, de Staten, het liberalisme, om de hoofdstukken af te sluiten met de betekenis van Thorbecke te schetsen. Dan volgen als belangwekkende bijlagen de brief van Thorbecke uit het jaar 1819 aan prof. J. H. van Swinden, geschreven over de historie van de kennis der ouden aangaande de magneet, een ontwerp tot een nieuwe bewerking der Landsgeschiedenis, van de hand van Thorbecke, ingevolge Zijner Majesteits besluit van 23 December 1826, een verhandeling van Thorbecke over de invloed der machines op het samenstel der maatschappelijke en burgerlijke betrekkingen en een geschrift over het hedendaags Staatsburgerschap, in 1844 geschreven. Wij vermelden verder nog enige merkwaardige schimpdichten op Thorbecke en verschillende nuttige lijsten o.m. bevattende geschriften van Thorbecke, manuscripten en brieven van Thorbecke.

Zo rondt dr. Boersema de figuur van Thorbecke voor de lezers af en zo krijgt men een duidelijk beeld, al wijkt het hier en daar van andere meningen ten aanzien van de persoon van Thorbecke wel vrij sterk af, van deze staatsman, van zijn liberale ideeën en van zijn opvattingen ten aanzien van het onderwijs, waar Thorbecke, zoals bekend mag worden verondersteld, baanbrekend werk heeft verricht.

Dr. Boersema is bij het schrijven van dit boek niet over één nacht ijs gegaan, men mag haast wel zeggen, dat hij balken onder het ijs heeft aangebracht, zozeer heeft hij zich gedocumenteerd en het vele materiaal, dat over Thorbecke reeds verschenen was, doorgewerkt. Het boek draagt daarvan dan ook de kenmerken. De citaten en aanhalingen uit andere geschriften zijn vele en men krijgt daardoor de stellige indruk, dat de schrijver zich wel zeer goed in de niet eenvoudige stof heeft ingewerkt.

Het is begrijpelijk, dat dr. Boersema als predikant in het bijzonder geïnteresseerd was in de godsdienstige opvattingen van Thorbecke en daaraan dan ook een uitvoerige beschouwing heeft gewijd.

Een enkele passage uit dit hoofdstuk willen wij om een indruk te geven van de schrijfwijze van dr. Boersema hier doen volgen (pag. 151): „Het is niet mogelijk Thorbecke bewust of onbewust theologisch in enig opzicht nader in te delen, zolang de bronnen ons niet meer uitwijzing geven. En misschien

ook dan nog niet. Het blijft het geheim van zijn persoonlijkheid, dat hij wist te verenigen, wat anderen voor moeilijk of onmogelijk houden. Hij heeft het gedaan, maar is naar eigen woorden, tot nu toe, persoonlijk in de geopenbaarde godsdienst blijven leven, hoe hij die godsdienst ook als levens- of maatschappelijk element overigens heeft gehanteerd. Dat deze hantering als „Christendom boven geloofsverdeeldheid“ elke starre houding uitsluit, is vanzelf sprekend.”

En als aan het slot van zijn beschouwingen dr. Boersema schrijft over de betekenis van Thorbecke, dan formuleert hij dat als volgt: „Men heeft Thorbecke met velen vergeleken. Hij wordt een tweede Johan de Witt genoemd, de opvolger van de staatsman Willem I. Hij is geïnspireerd door Slingelandt, Hogendorp, en Falck, gelijk aan Oldenbarneveldt, Antonius Heinsius, Cicero, Bacon, Palmerston, Stuart Mill, Macauley, Wellington, Gladstone en Burke. Men acht hem aan Rembrandt gelijk en aan Thucydides, hij wordt op één lijn gesteld met Willem III. Het zij ons vergund er een tweetal beelden aan toe te voegen. Thorbecke is mutatis mutandis te vergelijken met Calvijn en met Luther.“ (pag. 421).

Wij plaatsten hierboven het opschrift: een belangrijk boek. Wij zouden het nog anders kunnen en willen formuleren: een boek, dat wij in handen wensen van velen, die in woord en geschrift de taak en de roeping hebben de vrijzinnige gedachten uit te dragen onder ons Nederlandse volk. Zij zullen er rijke stof uit kunnen putten en zij zullen de ook voor onze kring zo noodzakelijke bezinning op historische ontwikkeling en op gemaakte fouten in het verleden in kunnen lezen en daaruit kan een ieder, die mede leiding geeft in onze gelederen en dat is elk lid, elke geestverwant de kracht en de zekerheid putten om in een politiek gesprek met anderen stevig te staan.

Men mag dr. Boersema erkentelijk zijn voor zijn veelomvattende arbeid. Hij heeft daarbij de gedachte van

Verstandig besluit

Naar wij vernemen, heeft het enige maanden geleden onder voorzitterschap van mr. E. H. von Baumhauer gevormde „Comité tot oprichting ener Liberale Partij“ de vorige week vergaderd en heeft het besloten, niet tot oprichting van zulk een partij over te gaan.

LAKSHEID

(Ingezonden).

Een gemeente van ongeveer 90.000 inwoners. Ongeveer 3500 daarvan stemmen op de V.V.D. (als 't niet te veel regent en als men toevallig in de stad is). Ledenaantal der afdeling: ruim 200. Bekende repliek: „Och, waarom zou ik lid worden. Ik stem jullie (sic) toch wel.“ Niemand heeft ooit „tijd“ (behoudens natuurlijk bridge-avonden, films, sociëteit, concerten, enz.) Op de onlangs gehouden belangrijke ledenvergadering waren, behalve het bestuur, aanwezig: twee leden!

In het wonder dat een bestuurslid op de duur het gevoel krijgt, niet te zijn bestuurslid maar een onbezoldigd ambtenaar voor al het werk? Er is een zekere zelfoverwinning nodig om er „de boel“ niet „bij neer te gooien“!

X.
(Die zelfoverwinning zij X. dan hartelijk toegewenst. Maar..... zijn die vergaderingen niet een beetje attractief te maken? — Redactie).

Goedewaagen's

Koninklijke
Pijpen- en Aardewerkfabrieken
Gouda
★
Mozaïek

het liberalisme een dienst bewezen en op deze wijze in hoge mate bijgedragen tot een beter begrip van de zo belangrijke beginselen. Wij bevelen dit boek voor elk lid van de V.V.D. van harte aan.

De Wede.

De lijn blijve stijgen

(Vervolg van pag. 1)

Een Engels koopman, die ik ontmoette, deelde mij, toen ons gesprek op de politieke verhoudingen in Engeland kwam, mede, dat hij bij de eerstvolgende verkiezing kandidaat zou zijn voor het Lagerhuis voor de conservatieve partij. Van huis uit ben ik liberaal, zo voegde hij er aan toe, maar de conservatieven zijn thans evenzeer voor „social welfare“ als de liberalen en ik heb mij bij hen aangesloten, omdat alleen op deze wijze het socialisme kan worden geweerd. En vele liberalen, zo besloot hij, denken als ik.

Men heeft bij dit alles goed voor ogen te houden, dat de Engelse politieke partijen inwendig een zeer grote schakering vertonen. In het algemeen kent iedere politieke partij een centrum en een linker- en rechtervleugel. In Engeland is de afstand tussen deze vleugels meestentijds zeer groot. Dit geldt zowel voor de Arbeiderspartij als voor de Conservatieve Partij. Het is zelfs niet overdreven het zo te stellen, dat ieder der partijen op zichzelf een coalitie vormt van verschillende richtingen. Dit maakt de behoefte aan een derde partij vanzelf geringer. De vleugels van die derde partij sluiten immers gemakkelijk bij die der andere partijen aan. Om het precies te zeggen, de linkervleugel der liberalen staat niet zover af van de rechtervleugel der Arbeiderspartij en de rechtervleugel der liberalen komt dicht in de buurt van de linkervleugel der conservatieven. Naar mate in een partij de ene vleugel sterker is dan de andere zal zich haar politiek meer in de richting van die sterkste

vleugel verplaatsen. De Arbeiderspartij, die in de jaren van haar opkomst — zij heeft dezer dagen haar vijftigjarig bestaan gevierd — allerm minst een uitgesproken socialistische partij was, is door toename van haar echt socialistische vleugel meer en meer een werkelijk socialistische partij geworden. De nationalisatie-politiek der laatste vijf jaren is daarvan het duidelijkst bewijs.

Die nationalisatie-politiek heeft bij de verkiezing van 23 Februari een gevoelige klap gekregen. Zonder enige twijfel is dit mede een gevolg van het feit, dat onder de arbeiders zelf velen zijn genezen van de illusie, dat voor de arbeider nationalisatie het alleen zaligmakende zou zijn. Meer en meer is de arbeider gaan inzien, dat de nationalisatie hem wel andere bazen had bezorgd, maar dat dit volstrekt niet betekende, dat het hem nu beter ging. In menig geval had hij het gevoel, dat het er voor hem eer slechter op was geworden. Bij het laatste congres der Vakverenigingen bleek dan ook van enthousiasme over de nationalisatie-politiek niet veel.

Dit alles heeft gemaakt, dat de Engelse arbeider weder meer oog heeft gekregen voor de betekenis van het particuliere bedrijf. Men mag het ook zo uitdrukken, dat hij meer oog gekregen heeft voor de vrijheid. Dat hij gaat inzien, dat het socialisme, ondanks al zijn goede bedoelingen, hem langzaam maar zeker op de weg der onvrijheid brengt. Daarom mag deze verkiezing, ondanks het feit, dat zij Labour nog een kleine meerderheid liet, worden gezien als een overwinning van de beginselen, die ook onze Volkspartij voor Vrijheid en Democratie voorstaat.

Wij mogen uit deze dingen de beste hoop koesteren voor de toekomst. Aan de tijd van de nedergang van het liberalisme is een einde gekomen. Het liberalisme heeft het gedurende de laatste halve eeuw moeilijker gehad dan enige andere richting. In Nederland, gelijk in tal van andere landen, heeft het de weg gebaad voor de vermeerdering van de volksinvloed. Het was dertig jaar geleden een liberaal bewind, dat het kiesrechtvraagstuk definitief oploste. Het had er alle schijn van alsof het daarmede zijn eigen doodvonnis had getekend. Bij iedere volgende verkiezing ging het aantal liberale vertegenwoordigers achteruit. Moest men daaruit afleiden, dat „the liberal experiment“, als hoedanig een Engels geschiedschrijver de negentiende eeuw heeft gekenschetst, was mislukt? Het is altijd zaak met dergelijke uitspraken voorzichtig te zijn. De geschiedenis heeft reeds herhaaldelijk geleerd, hoe na verloop van tijd wordt teruggekeerd tot beginselen, die men definitief verworpen waande. Niet in deze zin, dat het oude onveranderd terugkeert. Wel zo, dat de nieuwe vormen, zich onder hernieuwde invloed der oude beginselen ontwikkelen tot een nog nieuwere vorm. De gang der maatschappelijke ontwikkeling is maar al te dikwijls die van een spiraal. Men komt terug aan dezelfde zijde, maar op een hoger gelegen punt. In die overtuiging willen wij onze arbeid voortzetten. Het Nederlands liberalisme is in zijn laatste partijvorm nog maar twee jaar oud. Ons weekblad heeft het nog niet verder gebracht dan tot zijn honderdste nummer. Maar deze korte periode is er een geweest van ononderbroken stijgende lijn. Aan ons allen de taak onze krachten zodanig in te spannen, dat de lijn een stijgende blijft. Onze beginselen zijn het waard.

Onze kandidatenlijsten voor de Provinciale Staten

FRIESLAND

Kieskring Leeuwarden.

1. Mr. B. P. v. d. Veen, Leeuwarden; 2. S. Hepkema, Leeuwarden; 3. J. A. v. Overklift, Munnekezijl; 4. J. J. G. S. Falkena, Heerenveen; 5. Mevr. A. G. Bontekoe-Hielkema, Oosterwolde; 6. J. Hogendijk, Franeker; 7. J. Nauta, Sneek; 8. B. K. v. d. Berg, Warga; 9. P. de Vries, Weidum; 10. Y. Bosma, Leeuwarden; 11. Mevr. G. Dijkstra-Bijlsma, Marssum; 12. Drs. A. de Jong, Heerenveen; 13. I. Bierma, Holwerd; 14. H. Pols, Leeuwarden.

Kieskring Heerenveen.

1. J. J. G. S. Falkena, Heerenveen; 2. S. Hepkema, Leeuwarden; 3. J. A. van Overklift, Munnekezijl; 4. Mr. B. P. v. d. Veen, Leeuwarden; 5. Mevr. A. G. Bontekoe-Hielkema, Oosterwolde; 6. P. J. de Vries, Weidum; 7. E. W. de Jong, Akkrum; 8. Drs. A. de Jong, Heerenveen; 9. H. F. Willebrands, Wolvega; 10. F. v. d. Burg, Langezwaag; 11. B. B. K. Bosma, Heerenveen; 12. H. de Boer, Gorredijk; 13. F. Nijboer, Hemrik.

Kieskring Franeker.

1. J. A. van Overklift, Munnekezijl; 2. S. Hepkema, Leeuwarden; 3. J. J. G. S. Falkena, Heerenveen; 4. Mr. B. P. v. d. Veen, Leeuwarden; 5. P. J. de Vries, Weidum; 6. Mevr. A. G. Bontekoe-Hielkema, Oosterwolde; 7. Mr. H. Smeding, Harlingen; 8. J. Hogendijk, Franeker; 9. J. A. Blanksma, Sexbierum; 10. J. Sieswerda Rzn, Pingjum; 11. R. de Graaf, Wijnaldum; 12. H. J. Pellenburg, Harlingen.

Kieskring Dokkum.

1. J. A. van Overklift, Munnekezijl; 2. S. Hepkema, Leeuwarden; 3. J. J. G. S. Falkena, Heerenveen; 4. Mr. B. P. v. d. Veen, Leeuwarden; 5. Mevr. A. G. Bontekoe-Hielkema, Oosterwolde; 6. I. H. Bierma, Holwerd; 7. M. L. Wassenbergh, Kollum; 8. W. Strampel, Surhuisterveen; 9. Y. D. v. d. Werff, Hallum; 10. D. L. Hiddema, Metslawier; 11. M. Miedema, Dokkum.

Kieskring Sneek.

1. J. J. G. S. Falkena, Heerenveen; 2. S. Hepkema, Leeuwarden; 3. Mr. B. P. v. d. Veen, Leeuwarden; 4. J. A. v. Overklift, Munnekezijl; 5. Mevr. A. G. Bontekoe-Hielkema, Oosterwolde; 6. A. J. Waterlander, Oudehaske; 7. B. K. v. d. Berg, Warga; 8. Drs. A. de Jong, Heerenveen; 9. J. H. Halbertsma, Sneek; 10. J. Nauta, Sneek; 11. A. H. Vis, Sneek; 12. P. Bosma, Sneek.

ZUID-HOLLAND

Kieskring Rotterdam.

1. Ir. F. W. C. Blom, Voorschoten; 2. Mr. A. F. Poggenbeek, Rotterdam; 3. F. T. van der Torren geb. Veendorp, Waddinxveen; 4. D. Zijp, Sliedrecht; 5. C. Gestel, Rotterdam; 6. J. B. Ch. Sjollema geb. s'Jacob, Rotterdam; 7. Jhr. Mr. W. L. Schorer, Rotterdam; 8. Mr. N. E. H. van Esveld, Rotterdam; 9. Mr. P. A. van der Heul, Rotterdam; 10. W. Bontenbal, Rotterdam; 11. J. Krim, Rotterdam; 12. W. A. G. van der Vorm geb. Schukking, Rotterdam.

Kieskring 's Gravenhage:

1. Mr. S. J. R. de Monchy, 's-Gravenhage; 2. Mr. H. van Riel, 's-Gravenhage; 3. Mr. F. G. van Dijk, 's-Gravenhage; 4. F. T. van der Torren geb. Veendorp, Waddinxveen; 5. Mr. N. van Hasselt, 's-Gravenhage; 6. D. Zijp, Sliedrecht; 7. J. C. Manssen, 's-Gravenhage; 8. Mr. A. F. Poggenbeek, Rotterdam; 9. Ir. F. W. C. Blom, Voorschoten; 10. J. van de Griend, Mijnsheerenland; 11. A. H. Niemeijer geb. v. Nahuys, Wassenaar; 12. D. W. Dettmeijer, 's-Gravenhage; 13. Mr. Lily H. Gallois, 's-Gravenhage; 14. D. J. P. A. Schoor, 's-Gravenhage; 15. Mr. J. Wilkens, Wassenaar.

Kieskring Leiden:

1. Mr. S. J. R. de Monchy, 's-Gravenhage; 2. A. H. Niemeijer geb. v. Nahuys, Wassenaar; 3. Mr. W. J. Geertsema, Leiden; 4. S. A. Th. Goudswaard geb. Knipscheer, Leiden; 5. Dr. K. Simon Thomas, Oegstgeest; 6. J. H. M. Matthijssen, Wassenaar; 7. C. J. van Houweninge Grafdijk, Leiden; 8. J. Kapteyn, Sassenheim.

Kieskring Gouda:

1. F. T. v. d. Torren geb. Veendorp, Waddinxveen; 2. W. C. Hage, Boskoop; 3. Mr. C. Jonker, Gouda; 4. A. C. Streefland, Lekkerkerk; 5. Mr. N. van Hasselt, 's-Gravenhage; 6. A. Goede-wagen, Gouda; 7. W. Plomp, Alphen aan de Rijn; 8. W. C. van Iperen, Schoonhoven; 9. A. Hoogendoorn, Ouderkerk aan de IJssel.

Kieskring Delft:

1. Jac. Sonneveld, 's-Gravenzande; 2. M. A. van der Wilde, Rijswijk; 3. Ir. S. H. Stoffel, Delft; 4. H. M. van Nieuwkerk, Schiedam; 5. F. T. van der Torren geb. Veendorp, Waddinxveen; 6. A. L. Verhagen, A. Lzn., Naaldwijk; 7. M. J. Vlugs, Vlaardingen.

Kieskring Dordrecht:

1. D. Zijp, Sliedrecht; 2. Drs. P. Herweyer, Dordrecht; 3. Fl. den Hartog, Hoog Blokland; 4. Mr. J. A. Overwater, Gorinchem; 5. Jhr. P. H. van de Wall Repelaer, Dubbeldam; 6. J. A. Hazelaar, Dordrecht; 7. A. Caljé, Alblasserdam; 8. Ir. C. P. de Gilde, Gorinchem; 9. C. Beuzekom, Giessen-Nieuwkerk; 10. A. C. Vermeulen, Kedichem; 11. J. Versloot, Leerdam; 12. A. M. A. de Voogt geb. Revers, Dordrecht; 13. Dr. D. Hendrikse, Groot-Ammers; 14. P. W. van Houten, Dordrecht; 15. W. C. Booy, Streefkerk.

Kieskring Ridderkerk:

1. J. van de Griend, Mijnsheerenland; 2. C. G. Trouw, Geervliet; 3. M. Rooij, Dirksland; 4. B. J. Nugteren, Ridderkerk; 5. L. I. Overwater, Strijen; 6. H. F. Paul, Spijkenisse; 7. L. van Waasbergen geb. van Dis, Strijen; 8. J. Boonsma, Middelharnis; 9. J. Timmers, Portugaal; 10. L. A. Schep geb. Stolk, Oostvoorne; 11. J. H. Ph. de Wilde, Numansdorp; 12. J. H. van Soest, Rockanje; 13. A. E. Soldaat, Stad aan het Haringvliet; 14. J. A. Vrijlandt, Barendrecht; 15. W. F. G. L. van Smaalen, Zwijndrecht; 16. A. Weijerse, Oostvoorne; 17. J. Hameeteman, Ouddorp; 18. J. H. Boers, Heenvliet; 19. Ir. G. M. de Jongh Schiffer, Oostvoorne; 20. D. Lankhorst, Brielle.

DOET U MEE?

Dit is het honderdste nummer van Vrijheid en Democratie. Dat is op zichzelf geenszins belangrijk. Toch is het voor ons, redactie, wel even een ogenblik om te overdenken dat wij nog niet bereikt hebben wat wij willen bereiken. Er zijn enkele feiten die ons prettig stemmen: ons blad heeft een behoorlijk aantal betalende abonné's en 't is bijna in staat op eigen benen te staan. Dat is voor een partijblad al een heel ding. En ook hebben wij de ervaring dat wij gelezen worden. Hetgeen blijkt uit de ingezonden stukken en andere reacties die wij ontvangen en uit de mate waarin Vrijheid en Democratie her en der geciteerd wordt: ook buiten onze Partij worden wij gelezen. Zo zijn wij enigermate tevreden, doch geenszins voldaan. Binnen het kader onzer mogelijkheden (die van betrekkelijk beperkte omvang en even betrekkelijk beperkte middelen) zouden wij beter en dus leesbaarder willen worden. Daarom hebben wij elders in dit nummer een enquête-formulier afgedrukt. Wij verzoeken U, getrouwe lezer, dit naar uw believen een eerlijk oordeel in te vullen en (in enveloppe met 10 cents postzegel) te zenden naar:

Secretariaat Volkspartij voor Vrijheid en Democratie, Koninginnegracht 61 - Den Haag

(Op het couvert a.u.b. duidelijk vermelden: enquête). De sluitingstermijn is 20 Maart. Wij zouden gaarne zo veel mogelijk formulieren terug ontvangen. U bewijst daarmee onze Partij, ons blad en de redactie een goede dienst. Daarom stellen wij daar wat tegenover: de volgens de redactie nuttigste vijf antwoorden krijgen een (even nuttige) prijs. Wij stellen daarvoor beschikbaar een prijs van f 25.—, een prijs van f 10.— en drie prijzen van f 5.—. Wij hopen hartelijk dat U metterdaad een bevestigend antwoord op onze vraag

DOET U MEE?

Dekt de schijn de werkelijkheid niet?

(Ingezonden).

Hij die een vergadering van de Tweede Kamer meemaakt, ziet daar hetzelfde gebeuren als 25 jaar geleden.

Hij hoort redevoeringen of interpellaties, hij hoort een Minister antwoorden, en hij zou gerust kunnen zijn omdat ons parlementaire stelsel nog net zo werkt als eertijds; de Kamerleden gaan elkaar niet te lijf, er heerst orde; ieder houdt zich aan de regels; er worden wetten aangenomen of afgestemd...; neen, dat laatste is niet meer zo: er worden nog wel wetsvoorstellen ingetrokken of aangehouden, maar aan afstemmen komt het niet meer toe; en dáárin zit het grote verschil met vroeger. Afstemmen gebeurde vroeger wél en dat betekende dan in de meeste gevallen dat de betrokken Minister, of als het de algemene politiek raakte, het gehele Kabinet aftrad.

Maar aftreden van Ministers is lastig; waar moet de nieuwe weer zo gauw vandaan komen; het Ministerschap is niet meer zo begeerd als in het verleden.

Daarom is het parlementaire leven aanmerkelijk vereenvoudigd; een Minister komt niet meer met voorstellen, welke de kans lopen afgestemd te worden; dat is hem verboden door zijn partij. Want we moeten niet vergeten, dat de politieke partijen tegenwoordig regeren; zij hebben hun vertegenwoordigers in de Regering en in de Staten-Generaal.

De partijtucht heeft een grote perfectie bereikt; Ministers komen alléén nog met voorstellen, welke de sanctie der partijbesturen hebben, en de kamerleden stemmen zoals de partijen dat voorschrijven.

* * *

Dit stelsel van de getelde neuzen vermijdt onaangename verrassingen van opposities, welke vroeger zo gemakkelijk konden ontstaan, en

het maakt kabinetcrises overbodig.

Natuurlijk zijn er nog een aantal botte V.V.D.'ers, die de oude tijd maar niet kwijt kunnen raken en nog altijd op het standpunt staan, dat ze hun stem naar eigen geweten moeten uitbrengen zonder gebonden te zijn door hun partijbestuur; een volkomen verouderde en onpractische opvatting, die natuurlijk het progressieve politieke spel zou kunnen bederven; gelukkig is het maar een klein partijtje, dat zelfs in samenwerking met een paar Christelijk Historische achterlijken, tegen de groten weinig kan uitrichten.

Want helaas, zó is de werkelijkheid: het politieke steekspel in de Kamer is vaak slechts een doorgestoken kaart; de Kamerleden praten volgens instructie en om toch vooral geen vergissingen te maken leest men een geschreven verhaal voor, dat de censuur van de partijbonzen is gepasseerd.

Vroeger werd véél meer voor de vuist weg gesproken, en dat kón toen ook; het Kamerlid was vrij zijn standpunt te bepalen in de loop der debatten.

Tegenwoordig spreken in de Tweede Kamer alléén nog de heren Welter en Gortzak zonder papier; maar ja, de eerste is zijn eigen partijleider, en de tweede heeft alléén een afbrekende taak; en het is nu eenmaal zó, dat je bij het slopen slordiger te werk kunt gaan dan bij het opbouwen; overigens, over partijtucht zal de heer Gortzak óók wel een woordje mee kunnen praten, denken wij zo.

Neen, de schijn dekt de werkelijkheid niet meer.

Wij V.V.D.'ers beschouwen dat als een ramp voor ons volk; daarom zullen wij, évenals de oude Geuzen, onze scheldnaam als eretitel dragen.

S. v. W.

STAALCONSTRUCTIES
metalen RAMEN EN DEUREN

DE VRIES ROBBÉ & CO

GORINCHEM

DRANKWETPERIKELEN

Moeten vierhonderd verlofhouders hun bestaansmogelijkheid verliezen?

De hôtel-café-restaurant- en aanverwante bedrijven nemen in de moderne samenleving een belangrijke plaats in. Niet alleen het vreemdelingenverkeer, maar ook grote groepen van onze burgerij kunnen de veelzijdige verzorging, welke de Horeca-bedrijven bieden, onmogelijk missen. Gelegenheid tot verpozing en vermaak en verkwikking van de inwendige mens, gastvrijheid bieden aan vergaderingen en conferenties van allerlei omvang, dat zijn reeds enkele voornaamste maatschappelijke aspecten van deze bedrijfstak, waarin duizenden ondernemers en personeelsleden hun bestaan vinden. Het schijnt overbodig dit anno 1950 in herinnering te brengen en onze lezers zullen onze visie zeker niet betwisten, maar na lezing van het navolgende zal men begrijpen, waarom wij een en ander vooropstellen.

De Drankwet, eindeloos strijdpunt

Er is omstreeks het begin dezer eeuw een krachtige actie ingezet tot bestrijding van drankmisbruik en daarvoor bestond alle reden. In die jaren werd de nog weinig georganiseerde en sociaal onvoldoende beschermde arbeidersbevolking in haar welstand en gezondheid ernstig aangetast door het euvel van het drankmisbruik en terecht vond de overheid aanleiding om daaraan in het algemeen paal en perk te stellen. Aangezien men bezwaarlijk de consumenten in de besteding van hun inkomsten op dit punt beperkingen kon opleggen, besloot men de verkoopgelegenheden aan bepaalde regels te binden. Niet alleen werden er zekere eisen gesteld aan de lokaliteiten, waarin en de wijze waarop alcoholhoudende dranken per glas en per fles zouden worden verkocht, doch men achtte het ook raadzaam het aantal verkoopplaatsen in de hand te houden. Daardoor ontstond het z.g. maximumstelsel, volgens hetwelk per gemeente normen werden vastgesteld voor het aantal drankvergunningen, later ook uitgebreid tot de z.g. verlofslokaliteiten, waarin alcoholhoudende, andere dan sterke drank wordt verkocht. Bovendien trachtte de wetgever door toepassing van een uitstervingssysteem het aantal verkoopplaatsen te verminderen.

Ofschoon op goede gronden kan worden betwijfeld, of er in de praktijk wel een zo nauw verband tussen het aantal verkoopplaatsen en het drankverbruik bestaat als de wetgever indertijd heeft aangenomen, zou tegen dit systeem waarschijnlijk heel wat minder bedenking zijn gezeten, indien men er in had kunnen slagen een redelijke verhouding te scheppen tussen het aantal verkoopplaatsen en de plaatselijk sterk wisselende behoefte; onder behoefte dan niet alleen te verstaan de rationele, gelocaliseerde verbruikersvraag, maar ook de vereiste aanwezigheid van bedrijven uit hoofde van het vreemdelingenverkeer en andere bijzondere omstandigheden.

Niet geslaagd

In een halve eeuw is men er niet in geslaagd een Drankwet tot stand te brengen, welke enerzijds het oorspronkelijke doel (voorkoming van drankmisbruik) voldoende verwezenlijkt en anderzijds ten opzichte van het betrokken bedrijfsleven en de consumenten voldoende soepelheid vertoont. Het gevolg is dan ook geweest, dat er een schier eindeloze strijd is gevoerd over het in bevredigend evenwicht brengen van sociaal-hygiënische en economische aspecten. Bovendien heeft de technische meer ingewikkelde regeling in de loop der jaren talrijke problemen opgeworpen. Bij de herziening van 1931 is er wel een en ander verbeterd, doch de principiële handhaving

van het maximumstelsel is een bron van wrijving gebleven. De gemeentebesturen, die bij de uitvoering een belangrijke rol spelen, kunnen daarvan meepraten. Intussen is een Commissie-Noteboom bezig een volgende herziening voor te bereiden, doch het zal nog wel verscheidene jaren duren, voordat deze tot stand zal zijn gekomen.

Andere sfeer

Wij moeten ons dus wel bezighouden met de telkens opdoemende Drankwet-vraagstukken, welke in een geheel andere sfeer zijn gekomen sinds de vakbeweging, de sportorganisaties, de sociale opvoeding en de aanzienlijke verbetering van het gehalte der ondernemers in deze bedrijfstak, al dan niet in onderlinge samenwerking, er in geslaagd zijn het ernstige euvel van een halve eeuw geleden terug te brengen tot uitzonderlijke ontsporingen van individuele aard, waarvoor het wettelijk toegelaten verkoopsysteem zeker niet verantwoordelijk is te stellen. Ongetwijfeld kan men dus nu het betrokken bedrijfsleven op bepaalde punten grotere vrijheid geven zonder de volksgezondheid te schaden. Is het niet tekenend, dat vooral bij de jongere generatie zonder enige dwang, doch uitsluitend door het aannemen van andere levensgewoonten, het biergebruik vrijwel geen ingang meer vindt en dat de voorkeur uitgaat naar de in grote variaties verkrijgbare alcoholvrije dranken? Men zal wellicht tegenwerpen, dat het verbruik van sterke drank sedert de oorlog aanzienlijk gestegen is, doch ingewijden zien dit als een voorbijgaand verafnemen is en veel meer onder oudere schijnsel, dat al weer belangrijk aan 't dan onder jongere personen voorkomt. Men zou dus kunnen zeggen, dat de maatschappij haar eigen kwalen zelf het best geneest, al kan niet worden ontkend, dat de overheid tot taak heeft dit proces door een verstandig beleid, maar dan ook met inachtneming van alle belangen, te bevorderen.

Zwaard van Damocles

Als een typisch voorbeeld van de Drankwet-perikelen vermelden wij de omstandigheid, dat — worden geen verzachtende maatregelen getroffen — op 1 Mei a.s. circa 400 verlofhouders hun bestaansmogelijkheid grotendeels dreigen te verliezen. Wat is n.l. het geval? In de overgangsbepalingen van de Drankwet-1931 is vastgesteld, dat de verloven voor verkoop van alcoholhoudende, andere dan sterke drank (z.g. Verlof A), welke te name staan van vennootschappen en zedelijke lichamen of de besturen van deze, met uitzondering van de verloven, welke zijn verband aan lokaliteiten, die deel uitmaken van een inrichting voor maatschappelijk verkeer, op 1 Mei 1950 komen te vervallen. Overtuigd van de grote moeilijkheden welke voor deze categorie zaken zouden ontstaan, heeft men dit respijt gegeven. Men kon in 1931 echter niet voorzien, dat er in dit tijdvak een wereldoorlog zou vallen, welke het maatschappelijk leven — ook dat van de betrokken ondernemers — gedurende tien jaren zou ontwrichten. Het kiezen van een andere oplossing, zo al wettetechnisch mogelijk, was gedurende die moeilijke jaren praktisch onuitvoerbaar. Men denke in dit verband aan de lokaliteitseisen, waaraan een deel der genoemde verlofzaken niet voldoet; de overheidsbeperkingen van het bouwen stonden verbetering geruime tijd in de weg. Dat verplaatsing ook heden ten dage nog uiterst bezwaarlijk is, behoeft geen betoog. Inmiddels is in tal van gemeenten het maximum der wettelijk toelaatbare verloven reeds

bereikt en waar dit nog niet het geval is staan nog zo velen op de wachtlijst, dat de hier bedoelde exploitanten, die hun vennootschaps- of verenigingsverlof in een verlof ten name van een natuurlijk persoon zouden willen omzetten, daartoe eenvoudig niet de kans zouden krijgen.

Onder de degenen, die het zwaard van Damocles boven het hoofd zien hangen, behoren ook exploitanten van enkele belangrijke stationsrestaurants, caf taria-bedrijven en warenhuisrestaurants; terwijl vooral in de zwaar getroffen gebieden van Zuid-Limburg en Zeeuws-Vlaanderen talrijke andere bedreigden gevestigd zijn.

Cornelisser op de bres!

Ons Kamerlid, de heer Cornelissen, heeft zich tolk gemaakt van de in de klem zittende ondernemers en hun organisaties door het stellen van vragen aan de Minister van Sociale en van Economische Zaken, welke hiernaast staan vermeld.

Wij hopen, dat de ministers zich ontvankelijk zullen tonen voor deze noodkreet, in bijzonder voor het krachtige argument, dat de wettelijke overgangstermijn door onvoorziene omstandigheden in feite van te korte duur is geweest. Verlenging met ten minste vijf jaren lijkt ons, in afwachting van een mogelijke wetsherziening in dit tijdvak, welke wellicht verschillende obstakels uit de weg kan ruimen, alleszins redelijk.

Wij vertrouwen in het bijzonder, dat Minister Joekes zijn opvattingen over de economische belangen van het Horeca-bedrijf zal willen herzien en hier niet dezelfde criteria zal aanleggen als hij kortelings t.a.v. een andere Drankwetkwestie heeft gedaan.

Verhoging van verlofs- en vergunningsrecht?

Bij de Tweede Kamer is n.l. een wetsontwerp tot verhoging van het verlofs- en vergunnings-

recht aanhangig, waartegen de Commissie voor Middenstands-zaken uit deze Kamer ernstige bezwaren heeft ingebracht, omdat zij verhoging van bedrijfslasten, vooral voor de kleine ondernemingen, in dit tijdsbestek uitermate bezwaarlijk acht. Bij verschillende gelegenheden is telkens weer aangedrongen op verlaging van bedrijfslasten en de regering heeft te dien aanzien toezeggingen gedaan, welke o.m. in de aanhangige voorstellen tot belastingherziening nog te weinig verlichting in het vooruitzicht stellen. Minister Joekes heeft in zijn antwoord aan de Kamer betoogd, dat de voorgestelde verhoging (die o.m. de vermindering van vergunningsrecht voor slijterijen, die in gevolge de Winkelsluitingswet van Zaterdag 18 uur tot Maandag 5 uur gesloten moeten zijn, te niet wil doen, hetgeen zeer onbillijk is) van zuiver fiscale aard is. Mocht zij er toe leiden, dat kleine ondernemingen zouden moeten sluiten, dan wordt daardoor juist het doel van de wet, vermindering van het aantal verkoopplaatsen en daardoor van het drankgebruik bevorderd.

Wij hebben hiervoren reeds in twi- felf getrokken, dat dit verband in de praktijk aanwezig is en wij betreuren het, dat de regering met daartoe niet bestemde middelen een saneringspolitiek wil voeren, welke meestentijds een averechtse uitwerking zal hebben.

Het spijt ons te moeten constateren, dat het ministeriële antwoord blijk geeft van een mentaliteit, welke in volstrekte tegenstelling is met de door Minister v. d. Brink namens het Kabinet zo warm verdedigde middenstandspolitiek. Men kan hieruit weer leren, dat wanneer de Drankwet in het geding is, het meest onverwachte bittere realiteit kan worden. Wij hopen echter, dat de Kamer zal verhoeden, dat het zo ver komt!

L.

Wie lost dit vraagstuk op?

Er bestaat een groot tekort aan verpleegsters. Jonge en oudere meisjes horen telkens de lokroep: wordt verpleegster! Zelfs Engelse ziekenhuizen zoeken per advertentie Hollandse verpleegsters. Desondanks blijft het tekort. Het gevolg hiervan is — en wij konden dit tijdens een vrij langdurig verblijf in een ziekenhuis vaststellen — dat zowel van de gediplomeerde als nog niet gedipl. verpleegsters veel te veel moet worden gevraagd.

Goed — dit is een werk van barmhartigheid en liefde voor de medemens, van toewijding en roeping. Dat wil zeggen: dat moet het zijn. Dat is het misschien ook geweest. Maar dat is het in deze harde tijd, temidden van zelfzucht en eigenbaat bij velen al niet meer. Dat kan het wellicht niet meer zijn — vergeet niet welke jeugdijaren deze meisjes hebben gekend. En tenslotte is er de behoefte aan het dagelijkse brood — en het is wel typerend hoe meerdere van deze jonge in opleiding zijnde en als regel gelovige meisjes op een kantoor zijn begonnen en ontgoocheld, hier en daar zelfs met afkeer dit tik- en kantoorwerk verlieten.

* * *

Het is een hard en alles eisend werk: het goed en met volle toewijding verplegen van zieke mensen. En onder die zieke mensen (vooral in de hogere en hoogste

„klassen“) zijn er te veel, die zich op het standpunt stellen: ik bel wanneer ik wil, ik stel eisen, ik mopper, want ik heb er voor betaald! En die dus de verpleegsters behandelen als „slavinnen“ — en die kenschets is van een ervaren hoofd-zuster.

* * *

Wie zelf lange weken als zieke in een ziekenhuis verbleef, weet wat „verplegen“ voor een ziek mens betekent. Dat werkelijke verplegen kan uitsluitend geschieden door vrouwen, die roeping voor dit werk bezitten.

Deze zieke wereld brengt veel zieke mensen voort — „feitelijk moet de ene helft van het Westerse mensdom dokter en psychiater worden om de andere helft te genezen, althans te behandelen,“ verzuchtte onlangs een ervaren huisarts.

Maar zonder ziekenhuizen kan die dokter niet behandelen en genezen. En elk ziekenhuis moet kunnen beschikken over een ruim voldoende aantal verpleegsters.

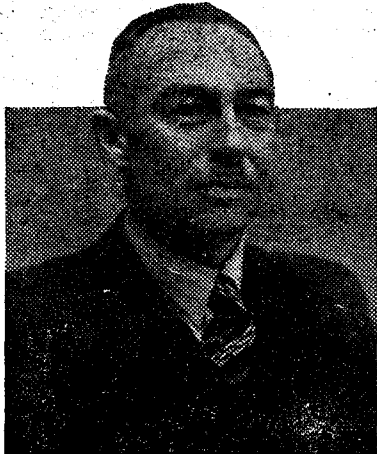
Maar die zijn er niet en die zullen er vermoedelijk ook niet komen, zolang in zoveel andere richtingen hoger loon, prettiger arbeidsvoorwaarden en meer vrije tijd zijn te vinden en zolang het begrip naastenliefde en barmhartigheid woorden zonder meer blijven.

Wie lost dit nijpende vraagstuk op? En hoe?

Maaswijdte en waarheid

Ons Tweede Kamerlid Den Hartog heeft aan de Minister van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening gevraagd:

1. Is het de Minister bekend, dat door de Coöperatieve Vereniging van IJsselmeervisssers U.A., te Enkhuizen, aan de leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal een brief werd

DEN HARTOG
...de waarheid?...

gericht, waarin bezwaren worden kenbaar gemaakt tegen de afgekondigde maatregelen ter zake van de maaswijdte van snoekbaarsnetten en waarbij 'n verklaring werd overgelegd, ondertekend door de vissers, die met de proefvisserij belast zijn geweest, waarin onder meer wordt gesteld, dat de argumenten van de heer directeur van de Visserijen in diens aan de Coöperatieve Vereniging van IJsselmeervisssers U.A. gericht schrijven van 10 Oct. 1949, no 9044, op het punt van de resultaten van de gehouden proefvisserij in strijd zijn met de waarheid?

II. Indien bovenstaande vraag bevestigend zou worden beantwoord, is de Minister dan bereid te onderzoeken of en in hoeverre de in de eerste vraag bedoelde verklaring in overeenstemming is met de feiten en van de resultaten van het onderzoek mededeling te doen?

Verlof verloren

Ons Tweede Kamerlid Cornelissen heeft aan de Ministers van Sociale Zaken en van Economische Zaken gevraagd:

1. Hebben de Ministers kennis genomen van de ernstige bezwaren, welke van de zijde van het hierbij betrokken bedrijfsleven zijn geopperd ten aanzien van de gevolgen van de toepassing van artikel 74, lid 3, der Drankwet 1931, n.l. het vervallen met ingang van 1 Mei 1950 van de verloven voor de verkoop van alcoholhoudende, andere dan sterke drank, welke

CORNELISSEN
...met Uw verlof...

ten name staan van vennootschappen, zedelijke lichamen of de besturen van deze, met uitzondering van de verloven, welke zijn verleend voor localiteiten, die deel uitmaken van een inrichting voor maatschappelijk verkeer?

2. Is het juist, dat dientengevolge ruim 400 verlofszaken van betekenis — waaronder belangrijke stationsrestaurants, grote cafetariabedrijven, lunchrooms van grote magazijnen, welke voornamelijk door de omstandigheid, dat zij met het oog op de

vereiste kapitaalsinvestering en het bedrijfsrisico niet door een natuurlijke persoon kunnen worden gedreven, als rechtspersoonlijkheid bezittende onderneming moeten exploiteren en derhalve niet aan een natuurlijke persoon kunnen overgaan — door het onder 1 aangehaalde voorschrift na 1 Mei a.s. haar Verlof A zullen verliezen?

3. Is het de Ministers bekend, dat, al zou men in de vorengenoemde gevallen een verlof ten name van een natuurlijke persoon ter vervanging van het vervallende kunnen gebruiken, andere wettelijke voorschriften — met name die ten aanzien van de localiteitseisen, die betreffende het toelaatbare maximum der verloven en die in verband met het aanhouden van de z.g. wachtlijst — zulks praktisch onmogelijk maken, met het gevolg, dat het bedrijf zal moeten worden gesloten?

4. Is het juist, dat vooral in de door de oorlog zwaar getroffen gebieden van Zeeuws-Vlaanderen en Zuid-Limburg verscheidene tientallen bonafide exploitanten van verlofszaken ten gevolge van de vorengenoemde wettelijke voorschriften hun broodwinning zullen verliezen?

5. Zijn de Ministers, indien de vorenvermelde vragen in hoofdzaak bevestigende beantwoording vinden, bereid om, rekening houdende met de omstandigheid, dat de in artikel 74, lid 3, der Drankwet-1931 vervatte overgangstermijn ten gevolge van de oorlog en van de ook nadien opgetreden abnormale verhoudingen in feite gedurende meer dan vijf jaren werd onderbroken, hetgeen in 1931 niet te voorzien was, op korte termijn zodanige voorzieningen te treffen, dat deze met ten minste vijf jaren wordt verlengd, dan wel op andere wijze tegemoet te komen aan de vorengeschetste moeilijkheden, welke niet alleen de hierbij betrokken ondernemers, doch ook het bij hen werkzame personeel en het publieke belang dreigen te treffen?

Nogmaals de Indonesische kwestie

(Een slotwoord aan Mr. P. J. Oud)

(Ingezonden).

Naar aanleiding van mijn wederwoord aan Mr. Oud en het daaronder door ZEd. gestelde naschrift (zie „Vrijheid en Democratie“ d.d. 10 Februari jl.) moge hier mijnerzijds nog een enkel woord volgen. Kortheidshalve roer ik slechts de hoofdpunten aan en wil er (zeker wel ten overvloede) op wijzen, dat ik slechts schreef en schrijf, omdat de houding der V.V.D. omstreden werd en niet omdat ik wens te mokken over hetgeen ten aanzien van Nederland en Indonesië onherroepelijk werd.

Ik stelde in verband met het in het kabinet gerezen „conflict Sassen“, dat deze moest heengaan, daar de overige leden van het kabinet (dus ook de heer Stikker) zijn standpunt niet wilden aanvaarden, n.l. dat de resolutie van 28 Januari 1949 van de Veiligheidsraad voor Nederland onaanvaardbaar was (dat derhalve een eind moest worden gemaakt aan inmenging in onze binnenlandse aangelegenheden), dat wij met Amerika in overleg moesten treden over samenwerking op politiek, economisch en militair gebied, waarbij vergaande toezeggingen aan Amerika waren te doen, alles onder voorwaarde van vrije hand voor ons in Indonesië. Zouden de Verenigde Staten niet tot samenwerking bereid zijn, dan zou dezerzijds moeten worden overwogen Indonesië te abandonneren. De hier gegeven verklaring van het aftreden

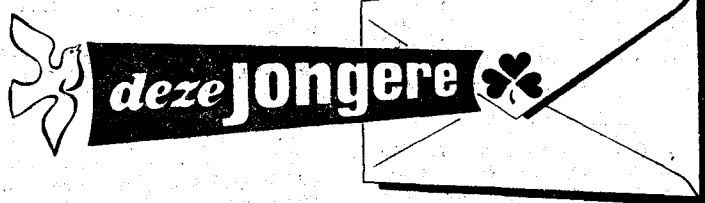
van de heer Sassen werd gegeven door de heer Welter. De heer Oud zegt in zijn bovengenoemd naschrift, dat wie afgaat op het door de heer Welter verspreide „licht“, gevaar loopt af te gaan op een „dwaallicht“, daar het conflict zich afspeelde in de Ministerraad waar de heer Welter niet aanwezig was.

Ik stel hiertegenover, dat de heer Welter zijn verklaring niet heeft gegeven in de een of andere vergadering of in de pers, doch in de Tweede Kamer der Nederlandse Staten-Generaal ten aanhoore van het ganse Nederlandse Volk en dat, indien de verklaring van de heer Welter onjuist ware geweest, het voor onze Regering niet slechts voor de hand liggend doch een plicht zou zijn geweest, deze verklaring als onjuist en uit de lucht gegrepen te kwalificeren. Door dit niet te doen heeft de Nederlandse regering implicite toegegeven, dat de verklaring juist was. Deze verklaring betrof een uiterst belangrijke zaak, die het keerpunt is geweest in de Indische politiek en zij blijft door het ontbreken der tegenspraak van regeringszijde vastgelegd in de parlementaire geschiedenis van Nederland.

Ik stelde, dat de V.V.D. aansprakelijk is (natuurlijk is zij niet de enige aansprakelijke) voor het van Royen-Rum accoord en voor de aanvullende accoorden van Juni 1949, die de grondslagen legden voor de R.T.C. en waardoor het kader daarvoor feitelijk werd vastgelegd. De heer Oud vraagt, wat ik bedoel met aansprakelijkheid van de V.V.D. voor het van Royen-Rum accoord (ik neem aan dat de heer Oud het aanvullend accoord van 22 Juni mede op het oog had). Ik bedoelde niets anders dan hetgeen ik schreef, n.l. dat de V.V.D. aansprakelijk is voor deze accoorden. De heer Oud had (blijkens zijn rede in de Kamer van 16 Augustus) ernstige bezwaren tegen de uitwerking van het eerste accoord in de accoorden van 22 Juni zonder dat hij het Kabinet in gebreke stelde of waarborgten verlangde voor het houden van rekening met zijn kritiek. Door dit te doen heeft hij de verantwoordelijkheid niet slechts voor deze accoorden, de basis voor de R.T.C., doch bijgevolg ook voor de R.T.C. te aanvaarden. Dit geldt gelijk vanzelf spreekt voor de gehele fractie der V.V.D. Mocht de heer Oud van oordeel zijn, dat hij, noch zijn fractie, te dezer zake verantwoordelijk is, dan moge hij een mogelijkheid vinden om de oprichter en oud-voorzitter der V.V.D., de heer Stikker, die dan toch zeker wel verantwoordelijk is, de politieke woestijn in te sturen.

Niet omdat ik mij daardoor gegriefd zou gevoelen, kom ik terug op de kwalificatie van „politieke kinderpraat“ van mijn veroordelen van het feit, dat de heer Oud en zijn fractie geen consequenties trokken uit de door hen op het regeringsbeleid geoeffende (soms zeer scherpe) kritiek. De heer Oud beeroept zich op de binnenlandse partijverhoudingen, die het trekken van deze consequenties onmogelijk maakten. Ik neem hiervan nota en constateer, dat in een der meest kritieke en moeilijke perioden van ons Rijk en van ons Volk en van die van de volkeren van Indonesië politici en geen staatslieden in Nederland de leiding hebben gehad, staatslieden die leiding op zich durven te nemen, staatslieden van wie Paul Reynaud in zijn gedenkschriften zegt: „S'ils hésitent à guider et à besoin de résister (quittes à se sacrifier au bien public) le pays sera en danger.“

P. van Forest

herinnert zich nog dat, toen hij een broekje van zes jaren was en drie turven hoog, de brand in het Rijksdaggebouw in het middelpunt van de belangstelling stond. De naam van der Lubbe lag toen op ieders lippen. Wij kennen nu de ware toedracht van deze zaak.

Weer is er een Nederlander in een soortgelijk proces betrokken. Wij hebben vernomen, dat onze landgenoot tot vijftien jaren dwangarbeid veroordeeld is. De Nederlandse legatie in Praag is door de rechters op ondbelzinnige wijze beledigd.

Wij weten dat er belangrijke handelsbetrekkingen tussen ons land en Tsjecho-Slowakije bestaan, welke door het toenemen van diplomatieke spanningen slecht beïnvloed zullen worden.

Wij staan nu voor de moeilijkheid of het economisch verantwoord zal zijn de diplomatieke betrekkingen met dit land te verbreken. Deze jongere meent nu dat wij bij de beslissing van dit vraagpunt voorop moeten stellen, dat wij hier te doen hebben met een stel lieden, dat voor niets terugdeinst. Men zegt wel eens dat het Engeland in de jaren voor 1940 noodlottig is geworden, dat zijn buitenlandse vertegenwoordigers te fatsoenlijk waren.

We hebben gedurende de laatste jaren in Berlijn gezien wat een flinke en vastberaden houding vermag.

Het zwakke punt bij al ons handelen zal zijn dat een Westelijke eenheid nog steeds niet bereikt is.

Er zijn meer punten waarover men het oneens is, dan waarover men tot overeenstemming gekomen is.

Wij hebben ondanks de pogingen die van velerlei zijde onder-

nomen worden de indruk, dat niet altijd getracht wordt om tot een spoedige bevredigende oplossing van de moeilijkheden te geraken.

Deze jongere heeft soms de idee, dat nog niet allerwege beseft wordt waarom het in feite gaat.

Wij hebben in Oost-Europa gezien hoe het kan. De samenwerking moge daar onder pressie ontstaan zijn, maar ze is er.

Het proces-Louwers heeft ons weer even wakker geschud.

Wij zijn weer eens geconfronteerd met een prachtig en „voorbeeldig“ stukje volksdemocratie.

Over enige dagen zal de naam van onze gedetineerde landgenoot weer uit de koppen der dagbladen verdwenen zijn.

Wij wensen dat onze regering dit geval ernstig opneemt. Dit zijn gevallen, waaraan men niet zonder groot prestige-verlies voorbij kan gaan.

Onze regering moge beseffen dat er achter het gordijn miljoenen mensen leven, wier ogen op ons gericht zijn. Gelijk velen van ons in 1940 bevreesd waren voor een compromis, dat in feite een capitulatie betekend zou hebben, zo zijn er duizenden Tsjechen, Hongaren, Roemenen en Bulgaren, die thans de zelfde vrees koesteren.

Verheugend in dit verband is dat een man als minister Stikker thans voor de zo hoog noodzakelijke samenwerking zijn krachten geeft.

Moge het hem gegeven zijn dat wij, mede door zijn toedoen, in de toekomst iets kunnen stellen tegenover brute rechtsverkrachting zoals die tegenwoordig in de Oost-Europese hoofdsteden schering en inslag is.

A. D. OLESCENS

ALLERHANDE

Gezicht

Minister Lieftinck keek heel zuinig en als een minister van Financiën dat doet, is het geen opwekkend gezicht. (Nieuwe Courant)

Gaat niet

Men moet niet van de Kerk verwachten, dat zij zich in haar taal radicaal zal moderniseren. De Kerk is van eeuwen en kan niet met elke tijd veranderen. Een gebed in voetbaltermen gaat niet. (De Luchter)

Doodsvijanden

De Marxisten, onverschillig of zij zich aandienen als socialisten of als communisten, zijn op bepaalde principiële punten onze doodsvijanden. (De Vrije Amsterdammer)

Dichter bij Churchill

Wij kunnen, als goede liberalen op vele ondergeschikte punten van het leven dan al bereid zijn tot het compromis, op principiële punten, hebben wij — juist heden ten dage — sterk te staan. Er is een grens, waarbuiten niet met ons valt te marchanderen. Omdat de Engelse liberalen deze grens klaarblijkelijk uit het oog hebben verloren, zijn velen van hen naar het kamp van de conservatieven overgegaan, niet alleen nu, maar reeds vele jaren geleden. Daarom voelen wij Nederlandse liberalen ons wellicht eerder dichter staan bij de opvattingen van een man als Churchill dan als een Clement Davies of een Viscount Samuel. (De Vrije Amsterdammer)

Liever

Verstaat men onder een conservatief iemand, die bij de oplossing van de grote problemen van onze tijd net een slag achter is, dan zijn wij natuurlijk liever progressief. Maar verstaat men onder progressief iemand, die alles nu eens anders wil doen dan vroeger en de wijze lessen, welke onze voorouders vaak door schade hebben geleerd, over boord wil gooien, dan willen wij liever conservatief heten. (De Vrije Amsterdammer)

Een van de fouten

Een van de fouten van ons oude onderwijs en opvoedings-systeem is dikwijls geweest, dat we het verantwoordelijkheidsgevoel te weinig hebben aangekweekt. Dat is juist wat ons in de Angelsaksische opvoeding zo aantrekt en ons veel tekortkomingen daarvan over het hoofd doet zien. (Denken en Doen)

Gewoon

Wij hebben nu geleerd, dat de volwassen oester eerst een tijdje mannelijk en dan weer vrouwelijk is en, nadat de jonge oestertjes geboren zijn, dan weer gewoon eetbare oester wordt. (Het V.V.V.-wezen)

O.....

Het eigenaardige in de gehele politieke situatie in Engeland is dit, dat hoewel de Liberale partij als zodanig klein blijft, de liberale denkbeelden hoe langer hoe meer door de Conservatieven worden overgenomen. Eigenlijk kan men zeggen, dat de moderne Conservatieven een... liberale partij zijn. (Haagse Post)

Bedreiging

Het gevoel van sociale onzekerheid bedreigt vele levens. Men heeft de indruk toch nog altijd aan het kortste eind te trekken. En tussen de twee grootmachten kapitaal en arbeid schuift als een vaak vergeten, maar toch levenskrachtige gestalte de kleine zelfstandige, de kleine man, die maar één ding vraagt, n.l. met rust gelaten te worden en die uitermate wel-sprekend wordt in nooit minder wordende grapjes over regering, Lieftinck (vroeger waren het Colijn en Oud) en ambtenaren. (Nieuwsblad van het Noorden)

Bij ons in het dorp

Hendrik-Eume

was er nog stil van

Kringvergadering en mechanisatie

Hendrik-eume was er Zaterdagavond nog stil van. Want op Vrijdagavond hadden ze vergaderd — kringvergadering van de Stichting voor de Landbouw. De mulder is er geweest en Drikus en Jan van 't ouwe Schepershoes — en zelfs Hendrik-eume was op de fiets geklommen en had meegedaan.

En op Zaterdagavond in de Kukke van de mulder hebben ze het, maar nu voor de meester en mij, nog eens dunnetjes overgedaan.

Want veel te veel boerderijen zitten nog zonder electriciteit — met petroleumlampjes en met ouwerwetse fornuizen en zonder krachtstroom. Dat zal de stadsmens verbazen: hoe bestaat het! Maar het bestaat inderdaad omdat de Provinciale Electriciteitsmaatschappij geen rendement in dergelijke aansluitingen ziet en zich dus verschuilt achter materiaal-gebrek en overbelasting van de centrale.

„En dat komt allemaal door het monopolie”, kankerde Drikus de inleider op de kringvergadering na, „d'r kan niemand anders tussen komen. Laat ze een andere maatschappij óók een kans geven. In deze tijd heeft elke boer electriciteit nodig!”

Daar kon Hendrik-eume zich mee verenigen. Hij is vóór vrijhandel en tegen bescherming en monopolie, al kan hij ook niet uitleggen waarom. En niemand kan 'm uit zijn hoofd praten dat die P.E.M. natuurlijk door ambtenaren wordt gedreven en dat daarom het licht zo beroerd en de rekening elke maand zo beestachtig hoog is.

„Ja”, zuchtte de meester, „in de stad denken ze nog altijd dat het er voor de boeren niet zo erg op aankomt...”

En dat was natuurlijk net midden in hun oog. Want er komt nog altijd geen schot in de opbouw van de door bommen of granaten verwoeste boerderijen. En er is hier zo het een en ander tegen de grond gegaan toen de Engelse tanks juist over ons dorp doorstootten... op weg naar Hamburg.

Maar och, wat weten ze daarvan in de stad en vooral in de Stad Den Haag. Daar zijn ze zelfs al lang vergeten, dat in ons dorp en twee andere dorpen in de buurt 18.000 onderduikers veilig en wel de bevrijding hebben gehaald.....

En dan is er de school. De school-artsdienst, die net een jaar in deze streek heeft gewerkt, bracht een verslag in mineur uit. Te oude scholen, onderhou verwaarloosd [allicht], zei Hendrik-eume, waar vond je in de oorlog verf? En wat kost verf en verven tegenwoordig?, onvoldoende schoon gemaakt, stof, stof en nog eens stof, stok-oud meubilair, onvoldoende verlichting, kleuterscholen die niet meer en beter zijn dan kinderbewaarplaatsen. En de ongelukkige leerlingen — 21 % vergrote amandelen, 18 % een slecht gebit, 15 % platvoeten, tal van kinderen met een slechte lichaams-houding omdat ze veel te jong thuis of op het land moeten meewerken, eenzijdige voeding met te weinig groenten, benauwde slaapkamertjes...

Maar dit beoordeelt Hendrik-eume, die in het schoolbestuur op onze buurtschap zit, als... nou ja, laat ik het gekuist neerschrijven: als sterke overdrijving.

Hij heeft op deze school en van de voorganger van deze meester lezen, schrijven en nog zo het een en ander geleerd. En hij heeft het nooit benauwd gehad en hij kon altijd goed op het bord kijken, en wat maalt een kind om verf en om schoongemaakte lokalen en of er water of geen water op het U-weet-wel is, en dat ze in

deze streek een beetje krom groeien en dat de tanden nogal gauw afbrokelen en uitvallen — bô ja, dat is al tijd zo geweest en daar moet zo'n dokter niet zo'n spektakel over maken. Want dokters — — —

En als Hendrik-eume eenmaal over dokters begint, die aan hem nooit een cent zullen verdienen — — —

En de meneer van de Stichting heeft over de mechanisatie gesproken — landbouwwerktuigen met tractor. Uitschakelen van het paard en van het merendeel der werkkrachten, die bij het maaien en bij het rooien van eerpels nodig zijn — en ze moeten zoveel mogelijk allemaal hetzelfde merk nemen en werktuigen, die bij elkaar horen, en ook dat is niets voor Hendrik. Maar Drikus en Jan en de mulder zijn er vlak voor als ze het maar zó kunnen draaien, dat ze met genoeg deelnemers beginnen en toch allemaal op tijd geholpen worden. En hier zit, volgens Hendrik, de kneep. Want als regel beginnen ze op de buurtschap allemaal op dezelfde dag te ploegen en te zaaien en te maaien en te rooien — en als je dan weet, dat ze elkaar eigenlijk het licht in de ogen niet gunnen, dan kun je — aldus Hendrik-eume — op je tien vingers natten wat een pruttel het met die mechanisatie zal worden. En daarover is de meester óók niet gerust — hij kent ze nog van de schoolbanken.

Tenslotte hebben ze het ook nog gehad over de werkkrachten en de lonen — bijna geen knecht te krijgen en dus óf halve krachten, die nergens anders een baantje vinden, óf betalen dat je groen en geel ziet. Enfin — dat wordt straks door de mechanisatie opgelost, zei de meneer in het spreekgestoeite, en hij wou met een verhelderend en opbeurend woord over de publiek-rechtelijke bedrijfsorganisatie besluiten.

Maar toen bleek, dat ze zelfs het woord, laat staan het begrip nauwelijks kenden en begrepen. En dus zal het bestuur nu een extra-avond met een extra-spreker beleggen.

Maar ze denken er niet aan te gaan luisteren. Dat gaat ver boven hun pet, betoogde Drikus, en met zo'n vroege lente in de lucht, heeft een boer waarachtig wel wat anders en beters te doen.

En dat is Hendrik-eume volkomen met hem eens.

GERT JAN.

AFDELINGSSECRETARISSEN:

Onze administratie is gaarne bereid met U te spreken over de mogelijkheid van uitbreiding van onze lezerskring.

Zo was het.... op de 9de Mei 1940

„DE STAAT IS IN DOODSGEVAAR”: HISTORISCHE WOORDEN VAN Mr. WENDELAAR

Het was Donderdag de 9de Mei van het jaar 1940. Een stralende voorjaarsdag, die een wijle alle zorgen deed vergeten.

Want zorgen waren er wel. Sinds September van het vorige jaar immers woedde er weder een oorlog dicht aan de grenzen van het land. Een oorlog, welke, na de eerste overrompelingen van het land der Tsjechen en Slowaken en van Polen wel tot stilstand leek te zijn gekomen, maar alle symptomen wezen er reeds op, dat ook deze stilte er een was, welke aan de storm vooraf pleegt te gaan.

Er was ook veel, dat de burger wel verontrusten moest. Er waren tal van geheimzinnige dingen gebeurd, waarvan hij de werkelijke betekenis niet kon doorgronden, maar die toch bij zeer velen een onbehaaglijk gevoel hadden achter gelaten.

Uniformen waren gestolen en de grens overgebracht; een burgemeester in het Oosten des lands moest wegens landverraderlijk optreden uit zijn ambt worden onttrokken; een Nederlands officier werd bij de Nederlands-Duitse grens gedood, toen twee Engelsen, die met enige Duitsers „vredesbesprekingen” meenden te zullen voeren, met geweld de grens over werden gevoerd.

Er waren ook andere symptomen, minder geheimzinnig, maar niet minder verontrustend: het intrekken — reeds enige malen — van de verloven der militairen; het plotselinge bezoek, in November van het vorige jaar, van de Koning der Belgen aan Koningin Wilhelmina; de radio-mededeling van minister De Geer op Zaterdag de 4de Mei, dat het militaire gezag 21 personen, die voor de rust en veiligheid gevaarlijk werden geacht, in bewaring had gesteld.

Maar wat ons ook mocht drukken, op die heerlijke, zonnige lentedag van de 9de Mei 1940 waren alle zorgen gevloeden en maakten velen des avonds in de huiselijke kring reeds de plannen op voor de komende zomervacantie, die toch óók in het eigen land wel genoeglijk kon worden doorgebracht.

Zo ging Nederland ter ruste, om enkele uren later in de barre werkelijkheid van de óók over ons losgebroken krijg te ontwakken....

Een gedenkwaardige en dramatische dag, die 9de Mei, waarop, naar wij thans weten, een periode van ons volksbestaan onherroepelijk werd afgesloten. Gedenkwaardig ook voor onze parlementaire historie. De indiening, kort geleden, van een ontwerp van wet tot bescherming van staatsgeheimen brengt ons in herinnering, dat het op diezelfde 9de Mei was, dat een dergelijk (maar in verschillende opzichten minder ver gaand) ontwerp in de Tweede Kamer in openbare behandeling werd genomen, om de parlementaire eindstreep echter nimmer te halen. De minister zou, na het debat van de eerste dag, op 10 Mei aan het woord komen. Op die dag echter ronkten de Duitse vliegtuigen reeds over de stad en ging de Kamer na een korte rede van mr. Van Schaik uiteen, om de eerste 5½ jaar niet meer bij elkander te komen!

Mr. WENDELAAR
...historische woorden....

aangedrongen. Dit bevreesdt ons. Wij leven in een dynamische tijd en als wij de omstandigheden de baas willen blijven, dan zal ook Nederland zijn tempo aanmerkelijk moeten opvoeren. Tempo, tempo en nog eens tempo zij thans de leus. Ik heb helaas niet de indruk, dat dit bij alle Staatsorganen voldoende beseft wordt, maar laat dan althans de Kamer niet het odium treffen, dat ook zij te langzaam is.

Wij menen, zo zei hij verder nog, dat dit voorstel niet minder spoed eist dan zo menig ander voor-

stel, dat de Kamer in één dag heeft afgedaan. Maar ook indien men zou menen, dat in dit geval een gezet onderzoek van meer belang is dan een snel onderzoek, dan nog menen wij, dat elke dag vertraging bij de behandeling van dit ontwerp een slechte indruk zou maken in het land, dat van Regering en Parlement vóór alles waakzaamheid en activiteit verlangt.

Steun kreeg de heer Wendelaar echter niet voor zijn voorstel en de voorzitter was van mening, dat een verzending naar de vaste commissie geen vertraging behoefde te betekenen.

Op 9 Mei — inderdaad nog vrij snel — kwam het ontwerp dan in behandeling en het was wederom de heer Wendelaar, die, naar velen toen meenden, een alarmerend, maar naar achteraf is gebleken bijna profetisch betoog hield.

Hij achtte het ontwerp wel iets, maar niet genoeg, en dat kwam, omdat naar zijn mening „zelfs nu nog niet iedereen de consequenties van de ogenblikkelijke situatie inziet. Die is deze: de Nederlandse Staat en de Nederlandse volksgemeenschap verkeren niet minder dan in doodsgevaar. Het gevolg daarvan is, dat alle krachten moeten samenwerken tot een uiterste zelfverdediging.”

In deze trant ging de liberale woordvoerder door, hij raadde aan, de belangrijke gebouwen te doen bewaken en bepaalde buitenlanders en Nederlandse „Quislings” goed in de gaten te houden. „Al deze mensen zijn in deze tijd staatsgevaarlijk, waarbij dan nog komt de mogelijkheid, dat men te doen krijgt met een vastberaden, energieke en geen detail verwaarlozende belligerent.”

Ik heb, zo zei de heer Wendelaar tenslotte nog aan het eind van zijn rede, nog eens duidelijk willen zeggen, hoe mijn vrienden en ik de toestand zien. De Regering vatte dat niet op als hinderlijke critiek, maar als een poging het doel te benaderen, waarvoor de vertegenwoordiging van een vrij volk is ingesteld; dat is, het contact tussen Regering en volk te bewaren.....

EEN NUTTIG BOEK

Politieke Encyclopedie. Prijs f 9.75. Feiten, personen, organisaties, stelsels en begrippen op het terrein der nationale en internationale politiek, samengesteld door H. Ch. G. J. v. d. Mandere, Mr. J. A. Mommersteeg, J. C. van Wageningen. Uitgave: Keesing, Amsterdam — Born, Assen.

Het is ongetwijfeld zo, dat het lezen van een krant, weekblad of tijdschrift, waarin politieke of economische onderwerpen behandeld worden, tegenwoordig van de lezer een zekere parate kennis vraagt. Het politiek- en economische leven, nationaal en internationaal, wordt steeds gecompliceerder. Dit is ook de voornaamste reden geweest, dat bovengenoemde heren, waarvan vooral de eerste bekend is door zijn buitenlandse overzichten voor de AVRO, zich gezet hebben tot het samenstellen van een „Politieke Encyclopedie”. Deze voorziet dan ook werkelijk in een behoefte en zal voor tallozen een uitkomst betekenen. In het voorwoord wordt gezegd, dat ook, waar dit noodzakelijk leek, de „nevengebieden” (economie, aardrijkskunde, rechtswetenschap, enz.) zijn betreden en inderdaad hebben de schrijvers woord gehouden. Bij de geschiedkundige beschouwingen hebben zij zich als regel beperkt tot de laatste halve eeuw, hetgeen bij de keuze van de behandelde personen eveneens het geval was. Op vele mogelijke vragen geeft dit 480 bladzijden tellende werk antwoord en het zal er zeker toe bijdragen, dat U meer gaat genieten van hetgeen de krant U dagelijks aan politieke beschouwingen voorziet.

Enkele bezwaren hebben wij intussen wel. Zo hadden wij het aantal bekende Nederlandse persoonlijkheden gaarne wat uitgebreider vertegenwoordigd gezien. Waarom b.v. zijn er niet meer leden van 1e en 2e Kamer in opgenomen, dan nu het geval is? Onder: „Liberale partijen in Nederland”, lezen wij: „In 1947 werden de geleerden van deze partij (n.l. de „Partij van de Vrijheid”) opnieuw enigszins versterkt door aansluiting van een groep vrijzinnig-democraten (onder leiding van de burgemeester van Rotterdam, Mr. P. J. Oud), die zich in 1945 bij de P. v. d. A. hadden aangesloten, maar zich, daarin op de duur niet thuisvoelden.” Onder: Oud, Mr. Pieter J. staat, dat deze in 1947 de P. v. d. A. verliet en dat hij de initiatiefnemer was van de in Januari 1948 opgerichte V.V.D. Maar als men „Partij van de Arbeid” opslaat, verneemt men, dat in 1948 een groep vroegere vrijz.dem., onder aanvoering van Mr. P. J. Oud, uit de P. v. d. A. ging en zich aansloot bij de V.V.D.

Zulk een voorlichting sticht o.i. verwarring. Verder kan men het met de schrijvers op sommige punten oneens zijn, zo b.v., waar zij zeggen, dat er in ons land onder betrekkelijk brede bevolkingslagen een zekere antipathie tegen het Joodse bevolkingselement waar te nemen valt, die afsteekt bij de vrijwel volkomen tolerantie van vroeger. Deze stelling nu, zouden wij in zijn algemeenheid zeker niet gaarne zo maar willen onderschrijven. Wij geloven, dat ons volk beter is, dan het hier wordt voorgesteld.

Men kan ook een ander inzicht hebben over wat wel en hetgeen niet in een encyclopedie thuis hoort. Maar dat de samenstellers het blijkbaar nodig oordeelden om de lezer nog eens te laten weten, dat „sommigen het niet geloven, dat Hitler dood is”, begrijpen wij niet. We dachten, dat de wereld langzamerhand van deze legende verlost was!

Doch overigens hebben wij alle lof voor dit naslagwerkje, waarvan men veel nut kan hebben. Het hier toegepaste verwijssysteem is inderdaad praktisch en er kan ook nog medegeleed worden, dat het nodige feitenmateriaal evenmin ontbreekt.

Het boek is stevig genaaid en met zijn roodbruine band met grijs vlak, waarop met gouden letters de titel prijkt, is het tevens een aanwinst voor de boekenkast.

W. Vader

eigenwijze liedjes

Vrijgezellen Voorjaars Meditatie

Ik heb vandaag zo'n raar gevoel....
Ik zit me in m'n leuningstoel
Weer suf te prakkizeren....
De lente zit al in de lucht,
Ik hoor en zie in blij gerucht
De vogels kwinkeleren....
Ik zit — en voel als vrijgezel
Opeens iets voor een metgezel
Nu alle knoppen zwellen,
Voor eindelijk dat huishoudboek;
Die eigen, schone kopjesdoek
En banden, die niet knellen....

Maar als ik dan m'n vrienden zie
Naast hun constante Krullemie
En bloesem van hun leven,
Met altijd door datzelfde lied
Van dit-mag-wel en dit-mag-niet
En „koest!” en pootjes geven,
Dan hoor ik weliswaar in Mei
Der liefde lokroep ook voor mij
Als het begeerde wonder,
Maar toch.... ik ken mij zelf, o Heer!....
Besluit ik ook dit voorjaar weer:
Ik blijf voorlopig zonder!

Brammetje.

Van de ene mens naar de andere

„Wat is toch dat Welfare Work waar je wel eens over hoort?“, vroeg ik aan iemand.

„O, dat is voor de soldaten“, kreeg ik ten antwoord, „dat doen de Marva's“.

Ik belde de Marva's op en hoorde dat het Welfare Work door het Rode Kruis wordt gedaan. Toen belde ik het Rode Kruis op.

„Ik wou er graag alles van weten en ik wou zo graag eens met U mee — kan dat?“

Het kon — en het mocht.

Een afspraak was spoedig gemaakt. Des morgens zou ik op het kantoor der afdeling Amsterdam komen en des middags mee gaan naar het Wilhelmina Gasthuis. De secretaris die mij boven aan de trap ontving geleidde mij naar de Welfare sectie en daar viel ik dadelijk met de neus in de boter d. w. z. midden in die heel aparte met niets te vergelijken sfeer van hard en enthousiast werken. Daar was de gebruikelijke chaos van een overladen lessenaar met blocnotes, paperassen, werk modellen, strengen wol enz. enz. Daar was een aangrenzend opslag-kamer met planken vol kleurige wol, vellen leer, papier, karton, strengen raffia, geknipte modellen en afgewerkte modellen. Daar was een enorme tas waarin steeds maar meer kluisen wol werden gepakt om mee te nemen, daar waren keurige schrijfmappen vervaardigd van schoongemaakte röntgen-opnamen waarachter behangselpapier was geplakt — daar was werkelijk van alles en nog wat te zien.

Maar iets was er dat hoewel onzichtbaar toch zeer nadrukkelijk aanwezig was en dat was: het enthousiasme en het vertrouwen waarmede hier wordt gewerkt door de beide leidsters, die er in haar keurige donkerblauwe uniformen met de koperen knopen wel een beetje als Marva's uitzien.

HET LIJKT ZO WEINIG EN HET IS ZO VEEL.....

Onder het vertellen door winden twee paar ijverige handen steeds maar nieuwe strengen wol. „De patiënten, die dit anders doen“, vertelt juffrouw Neuhaus, „liggen nu in het gips en nu doen wij het.“

Ik vraag hoe dat zit met die gerepatieerde soldaten en dan hoor ik dat het Welfare Work in den beginne ook alleen voor soldaten en marine-personeel was, maar dat thans ook de burger patiënten er deel aan hebben. En dan hoor ik dat dit mooie werk zich ook over de sanatoria en de lighallen en het van Leeuwenhoekhuis uitstrekt.

„Hoeveel keer per week gaat U er heen?“ vraag ik.

„Driemaal per week en dan nemen we alles wat klaar gekomen is mee en brengen nieuw materiaal. Wat klaar is wordt verkocht en de patiënten krijgen een deel van de opbrengst. Zij mogen ook voor zichzelf werken, maar dan moeten zij hetzelfde werkstuk ook eenmaal voor de instelling maken.“

„Of er animo voor is? geweld! — Er wordt leerwerk gemaakt, kelimwerk, smynawerk, er worden de beeldigste babykleertjes gehaakt en gebreid, maar ook degelijke sokken.“

„En dan moet mij de vraag van het hart: zijn er nu nooit patiënten die niet mee willen doen, die zich afzijdig houden, die U laten merken dat zij Uw bemoeienis helemaal niet op prijs stellen?“

„O jawel, die zijn er ook. Niemand wordt gedwongen maar als zo'n halsstarrige ziet hoe anderen zich amuseren, hoe zij leuke dingen maken hoe bij hen de tijd omvliegt dan vragen zij na een poosje ook om werk.“

Waar het werk dat gedaan kan worden altijd min of meer verband houdt met de vrouwelijke handwerken is het voor menige man een zware dobber om daar toe te besluiten. Voor de vrouwelijke patiënten is het veel meer een terugkeer tot het normale maar voor de man is het een buitenissigheid waar hij eerst even overheen geholpen moet worden omdat het eigenlijk zijn eer een beetje te na is en hij zich in zijn hart ervoor geneert.“

Menige man ondervindt toch al het ziekzijn en het geholpen worden als een vernedering en als ze je dan nog een naald en draad in je handen geven, in die handen die misschien gewend waren hamer en zaag te hanteren of het stuurwiel van een zware vrachtwagen te omklemmen — dan is het zo begrijpelijk, dat er soms zonder meer geweigerd wordt. Maar de Welfare-werksters, die in overleg met doktoren en hoofdverpleegster te werk gaan, weten dat het niet om het werk gaat, maar om de afleiding, die het werk verschaft, de afleiding

die piekeren, tobben, cynisme en de zo gevaarlijke opstandigheid op een afstand helpen houden. Ik geloof, dat alleen iemand die heel veel ziek geweest is, ten volle kan beseffen wat het betekent om door iets of iemand zo in beslag te worden genomen, dat je naast je ziektegeval komt te staan, d.w.z., dat het niet meer alles overheersend is in denken en doen.

Het feit dat men in staat blijkt — ook al ligt men in het gips — ook al zijn de arme voeten met gewichten bezwaard — ook al kan men zonder hulp niet overeind komen — toch iets te maken dat verkocht kan worden, iets, waarvan anderen nut en plezier hebben — dat is een stimulans als geen andere. De dames Neuhaus en Ruck vertellen, dat in alle hospitalen van leger en marine, in het revalidatie centrum Aardenburg en op het hospitaalkerkschip „De Hoop“ Welfare-leiders werkzaam zijn. Tezamen met een kern van gesalarieerde Rode Kruisvrouwen in vaste dienst, werkt in alle afdelingen een groep vrijwillige medewerksters, die, na een cursus te hebben gevolgd, belangeloos haar krachten wijden aan dit prachtige menslievende werk. Het stemt dankbaar en verheugend dat er vrouwen en meisjes zijn, bereid om tijd en moeite te offeren voor de lijdende mensheid. Daar wordt zo onnoemelijk veel in stilte geleden en daar zijn nooit vrolijke, sterke, zonnige mensen genoeg om zonnestrallen uit te delen — zonnestrallen regelrecht van het ene hart in het andere.

Ik verneem dat de nieuwe ideeën en modellen kant en klaar geknipt komen van het ontwerp-atelier van het hoofdbestuur, zo nodig met patronen en beschrijving.

Wij horen dat de U.V.V. binnenkort gaat beginnen met dit werk voor ouden van dagen en thuiszittenden.

En dan gaan wij op weg. Eerst naar de vrouwenzaal, die door glazen wanden in allemaal kamertjes is verdeeld, zodat er telkens een groepje van drie of vier bijeen liggen.

Dat is wel heel iets anders dan de twee rechte rijen tegenover elkaar zo als men dat vroeger slechts kende.

De mooie blauwe gordijnen zijn geheel opengetrokken — de zon heeft vrij toegang. Ik ga langs de bedden en bewonder het werk. Met welk een animo en een vreugde wordt hier gewerkt —! Hoe lichten die ogen op als zij tonen wat klaar is gekomen —! Een vrouwtje ligt naar het plafond te kijken.

„Moet je niet werken, moeder?“ „Nee ik mag niet — ik ben gepereerd en nou heb ik het an me long gekregen..... maar ik heb veel gebreid hoor —! Iedere dag een hele sok —! Een magere hand trekt een sok uit het laatje. „Kijk es —!“

Ik bewonder de sok. Een hele sok op één dag —! Ik vertel een krankzinnig verhaal hoe ik eens in mijn leven een sok heb gebreid, die, toen hij klaar was, los alleen op tafel bleef staan, zo stijf gebreid was hij —!

De ogen lachen. „Nou, dan ken ik het beter —!“

Aan de overkant ligt een heel babystelletje, truitje, broekje, mutsje en een vuurrood kruipbroekje met witte strepen. „Kijk es — allemaal klaar —! Het kan mee!“ „Hebt U dat zelf bedacht, die witte strepen? Leuk is dat.“ „Ja, ik heb het eerst in lichtblauw gemaakt en nou ben ik bezig aan 'n kanten kleed.“ Ik zie een heleboel pennen en een ingewikkeld patroon. „Hoe houdt U het uit mekaar —! Het is precies fijne kant.“

Daarnaast worden de eerste kelim steken gemaakt.

Wij gaan verder. Tevreden gezichten, nijvere handen. Iemand met een inzinking, die niet werken mag. Iemand onder een wollen deken, die net uit de operatiezaal terug is. Een dikke gezellige moeke, die al de kapotte sokken van haar jongens thuis aan het stoppen is. „Mevrouw — wil U wel geloven — ze lopen d'r mee door tot het zukke knolle binne —!“

„Doen ze bij mij ook —!“ lach ik. Juffrouw Ruck deelt tijdschriften uit, een heel pak Panorama's.

Dan gaan we naar de mannenzaal. Een oud Opaatje moet met zijn nieuwe kunstbeen leren lopen in een looprek. Er zijn twee verplegers bij en een zuster. Opa staat stokstil. Het gaat niet. Een jolige dikke lopende patiënt fluistert mij in: „Hij kan et nooit —! want als het gaat moet hij hier weg en dat wil hij niet!“

Ook hier wordt gewerkt. Lederen sigaretten-étuis, brillenhuisjes, vilten beesten. Een jonge man, die plat achterover ligt en wiens beide benen in gips uit zijn bed steken, is juist aan een groot Smyrna kleed begonnen.

Twee vilten hondjes worden mij getoond en juist wil ik zeggen, dat het bruine zoveel mooier is dan het blauwe, als ik hoor, dat het bruine het voorbeeld is. Het lichtblauwe beest is zijn eerste werkstuk. Hoe dankbaar ben ik, dat ik het net niet heb gezegd!

In de hoek ligt een donkere jonge man die niets doet, hij leest niet, hij werkt niet, hij staart maar. Op mijn vraag waarom hij niets doet, zegt hij dat hij daar nog niet aan toe is. Daarvoor moet je eerst wanhopig zijn, meent hij. Ik neem een stoel en ga bij hem zitten. Hij blijkt er pas een week te zijn. Op eens gaat het door me heen: daar is er nu zo een die niet wil meedoen! Even houden wij een heel ernstig gesprekje samen en als ik wegga heeft hij me beloofd tenminste om een boek te zullen vragen. Of hij het doet...

Als ik langs Opaatje komt, zit hij weer in zijn bed. „Dag Opa — gaat het nog niet?“ „Nee kind, nee hoor —!“ „Zeg,“ vraag ik, „heb je wel es gehoord dat iemand, die voor het eerst een gebit in had zei, dat het zo prettig zat?“ Nee dat had hij nog nooit gehoord. „Nou“ — beloof ik hem, „over een jaar hol je over het Frederiksplein!“ „Kom je noggus bij me terug?“ bedelt hij. Ik beloof. Ongemerkt zijn de uren vergleden. We moeten weg.

Bij de deur kijk ik nog eens om. Eén enkele zaal van één afdeling van één ziekenhuis..... en hoeveel ellende, hoeveel zorg en verdriet —!

Onder het naar huis gaan bedenk ik wat het moet betekenen voor hen, die weken en maanden liggen, om driemaal per week een fleurig bezoek uit de buiten wereld te krijgen — en niet alleen een aansporing en een opbeuring, maar ook dat heel bijzondere: de belangstelling, de hartelijkheid en het medeleven, dat van de ene mens uit gaat naar de andere

door Amy Groskamp-ten Have

— niet een beroepsmatige belangstelling, maar een ongeveinsde, warme hartelijkheid, die o zo goed doet, een medeleven, waar je je aan kunt optrekken, een mogelijkheid tot even-vergeten-en-aan-wat-anders-denken.

Wat deze twee jonge vrouwen en de ontelbare anderen die met haar dit prachtige werk doen verrichten, is niet in waarden uit te drukken. Het lijkt zo weinig, maar het is zoveel..... Wie dit werk goed wil doen moet van een zo innige menselijkheid en een zo allesomvattend mededogen bezield zijn, dat het leed en de pijn der patiënten als eigen leed wordt ondergaan.

De wetenschap gaat met reuzenschreden en de invloed van het geestesleven op de lichamelijke genezing van een patiënt is al lang geen veronderstelling meer. Het is dan ook niet overdreven te zeggen, dat het Welfare Work een geenszins denkbeeldige bijdrage levert aan de tot stand koming der genezing.

Laten de mopperaars maar mopperen en de kankeraars maar kankeren dat er niets deugt in ons kleine landje —! Wat hiervan ook waar moge wezen: ons Rode Kruis is prima in orde en de afdeling Welfare is een schitterend stukje sociaal werk —!

Een driewerf hoera voor al die onvermoeide werksters —!

Waarover men gewoonlijk niet spreekt

(Ingezonden.)

Enkele beweringen in het voorlopig verslag van de Tweede Kamer over enige ontwerpen tot wijziging van fiscale wetten, brengen mij er toe iets te openbaren van hetgeen uit de aard der zaak nimmer aan „de grote klok“ wordt gehangen. Immers niemand beroept zich op zijn „goede daden“, al was het maar alleen omdat het niet vrijstaat bekendheid te geven aan de namen van hen, die worden „bijgestaan“.

Laat ik hier volstaan met te vermelden, dat onder hen, die ik geholpen heb, een paar studenten voorkomen, die tot mij in geen enkele familiebetrekking staan. Zij kregen van mij, tijdens hun studie, een maandelijksse toelage.

Toen de belastingdruk zo toenam, heb ik dit volgehouden door middel van verzilvering van een deel van mijn kapitaal. (Van „sparen“ gesproken.)

De laatste, die ik hielp, heeft in het vorige jaar zijn studie voltooid! En nu help ik niemand meer, ik betaal nu belasting.

Het wil er bij mij niet in, dat ik „SOCIAAL“ zou worden „opgevoed“, nu het mij absoluut onmogelijk is gemaakt mijn medemens te helpen.

En nu lees ik in het vermelde voorlopig verslag, dat „vele andere leden“ in hoge directe belastingen „een direct appél op de gemeenschapszin“ zien! Dit doet mij er aan denken, dat mij — toen ik ongeveer veertig jaren geleden voor het eerst verkozen werd — in herinnering werd gebracht: „Je mag wel heel voorzichtig zijn; want iedereen praat rustig door zolang hijzelf niet weet, welke domheden hij zegt.“ Dit zal nog wel zo zijn; alleen.... men wil dit nu niet meer horen.

R.

AFDELINGSNIEUWS

Delfzijl hield jaarlijkse vergadering

De afdeling Delfzijl hield haar algemene jaarlijkse vergadering, welke bijgewoond werd door mr. A. A. Land, die sprak over 't onderwerp „Organisatie en propaganda van een politieke partij”. Spreker gaf verschillende mogelijkheden aan om propaganda te maken, onder het in het algemeen nogal onpolitieke vrijzinnige deel der bevolking.

Tot de verschillende agenda-punten der vergadering behoorde de bespreking van de beschrijvingsbrief voor de Jaarlijkse Algemene Vergadering der partij en het concept-werkprogramma.

Ons raadslid mej. mr. J. L. M. Toxopeus Pott ontwikkelde daarbij bezwaren tegen een groot aantal punten, welke zij gaarne in de vorm van amendementen zag gezonden naar het Alg. Secretariaat. Na een zeer geanimeerde discussie werd hiertoe door de vergadering besloten.

In het bestuur kwamen enige wijzigingen, waardoor het thans als volgt is samengesteld: A. Welp, voorzitter; H. Zarkema, secretaris; Ol de Vries, penningmeester; H. Hylkema en Th. Hilboesem, plaatsvervangende bestuursleden.

Het was jammer dat voor deze interessante vergadering zo weinig belangstelling bestond van de zijde der leden.

In Emmen gaat het best

Onder presidium van de heer A. Keldermans hield de afdeling Emmen een druk bezochte algemene ledenvergadering. De voorzitter sprak zijn vreugde uit over het feit dat de belangstelling voor de V.V.D. steeds groter wordt. Dit bleek ook uit het jaarverslag van de secretaris, dat van een belangrijke uitbreiding van het ledental gewaagde, waardoor het nodig werd geacht, om in de randdorpen afdelingen op te richten. Zo werd in Emmer Erfscheiderveen een afdeling opgericht en kan binnenkort ook een afdeling in Nieuw Weerdinge worden verwacht. De voorzitter zegde de secretaris dank voor zijn keurig jaarverslag, hetgeen door de vergadering met applaus werd onderstreept. Door een kascommissie, bestaande uit de heren J. Houwing en H. Bloeming, werden de bescheiden van de penningmeester in orde bevonden.

Verschillende punten van de agenda gaven aanleiding tot uitvoerige gedachtenwisseling, waarbij vooral praktische suggesties naar voren kwamen, zodat belangrijke besluiten konden worden genomen. Uit alles bleek dat de aanwezigen grondig en met inzicht de loop der gebeurtenissen in de politiek volgen.

Daar er nu in de randdorpen afdelingen komen werd besloten het aantal bestuursleden op vijf te stellen en het bestuur zoveel mogelijk centraal te houden, waardoor doelmatiger kan worden gewerkt. Daar sommige bestuursleden geen herbenoeming wensden, trad het gehele bestuur en bloc af en werd een nieuw bestuur gekozen. Gekozen werd de heer R. Brouwer als voorzitter en als verdere bestuursleden de heren W. Garmink, R. Hadders (penningmeester), G. Rekker (secretaris) en R. Wilms.

De nieuwe voorzitter dankte de afgetreden bestuursleden voor hetgeen ze voor de afdeling hadden gedaan en hoopte dat ze ook in het vervolg voor zover mogelijk hun medewerking wilden blijven verlenen tot hogere bloei van de V.V.D.

Nadat een plan voor het vormen van een werkcómité en de te voeren propaganda voor de Prov. Statenverkiezing waren besproken, sloot de voorzitter deze geanimeerde vergadering.

't Was druk in Ruurlo

De afdelingen van de V.V.D., behorende tot de kieskringen Zutphen en Aalten kwamen in Ruurlo bijeen ter bespreking o.m. van de propaganda voor de komende Statenverkiezingen. In zijn openingswoord zeide de voorzitter, de heer Mens, dat het

dringend noodzakelijk is, dat zij, die de Vrijheid lief hebben, zich aaneensluiten en dat de Vrijzinnigen in het algemeen zich hebben te beraden, hoe zij hun invloed in de openbare lichamen kunnen versterken. Hiervoor moet bij de komende Statenverkiezing propaganda gemaakt worden. Staan de vergadering werd door nagenoeg alle afdelingen behoorlijke financiële bijdragen toegezegd.

De kandidatenlijsten voor de kieskringen zijn vastgesteld.

Na afhandeling van de agenda werd van gedachten gewisseld over de gevoerde en de te voeren politiek. De vergadering, die zeer goed bezocht werd, besloot een openbare vergadering te houden voor de gehele Achterhoek op een nader te bepalen datum te Ruurlo.

Weer één!

Te Bergum heeft de oprichting plaats gehad van de afd. Bergum e.o. in de Gemeente Tietjerksteradeel. In het voorlopige bestuur werden gekozen: W. Bos, Bergumerdam, Bergum, voorzitter; J. Aalfs, Suameer; B. Veenstra, Witveen 291 onder Oostermeer. Als spreker was aanwezig de heer Zegering Hadders die de talrijke aanwezigen (leden en sympathiserenden) weer op de juiste wijze wist te boeien door een vlotte causerie over de beginselen der V.V.D.

Oldeboorn vergaderde

Voor de afdeling Utingeradeel der V.V.D. te Oldeboorn sprak de heer R. Zegering Hadders. De voorzitter, de heer de Jong uit Akkrum vond het buitengewoon prettig voor het bestuur en spreker, dat naast de grote opkomst van heren leden, ook de dames in zo'n grote getale aanwezig waren. De duidelijke uiteenzetting der beginselen onzer partij door de spreker werd beloond met een hartelijk applaus.

Amsterdam actief

De afdeling Amsterdam houdt een algemene ledenvergadering op Donderdag 23 Maart des avonds te 8 uur in zaal 4, 2e étage van het Parkhotel, ingang Hobbemastraat. Mede ter bespreking van de agenda voor de algemene vergadering der Partij. Bestuurslid H. J. Scheltema zal na afloop van de te behandelen agenda een korte causerie houden over: „De Amsterdamse stadhuisplannen”.

Maandag 13 Maart des avonds te 8 uur in Bellevue, ingang Marnixstraat spreekt mr. W. C. Wendelaar, lid van de Eerste Kamer der Staten Generaal, over het onderwerp „Hoe moet de houding van onze partij tegenover dit Kabinet zijn?”

Haagse vrouwen!

De Haagse Vrouwen in de V.V.D. houden op Dinsdagavond 14 Maart een bijeenkomst om acht uur in restaurant „Carlton”, Boslaan, hoek Bezuidenhoutseweg. Na de verkiezing van enige bestuursleden, zullen de gemeenteraadsleden mevr. E. van den Bosch-de Jongh en mej. mr. J. J. Th. ten Broecke Hoekstra spreken over enkele onderwerpen, welke bij de behandeling van de Gemeentebegroting 1950 ter sprake zijn gekomen, als onderwijsvraagstukken, het nieuwe ziekenhuis en onderwerpen op sociaal gebied.

Lezing voor Irnsum

Te Irnsum werd voor de leden der V.V.D. uit de gemeenten Idaarderadeel en Rauwerderhem een lezing gehouden door de voorzitter van het Centraal Bestuur Leeuwarden, de heer B. C. Algra Jr. De opkomst uit Idaarderadeel, onder leiding van de voorzitter de heer B. K. v. d. Berg uit Warga, was uitstekend. Het gesprokene viel, gezien de vele vragen en het warme applaus in goede aarde.

Vereniging van Staten- en Raadsleden van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie.

Jaarlijkse Algemene Vergadering op Vrijdag 31 Maart 1950, in Hotel Terminus, Stationsplein 3 te Utrecht, 's namiddags te 16.00 uur.

AGENDA:

1. Opening door de Voorzitter.
2. Notulen van de buitengewone algemene ledenvergadering van 22 October 1949.
3. Jaarverslag van de Secretaresse.
4. Jaarverslag van de Penningmeesteresse.
5. Ingekomen stukken.
6. Mededelingen voor het komende jaar.
7. Verkiezing van bestuursleden.

Aan de beurt van periodieke aftreding zijn:

Mr. J. S. Baron van Harinxma Thoe Slooten te Amsterdam;
C. M. Moolenburgh te Burgh (Z.);
Mr. H. S. Siebers te Groningen.

- De heren Moolenburgh en Siebers stellen zich herkiesbaar, de heer Van Harinxma Thoe Slooten is, in verband met uitbreiding van zijn werkzaamheden, niet bereid een nieuwe benoeming te aanvaarden. Door het Bestuur wordt candidaat gesteld: de heer A. Schouten te Culemborg.
- Rondvraag.
- Shutting door de Voorzitter.

OVER HET WEEKBLAD

„VRIJHEID EN DEMOCRATIE”

Ondergetekende _____,
beroep _____,
adres _____

vindt 8 pagina's per week genoeg
niet genoeg

Vindt opnemning van een politieke plaat gewenst
niet noodzakelijk

Leest de rubrieken in deze volgorde: (Cijfers van volgorde invullen)

hoofdartikel _____; parlementaire flitsen _____; kleine hoofdartikelen _____; buitenlandse beschouwingen _____; eigenwijze liedjes _____; bij ons in het dorp _____; Amy Groskamp _____; deze burger _____

Wil gaarne meer aandacht gewijd zien aan: _____

Vindt het blad:

zeer goed
goed
voldoende
matig
slecht

Algemene opmerkingen: _____

handtekening

De bezwaren zijn groter dan de voordelen

(Ingezonden.)

Blijkens een courantenbericht heeft het Ministerie van Sociale Zaken goedgevonden, dat een „voorlopig” beperkt aantal Oostenrijkse meisjes naar Nederland komt, ten einde als hulpen in de huishouding te worden geplaatst. Alhoewel in Nederland een groot tekort aan dienstboden bestaat, lijkt de doelmatigheid van deze regeringsmaatregel toch aan twijfel onderhevig. Daar in Oostenrijk tengevolge van de oorlog een groot vrouwepoverschot bestaat, zullen veel

van deze meisjes ongetwijfeld trachten, hier te lande te huwen. Het is dan waarschijnlijk, dat in de meeste gevallen de nieuw-gevormde gezinnen zich hier te lande blijvend vestigen. Door de regeringsmaatregel ontstaat zo in de eerste plaats het gevaar, dat de bevolking van Nederland blijvend wordt vermeerderd, terwijl we hier reeds met een zware overbevolking te kampen hebben. Wanneer deze meisjes eenmaal gehuwd zijn, is het voordeel van hun komst, t.w. om te fungeren als dienstbode, teniet gedaan. Het wonderlijke geval doet zich dan voor, dat veel eigen landgenoten, door

het ontbreken van bestaansmogelijkheid hier te lande, moeten emigreren, terwijl vreemdelingen in de gelegenheid worden gesteld zich op deze wijze hier blijvend te nestelen.

Ook om andere redenen lijkt de komst van die Oostenrijkse meisjes zeer ongewenst. Vóór de oorlog was ongeveer een derde van de Oostenrijkse bevolking nationaal-socialistisch gezind. Er is een grote kans, dat onder de te importeren meisjes personen van die richting zich zullen bevinden. De taal, die door die meisjes wordt gesproken, is na de oorlog voor veel Nederlanders zeer onaangenaam om te horen, men heeft er veelal genoeg van gekregen. Uiteindelijk hebben we met de Duitse dienstboden in vroeger jaren ook weinig genoeg beleefd, veel van haar zijn gebleken spionnen te zijn. Niemand weet, welke elementen onder de te importeren

werkkrachten schuilen. Blijkens de ervaring heeft de import van veel vreemde personen, buiten gezinsverband, steeds tot zedelijke misstanden aanleiding gegeven. De gevallen met de Duitse dienstboden, later met de Duitse soldaten en zelfs met de Canadese en andere geallieerde legers zijn overbekend.

Zodat de bezwaren van de regeringsmaatregel groter blijken dan de voordelen. Er zijn voortekenen, dat het in de toekomst veel moeite zal kosten geen werkloosheid hier te lande te doen ontstaan. Dan zijn er toch wel middelen te vinden, desnoods door verschuiving van werk en tewerkstelling van werkeloze arbeidskrachten, in de behoefte aan huishoudelijke werkkrachten te voorzien. Hoe denkt onze Kamerfractie over deze aangelegenheid?

's Gravenhage J. v. Haarst.

N.V. BOELE'S
Scheepswerven en Machinefabriek
BOLNES

Nieuwbouw en reparatie

N.V. W. A. HOEK'S

MACHINE- EN ZUURSTOFFABRIEK
Hoofdkantoor en Machinefabriek
te Schiedam.

Compressors voor alle gassen en iederen druk.
Installaties voor de bereiding van zuurstof, stikstof, enz.

N.V. SCHEEPSWERVEN

„PIET HEIN”

BOLNES en PAPENDRECHT

DWARSELLINGEN 115 Meter

DROOGDOK 115 x 30 Meter

N.V. Staaldraadkabel- en Herculestouwfabriek

voorheen

J. C. DEN HAAN

GORINCHEM

**DE ROTTERDAMSCH
DROOGDOK MIJ. N.V.**

N.V. Nederlandsche
Caoutchouc- en Gutta-
Perchafabriek

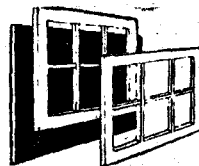
v.h. Bakker & Zn.
Ridderkerk

• Technische
rubberartikelen

L. Smit & Zoon
KINDERDIJK

Baggermateriaal
Zeesleepboten
Passagiersschepen
Machines
Motoren
Ketels

RAMEN

IN TRILBETON

NV BETON- & PLATENFABRIEK

1/4 GEBR. MYNLIFF

TELEFOON: 20539 - SLOETSTR. 6 - NYMEGEN

GERESERVEERD

J. en K. SMIT'S

SCHEEPSWERVEN EN
MACHINEFABRIEKEN

KINDERDIJK

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

VRIJDAG 17 MAART 1950 No. 101

U kunt nog meedoen
aan de enquête

Pag. 7

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

BELASTINGPOLITIEK EN SOCIAAL ONRECHT

De verkiezingen voor de Provinciale Staten staan voor de deur. Onze partij heeft haar verkiezingsactie reeds ingeluid en met toenemende activiteit zullen wij moeten pogen ons volk te doordringen van de noodzaak van aanvaarding onzer politiek-vrijzinnige beginselen. De verkiezingen in het buitenland — wij hebben er verscheidene malen op kunnen wijzen — hebben in de afgelopen tijd steeds een versterking van de liberale aanhang te zien gegeven en onze partij zelf heeft zich in krachtig stijgende lijn ontwikkeld. De vernieuwing in de politiek-vrijzinnige gelederen heeft in ons volk „aangeslagen”. Steeds meerderen schenken ons vertrouwen.

* * *

Onze partij zal voortgaan op de weg, die zij is ingeslagen. Op sociaal terrein heeft zij getoond er naar te streven, dat de werknemers worden gedekt tegen de onzekerheden, die het leven met zich brengt, wij hebben ook gaarne medewerking gegeven aan die maatregelen, waarmee beoogd werd de arbeiders een plaats te geven, die het mede-dragen van verantwoordelijkheid mogelijk maakt. Wij deden dat krachtens ons beginsel, dat de waardering voor de menselijke persoonlijkheid niet doet beperken tot een bevoorrechte groep in onze maatschappij, maar zich uitstrekt tot elke medemens. Ons beginsel eist een krachtige sociale politiek en de praktijk heeft getoond, dat wij die ook wensen te voeren. Daarbij willen wij ons wel hoeden voor constructies, waarvan wij een bloedeloos leven vrezen. Daarop hebben wij bijvoorbeeld kunnen wijzen bij de behandeling van het wetsontwerp inzake de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie.

De tegenstellingen in het politieke leven liggen niet in de vraag of men wel of geen goede sociale politiek wil. Wel openbaart zich steeds, dat de sociale politiek van de Partij van de Arbeid bijvoorbeeld, wonderlijk eenzijdig gericht is en dat men van die kant schrikkelijk weinig oog heeft voor die groeperingen in onze samenleving, die niet direct tot de groep der in loondienst werkenden behoren. Wanneer men met name denkt aan de groepen van kleine spaarders, dan blijkt het sociale besef ten aanzien van deze mensen bitter gering.

* * *

De weinige soepelheid ten aanzien van hen, die huizenbezit hebben, toont dit wel aan. Wij hebben volledig besef voor het streven om de kosten van levensonderhoud niet te zeer te doen stijgen. Maar men mag hierbij dan toch niet zover gaan, dat men bepaaldelijk sociaal onrecht bedrijft ten aanzien van zekere groepen onzer samenleving. En dat is jarenlang het geval geweest.

Het gaat bij de eigenaren van huizen toch ook waarlijk niet om „groot-kapitaal.” Verreweg de meesten hebben zich één of meer huizen verworven door een leven van grote spaarzaamheid. Het gaat hier om de midden-groeperingen onzer samenleving, die stukje bij beetje opzij hebben gelegd om voor de oude dag zoveel bijeen vergaard te hebben, dat zij niemand ten laste behoeven te zijn. Althans, zo was het streven.

Men moet echter horen hoe velen van dezulken thans in bittere nood verkeren. Daarom is de huurverhoging, die thans in

Wanneer U er

de vorige week niet aan gedacht hebt het enquête-formulier in te vullen: op pagina 7 van dit nummer vindt U het nog eens. Vul het in, knip het uit, zendt het naar: Secretariaat V.V. D., Koninginnegracht 61, Den Haag, met op de enveloppe „enquête”. En ding mee naar de vijf geldprijzen. U doet er ons een groot genoegen mee!

zicht komt, een noodzakelijkheid. Uit sociaal oogpunt dus. Maar ook uit een economisch gezichtspunt. Immers, de mogelijkheid van behoud van een goed-onderhouden woningvoorraad hangt er ook onverbrekkelijk mee samen.

* * *

Sociaal onrecht. Gevoelen velen in de midden-groepen de belastingpolitiek ten aanzien van hen ook niet als sociaal onrecht? Wij weten het zeer wel, dat men op het terrein der belastingen thans geen koeien met gouden hoorns kan verwachten. Ons volk is arm en het heeft grote schulden. En daarom zijn veel belasting-gelden nodig. Maar nog steeds schijnt bij minister Lieftinck niet het inzicht te zijn gekomen, dat zijn belastingpolitiek de arbeidslust van zeer vele werknemers en de ondernemingsactiviteit remmen en evenzo het sparen. Wij zullen op dit punt nog meermalen terug kunnen komen, omdat dit een punt betreft waarop met alle kracht wijziging moet worden nagestreefd.

Het is onmiskenbaar, dat de economische politiek, van het huidige kabinet in de goede richting gaat. Men kan zich dit te duidelijker realiseren, wanneer men zich het heilloze streven van minister Vos nog eens in herinnering terugroept. Op het gebied der belastingpolitiek zijn er weliswaar zwakke wijzigingen ten goede — de afschaffing der ondernemingsbelasting bijvoorbeeld — maar minister Lieftinck schijnt tot forse herzieningen niet te willen komen. Voor ons de taak om ten deze de nodige waakzaamheid te betrachten en te pogen het mogelijke te bereiken.

☆ parlementaire flitsen ☆

De heer Louwes hield zijn maidenspeech

Onze landbouwpolitiek en haar afhankelijkheid van binnen- en buitenlandse factoren

Tot Juli 1948 telde onze Eerste Kamerfractie de topfiguur van het georganiseerde bedrijfsleven, de heer Stikker, toen voorzitter van de Stichting van de Arbeid, onder haar leden. Thans is het de topfiguur van de georganiseerde landbouw, de heer Louwes, voorzitter van de Stichting voor de Landbouw, die zijn intrede in de V.V.D.-fractie heeft gedaan, als opvolger van wijlen dr. Bierema. In de avondvergadering van Dinsdag 7 Maart, waarin met de behandeling van de Landbouwbegroting werd begonnen, werd de heer Louwes als nieuw lid geïnstalleerd en reeds in de ochtendvergadering van de volgende dag voerde hij het woord. Dat een „jong lid” zo onmiddellijk als spreker optreedt, komt niet dikwijls voor en was dus enigszins in strijd met de traditie. In dit geval viel dat echter wel zeer te verontschuldigen. In de eerste plaats was de heer Louwes als parlementariër geen nieuweling. In de jaren 1933 tot 1937 maakte hij reeds deel uit van de Tweede Kamer (voor de Liberale Staatspartij) en daarnaast deed zich het toeval voor, dat, zoals vermeld, juist de begroting van Landbouw werd behandeld en het de beide fractiegenoten van de heer Louwes uiteraard zeer welkom was, dat zij thans van deze taak waren ontslagen. Op deze beide overwegingen beriep spreker zich dan ook in het begin van zijn rede ter verontschuldiging van het feit, dat hij niet eerst enige tijd in de „wachtkamer” had vertoefd.

H. D. LOUWES
...jong lid...

Hoeveel gezag de heer Louwes als landbouwdeskundige en als voorzitter van de reeds eerder genoemde stichting en van het Kon. Ned. Landbouw Comité heeft gekregen, bleek wel uit de spanning, waarmee zowel in de Kamer als op de perstribune in alle geleerden de speech van de heer Louwes tegemoet werd gezien, zodra bekend werd, dat ook hij reeds zou spreken. De intense belangstelling, waarmee deze voor de vuist weg uitgesproken maidenspeech in de Kamer werd gevolgd toonde wel duidelijk aan, dat zij de hooggespannen verwachtingen niet heeft teleurgesteld. De perscommentaren in de dagbladen van zeer verscheiden richtingen kwamen volkomen overeen in de mening, dat deze rede het hoogtepunt vormde van het debat. „Het Vrije Volk” verbond aan zijn verslag echter dit politiek commentaar: „Van liberale zijde hebben wij in de Kamers nooit met zoveel reserve over de vrije economie horen spreken als deze keer. Prof. Molenaar, de voorzitter van de V.V.D.-fractie, klonk het wellicht wat onwennig in de oren...”

Wat, zo mogen wij vragen, is hiervan aan? Over de klank in andermans oren is het moeilijk oordelen. Wij kunnen slechts spreken over die in onze eigene en dan zouden wij het volgende willen vaststellen: de heer Louwes is in hart en nieren agrariër en het geluid, dat hij laat horen, is een agrarisch geluid. Het heeft geen zin te ontkennen, dat het accent van zulk een geluid op bepaalde punten wel eens wat anders ligt dan dat van een afgevaardigde, afkomstig uit en zich verbonden voelend met de steer en de tradities van stedelijke centra van handel en scheepvaart. Dat is een natuurlijk verschijnsel en dat zulks ook in de Kamers tot uiting komt, bewijst slechts, dat zij inderdaad, zeker in haar totaliteit, het „gehele Nederlandse volk” vertegenwoordigen. Zo komen in alle fracties (met uitzondering van de communistische, welke uit één centraal punt gedirigeerd wordt) nuanceringen en accentverschillen tot uiting, óók dus onder hen, die weten te leven uit één en hetzelfde beginsel en hetzelfde partijprogramma in zijn grote lijnen onderschrijven.

Zij, die gemakkelijk bereid zijn, alles en allen in vakken en schema's in te delen, zullen wellicht geneigd zijn, de heer Louwes een „ordenaar” te noemen. Toch is dat, naar onze overtuiging, in zijn algemeenheid niet juist. Onder een ordenaar verstaan wij iemand, die bewust en opzettelijk streeft naar een maatschappij, waarin het gehele economische leven van overheidswege wordt geordend en geleid en die deze toestand krachtens het door hem beleden beginsel als het meest gewenste en ideale einddoel ziet. Ons nieuwe senaatslid is, als wij zijn rede juist beoordelen, vóór alles realist. Hij heeft de feitelijke situatie op agrarisch gebied, zoals deze zich in binnen- en buitenland nu eenmaal heeft ontwikkeld, nauwkeurig bestudeerd en komt

langs deze deductieve methode tot zijn conclusie voor nu en voor de naaste toekomst. Is die conclusie deze, dat, zoals de verhoudingen thans liggen, op agrarisch gebied voor geruime tijd blijvende bemoeiing van de overheid met de landbouwzaken onvermijdelijk en noodzakelijk is, dan gaat hij van dit feitelijk gegeven uit, daarbij krachtens zijn liberale instag de gevaren van zulk een bemoeiing duidelijk onderkend en dus vóór alles strevend, deze te voorkomen of, waar nodig, tegen te gaan.

Twee binnenlandse en drie buitenlandse factoren voerde de heer Louwes aan voor zijn stelling, dat men in de landbouw aanvoelt, dat een stabiliteit op de wereldmarkt op een niveau, dat ons past, onwaarschijnlijk is en dat bemoeiing van de overheid (en zoveel mogelijk ook van de bedrijfs-genoten zelf in de toekomstige publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie) met de prijzen, de productie en de afzet niet kan worden gemist.

De eerste binnenlandse oorzaak is naar zijn mening, ons systeem van sociale wetgeving. Over het principe hieraan wilde de heer Louwes hier in het geheel niet spreken — ik aanvaard het zonder meer, zei hij — maar hij stelde alleen vast, dat straks, wanneer ook de wachtgeld- en

werkloosheidsverzekering in werking zullen zijn getreden, van 't loon van de werknemer ongeveer één derde is vastgelegd voor allerlei nuttige sociale doeleinden. Het loon, dat de werknemer geniet, is dus niet het bedrag, dat hij ontvangt, maar dit bedrag vermeerderd met de kosten in verband met de sociale wetgeving.

Dit betekent dus, dat op het ogenblik ongeveer 30 pct van het loon wordt vastgelegd voor de werknemer. Welnu, een volk, dat op een dergelijke wijze over de besteding van een deel van het loon beschikt, heeft, aldus de heer Louwes, daarmee een stuk ordening binnengehaald en dat geldt in het bijzonder ten aanzien van de landbouw. Deze toch moet concurreren met het buitenland, dat soms geen enkele sociale ordening kent. Anderzijds zijn productie en afzet in de landbouw zeer star, waardoor men steeds op moeilijkheden zal stuiten. Waar men eenmaal zo diep heeft ingegrepen in de loonbesteding, kan men het bestaan der ondernemets zijns inziens ook niet meer aan het vrije spel der maatschappelijke krachten overlaten, maar zal men een grote mate van ordening moeten aanvaarden.

De tweede oorzaak, die de heer Louwes aanwees, is de noodzaak tot intensivering van het bodembebruik. Ook dit punt lichtte hij uitvoerig toe (ter wille van de plaatsruimte zullen wij ons hier moeten beperken), om dan te komen tot de drie buitenlandse factoren. Zijn eerste argument was hier de landbouwpolitiek van de Verenigde Staten, waarbij grote voorraden worden gevormd, die een bedreiging zijn voor een stabiliteit op de wereldmarkt. Opmerkelijk daarbij is, dat, wie meent, dat in het vrijheidlievende Amerika de landbouw niet gesteund wordt, het geheel mis heeft. Men weifelt in Amerika, zo vertelde de heer Louwes, tussen de systemen, waarmee men de landbouw zal steunen, maar niet over de vraag, óf men de landbouw zal steunen. Op het ogenblik heeft men het systeem van de parity, waarbij men de landbouw beloont in een kostenverhouding, zoals deze heeft geheerst in de industrie in de jaren 1910—1914. Men denkt echter ook aan een ander systeem, n.l. het plan-Brannon, waarbij men de landbouwer een inkomen garandeert, maar waarbij men de prijzen een eigen niveau in het Amerikaanse leven laat zoeken.

Een tweede mogelijkheid van overbelasting van de wereldmarkt is gelegen in de Amerikaanse hulp aan de onontwikkelde gebieden en als derde factor noemde spreker de politieke invloed van de boerenstand in West-Europa en elders. Wij kunnen zi zonder meer vaststellen, dat de politieke invloed van de boerenstand in vele landen van West-Europa de regering uiterst huiverig maakt om mee te doen aan de liberalisatie van de handel in West-Europa.

Deze burger

mag trouwen van willekeurige heren die altijd van de toren hunner overtuiging blazen dat ze verschillen in huidskleuren eenvoudig niet zien, maar ondertussen en daar zit die koning nu, ver van zijn koningin, om te klappertanden in de Londense mist en ik ben maar blij dat ik geen koning ben, doch een gewone burger, die dan geen enkele vreemde snoeshaan behoeft te vragen of hij die ene koningin van zijn hart wel als burgeres-der-burgeressen mag kronen in het kleine koninkrijk zijns simplen levens.

Nu is het wonderlijke dat ge voor koning geboren moet zijn om dat blijkbaar te kunnen verdragen, want iemand die daar niet voor geboren is, zoals deze Uw U innig toegenegen en ik mag zelfs wel zeggen: liefhebbende burger, zou zo koninklijk zijn in zijn vrije burgerhart dat hij zou zeggen: „Mijne heren bemoeizuchtigen, ik heb geen rooie ratelslang met U te maken en wanneer U mij niet als koning met deze mijne koningin wilt hebben, dan heb ik de eer U allen wel zéér te groeten; dan kunt U mij nog veel méér vertellen, maar dan ga ik in een wit huisje bij een groene berg aan een blauw riviervtje wonen als ex-koning en burger en dan zoekt U het zelf maar verder uit als U mij er dan s.v.p. maar buiten laat. Veel heil en zegen en valt gij allen dood.”

Vroeger, toen grootmoeder sprookjes kwam vertellen aan dit burgertje in zijn kruippakje, waren alle koningen machtige heren die, gezeten op een rood-en-gouden troon en met een hermelijnen mantel aan, alle burgers naar hun pijpen lieten dansen en alle assepoesters bleken altijd tóch prinsessen te zijn en géén mésalliances, zodat de burgers zich om haartui sténding geen klopzorg behoeften te maken. Vroeger vond dit burgertje alle koningen benijdenswaardige heren omdat ze alles konden en alles hadden wat hun hartje begeerde — zoveel zakken droptoffees en zoveel ijswafels als ze maar wilden.

Maar de tijden veranderen en in hen de koningen, de burgers en de zeden en het voortijlende leven, van kruippakje tot battle-dress, wordt gemarkeerd door ontgoochelingen, ook wat de droptoffees en de koningen en vooral wat de medeburgers van deze burger betreft.

En alles komt dan net-precies omgekeerd te liggen.

Vroeger wilde ik koning zijn.

En nu ben ik oprecht tevreden met op mijn visitekaartje alleen maar:

DEZE BURGER.

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Voorzitter Redactie-comm.: Drs. H. A. Korthals.
Redactie-secretaris: Mr. E. Elias.

Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 435.
Administratie: Postbus 43, A'foort, tel. 5267.

Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 p. jaar.

Voor het zenden van abonnements- en advertentie-gelden: Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie” te Amersfoort

Losse nummers 15 cent.

Voor advertenties wende men zich tot de administratie of tot de hoofdvertegenwoordiger: L. Vlug, Geestbrugweg 69, Rijswijk (Z.-H.).

Kleinhartig

Het autorijwiel, zoals de fiets met hulpmotor wordt genoemd, heeft bij zijn verschijning op de Nederlandse wegen heel wat pennen en tongen in beweging gebracht. Men heeft voor het besturen nog steeds een rijbewijs en andere papieren van een motorrijder nodig, waardoor men met dit rijwiel op de grote weg moet rijden met alle vervelende gevolgen van dien, zowel voor de rijder van het rijwiel met hulpmotor als voor de automobilisten. Om het nog ingewikkelder te maken, heeft men aanvankelijk het Solex-rijwiel met hulpmotor tot een gewone fiets verklaard, doch later is deze erkenning weer ingetrokken. Al met al is de toestand ten aanzien van het autorijwiel zeer verward, met het gevolg dat velen maar niet tot aankoop overgaan of, voor zover ze in het bezit zijn van een dergelijk rijwiel, het maar voorlopig op stal zetten. Zij die nog de moed bezitten 't rijwiel te bestijgen en zich op de grote weg in het drukke verkeer wagen, stellen zich aan de grootste risico's bloot wat hun veiligheid betreft. Vanzelfsprekend zou het niet zo moeilijk zijn deze chaotische en gevaarlijke toestand te veranderen, maar ten departemente wil men dit vraagstuk blijkbaar binnen het kader van een nieuwe wegenverkeersregeling oplossen, een regeling waaraan reeds geruime tijd wordt gedokt. De vooruitzichten dat deze nieuwe wegenverkeersregeling spoedig tot stand zal komen, schijnen niet al te gunstig te zijn. Pessimisten geloven zelfs dat het wel eens 1951 zou kunnen worden, voordat een en ander in kannen en kruiken is. Wij kunnen deze gang van zaken slechts typeren als kleinhartig, waarbij breedheid van visie, initiatief en de kunst van het improviseren te enen male ontbreken. Of zou deze begrijpelijke talming soms zijn gelegen in het feit, dat minister Lieftinck hierbij voordeel heeft, omdat hij van de autorijwielen belasting-gelden ontvangt?

Netheid

Netheid is een eigenschap waarvan, althans in het buitenland wordt beweerd, dat zij specifiek Nederlands is. Men krijgt vaak de indruk, dat de buitenlanders deze eigenschap wel wat te rooskleurig zien. Onze spoorwegen schijnen er van mee te kunnen praten, nu zij het noodzakelijk hebben geoordeeld proeven te nemen met een papierbak in de treinen om het publiek te leren de coupé's niet te verontreinigen met papieren en appelschillen enz. Het succes lijkt evenwel nog niet bijzonder groot te zijn en het is wel triest te moeten constateren, dat in dit opzicht een groot deel van ons volk nog dient te worden opgevoed. Er is in ieder geval met deze opvoeding een begin gemaakt en als zodanig kunnen wij alleen uit pedagogische overwegingen de proeven van de spoorwegen toejuichen. Nog te vaak wordt vergeten dat een hoog beschavingspeil van een volk één van de peilers is waarop een waarlijk democratisch systeem rust. Het begrip democratie ziet men nog maar al te vaak tegen politieke en economische achtergronden, doch een waarlijk democratisch stelsel moet men ruimer zien omdat het noodzakelijk het element der verdraagzaamheid moet inhouden. Verdraagzaamheid, opvoeding en beschaving houden echter ten nauwste met elkaar verband, omdat zij zijn gebaseerd op de eerbied. Eerbied jegens de ander; en in de ontwikkeling hiervan kan zelfs een papierbak een nuttige rol spelen.

Vier jaar

De afdeling Onderwijs van de Fundatie „Werkelijk Dienen” is in een rapport tot de conclusie gekomen tot opheffing in het onderscheid tussen H.B.S. A en B, het instellen van één H.B.S. met 4-jarige cursus voor de praktijk — en even-

tuele verlenging, met twee jaar voor de wetenschappelijke opleiding en handhaving van gymnaasiaal onderwijs voor de klassiek gevormde middelbare schoolleerlingen. Men is tot deze conclusie gekomen na een uitvoerige enquête, welke is ingesteld bij ondernemingen van handel en nijverheid en bij overheidsdiensten naar de vraag, in hoeverre het middelbaar onderwijs beantwoordt aan de behoeften van de samenleving en dus aan de doeltreffendheid voor de praktijk. Wij kunnen over het algemeen voor dit rapport zeer veel waardering hebben. Het is ongetwijfeld waar, dat ons middelbaar onderwijs in vele opzichten nog vast zit aan oude tradities, die weinig efficiënt genoemd kunnen worden. Wij zouden dit weer een typische Nederlandse mentaliteit kunnen noemen. Het lijkt ons dan ook zeer zeker mogelijk een vierjarige H.B.S. te stichten, die beter aansluit aan de praktijk dan op het ogenblik de vijfjarige doet. Vooral het derde leerjaar van de vijfjarige H.B.S., zoals wij die nu kennen, is in vele opzichten overbodig. Anderzijds moet toch ernstig worden gewaarschuwd tegen een vervlakking. Het gevaar is n.l. niet denkbeeldig, dat een regelrecht aansturen bij het onderwijs op de eisen van de praktijk in het leven, tot vervlakking leidt. Het gaat er n.l. niet om, te voldoen aan de praktische eisen alleen, het gaat eveneens om een mentale training en het aankweken, buiten de parate kennis om, van een reserve-kennis waaruit men vaak in zijn latere leven met succes kan putten. Er zal dus een gulden middenweg moeten worden bewandeld, waarbij in de vakken die het logisch denken bevorderen en inzicht geven in het oorzakelijk verband der dingen, niet op een te brute wijze het mes moet worden gezet. Niettemin stemt het rapport van de Fundatie „Werkelijk Dienen” tot ernstig nadenken en het moge een stimulans zijn dat er in Nederland op onderwijs gebied eens een meer frisse wind gaat waaien. Ook hier zouden wat meer durf en wat meer initiatief voor de jonge generatie, heilzaam kunnen werken.

Achter ons

Het is ongetwijfeld verheugend te kunnen melden, dat de Jongeren Organisatie Vrijheid en Democratie (J.O.V.D.) zich niet alleen met ontspanning bezig houdt, doch inderdaad streeft naar een geestelijke verdieping. Aan het einde van de vorige maand hield zij in het kampvuur „De Paasheuvel” te Vierhouten haar eerste weekendconferentie, die als zeer geslaagd kan worden beschouwd. De onderwerpen die werden ingeleid en vervolgens besproken, vormen wel een bewijs, dat onze jongeren zich ernstig voorbereiden om pal te staan in de politieke strijd. Zo sprak de heer van Dijk, lid van het Hoofdbestuur der V.V.D. over het „liberalisme als geestesstroming”. Voorts werd veel tijd besteed aan het bespreken van de interne organisatie der J.O.V.D., waarbij de heer Inden als inleider optrad en in dit verband zeer waardevolle adviezen gaf. Het moge de ouderen in de partij tot vreugde stemmen, dat de jongeren tonen hun toekomstige taak niet te schuwen en dat zij bereid zijn zich in te spannen om de strijd voor Vrijheid en Democratie nu en in de toekomst metterdaad te voeren. Geen politieke beweging kan sterk staan, als zij geen jongeren achter zich weet, die bereid zijn haar idealen te verdedigen en uit te dragen. Wat dat betreft, kan de V.V.D. zich in gelukkige omstandigheden verheugen.

Overbruggen

Dezer dagen heeft minister Lieftinck voor de Société d'Economie politique de Belgique te Brussel gesproken over economische integratie, waarbij hij o.m. pleitte voor de door de socialisten verdedigde supra-nationale plan-autoriteit, dus van een centrale instantie, welke door een plan algemene welvaart moet scheppen, „hierbij alle verschillen van sociale- en maatschappelijke aard overbruggend”. Hiermede heeft de minister in wel een zeer eenvoudig zinnetje een kardinaal punt aangeroerd. Geen enkel vooruitstrevend mens zal er bezwaar tegen hebben. Integendeel, hij zal er zelfs sterk voor zijn, om sociale en maatschappelijke verschillen te overbruggen. Er mag toch wel eens met nadruk op worden gewezen, dat een dergelijk overbruggingsstreven geen socialistisch monopolie is. Ook de V.V.D. streeft hiernaar en zij meent 't beste tot een oplossing te kunnen komen door de klasse-tegenstellingen weg te nemen en de synthese te leggen tussen kapitaal en arbeid. Zij wil deze overbrugging niet door verdeeldheid tussen werknemer en werkgever, doch door samenwerking. Het klinkt verder zeer schoon het streven te verkondigen van het overbruggen van verschillen van sociale en maatschappelijke aard.

Het gaat er echter om, op welke wijze men

BEZOEKT de jaarlijkse

Algemene Vergadering

van de V.V.D. op Vrijdag 31 Maart en Zaterdag 1 April in het Gebouw van Kunsten en Wetenschappen, Mariaplaats te Utrecht.

De openingsrede van Mr. P. J. Oud zal op Vrijdagavond 31 Maart, van 8.05—9.00 uur, worden uitgezonden door de radio over Hilversum I, golflengte 402 m.

In verband hiermede zijn wij genoodzaakt vroegtijdig de zaaldeuren te sluiten, zodat men dringend verzocht wordt uiterlijk 7.45 uur in de zaal aanwezig te zijn.

deze overbrugging tot stand brengt. Er kan niet van een redelijke overbrugging sprake zijn als men de ene volksgroep tegemoet komt ten koste van de andere, hetgeen men op het ogenblik onder socialistische drang ziet gebeuren. Dit wordt geen overbrugging, maar een verschuiving der lasten en der verschillen. Dit wordt ook geen streven naar een billijke regeling, maar het scheppen van nieuwe onbillijkheden. Het overbruggingsstreven van de socialisten wordt in de praktijk nog steeds door het beginsel van de klassestrijd beheerst, waardoor geen oplossing ontstaat door een eerlijke samenwerking van arbeiders en ondernemers, maar waarbij slechts sprake is van een soort touwtrekken, dat de groep met de meeste aanhangers in staat stelt terrein ten koste van anderen te veroveren.

Spot

Pasquino heeft in De Telegraaf een ongetwijfeld geestig stukje gewijd aan de minder parlementaire gebeurtenissen, die zich kortelings in het Franse parlement hebben afgespeeld, onverkwalijkte gebeurtenissen overigens, die zoals bekend door de communisten op touw waren gezet, gebeurtenissen die ook de Nederlandse communisten in ons parlement hebben getracht te imiteren. Laten wij voorop stellen dat wij de pennaars van Pasquino steeds met bijzondere waardering lezen. Toch geloven wij dat hij beter had gedaan zijn artikeltje „Parlement” genaamd, niet te publiceren, omdat het zeer waarschijnlijk is, dat zijn humor in dit verband door vele lezers wordt misverstaan. Immers, het is juist de opzet van de communisten, het parlement bij het volk niet te doen zien als een democratische instelling, waar de volkswil tot uiting komt, maar als een soort vermakelijkheidsinstelling, waar met de belangen van het volk wordt gesold. Humorige beschouwingen in dit verband kunnen de communistische visie mogelijkwijze versterken en daaraan heeft de democratie niet de minste behoefte. Het moet helaas worden geconstateerd, dat de werkelijke zin voor humor bij velen afwezig is en als zodanig kan een humoristische beschouwing over de jongste gebeurtenis in het Franse parlement veel kwaad stichten. Het zou misschien aanbeveling verdienen als vele journalisten over deze zienswijze bij hun voorlichting hun gedachten lieten gaan.

Week

Bijna alle iepen zijn van de Keizersgracht te Amsterdam verdwenen, tot grote teleurstelling van de bewoners. Inderdaad, daar kunnen wij inkomen. Een der laatste iepen, zo lazen wij in de dagbladen, kreeg de laatste eer bewezen met een krans en een bord, waarop te lezen stond: „Als het geweld begint, houdt het recht op. Brave iep, bedankt voor wat je aan schoonheid gaf.” Daarbij zag men in de dagbladen een foto met iep, bord en krans; benevens de treurende, waarvan enkelen met ontbloot hoofd. De ware bedoeling hebben wij hiervan niet kunnen vatten en wij hopen maar, dat dit alles humoristisch bedoeld is. Voorwaar, een vertelje kan in deze tijd niet kwaad. Beziet men echter de foto, dan krijgt men veeleer de indruk, dat het hier bittere ernst is. Hopelijk hebben wij ons vergist, doch mocht dit niet het geval zijn, dan kunnen wij over een dergelijke vertoning slechts ons misprijzen uiten. Een dergelijke onderneming is werkelijk ernst opgezet, is ziekelijk en week en niet in overeenstemming met de mentaliteit die in onze dagen met zijn overweldigende problemen van een ieder moet worden verwacht. Maar, hopelijk hebben wij ons vergist en wij gunnen de grapjassen hun pleziertje.

Geslaagde wapenschouw in Woudschoten

Onze Staten- en Raadsleden

(Van onze speciale verslaggever).

(I)

Het drukke stadsgewoel met een zucht van verlichting achter mij latend, ben ik met de rode Venendaalse bus naar de Stichtse dreven getogen.

Bij „Oud-Londen” stappen wij uit en gaan dra langs de door het dennebos slingerende weg conferentiewaarts. De wind ruist door de altijd groene kruinen, die zacht deinen tegen de grijze lucht. Na enkele minuten wijst een wat onordelijk autopark er op, dat er nog meer mensen op pad zijn. Wij staan voor het conferentie-oord Woudschoten. Een modern gebouw, twee hoekig op elkaar staande vleugels, in het punt van samenkomst beheerst door een hoog oprijzende vierkante stenen toren. Er zijn een paar honderd congressisten, want de deelneming is belangrijk groter dan het vorig jaar in Birkhoven.

In de brede conferentiezaal scharen de deelnemers — onder wie de partijvoorzitter Mr. P. J. Oud en de Kamerleden Wendelaar, Vonk en Ritmeester — zich in een halve kring om het spreekgestoelte, waar de conferentie-leider, Mr. H. van Riel, ondervoorzitter der partij, de talrijke bezoekers welkom heet.

Een goed begin is het halve werk; daaraan hebben de organisatoren klaarblijkelijk gedacht, toen zij als eerste inleider Dr. P. H. Ritter Jr., oude bekende in onze kring, op het programma plaatsten met het onderwerp:

„HET LIBERALISME ALS REDDER IN DEZE TIJD”

Wanneer liberalen bijeen zijn om zich over hun overtuiging te bezinnen, aldus de heer Ritter, dan dienen zij zich rekenschap te geven van hun bijzondere roeping in onze dagen.

Wie terugblijkt op oorsprong en geschiedenis van het liberalisme, hij komt tot het inzicht, dat de liberale strijd niet wordt gestreden om de vrijheid in het algemeen, maar om de vrijheid van de individu. Strijd om vrijheid in het algemeen kan een negatief karakter dragen, maar strijd voor de persoonlijke vrijheid duidt een positief criterium. Het betekent strijd voor de mensenwaarde. Wie het liberalisme loslaat van zijn humanistische belijdenis, maakt het los van zijn wortels. Het behoort tot het karakter van iedere overtuiging en het vormt van iedere overtuiging de werkende kracht, dat zij een universeel, een algemeen-geldig, een algemeen-menselijk beginsel stelt. De verschillende overtuigingen komen met elkander in botsing over de universele waarde, welke de voorrang heeft.

Tot de drie algemeen-menselijke waarden, welke in het politiek geding worden gebracht, behoren: de gebondenheid aan God en traditie, het streven naar menselijk geluk en het zedelijke, dat door de menselijke persoonlijkheid als norm voor mens en samenleving wordt gesteld. Het liberalisme verwerpt de autoriteit in de Godsbeleving, het verwerpt de geluksnastreving als levens- en wereld-ideaal, het kent de eerste plaats toe aan de zedelijke norm, zoals de autonome mens, die in zich weet. In het liberalisme wordt orde gesteld tegenover autoriteit. Geen autoriteit van een clerus of van een religieus dogma, geen autoriteit ener planmatigheid, die de autonome mens kluistert, maar een samenleving, die orde ontvangt door de eerbiediging van de medemens. Men kan niet zeggen, dat het liberalisme anti-religieus is, of dat het niet ontvankelijk is voor het materieel geluk van alle staatsburgers, maar in laatste aanleg wordt alles, waarvoor of waartegen men vecht, getoetst aan de autonomie der menselijke persoonlijkheid.

conferentie-oord

Een boeiend program v
animo afgewerk

TOT SIGNAALMENS GEDEGRADEERD

In onze tijd zijn wij tot „signaalmen” gedegradeerd; wij moeten rekening houden met de vele taboe's en de beheersing van ons leven door allerlei overheidsvoorschriften. Verzet daartegen bestempelt men als reactionair, het hellekind tegenover de progressieve als kind des lichts. De evenredige vertegenwoordiging werkt deze ontwikkeling in de hand. De mens wordt geautomatiseerd, in een partij en in een plan gedrongen. Tegenover de groeiende staatsdictatuur is de V.V.D. als de roepende in de woestijn. De staat neemt steeds meer en er is geen H-bom nodig om duidelijk te maken, dat de strijd om het staatsocialisme al in ons midden gestreden wordt. Onze nooddurft wordt steeds verder belast, uitgeput door de fiscus. In onze samenleving schijnt de fiscale recherche de plaats van 't welvaarts-element te moeten innemen. Er blijft geen mogelijkheid meer tot kapitaalvorming, want het roofdier Staat moet gevoed worden, al gaat dit gepaard met verdere verlaging van het levenspeil. De gebreidelde pers,

Foto's van Woudschoten

Deelnemers aan de Studieconferentie in Woudschoten, die daarop prijs stellen, kunnen afdrukken van de in dit en het volgend nummer van „Vrijheid en Democratie” opgenomen illustraties bij het Algemeen Secretariaat der V.V.D., Koninginnegracht 61, 's-Gravenhage, onder gelijkzijdige overmaking van f 0.75 per stuk, bestellen. Dit is ook mogelijk voor niet-gepubliceerde foto's, welke tijdens de algemene vergadering der partij te Utrecht bij het secretariaat ter inzage zullen liggen. Laat U deze aardige herinnering niet ontgaan!

ook hier te lande, kan hiertegen weinig uitrichten.

Europa is armlastig en men vergeet, dat het voortbrengende vermogen van de aarde zijn grens nadert. Een foutieve bevolkingspolitiek en een ondoelmatig grondgebruik belemmeren, naar William Vogt terecht opmerkte, het herstel. Een kleine machtige groep parasiteert op de verarmde menigte. Veel wetgeving draagt het karakter van noodrecht, een contradictio in terminis! Het uitzonderlijke wordt bestendigd en dat moet leiden tot dictatuur.

HET PHYSIOCRATISME DOORBROKEN

De liberale democratie heeft in haar humanistisch streven het systeem der Physiocraten doorbroken. De theoretische anthropologie stelde het landbezit als uitgangspunt en handel en industrie op de achtergrond. Daartegenover wenst het liberalisme geen standenverschil te beschermen, doch wel de levenskansen en de ondernemingsgeest van de individu. Derhalve geen bestendige elite, maar vrije vorming van de besten. De massificering van het maatschappelijk leven belet evenwel deze ontplooiing en bevordert een negatieve cultuur-democratie. Er bestaat een grote drang naar de elite-groepen, doch hoe groter haar omvang, des te kleiner haar geestelijke invloed; het minimum van exclusiviteit gaat verloren, de elite sterft uit en wordt opgevolgd door de dictatuur. Elite moet in liberale zin uitsluitend geestelijk worden gezien, niet materieel. Zodra de vormgeving verloren gaat, begint de verworping der democratie. Daarom moet het liberalisme de automatisering en de egalisering tegengaan.

Vrijheid is een zedelijk, geen stoffelijk begrip. Wat is van meer waarde voor de samenleving: de vrijheid aangaan ten koste van welvaart of vrijheid wensen, ook in de materiële grondslag daarvoor afwezig is?

DE PERSOONLIJKHEID VOOROP

Wij streven niet naar vrijheid zonder meer, doch stellen de waarde van de menselijke persoonlijkheid voorop. Het liberalisme heeft het moderne Westen zo doortrokken, dat men kan vaststellen, dat

het het b
mocratie.
de West
uit de lik
gekomen
partijen
wezensele
ling en
van rech
zijn, wan
„clericalis
gen te s
historisch
en groep
sehe eler
socialism
„Partij
machtspo
zij tegenw
liberale h

De c
gaan er
dig rec
crisis v
te. Plan
volledig
denkba
wannee
niet in
digd, d
planma

De c
festijn
en gr
refera
de bre
gever
weekt

burger
is Mos
wij er,
tegen
ne pol
integra
verteg
onder
strijd
geen
aan h
gelukk
proble
Sociok
gemas
welke
schap
dat e
de me
voor
nocr
uitsto
ces. I
lijkhe
mens
tugd
staat.

Gelu
de
groep
bracht
tiek in

amen in ideaal

ijeen net

Ritter over:
**Het liberalisme als
redder in deze tijd**

der dehten in ies zijn s voort-ratische liberaal doelstel-partijen erbolgen ar van Zij zeg-oepaalde persoon onalismi-moderne welk de eid" de sen, die t, is van

merieke minderheid, terug te keren tot zijn oorspronkelijke taak. In feite is het liberalisme de enige groep in dienst van zedelijke waarden, het primaat van de geest. De zedelijkheid ter rechterzijde is afhankelijk van religieuze gebondenheden. We moeten de ongunst van impopulariteit tijdelijk aanvaarden, geen concessies aan onze beginselen doen en vastberaden voorwaarts gaan. In het doctrinaire karakter van ons standpunt ligt in deze tijd onze kracht. Wij mogen niet afglijden. „Tot hier en niet verder," behoort het devies te zijn van een strijdbaar liberalisme. (Daverend applaus).

GEDACHTEWISSELING

Bij de gedachtewisseling vroeg de heer Bos (Zeist) wat de inleider onder beperking der persvrijheid verstaat. De heer Van Mourik ('s-Gravenhage) vroeg naar de waardering van het woord „liberalisme", dat hij niet zo kan bewonderen.

Woudschoten is een zeer geslaagd geworden. Er was grote belangstelling is een aantal zeer belangwekkende, die, stuk voor stuk, de aandacht van onze verlagen. Onze speciale verslagen enige volgende nummers van ons n uitbrengen.

De heer Dettmeijer ('s-Gravenhage) achtte de uitspraak „enige partij met zedelijke normen" wel wat boud. Het liberalisme begint bij de mens, maar naar de opvatting der jongeren heeft ook de gemeenschap betekenis. Wipplankpositie is minder belangrijk dan het uitoefenen van invloed op andere partijen. Bestaat die positie wel in Engeland?

Mr. van Riel ('s-Gravenhage) ziet het liberalisme meer als

DE WIP
vele lan-
liberale
wip ge-
uen poli-
zijn nu-

product van het late Franse rationalisme en van Engelse burgerlijke invloeden in het laatst der 18e eeuw. Is de tijd niet gekomen om de economische en fiscale politiek aan te passen aan de behoefte aan elitevorming?

De heer Ritter zeide in zijn antwoord, dat hij de persvrijheid niet van de juridische zijde, doch uit het oogpunt van de algemene tendens der overheidsbemoeïing heeft gezien. Er wordt steeds minder aan de vrije arbeid der journalisten overgelaten; men tracht haar voortdurend door middel van voorlichtingsdiensten, persconferenties e.d. te beïnvloeden, een verdachte vriendelijkheid! De radio is in werkelijkheid nog meer gebonden aan hetgeen de overheid welgevallig is.

Spr. is ook een vijand van

„ismen", maar het woord liberalisme wortelt nu eenmaal in de historie.

Een liberale partij stelt niet alleen zedelijke normen, maar zij huldigt ook het primaat van de vrijheid. Bij de rechtse groepen is alles gebonden aan een bepaalde beleving. Levensnormen worden in de mens gevonden (mens niet te verwarren met individu); op deze humanistische gedachte steunt het liberalisme. Inderdaad liggen de verhoudingen in Engeland thans wat anders. Op de wipzitten verschaft een machtspositie, al kan worden toegegeven,

dat het belangrijker is zuurdesem in andere partijen te zijn. Spr. heeft de ontwikkeling van het liberalisme geestelijk en niet historisch bepaald. Hij wil zich er van weerhouden op het terrein van de praktische politiek te komen.

Nadat de voorzitter Dr. Ritter had bedankt, was er ruimschoots gelegenheid tot verpozing voor de avondmaaltijd een aanvang nam. In dit opzicht was er een belangrijke verbetering bij het vorige jaar, toen het programma wat overladen was en de tijdnoed tot jachten drong.

CONFERENTIE-FLITSSEN

Zo'n studie-conferentie, zoals we de afgelopen week op Woudschoten hebben gehad, is een goed ding. Ten eerste, omdat je gemeenschappelijk op slaapzalen ligt en kunt merken, dat sommigen, van wie je het nooit vermoed hebt, zo prachtig snurken. Voorts omdat je ongedachte kwaliteiten ontdekt in bepaalde mensen. Wie had er ooit vermoed, dat mevr. van den Bosch-de Jongh zo goed zou kunnen bijjarten en dat de heer Nieuwerkerke behalve een bekend schaker ook een uitstekend ping-ponger is. En de heer van Luttervelt bleek, behalve als wethouder, ook als barhouder in „Oud-Londen" bijzondere kwaliteiten te bezitten. Het eten was best, zelfs zo goed, dat op de tweede dag sommigen reeds zo dik waren geworden, dat zij tot twee keer toe door een bank heen zakten. Dat zijn zo van die kleine belevenissen, die het aanwezig zijn op zo'n conferentie veraangenamen. Zoals dat trouwens ook veraangenamd werd door de aanwezigheid van zo vele vrouwelijke geestverwanten. A propos, die vrouwen houden ook wel eens bijeenkomst alleen voor vrouwen, zouden we ook niet eens een bijeenkomst alleen voor mannen gaan organiseren?

Ik geloof wel, dat alle deelnemers Zondagavond vermoeid zullen zijn geweest van alle woordenstromen, welke over hun hoofden zijn uitgestort. Maar weet U wat ik ook zo verheugend vond naast al hetgeen ik reeds opgesomd heb; dat er zo goed gedebatteerd werd in onze kring. Niet, dat alles wat gezegd werd, op een goudschaaltje mocht worden gewo-

gen, maar er zat toch een hoog gehalte aan karaat in. Dat kwam vooral ook door de bijzondere wijze, waarop mr. van Riel de conferentie van de Vereniging van Staten- en Raadsleden leidde. De overgangen van zake-lijke tot algemene opmerkingen waren kostelijk en de milde strafheid, waarmede hij de tijd rantsoeneerde, was voor allen een weldaad. Het aantal deelnemers: laat ik daar maar niet veel over zeggen. Als het op deze wijze doorgaat, dan hebben we binnen enkele jaren het Kurhaus of het Concertgebouw nodig. Wel zou ik er nog iets voor voelen, als er iets meer tijd was voor onderlinge gedachtenwisseling, vooral b.v. op de Zaterdagavond. Dat kunnen we voor een volgende keer in gedachten houden, evenals de gemaakte opmerking, dat er nog iets meer over praktische politiek naar voren moest komen. Maar één ding staat naar mijn mening vast: als u de deelnemers aan deze conferentie vraagt, of zij een volgende keer weer komen op zo'n conferentie, dat dan het stellige antwoord ja zal zijn.

En daarmee wordt naar mijn mening bereikt een verbondenheid, een kadervorming, die tot uitstekende resultaten voor de V.V.D. zal leiden. We hebben, juist voor onze partij, wel een zeer moeilijk jaar achter de rug. Maar het blijkt, dat de kracht van onze partij niet geschokt is en dat we vol vertrouwen de toekomst tegemoet kunnen treden. Een toekomst, die als eerste halve heeft de verkiezingen voor de Provinciale Staten. Als men de resultaten van het opinie-onderzoek van het N.I.P.O. nagaat, dan staat de V.V.D. er bij de ko-

mende verkiezingen goed voor. Aan ons allen en in het bijzonder aan hen, die in Woudschoten waren, ligt het, om dit opinie-onderzoek waar te maken. Dr. Ritter heeft het zo treffend gezegd, dat het liberalisme de redder in deze tijd is. Welnu, op Woudschoten zijn de reddingsploegen gevormd. Zij zijn gewapend met het arsenaal, hen door de sprekers verstrekt. Zij weten, dat mr. Kappeyne een ander systeem voor de behandelings van wetsontwerpen voor de Eerste Kamer wenst, zij weten ook, dat mr. Fortuin een archief heeft van alle functies van de Eerste Kamerleden, zij kennen de nuance in het gebruik van het woord neutraliteit tussen de heren van Mourik en Hazelaar.

Zij herinneren zich de sfeer van de morgenwijding in de kapel van Woudschoten door ds. Thoden van Velzen en zij zijn zich bewust, dat zij niet alleen in het leven homines politici mogen zijn. Nog meer herinneren zij zich: de uiting van prof. Simons, dat men zich in de Eerste Kamer van de zijde van onze partij niet mag laten ondersneeuwen; zij zagen de regent in het antwoord van de heer Gaaikema Schuiringa op de vragen van mej. Toxopeus Pott over het Eemskanaal; zij leefden mede met de discussie over het behoud van cultuurgrond en zij zijn teruggekeerd naar Uithuizermeden of Zierikzee, of waar zij ook vandaan waren gekomen, zonder de twijfel van heden, waardoor zij met een hecht en arbeidzaam vertrouwen voorwaarts zullen kunnen gaan voor de verwezenlijking van de vrijheid, van de liberale idealen.

De Wede.

Parlementaire Flitsen

(Vervolg van pag. 2).

Hoe nu, bij een eventuele blijvende bemoeiing van de overheid met de bestaanszekerheid van de landbouw, de geest vaardig te houden om uit het bedrijf te halen wat erin zit, om wetenschappelijk en technisch volkomen bij te blijven? Ik geloof, zo zei de heer Louwes woordelijk, dat hier grote gevaren dreigen. Als bakken in zee noemde hij het Duitse Oost-Friesland, dat met ons Groningen zeer veel (klimaat, bodem, bevolking) gemeen heeft; maar dat, door een meer dan honderdjarige sterke bescherming van zijn landbouw, in ontwikkeling ver is achtergebleven.

Daarom, zo zei de heer Louwes, zullen wij het dan ook niet moeten zoeken in politieke agitatie, maar in een zo goed mogelijke bedrijfsverbetering in de landbouw, in goede landbouwvoorlichting, landbouwonderwijs en landbouwhuishoudonderwijs. Landbouwwordening en verslappig behoeven dan ook niet onverbreekelijk verbonden te zijn. De heer Louwes had bijvoorbeeld de indruk, dat Zwitserland, dat een wel zeer rigoureuze stelsel van landbouwbescherming volgt, toch een boerenstand heeft, die volledig bij is en inderdaad het uiterste doet om uit de grond te halen wat er in zit en misschien kan men hetzelfde zeggen van landen als Zweden, Denemarken en enkele andere.

De heer Louwes besloot zijn betoog met een belangwekkende beschouwing over de gevaren (ook in politiek opzicht) der erosie. Zij is altijd een begeleidingsverschijnsel van een minder gelukkig beleid, om niet te spreken van wanbeleid. Enige werkelijk gevaarlijke invalspoor ten voorde van het communisme in de

West-Europese landbouw liggen in gebieden, waar die erosie in zeer sterke mate wordt aangetroffen, bijv. in Zuid-Italië en ook in bepaalde sectoren van de Franse landbouw. Er zijn dan ook ontzaglijke belangen betrokken bij het zoveel mogelijke bestrijden van die verschijnselen. Het onderzoek daarnaar zal echter moeten geschieden in „de koele sfeer van de zuivere en toegepaste wetenschap”. A.

AFDELINGSSECRETARISSEN:

Onze administratie is gaarne bereid met U te spreken over de mogelijkheid van uitbreiding van onze lezerskring.

Hoe zit dat?

Dezer dagen vermeldde de dagbladders, dat door de regering was gekocht (of gehuurd) het vroegere „Badhotel” te Baarn (later verdoopt tot „Astoria Chalet”) met de bedoeling dit vorstelijke hotel aan zijn huidige bestemming te onttrekken en het in te richten als verblijf voor ouden van dagen.

In dezelfde kolom stond ook een bericht, vermeldende, dat de Regering f 700.000 had uitgetrokken voor het vergroten van de hotelruimte in 't land om in 't tekort te voorzien met het oog op het onder dak brengen van rijke vreemdelingen, die ons land komen bezoeken.

Het een is in strijd met het andere. Hoe zit dit nu?

Zou de oplossing misschien hierin gelegen zijn, dat het eerste een daad is van de Minister van Sociale Zaken en het tweede van de Minister van Financiën, die niet voldoende samen schijnen te kunnen werken om de regering in één richting te doen gaan?

In elk geval is het een „rare beweging”.

J. C. L.

ALLERHANDE

Vis noch fiets

Men neme b.v. kennis van de wijze, waarop het „enthousiasme” van „de jeugdbeweging” in Oost-Duitsland, zich noemende „Vrije Duitse Jeugd”, wordt aangekweekt en in stand gehouden. De toestand in deze jeugdbeweging is, vooral op het platteland, aldus, dat er maar weinigen zijn, die de moed kunnen opbrengen buiten deze jeugdorganisatie te blijven. Door niet toetreden loopt men niet alleen de nodige risico's, doch wie geen lid is van deze „vrije” Duitse jeugdorganisatie mag ook geen lid zijn van een voetbalclub of een gymnastiekvereniging. Wie niet als lid toetreedt, zal voorts niet in het bezit komen van een visvergunning of van een distributiebon voor fietsbanden.

(De Driemaster)

Socialisme en koningschap

Men kan vaststellen, dat het socialisme als zodanig de doctrines van de partijleer doet praevaleren boven de historisch gefundeerde waarden van het constitutionele koningschap. Daaruit vloeit dan weer voort, dat men 't koningschap alleen aanvaardt, indien het niet in botsing komt met de opvattingen, die de socialistische maatschappijbeschouwing daarover heeft. Doch daarmede is dan ook in wezen het koningschap ontroond. Billijkheidshalve willen wij hier aan toevoegen, dat wij ervan overtuigd zijn, dat tal van socialisten in ons land persoonlijk ons vorstenhuis met onveranderlijke trouw aanhangen. Maar dit neemt toch niet weg, dat in de huidige ontwikkeling van het socialisme voor de constitutionele monarchie grote gevaren schuilen.

(De Prinsestaad)

Het Nederlandse woord

Laat het me eens met enige overdrijving mogen zeggen, zodat het een beetje op een paradox lijkt: een Nederlands woord heeft zoveel betekenissen als er Nederlanders zijn die het woord gebruiken. Of eigenlijk nog veel meer, want vandaag gebruik ik een woord in deze, morgen in die en overmorgen alweer in een enigszins afwijkende betekenis, met uitzondering natuurlijk van wetenschappelijke en andere termen, waarvan de betekenis a.h.w. bij decreet is vastgesteld.

(De Groene Amsterdammer)

Saai

Waar moeten de buitenlanders 's avonds na twaalf uur heen, heeft de secretaris-generaal van Benelux gevraagd. Een veel benauwender vraag lijkt het, waar zij 's avonds worden zij meestal lang voor die tijd in de café's de deur uitgekeken. En op Marken of daaromtrent houdt een mens het ook niet tot 's avonds twaalf uur uit. De verenigingen voor vreemdelingenverkeer hebben deze puzzel nog nooit kunnen oplossen. Op de eerste plaats omdat zij zich nooit hebben kunnen voorstellen, dat de vreemdeling, wanneer hij in Nederland is, nog wel eens iets anders wil dan alsmar naar Volendam en de Nachtwacht te gaan kijken. Op de tweede plaats, omdat het de bewonderaars van het vreemdelingenverkeer nooit duidelijk is geweest, dat een land voor de vreemdeling pas niet saai is, wanneer het niet saai is voor de bewoners van het land zelf. En aangezien niemand zich de moeite geeft Nederland een tikje plezieriger te maken voor de Nederlanders, zal het nog wel heel lang duren eer de vreemdelingen 't er plezierig zullen vinden.

(De Nieuwe Eeuw)

Voedsel of honger

Meer dan de helft van de wereldbevolking krijgt niet genoeg te eten. Er is nog nooit een werkelijk voedseloverschot geweest. Integendeel, miljoenen en miljoenen mensen worden slecht gevoed of lijden honger. Behalve de ondervoeding is het volgen van een verkeerd dieet een groot kwaad, waardoor velerlei ziekten rondwaren, die een vroegtijdige dood veroorzaken. In China bijv. is de gemiddelde levensduur der bevolking slechts vijf en twintig jaar.

(Het Gemenebest)

Verkiezing?

In „Stalin”, een district van Moskou, hebben alle kiesgerechtigden deelgenomen aan de Russische verkiezingen voor de Opperste Sovjet. Het is jammer, dat bij verkiezingen niet een deelneming van 101 of 150% mogelijk is, want dan zou dit in „Stalin” zeker zijn gebeurd. Nu moet maarschalk Stalin genoegen nemen met maar 100%. Het is nog een wonder, dat iedereen in staat was naar het stemlokaal te gaan en niemand overleden of ziek was, waardoor dit prachtige resultaat kon worden bereikt. Of is men met de stembus van ziekbed tot ziekbed gegaan om het zover te brengen? Ook voor koortsigen is het stemmen niet moeilijk in de Sovjet-Unie. Er is slechts één lijst met de kandidaten van de communistische partij en met de namen van partijlozen, waarop bovenaan in „Stalin” natuurlijk Stalin staat. Wanneer men vóór wil stemmen, doet men het biljet zonder meer in de stembus en wanneer men tegen is, haalt men eerst een streep door de namen van de kandidaten. Vóór betekent een vertrouwensvotum voor Stalin's regime. Het is zó eenvoudig, ook voor de zieken.

(Nieuwe Courant)

Niet over praten!

Werkgelegenheid moet gevormd, gezocht, vooral mogelijk gemaakt worden. Laten we er geen doekjes omwinden: die werkgelegenheid bereikt men nooit met prachtige redevoeringen van ministers, met praten over „een industrieel klimaat”, met plannen en nog eens plannen alleen.

(Christelijk-Historische Nederlander)

& eigenwijze liedjes

HOLLANDS GLORIE

Als straks de eerste knoppen barsten,
En als de lindebloesem bloeit,
Als onze nieuwe burgemeester
In echt vereent wat nu nog stoeit,
Als al die grauwe doote dingen
Een kleurtje krijgen en een glans,
En opa minder zeurt en sabbelt
Van desalniettemin nochtans — — —

Dan glijdt de lieve, jonge lente
Door alle bosperceeltjes heen
En strijkt haar zachte zonnezalfjes
Langs oma's stijve rechterbeen,
Dan kiemt in alle jongelieden
Een onbestemd maar grijpgraag iets,
En dan glijdt 's avonds door de schemer
Een heren- naast een damesfiets.

Dan zont zich op café-terrasjes
Wat 's ochtends niets om handen heeft
En dat wat 's middags na de koffie
Al kirrend om een theepot leeft,
Dan draait en kraait daar elke ochtend
Een stukjesschrijver, die ik ken,
Net als de haan van onze bureu
Om anderhalve speelse hen.

Dan slaat de werkvrouw hoge trillers
En test mevrouw haar weke alt,
Opdat door alle trapportalen
Der vrouwen frisse vreugde schalt,
Dan overheerst ons veertien dagen
Een Absolute Vrouwen Wil,
Dan gaan we grote schoonmaak houden
Als Hollands Glorie in April.
Brammetje.

Onze kandidaten voor de Provinciale Staten

ZEELAND

Kieskringen I en II Middelburg—Vlissingen (gelijkluidend):

1. J. L. Verhagen, Vlissingen; 2. B. A. Hesselink, Middelburg; 3. H. B. J. Knoop, Vlissingen; 4. L. A. Schenk, Middelburg; 5. J. S. Bloos, Souburg; 6. A. Imanse, Middelburg; 7. M. Huygens, Westkapelle; 8. J. C. Corver, Vlissingen; 9. H. Frima, Zoutelande.

Kieskring III Zierikzee:

1. H. C. v. d. Zande, Nieuwerkerk; 2. Mr. C. J. B. du Croo, Zierikzee; 3. J. de Ryke, Zonnemaire; 4. C. M. Moolenburgh, Burgh; 5. M. Doelman H. Jzn., Zierikzee; 6. A. M. Geluk, Noordgouwe; 7. A. C. Verspoor, Brunnisse; 8. J. Klompe, Serooskerke; 9. J. J. Stols, Zierikzee; 10. J. van der Stolpe, Ouwkerk.

Kieskring IV Tholen:

1. C. G. Hage, St. Maartensdijk; 2. M. K. Verburg, Kortgene; 3. J. M. Mullié, Kortgene; 4. G. W. J. de Graaf, Oud-Vossemeer; 5. M. S. P. Looyen geb. IJff, Tholen; 6. M. J. van Hee, Colijnsplaat; 7. J. A. Klompe, Anna-Jacobapolder; 8. L. D. A. Looyen, Tholen.

Kieskring V Goes:

1. D. W. Lindenbergh, 's-Heer Arendskerke; 2. Ir. M. J. Stoel Feuerstein, Goes; 3. M. Franken, Goes; 4. Ir. D. J. van der Have, Kapelle; 5. P. H. A. Polderman Jr., Kruijningen; 6. F. W. de Groof, Goes; 7. A. Koert, Wolf-aardsdijk; 8. Jan Prins, Yerseke; 9. H. Doelman, Goes; 10. W. C. van der Werff, Rilland; 11. W. P. Beye, Kloetinge.

Kieskring VI Sluis:

1. A. J. Cambier, Breskens; 2. A. H. M. van den Hoek, Groede; 3. C. Risseuw-Cornelis, Yzendijke; 4. J. H. van Kampen, Oostburg; 5. A. P. Aarnoutse, Zuidzande; 6. J. Verplanke-Haak, Biervliet; 7. W. van Male, Zuidzande; 8. J. le Clerq, Sluis; 9. A. Risseuw-Koels, Zuidzande; 10. J. Mys, Oostburg.

Kieskring VII Hulst:

1. H. A. A. Baron Collot d'Escury, Kloosterzande; 2. Mevr. M. H. M. A. W. Horstmann-van Kleef, Sas van Gent; 3. P. J. Olijslager, Axel; 4. H. P. Scheffer, Sas van Gent; 5. C. L. de Smidt, Terneuzen; 6. D. W. Lindenbergh, 's-Heer Arendskerke.

NOORD-BRABANT

Kieskring I ('s-Hertogenbosch):

1. Drs. E. B. W. Schuitema, Eindhoven; 2. Mr. A. A. Swane, St. Michiels Gestel; 3. K. M. Sillevius, Vught; 4. Mr. J. van Wulfsten Palthe, Eindhoven; 5. A. den Hartog, Oss; 6. A. B. Snoek, Almkerk; 7. Mevr. A. M. Fentener van Vlissingen-Wisselink, Helmond; 8. M. P. van Nieuwenhuyzen, Fijnaart.

Kieskring II (Grave):

1. A. den Hartog, Oss; 2. Drs. E. B. W. Schuitema, Eindhoven; 3. Dr. G. A. Overbeek, Oss; 4. A. B. Snoek, Almkerk; 5. Dr. M. B. C. Manus, Oss; 6. J. Fentener van Vlissingen, Helmond; 7. M. P. van Nieuwenhuyzen, Fijnaart.

Kieskring III (Tilburg):

1. Dr. J. M. Metzlar, Tilburg; 2. Drs. E. B. W. Schuitema, Eindhoven; 3. D. C. Spaan, Helmond; 4. M. P. van Nieuwenhuyzen, Fijnaart; 5. Mr. M. H. J. de Menthon Bake, Breda; 6. Mr. E. H. Toxopeus, Breda.

Kieskring IV (Heusden):

1. A. B. Snoek, Almkerk; 2. M. P. van Nieuwenhuyzen, Fijnaart; 3. Drs. E. B. W. Schuitema, Eindhoven; 4. M. B. Rutters, 's-Gravenmoer; 5. C. M. Donken, Eethen; 6. Mr. M. H. J. de Menthon Bake, Breda; 7. T. Nederlof, Geertruidenberg; 8. C. Th. Prinse, Eethen.

Kieskring V (Helmond):

1. D. C. Spaan, Helmond; 2. Drs. E. B. W. Schuitema, Eindhoven; 3. J. Fentener van Vlissingen, Helmond; 4. Mevr. A. M. Fentener van Vlissingen-Wisselink, Helmond; 5. Mevr. J. W. Hulshoff Pol-Bicker Caarten, Helmond; 6. M. P. van Nieuwenhuyzen, Fijnaart; 7. Ir. E. W. Insinger, Helmond; 8. J. P. M. Smit, Helmond.

Kieskring VI (Eindhoven):

1. Drs. E. B. W. Schuitema, Eindhoven; 2. Mr. J. van Wulfsten Palthe, Valkenswaard; 3. J. Fentener van Vlissingen, Helmond; 4. Mevr. J. W. Hulshoff

Pol-Bicker Caarten, Helmond; 5. A. den Hartog, Oss; 6. A. B. Snoek, Almkerk; 7. J. H. Kloezen, Breda; 8. M. P. van Nieuwenhuyzen, Fijnaart.

Kieskring VII (Breda):

1. J. H. Kloezen, Breda; 2. Mr. E. H. Toxopeus, Breda; 3. Drs. E. B. W. Schuitema, Eindhoven; 4. A. van Overbeek, Breda; 5. A. G. R. Mulder, Breda; 6. M. P. van Nieuwenhuyzen, Fijnaart; 7. Mr. M. H. J. de Menthon Bake, Breda; 8. A. Koeleman, Breda; 9. Drs. A. H. van Rij, Breda.

Kieskring VIII (Zevenbergen):

1. A. B. Snoek, Almkerk; 2. M. P. van Nieuwenhuyzen, Fijnaart; 3. Drs. E. B. W. Schuitema, Eindhoven; 4. M. B. Rutters, 's-Gravenmoer; 5. C. M. Donken, Eethen; 6. Mr. M. H. J. de Menthon Bake, Breda; 7. T. Nederlof, Geertruidenberg; 8. C. Th. Prinse, Eethen; 9. H. C. Stijnis, Made en Drimmelen.

Kieskring IX (Bergen op Zoom):

1. A. van Riesen, Bergen op Zoom; 2. M. P. van Nieuwenhuyzen, Fijnaart; 3. Ir. L. Meijer, Roosendaal; 4. F. G. C. Margadant, Bergen op Zoom; 5. Drs. E. B. W. Schuitema, Eindhoven; 6. J. A. Colenbrander, Breda; 7. Mr. M. H. J. de Menthon Bake, Breda; 8. Mr. E. H. Toxopeus, Breda.

GELDERLAND

Kieskring I, Arnhem:

1. W. Kooij, Arnhem; 2. S. Rink, Velp; 3. A. J. Engel, Arnhem; 4. J. Vuijk, Velp; 5. L. A. S. J. Baron van der Feltz, Eerbeek; 6. C. de Reus, Dieren; 7. J. Moolenaars, Velp.

Kieskringen II en III, Ede en Oldebroek:

1. H. P. Hoolboom, De Klomp; 2. H. Heering, Epe; 3. S. W. Gratama, Heerde; 4. P. M. Beijer geb. Viets, Wageningen; 5. A. Prins van Wijngaarden, Hattum; 6. J. M. B. Beuker, Heelsum; 7. J. Kuipers, Nunspeet; 8. H. Hali, Ede; 9. J. van Achterberg, Vaassen; 10. B. Veen, Wageningen; 11. A. Lijphart, Heerde; 12. B. Wigman Jr., Lunteren; 13. A. J. ten Doesschate, Hattum; 14. W. van der Weide, Wageningen.

Kieskring IV, Voorst:

1. A. Willering, Apeldoorn; 2. L. A. S. J. Baron van der Feltz, Eerbeek; 3. D. Mulder Sr., Voorst; 4. S. Boekhoff, Apeldoorn; 5. W. L. Wolff, Apeldoorn; 6. J. Tabor, Eerbeek; 7. K. U. Noordenbos, Twello; 8. A. M. de Weerd, Apeldoorn; 9. G. Gerritsen, Brummen; 10. J. H. Groters, Wilp; 11. F. Piekema, Ugchelen; 12. J. Eekhuis Wzn., Terwolde; 13. F. L. Kaars Sijpesteijn geb. Schoggers, Beekbergen; 14. H. Beker, Wilp; 15. G. Schut, Loenen.

Kieskring V, Zutphen:

1. J. E. Prakke, Eibergen; 2. J. C. J. Mens, Neede; 3. W. J. Jansen, Laren; 4. A. Wildervanck de Blécourt geb. Lieftinck, Zutphen; 5. H. J. te Velt-huis, Borculo; 6. A. Sobel, Gorssel; 7. O. Gorter, Lochem; 8. A. J. Huurman, Vorden; 9. W. te Winkel, Ruurolo; 10. E. Themans geb. Jacobson, Zutphen; 11. K. F. Klaassen, Warnsveld; 12. C. Veerdig, Zutphen.

Kieskringen VI en VII, Aalten en Elst:

1. N. E. ten Have, Winterswijk; 2. H. Kreuze, Doetinchem; 3. C. H. Berkhoff, Varsseveld; 4. C. G. Trouw, Elst; 5. G. C. Smit, Dinxperlo; 6. B. Ritsema geb. Buisman, Winterswijk; 7. Jhr. G. A. A. Nahuys, Doesburg; 8. A. H. W. Bulten, Aalten; 9. H. Koerselman, Steenderen; 10. J. G. Korteling, Winterswijk; 11. B. Kelderman, Hengelo (Gld.); 12. J. W. G. Roerdinkholder, Winterswijk; 13. H. W. A. J. Garretsen, Drempt (gem. Hummelo en Keppel); 14. J. D. Selink, Winterswijk.

Kieskringen VIII, IX en X, Nijmegen, Tiel en Wijchem:

1. A. Schouten, Culemborg; 2. H. P. Beets, Nijmegen; 3. H. L. Groeneveld, Nijmegen; 4. W. F. Kuijk, Geldermalsen; 5. A. H. van Versendaal geb. Hol, Tiel; 6. J. van Thiel de Vries, Varik; 7. C. G. de Raad, Beusichem; 8. A. Bergsma geb. Feenstra, Nijmegen; 9. W. Briët, Tiel; 10. F. R. van Gelder, Nijmegen; 11. A. G. van Steenis, Lienden; 12. A. J. C. Visser geb. de Jonge, Nijmegen; 13. G. H. C. Stevens, Nijmegen; 14. C. Dubbeldam, Culemborg.

Dit is ongelooflijk!

Men schrijft ons:

Vrijwel ieder is het er over eens, dat Indonesië, na het R.T.C.-accord, dringend behoefte heeft aan arbeidsvrede en sociale orde. De Indonesiërs zelf hebben daar de meeste baat bij. Blijkbaar wordt hierover anders gedacht door sommige socialistische voormannen. Wij hebben ons de ogen uitgewreven, toen wij lazen dat één dezer, de heer Suurhoff, een tournee maakt door Indonesië om o.a. aan de vakbondsleders onderricht te geven in de stakingstechniek. Het is alom bekend, dat in Indonesië de ongeregelde stakingen niet van de lucht zijn en de economische recuperatie hierdoor in hoge mate belemmerd wordt. Voor de genoemde socialist zijn deze ongeregelde stakingen blijkbaar nog niet voldoende en zal door het perfectionneren van de stakingstechniek aan de stakingen een nog „nuttiger” effect moeten worden verleend. Natuurlijk ontbreekt het bij het geschetste onderricht weer niet aan afschilderingen van ondernemers als boemannen en als kapitalistische tyrannen. Terloops moet ook het communistische gevaar gebagatelliseerd zijn, althans volgens de berichten. Wij zullen het recht van staking als zodanig hier niet aan de orde stellen, daarover zou te veel te zeggen zijn. Wel moet ons van het hart, dat psychologisch gezien het wel allerongelukkelijkst is, om in de huidige onrustige situatie in Indonesië een Nederlander stakingsonderricht te zien geven. Het

zal de Nederlandse ondernemer in Indonesië, met wie waarschijnlijk zelfs de heer Suurhoff momenteel niet van positie zou willen ruilen, als macabere muziek in de oren geklonken hebben, om een Nederlander te horen verkondigen hoe men een ondernemer het zwaarst en doelmatigst kan treffen. Is het dan werkelijk zover gekomen dat er voor de Nederlanders in Indonesië geen andere taak meer is, dan om onderricht in stakingen te geven?

Verbetering

In de bespreking van de Politieke Encyclopedie, in het nummer van 10 Maart is een storende fout geslopen. Er staat: „Het hier toegepaste verwijssysteem is inderdaad praktisch en er kan ook nog medegeedeeld worden, dat het nodige feitenmateriaal evenmin ontbreekt.” Feitenmateriaal” nu, moet zijn: cijfermateriaal.

de Assemblée met zo elegantie eigenlijk terzijde er betreurd. Met te meer ait naar de volgende week benkomst van het comité le agenda voor de Assemblé zal vaststellen. In ieder tegenwoordiging van het op zich zelf is al van Er is een forum waarop en waarop de Europese le gesteld kunnen worden ediging des volks draagt die grotere invloed kun-hopen wij, dat de tegen-ik ook beseffen zullen, dat r hebben. Het is de aller-e doen.

plannen zijn over het essentiële!

Waarlijk, men kan de ernst van deze ver-klaring niet hoog genoeg aan slaan. Zijn er dus enige kostbare jaren verloren gegaan met beuzelarijen? Het is nodig, dat onze regering hierover inlichtingen verstrekt. In dit verband denken wij dan uiteraard aan de daartoe meest geëigende gelegenheid: de behandeling van de defensie-begrotingen.

En daaraan denkende vragen wij ons ook niet zonder bezorgdheid af wanneer die zal plaats hebben. Wij zijn nu bijna aan het einde van Maart gekomen en nog horen wij niets over de defensie-begrotingen voor het reeds drie maanden oude jaar.

Er kan nu toch niet langer meer worden gewacht. Wij moeten voort. En daarbij weten wij, dat geweldige offers nodig zijn. Het Nederlandse volk is bereid gebleken deze te brengen. Maar dan nu met de plannen op tafel.

K.

Ambtelijke steer

Tijdens het de vorige week te Brussel gehouden Benelux-congres, waar o.m. de oprichting van hogere Beneluxorganen, de bedrijfsorganisatie in de betrokken landen en de oprichting van Benelux-Kamers van Koophandel in het buitenland ter sprake kwam, zijn verschillende behartigingswaardige opmerkingen gemaakt. Zo zeide de eerste rapporteur van het congres Prof. Baudhuin van de universiteit van Leuven, voorzitter van de commissie tot oprichting van hogere Benelux-organen o.m.: „De bevolking onzer drie landen is zich van de consequenties der Economische Unie nog niet voldoende bewust. De oorzaak hiervan is, dat de voorbereiding der Economische Unie zich — juist op het gebied van de te creëren hogere organen — te veel in de ambtelijke sfeer heeft voltrokken.” Voorts wees deze spreker er op, dat het bedrijfsleven veel meer moet worden ingeschakeld dan tot nog toe het geval was. Deze opmerkingen zijn volkomen op haar plaats. De gehele Benelux-gedachte zal slechts kunnen worden verwezenlijkt, indien zij bevattelijk wordt voor alle lagen van de bevolking. M.a.w. de Benelux-gedachte zal door het gehele volk moeten worden verstaan en gedragen, wil zij werkelijk enige praktische betekenis krijgen. De klacht dat het bedrijfsleven veel meer moet worden ingeschakeld, is voorts van een grote betekenis, al vrezden wij dat men in België en Luxemburg voor deze klacht meer begrip zal hebben dan in ons land. De klacht kwam echter van Belgische zijde en zij zal ongetwijfeld wel voor Nederland zijn bedoeld. Wij mogen hopen, dat de Benelux-gedachte inderdaad eens uit de ambtelijke sfeer loskomt, opdat zij spoedig in de praktijk moge worden verwezenlijkt.

WELKOM WEERDINGE!

Te Nieuw Weerdinge is een afdeling van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie opgericht. Het voorlopig bestuur bestaat uit de heren P. Buigel, H. Brinks en J. Lukkien. Na een openingswoord van de voorz., de heer Buigel, hield de heer R. Zegering Hadders een causerie. Waar de vrijheid teveel wordt beknot en dwang wordt opgelegd, krijgt men onnatuurlijke toestanden, welke remmend op het particulier initiatief werken, waardoor toch ons land is groot geworden. De taak van de regering t.a.v. het bedrijfsleven wilde spr. zien als een beschermende. Wijzende op Amerika zag spr. in de toekomst veel nut van een economisch West Europa, waarvan de Benelux als voorloper kan worden beschouwd. Zeker zijn er tal van moeilijkheden te overwinnen, maar met goede wil en wederzijds vertrouwen kunnen deze worden opgelost. Voor de sociale voorzieningen kan z.i. een rationeler en meer economisch beheer worden verkregen, zodat het niet nodig zal zijn dat de werkgevers een groot gedeelte van hun tijd, belangeloos of met financiële offers, voor de staat moeten werken. Onbillijk is het dat een grote groep van de sociale voorzieningen verstoken blijft. Een oplossing hiervoor zag spr. in een verbrekkelijk verbonden te zijn. De heer Louwes had bijvoorbeeld de indruk, dat Zwitserland, dat een wel zeer rigoureuze stelsel van landbouwbescherming volgt, toch een boerenstand heeft, die volledig bij is en inderdaad het uiterste doet om uit de grond te halen wat er in zit en misschien kan men hetzelfde zeggen van landen als Zweden, Denemarken en enkele andere.

De heer Louwes besloot zijn betoog met een belangwekkende beschouwing over de gevaren (ook in politiek opzicht) der erosie. Zij is al tijd een begeleidingsverschijnsel van een minder gelukkig beleid, om niet te spreken van wanbeleid. Enige werkelijk gevaarlijke invalspoorten voor de ideeën van het communisme in de

waardige medeleden van het college. Sprekende over de financiën, kwam goed uit, dat de Prov. Groningen slecht bedeed werd door de regeling, die voor de distributie van de uit het Provinciefonds beschikbare middelen is getroffen. Het tekort is jaarlijks plm. 1/2 miljoen, en dat terwijl geen provincie zoveel openbare werken binnen eigen grenzen verzorgt en zo weinig rijkswegen- en kanalen heeft. Voorts werden enkele waterschapszaken belicht, aangelegenheden van het Prov. Electricch Bedrijf, de voeding van het stadskanaal, die uit het IJsselmeer zal worden verzorgd en de verbeteringen van het Eemskanaal. Voor dit laatste waren er verschillende plannen. De heer Mr. Siebers had met kracht een iets grootser plan verdedigd dan door het College van Gedeputeerden werd voorgestaan. Velen namen hem zijn houding kwalijk, maar later bleek, dat het advies van de Dir. Gen. v. d. Rijkswaterstaat nog verder gaat.

Als tweede spreker trad op de heer H. J. Edzes, die de middenstandsproblemen besprak. Spr. begon zijn betoog met een uiteenzetting van de partijbeginselen: Vrijheid, Verantwoordelijkheid en Sociale Rechtvaardigheid. Hij wees de socialistische maatschappij af, in het bijzonder omdat naast socialisme geen democratie

ook een bericht, vermeldende, dat de Regering f 700.000 had uitgetrokken voor het vergroten van de hotelruimte in 't land om in 't tekort te voorzien met net oog op het onder dak brengen van rijke vreemdelingen, die ons land komen bezoeken.

Het een is in strijd met het andere. Hoe zit dit nu?

Zou de oplossing misschien hierin gelegen zijn, dat het eerste een daad is van de Minister van Sociale Zaken en het tweede van de Minister van Financiën, die niet voldoende samen schijnen te kunnen werken om de regering in één richting te doen gaan?

In elk geval is het een „rare beweging”.

J. C. L.

uiting. Als tegenwoordig een winkel of bedrijf, voor de oorlog opgezet, nu wordt overgedragen of verhuurd, blijkt de balanswaarde veel lager te liggen, dan de liquidatiewaarde. Als de exploitant zich terugtrekt gaat het bedrijfskapitaal als het ware over naar zijn privé vermogen. Door de fiscus wordt nu het verschil tussen balans en liquidatiewaarde als inkomen voor dat bepaalde jaar beschouwd. Een zeer groot gedeelte van dit belangrijke bedrag (30 tot 40%), dat eigenlijk alleen boekhoudkundig bestaat en b.v. bij verhuur niet eens werkelijk te voorschijn komt, moet aan belasting worden betaald. Door lijfrentemanipulaties kan men ten dele aan dit nadeel ontkomen, maar een eerlijke en royale oplossing is er voor de moeilijkheden, waarmee vooral veel oude mensen zitten, niet aan te geven. Fel keerde spr. zich hier tegen.

BREDA HEEFT EEN NIEUW BESTUUR.

Daar de heren Mr. E. H. Toxopeüs en A. Koeleman zich tengevolge hunner drukke werkzaamheden genoopt zagen hunne functies van voorzitter en secretaris neer te leggen, werd het afdelingsbestuur op de dezer dagen gehouden algemene jaarvergadering als volgt samengesteld: Drs. A. H. van Rij, voorzitter; A. G. R. Mulder, ondervoorzitter; Mr. M. H. J. de Menthon Bake, Baronielaan 44, secretaresse; J. A. Colenbrander, penningmeester; J. H. Kloezen; A. Koeleman; E. J. Melzer; Mr. E. H. Toxopeüs. Op deze ledenvergadering is een commissie uit de leden gevormd ter bestudering van 't concept-werk-program der partij.

GESLAAGDE MIDDAG TE ZEIST

Voor de Vrouwengroep V.V.D. te Zeist hield mr. Estella C. Simons uit Utrecht een lezing over „Het ontwerp tot opheffing van de handelingsonbekwaamheid van de gehuwde vrouw en wat daarmee in verband staat.” Na de voornaamste punten van verschil met de bestaande wet en het ontwerp uitvoerig besproken te hebben, werd gelegenheid tot vragen stellen gegeven, waar dankbaar gebruik van werd gemaakt. De goede opkomst bewees wel, dat er veel belangstelling voor dit onderwerp bestond. Het was dan ook een zeer geslaagde en leerrijke middag.

APELDOORN HAD EEN LEZING
Dr. B. Vrijburg heeft voor de afdeling Apeldoorn een lezing gehouden over: „Nieuw-Guinea als immigratieland”. Na betoog te hebben, dat emigratie voor Nederland, met zijn toenemende overbevolking, noodzakelijk is en de voordelen van emigratie naar een gebied onder eigen vlag boven emigratie naar vreemd gebied te hebben uiteengezet, besprak Dr. Vrijburg de mogelijkheden van Nieuw-Guinea als immigratieland. Lantaarnplaatjes dienden ter illustratie. De vele aanwezigen waren zeer tevreden met deze goed gedocumenteerde voorlichting over dit actuele vraagstuk.

OUD KOMT NAAR MEPPEL

Onze partijvoorzitter, Mr. P. J. Oud, zal Zaterdag 25 Maart des namiddags om half drie in zaal Slot te Meppel een redevoering houden, een algemene beschouwing over de politieke toestand.

WELKOM, WELKOM!

Op 28 Februari werd een Vrouwen-groep opgericht van de afdeling Amsterdam. Het ontwerp reglement — als richtlijn gegeven door het Bestuur der Vrouwen in de V.V.D. — is aan een kritische beschouwing onderworpen. Het resultaat was, dat aan het voorlopig bestuur, bestaande uit de vrouwelijke bestuursleden der afdeling, werd opgedragen alle op- en aanmerkingen te verwerken, zodat op de volgende vergadering op 21 Maart een reglement ter tafel zal komen, dat kan worden goedgekeurd.

Mevrouw Stoffels-van Haften sprak over: „Waarin verschilt onze partij van andere politieke partijen?”. Haar boeiende uiteenzetting werkte op de meeste aanwezigen zeer verhelderend, zodat ook hier kon worden gezegd: de afwezigen hadden ongelijk!

AFDELINGSSECRETARISSEN:

Vraagt bij onze administratie de tarieven voor extra-exemplaren van ons weekblad, voor de verbreiding van onze beginselen en voor het werven van nieuwe abonne's.

eigenwijze liedjes

HOLLANDS GLORIE

Als straks de eerste knoppen barsten,
En als de lindebloesem bloeit,
Als onze nieuwe burgemeester
In echt vereent wat nu nog stoeit,
Als al die grauwe doote dingen
Een kleurtje krijgen en een glans,
En opa minder zeurt en sabbelt
Van desalniettemin nochtans — — —

Dan glijdt de lieve, jonge lente
Door alle bosperceeltjes heen
En strijkt haar zachte zonnezalfjes
Langs oma's stijve rechterbeen,
Dan kiemt in alle jongelieden
Een onbestemd maar grijpgraag iets,
En dan glijdt 's avonds door de schemer
Een heren- naast een damesfiets.

Dan zont zich op café-terrasjes
Wat 's ochtends niets om handen heeft
En dat wat 's middags na de koffie
Al kirrend om een theepot leeft,
Dan draait en kraait daar elke ochtend
Een stukjesschrijver, die ik ken,
Net als de haan van onze bureu
Om anderhalve speelse hen.

Dan slaat de werkvrouw hoge trillers
En test mevrouw haar weke alt,
Opdat door alle trapportalen
Der vrouwen frisse vreugde schalt,
Dan overheerst ons veertien dagen
Een Absolute Vrouwen Wil,
Dan gaan we grote schoonmaak houden
Als Hollands Glorie in April.
Brammetje.

SMIT
SLIKKERVEER

BOLNES

Dieselmotoren

25—1400 P.K.

N.V. Machinefabriek

„Bolnes”

v.h. J. H. v. Cappellen
te Bolnes

N.V. Lijm- en
Gelatinefabriek

„Delft”

Fabrieksmerk
TWEE TORENS

Tel. 106-363 — Delft

Hoe gaat het met de West-Europese samenwerking?

Ernstige ongerustheid over de defensie

Er is in de laatste tijd onrust merkbaar over de West-Europese samenwerking. Van onze kant willen wij daar ook iets over zeggen. Wij pretenderen niet daarover nog nieuwe gezichtspunten te kunnen geven, maar dat is ook geenszins nodig. Het gaat er thans om duidelijk te maken, dat er in de verschillende politieke gelederen ernstige bezorgdheid bestaat over hetgeen tot dusver tot stand is gekomen.

De lezers kennen ons — meermalen uiteengezette — standpunt. Tussen de twee grote machten, die de wereld beheersen, ligt Europa, dat als gevolg van de jongste oorlog uitgeput ligt en met betrekking tot zijn economische wederopbouw zeer grote moeilijkheden ondervindt. Voor zover deze moeilijkheden worden bepaald door factoren van externe aard — wij denken aan de opkomst van andere machtige economische gebieden, zoals Amerika, en aan de volledige gewijzigde betrekkingen met de overzeese gebiedsdelen — kunnen die maar in zeer beperkte mate worden overwonnen. Europa zal dus in eerste instantie moeten doen, wat het wel kan: streven naar eenheid. Hiertoe is het ook verplicht in verband met zijn politieke invloed in de wereld en het behoud en de versteviging der Westerse cultuur. In de tijd van immense spanningen, die wij thans beleven, moet ook met alle kracht gestreeft worden naar een, met het oog op de economische en sociale mogelijkheden, zo krachtig mogelijke defensie. In de hier weergegeven richting moet met alle kracht worden gewerkt. Er is geen tijd te verliezen, geen dag, geen uur.

* * *

Conferenties op het internationale vlak zijn er vele. Overeenkomsten ook. En wanneer men de zaken nuchter beziet, moet worden vastgesteld, dat er op menig terrein ook wel fikse vooruitgang is geboekt. Wij willen nu even het culturele buiten beschouwing laten. Niet omdat wij dat niet van voldoende belang achten, maar omdat het op dit gebied bereikte niet in enkele woorden is vast te leggen.

Met betrekking tot de economische wederopbouw is er beslist belangrijke vooruitgang geboekt. In 1947 moesten de landen van Europa vitale importen van voedsel en grondstoffen door gebrek aan dollars afsnijden en stonden zij voor de ineenstorting. Dank zij de Marshall-hulp kon de productie zodanig worden opgevoerd, dat Europa in 1949 het voor-oorlogse peil al weer had overschreden, terwijl de verzorging van de grote massa des volks toch weder behoorlijk is. Zeker, wij zijn er nog lang niet. Wij zullen met name onze productie zo moeten richten en organiseren, dat wij komen tot verlaging der kosten, opdat wij meer kunnen gaan concurreren. En op het gebied van de samenwerking zijn wij nog verre verwijderd van hetgeen wenselijk is. Niet overal is de praktijk in overeenstemming met de in schone bewoordingen geuite theorie.

* * *

Op politiek terrein staan wij voor belangrijke beslissingen. Vorig jaar is de Assemblée van de Europese Raad te Straatsburg bijeen gekomen. Na een aarzelend begin met veel breedsprakigheid, is men al gauw gekomen tot zakelijkheid. Wat belangrijk was, was de daar heersende geest. Daar waren niet de wildemannen aan het woord, die in de studeerkamer

plannetjes hadden opgesteld en nu van oordeel waren dat Europa van de ene dag op de andere hervormd kon worden in de richting van hun theoretische heerlijkheid, maar de grote kracht van Straatsburg was, dat men in Europese zin dacht en dat de voorgestane oplossingen volledig rekening hielden met de praktische mogelijkheden. Dat het comité van ministers later de aanbevelingen van de Assemblée met zo weinig bedekte onelegantie eigenlijk terzijde schoof, hebben wij zeer betreurd. Met te meer spanning zien wij nu uit naar de volgende week te houden nieuwe bijeenkomst van het comité van ministers, welke de agenda voor de Assemblée van deze zomer zal vaststellen. In ieder geval is er een vertegenwoordiging van het Europese volk en dat op zich zelf is al van onmetelijke waarde. Er is een forum waarop gesproken kan worden en waarop de Europese problemen aan de orde gesteld kunnen worden en elke vertegenwoordiging des volks draagt de krachten in zich, die grotere invloed kunnen realiseren. Alleen hopen wij, dat de tegenstrevende krachten toch ook beseffen zullen, dat wij niet veel tijd meer hebben. Het is de allerhoogste tijd om iets te doen.

* * *

Inderdaad, het is de allerhoogste tijd om iets te doen. Wanneer wij de ontwikkeling in de wereld bezien, dan stemt ons die tot diepe ernst. De smalle strook die West-Europa uitmaakt van dat geweldige continent, dat Europa en Azië is, heeft het zwaar. De golven slaan er hoog tegen aan en in het eigen gebied is het niet alles koek en ei. Men denke aan Italië met zijn grote moeilijkheden, men denke aan Frankrijk, ook aan de de eenheid verstorende conflicten bij onze Zuiderburen.

Maar, zo kan men zeggen, wij hebben toch pacts, die er op gericht zijn onze defensie te versterken. En wij hebben toch plechtige bijeenkomsten van ministers van defensie om de goede bedoelingen te concretiseren, en wij hebben toch al allerlei internationale instituten van de hoogste militairen, en in eigen land hebben wij toch in de laatste jaren een veelheid van bevorderingen gezien en een aantal generaals zien creëren, wat er toch wel op wijst, dat wij hier een krachtig apparaat tot stand hebben gebracht.

Het mag alles zo zijn, wij hebben er toch niet dat vertrouwen in, dat wij zouden moeten hebben. Integendeel, er is bij ons ernstige bezorgdheid. Wij weten, dat ons volk in de laatste jaren geweldige lasten heeft willen opbrengen voor zijn defensie. Dat was nodig in verband met onze taak in Indonesië. Treurig genoeg is het, dat de Westerse mogendheden maar niet hebben kunnen inzien, dat wij daarmee een taak verrichtten, die niet alleen een Nederlandse, maar een Westerse was. Hoe dit zij, Nederland heeft grote offers gebracht en Nederland brengt die nog. Zien wij naar het gedeelte van onze begrotingsuitgaven, dat voor de defensie is bestemd en bezien wij deze uitgaven in het kader van ons nationale inkomen, dan lopen wij hier voorop.

Maar wat hebben wij dan nu aan defensie hier in het Westen? Het is nodig, dat hierover klaarheid komt. Temeer nu de Franse minister van Buitenlandse Zaken, Schuman, verteld heeft, dat de mogendheden van het Westerse Pact nog steeds geen overeenstemming hebben over de financiering van een gemeen-

schappelijk bewapeningsplan noch over een plan van samenwerking.

Wij zijn van mening dat hierover op de meest korte termijn klare wijn geschonken moet worden. Aan papieren plannen hebben wij niets, wij moeten daden zien, zo willen wij schrijven. Maar uit de verklaring van minister Schuman zou blijken, dat er nog niet eens papieren plannen zijn over het essentiële!

* * *

Waarlijk, men kan de ernst van deze verklaring niet hoog genoeg aan slaan. Zijn er dus enige kostbare jaren verloren gegaan met beuzelarijen? Het is nodig, dat onze regering hierover inlichtingen verstrekt. In dit verband denken wij dan uiteraard aan de daartoe meest geëigende gelegenheid: de behandeling van de defensie-begrotingen.

En daaraan denkende vragen wij ons ook niet zonder bezorgdheid af wanneer die zal plaats hebben. Wij zijn nu bijna aan het einde van Maart gekomen en nog horen wij niets over de defensie-begrotingen voor het reeds drie maanden oude jaar.

Er kan nu toch niet langer meer worden gewacht. Wij moeten voort. En daarbij weten wij, dat geweldige offers nodig zijn. Het Nederlandse volk is bereid gebleken deze te brengen. Maar dan nu met de plannen op tafel.

K.

Ambtelijke sfeer

Tijdens het de vorige week te Brussel gehouden Benelux-congres, waar o.m. de oprichting van hogere Beneluxorganen, de bedrijfsorganisatie in de betrokken landen en de oprichting van Benelux-Kamers van Koophandel in het buitenland ter sprake kwam, zijn verschillende behartigingswaardige opmerkingen gemaakt. Zo zeide de eerste rapporteur van het congres Prof. Baudhuin van de universiteit van Leuven, voorzitter van de commissie tot oprichting van hogere Benelux-organen o.m.: „De bevolking onzer drie landen is zich van de consequenties der Economische Unie nog niet voldoende bewust. De oorzaak hiervan is, dat de voorbereiding der Economische Unie zich — juist op het gebied van de te creëren hogere organen — te veel in de ambtelijke sfeer heeft voltrokken.” Voorts wees deze spreker er op, dat het bedrijfsleven veel meer moet worden ingeschakeld dan tot nog toe het geval was. Deze opmerkingen zijn volkomen op haar plaats. De gehele Benelux-gedachte zal slechts kunnen worden verwezenlijkt, indien zij bevattelijk wordt voor alle lagen van de bevolking. M.a.w. de Benelux-gedachte zal door het gehele volk moeten worden verstaan en gedragen, wil zij werkelijk enige praktische betekenis krijgen. De klacht dat het bedrijfsleven veel meer moet worden ingeschakeld, is voorts van een grote betekenis, al vrezden wij dat men in België en Luxemburg voor deze klacht meer begrip zal hebben dan in ons land. De klacht kwam echter van Belgische zijde en zij zal ongetwijfeld wel voor Nederland zijn bedoeld. Wij mogen hopen, dat de Benelux-gedachte inderdaad eens uit de ambtelijke sfeer loskomt, opdat zij spoedig in de praktijk moge worden verwezenlijkt.

☆ parlementaire flitsen ☆

De Kamers zijn niet zo slaafs als een inzender meende

Activiteit van onze V.V.D.-fracties neemt nog steeds toe

In ons blad van 10 Maart gaf S.v.W. in een ingezonden stuk een vrij somber beeld van onze huidige parlementaire verhoudingen. Wie een vergadering van de Tweede Kamer meemaakt, ziet daar wel hetzelfde gebeuren als 25 jaar geleden, maar de schijn dekt, zo was de kern van zijn betoog, de werkelijkheid niet. Het parlementaire leven is aanmerkelijk „vereenvoudigd”; een minister komt niet meer met voorstellen, welke de kans lopen afgestemd te worden, want dat „is hem verboden door zijn partij”. De politieke partijen regeren tegenwoordig; zij hebben haar vertegenwoordigers in de Regering en in de Staten-Generaal. De partijtucht heeft een grote perfectie bereikt. Ministers komen alleen nog met voorstellen, welke de sanctie der partijbesturen hebben en de Kamerleden stemmen zoals de partijen dat voorschrijven. Dit stelsel van de getelde neuzen vermijdt onaangename verrassingen van opposities, welke vroeger zo gemakkelijk konden ontstaan en het maakt Kabinetcrises overbodig. Aldus de schrijver van het ingezonden stuk, die nog wel zo vriendelijk was, voor onze V.V.D.-Kamerleden en „een paar Christelijk-Historischen”, die nog naar eigen geweten stemmen, een uitzondering te maken.

In ieder betoog, in iedere theorie, zit meestal wel een kern van waarheid. Het is maar zelden, dat iets van A tot Z onjuist is. Dat geldt zeker ook voor bovengenoemd artikel van de geachte inzender. Wij hopen dan ook, op de door hem aangesneden kwestie nog eens in breder verband terug te komen wanneer de Kamers weer eens met vakantie zijn en wij in deze parlementaire rubriek de handen weer wat meer vrij hebben. Vooral in haar generalisering achten wij de door de inzender geventileerde „doorgestoken kaart”-theorie echter zulk een gevaar (in dien zin, dat zij de helaas in sommige kringen onmiskenbaar sluimerende a- en anti-parlementaire stemming zou kunnen aanwakkeren), dat wij toch niet willen nalaten, daar reeds thans iets tegenover te plaatsen. Voor het ogenblik zal dat dan niets anders zijn dan de opsomming van 'n aantal vaststaande feiten uit onze jongste parlementaire historie, die o.i. toch wel duidelijk aantonen, dat het met dat „aftellen van neuzen”, met dat nooit indienen van voorstellen, die de kans lopen afgestemd te worden en met die slaafsheid van de Kamerleden toch wel erg meevalt. Op volledigheid maken wij daarbij nog geen aanspraak, wij vermelden slechts, hetgeen ons van de laatste 2 1/2 jaar nog vers in het geheugen ligt.

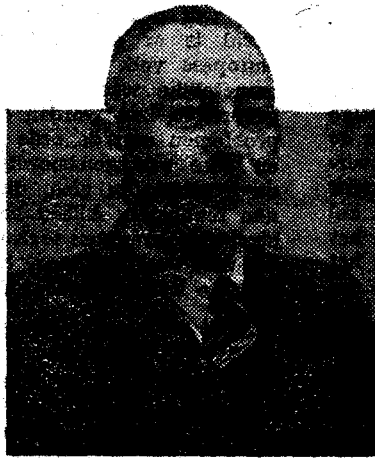
Op 1 Oct. 1947 moest minister Drees in de Tweede Kamer schorsing van de verdere beraadslagingen over het ontwerp Zweminrichtingwet 1947 vragen naar aanleiding van de aanneming (vrijwel „rechts” tegen „links”) van een door hem bestreden amendement van pater Stokman betreffende het gemengd zwemen. Het ontwerp is, hoewel de minister het gaarne had zien tot stand gekomen, niet meer op de agenda geplaatst en is nog niet zo lang geleden geheel ingetrokken. In de Eerste Kamer werd 21 Jan. 1948 het initiatiefvoorstel van mr. Donker tot wijziging van de Enquête-wet, dat in de Tweede Kamer een meerderheid van 49 tegen 16 stemmen had verkregen, met 27 tegen 15 stemmen verworpen. In de avondvergadering van de Tweede Kamer van 23 November 1948 zag minister Spitzzen zich genoopt, de voorzitter te verzoeken het ontwerp tot naasting van de radiodistributie-centrales, waar de niet-socialistische Kamermeerderheid niet aan wilde, voorlopig van de agenda af te voeren, teneinde, overeenkomstig het verlangen van die meerderheid, in nader overleg te treden met hen, die een andere oplossing van het vraagstuk der radiodistributie voorstaan.

De regering zag op 21 April 1949 haar machtigings-ontwerp grenscorrections ook door de Eerste Kamer aanvaard, maar niet dan nadat namens het gehele kabinet de portefeuille-

kwestie was gesteld. Bij de behandeling van de Interim-regeling Suriname nam de Tweede Kamer tegen het advies van min. Van Schaik in het veelbesproken amendement-De Kort aan, betreffende de financiële verhouding op onderwijsgebied. Na de verbeteringen, die als gevolg van het overleg tussen de commissie van voorbereiding en minister Liefstinck reeds in het ontwerp van wet op de Materiele Oorlogsschaden waren aangebracht, zag de minister zich bij de openbare behandeling in de Tweede Kamer (October/November 1949) toch nog tot nieuwe en vrij belangrijke concessies gehoopt om de aanvaarding van 't ontwerp te verzekeren. Aan de herhaalde strubbelingen tussen Regering en Kamers over bijv. de pensioenen en de (onderwijzers)salarissen behoeven wij slechts te herinneren, zonder daarvan een gedetailleerde opsomming te geven. En tenslotte nam nog juist in de afgelopen week de Eerste Kamer een motie aan, waarin zij de wederinvoering van de veergelden over de Wester-Schelde betreurt en liet de Tweede Kamer minister Mansholt met zijn Paardenwet als een Zondagsruiter in het zand-bijten.

Met deze laatste gebeurtenis zijn wij dan weer gekomen aan ons weekoverzicht, dat ditmaal, als gevolg van het voorgaande, uitermate kort zal moeten zijn. Wij willen dan als algemeen zeer verheugend feit voorop stellen, dat de activiteit van onze Kamerfractie (en dat geldt evenzeer voor die van de Eerste Kamer) nog steeds in stijgende lijn gaat. Bij de verhoging der benzine-belasting weerde de heer Ritmeester zich uiterst krachtig. Onze fractie stemde voor het amendement-Van de Wetering tot het laten vervallen van de voorgestelde verhoging van de motorrijtuigenbelasting voor Dieselauto's en bij de eindstemming onthield zij haar stem aan dit ontwerp van minister Liefstinck. Met de anti-revolutionairen, staatk.-gereformeerden en communisten stemde onze fractie tegen het ontwerp.

Bij de behandeling van de Paarden-

DEN HARTOG
.....paarden.....

wet was het onze geestverwant de heer Den Hartog, die vijf amendementen indiende, welke het ontwerp in zijn kern aantastten en die, zou 't op stemming zijn aangekomen, hoogstwaarschijnlijk zouden zijn aanvaard. Nadat de minister reeds één belangrijke concessie had gedaan, werd de behandeling geschorst, teneinde nader overleg tussen de vaste commissie voor de Landbouw en de minister mogelijk te maken. Het is echter niet te verwachten, dat de commissie en de Kamer zullen toegeven (de minister vond alleen steun bij de socialisten en de christelijk-historischen). Voorlopig is 't ontwerp dus wel van de baan en wanneer de minister niet tot ingrijpende wijziging bereid is, zal het wel tot intrekking moeten komen.

Onze fractievoorzitter mr. Oud was, als algemeen erkend deskundige ook en in het bijzonder op het gebied van het gemeenterecht, verreweg de belangrijkste woordvoerder over het Wetsontwerp „met betrekking tot gemeenschappelijke regelingen”. Minister Teulings bracht dan ook dank aan de heer Oud voor zijn „zeer helder, leerzaam college” en sprak er zijn vreugde over uit, dat juist deze voorzitter van de „Vereniging van Nederlandse Gemeenten” met zijn gezaghebbend woord het ontwerp over de gehele linie zo warm had gesteund. Tenslotte was bij het Ontwerp op de Dividendbeperking de heer Ritmeester de tegenspeler van de heer Hofstra (Arb.). Er werden twee amendementen ingediend: één door de heer Hofstra, die het tijdelijke karakter van het ontwerp geheel teniet wil doen en één door de heer Ritmeester, die, juist omgekeerd, de Dividendbeperking in plaats van in 1952 (zoals het ontwerp wil) reeds dit jaar wil doen beëindigen. Op de behandeling van dit ontwerp hopen wij in het volgende nummer terug te komen.

Deze burger

heeft al een paar dagen de lente in het hoofd: hij droomt van satyrtjes op speelweiden en van faunen op achtermiddagen, die harrylijmliedjes spelen op hun zilveren dwarsfluit en nymfen achterna hollen.

Een lichte blos kleurt deze burgers konen wanneer hij openlijk erkent dat dat éne Pannetje dat zo vlug ter bokspoot is, sprekend op hemzelf gelijkt.

Die kantonrechter in Tilburg zal een en ander wel door-en-door onzedelijk vinden, maar het is niet anders, en wanneer zijn ambtenaar O.M. proces verbaal wil opmaken — hier sta ik (met gekruiste bokspoten) — ik kan niet anders.

Ik dartel maar over die speelweide en die nymfjes maar zilveren kreetjes slaken en al die bloemen naar kleuren en geuren en die zeyr maar door mijn goudblonde lokken spelen... en dan is het om de dooiedood niet zo gemakkelijk naar het stembokje te gaan om voor de Provinciale Staten te gaan stemmen.

Ik wilde alleen maar zeggen — maar dat wist u al — dat er een breed niemandsland ligt tussen droom en werkelijkheid; een afgrond tussen vervoering en burgerplicht; een wereld tussen stoeten en stemmen; satyr en staatsburger; panfluit en potlood.

En nuw is de lente in 't land, nuw wil dat fauntje dansen gaan of de heer baron van Harinama thoe Slooten treedt tussen zijn dartelheid en de lichtvoetigheid van 't speelse elveke en beiden roepen zij als om strijd: „Kies mij... kies mij, burger...!” en groot is de vervoering in mijn hart en wanhopig is de twijfel in mijn ogen...

Zo is die eeuwige strijd tussen de gedroomde speelweide en de harde aarde der werkelijkheid.

Ach neen, ge behoeft tenslotte aan mij niet te twijfelen: die kleine nymf verdwijnt in het duistere woud der verstoorde dromen.

Wie gaat daar — krachtig en rechtop — het stemlokaal binnen? Het is niemand anders dan

DEZE BURGER.

Vrouwen in de V.V.D. houden een voorjaarsbijeenkomst

Onze voorjaarsbijeenkomst is nu definitief vastgesteld op Zaterdag 20 Mei. Door vriendelijke introductie stelt het Internationaal Cultureel Centrum een zaal voor ons beschikbaar in het Paviljoen in het Vondelpark in Amsterdam. Bij mooi weer zullen we op het terras onze gezamenlijke warme lunch gebruiken. Op de kosten hiervan bestaat bij spoedige aanmelding voor een beperkt aantal deelnemers de mogelijkheid van reductie, mede afhankelijk van het tijdstip van aanmelding.

Mevrouw A. Fortinier-de Wit zal ons vertellen van haar verblijf in Amerika en er zal ruimschoots gelegenheid zijn voor onderlinge gedachtenwisseling.

Nadere bijzonderheden zullen bekend gemaakt worden in de eerstvolgende rondzendbrief, die, zoals gewoonlijk, door de vertegenwoordigsters van de centrales verspreid zal worden.

de secretaresse,
Joh. H. Springer,
Alexanderstraat 16,
Haarlem.

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Voorzitter Redactie-comm.: Drs. H. A. Korthals.
Redactie-secretaris: Mr. E. Elias.

Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 435.
Administratie: Postbus 43, A'foort, tel. 5267.

Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 p. jaar.
Voor het zenden van abonnements- en advertentie-gelden: Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie” te Amersfoort.

Losse nummers 15 cent.

Voor advertenties wende men zich tot de administratie of tot de hoofdvertegenwoordiger: L. Vlugg, Geestbrugweg 69, Rijswijk (Z.-H.).

Socialisme en middenstand

„Het Vrije Volk” is boos op ons weekblad. Wij hebben geschreven, dat blijkens de uitslag der Engelse verkiezingen de Engelse arbeiders bezig zijn Labour in de steek te laten. Volgens het socialistische blad is daar niets van aan en heeft behalve ons blad niemand eraan getwijfeld, dat de arbeiders Labour trouw gebleven zijn. Neen, de verklaring is een geheel andere. Het zijn de kiezers uit de middengroep geweest, die naar de tegenpartij zijn overgelopen. Wij wensen voor het ogenblik in het midden te laten, welke verklaring de juiste is. Vermoedelijk zullen de overgelopen kiezers wel evenzeer uit de arbeidersgroep als uit de middenstand afkomstig zijn. Belangrijk is echter, dat „Het Vrije Volk” met zoveel woorden erkent, dat tal van middenstanders, die in 1945 rood hadden gestemd, na ruim vier jaren socialistische praktijk er genoeg van hadden. Die middenstanders hebben er dus blijkbaar oog voor gekregen, dat socialisme en middenstand water en vuur zijn. Precies wat wij altijd hebben beweerd en wat gelukkig in ons land de middenstanders, die in de eerste verwarring na de bevrijding zich tot de Partij van de Arbeid aangetrokken hebben gevoeld, steeds meer gaan inzien.

Socialisme en belastingdruk

In dezelfde beschouwing doet „Het Vrije Volk” nog een bekentenis, waarvoor wij 't slechts dankbaar kunnen zijn. De reden waarom een aantal kiezers Labour ontrouw geworden zijn, is de hoogte der belastingen. Inderdaad is in Engeland evenals in ons land, de belastingdruk veel te hoog opgevoerd. „Het Vrije Volk” erkent nu dat, wie verlaging van belastingen wenst, niet op de socialisten moet stemmen. Wij wisten dit ook reeds lang, maar het is prettig het van een socialistisch blad zelf te vernemen. Het is een oprechtheid, waarvoor men alleen maar waardering kan hebben.

De socialisten en de werkloosheid

Minder waardering kunnen wij koesteren voor een laatste opmerking van „Het Vrije Volk” in verband met de Engelse verkiezingen. Zij betreft de werkloosheid. Daarvoor heeft, zo zegt het blad, de liberale economie geen geneesmiddel, het socialisme wel. Een eenvoudige vergelijking met West-Duitsland kan dit leren. Daar regeren de socialisten niet, dus is er werkloosheid. In Engeland regeren ze wel, dus heeft iedereen werk. Wij zeggen het in onze eigen woorden, maar daarop komt het betoog van „Het Vrije Volk” neer. Dergelijke opmerkingen rieken naar demagogie. In de jaren vóór het Hitler-regiem, regeerden in Duitsland de socialisten. Zij worstelden er even hard met het werkloosheidsprobleem als destijds de regeringen van andere landen. Wij zullen hun niet verwijten, dat zij het niet de baas konden worden, maar een feit is, dat de werkloosheid met al haar ellendige gevolgen een grote bijdrage heeft geleverd tot de opkomst van Adolf Hitler.

En hoe was het in die dagen in Engeland? Daar was in 1929 een Labour-regering aan het bewind gekomen. Zij bleek niet in staat de crisis, die ook in Engeland tot grote werkloosheid leidde, te bezweren. Haar leider Mac Donald liep met een aantal zijner volgelingen in 1931 naar de conservatieven over en vormde met hen een nationaal kabinet. In de meest open vorm beledde het socialisme toen zijn onmacht. Bij de begrotingsdebatten in onze Tweede Kamer in het najaar van 1948 moest onze socialistische minister-president wijzen op de angstwekkende wijze, waarop in België de werkloosheid toenemende was. Liberalen zaten daar toen niet in de regering. De socialist Spaak was er minister-president. Wie van de werkloosheid een propagandamiddel maakt, als de socialisten vóór de oorlog ook in ons land deden, herinnert ons aan het woord van Thorbecke over de runderpest: „Een rãmp voor het land, maar een feest voor de oppositie!”

Zo niet

Ondanks de opwekkende tonen waarmee het Strijdkrachtenprogramma door de Radio in het begin van de avond door de aether zich aankondigt, kunnen wij de laatste tijd weinig waardering hebben voor de wijze, waarop dit radio-programma, dat onder verantwoording van de Leger Voorlichtings Dienst staat, wordt samengesteld. Als geheel ademt het te veel een fanfare-achtig aandoende geest; te weinig worden de grote sociale vraagstukken, waarmee duizenden militairen te maken hebben, zodra zij weer in de burgermaatschappij komen, er in besproken. Het geheel heeft bovendien een iets te nadrukkelijk karakter, het mist de luchtigheid, waarmee Engelse programma's van dit genre worden samengesteld. Bij het Strijdkrachtenprogramma wordt kennelijk niet voortdurend gedacht aan het feit, dat het overgrote deel van de militairen uit de burgermaatschappij komt en daarin hoopt, zij het dan verrijkt door de in de militaire dienst opgedane ervaring, weer terug te keren. De Nederlandse militairen, die stellig niet onder doen voor buitenlandse militairen, zijn in overeenstemming met onze volksaard, burgers in uniform. Van die geestgesteldheid raakt het Strijdkrachtenprogramma steeds meer af, tot ons leedwezen. Wij kunnen het gevoel niet van ons afzetten, dat de L.V.D. op de verkeerde weg is, eerst al door de thans gestaakte uitgave van een tijdschrift als Oriëntatie, nu weer door een verkeerde opzet, die steeds sterker blijkt, van het Strijdkrachtenprogramma. Wij achten op zich zelf een goede voorlichting over de Strijdkrachten, zeker in deze tijd wel gewenst, aan een enigszins holle reclame hebben noch de Strijdkrachten noch het Nederlandse volk in deze tijd iets.

Versnippering

Naar uit de dagbladen bekend is geworden, zal de z.g. Middenstandspartij voor de verkiezingen voor de Provinciale Staten in Zuid-Holland, Friesland, Gelderland en Zeeland met een eigen lijst uitkomen. Het is zeker niet uit politieke krompenheid dat wij van dit bericht met grote verbazing hebben kennis genomen. Gelukkig leven wij nog in een democratisch land en wij zien het juist in deze tijd als een voorrecht dat er verschillende politieke partijen zijn, die hun programma's bij ons volk aandienen. Een minimum voorwaarde, die in een democratisch stelsel echter aan een politieke partij moet worden gesteld, is dat haar programma gedragen wordt door een voldoende aantal aanhangers. M.a.w. dat deze politieke partij er in elk geval zeker van is, dat haar kandidaten naar het parlement of een ander openbaar college zullen worden afgevaardigd. Dit kan men van de Middenstandspartij niet zeggen en gezien de hope-loze nederlaag die dit dwergpartijtje bij de jongste Kamerverkiezingen heeft geleden, waaruit toch wel duidelijk bleek dat onze Middenstand in haar geen vertrouwen stelde, kan het slechts onverantwoordelijk worden genoemd om onder deze troosteloze omstandigheden opnieuw naar de gunst der kiezers te dingen. Hiermede is noch de Nederlandse Middenstand, noch een gezond democratisch stelsel gediend. De actie van de Middenstandspartij zal, indien de kiezers niet oppassen, tenslotte tot een resultaat leiden geheel tegengesteld aan datgene, wat deze partij voorgeeft te beogen. Immers, iedere stem op deze partij uitgebracht, zal een verloren stem zijn, ook verloren voor de middenstand zelf. Het zal daarom noodzakelijk zijn in de komende weken het Nederlandse kiezerscorps op een en ander te wijzen, opdat geen kostbaar stemmenmateriaal verloren gaat. Het kan daarbij van nut zijn te wijzen op de praktische politiek die de V.V. D. sedert haar bestaan ten bate van de Middenstand heeft gevoerd. Juist in deze tijd hebben wij meer dan ooit behoefte aan eenheid en niet aan versnippering.

Welkom

De afgelopen week heeft ons volk met voldoende kennis kunnen nemen van de behouden terugkeer van Prins Bernhard. De vermoede tocht van de Prins kan in haar betekenis niet licht worden overschat, omdat zij in een belangrijke mate heeft bijgedragen tot versteviging van de culturele, diplomatieke, politieke en economische banden met het buitenland. Wij hopen van harte, dat ook dat deel van ons volk, dat maar weinig afweert van de internationale handelspolitiek en van het onderhouden en verstevigen van de betrekkingen met het buitenland, een begrip mag hebben voor de zeer grote verdiensten, die Prins Bernhard met deze reis aan ons land heeft bewezen. Volgend jaar zal de Prins waarschijnlijk een nieuwe reis wachten, waarbij Hij iets meer tijd heeft gevraagd, hetgeen ons zeer begrijpelijk voorkomt. Moge de nieuwe reis even voorspoedig verlopen gelijk die, welke de Prins thans zojuist heeft beëindigd.

Licht voor, Overheid!

In de komende weken zullen in Den Haag zeer belangrijke besprekingen in het kader van het Noord-Atlantisch Pact en de Westerse Unie plaats hebben en zullen zeer bekende en belangrijke figuren uit verscheidene landen in de Residentie vertoeven. Wij zijn er van overtuigd, dat deze besprekingen voor de veiligheid van West-Europa

van grote betekenis zijn; wij heten deze buitenlandse gasten van harte welkom in ons land, maar wij spreken er tevens de hoop bij uit, dat de berichten over deze bijeenkomst niet alle uit het buitenland tot onze Nederlandse persorganen zullen doordringen en dat wij wat betreft de directe mededelingen van de zijde der secretariaten der bijeenkomsten slechts afgescheept zullen worden met enige foto's van generaal en staatslieden, die aan een maaltijd zitten of zich op een cocktail-party genoeglijk met elkaar onderhouden. Zij, die in de strijdkrachten belast zijn met de voorlichting, hebben hier een taak, die van grote betekenis is, zowel in verband met de aard van de te behandelen onderwerpen als om het feit, dat in duidelijke grote lijnen aan de volkeren, met inachtneming van alle defensiegeheimen, uiteengezet dient te worden, waarom het bij deze besprekingen gaat. Wij hopen, dat dit keer de overheidsvoorlichting, waar het om een zo essentieel punt gaat, dat ook voor de Volksvertegenwoordiging van grote betekenis is in verband met het feit, dat de begrotingen van Oorlog en Marine in herziene vorm nog behandeld moeten worden, niet te kort zal schieten.

Initiatief

Onder het motto: „beter laat dan nooit”, schijnt onze regering tenslotte te langten leste wat meer waardering te krijgen voor het particuliere initiatief. Zo heeft de minister van Wederopbouw en Volkshuisvesting, mr. In 't Veld in het parlement verklaard, dat bij de woningbouw aan het particuliere initiatief meer aandacht zal worden geschonken dan tot dusverre werd gedaan. De grote waarde, die een vrijere ontplooiing van het particuliere initiatief ook bij onze woningbouw heeft, wordt dus tenslotte erkend, alhoewel wij helaas moeten constateren, dat deze erkenning jaren te laat komt. Deze gang van zaken heeft onze volkswoningbouw en de sociale vraagstukken, die hiermede ten nauwste verbonden zijn, weinig goed gedaan. Thans zal er dus een keerpunt komen waarmee ons volk zeer zal zijn gebaat. Hoe betreurenswaardig deze ontwikkeling op zichzelf ook moge zijn, omdat er onnodig veel kostbare tijd verloren is gegaan, toch is er een lichtpunt van principiële betekenis: de erkenning n.l. van de grote waarde van het particuliere initiatief. Een erkenning, die door de drang der omstandigheden is ontstaan. Een erkenning ook, die daarom van zulk een grote betekenis is, omdat zij te voorschijn komt in een tijdperk, waarin het particuliere initiatief welbewust de domper wordt opgezet. Hieruit moge opnieuw blijken, welk een grote misvatting het is te verkondigen, dat het particuliere initiatief ten dode zou zijn opgeschreven. Niets is minder waar dan dat. De waarde van het particuliere initiatief blijkt tenslotte dermate groot te zijn, dat zelfs de voorstanders van de geleide economie haar niet kunnen miskennen.

Terug

Het is de laatste tijd bij herhaling gebleken, dat de West-Europese landen het communisme in toenemende mate de rug toekeren. Thans heeft Denemarken het bewijs geleverd wat een eensgezind optreden van de democratie vermag. Bij de gemeenteraadsverkiezingen in Kopenhagen en 60 andere Deense steden hebben de communisten 44 van hun 62 zetels verloren, een gevoelige teruggang, die er wel op wijst, dat men ook in Denemarken de politiek achter het ijzeren gordijn weinig kan waarderen. Toen een journalist van het blad „Berlinske Tidende” de burgemeester van Kopenhagen naar zijn oordeel over de uitslag vroeg, zeide deze: „Wij prefereren dit in ieder geval boven Stalin's 99,9%,” een opmerking, waarmee ieder weldenkend democraat zich ongetwijfeld zal kunnen verenigen.

Oude klacht

De Hertelbank heeft in haar jongste jaarverslag enige zeer belangrijke opmerkingen gemaakt, waarbij zij heeft berekend uit welke bronnen de industrie in 1949 haar uitbreidingen heeft gefinancierd. Op grond van deze berekening komt zij tot de conclusie, dat er ernstig rekening mee moet worden gehouden, dat het Nederlandse bedrijfsleven op de duur niet in staat zal zijn de nieuwe investeringen, noodzakelijk voor de industrialisatie te financieren. De fiscale politiek zal dan ook volgens de Hertelbank de voortdurende aandacht eisen in die zin, dat met een verlaging van de op het bedrijfsleven drukkende lasten niet langer zal worden gewacht dan in verband met de omstandigheden onvermijdelijk is. Ziedaar een oude klacht die opnieuw wordt gehoord en die nog steeds klinkt als van de roepende in de woestijn. Alle propaganda in de vorm van aanplakbiljetten, geschriften en vergaderingen betreffende de industrialisatie is zinloos als men niet de factoren schept die de noodzakelijke voorwaarden vormen om tot deze industrialisatie te komen. Wil Nederland met zijn steeds toenemende bevolking werkelijk uit de impasse geraken, dan zal zij de industrialisatie energiek ter hand moeten nemen en zal de fiscus eindelijk eens een meer soepele houding aan de dag moeten gaan leggen.

De conferentie van Woudschoten (II)

Na een genoegelijk onderling samenzijn riep voorzitter van Riel de deelnemers weer in de conferentiezaal samen voor de inleiding over het actuele onderwerp: de positie van de Eerste Kamer in ons Staatsbestel.

De Provinciale Staten — waarvoor de verkiezingen nabij zijn — zijn namelijk kiescolleges voor de samenstelling der Eerste Kamer. Het is daarom van actueel belang deze nader te bezien, waartoe twee inleiders werden uitgenodigd.

De eerste, Mr. H. Fortuin, (secretaris van de Kamer van Koophandel en Fabrieken te Amsterdam) merkte op, dat de mens een gemeenschapswezen is met in zich een drang naar gemeenschappelijk leven, o.a. in de staat. Deze beoogt rechtsordening. Het gaat om de verwezenlijking, zoveel mogelijk van de gerechtigheid. Er zijn algemene grondregelen, maar de inhoud der praktische rechtsvoorschriften wisselt naar tijd en plaats. Het rechtsbewustzijn der bevolking speelt hierbij een grote rol. Zo is men bij de rechtsvorming het gansse volk gaan inschakelen. Indien het volk zelf of zijn vertegenwoordiging steeds bij de helft plus één kan uitmaken, wat geldend recht is, zou er heel veel onrecht komen. Zo is een heel samenstel van instellingen en regelingen gegroeid, dat tracht te bevorderen, dat recht geschiedt. Daaraan is ook het tweekamerstelsel te danken. Geen staatsvorm heeft echter absolute waarde.

De wijze van samenstelling geeft vele moeilijkheden. In bondstaten is deze eenvoudig, zoals in de Verenigde Staten van Amerika en Zwitserland, ook in Engeland, waar de House of Lords op een eeuwenlange ontwikkeling kan terugzien.

De leden onzer Eerste Kamer werden volgens de Grondwet van 1815 voor het leven door de Koning benoemd. In 1848 werd bepaald, dat de Provinciale Staten de leden benoemen, te kiezen uit de hoogstaangeslagenen. De benoeming door de Provinciale Staten is tot nu toe gehandhaafd, maar overigens werd de verkiezing hoe langer hoe meer geregeld op de wijze, voorgeschreven voor de verkiezing van leden der Tweede Kamer. Zo worden zij nu gekozen op de grondslag van evenredige vertegenwoordiging, terwijl benoembaar zijn degenen, die ook voor lid der Tweede Kamer in aanmerking komen.

Men spreekt in dit verband algemeen van een doublure der Tweede Kamer, doch mocht al in enige tijd de Eerste Kamer zich gedragen hebben, als ware zij haar zusterkamer, dan is dat toch niet te wijten aan de wijze van benoeming, die alleszins ruimte biedt om te komen tot andersoortige samenstelling.

Beter is in dit verband met Struik te spreken van een democratisering en die is noodzakelijk. De Eerste Kamer kan in de huidige tijd haar taak van revisie-instituut alleen goed vervullen, indien zij in politieke samenstelling niet te veel verschilt van de Tweede. Terwijl nu Bujs de getrapte verkiezing via de Provinciale Staten voldoende achtte voor de selectie, zou opnieuw beperking van de benoembaarheid aanbeveling verdienen door verhoging van de leeftijd en door het bekleed hebben van een belangrijke functie voor te schrijven. Onder die functies waren ook tal van niet-openbare op te nemen; zulks behoeft thans niet meer onmogelijk te worden geacht.

Van verschillende zijden is in deze eeuw organische vertegenwoordiging voorgesteld, zo door Kuyper en Treub. Evenredige vertegenwoordiging is echter organisch bij uitstek, naar de politieke overtuiging, gecondenseerd in de verschillende partijen.

Daarom spreekt Oud van een sociale vertegenwoordiging van onze

Eerste Kamer en dan klaarblijkelijk niet in de zin, waarin men dit in de negentiende eeuw bedoelde. Wat hij bedoelt is de verandering van onze Eerste Kamer in een corporatief lichaam. Dan wordt de betekenis van de groep van te voren bij de wet, die gewijzigd kan worden, vastgesteld, waarbij dan tevens bepaald wordt, hoe veel vertegenwoordigers elke groep in het vertegenwoordigend orgaan zal aanwijzen.

Dan staan de verhoudingen vast en worden de vertegenwoordigers door een veel kleinere groep nog aangegeven dan bij ons tegenwoordig stelsel. Bovendien vindt in de Eerste Kamer dan geen vertegenwoordiging meer plaats van beginselen, maar van belangen en de som van vele particuliere belangen geeft nog niet het algemene belang.

Spr. concludeerde, dat derhalve de Eerste Kamer moet worden gehandhaafd, maar dat de verkiesbaarheid aan hogere normen moet worden gebonden. Hij durft dit advies te geven ondanks de kritische opmerking van Mr. Oud: Veel beproeven, alles behouden. (Instemming).

Hierna beklom Mr. N. J. C. M. Kappelijne van de Coppello het spreekgestoelte, om zijn denkbeelden over hetzelfde onderwerp te ontvouwen.

In de meeste landen bestaat het tweekamerstelsel en men kan dit de beste waarborg tegen volksdespotisme achten. Het is volgens spr. echter niet de vraag, of er wel een Eerste Kamer moet zijn, doch of men kan volstaan met een regering en slechts één Kamer. Tegen dit stelsel heeft spr. drie bezwaren:

1. het geeft geen oplossing voor een conflict tussen regering en Tweede Kamer, aangezien slechts in ernstige gevallen tot Kamerontbinding of tot het heengaan der regering kan worden besloten;
2. er is dan geen middel om na te gaan, of het votum van de Tweede Kamer inderdaad representatief is, d.w.z. zoals Krabbe reeds opmerkte, in overeenstemming is met de rechtsovertuiging van het volk, waaraan naar mate de zittingsperiode is voortgeschreden, meer reden tot twijfelen bestaat;

Twee inleiders van de Eerste Kamer

Het Twee-Kamerstelsel waarborg tegen

Dit verslag van onze speciale verslaggever behandelt de Avondbijeenkomst van de eerste dag

3. het af- of goed-keuren geeft een regering te weinig mogelijkheid tot manoeuvreren.

Daarom is een andere instantie naast één Kamer en regering gewenst. Het doen uitoefenen van een in wezen rechterlijke functie door een politiek college is noch wenselijk noch praktisch te verwezenlijken. Indertijd is dan ook reeds gedacht aan invoering van het referendum, hetgeen logischer en doeltreffender lijkt. Bij de grondwetsherziening van 1922 heeft Mr. Oud hiervoor al gepleit en Prof. Kranenburg toonde zich eveneens voorstander van de facultatieve volksraadpleging. Toen acht spr. deze oplossing voor het parlementaire stelsel funest, tenzij het referendum zou voorafgaan aan de parlementaire behandeling. Zonder mondeling overleg is het uitermate moeilijk om over de gronden voor een bepaald voorstel een gedegen oordeel uit te spreken; dit geldt in nog sterkere mate voor de politiek weinig ontwikkelde kiezers. In Zwitserland hebben regering en parlement te dansen naar de pijpen van het volk; hier is een ware volksdemocratie, waarmede men echter ons staatsbestel niet mag vergelijken. De autoriteit van de regering tegenover het parlement zou ernstig worden ondermijnd, wanneer zij van het volk ongelijk kreeg. Zou een votum van de Tweede Kamer door het volk worden afgekeurd, dan zou dit betekenen, dat de volksvertegenwoordiging bij de meerderheid der kiezers geen vertrouwen meer geniet; zij zou haar aanspraken op vertegenwoordigende bevoegdheid verliezen.

Het Centrum voor Staatkundige Hervorming, waarin vooraanstaande figuren uit vrijwel alle partijen zitting hebben, heeft een ander systeem ontwikkeld. Dit gaat uit van een tweede tak van volksvertegenwoordiging, doch wil doublure van taak tussen beide Kamers voorkomen. In dit systeem zal de Eerste Kamer dus niet alles, waarover men aan de overzijde van het Binnenhof heeft beslist, overdoen, doch slechts dan optreden, wanneer de Tweede of in conflict is met de Eerste Kamer, of gerede twijfel aan de representativiteit van het votum der Tweede Kamer aanwezig wordt geacht. Dit zal zo zijn, wanneer een votum der Tweede Kamer, hetzij positief, hetzij negatief, niet met tweederde-meerderheid is genomen. De Eerste Kamer kan dan met een contraire meerderheid van eveneens twee-derde (zulks met het oog op het directe kiesrecht, dat aan de Tweede Kamer ten grondslag ligt) tot revisie besluiten. De keuze van twee-derde, hoewel in zekere mate willekeurig, is ontleend aan de voorschriften inzake grondwetsherziening.

Spr. meent, dat hierdoor alle bezwaren tegen een eenkamerstelsel worden ondervangen. Een conflict tussen regering en Tweede Kamer kan aldus worden opgelost, aan de

representativiteit van het samengestelde votum der beide Kamers kan niet langer worden getwijfeld en de regering krijgt ruime mogelijkheid tot manoeuvreren.

Met betrekking tot de samenstelling dezer Eerste Kamer zou spr. in overeenstemming met de historische ontwikkeling, de verkiezing per gewest door de Prov. Staten willen herstellen, echter met handhaving van de evenredigheid. Daarbij zou een persoonlijk kiesrecht met overdraagbaarheid van de stem moeten worden toegepast. Het lidmaatschap zou voor ieder moeten openstaan, doch men mag verwachten, dat de aanzienlijke vermindering van werkzaamheden er toe zal leiden, dat vele vooraanstaande figuren, die zich thans niet voor een candidatuur laten vinden, tot de kring der verkiesbaren zullen gaan behoren. Een doublure in de samenstelling zal dan niet langer aanwezig zijn. Spr. moet toegeven, dat in het door hem voorgestane stelsel de grote partijen nog sterker uit de bus zullen komen, doch dit kan voor de V.V.D. slechts een aansporing zijn er krachtig naar te streven ook tot de grote partijen te gaan behoren.

Levendige gedachtenwisseling

Hoe zeer het gesprokene het gehoor had geboeid, bleek wel uit de levendige gedachtenwisseling welke er op volgde.

Mr. J. Rutgers merkte op, dat z.i. het bestaan der Eerste Kamer nodig is met het oog op het goed functioneren der Tweede Kamer. De ministers en hun ambtenaren zouden één Kamer gemakkelijker kunnen overbluffen; bij een tweede behandeling is die kans minder groot. Spr. meent, dat het politieke effect van een contraire beslissing t.o.v. regering of Tweede Kamer vrijwel gelijk is, of het nu een referendum dan wel een uitspraak der Eerste Kamer betreft.

Mr. H. S. Siebers (Groningen) vroeg, hoe bij afstemmen van een wetsontwerp door de Tweede Kamer nog sprake kan zijn van revisie door de Eerste?

De heer J. C. J. Mens (Neede) heeft weinig bewondering voor de

wijze, waargesteld. W... zing niet v... sel uitgevoe... dere samen...

De heer J. nekezijl) ac... het door de... kelde denkk... van de gek... geen revisie... komt er da... pas. Wat... amendement... en het ontv... lijke stemm... Tegen prov... ling of het... waarschuwe... de onze geh... Zwitserland... rendum na... deling.

De heer acht bij str... als de grot... voor een re... weggelegd... mers volgen... bezwaren v... vooral voor... niet meer a...

Dr. M. P. naar de er... dum in Zw... Suriname z... sel de E. K... grijpen, om... gewraakte... ontwerp z. l...

De voorz... ders het vr... de formeel... hebben bek... samenstellir... een rol; zij... door de kw... economisch... te zijn.

De heer foort) ziet... referendum, c... tussen de p... kiezers zal...

Mr. H. l betekenis v... stelling der... de omvang... uit. Een do... alle argum... worden. Ni... kwam dit... tweede, nu... valt op te r...

ien de positie

er

lsel is de beste ksdespotisme

dat de E. K. geen recht van amendement heeft; dat houdt de beraadslagingen binnen de grote lijnen, al doet het gemis zich bij begrotingsbehandeling wel eens gevoelen, omdat men er niet zo licht toe komt om tegen te stemmen wegens een afwijkende mening op een bepaald punt.

De huidige E. K. telt slechts drie personen beneden 40 jaar. Onder haar leden zijn verscheidene oud-ministers, oud-Tweede Kamerleden, oud-Volksraadsleden, hoogleraren, (oud-)burgemeesters, enige organisatiebestuurders en drie zakenmensen. Naar de kwaliteit (in niet-po-

litieke functies) beoordeeld is zij volgens spr. niet representatief genoeg. Zij moet bijzondere figuren, die belangrijke functies bekleden of bekleden hebben, tellen.

De evenredige vertegenwoordiging maakt het praktisch onmogelijk provinciaal of districtsgewijze te kiezen. De politieke verhoudingen zijn in beide Kamers ongeveer gelijk; in de E. K. zijn de grootste partijen iets te sterk vertegenwoordigd.

Spreker zou voorstander zijn van een 4-jarige zittingsduur en aftreden en bloc. Het tijdstip der verkiezingen zou tussen die der Tweede Kamer moeten inliggen.

De E. K. vervult de functie in de politiek gelijk het Hof boven de Rechtbank. De revisiemogelijkheid is nuttig, al is zij niet volmaakt.

Mr. Kappelje van de Coppello is het eens met de opvatting, dat de taak van de E.K. arbitrair moet zijn. Ook bij verwerping van een wetsontwerp met minder dan 2/3 krijgt zij in het nieuwe systeem te beslissen. Spr. heeft geen aanwijzingen voor overwegende ambtelijke invloed op te nemen beslissingen. Spr. zou het erger vinden, als de Kamer de regering zou overbluffen, zoals in het geval-Suriname. Wellicht zou de regering in dit geval het onaangenaamelijk hebben doen horen, wan-

neer zij niet had kunnen vertrouwen op het bezadiger oordeel der E.K.

De gevolgen van het in ongelijk stellen moet men niet overdrijven. Als de E.K. een door de T.K. verworpen wetsontwerp toch zou aanvaarden, ware dat minder erg dan een correctie bij referendum, dat aan de volksvertegenwoordiging in feite het vertrouwen opzegt.

Indien de V.V.D. samenstelling van de T.K. volgens het districtenstelsel onder bepaalde reserves zou aanvaarden, zou er geen basis meer zijn voor een zelfde procedure bij de E.K.

Bij aanvaarding van een amendement met minder dan 2/3 der stemmen door de T.K. zou spr. de gehele materie aan revisie willen onderwerpen.

Het districtenstelsel kan inderdaad de doodsteek voor de kleinere partijen betekenen, zoals in Engeland kortelings is gebleken. Men moet zich afvragen, of daarmede de parlementaire democratie gediend zou zijn.

In Zwitserland kent men zowel het referendum vooraf als later. Het trekken van vergelijkingen is echter wegens het afwijkende staatsbestel onmogelijk.

De werkzaamheden der E.K. zouden onder het nieuwe stelsel inderdaad minder omvangrijk, maar toch ook op ander gebied veel belangrijker worden. Het is juist, dat er een psychologisch verschil tussen de leden der beide Kamers bestaat. Elk politiek overleg behoeft nog geen kongste zijn; het kan soms heel nuttig wezen. Men kan dit argument ook tegen het referendum aanvoeren.

Het voordeel van grotere politieke manoeuvreerbaarheid onderschatte men niet; aan meer oplossingen is in de praktijk grote behoefte. Men bedenke, dat van 1925—1939 alleen extra-parlementaire kabinetten hebben kunnen bestaan. Beter kunnen regeren is nodig, het parlement mag niet tot despotisme vervallen.

Hors d'oeuvre

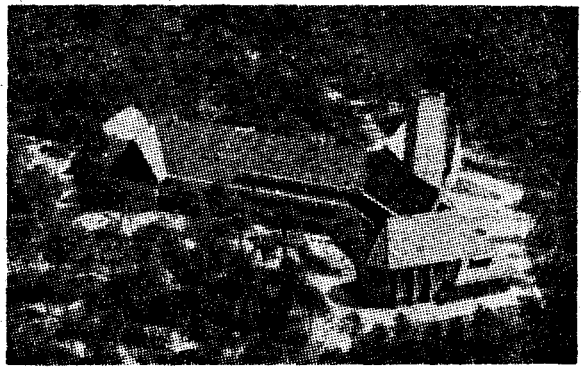
Mr. W. C. Wendelaar gaf een algemeen gewaardeerde toegift, toen hij een en ander uit zijn persoonlijke ervaring als lid der Eerste Kamer vertelde.

De overgang van de ene naar de andere zijde van het Binnenhof schept inderdaad andere verhoudingen. Wat de werkzaamheden betreft is het ontbreken van het recht van amendement daarvan de belangrijkste oorzaak; men kan zich daardoor tot de grote lijnen bepalen en principiële toetsing vooropstellen.

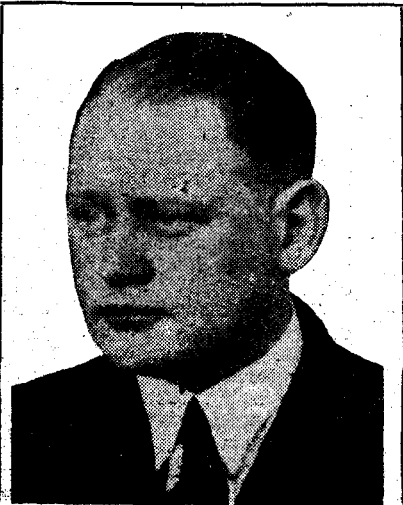
Zelfs de vergaderzaal is van invloed; die van de T.K. is uiterst sober en ongezeilig, in die van de E.K. met haar prachtige schilderingen hangt nog de traditie van eeuwen, want daar vergaderden ook de Staten van Holland. Het decorum is van grotere betekenis en de plaatschikking — alle leden broederlijk door elkaar, in tegenstelling tot de T. K., waar de fracties bijeen zitten — bevordert de vriendschappelijke sfeer en zelfstandige oordeelvelling. Men voelt zich niet een nummer in de fractie.

De persoon speelt in de E. K. een grotere rol, ook door het kleinere ledental en er heerst een andere geest.

Kamer van Revisie is beter dan Kamer van Repetitie! Toch vreest spr., dat het ontworpen stelsel af-

breuk zal doen aan zo vruchtbare sfeer; men zal te weinig bijeenkomen om een goed team te kunnen vormen en er zal te weinig contact met de regering zijn. Niettemin is spr. geenszins gekant tegen een verandering van werkwijze.

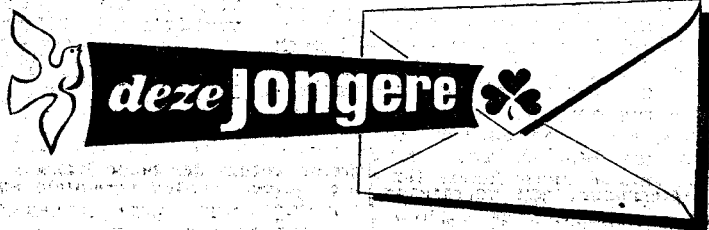

Minister stakker krijgt de hoogste lof

Vele leden verklaarden zich met het beleid van de Minister te kunnen verenigen. Zij prezen zijn grote werkkraft en toewijding. Inzonderheid hadden zij waardering voor het streven van de bewindsmann naar veelzijdig en nauw contact met andere mogendheden en internationale organisaties. Verscheidenen hunner hadden de indruk, dat Nederlands naam in de vreemde sedert zijn optreden aanmerkelijk aan gezag had gewonnen. In hun waardering wensten zij ook 's Ministers medewerkers te betrekken, die hun chef bij zijn verantwoordelijke arbeid ter zijde staan.

Ook andere leden brachten de minister hulde voor zijn vroed beleid onder de huidige zeer moeilijke omstandigheden. Met grote instemming hadden zij ten vorigen jare kennis genomen van de verklaring van de bewindsmann, dat deze voornemens is, een zelfstandigheidspolitiek in moderne zin te voeren, hetgeen wil zeggen, dat hij wars is van een slaafs volgen der grote mogendheden, aan wier zijde de Regering zich, wat de leidende beginselen van internationale politiek betreft, terecht heeft gesteld. Zij waren van mening, dat de Minister er in was geslaagd, op onze buitenlandse politiek een eigen stempel te drukken, aan welk laatste het voordien wel eens had ontbroken.

(Uit het Voorlopig Verslag Eerste Kamer, Buitenlandse Zaken).

zat vanavond achter zijn bureau en was erover aan het peinen wat hij doen zou. Onwillekeurig schoof hij een lade open en vond daar zijn paspoort liggen. Gedachteloos begon hij er wat in te bladeren. En een wereld ging voor hem open.

Een ogenblik werden de klauwsterters van het wereldje waarin hij 350 dagen van het jaar leeft, opengebrouwen. Hij vergat een moment de elke morgen terugkerende tragiek van één minuut voor negen, het tijdstip waarop eerbzame burgers alle remmen verloren hebben en zich als honderden Arie's van Vliet op de pedalen werpen om ten koste van alles en allen, op tijd achter hun tafel te zitten.

Hij vergat een ogenblik dat dossier dat hem voor grote problemen stelt. Hij vergat de zaak welke hij vanavond nog eens rustig wilde bekijken.

Deze jongere was op reis...

Hij lag aan de Côte d'Azur in de zon te bakken. Hij trotseerde op de houten latten de gladde berghellingen. Hij zeilde op de Sont. Hij zat met Blandine achter zijn café filtre op een van de terrassen aan de Champs Elysées. Hij danste in Göteborg. Hij keek naar de meisjes van Majorca. Hij dronk zijn vino de Jerez in Castellon de la Plaza. Hij soupeerde met een comtesse in haar kasteel aan de Loire. Het is goed zo eens op een avond te reizen, want reizen verruimt de blik.

Het is buitendien een heerlijke manier van reizen. Want als hij van de zomer aan de Côte zou liggen, zou hij die immer-brandende zon gaan vervloeken. Als hij op de ski's berghellingen af zou glijden, kwam hij vast en zeker met een gebroken been thuis. Die Parijse koffie zou hij maar bocht vinden en de Göteborgse meisjes hard tegenvallen.

A. D. Olescens

In Castellon de la Plaza zot hij nog net geld genoeg hebben voor een glas water en zijn comtesse zou toevallig met vakantie in Bretagne zitten en de slotpoort opgehaald hebben.

Daarom gaat hij van de zomer naar Nunspeet. Hij weet wat daar te koop is. Het lekkerste gebak ter wereld heeft hij daar gegeten bij die gezellige bakker op de hoek van de markt.

Maar hij heeft zichzelf nog niet verklapt dat hij daar naar toe gaat. Want zijn collega Willemse keek hem met bewondering aan toen hij vanmiddag op diens vraag, wat hij in zijn vakantie ging doen, antwoordde: „Ik denk dat het wel een zeiltochtje bij de Azoren zal worden, maar ik zit er ook nog over te denken om wat op het strand in Turku, westelijk van Helsinki te gaan liggen.”

Eigenlijk was dat niet aardig van deze jongere, want hij had een begin van afgunst in Willemse's hart gezaaid, want Willemse gaat met vrouw en kroost naar Noordwijk. Maar dat zal wel weer overgaan, als Willemse hem op het terrasje van de Landbouw achter zijn kopje koffie van de ondergaande zon ziet genieten, omdat zijn Azoren-geld naar (vergeeft U die gemeenplaats) Lieftinck is gegaan.

Eigenlijk hatelijk van de regering om over vakantie-spreiding te spreken.

Eigenlijk hatelijk om vrij deviezen beschikbaar te stellen. Want nu kan deze jongere niet meer met een gebaar van wat-doe-je-eraan zeggen „dat hij uitgeloot is”.

Hij zal het dit jaar moeten gooien op van dokterswege voorgeschreven absolute rust, en proberen het fijne glimlachje van Willemse niet te zien.

DE DUIVEL had het niet beter in elkaar kunnen zetten

JOSEPH GOEBBELS: Demon van een dictatuur

Bij de uitgeverij Union te Stuttgart is een boek van de hand van W. Stephan verschenen, dat zeker de algemene aandacht zal gaan trekken, niet zozeer door de sensationele onthullingen dan wel door de rustige kritische beschouwingen over nazi-Duitsland en een van de grootste misdadigers, die het leidde: Joseph Goebbels. „Spottgeburt aus Dreck und Feuer” noemden hem zijn vijanden. Demon van een dictatuur doopt Stephan hem. Met beide benamingen zullen we ons allen wel kunnen verenigen, maar dit neemt niet weg, dat Goebbels in het Derde Rijk een te belangrijke figuur geweest is dan dat hij niet in de geschiedenis zou voortleven.

In nazi-Duitsland was Goebbels het intellect en het genie, dat zijn talenten op een dergelijke wijze misbruikte, dat men bij ontleding van zijn arbeid nergens een lichtpuntje van menselijkheid of fatsoen tegenkomt. Aanvankelijk zag het er niet naar uit, dat hij een misdadige richting zou inslaan. Hij was streng godsdienstig opgevoed, viel als student op door zijn briljante geest, zijn redenaarstalent en door de suggestieve kracht, welke van hem uitging. Het was zo te zien een grote geest in een mismaakt lichaam. Een voorbeeld van de Oergermaan kon men deze strompelende figuur bezwaarlijk noemen. Schrupfgermanen! spotte men en Rosenberg zal zich over deze Sta-In-De-Weg zeker vaak geërgerd hebben, want een beste reclame voor zijn rassen-theorieën was de Heer Doktor zeker niet. Ongetwijfeld hebben Goebbels lichamelijke gebreken een grote invloed op zijn karakter en zijn latere leven gehad.

Bij alles krijgt men sterk de indruk, dat een wrok tegen het bestaan, tegen de Schepping, tegen de mensheid, waarvan de meesten beter dan hij geschapen waren, Goebbels in een bepaalde richting gestuwd hebben.

„Het Duitse volk heeft geen behoefte aan pamfletten, aan propaganda. Het heeft de waarheid nodig”, schreef hij.

„Een volk zonder godsdienst is als een mens zonder adem”.

„Het geloof verzet bergen, maar het weten zet ze op de goede plaats. In dit weten zoeken wij vervulling van alles. Aan toewijding en gezindheid hebben we niets. Wij wensen oprechtheid, duidelijkheid.”

Dit klinkt voorloepig nog niet erg nationaal-socialistisch.

Dan wordt Goebbels binnen Hitler's invloedssfeer getrokken. Dan is het eigenlijk met hem gedaan wat het fatsoen betreft.

In zijn roman Michael vertelt Goebbels hoe hij Hitler ontmoette:

„Ik weet niet, wat er met mij gebeurt. Het is een openbaring... Ik word naar de tribune getrokken. Daar sta ik dan en kijk hem recht in het gelaat... Dat is geen redenaar meer! Dat is een profeet! Ik schreeuw hoera...! De blauwe ogen treffen mij als vlamme stralen... Dat is een BEVEL!”

.....Vanaf dit ogenblik ben ik herboren. Ik ben dronken.....”

Goebbels lot is daarmee bezegeld. Hij zal niet meer van Hitler's zijde wijken. Als Berlijn valt, als Nazi-Duitsland met donderend geraas ineen stort, als de stilte over de hoofdstad valt en de rook optrekt, dan liggen daar de lijken van Hitler en Goebbels, ergens in het puin.....

Goebbels heeft zijn onwankelbare trouw aan zijn Führer bewezen.

Het is de trouw van de ene misdadiger aan de andere. Twee misdadigers, die in de grootste koelbloedigheid en in volmaakte onderlinge harmonie de grootste schandaden jegens de wereld en hun eigen volk begingen, trachten in de onscenering van een Walpurgis-nacht binnen een rookend en brandend Berlijn aan hun ondergang iets groots te verlenen door elkaar en het principe trouw te blijven.

De duivel had het niet beter in elkaar kunnen zetten.

Hitler duldde als regel geen persoonlijkheden naast zich en zo is het te verklaren, dat prullen als Rosenberg en Himmler en tal van anderen tot een hoogte stegen, waarover we ons achteraf alleen maar verwonderen.

De meesten van Hitler's nabije satellieten vulden door wreedheid en blinde gehoorzaamheid aan, hetgeen zij aan verstand misten.

Goebbels en Göring maakten op deze regel een uitzondering. Het waren ongetwijfeld persoonlijkheden met talenten.

Het waren misschien daardoor ook de eeuwige rivalen, die elkaar steeds weer het leven trachtten zuur te ma-

ken, waarbij de populariteit, die Göring had, Goebbels vanzelfsprekend een doorn in het oog was.

Want populair is Goebbels nooit geweest.

De meesten, ook zijn naaste medewerkers, waren bang voor hem en daar hadden zij ook wel reden voor.

Eerstens had Goebbels een ongehoorlijk scherpe tong en verder wond hij zich minstens net zo gemakkelijk en heftig op als zijn meester, Adolf Hitler. Dan schoot hij zijn horelvoet achter zich aanslepende langs het slachtoffer heen, donderend en bliksemend als een vertoornde afgod.

Eens blechte een reus van meer dan 2 meter: „Elk ogenblik vreesde ik, dat hij mij in mijn kraag zou grijpen en het raam uitsmijten!” Zo groot was de suggestieve kracht, die er van Goebbels uitging. Het typische was, dat hij zijn medewerkers de huid vol schold maar hen slechts bij hoge uitzondering, de nek brak. Hij vergat gauw en was dan weer ineens de chef, die goed voor zijn personeel zorgt.

Ook hier weer een uiting van een minderwaardigheidscomplex: zich eerst uitleven en dan erin een behagen scheppen de weldoener te kunnen spelen.

Diep zat Goebbels goedheid stellig niet, maar hij was te verstandig en had een te grote mensenkennis om niet te beseffen, dat men zich tegenover de meesten alles kon permitteren als men maar zorgde, dat zij een goede betrekking behielden.

Goebbels haatte vrijwel iedereen. Hij kon tegen zijn gasten allercharmantst zijn om enkele minuten na hun vertrek de beledigendste uitdrukkingen te bezigen. De enige, die hij nooit bekladde was Hitler.

Het grote wapen van Goebbels was zijn spitsheid en geestigheid. Het was geestigheid zonder de verzoenende factor humor en zodoende maakte hij zich elke keer opnieuw weer vijanden, al brulde de hele zaal of het complete gezelschap, om de geestige opmerkingen.

„Er is maar één ding absoluut” zeide hij. „Dat is het relatieve.”

Nadat hij zich al tijdens geërgerd had aan het bewieroken van kunstenaars met een heel kleine k zeide hij eens voor een groot publiek: „Vergeet U niet, dat kunst van kunnen komt. Anders zou het immers niet kunst maar gunst heten”. Hij had een speciale voorliefde om andere hoge nazi-functionarissen er tussen te nemen en Hitler vond de moppen altijd geweldig geslaagd ook al waren zij van een zeer minderwaardig gehalte.

In 1933 zit Goebbels met de gehele Duitse delegatie voor de Volkenbond te Genève.

De stemming in het Carlton-hotel is gedeprimeerd en zij wordt niet beter, als men een telegram voor de persleider binnenvrengt.

Goebbels gaat te keer als een bezetene: Hoe is het in 's hemels-

Het eerste van twee artikelen

door

M. Klaassen

naam mogelijk, dat het Berliner Tageblatt in extenso gaat publiceren wat hij eerst op de komende vergadering wil gaan zeggen.....

De perschef valt bijna flauw. Hij zwerft, dat hij alles zwaar geheim behandeld heeft.

„Maar het is in elk geval uitgelekt en welke instructies en ophelderingen wilt U nu het Propaganda-ministerie geven als antwoord op dit telegram?” brult Goebbels.

In angstige spanning wordt de verbinding met Berlijn afgevoerd.

Eindelijk...! De perschef waggelt de zaal door maar dan springt Goebbels lachend op.

Langzaam verandert zijn lach in een verbeterd trek en bijt hij de perschef toe: „Ik had gedacht, dat U in moeilijke omstandigheden meer weerstand zoudt tonen. Heeft niemand van U gezien, dat het telegram met de hand geschreven is? Moet ik mijn grappen voor jullie beperkt intellect nog simpeler maken?”

Hadamowsky, een hoge nazi, heeft het adelaarsschild van het Duitse Rijk gekregen.

Hij is een verwaande kwast, die een beetje beledigd doet, dat men nu pas zijn grote capaciteiten gaat eren.

Met een zekere neerbuigende welwillendheid toont hij iedereen de prachtige oorkonde maar is toch wel even geroerd, als Goebbels met groot gevolg de trappen van het ministerie op komt om hem geluk te wensen.

Hij had altijd een beetje aan Goebbels sympathie getwijfeld, maar dit bewijs....!

Des avonds krijgt hij de Völkische Beobachter; met grote koppen en een geweldige lof-tirade. Beter kon het al niet en in de beste stemming gaat hij naar de receptie, die op een minister-conferentie zal volgen.

Op de conferentie verschijnt hij trots als een pauw met de courant zegevierend heen en weer zwaaierend.

Daar staat zijn vriend Goebbels. Deze monstert hem van onder tot boven en zegt dan: „Verbeeldt U zich niet te veel! U hebt nog heel wat te leren en wat de Völkische Beobachter betreft, die U daar bij U hebt... ik heb er zes exemplaren van laten drukken. Te grote publiciteit is voor sommige mensen niet zo goed. Het volk zou eens kunnen denken, dat U werkelijk een groot man bent!”

Dan is er de stunt met de buitenlandse perschef Haufstaengl. Diens moeder is Britse en daardoor spreekt H. perfect Engels. Overigens heeft hij iets van de Engelse spirit overgeërfd. Hij trekt zich niet al te veel van de rest aan en door zijn eigen opvattingen heeft hij nog al wat vijanden. Daar komt nog bij, dat Putzi, zoals men hem in de wandeling noemt, een grote populariteit geniet. Dus haat Goebbels hem alleen al daarom. Bij Hitler kan Putzi geen kwaad doen, want door zijn fantastische piano-spel heeft hij deze volkomen ingepalmd. Op een avond zit Goebbels in een groot gezelschap. De Spaanse burgeroorlog is juist uitbroken. Weten zijn gasten misschien nog niet, dat Haufstaengl met een zeer belangrijke diplomatieke missie per vliegtuig naar Madrid is? Men kijkt elkaar verwonderd aan. Dat is inderdaad groot nieuws. Maar hoe haalt Goebbels het in zijn hoofd over zo iets geheim in vol gezelschap te gaan praten.

Haufstaengl zit op dit moment inderdaad in een vliegtuig, tussen Berlijn en Leipzig. Maar verder komt het niet. Want de piloot heeft van Goebbels opdracht gekregen de hele nacht op genoemd traject te blijven rondvliegen en de volgende dag zijn kostbare last zonder verder commentaar te Dessau af te zetten. Men kan van Haufstaengl alles zeggen, maar dom is hij niet. In de donkere nacht en met niemand anders dan zichzelf bij zich herinnert hij zich bij stukken en beetjes, wat hij in de loop der jaren al voor minder prettige uitingen over het regiem en verschillende hoge nazipieten gedaan heeft. Als er nu weer eens een zuivering komt, zou hij die dan wel overleven? Intuïtief voelt hij, dat er met de diplomatieke zending naar Madrid iets niet klopt. In Dessau vraagt hij aan de piloot, maar geen commentaar op de grote gelijkenis tussen Spanje en Zuid-Duitsland. Als een haas verdwijnt hij over de grens. Goebbels is hem kwijt. Hitler moet naar een nieuwe pianist omzien...

Hoe zit dat toch?

Onze militaire medewerker schrijft ons:

Is er nu werkelijk geen enkele snelle en afdoende remedie te vinden tegen de venijnige, geniepige belastingen op bijvoorbeeld boeken, die men uit het buitenland trekt? En dan boeken, die men hier niet kopen kan en die men voor studie-doelinden nodig heeft? Mijn boekhandelaar in Reigate (Surrey) zendt mij o.a. steeds de in Engeland verschijnende boeken over figuren van betekenis tijdens Wereldoorlog II. Derhalve ontving ik op 17 Maart „Rommel” door Desmond Young. Prijs 12 s. 6 d., rond f 6.50.

De P.T.T. bracht gelijk met het boek een „Nota” voor kosten en belasting, groot f 0.75, zijnde f 0.40 invoerrecht en f 0.35 „wegens inklaaring en vrijmaking.”

De postchef erkende zuchtend dat deze nota overeenkomstig de bepalingen is opgesteld — f 0.40 of 6% voor de particulier aan belasting (voor handelaars 3%) en f 0.35, die de P.T.T. altijd en bij elk belast pakje in rekening brengt. Blijkbaar voor de moeite als anderszins.

Dat wil zeggen: ik betaal aan 's Rijks grijpgrage Diensten twaalf procent belasting of „onkosten”, indien ik een in Holland niet verkrijgbaar studiewerk uit het buitenland laat komen!

Ik ben van deze m.i. volkomen verwerpelijke bepalingen al enige malen het slachtoffer geweest.

Tweemaal heb ik de tijd en moeite gegeven aan het indienen van een omstandige klacht bij het Hoofdbestuur der P.T.T.

Na vele maanden ontving ik in beide gevallen een ambtelijk-langademig maar nietszeggend antwoord. En alles bleef natuurlijk zoals het was. Dat o.a. bij het openen en weer sluiten van een dergelijk pakje Toynbee's „A study of history” (prijs 25 s.) zwaar beschadigd was, werd „betreurd”, maar er bestonden geen „bepalingen”, welke in soortgelijke gevallen voorzagen in schadevergoeding.

Dat wil zeggen: men opent goed verpakte zendingen, legt er tenminste 12% belasting e.d. op en pakt het belaste voorwerp dan zo „mag niet hinderen” in, dat de ontvanger niet alleen een zwaar belaste maar ook nog een zwaar beschadigde zending per P.T.T. ontvangt.

Het gaat ons niet om dat bedrag van f 0.75.

Maar het gaat ons wel om deze geniepige, ergerlijke en o.i. beschamende methode van belastingheffing.

Men gelove ons: duizenden en wellicht tienduizenden burgers ondergaan dagelijks deze volstrekt willekeurige heffingen.

Is er nu geen enkel middel om — desnoods in de Volksvertegenwoordiging — een eind te maken aan dergelijke als dwaasheid begonnen en in misstand verlopende belastingheffing?

ALLERHANDE

Griezelig

Dag in, dag uit trekt de bioscoop de mensen-massa tot zich, die daarin ondergaat — dat is het woord ervoor — wat daar aan goeds en slechts wordt opgediend. Daar zit de massa, in een donkere zaal, zuiver receptief en bijna zonder verweer. Een boek leest men. Dat is nog een actie van de lezer. Maar een film zien en horen is haast geen actie. De mens is daarbij in belangrijke mate passief. Althans zo is het bij de meesten. Er is een grote mate van geestelijke zelfstandigheid en concentratievermogen voor nodig om een film kritisch te zien, zoals men kritisch een boek leest. Er is ook haast geen tijd voor kritiek. Want het moment waarop de kritiek los moet komen, wordt al weer verdrongen door het vervolg van de film. Dat is dus een griezelig geval.

(Trouw)

Geen vergelijk mogelijk

Met deze ijzeren orthodoxie is in haar huidige vorm geen vergelijk mogelijk. Wanneer wij lijdzaam toezien, terwijl onze evenwichtige staatsinstellingen worden vernietigd; wanneer wij toestaan, dat er een één-kamerstelsel wordt ingevoerd en zo onze vrijheid blootstellen aan vernietiging door een staatsgreep; als wij de rechten van de minderheid negeren en de staat door subsidie en censuur steeds meer macht geven over het onderwijs en de letterkunde, of door het scheppen van steeds meer staatsmonopolies op de arbeidsvoorwaarden van ons allen, dan spelen wij de communisten in de kaart. Het is altijd mogelijk aan te voeren, dat het zo beter of vlugger gaat, of dat men zo botsingen met andersdenkenden voorkomt, en op die manier een democratisch volk over te halen zijn vrijheid prijs te geven.

Charles Morgan in de Internationale Echo.

Wensdroom

Wij moeten streven naar een toestand, waarin het vrije verkeer van alle Westerse valuta weer mogelijk wordt, waarin niemand zo zwaar wordt belast, dat hem de prikkel om geld te verdienen wordt ontnomen, waarin prijzen betrekkelijk stabiel zijn en bespaard geld vrucht is, en waarin niemand behoefte te voelen voor zijn leven, zijn bezit of zijn vrijheid.

Charles Morgan in de Internationale Echo.

Niet tevergeefs

Eén ding staat vast: 't bloed, 't zweet en de tranen zijn niet tevergeefs geofferd. Zij hebben Europa, zij hebben de wereld verlost van de overheersing van de dictatuur van het nationaal-socialisme, dat elke vrijheid smoorde, dat gebaseerd was op onderdrukken en tyrannie, al heeft het ook vijf lange jaren geduurd.

(Het Lichtspoor).

De grote kracht

Ons land, ons volk dient daarom vooraan te gaan in het samenbundelen van de krachten van de geest. Dat kan ten eerste door het opbrengen van saamhorigheid in de algemene lijnen van het beleid in binnen- en buitenland, dat kan door ook bij andere landen en volken een zelfde saamhorigheid in hoofdpunten te bepleiten. Zo kan die saamhorigheid, die eendracht worden tot een grote innerlijke kracht, tot een geestelijke weerbaarheid, tot een levenshouding, welke door geen geweld, door geen terreur kunnen worden terneergeslagen.

(Het Lichtspoor).

Beetje minder Samba

Is het niet om te gieren van het lachen: zo'n groot gezin in zo'n moderne tijd als de onze! Wat een grapjas, zo'n vader, die zoveel kinderen heeft, dat hij de namen niet eens op een rijtje kan noemen! Wij schreven ons verhaaltje om in ons bontedinsdagavondtrein-landje wat meer respect te brengen voor het grote gezin en voor die hardwerkende vaders, die niet eens de tijd hebben om naar die radiomoppen over zijn grote gezin te luisteren... Omdat wij voorstanders zijn van een beetje minder samba en een beetje meer liefde onder de mensen.

(Het Vizier).

Ridderzaal Turks bad

Er zijn wel enkele bezwaren tegen het vergaderen in de Ridderzaal aan te voeren: de vergaderingen van de afdelingen van de Kamer vinden nog in het Kamergebouw plaats, de spreekkamer voor de Kamerleden is onvoldoende, de temperatuur is zo hoog, dat men zelfs op een rustige plaats achter de perstafel gezeten in de loop van de vergadering het gevoel heeft met kleren aan in een Turks bad te zitten en op de duur gaan de ogen pijn doen van het licht van al die kleine elektrische lampjes in de kronen.

(Nieuwe Courant).

Strijdkrachtenprogramma

Wanneer er op dit moment in onze geschiedenis nog steeds behoefte is aan een „Radio-Programma voor de Nederlandse Strijdkrachten te Land, ter Zee en in de Lucht” (Engeland, om maar een voorbeeld te geven, is daar al lang mee opgehouden), dan zal zo'n programma toch zijn betekenis daarin moeten zoeken, dat het de problemen van de demobilisatie, de aanpassing, de terugkeer in het gewone leven, stelt en tracht te helpen oplossen. Het huidige is daarmee allerminst tevreden.

(De Groene Amsterdammer)

De P.B.O. is in wording

Prof. mr. F. de Vries voorzitter?

Tijdens de parlementaire debatten over de Wet op de Bedrijfsorganisatie heeft Staatssecretaris v. d. Grinten al te verstaan gegeven, dat de regering haar praktische toepassing zoveel mogelijk zou bevorderen. Hij heeft woord gehouden: reeds een maand na de plaatsing in het Staatsblad is de eerste uitvoeringsmaatregel verschenen. Bij Kon. Besluit werd het aantal leden van de Sociaal-Economische Raad op het maximum van 45 bepaald en de eerste zittingsperiode vastgesteld op 1 April 1950 tot 31 Maart 1952.

Vrijwel gelijktijdig heeft de Kroon een aanwijzing gedaan van de organisaties, bevoegd tot het benoemen van leden van de S.E.R., en de Ministers aangewezen, die bevoegd zullen zijn de vergaderingen van de Raad in zijn interne commissies bij te wonen of zich daarin te doen vertegenwoordigen.

Wie zich de debatten over het begrip „representatieve organisatie” en „algemeen erkende centrale” herinnert, zal ongetwijfeld met belangstelling kennis nemen van de concrete oplossing, welke de Staatssecretaris hiervoor na moeizame commissoriale voorbereiding hiervoor heeft gevonden.

De bevoorrechte organisaties van ondernemers zijn: Centraal Sociaal Werkgevers Verbond en Verbond van Nederlandse Werkgevers tezamen 2 leden, Christelijke Middenstandsbond 1 lid, Hoofdgroep Banken 1 lid, Hoofdgroep Handel 1 lid, Hoofdgroep Verkeer 1 lid, Hoofdgroep Verzekering 1 lid, Katholieke Nederlandse Boeren- en Tuindersbond 1 lid, Koninklijke Nederlandse Middenstandsbond 1 lid, Koninklijk Nederlands Landbouw-Comité 1 lid, Nederlandse Christelijke Boeren- en Tuindersbond 1 lid, Nederlandse Katholieke Middenstandsbond 1 lid, Ondernemersraad voor Indonesië 1 lid, Rooms-Katholiek Verbond van Werkgevers-Vakverenigingen 1 lid, Verbond van Protestant-Christelijke Werkgevers in Nederland 1 lid.

De zetelverdeling voor de organisaties van werknemers luidt: Christelijk Nationaal Vakverbond in Nederland 3 leden, Nederlandse Katholieke Arbeidersbeweging 5 leden, Nederlands Verbond van Vakverenigingen 7 leden.

Het wil ons voorkomen, dat de gekozen oplossing alleszins aanvaardbaar is. Het trekt de aandacht, dat er drie hoofdgroepen uit de Organisatie-Woltersom als representatief zijn erkend. Op het gebied van het bankwezen, verkeer en verzekeringswezen is de organisatorische ontwikkeling nog niet zo ver voortschreden, dat er voldoende representatieve centrale organisaties in de z.g. vrije sector kunnen worden aangewezen. Dat de regering niet gearzeld heeft uit praktische overwegingen deze keuze te doen, mag o.i. als een aanwijzing voor objectieve beoordeling worden aangemerkt. Dit verheugt ons te meer, omdat tijdens de Kamerdebatten wel eens een andere toon van achter de regeringstafel te beluisteren viel.

Als eerste Voorzitter van de S.E.R. wordt Prof. Mr. F. de Vries, hoogleraar te Amsterdam genoemd, iemand, die zijn sporen op het gebied der sociaal-economische vraagstukken heeft verdiend en reeds in 1912 voor publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie pleitte.

STEMMEN IN EEN ANDERE GEMEENTE

Bij de aanstaande verkiezingen voor de Provinciale Staten is het mogelijk zijn stem in een andere gemeente dan die van zijn woonplaats uit te brengen, maar die andere gemeente moet gelegen zijn binnen dezelfde provincie.

Zij, die van deze mogelijkheid gebruik willen maken, moeten hiervan vóór 12 April a.s. in persoon ter secretarie van een gemeente mededeling doen. Dit is vooral van belang voor hen, die buiten hun woonplaats in een andere gemeente binnen dezelfde provincie werkzaam zijn. Zij behoeven dan minder tijd te verzuimen!

OPLOSSING?

(Ingezonden)

Naar aanleiding van: „wie lost dit vraagstuk op” in Uw blad van 10 Maart, het volgende.

Enige tijd geleden las ik dat in de oorlog een Engels ziekenhuis met halve krachten werkte. D.w.z. vroegere verpleegsters die door huwelijk of andere redenen niet meer in staat waren een volle dagtaak te verrichten, konden opgeven bepaalde uren of dagen die zij voor verpleging beschikbaar hadden. Dit geeft ongetwijfeld meer werk voor de leiding maar het scheen goed te werken.

L. Land-Boissevain.

N.V. Nederlandsche
Caoutchouc- en Gutta-
Perchatabriek

v.h. Bakker & Zn.
Ridderkerk

• Technische
rubberartikelen

SLIEDRECHT had een goede vergadering

De afdeling Sliedrecht hield haar jaarlijkse vergadering. De voorzitter herdacht de kortgeleden gestorven heer J. P. Seret. Daarna hadden bestuursverkiezingen plaats. Er waren twee vacatures, namelijk voor de dames C. L. de Gruyter-v. d. Vlies en A. A. Seret-Bos. De eerste stelde zich niet herkiesbaar, de laatste was verhuisd naar een andere gemeente. Aan beide dames bracht de voorzitter dank. In deze beide vacatures werd voorzien door de verkiezing van mevrouw Kessnich en de heer B. v. d. Graaf. De voorzitter, arts D. Zijp, die ook aan de beurt van aftreding was werd herkozen. Het hoogtepunt van de

avond vormde een causerie over actuele politiek van drs. P. Herweyer uit Dordrecht. Deze met enthousiasme voorgedragen causerie boeide de gehele vergadering.

AFDELINGSSECRETARISSEN:

Vraagt bij onze administratie de tarieven voor extra-exemplaren van ons weekblad, voor de verbreiding van onze beginselen en voor het werven van nieuwe abonneés.

Onze kandidaten voor de Provinciale Staten

RECTIFICATIE:

In de kandidatenlijst van de Kieskring Sluis (Zeeland), welke in ons nummer van de vorige week is geplaatst, is een fout geslopen. Men leze deze lijst als volgt: 1. A. J. Cambier, Breskens; 2. A. H. M. van den Hoek, Groede; 3. A. P. Aarnoutse, Zuidzande; 4. J. Verplanke-Haak, Biervliet; 5. W. van Male, Zuidzande; 6. J. le Clerq, Sluis; 7. A. Risseeuw-Kools, Zuidzande; 8. J. Mys, Oostburg.

DRENTE:

Assen, kieskring I:

1. J. Homan, Assen; 2. R. M. Buurma geb. Vredevoogd, Assen; 3. F. Hasper, Assen; 4. W. Buiten, Eext; 5. L. J. Klompe, Zeyerveld; 6. C. Eenhoorn, Vries; 7. W. Fr. Borgesius, Assen; 8. R. Zegering Hadders, Emmen; 9. Mej. N. Boomsma, Assen; 10. H. Hilberts, Assen; 11. H. Meyeringh, Gieten; 12. Mr. H. K. de Langen, Meppel; 13. J. H. Lanting, Nieuwlande; 14. A. Tissingh Hzn., Ruinen; 15. J. Kuipers Sr., Coevorden; 16. A. Nydam, Zuidlaren.

Meppel, kieskring II.

1. A. Tissingh Hzn., Ruinen; 2. Mr. H. K. de Langen, Meppel; 3. J. D. Alberti, Ruinerwold; 4. R. Scholten, Dwingeloo; 5. B. Luten, Koekange; 6. A. H. J. Odding, Meppel; 7. R. Zegering Hadders, Emmen; 8. L. Schoemaker, Diever; 9. C. Borgers Hzn., Havelte; 10. H. Zandman Sr., Zuidwolde; 11. H. Meyeringh, Gieten; 12. J. Kuipers Sr. Coevorden; 13. Mevr. A. M. C. H. Tjeenk Willink, geb. Jkvr. Bowier, De Wijk; 14. J. Homan, Assen; 15. R. Nieboer, Nijveen; 16. J. H. Lanting, Nieuwlande; 17. A. Nysingh, Vliedder; 18. Mevr. R. M. Buurma, geb. Vredevoogd, Assen; 19. H. Tiemes Hzn., Uffelte; 20. W. Stevens Szn., Wapserveen.

Hoogeveen, kieskring III.

1. J. H. Lanting, Nieuwlande; 2. J. Kuipers Sr., Coevorden; 3. R. Reinders, Hoogeveen; 4. Joh. Stock, Sleen; 5. L. Hadders, Benneveld; 6. H. Hiddingh, Westerbork; 7. L. Ellen, Oud-Schoonebeek; 8. B. Hogen Esch, Dalen; 9. R. Zegering Hadders, Emmen; 10. R. M. Buurma, geb. Vredevoogd, Assen; 11.

H. Meyeringh, Gieten; 12. A. Tissingh Hzn., Ruinen; 13. Mr. H. K. de Langen, Meppel; 14. J. Homan, Assen; 15. A. K. Mulder, Hooghalen.

Emmen, kieskring IV.

1. R. Zegering Hadders, Emmen; 2. H. Meyeringh, Gieten; 3. G. Grutterink, Borger; 4. G. Luis, 1e Exloermond; 5. J. Rahder, Nw Amsterdam; 6. A. Keldermans, Emmen; 7. G. J. Bieze, Borger; 8. G. van Sluis, Gasselternijveen; 9. Th. C. Heerma van Voss, Nw. Amsterdam; 10. B. Groenhof Jzn., Erica; 11. H. Stuulen, Weerdinge; 12. Mevr. R. M. Buurma, geb. Vredevoogd, Assen; 13. J. Homan, Assen; 14. P. Hasper, Assen; 15. A. Tissingh Hzn., Ruinen; 16. Mr. H. K. de Langen, Meppel; 17. J. H. Lanting, Nieuwlande; 18. J. Kuipers Sr., Coevorden; 19. R. Reinders, Hoogeveen.

Heerenveensters waren bijeen

De vrouwelijke leden van de V.V.D. afd. Heerenveen vergaderden met enkele introducée's in de Schouwburg te Heerenveen. Als spreekster was uitgenodigd mevrouw Bontekoe-Hielkema uit Oosterwolde, candidate van de Prov. Staten. Zij had als onderwerp: „De volksgezondheid in onze tegenwoordige maatschappij”. Na de pauze sprak zij nog over Provinciale en Gedupeerde Staten. Een en ander was zeer interessant. Enkele vragen werden door de spreekster beantwoord. De opkomst was bevredigend.

HAAGSEN KWAMEN SAMEN

De Haagse vrouwen in de V.V.D. hebben een goed bezochte bijeenkomst gehouden onder voorzitterschap van mej. R. Kalis. De vrouwelijke V.V.D. gemeenteraadsleden mev. E. van den Bosch-de Jongh en mej. mr. J. J. Th. ten Broecke Hoekstra spraken over de verschillende punten, waarbij zij bij de behandeling van de Gemeentebegroting 1950 het woord hebben gevoerd, o.m. op het gebied van het onderwijs, het nieuwe ziekenhuis en sociale vraagstukken. Tot nieuwe bestuursleden werden gekozen mev. Walma van der Molen-Meindersma en mev. Schade v. Westrum-van 't Oever. Het was een zeer geanimeerde vergadering.

Afdelingsnieuws

HAARLEM'S nieuwe bestuurders

De afdeling Haarlem hield haar jaarlijkse vergadering. Mr. L. J. Venhuizen en E. Blanke werden als bestuurslid herkozen. In de vacature F. A. J. Duller, die zich niet herkiesbaar had gesteld, werd benoemd F. W. Lichtenveldt Jr.

DAKEN - VLOEREN
 M.V. BETON- & PLATENFABRIEK
 GEBRS. MYNLIFF NIMEGEN

N.V. Staaldraadkabel- en Herculestouwfabriek

voorheen

J. C. DEN HAAN

GORINCHEM

J. en K. SMIT's

SCHEEPSWERVEN EN
 MACHINEFABRIEKEN

KINDERDIJK

Reeds onze
 oude reekelden dronken

Weduwe
 A.v.d. Eelaart's

OUDE AROMATISCHE
 JENEVER

**DE ROTTERDAMSCH
 DROOGDOK MIJ. N.V.**

GERESERVEERD

N.V. BOELE'S

Scheepswerven en Machinefabriek

BOLNES

Nieuwbouw en reparatie

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

VRIJDAG 31 MAART 1950 No. 103

DE PROVINCIE
IN WOUDSCHOTEN

Pag. 4 en 5

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

ONZE ALGEMENE VERGADERING

Feest van het weerzien

Waarlijk, wij vinden dat wij toch niet altijd over zwaarwichtige onderwerpen behoeven te schrijven. Een enkele maal mogen wij ons wel eens van de zorgzware problemen afwenden en nu wij vlak voor de algemene vergadering van onze partij staan, is er zeker reden om daaraan aandacht te besteden. Zulk een bijeenkomst is in onze partij altijd een groot genoegen, omdat daar vele van onze goede werkers uit alle delen van het land naar toe komen, om met elkaar van gedachten te wisselen en de vreugde van het weerzien te smaken. Dit laatste onderschatte men niet. Wie het partijleven kent, weet van hoe grote waarde het voor ieder persoonlijk is om strijdmakkers van elders weer te ontmoeten en met hen samen enige goede dagen te beleven. Daar gaan kracht en steun van uit.

In de vergadering zal er gelegenheid zijn te spreken en te oordelen over de leiding der partij en er zal van gedachten gewisseld kunnen worden over het door de Kamerfracties gevoerde beleid. Dat is goed, want de in de politiek werkzaam moeten bij voortdurende weten wat er leeft in de groepen der geestverwanten. Deze kunnen niet allen ter vergadering zijn, maar het is dan ook de taak der afgevaardigden in hun beschouwingen mede te vlechten wat zij ervaren hebben in hunne (of hare!) afdelingen.

Voor de politici is er dan de gelegenheid om uiteen te zetten wat hen heeft bewogen tot het innemen van de standpunten, waarop zij in het parlement bij de behandeling van diverse onderwerpen hebben gestaan. Het is volkomen begrijpelijk, dat bij de zeer grote drukte in ons parlementaire leven en de ingewikkeldheid van vele vraagstukken het voor zeer velen niet altijd mogelijk is alles te volgen wat er plaats heeft. En begrijpelijk is, dat daaruit veel misverstand moet voortvloeien. Deze dagen nog sprak de voorzitter van een onzer grote afdelingen waarvoor wij het woord voerden zeer terecht: „wanneer wij onze Kamerleden horen, dan komen veel problemen voor ons zo geheel anders te liggen, dan wordt zo veel ons pas duidelijk.”

Welnu, een algemene vergadering biedt de gelegenheid om de nodige opheldering te vragen en het onderlinge begrip te versterken. Dat daaraan in onze partij behoefte bestaat, is genoegzaam bewezen door de bijzondere bijeenkomst en de buitengewone algemene vergadering, die in het vorige jaar extra aan een bespreking van het Indonesische probleem zijn gewijd.

Wij willen ons overigens niet gaan verdiepen in al hetgeen ter algemene vergadering aan de orde gesteld zou kunnen worden. Laten wij ons echter mogen

richten op wat bij zulk een gelegenheid zeker ook grond heeft: in het kort terugzien op hetgeen gepasseerd is. Wat bij ons evenwel slechts een terugblik over een korte periode kan zijn! De partij immers bestaat nog slechts twee jaar. Wanneer men zich dit realiseert, dan mag er toch wel dankbaarheid zijn over de bereikte resultaten. Er is een tijd geweest waarin de politiek-vrijzinnige gedachte het wel uitermate moeilijk heeft gehad. Het scheen alsof er weinig mogelijkheden meer waren. Ten onzent in het bijzonder leek het vlak na de oorlog wel zeer droef gesteld. In enkele jaren tijds is daarin een wel zeer duidelijke verandering ten goede gekomen, die zich niet alleen demonstreert in de stijging van het getal onzer zetels in de openbare lichamen, maar vooral in het toenemende vertrouwen, dat onze partij bij voortdurende ontmoet. En, waarlijk, men kan toch niet zeggen, dat dit is bereikt door de kiezers naar de mond te spreken. Wij hebben ons met grote nadruk onthouden van het doen van beloften, die aange naam in de oren moest klinken. Integendeel, onze politiek is enige malen in een richting gevoerd, die aanvankelijk velen tot bedachtzaamheid ten aanzien van ons maande! Wanneer wij bijvoorbeeld in 1948 niet het standpunt hebben ingenomen van radicale afwijzing van de voorgestelde Grondwetsherziening, dan was zulks ook niet om bij de kiezer in het gevele te komen. Er was veel voor nodig om begrip voor ons standpunt te wekken. En wanneer wij in December van 1949, ondanks zeer ernstige bezwaren, de resultaten van de Ronde Tafel Conferentie hebben aanvaard, dan was ook dat allerminst gericht op het verwerven van kiezersgunst!

Onze partij heeft waarlijk niet gespeeld op het op goedkope wijze verwerven van sympathie. Maar wij zijn van mening, dat daarin ook juist haar kracht moet worden gezien. Onlangs nog zeide een welmenend man, dat het van grote waarde zou zijn geweest, als er maar niemand van ons in het Kabinet zou hebben gezeten. Wij hebben getracht uiteen te zetten dat men de zaken niet uit de hoek van het partij-belang bezien mag en dat men niet schuwen mag verantwoordelijkheid te dragen wanneer men daartoe de gelegenheid krijgt. Wanneer men de kans om een zaak mede op te knappen, niet heeft aangegrepen en de zaak gaat mis, dan gaat men niet vrij uit. Men is voor zich zelf eerst verantwoord wanneer men al het mogelijke gedaan heeft om de zaken wel tot een goede oplossing te brengen. Doet men zo en bereikt men dan toch niet het gewenste, dan heeft men in ieder geval zijn plicht gedaan.

Onze partij is in de korte tijd van haar bestaan een plaats gaan innemen, die niet onderschat kan worden. Wij durven dit succes voor een groot deel juist toeschrijven aan de durf van onze vertegenwoordigers om te handelen zoals naar hun mening in belang van land en volk gehandeld moet worden, ook in ogenblikken, waarin velen het misschien anders hadden verwacht en gewild. Maar hoe dit zij, de gestegen sympathie van ons volk is er en daarover mogen wij ons verheugen. Evenzo over de gestegen invloed in de praktische politiek. Gestegen door de stijging van het getal onzer zetels, gestegen ook zeer sterk door het werk van voormannen. Elkeen kent de waardering, die er is voor de arbeid van minister Stikker, ieder is op de hoogte van het magistrale werk van mr. Oud als leider van onze fractie in de Tweede Kamer en wij willen ook wijzen op de gedegen redevoeringen van prof. Molenaar, die onze vertegenwoordigers in de Eerste Kamer aanvoert. Met het noemen van deze namen doen wij uiteraard niets te kort aan de succesrijke inspanning, die vele anderen zich getroosten. Zij erkennen mede de grote verdiensten van de genoemden.

Wanneer wij dit alles overwegen ter gelegenheid van onze algemene vergadering, dan is er zeker reden tot grote dankbaarheid. Een dankbaarheid die zich mede uitstrekt over al hetgeen vele van onze mensen op allerlei posten in den lande verrichten. Wij weten hoe moeilijk velen het met zichzelf gehad hebben op bepaalde ogenblikken, toen de door de politici gevoerde politiek ook door hen niet begrepen werd en hoe zwaar zij het te verduren hebben gehad door de critiek van mensen, die mede op hun gezag aan ons hun steun hadden gegeven. Maar hecht en sterk is ons front van strijders gebleken. In vol vertrouwen op hen, die men zelf als voormannen had uitgekozen, is men blijven staan. Dat is een uiterst belangrijke zaak, die voor onze partij niet hoog genoeg aangeslagen kan worden.

Zo staan wij dan nu vlak voor de wapschouw van onze partij. Veel is er bereikt, maar veel moet er ook nog gedaan worden. Tezamen zullen wij ditmaal weer de praktische politiek bespreken en wij zullen ons verdiepen in de vragen die het concept-Werkprogram heeft opgeroepen. Daar komt heel wat bij kijken en onze liberale geest is er niet naar om nu maar zonder meer te accepteren wat voorgelegd is. Daar zijn wij vrije, zelf denkende mensen voor. Laten de gedachtenwisselingen goede vruchten mogen geven!

En moge dit congres de grondslagen leggen voor nog hoger vlucht!

K.

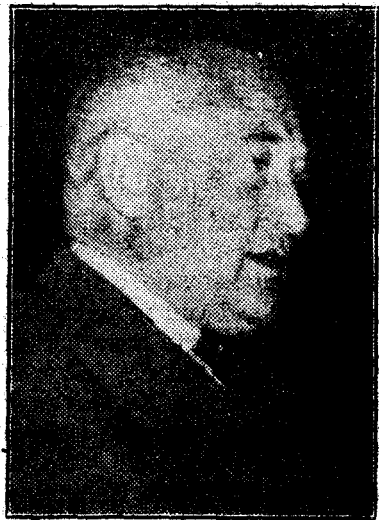
☆ parlementaire flitsen ☆

DE HEER WOUDEMBERG GING TE VER EN WERD KEURIG OP ZIJN VINGERS GETIKT

Strijd om de dividendstop

Er zijn nog altijd heel wat aanhangers van de Partij van de Arbeid — óók in de Kamerfracties — die zich nog steeds niet hebben weten los te maken van de oude S.D.A.P.-mentaliteit. Zij leven in gedachten nog altijd in de sfeer van massale „meetings” met de rode vaandels en de internationale en zij hebben de behoefte, hun gemoed zo nu en dan nog eens op ouderwetse wijze te ontlasten. Tot hen behoort ook de heer Woudenberg, thans lid van de Eerste Kamer, wie dit, als oud-secretaris van de vroegere S.D.A.P., ook nauwelijks kwalijk is te nemen, mits daarbij de grenzen der billijkheid niet al te zeer worden overschreden.

Die ontladingsdrang werd de heer Woudenberg bij het debat over de begroting van Wederopbouw en Volkshuisvesting in de Eerste Kamer kennelijk te machtig en zowel de hem geestverwante minister zelf als de particuliere bouwers werden hiervan het slachtoffer.

WOUDEMBERG
...ontladen....

De heer Woudenberg acht minister In 't Veld niet alleen veel te optimistisch in zijn cijfers en verwachtingen (een mening, die men, tot zekere hoogte, kan delen), maar, wat in de ogen van deze orthodoxe socialist veel erger is, de minister neemt z.i. tegenover de particuliere bouwondernemers een veel te „opportunistisch” standpunt in en hij heeft zelfs — en dat is het allerergste! — zekere goedkeurende woorden van particuliere bouwzijde toegevoegd gekregen.

Die particuliere bouwondernemers zijn voor de heer Woudenberg, die smalend over „het veelgeprezen particulier initiatief” sprak, de grootste egoïsten, die men zich denken kan en hij wist in zijn schromelijke eenzijdigheid als voorbeeld van particuliere bouw zelfs de inderdaad wel zeer onaantrekkelijke, maar al meer dan een halve eeuw geleden opgetrokken „Pijp” te Amsterdam (een buurt achter de Ceintuurbaan aldaar) er bij te halen.

De heer Wendelaar, die voor onze fractie onmiddellijk na de heer Woudenberg aan 't woord kwam, heeft op dit alles op uiterst elegante en correcte, maar daardoor juist uiterst doeltreffende wijze gereageerd.

Hij stelde vast, dat de heer Woudenberg en hij beiden „Amsterdamsse jongens” waren, gelijk opgaande in liefde voor „die betoverende stad.” De heer Wendelaar gaf de verzekering, dat hij de „Schaduwplekken” in 's lands hoofdstad evengoed kende als de prachtige buurten, die Amsterdam met toepassing van Goeman Borgesius' Woningwet heeft gebouwd. Terecht vroeg hij echter: Is het nu billijk om het goede van de Woningwetbouw alleen op het credit van de bouwverenigingen te stellen en van de particuliere bouw alleen de slechte staaltjes (en dan nog van een vorige eeuw!) te laten zien?

De heer Woudenberg, zo ging onze woordvoerder verder, verwijt de particuliere bouwers echter niet alleen gebrek aan schoonheidszin en aan hart voor wat een arbeider in zijn woning toekomt; neen, hij verwijt hun ook nog iets ergers. Hij ziet in hen niets anders dan een groep speculanten en hij noemt het streven van hen, die het voor de particuliere bouwers opnemen, „agitatatie.”

Zo is het, naar de heer Wendelaar vaststelde, echter niet. Ik behoef, aldus spreker, de geachte afgevaardigde de heer Woudenberg toch niet voor te houden, dat generaliseren altijd gevaarlijk is en gewoonlijk tot verkeerde conclusies

leidt? Natuurlijk zijn er wel enkele slechte elementen onder de particuliere bouwers (maar ook zij zijn gelukkig aan de bestaande voorschriften onderworpen!), doch op zichzelf is voor winst werken toch niet af te keuren? Doet dat, in enigerlei vorm, niet nagenoeg iedereen? Vooral het slot van de rede van de heer Wendelaar op dit punt sloeg in, waar hij zeide: „Over het algemeen waardeer ik de milde toon en een zekere bezadigdheid van oordeel in deze Kamer. Bovendien volg ik met grote belangstelling de wijze, waarop men in de Partij van de Arbeid steeds meer uitgroeit boven de kleinere toon, waarop in de vroegere S.D.A.P. dikwijls werd gesproken over allen, die geen „arbeider” zijn. En in het bijzonder luisterde ik gewoonlijk gaarne naar de geachte afgevaardigde de heer Woudenberg, die mij meermalen trof door een woord van leerzame strekking of klank. Tot mijn spijt moet ik daaraan toevoegen, dat hij mij dit maal heeft teleurgesteld door een oordeel uit te spreken, dat naar mijn mening niet evenwichtig en dus onbillijk is.” Dat de heer Woudenberg hierop niet repliceerde, was wel jammer. Maar laat ons aannemen, dat dit was, omdat hij

in zijn hart wel voelde, dat zijn opponent in het parlementaire debat eigenlijk wel gelijk had!

Waren in het bovenbedoelde debat in de Eerste Kamer de heren Wendelaar en Woudenberg dus elkaars tegenspelers, in de Tweede Kamer waren het, bij het debat over het ontwerp van wet op de dividendbeperking, onze woordvoerder, de heer Ritmeester en de heer Hofstra, wederom van de Partij van de Arbeid.

HOFSTRA
...handhaven....

Dit ontwerp brengt o.a. de vervallen verklaring van het Besluit op de Dividendbeperking 1941, maar handhaaft toch tegelijk deze beperking, zij het dan op meer „verfijnde”, gedifferentieerde wijze. Van belang is bovendien, dat het aflopende karakter van de „dividendstop” nu in dit ontwerp is vastgelegd door de bepaling, dat deze niet meer zal gelden voor de boekjaren, welke eindigen op of na 31 December 1952.

De heer Hofstra had eigenlijk liever de oude bepalingen geheel zien gehandhaafd, daar dit nieuwe ontwerp in verschillende gevallen toch een hoger uitkering dan 9 % dividend mogelijk zou maken. Bovendien echter diende hij een amendement in, dat het tijdelijke karakter aan de wet zou ontnemen en hij kondigde aan, dat zijn fractie tegen het ontwerp zou stemmen, als dit amendement mocht worden verworpen.

De heer Ritmeester was al evenmin zeer enthousiast over het ontwerp, maar zijn argumenten waren toch wel geheel anders dan die van de heer Hofstra. De „verfijning” achtte hij maar van betrekkelijke waarde, maar wat het belangrijkste was: hij diende een amendement in, dat precies het omgekeerde beoogde van dat van de heer Hofstra, n.l. een beëindiging van de dividendbeperking reeds met de lopende boekjaren, n.l. met die, welke vóór 31 December van dit jaar aflopen.

De minister had de dividendbeperking een „postulaat van sociale rechtvaardigheid” genoemd. De heer Ritmeester toonde echter aan, dat op grond van de gemaakte verschillen tussen kleine vennootschappen met een kapitaal van minder dan f 500.000, die niet onder de beperking vallen en de groten, die daar wel onder vallen en tussen de met buitenlands kapitaal werkende vennootschappen en die, welke uitsluitend met Nederlands kapitaal werken, van die sociale rechtvaardigheid toch niet zoveel overbleef. (Vervolg op pag. 6.)

Deze burger

tie zat en de Prins hoorde vertellen van zijn bevindingen dacht hij dat wij eindelijk, al is het een beetje laat, gaan begrijpen welke weg wij in deze wereld moeten gaan om een beetje opgemerkt te worden in het gedrang om brood en spelen. Hebben zelfs de heren Lorecaaiers niet allerduidelijkst op dat diner met die Utrechtse studenten er blijk van gegeven dat zelfs de beste wijn een krans behoeft?

Toen de Prins was uitgesproken mochten de h.h. journalisten vragen stellen en verschillende van hen hebben dat gedaan. Mooie vragen, schrandere vragen, interessante vragen — dat moet deze burger toegeven. Deze burger vindt trouwens journalisten altijd mooi en schrandere en intelligent. Als ik geen Hoge Commissaris zou kunnen worden, zou ik journalist willen zijn, wanneer ik zou weten dat ik daar mooi en schrandere en interessant genoeg voor was. Daar niet van.

Maar terwijl al die h.h. journalisten vragen stelden, zat ik te schuifelen op mijn stoel. Al-maar zat ik te denken: zou ik het durven? Zou ik het doen? Zou ik wagen te vragen waarnaar mijn hart tot vragen drong? — Drie maal had ik bijna mijn vinger opgestoken. Maar drie maal zonk der burg'ner moed mij in de schoenen. Drie maal dacht ik nou mot 't dan maar beu'n, maar drie maal bleef die vragende vinger gekromd in 't klamme knuistje op mijn knie.

Ik had één vraag willen stellen.
Die brandde mij op de lippen.
Die stak mij achter in de hersenpan.
Die stond te koken op het vuur van mijn kloppende hart.
Maar 't burgervingertje ging niet in de lucht.
Durfde niet.

Durfde gewóónweg niet.
„Kijk eens” — had ik willen vragen — „al die gegevens die de Prins op zijn reis vergaard heeft. Al die inlichtingen die hij heeft ingewonnen. Al die wetenswaardigheid die hij heeft meegebracht? Hadden daar — meneer de voorzitter, ik stamel het met schroom — hadden daar die ambassadeurs en gezanten en plénipotentiars van ons al niet veel eerder voor moeten zorgen? Meneer de voorzitter... wanneer U het toestaat zo maar brutaalweg te vragen... met Uw permissie, Uw welnemen en Uw goedvinden... die ambassadeurs en zo... meneer de voorzitter... zijn die daar eigenlijk niet voor?”

Ziet U, dat had ik willen vragen, maar tussen al die grote journalisten stakte de zwakke adem in de keel van

DEZE BURGER.

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Voorzitter Redactie-comm.: Drs. H. A. Korthals.

Redactie-secretaris: Mr. E. Elias.

Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 435.

Administratie: Postbus 43, A'foort, tel. 5267.

Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 p. jaar.

Voor het zenden van abonnements- en advertentie-gelden: Postgiro no. 245103, ten name van de

Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en

Democratie" te Amersfoort.

Losse nummers 15 cent.

Voor advertenties wende men zich tot de admini-

stratie of tot de hoofdvertegenwoordiger: L.

Vlug, Geestbrugweg 69, Rijswijk (Z.-H.).

Anti-Joods

Reeds vaker hebben wij erop gewezen, welk een grote misvatting het is te denken, dat slechts het nationaal-socialisme anti-joods zou zijn. Vooral tijdens de oorlog werd deze misvatting veel verbreid en werd er op gewezen dat de communisten, al mocht hun stelsel dan ook dictatoriaal zijn, de Joden niet anders behandelden dan de Christenen. Ook vlak na de bevrijding werd hieraan nog geloof gehecht. Meer en meer wordt echter duidelijk hoe het nationaal-socialisme en het communisme als twee druppels water op elkaar gelijk. Beide stelsels betekenen een vernietiging van de geestelijke vrijheid en beide stelsels zijn antisemitisch. Volgens een rapport van het Joodse arbeiders comité in New-Yersey is men n.l. in Rusland begonnen met een massa-deportatie van Joden, omdat hun culturele en godsdienstige achtergrond „botst met het communistische voorbeeld." „De Joden", aldus heet het, „worden naar Siberië gebracht en niet naar Israël, omdat de Russen dat land als een Amerikaans-Britse kolonie beschouwen." Het comité protesteert tenslotte tegen de wrede inquisitie, waaronder de overgebleven Joden achter het ijzeren gordijn te lijden hebben.

Dwaaltuin

Voor een Nederlands bokspromotor is dezer dagen voor het hof vrijspraak gevraagd van een hem ten laste gelegde dievenoverval, waarvoor de Bijzondere Politierichter te Amsterdam hem had veroordeeld. Deze zaak zou overigens weinig interessant zijn, indien er niet uit was gebleken, dat de ambtenaren van de Nederlandse Bank niet meer uit hun dwaaltuin van bepalingen konden komen. Ofschoon door de promotor aan de Nederlandse Bank deviezen waren aangevraagd voor een reis naar Brussel, achtte de Nederlandse Bank dit niet nodig. Na de boksmatch, die in België plaats vond, maakte de bokspromotor na aftrek van reis-, verblijf en trainingskosten 50.000 francs aan de Nederlandse Bank over. Spoedig daarna ontving de promotor een schrijven van de Nederlandse Bank, waarin hem werd medegedeeld, dat hij zich aan deviezenoverval had schuldig gemaakt, daar hij de kosten had afgetrokken, hoewel hij daartoe geen vergunning had. De promotor kon een eventuele vervolging afkopen voor f 500.—, hetgeen hij evenwel weigerde met het gevolg, dat hij spoedig in een rechtsgeding was gewikkeld. Tijdens het verhoor werd van de zijde van de Nederlandse Bank verklaard, dat geen deviezen beschikbaar werden gesteld voor bokscursen die naar het buitenland gingen. De verdediger van de bokspromotor legde evenwel een circulaire over, waaruit bleek dat bokscursen wel degelijk onder de groep artisten vielen, die van het ministerie van Kunsten en Wetenschappen vergunning hadden hun kosten af te trekken van de bedragen, die zij in het buitenland verdienden. Van de zijde van de Nederlandse Bank werd tijdens dit proces verklaard, dat men van deze circulaire niet op de hoogte was geweest. Een en ander is wel tekenend voor de warwinkel van bepalingen en voorschriften, waaruit zelfs ambtenaren van de Nederlandse Bank niet meer

wijs worden met het gevolg, dat men processen begint, waarvan de uitslag niet twijfelachtig kan zijn. Maar ach, waarom zouden wij de zaken eenvoudiger maken als het ingewikkeld kan.

Reclame

Naar het blad „Newsweek" weet te melden, zou de foto, waarop Stalin staat afgebeeld terwijl hij op 12 Maart j.l. zijn stem uitbracht, een montage zijn geweest. Volgens dit blad is het gezicht van de maarschalk op de foto geplakt en in werkelijkheid afkomstig van een foto die ettelijke jaren geleden is gemaakt. „Newsweek" breekt zich het hoofd of Stalin misschien in het geheel niet heeft gestemd. Tenslotte vermeldt 't blad nog, dat de montage duidelijk te zien is, omdat de belichting van het opgeplakte gezicht heel anders is dan die van de rest van de foto. Wij kunnen niet controleren in hoeverre de veronderstelling van dit blad juist is, doch verwonderen zou een en ander ons geenszins. Het behoort nu eenmaal tot de methoden van de dictatuur, de massa wat op de mouw te spelden. Wij hebben dit tijdens de bezetting maar al te zeer ondervonden en ook in ons land beginnen de communisten dergelijke methoden reeds zeer getrouw na te volgen. Gelukkig is de democratie nog steeds sterk genoeg om niet haar toevlucht te nemen tot schijn en bedrog. Dit is een positieve waarde, die wij niet genoeg kunnen waarderen en die des te meer betekenis krijgt als wij van de methoden kennis nemen der dictatoriale systemen, die de mens verlagen tot werkdier en stemvee.

Rode toorn (I)

Bij de jongste debatten in de Eerste Kamer bij de behandeling van de begroting van Wederopbouw en Volkshuisvesting, heeft het kamerlid van de Partij van de Arbeid, de heer Woudenberg, weer een oud revolutionair socialistisch geluid laten horen. Alle pogingen van de partijleiding ten spijt om de massa steeds te suggereren, dat de oude fel rode kleur van het vroegere S.D.A.P.-vaandel thans is verwaterd tot het rose van de Partij van de Arbeid-vlag, liet de heer Woudenberg zijn oude socialistische hart spreken zonder zich iets aan te trekken van de tactische buitelingen van zijn partij om vooral de middenstand binnen haar gelederen te brengen. Wij kunnen hierover kort zijn, want hier bleek opnieuw, dat de Partij van de Arbeid niet is een herboren partij, maar een zuivere voortzetting van de oude rode S.D.A.P., die zich voor de aantrekkelijkheid naar buiten in een ander jasje heeft gestoken.

Rode toorn (II)

De critiek, die het socialistische kamerlid, de heer Woudenberg, zijn partijgenoot, minister in 't Veld voor de voeten gooidde met betrekking tot het woningbouwbeleid van de bewindsman, was lang niet mals en ook van toon weinig gematigd. In het bijzonder moest de particuliere woningbouw het ontgelden, waarvan wij juist de vorige week nog konden schrijven hoe zeer wij het in de minister waardeerden, dat hij in dit opzicht de kracht en de steun van het particuliere initiatief eindelijk begon in te zien. Niet aldus was de waardering van de heer Woudenberg, die het zijn partijgenoot-minister juist verweet, dat hij aan het particuliere initiatief bij de woningbouw de nodige kansen gaf. Nu heeft ons de rede van de heer Woudenberg noch verwonderd, noch teleurgesteld. Immers, hij is een socialist van de oude stempel en men kan van hem moeilijk verwachten, dat hij ineens maar mee zou waaien met een modern opportunisme, dat onder benamingen als „doorbraakgedachten", etc. aan het volk wordt gepresenteerd. Daarentegen is het antwoord van minister in 't Veld ons wel zeer tegengevallen. Wij meenden inderdaad, dat het 's ministers inzicht was, dat op bedrijfs-economische gronden ook aan de particuliere woningbouw een kans moest worden gegeven.

Wij meenden voorts, dat de minister werkelijk tot het inzicht was gekomen, dat het particuliere initiatief in alle sectoren van ons economisch leven een grote verdienste heeft, ja, dermate groot, dat men het particuliere initiatief in de nationale economie niet kan uitschakelen, zonder het algemeen belang in ernstige mate te schaden. Helaas

heeft de minister zich in de Eerste Kamer niet in deze zin uitgelaten, maar zich verontschuldigd door te verklaren, „dat hij nu eenmaal in een coalitie-kabinet zat". Een verdediging, die wij weinig kunnen appreciëren, omdat zij door haar opportunistische inslag geen sterke en ruitelijke indruk maakt. Uit dit alles is ons wel weer duidelijk geworden in welke mate onze nationale vooruitgang geremd wordt door de bekrompen partijpolitieke opvattingen van de Partij van de Arbeid. De Partij van de Arbeid strijdt niet voor het algemeen belang, maar jaagt een verouderd dogma na. Haar beginsel-programma moet men niet zien als middel, doch uitsluitend als doel. Of dit doel strijdig is met het algemeen belang, doet blijkbaar niet ter zake. Wellicht kan dit voorval ons ten stade komen bij de komende verkiezingsstrijd voor de Provinciale Staten, waarbij het dringend noodzakelijk is ons volk te waarschuwen voor de rampen die de halfslachtige politiek van de Partij van de Arbeid voor ons land ten gevolge heeft.

Nationalisatie

Sinds het vervoer over de weg is genationaliseerd, aldus lazen wij in de Times, zijn wij op verschillende wijzen gedupeerd. Terwijl wij er vroeger op konden rekenen, dat goederen ons in twee of drie dagen bereikten, moeten wij er thans rekening mee houden, dat wij zeven of acht dagen moeten wachten. In zeer dringende gevallen zijn wij zelfs gedwongen om de goederen met een personelein te verzenden. Bovendien wisten wij vroeger altijd welk adres wij moesten opbellen en met wie wij moesten spreken en tevens konden wij stipt rekenen op de grootste hulpvaardigheid. Ziehier een Engelse stem over de nationalisatie van het vervoer, een stokpaardje, niet alleen van de Engelse, maar evenzeer van de Nederlandse socialist. De ervaringen die men evenwel uit Engeland hoort, zijn nu niet bepaald van dien aard om ook in ons land in dit opzicht tot experimenten over te gaan. Men bedenke in dit verband wel, dat het in Engeland te laat is om de eenmaal ingevoerde nationalisatie te herzien. In ons land is dit gelukkig anders. De Nederlandse kiezer zij dus gewaarschuwd, dat het in ons land met de socialistische experimenten niet zo ver komt. Wij hebben allermindst behoefte aan economische reorganisaties, die in plaats van een zegen, een handicap voor het land zijn. Ook in dit opzicht geldt een gewaarschuwd man nog steeds voor twee.

Voorlichting

Het dagblad Prawda, het Russische-communistische orgaan, waaraan het Nederl. communistische dagblad „De Waarheid" zijn naam heeft ontleend, bracht dezer dagen hulde aan de havenarbeiders in Frankrijk, Italië, België en Nederland, omdat zij volgens dit blad zouden hebben geweigerd om wapens te lossen. De Prawda fantaseerde hierbij, dat de arbeiders een nieuwe manier van strijd tegen de bewapeningswedloop hebben gedemonstreerd en het volk achter zich hebben staan. De nuchtere Nederlander kan makkelijk controleren wat deze holle voorlichtingsphrasen waard zijn. Gelukkig is „De Waarheid" in strijd met de waarheid. Men onderschatte evenwel deze doorzichtige voorlichting niet. Zij betekent de ondergang van vrijheid en beschaving en daarom zal dit gevaar moeten worden bestreden daar waar dit maar enigszins mogelijk is.

Voor degenen, die hun abonnementsgeld voor het jaar

1950

nog niet betaalden, is een kwitantie (verhoogd met incassokosten) in omloop, of wordt één dezer dagen in circulatie gebracht.

Indien U bij aanbieding betaalt, vergemakkelijkt U het voor U-zelf en voor ons!

Wapenschouw in Woudschoten III

Prof. Dr. D. Simons: „De

(Van onze speciale verslaggever).

Het was reeds betrekkelijk vroeg reveille in het conferentie-oord „Woudschoten”, want de prille Zondagmorgen diende zich aan met een vrolijk zonnetje, dat het omringende dennebos een bijzondere bekoring verleende. Men kan dan ook al vroeg deelnemers in de bossen ontwaren, die een luchtje wilden scheppen voordat de werkzaamheden hun geestelijke aandacht zouden vorderen. Tevoren was een talrijk gehoor bij de morgenwijding door Ds. G. W. B. A. Thoden van Velzen, predikant van de Ned. Protestantenvond te Zeist. De kapel op Woudschoten was tot de laatste plaats toe bezet. Klokslag 10 uur riep de voorzitter, Mr. H. van Riel, de mensen weer bijeen om te luisteren naar de eerste inleider van die dag, Prof. Mr. D. Simons, buitengewoon hoogleraar aan de Ned. Economische Hogeschool te Rotterdam, die sprak over

„De provincie en gemeentewaterschapsbesturen”

Hij begon met erop te wijzen, dat het onderwerp een sociologisch, een staatsrechtelijk en een administratiefrechtelijk aspect vertoont, zodat hij zich een zekere beperking moest opleggen en vooral aandacht zou schenken aan het verband met de werkzaamheden van de Provinciale Staten. Daarbij wilde hij vooral de bijzondere instelling in ons staatsbestel, die van het tusschenbestuur, tussen het grote (Rijk) en het kleine overheidsapparaat (gemeente), onder het oog zien. Dit tusschenbestuur komt niet overal voor en de schepping van Thorbecke kan nog steeds een voorbeeld voor andere landen zijn. In Engeland kent men wel de graafschappen (counties), maar de toezichthoudende taak is betrekkelijk gering. Trouwens in ons land is de publieke waardering voor het provinciale bestuur in de z.g. provincie heel wat groter dan in de steden, waar men aan het bestaan ervan slechts herinnerd wordt bij het aanvragen van een paspoort, rij- of nummerbewijs. Van de omvangrijke taak, bestaande in de bemoeiing met gemeentewaterschapsbesturen, merkt het publiek, vooral in de steden, heel weinig.

In 1848 werd de behoefte aan gedecentraliseerde tusschenbesturen gerealiseerd; de idee was eigenlijk afkomstig van Bismarck, die van mening was, dat men niet voor allerlei kleinigheden naar de hoofdstad mag behoeven te trekken.

Er moet een onderscheid worden gemaakt tussen de financiële en de bestuurscontrole, welke beide door Gedeputeerde Staten wordt uitgevoerd. Het toezicht op het gemeentelijk financieel beheer bestaat in goedkeuring van begroting, vaststelling van rekening, goedkeuring van belangrijke privaatrechtelijke handelingen, advies nopens belastingverordeningen, goedkeuring van besluiten inzake een afzonderlijk comptabel beheer voor bepaalde takken van dienst, controle van kas en boeken van de gemeente-ontvanger en van andere comptabelen.

De begroting moet in haar geheel worden beoordeeld; bezwaar tegen een of meer posten moet dus leiden tot onthouding van goedkeuring aan de gehele begroting. De goedkeuring van de rekening betekent voor de grote gemeenten een geweldige taak; met de talrijke bijlagen vult zij verscheidene kisten. Er bestaat beroep op de Kroon, indien het gemeentebestuur zich niet met de beslissing van G.S. niet kan verenigen. Belastingverordeningen worden met advies van G.S. ter goedkeuring aan de Kroon aangeboden.

Het toezicht op andere bestuurs-handelingen der gemeenten omvat goedkeuring van gemeenschappelijke regelingen, beoordeling van gemeentelijke strafverordeningen, beoordeling van en advies nopens een door de Burgemeester ter vernietiging voorgedragen besluit, toezicht op naleving door raadsleden van voor hen gestelde verbodsbepalingen, beoordeling van reglement van orde op de raadsvergaderingen, vaststelling

van presentiegelden voor raadsleden en van salarissen voor wethouders, secretaris en ontvanger en goedkeuring van verordeningen betreffende wethouderspansioenen, goedkeuring op ongeveer ontslag van secretaris en ontvanger, toezicht, voortvloeiende uit vele bijzondere wetten, zoals Woningwet, Onderwijswet, Warenwet, Vleeskeuringswet, enz.

De vraag rijst, uit welk oogpunt de beoordeling dient te geschieden: provinciaal of gemeentelijk. Menigmaal komt immers ook het belang der provincie in het geding, doch dit mag geenszins domineren. Het gemeentelijke belang is primair, hoewel G.S. ook weer niet, zoals Oppenheim opmerkte, op de stoel van het gemeentebestuur mogen gaan zitten. De financiële zijde van een onderwerp mogen G.S. beoordelen, maar niet b.v. de vraag, of de plaats voor een nieuw openbaar gebouw wel goed gekozen is. Het is duidelijk, dat hier vele voetangels en klemmen liggen.

Aangezien G.S. het toezicht uitoefenen, komen de Provinciale Staten er niet aan te pas. Daarom is de keuze van de leden van het college zeer belangrijk. Er is thans een wetsontwerp inzake gemeenschappelijke regelingen aangehangig, waarbij de mogelijkheid wordt geopend deze op te leggen, indien een of meer belanghebbenden (gemeenten, andere publiekrechtelijke lichamen, doch geen waterschappen en veenpolders, of instellingen) zich daartegen verzetten. Op voorstel van de Commissie-De Monchy zullen Prov. Staten hierover hebben te oordelen en dus een nieuwe taak krijgen.

Het omvangrijke waterschapsrecht heeft zelfs een romantische zijde, zoals blijkt uit het boek van Hendrik de Man „Het wassende water”. Het leeft nog op het platteland als oudste Nederlands recht, ofschoon geleidelijk gemoderniseerd. Hier ligt een belangrijke taak voor de Prov. Staten, die over de oprichting en opheffing van waterschappen, veenschappen en veenpolders beslissen en de reglementen voor deze lichamen vaststellen. Op dit gebied hebben de Prov. Staten dus verordenende bevoegdheid. Uiteraard bereiden G.S. de te nemen beslissingen voor en voeren deze uit, waarbij beroep op de Kroon voor de rechtzekerheid van belang is. Het toezicht op waterschapswerken berust bij de dienst der Provinciale Waterstaat. Verschillende waterstaatswetten, zoals de Keurenwet en de Waterstaatswet 1900, geven een taak aan G.S. De provincie is dus geenszins een dood element, al tinnert zij niet aan de grote weg. Zij is een levend bestanddeel van onze staatsinrichting, hetgeen ook tot uiting komt in de bevoegdheid om de leden der Eerste Kamer te benoemen. (Levendig applaus).

Gedachtenwisseling

De heer M. Visser (Arnhem) vroeg, of de provincie bemoeiing kan hebben met gemeentelijke crediet-instellingen. Hij was verder van mening, dat tweemaal per jaar vergaderen door de Prov. Staten te weinig is voor een intensief contact.

De heer P. Blaauboer (Barsingerhorn) meende, dat het toezicht op de waterschappen, vooral op de z.g. binnenwaterschappen, te ver gaat.

De heer W. Hage (Boskoop) vroeg naar de positie van de hoofdwaterschappen.

Mevr. E. v. d. Bosch-de Jong ('s-Gravenhage) vroeg, hoe het gaat, wanneer er over de aanleg van wegen een conflict ontstaat tussen provincie en gemeente.

De heer K. H. Brandt, burgemeester van Moordrecht, acht het een gelukkige omstandigheid, dat de Kroon via de Raad van State in conflicten kan optreden en aldus voor een goede rechtspraak zorgt. Inschakeling van een politiek college als de Provinciale Staten in het nieuwe wetsontwerp op de samenwerking acht hij een minder gelukkige oplossing, omdat dit college minder competent en onafhankelijk zal zijn.

De heer Ir. P. de Gruyter (Oegstgeest) merkte op, dat de provincie bij het uitvoeren van haar eigen taak in conflict kan komen met de grote waterschappen. Doublures zijn hier ongewenst. Wie heeft daarin te beslissen?

De heer Drs. C. A. A. van Lutervelt ('s-Gravenhage) heeft als wethouder van een grote gemeente de ervaring, dat de provinciale bemoeiing met de wederopbouw tot aanzienlijke vertraging leidt.

De heer Mr. H. S. Siebers (Groningen) heeft de ervaring, dat in zijn provincie alle besluiten t.a.v. de waterschappen hamerstukken zijn. Hij vroeg voorts de mening van de inleider over een eigenaardig geval, dat zich onlangs in Groningen heeft voorgedaan: een voorstel inzake opheffing van een waterschap en vorming van een nieuw werd bij Prov. Staten ingediend in andere formulering dan waarin het ter visie had gelegen. De betrokken commissie wilde aan het oorspronkelijk ontwerp vasthouden, doch G.S. trachtten hun standpunt door te drijven. Later heeft men het gewijzigde voorstel toch nog ter visie gelegd en in die vorm werd het aangenomen.

Prof. Mr. D. Simons, de sprekers beantwoordend, merkte op, dat bij gemeentelijke crediet-instellingen steeds geld te pas komt en dan zijn G.S. bevoegd, zich ermee te bemoeien; ook de Pandhuiswet en de Geldschietwet kunnen daartoe grond opleveren.

Spr. zag geen kans om het toezicht op de waterschappen in enkele minuten uiteen te zetten, ook niet de positie van de hoofdwaterschappen. Er bestaat trouwens in alle provincies een uniformiteit. Het beroep op de Kroon is inderdaad voor de rechtzekerheid van groot belang. In samenwerkingprocedures treden Prov. Staten niet op in beroep, maar stellen de oplossing vast met beroep op de Kroon. Wegenaanleg vereist nauwe samenwerking tussen provincie en gemeente. G.S. moeten zich steeds realiseren met welke taak zij bezig zijn. De waterschappen mogen niet worden onderdrukt. Koninklijke goedkeuring van provinciale verordeningen in waterschapsaangelegenheden is uit een oogpunt van algemeen beleid nuttig. De wederopbouw heeft allerlei aspecten en de taak van de provincie is,

de belangen van grote en kleine gemeenten met inachtneming van haar uiteenlopende positie tegen elkaar af te wegen. In de praktijk is niet alleen soepelheid, maar ook coördinatie gewenst. Op de vraag van Mr. Siebers antwoordde spr. met enige reserve, dat z.i. het bedoelde waterschap rechtsgeldig bestaat, al moet worden erkend, dat de gang van zaken enigermate dubieus is geweest.

De voorzitter dankte onder grote instemming de inleider voor zijn helder en leerzaam betoog, waarna werd gepauzeerd.

„De taak van de provincie”

Na de hervatting was het woord aan de heer A. Schouten, waarnemend burgemeester van Culemborg en lid van de Prov. Staten van Gelderland, die een inleiding hield over „De taak van de provincie”.

Hij verontschuldigde zich voor het feit, dat hij waarschijnlijk voor vele Statenleden weinig nieuws zou kunnen vertellen, niettemin is het nuttig, zich over de taak van de provincie nog eens te bezinnen.

De taak van het provinciaal bestuur is geregeld in de Wet van 6 Juli 1850 zoals deze laatstelijk is gewijzigd bij de Wet van 25 November 1948. Deze wet regelt de samenstelling en de macht van de Prov. Staten. Dit college is samengesteld uit een — voor iedere provincie verschillend — aantal leden, dat verband houdt met het zielenantal der provincie. De leden der Prov. Staten kiezen uit hun midden de leden der G.S. Voorzitter van beide colleges is de Commissaris der Koningin, die door de Koningin benoemd wordt; hij is belast met de uitvoering van de besluiten genomen door de college's van de Staten.

Art. 136 van de Grondwet bepaalt, dat aan de Staten de regeling en het

bestuur van de huishouding der provincie wordt opgedragen. Zij maken de verordeningen, die zij voor het provinciaal belang nodig oordelen. Aangezien de Prov. Staten in de regel slechts twee vergaderingen per jaar houden, wordt het werk door Gedeputeerde Staten voorbereid; hun voorstellen worden in de vergadering behandeld en na goedkeuring door hen uitgevoerd. In grote lijnen heeft dus het provinciaal bestuur de zorg voor de provinciale volkshuishouding.

De provinciale Wet heeft de functie van Provinciale en Gedeputeerde Staten duidelijk onderscheiden. Al wat niet behoort tot de dagelijkse leiding is opgedragen aan de Prov. Staten, wat daar wel toe behoort aan het college van G.S.

De leden van de Eerste Kamer worden gekozen door de leden van de Prov. Staten. Van groot belang is het daarom voor iedere partij ook bij de Staten-verkiezing actief te zijn; immers het aantal leden van die Kamer ener politieke partij zal worden bepaald door het aantal stemmen der Statenleden op hen uitgebracht.

Aan het provinciaal bestuur is opgedragen het oprichten van en de zorg voor veenpolders, veenschappen

Cule

en waterschapsleg van en zorg voor zondheid en voor land-mentenzorg, financiert tingen voor Economisch streekboek De grote gemeentebeden en Wet, elk besluit, nomen — groting beiring aan G. den. Uitbre wingsvoors rechtsgrond geschreven goedgekeurd

In de zorgh schap ciaal bestu Provinciale heer van d zich in de haar terrein grote rivier waterstaat Het niet-t der Provinc G.S., het te ambtenaren staat uitged in de v provinciale Sta moeiingen o van groot b

enkele voor aard der z langen hem laatste jare ten van Ge ten genom In de zit sluit geno Baakse o vervlakte l malen per ongerief v schade van bereidinger besluit gen van de ger werden gel worden uit In de v kwam het Boven Lin ontwatering van het g vanaf Doc dam-Rijnk een bedra waarin do wordt bijg ring vergt loen. Ook tering va vereniging werden a verbeterin

Provincie is geen dood element

G.S. Schouten spreekt uit de praktijk

Dit zijn enige grepen, die de werkzaamheid op waterstaatkundig terrein van de Staten van Gelderland tonen. Ook op het gebied van aanleg, onderhoud en verbetering van wegen is voor de Staten een taak weggelegd. Grote bedragen worden jaarlijks in het Wegenfonds gestort, doch als men weet, dat de aanleg van 1 K.M. secundaire weg door het polderland momenteel 150 duizend gulden kost, zal het niemand verwonderen, dat het provinciale wegennet nog niet kan zijn wat het eigenlijk wezen moet.

Ook met de ruilverkaveling houden de Staten zich bezig. De laatste jaren hebben grote ruilverkavelingen plaats gehad, b.v. te Groesbeek 2.000 H.A., in het land van Maas en Waal 8.800 H.A., de Maurikse wetering 4.500 H.A. enz.

De planologische dienst houdt toezicht op de uitbreidingsplannen, die ter goedkeuring aan G.S. moeten worden ingezonden, terwijl de cultuurtechnische dienst ervoor tracht te waken, dat voor bebouwing te veel goede cultuurgrond in gebruik wordt genomen.

Het Economisch-Technologisch Instituut bestudeert de mogelijkheid van vestiging van bepaalde industrieën in de provincie. Dit E.T.I., dat met provinciale en gemeentelijke subsidies werkt, is een voorlichtings- en onderzoeksorgaan voor de provincie en voor de gemeenten, voornamelijk op economisch en sociaal terrein. Het verstrekt vele en waardevolle adviezen en brengt rapporten uit over de meest uiteenlopende vragen. Het adviseert de Staten mede omtrent de verdeling van het provinciale bouwvolume en stelt bepaalde normen voor de berekening vast.

Ook gaven de Staten van Gelderland aan het E.T.I. de opdracht om een rapport samen te stellen over de vestigingsmogelijkheden van een Technische Hogeschool in Gelderland; een rapport, dat inmiddels is verschenen en getuigt van een zeer serieus onderzoek en gedegen advies. Het E.T.I. houdt ook geregeld contact met de gemeentebesturen en vele besprekingen worden gehouden over de sociaal-economische toestand in de betreffende gemeenten. Zeer nauw contact wordt onderhouden met tal van industrieën en met verschillende departementen in Den Haag, met de Rijks Nijverheidsdienst, de Arbeidsbureaux en de Kamer van Koophandel.

Het nauwste contact bestaat met de Gedeputeerde Staten, die dagelijks van de rapporten en adviezen van het E.T.I. gebruik maken en met de Stichting tot bevordering van de Welvaart in de verschillende streken van de provincie; deze stichtingen beogen, de naam zegt het reeds, de welvaart in de streek, waar zij werkzaam zijn, te bevorderen. Zij worden gesubsidieerd door de aangesloten gemeenten en de provincie stimuleert de oprichting ervan. Zij houden zich bezig met het onderzoek in streekverband op land- en tuinbouwgebied, ruilverkaveling en adviseren Ged. Staten somtijds tot samenvoeging van kleine gemeenten, niet altijd tot tevredenheid van de betrokkenen.

Sedert enige tijd behoort ook de verdeling van het bouwvolume tot de taak van G.S. Werd vroeger vanuit Den Haag het beschikbare bouwvolume verdeeld, momenteel krijgt elke provincie haar deel toegewezen en na voorlichting van het E.T.I. en het Prov. Bureau voor Volkshuisvesting krijgt iedere gemeente van de G.S. het haar toekomend deel. De woningvoorziening, vooral in de geteisterde gebieden, zal nog jaren lang de grote zorg voor de Staten blijven. Restauratie van oude gebouwen van historische waarde wordt met behulp van Rijk en Provincie ter hand genomen en gewoonlijk wordt door het provinciaal bestuur 10% van het door het Rijk toegestane bedrag als subsidie verleend.

Op het gebied van de volksgezondheid is het vooral het verplegingsfonds voor geesteszieken, dat grote sommen vermindert. Dit fonds wordt in Gelderland gevoed door een provinciale bijdrage van jaarlijks f 750.000, terwijl de aan het fonds deelnemende gemeenten f 2.— per inwoner betalen, waarvoor zij het recht hebben alle geesteszieken voor rekening van het fonds te doen verplegen. Schooldartsendienst en tandverzorging op scholen, zuigelingen- en kleuterzorg, het zijn alle onderdelen van de Provinciale raad voor gezondheidszorg. Op het gebied van volksontwikkeling worden vooral ten platelande landbouwhuishoudscholen, lagere land- en tuinbouwscholen, wintercursussen en streekbibliotheken opgericht en in stand gehouden. De behartiging van de economische en culturele belangen, die deze voorzieningen betreft, wordt door de provinciale overheid niet uit oog verloren. De Provinciale Electriciteitsmaatschappijen staan onder toezicht en zijn rekenplichtig aan de Staten, terwijl zij op vele plaatsen ook bemoeiing hebben met de gas- en watervoorziening.

Men is niet overal met het bestuursapparaat tevreden en verschillende provinciale besturen zouden hun bevoegdheid anders geregeld en de taak tussen rijk en provincie opnieuw verdeeld willen zien. Zo besloten in 't voorjaar van 1949 de Staten van Groningen tot het instellen van een commissie, die zou onderzoeken of het mogelijk en gewenst is, wijziging te brengen in de taakverdeling tussen Rijk en Provincie in dien zin, dat het provinciaal bestuur meer dan tot dusver bij de uitvoering van wetten en algemene maatregelen

van bestuur wordt betrokken. De commissie onder voorzitterschap van Prof. v. d. Pot, hoogleraar in het staatsrecht, heeft haar werk volbracht en in een rapport neergelegd. Het zou spr. te ver voeren, dit gehele rapport te bespreken. De conclusie aan het slot van de beschouwingen geeft een 11-tal wenssen, die hoofdzakelijk hierop neerkomen, dat ruimere zelfstandigheid aan de Prov. Staten moet worden toegekend en een financiële voorziening om deze taak te kunnen uitvoeren mogelijk gemaakt. (Appl.)

Gedachtenwisseling

De heer D. W. Dettmeijer ('s-Gravenhage) bepleitte bevoegdheid voor de Prov. Staten tegen het teloor gaan van cultuurgrond.

Mr. Siebers (Groningen) informeerde naar de taak van de welvaartsstichtingen in Gelderland; moeten hieronder worden verstaan de genoemde Econ. Technol. Dienst en de Cultuur Techn. Dienst?

De heer J. K. Frederikze (Arnhem), vroeg of twee vergaderingen van de Prov. Staten per jaar wel voldoende gelegenheid geven tot het vervullen van een zo grote taak als door spr. genoemd.

De heer M. Visser (Arnhem) acht de prov. financiën te ingewikkeld en vroeg, of er wel eens plannen ter vereenvoudiging zijn voorgesteld.

Burgemeester J. C. J. Mens (Neede) constateerde, dat de Prov. Staten zich meer gaan bewegen op het gebied van water- en electr. voorziening. Aan concentratie op dit terrein acht spr. gevaren verbonden.

De heer H. Meyerlingh (Gieten) is niet enthousiast over het werk, dat Prov.

Dit is het derde deel van ons speciale verslag over Woudschoten 1950. — Volgende week komt het slot.

Staten kunnen doen. Hij vroeg, wat dit lichaam met ruilverkaveling te maken heeft. Spr. verklaarde zich eveneens tegen het verlies van cultuurgrond en bepleitte inschakeling van het bedrijfsleven bij de besturen-de taak der provincie.

De voorzitter, Mr. H. van Riel, maakte er op attent, dat verschillende vragen niet bij een rede als door de heer Schouten gehouden, dienen te worden gesteld en eerder thuis behoren bij het door Prof. Simons gehouden referaat. Een antwoord hierop kan dan ook niet worden verwacht.

De heer A. Schouten noemde in zijn antwoord aan Mr. Siebers in het bijzonder de „Welvaartsstichting Gelderland”. Omtrent de omvang van de werkzaamheden deelde spr. mede, dat ook de Prov. Staten werken met afdelingen en met commissies van rapporteurs, terwijl de vergaderingen vaak verscheidene dagen duren.

De voorzitter bracht dank aan de spreker; de gevonden combinatie, n.l. de critisch-wetenschappelijke inleiding van Prof. Simons, gevolgd door de woorden van de heer Schouten uit de werkelijkheid en de praktijk was zeer gelukkig. (Instemming). Vervolgens werd gepauzeerd voor de koffiemauktijd.

Ziek zijn is een onbetaalbare weelde

De kleinen komen in het gedrang

d. C. schrijft ons:

De wijze, waarop minister Bevan in Engeland de Volksgezondheid verzorgde, werd in meerdere opzichten een mislukking. Ten eerste is de veilige geneeskundige behandeling van de wieg tot aan het graf een beschermende maatregel, die zoals alle bescherming, zwakkelingen kweekt, d.w.z. de eigen zorg in dit opzicht voor het gezin verdwijnt. Ten tweede: dit systeem scheidt onherroepelijk de dokter-ambtenaar (die bij ons in de fondsen-praktijk reeds begint te ontstaan), en het vak van medicus is o.i. onvermengbaar met dat van ambtenaar. Ten derde verdwijnt bij deze regeling de subtiële verhouding dokter-patiënt zoals wij die thans kennen en in het overgrote deel van ons volk niet willen missen of veranderen. Ten vierde veroorzaakt de Engelse regering een veel te zware belasting der doktoren juist met pietluttigheden en bovendien een geldverspilling op grote schaal omdat men maar lukraak medicijnen, brillen, enz. aanvraagt „want men hoeft deze immers zelf toch niet te betalen”. Ten vijfde blijkt het systeem veel kostbaarder dan oorspronkelijk was berekend, zodat minister Bevan tientallen miljoenen te kort kwam en te kort komt. Ten zesde werkt de dokter-ambtenaar net als elke ambtenaar uitsluitend gedurende de daarvoor aangegeven uren — d.w.z.: men zal veel meer doktoren moeten „benoemen” wil men de prestaties handhaven van onze tegenwoordige huisartsen en specialisten, die praktisch geen vrije tijd kennen.

Het is goed deze bezwaren eens te overdenken, nu de gezondheidszorg voor zekere delen onzer bevol-

king onvoldoende en in zeker opzicht zelfs onbereikbaar wordt. Want wij zijn thans zo ver — en dat is een prachtig stuk sociaal werk — dat de kleine man (oneigenlijk spreken en schrijven velen in dit verband uitsluitend over „de arbeider”) dank zij de verplichte verzekering en mits zijn inkomen beneden f 3750.— blijft, zonder zorgen en zonder onbetaalbare rekeningen ZIEK KAN ZIJN en tijdens die ziekte uitstekend behandeld en verzorgd wordt. Kenschetsend is in dit opzicht dat de meeste huisartsen tegenwoordig hun fonds-patiënten eerder naar de specialist en het ziekenhuis zenden, dan hun particuliere patiënten, omdat vele van laatstgenoemde patiënten, zich de weelde van ziek zijn niet meer kunnen veroorloven.

Want — en iedere huisarts en iedere verpleegster kan u dit bevestigen — de óók nog kleine mensen met een gezin maar met een inkomen boven f 3750.— tot f 6000.— (en waarschijnlijk zelfs nog hoger) kunnen de rekeningen van specialist en ziekenhuis en zelfs van hun huisarts onmogelijk meer betalen. Natuurlijk, ook zij kunnen zich verzekeren, maar... dan vrijwillig. De tarieven en mogelijkheden ter verzekering bij deze maatschappijen zijn echter zodanig, dat het merendeel der verzekerden moet volstaan met een verzekering, welke ternaauwernood de helft van de ziekenhuiskosten, een kwart van de operatiekosten en meerdere onkosten zelfs in het geheel niet dekt,

omdat anders de premie onbetaalbaar wordt. De andere oplossing is, men betaalt eenvoudig zijn doktersrekeningen niet, dan wel in zodanige termijntjes, dat de al evenzeer op zware lasten zittende arts klem raakt. De gevolgen hiervan liggen voor de hand: Velen richten zich niet of te laat tot een arts, specialistische hulp wordt uitgesteld, dringend nodige ziekenhuisopname idem, en de gezondheidszorg (en in de praktijk juist dikwijls voor ouderen of ouden van dagen: kleine rentetrekken, mensen met kleine pensioenen enz.) komt in het gedrang.

Hierdoor ontstaat de sociaal ongezonde en dus verwerpelijke toestand dat een niet onbeduidend onderdeel van ons volk, dat zich vóór de oorlog door vrijwillige verzekering van behoorlijke en in elk geval voldoende medische verzorging kon voorzien, daartoe niet meer of onvoldoende in staat is. Wij waren in de gelegenheid hierover met doktoren, verpleegsters en... patiënten van gedachten te wisselen. Zij erkenden allen, dat hier een sociale misstand ontstond, die op een of andere wijze moet worden opgeheven. De vraag „hoe en door wie?” kunnen wij niet beantwoorden. Maar zij dient ten spoedigste door regeerders en medici in onderling overleg te worden beantwoord en opgelost.

KORTHALS SPREEKT

Op Maandag 17 April, des avonds te 8 uur, spreekt in Bellevue (ingang Marnixstraat) te Amsterdam, Drs. H. A. Korthals over het onderwerp: „Midden in de Branding.”

NIEUWE SECRETARIS

Mr. P. A. Charbon te Assen heeft bedankt als secretaris van de Centrale Assen. Als secretaris zal, althans voorlopig, optreden Mr. H. K. de Langen, Leonard Springerlaan 1 te Meppel.

AFDELINGSSECRETARISSEN:

Vraagt bij onze administratie de tarieven voor extra-exemplaren van ons weekblad, voor de verbreiding van onze beginselen en voor het werven van nieuwe abonneés.

Parlementaire Flitsen

(Vervolg van pag. 2).

Bovendien staat tegenover het „sociale effect” het vraagstuk van de vrijheid. Naar aanleiding daarvan zei onze geestverwant woordelijk:

De minister heeft gezegd, dat de dividendbeperking van 1941 buitengewoon veel leek op het Duitse systeem. Inderdaad, het waren broertje en zusje. Zij kwamen uit hetzelfde huis, uit een zeer slecht huis. Dit neemt niet weg, dat ik, wanneer ik het geheel overzie, zeg: ik begrijp niet, dat wij gedurende negen jaar een dergelijke Duitse wet hebben gehandhaafd. Wij zuchten onder Duitse wetten, maar ik begrijp niet, dat het zo verschrikkelijk lang moet duren om dat gehele Duitse systeem weg te nemen. De minister heeft gezegd: wij maken er een Nederlandse wet van. Jawel, Mijnheer de Voorzitter, Nederlandse woorden, maar geen Nederlandse gedachten. De Nederlandse gedachte blijft de gedachte van de vrijheid, de gedachte om zich niet te bemoeien met dingen, waarmede men persoonlijk, praktisch gesproken, niet te maken heeft. De Staat moet regelen optreden en zich houden buiten de dingen, die de Staat niet competeren.

Wanneer dit nummer van ons blad verschijnt, zal inmiddels over de amendementen en het ontwerp reeds zijn beslist. Waarschijnlijk zal het wel aldus gaan, dat zowel het amendement van de heer Hofstra als dat van onze fractie zal worden verworpen. Hoewel dr. Lucas, van de K.V.P., grote bezwaren tegen de dividendbeperking naar voren bracht, scheen hij zijn stem aan het amendement van de heer Ritmeester toch niet te durven geven.

Daar bij verwerping van het ontwerp, naar de opvatting van de minister, de oude toestand zou blijven gehandhaafd, zal onze fractie bij de eindstemming haar medewerking aan het ontwerp dus wel niet onthouden en kan verwacht worden, dat het met de stemmen van de socialisten en de communisten tegen zal worden aanvaard.*)

*) (Zo is het dan ook precies gegaan — Red.)

ALLERHANDE

STRIJDKRACHTENPROGRAMMA

Een strijdkrachten-omroep, hoe goed ook bedoeld en hoe goed uitgevoerd, kan nimmer de werking hebben van een burger-omroep, die militaire aangelegenheden verduidelijkt.

(De Radiobode).

LAUW WORTELSCHIETEN

Neem nu eens de lauwe wijze waarop het Instituut, dat de vrijwillige landstorm van vroeger moet vervangen, tot stand komt en wortel schiet. Men hoort er tegenwoordig niet veel meer van, maar deze stilte is een onmiskenbaar teken, dat het levensbloed er traag in stroomt. Men heeft er geen zin in en men heeft er geen belangstelling voor.

(De Radiobode).

DIE WITTE VOETJES

Nu is in goede zin „commandant zijn” altijd meer een kwestie van Zijn dan van Hebben. De goede chef is de chef en wordt vanzelfsprekend door zijn medewerkers als zodanig erkend, aanvaard en gevolgd. Gezag, dat daarentegen voornamelijk afhangt van het hebben van strepen, sterren, meer salaris of witte voetjes bij nog hogere chefs, is belachelijk. De ondergeschikten volgen zo'n leider, (zolang het niet te gek wordt) omdat het hun broodje is, maar het bedrijf lijdt er onherroepelijk schade door: het vertrouwen en de achting gaan verloren, en daarmee de arbeidsvreugde, die de grootste balanspost van iedere onderneming genoemd mag worden.

(De Wolkenridder).

DIE MANNETJES

De gedachte, dat boven en over onze hoofden planeetmannetjes, met geen hogere wasdom dan 58 centimeter, exemplaren dus, die hier slechts in aanmerking komen op de kermis te staan, partijtjes ping-pong spelen met veelkleurige schotels, is merkwaardig genoeg om er even bij te blijven stilstaan. Lang bij stilstaan kun je niet. Zo zie je ze en zo zie je ze niet. De kereltjes hebben razend veel haast. Ze houden blijkbaar van afwerken. Hier en daar staan ze zelf even stil, neuzen vanuit het heelal wat rond in onze zaken, maar dan weer fluks er tussen uit, huppelend over onze meest ongenaakbare gebergten, zoals wij stoep op stoep af stappen.

(De Nieuwe Eeuw).

GOED GESCHOTEN?

Er zijn wel eens mensen geweest, die met een zekere schamperheid hebben afgegeven op het feit, dat de Nederlandse minister van Buitenlandse Zaken die functie heeft verworven. Zij spreken met een zekere lichtzinnigheid, met een zeker gemak over het feit, dat men in die functie plezierig door de gehele wereld kan reizen, overal diners en cocktail-parties kan bijwonen, enz. Heen en weer vliegen tussen Rome en Parijs, besprekingen voeren in Bonn, twee dagen later een ministerraad bijwonen in Den Haag om een week later weer in Lake Success te zijn. En zij zeggen dan met een zekere afgunst in hun stem: die Stikker heeft het toch maar goed geschoten!

(Nieuwe Courant).

GIGANTISCHE TAAK.

Maar als deze mensen zich goed rekenschap geven van de ontzaglijk zware taak, waarvoor deze minister van Buitenlandse Zaken zich gesteld ziet, als zij tevens eens rustig overwegen, welke enorme problemen zich op het ogenblik zowel in Europa als in Azië voordoen, dan moeten zij bij een eerlijke beschouwing wel tot andere opvattingen komen. Dan dienen zij te begrijpen, dat de man, die op het ogenblik van het Plein uit de leiding geeft aan onze buitenlandse politiek en daarenboven aan de handhaving in internationaal verband van de hoogste geestelijke goederen van vrijheid en rechtszekerheid, een welhaast gigantische taak op zijn schouders heeft genomen. Dat hij als een reiziger in „goodwill” van land naar land, van hoofdstad tot hoofdstad trekt om gerezen misvattingen weg te nemen, om te bemiddelen tussen landen, die elkaar niet goed verstaan of willen verstaan.

(Nieuwe Courant)

VRIJE STEMMING?

Het stemmen in Joego-Slavië zelf biedt in dit land ook al geen kansen. De kieskringen zijn zeer klein, zodat iedereen elkaar kent en het opvalt, wanneer men niet komt stemmen. In het stemlokaal staat voor iedere kandidaat en lijst een stembus opgesteld, terwijl er nog een „blinde” bus is, voor hen, die tegen zijn. Komt men nu binnen, dan krijgt men een rubberballetje en men moet zijn hand met dit balletje in elk van de opgestelde bussen steken. Komt de kiezer nu bij de kandidaat van zijn keuze, dan laat hij het balletje vallen. Achter iedere bus kijkt een lid van het stembureau toe, of alles wel „democratisch” toegaat en hij noteert de namen van allen, die komen stemmen. Ook achter de „blinde” bus staat zo'n functionaris. Laat nu een kiezer zijn balletje in deze bus vallen, dan is dit zeer duidelijk hoorbaar. Pang! De andere kiezers kijken op, de functionarissen kijken en zij weten. Wie durft er dan nog tegen Tito te zijn?

(Nieuwe Courant)

IS DIT HET MIDDEL?

(Ingezonden).

In Uw blad van 10 dezer stond vermeld een beschrijving, omtrent het groot gebrek aan verplegend personeel over het algemeen en aan het einde van deze regelen stond: „wie weet hier raad?”

Gevoel gevend aan deze oproep, zou ik gaarne aan Uw redactie een middel aan de hand doen, dat mijns inziens waard is, door onze Kamerleden, of andere deskundigen te worden bestudeerd, of te worden besproken. Namelijk het geval, dat meer en meer vrouwelijk personeel op allerlei kantoren werkzaam is en werk verricht, dat evengoed, of soms beter door mannen of jongens zou kunnen worden gedaan en dat zodoende de vrouwen op plaatsen zitten, waar mannen behoren te zitten.

We behoeven maar rond te zien, ieder in onze eigen omgeving, dan valt het al op, hoeveel duizenden in den lande, hier zouden vervangen kunnen en moeten worden.

Er is hiervoor volgens mijn mening, nodig een registrering over het gehele land, waarna fors zou moeten worden ingegrepen.

Men komt hierdoor aan twee kanten: werkgever en werknemer in conflict, met de zogenaamde persoonlijke vrijheid, maar in dit ernstig geval moet het persoonlijke voor het algemene belang wijken.

Misschien zou er dan ook nog een tijd komen, dat er weer eens aanbod van behoorlijke dienstmeisjes zou kunnen komen. Wij in ons eigen bedrijf, hebben gevraagd voor ons kantoor, een administratieve kracht waarvoor we meer dan vijftig aanbiedingen hebben ontvangen.

Dit bewijst, dat er onder deze groep mensen een enorme werkloosheid begint te heersen, hetgeen nog veel erger zal worden met de voortschrijdende demobilisatie.

F. K.
(Wellicht ten overvloede, maar om alle misvatting te voorkomen, stipuleren wij dat de inhoud geheel voor rekening van de inzender blijft. — Red.)

Nog veel groter bezwaar

(Ingezonden).

In een ingezonden stuk in het nummer van 10 Maart heb ik de grote bezwaren, verbonden aan de tewerkstelling hier te lande van Oostenrijkse meisjes als dienstbode, naar voren gebracht. Inmiddels komt een nog veel groter gevaar opdagen. Blijkens courantenberichten is bij de Tweede Kamer een wetsontwerp ingediend, strekkende tot toelating van Duitse vrouwen in Nederland, wanneer zij met een Nederlander gehuwd zijn. Deze voorgestelde wettelijke maatregel gaat toch waarlijk al te ver. Daar in Duitsland door de oorlog een zeer groot vrouwenoverschot is ontstaan, zullen na het van kracht worden van de voorgestelde maatregel vele van haar ongetwijfeld trachten, door middel van het huwelijk met een Nederlander ons land voor goed binnen te komen. Daar in Nederland mede een vrouwenoverschot bestaat, zullen de kansen op een huwelijk voor de Nederlandse vrouwen hierdoor verminderen. Met Duitsland bestaat nog de oorlogstoestand, veel heeft Nederland van de Duitse bezetting te lijden gehad. Om deze redenen zullen het waarlijk niet de meest nationaal voelende Nederlanders zijn, die thans met Duitse vrouwen aanpappen. Nu door het gebrek aan bestaansmogelijkheden en de overbevolking veel goede vaderlanders gedwongen zijn te emigreren, is het niet te verwachten, dat men Duitse vrouwen binnen onze landsgrenzen toelaat. Wil de Regering om morele redenen de betrokken gezinnen van Nederlanders met Duitse vrouwen verenigen, zo is toch de gevolgde methode absoluut af te keuren.

Veel juister zou het zijn, de toch doorgaans min of meer „deutschfreundliche” mannen in de gelegenheid te stellen naar Duitsland te vertrekken en de Nederlandse nationaliteit te laten varen. Vermoedelijk zullen zij zich in dat land beter thuis voelen, terwijl de Nederlandse bevolking zich niet behoeft te ergeren aan de komst van Duitse vrouwen, die onaangename herinneringen aan de bezettingstijd oproept.

's-Gravenhage. J. van Haarst.

Een merkwaardig artikel

Groot genoeg om er alle zorgen aan te besteden

Prof. dr. Waterink doet een verrassende mededeling

Er is met de school voor voortgezet lager onderwijs in onderwijskringen en daarbuiten nog al wat te doen geweest in de laatste tijd. Zoals men weet liepen de discussies in hoofdzaak over de vraag, of er al dan niet een voorbereidende klasse aan de ambachtsschool zou komen, of het volledig herstel van de V.G.L.O.-school, waarbij dan de eerste klasse van deze school als voorbereidende klas voor de jongensnijverheidsschool zou fungeren. We zullen het voor — en tegen ten aanzien van dit probleem voorshands hier buiten beschouwing laten.

Het gaat er ons thans om de aandacht te vestigen op een zeer merkwaardig artikel van prof. dr. Waterink in het weekblad „Vrijheid” (waarin onlangs is opgenomen het weekblad „Trouw”) van Vrijdag 10 Februari 1950. In dat artikel, het was als hoofdartikel opgenomen, komt prof. dr. Waterink met de verrassende mededeling, dat de gehele geschiedenis van het V.G.L.O. wel een beetje moeilijk gemaakt wordt door het volgende:

„Aan het Nederlandse volk is door allerlei personen, ook door regeringspersonen, jaar en dag voorgehouden, dat het toch zo verschrikkelijk is, dat zo ontzettend veel kinderen, als zij de lagere school verlaten, nooit meer onderwijs krijgen. Voortdurend werd betoogd, dat de lagere school voor zeer vele kinderen eindonderwijs betekende. Sommigen noemden daarbij cijfers. Er werd gezegd: 45% van de Nederlandse kinderen krijgt na de lagere school nooit meer opzettelijk onderwijs”. Anderen zeiden, dat zelfs voor 50% of misschien zelfs voor meer, de lagere school eind-onderwijs was”.

Prof. Waterink zegt, als zovelen in de gedachte geleefd te hebben, dat deze cijfers met de werkelijkheid klopten, en dat op grond daarvan terecht bij velen de overtuiging moet heersen, dat in een dergelijk geval de zaak van het V.G.L.O. een uiterst belangrijke is. Immers: het zou hier gaan over niet minder dan ongeveer de helft van de Nederlandse jeugd. Maar wat blijkt de laatste maanden?

„Wel, het is helemaal niet waar, dat 45% of meer van de schooljeugd na de lagere school geen vervolgonderwijs krijgt. Ben ik wel geïnformeerd, dan is gebleken, dat men bij vroegere berekeningen afgegaan is op onjuiste gegevens. Nu men het onderzoek op juiste wijze heeft opgezet en alle factoren mee in het onderzoek heeft betrokken, blijkt, dat slechts 14% van de kinderen, die in de laatste jaren de lagere school verlieten geen verder onderwijs krijgt. Voor 86% van de Nederlandse kinderen wacht er na de lagere school nog een andere school of een cursus of wat dan ook”.

Als de zaken zo staan, dan is de vraag gerechtvaardigd, of de kwestie van het V.G.L.O. wel in een juist licht bezien wordt. Dan kan zij hoogstens van primair belang zijn voor 14% van de Nederlandse jeugd. Maar, zo vervolgt prof. W., bij deze 14% zijn ook geteld de debielen, de idioten, de doven, de blinden, de psychopathen, kortom al die kinderen, die thans een school voor Buitengewoon lager onderwijs bezoeken of in een gesticht vertoeven. Trekken wij die van de 14% af, dan blijft er maximaal 8% over. Dat wil dus zeggen, dat de actie rondom het V.G.L.O. betrekking heeft op een verdwijnend kleine minderheid van de Nederlandse schoolkinderen.

Prof. Waterink stelt dan de vraag, of heel de opzet en al de moeite die men zich getroost heeft om de zaak van het V.G.L.O. in veilige haven te krijgen, ook aanvaardbaar geacht zou

zijn, als men van te voren berekend had dat het ging om een zo gering aantal kinderen; waarbij men dan wel moet bedenken, dat weer de overgrote meerderheid van die 8% zeer wel in de gelegenheid is om voortgezet onderwijs te ontvangen. U ziet wel, dat dit artikel van prof. Waterink inderdaad een verrassend aspect opent. Tot nog toe heb ik er in de pers nagenoeg niets over gelezen. Ik kan allerminst beoordelen, of de cijfers, die prof. Waterink hier noemt, inderdaad kloppen met de werkelijkheid, maar ik mag veronderstellen, dat hij niet zo maar iets zwart op wit zal zetten.

In het geschrift „De Nederlandse jeugd en haar onderwijs” van het Centraal Bureau voor de Statistiek, 31 December 1947, uitgegeven 1949, vind ik andere getallen. Daar lees ik, dat van de 11-jarigen 0,5%; 12-jarigen 2,5%; 13-jarigen 4,7%; 14-jarigen 31,3%; 15-jarigen 40,6% geen onderwijs ontvangt. Na de leeftijd van 15 jaar worden deze verhoudingscijfers snel groter. 16-jarigen 47,8%; 17-jarigen 55,7%; 18-jarigen 65,7%; 19-jarigen 76,6% en 20-jarigen 85,7%. Dit alles dan voor de mannelijke jeugd. Bij de vrouwelijke jeugd is de toestand nog slechter.

Ter vergelijking volge hier naast elkaar een staatje:

Leeftijd	Geen onderwijs:	
	Mannel.	Vrouwel. jeugd
11	0,5 %	0,7 %
12	2,5 %	2,2 %
13	4,7 %	6,7 %
14	31,3 %	38,6 %
15	40,6 %	51,3 %
16	47,8 %	60,2 %
17	55,7 %	67,9 %
18	65,7 %	75,7 %
19	76,6 %	83,1 %
20	85,7 %	88,9 %

Zijn deze officiële cijfers onjuist? Of gelden ze alleen voor de toestand zoals die op 31 December 1947 was en is er nadien een zeer grote verandering ingetreden?

Op pagina 11 van bedoeld geschrift wordt de opmerking gemaakt, dat de in de tabellen gegeven overzichten helaas geen aanspraak kunnen maken op volledigheid. Zo zijn geen betrouwbare cijfers beschikbaar van het middenstandsonderwijs, en 't schriftelijk onderwijs. Naar schatting volgden op 31 Dec. 1947 ruim 30.000 personen middenstandsonderwijs, terwijl ca. 100.000 personen schriftelijk onderwijs ontvingen. Tenslotte wordt nog opgemerkt, dat niet bekend is, hoeveel personen, zowel dag- als avondonderwijs genieten (ambachtsschool en handelsavondschool) zodat in de cijfers van de staten en tabellen een — zij het gering — aantal dubbel-tellingen voorkomen. Al met al een moeilijk probleem!

Ik ben er zeker van, dat overwegend het grootste deel van ons volk in de overtuiging leeft, dat het V.G.L.O. een belangrijke zaak is omdat het de belangen van zo'r groot aantal kinderen betreft. Na het lezen van het artikel van prof. Waterink rijst de vraag, of wij een verkeerde voorstelling van zaken hebben t.a.v. dit vraagstuk.

Intussen zijn velen het er wel over eens, dat, ongezien het bovenstaande, het V.G.L.O., wanneer dit er komt, zo goed mogelijk gemaakt zal moeten worden. Want al zou het slechts gaan om 8% van de Nederlandse kinderen, dat aantal is groot genoeg om er alle zorgen aan te besteden!

Ter vergemakkelijking van de huis-aan-huis verspreiding van verkiezingsmateriaal voor de a.s. Provinciale Statenverkiezingen, is door de secretaris van de partij, evenals bij de Kamerverkiezingen in 1948, wederom een algemene machtiging aangevraagd bij 't Hoofdbestuur van de P. T. T. te 's-Gravenhage.

Secretarissen van Centrales en afdelingen die hiervan gebruik wensen te maken, worden verzocht van drukwerk, dat zij voornemens zijn huis-aan-huis te verspreiden, 3 exemplaren aan 't Algemeen Secretariaat, Koninginnegracht 61, 's-Gravenhage, te zenden, benevens een nauwkeurige opgave van de gemeenten of gedeelten van gemeenten waar men huis-aan-huis verspreiding wenst.

Het ontwerp ener nieuwe kieswet

De heer J. Th. van der Voorde te Bussum schrijft ons:

De toenmalige Minister van Binnenlandse Zaken heeft bij schrijven van 5 Maart 1947 aan het Centraal Stembureau het verzoek gericht om, indien het van oordeel zou zijn, dat behoefte bestaat aan een herziening der wettelijke voorschriften betreffende de verkiezing van leden der Staten-Generaal, der Prov. Staten en der Gemeenteraden, de nodige ontwerpen van wettelijke bepalingen voor te bereiden. Het Centraal Stembureau heeft ter voldoening aan dat verzoek bij Rapport d.d. 15 December 1949 aan den Minister van Binnenlandse Zaken het ontwerp aangeboden voor een nieuwe Kieswet. Bij het ontwerp is een Memorie van toelichting gevoegd.

In deze M.v.T. wordt vermeld, dat de Kieswet sinds haar totstandkoming in 1896 22 maal is gewijzigd. Haar gewaad is zo vaak hersteld, dat het langzamerhand een „lappendeken” is geworden. De tijd is gekomen, een geheel nieuwe Kieswet op te zetten.

De materie van het kiesrecht is thans niet alleen in de Kieswet, doch ook in de Provinciale wet en de Gemeentewet geregeld. Logisch en systematisch is dat onverdedigbaar. Het ligt volgens het Centraal Stembureau voor de hand, tot unificatie over te gaan; daardoor wordt een systematischer en ook fraaier geheel verkregen.

Een voor ons land geheel nieuwe methode wordt voorgesteld, om de omvangrijke stof (de nieuwe wet zou meer dan 400 artikelen moeten tellen) onder te brengen in afzonderlijke „Regelingen”. Deze „Regelingen”, ieder een afgesloten onderdeel van de stof behandelend, worden bij de wet gevoegd en geacht een deel daarvan uit te maken. Het ontwerp bevat 26 van deze „Regelingen” (gemerkt A. t./m. Z.) Zij betreffen onderscheidenlijk de navolgende onderwerpen:

het kiezersregister; de stembureaux, hoofdstembureaux en centrale stembureaux; het inrichten en inleveren van kandidatenlijsten; het onderzoeken, verbinden, nummeren en openbaar maken der kandidatenlijsten; de stemming; het stemmen in een andere gemeente; het stemmen bij volmacht; de stemopneming; de werkzaamheden van het hoofdstembureau; de verdeling der plaatsen over de lijsten; de stemmenoverdracht; de vaststelling van de uitslag der verkiezingen; de benoeming van plaatsvervangers. Aan de verkiezing van Eerste Kamerleden zijn een vijftal Regelingen gewijd. Een zestal Regelingen handelt over de verkiezing van leden van gemeenteraden in kleinere gemeenten (tot 6000 inwoners); Regeling Z tenslotte betreft het begin van het lidmaatschap.

In het rapport worden enkele opmerkingen van bijzondere aard gemaakt. Ze betreffen de verkiezingswijze van de leden van gemeenteraden in gemeenten tot 6000 inwoners (met 7 of 11 raadsleden). Het Centraal Stembureau stelt voor de verkiezing van de raadsleden in die gemeenten een afwijkende regeling voor, — een tussenvorm tussen het personenstelsel en het lijstenstelsel. Het mag — aldus het Centraal Stembureau — als het ingrijpendste en oorspronkelijkste onderdeel van het gehele ontwerp worden beschouwd.

Uit het rapport blijkt, dat dit onderdeel van de voorstellen niet de volle instemming van alle leden heeft. „Verschillende leden staan zeer aarzeland tegenover dit onderdeel van de voorstellen”, — aldus het rapport. Het rapport vermeldt dienaangaande verder, dat het C. S. tenslotte gemeend heeft, het beste te handelen door dit onderdeel toch in het ontwerp op te nemen. Na publicatie van het ontwerp zal de publieke opinie en zullen ook de gemeentebesturen, in het bijzonder die van de kleinere gemeenten, in de gelegenheid zijn zich ook ten aanzien van dit vraagstuk uit te spreken.

(Wordt vervolgd.)

eigenwijze liedjes

Dondergodje

Pa werd reeds als kind gewikkeld
In gezag en majesteit,
Pa kon lopen, Pa kreeg tanden,
Pa kon praten voor zijn tijd;
Pa is toen dus door zijn Oma
Als een wonderkind beschouwd
En, verwend en aanbeden,
Desondanks met Ma getrouwd.

Pa weet voortaan alles beter
En Pa's wil wordt Ma een wet,
Pa bepaalt het uur van opstaan,
Pa bestlist: we gaan naar bed!
Pa bedisselt wat we eten
(Zij 't dan ook in grote lijn),
Pa maakt uit met wie we omgaan
En wie vriend en vijand zijn.

Pa is Pa in alle standen
En dus strikt au-to-ri-tair,
En als Ma zich durft verzetten
Wordt hij zelfs to-ta-li-tair!
Desondanks (dit blijft het vreemde
In dit denk-aan-pa-gezin),
Krijgt, als puntje komt bij paaltje,
Ma tenslotte toch haar zin.

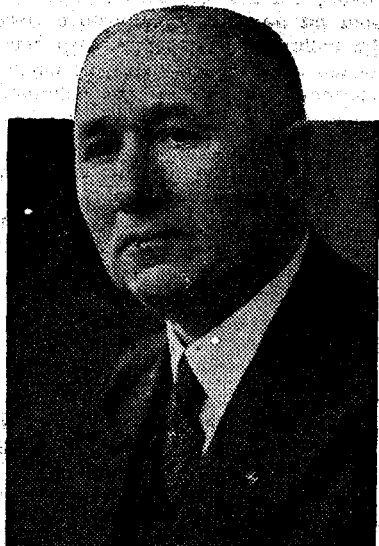
Toch denkt Pa — en hier, geachten,
Ligt Ma's kracht en heerlijkheid —
Dat hij wat men noemt de baas is,
Want Pa regelt, en Pa leidt
In het heilig beter weten
Van de vleesgeworden Pa —
„Ach, nou ja, hij weet niet beter —
Soedah, laat maar”, glimlacht Ma....

BRAMMETJE.

De minister is te optimistisch

Maar de cijfers spreken

Aan de uiterste top van Noord-Holland ligt de Marine-stad Den Helder. In zijn kamer, op het stadhuis, waar het geschilderde portret hangt van Jan Blanken, de inspecteur-generaal van de Waterstaat die in 1817 het plan maakte voor 't graven van het Noord-

...BURGEMEESTER
...geen antwoord...

zeekanaal, zit burgemeester Ritmeester. De man die 170 luchtbombardementen heeft meegemaakt en langen tijd in Dachau heeft gezeten.

„U wilt mij spreken over de woningnood? Nou u kent de methode-Coué: ik ben niet ziek, ik word steeds beter? We moeten dat ook maar toepassen bij onze woningellende. Zet de zorgen aan de kant, 't gaat weer goed in Nederland! Ik wil u eens wat vertellen.

Wat anderen schrijven

Ik ben lid van de Tweede Kamer. De minister zou in de Kamer over de woningnood spreken en men had in het gebouw van de Kamer een tentoonstelling georganiseerd waar wij konden zien hoe reusachtig er gebouwd zou worden. Er zouden, volgens de minister in zijn rede, vóór 1960 484.000 woningen gereed komen. Maar op die tentoonstelling, zie ik dat daar staat aangegeven 144.000. Ik vraag het woord en zeg: Excellentie, waar zijn die 340.000 woningen gebleven? Maar denkt u, dat ik zelfs na het twee maal gevraagd te hebben een antwoord heb gekregen? Niets er van, leest u de handelingen van December er maar op na.

„Heeft u nog een oordeel over die Bussumse affaire, burgemeester?”

„Dat is comédie, mijnheer. Er wordt gesproken van middenstandswoningen die de kleinere woningen zouden ontlasten wat de huur betreft, maar die middenstandswoningen zijn maar arbeiderswoningen en nu moeten die stumpers ook nog mee betalen voor die andere.

Wij moeten echter de waarheid zeggen al is die waarheid ook dat het bloed en tranen zal kosten. En dus: vooral geen cijfers publiceren die geen waar beeld geven van de toestand waarin wij leven. Wilt u enige cijfers? Ik ben wel burgemeester van Den Helder, maar bezie het vraagstuk nu landelijk. 300.000 woningen zijn door de oorlog verwoest. Hierbij moet opgeteld worden 425.000 door gezinsvorming benodigde woningen. Samen 725.000. Hiervan zijn gebouwd 87.000; blijven er nog 640.000 te bouwen.

Ik laak het in minister In 't Veld dat hij steeds die optimistische toon laat horen. Want de toekomst ziet er zeer somber uit.”

(A. INGWERSEN
in Elseviers Weekblad)

GEVAARLIJK VER VAN DE WEST-EUROPESE GEMEENSCHAP

(Door onze militaire medewerker)

„De verschillende regeringen verdedigen steeds openlijker en steeds hardnekkiger haar eigen nationale, financiële, economische, politieke en militaire belangen” — met deze verzuchting begroette Elseviers Weekblad de alhier confererende politieke en militaire leiders van het democratische blok.

Inderdaad — zo is het. Welbeschouwd en ondanks alle gepraat werd gedurende twee jaar feitelijk niets bereikt. Er werd geconfereerd en vergaderd en geschreven en gegeten en gedronken, en men was het volkomen met elkaar eens: Europa moest gered worden! Maar zodra er maatregelen en daden werden gevraagd..... tja..... near is my shirt but nearer my skin, spraken ze allemaal de Engelsman na. En gaven dan die Engelsman de schuld dat hij en niemand anders de zelfzucht had uitgevonden.

En toch... wel, ook Vrij Nederland gevoelde behoefte zijn lezers in deze materie van voorlichting te dienen. En toonde reeds met dit eerste opstel aan hoezeer Elsevier gelijk heeft — óók waar het Nederland betreft.

Want de medewerker van Vrij Nederland, die zich deskundig „Strategicus” tekent, schrijft o.m.:

Het Duitse voorland, waar zich slechts zwakke geallieerde strijdkrachten bevinden, kan een aanval uit het Oosten nauwelijks voldoende vertragen om een geallieerde strijdmacht van voldoende omvang op tijd naar de openliggende Nederlandse streken te brengen. Eerst aan onze grote rivieren kan hier een aanval worden opgevangen.

Wat Nederland derhalve nodig heeft is een krachtige linie, die op dit rivierenstelsel aansluit en die de rest — het overgrote deel — van het land kan beveiligen.

Nederland immers sluit zich niet aan bij bondgenootschappen, om in geval van oorlog zekerheid te krijgen, dat het ooit weer bevrijd zal worden; het sluit zich aan, opdat het nimmer bezet zal behoeven te worden.

Als slot van zijn beschouwing A stelt hij vervolgens:

Geen Nederlandse regering zal deze bondgenoten er over in twijfel mogen laten, dat het risico van een tweede bezetting van enig deel van ons land — een risico, dat, zoals wij stelden, door het aangaan van bondgenootschappen groter wordt — onder geen enkele voorwaarde kan worden aanvaard.

In het bovenstaande wordt onverbloemd duidelijk geëist: Vrienden en makers, eerst en vóór alles Nederland verdedigen!

Dat wil zeggen: „hardnekkig worden de eigen nationale en militaire belangen naar voren gebracht”, zoals Elsevier terecht verzuchtte — wapens, mankracht en geld voor „een Oostelijke linie, althans voor een daadwerkelijke bescherming biedende verdediging langs de Oostgrens van Nederland!”

Aldus openbaart deze strateeg zijn „Europees” inzicht.

Wij hebben in dit blad al meermalen de moeilijkheden maar ook de mogelijkheden van een offensief gevoerde „verdediging” van West-Europa besproken. Daarbij zochten wij de oplossing „aan en over de Elbe” en niet „aan de Rijn”. Maar ook nooit en nimmer in de stellingen en linies, die eens in de Maginot-linie haar bekroning en tevens haar volkomen veroordeling vonden. Strategicus echter acht blijkbaar ons landje nog te verdedigen „achter de grote rivieren” plus een degelijke linie of stelling ergens aan of achter onze Oostgrens. Laat ons hartelijk hopen dat hij in derge-

lijk strategisch inzicht alleen staat. Want, al klinkt dit voor niet-deskundigen misschien zeer on-eigenlijk, over de „bezetting” van Nederland wordt niet beslist aan de Nederlandse grenzen maar wel „ergens” zo ver mogelijk naar het Oosten en wellicht niet eens daar.

Want voor Rusland liggen op het ogenblik alle grote en vruchtbare mogelijkheden in het Oosten, in Azië. En niet in het Westen van Europa. Waarom zal Rusland dan — stel dat de koude oorlog onverhoeds en onverhoopt warm wordt — vanachter zijn veilig gordijn te voorschijn komen, indien althans het democratische blok in West-Europa door zijn weerloosheid geen bezetting uitlokt?

Maar met dit al bewijzen „deskundigen” als deze strategicus hoe gevaarlijk ver men in ons land — en vermoedelijk ook bij de naburen — nog verwijderd is van die West-Europese gemeenschap.

Afdelingsnieuws

VAN P.v.d.A. naar V.V.D.

Er is een bijeenkomst van leden en sympathiserenden te Giekerk (Gem. Tietjerksteradeel) gehouden ter op-richting van een afdeling Trynwooden. Er is een voorlopig bestuur gevormd. De opkomst was goed te noemen. Spreker was Zegering Hadders, wiens politieke praatje in goede aarde viel, gezien de bijval van de aanwezigen. Staande de vergadering gaven nog enkele zich op als lid, waaronder weer oud-leden van de P.v.d.A.

GOED VOORNEMEN

Te Oosterwolde sprak R. Zegering Hadders over landbouw- en middenstandspolitiek onzer partij. De opkomst van leden en introducés was goed. Na afloop van de zeer geslaagde rede van de spreker werd nog besloten meer actie te worden voor onze beginnenden dan tot nu toe het geval was geweest.

N.V. SCHEEPSWERVEN
„PIET HEIN”
BOLNES en PAPENDRECHT
DWARSELLINGEN 115 Meter
DROOGDOK 115 x 30 Meter

N.V.
W. A. HOEK'S
MACHINE- EN ZUURSTOFFABRIEK
Hoofdkantoor en Machinefabriek te Schiedam.
Compressors voor alle gassen en iederen druk.
Installaties voor de bereiding van zuurstof, stikstof, enz.

SMIT
SLIKKERVEER

L. Smit & Zoon
KINDERDIJK
Baggermateriaal
Zeesleepboten
Passagiersschepen
Machines
Motoren
Ketels

AFDELINGSSECRETARISSEN:

Onze administratie is gaarne bereid met U te spreken over de mogelijkheid van uitbreiding van onze lezerskring.

Goedewaagen's
Koninklijke
Pijpen- en Aardewerkfabrieken
Gouda
★
Mozaiek

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Prettige Pasen!

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

„Hoe licht haar getimmerte moge zijn: Er is een Unie”

„Wij zullen van stonde af onze beste
krachten moeten geven

Wanneer ik een terugblik ga werpen op de belangrijkste politieke gebeurtenissen in het jaar, dat achter ons ligt, dan springt daarbij vanzelf één dag meer dan alle andere naar voren. Die dag is de 27e December van het jaar 1949. Toen werd in de Oude Burgerzaal van het vroegere Amsterdamse Stadhuis, Jacob van Campens meesterwerk, sedert het begin der vorige eeuw het Koninklijk Paleis, de soevereiniteit over wat voorheen Nederlands-Indië heette overgedragen aan de Regering van de Republiek der Verenigde Staten van Indonesië. Diepe indruk heeft deze plechtigheid gemaakt op allen, die haar bijwoonden. Hier werd een belangrijk stuk geschiedenis afgesloten en een gans nieuw hoofdstuk geopend. Nog eenmaal was dit Stadhuis getuige geweest van een soevereiniteitsopdracht. Op 2 December 1813 heeft Willem I er de soevereiniteit over het herboren vaderland aanvaard. Een soevereiniteit, die niet alleen omvatte die over de tot eenheid gekomen aloude Nederlandse provinciën, doch tevens die over de landen overzee, die in de terminologie van die tijd werden genoemd de koloniën en bezittingen in andere werelddelen. Die term „koloniën en bezittingen” behoorde reeds voor de laatste oorlog geruime tijd tot het verleden.

De herziening van 1922 had hem uit onze grondwet geschraapt. Tevoren reeds was een begin gemaakt met het deel geven der inheemse bevolking van Nederlands-Indië aan het behartigen van haar eigen zaken. In 1917 was, onder liberaal bewind, de wet tot stand gekomen, die de Indische Volksraad in het leven had geroepen. Die Raad was het begin van een Indisch parlement. In 1925 waren zijn bevoegdheden belangrijk uitgebreid. In dat jaar werd, wat sinds jaren had geheten een Regeringsreglement voor Nederlands-Indië, omgezet in een wet op de Staatsinrichting. Een nieuwe stap op de weg naar zelfstandigheid van Nederlands-Indië binnen het algemeen verband van het Koninkrijk der Nederlanden werd daarmee gezet. Naast de hervorming der centrale regering werd ook de hervorming van het bestuur der onderdelen aangevat. Daarbij stond als doel voor ogen de omzetting der ambtelijk bestuurde gouvernementen in autonome provinciën, bij welker bestuur ook de bevolking tot een zich geleidelijk uitbreidende taak zou worden geroepen.

Het is goed om ons deze dingen te herinneren, om te voorkomen, dat door het rumoer der laatste jaren zich de gedachte zou blijven vastzetten, dat vóór de Japanse be-

zetting in Nederl.-Indië heerste een ouderwets koloniaal regime. Daarvan was in geen enkel opzicht sprake. Men kan natuurlijk van gevoelens verschillen of de ontwikkeling vóór 1945 snel genoeg is gegaan, maar men kan niet met grond betwisten, dat de weg der geleidelijke doorvoering van een eigen zelfstandig bestuur was betreden. Mag er verschil van gevoelens mogelijk zijn over de vraag of het vóór 1940 niet te langzaam is gegaan, dat het na 1945 veel te snel is gegaan, daarover schijnt verschil van mening niet gerechtvaardigd. Dat Nederlands-Indië zelfstandig zou moeten worden, daarover was na de Koninklijke rede van December 1942, in Nederland wel een communis opinio. Ook in de kring van onze partij heeft niemand daarover anders gedacht. Ons beginselprogramma heeft

**Openingsrede van
Mr. P. J. Oud
op de Algem. Vergadering
van de Volkspartij voor
Vrijheid en Democratie
op 31 Maart 1950**

het ook met zoveel woorden uitgesproken. Wij begrepen echter tevens, dat het een groot verschil zou maken, op welke wijze de hervorming zou worden tot stand gebracht. Ons stond voor ogen een zodanige procedure, dat verzekerd zou zijn, dat recht, veiligheid en deugdelijk bestuur onder het nieuwe regime in Nederlands-Indië op behoorlijke wijze zouden zijn verzekerd.

Dat de regelingen ter R.T.C. getroffen de vervulling dezer voorwaarden niet afdoende waarborgden, is de hoofdreden geweest van de ernstige bezwaren, die ook in onze kring tegen het aanvaarden van dat resultaat zijn gerezen. Onze Kamerfracties hebben die bezwaren van het begin af volkomen gedeeld. Wanneer zij desondanks hebben gemeend hun stem aan de totstandkoming van het resultaat der R.T.C. niet te mogen onthouden, dan was dit allerminst omdat zij die bezwaren zouden hebben prijsgegeven. Het enige, maar dan ook afdoende, motief, dat haar bewoog, was, dat zij van een verwerping van het resultaat nog veel ern-

stiger gevolgen vreesden dan van de aanvaarding. Zij moesten kiezen tussen twee kwaden en zij hebben gekozen voor datgene, wat in hun ogen was het minste kwaad.

Ik ben mij er volkomen van bewust, dat niet al onze partijgenoten met dit oordeel instemmen. Het zal mij dan ook allerminst verwonderen, wanneer, als morgen in onze vergadering de bespreking van het beleid der Kamerfracties aan de orde is, daarvan opnieuw zal blijken. Ik zou er niet aan denken mij daarover te beklagen. Wij leven gelukkig weer in een vrij land en wij, liberalen, leven ook in een vrije partij. Ieder onzer heeft het recht van afwijkend gevoelen te doen blijken. Op iedere critiek zullen wij gaarne antwoorden. Het enige wat wij vragen is, dat men steeds in het oog zal blijven houden, dat de verantwoordelijkheid voor de door hen genomen beslissing rust op de Kamerleden alleen en dat de partij die verantwoordelijkheid niet kan overnemen. Wie de Kamerleden zou willen maken tot gelastigden der partij, handelt niet alleen inconstitueel, hij handelt ook in strijd met de beginselen van vrijheid en democratie, die de grondslag vormen, waarop onze politieke organisatie is opgetrokken.

Hoe wij intussen over de soevereiniteitsoverdracht op 27 December 1949 mogen denken, één ding staat onherroepelijk vast. Er is een nieuwe verhouding tussen Nederland en Indonesië in het leven geroepen en op de basis van die nieuwe verhouding moeten wij voortwerken. De oude Rijkseenheid heeft plaats gemaakt voor een Unie tussen twee soevereine Staten. Die Unie is niet geworden, wat wij hadden gewenst, dat zij zou geworden zijn. Maar hoe licht haar getimmerte moge zijn, er is een Unie. Aan Nederland en Indonesië beide is de taak opgelegd van de nieuwe verhouding iets goeds te maken. Wat hier bereikt zal kunnen worden, ligt in de schoot der toekomst verborgen. Eerst een later geslacht zal kunnen oordelen, of de soevereiniteitsoverdracht van December 1949 niet uiteindelijk een zeer zegenrijke werking zal hebben gehad. Maar willen zegenrijke gevolgen kunnen intreden, dan zullen wij daarvoor van stonde af onze beste krachten moeten geven. Niet door mokkend neer te zitten, teleurgesteld door de zo geheel anders gehoopte uitkomst, doch door met de echte courage van Jan Pieterszoon Coen ons te zetten aan onze nieuwe taak zullen wij de hoogste belangen van land en volk van Nederland en Indonesië beide kunnen dienen.

☆ parlementaire flitsen ☆

MINISTER JOEKES KREEG HEEL WAT CRITIEK TE HOREN

En Prof. Molenaar diende een uitzonderlijk voorstel in

Minister Joekes is het levende bewijs voor de stelling, dat een goed Kamerlid nog niet altijd een geslaagd minister hoeft te zijn. Als Kamerlid was mr. Joekes niet alleen een ervaren, maar ook een scherpzinnig politicus en menig minister is, vooral in de jaren tussen 1925 en 1940, door de pijlen van zijn scherpe en dikwerf rake critiek getroffen. Hij is bovendien — ook thans nog — een gemakkelijk spreker, die zijn gedachten goed weet te formuleren en die waarlijk geen vol-beschreven vellen papier nodig heeft om te zeggen wat hij meent te zeggen te hebben. En ondanks dat alles is het een vrij algemeen verbreide opinie in politieke kringen, dat de heer Joekes als bewindsman tot nu toe niet heeft beantwoord aan de verwachtingen, welke zijn optreden als Kamerlid ook voor zijn Ministerschap had gewekt.

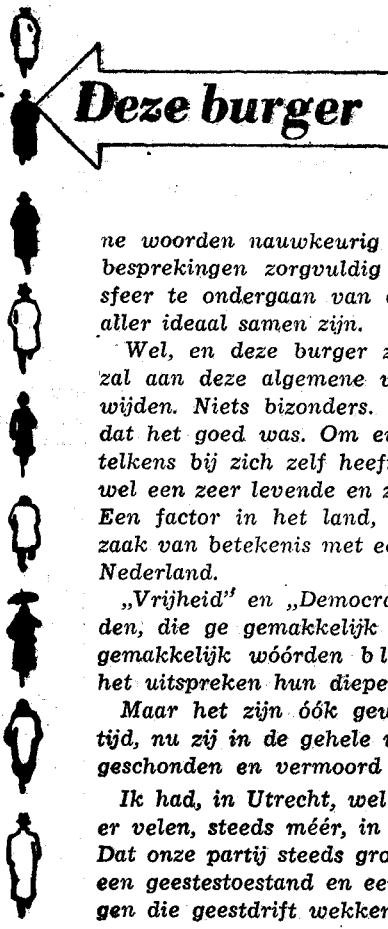
Hoe het bovenstaande moet worden verklaard? Ten dele misschien uit het feit, dat hij nu eenmaal de opvolger is van dr. Drees. En nu zal niemand de heer Drees een „brillante” figuur noemen, in die zin, dat hij tot die staatslieden zou kunnen worden gerekend, die een geheel eigen stempel op een bepaald tijdvak der parlementaire historie weten te drukken, maar deze bezit, naast onmiskenbare bestuurlijke kwaliteiten, dat soepele, rustige, bijna aartsvaderlijke, dat hem juist voor de behandeling van de sociale aangelegenheden uitermate geschikt deed zijn en dat minister Joekes te enen male mist. Toch ligt o.i. daar nog niet de kardinale oorzaak voor de verzwakte ministeriële positie van de heer Joekes. Bij de bespreking van de door hem becritiseerde benoeming van mr. Van Rhijn tot staatssecretaris zei onze geestverwant prof. Molenaar bij het debat in de Eerste Kamer over de begroting van Sociale Zaken, dat wat ons in de uiterst moeilijke positie, waarin wij met de sociale verzekering verkeren, ontbreekt, is „een man met kwaliteiten van de regent, een man, die beslissingen kan nemen en knopen kan doorhakken”. Langs indirecte weg wees prof. Molenaar daarmee tevens aan, hetgeen dus ook minister Joekes ontbreekt. En wij geloven, dat hier inderdaad de hoofdoorzaak voor het onbevredigende gevoel is gelegen, dat ten aanzien van minister Joekes' beleid in uitgebreide kring is ontstaan.

Prof. Molenaar becritiseerde in de eerste plaats het feit, dat hij het vorige jaar bij het begrotingsdebat allerlei toezeggingen van de minister had gekregen, die echter geen van alle waren ingelost. De opgedane ervaring, zo verzuchtte onze woordvoerder, leidt mij ertoe, ten aanzien van allerlei in de stukken met de Regering behandelde onderwerpen vandaag maar geen verdere vragen te stellen. Dan is er de kwestie van de benoeming van de twee staatssecretarissen bij Sociale Zaken. Reeds bij de algemene beschouwingen was hierover met de minister-president van gedachten gewisseld, maar het lag voor de hand, dat daarop ook door de andere sprekers nog werd teruggekomen, nu de minister, wiens Departement het betrof zelf voor de Kamer stond. Wat de staatssecretaris voor Volksgezondheid aangaat, gaf de heer Molenaar toe, dat het hier een geheel afzonderlijk terrein betreft. Maar dr. Muntendam was reeds hoofd van de afdeling Volksgezondheid en waarom was het nu nodig, dat hij staatssecretaris werd? Het enige verschil zou kunnen zijn, dat hij nu zelf kon optreden in de Kamers, maar terecht wees prof. Molenaar er nogmaals op, dat daarvoor ook van het — te weinig toegepaste — instituut van de „Regeringscommissaris” gebruik had kunnen worden gemaakt.

De benoeming van de heer Van Rhijn kon prof. Molenaar al evenmin toejuichen. Diens naam is vooral verbonden aan de herziening van de sociale verzekering en het speet spr. te moeten zeggen, dat juist het ontbreken van resultaten op dit gebied z.i. niet rechtvaardigde, deze hoge functionaris met het staatssecretarisschap te belasten. Met nadruk zei prof. Molenaar mr. Van Rhijn zeer hoog te schatten als ambtenaar en als woordvoerder en in hem te erkennen een uiterst bedachtzaam en voorzichtig man. Daarop kwam hij echter tot wat wij boven reeds hebben aangehaald, n.l. dat in dit geval een man nodig was met de kwaliteiten van de regent, een man, die beslissingen kan nemen en knopen kan doorhakken. In dat opzicht nu schiet, naar zijn mening, deze nieuwe staatssecretaris tekort. Hij meende ook, dat de verschillende rapporten, die op naam van mr.

Van Rhijn staan, blijk geven van een zeer gemakkelijke verandering van 'n inzicht, waartoe hij aanvankelijk was gekomen. Prof. Molenaar dacht hier bijv. aan diens opvattingen met betrekking tot de uitvoeringsorganen van de sociale verzekering, op welk gebied de heer Van Rhijn sedert 1944 „precies 180 graden is omgezwaid”. Daar komt dan nog bij het over het algemeen onwenselijke, hoge ambtelijke functionarissen tot de post van staatssecretaris te roepen en het eveneens hoogst onwenselijke, de door hen beklede posten daarbij „open te houden”, door daarop gedurende die tijd „waarnemers” neer te zetten. Prof. Molenaar was trouwens niet de enige, die deze oplossing weinig elegant vond. Geestverwanten zowel van minister Joekes als van de beide staatssecretarissen, de heer v. d. Kieft (bij een vorige gelegenheid) en mej. Tjeenk Willink (bij deze gelegenheid) hebben daar óók over gesproken. Terecht merkte onze woordvoerder nog op: „De positie, waarin de waarnemer verkeert, is, naar het mij voorkomt, uitermate weinig aantrekkelijk. Maar hun positie wordt beslist pijnlijk, wanneer zij, na enige jaren belast te zijn geweest met de waarneming van een zeer belangrijke functie, moeten terugvallen naar hun minder verantwoordelijke, minder zelfstandige post.”

De hoofdschotel van 's heren Molenaars betoog vormde ongetwijfeld de kwestie van de reorganisatie van de uitvoering (de administratie) der sociale verzekering. Wij zullen dit gedeelte tot onze volgende kroniek laten en nu volstaan met te vermelden, dat prof. Molenaar van mening was, dat vooral op dit terrein de minister volkomen gefaald had. Wel willen wij hier nu nog iets vermelden over de kwestie, waarover de heer Molenaar tenslotte een motie heeft ingediend. Het betreft het Werktijdenbesluit voor het koffiehuis- en hotelpersoneel, afgekondigd bij K.B. van 3 Augustus 1949, nr. J 352. In dat Kon. Besluit zijn opgenomen 12 vrije Zondagen voor dat personeel per jaar, terwijl in artikel 62 van de Arbeidswet wordt geëist: 21 vrije Zondagen. Met de bedoeling van dat Kon. Besluit — men begrijpe dat goed — gaat de heer Molenaar accoord. Hij geeft toe, dat het zeer bezwaarlijk is, die 21 vrije Zondagen te garanderen, maar dan moet de minister een andere weg volgen, dan hij thans gevolgd heeft. De juridische vraag, waarom het hier gaat, kan in een rubriek als deze onmogelijk in enkele zinnen uit de doeken worden gedaan. Wij moeten volstaan met te vermelden, dat de minister hier van een delegatie-bevoegdheid meent gebruik te kunnen maken voor een afwijkende regeling, maar dat prof. Molenaar van oordeel is, dat het hier slechts een geclausuleerde delegatie betreft, welke niet toelaat te doen hetgeen de minister bij het uitlokken van dit K.B. gedaan heeft. Wanneer de minister zijn doel bereiken wil (en met dat doel is prof. Molenaar het dus eens), zal hij de wettelijke weg moeten bewandelen.

Deze burger

is Zaterdag in Utrecht geweest. In het Gebouw van Kunsten en Wetenschappen — een oud huis voor onze jonge partij.

Hij is op een van de achterste rijen gaan zitten, niet eens om alle scho-

ne woorden nauwkeurig te vernemen. Niet eens om alle besprekingen zorgvuldig te volgen. Maar alleen om de sfeer te ondergaan van ons allen, wanneer wij voor ons aller ideaal samen zijn.

Wel, en deze burger zal er niet veel van zeggen. Hij zal aan deze algemene vergadering een heel kort stukje wijden. Niets bijzonders. Alleen maar om even te zeggen dat het goed was. Om even openlijk te herhalen wat hij telkens bij zich zelf heeft overdacht: dat onze partij toch wel een zeer levende en zeer levendige partij is geworden. Een factor in het land, een factor in veler levens. Een zaak van betekenis met een ideaal van betekenis voor heel Nederland.

„Vrijheid” en „Democratie” — 't zijn twee grote woorden, die ge gemakkelijk in de mond kunt nemen en die gemakkelijk woorden blijven voor wie verzuimen bij het uitspreken hun diepe, menswaardige zin te peilen.

Maar het zijn óók geweldige begrippen. Juist in deze tijd, nu zij in de gehele wereld van alle kanten bedreigd, geschonden en vermoord worden.

Ik had, in Utrecht, wel weer de stellige overtuiging dat er velen, steeds méér, in Nederland zijn, die dat beseffen. Dat onze partij steeds groter verdieping ondergaat. Dat zij een geestestoestand en een strijdlust gaat vertegenwoordigen die geestdrift wekken gaat in steeds ruimer kring.

Die Zaterdag in Utrecht was een goede dag voor

DEZE BURGER.

Is dit geschil nu „alleen maar” van juridisch belang? Dat is het niet, zoals prof. Molenaar vaststelde, want de nu door de minister gevolgde methode zou de weg kunnen openen voor latere ministers om, op dezelfde wijze als thans is gebeurd, verschillende maatregelen, op grond van Arbeidswet en Stuwadoorswet, te treffen, die in strijd zijn met de wet. Bovendien loopt men nu de kans, dat de Hoge Raad zich erover gaat uitspreken, waardoor wij een tijdlang een zekere chaotische toestand zouden krijgen. Toen dan ook de minister toef, dat hier een juridisch standpunt lag, heeft prof. Molenaar bij de replieken een motie van orde ingediend van de volgende inhoud: „De Kamer, overwegende, dat twijfel is gerezen over de vraag, of het Kon. Besluit van 3 Augustus 1949 (Staatsblad No. J 352), voor zoveel betreft de in artikel 7 geregelde materie, in overeenstemming is met artikel 62 van de Arbeidswet.

„besluit een commissie van vijf leden te benoemen om de Kamer over dit onderwerp te rapporteren.

„en gaat over tot de orde van de dag”.

Minister Joekes heeft reeds verklaard het nuttig te achten, dat de Kamer besluit tot het door prof. Molenaar gevraagde onderzoek. Op verzoek van mr. Jonkman (Arb.) werd de verdere behandeling van het in de motie gedane voorstel echter aangehouden tot de volgende vergadering, opdat dit voorstel „in ruimere kring door de Kamer kan worden gezien”. Prof. Molenaar had hiertegen niet het winste bezwaar. A.

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Voorzitter Redactie-comm.: Drs. H. A. Korthals.

Redactie-secretaris: Mr. E. Elias.

Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 435.

Administratie: Postbus 43, A'foort, tel. 5267.

Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 p. jaar.

Voor het zenden van abonnements- en advertentie-gelden: Postgiro no. 245103, ten name van de

Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie” te Amersfoort.

Losse nummers 15 cent.

Voor advertenties wende men zich tot de administratie of tot de hoofdvertegenwoordiger: L. Vlugg, Geestbrugweg 69, Rijswijk (Z.-H.).

Vrijheid (I)

Meermalen werd aan ons het verzoek gericht, bij onze beschouwingen iets dieper in te gaan op de beginselen van onze partij. Deze verzoeken spruiten voort uit de behoefte dat men niet alleen wenst te weten wat onze V.V.D. wil, doch vooral ook waarom onze partij haar politieke beginselen uitdraagt. Als wij voor ditmaal een der principiële kernpunten van ons partijprogramma wensen te verduidelijken, komen wij als vanzelf terecht bij het wel zeer belangrijke beginsel der vrijheid. De V.V.D. staat niet voor de vrijheid op de bres uit opportunitieoverwegingen, dat wil dus zeggen, omdat het onder bepaalde verhoudingen slechts gewenst zou zijn zich als beschermer van de vrijheid op te werpen. Nee, de V.V.D. strijdt voor de vrijheid, omdat zij de menselijke samenleving die niet is gebaseerd op het beginsel der vrijheid, een onding acht. Zij dient de vrijheid als beginsel, want zonder vrijheid is noch politiek, noch economisch een maatschappij op te bouwen waar de menselijke waarden tot uiting komen. Door onze tegenstanders wordt onze vrijheidszin maar al te vaak in een belachelijk daglicht gesteld door de bewering, dat de aanhangers der vrijheid het ontstaan der chaos zouden bevorderen. Het is hierbij wel zeer te betreuren, dat dergelijke verdachtmakingen vaak uit propagandistische overwegingen en veelal opzettelijk worden gelanceerd.

Deze verdachtmakingen zijn evenwel in hoge mate misleidend. Immers, de V.V.D. wenst vrijheid in gebondenheid, d.w.z. een vrijheid die gegrondvest is op een behoorlijk ontwikkeld gevoel voor verantwoordelijkheid van iedere staatsburger. Dit is één van haar sterke punten, want slechts hij die verantwoordelijkheidsgevoel bezit is pas in staat de weelde van de vrijheid te dragen en de waarde ervan te erkennen. Daarom gaan vrijheid en verantwoordelijkheid samen en daarom is elk dictatoriaal stelsel ook tegen de vrijheid gekant. Immers, de dictatuur houdt het volk dom en een dom volk kan de waarde der vrijheid niet onderkennen en is ook niet in staat de vrijheid praktisch uit te voeren. Voor ons V.V.D.-ers is de vrijheidszin niet alleen een politiek programmapunt, doch een levenshouding.

Vrijheid (II)

Onder vrijheid dient men niet alleen te verstaan de politieke vrijheid, doch tevens de economische vrijheid en dit laatste wordt nog maar al te vaak, ook in eigen kring, vergeten of onderschat. Om de politieke vrijheid in de omstandigheden waarin wij op het ogenblik leven, nader toe te lichten, lijkt ons welhaast overbodig. Om het eens heel scherp te stellen: men is vóór of tégen de terreur van de dictatuur. Gelukkig kan worden geconstateerd, dat de overgrote meerderheid van ons volk 'n tegenstander van terreur is, maar dat wil nog geenszins zeggen, dat men voldoende inzicht in de werkelijke waarde van de vrijheid heeft. Zo zijn b.v. de aanhangers van de Partij van de Arbeid ook overtuigde aanhangers van de vrij-

heid, maar dan van de politieke vrijheid wel te verstaan. Van de economische vrijheid zijn zij zeker uitgesproken tegenstanders, getuige hun streven om het persoonlijk initiatief aan banden te leggen en ons economisch leven in vakjes en hokjes te verdelen met een rompslomp van ambtenaren en een dwaaltuin van overheidsvoorschriften. De V.V.D. is hier principieel tegen, omdat dagelijks in de praktijk wordt bewezen, welk een funeste invloed de gebondenheid op economisch terrein op ons leven heeft. Deze gebondenheid blust het vuur van de mens en maakt hem tot weerloos slachtoffer van de staat, die hem voorschrijft wat hij heeft te doen en na te laten. In een socialistische maatschappij is vrijwel geen plaats meer voor persoonlijk initiatief of persoonlijke vindingrijkheid.

Het socialisme nivelleert de staatsburgers in hun capaciteiten, waardoor het streven naar vooruitgang wordt gedood. Met alle overtuiging die in haar is, verzet de V.V.D. zich tegen een dergelijke inrichting van de maatschappij, omdat de flinken, de energieken, door de kwaadwillige lakse burgers in hun prestaties worden geremd en niet de gelegenheid krijgen zich ten volle te ontplooiën, zeer tot nadeel van onze samenleving. De V.V.D. wenst daarom economische vrijheid, waarbij de mens waarlijk mens kan zijn en zijn gaven kan ontplooiën op het hoogste niveau.

Vrijheid (III)

Zij die beweren voorstanders van de vrijheid te zijn, menen dit ook in volle ernst. Wij nemen dit gaarne aan. Maar toch maakt het een groot verschil door welke politieke beweging deze vrijheidsbeginselen worden uitgedragen. Zo nemen wij volgaarne aan, dat de socialisten stuk voor stuk oprechte en ware aanhangers van de politieke vrijheid zijn. Maar is dat ook een waarborg dat het socialisme als politieke beweging in staat is deze vrijheid met succes te verdedigen en te behouden? Helaas moet deze vraag ontkennend worden beantwoord. De geschiedenis heeft ons namelijk geleerd, dat het socialisme door de prediking van de klassenstrijd, zijn aanhangers onbewust voor de dictatoriale gedachte heeft rijp gemaakt. Men wende de blik naar het Oosten, waar diverse socialistische partijen zich aan het communisme hebben overgeleverd. Hij die de klassenstrijd voorstaat, kan slechts in schijn een aanhanger van de ware vrijheid zijn. Daarom moeten wij met nadruk wijzen op het gevaar, dat, indien de socialisten onder de druk van een dictatuur komen te staan, zij bezwijken. Nogmaals de jongste geschiedenis in Oost-Europa heeft dit helaas maar al te duidelijk bewezen. Men krijgt hierdoor sterk de indruk, dat de vrijheidsgedachte bij de socialisten veeleer middel dan doel is. Bij de V.V.D. is de economische als de politieke vrijheid alleen en uitsluitend doel, want zonder de ware vrijheid is een menswaardig bestaan absoluut ondenkbaar. Het kan nuttig zijn zich hierop eens terdege te bezinnen. „Vrijheid” is geen slogan, die men zo maar eens kan aanheffen omdat het zo moedig klinkt. Nogmaals, „vrijheid” is een levenshouding waarmee de werkelijke waarde van een mensenleven staat of valt. Anders kan de V.V.D. het niet zien en daarom kunnen wij ook een ieder de garantie geven dat het beginsel van de vrijheid bij ons veilig is, onder welke omstandigheden wij ook mogen komen te verkeren.

Nederlaag

Nu de vrijheid in de wereld wederom in ernstige mate wordt bedreigd, kan het niet anders dat men zich slechts kan verheugen als haar belagers, de communisten, de wind uit de zeilen wordt genomen. Het is een lichtpunt te kunnen constateren, dat de satelieten van Moskou internationaal gezien er de laatste tijd niet op vooruitgaan. Zo verloren zij vorige week bij de gemeenteraadsverkiezingen te Zürich 75 procent van hun zetels, hetgeen door de democratische wereld met oprechte vreugde zal zijn begroet. In dit alles zit een belangrijke les. N.l., dat men in vele landen ter verdediging van de democratie niet tevergeefs op de bres staat. Maar er moet gewerkt worden en er moeten

offers worden gebracht. Offers in tijd en in geld. Ook in Nederland zijn wij daartoe gelukkig nog in staat. Weldra zullen de Provinciale Staten worden gekozen. Hiervoor hebben wij aller activiteit nodig. Meer dan ooit staat ook deze verkiezingsstrijd tenslotte in het teken van het behoud van de vrijheid. Offert en werkt daarom zo veel gij kunt. Het gaat om het behoud van de vrijheid van Uw volk, van Uw gezin en van Uzelf.

Partijgenoten

Dezer dagen heeft Ernest Bevin, de Britse minister van Buitenlandse Zaken in het Lagerhuis geantwoord op Churchill's pleidooi voor een Engels-Frans verbond op voet van gelijkheid met Duitsland. Hij bezigde hierbij woorden, die zijn Duitse geestverwanten zeker minder prettig in de oren moeten hebben geklonken. Zo zeide Bevin o.m. het volgende: „Ik kan mijn socialistische collega's in Duitsland verzekeren, dat zij in mijn oog te nationalistisch zijn en dat hun nationalisme nog al te dikwijls door hun sociaal-democratie heen breekt. Wij hebben voor alles getracht, in de nieuwe Duitse staat weer democratische verantwoordelijkheid te wekken, maar dat is een verschrikkelijk lastige taak.”

Wij zullen de laatsten zijn die ontkennen, dat Bevin volkomen gelijk heeft. Dit alles neemt evenwel niet weg, hoe star en theoretisch de leuze: „proletariërs aller landen, verenigt U”, is. De uitspraak van Bevin is een bewijs temeer, hoe voorzichtig men moet zijn, om te geloven, dat het beginsel van de vrijheid bij het socialisme volkomen veilig zou zijn. Het socialisme blijft op twee gedachten hinken en juist door haar innerlijke gespletenheid is het zo uitermate gevaarlijk.

Opdat Bevin velen opnieuw de ogen zal hebben geopend.

Karakter

De oud-minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, prof. dr. Jos Gielen, heeft bij de aanvaarding van zijn ambt van hoogleraar in de praktische opvoedkunde aan de Nijmeegse universiteit woorden gesproken, die ons uit het hart gegrepen zijn. Zo zeide de hoogleraar o.m., dat de school zich zal moeten toeleggen op de vorming van mensen met een sterk karakter, die weten, dat en hoe zij zich moeten beheersen, en die de menselijke, christelijke waardigheid in hun persoon weten te bewaren en te verdedigen.

Afgezien nog van de praktische waarde voor de leerling zelf, achten wij de weg die prof. Gielen wil bewandelen, de enig juiste om de waarde van de democratie in stand te houden. Immers, de democratie is een begrip dat moet kunnen worden gehanteerd en dat moet kunnen worden beleefd en doorleefd. Hierbij speelt de karaktervorming van ons volk een zeer belangrijke rol. Nog al te vaak is men de mening toegedaan, dat de democratie iets van zelfsprekends is, dat geen doorleving en geen begrip behoeft. Niets is minder waar dan dat. Indien de democratie niet wordt gedragen door karaktervolle individuen, zal zij geen stand kunnen houden. Vandaar dat wij hopen, dat de woorden van prof. Gielen in brede kring weerklink mogen vinden.

Voor degenen, die hun abonnementsgeld voor het jaar

1950

nog niet betaalden, is een kwitantie (verhoogd met incassokosten) in omloop, of wordt één dezer dagen in circulatie gebracht.

Indien U bij aanbieding betaalt, vergemakkelijkt U het voor Uzelf en voor ons!

GOEBBELS: DEMON VAN EEN DICTATUUR

Op de rand van de vulkaan speelt hij hazard

Het laatste van twee artikelen door M. Klaassen

Niemand, die zoveel bloed en tranen over de wereld gebracht heeft

Tijdens de opkomst van het nazi-dom maakte Brüning, die als kanselier een zeer goede invloed op de Duitse politiek had, zich Goebbels tot vijand. Brüning moest dus uitgeschakeld worden. Reeds toen bleek, dat Goebbels voor geen enkel middel terugdeinsde.

Bij een grote meeting in het Sportpalast liet hij op een grammofoonplaat een van Brünings redevoeringen afdragen, waarbij hij na enkele passages telkens van repliek diende op een wijze, die meer dan verachtelijk was. Het was laf, smerig, maar... doeltreffend. Zijn toehoorders waren al evenmin erg kieskeurig.

In de pers werd Brüning voor huichelaar, doodgraver van het Duitse rijk, betaalde agent van buitenlandse mogendheden, willoos werktuig van Rome en nog veel meer uitgemaakt.

Brüning verdween van het toneel en Goebbels had zijn doel bereikt. Zo zien we hem langzaam maar zeker van kwaad tot erger vervallen. Aanvankelijk heeft hij nog voor het recht op een eigen bestaan van de geestelijke werker gestreden. Hij vecht, niet zonder moed en risico's, tegen Himmler en Schirach, maar dan is het beetje fatsoen meteen opgebruikt.

„Wij zijn het intelligentste maar tevens ook het domste volk ter wereld.” Met deze woorden opent hij de campagne. „Wat wij nodig hebben, dat is propaganda en nog eens propaganda.”

Dat klinkt iets anders dan vroeger: „Het Duitse volk heeft alleen maar behoefte aan waarheid...”

Het is alsof deze boosaardige mens intuïtief aanvoelt, dat hij als compagnon van de waarheid nooit veel in de wereld zal bereiken. Zijn gehele geest en karakter is afgesteld op eigen en anderer boze driften. Hij weet een coördinatie tussen alle machten der duisternis tot stand te brengen, die huiveringwekkend is. Goebbels brengt dood en verderf over millioenen mensen.

Want hij is de geestelijke vader van de gruwelijkste Jodenvervolgingen aller eeuwen.

Willens en weten laat hij het plebs op de Joden los en vergiftigt de volksgeest. Julius Streicher en zijn Stürmer zijn slechts willige werktuigen in de misdadige handen van de grote folteraar Joseph Goebbels.

Hij propageert: Propaganda moet ingesteld zijn op de eenvoudigheden uit de massa, hetgeen overigens niet onjuist is. Propaganda is de kunst van de eeuwige herhaling. Voor Goebbels betekent dat: de herhaling van de leugen. Een tijdlang is dan ook DE mop in Duitsland: Weet je wat het enkelvoud is van de zin: Leugens hebben korte benen?

Iedereen begrijpt, dat Goebbels met zijn ongelukkige voet bedoeld wordt. Maar hij heeft succes. Meer dan wie ook.

Want wat hij doet, is doordacht, knap opgezet en gemeen. Volmaakt ingesteld en afgesteld op de slechte eigenschappen, die hij uit het Duitse volk naar boven gehaald heeft.

Het is alles geniaal maar tevens satanisch.

In Goebbels leven loopt de lijn even steil omhoog. Dan buigt zij plotseling om en schiet recht omlaag naar de hel van vuur en vlammen, waar Duitsland en hijzelf in zullen omkomen.

Deze lijn loopt parallel met die van Hitler.

Goebbels doet denken aan Mefisto, niet alleen door zijn voet, maar ook door zijn daden.

Hij verleidt het Duitse volk om zijn ziel aan de duivel te verkopen. Misschien heeft hij Adolf Hitler gered en groot gemaakt; zeker is, dat hij Duitsland ten onder deed gaan.

In 1932 staat Hitler in een verloren positie.

Niemand koestert enige hoop meer, dat hij aan bod zal kunnen komen. Maar Goebbels versaaft niet. Hij chartert een vliegtuig, Hitler vliegt Duitsland rond en houdt vier, vijf redevoeringen per dag.

Het lukt zelfs de kroonprins en een aantal communisten mee te krijgen. Een verloren zaak wordt nog gewonnen enkel en alleen door ingrijpen van Goebbels, die wist, wat Hitler bereiken kon met zijn rede-naarstalent. Goebbels is ook de man, die de brand in de Rijksdag uitvond.

Na 1933 gaat hij zich meer en meer in het publiek vertonen, hij huwt een gescheiden vrouw, die een flinke duit meebrengt, vindt een perfecte kleermaker, die zijn lichamelijke gebreken zo veel mogelijk weet te maskeren en begint met geld te smijten.

Want als Göring dit doet, kan Goebbels niet achterblijven.

Vrienden heeft hij niet. In zijn leven komt slechts één grote liefde voor: die met de Tsjechische Baarova.

Dit moment is misschien een der zeldzame, dat Goebbels menselijke

eigenschappen toont, die even zijn slechtheid verbergen.

Maar de partij gaat zich met het geval bemoeien: Goebbels moet blijven paraderen als de goede huisvader en met zijn vrouw en kroost het symbool zijn van het ideale huisgezin.

Baarova wordt dus voor de partij opgeofferd.

Tegen een aanvalsoorlog van Duitsland heeft hij niet de minste morele bezwaren: „Genieën gebruiken nu eenmaal mensenmateriaal. Zinloos is bloedvergieten nooit, ook al ziet men geen resultaten.”

Bij het uitbreken van de oorlog komt zijn ministerie tot zijn grote ergernis onder Buitenlandse Zaken te staan. Goebbels voelt zich diep ongelukkig. Hij kan zich niet belachelijk maken door een uniform aan te trekken, dat hem met zijn weinige martiale figuur nooit zal staan. Maar hij blijft doorzetten.

Het wonderlijke is, dat naarmate de oorlog langer duurt en de situatie voor Duitsland slechter en slechter wordt, Goebbels greep op het volk en de invloed op de gang van zaken sterker en sterker wordt.

Het is alsof zijn boze instincten uitgroeien wanneer de toestand voor leger en voor de burgerij luguberder wordt. Meer en meer neemt zijn suggestieve kracht toe en weet hij de mensen te hypnotiseren. Door zijn propaganda is Hitler tot een bijkans bovenaardse figuur geworden, waarvan het Duitse volk inderdaad is gaan geloven, dat hij de grootste veldheer aller tijden is. De Uebermensch, die het Duizendjarige Rijk zal gronden.

Van Goebbels is de leus afkomstig, die millioenen zullen brallen: Fuehrer befehl! Wir folgen!

Wanneer op de laatste verjaardag van Adolf Hitler, 20 April 1945, de Russische granaten reeds boven de Berlijnse voorsteden uiteenbarsten, durft Goebbels het te bestaan door deze duidelijke taal der vijandelijke kanonnen heen door de radio te verkondigen: Het Rijk zal onder Hitler een grote bloeiperiode tegemoet gaan!

Hij had grote capaciteiten, maar miste ongetwijfeld een belangrijk ding: organisatietalent. Daardoor werd hij gedwongen veel uit handen te geven. We kunnen hiervoor eigenlijk alleen maar dankbaar zijn, want anders was er nog meer ellende over Europa uitgestort. Goebbels had ideeën, wist deze in uitmuntend gestelde en voorge dragen redevoeringen bij de mensen ingang te doen vinden maar maakte zelden iets af.

Zijn werk, gebaseerd op leugen, bedrog en slechtheid was door de rotte basis, waarop het stoelde, ten ondergang gedoemd.

Achteraf bezien was zijn leugencampagne natuurlijk een grote domheid. Maar men mag aannemen, dat Goebbels zich bij de opzet slechts op de overwinning van een tijdelijke inzinking ingesteld had. Als de zaken eenmaal beter gingen marcheren, zou men het volk weer openhartiger kunnen gaan voorlichten. Doch dit moment kwam niet meer.

Goebbels gaat dan overstag zoals het drama van Stalingrad bewijst. Men had deze nationale ramp zo lang mogelijk voor het Duitse volk geheim willen houden, maar Goebbels wist zijn zin door te drijven en de geweldige Russische zege te benutten voor een grote propagandastunt, bedoeld om de slinkende weerstand van het thuisfront nieuw leven in te blazen.

„De helden van Stalingrad sterven, opdat wij zouden leven!” was zijn slogan. Hij vertelde er natuurlijk niet bij, dat drie honderd duizend Duitsers zich met veldmaarschalk Paulus overgegeven hadden.

De Russen stuurden vanzelfsprekend alle brieven van de Duitse krijgsgevangenen door en toen was Leiden enigszins in last.

Maar de slogan was intussen ingeslagen en Goebbels ging door met de oude doodoener: Es ist nicht wahr!

Duitsland had dagen officieel gerouwd en het beroep op het volk om te offeren als de helden voor Stalingrad deden, bleef niet zonder uitwerking.

Nog eenmaal laaide een gloed van begeestering op boven een vermoed Duitsland.

Goebbels was inderdaad niet aan zijn eerste leugen gestorven.

De voorgenomen aanval op Rusland moest zo veel mogelijk geheim gehouden worden en daarom kwam hij met het verhaal, dat Rusland voor 99 jaar de Ukraine aan Duitsland zou gaan verpachten en dat Joseph Stalin in hoogsteigen persoon naar Berlijn zou komen om het contract te tekenen.

Goebbels liet alvast honderden vlaggen uitdelen om bij de plechtige aankomst te gebruiken.

Wanneer op 22 Juni 1941 Hitler door de radio mededeelt, dat de aanval op Rusland ingezet is, weet het Duitse volk niet wat het hoort.

Het geheim is goed bewaard, maar er is voor Duitsland een erg ding: Het leger is psychologisch volkomen onvoorbereid voor de strijd en dat zal zich gaan wreken.

Hoe kan een oude vriend plotseling de aartsvijand van het Rijk worden zijn?

Hitler is dan — gelukkig — zo dom niet, naar Goebbels te luisteren.

Wat? Het leger zou het niet alleen met het zwaard af kunnen? Het is niet nodig de propaganda in te schakelen en een offensief voor het front uit te beginnen onder de Russische minderheden en de ontevreden boeren!

Moskou valt niet. Bij Stalingrad krijgen de Duitsers eigenlijk de genadeslag, in het Westen golft het

tweede front onweerstaanbaar voortwaarts. Maar Goebbels gaat door, al versaaft een ieder.

Hij weet de Duitse arbeiders in de fabrieken te houden ondanks de beestachtige bombardementen.

Politiek en militair is alles reeds verloren maar Goebbels heeft nog steeds succes.

Op de rand van de vulkaan speelt hij hazard met de laatste fiches, die hij uit een brandend en bloedend Duitsland weet samen te schrapen.

Nog steeds wint hij. Het gaat hem alleen maar om het spel, want het noodlot is onafwendbaar.

Dit menselijke wrak blijft ijzig koud en rustig, terwijl grote veldheren hun hoofd verliezen.

Terwijl de achter hem staande Dood reeds zijn schaduw voor hem uit doet vallen, spreekt Goebbels over de dood of het een alledaagse gebeurtenis is. Sarcastisch en cynisch. Schijnbaar zonder angst en als een beroepsspeler, die van het va banque spelen reeds lang te voren alle consequenties onder ogen gezien heeft.

„Nog een eeuw na mijn dood zal men over mij met een rilling spreken.”

Hij herinnert zijn mensen aan de dertig krijgsartikelen, die hij in 1943 opstelde:

„Verliezen wij, dan zal onze naam eeuwenlang door volgende geslachten veracht en gevloekt zijn.”

Zijn vrouw en kinderen blijven tot het bittere einde bij hem in Berlijn. Dan pleegt hij zelfmoord op de puinhopen van het Derde Rijk, dat de Duizend Jaar niet haalde.....

Onder de resten van de Rijksbank vinden de Russen in een brandkast Goebbels dagboek, stellig door hem aldaar opgeborgen in de hoop, dat het nageslacht het zou vinden en hij voor de historie niet verloren zou gaan.

Dat is Goebbels zeker niet.

Iemand, die zo veel bloed en tranen over de wereld gebracht heeft, kan niet vergeten worden.

Inderdaad. Het nageslacht zal rillen bij het lezen van alle gruwelen, die hij uitdacht en liet uitvoeren.

Goebbels heeft met zijn talenten gewoekerd op een wijze, die men in de hel niet had kunnen verbeteren.

Stephans boek is geen sensatielectuur, maar een belangrijke aanvulling voor de geschiedenis van het nazidom en voor de stude van Joseph Goebbels, demon ener dictatuur.

N.V. Nederlandsche
Caoutchouc- en Guttaperchafabriek

v.h. Bakker & Zn.
Ridderkerk

Technische
rubberartikelen

West-Duitsland

is niet los te maken van de verdediging van West-Europa

Door onze militaire medewerker.

De verdediging van West-Europa is geen spel — een ontwapend Duitsland verlamt elk defensie-systeem; er is slechts één oplossing: schakel de Duitse mankracht in. Maanden geleden hebben wij in dit blad dezelfde stellingen verdedigd. Thans — eindelijk! — vinden wij die verdediging ook in dagbladen, o.a. in de Volkskrant van 11 Maart, waaraan wij de eerste alinea van deze beschouwing ontleenden. Een deskundige geeft hier zijn inzichten omtrent de verdediging van W.-Europa (Rijn of Elbe?), waarbij hij alle nadelen van een Rijn-verdediging (onze lezers weten hoe wij ons dit begrip „verdediging” indien mogelijk zeer offensief denken) tegen alle voordelen van een Elbe-verdediging stelde. En deze deskundige wijst er dan op hoe de „bezetting van de Elbe-linie” (dit begrip lijkt ons duidelijker) eerst werkelijkheid kan worden wanneer de in dit systeem benodigde mankracht aanwezig is. Die mankracht kan West-Europa zonder Duitsland niet leveren. „Waar halen we de benodigde mankracht vandaan?”, aldus deze deskundige. En hij beantwoordt die vraag als volgt:

„Naar onze overtuiging is er slechts één oplossing voor deze vraag en deze is: schakel de 45 miljoen West-Duitsers in. Met dit bevolkingsaantal zijn zij in staat een sterkte van 35 à 30 divisies op de been te brengen. Of met de inschakeling van West-Duitsland het evenwicht tussen de landstrijdkrachten van West- en Oost-Europa is hersteld, is een vraag die moeilijk te beantwoorden is, omdat alle genoemde getallen op — hoewel redelijke — hypothese berusten. Wel moet men niet uit het oog verliezen, dat de strategische wapens, waarmee de West-Europese defensie zal worden gesteund, de eerste jaren die van het Oosten en in aantal en in perfectie zullen overtreffen”.

De schrijver verdiept zich vervolgens in de vraag en tevens in de mogelijkheden hoe die her-militarisatie van W.-Duitsland kan geschieden zonder tevens en meteen weer een militair gevaar te vormen. Naar onze mening — en die hebben wij reeds uitvoerig in een vorig artikel ontwikkeld — mag en kan dit uitsluitend geschieden door deze West-Duitse mankracht zodanig te groeperen en te organiseren, dat zij niet in zelfstandige „grotere eenheden” kan opereren. Dat wil zeggen, dat haar onderdelen — totdat ook de West-Duitser zich zal hebben ongevormd tot Europeaan — steeds worden ingevoegd in door niet-Duitsers aangevoerde grotere eenheden. Dit is op zichzelf reeds een zeer moeilijk vraagstuk en dat zeker niet in enkele weken of maanden kan worden opgelost. Maar het kan en moet door werkelijk deskundigen opgelost worden. Tot welke conclusie komt nu de schrijver in de Volkskrant? Hij geeft deze kort en duidelijk reeds in de aanhef van zijn beschouwing: „Naar onze mening is

het probleem „al of niet remilitarisatie van West-Duitsland” niet los te maken van een al of niet efficiënte verdediging van West-Europa tegen de dreiging uit het Oosten.”

In verband met deze conclusie lijkt het ons ook van belang hoe de

redactie van professor Romme's blad zich stelt ten aanzien van een vraag, die naar onze mening voor West-Europa een levenskwestie is. Haar conclusie luidt als volgt:

„Nog geen vijf jaar na het einde van de oorlog is de positie van het ontwapende, gedeeltelijk ontmantelde Duitsland het grootste interne probleem van West-Europa, waartoe dit land behoort. Loslippige Amerikaanse generaals en voorbarige West-Duitse ministers hebben de remilitarisatie van West-Duitsland noodzakelijk en onvermijdelijk genoemd, voor Duitsland zelf en

voor geheel Europa. Officiële Amerikaanse tegenspreken en haastige démenti's van Bonn hebben deze kwestie, die in Frankrijk de golven van verontusting en wantrouwen hoog opzweept, niet uit de wereld geholpen. De tijd dringt en de Duitsers zijn zich hun sleutelpositie maar al te goed bewust. De wapens voor de landen van het Atlantisch Pact zijn onderweg, maar de mankracht van de West-Europese landen is onvoldoende. Welk risico moet Europa nu kiezen? Het risico van militaire zwakte tegenover het Russische gevaar of het risico van de Duitse bondgenoot, die reeds heeft verklaard geen „huurlingen” te willen leveren? Het Duitse probleem is niet op de eerste plaats van militaire aard. Van alle psychologische factoren en gevoelsoverwegingen, die hier een rol spelen, is de kwestie van het vertrouwen de voornaamste. Duitsland, met zijn haast ongeheelijke arrogantie, is zeker niet rijp, om als gelijkgerechtigde in de kring der Europese volkeren te worden opgenomen. Een voor-schot van vertrouwen lijkt gewaagd, maar tegenover zoveel grotere problemen en gevaren kan het de enige mogelijkheid zijn”.

Wij zouden aan deze zeer voorzichtig gestelde conclusie slechts dit willen toevoegen: een ruim voorschot van vertrouwen, hoe gewaagd wellicht, kan niet alleen de enige mogelijkheid zijn, maar zij IS het. En indien de West-Europese staatkundige en militaire leiders dit niet inzien en niet naar een dadelijke en algehele toepassing van die conclusie drijven, is West-Europa onherroepelijk verloren.

OPSTANDING

Aan de glorie van vóór-pasen ontkom ik niet. Glorie van de stilte: het onspeurbare. Over het gras gaat ge zachtvoetig, om alle sfeer niet te verstoren. Een helderheid is over de landen die blij maakt; en geen zonnestraal te zien toek. Wel nevels. En in de nevels het gevogelte: onzichtbaar maar al-om. Heel het wijd land in klank zettend gelijk de tulpenvelden kunnen met hun geur. Straks, in het Westen, het schoon duinenland. Hier doet het hart mij pijn van Brabants schoonheid, en mijn onvermogen het uit te dragen dikt mijn keel. Het is zo dikwijls reeds gezegd, zo weinig nog geleerd; te stroef gaan onze stromen vloeien van geluksgevoelen en spontaneïteit, te lang wonen wij mensen bij elkaar en zien niets anders meer — niet eens onszelf.

Maar ik kan hier mijn handen struiven laten langs de wilgenkatjes, dat heel mijn armen geel van stuifmeel zijn. En machteloos verrukt over hun schoonheid de takken schudden dat de bijen gonzend weggaan en goud-bedauwd mijn haren zijn. Er zijn al bijen. En de kiesten in de weiden; de kraaienvluchten ratelend boven 't bos; de grijze toren en de roestgetinte boerderij — U moest het kennen, en U moet het zien. De stilte van het levende, de stilte van geluiden. Een paard, dat dof zijn ronde hoeven dreunen laat door de nog kale appelbongerd, verstoort het niet. Zijn bles jél-wit in dit zeer vreemde licht. Een stromijt, géél. En mijn stuk Brabant is 'n paradijs. Appelbomen in mijn tuin; wtknoppig wachtend op de volgende maand. Nu katjesgeel- en -grijs en -groen; en bruine aarde met wat strepen zand. Groen winterkoren glanst; mat geelt het gras. Blauwe einders en sparren zijn er voor elke maand. De meidoorn straks, en dan de linden; de bloemen en de zoetheid die er nu reeds zijn in knoppen van belofte en een milder lucht. De goede blik is hier over verscheiden land: bouw en bos, huis en hei. Of, dichter naar de grond gericht: er is een ven hier, zo klein als dertig stappen lopen in het rond. Daar groeit nu al wat warrig waterkruid; en plomp! ging er een kikker van de kant. Al gisteren, één dag van de winter afgekeerd. Eén stap van schijn dood vind ik leven, intens en honderdvoudig. In geur en klank en kleur en knop.

Ik heb het niet gewild, deze keer. Ik heb mij in mijn huis geklemd met alle redenen van druk gedoe: verhuizing, opbreuk, alle ruimten hol. Ik hecht niet aan dit huis, dat al gestorven schijnt; nog staat het, maar mijn geest is weg: het is mijn huis niet meer. Ik heb mij ingeklemd, met stoelen, kleden, zeil, met honderd-en-een reden, en nochtans: ik heb het niet gekund. Het land dat mij zo lief is, en zo schoon. Zo wijd, zo stil, zo levend en zo echt. Helaas, o Brabant, zal ik niets meer zien. Het gele koolzaad niet, de witte rog. Toeristend wil ik U niet kennen, neen. Als altijd heb ik weer te veel geëist: alles gegeven, om alles weer te hebben, en wéér te geven — verder, altijd door. Ik wil het in mijn handen, ja, van dag tot dag. En eens misschien het over laten vloeien op papier. En als ik machteloos Uw schoonheid zie, geen taal heb die daar tegenover staat, dan schud ik, schud ik tot de goudglans wolkt. Misschien vind ik bedwelmde de woorden nog — ontkomen doe ik aan Uw glorie niet.

EVA VALERIUS.

IN VEILIGE HANDEN

Het zuiver politiek belang, dat onze partij bij de a.s. verkiezingen heeft, is zonder meer duidelijk. Onze fracties zullen in de vertegenwoordigende organen echter numeriek overal vrij klein zijn. Mijn persoonlijke ervaring heeft mij aan de andere kant duidelijk aange-toond, dat men zelfs als één-mans fractie nog veel invloed kan doen gelden; vooral in die gevallen, waar niet de partij politiek maatgevend is voor het te voeren beleid, maar de meest praktische oplossing van de problemen, waarvoor men is gesteld.

Er zijn vele kiezers, die bij de verkiezingen voor Gemeenteraad en Provinciale Staten over het bezwaar heenstappen, niet op een partij-genoot te stemmen, mits zij maar overtuigd zijn van de kwaliteit van de V.V.D.-candidaat. Bij de verkiezingen voor de Tweede Kamer prevaleert meestal het partij-belang. Wameer het echter gaat om het belang van Provincie of Gemeente en bovendien de kandidaat nog lokaal of regionaal bekend is, speelt de politieke overtuiging van de Kiezer een veel kleinere rol.

Dikwijls staat de wens voorop, mensen in de vertegenwoordigende organen te hebben, die weten waar zij over praten als het om zaken van algemeen belang gaat. Het is noodzakelijk er bij de komende verkiezingen duidelijk op te wijzen, wat de persoonlijke kwaliteiten van de V.V.D.-candidaten zijn. Dit gevoegd bij onze opvattingen over centralisatie en decentralisatie zal velen de overtuiging schenken, dat het belang van de provincie bij de V.V.D.-candidaat in veilige handen is. Eindhoven

Drs. E. B. W. Schuitema

N.V. Lijm- en Gelatinefabriek

„Delft”

Fabrieksmerk
TWEË TORENS

Tel. 106-363 — Delft

Lijnrecht tegen de bevoegdheid economisch

Tegen de overheid-bemoediging van ondernemingen

In de mond van velen heeft het begrip liberalisme een afschuwelijke klank. Men schrijft het de fouten toe, die in het tijdperk der individualistische economie aan de dag zijn getreden. Men vergeet daarbij, dat de individualistische economie in een gegeven stadium der maatschappelijke ontwikkeling een historische noodzakelijkheid is geweest. Dat de wereld aan de gesmade liberale economie ontzaglijk veel heeft te danken.

Het getuigt van een volslagen gebrek aan historische kennis, wanneer men meent, dat de liberale economie is opgekomen om de bezitter te bevoorrechten boven de bezitloze. Om de instandhouding te verzekeren van een klasse van bevoorrechten. Precies het tegendeel is het geval. Lijnrecht tegen de geprivilegeerden is die economie gericht. Zij is volkomen in harmonie met het in de tweede helft der achttiende eeuw steeds meer opkomend streven om aan de bevoorrechtiging van bepaalde groepen, zo politiek als economisch, een einde te maken. Leest de Physiocraten, leest Adam Smith, de grondlegger der liberale economie en gij zult zien, hoe nadrukkelijk zij het voor de misdieelden opnemen. Zij vragen de opruiming van talloze staketsels om vrij baan te geven aan iedere bekwaamheid. De gedachte van het Kaïns woord „Ben ik mijn broeders hoeder?” is hun volkomen vreemd. Zij vragen de economische vrijheid, omdat zij overtuigd zijn, dat deze aan allen gelijk recht zal verschaffen.

De propagandisten van het laissez faire hebben de maatschappij een grote dienst bewezen. Zij hebben een geweldige ontwikkeling der productieve krachten mogelijk gemaakt.

Doordat die ontwikkeling zo geweldig was, leidde zij in een betrekkelijk korte tijd tot grote maatschappelijke veranderingen. Veel sneller dan aan de oude bedrijfsorganisatie is de maatschappij aan het laissez faire ontgroeid. Het algemeen welzijn, dat men ervan verwachtte, kwam niet. Ernstige sociale misstanden begonnen zich te openbaren. Overheidsingrijpen werd onmisbaar. Niet iedereen heeft dit even snel kunnen erkennen. De een heeft eenmaal een sterker geloof in de zelf reagerende krachten der maatschappij dan de ander. Als Thorbecke nog niet veel voor sociale wetgeving voelde, is dit omdat hij overheidsingrijpen als een uiterste middel ziet. Op zichzelf is dat alleszins begrijpelijk. Als het mogelijk is, is het immers veel beter, dat de maatschappij uit eigen kracht in staat is om de misstanden te corrigeren.

Het drong echter meer en meer door, dat dit niet mogelijk was. De maatschappelijke organisatie, die dit werk zou hebben kunnen doen, ontbrak. Zo moest de overheid het wel zelf gaan doen. Van Houten's wetje op de kinderarbeid was de eerste stap op deze weg. Het was het gesmade liberalisme, dat de eer had van de eerste sociale wet.

Geleidelijk is men op die weg verder gegaan. Bewindslieden van liberale, van anti-revolutionnaire, van katholieke, van christelijk-historische en in de allerlaatste jaren ook van socialistische huize hebben wij aan de sociale wetgeving zien arbeiden. Geen richting heeft het recht hier voor zich het monopolie op te eisen.

Men heeft echter goed te begrijpen, dat al dit overheidsingrijpen in zijn wezen staats-socialisme was. Onze geestelijke vaders, die

omstreeks de overgang van de negentiende op de twintigste eeuw de oplossing zochten in vermeerdering van de overheidsinvloed, waren staats-socialisten. Zij waren het tegen wil en dank, maar zij waren het.

Geleidelijk zijn de maatschappelijke verhoudingen zich gaan wijzigen. Men begon zich te organiseren. Zowel van de zijde der arbeiders als van die van de werkgevers. Aanvankelijk stonden beide partijen vooral in strijdverhouding tegenover elkander. Langzamerhand werd meer en meer de weg der samenwerking betreden. Arbeidsverhoudingen werden geregeld bij collectieve contracten. Naar de vorm genomen overeenkomsten, waren zij naar hun wezen regelingen door een autonoom bedrijf getroffen. Daarmede werd de mogelijkheid geopend, dat zaken, die tot dusver door de overheid moesten worden geregeld, aan het collectief contract werden overgelaten.

Het is de taak van de wetgever de vrije maatschappelijke ontwikkeling zoveel mogelijk te bevorderen. Niet in het kunstmatig in het leven roepen van allerlei nieuwe organisaties moet hij zijn kracht zoeken. Voorop stelle hij de erkenning van het gegroeide en het stimuleren van de reeds aanwezige natuurlijke groei. Een levende bedrijfsorganisatie moet in de maatschappij zelf opkomen. Opdringen moet de wetgever hier niet. Waar het bedrijfsleven er nog niet rijp voor is, heeft het opleggen ener organisatie geen zin. Een opgedrongen organisatie blijft maakwerk. En niet aan dood maakwerk, doch aan levende organen heeft de maatschappij behoefte. Niet van bovenaf, doch van onderop moet de bedrijfsorganisatie komen. Het gaat er niet om nieuwe staatsorganen in het leven te roepen, het gaat er om, levende bedrijfsorganen te verkrijgen.

Op het gebied van het sociale leven is de ontwikkeling geleidelijk zover gevorderd, dat de tijd voor een levenskrachtige bedrijfsorganisatie rijp is. Hier liggen de grote moeilijkheden niet. Men verlangt de bedrijfsorganisatie echter niet alleen op het sociale maar ook op het economische terrein. Daar verkeert de ontwikkeling echter in een geheel ander stadium. Op economisch gebied zijn vooral de laatste twintig jaren een tijdperk van toenemend ingrijpen der overheid geweest. Het is begonnen in de crisistijd der jaren dertig, het is voortgegaan gedurende en na de tweede wereldoorlog. Hier herhaalde zich op economisch terrein, wat zich een halve eeuw geleden op sociaal terrein had voorgedaan. De overheid greep in, omdat er geen maatschappelijke organisatie was, die regelend kon optreden. In tegenstelling met de ontwikkeling op sociaal gebied zijn ook thans de maatschappelijke organen nog allerminst zo ontwikkeld, dat zij op economisch terrein die taak kunnen vervullen. Er ligt daarom in een bedrijfsorganisatie, die ook op economisch gebied grote bevoegdheden zal krijgen, een ernstig gevaar. De maatschappelijke ontwikkeling is daarvoor niet rijp.

Daarbij komt nog iets anders. De geweldige overheidsbemoediging met het economisch leven van deze na-oorlogse tijd is zeker niet als normaal te zien. Zij was onmisbaar tengevolge van de schaarste-economie,

waarin wij sedert het uitbreken van de oorlog hebben geleefd. Het tijdperk van schaarste is echter langzamerhand verdwenen. Onze economische politiek moet zich opnieuw oriënteren. Voor mij staat vast, dat dit zal moeten zijn een oriëntering in de richting ener grotere vrijheid. Dit is ook de algemene wens van het bedrijfsleven. Men heeft van al het reglementeer langzamerhand meer dan genoeg. Evenals anderhalve eeuw geleden verlangt men van het verstikkende keurslijf bevrijd te worden. Ik wil hiermede niet zeggen, dat van alle overheidsleiding afstand zal moeten worden gedaan. Ik ben de eerste om te erkennen, dat de overheid een leidende functie moet behouden. Wij moeten echter goed begrijpen, wat onder leiding is te verstaan.

Een overheid, die werkelijk leiding geeft, is een andere dan een overheid, die zich met alles bemoeit. Tegen de overheid-bemoediging van onze tijd gaan onze ernstige bezwaren. Wij wensen in haar plaats te zien een overheid, die alleen leidt in de grote dingen. Overheidsinvloed op enkele wat men wel genoemd heeft strategische punten, en een vrije bedrijfswerkzaamheid binnen het kader ener vrije maatschappelijke organisatie, door de overheid als hoedster van het algemeen belang gecontroleerd, is de oplossing, die wij voor onze tijd de meest aangewezen achten.

Ons bezwaar tegen de door de regering ontworpen wet op de P.B.O. was, dat zij niet de waarborgen inhield, dat de komende bedrijfsorganisatie werkelijk zo'n vrije maatschappelijke organisatie zou zijn. Niet de waarborgen, dat de bedrijfsorganen slechts daar in het leven zouden worden geroepen, waar het bedrijfsleven zelf er rijp voor meende te zijn. Niet de waarborgen, dat aan die bedrijfsorganen in het bijzonder op economisch gebied geen bevoegdheden zouden worden opgedrongen, die door de bedrijfsgegoten niet werden gewenst. Niet de waarborgen, dat overheidswaarnemers in die bedrijfsorganen geen al te overwegende invloed zouden oefenen. Niet de waarborgen, dat in één woord de bedrijfsorganen niet zouden dragen het karakter van verlengde armen der overheid in plaats van organisaties van het vrije bedrijf.

Hier speelde de wijze van instelling der organisaties een grote rol. Wij wensten, dat hier de wetgever onder alle omstandigheden het beslissende woord zou spreken. Dat hij zou beoordeelen of de verhoudingen in een bedrijf rijp waren voor de instelling en dat hij zou aangeven welke bevoegdheden aan het in te stellen orgaan zouden worden verleend. Op het terrein der bedrijfsschappen had het regeringsontwerp echter de wetgever practisch volledig uitgeschakeld. Wanneer naar de mening van de in te stellen S.E.R. een voldoende representatieve organische vertegenwoordiging van de betrokken ondernemers en werknemers voorstander was van de instelling van een bedrijfsschap, zou deze instelling op advies van die Raad bij algemene maatregel van bestuur kunnen geschieden. Dit voorstel was naar onze overtuiging niet alleen in strijd met de Grondwet, het was ook in strijd met een goed staatkundig beleid. Het gaat hier om niets minder dan om

Dit is het vervolg van de Algemene Vergadering van de Kamer van de eerste bladwijzes zijn, terwille van de bekort.

een nauwe organisatie van ons sociaal en economisch leven. De Grondwetgever heeft terecht begrepen, dat zo iets niet mag gaan buiten de Staten-Generaal om. En al had die grondwetgever het niet met zoveel woorden voorgeschreven, dan hadden de Staten-Generaal niettemin hunnerzijds de medezeggenschap moeten vorderen.

Het is mij nog altijd een raadsel, dat de meerderheid der Kamer zich zo gemakkelijk van haar rechten heeft laten beroven. Het geldt hier allerminst een kwestie van staatsrechtelijke haarkloverij. De betekenis der volksvertegenwoordiging zelf was in het geding. Het duidelijkst kwam dit uit, toen de Staatssecretaris, die het ontwerp verdedigde, met de openhartigheid van een enfant terrible uitsprak, dat hij van instelling bij de wet niet wilde weten, omdat de Tweede Kamer dan wel eens van haar recht van amendement zou kunnen gebruik maken. Ik heb, dit horende, onwillekeurig gedacht aan het jaar 1848. Hoe is bij de grondwetsherziening van dat jaar de invloed der Staten-Generaal vergroot, doordat aan de Tweede Kamer het recht van amendement werd toegekend! Staat onder de hervormingen van Thorbecke's herziening die toekenning niet geboekt onder de belangrijkste punten?

Thans, nadat wij nog geen jaar tevoren, zelfs met een redevoering van de Minister-President in de Eerste Kamer, het eeuwfeest van die grote hervorming hebben gevierd, geeft de Nederlandse Tweede Kamer voor een der allerbelangrijkste zaken dit recht prijs. Te samen met de anti-revolutionairen en de christelijk-historischen hebben wij ons daartegen verzet. Wij zouden, hadden wij het niet gedaan, het gevoel hebben gehad, als hadden wij ons eerst-geboorterecht verkocht! (applaus).

Wij vrezen, dat regering en Kamermeerderheid met deze beslissing de bedrijfsorganisatie een slechte dienst hebben bewezen. Het is alsof het streven der regering er op is gericht het land in een minimum van tijd met een net van bedrijfsorganisaties te overdekken. Aldus loopt men het gevaar, dat de bedrijfsorganisatie het karakter zal krijgen van een instituut, dat van bovenaf is opgelegd. Men dreigt zodoende het maatschappelijk leven te gaan forceren. Hoe bedenkelijk dat is, heeft Dr. Kuyper, die in Nederland een der eerste pleitbezorgers voor de bedrijfsorganisatie is geweest, een halve eeuw geleden in een treffend beeld uitgedrukt. De wetgever, zo zeide hij, moet voor zijn wetgevende structuur aanknopingspunten vinden in de samenleving. Ziet hij dit over het hoofd, dan handelt hij als de eigenaar van een broedmachine, die in zijn verlangen om de eieren sneller uit te broeden, de temperatuur zo hoog opdrijft, dat

hij geen kude eieren. (dus rust op, dat machine de eieren tevoel)

Ik wil wel zingen band tussen versterken. 1917 kunnen hervormen en een even denkbaar. Staat heeft beeld gegeven tricten ieder worden heden met toeslagzetel ben ik er m bij een der terugkeren ring tegenover gin dezer e dan wel, zo de commun pen van n overblijven. lieken en staande uit de christel tenminste de regering Daarbij hou lans. Zij k de ene groe van hen, d men. Zij k met beide n nationaal K

Het is onze men na-oorlog naal Kabi zou zijn schuld is lossing tot bereikt. S ring van Kamer so anti-revol willen m rijk geste men hier tegenstan hebben, n braak bij de illusie, nen rege zouden d 1948 lieve gestrekt leen. Ern tot de k deze toe meer wen lieken da progressi U er go wat in hu tekent. E ander v hum oge progress

Rechten is de liberale gericht

tijd gaan onze ernstige bezwaren

Armede mr. Oud onze d. Het begin drukken ner af. Enkele passante door de redactie

ur gekookt er niet geingsbroedgekookte komen.

voor wijssel, die de gekozenen van vóór Maar tustenstelsel i zeer goed Vest-Duitse het voor- en 276 dis ondsdaglid evenredigstreeks 130

Intussen dat wij ook niet zullen ding reger an het beand zal ook nakelt men grote groe- de sterkte de katho- de kathedonairnen, en wij. Uit epen moet oortkomen. ken de barkeren met of een deel groep vor- menwerken nen in een

dat naar lossing der en natio- angewezen aan onze at die op- on worden de redevoe- de Eerste en, dat de toe zullen onbelang- chter, dat en op veel stuten. Zij der door- van 1946, uden kun- ven, doch ng ook in ebben uit- oelijken al- hebben zij cht, omdat basis niet de katho- ebrek aan Gij moet van geven, siviteit be- rondig een- alisme. In socialisme

Wij hebben over progressiviteit een andere opvatting. Wij kunnen met de beste wil niet inzien, dat socialisatie en nationalisatie progressief zijn. Zij betekenen een steeds verder gaande beperking van de vrijheid van de mens en een beleid, dat op vrijheidsbeperking is gericht, achten wij het tegendeel van vooruitstrevend. Wij kunnen er ook niet de geringste progressiviteit in zien, wanneer men beproeft een Indonesisch debat achter de gesloten deuren der Kamer terug te dringen en daarbij, gelijk de heer van der Goes van Naters deed, de juistheid betwist van de stelling, dat de openbare zaak in het openbaar moet worden behandeld.

Wij achten het het tegendeel van progressiviteit als een socialistisch Kamelid de regering wil bewegen de vrije kritiek van een bankdirecteur, die de financiële politiek van de Minister van Financiën niet kan bewonderen, aan banden te leggen. Wij achten, hoe paradoxaal het moge klinken, een reactie, die poogt terug te keren tot de grote vrijheidsbeginselen van ons constitutioneel recht uit vroeger jaren bij uitstek progressief.

Hebt gij er U wel eens reken- schap van gegeven, hoeveel er in de praktijk is overgebleven van die vrijheidsbeginselen? Wat is er over van de vrijheid in eigen huis bij ons systeem van gedwongen inkwartiering? Wat is er over van de vrijheid om zich metterwoon te vestigen, waar men wil? Wat is er over van het briefvengeheim bij ons systeem van deviezenvoorschriften? Wat zal er over blijven van de persvrijheid, als wij de weg opgaan, die de regering ons met de nieuwe Journalistenwet wil laten betreden? Wij begrijpen, dat een aantal van deze vrijheidsbeperkingen aanvaard moeten worden in de noodtoestand, waarin wij verkeren. Maar wij achten ze in beginsel volstrekt verwerpelijk en wensen er zo spoedig mogelijk van bevrijd te worden.

Wij verlangen maatschappelijke verhoudingen, waarin ieder zijn kansen krijgt, doch waarin ook ieder zijn eigen verantwoordelijkheid heeft te dragen. Daarom is en blijft voor ons het particuliere bedrijfsleven primair. Slechts daar, waar een aanwijsbaar algemeen belang het vordert, achten wij het overheidsbedrijf op zijn plaats. Van het beginsel der socialisatie zijn wij volstrekt afkerig. Ook tegen wat men tegenwoordig de „koude socialisatie" noemt verzetten wij ons. Die koude socialisatie kan men langs allerlei wegen trachten te ver-

wezenlijken. Een der meest doeltreffende is de belastingpolitiek. Te hoog opgedreven belastingen hollen het bedrijfsleven uit. Hoe dikwijls horen wij niet uit socialistische mond: de overheid moet de industrialisatie wel ter hand nemen, want de particulieren kunnen het niet. Wanneer het particuliere bedrijfsleven niet kan doen, wat het zou willen doen, is dan de belastingpolitiek daaraan niet voor 'n groot deel mede schuld? Verminder- ing van belastingdruk is daarom eerste voorwaarde voor een voortgezet economisch herstel. Wij zullen de eersten zijn om te erkennen, dat de vervulling van die voorwaarde niet gemakkelijk is, maar er moet echter alles op worden gezet, om haar te verwezenlijken.

Wij verlangen deze dingen, omdat wij voor niets zo bevreesd zijn als voor een overheid met een grote economische macht. Economische macht is in de wereld van onze dagen een geweldig ding. Hoe meer zij zich concentreert in weinige handen, hoe gevaarlijker het is voor de vrijheid. En het wordt extra gevaarlijk, wanneer die macht wordt geconcentreerd in handen van de overheid. Immers dan is ons laatste beveiligingsmiddel weggeval- len. Tegenover al te grote macht in handen van particulieren kan de overheid als hoedster van het algemeen belang ons haar bescherming verlenen. Maar wie zal ons beschermen tegenover een almachtige overheid? Ook voor de goede verstandhouding tussen de volken is de economisch almachtige staat een groot gevaar. De liberalisatie van het internationale economische verkeer is het grote probleem van deze tijd. In de jaren vóór de tweede wereldoorlog hebben de toenemende belemmeringen van het internationale handelsverkeer een grote bijdrage gevormd tot de crisis, die in de jaren dertig geheel de wereld heeft geteisterd. Het wanhopige daarbij was, dat men ook toen wel inzag, dat de wereld zich op een noodlottige weg bevond, doch niet de kracht had daarvan terug te keren.

Zeggen wij te veel, wanneer wij uitspreken, dat het liberale beginsel, zoals wij het verstaan, het leidinggevende zal moeten zijn, wil een werkelijke Europese eenheid tot stand komen?

Het is vooral om deze reden, dat wij ons er zo van harte in verheugen, dat aan een onzer prominenten, de heer Stikker, op het stuk van de „Europese Economische Samenwerking" een zo belangrijke taak is opgedragen. Dat hij daarvoor werd uitverkoren is een eer, niet slechts voor hem zelf, maar ook voor Nederland.

Geheel de loop van zaken heeft ook voor Nederland het buitenlands beleid in het eerste gelid geplaatst. Lange jaren is er in ons land van een eigenlijk buitenlands beleid geen sprake geweest. Honderd jaren lang was het zo, dat wij, naar een woord van Colijn „op een fluwelen kussenstoel gezeten vanuit onze vensterramen een optocht gadesloegen". Thans moeten wij in die optocht medemarcheren. Dat is niet gemakkelijk, want de optocht volgt geen gemakkelijke weg. Wij zijn er ons ook ter dege van be-

wust, dat wij het niet zijn, die de richting van de optocht kunnen bepalen, maar aan de andere kant is het ook niet zo, dat wij in het geheel geen invloed zouden hebben. In talloze organisaties van allerlei aard kunnen onze vertegenwoordigers hun woord mede spreken. Op één uitzondering na zijn die vertegenwoordigers vertegenwoordigers der regeringen. Die ene uitzondering is de raadgevende vergadering van de Raad van Europa. Hier zijn niet de regeringen, maar de parlementen vertegenwoordigd. Wij moeten hopen, dat deze vergadering op de duur zal uitgroeien tot een wezenlijk Europees Parlement. Een echt parlement is echter alleen denkbaar, wanneer de geestverwanten uit verschillende landen zich verenigen in één partij.

Hier ligt nu vooralsnog een grote moeilijkheid. Wie zijn in andere landen onze geestverwanten? Voor de katholieken en de socialisten is dit probleem eenvoudiger, dan voor de anderen. Wanneer wij als Volkspartij voor Vrijheid en Democratie ons afvragen, welke partijen in andere landen van ons beginsel zijn, dan is het antwoord op die vraag niet gemakkelijk. Met een enkele overeenkomst in naam komt men er niet. Soms staan zij, die zich radicalen noemen, ons nader dan een groep, die zich met de naam liberaal siert. Een andermaal zien wij — al klinkt het als een volmaakte tegenstrijdigheid — geestverwantschap bij een partij, die zich met haar oude naam een conservatieve is blijven noemen.

Wij doen daarom goed, als wij contact met partijen in andere landen zoeken, ons er ter dege van te door- dringen, dat een internationaal verband van zo gezegd liberale partijen het karakter moet dragen van een eenheid in verscheidenheid. En dan een eenheid, waarin vooralsnog de verscheidenheid domineert. Dit te verdoezelen kan alleen tot teleurstelling leiden. Wij moeten, hoe zeer bereid tot samenwerking met anderen in het kader van een Europees Parlement, nooit vergeten, dat wij Nederlandse liberalen blijven. Want liberalen van ons vlees en bloed zijn er nu eenmaal alleen in ons eigen land.

Daarom hebben wij ons een goede maand geleden zo kunnen verheugen in de afloop der Engelse verkiezingen. Waren wij alleen op de namen der partijen afgegaan, dan zou er reden zijn geweest voor grote teleurstelling. Immers de Engelse liberalen kwamen er bitter slecht af. De winnende partij waren de conservatieven. Toch hebben wij de stellige overtuiging, dat bij de Engelse stembusstrijd de overwinning is geweest aan de beginselen, die ook wij belijden. Immers de strijd was er een van de vrijheid tegen de staatsdwang. In het conservatieve kamp streden tallozen, die wij als onze geestverwanten mogen beschouwen. Die evenals wij voorstanders zijn van een krachtige sociale politiek, doch die met ons een socialistisch beleid verwerpen. Die om het uit te drukken in de woorden van ons beginselprogramma „wensen te streven naar maatschappelijke verhoudingen, die sociaal gerechtvaardigd en economisch verantwoord zijn". Wij kunnen het alleen maar betreuren, dat in Engeland liberalen en conservatieven op deze grondslag geen eenheidsfront tegen het socialisme hebben kunnen vormen. Zij zou-

den er dan stellig in zijn geslaagd de socialistische meerderheid, die thans tot de kleinste mogelijke proporties werd teruggedrongen, in een minderheid om te zetten. De voor de verhoudingen in de gehele wereld zo bedenkelijke toestand van een onstabiele Engelse regering zou ons dan naar alle waarschijnlijkheid zijn bespaard.

Ondanks dit alles blijft de grote betekenis der Engelse verkiezingen, dat de terugtocht van het socialisme is voortgezet. Steeds meer begint tot de volken in de democratische landen door te dringen, dat de weg van het socialisme niet de goede weg is. Democratieën kunnen slechts gedijen in vrijheid, en met de vrijheid staat het socialisme tenslotte op gespannen voet. Niet, omdat de socialistische vrijheid opzettelijk zouden belagen. Het ware grof onrecht die beschuldiging uit te spreken. Maar, omdat de geweldige economische macht, die zij voor de staat verlangen, hen ten slotte tegen wil en dank bij de totalitaire staat zal doen belanden. Daarom is het in het belang der socialistische streven een halt wordt toegeroepen.

Men bedenke bij dit alles goed, dat hoe zeer het in de economie gaat om de stoffelijke vragen van productie en distributie, achter dit alles liggen de problemen der geestelijke goederen. Tegen de grote gevaren, die ons in de wereld van deze tijd bedreigen, kunnen wij ons niet alleen verdedigen met militaire middelen. Bovenal is nodig een geestelijke weerbaarheid. Die weerbaarheid kan alleen verkregen worden door samenwerking van vrije mensen. Vrijheid en verantwoordelijkheid moeten er van de steunpilaren zijn. Vrijheid, die wij niet vragen voor ons zelf alleen, doch in dezelfde mate voor anderen. Verantwoordelijkheid, die ons doet beseffen, dat onze houding tegenover de medemens bepalend is voor 't antwoord op de vraag, of wij onze eigen vrijheid waard zijn. In deze synthese van vrijheid en verantwoordelijkheid zie ik het ware liberalisme. Liberaal is, om met Huizinga te spreken, wat een vrij man waardig is. In die zin opgevat mogen wij nimmer van ons zelf getuigen, dat wij liberaal zijn. Wij mogen alleen hopen, dat een ander het van ons verklaren zal.

Laten wij in deze geest de arbeid verrichten, die ons in deze Algemene Vergadering wacht. Die arbeid is belangrijk genoeg. Wij zullen immers beproeven in een Werkprogramma van concrete punten nader uit te werken, wat wij twee jaar geleden in ons Beginselprogramma hebben neergelegd. Het zal ons gelegenheid geven ons opnieuw op de praktische betekenis van die beginselen te bezinnen. Moge deze arbeid er toe bijdragen, dat steeds meerderen van de juistheid van die beginselen overtuigd zullen raken. De verkiezingen van 1948 en 1949 hebben ons laten zien, dat wij ons bewegen in opgaande lijn. Wij hebben er goede moed op, dat de stembusstrijd, die aanstaande is, geen andere uitslag zal vertonen! (Daverend applaus).

Onze Algemene Vergadering (I)

Net als die dokter uit de Camera Obscura

De buitenwereld ziet alleen de dingen die gebeuren

(Van onze speciale verslaggever.)

Voor de tweede maal in Maart verzamelden talrijke onzer leden zich voor een belangrijke samenkomst. Ditmaal was Utrecht het doel van de reis der vele afgevaardigden, die uit alle oorden des lands naar de jaarlijkse algemene vergadering togen, om daar hun afdeling of centrale te vertegenwoordigen. Reeds geruime tijd voor de aanvang verzamelden zich de bezoekers in de schouwburgzaal van het Gebouw van Kunsten en Wetenschappen, waar men elkaar begroette.

De muren van de zaal en het balkon waren met nationale en Utrechtse kleuren gedrapeerd, terwijl de bestuurstaafel op het podium met hyacinthen in de nationale kleuren was versierd. Palmen vormden de achtergrond.

Onder de aanwezigen bevonden zich de leden van de fracties der Eerste en Tweede Kamer en de leden van het hoofdbestuur, die op de eerste rijen hadden plaatsgenomen. Ook de liberale pers was als gewoonlijk goed vertegenwoordigd. De Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen had zendtijd ter beschikking gesteld om de openingsrede van de partijvoorzitter in haar geheel over Hilversum I te doen uitzenden en de A.V.R.O. heeft de uitzending technisch verzorgd. Evenals het vorig jaar sprak de algemeen secretaris, Mr. J. Rutgers, een inleidend en een slotwoord tot de luisteraars. Precies 8.05 uur begon de uitzending en weldra klonk de bekende stem van Mr. P. J. Oud door de zaal en door de luidsprekers. Op voorstel van de voorzitter werd onder geestdriftige instemming besloten een telegram aan H.M. de Koningin te richten, waarin de V.V.D. van haar hulde en trouw doet blijken.

Jaarverslag van de secretaris

Nadat de notulen van de buitengewone algemene vergadering van 29 October 1949 te Amsterdam waren goedgekeurd en een nieuwe notulencommissie was benoemd, kreeg Mr. J. Rutgers het woord, om het jaarverslag uit te brengen. Hierin wordt eraan herinnerd, dat 1949 in de geschiedenis van het Nederlandse volk en dus ook in de annalen van de V.V.D. bekend zal blijven als het jaar van de souve-

reiniteitsoverdracht over Indonesië. Uitvoerig wordt geschetst de politieke reactie in en buiten de partij, welke aan dit gebeuren voorafging. Verscheidene gespannen en inspannende vergaderingen werden aan dit probleem gewijd. Na diepgaand beraad besloten de Kamerfracties haar stem aan de resultaten der R.T.C. te geven, omdat aanvaarding een minder ernstig kwaad zou betekenen dan verwerpen. De gemeenteraadsverkiezingen leverden, ondanks de beroering in de vrijzinnige geleerden, toch een belangrijke winst op. Het aantal V.V.D.-zetels steeg van 524 in 1946 op 658, derhalve een winst van 134 zetels of ongeveer 25%. Deze netto-winst is als volgt over de provincies verdeeld: Groningen 8; Friesland 27; Drente 1; Overijssel 10; Gelderland 25; Utrecht 9; Noord-Holland 35; Zuid-Holland 15; Zeeland 1; en Noord-Brabant 3. Het aantal vrijzinnige wethouders steeg van 87 tot 104; daaronder waren voor het eerst na de oorlog wethouders in de grootste gemeenten n.l. Rotterdam, 's-Gravenhage en Groningen. Helaas is er in het gehele land geen enkele Gedeputeerde uit de V.V.D. In vrijwel alle gemeenten overtrof het aantal stemmen op de V.V.D.-lijsten dat van de Kamerverkiezingen in 1948. Een keerzijde van de medaille noemt het verslag de omstandigheid, dat het ledental van de partij helaas geen gelijke tred heeft gehouden met de groei van het kiezerscorps. Weliswaar groeide het aantal afdelingen tot 300, maar het ledental was daarmede niet in overeenstemming en dit is toch noodzakelijk om een krachtige politieke actie te kunnen voeren. Gememoreerd wordt het aftreden van Mr. Stikker als voorzitter wegens zijn benoeming tot Minister van Buitenlandse Zaken en het optreden van Mr. Oud als leider van de partij. Verheugend is de oprichting van de Jongerenorganisatie Vrijheid en Democratie en de voortgezette kadervorming. Ook de eerste landelijke bijeenkomst van de „Vrouwen in de V.V.D.” te Oosterbeek en de Studieconferentie van de Vereniging van Statuten- en Raadsleden te Amersfoort waren succesvol. Het verslag eindigt met de wens uit te spreken, dat de Statenverkiezingen een even gunstig resultaat mogen hebben als de Gemeenteraadsverkiezingen in 1949. (Applaus).

Nadat de voorzitter dank had gebracht aan de secretaris voor zijn belangwekkend verslag, werd door Mr. A. A. Land namens de penningmeester, de heer Pierson, die tot zijn spijt verhindert was, de rekening en verantwoording toegelicht en het jaarverslag uitgebracht. Mr. Land deed daarbij een dringend beroep op de afdelingsbesturen om niet alleen de partijfinanciën, maar ook het aantal abon-

Dit is het verslag van de eerste dag onzer Algem. Vergadering. Dat van de tweede dag plaatsen wij volgende week.

né's op „Vrijheid en Democratie” te versterken. Op voorstel van de desbetreffende commissie werd besloten, de financiële stukken goed te keuren en de penningmeester décharge te verlenen.

Het beleid van het hoofdbestuur

Bij de bespreking van het beleid van het hoofdbestuur hield Drs. J. G. Th. Linssen (Amsterdam) een klemmend pleidooi voor het verlenen van krachtige steun door de afdelingen aan de J.O.V.D. en haar orgaan „De Driemaster”.

De heer Mr. J. J. C. R. van der Bilt (Amsterdam) deed een beroep op het hoofdbestuur, om de afdelingsbesturen door het geven van meer voorlichting te steunen bij de uitvoering van hun taak. Ook bij het voeren van verkiezingsactie moet meer leiding van het hoofdbestuur uitgaan.

De heer M. C. van Keule ('s-Gravenhage) hield een pleidooi voor betere interne voorlichting van de partij. Over belangrijke wetsontwerpen krijgt men geen gegevens ter bestudering.

Kadervorming is dringend noodzakelijk, zowel voor ons optreden naar buiten als voor de interne partijorganisatie. Spreker stelde voor, een Commissie te benoemen ter voorbereiding van de oprichting van een Thorbecke-Stichting, welke op dezelfde wijze werkzaam kan zijn als de Dr. Kuyper-Stichting en de Dr. Wiardi Beckman-Stichting.

De heer Joh. K. Fredrikze (Arnhem) sloot zich bij de vorige sprekers aan.

De heer Dr. W. G. J. ten Pas (Heemstede) meent, dat het hoofdbestuur niet alleen de verbreiding onzer beginselen tot taak heeft, maar ook voor een goede interne organisatie dient te zorgen.

De voorzitter antwoordt

De voorzitter verklaarde, het er volkomen mee eens te zijn, dat de J.O.V.D. krachtig moet worden gesteund. Wij moeten voor bekwaam opvolgers zorgen. (Instemming). Er bestaat een algemene klacht, dat er niet genoeg voorlichting wordt gegeven; inderdaad, er wordt nooit genoeg voorlichting geboden. Men moet echter steeds bedenken, dat de middelen beperkt zijn. De idee van een stichting voor dit doel is voortreffelijk, maar weet men, dat de A.R.-partij begonnen is om een miljoen gulden voor de Dr. Kuyperstichting bijeen te brengen en dat men met het tweede miljoen bezig is? Het is als het geval van de dokter uit de Camera Obscura: hij kon niet trouwen, omdat hij geen praktijk had en hij kon geen praktijk beginnen, omdat hij niet getrouwd was (gelach). Toch wil spr. gaarne toezeggen, dat hij de geopperde denkbeelden aan 't hoofdbestuur zal voorleggen. Niet alle Kamerstukken lenen zich voor verspreiding en bestudering op grote schaal. Wat inderdaad belangrijk is, wordt steeds in „Vrijheid en Democratie” besproken. Wie het blad regelmatig leest blijft volledig op de hoogte. Spreker is een groot voorstander van kadervorming, daaraan wordt dan ook gedaan wat financieel mogelijk is.

Ik vond het een mooie vergadering in Utrecht

Ik heb met ontzag gekeken naar dat bestuur van ons op het podium: ernstige gezichten, en die voorzitter blijft maar altijd jong. Sommigen zij een dieet van vruchtensap — en alléén vruchtensap! — ernstig aanbevolen.

Ik heb met evenveel ontzag al die hoge heren en die ene hoge dame uit de Kamers, van terzijde en tersluiks, bekeken.

Ik dacht „daar zal ik wel nooit tussen mogen zitten” — ik zuchtte diep en professor Molenaar vroeg of ik mij niet goed gevoelde. Hij moest eens weten hoe ik hem benijd. En dat het niet anders dan een benijdingszucht was.

Ik vond het jammer van die mooie bloemen op de groene tafel. Die lagen naar water te snakken.

Ik had die seringen willen meenemen en in een vaas op mijn kamer zetten. Maar ik durfde het niet te vragen.

Ik hoorde dat die roodwitte vlag die van Utrecht was.

Ik dacht eerst dat zij ergens anders van was.

Ik heb één heer een hele avond, een hele ochtend, een hele middag handen zien schudden en schouders zien kloppen.

Ik denk dat hij wel lid van de Tweede Kamer zal worden.

Ik heb hem óók de hand geschud en op de schouder geklopt.

Ik word misschien nu wel lid van de gemeenteraad.

Ik vond het een goede vergadering van een levende, zelfbewuste partij.

Ik heb het vroeger wel eens anders gezien.

Ik ben, murw van 't woord, doch opgewekt van hart, zonder seringen, doch met blijmoedigheid uit Utrecht teruggekeerd.

Ik heb U op het perron zien kijken naar een heer die vol dadendrang, fluitend van optimisme op de trein liep te wachten? Dat was

IK.

Op het kiezers-appel!

De stemming voor de verkiezing van leden voor de Provinciale Staten staat voor de deur. De belangstelling daarvoor is in de regel slechts beperkt en zeker minder groot dan voor die van de Tweede Kamer en van de Gemeenteraad. Dit verschijnsel is te verklaren doordat de landelijke en ook de gemeentelijke politiek meer tot de massa spreekt, doch het is tevens een miskenning van de belangrijkheid van de opdracht, die de Provinciale Staten en in het bijzonder het daaruit gekozen College van Gedeputeerde Staten zich zien gesteld. In dit verband zij direct al gewezen op het feit, dat de leden van de Eerste Kamer door de Provinciale Staten worden gekozen, een beslissing van politiek zeer verstrekkende betekenis.

Zeer belangrijk zijn verder de werkzaamheden van de Gedeputeerde Staten. Deze toch kunnen — door de hun toegekende bevoegdheden — grote invloed uitoefenen op 't gemeentelijk beleid, alsook op dat van de Waterschappen, terwijl hun inzichten mede bepalend zijn voor de economische en culturele ontwikkeling binnen het betrokken regeergebied. Goed geleide provinciale overheidsbedrijven zijn voor de bevolking van onschatbare waarde. Het zal een ieder duidelijk zijn, dat indien bij de uitvoering van de taak, aan de Provinciale Staten toegedacht, de beginselen van onze Partij tot hun recht zullen komen, het noodzakelijk is, dat onze fracties in de nieuwe Staten versterkt terugkeren, opdat ook zij bij de verkiezing van de leden in het College van Gedeputeerden een actieve rol zullen kunnen spelen.

Haren

H. L. Gaalkema Schuiringa

Laten wij onze positie, ook inwendig, zo veel mogelijk versterken, financieel door groter offervaardigheid en naleving van aangegane verplichtingen, wat ons weekblad betreft door uitbreiding van de lezerskring. (Applaus).

De V.V.D.-Grondwet

Nadat de benoeming van een nieuwe financiële commissie deed de voorzitter het voorstel om de nieuwe Statuten, conform het laatste ontwerp, zonder verdere discussie vast te stellen. De structuur van het Algemeen Reglement blijft immers onveranderd met dien verstande, dat, na het overleg met de Haagse afdeling, wordt voorgesteld voor ontbinding een gekwalificeerde meerderheid van 2/3 der uitgebrachte geldige stemmen te eisen. Overigens is dit voorstel van zuiver formele aard.

In de vergadering bleek de wens te leven toch een discussie te houden over de concept-statuten, welke discussie geopend werd door de heer Scheer (Heemstede). Daar zich nog meer sprekers hadden aangemeld en een uitvoerige gedachtenwisseling kon worden voorzien, verdaagde de voorzitter de vergadering tot de volgende ochtend.

★
**Wat bereikt
kan worden**

Bij de vorige verkiezing voor de Provinciale Staten van Overijssel bracht de V.V.D. het tot twee zetels. Niet veel op een aantal van 47 zetels. Het werk van onze kleine fractie was dan ook verre van gemakkelijk. Toch mogen we niet ontevreden zijn over de achter ons liggende periode. Het aantal vraagstukken dat in de Prov. Staten aan de orde komt is niet alleen veel groter dan enige tijd geleden, doch ook in vele opzichten veel belangrijker. Door een besluit, het vorig jaar in de Staten genomen, is de gelegenheid geschapen, dat in het Provinciaal Electriciteitsbedrijf een negental Statenleden als commissaris van dit bedrijf hebben zitting genomen. Hetzelfde zal gebeuren met het Waterleidingbedrijf en enkele andere lichamen waarin de Provincie finantieel met grote bedragen geïnteresseerd is. Hieruit alleen blijkt al, hoe belangrijk het zal zijn, dat onze fractie in de Staten een sterkere vertegenwoordiging zal krijgen.

Daarnaast durven we hier toch zwart op wit te zetten, dat ondanks onze kleine fractie, wij verschillende successen mochten boeken. Vooral mijn partijgenoot de heer v. d. Noorden boekte een groot succes, aangezien door zijn bemiddelend optreden een 25-jarige kwestie tussen de Waterschappen Mastenbroek en de Koekkoek, door hem tot oplossing werd gebracht. De hulde hem door de Staten gebracht was dan ook onverdeeld. Een ander succes voor onze fractie was, dat de voorzitter van de grootste partij in de Staten ons toevoegde „de invloed van de V.V.D.-fractie is veel groter, dan de grote harer fractie naar buiten doet vermoeden” Wij behoeven daar niet trots op te zijn, doch zij die straks hun stem uit moeten brengen, heeft het toch wel iets te zeggen. Daarom doe ik een beroep, vooral op alle Vrijzinnige kiezers in alle lagen van onze samenleving, breng Uw stem op 26 April uit op één der kandidaten der V.V.D. U kunt dit rustig en vol vertrouwen doen. Wij zullen er voor zorgen, dat dit vertrouwen niet beschaamd wordt.

Deventer J. Krooshof

Het ontwerp ener nieuwe Kieswet

Facultatieve meervoudige voorkeur

II

Het Nederlandse stelsel van Evenredige Vertegenwoordiging (verder aangeduid als E.V.) heeft als grondtrekken: 1e. het lijstenstelsel; 2e. het onverdeeld kiesgebied (alle zetels worden hierbij als één geheel over alle partijen verdeeld); 3e. de enkelvoudige voorkeurstem.

Bij de Eerste Kamer-verkiezingen geldt in afwijking daarvan een lijstenstelsel met meervoudige voorkeur.

Het stelsel van de enkelvoudige voorkeurstem komt er op neer, dat de kiezer van de volgorde der lijst kan afwijken. Doch alleen wat betreft de eerste voorkeur. Verder is hij aan de lijst-volgorde gebonden. De stemmenoverdracht wordt beheerst door de volgorde der lijst, — een volgorde die is vastgesteld door de politieke partij. De kiezer kan niet geheel en al stemmen, zoals met zijn inzicht overeenstemt.

Het C.S. acht van ons stelsel van E.V. het onderdeel: de enkelvoudige voorkeurstem theoretisch onvolmaakt. Voorts acht het C.S. dit onderdeel praktisch onbevredigend. Immers de kiezer, nu hij zijn werkelijke voorkeur toch niet kan uitdrukken, stemt in arren moede maar op nr. 1. „Zo is” — aldus het C.S. in de Memorie van Toelichting — „in de praktijk een toestand ontstaan, waarbij inderdaad bij de verkiezingen voor de Tweede Kamer en de Prov. Staten geen enkele kandidaat meer tengevolge van voorkeurstemmen gekozen wordt.”

Is het systeem van de meervoudige voorkeurstem voor de kiezers niet te ingewikkeld? Het C.S. meent van niet, — en wel op grond van de ervaring, in andere landen opgedaan met het personenstelsel. Het personenstelsel is ongetwijfeld ingewikkelder; het stelt aan het inzicht van de kiezer bepaaldelijk hogere eisen dan het stelsel van de meervoudige voorkeur. In Ierland (Eire), waar het ontwikkelingspeil der bevolking zeker niet hoger is dan in ons land, bleek bij de Kamerverkiezingen, gehouden met toepassing van het z.g. personenstelsel, het aantal stemmen van onwaarde niet hoger dan 1%.

Op deze grond meent het C.S. te kunnen voorstellen het thans geldende stelsel, wat het onderdeel: de enkelvoudige voorkeurstem betreft, te vervangen door dat van **facultatieve meervoudige voorkeur**. De kiezer heeft daarbij de keus tussen het uitbrengen van een lijststem (hij heeft dan niet anders te doen dan: een stemvak boven de door hem gekozen lijst invullen), of het uitbrengen van een voorkeurstem. Bij het uitbrengen van een voorkeurstem moet de kiezer de cijfers 1, 2, 3, 4 enz. plaatsen in het vakje vóór de namen van de door hem gewenste kandidaten, doch hij is gehouden zich te bepalen tot één lijst.

Verkiezingen voor gemeenteraden van 7 of 11 leden. Het door het C.S. aanbevolen stelsel van facultatieve meervoudige voorkeur zou gelden voor de Kamer- en Statenverkiezingen. Voor de raadsverkiezingen zouden twee verschillende stelsels worden toegepast, en wel: voor de gemeenten boven 6000 inwoners het stelsel, geldend voor de Kamer- en Statenverkiezingen en voor de kleinere gemeenten (de gemeenten tot 6000 inwoners, met 7 of 11 raadsleden) een stelsel, dat een overgang vormt van het personenstelsel naar het lijstenstelsel. Bij dit afzonderlijke stelsel kan de kiezer een keuze doen uit drie verschillende wijzen, waarop hij zijn stem kan uitbrengen. Hij kan n.l. of op kandidaat nr. 1 op de door hem gekozen lijst stemmen, of op de door hem gekozen lijst de kandidaten in een andere volgorde nummeren, of zijn stem uitbrengen op meer dan één lijst. In laatstbedoeld geval plaatst hij het cijfer 1 vóór de naam van de door hem meest gewenste kandidaat; 't cijfer 2 vóór de naam van de kandidaat, die zijn volgende voorkeur heeft; het cijfer 3 vóór de naam van de daarna volgende, enz.

Het opmerkelijke hierbij is echter, dat de kiezer die cijfers op verschillende lijsten mag aanbrengen. Art. 60 van het ontwerp zegt inzake deze wijze van stemmen: dat de kiezer stemt door „de kandidaten met zwart potlood te nummeren in de volgorde zijner voorkeur en wel door het cijfer 1 te plaatsen in het stemvak vóór de naam van de kandidaat, die hij in de eerste plaats gekozen wenst te zien, door vervolgens desgewenst het cijfer 2 te plaatsen in 't stemvak vóór de naam van de kandidaat, die hij in de tweede plaats gekozen wenst te zien, en zo vervolgens, geen cijfer overslaande, zover de kiezer de nummering wenst voort te zetten, een en ander ongeacht of de namen van de kandidaten van zijn voorkeur op één lijst, dan wel op meer dan één lijst voorkomen.”

Het is dit onderdeel van de voorstellen van het C.S., dat in zijn Rapport wordt aangeduid als „het ingrijpendste en oorspronkelijkste” van het gehele ontwerp. Wanneer de Minister de voorstellen van het C.S. op dit punt overneemt, zullen wij er uitvoeriger op terugkomen. Voorlopig zouden wij er — met alle reverentie voor de beschouwingen dienaangaande van het C.S. — op willen wijzen, dat o.i. de volgende grote bezwaren aan zulk een stelsel kleven:

1e. dat het zeer ingewikkeld is en daardoor tot tal van vergissingen zal leiden;

2e. dat het weinig logisch is, dat zulk een afwijkend stelsel alléén geldt voor gemeenten tot 6000 inwoners. Met evenveel reden kan men bepleiten, dat het afwijkende stelsel ook in gemeenten met 10.000 of 15.000 inwoners moet gelden;

3e. dat het verwarrend moet werken,

IN MEMORIAM D. ZIJP

Wij zijn het ons niet elke dag bewust, maar, op het ogenblik, dat wij enkele regels schrijven ter nagedachtenis van de heer D. Zijp, arts te Sliedrecht, dringt het diep tot ons door, dat de mens sterfelijk is. Want allen, die zowel de algemene vergadering van de Vereniging van Staten- en Raadsleden als de algemene vergadering van onze partij op Vrijdag en Zaterdag te Utrecht hebben bijgewoond, zullen zich herinneren, hoe hij op beide vergaderingen niet alleen aanwezig was, maar ook, dat hij vol belangstelling was en sprak zowel over de werkzaamheden van de Provinciale Staten, waarvan hij zelf in Zuid-Holland sinds 1936 deel uitmaakte als over de gezondheidszorg, waarvoor hij, in het bijzonder door zijn voorzitterschap van de Zuid-Hollandse Vereniging Het Groene Kruis, zoveel belangstelling had. Zaterdag nog vol activiteit; de dood, die eigen grenzen kent, haalde hem Zondag uit de kring van zijn familie en uit onze partij weg. Wij zullen dr. Zijp gedenken als een man, die tot de laatste dag van zijn leven een actieve belangstelling had voor de liberale beginselen. Zijn heengaan, zo kort na onze algemene vergadering heeft allen, die actief meewerken in onze V.V.D., diep geschokt.

dat in de kleinere gemeenten een ander stelsel geldt dan in de gemeenten boven 6000 inwoners;

4e. dat het bovendien verwarrend werkt, dat in de gemeenten met niet meer dan 6000 inwoners voor de raadsverkiezingen een ander systeem wordt toegepast dan voor de Kamer- en Statenverkiezingen.

Uit politiek oogpunt bekeken zal dit afwijkende systeem geen nadeel brengen aan enkele grote partijen met een streng gedisciplineerd kiezerscorps. Andere partijen zullen er daarentegen bij de raadsverkiezingen wel terdege bezwaren van ondervinden.

J. TH. VAN DER VOORDE.
(Wordt vervolgd).

**STALEN MEUBELEN
„GISO“-LAMPEN**

AFDELINGSSECRETARISSEN:

Vraagt bij onze administratie de tarieven voor extra-exemplaren van ons weekblad, voor de verbreiding van onze beginselen en voor het werven van nieuwe abonné's.

Wie kan zijn nagels niet knippen?

Op de Algemene Vergadering te Utrecht zijn gevonden een Iorgnet en een nagelschaartje. De eigenaars gelieven zich in verbinding te stellen met het Algemeen Secretariaat, Koninginweggracht 61 te Den Haag.

ZET ALLE ZEILEN BIJ!

In tegenstelling met de periode voor de Franse tijd, toen het accent geheel op de Provincies viel, is hun plaats na de Restauratie betrekkelijk bescheiden gebleven. Toch zou het onjuist zijn de betekenis der Provinciale Staten gering te schatten. Hun invloed op de welvaart van de provincie is immers niet onaanzienlijk. Provinciaal wegennet, vaarwegen, electriciteits- en drinkwatervoorziening geven richting aan het verkeer en bepalen mede de vestiging van industrieën. De agrarische belangen worden behartigd door toezicht op Waterschappen, zorg voor het peil der boezem, ruilverkavelingen en ontginningen. Subsidiëring van diverse instellingen geeft de onontbeerlijke steun aan cultuur, onderwijs, volksgezondheid e.d. Coördinatie van Gemeentelijke uitbreidingsplannen en bevordering van samenwerking van gemeenten behoren mede tot de taak der Provinciale Overheid.

Niet minder belangrijk is de verkiezing door de Staten van de Gedeputeerden, die

niet slechts het dagelijks bestuur der Provincie uitoefenen en de provinciale ambtenaren benoemen, doch ook toezicht uitoefenen op de gemeenten, doordat de meeste Raadsbesluiten hun goedkeuring behoeven. Daarnaast is aan Gedeputeerde Staten door verschillende Wetten steeds meer een rechtsprekende functie opgedragen, in geschillen, waarbij soms grote belangen zijn betrokken.

Sedert 1848 tenslotte hebben Provinciale Staten de functie van kiescollege voor de leden der Eerste Kamer, waardoor zij indirect invloed uitoefenen op het Landsbestuur. Hoewel uitbreiding van de taak der Provinciale Besturen, decentralisatie derhalve, de betekenis der Statenverkiezingen kan doen toenemen, is deze betekenis ook nu reeds van dien aard dat wij, niet minder dan voor de 2e Kamerverkiezingen, alle zeilen dienen bij te zetten om in de Staten zo sterk mogelijk te worden vertegenwoordigd.

Leeuwarden. Mr. B. P. van der Veen

Wapenschouw te Woudschoten

Over de provincie en het platteland

Onze tegenstanders kennen het begrip „liberaal” niet

De middag van de tweede dag werd begonnen met de inleiding van K. I. Gaaikema Schuiringa, lid van de Prov. Staten van Groningen en wethouder van Haren: „De Provincie en het platteland”. Uit de omschrijving van het onderwerp moet niet worden afgeleid, dat er een bepaalde taak voor het provinciaal bestuur zou zijn ten opzichte van het platteland, aldus spr. De behartiging van de belangen van het gehele gebied moet het uitgangspunt zijn. Steeds moet ervoor gewaakt worden, dat de tegenstelling stad-platteland in de discussies de sfeer niet gaat vertroebelen. Een voorbeeld van prov. bemoeiing van de eerste orde is, indien het Rijk daarin niet voorziet, het tot stand brengen van goede verbindingen, zowel te land als te water, omdat de welvaartsmogelijkheden van een provincie daarmee nauw samenhangen. Hierbij moet rekening worden gehouden met de bevolkingsdichtheid. Daar waar voor de aanwezige arbeidskrachten geen volledig emploi is, overweeg men de mogelijkheid tot het vestigen van industrieën. Het beheersen van de waterstaat is nodig, zowel voor het juist exploiteren van cultuurgronden, als ook ten behoeve van de scheepvaart. Eventuele vervuiling van de openbare wateren hebbe hierbij de aandacht.

Hiernaast is de reglementering van en het toezicht op de waterschappen een werkzaamheid, welke de provincie tot haar arbeidsgebied heeft. De bewoonbaarheid van het platteland wordt gediend door toepassing van wel overwogen uitbreidingsplannen, waarbij verspilling van goede cultuurgronden zo veel mogelijk moet worden vermeden. Hierbij dient tevens te worden gedacht aan de noodzaak om dun bevolkte streken met een chronisch tekort aan arbeidskrachten, bij de toekenning van bouwruimte door bijzondere toewijzingen in staat te stellen tot volledige ontwikkeling te komen. In de voorziening van elektrische energie en water moet de provincie indien deze niet op andere wijze wordt verzorgd, een leidende rol spelen. Op onderwijsgebied kan de provincie stimulerend werk verrichten, o.a. door het bevorderen van cursussen, welke speciaal betekenis hebben voor hen, die niet in de gelegenheid zijn een volledige opleiding te volgen.

Er zijn reeds verschillende voorbeelden van rechtstreekse bemoeiingen met de agrarische bedrijfsvoering, b.v. de t.b.c.-bestrijding, het beteugelen van ongewenste concurrentie en het stellen van regelen ten einde parasitaire besmetting van bodem te voorkomen. De bewoning van het platteland wordt aantrekkelijker, indien bouwwerken met oudheidkundige waarde zoveel mogelijk behouden blijven. Het verlenen van subsidie bij restauratie is veelal verantwoord. De belangstelling voor de werkzaamheden van de Provinciale Staten zal toenemen, indien bij de taakverdeling tussen Rijk en provincie laatstgenoemde meer op de voorgrond komt. Versterking onzer fracties is nodig in verband met de verkiezing van leden van de Eerste Kamer der Staten-Generaal, terwijl een entrée in de Colleges van Ged. Staten in verschillende provincies mede afhankelijk is van de uitslag der komende verkiezingen. Daarop moeten dan ook alle krachten worden geconcentreerd (Applaus). Op deze rede volgden enige opmerkingen door de heren J. D. Sellink (Winterswijk), Mej. mr. J. L. M. Toxopeus Pott, mevr. Visser-De Jonge (Nijmegen), ir. P. de Gruyter (Oegstgeest) en H. Meijeringh (Gieter), die door de inleider werden beantwoord.

Na het dankwoord van voorzitter van Riel diende de heer J. van Mourik, hoofd van de leerschool van het Haagse Genootschap tot verdediging van de Christelijke Godsdienst, die reeds eerder in ons blad dit gerecht serveerde, een smakelijk dessert op, dat, evenals de hors d'oeuvre van Dr. Ritter buiten de provinciale en gemeentelijke gangen was gehouden: De V.V.D. en de neutraliteit. De omvang van het onderwerp, aldus spr., is omgekeerd evenredig met de beknoptheid van de titel. De grote moeilijkheid is, dat de taal in haar taak als middel voor het uitdrukken van onze gedachten, voortdurend te kort schiet naarmate wij spreken over belangrijker, meeslijker onderwerpen. Ieder

tionale gedachte verstaan. De inhoud daarvan is de erkenning, dat onze beschaving wortelt in het Christendom.

De geestelijke grondslagen van onze partij zijn drieledig: vrijheid (gebonden vrijheid, die de enige vrijheid realiseert), verantwoordelijkheid en sociale gerechtigheid, waarbij vrijheid staat tegenover verantwoordelijkheid en sociale gerechtigheid in een z.g. polaire verhouding en de gebondenheid het evenwicht tussen beide begripsoorten handhaaft. Zo gezien, ontstond onze partij bij de geboorte van onze Staat, van onze zelfstandigheidsstrijd onder leiding van Prins Willem van Oranje. Onze taak moet zijn, zo velen als maar mogelijk is te overtuigen, dat wij allermist neutraal zijn, wanneer het gaat om de diepere geestelijke waarden in het leven, wanneer het gaat om de vestiging van een krachtcentrum tegenover alle totalitaire machten, welke de democratie, de vrijheid, de verantwoordelijkheid en de sociale gerechtigheid trachten te vernietigen.

Wie onderwijs en opvoeding, of liever: vorming zegt, moet afstand doen van het begrip: neutraal. Elke opvoeding, elke vorming moet gedragen worden door een levensovertuiging, dient geplaatst tegen de achtergrond van een positieve levensbeschouwing, waarin zij wortelt en waaruit zij haar sappen trekt. De openbare school kan en mag geen neutrale school zijn. Zij is slechts openbaar, omdat zij bestuurd wordt door de overheid. Ons program spreekt van karaktervorming en opvoeding tot staatsburger in een op christelijke grondslag rustende samenleving. Hier past geen neutraliteitsidee. Groter dan alle gevaren, welke de mens en de samenleving kunnen bedreigen in een tijd van ongekende vernietigingsmiddelen is het gevaar van het verliezen van een geestelijke achtergrond, waaruit men leeft en streeft. Wie dat diep doorvoelt, verwerpt de neutraliteit. Die strijdt mee tegen elk -isme, tegen alles, wat de mens van zijn werkelijkheid beroven kan en wil. En zij bij die strijd steeds de woorden indachtig van Roosevelt:

„Het enige wat de verwezenlijking van morgen in de weg staat, is onze

twijfel van heden. Laat ons met een hecht en arbeidzaam vertrouwen voorwaarts gaan.” (Applaus).

Deze inleiding wekte enige repliek van de heren J. A. Hazelaar (Dordrecht), J. A. van Overklist (Munnekezijl), J. C. Kroes (Boskoop) en mevrouw Visser-de Jonge. De heer Van Mourik beantwoordde hen.

DE SLUITING

Tot besluit van de studieconferentie bracht de heer D. W. Dettmeijer dank aan Mr. v. Riel voor de wel zeer bijzondere wijze, waarop hij de bijeenkomsten van dit weekeinde had geleid. Een langdurig applaus van alle aanwezigen onderstreepte deze woorden.

In zijn slotwoord constateerde Mr. v. Riel, dat er goed gedebatteerd was en dat men soms op onverwachte rake wijze voor zijn mening was uitgekomen, bewijs, dat men zich thuis gevoelde en de medebezoekers zag als één familie en beste vrienden. De intellectuele vorming van een dergeijk weekeinde achtte spr. niet de hoofdzak. Het samenzijn was het belangrijkste. Na woorden van dank aan Mr. Rutgers en Mevrouw Van Everdingen voor de perfecte organisatie, riep spr. de aanwezigen een spoedig weerzien toe en besloot met het uitspreken van de hoop, dat de komende verkiezingen voor de Prov. Staten gunstig mogen verlopen en winst voor de liberale zaak zullen betekenen. (Instemming). Woudschoten werd in opgetogen stemming door de congressisten verlaten; zij hadden in dit fraai gelegen, gastvrije oord een hoogtepunt van ons partijleven beleefd, dat nog lang in herinnering zal blijven.

Dit is het vierde, en laatste stuk dat onze speciale verslaggever aan de conferentie te Woudschoten wijdt.

woord is door de omstandigheden bepaald, terwijl voorts voor een aanspraak als voorwaarde moet gelden, dat men het eens is over de inhoud, die men aan bepaalde begrippen toekent.

Neutraliteit is „negatief geladen”. Het veronderstelt tevens een houding (zij het dan negatieve) tegenover bepaalde onderwerpen, problemen enz., terwijl het meestentijds een antwoord is op een „positief” beroep op het doen van een keuze. Niemand, die waarachtig leeft, noch bewogen is en kan zijn om het lot van de naaste en de samenleving, kan neutraal zijn. Alleen ten aanzien van hetgeen ons niet beroert, zijn we „neutraal”, d.w.z. staan we onverschillig. De tegenstanders van de V.V.D. trachten steeds weer deze politieke groep te etiketteren met het woord: liberalen, d.w.z. volgens hen: neutralen, mensen zonder ruggegraat. Zij kennen het begrip „liberaal” niet! De V.V.D. is een beginselpartij, haar vorming kwam tot stand langs de lijnen van beginselen, die rechtstreeks voortvloeien uit wat wij onder de na-

De toekomst is het belangrijkste

Drie punten verdienen m.i. de aandacht. 1e. Dat belang ligt nauwelijks op het provinciale terrein. Onze provincies hebben zich als autonome gemeenschappen nu eenmaal tevreden te stellen met een bescheiden plaats tussen het Rijk en de gemeenten of de waterschappen in. De Staten-colleges plegen hun werkzaamheden doorgaans in twee korte zittingen per jaar af te doen. Omdat de leden van die colleges de kiezers zijn voor de Eerste Kamer en omdat praktisch dezelfde partijen aan deze verkiezingen deelnemen als aan de verkiezingen voor de Tweede Kamer, mogen wij evenwel verder zien.

2e. Allereerst hebben wij hier een terugzien naar het verleden. De kiezer ziet niet alleen vooruit maar ook achteruit. Hij oordeelt ook over wat gedaan is. Juist omdat Regering en Volksvertegenwoordiging in de afgelopen maanden voor zeer belangrijke beslissingen hebben gestaan is een uitspraak van de kiezers van groot gewicht.

3e. Maar het belangrijkste ligt toch in de blik op de toekomst. Onze cultuur wordt bedreigd; niet alleen van buiten af, maar ook van binnen uit. Hier heeft het vrijzinnig beginsel dat, tegenover het overmoedige ordenen, de natuurlijke kracht stelt van het particulier initiatief een boodschap te brengen. Daartoe geven deze verkiezingen de kans en die kans moeten wij aangrijpen.

Utrecht. Prof. dr. E. H. s'Jacob

eigenwijze liedjes

Dondergodinnetje

Ma is heerseres des Huizes —
Ma is Wil en Macht en Kracht:
Ma heeft Pa ondanks zichzelf
Ingeblikt en grootgebracht;
Ma duldt tegenspraak noch oordeel
Over huiselijk beleid,
Ma aanvaardt in Pa zijn Pa-zijn
Louter uit barmhartigheid.

Pa moet 's avonds vaten wassen,
Pa doet 's ochtends zelf zijn bed,
En als Maatje komt ontbijten,
Dan heeft Pa al thee gezet;
Op kantoor als referendaris
Domineert natuurlijk Pa,
Maar daarbuiten — hoe en waar ook —
En in huis is alles MA.

Ma laat Pa net als een hondje
Na kantoor persoonlijk uit:
Pa verschiet slechts onder toezicht
Z'n wellicht opstandig kruut...
Straatje om... op theevisie...
Ergens bridgen... laatste tram...
En dan Ma maar stoom afblazen
Over Pa's vergooid groot slam....

En toch ... ergens weggemoffeld —
Ma alleen weet hoe en waar —
Ligt DE kiek van Maatje's Glorie:
Pa als Ma's Veroveraar!!

BRAMMETJE.

Klein Duimpje zal de reus verslaan

U vraagt mijn inzicht over het belang der komende Statenverkiezingen, de mij geboden ruimte daarbij echter op hoffelijke wijze bekortende. Dit laatste juich ik toe; het gaat om de essentie. Voor mij nu ligt het kernpunt bij elke verkiezing gedurende dit beroerd tijdsge- wricht daarin, dat het Neder- landse volk geconfronteerd wordt met het voornaamste vraagstuk, waar het voor ge- steld is: zullen wij de uitmer- geling van onze kracht door een gulzige fiscaliteit en de ont- rechtiging door naar het dwang- systeem van het Staatssocialis- me drijvende of gedreven wor- dende groepen langer dulden. Nog drukt de zwaarste last op de midden groepen, op de be- drijfsleiders en hun medewer- kers, op de ambtenaren en kan- toorbedienden, de boeren, de zakenmensen, de huiseigenaren, de renteniers en de gepension- neerden; géén kleine minder- heid, maar een belangrijk deel van ons volk. Verarming van het andere deel en ondergang van ons nationaal bestel zullen onvermijdelijk volgen; de mid- dengroep is het dragende deel van ieder vrij maatschappelijk bestel. Haar lot bepaalt over opkomen of vergaan.

Ook in het Provinciaal Be- stuur viert de lust tot reglemen- teren van bovenaf, tot het steeds verder uitzetten van de over- heidsstaak zijn triomphen. Daar moeten onze vertegenwoordi- gers strijden voor de toekomst van ons volk. Om met succes in de aanval te kunnen gaan is een flinke fractie nodig, geacht om haar kwaliteiten, maar zeker ook: ontzien om haar aan- tal. Het belang van een sterke vertegenwoordiging van onze Partij in de Eerste Kamer, door de Staten gekozen, zal ieder denkend mens onmiddellijk zien. Mijn vaste overtuiging is dat onze kiezers hoofdzaken van bijzaken weten te onderschei- den en dat Klein duimpje de Reus zal verslaan.

Den Haag Mr. H. van Riel

Vijf procent loonsverhoging

(Ingezonden).

In Vrijheid en Democratie heb ik de laatste tijd veel gelezen over P.B.O., Bedrijfsraden, Huurtoeslag en de laatste 5% loonsverhoging, maar tevergeefs heb ik gezocht wat omtrent het laatste, voor de gepensioneerden zal worden gedaan.

Sedert jaar en dag wachten zij reeds op enige daad van de Regering, om een einde te maken aan de meer dan bedreovende omstandigheden waarin velen van hen leven, voor wie blij- baar het minste nog goed genoeg is. Hebben zij daarvoor hun gehele ambtsperiode de pensioenpremie be- taald, om als het er op aan komt, met een kluitje in het riet te worden ge- sturd? Heet daarom hun Organisatie- blad „de Wachter”? Het begint er waarlijk veel op te lijken. Niette- genstaande de schrikbarende prijsstij- gingen, worden hunne belangen schromelijk verwaarloosd.

Zeker, verschillende Kamerleden, zowel van onze partij als van anderen, hebben een krachtige lans voor hen gebroken, maar de betrokken Minis- ter overweegt en nóg eens, maar nog steeds is 't voor de gepensioneerden, „Zuster Anna” ziet ge nog niets komen? Heden, de 9de Februari 1950, was ik aanwezig op de vergadering van de Afd. Haarlem van de Bond van Gepensioneerden, waar o.a. het woord werd gevoerd door de voorzit- ter van deze Bond. Wat deze heer ter kennis van de vergadering bracht en belichtte, op welk een treurige wijze met de belangen van de gepension- neerden wordt omgesprongen, vraagt men zich af, „waar moet dat heen”. Genoemde voorzitter deed mededeling van de verschillende pogingen door hem aangewend, de betrokken Minis- ter de grote nood kenbaar te maken. Een telegram aan Zijne Excellentie, had niet de minste uitwerking. De pers, op een enkele uitzondering na, zwijgt in alle talen. Zelfs het A.N.P., dat beloofde, de verlangens van de gepensioneerden in haar radiouitzen- dingen bekend te maken, liet verstek gaan.

Thans is het dan zover, dat namens de Bond, aan alle Kamerfracties nogmaals aandacht is gevraagd voor deze aangelegenheid. Ontelbaar zijn

alleen al de bezoeken, welke het be- stuur van de afdeling Haarlem krijgt van leden, die geen kans meer zien, de eindjes aan elkaar te knopen. Bij de Regering schijnt niet het minste besef te zijn omtrent de grote nood, of wordt soms gedacht „die doen ons tòch geen kwaad, want zij hebben hun tijd gehad.” In de door mij be- doelde vergadering werd gevraagd of het orgaan „de Wachter” soms moet worden veranderd in „de Alarm- klok”.

Is het wonder, dat ik in deze ver- gadering een stem beluisterde, „hier is geen sprake van „Recht”, maar van „Macht”. Het wordt de hoogste tijd dat alle Kamerfracties steeds weer blijven hameren op 't aambeeld „Recht voor de gepensioneerden, maar geen gunst”. Of moeten zij genood- zaakt worden, wéér te demonstren in Den Haag. En dan praat men nog van sober leven en sparen. Wordt er in alle opzichten zo zuinig met geld omgegaan, dat de gepensioneerden ook maar moeten wachten? Ik meen het te moeten betwijfelen. Ieder die goed ogen en oren open heeft, weet wel beter.

U. G. Dokkum.

Haarlem.

Underschrift: Op vragen van een van de Tweede Kamerleden dien- aangaande, heeft de Minister van Binnenlandse Zaken geantwoord, dat zeer binnenkort het Kabinet een beslissing zal nemen of de pen- sioenen van de ambtenaren, even- als de lonen, met 5 pct. verhoogd zullen worden. Na Pasen kan de behandeling tegemoet gezien wor- den van het amendement-v. Sleen, dat beoogt enige verbetering te brengen in de vóór 1 Januari 1947 verleende pensioenen. Door de ver- hoogde kosten van het levens- onderhoud verkeren de gepension- neerden in zeer moeilijke omstan- digheden, ook al zijn de pensioen- nen in 1947 met 25 pct. verhoogd. De ouden van dagen, die moeten leven van de opbrengst van enkele huizen of van een lijfrente en wier inkomsten sedert 1940 dezelfde zijn gebleven, weten van deze moeilik- heden mee te praten.

Onze Kamerfracties hebben de noden van gepensioneerden en van hen, die zelfstandig voorzorgen voor de oude dag hebben getroffen, herhaaldelijk en met kracht onder de aandacht van de Regering ge- bracht. Het is inderdaad hoog tijd, dat voor de betrokkenen maat- regelen worden getroffen, die ver- lichting brengen. — Redactie.

Een verdienstelijke vrouw

Wij willen ook van deze plaats mevr. E. van den Bosch—de Jongh, ons actief gemeenteraadslid in Den Haag, van harte gelukwen- sen met de benoeming tot officier in de Orde van Oranje Nassau, welke haar dezer dagen te heurt viel, toen zij na een voorzitterschap van twintig jaren aftrad als Presi- dente van het Nederlands Padvind- stersgilde. Zeker, zij heeft deze onderscheiding in de eerste plaats verworven om de grote arbeid, die zij voor de jeugdbeweging, en in het bijzonder voor de jeugdbeweging onder de meisjes in ons land heeft gedaan. Maar daarnaast heeft zij ook door haar optreden zowel als voorzitter van de prachtige ten- toonstelling over de Vrouw in de afgelopen vijfde jaar in Houtrust in 1948, alsook als gemeenteraadslid voor de V.V.D. in de Haagse Raad in brede kring de aandacht getrok- ken. En wij prijzen ons gelukkig, dat een vrouw, die zoveel ervaring heeft, zoveel heeft meegemaakt en zoveel arbeid op allerlei terrein ver- richt, van haar tijd en werkkraft ook aan onze politieke organisatie wil geven en de beginselen, waar- van zij diep doordrongen is, wil uit- dragen in de Haagse gemeenteraad. Waar haar woord altijd gezag heeft, waar zij met kracht van overtuig- ing spreekt, waar zij humor aan zakelijkheid paart en waar de waar- dering voor haar persoon onder alle leden van de Raad groot is. Zij heeft thans het voorzitterschap van

Onze Staten- en Raadsleden waren bijeen

De Vereniging van Staten- en Raadsleden van de V.V.D. heeft haar algemene jaarlijkse ver- gadering te Utrecht gehouden. Voorzitter D. W. Dettmeijer her- dacht allereerst de heer Benes, in leven lid van de gemeenteraad van Hoogezand-Sappemeer. Hij wees vervolgens op de groei van de Ver- eniging van Staten- en Raadsleden, enerzijds dank zij de resultaten, welke de V.V.D. bij de gemeente- raadsverkiezingen heeft gehouden, anderzijds dank de mogelijkheid dat thans het lidmaatschap ook is open- gesteld voor Commissarissen der Koningin, Burgemeesters, griffiers der Staten en gemeentesecretarissen.

De groei der Vereniging zal zich ook weer voortzetten na de verkie- zingen voor de Provinciale Staten, daar het aantal leden, dat voor de V.V.D. in de Provinciale Staten zit- ting heeft, zal toenemen, als niet alle tekenen bedriegen.

De leden van deze vereniging zijn actief werkzaam in het politieke le- ven van ons land, zowel in de ge- meenteraden als in de Provinciale Staten. In gemeenteraden spreekt dat meer, omdat deze intensiever vergaderen, maar als er belangrijke uitbreiding komt voor de taak van de Provinciale Staten o.m. door het onlangs aangenomen wetsontwerp inzake samenwerking van gemeen- ten en door de voorstellen van de z.g. commissie Van der Pot, dan zal zich dat ook daar openbaren. Het is niet langer meer zo, dat men zegt, dat wij een kleine partij zijn, integen- deel. Naar onze woorden wordt meer en meer geluisterd en bij het zich steeds verbreidende inzicht, dat libe- ralisatie op elk gebied vrijwel drin- gend noodzakelijk is, zowel op het terrein van de internationale han- del als op allerlei andere terreinen, moet men ook meer aandacht aan de opmerkingen van onze zijde ge- maakt, besteden.

De vrijheid en verantwoordelijk- heid, plechtankers van onze begin- selen, vinden in steeds ruimere kring van het Nederlandse volk weerklank en zo komen wij geleidelijk aan van een betrekkelijk kleine partij tot een grotere partij met vele honderden leden, die betrokken zijn in de actie- ve politiek, zoals die zich ook in de gemeenteraden afspeelt. Dat stelt vanzelfsprekend ook andere eisen.

Hierop werden de jaarstukken goedgekeurd. Uit het jaarverslag van de secretaresse, mej. mr. M. M. F. van Everdingen, bleek, dat het ledental der vereniging, dat op 1 Januari 1949 322 bedroeg, op 31 December gestegen was tot 384 leden, aldus een vooruitgang van 62.

Bij de bestuursverkiezing werden de heren C. M. Moolenburgh te Burgh (Z.) en mr. H. S. Siebers te Groningen herkozen. In de plaats van mr. J. S. Baron van Harinxma thoe Slooten te Amsterdam, die zich niet herkiesbaar had gesteld, werd gekozen de heer A. Schouten te Cul- lemborg.

Bij de rondvraag werd nog uitvoe- rig van gedachten gewisseld over de omvang en de aard van het Medede- lingenblad der Vereniging, waarvoor aan de samenstellers de heren Brandt te Moordrecht en Van der Voorde te Bussum van verschillende kanten lof werd toegezwaaid voor de nut- tige documentatie, welke dit blad be- vat.

een zo belangrijke jeugdorganisatie neergelegd en ook door deze daad heeft zij de wijsheid getoond van in te zien, dat er zeer zeker in een jeugdbeweging een tijd van komen en van gaan is. Maar wij hopen, dat zij nog vele jaren in de Haagse Raad met volle energie haar krach- ten wil geven voor het uitdragen van de liberale beginselen, welke zij op zo voortreffelijke wijze van haar vader heeft meegekregen.

D.

Het publiek is schuldig!

(Ingezonden).

In aansluiting op een artikeltje „De Buitenlandse Toerist”, waarin het fooiensysteem ter sprake kwam, als een groot bezwaar, voor de ons land bezoekende toerist, moet allereerst één ding worden recht- gezet. De grootste schuld van het voortbestaan van dit systeem ligt niet bij de exploitanten der Horeca- bedrijven, maar van het publiek zelf. Hoe eigenaardig dit ook moge klin- ken: het feit staat proefondervinde- lijk vast. Het publiek verstrekt zelfs dáár een fooi, waar deze niet wordt verwacht en ook niet wordt gewenst.

Men vraagt zich met verwonde- ring af, waarom dit gedaan wordt. Is het een gewoontegebaar? Is het een blijik geven van dank voor het verleende dienstbetoon? Is het een bevrediging van een soort superi- oriteitsgevoel? Of zijn er andere, hier niet te noemen beweegredenen in het geding?

Om welke reden dan ook gegeven, en hoe goed dikwijls ook bedoeld, de fooi heeft een slechte uitwerking. Deze kan, indien de fooigeverer zich de nadelen van de fooi realiseert, op ondoelmatigheid en onzin worden getoetst.

Met de gegeven fooi, heeft er een gehele of gedeeltelijke, zeer wissel- vallige salariering plaats van dien- end en ander personeel.

Het is geen rechtvaardige salari- ering. De praktijk leert, dat de vak- man-Horeca-employé, die werkzaam is in een klasse-inrichting, na 'n zeer lange leertijd te hebben gehad, in verdienste achter staat bij zijn minder vakkundige collega in een andere klasse-zaak.

Dit heeft tot gevolg, dat de in- richting van klasse meermalen wor-

stelt met het probleem: vakkundig personeel.

Een ander gevolg is, dat bij velen de animo om het vak grondig te leren, niet zo heel groot is. Zij bepalen zich tot het verkrijgen van een algemeen inzicht, en wenden alle energie aan, om zoveel mogelijk fooien te innen. Deze fooijagers vormen dan ook een handicap voor het beroep. Daar het meermalen voorkomt, dat zij zich aan het vak en aan het bedrijf weinig ge- legen laten liggen, en alleen tot het beoefenen hiervan overgingen, om op betrekkelijk gemakkelijke wijze in hun levensonderhoud te voorzien. Dit zijn ook de mensen, welke zich ge- makkelijk laten verleiden tot onge- oorloofde praktijken, uit angst niet aan een behoorlijk bestaan te zullen komen.

Deze, door alle Horecamensen be- treurde en veroordeelde excessen, waaraan het fooigevende publiek de uiteindelijke schuld draagt, hebben het mooie en nuttige beroep een dermate slechte naam bezorgd, dat jonge men- sen, die zich tot het Horeca-bedrijf voelen aangetrokken, om als dienend personeel hun brood te verdienen, een zodanige tegenwerking ontvangen van de met hen sympathiserenden, dat in veel gevallen van het voornemen wordt afgezien.

Deze, en nog andere nadelen, be- wijzen dat de gegeven fooi niet be- paald gelukkig uitvalt, en een sala- riering op prestatiebasis en vakkennis meer geslaagd zal wezen. Het beroep onder de naam „Servé” (SERverend VERkopen), dat niet afhankelijk is ge- steld van een fooi, zal een gunstiger klank hebben dan de huidige bena- mingen.

Breda. P. v. d. Akker.
(Debat gesloten — Red.).

TEXEL VERGADERDE

De afdeling Texel heeft haar Algemene Jaarlijkse vergadering gehouden. De opkomst had beter kunnen zijn, maar er heerste een prettige geest. De voorzitter liet een optimistisch geluid horen over ledentoe-neming en winst van 1 op 2 raadszetels in het afgelopen jaar. Door vertrek van de heer D. E. W. C. Boswijk werd in diens plaats gekozen de heer J. J. v. d. Vlies.

DEN HAAG VERGADERDE

In de Dierentuin hield de afdeling Den Haag een goed bezochte bijeenkomst, waar het lid van de Tweede Kamer, de heer Korthals een uiteenzetting gaf van de vele gebeurtenissen op politiek terrein, welke zich in de afgelopen tijd hebben voorgedaan. Een uitvoerig debat over de Indonesische kwestie alsook over verschillende andere vraagstukken, welke door de spreker waren aangevoerd, volgde. De voorzitter van de afdeling, mr. F. G. van Dijk,

uite de erkentelijkheid voor de rede van de heer Korthals en tevens voor het feit, dat velen, die zich moeilijk met de gang van zaken ten opzichte van Indonesië hadden kunnen verenigen, thans hierheen gekomen waren.

TWEEMAAL WESTERKWARTIER

In een bestuursvergadering van de Provinciale Centrale Westerkwartier werd besloten twee openbare vergaderingen te organiseren in verband met de Statenverkiezingen. De eerste vergadering wordt op 12 April gehouden te Grijpskerk in Hotel Kuiper. Aanvang 8 uur. Spreker de Heer K. L. Gaaikema Schuiringa, lijst-aanvoerder in de kieskring Groningen. Onderwerp: De V.V.D. in de Prov. Staten. Op de tweede vergadering, die gehouden wordt te Aduard op 18 April 's avonds 7.30 uur in Hotel Meijer, spreekt de heer Joh. G. H. Cornelissen, lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

NIEUWE SECRETARIS

Wegens het zich niet herkiesbaar stellen van de heer J. L. Prins, berust het secretariaat bij de heer J. K. Lanting, Rio Grandelaan 24 te Overveen, tel. 23423.

LEEUWARDEN HEEFT ENIGE CRITIEK

De afdeling Leeuwarden hield haar jaarlijkse vergadering. In de vacatures, ontstaan door het vertrek van mev. Sissingh en het bedanken van de heer De Walle, werd voorzien door de benoeming van mev. Beetsma en de heer IJ. Miedema. De voorzitter dankt mev. Sissingh, die steeds met grote interesse aan het partij-leven heeft deelgenomen, voor al hetgeen zij in haar functie voor de afdeling heeft gedaan en wenst haar en haar gezin alle goeds in haar nieuwe woonplaats 's-Gravenhage toe.

Enkele woorden van critiek werden geuit op het beleid van het hoofdbestuur, met name wat betreft de voorlichting. Ook meende men, dat het H.B. in sommige gevallen te weinig positief is. Ook werd de vraag nog gesteld of bij het H.B. of de V.V.D.-Kamerfractie ook het

geval „Louwers" in bespreking is geweest. Zweden is in een dergelijk geval zeer krachtig opgetreden en met succes.

Verkiezingsbijeenkomsten

Op Vrijdag 21 April wordt in Woerden een verkiezingsbijeenkomst gehouden waar zullen spreken mev. van der Torren-Veendorp, candidate voor de Prov. Staten en de heer D. W. Dettmeijer, lid van de gemeenteraad van Den Haag.

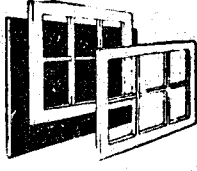
Op Donderdag 20 April houdt de V.V.D. in Klaaswaal een verkiezingsbijeenkomst, waar zullen spreken de heer J. van de Griend, lid van de Provinciale Staten van Zuid-Holland en de heer D. W. Dettmeijer, voorzitter van de Vereniging van Staten- en Raadsleden van de V.V.D.

De afdeling Den Haag belegt op Woensdag 19 April des avonds te acht uur een grote verkiezingsbijeenkomst in Pulchri Studio, Lange Voorhout, waar zullen spreken mr. S. J. R. de Monchy, mr. H. van Riel en mev. van der Torren-Veendorp, candidate voor de Provinciale Staten.

N.V. BOELE'S
Scheepswerven en Machinefabriek
BOLNES
Nieuwbouw en reparatie

H.P. Gelderman & Zonen N.V.
OLDENZAAL
 fabrikanten van
 ruwe-, geverfde-, gebleekte- en bedrukte
 katoenen-, celvezel- en kunstzijden manufacturen

RUINARCHITECTUUR — BOOMKWEKERIJEN
GIJSB. VURENS
 Ontwerpen
 Aanleggen
 Onderhouden
 Ringvaartweg 98 - Rotterdam (O.) - Tel. 22114

RAMEN
 IN TRILBETON
 NV BETON- & PLATENFABRIEK
 1/4 GEBR. MYNLIFF
 TELEFOON: 20559 - SLOETSTR. 6 - NYMEGEN

GERESERVEERD

DE ROTTERDAMSCH
DROOGDOK MIJ. N.V.

Fa. Plastimode
 Knopen en Gespen voor groothandel en industrie
 AMSTEL 252 AMSTERDAM-C.

J. en K. SMIT's
SCHEEPSWERVEN EN
MACHINEFABRIEKEN
KINDERDIJK

N.V. Staalraadkabel- en Herculestouwfabriek
 voorheen
J. C. DEN HAAN
GORINCHEM

Professor Telders herdacht

De zesde April was de sterfdag van de grote Telders. Vijf jaren was het geleden, dat hij in het concentratiekamp om het leven kwam. Twee en veertig jaren telde deze man toen, maar een rijk leven lag achter hem. Een leven, waarin hij zich gewijd had aan de wetenschap, maar eveneens aan kunst. Daarnaast waardeerde hij de genoegens van het dagelijkse leven. Maar ook het lijden heeft hij niet geschuwd. Toen op de tiende Mei 1940 ons land was overweldigd, heeft Telders zijn taak begrepen. Hij heeft zich niet in de stilte van het studeervertrek teruggetrokken, maar hij is midden in de moeilijkheden van de tijd gaan staan, zijn landgenoten de weg wijzend, die zij moesten gaan. Fier en onbuigzaam heeft Telders stand gehouden, beseffend dat hij met zijn grote kennis van voorlichting moest dienen, zich als jurist tot plicht rekenend pal te staan voor het recht, aanklagend wanneer het werd overtreden.

Lang heeft hij zelf in de bezettingstijd de door hem verdedigde vrijheid niet gekend. Reeds op de 18e December 1940 werd de schennershand naar hem uitgestoken en meer dan vier jaren heeft hij sedertdien het leed van gevangenis en kampen doorleefd, totdat hij om het leven kwam. Zijn geest was echter ongebroken, waarvan zijn werken, in gevangenschap voltooid, getuigen.

* * *

In de zeven maanden van 1940, waarin de vrijheid hem was gelaten, was Telders gegroeid tot één van de grote leiders van het volk. Hij was man van wetenschap, maar hij had reeds eerder begrepen, dat hij in de maatschappij een taak had. Zo had hij zich in de jaren waarin de Liberale Staatspartij in een periode van grote moeilijkheden was, laten vinden het voorzitterschap der partij op zich te nemen. Hoewel hij een leven van grote drukte had, wilde hij deze functie er nog wel bij nemen. Dit was de consequentie van zijn opvattingen, zo goed nog vertolkt in September 1940, toen Telders schreef:

„De voornaamste fout van ons staatswezen ligt niet in zijn democratisch karakter, noch elders in onze staatsinrichting zelve, doch in het tekort aan public spirit, aan „publieke geest”, dat bij vele Nederlanders in de laatste decennien te constateren is geweest. Zich met het bestuur van Rijk, Provincie en Gemeente te bemoeien anders dan als ambtenaar of als lid van een of meer onzer talloze „commissies”, gold en geldt bij velen als iets minderwaardigs, iets, dat men bij voorkeur anderen overlaat. En op die afzijdigheid was men dan nog vaak trots ook, zodat, met een wonderlijke speling der ironie, zij, die zich voor het werk beschikbaar stelden, waaraan allen naar de mate hunner krachten behoorden mede te werken, daarvoor in de regel meer schampere critiek dan waardering van hunne medeburgers oogstten.

Daarna wijst Telders er op, dat ook in de bezettingstijd de meeste critiek op de oude politieke partijen kwam van de zijde van hen, die zich te voren met de publieke zaak nooit hadden bezig gehouden. En hij houdt dan de critici voor:

„Als iets vereist is om de gebreken van ons staatsbestuur te herstellen, dan is 't die herleving van de publieke geest, die deelneming, actief en studerend aan de publieke zaak van allen, die door hunne gaven of positie geroepen zijn, daaraan op onbaatzuchtige, persoonlijk gedisinteresseerde wijze hunne krachten te geven.”

Actief en studerend, zo deed Telders het. Hij schuwde de gewone spreekbeurt niet, en zijn redevoeringen waren steeds de moeite waard: hij gaf de mensen de vruchten van zijn ernstige en uitgebreide studie.

* * *

Slechts kort heeft zijn vredesarbeid als voorzitter van de Liberale Staatspartij geduurd. Anderhalf jaar na zijn optreden als zodanig kwam het oorlogsgeweld over ons land. Telders mobiliseerde onmiddellijk eigen krachten, maar poogde ook anderen tot standvastigheid aan te zetten. Prof. mr. R. P. Cleveringa, zelf één der meest krachtigen uit de bezettingstijd, heeft hierover destijds geschreven in De Gids, naar aanleiding

van het verschijnen van het vierde deel van Telders' Verzamelde Geschriften. Reeds op 25 Mei 1940, zo memoreert prof. Cleveringa in die doorwrochte en van diepe eerbied voor Telders getuigende studie, schrijft Telders aan de voorzitter van de secretarissen-generaal over de benoemingen van rechters en burgemeesters. Benoem geen nieuwe, zo is zijn advies; wanneer een rechterlijke betrekking openvalt, laten de collega's dan wat harder werken en valt een burgemeester uit, laat dan een wethouder de functie waarnemen. Voorom in ieder geval dat een nieuwiging wordt benoemd, want dat houdt de mogelijkheid van benoeming van foute elementen in!

Hoe heeft Telders gepoogd de Hoge Raad tot standvastigheid te brengen toen de bezetters de jodenkwestie op het tapijt brachten. Hoe heeft hij in de kring zijner ambtgenoten gewerkt om tot een gezamenlijke, afwijzende, houding ten aanzien van de invulling der „Jodenformulieren” te komen. Welk een zorg heeft Telders ook aan de dag gelegd om de ambtenaren duidelijk te maken wat de bezetter wel, en wat deze niet van hen kon vragen. En hoe heeft hij de bezetter zelf bij voortduring onder de neus gehouden wat deze wel en wat niet mocht doen. Het gevaar voor eigen leven schuwde Telders daarbij niet. Hij heeft geweten waaraan hij bloot stond, maar hij ging voort. De voormannen van het land hield hij hun plichten voor, maar evenzo zijn studenten. Telders groeide uit tot een leider.

* * *

Hoe stelde Telders zich ook te weer tegen hen, die „vernieuwing” wilden gaan brengen tijdens de Duitse bezetting. Wanneer hij in Het Liberale Weekblad van 2 Augustus 1940 het program van de Nederlandse Unie bespreekt, merkt Telders vlijmscherp op: „De toverkracht van het woord „vernieuwing” blijkt in deze tijden groot te zijn. Blijkbaar heeft men daarvan willen profiteren door te spreken van vernieuwing waar bedoeld moet zijn een door allen wenselijk geoordeelde versterking van reeds sedert eeuwen bestaande banden.” En wanneer hij de punten van het program nader heeft onderzocht, komt Telders tot de conclusie, dat er goede gronden zijn

Vrijheid!

(ter overdenking voor de verkiezingen)

TEN EERSTE: weet wat „Vrees of [Vrijheid]”

Voor een volk ais volk beduidt,
Als een Staat voor alle burgers
Alle Vrijheid buiten sluit;
Weet wat gij als vrije mensen
En als volk zult ondergaan,
Als de Vrees gaat overheersen
In uw leven en bestaan.

TEN TWEDE: zeg niet onverschillig
„'t Zal mijn tijd wel duren, maat”,
Als gij — man, het regent stralen! —
Straks niet eens ter stembus gaat;
Juist die lauwe, lome lieden
Van „het loopt nog niet zo'n vaart!”
Zijn het eerst door Vrees bevangen
En hun Vrijheid nog niet waard.**TEN DERDE:** weet dat alle mensen
In hun Vrijheid zijn bedreigd
Als de Rauwe Rooie Rakker
Ergens ook maar houvast krijgt!
Weer hem af! Geef hem de kans niet!
Ook in ons land loert het Beest,
Dat van huis uit steeds de vijand
Van de Vrijheid is geweest.**EN TENSLOTTE:** weet dat Vrijheid
Niet beleefd wordt naar de schijn!
Daár, waar werkl'ijk vrije mensen
Nooit meer slaven willen zijn.

BRAMMETJE.

voor de vrees, dat de Unie zich in de zelfde richting zal gaan bewegen als „zekere extremistische groepen”. En daarom is zijn advies: afwachten en voorlopige onthouding.

Telders zag in die tijd juist een taak voor de politieke partijen. Die moesten gemeenschappelijk strijd voeren „tegen de kwakzalvers en speculatoers in buitenlandse waarden” en gemeenschappelijk zich beraden „omtrent de vernieuwing van het Nederlandse bestuur en de Nederlandse maatschappelijke orde in Nederlandse zin”. Dat alles schreef Telders onder de ogen van de bezetter. Hij was een groot en dapper mens.

* * *

Op 6 April 1945 is hij heengegaan. Op 6 April 1950 zijn velen in het Groot Auditorium van de Rijksuniversiteit te Leiden bijeen gekomen om de onthulling bij te wonen van een gedenkteken, te zijner nagedachtenis opgericht. Bij deze gelegenheid heeft prof. Cleveringa een magistrale rede uitgesproken over de betekenis van Telders, „een der groten van ons volk”. Wij hopen in de gelegenheid te zijn deze rede te zijner tijd te kunnen publiceren, maar wij wilden nu toch reeds van onze kant over hem schrijven. Daarbij beseffend hoe een aan ruimte gebonden artikel nooit geven kan wat nodig is om de grootheid van Telders te schetsen.

K.

Bedenking tegen bedenkingen

Vrij Nederland heeft als een van zijn rubrieken: Parlementaire Bedenkingen. Dat is op zich zelf een goed ding, want hoe meer er ook in de verschillende weekbladen geschreven wordt over hetgeen er in het parlement en daaromheen gebeurt, des te beter voor het begrip in brede lagen van ons volk over de betekenis van het parlement. Nu is het echter jammer, dat deze parlementaire bedenkingen geschreven worden door de „onparlementaire medewerker” van Vrij Nederland, die slechts zeer sporadisch de vergaderingen van Tweede en Eerste Kamer bijwoont en die bovendien, wat op zich zelf natuurlijk zijn goed recht is, overtuigd aanhanger is van de Partij van de Arbeid. Dat brengt met zich mee, dat alles, wat hij hoort en waarover hij schrijft, in dit weekblad, gekleurd is door een rode bril. In een van de laatste nummers van Vrij Nederland heeft deze onparlementaire medewerker bezwaar gemaakt tegen de woorden, welke mr. Oud op onze algemene vergadering gewijd heeft aan het wetsontwerp op de journalistieke verantwoordelijkheid. En hij schrijft, dat het toch wel brutaal is van onze partij-voorzitter, omdat de grootste promotors van de wet op de journalistieke verantwoordelijkheid aan de particuliere liberale kant gezocht moeten worden. Deze uiting is niet slechts een bepaalde zienswijze van de „onparlementaire medewerker” van Vrij Nederland, maar dit is bepaald onwaar. Het is zo, dat een van degenen, die zeer geporteerd zijn voor dit wetsontwerp, mr. Rooy, voorzitter van de Nederlandse Journalisten Federatie en hoofdredacteur van de Nieuwe Rotterdamse Courant is. Maar de „onparlementaire medewerker” van Vrij Nederland moest weten, dat juist zeer vele vooraanstaande journalisten uit liberale kring tegenstanders van dit ontwerp zijn. Hij moest weten, dat de parlementaire redacteur van het Algemeen Handelsblad, aangesloten lid van de V.V.D., op het congres van de journalisten met grote kracht tegen dit ontwerp heeft geageerd, hij moest weten, dat de vorige hoofdredacteur van het Algemeen Handelsblad, lid van de V.V.D., een tegenstander van het ontwerp was, hij kon weten, dat de journalist, die secretaris van onze redactie is, lid van de V.V.D. en redacteur van het orgaan van de Journalisten Federatie, tegenstander van dit ontwerp is, dat de parlementaire redacteur van de Nieuwe Courant, lid van de V.V.D., tegenstander van het ontwerp is. En zo zouden wij door kunnen gaan. Maar wij kunnen volstaan met op te merken, dat deze bedenkingen in „Vrij Nederland” inderdaad „onparlementair”, omdat zij onjuist zijn, waren.

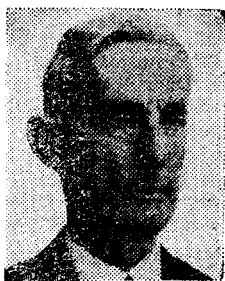
☆ parlementaire flitsen ☆

DE REORGANISATIE DER SOCIALE VERZEKERING IN EEN SLOP GERAAKT

Een minister dient zelf te beslissen

Het vraagstuk van de organisatie van de uitvoering der sociale verzekering is zo oud als die verzekering zelf. De eerste sociale verzekeringswet in ons land was de Ongevallenwet 1901 en sedertdien heeft ook het onderwerp van de uitvoering der in aantal toegenomen wettelijke regelingen op dit gebied (wij noemen nog de Invaliditeitswet, de Land- en Tuinbouwongevallenwet, de Ziektewet en de Kinderbijslagwet) de bijzondere belangstelling van velen gehad. Een belangstelling, welke alleszins verklaarbaar is, omdat een onjuiste, te ingewikkelde of te verbrokkelde uitvoering niet alleen onnodig veel geld zou kosten, maar ook tot impopulariteit dier verzekeringen bij de belanghebbenden zou kunnen leiden.

Op grond van hetgeen wij hierboven hebben vermeld en mede met het oog op de aanstaande invoering van de wachtgeld- en werkloosheidsverzekering was het geenszins verwonderlijk, dat, zoals wij de vorige week reeds schreven, de reorganisatie van de uitvoeringsorganen dier verzekeringen de hoofdschotel vormde van het betoog van prof. Molenaar als woordvoerder van de V.V.D.-fractie bij het debat over de begroting

Mr. JOEKES
...vorstenschool...

van Sociale Zaken in de Eerste Kamer. In zijn Memorie van Antwoord aan de Tweede Kamer had minister Joekes zich zeer positief uitgelaten over de noodzakelijkheid van een overkoepelend administratief apparaat, met regionale vertakkingen, wilde men, in verband met de veelheid van uitvoeringsorganen, tot een efficiënte werkwijze komen. Dat was duidelijke taal en hoewel prof. Molenaar niet de mening deelde, dat alle uitkeringen, langlopende en kortlopende, bij een zelfde orgaan moeten komen, wilde hij zich bij zijn verdere betoog toch stellen op het standpunt van de minister.

Nu schreef de minister in zijn Memorie van Antwoord aan de Eerste Kamer echter: „De ondergetekende is van oordeel, dat de wenselijkheid van een centrale administratie, welke nochtans de mogelijkheid openlaat, dat bepaalde bedrijfstakken de administratie in eigen hand houden, ook geldt ten aanzien van de wachtgeld- en werkloosheidsverzekering”. In het gedeelte, dat wij vet gedrukt hebben, werd nu juist het punt aangeroerd, waarom het hier gaat. Ik kan mij voorstellen, zo zei prof. Molenaar, dat in een gelocaliseerd bedrijf als de mijnen in Limburg, het Algemeen Mijnwerkersfonds daarvoor in aanmerking komt. Het was in 1913, bij de invoering van de Invaliditeitswet, al de bedoeling, het A.M.F. een aparte positie te geven. Als de minister echter verder gaat, dan geeft hij, naar de mening van onze woordvoerder, zijn uitgangspunt volkomen prijs en het staat vast, dat reeds op het ogenblik op grote schaal pogingen worden gedaan om tot eigen administraties te komen. Het gevaar, dat daarin schuilt, is, naar de heer Molenaar in herinnering bracht, duidelijk in het licht gesteld door twee artikelen in het „Handelsblad” en door een artikel in het weekblad „Arbeid”.

Het gevaar is dus op het ogenblik aanwezig, dat, in verband met de naderende invoering van de wachtgeld- en werkloosheidsverzekering op 1 Juli a.s., allerlei bedrijfsverenigingen zich zullen beijveren een eigen administratie op te bouwen, en dat dan het uitgangspunt van de minister, waarvoor zeker iets te zeggen is, wordt verlaten. Ik zal — zo zei spr. — niet zo heel gauw mijn eigen opvattingen omtrent de langdurige en korte uitkeringen prijsgeven, maar ik ben royaal genoeg om, als de minister met een afgerond voorstel komt, waarin één orgaan voor alle uitkeringen is opgenomen — en daar gaat het in hoofdzaak om — dit te aanvaarden, maar dan moet het ook centraal gebeuren en moet de minister geen aparte uitvoering door een aantal bedrijfsverenigingen toelaten. Bij de replieken verenigde prof. Molenaar zich in dit verband ook met de door de heer Oosterhuis (Arb.) aangegeven richtlijn: de uitvoeringsorganisatie kan geschieden door bedrijfsorganen, maar die uitvoering dient zich te beperken tot de besturende en beherende taak. De administratie echter worde centraal uitgevoerd, met verdeling in districtskantoren.

De minister heeft nu een beroep gedaan op de bedrijfsverenigingen, die reeds een eigen administratie aan het opbouwen zijn, om zich vrijwillig onder het overkoepelend orgaan te schikken en hij heeft daarbij ook de medewerking van de Stichting van de Arbeid ingeroepen. Maar wat te doen als dit vrijwillige plan niet lukt, nu de minister op het ogenblik nog de bevoegdheid mist om dwingend in te grijpen? Het gaat hier voornamelijk om de invoering van de wachtgeld- en werkloosheidsverzekering en in de betreffende wet is de centrale apparatuur, waar het juist om gaat, niet opgenomen. Het is om deze redenen, dat minister Joekes thans in moeilijkheden zit en prof. Molenaar was het geheel eens met de heer De Bruyn (K.V.P.), die gezegd had, dat dit uitsluitend een gevolg is van het gebrek aan inzicht of een gebrek aan vooruitziendheid, hoe men het formuleren wil, van de minister zelf.

De fout zit hierin, dat de minister de in zijn plannen vereiste apparatuur in de Werkloosheidswet niet heeft opgenomen. Wat doet de minister nu als zijn verzoek om de een of andere reden niet tot succes leidt? Blijkens zijn nota stelt deze zich voor om bij een verzoek tot erkenning van een bedrijfsvereniging bepaalde voorwaarden te stellen, voorwaarden, die zullen corresponderen met hetgeen in de toekomst in een wet (de Organisatiewet), die nota bene de Tweede Kamer nog niet eens heeft bereikt, zal worden neergelegd. Dat is, zo zei de heer Molenaar, een beleid, waarmede ik onder geen omstandigheden accoord kan gaan, en hij kon tot geen andere conclusie komen, dan dat het beleid van de minister in deze had gefaald.

Deze gehele verwarring gaf prof. Molenaar aanleiding de minister maar te adviseren, de invoering van de Werkloosheidswet per 1 Juli op te schorten, te beginnen met de Organisatiewet en dan de Ziekteverzekering en de Kinderbijslagwet te laten volgen. Ik geloof, zo zei hij nogmaals, dat de minister zich in 'n verschrakkelijk slop heeft gewerkt en hij meende, al speet 't hem, dat hij dit zeggen moest, dat de minister dit aan zich zelf te wijten had. Bij de replieken heeft prof. Molenaar nauwelijks meer op dit alles terug te komen, daar de minister hem in feite op alle concrete punten gelijk moest geven: de Werkloosheidsverzekering zal inderdaad niet per 1 Juli kunnen worden ingevoerd (zoals de opzet was geweest: en ook de z.g. Noodwet-Drees zal per 1 October a.s. niet door een definitieve wet op de ouderdomsverzekering kunnen zijn vervangen).

Wat die ouderdomsverzekering aangaat, keerde prof. Molenaar zich sterk tegen de aftrek voor eigen inkomsten, waar wij nochtans voorlopig wel niet af zullen komen, maar hij toonde ook aan, hoeveel geweld de verzekeringsgedachte, ook en in het bijzonder bij de Invaliditeits- en ouderdomsverzekering, reeds is aangedaan. Ik heb — zo zei hij — op deze gronden reden om mij aan te sluiten bij het denkbeeld, dat verleden jaar door de heer Vixseboxse (C.H.) bij de pensioenfondsen is geuit, toen hij, zij het zonder cijfers te noemen, heeft aangetoond, dat er van de verzekeringsgedachte niet zo heel veel meer over is, en gezegd heeft: begin met een bodempensioen, dat gezien wordt als een gemeenschapsdaad, en bouw daarop uw pensioenverzekering, terwijl de kleine zelfstandigen daarop hun individuele extra-voorzieningen kunnen opbouwen. Dat was het advies van iemand, die in de praktijk van het leven staat. Ik heb dit een volkomen juiste conclusie in verband met de ontwikkeling van de feiten gevonden en ik zou de minister toch wel zeer ernstig willen vragen om, nu die verzekeringsgedachte, waarop nog wel iets meer af te dingen is, zo sterk ondermijnd is, niet aan die verzekeringsgedachte vast te houden.

Aan het slot van zijn betoog gaf prof. Molenaar nog te kennen, van mening te zijn, dat de minister het tempo, waarin hij de zaken behandelt, te veel laat bepalen door commissies en andere adviesinstanties. Op een gegeven ogenblik echter moet een minister zelf een beslissing nemen, onder zijn leiding een ontwerp van wet laten uitwerken en onder zijn leiding de financiële gevolgen laten berekenen. Het stimuleren moet van de minister uitgaan, niet van commissies. Zich afvragend, of hij niet te streng was geweest in zijn oordeel over de minister, kwam onze woordvoerder die mooie scène uit de „Vorstenschool” voor de geest, waarin koningin Louise en haar moeder te zamen zijn en waarin de koningin haar oordeel geeft over de omgeving van de koning. Dan vraagt de koninginmoeder: „Maar zijt gij niet wat streng?” Het antwoord van koningin Louise luidt dan — en daarmee besloot prof. Molenaar zijn zeer uitvoerige rede —: „Ik stel aan allen niet dezelfde eis, maar doe een hoge eis aan een minister”.

Deze burger

heeft die kreet van de Tweede Kamerleden gelezen. Over hun bezoldiging. En hij was — naar een neoklassiek woord — „paf van het prompte” waarop een paar schrijvertjes her en der daar leuk op hebben vlam gevat; zo'n gezellig, Jan Belastingbetaler-Strelend, stukje van „nou die jongens weten warentig wel voor zich zelf te zorgen”. 'n Lekker mals en vet stukje demagogie in de krant. En gemakkelijker dat dat is...

Wel, gelukkig hebben de meeste stukjesdraaiers zich niet zo dom gedragen. Mijn goed vriendje Pasquino van De Telegraaf, die overigens een stukjes man is waar zelfs Ik-zeide-gek m'n petje voor af neem, heeft het even gezocht in de terugwerkende kracht waar die Kamerleden als wens op wezen. Dat is althans voor een stukjes-grapje aanvaardbaarder, maar helemaal juist was zijn standpunt naar mijn gevoel toch óók niet.

In ieder geval geloof ik en hoop ik óók, dat het Nederlandse volk in zijn geheel een beetje ruimer armslag voor zijn hoogste en enige vertegenwoordigers niet alleen billijken doch zelfs toejuichen zal. Een democratie die zich zelf respecteert, respecteert óók de vertegenwoordiging van zich zelf en nu behoeft respect zich nooit te uiten in gouden kalveren, noch zelfs in melkkoeien, maar het is toch werkelijk niet noodzakelijk dat het zo blijft als het is, wanneer U begrijpt wat ik bedoel.

Ik ga hier geen loftrampetten steken op de ijver en de toewijding der Kameraars, noch een huilerig tafereel ophangen van dezelve kommernissen, maar wel mag (met een allergeestigste parafraze, al-zeg-ik-het-zelf, op een Churchillaans woord) gezegd worden dat zelden zo weinigen voor zo velen zo veel gedaan hebben voor zo weinig als onze Kamerheren.

En dat die honderd vrouwen en mannen verdiend hebben wat zij niet verdiend hebben is de oprechte overtuiging van

DEZE BURGER.

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Voorzitter Redactie-comm.: Drs. H. A. Korthals.

Redactie-secretaris: Mr. E. Elias.

Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 135.

Administratie: Postbus 43, A'foort, tel. 5267.

Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 p. jaar.

Voor het zenden van abonnements- en advertentie-gelden: Postgiro no. 245103, ten name van de

Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en

Democratie" te Amersfoort.

Losse nummers 15 cent.

Voor advertenties wende men zich tot de admi-

nistratie of tot de hoofdvertegenwoordiger: L.

Vlug, Geestbrugweg 69, Rijswijk (Z.-H.).

Sociaal (I)

Het kan nuttig zijn bij de komende verkiezingen nog eens de nadruk te leggen op onze overtuiging, dat er in ons land met betrekking tot de sociale voorzieningen wel het een en ander is scheef getrokken. Was het vroeger inderdaad zo, dat ook ons land een tekort aan sociale maatregelen vertoonde, thans zien wij dat niet alleen te hoge financiële offers van ons volk worden gevraagd, doch ook dat volslagen arbeidsschuwe elementen in hun arbeidsschuweheid worden gesteund. Sommige sociale voorzieningen zijn van dien aard, dat zij velen aansporen om in ons maatschappelijk leven de weg van de geringste weerstand te zoeken. Men versta ons in dit opzicht goed. Wij verdedigen allermint uitwassen van een ongebreidelde kapitalisme dat zeer vroeger veelal waarneembaar was. Integendeel! De V.V.D. zal juist op de bres staan een goede sociale politiek te vervolmaken. Zij heeft er evenwel een ernstig bezwaar tegen, dat vele sociale maatregelen van de laatste tijd volkomen eenzijdig op bepaalde bevolkingsgroepen zijn afgestemd, terwijl voor andere bevolkingsgroepen niets maar dan ook bijna niets wordt gedaan. Dit is een meten met twee maten, dat volkomen onbillijk en ongezond moet worden geacht. De V.V.D. eist een juiste verdeling der lasten en daartegenover evenzeer een evenredige verdeling van de voordelen, die door het opbrengen van genoemde lasten voor ons volk in zijn geheel zijn ontstaan.

Sociaal (II)

Waar gaan wij heen met onze sociale politiek in Nederland? Ziedaar een belangrijke vraag, die bij de naderende verkiezingen wel eens even onder de loupe mag worden genomen. Is het tenslotte niet zo, dat alle sociale voorzieningen uit de een of andere bron van inkomsten moeten worden gefinancierd. Men krijgt de indruk, dat deze vraag vooral van de zijde van de Partij van de Arbeid weinig nauwkeurig wordt onderzocht. Men dient zich van deze zijde maar al te gaarne aan als de „meest progressieve partij" en als de politieke beweging aan wier initiatief het uitsluitend te danken zou zijn, dat Nederland over zulke uitstekende sociale voorzieningen beschikt. Afgezien van het feit, dat dit laatste zeer zeker niet juist is, mag er toch wel eens op worden gewezen, dat het forceren van sociale voorzieningen, waarvoor niet de nodige bronnen van inkomsten aanwezig zijn, op den duur voor land en volk zeer funest is. Immers, wat heeft men er aan, indien sociale voorzieningen met kwistige hand worden te voorschijn getoverd, indien al spoedig blijkt, dat het bedrijfsleven niet in staat is al deze op zichzelf goed bedoelde surprises te financieren. Te weinig wordt ingezien van welk een enorm nadeel het is, indien men de bron van de financiering der sociale maatregelen laat uitdrogen. Daarom worde het sociale beleid in ons land met verstand gevoerd en wel op een dusdanige wijze, dat eventueel niet verantwoorde sociale voorzieningen zoveel geld gaan kosten, dat zij de verantwoorde sociale maatregelen in gevaar gaan brengen. Hiertegen wenst de V.V.D. te waarschuwen, een waarschuwing die bij de naderende verkiezingsstrijd zeker niet overbodig zal blijken te zijn.

Vrije mensen (I)

Soms doet het een boek. Soms doet het een krantenartikel. Soms doet het een radiovoordracht. En soms doet het alleen een brokstuk van een gesprek. Maar ineens dringt het tot u door: waarheen zijn wij, vrije mensen, op weg?

Vrije mensen — u en ik en alle burgers en burgeressen die met en naast ons dagelijks dit leven leven. Geen rijk leven meer, geen prettig leven, geen bevredigend leven, maar nog altijd een vrij leven.

Vrijheid is een zo subtiel iets, dat men haar als regel pas waardeert, zodra men haar verloren heeft — denk aan de bezettingstijd. En zelfs toen — hoe velen hebben zich toen ingezet voor het herwinnen der vrijheid, hoe velen hebben de Jood geholpen en beschermd, óók met inzet van alles? „Ik word alleen in waarheid vrij door de vrijheid van anderen", heeft Bakunin gezegd.....

Door alle eeuwen heen is vrijheid onverenigbaar geweest met zwakheid — „wie niet voor de vrijheid kan sterven, verdient de keten" (Bürger). Echter: hoeveel mensen, óók om ons heen, zeggen vrijheid en bedoelen slechts..... macht?

Vrije mensen in een vrije wereld, Lincoln's free farmer in a free state — zij bestaan nog, hier en daar in de brokstukken van de Westerse wereld en in de U.S.A.

Samen met de U.S.A. zouden wij immers de hele wereld bevrijden, zouden wij aan die wereld brengen

vrijheid van vrees,
vrijheid van gebrek,
vrijheid van meningsuiting,
vrijheid van overtuiging.

Roosevelt wees ons als een moderne Godfried van Bouillon weg en doel van deze kruistocht.

De despotische psychopaat, zijn omgeving van misdadigers en geesteszieken en zijn „duizendjarig rijk" werden vernietigd.

Wij herstelden de vrijheid en de „rechten van de mens", op de brokken en het puin. Die brokken en dat puin hielden natuurlijk niet. Maar er hield méér niet: afspraken, beloften, broederschap en kameraadschap, verdragen en conferenties werden weer tot scheurpapier of overwonnen standpunten.

Vrije mensen (II)

In een stuk- en moegeslagen wereld kreeg het communisme in de vorm van Russisch imperialisme naar buiten en volkomen slavernij naar binnen bijkans elke dag een nieuwe kans. Die kans heeft het gegrepen — scherpzinniger, handiger, maar overigens even meedogenloos als zijn fascistische voorganger. Dientengevolge werd een groot deel van de Oost-Europese en van de Aziatische wereld volkomen afgesloten achter een ijzeren gordijn van absoluut despotisme, van Staatsalmacht en Politieestaat. Wij, de nog vrije burgers van dat nog vrije stukje West-Europa, lezen dagelijks over de wijze, waarop eertijds vrije mensen (Tsjecho-Slowakije) thans weer in de slavernij leven. Wij lezen andermaal over alle onmenselijke verschrikkingen, over heel die beestachtige terreur, over concentratie-kampen, dwangarbeid, mishandeling en moord, welke Hitler en de zijnen als grondslagen voor hun totalitair gedreven gemeenschap behoeften.

Het opmerkelijke en het verontrustende is, dat evenals in 1938 en 1939 — het overgrote deel der vrije mensen het gevaar, dat hun vrijheid bedreigt, niet of nauwelijks onderkent. Zij leven onverschillig of moedeloos voort — zij laten zich leven. Maar niet omdat zij de juistheid erkennen van Balzac's „Vrijheid baart anarchie, anarchie leidt tot despotisme en despotisme voert tot vrijheid terug", maar omdat zij blijkbaar niet beseffen wat het betekent van vrij mens tot slaaf van een totalitaire politieestaat te worden.

Vrije mensen (III)

U en wij en alle burgers, die in dit deel van West-Europa met en naast ons leven, wij zijn nog vrije mensen — zolang het duurt.

Want terwijl dit verschrikkelijke gevaar dagelijks toeneemt, terwijl het communisme zich dagelijks uitbreidt, houden die vrije mensen zich bezig met politiek, blijven eigenbaat en zelfzucht, schotjesgeest en kleinzieligheid de drijfkrachten bij hun dagelijks bestek. ruziën zij met en bij en over elkaar en gunnen — ronduit gezegd — elkaar het licht in de ogen en de schamele deviezen in de schatkist niet.

Maar het ene en dadelijk nodige: het zich aansluiten tot een sterke, onwrikbare eenheid van vrije mensen, gebeurt niet.

Slechts die eenheid kan de vrijheid en in die vrijheid de democratie redden — en indien wij, u en ik en alle vrije mensen, dit niet willen of kunnen inzien en zonder verwijf tot stand brengen, dan is het de grote en pijnlijke vraag of wij, als vrijgeboren volk, die vrijheid aan onze kinderen kunnen nalaten.

Onze leuze

De verkiezingscampagne voor de Provinciale Staten is ditmaal door de V.V.D. ingezet in het teken van een aanval op de belastingpolitiek, zoals deze tot op heden in ons land wordt gevoerd. Als wij met onze verkiezingsleuze verlagings van de belastingen nastreven, bedoelen wij hiermede vanzelfsprekend een verlagings voor die groepen, die op het ogenblik het zwaarst door de fiscus getroffen worden. Vanzelfsprekend erkent ook de V.V.D. dat belasting moet worden betaald. Het gaat evenwel niet aan, de bevolkings-

groepen die economisch het meest zwak staan, te grote offers op te leggen, hetgeen op het ogenblik op grote schaal gebeurt. Inzonderheid de middenstand gaat onder zware fiscale lasten gebukt en het ergerlijke feit doet zich hierbij voor, dat de sociale voorzieningen die uit de belastinggelden moeten worden gefinancierd, wel van toepassing zijn voor de werknemers, doch niet voor de kleine zelfstandige zakenman, of kleine rentenier, die aldus het meest betaalt, maar het minst ontvangt. Aan deze politiek wil de V.V.D. een einde maken en zij acht 't daarom noodzakelijk bij de komende verkiezingen het zwaartepunt op een zo belangrijk onderwerp als de belastingpolitiek te leggen.

Geen tweespalt

Het is een verheugend verschijnsel dat de H.V.V.D. de laatste tijd in toenemende mate haar gelederen ziet versterkt door arbeiders, die oorspronkelijk in het kamp van de Partij van de Arbeid vertoefden. Dat de V.V.D. meer arbeiders onder haar aanhangers gaat tellen is niet alleen een verheugend, maar overigens ook een begrijpelijk verschijnsel. Immers, tenslotte is het toch zo, dat het socialisme ook in Nederland zichzelf heeft overleefd. De tijden waarin de arbeiders volslagen rechteloos waren en volkomen afhankelijk van hun werkgever, liggen gelukkig reeds ver achter ons. Het is inderdaad vroeger een verdienste van het socialisme geweest, dat het de arbeiders uit haar rechteloze positie heeft weten te bevrijden. Dat in die dagen de klassenstrijd dan ook werd toegepast, is zeer wel begrijpelijk. Thans is wat de positie van de arbeiders betreft zeer veel ten goede gewijzigd, en er zijn geen rode Dinsdagen of massademonstraties van de socialisten meer nodig om te getuigen wat er in Nederland met betrekking tot de rechtspositie van de arbeiders nog nodig zou zijn. De instelling der Rode Dinsdagen en de revolutionaire massa-demonstraties kent ons land niet meer, omdat zij geheel overbodig zijn geworden. De verhouding tussen werkgever en werknemer is op het ogenblik van dien aard, dat beide partijen zien dat geen tweespalt, doch slechts samenwerking tot betere economische, sociale en culturele toestanden kan leiden. Het socialisme heeft zichzelf op dood spoor gereden. De V.V.D. is thans als een nieuwe jonge krachtige politieke beweging opgestaan, die zowel werknemers als werkgevers de weg wijst hoe men gezamenlijk en niet tegen elkaar dient op te treden. De fabriek, kortom het gehele productieproces is niet langer meer het belang van de ondernemer alleen, het is het belang van de ondernemer en arbeiders tezamen. Deze zienswijze van de V.V.D. wint onder de arbeiders krachtig terrein en wij zijn er van overtuigd, dat dit bij de komende verkiezingen op duidelijke wijze tot uitdrukking zal komen.

Wat geeft het

Maar al te vaak treft men tegenwoordig mensen het motto: „wat geeft het". Deze laatste uitdrukking slaat dan op de inderdaad weinig bemoedigende ontwikkeling in de landen achter het ijzeren gordijn. Door deze lieden wordt dan de wel zeer onjuiste en pessimistische theorie verkondigd, als zou men in West-Europa, dus ook in Nederland, een vergeefse strijd voeren tegen het communisme, omdat bij een eventuele oorlog al dit verzet met een slag teniet zou worden gedaan. Het kan goed zijn tegenover een dergelijke misdoedende en deprimerende critiek een andere zienswijze te plaatsen, welke ervan moge getuigen, dat het helemaal niet zo noodzakelijk behoef te zijn dat Rusland zich in een oorlog zou storten. Wij geloven aan deze mogelijkheid maar zeer weinig. Veeleer zal de mogelijkheid aanwezig zijn, dat het communisme zal trachten in elk land afzonderlijk, dus ook in West-Europa zich een weg naar de macht te banen. Het internationale communisme zal in een dergelijk geval dus niet werken met het geweld van buitenaf, doch met de ondermijning en uitholling van binnenuit. Deze methode brengt de minste risico's, bespaart een oorlog en bloed vergieten. Het is de methode van een geruisloze inpalming, maar juist tegen een dergelijke methode, die het meest voor de hand ligt, is politieke activiteit van de democratische partijen van de allergrootste betekenis. Het is inderdaad van belang, dat elk land op eigen nationaal terrein meester weet te blijven. Moge dit aan de Westerse landen gelukken, dan zal aan het communisme een ernstige slag zijn toegebracht. Men vergeet niet, dat het gevaar van buitenaf geringer is dan de ondermijning van binnenuit. Voor deze laatste tactiek zij men gewaarschuwd en men wekke daarom de slapers en de lauwen en laksen, opdat zij op de bres staan voor de democratie in eigen land. Vooral de V.V.D. zal in dit verband een belangrijke rol krijgen te vervullen.

De innerlijke kracht werd door

De algemene vergadering van

(Van onze speciale verslaggever).

Vormde de magistrale openingsrede van onze voorzitter Mr. P. J. Oud het hoogtepunt van de eerste dag der jaarlijkse algemene vergadering in het Gebouw voor Kunsten en Wetenschappen te Utrecht, gedurende de zittingen van Zaterdag 1 April concentreerde de belangstelling der talrijke afgevaardigden uit alle delen des lands zich op interne zaken der partij, zoals de Statuten, het Werkprogramma en het beleid der Kamerfracties. De zin der vrij langdurige discussies kan men aldus samenvatten: door opbouwende kritiek en openhartige gedachtenwisseling werd de innerlijke kracht versterkt!

VASTSTELLING VAN DE STATUTEN.

De Volkspartij voor Vrijheid en Democratie heeft bij het samengaan van de Partij van de Vrijheid en het Comité-Oud de reglementen van eerstgenoemde overgenomen; doch de nieuwe partij bleef een vereniging zonder rechtspersoonlijkheid; een figuur, welke het hoofdbestuur niet wenselijk oordeelde. Ter opheffing van deze juridische leemte besloot men het bestaande Algemeen Reglement met geringe wijzigingen in Statuten om te zetten en hierop de Koninklijke goedkeuring aan te vragen. Over het ontwerp-Statuten hebben de afdelingen en centrales gelegenheid gehad zich te beraden en over de gemaakte opmerkingen heeft de Partijraad op 11 Maart advies uitgebracht. Men besloot redactionele en formele kwesties over te laten aan een kleine commissie, waarin ook de Haagse afdeling, die een uitvoerig commentaar had geleverd, vertegenwoordigd was. Overigens adviseerde de Partijraad geen principiële wijzigingen t.a.v. het stemrecht en de verenigbaarheid van het voorzitterschap der partij met dat van de Tweede Kamerfractie aan te brengen. Eventuele beperkingen in de keuze van hoofdbestuurleden kunnen zo nodig in het Huishoudelijk Reglement worden opgenomen. Wel werd een suggestie van de Haagse afdeling overgenomen om voor een ontbindingsbesluit een tweederde meerderheid voor te schrijven.

Zoals wij in het vorige nummer meldde, werden de beraadslagingen over dit onderwerp verdaagd, toen bleek, dat men hierover uitvoeriger wilde discussiëren dan op het late avonduur mogelijk was.

De heer Ir. J. C. Lohman (Baarn) pleitte voor uitsluiting van politieke delinquenten van het lidmaatschap en voor onverenigbaarheid van het partijvoorzitterschap met het Kamerlidmaatschap, zoals door een amendement Scheer werd beoogd.

Daarentegen vond de heer M. C. van Keule (s-Gravenhage) het amendement-Scheer politiek noch tactisch raadzaam en hij drong aan op intrekking.

De heer H. J. van Raalte (A'dam) miste een definitie van het begrip centrale. Verder bepleitte hij eveneens een tweederde meerderheid voor wijziging van het artikel over de ontbinding. Wat het stemrecht betreft, wilde hij vrijheid om al dan niet een bindend mandaat aan de afvaardiging mee te geven.

Ook de heer P. A. v. d. Heul (Rotterdam) achtte het voorstel-Heemstede inopportuun en ongewenst.

De voorzitter wees nog eens er op, dat de vaststelling der Statuten van zuiver formele aard is. De bestaande reglementen blijven gelden voor zo ver zij niet met de nieuwe statuten in strijd zijn. Persoonlijk is spr. het eens met de opvatting, dat de afgevaardigden vrij moeten zijn om naar eigen overtuiging te stemmen. Hierin komt z. i. geen verandering. Toelating van politieke delinquenten wordt reeds door het reglement belet. De statuten geven wel degelijk aan wat een centrale is. Inderdaad moet ook voor het wijzigen van het artikel over ontbinding een tweederde meerderheid gelden. De partij heeft steeds de vrije

keuze van haar functionarissen, daarom is het bij voorbaat maken van beperkende voorschriften onnodig en ongewenst. (applaus).

Bij de replieken trok de heer M. D. Scheer (Heemstede) amendement en motie in, vertrouwend, dat het hoofdbestuur de zaak nog eens nader zou overwegen.

Nadat de algemeen secretaris Mr. J. Rutgers had betoogd, dat in de praktijk steeds per afdeling wordt gestemd, drong de heer H. J. v. Raalte (A'dam) nogmaals er op aan, de bestaande vrijheid bij het uitbrengen van stem te handhaven, waarop de voorzitter toezegde in de volgende algemene vergadering mededeling te zullen doen van de door het hoofdbestuur gewenste uitlegging van de betreffende bepaling.

Met overneming van het Amsterdamse voorstel inzake de ontbinding en van een door de secretaris in overweging gegeven redactie betreffende de vertegenwoordiging der partij in en buiten rechte, werden de ontworpen statuten met algemene stemmen goedgekeurd en werd besloten daarop de Koninklijke goedkeuring aan te vragen. Bovendien werd, aangezien geen tegenindicaties waren gesteld, Mr. P. J. Oud als partijvoorzitter herkozen verklaard, hetgeen een ovationeel applaus uitlokte.

DISCUSSIE OVER HET WERKPROGRAMMA

De voorzitter merkte op, dat het niet in de bedoeling ligt het Werkprogramma thans definitief vast te stellen, doch conform het advies van de Partijraad slechts enkele principiële punten te behandelen. De commissie van voorbereiding zal vervolgens alle gemaakte opmerkingen nog eens nauwkeurig overwegen, waarna de eindbeslissing het volgend jaar kan volgen.

Bij „Unie- en Rijksaangelegenheden” vroeg de heer K. H. Brandt (Moordrecht) waarom niets over ons standpunt t.a.v. Nieuw-Guinea wordt vermeld?

De voorzitter merkte op, dat het V.V.D.-standpunt nog steeds ongewijzigd is dat de autochtone bevolking t.z.t. zelf over haar status dient te beslissen. Daartoe is zij thans zeker niet in staat en zolang dit niet is veranderd, dient dit gebied onder Nederlandse souvereiniteit te blijven. Een andere koloniale status kan niet in aanmerking komen.

Bij het „Staatkundig gedeelte” zeide Mej. Mr. J. L. M. Toxopeus Pott, (Delfzijl) dat het niet opportuun is uit te spreken, dat de Eerste Kamer geen doublure van de Tweede Kamer kan zijn, waarop de voorzitter opmerkte, dat het niet de bedoeling van het werkprogramma is in de werkwijze, doch wel in de samenstelling van de Eerste Kamer verbetering aan te brengen.

Bij „Justitiële aangelegenheden” besprak Mej. Mr. Toxopeus Pott de verruiming der echtscheidingsgronden. Niet alleen moet huwelijksontbinding na krankzinnigheid, welke vijf jaren heeft geduurd (ongeneeslijk kan men krankzinnigheid bij de huidige stand der psychiatrie niet meer noemen), mogelijk zijn, maar ook bij volledige ontwrichting van het huwelijk, zoals in Zwitserland. Na vijf jaren scheiding tussen tafel en bed moet elk der partijen ont-

Dit is het verslag van de tweede dag onzer algemene vergadering

binding kunnen vragen. Iedere jurist, die in zijn praktijk echtscheidingsprocedures heeft gevoerd, weet hoe noodzakelijk zulks is om aan zedelijk en financieel onhoudbare toestanden een einde te kunnen maken.

De voorzitter wees er op, dat over dit onderwerp, ook in de Partijraad, verschil van inzicht bestaat. Persoonlijk is spr. t.a.v. de huwelijkswetgeving conservatief en daarom tegen verruiming der echtscheidingsgronden. Met hem zijn degenen, die het huwelijk als een sacrament beschouwen, deze mening toegedaan. Wie trouwt moet nu eenmaal deze consequenties aanvaarden. Wat is het verschil in gevolgen voor het gezinsverband tussen krankzinnigheid en langdurige bedlegerigheid door andere kwalen?

Mej. Mr. Toxopeus Pott merkte hiertegenover op, dat nu eenmaal niet ieder even hoge opvattingen huldigt als de voorzitter. Als de huwelijksband door welke oorzaak ook gescheurd is, zal deze maar zelden herstelbaar blijken; gewoonlijk ontstaan er onhoudbare toestanden tussen partijen, waaronder ook de kinderen te lijden hebben. Krankzinnigheid scheidt heel andere persoonlijke en gezinsverhoudingen tussen de echtgenoten dan langdurige bedlegerigheid.

Waarop de voorzitter opmerkte, dat het meer een kwestie van de zeden dan van de wet is. Verruiming van de echtscheidingsgronden acht spr. een gevaar voor de samenleving. Ook over dit onderwerp zal echter het volgende jaar een beslissing worden genomen.

Bij „Onderwijs” werd een afzonderlijke paragraaf over het Nijverheids- en onderwijs gevraagd.

Het hoofdstuk „Radio” bood Mej. Mr. Toxopeus Pott gelegenheid tot een vurig pleidooi voor 't behoud van verkregen rechten van A.V.R.O. en V.P.R.O. Het tellen van georganiseerde luisteraars acht zij een onjuiste maatstaf voor verdeling van de zendtijd. De onder politieke en religieuze druk verkregen getalsverhoudingen geven geenszins aan wat de luisteraars gaarne horen. (applaus).

Ook dit punt werd naar de commissie verwezen.

Bij „Economische Zaken” oefende de heer J. Meijer (Bloemendaal) scherpe kritiek uit op de huidige economische en fiscale politiek, welke in strijd is met onze beginselen. Dit geldt ook voor de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie, welke tot monopolievorming en prijsstijging moet leiden. Het wetsontwerp tot financiering van de uitbreiding der Hoogovens leidt tot verkapte socialisatie. Er moet tegen gewaakt worden, dat de besteding van de tegenrekeningen der Marshallhulp het staatskapitalisme bevordert. Wij moeten ons verzetten tegen overheersende invloed van de staat in ondernemingen. Ook de oprijving der sociale lasten is een gevaar voor ons land, want onze kostprijzen stijgen steeds, zodat wij straks niet meer op de wereldmarkt kunnen concurreren. Dat het onrustbarende verloop der im- en exportcijfers een seizoensverschijnsel zou zijn, is bij juiste analyse niet vol te houden; er is een crisis op komst. De V.V.D. sta op de bres!

Hierna werd gepauzeerd voor de lunch.

DE MIDDAGVERGADERING

Na de hervatting wees de voorzitter op het beginselprogramma, dat duidelijk uitsprekt, dat de

maatschappelijke verhoudingen economisch verantwoord dienen te zijn. Bij de nadere uitwerking in het werkprogramma is het niet mogelijk alle eventualiteiten te voorzien. Toetsing aan onze beginselen en aan de praktische mogelijkheden vindt voortdurend plaats.

De p.b.o. is wel degelijk aan principiële kritiek onderworpen; in beginsel zijn wij daarvan voorstanders, maar van het onttrekken van belangrijke beslissingen aan het oordeel der Staten-Generaal konden wij de verantwoordelijkheid niet aanvaarden. Dit is in feite een vooruitstrevend standpunt. Vooral op sociaal terrein, waar zich krachtige organisatorische samenwerking o.a. in de Stichting van de Arbeid, heeft ontwikkeld, kan zij nuttig werken. In economisch opzicht hangt alles, om met Thorbecke te spreken, van de maatschappelijke ontwikkeling af.

Over het pas ingediende wetsontwerp inzake de Hoogovens heeft spr. nog geen oordeel gevormd. De prijsbeheersing moet verdwijnen en aan geleidelijke huurverhoging valt niet te ontkomen. De regering heeft na de bevestiging de prijzen eenzijdig moeten vastleggen en waar de lonen weinig bewegelijk zijn, de noodzakelijke levensbehoeften gesubsidieerd. Bij terugkeer naar een natuurlijk evenwicht ware het onredelijk de huren eenvoudig bevroren te laten, maar het aanpassingsproces is moeijlijk. Wij voeren metterdaad een realistische politiek en verzetten ons daarom tegen eenzijdige lastenverzuivering, getuige het stemmen tegen de verhoging der benzinebelasting en het verzet tegen de dividendstop. Evenwel moet ook bedacht worden, dat handhaving van de arbeidsrust voor ons land van groot belang is. Daarom moeten wij het doel niet te snel willen bereiken.

LANDBOUW, MIDDENSTAND, SOCIALE ZAKEN.

Bij het hoofdstuk „Landbouw” vroeg Mej. Mr. Toxopeus Pott, waarom juist hierbij vrijhandel voorop wordt gesteld, hoewel alge-

meen beke met beschu ming voor is. De con land kan l drijven, we volksbelang liquideerd.

prizen kan de regeling den bedach de oudedag mogelijk m van bedrij forceerd.

De voo stellen van eindoel me onder abn bedrijven t Het gaat v vredesecon oorlogstijd in een and algemeen l

pacht verto de pachter daartussen wicht wor moet men opstellen v is voor de sche bedrij

Het ho de (Schiedam) king, dat o huishoudel huren of in

Bij „Soc Mr. A. N. zijn verwo lichtvaardig een Wetbo de huidige de lucht; c doende vol en te gecon uit. Bij de ciale verze fondsen hi worden. W slechts op haaf en n de sociale

DE SPOORWE

(Ingezonden).

Enige tijd geleden heeft in Uw blad een Uwer medewerksters zich bezig gehouden met de openbare toiletinrichtingen in ons land. „Nederland,” zo is haar conclusie, „heeft een schromelijk tekort aan openbare wasgelegenheden en wat dies meer zij.” Ook de naam der Nederlandse Spoorwegen wordt in het artikel genoemd. U vergunne ons daarom een kort wederwoord. Wij hebben een onderzoek ingesteld naar de concrete klachten der schrijfster. Om te beginnen merken wij op, dat de toestand minder somber is dan de schildering, die zij ervan heeft gegeven. Het Centraal-Station te Amsterdam — wij volgen het artikel thans ongeveer op de voet — telt niet twee „dames”-W.C.'s, maar negen. In alle toiletten is clozsetpapier, zeep en handdoek aanwezig. Dat de bewaaksters er onfaire praktijken op na houden en zij er op uit zijn meer te vragen dan het tarief toestaat, is bij het onderzoek niet gebleken.

De toiletinrichtingen op het station Den Haag HS vertoonden enige gebreken, die terstond zijn verholpen. Op het Centraalstation te Utrecht is de toestand alleszins bevredigend. De

inrichtinge dam-Maas, moeijlkhe van een g doet de za geen ook i stations F Leiden. Te station en op de mod al deze sta dat de l schoonhou behoorlijk

Wat he heeft het oog o perron. Op vanwege h voor een bemoeijlk onderhoud wordt bes voortduren maar wee dit op te minst de letinrichtin is. Critiek dragen en in de rich

Opbouwende kritiek versterkt!

7. D. behandelde interne zaken

De sector prijsvoornogelijk buitenbeelden van den gelovende ven. Bij te worhiervan de boeravoeging den ge-

standigen de verzekeringsgedachte wel handhaven? Een verplichte werkloosheidsverzekering is er al. Spr. gaf de commissie dan ook in overweging dit hoofdstuk in overleg met deskundigen nog eens te herzien, wat de voorzitter gaarne toezegde.

De heer P. E. v. Renesse (Voorburg) critiseerde de overheidspolitiek, welke tot overbevolking leidt. Indien men het consumptiepeil niet wil verminderen, zal men het aantal consumenten moeten doen afnemen, hetzij door emigratie, hetzij door afnemen van de bevolkingsaanwas. Spr. vroeg verder 'n andere woningpolitiek en commissariaal onderzoek van het vraagstuk der winstdeling.

De heer M. J. Hartgerink (Groningen) achtte het hoofdstuk „Volksgezondheid“ niet voldoende deskundig belicht.

De heer Leids (Naarden-Huizen) wees op de toenemende overbevolking en het tekort aan recreatiegelegenheid.

De heer D. Zijp (Sliedrecht) meende, dat de volksgezondheid te weinig aandacht heeft; er moet meer overleg met de artsen worden gepleegd, die door de herziening van het Ziektefondsbepaling aan werkelijk ernstige gevallen niet meer voldoende aandacht kunnen wijden. Het Beveridgeplan leidt tot financieel onaanvaardbare consequenties. Men moet de verzekeren voor elke behandeling wat laten betalen; dat voorkomt overbodig beslag leggen op de kostbare tijd van de doktoren en bevordert de medeverantwoordelijkheid.

Tenslotte pleitte spr. voor de Kruisverenigingen.

BELEID DER FRACITIES.

De voorzitter zegde toe, dat de gemaakte opmerkingen aan de commissie zullen worden voorgelegd en stelde daarna de bespreking van het beleid der Kamerfracties aan de orde, dat de heer D. Zijp reeds had aangesneden.

De heer W. Staverman (Deventer) wijst er op, dat de fiscale politiek van minister Lieftinck ge-

heel in Engels vaarwater is. Door de spreiding van inkomens en vermogens wordt de leidende laag steeds meer uitgerooid, tot schade der gemeenschap. Het geld wordt door de fiscus er uit-gepompt, maar de regering verzuimt voor aanvulling te zorgen. Deze methode zal funeste gevolgen hebben: vertrouwen, spaarzin en ondernemingslust verdwijnen. De laatste lening was, in tegenstelling tot de officiële berichten, niet overtekend; er kwam 12 miljoen tekort en zij deed terstond disagio. Onze fractie had tegen de begroting van Financiën moeten stemmen.

Mr. M. G. van Dijk (s-Gravenhage), mede sprekend namens de afdelingen Rijswijk, Voorburg en Wassenaar, bracht in de eerste plaats enige internationale vraagstukken ter sprake: annexatie van Duits gebied, Verenigd Europa en Benelux. Welke moet onze houding daartegenover zijn? De ontwikkeling der p.b.o. wordt nauwlettend gadeslagen. Er komen te veel staatssecretarissen. Extrabevordering van hoge ambtenaren, die zich zonder risico weer uit de politiek kunnen terugtrekken, acht spr. uit de boze. Met ongerustheid heeft spr. in het V.V. der Eerste Kamer over Justitie gelezen, dat sommigen h.i. te lichte bestraffing van economische delicten zouden willen corrigeren door een ander benoemingsbeleid voor de rechterlijke macht. Dit zou spr. funest vinden, het zou tot klassejustitie kunnen leiden. In onze rechtsstaat past een vrije, onafhankelijke rechtspraak.

Mede namens de afdelingen Amsterdam en Rotterdam wilde spr. voorts nog even stilstaan bij het Indonesiëbeleid. De interne voorlichting is onvoldoende geweest. Dat heeft veel misverstand veroorzaakt. Daarbij blijft ook het heden veel zorg baren en de toekomst is duister. Moet de regering niet worden aangespoord om de trouw op hun post gebleven Nederlanders, die voor een financiële debacle staan, te steunen? Wat wordt er gedaan tegen de toenemende rechtsonzekerheid van de landgenoten overzee? Het optreden van de nachtshebbers tegen de journalist Ritman e.a. was duidelijk in strijd met de Grondwet van de R.I.S. Wat doet de regering om het door het amendement-Oud beklemtoonde zelfbeschikkingsrecht der minderheden en de strikte naleving der R.T.C.-overeenkomst te verzekeren? Het stemmen vóór die overeenkomst plaatste onze fracties voor een gewetensconflict, maar nu komen zij voor een tweede te staan. (Instemming).

De heer Dr. W. G. J. ten Pas (Heemstede) heeft lof voor de fractieleden, maar vraagt zich toch af, welke de praktische resultaten zijn van het deelnemen aan de regering. Ondanks alle verzekeringen zijn de minderheden ter R.T.C. niet behoorlijk gehoord en het protest daartegen was zwak. De wetten worden nog steeds slecht geredigeerd en zijn zelfs voor ingewijden dikwijls onleesbaar. Bovendien wordt steeds meer overgelaten aan een A.M.v.B., waardoor de volksvertegenwoordiging zich zelf uitschakelt. Het beroepsrecht worde niet, zoals bij de bedrijfspensioenfondsen, in handen van de administratie gelegd; onafhankelijke administratieve rechtspraak is nodig.

BESTUURSVERKIEZING.

Mededeling werd gedaan van de uitslag der eerder gehouden verkiezing van hoofdbestuurleden. Na herstemming werden gekozen Mevr. Dr. M. Hartgerink-Koomans te Groningen en de heer W. Inden te s-Gravenhage.

By de eerste stemming waren uitgebracht op S. Breebaart te Kolhorn 65 stemmen, Mevr. Dr. N. Hartgerink-Koomans te Groningen 95, W. Inden te s-Gravenhage 79, Mr. H. P. Jager te Ede 3, H. M. Koornneef te Doorn 20, J. C. J. Mens te Neede 41, H. H. Slingenberg te Heemstede 15, Ir. M. J.

Stoel Feuerstein te Goes 174 (aftredend, herkozen), Ir. P. C. Tiron te Aerdenhout 35, Mr. C. baron de Vos van Steenwijk te Amsterdam 19, Dr. M. P. Vrij te Eindhoven 85, (aftredend, herkozen) en Dr. W. L. Wolff te Apeldoorn 41 stemmen.

Als lid van het Dagelijks Bestuur werd herkozen Mr. W. Kok te Hengelo (O.), met 187 stemmen tegen 15 op H. M. Koornneef te Doorn.

De voorzitter heette de nieuw gekozen welkom en bracht dank aan de aftredende hoofdbestuurleden, de heren Dr. P. W. J. H. Kort van der Linden en Drs. H. A. Korthals, die zich niet herkiesbaar hadden gesteld.

EERSTE KAMERFRACIE ANTWOORDT.

Prof Mr. A. N. Molenaar, het beleid van de Eerste Kamerfractie verdedigend, herinnerde aan het voorstel om een Indische commissie uit de E.K. in te stellen, dat slechts de stemmen van de C.H. en de V.V.D. verwierf. De A.R. vonden, dat het toch al slecht ging met Indië en stemden tegen, waaruit wel blijkt welk een wonderlijke opvatting deze partij van verantwoordelijkheid voor het beleid heeft. Het wetsontwerp inzake de Indische ambtenaren zal vermoedelijk, mede op onze aandrang, voorlopig nog niet worden behandeld, opdat eerst intern overleg met Minister Götzén kan worden gepleegd, die zich in Indonesië heeft georiënteerd.

Met de klacht over slechte redactie van wetten is spr. het eens. Bij de behandeling der p.b.o. heeft hij daarop nog eens gewezen. Bij informatie bleek spr., dat de met de behandeling van dit onderwerp belaste ambtelijke commissie-Fockema Andreae gaat de delegatie aan de A.M.v.B. te ver. Financiën oefent wel degelijk een sterke druk uit op de andere departementen; soms te sterk, zoals blijkt uit het feit, dat een gemeentelijke universiteit zich gemakkelijker kan bewegen dan de Rijksuniversiteiten. Het wetsontwerp rechtsherstel in bezettingstijd wijkt af van het standpunt van de Hoge Raad, omdat Financiën de financiële gevolgen niet wil dragen. Geheel eens is spr. het met de opvatting, dat de onafhankelijkheid van de rechter moet worden gehandhaafd.

De bezwaren van de heer D. Zijp kan spr. grotendeels delen, doch daaraan heeft spr. in de E.K. reeds alle aandacht geschonken. Bij de komende wetsherziening zullen zij opnieuw te berde komen.

In het werk van de fracties ligt de propaganda voor de partij; men stelle zich dus daarvan op de hoogte (applaus).

HERDENKING DR. BIEREMA.

Terwijl allen zich van hun zetels verhieven, herdacht Mr. P. J. Oud in gevoelvolle, waarderende woorden persoon en werk van zijn voorganger als leider van de Tweede Kamerfractie, die onlangs ons door de dood is ontvallen. Zijn algemeen erkende bekwaamheid paarde hij aan eenvoud en toewijding aan de liberale zaak. Ondanks zijn geschokte gezondheid bleef hij zich tot de laatste levensdag aan het Eerste Kamerwerk wijden. Zijn verscheiden betekend niet alleen een groot verlies voor de partij, maar, zoals de regering verklaarde, ook voor het land, dat hij zo trouw diende. Wij zullen hem niet vergeten.

DE TWEDE KAMERFRACIE AAN 'T WOORD.

Vervolgens beantwoordde spr. de over het beleid der Tweede Kamerfractie gemaakte opmerkingen. Met verbazing heeft spr. de heer Staverman aangehoord, die ten onrechte meent, dat van bezwaren tegen het financiële en fiscale beleid niet is gebleken. Met verschillende voorbeelden toonde spr. aan, dat deze opvat-

ting ongemotiveerd is. Stemmen tegen een begroting betekend in feite een votum tegen het kabinet, waarin een onzer voormannen zitting heeft. Daar gelaten, dat dit tegenstemmen toch geen praktisch effect heeft, moet spr. voor de politieke gevolgen waarschuwen. Onder de huidige omstandigheden is regeren zonder de socialisten ondenkbaar.

Toch is er voldoende tegenwicht tegen een eenzijdig-socialistische politiek, juist doordat een onzer vertrouwensmannen in het kabinet zitting heeft. Een partij heeft het algemeen belang te dienen en mag dus zonder deugdelijke reden niet in oppositie gaan.

De 5% loonsverhoging was onvermijdelijk, omdat de levensstandaard aantoonbaar duurder was geworden. Ook de A.R. hebben voor gestemd. Wij zullen echter er op moeten toezien, dat de hieraan gekoppelde productieverhoging ook tot stand komt. Laat men niet vergeten, dat A.R. en C.H. de moed misten voor het amendement-Ritmeester inzake opheffing der dividendstop te stemmen, hoewel zij het eigenlijk met ons eens waren.

Het standpunt inzake annexatie is niet veranderd. Slechts grenscorrecties zijn verantwoord, zij het niet van harte. Verdere annexatie is trouwens niet te verwachten. Wij zijn voor internationale samenwerking, maar maken ons niet de illusie, dat deze zo gemakkelijk zal tot stand komen; zij moet geleidelijk groeien.

Wat de p.b.o. betreft, deze zullen wij lokaal helpen uitvoeren, zoals wij verwachten, dat men daarbij niet tegen onze beginselen zal ingaan.

Van het instituut der staatssecretarissen moet geen misbruik worden gemaakt. Binnenkort zal er gelegenheid bestaan om te dien aanzien in de Kamer ons standpunt kenbaar te maken.

Met betrekking tot het beleid omtrent Indonesië meent spr., dat het onze plicht is te doen wat mogelijk is, evenwel zonder overhaasting, niet onvoorbereid en op het juiste moment. Ook de fractie blijft met zorg vervuld en daarom waakzaam. Heropening der debatten kan geen nut stichten, omdat er toch niet meer gezegd kan worden dan reeds bekend is. Spr. blijft nog steeds overtuigd van de juistheid van het ingenomen standpunt en hoopt, dat er nu rust zal komen.

Bij alle verschil van mening dienen wij als goede democraten de eenheid te bewaren en pal te staan voor onze beginselen. De gemeenteraadsverkiezingen zijn voor onze partij gunstig verlopen en de komende Statenverkiezingen kunnen dat ook doen. De velden zijn wit om te oogsten en ook in het buitenland wint de liberale gedachte voortdurend veld. Onder deze bemoedigende voortekenen kan deze vergadering worden gesloten, waarvan het leiden voor spr. een aange-name taak was. (Daverend applaus).

Voor degenen, die hun abonnementsgeld voor het jaar 1950 nog niet betaalden, is een kwitantie (verhoogd met incassokosten) in omloop, of wordt één dezer dagen in circulatie gebracht.

Indien U bij aanbieding betaalt, vergemakkelijkt U het voor Uzelf en voor ons!

HEBBERN HET

Rotter-tijdlang et vinden ster, vol-lisen, het-nen van de rden en en nieuw natuurlijk icht. Van worden, maak goed k op een

Doch zij gaat te ver als zij aan het slot van haar artikel doet voorkomen, dat in de W.C.'s der treinen nooit water, papier of zeep aanwezig is. Water is als regel aanwezig en papier en zeep stellen wij in voldoende mate beschikbaar. Handdoeken kunnen wij, behalve in de D-treinen, waarop een toiletvrouw toezicht uitoefent, tot onze spijt niet meer ophangen.

* * *

De ervaringen, die wij daarmee en in het algemeen met beschikbaarstelling van ingrediënten hebben opgedaan, zijn pijnlijk beschamend. Binnenkort nemen wij een proef met het verstrekken van papieren handdoeken. Wij kunnen slechts hopen, dat zij slaagt, maar gezien de ondervinding zijn onze verwachtingen niet hoog gespannen. Tot slot: al deze dingen hebben onze aandacht en houden onze aandacht. Los van de concrete klachten wordt ook in algemene zin binnen het bestek der financiële mogelijkheden aan de zaak gewerkt. Wij zouden het zeer op prijs stellen als U het bovenstaande ter kennis van Uw lezers wilde brengen.

Voor de Secretaris,
De chef van de Afdeling Perszaken

J. F. E. M. AGHINA.

Het ontwerp ener nieuwe Kieswet

III

Eerste Kamer. Wat de verkiezing van de leden der Eerste Kamer betreft brengt het ontwerp slechts deze wijziging, dat de „alfabetische” lijsten (lijsten, waarop de kandidaten niet in volgorde van voorkeur, doch in alfabetische volgorde zijn vermeld) vervallen.

Van die alfabetische lijsten is in de ongeveer 25-jarige praktijk nimmer gebruik gemaakt.

Kiezerslijst. De Kieswet opent sedert 1946 de mogelijkheid, om de kiezerslijst in het bevolkingsregister te incorporeren. Voorgesteld wordt thans de instelling van een kiezersregister, dat na zijn vaststelling verder zal blijven bestaan en dat zal worden bijgehouden op dezelfde wijze, als thans ten aanzien van het bevolkingsregister geschiedt. Een telken jare vaststellen van de kiezerslijst komt hierbij niet meer voor.

Het is uiteraard niet mogelijk, het kiezersregister bij te houden tot op de dag der stemming. Het rondzenden van de oproepingskaarten en het maken van uittreksels uit het kiezersregister dient nu eenmaal een bepaalde tijd vóór de stemming te geschieden.

In verband hiermede wordt voorgesteld de bepaling inzake het tijdstip, waarop de vereisten voor het kiesrecht aanwezig moeten zijn, aldus te doen luiden, dat aan die eisen voldaan moet worden op de dag der candidaatstelling.

Stemmen in een andere gemeente. In de praktijk bleek het herhaaldelijk voor te komen, dat kiezers, die opgevegen hadden, in een andere gemeente aan de stemming te zullen deelnemen, op de stemdag niet in die andere gemeente, doch in hun woonplaats aanwezig waren. Dat gaf aanleiding tot verlies van stemmen.

Voorgesteld wordt een regeling die het mogelijk maakt, dat de kiezer hetzij in de eerstbedoelde gemeente, hetzij in de gemeente in welke kiezersregister hij voorkomt, kan stemmen.

Om de mogelijkheid, dat de kiezer in de beide gemeenten zou stemmen, uit te sluiten, ontvangt hij slechts één verklaring, die hij bij het stembureau waar hij stemt moet inleveren.

Kiesraad. Het ontwerp komt met de instelling van een geheel nieuw lichaam: een Kiesraad. Deze Kiesraad is gevestigd te 's-Gravenhage. Zijn taak is: de Minister van Binnenlandse Zaken te dienen van advies, in alle aangelegenheden, het kiesrecht betreffend. Hij bestaat uit 5 leden en 3 plaatsvervangende leden, te benoemen door de Kroon. De regeling van zijn werkzaamheden geschiedt bij algemene maatregel van bestuur.

De Kiesraad treedt voor de verkiezing van leden der Tweede Kamer op als Centraal Stembureau.

Dat Centraal Stembureau is ook onder de thans geldende Kieswet belast met het desgevraagd geven van voorlichting en advies aan de Minister van Binnenlandse Zaken omtrent onderwerpen, de uitvoering der Kieswet betreffende.

Zowel de verschillende Ministers van Binnenlandse Zaken als het Centraal Stembureau hebben — aldus de M. van T. — laatstgenoemde taak steeds in de meest ruime zin opgevat. Zo ontwierp het Centraal Stembureau op verzoek van de Minister herhaalde malen ontwerpen tot wijziging der Kieswet.

Ook het thans voorliggend ontwerp voor een geheel nieuwe Kieswet is door dit Centraal Stembureau samengesteld.

„De Kiesraad dient uiteraard naast zijn taak als adviserend orgaan de functie van centraal stembureau voor de verkiezing van de leden der Staten-Generaal te blijven vervullen” — aldus de M. v. T. Waarom dat „uiteraard” het geval moet zijn, is o.i. niet zo vanzelfsprekend. Het dienen van advies „in alle aangelegenheden, het kiesrecht betreffend”, zoals in art. 1 der ontworpen wet wordt gezegd, is een geheel andere functie, dan de vaststelling van de uitslag der verkiezingen.

Kieskringen. Vóór 1948 werden de gemeenten boven 20.000 inwoners verdeeld in drie kieskringen. Ged. Staten, de Gemeenteraad gehoord, regelden die verdeling.

De betekenis van een kieskring is deze:

a. in de kieskring worden kandidatenlijsten ingeleverd;

b. de kiezer stemt over de in de kieskring ingeleverde kandidatenlijst.

In 1948 werd in art. 31 der Kieswet de mogelijkheid gesteld, om de verdeling in kieskringen op te heffen, dan wel een verdeling in twee kieskringen tot stand te brengen. Verscheidene gemeenten boven 20.000 inw. maakten daar gebruik van.

De thans voorgestelde regeling is deze: dat elke gemeente voor de verkiezing van leden van de raad één kieskring vormt. De raad van een gemeente boven 20.000 inw. is echter bevoegd, onder goedkeuring van Ged. St. de gemeente te verdelen in twee of drie kieskringen. Voorts is de raad bevoegd, zodanige verdeling op te heffen, dan wel te wijzigen.

Tijdstip candidaatstelling. In de Tweede Kamer was de wens geuit, om de verkiezingen niet in de vacan-

tie te doen vallen. In het ontwerp voor de nieuwe Kieswet wordt thans het tijdstip van de candidaatstelling voor de gemeenteraad met een maand vervoegd.

Namen van gehuwde vrouwen. Zowel voor de vermelding op de kandidatenlijsten, als in het kiezersregister, enz. kan een keuze worden gedaan uit tweeërlei wijzen, om de namen van gehuwde vrouwen en weduwen te vermelden, n.l.: of met de naam van de echtgenoot (onderscheidenlijk overleden echtgenoot), onder toevoeging van haar eigen naam, voorafgegaan door het woord „geboren”, — of met haar eigen naam, gevolgd door de woorden „echtgenote van” (onderscheidenlijk „weduwe van”) en vervolgens de naam van haar echtgenoot, onderscheidenlijk overleden echtgenoot. Voor de woorden „geboren”, „echtgenote” en „weduwe” kan ook een afkorting worden gebruikt.

J. Th. van der Voorde

(Slot volgt).

VERKIEZINGSBIJENKOMSTEN

Oud komt spreken

Op Woensdag 19 April spreekt te Alblasterdam in de zaal van de Heer C. B. Vogelesang, Mr. P. J. Oud in een openbare Vergadering, welke belegd is voor de afdelingen en geestverwanten in de Alblasterwaard. Een grote opkomst wordt verwacht.

RIJSWIJK houdt op Maandagavond 17 April een verkiezingsbijeenkomst in Hotel Leeuwendaal, waar mr. F. G. van Dijk, voorzitter van de afdeling Den Haag en candidaat voor de Provinciale Staten, zal spreken over: „De Provinciale Statenverkiezing en het belang voor ons Staatbestel”.

DEN HAAG komt op Woensdag 26 April (de verkiezingsdag voor de Provinciale Staten) van acht uur des avonds bijeen in de Louis Quinze zaal van Pulchri Studio in een bijeenkomst, welke zowel toegankelijk is voor leden als voor geestverwanten om de uitslagen van de verkiezingen te vernemen.

In de Centrale Utrecht zullen de volgende verkiezingsvergaderingen worden gehouden:

Maandag 17 April, **BAARN**, Hotel de la Promenade, spreker A. Meijer.

Dinsdag 18 April, **LEERSUM**, Hotel „Damlust”. Sprekers: Prof. Dr. E. H. s'Jacob, A. Meijer.

Woensdag 19 April, **BILTHOVEN**, Hotel Brands (de Schouw). Sprekers: Prof. Dr. E. H. s'Jacob, A. Meijer.

Donderdag 20 April, **AMERSFOORT**, Sprekers: W. v. Gent, A. Meijer.

Vrijdag 21 April, **WOUDENBERG**, Hotel „De Schans”. Sprekers: Prof. Dr. E. H. s'Jacob, A. Meijer.

Donderdag 20 April, des avonds 8 uur, houdt de Afd. Delfzijl een verkiezingsvergadering in het hotel „Dik”. Als sprekers treden op de heren K. L. Gaaikema Schuiringa, lijststaanvoerder in de kieskring Groningen en K. H. Brandt, burgemeester der Gemeente Moordrecht, Mej. Mr. Toxopeus Pott, gemeenteraadslid van Delfzijl zal tevens nog haar medewerking verlenen. Daar, voorzover bekend behalve Appingedam, geen enkele afdeling in deze omgeving een verkiezingsvergadering belegd worden de afdelingsbesturen in de omgeving verzocht de leden en belangstellenden op deze zeer zeker leerzame en interessante vergadering attent te maken. Het is een gunstige gelegenheid, terwijl Delfzijl gemakkelijk te bereiken en de zaal groot genoeg is.

Gorcum houdt op Maandagavond 24 April een verkiezingsbijeenkomst in het Roxy-theater, waar de heer D. W. Dettmeijer, lid van 't Hoofdbestuur van de V.V.D., zal spreken over: „De V.V.D. en de verkiezingen voor de Provinciale Staten.”

Partijgenoten en geestverwanten uit Achterhoek en Twente worden Zaterdag 15 April in Ruurlo verwacht! Dan zal in hotel Avenarius, 's middags half drie, een openbare bijeenkomst plaats vinden, waar zal

spreeken de vice-voorzitter onze Partij, Mr. H. van Riel uit Den Haag. Wij vertrouwen dat alle afdelingen in grote getale vertegenwoordigd zullen zijn en op druk bezook uit alle afdelingen.

De Centrale Westerkwartier organiseert op 18 April, 's avonds 7.30 uur, in hotel Nijdam te Leek, een propaganda-avond. Als sprekers treden op Mevr. Doornbos—Oosting te Roodeschool en de Heer H. J. Edzes te Haren.

TAXI'S HOUDEN DEN HAAG BEZIG

De gemeenteraadsvergadering van Maandag 17 April in de Residentie zal stellig de nodige belangstelling trekken, immers de agenda bevat de ontwerp-taxi-verordening.

Een verordening, welke allerlei regelingen wil scheppen. Uit de aard der zaak komt daarbij ook naar voren de mogelijkheid, welke men nog aan het particuliere bedrijf wil laten. In dit verband lijkt het ons nuttig hier over te nemen, hetgeen de voorzitter van onze Raadsfractie in de Haagse Gemeenteraad, daarmede stellig geïnspireerd door de beginselen van de V.V.D., neerschreef naar aanleiding van een aantal vragen, welke het Tijdschrift „Beroeps Autovervoer Personen”, aan een aantal personen stelde.

De heer Dettmeijer formuleerde zijn opvatting in „Beroeps Autovervoer Personen” als volgt: „ik acht het gewenst, dat de garage-taxi en stationneer-taxi-bedrijven als afzonderlijke bedrijfsvormen blijven bestaan. Het publiek, zeer zeker in een stad als 's-Gravenhage, wenst zélf een keuze te doen en daardoor is er bestaansmogelijkheid voor blokbandvrije taxi's. Men kan dit uit de tijd vinden, maar men heeft nu eenmaal rekening te houden met de sfeer van een bepaalde gemeente. Voor de blokbandbedrijven kan een centrale telefoon wel voordelen bieden, naar mijn mening.

Bij concentratie van ondernemingen dient men wel zeer voorzichtig te werk te gaan. Als voorstander van het particulier initiatief neig ik er toe, om slechts door vrijwillige samenwerking en langs de weg van geleidelijkheid te komen tot het samenvoegen van kleinere bedrijven, opdat daardoor de service voor de klant groter kan worden, hetgeen dan ook voor de bedrijven betere revenuen kan afwerpen. Aan de andere kant moet men bepaaldelijk rekening houden met het historisch gegroeide.

En zijn in Den Haag z.g. eigen ridders, die dertig of veertig jaar geleden het initiatief namen, toen er nog overwegend paardentractie was, om een taxi te exploiteren en die in die reeks van jaren er in geslaagd zijn zich zelf en hun gezin te onderhouden. Om thans deze mensen te verplichten ondergeschikten te worden in een grotere onderneming, lijkt mij, mede om 't initiatief en de ondernemingszin, die zij indertijd toonden, uit morele overwegingen zeer bezwaarlijk. Men zou wel in de toekomst geen

De scheidslijn

Weer staan verkiezingen voor de deur. Verkiezingen, welke in ons volk nooit die emotie verwekken als verkiezingen voor Tweede Kamer of Gemeenteraad. Maar toch vormen ook de verkiezingen voor de Provinciale Staten wel degelijk een belangrijke aanwijzing voor de politieke meningsvorming onder ons volk. Zij geven tevens aan, waar de scheidslijn loopt tussen hen, die menen, dat ons volk op socialistische wijze bestuurd moet worden en hen die menen, dat dit niet geval moet zijn. Van de groepen en partijen, die het duidelijkst tegen het op socialistische wijze besturen van ons land gekant zijn, staat naar onze vaste overtuiging de V.V.D. vooraan. De V.V.D., die als vertegenwoordigster van de liberale, de vrijzinnige gedachte, voortdurend in de opgaande lijn is. Zaten er in 1946 4 leden in de Tweede Kamer, die onze beginselen toegedaan waren, na de verkiezingen in dat jaar waren het er 6. En in 1948 werden er 8 leden in de Tweede Kamer gekozen om onze beginselen uit te dragen. Dat is een verdubbeling in twee jaar tijds. En dat nog wel bij de starheid van ons kiesstelsel van evenredige vertegenwoordiging, welke verschuivingen uiterst moeilijk maakt. De gemeenteraadsverkiezingen in 1949 gaven een nog grotere winst voor de V.V.D. te zien en men mag er op rekenen, dat de verkiezingen voor de Provinciale Staten op 26 April een winst voor de V.V.D. zowel in cijfers als in zeteltal zullen afwerpen. En wij staan nog maar aan het begin. Het kan best zijn, dat er wel weer eens tegenlagen, grotere of kleinere, zullen komen. Maar steeds duidelijker zal in ons volk worden, waar de scheidslijn loopt tussen socialisten en niet-socialisten. Nog te weinig arbeiders versterken onze geleerden, maar ook daarin komt wijziging en vermoedelijk reeds op zeer korte termijn. Is dat eenmaal voltrokken, dan zullen komende verkiezingen een nog geheel ander beeld te zien geven, omdat dan bij tienduizenden ook uit de kring der niet-socialistische arbeiders, de stemmen naar ons zullen toevloeien. Met de scheidslijn voor ogen moeten wij van een kleine tot een grote partij worden.

vergunningen meer kunnen uitgeven aan bedrijven, die minder dan een bepaald aantal taxi's in bedrijf hebben en dus ook op die wijze, ook voor de gemeentelijke overheid de controle eenvoudiger en doeltreffender kunnen maken. Stellig heeft een gemeentebestuur als dat van 's-Gravenhage er belang bij, dat het taxi-vervoer zo goed mogelijk geregeld is, maar de invloed op economisch terrein van de gemeentelijke overheid mag niet te groot worden, omdat anders de lust tot naasting van deze bedrijven wellicht te groot zou worden, hetgeen uitschakeling van het particulier initiatief ten gevolge zou hebben.

De ervaringen in andere gemeenten in ons land opgedaan en wellicht ook ervaringen uit het buitenland, kunnen, als men rekening houdt met de speciale structuur van Den Haag —, bepalend zijn voor het oplossen van het taxi-vraagstuk in onze gemeente, in die zin, dat er snel, veilig economisch en goed vervoerd wordt en dat zij, die in dit bedrijf werkzaam zijn, zowel sociaal als economisch de grootst mogelijke zekerheid hebben, welke de maatschappij maar kan bieden.”

Wij hopen dat dit liberale geluid ook in de Haagse gemeenteraad mag weerklinken en dat de inzichten welke hier vertolkt zijn, ook bij de meerderheid van de Raad instemming zullen vinden.

**APELDOORNSTERS
VERGADERDEN.**

De Vrouwengroep van Apeldoorn hield een bijeenkomst.

Dra. S. Boekhoff hield een lezing over: „De polen van het intellect” door Dr. Luning-Prak. Er was veel belangstelling en de spreker gaf door haar prettige manier van vertellen een zeer duidelijk beeld van het onderwerp. Een der bestuursleden dankte Mej. Boekhoff voor haar lezing. Daarna werden nog enige besluiten genomen, n.l. een bezoek aan de nieuwe melkfabriek Mariëndaal en de volgende bijeenkomst werd vastgesteld op 7 Juni.

DORDRECHT

Drs. Korthals sprak over het Duitse probleem

Op een bijeenkomst van het Kader heeft drs. Korthals ditmaal gesproken over het Duitse probleem. De heer Korthals deed dit naar aanleiding van de reis, die hij kort geleden met een aantal andere leden van de Tweede Kamer naar Duitsland heeft gemaakt. Veel aandacht besteedde de heer Korthals aan de economische betrekkingen met Duitsland en aan het vraagstuk van de herbewapening. In dit verband bepleitte de heer Korthals een Europees leger, waarin Duitse onderdelen zouden kunnen worden gevoegd.

De heer Korthals legde overigens veel nadruk op de noodzaak nu ook in ons land ten spoedigste met de opbouw van ons defensie-apparaat voort te gaan. Over het tot dusverre gevoerde beleid kan men niet tevreden zijn.

HAARLEM - Openbare Vergadering
Op Vrijdag 21 April a.s. houdt de Onder-Centrale Haarlem-Velsen een propaganda-avond in restaurant Brinkmann, Grote Markt te Haarlem (aanvang 20 uur).

Er zullen spreken mr. R. C. Bakhuizen van den Brink, lid van de Provinciale Staten, mevr. mr. J. Stoffels-van Haften, candidate voor de Staten, en de heer G. Ritmeester,

lid Tweede Kamer en burgemeester van Den Helder.

De heer Ritmeester zal spreken over: „Zet de zorgen aan de kant, het gaat weder goed in Nederland” (vrij naar Drees en Lieftinck). De heer Bakhuizen van den Brink over „Provinciale bemoeiingen in Noord-Holland”.

CENTRALE HAARLEM

Inplaats van mr. A. de Bruin te Naarden is tot bestuurslid benoemd de heer W. de Haan, Lindenlaan 14, te Bussum.

ZUTPHEN

hoorde een lezing over Indonesië De heer A. M. Pino, oud-resident van Batavia, las over Indonesië nu en in de toekomst. Spreker zeide dat het streven van Nederland sinds 1920 geweest was om eerlang aan Indië zelfbestuur te geven, doch dit niet eerder, dan dat men daar zelf in staat toe zou zijn. Van een rechtstreeks bestuur van Nederland is geen sprake geweest. Er bestond wel centralisatie van wetgeving, welke tot uiting kwam in de plaatselijke raden, regentschapsraden en in de volksraad. Van de 70 miljoen inwoners hadden er 60 miljoen geen be-

langstelling voor de politiek. Nu is er sinds de bevrijding een gespannen strijd om de macht onder de Indonesiërs zelf, maar achter de schermen. Wil er van Indonesië iets terecht komen, dan moeten de ondernemingen beheerd blijven door de Nederlanders. Deze ondernemingen leveren 85 % van alle inkomsten op. Vallen deze weg, dan kan er van dat land niets terecht komen. Dat weten de vooraanstaande Indonesiërs zelf heel goed. Sprekers betoog boeide alle aanwezigen tot het einde, hetgeen duidelijk bleek uit het grote aantal vragen, dat na de lezing gesteld werd.

ZEISTSTERS BIJEEN

Donderdag 6 April hield de heer J. Schoelhuizen een lezing over „De huizenbouw”, waarin hij de moeilijkheden, hieraan verbonden, besprak. Dit bij uitstek voor vrouwen belangrijke onderwerp, werd met grote belangstelling gevolgd. Na afloop werd de spreker dan ook dank gebracht voor zijn interessante lezing.

GESLAGDE OPENING

De afd. Heerenveen opende haar actie voor de verkiezingen der Provinciale Staten met een openbare vergadering, waarin de heer H. A. Korthals sprak over het onderwerp „Midden in de branding”. Honderd bezoekers en bezoekersters (voor Heerenveen een verheugend aantal) luisterden met aandacht naar het betoog van Korthals, die vooral boeide door zijn over-

gave en de belijdenis van zijn levensovertuiging. Men was de spreker dan ook dankbaar voor zijn opvatting, dat de Kamerleden 't contact met de kiezers moeten onderhouden en daardoor uitleg moeten geven van hun handelingen, en deze avond zal zowel spreker als luisteraars in deze opvatting gesterkt hebben. Wanneer 't slot van de verkiezingsactie even geslaagd moge zijn als dit begin, dan kan Heerenveen zeer tevreden zijn.

VIJF MAAL ZOVEEL!

De afdeling Idaarderadeel van de V.V.D. hield haar jaarlijkse vergadering, die goed bezocht was te Warga. In zijn openingswoord gaf de voorzitter, de heer B. K. v. d. Berg, in kort bestek een uiteenzetting van de beginselen der V.V.D. en die van andere partijen. Bij het punt „mededelingen” bleek, dat het ledental sedert de oprichting begin 1949, reeds verviervoudigd is, welk stijgende lijn zich geleidelijk voortzet, gezien de sympathie, die allerwege voor de V.V.D. beginselen tot uiting komt. Het raadslid, de heer Sytema, bracht, mede namens zijn collega Van der Ham, een keurig verslag uit van hun werkzaamheden in de Raad. De verslagen van secretaris en penningmeester werden onder dankzegging goedgekeurd, waarna de beschrijvingsbrief voor de Algemene Vergadering van de V.V.D. werd behandeld en de afvaardiging geregeld.

De aftr. bestuursleden werden gekozen, terwijl wegens bestuursuitbreiding van 5 op 7, als nieuwe bestuursleden werden gekozen, de heren J. R. Koopmans te Wartena en Y. S. Kooistra te Warga. Bij het punt propaganda werd o.m. van gedachten gewisseld over het werven van leden. Ofschoon het ledental thans groter is dan de politiek-vrijzinnige organisatie voor de oorlog in deze gemeente had, achtte men verdere uitbreiding, verdubbeling wellicht, van het aantal leden onzer afdeling, zeer wel mogelijk.

In de vergadering heerste een prettige en opgewekte stemming. De voorzitter kon dan ook in zijn sluitingswoord met recht gewagen van een uitstekend geslaagde bijeenkomst.

D. Zijp ter laatste rustplaats geleid

Honderden hebben vorige week Donderdag afscheid genomen van onze strijdmakker Dirk Zijp. Velen waren van verre gekomen om deze vriendelijke, eenvoudige mens de laatste eer te bewijzen. Deze Sliedrechtse dorpsarts had zich door zijn karakter, door zijn activiteit, ook op politiek gebied en door zijn prachtige sociale en culturele werk de dank en vriendschap en waardering van zeer velen verworven. De komst van zo velen heeft dit duidelijk aangetoond en de woorden, die zijn gesproken, waren even vele prachtige getuigenissen over de arbeid, die deze nooit rustende mens heeft verricht.

De vorige week schreven wij reeds over het zo plotselinge verscheiden, kort na onze algemene vergadering, waar Zijp nog had gesproken over een van zijn meest geliefde onderwerpen: de volksgezondheid. Maar toen was Zijp al niet meer de oude. Wie hem op onze vergadering hoorden en wie hem kenden uit zijn goede tijd — nog zo kort geleden — zagen, dat hij door zijn laatste ziekte, een zeer harde klap had gekregen. En er was droefenis over het zo vergleden zien van de kracht, die deze man altijd had gekenmerkt. De volgende dag vond hij de eeuwige rust.

Zijn praktijk had hij juist neergelegd, uit zijn omvangrijke sociale en culturele arbeid was hij bezig zich terug te trekken, alleen op het politieke terrein hoopte hij nog te kunnen voortgaan. Het heeft niet mogen zijn. Wij moeten Zijp missen.

Treffend waren de woorden van hoogachting, van vriendschap, van waardering, van dank, die werden gesproken in de aula van het kerkhof te Sliedrecht, die slechts een klein gedeelte van de belangstellenden kon bevatten.

Maar treffend was ook, dat de belangstelling kwam uit alle kringen der maatschappij. Zijp had overal vrienden. Bij zijn patiënten in de eerste plaats, van wie velen behoorden tot de gewone, dagelijkse mensen, die rustig en volplichtsbetrachting hun eenvoudige arbeid doen. Van velen was hij de „biechtvader”, zo

werd door meerderen der sprekers gezegd. Maar hoe bleek ook niet de verbondenheid van allen in wier organisaties hij leiding had gegeven: de Zuid-Holl. Vereniging Het Groene Kruis, de afdeling Sliedrecht van het Groene Kruis, de Transportcolonne van het Rode Kruis, de Volksuniversiteit, om slechts deze te noemen. Van al deze organisaties kwamen sprekers om de gevoelens tot uitdrukking te brengen, die de leden bij het vernemen van de dood van „dokter Zijp” hadden gehad en om zijn vruchtbare arbeid te gedenken.

Ook uit onze V.V.D.-kring waren velen gekomen om afscheid te nemen van hem, die jarenlang voorzitter geweest is van de plaatselijke afdeling, ook raadslid is geweest en sedert 1936 lid van de Provinciale Staten van Zuid-Holland was.

Leden van de Sliedrechtse gemeenteraad, bestuursleden en leden van de plaatselijke afdeling van de V.V.D. en van vele omliggende gemeenten, alsmede bestuursleden van de centrale Dordrecht gaven van hun belangstelling blijk.

Van de leden van de fractie van de V.V.D. uit de Provinciale Staten van Zuid-Holland waren aanwezig de heren Jhr. ir. O. C. A. van Lidth de Jeude en J. van de Griend. Voorts was er het lid der Tweede Kamer, drs. H. A. Korthals.

Namens de partij in haar geheel, namens het hoofdbestuur, de collega's in de Staten, de centrale Dordrecht en de plaatselijke afdeling, heeft oud-minister van Lidth de Jeude in een treffende toespraak de waardering voor het werk van „de dokter” onder woorden gebracht.

Het provinciale bestuur was vertegenwoordigd door twee leden van Gedeputeerde Staten, mevrouw mr. Chr. A. de Ruijter-de Zeeuw en mr. J. J. R. Schmal. Namens het gemeentebestuur heeft de burgemeester van Sliedrecht gesproken.

Vermelden wij tenslotte, dat een afzonderlijk rijtuig in de stoet meereed voor de vele bloemstukken.

Dokter Zijp is op waardige wijze uitgedragen.

Wij vinden het best

Wij vinden het best, als men op een vrije middag gaat tennissen; als men een Solex-fiets aanschafft, als men een vacantiereisje gaat maken, of een boekje voor een aantal zeebaden koopt. Of een abonnement op het Kurhaus, of een fraai boek koopt. Dat is allemaal best en wij achten, die zich dit kunnen veroorloven, bevoorrecht boven honderdduizenden anderen.

Wij vinden het ook best, als in eenvoudiger kring man en vrouw en kinderen, op fietsen en fietsstoeltjes met de boterhammen in de picnietas mee, er op uit trekken om buiten te genieten van alles, waar wij zelf niet „verboden” hebben geplaatst. Wij gunnen graag hen, die daaraan behoefte hebben, 't bioscoopje, ook op een goedkope plaats, wij vinden het zelfs prettig, als een vrouw in staat is een plezierig zomerjurkje te kopen. Dat vinden wij best en wij vinden nog veel meer dingen best. Maar wat wij niet goed vinden, is dat zovelen zich niet bekommeren om de politiek en pas, als zij of hun groep persoonlijk in het nauw raken en zich dan hals over kop tot ons wenden. Elk lid van de V.V.D. heeft de taak deze mensen duidelijk te maken, dat zij zich bewust moeten zijn van de taak, welke ook zij hebben. Kunnen zij dan niet besluiten om lid te worden van welke politieke partij ook, dan dienen zij tenminste de partij, waartoe zij de meeste aantrekking gevoelen, met een kleine of grote financiële gift te steunen. Ook hier ligt een taak voor ons allen om dit te verwezenlijken.

Aan het werk!

De lijsten en de nummers zijn bekend, en nu aan het werk. Hoe komt het toch dat men voor een Statenverkiezing nooit dat enthousiasme aantreft dat men bij Raads- of Kamerverkiezingen zoeer waardeert? Is het de weinige publiciteit die van de werkzaamheid der Staten en van het behandelde in de vergaderingen uitgaat? Deze vergaderingen kunnen toch belangrijk genoeg zijn om daaraan aandacht te schenken. De leden van de Prov. Staten kiezen de leden van de 1ste Kamer, wil men dus de invloed van de partij in dit college vergroten diene men reeds met de verkiezing voor de Prov. Staten in 't geweer te komen en proberen meer kandidaten in de staten gekozen te krijgen. Wanneer de kiezer zich op de hoogte wil stellen van het werk dat in de Provinciale Staten en vooral door Gedeputeerde Staten wordt verricht vertrouw ik dat de animo voor deze verkiezing zeer zeker groter zal worden. Uit de leden van de Prov. Staten en door hen worden de leden van het college van Ged. Staten gekozen en met deze laatste hebben gemeente en polderbesturen dagelijks te doen.

Het is dus van groot belang dat men in onze kringen zich bewust wordt van de belangrijkheid van de statenverkiezing en dat met ijver de propaganda voor onze lijst ter hand wordt genomen. Hoe? Liefst door huisbezoek, zo dit niet mogelijk is moet ieder in zijn omgeving zijn beginsel en zijn partij verdedigen en de aandacht op de kandidaten van de lijsten van de V.V.D. vestigen.

Deze kandidaten hebben te zorgen dat hun optreden en hun werkzaamheid in het belang van partij en beginsel van dien aard zijn dat hun naam een aanbeveling voor de lijst is.

Culemborg. A. Schouten.

„DE KINDERBIJSLAGREGELING IS VERWERPELIJK”

(Ingezonden.)

Gaarne zou ik me enkele opmerkingen veroorloven naar aanleiding van de beide leerzame artikelen van „L” over de kinderbijslag voor zelfstandigen, welke ik met grote belangstelling en instemming heb gelezen. Hoe begrijpelijk het vanuit menselijk standpunt wellicht ook moge zijn, dat de zelfstandigen met zekere afgunst redeneren: „voor de arbeiders wordt zoveel gedaan, wat gebeurt er voor ons?”, niettemin vraagt men zich niet zonder bezorgdheid af, welk een „Jan Salie”-geest er toch wel in ons volk is gevaren, dat ook gezonde mensen, die tot werken in staat zijn, de zorg voor hun kinderen gedeeltelijk op de gemeenschap willen afschuiven, dat men de meest elementaire risico van het leven niet meer aandurft. Vroeger stelde ieder normaal mens er immers een eer in zelf de verantwoordelijkheid voor zijn gezin te dragen, zelf zijn kinderen „fatsoenlijk groot te brengen”. Toen gold het: „Help U zelf, zo helpt U God”, en die mentaliteit is ons gehele volk ten goede gekomen. Tegenwoordig daarentegen roept alles en iedereen om hulp van de gemeenschap, en schijnt men er blind voor te

zijn, dat men daarbij een flink stuk zelfstandigheid inboet en een deel van zijn verantwoordelijkheid prijs geeft, tot schade van zich zelf en van de volkskracht. Men zou de zelfstandigen willen toeroepen: blijft zelfstandig, schuwt niet de verantwoordelijkheid voor het eigen gezin, tracht de moeilijkheden niet op te lossen op een wijze, die slechts hun welgevallig is, die het individu gaarne zien opgaan („oplossen!”) in de gemeenschap.

Inderdaad zullen de moeilijkheden voor de zelfstandigen op andere wijze worden opgelost; de Overheid zal het klimaat moeten scheppen, waarin aan de zelfstandigen behoorlijke kansen worden geboden, b.v. zoals ook „L” aangeeft, door een gewijzigde belastingheffing. En dan zal de zelfstandige goed doen, zich duidelijk voor ogen te stellen, dat één der oorzaken van de toename zijner moeilijkheden is gelegen in de sterke uitbreiding van de sociale maatregelen, welke in laatste instantie door „Jan Publiek”, door U en mij, worden betaald. Hoezeer ook instemmende met het gefundeerde betoog van „L”, kan ik mij met diens conclusie: een gere-

serveerde houding aan te nemen tegenover de in voorbereiding zijnde plannen, niet geheel verenigen. Naar mijn mening zal onze houding hier een scherp afwijzende moeten zijn.

Trouwens, ik vraag me ernstig af, of we niet de moed behoren te hebben, ons ook tegenstanders te verklaren van kinderbijslag op de lonen der arbeiders. Als noodmaatregel misschien — héél misschien — aanvaardbaar, mag deze bijslag zeker geen blijvend karakter krijgen. Beloning behoort uitsluitend naar de prestatie, nimmer naar de behoefte, te worden vastgesteld. Dit laatste is niet slechts funest voor de economie, maar leidt ook tot grote onbillijkheden. Wanneer twee arbeiders hetzelfde presteren, is het een eis van billijkheid, dat hun arbeid gelijkelijk betaald wordt en dat niet de een meer loon ontvangt dan de ander, omdat de een meer behoeften heeft dan de ander. Daarbij rijst de vraag, of het kinderaantal een juiste maatstaf is voor de behoefte. Stel b.v. het geval, dat een arbeider zonder kinderen een zieke vrouw heeft en bovendien zijn behoeftige ouders gedeeltelijk tot zijn last. Deze arbeider ontvangt geen bijslag op zijn loon, maar zijn collega, die er wellicht reeds een paar kinderen bij heeft, die zelf iets verdienen, ontvangt óók voor die kinderen, tot hun zestiende jaar, wél bijslag.

Óók de arbeider zal zelf de verantwoordelijkheid voor zijn gezin hebben te dragen, Maatregelen, als die van kinderbijslag, kunnen er slechts toe leiden het verantwoordelijkheidsgevoel te verslappen, de arbeidslust te verminderen en voor de arbeiders de prikkel om vooruit te komen weg te nemen. Tot grote schade van de arbeidersklasse in de eerste plaats! Bovendien hebben wij in ons land met zijn schrikbarende geboortetoe name, zeker geen behoefte aan maatregelen, die geschikt zijn die toename nog te stimuleren. Ook uit dit oogpunt bezien, is de gehele kinderbijslagregeling verwerpelijk.

Ik meen opgemerkt te hebben, dat men óók in de kringen van de Partij van de Arbeid niet zo enthousiast staat tegenover de kinderbijslag, hetgeen niet valt te verwonderen, wanneer men bedenkt, dat juist in die kringen veel voorstanders van geboortebeperving worden aangetroffen. Blijven dus het feit, dat de kinderbijslag een specifiek Rooms desideratum is, en de vraag, of de andere partijen zich, tegen eigen overtuiging in, door de Katholieke Volks-Partij op sleeptouw moeten laten nemen, dan wel zich daartegen schrap moeten zetten. Deze vraag stellen, is haar beantwoorde!

Mr. J. L. M. Toxopeus Pott

Abraham van Stolk & Zoonen N.V.

Houthandel
Schaverij - Zagerij

Vuren - Dennen - Oregon Pine - Pitch-Pine - Heipalen

Rotterdam, Telef. 35400 - Postbus 1100

Betonartikelen

N.V. BETONDAK
fabriek van bouwmaterialen ABKEL
kantoor te GORINCHEM

Ondanks intering
betere investering

GESLOTEN S-K-A MOTOREN
UNIVERSIEEL BRUIKBAAR

BOLNES

Dieselmotoren
25—1400 P.K.

★

N.V. Machinefabriek
„Bolnes”
v.h. J. H. v. Cappellen
te Bolnes

SMIT

SLIKKERVEER

L. Smit & Zoon
KINDERDIJK

Baggermateriaal
Zeesleepboten
Passagiersschepen
Machines
Motoren
Ketels

N.V. Machinefabriek

IJZER- STAAL- EN
METAALGIETERIJ

v.h. BAKKER & Co.
RIDDERKERK

N.V. W. A. HOEK'S

MACHINE- EN ZUURSTOFFABRIEK
Hoofdkantoor en Machinefabriek
te Schiedam.

Compressors voor alle gassen en ledere druk.
Installaties voor de bereiding van zuurstof, stikstof, enz.

N. V. SCHEEPSWERVERN

„PIET HEIN”
BOLNES en PAPENDRECHT

DWARSELLINGEN 115 Meter
DROOGDOK 115 x 30 Meter

DOET WOENSDAG
UW PLICHT!

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Over rode critiek op een goede leuze

De verkiezingen voor de Provinciale Staten zijn nooit in staat geweest veel beroering te verwekken en ditmaal gaat het als vanouds. De campagne verloopt uitermate kalm en de acties, die de partijen tegen elkaar ondernemen zijn van zeer rustige aard. Opvallend is evenwel, dat voor onze partij bij politieke tegenstanders nu juist een intensieve belangstelling bestaat. Een kenmerkend is, dat de Partij van de Arbeid zich nogal onrustig blijkt te gevoelen. Het Vrije Volk immers heeft al enige malen het vuur op ons geopend en het feit, dat de grootste redeenaar van de P. v. d. A., de heer Koos Vorrink, Zaterdagavond j.l. gemeend heeft een belangrijk deel van zijn via de radio uitgezonden rede aan onze partij te moeten besteden, is voor ons ook een overtuigend bewijs, dat in die hoek de invloed van onze partij wordt gevreesd. Men zou ons immers niet zo aanvallen, wanneer men niet de wetenschap had, dat er voor onze partij bij de kiezers een grote belangstelling bestaat. Wij beschouwen de belangstelling van de zijde van de Partij van de Arbeid op zichzelf dan ook reeds als een goed teken voor de naderende verkiezingen. En wanneer wij zien wat tegen ons wordt ingebracht, dan is dat slechts in staat om ons zelfvertrouwen nog te doen toenemen.

Wat immers is één van de punten waarop door onze fracties in de vertegenwoordigende lichamen steeds de nadruk is gelegd en waaraan is nu bij de aan de gang zijnde verkiezingsactie zeer sterk aandacht geschonken? Aan datgene, wat ieder in ons land gevoelt als een schrikkelijke druk: de belastingen. Wij achten het in het belang van ons land absoluut noodzakelijk, dat met de grootste volharding wordt gestreefd naar verlaging der belastingen. En wel omdat wij de vaste overtuiging hebben, dat voortgaan op de weg, die thans wordt gevolgd moet leiden tot ernstige moeilijkheden. Wij weten zeer wel, dat een land, dat een geweldige schuldenlast heeft en voor hoge uitgaven gesteld is, grote bedragen moet opbrengen om zijn uitgaven te kunnen betalen. Maar wij weten evenzeer, dat een land, dat een belastingpolitiek voert, welke de spaarzaamheid, de arbeidslust en de ondernemerszin ondermijnt, zich zelf onoverzienbare schade toebrengt. Als gevolg van zulk een belastingpolitiek wordt het economische leven aangetast en dan kan men over enige tijd de belastingenschroef wel weer wat vaster aandraaien om toch maar vooral aan zijn trekken te komen, maar dan komt het moment, dat de schroef gaat doordraaien, en dat de bronnen, waaruit de belastingen moeten komen, uitgeput zijn.

De heer Koos Vorrink heeft zich Zaterdagavond nogal opgewonden over onze partij. En in zijn opwinding heeft hij zich uitermate boze woorden laten ontvallen. Velen van onze geestverwanten hebben zich bijvoorbeeld ernstig gegriefd gevoeld door de uitspraak, dat onze partij met haar verkiezingsleuze zou speculeren „op de grofste domheid en laagste instincten”, zoals de heer Vorrink zich meende te moeten uitdrukken.

Nu zingt elk vogeltje zoals het gebekt is en wij willen gaarne de heer Vorrink laten zingen naar eigen aard. Voor ons is echter in die uitspraak het belangrijkste, dat er ten duidelijkste uit blijkt, dat de heer Vorrink niet begrijpt hoe de belastingdruk en voor de mensen individueel en voor onze samenleving een probleem is dat de ernstigste aandacht verdient. En dan waarlijk niet uit rauw materialistische motieven. De heer Vorrink zal toch ook kennis krijgen van brieven van mensen uit de middenklassen, — mensen, die een eigen bedrijf hebben, mensen, die

posities bekleden in bedrijven, bij het onderwijs of bij de overheid, en ook mensen, die een leven van zwoegen en uiterste spaarzaamheid achter de rug hebben. Uit brieven van dezulken blijkt hoe de belastingen de mensen tot wanhoop brengen. Dag-in, dag-uit is er zorg over de vraag hoe de gelden voor de belastingen bij elkaar geschraapt moeten worden. De tot de P. v. d. A. behorende Tweede Kamerleden zullen toch onlangs in het adres van enige Kamers van Koophandel over de inkomsten- en loonbelasting ook wel gelezen hebben, dat in de sfeer van de middelgrote inkomens de zorg voor de opvoeding en voor de intellectuele vorming van de kinderen voor het gezinshoofd van enigszins groter gezin „tot de meest nijpende financiële moeilijkheden leiden”? En men zal toch ook kennis genomen hebben van de uitspraak: „Door het gemis aan spaarmogelijkheden wordt het gezinshoofd buiten staat gesteld een grondslag te leggen voor de verzorging van vrouw en kinderen bij zijn eigen onverhoopt overlijden of andere moeilijke omstandigheden”? En dit alles als gevolg van de scherpe progressie van het inkomstenbelastingtarief.

Ziet, wanneer wij zeggen, dat er voor deze groepen in het bijzonder gestreefd moet worden naar verlaging der belastingen, laat de heer Vorrink dit dan maar speculeren noemen „op de grofste domheid en laagste instincten”, wij noemen het een eis van sociale rechtvaardigheid. En wij voegen er aan toe, dat het geven van lucht aan deze groepen verpauperisering van de middenklassen moet voorkomen. Dit is een eis van maatschappelijk belang.

Met de laatste zinnen hebben wij de kern geraakt van de kwestie waar het om gaat. Blijkens het Voorlopig Verslag inzake het wetsontwerp betreffende verlaging van inkomstenbelasting en loonbelasting hebben zeer vele leden der Tweede Kamer bij de behandeling in de afdelingen over de invloed, welke uitgaat van de heffing van de inkomstenbelasting naar de huidige tarieven gezegd, dat die invloed „moeilijk anders dan revolutionair” kan worden genoemd. Waarop zij lieten volgen: „het economische beeld van onze samenleving wordt er volledig door veranderd; de grondslagen, waarop staat en maatschappij berusten, worden er door aangeast”.

Wanneer wij deze kenschetsing van het stelsel lezen, dan komen ons weer in gedachten de woorden van de socialist-belastingsspecialist Hofstra, die op bladzijde 119 van zijn geruchtmakend boek over socialistische belastingpolitiek heeft geschreven: „De belastingheffing worde openlijk en doelbewust, voorzover zulks mogelijk is, dienstbaar gemaakt aan de socialisatie.” En dan begrijpen wij te beter de woede van de heer Koos Vorrink wanneer wij zeggen, dat in een andere richting moet worden gegaan, want hij snapt zeer wel, dat wij niet van zins zijn om met de belastingpolitiek naar socialistisch vaarwater te gaan koersen. Overigens heeft de uitbarsting van de heer Vorrink een goede kant. Het publiek weet nu, dat hij ons streven naar belastingverlaging veroordeelt en wat dus van hem is te verwachten op dit terrein.

Nu moeten wij ook nog een enkel woord wijden aan Het Vrije Volk. Want dit blad, dat ook over onze doeleinden geschreven heeft, heeft een andere wijze van bestrijden gekozen dan de voorzitter van de P. v. d. A. Het blad noemt namelijk enerzijds onze leuze een „slag in de lucht”, maar vertelt aan de andere kant, dat minister Lief tinck zelf al tot verlaging van belastingen overgegaan is. Nu willen wij daar in de eerste plaats over zeggen, dat de ver-

lagingen nu toch waarlijk niet zeer ingrijpend zijn geweest! Het publiek oordele daarover echter zelf! Maar bovendien kan het, terwille van een juiste geschiedschrijving geen kwaad wanneer wij even nader treden in deze kwestie. Het Vrije Volk wijst er namelijk op dat de regering bij de Kamer wetten heeft ingediend „welke wederom tot verlaging van loon- en inkomstenbelasting en — in het belang van de middenstand — tot afschaffing van de ondernemingsbelasting kunnen leiden”. Hoe ligt echter de zaak? In de Kamer is er al geruime tijd zeer ernstig aangedrongen op afschaffing van de ondernemingsbelasting en na zeer veel aandrang — ook van onze zijde — is minister Lief tinck eindelijk met een voorstel gekomen. Echter niet met een voorstel tot afschaffing, maar een voorstel tot wijziging. En eerst nadat een groot deel van de Tweede Kamer daarover zijn ernstige teleurstelling had uitgesproken, is de heer Lief tinck met het voorstel tot afschaffing gekomen. Dus: onder druk van de Tweede Kamer. En bovendien vergeet Het Vrije Volk erbij te vertellen, dat minister Lief tinck tegelijkertijd voorgesteld heeft om de vennootschapsbelasting te verhogen!

Het lijkt goed om dit nog even met nadruk vast te stellen.

En wat nu de inkomsten- en loonbelasting betreft, daarbij gaat het niet om kleine correcties, die de socialisten wel bereid zijn aan te brengen, maar daarbij gaat het om een nieuwe opbouw van het tarief, zodat de middengroepen eens verlost worden uit de schier onhoudbare positie waarin zij verkeren. En daartoe, dat blijkt nu duidelijk, zijn de socialisten niet bereid. Het is goed om dit te weten.

En dan is er nog een aspect van de huidige belastingpolitiek. Namelijk, dat zij te weinig gelegenheid laat tot sparen, terwijl sparen nu eenmaal nodig is om gelden te hebben voor investeringen in nieuwe ondernemingen en dus voor het creëren van werkgelegenheid. Laten wij nu eens zien wat daarvan door een onverdachte getuige wordt gezegd. De directie van de Maatschappij tot Financiering van het Nationaal Herstel N.V. zegt in haar verslag over 1949 o.m.:

„Het financieringsvraagstuk is sindsdien nog verscherpt en wel voornamelijk in die zin, dat de bereidwilligheid tot aanvaarding van het aandeelhoudersrisico nog steeds te gering blijft. De oorzaak van deze ontwikkeling is niet ver te zoeken. Zij is gelegen in de zware fiscale druk op de winsten van de ondernemingen en op de hoge inkomens. De aanvaarding van het aandeelhoudersrisico wordt dientengevolge in vele gevallen niet langer door de hiervan te verwachten baten gerechtvaardigd. Verlaging van deze belastingen blijft daarom zo enigszins mogelijk geboden, wil het particuliere initiatief in de ontwikkeling van het bedrijfsleven, in het bijzonder echter in de industrialisatie, de rol spelen die er voor is weggelegd.”

Hieraan hebben wij niet veel toe te voegen. Ook terwille van de werkgelegenheid blijft het streven naar belastingverlaging een eis van primaire orde.

Nog enkele dagen scheiden ons van de verkiezingen. Wat wij de laatste jaren hebben bereikt, is steeds prachtig geweest. En ook elders in de wereld zien wij een nieuwe opbloei van onze geestesrichting. Laten al onze propagandisten daaruit kracht putten en zich in de aanstaande dagen nog eens extra inspanning getroosten, opdat wij ook ditmaal weer een uitstekende verkiezingsuitslag bereiken!

K.

Een stem voor de Staten is
een stem voor de Eerste Kamer

☆ parlementaire flitsen ☆

MINISTER JOEKES ACHTTE HET VOORSTEL-MOLENAAR NUTTIG

Maar de Eerste Kamer verwierp het

„De Kamer, overwegende dat twijfel is gerezen over de vraag of het Koninklijk Besluit van 3 Augustus 1949 (Staatsblad No. J 352), voor zoveel betreft de in artikel 7 geregelde materie, in overeenstemming is met artikel 62 van de Arbeidswet, besluit een commissie van vijf leden te benoemen om de Kamer over dit onderwerp te rapporteren, en gaat over tot de orde van de dag.” Aldus luidde de letterlijke tekst van de motie van orde, welke prof. Molenaar, zoals wij destijds reeds mededeelden, aan het einde van het debat over de begroting van Sociale Zaken in de Eerste Kamer indiende. Wat heeft de Eerste Kamer bewogen, deze motie, nadat zij een veertien dagen bedenktijd had genomen, te verwerpen?

Tot het stellen van deze vraag zijn wij te meer gerechtigd wanneer men nog eens nauwkeurig kennis neemt van de wijze, waarop toch de meest geïnteresseerde in deze kwestie, minister Joekes zelf, op het voorstel van prof. Molenaar heeft gereageerd. Vooraf willen wij echter nog even in herinnering brengen wat de kern was van het geschil, waar het om ging. Minister Joekes had destijds het in boven afgedrukte motie genoemde K.B. uitgelokt, waarin voor het koffiehuis- en hotelpersoneel een geringer aantal vrije Zondagen werd voorgeschreven dan artikel 62 van de Arbeidswet eist. Prof. Molenaar was het volkomen met de minister eens, dat het bezwaarlijk was, het in de Arbeidswet genoemde aantal vrije Zondagen te garanderen, maar het middel, dat de minister toegepast had, achtte onze woordvoerder onjuist en in strijd met de wet. De minister had gemeend, zich voor zijn afwijkende regeling te mogen beroepen op de hem toegekende delegatie-bevoegdheid. Prof. Molenaar echter is van mening, dat het hier slechts een geclausuleerde bevoegdheid betreft, welke de minister nu juist niet toestaat hetgeen hij in dit geval gedaan heeft. Is deze laatste opvatting juist, dan is bedoeld Werktijdenbesluit dus in strijd met de wet.

Hier lag een belangrijk juridisch geschilpunt, dat, in verband met mogelijke toepassing ook in andere gevallen, dringend om een oplossing op korte termijn vroeg. Vandaar het voorstel van prof. Molenaar. En hiermede komen wij nu tot de houding van de minister. Nadat de minister in eerste aanleg zijn standpunt nog eens had verdedigd, zei hij bij de replieken woordelijk: „Tenslotte de kwestie van het Werktijdenbesluit voor Koffiehuis- en Hotelpersoneel. Ik heb in eerste termijn reeds gezegd, dat daarin een probleem zit. Nu heeft de geachte afgevaardigde de heer Molenaar aan de Kamer een motie van orde voorgesteld om dit probleem te doen onderzoeken door een in te stellen commissie van vijf man. Het lijkt mij nuttig, dat de Kamer daartoe besluit, maar de enige wens, die ik hierbij zou willen uiten, is deze, dat de betrokken afdeling van het Departement in de gelegenheid wordt gesteld alle gegevens te verstrekken, waarover zij beschikt; ik zal stellig, wanneer de commissie te zij-

ner tijd haar advies uitbrengt, alle aandacht aan het advies geven”.

Men ziet het: de minister zelf, die toch een vrij grote kans liep, dat hij door de in te stellen commissie t.z.t. in het ongelijk zou worden gesteld, aarzelde niet, correct en eerlijk te verklaren: „Het lijkt mij nuttig, dat de Kamer daartoe besluit”. Toch, ondanks ook deze ministeriële aanmoediging, heeft de Kamer het voorstel afgestemd. Daarmede zijn wij weer gekomen bij de vraag, welke wij in de aanvang stelden: waarom? „Men had zich nu eenmaal voorgenoemen, de fractie van de V.V.D. geen steun te verlenen,” zo veronderstelt de overzichts-schrijver van de Nieuwe Rotterdamse Courant en die van de Nieuwe Courant schreef: „Het had er meer van weg, dat men prof. Molenaar deze motie niet gunde”. Het Handelsblad tenslotte achtte het „misschien maar het beste”, de onwil van de Eerste Kamer in deze toe te schrijven aan

„een zeker conservatisme waar het de eigen werkwijze betreft, welke haar huiverig doet zijn voor ieder voorstel, dat even buiten de platgetreden paden ligt.” Deze commentaren wijzen alle drie in de dezelfde richting: dat n.l. de Eerste Kamer hier andere overwegingen heeft doen gelden dan de mérites van het voorstel.

Over de juistheid van deze veronderstellingen willen wij hier maar geen oordeel uitspreken. Liever maken wij er melding van, dat de heren mr. Kropman (K.V.P.) en mr. Van Heuven Goedhart (Arb.) althans nog enige argumenten voor hun afwijzende houding hebben aangevoerd, al waren deze dan ook naar ons oordeel weinig overtuigend. De anti-revolutionairen en christelijk-historischen namen echter zelfs de z e moeite niet en brachten zonder enige eigen motivering hun stem tegen het voorstel uit. Wat mr. Kropman betreft is het zeker de moeite waard op te merken, dat deze vrij duidelijk deed uitkomen, na kennisneming uit de Handelingen van het „belangrijke en zeer instructieve betoog” van prof. Molenaar geneigd te zijn, voorlopig het gelijk aan diens kant te zien. Hij achtte het aangegrepen middel van de heer Molenaar echter ondeugdelijk, vooral omdat de minister aan een uitspraak van zulk een commissie niet in het minst gebonden zou zijn. Het valt niet moeilijk vast te stellen, hoe zwak dit argument was na de verklaring van minister Joekes.

Formeel is het natuurlijk inderdaad zo, dat de minister niet gebonden zou zijn, maar er is toch ook nog zoiets als goede trouw. Na een verklaring, als door de minister was afgelegd, mocht redelijkerwijs worden aangenomen, dat hij zich in zijn aan te nemen houding naar de conclusies van de commissie zou richten. Naar de mening van mr. Kropman was het enige middel, door een proefproces een rechterlijke beslissing uit te lokken en de heer Van Heuven Goedhart sloot zich hierbij grotendeels aan.

Prof. Molenaar kon er, replicerend, nogmaals op wijzen, dat zijn bezwaar juist was, dat, wanneer het zo ver zou komen en de Hoge Raad er zich over zou moeten gaan uitspreken, de kwestie op de lange baan zou worden geschoven en in die tijd een chaotische toestand op dit punt zou ontstaan. En wat het belang van de zaak betreft: de algemene zijde van deze kwestie was, dat, door de nu gevolgde weg, de deur zou kunnen worden geopend om op dezelfde wijze als thans was gebeurd verschillende maatregelen op grond van Arbeidswet of Stuwadoorswet te treffen, die, in zijn gedachten, dan eveneens in strijd met de wet zouden zijn. Het mocht echter niet baten. Hetgeen prof. Molenaar hoogst gewenst en de minister nuttig achtten, werd nochtans afgestemd.

Na dit debat werd begonnen met de begroting van Justitie. Het zal de laatste begroting zijn, welke door minister Wijers wordt verdedigd. Naar men weet, heeft deze zich genoopt gezien, om gezondheidsredenen eerlang zijn portefeuille aan een ander over te dragen. Daar op het ogenblik, dat wij dit schrijven, de minister nog niet aan het woord is geweest en wellicht nog replieken zullen volgen, zullen wij Justitie dus voor de volgende week laten.

Deze burger

heeft enorm het land aan gemeenplaatsen.

Er worden er al zo véél gezegd en geschreven.

Laat-ie-fijn-zijn en eerlijk wezen: door hem zelf óók. En hij is te beleefd om te zeggen: ook door U, geliefde mede-burgers.

Te zeggen dat de verkiezing voor de Provinciale Staten belangrijk is, niet alleen om de taak en de arbeid dezer Collegiën op zich zelve, doch óók omdat zij de Eerste Kamer kiezen, is een gemeenplaats. Dat wil zeggen: een waarheid als een koe. Die waarheid kent U even goed als ik en daarom vind ik het vervelend met die koe in Uw huiskamer te komen.

Mensen, die die waarheid van de waarde der Provinciale Staten niet erkennen en daar, op 26 April, niet naar handelen, zullen door zo'n stukje van mij niet van de dwaling huns staatsburgerlijken weegs worden teruggebracht.

Mensen, die zo onverschillig, of zo kortzichtig of rondweg: zo dom zijn, dat zij niet beseffen dat de verkiezing der Provinciale Staten even belangrijk is als welke verkiezing ook.... zouden die door een waardig woord van deze zijde verstandiger worden?

Ik weiger dat te geloven. Ik weiger te geloven dat iemand die onverschillig is voor het heil des lands door zo'n schuin stukje van mij op het rechte pad geraken.

Daarom weiger ik pertinent hier te schrijven: doet Woensdag Uw plicht.

Daarom peins ik er niet over te zeggen: Uw stem voor de Staten is Uw stem voor de Eerste Kamer.

Daarom schrijf ik deze week niets. En daarom vindt U deze week op deze pagina geen stukje van

DEZE BURGER.

N.V. Nederlandsche
Caoutchouc- en Gutta-
Perchaafabriek

v.h. Bakker & Zn.

Ridderkerk

• Technische
rubberartikelen

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Voorzitter Redactie-comm.: Drs. H. A. Korhals.
Redactie-secretaris: Mr. E. Elias.
Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 435.
Administratie: Postbus 43, A'foort, tel. 5267.
Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 p. jaar.
Voor het zenden van abonnements- en advertentie-gelden: Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie” te Amersfoort.
Losse nummers 15 cent.
Voor advertenties wende men zich tot de administratie of tot de hoofdvertegenwoordiger: L. Vlug, Geestbrugweg 69, Rijswijk (Z.-H.).

Bedenklijke kant

Vrij Nederland, dat in de bezettingsjaren uitstekend werk heeft gedaan, is na de bevrijding geleidelijk aan steeds sterker de loftrampet van de doorbraakgedachte gaan steken. En naarmate die doorbraak steeds minder lukte, des te sterker werden de trompetstoten van Vrij Nederland om toch maar die doorbraak ten gunste van de Partij van de Arbeid te doen slagen. Met andere woorden: onder een schijn van objectiviteit werd dit weekblad een vangmiddel voor de Partij van de Arbeid. Intussen lukt het met de doorbraak ten gunste van het socialisme steeds minder. Daarom heeft nu Vrij Nederland onder leiding van de heer Van Randwijk, die weliswaar niet meer de redactionele hoofdleiding heeft, omdat dat blijkbaar op de duur niet ging, iets nieuws bedacht. Men probeert nu om Gereformeerde predikanten en theologen naar de doorbraak toe te krijgen en de heer Van Randwijk, die van huis uit het orthodox-protestantse kamp komt en dus de terminologie van die kringen kent, wringt zich in alle mogelijke bochten om toch die anti-revolutionairen, die helemaal in het verkeerde liberale-conservatieve vaarwater terecht zijn gekomen, naar de doorbraak te krijgen. Wellicht, dat een enkele predikant van gereformeerde huize, evenals bij de doorbraak een aantal predikanten van hervormde huize, op deze lokvogel ingaat, maar ook dan zal blijken, dat de volgelingen al even weinig daarvan moeten hebben als indertijd de volgelingen van die hervormde predikanten. Maar met dat al zit er aan die zogenaamde objectiviteit van Vrij Nederland toch maar een bedenkelijke kant.

Geen lauwheid

Een zekere lauwheid is allerwegen te bespeuren op het politieke terrein, ondanks het feit, dat de verkiezingen voor de Provinciale Staten met rasse schreden naderen. Een politieke lauwheid, welke zich over alle partijen en groeperingen in het Nederlandse politieke leven uitstrekt. De advertenties in de kranten zijn weinig in aantal, het aantal raambiljetten blijft verre achter bij vorige verkiezingen als in 1949 bij de gemeenteraadsverkiezingen en in 1948 bij de Tweede Kamer-verkiezingen.

Die lauwheid kan juist voor onze partij een zeker gevaar opleveren, omdat zovelen, die onze beginselen zijn toegedaan, uit een soort lauwheid menen deze keer wel op reis te kunnen gaan zonder te stemmen of zonder meer maar eens niet naar de stembus te gaan. Want ook al is bij andere partijen een zekere lauwheid eveneens te constateren, toch zal bij de stembus blijken, dat daar toch tenlotte een grote groep geestverwanten naar de stembus is gekomen om de stem uit te brengen op de partij, waaraan zij zich het meest geestverwant voelen.

Daarom rust op ons allen in de komende dagen nog een taak om bij familieleden, vrienden en kennissen langs te gaan en hen er op te wijzen dat er geen lauwheid heersen mag in onze gelederen. Dat integendeel juist men zijn stem moet uitbrengen en in het bijzonder op de partij, waaraan men zich het meest verwant voelt. De Nederlander en in het bijzonder de Nederlander uit de vrijzinnige sfeer heeft weleens de neiging om te wensen, dat de partij, waartoe hij zich aangetrokken voelt, voor 100% volbrengt, wat hij nuttig oordeelt. Een ieder, die iets begrijpt van politiek, zal inzien, dat dat niet kan, ook al streeft deze partij er naar op grond van de door haar voorgestane gedachten, zo veel mogelijk in de praktische politiek te verwezenlijken van hetgeen door haar geestverwanten wordt beleden.

Daarom voor de resterende dagen tot aan de verkiezingen elke lauwheid weggebannen. Het moet niet meer voorkomen, gelijk het voorgekomen is, dat zelfs bij bestuursleden van een be-

langrijke afdeling geen raambiljetten voor de vensters hingen.

Weg met de lauwheid, volle vaart vooruit naar de verkiezingen op de 26e April.

Offers, welke gebracht moeten worden

Voor de vrijheid, voor de rechtszekerheid moeten in het kader van de Westerse Unie, in het kader van het Noord-Atlantisch Pact offers gebracht worden. Offers, welke betekenen, dat de begrotingen van de departementen van Oorlog en Marine hoog zullen zijn. Offers, welke men moet brengen, als men inziet, dat de vrijheid deze offers waard is. Laten de lessen, welke men heeft kunnen trekken in het verleden ten deze toch een duidelijke taal spreken. Laat men in alle geledingen van ons volk toch inzien, dat niemand met gretigheid deze hoge begrotingen van Oorlog en Marine ziet, dat niemand juicht van de pret, als er zoveel geld uitgegeven moet worden voor defensiedoeleinden. Maar laat men er tevens bij bedenken, dat de bedragen, welke per dag moesten worden opgebracht door het Nederlandse volk tijdens de bezetting in de jaren 1940—1945 wel heel veel hoger lagen, dan hetgeen men zich daarvoor uit een verkeerd begrepen zuinigheid op te lage wijze had getroost voor de toenmalige defensie. Er is in de stad Leiden een devies, dat luidt, dat de vrijheid om geen geld te koop is. Dat zij men indachtig, als men de offers brengt.

Raak (I)

De leuze, waarmede de V.V.D. haar verkiezingscampagne voor de Provinciale Staten is ingegaan, heeft bij haar politieke tegenstanders reeds vele reacties veroorzaakt. Het behoort, zoals ook elders in ons blad wordt be togd, niet te verwonderen, dat het juist de Partij van de Arbeid is, die voor onze leuze zo zeer is bevreemd. Immers, deze leuze, die praktisch verwezenlijkt kan en moet worden, vindt ook gehoor onder de kiezers, die tot dusverre hun stem op de Partij van de Arbeid uitbrachten. Velen zijn gaan inzien, hoe groot de arrogantie van de Partij van de Arbeid is door te beweren, dat zij het alleen zouden zijn, die in ons land het voeren van een progressieve politiek voorstaan. Velen zijn er zich eveneens van bewust geworden, dat het juist de politiek van de Partij van de Arbeid is, die niet tot belastingverlaging, maar tot belastingverhoging leidt. De leiders van de Partij van de Arbeid vinden het verre van aangenaam, dat dit alles door onze verkiezingsactie in het brandpunt van de belangstelling komt te staan. Deze reacties hebben ons evenwel geleerd, dat wij in de roos hebben geschoten en dat wij gedurende de korte tijd, die ons nog rest, met hard werken een behoorlijk succes bij de komende verkiezingen zullen kunnen bereiken.

Raak (II)

De roep van de V.V.D. om belastingverlaging wordt door haar politieke tegenstanders bestreden op een manier, die vaak kant noch wal raakt. Men schuift ons in de schoenen, dat belastingverlaging onmogelijk zou zijn en men tart ons de wegen aan te geven die een belastingverlaging mogelijk zouden maken. Welnu, speciaal de Partij van de Arbeid moet met deze uitnodiging aan ons adres wel zeer voorzichtig zijn. Belastingverlaging is niet alleen inderdaad mogelijk, maar evenzeer noodzakelijk en zij kan in eerste instantie worden bereikt door een drastische bezuiniging op de overheidsuitgaven. Indien het zo zou zijn, dat de overheid even efficiënt en even zuinig met het geld van haar burgers zou omspringen als dit geschiedt in het zakenleven, dus in de sfeer van het zo gehate particuliere initiatief, dan zouden 's lands financiën er heel wat beter voor staan en dan zou het niet nodig zijn de belastingenschroef dermate aan te draaien, als thans het geval is. Indien men er toe zou overgaan, de bemoeizucht van de overheid eens wat meer in te perken, dan zou dit een meer gezonde ontwikkeling van ons economische leven niet alleen ten goede komen, het zou eveneens een belangrijke financiële besparing betekenen en dus belastingverlaging mogelijk maken.

Raak (III)

Het behoort wel geen uitvoerig betoog, dat het bovenstaande allerminst past in de politiek van de Partij van de Arbeid, die VADERLIJKE STAAT nu eenmaal aanbidt en hem de lakens wil laten uitdelen. Plannen, commissies, sub-commissies, hoofdamtbenaren, formulieren en papieren, ziedaar de attributen die de Partij van de Arbeid aanbeveelt om ons economisch leven gezond te maken. Attributen evenwel die, zodra zij in een te grote omvang worden

toegepast, ons economisch slechts verstikken. Attributen ook die enorm hoge financiële offers van de werkende gemeenschap vragen, attributen dus, die het aandraaien van de belastingenschroef onvermijdelijk maken. Attributen ook, die door de Partij van de Arbeid worden aanbevolen, om op een geruisloze manier het staatsocialisme te doen binnenvoeren. Ziedaar waar het in deze verkiezingsstrijd om gaat. Ziedaar ook de reden, waarom de Partij van de Arbeid ons vrees en waarom onze verkiezingsactie raak is. Wij doen een ernstig beroep op allen, de doorzichtige argumenten van de tegenstanders te ontzenuwen en op te treden als propagandisten voor de leuzen van de V.V.D. Leuzen, die niet worden gedragen door een groepsbelang, doch die zuiver en alleen het algemeen belang dienen omdat alle bevolkingsgroepen er van kunnen profiteren.

BELASTINGVERLAGING

Is belastingverlaging noodzakelijk?

Onder belastingen verstaan wij ook indirecte heffingen, zoals accijnzen.

Uit publicaties van de laatste tijd is gebleken, dat in de sigaren-industrie een grote werkloosheid heerst en een nog grotere dreigt tengevolge van de hoge accijnsheffing door de minister van Financiën, de socialist Liefstuck.

Dit is een duidelijk bewijs, dat de hoge heffingen en hoge belastingen werkloosheid veroorzaken. Wij vragen dus belastingverlaging uit progressiviteit, om de arbeiders aan het werk te kunnen houden. Wat thans de sigarenmakers overkomt, zal in de toekomst, als de Duitse concurrentie gaat toenemen, tal van arbeiders overkomen, indien de belastingen niet verlaagd worden.

Is belastingverlaging mogelijk?

De Partij van de Arbeid vraagt ons aan te geven, op welke staatsuitgaven bezuinigd kan worden. Het antwoord hierop wordt gegeven door de socialistische Commissaris van de Koningin in de provincie Utrecht, de Heer M. A. Reinalda.

Uit een verslag in de „Volkskrant” betreffende het honderd-jarig bestaan van de Provinciale Wet nemen wij letterlijk over:

„Zo kon de Heer Reinalda zich niet goed voorstellen, waarom er een in Den Haag zetelende Inspectie van het Brandweerwezen moest zijn. In de meeste Nederlandse gemeenten bestaat de brandweer uit vrijwilligers. „Is het nu nodig,” zo vroeg spreker, „dat deze mooie vorm van burgerzin centraal wordt georganiseerd? Men kan dit werk beter aan de Provinciale Besturen overlaten.”

Een soortgelijke aanmerking maakte de Heer Reinalda op de Rijks-Verkeersinspectie, een „reuze-organisatie, waar men thans, nu de overheid de meeste controle-voorschriften heeft opgegeven, de duimen zit te draaien.” Het geld, besteed aan deze inspectie, noemde spreker van geen nut en de taak, waarmee zij is belast, behoort ook al tot die der Provinciale Overheid.

Uit eigen ervaring weten wij, dat op het auto-park van de in Den Haag zetelende Inspectie van het Brandweerwezen ook nog wel bezuinigd kan worden.

Dit zijn slechts enkele voorbeelden uit vele. Al die uitgaven moeten belastingbetalers bijeen brengen en de Partij van de Arbeid vindt het mooi.

WILT U

voor het volgende nummer alles voor dit blad zenden naar G. Stempher, Rijnstraat 116 II, Amsterdam. (daarna weer gewoon: naar mr. E. Elias, Victoria Hotel, Amsterdam).

Drenthe stemt op Lijst 3

De Middenstand zal niet op de Partij van de Arbeid stemmen

DOOR J. G. H. CORNELISSEN

Naar aanleiding van de verkiezingen voor de Provinciale Staten is er natuurlijk door ons, maar ook door andere Partijen, een flinke propaganda gemaakt, in de eerste plaats voor de gehele bevolking, maar daarnaast ook voor die belangrijke groep der bevolking, die men samenvat onder het begrip Middenstand.

Dat de V.V.D. zich speciaal tot de middenstand wendt, behoeft geen verwondering te verwekken. Eigenaardig is het evenwel, dat ook de P. v. d. A. zich beijvert om in het bijzonder de sympathie van de middenstand te verwerven. Zij doet dit o.a. door een strooibiljet te verspreiden, waarin enerzijds een opsomming wordt gegeven van de troosteloze toestanden in verschillende branches in de achter ons liggende jaren 1934—1935, alsmede door te vermelden hoeveel de suikeroorlog in Rotterdam de middenstand in 1949 heeft gekost. Daarnaast zegt zij, dat de P.v.d.A. streeft voor o.a. **REDELIJKE INKOMENS**;

door inschakeling van het behoefte-element in de Vestigingswet Kleinbedrijf, waardoor overbezetting in het distributie-apparaat kan worden geweerd;

door verbod van oneerlijke concurrentie met cadeaux, lokartikelen en prijsbederf;

door verlichting van de belastingdruk voor de middenstand; heffing van de omzetbelasting bij de bron.

Hieraan heb ik toch nog wel enige opmerkingen toe te voegen. Dat in 1934 en 1935 de toestanden in verschillende branches zeer slecht waren, werd reeds met nadruk geconstateerd en als gevolg hiervan hebben wij toen in 1937 eindelijk de Vestigingswet Kleinbedrijf gekregen. En indien de vertegenwoordigers der P. v. d. A. er meer aan hadden medegewerkt, dat deze wet ook werkelijk gehandhaafd werd, dan zouden wij nu de vruchten daarvan plukken en niet steeds weer klachten horen over de slappe naleving dezer Vestigingswet. Dat de suikeroorlog te Rotterdam de middenstand f50.000 heeft gekost, is niet geheel zonder de schuld van de P.v.d.A. Minister, Excellentie Mansholt, die, toen de handelsschakels wilden samenwerken en enkele knoeters wilden droogleggen, dreigde suiker te zullen vorderen ten behoeve van de prijsknoeters.

Of een eventuele invoering van het behoefte-element de zo gewenste opluchting bij de winkelstand zou brengen, moet vooreerst nog in twijfel worden getrokken. Wel staat vast, dat de invoering van dit behoefte-element de middenstand weer veel vaster zou ketenen aan de zeggenschap van de Overheid, vooral daar niet verwacht kan worden, dat beslissingen inzake vestigingen aan de branches zullen worden overgelaten, maar hiervoor wel weer de een of andere ambtelijke instantie in het leven zal worden geroepen en ik meen, dat de middenstand zich ten aanzien hiervan juist

opgelucht voelt na de beëindiging van de bemoeiingen der ambtelijke instanties als Distributiekantoren, Bedrijfschappen, enz. enz.

Dat de P.v.d.A. zulk een voorstander is van een verbod in het raam van de Wet op het Cadeaustelsel, daarvan hebben de middenstanders bij de behandeling van de begroting

voor Economische Zaken in het najaar van 1949 in het geheel niets kunnen bemerken. Toen Minister van den Brink mededeelde, dat niet verwacht kon worden dat deze wet door zijn departement zou worden ingediend, maar wilde wachten tot de totstandkoming van de organen der P.B.O. is van de zijde van de Kamerleden der P.v.d.A. fractie geen enkel woord van protest gehoord.

De klap op de vuurpijl in het pamflet van de P.v.d.A. is de bewering, dat men streeft naar heffing van de omzetbelasting bij de bron. Als dit momenteel waar is, dan vraagt men zich af: „En waarom dan niet vier jaar geleden?” Het is toch de P.v.d.A.-minister P. Liefstinck, die tot nu toe Oostindisch doof is geweest voor elk bezwaar, dat ten aanzien van deze kwestie door de middenstand naar voren is gebracht. Bij de opmerkingen over de wijze van heffing van de omzetbelasting, zoals deze thans geschiedt, heeft nooit één lid van de fractie van de P.v.d.A. zich laten horen.

Neen, als de P.v.d.A. met geen betere argumenten komt, dan hierboven worden aangehaald, dan verwacht ik, dat niet vele middenstanders behoefte zullen gevoelen hun stem op de lijst van de P.v.d.A. uit te brengen.

Metten met twee maten

Men schrijft ons: Het ministerie van Financiën deelt mede, dat de vier procent Nederlandse staatslening, die tot een bedrag van Zwitserse Francs 50 miljoen op de Zwitserse kapitaalmarkt is uitgegeven, zeer ruim overtekend is geworden.

Dit noemt de krant een succes voor de Nederlandse lening in Zwitserland.

Maar waarom durft onze regering het niet aan om een lening in Zwitserland of elders uit te schrijven tegen 3¼ %? Dit is toch immers het maximum dat ons Nederlanders is toegestaan?

Waarom moet, net als in zake de dividendbeperking, gemeten worden met twee maten? Waarom gunt de minister van Financiën een buitenlander méér dan zijn eigen landgenoten? Is dat internationale politiek? of kruide-nierspolitiek? of socialistische politiek? of personalistische politiek?

AFDELINGSSECRETARISSEN:

Onze administratie is gaarne bereid met U te spreken over de mogelijkheid van uitbreiding van onze lezerskring.

Onze eerste kandidaten zijn:

Prov. Groningen (Lijstnummer 4):
In alle kieskringen: K. L. Gaaike-
ma Schuiringa, Haren.

Prov. Friesland (Lijstnummer 6):
Kieskring Leeuwarden: Mr. B. P.
Veen, Leeuwarden.

Kieskringen Heerenveen en Sneek:
J. J. G. S. Falkena, Heerenveen.
Kieskringen Franeker en Dokkum:
J. A. v. Overklift, Munnekezijl.

Prov. Drenthe (Lijstnummer 3):
Kieskring Assen: J. Homan, As-
sen.

Kieskring Meppel: A. Tissingh
Hzn., Ruinen.
Kieskring Hoogeveen: J. H. Lan-
ting, Nieuwlande.
Kieskring Emmen: R. Zegering
Hadders, Emmen.

Prov. Overijssel (Lijstnummer 6):
Kieskringen Hengelo en Almelo:
Ir. J. Baas, Hengelo (Ov.).

Kieskring Enschede: A. J. Blijden-
stein, Lonneker.
Kieskring Deventer: J. Krooshof,
Deventer.
Kieskringen Zwolle, Ommen en
Kampen: G. J. van der Noordaa,
Zwolle.

Prov. Gelderland (Lijstnummer 5):
Kieskring Arnhem: W. Kooij, Arn-
hem.

Kieskringen Ede en Oldebroek: H.
P. Hoolboom, De Klomp.
Kieskring Voorst: A. Willering,
Apeldoorn.

Kieskring Zutphen: J. E. Prakke,
Eibergen.

Kieskringen Aalten en Elst: N. E.
ten Have, Winterswijk.
Kieskringen Nijmegen, Tiel en
Wijchen: A. Schouten, Culemborg.

Prov. Utrecht (Lijstnummer 6):
Kieskring Utrecht: Prof. Dr. E. H.
s'Jacob, Utrecht.
Kieskring Amersfoort: A. Meijer,
Zeist.

**Prov. Noord-Holland (Lijst-
nummer 5):**

Kieskring Amsterdam: Mr. J. S.
Baron van Harinxma Thoe Slooten,
Amsterdam.
Kieskringen Haarlem en Velsen:
Mr. R. C. Bakhuizen van den Brink,
Heemstede.
Kieskringen Den Helder, Hoorn en
Zaandam: P. Blaauboer, Barsinger-
horn.
Kieskring Weesp: Mr. Dr. L. J. J.
Caron, Bussum.

**Prov. Zuid-Holland (Lijst-
nummer 6):**

Kieskring Rotterdam: Ir. F. W. C.
Blom, Voorschoten.
Kieskringen Den Haag en Leiden:
Mr. S. J. R. de Monchy, Den Haag.
Kieskring Gouda: F. T. van der
Torren-geb. Veendorp, Waddinxveen.
Kieskring Delft: Jac. Sonneveld,
s-Gravenzande.
Kieskring Dordrecht: D. Zijp.
Kieskring Ridderkerk: J. v. d.
Griend, Mijnsheerenland.

Prov. Zeeland (Lijstnummer 5):
Kieskringen Middelburg en Vlissin-
gen: J. L. Verhagen, Vlissingen.

Kieskring Zierikzee: H. C. v. d.
Zande, Nieuwerkerk.
Kieskring Tholen: C. H. Hage, St.
Maartensdijk.

Kieskring Goes: D. W. Linden-
bergh, 's-Heer Arendskerke.
Kieskring Sluis: A. J. Cambien,
Breskens.

Kieskring Hulst: H. A. A. Baron
Collot d'Escury, Kloosterzande.

**Prov. Noord-Brabant (Lijst-
nummer 6):**

Kieskringen 's-Hertogenbosch en
Eindhoven: Drs. E. B. W. Schuitema,
Eindhoven.

Kieskring Grave: A. den Hartog,
Oss.

Kieskring Tilburg: Drs. J. M. Metz-
lar, Tilburg.

Kieskring Heusden: A. B. Snoek,
Almkerk.

Kieskring Helmond, D. C. Spaan,
Helmond.

STALEN MEUBELEN
„GISO“-LAMPEN

HAV BANK
Schiedam
LEVENSVERZEKERING

Groningen stemt op Lijst 4

Neen, het gaat niet goed in Nederland!

WIJ WETEN, dat niemand enige regering een verwijt kan maken van de ruïneuse toestand, waarin ons land na de oorlog werd aangetroffen;

WIJ WETEN hoeveel was vernield, hoeveel was gestolen;

WIJ WETEN hoe moeilijk het was na de oorlog in deze chaos weder orde te brengen;

WIJ WETEN hoe dit is geschied door de regering in samenwerking met de volksvertegenwoordiging;

WIJ WETEN ook, dat daardoor de schuldenlast met milliard na milliard steeg, dat de 35 milliard reeds zijn bereikt en het einde nog niet is te zien;

WIJ WETEN ook, dat de opbrengst der vermogensheffingen niet is gebruikt tot delging van een gedeelte van die schuld, maar geheel is uitgegeven, zodat ook dit weer verarming heeft gebracht;

WIJ WETEN ook, dat de Minister van Financiën met al zijn kennis, met al zijn doorzettingvermogen niet in staat is om de bezuinigingen aan te brengen, die nodig zijn om het schip van Staat zeewaardig te houden.

Neen, het gaat niet goed in Nederland!

WEET GIJ WEL, dat einde 1939 de Nederlandse Staatsbegroting een bedrag beliep van bijna 800 miljoen, dat wij ons thans met 4 milliard, d.i. meer dan 5 × zoveel, niet kunnen bedruipen;

WEET GIJ WEL, dat einde 1939 de belastingopbrengsten van de Nederlandse Staat, de Provinciën en de gemeenten te zamen beliepen bijna 800 miljoen en dat deze thans voor 1950 zijn geraamd op ruim 4 milliard, dat is meer dan 5 × zoveel, terwijl deze belastingopbrengsten in werkelijkheid nog zullen stijgen;

WEET GIJ WEL, dat het Nederlandse volk op het ogenblik nog een belastingschuld heeft van ruim 1½ milliard en dat de invordering met kracht zal geschieden;

WEET GIJ WEL, dat de Nederlandse Staat thans nog een zogenaamde vlottende schuld heeft van 15 milliard; schuld, waarop geen aflossing plaats heeft, maar die bij noodzakelijke omzetting in gevestigde schuld, de Staatsbegroting met een half milliard meer zal gaan belasten;

WEET GIJ WEL, dat Nederland thans in Zwitserland 200 miljoen gulden leent tegen 4 % en aan Indonesië 300 miljoen gulden heeft beloofd te zullen lenen tegen 3½ %;

WEET GIJ WEL, dat de Nederlandse Bank, een staatsinstelling en de Herstelbank, een semi-staatsinstelling, zeer ernstig waarschuwen tegen de wijze van belastingpolitiek, zoals deze thans wordt gevoerd;

WEET GIJ WEL, dat het aantal faillissementen sterk stijgende is, in 1949 reeds meer dan 1300 bedroeg en de toestand van de neringdoenden

reeds zo is geworden, dat de regering zich op steun bezint;

WEET GIJ WEL, dat bij alle belastingherzieningen de Minister van Financiën nog steeds in het voordeel is geweest?

Wanneer Gij dit alles weet, komt er dan bij U niet een geest van verzet op, vraagt Gij U dan niet af, of dit alles maar zo mag doorgaan.

Steeds meer en meer belastingdruk, steeds meer moeilijkheden, steeds meer zorgen in het gezin.

Steeds meer zuinigheid, terwijl de Staat maar steeds verder gaat met zijn uitgaven, steeds en steeds verder.

De lasten moeten dalen, de belastingen moeten omlaag!

Is het niet tragisch, dat men die kleine spaarders, die kleine rentetrekken onder zo hoge belastingdruk brengt, dat zij op hun oude dag niet meer kunnen rondkomen;

is het niet te veroordelen, dat men de middenstand, de hoofdarbeiders steeds meer en meer in de knel brengt;

is het niet onjuist, dat handel en industrie de mogelijkheid voor voldoende afschrijving, voor investering uit eigen besparingen wordt ontnomen?

Voelt men niet, dat het niet verder kan, niet verder mag gaan?

Wanneer Gij dit alles ziet,

dan stemt Gij met ons in, dat verandering dringende eis is;

dan eist Gij met ons, dat de Staat zuiniger zal gaan leven;

dan eist Gij met ons, dat de belastingen omlaag moeten;

dat de ondernemingsbelasting dient te verdwijnen;

dat de omzetbelasting wordt vereenvoudigd;

dat de inkomstenbelasting voor inkomens beneden de 30.000 gulden aanmerkelijk dient te worden verlaagd;

dat de aftrek voor de vermogensbelasting in plaats van 15.000 gulden op 30.000 gulden wordt gebracht;

dat speciale maatregelen worden genomen voor de kleine spaarders, de kleine rentetrekken en de gepensioneerden;

dat de afschrijvingen voor handel en industrie beter worden geregeld.

Wanneer Gij dit alles wenst, dan begrijpt Gij dat daarvoor niet de medewerking is te verwachten van die partijen, die aan de zijde van de Minister van Financiën staan.

Maar thans krijgt Gij de mogelijkheid om U uit te spreken.

Thans krijgt Gij het stembiljet in handen, thans krijgt Gij de gelegenheid. Thans kunt Gij de Regering een halt toeroepen.

Grijpt Uw kans!

Beseft Uw belang!

Stemt V.V.D.!

ALLERHANDE

OPOE.

Wij dachten zo, dat het niet gek zou zijn een nieuw en vlotter Staatsloterij te doen uitvinden — ergens aan het Departement van Financiën of daaromtrent. Vele nette en ook democratische landen verdienen met dergelijke vlot trekkende en vlot betalende loterijen een flink stuk geld. Maar wij zitten nog altijd met opoe-opoe met de tientjes en twintigjes en met de vijf klassen, die nu en dan eens trekken en met de collectrices en met heel een rompslomp van langzaamaan dan breekt het lijntje niet.

(Advertentieblad voor Limburg).

MOET DE JAARBEURS IN UTRECHT BLIJVEN?

De jaarbeurzen van Parijs en Brussel zijn al sinds jaar en dag naar de buitenzijde van de stad verbannen, zij zijn gelegen in reusachtige parken en verdeeld over verscheidene paviljoenen. Utrecht bestudere hoe men daar de (zelfde) vraagstukken heeft opgelost. Het is duidelijk, dat het jaarbeursbestuur alleen de oplossing niet brengen kan. De stad zal op grove schaal moeten meewerken, evenals de verkeersdiensten. En overleg met lichamen, die van tijd tot tijd vergaderuimten nodig hebben voor grote aantallen mensen, zou wellicht ook van nut kunnen zijn. Mocht Utrecht geen mogelijkheid bieden het gehele samenstel van jaarbeursvraagstukken op te lossen, dan schrome het bestuur niet naar een andere stad van vestiging uit te zien.

(Haagsche Post).

LONEN.

Er valt veel voor te zeggen, dat het inkomen van een loonarbeider niet uitsluitend bepaald wordt naar zijn prestaties, maar ook enigermate naar zijn behoefte. De belasting (naar draagkracht) is echter een beter middel om dat doel te bereiken: dan de hoogte van het loon. In ieder geval moet het inkomen in hoofdzaak naar de prestatie en slechts in geringere mate naar de behoefte worden bepaald.

(Haagsche Courant).

UITGANGSPUNT

De beroemde mensenrechten hebben de laatste jaren sterk de aandacht getrokken. De nieuwe Franse grondwet heeft ze nog eens, in een veel groter aantal dan 150 jaar geleden, geformuleerd. De Verenigde Naties hebben het initiatief van hun Sociaal-Economische Raad overgenomen en een 30-tal mensenrechten afgekondigd. Alleen Rusland, zijn satellieten en Zuid-Afrika (de negerkwesitie) onthielden zich. Al zijn die rechten plechtig afgekondigd, die afkondiging heeft geen bindende kracht. Het is hoogstens een moreel richtsnoer. De waarde van het opnemen van de mensenrechten in de voorlopige vredesverdragen met Hongarije, Bulgarije en Roemenië is nog door het Internationale Gerechtshof in Den Haag bevestigd.

Van al deze mensenrechten is stellig het uitgangspunt: dat alle mensen, van welk geloof, ras of huidskleur ook, gelijke rechten hebben tegenover de overheid.

(Haagse Courant)

GENERAALS EN TULPEN

Een van de militaire kopstukken van de Verenigde Staten vond het leuk, dat de besprekingen tussen de stafchefs van de landen, aangesloten bij het Atlantisch Pact, in Den Haag worden gehouden, juist in de tijd, dat de tulpen gaan bloeien. Toch hebben wij een vaag vermoeden, dat dit niet de eigelijke reden is waarom juist Den Haag voor deze samenkomst werd uitgekoren. Zozeer overheerst helaas de poëzie niet het harde werkelijke leven en allerminst het leven van de soldaat.

(Het Vizier)

NIET DIRECT.

Ieder Gemeentelijk Bureau voor Huisvesting is een instelling, die nu niet direct de blakende sympathie geniet van de burgerij. Zeker niet van dat deel van de burgerij, dat sinds jaar en dag om onderdak bedelt, en in arren moede telkens maar weer de weg naar deze instantie maakt om eindelijk, eindelijk eens geholpen te worden.

(Advertentieblad voor Limburg).

DE KRACHT

De kracht der democratie moet niet uitsluitend gezocht worden in geld en wapenen. Overal waar zij onrecht toelaat, overal waar armoede en corruptie heersen, overal waar de persoonlijke vrijheid en menselijke waardigheid in het gedrang komen door al te dwingende maatregelen van de Staat, overal waar de bronnen van welvaart opdrogen door de verstikkende greep van het collectivisme, vindt het communisme een vruchtbare bodem. Daarom behoort men in alle democratische landen in de eerste plaats deze oorzaken weg te nemen.

(Haagsche Post).

HALABY-LULLABY.

Het lag niet uitsluitend aan zijn naam dat ik bij de kennis-making met de heer N. E. Halaby voortdurend moest denken aan het begrip lullaby, hetgeen slaapliedje betekent. De heer Halaby is een donkere lichtelijk onverschillig geklede Amerikaanse jongeman, die het nu reeds heeft geschopt tot persoonlijk raadgever van de Minister van Landsverdediging voor Buitenlandse Militaire Aangelegenheden der Verenigde Staten.

(Haagsche Post)

DOELEINDEN

Het doel van onze gezamenlijke inspanning is om een krijgsmacht op te bouwen, een zo goed mogelijke krijgsmacht. Niet omdat het nu eenmaal zo hoort, omdat een respectabele staat zonder een marine, een leger en een luchtmacht nu eenmaal niet denkbaar is, maar wel omdat de staat die krijgsmacht nodig heeft. Nodig om zijn belangen te beschermen, de Grondwet zegt het reeds. Nodig, omdat het volk het verlangen in zich heeft om als volk te blijven voortbestaan met zijn vrijheden, met zijn tradities, met zijn eigen bestuursinstellingen en met zijn eigen bronnen van welvaart. Nodig, omdat dit alles, waarop wij als volk zijn gesteld, het gevaar zou lopen verloren te gaan, indien wij niet bereid zouden zijn om het zo nodig te beschermen. Het middel tot bescherming tegen de hoogste gevaren is de krijgsmacht.

(Generaal Kruls in De Militaire Spectator)

ONDERGRAVING

Onze katholieke politici blijken de ernst van de huidige situatie nog steeds niet in te zien. Zij gaan rustig door, deze ondergraving van het persoonlijke eigendomsrecht te tolereren en blijven in gebreke een fundamentele wijziging van ons belastingstelsel te eisen. Het gaat niet alleen om minder belasting, maar ook om andere vormen van belasting.

(De Nieuwe Eeuw).

HOBBY

De hobby van de Grieken is politiek. Zij beschouwen 't als een sport. Het is voor hen bijna hetzelfde als een voetbalwedstrijd. Herinnert u zich het gezegde: drie Grieken, vier verschillende meningen.

(Nieuwe Rotterdamse Courant).

KENMERK

Massa-productie is het kenmerk van onze tijd. De industriële ontwikkeling heeft het mogelijk gemaakt om producten, die vroeger slechts voor enkelen bereikbaar waren, beschikbaar te maken voor de brede massa, maar tevens aan die voorwerpen iets persoonlijks ontnomen, dat slechts scheppend ambacht er aan geeft: het eigen kenmerk en het persoonlijke. De vervlakkende invloed van de moderne productie is onontkoombaar, maar toch ziet men overal waar hij leidt tot een volslagen confectie-mens — „Mr. Babbitt” — een reactie, die gebruiksvoorwerpen met een eigen karakter op prijs stelt.

(Algemeen Handelsblad).

PENNESTREEK.

In het Juristenblad van 25 Maart 1950 schreef prof. van Oven over het grote actuele onderwerp, dat voor ons allen van belang is: verhoogde waakzaamheid en burgerlijke uitzonderingstoestand. Hij waarschuwt, zoals in ons blad is geschied, tegen het toekennen aan de regering van een nieuwe bevoegdheid, strekkende „met één pennestreek voor onbepaalde tijd een einde te maken aan onze rechtsstaat”. Verdenking alleen en ook ongegronde verdenking kunnen de ergste gevolgen hebben voor de vrijheid van de burger, die in de positie komt van een weerloze verdachte tegenover het gezag: burgemeester, Commissaris der Koningin, Minister van Binnenlandse Zaken. Angstig doet dit denken aan de Pruisische wetgeving van 1931: burgemeester, Polizei-präsident, Minister des Innern.”

(Rotterdamsch Nieuwsblad)

EIGEN VERANTWOORDELIJKHEID

Het overgrote deel van ons volk wenst te leven naar eigen verantwoordelijkheidsgevoel. En niet volgens de normen ener geloofsleer, die de zijne niet is. En dat is dan ook in volkomen overeenstemming met wat in ons land altijd als natuurlijk is aanvaard. Het natuurlijke raakt echter in onze samenleving steeds meer zoek; het wordt vervangen door een stelsel van vrijheidsbepalende wetten en verordeningen, die de mens steeds meer maken tot een blind werktuig van het staatsgezag. Hierin schuilt het grootste gevaar, dat denkbaar is. Wij zien de neergang dezer beschaving als een gevolg van de voortschrijdende machtsvergroting van de Staat, naar de schijn geschoeid op democratische leest, in wezen echter ontsproten op dezelfde bodem, waarop nationaal-socialisme en communisme zijn ontstaan.

(De Prinsstad).

Wat deed Gij?

Van de velen, die de roep niet verstaan...

We zaten tegenover elkaar in de trein, de niet meer jonge vrouw in de mooie astrakan mantel en ik. Zij was na mij ingestapt. Het eerstvolgende station zouden we pas over een uur bereiken. Binnen vijf minuten waren we in gesprek. Ik ga kennissen opzoeken in R. vertelde zij. „Zo af en toe moet je er eens uit. Je moet toch wat doen”. „Heeft u geen... e bezigheden?” vroeg ik. Het woord werk slipte ik nog net bijtijds in met een blik op de dure jas. „Bezigheden? nee... ik ben weduwe... ik hoef niet te werken... ik heb niets te doen... ik zit eigenlijk op mijn dood te wachten...”. „U zit... wàt?!” vroeg ik menend niet goed verstaan te hebben. Het niet onknappe gezicht ontspande zich in een lach. „Ja, ik zit op mijn dood te wachten. Ik ben eerlijk gezegd te lui om wat uit te voeren, en trouwens... wat zou ik kunnen doen?” „Maar, er is een schreeuwend gebrek aan werkkrachten die geen betaling behoeven!” riep ik uit. „Er is een ontzaglijke massa werk dat niet gedaan wordt omdat er geen geld en geen vrijwillige handen voor te vinden zijn!” De duur geganteerde handen maakten een hulpeloos gebaar. „Ja maar... wat dan?” „Braille schrift typen — blinden voorlezen — bloemen en lectuur in de ziekenhuizen brengen” somde ik op. „Ben ik allemaal veel te lui voor — heus!” Toen zag ik het opeens: een grote dubbele ladder in de fijne zijden kous. Ik wees ernaar. „Wat jammer!” Mijn overbuurvrouw haalde de schouders op. „O, dat weet ik wel dat was vanmorgen al maar ik doe maar of het net is gebeurd! Ik had geen zin om andere kousen aan te trekken”. Hm, dacht ik, dan is dat andere ook geen pose — en ik vroeg mij af: hoe wordt iemand zo? Toen begon zij te vertellen: oorlogservaringen — ondergedoken geweest, opgejaagd — verkleed, vermoemd — telkens ontsnapt... Ik kon het niet helpen, ik moest het zeggen: „dat is allemaal voorbij. U moet daar niet zo aan blijven hangen. U moet vooruit, mee met deze tijd, helpen dragen aan de moeilijkheden van NU...”

De amberkleurige ogen starden uit het raam. „...als ik U alles zou vertellen wat ik heb beleefd tijdens de bezetting... meer dan genoeg om een boek mee te vullen...” Ik keek haar eens aan. Had zij niet gehoord wat ik zeide? Ik besloot het nog eens te proberen: „de mensen hebben geen behoefte aan die voorbijgegruvelverhalen —” sprak ik, „hoe begrijpelijk het ook is dat de gene die het allemaal heeft onderzonden, crover wil praten. Maar — men bewijst er zijn medemens een heel slechte dienst mee. Er moet zoveel — zo ontzaglijk veel worden opgebouwd, materieel en geestelijk — waarom probeert U niet ergens aan een of ander hoekje ook een beetje mee te helpen? Het zou U dat andere doen vergeten — in ieder geval zou het erdoor op de achtergrond raken en U zoudt weer moed krijgen!” Mijn vis-à-vis haalde de schouders op. „Waarvoor? Ik ben best tevreden zo...” Over de slechte dienst die zij haar medemens bewees, door als een nutteloze treurwilg door het leven te gaan zonder zion en blijdschap om zich heen te verspreiden, bekommerde zij zich blijkbaar niet al te zeer.

Het goede soort is er ook nog!

Drie dagen later sta ik in een striemende ijskoude regen bij een bushalte. Natuurlijk komen alle bussen voorbij, behalve juist die ene die ik moet hebben. Drie stappen heen — drie stappen terug — brrrr! of die bus nu nooit komt! Daar groet me opeens een vriendelijk oud gezicht onder een druipende paraplu. Ik herken een kittig juffrouwje dat bij ons in de straat woont. Schuin gebukt tegen de felle wind in laveert zij langs de huizenkant. Twee grote handwerkstassen bungelen aan haar linker arm. „Lieve ziel, ik heb het zo druk!” lacht zij. „Ik ga naaien bij het U.V.V. Ja — iedere Donderdag hoor! Er is zoveel te doen, zo veel! Maar er wordt heel wat afgemaakt... verstellen, vermaken en soms nieuw goed knippen en maken... wat zeg je! hondenweer? Waarom ik niet thuis blijf? Kind, ze kunnen niemand missen! Je moest eens zien wat er nog ligt! Ik ben veel te blij dat ik dit nog doen kan. Het is maar een bescheiden steentje dat ik kan bijdragen, maar het helpt toch een beetje — alle beetje helpen. Nou — ik moet verder hoor — ik heb geen tijd!”

Weg was ze en ze liet me beschaamd staan. Daar stond ik te mopperen dat die bus niet gauw genoeg kwam en die lieve oude ziel kwam dat hele eind in de straffe wind en de kille regen om te gaan naaien voor anderen... En zij was dankbaar en blij dat ze dit mocht doen. Naar huis hobbend in de bus dacht ik hierover na en vanzelf kwam die andere vrouw mij in de gedachten. Toen vroeg ik mij af waarom er naar verhouding zo veel meer ladder-kousvrouwen dan handwerkzak-vrouwen

door
Amy Groskamp-ten Have

zijn... m.a.w. waarom het aantal van degenen die doof en blind voor de noden van de maatschappij gezagig rondobberden in het eigen kleine vaarwater, zoveel groter is dan het aantal dergenen die zich moeite, last en ongemak blijmoedig getroosten terwille van het welzijn, het geluk en de lotsverbetering van mensen die zij nooit hebben gezien en vermoedelijk nimmer zullen zien?

Als het waar is dat de ware democratie de stelregel huldigt van: allen voor een en een voor allen, waarom vinden dan zoveel alleen het eerste deel hiervan prachtig en maken zij zich haastiglijk uit de voeten of geven niet thuis zodra het tweede gedeelte bij hen aanklopt? Voor ieder die opletterend luistert naar de propaganda van de meest uiteenlopende partijen is het duidelijk dat niet bij een maar bij allen dezelfde klacht wordt gehoord: waarom hebben de vrouwen en de jongeren zo weinig belangstelling? Waarom houden zij zich afzijdig? Waarom hebben zij zo weinig over voor hetgeen toch hun ideaal behoorde te zijn krachtens hun lidmaatschap?

De goede strevende ijverige kern niet te na gesproken is in de brede lagen van ons volk de belangstelling voor politiek en staatsbestel uiterst matig.

Zijn wij werkelijk zo lui, zo traag en zo vervuld van eigen belang? (Met eigen belang wordt hier ook bedoeld het zich uitsluitend concentreren op de kleine kring van het eigen gezin en de eigen familie). Zij die zich tot taak gesteld hebben de basis van de publieke belangstelling op hoger niveau te brengen wijten dit gebrek aan belangstelling aan een overladen leerprogramma voor de jeugd, aan een van hulp verstoken, dus te zware dagtaak van de vrouw en aan nog tal van andere oorzaken. In een van de grote dagbladen stond eens te lezen hoe jonge vliegers die zonder letsel te hebben opgelopen waren neergestort, onmiddellijk weer de lucht in werden gestuurd, omdat zij anders nooit meer zouden gaan. Zoiets moet er met ons ook aan de hand zijn: na de diepe val van oorlog en bezetting is er geen macht in staat geweest ons de hoogte in te jagen en daarom blijven we maar „laag-bij-de-grond” en vinden het al lang mooi als wij voor de onzen zorgen. De grote massa is een begrip dat voor ons niet leeft en wij hebben al heel weinig zin ons daarvoor enige inspanning te getroosten. Geen zin... HALT! daar hebben we het!! We hebben geen zin — we hebben dood-

gewoon geen zin, want er is nog nooit een vrouw — die-het-druk-had — geweest, die iets waar zij zin in had niet nog erbij kon doen. Dat is altijd nog nèt gegaan! En daar is nog nooit een jongere geweest, die iets dat hem boeide, liet liggen — al zou het hem ook zijn nachtrust kosten! Wij hebben dus geen zin...

En omdat wij geen zin hebben vinden wij allemaal schone drogredenen: „Als ik mij er niet helemaal aan kan geven doe ik er maar liever niks aan”, zeggen wij en wij menen volkomen ter goeder trouw dat dit de waarheid is. Maar het is de waarheid niet. Het is geen onmacht. HET IS ONWIL.

Wij leven in een vrij land en wij laten ons niet zeggen wat wij wel en wat wij niet moeten doen! Als wij er zin in hebben dan zullen wij wel... Precies! We behoeven ons niet door een ander te laten dwingen. En toch kunnen we die dwang niet ontberen. Wie zal ons dan omhoog jagen? De dwingende drang in het eigen hart, die ons aanspoort om ons deel bij te dragen aan het grote geheel, dat kleine onaanzienlijke deel, dat TOCH NIET GEMIST KAN WORDEN! Er zijn heel wat vrouwen die niet mee kunnen of willen doen aan de politiek, maar dit onthefte haar geenszins van haar bijdrage aan de maatschappij. Het is volstrekt niet noodzakelijk dat deze bijdrage bestaat uit een verkiezingsrede, een schriftuur of het winnen van leden voor de partij. Dit alles is zeer nuttig en nodig maar er is ook ander werk, even belangrijk, even nodig en even nuttig. Wanneer wij vrouwen in onze onmiddellijke omgeving de ware democratische gedachte uitdragen in woord en daad, wanneer wij begrip tonen voor andersdenkenden, bereid zijn tot hulp en steun, ook aan vreemden, ook aan andersdenkenden, wanneer wij zorgen op de hoogte

HET ONTWERP ENER NIEUWE KIESWET

(Slot).

Gebruik van zwart potlood. — Het ontwerp van het Centraal Stembureau wil voorts terug doen keren op de weg, die vóór 1921 werd begaan. Vóór 1921 werd bij de invulling van het stemvakje op het stembiljet zwart potlood gebruikt. In 1921 werd rood potlood ingevoerd. Deze verandering werd aangebracht, om tegemoet te komen „aan het algemeen ontevonden bezwaar”, aldus de Memorie van toelichting, „dat op het stembiljet het met potlood zwart gemaakte stipje moeilijk te vinden is”.

Waarom wil men nu weer zwart potlood gaan invoeren? Het C.S. zegt dienaangaande in zijn toelichting: „Proefnemingen hebben aangetoond, dat het rode potlood niet voldoende hardheid bezit om het nummeren der candidatenlijsten naar wens te doen verlopen. Het slijt zeer snel af, zodat het slechts enkele kiezers diensten kan bewijzen, alvorens opnieuw geslepen te moeten worden. Een zwart potlood, mits van voldoende hardheid, bezit deze nadelen niet”.

Het wil ons aanvankelijk voorkomen, dat het argument om rood potlood te gebruiken in plaats van zwart, zwaarder weegt dan het thans aangevoerde. Het nazien der stembiljetten geschiedt veel vlugger en met geringere kans op vergissingen, als de invulling is geschied met potlood van een kleur, die scherp afsteekt bij die waarin het stembiljet is gedrukt.

Indien inderdaad de mindere hardheid van rood potlood voor de nieuwe wijze van stemmen (waarbij ook nummeren zou worden toegepast) van overwegend bezwaar zou blijken, dan dient o.i. te worden voorgeschreven, dat de lijsten op het stembiljet in een andere kleur worden gedrukt.

Aantal kiezers per stembiljet. Hoevel het ontwerp geen wijziging van

te blijven van hetgeen zich in de maatschappij en in de wereld daarbuiten voordoet, wanneer wij de democratie niet alleen prediken en belijden maar LEVEN, dan hebben wij ruimschoots onze bijdrage geleverd. De macht aan de vrouwen verleend is verstrekkend: het is geen loos gezegde dat alle grote mannen bijzondere moeders hebben gehad.

Laten wij onze maatschappelijke taak niet zien als iets dat buiten onze gewone dagtaak staat — als iets apart voor vergaderingen en verkiezingsstijd. Aan de opbouw moet gestadig worden gewerkt onophoudelijk en niet af en toe als we toevallig eens zin hebben. Dus óók — als we geen zin hebben! Eenmaal moet ook voor ons de dag komen dat wij kunnen zeggen: zie — dat deed ik! WAT DEED GIJ?

Afdelingsnieuws

Hummelo-Keppel vergaderde

Onze afdeling beledigde in de Gouden Karper in samenwerking met de onder Centrale „de Graafschap” een openbare vergadering. Voor een zeer aandachtig gehoor heeft de voorz. der Onder-Centrale, de heer J. C. J. Mens, ons program ontvouwd. Het was een bijeenkomst welke ongetwijfeld nut zal afwerpen voor onze partij. Ook Steenderen was vertegenwoordigd! De activiteit in deze hoek neemt toe en we zien met vertrouwen de uitslag der verkiezingen tegemoet.

Ook in Ruurlo flinke belangstelling

De onder-centrale „de Graafschap” heeft het voorrecht gehad de vicevoorz. onzer partij, mr. van Riel, in haar midden te mogen hebben. Op zijn bekende kernachtige wijze heeft j.l. Zaterdag de heer van Riel de vele belangstellenden de gevaren waarin ons land en geheel West-Europa verkeert, onder de aandacht gebracht. Zijn rede was een krachtige impuls om de Vrijheid te verdedigen en het particuliere initiatief te bevorderen door te strijden voor een krachtige vertegenwoordiging ook in de staten.

het aantal kiezers per stembiljet voorstelt, menen wij toch dat het van genoege belang is om bij de herziening van de Kieswet ook dit punt onder ogen te nemen.

Art. 31 der Kieswet schrijft voor, dat een stembiljet in de regel niet meer dan 1000 kiezers bevat. Het ontwerp neemt dat voorschift in art. 17 ongewijzigd over. Wat dit aantal betreft, bij de herziening-1921 was er een amendement-Albarda, om het aantal te verlagen tot 750, omdat 1000 kiezers per stembiljet te veel werden geacht. Het amendement werd ingetrokken, nadat gebleken was, dat er niet voldoende belangstelling voor was.

Er is echter naar wij menen voldoende reden om te pleiten voor verhoging van het aantal kiezers per stembiljet. Ook de schrijvers van de bekende commentaar op de Kieswet (van Poelje en Gohres) zeggen dienaangaande (blz. 126): „De tijd heeft evenwel anders geleerd dan de heer Albarda verwachtte. Het aantal kiezers per stembiljet kan zonder veel bezwaar een 20 pct. hoger zijn dan de kieswet als tegenwoordige norm aangeeft, nu de kiezers voldoende geschoold zijn en het materiaal waarmee het stembureau moet werken, vereenvoudigd is”.

Wij sluiten ons bij deze opinie aan; ook onze ervaring is, dat een stembureau in het algemeen zonder bezwaar 1200 kiezers kan „verwerken”. De verhoging van het aantal kiezers per stembiljet zal een belangrijke besparing betekenen; het heeft derhalve zin om dit punt nauwgezet in studie te nemen. De meest juiste beoordeling zal men zich ongetwijfeld kunnen vormen, door tevoren inlichtingen in te winnen bij de gemeentebesturen. Maart 1950. J. Th. van der Voorde.

HEBBEN VERPLEEGSTERS MEER „ROEPING” DAN ANDEREN?

Waarom moest deze groep vrouwen zich opofferen?

(Ingezonden).

In „Vrijheid en Democratie” van 10 Maart 1950 heeft een stukje bestaan onder de titel „Wie lost dit vraagstuk op?”, waarop enige reactie volgde en wel in het blad van 24 Maart „Oplossing” en van 31 Maart „Is dit het middel?”. Ik kan niet nalaten hierop te reageren, daar in deze artikelen geen juist beeld gegeven wordt van de werkelijke toestand. Bovendien heeft het mij wel zeer verwonderd, dat nog geen anderen opgekomen zijn tegen het voorstel van F. K., in het blad van 31 Maart, al zegt het onderschrift van de redactie tussen de regels door eigenlijk heel veel! Men kan inderdaad spreken van een tekort aan verpleegsters, maar dan moet er in ieder geval bij gezegd worden: voornamelijk in sanatoria en psychiatrische inrichtingen, m.a.w. de laatste jaren is het aanbod van leerling-verpleegsters in de gewone ziekenhuizen voldoende geweest, zodat spoedig het tekort aan gediplomeerden ook zal zijn ingehaald. Er is nog steeds weinig animo in sanatoria te gaan werken, hetgeen gedeeltelijk verklaard kan worden door de omstandigheid, dat een groot aantal t.b.c.-patiënten na de oorlog wegens plaatsgebrek in de sanatoria thuis verpleegd moest worden met alle gevolgen van dien. Dit gaf aanleiding tot een grotere angst voor besmetting en een tegenzin om een opleiding in een sanatorium te beginnen. Geleidelijk zal hierin weer wijziging komen, maar dit zal nog wel enige tijd duren. Eerst zal goed tot ieder door gedrongen moeten zijn, dat het besmettingsgevaar in sanatoria zeker niet groter is dan in elk ander ziekenhuis, daar immers allerlei praeventieve maatregelen ten opzichte van de verplegenden in sanatoria genomen worden. Bovendien is het tegenwoordig praktisch onmogelijk zonder U.L.O.-diploma in een gewoon ziekenhuis als leerling te worden aangenomen, zodat degenen, die zonder U.L.O. het verpleegsterdiploma willen behalen of in sanatoria of in psychiatrische inrichtingen moeten solliciteren waar deze vooropleiding niet verplicht gesteld is.

Hoe meer ook bekend wordt, dat in psychiatrische inrichtingen de arbeidstherapie op veel groter schaal dan vroeger wordt toegepast, waardoor op een geheel andere wijze in deze inrichtingen verpleegd wordt, des te groter zal het aanbod van leerlingen ook hier worden. Deze instellingen besteden de laatste tijd grote aandacht aan een juiste voorlichting op dit gebied; voor de neutrale inrichtingen houdt b.v. Zr. Meijboom overal in den lande cause-riën over de zenuwverpleging op vrouwenbijeenkomsten, scholen enz. Na verloop van tijd zullen hiervan de resultaten niet uitblijven, temeer daar in sommige beroepen hier en daar reeds van een overschot aan vrouwelijke werkkrachten gesproken kan worden, zoals b.v. voor kantoor- en winkelpersoneel. Langzamerhand zullen deze meisjes van zelf naar die beroepen overgaan, waarin wel plaats is t.w. verpleegster, gezinsverzorgster, huishoudelijke hulp enz.

Is het echter wel juist er steeds op te wijzen, dat voor het verpleegstersberoep roeping nodig is, waarmee dan bedoeld wordt: opoffering uit hogere motieven. Ik ben overtuigd, dat ieder mens het werk, dat hij op zich genomen heeft, met toewijding en verantwoordelijkheidsbesef moet verrichten, althans hiernaar moet streven. Dit geldt voor een verpleegster evengoed als voor ieder ander in welk beroep dan ook. Het vinden van werk met „prettiger arbeidsvoorwaarden en meer vrije tijd” in andere beroepen is maar gedeeltelijk juist. In vrijwel alle ziekenhuizen wordt tegenwoordig 8 à 8½ uur per dag gewerkt, hetgeen toch beschouwd kan worden als een zeer normale werkdag. Het al of niet plezierig werken hangt in ieder beroep grotendeels af van degenen onder wie gewerkt wordt. Het verpleegstersberoep vormt in dit opzicht in het geheel geen uitzondering. Mogelijk is hierbij gedacht aan het „intern” zijn van verpleegsters, dat naast vele voordelen ook grote nadelen heeft. We mogen dan echter niet vergeten, dat in de meeste ziekenhuizen er reeds naar gestreefd wordt de gediplomeerden extern te doen zijn, omdat zij dan een normaler vrijetijdsleven kunnen leiden en meer in het gewone leven staan.

In salariering en pensioenering van verplegenden was tot voor kort inderdaad een grote achterstand verzeleken bij andere beroepen, maar ook hierin is onlangs verbetering gekomen, zodat men thans kan zeggen, dat de salariering aangepast is aan die van andere beroepen, terwijl aan een pensioenregeling hard gewerkt wordt. In ieder geval heeft men eindelijk het oudere denkbeeld, dat men slechts uit roeping verpleegster kan worden en geen normale beloning en pensioen van node heeft, laten varen. Men heeft ingezien, dat een verpleegster, die minstens 3 jaar gestudeerd heeft, voordat zij haar diploma A (gewone ziekenverpleging) of B (zenuwverpleging) heeft kunnen halen, even goed als ieder ander recht heeft op een behoorlijke beloning en zekerheid voor haar toekomst. Er is m.i. maar één antwoord op de vraag: wie lost het tekort aan verplegend personeel op? en wel dit: de verbeterde positie zal vele vrouwen tot dit beroep terugvoeren. In ieder geval is het volkomen onjuist om het tekort te wijten aan „gebrek aan naastenliefde en warmhartigheid”; neen, gebrek aan inzicht, wat een verplegende toekomst, dat was de diepere oorzaak van het in discredit geraken van dit beroep. Het zou de moeite waard zijn eens na te gaan, als dit mogelijk ware, hoeveel vrouwen en meisjes geen verpleegstersdiploma hebben kunnen halen, omdat zij niet genoeg verdienden en dus noodgedwongen beter betaald werk moesten nemen, hoewel zij qua arbeid het verplegende werk verreweg geprefereerd zouden hebben.

De typisch vrouwelijke aanleg om te willen zorgen zal maken, dat er spoedig voldoende verpleegsters beschikbaar zijn, nu er gewerkt wordt op menswaardige condities. Met welk recht heeft men tot voor kort toch mogen verlangen, dat een gedeelte van de groep werkende vrouwen zich maar moest opofferen zonder iets voor zich zelf te eisen. Precies dezelfde vraag kan men nu nog stellen aan aldegene, die nog steeds huishoudelijke hulp verlangen tegen een betaling, die ver beneden het normale loonpeil ligt, omdat men van de gedachte uitgaat, dat anders niemand meer deze hulp kan betalen!

Naar aanleiding van de opmerking, dat bepaalde „klasse-patiënten” de verplegenden als „slavinnen” zouden behandelen, vraag ik me af of dit niet

voornamelijk van de tact en houding kort onrustbarende afmetingen aan van de verplegenden zelf afhankelijk is. Een verstandig en open eerlijk gesprek op zijn tijd tussen patiënt en verplegende kan hier een goede verhouding tot stand brengen.

Het ingezonden stuk, getekend door F. K. heeft mij wel zeer verbaasd, omdat ik toch van de veronderstelling uit moet gaan, dat de schrijver of schrijfster de beginselen van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie is toegegaan, gezien het feit, dat hij of zij juist in ons blad het voorstel doet. Waar blijft echter het recht van ieder mens (ook de vrouw) op vrijheid van keuze van arbeid? Hoe is dat voorstel te rijmen met artikel 4, 9, 16 enz. van ons beginselprogramma? Ook de Universele verklaring van de rechten van de mens, door Nederland ondertekend, is in lijnrechte tegenspraak met het plan van registratie van vrouwelijke werkkrachten en verplichte tewerkstelling in de typisch vrouwelijke beroepen van verpleging, huishouding enz. (art. 23). Even wordt inderdaad vermeld, dat men hierdoor in conflict zou komen met de z.g. persoonlijke vrijheid, maar direct daarop volgt, dat de ernst van de toestand het rechtvaardigt, dat het persoonlijke belang voor het algemene moet wijken.

Deze redenering lijkt mij wel zeer gemakkelijk, maar het is ook maar de vrouw die er de dupe van is! Ik geloof dat uitsluitend in oorlogstijd het standpunt van F.K. in deze voor een V.V.D.-er te onderschrijven is. Sinds alle opleidingen thans ook voor vrouwen open staan (zover ik weet nog maar met 1 uitzondering: de belastingacademie) spreekt het toch vanzelf, dat iedere vrouw ook het recht heeft een plaats te zoeken in het vak waarvoor zij werd opgeleid. Blijkt er een overschot in het ene en een tekort in het andere beroep te ontstaan, dan zal zich dit op een normale wijze oplossen en niet door registratie enz., hetgeen toch ook wel sterk doet denken aan de gedragingen van onze bezetters! Waar blijft de arbeidsvregde van de vrouw, die gedwongen wordt in de verpleging of de huishouding te gaan werken, beroepen, waarin juist de persoonlijke verhouding zo sterk op de voorgrond komt? Zelfs de Duitsers hebben nooit vrouwen in de huishouding verplicht tewerkgesteld, omdat zij zelfs begrepen, dat dit tot onhoudbare toestanden aanleiding zou geven!

De voorgestelde oplossing: meisjes weg van de plaatsen, waar mannen behoren te zitten en de gedemobiliseerden in haar plaats! is ook onuitvoerbaar. Meisjes en vrouwen vervullen immers over het algemeen functies, waar routinewerk verlangd wordt met weinig promotiekansen (typiste, steno-typiste, secretaresse, telenxiste, inpakster enz.). Dit soort werk is om 2 redenen veel geschikter voor vrouwen en wel: 1. omdat eentonig werk de vrouw veel beter ligt dan de man, zodat zij hierin meer presteert dan de man; 2. omdat de vrouw gemiddeld 7 jaar aan het arbeidsproces deelneemt en daarna trouwt, zodat werk zonder promotiekansen juist zeer geschikt is. Een man werkt normaliter zijn hele leven in een bepaald vak, dus moet wel degelijk kans hebben om vooruit te komen.

Mevr. Land-Boissevain vraagt zich af, of de oplossing van het tekort aan verpleegsters in Nederland ook niet opgelost zou kunnen worden door verplegenden voor halve dagen in dienst te nemen, zoals in Engeland gedurende de oorlog. Dit gebeurt in Engeland nog; ook in Nederland heeft men enige jaren geleden, toen het te-

nam, geprobeerd de directies van de ziekenhuizen te wijzen op deze mogelijkheid, maar met weinig resultaten. Inderdaad brengt het werken met krachten voor halve dagen bezwaren mede, maar toch heeft men zich aan de andere kant wel eens afgevraagd of het tekort werkelijk wel zo groot was, als steeds werd beweerd, toen men zo weinig moeite gedaan heeft om uitvoering te geven aan het aanstellen van verplegenden voor halve dagen!

J. t. B. H.

Verkiezingsstunts

Wij weten dat in verkiezingsdagen de woorden van vele verkiezingsredenaars niet op een goudschaaltje mogen worden gewogen. Hartstocht en heftigheid leiden altijd tot een bepaalde eenzijdigheid en de jacht op steeds meer stemmen kan aanleiding zijn tot het doen van beloften, welke in de parlementaire praktijk daarna slechts sporadisch kunnen worden vervuld.

Wij vernamen uit Engeland in dit opzicht een paar sterke staaltjes.

De Londense correspondent van de Leeuwarder Courant bezocht b.v. een verkiezingsbijeenkomst van de boerenbond van Noord-Kent te Dartford.

Teneinde de boeren tijd te besparen had de bond de drie daar gestelde kandidaten uitgenodigd om achtereenvolgens te spreken. De liberale kandidaat zomin als de kandidaat van Labour vermochten de aanwezige „grote” boeren enthousiast te maken. Die kunst verstond de candidate van de Conservatieven echter uitnemend. Ze was nog maar nauwelijks bezig of ze riep al uit:

„Een conservatieve regering zal de Britse boeren beschermen tegen buitenlandse concurrentie. Jullie zullen je sla en uien niet langer hoeven onder te ploegen omdat de markt overstromd wordt door goedkope Nederlandse groenten. Wij beloven jullie dat wij daaraan een eind zullen maken. (Donderend applaus en hoerageroep). Als conservatief kandidaat van dit kiesdistrict zal ik met hand en tand voor de belangen van onze boeren en tuinders opkomen. De Britse boer zal de ereplaats krijgen. De tweede plaats zal gereserveerd worden voor de Empireboer. En pas in de derde plaats, helemaal achteraan, als er dan nog een tekort mocht zijn, zal pas de buitenlandse boer aan bod komen met zijn producten. Ik behoef niet nader te verklaren, dat wij met deze laatste categorie speciaal de Nederlandse boeren bedoelen. Wij zullen jullie beschermen tegen de felle concurrentie van geïmporteerde Nederlandse sla, tomaten, uien en aardappelen. En jullie, kwekers, zullen wij beschermen tegen de invoer van Nederlandse bloemen. Wij zullen waarschijnlijk dermate hoge tarieven gaan invoeren tegen Nederlandse land- en tuinbouwproducten, dat er van een fnuikende concurrentie weinig sprake meer kan zijn of anders een zeer lage maximum inwerkquantiteit vaststellen.”

Dat deze dame een daverend applaus als beloning ontving, spreekt eigenlijk vanzelf.

We hadden ze wel eens willen horen op een vergadering van Engelse huisvrouwen.....

Uit: „Groenten en Fruit”

MEVROUW FORTANIER
...zal spreken...

Vrouwen in de V.V.D.

Alle vrouwelijke partijleden zijn hartelijk welkom op de Voorjaarsbijeenkomst op Zaterdag 20 Mei 1950 in een zaal van het Internationaal Cultureel Centrum, Paviljoen Vondelpark te Amsterdam (te bereiken vanaf Centr. Station lijn I)

De vrouwengroep Amsterdam is zo vriendelijk als gastvrouw deze bijeenkomst voor ons te verzorgen.

10.30 uur **VERGADERING VAN HET ALGEMEEN BESTUUR**, bestaande uit de vertegenwoordigsters der centrales en het Dagelijks bestuur van de organisatie „Vrouwen in de V.V.D.” Vrouwelijke partijleden, die dit wensen, kunnen deze vergadering bijwonen.

AGENDA

1. Opening
2. Ingekomen stukken en mededelingen
3. De vertegenwoordigsters der centrales zullen vertellen van haar bevindingen in haar centrales, wat, naar wij hopen, aanleiding zal geven tot levendige gezamenlijke besprekingen.
4. Rondvraag
N.B. Het Dagelijks Bestuur zal het op prijs stellen eventuele vragen, die men stellen wil, enkele dagen tevoren te ontvangen.
5. Sluiting

13.00 uur **Gemeenschappelijke warme lunch**, waaraan iedereen deel kan nemen. Kosten f 3.30 p. p. incl. foot. Opgave uiterlijk 13 Mei bij de secretaresse:
Bij opgave vóór 6 Mei mogelijkheid tot reductie.
Betalen bij de presentielijst.

14.30 uur **ALGEMENE BIJENKOMST VAN DE „VROUWEN in de V.V.D.”** Mevrouw A. Fortanier-de Wit zal spreken over haar **INDRUKKEN VAN LAKE SUCCESS**

Komt U ook!

Wanneer U door een te lange afstand niet tijdig aanwezig kunt zijn, sieden de Amsterdamse leden U gastvrij logies. Wilt U daarover vóór 5 Mei schrijven naar:

Mevrouw M. Spanjaard-van Someren Brond
P. C. Hoofdstraat 19, Amsterdam Z.

namens het Dagelijks Bestuur

de secretaresse

Joh. H. Springer

Alexanderstraat 16 — HAARLEM

VERKEERD BEGREPEN

De heer P. E. van Renesse te Voorburg schrijft ons: Het verslag van de algemene vergadering in No. 105 van ons blad legt mij de volgende woorden in de mond:

„Indien men het consumptie-peil niet wil verminderen, zal men het aantal consumenten moeten doen afnemen, hetzij door emigratie hetzij door afremmen van de bevolkingsaanwas.”

De laatste zinsnede geeft een onjuist beeld van mijn betoog. Immers was dit juist, dat emigratie, welke van regeringswege als het universele middel tot beperking van de bevolkingsaanwas wordt aangeprezen, hoe nuttig

ook, voor dit doel onbruikbaar is en dat het afremmen van die aanwas door verlaging van het geboortecijfer onvermijdelijk is.

Daarom bepleitte ik, dat ons werk-program zich tegen de kindertoelagen, de bevoorrechtiging van de gezinnen en althans van de grote gezinnen in onze belastingwetgeving en de in-kwartiering van jonggehuwden zou uitspreken. Het deed me genoegen, in het uitstekende pleidooi van mej. mr. Toxopeus-Pott tegen het systeem der kindertoelagen, opgenomen in hetzelfde nummer van ons blad, zulk een flinke steun voor mijn denkbeelden te ontmoeten.

Groot Ammers is actief

De nog jonge afdeling gaat grotere activiteit ontplooiën en er kwam in het bestuur wijziging, doordat de heer Minkema wegens drukke werkzaamheden het secretariaat overdroeg aan Mevr. Zwart-Voorspuy. Een algemene actie voor de verkiezingen van de Provinciale Staten is ingezet en men hoopt niet alleen nu, maar óók na de verkiezingen ijverig aan de uitbouw van de afdeling te blijven doorwerken.

Alblasserdam had een mooie avond

Vrijdagavond, 14 April, organiseerde de plaatselijke afdeling van de V.V.D. voor besloten kring een bijeenkomst, waarop mr. G. Vonk, onze Indische specialist, op bijzonder interessante wijze het Indonesische vraagstuk en het beleid van de fracties van de V.V.D. in de Tweede en Eerste Kamer dienaangaande besprak en belichtte.

De opkomst, ook vanuit afdelingen uit de omgeving was goed en de aanwezigen volgden met grote aandacht het betoog van de heer Vonk, dat verhelderend heeft gewerkt voor hen, die de houding van onze Kamerfracties ten aanzien van dit voor land en volk zo zeer belangrijke vraagstuk meenden te moeten laken en voor hen, die het eenmaal aan onze Kamerleden geschonken vertrouwen handhaafden zeer zeker tot nog intensiever strijd voor de mooie beginselen van onze partij zal aansporen.

Het was een mooie avond, die ten volle aan het doel, waarvoor zij belegd was, heeft beantwoord.

Gorinchem heeft goede plannen

De plaatselijke afdeling belegde een vergadering met de afgevaardigden, resp. genodigden uit de afdelingen en correspondentschappen van de Provinciale Kieskring Dordrecht. Besproken werd de propaganda voor de provinciale verkiezingen en het vormen van Ondercentrales, teneinde in de toekomst organisatorisch beter aan de verbreiding van de beginselen van de V.V.D. te kunnen voortwerken. De opkomst was goed en men was unaniem van mening, dat een voortdurende actie van de V.V.D., het stichten van nieuwe afdelingen dringend noodzakelijk is. Voorlopig werd besloten de centrale onder te verdelen in z.g. ondercentrales, n.l. de Ondercentrales Alblasserdam, Sliedrecht en Gorinchem, welke laatste centrale later nog gesplitst zou dienen te worden in een Ondercentrale Leerdam. De afdelingen krijgen nog een résumé van het verhandelde thuisgezonden en langs deze weg wordt een ieder die het in deze omgeving wel meent met de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie dringend opgewekt zich met kracht aan de voorgestelde organisatie te wijden. De vergadering stond onder leiding van de heer Nawijn, die een woord van dank toekomt voor zijn initiatief.

Staatssocialisatie sijpelt ook door in de Staten

Tijdens de op 12 April te Laren gehouden goed bezochte bijeenkomst van de V.V.D., welke gepresideerd werd door de heer J. J. Korff, belichtte mevrouw M. Groot-Pleysier, candidate voor de Provinciale Staten, de geest, achtergrond en sfeer van de V.V.D.

Zij noemde zowel vrijheid als democratie twee veel omstreden begrippen, voor tweërlei uitleg vatbaar al naarmate men in Oost- of West-Europa verblijft. Democratie betekent, dat iedere staatsburger zijn eigen mening kan hebben en dat de meerderheid beslist. Vrijheid is geen geschenk, doch een voorrecht voor hen die er voor strijden, en derhalve een kostbaar zedelijk goed, dat logischerwijs inhoudt dat iedereen een zedelijke verantwoordelijkheid draagt voor alle doen en laten.

Een maatschappij die alle macht aan zich trekt is onaanvaardbaar en een gemeenschap van gestandaardiseerde individuen een onding.

Het doel van de V.V.D. is dan ook die zelfstandige personen te kweken, die in het dienen van de Gemeenschap hun grootste taak zien. Haar typisch vrije denkwijze geeft haar een neu-

traal etiket, doch die dat zegt begrijpt het vrijzinnige beginsel niet. Haar drie geestelijke grondslagen zijn vrijheid in gebondenheid, verantwoordelijkheidsgevoel en sociale rechtvaardigheid.

Mr. Dr. L. J. J. Caron te Bussum, Ijstaanvoerder van de V.V.D., onderstreepte de woorden van mevrouw Groot.

Hij schetste de taak van de Provinciale Staten: bestuursfaak, toezicht op gemeenten en kiescollege voor de Eerste Kamer.

Hij constateerde dat de voortschrijdende staatsocialisatie ook daar merkbaar is geworden: onder meer uit het feit dat zij meer en meer de openbare nutsbedrijven tot zich trekken. Er is een rode meerderheid (24 P.v.d. A. en 18 comm. tegen 5 V.V.D.) en de arbeiders hebben de middenstand en de hogere lagen van de bevolking dan ook reeds geknauwd.

Tenslotte hield hij de financiële regeringspolitiek, welke onder meer duidelijk blijkt uit het feit dat de Herofabrieken een aandelenemissie van 7 1/2 ton moesten doen, terwijl zij een zelfde bedrag aan belasting moesten betalen.

Maandag in Breda

In Breda wordt op Maandag 24 April des avonds om 8 uur, een openbare bijeenkomst gehouden in Hotel „De Schuur”, waar zullen spreken de kandidaten voor de Prov. Staten: Drs. E. B. W. Schuitema, J. H. Kloezen en Mr. E. H. Toxopeus.

Welkom

Als nieuwe afdeling van de V.V.D. is tot stand gekomen de afd. Kloosterburen. De secretaris is de heer J. Wijk te Kloosterburen. Men begint met 13 leden. Overige bestuursleden: J. A. Meijer, R. Beukema.

Nieuwe heren

In Usquert wordt het bestuur nu gevormd door: F. Britzel v.z., H. A. Runsink, secr., H. Westerhuis-Westerhuis, A. Beukema-Straat, S. Bruins.

Uit Stiens

Op 13 April sprak te Stiens de heer J. A. van Overklift, candidate voor de Prov. Staten. De belangstelling was goed. De spreekbeurt werd gehouden voor de afdelingen Leeuwarderadeel, Feuverderadeel en t Bilt, gemeenten die aan elkaar grenzen. Na de rede, welke met grote belangstelling werd aangehoord, sprak mevrouw Deelstra-Spoelder, raadslid van Leeuwarderadeel, een sympathiek opwekkend woord. Tot slot werden kleurenfilms over Zuid Afrika, Skandinavië en Groot Brittannië van mevrouw Wassenaar vertoond, welke zeer in de smaak vielen.

Weer een

Op Zaterdag 15 April vond in Terneuzen een vergadering plaats van geestverwanten uit Oost Zeeuwsch-Vlaanderen met het doel tot oprichting te komen van een afdeling „Oost Zeeuwsch-Vlaanderen” van de V.V.D. De vergadering, die onder leiding stond van de voorzitter der Centrale Middelburg, de heer L. A. Schenk, had een zeer geanimeerd verloop en een voorlopig bestuur van de nieuwe afdeling heeft zich als volgt samengesteld: ir. A. P. Lindenbergh, voorz., Terneuzen; R. H. de Ridder, secr., Zaamslag; J. v. Waterschoot, Sas van Gent, penningm.; D. Haak Tollenaar, lid, Hoek; P. J. Olijeslager, lid, Axel.

De jongeren

Voor de Jongeren Organisatie Vrijheid en Democratie, afd. Naarden-Bussum en omstreken spreekt op Vrijdag 28 April, 20 uur, Graaf Florislaan No. 36 Bussum, dr. A. J. Vis over De Verenigde Naties.

Centrale Haarlem

In plaats van de heer mr. A. de Bruijn, die bedankt heeft als lid van de Partijraad, is benoemd de heer W. de Haan, Lindenlaan 14, Bussum.

Goede gids op de weg

Het is duidelijk, dat het met de behandeling van het wetsontwerp inzake de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie in de Tweede en Eerste Kamer niet afgelopen was. En ook niet met de publicatie van de wet in het Staatsblad. De geschiedenis van de ontwikkeling der gedachten op dit punt moge interessant zijn en de gedachtenwisselingen in het parlement mogen al van grote waarde zijn geweest, voor het bedrijfsleven gaat het gehele spel nog pas beginnen. Daar

zijn wij nu aan toe en duidelijk is het, dat de belangstelling van de betrokkenen nu intenser wordt en dat men gaarne weet, wat er zoal kan gaan gebeuren, men zou ook kunnen zeggen: wat er boven het hoofd hangt.

Het is een goede gedachte geweest van De Zakenwereld om de jonge jurist mr. W. J. Geertsema uit Leiden te vragen de Wet op de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie toe te lichten. De heer Geertsema heeft dat gedaan door de artikelen, voor zover

nodig, van een commentaar te voorzien. De schrijver heeft daarbij gestreefd naar te waarderen beknoptheid. Beknopt is ook de inleiding van de heer F. L. van der Leeuw, die daarin een overzicht van de ontwikkelingsgang der gedachten op het terrein der publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie geeft.

In een pittig geschreven voorwoord wijst prof. mr. A. N. Molenaar op de betekenis van een goede voorlichting voor alle betrokkenen. De laatste regelen van prof. Molenaars betoog willen wij hier als slot van onze aankondiging opnemen. Prof. Molenaar zegt daar:

„Het in dit geschrift behandelde onderwerp staat reeds gedurende een reeks van jaren in het brandpunt der belangstelling. Het zal nu in de praktijk des levens zijn levensvatbaarheid moeten bewijzen. Voor allen die daarbij betrokken zijn kan het geschrift een leidraad zijn; de schrijver heeft een opmerkelijke objectiviteit betracht en dit verhoogt de waarde van zijn arbeid”.

Ik moge dan ook de wens uitspreken, dat velen dit boekje zullen raadplegen en het als een goede gids op hun weg zullen leren waarderen”.

N.V. BOELE'S
Scheepswerven en Machnefabriek
BOLNES

Nieuwbouw en reparatie

N.V. Staaldraadkabel- en Herculestouwfabriek
 voorheen
J. C. DEN HAAN
GORINCHEM

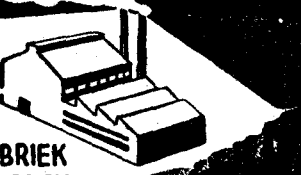
DE ROTTERDAMSCH
DROOGDOK MIJ. N.V.

N.V. Lijm- en Gelatinefabriek
„Delft”

 Fabrieksmerk
TWEE TORENS
 Tel. 106-363 — Delft

J. en K. SMIT'S
SCHEEPSWERVEN EN MACHINEFABRIEKEN
KINDERDIJK

Machinefabriek en scheepswerf
 van
P. SMIT Jr. N.V.
ROTTERDAM

DAKEN - VLOEREN

 N.V. BETON- & PLATENFABRIEK
 & GEBR. MYNLIFF NYMEGEN
 TEL 20539

Reeds onze oude reehelden dronken
Weduwe A. v. d. Eelaart's
OUDE AROMATISCHE Jenever

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Beschouwing Provinciale-
Statenverkiezingen

Pag. 5

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Wederom een grote overwinning

Wij blijven in de stijgende lijn

Wij hebben 412.000 stemmen

Wij moeten naar het half miljoen

De verkiezingsstrijd is gestreden en wij kunnen tevreden zijn. Men had ons de laatste tijd, toen wij voor het houden van spreekbeurten in verschillende delen van ons land kwamen, vaak gevraagd wat wij nu wel van de uitslagen der verkiezingen verwachtten. Een vraag, die gemakkelijk te stellen is, maar moeilijk te beantwoorden. Wij hebben ons echter in zeer optimistische zin durven uitlaten. De belangstelling, die voor ons streven en voor onze partij bleek te bestaan, had ons dat optimisme gegeven.

Maar nu is er dan de zekerheid. Wij moeten pogen onze lezers ook deze week het blad weer op tijd thuis te doen bezorgen en daarom moeten wij schrijven op een ogenblik, waarop wij nog slechts over twee ochtendbladen beschikken. Maar deze ochtendbladen — hoewel niet van onze richting — vertellen het voor ons verheugende nieuws al met geweldige letters. Het anti-revolutionnaire dagblad Trouw deelt in een regel, die bijna de gehele breedte van de pagina beslaat, aan zijn lezers mede: „Zetelwinst voor de C.H. Unie en V.V.D.”, waaronder het dan verder bekend maakt: „A.R. Partij bleef stationnair.” En de Volkskrant, het blad waarvan prof. Romme de staatkundige hoofdredacteur is, geeft haar indruk van de verkiezingen in de hoofdkop als volgt weer: „Verrassende winst voor V.V.D. en C.H.U.”, waaronder het blad dan laat volgen: „K.V.P. behaalt één zetel winst, communisten 27 verlies.”

Met het weergeven van het bovenstaande is al een juist beeld van de situatie gegeven; maar tevens kan er uit worden gezien, dat voor anderen onze grote winst en die der C.H.U., ook als het meest naar voren springende van de verkiezingsuitslag wordt gezien.

Wanneer voor anderen ons succes zo duidelijk is, dan is er voor ons geen reden onze tevredenheid niet openlijk uit te spreken. Met grote dankbaarheid stellen wij vast, dat bijna 412.000 kiezers aan onze kandidaten hun vertrouwen hebben geschonken. En wanneer wij dat zeggen, dan mag nog wel eens worden herhaald, wat wij onlangs reeds tot uitdrukking hebben gebracht, namelijk, dat onze politieke voormannen toch waarlijk de kiezers niet naar de mond hebben gesproken. Wanneer wij mogen herinneren aan de Indonesische kwestie bijvoorbeeld, dan zal ieder duidelij-

lijk zijn wat wij bedoelen. Onze afgevaardigden hebben in dit voor ons volk van primair belang zijnde vraagstuk enige malen een standpunt ingenomen, dat waarlijk niet was ingegeven door de wens tot het verwerven van kiezersgunst.

Laten wij hier echter niet te diep in treden. Laten wij alleen vaststellen, dat de twee groeperingen, die ten aanzien van de Indonesische politiek het meest oppositiek zijn geweest — de A.R. Partij en de groep Welter — niet tot de winnaars behoren. Ten opzichte van de Statenverkiezingen in 1946 hebben de A.R. een geringe vooruitgang geboekt, maar in vergelijking met de Kamerverkiezingen van 1948 zijn zij meer dan 50.000 stemmen teruggegaan, waarbij wij overigens niet voorbij willen zien, dat de A.R. Partij een schade van 28.000 stemmen heeft gehad door het Gereformeerd Politiek Verbond, dat van de 590 te verdelen zetels er evenwel toch niet meer dan 1 heeft kunnen veroveren. Trouwens de groep-Welter is over het gehele land ook niet verder dan 1 zetel gekomen. En deze groep heeft moeten ervaren, dat de sympathie voor haar wel in een zeer snel tempo verdwijnt. Bij de Kamerverkiezingen van 1948 behaalde ze 62.000 stemmen, nu niet meer dan 32.000.

En nu wij dan toch over kleine partijtjes bezig zijn: de Middenstandspartij behaalde twee zetels, één in Zeeland, één in Noord-Brabant. Maar over het gehele land ging haar stemmental terug van 40.000 op ongeveer 20.000. Zij werd dus gehalveerd. En het resultaat? Dat buiten Zeeland en Noord-Brabant alle stemmen aan deze partij verloren zijn gegaan. Dat zijn er niet minder dan 11.000! Wij hopen, dat die middenstanders, die daaraan toch hun stem hebben gegeven, zullen inzien, dat zij dit, evenals in 1948, ook nu dus weer voor niets hebben gedaan!

De communisten zakken flink af. In 1946 hadden zij bij de Statenverkiezingen twee honderdduizend stemmen meer dan nu. Dit is verheugend. Het blijkt, dat men in steeds wijder kring hun doeleinden gaat begrijpen. Toch hebben zij ook nu weer 330.000 stemmen op zich verenigd. Dat zijn er veel te veel. Er blijft daarom reden om de grootste waakzaamheid te betrachten, temeer omdat de door de communisten toegepaste methoden niet tot de fraaiste behoren.

Men mag aannemen, dat de Partij van de Arbeid, voor wie de verkiezingen in totaal niet veel wijzigingen gebracht hebben, veel stemmen op de communisten heeft veroverd en er anderzijds vele aan

onze partij heeft moeten afstaan. Hun actie tegen onze partij getuigde al van de vrees, die er in de gelederen der socialistischen aanzien van ons bestond. Wij zijn ervan overtuigd, dat dit proces van afbreukeling van de Partij van de Arbeid aan deze kant zal voortgaan en dat met name zij, die van huis-uit politiek-vrijzinnig zijn, zich op de duur in die partij niet thuis kunnen gevoelen en zich in onze rijen zullen scharen. Een politiek-vrijzinnig mens is nu eenmaal geen socialist.

Een politiek-vrijzinnig mens is geen socialist, maar een politiek-vrijzinnig mens is ook geen anti-revolutionnaire. Dit zeggen wij, omdat wij weten, dat er politiek-vrijzinnigen zijn, die het in 1948 en nu weer met de anti-revolutionnaires hebben geprobeerd. Het dagblad Trouw spreekt van de „krachtige positie in de grote steden, Den Haag en Amsterdam”, die de anti-revolutionnaires daar innemen. Juist daar hebben wij veel bezwaren ondervonden tegen de door ons gevserde Indonesische politiek en wij nemen aan, dat velen dezer bezwaarden thans a.r. hebben gestemd. Wij zullen daarover nu ook niet verder schrijven, maar willen wel vaststellen, dat juist in deze steden, ondanks dit verschijnsel, onze partij prachtig is vooruit gegaan. In Amsterdam van 23.000 stemmen in 1946 tot 47.000 nu! Een verdubbeling dus, een schitterend resultaat!

En in Den Haag stegen wij van 28.000 in 1946 tot 38.000 thans! Wat nog 8.000 meer was dan bij de Kamerverkiezingen van 1948.

Wij geraken echter te zeer in de cijfers. Laten wij ermee stoppen. Onze conclusie is, dat ons kiezerscorps zich zeer sterk blijft uitbreiden. Ditmaal hadden wij 412.000 stemmen. Wij moeten naar het half miljoen!

Dankbaarheid is er voor het grote aantal stemmen, dat op onze lijsten is uitgebracht. Dankbaarheid is er ook voor de arbeid, die vele van onze strijdsters en strijders in de partij hebben verricht. Wij weten wat er aan verkiezingsacties vastzit en wij hebben, — dank zij onze spreekbeurten, waardoor wij op zo vele plaatsen kwamen — kunnen waarnemen met hoeveel toewijding en geestdrift door velen is gewerkt. Het resultaat van de verkiezingsstrijd is weer prachtig geweest en daarvoor past ook een woord van dank aan allen, die de strijd hebben meegestreden!

☆ parlementaire flitsen ☆

Eerste Kamer betreurt het aftreden van Minister Wijers

RECHTSSTAAT-GEDACHTE IN HET CENTRUM

Het is opvallend, met hoe groot leedwezen de mededeling van minister Wijers, dat hij om gezondheidsredenen zijn functie eerlang zal moeten neerleggen, is ontvangen en dat niet alleen op grond van het zuiver menselijke medegevoel om de redenen, die hem daartoe nopen, maar ook, omdat men hem als minister ongaarne ziet heengaan. Dit laatste is te opvallender, daar minister Wijers politiek een weinig sterke figuur is en het tegendeel van een parlementair redenaar. Men heeft, in en buiten de Kamer, deze minister — om de woorden van prof. Molenaar te gebruiken — echter leren kennen als een plichtsgetrouw, rechtschapen bewindsman, die zich met grote toewijding aan de taak, die hij twee jaar geleden op zich nam, heeft gegeven.

Hetzelfde bedoelde ook „De Telegraaf”, toen dit blad in een aan deze minister gewijd afscheidsartikel schreef: „De heer Wijers komt uit een kring, die in Nederland groot aanzien geniet, namelijk uit de oude rechterlijke macht. Uit dit milieu heeft hij meegebracht een sterk gevoel voor recht en ook zekere aarzeling partij te kiezen. Men zou de heer Wijers geen dienst bewijzen, door hem tot de sterke figuren in den lande te rekenen. Dat is zijn wezen niet. Hij munt uit door met schroom te oordelen.....”

Het dagblad, dat wij zojuist aanhaalden, ging in de vergadering van de Eerste Kamer, waar de begroting van Justitie werd behandeld, nogal eens over de tong, al werd de naam dan ook niet altijd uitgesproken.

Zo sprak mr. Kolff (C.H.) slechts van „een bekend dagblad, dat sinds enige tijd weder verschijnen mag”, daaraan toevoegend: „Ik lees dat blad niet, Mijnheer de Voorzitter, maar toen ik het eens toevallig in handen kreeg.....” Erg vriendelijk klonk dit nu niet bepaald tegenover een orgaan, waarin toch het lid van de Tweede Kamer mr. Schmal voortdurend de gelegenheid krijgt, zijn christelijk-historische inzichten te spuien!

„De Telegraaf” dan heeft aan hetgeen zich rond de uit de eerste na-oorlogstijd daterende zaak Menten heeft afgespeeld, een aantal artikelen met krasse beschuldigingen gewijd en het is goed, dat minister Wijers er geen twijfel aan heeft laten bestaan, dat een veelzijdig onderzoek naar de al dan niet juistheid van deze beschuldigingen zal worden ingesteld.

Wij zijn thans in Nederland gelukkig wel weer zover op de weg naar het herstel van de rechtsstaat, dat wij dit onderzoek met gerustheid en vertrouwen kunnen afwachten.

Over die rechtsstaat-gedachte sprak ook de woordvoerder van onze fractie, prof. Molenaar. Hij had met grote instemming vernomen, dat de minister het ermede eens was, dat de minister van Justitie vóór alle andere ministers moet opkomen voor die rechtsstaat, ook wanneer het 't terrein van zijn ambtgenoten betreft en hij hoopte, dat 's ministers opvolger die taak met grote beslistheid zou vervullen. Dat er op dit terrein nog wel iets te wensen was overgebleven, toonde prof. Molenaar aan de hand van een aantal voorbeelden duidelijk aan en hij gaf daarbij als zijn mening te kennen, dat ook het financiële element op dit punt geen beslissende rol mag spelen.

De vraag of men een stuk rechtsstaat mag prijsgeven omdat handhaving daarvan geld kost weegt — zo zei hij — voor onze fractie zwaar.

Een belangrijk onderwerp, door prof. Molenaar bij deze begroting ter sprake gebracht, was de benoemingen bij de rechterlijke macht. In het Voorlopig Verslag was daarover het volgende te vinden: „Veel

MINISTER WIJERS
...betreurd afscheid....

leden spraken in het algemeen de hoop uit, dat de minister bij het bevorderen van benoemingen bij de rechterlijke macht in toenemende mate erin zou slagen, aan de onderscheidene bevolkingsgroepen hier te lande recht te doen wedervaren. Met name achtten zij 't gewensd, dat de bewindsman zich onafhankelijker zou tonen ten aanzien van hem gewordende aanbevelingen, aangezien deze laatste maar al te vaak van zekere eenzijdigheid niet zijn vrij te pleiten”.

Op deze passage had, zo wilde onze woordvoerder toch gaarne verklaren, de minister in zijn Memorie van

Antwoord het juiste antwoord gegeven. Hij had in het licht gesteld, dat bij de benoeming van rechters met tal van factoren rekening moest worden gehouden, maar hij had niet — en dat vond prof. Molenaar zeer juist — in zijn antwoord gezegd, dat rekening moest worden gehouden met „de onderscheidene bevolkingsgroepen”. Ik zie het, aldus de heer Molenaar, zo, dat niemand op grond van het behoren tot een bepaalde bevolkingsgroep mag worden uitgesloten van een benoeming bij de rechterlijke macht, maar overigens gaat het er bij de benoeming slechts om, met inachtneming van de factoren, die de minister had aangegeven, goede en onpartijdige rechters te benoemen.

Met betrekking tot de benoemingen van een andere belangrijke groep functionarissen: de notarissen, drong prof. Molenaar met klem aan op een bekorting van de duur der voorbereiding van deze benoemingen.

Een vreemde geschiedenis is het met de motivering van afwijzende beschikkingen op verzoeken tot z.g. „ontvijnding”. Prof. Molenaar had het vorige jaar op deze motiveringen aangedrongen en de minister had zich daarmede verenigd. In zijn Memorie van Antwoord deelde de minister nu mede: „Nadat de ondergetekende op motivering van de afwijzende beschikking op ontvijndingsverzoeken had aangedrongen, heeft de Afdeling Beheer van de Raad voor het Rechtsherstel zich gesteld op het standpunt, dat deze weigeringen „zoveel mogelijk” moeten zijn gemotiveerd. Op zichzelf heeft de ondergetekende tegen deze formulering geen bezwaar”.

Iets verder echter in de Memorie kan men lezen: „Echter heeft het Beheersinstituut deze formule blijkbaar aldus opgevat, dat het in alle gevallen kan volstaan met de enkele aanduiding van die eisen van de richtlijnen voor ontvijnding, waaraan de betrokkenen niet voldoen. De ondergetekende meent, dat in de grote meerderheid der gevallen deze werkwijze niet voldoet aan de eis van „zoveel mogelijk” motiveren. De ondergetekende zal deze aangelegenheid opnieuw met het Beheersinstituut en eventueel met zijn betrokken ambtenaren opnemen”.

Toen ik dit las — zo was de begrijpelijke reactie van de heer Molenaar op het bovenvermelde — heb ik tot mijzelf gezegd: Wat heeft een minister in Nederland toch weinig invloed. Wanneer een minister hier, een jaar geleden, een toezegging doet en daarna tot het Beheersinstituut een vriendelijk verzoek richt om conform zijn wens voortaan te handelen en het Beheersinstituut lapt dit eenvoudig aan zijn laars, dan vind ik dat volkomen ontoelaatbaar. Ik ben van mening, dat de minister dat niet kan aanvaarden. Men moge de betekenis van de motivering hoog of niet hoog aanslaan, maar wanneer ten aanzien van welke zaak ook de minister verklaart een bepaalde gedragslijn billijk en redelijk te achten, dan gaat het niet aan, dat ambtenaren eenvoudig toch hun eigen weg gaan. Nu dus van het „zoveel mogelijk” motiveren niets is terecht gekomen, ben ik van mening, dat het parlement dat niet kan laten passeren en daarom veroorloof ik mij te zeggen, dat dit een houding tegenover de minister is, die ongepast is.

Tenslotte bracht prof. Molenaar bij de bijzondere rechtspleging ook de in een aantal kampen in de eer-

Deze burger

wilde even een woordje apart hebben met onze Statenleden. Het is niet voor de anderen bestemd. Wilt U ons een ogenblikje aléén laten?

„Uw stem voor de Staten is Uw stem voor de Eerste Kamer” hebben ze gezegd en nu wilde ik even Uw aandacht vestigen op een keurige man.

Hij is 1,74 meter hoog, weegt 172 pond, heeft geen enkel strafvonnis achter de rug, geen cent schuld behalve een paar mille contributie, poetst zijn tanden twee maal daags, is lid van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie, de A.N.W.B. en de Nieuwe of Litteraire Sociëteit. Staat altijd op voor nog oudere heren in de tram. Kijkt nooit (tenzij met afgrijzen) naar vreemde meisjes, rookt twaalf sigaretten per dag en één glaasje als het véél is; groot domino-speler, uitstekend biljarter, meer uitgebreid lager onderwijs en insignes seiner en kok in de padvinderij. Vervulde zijn dienstplicht als gewoon dienstplichtig soldaat met de zwaarden; drager van een kruis, een double horloge met ketting en de lasten van de gemiddelde, nog net niet dode handelsreiziger.

Een keurige man, zoals ik reeds zeide, mijne heren leden van de Staten der Elf Provinciën.

Goedhartig.
Zuinig.
Eerbaar.
Welgemanierd.
Braaf.
Rustig.
En goedlachs.

Ik kan hem U, in verband met de verkiezing der Eerste Kamer zeer hartelijk aanbevelen.

Naam en adres op aanvraag verkrijgbaar bij

DEZE BURGER.

Mr. KOLFF
...een bekend dagblad....

ste tijd na de bevrijding gepleegde mishandelingen van politieke delinquenten ter sprake. Het onderzoek van deze zaak is nu in handen van de Parlementaire Enquêtecommissie van de Tweede Kamer en de klachten worden door mr. Van Tuyl van Serooskerken onderzocht.

Daarop zal nu gewacht moeten worden, maar de heer Molenaar wilde toch niet nalaten te zeggen, dat, zolang wij omtrent dit onderzoek en dus ook omtrent datgene, wat er in de kampen gebeurde, niet meer te weten komen dan wij op het ogenblik weten, een gevoel van grote onbehaaglijkheid niet zal zijn weggenomen.

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Voorzitter Redactie-comm.: Drs. H. A. Korthals.
 Redactie-secretaris: Mr. E. Elias.
 Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 435.
 Administratie: Postbus 43, A'foort, tel. 5267.
 Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 p. jaar.
 Voor het zenden van abonnements- en advertentie-gelden: Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie” te Amersfoort.
 Losse nummers 15 cent.
 Voor advertenties wende men zich tot de administratie of tot de hoofdvertegenwoordiger: L. Vlug, Geestbrugweg 69, Rijswijk (Z.-H.).

Onze gelukwensen

Wij weten ons de tolk van allen, die leden en geestverwanten zijn van de V.V.D., als wij onze Koningin, Koningin Juliana van harte gelukwensen met haar verjaardag, welke dit jaar daar 30 April op een Zondag valt, op 1 Mei gevierd zal worden. Wij zijn oprecht erkentelijk en dankbaar voor het feit, dat het Nederlandse volk, waarvan de liberalen een deel vormen, een Koningin van deze instelling en dit formaat aan het hoofd heeft. De vlaggen zullen uitwaaien, de oranjewimpels zullen kleur hebben in de voorjaarszon en de gedachten van ons allen gaan in deze dagen uit naar het Paleis te Soestdijk, waar de verjaardag van onze Koningin gevierd wordt. Van harte hopen wij, dat ook het komende levensjaar het geluk en de voorspoed mogen brengen, welke maar voor Haar weggelegd zijn. Van de gevoelens van het Nederlandse volk, dat juist in zijn Koningin het symbool van de eendracht ziet, kan zij ook in het komende jaar verzekerd zijn. Leve de Koningin!

Tolmuur

Onze Oosterburen hebben ons land verrast door het optrekken van een hoge tolmuur voor onze groente-exporteurs. Niet alleen dat deze merkwaardige Duitse economische politiek voor onze groente-exporterende landgenoten een ernstige handicap betekent, doch deze politiek verbaast ons des te meer, omdat zij in flagrante tegenstelling is tot de meer liberale economische politiek, die Europa met medewerking van Amerika de laatste tijd voorstaat. Het is ons vooralsnog een raadsel, dat de Amerikaanse bezettingsautoriteiten de Duitsers toestemming tot het voeren van een dergelijke politiek hebben gegeven, terwijl de Amerikanen anderzijds al hun krachten inspannen de vrijmaking van het Europese handelsverkeer te bevorderen. Wellicht zou op deze inconsequentie bij internationale besprekingen eens de aandacht kunnen worden gevestigd.

Gevaarlijk

De Strijd, een bekende figuur in de Partij van de Arbeid en een even bekende antimilitarist, heeft in het links-socialistische weekblad „De Vlam” als zijn zienswijze bekend gemaakt, dat de Christelijke arbeiders het communistische standpunt met betrekking tot het niet-lossen van wapenen moeten onderschrijven. Ofschoon wij de geloofsovertuiging van ds. Strijd ongetwijfeld zullen eerbiedigen, moet het ons toch van het hart, dat zijn uitspraak wel uitermate gevaarlijk is, temeer omdat hij bij de Partij van de Arbeid is aangesloten. Het is toch al zo moeilijk voor de aanhangers in dit kamp om de oude politiek te vergeten. Thans haalt ds. Strijd de oude wonden weer open, waardoor het gevaar ontstaat dat vele aanhangers van de Partij van de Arbeid rijp worden gemaakt om naar de communisten af te glijden indien de omstandigheden zich daartoe zouden kunnen voordoen. Het kan goed zijn van dergelijke uitspraken terdege kennis te nemen, opdat men in staat is te beoordelen, welke stromingen er zich in de Partij van de Arbeid voordoen. Moge een dergelijke stroming, waarvan ds. Strijd de representant is, dan niet in grote mate openlijk aan de dag treden, dit neemt evenwel niet weg, dat zij onder vele aanhangers aanwezig is en dat men hiermede terdege rekening zal dienen te houden.

Taxiverordening aangehouden

De gemeenteraad van 's-Gravenhage heeft een wijs besluit genomen door de verordening op het huurautobedrijf aan te houden. Daartoe werd door de heer Schürmann, voorzitter van de J.V.P.-fractie een motie van orde, mede ondertekend door de heren Dettmeijer (V.V.D.), Veldhoen (C.H.), Van Praag (C.P.N.) en Smitskamp (A.R.), alle voorzitters van hun resp. fracties, ingediend om deze verordening aan te houden. Er hadden n.l. in de laatste dagen de Gemeenteraadsleden zoveel adressen, requesten en dergelijke bereikt, dat het wel duidelijk was geworden, dat het bedrijfsleven allerminst content was over de voorgestelde verordening. Slechts de Partij van de Arbeid was niet bereid gebleken de motie tot aanhouding mede te ondertekenen en wenste deze zaak kennelijk „door te drukken” zonder rekening te houden met de talloze bezwaren, welke nog uit de burgerij naar voren waren gekomen, hetgeen van weinig democratisch inzicht getuigt. En hoogst merkwaardig was ook de uiting van de heer Damme (P. v. d. A.), dat men deze zaak wilde uitstellen in verband met „belangrijke gebeurtenissen” welke op komst waren. Terecht schreef de Nieuwe Courant hierover, dat als de heer Damme daarmede de verkiezingen bedoelde, het voorstel, op de agenda gebracht door de socialistische wethouder Van den Oever nog een heel andere achtergrond had. In ieder geval zullen de commissies, die over deze zaak hun licht moeten laten schijnen, de adressen en requesten nog eens behandelen en wij hebben de indruk, dat er wel verschillende wijzigingen in de verordening zullen zijn aangebracht, als deze opnieuw in openbare behandeling komt en dat er dan meer waarborgen voor de zelfstandige ondernemers, die thans in het huurautobedrijf hun bestaan vinden, in verankerd zullen zijn.

Een verstandig besluit van de Haagse gemeenteraad, waarbij het wederom opviel, dat het inzicht en het begrip voor hetgeen onder de burgerij leeft, bij de Partij van de Arbeid afwezig was.

En toch

„Duizenden Tsjechen verdrongen zich gisteren in de bibliotheek van de United States Information Service te Praag, waar de gehele voorraad boeken — ruim 10.000 stuks — en 300 grammofoonplaten werden uitgedeeld, omdat de bibliotheek Zaterdag wordt gesloten op verzoek van de Tsjechische regering. In de loop van de middag, toen de toeloop van gegadigden voor de boeken nog steeds zeer groot was, kwamen zes Tsjechische politiemannen in burger de bibliotheek binnen en weigerden gehoor te geven aan een verzoek om te vertrekken”.

Ziedaar een bericht, dat wij dezer dagen in een onzer dagbladen aantreffen, dat ons waarlijk een hart onder de riem heeft gestoken. Er blijkt opnieuw uit, dat de ware drang naar de vrijheid tenslotte niet door wapengeweld kan worden bedwongen, noch door methoden van welk dictatoriaal stelsel dan ook. Dit is een waar lichtpunt in de duisternis, waarin wij ons op dit ogenblik opnieuw bevinden. Dit kleine incident in Tsjechoslowakije leert ons, dat, welke ontwikkeling wij in de wereld ook tegemoet zullen gaan, en welke zware gang de mensheid nog zal moeten doormaken, de vrijheid nimmer definitief zal kunnen worden onderdrukt. Dit sterkt ons in onze overtuiging, om de strijd voor de vrijheid te blijven voortzetten, ondanks alles.

Waarschuwing

In Roemenië zijn vandaag alle woonhuizen generationaliseerd, behalve die het eigendom zijn van loonarbeiders, kleine middenstanders, ambtenaren, beroepsintellectuelen en gepensioneerden. Alle overige huizen zullen zonder schadeoostelling door de staat worden overgenomen met de hele inboedel en de grond, die bij de huizen behoort. Het besluit heeft speciaal ten doel, alle eigendommen te nationaliseren van voormalige industrieëlen, landeigenaars, bankiers, grote zakenlieden en andere „elementen uit de bourgeoisie”. Andere onroerende goederen, die direct onder het decreet vallen, zijn: hotels, huizen in aanbouw, van particulieren, huizen in het bezit van personen, die apartementen verhuuren, huizen die door de oorlog beschadigd werden of door de aardbeving van 1940 en die nog niet door de eigenaars zijn gerepareerd, zomede bouwmaterialen”.

Dit was een ander krantenbericht, dat wij lezen, hetgeen ons in al zijn schrilheid nog eens terdege duidelijk moge maken, waarom het in de politieke strijd op het ogenblik gaat. Het behoeft wel geen uitvoerig betoog, dat de groepen van kleine middenstanders, ambtenaren, beroepsintellectuelen en gepensioneerden, die op het ogenblik nog worden gespaard, weldra eveneens have en goed zullen verliezen. Al deze berichten zullen wij met kalmte en verstand dienen te

lezen. Er is zeker geen aanleiding om ons door dergelijk nieuws in een paniekstemming te laten brengen. De les die wij evenwel noodzakelijk uit dit nieuws zullen moeten putten, is, dat wij, ongeacht de maatschappelijke positie, die wij bekleden, allen de hand aan de ploeg moeten slaan, teneinde het communistische gevaar te stuiten. Een gevaar, dat zich niet alleen uit in een dreiging met wapengeweld, doch dat zich in elk land tracht te nestelen om de geestelijke weerstand van de volkeren te breken en te vergiftigen. Het aanbinden van de strijd tegen een dergelijk gevaar, bestaat zeer zeker niet alleen uit het uitbrengen van zijn stem bij de verkiezingen, doch veeleer uit het aannemen van een positieve democratische houding in het dagelijks leven. De strijd om het behoud van de vrijheid is meer en meer geworden tot een probleem van „to be or not to be”. Een vraagstuk, dat in zijn betekenis verre uitstijgt boven een politieke verkiezing, die slechts incidenteel plaats vindt, en dat in onze dagen behoort tot de sfeer van de levenshouding van de mens.

Urgent

Leden van de vereniging Veilig Verkeer Bussum-Naarden en omstreken hebben de Rijkspolitie auto's ter beschikking gesteld, waarmee deze haar patrouilles op de Rijksweg Amsterdam-Amersfoort zal kunnen uitbreiden. De schenkers voelden zich tot deze gift gedrongen, omdat de veiligheid op deze weg, blijkens het toenemend aantal verkeersongelukken, alles te wensen overlaat. Wij kunnen een dergelijke actie slechts met sympathie begroeten, doch vragen ons af, of de overheid in deze niet in haar taak te kort schiet. Helaas moet worden geconstateerd, dat het aantal ongelukken door automobilisten veroorzaakt, bijna dagelijks toeneemt. De hoofdoorzaak hiervan moet worden gezocht, althans in zeer vele gevallen, in een roekeloze en ongediciplineerde houding van vele automobilisten. Deze factor doet des te meer zijn funeste invloed gelden, omdat ons kleine land de toenemende verkeersstroom nauwelijks meer kan verwerken. Onder deze omstandigheden is het roekeloze rijden een des te gevaarlijker factor. Met het oog daarop is het een dringende eis, dat veel en veel strenger tegen de verkeersovertreders wordt opgetreden, dan thans het geval is. Het is wel merkwaardig te moeten constateren, dat de overheid er in toenemende mate naar streeft zich te bemoeien met dingen, die niet tot haar terrein behoren, terwijl anderzijds haar zo noodzakelijke bemoeiingen een veel te slap karakter dragen. Indien de roekeloze automobilist strenger zou worden aangepakt, zouden er minder onschuldige levens verloren gaan, dan thans het geval is.

Impasse

Steeds duiken er weer geruchten op, dat de regering overweegt ernstige „dwingende maatregelen” te nemen voor de tewerkstelling van oudere administratieve werkkrachten in het bedrijfsleven. Besluiten daarvoor zouden waarschijnlijk spoedig bekend worden gemaakt. Volgens de regering zou niet voldoende vrijwillige medewerking zijn ondervonden na een desbetreffende oproep van de Stichting van de Arbeid. Op een dramatische toon wordt daarbij vermeld, „dat het noodzakelijk is het maatschappelijk leed op dit terrein weg te nemen”. Er zal wel geen weldenkend mens zijn, die het hiermede niet eens is. Maar wij stellen opnieuw de vraag, wat de regering dan met de jongeren wil, waarbij wij hoofdzakelijk doelen op de duizenden, die uit Indonesië zijn teruggekeerd en ook in de toekomst nog zullen terugkeren. We staan hier voor een uiterst moeilijk probleem, waarbij het nemen van „dwingende maatregelen” ons voorkomt als een slag in de lucht. Immers, het Nederlandse bedrijfsleven is geen spons, die maar in onbepaalde mate vloeistof kan opnemen, zonder ooit te worden verzadigd. Tenslotte komt men voor het probleem te staan, dat men of de ouderen of de jongeren een plaats in het productieproces zal moeten garanderen. Vanzelfsprekend kan men eveneens streven naar een bepaalde evenredige verdeling tussen beide groepen. Dat men er echter in zou slagen „dwingende maatregelen” te nemen voor de tewerkstelling der ouderen en tegelijkertijd alle jongeren aan het werk te helpen, lijkt ons vooralsnog zeer onwaarschijnlijk. Het ware dan ook wel te wensen, dat de regering alvorens zij tot haar „dwingende maatregelen” overgaat, zich eerst een volledig beeld vormt van de situatie op onze arbeidsmarkt, wil zij voorkomen, dat naar een volledige eenzijdige bescherming wordt gestreefd. Men diene ons in dit geval niet mis te verstaan. Het gaat hier zeer zeker niet om een betoog, dat ten doel zou hebben geen oplossing in deze aangelegenheid te verschaffen, doch wij zouden het gebruik van een misplaatste stok achter de deur wel zeer betreuren, temeer omdat het gebruik van een dergelijk wapen het kenmerk zou dragen van een zeer eenzijdig beleid, dat de belangen van de ene bevolkingsgroep stelt boven die van een andere.

PROPAGANDA-AVOND TE LEEK.

Op Donderdag 20 April werd door de Prov. Centrale Westerkwartier een propaganda-avond georganiseerd te Leek. Als sprekers traden op Mevr. Doornbos—Oosting te Roodeschool en de Heer H. J. Edzes te Haren.

Het doel van deze bijeenkomst, het oprichten van een afdeling, werd bereikt. 15 leden traden toe. Als voorlopig secretaris treedt op de Heer G. v. Barneveld te Leek.

KLOETINGE.

Geslaagde jaarvergadering.

Het jaarverslag herinnerde aan hetgeen aan de oprichting der afdeling voorafging, de verkregen zeer gunstige resultaten bij de gemeenteraadsverkiezingen en de groeiende sympathie voor de V.V.D.

Staande de vergadering traden drie nieuwe leden toe.

Tot penningmeester vacature P. Sinke, werd gekozen de heer J. Paardekooper.

De heer J. Q. C. Lenshoek hield een zeer interessante lezing over de gemeentebegroting.

PROV. CENTRALE WESTERKWARTIER

Goed zo!

Woensdag 12 April werd te Grijpskerk een openbare vergadering gehouden met als spreker de Heer K. L. Gaaikema Schuiringa. De vergadering was goed bezocht. Gesproken werd over de V.V.D. en de Prov. Staten.

De Heer J. C. H. Cornelissen, lid van de Tweede Kamer, sprak te Aduard op Donderdag 20 April over „Middenstandsproblemen.” Ook hier was het bezoek uitstekend.

DELFTZIJL

Geslaagde bijeenkomst

Delfzijl hield op 20 April een flink bezochte openbare vergadering. De heer K. L. Gaaikema Schuiringa, wethouder der gemeente Haren en lid der Prov. Staten, hield een rede

over „De V.V.D. in de Prov. Staten”. Vervolgens hield ons lid Mej. Mr. J. L. M. Toxopeus Pott een gloedvolle rede, waarin zij o.a. sprak over de grote betekenis van de vrijheid en attendeerde op verschillende feiten, inzake het verkeerde regeringsbeleid.

Er konden 3 nieuwe dames-leden ingeschreven worden en hopelijk volgen er spoedig nog meer.

BRIELLE

Propaganda

Op 18 April j.l. sprak drs. Herweijer uit Dordrecht, voor een goed gevulde zaal bij Dedert, alhier. Het onderwerp: „Meer V.V.D.'ers in onze Provinciale Staten” werd door spreker uitvoerig toegelicht.

De heer Boomsma uit Middelharnis gaf hierna een serie prachtige kleurenfoto's op het projectiescherm te zien, welke hij voor enige tijd in Indonesië had opgenomen.

WOERDEN

Een nieuwe afdeling

Te Woerden is een afdeling van de V.V.D. opgericht met aanvankelijk 28 leden. Dezer dagen werd een openbare vergadering gehouden in Hotel „De Dubbele Sleutels”, onder voorzitterschap van de heer Guldemond, waar mevr. F. T. van der Torren-Veendorp, candidate voor de Provinciale Staten en de heer D. W. Dettmeijer, lid van de Gemeenteraad van 'sGravenhage, het woord voerden.

NIJEUWERKERK a. d. IJSSEL

Welkom

Ook in Nieuwerkerk aan de IJssel werd dezer dagen een nieuwe afdeling opgericht van de V.V.D. Daar werd het woord gevoerd door mevr. F. T. van der Torren-Veendorp, candidate voor de Prov. Staten en mr. F. G. van Dijk, voorzitter van de afdeling Den Haag van de V.V.D.

DEN HAAG

Drie sprekers

De afdeling Den Haag van de V.V.D. hield onder voorzitterschap van mr. F. G. van Dijk een openbare verkiezingsvergadering in Pulchri Studio. Het woord werd gevoerd door mr. H. van Riel, lid van de Provinciale Staten van Z.-Holland, mevr. F. T. van der Torren-Veendorp, candidate voor de Prov. Staten. In de plaats van mr. S. J. R. de Monchy, die door ziekte verhinderd was, sprak mr. W. C. Wendelaar, lid van de Eerste Kamer der Staten-Generaal.

WASSENAAR

Op een verkiezingsvergadering te Wassenaar werd het woord gevoerd door mr. H. van Riel, onder-voorzitter van het Hoofdbestuur van de V.V.D.

GORINCHEM

Te Gorinchem werd een openbare verkiezingsvergadering gehouden in het Roxy-theater. De voorzitter van de afdeling Gorinchem van de V.V.D., de heer A. Nawijn, herdacht bij de aanvang de kort geleden overleden lijstaanvoerder van de V.V.D. in deze kieskring, dr. Zijp. Vervolgens werd een algemene beschouwing over de landspolitiek gegeven in verband met de stemming voor de Prov. Staten door de heer D. W. Dettmeijer, voorzitter van de Vereniging van Staten- en Raadsleden van de V.V.D.

ONDER-CENTRALE

HOEKSE WAARD

Geslaagd

De Onder-Centrale Hoekse Waard van de V.V.D. vergaderde in Klaaswaal, in verband met de verkiezingen voor de Prov. Staten. De vergadering, welke onder leiding stond van de heer Verhage, was goed bezocht. Het woord werd gevoerd door de heer J. van de Griend, lid van de Provinciale Staten van Z.-Holland en de heer D. W. Dettmeijer, lid van het Hoofdbestuur van de V.V.D.

Alle vrouwen welkom op 20 Mei in A'dam!

In het vorig nummer heeft de organisatie „Vrouwen in de V.V.D.” mededeling gedaan van haar voorjaarsbijeenkomst op 20 Mei in het I.C.C., Paviljoen Vondelpark te Amsterdam.

Ook de vrouwengroep van de afdeling Amsterdam, die deze dag als gastvrouw zal optreden, roept alle vrouwelijke leden van heinde en ver een hartelijk welkom toe.

Ja, ook van ver! Degenen die door de grote afstand gedwongen zullen zijn de nacht tevoren in Amsterdam door te brengen, behoeven niet door verhoogde onkosten te worden afgeschrikt, want Amsterdamse leden stellen graag een onderdak voor haar beschikbaar.

Ook voor de nacht van Zaterdag op Zondag bestaat deze mogelijkheid, en wellicht zullen er vrouwen zijn die hiervan gebruik willen maken. Er wordt namelijk op 20 Mei 's avonds om 8 uur in het Concertgebouw te Amsterdam een protestvergadering gehouden tegen het wegvoeren van 28.000 Griekse kinderen.

Koningin Frederika van Griekenland heeft een oproep gericht tot alle vrouwen ter wereld om op te komen tegen dit afschuwelijk onrecht, waartegen de actie van het Internationale Rode Kruis en de Verenigde Naties helaas niets heeft kunnen uitrichten.

Het Nederlandse Vrouwencomité heeft nu deze avond in Amsterdam georganiseerd en de plaatselijke contactorganen opgedragen, te zorgen dat vrouwen van alle richtingen, letterlijk en figuurlijk gesproken, zullen samenstromen.

Kaarten voor deze protestvergadering zijn à f 0.35 verkrijgbaar bij mevr. M. Spanjaard-van Someren Brand, secretaresse in het voorlopig bestuur van de Amsterdamse vrouwengroep, die namens de vrouwelijke V.V.D.-leden in het contactorgaan zitting heeft. Haar adres is: P. C. Hooftstraat 19, Amsterdam-Z.

Ook voor het aanvragen van logies tussen 19 en 21 Mei kunt u zich tot haar wenden.

De Heer en Mevrouw
BEIJERS—WESSEL
geven met blijdschap kennis van de geboorte van hun zoon

JOHANNES PETER.

Zeist, 19 April 1950.
Corn. Schellingerlaan 15.

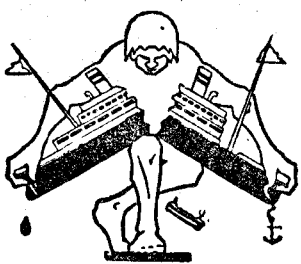

L. Smit & Zoon
KINDERDIJK

- Baggermateriaal
- Zeesleepboten
- Passagiersschepen
- Machines
- Motoren
- Ketels

Frank Rijdsdijk's
Industriele
Ondernemingen N.V.

Hendrik-Ido-Ambacht
Tel. H.I. Ambacht 245
Rotterdam 72615

SCHEEPSLOOPERIJ

- HANDEL in
- Oud IJzer,
 - Nieuw IJzer,
 - Bruikbaar IJzer, enz.

Goedewaagen's

Koninklijke
Pijpen- en Aardewerkfabrieken
Gouda

★
Mozaiek

SMIT
SLIKKERVEER

N.V.
W. A. HOEK'S

MACHINE- EN ZUURSTOFFABRIEK
Hoofdkantoor en Machinefabriek
te Schiedam.

Compressors voor alle gassen en-iederem druk.
Installaties voor de bereiding van zuurstof, stikstof, enz.

N.V. SCHEEPSWERVEN

„PIET HEIN”

BOLNES en PAPENDRECHT

DWARSELLINGEN 115 Meter

DROOGDOK 115 x 30 Meter

BESCHOUWINGEN

over de uitslag van de

PROVINCIALE-STATENVERKIEZINGEN

Onze partij kan meer dan tevreden zijn over de uitslag van de Provinciale-Statenvierkiezingen. Niet alleen boekten wij een winst van netto 12 zetels, maar, indien men de stemmen in het gehele land tezamen telt, dan behaalden wij 20.011 stemmen meer dan bij de Tweede Kamerverkiezingen van 1948 en dit nog wel terwyl het totaal in het land uitgebrachte stemmen 88.630 minder was. Ons percentage steeg dan ook van 7,95 in 1948 tot 8,50 nu, hetgeen ons, indien het een Kamerverkiezing gegolden had, kans op een zetel winst zou hebben opgeleverd.

Het ochtendblad van de Volkskrant van Donderdag j.l. drukt met vette letters boven haar artikel over de Provinciale-Statenvierkiezingen:

„Verrassende winst voor V.V.D. en C.H.U.”

Ook het ochtendblad van Trouw constateert, dat de belangrijkste conclusie, welke uit de vierkiezingen voor de Provinciale-Statenvierkiezingen valt te trekken, is, dat de Christelijk Historische Unie en de V.V.D. aanzienlijke winst behaalden en de communisten een even aanzienlijk verlies leden.

De communisten kwamen van 7,74 % in 1948 thans op 6,79 %. Zij verloren 27 van hun 58 zetels in de Provinciale Staten. Wie nu gedacht zou hebben, dat de Partij van de Arbeid dus met 27 zetels zou zijn vooruitgegaan, vergist zich deernig, want niet alleen kon de Partij van de Arbeid niet profiteren van de communistische achteruitgang, maar zij verloor zelfs ook nog één zetel, zodat de totale rode achteruitgang 28 zetels bedraagt op een totaal van 590. Van deze 28 kwamen er 12 aan de V.V.D., 8 aan de C.H.U., 1 aan de K.V.P., 1 aan de S.G.P., terwijl de overige 6 bezet werden door kleinere groeperingen, zoals de K.N.P. (Welter), de onafhankelijke communisten, Middenstandspartijen (2), de Katholiek Democraten in Limburg en de Katholiek Onafhankelijken in Noord-Brabant. Voorts verloren de anti-revolutionairen nog één zetel aan een dissidente groep, het Gereformeerd Politiek Verbond.

Dat de anti-revolutionairen, die volgens sommigen de enigen waren, die ten aanzien van Indonesië principiële politiek hadden gevoerd, bij deze vierkiezingen achteruit zouden gaan, zal menigeen niet hebben verwacht. Zelfs indien men het percentage van het Ger. Pol. Verbond (0,59) optelt bij dat der A.R. (12,37), dan nog blijft dit totaal van 12,96 achter bij hun percentage in 1948, dat 13,21 bedroeg. Zij, die uit bewondering voor het voeren van „principiële politiek” hun stem gaven aan de anti-revolutionairen, die „uit principe” tegenstander zijn van gemengd zwemmen, sportwedstrijden op Zondag en lijkverbranding, kunnen uit deze vierkiezingsuitslag, die de V.V.D. winst bracht, de gevolgtrekking maken, dat een steeds groter wordend getal vrijzinnige kiezers zijn vertrouwen in de politiek van de V.V.D. blijft stellen.

Na vorenstaande algemene beschouwing willen wij thans overgaan tot het nader bezien van de uitslag in de verschillende provincies.

FRIESLAND:

Het aantal stemmen, dat wij behaalden, steeg van 17568 in 1948 tot 20.110 thans, dat is van 7,3 % op 8,7 %. Wij verkregen 4 zetels tegen 2 in 1948. Gekozen zijn: Mr. B. P. van der Veen, S. Hepkema, beiden uit Leeuwarden, J. J. G. S. Falkena uit Heerenveen en J. A. van Overklift uit Munnekeziel.

De communisten verloren 4 van hun 6 zetels en bovendien verliest de P. v. d. A. ook nog een zetel. Van deze 5 verloren zetels wonnen wij er 2, de A.R., de C.H.U. en een onafhankelijke communistische lijst ieder één.

GRONINGEN:

Ons stemmencijfer steeg van 28.146 in 1948 tot 29.642 of van 12 tot 12,8 % tegen 10,5 bij de Provinciale-Statenvierkiezingen in 1946. Wij wonnen één zetel. Gekozen zijn: K. L. Gaaikema Schuiringa te Haren, Mr. H. S. Siebers

te Groningen, A. van Rozen te Wintholten, Mr. E. J. Bulder te Veendam, R. J. Clevering te Eenrum en H. Waalkens te Vlagtwedde.

De communisten verloren 3 zetels, van welke de P. v. d. A., de C.H.U. en de V.V.D. er ieder één wonnen. De A.R. verloor een zetel aan het Ger. Pol. Verbond. Door deze vierkiezingsuitslag hebben wij in de provincie Groningen recht gekregen om één Gedeputeerdenzetel te bezetten.

DRENTHE:

Hier wonnen wij één zetel van de communisten. De overige partijen bleven gelijk. Ons stemmental steeg van 20.181 in 1948 tot 23.727 thans of van 15,7 % op 18,8. Met onze 7 Statenzetels hebben wij ook in deze provincie recht om één Gedeputeerdenzetel te bezetten.

Gekozen zijn: J. Homan te Assen, R. M. Buurma geb. Vredevoogd te Assen, A. Tissingh Hzn. te Ruinen, Mr. H. K. de Langen te Meppel, J. H. Lanting te Nieuwlande, R. Zegering Hadders te Emmen, H. Meyeringh Jzn. te Gieten.

OVERIJSSSEL:

Wij wonnen 2 zetels, de K.V.P. en de C.H.U. elk één. De communisten verloren 2 zetels en de P. v. d. A. en A.R. elk één. Ons stemmental bedroeg 27.067 (8,2 %) tegen 27.570 (8,3) in '48. Gekozen zijn: G. J. van der Noordaa te Zwolle, J. Krooshof te Deventer, Ir. J. Baas te Hengelo en A. J. Blijdenstein te Enschede.

GELDERLAND:

De V.V.D. behaalde 43.705 stemmen tegen 44.044 in 1948. Ons percentage steeg van 8,2 tot 8,5. Wij behaalden 5 zetels tegen 4 in 1946. Wij beschikken nog niet over alle gedetailleerde cijfers, maar naar alle waarschijnlijkheid zijn gekozen: J. E. Prakke te Eibergen, A. Willering te Apeldoorn, H. P. Hoolboom te Ede, A. Schouten te Culemborg en Ir. W. Kooij te Arnhem.

De communisten verloren 2 zetels en de Partij van de Arbeid één. De V.V.D., de C.H.U. en de S.G.P. wonnen ieder één zetel.

UTRECHT:

Wij wonnen één zetel evenals de K. V.P. en de C.H.U. De communisten verloren er twee en de P. v. d. A. één. Ons stemmental bedroeg 20.159 tegen 21.712 in 1948. Het percentage was 7,2 tegen 7,6. Deze teruggang ligt niet in de stad Utrecht. Hier kwam de V.V.D. van 7.081 in 1948 op 7.664 thans en het percentage steeg van 7,13 tot 7,88. De achteruitgang ligt dus in de kieskring Amersfoort. De vraag is gewettigd, of de samenstelling van de lijst hierop van invloed is geweest.

Gekozen zijn: Prof. dr. E. H. s'Jacob te Utrecht, A. Meijer te Zeist en Mevrouw A. P. Overijnder-van den Brandeler te De Bilt.

NOORD-HOLLAND:

In deze provincie behaalden wij onze grote winst. Wij kwamen van 5 op 8 zetels. De A.R. en de C.H.U. wonnen ieder één zetel, welke zetelwinst geheel ten koste ging van de communisten, die er 5 verloren. Hierdoor gaat de rode meerderheid in de Provinciale Staten van Noord-Holland eveneens verloren, daar de P. v. d. A. in zetel-tal gelijk bleef. Gekozen zijn: mr. J. S. baron van Harinxma thoe Slooten, Joh. G. H. Cornelissen, mr. W. H. L. Haitink, P. Blaauboer, W. Voorthuysen, mr. R. C. Bakhuizen van den Brink, H. J. Slingenberg, L. J. J. Caron. Het recht op een Gedeputeerdenzetel hebben wij thans zeker verkregen.

Ons stemmental steeg van 92.883 in 1948 tot 105.064 thans of van 9,8 tot 11,1 %. Een bijzonder woord van lof verdient Amsterdam. In de hoofdstad steeg ons stemmental van 23.799 bij de Provinciale Statenvierkiezing in '46 via 40.027 in 1948 en 44.759 bij de gemeenteraadsverkiezingen van het vorige jaar tot 47.013 thans of in percentages uitgedrukt van 5,60 via 9,23 en 10,29 tot 10,59.

ZUID-HOLLAND:

In deze provincie gingen 5 communistische zetels en één anti-revolutionaire verloren. De winst kwam aan de P. v. d. A. en de C.H.U., ieder

twee zetels, en aan de V.V.D. en de heer Welter, ieder één zetel. Ons stemmental steeg van 116.692 in 1948 tot 120.690 thans of van 9,7 tot 10,1 %.

Dat 's-Gravenhage zijn stemmental van ruim 38.000 bij de gemeenteraadsverkiezingen van het vorig jaar thans vrijwel wist te handhaven niettegenstaande de concurrentie van de lijst Welter, verdient vermelding. Ongewijfeld heeft de keuze van een eminenten lijstaanvoerder tot dit succes meegewerkt.

Den Haag steeg van 30.123 in 1948 tot 38.193 thans ofwel van 10,39 tot 13,19 %. Rotterdam daarentegen daalde van 35.620 in 1948 en 35.330 in 1949 tot 32.613 of van 10,44 via 10,33 tot 9,47 %. Ook deze achteruitgang kan wellicht in de samenstelling van de lijst haar verklaring vinden. Ook in deze provincie komt een Gedeputeerdenzetel in het zicht. Gekozen zijn: Ir. F. W. C. Blom, mr. A. F. Poggenbeek, mr. S. J. R. de Monchy, mr. H. van Riel, F. T. van der Torren geb. Veendorp, P. Herweyer (in de plaats van D. Zijp, Slidrecht, die is overleden), J. van de Griend. Voor de laatste zetel zal moeten worden geloot tussen mr. F. G. van Dijk en A. H. Niemeijer geb. van Nahuijs.

ZEELAND:

Dit is de enige provincie, waar wij een zetel verloren. Toch ging ons stemmencijfer van 11.446 in 1948 tot 11.680 thans vooruit, hetgeen in percentages uitgedrukt een verbetering is van 8,0 tot 8,5. Bij de Provinciale Statenvierkiezing in 1946 behaalden wij echter 10,1 % ofwel 13.399 stemmen. Hier wrekt zich weer het gebrek aan organisatie. Gekozen zijn: J. L. Verhagen te Vlissingen, A. J. Cambier te Breskens en D. W. Lindenbergh te 's Heer-Arendskerke. Het A.N.P. meent dat in de plaats van de heer Verhagen, de heer H. C. van de Zande gekozen is, doch dit is onjuist.

NOORD-BRABANT:

Thans doet voor het eerst na de oorlog een V.V.D.'er zijn intrede in de Provinciale Staten van dit gewest. Ons stemmental steeg van 8.949 in '48 tot 10.092 thans of van 1,6 tot 1,8 %. Voorzover wij thans kunnen nagaan, is gekozen de heer J. H. Kloezen te Breda.

LIMBURG:

In deze provincie namen wij niet aan de vierkiezingen deel. De communisten en de P. v. d. A. verloren elk een zetel, welke ten gunste komen van de gecombineerde C.H.-A.R. lijst en de Katholiek Democraten.

Zoals wij in het begin schreven: wij zijn meer dan tevreden, maar nog lang niet voldaan. Het moet bij de eerstvolgende Kamerverkiezing nog beter worden. Dit kan, mits men van nu af zich daarvoor inspant. R.

Een kostbaar waterhoofd

(Door onze militaire medewerker).

Wij hebben er meermalen op gewezen: Nederland bezit misschien een voortreffelijk plan-bureau en even voortreffelijke strategen en tactici en vele generaals en admiraals en hoofdofficieren, maar ondanks al die goede, zij het dan peperdure, zaken bezit Nederland nog steeds geen weermacht.

Natuurlijk, het beschikt (of beschikte) in Indonesië vermoedelijk over de „mankracht” benodigd voor 2 of 3 moderne divisies, maar zodra deze troepen in Nederland terugkeren, vloeien zij af naar de burgermaatschappij. Andere troepen van enige betekenis zijn er niet, behalve enige duizenden voor wacht- en onderhoudsdiensten, vóór en aler men in October rond 20.000 man in opleiding gaat nemen.

En inmiddels vergaderen de chefs der staven en de ministers van Oorlog en Nederland, dat zijn best zou doen een drietal divisies benevens een brigade parachutisten en de nodige vliegtuigen beschikbaar te stellen, Nederland kan die

gelofte niet gestand doen. Het doet ons genoegen thans in de Volkskrant van 28 Maart een geharnast betoog te lezen, geheel in de lijn van onze vroegere beschouwingen.

Wij ontleen er het volgende aan:

Van 1945 tot en met '49 werd met instemming der volksvertegenwoordiging, voor leger, vloot en luchtmacht op de begrotingen 3 miljard 874 miljoen gulden uitgetrokken. Deze bedragen waren uitsluitend bestemd voor defensie in Nederland. De kosten voor de troepen en de acties in Indonesië zijn daarbij niet inbegrepen. Het merendeel van die ruim drie en een half miljard is al uitgegeven. Niet meer dan 28 % voor de aanschaffing van wapens, munitie, voertuigen, schepen en vliegtuigen. Doch ruim 50 % werd bestemd voor personeelskosten en sociale voorzieningen. Desondanks is er dit jaar geen leger; zijn er geen mobiele troepen. Maar er is wel een toporgaan. Een waterhoofd, dat het kind doet omvallen; een Hogere Organisatie met functies als chef van de staf der Verenigde Chefs van Staven, om dan maar niet te spreken van dure stokpaardjes, zoals voorlichtingsdiensten, film- en fotodiensten en R.A.O. (recreatie, algemene ontspanning en ontspanning).

Nederlands internationale verplichtingen zijn zwaarder geworden, de gevaren voor de vrede groter, de les van 1940-'45 wil uit niemands geheugen en toch staat het land er vandaag in militair opzicht slechter voor dan in 1940. Ondanks 3½ miljard, een Noord-Atlantisch Pact, wederzijdse hulp en wapenleveranties.

Ondertussen wachten de Staten-Generaal nog steeds op de herziene begroting voor 1950 van de ministeries van Oorlog en Marine. Op de helft van deze maand had zij bij de Tweede Kamer moeten zijn. Wat is hiervan de reden? Besluiteloosheid ten Departemente of onenigheid tussen departementale leiding en de chefs van Staven of tussen Oorlog en Financiën?

Ja, dat waterhoofd — Dit is wat wij de verantwoordelijke bewindslieden meer dan alle tekortkomingen verwijten: de opbouw van die topzware, overladen en zeer dure „hogere organisatie”, het oprichten en in leven laten van al die „dure stokpaardjes”, die nodeloos en nutteloos zijn.

Want thans blijkt uit de cijfers, door de Volkskrant gegeven, dat van niet minder dan 3¼ miljard slechts 28 % werkelijk reëel werd besteed — ruim 50 % kwam ten goede aan het personeel en aan sociale voorzieningen. Dat wil zeggen: er werd zeer veel geld uitgegeven, maar niet in de eerste plaats voor het onontbeerlijke materiaal, voor die dnigen, welke méér en vooral meer dadelijk nodig waren

dan zwaar bezette top-organen en bijkomstige diensten en dienstjes.

Het is ons en het is blijkbaar ook de schrijver in de Volkskrant niet bekend, geleet op de inhoud van zijn laatste zinsnede, of de chef van de Chefs der Staven, dan wel ministers of staatssecretarissen hier schuldig staan.

Maar in elk geval ligt hier de verantwoordelijkheid voor het droeve feit, dat Nederland, na zich blijkbaar uitgaven van 3¼ miljard te hebben getroost, heden ten dage zonder weermacht staat. Want met uitsluitend generaals en hoofdofficieren, gegroepeerd rondom voorlichtings-, foto-, film- en recreatie-diensten kan ook de heer Kruls geen veldslagen winnen.

ER ZIJN GEEN GEHEIMEN MEER: DE KAARTEN LIGGEN OP TAFEL

Nieuwe legenden worden in Duitsland geboren

In het Zwitserse blad „Die Weltwoche“ lazen we een opstel van de hand van Curt Riess, dat misschien ook voor onze lezers wel interessant is. Wij zijn het niet geheel met de schrijver eens, waar hij het o.i. teveel doet voorkomen, alsof zij, die aan de door hem genoemde mislukte puts tegen Hitler deelnamen, strijders waren tegen het nationaal-socialisme als zodanig. Het is o.i. echter zo, dat Olbricht c.s. even overtuigde nazi's waren als de anderen, die Hitler trouw bleven. We geloven dan ook niet, dat zij als eventuele „redders“ van het Duitse volk hadden kunnen fungeren. Dit zij opgemerkt, om het ontstaan van nog een legende, te voorkomen. Hieronder volgen nu enkele gedeelten uit het artikel van Riess.

Het einde van de tweede wereldoorlog schiep in de moderne Duitse geschiedenis een unieke situatie. Niet alleen, dat de drie landen van de As tot op de laatste vierkante meter door de tegenstanders bezet waren, maar ook konden alle gepantserde kasten, kluisen en onderaardse schuilplaatsen geopend worden; alle geheime archieven en geheime papieren, miljoenen bladzijden, werden buitgemaakt. Er waren, wat Duitsland, Italië en Japan betrof, geen geheimen meer. En er bleven ook weinig geheimen aan de andere kant onontdekt. Bijna onmiddellijk na de oorlog kwam er van deze andere zijde een geweldige lawine van memoires en onthullingen los. Deze is tot op heden nog altijd niet verminderd, laat staan overwonnen. Een unieke situatie. Men mocht redelijkerwijze verwachten, dat het, gezien de vele en onbetwistbare waarheden, die nu ook voor de gemiddelde burger met het blote oog zichtbaar waren, niet komen zou tot een legendevorming als na de laatste wereldoorlog.

Het is een teleurstelling geworden. Er is niet, als destijds, één enkele grote legende, de dolkstootlegende, maar er zijn er dozijnen van. Enkele van de voornaamsten, volgen hieronder. Een groot aantal legenden dient ertoe, de fictie in het leven te houden, dat onder Hitler „alles“ beter was. Vergeten zijn de nachten met de bombardementen, die, toen het volk hen moest doormaken, het is ternauwernood vijf jaar geleden, zo onvergetelijk schenen; vergeten de weken en maanden van angst om de vader, de man, de zoon. Het is volstrekt geen zeldzaamheid, dat men heden ten dage hier en daar op de straten, in openbare middelen van vervoer, in restaurants en café's hoort: „Onder Hitler was het toch beter.“ Heeft Hitler de oorlog verloren? Geenszins, als men zekere, ongetwijfeld extreme legenden vertellers geloven mag. De „vijanden“ moesten Hitler lichamelijk te gronde richten, om hem te kunnen verslaan. Bormann, die „zoals bekend“ in dienst van Moskou stond en thans „zoals bekend“, in het Kremlin vertoef, gaf hem vergiftigde pillen te slikken.

Overigens zou Hitler de oorlog, trots alles, niet verloren hebben, als de „verraders“ van de 20e Juli er niet waren geweest. Zij zijn van alles de schuld.

Deze mannen, die alles waagden, omdat zij het niet mede wilden aanzien hoe hun vaderland systematisch te gronde werd gericht, zijn maatschappelijk ronduit vogelvrij verklaard. Persoonlijkheden, zoals generaal Halder, worden ermee bedreigd, dat de dag niet veraf meer is, dat zij ter verantwoording zullen worden geroepen.

Ondanks pillen, ondanks verraad, heeft Duitsland de oorlog niet verloren, zeggen weer anderen. Het gaat hier om die volkomen onzinnige stelling, dat weliswaar de opperste legerleiding, niet echter het Duitse volk, gecapituleerd zou hebben. Men is geneigd te vragen, wanneer dan ooit in de geschiedenis een „volk“ heeft gecapituleerd en hoe zo iets in zijn werk gaat. Maar men behoeft deze vraag zelfs niet te stellen, want het Duitse

volk, in de grond van de zaak verstandiger dan zijn toemalige „Führer“ en daarom belangrijk meer oorlogsmoe heeft immers gecapituleerd. Of zijn de honderdduizenden witte vlaggen allen door generaals of veldmaarschalcken persoonlijk uitgehangen? Een bijzondere verdienste om zijn onverantwoordelijke verbreiding van legenden over het einde van de oorlog heeft de vroegere minister van Financiën, Graaf Schwerin von Krosigk, wiens domheid reeds onder Hitler een openbaar geheim was.

Naar zijn uiteenzettingen werd een bericht samengesteld, dat zelfs in het buitenland werd gedrukt. Hij wil weliswaar niet op een „verwijf“ van Hess ingaan, „dat de lijfarts van de Führer, Morell, in dienst van de Sovjets, Hitler heeft vergiftigd,“ doch hij maakt er terloops, vergiftig genoeg, gewag van. Over Himmler weer, die

WAT ANDEREN ZEGGEN

zich nu eens werkelijk vergiftigd heeft en wiens volkomen gaaf stoffelijk overschot door duizenden getuigen (waarvan ik er één was) bekeken kon worden, schaamt de Graaf zich niet op te merken: „Kort daarna stierf Himmler bij zijn gevangename. Of de oorzaak van zijn dood vergift of de kolfslag van een Britse soldaat was, zal wel een nimmer op te lossen raadsel blijven.“

Waarom wordt er zoveel over de vroegere Obergruppenführer Skorzeny gesproken? Juist deze man is in de meeste fluistercampagnes, de held. Dat hij in het „Derde Rijk,“ vooral na de bevrijding van Mussolini, een „held“ was, is te begrijpen; zo iets maakt altijd populair, in het bijzonder wanneer een propagandamachine als die van Goebbels, de popularisering bedrijft. Ondanks dat, zou het voor de verstandigen toch al eerder duidelijk geweest moeten zijn hetgeen de chef van Skorzeny mij onlangs uiteenzette, n.l., dat de werkelijke moeilijkheid van de Mussolini-coup in zijn voorbereiding lag, die zuiver een zaak was van intelligentie, waarbij Skorzeny geen rol speelde. Hij was hoogstens 't uitvoerende orgaan.

Skorzeny was zo populair, dat lange tijd de legende verspreid kon worden, dat hij nooit gevangen genomen werd, ofschoon hij zich, toen hij bij Alt-Ausee Amerikaanse troepen tegenover zich zag, precies zo overgaf als de anderen. Toen hij evenwel, na jarenlange gevangenschap, kans zag te ontvluchten, ontstond er een hele reeks van nieuwe legenden om zijn persoon.

a. Skorzeny was met medeweten en behulp van hoge officieren van het Amerikaanse leger, gevlucht.

b. Hij was naar Washington gebracht, waar hij iets organiseerde.

c. Hij was door de Engelse veldmaarschalk Montgomery bevrijd geworden.

d. Hij bouwt voor Montgomery een inlichtingendienst op. (Skorzeny heeft geen greintje verstand van een inlichtingendienst).

e. Hij is voor de „Britse geheime dienst in Oostenrijk werkzaam.“

f. Hij is in Parijs.

Deze legenden dienen er alle min of meer toe een hoofdlegende, wiens gevaarlijkheid men in het geheel niet mag onderschatten, te ondersteunen, n.l. de legende, dat het Westen Duitse officieren en Duitse militaire ontwerpers nodig heeft. Brokstukken van deze legende werden reeds dadelijk bij het einde van de oorlog verbreed: krijgsgesvangenen Duitse soldaten waren op weg naar het Oosten gezien, in Engelse en Amerikaanse uniformen. Intussen werd er, onder leiding van generaal Halder, in het Westen een nieuwe legerstaf gevormd; Halder, nota bene, leeft, zoals allen weten, die hem kennen, als gewoon burger van zijn historische studies.

De lijst van de hier opgesomde legenden, is geenszins volledig. Het gaat er echter ook niet om, volledig te zijn, doch om op een gevaar te wijzen. Het gevaar van de vervalsing van het verleden, is het gevaar om aan een toekomst met foutieve premissen te beginnen. Waarheen het in tien of twintig jaar leiden zal, wanneer ook nu weer de waarheid, die ons allen zo overduidelijk aanziet, vervalst wordt, wie zal het kunnen zeggen? Alleen bleef er deze keer niets van de verontschuldiging over, dat men het niet beter geweten heeft. Want deze keer zijn er geen geheimen meer. De kaarten liggen op tafel.

(Vert.: W. Vader)

ALLERHANDE

COMMUNISTISCHE METHODEN

Het is alweer jaren geleden, maar de geschiedenis heeft niets van haar actualiteit verloren. Een bekend Nederlander kreeg van een studievriend het verzoek, zitting te nemen in een comité van intellectuelen voor de vrede. Hij vroeg, de gezindheid van zijn vriend kennende: „het is toch niet iets communistisch?“ Welnee, die en die zaten er in, en ook een of twee communisten, maar het ging toch om de vrede en daarbij mocht men niemand om zijn politieke gezindheid uitsluiten, want de samenwerking van alle krachten voor de vrede... de rest kan men zich gemakkelijk voorstellen. De bekende Nederlander vertrouwde de zaak toch niet en verontschuldigde zich omdat hij (inderdaad) al overbezet was. Het comité kwam toch wel tot stand. Een half jaar later kreeg hij van zijn studievriend een boek terug, dat hij hem had geleend. Er was een briefje in blijven liggen, dat als bladwijzer had gediend: een briefje van een communistische partijfunctionaris, waarin de vriend werd opgedragen te zorgen voor de samenstelling van een vredescomité, dat naar buiten vooral niet de indruk mocht maken communistisch te zijn, maar waarvan communisten op de achtergrond de leiding stevig in handen dienden te houden, overeenkomstig gegeven richtlijnen.

Jaren zijn er overheen gegaan, maar de methode is onveranderd gebleven.

(Vrij Nederland)

ONTSTELLEND

De nieuwe wet tot regeling van wachtgelden en van uitkeringen in geval van werkloosheid zal met 1 Juli 1950 niet worden uitgevoerd. „Men“ spreekt van een verschuiving van de datum van invoering van 1 Juli 1950 misschien tot 1 Juli '51.

Het ontstellend bericht voor allen, die vertrouwden in de deugdelijkheid van onze wetgeving is echter, dat de wet zelf nog moet worden herzien. Het is gelukkig in de gang van onze wetgeving wel een uitzondering, dat een wet, die in het Staatsblad heeft gestaan, nog vóór de invoering wordt herzien.

(Rotterdamsch Nieuwsblad)

HET GELUKKIGE HUWELIJK

Met een ondertoon van spot en weemoed beweert de volksmond — bij voorkeur bij feestelijke gelegenheden, b.v. op een bruiloft — dat een gelukkig huwelijk een prijs uit een loterij met vele nieten is. 't Wordt vlot en populair gezegd, maar 't is in de grond der zaak pure nonsens. Want zo wordt het gelukkige huwelijk domweg gedegradeerd tot een kwestie van louter toeval. Op dit standpunt is het een avontuur, een hachelijk waagstuk, waarvan men de afloop maar afwachten moet. 't Kan mee — of tegenvallen, als de jaren aaneenrijen in lange reeks. Niemand, die er iets aan verhelpt! Hoogstaande mensen krijgen misschien een moeilijk, vreugdeloos mislukt huwelijksleven al proberen zij uit alle macht er iets goeds van te maken. En oppervlakkige lichtzinnige lieden genieten een ongestoord geluk, zonder dat zij er een hand voor uitsteken. Natuurlijk is dat dwaasheid! Het huwelijk is geen gokspelletje!

(Reveille)

99 %

Men kan gerust zeggen dat 99% van het Nederlandse volk overtuigd is, dat er teveel belasting wordt betaald. Onlangs is uitgerekend, dat per gezin van 4 personen aan indirecte en directe lasten 2000 gulden per jaar moet worden opgebracht. Voor deze som kon men een aantal jaren geleden met zulk een gezin leven. Negen en negentig procent van het Nederlandse volk is er eveneens van overtuigd, dat om het zacht uit te drukken, bij het doen van staatsuitgaven niet die soberheid in acht wordt genomen, die in overeenstemming is met de ernst der tijden.

(Nieuws van den Dag)

De mannen en vrouwen van straks (I)

WETEN DE OUDERS WAT HUN KINDEREN LEZEN?

„Waarom maken jullie je toch zo druk over ons?”

Het Algemeen Handelsblad heeft een belangrijk experiment ondernomen: het laat in zijn rubriek „Jonge mensen geven hun mening” de jeugd van onze tijd aan het woord. Na een brief van een jongere, die zich nogal bitter uitte over de mentaliteit van zijn generatie, is een stroom van protesten losgekomen. Met veel belangstelling hebben wij de verschillende uitlatingen van de jongeren gelezen en wij willen al dadelijk opmerken, dat het experiment ongetwijfeld van groot belang mag heten, doch dit neemt intussen niet weg, dat we ten aanzien van deze zaak ook nuchter moeten blijven. Immers, we mogen één ding niet over het hoofd zien: De jeugd, hier aan het woord, is niet de jeugd. Het zijn uiteraard de besten, die naar de pen grepen om zich te verweren, aan hun wrevel uiting te geven of te getuigen van hun idealen. Misschien formuleren wij het aldus nog niet ten volle juist: want het staat-nog te bezien of werkelijk alleen maar de besten pen en papier grijpen om te gaan schrijven. Ervaring heeft ons geleerd, dat er vele jongens en meisjes zijn, die rustig voortwerken aan hun taak in de samenleving, beseffende, dat zij allereerst moeten werken, studeren, hun plicht doen en wij weten ook, dat er velen zijn, die nooit schrijven, omdat ze nu eenmaal bescheiden op de achtergrond willen blijven en niet graag hun gedachten zwart op wit zetten. We denken in dit verband aan de plattelandsjeugd, althans aan een deel daarvan, dat, naar geaardheid en ook wel door opvoeding en levensmilieu, niet graag diepere gevoelens naar buiten laat treden. Maar ondertussen is dit deel van de Nederlandse jeugd stellig niet het minst belangrijke, wanneer het gaat over de vraag op welke wijze de jongeren hun aandeel kunnen leveren in de versterking van de levenskracht der natie.

We moeten ook om een andere reden ons oordeel niet te vlug uitspreken. Wanneer de briefschrijvers getuigen, dat zij nog idealen hebben, dat zij vooruit willen, dan is dat allerbekendst en zeer verheugend, maar ... het wordt gezegd door een aantal jongeren, dat inderdaad over deze levensproblemen nadenkt, dat gelukkig nog zoveel moed en durf heeft om te getuigen, dat zich nog wrevelig kon maken over beweringen van het tegendeel. Maar waar blijft de jeugd, die dit alles al lang vergeten heeft, die zich er al lang niet meer om bekomert, wat men van haar beweert, die om de hele zaak geen snars geeft en alleen er op uit is van het leven te genieten zoveel als slechts mogelijk is. Of anders gezegd: men zou bij het lezen van al die getuigenissen, van al die brieven van verzet tegen een al dan niet gefundeerde verkeerde beoordeling van de hedendaagse jeugd, zo graag ook eens lezen, hoe de anderen, de onverschilligen nu wel over deze problemen denken (gesteld, dat zij er nog over denken!). Wat leeft er precies in dat deel? Wij weten er zo heel, heel weinig van. Zeker: zo af en toe raakt men in een gesprek er een beetje achter, maar dan blijkt achteraf weer, dat we dan juist met een jongen of meisje spraken, in wie de kentering plaatsgreep of aan het voltrekken was.

Ondertussen moeten we het zeker toejuichen, dat op allerlei wijzen getracht wordt iets te weten te komen van wat de jeugd in deze tijd beroert, welke problemen haar kwellen en bezig houden, wat haar tegen de borst stuit en wat zij graag anders zou zien. Als we bij dat alles ons maar weten te hoeden voor een te overdreven belangstelling, die zo licht bij de jonge mensen, althans bij een deel ervan, aanleiding geeft tot opgeblazenheid en het vormen van het waanbeeld, dat zij toch zo heel belangrijk zijn. Wij, die krachtens ons beroep en ook door bijzondere omstandigheden, veel met jonge mensen te maken krijgen, weten dat bij vele jongeren de gezonde opvatting leeft: „Waarom maken jullie volwassenen je toch vaak zo druk over ons? Zeker, wij zitten met moeilijke problemen, wij hebben het niet gemakkelijk, maar dat was toch vroeger bij jullie ook zo? Jullie hebben toch ook je jeugd jaren gehad, je hebt

toch ook dwaze verlangens gekend, wilde haren gehad, fouten gemaakt, gemeend, dat niemand je begreep, dat de wereld, waarin je leefde als jongmens, totaal verkeerd was? Laat ons wat betijen en je zult zien, dat er nog best wat van terecht komt!”

* * *

Wij betwijfelen, of de jeugd van deze tijd, die, zoals een briefschrijver opmerkte, bezwaar heeft tegen gesloten leraarsvergaderingen, waar over hen verstrekende beslissingen genomen worden, zonder dat zij er in gekend worden, later nog zo zal denken over deze feiten. Ook wij hebben in onze dagen wel eens gewild, dat we meer invloed konden uitoefenen wanneer over ons beslissingen genomen werden, maar ouder geworden hebben we begrepen, dat er omstandigheden zijn, waarin het beter is, dat ouderen zelfstandig beslissen. Men heeft tegenwoordig in vele scholen z.g. klasse-vertegenwoordigers

Tegenover het belangrijke staan wij te passief; en wij maken ons te druk over kleinigheden.

(Bertrand Russel in „Gezag en Enkeling”)

(sters) en een school, die daaraan niet meedoet, dreigt gevaar te lopen onderwets geheten te worden, doch is dat nu alles wel waar? Is dat nu alles wel zo ideaal? Het is voor ons nog altijd een open vraag, of klassevertegenwoordigers (sters) noodzakelijk zijn in een schoolgemeenschap. Wie zijn leerlingen aan zich weet te binden door zelf dag in dag uit een voorbeeld te zijn van plichtsbetrachting, door zich volkomen te geven aan zijn werk, door niets na te laten dat tot verbetering van zijn onderwijs leidt, door steeds maar weer zich op de hoogte te stellen van de omstandigheden van zijn leerlingen, die heeft geen klassevertegenwoordigers nodig. In zijn klasse voelt iedere leerling zich vertegenwoordiger (ster) van een jongen of meisje, dat hunkert naar een levensvoorbeeld, waaraan hij of zij zich optrekken kan; van een klasse, die de leraar of lerares op de handen draagt en er elk uur van de dag op durft toe te stappen om in een vertrouwelijk onder ons alles mede te delen, wat het hart beroert.

* * *

Mogelijk vindt men deze gedachtegang uit de tijd, het zij zo, maar wie een klasse leerlingen zien kan als een gezin, heeft geen vertegenwoordigers van de groep nodig. Die doet als in zijn gezin: die spreekt met allen en met elk lid op de geëigende manier; die maakt van zijn klasse een levend geheel, dat daardoor een geheel is omdat het bijeen gehouden wordt door wederzijdse achting, vrouwen en gevoelens van vriendschap en saamhorigheid. Zo af en toe zetten wij ons ertoe eens na te gaan wat nu eigenlijk wel de inhoud was van de in een afgelo-

pen week gevoerde gesprekken met volwassenen over de belangen van de jeugd. En dan komt het voor, dat wij zelf ontsteld zijn over het oppervlakkige daarvan. Dat we ons afvragen: Hoe ter wereld was het toch mogelijk, dat in gesprekken, die toch zulke belangrijke kwesties raken, zo veel gezwamd werd, zo veel geschermd met begrippen als: „minderwaardigheidscomplex”, „losgeslagen jeugd”, „massamens”, etc. etc. Het zijn begrippen, gemeengoed geworden door radiolezingen, opvoedkundige causerieën, kranten-artikeltjes, enz. Begrippen, die in de mond genomen worden met een lichtvaardigheid, die achteraf ons slechts verbazen kan... Het gebeurt maar zelden, dat een gesprek op dit terrein diepte bereikt, die nodig is om tot klaarheid te komen. En het opmerkelijke is, dat in zo'n geval heel dikwijls de begrippen niet eens ter sprake komen; dat meestal in alle eenvoud van formulering een zaak tot in zijn diepste wezen gepeild en door ouders en adviseur tot een verrassende klaarte wordt gebracht.

Aan een dergelijk gesprek, dat we nog dezer dagen hadden met een moeder, moeten wij nu denken. We kwamen dan te spreken over wat de jeugd van deze tijd leest. Deze moeder, zelf dichteres, bekend schrijfster, lid van de Ver. van Letterkundigen en de P.E.N.-club, vertelde, dat haar beide dochters van 15 en 20 jaar verontwaardigd waren over vele z.g. moderne romans. De jongste zei op een gegeven ogenblik: „Och, moe, je behoeft mij niets te vertellen. Ik weet wel waar het over gaat. Maar het ergste vind ik, dat jullie, volwassenen deze boeken als literatuur accepteren.” En toen ontspan zich voor de zoveelste maal tussen deze moeder en haar beide dochters een gesprek over de moderne roman, een gesprek, waaruit duidelijk bleek, dat in deze twee kinderen verzet groeide tegen de onpersoonlijking en, wat mej. Dr. Ida Gerhardt onlangs nog betoogde, de „geestelijke erosie” in onze literatuur. Het zal wel niemand verbazen, dat ons gesprek daarna als vanzelf ging in de richting van de vorming van de jonge mensen, die reeds een begin heeft in de lagere school en dat wij daarbij kwamen te spreken over de middelen, welke de lagere school al ten dienste staan om het kind tot dieper besef van het goede en schone te brengen. Op deze kwestie hopen we nog wel eens terug te komen, thans was het alleen onze bedoeling een moment stil te staan bij de waarheid, welke ligt in de woorden van de cultuurphilosoof Russel, hierboven aangehaald. Tegenover een zo belangrijke zaak als het lezen van onze kinderen, staan velen onzer te passief. Het valt me telkens weer op, hoe weinig besef ouders hebben van wat hun kind leest en van de vormende betekenis van het lezen.

v. M.

eigenwijze liedjes

Zo zijn er ook nog

Wat zal ik, zei een juffrouw, nu alweer uit stemmen gaan?
Wat gaan mij al die namen van die vreemde vrijers aan?
Hoe moet ik nu weer weten of zo'n man regeren kan?
Dat weet ik immers zo-wie-zo slechts van m'n eigen man.

Ik lees alom beloften in een volgeplakte stad:
Als ik Cornelis Jansen kies, krijg ik van alles wat!
Maar wie geeft daar verhaal op als na al dat wild geraas
Cornelis is gekozen, want wiens naam is dan weer haas?

Wat maak ik, zei die juffrouw, me te sappel voor zo'n vent,
Die niemand in de hele buurt ook maar van aanzien kent?
Wat doet mij zijn geprevel over dit en over dat
En of ik word gebeten door een kater of een kat?

Daarom — ik zou je danken! Reken Woensdag niet op mij!
IK zo maar domweg stemmen op een nummer in een rij
En nog wel in de schoo n m a a k? Mens, daar is geen sprake van:
Ik kies wanneer ik kiezen MOET, nog steeds m'n eigen man!

Brammetje.

AFDELINGSSECRETARISSEN:

Onze administratie is gaarne bereid met U te spreken over de mogelijkheid van uitbreiding van onze lezerskring.

Politieke peiling van „Vrij Nederland”

Van „onafhankelijk”

naar

„onafhankelijk socialistisch”

Het weekblad „Vrij Nederland”, dat zich met de pakkende ondertitel „onafhankelijk weekblad” tooit, heeft in zijn nummer van 22 April j.l. een hoofdartikel over „Statenverkiezingen als politieke peiling.” Het is nuttig dit hoofdartikel te lezen en te herlezen, omdat hieruit bevestigd wordt, dat dit weekblad zich wel „onafhankelijk” kan noemen, maar in feite steeds de politiek van de Partij van de Arbeid steunt.

In wezen is het dus zo, al klinkt dat misschien niet vriendelijk, dat Vrij Nederland een mantelorganisatie is van de Partij van de Arbeid. Nu is het vanzelfsprekend het goede recht van „Vrij Nederland” om de denkbeelden van de P.v.d.A. aan te hangen en te propageren. Maar dan klopt de ondertitel „onafhankelijk weekblad” niet meer. In de bezettingsjaren heeft het toenmalige „Vrij Nederland” met andere bladen goed werk gedaan door de strijd tegen de Duitse bezetter levendig te houden en de Nederlandse geest te steunen. Daarom zijn velen, ook uit niet-socialistische kring voor dat werk in bezettingstijd gedaan, dankbaar. Daardoor zijn velen uit niet-socialistische kring ook na de bezettingsjaren „Vrij Nederland”, ook na de samenvoegingen met Je Maintien-drai en De Stem van Nederland, blijven lezen. Voor die velen, die wellicht nog door de ondertitel „onafhankelijk weekblad” van mening zijn, dat dit blad niet een bepaald standpunt inneemt, is het toch wel goed, hier nog eens af te drukken het advies, dat Vrij Nederland aan het slot van het bovengenoemde hoofdartikel voor de verkiezingen van de Provinciale Staten aan de lezers van dit weekblad gaf.

„Wonderen zal niemand van de 26e April verwachten. Massale politieke verschuivingen zijn in ons kiesstelsel uitgesloten. „Land-slides” zijn een Engels, helaas geen Nederlands verschijnsel. Onder die omstandigheden kan echter zelfs reeds de handhaving van bijvoorbeeld de aanhang der P.v.d.A. in ons volk van vergaande politieke betekenis zijn.

Om ons tot die partij te bepalen: bij alle kritiek die men op haar kan uitoefenen, was en is zij desniettemin het grote „novum” in het Nederlandse politieke leven van na de oorlog. Bij velerlei terugval te linker- en rechterzijde naar vooroorlogse verhoudingen, leeft in haar een bepaalde verwerkelijking van die doorbraakgedachte, zonder welke men ons politieke leven welhaast definitief aan de verstarring zou moeten overlaten. Ook hier mogen dan niet alle „Blütenträume” gerijpt zijn; ook deze partij moge door een kring van teleurgestelde daklozen omgeven zijn, doch: het zou niet de eerste keer in de geschiedenis zijn, dat een eerste doorbraak, een eerste Réveil door een tweede gevolgd werd, waarbij dan de scheiding tussen binnen- en buitenstaanders weer kwam te vervallen.

Wie weet toont reeds de verkiezing van 26 April ook dit aspect: handhaving en versterking van de positie der P.v.d.A. óók dank zij de stemmen van hen, die bij allerlei reserve versteviging en behoud van dit enig — nieuwe politieke kristallisatie — punt toch noodzakelijk achten.

Tot dezulken behoort ook de redactie van „Vrij Nederland”, die overigens haar lezerskring — de

mondigste in gans Nederland — de vrijheid harer politieke beslissing uiteraard volledig gunt.”

Hier heeft men nu ten voeten uit, waarop wij doelden in bovenstaande regelen. Hoe schijnbaar objectief is het, dat de redactie van Vrij Nederland bijvoorbeeld de P.v.d.A. uitkiest. Hoe schijnbaar objectief klinken de reserves ten opzichte van de P.v.d.A., hoe verdraagzaam uit de mond van een „onafhankelijk” weekblad, klinken de woorden, dat men de lezers de vrijheid van een politieke beslissing volledig gunt. Maar de werkelijke opvattingen van dit weekblad komen toch wel duidelijk aan het licht, als de redactie zich aansluit bij hen, die versteviging en behoud van de P.v.d.A. noodzakelijk achten.

„Vrij Nederland” kan een „onafhankelijk weekblad” zijn; wij zijn echter zo vrij daar in het vervolg het woord „socialistisch” tussen te lezen en wij menen goed te doen hierop met nadruk de aandacht van de lezers van Vrijheid en Democratie gevestigd te hebben.

Wij hebben geen bezwaar tegen politieke tegenstanders, mits zij strijden met open vizier, met duidelijke affichering van hun denkbeelden. Doet men dat niet en noemt men zich alleen maar „onafhankelijk”, terwijl men in feite de socialistische denkbeelden bij voortduring propageert, dan is het plicht daarop te wijzen. Terwille van de zuiverheid van de politieke verhoudingen en terwille van de plaatsbepaling ook van „Vrij Nederland”.

Wat wij eigenlijk zeggen wilden

is dit: de heer v. d. Goes v. Naters slaat toch maar weer bovenop een spijker wanneer hij in Vrij Nederland de stelling poneert: **Europese Zaken zijn onze zaken!** Laten wij — aldus het slot van zijn betoog — door een nationale daad met Europese strekking, door de instelling van een departement voor Europese Zaken duidelijk maken, dat wij de Europese zaken als onze zaken aanvoelen.

Het lijkt ons een prachtige doelstelling, daar niet van, maar wat wij eigenlijk zeggen willen is dit: zijn de Nederlandse zaken niet in de eerste plaats onze zaken? Moeten wij niet — voor en aler wij zo toonaangevend Europees denken en doen — zorgen voor eenheid in eigen huis en hof, voor het afbreken der schotten en schotjes? Moeten wij niet eendrachtig en met z'n allen — behalve dan Paul de Groot en de edelachtbare Gortzak, want die willen toch niet — wij herschrijven: eendrachtig en met z'n allen onze ernstig ontrichelde nationale zaken als ons aller zaken aanvoelen, regelen en credietwaardig maken?

Want vlak naast die Europese ontboezemingen van de heer v. d. Goes trekt in datzelfde Vrij Nederland de heer H. M. van Randwijk van leer tegen zijn anti-revolutionaire medeburgers omdat deze verdoolden hun sociaal programma omschreven met: Ieder genoeg en ieder het zijne. En de heer van Randwijk schrijft:

„Genoeg”. Is dat zoveel als een Nederlandse burgerman heeft of een Aziatische koelie? En kan men zeggen, dat de monopolies en privileges, die concerns en andere machtige belangengroepen zich hebben verworven (vaak ten koste van anderen!) tot „ieder het zijne” moet worden gerekend? Het pamflet zwijgt.

Met dit overbekende geluid kan men desnoods nog vrede hebben — het werd reeds zo dikwijls misbruikt, dat men het schouderchokkend over zich heen laat galmen.

Maar het komt ons voor dat vele gelovige medeburgers zich diep gekrenkt zullen gevoelen door hetgeen deze heer van Randwijk als volgt meent te mogen stellen:

„De A.R. partij gelooft, „dat God uiteindelijk de eigenaar is van alle goederen.” Ja, ja, die uiteindelijke God, die op het laatst ook blijkbaar aan zijn trekken moet komen. „Het is niet naar Gods wil dat er zij: Armoede en gebrek en kommer”, gaat het pamflet verder. Als dat waar is, dan wegen tegen deze zonde alle cabarets

en gemengde zwembaden en bioscopen en meer van dat sullig spul niet op en dan wordt het tijd, dat de A.R. eens een kruistocht begint tegen deze „zonde voor God”!

— Dat doen we al! zal de A.R. verontwaardigd antwoorden.

— Sorry, we hebben er weinig van gemerkt. En toch leefden we dicht genoeg in uw nabijheid om u te horen en bezig te zien. Het pamflet, dat ge rondzond bewijst, dat ge het sociale probleem even ernstig neemt als de communisten de vrijheid en de democratie. Maar ge kunt ook niet weten wat er aan uw partij mankeert, omdat uw burgerlijk denken u belet te beseffen wat er aan de wereld mankeert — Wat zegt u? U weet het beter dan alle socialistische bij elkaar? De zonde? — Ja juist, uw zonde, meneer de pamfletschrijver.

Ziet, indien wij dan van socialistische zijde worden opgeroepen ter Europese kruisvaart: „kameraden, sluit u aanen ter bevordering van de Europese eenheid!”, dan klinkt zo'n oproep toch wel bijkans aandoenlijk dwaas en in elk geval volkomen misplaatst vlak naast een opstel, waarin niet alleen het Anti-Revolutionnaire maar heel het gelovige deel der Nederlandse bevolking op zo rauwe wijze moedwillig wordt gekwetst.

Want hoe ter wereld wil de heer v. d. Goes ons volk inzetten als gangmaker voor de Europese eenheid indien in eigen huis een zo hopeloze gespletenheid bestendig blijft mede als gevolg van grof en grievend geschrift door zijn socialistische medeburgers?

Zodat we maar zeggen willen dat de stelling van Petrus Meldenius die hij reeds in 1626 doceerde „in het noodzakelijke eenheid, in het twijfelachtige vrijheid, in alles echter liefdevolle verdraagzaamheid” voor de heer v. d. Goes wellicht aanleiding kan vormen kameraad van Randwijk eens het nodige op te merken.

Men kan nooit weten, nietwaar?

AFDELINGSSECRETARISSEN:

Vraagt bij onze administratie de tarieven voor extra-exemplaren van ons weekblad, voor de verbreiding van onze beginselen en voor het werven van nieuwe abonnés.

HOKKEN

heten elegant

ZUILEN

Wij leven in een tijdperk van splitsing. Over atoomsplitsing willen we het niet hebben; maar wel over het geestelijke en politieke splitsingsproces, dat nu jaren aan de gang is en steeds scherper vormen aanneemt.

We kunnen ons langzamerhand afvragen: zijn er nog Nederlanders, of zijn er alleen nog maar in Nederland wonende Protestanten, Katholieken, Socialisten, enz., voor wie het Nederlanderschap een bijkomstige omstandigheid is?

Steeds méér wordt ons volk opgedeeld, in hokken geduwd en van etiketten voorzien.

Een sprekend voorbeeld geeft de radio-omroep. De omroepverenigingen zijn druk bezig met ledenwerving; straks zit iedere luisteraar in een hok, en in ieder hok toetert de luidspreker op een bijzondere manier, altijd „nationaal”, dat spreekt vanzelf, maar toch steeds met dat nationale bijzondere geluid, waar de hokbewoners, volgens hun bewakers, niet buiten kunnen. Voor bonte avonden moet dan een uitzondering worden gemaakt, omdat zelfs het meest bijzondere geluid het daartegen af blijkt te zeggen, hetgeen dus op de duur wel een aanleiding zal worden de houten hokken te vervangen door betonnen bunkers met geluiddempende wanden; want zoals het nu is klinken de geluiden van de buurman nog veel te veel door de plankenrommel heen.

Het hokkensysteem wordt met een elegantier woord ook wel zuilensysteem genoemd.

Veelal wordt beweerd, dat er in ons land drie geestelijke zuilen zijn (b.v. bij de vakbeweging en bij de werkgeversorganisaties), maar bij de radio zijn er vier; tenminste voor zolang dat nog duurt, want een der zuilen gaat splitsen.

Deze onregelmatigheid in de constructie van ons volk mogen zij, die echte huizen bouwen, misschien niet begrijpen; voor geestelijke en politieke bouwwerken, die immers los van de materie heten te staan, mag zij geen bezwaar zijn.

Bovendien: één van die radio-zuilen is volgens de drie anderen helemaal geen zuil. Helaas hebben zij die vierde zuil op dit ogenblik nog dringend nodig, omdat zij nogal wat materie bevat in de vorm van de grootste en best-uitgeruste studio's en het stoffelijk bezit in de geestelijke radiostrijd merkwaardigerwijze wel de doorslag zal geven.

Maar zodra dat mogelijk zou zijn, zullen de drie zuilen nummer vier (de „neutrale”) trachten weg te trappen en wanneer dat werkelijk zou gelukken, dan krijgen we ook hier een constructie op drie zuilen, een bouwvorm, welke we in het stoffelijke leven alléén nog tegen komen in de gedaante van prieltjes in de hoek van ouderwetse donkere dorpstuinen, lelijke en onpractische dingen met een front, maar zonder diepte.

Maar hoe moet het nu, wanneer de splitsing van één der zuilen (N.C.R.V.) een feit wordt? Krijgen we dan voorlopig vijf zuilen, waarvan twee kleiner en zwakker dan de drie andere? Of telt dan het nieuwe zuiltje van de Gereformeerden „onderhoudende artikel 31” niet mee, zoals ook thans de kleine V.P. R.O. niet meetelt?

Wij zullen ons geen zorgen maken over de bouwproblemen van onze vergeestelijkte radioarchitecten, maar wij beklagen het Nederlandse volk, dat straks ondergebracht zal worden in geluiddichte hokken of scheve driehoekige priëlen, waarin de geestelijke vrijheid evenveel kans krijgt als de zon in de dorpstuin met zijn lichtroevende kastanjabomen.

„OUD's JAARREDE”

EEN ANTWOORD AAN PROF. ROMME

Prof. Romme heeft mij de eer bewezen in De Volkskrant van 25 April een beschoouwing te wijden aan „Oud's Jaarrede”, de redevoering, waarmede ik op 31 Maart van dit jaar de algemene vergadering van onze partij heb geopend. Ik ben hem daarvoor zeer erkentelijk en ik hoop, dat hij gelijk zal blijken te hebben in zijn veronderstelling, dat over die rede het laatste woord nog niet zal zijn gesproken. Principiële gedachtenwisseling tussen de leiders der onderscheidene politieke partijen kan aan de staatkundige opvoeding van ons volk alleen maar ten goede komen. Het is ook uitermate nuttig, dat wij die gedachtenwisseling niet beperken tot de debatten in de volksvertegenwoordiging, al is zij daar het meest op haar plaats. Verschillende omstandigheden veroorzaken toch, dat van de Kamerdebatten niet zoveel tot de grote massa doordringt, als Prof. Romme stellig evenals ik gewent zou oordelen. Mijnerzijds zal ik gaarne een nadere bijdrage tot de gedachtenwisseling geven, door mij naar aanleiding van het betoog van de leider der Katholieke Kamerfractie een wederwoord te veroorloven.

Daar is allereerst het probleem der onderlinge verhouding van de verschillende politieke stromingen. Ik heb gemeend, die in mijn rede in grote trekken als volgt te moeten schetsen. Laat men de communisten buiten beschouwing, dan zag ik drie grote groeperingen: de socialisten, de katholieken en een „derde macht”, bestaande uit anti-revolutionairen, christelijk-historischen en liberalen. Prof. Romme ziet in de vermelding van die „derde macht” een hoofse buiging naar anti-revolutionairen en christelijk-historischen om tezamen met de liberalen zo'n macht te gaan vormen. Hij is er nog niet van overtuigd, dat dit „aanzoek” in de andere kampen, in het bijzonder in het anti-revolutionaire kamp, een „teder” onthaal zal vinden.

Wanneer de heer Romme dit gedeelte van mijn rede als een „aanzoek” beschouwt, dan heeft hij mij toch misverstaan. Er werd hier slechts een feitelijke toestand geschilderd en de term „troisième force” werd door mij gebezigd, omdat ik meende daarmee in weinig woorden duidelijk te kunnen maken, hoe ik de positie der middengroepen in ons land zag.

Wat is de betekenis der „troisième force” in Frankrijk? De term geeft daar aan, dat het gewent kan zijn, dat groepen van verschillend beginsel naar onderlinge samenwerking streven, wanneer zij het gevaar lopen, dat hun invloed anders tegenover die van andere machten in het gedrang kan komen. Verder gaat de vergelijking natuurlijk niet. De verhoudingen in Frankrijk zijn geheel anders dan bij ons. Gelukkig! In Frankrijk bedreigt de democratie gevaar van twee kanten, van de zijde van het communisme links en van die van het gaullisme rechts. De „troisième force” heeft er tot taak de democratie te redden. Bij ons is, al mogen wij geen ogenblik in de waakzaamheid verslappen, van een direct communistisch gevaar geen sprake en een „gaullisme” kennen wij in het geheel niet. Binnen

het kader der democratische partijen, zien wij echter wel de figuur van twee grootmachten, de K.V.P. en de P. v. d. A. en daartussen — of wil men liever daarnaast — een drietal kleinere groeperingen. Willen deze haar kracht niet versnipperen, dan hebben zij te overwegen, op welke punten zij kunnen samengaan. Mijn verlangen gaat daarbij in het geheel niet uit naar een „coalitie” of iets van dien aard. Ik ben er mij voorts heel goed van bewust, dat deze partijen verschillende beginselen hebben. Maar ik vraag mij wel af, of zij, in het bijzonder waar het de verhouding tussen staat en maatschappij betreft, niet zoveel gemeenschappelijks hebben, dat zij, waar het vraagstukken geldt, die deze verhouding ten nauwste raken, een gezamenlijke gedragslijn kunnen bepalen. De loop van zaken bij de behandeling van het wetsontwerp op de P.B.O. heeft naar mijn mening de juistheid van deze zienswijze bevestigd.

* * *

Nadat ik aldus een politieke „driedelighed” had uiteengezet, heb ik de vraag onder het oog gezien, op welke wijze in Nederland, door samengaan van twee of meer groepen, een parlementaire meerderheid zou kunnen worden opgebouwd. De heer Romme

Door
Mr. P. J. OUD

noemt dit alles zeer interessant en in denkbare onderscheidene omstandigheden op zijn tijd de overweging waard. Over deze uitspraak op zichzelf kan ik mij reeds verheugen. Principieel afwijzen doet de heer Romme mijn gedachtengang niet. Hij stelt mij daarbij echter een vraag. Waarom moeten in mijn gedachtengang bij het vormen van zo'n meerderheid altijd de katholieken van de partij zijn? Mijn antwoord is, omdat ik in de bestaande omstandigheden een oplossing zonder de katholieken niet als mogelijk zie. Ik kan mij ook niet voorstellen, dat de heer Romme die mogelijkheid, die zou betekenen een samengaan van socialisten en „derde macht” zonder de katholieken, wel zou zien. En ik wil daar wel aanstonds aan toevoegen, dat ik een ontwikkeling, die deze mogelijkheid tot werkelijkheid zou maken, ook allerminst zou wensen. Zij zou immers betekenen, dat een scherpe scheidslijn werd getrokken tussen rooms en onrooms en daarvan kan ik niet veel goeds verwachten.

Nog een tweede vraag stelt Prof. Romme mij. Waarom bij de vermelde mogelijkheden niet tevens vermeld, wat het dichtst nadert de praktijk van vandaag: de katholieken en de socialisten en een deel van de „derde macht”? Deze vraag begrijp ik niet. Immers de mogelijkheid ener parlementaire meerderheid met een deel der derde macht heb ik vermeld. Zij bestaat — indien ik afzie van de vraag van het parlementaire of extra-parlementaire karakter van het Kabinet-Drees — heden ten dage en zij zou ook bestaan, indien — hetgeen ik zeker allerminst zou begeren — tot herstel der vooroorlogse rechterzijde zou worden overgegaan. Ik wil daaraan gaarne

nog één opmerking toevoegen. Onder de huidige omstandigheden had mij in 1948 een „nationale samenwerking” van de drie machten in haar geheel het meest toegelachen. De heer Romme weet evengoed als ik, waarom dit niet mogelijk was. Mag ik aannemen, dat U het ook, evenals ik, betreurt?

Na deze opmerkingen van algemeen politieke aard gemaakt te hebben, vermeldt Prof. Romme met instemming mijn uitspraak, dat de Overheid alleen moet leiden in de grote dingen. Deze theorie is hem uit het hart gegrepen, mits het begrip „leiden in de grote dingen” mag worden verstaan als leiden „in de grote, brede lijn”. Mijnerzijds zag ik op deze parafraze van mijn woorden gaarne accoord. Over het beginsel behoeft tussen de leider der katholieke fractie en mij dus geen verschil te bestaan.

Ook over de uitwerking? Helaas kan op die vraag het antwoord zeker niet zonder voorbehoud bevestigend luiden. Dit blijkt uit de beschoouwingen door Prof. Romme in dit verband gewijd aan het vraagstuk der bedrijfsorganisatie. Mijn bezwaren tegen de onlangs tot stand gekomen wet op de P.B.O. verklaart hij niet te begrijpen. Hij ziet, versta ik hem goed, in die bezwaren een zekere onderlinge tegenstrijdigheid. Enerzijds heb ik het oordeel of en hoe de bedrijfsorganen er zullen moeten komen, willen overlaten aan 't bedrijfsleven, anderzijds heb ik ditzelfde oordeel opgeëist voor de wetgever. Lijkt dit laatste, zo vraagt hij, niet bedenkelijk veel op de „overheid-bemoed”, die door mij werd afgewezen. En wanneer men de wet op de bedrijfsorganisatie afwijst, omdat de zaak helemaal moet worden overgelaten aan het bedrijfsleven, waar blijft dan de overheid, die te leiden heeft in de grote dingen?

Ik moet eerlijk bekennen, dat het mij telkens weer met verbazing vervult, dat ik, wanneer het gaat over het probleem der bedrijfsorganisatie bij een zo scherpzinnig man als de heer Romme, een zo grote verwarring van denkbeelden aantref. Telkens weer verliest hij het verschil uit het oog tussen overheidsorgaan en bedrijfsorgaan. Men mag daarbij niet alleen letten op de formele kant van de zaak. Formeel gezien zijn de bedrijfsorganen, die door de overheid worden ingesteld, altijd overheidsorgaan. Materieel kunnen zij, ondanks het feit der formele instelling van overheidswege, niettemin autonome bedrijfsorganen zijn. Dit laatste is het geval, wanneer datgene, wat formeel instellen heet, materieel erkennen is.

De heer Romme zal zich ongetwijfeld even goed als ik de debatten herinneren, in 1932 gevoerd over de Bedrijfsradenwet van Minister Verschuur. Toen is aan de tegenstelling tussen „instellen” en „erkennen” veel aandacht gewijd. De overheersende mening in de Kamer van toen, dat de bedrijfsraden niet van bovenaf mochten worden opgedrongen, doch dat de Overheid zich had te richten naar hetgeen in de maatschappij groeiende is. Er waren er echter onder de voorstanders van deze opvatting, die betwijfelden of het wetsontwerp wel van dit beginsel uitging.

(Vervolg op pag. 5)

☆ parlementaire flitsen ☆

De Eerste Kamer schaarde zich achter Minister Stikker

Mr. Blom legt een verklaring over Nieuw-Guinea af

„Vele leden verklaarden zich met het beleid van de Minister te kunnen verenigen. Zij prezen zijn grote werkkraft en toewijding. Inzonderheid hadden zij waardering voor het streven van de bewindsman naar veelvuldig en nauw contact met andere mogendheden en internationale organisaties. Verscheidenen hunner hadden de indruk, dat Nederlands naam in den vreemde sedert zijn optreden aanmerkelijk aan gezag had gewonnen. In hun waardering wensten zij ook 's ministers medewerkers te betrekken, die hun chef bij zijn verantwoordelijke arbeid terzijde staan. Ook andere leden brachten de minister hulde voor zijn vroed beleid onder de huidige zeer moeilijke omstandigheden. Zij waren van mening, dat de minister erin was geslaagd, op onze buitenlandse politiek een eigen stempel te drukken, aan welk laatste het voordien wel eens had ontbroken.”

Deze passages, ontleend aan 't voorlopig Verslag van de Eerste Kamer over de begroting van Buitenlandse Zaken, wekten reeds de verwachting, dat minister Stikker het bij de verdediging van zijn beleid in deze Kamer niet moeilijk zou krijgen. En zo was het ook inderdaad.

Over de grote lijnen van de te voeren buitenlandse politiek — een „zelfstandigheidspolitiek in moderne zin”, zoals minister Stikker haar destijds noemde — bestaat, wanneer wij de communisten uitzonderen, eigenlijk geen verschil van mening. Een moeilijk punt vormt de verhouding tussen Regering en Staten-Generaal op het gebied van het buitenlands beleid, maar dit vraagstuk wordt nu commissoriaal bestudeerd, zodat het ditmaal nauwelijks aan de orde kwam. Rest dan nog als bijzonder punt de combinatie van nationale en internationale functies van minister Stikker.

Wanneer men, zoals het geval blijkt te zijn, in ruime kring van mening is, dat Nederlands naam in den vreemde sedert het optreden van minister Stikker „aanmerkelijk aan gezag heeft gewonnen,” dan ontkomt men er toch niet aan te erkennen, dat dit in de eerste plaats dan toch te danken is aan de internationale positie, welke de minister zich heeft weten te verwerven.

Het zal dan ook wel deze overweging zijn, welke de aanvankelijke kopschuivheid van velen ten aanzien van die combinatie van functies heeft doen verdwijnen. Ten dele waren deze bezwaren trouwens uitsluitend van praktische aard. Men vreesde, dat zij te zwaar voor de minister zou worden, maar in de afgelopen maanden is wel reeds gebleken, dat de heer Stikker ook tegen deze taak wel degelijk is opgewassen. Terecht zei de heer Wendelaar trouwens: dit moet natuurlijk in de eerste plaats aan de minister zelf worden overgelaten. Ook de heer Algra (A.R.) bedoelde ditzelfde, toen hij geestig opmerkte: „Dat is een persoonlijke zaak, die de minister regardeert en die verder wel bekeken zal worden door haar, die zijn zorgen deelt en zijn vreugden groter maakt, en wanneer zij het samen daarover niet eens zouden kunnen worden, dan zou altijd als derde de huisarts kunnen worden geraadpleegd”.

De heer Algra handhaafde, eigenlijk als enige, grotendeels nog zijn principiële bezwaren en het was daarover, dat de heer Wendelaar enige wel zeer juiste opmerkingen maakte. Ik ben het, zo verklaarde hij, niet eens met de redenering van de heer Algra. Ik geloof, dat, zoals wij hier zitten, wij allemaal in een — op bescheiden wijze — vergelijkbare situatie verkeren als de minister, die tegelijkertijd is geworden voorzitter en bemiddelaar van de O.E.E.S. Ik bedoel dit, zo zeide hij, in deze zin, dat er niet velen van ons zullen zijn, die niet verschillende kwaliteiten hebben. Dit kunnen heel onbelangrijke zijn, maar het kunnen in sommige gevallen ook zeer belangrijke zijn. Het is herhaaldelijk voorgekomen, dat leden van de Staten-Generaal tegelijkertijd burgemeester

waren of wethouder van een grote gemeente of lid van Provinciale Staten of gemeenteraad of wat ook. Verschillende combinaties zijn denkbaar en hebben zich ook herhaaldelijk voorgedaan.

Bij elk van de gevallen, waarin zich een dergelijke combinatie voordoet, zijn er bezwaren gehoord in dezelfde richting als die, welke nu door de heer Algra naar voren zijn gebracht. Daarentegen, zo ging de heer Wendelaar voort, heb ik altijd stelling genomen en heb ik altijd verdedigd, dat juist in zulke combinaties een man zijn karakter en zijn gaven tot volle ontplooiing kan brengen, omdat hij moet zorgen, dat hetgeen hij op de ene plaats verdedigt, ook op de andere plaats verdedigbaar is. Dat is niet altijd gemakkelijk en het zal hoge eisen stellen aan zijn verstandelijke kwaliteiten en aan zijn karaktereigenschappen, maar als men die heeft, dan kan het niet alleen, maar kan men aldus juist zoveel mogelijk bereiken.

Ik ben er, zo besloot de heer Wendelaar dit bij de replieken volkomen geïmproviseerde wederwoord aan de heer Algra, van overtuigd, dat de minister, als hij in de internationale conferenties zit en zoekt naar een regeling, die voor het algemeen belang acceptabel is, nimmer uit het oog zal verliezen, dat deze ook in Nederland

acceptabel moet zijn. Omgekeerd ben ik ervan overtuigd, dat hij, als hij in dat internationale milieu tot een resultaat is gekomen en dit hier moet verdedigen, ons aannemelijk zal kunnen maken, waarom hij meende, dat het door hem gesteunde zowel in het algemeen belang was als in dat van Nederland.

Dekeek de heer Wendelaar de zaak uitsluitend „uit partijbril” dan zou er wél een bezwaar tegen de gecombineerde functies van mr. Stikker kunnen bestaan, namelijk dat hij door herhaalde afwezigheid te weinig invloed zou hebben op de dagelijkse gang van zaken in het Kabinet en dat is — men denke slechts aan de belastingpolitiek van min. Lieftinck — toch wel erg nodig. Daarvan wilde de woordvoerder van onze fractie echter spoedig afstappen, want niet als partijman, maar als Nederlands volksvertegenwoordiger in het algemeen wilde hij deze zaak zien en dan wilde hij de minister gaarne feliciteren (en niet alleen de minister maar ook het land) met deze beide benoemingen. De minister vindt erin de erkenning door het buitenland van zijn uitzonderlijke bekwaamheid en ons land kan ik, aldus spr., gelukwensen, omdat op de uiterst belangrijke plaats van de Europese economische samenwerking ons land niet alleen het woord kan voeren, maar zelfs de leiding heeft.

Sommigen hadden nog bepleit een afsplitsing van het werk van de minister van Buitenlandse Zaken. De heer Wendelaar verklaarde, dat hij een dergelijke afsplitsing zou betreuren. De minister van Buitenlandse Zaken blijve de verantwoordelijke man voor het geheel. Zou er echter toch iets moeten veranderen, dan zou het naar de mening van de heer Wende-

laar alleen in deze richting kunnen zijn, dat de minister wordt ontlast van al het werk, buiten dat van zijn Departement door de benoeming van een minister zonder portefeuille. Het zou hem dan echter wenselijk voorkomen, dat deze minister dan „de zaken zou zien in het licht van onze beginselen”.

Het is van belang vast te stellen, dat minister Stikker daarover niet anders bleek te denken. Ook hij keerde zich tegen een splitsing en ook hij bleek van mening, dat wanneer er toch een minister zonder portefeuille aan Buitenlandse Zaken bij zou komen, het noodzakelijk zou zijn, dat de twee ministers dan van dezelfde politieke richting zouden zijn. Vooral tegenover het Departement zou het noodzakelijk zijn, dat die twee ministers volkomen gelijk zouden denken, elkaar zouden begrijpen en zouden aanvullen, omdat men daar anders niet zou weten, in welke richting wordt gekoerst.

Uit hetgeen min. Stikker verder nog opmerkte bleek echter wel duidelijk, dat zijn gedachten voorlopig in 't geheel nog niet in deze richting gaan. Hij achtte de tijd, sinds welke hij de twee internationale functies thans bekleedt, nog tekort geweest om daarover een definitieve beslissing te nemen. Bovendien bleek hij van mening, dat, indien het te enigertijd noodzakelijk zou zijn om te komen tot een verlichting van zijn werk, dat gezocht zou moeten worden in de richting van uitbreiding van taken, welke aan de staatssecretaris (mr. Blom dus) zijn opgedragen of wel in de benoeming van een tweede staatssecretaris.

Talrijke vraagstukken bracht de heer Wendelaar nog ter sprake, o.a. het emigratievraagstuk, de West-Europese samenwerking en de verhouding tot Rusland, de bemoeieningen van de minister van Buitenlandse Zaken ook met het defensiebeleid, de voorlichting in Amerika en de zo geslaagde reis van Prins Bernhard.

Van bijzonder belang was echter vooral hetgeen de heer Wendelaar over Nieuw-Guinea zeide en de toezegging, die hem daarbij werd gedaan. Onze woordvoerder legde er nog eens de nadruk op, dat Nieuw-Guinea nog steeds Nederlands gebied is en dat, naar het hem voorkwam, er ook goede kansen bestaan om dit gebied voor Nederland te behouden. Enigszins verontrust toonde hij zich echter, dat in de Memorie van Antwoord was geschreven over de voor- en nadelen van een trusteeschap en hij stelde de zeer positieve vraag: Kunnen wij er zeker van zijn, dat over Nieuw-Guinea geen beslissing zal worden genomen alvorens de Staten-Generaal daarover in volle vrijheid zullen hebben kunnen oordelen?

Het is wel zeer verheugend, dat ook hierop — in dit geval door staatssecretaris mr. Blom — een even positief antwoord werd gegeven: Op de Unieconferentie van ministers heeft de Nederlandse delegatie zich uitdrukkelijk voorbehouden, dat het rapport van de studiec ommissie, hetwelk vóór 1 Juli zou moeten worden ingediend, geen onderwerp van bespreking tussen de Regering en de R.I.S. zal uitmaken, alvorens dit rapport aan de Staten-Generaal is voorgelegd en het Parlement zich hierover in volle vrijheid heeft kunnen uitspreken.

In de Memorie van Antwoord was een eventueel trusteeschap slechts ter sprake gekomen naar aanleiding van de passages in het Voorlopig Verslag daaraan gewijd, doch geenszins omdat de Regering het voornemen zou hebben, dit gebied onder trusteeschap te brengen.

Deze burger

heeft die hele lijst van alle lintjes van a tot z, van Jan tot Piet, van de procureur-generaal tot de schone schoonmaakster gelezen. Hij is daar een hele enkele reis Amsterdam—Den Haag, dwars door de

bollen, zoet mee geweest. Mensen, mensentief welk een wolkbreuk der ere!

En wilt U nu wel geloven dat ik er daar nu maar altijd niets van begrijp? Dat ik nu maar altijd niet snappen kan waarom wij dat nog doen? En dat ik nog minder begrijpen kan wat die wolkbreukelingen er aan vinden?

Zo'n procureur-generaal en alle rectores-magnifici, kolonels en h.h. leden der Staten-Generaal weten vooruit: nou ben ik aan de beurt; nou moet 't komen; nu komt dat spatje op mijn knoopsgat terecht en wat is daar dan nog aan? Wat is daar dan nog de eer van?

Nee, denk niet dat ik het erg vind en dat ik mijn medemens zijn geluk niet gun.

Denk niet dat ik er woedend over ben, of dat ik er een vurig stukje, te vuur en te zwaard, over zou willen schrijven.

Maar ik vind het zo onzegbaar kinderachtig.

Ik vind het zo verschrikkelijk flauw.

Ik vind het een beetje triest, dat een dame die vijftig jaar de stof heeft afgenomen bij een andere dame, daar een bronzen medaille voor krijgt.

En ik vind het weer op een andere wijze triest dat een grote zangeres of een uitstekende beeldhouwer een ster op de boezem krijgen omdat zij nu eenmaal begenadigd zijn met de gave der schoonheid. Zo iets groots en metaphysisieks vindt immers altijd beloning in en uit zich zelf en wordt immers altijd onderbeloond met het zelfde kruis dat Jan, Piet en Klaas voor hun verdiensten ontvangen?

Wanneer ik het geluk en het voorrecht had zulk een begenadigd kunstenaar te zijn, zou ik mij zelf véél te hoog achten voor de normen die de oer-burgers aan hun ere aanleggen.

Maar allen die het dan wél heerlijk vinden; en ieder die er dan wél verguld mee is — ik ben óók de kwaadste niet en ik kan best de zon in de kinderkamer zien schijnen — ontvangt hierbij de recht-hartelijke gelukwensen van

DEZE BURGER.

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Voorzitter Redactie-comm.: Drs. H. A. Korthals.

Redactie-secretaris: Mr. E. Elias.

Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 435.

Administratie: Postbus 43, A'foort, tel. 5267.

Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 p. jaar.

Voor het zenden van abonnements- en advertentie-gelden: Postgiro no. 245103, ten name van de

Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en

Democratie" te Amersfoort.

Losse nummers 15 cent.

Voor advertenties wende men zich tot de admini-

stratie of tot de hoofdvertegenwoordiger: L.

Vlug, Geestbrugweg 69, Rijswijk (Z.-H.).

Weest stil

De dagen van 5 tot 15 Mei zijn in ons land door de gebeurtenissen van 1940—1945 gedenkdagen geworden van bijzondere betekenis. 10 Mei 1940: n datum, welke nooit meer weggevaagd kan worden uit de herinnering van hen, die dit bewust meemaakten, die overval door Duitsland in het holst van de nacht van de tiende Mei op ons land. Zal iemand wel ooit vergeten hoe blauw de hemel was, hoe stralend de dagen en hoe sterk de beklaming, omdat dit ons land, ons volk werd aangedaan? Herinnering aan hen, die in die dagen vielen, in een ongelijke strijd, maar zich toch bewust te vallen voor de vrijheid van land en volk. Zal iemand ooit vergeten dat einde van die ongelijke strijd, na het bombardement van Rotterdam, die avond van de capitulatie van ons land? En toen die vijf bittere jaren, die op ons allen een merkteken hebben gezet, jaren van groeiende onderdrukking, van groeiend verzet, van een steeds toenemend aantal slachtoffers, dat onder de schennende hand van de bezetter viel, met tienduizenden. Zij gingen voorbij, die lange jaren, met de hongerwinter in het Westen des lands tot besluit. Tot eindelijk de voedselpakketten boven de grote steden afgeworpen, de voorboden waren van een bevrijding. Hebben wij ooit zo gezwaaid naar vliegtuigen, ooit zo gehuild om vliegtuigen als in de laatste dagen van April en de eerste dagen van Mei 1945? En toen de bevrijding: de vijfde Mei 1945. Met later in het jaar de intocht van Koningin Wilhelmina in Amsterdam, de hoofdstad en Den Haag, de Residentie. Wonderlijke dagen met een diepe herinnering. Wij zien nog voor ons, hoe de Koninklijke Militaire Kapel voor het eerst na vijf jaren, voor het gedeelte in de oude uniformen van Mei 1940, onder leiding van haar dirigent, kapitein dr. C. L. Walther Beer, het voorplein voor het Paleis Noordeinde opmarcheerde. Ja, als men aan die dagen gaat denken, dan kan men meer dan één nummer van Vrijheid en Democratie vol schrijven met algemene en persoonlijke herinneringen aan die Meidagen van tien en vijf jaar geleden.

Meldagen: gedenkdagen voor ieder waarachtig Nederlander. Laten wij elk in eigen gezin, naast de grote herdenkingsbijeenkomsten, één ogenblik stil zijn. Ieder Nederlander heeft wel een familielid, een vriend te gedenken, die in de jaren van 10 Mei 1940 tot 5 Mei 1945 gevallen is in die strijd, die bloedige strijd tegen onderdrukking en tyrannie, voor de vrijheid. En laten wij nooit hun offer voor ons allen vergeten. Laten wij allen heel stil zijn als wij hen allen gedenken. Hen, die vielen, opdat wij en onze kinderen in vrijheid kunnen leven.

Vreugde

Er is alle reden om ook op deze plaats te getuigen van de vreugde die zich van ons heeft meester gemaakt in verband met de belangrijke overwinning die de V.V.D. bij de jongste verkiezingen voor de Provinciale Staten heeft weten te behalen. Doch met het uiten van deze vreugde alleen komen wij er niet. Thans zal het de taak van alle afdelingen zijn, de stemmen cijfers nauwkeurig te bestuderen en te analyseren, opdat zo spoedig mogelijk de nodige maatregelen kunnen worden genomen om de behaalde winst niet slechts te consolideren, maar uit te breiden. Allen, die in de jongste

verkiezingsstrijd hun uiterste best hebben gedaan om een behoorlijk resultaat te bereiken, kunnen met grote genoegdoening op de behaalde resultaten terugzien. Onze werkers weten zich gedragen door de gedachte, dat hun inspanningen niet tevergeefs zijn geweest. Het bewijs is geleverd, dat onze politieke beginselen in een toenemende mate weerklank bij ons volk vinden. Juist daarom moet de strijd met verdubbelde energie worden voortgezet. Onze propagandisten weten, dat zij in toenemende mate ons volk bereid vinden om over onze beginselen van gedachten te wisselen. Laten wij deze gunstige gelegenheid vooral niet voorbij laten gaan. Vele nieuwe stemmen, die de V.V.D. heeft weten te verwerven moeten noodzakelijk binnen het partijverband worden gebracht. Die kans is er en laten wij deze kans dan ook grijpen. Onder deze nieuwe aanwinst bevindt zich voorts uitstekend materiaal, dat rijp is om een abonnement op ons weekblad te nemen. Laten wij ons vooral niet in slaap sussen met de gemeenplaats „dat het zo goed gaat”, neen, het zal slechts goed blijven gaan, indien wij van de gunstige stemming, die er ongetwijfeld in een belangrijk deel van ons volk met betrekking tot onze partij bestaat, uitsluiten. Daarom in alle afdelingen, in stad en land, aan de slag. Er is nog veel en belangrijk werk te doen, dat, mits het met energie wordt aangepakt, zeker tot tastbare resultaten zal leiden.

Bedenklijk (I)

Naast de grote en begrijpelijke vreugde, die er in het democratische kamp na de jongste verkiezingen voor de Provinciale Staten bestaat, vooral in verband met de grote nederlaag, die aan de communisten werd toegebracht, is er toch een schaduwzijde, die zeer zeker ons aller aandacht verdient. Wij doelen hier op het nog te veel voorkomend absentisme. Doch dat niet alleen, er waren, indien wij juist zijn geïnformeerd, bij de jongste verkiezingen bovendien nog meer ongeldige stemmen, dan de vorige malen. Zowel het veelvuldig thuis blijven, als het uitbrengen van stemmen van onwaarde, is in een waarlijk democratisch staatsbestel een zeer bedenkelijk verschijnsel. Het zou dan ook zeker aanbeveling verdienen, indien kon worden nagegaan, wat de oorzaak van dit absentisme en van het uitbrengen van ongeldige stemmen eigenlijk is. Wij staan hier voor een grote en evenzeer belangrijke vraag, of — vooral bij het uitbrengen der ongeldige stemmen — onwil, d.w.z. politieke onverschilligheid, dan wel onkunde in het spel is. Het is n.l. geenszins uitgesloten, dat vele stemmen hun waarde verloren, omdat vele kiezers nog niet voldoende met de techniek op de hoogte waren om hun stemmen niet van onwaarde te doen zijn. Zou deze laatste veronderstelling kunnen worden bewaard, hetgeen o.m. via de stembureaux alsnog zou kunnen worden nagegaan, dan zou het zeer wel aanbeveling verdienen, dat bij de komende verkiezingen bij herhaling en gedurende een bepaalde periode er bij de burgerij op wordt gehamerd hoe men zijn stem dient uit te brengen.

Bedenklijk (II)

Een andere mogelijkheid is inderdaad, dat er in de meeste gevallen, waarin een stem van onwaarde werd uitgebracht, politieke onverschilligheid in het spel is. Indien dit werkelijk het geval mocht zijn, dan staat ons volk aan een groot gevaar bloot en is het zeer noodzakelijk, dat tegen deze onverschilligheid ten strijde wordt getrokken. Hiervoor zouden b.v. in de toekomst door onze partij afzonderlijke verkiezingsmanifesten kunnen worden opgesteld. Buitendien ligt het op de weg van een ieder, die met een dergelijk politiek-onverschillige in aanraking komt, hem te overtuigen van de laakbare handeling, waaraan hij zich heeft schuldig gemaakt. Juist door zijn passieve houding tast de niet-stemmer of de fout-stemmer de fundamente van de democratische staat aan en helpt hij aldus mede de vrijheid te belagen.

Nogmaals, het zou zeer gewenst zijn, dat een nauwkeurig onderzoek werd ingesteld, waaruit duidelijk zou kunnen worden, of het verkeerd stemmen al dan niet in hoofdzaak werd veroorzaakt door een gebrek van de beheersing van de „stem-techniek”.

Wij durven ons in deze niet aan een voorspelling te wagen, doch het kan niet worden voorbij gezien, dat vooral op het platteland en vaak ook door oudere mensen, stemmen worden verknoeid door een te grote ijver om op zijn stembiljet meer in te vullen dan wordt toegestaan.

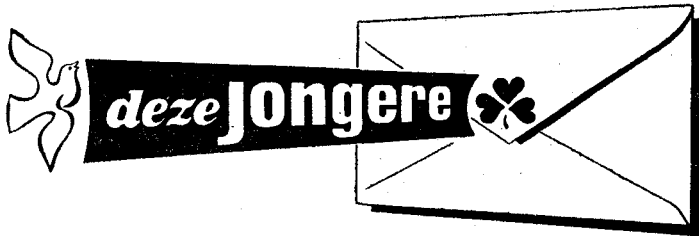
Raak

Reeds vaker hebben wij op deze plaats de vrees geuit, dat het in ons land op de duur niet mogelijk zou zijn onze sociale voorzieningen te handhaven, indien ons bedrijfsleven nog langer aan de knellende banden wordt gelegd, die voornamelijk op instigatie van de Partij van de Arbeid zijn aangebracht. Bij herhaling hebben wij er voor gewaarschuwd om de kip met de gouden eieren te slachten. Voor wie mocht menen, dat dit alleen de visie van de V.V.D. zou zijn en dat wij als partij in deze redenering dus slechts alleen zouden staan, doet goed kennis te nemen van de rede, waarmede de heer Borst als voorzitter enige dagen geleden de algemene vergadering van het Verbond Van Protestant-Christelijke Werkgevers in Nederland heeft geopend. Met recht stelde ook spr. de vraag, of onze sociale voorzieningen op de duur te handhaven zullen zijn. West-Europa (ook Nederland), zo zeide spr., zal er zich slechts bovenop kunnen werken door een lage kostprijs voor zijn industriële producten. Die lage kostprijs wordt op allerlei manier belemmerd. Wanneer, gelijk in ons land, meer dan de helft van de hoge fiscale heffingen in de vorm van steun-uitkeringen terugvloeit naar een gedeelte der bevolking, is de vraag gewettigd, of het juist is aldus te handelen. Is er geen sprake van grove onrechtvaardigheid, zo zeide spr. vervolgens, ten opzichte van de met het inkomen actieve groep der ondernemers, die rusteloos pogen door betere en goedkopere productie er Nederland weer bovenop te helpen? In de strijd om goede sociale regelingen en het behoud daarvan, welke in ons land en niet het minst in onze eigen Christelijke sociale kring is gevoerd, mag, aldus de heer Borst, niet worden vergeten, dat er eens een eind aan komt en dat er een limiet dient te worden gesteld.

Moge deze woorden versterkt met de onze ook tot de arbeiders doordringen, opdat zij beseffen, dat, indien de bronnen waaruit de sociale voorzieningen moeten worden geput, uitdrogen, alles verloren zal zijn. Daarom geldt het, op hetzelfde aambeeld te blijven hameren, opdat voornamelijk de arbeiders in toenemende mate zullen gaan inzien, dat zij in feite geblinddoekt voor een afgrond staan.

Zo zijn ze

Ofschoon men er normaal niet toe zal komen, zullen vele democratische Nederlanders de dag na de verkiezingen een exemplaar van De Waarheid hebben gekocht om te vernemen, op welke wijze de communisten hun nederlaag waarheidsgetrouw in De Waarheid zouden opdiene. Het begon al met een prachtige kop „Stormloop tegen het communisme wederom mislukt”. Daaronder „winst in Utrecht, Zaandam, Leiden, Schiedam, Alkmaar en vele andere gemeenten.” Andere opschriften getuigden van de volgende nonsens: „onze positie ongeschokt, gemeenten, waar wij vooruitgingen”. Welnu, wij hebben de communistische propaganda altijd gevaarlijk geacht, omdat zij vaak op slinkse wijze de feiten wist te verdraaien. Feiten, die het Waarheid-lezende publiek vaak niet op andere wijze kon vernemen. Als men echter van 58 zetels terugloopt op 31 zetels en men schrijft het fraais, dat wij hierboven aanhaalden, dan zal toch de meest verstokte communist wel even zijn ogen hebben moeten uitwrijven. Onder het motief van ons is niets te dol, wordt de arbeider gedegradeerd tot een willoos werktuig, waarvan blijkbaar wordt verondersteld, dat hij geen hersens en geen eigen oordeel heeft. De onwaarheden lagen opgestapeld. Zaandam b.v. had geen winst, maar verlies. Van Ammerstol kan hetzelfde worden gezegd. En tenslotte de „winst” in Utrecht, Leiden, Schiedam, Alkmaar, Kerkrade, Delft, Delfzijl, Hoorn, Ede en Zwolle, die resp. 46, 295, 43, 10, 102, 3, 3, 1, 15 en 2 stemmen bedroeg. Als de communisten ooit hebben getoond de arbeiders te zien als dom stemvee, dan hebben zij dit wel bewezen met hun verkiezings-uitslagen in De Waarheid. Het verdient aanbeveling, deze wetenschap niet binnen een beperkte kring te houden, maar haar uit te dragen op fabriek, kantoor, en werkplaats, waar zich wellicht nog teveel slachtoffers bevinden van de grote mond der communistische dikdoeners.

heeft U door omstandigheden een poosje in de steek gelaten. Nu was dat niet zo erg, want er steekt weinig prettigs in om te lezen over troebelen in Indonesië, over vergaderende stafchefs in Den Haag, over de Belgische koningscrisis, of over een jubilerende geitenfokvereniging.

Wat had het voor zin U die koude, grauwe Paasdagen voor de geest te roepen met haar verregende gele slingers.

Maar de tijd gaat verder. Onherroepelijk. Het is nu al weer 2500 jaren geleden dat Heraklitus van Ephesus zei dat niets blijvend is; dat men in dezelfde rivier niet

tweemaal kan neerdalen omdat het water altijd toestroomt en weer wegvloeit. Wij zeggen het tegenwoordig wat eenvoudiger. Wij zeggen: „Na regen komt zonneschijn”, of „na de hel van Deurne komt de hemel van Amsterdam”, of „na Verlegh komt Joris”, of „na een flitsende aanval van een vlijmscherpe Mordant een fantastische zeeff van Kraak”.

En toch ondanks dit alles is de mens in zijn ware aard een oer-conservatief wezen. Zo ook deze jongere. Dat bleek hem toen hij na een ochtend werken de voorjaarszon niet kon weerstaan, een

middag verlof nam en in Bambistijl zijn kamer uithuppelde. En hij wandelde over de oude weg van Huygens, de Scheveningse weg en ging vervolgens in een beschut hoekje van het terras van de zo oeroude en toch weer zo nieuwe Scheveningse Promenade zitten. Hij zat daar op historische bodem. Hoevelen waren immers niet in de loop der jaren daarheen per koetsje, promenerend of per velopède naar toe gekomen?

Hoevele jonggelieven, die nu van Drees trekken hadden daar hun afspraakjes niet gemaakt?

Zat daar niet gelijk voor vijftig jaren een kolonel der artillerie? Zat daar niet weer een freule X met haar mama? Zat daar niet weer als in 1917 een charmante Engelse luitenant?

U moet daar eens met het dagboek van wijlen van Os gaan zitten, dan beseft U dat die Heraklitus niet helemaal gelijk had. Toegegeven, uiterlijk is er veel veranderd, dat bemerkt U direct als Uw dwalend oog vergeefs de Scheve-

ningse bosjes zoekt.

Maar U moet daar eens even buitenspel gaan zitten en al die wezens om dat terras achter hun geluk aan zien razen, zoals daar voor vijftig jaren ook mensen en nog eens mensen achter hun geluk aan renden. U moet daar niet te lang blijven zitten, want dan wordt U hoogmoedig en laat dunkend; dan denkt U dat U nooit zo gek doet, omdat U het nu een uurtje niet doet. En als U tijd hebt moet U nog even naar Noordwijk gaan. En rustig naar de zee kijken, zoals U al zo dikwijls gedaan hebt.

Het is een prettig gevoel om daar zo op een door de weekse dag te zitten. Het trekt U even uit de sleur van alle dag en de wereld lijkt plotseling zo somber niet meer. U komt 's avonds thuis met het gevoel of U een verre reis hebt gemaakt. Uw rug is iets rechter geworden, de fiscus was even vergeten en U gaat met de zon nog in Uw hart ter ruste. En dat is heel belangrijk....

A. D. Olescens

TUINARCHITECTUUR — BOOMKWEEKERIJEN

Ontwerpen
Aanleggen
Onderhouden

GIJSB. VURENS

Ringvaartweg 98 - Rotterdam (O.) - Tel. 22114

Fa. Plastimode

Knopen en Gespen voor groothandel en industrie
AMSTEL 252 AMSTERDAM-C.

N.V. Staaldraadkabel- en Herculestouwfabriek

voorheen

J. C. DEN HAAN

GORINCHEM

N.V. Nederlandsche
Caoutchouc- en Gutta-
Perchafabriek

v.h. Bakker & Zn.

Ridderkerk

• Technische
rubberartikelen

AFDELINGSSECRETARISSEN:

Onze administratie is gaarne bereid met U te spreken over de mogelijkheid van uitbreiding van onze tezerskring.

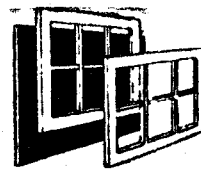
N.V. Lijm- en
Gelatinefabriek

„Delft”

Fabrieksmerk
TWEETORENS

Tel. 106-363. — Delft

RAMEN

IN TRILBETON

N.V. BETON- & PLATENFABRIEK
v/h GEBR. MYNLIFF

TELEFOON: 20559 - SLOETSTR. 6 - NYMEGEN

H.P. Gelderman & Zonen N.V.

OLDENZAAL

fabrikanten van

ruwe-, geverfde-, gebleekte- en bedrukte
katoenen-, celvezel- en kunstzijden manufacturen

**DE ROTTERDAMSCH
DROOGDOK MIJ. N.V.**

N.V. BOELE'S

Scheepswerven en Machinefabriek

BOLNES

Nieuwbouw en reparatie

J. en K. SMIT's

SCHEEPSWERVEN EN
MACHINEFABRIEKEN

KINDERDIJK

BESCHOUWINGEN OVER DE UITSLAG VAN DE PROVINCIALE STATENVERKIEZINGEN II

Gekozenen

In ons vorig artikel schreven wij, dat in de provincie Gelderland naar alle waarschijnlijkheid de vijf daarin genoemde gekozen waren. Deze waarschijnlijkheid is echter geen werkelijkheid geworden, want als vijfde lid is niet gekozen de heer Ir. W. Kooij te Arnhem, doch Dr. N. E. ten Have te Winterswijk. De kieskring Aalten boekte een zo grote stemmenwinst, dat zij de kieskring Arnhem overvleugelde.

Ten onrechte gaf het A.N.P. als gekozene in de provincie Noord-Holland op Mevr. G. A. Holzmüller-Teengs. Dit moest zijn de heer W. Voorthuysen te Alkmaar, gelijk wij reeds meldden. Blijkbaar gaf de correspondent van het A.N.P. in Noord-Holland door, dat op de eensluidende lijst Den Helder—Hoorn—Zaandam van de V.V.D. gekozen waren de nummers I en II en heeft men hieruit gelezen I en II.

Voorts ontging het aan het A.N.P., dat in Zeeland de kieskringen Middelburg en Vlissingen een gelijklopende lijst van de V.V.D. hadden, waardoor de heer J. L. Verhagen te Vlissingen gekozen werd en niet de heer H. C. van de Zande te Nieuwerkerk.

Zeeland

In deze provincie verloren wij onze vierde zetel, de enige in het gehele land. Voor het behoud van die zetel kwamen wij 24 stemmen tekort. Hieruit blijkt weer eens te meer, hoe iedere stem van belang is. Met ietwat meer propaganda in Zeeland ware dit verlies gemakkelijk te voorkomen geweest. Wij komen hierop later terug.

Rood is rood

Bij herhaling hebben wij gewezen op het feit, dat communisten en socialisten hetzelfde doel nastreven, zij het dan ook met andere middelen. Deze mening vonden wij bevestigd in het hoofdartikel, dat „Vrij Nederland” aan de uitslag van de Provinciale Statenverkiezingen wijdde. Wij nemen uit dit artikel de volgende passage over: „Met alleen maar vreugde over communistische achteruitgang immers zijn wij er niet. Neem Enschede als voor-

beeld. Vergeleken met 1946 liep in dat fabriekscentrum de communistische aanhang terug van 12.487 op 8.164 stemmen. De P. v. d. A. kreeg 15.806 stemmen, tegen 16.291 in 1946. Op het oog geen onbevredigende getallen. Maar zij komen ook hierop neer: dat in 1946 bijkans 29.000 stemmen op de twee — hoezeer ook aan elkaar vijandige, maar dáárin toch identieke — anti-kapitalistische partijen werden uitgebracht en dat dit aantal stemmen thans, met bijkans 24.000, dus vijftiend minder bedraagt.”

Onthoud dit, lezer! Breng dit onder de ogen van de volgelingen van Joeskes, Kranenburg, Schilthuis e.d.

Rode achteruitgang

Hieronder laten wij volgen een overzicht van het door de beide rode anti-kapitalistische partijen behaalde percentage der stemmen, achtereenvolgens bij de verkiezingen der Provinciale Staten in 1946, bij de Kamerverkiezingen in 1948 en bij de verkiezingen voor de Provinciale Staten in 1950. Wij hebben dus het percentage van de Partij van de Arbeid en dat van de Communistische Partij Nederland bij elkaar opgeteld en wij nemen het percentage en niet het aantal op die beide partijen uitgebrachte stemmen, omdat bij die verkiezingen het aantal totaal uitgebrachte stemmen verschillend is.

P.v.d.A. + C.P.N.	P. St. 1946	Kam. 1948	P. St. 1950
Friesland	46,3	40,3	39,5
Groningen	49,7	44,6	45
Drenthe	44,7	43,4	40,8
Overijssel	37	32,7	31,3
Gelderland	29,7	28,1	25,7
Utrecht	35,1	29,9	29,8
Noord-Holland	53,7	46,6	46,6
Zuid-Holland	41,5	38	37,7
Zeeland	24,1	26,1	25,6
Noord-Brabant	11,7	12,2	10,3
Limburg	15	12,2	9,6
Het gehele land	37,22	33,34	32,5

Een volgend maal hopen wij provinciegewijs na te gaan, waar die vroeger rode stemmen gebleven zijn.

De cijfers spreken

In ons nummer van 21 April gaven wij de cijfers, gerangschikt naar de

Provinciale Kieskringen en provinciegewijs opgeteld, van achtereenvolgens de Provinciale Statenverkiezingen '46, de Kamerverkiezing 1948 en de Gemeenteraadsverkiezingen 1949. Hier laten wij nu de cijfers volgen van de Provinciale Statenverkiezing 1950. U kunt die dan invullen.

Groningen
Bedum
Appingedam
Winschoten
Oude Pekela
Prov. Groningen

Leeuwarden
Dokkum
Heerenveen
Sneek
Franeker
Prov. Friesland

Assen
Meppel
Hoogeveen
Emmen
Prov. Drenthe

Zwolle
Kampen
Deventer
Ommen
Hengelo
Almelo
Enschede
Prov. Overijssel

Arnhem
Ede
Oldebroek
Voorst
Zutphen
Aalten
Elst
Nijmegen
Tiel
Wychen
Prov. Gelderland

Utrecht
Amersfoort
Prov. Utrecht

Amsterdam
Den Helder
Hoorn
Zaandam
Haarlem
Velsen
Weesp
Prov. Noord-Holland

Rotterdam 32.613
's-Gravenhage 38.193
Leiden 8.856
Gouda 12.465
Delft 8.522
Dordrecht 10.305
Ridderkerk 9.736
Prov. Zuid-Holland 120.690

Middelburg 1.424
Vlissingen 1.473
Zierikzee 1.948
Tholen 962
Goes 2.107
Sluis 2.314
Hulst 1.452
Prov. Zeeland 11.680

's-Hertogenbosch 715
Grave 381
Tilburg 662
Heusden 748
Helmond 824
Eindhoven 2.429
Breda 2.451
Zevenbergen 726
Bergen op Zoom 1.156
Prov. Noord-Brabant 10.092

Enschede en Heemstede

De afdelingen Enschede en Heemstede hebben nu niet bepaald behoord tot de grote bewonderaars van het beleid van de Kamerfracties en het Hoofdbestuur inzake de Indonesische kwestie. In Enschede en Heemstede werden bij de verkiezingen in 1946 (P.S.), 1948, 1949 en 1950 op de V.V.D. uitgebracht resp.

	1946	1948	1949	1950
Enschede	2.966	6.032	5.652	6.576
Heemstede	2.360	2.704	2.661	2.767

In beide gemeenten dus nog een behoorlijke stijging sinds het vorig jaar en dit terwijl toevallig in beide gemeenten dit jaar en het vorig jaar dezelfde persoon lijstaanvoerder was, zodat de cijfers goed vergelijkbaar zijn. Een woord van hulde voor de besturen der beide afdelingen en in het bijzonder voor de beide secretarissen, de heren Salverda en Scheer. R.

„OUD's JAARREDE”

(Vervolg van pag. 1)

Het ontwerp sprak immers van „instellen” en niet van „erkennen” der bedrijfsorganen. Tolk van deze mening heeft zich in het bijzonder de heer Kortenhorst gemaakt. Zijn discussie met Minister Verschuur was uiterst scherp. Maar volgens de Minister zag Kortenhorst het verkeerd. Al spreekt de wet van „instellen”, zo zeide hij, „hier is in werkelijkheid sprake van erkennen”. De oud-Minister Slotemaker de Bruïne zag dit niet anders. Hij concludeerde „Als het groeit, wil de Minister stimuleren. Ik geloof, dat de Minister, op dit punt althans, goed Christelijk-historisch is.”

Wat Slotemaker de Bruïne hier goed Christelijk-historisch noemt, is naar mijn overtuiging tevens goed liberaal. Het is toepassing van het beginsel van ontwikkeling der zelfstandige krachten in de maatschappij. Die ontwikkeling heeft de overheid te leiden en te stimuleren. Dit is de leiding in de grote, brede lijn, die ik met de heer Romme van de overheid verlang. Ik wens geen overheid, die zich met alles en nog wat bemoeit. Die alles wil kneden in de vorm die haar past. Ik wens een overheid, die nauwlettend de maatschappelijke ontwikkeling volgt, stimuleert, waar zij de groei der zelfstandige krachten bevordert, remt, waar een ongeremde vrije ontwikkeling, die groei dreigt te verstikken.

Op grond van deze beginselen is nu bij mij ernstig bezwaar gerezen tegen de z e wet op de P.B.O. Niet tegen een wet op de P.B.O. in het algemeen, maar tegen de z e

wet. Dit bezwaar was niet alleen van grondwettelijke aard. Ook als de grondwet instelling bij de wet niet had gevorderd, zou ik die nochtans hebben verlangd. Waarom? Omdat hier aan de in te stellen organen zo diep ingrijpende bevoegdheden zouden kunnen worden gegeven, dat het laatste woord niet aan de Regering alleen mocht worden gelaten. Bij de Bedrijfsradenwet heb ik gemeend, dat die eis niet behoeft te worden gesteld. Om twee redenen niet. In de eerste plaats niet, omdat die raden zich alleen zouden bewegen op het sociale terrein, waar de maatschappelijke ontwikkeling veel verder was voortgeschreden in de richting der bedrijfsorganisatie dan op het economische terrein. In de tweede plaats niet, omdat de bevoegdheid der Bedrijfsraden een veel beperktere zou zijn dan die aan de organen der P.B.O. toegedacht. Met name gold dit de verordenende bevoegdheid. Zonder nadere tussenkomst van de wetgever zou die aan de Bedrijfsraden niet kunnen worden verleend.

Bij de grote bevoegdheden, die de wet op de P.B.O. aan de Bedrijfsraden toedient, achtte ik het volstrekt noodzakelijk, dat de wetgever zijn woord mee zou spreken, over de vraag of een bepaalde bedrijfstak rijp zou zijn voor de instelling van een bedrijfsschap alsmede over de bevoegdheden, die de Regering aan dat Bedrijfschap zou willen toekennen. Die medewerking van de wetgever te eisen is niet, zoals de heer Romme poneert, het vragen van grotere overheidsinvloed. Het is er precies het tegendeel van. Het is versterking van de invloed der Staten Generaal, derhalve van de vertegenwoordiging van het volk, welker historische taak het is de rechten en belangen van het volk te beschermen

tegen al te grote machtsusurpatie van de zijde der Regering en haar ambtenaren. Het is een zich gedragen naar 't wijze woord van Montesquieu, dat in deze wereld iedere macht geneigd is te ver te gaan en dat daarom macht de grens moet vormen, tot welke de eerste macht gaan kan. Dit is gezonde democratie en het is mij nog altijd een raadsel, dat de meerderheid der Kamer dit niet heeft begrepen.

Ik kan het ook anders uitdrukken. Voor de wetgever wens ik het recht te reserveren of de instelling van een bedrijfsorganisatie inderdaad in materiële zin meer een erkennen dan een instellen is. Of inderdaad groei wordt gestimuleerd en niet een organisatie van bovenaf wordt opgelegd. Of de bedrijfsschappen inderdaad bedrijfsorganen zullen zijn en geen verlengde armen der overheid. Of tegenover deze organen de overheid inderdaad zal leiden in de grote brede lijn of dat zij ze zal willen gebruiken als instrumenten om zich met alles en nog wat te bemoeien. Het is om al deze redenen, dat in mijn theoretische vooropstelling, de z e wet op de P.B.O. niet past.

Dat de volksvertegenwoordiging haar recht om op het stuk der bedrijfsorganisatie het beslissende woord te spreken heeft prijsgegeven, heb ik in mijn rede vergeleken met het prijsgeven van haar eerst-geboorterecht. Niet kwaad bedacht, spot Prof. Romme: „het liberale eerst-geboorterecht op overheidsbemoeiing”. Meent hij dit nu werkelijk? Dan kan ik mijn katholieke vrienden in de Kamer alleen maar beklagen vanwege het bezit van een leider, die het op een zo gewichtig punt zo volkomen aan onderscheldingsvermogen ontbreekt.

Dit vechterstype leeft nog altijd in de Duitse geest

Rommel kon met Patton vergeleken worden

(Door onze militair

wegvic woordbewerker).

Een aankondiging van dit boek in aandacht het eerst op dit boek. En de bezettingstijd in onze gedachten t. middag triomfantelijk in een radio toen opeens met het oprukken v verdween:

Wat drommel, Wat is er me

Kort daarop lezen wij in een Ned. huize een toornend betoog over een Engelsman een Duitse gener „kaste” bestond dus nog wel degelijk dan wel woorden in die geest.

Vervolgens viel ons op hoe Lord I elke week een volle pagina uit dit b ergens lezen dat het reeds in de m twee herdrukken beleefde.

Toen bestelden wij het boek in Engeland en toen trof ons dadelijk de voorrede van veldmaarschalk Auchinleck en in die voorrede vooral deze terechtwijzing aan mr. Bevin en aan zovelen, die gelijk mr. Bevin denken:

„Als ik, nu hij gestorven is, zeg, dat ik in hem een soldaat en een man groet en dat ik de schaamtevolle wijze, waarop hij stierf, betreur, dan loop ik kans te worden beschuldigd te behoren tot wat mr. Bevin heeft genoemd „de Trade Union van generaals”. Indien zo'n gemeenschap bestaat dan brengt, voor zover mij bekend, het lidmaatschap niets anders mee dan de erkenning in een vijand van de hoedanigheden, die men zelf zou willen bezitten, eerbied voor een dappere, bewaarde en nauwgezette tegenstander en de wens hem, indien hij geslagen is, te zien behandeld op gelijke wijze, waarop men zelf behandeld wil zijn. Dit werd vroeger ridderlijkheid genoemd; menigeen zal dit tegenwoordig als dwaasheid betitelen en verklaren dat de dagen voorbij zijn, waarin zulke gevoelens een oorlog konden overleven. Indien dit juist is, kan ik alleen zeggen dat mij dat ten zeerste spijt.”

In de geest van dit voorwoord werd het boek geschreven. Desmond Young liet anderen — en dikwijls Duitsers — over Rommel vertellen. Hij ging praten met vrijwel iedereen, die Rommel heeft gekend en op een of andere wijze nauwer met hem in contact kwam — voor zover die contactmakers althans nog in leven waren. Zo is dit boek ontstaan en geworden tot een goed boek, juist ook

Rommel, Rommel? oer-cc deze dag- of weekblad van roden hij „rijk boek”, waarin nota bene jaarszrheerlijkte” — de militaire internationaal „gevaar”....

ook in zijn Sunday Express licht, terwijl wij tegelijkertijd in zijn verschijnen (Januari

URI

8 - Ro deze tijd, waarin het al dan niet in van West-Duitsland en de s in de Westerse gemeenschap ensvraag werd.

in Rommel tekent het boek — onze mening natuurgetrouw Duitse officierstype, afkomstig „gerlijke” regimenten (denk thandeludendorff!), dat zich uitsluit volkomen inzet voor zijn svak. En dat naast dit vak elangstelling voor iets anders en ander levend bezit — en voor politiek of enig „isme” ns het militarisme.

Dit vechtertype leeft nog altijd in de Duitse geest en in het Duitse denken. Het kan een uitermate gevaarlijk instrument worden in handen van politici, van staatslieden en... van avonturiers, die het op de juiste wijze benaderen en gebruiken. De Rommelfiguur werd in deze wereldoorlog wellicht het sterkste bewijs voor deze stelling.

Want Rommel was geen „partij”-man, geen SS-er. Hij is van top tot teen een wehrmacht-officier uit het oude keizerlijke leger. Als zodanig maakt hij de eerste wereldoorlog mee en bevecht zich het IJzeren Kruis en de Pour le Mérite. Daarna volgt de vergetelheid in von Seeckts kaderleger van 100.000 man met het dode garnizoensleven in een Wurtembergs plaatsje als kapitein en als majoor in een gewoon, „burgerlijk” regiment. Geen Hogere Krijgsschool, geen stafbetrekking voor Rommel. Wel is hij vier jaar lang instructeur op een Infanterieschool te Dresden en schrijft daar een zeer goed tactiekboek voor de infanterie (Infanterie greift an), dat o.a. in het Zwitserse leger werd gebruikt.

Als Hitler na 1933 opkomt, behoort Rommel niet tot hen, die de aandacht trekken — Rommel zelf zag, evenals 90% van de Duitsers, Hitler als een idealist, een patriot met enkele heldere denkbeelden, die Duitsland weer tot een eenheid zou verenigen en daardoor zou redden van het communisme.

Dit mag een naïeve beoordeling zijn — aldus Young — maar zij was niet naïefer dan de mening van menigeen in Engeland, die in Hitler alleen maar een belachelijk kereltje zag met een raar snorretje. Beide meningen vonden hun oorsprong in de „wensdroom”. En „totdat zijn eigen bittere ervaringen zijn ogen openden, en dat geschiedde eerst na El Alamein, bewonderde en eerbiedigde Rommel Hitler, maar hij moest niets hebben van de Nazis” — en dit laatste, door zovelen ten onrechte betwijfeld, wordt in dit boek duidelijk aan-

...so long as we are still unhappily obliged to train our youth to arms and our officers to lead them into battle, there is much that we can learn from a study of him and his methods*)

Veldmaarschalk Sir Claude J. E. Auchinleck in zijn voorwoord bij „ROMMEL” door Desmond Young.

getoond en bewezen. Tot aan zijn dood blijft Rommel de Wehrmachtsofficier, die de Nazis minacht als vulgus.

Rommels infanterie-boek trok de aandacht van Hitler.

Dat was in 1937. In 1938 kiest Hitler zelf een commandant voor het Führerbegleitbatalion, dat verantwoordelijk was voor zijn persoonlijke veiligheid bij het binnenrukken van Sudetenland. En hij kiest Rommel.

Voor Rommel betekent dit promotie. Een week voor de Poolse veldtocht begon, werd hij bevorderd tot generaal-majoor (1939) en in Hitlers hoofdkwartier maakt hij de Blitzkrieg in vogelvlucht mee. Hij onderkent de geweldige kracht van mechanische oorlogsvoering en vooral van de combinatie tank-Stuka. Dit betekent voor Rommel: alleen het commando over een pantservedivisie is de moeite waard. Dat commando krijgt hij in Februari 1940 en wel over de 7e Pantserdivisie.

Op 10 Mei en 30 mijl ten Zuiden van Luik forceert hij een overgang over de Maas, en vanaf dit ogenblik is en blijft Rommels voorhoede alle andere voorhoeden vër vooruit, óók in durf en inzicht, totdat hij op 19 Juni Cherbourg bereikt en doet capituleren.

Deze bliksemoorlog in Frankrijk werd de leerschool voor Rommel, die de grote betekenis van de militaire techniek begreep en kon toepassen zonder zelf technisch ontwikkeld te zijn. En die daarnaast als aanvoerder inzag dat de moderne pantservedivisie de oude cavaleriedivisie vervangt en dat dergelijke divisies en vooral dergelijke korpsen (een korps bestaat uit enige divisies) moeten worden aangevoerd op dezelfde wijze, waarop de onvergetelijke Lasalle Napoleons lichte cavalerie en Murat Napoleons gehele cavalerie (88 eskadrons in de charge tegen het Russische centrum bij Eylau) aanvoerde: „uit de zadel”, dat wil zeggen „uit de eigen tank” — en niet uit een commandopost ergens achter een achterhoede. Het eigenaardige is, dat Rommel geen cavalerist maar een doodgewone infanterist was.

Want de enige, die aan geallieerde zijde van gelijke structuur bleek, was de Amerikaanse cavalerist Patton, wiens wijze van handelen met als doorslaggevend factoren snelheid, durf, onbeveiligde flanken en een voortdurende strijd tegen schrijftafelathleten alle overeenkomst met Rommels tactiek toont.

Maar evenals Patton is Rommel geen „strateeg”, geen „veldheer” zoals Schlieffen een veldheer zag. Hij is en blijft echter, evenals Patton, een van de begaafde aanvoerders van snelle, zelfstandige onderdelen, die echter de sterkte van 100.000 man in eerste lijn niet te boven gaan.

Voor het Afrikakorps was Rommel de beste man, die Hitler kon kiezen. Dit boek toont dan ook duidelijk aan hoezeer Hitler als „intuïtieve strateeg” verkeerd raadde toen hij Rommel de krachten en de kans onthield tot Alexandrië en het Suezkanaal door te stoten. Hier ligt het keerpunt in de woestijnoorlog. Want toen Montgomery tenslotte bij El Alamein toesloeg, was hij zóveel sterker dan Rommel, dat deze geen winkans meer behield.

En dan gaat Rommels weg bergaf. Ook al ontvangt hij de maarschalkstaf, ook al wordt hij, onder v. Rundstedt, de verantwoordelijke verdediger van de Kanaalkust. Want Rommel is geen veldheer die „vom Sälböl Samuels etwas mitbekommen hat”. Bovendien speelt Hitler thans zelf veldheer: standhouden tot de laatste man op de bedreigde kuststrook! Dan eerst ziet Rommel in hoezeer hij zich in de leidersfiguur vergiste. En hij begrijpt met vele anderen dat de algehele vernietiging slechts te voorkomen is door liquidatie van Hitler. Aan die liquidatie ontkomt Hitler door het blote toeval — en dat betekent het einde voor Rommel.

Dit alles wordt in dit boek duidelijk en gedocumenteerd beschreven. De volkomen Duitse figuur van Rommel staat er ten voeten uit als een persoonlijkheid (evenals Patton!), als een voortreffelijk aanvoerder van moderne gemechaniseerde cavalerie, en als een van de zeer weinige Duitse hogere aanvoerders, die in hun wijze van strijdvoeren „clean” en overeenkomstig de oorlogsgebruiken bleven. Juist daarom ook is het goed dat dit boek in deze tijd en op deze wijze door een Engelsman werd geschreven.

*) ...zo lang wij, ongelukkig genoeg, nog verplicht zijn onze jeugd te oefenen in het wapengebruik en onze officieren om haar in de veldslagen te leiden, zo lang kunnen wij heel wat leren uit een studie over hem en zijn wijze van handelen.

STALEN MEUBELN „GISO”-LAMPEN

N.V. W. A. HOEK'S

MACHINE- EN ZUURSTOFFABRIEK
Hoofdkantoor en Machinefabriek te Schiedam.

Compressors voor alle gassen en ledereen druk.
Installaties voor de bereiding van zuurstof, stikstof, enz.

CLAY:

„Als de Russen oorlog willen, kunnen wij dat door zwakte niet voorkomen”

Nog steeds is het einde van de grote hausse in politieke en militaire memoires niet in zicht. Kort na Eleanor Roosevelt's bewogen autobiografie en generaal Smith's rapport over Moskou is zojuist wederom een ver boven de middelmaat uitstekend boek verschenen*. Het is generaal Lucius Clay's verantwoording over de vier jaren van zijn bewind in Duitsland. Iets hebben al deze boeken gemeen: het fascinerende van de kijk achter de schermen, de duizend kleine anecdote'tjes en menselijkheden. Uit de sfeer van niets zeggende officiële communiqués en klinkende redevoeringen worden de elkaar na jagende historische gebeurtenissen van de laatste tien jaren herleid tot realiteit. Roosevelt als postzegelverzamelaar, generaal Bradley als grootvader en babyzitter, Churchill als begaafde amateurschilder — dat zijn aspecten niet minder waar en belangrijk dan hun officiële masker. Juist door de overvloedigheid van de stof zal de taak van de toekomstige geschiedschrijver waarschijnlijk gemakkelijker zijn dan vroeger het geval was. Ook staat tengevolge van de moderne communicatietechniek, veel meer authentiek materiaal ter beschikking.

Clay's boek staat in leesbaarheid niet ten achter bij andere tot nu toe gepubliceerde memoires. Indien een ander hem heeft geholpen (en waarschijnlijk hebben slechts Churchill en mevr. Roosevelt van dit allang geaccepteerde instituut geen gebruik gemaakt) dan is deze erin geslaagd de individualiteit van de generaal ongeschonden te laten uitkomen. Bescheiden, energiek en doortastend, geduldig, rechtvaardig en een goed diplomaat, zo staat deze beduidende figuur voor de lezer. Naast Marshall, Bradley, Eisenhower en zo vele anderen een compliment voor de Amerikaanse officiersopleiding. Want Clay was beroepsofficier, als ingenieur geoefend. Na uitmuntende successen behaald te hebben in de oorlog op technisch gebied, werd hij in 1945 een paar weken voor het einde naar Eisenhowers hoofdkwartier gecommandeerd om de administratie van de Amerikaanse bezettingszone op zich te nemen. Men beseft goed: zonder de minste voorkennis van Europese of Duitse problemen! Dat dit experiment alles bij elkaar gerekend wonderwel is geslaagd, is aan zijn hoge kwaliteiten te danken. Maar het is kenschetsend voor de volkomen ontoereikende voorbereiding op na-oorlogse problemen aan de geallieerde kant. De lezer van 1950 schuudt het hoofd over deze droevige feiten, over het improvisatorische karakter van de Amerikaanse politiek. Uit de chaos van planloze niet-paraatheid in het hoofdkwartier en te Washington werd de generaal naar de chaos van het ontredderde Duitsland gestuurd.

Er waren geen richtlijnen. Niemand had de rol overwogen die het Amerikaanse departement van buitenlandse zaken aangaande de bezetting en het militaire bestuur zou spelen. Geen wonder dat, kennelijk zonder Clays schuld, de komende jaren maar al te vaak interne conflicten tussen burgerlijke en militaire autoriteiten zouden doen zien. Er was slechts één document nr. JCS./1067 „top secret”, gebaseerd op het onzalige Morgenthauplan. Zonder de minste inachtneming van de politieke en economische werkelijkheid werd er een radicale ontmantelingspolitiek voor Duitsland in gestipuleerd, die het in leven blijven van het industriële West-Duitsland onmogelijk zou hebben gemaakt. Deze politiek werd na enkele maanden verlaten, en Clay zag voor zich de Hercules-taak om de Duitse administratie te herstellen, aan het financiële, economische en industriële herstel te beginnen, de inflatie te bestrijden, voor voeding en gezondheid te zorgen, de ontwapening te controleren, de nazi's uit te zuiveren en de Duitsers democratisch heroptevoeden. Onnodig om te zeggen dat op zeer vele detailpunten de juistheid van de genomen maatregelen te becritiseren valt. De Amerikanen waren er niet op voorbereid, maar zagen uiteraard alles naiever dan de Europeanen die het Duitse vraagstuk van dichter bij kennen.

Maar de Duitse ontreddeering was slechts één van twee problemen voor Clay. Rusland was het andere. Hij was op zijn post gaan staan in de oprechte overtuiging, dat een gentle-

CLAY
...zwakte is te duur...

mens agreement met de Sowjets mogelijk was. Hij leerde het beter: „Zes maanden na Potsdam begon het Russische expansie-program zich te ontplooiën. De communistische greep naar de macht in de satellietenlanden werd duidelijk; overeenstemming over Duitsland was onmogelijk geworden.” De illusie van Yalta was gebarsten.

Men krijgt de indruk, dat Clay's vastberadenheid in de snel zich toespijende crisis de doorslag heeft gegeven voor het uiteindelijke geallieerde besluit Berlijn te houden tot elke prijs. Zo bleef de wereld een tweede München bespaard. Tegenover angstige stemmen te Londen en Washington wees hij terecht op de éne constante factor in de Russische tactiek: bluffen om te zien hoe ver men ermee komt, doch terug te trekken, wanneer de Westelijken voet bij stuk houden. In het volle bewustzijn van het ernstige risico eraan verbonden heeft hij in de eerste weken van de Russische blokkade zelfs geadviseerd om een gewapend geallieerd konvooi door de Russische zone naar Berlijn te laten oprukken. Hij was overtuigd, dat de Russen dan niet zouden gaan schieten. De luchtbrug, vooral ook dit zijn werk, verving het project.

De geschiedenis van deze reusachtige, in betekenis en succes waarschijnlijk ook heden nog onvoldoende gewaardeerde, onderneming vormt een van de meest fascinerende hoofdstukken van het boek. Uit honderd verouderde tweemotorige toestellen met nauwelijks 2½ ton laadvermogen werd binnen enkele maanden een armada van nieuwe viermotorige transportmachines geboren, die ook bij nacht en in de mist, soms om de minuut, als een uurwerk landende, de miljoenenstad voedde. Zo werd het duivelse Russische plan om door hongert te overwinnen, overwonnen.

Een typische flits: Clay was voor besprekingen in Frankfurt, maar wilde onder alle omstandigheden vóór de eerste vrije verkiezingen in Berlijn terug zijn. Het weer was

ALLERHANDE

DAT STAAT VAST

Vast staat, dat de P. v. d. A., die zich na de oorlog opgeworpen heeft tot promotor van de regeringspolitiek, niet de sympathie van een groter deel van ons volk heeft kunnen verwerven.

(Nieuwe Courant)

„THE THIRD MAN”

Met behulp van het verhaal van „The Third Man” is Carol Reed er echter in geslaagd, een gevoelsbeeld op te roepen van de stad Wenen in 1949, waar de charmes van een gelukkig verleden nog zijn. Een gevoelsbeeld zelf kon verruimen tot heel Europa 1949, waar geen iker meer is van zichzelf, waar in de eeuwen verwoerden naar alle windrichtingen liggen verstrooid. Ieder uwer van „The Third Man” herkent in deze film de irin hij leeft. Dat herkennen is niet bewust, het gebet niet verstandelijk. Het is ieders levensgevoel, dat plotn n klankbord vindt in de door de camera gewekte su

(De Nieuwe Eeuw)

VOORTGAAN

Nu we Wij blijven in Nedijd gen, dezelfde weg voortgaan. Indien deze continuïteit n hand tekent een sluiten van de ogen voor de gevaren, die or ratisch staatsbestel en onze welvaart bedreigen, kan zalde Zken van gezonde kracht zijn.

(De Telegraaf)

OPSCHUIVING NITSE VO HET MIDDEN

Men kan wel zegge en naa alle wijzigingen vrijwel overeenkomstig de verv t moeil is en (zijn, met enige verdere opschuiving naar het mi is en (

(Provd en kesselsche en Zwolsche Courant)

ONDUBBELZINN ONJUI FKEER

De Nederlandse ki ren g ft ondubbelzinnig te kennen geven, dat hij ve lar to, ussische communisme afkerig is. beten Drentsche en Asser Courant)

HET LUTTELE tote Du AL

In Zeeland is ditma derzijp zeer bijzondere wijze gebleken, hoezeer een luttelijk ste stemmen het stembusresultaat kan beïnvloeden. Uit d ening der zetelverdeling komt n.l. vast te staan, dat als d 54 stemmen minder had verworven, de V.V.D. de vik el behouden zou hebben. Omgekeerd: had de V.V.D. en meer gehad, dan zou dit voldoende zijn geweest o n nuztetel, die aan de K.V.P. toeviel, niet te verliezen!

(Prov. Zeeuwsche Courant)

WAARSCHUWING

In totaal moest de C.P.N. 27 zetels afstaan. Niettemin blijft het een waarschuwend teken aan de politieke hemel, dat nog altijd de Sowjet-volgelingen bij hun speculatie op de ongunst der tijden betrekkelijk succes boeken en deze „vredesapostelen” niet een nog resoluter halt is toegeroepen.

(De Maasbode)

VERHEUGEND

Verheugend is de winst van de V.V.D., die met een totaal van 49 Statenleden een zetelwinst van 12 te boeken heeft. Deze partij heeft dus de stijgende tendens der Kamerverkiezingen op bescheiden, doch onmiskenbare wijze weten te handhaven.

(Algemeen Handelsblad)

NOG ZEER REËEL

Het aantal communistische stemmen in Nederland is sinds de bevrijding gedaald van 533.096 (1946) tot 329.365 (1950). Dat is meer dan 200.000 op de ruim 500.000. Maar in Amsterdam — de hoofdstad — stemden nog 24 pct. van de kiezers communistisch. Het communistische gevaar is verminderd, maar het is nog zeer reëel.

(Haagsche Courant)

dit keer zó erg, dat niet gevlogen kon worden. Tenslotte vertrok midden in de nacht een machine en Clay met zijn vrouw en enkele vooraanstaande medewerkers gingen aan boord. Zo goed het ging zat men op kisten in het grote transportvliegtuig. De oververmoeide generaal poogt te slapen maar hoort toch een vurige discussie tussen zijn begeleiders — over hun partij rummy! In Tempelhof was de mist zo dicht, dat men geen hand voor ogen kon zien. De machine kwam dank zij radar op de goede baan terecht; met gloeiende remmen. Slechts stap voor stap kon het gezelschap de weg naar de wachtende auto vinden. Maar kort daarna kwam weer een machine. Onder zulke omstandigheden werd de eerste beslissende overwinning in de koude oorlog bevochten.

Menselijk typerend is Clay's beschrijving van de persoonlijke omgang met de Russen. Eerst bijna hartelijke betrekkingen, bijvoorbeeld met maarschalk Sokolovski. Maar de Russische politiek kent geen menselijke relaties. Sokolovski mo et koud en formeel worden; Clay weest: tegen gevoel en overtuiging in.

Men kan, wij merkten dit reeds op, de juistheid van vele geallieerde maatregelen in Duitsland betwijfelen. Methode en omvang bijvoorbeeld van de de-nazificatie en trustbestrijding, die Clay volkomen eerlijk en met beredeneerde argumenten verdedigt, mogen ons onbevredigend toeschijnen. Duidelijk wordt na het lezen van dit boek in elk geval, dat fouten die begaan werden, allerminst op rekening van deze bekwame man staan. Wat zijn rapport ver boven een zuiver document doet staan, is het bewijs dat er wel een weg is, om het Russische vraagstuk zonder oorlog op te lossen: vastberaden optreden. Op een van de meest kritieke momenten schreef hij naar Washington: „zwakte zou een duur verlies aan prestige betekenen. Als de Russen oorlog willen, dan kunnen wij dat door zwakte niet voorkomen”. Dit is een treffend motto voor de toekomst. De Russische pogingen van 1948 zouden zich spoedig kunnen herhalen. Dr. K. LANDSBERG

*) „Decision in Germany” by Lucius D. Clay, New York 1950, Doubleday en Co. Inc. 522 blz. \$ 4.50.

AAN DE DAM IN EDAM

Zaterdagavond 22 April spraken in het Damhotel te Edam in een openbare vergadering de heren Joh. G. N. Cornelissen en J. Klok over de onderwerpen „De Middenstand in de branding” en „Het hoe en waarom in de landbouw”.

Bij het laatstgenoemde onderwerp schetste de heer Klok de wereldpositie van de landbouw en kwam tot de conclusie dat Nederland wat de export betreft slechts een ondergeschikte rol speelt op de internationale markt voor vee en zuivelproducten. Willen wij onze positie kunnen handhaven, hetgeen een kwestie van leven of dood is voor onze agrarische bevolking, dan zullen wij moeten komen met een prima veredeld product. In dit verband kwam hij terecht bij de technische organisatie van de boer de zuivelproduct-coöperatie. Er bestaat een grote neiging tot concentratie van zuivelfabrieken, hetgeen niet zijn bewondering heeft. Een te grote concentratie leidt tot een eenheidsproduct. Hoe minder de melk vervoerd hoeft te worden des te beter kan het product zijn. Daarom is het noodzakelijk, dat kleine goede geleide en ingerichte kaasfabrieken blijven bestaan. Uitschakeling van de middenstand achtte hij bij de afzet der producten evenmin wenselijk. Deze weet door particulier initiatief en persoonlijk contact vaak nieuwe afzetmogelijkheden te scheppen. Door te grote concentratie wordt de coöperatie een orgaan boven de boer, dat niet meer bij de boer leeft. Symptomen hiervan zijn reeds waar te nemen.

De heer Cornelissen gaf in een vlot betoog het werk en wezen weer van de Gedeputeerde en Prov. Staten. Daarna schilderde hij in grote trekken de algemene politiek, waarin hij o.m. zei, dat de V.V.D. eigenlijk de eerste partij was, die een praktische middenstander in haar Tweede Kamer fractie had opgenomen. Vervolgens gaf hij een overzicht van de wetsontwerpen welke voor de Middenstand van belang zijn. Spreker stond langer stil bij de wet op de huurverhoging, welke hij voor de bedrijfsruimten zwaar noemde en dit nog wel nader bekeken zou willen zien. Bij de behandeling van de wet op de kinderbijslag voor kleine zelfstandigen merkte spreker op, dat men om hiervoor in aanmerking te komen een bruto inkomen mag hebben van niet meer dan f 1800. Dit is uit den boze. Hij zag hierin een mogelijkheid voor de regering om haar invloed op het kleinbedrijf te vergroten om langzamerhand de koude sanering of socialisatie binnen te halen.

Spreker beantwoordde daarna nog enkele vragen uit het publiek betreffende de vestigingswet etc.

De heer H. v. Zanen dankte beide sprekers en sloot daarna de vergadering.

EEN MOOIE AVOND

De afdeling Wieringerwaard hield Woensdag 12 April een propagandavond voor leden en genodigden. Als sprekers voor deze avond traden op de heren P. Blaauboer en J. Klok. Onze lijstaanvoerder voor de Provinciale Statenverkiezingen, gaf een keurig overzicht van de samenstelling en het werk van Provinciale Staten. Hierbij kwam wel duidelijk tot uitdrukking dat deze instantie toch een belangrijke schakel vormt in het bestuursapparaat der overheid. Het moet wel een voldoende voor de heer Blaauboer geweest zijn toen de voorzitter memooreerde, dat niemand der aanwezigen het werk van Provinciale en Ged. Staten ooit op zo'n duidelijke wijze geschilderd had gezien.

Daarna was het de heer Klok, die in „Het hoe en waarom in de landbouw” een uiteenzetting gaf over de positie van de landbouw in de wereld en in hoeverre Nederland hierbij betrokken is. Hij concludeerde dat Nederland zijn positie alleen zal kunnen handhaven door op de wereldmarkt te komen met een prima product. Het is de taak der overheid om dit te stimuleren. In aansluiting hierop kwam hij op de organisatie van de boer, zijn standorganisatie en de technische organisatie. Van deze laatste behandelde

hij de coöp. zuivelfabriek als productie-coöperatie. Tegenover een streven om deze zoveel mogelijk te concentreren, stond hij niet sympathiek. We krijgen dan een orgaan dat te ver van de boer af komt te staan en zal uitgroeien tot een soort overheid boven de boer en het product zeer zeker niet ten goede komt. Hoe korter de melk onderweg is hoe beter het product kan zijn. Geen wezigen zal spijt gehad hebben woewe avond.

IEUWE GEZICHTEN

agavond 21 April werd een bijeenkomst gehouden in „De Waakzaamste Koog a. d. Zaan, waar een aantal bezoekers waren samen-omen om te luisteren naar redoromen van de heren Blaauboer en omissen, beiden leden van de Prodelag Staten van Noord-Holland. De delag spreker, de heer Blaauboer, ja: in een keurig overzicht de rthetelling en de werkzaamheden in Gedeputeerde en Prov. Staten.

in de stad merkt men uiter-ning van het bestaan van deze roolrganen, op het platteland EEicht en er echter wel wat dichter in i noemde o.m. de licht- en waziening, de bemoeiingen met besturen, ruilverkaveling en 18-ze edrijven. Velen zullen verstedn i hebben van het werk, dat in s invinciehuis wordt verzet.

enseer Cornelissen begon zijn bein et een korte beschouwing over tir omene politiek. Het lijkt, zo zei Duur nu in het oog van de P. v. d. Luch voorheen de C.P.N. thans moet n d. het ontgelden, nog nimmer (sva) naam zoveel door de aether elan als de laatste tijd.

erote lijnen behandelde de heer i vssen daarna voornamelijk de ns i tot 15% huurverhoging en de kinderbijslag voor kleine zelfstandigen. Bij de huurverhoging moest naar het oordeel van spreker rekening gehouden worden met bedrijfsruimten, een verhoging van 15% zou hiervoor vaak n te zware last voor de huurders vormen. Hoewel spreker tegenover het principe van de kinderbijslag sceptisch stond, achtte hij het huidige, in voorbereiding zijnde ontwerp der kinderbijslag voor kleine zelfstandigen geheel onaanvaardbaar, daar het begrip kleine zelfstandige zich in het ontwerp zou uitstrekken tot hen met een inkomen van f 1800 en minder.

De heer Meurs van de afdeling Wormerveer dankte de sprekers en gaf de voorzittershamer over aan de heer Out van Zandijk, waarna werd overgegaan tot oprichting van de afdeling Koog-Zaandijk-Westzaan. Ook werden contactpunten gelegd voor de J.O.V.D. en de organisatie Vrouwen in de V.V.D.

BIJENKOMST VAN DE HAAGSE AFDELING

Der traditie getrouw had de Haagse afdeling van de V.V.D. op de avond van de verkiezingsdag een bijeenkomst belegd in Pulchri Studio, waar zeer vele leden en geestverwanten, ondanks het slechte weer, in de loop van de avond bijeenkwamen. Onder de aanwezigen waren mr. W. C. Wendelaar, lid van de Eerste Kamer, drs. C. A. A. van Luttermont, wethouder van Openbare Werken, de heer K. J. Nieuwerkerke, lid van de gemeenteraad en de hoofdbestuursleden W. Inden en D. W. Dettmeijer. Mr. de Monchy was door ziekte verhinderd aanwezig te zijn. Tegen het einde van de avond heeft het lid van het Hoofdbestuur, de heer Dettmeijer, de dank en de erkentelijkheid van de Partij tot uitdrukking gebracht voor het vele werk, dat in de Haagse afdeling verricht is, waardoor het resultaat, ondanks de in Den Haag dit keer zeer moeilijke omstandigheden tengevolge van de Indonesische kwestie zo bevredigend was, hetgeen in de eerste plaats z.i. te danken was aan het feit, dat een zo eminente figuur als oud-burgemeester de Monchy zich bereid had verklaard als lijstaanvoerder van de V.V.D. in de kring Den Haag voor de verkiezingen van de Prov. Staten op te treden. De V.V.D. groeit geleidelijk aan van een kleine tot een middelgrote partij en

dat zich velerlei consequenties met zich meebrengen. Hierna vestigde de voorzitter der afdeling, mr. F. G. van Dijk nog de aandacht op het verkiezingsfonds en bleef men nog enige tijd gezellig bijeen.

VOET OP AMELAND

Voor een aantal leden en sympathiserenden uit Nes, Hollum en Ballum, behandelde R. Zegering Hadders uit Emmen, in hotel Hofker te Nes op Ameland, in zevenmijlslarzen, zoals spreker zich zelf uitdrukte, de Middenstands- en Landbouwpolitiek der V.V.D. Een hartelijk applaus was de beloning voor deze causerie. Vijf der aanwezige sympathiserenden gaven zich hierna op als lid der V.V.D. Besloten werd verder een afdeling op te richten en in het Bestuur werden gekozen: K. P. Magendans, agent Wagenborgen, Nes 2 B. voorzitter; B. Hoekstra, ambtenaar secretarie, Hollum 105, secr.-penningm. en tot leden: G. J. Scheltema, winkelier, Nes No. 50; G. Nagtegaal, veehouder te Ballum No. 59 B; W. D. Lublink Sr., rentenier, Hollum.

EN FRIESLAND BLIJFT AAN 'T WERK

In Friesland staat de V.V.D. propaganda actie niet stil, hetgeen uit het volgende geconcludeerd mag worden.

Op 3 April sprak te Heerenveen Drs. Korthals voor een groot aantal leden en sympathiserenden, wiens causerie in zeer goede aarde viel.

Op 5 April vond na een rede van R. Zegering Hadders uit Emmen, te Midland op Terschelling in zaal Ryf de oprichting plaats van de afd. Terschelling, waar alle aanwezigen zich staande de bijeenkomst als lid der V.V.D. opgaven.

Op 13 April, aangemoedigd door het grote succes van verleden jaar, een filmavond te Stiens voor de afdelingen Leeuwarderadeel, 't Bildt en Ferwerderadeel, waarbij als spreker, de heer J. A. van Oyerklift uit Munneke-zyl aanwezig was. Ook deze avond was zeer zeker geslaagd.

Op 17 April sprak te Leeuwarden de heer mr. G. Vonk, 2e Kamerlid over het V.V.D.-beleid inzake Indonesië voor leden en gelijkgestemden uit Leeuwarden en de provincie. De opkomst had zeker groter kunnen zijn, niettemin zal de duidelijke uiteenzetting van de spreker, voor de aanwezigen verhelderend hebben gewerkt.

Te Oosterwolde was de bioscoopzaal in café De Zon van de heer Sluiter uitstekend bezet met leden en sympathiserenden welke met aandacht hebben mogen luisteren naar de beide sprekers, t.w. mevrouw A. G. Bontekoe uit Oosterwolde over „Volksgezondheidsproblemen” en de heer J. J. G. S. Falkena uit Heerenveen over het werk der Prov. Staten.

De vergadering in Sneek voor de afdeling aldaar, waarbij de heer Cornelissen sprak over Middenstandsproblemen, op 24 April had beter bezocht kunnen worden, niettemin keerden de aanwezigen tevreden over het gesprokene, huiswaarts.

Leeuwarden

VROUWEN IN DE V.V.D.

Mevr. Bontekoe—Hielkema van Oosterwolde heeft voor de vrouwen in de V.V.D. te Leeuwarden een lezing gehouden over de volksgezondheid.

Door het vertrek van mevvr. Sissingh moest een nieuwe presidente gekozen worden, terwijl verder het bestuur met een vijfde lid moest worden aangevuld. Mevr. I. Roelofs—Hoekstra werd tot bestuurslid gekozen, terwijl mevvr. J. M. v. d. Werf—Van Zwet bereid gevonden werd de functie van voorzitter te aanvaarden.

AFDELINGSSECRETARISSEN:

Vraagt bij onze administratie de tarieven voor extra-exemplaren van ons weekblad, voor de verbreiding van onze beginselen en voor het werven van nieuwe abonné's.

Vrouwen in de V.V.D.!

Denkt U aan de causerie van Mevrouw A. Fortanier-de Wit over haar

Indrukken van Lake Success Zaterdagmiddag 20 Mei om 14.30 u. in het I.C.C. paviljoen Vondelpark, Amsterdam?

's Morgens om 10.30 u. vergaderen we daar, om 13 u. hebben we gezellig samen een warme lunch.

Bij alles bent U hartelijk welkom. Als U bij de lunch wilt zijn, moeten wij dat vóór 13 Mei weten.

de secretaresse
Joh. H. Springer
Alexanderstraat 16,
HAARLEM

Het is ons opgevallen...

... dat in het verslag van Uw speciale verslaggever ter zake de Algemene Vergadering op 31 Maart en 1 April een zeer belangrijk gedeelte van hetgeen onze voorzitter, de heer Van Dijk, gezegd heeft ten opzichte van het beleid van de Kamerfracties is weggefallen.

Het betreft de vraag van onze voorzitter, of het niet mogelijk ware, dat door de Kamerfractie aan een klein Comité van Bestuursleden van verschillende Afdelingen vrouwelijke mededelingen worden gedaan over zaken, die niet voor algemene punten geschikt zijn, maar waarvan het toch zeer gewenst is in kleine kring kennis te doen nemen, opdat in de Afdelingen een betere voorlichting op verschillende punten kan worden gegeven.

De voorzitter van de vergadering, mr. Oud, gaf de toezegging dit wel in overweging te willen nemen, maar zei de er niet veel heil in te zien.

Zeer aangenaam zal het ons zijn, indien Uw redactie in het volgend nummer een aanvulling wil geven van hetgeen mr. Van Dijk gezegd heeft.

Hoogachtend,
namens het bestuur der afd.
's-Gravenhage van de V.V.D.,
de secretaris,
MANSSSEN

OOK WIJ ER BIJ

Het is ons gebleken, dat in contact-commissies e.d. op maatschappelijk en ander gebied, zowel plaatselijk als regionaal, vaak een vertegenwoordigster van de „Vrouwen in de V.V.D.” ontbreekt.

Daarom hebben wij in samenwerking met het algemeen secretariaat van de partij een brief gericht aan de commissarissen der Koningin in de provincies en de burgemeesters van een aantal grote gemeenten, waarin wij de aandacht vestigden op onze organisatie en een adres van een vertegenwoordigster opgaven, tot wie in voorkomende gevallen men zich kan wenden.

Wij hebben daartoe vertegenwoordigsters aangewezen, die hierover reeds bericht ontvingen.

Zij hebben in deze de taak van correspondentie-adres en moeten dan iemand voor een dergelijke commissie kunnen aanwijzen.

Van U, dat is van alle vrouwelijke partijleden, vragen wij nu medewerking.

Zorgt, dat er steeds vrouwen beschikbaar zijn, om aan een eventuele oproep te geven, vrouwen, die zich bewust zijn, dat zij dan optreden namens de vrouwen in de V.V.D.

Het is van veel belang, dat ook wij in samenwerkende organen vertegenwoordigd zijn.

Worden deze niet van hoogerhand in het leven geroepen, maar onderhands samengesteld, zorgt er dan zelf voor, dat ook wij er bij zijn!

EEN GOED BESLUIT

De West-Duitse regering aanvaardt de uitnodiging om naar Straatsburg te komen

In deze eerste week van Mei komen de gebeurtenissen van 10 jaar geleden weer met grote duidelijkheid in onze gedachten naar voren. Zij vormden het begin van een periode waarin ons volk geleden heeft zoals nooit tevoren in zijn historie was voorgekomen. Het gevoelde nu de bezetting door een vreemde macht, wie alle menselijkheid en hogere waarden vreemd waren en slechts vertrapping van al wat goed was scheen te beogen. Zwarte jaren zijn het geweest en zij hebben diepe wonden geslagen in dit volk, dat niets liever had gewild dan rustig voort te werken en mede te bouwen aan een vreedzame samenleving.

Vijf jaren is het nu geleden, dat de verschrikkingen der vreemde overheersing een einde namen. Daarmede was evenwel niet het leed voorbij. Toen kwam het eerst met grote helderheid naar voren. Toen wisten wij eerst goed en realiseerden wij ons goed wat wij al hadden verloren in die afschuwelijke jaren. Enige honderdduizenden hadden het leven gelaten, rouw was er in tienduizenden gezinnen. Economisch en financieel waren wij zo zwaar getroffen, dat nog geslachten na ons de drukende last daarvan zouden ondervinden. Geestelijk was niet te overziene schade aangebracht. Maar, ons volk wilde voort, het wilde gaan bouwen, niet alleen aan eigen toekomst, maar ook aan een internationale orde, die recht en vrede zou kunnen waarborgen.

In deze dagen gedenken wij het leed, dat in 1940 over ons gekomen is. Wij gedenken ook, dat vijf jaar geleden de bevrijding kwam. En nu is het wel zeer merkwaardig, dat nu wederom het Duitse probleem op de voorgrond staat en dat juist op 10 Mei bekend werd gemaakt, dat de West-Duitse regering besloten heeft tot toetreding van de bondsrepubliek tot de Raad van Europa. Juist aan de vooravond van de besprekingen der ministers van buitenlandse zaken te Londen heeft Adenauer dit bekend gemaakt.

Dit besluit der West-Duitse regering doet ons nog eens realiseren welk een geweldig snelle loop de gebeurtenissen hebben genomen. Immers minder dan vijf jaren geleden leek nog de hoogste wijsheid Duitsland politiek en economisch zo zwak mogelijk te maken en het uiteraard niet de gelegenheid te geven zich wederom te wapenen. Thans zijn wij al weer veel verder. Men wil nu Duitsland, zoveel mogelijk als gelijkwaardig partner, in de internationale samenleving binnen halen, en het vraagstuk van de Duitse herbewapening staat in het middelpunt der belangstelling. In de wereld is in de laatste jaren een andere tegenstelling gegroeid en Europa beseft, dat het terwille van eigen innerlijke en uiterlijke kracht het Duitse probleem tot een oplossing moet brengen en pogen moet, althans de 50 miljoen mensen, die in West-Duitsland leven, we-

der in te schakelen. Hier is geen andere mogelijkheid.

De door ons geschetste gang van zaken vraagt, laten wij het ronduit zeggen, van ons allen zelfoverwinning. Wat plaats gegrepen heeft, ligt nog te vers in ons geheugen. En liever zouden wij hebben gezien, dat de Duitsers eerst bewijzen konden geven van een veranderde instelling. Wat weten wij nu eigenlijk af van hetgeen er in het Duitse volk leeft! In de eerste plaats zijn wij zelf nog niet in staat om zonder vooroordeel te beoordelen wat er plaats vindt. Maar verder is het toch ook wel uitermate moeilijk om te peilen wat er in die vijftig miljoen mensen om gaat. Er is bijvoorbeeld kort geleden nog al deining geweest om de Bondsdag-afgevaardigde Hedler, die zich in anti-semietische zin zou hebben uitgelaten. Hij behoort tot één der uiterst-rechtse groepjes, waarvan er enkele, in omvang onbetekende, in de Bondsdag zijn. Maar het is moeilijk na te gaan of de gedachten van zulk een man nu nog wijd verbreid zijn. Of vertrouwt het Duitse volk nu op zijn democratische voormannen? Heeft 't daar geloof in? In ieder geval zijn er democratische partijen en zijn er democratische voormannen van wie er zeer velen zijn, die hun offer in de strijd tegen de nationaal-socialisten hebben gebracht — men denke slechts aan de leider der socialisten Schumacher, die van 1933 tot 1945 in een concentratiekamp is geweest en daar de ernstige gevolgen van ondervindt. Die democratische politici moeten een kans krijgen. Daarvan hebben wij bij de gedachtenwisseling, die vorige week in de Kamer heeft plaats gehad — en waarover onze parlementaire medewerker elders in dit blad schrijft — ook gezegd, dat, wil men enige verwachting kunnen gaan koesteren op een meer gefundeerde democratie in Duitsland, men de Duitse democratische voormannen zoveel mogelijk moet steunen. Niet alleen dat wij hen moeten helpen bij het volbrengen van hun taak, maar wij zullen hen eveneens duidelijk moeten maken, dat democratische voormannen ook plichten hebben.

Een democratisch politicus heeft namelijk niet tot taak om zich zonder meer tot spreekbuis te maken van datgene wat op een bepaald ogenblik naar voren komt, maar hij moet ook leiding geven aan de gedachten van het volk. Daarom moeten de leidende Duitse politici elkaar niet beconcurreren bij het doen van een appèl op de nationalistische gevoelens, die nu eenmaal sterk in het Duitse volk leven, maar zij moeten trachten deze in de goede richting te leiden. Ook moeten de voormannen niet telkens weer met nieuwe wensen bij de geallieerden aankomen, want dat maakt de betrekkingen met dezen minder goed en brengt het volk tot ontevredenheid.

Nu weten wij wel, dat het geenszins altijd gemakkelijk is om de juiste methode van handelen te vinden. Wanneer van bepaalde zijde critiek op de geallieerden wordt geuit, die weerklank vindt in het Duitse volk, of wanneer zeer aanlokkelijke eisen naar voren worden gebracht, dan is het moeilijk om een volk, dat nog zoekende is en dat bovendien geweldige moeilijkheden kent, de juiste weg te wijzen en het de onjuistheid dezer critiek of de naar voren gebrachte eisen te doen inzien. Maar toch zal in die richting gewerkt moeten worden. Daarvoor is echter een absolute voorwaarde dat de leiders der grote Duitse partijen op dit punt tot een wederzijds begripen en een gemeenschappelijk standpunt komen.

En nu is het wel jammer, dat de leider der Duitse socialisten, Schumacher, zo een star standpunt inneemt en wel sterk de indruk maakt te veel op de nationalistische gevoelens te speculeren. Wat dan voor de leider der regering, dr. Adenauer, ook weer bijzondere moeilijkheden oproept.

Zo is het ook gegaan in de kwestie van de toetreding van Duitsland tot de Raad van Europa. De beslissing is zeer getraineed door het drijven van Schumacher. Des te meer waarderen wij overigens het besluit van de West-Duitse regering om het parlement voor te stellen wel toe te treden.

Wij weten wel, dat hier voor Duitsland de moeilijkheid aan vast zit, dat ook het Saarland zal toetreden. Maar deze Saarkwestie moet niet zijn en blijven een kwestie tussen Frankrijk en Duitsland. Zij is een Europese kwestie, die op Europees niveau moet worden uitgesproken. Dus in Straatsburg. Het toetreden van Duitsland zal daartoe de mogelijkheid bieden.

Duitsland zal, als het parlement de betreffende wet goedkeurt, dus in Straatsburg gaan medespreken. Dit betekent derhalve, dat Duitsland nu weer verder betrokken is bij de Europese samenwerking. Wij verheugen ons daarover, want dat kan aan deze samenwerking slechts ten goede komen en dat kan de positie van Europa slechts versterken. Een verdeeld en zwak Europa kan geen invloed hebben in de wereldpolitiek en zal worden overheerst. Een sterk Europa kan de wereld iets brengen. Over één kwestie zullen wij in de toekomst echter nog meer moeten schrijven: wanneer Duitsland de zelfde rechten krijgt als de andere staten, zal het ook de zelfde plichten op zich moeten nemen. Dit brengt ons op het punt der Duitse herbewapening, waarover wij bij het debat in de Kamer ook enige opmerkingen hebben gemaakt. Het lijkt ons echter beter deze zijde van het vraagstuk nog eens afzonderlijk te bezien. K.

☆ parlementaire flitsen ☆

Tweede Kamer en min. Stikker bekeken 't Duitse vraagstuk

De parlementaire molen moge niet zo bijster snel werken, gestadig draait hij wel en wie telkenmale een terugblik moet werpen op wat in een tijdvak van één of anderhalve week in de Kamers is gepasseerd, staat toch steeds weer verwonderd over de veelheid van parlementaire onderwerpen en gebeurtenissen, waaruit hij dan niet anders dan een keuze kan doen. Uiteraard geldt dit wel in het bijzonder, wanneer beide Kamers gelijktijdig zijn bijeen geweest en hij zijn belangstelling dus ook in dit opzicht nog zou moeten splitsen.

Minister Lieftinck bevestigde onbedoeld de juistheid der V.V.D.-verkiezingsactie

Zo voerden de leden van de Tweede Kamer met elkander en met minister Lieftinck een levendig debat over fiscale beginselen en de uiterst geoorloofde grenzen van de belastingdruk en bood minister Stickers nota met betrekking tot het Duitse vraagstuk de gelegenheid tot een belangwekkende gedachtenwisseling over dit actuele probleem van internationale politiek.

Voordien had minister Wijers het ontwerp op de economische delicten in veilige haven weten te loodsen, had de Kamer (ondanks buitenparlementaire bezwaren vooral van de zijde der kunstenaarsverenigingen) met breed gebaar haar goedkeuring gehecht aan de schenking van Meindert Hobbema's „Twee Watermolens" aan het Canadese volk voor de offers, welke het voor Nederlands bevrijding in de tweede Wereldoorlog had gebracht en had in de rookzaal van het Kamergebouw de aanblijding plaats gehad van Titus Lesers fraaie borstbeeld van mr. P. J. Troelstra.

De Eerste Kamer had, op haar beurt, zij het niet zonder enige strubelingen, in meerderheid haar zegen gegeven aan de verhoogde benzinebelasting, waarbij V.V.D., A.R. en communisten aantekening van hun tegenstem verkregen.

De gedachtenwisseling over het Duitse vraagstuk, op zichzelf reeds een parlementair unicum, won nog aanmerkelijk aan waarde, doordat de leden, die hieraan deelnamen — mej. dr. Klompé (K.V.P.) en de heren Ruygers (Arb.), mr. Schmal (C.H.), Schilthuis (Arb.), Janssen (K.V.P.), dr. Bruins Slot (A.R.), drs. Korthals (V.V.D.) en Haken (Communist) — allen, met uitzondering slechts van de communistische spreker, deel hadden uitgemaakt van de parlementaire commissie, welke van 6 tot 14 Maart j.l. een bezoek aan West-Duitsland bracht.

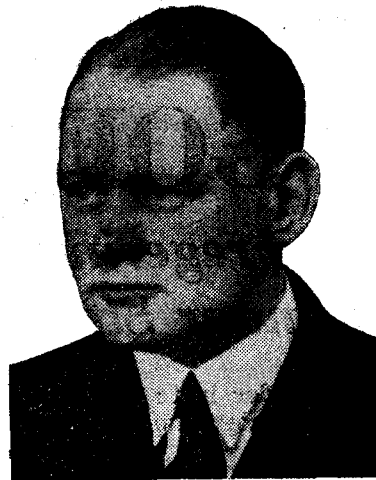
Zij hadden daar immers met de leidende figuren uit alle lagen van de Duitse samenleving persoonlijk contact kunnen opnemen, al erkende de woordvoerder van onze fractie, de heer Korthals, dan ook, dat zulk een officiële reis van ruim een week toch tekort is om zich een volledig beeld te vormen van wat thans in het volk omgaat. In ieder geval staat dit wel vast: de democratie, welke, naar de heer Korthals wel zeer terecht opmerkte, niet alleen een bepaalde regeringsvorm aanduidt, maar óók een bepaald levensinzicht insluit, zal daar moeten groeien. Dat is, gezien de grote moeilijkheden op politiek, economisch en sociaal gebied, niet gemakkelijk en het is dan ook psychologisch zeer gewenst, de

democratische leiders van thans de nodige steun te verlenen.

Niet minder terecht stelde onze woordvoerder echter evenzeer vast, dat de vele eisen, welke men van Duitse zijde alweer meent te mogen stellen, niet zullen kunnen nalaten een ongunstige indruk op de geallieerden te maken. Er zal aan Duitse zijde meer begrip moeten komen voor de gevoelens van anderen.

Als overtuigd voorstander van een zo krachtig mogelijke Europese samenwerking bezag de heer Korthals het Duitse vraagstuk in zijn internationale aspect vooral van dit standpunt uit en bepleitte hij inschakeling van Duitsland zowel bij de Europese economische integratie als in de West-Europese militaire samenwerking, onder West-Europese leiding.

De economische banden tussen Nederland en Duitsland waren vóór de oorlog zeer sterk en het is een Nederlands belang, dat deze worden hersteld. Protectionistische maatregelen als de tegen onze agrarische export gerichte invoerheffingen passen daarin echter niet en de vrije Rijnvaart zal moeten worden hersteld. Hij betreurde het in dit verband ook, dat dr. Hirschfeld (tijdelijk Hoge Commissaris in Indonesië) zo lang aan deze belangrijke zaken was onttrokken.

Mr. STIKKER
...openhartig...

Bovendien zal het Nederlandse bedrijfsleven bij het overleg met Duitsland moeten worden ingeschakeld.

Uitvoerig en openhartig, als altijd, beantwoordde minister Stikker de beschouwingen uit de Kamer. Over de onaanvaardbaarheid, gezien in het kader van de liberalisatie, van de eenzijdige invoerheffingen, over de noodzaak van bescherming van onze kapitaalbelangen in Duitsland en van het herstel van de vrije Rijnvaart en over talrijke andere punten bestond tussen de minister enerzijds en de heer Korthals en andere woordvoerders uit de Kamer anderzijds geen verschil van mening.

Zulk een verschil openbaarde zich wel met betrekking tot het vluchtelingen-vraagstuk en de herbewapening van Duitsland. Minister Stikker gelooft niet, dat het probleem der „ontheemden" in West-Duitsland (niet minder dan tien miljoen!) langs de weg van Straatsburg (de Raad van Europa) kan worden opgelost. Het zal z.i. de O.E.E.C. moeten zijn (dus met hulp van Amerika), welke de weg zal moeten wijzen.

Herbewapening van West-Duitsland verwerpt minister Stikker vooralsnog, mede op grond van de overweging, dat in de mening

van de democratische leiders in Duitsland, dat een dergelijke herbewapening althans op het ogenblik de zo nodige heropvoeding van het Duitse volk in democratische richting zeer zou bemoeilijken of zelfs geheel te niet doen, waarschijnlijk veel waarschuwt. Bovendien zou, was zijn mening, een herbewapening thans van West-Duitsland de Sowjet-Unie ook wel eens tot onberaden besluiten kunnen leiden.

Het fiscale debat, waarvan wij twee aan elkander gekoppelde wetsontwerpen: het ontwerp Belastingherziening 1950, zomede dat tot afschaffing van de Ondernemingsbelasting en verhoging van de Vennootschapsbelasting.

Het eerste beoogt voornamelijk enige tegemoetkomingen aan het bedrijfsleven met betrekking tot de berekening van de belastbare winst en een andere, overzichtelijker formulering van het winstbegrip voor de Inkomstenbelasting, het tweede brengt, zoals de naam reeds aanduidt, een (zij het trapsgewijze) afschaffing van de Ondernemingsbelasting, maar verhoogt tegelijk voor naamloze vennootschappen (eveneens trapsgewijze) de Vennootschapsbelasting.

Uit de wijze, waarop verschillende leden van de P.v.d.A.-fractie de V.V.D.-woordvoerder hierbij door interrupties trachten te hinderen, bleek overduidelijk, hozeer de gemeederen in socialistische kringen nog verhit waren door de verkiezingsstrijd, maar de heer Ritmeester liet zich hierdoor terecht niet in het minst uit het veld slaan.

De P.v.d.A.-interrumpanten troffen het daarbij slecht, daar de hun zo na verwante minister, prof. Lieftinck zelf (zij het waarschijnlijk onbedoeld) de mening van de V.V.D., dat het niveau van overheidsuitgaven te hoog is en dat bezuiniging wel degelijk mogelijk is, kwam bevestigen, door te verklaren (wij citeren hier woordelijk te Handelingen):

„Het niveau van overheidsuitgaven is in verhouding tot het volksinkomen te hoog en zal omlaag moeten, tenzij het volksinkomen voldoende stijgt om deze last van overheidsuitgaven voldoende te kunnen dragen. Daarvoor is nodig harder werken en meer sparen, door alle gelegingen van ons volk heen, en vooral door hen, die nog niet hard genoeg sparen. Voor de overheid geldt uiteraard, dat zij daarbij het voorbeeld moet geven, d.w.z. opvoeren van de efficiency in het overheidsapparaat, inkrimping en opheffing van taken, waar dat zonder schade van ernstige aard — in economische, sociale en culturele zin — maar enigszins mogelijk is, en het uitbannen van alles wat naar luxe zweemt!."

Met de elders in dit nummer afgedrukte redactionele beschouwing, welke „De Telegraaf" aan deze uittaling wijdde, kunnen wij ons volkomen verenigen.

Op de resultaten van de behandeling van deze fiscale voorstellen komen wij de volgende week nog terug, aangezien zij verder tot deze week werd verdaagd. A.

Deze burger

hadden begon één van deze h.h. agenten de tegenstribbelende jongen met zijn knuppel te slaan; de jongen viel op de grond en toen namen die drie hem mee. Dat was alles.

Wanneer deze agenten nummers op hun kragen hadden gedragen zou ik hun een kaartje voor de bioscoop hebben gestuurd, om de film De Blauwe Lantaarn te gaan zien. Een half-documentaire film over Scotland Yard. Een sober en aangrijpend verhaal van menselijke, van zéér mannelijke waardigheid.

Drie tegen één en nog een knuppel. Misschien zou die film die drie heren tot tranen toe hebben ontroerd.

Het is een verhaal zonder lijm-teem en van grote nuchterheid. Geen wereldschokkende triller. Ik heb er des te dieper van genoten en ik geloof, dat ik U een goede raad geef, wanneer ik U haar aanbeveel.

De Blauwe Lantaarn is een verhaal van grote waardigheid, zoals ik al zei, en bovendien een beeld van wat menselijke vrijheid en democratie aan zulke waardigheid bezitten.

De Londense politie-agenten doen geheel ongewapend hun werk. Hun moed en hun plichtsbetrachting zijn hun enige wapenen en deze zijn — zoals ge ook in die film zult zien — sterker dan welke revolver en welke knuppel ook.

Een belijdenis van de diepste, de waardigste, de breedste zin der democratie, deze film.

Ik had die drie Amsterdamse heren graag drie kaartjes gestuurd — een kleine, welgemeende attentie van

DEZE BURGER.

wandelde Zaterdagavond om half-acht, in de rust die des burgers is, over de Dam in Amsterdam, toen hij plotseling drie politie-mannen achter een jonge kerel zag aanrennen. Toen zij de knaap gegrepen

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

BLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Voorzitter Redactie-comm.: Drs. H. A. Korthals.

Redactie-secretaris: Mr. E. Ellas.

Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 435.

Administratie: Postbus 43, A'foort, tel. 5267.

Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 p. jaar.

Voor het zenden van abonnements- en advertentie-gelden: Postgiro no. 245103, ten name van de

Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie” te Amersfoort.

Losse nummers 15 cent.

Voor advertenties wende men zich tot de administratie of tot de hoofdvertegenwoordiger: L.

Flug, Geestbrugweg 69, Rijswijk (Z.-H.).

Herdenking (I)

Het is een niet te ontkennen feit, dat de mentaliteit van de mens, vooral gedurende en na de tweede wereldoorlog er niet op vooruit is gegaan. Ook in politiek opzicht worden internationaal de verhoudingen met de dag scherper en men krijgt in toenemende de indruk, dat een mensenleven niet meer telt. Deze onprettige verschijnselen leiden er toe, dat men welhaast in een sombere stemming het vertrouwen in de mens gaat verliezen.

In verband hiermede kunnen wij niet nalaten te getuigen van een grote ontroering en een hernieuwd optimisme in de mens, toen wij getuige waren van de dodenherdenking op 4 Mei j.l. in onze hoofdstad. De wijze, waarop de twee minuten stilte in acht werd genomen, was zo overtuigend en bij de overgrote meerderheid zo werkelijk doorleefd, dat het duidelijk werd, dat onze nationale strijders voor de vrijheid toch niet geheel voor niets hun leven hebben gegeven, al hebben vele dingen zich dan ook ontwikkeld op een wijze, die ons volk tenslotte diep moet hebben teleurgesteld. Tijdens deze twee minuten bleek in elk geval, dat er nog iets in de mens leeft, dat wars is van ruwheid, onverschilligheid en een zucht om zich in het uitoefenen van terreur uit te leven. De dodenherdenking bewees ons opnieuw, dat het nodig is te blijven strijden om de goede eigenschappen in de mens niet te laten vernietigen. Deze strijd kan niet anders zijn dan een strijd om de vrijheid. Men kan haar zelfs zien los van politieke idealen, omdat de vrijheid de enige voorwaarde is, waarop menselijke, dus ook politieke beginselen kunnen worden opgebouwd. Laat ons dwars door alle teleurstellingen heen naar deze lichtpunten kijken, opdat zij onze weg verlichten, die wij nog zullen moeten gaan.

Herdenking (II)

Evenals de vorige jaren het geval was, heerste er in ons land dit jaar met betrekking tot het vrijaf geven op de Nationale Feestdag, geen eenstemmigheid. Het is wel zeer te betreuren, dat zich dit jaar dit feit wederom heeft voorgedaan. Wij menen deze materie slechts te kunnen belichten in zeer grote lijnen en dan komt men automatisch voor de vraag te staan: welke betekenis heeft deze dag voor ons volk als geheel? Nu mag het waar zijn, dat de economische toestand van ons land het niet toelaat het productie-proces gedurende een gehele werkdag te laten stilstaan. Doch wij vragen ons af, als het gaat om het beleven van de herdenking onzer nationale bevrijding, of wij de betekenis daarvan dan in eerste instantie met economische maatstaven moeten meten. En mocht dit dan al het geval zijn, dan zouden wij de vraag willen stellen: waar blijft men, met welke economische overweging dan ook, indien de grote vrijheidsstrijd was verloren en ons volk naar Polen was weggevoerd? In dit laatste geval immers was alles verloren geweest en waren waarden vernietigd, die niet met economische factoren zijn te benaderen. De herdenking van onze vrijheid behoort te zijn de herdenking van de herwonnen vrijheid, de herdenking van de terugkeer van omstandigheden zonder welke aanwezigheid het leven van ons volk niet meer zou zijn of volslagen ondragelijk zou zijn geworden. De waarde van deze vrijheid en de herdenking daarvan achten wij dermate belangrijk, dat zij verre en verre in de schaduw staan bij welke overweging van economische aard dan ook. Met het argument, dat ons volk voor een dergelijke herdenking niet rijp zou zijn, zal men inmiddels toch niet meer met succes kunnen komen aandragen en indien men dit wel meent te kunnen doen, dan wijzen wij slechts op de plicht van allen, die het volk moeten voorgaan en leiden, om dit volk de waarde van de vrijheid en de herdenking daarvan te leren inzien. Het gaat hier om het zien van een belangrijk alternatief: vrijheid of slavernij. De herwonnen vrijheid laat zich niet door economische overwegingen in de hoek drukken. Hopelijk zal een dergelijk inzicht zich volgend jaar beter baan hebben kunnen breken.

Vrijheidsklokken

Wij lezen in de dagbladen, dat de Commissie Nationale Herdenking in ons land een blijvende en dagelijks terugkerende herinnering aan de oorlog en het beleven van de bevrijding in het leven wil roepen. Men heeft te dien einde plannen uitgewerkt om ergens in Nederland een zeer eenvoudig bouwwerk met een klokkenspel neer te zetten. De kosten van dit monument zouden ongeveer 25 à 30 duizend gulden bedragen, welk bedrag men hoopt bijeen te brengen met medewerking van het gehele Nederlandse volk, waarbij o.m. de P.T.T. zal worden ingeschakeld. Het ligt in de bedoeling van de commissie dit klokkenspel dagelijks te laten luiden en het geluid via de radio in de huiskamers te brengen, opdat iedere Nederlander dagelijks wordt herinnerd aan de grote strijd, die nu 10 jaar geleden begon. Het ligt geenszins in onze bedoeling de plannen van de Commissie Nationale Herdenking te bespreken op een niveau dat zou getuigen van weinig eerbied voor haar delicate werk.

Het moet ons evenwel van het hart, dat een dergelijke herinnering aan de oorlog en het beleven van de bevrijding en dan nog wel via de radio, ons weinig sympathiek voorkomt. Men krijgt hier

Met het oog

op Hemelvaartsdag moet alle copy voor het volgende nummer uiterlijk Maandag bij de redactie-secretaris zijn!

De N.R.C. onderscheiden

De Universiteit van Missouri heeft aan de Nieuwe Rotterdamse Courant haar medaille toegekend voor vooraanstaand werk in dienst der journalistiek, met welke onderscheiding wij de redactie onze welgemeende gelukwensen aanbieden.

Wij verheugen ons te meer, omdat deze onderscheiding haar verleend is onder andere in erkenning van haar redactionele standpunt voor vrijheid en democratie.

De redactie van de N.R.C. bepaalt haar standpunt in volkomen onafhankelijkheid van de partij, gelijk deze geheel onafhankelijk van de liberale pers is. Daarom wijzen wij elkaar van tijd tot tijd als ware vrienden op al dan niet terecht geconstateerde feiten.

Dit wordt ook in eigen kring niet altijd begrepen. Zo wezen wij lange tijd geleden op het feit, dat artikelen van Dr. van Mook tegelijk in de N.R.C. en in Het Parool gepubliceerd werden, waarop wij kritiek oefenden. Dit op één lijn stellen van de N.R.C. en Het Parool bracht enkele lezers tot de conclusie dat de N.R.C. nu ook al socialistisch geworden was. Die gevolgtrekking was natuurlijk geheel onjuist en daarom verheugt het ons zo, dat de N.R.C. een buitenlandse onderscheiding gekregen heeft als erkenning van haar standpunt voor vrijheid en democratie.

Ons Fascistje

Een zekere Fabius uit Den Haag gaat nog steeds voort met strikt vertrouwelijke en niet voor publicatie bestemde nieuwsbrieven de wereld in te zenden. Dit nieuws bestaat voornamelijk uit vuilspuiterij tegen de democratie en tegen de democratische gezagsdragers.

Van bevriende zijde werd ons de nieuwsbrief van 14 April j.l. toegezonden, waaruit we met volledige instemming de volgende passage van pag. 5 hier aanhalen: „De waarheid is slechts voor de enkelen, de uitverkorenen, die haar gebruiken om nog effectiever de leugen te kunnen hanteren en daarom is het beste strijdmiddel tegen dit gevaar, zonder genade de waarheid te publiceren. Elke leugen, die men ontmoet, onmiddellijk signaleren, zonder vrees voor de gevolgen, want men bedenke wel, de leugenaars zijn au fond niet alleen onbekwaam, maar ook laf en karakterloos” (deze laatste woorden door ons vet gedrukt).

Op pag. 7 van diezelfde nieuwsbrief lezen wij het volgende:

„Mr. Oud, die af zal treden als burgemeester van Rotterdam, schijnt nu om de beloning te komen voor zijn houding in de Indische kwestie en ambieert volgens sommige van zijn vrienden het eventueel door Lief tinck te ontruimen gestoelte”.

En iets verder op dezelfde pagina:

„Al is de toestand bij de C.H.U. wel iets beter dan bij de V.V.D., welke laatste nog geen 10.000 leden telt...”

Op één pagina twee lougens.

De leugenaars zijn au fond niet alleen onbekwaam, maar ook laf en karakterloos (Fabius).

de stellige indruk, dat de Commissie in haar ijver wel wat al te hard van stapel is gelopen met het gevolg, dat, indien haar plannen zouden worden verwezenlijkt, zij een volslagen tegendeel zou bereiken van hetgeen zij zich thans voorstelt. Een ware herdenking moet worden doorvoeld en doorleefd, gelijk wij dat weer zo treffend op de jongste dodenherdenking op 4 Mei hebben kunnen beleven. Een herdenking moet spreken tot het hart en moet kunnen ontroeren, doch mag in geen enkel opzicht een onderdeel vormen van de dagelijkse sleur van ons gejaagd bestaan. Een dagelijkse herdenking door de radio leidt ontegenzeggelijk tot het laatstgenoemde. Wij achten de herdenking van onze vrijheid en van de slachtoffers, die daarbij zijn gevallen te hoog om haar prijs te geven aan het gevaar van gewoonte en vervlakking. Het ware dan ook zeer gewenst, indien het, op zichzelf ongetwijfeld prijzenswaardige initiatief van de Commissie in andere banen zou kunnen worden geleid.

Steekspel

Bij de jongste verkiezingsstrijd is er heel wat te doen geweest over de leuze van de V.V.D., die in het teken stond van de belastingverlaging. Het zou weinig zin hebben hierop na de verkiezingen nader terug te komen, ware het niet, dat minister Lief tinck bij de jongste Kamerdebatten zelf de weg heeft uitgestippeld, waarlangs inderdaad een dergelijke verlaging kan worden bereikt, n.l. door meer bezuiniging bij de overheidsdiensten en bij het overheidsbeleid in het algemeen. Het kan goed zijn allereerst te kunnen constateren, dat dit advies van de minister absoluut niet nieuw is en dat door de V.V.D. tijdens de verkiezingsstrijd er bij voortdoring op is gehamerd, dat belastingverlaging zou kunnen worden bereikt door een zuiniger beleid van Vadertje Staat. Niettegenstaande dat hielden onze tegenstanders — en vooral de Partij van de Arbeid — hardnekkig vol, dat de V.V.D. er niet in was geslaagd de weg aan te geven, waarlangs inderdaad een verlaging der belastingen zou kunnen worden bereikt. Het doet toch wel merkwaardig aan dat, nu de verkiezingen eenmaal voorbij zijn, de minister ditzelfde argument van de V.V.D., zij het dan wellicht in andere bewoordingen, overneemt. Hieruit blijkt eens te meer, dat niet door de V.V.D., doch van de zijde van de tegenstanders demagogie werd bedreven. De waarheid is er tenslotte toch uitgekomen en dat is de hoofdzak.

Dalende lijn

De gemeenteraadsverkiezingen die j.l. Maandag zijn gehouden in het door de Russen bezette gebied van Oostenrijk, zijn in een gevoelige nederlaag voor de communisten geëindigd. Dit feit is van des te grote betekenis, omdat het hier de Russen zijn, die de scepter zwaaien, zodat men kan aannemen, dat er de nodige pressie op de kiezers is uitgeoefend. In 10 van de 11 steden, waar nog door de Russen benoemde communistische burgemeesters in functie waren, verloren de communisten de macht om burgemeesters te benoemen. Op dezelfde dag werd voor de communisten de dalende lijn in Zwitserland eveneens voortgezet en wel bij de verkiezingen voor het Provinciale Parlement van het kanton Bern. Het resultaat was, dat de communistische heren aldaar de drie zetels, waarover zij tot nu toe beschikten, geheel verloren. Men onthoude de belangrijke les van dit alles, dat een en ander niet moge voeren tot een ongezond en ongemotiveerd optimisme, doch dat het zeker aanleiding geeft te volharden in de zienswijze, dat de strijd om de vrijheid nog altijd met succes kan worden gevoerd.

De vraag der winstdeling

Met geld koopt ge geen politieke overtuiging

En als er nu eens geen winst, doch zelfs verlies is?

(Ingezonden).

Het ingezonden stuk van de heer P. E. van Renesse, in Uw no. van 24 Februari over Winstdeling als geneesmiddel tegen communisme, hoe goed ook ongetwijfeld bedoeld, mag niet onweersproken blijven, daar het ons van de wal in de sloot zou helpen, als ook deze uitspraak tot een leuze zou worden die er bij de massa natuurlijk als koek zou ingaan.

We hebben al zoveel leuzen die gedachteloos worden geaccepteerd en nagepraat door de één omdat ze zo knus en goedhartig klinken, door de ander omdat hij er garen bij hoopt te spinnen, terwijl ze in werkelijkheid ons maatschappelijke leven te gronde richten wanneer men hun uitwerking in zijn reële gevolgen bestudeert.

We denken hier aan de leuze dat elk volk recht heeft op zijn onafhankelijkheid, zelfbeschikking, eigen bodem, eigen soevereiniteit, terwijl toch juist al deze „heilige” rechten het behoorlijk functioneren van een Volkenbond of UNO onmogelijk maken.

Daar is nodig juist afstand doen van al deze zaken om een algemene samenwerking, welvaart en orde mogelijk te maken!

We denken aan de leuze der medezeggingschap.

Jan moet de zaak ondernemen, de kennis hebben haar op te richten, te leiden en tot bloei te brengen en als 't hem gelukt is, zal Piet zeggen hoe het verder moet en van het al of niet slagen van diens beleid mag Jan de gevolgen dragen. Wie entameert er met dit vooruitzicht nog nieuwe zaken. Alleen hij, die nog hoopt dat medezeggingschap een wassen neus zal blijken.

De heer Van Renesse gaat nog een stap verder.

Winstdeling! Om daarmee de arbeiders tot „kapitalisten” te maken en aldus van het communisme af te houden.

En als er nu eens geen winst of zelfs verlies is?

Worden ze in die bedrijven dan voor het communisme vrijgegeven? Neen mijnheer v. Renesse, met geld koopt men iemand zijn politieke overtuiging niet af, wanneer het tenminste een oprechte overtuiging is.

Maar laten we trachten dit voorstel ook eens objectief van de andere kant te bekijken en daartoe terwille van de duidelijkheid de uitersten eens nemen. We beschouwen daartoe twee stadia, die beide in de practijk wel eens voorkomen.

1. Een bedrijf dat met verlies werkt, omdat het bijv. een waagstuk was of wel een lange aanlooptijd nodig heeft.
2. Een bedrijf dat zeer grote winsten maakt.

Werkt een bedrijf met verlies, dan zal de arbeider terecht een loon vragen zoals hij dat in andere wel renderende bedrijven kan maken, of zoals zijn collega's daar verdienen. Met waagstukken van zijn patroon houdt hij zich niet op, daarvan wil hij niet de dupe worden. Hij onderneemt toch niet! zal hij zeggen en daarin heeft hij volkomen gelijk. Het recht is aan zijn zijde. Ook de andere leveranciers vragen het volle pond voor hun waar en laten het risico van des ondernemers speculatie op succes of tegenslag aan de ondernemer. Terecht. Mislukt de speculatie dan is het verlies voor de ondernemer. Biedt ze bij voorbaat slechte kansen, dan zal de ondernemer voor zijn arbeiders misschien zelfs nog wel iets meer moeten betalen dan het bedrijf dat betere vooruitzichten voor de toekomstige werkgelegenheid biedt. Mislukt de opzet dan plaatst de arbeider zijn arbeid elders en heeft hij althans enige tijd 'n werkgelegenheid gehad die aan hem blijkbaar voordelen bood, en die er anders niet geweest zou zijn.

Beschouwen we geval 2, grote winst met winstdeling. Daar zullen de arbeiders van geval 1 zich voor de poort verdringen en zich afvragen: waarom verdienen zij, die toevallig (of door gunst en voorspraak) hier werden tewerk gesteld, zoveel meer dan wij? Wij doen toch óók ons best, wij willen óók werken en zijn even bekwaam. Aan ons ligt het niet dat er in onze branche niet verdiend wordt. En inderdaad zal de capaciteit van de ene groep arbeiders t.o.z. van een andere niet zoveel uiteen lopen, dat daaruit een groot verschil in rentabiliteit ontstaat. Deze is van andere factoren afhankelijk: aard van het product, kennis, technisch, commer-

cieel, finantieel inzicht van de leiding enz., terwijl de aanstelling van de ene of de andere groep arbeiders daarop geen invloed heeft. En waarom moet de ene arbeider dan zoveel meer verdienen dan de ander. Alleen dank zij een gunst of een goed gesternte?

„Neem mij in zijn plaats met de halve winstuitkering, maar nog beter, gebruik uw winst om uw zaak te vergroten en neem ons er bij in dienst tot uw zaak zo groot is dat verdere uitbreiding niet meer loont,” zullen de niet-uitverkorenen zeggen. Beschouwen we nu dezelfde situatie van de zijde van de ondernemer en van de gemeenschap. Stel dat de ondernemer — op de voor ieder vrije markt — zeer grote winsten maakt. Dan zal hij de neiging hebben zijn zaak uit te breiden om absoluut nog grotere winsten te maken, al zullen ze relatief kleiner zijn. Hij wordt aldus weliswaar zijn eigen concurrent, maar als hij het niet zelf doet zal een ander hem die les wel lezen.

Andertussen krijgt de gemeenschap vele en goedkope producten en dat is van oneindig groter belang dan dat de productie beperkt blijft en de winsten aan de arbeiders worden uitgekeerd. En waarom zou men dat doen? Om hen een bevoorrechte positie t.o.z. van hun mede-arbeiders in andere bedrijven te geven, waar deze even hard werken en evenzeer hun best doen, ja misschien nog wel meer. Door zulk een maatregel is noch het rechtsgevoel, noch de billijkheid, maar vooral niet het algemeen belang gediend. Vreest de heer Van Renesse dat de winst anders bij de aandeelhouders in de consumptieve sfeer terecht zal komen, dan vergist hij zich. Nergens is ze veiliger voor het algemeen belang. Natuurlijk zal de ondernemer-aandeelhouder een deel voor zijn levensonderhoud gebruiken, maar het resterende zal hij weer winstgevend trachten te beleggen. Hij heeft, zoals immers gebleken is, „ondernemers mentaliteit”. Maar zou dat ook het geval zijn, wanneer de grote winst onder een bepaalde, veel grotere categorie zeer bevoorrechte arbeiders terecht kwam? En hoe staat het met de andere categorieën? Indirecte leveranciers van arbeid? Zij, die producten als machines en grondstoffen leverden?

Ook daar zit menselijke arbeid in. Zij zelf zijn ook mensen. Mogen zij ook meedelen in de eventueel grote winst?

Waar gaan we dan heen. Gelukkig hebben deze wel zoveel recht- en billijkheidsgevoel dat zij met winst en verlies van hun cliënten niet te maken willen hebben. Daarbij is het mijn overtuiging, dat het grootste deel onzer individuele fatsoenlijke en recht-schapen arbeiders het beneden hun waardigheid achten wél deelgerechtigheid in winst te eisen, maar bij verlies niet thuis te geven. Een ding is voorts zeker, de grote bloei en omvang van vele industriën in ons land en elders is te danken aan de aanvankelijk grote winsten die werden uitgekeerd (dikwijls in aandelepapieren) waardoor ze ook gemakkelijk weer nieuw kapitaal konden aantrekken en hun zaken uitbreiden. We denken bijv. aan Philips, Ned. Kabelfabriek, de Kunstzijde e.a. Wat zou er van deze bedrijven geworden zijn wanneer ze hun eerste aanvankelijk grote winsten eens aan hun toen toevallig in dienst zijnde arbeiders hadden geschonken? Natuurlijk kan men daarin aanleiding vinden om in zo'n geval een gratificatie te geven, maar dat is heel iets anders dan deelgerechtigheid in de winst of winstdeling, misschien nog wel onder invloed van medezeggenschap, met de stok van staking achter de deur!

Treffend is het waar de heer Van Renesse schrijft, dat de uitkering aan de werknemers in dezelfde vorm dient te geschieden als aan de andere aandeelhouders. Hier zijn dus de leveranciers van arbeid en goederen als vanzelfsprekend al tot „aandeelhouders” gepromoveerd! Hij ziet daarbij het grote verschil, dat er is, tussen hen die zich voor hun diensten tegen een vast overeengekomen som laten betalen en een ondernemer-aandeelhouder die moet afwachten of het plantje wel ooit vruchten zal afwerpen, maar glad over 't hoofd. Zijn voor hem alle ondernemingen soms gegarandeerde winstobjecten?? Wanneer de leveranciers evenals de ondernemer mede-aandeelhouders willen zijn en het ondernemers-risico mede willen lopen, dan staat voor hen, evenals voor ieder ander, de weg open óók aandeel te nemen of, als dat niet mogelijk zou zijn, zelf een dito onderneming te beginnen. Na het voorgaande zal het duidelijk zijn, dat de roep om aandeel in de winst door hen die zich voor hun prestaties het normale loon laten betalen niet gerechtvaardigd is, omdat deze eis is: 1e: immoreel, 2e: onrechtvaardig tegenover andere arbeiders, 3e: schadelijk voor de productie, 4e: schadelijk voor de werkgelegenheid, 5e: schadelijk voor de welvaart. Het gevolg zou veeleer zijn belemmering van de industrialisatie met toename van de werkloosheid en armoede. Inplaats van de communisten de wind uit de zeilen te nemen, zoals de heer Van Renesse zich voorstelt, zou hij hen juist in de kaart spelen.

Hoezeer het begrijpelijk is dat eventueel succes van een onderneming de afgunst oproept van hen, die daarin geen aandeel namen, zo mag men niet uit het oog verliezen, dat de hoop op succes de gangmaker is voor arbeid en industrialisatie. Door de arbeid als grondslag te nemen voor een groot deel van de belastingen en door tal van andere wettelijke maatregelen die het arbeid geven bemoedigen en belasten, werkt men de zo hoognodige industrialisatie tegen. Na

de medezeggingschap heeft onze goe-dige werkgever nu weer de wet op het ontslagrecht op stapel! 26 weken opzeggingstermijn voor de werkgever, 13 of 8 voor de werknemer! Dat de werkgever die 26 weken betaalt laat zich gemakkelijk controleren, maar dat de arbeider die 26 weken zijn plicht en niet nog onnoemelijke materiële en morele schade aanricht, wie garandeert dat? De practijk heeft geleerd dat uitbetaling van de gehele opzeggingstermijn bij direct vertrek veelal voordeliger is dan de opzeggingstermijn uitwerken. Dat betekent dan voortaan ± 1300 guld. per man wanneer een ondernemer het eens niet kan bolwerken en tot ontslag moet overgaan. En als de arbeider zonder zijn opzeggingstermijn in acht te nemen verdwijnt, wat doet dan de patroon? Met de sterke arm terughalen en hem dwingen — tegen zijn wil — zijn opzeggingstermijn uit te werken? Hij was wel gek als hij dat deed! Met onwillige honden is het slecht hazenvangen.

Neen, wie in Nederland iets wil ondernemen, mag zich voortaan wel driemaal bedenken, wat mede tot schade van deze arbeiders is, voor wie anders werkgelegenheid zou zijn geschapen. Een laatste recht zal de aspirant ondernemer evenwel blijven — en daarbij kan hij het voorbeeld van onze socialistische voormannen volgen — dat is: niets ondernemen en een plaatsje zoeken (als er nog een vrij is) ergens aan de staatsruif, en eventueel mee decreteren wat ondernemers doen, laten en betalen moeten. Een gevaarlijk spel! Het is wel treffend dat al deze wetten die zo remmend werken op de ondernemingslust en aldus de kiem van de werkloosheid in zich dragen, voorgestaan worden door hen die zich noemen Partij van de Arbeid. (Dividendstop, ondernemingsbelasting, vereveningsheffing enz.). Zou Partij van de Af-gunst de lading niet beter dekken. De arbeid zoveel mogelijk begunstigen en ontlasten, het gebruik van de aardrijksdom in al zijn vormen de gemeenschapslasten doen dragen, zou heel wat beter tot het beoogde doel: werkgelegenheid en welvaart voor allen, voeren. Zoals het nu gaat, gaan we onvermijdelijk de put in. Het lijkt wel of het arbeid geven door velen beschouwd wordt als een misdaad, een zonde inplaats van iets dat dankbaar aanvaard dient te worden als een weldaad en een zegen.

Slikkerveer.

C. Pot.

(De redactie hoopt binnenkort van dit onderwerp in een artikel aandacht te wijden.)

Voor de afdeling 's-Gravenhage der J.O.V.D. zal op Vrijdag 12 Mei Drs. H. A. Korhals spreken, die de Nederlandse Buitenlandse Politiek nader zal beschouwen mede in verband met het debat over Duitsland in de Tweede Kamer. Deze bijeenkomst vindt plaats in Pulchri Studio, Lange Voorhout 15 te Den Haag en is toegankelijk voor alle leden der J.O.V.D. en andere jongeren, die op deze wijze met de J.O.V.D. kunnen kennis maken.

Waar zijn die stemmen gebleven?

Vergelijkt men het aantal stemmen, op de verschillende politieke partijen uitgebracht bij de Provinciale Statenverkiezingen van 1950 (P. 50), met die van de Provinciale Statenverkiezingen in 1946 (P. 46), kan komt men in ronde cijfers tot het volgende resultaat.

Minder	
Comm. P. N.	— 204.000
Waartegenover meer	
P.v.d.A.	37.000
Soc. U. en Rev. Comm.	8.000
	45.000 + 45.000

Stemmen van de rode part.	— 159.000
Meer uitgebracht	170.000
	329.000

Waar bleven nu die 329.000 stemmen?	
Meer	
V.V.D.	114.000
K.V.P.	61.000
C.H.U.	54.000
St. Ger.	9.000
A.R.	8.000
Andere partijen (Kath. Democraten, Kath. Onafhankelijken, Ger. Pol. Verbond, Middenstandspartijen enz.)	33.000
	329.000

Vergelijkt men P. 50 echter met de Tweede Kamerverkiezingen van 1948 (K. 48), dan verkrijgt men het volgende beeld.

Minder	
C.P.N.	52.000
P.v.d.A.	20.000
	72.000
waartegenover meer de Soc. U.	6.000

Totaal minder rode stemmen	— 66.000
K.V.P.	— 1.500
A.R.	— 52.500
St. Ger.	— 7.000
K.N.P. (in vijf provincies)	— 30.000
Middenstandspartij	— 19.000
Andere partijen	— 30.000
	— 206.000

Minder uitgebracht bij P. 50 dan bij K. 48	88.000
--	--------

Waar bleven de overige	118.000
Meer	
C.H.U.	54.000
Ger. Pol. Verb.	27.000
V.V.D.	20.000
Kath. Onafh.	9.000
Kath. Dem.	8.000
	118.000

Past men dezelfde methode toe op de provincie Noord-Holland, dan geeft een vergelijking van P. 50 met P. 46 het volgende beeld.

Minder	
C.P.N.	50.000
St. Ger.	1.700
Andere partijen	7.300
	59.000

Meer uitgebracht bij P. 50 dan bij P. 46	38.000
--	--------

Waar bleven nu die	97.000
Meer	
V.V.D.	47.000
A.R.	18.000
K.V.P.	11.000
C.H.U.	10.000
K.N.P.	5.000
P.v.d.A.	3.000
Ger. Pol. Verb.	3.000
	97.000

Vergelijkt men in de provincie Noord-Holland het aantal stemmen van P. 50 met dat van K. 48, dan geeft dit het volgende resultaat.

Minder	
C.P.N.	9.450
A.R.	5.350
St. Ger.	2.200
K.N.P.	5.500
Andere partijen	17.600
	40.100

Totaal	40.100
Minder uitgebracht bij P. 50	

dan bij K. 48	— 1.800
Waar bleven nu die	38.300
Meer	
V.V.D.	12.200
P.v.d.A.	9.700
C.H.U.	8.900
K.V.P.	4.500
Ger. Pol. Verb.	3.000
	38.300

Bij vergelijking van het aantal rode stemmen in de provincie Noord-Holland tussen P. 50 en P. 46 komt men tot het volgende resultaat.

P. 46	
P.v.d.A.	283.600
C.P.N.	204.400
	488.000

P. 50	
P.v.d.A.	286.000
C.P.N.	155.000
Rev. Soc.	1.500
	442.500

Een achteruitgang dus van 488.000 tot 442.500 of van 45.500 stemmen, en dit, terwijl het aantal uitgebrachte stemmen met 38.000 toenam. Behaalden de rode partijen in Noord-Holland bij P. 46 488.000 van de 908.000, bij P. 50 verkregen zij slechts 442.500 van de 946.000.

Hadden zij dus in '46 ruim de volsterkte meerderheid (488 tegen 420 duizend), thans zijn zij verre in de minderheid (442,5 tegen 503,5 duizend). De samenstelling van het College van Gedeputeerden, waarin thans naast 3 P.v.d.A.ers één door de P.v.d.A. gehandhaafde communist zitting heeft, zal dus ingrijpende verandering dienen te ondergaan.

In de kieskring Amsterdam verkregen bij P. 50 vergeleken bij P. 46	
Minder	
C.P.N.	25.000
St. Ger.	600
Andere partijen	4.000
	29.600

Meer uitgebracht bij P. 50 dan bij P. 46	18.800
--	--------

Waar bleven die	48.400
Meer	
V.V.D.	23.200
A.R.	8.300
P.v.d.A.	6.300
K.V.P.	3.000
C.H.U.	3.000
K.N.P.	2.000
Ger. Pol. Verb.	1.500
Rev. Comm.	1.100
	48.400

Bij een vergelijking van het aantal stemmen in Amsterdam van P. 50 bij K. 48 verkrijgt men het volgende beeld.

Minder	
C.P.N.	2.400
A.R. plus Ger. Pol. Verb.	250
K.N.P.	1.900
St. Ger.	400
Rev. Comm.	150
Andere partijen	8.400
	13.500

Meer uitgebracht bij P. 50 dan bij K. 48	10.500
--	--------

Waar bleven die	24.000
Meer	
P.v.d.A.	11.500
V.V.D.	7.000
C.H.U.	4.000
K.V.P.	1.500
	24.000

Een vergelijking van P. 50 met P. 46 van de provinciale kieskring Den Helder geeft het volgende beeld.

Minder	
C.P.N.	3.500
P.v.d.A.	500
	4.000

meer uitgebracht bij P. 50 dan bij P. 46	3.300
--	-------

Waar bleven die	7.300
Meer	
V.V.D.	4.000
K.V.P.	1.500
C.H.U.	900
A.R. en Pol. Ger. Verb.—St. Ger.	800
K.N.P.	100
	7.300

Een vergelijking van P. 50 met P. 46 voor de provinciale kieskring Hoorn geeft het volgende resultaat.

Minder	
C.P.N.	1.950
P.v.d.A.	2.400
St. Ger.	350
Andere partijen	250
	4.950

Meer uitgebracht bij P. 50 dan bij P. 46	800
--	-----

Waar bleven die	5.750
Meer	
V.V.D.	3.500
K.V.P. en K.N.P.	2.000
C.H.U.	150
A.R. en Ger. Pol. Verb.	100
	5.750

Bij vergelijking van P. 50 met P. 46 voor de provinciale kieskring Zaan-dam komt men tot de volgende opstelling.

Minder	
C.P.N.	5.200
St. Ger.	50
Andere partijen	250
	5.500

Meer uitgebracht bij P. 50 dan bij P. 46	3.000
--	-------

Waar bleven die	8.500
Meer	
V.V.D.	4.400
K.V.P.	1.800
A.R. en Ger. Pol. Verb.	700
C.H.U.	700
P.v.d.A.	600
K.N.P.	500
	8.500

De provinciale kieskring Haarlem geeft bij vergelijking van P. 50 met P. 46 het volgende beeld.

Minder	
C.P.N.	5.500
P.v.d.A.	800
K.V.P.	100
St. Ger.	200
Andere partijen	950
	7.550

Meer uitgebracht bij P. 50 dan bij P. 46	2.700
--	-------

Waar bleven die	10.250
Meer	
V.V.D.	4.800
A.R.	2.800
C.H.U.	1.150
K.N.P.	1.200
Ger. Pol. Verb.	300
	10.250

Het resultaat in de provinciale kieskring Velsen van P. 50 vergeleken met P. 46 is

Minder	
C.P.N.	4.200
St. Ger.	150
Andere partijen	850
	5.200

Meer uitgebracht bij P. 50 dan bij P. 46	6.800
--	-------

Waar bleven die	12.000
Meer	
V.V.D.	3.300
K.V.P.	2.300
A.R.	2.300
C.H.U.	2.000
P.v.d.A.	1.000
K.N.P.	700
Ger. Pol. Verb.	400
	12.000

In de provinciale kieskring Weep tenslotte vertoont P. 50 in vergelijking met P. 46 het volgende beeld.

Minder	
C.P.N.	4.000
P.v.d.A.	1.600
St. Ger.	250
Andere partijen	1.300
	7.150

Meer uitgebracht bij P. 50 dan bij P. 46	3.000
--	-------

Waar bleven die

Meer	
V.V.D.	3.500
A.R.	3.200
C.H.U.	2.000
K.V.P.	900
K.N.P.	350
Ger. Pol. Verb.	200
	10.150

Gekozenen

De loting in de provincie Zuid-Holland besliste, dat Mr. De Monchy zitting zal nemen voor de kieskring 's-Gravenhage. In de kieskring Leiden komt nu in zijn plaats Mevrouw A. H. Niemeijer-van Nahuys, waarmede de vierde vrouw van de V.V.D. haar intrede in de Provinciale Staten zal doen.

Sneeuwsrechter:

Het komt ons voor, dat minister Lieftinck in de Tweede Kamer een waardige afsluiting gegeven heeft van het radio-debat, dat enkele dagen vóór de verkiezingen tussen Ir. Vos van de P.v.d.A. en de heer Ritmeester van de V.V.D. werd gehouden. De heer Vos kante zich in dit debat tegen de leuze, waarmede de V.V.D. de verkiezingsstrijd was ingegaan: „De belastingen moeten omlaag” en hij stelde de vraag: „Waarop wilt gij bezuinigen?” Het antwoord, dat de heer Ritmeester niet kon geven, is thans gekomen uit de mond van 's heren Vos' partijgenoot Lieftinck: door efficiëncy, inkrimping van taken waar dat maar mogelijk is en door uitbanning van alles, wat naar luxe zweemt.

Minister Lieftinck bevestigde de stelling van de heer Ritmeester, dat het Rijksuitgavenpeil te hoog is ten opzichte van het volksinkomen. Wie echter toegeeft, dat er een wanverhouding is tussen het peil der Rijksuitgaven en dat van het volksinkomen, erkent daarmede tevens, dat de belastingdruk op dat volksinkomen te hoog is. Daarmede ontvalt aan het verwijt, dat de leuze „De belastingen moeten omlaag” slechts verkiezings-demagogie was, zijn basis.

(De Telegraaf van 4 Mei 1950.)

ONS NIEUWS (1)

Wanneer Nederland slaapt, slaapt de hele wereld niet

Geef vooraf een korte samenvatting

Er is in de afgelopen weken in sommige bladen reeds de aandacht op gevestigd, dat ons eerste radio-nieuwsbulletin, het nieuws van 7 uur 's morgens, niets anders is dan een opnieuw voorlezen van het bulletin van de vorige avond 11 uur. Af en toe wordt daar dan wel het woordje „heden” of „vandaag” in gewijzigd tot „gisteren”, al te vaak wordt dit vergeten. Men schijnt dit niet belangrijk genoeg te vinden om zich daar druk over te maken. In de artikelen, die over dit onderwerp reeds verschenen zijn, is tevens gezegd dat zulks bij geen enkele andere radio-omroep voorkomt en dat het toch wel heel vreemd is dat de A.N.P.-redactie, waarop wij voor het nieuws zijn aangewezen, eenvoudig doet alsof de hele wereld slaapt terwijl Nederland slaapt, alsof er niet bij alle redactie-bureaux ter wereld op alle uren van het etmaal nieuws binnenkomt, alsof het iets heel ongewoons en ongehoords is dat er een nachtedactie is, die het nieuws voor de volgende ochtend vergaart en persklaar maakt. Ik kan deze ontevredenheid slechts onderschrijven.

Er valt over het radio-nieuws dat wij opgediend krijgen en over de wijze waarop nog wel iets meer te zeggen. Het nieuws is voor de luisteraars. Voor welke luisteraars? Voor diegenen die, van 's ochtends vroeg tot 's avonds laat domweg hun radio hebben aanstaan? Neen! Deze luisteraars — als men ze luisteraars kan noemen — luisteren immers niet. Zij hebben alleen behoefte aan een geluids-achtergrond, aan 'n hoe-meer-lawaai-hoe-beter. Om hen behoeft geen radio-omroep-programma-leiding zich druk te maken: als er maar iets uit de luidspreker komt.

Het gaat dus om die andere groep luisteraars. Om de werkelijke luisteraars. Om de mensen die hun radio alleen aanzetten wanneer zij een bepaald deel van een bepaald programma willen horen en er werkelijk naar willen luisteren. En het nieuws is er zeer speciaal voor diegenen die belangstelling hebben voor hetgeen er in de wereld gebeurt: in het eigen land en in die grote wereld daarbuiten. Het radio-nieuws is er bovendien in de eerste plaats voor die duizenden mensen die weinig tijd hebben, die haast hebben, die lang niet altijd — of eerst uren later — gelegenheid hebben hun krant rustig te lezen, of tenminste even in te kijken. Ik hoor zelf tot deze groep luisteraars en daarom weet ik in welke belangrijke mate een goede radio-nieuwsdienst tijdbesparend kan werken. Een goede radio-nieuwsdienst is die — het is al zó vaak gezegd, dat ik mij bijna schaam het nog eens te herhalen — van de B.B.C. Een slechte radio-nieuwsdienst, die mij soms tot vertwijfeling brengt, is de onze. Waarin zit dat verschil?

Het eerste principe waar de B.B.C. nieuwsdienst zich — in alle uitzendingen — aan houdt, is dat van een korte samenvatting van het nieuws vooraf. Dat werd bij ons vroeger nu en dan gedaan. Tegenwoordig gebeurt dat nooit meer. Dat is heel jammer. Juist voor de duizenden en duizenden mensen met weinig tijd. Juist voor de duizenden en duizenden met een wezenlijke belangstelling voor het echte nieuws of voor bepaalde onderdelen van dat nieuws. Wie het nieuws van de B.B.C. aanzet kan in twee minuten horen of het voor hem of haar, op dat speciale ogenblik, de moeite waard is een heel kwartier bij die radio te blijven zitten; in welk deel van het nieuws dat bericht zal vallen, dat men speciaal wenst te horen. Het is voor mij — en voor honderdduizenden met mij — even belangrijk dat ik x malen na die korte samenvatting de knop meteen weer kan omdraaien en rustig kan verder gaan met mijn werk of een bespreking, of kan vertrekken, als dat ik x malen wél een kwartier lang blijf luisteren, of maar vijf minuten, of zeven minuten. Ik weet dan over welk onderwerpen ik nadere bijzonderheden te horen krijg. Het is dan aan mij te beslissen wat ik daarvan wil horen.

De nieuwsdienst van de Nederlandse Radio-Unie vindt zo'n korte samenvatting van het nieuws niet nodig. Het gevolg is dat ik — en

kel bericht over Makassar (van Londen wél), de volgende morgen weer niet, eindelijk 's middags een bericht dat volkomen gelijklopend was aan dat van de dagbladen van de vorige dag. Toen ik een paar maanden geleden wilde weten hoe het met de West-terling-affaire stond, moest ik Londen aanzetten om daar werkelijk iets over te weten te komen: Hilversum gaf er belangrijk minder over. Voor ik echter iets ga zeggen over de berichten zelf, wil ik eerst terugkomen op die principes van de B.B.C. nieuwsdienst.

Afgezien van deze grondwet van de korte inhoudsopgave vooraf, zendt de B.B.C. elk bericht minstens tweemaal achter elkaar uit. Alleen belangrijke berichten worden driemaal voorgelezen. Dat wordt niet zomaar uit willekeur gedaan. Uitvoerige onderzoeken met betrekking tot de mate waarin de doorsnee luisteraar een bericht werkelijk absorbeert, hebben hiertoe geleid. Soortgelijke onderzoeken heb ik destijds zelf meegeemaakt met betrekking tot het gelezen woord: de waarde van de herhaling is bijzonder groot, maar mag volstrekt niet uitgebuit worden: de afstand tussen het onbewust vastleggen van het gehoorde of gelezene en de irritatie over een bewust opgedrongen herhaling is heel klein. Ik vraag mij af hoe het komt dat men de uitkomst van dergelijke, wetenschappelijk uitgevoerde, onderzoeken in Engeland zorgvuldig in toepassing brengt en bij ons negeert.

door ELKA SCHRIJVER

de honderdduizenden met mij — dagelijks kostbare tijd moeten verknoeien omdat wij domweg moeten zitten wachten wat er komt. Ik zal U een concreet geval noemen. Een hele week was Makassar voor mij — en alweer, voor honderdduizenden met mij — het brandpunt van het nieuws. Viermaal per dag moet ik een kwartier zitten luisteren naar voor mij overigens onbelangrijk nieuws — waarover ik met de korte opsomming plus de kopregels in de kranten genoeg zou hebben. Een dag kreeg ik van Hilversum geen en-

De Radio-Raad moet wancultuur weren!

(Ingezonden)

De V.V.D. staat niet onverschillig tegenover de radio. Dit blijkt o.a. duidelijk uit de ruimte aan de Radio besteed in het concept-werkprogramma. Ik lees daar met grote instemming „de omroep worde gezien als middel ter verspreiding van de cultuur”. Met nog groter instemming zou ik gelezen hebben „ter verspreiding van de Nederlandse cultuur”. Onder Nederlandse cultuur dan te verstaan het Nederlandse geestesleven, zoals dat zich ontwikkeld heeft, gevoed door de beste geestesproducten van eigen en van vreemde bodem. Met deze eerste principiële eis is in strijd „Zentijdverdeling naar evenredigheid van de aanhang der stromingen; te dien einde periodieke stemmingen onder de luisteraars (b.v. elke 5 jaar).” En in strijd met deze wens naar periodieke stemmingen is „Evenmin dient reclame te worden gemaakt.” (Twee citaten uit het concept-werkprogramma). Want die evenredigheid van de aanhang der stromingen is een massa-kwestie en cultuur is nu eenmaal niet een functie van gewicht in ponden. En periodieke stemmingen zullen aanleiding geven tot het optreden van periodieke reclame-campagnes, feller dan nu, hetzij door de radio of daar buiten om. Die periodieke stemmingen zullen bestendigen de broodrijd of machtnijd, zoals die nu tussen de radioverenigingen bestaat. Oorzaak van de strijd om de laatste a-culturele luisteraar met lokmiddelen, die anti-cultureel zijn.

De Nederlandse radioprogramma's zijn verre van uitsluitend cultureel. Het zou trouwens niet te verdragen zijn, als zij van 's morgens acht tot 's nachts twaalf cultureel waren of

pogden te zijn. Er mag zeker een ruime plaats aan ontspanning en vermaak in de radio-uitzendingen worden toegekend. Maar het is de vraag, of het onafwendbaar is, dat die uitzendingen aan de lopende band worden voortgezet en de omroep zich geneerd moet gevoelen, als een minuut of minder toevallig onbezet blijft. Een paar onderbrekingen van een uur dagelijks zouden misschien het programma en de luistervinken ten goede komen. Bovendien kwam er dan ruimte voor een spaarzame extra-editie. Maar wat het belangrijkste is, de uitzendingen voor ontspanning en vermaak behoren niet inspannend en niet anti-cultureel te zijn. En dat zijn ze dikwijls wél!

Muziek en andere geluidsproductie met overdreven cadans, zoals in negermuziek en nabootsingen daarvan, schijnt prikkelend te werken op de aan het primitieve toebehorende gebieden van de menselijke geest. De vervoering, die daardoor bij primitieven wordt opgewekt, bewijst dat. Voor gevoelige naturen zijn zulke cadansen dan ook prikkelend en vermoeiend. Kinderen en geestelijk minder geschoolden zijn voor zulke prikkels waarschijnlijk zeer toegankelijk. En dan tot hun groot nadeel. Er zijn kinderen en jonge mensen, die niet stil kunnen staan, als ze een ogenblik zonder bezigheid zijn. Dan wippen ze, draaien hun benen en neemt hun gezicht een abnormale uitdrukking aan. Dit zijn waarschijnlijk radio-slachtoffers.

Op alle uren van de dag komen er pseudo-cowboys en andere Amerikaanse nietsnutten zeveren over hun liefde. Hoe de omroepers en -roepsters het uithouden is niet te begrijpen. Er zijn mooie en aardige liefdesliedjes en de liefde is een schone zaak, vooral op zijn tijd en paarsgewijze. Maar het kan niet anders, of het voortdurend beluisteren van weë liefdesklachten moet verslappend werken op jongeren en geestelijk minder weerstandsvaardigen. Voor de overigen is het alleen maar buitengewoon irriterend. Het

malle van het geval is, dat er van die klachten op hier en daar een woord na (net te veel) voor een Nederlander niets te verstaan is.

De meeste hoorspelen moeten wel anti-cultureel worden genoemd. En naar hun inhoud én naar de wijze van uitvoering. Om de burgers en burgeressen voor te bereiden op de taak, die zij Maandagsmorgens weer zullen opvatten, worden zij Zondagavonds vergast op een verslag van moord en rampen. En de regie, die het ontbreken van het visuele wil vergoeden, bedient zich van aanjagende muziek en van gechargeerde rolvertolkingen. Mooi is het resultaat haast nooit. Verheffend evenmin. Blijft over de ontspanning(?) en het vermaak(?).

Nog moet genoemd worden het gebrek aan goede smaak, dat soms blijkt uit de keus van het onderwerp der uitzending, soms uit de inkleding of de uitvoering. Er zijn van die „grappige” uitzendingen zonder een spoor van geest, maar wél plat en ruw. De gasten in de studio, die zich amuseren willen, lachen om die narigheid, maar hun lach klinkt heel anders, als ze zich werkelijk vermaken. Wat de geest doet verslappen of overprikkelt, wat lelijk, plat of dom is, ondermijnt en haalt neer. Als de radio gezien moet worden als middel ter verspreiding van (Nederlandse) cultuur, dan moet de Radio-raad bevoegd zijn en tot plicht hebben om alle anti-culturele uitzendingen te weren. In die Raad moeten dan zitting hebben opvoedkundigen en psychologen, bekleed met het recht van veto.

ir. G. M. de Jongh Schiffer
Oostvoorne

Noord-Holland hield zich best!

(Ingezonden.)

De vooruitgang der V.V.D. was bij de verkiezing der Provinciale Staten het grootst in Noord-Holland. Een reden, om de verkiezingscijfers nog wat nader onder de loupe te nemen. De behaalde winst is des te spreker als wij haar vergelijken met de resultaten, die de Partij van de Vrijheid boekte en die in 1946 juist in Noord-Holland al zeer matig waren. Vrijwel alleen in 't Gooi, Bloemendaal en Heemstede werden destijds redelijke resultaten behaald. Een stijging van 6.4% tot 11.1% blijft verheugend. Niet alleen is er vooruitgang sinds 1946, maar de vooruitgang heeft zich ook in alle kieskringen na de Kamerverkiezingen van 1948 voortgezet. Destijds werd 9.8% van het aantal uitgebrachte geldige stemmen verkregen.

Mede tot de goede resultaten heeft in sommige kiesdistricten de huis aan huis-verspreiding van pamfletten over de post geleid en wel speciaal in die plaatsen, waar zulks vroeger niet geschiedde. Dit waren veelal gemeenten, waar ons kiezersaantal klein was. Speciaal in deze plaatsen was de vooruitgang opmerkelijk. Voor de besturen een bewijs, om op de ingeslagen weg voort te gaan.

Ten opzichte van de gemeenteraadsverkiezingen van 1949 is er hier en daar een kleine achteruitgang en wel o.a. in de kieskring Haarlem. Daar heeft de A.R. grote winsten geboekt. Kennelijk hebben aldaar dan ook vele V.V.D.-kiezers op de A.R. gestemd. De P.v.d.A. verloor ook hier echter weer stemmen aan onze partij. Het verlies van degenen, die om de Indonesische kwestie de V.V.D. niet trouw gebleven zijn, was nu de oorzaak, dat de sprong niet van 5 tot 9, maar van 5 tot 8 zetels ging. Onze 8 zetels hebben wij n.l. al met een groot overschot gekregen.

Noord-Holland was steeds een provincie, waar de politiek vrijzinnigen sterk zijn. Duidelijk is dit nu tot uitdrukking gekomen. Ik geloof, dat er alle aanleiding is, dat de vooruitgang zich zal voortzetten, als de propaganda voor onze beginselen onvermoeid wordt voortgezet.

J.G.B.

Een Rode FEESTREDENAAR op 1 Mei

(Ingezonden)

Op de feestdag van de socialisten te Baarn, het „Meifeest”, was de rode wethouder van Bussum, de heer Bouma, de feestredenaar. Deze man, bekend geworden om zijn zo in goede aarde gevallen bouwprojecten, sprak daar zulke enormiteiten uit, dat men zich toch wel eens mag afvragen, waarheen de socialistens ons willen voeren.

De spreker begon met de verklaring, dat de socialistens de Meidag nodig hebben om zich te bezinnen op hun ideaal — een rechtvaardige wereld, waarin de rijkdommen niet aan enkelen, maar aan alle mensen toebehoren. Dit is nog niet zo slecht gedacht, maar daaruit concludeert hij, dat bij een eerlijker verdeling der rijkdommen de grote crisis van 1929, die in ons land 400.000 werklozen als gevolg had, zou zijn uitgebleven. Er was in 1929 niet te veel geproduceerd, de fout was, dat men niet voldoende koopkracht had geschapen, omdat de gehele productie winst in de zakken van de kapitalisten terecht kwam.

Hoe de rode wethouder tot deze diagnose is gekomen, weet ik niet, maar hij gaat nog verder met zijn politieke voorlichting, die nu van rode zelfgenoegzaamheid gaat blijkt geven.

Hij gaat dan als volgt verder:

Na de 2de wereldoorlog is het te danken aan de socialistische voorgangers, dat het beter is geworden: voorzieningen voor ouden van dagen — algemeen doorgevoerde jaarlijkse vakantie voor de arbeiders — de wet op de P.B.O., de wederopbouw, de belastingpolitiek der regering, die tot doel heeft de nationale armoede zoveel mogelijk onder het gehele volk te verdelen, het is alles te danken aan de socialistens. Dat de socialistische geestesgesteldheid steeds meer invloed krijgt op anderen blijkt uit de algemene drang tot internationale samenwerking. Reeds lang zingen de socialistens de Internationale, omdat zij weten, dat vrede en welvaart alleen bij een goede internationale samenwerking mogelijk is.

Wij willen hier weinig aan toe voegen. Kostelijk is, dat deze feestredenaar als soc. doelstelling ziet een eerlijker verdeling der rijkdommen en als praktische weg naar dat doel beschouwt een belastingpolitiek om de nationale armoede zoveel mogelijk onder het gehele volk te verdelen!

Werkelijk verheffend is, dat deze socialist zich beroemt op de wederopbouw in ons land, die door socialistisch wanbeleid eerst 5 jaar na de oorlog op gang gaat komen. Maar het allerbelachelijkste is, dat hij nooit schijnt gehoord te hebben van Winston Churchill (de ergste bestrijder der socialistische politiek), de vader der gedachte van de internationale samenwerking in West-Europa, ten einde een halt toe te roepen tot de gezamenlijke koorzangers van de rode Internationale — de socialistens en hun rode broeders, de communistens.

J. C. L.

Achter elke politieke kwestie schuilt een geestelijke moeilijkheid

„De buitenstaander kan er veel uit leren”

Partijconferenties zijn in de mode en geen wonder: op vergaderingen blijkt hoe langer hoe minder tijd en gelegenheid te zijn voor de gezette en ernstige bespreking van de talrijke vraagstukken die thans in ons politieke leven aan de orde zijn, terwijl toch door elk partijkader de behoefte daaraan voortdurend wordt gevoeld. Dringt er nu een nauwkeurig en breedvoerig verslag van zulk een conferentie tot de buitenwereld door, dan is ook het gehele politieke leven, en niet alleen dat van de betrokken partij, met deze besprekingen gediend; de sfeer van een partij, haar ligging en achtergrond, kunnen dan gemakkelijker dan uit een propaganda-redevoering of uit het parlementair debat worden gedefinieerd. En niet het minst bij een politieke partij is de sfeer dikwijls belangrijker dan het program.

Het zeer uitgebreide verslag van de partijconferentie van de V.V. D., onlangs op Woudschoten gehouden, dat door het weekblad „Vrijheid en Democratie” gepubliceerd werd zal dan ook door de buitenstaander buitengewoon gewaardeerd moeten worden; hij kan er heel veel uit leren. In het bijzonder wel dit, dat achter elke politieke kwestie een geestelijke moeilijkheid schuilt en dat het er dus om begomen moet zijn om tot die achtergrond door te stoten en de bedoelde moeilijkheid niet met algemene gevoelens of vage beweringen tegemoet te treden, maar met de vastheid van een principiële overtuiging onder ogen te zien.

Om enkele voorbeelden te noemen: toen op de algemene vergadering van dezelfde partij de verruiming van de echtscheidingsgronden door een lid bepleit werd, verzette de voorzitter mr. Oud zich daartegen en bleek de laatste een conservatief standpunt t.a.v. de huwelijkswetgeving in te nemen; hij deed dat omdat hij het huwelijk als een sacrament beschouwde, (wat trouwens een slip of the tongue zal zijn; een protestant rekent het huwelijk niet als de rooms-katholieken tot de sacramenten). Een ander lid beweerde dat de overheidspolitiek tot overbevolking leidt en wilde deze aanwas doen afremmen. Hoe, waardoor, werd niet dadelijk gezegd, maar duidelijk bleek dat er een afwijzende houding tegenover de kinderbijslagregeling door velen werd voorgestaan. En zijn bij dit punt niet juist de diepste levensvragen betrokken?

En dan de school, voorwerp van eeuwige polemiek, onverslijtbare wrijfpaal, gouden kleinnood en steen des aanstoets tegelijkertijd! Hoezeer die te onzent in de strijd der levens- en wereldbeschouwingen gemoeid is, kan geen Nederlander onbekend zijn; men kan het betreuren wanneer men bij het oplaaieren van het strijdvuur alleen maar aandacht heeft voor de overvloedige ontwikkeling van rook en roet en as, men kan er zich ook in verblijden omdat er per saldo niets ergers in het leven is dan een onverschillig aanvaarden van wat als een rijk bezit moet gelden. Als er evenwel bij deze schoolstrijd maar niet zoveel nagepraat werd, zo druk met holle leuzen gewerkt, zo royaal met beweringen en beschuldigingen omgesmeten... Op de genoemde conferentie

menleving voorstaat. Het verliezen van een geestelijke achtergrond, waaruit men leeft en streeft, is het grootste gevaar in het heden en daarom is elke neutraliteit verwerpelijk, aldus deze spreker.

Het scheelt wie het zegt. Wanneer anti-revolutionairen hetzelfde beweren als deze inleider, zullen de voorstanders van de openbare school tegenstribbelen omdat de eersten de werkelijke bedoelingen der laatsten dikwijls blijken te miskennen en er geen oog voor hebben dat het in de practijk vaak gunstiger ligt dan in de theorie. Zal men het echter uit de mond van deze openbare school-man willen horen? Wij zijn benieuwd naar de reacties die ongetwijfeld op deze rede zullen komen. Mochten er nog al geheide voorstanders van de neutraliteits-aanspraak zijn, dan zijn we vooral uiterst nieuwsgierig hoe die het begrip „opleiding tot christelijke deugden” interpreteren en hoe zij het geschiedenisonderwijs willen inrichten. Om maar niet te spreken over de vraag of het niet de grootste christelijke deugd zou zijn de bijbelse geschiedenis te onderwijzen.

(Leeuwarder Courant).

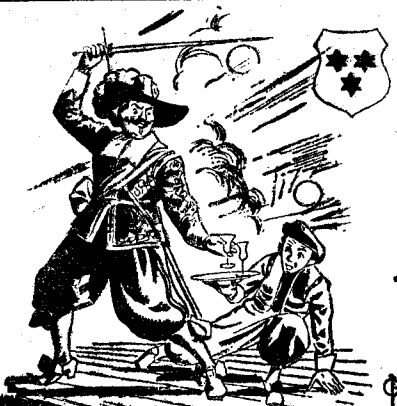
Wat anderen schrijven

leidde een vooraanstaand lid en een bekend schoolman in over „de V.V. D. en de neutraliteit”. Hij noemde neutraliteit gelukkig niet, zoals velen haar opvatten: onzijdig, blanco, ongeïnteresseerd, maar definieerde haar rond uit als negatief geladen, terwijl het toch in het gehele leven om het positieve gaat. „Niemand, die waarachtig leeft, noch bewogen is en kan zijn om het lot van de naaste en de samenleving, kan neutraal zijn,” aldus deze inleider die zijn partij een beginselpartij noemde, welke zich baseert op de nationale gedachte: de erkenning van de worteling onzer beschaving in het christendom.

Speciaal over de school sprekende, liet de referent frisse en moedige geluiden horen. Wie onderwijs en opvoeding zegt, moet afstand doen van het begrip neutraal; elke vorming moet gedragen worden door een levensovertuiging. Daarom kan en mag de openbare school geen neutrale school zijn en past de neutraliteitsidee niet bij een programmapunt, dat karaktervorming en opvoeding in een op christelijke grondslagen rustende sa-

STALEN MEUBELEN „GISO”-LAMPEN

Reeds onze oude zeehelden dronken
Weduwe A.v.d. Eelaart's
OUDE AROMATISCHE Jenever

Wat wij eigenlijk zeggen willen

is dit: wij zijn dus een rijkelui's-partij! Althans volgens het vrij onverveerde Parool in een artikel over de verkiezingsuitslagen. Het is een begrip waaraan de moede burger eerst even moet wennen; een rijkelui's-partij.

Want rijkelui, wel, dat waren in onze jeugd en ruim volwassen jaren mevrouwen en meneren met een eigen equipage en een villa buiten en minstens drie dienstboden en de keuken in het souterrain en een huisknecht en een tuinman. Hildebrand had hen reeds in zijn Camera Obscura gevangen: Grote Hanzen en Adellijke Heren, U herinnert zich de Familie Kegge wellicht nog?

Dus zou de heer Kegge bij ons en wij bij meneer Kegge behoren?

't Is een heel ding, hoor — zo maar als Volkspartij in de vakgroep rijkelui te worden ondergebracht.

Maar ja... waarom lieten wij ook zo onverwacht voor en tijdens de verkiezingen „maar één toon horen: minder belastingen“?

Bah!, vindt het Parool, al schrijft het dan dit boze en minachtende woord niet rechtstreeks neer.

Maar het beschuldigt ons van demagogie — aha! En van geringe constructieve kracht — oho!

Allemaal vanwege die één-tonige belastingleus. En het blad vindt dat nu toch wel heel duidelijk blijkt hoezeer op het platteland en in de middenstand behoefte bestaat aan voorlichting door de P.v.d.A.

Wat wij daarom nogeens duidelijk willen zeggen, is dit: voorlichting betekent naar V.V.D.-opvatting niet het beschimpen van andersoortigen en andersdenkenden. Wie dan ook in deze richting zijn voorlichtende taak zoekt, zal in ons land noch resultaat noch vreugde boeken. Tenzij dan onder de volgelingen van Jozef Stalin en zijn procuratiehouders in de lage landen. Maar zeker niet ten plattelande en al evenmin onder de middenstand.

Wij begrijpen natuurlijk dat de tijdens de verkiezingen uit communistische ideologie gelukkig losgeweekt zich hoofdzakelijk bij de P.v.d.A. aansluiten. Maar dat betekent, waar het totale stemmenaantal dezer partij niet vooruitging, dat ook een groot aantal in de doorbraak teleurgesteld zijn hebben afgewend van de P.v.d.A.

Dat wil dus zeggen: die partij is ontegenzeggelijk meer naar links, meer naar Rood gedreven: proletariërs van alle landen.... U kent het geluid. En U kent de leuzen.

Wel, wie dit voor ogen houdt, zal ook begrijpen hoe de „voorlichtende taak van de P.v.d.A.“ zich weer richt — en richten moet — op het toespitsen van „klassenstrijd“, van klasse- en stands-verschil, en op het beschimpen van het „particuliere kapitalisme“ (van het Staatskapitalisme natuurlijk niets dan goeds!):

„DE V.V.D. BLIJFT EEN RIJKELUI'S PARTIJ!“

Die rijkelui willen natuurlijk weer geen belasting be-

talen! Daaraan hebben zij zich immers altijd en overal onttrokken? Die belastingen lieten en laten zij immers steeds het zwaarst drukken op die h é l e kleine man, op de arbeider?

Van die rijkelui kan immers geen „constructieve kracht“ uitgaan zoals deze pleegt uit te stralen van figuren als de professoren Schermerhorn, Logemann en Lieftinck?

Die rijkelui plegen uitsluitend demagogie!

Hooft en beseft dit toch, plattelanders en middenstanders!

Weg met die rijke rakkers van de V.V.D., die, ondanks alle rekenkundig-fiscale bewerkingen, door onze Lieftinck op hen toegepast, RIJK ZIJN GEBLEVEN!

Dank zij hun geuloekte demagogie. En als gevolg van hun gebrek aan constructieve kracht.

Daarom: weg met die demagogen!

En sluit U spoorlags aan bij de volstrekt eerlijke en constructieve armoedzaaiers van de Partij van de Aardappel!

Voelt U 'm?

L. Smit & Zoon
KINDERDIJK

Baggermateriaal
Zeesleepboten
Passagiersschepen
Machines
Motoren
Ketels

N.V. SCHEEPSWERVEN
„PIET HEIN“
BOLNES en PAPENDRECHT

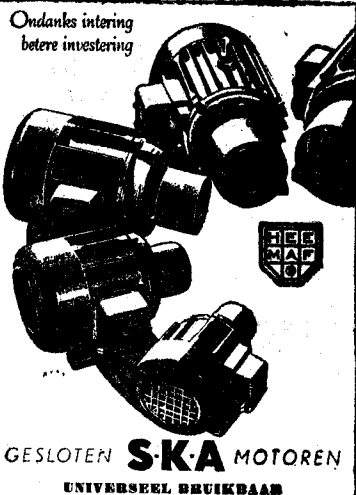
DWARSELLINGEN 115 Meter
DROOGDOK 115 x 30 Meter

SMIT
SLIKKERVEER

N.V.
Machinefabriek

IJZER-STAAL-EN
METAALGIETRIJ

v.h. BAKKER & Co.
RIDDERKERK

GESLOTEN **SKA** MOTOREN
UNIVERSEEL BRUIKBAAR

Abraham van Stolk & Zoonen N.V.

Houthandel

Schaverij - Zagerij

Vuren - Dennen - Oregon Pine - Pitch-Pine - Helpalen

Rotterdam, Telef. 35400 - Postbus 1100

STAALCONSTRUCTIES
metalene RAMEN EN DEUREN

DE VRIES ROBBÉ & CO

GORINCHEM

BOLNES

Dieselmotoren

25-1400 P.K.

N.V. Machinefabriek

„Bolnes“

v.h. J. H. v. Cappellen
te Bolnes

AFDELINGSSECRETARISSEN:

Vraagt bij onze administratie de tarieven voor extra-exemplaren van ons weekblad, voor de verbreiding van onze beginselen en voor het werven van nieuwe abonné's.

AFDELINGSSECRETARISSEN:

Onze administratie is gaarne bereid met U te spreken over de mogelijkheid van uitbreiding van onze lezerskring.

Vrucht van Liberaal Initiatief

*Naar aanleiding van de inpoldering van de Oosterpolder
De betekenis van ir. Lely voor de droogmaking der Zuiderzee*

De in de nacht van Donderdag 11 Mei door de Tweede Kamer genomen beslissing moet aanleiding zijn tot een artikel op deze plaats. Immers de aanneming van het wetsontwerp betreffende bedragen, die nodig zijn voor de inpoldering van het gedeelte van het IJsselmeer, dat de Oosterpolder zal worden, brengt ons onmiddellijk de arbeid van de liberale staatsman ir. Cornelis Lely in gedachten. Deze is het geweest, die met taaie volharding gearbeid heeft aan de voorbereiding van de afsluiting en droogmaking der Zuiderzee en die als minister van waterstaat de desbetreffende wet van 14 Juni 1918 naar het Staatsblad heeft geloodst. Prachtige arbeid heeft deze liberale bewindsman daarmee ingeleid. De gedeeltelijke droogmaking der Zuiderzee is één van de meest grootse werken geweest, die ons volk heeft uitgevoerd en die zijn aanzien over de gehele wereld heeft doen stijgen. Thans zal dit werk — vrucht van liberaal initiatief dus — worden voortgezet. Het moge ons volk de naam en de arbeid van Lely doen gedenken.

werd een staatscommissie ingesteld met de opdracht te onderzoeken „of eene afsluiting en droogmaking van de Zuiderzee, op eene wijze als door de Zuiderzeevereeniging is voorgesteld, in 's lands belang behoort te worden ondernomen, en, zoo ja, op welke wijze dit werk tot uitvoering moet worden gebracht.”

Kort nadat deze commissie in 1894 haar rapport uitbracht — dat zich vóór Lely's plan uitsprak — trad evenwel het kabinet af. In 1897 werd Lely echter wederom minister, en wel in het kabinet-Pierson. Niet alleen besteedde de liberaal Lely toen wederom aandacht aan het Zuiderzeevraagstuk. Mr. Jansma zegt in zijn boek: „Hij vestigde in deze periode in het bijzonder zijn roem als één der grondleggers onzer sociale wetgeving en verkreeg daarmee voor het Ministerie-Pierson den eernaam van „Minister van Sociale Rechtvaardigheid”. In dit verband mag worden genoemd de Ongevallenwet van 1901, waarover Lely in het parlement zware strijd heeft moeten voeren, o.m. tegen Kuyper. In dat zelfde jaar 1901, op 7 Mei, werd ook een wetsontwerp inzake droogmaking der Zuiderzee ingediend. Maar daar het kabinet in verband met de verkiezingsuitslag moest aftreden, kon Lely ook nu

weer niet verder. En zijn opvolger, de Marez Oyens, was tegenstander der Zuiderzeewerken. Voorts bracht een wetsontwerp van minister Kraus, van 1907 dat van beperkter strekking was dan Lely's plannen, het ook niet tot de eindstreep.

In 1913 evenwel wordt Lely voor de derde maal minister. Zijn intreden in het bekende kabinet-Cort van der Linden maakt hij dan echter afhankelijk van de voorwaarde, dat de droogmaking der Zuiderzee een deel van het regeringsprogramma zou zijn. En met succes. In de Troonrede van 16 September 1913 komt de volgende passage voor:

„Ik acht den tijd gekomen om de afsluiting en droogmaking van de Zuiderzee te ondernemen. Verbetering van den waterstaatkundigen toestand der omliggende provinciën, uitbreiding van grondgebied en blijvende vermeerdering van arbeidsgelegenheid zullen daarvan het gevolg zijn. Een wetsontwerp tot uitvoering van die afsluiting en gedeeltelijke droogmaking zal U worden aangeboden.”

(Vervolg op pag. 3, 3e kol.)

Wat Lely in 1918 tot stand bracht, was het resultaat van een periode van 32 jaar, waarin met energie naar het gestelde doel werd gestreefd. Interessant is deze strijd beschreven door mr. K. Jansma, secretaris van de Zuiderzeeraad, in zijn boek „Lely, de bedwinger der Zuiderzee”, welk boek vorig jaar is verschenen *). Mr. Jansma doet ons geheel medeleven met de figuur Lely, wiens omvangrijke arbeid hij met grote liefde heeft beschreven en wiens betekenis hij op duidelijke wijze uiteenzet. Daar de schrijver ir. Lely mede plaatst in het kader van de staatkundige ontwikkeling van de laatste tien jaren der vorige en de eerste decennia van deze eeuw, is het werk van mr. Jansma van zeer grote waarde.

Voor dit artikel maken wij er gaarne gebruik van.

Lely's arbeid voor de droogmaking der Zuiderzee is begonnen in 1886. Tot dat jaar had hij nog geen behoorlijke vaste betrekking kunnen krijgen! In 1885 was het zelfs zo ver gekomen, dat hij met vrouw en twee kinderen — hij was toen 31 jaar! — in het huis van zijn vader intrek moest nemen. Maar op 4 Januari 1886 werd de Zuiderzeevereeniging opgericht, welke ten doel had een onderzoek in te stellen naar de wijze waarop en de middelen waardoor afsluiting en drooglegging der Zuiderzee uitvoerbaar zou zijn en enige tijd daarna werd Lely chef van het Technisch Onderzoek. In deze functie stelde hij een plan op „dat dertig en meer jaren later de Dienst der Zuiderzeewerken, beschikkende over de bekwaamste wetenschappelijke en praktische krachten, zomede een waterbouwkundig laboratorium, slechts op onderdelen heeft kunnen verbeteren.”

In 1891 werd Lely minister in het kabinet van Tienhoven en in het volgende jaar

„Trouw”

en de gekookte eieren van Dr. Kuyper

De beschouwingen in mijn openingsrede voor onze algemene vergadering over de „derde macht”, hebben thans ook geleid tot een reactie van de zijde der redactie van „Trouw”.

Die redactie is van oordeel, dat mijn mening, als zou er tussen christelijk-historischen, anti-revolutionairen en liberalen een zekere overeenstemming bestaan, waar het de verhouding tussen staat en maatschappij betreft, althans voor zoveel de anti-revolutionairen aangaat, onjuist is. Het beroep, dat ik ter staving van mijn oordeel heb gedaan op de behandeling der P. B. O., houdt geen stuk. De anti-revolutionairen hebben alleen tegen de P.B.O. gestemd, omdat het instellen der bedrijfsschappen bij algemene maatregel van bestuur in strijd was met de Grondwet. Wij daarentegen, zouden, ook als strijd met de Grondwet niet aanwezig was geweest, tegen de wet hebben gestemd, omdat wij een dergelijke wijze van instelling der bedrijfsschappen ook afgezien van het grondwettelijk voorschrift, onjuist zouden hebben geoordeeld.

Het is jammer, dat „Trouw” het bij deze enkele, op zichzelf juiste, mededeling laat. Het zou toch zeer belangwekkend zijn geweest te vernemen, op welke gronden „Trouw” onze zienswijze, dat een zo belangrijke beslissing, ook al schreef de grondwet het niet met zoveel woorden voor, bij de wetgever behoort, ver-

keerd acht. De motieven voor ons standpunt heb ik uitvoerig ontwikkeld, zowel in de Kamer als in mijn „jaarrede” en mijn artikel in ons blad van 6 Mei. Kort samengevat kwamen zij hierop neer, dat ik bedrijfsschappen wens, die inderdaad zijn opgekomen uit het bedrijfsleven zelf en geen bedrijfsschappen, opgelegd van boven af, die ik verlengde armen der overheid heb genoemd. Moet ik thans uit de beschouwing van „Trouw” afleiden, dat haar redactie tegen deze verlengde armen der overheid geen bezwaar heeft? Dan is er inderdaad tussen ons en de anti-revolutionairen een groot verschil. Het staatssocialisme heeft dan voor hen meer aantrekkingskracht dan ik tot dusver uit de beschouwingen uit hun kring had begrepen. Meer aantrekkingskracht ook voor de huidige anti-revolutionairen dan voor hun grote voorganger Dr. Kuyper. Zijn waarschuwing tegen een zodanige hantering ener broedmachine, dat er gekookte eieren te voorschijn komen in plaats van kuikens heb ik bij herhaling met instemming aangehaald. „Trouw” vergat de gekookte eieren minder te duchten. Wij blijven het op dit punt maar liever houden met Dr. Kuyper. En het zou ons zeer verwonderen, indien er in het anti-revolutionaire kamp niet velen zouden zijn, die het, wat dit betreft, meer met ons eens zijn, dan met hun eigen dagblad.

P. J. O.

parlementaire flitsen

HOLLEN OF STILSTAAN;

een pijnlijk gemis, een overladen programma en een nieuw belsysteem

De heer Schouten heeft enige weken geleden bij het vaststellen van de agenda van de Tweede Kamer geklaagd over de gang van zaken der vergaderingen. En zo zeide hij, het is hollen of stilstaan, want of er wordt in het openbaar gedurende enige tijd niet vergaderd of men komt bijeen met zo'n overladen programma, dat het hollen wordt. En hij had daarin stellig gelijk, want als men de werkzaamheden van de Tweede Kamer in de afgelopen week nog eens nagaat, dan komt men tot de slotsom, dat deze gang van zaken bepaald niet bevorderlijk is voor de goede gang van zaken. Het komt de belangstelling toch stellig niet ten goede, als de Kamer Donderdag vergadert van 's middags één uur tot des nachts kwart over twee met alleen een pauze voor de middagmaaltijd en Vrijdag daarop dan weer begint met te vergaderen om elf uur 's morgens. Dit leidt er toe, dat in de nachtvergaderingen er nog slechts enkele Kamerleden over zijn van de velen, die de presentielijst getekend hebben, zodat stemmingen over amendementen of wetsontwerpen niet kunnen plaats hebben en tot de volgende dag moeten wachten, waardoor de agenda opnieuw verwatert.

Dit klemte te meer, als de agenda, zoals in de afgelopen week het geval was, zo overvuld is en er op een bepaald moment zelfs drie interpellaties op staan, waarvan tenslotte één interpellatie n.l. van de heer Nederhorst (P.v.d.A.) van de agenda werd afgevoerd. Die interpellatie had betrekking op de verruiming van de werkgelegenheid en de maatregelen tot bestrijding van de werkloosheid. Het is ons niet duidelijk geworden, waarom de heer Nederhorst deze interpellatie van de agenda liet afvoeren: wij mogen toch niet aannemen, dat dit vraagstuk met het aanvragen van de interpellatie alleen reeds opgelost is?

Ook zonder deze interpellatie bleef de agenda nog te overladen, hetgeen te meer onbegrijpelijk is, omdat naast enige wetsontwerpen, welke wel een spoedeisend karakter hadden als de afschaffing van de ondernemingsbelasting, welke door de Tweede Kamer thans aanvaard is, er verschillende andere op stonden, die gerust veertien dagen hadden kunnen wachten. Men zegt wel eens dat het groeperen van cijfers een kunst is, maar het samenstellen van een agenda is dat niet minder en hier was in de afgelopen week bepaald sprake van een overladen programma.

En hoe wonderlijk het moge klinken, ondanks dat overladen programma hebben wij toch iets zeer gemist. De voorzitter van de Tweede Kamer, mr. Kortenhorst, heeft altijd, o.i. terecht, gesteld, dat de volksvertegenwoordiging tot uiting moet brengen, hetgeen in het volk leeft. Meer dan één heeft de voorzitter dan ook bij vliegcrampen van de K.L.M. op de juiste wijze weergegeven, hetgeen er onder het Nederlandse volk leefde, meer dan één heeft hij ook bij het overlijden van hen, die in ons staatsbestel een rol hadden gespeeld zoals kort geleden bij het overlijden van baron van Wijnbergen de gevoelens van deelneming van de Kamer vertolkt en geschetst, welk verlies de Nederlandse samenleving door een dergelijk sterfgeval leed. Des te smarter trof ons het achterwege blijven van elk woord van herinnering aan de tiende Mei 1940, waar de

Tweede Kamer nu juist op 10 Mei 1950 ook in vergadering bijeen was. Op 10 Mei 1940 is de Tweede Kamer, op de dag dat ons land werd overvallen, kort bijeen geweest en ongeveer veertig Kamerleden woonden op die dag de vergadering bij, die slechts enkele minuten duurde, daar de agenda beperkt werd tot een korte rede van de toenmalige Kamervoorzitter, mr. van Schaik, waarin deze tot uiting bracht, hoezeer het Nederlandse volk zich in dat uur, waarin het oorlogsgevaar over ons land was gekomen, zich schaarde rond de troon der Oranjes. Wie heeft op deze tiende Mei 1950, toen het net zo'n dag was als op 10 Mei 1940, niet gedacht aan tien jaar geleden en gekeken naar de lucht, die net zo blauw en ijl was, maar thans zonder de brommende Duitse vliegtuigen. En daarvan bleek tot onze spijt in de vergadering van de

Tweede Kamer op deze tiende Mei 1950 niets.

Van de gewone zaken, die toch voor het verloop van de vergadering van groot belang zijn, valt dit keer nog iets bijzonders te vermelden. Nu de vergaderingen van de Tweede Kamer, in verband met de verbouwingen aan het Kamergebouw, gehouden worden in de Ridderzaal, is er een tijd van 2 minuten nodig tussen het bellen voor de stemmingen, opdat de Kamerleden, die nog in het gebouw van de Tweede Kamer vertoeven voor

Mr. KORTENHORST
...nieuw bellen...

een commissie-vergadering, op de bibliotheek vertoeven of voor andere werkzaamheden in het Kamergebouw moeten zijn, tijdig de Ridderzaal kunnen bereiken. Toch schijnt het huidige belsysteem niet te voldoen. Want met ingang van 15 Mei heeft mr. Kortenhorst een nieuw belsysteem ingevoerd, daar het hem gebleken is, dat van het belsysteem in de Kamer een nutti-

ger gebruik kan worden gemaakt, dan tot dusverre het geval is geweest. Dit systeem maakt het mogelijk lang of kort te bellen, waarbij wij de details hier achterwege laten, maar waarbij thans in het vervolg de lange bel zal worden om de aanvang der vergadering en de stemming aan te duiden en de korte bel, die slechts gedurende 2 à 3 seconden wordt gebruikt, als deze één keer luidt, betekent, de minister komt aan het woord. Bij tweemaal bellen dient men te weten, dat de vergadering voor korte tijd geschorst wordt, driemaal bellen duidt aan, dat de vergadering hervat wordt, terwijl viermaal bellen betekent, dat de vergadering gesloten wordt of aan het einde van de middag geschorst tot 's avonds.

Zo ziet men, dat ook een Kamer, gelijk in elk huishouden met een bakker of een melkboer afspraken worden gemaakt over het aantal bellen, regelingen moet treffen voor het bellen om de zaken goed te doen verlopen.

En dat is te meer noodzakelijk, daar de vergaderingen in de Ridderzaal uitermate vermoeiend zijn. De lichtvalling is er slecht, zodat men zelfs overdag, als men enigszins behoorlijk wil zien, de grote elektrische kronen moet aansteken, hetgeen de temperatuur in de zaal tot een zeer hoge graad opvoert. Waar ook de theekamer voor de Kamerleden, die in de Rolzaal gevestigd is, niet gezellig is, heeft dit tot gevolg, dat een groot aantal leden het oude Kamergebouw opzoekt. Dat niettegenstaande alle bezwaren, welke wij hierboven eens samengevat hebben, de Kamer in de afgelopen week nog zoveel werk verzet heeft, pleit voor het uithoudingsvermogen van Kamerleden en Ministers, die zich tot in de nacht geen rust gunnen in 't belang van het land.

Noemden wij daarstraks reeds de afschaffing van de ondernemingsbelasting, welke door de Tweede Kamer aanvaard is, daarnaast heeft de Kamer met slechts de stemmen van de communisten tegen, het belangrijke plan tot uitbreiding van de Hoogovens aangenomen, waarbij de heer Korhals een belangrijke en gedegen economische uiteenzetting heeft gehouden. Evencens was van belang de wijziging van de Drankwet, waar minister Joekes ook aan de bezwaren, welke in onze kring leefden tegen het voorgestelde ontwerp en welke naar voren gebracht werden door de heer Ritmeester, met bezwaren uit andere partijen, voor deze druk moest zwichten en tenslotte willen wij nog vermelden de aanvaarding van de Praeventiewet, waarbij voor het eerst het Parlement kennis maakte met de nieuwe staatssecretaris voor de Volksgezondheid, dr. Muntendam. Op verschillende zaken hopen wij de komende week nog terug te komen, maar dit keer hebben wij eens in het bijzonder enkele kleine zaken, die toch voor het geheel van betekenis zijn, in de bundel van onze parlementaire flitsen willen stellen.

DE WEEDE,
(ad interim.)

Deze burger

verliest, wanneer de zomer gaat komen met de zon en de meisjes op 'r aardigst, roekeloos alle burgerzin.

Hij gaat dan lopen langs de zee of tussen de laatste, reeds een beetje kwijnende bloesemboketten van de

Betuwe. Bij Schoorl of Buurmalsen, of bij die poort van dat kleine, verrukkelijke stadje Buren verliest hij dan, voor een ganse zonnige dag, alle verantwoordelijkheidszin jegens de staat van de Staat.

Een afschuwelijke bekentenis, maar het is niet anders.

En juist in dat stadje, in Buren, met dat prachtige antieke weeshuis en die kleine fraaie gevels in die paar stille straten — daar vond ik aan een muur een al-weerhalf-vergaan aanplakbiljet voor de Statenverkiezingen.

Ik was nog helemaal verrukt van al dat wit en rose van de bloesembomen, van het hel-gele koolzaad, de donker-groene uiterwaarden en het riviertje zélf, de Linge, 't liefste water van geheel Nederland wellicht.

En kwam toen in dat stille stadje en alles was als een droom-op-Zondag, zo ver van de werkelijkheid en van de hartstochten die de mensen en de wereld stuwen door de oneindigheid.

Dan staat ge plotseling voor zo'n rest van de verkiezingen.

Een plakkaat aan een verweerde muur. Een naam, nauwelijks meer leesbaar en geteisterd, tot onherkenbaarheid, door water en wind.

Wanneer er iets is dat zonder zin of doel is, dan is het een verkiezingsbiljet één seconde na de stemming. Laat staan twee weken.

En deze burger, o burgers, verliest, wanneer de laatste bloesems bloeien en het laatste verkiezingsbiljet hangt te vergaan aan een oude muur van een stil stadje op Zondag, alle burgerzin.

Hij bekommert zich, die éne dag die hem voor deze sfeer gegeven is, niet om de mensen. Noch om hun streven. Hij loopt langs een dijk tussen Hollands bruidsboeketten, komt in een antiek stadje en gaat langs een kleine rivier in de lente.

Vergeet alles van de mensen.

Het is of die bloesem wiegt op de wind alléén voor
DEZE BURGER.

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Voorzitter Redactie-comm.: Drs. H. A. Korthals.

Redactie-secretaris: Mr. E. Elias.

Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 435.
Administratie: Postbus 43, A'foort, tel. 5267.

Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 p. jaar.

Voor het zenden van abonnements- en advertentie-gelden: Postgiro no. 245103, ten name van de

Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie” te Amersfoort.

Losse nummers 15 cent.

Voor advertenties wende men zich tot de administratie of tot de hoofdvertegenwoordiger: L.

Vlug, Geestbrugweg 69, Rijswijk (Z.-H.).

Belasting (I)

De jongste fiscale debatten in de Tweede Kamer hebben, vooral na de door onze partij tijdens de verkiezingen voor de Provinciale Staten gelanceerde leuze inzake de belastingverlaging, een bijzonder actueel karakter gekregen. Duidelijk is weer eens gebleken, welk een waarde men moet hechten aan de verkiezingsbeloften van de Partij van de Arbeid, die wel een zeer grote tegenstelling vormen met de door deze gevoerde praktische politiek. Het was vooral de socialistische afgevaardigde de heer Hofstra, die weer eens zonneklaar bewees, hoe onwaar het is, dat de belangen van de Nederlanders middenstand in de handen van de Partij van de Arbeid veilig zouden zijn. Nog opvallender was in dit verband het feit, dat genoemde afgevaardigde met betrekking tot de ondernemingsbelasting nog verder wilde gaan dan zijn partijgenoot, minister Liefstinck. De heer Hofstra voelde er n.l. weinig voor om de ondernemingsbelasting geheel af te schaffen en wilde haar handhaven voor zover betreft de grondslag-bedrijfsopbrengst, met dien verstande, dat hij, ter tegemoetkoming aan de kleine ondernemingen f 6000 wilde vrijstellen. Noch de minister van Financiën, noch de meerderheid van de Kamer voelde veel voor dit ongelukkige voorstel om het bedrijfsleven nog verder de knellende band der ondernemingsbelasting te leggen. Het antwoord van minister Liefstinck liet dan ook weinig aan duidelijkheid te wensen over toen hij verklaarde: „De regering heeft dit voorstel (afschaffing der ondernemingsbelasting red.) zeer weloverwogen gedaan als onderdeel van de sociaal-economische politiek, die haars inziens onder de tegenwoordige omstandigheden in ons land moet worden gevoerd.” Het gevolg was, dat de heer Hofstra zijn amendement zag verworpen met 55 tegen 28 stemmen, waarbij het leerzaam is te weten, dat de voorstemmers uitsluitend bestonden uit leden van de Partij van de Arbeid en de communisten. Nader commentaar lijkt ons overbodig. Opdat men — en vooral de middenstanders — een en ander niet vergeet!

Belasting (II)

Het is voor velen soms moeilijk om het zich te realiseren, doch er mag ook op deze plaats nog wel eens op gewezen worden op de oude waarheid, dat men het succes in de politiek nimmer onmiddellijk kan verwachten. Politieke beginselen moeten jaren en jaren aaneen worden verdedigd en tenslotte zal blijken, dat de aanhouder wint. Dit geldt vooral voor een politieke beweging als de onze, die ofschoon niet zo groot in getal, op de duur toch voldoende invloed op het politieke leven in ons land vermag uit te oefenen. De jongste fiscale debatten in de Kamer hebben dit duidelijk bewezen. Jaren achtereen hebben wij er op gewezen, hoe noodzakelijk het is, dat de regering streeft naar meer efficiëncy, naar inkrimping van haar overvloedige diensten en naar vermindering van alles wat naar luxe zweemt. Jaren achtereen bleef men in regeringskringen voor dit vermaan doof, totdat tenslotte minister Liefstinck zelf, de door de V.V.D. reeds zo lang en hardnekkige geuite waarschuwing overnam en haar in de Kamer uitsprak. Zo is het ook met de belastingpolitiek. Steeds heeft de V.V.D. voor meer vrijheid voor de ondernemer op de bres gestaan, niet alleen ten voordele van die ondernemer zelf, maar vooral ook ten voordele van de arbeiders, die in deze ondernemingen tewerk zijn gesteld. Steeds hebben wij gezegd, dat een vrije ontplooiing van het bedrijfsleven een waarborg vormt voor de welvaart van degenen, die in dit bedrijfsleven te werk zijn gesteld. Steeds bleef de regering ook in dit opzicht doof, totdat minister Liefstinck bij de jongste debatten in de Tweede Kamer verklaarde, dat de door de fiscale wetsontwerpen van de regering bedoelde verbetering van de investeringsmogelijkheden voor de ondernemers, een gunstige uitwerking voor de ar-

beiders zal hebben doordat er meer werkgelegenheid zal komen. Welnu, dat is voor ons een oude waarheid, doch het is ongetwijfeld verneugend, dat onze invloed op de duur dermate is toegenomen, dat de regering gaat ipzien hoe juist ons standpunt is. Met dit alles willen wij allerminst betogen, dat wij er reeds zouden zijn en dat wij reeds zouden hebben bereikt wat wij voor een gezonde economie van ons land noodzakelijk achten. Integendeel. Maar dit alles leert ons wel, dat onze strijd niet tevergeefs is en dat onze invloed sterk genoeg is om op de duur haar stempel op ons politieke en economische leven te drukken. Het kan van belang zijn, deze winstpunten terdege in het oog te houden. Onze invloed zal groter worden naarmate de partij groeit. Daarom is het noodzakelijk — zeker na de voor ons zo gunstige verkiezingen — de partij groter en sterker te maken in het besef, dat onze politieke arbeid wezenlijk vruchten afwerpt.

Jeugd (I)

Toen wij lazen hoe dat heel knappe 15-jarige jongetje uit de 4e klas van een Lyceum 2 maanden naar Amerika mag, dachten wij zo: wat zal dit kereltje het tussen nu en zijn 25ste jaar moeilijk krijgen. Juist omdat hij zo'n erg knappe en begaafde jongen is: de uitverkoren nummer één uit 350 nummers één op 350 scholen.

Want onlangs vonden wij heel toevallig bij een oude schoolmakker, met wie wij schoolbank en repetities deelden, een kiek van onze oude klas, nu al weer bijna vijftig jaar geleden.

Die schoolmakker is een eerbiedwaardige rechtsgeleerde geworden — wij zochten het in de stukjesschrijverij. Beiden bestaan wij nog en zelfs boven de grens van de verplichte ziekteverzekering. Maar geen van beiden weten wij wat van de vier knapste jongetjes uit die klas is geworden — nooit meer iets van gehoord. Spoorloos verdwenen in een geluidloze baan en levensloop. En hoe werden zij toen als knappen geprezen en..... voortdurend naar groter knapheid opgejaagd!

Stuk voor stuk hebben wij al die kereltjes op die foto nagegaan, voor zo ver zij nog in leven zijn. Wel — wij beiden waren niet begaafd en bovendien lastig en noch met jver noch met toewijding behept..... maar zachtjes en onder ons gezegd: wij hebben 't klaarblijkelijk nog het best geboerd. Dat, opvoeders, ouders en voogden, is het risico met die begaafde knaapjes: zullen zij baanhouders blijven? En indien zij baan houden voldoende effect opbrengen voor een glorieuze negen in plaats van een dom straatje? Zelfs een kampioen-kegelaar kan dit niet beantwoorden.

En aldus piekerden wij over dat begaafde kereltje, dat wellicht als kantonrechter-rotarian het slot van zijn levensbaan bereikt, en misschien ook opeens als student van zijn anker slaat en sjeest en dan ten einde raad door pa en ma maar op hoop van zegen naar..... ja, daar hadden wij waarachtig bijna Indië geschreven! U weet wel dat Indië, waarheen men vroeger familiemislukkelingen zond, althans zo ongeveer volgens de staatsman Willem Schermerhorn. En al maar piekerende sloegen wij Vrij Nederland open net bij de Jeugdrubriek van Thijs Booy en.... ja, en....

Jeugd (II)

Is er eigenlijk op ons gerekend in deze wereld? werd de bittere en eigenlijk verschrikkelijke vraag, welke deze jongere stelt. Want hij beredeneert dat deze jeugd na tien jaren oorlog geen scheppingsdrift, geen idealen en dromen, geen geloof in de toekomst bezit en bezitten kan. Hij ziet haar als een „ineengezonken jong geslacht”:

„De ouderen kunnen het gevleugeld woord voor hun rekening nemen. Wij leven in een bezeten wereld en wij weten het”. Wij jongeren moeten het wat anders zeggen. Voor ons is het „wij leven in een bezeten wereld en wij weten niet beter”.... „wij kunnen ons met de beste wil niet voorstellen, hoe de samenleving er uit zag vóór Hitler Europa brandschatte”.

Wij zouden nog veel meer uit dit artikel willen aanhalen, maar moeten volstaan met nog één zinsnede:

„Geboren in een wereld met als symbool het vraagteken, opgevoed door mensen, die vaak aan hun eigen weg niet geloofden, getuige van veel waan, waanzin en misdaad, erflaters van een failliete firma en in de eerste plaats bedreigd door de toekomst, moet het niemand verwonderen, dat wij zijn zoals wij zijn”.

Ja, inderdaad — dit kunnen rechtsgeleerde bankgenoot en wij ons aantrekken, en allen, die met ons deze geschonden wereld opbouwden en vervolgens in elkaar lieten zakken.

Thans — en dit is het verschrikkelijke — staan de ouderen en zeer ouden machteloos. Onze tijd is geweest, onze kracht is van geen betekenis meer. En de generatie, die deze jeugd voortbracht, haar vaders en moeders en opvoeders..... wel, deze jongere kenschetste hen beschamend juist: „mensen, die vaak aan hun

eigen weg niet geloofden — erflaters van een failliete firma”.

Hier, in deze hulpeloze en geheel op zichzelf aangewezen jeugd, wroet wel het meest vernederende en ellendigste gevolg van de wereldoorlogen, die wij en onze kinderen niet wisten te voorkomen.

Jeugd (III)

Wie over deze jeugd nadenkt en met haar contact heeft, vindt eigenlijk overal die ellendige gevolgen.

Hier is er nog één — en hoe wil men dit op korte termijn verbeteren? Tallozen, die voor medicus, dierenarts, ingenieur enz. studeren, zijn in bezettingstijd jaren achterop geraakt.

Gevolg — vooral voor de medische studenten met hun jarenlange studie — dat zij zo tegen hun 30ste jaar „klaar” zijn. Voelt u dit ellendig-moeilijke vraagstuk? Al die lange studiejaren óf op kosten van je ouders leven óf proberen „ergens” iets te verdienen?

Daarnaast het vraagstuk van het meisje. „Moeten die student en zijn meisje nu maar samen wachten en oud voor hun tijd worden? Totdat hij eindelijk — en nogmaals: zo om en bij zijn dertigste levensjaar — promoveert? En dan? Want hoe en waar vindt hij een dadelijke baan of praktijk, die hem in staat stelt een gezin te vormen?”

Er zijn er, die „ten einde raad” en in overleg met de ouders „als student in 's hemelsnaam maar trouwen” en de wederzijdse vaders en moeders voor het jonge gezin laten zorgen.

Denkt u er in, besef wat deze verschrikkelijke afhankelijkheid voor jonge, vrije mensen betekent, die zelf willen doen, zelf willen leven en werken..... en die overal in deze gemeenschap stuiten op de gevolgen van twee wereldoorlogen, die — en laten wij ons dat toch goed voor ogen houden! — wij, hun grootvaders en vaders, niet konden voorkomen.

Jules Claretie schreef eens: „het is zo met het leven gesteld, dat de schulden der jeugd met een heel leven betaald worden” — hoe verschrikkelijk hebben wij deze jeugd dan wel belast met schulden door onze schuld!

VRUCHT VAN LIBERAAL INITIATIEF

(Vervolg van pag. 1)

In 1916, op 9 September, werd het wetsontwerp bij de Tweede Kamer ingediend. Op 21 Maart 1918 werd het door deze Kamer zonder hoofdelijke stemming aangevaard en op 13 Juni d.a.v. eveneens door de Eerste Kamer

Na zijn ministerschap is Lely, tot zijn onverwachte dood in 1929, voorzitter geweest van de Zuiderzeeraad, 't lichaam, dat o.m. bij de voorbereiding en uitvoering der werken de regering van advies en oijstand dient, waardoor hij belangrijke invloed heeft behouden.

Lely wordt ons getekend als een man van vroomheid, eenvoud en onkreukbaarheid. Daarnaast was hij hoffelijk en bedachtzaam. Terwijl hij een grote innerlijke beschaving had en uiterst verdraagszaam was.

Lely was zeer werkzaam en had een groot doorzettingsvermogen. In de politiek heeft hij veel kunnen bereiken. Hij was een vooruitstrevende liberaal, die grote plannen tot uitvoering heeft gebracht, die reeds in 1906 de toekomstige betekenis van het automobilisme inzag en in 1922 met vuur pleitte voor de K.L.M., omdat hij de geweldige ontwikkeling der luchtvaart voorzag. Van onze sociale politiek was hij een der grondleggers. Een „partijganger” was hij niet, maar wel kon hij in 1925 worden gehuldigd „als een der kundigste bouwmeesters van het liberale erfgoed.” En zijn antwoord op de waarderende redevoeringen getuigde van zijn goede liberale zin. De samenwerking van alle liberalen beval hij aan onder het motto: „Ziet toch niet steeds naar kleine verschillen, maar zoekt Uwe kracht in de grote liberale gedachte, die U verenigt.”

Lely was een groot man en het leek goed aan hem enige woorden te wijden nu de verdere droogmaking der Zuiderzee in het parlement aan de orde is.

K.

*) Lely, de bedwinger der Zuiderzee, door mr. K. Jansma, secretaris van de Zuiderzeeraad. Uitgegeven bij H. J. Paris te Amsterdam. Prijs gebonden f 12.—

Waar zijn die stemmen gebleven?

(II)

De uitslagen van P. 50 in de provincie Zuid-Holland lopen in vergelijking met P. 46 vrijwel evenwijdig met die in het gehele land en in de provincie Noord-Holland.

Minder
C. P. N. 61.700
A. R. 3.700

Meer uitgebracht bij P. 50 dan bij P. 46 48.200

Waar bleven die 113.600
Meer
P. v. d. A. 36.300
V. V. D. 24.900
C. H. U. 20.700
K. N. P. 15.300
K. V. P. 3.100
St. Ger. 3.500
Middenstandspartij 3.500
Rev. Comm. 1.600
Geref. Pol. Verbond 4.700

113.600

Van het rechtstreekse verlies van de communisten profiteert de P. v. d. A. slechts voor de helft, terwijl dan van de meer uitgebrachte stemmen de P. v. d. A. geen enkele zou hebben gekregen. De stemmen, die de A. R. verloren, gingen naar het Ger. Pol. Verbond. De K. V. P. boekte slechts luttel winst vanwege de concurrentie van de K. N. P. Een sterke toeneming vertonen alleen de V. V. D. en de C. H. U.

Vergelijken wij nu de resultaten in de provincie Zuid-Holland van P. 50 met K. 48, dan blijkt het volgende:

Minder
A. R. 11.800
C. P. N. 7.600
Middenstandspartij 6.300
K. N. P. 800
Andere partijen (o.a. Feuilletau de Bruyn) 13.900

40.400

minder uitgebracht bij P. 50 dan bij K. 48 1.800

Waar bleven die 38.600
Meer
C. H. U. 15.500
K. V. P. 5.100
Ger. Pol. Verbond .. 4.700
St. Ger. 4.400
P. v. d. A. 4.200
V. V. D. 4.000
Rev. Comm. 700

38.600

Opmerkelijk is het grote verlies van de A. R. en daartegenover de winst van de St. Ger. en het Ger. Pol. Verbond en de grote vooruitgang van de C.H.U. Het verlies van de communisten komt weer slechts voor iets meer dan de helft ten goede van de P.v.d.A. De winst van de C.H.U., de K.V.P. en de V.V.D. komt van de verliezen van de Middenstandspartij en de andere partijen.

De kieskring Rotterdam geeft bij vergelijking van P. 50 met P. 46 het volgende resultaat.

Minder
C. P. N. 27.900
A. R. 4.600

32.500

meer uitgebracht 8.800

Waar bleven nu die 41.300
Meer
P. v. d. A. 20.000
V. V. D. 8.700
C. H. U. 5.600
K. N. P. 2.300
Ger. Pol. Verbond .. 1.700
K. V. P. 1.200
Middenstandspartij 1.000
Rev. Comm. 800

41.300

De P.v.d.A. krijgt hier het grootste gedeelte van de stemmen, die de communisten verliezen. Het verschil van 8.000 verliest de P.v.d.A.

weer aan de V.V.D. en de C.H.U., terwijl zij dan van de meer uitgebrachte stemmen er geen enkele zou hebben gekregen. De stemmen, welke de A.R. verliezen, zijn naar het Ger. Pol. Verbond en de C. H. U. gegaan.

Bij een vergelijking van P. 50 met K. 48 in Rotterdam is het resultaat weer anders.

Minder
A. R. 2.000
C. P. N. 2.500
V. V. D. 3.000
Andere partijen 2.700

10.200

meer uitgebracht bij P. 50 dan bij K. 48 3.600

Waar bleven nu die 13.800

Meer
P. v. d. A. 6.500
C. H. U. 4.900
K.V.P. 1.500
St. Ger. 700
K. N. P. 200

13.800

Het verdient de aandacht, dat, indien men de 3.600 stemmen, die in 50 meer zijn uitgebracht dan in 48 buiten beschouwing laat, de verschuiving van stemmen uiteindelijk slechts 10.000 bedraagt op een totaal van 344.000, dus slechts ongeveer 3%. Het verlies van de communisten is betrekkelijk gering, ongeveer 5%, terwijl het verlies van de V.V.D. zich laat verklaren als men bedenkt, dat bij K. 48 Mr. Oud lijstaanvoerder was.

Vergelijkt men de cijfers van P. 50 met die van de Gemeenteraadsverkiezingen van het vorige jaar (G. 49), dan worden de verschuivingen nog geringer.

Minder
K. V. P. 2.000
C. P. N. 1.400
C. H. U. 200
V. V. D. 2.700

6.300

meer uitgebracht bij P. 50 dan bij G. 49 2.200

Waar bleven nu die 8.500

Meer
P. v. d. A. 4.500
A. R. 900
St. Ger. 1.900
Andere partijen 1.200

8.500

Nu bedraagt de verschuiving nog slechts 21 2/2% der uitgebrachte stemmen. Bij G. 49 krijgt de lijst der V.V.D. onder aanvoering van Mr. Dutilh slechts 300 stemmen minder dan bij K. 48. Het is opvallend, dat in tegenstelling tot andere kiesdistricten alleen in de kieskring Rotterdam het stemmental van de V.V.D. aanzienlijk daalt. Dit bewijst, dat er in Rotterdam bij onze organisatie iets niet in orde is.

Gaan wij thans over naar de kieskring 's-Gravenhage, dan geeft een vergelijking van P. 50 met P. 46 het volgende beeld.

Minder
C. P. N. 18.000
K. V. P. 1.300

19.300

meer uitgebracht bij P. 50 dan bij P. 46 23.600

Waar bleven die 42.900

Meer
P. v. d. A. 11.300
V. V. D. 9.200
A. R. 8.700
C. H. U. 3.600
St. Ger. 200
K. N. P. 7.400
Middenstandspartij 1.500

P. 50 = Provinciale Statenverkiezing 1950.
P. 46 = Provinciale Statenverkiezing 1946.
K. 48 = Kamerverkiezing 1948.

Ger. Pol. Verbond .. 700
Rev. Comm. 300

42.900

Ook hier wordt het verlies van de C.P.N. slechts voor ruim de helft opgevangen door de P.v.d.A., waarbij deze dan van de 23.600 meer uitgebrachte stemmen er geen zou hebben gekregen. Het betrekkelijk kleine verlies van de K.V.P. wordt ruimschoots opgenomen door de K.N.P. Niettegenstaande de grote vooruitgang van de A.R. en het stemmental van 7400 van de K.N.P. boekt de V.V.D. een nog grotere winst, nl. van 9.200 stemmen.

Vergelijkt men P. 50 met K. 48 in de kieskring 's-Gravenhage, dan zijn de cijfers de volgende.

Minder
C. P. N. 2.900
P. v. d. A. 500
Andere partijen (o.a. Feuilletau de Bruyn) 10.100

13.500

meer uitgebracht bij P. 50 dan bij K. 48 500

Waar bleven die 14.000

Meer
V. V. D. 8.000
C. H. U. 2.600
A. R. 1.200
K. V. P. 1.100
St. Ger. 800
K. N. P. 300

14.000

Ook hier slechts een geringe verschuiving van ongeveer 5%. Opmerkelijk is de grote winst van de V.V.D. sinds K. 48.

Een vergelijking van P. 50 met G. 49 doet het volgende zien.

Minder
K. V. P. 4.400
C. P. N. 1.700
C. H. U. en St. Ger. 1.200
V. V. D. 500

7.800

meer uitgebracht bij K. 50 dan bij G. 49 5.500

Waar bleven die 13.300

Meer
A. R. 8.000
P. v. d. A. 700
Andere partijen 4.600

13.300

Het verlies van de K.V.P. is ten gunste gekomen van de K.N.P. De achteruitgang van de C.P.N. wordt geringer. Niettegenstaande de winst van de A.R. en het feit, dat de K.N.P. bij G. 49 niet uitkwam, handhaaft de V.V.D. vrijwel haar stemmental, hetgeen een prestatie genoemd mag worden.

In de provinciale kieskring Leiden geeft een vergelijking van P. 50 met P. 46 het volgende.

Minder
C. P. N. 2.650
A. R. 700

3.350

meer uitgebracht bij P. 50 dan bij P. 46 5.400

Waar bleven die 8.750

Meer
C. H. U. 4.100
V. V. D. 1.300
P. v. d. A. 600
K. V. P. 300
K. N. P. 1.700

St. Ger. 300
Ger. Pol. Verbond .. 450

8.750

Het verlies van de C.P.N. wordt slechts voor een klein deel opgevangen door de P. v.d.A., die blijkbaar aan de C.H.U. en de V.V.D. zeer veel stemmen heeft verloren. De winst van de St. Ger. en het Ger. Pol. Verbond verklaart het verlies van de A.R.

De kieskring Gouda geeft bij vergelijking van P. 50 bij P. 46 het volgende resultaat.

Minder
C. P. N. 2.550
A. R. 2.200

4.500

meer uitgebracht bij P. 50 dan bij P. 46 3.500

Waar bleven die 8.050

Meer
C. H. U. 3.000
V. V. D. 1.200
K. V. P. 700
K. N. P. 1.450
St. Ger. 850
Ger. Pol. Verbond .. 600
Middenstandspartij .. 250

8.050

Niettegenstaande het verlies van de communisten en het grotere aantal uitgebrachte stemmen bleef de P. v.d.A. in stemmental gelijk.

In de provinciale kieskring Delft vinden wij bij vergelijking van P. 50 bij P. 46 de volgende cijfers.

Minder
C. P. N. 4.600
meer uitgebracht 6.500

11.100

Waar bleven die 11.100

Meer
P. v. d. A. 1.900
K. V. P. 1.800
K. N. P. 1.800
C. H. U. 1.500
V. V. D. 1.500
A. R. 800
St. Ger. 400
Ger. Pol. Verbond .. 800
Middenstandspartij .. 400
Rev. Comm. 200

11.100

De provinciale kieskring Dordrecht bracht bij P. 50 evenveel stemmen uit als bij P. 46.

Minder
C. P. N. 4.500
A. R. 3.000

7.500

Waar bleven die 7.500

Meer
P. v. d. A. 1.800
C. H. U. 1.900
V. V. D. 1.600
K. V. P. 200
K. N. P. 350
St. Ger. 900
Ger. Pol. Verbond .. 500
Andere partijen 250

7.500

De provinciale kieskring Ridderkerk geeft bij vergelijking van P. 50 bij P. 46 het volgende beeld.

Minder
C. P. N. 1.500
A. R. 2.550

4.050

meer uitgebracht bij P. 50 dan bij P. 46 300

Waar bleven nu die 4.350

Meer
V. V. D. 1.400
C. H. U. 1.000
P. v. d. A. 700
St. Ger. 700
Ger. Pol. Verbond .. 200
K. V. P. 150
K. N. P. 100
Middenstandspartij .. 100

4.350

In de vijf laatstgenoemde provinciale kieskringen zien wij dus een sterke achteruitgang van de C.P.N. en de A.R., waartegenover de C.H. U. en de V.V.D. de grootste winsten maakten.

PROVINCIE ZEELAND

Bij een vergelijking van P. 50 met P. 46 in de provincie Zeeland komen wij tot de volgende cijfers.

Minder
C. P. N. 2.000
V. V. D. 1.700
C. H. U. 300
K. V. P. 200
Lijst Blommaert .. 250
Andere partijen 500

4.950

meer uitgebracht bij P. 50 dan bij P. 46 4.050

Waar bleven die 9.000

Meer
P. v. d. A. 4.650
Middenstandspartij 3.200
Ger. Pol. Verbond .. 950
St. Ger. 200

9.000

De A.R. bleven in stemmental gelijk, hoewel de St. Ger. en het Ger. Pol. Verbond tezamen 1150 stemmen meer verkregen. De P.v.d.A. boekte een winst, welke meer dan twee maal groter was dan het verlies van de communisten. De V.V.D. en de C.H.U. boetten in stemmen in, die ten gunste kwamen van de Middenstandspartij.

Vergelijkt men in Zeeland P. 50 met K. 48, dan verkrijgt men een heel ander beeld.

Minder
A. R. 3.800
K. V. P. 1.600
P. v. d. A. 1.400
C. P. N. 1.300
St. Ger. 1.200

9.300

minder uitgebracht bij P. 50 dan bij K. 48 6.700

Waar bleven die 2.600

Meer
C. H. U. 1.400
V. V. D. 200
Middenstandspartij 800
Andere partijen 200

2.600

Door het betrekkelijk grote aantal minder uitgebrachte stemmen bij P. 50 dan bij K. 48 is het haast onmogelijk om uit deze geringe verschuivingen enige conclusie te trekken.

Een vergelijking van P. 50 met P. 46 in de provinciale kieskring Middelburg, levert het volgende resultaat.

Minder
C. P. N. 400
meer uitgebracht 700

1.100

Waar bleven die 1.100

Meer
P. v. d. A. 250
C. H. U. 150
A. R. 100
V. V. D. 100
St. Ger. 100
Middenstandspartij 200
Ger. Pol. Verbond .. 200

1.100

De K.V.P. bleef in stemmental gelijk. De overige lijsten profiteerden vrijwel gelijkmatig van de meer uitgebrachte stemmen en van het verlies van de communisten.

De provinciale kieskring Vlissingen geeft bij vergelijking van P. 50 met P. 46 de volgende cijfers.

(vervolg op pag. 3, onderaan)

ONS NIEUWS (II)

Makassar heeft meer recht dan het moederloze veulen

Nu kom ik tot de tijden waarop wij, in Nederland, naar het nieuws kunnen luisteren. Het bulletin van 7 uur kunnen wij, zijnde oud nieuws, gevoelig uitschakelen. Om 8 uur en om 1 uur krijgen wij hetzelfde nieuws over beide zenders, dan afzonderlijk om 6 en 7 uur, het korte nieuws over beide zenders om 8 uur en het laatste nieuws over beide zenders om 11 uur.

Londen geeft — in aanmerking nemende dat verschillende soorten mensen op verschillende tijden opstaan — nieuws om 7, 8 en 9 uur over verschillende zenders. Midden op de dag is er alleen om 1 uur een uitzending, maar dan komt de avond met nieuws om 6, 7, 9, 10, 11 en 12 uur, alweer, over verschillende zenders.

Hoe staat het met het nieuws in België? 's Morgens om 7, 8 en 9 uur, 's middags om 1 uur, 's avonds om 17.05, 19.00, 19.45, 22.00, 22.55, 23.00 en 23.55, afwisselend over beide zenders.

Wie in Nederland naar cinema of schouwburg gaat, op visite is of zelf visite heeft, die kan 's avonds geen nieuws horen. En het gaat niet alleen om de vraag of men voldoende Frans, Duits of Engels verstaat om naar buitenlands nieuws te luisteren. Heel vaak is het juist te doen om binnenlandse berichten.

door ELKA SCHRIJVER

Tenslotte nog een enkel woord over het nieuws zelf. Het is nauwelijks fair om speciaal de radio-nieuwsdienst te verwijten dat de voorlichting inzake Indonesië zo bedroevend is. De hoeveelheid nieuws die hieromtrent voor Nederlandse journalisten, in de loop van de jaren, beschikbaar is geweest, is maar heel povertjes geweest en is dat nog. Over de oorzaken daarvan te praten ligt buiten het bestek van dit artikel.

In het begin van dit artikel beweerd ik dat een goede radio-nieuwsdienst tijdsbesparend kan werken: men kan dan een hoop dingen in de krant overslaan en in de plaats daarvan juist andere dingen lezen, al die artikelen van zeer individueel belang voor de een of de ander. Maar wat is nu een goed radio-nieuwsbulletin? Ik zou het zo willen formuleren: een beknopt overzicht van die berichten die voor het grootste aantal mensen de grootste belangrijkheid hebben, gerangschikt in de volgorde van nationale belangrijkheid.

De benoeming van een staatssecretaris is voor ons nu eenmaal belangrijker dan 'n vliegtuigongeluk in Californië. Maar een vliegtuigongeluk hier hoeft niet belangrijker te zijn dan een ministersbenoeming in Washington. Er zijn in ons land niet zo heel veel journalisten die een zo sterk ontwikkeld gevoel voor de waarde van nieuws plus de nodige ervaring hebben, dat zij voor de post van radio-nieuwsredacteur geschikt zijn. Wij hebben er waarschijnlijk percentsgewijze minder dan in landen waar de dagbladen het voornamelijk van losse

verkoop moeten hebben — d.w.z. van steeds actuele laatste berichten in elke volgende editie. In ons lieve land, waar iedereen keurig op zijn vaste dagblad is geabonneerd, bestaan extra-edities eigenlijk alleen maar voor internationale voetbalwedstrijden en ter gelegenheid van een nationale ramp. In een land waar een van de voornaamste dagbladen het volkomen vanzelfsprekend vindt dat de abonnees buiten de stad nieuws krijgen dat minstens een etmaal oud is, kan men niet verwachten dat het gevoel voor nieuws, voor een steeds wisselende belangrijkheid van nu dit en dan dat, sterk ontwikkeld is. Bovendien kan men geen allerhoogste vakbekwaamheid verwachten van mensen die permanent veel te hard moeten werken en permanent te laag gesalarieerd zijn.

Zolang elke journalist in Nederland die ook maar een enigszins belangrijke post bekleedt, geld noch tijd heeft voor de zo nodige rust en ontspanning, zo lang al onze goede journalisten permanent verkeren in een staat van afgejakkerd zijn en oververmoeidheid, zo lang zullen wij dat aan onze dagbladen merken, en zal onze radio-nieuwsdienst tweederangs blijven.

Maar zelfs indien wij 't niet kunnen betalen een eerste klas nieuwsdienst te onderhouden, dan nog is niet nodig hetgeen b.v. vandaag weer is gebeurd: Brussel en Londen geven een uitvoerig verslag over Makassar

en Djakarta en een uitvoerig verslag over hetgeen Jessup heeft gezegd over de belangrijkheid van Azië voor de Verenigde Staten. Hilversum begint, na een mededeling over de terugkeer van de Koninklijke familie, met berichten over tekenonderricht en een voedselvergiftiging, vervolgd dan met een tamelijk uitvoerig verhaal over een amateurtoneelvereniging van Ouden van Dagen in Brabant — een verhaal dat helemaal niet in een nieuwsbulletin thuis hoort — en komt dan aan het slot, als ik de hoop heb opgegeven nog iets van belang te horen, met een veel minder uitvoerig bericht over Makassar en een summier vermelding van de rede van Jessup.

Het moederloze veulen dat vanmiddag om één uur werd rondgeroepen was inderdaad belangrijk voor de eigenaar. En het moet zeker worden omgeroepen. Maar de vrienden en familieleden van de ruim 9000 Nederlanders in Makassar hebben meer recht op een bericht van daar — nu het gaat om berichten van persoonlijk belang — dan die éne landbouwer. Maar het veulen wordt omgeroepen en tien-duizenden die in angst en spanning zitten te wachten moeten het maar weer zonder nieuws doen.

De secretaresse van de Vrouwengroep van de afdeling Amsterdam van de V.V.D., mevrouw M. Spanjaard-van Someren Brand, P. C. Hooftstr. 19, Amsterdam, verzoekt de dames, die gebruik willen maken van het aanbod van de groep om voor logies te zorgen, in verband met de voorjaarsbijeenkomst in het S.C.C., op 20 Mei e.k., dit nu ten spoedigste op te geven met vermelding of men de nacht voor ofwel die na de bijeenkomst wil overblijven of beide nachten in Amsterdam wil logeren. Voor de lunch geven men zich op bij de secretaresse van Vrouwen in de V.V.D. mej. Springer, Alexanderstraat 16, Haarlem.

Vrouwen in de V.V.D. Kennemerland-Zuid

Voor de Vrouwengroep Kennemerland-Zuid, heeft mej. C. Mallinckrodt uit Apeldoorn een voordracht gehouden over: Ordening der Massa's. Het ligt in de bedoeling, dat na deze eerste officiële bijeenkomst van groepen uit Heemstede, Bloemendaal en Haarlem spoedig een uitbreiding zal kunnen volgen voor geheel Zuid-Kennemerland. In het najaar zal tot verkiezing van een bestuur worden overgegaan. Dan zullen de bijeenkomsten ook geregeld gehouden worden dan tot nu toe het geval kon zijn.

Hogere bouw onvermijdelijk

Het was, menen wij, Louis Davids, die het liedje zong van het huis met een tuintje, dat iedereen zo graag zou willen hebben. Nu zouden wij dat, als het mogelijk was, ook iedereen graag gunnen. Maar het kan niet meer. De hoeveelheid grond, die reeds gereserveerd moet worden voor cultuurgrond, voor sportterreinen, voor recreatie oorden, voor vliegvelden, is zo groot, dat men in het gehele land hoger zal moeten bouwen. In Den Haag, dat altijd bekend was voor zijn lage bouw, heeft men nu eindelijk onder de druk van de Rijksoverheid, besloten tot een bouw van zes en zeven woonlagen in het plan Sportlaan-Zorgvliet. Dit voorbeeld zal men ook elders moeten volgen. Niet, omdat het zo vreselijk plezierig is, maar omdat het voor de toekomst van ons land noodzakelijk is.

Besparing van cultuurgrond

Onze bevolking neemt nog steeds snel in aantal toe. Naar schatting zal 't aantal ingezetenen in 1955 11 miljoen en in 1960 12½ miljoen zijn. Dat brengt ook allerlei problemen voor de voedselvoorziening met zich mede en dat eist in ieder geval voor de naaste toekomst reeds een zo zuinig mogelijk omgaan met cultuurgrond. Deze moet niet, dan in het onvermijdelijkste geval, ten offer vallen voor andere doeleinden. Ook hier ligt een belangrijke taak voor onze vertegenwoordigers in de gemeenteraden en Provinciale Staten.

Niet zo laat

Bij herhaling vernemen wij van meer dan één zijde op- en aanmerkingen over het feit, dat in vertegenwoordigende colleges, in het bijzonder in gemeenteraden, stukken die in de raadsvergaderingen aan de orde komen, zo laat worden ingediend, dat noch de pers, noch de burgerij daarvan behoorlijk kennis heeft kunnen nemen. Dit vinden wij een ernstig verschijnsel en hier hebben in het bijzonder onze vertegenwoordigers voor te waken. Tijdige indiening van voorstellen, opdat de publieke opinie zich over de voorgestelde zaak een oordeel heeft kunnen vormen, is één van de elementen, waarop de democratie gebouwd is, en wij menen, dat leden van een partij, die in haar naam de democratie zelfs noemt, hiervoor met alle kracht moeten opkomen.

Waar zijn die stemmen gebleven?

Minder	
C. P. N.	450
meer uitgebracht	4.500
Waar bleven die	4.950
Meer	
P. v. d. A.	2.200
A. R.	800
C. H. U.	750
K. V. P.	450
V. V. D.	400
St. Ger.	100
Ger. Pol. Verbond ..	50
Middenstandspartij	200

De meer uitgebrachte stemmen worden vrijwel gelijk over de verschillende lijsten verdeeld met uitzondering van de P.v.d.A., die niet alleen het verlies van de communisten, maar ook bijna de helft van de meer uitgebrachte stemmen in deze kieskring verwierf. De provinciale kieskring Zierikzee vertoont bij vergelijking van P. 50 met P. 46 de volgende merkwaardige cijfers.

Minder	
V. V. D.	700

C. H. U.	200
K. V. P.	50
meer uitgebracht bij	950
P. 50 dan bij P. 46	200
Waar bleven nu die	1.150
Meer	
Middenstandspartij	900
P.v.d.A.	150
A. R.	50
St. Ger.	50

Het is duidelijk, dat de op de Middenstandspartij uitgebrachte stemmen vrijwel geheel afkomstig zijn van hen, die bij P. 46 hun stem op de V.V.D. en de C.H.U. hebben uitgebracht. Een vergelijking van P. 50 met P. 46 in de provinciale kieskring Tholen geeft het volgende beeld.

Minder	
V. V. D.	500
A. R.	400
St. Ger.	300
C. H. U.	150
meer uitgebracht bij	1.150

minder uitgebracht	
bij P.50 dan bij P.46	400
Waar bleven die	950
Meer	
P. v. d. A.	550
Middenstandspartij ..	400

In tegenstelling met 't beeld, dat vrijwel het gehele land vertoont, zien wij in de kieskring Tholen een vooruitgang van de P.v.d.A. ten koste van de protestants-christelijke partijen en van de V.V.D. Is Tholen een toekomstbeeld of komt het achteraan?

De cijfers van de Provinciale kieskring Goes van P.50 vergeleken met P.46 zijn de volgende.

Minder	
C. H. U.	950
V. V. D.	400
C. P. N.	400
A. R.	200
K. V. P.	50
meer uitgebracht bij	2.000

minder uitgebracht	
bij P.50 dan bij P.46	500
Waar bleven die	1.500
Meer	
Middenstandspartij ..	1.200
P. v. d. A.	100
St. Ger.	100
Ger. Pol. Verbond ..	100

Als men aanneemt, dat de winst van de P.v.d.A. uit de communistische hoek komt, de winst van de beide gereformeerde partijen ten koste van de A.R. behaald is, dan heeft de Middenstandspartij haar stemmen gekregen van hen, die een vorig maal op de C.H.U. of de V.V.D. hebben gestemd. De provinciale kieskring Sluis geeft het volgende beeld.

Minder	
C. P. N.	300
meer uitgebracht bij	500
P.50 dan bij P.46 ..	500
Waar bleven die	800
Meer	
P. v. d. A.	600
C. H. U.	150

K. V. P.	50
	800
De A.R., V.V.D. en St. Ger. bleven in stemmental gelijk. In deze kieskring was wel een zeer geringe verschuiving, maar ook hier wint de P.v.d.A. meer dan de C.P.N. verliest.	
Tenslotte vertoont de provinciale kieskring Hulst het volgende beeld.	
Minder	
K. V. P.	600
A. R.	500
V. V. D.	500
C. P. N.	350
Lijst Blommaert	250
C. H. U.	50
Andere partijen	500
	2.750
minder uitgebracht	900
bij P.50 dan bij P.46	
Waar bleven die	1.850
Meer	
P. v. d. A.	850
Ger. Pol. Verbond ..	650
St. Ger.	100
Middenstandspartij ..	250
	1.850

ALLERHANDE

VIJF JAREN

Vijf jaren vrij... Er is alle reden om, ieder jaar weer, op de 5e Mei de vlaggen te ontplooiën en de torens onze vreugde te laten uitzingen over stad en dorp. Vreugde over ons vrij-zijn, dankbaarheid ook jegens de bondgenoten door wier gezamenlijke krachtsinspanning en offers wij nu weer onbelemmerd kunnen leven in een vrij en democratisch Nederland. Een vrijheid overigens en een democratie, welke wij ons door eigen daden ook verder waardig zullen moeten tonen en welke wij — mocht dit onverhoopt noodzakelijk blijken — ook bereid zullen moeten zijn te verdedigen.

(Prov. Overijsselsche en Zwolsche Courant)

HET IDEEAAL IN DE INTERNATIONALE POLITIEK

Daar is het ideaal in de internationale politiek. Hoe duidelijk is het niet geworden, dat de politieke vormgeving hier noodzakelijk moet inhalen haar schromelijke achterstand op de technische en ook op de economische ontwikkeling. Prof. Beaufort heeft in de Eerste Kamer onlangs aldus de doelstelling geformuleerd: dat 't uiteindelijk gaat om de vestiging en instandhouding ener internationale rechtsorde, om de schepping ener universele, alle volken omspannende rechtsgemeenschap in het belang van vrede, vrijheid en welvaart. Een langademige geschiedenis? Een moeizaam en 'n benauwd werk, waar onze internationale politieke bemiddelaar mr. Stikker nog deze week heeft verklaard, dat de lijn vooralsnog naar beneden gaat? Maar toch evenzeer een levenszaak, en een levenswerk, waarbij het tenslotte gaat om de overwinning van de geest over de macht, en waarbij dus ook een klein land, met een grote historie en een grote traditie aan zin voor recht, zijn woord moet laten horen en zijn praktische bijdrage moet geven, waar het maar kan.

(De Volkskrant)

GEZAMENLIJK VOORWAARTS

De Meidagen zijn gekomen, die voor deze generatie onverbreekelijk verbonden zullen blijven aan het gedreun van het geschut, en geronk der vliegmaatschappijen, die de intocht van de Duitse troepen begeleiden, welke een gelukkig Nederland verstoorden. En aan het klokgelui, dat de 5 Mei 1945 't einde van die donkere periode aankondigde. Ons volk is weer gezond en werkt weer; er begint, als bij het krieken van de dageraad, weer een lichte vreugde zich aan te kondigen. Maar wij zijn er nog niet. Laat ons ons aangorden gezamenlijk voorwaarts te schrijden en op het fundament der gerechtigheid op te bouwen. Dan zal het waarlijk wel gaan.

(Nieuws van den Dag)

VERLEDEN EN HEDEN

Het verleden heeft slechts waarde, indien het heden er door wordt versterkt. Niet ten onrechte heeft Michelet gezegd: „l'histoire c'est la résurrection". Zij, die in de oorlog voor de nobele zaak zijn gevallen, brachten dit offer niet uit behoefte aan permanente herdenking, maar opdat hun moed en zin voor gerechtigheid in 't herboren Nederland zouden blijven leven.

(De Telegraaf)

VREDE EN WAARHEID

De mensheid zucht in een tragische positie. Ieder wil vrede, maar zij, die het hardst schreeuwend, met de vrede en de waarheid colporterden, grossieren zelf in wapens, agitatie en leugens, zodat de wereld een vat vol onrust wordt. Wat dan ook de bedoeling schijnt te zijn.

(Rotterdamsch Nieuwsblad)

VASTBESLOTEN VOORTZETTEN

Bij de poort van de strafgevangenis te Scheveningen „Het Oranjehotel" is kort geleden deze inscriptie aangebracht: „Gedenk hun laatste gang door deze lage poort, hun leven voor vrijheid en voor recht gegeven, zet hun strijd voort". Als wij zo gedenken, als wij in het leven van elke dag ons dit voor ogen houden, dan mogen na het gedenken de vlaggen weer wapperen over ons vaderland, als een bewijs, dat wij de strijd voor vrijheid en voor recht vastbesloten voortzetten.

(Het Lichtspoor)

DE REVOLUTIONNAIRE ZURDEESEM

In de socialistische partijen werkt — ondanks of wellicht juist door de nederlagen na de oorlog — de revolutionaire zurdeesem sterk door. De demonie der macht stuwt hen tot onbeheerste daden, tot de behoefte hun wil op te leggen, zelfs waar zij minderheid zijn. Het is stellig niet zo, dat deze demonie alleen in de socialistische partijen zou werken; zij ageert in elke machtsconcentratie. Maar zij treedt wel bovenmate sterk op in die der socialisten voor wie machtsconcentratie het naaste doel is van hun streven

(De Nieuwe Eeuw)

Eerst dan zullen wij van een democratische rechtsstaat kunnen spreken

(Ingezonden.)

Het is thans wel iedereen duidelijk geworden, dat de gedachte, welke in de kringen van sommige politieke partijen in ons land heerste, n.l. dat na de overdracht der soevereiniteit, de Republiek der Verenigde Staten van Indonesië op vreedzame wijze haar plaats in de rij der volken zou innemen, te optimistisch geweest is.

Wij zien thans hoe één deelstaat, de Republiek Indonesia, tracht haar wil aan de overige deelstaten op te leggen.

De (R.K.) Volkskrant heeft in dit verband vergelijkingen getrokken en heeft de toestand vergeleken met die waarin onze Zuidelijke provincies vroeger verkeerden ten opzichte van Holland. Deze vergelijking blijft uiteraard geheel voor rekening van genoemd dagblad. Maar nu een voorbeeld werd aangehaald, wil ik, zij het niet dan na uitdrukkelijk gewezen te hebben op het gevaar dat in het trekken van historische vergelijkingen gelegen is, op een ander voorbeeld uit de wereld-geschiedenis wijzen, n.l. op de ontwikkeling van de Verenigde Staten van Amerika na de Declaration of Independence.

Als men Amerikaanse geschiedschrijvers en staatsrechtgeleerden er op naslaat, dan kan men steeds lezen dat men allerwege in het land na de onafhankelijkheidsverklaring in het geloof verkeerde dat men er toen was. Hoe bitter werd men in dat geloof teleurgesteld. Hoe vele moeilijkheden zou de nieuwe statenconstructie nog moeten overwinnen, alvorens zij in de wereldpolitiek begon mede te tellen. Hoe weinig had men er zich rekenschap van gegeven dat er moeilijkheden van interne aard zouden ontstaan, toen het gemeenschappelijke doel, de losmaking van Engeland bereikt was. Hoe moeilijk bleek het zich om te schakelen van een in zekere zin negatief doel: het onafhankelijk zijn van Engeland, op een positief doel: de opbouw van het land. In monetair en daarmede nauw verwant, economisch opzicht stond de losse statenbond-constructie voor een chaos. De binnenlandse partijverhoudingen begonnen zich spoedig af te tekenen.

Aan de ene zijde stonden de federalisten van Hamilton, de voorstanders der bondstaatsgedachte, aan de andere zijde de anti-federalisten van Jefferson, de voorstanders van de statenbond-idee, die een overheersing van het dichterbevolkte Oosten vreesde. Het is een strijd geworden, in welke naast een zeer zeker bestaand idealisme, een overvloed was aan corruptie, zucht naar persoonlijk eergewin en kuiperijen.

Hoe men tenslotte in 1787 tot een compromis is gekomen, waarbij de voorstanders der bondstaatsgedachte het best uit de bus kwamen doet in dit verband niet ter zake. De Amerikaanse grondwet is tenslotte ontstaan, al kan men in de eerste artikelen doorlopend kentekenen vinden van politieke strijd en compromis. De ontwikkeling van de toestand in Indonesië vertoont in grote lijnen veel gelijkenis met die van de U.S.A. na 1776. Men staat hier voor dezelfde problemen. Via Malino, Linggadjatti en de Renville-overeenkomst waren bij de Soevereiniteitsoverdracht de staatkundige plannen van Dr. v. Mook vrij ongeschonden uit de bus gekomen, al was de verhouding tussen de Uniepartners gewijzigd. De soevereine republiek van de Verenigde Staten van Indonesië was ontstaan, op federale grondslag gevormd.

Reeds vier maanden na het ontstaan van dit nieuwe staatsgebouw wordt vanuit Djocja alle mogelijke moeite gedaan om de federale gedachte zo spoedig mogelijk naar de historische archieven te verbannen. Zulks wekt, gezien de antecedenten van Djocja, geen verwondering. Het wezen van de federale idee is immers afhankelijk van één gedachte: het ondergeschikt maken van de individuele belangen aan de belangen van het geheel. Iedere deelstaat moet bereid zijn concessies te doen terwille van het gemenebest. Als we de jongste geschiedenis nog eens nagaan zien we doorlopend de strijd tussen 't unitaristische streven van Djocja en het federalistische streven van het B.F.O. Thans heeft Djocja de handen vrij gekregen. Allereerst werd gepoogd de U.N.C.I. naar huis terug te zenden. Deze poging mislukte, maar dit was

voor Djocja geen doorslaggevend bezwaar. Celebes werd gepacificeerd door in voormalig Nederl. korvetten overgevoeren T.N.I.-soldaten. Hetzelfde zal thans op Ambon te zien zijn. Sultan Hamid is van het toneel verdwenen en zal waarschijnlijk thans zijn straf krijgen voor zijn vroegere anti-republikeinse gevoelens. Aziz is gedetineerd, de K.N.I.L.-militairen voelen zich aan alle kanten losgelaten, de U.N.C.I. doet enige schuchtere opmerkingen zonder inhoud horen, de U.N.O. heeft plotseling haar activiteit verloren en ziet in de toestand welke thans heerst, in de tegenstelling tot die van 1947 geen bedreiging van de wereldvrede. Als de schaarse berichten welke ons uit Djacarta bereiken juist zijn wordt thans met man en macht gewerkt om zo spoedig mogelijk tot de vorming van een eenheidsstaat te komen, waarin Djocja een zeer schelle boventoon zal voeren.

En intussen is er nog een lachende derde: Moskou. Met veel genoegen zal men in 't Kremlin de groeiende onrust en ontevredenheid bezien. Het zal niet lang meer duren of 't tijdstip is daar dat de Sovjet-Unie een Ambassade in Indonesië zal openen, met een uiteraard sterke personeelsbezetting. In Amerikaanse en Australische persbeschuivingen begint men langzamerhand de ware toestand in te zien. Men begint te vrezen dat het, na het falen van de Amerikaanse buitenlandse politiek in China, zal blijken dat deze ook in Indonesië gefaald heeft. Australië ziet met vrees naar de Indonesische aanspraken op Nieuw-Guinea. Ons past geen leedvermaak. Wij kunnen slechts betreuren dat de republikeinse leiders in Djocja niet dezelfde gematigdheid en zelfbeheersing hebben als de Amerikaanse in 1787. Want ook met gematigdheid en zelfbeheersing bleek het nog uitermate moeilijk voor deze jonge staat om zich op te werken tot volwaardigheid. Wij mogen hopen dat er uit de thans bestaande onrust niet een chaos zal groeien. Wij mogen tevens hopen dat de verantwoordelijke elementen in staat zullen zijn zich tegen onruststokers en dictatoriaal geneigden te handhaven. Opdat ook de minderheden in vrijheid en zonder vrees kunnen leven. Eerst dan zullen we kunnen spreken van een democratische rechtsstaat.

Mr. J. VAN DER DRIFT.

In de a.s. week mag in de Tweede Kamer een gedachtenwisseling worden verwacht over de ontwikkeling van zaken in Indonesië, in zoverre de verhoudingen binnen de Nederlands-Indonesische Unie en de belangen van Nederland daarbij betrokken zijn. Wij zullen naar aanleiding daarvan nader op deze zo uiterst belangrijke aangelegenheid terugkomen. — Red.

ZEVEN WIJZEN

Tijdens een goed bezochte propaganda-bijeenkomst te Laren N.H., waar mevr. M. Groot-Pleysier, candidate voor de Prov. Staten, sprak over „De geestelijke achtergrond van de V.V.D.", en de heer Mr. Dr. L. J. J. Caron, lijstadviseur, over „Het belang der Prov. Staten" — gaven zich vijf nieuwe leden op. Later sloten zich nog twee nieuwe leden aan. Een succes!

HET VRAAGSTUK DER WINSTDELING

(Ingezonden).

De bezwaren, door de heer C. Pot in het nummer van 12 Mei j.l. tegen de winstdeling te berde gebracht, berusten grotendeels op misvattingen.

Winstdeling is niets nieuws. Ze wordt reeds lang bij Van Marken en Stork toegepast en bij de visserij bestaat de beloning der bemanning van de vaartuigen voor een groter of kleiner gedeelte, ja soms zelfs geheel uit een aandeel in de besomming. De besommingen der onderscheidene vissersvaartuigen lopen vaak zeer veel uiteen, dus ook de bedragen, welke de opvarenden als hun aandeel beuren. Toch heb ik nooit iets gehoord over die jaloezie, waarvoor de heer Pot zich zo bang toont; het resultaat wordt aanvaard als een natuurlijke wisselvalligheid van het lot.

Het winstaandeel van de werknemer is niets anders dan een beloning van zijn arbeid, dus verschilt in zoverre in wezen niet van het vaste loon. Het is echter economisch meer rationeel, omdat het meer samenhangt met de bedrijfsuitkomsten. Het vaste loon doet dit in het geheel niet. Dit wordt het gehele jaar door geregeld betaald, onverschillig of dit rendeert, dus of 't in 't bedrijf wordt verdiend. Is er nu reden, om van de werknemers, in een bedrijf, dat aan het einde van het boekjaar met verlies gewerkt blijkt te hebben, het deel van het loon terug te vorderen, dat hun uit dien hoofde te veel zou zijn betaald? Niemand zou dit zeker willen.

Werk een onderneming met verlies, dan kan er voor de deelgerechtigde werknemers natuurlijk van een winstaandeel geen sprake zijn. Geen winst, geen winstaandeel. Geen enkele werknemer zou het anders kunnen opvatten. Maar waarom zouden zij wel in het verlies moeten delen in geval een deelgerechtigdheid en niet, wanneer zij alleen vast loon zouden genieten? Bij een algemene toepassing van het systeem der winstdeling zal dit uiteraard aan werknemers van de ene onderneming meer opleveren, dan aan die in de andere. Maar schuilt daar iets onbillijks in? Ja, zegt de heer Pot, want ze zijn even ijverig en bekwaam. Ik geloof, dat op die uitspraak nog wel het een en ander is af te dingen.

Veel van zijn bezwaren komen m.i. voort uit een misverstand omtrent het begrip „werknemer”. Terwijl ik dat natuurlijk heb opgevat in de ruimste zin, dus zodanig, dat het allen omvat, die in loondienst zijn, van de geringste ongeschoolde arbeider tot de directeur, denkt de heer Pot blijkbaar alleen aan handwerkslui.

Hij zal het wel met mij eens zijn, dat de bedrijfsuitkomsten grotendeels en vaak zelfs geheel afhankelijk zijn van de bekwaamheid en het vernuft van degenen, die ik tot de werknemers reken. Allicht zullen degenen onder hen, die een intellectueel beroep uitoefenen, ingenieurs, economen enz., het meeste bijdragen tot het gunstige resultaat, hoewel ook de werkkraft en het vernuft van de gewone handwerksman van grote invloed kan zijn. Naargelang de prestaties der werknemers van meer belang worden geacht voor het bedrijf, zullen zij hoger worden beloond en zal eventueel ook hun winstaandeel groter zijn.

Het is heel natuurlijk, dat wie meer presteert, ook meer verdienen kan; het behoefte-element, van philanthropische en niet zozeer van economische aard, is helaas al veel te diep in onze economische verhoudingen doorgedrongen. Naast de prestatie speelt ook het lot een grote rol, voor werkgevers, zowel als voor werknemers. Sommige ondernemingen werken nu eenmaal onder gunstiger omstandigheden dan andere. Allerlei factoren zijn er op van invloed: plaats van vestiging, veranderingen in de industriële structuur en in de smaak der consumenten, enz. Sommige werknemers hebben het

geluk in een goed renderende zaak of een administratie met gunstige promotie-kansen terecht te komen, anderen moeten zich met een bescheiden plaats in de maatschappij tevreden stellen, niet omdat zij minder ijverig of minder bekwaam zijn, maar eenvoudig, omdat 't lot 't zo gewild heeft. Niemand vindt dit onbillijk. Waarom zou het dan wel onbillijk zijn, als sommige deelgerechtigde werknemers ongunstiger winstkansen zouden hebben, dan andere?

Indien een onderneming betere bedrijfsresultaten blijkt te boeken en daardoor meer voordelen aan zijn personeel kan bieden, zal meestal het gevolg zijn, dat meer werknemers zullen trachten daarin een plaats te vinden. Dientengevolge krijgt de leiding van zulk een onderneming een ruimere keuze uit gegadigden en kan zij daaronder de besten uitzoeken, hetgeen weer de rentabiliteit van de onderneming zal vergroten.

De heer Pot heeft nog een belangrijke factor vergeten, n.l. dat de deelgerechtigdheid een prikkel zal zijn tot grotere krachtsinspanning der werknemers, wat weer aan de productiviteit der bedrijven en ten slotte aan de volkswelvaart ten goede zal komen. Immers daardoor zal men goedkoper kunnen produceren en met meer succes kunnen concurreren op de wereldmarkt. Hoe een goed in het arbeidscontract vastgelegde deelgerechtigdheid tot werkstaking zou kunnen leiden, is mij voorts een raadsel. Integendeel zal het stelsel de spanning tussen werknemer en werkgever verminderen.

Het materiële voordeel, dat winstdeling aan de werknemers zal opleveren, zal niet zo heel groot kunnen zijn, maar ik verwacht veel van het psychologische effect. Zoals ik reeds in mijn eerste artikel heb uiteengezet, zal de werknemer daardoor de onderneming gaan beschouwen als ten dele zijn eigen bezit, waarvoor hij zal vechten tegen communistische onruststokers en nationalisators en dit zal zowel nationaal als internationaal verstrekkende zegenrijke gevolgen kunnen hebben.

Tegen het opdringende communisme bestaat slechts één doeltreffend middel, n.l. een grondige verandering in de structuur van het vrije bedrijf, waardoor werkgevers en werknemers dichter tot elkaar komen, en deze verandering kan m.i. alleen het stelsel der winstdeling brengen.

Natuurlijk zullen er heel wat moeilijkheden te overwinnen zijn, alvorens het in praktijk kan worden gebracht. Dit is een van de redenen, waarom ik in de laatste jaarvergadering van onze partij heb voorgesteld, een commissie te benoemen, welke het vraagstuk in studie zal nemen en op korte termijn rapport zal uitbrengen.

Een andere reden was, dat, nu prof. Van den Brink, de tegenwoordige minister van economische zaken en prof. Romme, de voorzitter van de katholieke Kamerfractie zich voor 't stelsel hebben uitgesproken, een desbetreffend voorstel van katholieke zijde verwacht kan worden en onze partij daarom tijdig haar standpunt ten aanzien van het vraagstuk zal moeten bepalen, wil zulk een voorstel haar niet onvoorbereid vinden. Ik hoop, dat spoedig tot de instelling van zulk een commissie zal worden overgegaan.

P. E. van Renesse

(Hiermede sluiten wij het debat. Zoals wij hebben aangekondigd zal redactioneel aan deze zaak aandacht worden gewijd. — Redactie).

Ondeskundige overpeinzingen

(Ingezonden).

Kortgeleden las ik in „Vrijheid en Democratie” van 28 April 1950 blz. 7, een artikel van een onderwijsdeskundige (v. M.), die het een open vraag noemde, of klassevertegenwoordigers (sters) noodzakelijk zijn in een schoolgemeenschap. De schrijver schijnt geneigd, deze vraag ontkennend te beantwoorden en betoogt dan:

„Wie zijn leerlingen aan zich weet te binden door zelf dag in dag uit een voorbeeld te zijn van plichtsbetrachting, door zich volkomen te geven aan zijn werk, door niets na te laten, dat tot verbetering van zijn onderwijs leidt, door steeds maar weer zich op de hoogte te stellen van de omstandigheden van zijn leerlingen, die heeft geen klassevertegenwoordigers nodig.”

Toen ik dit had gelezen, dacht ik: bestaan er zulke onderwijzers en leraren? Zij moeten, om aan deze omschrijving te kunnen voldoen:

1. niet alleen maar gewoon hun plicht betrachten, maar dit op zodanig excellente wijze doen, dat zij als voorbeeld kunnen gelden;
2. zij moeten zich volkomen, dus niet slechts voor 80 of 90 pCt., aan hun werk geven, hoofdpijn of eventuele huiselijke besommingen ten spijt;
3. zij moeten niets (maar ook niet meer) nalaten, dat tot verbetering van hun onderwijs kan leiden; en
4. zij dienen zich „steeds maar weer” (dus niet zo maar eens eenmaal per maand of per week of per dag) op de hoogte te stellen van „de” (niet van enkele of alleen maar van de belangrijkste) omstandigheden van hun leerlingen.

Dat men als onderwijzer of leraar tracht te streven naar een ideale vervulling van zijn taak, valt toe te juichen. Maar ik geloof niet, dat er één onderwijzer of leraar zal zijn, die van zich zelf zal durven beweren, dat hij aan de boven geformuleerde eisen voldoet. Ofschoon, in ieder beroep treft men wel individuen aan, die aan enige zelfoverschatting lijden, om het nu maar eens euphemistisch te zeggen.

Waar nu ook v. M. wel niet zal beweren, dat alle leraren en onderwijzers in hun functie volmaakt zijn, zou men zonder al te grote stoutmoedigheid wel kunnen aanvoeren, dat klassevertegenwoordigers mischien dan wel niet noodzakelijk, toch wel in de meeste gevallen zeer nuttig kunnen zijn. En dan mischien nog wel het nuttigste voor leerkrachten, die van zichzelf menen te voldoen aan de volmaaktheids-eisen, die v. M. heeft opgesomd.

IGNO RANS.

En dit antwoordt v. M. hierop: *Belangrijk dan de wel eens te zeer overschatte nieuwigheid van de klasse-vertegenwoordigers, achtte ik de rechtstreekse vorm van levend contact tussen leerkracht en leerling, waarover ik schreef in de — hier weggelaten — regels, volgende op bovenstaand citaat. Voor de welwillende lezer(es) achtte ik het overbodig aan hetgeen ik niet als eis stelde, maar wel belangrijk achtte voor het ontstaan ener klasse-gemeenschap, toe te voegen, dat ook de leerkracht een mens is, dus niet volmaakt en allerminst bevrijd van eigen zorgen en moeilijkheden en zeker niet altijd in staat te doen, wat hij zo graag zou willen doen.*

AFDELINGSSECRETARISSEN:

Onze administratie is gaarne bereid met U te spreken over de mogelijkheid van uitbreiding van onze lezerskring.

eigenwijze liedjes

Jansen

Piet Jansen heet hij — weer zo'n man,
Die 's nachts niet goed meer slapen kan
Door al die dwangbevelen
Voor Jansen dit en Jansen dat,
Voor Jansen in van alles wat,
En die zich als zovelen
Omdat hij zich maar Jansen schrijft
En Jansen is en Jansen blijft,
Nog steeds moet laten scheren,
Vermits men in zijn vaderland
Door veler lieden onverstand
Te lang bleef potverteren.

Piet Jansen zucht al jaar en dag,
Maar al zijn zuchten en beklag
Gaan min of meer verloren,
Wanneer een heer met een lorngnet
Achter een ambtelijk loket
Ternauwernood wil horen
Waarover Jansen vraagt en klaagt,
Doch — en als regel onversaagd —
Met niettemin-nochtansen
Hem ambtelijk de das aan doet,
Want Jansen blijft — begriep dit goed! —
Slechts Jansen! — Voelt U? — Jansen!!
Altijd Jansen....

In Jansen ziet zo'n ambtenaar
De doorgedraaide kankeraar,
De stugge wanbetaler,
Die in zijn zure tijd en spijt
En heke: aan Autoriteit
Al kaler wordt en kaler....
Wat willen al die Jansens toch?
Straks brengt zo'n vent waarachtig nog
De poppen aan het dansen!
Betaal en spaar!
Bewaar!
Vergaar!

Verstaat U ons, Piet Jansen?...
Maar Jansen zegt: ja, barst U maar!
Die voelt zich steeds weer de sigaar,
De uitgeschudde duikelaar
En kaalgeplukte scharrelaar....
„Zo gaat het”, zucht die ambtenaar,
„Van 't ene in het andre jaar,
't Is altijd weer die Jansen!
En kreeg zo'n vent de koorts nou maar,
Maar nee, dat staat voortdurend klaar
Met klachten en dat kankert maar
Als Jansen.... Jansen.... Jansen....
Die vervloekte Jansen....

Brammetje.

Ook economische vrijheid is een beginsel der democratie

(Ingezonden).

Het Radio-vraaggesprek tussen Ir. Vos en de heer Ritmeester, in verband met de verkiezingsleuze van de V.V.D. „De Belastingen omlaag” en de door het Tweede Kamerlid Hofstra gestelde vraag „waarop wil de V.V.D. dan bezuinigen?” en het antwoord van het Tweede Kamerlid Ritmeester, „dat ligt niet op de weg van de Kamerleden maar op de weg van de Regering”, is voor mij aanleiding mijn mening weer te geven en enkele vragen te stellen.

De heer Hofstra zal het toch zeker met mij eens zijn, dat de belastingen voor alle lagen der bevolking veel en veel te hoog zijn, want niet alleen de directe belastingen zijn relatief enorm hoog maar ook de indirecte belastingen, zoals de omzetbelasting, de accijnsbelasting etc. betekenen een zeer zware druk op de verbruikers. Ik zou gaarne van de heer Hofstra eens een objectieve voorlichting willen zien, waarin duidelijk tot uiting komt hoeveel van het inkomen geofferd wordt aan omzetbelasting, weeldebelasting (als men een foto laat maken betaalt men al weeldebelasting) tabaksbelasting etc.

Vele ondernemers maken door hun intensieve arbeid nog behoorlijke winsten, maar de fiscale politiek van onze Regering is oorzaak, dat een zodanig bedrag aan Vennootschapsbelasting, Inkomstenbelasting, Ondernemingsbelasting etc. moet worden opgebracht, dat velen geen kans zien, in hoofdzaak in verband met de belangrijke prijsstijgingen, hun voorraden, onderhoud machines en gebouwen, vorderingen, vernieuwingen van machines etc. te financieren. De fiscale politiek van onze Regering maakt ons economisch kapot, met in het verschiet een enorme werkloosheid. Ik vraag de heer Hofstra als belastingdeskundige: „Is dat verantwoord?” Indien de heer Hofstra deze vraag bevestigend beantwoord, is hij het dan niet met mij eens, dat onze Regering tot drastische belastingverlaging moet overgaan en dat zij de posten moet aangeven waarop moet worden bezuinigd?

Ik vraag de heer Hofstra: Is de slagzin „de Belastingen moeten omlaag” misleidend als men niet onmiddellijk aangeeft waarop moet en kan worden bezuinigd en is het

antwoord van de heer Ritmeester, „dat in de eerste plaats onze Regering moet aangeven hoe en waarop bezuinigd kan worden” onjuist? Een degelijk huisvader zal zeker gaan bezuinigen zodra hij ziet aankomen dat zijn inkomen zal verminderen. Op onze Regering rust de taak die maatregelen te nemen die de financiële druk op haar volk zo licht mogelijk maakt wil haar volk niet onder die druk bezwijken. Indien de Regering geen kans ziet door drastische bezuinigingen tot een belangrijke verlaging van de belastingen te komen, dan moeten onze kamerleden het initiatief nemen.

Reeds eerder heb ik voorgesteld in onze partij een financieel-economische Commissie te benoemen

die de leden van de Kamerfracties van advies zou kunnen dienen. Tot mijn verwondering is hiertoe niet besloten *). Indien het hoofdbestuur, zo'n commissie zou benoemen dan zou dat een stimulans kunnen zijn voor andere politieke partijen hetzelfde te doen. Door uitwisseling van ideeën zou men mogelijk tot drastische bezuinigingen kunnen komen. Niet alleen de politieke vrijheid maar evenzeer de economische vrijheid is 't grondprincipe van de democratie. Politieke- en economische vrijheid zijn de grondbeginselen van de welvaart, omdat bij die vrijheden het rendement van ieder individu het grootst is.

Tot slot wil ik nog een lans breken voor een actie tot het uitvoeren van grote werken teneinde een grote werkloosheid te voorkomen. Hierdoor wordt arbeid omgezet in kapitaalgoederen. Indien dergelijke grote werken met grondstoffen van eigen bodem tot stand gebracht kunnen worden, dan kunnen de uit-

gaven grotendeels bestreden worden uit de daardoor binnenkomende belastingen. Zou het bijv. niet getuigen van wijs beleid, indien het Wegenfonds weer in ere werd hersteld, waarin gestort werden de gelden van de wegenbelasting en de benzinebelasting en dat die gelden dan ook werden besteed aan verbetering van onze wegen?

Ik hoop, dat de heer Hofstra, die ik ken als een belastingsspecialist, dit artikel leest en er op reageert. M.i. zou dit zeer vruchtbaar kunnen werken.

Amersfoort,

J. H. VAN DER BURG.

*) Voorzover ons bekend, zijn er in onze partij diverse commissiën. Men denke aan het ontwerp Beginselprogramma waaraan van verschillende zijden is gewerkt. Ook is ons bekend dat onze Kamerleden steeds ruim in de gelegenheid zijn hun oordeel aan dat van anderen te toetsen. — Red.

N.V. BOELE'S

Scheepswerven en Machinefabriek

BOLNES

Nieuwbouw en reparatie

DE ROTTERDAMSCHЕ DROOGDOK MIJ. N.V.

N.V. Lijm- en Gelatinefabriek

„Delft”

Fabrieksmerk TWEE TORENS

Tel. 106-363 — Delft

N.V. Nederlandsche

Caoutchouc- en Guttapercha-fabriek

v.h. Bakker & Zn.

Ridderkerk

• Technische rubberartikelen

Goedewaagen's

Koninklijke
Pijpen- en Aardewerkfabrieken
Gouda

Serviezen

„Hecht U waarde...?”

(Ingezonden).

Het artikeltje Herdenking II dringt me tot een uiting mijnerzijds. Inderdaad was er geen eenstemmigheid over 't vrijaf geven op 5 Mei. Dit komt immers hierop neer, dat boven de, bij contract geregelde, vacantie zonder meer een dag extra wordt gegeven. En waartoe? Het is zelfs verboden de loonregeling te overschrijden. Dit zuiver economisch motief moet U niet met etische beschouwingen vertroebelen. Dat men voor de herdenking als zodanig niet veel over heeft blijkt juist zonneklaar nu praktisch niemand één zijner toegestane vrije dagen daaraan besteedt. Hecht U waarde aan een herdenking die met de versnapering van een extra vrije dag wordt uitgelokt?

G. BOERMA.

Pieterburen.

DAKEN VLOEREN

N.V. BETON- & PLATENFABRIEK
& GEBRS. MYNLIFF NIMEGEN
TEL. 20539

N.V. Staaldraadkabel- en Herculestouwfabriek

voorheen

J. C. DEN HAAN

GORINCHEM

De Vrouwengroep Zeist hield haar maandelijkse bijeenkomst. Mevrouw H. A. Mynlieff-Post besprak enige boeken. Met grote belangstelling hebben de aanwezigen de lezing gevolgd. Mevrouw Mynlieff werd door mevrouw van de Velde hartelijk bedankt.

AFDELINGSSECRETARISSEN:

Vraagt bij onze administratie de tarieven voor extra-exemplaren van ons weekblad, voor de verbreiding van onze beginselen en voor het werven van nieuwe abonne's.

Overheidsinvloed of Volksinvloed?

In „De Volkskrant” van 16 Mei 1950 heeft Prof. Romme mij het genoegen gedaan mij te antwoorden op mijn repliek naar aanleiding van zijn beschouwing over mijn rede ter jongste algemene vergadering van onze partij. Op een enkel punt van dit antwoord moge ik mij mijnerzijds nogmaals een wederwoord veroorloven. Dit punt is er belangrijk genoeg voor. Het betreft toch de vraag van de overheidsinvloed bij de organisatie van het bedrijfsleven. Ons standpunt ten deze wil ik nogmaals kort aangeven. Wij wensen een bedrijfsorganisatie, die inderdaad een organisatie van het bedrijfsleven zelf is. Wij willen geen bedrijfsorganisatie, die van bovenaf door de overheid aan het bedrijfsleven is opgelegd. De „instelling” der bedrijfsorganen door de overheid moet materieel zijn een „erkenning” van datgene, wat van onderop is ontstaan. Opleggen van een organisatie, waarvoor het bedrijfsleven nog niet rijp is, is uit den boze.

Ik hoop te mogen aannemen, dat Prof. Romme het, wat dit beginsel betreft, wel met mij eens is. Hij blijft dan althans in de lijn, die de katholieke politiek sedert jaren heeft gevolgd. In mijn artikel in ons blad van 5 Mei heb ik dit uitvoerig uiteengezet aan de hand van de beraadslaging over de Bedrijfsradenwet van de katholieke minister Verschuur in 1932. Vergis ik mij daarin, dan zal ik het op prijs stellen, dat Prof. Romme mij op dit punt uit de droom helpt. Mocht hij toch, evenals de redactie van „Trouw”, zich willen bewegen op de weg terug naar het staats-socialisme, dan zal het zeker tot een helderder inzicht in de politieke verhoudingen kunnen bijdragen, indien hij daarvan mededeling doet. Vooralsnog echter kan ik dit niet aannemen en meen ik van oordeel te mogen blijven, dat ons uitgangspunt hetzelfde is. Zijn mijn veronderstellingen juist, dan is het verschilpunt tussen Prof. Romme en mij teruggebracht tot deze vraag: heeft de wet op de P.B.O. aan het door hem en mij gelijkelijk aanvaarde beginsel de juiste uitwerking gegeven. De vraag der grondwettelijkheid van die wet mag ik daarbij buiten beschouwing laten. Zij heeft, hoe belangrijk op zichzelf, met het punt in kwestie niet te maken.

De wet op de P.B.O. laat nu instelling van bedrijfsschappen op twee manieren toe. Bij algemene maatregel van bestuur, indien, om het kort uit te drukken, een representatieve vertegenwoordiging van het bedrijfsleven het verlangt; bij de wet in alle andere gevallen. Ik wens de instelling alleen, indien zij door zo'n representatieve vertegenwoordiging gevraagd wordt en ik wens de beslissing of dit geval zich voordoet niet over te laten aan de algemene maatregel van bestuur, doch haar genomen te zien door de wetgever. Hier stel ik een zwaardere eis dan ik in 1932 bij de Bedrijfsradenwet heb nodig geoordeeld, toen ik tegen instelling van die raden door de Regering alleen geen bezwaar had. Waarom niet? Omdat in 1932 de Grondwet instelling der bedrijfsorganen bij de wet niet voor-

door Mr. P. J. Oud

schreef en omdat de bedrijfsraden der wet van 1932, zonder nadere wettelijke machtiging geen verordenende bevoegdheid zouden ontvangen. Die verordenende bevoegdheid vooral acht ik van zodanige betekenis, dat ik de vraag, of een bedrijfstak daarvoor rijp is en in welke omvang zij daarvoor rijp is, niet door de Regering alleen wil zien beantwoord, doch de Staten-Generaal daarbij ten volle wens in te schakelen.

Hoe Prof. Romme nu kan blijven volhouden, dat hetgeen ik verlang, is vermeerdering van overheidsinvloed, is mij een volslagen raadsel. Ik kan hier geen andere verklaring vinden dan dat het hem op dit punt aan onderscheidingsvermogen ontbreekt. Al moet ik hieraan aanstonds toevoegen, dat dit mij van een zo scherpzinnig man, als de leider der katholieke fractie anders altijd blijkt te zijn, in hoge mate verwondert. Homerus heeft echter, naar men zegt, ook wel eens een keer geslapen en het zou onvriendelijk zijn Prof. Romme tot een grief te maken, wat men van Homerus met een glimlach aanvaardt. Wat is er nu fout in Prof. Romme's gedachtengang? Fout is, dat hij als volgt redeneert. De Regering is overheid en de Staten-Generaal zijn overheid. Laat men de beslissing aan de Regering alleen over dan is er minder overheidsinvloed dan wanneer men er bovendien de Staten-Generaal bij betreft. In het ene geval komt er immers maar één overheidsorgaan bij te pas en in het andere geval twee. Twee is meer dan één, dus in het tweede geval is de overheidsinvloed groter.

Moet ik nu nog uitvoerig betogen, dat deze gedachtengang fout is. Niet, omdat de Staten-Generaal geen overheid zouden zijn. Het standpunt van Lohman, die in zijn boek over „Onze Constitutie” de Staten-Generaal behandelt in het tweede deel „De onderdanen” is het mijne niet. Maar toch is het aan de andere kant ook weer niet zo, dat de Staten-Generaal een „overheid” zijn van dezelfde soort als de Regering. Afgezien van wat juridisch de meest juiste formulering is — zo heel eenvoudig is die formulering zeker niet — is de historische figuur deze, dat de Staten-Generaal, als vertegenwoordiging van het volk hun opkomst te danken hebben aan het streven om het volk te beschermen tegen willekeur van de zijde der Regering in een tijd, toen men zonder enige twijfel in de Regering alleen de „overheid” had te zien. Daarom mocht ik schrijven, dat het de historische taak is van de Staten-Generaal de rechten en belangen van het volk te beschermen tegen al te grote machtsusurpatie van de zijde der Regering en haar ambtenaren. Op dat beginsel berusten talloze bepalingen onzer Grondwet. Prof. Romme kent die bepalingen evengoed als ik. Ik behoef hem niet te vertellen, dat het recht van vereniging en vergadering alleen mag worden geregeld en

beperkt bij de wet; dat strafbepalingen alleen mogen worden gemaakt krachtens de wet; dat belastingen alleen mogen worden geheven krachtens de wet; dat deze voorbeelden met tientallen andere kunnen worden vermeerderd.

Noemt Prof. Romme al deze voorschriften bepalingen, die strekken om de overheidsinvloed te vermeerderen? Was, toen een einde werd gemaakt aan de onder Koning Willem I zo welig bloeiende „besluitenregering”, door voor tal van zaken regeling bij de wet te gaan eisen, de bedoeling de overheidsinvloed te gaan vergroten? Precies het tegendeel was het geval. Men wenste, dat het volk, door middel van zijn vertegenwoordiging, zijn invloed zou kunnen doen gelden bij de vaststelling van het overheidsbesluit. Vermeerdering van de volksinvloed, niet van de overheidsinvloed was het doel. Op vermeerdering van deze indirecte volksinvloed was ook gericht de invoering van een recht van amendement voor de Tweede Kamer. De Staatssecretaris, die de wet op de P.B.O. verdedigde richtte zich dan ook rechtstreeks tegen deze volksinvloed, toen hij zijn beduchtigheid uitsprak dat die Kamer wetsontwerpen tot instelling van een bedrijfsschap wel eens zou kunnen gaan amenderen.

Onjuist is dan ook de tegenstelling, die Prof. Romme aan het slot van zijn artikel maakt. Daar toch vraagt hij: „waar vindt gij, dat het bedrijfsleven meer en de overheid minder te vertellen heeft: wanneer het Parlement de medebeslissing heeft of wanneer inplaats van het Parlement het bedrijfsleven de mede-beslissing heeft?” Natuurlijk zal, als men de vraag zo stelt, ieder zeggen: in het laatste geval. Maar, als Prof. Romme het aldus formuleert, dan heeft hij de quintessence van de zaak, waarom het tussen hem en mij gaat, niet begrepen. Want in het geschil, dat ons beiden verdeeld houdt, behoort de vraagstelling te zijn: „Wenst gij, nadat het bedrijfsleven gesproken heeft, het antwoord op de vraag, of het inderdaad een bedrijfsschap verlangt en welke bevoegdheden het daarvoor wenst, over te laten aan de Regering alleen of wenst gij, dat ook het Parlement daarover zijn oordeel zal geven?” Of om het nog eens extra duidelijk te zeggen: „Wenst gij dat in gevallen, dat ernstig twijfel rijst of een representatieve vertegenwoordiging van het bedrijfsleven een bedrijfsschap verlangt, de Regering alleen zal decreteren, dat het er komen zal of wenst gij, dat in een zo belangrijke zaak ook het Parlement zijn woord zal spreken?” Naar onze overtuiging zal ieder, die gevoelt voor een gezonde democratie, zowel in het bedrijfsleven als in de overheids sfeer, zijn keuze op het laatste bepalen. Zij die de wet op de P.B.O. hebben aanvaard, hebben niet een stuk overheidsinvloed, maar een stuk volksinvloed prijsgegeven. Ik hoop, dat het thans ook Prof. Romme duidelijk is. Zo neen, dan beken ik gaarne, dat mijn vermogen te kort schiet om het hem duidelijk te maken.

☆ parlementaire flitsen ☆

BELANGRIJKE ONDERWERPEN ZIJN AAN DE ORDE GEWEEST

Waarborgen voor burgerlijke overheidsdienaren van Indonesië. Uitbreiding van de Hoogovens — Indonesisch debat op komst. Optreden van dr. Muntendam

Zowel in de Tweede als in de Eerste Kamer zijn in de week van de tiende Mei onderwerpen van meer dan gewoon belang aan de orde geweest. De Eerste Kamer behandelde het wetsontwerp tot vaststelling van zekere waarborgen voor burgerlijke overheidsdienaren van Indonesië en hun nagelaten betrekkingen. Was in de Tweede Kamer de ontstemming over de getroffen regeling voor deze groep van overheidsdienaren reeds duidelijk aan de dag getreden, de gebeurtenissen, welke sindsdien zich hebben voorgedaan, maakten, dat de critiek in de Eerste Kamer een nog veel feller karakter droeg. Die critiek werd zeer sterk naar voren gebracht door de heer Jonkman (P.v.d.A.), waarbij mr. Wendelaar zich op krachtige wijze aansloot.

Onze geestverwant wees in duidelijke termen op de onvolkomenheid van de voorgestelde regeling, welke naar zijn mening wel aanvaard behoorde te worden, maar tevens dat er verdere maatregelen in het belang van de overheidsdienaren dienen te volgen. Samen met de heer Kerstens van de K.V.P. diende mr. Wendelaar dan ook een motie van orde in, waarin er bij de Regering op aangedrongen werd om de onafhankelijkheid van de commissieleden, die over de afvloeiing hebben te oordelen te waarborgen en waarin er bij de Regering op aangedrongen werd slechts één commissie te benoemen met standplaats te 's-Gravenhage, welke motie werd aangenomen met 22 stemmen voor en 11 stemmen tegen. Het gehele wetsontwerp werd aangenomen met 28 stemmen voor en 5 stemmen tegen, n.l. van de anti-revolutionairen. Al was en is de regeling in dit wetsontwerp voorgesteld, lang niet zo, als men redelijkerwijs zou wensen, toch mocht men o.i. niet overgaan tot afwijzing van deze voorstellen, omdat anders de regeling voor de overheidsdienaren volkomen in de lucht zou hangen. En de vraag is dan ook gewettigd, of de a.r. ook zouden hebben tegengesteld, als de aanneming van het wetsontwerp daardoor in gevaar zou zijn gekomen. Vermelding in dit verband verdient tenslotte nog een motie, welke door de heer Jonkman werd ingediend en mede ondersteund werd door de heren Kerstens (K.V.P.), Algra (A.R.), de Zwaan (C.H.) en Wendelaar, waarin aan de Regering gevraagd werd hoger beroep bij een onafhankelijk college met administratieve rechtspraak belast, te willen bevorderen. Deze motie, welke duidelijk de sfeer in de Kamer tot uitdrukking bracht, werd zonder hoofdelijke stemming aangenomen.

Van de Eerste naar de Tweede Kamer is slechts een luttele afstand over het Binnenhof, ook al is er telkens opnieuw een zo duidelijk verschil te constateren, zowel in sfeer als in spanning en belangstelling. De Eerste Kamer vergadert minder frequent, heeft bovendien redelijke uren om samen te komen en zo is er daar over het algemeen meer belangstelling dan in de Tweede Kamer, waar de leden overkropt zijn met arbeid. Zelfs bij een zo belangrijk wetsontwerp, dat z.h.s. aangenomen werd met alleen de stemmen van de communisten tegen als de deelneming aan de Kon. Ned. Hoogovens en Staal fabrieken te IJmuiden voor de oprichting en exploitatie van een breedbandwalserij en een blikfabriek, trok niet die belangstelling als dit onderwerp wel verdiende, omdat daar het belangrijke vraagstuk van de deelneming van de Staat in het kapitaal van particuliere ondernemingen mede aan de orde kwam. Onze geestverwant, de heer Korthals, heeft daarop in een gedegen rede op bekwame wijze gewezen, waarbij hij na het nagaan van verschillende factoren en met inzien van de bezwaren, welke er wel degelijk zijn, waartoe

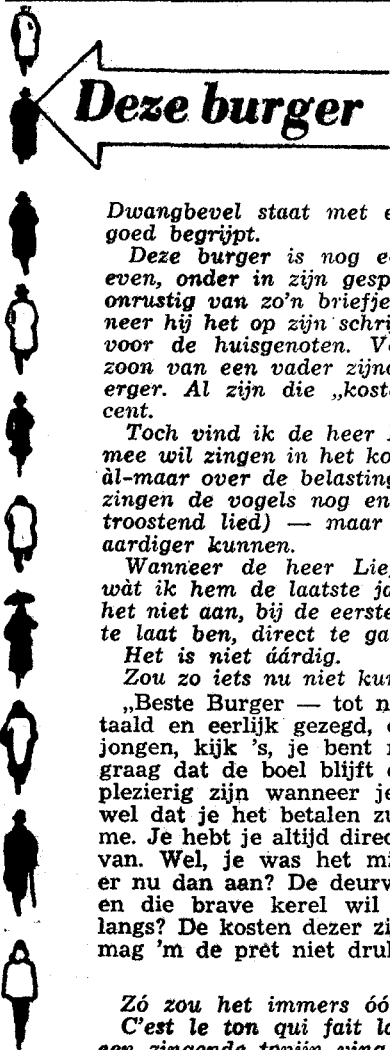
ook de nodige vragen aan de Regering gesteld waren in het Voorlopig Verslag. De heer Korthals wees er o.i. terecht op, dat het kapitaal op het ogenblik in Nederland uitermate krap is, en wij dus, wanneer wij grote projecten gaan uitvoeren, ons er wel degelijk van bewust moeten zijn, dat het verantwoord is, dat de Staat hier aan deelneemt. Dat de communisten ook hier weer een oorlogsvoorbereiding zagen, zoals zij langzamerhand overal in zien, was wel niet nieuw, maar toch een bewijs van de wel zeer eenzijdige zienswijze, waaronder zij alles wensen te bezien.

Terwijl wij dit schrijven, is intussen de nota van Regeringswege over Indonesië gepubliceerd en als dit nummer bij de lezers komt, heeft het debat over Indonesië in de Tweede Kamer een aanvang genomen. Dat is het gevolg van het feit, dat de voorzitter der Kamer aan de Regering, t.w. aan de Minister van Uniezaken

en Overzeese Rijksdelen een brief had gericht, waarin hij tot uitdrukking had gebracht, dat in de Kamer een levendige belangstelling bestaat over de gang van zaken in Indonesië. Men mag wel zeggen, dat die belangstelling met de dag toenemende is naar aanleiding van de ontwikkeling in Indonesië, een belangstelling, welke stellig in veler kring gepaard gaat met zorg om hetgeen in de toekomst verder zal gebeuren. Van de andere belangrijke wetsontwerpen, welke in deze dagen nog door de Tweede Kamer aangenomen zijn, vermelden wij hier de Wijziging van de Drankwet, de oprichting van het fonds voor maatregelen ter voorkoming van ziekten en ter bevordering van de gezondheid (Wet op het Praeventiefonds). Dit wetsontwerp bracht voor het eerst in de Kamer het optreden van de Staatssecretaris voor de Volksgezondheid, dr. Muntendam, die een goed debuut maakte. Niet onvermeld mag hier blijven zijn inleiding, toen hij zeide zich te gevoelen als 25 jaar geleden, toen hij voor de eerste maal in de praktijk kwam op het platteland van Drenthe. Toen had hij nog de steun van zijn voorganger, die tot hem zeide: als gij maar goed kiezen kunt trekken en verlossingen leiden, hebt gij gauw het vertrouwen van de bevolking. Dr. Muntendam wilde deze vergelijking niet te letterlijk doortrekken, hetgeen ons een verstandige opmerking lijkt. De financiering van de ziekenhuisbouw, welke eveneens nog aan de orde kwam.

Naast een zeer uitvoerige rede van de K.V.P. afgevaardigde dr. Mol, willen wij hier nog wijzen op het betoog van onze geestverwante mevr. Fortanier-de Wit, die nog eens onderstreepte, dat er in ons land een groot gebrek aan ziekenhuis- en sanatoriumruimte bestaat. En zij wees er op, welke bijzondere moeilijkheden de ziekenhuizen op het ogenblik onder vinden. En nadat zij gewezen had op het feit, dat juist op het gebied van ziekenhuizen het particulier initiatief dikwijls grootse dingen heeft bereikt en blijk heeft gegeven tot grote offers in staat te zijn, sprak zij de wens uit, dat de minister van sociale zaken in de toekomst met een speciaal wetsontwerp zal komen, waarin de plaats van de particuliere ziekenhuizen in vergelijking tot die van de Overheidsziekenhuizen geregeld wordt. Minister Joekes kon dit wetsontwerp er niet door krijgen zonder een motie van orde, ingediend door dr. Mol, waaraan ook mevr. Fortanier-de Wit haar handtekening had gegeven om te komen tot een betere financieringsregeling voor de ziekenhuisbouw in de toekomst. Als we tot slot voor dit keer nog melding maken van een debat ver na het middernachtelijk uur over de kosten verbonden aan de verdere inpoldering in het IJsselmeer, in het bijzonder aan de Oosterpolder, waarbij o.m. onze geestverwant de heer De Hartog het woord voerde, dan kan men zien, welke hoeveelheden wetsontwerpen de Kamer in een hoog tempo wist te behandelen.

De Weede (ad interim)

Deze burger

heeft gisteren een aanmaning van de heer Lieftinck ontvangen. Neen: een nader wordt niet gezonden. En ja: bij het niet voldoen aan deze aanmaning volgt een Dwangbevel. Dat

Dwangbevel staat met een hoofdletter. Als U het maar goed begrijpt.

Deze burger is nog een beetje ouderwets. Wordt nog even, onder in zijn gespleten persoonlijkheid, een weinig onrustig van zo'n briefje en legt er iets over heen, wanneer hij het op zijn schrijftafel legt. 'n Tikkeltje schaamte voor de huisgenoten. Verloochent zijn afkomst niet als zoon van een vader zijnde, die schuld erg vond en boete erger. Al zijn die „kosten dezer” slechts vijf-en-twintig cent.

Toch vind ik de heer Lieftinck niet aardig. Niet dat ik mee wil zingen in het koor van humoristen en tragici, die al-maar over de belastingen zitten te zeuren — (tenslotte zingen de vogels nog en ruist de branding der zee haar troostend lied) — maar dit soort dingen zou een beetje aardiger kunnen.

Wanneer de heer Lieftinck eerst zou willen naslaan wat ik hem de laatste jaren zoal uitgeteld heb, dan gaat het niet aan, bij de eerste de beste keer dat ik een maand te laat ben, direct te gaan dreigen met dwangbevelen.

Het is niet aardig.

Zou zo iets nu niet kunnen met:

„Beste Burger — tot nu toe heb je altijd alles fijn betaald en eerlijk gezegd, dat was geen klein beetje. Maar jongen, kijk 's, je bent nu even te laat en je wilt toch graag dat de boel blijft dóórlopen; nou, dan zou het wel plezierig zijn wanneer je over de brug kwam. Ik weet wel dat je het betalen zult. Je hebt geen cent schuld bij me. Je hebt je altijd direct als 'n hèer gedragen. Daar niet van. Wel, je was het misschien even vergeten. Denk je er nu dan aan? De deurwaarder moet tenslotte óók leven en die brave kerel wil zijn plicht doen. Kom je even langs? De kosten dezer zijn vijf-en-twintig cent, maar dat mag 'm de pret niet drukken. Hou je taai.

Je Piet.

Zó zou het immers óók kunnen? C'est le ton qui fait la chanson, zoals de man zei die een zingende tonijn ving.

En men moet er z'n mannetje op áán kijken, wanneer men hem schrijft, vindt

DEZE BURGER

LEUZEN GEVRAAGD

De kopstukken van de Labourparty zijn tijdens 't weekeinde in Dorking bijeen geweest. Zoals uit de persberichten blijkt, om zich te bezinnen op haar gestadige teruggang in stemmen, sympathie en invloed en op de in de naaste toekomst te volgen koers. Verdere nationalisaties zullen voorlopig wel niet volgen; men wil eerst trachten verbeteringen aan te brengen in de organisatie van de genationaliseerde industrieën en van de nationale gezondheidsdienst. De kosten van het levensonderhoud moeten stabiel worden gehouden, want daarop is het oog van loontrekker en consument — in 't bijzonder de huisvrouw — scherp gevestigd. Van het aantrekken van de middenstand heeft men weinig profijt gezien, zodat op die weg niet langer zal worden voortgegaan. Socialisatie zal de komende leuze zijn, de coöperatieve oplossing zal vermoedelijk meer naar voren worden geschoven.

Ik dacht zo, dat ik de leuze „Socialisatie” al eens eerder gehoord had....

Ja, wanneer men niets nieuws en aanlokkelijks meer voor de werkende mens kan verzinnen, dan moet men wel trachten de onverkoopbare restanten te spuien, in de hoop, dat het niet zal opvallen. Maar dat kon nu wel eens anders uitpakken, blijkens de reactie der arbeiderskiesers in vrijwel alle democratische landen. Zij beseffen allengs, dat het socialisme uitgepraakt raakt.

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

ORGAN VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Voorzitter Redactie-comm.: Drs. H. A. Korthals.
Redactie-secretaris: Mr. E. Elias.

Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 435.

Administratie: Postbus 43, A'foort, tel. 5267.

Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 p. jaar.

Voor het zenden van abonnements- en advertentie-gelden: Postgiro no. 245103, ten name van de

Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en

Democratie" te Amersfoort.

Losse nummers 15 cent.

Voor advertenties wende men zich tot de admi-

nistratie of tot de hoofdvertegenwoordiger: L.

Vlug, Geestbrugweg 69, Rijswijk (Z.-H.).

Sparen (I)

„Harder werken, meer sparen", ziedaar de raad, die prof. Liefstinck ons volk geeft. Inderdaad, op zichzelf een wijs advies, dat zeker algemeen diende te worden nageleefd, doch dat anderzijds moeilijk in practijk kan worden gebracht, omdat door vele overheidsmaatregelen het sparen weinig of in het geheel niet in de hand wordt gewerkt. Wij krijgen aldus de merkwaardige toestand, dat de overheid enerzijds met mooie woorden het sparen aanmoedigt, doch anderzijds met minder fraaie daden oorzaak is, dat haar eigen leuze niet in practijk kan worden gebracht. Wij bevinden ons met de ontwikkeling van deze zienswijze in een wel zeer goed gezelschap, indien wij verwijzen naar de rede, die prof. dr. Adriani onlangs heeft gehouden voor de Nederlandsche Maatschappij voor Nijverheid en Handel. Zeer terecht wees deze spreker er op, dat de fiscus zelfs ten aanzien van de pensioenverzekeringen weinig tegemoetkomend is, omdat in ons land de verschuiving van de fiscale last slechts bestaat naar het tijdstip van de uitbetaling. Wij willen thans verder niet ingaan op al datgene, wat prof. Adriani in dit verband heeft opgemerkt. Er zij echter op gewezen, dat ook uit zijn betoog duidelijk bleek, dat een fiscale stimulant tot sparen ontbreekt. Spr. deed verschillende suggesties tot verbetering en sprak de hoop uit, dat deze door het bedrijfsleven bestudeerd en ter kennis van de overheid zouden worden gebracht. Uit een en ander moge het in elk geval duidelijk worden, dat wij in onze critiek niet alleen staan en dat deze critiek niet kan worden gedoodverfd met het motief, dat zij uitsluitend is geuit op grond van politieke overwegingen. Harder werken en meer sparen kan een nationale en zelfs deugdzame leuze zijn. Op het ogenblik is zij slechts een slag in de lucht.

Sparen (II)

In verband met de toenemende roep om sparen kan het interessant zijn te lezen, wat het bestuur van de Nederlandse Spaarbankbond heeft op te merken. Ofschoon het tevreden is over de spaarzin en de op grond daarvan bereikte resultaten, pleit het voor een grotere afstand tussen de lonen voor geschoolde en ongeschoolde arbeiders en een enigszins preferente fiscale behandeling van uit extra werkzaamheden verkregen inkomsten. De leuze: „harder werken, meer sparen", gaat inderdaad wel zeer mank, indien wij bedenken, dat bij de verhoogde arbeidsprestaties, b.v. in de vorm van overwerk, de fiscus een niet onaanzienlijk deel voor zich opeist. Hoe men bij het toepassen van een dergelijke politiek de genoemde leuze waagt te propageren, is ons niet recht duidelijk. Harder werken: accoord! maar dan ook een extra beloning, die met dit harder werken werd verdiend. Het ware te wensen, dat vooral in dit opzicht de regering haar politiek wat meer in overeenstemming bracht met de schoonklinkende adviezen, die zij ons geeft.

Die weten het!

Wij kennen in ons land het blad Burgerrecht. Veel is daarover niet te zeggen. Wij volgen het, gelijk sommige andere bladen, plichtmatig. Reden om over het gelezene te schrijven is er weinig. Het is een blad, dat alles en iedereen afkamt. Zo zijn er nu eenmaal bladen. Voor dit keer willen wij 'n staaltje van voorlichting naar voren halen. In het nummer van 29 April van het blad wordt namelijk op bladzijde 4 een stukje uit ons blad geciteerd, waarin wij hadden geschreven over politieke en economische vrijheid. Het blad laat daar dan op volgen: „Aldus het weekblad Vrijheid en Democratie in een verkiezingsveldtocht. Het kan nuttig zijn, deze paragraaf aandachtig te lezen en dan te beseffen, dat de V.V.D. voor het wetsontwerp P.B.O. stemde..."

Wij willen hiervan alleen zeggen: Het kan nuttig zijn deze passage uit Burgerrecht aandachtig te lezen en dan te beseffen dat Burgerrecht over een ingewikkelde zaak als de P.B.O. schrijft terwijl het de eenvoudigste feiten daaromtrent nog niet kent. Want laten wij Burgerrecht, dat zijn bestaan voor een zeer groot deel vult met actie tegen de P.B.O., ter lering mogen zeggen, dat zowel de Tweede- als de Eerste Kamerfractie der V.V.D.

tegen het desbetreffende wetsontwerp hebben gestemd. Wij zullen maar hopen voor het blad: Aldoende leert men en misschien een volgende keer beter.

Optimist

Het is verkwikkend in deze tijd van sombere voorspellingen en uitlatingen met betrekking tot het communistische gevaar, ook eens een stem te kunnen citeren, die de somberheid en het pessimisme nu eens niet deelt en daartegenover wijst op de mogelijkheid van een geheel andere ontwikkeling. Wij doelen hier op een recente uitspraak van Paul Hoffman, de administrateur van het plan-Marshall, waarbij hij opmerkte, dat het Russische samenstel van satelietstaten zal ineensstorten en wel „plotseling tengevolge van inwendige spanningen." „Elf jaar geleden maakten we ons bezorgd over drie dictators: Hitler, Mussolini en Stalin. Twee zijn er verdwenen en ik geloof dat ik ook nog zal meemaken, dat de derde verdwijnt. Als er een einde is gekomen aan de dictatuur, dan zal een duurzame vrede, gebaseerd op vrijheid en gerechtigheid gewonnen zijn". Ziedaar de visie van Paul Hoffman, die men nog niet mag overschatten, doch ook niet onderschatten. Het is een fris geluid tussen veel pessimisme en een waarschuwing om niet te versagen en reeds het slagveld te verlaten voordat de strijd is ontbrand.

Inzicht

Ondanks de zorgen die elke weldenkende democraat vervullen met betrekking tot het communistische gevaar, zijn er toch nog steeds lichtpunten te ontdekken die juist de democratische burger weer moed geven. Zo zal het vooral in de intellectuele wereld met vreugde zijn vernomen, dat Maria Atierstedt, een communistische Zweedse schrijfster, met Moskou heeft gebroken omdat zij zich niet kan onderwerpen aan de door de Kominform geëiste „eenvormigheid in het politieke denken." De schrijfster heeft thans voorgesteld in Zweden een communistische partij te stichten, die onafhankelijk moet zijn van Moskou en van de Kominform en die het voorbeeld van Tito moet

volgen. De schrijfster bracht in herinnering, dat tal van communistische schrijvers zoals Koestler, Silone, Wright, Gide, Fischer en Spender, zich na teleurstellende reizen naar Moskou, van het communisme hebben afgewend omdat daar „de werkelijkheid niet 'n afspiegeling is van de communistische idealen". Men neemt inmiddels aan, dat Maria Stierstedt met haar jongste besluit een grote invloed zal uitoefenen op de 50.000 communisten die Zweden telt. Wij willen met dit alles allerminst zeggen, dat wij het z.g. „Titoïsme" zo willen toejuichen, omdat deze stroming in wezen eveneens anti-democratisch is. Het is evenwel verheugend, dat de communisten in toenemende mate weigeren aan de leiband van Moskou te lopen. Van 'n overtuigd communist maakt men nu eenmaal niet in één slag 'n waar democraat. Daarvoor zal het doorlopen van verschillende stadia nodig zijn. Doch er heerst een groeiende vorm van verzet tegen de „eenvormigheid van het politieke denken". Een verheugend maar meer nog een gezond verschijnsel, dat een waar lichtpunt voor de democratie vormt.

Waar woord

Onlangs heeft onze minister van Buitenlandse Zaken, mr. Stikker, te Rome een belangrijke rede gehouden voor vertegenwoordigers van de voornaamste niet-communistische vakbonden der Marshall-landen. Tijdens deze rede zeide onze minister o.m. het volgende. „De Europeanen dienen de geest van offervaardigheid en onbaatzuchtigheid na te streven, die de vakbeweging tot een rots van kracht en een positieve macht ter verbetering van de wereld hebben gemaakt." Dit is een waar woord, dat niet alleen van toepassing is op Europa, doch eveneens op ons land, ja zelfs op eigen politieke kring. Slechts offervaardigheid en onbaatzuchtigheid, ook in de eigen partij zijn de aangewezen middelen om de grote gevaren die ons op dit ogenblik nog omringen, definitief te bezweren. De wijze vermaning van minister Stikker moge de laksen en onverschilligen in den lande spoedig wakker maken. Geen offer is te groot om onze vrijheid te behouden.

INDONESISCH DEBAT

De ontwikkeling van zaken in Indonesië, zoals die zich in de laatste tijd heeft voltrokken, heeft veel zorg gewekt. Zeker, wij wisten, dat na de overdracht der soevereiniteit daar vele moeilijkheden konden worden verwacht. Bij de behandeling van de resultaten der Ronde Tafelconferentie in het parlement hebben de woordvoerders onze fracties in de Tweede en Eerste Kamer ook geen twijfel laten bestaan over de bezorgdheid, die er bij onze afgevaardigden bestond ten aanzien van hetgeen zou kunnen gebeuren. Er was echter op dat ogenblik niet meer te kiezen tussen een goede en een slechte oplossing. Men had — en prof. Molenaar heeft in de Eerste Kamer wel zeer duidelijk gesteld, dat de Regering het parlement in die afschuwelijke positie had gebracht door niet na te komen wat verwacht had mogen worden — de keuze tussen twee mogelijkheden, die beide zeer kwade kansen in zich sloten. De minst kwade kansen werden gezien in aanvaarding van hetgeen ter R.T.C. was overeengekomen. De Tweede Kamer fractie van onze partij is toen evenwel de enige groepering geweest, die nog gepoogd heeft constructieve arbeid te verrichten. Immers, mr. Oud heeft met alle leden zijner fractie een amendement ingediend, dat betrekking had op het zelfbeschikkingsrecht. Veel waardering bestond voor dit amendement bij anderen destijds niet. Het heeft veel moeite gekost om het aangenomen te krijgen, de Regering bagateliseerde de betekenis en van verscheidene zijden werd gesuggereerd, dat onze fractie eigenlijk maar een politiek spelletje bedreef om onze kiezers wat zand in de ogen te strooien! De waardering is thans wel zeer ten gunste veranderd! Velen vragen nu toepassing van hetgeen het amendement beoogde en de Regering verklaart nu zelf, dat het artikel, dat dank zij mr. Oud in de wet is opgenomen „haar tot uitgangspunt strekt" bij het nemen van „geëigende stappen". Na de vele hoon over het amendement-Oud is dit wel een heel ander geluid.

de overeenkomst van Linggadjati en sedertdien steeds vastgehouden. Het beginsel ligt ook in de voorlopige constitutie van de Republiek der Verenigde Staten van Indonesië. Artikel 1 daarvan zegt immers: „De onafhankelijke en soevereine Republiek der Verenigde Staten van Indonesië is een democratische rechtsstaat van federatieve structuur." Nu kan inderdaad worden gesteld, dat deze ontwerp-constitutie niet deel heeft uitgemaakt van hetgeen Nederland en Indonesië zijn overeengekomen, en ook kan worden aangevoerd, dat Indonesië door de soevereiniteits-overdracht nu ook eigen zaken zelf kan regelen. Daaraan willen wij zeker ook niet tornen. Maar wij stellen wel vast, dat het federale beginsel volmaakt is losgelaten. Wij stellen ook vast, dat in art. 3 van het Uniestatuut beide deelgenoten zich hebben verbonden „hun staatsbestel te baseren op de beginselen der democratie". Wanneer één partij der overeenkomst van oordeel is, dat de andere zich niet houdt aan hetgeen in de geciteerde formulering is overeengekomen, dan mag zij de ogen niet sluiten, dan is zij verplicht iets te doen. En wanneer wij van oordeel zijn, dat het zelfbeschikkingsrecht niet tot zijn recht komt, dan is ook dit een aangelegenheid die ons mede aangaat, want ook hierover zijn bepalingen opgenomen in de ter Ronde Tafel Conferentie getroffen accorden. Dat dan stappen genomen moeten worden, is, dank zij het amendement-Oud, nu wettelijk vastgelegd.

De Tweede Kamer is verontrust geworden en zij heeft de Regering inlichtingen gevraagd. De Regering heeft een uitvoerige nota als antwoord gezonden. De uitvoerigheid betreft overigens meer beschrijving van hetgeen in Indonesië is geschied dan uiteenzetting van wat de Regering heeft gedaan in deze hoogst ernstige aangelegenheid. Het is daarom goed, dat de Kamer in mondelinge gedachtenwisseling hierover nadere inlichtingen kan vragen. De zaak is van groot gewicht en van de Regering moet de grootste activiteit worden verwacht. Wanneer dit blad verschijnt zal de lezer reeds meer weten. Wij willen daarom niet op het debat vooruitlopen. Slechts wilden wij te dezer plaatse ook reeds van onze ongerustheid doen blijken. K.

Waar zijn die stemmen gebleven? (III)

PROV. NOORD-BRABANT

Een vergelijking van P. 50 met P. 46 in de provincie Noord Brabant laat het volgende zien.

Minder	
C.P.N.	8.100
A.R.	4.600
Andere partijen	7.500
	20.200
Meer uitgebracht bij P. 50 dan bij P. 46	24.000

Waar bleven die Meer	44.200
K.V.P.	15.400
Kath. Onafh.	8.900
Kath. Brab. Middenst.	8.100
K.N.P.	2.300
V.V.D.	3.700
P.v.d.A.	3.600
C.H.U.	2.000
Staatk. Ger.	200
	44.200

Alle meer uitgebrachte stemmen en bovendien nog de helft van de stemmen, die sinds 1946 door enkele partijen verloren werden, komen ten gunste van de vier katholieke groeperingen, die bij P. 50 meededen. Het verlies van C.P.N. wordt nog niet voor de helft door de P.v.d.A. opgevangen, terwijl de A.R. stemmen wel niet op een der katholieke lijsten zijn overgegaan, dus aan de C.H.U., St. Ger. en de V.V.D. zullen zijn verloren. Of ook aan de P.v.d.A.?

Een andere uitkomst geeft een vergelijking van P. 50 met K. 48.

Minder	
K.V.P.	8.200
K.N.P.	8.000
P.v.d.A.	6.800
C.P.N.	4.800
A.R.	3.300
St. Ger.	1.300
Andere partijen	3.000
	35.400

Minder uitgebracht bij P. 50 dan bij K. 48

	14.200
Waar bleven die Meer	21.200
Kath. Onafh.	8.900
Kath. Brab. Middenst.	8.100
C.H.U.	3.100
V.V.D.	1.100
	21.200

Het verlies van K.V.P. en K.N.P. is vrijwel gelijk aan de winst van de Kath. Onafh. en Middenstanders. Het verlies van A.R. en St. Ger. komt vrijwel overeen met de winst van C.H.U. en V.V.D., maar deze laatste zal wel stemmen hebben verkregen, die bij P. 46 op de P.v.d.A. werden uitgebracht. Verreweg het grootste deel van de 11.600 rode stemmen, die bij P. 50 minder werden uitgebracht dan bij K. 48 zal wel afkomstig zijn van katholieken, die thans hun stem op één der vier katholieke lijsten hebben uitgebracht.

De samenstelling van onze kandidatenlijsten in Noord-Brabant maakte reeds duidelijk, dat alleen de kieskringen Breda en Eindhoven kans maakten een onzer naar de Staten af te vaardigen. De wedloop tussen deze beide kieskringen is met 2451 stemmen gewonnen door de kieskring Breda, die 22 stemmen meer behaalde dan de kieskring Eindhoven. Dit komt, doordat de stad Breda van 1376 bij P. 46 via 1809 bij K. 48 steeg tot 2305, terwijl Eindhoven van 1171 bij P. 46 op 2166 bij K. 48 kwam, maar bij P. 50 daalde tot 2084. Deze achteruitgang van 82 stemmen kostte Eindhoven de zetel. Opmerkelijk is, dat onze partij in de kieskring Bergén op Zoom voor het eerst de vier cijfers behaalde. Dit is voornamelijk te danken aan de stad Bergen op Zoom, die van 196 bij P. 46 via 464 bij K. 48 thans steeg tot 648, waardoor is komen vast te staan, dat het inzicht van de Centrale Zuid juister is gebleken dan dat van de afdeling Bergen op Zoom. Een goede vooruitgang boekte ook Helmond, waar wij van 350 bij P. 46 via 203 bij K. 48 thans kwamen op 646. Eigenaardig is, dat, terwijl wij in Vught van 199 bij P. 46 via 247 bij K. 48 thans kwamen op 295, in 's-Hertogenbosch die cijfers achtereenvolgens waren 261, 399 en 284. Een zelfde beeld vertoont Tilburg, waar wij

P. 50 = Prov. Statenverkiezing 1950.
P. 46 = idem 1946.
K. 48 = Kamerverkiezing 1948.

bij P. 46 341, bij K. 48 661 en thans 456 stemmen behaalden. Naar alle waarschijnlijkheid is de achteruitgang sinds K. 48 te verklaren doordat katholieken, die toen op onze partij gestemd hebben, thans hun stem hebben uitgebracht op één van de dissidente katholieke lijsten.

PROVINCIE UTRECHT

Een vergelijking van P. 50 met P. 46 geeft het volgende beeld.

Minder	
C.P.N.	10.400
P.v.d.A.	400
	10.800

Meer uitgebracht bij P. 50 dan bij P. 46

	11.500
Waar bleven die Meer	22.300
K.V.P.	5.200
A.R.	5.000
C.H.U.	4.300
V.V.D.	3.400
Ger. Pol. Verb.	2.800
St. Ger.	600
Wereldburgers	1.000
	22.300

De enige verliezers zijn de beide rode partijen. Zowel van deze stemmen als van de meer uitgebrachte stemmen hebben alle overige lijsten geprofiteerd. Het is echter moeilijk uit te maken, waarheen nu precies die vroeger rode stemmen gegaan zijn. Het is b.v. haast niet aan te nemen, dat de 5.000 stemmen, welke de A.R. thans meer verkregen dan bij P. 46, voor de helft afkomstig zouden zijn uit de rode hoek.

Vergelijkt men P. 50 in de provincie Utrecht echter met K. 48, dan geeft dit het volgende resultaat.

Minder	
A.R.	4.900
C.P.N.	2.400
V.V.D.	1.600
St. Ger.	1.600
K.N.P.	5.100
Andere partijen	6.100
	21.700

Minder uitgebracht bij P. 50 dan bij K. 48

	5.000
Waar bleven die Meer	16.700
C.H.U.	7.600
Ger. Pol. Verb.	2.800
K.V.P.	4.900
P.v.d.A.	400
Wereldburgers	1.000
	16.700

De winst van de C.H.U. en het stemmenaantal van het Ger. Pol. Verb. overtreffen het verlies van de A.R. en de St. Gereformeerden. Blijkbaar zijn ook de 1600 stemmen, welke de V.V.D. achteruitging, ten gunste van de C.H.U. gekomen, terwijl deze ook nog profiteerde van het feit, dat de P.v.d.A. minder winst behaalde dan de C.P.N. verlies leed, zodat ook P.v.d.A. stemmen op de C.H.U. zullen zijn overgegaan.

Onze achteruitgang wordt door sommigen verklaard door het medewerken van onze Kamerfracties aan de soevereiniteitsoverdracht.

Ongetwijfeld zullen wij hierdoor kiezers verloren hebben, maar dit verlies wordt in plaatsen als Amsterdam, Den Haag, Heemstede en Enschede — om maar enkele te noemen — meer dan goed gemaakt door aanwinst van nieuwe kiezers. Dit is in de provincie Utrecht niet het geval en het wil er bij ons nog steeds niet in, dat de samenstelling van onze lijsten in de provincie Utrecht hieraan niet mede debet is.

Vergelijkt men de cijfers van P. 50 en P. 46 in de stad Utrecht, dan blijkt het volgende.

Minder	
C.P.N.	5.200
Meer uitgebracht bij	

P. 50 dan bij P. 46 4.600

Waar bleven die Meer	9.800
K.V.P.	2.800
V.V.D.	2.300
A.R.	2.100
C.H.U.	1.500
P.v.d.A.	200
St. Ger.	200
Wereldburgers	500
Ger. Pol. Verb.	400
	9.800

Van het verlies van de communisten en van de meer uitgebrachte stemmen profiteert de P.v.d.A. nauwelijks. Alle overige partijen kregen in evenredigheid hun deel. Ons stemmental in de stad Utrecht krom van 5.372 (P. 46) via 7.081 (K. 48) en 6.881 (G. 49) tot 7.664 (P. 50). Een vrijwel constante stijging in tegenstelling tot het overige deel van de prov. Utrecht.

In de provinciale kieskring Amersfoort krijgt men bij vergelijking van P. 50 met P. 46 het volgende beeld.

Minder	
C.P.N.	5.200
P.v.d.A.	600
	5.800

Meer uitgebracht bij P. 50 dan bij P. 46

	6.900
Waar bleven die Meer	12.700
A.R.	2.900
C.H.U.	2.800
K.V.P.	2.600
Ger. Pol. Verb.	2.400
V.V.D.	1.100
St. Ger.	400
Wereldburgers	500
	12.700

De beide rode partijen zijn de enige verliezers, niettegenstaande bij P. 50 7.000 stemmen meer werden uitgebracht. De overige partij profiteerden hiervan vrijwel in evenredigheid, alleen de V.V.D. bleef in de kieskring Amersfoort wat achter. Ons stemmental bedroeg bij P. 46 11.375, bij K. 48 14.631 en was bij P. 50 12.495.

Les in verantwoordelijkheid

Het volgende verhaal is historisch. Er was een man die bij de stembus was weggebleven. Daar in Nederland de stemplicht bestaat, kreeg hij later een gedrukt briefje van de burgemeester, waarin hem werd verzocht, de reden van zijn verzuim op te geven. Nu had hij kunnen volstaan met te antwoorden dat hij wegens ziekte of familiezaken of een andere verschoonbare reden niet in staat was geweest, de gang naar het stemlokaal te ondernemen. Daarmee was hij van alle last af geweest. Het aantal thuisblijvers is nu eenmaal wel zo groot, dat het moeilijk aangaat, elk geval afzonderlijk te onderzoeken.

Dat deed onze man echter niet. Hij schreef de burgemeester, dat onze wereld eigenlijk een slechte wereld is. De maatschappij was rot, volgens hem. Onbereikbaar verre en goed-betaalde lieden trokken aan de touwtjes en de gewone man stond altijd in de hoek waar de klappen vallen. In zo'n land stem ik niet, schreef hij. Wanneer dat alles anders was, ja, dan zou hij geen enkel bezwaar hebben zijn stem uit te brengen. Nu echter de zaken lagen zoals ze lagen, glad verkeerd, wel-

gerde hij aan de gang van zaken medewerking te verlenen.

De burgemeester fronste zijn voorhoofd, toen hij dit briefje las. Hij moest er even over nadenken, want zulke geluiden hoorde hij niet elke dag. Hij was een verdraagszaam man en van nature weinig geneigd, spijkers op laag water te zoeken.

Wat anderen schrijven

ken. Misschien had hij het geval laten lopen, wanneer de man kort en goed had geschreven dat hij tegen de stembus was. Zoets laat zich nog wel horen in een vrij land. Maar hij was blijkbaar niet tegen de stembus en niet tegen het stemmen. Toch was hij opzettelijk weggebleven. De burgemeester vond uiteindelijk dat de betrokkene zijn verantwoordelijkheid niet beseftte. Daarom zond hij de stukken door aan de kantonrechter.

En daar verscheen dan de delinquent. Hij had kunnen afkomen, maar het niet gedaan. Hij had blijkbaar een strijdbare natuur. Ja, U zit daar wel goed achter Uw ta-

fel, zei hij tegen de kantonrechter. U spreekt maar recht; maar wij moeten hard werken voor een bestaantje. En de Kamerleden doen het ook om geld. Zij spelen mooi weer van onze centen.

Men ziet, er was geen woord Frans bij. De kantonrechter had zich echter goed geprepareerd. Hij liet de opmerking aan zijn adres voor wat ze was, maar vroeg de verdachte wel, waarom hij dan geen Kamerlid was geworden wanneer dat zo'n goed baantje was. „Ha, Kamerlid”, zei de delinquent, en zette grote ogen op, „dat is toch niks voor ons soort mensen”. Maar dat was de kantonrechter niet met hem eens. Hij had zich voorbereid, wij zeiden het al; en hij noemde zo een rijtje van twintig namen; alle van mensen, afkomstig uit zeer eenvoudige gezinnen, die het niettemin tot parlementslid hadden gebracht. De verdachte was hierop even sprakeloos, maar bracht na enig nadenken wel in het midden dat die mensen dan waarschijnlijk iets hadden geleerd. „Zo is het”, zei de kantonrechter; „en ik wou U graag wat leren. U bent kruidenier; maar ik verzeker U dat Uw grossiers in financieel op-

zicht geen goede ruil zouden doen, wanneer ze Kamerlid werden”.

Vervolgens wierp de kantonrechter ter over een andere boeg. „Dus, U vindt de maatschappij slecht”. „Ja”, zei de ander gretig. De kantonrechter knikte. „Het spijt mij, maar het is Uw eigen schuld”. De verdachte protesteerde. „Dat is niet waar. Ik doe niet aan politiek. Ik bemoei mij nergens mee”. Op dat antwoord had de kantonrechter gewacht. „Dat is het hem juist. Hoe kan de maatschappij beter worden wanneer mensen als U, die toch zoveel critiek hebben, zich nergens mee bemoeien. De maatschappij is onze eigen maatschappij, de regering is onze eigen regering. Wij hebben allen dezelfde rechten. Ik heb één stem, precies als U. Alleen, ik breng hem uit”.

Hij kreeg maar één gulden boete, deze weigeraar; en toch ging hij naar huis met een bezwaard gemoed. Want, misschien voor het eerst van zijn leven, beseftte hij vaag dat bij alle andere lasten die hij had te dragen, op hem ook nog een klein stukje verantwoordelijkheid voor de publieke zaak rustte. En wat ons betreft, wij geven dit verhaal gaarne ter overdenking aan al degenen die steeds anderen de schuld geven voor datgene wat hun niet bevalt en er van uitgaan dat de eerste vrijheid is, iedere verantwoordelijkheid te ontkennen.

(Heerenveense Koerier)

De vrouwen kwamen bijeen

„De situatie is niet zo eenvoudig”

Voordat ik aan het verslag begin van de vergadering die de V.V.D.-vrouwen op 20 Mei in het I.C.C. te Amsterdam hebben gehouden, lijkt het mij wel nuttig, nog even in hoofdtrekken de situatie te schetsen, die inderdaad niet zo eenvoudig is. Alle vrouwen, die lid zijn van de V.V.D., zijn als zodanig lid van de organisatie „Vrouwen in de V.V.D.”, waarvan het dagelijkse bestuur wordt gevormd door de vrouwen die in het hoofdbestuur van de Partij zitting hebben. De Partij is verdeeld in centrales, de centrales (soms met onder-centrales) weer in afdelingen. Alles wat de centrales, onder-centrales en afdelingen organiseren, is gelijkmatig voor mannen en vrouwen toegankelijk. Echter moeten vrouwen nog wel eens met andere middelen dan mannen worden aangepakt om tot activiteit te komen. De organisatie „Vrouwen in de V.V.D.” heeft dus wel degelijk zin, niet om een aparte vrouwenpartij te vormen, maar om de vrouwen tot goede partijleden op te voeden, met inzet van haar specifiek vrouwelijke eigenschappen, als aanvulling op het mannelijk element. Om dat doel te bereiken gaat men niet overal gelijk te werk. Dat is op zichzelf geen bezwaar, mits het doel, de grotere activiteit van de vrouwen, maar voor ogen wordt gehouden. In sommige (onder)centrales en afdelingen willen de vrouwen het liefst met de mannen vergaderen en geen apartjes hebben. Uitstekend — als ze dan maar geregeld verschijnen en zich ook persoonlijk aan de propaganda wijden.

Een andere mogelijkheid is, dat er zich in een afdeling of (onder)centrale uit de vrouwelijke leden een groep vormt met een eigen bestuur. Ook dit is niet als een afsplitsing te beschouwen, alleen als een middel dat in bepaalde milieus efficiënt is gebleken, om steeds weer hetzelfde gemeenschappelijke doel te bereiken. Zo'n vrouwengroep is dus een soort kern van verhoogde activiteit, die deze activiteit in haar naaste omgeving poogt te verbreiden. Zij kiest daartoe een eigen bestuur, waarin de vrouwelijke bestuursleden van de (onder)centrale, resp. afdeling, zitting hebben en zo nodig nog enkele leden.

De vergadering had tot doel een overzicht van de werkzaamheden der vrouwen in het gehele land te verkrijgen en ervaringen en meningen uit te wisselen. Daartoe is in iedere centrale één vrouw gekozen, die verslag uitbrengt van wat er in haar centrale door en voor de vrouwen was gedaan.

In haar openingswoord vermeldde de voorzitter, mevr. mr. E. Scheltema-Conradi, allereerst dat het dagelijks bestuur is uitgebreid met mevr. D. M. Hartgerink-Koomans, daar deze in het hoofdbestuur van de partij is gekomen, verder dat mevr. J. L. Redeke-Hoek, een der afgevaardigden met het eerbiedwaardigste verleden, haar functie heeft neergelegd en dat mevr. v. d. Zwan-Kievit, gemeenteraadslid in Soest, haar opvolgt. Ook heette de voorzitter de vertegenwoordigsters der jonge garde welkom: de drie vrouwelijke hoofdbestuursleden van de J.O.V.D., waarvan mej. Hardeman na afloop van de ochtendvergadering het woord voerde. Het is een verheugend verschijnsel dat ook de jongere vrouwen zich haar taak bewust worden en contact zoeken met haar oudere zusters. Uit de verslagen der afgevaardigden kwamen verschillende punten naar voren. Het is over 't algemeen moeilijk het platteland te bereiken; een gesalarieerde propagandist kan hierbij tot grote steun zijn, mits een vrouw meegaat. De vrouwen stellen het op prijs, vrouwelijke afgevaardigden in openbare lichamen als spreekster in haar mid-den te ontvangen, maar er heerst nog grote onwetendheid omtrent de vraag, hoe men moet stemmen en wat er met onze stem verder gebeurt, b.v. dat voorkeurstemmen niet verloren gaan. Naar aanleiding hiervan vertelde de voorzitter, dat er plannen bestaan om deze vraag in een populair geschriftje te behandelen.

De wijze van bijeenkomen ('s middags of 's avonds, thuis of in een zaaltje), de financiën van de vrouwen-groepen en nog meer onderwerpen van interne aard kwamen ter sprake, evenals de vertegenwoordiging van de vrouwen in de V.V.D. in overkoepelende lichamen: contactorganen, Vrouwenraad, Vrouwencomité enz. In dit verband is aan commissarissen der Koningin en burgemeesters een schrijven gericht om het bestaan van onze organisatie bekendheid te geven.

Rotterdam kwam op de proppen met de enquête van het Ned. Vrouwencomité „Is huisvrouw en benoep?”, een onderwerp met vele kanten, waarbij we vooral niet sentimenteel moeten worden en waaraan ik graag eens een geheel artikel wil wijden. (gaarne! - Red.)

De middag-vergadering vertelde mevrouw A. Fortanier-de Wit in een levendige causerie van haar ervaringen in Lake Success. Zij is een der drie vrouwen van de Nederlandse delegatie, die bestaat uit vijf afgevaardigden, vijf plaatsvervangers en twaalf

deskundigen. Als de V.N. vergaderen wordt er hard gewerkt, van voor negen tot vaak over zessen, en des avonds gaat er een stapel paperassen mee naar de hotelkamer, betreffende onderwerpen die de volgende dag op de agenda staan.

Op 21 September werd de vergadering in plenaire zitting geopend in een zaal te Flushing Meadows. Deze dag was gewijd aan het jaarverslag van Trygve Lie, algemeen secretaris der V.N., waarop alle ministers van buitenlandse zaken hun commentaren gaven. De agenda, die oorspronkelijk 66 punten omvatte, werd met twee punten verlengd, die verband hielden met Sowjet-Rusland en China. Hierin voelt men al dadelijk, wat de gedelegeerden voortdurend opvalt: de controverse tussen Sowjet en Geallieerden, elk met hun „aanhang”. Daartussen hangt nog weifelend het blok waarvan India het middelpunt vormt.

Deze controverse, die werkelijk als een beklemming wordt gevoeld, uit zich ook in het werk der commissies, die elk hun speciale onderwerpen be-

spreken, voordat er in de plenaire zitting definitief over wordt gestemd.

Er zijn zes commissies: 1. de politieke, 2. de economisch-financiële, 3. de sociale, humanitaire, culturele, 4. die der trustgebieden, 5. die voor de interne financiën der V.N., 6. de juridische.

In de derde commissie, waarin ook mevr. Fortanier zitting had, komen de meeste vrouwen voor (n.l. twaalf, waarvan slechts één ongetrouwd). Hier worden dan ook onderwerpen behandeld, waarin de vrouwen zich over 't algemeen graag verdiepen: de sociale achterstand in sommige landen, vluchtelingen, statenlozen, oorlogswezen, vrijheid van voorlichting (journalisten overal toelaten), arbeid van de gehuwde vrouw enz.

Hier trof spreekster ook mevrouw Roosevelt aan, die als afgevaardigde van de Verenigde Staten altijd trouw alle vergaderingen bezocht en bijzonder goede redevoeringen hield. Zij wordt algemeen hogelijk gewaardeerd, en toen zij haar 65ste verjaardag vierde, kwam de voorzitter, generaal Romulo van de Philippijnen, haar in de commissievergadering persoonlijk gelukwensen.

MEVROUW FORTANIER-DE WIT

De commissie voor de rechten van de mens, waarvan mevrouw Roosevelt presidente was, heeft een ontwerp-declaratie ingediend, die verleden jaar definitief aanvaard is. Een prachtige instelling is het Kindernoodfonds, waarvoor elk der bedragen die van een der landen komen, ook door de V.N. nog eens wordt gestort. Dit fonds werkte eerst voor Europese kinderen, maar nu Europa er weer beter aan toe is, voor de kinderen in het Verre Oosten.

Mevrouw Fortanier kon natuurlijk niet meer dan een vluchtige indruk geven van het werk der Ver. Naties en het aandeel dat de vrouw daarin heeft. Haar conclusie was, dat vooral van de politieke commissie het werk onvruchtbaar lijkt, maar dat we ons maar eens moeten voorstellen hoe de internationale politiek er zonder de V.N. uit zou zien, om te beseffen dat dit werk moet voortgaan.

De derde commissie is er een voorbeeld van, dat hier veel valt te bereiken, en er is ook veel bereikt. Gelukkig mogen we dus ten opzichte van deze commissie zeker optimistisch zijn. Vaak wordt het bezwaar gehoord, dat Kamerleden die enige maanden in Lake Success werken, zo lang uit de volksvertegenwoordiging weg zijn. Daar staat volgens spreekster het enorme voordeel tegenover, dat zij dan ook internationaal georiënteerd terugkeren, hetgeen het werk in de Kamerfractie weer ten goede komt.

Ook als mens en als vrouw voelt mevrouw Fortanier het als een grote verrijking van haar leven dat zij, op aanbeveling van het Nederlands Vrouwencomité, door de Regering uitgezonden, op deze wijze haar land heeft mogen vertegenwoordigen om het internationaal belang te dienen.

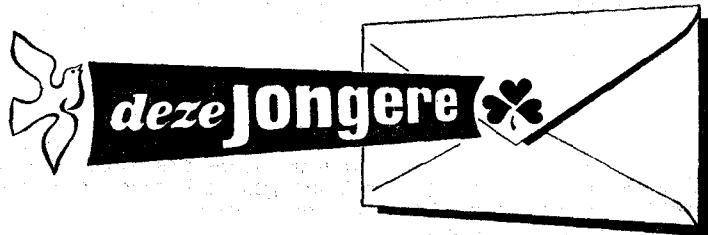
En met haar langdurig applaus bewezen de toehoorders in de zaal, dat zij het als vrouwen in de V.V.D. een voorrecht achten, deze vrouw met haar heldere geest, haar warme hart en haar humor een der haren te mogen noemen.

HERMIEN SCHUT-MANGER

MEVROUW ROOSEVELT
...altijd trouw...

Van de door andere commissies behandelde onderwerpen noemde spreekster nog de Griekse kwestie, waaronder ook het probleem der ontvoerde Griekse kinderen valt.

las vanmorgen in het „Algemeen Dagblad”, dat de Engelse archeoloog Egerton Sykes met twee babysferen en camera's gaat trachten het geheim van Atlantis, het verzonken werelddeel tussen Afrika en Zuid-Amerika, te ontsluiten.

De geschiedenis van Atlantis heeft altijd een diepe indruk op deze jongere gemaakt. Een beschaving die ten onder ging bracht de loop der geschiedenis voor duizenden jaren tot stilstand. Terwijl hij in het zonnetje op het Noordwijkse Casino zijn schedeltje heerlijk rood liet branden met al de gevolgen van dien, dacht hij erover na wat het zou betekenen indien deze, onze wereld hetzelfde lot eens beschoren zou zijn. Wat het zou betekenen wanneer Parijs en Noordwijk, Bratislava en Kerkdriel in de golven onder zouden gaan.

Als Acheson en Jansen, Adenauer en Brown allemaal nog een poosje zouden liggen te spartelen, tot dat het helemaal stil zou zijn, wanneer ook de laatste vliegtuigen wegens benzinegebrek door de golven zouden zijn omsloten.

Stil zou het zijn, heel stil, alle ruzies en kuiperijen zouden abrupt beëindigd zijn.

En duizenden lichtjaren verder zou men misschien dan naar de resten van deze beschaving gaan hengelen.

Misschien zouden ze een brokstukje van het Kremlin opvissen en een paar stenen van het Witte Huis, welke te bezichtigen zouden zijn à raison van f 0.25.

Ach het zijn maar jeugdige dromen op een warme lentemiddag. Maar je kunt ze krijgen, wanneer je bij een tenniswedstrijd scheidsrechter bent bij het damesdubbelspel.

A. D. OLESCENS.

Leden staatscommissies

In de dezer dagen ingestelde commissie, welke tot taak heeft de Regering rapport uit te brengen nopens de samenwerking tussen Regering en Staten-Generaal inzake het buitenlandse beleid is ook benoemd mevrouw A. Fortanier-de Wit. Voorts maakt van deze commissie deel uit prof. mr. C. W. de Vries.

Zoals bekend zijn in de onlangs benoemde staatscommissie, welke een Grondwetsherziening heeft voor te bereiden, benoemd mr. P. J. Oud en prof. mr. A. N. Molenaar.

Aanvulling en Rechtzetting

(Ingezonden).

Op de algemene vergadering in Utrecht is bezwaar gemaakt tegen de vereniging van het voorzitterschap der Partij en dat van de Kamerfractie. Inderdaad zijn daartegen bezwaren; men moet ze afwegen tegen de voordelen. Het zelfde is het geval met de vereniging van het Kamerlidmaatschap met dat van redacteur van ons blad. Want bij kritiek op de fractie is de redacteur partij, en, onopzettelijk, dus verdediger. Dit blijkt uit de weergave, van de kritiek op het beleid van de Kamerfracties, die ik op de vergadering heb uitgesproken: kort en onvolledig; met vrij wat ruimte voor de verdediging. Nu de verkiezing voor de Staten voorbij is, mag ik hierop terugkomen.

Voorop ga, dat ik niet voor mezelf sprak, maar in opdracht van de afdeling Deventer. Ik heb betoogd, dat onze fractie zich niet krachtig en principieel verzette tegen de belastingpolitiek van de minister van financiën. Deze heeft gezegd, dat hij zijn belastingpolitiek dienstbaar maakte aan een socialistische politiek. Hij streeft dus naar socialisatie der bedrijven en naar uitroeiing van de klasse der hogere bezitters niet alleen, maar van alles wat uitgaat boven de arbeiders. In Engeland zien we het gebeuren; hier is het proces in volle gang; en allen zoals we op de vergadering zagen zijn we het slachtoffer daarvan. Dat is een diep ingrijpend verschijnsel; er zijn er, die de val van het West-Romeinse Rijk aan het verdwijnen van de middenklassen toeschrijven.

De arbeiders zijn ongeveer 10% vooruitgegaan in werkelijk loon, vergeleken bij 1939. De andere klassen zijn achteruitgegaan van 28 tot 57%. Welke offers hebben de arbeiders daartegenover gesteld? Geen enkel. Laten we aannemen, dat ze geen belasting kunnen betalen; dan kunnen ze toch wel meer werk leveren; 20% meer uren werken. Of harder werken. Ze denken er niet over en de minister verlangt het ook niet. Dat is een der oorzaken, dat de productie zo duur is.

De fracties nu keuren zelfs zonder hoofdelijke stemming de begrotingen van deze socialistische minister van financiën goed. Zij steunen dus zijn politiek en nemen mede de verantwoordelijkheid op zich. Na de devaluatie stemden ze voor de 5%; wel „met een zwaar hart“, maar ze deden het en namen dus genoeg met een niemand bindende belofte van harder werken. Dus: steun aan socialistische politiek.

De minister heeft gezegd: geen devaluatie; twee dagen later was deze er. Heeft gezegd: de lening is overtekend; de dag daarna deed deze disagio en er was voor een aantal miljoenen te weinig ingetekend. Het optreden van de fiscale recherche is in strijd met het wezen van de rechtsstaat. Toch zegt Mr. Wendelaar, dat hij een flinke man is, die we moeten steunen bij zijn zware taak. En Mr. Molenaar verdedigt zijn fractiegenoot door te zeggen, dat de minister zo open kaart speelt. Of dat juist is, durf ik niet bestrijden. Maar het is een kenmerkend teken van onze tijd, dat men iemand prijst omdat hij doet wat zijn vanzelfsprekende plicht is. De Kamer is blijkbaar al zo gewend aan ministers die niet volledig inlichten, dat ze daarin berust en een ander, die wel inlicht, prijst. Onze tijd is wel diep gezonken. Maar het is zeker, dat mr. Wendelaar door zijn woorden aan onze partij een slag heeft toegebracht.

Mr. Oud zegt: „Wij zijn ook progressief“. Ten eerste zegt dat of niets, of iets anders dan hij bedoelt. Want onder progressief wordt nu verstaan: socialistisch. Dat is wel niet de bedoeling van mr. Oud, maar het is een poging om arbeiders te winnen. Een vergeefse poging. De arbeiders vertrouwen onze partij niet. (enkele parade-zwaluwen maken geen zomer). En er zijn nog anderen dan arbeiders, en die voelen zich door die woorden in de steek gelaten. Dat is de fout: onze fractie voert geen principieel, maar wat Thorbecke zou noemen: een parasitische politiek. Door dat gebrek aan principe verliezen we aan prestige; daaruit is de oppositie ontstaan, die in

onze partij zo sterk is en die men niet door uitwerping tot zwijgen brengt. Daardoor ook wordt de vraag verstaanbaar van een wanhopig lid: „Moeten we weer Chr. Historisch stemmen“.

En hier heeft de voorzitter dan 'n karikatuur van mijn verzet gemaakt. Hij deed alsof ik vroeger, voor 1940, op Colijn zou hebben gestemd. 1e. heb ik niet A.R. genoemd, maar Chr. Historisch; 2e. heb ik altijd, zij het vaak „met een zwaar hart“, op onze partij gestemd; 3e. de uiting was een wanhoopskreet niet van mij, maar van een ander. Maar verklaarbaar; daarom stelde ik de vraag: „Als onze fractie de socialistische minister steunt, op wie moeten dan zij stemmen, die noch socialistisch zijn noch op een kerkelijke partij willen stemmen.“ Er blijft hun niets over, alle schone woorden ten spijt. Die Wörter sind genug gewechselt, nun lässt uns endlich Taten sehen.

Prof. Molenaar heeft gezegd, dat we een bekwaam partijgenoot als minister van buitenlandse zaken hebben. Toegestemd. Maar als deze ene vogel in de zwerf van 18 (of hoeveel zijn het er langzamerhand?) ons dwingt tot steun aan een socialistische politiek en dus tot zelfmoord van onze maatschappelijke klas, dan is dat te duur gekocht. Wat principieel politiek bereiken kan, zien we aan de conservatieven in Engeland.

Hoewel ik zonder enig retorisch effectbejag heb gesproken en geen spreker voor de tribune ben, kreeg ik een bevredigend applaus. Dit moge voor het partijbestuur een waarschuwing zijn. Ik heb de heren Molenaar en Oud niet weer beantwoord; ik ben geen debater, en tegen de doorgewinterde parlementariërs kan men toch niet op. Het gaat er echter niet om, door woorden gelijk te krijgen, maar door daden te tonen, dat men gelijk heeft.

Tenslotte: in het nummer van ons blad van 21 April wordt scherpe kritiek op de minister van financiën geïfend. Terecht; het was ons verkiezingsparool. Maar waar blijven de daden? Ik heb het beleid van de fractie inzake Indië onbesproken gelaten. Maar eigenlijk is het precies hetzelfde: veel bezwaren; „een zwaar hart“; zware verantwoordelijkheid. Maar als slot: meelopen en goedkeuren. Dat geeft het gevoel van onbehagen in onze partij; en het heeft geen zin, dat te verdoezelen.

Deventer. W. H. Staverman

Dit was geschreven vóór de verkiezingen, maar niet eerder ingezonden, omdat ik niet door twistgeschrijf onze partij wilde benadelen. Nu de uitslag bekend is, zal men misschien juichen. Tot op zekere hoogte is daarvoor reden. Maar men kan met evenveel grond beweren, dat bij een principiële houding van onze fracties onze winst groter geweest zou zijn. Wat de P. v. d. A. aan communistische stemmen heeft gewonnen, heeft ze vermoedelijk weer aan ons verloren. Maar wij hebben die winst waarschijnlijk weer moeten afstaan aan de C.H.U.

Onderschrift:

Een enkele opmerking slechts. In de eerste plaats om te zeggen, dat het verslag is verzorgd door iemand, die niet redacteur van dit blad is en dat de verantwoordelijkheid voor de verslagen der vergaderingen steeds wordt gedragen door het secretariaat der partij. De hoofdredacteur van dit blad had de inzender dus rustig buiten zijn beschouwingen kunnen houden. Als hij geïnformeerd had voor hij ging schrijven, had hij zich voor de gedane aantijgingen kunnen hoeden.

Het is overigens wel moeilijk met de inzender van gedachten te wisselen. Hij stelt immers diverse uitspraken, die in de algemene vergadering reeds breed zijn weersproken. Zo bijvoorbeeld hetgeen hij zegt over mr. Wendelaar. Zo ook hetgeen hij naar voren brengt over prof. Molenaar. Als er iemand is, die zich een geharnast bestrijder van min. Lieftinck heeft getoond, dan is het prof. Molenaar. Wij raden de heer S. de Handelingen te lezen.

Verder heeft mr. Oud de inzender uitvoerig geantwoord op zijn opmerking, dat de fracties de begrotingen van min. Lieftinck goedkeuren. Duidelijk heeft de heer Oud gesteld, dat men het regeringsbeleid in het algemeen moet zien. En dan willen wij wel zeggen geenszins tevreden te zijn, maar dacht de heer S. misschien, dat minister Lieftinck gekomen was met voorstellen tot afschaffing der ondernemingsbelasting indien hij in de regering zelf niet krachtige figuren vond, die in die richting wilden? De heer S. gaat de geschiedenis van de betreffende wetsontwerpen maar eens na om te zien hoe moeilijk het was om de minister hiertoe te krijgen. En hij lette eens op de houding van de fractie van de P. v. d. A. in de Tweede Kamer. Misschien zal hij dan beseffen, dat men als partij invloed heeft als men zich zelf niet buiten spel plaatst. Want dan heeft men niets te zeggen en dan gaat alles precies zoals een ander het wil. Een van de grootste fouten der A. R.-politiek is geweest, dat de A. R. zich ten aanzien van het Indonesische beleid in een buitenspelpositie heeft geplaatst. Daar hebben ze de zaak geen goed mee gedaan.

De inzender ziet niet in, dat in de parlementaire democratie niet één partij, ook niet de onze het voor het zeggen kan hebben. In ons land is regeren alleen mogelijk doordat mensen van diverse partijen elkaar vinden. En dan is het gevolg, dat men natuurlijk niet alles van zichzelf verwezenlijkt kan krijgen en dat men beseffen moet, dat de andere partij ook haar gedachten tracht te verwezenlijken. Wil men dit niet, dan blijve men er buiten en dan gaat het als in de eerste jaren na de oorlog toen wij hier de regeringen van de kabinetten Schermerhorn en Beel kenden. Wij verlangen daarnaar niet terug, ons realiserende, dat toen immers de Indonesische kwestie, naar achteraf is gebleken, hopeloos is verknoid, dat toen niet naar belastingverlaging werd gestreefd, dat toen het economische leven in strenge greep werd gehouden.

Maar laten wij hierin niet verder treden. De inzender heeft van mr. Oud een uitvoerig antwoord gehad, naar aanleiding waarvan de vergadering nogal flink wat harder applaudisseerde, dan na het gesproken van de inzender — om nu diens eigen maatstaf maar eens aan te leggen.

Het ingezonden stuk kan alleen geschreven zijn omdat de inzender de feiten niet kent. Dat is al gebleken. En dat blijkt ook uit zijn vraag waar de daden blijven. Heeft hij dan niet gelezen van de houding der fracties bij de verhoging der benzinebelasting? En heeft hij dan nooit gelezen van onze aandrang tot afschaffing der ondernemingsbelasting, waartoe het dan nu gaat komen?

En dan de suggesties van de inzender. Die zijn wel — gelijk wij reeds zagen — niet erg plezierig. Wij veroorloven ons dan nu ook maar eens precies te zeggen, dat het wel volmaakt onjuist is om te spreken van een oppositie „die men niet door uitwerping tot zwijgen brengt.“ Zulks gebeurt in onze partij niet en dan moet men zo iets ook niet suggereren. Eén lid is geroyeerd, niet omdat hij oppositie voerde, maar omdat hij bezig was een andere partij op te richten.

Voorts: wij begrijpen, dat de inzender de betekenis niet begrijpt van het woord progressief. Het wil zeggen, dat onze partij bij voortdurende de liberale beginselen wil aanpassen aan de zich steeds wijzigende maatschappelijke structuur en steeds wil pogen nieuwe, daarvoor passende, oplossingen naar voren te brengen. En nu willen wij wel zeggen, dat al lang verlaten is de gedachte der klassetegenstellingen, die de inzender uit een grauw verleden naar voren haalt. Dat laten wij alleen nog aan de communisten over.

Volmaakt onjuist is te menen, dat de liberaal zou moeten optreden voor een bepaalde „maatschappelijke klas“. Wie dat propageert maakt zich schuldig aan het pro-

pageren van het dienen van groepsbelang. En het dienen van groepsbelang is schadelijk voor het algemeen belang. De liberaal dient het algemeen belang. En daar hij meent, dat het algemeen belang gediend is met de sterke middengroepering en deze thans wordt aangevallen, hebben wij ons ter verdediging daarvan opgesteld.

De inzender begaat de grote fout te menen, dat eigen inzicht maatgevend is voor het algemene inzicht. Hoe men daarmee op moet passen leert het volgende. Vlak voor de verkiezingen zeide iemand uit Amsterdam ons, dat al zijn kennissen — „en het zijn goede liberalen“, zo zeide hij — anti-revolutionair zouden stemmen. En hij voorzag weinig goeds voor ons. Juist in Amsterdam zijn wij evenwel geweldig gestegen!

De betrokken zegsman leefde ook in een bepaald kringetje, wij vrezen dat de inzender ook niet verder komt. Niet dat wij hem dat kwalijk nemen, maar wel moet hij zich dan hoeden om eigen inzicht te proclameren als te zijn dat van velen. De verkiezingen hebben uitgewezen, dat het Nederlandse volk als zodanig anders over ons denkt dan de heer S. En als deze meent, dat wij meer principieel moeten zijn, dan moet hij ter staving van zijn stelling toch niet met de Chr. Hist. komen. Deze zijn inderdaad gestegen. Maar de heer S. houde ons die toch niet voor als zo principieel te zijn. Of is hij vergeten, dat de C.H.U. over het Indonesische probleem in het geheel niet een principieel standpunt had, maar dat de Tweede Kamerfractie uit elkaar viel? Dat achten wij nu weer geen bewijs van kracht.

Ten slotte: de heer S. beklagt zich over het feit dat zo weinig was opgenomen van het door hem gesprokene. Dat lot deelde hij met alle sprekers. Het verslag, dat wij gaven, was niet een stenografisch verslag. Het is vanzelfsprekend, dat wanneer twee dagen gedachtenwisseling wordt samengevat op enige bladzijden druks, van elkeen maar een fragment kan worden opgenomen. Misschien kan de inzender dit een volgende maal dus bedenken, en zich er voor hoeden om onmiddellijk aan boos opzet te denken. De liberale levensbeschouwing gaat niet uit van het veronderstellen van het slechte in de medemens.

RED.

Europese beweging

Zoals de dagbladen hebben gemeld heeft Zaterdag de Nederlandse Raad der Europese Beweging te Eindhoven vergaderd. In deze vergadering werd ook een nieuw presidium verkozen. Het lid der Tweede Kamer P. J. S. Serrarens is president van de Raad gebleven, terwijl voorts in het presidium zijn gekozen de heren prof. dr. H. Brugmans, K. Vorrink, oud-minister mr. J. Meynen, mr. dr. J. van Bruggen, alsmede ons Tweede Kamerlid drs. H. A. Korthals.

AFDELINGSSECRETARISSEN:

Vraagt bij onze administratie de tarieven voor extra-exemplaren van ons weekblad, voor de verbreiding van onze beginselen en voor het werven van nieuwe abonneés.

De mannen en vrouwen van straks (II)

DE JEUGD HEEFT RECHT OP EEN GELUKKIG LEVEN

Bij alle werk geldt: „Op de tenen!”

Het is nu al weer een dertig jaren geleden, dat wij, enkele dorpsmeisjes en dorpsjongens, dag in dag uit ons per rijwiel naar een op ongeveer 15—20 km. gelegen provinciestadje begaven voor het ontvangen van voortgezet onderwijs. Nog levendig staan mij die dagelijkse tochten voor de geest: wanneer het stevig woet, de ruggen gekromd over het stuur en dan twee aan twee achter elkaar tegen de wind in met onze niet al te beste fietsen. In de herfst, de winter en het vroege voorjaar, vielen deze tochten niet mee als het dagen achtereen geregend had en de weg — een grintweg — doorweekt was en „zoog”. Soms, als het zwaar gesneeuwd had, liepen we grote einden en in een strenge winter heb ik de tocht wel per schaats gemaakt. En nu het eigenaardige: wij kwamen dagelijks, uitgezonderd bij heel ongunstig weer, op tijd of waren veel te vroeg op school, terwijl de jongelui, die in het stadje woonden, meest op het nippertje de school kwamen binnenwerpen. Wij hadden ons huiswerk af, ondanks het feit, dat we iedere dag een paar uren kwijt waren aan de reis naar en van school, de anderen sloegen er vaak maar een slag naar.... Van ons clubje slaagden nagenoeg allen voor het eind-examen en van de groep, die het zo gemakkelijker gehad had in de studieperiode, zakten nagenoeg allen.

In die jaren heb ik — en ook mijn klasgenoten, die van ver kwamen, hadden dat gevoel — meermalen gemeend, dat wij het niet gemakkelijk hadden en ik heb daar uiteraard toen ook wel eens over geklaagd, doch ik herinner mij nog het verhaal van mijn ouders, die vertelden dat zij het in hun jeugd nog veel moeilijker hadden gehad. En mijn vader vertelde meer dan eens, hoe een schoolkameeraad iedere dag twee en een half uur moest lopen naar de plaats, waar in de avonden de Rijksnormaallessen gegeven werden en hoe uit die dorpsjongen later een zeer bekwaam geleerde gegroeid was. „Tegenwoordig”, luidde het bescheid „gaan ze fietsen!”

EN DERTIG JAREN LATER?

Dan zie ik in Den Haag jongelui op een hulpmotor des morgens naar de H.B.S. gaan, die vermoedelijk op nog geen kwartier afstand van hun woning staat. De tijden zijn veranderd!

In de rubriek „Jonge mensen geven hun mening” (Alg. Hndbl.) lees ik zo juist een aantal brieven van jongelui, die het wel en anderen die het niet eens zijn over alcohol en swing op schoolfeestjes, een onderwerp, dat in onze jonge jaren, althans in de provincieplaats, waar wij voortgezet onderwijs ontvingen, geen probleem was, omdat we geen schoolfeestjes kenden en zo zij er waren, zeker niemand het in zijn hoofd gehaald zou hebben er jenever te drinken.

Intussen hore niemand in het bovenstaande een reactionair geluid. Als de jeugd van thans andere opvattingen heeft, andere genoegens preferert, of gebruik maakt van de haar geboden gelegenheid om zich gemakkelijk en snel naar school te bewegen, enz., dan steekt daar niet direct kwaad in. Ik gun de jongelui gaarne hun schoolfeestjes, hun dansavondjes, hun bioscoop en cineac.

Tegen alcoholische dranken op dergelijke avondjes heb ik uiteraard wel bezwaar, tegen de moderne dansen minder, omdat dit inderdaad een kwestie van smaak is en ik beslist geloof, dat in een school met een goede sfeer en een degelijke leiding deze ontspanning niet gevaarlijk behoort te zijn. Maar iets anders is het volgende: wanneer ik zo straks opmerkte, dat de jongens en meisjes, die het niet gemakkelijk hadden, het er, wat hun studie en werken betrof, goed afbrachten, dan beoogde ik daarmee aan te geven, dat door de moeilijker levensgang, die zij doormaakten hun wilskracht en doorzettingsvermogen gesterkt werden. Het gevaar van de moderne schoolopvattingen is, wat Karl Mannheim zo duidelijk uitsprak in boven aangehaald citaat.

Het kan heus geen kwaad, dat jonge mensen in hun jeugd het juk op de schouders gevoeld hebben. En het is stellig noodzakelijk, dat de mens en in het bijzonder de jonge, gezonde mens, op zijn tenen moet staan om zijn doel te bereiken.

Reeds vroeger heb ik in dit blad geschreven over het feit, dat de meest gedupeerde leerlingen de begaafde kinderen zijn. Zij toch behoeven niet op hun tenen te staan, zij kunnen het werk in de school op hun slofjes aan en verwerven daardoor een werkhouding, die steeds beneden de grens van het hoogste kunnen blijft. Nu voeg ik aan deze opmerking toe, dat door ve-

De moderne opvoedingsbeweging met haar experimentele scholen gedroeg zich dikwijls als welvarende ouders tegenover hun kinderen. Door zich uitsluitend af te vragen, hoe zij het leven van het kind kunnen vergemakkelijken en hoe het tot elke prijs van alles te voorzien, vertroetelen zij het kind en verminderen zijn krachten om zich aan te passen aan ongunstige omstandigheden.

(Karl Mannheim in „Diagnose of our time”.)

le zogenaamde nieuwe dingen in de schoolwereld onder het mom van vernieuwing, niet alleen de begaafde, maar nagenoeg alle leerlingen het zo gemakkelijk gemaakt wordt, dat zij van het ene pretje in het andere, van de ene interesse in de volgende vallen. De leuze, dat het onderwijs de belangstelling van het kind moet wekken, is volkomen juist, de praktische uitvoering, waarbij het kind zo langzamerhand gaat beslissen wat het nou wel en wat het niet prettig vindt om te doen, is zeer bedenkelijk!

Ik zou er geen ogenblik aan denken om een jongen tegenwoordig 15 km. te laten lopen naar school, wanneer er een tram of autobus rijdt, wanneer er voor niet te veel geld een goed rijwiel aangeschaft kan worden. We moeten de zaken in een juist licht zien: de tijden zijn veranderd en wij, ouderen, met hen. Ook wij maken gebruik van de nieuwe mogelijkheden, die de moderne techniek ons verschaft. Waar het echter om gaat is dit: ieder en ook de jeugd, moet leren inzien, dat door de oneindig verbeterde middelen de mens veel meer tijd ter beschikking krijgt voor zijn vorming. Wanneer hij deze tijd verlumelt, dan ligt dat aan hem en niet aan de moderne hulpmiddelen. Het zou grote dwaasheid zijn de jeugd in moeilijker omstandigheden te brengen om daarmee te bereiken, dat zij dan wel beter zou aanpakken en flinker zou worden. Tegenslag moge velen stalen in het leven, omgekeerd is het niet zo, dat men tegenslagen moet scheppen om de jeugd te stalen. Naar mijn mening dient men de eisen op het terrein van het onderwijs niet te verlagen, maar zo te maken, dat zij bijdragen in de versterking van wilskracht en doorzettingsvermogen.

En daar ligt nu de grote opdracht voor ons, ouderen, belast met de vorming der jonge generatie. Daar ligt de opdracht voor allen, die in werkplaatsen, fabrieken en kantoren de taak hebben leiding te geven aan de jeugd. Het uitdenken van volkomen verantwoorde opdrachten, het toezien op een juiste en intensieve werkmanner, het stellen van normen aan het afgeleverde werk, zo, dat het voor ieder een plezier is er zijn krachten aan gegeven te hebben. Karl Mannheim zegt elders in zijn boek: De jeugd behoort tot de latente bronnen, die elke maatschappij tot haar beschikking heeft en van welke mobilisering haar levenskracht afhangt. Wanneer wij die latente bron niet aanboren, dan benadelen wij de jeugd en de samenleving, de bestaande en de toekomstige.

Wanneer in de gewone lagere school de leerkracht slordig geschreven werk accepteert, zich tevreden stelt met ten naastbij geleerde leerstof, zich niet met hand en tand verzet tegen gemakzucht, oppervlaktigheid en dergelijke, dan kan men de jeugd, die dit alles telkens weer probeert te winnen, nauwelijks iets verwijten. Precies hetzelfde geldt voor huisgezin, werkplaatsen, ateliers en kantoren, waar jonge mensen zich van taken en opdrachten moeten kwijten. Bij alle werk moet gelden: op de tenen!

Maar... kan men in onze tijd die eisen stellen? Durft men ze wel te stellen? 'k Sprak over dit probleem met mensen uit verschillende werkkringen en steeds weer hoorde ik: Je kunt tegenwoordig niet te hoge eisen stellen. Je moet blij zijn als je werkrachten kunt vinden. Klap in je handen, als je iemand hebt, die behoorlijk zijn werk doet. Wees blij, als je de zaken draaiende kunt houden”.

Niet de jeugd, ook niet de ouderen, maar wij allen tezamen, staan schuldig aan een gang van zaken, die geen onzer bevredigt. 'k Meen, dat het Ortega Y Gasset geweest is, die gewezen heeft op het feit, dat in onze tijd zo veel provisorisch afgewerkt wordt. Straks zullen we het wel beter doen, eerst maar tevreden zijn met het draaiende houden van de machine.

Dat in een dergelijke levenswijze voor de jeugd enorme gevaren schuilten, och, behoeft dit nader betoogd te worden?

Maar ondertussen missen wij ouderen volkomen het recht de jeugd verwijten te maken als we blijven voortgaan op de weg van dit provisorisch afhandelen.

School, gezin en samenleving zullen moeten zoeken naar een vaster lijn. De jeugd van alle tijden heeft recht op een gelukkig leven, maar zij zal dit gelukkige leven eerst smaken als zij zelf de vreugde van de sterkende en stalende arbeid ervaart. Een sterkende en stalende arbeid is die, welke verricht wordt met hart en ziel, welke de mens op de tenen brengt, strijd kost en zo tot overwinning voert.

Van belang is ongetwijfeld, dat we ons bezig houden met de ontspanning van de jeugd, met de wijze, waarop deze jonge generatie haar vrije tijd wil vullen, maar veel be-

F. C. Holman †

Met diep leedwezen melden wij het overlijden op 67-jarige leeftijd van de heer F. C. Holman, bestuurslid der Volkspartij voor Vrijheid en Democratie.

Toen kort na de bevrijding de Partij van de Vrijheid in het leven werd geroepen, trad de heer Holman, tevoren lid van de Vrijz. Dem. Bond, onmiddellijk tot haar toe. Hij kreeg zitting in het bestuur onzer Amsterdamse afdeling. Na de omzetting dier partij in de onze behield hij zijn plaats in 't afdelingsbestuur, waar naar zijn bezonnen adviezen gaarne geluisterd werd.

Heeft hij zo onze afdeling trouw gediend, hij was méér dan bestuurslid alleen. De heer Holman is de grote propagandist onzer afdeling geweest. Maanden lang verscheen zijn naam week na week in De Vrije Amsterdammer als die van de man die het grootste aantal leden voor onze afdeling had gewonnen. Het zijn er in totaal vele honderden geweest.

Dat hij zulke verrassende resultaten kon bereiken dankte hij — en dankten wij! — niet alleen aan zijn grote liefde voor onze beginselen, doch ook aan het enthousiasme waarmee hij daarvoor tot anderen vermocht te spreken. Innemend man als hij was, wist hij steeds de juiste snaren aan te raken om in anderen iets van dezelfde bezieling voor onze zaak te wekken, waardoor hij zich onderscheidde.

Bij zijn onverwacht heengaan brengen wij deze toegewijde werker, deze trouwe geestverwant en hartelijke vriend voor alles wat hij voor onze afdeling gedaan heeft de dank, die hij tijdens zijn leven steeds bescheidenlijk en hoffelijk afwees.

Holmans naam zal in onze afdeling steeds met ere genoemd worden.

Hij ruste in vrede!

(De Vrije Amsterdammer)

langrijker is het probleem van de arbeid, die levensvreugde schenkt. De arbeid, die in school, gezin en samenleving verricht moet worden om het geheel in stand te houden en op hoger plan te brengen.

v. M.

„En dan maar vetoën....”

(Ingezonden.)

In het nummer van 12 Mei j.l. klaagt Ir. de Jongh Schiffer zich over onze radio-programma's. Daarmee voegt hij zich bij het koor van de meeste dagbladen, die tegenwoordig in hun radiorubriek de programma's bespreken. Er valt inderdaad nog veel te verbeteren; de omroepverenigingen zijn zich dat ook wel bewust; zij krijgen van hun eigen leden dagelijks tientallen brieven, welke heus niet uitsluitend lofzang bevatten.

De inzender dient echter wel in 't oog te houden, dat de omroepverenigingen de massa willen bereiken; daarom kunnen zij niet te hoog grijpen. Maar wanneer de inzender eens de programma's over een week nauwkeurig bekijkt, dan zal hij moeten toegeven, dat er heel wat bij is, dat de moeite waard en óók cultureel verantwoord is.

De radio is nog jong en de omroepverenigingen moeten in hun taak groeien; dat gaat niet zo vlug. De verderfelijke werking van bepaalde hoorspelen en van jazzmuziek wordt door inzender naar mijn mening erg overdreven.

De kinderen, die naar een griezelhoorspel luisteren, weten toch, dat het niet „echt” is. Grotere kinderen (de kleintjes behoren na 9 uur in bed te liggen) hebben, wanneer ze normaal zijn, voldoende tegenwicht tegen dergelijke gechargeerde hoorspelen. Voor onevenwichtige karakters liggen over-

al in het leven klippen, die veel gevaarlijker zijn dan radioprogramma's. Het is de taak van de ouders dergelijke kinderen te beschermen; dat is bij de radio eenvoudig; men draait de knop om.

De inzender zoekt het remedie van het kwaad echter in een richting, welke hoogst gevaarlijk is. Hij wenst censuur op de radiouitzendingen uit te oefenen door een commissie van paedagogen en psychologen, die nog wel ieder een recht van veto moeten hebben.

Dit zou betekenen, dat één lid de macht krijgt alles tegen te houden, waarmee hij het persoonlijk oneens is. De inzender heeft aan het verloop van zaken bij de U.N.O. kunnen zien, waartoe het recht van veto leidt: tot niets; vruchtbare arbeid is ten eenemale onmogelijk.

En die toestand wil de inzender in het leven roepen? Laat hij zich er eens even rekenschap van geven, wat er in deze commissie gaat gebeuren, wanneer zij, zoals dat in Nederland nu eenmaal onvermijdelijk is, wordt samengesteld uit leden van diverse geestelijke en politieke richtingen. Zullen die het over een programma eens worden? Nooit van zijn leven. Er is altijd wel één tegen. En dan maar veto-ën! Er wel iets onliberaler en ondemocratischer dan censuur en het recht van veto?

Het lijkt erop, dat de inzender wat al te spontaan in de pen is geklommen.

S. v. W.

VOORKEURNUMMERS bevoordelen de grootste partijen

De heer J. Th. van der Voorde schrijft ons:

De Kieswet kent sedert 1935 (wijzigingswet van 23 Mei 1935) een regeling, volgens welke de partij met het grootste aantal zetels in de Tweede Kamer bij de verkiezingen voor haar kandidatenlijst lijstnummer één krijgt toegekend. De grootste partij komt bij de verkiezingen dus uit met lijst één. De in grootte er op volgende partij met lijst 2; de daarna in grootte volgende partij met lijst 3, enz. Het in art. 50 der Kieswet opgenomen systeem is aldus geconstrueerd, dat de zitting hebbende leden een lijstengroep of een alleenstaande lijst voor een voorkeurnummer kunnen aanbevelen. De lijst, waarvoor het grootste aantal aanbevelingen is ingediend, verkrijgt nummer 1; die met het daarop volgend aantal nummer 2, en zo vervolgens.

De opnemings van deze regeling in de Kieswet geschiedde in 1935, tegelijk met een aantal andere voorschriften, welke ten doel hadden het euvel van de splinterpartijen tegen te gaan. Het stelsel van evenredige vertegenwoordiging, ingevoerd bij de grondwetswijziging van 1917, had aanvankelijk het optreden van een groot aantal nieuwe politieke groepen tengevolge. Deze partijversplintering ging zó ver, dat bij de Kamerverkiezingen gewerkt moest worden met stembiljetten, waarop meer dan 50 kandidatenlijsten voorkwamen. Hoewel van die splinterpartijtjes het overgrote deel het niet tot een Kamerzetel kon brengen, dreigde dit euvel toch een frukende invloed op de normale werking van ons parlementaire stelsel te zullen uitoefenen.

Het behoeft geen betoog, dat elke maatregel om dergelijke ongezonde uitwassen van het kiesstelsel onverbiddelijk weg te snijden, als dringend geboden moest worden beschouwd. Het systeem van de voorkeurnummers behoorde tot die groep van maatregelen. Thans, nu de ervaring van de laatste jaren heeft uitgewezen, dat de ziekte van de partijversplintering als geweken beschouwd kan worden, heeft het zin om het vraagstuk van de voorkeurnummers opnieuw onder ogen te zien. Want er zit in dit systeem iets ondemocratisch. In een gezond democratisch bestel past niet, dat voorrechten of voorkeurplaatsen aan een politieke partij worden geschonken.

Dat lijst één bij de verkiezingen een bevoorrechte plaats inneemt, valt niet tegen te spreken. De partij met lijst één verkrijgt, zonder dat ze daar enige moeite voor heeft te doen, de stemmen van de argelezen en de politiek-onverschilligen, die geen keuze uit de partijen kunnen doen en, nu zij eenmaal verplicht zijn om te stemmen, maar „domweg” het eerste vakje van lijst 1 rood maken. Vermoedelijk daarbij denkende „dat zal wel goed zijn”. Het is — dat spreekt vanzelf — niet na te gaan, welk aantal kiezers aldus zonder voorkeur op lijst 1 stemt. Ik vermoed, dat dit aantal groter is dan velen denken. Groter wellicht dan dat der blanco-stemmers. Ik meen te kunnen aannemen, dat van de blanco-stemmers het overgrote deel uit principe blanco stemt.

Welke motieven werden in 1935 voor het stelsel van de voorkeurnummers aangevoerd? De memorie van toelichting vermeldt, dat in de Tweede Kamer reeds in 1933, met verwijzing naar het Duitse voorbeeld, was gevraagd, of de invoering van dit systeem niet gewenst zou zijn. „De wet geeft hierdoor”, aldus de M. v. T., „zonder zelf harerzijds tussen de lijsten en de in de lichamen vertegenwoordigende partijen verband te leggen, nochtans aan die partijen de gelegenheid om, naar eigen goedvinden en naar gelang van de sterkte van haar vertegenwoordiging, zich in het volnummer harer kandidatenlijsten te openbaren”.

Bij de behandeling van het wetsontwerp werd ook als argument aangevoerd: dat op het stem-

biljet met een zo groot aantal lijsten voor vele kiezers de lijst, waarop zij hun stem wilden uitbrengen, moeilijk te vinden was. — De waarde van dit argument latende voor wat ze is, wil ik er op wijzen, dat het in elk geval thans niet meer op gaat, nu het aantal lijsten op het stembiljet weer tot het normale is teruggebracht. Het argument uit de M. v. T., hierboven vermeld, verklaart niet veel.

Bij de beraadslagingen werd nog het motief naar voren gebracht: dat de grote politieke partijen in het vertegenwoordigend lichaam een zo belangrijke plaats innemen, dat ze voor voorrechten in aanmerking komen. In dit argument zit „des Pudels Kern”.

Het allerongelukkigste argument was echter wel de verwijzing (in 1933) naar „het Duitse voorbeeld”. Het stelsel van de voorkeurnummering was vermoedelijk één van de wapenen geweest, waarmede de nationaal-socialisten in de Rijksdag het overwicht hadden weten te veroveren. De ontwikkeling der gebeurtenissen ging daar toen zeer snel; reeds bij de verkiezingen aan het eind van 1933 mocht op het stembiljet slechts één partij voorkomen: de N.S.D.A.P.! Nu is het verre van mij om de partij met het voorkeurnummer één te verdenken van nastreving van de alleen-heerschappij. Maar het systeem van de voorkeurnummers berust ontegenzeggelijk op de bevoordeling van de grootste partij en is daarom misplaatst in het op democratische grondslagen berustende kiesstelsel van ons land. Om deze redenen is het gewenst, bij de komende herziening van de Kieswet de in 1935 in art. 50 opgenomen regeling daaruit weer te verwijderen.

Dan is het net te laat

Men schrijft ons:

In alle brieven en kranten lezen wij hoe de gezagsontbinding in Indonesië hand over hand toeneemt.

Wij lezen eveneens dat de Uniepartner — en die wordt gevormd door U en door alle Nederlandse burgers — die ontbinding als een interne Indonesische aangelegenheid beschouwt. Ook al treft die ontbinding hem en de zijnen. Ook al worden de rechten der minderheden onontkenbaar aangetast.

U zult misschien vragen: Is er nog wel een Uniepartner, nu er feitelijk al geen Unie meer is? Want in plaats van onze Uniepartner, de Verenigde Staten van Indonesië, is er uitsluitend nog maar DE republiek. Met die republiek hebben wij, voor zover ons bekend, nog geen Unie gesloten.

En dan de rechten der minderheden — wel, zijn er eigenlijk nog wel minderheden? Althans te kort gedane verdruchte minderheden? A l l e deelstaten besloten immers uit eigen vrije wil een Eenheidsstaat te vormen en de deelstaten op te heffen — zelfs Oost Sumatra, zelfs Menado? En dat Ambon (altijd een lastig volkje, hoor!) en de Zuid Molukken nu toevallig een beetje leven maken — ach, dat zal immers zo'n vaart niet lopen nu de M o h a m e d a n s e Ambonnezen die Eenheidsstaat w e l wensen. Want zij zijn immers v e r r e in de meerderheid? Kinderstuipe en kinderziekten, het geboortewe van een nieuwe staat... en anders niet. Derhalve geen enkele reden om interventie aan de Unci te vragen — clair comme du chocolat!

U en wij en vele andere simpele burgers staan wellicht even beduusd — „paf van het prompte”, ze men in wijlen het oude Indië. Want welbeschouwd: er i s gezagsontbin-

ding. En niet zuinig ook. En de rechten der deelstaten, of als u liever wilt: der minderheden, blijken geenszins sterk verankerd. Integendeel.

De Uniepartner haalt echter de schouders op en doet niets. Tida boleh (1).

De Unci doet evenmin iets. Blijkbaar tida bisa (2).

Slechts de sultan van Jogja beweegt zich volijverig en doet w è l iets. V e e l meer zelfs en bovendien h e e l anders dan in de lijn der verwachtingen rondom de Ronde Tafel lag.

Soedah — zelfs prof. ir. Schermerhorn had niet anders verwacht toen hij indertijd zijn inzichten aangaf betreffende kinderopvoeding: geef het kind zijn lepel en laat het maar morsen!

En als de heer Palar nu maar niet in Moskou om een ambassade had gevraagd.....

Want terwijl Uniepartner en Unci niets anders doen dan maar laten morsen, en terwijl het gezag en de minderheden zich dagelijks meer ontbinden, kan de heer Palar zeer binnenkort een paar honderd onverveerde knapen en meisjes als Russische ambassade welkom heten. En d a n behoeft ook niemand anders meer iets te doen. Want dan is het, evenals in China en Burma en noemt-U-maar-op, net te laat. Het is mogelijk dat Amerika dan, evenals in Egypte een GENERAAL als „politieke” onderhandelaar naar Indonesië zendt. Maar wij zijn wel benieuwd waarover dan nog te onderhandelen valt.

- 1) tida boleh = mag niet.
- 2) tida bisa = kan niet.

Wij verwijzen naar ons artikel over de Indonesische kwestie elders in dit blad. — Red.

SMIT
SLIKKERVEER

N. V. SCHEEPSWERNEN

„PIET HEIN”

BOLNES en PAPENDRECHT

DWARSELLINGEN 115 Meter

DROOGDOK 115 x 30 Meter

N. V.

W. A. HOEK'S

MACHINE- EN ZUURSTOFFABRIEK

Hoofdkantoor en Machinefabriek
te Schiedam.

Compressors voor alle gassen en iederen druk.
Installaties voor de bereiding van zuurstof, stikstof, enz.

L. Smit & Zoon

KINDERDIJK

Baggermateriaal

Zeesleepboten

Passagiersschepen

Machines

Motoren

Ketels

N. V. Nederlandsche

Caoutchouc- en Gutta-
Perchafabriek

v.h. Bakker & Zn.

Ridderkerk

||

• Technische
rubberartikelen

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

VRIJDAG 2 JUNI 1950 No. 112

WAT GESCHIEDDE OP HET BINNENHOF?

Pag. 2

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

INDONESISCH DEBAT

Het is duidelijk dat in dit nummer van ons blad een kort woord over het laatste Indonesische debat niet mag ontbreken.

Gemakkelijk heeft onze Partij, haar Voorzitter, haar vertegenwoordigers in het Parlement en haar geestverwanten in het Kabinet het met het Indische probleem niet gehad. Wij maakten een omwenteling mede, die het aanschijn van de wereld veranderde; een deel van de directe zorgen kregen wij te dragen; in zekere zin gelukkig — wie iets kan neme de taak op zich.

Ieder deed zijn best op de plaats waar hij werd gesteld, naar vermogen en inzicht. Zeker in de aanvang was de waardering in onze

door	
Mr. H. van Riel	
Ondervoorzitter van de	
Partij	

kring noch groot, noch algemeen; het heeft de schijn of zich in de georganiseerde liberaliteit langzamerhand op dit punt zekere wijzigingen aan het voltrekken zijn, men meer geneigd wordt te vertrouwen, dat de stroom niet was te keren en dat alleen het graven van een geheel nieuwe bedding ons restte. Wij denken aan Lely; bouwers hebben wij in het verleden onder onze eersten geteld.

Het verval der Westerse zaken in het Oosten verbindt Nederland meer dan ooit met West-Europa, men kan zeggen met de Atlantische gemeenschap in wording; zwaar wordt dit door de militaire dreiging uit het Oosten geaccentueerd.

De grote lijnen van wat in West en Oost gebeurt zijn nu wel duidelijk; ook wat gebeuren moet? Hier spelen in de Nederlandse politiek andere factoren dan rationeel utilitaire een rol; moeten een rol spelen.

Standpunten zijn bepaald, extra- en intra parlementaire toezeggingen gedaan, die moeten worden gehonoreerd, om wier honorering onze fractie moet vragen om des rechts wille.

Van deze algemene overwegingen dient men naar mijn inzicht uit te gaan, wanneer men nadenkt over wat in de Tweede Kamer is gebeurd op 26 Mei 1950, toen de motie Oud over de toekomst van het zelfbeschikkingsrecht werd ingediend en verworpen.

Op het ogenblik, dat voor onze Fractie vaststond, dat zij het beleid der Regering inzake Indonesië en speciaal ten aanzien van de regeling van het zelfbeschikkingsrecht niet verder kon volgen, was zij in geweten verplicht daarvan te getuigen.

Deze beslissing moet alleen aan haar worden gelaten. Dit is bij uitsluiting een zaak der Fractie.

In het regerend Kabinet zit een figuur, die ons zeer na staat, Mr. Stikker.

Ik laat nu alle staatsrechtelijke punten ter zijde, alle vragen van directe en indirecte verantwoordelijkheid, van competentie; zaken van groot belang, soms van beslissende betekenis. Te weinig ben ik echter van zulke dingen op de hoogte.

Mij gaat het in de politiek en zeker, wanneer het aangelegenheden van 's lands Bestuur betreft, in de eerste plaats om de vraag of de man, die op een post is gesteld, het land kan dienen op die plaats en onze Partij eer aan doen.

Stikker heeft een hoge functie. Hij is een liberaal van kwaliteit en ik weet ook, dat hij iemand is, die uitgaat van een levensvisie, die in wezen en achtergrond de onze is. Zijn taak is een andere dan die van Kamerlid, Partijvoorzitter of Partijbestuurder. Anders moet hij de problemen aanvatten, van zijn speciale kennis en verantwoordelijkheid uit.

Het zij uitdrukkelijk gesteld, zijn verantwoordelijkheid is een verschillende, geen hogere of lagere dan die van de Fractie.

Wij hebben de dingen, die gebeurd zijn, geloof ik te aanvaarden. Soms valt dat moeilijk, in dit geval mijzelf niet, omdat ik voor alle betrokkenen waardering heb. Oordelen zal de geschiedenis.

's-Gravenhage, 31 Mei 1950

Teleurstellend

De vergadering van de Katholieke Arbeiders Beweging te Utrecht heeft onlangs een resolutie aangenomen, waarbij de deelneming van Rooms-Katholieken in personeelsverenigingen, waarbij ook groeperingen van andere gezindten zijn opgenomen, ten eerste wordt ontraden. Toen wij dit bericht lazen, hebben wij onze ogen nauwelijks kunnen geloven en er heeft zich bij ons een gevoel van grote teleurstelling meester gemaakt. Onze gedachten gingen hierbij o.m. uit naar de bezettingstijd, waarin vele landgenoten van geheel verschillende gezindten schouder aan schouder naar eenheid streefden. Men kan zich niet aan de indruk onttrekken, dat voor velen de oorlog hoegenaamd niet als een les heeft gewerkt. Teleurstellend is deze houding ook, omdat wij meenden, dat er de laatste tijd onder de Katholieken een meer soepele houding waarneembaar was. Vooral nu de wereld opnieuw door een nieuwe dictatoriale macht wordt bedreigd, is een hechte eenheid onder de ware democraten meer dan ooit geboden.

In de resolutie van de Katholieke Arbeiders Beweging kunnen wij slechts een verzwakking van de democratische eenheid zien. Wij delen in dit verband volkomen de mening van het Algemeen Handelsblad, dat onlangs hierover schreef: „Indien de arbeiders niet in alle opzichten vertrouwd worden met hun kameraden en er geen vriendschapsbanden kunnen ontstaan, kunnen geen dorre studies over mede-zeggenschap, bedrijfsorganisatie, ondernemingsraden en winstdeling iets aan de nog altijd bestaande geestelijke afhankelijkheid der arbeiders verbeteren. Dan blijft dat alles een grauwe theorie, omdat men de groene boom van het leven heeft omgehakt”. Het is teleurstellend dit alles te moeten constateren.

Weer een

In de gemeenteraad van Enschede is onlangs medegedeeld, dat een der vooraanstaande communistische raadsleden, de heer F. Steenberg, heeft bedankt. Hij is uit de communistische partij getreden, met welker politiek hij zich niet langer kon verenigen. Genoemd raadslid is eveneens bezoldigd hoofdbestuurder van de communistische vakbond, de E.V.C. Zo werkt de ontbinding in de boezem van de communistische partij gestadig verder. Hieruit blijkt, dat gelukkig bij velen in deze kring het gezond verstand terugkeert. Zienderogen neemt de invloed van de communisten in ons land af, zowel wat betreft haar leiding als haar aanhang. Verheugend is in dit verband te kunnen constateren, dat de jongste communistische acties om het lossen van wapens uit Amerika te verhinderen, volkomen zijn mislukt. Men doet er verstandig aan, wij wezen er reeds eerder op, deze ontwikkeling

nuchter te beschouwen. Zij mag nimmer aanleiding vormen tot een overdreven en niet te rechtvaardigen optimisme. Anderzijds is het echter niet misplaatst zich te verheugen over het verval der krachten, die als een doodsvijand van de democratie kunnen worden beschouwd.

Operette

Wit persconferenties in de landen achter het ijzeren gordijn waard zijn en hoe geheel verschillend de mentaliteit van de communistische broodschrijvers is van die van de West-Europese journalisten, is wel gebleken uit de ervaringen, die de secretaris-generaal van de Verenigde Naties, Trygve Lie, opdeed bij een communistische persconferentie in Praag. De verslaggevers, die aldaar aanwezig waren, lachten sarcastisch om een opmerking van de secretaris-generaal, dat er in alle landen een streven bestond om de vrede te handhaven. Lie gaf evenwel het juiste antwoord, toen hij zeide, dat een persconferentie geen politieke debatclub is en dat hij, wanneer men dat niet beseftte, geen enkele vraag meer zou beantwoorden en de zaal zou verlaten. Lie kon zich dat ongestraft veroorloven, een communistische broeder zou bij een dergelijke uitspraak ongetwijfeld met de cel hebben kennis gemaakt.

Sluwe opzet

Reeds eerder hebben wij op deze plaats ge-waarschuwd tegen de praktijken van de vereniging „Nederland-U.S.S.R.”, die onder het voorwendsel neutraal te zijn en slechts economische doelstellingen na te streven, een platvorm is van communistische propaganda. Het lijkt alles zo onschuldig. Men geeft voor de economische betrekkingen tussen ons land en de Sovjet-Unie te willen verbeteren, men schermt met veel economische cijfers en wel dusdanig, dat vooral in handelskringen de indruk wordt gewekt, dat men zuiver met een economisch instituut heeft te maken. Zo worden velen argeloos in de communistische warnetten verstrikt. Bij de opening van de tentoonstelling van foto's van de Sovjet-Unie, die de vorige week te Amsterdam plaats had, heeft de vereniging „Nederland-U.S.S.R.” getracht burgemeester d'Ailly voor haar karretje te spannen. Edoch, tevergeefs. Aan het verzoek van de Russische ambassadeur deze tentoonstelling te openen, heeft mr. d'Ailly gevolg gegeven, doch in de vorm van een ernstig protest heeft hij zich uitdrukkelijk gedistancieerd van het politieke karakter, dat het bestuur van de vereniging „Nederland-U.S.S.R.” aan de tentoonstelling verleende en zich verzet tegen de toelag, hem als burgemeester te betrekken bij politieke propaganda. Het is niet de eerste maal dat de vereniging „Nederland-U.S.S.R.” het hoofd stoot, doch met de hardnekkigheid de communisten eigen, zet zij haar duistere politiek voort. Het kan goed zijn, dat er ook op deze plaats nog eens ernstig tegen dergelijke sluwe praktijken wordt gewaarschuwd, temeer omdat zij slachtoffers zoekt in die kringen, die een verbeterend vijand van het communisme zijn.

Pijnlijk

Vorige week is vanwege het departement van Onderwijs bepaald, dat het schriftelijk eind-examen Engels door alle leerlingen van gymnasia moet worden overgemaakt. Men was tot de ontdekking gekomen, dat het stuk, dat als eind-examen-opgave Engels door het departement was opgegeven, reeds voorkomt in een bloemlezing van de Engelse literatuur, die op verschillende scholen in het Noorden van het land wordt gebruikt. Wij kunnen slechts zeggen, dat dit wel een heel pijnlijke kwestie is, waarbij men zich afvraagt waarom een dergelijke wijsheid niet eerder kon worden ontdekt. Zij die voor de keuze van dit Engelse examenstuk verantwoordelijk zijn, hebben hun plicht wel zeer verzaakt en als deskundigen op onderwijsgebied zijn zij wel erg in hun taak tekort geschoten. Naar de oorzaken moeten wij helaas gissen. Waren het niet de juiste mannen op de juiste plaats die de keuze voorbereidden, of was de ambtelijke machine weer dermate ingewikkeld geconstrueerd, dat men het geheel niet kon overzien? Het ware wel gewenst, dat hierover nadere mededelingen werden verstrekt, al was het slechts om bij voorkomende gevallen een herhaling van een dergelijke fout te voorkomen, waardoor en examinatoren, leraren en leerlingen zijn gedupeerd, om nog maar te zwijgen van de extra kosten die een dergelijke „vergissing” met zich meebrengt.

☆ parlementaire flitsen ☆

DE KAMERFRACTIE VAN DE V.V.D. HEEFT HAAR VERTROUWEN IN MINISTER VAN MAARSEVEEN VERLOREN

Motie-Oud bracht grote spanning in de parlementaire arena

Het heeft dus toch zoover moeten komen. Onze fractie heeft het vertrouwen in hem, die de eerst verantwoordelijke man is voor het beleid in Uniezaken, minister Van Maarseveen, opgezegd.

In December van het vorige jaar, toen de vervroegde soevereiniteitsoverdracht aan de orde was, hadden onze Kamerfracties als gevolg van de dwangpositie, waarin de Regeringspolitiek de Staten-Generaal had gebracht, voor het pijnlijke dilemma gestaan, van twee kwaden het minst kwade te moeten kiezen en haar stem aan het ontwerp en de R.T.C.-resultaten te moeten geven. Thans, nu gebleken is, op welk een slappe en onvoldoende wijze de Regering tot nu toe heeft gereageerd op de flagrante schending van de plechtig gesloten overeenkomsten door onze Uniepartner, heeft onze fractie in de Tweede Kamer pertinent geweigerd, zich opnieuw in zulk een dwangpositie te laten plaatsen.

De verklaring door de heer Oud op die late namiddag van de 26ste Mei ter zake afgelegd, had de uitwerking van een bom. Zijn scherpe aanval bij de replieken op het beleid van minister Van Maarseveen, gevolgd door een motie van afkeuring van dit beleid (zo althans mocht zij worden opgevat), waarbij zich onmiddellijk aansloot de verklaring van minister Van Maarseveen, dat het Kabinet bij eventuele aanvaarding van deze motie de consequenties daaruit zou trekken en dus zou aftreden, vormden dramatische en historische momenten, zoals wij die slechts een enkele maal in ons over het algemeen nogal passieloze parlement beleven.

Zijn grote rede, in de eerste aanleg van het debat, hield de heer Oud op Donderdagavond 25 Mei. Hij herinnerde er daarbij in de eerste plaats aan, voor welk een pijnlijk dilemma, als boven reeds omschreven, hij en zijn politieke vrienden in December van het vorige jaar hadden gestaan, toen zij beslissen moesten of zij hun stem aan het Wetsontwerp tot goedkeuring van de Soevereiniteitsoverdracht aan de V.S.I. konden geven.

Hij had bij het debat in die Decembermaand zijn zeer ernstige bezwaren tegen een belangrijk deel van de R.T.C.-resultaten uiteengezet en slechts de overtuiging, dat zij, in de dwangpositie, waarin zij was geplaatst, van de twee kwaden het minst kwade had te kiezen, had zijn fractie tot voorstemmen gebracht.

Onder die bezwaren had wel het allersterkste gewogen het probleem van de rechten van de minderheden in Indonesië, het probleem, dat wij gewend zijn te noemen het vraagstuk van het zelfbeschikkingsrecht.

Van den beginne af is bij alle onderhandelingen en besprekingen van Nederlandse zijde uitgegaan van de juiste gedachte, dat de bevolking van Indonesië geen eenheid vormt. De eenheid, welke er was, is, door de eeuwen heen, de band van het Nederlandse gezag geweest. Daarom, zo zei de heer Oud terecht, zijn wij er altijd van uitgegaan, dat de Staatsopbouw, die daar moest worden ontwikkeld in een vrij en soeverein Indonesië, een federale opbouw zou moeten zijn.

Bij alle onderhandelingen, die zijn gevoerd en bij alle afspraken, welke zijn gemaakt, is het dan ook steeds weer de federale staatsvorm geweest, welke een van de hoofdvoorwaarden vormde. De reden hiervan is, dat wij ervan overtuigd waren, dat alleen

op deze wijze een werkelijke vrijheid aan de volkeren van Indonesië kon worden verzekerd.

Daarom was ook in de Grondwet de nadrukkelijke uitspraak neergelegd, dat de hervorming tot stand moest komen langs de democratische weg, in overleg met de vertegenwoordigers van de verschillende bevolkingsgroepen. De heer Oud bracht in herinnering, dat wij daartoe aanvankelijk hadden gedacht aan een overgangsperiode, waarin de Nederlandse soevereiniteit over Indonesië gehandhaafd zou worden, waarin er zou zijn een Interimregering en gedurende welke periode onder verantwoordelijkheid van Nederland de nodige voorbereidingen zouden worden getroffen, waardoor wij, menselijkerwijs gesproken, de zekerheid zouden hebben, dat, wanneer het ogenblik zou komen van de soevereiniteitsoverdracht, de rechten van de verschillende bevolkingsgroepen behoorlijk zouden zijn verzekerd. Toen het plan-Beel voor de vervroegde soevereiniteitsoverdracht werd aanvaard, is deze gedachte prijs gegeven.

Zowel in zijn rede van 16 Augustus als in die van 6 December had de heer Oud erop gewezen, dat het prijsgeven van de overgangsperiode grote gevaren in zich borg, omdat wij dan nooit de waarborg hadden, dat het langs democratische weg zou gaan, en dat met name die waarborg moest worden gevonden in de voorlopige constitutie voor de V.S.I. Die constitutie, zo stelde mr. Oud vast, had daarom geen zaak van Indonesië alleen mogen zijn, maar zij is het toch geworden.

Niettemin is er toch tussen deze constitutie en de andere partner (Nederland) een band gelegd, en wel in artikel 2 van de overgangsovereenkomst, hetgeen door de heer Oud nader werd toegelicht.

Ook afgezien daarvan echter mag wel eens worden bedacht, dat het in de wereld niet meer als een axioma geldt, dat wij kunnen zeggen: In principe gaat het ons niet aan of elders de menselijke rechten worden vertrap. Wij hebben immers gezien, dat men voor de rechten van de mens zelfs een internationaal statuut heeft opgesteld en meer en meer begint het beginsel door te dringen, dat wij ons wel degelijk verantwoordelijk hebben te voelen, ook voor hetgeen er op dit gebied elders gebeurt.

Zo ligt het reeds, wanneer wij staan tegenover een land, waarmede wij overigens op geen enkele andere wijze verbonden zijn en tegenover welks bevolking wij geen enkele speciale verantwoordelijkheid dragen. Hier echter, waar het de verhouding tot de bevolkingsgroepen in Indonesië betreft, ligt de zaak aanstonds geheel anders, omdat er hier wel degelijk speciale verbintenissen, speciale banden, zijn. Zo spreekt artikel 3 van het Uniestatuut uit, dat beide deelgenoten tegenover elkander de verbintenis op zich nemen, dat zij hun staatsbestel zullen baseren op

de beginselen van de democratie. Welnu, vast staat dan toch wel, dat tot die beginselen der democratie in de eerste plaats behoort het naleven van een wettige constitutie en dat men een verandering in die constitutie alleen mag aanbrengen langs wettige weg.

Wordt in strijd gehandeld met het Uniestatuut, dan geeft dat statuut zelf reeds een weg aan, welke bewaard kan worden: Dan hebben wij in te stellen een beroep op het Uniehof van Arbitrage. Nu wist ook mr. Oud natuurlijk wel, dat het niet zo heel gemakkelijk is, een eventuele uitspraak van het Uniehof van Arbitrage te executeren en dat sancties zeer moeilijk zouden zijn, ook omdat werkelijke toepassing van sancties zou betekenen het uiteengaan van de Unie. Het staat echter wel onomstotelijk vast, dat een uitspraak van dat Hof van grote morele betekenis zou zijn en dat zulk 'n uitspraak belangrijke internationale gevolgen zou kunnen hebben.

Bij de beslissing over het ontwerp van wet op de soevereiniteitsoverdracht in December 1949 was — wij schreven het reeds — het probleem van het zelfbeschikkingsrecht voor onze fractie het allerbelangrijkste punt. Het is toen dank zij een amendement van onze fractievoorzitter, de heer Oud, geweest, dat in het ontwerp het bekende artikel 2 is opgenomen, dat aan de Nederlandse Regering de plicht oplegt om, gelijk daarin omschreven, zorg te dragen voor een volledig tot gelding brengen van dat zelfbeschikkingsrecht.

Met genoegen kon de heer Oud vaststellen, dat, hoewel velen destijds de houding aannamen of zij dat amendement eigenlijk onbelangrijk en overbodig vonden (ook minister Van Maarseveen was toen die mening toegedaan), thans van alle zijden in de Kamer daarop juist een beroep werd gedaan. Ook de Regering had medegedeeld, dat zij, op grond van datzelfde artikel, „de onder de gegeven omstandigheden geëigende stappen” had ondernomen. De begrijpelijke vraag van de heer Oud en van verscheidene sprekers in de Kamers was nu dus: Welke zijn dan nu die stappen geweest?

In zijn mondelinge antwoord in de Kamer heeft de heer Van Maarseveen dat nu inderdaad uit de doeken gedaan en het is juist op grond van het daarbij medegedeelde geweest, dat de heer Oud de motie heeft ingediend, welke door de aanwezige medeleden van de V.V.D.-Kamerfractie was mede-ondertekend.

Minister Van Maarseveen liet namelijk weten, dat, aangezien gebleken was, dat de regering van de Pasoendan niet vreemd was geweest aan de actie-Westerling, de Nederlandse Regering moeilijk bij de opheffing van deze deelstaat een beroep had kunnen doen op de R.T.C.-overeenkomsten. Met de opheffing van de deelstaat Oost-Indonesië stond het echter ook naar de mening van de minister anders. De Nederlandse Regering heeft inderdaad getracht, deze te voorkomen, maar het heeft niet geholpen en tenslotte moest zij zich ertoe beperken, aan het K.N.I.L. en alle Nederlandse militairen en anderen de opdracht te geven, zich buiten het conflict te houden.

Deze burger

heeft een echt-prettig-venijnig stuk in Vrij Nederland gelezen. Het is van de zogenaamd „on-parlementaire” medewerker van dat blad, en U moet het eens lezen ditmaal: het is zó nijdig en

zó kwaadaardig als alleen maar iemand kan schrijven, die zijn diepe teleurstelling en zijn grote ontgoocheling uitschrijft in het tegendeel.

Die schrijver schrijft over de „mannekes” en zo'n woord op zich zelf al is een slecht argument. Die mannekes krijgen dan „als het volk er aan te pas moet komen, slechts één Welter in de Kamer, benevens een ondergeschoven Reijers of twee”.

Nou, en dat is dan óók een argument.

Deze burger is geen politieke vriend van de heren Welter en de al-of-niet ondergeschoven Reijers, maar niettemin blijkt ook bij deze brave Vrij Nederlander de onwijze gedachte te heersen dat de minderheid ongelijk heeft qualitate qua. Hoe kleiner de minderheid hoe meer ongelijk. Natuurlijk alleen dan wanneer ge zelf tot de meerderheid behoort.

Als er één socialist in de Kamer zat, had deze natuurlijk alléén maar gelijk. Die was dan de onverschrokken held temidden der veelvuldige blaaskaken.

Deze minachting voor de minderheid is een der wezenskenmerken van de kwasi-democratie onzer dagen. Dezelfde kwasi-democratie die aan de kleinste partijen de minste spreektijd in de Kamer en in de radio geeft, terwijl de werkelijke democratie hun natuurlijk juist de meeste spreektijd zou moeten geven.

Maar ja, zo is het nu eenmaal in zulke onwijze gedachten: zolang ik de meerderheid heb, heeft de minderheid natuurlijk ongelijk.

„Eén hele Welter...” schimpt Vrij Nederland.

Eén heel domme opmerking, vindt

DEZE BURGER.

DE REDE VAN Mr. OUD IN DE TWEEDE KAMER

De plicht van Nederland - Nieuw-Guinea

Wij laten hier de belangrijkste gedeelten volgen van de rede, die Mr. Oud in de avond van 25 Mei in de Tweede Kamer heeft gehouden.

De heer Oud sprak als volgt:

Toen ik op 6 December van het vorige jaar het standpunt heb uiteengezet, dat mijn politieke vrienden en ik innamen tegenover het wetsontwerp tot Goedkeuring van de Souvereiniteitsoverdracht aan de Verenigde Staten van Indonesië, heb ik uitgesproken, dat wij ons bevonden in een buitengewoon pijnlijk dilemma, dat hieruit voortspoot, dat wij allerminst gerust waren op de gevolgen zowel van een aanvaarding als van een afwijzing van dat wetsontwerp. Ik stel er prijs op bij deze debatten daarop nog eens de nadruk te leggen, omdat ik, wat mijn politieke groep betreft, bij voorbaat wens weg te nemen elke gedachte alsof wij van oordeel waren, dat, indien het desbetreffende wetsontwerp werd aangenomen, alles dan glad en goed zou verlopen en alsof men dus thans, nu het alles niet goed en glad verloopt, tot ons, die vóór de soevereiniteitsoverdracht hebben gestemd, zou mogen zeggen: ziet gij wel, dat gij het verkeerd hebt gedaan en dat de goede gevolgen, die gij hebt verwacht, niet zijn ingetreden? Aldus stond het, wat mijn groep betrof, zeer zeker niet. Ik heb bij dit debat van verleden jaar December ontwikkeld de ernstige bezwaren, die wij tegen dit wetsontwerp hadden. Ik voegde daaraan echter toe, dat een grote en pijnlijke vraag voor ons deze was: zullen de gevolgen bij een verwerping van het wetsontwerp niet nog ernstiger zijn dan de gevolgen bij een aanvaarding daarvan? Ik heb toen letterlijk gezegd:

„Ook in Indië zijn de destructieve krachten van het communisme het grote gevaar. Hoe worden die het best bezworen, door aanvaarding of door verwerping? Het antwoord op deze vraag is voor de te nemen beslissing mede van overheersend belang. Het tragische van de situatie is, dat, hoe de beslissing ook uitvalt, de tegenstanders van deze beslissing ogenschijnlijk, althans in den beginne, het gelijk aan hun kant zullen hebben. Want bij iedere beslissing zullen de moeilijkheden van de naaste toekomst geweldig zijn.”

Daarom wijs ik, wat mijn politieke vrienden en mij betreft, volstrekt de gedachtengang af, die wij zo juist nog uit de mond van de geachte afgevaardigde de heer Welter hebben gehoord en die in deze richting gaat, dat men zegt: ziet, daar hebt gij het nu; gij waart zo vóór die soevereiniteitsoverdracht en zie hier nu de gevolgen.

HET ZELFBESCHIKKINGSRECHT

Ik zal natuurlijk niet terugtreden in de debatten van December van het vorige jaar, in deze zin, dat ik nog eens zou willen ontwikkelen de bezwaren, die wij in onze groep voelden tegen de overdracht van de soevereiniteit op de wijze, zoals een ander in de verschillende stukken van de Ronde-tafelconferentie was belichaamd.

Ik mag er echter wel op wijzen, dat onder deze bezwaren het allersterkst heeft gewogen het probleem van de rechten van de minderheden in Indonesië, het probleem, dat wij dan gewend zijn te noemen het probleem van het zelfbeschikkingsrecht. Wij zijn, Mijnheer de Voorzitter, voor dat zelfbeschikkingsrecht met de allergrootste nadruk opgekomen, omdat naar onze overtuiging dat zelf-

beschikkingsrecht was een eis van democratie. Van het begin af heeft eigenlijk bij alle onderhandelingen, bij alle debatten en alle besprekingen die er sedert 1945 over dat Indonesische probleem zijn geweest, altijd op de voorgrond gestaan, dat de bevolking van Indonesië geen eenheid vormde. Er werd altijd gezegd: die eenheid, die daar in Indonesië gedurende de laatste eeuwen heeft bestaan, is de eenheid geweest van de band van het Nederlandse gezag. Men kan in Indonesië niet spreken van een enkele Indonesische bevolking; daar zijn een zeer groot aantal bevolkingsgroepen, alle met haar eigen karakter, eigen zeden en gewoonten, bevolkingsgroepen, die soms meer bevreesd zijn voor de overheersing van een andere Indonesische bevolkingsgroep dan voor het gezag van hetgeen men dan noemt — hoewel het naar mijn overtuiging als echt koloniaal stelsel toen al niet meer bestond — het Nederlands „koloniaal bewind”. Daarom zijn wij er altijd van uitgegaan, dat de Staatsopbouw, die daar moest worden ontwikkeld in een vrij en soeverein Indonesië, een federale Staatsopbouw zou moeten zijn. Wij hebben ons van de aanvang af op het standpunt gesteld, dat de uitroeping van de eenheidsrepubliek in Augustus 1945 geen uiting was van de volkswil, maar dat er bepaalde groepen waren, die haar gezag aan geheel Indonesië wilden opdringen, zonder dat men kon zeggen, dat dit gezag inderdaad door de volkswil werd aanvaard. Het spreekt vanzelf dat het Nederlands plicht was, als soeverein, voor de rechten van al die bevolkingsgroepen te waken. Men kan er natuurlijk over praten, wat de titel was van het Nederlandse gezag in Indië — het is een titel, die zich nu eenmaal verliest in een ontwikkelingsgeschiedenis van enige eeuwen —, maar het staat vast, dat er was een Nederlandse verantwoordelijkheid, door de historie van enige eeuwen ontwikkeld, en dat Nederland er borg voor moest zijn, dat aan de rechten van al die groepen zoveel mogelijk werd voldaan. Hiervoor was — ik herhaal het — de federale Staatsvorm het aangewezen middel. Als grondslag van al de besprekingen, die er zijn geweest, vindt men dan ook steeds weer die federale Staatsvorm terug: in de overeenkomst van Linggadjati, in de Renville-overeenkomst, wanneer hier de Grondwet wordt herzien en dat 14de hoofdstuk wordt toegevoegd en daarin worden neergelegd de algemene voorwaarden, waaraan de Staatshervorming zou hebben te voldoen, wilde men die met een eenvoudige twee/derden meerderheid in de beide Kamers kunnen tot stand brengen. Steeds weer is het de federale Staatsvorm, die een van de hoofdvoorwaarden is. Men vindt dit ook in de Van Royen-Rum-statements; altijd weer is het de federale Staatsvorm. De reden hiervan is, dat wij er van overtuigd waren, dat alleen op deze wijze een werkelijke vrijheid aan de volkeren van Indonesië kon worden verzekerd. Daarom was ook de uitdrukkelijke uitspraak in de Grondwet neergelegd, dat de hervorming tot stand moest komen langs democratische weg in overleg met de vertegenwoordigers van de verschillende bevolkingsgroepen. Ik mag er aan herinneren, dat wij daartoe aanvankelijk hadden gedacht aan een overgangperiode, waarin de Nederlandse soevereiniteit over Indonesië zou worden gehandhaafd, waarin er zou zijn een interim-Regering en gedurende welke periode onder verantwoordelijkheid van Nederland de nodige voorbereidingen zouden worden getroffen, waardoor wij, menselijkerwijs gesproken, de zekerheid zouden hebben, dat, wanneer het ogenblik zou komen van de soevereiniteitsoverdracht, de rechten van de verschillende bevolkingsgroepen behoorlijk

zouden zijn verzekerd. Toen het plan-Beel voor de gevraagde soevereiniteitsoverdracht werd aanvaard, is deze gedachte prijsgegeven.

Ik treed niet terug in de vraag, of dat goed is geweest en ook niet in de vraag, of de omstandigheden toen misschien iets anders mogelijk zouden hebben gemaakt. Ik wil er aan herinneren, dat ik zowel in mijn rede van 16 Augustus van het vorige jaar als in die van 16 December er op heb gewezen, dat het prijsgeven van de overgangperiode grote gevaren in zich borg, omdat wij dan nooit de waarborg hadden, dat het langs democratische weg zou gaan, en dat met name die waarborg moest worden gevonden in de voorlopige constitutie voor de Verenigde Staten van Indonesië. Ik heb gezegd in mijn redevoering van Augustus, dat deze constitutie daarom geen zaak kon zijn van Indonesië alleen en dat, zolang de soevereiniteitsoverdracht niet had plaats gehad, Nederland mede verantwoordelijk was, en dat, de voorwaarden, waaronder die nieuwe Staatsvorm in Indonesië zich zou ontwikkelen, zodanig moesten zijn, dat ook aan de in de Grondwet neergelegde beginselen van de federale Staatsvorm, van de democratische weg en van de handhaving van de menselijke rechten en vrijheden moest zijn voldaan. Daarom heb ik in die rede van Augustus gezegd: De constitutie mag daarom geen zaak zijn van Indonesië alleen. Zij is het niettemin toch geworden. Toen wij het resultaat van de Ronde-tafelconferentie voor ons hadden liggen, was die constitutie daarbij wel als bijlage aanwezig, maar de constitutie maakte geen onderdeel uit van het overleg zelf, omdat men zeide: Die constitutie is een zaak van Indonesië zelf en Nederland heeft er niets mee te maken. Niettemin is er toch tussen deze constitutie en de andere partner (Nederland) een band gelegd. Die is gelegd in artikel 2 van de overgangsovereenkomst. Hierop kom ik straks terug.

Hoe werd nu de positie door de soevereiniteitsoverdracht? Hierdoor werden de Verenigde Staten van Indonesië baas over hun eigen constitutie. Er lag een voorlopige constitutie en daarin waren regelen vastgesteld, door middel waarvan de definitieve constitutie tot stand zou komen. Het spreekt vanzelf, dat, wanneer men de soevereiniteit heeft overgedragen aan de organen in Indonesië zelf, die organen in Indonesië dan ook baas zijn over de vraag: Hoe zullen wij onze constitutie inrichten en hoe zullen wij die eventueel wijzigen? Men kan dus in beginsel zeggen, dat de constitutie een inwendige aangelegenheid is van iedere Staat, waarmee anderen zich niet hebben te bemoeien. In de eerste plaats wil ik de vraag opwerpen: Geldt dit ook, wanneer de hervorming van die constitutie gaat langs een revolutionaire weg?

VERANTWOORDELIJKHEID VOOR DE MENSELIJKE RECHTEN

Nu kan men, wanneer men de zaak een ogenblik losmaakt van de Nederlands-Indonesische Unie en losmaakt van de overgangsover-

eenkomst, wanneer men de zaak dus alleen principieel stelt van het oogpunt uit, dat men een soevereine Staat heeft, die langs revolutionaire weg zijn constitutie gaat veranderen, de vraag stellen: Heeft een andere Staat daarmee niets te maken? Nu is het, geloof ik, wel zo, dat de gedachte, alsof het een ander in de wereld niet zou aangaan of de menselijke rechten elders vertrappt worden, toch eigenlijk wel bezig is langzamerhand plaats te maken voor een andere gedachte, dat langzamerhand internationaal de gedachte doordringt, dat er zekere algemene beginselen van democratie en menselijkheid zijn, waarvoor wij ons toch eigenlijk wel degelijk verantwoordelijk moeten voelen, ook als het een land betreft, waarmee wij overigens geen speciale verdragen hebben. Wanneer in zulk een land de rechten van bevolkingsgroepen worden vertrappt, dan geloof ik, dat wij het zo hebben te zien, dat wij ons dat hebben te realiseren. Ik behoef geen namen te noemen; wij weten, dat er ook in Europa landen zijn, ten aanzien waarvan het ons met zorg vervult, dat daar een ontwikkeling plaats grijpt, waardoor de rechten van de mensen grondigste worden vertrappt, en dan moge het zo zijn, dat de feitelijke politieke omstandigheden het ons onmogelijk maken er ons mee te bemoeien, maar dan is het toch, meen ik, niet meer de opvatting in de wereld, dat wij zouden zeggen: In beginsel gaat ons dat niet aan en regardeert het ons niet of elders de menselijke rechten worden vertrappt, want dan zien wij de figuur, dat men voor de rechten van de mens als het ware een internationaal statuut heeft opgesteld, en dan zien wij hoe langer hoe meer doordringen het beginsel, dat wij ons wel degelijk verantwoordelijk hebben te voelen, ook voor hetgeen er op dit gebied elders gebeurt.

Zo ligt het reeds, wanneer wij staan tegenover een land, waarmee wij overigens op geen enkele wijze verbonden zijn en tegenover welks bevolking wij geen enkele speciale verantwoordelijkheid dragen.

HET UNIE-STATUUT

Hier echter, waar het de verhouding tot de bevolkingsgroepen in Indonesië betreft, ligt de zaak anders, omdat er hier wel degelijk speciale verbintenissen, speciale banden zijn. Nu wil ik gaarne in de allereerste plaats in het licht van die speciale banden de ontwikkeling zien, zoals die zich sedert de soevereiniteitsoverdracht in Indonesië heeft vertoond, en dan neem ik in de eerste plaats tot basis het Unie-statuut, waarvan artikel 3 uitsprekt, dat de beide deelgenoten, dus het Koninkrijk der Nederlanden nieuwe stijl aan de ene en de Verenigde Staten van Indonesië aan de andere kant, tegenover elkaar de verbintenis op zich nemen, dat zij hun Staatsbestel zullen baseren op de beginselen van de democratie. Dat betekent, dat wij ons tegenover elkander verplicht hebben om deze beginselen na te leven en dat dus, wanneer een van beide partijen die beginselen niet naleeft, de andere partij het recht heeft om de wederpartij onder het oog te brengen, dat niet is nageleefd datgene, waartoe men zich in het Unie-statuut heeft verbonden. Nu weet ik natuurlijk wel, dat het op zich zelf een ruime term is, dat naleven van de beginselen der democratie, en dat men er weleens verschil van gevoelen over kan hebben, wat daartoe behoort, maar ik meen

(Vervolg op pag. 7)

Moeten de huren omhoog?

(I)

Tot de actuele vraagstukken van de binnenlandse politiek behoort de reeds geruime tijd geleden door de regering aangekondigde huurverhoging. Er bestaat uiteraard een nauw verband met de loon- en prijs-politiek in het algemeen; men kan zeggen, dat de huren van woningen en bedrijfspanden tot de meest omstreden en deswege door de overheid geruime tijd op de achtergrond geschoven onderdelen van dit ingewikkelde sociaal-economische complex behoren.

Toen de oorlog over ons land was gegaan en dit, bezet door de Duitsers, praktisch van de overige wereld werd afgesloten, zag de toenmalige overheid zich voor de noodzakelijkheid geplaatst maatregelen tegen huuropdrijving en andere ongewenste gevolgen van de toenemende wo-ningschaarste te nemen. Niet alleen ontbraken de bouwmaterialen voor voortzetting van de woningbouw op normale voet, maar door het oorlogsgeweld waren bovendien reeds zulke gaten in de woningvoorraad geslagen, dat in vele gemeenten de vraag het aanbod ging overtreffen. Vordering van materialen en arbeidskrachten voor de oorlogsvoering zou later trouwens de bouwbedrijvigheid tot stilstand hebben gebracht.

Het Huurprijsbesluit 1940 fixeerte de toelaatbare huurprijzen voor alle gebouwde onroerende goederen op de 9 Mei 1950 geldende prijzen, behoudens toegestane afwijking in bijzondere gevallen. Dit was de z.g. huurstop, welke in beginsel nog geldt. In 1941 is daaraan eerst het Huurbeschermingsbesluit en later het Huurprijsuitvoeringsbesluit toegevoegd, waardoor de huurders een sterk beschermde positie verkregen, aangezien opzegging en ontruiming alleen in bijzondere gevallen na verkregen kantonrechterlijke uitspraak uitvoerbaar waren.

Deze toestand is na de bevrijding gehandhaafd, zodat nog steeds de voren genoemde bezettingsmaatregelen worden toegepast, zij het dan, dat in 1948 een algemene correctie voor de gevallen van intensieve be-woning aan de eigenaren werd toege-staan, terwijl verder de Prijzenbu-reaux voor Onroerende Zaken, onder-geschikt aan het Directoraat-Generaal van de Prijzen, bij de uitvoering van de huurprijsregelingen werden ingeschakeld. Het algemene beeld veranderde daardoor nauwelijks; de opbrengst van woon- en bedrijfspanden bleef verankerd aan het peil van Mei 1940, ook toen voor tal van an-dere objecten de redelijkheid van aanpassing aan gewijzigde omstan-digheden door het toestaan van prijs-verhogingen werd erkend. Beducht voor de reacties onder de bevolking en voor het uit de hand vallen van het prijzenbeleid in het algemeen, hebben vorige regeringen het voor-stellen van huurverhoging niet aan-gedurfd. Dat zulks een onbillijke be-nadeling van de huiseigenaren bete-kende, kon moeilijk worden ontkend. Deze discriminatie werd groter naar mate op tal van andere gebieden van het economische leven het normale ruilverkeer op de binnenlandse markt werd hersteld. Ongetwijfeld is het juist, dat in die gevallen geen be-hoefte aan overheidsingrijpen door rantsoenering en prijsbeheersing meer bestaat, omdat de goederenschaarste daar vrijwel is opgeheven, terwijl vaststaat, dat het tekort aan wonin-gen en bedrijfsruimten nog vele ja-ren zal voortduren. Men mag echter de hieraan onschuldige huiseigenaren daarvan niet langer de dupe laten worden en de achteruitgang van het huizenbezit door het ontbreken van middelen voor onderhoud en vernieu-wing bestendigen.

Het huidige kabinet heeft einde-lijk besloten de knoop door te hakken en op 19 Januari van dit jaar bij de Tweede Kamer een wetsont-werp, houdende regelen nopens de huurprijzen van onroerend goed en de bescherming van de huurders (Huurwet), aanhangig gemaakt. In de memorie van toelichting motiveert de regering haar standpunt als volgt:

„De stringente huurprijspolitiek, die er op gericht was de vooroorlogse prijzen strikt te handhaven, dreigt echter, hoezeer zij ook noodzakelijk was, in het achter ons liggende tijd-perk, haar doel voorbij te schieten, indien zij niet tijdig wordt gecorri-geerd. Immers, indien de huurop-brengsten onvoldoende zijn om het gebouwde onroerende goed in behoor-lijke staat te onderhouden, is onver-mijdelijk verwaarlozing het gevolg. De voorbeelden hiervan zijn dan ook reeds in ernstige mate waarneem-baar. Uiteraard is dit niet uitsluitend het gevolg van de gevoerde prijspolitiek, maar tevens toe te schrijven aan de materialen en aan de omstandigheid, dat de dringende vraag naar woonruim-te het de verhuurders mogelijk maakte zich aan hun verplichting met betrekking tot het onderhoud te onttrekken. Daar in de praktische mogelijkheden voor normaal onder-houd thans aanzienlijke verbetering is gekomen, is handhaving van de bestaande toestanden op het gebied van de huurprijzen in het belang van de instandhouding van onze woning-voorraad niet langer verantwoord.

Daarbij dient in aanmerking te worden genomen, dat ook de fi-nanciering van de nieuwbouw grote offers vraagt van de gemeenschap. Op het ogenblik is de situatie nog zo, dat van de bouwkosten van nieuwe

woningen niet meer dan 1/3 rendabel is. Dit kan op de duur niet zo voort-gaan. Men kan niet verwachten, dat door wijzigingen in de conjunctuur binnen afzienbare tijd de bouwkosten zo zeer zullen dalen, dat een renda-bele exploitatie van de nieuwbouw op vooroorlogs huurprijsniveau bereik-baar is. Zelfs indien men uitgaat van een aanzienlijke daling van de huidi-ge bouwrijzen (te vergelijken met de bouwrijzen van 1938-1939, ver-menigvuldigd met een coëfficiënt, welke ligt in de nabijheid van 3,5), zou een aanmerkelijke verhoging van de bestaande huurprijzen noodzake-lijk zijn om het bestaande huurpeil aan te passen aan het huurpeil, dat vereist is om nieuwbouw zonder Overheidssteun mogelijk te maken. Een dergelijke oplossing echter kan voor dit moment niet in overweging worden genomen, omdat dit in ande-re opzichten de verhoudingen te zeer zou verstoren. Voor het ogenblik meent de Regering daarom te moet-en voorstellen de huurverhoging te beperken tot een percentage, het-welk, enerzijds niet al te verstorend werkt op de loon- en prijspolitiek, anderzijds de eigenaren in staat stelt althans het onderhoud op rede-lijke wijze te verzorgen en de stij-ging van andere op het gebouwde onroerende goed drukkende lasten op te vangen. Dit percentage kan ge-steld worden op 15%.

Het strekt tot voldoening, dat de regering onomwonden de rede-lijkheid van huurverhoging heeft erkend en ook de opvatting, dat deze op economische gronden noodzake-lijk is, deelt. Blijkens het Voorlopig Verslag, dat over het verhandelde in de afdelingen der Tweede Kamer is uitgebracht, zijn vele leden het hier-mede volkomen eens. Er wordt zelfs te kennen gegeven, „dat de verhuur-ders danig het slachtoffer zijn ge-worden van de door de regering ge-voerde huurpolitiek”. Zij verwijten de overheid, dat zij te lang heeft ge-talmd met het treffen van compen-serende maatregelen. „Dit is te ern-stiger te achten, omdat er onder de-zee huiseigenaren een groot aantal gevonden wordt, dat in huizenbezit — veelal vrucht van sober leven en naarstig sparen — zijn enige of voornaamste bestaansbron vindt en er zelfs zijn oudedagsbestaan uit moet bekostigen”. Men acht ook uit een oogpunt van gemeenschapsbe-lang het gevoerde beleid niet onver-deeld gelukkig. „De gemeenschap toch wordt geschaad door een toe-stand, waarin het gebouwde onroer-end goed door te gering rendement niet die verzorging en dat onder-houd kan verkrijgen, dat het nodig heeft om verval en vermindering van waarde en bruikbaarheid te voorko-men.

Tegenover deze visie hebben ve-le andere leden te kennen ge-given, dat de exploitatie van onroer-end goed als kapitaalbeheer moet worden gezien, terwijl ook het bezit daarvan in feite steeds een ka-pitaalbelegging is. De teruggang van ons volksvermogen met ca. 30% ten gevolge van de oorlog heeft de reële waarde van vele beleggingen doen dalen en het is daarom niet onge-rechtvaardigd, als het onroerend goed in deze waardedaling wordt be-trokken, zulks te meer omdat deze vorm van belegging belangrijke voordelen biedt boven de meeste an-dere (o.m. weinig conjuncturegevoe-lijk). Het te voorziene risico van overheidsingrijpen in het algemeen belang moeten deze beleggers, naar de mening van deze leden, dan ook aanvaarden.

Het valt op, dat deze redenering wel erg theoretisch en weinig prac-tisch is. Zij verliest o.a. uit het oog, dat de huuropbrengsten al geduren-de tien jaren kunstmatig zijn gedrukt en wanneer men deze finan-ciële offers zou kapitaliseren, dan zou wel eens kunnen blijken, dat al-leen reeds op deze wijze een even-redig hoger aandeel in de teruggang van het volksvermogen is genomen dan bij andere beleggingen het ge-val is. Bovendien heeft de overheid het huizenbezit, ondanks de mindere netto-opbrengst, op een aanzienlijk hogere geldswaarde gewaardeerd en over de fictieve waardestijging menig eigenaar geducht in de vermo-gensaanwasbelasting en de heffing ineens aangeslagen. Om deze te kun-nen betalen heeft menigeen bezit moeten liquideren. Terecht hebben vele andere leden in het V.V. opgemerkt, dat het voordeel voor de huis-eigenaren, gelegen in een aanzienlijk hogere opbrengst dan de vroegere stichtingskosten, verminderd met een normale afschrijving, wanneer thans, nu door de waardeverminde-ring van het geld de prijzen zijn ge-stegen, tot verkoop wordt overge-gaan, goeddeels denkbeeldig is. Im-mers voor panden, welke niet vrij kunnen worden opgeleverd — en dat is meestal zo — wordt gewoonlijk niet meer betaald dan de vooroor-logse waarde. Wie zal er ook een prijs voor betalen, die geen of te weinig rendement toelaat?

Wanneer men de gemakkelijk te ontzenuwen, socialistische bedenkin-gen tegen het beginsel der voorge-stelde huurverhoging buiten be-schouwing laat, kan wel worden vastgesteld, dat deze voor een grote meerderheid in de Staten-Generaal wel aanvaardbaar zal zijn. Dit neemt niet weg, dat de sociale gevolgen niet uit het oog mogen worden ver-loren, terwijl ook de concrete uit-werking van het wetsontwerp nog tot critiek aanleiding geeft.

L.

(Vervolg van pag. 4)

Waar zijn die stemmen gebleven?

In de provinciale kieskring Deventer komt men bij vergelijking van P. 50 met P. 46 tot het volgende resultaat.

Minder:	
C.P.N.	2.600
K.V.P.	100
St. Ger.	100
	2.800
Meer uitgebracht bij P. 50 dan bij P. 46 ..	400
Waar bleven die	3.200
Meer:	
V.V.D.	1.400
P.v.d.A.	900
C.H.U.	900
	3.200

Het Ger. Pol. Verb. had in deze kieskring geen lijst ingediend en het aantal stemmen van de A.R. bleef dan ook gelijk. De P.v.d.A. vangt slechts een derde van het verlies van de C.P.N. op en de winst komt ten gunste van de V.V.D. en de C.H.U.

De provinciale kieskring Ommen vertoont bij vergelijking van P. 50 met P. 46 het volgende beeld.

Minder:	
P.v.d.A.	700
C.P.N.	300
A.R.	600
	1.600
Meer uitgebracht bij P. 50 dan bij P. 46	1.600
Waar bleven die	3.200
Meer:	
Ger. Pol. Verbond ..	1.450
C.H.U.	1.400
K.V.P.	250
V.V.D.	100
	3.200

Het Ger. Pol. Verb. en de C.H.U. profiteren hier niet alleen van de achteruitgang van de A.R., maar vooral

ook van het achteruitlopen van de rode partijen en van de meer uitgebrachte stemmen. Overigens is de verschuiving in deze kieskring uiterst gering.

Een vergelijking van P. 50 met P. 46 in de provinciale kieskring Hengelo levert het volgende resultaat op.

Minder:	
C.P.N.	2.900
A.R.	200
	3.100
Meer uitgebracht bij P. 50 dan bij P. 46 ..	2.800
Waar bleven die	5.900
Meer:	
V.V.D.	2.100
K.V.P.	1.700
C.H.U.	1.300
P.v.d.A.	600
Ger. Pol. Verbond ..	100
St. Ger.	100
	5.900

In deze kieskring vangt de P.v.d.A. maar een vijfde van het verlies van de C.P.N. op

en krijgt dan geen van de meer uitgebrachte stemmen, die met het overige verlies van de C.P.N. ten gunste komen van de V.V.D., de K.V.P en de C.H.U.

De Provinciale kieskring Almelo vertoont bij vergelijking van P. 50 met P. 46 het volgende beeld.

Minder:	
C.P.N.	2.100
P.v.d.A.	100
	2.200
Meer uitgebracht bij P. 50 dan bij P. 46 ..	2.600
Waar bleven die	4.800
Meer:	
K.V.P.	2.300
V.V.D.	1.200
C.H.U.	900
A.R.	300
Ger. Pol. Verbond ..	100
	4.800

De provinciale kieskring Enschede levert bij vergelijking van P. 50 met P. 46 het volgende resultaat op.

Minder:	
C.P.N.	4.300
P.v.d.A.	500
A.R.	350
	5.150
Meer uitgebracht bij P. 50 dan bij P. 46 ..	1.250
Waar bleven die	6.400
Meer:	
V.V.D.	3.600
C.H.U.	1.500
K.V.P.	600
Ger. Pol. Verb.	700
	6.400

Hier dus evenals in Almelo een absolute achteruitgang van de beide rode partijen. In de kieskring Enschede verkrijgt de V.V.D. meer dan de helft van het aantal stemmen, dat sinds P. 46 een verschuiving vertoont. Deze kieskring boekt voor ons in de provincie Overijssel verreweg het beste resultaat, dat voor een groot deel te danken is aan intensieve propa-ganda en in het bijzonder aan huisbezoek.

Al dat nieuwerwetse gedoe...

In theorie — ja graag! maar in de praktijk — ho maar!

Als een bom was het bericht in de gezapige rust van het kleine Achterstraatje gevallen: ieder die wilde, kon een woning krijgen in het reusachtige in aanbouw zijnde flatgebouw.

Pa was er mee thuis gekomen en hij was tot berstens toe vol nieuws. „Het wordt fantastisch —!“ wist hij. „Zoiets is er nog nooit geweest. Je moet er een uitzicht hebben geweldig — omdat het zo hoog gelegen is. En er zijn allerlei mogelijkheden, waarvan we hier, in deze uithoek, nooit hebben kunnen dromen. Alles gaat daar co-operatief: je was wordt voor je gedaan — je stof wordt weggezogen...“

„Ik zou je danken — een ander met z'n vingers aan me boel!“ weerde Ma af.

„Laat me nu even uitspreken.“ verzocht Pa en hij begon hoog op te geven van de gezamenlijke daktuin, van de park-aanleg met vijvers en plantsoenen, van de reusachtige keukens, waar voor iedereen werd gekookt.

„Dat is toch allemaal alleen maar voor rijke mensen, zoiets kunnen wij immers toch niet betalen.“ meesmuilde Opa in z'n hoekje.

„Dat is niet waar!“, bestreed Pa vol vuur. „Het mag dan effe duurder wezen dan hier, maar je hebt er dan ook ontzaglijk veel meer voor: En daarbij: je helpt een algemeen sociaal hygiënisch belang bevorderen! Denk eens aan dat ruime, dat grote, dat nieuwe — waarom zouden wij daar niet aan meedoen?“

„Wat zei je eigenlijk van die keukens?“, vorste Ma.

Enthousiast somde Pa op: „een goederenlift, een personenlift en een etenslift, — maaltijden in verschillende prijklassen, die in de lift naar boven kwamen — geen aardappelen meer schillen — geen vaten meer wassen — denk toch eens aan!“

Ma is achterdochtig

En moet je dan maar eten wat die lui daar koken?“ vroeg Ma achterdochtig. „Je kan toch kiezen tussen verschillende gerechten.“

„Ja maar dat is toch nooit zo als dat je het zelf klaarmaakt.“ vond Ma met opgetrokken neus.

„Pa?“ vroeg Jantje, „mag ik mijn konijnen meenemen daar naar toe?“

„Nee, het houden van huisdieren is niet toegestaan daar, maar er is een grote kinderspeelplaats met allerlei dieren en daar zullen ook wel konijnen bij zijn.“

„Ik wil geen andere konijnen — ik wil alleen mijn eigen konijnen!“ riep Jantje verontwaardigd.

Peinzend zat Ma voor zich uit te staren. „Hoe gaat dat eigenlijk met zo'n lift.“ wilde zij weten. „Moet je daar je goede servies en je vorken en lepels zo maar afgeven voor de omwas? Ze kunnen wel eens wat breken en als het zo groot is als jij zegt dan raakt er vast wat zoek!“

„Je hebt daar geen eetgerei nodig.“ vertelde Pa. „Het huis geeft alles in bruikleen. Iedereen heeft daar precies hetzelfde. Na een week weet je niet beter of het hoort zo, mijn lieve mens!“

„Nou nog mooier!“ stootte Ma op. „Niet eens mijn eigen spullen die ik altijd heb gehad?! Nee aan zoiets zou ik nooit wennen. Verbéeld je!“

En Pa is geestdriftig

Pa ging in zijn enthousiasme alweer verder.

„Een groot voordeel.“ betoogde hij, „is dat er een perfecte brandweer installatie is daar. Het gevaar voor brand is daar veel kleiner dan hier, waar we reddeloos verloren zijn als er eens een grote brand uitbreekt. Er hoeft maar een vonk over te waaien...“

„Moet je daar nou voor gaan verhuizen?“ teemde Opa.

„En wat zo mooi is.“ vervolgde Pa, „als je daar onverhoopt toch brand zou krijgen, dan zijn alle andere bewoners verplicht onmiddellijk te komen helpen.“

„Dan zouden wij wel eens midden in de nacht kunnen worden opgeklopt om bij anderen te gaan blussen!“ ontdekte Ma.

„Natuurlijk, dat is co-operatie, dat is samenwerking. Zij doen het toch ook voor ons.“

„Nou, lekker! dank je wel hoor! Mij niet gezien!“ schamperde Ma. „Wat kunnen mij nou die andere

mensen schelen? We hebben genoeg te doen met ons eigen. Wat U Opa?“

„Och kind.“ schudde Opa het hoofd, „al dat nieuwerwetse gedoe, wie weet waar je je in begeeft. Ik zeg maar: je weet wat je hebt maar niet wat je krijgt. Als er nou alleen voordelen aan verbonden waren — dan zou ik zeggen: ja...“

„Net wat U zegt, Opa.“

Geërgerd liep de heer des huizes de deur uit. Hij zou eens gaan horen wat „de straat“ ervan zei. Bij de buren en overburen die ook van het plan hadden gehoord vond hij inderdaad meer begrip, maar ook daar bestonden precies dezelfde bezwaren. Ieder was begerig naar de voordelen, maar niemand was bereid afstand te doen van het oude vertrouwde, het eigen persoonlijke.

Huiverig stond men tegenover het nieuwe omdat het naast ontegenzeggelijke voordelen ook in zich borg de eis van afstand doen en zich aanpassen aan anders geaarden.

Uit het Achterstraatje ging niemand naar het grote flatgebouw. Ze bleven allemaal knus hokken in hun bedompte huisjes en ze waren het er hartroerend over eens: „met dat brandgevaar zou het wel zo'n vaart niet lopen.“

En door gebrek aan gegadigden vlot de bouw van het groots opgezette plan maar uiterst langzaam.

Wij wonen ook in het Achterstraatje!

De familie Dingies uit het Achterstraatje woont in alle landen van Europa. Zonder uitzondering heeft een ieder grote bewondering voor het machtige Nieuw-Europa-gebouw dat de Europese Beweging bezig is op te trekken. Maar tussen belangstelling en bewondering koesteren en daadwerkelijk deel nemen ligt nog een lange en moeizame weg van zelfverloochening en aanpassingsbereidheid.

Het prijsgeven van een stukje van de eigen soevereiniteit is het struikelblok. Daar zijn nog teveel Jantjes die geen afstand kunnen doen van hun konijnen — daar zijn nog teveel huismoeiers die angstig voor het nieuwe zich met hand en tand vastklampen aan het oude vertrouwde en daar zijn nog teveel temende Opa's die zonder blikken of blozen zeggen wat iedereen denkt: als er alleen maar voordelen aan verbonden waren — dan was het wat anders — maar als je er wat voor moet missen... dan ho maar!

Intussen schiet welig het onkruid van het onderling wantrouwen op: iedereen die bereid zou zijn iets op te offeren is doodsbenuwd, dat de toekomstige medebewoners van het nieuwe huis voor het verkrijgen van dezelfde rechten misschien iets minder zullen behoeven te offeren.

Uit deze angst wordt niettegenstaande een naar buiten schoonklinkende eenstemmigheid een taale tegenstelling in omvattingen geboren.

Zo streven de Fransen naar een beperkt boven nationaal Europees gezag terwijl Engeland niet bereid blijkt toe te stemmen in meer dan een zekere mate van samenwerking zonder

Door
Amy Groskamp-Ten Have

iets van de eigen soevereiniteit prijs te geven. En dat is nog maar een van de vele controversen.

Gezien de enorme hoeveelheid werk die verzet moet worden om zoveel tegenstrijdige belangen gelijk te schakelen, zal het nog wel geruime tijd duren voor en alear het ideaal van een verenigd Europa zal zijn verwezenlijkt. Maar het felt dat we het droom-stadium achter ons hebben, het feit dat de Raad van Europa bestaat en dat er hard, heel hard gewerkt wordt om eenmaal het schone gebouw van een verenigd Europa aan het nageslacht te kunnen aanbieden, dat stemt tot verheugenis en diepe dankbaarheid.

En wij vrouwen...

Ok wij vrouwen kunnen meehelpen — ook zonder dat wij politiek geschoold, of gestudeerd zijn. Wij behoeven om onze taak in deze grote opzet te zien slechts het volgende te bedenken: de onderlinge samenwerking — het een-voor-alen-en-alleen-voor-een-principe dat zo vast in iedere waarachtige democratie ligt verankerd, eist van het individu zelfopoffering en zelfverloochening, het draagt de kiem in zich van het iets-willen-missen-ten-bate-van-het-nut-van-het-algemeen.

Waar kan het jonge kind, dat straks — volwassen — wellicht geroepen zal worden tot het nemen van ingrijpende beslissingen in een bestuursfunctie — het hier toe beno-

PARLEMENTAIRE FLITSEN

(Vervolg van pag. 2)

Tenslotte is dan na de 15de Mei (dus eerst in de tweede helft van deze maand!) een nota gezonden aan de Regering van de R.I.S., waarin gevraagd werd hoe, „gesteld dat de ontwikkeling tot een eenheidsstaat zou leiden“ (eerst zei minister Van Maarseveen het enigszins anders, maar dat bleek later een vergissing), het zelfbeschikkingsrecht daarin zou kunnen worden gehandhaafd, terwijl in een nota aan de Unci de bezorgdheid van de Nederlandse Regering op dit punt is te kennen gegeven en gewezen is op haar taak bij het houden van plebiscieten.

Het is, naar het ons voorkomt, waarlijk niet te verwonderen, dat de heer Oud de inhoud van deze mededelingen onvoldoende achtte, dat hij in de houding van de Regering weer dezelfde „terugtrekkende lijn“ meende te moeten zien als voorheen en dat hij van mening was, dat de Regering wederom de kracht tot regeren had ontbroken.

Op dat ogenblik diende de heer Oud dan ook zijn motie in, waarvan wij boven reeds hebben melding gemaakt. Zij luidde:

„De Kamer, kennis genomen hebbende van de mededeling van de minister voor Uniezaken en Overzeese Rijksdelen, waaruit blijkt, dat de Regering zich zal beperken tot een optreden, gericht op een zo goed mogelijk verwezenlijken van het zelfbeschikkingsrecht binnen 't kader van een Indonesische rechtsstaat, van oordeel, dat de Regering, van dit standpunt uitgaande, in gebreke blijft artikel 2 van de Wet van 21 December 1949, Staatsblad J 570, op de juiste wijze uit te voeren, spreekt over deze houding van de Regering haar ernstige teleurstelling uit en gaat over tot de orde van de dag“.

Van nu af was, zoals voor de hand ligt, niet meer de ministeriële nota, maar deze motie, welke, naar de heer Oud nadrukkelijk stipuleerde, een motie van afkeuring was van het beleid van minister Van

digde verantwoordelijkheidsbesef beter leren dan thuis in het gezin, aan moeders schoot?

Verantwoordelijkheidsbesef wordt geboren uit gemeenschapszin en dat is niet anders dan het zich in dienst stellen van anderen, van de gemeenschap, met al wat daarbij komt aan plichtsbef, onbaatzuchtigheid en mensenliefde. Als wij vrouwen onze kinderen die eigenschappen als onvervreemdbaar eigendom vermogen mede te geven op hun levensweg, dan hebben wij een steen gemetseld aan het fundament van het gebouw van het Verenigd Europa en — daarvoor behoeven wij de verslagen en rapporten van de Raad van Europa helemaal niet te hebben gelezen!!

LEIDSEN TEZAMEN

Onze Vrouwengroep Leiden is bijeengekomen. De vice-voorzitter mev. P. H. Smits-Witvliet, opende de bijeenkomst, waarbij zij releveerde, dat de laatste verkiezingen twee nieuwe vrouwen van de V.V.D. in de Provinciale Staten van Zuid-Holland gebracht heeft, n.l. mev. F. v. d. Torren-Veendorp uit Waddinxveen en mev. Niemeyer van Nahuys uit Wassenaar. Het vrouwelijk gemeenteraadslid uit Leiden, mev. S. A. T. Goudsward—Knipscheer, hield daarna een causerie over de taak van de leden van de Provinciale Staten. Daarna besprak zij het werk, dat mev. J. Fortanier—De Wit verricht heeft in Amerika, als lid van de Ned. delegatie bij de V.N.

In de pauze werd de vergadering opgeluisterd door zang van mev. Fr. Rensink—Zaalberg, uitstekend begeleid door mev. C. v. d. Donk—Bots. De geanimeerde sfeer werd door de keurig voorgedragen Franse liederen zeer verhoogd. Tevens nam mev. Vos—Bodanowitz in deze bijeenkomst afscheid als bestuurslid wegens vertrek naar Den Haag.

Maarseveen en niet anders, het onderwerp van het debat, dat, na een half uur schorsing, eerst nog even in de middagvergadering van Vrijdag, en vervolgens ook op Vrijdagsavond werd voortgezet.

De heer Oud had zijn motie dus bedoeld te richten tegen minister Van Maarseveen, die immers voor dit stuk Regeringsbeleid de eerst verantwoordelijke bewindsman was. De Regering echter liet, bij monde van minister Van Maarseveen, later nog eens aangedikt door minister-president Drees, weten: dit is een zaak van Kabinetsbeleid en aanvaarding van deze motie zou betekenen een aftreden van het gehele Kabinet.

Onze fractievoorzitter is hiervoor ditmaal niet opzij gegaan. Een Kabinetscrisis, zo erkende hij, is een ernstige zaak, maar wat thans gebeurt is nog ernstiger. Bovendien, zo zei hij, de gevolgen van Kabinetscrises vallen nog wel eens mee. Het is in onze parlementaire historie meer voorgekomen, dat een afgetreden Kabinet terugkeerde, met uitzondering van de ene man, tegen wie het ging.

De motie-Oud is, zoals men uit de uitvoerige persverslagen reeds weet, tenslotte verworpen met 26 tegen 57 stemmen. Met de V.V.D. stemden voor de A.R., Staatk. Geref., vier leden van de weer sterk verdeelde C.H.-fractie en de heer Welter. Een motie-Romme, waarin de heer Oud slechts een „platonische liefdesverklaring“ voor het zelfbeschikkingsrecht kon zien, werd daarentegen met 52 tegen 31 stemmen aanvaard. Voor stemden hier de K.V.P., de P.v.d.A. en slechts twee leden van de C.H.-fractie en wel de heer Tilanus en jkvr. Wttewaal van Stoetwegen. Rooms-katholieken, socialisten en 2 Christelijk-Historische leden vormden thans dus nog slechts de geslonken meerderheid achter het Uniebeleid van minister v. Maarseveen.

Ondanks de verwerping van de motie-Oud, zal in deze geslonken meerderheid toch een ernstige waarschuwing voor de Regering moeten zijn gelegen.

STALEN MEUBELEN
„GISO“-LAMPEN

DE REDE VAN Mr. OUD IN DE TWEDEDE KAMER

(Vervolg van pag. 3).

toch, dat in de eerste plaats tot die beginselen der democratie behoort het naleven van een wettige constitutie en dat men een verandering in die constitutie alleen mag aanbrengen lang wettige weg.

TAAK VAN HET UNIEHOF

Nu rijst de vraag: hoe te handelen ingeval de ene deelgenoot meent, dat de andere deelgenoot het statuut overtreedt? Hoe te handelen, wanneer wij in Nederland menen, dat in de Verenigde Staten van Indonesië de voorlopige constitutie, die daar op het ogenblik de wettige constitutie is, niet wordt nageleefd? Ik hoop zo dadelijk nader aan te tonen, dat wij volkomen goede gronden hebben om aan te nemen, dat inderdaad in de Verenigde Staten van Indonesië de voorlopige constitutie niet wordt nageleefd. In dat geval handelt men in strijd met de beginselen, die wij hebben beloofd tegenover elkaar in acht te zullen nemen; dan handelt men in strijd met het Unie-statuut en dan is de eerste vraag deze: wat kunnen wij doen, wanneer in strijd met het Unie-statuut wordt gehandeld? En dan geeft het Unie-statuut aanstonds aan de eerste weg, die wij daartoe hebben te volgen. Dan hebben wij in te stellen beroep op het Unie-Hof van Arbitrage. Nu weet ik wel, dat 't nog niet zo heel gemakkelijk is om een eventuele uitspraak van het Unie-Hof van Arbitrage te executeren. Ik heb daarover in December 1949 uitvoerig gesproken en er op gewezen, dat de bepalingen van die aard zijn, dat wij er op moeten vertrouwen, dat de andere partij ze te goeder trouw zal naleven, dat sancties zeer moeilijk zouden zijn en dat werkelijke toepassing van sancties zou betekenen het uiteengaan van de Unie. Maar het is er mij niet om te doen, vast te stellen, dat, wanneer er komt een uitspraak, dat in Indonesië gehandeld is in strijd met het Unie-statuut, wij dan dadelijk die uitspraak zouden moeten executeren; het zou echter moreel van de grootste betekenis zijn, wanneer deze vraag aan het Unie-Hof van Arbitrage zou worden onderworpen. Wanneer er dan van dit Hof een duidelijke uitspraak zou komen, dat Indonesië zich niet heeft gedragen op de wijze, waartoe het zich indertijd tegenover ons heeft verbonden, dan zou die uitspraak van grote morele betekenis zijn en dan zou die uitspraak internationaal belangrijke gevolgen kunnen hebben.

Ik zou daarom allereerst gaarne van de Regering willen vernemen, of de Regering niet met mij van oordeel is, dat de overtredingen van het Unie-statuut, die hier hebben plaats gehad, de Regering aanleiding kunnen of moeten geven de zaak voor te leggen aan het Unie-Hof van Arbitrage.

Hierna besprak mr. Oud de betekenis van artikel 2 der Overgangsovereenkomst en hij wees er op dat hierdoor de aangelegenheid is gemaakt tot een zaak, die met een zuiver interne aangelegenheid van de V.S.I. De heer Oud ging dan als volgt voort:

Nu moet men zich de vraag stellen: is ook artikel 2 van de Overgangsovereenkomst overtreden door hetgeen zich in de laatste tijd op het stuk van de deelstaten heeft afgespeeld? Nu zou men misschien met een letterknechtige uitlegging kunnen zeggen: Neen, want artikel 2 van de Overgangsovereenkomst geldt alleen voor de definitieve indeling in deelstaten. Naar de geest mag men dit zeker niet zeggen, ook niet, omdat het streven in Indonesië er op gericht is om geheel de federatieve structuur op zij te zetten, om de eenheidsstaat te proclameren. Er zal zeker niemand zijn, die de stelling verdedigt: Men doet dit maar voorlopig om straks de procedure te volgen van artikel 2 van de Overgangsovereenkomst, met een constituant, met de aanbevelingen van de U.N.C.I. en alles wat daar verder toe behoort.

ARTIKEL 2 WET SOVEREINITEITSOVERDRACHT

Ik heb de indruk, dat de gedachtegang, die ik hier ontwikkel, blijkbaar toch ook, al zal de Regering het daarmee misschien niet in alle onderdelen eens zijn, de opvatting van de Regering is, want de Regering deelt ons in de Nota mede, dat zij stappen gedaan heeft ex artikel 2 van de Wet op de Souvereiniteitsoverdracht. Het heeft mij zeer verheugd, dat de Regering in de Nota met zoveel woorden zegt, dat zij dit artikel 2 daarbij als uitgangspunt heeft genomen, omdat het enthousiasme voor artikel 2 aan de Regeringstafel niet zo bijzonder groot was. Ik geloof, dat, uit hetgeen de heer Welter heeft voorgelezen uit wat door de Regering bij monde van de Minister van Overzeese Gebiedsdelen is gezegd, blijkt, dat de Regering niet overtuigd was van de betekenis van het door mijn groep voorgestelde amendement. Het kwam er zo'n beetje op neer, dat de Regering zeide: Als gij dat amendement er gaarne in wilt hebben, als dat Uw geweten wat kan sussen en als u daardoor wat gemakkelijker over uw bezwaren kunt heenstappen, willen wij u dat plezier heel gaarne doen, maar nodig is het niet, want, ook al staat het niet in de wet neergeschreven, het spreekt vanzelf, dat de Regering pal zal staan voor de dingen, die in het amendement staan. De Minister van Overzeese Gebiedsdelen sprak op een toon, alsof hij wilde zeggen: Waarom wilt gij hier nu nog een bijzondere wettelijke verplichting voor de Regering gaan maken? Dit is toch helemaal niet nodig, want het spreekt vanzelf, dat de Regering pal zal staan voor de toepassing van artikel 2 van de Overgangsovereenkomst. Het verheugt mij, dat de Regering achteraf op de betekenis van dit artikel 2 heeft willen wijzen.

Ik wil nog eens met nadruk onderstrepen, dat voor ons artikel 2 allermint een formule was. Wij hebben aan dit artikel een zeer grote betekenis gehecht, omdat de indruk, die de Nederlandse Regering, laat ik zeggen, nadat de tweede politieke actie niet had opgeleverd, wat men er van gehoopt had, op ons heeft gemaakt, telkens en telkens weer is geweest een indruk van grote lijdelijkheid, waarbij wij telkens en telkens weer voor voldongen feiten werden gesteld. Ik behoeft de hele geschiedenis van de afgelopen 11/2 jaar niet te herhalen. Ik behoeft niet te herinneren aan de debatten, die wij in de Kamer telkens hebben gehad, wanneer de Regering telkens zeide: wij gaan niet verder dan tot zover, en waarna wij dan later weer hoorden, dat zij toch verder was gegaan en toch was afgeweken van wat zij met grote stelligheid had uitgestippeld als hetgeen waaraan zij zou vasthouden.

Ik heb bij de behandeling van de wet op de soevereiniteitsoverdracht in December gezegd: de Regering plaatst de Kamer telkens in de meest afschuwelijke positie, omdat zij telkens dingen heeft toegegeven, waarvan zij tevoren had gezegd, dat zij die niet toegeven zou en dan staat de Kamer voor het feit, dat, wanneer zij niet honoreert, wat de Regering inmiddels toegegeven heeft, de gevolgen waarschijnlijk veel en veel ernstiger zullen zijn dan wanneer de Kamer berust en meegaat met wat de Regering heeft gedaan. De Regering weet, dat de beslissing, die wij hebben genomen, ons ontzaglijk zwaar is gevallen. De Regering weet, dat, mede dank zij de stemmen van onze groep, de resultaten van de Ronde-tafelconferentie de vereiste grondwettelijke meerderheid hebben verkregen. Wij hebben ons daarbij laten leiden door een zeer sterk gevoel van verantwoordelijkheid, maar wij wensten dan ook, dat wij alle waarborgen zouden krijgen, dat wij niet weer terecht zouden

komen op het hellend vlak. Daarom hebben wij gezegd: Wij willen het nu zo vastleggen als het werkelijk ook maar vastgelegd kan worden. Wij willen het in de wet zelf vastleggen; wij willen geen motie, want met een motie weten wij wel hoe het gaat. Dan wordt gezegd: wanneer gij vóór het wetsontwerp wilt stemmen, wanneer wij een bepaalde motie van u aanvaarden, dan aanvaarden wij die, maar aan zo'n motie is de Regering tenslotte niet gebonden. Daarom wensen wij een uitspraak van de wetgever, d.w.z. een uitspraak, waarmede zich verenigen de Tweede Kamer der Staten-Generaal, de Eerste Kamer der Staten-Generaal en krachtens de Koninklijke sanctie ook de Regering. Daardoor hadden wij een plechtanker gekregen; was ons een waarborg gegeven niet door een enkele Kamer, maar door de gehele Nederlandse wetgever, de Regering en de Staten-Generaal tezamen in onderling overleg, waaraan de Regering gebonden is. Niet zoals bij een motie het geval is, die maar een leidraad is, maar de Regering als uitvoerende macht in de terminologie van de Grondwet was gebonden aan het hogere gezag, niet gevormd door de Staten-Generaal, want zij zijn geen hoger gezag tegenover de Regering, maar de Regering en Staten-Generaal tezamen als Nederlandse wetgever. Daarom hebben wij er prijs op gesteld, dat het in de wet werd neergelegd, maar daarom vragen wij ook aan de Regering: wat hebt gij gedaan ter uitvoering van artikel 2 van de wet op de soevereiniteitsoverdracht? Want de Minister weet evengoed als ik, hoe groot de onrust is zowel hier te lande als in Indonesië over wat zich heeft afgespeeld. Telkens en telkens weer wordt ons de vraag gesteld in de pers en in allerlei brieven, die ons van alle kanten bereiken: hoe staat het er mede?

De Nederlandse wetgever beloofde plechtig in artikel 2 van de wet op de soevereiniteitsoverdracht, dat zij alles zou doen wat zij kon doen om 't zelfbeschikkingsrecht in de zin van artikel 2 van de Overgangsovereenkomst tot haar recht te doen komen. Wat heeft de Nederlandse Regering gedaan? Wij willen het de Regering niet nodeloos lastig maken. De Regering weet, dat mijn groep in de Kamer alle oog heeft gehad voor de moeilijkheden van de Regering. Wij zijn de Regering telkens en telkens tegemoet gekomen, veel meer dan wij wel wensten, omdat wij de moeilijkheden van de Regering medevoelen. Daarom hebben wij ook gezegd: wij willen de Regering niet dadelijk aan de tand voelen en niet dadelijk vragen: wat hebt gij gedaan ter uitvoering van artikel 2 van de wet op de soevereiniteitsoverdracht? Maar nu is het moment daarvoor gekomen, het moment, waarop de Regering zelf deze Nota heeft gegeven en daarin zegt: wij hebben stappen gedaan in verband met artikel 2 van de wet op de soevereiniteitsoverdracht. Nu zou ik de Regering willen verzoeken ons daarover uitvoerige mededelingen te geven, ook ten aanzien van de data, waarop de stappen zijn gedaan, en de vraag in welk stadium de zaak zich bevindt.

WAT HEeft DE REGERING GEDAAN?

Het moest beginnen met overleg met de Regering van de Verenigde Staten van Indonesië. Ik heb het eerst in het amendement niet met zoveel woorden gezegd, ik heb het er echter later bij wijziging in gebracht. Ik had echter aanstonds gezegd: het spreekt vanzelf, dat men eerst probeert het met de Uniepartner eens te worden. Wanneer er verschil is en wanneer de Regering meent, dat het niet op de juiste manier gaat, gaat men eerst spreken met de medecontractant. Als het begin er geweest is en dit niet tot resultaat heeft geleid, mag men verdere stappen verlangen.

Ik geloof, dat wij gerust kunnen zeggen, dat het stadium van overleg met de Indonesische Regering

reeds zo lang voorbij moet zijn, dat het ogenblik om verder stappen te doen al lang moet zijn gekomen. Het is heel duidelijk, dat, gezien het feit, hoe het in Indonesië toegaat en het streven om de eenheidsstaat te stellen in de plaats van de federatie, er geen sprake van is, dat op het ogenblik overleg met de Regering van de V.S.I. nog doel zou hebben. Daarom wens ik van de Regering te vernemen, welke verdere stappen zij heeft gedaan. Ik behoeft niet te zeggen, welke grote belangen hier op het spel staan, grote belangen voor het werkelijk handhaven van de democratie, waartoe wij ons verbonden hebben met ons woord tegenover de groepen in Indonesië, welke belangen in het geding komen. Hoeveel op het spel staat, leren — om het allerernstigste voorbeeld te nemen — de gebeurtenissen op Ambon. Ongetwijfeld draagt de Nederlandse Regering voor die gebeurtenissen op Ambon mede verantwoordelijkheid, maar een verantwoordelijkheid in geheel andere zin dan men in sommige Indonesische kringen de Regering in de schoenen wenst te schuiven, niet een verantwoordelijkheid in die zin, dat men zegt: gij hebt er achter gezeten, dat deze afscheidingsbeweging in de Zuid-Molukken is begonnen. In die zin draagt de Regering geen verantwoordelijkheid. De Regering draagt deze verantwoordelijkheid, doordat de Regering onvoldoende zorg heeft gedragen — tenzij zij aantoon, dat zij niet meer zorg heeft kunnen dragen —, dat deze wijze van het opruimen van deelstaten tot een einde werd gebracht, is de Regering mede schuldig, mede verantwoordelijk voor wat op Ambon is gebeurd, heeft te zien als een wanhoopsdaad, veroorzaakt door illegaal optreden van de zijde der unitaristen. Wanneer men zou zeggen, dat de afscheiding van de Zuid-Molukken en het uitroepen van een zelfstandige republiek op zich zelf een revolutionaire daad is, dan ben ik bereid dat toe te geven, maar dan is het een revolutionaire daad, die in het leven is geroepen door de revolutionaire daad: het in strijd met de constitutie handelen van de andere kant. Dan zou men misschien kunnen zeggen, dat deze revolutionaire daad in de bestaande omstandigheden anti-revolutionair is. De Regering is naar mijn mening voor deze dingen verantwoordelijk. Zij heeft ons duidelijk te maken, dat zij gedaan heeft, wat in haar vermogen was om met toepassing van artikel 2 van de wet op de soevereiniteitsoverdracht hier te bereiken, wat nog bereikt kon worden.

DE PLICHT DER REGERING

De Regering is niet alleen verantwoordelijk met het oog op de belangen van die duizenden en duizenden Indonesiërs, maar ook met het oog op de belangen van onze eigen Nederlandse bevolking, want het is toch wel beschamend, dat brieven, welke wij krijgen, er niet de minste twijfel over laten — er mag wel iets zijn, dat overdreven is; natuurlijk, dat komt bij dergelijke dingen altijd wel voor —, dat er in Indonesië een toestand van toenemende rechteloosheid heerst en dat daar aan de rechten van onze eigen landgenoten sterk te kort wordt gedaan. Nu denk ik een ogenblik aan wat zich honderd jaar geleden heeft afgespeeld — zij het onder andere omstandigheden — in het Engelse Parlement. Men kent misschien de geschiedenis van de Britse onderdaan Don Pacifico, die in Griekenland het slachtoffer was geworden van een opstand; zijn huis was verbrand. Toen heeft Minister Palmerston in het Parlement gezegd: Het is de plicht van de Engelse Regering het voor deze onderdaan op te nemen. Hij heeft toen in het geding gebracht de Romeinse spreuk: Civis Romanus sum. Dat betekende, dat, wanneer een Romeinse burger zich beriep op zijn Romeins burgerschap, hij aanstonds achter zich had de volle bescherming van de Romeinse Staat en de Romeinse rechtsinstellingen. Ook het Nieuwe Testament vertelt ons van Paulus' beroep op zijn Romeins burgerschap. Nu zeg ik niet, dat de omstandigheden, waaronder die Engelse minister dat deed, zo in alle opzichten mijn sympathie hadden.

(Vervolg op pag. 8)

DE REDE VAN Mr. OUD IN DE TWEEDE KAMER

(Vervolg van pag. 7)

Ik weet ook, dat Gladstone daartegen in verzet kwam. Ik had echter wel gewenst, dat er iets van de geest van het „Civis Romanus sum” was bij de Nederlandse Regering, waar het geldt die grote groepen van Nederlanders in Indonesië. De dingen, welke in de laatste maanden zijn gebeurd, houden ook een ernstige waarschuwing in met het oog op wat straks wellicht te gebeuren staat met Nieuw-Guinea

NIEUW-GUINEA

Ons standpunt inzake Nieuw-Guinea heb ik duidelijk aangewezen tot tweemaal toe in mijn redevoeringen van 16 Augustus en 6 December van verleden jaar. Ten aanzien van Nieuw-Guinea heb ik toen gezegd: Het moet zijn één van tweeën: of de bevolking van Nieuw-Guinea is in staat haar lot zelf te bepalen en dan moet zij dat doen, of zij is daartoe niet in staat en dan moet over Nieuw-Guinea gehandhaafd blijven de Nederlandse soevereiniteit. Nu moet ik eerlijk zeggen, dat ik niet meer stel: één van de twee, want nu staat het voor mij vast, dat het in de omstandigheden van het ogenblik volkomen een onmogelijkheid is om zelfs maar een ogenblik uit te gaan van de gedachte, dat die bevolking nu haar eigen lot zou kunnen bepalen. Ik begrijp, dat het dan onze taak zal zijn gedurende een reeks van jaren om die bevolking op te voeden tot dat ogenblik zal komen.

Wanneer dit echter zo is, dan is het op het ogenblik de plicht van de Nederlandse Regering te zorgen, dat de soevereiniteit over Nieuw-Guinea blijft een Nederlandse sou-

vereiniteit en dat er van enige gedachte noch van een condominium, noch van een overdragen van de soevereiniteit op de Verenigde Staten van Indonesië sprake mag zijn.

DE UNIE

Nu zou ik tenslotte aan dit alles nog dit willen toevoegen. De Regering late zich vooral niet weerhouden om datgene te doen, wat haar plicht is te doen krachtens de gesloten overeenkomst. Zij late zich vooral niet weerhouden uit vrees, dat de samenwerking in de Unie daardoor ongunstig zal worden beïnvloed. Hoe ik over de Unie denk, heb ik duidelijk genoeg gezegd. Ik heb aan het slot van het debat in December gezegd:

„Vooruitlopende op een beslissing in gunstige zin, meen ik, dat wij allen in deze Kamer moeten proberen te bouwen op de grondslag van dit zeer lichte getimmerte van de Unie. Dat het licht is, daar zijn wij het allen wel over eens. Maar dan bestaat wellicht de mogelijkheid, dat uit deze lichte Unie op de duur een sterke Unie zal kunnen groeien, omdat in het wezen van de zaak de kracht van deze Unie veel meer nog dan door de Staatsinstellingen van het Uniestatuut zal worden bepaald door de wil van de volkeren van Nederland en Indonesië om samen te werken in beider belang.”

Dit is mijn standpunt ten aanzien van de Unie geweest en dat is mijn standpunt ten aanzien van de Unie nog. De Unie zal samenwer-

king zijn of zij zal niet zijn, maar daarvoor is de goede wil van beide kanten nodig. Zonder de goede wil van beide kanten slaagt de Unie niet. Nederland heeft zijn goede wil op alle mogelijke manieren doen blijken. Ik geloof niet, dat er iemand zal zijn, die dat op goede gronden zou kunnen tegenspreken, maar ontbreekt die goede wil aan de andere kant, dan is het struisvogelpolitiek te doen alsof die goede wil er wel zou zijn, dan is het struisvogelpolitiek te menen, dat dan van de Unie nog iets terecht zou kunnen komen. Met al haar herhaalde uitingen van optimisme heeft de Regering in de laatste maanden de zaak niet gediend, noch haar eigen prestige verhoogd. Thans hebben wij voor het eerst gelezen, dat de Regering factoren ziet, die grond opleveren voor een pessimistische toekomstverwachting. Daaruit blijkt, dat de Regering thans de realiteit begint te zien, en het zien van de realiteit is een eerste vereiste voor het bepalen van een politiek beleid. Het „bloed, zweet en tranen” van Churchill heeft Engeland en de wereld verder gebracht dan Duitsland het bemantelen der waarheid, jaren lang, door Hitler en zijn trawanten. Daarom wens ik, dat de Regering zal zien de realiteit en dat zij goed zal begrijpen, dat, wanneer wij de Unie sterk willen maken, het alleen kan, wanneer de wil tot samenwerking er van beide kanten is. Wanneer de wil er van andere kant niet is en de Regering blijft doen alsof zij er wel zou zijn en meent, dat zij op die wijze tot een behoorlijke ontwikkeling van de Unie zal komen, dan geloof ik, dat de Regering zich daarin vergist. Wij hebben, naar mijn mening, in de allereerste plaats nodig, dat wij van de kant van de Regering zullen horen een krachtig geluid, en het beste, dat ik de Regering op het ogenblik kan toewensen, is, dat zij zal tonen de kracht te bezitten te regeren, een kracht, die de Regering in de omstandigheden van dit ogenblik meer dan ooit nodig heeft.

De „Rode Tent”

Een nieuwe ster aan het aetherfirmament is de „Rode Tent”, waarin enige welbespraakte heren van de P.v.d.A. pogen socialistische politiek te verkopen. Zij staan op de Zaterdagmiddagmarkt van de V.A.R.A. en schijnen zich daar lekker te voelen. Maar, zoals het op een markt wel eens voorkomt, wordt er verlegen goed verkocht. Als dat lukt, komen de klanten meestal niet weer terug, want zij voelen zich bij de neus genomen.

Dat men nu juist ter gelegenheid van de opening van deze „tent” moest proberen de rode liefde voor de middenstand aan bod te brengen, was bepaald een regiefout. Dat artikel gaat, ondanks alle reclame, helemaal niet meer, zelfs niet in de opruiming. In Engeland neemt men het al uit de collectie, zal het kiezersvolk hier er nog invliegen? Afgaande op de noteringen van 26 April, is dat nauwelijks aan te nemen.

AFDELINGSSECRETARISSEN:

Vraagt bij onze administratie de tarieven voor extra-exemplaren van ons weekblad, voor de verbreiding van onze beginselen en voor het werven van nieuwe abonne's.

N.V. BOELE'S

Scheepswerven en Machinefabriek

BOLNES

Nieuwbouw en reparatie

H.P. Gelderman & Zonen N.V.

OLDENZAAL

fabrikanten van

ruwe-, geverfde-, gebleekte- en bedrukte katoenen-, celvezel- en kunstzijden manufacturen

N.V. Staalraadkabel- en Herculestouwfabriek

voorheen

J. C. DEN HAAN

GORINCHEM

Fa. Plastimode

Knopen en Gespen voor groothandel en industrie
AMSTEL 252 AMSTERDAM-C.

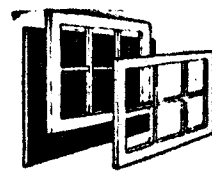
DE ROTTERDAMSCH DROOGDOK MIJ. N.V.

TUINARCHITECTUUR — BOOMKWEKERIJEN

Ontwerpen
Aanleggen
Onderhouden

GIJSB. VURENS

Ringvaartweg 98 - Rotterdam (O.) - Tel. 33114

RAMEN

IN TRILBETON

NV BETON- & PLATENFABRIEK
1/2 GEBRS. MYNLIFF

TELEFOON: 20559 - SLOETSTR. 6 - NYMEGEN

NA DE STORM

Wanneer het nummer van ons weekblad, waarin dit artikel zal worden opgenomen, onder de ogen zijner lezers zal komen, zullen sedert de beslissing over de motie onze Kamerfractie inzake het Indonesische beleid der Regering, veertien dagen zijn verlopen. De storm, door die motie verwekt, zal dan wel zijn uitgewoed. Het tijdstip voor een meer rustige nabetrachting mag ik dus wel gekomen achten.

* * *

Er zijn, in het bijzonder uit het kamp van de K.V.P. en de P.v.d.A. vele onvriendelijkheden over mijn hoofd uitgestort. In onderscheidene beschouwingen heeft men het meer in het gebruik van krachttermen dan in dat van argumenten gezocht. Ik gevoel geen behoefte daarop te antwoorden. Grofheden worden het meest gebezigd als men een zwakke zaak te verdedigen heeft. Hoe zwakker 't argument, hoe harder bonst de vuist op de tafel. En de zaak, die men van de zijde van K.V.P. en P.v.d.A. verdedigt is een zwakke zaak. Er is een accord gesloten tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de Verenigde Staten van Indonesië. De regeling van het zelfbeschikkingsrecht der Indonesische bevolkingsgroepen is daarvan een belangrijk onderdeel. Zo belangrijk, dat de Nederlandse wetgever de Regering nog eens extra de plicht heeft opgelegd, voor de naleving daarvan te waken. De loop der gebeurtenissen van de laatste maanden heeft duidelijk aangetoond, dat het op dit punt overeengekomene door onze verdragspartner niet wordt nageleefd. Het is derhalve de plicht der Nederlandse Regering met de daartoe geëigende middelen tegen die niet-naleving op te komen. Uit het antwoord van de Minister van Uniezaken en Overzeese Rijksdelen is zonneklaar gebleken, dat hij niet voornemens is die middelen te gebruiken. Bij de vorming van een eenheidsstaat in plaats van de overeengekomen federale structuur is hij bereid zich neer te leggen. Want men begrijpe goed, dat de rectificatie, door deze Minister in tweede termijn aangebracht, aan de teneur van zijn betoog niets heeft veranderd. Daarom was er voor mij na die rectificatie niet de minste reden om mijn motie te wijzigen. De van sommige zijden vernomen bewering, dat door die rectificatie de feitelijke grondslag aan mijn motie was ontvallen, moet ik als bepaald onjuist terugwijzen.

* * *

Alles wat mijn motie nu van de Kamer heeft gevraagd, was, dat zij weigeren zou in deze houding van de Minister te berusten. Zou de Kamer de motie hebben aanvaard, dan zou dit hebben betekend, dat de Minister had heen te gaan. Er was geen enkele aanleiding zich hierover zo op te winden als sommigen hebben gedaan. Het gold hier een normale parlementaire figuur. Als de Kamer een ander beleid wenst en zij is overtuigd, dat zij dat van een Minister niet heeft te verwachten, dan poogt zij die Minister door een ander te doen vervangen. Weigert de meerderheid der Kamer de consequentie te aanvaarden, dan is zij er verantwoordelijk voor, dat het verkeerde beleid wordt voortgezet. Men kan zich nu eenmaal

door redevoeringen alleen niet van een verkeerd regeringsbeleid distantiëren. De Kamermeerderheid, die de motie heeft verworpen, heeft de facto het zelfbeschikkingsrecht opgeofferd. Dat zij de motie-Romme heeft aanvaard, verandert daaraan niets. Het effect van die motie zal hetzelfde zijn als dat van de motie-Romme, die Linggadjati wilde aankleden, te weten nihil.

* * *

Tot de zwakke argumenten, waarmee de tegenstanders der motie, hun houding verdedigen, behoort de telkens herhaalde bewering, dat de voorsteller der motie in gebreke zou zijn gebleven aan te geven, welke middelen de Regering hier zou kunnen toepassen. Deze bewering is in de meest volstrekte zin onjuist. In mijn rede-

door Mr. P. J. Oud

voering in eerste termijn had ik ze uitvoerig ontwikkeld. Zij waren beroep op het Uniehof van Arbitrage en op de Verenigde Naties. Het waren dezelfde middelen, die ook de heer Romme had genoemd. Of zij baat zouden hebben gebracht? Niemand zal zich hier aan een voorspelling kunnen wagen. Maar het was naar mijn overtuiging de plicht der Regering geen middel onbepoofd te laten. Meer dan het mogelijke heb ik van de Minister niet gevraagd. Al het rumoer, dat om de zaak is gemaakt, heeft mij niet kunnen schokken in mijn overtuiging, dat het verlangen van onze fractie een redelijk verlangen is geweest. Ik heb het — de heer Schouten heeft het in de discussie terecht geconstateerd — gekleed in de meest vriendelijke vorm. Dat de Regering van de zaak een Kabinetskwestie maakte, was niet mijn schuld. Ik mocht daarvoor niet op zij gaan. De zaak van het zelfbeschikkingsrecht — grondslag der democratie — was er te belangrijk voor.

* * *

De redactie van de N.R.C. is zo welwillend te veronderstellen, dat ik mij op het geval heb „verkeken”. Waarin dat „verkijsen” bestaat is mij nog altijd niet duidelijk. Wel kan ik mijnerzijds die redactie verzekeren, dat zij zich verkijsd, indien zij meent, dat ik mij heb laten verleiden, om gebruik makende van mijn bekwaamheid in parlementaire techniek eens een nummertje te vertonen. Het kan deze redactie moeilijk ontgaan zijn, dat ik mijn verantwoordelijkheid in de Indonesische kwestie van het begin van mijn terugkeer in het parlement af zeer ernstig heb gevoeld. De Regering heeft zich zeker over mij niet te beklagen. Ik zeg geen woord te veel, wanneer ik verklaar, dat het aan de houding van onze Kamerfracties is te danken geweest, dat de wet op de soevereiniteitsoverdracht de vereiste meerderheid heeft behaald. Daarbij heeft bovenal de kwestie van het zelfbeschikkingsrecht ons ernstige zorg gebaard. Het op ons voorstel in die wet opgenomen amendement is geen politiek spelletje geweest, het was ons heilige ernst. Past het dan, als wij opkomen voor de handhaving van hetgeen de

wetgever plechtig heeft beloofd, te zeggen, dat wij een nummertje weggeven? Nog erger maakt de N.R.C. het in een met klaarblijkelijke instemming van de redactie geplaatste „ontboezeming van een Nederlandse zakenman, die werkelijkheidszin paart aan historische zin”. Deze zakenman vertelt ons, dat de moeilijkheden van de Ambonnezen het gevolg zijn van het feit, dat zij ons altijd zo trouw geholpen hebben om onze macht in Indonesië te handhaven. Niet om daaraan de conclusie te verbinden, dat het dan dubbel onze plicht is voor de rechten van deze mensen op te komen, maar om te suggereren, dat wij ze maar rustig aan hun lot zullen overlaten. Want, aldus deze zakenman met werkelijkheidszin en historische zin: „hoe zou men hier te lande wel reageren indien Djakarta en Djokja zich warm ging maken voor het zelfbeschikkingsrecht van Friezen of Zuid-Limburgers?” Als men zo iets leest in een liberaal blad, dan wordt men er toch wel even stil van. Dan denkt men aan de grote liberale „koloniale” specialisten als Van Hoëvell, Fransen van de Putte en Van Deventer, wier werkelijkheidszin en historische zin ons onze plichten tegenover de volken van wat toen nog Nederlands-Indië heette, heeft ingescherpt. En dan komt onwillekeurig een „quantum mutatus ab illo!” op de lippen.

* * *

Rijk heeft overigens in het geheel der reacties op ons optreden de fantasie gewerkt. Het „Vrije Volk” heeft hier alle andere fantasten met stukken geslagen. De motie is, zo vertelt het blad, ingediend op bevel van het hoofdbestuur van de V.V.D. De anti-revolutionnaire Rotterdammer is daarvan zo onder de indruk gekomen, dat zij ons opvordert om, als dit niet waar is, het uitdrukkelijk te desavoueren. Wij willen de Rotterdammer gaarne haar gemoedsrust teruggeven. Het Hoofdbestuur van de V.V.D. heeft met geheel deze zaak niet de geringste bemoeienis gehad. Het respecteert de onafhankelijkheid der Kamerfractie met dezelfde nauwgezetheid als de Kamerfractie die van het Hoofdbestuur respecteert. Over andere fantasiën — zo in de geest van het ambiëren der portefeuilles van Financiën door de eerste ondertekenaar der motie — zal ik maar geheel zwijgen. Dergelijke dingen zijn meer beledigend voor hem, die ze neerschrijft dan voor hem tegen wie ze zijn gericht.

* * *

Op heel wat hoger plan heeft Prof. Romme de discussie gevoerd. Het is mij altijd een genoegen met hem van gedachten te wisselen. Hij heeft zich in een tweetal artikelen over „Liberale Strategie” ook de vraag gesteld of de voorsteller der motie verder strekkende bedoelingen heeft gehad. Hij meent in het debat een „hakkerij” tegen de Katholieken te hebben gezien en vraagt zich af of daarin iets is te zien van een liberaal systeem? Ook Prof. Romme kan wat dit betreft gerust zijn. Aan „hakkerij” tegen de Katholieken heb ik niet de minste behoefte.

(vervolg op pag. 3)

☆ **parlementaire flitsen** ☆

Politieke fantasten leefden zich uit

Het rimpelloze vlak van ons politieke leven kwam even in beweging

Toen eind vorige jaar de vervroegde soevereiniteitsoverdracht aan de orde was, hadden, zoals wij de vorige week reeds schreven, onze Kamerfracties als gevolg van de dwangpositie, waarin de Regeringspolitiek op dit punt de Staten-Generaal had gebracht, voor het pijnlijke dilemma gestaan van twee kwaden het minst kwade te moeten kiezen en haar stem aan het ontwerp en de R.T.C.-resultaten te moeten geven.

Het moeilijkste punt was daarbij, dat door het opgeven van de overgangperiode (Interimregering), zoals wij ons die altijd gedacht hadden, het zelfbeschikkingsrecht geheel afhankelijk werd van de goede trouw van de Uniepartners bij het nakomen van de plechtig gesloten verdragen en van de voorlopige constitutie.

Daarom ook diende onze fractievoorzitter in de Tweede Kamer, de heer Oud, toen zijn bekende amendement in, waardoor in de Wet op de Soevereiniteitsoverdracht in feite nog eens met nadruk de plicht van de Nederlandse Regering werd gestipuleerd om alles in het werk te stellen teneinde de nakoming van dat zelfbeschikkingsrecht te waarborgen.

Wie dit in het oog houdt kan, wanneer hij te goeder trouw is, toch waarlijk niet verbaasd zijn, dat, nu gebleken is, dat dit zelfbeschikkingsrecht toch door de Indonesische regering met voeten wordt getreden en het plechtig overeengekomene niet wordt nageleefd, juist op dit punt tussen de heer Oud en de eerst-verantwoordelijke Nederlandse bewindsman voor Uniezaken, mr. v. Maarseveen, een conflict is uitgebroken.

Wanneer wij dat aldus vaststellen, wil dat geenszins zeggen, dat wij van mening zouden zijn, dat met betrekking tot het eigenlijke geschil slechts één bepaald standpunt het absoluut juiste zou zijn.

Men kan bijvoorbeeld — wij willen dat gaarne toegeven — in tegenstelling tot de opvatting van de heer Oud van mening zijn, dat de Regering haar protest-nota's aan de Indonesische Regering en aan de UNCI om tactische redenen inderdaad niet in krachtiger bewoordingen had mogen stellen.

Men kan, om welke reden dan ook, voor dit geval een beroep op het Uniehof van Arbitrage onjuist of onaanvaardbaar achten.

Men kan van mening zijn, dat andere (zuiver Nederlandse materiële) belangen zwaarder moeten wegen dan morele verplichtingen tegenover hen, die Nederland altijd trouw hebben gediend.

Men kan tenslotte óók nog van mening zijn, dat, wanneer het er de V.V.D.-fractie alleen om ging te tonen, dat zij haar vertrouwen in de minister van Uniezaken en Overzeese Rijksdelen had verloren, zij niet nu een motie had moeten indienen, welke toch de indruk kon wekken (al zei de heer Oud het nadrukkelijk anders), dat zij tegen het gehele Kabinet was gericht, maar dat zij had moeten wachten tot de begroting van minister Van Maarseveen aan de orde was gekomen en dat zij dan daar tegen had moeten stemmen. Met andere woorden: dat zij bij de behandeling van de Regeringsnota dus wel haar onvoldaanheid of zelfs haar verontwaardiging had mogen tonen, maar dat zij de consequentie van deze onvoldaanheid of verontwaardiging eerst over een of twee maanden bij 's ministers begroting had mogen trekken. Een soort „afkeuring op termijn” dus.

Hoever wij het persoonlijk ook met elk van deze overwegingen oneens zijn, geven wij volgaarne toe, dat het in ieder geval onper-

soonlijke, reële argumenten zijn, waarover in redelijkheid zou zijn te discussiëren.

Wat een deel van de Nederlandse pers echter in verband met de motie-Oud te berde heeft gebracht, had met redelijkheid maar heel weinig uit te staan.

Van de grote bladen stelden het Handelsblad, de Nieuwe Courant en, als wij het goed begrepen hebben, ook wel De Telegraaf, zich in beginsel achter de motie-Oud in haar eigenlijke, beperkte strekking. Maar ook een krant als de (r.k.) Volkskrant (voor zover het althans de hoofdartikelen van prof. Romme betreft), die de indiening ervan bestreden heeft, bleef in haar beschouwingen binnen de grenzen van behoorlijke polemiek.

Hetgeen de socialistische en het merendeel van de rooms-katholieke pers aan commentaren leverden kan echter nog het beste met het woord „fantasterij” worden aangeduid.

Op één staaltje van zulk een fantasterij legde het Handelsblad (van 3 Juni) de vinger, toen het in herinnering bracht, dat de parlementaire redacteur van Het Vrije Volk in zijn Kameroverzicht van 27 Mei had melding gemaakt van het „hardnekkige gerucht” dat de heer Oud zijn motie alleen had ingediend „omdat het hoofdbestuur

van de V.V.D. het zo had gewild”, maar dat wat voor deze schrijver dus nog slechts een „hardnekkig gerucht” was, een week later voor de redactie van Vrij Nederland blijkbaar al tot absolute zekerheid was geworden. Deze redactie schreef namelijk in het nummer van 3 Juni zonder blikken of blozen: „Het was de partijleiding van de V.V.D., die de voorzitter van de liberale fractie tot het indienen der motie had gedwongen”.

Toen nu ook de N.R.Crt. van dit gerucht (zij het onder voorbehoud) melding maakte, heeft het Handelsblad gedaan hetgeen in deze toch wel het meest voor de hand lag: het heeft zich (ook de Nieuwe Courant heeft dat trouwens gedaan) gewend tot het algemeen secretariaat van de V.V.D.

Ziedaar wat het Amsterdamse liberale orgaan naar aanleiding daarvan vermeldt:

Het antwoord, dat wij daar op onze pertinente vraag kregen, was niet minder pertinent: al deze geruchten zijn pure fantasie. De algemeen secretaris mr. J. Rutgers zeide ons, het tot nu toe eigenlijk beneden zijn waardigheid te hebben gevonden, op zulk een gerucht in te gaan. Nu dit zo'n vruchtbaar bodem bleek te hebben gevonden en wij hem de vraag voorlegden, aarzelde hij echter niet, dit op de meest pertinente wijze naar het rijk der fabelen te verwijzen. Het hoofdbestuur van de V.V.D. is zelfs de gehele maand Mei niet bijeen geweest en ook in geen enkel ander partijcollege is ook maar iets van een motie aan de orde geweest. „De motie van de heer Oud is alleen en uitsluitend ontstaan in de Kamerfractie van de V.V.D. en zowel van de indiening van deze motie als van haar inhoud heeft het hoofdbestuur, het dagelijks bestuur of welk ander college van de V.V.D. ook, niet eerder of op andere wijze kennis gekregen dan door de radio- en persberichten.”

Wat wij de socialistische geruchtenverspreiders het meeste kwalijk nemen is, dat zij (dat moeten wij althans aannemen) zelf geloofd hebben, dat een man als de heer Oud zich ertoe zou hebben geleend, een motie in de Kamer in opdracht van enigerlei partij-instantie in te dienen!

De parlementaire overzichtschrijver van De Tijd (r.k.), een man van befaamde fantasie, wist het dan ook beter dan zijn collega's van Het Vrije Volk en Vrij Nederland. Hij liet zijn fantasie aldus de vrije teugel: „De verkiezingen-1952 in zicht, de morrende liberalen tegenover zich, het ambitieuze plan van Rotterdams grijze maar onvermoeibare burgervader om zijn partij een grote greep op de regering te laten krijgen en zichzelf de portefeuille van Financiën van de gehate Liefstijck te doen overnemen — ziedaar waarom mr. Oud gedeceideerd in de oppositie trad...”

Ziedaar...! Ziedaar...!

Jammer voor de heer Oud, dat er zulke gedachtenlezers als die schrijver in De Tijd zijn, die zomaar met onfeilbare zekerheid weten vast te stellen, dat hij popelt van ongeduld om die (immers zo benijdenswaardige!) portefeuille van Financiën over te nemen!

Jammer echter ook voor diezelfde parlementaire overzichtschrijver, dat, zoals het Handelsblad opmerkte, het in deze gedachtegang dan toch wel vreemd aandoet, dat de heer Oud zich zo merkwaardig veel moeite heeft gegeven om het door zijn fractie uitgesproken gebrek aan vertrouwen nadrukkelijk te beperken tot het beleid van minister Van Maarseveen!

Wij zullen het hierbij laten en zullen uitdrukkingen als „goedkope stunt” (Het Parool), het „spelletje van de heer Oud” (Het Vrije Volk), „anti-nationaal” (Parlementaria in de Volkskrant) laten voor wat zij waard zijn.

Het rimpelloze vlak van ons politieke leven is althans even in flinke beweging gekomen. A.

Voorheen en thans

(Ingezonden)

Er is een tijd geweest, dat de Nederlandse Regering onze nationale belangen in Venezuela rechtstreeks in bescherming nam toen deze belangen door de heersende politiek in genoemd land werden bedreigd.

Het alarmerend bericht onder het hoofd „Wanhoopskreet van de K.P.M.”, voorkomend in de Telegraaf d.d. 1 Juni, waaruit blijkt, dat geen overheids-organisatie te Soerabaja bij machte blijkt om de handels- en scheepvaartbelangen aldaar op efficiënte wijze te beschermen tegen de in Indonesië zo beruchte rampokdaden, fataal in haar verlamme gevolgen voor de economie van het land, doet de vraag rijzen, of nu de noodzaak niet te meer aanwezig geacht mag worden aldaar en elders de zo bedreigde belangen met onze eigen aanwezige Marine-macht wederom te doen bewaken ter voorkoming van erger.

Het is blijkbaar de hoogste tijd dat hiertoe de geëigende maatregelen worden genomen, wat hopelijk binnen het geldende Unie-verband nog aanvaardbaar is.

Vindt wellicht onze Kamer-fractie er gerede aanleiding in voor deze belangen bij de Regering op te komen?

Hoogachtend,

J. J. BREMAN.

Overveen,

Deze burger

zegt in deze nu-gloeiende politieke hoogtij-dagen „mijn naam is Haas” tegen een ieder die hem vraagt: „Zegt u nu eens wat u erover denkt.”

Deze burger heeft in zijn bedrijvige leven menige

schaats gereden. Nooit een scheve, wat denkt u wel, maar véél op glad ijs. Maar nu gloeit de boel in die der mate na, dat het ijs niet veilig is en dies blijf ik, zonnig en wel, op de veilige wal, wat dacht u dan?

Deze burger is bereid deze week te schrijven over:

- het nieuwe boek van Anna Blaman;
- de poëtische verdienste van Gerrit Achterberg;
- de bekoorlijkheid der stilte op de Waddeneilanden;
- de verrukking van de nieuwe haring;
- de dito van asperges met gesmolten boter en een snippertje nootmuskat;
- de dood van alle handelsreizigers;
- moeten de huren omlaag?
- wordt Maurits kampioen?
- de Dinsdagavondtrein

en nog zeventien letters van het alfabet.

Allemaal belangwekkende, het Nederlandse volksleven tot op de bodem rakende onderwerpen.

Maar hij blijft op de stevige wal, met zijn schaatsen in de hand.

En wanneer u op hem toestapt en hem vraagt: „Zegt u nu eens wat u erover denkt”, dan ziet u een beleefde glimlach op het gelaat — dan hoort u „mijn naam is Haas” uit de mond van

DEZE BURGER.

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Voorzitter Redactie-comm.: Drs. H. A. Korthals.
Redactie-secretaris: Mr. E. Elias.

Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 435.
Administratie: Postbus 43, A'foort, tel. 5267.
Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 p. jaar.
Voor het zenden van abonnements- en advertentie-gelden: Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie” te Amersfoort.

Losse nummers 15 cent.

Voor advertenties wende men zich tot de administratie of tot de hoofdvertegenwoordiger: L. Vlugs, Geestbrugweg 69, Rijswijk (Z.-H.).

Goed idee

De Stichting 1940-1945 heeft zich de vraag gesteld, of het niet mogelijk zou zijn, dat de opbrengst van gevonden voorwerpen, die van gemeentewege worden verkocht aan haar worden afgedragen. In verband hiermee is op de gemeentebesturen een beroep gedaan, dit denkbeeld in ernstige overweging te willen nemen. Wij kunnen ons niet voorstellen, dat er een gemeentebestuur in Nederland zou zijn, die aan de verwezenlijking van een dergelijk voorstel niet zou willen meewerken. Het voorstel zal des te meer aandacht verdienen als men bedenkt, dat het in wezen wel betreurenswaardig is, dat de Stichting 1940-1945 o.m. op een dergelijke wijze aan de nodige middelen moet komen. Welaan, dat is nu eenmaal zo. Moge de Stichting van onze gemeentebesturen de volle medewerking verkrijgen, die zij ongetwijfeld ten volle verdient.

Doorbraak

In het socialistische weekblad „Peraat” kan men het volgende lezen:

„Het is een vergissing te menen, dat het Nederlandse volk niet bereid was te vergeten wat in de bezetting tot stand kwam aan samenbinding en samenwerking. Ons volk is bezig dit te vergeten. Het is een vergissing te menen, dat de vernieuwing in Nederland zou doorgaan.

Het is een vergissing te menen, dat de nieuwe generatie achter de Doorbraak zou gaan staan.

Het is een vergissing te menen, dat het Nederlandse volk bewust zou zijn van de revolutionaire beweging in de wereld. Laten wij, als we dit beweren, oppassen voor hoogmoed.

De eerste verkiezing was een teleurstelling. Er ligt op ons volk een geestelijke moeheid. Er is een terugval naar oude verhoudingen en een vasthouden uit sleur. Maar bij dit alles heeft men in Nederland het politieke succes vaak hoger gesteld dan de geestelijke worsteling. Ondanks alles blijven de stuwers de Doorbraak zien als een bevrijding, een bevrijding uit politieke onwaarschijnlijkheid.”

Over Doorbraak gesproken!

Dat is nodig!

In de afgelopen week is gedurende een drietal dagen in Rotterdam een groot gymnastiekcongres gehouden, dat besloten werd met een grote gymnastiekdemonstratie in het Feyenoordstadion. Ondanks het feit, dat deze demonstratie op Zaterdagmiddag werd gehouden en dat daaraan door ongeveer 7000 deelnemers werd getoond hetgeen op het gebied van gemeenschappelijke gymnastiekbeoefening mogelijk is, was de publieke belangstelling zeer gering en zijn volgens daaromtrent ontvangen mededelingen slechts ongeveer 850 kaarten verkocht in een stadion van bijna 60.000 plaatsen. Wij betreuren dit verschijnsel om meer dan één reden. Enerzijds, omdat bij internationale voetbalwedstrijden de stadions te klein blijken te zijn, anderzijds, omdat daaruit blijkt, hoezeer de belangstelling voor de gymnastiekbeoefening in ons land ten achter staat bij de belangstelling voor voetbal, hoe attractief deze sport ook zijn mag voor de toeschouwer en vooral ook omdat wij hier verre ten achter liggen bij het buitenland. Als men de belangstelling voor turnen en gymnastiek b.v. constateert in andere landen, dan heeft men daar in veel bredere kring blijkbaar wel ingezien, van hoe grote betekenis voor de fysieke kracht van een volk de gymnastiekbeoefening is.

Wij hopen, dat op korte termijn ook in ons land een wending ten goede mag komen en dat de belangstelling bij grote gymnastiekdemonstraties evenredig mag zijn aan die van interlandvoetbalwedstrijden.

Rode hobo

E nige dagen geleden hebben de V.A.R.A. en de N.C.R.V. besloten, een verbod uit te vaardigen op grond waarvan het de hoboïst Haakon Stotijn niet meer mogelijk is, voor de microfoons van genoemde omroepverenigingen op te treden. De reden hiervoor is, dat de heer Stotijn op een maar al te duidelijke wijze in het openbaar van zijn communistische principes getuigt. Genoemde omroepverenigingen zijn inmiddels nog verder in hun verbod gegaan, door aan de orkesten te berichten, dat zij niet meer voor de microfoon mochten komen, als de heer Stotijn in deze ensembles meespeelde. Ofschoon niemand ons zal kunnen verwijten, dat wij niet op de meest scherpe wijze tegen het communisme stelling nemen, komt ons dit verbod toch niet steekhoudend voor. Vanzelfsprekend moeten wij er ter dege voor oppassen, dat de communisten door middel van de democratische wetten en voorschriften, diezelfde democratie vermoorden. Het is inderdaad nodig, dat de democratie niet door middel van haar eigen spelregels ten onder gaat. Daarom hebben wij ook het uitsluiten van communisten uit belangrijke commissies, waar zij een ernstig gevaar voor de democratie kunnen opleveren, toegejuicht. Bij de heer Stotijn is dit anders. Indien hij in een orkest meespeelt kan hij het landsbelang niet schaden of geheimen ontfutselen. Met andere woorden heeft hij geen gelegenheid zijn functie bij de uitoefening van zijn beroep te misbruiken. Indien wij naar zijn spel luisteren, kunnen wij niet vernemen of hij nu een communistische dan wel een democratische „noot kraakt”. Vandaar dat wij geloven, dat V.A.R.A. en N.C.R.V. zich op een gevaarlijk terrein begeven. De democratie mag slechts daar ingrijpen, indien er werkelijk gevaar aanwezig is, dat haar beginselen worden ondermijnd. Dit kan het geval zijn in openbare commissies en colleges, doch niet in een orkest, dat los van elke praktische politiek geestelijke waarde vertolkt. Bij het behoud om de democratie moeten wij, indien nodig, streng zijn, doch niet de geestelijke vrijheid aan banden gaan leggen, indien het landsbelang niet in gevaar is.

Vrije economie

Uit Spanje komen de laatste tijd berichten binnen, die van de veronderstelling spreken, dat generaal Franco zijn kabinet zal reorganiseren. Deze veronderstelling is gebaseerd op de sterke druk, die door zaken- en industriële belangen wordt uitgeoefend. Men wenst namelijk een meer geliberaliseerde nationale economie, waarbij het particuliere initiatief meer zal worden aangemoedigd dan op het ogenblik het geval is. Deze berichten zijn niet alleen interessant, zij vormen tevens een duidelijk bewijs voor de stelling, dat het economische leven in een impasse geraakt, indien het niet over de nodige vrijheid beschikt. De economische vrijheid is dermate belangrijk, dat zelfs de dictatoriale stelsels haar waarde noodgedwongen moeten erkennen. Het voorbeeld in Spanje maakt opnieuw duidelijk, dat de zaak van de economische vrijheid er gunstig voorstaat, omdat zij tot de levensbehoeften van de mens behoort. Het economische dwangbuis is schadelijk voor elk volk en voor elk land. De verdedigers van de economische vrijheid kunnen zich sterk voelen, omdat zij kunnen aantonen, dat zij in hun streven niet alleen staan en dat zelfs dictators bereid zijn hun „vergissing” te erkennen. Thans ziet men zich in Spanje genoodzaakt „de weg terug” af te leggen. Hoeveel voordeliger zou het zijn geweest, indien men direct in economisch opzicht het paard voor de wagen had gespannen en niet andersom.

De voorstanders van de geleide economie mogen een les uit dit voorbeeld putten — ook in ons land — opdat zal kunnen worden voorkomen, dat aan onze nationale economie een niet te verantwoorden schade wordt toegebracht.

Injectie

Het overgrote deel van Nederland zal met ergernis hebben kennis genomen van de arrestatie van een landgenoot in de Russische sector van Weenen. Dat het met de methoden achter het ijzeren gordijn erg was gesteld, was voor geen enkel weldenkend mens meer een geheim. Dat men zich echter niet zou ontzien, een buitenlander die een congres bezoekt, zonder vorm van proces in het gevang te stoppen, hem de tanden uit de mond te slaan en hem te verhoren door middel van het toedienen van injecties, zullen vele — zelfs de ergste pessimisten — niet hebben verwacht. Dit ernstige gebeuren moge als een „injectie” dienen voor de onverschilligen en hen, die nog steeds menen „dat het wel niet zo erg zal zijn”. Wie niet actief tegen het communisme strijdt, werkt aan zijn eigen ondergang. Hier is geen plaats meer voor soepelheid of tolerantie. Wie zich niet tijdig verdedigt, zal ten onder gaan. Alle illusies, dat het achter het ijzeren gordijn wel zou meevallen en dat elk geval op zich zelf moet worden beoordeeld, zijn door de gebeurtenissen waarvan onze landgenoot

het slachtoffer werd, in volkomen rook opgegaan. Het gaat er thans in de democratische wereld om, pal te staan. Ook in eigen land. Ook buiten het kader van de internationale gebeurtenissen, kunnen wij op eigen bodem de strijd tegen het communisme aanbinden. Het is bittere noodzaak geworden. Wij staan met de rug tegen de muur. Voor halfslachtigheid en onverschilligheid is thans geen plaats meer. Niet alleen hij, die in positieve zin meewerkt aan het communistische gevaar, doch ook hij die geen hand uitsteekt om dit gevaar te voorkomen en dit slechts aan anderen overlaat, is de naam democraat niet waardig en ziet niet in om welke belangrijke dingen het op het ogenblik gaat. Daarom aan de slag in woord en geschrift teneinde de onverschilligen en lichtgelovigen uit de droom te wekken.

Benelux

O f de Benelux-Unie op 1 Juli a.s. tot stand zal komen, is nog steeds een open vraag. Wij willen hierop geen critiek leveren, omdat het hier een aangelegenheid betreft van de eerste orde, waarvan een afdoende en definitieve regeling heel wat hoofdbrekens kost. Het feit dat de Unie op 1 Juli a.s. niet gereed zou zijn wil nog geenszins zeggen, dat het plan ten dode zou zijn opgeschreven, of dat het onuitvoerbaar zou zijn. Een andere kwestie is evenwel, dat de samenwerking tussen de partners af en toe wel teleurstellend moet worden genoemd. Wij doelen hier in het bijzonder op het toeristenvraagstuk, dat wel zeer in een impasse is geraakt nu onze regering heeft laten weten, dat zij geen deviezen voor toeristenverkeer naar België ter beschikking zal stellen. Dit is onaangenaam, zowel voor de Belgen als voor de Nederlanders en deze ministeriële beschikking staat, vooral in psychologisch opzicht, de verwezenlijking van de Beneluxgedachte onder het volk in ernstige mate in de weg. Wij wezen er reeds meer op, dat de ware groei naar de Benelux tot op heden nog te veel van bovenaf geschiedt. Dit is onactisch en onjuist omdat, wil de Beneluxgedachte tot realiteit worden, het volk er in moet worden betrokken. Bovendien speelt hier op toeristisch gebied een praktische overweging een belangrijke rol. In Nederlandse bankkringen neemt men n.l. aan, dat elk jaar voor minstens 200 miljoen Belgische francs met clandestien over de grens gevoerde Nederlandse guldens wordt betaald. Het blijft daarom vooralsnog een raadsel, waarom onze regering in dit opzicht geen andere weg bewandelt.

NA DE STORM

(vervolg van pag. 1)

Wel aan principieel debat, wanneer ik het met hen oneens ben. Prof. Romme doet verkeerdt in dergelijk principieel debat „hakkerij” te zien. Twee voorbeelden van dergelijke „hakkerij” meent Prof. Romme te kunnen noemen. De eerste is mijn weigering om mij in het conflict Sassen aan de zijde van de heer Romme te stellen. Bij die gelegenheid heb ik het nog wel opgenomen voor een Kabinet, waarin niet minder dan vijf katholieke ministers zaten. Hoe de heer Romme dit hakkerij tegen de katholieken kan noemen, gaat boven mijn verstand. Het tweede voorbeeld is de P.B.O. Daarbij is inderdaad van scherp verschil van mening over de betekenis der voorgestelde wet tussen ons beiden gebleken. Maar al weer mag men dit „hakkerij” noemen? Het wil mij in alle bescheidenheid voorkomen, dat er op dit punt voor mij eer reden tot klacht is. Want, ondanks mijn herhaalde geargumenteerde betogen, dat ons verzet niet ging tegen het beginsel der P.B.O., doch tegen de z e wet, schrijft Prof. Romme opnieuw neer, dat ons standpunt toen mede werd ingegeven door „tegenzin tegen de zaak der publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie zelve”. Begint dit niet bedenkelijk op „hakkerij” tegen de liberalen te lijken? Ik meen er recht op te hebben, dat men de motie neemt voor hetgeen zij was. Zij heeft tot uitdrukking willen brengen, dat de liberale fractie voor de houding van de Minister van Uniezaken en Overzeese Rijksdelen op het stuk van het zelfbeschikkingsrecht geen verantwoordelijkheid wenst te dragen. Niets meer en niets minder. De meerderheid der Kamer heeft haar daarbij niet willen volgen. Zij heeft daarmee die verantwoordelijkheid wel aannvaard. Men mag alleen maar hopen, dat er niet een dag zal komen, waarop het haar zal berouwen. Een dag, waarop dan in het bijzonder de heer Romme, opnieuw zal ervaren, dat men zich niet door redevoeringen en moties, die geen reële betekenis hebben, kan distantiëren van regeringsbeleid.

Waar zijn die stemmen gebleven?

Provincie DRENTHÉ

Vergeleken met P. 46 zijn de cijfers van P. 50 in de provincie Drenthe:

Minder

C.P.N.	4.100
Meer uitgebracht bij P. 50 dan bij P. 46	2.100

Waar bleven die 6.200

Meer

V.V.D.	3.100
C.H.U.	500
A.R.	250
P.v.d.A.	200
K.V.P.	650
Ger. Kiezers	1.500

Deze cijfers geven een stemmenverschuiving van nog geen 5% aan. De helft van de winst wordt behaald door de V.V.D. Van het verlies van de C.P.N. krijgt de P.v.d.A. maar een kruimeltje. Behalve de communisten boekten alle partijen winst.

Een vergelijking van P. 50 met K. 48 in de provincie Drenthe geeft echter het volgende beeld.

Minder

P.v.d.A.	2.600
C.P.N.	1.700
A.R.	900
K.V.P.	300
Andere lijsten	2.500

Minder uitgebracht bij P. 50 dan bij K. 48 2.400

Waar bleven die 5.600

Meer

V.V.D.	3.500
C.H.U.	600
Ger. Kiezers	1.500

Beide rode partijen lopen aanmerkelijk achteruit. De enige partij, die belangrijke winst boekte, is de V.V.D., die vergeleken met K. 48 nog steeg van 15,7 tot 18,8 en na de P.v.d.A. de grootste politieke partij in Drenthe is geworden, zodat zij de A.R. heeft overvleugeld. Dit kan ongetwijfeld van belang zijn bij de samenstelling van het College van Gedeputeerden.

In de provinciale kieskring Assen zijn de cijfers van P. 50 vergeleken met P. 46 de volgende:

Minder

C.P.N.	2.400
A.R.	200

Meer uitgebracht bij P. 50 dan bij P. 46 200

Waar bleven die 2.800

Meer

V.V.D.	1.400
Ger. Kiezers	750
C.H.U.	350
P.v.d.A.	200
K.V.P.	100

De provinciale kieskring Meppel geeft bij P. 50 in vergelijking met P. 46 het volgende beeld.

Minder

C.P.N.	550
P.v.d.A.	400

Meer uitgebracht bij P. 50 dan bij P. 46 300

Waar bleven die 1.250

Meer

V.V.D.	700
A.R.	300
C.H.U.	100
Ger. Kiezers	150

Een zeer geringe verschuiving op een totaal kiezerscorps van bijna 25.000.

In de provinciale kieskring Hoogeveen zien wij bij P. 50 in vergelijking met P. 46 het volgende.

Minder

C.P.N.	300
P.v.d.A.	150

Meer uitgebracht bij P. 50 dan bij P. 46 900

Waar bleven die 1.350

Meer

V.V.D.	650
Ger. Kiezers	350
K.V.P.	200
C.H.U.	150

Een uitermate geringe verschuiving op het totaal aantal uitgebrachte stemmen van ongeveer 30.000!

De provinciale kieskring Emmen levert bij vergelijking van P. 50 met P. 46 het volgende resultaat op.

Minder

C.P.N.	850
C.H.U.	150

Meer uitgebracht bij P. 50 dan bij P. 46 700

Waar bleven die 1.700

Meer

P.v.d.A.	500
K.V.P.	400
V.V.D.	350
Ger. Kiezers	250
A.R.	200

Ook hier een zeer geringe verschuiving op het totaal der uitgebrachte stemmen van ongeveer 37.000.

Provincie GRONINGEN

Een vergelijking van P. 50 met P. 46 in de provincie Groningen geeft de volgende cijfers:

Minder

C.P.N.	16.000
A.R.	5.000
Andere partijen	3.000

Meer uitgebracht bij P. 50 dan bij P. 46 300

Waar bleven die 24.300

Meer

V.V.D.	5.500
P.v.d.A.	5.200
C.H.U.	3.500
K.V.P.	400
Ger. Pol. Verb.	7.600
Middenstandspartij	2.100

Het aantal meer uitgebrachte stemmen is vrijwel te verwaarlozen. Van het verlies van de C.P.N. vangt de P.v.d.A. nog niet een derde deel op. Het verlies van de A.R. wordt ruimschoots verklaard door het grote aantal stemmen van het Ger. Pol. Verbond. De grootste verschuiving vond plaats naar de V.V.D. en de C.H.U., terwijl de Middenstandspartij, die voor het eerst aan provinciale verkiezingen deelnam, het niet verder bracht dan tot 2100 stemmen, alleen verkregen in de stad Groningen.

(V)

P. 46 = Prov. Staten 1946.

P. 50 = Prov. Staten 1950.

K. 48 = Tweede Kamer 1948.

Een vergelijking van P. 50 met K. 48 in de provincie Groningen levert het volgende resultaat op.

Minder

A.R.	8.450
C.P.N.	4.450
Middenstandspartij	1.900
Andere partijen	4.200

Minder uitgebracht bij P. 50 dan bij K. 48 3.400

Waar bleven die 15.600

Meer

P.v.d.A.	4.050
C.H.U.	2.300
V.V.D.	1.500
K.V.P.	150
Ger. Pol. Verb.	7.600

Het verlies van de C.P.N. sinds K. 48 wordt grotendeels door de P.v.d.A. opgevangen, terwijl het verlies van de A.R. door het deelnemen van het Ger. Pol. Verb. aan de verkiezingen verklaard wordt. De overige verschuivingen zijn vrij gering.

De stad Groningen levert bij vergelijking van P. 50 bij P. 46 de volgende cijfers op.

Minder

C.P.N.	6.600
A.R.	1.800
Andere partijen	200

Meer uitgebracht bij P. 50 dan bij P. 46 1.100

Waar bleven die 9.700

Meer

P.v.d.A.	1.750
V.V.D.	1.350
C.H.U.	1.200
K.V.P.	500
Ger. Pol. Verb.	2.800
Middenstandspartij	2.100

Het verlies van de C.P.N. komt aan alle andere partijen ten goede, behalve aan de A.R., die bijna 20% van hun st. aan het Ger. Pol. Verb. moesten afstaan. De Middenstandspartij kreeg geen voet aan de grond en de 2100 stemmen, die zij vergaarde komen indirect ten goede aan de grootste partij, de P.v.d.A. Of dit de bedoeling van die 2100 geweest is?

Een zelfde beeld geeft de provinciale kieskring Bedum bij vergelijking van P. 50 met P. 46.

Minder

A.R.	2.700
C.P.N.	1.400
Andere partijen	200

Minder uitgebracht bij P. 50 dan bij P. 46 100

Waar bleven die 4.200

Meer

V.V.D.	1.000
C.H.U.	200
P.v.d.A.	100
Ger. Pol. Verb.	2.900

Hetzelfde beeld geeft de provinciale kieskring Ap-pingedam:

Minder

C.P.N.	2.200
A.R.	600
Andere partijen	1.200

Minder uitgebracht bij P. 50 dan bij P. 46 200

Waar bleven die 3.800

Meer

V.V.D.	1.300
P.v.d.A.	1.000
C.H.U.	400
Ger. Pol. Verb.	1.100

De provinciale kieskring Winschoten levert bij vergelijking van P. 50 met P. 46 de volgende cijfers:

Minder

C.P.N.	3.700
K.V.P.	100
Andere partijen	200

Minder uitgebracht bij P. 50 dan bij P. 46 700

Waar bleven die 3.300

Meer

P.v.d.A.	1.500
V.V.D.	1.000
C.H.U.	400
A.R.	100
Ger. Pol. Verb.	300

Het resultaat van een vergelijking van P. 50 met P. 46 in de provinciale kieskring Oude-Pekela is het volgende:

Minder

C.P.N.	2.100
Andere partijen	1.100

Meer uitgebracht bij P. 50 dan bij P. 46 200

Waar bleven die 3.400

Meer

C.H.U.	1.200
P.v.d.A.	900
V.V.D.	800
K.V.P.	100
Ger. Pol. Verb.	400

Provincie FRIESLAND

In de provincie Friesland vertoont een vergelijking van P. 50 met P. 46 het volgende beeld.

Minder

C.P.N.	16.200
P.v.d.A.	6.500
A.R.	1.000

Minder uitgebracht bij P. 50 dan bij P. 46 2.200

Waar bleven die 21.500

Meer

V.V.D.	8.100
Soc. Unie	5.900
Middenstandspartij	3.400
Ger. Pol. Verb.	2.200
C.H.U.	1.100
K.V.P.	800

De beide rode partijen verliezen hier bijna 23.000 stemmen, maar bijna 6000 hiervan gaan naar een afgescheiden communistische groep. Van de overige 17.000 komt bijna de helft aan de V.V.D. Ook in Friesland heeft de Middenstandspartij geen voet aan de grond gekregen. Het Ger. Pol. Verb. heeft zijn stemmen behaald ten koste van de A.R. Het is opvallend, dat Friesland de

enige provincie is, waar bij P. 50 minder stemmen werden uitgebracht dan bij P. 46.

Vergeleken bij K. 48 geeft P. 50 in de provincie Friesland de volgende uitkomst.

Minder

C.P.N.	6.600
P.v.d.A.	4.500
A.R.	3.900
Middenstandspartij	800
K.V.P.	600
St. Ger.	150
Andere partijen	2.450

Minder uitgebracht bij P. 50 dan bij K. 48 8.100

Waar bleven die 10.900

Meer

Soc. Unie	5.900
V.V.D.	2.500
Ger. Pol. Verb.	2.200
C.H.U.	300

De provinciale kieskring Leeuwarden vertoont bij vergelijking van P. 50 bij P. 46 het volgende beeld.

Minder

C.P.N.	4.200
P.v.d.A.	1.400

Meer uitgebracht bij P. 50 dan bij P. 46 400

Waar bleven die 6.000

Meer

V.V.D.	2.300
Middenstandspartij	1.500
Soc. Unie	1.000
C.H.U.	400
A.R.	300
Ger. Pol. Verb.	300
K.V.P.	200

De beide rode partijen zijn de verliezers en slechts een zesde gedeelte van het verlies wordt door een andere rode partij, de Soc. Unie, opgevangen. De overige politieke partijen profiteren van de rode achteruitgang, de V.V.D. voor bijna de helft.

De provinciale kieskring Dokkum levert bij vergelijking van P. 50 met P. 46 het volgende resultaat op.

Minder

P.v.d.A.	1.000
C.P.N.	600
A.R.	700
C.H.U.	150

Minder uitgebracht bij P. 50 dan bij P. 46 300

Waar bleven die 2.150

Meer

V.V.D.	800
Ger. Pol. Verb.	800
Middenstandspartij	200
Soc. Unie	150
K.V.P.	100
St. Ger.	100

Wat de A.R. en de C.H.U. verliezen, winnen het Ger. Pol. Verbond en de St. Ger. Het verlies van de rode partijen komt ten goede van de V.V.D., de Middenstandspartij en de K.V.P.

De provinciale kieskring Heerenveen geeft voor P. 50 in vergelijking met P. 46 de volgende cijfers.

Minder

C.P.N.	8.100
P.v.d.A.	1.500
A.R.	650

Minder uitgebracht bij P. 50 dan bij P. 46 10.250

(Vervolg op pag. 5)

Kan een kinderbijslag de nood van kleine zelfstandigen lenigen?

HET GAAT OM FEITELIJKE VERHOUDINGEN

Reeds eerder hebben wij in een tweetal artikelen een principiële beschouwing gewijd aan het vraagstuk der kinderbijslag voor zelfstandigen. Wij vinden aanleiding op dit onderwerp terug te komen, nu thans bij de Tweede Kamer een wetsontwerp Noodregeling Kinderbijslag Kleine Zelfstandigen aanhangig is.

HET WETSONTWERP

Volgens het ontwerp zal de uitkering gebonden zijn aan een inkomstengrens van f 2000.— en bij het derde kind beneden 16 jaar. Zij bedraagt dan 23 cent per dag. De inkomstengrens loopt bij meer kinderen met f 100.— per kind op, terwijl de uitkering voor de volgende kinderen is voorgesteld op 28 cent per dag. De kosten van een dergelijke noodregeling worden geschat op 15 miljoen per jaar, die voor rekening van het Rijk zullen komen. De duur van de noodregeling is tot ten hoogste drie jaar beperkt, omdat dan een definitieve regeling op de grondslag van premiebetaling tot stand zal kunnen zijn gekomen.

In de Memorie van Toelichting deelt de Regering het volgende mede: „De regering heeft overwogen, dat gezien de grotere plaats, die het behoefte-element in de latere jaren bij de loonvorming inneemt, er in sterke mate aanleiding bestaat een kinderbijslagregeling voor zelfstandigen steeds meer als sociaal wenselijk en gerechtvaardigd te beschouwen. De regering is dan ook bereid zodanige regeling, die niet aan een inkomstengrens gebonden zal dienen te zijn, te bevorderen.

Een regeling met medebetaling door de zelfstandigen zal geruime tijd van voorbereiding vragen, daar de organisatie daarvan niet gemakkelijk zal zijn. De nood evenwel, welke onder kleine zelfstandigen heerst en de tegenstellingen in dezen tussen de loonarbeiders en de met hen in sociaal-economische opzicht gelijk te stellen kleine zelfstandigen, vormen naar het oordeel der regering een motief om een tijdelijke noodregeling ten behoeve van deze groep van zelfstandigen, gefinancierd door de schatkist, in het leven te roepen.

Deze noodregeling zal echter niet in de weg mogen staan aan de definitief te treffen voorziening. Daartoe dient zij gebonden te zijn aan een betrekkelijk lage inkomstengrens, terwijl ook de uitkeringsbedragen dienen te liggen onder die, welke een definitieve verzekeringsregeling zal bieden.

Bij het bepalen van de hoogte van de inkomstengrens, beneden welke een zelfstandige aanspraak kan maken op kinderbijslag, is de regering er van uitgegaan, dat een grens van f 2000.— per jaar voor een gezin met drie kinderen in het algemeen redelijk is te achten.

WAAR WRINGT DE SCHOEN?

In de Memorie van Toelichting legt de regering een duidelijk verband tussen deze noodvoorziening en de definitieve regeling. Het is daarom noodzakelijk nu reeds de principiële grondslagen, welke in het bij-

zonder voor de laatst genoemde gelden, onder het oog te zien, zelfs al zou men uit een oogpunt van sociale solidariteit geneigd zijn een voorlopige tegemoetkoming in de nood van bepaalde groepen kleine ondernemers te aanvaarden.

Wij weten, dat er in die kringen materiële moeilijkheden bestaan, doch de regering heeft deze niet nader gepreciseerd, zodat niet valt te beoordelen, welke daarvan de oorzaak is en welke omvang zij hebben. Dit lijkt ons een ernstige leemte.

Men zal toch op zijn minst aanneemelijk moeten maken, dat er een rechtstreeks verband bestaat tussen het kindertal in de gezinnen der kleine zelfstandigen en hun financiële moeilijkheden. Immers het verschijnsel, dat kinderrijke gezinnen op grotere lasten zitten, is van algemene aard en zou derhalve wel een algemene

regeling, maar niet een voor een bepaalde groep der niet-loontrekkenden wettigen. Wij zijn nog steeds van mening, dat het probleem der z.g. randbedrijven veel meer van economische dan van sociale aard is en daarom met andere geneesmiddelen moet worden aangepakt, b.v. door een wijziging der belastingwetgeving. Wij worden in deze mening versterkt door een beschouwing in „De Volkskrant”, waarin wij lezen:

„Wat het rechtvaardig arbeidsloon is voor de werknemer, is de rechtvaardige prijs voor de ondernemer of de economisch zelfstandige. Maar zoals de arbeidsprestatie de voornaamste grondslag moet blijven voor de arbeidsloon en voor de handhaving van de arbeider als werknemer, zo moet de economisch-verantwoorde functie de basis blijven voor de rechtvaardige prijs en voor de handhaving van de zelfstandige ondernemer. Dat het prestatieloon der werknemers wordt aangevuld met elementen van het behoefteloon is te verdedigen met tal van goede, sociale argumenten. De kinderbijslagwet zorgt er dan ook voor, dat er — zij het op onvolmaakte wijze — een sociaal-rechtvaardige herverdeling van de totale loonsom

tot stand komt ten gunste van de werknemers, die kinderen moeten verzorgen en opvoeden.

Er is een wezenlijk verschil tussen de positie van de werknemer en die van de ondernemer, tussen het arbeidsloon en het ondernemersloon. Ook als men deze wezenlijke verschillen in het oog houdt, is op goede sociale gronden voor ondernemers kinderbijslag te verdedigen. Zoals de Kinderbijslagwet voor de werknemers een sociaal-rechtvaardige herverdeling der totale loonsom betoogt, zo dient een kinderbijslagwet voor zelfstandigen een sociaal-rechtvaardige herverdeling van het totale ondernemersloon te bevorderen.

Men kan stellen, dat de economische positie van een zelfstandige gelegen is in het feit, dat hij de loon- en werkverhoudingen van de werknemer niet begeert en daarom juist zelf het ondernemersrisico heeft gekozen, dat aan zijn positie als ondernemer hecht is verbonden. Ook kan men het standpunt verdedigen, dat het loon (of de winst) van een economisch zelfstandige veel meer individueel bepaald is, dan het arbeidsloon van de werknemer. Maar wat komt er van deze theorie terecht, wanneer men haar gaat toetsen aan de feitelijke verhoudingen?

Inderdaad gaat het om de feitelijke verhoudingen. Juist is, dat in de agrarische sector lonen en prijzen nog sterk gebonden zijn, zodat hier enige aanleiding zou kunnen bestaan om ook het ondernemersloon in een even gunstige conditie te brengen, maar men zal toch er van moeten uitgaan, dat deze toestand van voorbijgaande aard is en op de duur ook hier tot vrije loon- en prijsvorming zal moeten worden teruggekeerd. Voor detailhandel, ambacht en dienstverleningsbedrijven, waarin de prijsmaatregelen vrijwel zijn opgeheven, geldt zulks zeker niet. Daar zullen te geringe bedrijfsopbrengsten bijna steeds door economische oorzaken te weeg worden gebracht en het is derhalve op deze, dat men zal moeten trachten een snerende invloed uit te oefenen. Voorshands blijven wij dan ook uiterst gereserveerd staan tegenover dit wetsontwerp.

DE JONGEREN KRIJGEN EEN ZOMERKAMP

Men schrijft ons: In het tweede jaar van haar bestaan vindt de J.O.V.D. er alle aanleiding toe om, evenals dat gebruikelijk is in andere landen, zoals b.v. in België, een Zomerkamp voor politiek-vrijzinnige jongeren te organiseren. Vóór de oorlog was een kamp een vast punt op het programma van liberaal en vrijzinnig-democratisch jong Nederland. De J.O.V.D. wil nu deze afgebroken traditie weer opnemen en naar wij hopen, met steeds toenemend succes, voortzetten.

Te Holten (Ov.) hebben wij de beschikking over een boerderij, die, gelegen in de onmiddellijke nabijheid van bossen, zich er uitstekend toe leent van hier uit excursies, wandelingen, fietstochten e.d. te ondernemen.

Er wordt, op stro, geslapen in de daarvoor in orde gebrachte schuren, terwijl het ook mogelijk is om eigen tent mee te brengen.

Het kamp wordt gehouden van 22—30 JULI a.s.

Daar natuurlijk niet iedereen gedurende deze week vakantie heeft, bestaat de mogelijkheid een kortere periode aan het kamp deel te nemen. Speciaal de weekenden komen hiervoor natuurlijk in aanmerking, maar zelfs kan men het kamp voor één dag meemaken.

De kampprijs bedraagt f 25.—. Inschrijfgeld f 2.50 (gelijktijdig

met de aanmelding te voldoen). Weekend-kosten f 4.—. Dagprijs f 3.40.

Het kamp staat open voor leden der J.O.V.D. en voor V.V.D.-leden en alle andere belangstellenden beneden 31 jaar.

KOMT ALLEN.

Kampleiding:

Frits van Gelder, Lukas Oosterveld en Mejuffr. Pleun Meyer.

Daar het een echt vakantie-kamp dient te worden, zal aan de ontspanning alle aandacht worden besteed. Op ons programma staan: sport en spel, twee kampvuren, zwemmen, bonte avond, lekenspel, enz. enz. Het ernstige zal echter niet worden vergeten, en dus zullen er enkele inleidingen worden gehouden.

Als sprekers zijn genodigd:

Mevr. A. Fortanier-de Wit, Drs. H. A. Korthals en Prof. C. W. de Vries.

Inschrijvingen te zenden aan: Mej. E. Loman, per adres Van Tuyll van Serooskerkenplein 29¹, Amsterdam-Zuid.

In verband met de plaatsruimte wordt men verzocht zich zo spoedig mogelijk op te geven.

De datum, waarop de inschrijving sluit is: 10 Juli 1950.

N.B. De deelnemers ontvangen tijdig de nadere praktische mededelingen.

(Vervolg van pag. 4)

Waar zijn die stemmen gebleven?

Minder uitgebracht bij P. 50 dan bij P. 46	1.300
Waar bleven die	8.950
Meer	
Soc. Unie	4.250
V.V.D.	2.700
Middenstandspartij	900
Ger. Pol. Verb.	700
C.H.U.	300
K.V.P.	100
	8.950

De gemeente Opsterland in deze kieskring is het brandpunt van Onaf. Com-

munisten, hetgeen blijkt uit het stemmental van de Soc. Unie, die echter nog niet de helft van de achteruitgang van de beide rode partijen tot zich trekt. Het stemmental van het Ger. Pol. Verbond komt vrijwel overeen met het verlies van de A.R. De V.V.D. boekte hier een zeer mooie vooruitgang.

De provinciale kieskring Sneek laat bij vergelijking van P. 50 met P. 46 het volgende zien.

Minder	
P.v.d.A.	1.500
C.P.N.	1.500
	3.000

Minder uitgebracht bij P. 50 dan bij P. 46
 500 |

Waar bleven die
 2.500 |

Meer	
V.V.D.	800
C.H.U.	500
Soc. Unie	500
Middenstandspartij	300
K.V.P.	200
A.R.	100
Ger. Pol. Verb.	100
	2.500

Het verlies van de beide grote rode partijen komt slechts voor 20% ten goede aan een andere rode partij, de Soc. Unie. Van het overige verlies profiteren alle andere groepen, de V.V.D. het meest.

Een vergelijking van P. 50 met P. 46 in de provinciale kieskring Franeker levert de volgende cijfers op.

Minder	
C.P.N.	1.800
P.v.d.A.	1.000
A.R.	100
	2.900

Minder uitgebracht bij P. 50 dan bij P. 46
 700 |

Waar bleven die
 2.200 |

Meer	
V.V.D.	1.400
Middenstandspartij	450
Ger. Pol. Verb.	250
K.V.P.	100
	2.200

Ook hier zijn het de beide rode partijen, die het gelag betalen, hetwelk de V.V.D. voor het grootste gedeelte incasseert.

OMLAAG DIT BEDRAG!

Op de Vergadering van 29 Maart j.l. van het Kon. Instituut van Ingenieurs, deelde de voorzitter Jhr. Ir. O. C. A. van Lidth de Jende mede, dat de Raad van Bestuur van het Kon. Instituut een adres heeft ingezonden aan de minister van Economische Zaken, dat deze Raad het van Rijkswege opgerichte Technisch Documenten Centrum, naast de reeds bestaande instellingen voor documentatie, (zoals het N.I.D.E.R.), overbodig acht. De Raad meent, dat de gelden aan een dergelijke kostbare informatiedienst besteed niet de resultaten zullen opleveren, die men ervan moet verwachten en dat het niet gemotiveerd is het Technisch Documenten Centrum als een zelfstandige eenheid te doen voortbestaan. De minister van Ec. Zaken is thans voornemens een Commissie te benoemen om de Minister van advies te dienen omtrent de documentatie in ons land.

Hieruit leest men wederom, dat bezuiniging niet heeft voorgezet, toen de minister van Ec. Zaken in het leven riep en dat Z.E. dank zij een niet ambtelijk lichaam als het Kon. Inst. van Ing. van die verkeerde weg mischien (?) wordt afgehouden.

Laat ons hopen, dat de heren van de Partij v. d. A. dit bericht ook in hun pers zullen publiceren — alhoewel wij vrezen, dat zij zulks wel om zekere motieven zullen nalaten.

UITVOERINGSORGANEN DER SOCIALE WETGEVING

*Niet voor alle takken de gehele administratie in één lichaam
Men menge geen wezensvreemde elementen door elkaar*

Mr. C. F. Haarman te Groningen schrijft ons:

Het onderwerp, waarop de titel van deze beschouwing betrekking heeft, heeft in brede kringen belangstelling gewekt. Het is aan de interesse in vak-kringen ontgroeid en soms lijkt het wel, alsof het een min of meer politiek karakter gaat verkrijgen. Aan het laatste is wellicht niet vreemd de omstandigheid, dat een socialistische minister schijnt rond te lopen met zeer ingrijpende plannen op dit terrein en dat in de kring van zijn politieke geestverwanten het woord „concentratie” een soort tovermacht bezit. Over dit onderwerp is, ook in ons partij-blad, reeds meermalen geschreven, doch vrijwel steeds in het algemeen, bezien van de buitenzijde door het oog van een leek. Het lijkt mij daarom niet ondienstig, dat dit vraagstuk ook in onze kring wordt belicht van de zijde van iemand, die op dit terrein praktische ervaring heeft opgedaan.

Niemand kan ontkennen, dat onze sociale verzekering en de uitvoering daarvan in de loop der jaren uitermate gecompliceerd zijn geworden. Het ligt dan ook voor de hand, dat er gestreefd wordt naar vereenvoudiging en naar bezuiniging. Het is echter maar de vraag, wat men met vereenvoudiging bedoelt en hoe men deze en de daaruit voortvloeiende bezuiniging denkt te bereiken. Op dit punt nu wordt door velen vrij simplistisch geredeneerd. Men meent, dat, indien men van b.v. vijftig uitvoeringsorganen er een of twee maakt, het doel bereikt zal zijn. Concentratie van administratieve apparaten zal naar het oordeel diergenen tot vereenvoudiging zowel als bezuiniging leiden. Ik moet dat bestrijden. Indien deze manoeuvre at vereenvoudiging zou brengen, wat ik betwijfel, dan zou dit een vereenvoudiging zijn, waarvan uitsluitend het apparaat zelf, doch niet de betrokken werkgevers en hun arbeiders, de vruchten zouden plukken. Het maakt voor de werkgever en de arbeider geen verschil, of de man, met wie hij te maken heeft in dienst is van een van vijftig of van een van twee uitvoeringsorganen of van het enige uitvoeringsorgaan. Voor het bedrijfsleven is van belang, dat het bij deze man terecht kan voor alle takken van sociale verzekering, welke in het verband van een bepaalde bedrijfstak worden uitgevoerd door het voor die bedrijfstak optredende orgaan. Die vereenvoudiging wordt niet bereikt door het aantal uitvoeringsorganen te verminderen of deze te binden aan een gemeenschappelijk administratief apparaat, doch door het bundelen van de diverse takken van verzekering in administratief verband. Is dat geschied en treedt dus eenzelfde orgaan op voor de uitvoering van de Ziektewet, Ongevallenwet, Kinderbijslagwet en Werkloosheidswet, dan maakt het uit een oogpunt van vereenvoudiging voor de betrokkenen verder niet uit, of dit orgaan al dan niet zijn eigen administratie voert. Bezuiniging zal men bij een concentratie van administratieve apparaten van diverse uitvoeringsorganen door deze onder te brengen bij een gemeenschappelijk administratiekantoor zeer zeker niet bereiken.

Men denke niet licht over de omvang van het administratieve lichaam, dat alle takken van sociale verzekering voor het gehele bedrijfsleven zal moeten omspannen. Indien men zich er rekenschap van geeft, dat een geweldig lichaam als de Rijksverzekeringsbank praktisch weinig meer doet dan het uitvoeren van de Ongevallenwetten voor een deel van het bedrijfsleven, dat de Raden van Arbeid hoofdzakelijk zijn belast met de uitvoering der Invaliditeitswet, dat Centraal Beheer weliswaar diverse takken van sociale verzekering omspannt, doch voor slechts een deel van het bedrijfsleven, dan kan men zich indenken, wat er zou gebeuren, indien deze lichamen tot één werden verenigd en dat, als dit zou gebeuren, daaraan nog zou moeten worden toegevoegd het beheer over al datgene, wat tot nu toe aan de bemoeiingen van deze instellingen is onttrokken, derhalve een belangrijk deel van de

uitvoering der Land- en Tuinbouw-Ongevallenwet 1922, de Ziektewet, de Kinderbijslagwet en dat dan daarbij nog zou moeten komen de uitvoering der Werkloosheidswet. Niet ten onrechte is het woord „mammouth” in dit verband meermalen gebezigd. Meent men nu werkelijk, dat zulk een administratiekolossus goëdkoper kan en zal werken dan de eigen apparaten der voor de diverse bedrijfstakken tot uitvoering geroepen organen? Niet alleen leert de praktijk, dat grotere administraties relatief kostbaarder werken dan kleinere, hetgeen met cijfers kan worden aangetoond, maar dit laat zich ook theoretisch verklaren. Naarmate n.l. een apparaat wordt uitgebreid in horizontale richting, kan er inderdaad een kostendaling per eenheid intreden, doch dit is aan een grens gebonden. Bij overschrijding van die grens wordt uitbreiding vereist, niet alleen in horizontale richting, doch tevens in verticale en dan volgen een kosten-stijging per eenheid, het verloren gaan van een overzichtelijk verband, het ontstaan van administratief autonome onderdelen en het afstand-nemen van het publiek.

Moet dus ontkend worden, dat de plannen tot concentratie van administratieve apparaten tot een vereenvoudiging leiden, waaraan het bedrijfsleven iets heeft en/of bezuiniging van kosten zullen brengen, van veel meer belang is, dat deze concentratieplannen lijnrecht in strijd zijn met de gedachte van het „zelf-doen” van het georganiseerde bedrijfsleven. Wat toch staat er te gebeuren, als de plannen, welke thans de departementale gemeoederen schijnen te beroeren, door-gang vinden?

Naar verluidt, wil men de bedrijfsverenigingen, dat wil zeggen, de voor de diverse bedrijfstakken door het georganiseerde bedrijfsleven opgerichte en ingestelde uitvoeringsorganen, er toe brengen niet haar eigen administratie te voeren, doch deze op te dragen aan een zogenaamd gemeenschappelijk administratiekantoor. Dit betekent dus, dat men de uitvoering der diverse sociale verzekeringswetten in naam opdraagt aan bedrijfs-taks gewijze tot stand gekomen eigen organen van elke bedrijfstak, doch in wezen overlaat aan een van die organen onafhankelijk administratief „mammouth”-lichaam, van hetwelk integendeel de uitvoeringsorganen afhankelijk zullen blijken te zijn.

Er is natuurlijk niets tegen, dat, als een bedrijfsvereniging niet bij machte of niet bereid is haar eigen administratie te voeren, deze contact zoekt met andere, die in eenzelfde situatie verkeren en dat deze bedrijfsverenigingen gezamenlijk een administratiekantoor oprichten en instellen of aansluiting zoeken bij een op dit terrein reeds werkzame administratieve instelling. Niemand kan of wil zulks deze uitvoeringsorganen beletten. Doch de plannen, die thans vorm dreigen aan te nemen, schijnen verder te gaan en wel zover, dat het een bedrijfsvereniging niet meer vrij zal staan haar eigen administratie te

Deze gedegen beschouwing wordt uiteraard gaarne geplaatst. Doch voor haar geldt, wat voor ieder ingezonden artikel geldt: plaatsing houdt niet in dat de redactie het voor haar rekening neemt. Wij komen op dit belangwekkende onderwerp redactioneel nog wel terug.

voeren en dat men haar erkenning afhankelijk wil stellen van het al dan niet deelnemen aan het in te stellen gemeenschappelijk administratiekantoor.

Men heeft ter verdediging van deze opvatting, die min of meer dictatoriaal aandoet en ons herinnert aan de jaren 1940—45, een niet onaardige trouwaille gedaan. Deze laat zich als volgt beredeneren.

Jarenlang is strijd gevoerd over de vraag, of de overheid dan wel het bedrijfsleven belast moet worden met de uitvoering der sociale verzekeringswetten. De tot-stand-koming van de Werkloosheidswet betekende het, althans voorlopig, eindpunt van deze, gedurende een halve eeuw gevoerde, strijd, vermits die wet zal worden uitgevoerd door zgn. alleen-gerechtigde vakbedrijfsverenigingen met verplicht lidmaatschap.

Ik laat thans in het midden, of men door deze creatie niet min of meer zijn doel heeft voorbij geschoten en tenslotte via de privaatrechtelijke vereniging toch niet weer bij een welhaast publiekrechtelijk lichaam is terechtgekomen, de bedoeling laat zich niet miskennen, n.l. deze, dat de uitvoering der wet in handen wordt gelegd van het georganiseerde bedrijfsleven en wel bedrijfstaksgewijze.

Waarom prefereerde en prefereert men een privaatrechtelijke uitvoering door het bedrijfsleven zelf boven een publiekrechtelijke door de overheid? Ik laat van de vele argumenten pro en contra, welke er in de verstreken halve eeuw aan dit punt zijn verbonden, alle op één na schieten. Dat éne pro-argument, dat m.i. alle andere in belangrijkheid overtreft, is dit, dat het voor het welslagen van een materie als de sociale verzekering van primair belang is, dat de belangstelling der betrokkenen, werkgevers en arbeiders, wordt gewekt en behouden. En het laat geen twijfel, dat bij een uitvoering langs privaatrechtelijke weg door organen, welke het georganiseerde bedrijfsleven zelf heeft geschapen, bij de in-standhouding waarvan de werkgevers en arbeiders zelf rechtstreeks zijn betrokken, die belangstelling in hoge mate kan en zal worden gewekt en behouden en, naar in de praktijk is gebleken, ook „is” gewekt en behouden en dat bij een uitvoering van overheidswege, welke uiteraard ambtelijker en stroever moet verlopen, die belangstelling tot het nulpunt daalt. Alle te nemen maatregelen, aan welke men niet zelf heeft meegewerkt, worden gerechtvaardigd als „opgelegd” aangevoeld en de medewerking daaraan zal minder spontaan zijn, naarmate er minder aangename kanten aan zitten en die zitten er aan de sociale verzekering niet weinig.

Vloeiende deze maatregelen voort uit besluiten van door de belanghebbenden aangewezen vertrouwensmannen en worden deze ter uit-

voering opgedragen aan lieden, die daartoe door die vertrouwensmannen zijn aangesteld, dan neemt men de onaangename zijden lichter dan, wanneer de maatregelen van overheidswege worden opgelegd en door overheidsdienaren ten uitvoer gebracht. Nu is de trouwaille, waarvan ik sprak, deze, dat men onderscheidt tussen „bestuur” en „administratie”, tussen daden van beleid en van beheer. Ik heb eerbied voor die vondst, want ik vind dit een knappe vondst. Maar niettemin moet ik haar bestrijden, want zij verdraagt zich niet met de praktijk. Toegegeven, de taak van een bestuurslid van een bedrijfsvereniging is een gans andere dan die van een ambtenaar van de directie daarvan. Maar ziet men niet over het hoofd, dat enerzijds „het bestuur” — niet een bestuurslid — zich niet zal kunnen onttrekken aan allerlei maatregelen met een louter administratief karakter en anderzijds het hoofd van de administratie, de directie, zijn taak niet naar behoren kan vervullen, indien hij niet intensief deelneemt aan de bestuurstak? Vergeet men niet, dat beleid en beheer in voortdurende wisselwerking tot elkaar staan en dat het een niet los van het ander is te denken, als het gaat, niet om een theoretische behoefte aan onderscheiden, doch om een levend apparaat? Een bestuursapparaat kan alleen met een aan dat bestuur ten nauwste verbonden en aan dat bestuur direct ondergeschikt administratief apparaat een organisch geheel uitmaken. Indien het bestuur van een in een bepaalde bedrijfstak werkzame bedrijfsvereniging de administratie opdraagt aan een van die bedrijfstak onafhankelijke, aan meerdere bedrijfstakken verbonden, instelling, dan betekent zulks, dat de administratie niet meer ondergeschikt is aan het bestuur, doch dat de verhouding omgekeerd is. Allerlei bestuursbesluiten hangen samen met en zijn onderworpen aan administratief-technische mogelijkheden, die in de ene bedrijfstak geheel anders liggen dan in de andere. Zal het alle bedrijfstakken omspannend administratiekantoor de belangen van en de mogelijkheden in elke bedrijfstak even goed kennen en daarmee rekening kunnen houden als het administratief apparaat, dat geheel ondergeschikt is aan en ingesteld op de bedrijfstak, waaraan het is verbonden? De vraag stellen is haar beantwoorden.

Men mene niet, dat aan het streven naar zelf-doen voldoende is toegegeven, indien men per bedrijfstak een bedrijfsvereniging met een eigen bestuur instelt, doch het werk laat doen door een het gehele bedrijfsleven overkoepelend administratief orgaan met territoriale bijkantoren. In wezen zal dat overkoepelend en territoriaal gedecentraliseerd orgaan niet verschillen van het complex, dat thans wordt gevormd door de Rijksverzekeringsbank en de Raden van Arbeid. Boze tongen fluisteren zelfs, dat de zucht tot behoud van de laatstgenoemde, zij het in een ander kader, aan dit plan niet vreemd zou zijn. Men vergist zich, als men denkt, dat dit apparaat minder ambtelijk, minder bureaucratisch zal werken dan een overheidsinstelling.

Trouwens, wat is het verschil tussen een overheidsinstelling en een aan alle uitvoeringsorganen opgedrongen, zogenaamd gemeenschappelijk, administratiekantoor, met de instelling en in-standhouding waarvan een groot deel der uitvoeringsorganen niets te maken heeft en op de gestie waarvan zij, elk voor zich, generlei invloed vermogen uit te oefenen?

(Vervolg op pag. 7)

Uitvoeringsorganen der sociale wetgeving

(Vervolg van pag. 6)

Een zo omvangrijk administratief apparaat zal een kweekplaats worden van allerlei dienstvakken en hoofden van dienst, welke te ver van het werkelijke dagelijkse leven verwijderd zullen zijn om dit nog inderdaad van „dienst” te kunnen zijn. Men overweegt wel, dat bureau-cratie niet een eigenschap is van ambtenaren en evenmin inhaerent aan overheidsdiensten, doch een gevolg van het scheppen van „te” grote administratieve apparaten.

Een territoriale decentralisatie moet noodwendig tot ambtelijke uitvoering leiden, functionele decentralisatie kan slechts bevredigen, indien deze per bedrijfstak wordt toegepast. Wordt aan een plan van een verplicht gemeenschappelijk administratief apparaat gevolg gegeven, dan kan men in elke bedrijfstak nog wel een beetje gaan bestuurlijke spelen, doch dan betekent dit in werkelijkheid, dat de uitvoering der sociale verzekeringswetten geheel is geschoeid op een leest, welke is passend gemaakt voor een overheidsinstelling. De halve eeuw strijd voor het zelf-doen zal dan zijn geëindigd met een schijnbare overwinning, die in wezen niets meer of minder dan een nederlaag is.

Feitelijk gaat het hier om een soortgelijk probleem als bij de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie. Voor het ordenen van het maatschappelijk leven geldt eveneens, dat, indien men op maatschappelijk terrein de leiding geeft aan overheids-dienaren of aan van het bedrijfsleven vreemde organisatie-ambtenaren, van de speciale deskundigheid en vakbekwaamheid, welke m.b.t. elk onderdeel van het maatschappelijk leven worden vereist, niet de vruchten zouden worden geplukt, welke men niet kan ontberen en zonder welke de ordening van het maatschappelijk leven ten dode zou zijn opgeschreven, ondanks de omstandigheid, dat op papier en in theorie alles schitterend kan zijn geregeld. Wil dit slagen, dan moet het leven, wil het leven, dan moet het zwaartepunt worden gelegd bij de betrokkenen. In dit verband leze men artikel 16 van ons beginsel-program er nog eens op na.

Belangstelling en medewerking van de bedrijfsgenoten kunnen slechts worden verwezenlijkt in kleine kring en indien de afstand tussen werkgever en arbeider enerzijds en het uitvoeringsorgaan anderzijds zo klein mogelijk wordt gehouden.

Men zie niet over het hoofd, dat de bedrijfsvereniging, die een monopoliepositie inneemt, een karakter dreigt te verkrijgen, hetwelk dat van een publiek-rechtelijk lichaam zeer nabij komt. De poging om de uitvoering van sociale wetten binnen de sfeer van het bedrijfsleven te houden, dreigt zichzelf voorbij te streven en bergt het gevaar in zich, dat de daartoe bestemde organen van het bedrijfsleven een ambtelijk karakter verkrijgen, dat niet of weinig verschilt van dat van een overheids-apparaat. Elke min of meer bureau-cratistische instelling heeft de tendenz zich te verwijderen van de belangen van hen, voor wie deze instelling in het leven is geroepen, en om zich te identificeren met de belangen van haar eigen dienst, zoals deze belangen worden gezien door de daarbij betrokken ambtenaren en de kringen, waartoe die ambtenaren behoren of waaraan zij ondergeschikt zijn.

Aan dit gevaar, dat reeds niet meer geheel denkbeeldig is bij de bedrijfsvereniging, die haar eigen administratie voert, kan men niet ontkomen, als die bedrijfsvereniging wordt ondergeschikt gemaakt aan een centrale administratieve instelling, welke aan die bedrijfsgenoten

volkomen vreemd is en niet anders zal worden gezien als en ook niet anders is dan een van boven opgelegd ambtenaren-apparaat.

Niet ontkend kan worden, dat m.b.t. bepaalde onderdelen, b.v. controle van wachtgeld-trekkenden, een coördinatie zeer wenselijk is, maar dit behoeft er nog niet toe te leiden, dat voor alle takken van sociale verzekering de **algehele** administratie wordt geconcentreerd in één lichaam, dat zoveel ambtenaren zal omvatten, dat zij tezamen het inwonertal van een kleine stad zouden kunnen uitmaken.

Voorts is het duidelijk, dat, als er straks een het gehele of nagenoeg het gehele Nederlandse volk omvattende ouderdoms-voorziening tot stand zal komen, waartoe de middelen moeten worden opgebracht naar een omslagstelsel op collectieve grondslag, de uitvoering daarvan in één orgaan geconcentreerd dient te zijn en aan dit orgaan ook slechts één administratief apparaat kan worden verbonden, doch is het niet zo, dat een dergelijke voorziening, die zich niet leent tot een bedrijfstaks-gewijze uitvoering, met de uitvoering der andere takken van sociale verzekering, die bij voorkeur per bedrijfstak dient te geschieden, niets gemeen heeft en dat men zeer verkeerdt zou handelen met dit aan de materie vreemde object als uitgangspunt te nemen voor een uitvoeringsorganisatie, welke dat object vereist, doch welke zich met de materie niet verdraagt? De algemene ouderdoms-voorziening heeft haar eigen problemen, men denke b.v. aan de kleine zelfstandigen, problemen, welke, althans ten dele, op een geheel ander niveau liggen dan b.v. de ziekengeld-verzekering en de werkloosheidsverzekering en dit geldt ook voor de organisatie van de uitvoering daarvan.

Men mengte deze, aan elkaar wezens-vreemde, elementen niet door elkaar ten koste van een uitvoerings-organisatie, welke voor andere takken van sociale verzekering toch nog steeds door verreweg het merendeel van het Nederlandse volk als de meest verkieslijke wordt erkend, doch welke voor de ouderdoms-verzekering niet de geëigende is. Deze vereist een eigen vorm van uitvoering en misschien is in die richting nog een oplossing te vinden, welke hen, die de apparatuur van Rijksverzekeringsbank en Raden van Arbeid meer weten te appreciëren, kan bevredigen, n.l., dat men de kort-lopemde verzekeringen (b.v. ziekte en werkloosheid) opdraagt aan zelf-administrerende, bedrijfstaksgewijze georganiseerde, instellingen van het bedrijfsleven en de langlopende (b.v. ouderdom en invaliditeit c.q. ook de kinderbijslag-regeling, welke geen sociale verzekering is) aan overheidsinstellingen, temeer, indien deze verzekeringen het gehele volk zullen gaan omspannen.

Met nadruk moet er tegen worden gewaarschuwd, dat het bedrijfs-eigene geweld wordt aangedaan door de uitvoering van de Ziekwet en de Werkloosheidswet, zij het niet formeel, dan toch materieel, in handen te leggen van een aan de bedrijfstak vreemde instantie.

AFDELINGSSECRETARISSEN:

Vraagt bij onze administratie de tarieven voor extra-exemplaren van ons weekblad, voor de verbreiding van onze beginselen en voor het werven van nieuwe abonneés.

ALLERHANDE

HET BETEKENT.....

Het beraad te Londen, eerst van de Grote Drie, toen van de Atlantische Twaalf, heeft onmiskenbaar een aanzienlijke versteviging van de Atlantische gemeenschap opgeleverd. Niet alleen de verdediging zal meer de zorg zijn der samenwerkende Atlantische mogendheden, maar ook de welvaart. Dat betekent, dat er evenwicht zal worden gezocht tussen de militaire en economische noodzakelijkheden. Het betekent bovenal, dat er ook na het einde van het plan-Marshall in 1952, economische hulp en samenwerking binnen een Atlantische Unie zal blijven bestaan.

(De Volkskrant)

THEE EN FLENSJES

En geloof je niet, dat we als vrouwen van onze eeuw precies tussen imperfecte thee en perfecte flensjes heen moeten laveren? Niet zo helemaal in het rose leven van wat zijn we weer mans en ook niet zo helemaal in de darrenkeuken van wat zijn we weer vrouwen.

(Nieuwe Rotterdamse Courant)

MET DE POLITIE

We hopen, dat de Regering krachtig genoeg moge zijn om nu eens eindelijk de strijd om de politie te beslissen, opdat, wanneer zich onverhoopt eens moeilijkheden in den lande zouden voordoen, daaraan behoorlijk 't hoofd kan worden geboden met de politie.

(Trouw)

NEDERLAND-FRANKRIJK

Men kan de statige luister, waarmede Parijs en Frankrijk onze Koningin en haar echtgenoot hebben ontvangen, beschouwen als de gebruikelijke omlijsting, die de eeuwen door passend werd geacht voor vorstenbezoek. Maar door haar persoonlijke houding en haar niet minder persoonlijke redevoueringen, wist onze Koningin ook deze officiële plechtigheden te doordringen van haar zuivere menselijkheid. Juist het feit, dat de vertegenwoordigster van ons volk tijdens het banket op het Elysée dwars door alle statie, in diepe ernst de moeilijkheden en de oplossing in het licht stelde, welke onze verscheurde wereld tot een nieuwe eenheid moet brengen, heeft op beide bevriende volken een diepe indruk gemaakt.

(Algemeen Handelsblad)

NEDERLAND-FRANKRIJK

De uitslag van een volksstemming is niet enkel afhankelijk van de objectieve waarden van de zaak waarover gestemd wordt. Daarbij speelt de geaardheid van de kiezers een grote rol. Een Zweed is nu eenmaal anders dan een Italiaan en een Fransman is anders dan een Nederlander. Tegen de eerste huizen, die men ziet als men een Frans dorpje binnenrijdt — zijn aan de zijkant — net als bij ons — reclame borden gespijkerd. De Fransen adverteren daar meestal hun wijnen en hun likeuren; de Nederlanders maken reclame voor..... Verzekeringsmaatschappijen.

(Het Nederlandsche Rode Kruis)

MARINE EN DE TOEKOMST

De veranderde omstandigheden, en het bijzonder in Indonesië, brengen voor onze Marine ook veranderde gevolgen met zich mede. Maar wij hebben het gevoel, dat juist de Marine, gedragen door de beste tradities en met de wijdsheid van blik, die elke zeeman nu eenmaal door zijn beroep in zich draagt, in staat zal zijn, deze wijzigingen in positieve zin op te vangen en door zich te wijden aan haar vredestaken wel degelijk op zeer belangrijke wijze kan bijdragen tot de ontplooiing van Nederland, waar zulks maar mogelijk is.

(Het Lichtspoor)

GOKLUSTIGER

Den Haag heeft de twijfelachtige eer, grote belangstelling te genieten van hen, die er een beroep van maken, gelegenheid tot het beoefenen van hazardspelen te bieden. Men kan zelfs zeggen, dat onze gemeente in vergelijking tot de andere, de grootste belangstelling geniet, en dat 's-Gravenhage, de derde stad in inwonertal, Amsterdam en Rotterdam op dit punt verre achter zich laat.

Is de Hagenaar zoveel goklustiger dan de Rotterdammer of Amsterdammer? Geen enkele reden is er, dit te veronderstellen. Telt Den Haag zoveel meer heden, die ruim in het geld zitten? Ook dit is, gezien het feit, dat onze gemeente meer een ambtenarenstad is, en Amsterdam en Rotterdam handels- en industriesteden, moeilijk aan te nemen. Het merkwaardige feit doet zich trouwens voor, dat velen, die zich hier om de speeltafels zetten, hun domicilie hebben in Amsterdam, Rotterdam en het Westland.

(Nieuwe Courant)

SPAREN IN GROOT VERBAND

Dat spaarzaamheid een goede eigenschap mag heten is buiten twijfel. Niet alleen in de beperkte zin van het opzij leggen van kleine of grotere sommen gelds, welke op de juiste wijze belegd, enerzijds de volkshuishouding ten goede komen en anderzijds de spaarder een reserve voor de toekomst verzekeren, maar ook in groter verband gezien, hebben we hier te maken met een eigenschap, welke voor de economie van ons land, juist in een periode van wederopbouw, van uitnemend belang is.

(De Spaarpost)

Een antwoord aan de heer S. v. W.

G. H.

Als men tegenwoordig het recht van veto hoort noemen, denkt men onwillekeurig aan de bevoegdheid van verwerping, toegekend aan eenheden of formele eenheden. Ik echter schreef niet „radiocensuur uit te oefenen door een commissie van paedagogen en psychologen, die „ieder” een recht van veto moeten hebben”, en zulks was ook niet mijn bedoeling. Dat had ik misschien wel wat

duidelijker kunnen uitdrukken. Maar mijn ingezonden artikeltje bood geen ontwerp-artikel voor de Grondwet, evenmin een ontwerp van Wet. Ik wilde slechts te kennen geven, dat het ontwerp-werkprogramma van de V.V.D. inzake de radio, mij wat rommelig en tegenstrijdig toescheen. De eis van kort te zijn, die ik meende mijzelf te moeten opleggen, belette me uiteen te zetten waarom ik juist aan een commissie van paedagogen en psychologen uitzonderlijke bevoegdheid toegekend zou willen zien. Ik verzweg de tegenstelling, die ik voor mijzelf maakte met kunstzinnige leden van de Radio-raad. In de kunst geldt tegenwoordig

zeer algemeen, „de kunst om de kunst”, d.w.z. de kunst onttrokken aan andere culturele waarden.

De radio behoort, dunkt me, meer synthetisch te zijn, vooral voor de massa, die U wilt bereiken. Ook stelde ik mij voor dat de Radio-raad en de commissies daarvan, meer richtinggevend te werk zouden gaan, dan zonder kibbelen en knibbelen van gevalletje tot gevalletje.

G. M. de JONGH SCHIFFER.

(Gedachtenwisseling gesloten — Red.).

Vrouwengroep Zeist

Op 1 Juni heeft de Vrouwengroep Zeist de laatste maandelijks bijeenkomst vóór de vakantie gehouden. Spreekster op deze middag was Mej. A. J. Steffelaar. Zij gaf een verslag over de op 20 Mei j.l. te Amsterdam gehouden Voorjaarsbijeenkomst van „Vrouwen in de V.V.D.”

Met veel belangstelling werd deze lezing door de aanwezigen gevolgd, vooral de „Indrukken van Lake Success door mevr. A. Fortanier—de Wit” interesseerde de toehoorders zeer.

ZOMERVERBLIJF

Aangeboden een zit-slaapkamer met keuken, te Langweer. Onmiddellijk bij bos en water. Gel. voor 4 pers. Prijs f 40, Augustus f 50 per week. Inl.: J. A. v. d. Sluis, Langweer (Fr.).

N.V. Nederlandsche
Caoutchouc- en Gutta-
Perchaafabriek

v.h. Bakker & Zn.

Ridderkerk

Technische
rubberartikelen

N.V. Lijm- en
Gelatinefabriek

„Delft”

Fabrieksmerk
TWEË TORENS

Tel. 106-363 — Delft

BOLNES

Dieselmotoren

25—1400 P.K.

N.V. Machinefabriek
„Bolnes”

v.h. J. H. v. Cappellen
te Bolnes

N.V. SCHEEPSWERVEN

„PIET HEIN”

BOLNES en PAPENDRECHT

DWARSELLINGEN 115 Meter

DROOGDOK 115 x 30 Meter

N.V.

W. A. HOEK'S

MACHINE- EN ZUURSTOFFFABRIEK
Hoofdkantoor en Machinefabriek
te Schiedam.

Compressors voor alle gassen en iederen druk.
Installaties voor de bereiding van zuurstof, stikstof, enz.

Betonartikelen

N.V. BETONDAK

fabriek van bouwmaterialen ARKEL
kantoor te GORINCHEM

SMIT

SLIKKERVEER

Abraham van Stolk & Zoonen N.V.

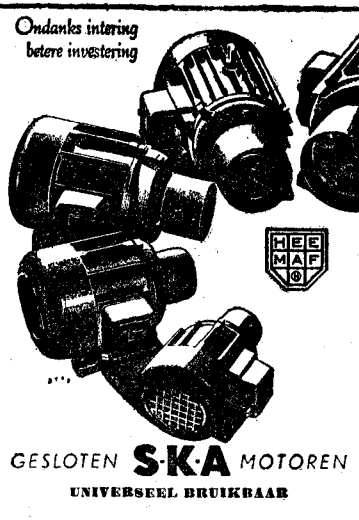

Houthandel

Schaverij - Zagerij

Furen - Dennen - Oregon Pine - Pitch-Pine - Helpalen

Rotterdam, Telef. 35400 - Postbus 1100

L. Smit & Zoon

KINDERDIJK

Baggermateriaal
Zeesleepboten
Passagiersschepen
Machines
Motoren
Ketels

N.V.

Machinefabriek

IJZER-STAAL-EN
METAALGIETERIJ

v.h. BAKKER & Co.

RIDDERKERK

Ministers, Volksvertegenwoordigers en Politieke Partij

De gedachtenwisseling naar aanleiding van de bij de laatste debatten over het Indonesische vraagstuk door onze Tweede Kamerfractie ingediende motie heeft het probleem der ministeriële verantwoordelijkheid nog eens in het middelpunt der algemene aandacht geplaatst. Niet ieder is het daarbij aanstonds duidelijk geworden, wat het verschil is tussen de individuele verantwoordelijkheid van een minister en de collectieve verantwoordelijkheid van een Kabinet. Voor een juist inzicht in de houding door onze fractie met betrekking tot de door haar ingediende motie ingenomen komt het mij niet ondienstig voor daaraan een min of meer principiële beschouwing te wijden.

...

In het wezen der zaak is het probleem zeer eenvoudig. Men moet alleen goed weten te onderscheiden. Wie dat niet doet, raakt het spoor spoedig bijster.

Het allereerste onderscheid, dat men hier heeft te maken, is dat tussen een Regering en een Kabinet. Dit wordt in de laatste tijd steeds meer uit het oog verloren. Toch is de zaak zeer eenvoudig. De Regering is de Koning met de ministers; het Kabinet zijn de ministers alleen. Het is daarom onjuist te spreken van een Regering-Schermerhorn of een Regering-Drees. Men mag alleen spreken van de Regering van Koningin Wilhelmina of Koningin Juliana. Van die Regering is de Koning het hoofd en zijn de ministers de leden. Een Minister-President, die, gelijk ik het de heer Schermerhorn wel heb horen doen, van zichzelf spreekt als van „het hoofd der Regering” zondigt tegen een der grondregelen van ons constitutioneel bestel.

Gold het hier nu alleen een woordenkwestie, dan zou men zich er niet druk over behoeven te maken. Men zou kunnen volstaan met er de schouders over op te halen en te zeggen: het is niet elegant, maar praktisch effect heeft het niet en daarom kan men er verder wel over zwijgen. Zo is het echter niet. Het verkeerde inzicht leidt tot gevolgtrekkingen, die voor de practijk belangrijke consequenties kunnen hebben. Doordat men Regering en Kabinet identificeert meent men, dat een uitspraak, die het beleid der Regering op een bepaald punt afkeurt gericht is tegen het Kabinet in zijn geheel, terwijl dit wel het geval kan zijn, doch het allerm minst behoeft te zijn.

De Regering is de Koning. De Koning kan echter niet handelen zonder de medewerking van een of meer ministers. Door die medewerking te verlenen neemt een minister of nemen de ministers de verantwoordelijkheid voor de handeling des Konings op zich. De Koning zelf is onschendbaar. Hem kan de critiek op het regeringsbeleid nooit treffen. Dit geldt evenzeer voor het handelen als voor het nalaten ener handeling. Ook voor het stilzitten der Regering zijn de ministers verantwoordelijk. Wanneer derhalve het beleid der Regering wordt afgekeurd dan richt dit vonnis zich tegen een of meer ministers, nimmer tegen de Koning zelf.

Tot dusver is er geen moeilijkheid. Thans rijst echter de vraag: indien het beleid der Regering wordt afgekeurd, tegen welke minister of ministers richt zich die afkeuring dan?

Hier komt nu het vraagstuk der ministeriële homogeniteit in het geding. De Regering is een eenheid. In beginsel is iedere minister verantwoordelijk voor geheel het regeringsbeleid. Dit geldt voor ieder besluit, al betreft het de geringste zaak. Wil een minister geen verantwoordelijkheid dragen voor enig besluit, hetzij van het Kabinet, hetzij van een ander minister individueel, dan is er voor hem maar één middel: heengaan. Daarom zal een minister altijd weer hebben af te wegen of hij de bezwaren, die hij heeft tegen

door Mr. P. J. Oud

een bepaald beleid zo overwegend acht, dat hij meent daarvoor zijn eigen taak te moeten prijsgeven. Dat de betekenis, die hij aan die eigen taak hecht daarbij een belangrijk gewicht in de andere schaal zal leggen, is vanzelfsprekend. Slaat daardoor de schaal naar aanblijven door, dan wordt daarmee de verantwoordelijkheid voor het minder juist geachte beleid aanvaard.

...

Het voorgaande betreft alleen de verhouding der ministers onderling. Nu die tegenover de Kamer. De Kamer, aangevoerd om het regeringsbeleid te controleren, heeft de bevoegdheid over dat beleid een uitspraak te doen. In welke vorm zij die uitspraak wil kleden, is haar zaak. Zij kan het laten bij het uitspreken van een eenvoudige wens. Zij kan een oordeel geven, waaraan zij geen enkele politieke consequentie verbinden wil, omdat zij vertrouwt, dat dit oordeel ook zonder zodanige consequentie voldoende effect zal sorteren. Zij kan echter ook verder gaan. Zij kan het oordeel inkleden in zodanige vorm, dat het ten aanzien van een of meer ministers een „consilium abeundi” — een raad om ontslag te vragen — inhoudt. Wordt zo'n oordeel gegeven, dan brengt het constitutioneel gewoonterecht met zich, dat de door het oordeel getroffen minister heengaat. Tegen welke minister of ministers zij haar uitspraak zal richten, is de zaak van de Kamer. Richt zij het slechts tegen een enkele minister, dan spreekt zij daarmee niet uit, dat zij de andere ministers voor het gevoerde beleid niet verantwoordelijk acht, doch geeft zij alleen te kennen dat zij hun aftreden niet wenst. En zo goed als de Kamer vrij is aan het uitspreken van haar oordeel geen enkele politieke consequentie te verbinden, zo goed is zij vrij om die consequentie te beperken tot een enkele bewindsman.

Bij de door onze fractie voorgestelde motie was dit laatste het geval. De fractie heeft niet de geringste twijfel gelaten, dat zij aan de door haar voorgestelde uitspraak, die een afkeuring inhield van het regeringsbeleid

op het stuk van het zelfbeschikkingsrecht der Indonesische bevolkingsgroepen, alleen een consequentie wilde verbinden ten aanzien van de Minister van Uniezaken en Overzeese Rijksdelen. Niet omdat de andere ministers daarvoor niet medeverantwoordelijk zouden zijn, maar omdat zij vertrouwde, dat, indien deze minister zou worden vervangen, alsnog een ander beleid zou kunnen worden gevoerd. Men kan het ook aldus uitdrukken: zij had in de andere ministers haar vertrouwen niet verloren, in de Minister van Uniezaken en Overzeese Rijksdelen wel. Natuurlijk heeft de Kamerfractie daarbij ook overwogen de eigen taak, die de andere ministers hebben te vervullen. Het is zo klaar als de dag, dat men ook ten aanzien van een individuele minister het voor en tegen van zijn persoonlijk beleid tegen elkander afweegt. Die afweging leerde haar, dat het allerminst in 's lands belang zou zijn te achten, indien de Minister van Buitenlandse Zaken zou aftreden. Voor zijn werk op het terrein der Europese samenwerking is zij vol bewondering. Voor en tegen afwegende slaat hier voor haar de schaal ten volle naar het vertrouwen door.

Nu spreekt het ook al weer vanzelf, dat anderen dit vertrouwen niet behoeven te delen. Zij hebben dan het volste recht daarvan te doen blijken door aan de Kamer een andere uitspraak te vragen. Behalve de communisten heeft niemand daaraan behoefte gevoeld.

...

Thans kom ik tot de houding, die het Kabinet tegenover de motie heeft aangenomen. Het Kabinet heeft haar als een uitspraak tegenover de Minister van Uniezaken en Overzeese Rijksdelen alleen niet willen aanvaarden. Zijn reactie was: wordt deze motie aangenomen, dan treedt het gehele Kabinet af. Alweer, het Kabinet heeft het volste recht deze consequentie aan het aanvaarden door de Kamer van enig voorstel, van welke aard ook, te verbinden. Men kan van gevoelen verschillen of zo'n reactie van het Kabinet van goed staatkundig beleid getuigt, maar dit tast het recht van het Kabinet om aldus te handelen niet aan. Alleen moet men goed begrijpen, dat de figuur een heel andere is of de Kamer het vertrouwen aan een Kabinet opzegt of dat een Kabinet verklaart te zullen heengaan, indien een besluit valt, dat op zichzelf geen wantrouwensvotum tegen het Kabinet inhoudt. De figuur is hier dezelfde, als wanneer een minister een amendement onaannemelijk verklaart. De Kamer heeft dan geen wantrouwen in de minister uitgesproken. De minister heeft alleen zijnerzijds verklaard, dat hij voor een wet, waarin dat amendement zou worden opgenomen, geen verantwoordelijkheid wil dragen.

Natuurlijk moet de Kamer, wanneer er een dergelijke reactie van de regeringstafel komt, daarmee ernstig rekening houden. Zij moet zich de vraag stellen of de zaak, waarom het gaat, van zodanig gewicht is, dat zij de door haar niet gewenste Kabinetscrisis eventueel in de koop wil medenemen. Zij

(vervolg op pag. 7)

☆ parlementaire flitsen ☆

Tweede Kamer besprak haar eigen schadeloosstelling

Het was wel een heel bijzondere beslissing, welke de Tweede Kamer de vorige week had te nemen. De beslissing namelijk over het voorstel van de Regering om de schadeloosstelling voor de leden van deze Kamer te verhogen. Enerzijds moest dit leiden tot een zekere schroom bij de behandeling van dit onderwerp, waarbij leden persoonlijk zo nauw betrokken waren, anderzijds was er, voor wie zich daartoe geroepen voelden, volop gelegenheid tot het spuien van de nodige demagogie. Beide, de schroom en de demagogie, zijn niet achterwege gebleven.

Deze laatste — die demagogie — werd volop ten toon gespreid door de communistische afgevaardigde, de heer Gortzak, die zelfs op de bekende manier de gepensioneerden en de ouden van dagen er weer bij wist te halen.

Dat een vergelijking met deze categorieën in alle opzichten volkomen mank gaat, moet, naar het ons voorkomt, zelfs een kind kunnen aanvoelen.

Hoe was en is het gesteld met deze „schadeloosstelling”? Zij bedroeg, sedert 1947, f 6000 per jaar. Op zichzelf, bij de enorme toeneming van het parlementaire werk, reeds geen „kapitaal”, wanneer zij, zoals de eigenlijke bedoeling is, in haar geheel kon dienen ter globale vergoeding van gederfde inkomsten, welke de leden, indien zij deze functie niet bekleedden, op andere wijze zouden kunnen genieten.

„Ruimtekundige ordening” in het geding

Het is echter goed, dat het nog eens nadrukkelijk wordt gestipuleerd: daarvan moesten en moeten de leden óók alle directe of indirecte onkosten, uit hun representatieve functie voortvloeiende, betalen, met uitzondering alléén voor het treinabonnement of een gelijkwaardige vergoeding voor de autorijders onder hen.

Hiertoe behoren, voor de overgrote meerderheid, die niet in of nabij Den Haag woont, maar (wij doen slechts een willekeurige greep uit „Parlement en Kiezer”) uit Leeuwarden en Middelburg, uit Oudenzaal en Heerlen, uit Haren (Gr.), Balk (Fr.), Roermond en Hoogezand moeten komen, in de eerste plaats de hotelrekeningen.

Daar komen voor alle leden van de Kamer dan bij de kosten voor lunches en maaltijden bij de vele lange middag- en talrijke avondvergaderingen, voorafgegaan dikwijls nog door afdelings-, commissie- en fractievergaderingen op de ochtenden, de kosten voor noodzakelijke abonnementen op een gehele reeks van dag-, week- en maandbladen en vaktijdschriften, de bijzondere financiële verplichtingen, voortvloeiend uit het min of meer kwalitatieve qua zitting nemen in comité's van aanbeveling voor alle mogelijke doeleinden, porti- en telegramkosten, telefoongesprekken, e.d.

Wie dit alles in aanmerking neemt (en wij zijn zeker nog niet volledig geweest), heeft niet veel fantasie nodig om zich voor te stellen hoe weinig er in werkelijkheid overblijft voor het eigenlijke doel der schadeloosstelling: een bescheiden tegemoetkoming in gederfde inkomsten bij het belangrijke tijdsverlies, dat deze functie met zich brengt.

Vooropstellend, dat het hier dus geen „salaris” betreft, zoals 'n ambtenaar dat voor zijn werk ontvangt, en dat het dienen van de openbare zaak nu eenmaal een kwestie is van roeping en nimmer een rekensommetje mag worden, zal toch ieder, die deze kwestie reëel beziet, moeten toegeven, dat in een al te lage schadeloosstelling een groot gevaar is gelegen. Het gevaar namelijk, dat

zij, die zich krachtens hun capaciteiten, hun speciale belangstelling en het vertrouwen, dat bepaalde groepen van ons volk in hen stellen, inderdaad geroepen zouden mogen worden, nochtans op grond van de verplichtingen tegenover zichzelf en hun gezin, daarvan zouden afzien of eenmaal Kamerlid zijnde, bij een wijziging in hun persoonlijke financiële omstandigheden daarvan alsnog afstand zouden moeten doen.

Daarmede is aangewezen, hoe zeer het algemeen belang bij dit (wij geven het toe) moeilijke en veelkantige vraagstuk is betrokken. Daarvan, van dit algemeen belang, ging de woordvoerder van onze fractie bij dit onderwerp, drs. Korthals, in zijn korte en sobere woord dan ook terecht uit.

Een verhoging van de schadeloosstelling, zo zei hij, mag alleen worden gemotiveerd uit het oogpunt van algemeen belang. En wanneer men daarvan uitgaat, is 't op hoger peil brengen van deze vergoeding dringend noodzakelijk.

Daar ook een te hoge vergoeding, welke het karakter van een volledige „salarisering” zou aannemen, gevaren zou opleveren, is de vaststelling van het juiste bedrag wel uiterst moeilijk.

Onze woordvoerder kon zich met de voorstellen van de Regering, zoals deze thans luiden, echter wel verenigen, vooral ook daar hierbij een zekere differentiatie is toegepast naar gelang van de afstand, waarop men van Den Haag woont.

Het voorstel, zoals dat tenslotte met overgrote meerderheid van stemmen is aanvaard, luidde aldus, dat de basis-schadeloosstelling wordt verhoogd van f 6000.— tot f 7200.—, maar dat leden, die op een afstand van 25 tot 75 km. van Den Haag wonen, daar f 600.— boven krijgen en zij, die op een grotere afstand dan 75 km. wonen, f 1200.—. De hoogste totale schadeloosstelling is dus f 8400.—.

De Tweede Kamer keurde in dezelfde week, waarin het boven besproken onderwerp aan de orde was, ook nog goed het ontwerp „Voorlopige regeling inzake het Nationale Plan en streekplannen”. Het betrof hier slechts een tijde-

lijke regeling, ter vervanging van de bij de herstel-wetgeving vervallen uitvoeringsbeschikkingen, in de bezettingsjaren op dit punt tot stand gebracht. Vóór 1 Januari 1952 zal nu een nieuwe Ruimtetwet moeten tot stand komen, waarover o.a. in het rapport van de commissie-Van den Bergh voorstellen zijn gedaan.

Men is, en wel zeer terecht, in onze kringen altijd wat huiverig voor begrippen als „ordening” en „planpolitiek”. Dat neemt niet weg, dat ook onzerzijds nooit zou worden ontkend, dat in deze moderne tijd van steeds toenemend verkeer bijvoorbeeld allerlei „ordenende” verkeersregelingen nodig zijn. En zo kan óók erkend worden, dat, zoals een schrijver in „De Nederlandsche Gemeente” opmerkte (onze geestverwant, de heer Ritmeester haalde deze woorden met instemming aan), in ons dichtbevolkte land met zijn snel groeiende bevolking, met zijn steeds toenemend en intensiverend verkeer, zijn schreeuwend gebrek aan cultuurgrond, zijn onafwendbare behoefte aan rationele industrialisatie, alles niet zonder de met de nodige bevoegdheden toegeruste leiding der overheid vanzelf terecht kan komen.

De heer Ritmeester merkte in zijn rede op, dat, nu het verslag van de Staatscommissie voor de herziening van de Woningwet was verschenen en daarbij ontwerpen van wet waren aangeboden omtrent de „ruimtekundige ordening”, de vraag zeker gewettigd was of dit wetsontwerp nog wel diende te worden behandeld, althans te worden aanvaard. Hij had zich aanvankelijk geschaard achter hen, die van gedachte waren, dat het beter ware, dat de streekplannen enige jaren geen voortgang zouden hebben en dat het goed zou zijn een rustperiode te doen intreden, waarin de juistheid van hetgeen tot nu toe is geschied nog eens nader zou kunnen worden beoordeeld.

Anderzijds achtte hij de argumenten van de Regering echter wel zeer belangrijk, dat reeds twee z.g. „factplannen” waren vastgesteld en dat o.m. reeds in vergevorderde staat van voorbereiding waren de plannen voor Kennemerland-Zuid, IJmond-Noord, de Zaanstreek, het Gooi, het Westland, de Bommelerwaard, de Peel en het gebied Mook-Bergen. Van nog meer betekenis achtte hij het bovendien, dat in het bijzonder de drinkwatervoorziening zorg baart en dus bescherming van de waterwingebieden dringende eis is.

De heer Ritmeester kon zich dan ook tenslotte met de gedachten, die tot indiening van dit wetsontwerp hadden gevoerd, verenigen. Het behoefde, naar zijn mening, daarbij weinig betoog, dat het tot stand komen van een „Nationaal Plan”, waarvoor reeds vóór de oorlog van verschillende zijden was gepleit, meer dan noodzakelijk is. De Staatscommissie-Frederiks zag in haar rapport van 26 April 1940 het nationale plan als „noodzakelijk sluitstuk” van het geheel der belangen, die door de gemeentelijke ontwikkelingsplannen en de streekplannen worden verzorgd en ook de Staatscommissie-Van den Bergh spreekt over een of meer nationale bestemmingsplannen.

Nadat, in overleg mede met minister In 't Veld, door amenderingen (waaraan ook de heer Ritmeester door de indiening van enkele wijzigingsvoorstellen heeft medegewerkt) nog enige verbeteringen in het ontwerp waren aangebracht, kon het zelfs zonder hoofdelijke stemming worden aanvaard.

Deze burger

heeft vorige week in Vrij Nederland een hoofdartikel gelezen over de ondergang van 't avondland met een snippertje morgenland erbij: de heer die dat schreef merkte even, in 'n kolom-en-een-half, op, dat 't afgelopen is met Europa en Noord-Amerika. Punt. Uit. Wanneer ik hem goed begrepen heb, is alle cultuur en cultuurmogelijkheid in Azië, want ik mag wel aannemen dat er in Australië en Afrika evenmin hoop is?

Ik had dit artikel zitten lezen voor een venster dat geopend stond op een bos in de zomerzon. Wanneer U het op een plaatje zag zoudt U het niet geloven, zó volmaakt-pathetisch als het was: Want er lag een kleine vijver met kroos tussen de bomen. En in die vijver lag, onbeweeglijk, wit en zeer schoon: een zwaan. Er liep een bospaadje langs. En er zong een vogel.

Ergens aan de rand van Bergen-Binnen, als U denkt dat ik alleen maar een plaatje te bekijken zit.

Ik las dat stuk in Vrij Nederland en ik keek naar de witte zwaan op het groene kroos in de gouden zon en hoorde die vogel zingen en ik dacht dat het schrijven over cultuur en het wanhopen aan cultuur en het binden van cultuur aan tijd en plaats niet zeer wijs is van de ene dag op de andere en dat het gemakkelijker is met een zilt brok cultuur-pessimisme te komen aandrigen en het met een breed gebaar op tafel tussen de boterhammen en de jam te werpen, dan het wáár te maken voor wie de witte zwanen zien en de orgelende vogelkelen horen kunnen.

En dat wie radio en bioscoop ten bewijs roepen voor de ondergang van het avondland wel de weg van de geringste weerstand kiezen voor de argumentatie hunner wanhoop.

Zo mag deze burger die vrije Nederlander raden naar de witte zwanen te gaan op de onbeweeglijkheid van het kroos op de vijver en de adem in te houden voor het zingen van een kleine vogel in de zon — om de wijsheid te proeven die in het middaglicht om de wereld is.

En om niet naar de domste verschijnselen van ál te beperkte tijdelijkheid zijn onherroepelijk „finis” te schrijven achter woorden die te gemakkelijk geschreven zijn voor alle goede broeders van

DEZE BURGER

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Voorzitter Redactie-comm.: Drs. H. A. Korthals.
Redactie-secretaris: Mr. E. Elias.
Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 435.
Administratie: Postbus 43, A'foort, tel. 5267.
Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 p. jaar.
Voor het zenden van abonnements- en advertentie-gelden: Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie” te Amersfoort.
Losse nummers 15 cent.
Voor advertenties wende men zich tot de administratie of tot de hoofdvertegenwoordiger: L. Vlwg. Geestbrugweg 69, Rijswijk (Z.-H.).

Volksontwikkeling

Zeer onlangs heeft prof. dr. J. P. Kruijt op een vergadering van de Maatschappij tot Nut van 't Algemeen een interessante inleiding gehouden over het onderwerp: „Ontwikkeling voor volwassenen”. In zijn rede constateerde spr. o.m. dat onze tijd met de ontwikkelingsarbeid is vastgelopen. Enerzijds zien wij een toenemende vervlakkings voor zo ver het betreft het bezoek aan lezingen, concerten etc., anderzijds beschikt de bevolking over meer vrije tijd dan vroeger en is ook het anaalfabetisme praktisch verdwenen. Zeer terecht sprak de inleider als zijn overtuiging uit, dat het voortbestaan van onze cultuur van de volksontwikkeling afhangt. „Wanneer de resultaten”, zo zeide hij, „tot op heden zo gering waren, toont dit aan hoezeer wij onze methoden moeten vernieuwen en meer in overeenstemming moeten brengen met de eisen die de tegenwoordige problemen stellen. De volksontwikkeling voor arbeiders is iets dat met een nieuw elan en nieuwe inzichten moet worden aangepakt. Het is een moeilijke taak, maar ook hier gaat het om de toekomst van ons volk”. Prof. Kruijt heeft hiermee een wel zeer belangrijk probleem aangesneden, dat helaas nog te weinig op de voorgrond treedt. De vrijheid van een volk wordt niet alleen en uitsluitend bepaald op politieke gronden. Het gaat tenslotte om de verstandelijke en daaruit voortvloeiende geestelijke ontwikkeling. Indien het volk in geestelijk opzicht niet op een hoger niveau wordt gebracht, wordt het rijp voor dictatoriale gedachten. Het begrip democratie wordt overigens waardeloos, indien het niet is gegrondvest op een behoorlijke geestelijke ontwikkeling van het volk. Daarom zal er inderdaad naar nieuwe methoden moeten worden gestreefd om de volksontwikkeling aantrekkelijker te maken. Hier ligt ook voor het particuliere initiatief een groot terrein braak, waarbij wij o.m. denken aan de leiders van grote bedrijven die in dit opzicht in de eigen sfeer heilzaam werk zouden kunnen verrichten.

Ommezwaai

Naar uit Londen wordt gemeld, heeft de Britse Labourpartij besloten haar plannen van nationalisatie, voor zover deze nog niet zijn uitgevoerd of door het parlement reeds aanvaard, niet verder uit te voeren en de volgende verkiezingscampagne in te gaan met de belofte, dat zowel de particuliere ondernemingen als de belangen van de arbeiders zullen worden gesteund. Deze ontwikkeling bewijst opnieuw, dat het socialisme in zijn starheid met betrekking tot de overdreven gemeenschapsgedachte en de volkomen uitschakeling van het particuliere initiatief, volkomen doodloopt. Noodgedwongen ziet men zich dan ook in Engeland genoodzaakt, de waarde van het particuliere initiatief te erkennen, waarmee wel is bewezen, dat dit particuliere initiatief een essentieel onderdeel uitmaakt van een gezond econo-

misch stelsel. Anderzijds leert men hieruit, dat gelijk in ons land, het socialisme als beginsel aan het verwateren is en als zuivere orthodoxe leerstelling volkomen heeft afgedaan. Als zodanig beginnen de socialistische partijen, principieel gezien, hoe langer hoe minder betekenis te krijgen en ziet de kiezer op den duur niet meer het verschil tussen de „compromis-socialistische” bewegingen en de „burgerlijke” partijen. Uit dit alles blijkt, dat het socialisme als leer zichzelf heeft overleefd, omdat de „kapitalistische” maatschappij zich in een geheel andere richting heeft ontwikkeld dan de socialisten van de oude stempel ooit hebben vermoed. Vooral de verbetering van de sociale maatregelen gedurende de laatste 20 jaar, hebben het bestaansrecht van de socialistische bewegingen in sterke mate aangetast. Thans zijn verschillende doelstellingen van de oude socialisten bereikt en de praktijk heeft bewezen, dat het wel zeer moeilijk valt nieuwe „revolutionaire” leuzen te bedenken, waarvoor de massa warm loopt.

Lasten

Hoe funest de hoge sociale lasten voor het bedrijfsleven kunnen zijn, is thans weer in West-Duitsland gebleken, waar deze lasten een dusdanige hoogte hebben bereikt, dat zij een ernstige belemmering voor het bedrijfsleven aldaar dreigen te vormen. Zo bedraagt in West-Duitsland het aantal ontvangers van steun en sociale hulp elf miljoen. Leden van het huisgezin medegerekend, komt men op een totaal van vijftien miljoen. Daartegenover staan twintig miljoen werkende personen. Terwijl in 1913 bij een volksinkomen van 46 milliard Mark rond anderhalf milliard Mark of 3 1/2 % aan sociale doeleinden werden besteed, moest in 1949 bij een volksinkomen van 60 milliard Mark ruim 12 milliard Mark aan sociale lasten worden afgedragen. Indien de economische toestand zich gunstig blijft ontwikkelen, zal de belastingopbrengst in 1950 circa anderhalf milliard Mark bedragen. Daarvan moet worden betaald 4,6 milliard Mark bezettingskosten, 5,2 milliard Mark sociale lasten en ruim 1 milliard Mark voor woningbouw, hulp aan Berlijn en prijs-subsidie. Dat onder dergelijke omstandigheden het bedrijfsleven zich niet ten volle kan ontplooien, is wel duidelijk. Dergelijke lasten — en dat wordt maar al te vaak vergeten — tasten mede de bestaansbron aan van de arbeiders, die men anderzijds met het scheppen van deze sociale lasten wil tegemoet komen. Het gaat hier tenslotte om een evenredige verdeling, waarbij men steeds moet oppassen, dat men het evenwicht niet uit het oog verliest. Helaas is dit laatste echter maar al te vaak het geval.

Manieren

De Kominform heeft volgens communistische kringen in West-Duitsland een nieuwe techniek ontwikkeld om de trouw van partijleden op de proef te stellen. Vele communisten hebben brieven gekregen zogenaamd uit Zuid-Slavië. De brieven gaven kritiek op de partijen van Moskou en lieten weten, dat er gelegenheid bestond om meer inlichtingen te krijgen over de ontwikkeling van het communisme onder Tito. Een Duits communist kreeg vier van deze brieven, vóórdat hij in de gaten had, dat er iets niet in de haak was. Hij bracht de laatste twee naar het partijbureau. De eerste twee had hij onmiddellijk verscheurd. Onmiddellijk vroeg men hem: „Zijn dit de enige brieven, die u hebt gehad”. Hij zei: „Ja”. „Dat is vreemd”, zei de partijman, die hem te woord stond. „Ik had gedacht, dat je meer brieven gekregen zou hebben.”

Een fout

Kort geleden moesten wij in ons blad schrijven over een aperte onjuistheid, die was voorgekomen in het blad Burgerrecht. In het nummer van 10 Juni komt de redactie van dat blad hierop terug. Zij schrijft het volgende:

„Het weekblad Vrijheid en Democratie heeft ons betrap op een fout. Een onzer redacteurs had namelijk in een commentaar

een slip of the pen gemaakt en het doen voorkomen, als zou de V.V.D. in het parlement vóór het wetsontwerp P.B.O. hebben gestemd. En dat is niet waar. Dat juist deze fout gemaakt werd, heeft een eigenaardige psychologische oorzaak. De V.V.D. heeft in de achter ons liggende jaren in zo geringe mate stelling genomen tegen de P.B.O. — sommige liberale organen bleken er zelf voor geporteerd — dat de mening kon postvatten, dat deze partij zich niet kante tegen het wetsontwerp. Het standpunt, dat de V.V.D. tenslotte innam, was voor velen dan ook een verrassing. Daarmee is de fout niet goed gepraat, doch het commentaar dat Vrijheid en Democratie er op geeft, geeft er een bijzonder relief aan. Het blad kan niet nalaten op de gewone zure toon die het jegens anderen pleegt aan te slaan, op indirecte wijze te laten blijken, dat het voor de actie van Burgerrecht niets gevoelt. Dat wisten wij wel. Het V.V.D.-weekblad vindt in het onze nooit iets, wat het vermelden waard is. Doch dat is niet geheel juist. Want in het verleden heeft Vrijheid en Democratie nooit een gelegenheid laten voorbijgaan om Comité Burgerrecht tot voorwerp te maken van critiek. De redactie schrijft, dat zij Burgerrecht plichtmatig leest. Plichtmatig? Welk plichtsgevoel drijft de redactie? Dat zij het matig leest is iets, wat wij eerder geloven.”

Tot zover de redactie van Burgerrecht. Het blijkt weer, dat het niet elkeen gegeven is volmaakt onjuist optreden op een juiste wijze te erkennen.

„Follow-up” noodzakelijk

In zijn rede ter gelegenheid van het vijfjarig bestaan van het Contact-Centrum op Voorlichtingsgebied heeft Prins Bernhard vorige week Zaterdag in de Witte Sociëteit te 's Gravenhage zeer behartigenswaardige dingen gezegd over de voorlichting. In het bijzonder betrof hij daarbij zijn reis naar Zuid-Amerika, welke naar zijn mening door 'n „follow-up” aangevuld moest worden. Wij delen deze mening volkomen. Wil een „good-will” mission, zoals Prins Bernhard die heeft ondernomen, blijvend effect sorteren, dan is het inderdaad noodzakelijk, dat thans de voorlichting over ons land en de propaganda voor ons land in Zuid-Amerika met kracht aangevat wordt. Het is tevens noodzakelijk, dat ook bij het onderwijs meer aandacht aan deze gebieden wordt geschonken, opdat reeds in de jonge jaren de belangstelling wordt gewekt voor een gebied, waar, juist in deze tijden, voor ons land nog vele mogelijkheden liggen.

Nederlands Voorlichter

No. 1

Op de herdenkingsbijeenkomst van het vijfjarig bestaan van het Contact Centrum op Voorlichtingsgebied is Prins Bernhard door de Bestuursraad van deze organisatie tot ere-lid benoemd, een naar onze smaak zeer verdiende onderscheiding. De voorzitter zeide, dat de Franse persfotografen bij het bezoek dat de Koningin en de Prins aan Parijs hadden gebracht, het denkbeeld hadden gehad de Prins tot ere-lid van hun organisatie te benoemen, maar zoals het wel eens meer met charmante Franse denkbeelden gaat, tot uitvoering hiervan was het niet gekomen. De Nederlanders zijn nuchterder en misschien zo nu en dan iets zakelijker en zij brengen een charmant denkbeeld in de praktijk. En daarom werd „Nederlands voorlichter no. 1” tot ere-lid van het Contact Centrum benoemd. Daarmede werd aangegeven, hoezeer Prins Bernhard in het Nederlands volk en voor het Nederlandse volk werkt om juist in deze tijden nieuwe mogelijkheden voor ons land en ons volk te openen. Hij is daarbij inderdaad voorlichter no. 1, omdat hij door zijn functie en door zijn positie als echtgenoot van onze Koningin deuren voor Nederland kan openen, die anders wellicht slechts met grote moeite zouden opengaan.

HET EUROPESE BOS

Vroegere generaties spraken nooit van Europa. Dat was een geografisch begrip, een kaart in de atlas, maar die dadelijk op de volgende bladzijden uiteen viel in nationale componenten. We zagen door de nationale bomen het Europese bos niet.

(Nieuw Europa)

„HELP UUCH ONDEREEN”

Al die mensen, die zo met hun ellebogen werken om vooruit te komen, al die egoïsten, die alleen maar aan zichzelf denken, al die ijverige lieden, die nooit tijd hebben voor anderen, moesten dag in, dag uit zo'n bordje voor de neus gehangen krijgen, waarop dat zinrijke Maastrichtse woord geschreven stond: Help uuch onderen. Misschien bracht het hen aan het nadenken. En als ze het eens probeerden, zouden ze merken, dat helpen nog prettiger is dan geholpen te worden. Als we het allemaal eens probeerden: elkaar te helpen. In de uren, dat we thuis zijn, liggen de kansen om elkaar te helpen voor het oprapen. In onze omgang met de burens is het al precies hetzelfde. De nog noodzakelijke samenwoningen zouden dragelijk worden, wanneer iedereen zich aan dit beginsel hield: „Help uuch onderen.”

(Steenkool)

★
ALLER-HANDE
★

MAN, VROUW, MODE

Toch is de persoonlijke houding van de man ten aanzien van de mode essentieel anders dan die van de vrouw. De man wil er, in het algemeen gesproken, uitzien als alle andere mannen, de vrouw echter wil er uitzien als andere mooiere vrouwen. Dat is een diep-geworteld zelfbedrog waaraan zelfs de nuchtere overcritische Nederlandse vrouw telkenmale ten prooi valt, en die haar haars ondanks twingt om aan vaak onflatteruze modes mee te doen.

(Nieuwe Rotterdamse Courant)

DE STICHTING VAN DEN ARBEID

In de bezettingstijd zijn in vele en velerlei kringen plannen tot samenwerking en vernieuwing opgesteld. Vele daarvan bleken echter, toen zij na 1945 in de realiteit hun levenskracht moesten bewijzen, tegen de weerstanden niet opgewassen. De Stichting van den Arbeid is een der weinige uitzonderingen. Om dit feit te verklaren moet men bedenken, dat de Stichting van den Arbeid uitdrukking geeft aan tendenties, welke zich reeds voor de oorlog hadden geopenbaard. De topfiguren van het sociale leven hadden toen reeds regelmatig contact met elkaar.

(Sociale Voorlichting)

EEN GETUIGENIS

In het blad „Uitzicht” schrijft het Kamerlid Welter o.m. het volgende:

„Uit de nota der Regering, houdende inlichtingen over de toestand in Indonesië, haar afgedwongen onder de dreiging van een interpellatie door de heer Gerbrandy, bleek, zoals ook persberichten hadden vermeld, dat van het zelfbeschikkingsrecht niets terecht gekomen was; de ene deelstaat na de andere was geliquideerd.

De Regering, dit constaterende, merkte laconiek op, dat zij in verband daarmee geëigende stappen bij de R.I.S. had ondernomen.

Had de heer Oud dit laten passeren, dat zou hij zich in de ogen van ieder redelijk denkend mens, onmogelijk hebben gemaakt in verband met zijn conditio sine qua non bij de soevereiniteitsoverdracht.

Het was dus volkomen logisch en natuurlijk, dat hij een motie indiende waarin de ernstige teleurstelling der Kamer werd uitgesproken over dit hernieuwd falen der Regering t.a.v. een essentieel punt der soevereiniteitsoverdracht.

De motie werd verworpen met alleen de socialisten en de katholieken voor, benevens, bien étonnés de se trouver ensemble, de heer Tilanus en freule Wittewaall.

Over deze motie is in de katholieke, de socialistische en daarmee gelijk te stellen pers (de N.R.

C.) een waar gekakel losgebarsten.

Geen der betrokken organen constateerde het simpele feit, dat de heer Oud in December tegenover de Regering dreigend de vuist had gebald en dat, indien hij thans niet had toegeslagen, hij kortweg belachelijk zou zijn geworden. Neen, deze voor de hand liggende conclusie werd zorgvuldig verzwegen voor de lezers en in de plaats daarvan werden zij vergast op een gezapig dan wel venijnig — naar gelang van de aard van het orgaan — geleuter over de vraag wat de heer Oud wel met zijn motie zou hebben bedoeld.

Wat anderen zeggen

Hij wil minister worden, insinuerden er enkelen; hij wil een rol spelen in 1952 een ander; hij wil een „troisième force” maken, maar de A.R. doen lekker toch niet mee, vlijmde een derde; hij heeft zich „verkeken”, orakelde weer een ander, zonder te zeggen hoe en waarop; hij is gedwongen door het Hoofdbestuur van zijn partij, verzon er een, enz.

En vervolgens schreef men — gezapig of venijnig — hoofd artikelen tegen elkaar over de veronderstelde bedoelingen van de heer Oud.

Over het zelfbeschikkingsrecht, dat zo dood was als een pier, over het falen der Regering, geen woord....

Hiermede werd tweërlei doel bereikt. In de eerste plaats was men de heer Oud onaangenaam, hij werd gestraft omdat hij het gewaagd had het weefsel van onzakelijke praatjes, dat nu al jaren lang over het Indische beleid stelselmatig wordt geworpen, te verscheuren.

En in de tweede plaats werd de aandacht van het publiek afgeleid over de zaak, waarover het hier eigenlijk ging, over het verschrikkelijk falen der Regering in een kardinaal punt van Regeringsbeleid, van het beleid dat men jaren lang à tort et à travers verdedigd had en dat nu in al zijn povere naaktheid den volke vertoond zou moeten worden, indien men niet een afleidingsmanoeuvre had verzonnen.

De waarlijk ontstellende gevolgen der soevereiniteitsoverdracht — door de oppositie woord voor woord en letter voor letter voorspeld — mochten stellig niet in het centrum der belangstelling worden geplaatst als gevolg van de motie-Oud, omdat dit allicht bij de lezer de vraag zou hebben doen opkomen: Wie zijn hiervoor verantwoordelijk?

De economische en financiële debacle, zo dacht men blijkbaar, werken we wel weg in algemene financiële beschouwingen, die — so wie so — alleen enkele insiders begrijpen. Moorden, diefstallen, de vlucht van duizenden wanhopige Nederlanders voor chaos en verwarring, wordt óf niet vermeld, óf in kleine letters op de derde of vierde pagina, maar het publiek confronteren met de afschuwelijke gevolgen van de Indië-politiek, die men verdedigd had, dat mocht in geen geval.

De heer Oud had dit t.a.v. één punt gedaan, daarvoor moest hij worden gestraft door een aanval op zijn politieke persoon en verder moest de zaak van het zelfbeschikkingsrecht en daarmee het gehele bankroet der Indië-politiek worden onzichtbaar gemaakt op de manier der inktvissen, die het water om zich vertroebelen zodra ze in gevaar verkeren.”

Bilthoveniersters tezamen

Mevr. mr. J. M. Stoffels-Van Haften hield een lezing voor de „vrouwen in de V.V.D.” te Bilthoven. „Wat betekent onze stem en wat kunnen we ermee bereiken”. Een ondanks de grote warmte zeer bevredigend aantal toehoorders luisterde aandachtig naar deze interessante voordracht, na afloop waarvan zich een uitvoerige discussie ontwikkelde.

Apeldoornsters bijeen

De Vrouwengroep in de V.V.D., afdeling Apeldoorn, hield een bijeenkomst in Huize Haytink. Voor een twintigtal dames hield Mr. Scheltema-Conradi een causerie over het echtscheidingsrecht en de nieuwe huwelijkswetgeving. Na de pauze werden vele vragen gesteld en op prettige en duidelijke wijze beantwoord. Na een dankwoord van de presidente aan de spreekster werd er nog een bestuursverkiezing gehouden en de presidente Mej. Dra. S. Boekhoff weer voor twee jaar herkozen in haar functie.

N.V. BOELE'S

Scheepswerven en Machinefabriek

BOLNES

Nieuwbouw en reparatie

Reeds onze
oude zeehelden dronken
Weduwe
A.v.d. Eelaarts
OUDE AROMATISCHE
JENEVER

DE ROTTERDAMSCH DROOGDOK MIJ. N.V.

N.V. Staaldraadkabel- en Herculestouwfabriek

voorheen

J. C. DEN HAAN

GORINCHEM

Machinefabriek en scheepswerf

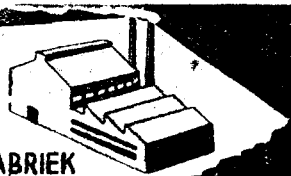
van

P. SMIT Jr. N.V.

ROTTERDAM

DAKEN - VLOEREN

N.V. BETON- & PLATENFABRIEK
& GEBS. MYNLIFF NIMEGEN

TEL 20559

Moeten de huren omhoog?

Eenzijdige loon- en prijspolitiek bracht de regering in een dwangpositie

In onze vorige bijdrage (V. en D. van 2 Juni) hebben wij reeds doen uitkomen, dat blijkens het Voorlopig Verslag vele leden der Tweede Kamer ernstig bezwaar hadden tegen het door de regering gedurende de laatste jaren gevoerde beleid ten aanzien van de huurprijzen van het gebouwde onroerend goed. In welk een impasse dit onderdeel van de loon- en prijspolitiek is geraakt, demonstreten de volgende statistische gegevens van het C.B.S. inzake de prijsindexcijfers van het gezinsverbruik (1938-1939 = 100):

Gezinnen met inkomens van f 40.— tot f 50.— per week

	15 Sept. 1949	15 April 1950
Totaal der gezinsuitgaven	197	214
Huur	100	100
Gezinnen met inkomens beneden f 1800.— per jaar		
Totaal der gezinsuitgaven	216	237
Huur	100	100

Deze cijfers tonen aan, dat de kosten van levensonderhoud nog steeds stijgen, ook zonder dat de sociaal en economisch gerechtvaardigde verhoging der huren daartoe heeft bijgedragen. Dit betekent niet alleen een met de dag ongunstiger wordende positie van de eigenaren van gebouwd onroerend goed, maar evenzeer een bemoeilijking van de oplossing der sociale gevolgen van de gevoerde huurpolitiek. Het is immers zonder meer duidelijk, dat de huurders twee of drie jaar geleden beter in staat zouden zijn geweest een geleidelijke huurverhoging in hun gezinsuitgaven te verwerken dan thans, nu de besteding der beschikbare middelen niet langer door de goederenschaarste wordt ingetoomd en — niet het minst door de te zware belastingdruk — slechts door omzichtig passen en meten uitvoerbaar is.

Met „De Maasbode” zijn wij van mening, dat de regering veel te lang heeft gewacht met aanpassing der huren aan een redelijk peil, zoals dat voor vrijwel alle andere goederen en diensten is geschied. Zij heeft de belangen der eigenaren eenvoudig opgeofferd aan haar angst voor een reactie der arbeidende bevolking en zij ziet zich nu genoodzaakt onder over het algemeen veel ongunstiger omstandigheden een huurverhoging door te voeren, waarvan het percentage, wil het aan de toets der rechtvaardigheid kunnen voldoen, omstreeks 60% zou moeten bedragen. Dat zij het niet heeft aangedurfd zodanig percentage in het wetsontwerp op te nemen, kunnen wij begrijpen. Men behoeft slechts de bovenvermelde indexcijfers te bezien om de gevolgtrekking te maken, dat Bruintje een zo plotselinge en ingrijpende verhoging van de gezinsuitgaven niet zal kunnen trekken. Het is voor ons trouwens de vraag, of een verhoging van slechts 15%, zoals thans wordt voorgesteld, ondanks de belastingcompensatie, voor de minst draagkrachtige lagen der bevolking wel te verduren is. Het talmen van de regering liet het gunstige getij daarvoor voorbij gaan. Wellicht bestaat er aanleiding de huurverhoging in étappes te doen geschieden en het percentage, dat men uiteindelijk wil bereiken, belangrijker hoger te stellen. Noodzakelijke consequenties hiervan zijn nieuwe fiscale tegemoetkomingen voor de huurders en een compensatie voor de eigenaren gedurende het tijdvak, waarin het verhogingspercentage geleidelijk oploopt, hetzij in de vorm van een aflopende subsidie, hetzij in de vorm van een overeenkomstige vermindering van belastingen.

De thans voorgestelde oplossing kan ongewenste sociale gevolgen hebben en voldoet niet aan redelijke economische eisen; zij is een on-

volmaakt en deswege slecht compromis.

De regering en in het bijzonder de Minister van Financiën heeft herhaaldelijk het Nederlandse volk voorgoedhouden, dat slechts arbeidzaamheid en spaarzin tot reëel herstel der volkshuishouding kunnen leiden. Besparingen moeten evenwel veilig en rendabel kunnen worden belegd en van ouds was huizenbezit daarvoor een van de meest geëigende middelen. Wie zal echter geld in huizen gaan beleggen, wanneer de rente-opbrengst nog niet eens voldoende is voor het dekken der normale bedrijfslasten?

Van de meest bevoegde zijde, n.l. door de Minister van Wederopbouw en Volkshuisvesting, is verklaard, dat de onderhoudskosten thans 3 1/2 maal zo hoog zijn als voor de oorlog, toen het onderhoudspercentage gemiddeld 10—12% bedroeg. Hieruit volgt, dat een huurverhogingspercentage van 25—30, mede met het oog op de devaluatie en de derde loonronde, alleszins verantwoord zou zijn. Daarmede zou men echter nauwelijks de directe kosten kunnen dekken, doch niet het ondernemersrisico en een redelijke opbrengst van het geïnvesteerde kapitaal, om van de economisch verantwoorde afschrijvingen maar niet te spreken.

Bedrijfspanden

De voorgestelde huurverhoging zal niet alleen voor woningen, doch ook voor bedrijfspanden gelden en dat is in beginsel redelijk. Ook de middenstander-huurder zal dus bij aanneming van het onderhavige wetsontwerp zijn bedrijfslasten zien stijgen. Welke invloed dit zal hebben op de rentabiliteit van zijn onderneming is in het algemeen moeilijk te bepalen, omdat de omstandigheden zo zeer verschillen. De indruk bestaat, dat de huren van bedrijfspanden dooreengenomen op een veel hoger peil liggen dan die van de woningen, zodat menigmaal de vraag zal rijzen, of een verhoging met 15% wel gerechtvaardigd is. De verhuurder heeft immers veelal reeds bij het bepalen van de huurprijs rekening gehouden met de dwangpositie, waarin de huurder verkeert, die niet zonder aanzienlijk nadeel (verlies van klanten en goodwill) zijn bedrijf kan verplaatsen, zo hij althans een ander geschikt pand zou vinden. Reeds vóór 1940 vertoonden de huren van bedrijfspanden, in het bijzonder van winkels in gunstig gelegen winkelstraten, een abnormale prijsvorming.

In tegenstelling tot de woningen, waaraan de huurders meestal voor eigen rekening zo weinig mogelijk laten verrichten, is de onderhoudstoestand van bedrijfspanden gewoonlijk aanzienlijk gunstiger, omdat de huurder er groot belang bij heeft, dat deze zowel wat inrichting als uiterlijk aanzien betreft, aantrekkelijk en naar de moderne eisen ingericht blijven. In deze gevallen heeft de huurder dan ook in de loop der jaren een aanzienlijk bedrag in de inrichting van het pand geïnvesteerd, waardoor dit een waardevermeerdering heeft ondergaan, waarvan de eigenaar meestal terstond en in elk geval later profijt trekt, zonder dat hij zich daarvoor offers heeft getroost. Men kan dus stellen, dat hier de nog te verrichten onderhoudswerkzaamheden als regel minder uitgaven van de eigenaar zullen vorderen dan bij woningen.

Tegenover deze in middenstandskringen vrij algemeen gehuldigde opvatting heeft „Huis- en Grondeigendom”, orgaan van de Nederlandse Bond van Huis- en Grondeigenaren, echter gesteld, dat uit statistische gegevens van het Economisch Instituut voor de Middenstand valt af te leiden, dat post „huur en water” in vele branches aanzienlijk is gedaald; voor de textielbranche van 13% der totale

exploitatiekosten in 1939 tot 5,72% in 1947/1948. Bovendien merkt men op, dat vooral de bedrijfspanden in de jaren dertig aanzienlijke huurdalingen te zien hebben gegeven onder invloed van de economische depressie, zodat de basishuren dikwijls op een laag peil liggen. Een hogere percentage dan 15% zou men voor bedrijfspanden alleszins redelijk achten.

Wij zijn van mening, dat het vooral met betrekking tot bedrijfspanden zeer moeilijk is om algemeen geldende conclusies te trekken en het is op grond van deze overweging, dat de Landelijke Middenstandsc commissie onlangs in een uitvoerig advies de Kamerfractie heeft geadviseerd voor deze categorie niet zonder meer een uniform percentage voor huurverhoging voor te staan, doch een zekere differentiatie naar de omstandigheden mogelijk te maken. Daartoe is een ander systeem van behandeling van deze gevallen nodig. Bij algemene maatregel van bestuur zou kunnen worden bepaald, dat aanvragen van verhuurders van bedrijfspanden in handen worden gesteld van commissies, voor een bepaald rayon in het leven te roepen door de betrokken Kamers van Koophandel en Fabrieken. De samenstelling dezer commissies zou zodanig moeten zijn, dat daarin onder onpartijdige, deskundige leiding vertegenwoordigers van de organisaties van huiseigenaren en van de bedrijfsgegoten-huurders samenwerken tot het nemen van een rechtvaardige beslissing. Hiermede zouden o.i. alle partijen zijn gebaat.

Hotels, pensions en kamerverhuurbedrijven

Een speciale categorie uit het bedrijfsleven, welke bij deze materie is geïnteresseerd, vormen de exploitanten van hotels, logementen, pensions en kamerverhuurbedrijven.

De Landelijke Middenstandsc commissie heeft over dit onderwerp overleg gepleegd met Bedrijfshoreca en heeft op grond daarvan geadviseerd hotels en logementen geheel buiten de werking der wet te laten, aangezien het meestentijds kortstondige verblijf in deze inrichtingen in feite nauwelijks enig verband houdt met huur en verhuur van onroerende goederen, waarop het wetsontwerp betrekking heeft. In tegenstelling met een over de pensionovereenkomsten in het Voorlopig Verslag geleverde beschouwing is men van mening, dat de Prijzenbeschikking Pensions 1949 betrokken bevrediging schenkt en dat zij derhalve door een overeenkomstige maatregel, steunende op de nieuwe wet, voorlopig dient te worden bestendigd. Uiteraard geldt het hier de beroepspensions, die bij Bedrijfshoreca staan ingeschreven. Mogelijk ware de pensionverlening door particulieren eveneens onder zodanige regeling te brengen.

Omdat het wetsontwerp buiten de prijzen ook de huurbescherming regelt, acht men het wenselijk, dat voor pensionovereenkomsten de normale regelen van het Burgerlijk Wetboek en niet de bijzondere bepalingen van de wet zullen gelden. Aan-

gezien er reeds een belangrijk aanbod van pensioengelegenheid, meestal ruim uitgaande boven de vraag, bestaat, is er geen behoefte aan verder gaande beperkende bepalingen. Bovendien neemt bij het ruime aanbod de concurrentie toe, waardoor de exploitanten vanzelf meer moeite zullen doen om gasten aan te trekken. Uit een enige tijd geleden ingesteld bedrijfsonderzoek is gebleken, dat het economische resultaat van de pensionexploitatie over het algemeen ongunstig is.

De voor kamerverhuurbedrijven in de wet voorgestelde regeling is over het algemeen bevredigend. Ook hier moet echter worden opgemerkt, dat te betwijfelen valt, of de kantonrechter wel in staat zal zijn om, bij de overvloed van werk, welke hem op dit gebied reeds te wachten staat, een gedegen oordeel te vormen over de bedrijfseconomische aspecten, welke bij een nauwgezette toepassing van de desbetreffende wettelijke voorschriften in grote verscheidenheid aan de orde zullen komen. Ook ten aanzien van deze categorie zou men het oplossen van dergelijke moeilijke problemen beter aan een commissie van deskundigen kunnen overlaten.

Voorshands is het noodzakelijk, dat kamerverhuurbedrijven in de wettelijke regeling opgenomen blijft; daardoor verkrijgen de kamerbewoners toch een zekere waarborg, dat aan redelijke eisen met betrekking tot onderhoud en verder dienstbetoon wordt voldaan, terwijl de exploitanten voor een hogere prestatie een betere beloning ontvangen dan die, welke voor particuliere kamerverhuurbedrijven zal worden vastgesteld. Voor deze zogenaamde „erkende kamerverhuurbedrijven”, dat zijn die, welke bedrijfsmatig worden uitgeoefend, bij Bedrijfshoreca zijn aangesloten en deswege aan bepaalde eisen moeten voldoen, dient de thans geldende uitzonderingsregeling door een op de wet steunende uitvoeringsmaatregel te worden bestendigd.

Tenslotte zij nog opgemerkt, dat het in het belang van een doeltreffende aanwending der beschikbare woonruimte zal zijn, indien de wet onder de nodige waarborgen de mogelijkheid zou openen, van huur en verhuur voor een door partijen overeengekomen termijn, na afloop waarvan de huurder geen beroep op huurbescherming kan doen. Hiertoe zou kunnen worden bepaald, dat de huurovereenkomst dit beding slechts dan rechtsgeldig kan inhouden, wanneer partijen terzake een verklaring van geen bezwaar van de rechter (resp. commissie) hebben verkregen. Dit vraagstuk doet zich o.a. bij seizoens-exploitatie voor, zodat met een bevredigende oplossing ook het vreemdelingenverkeer zou zijn gediend.

Wij zijn ervan overtuigd, dat de volksvertegenwoordiging bij de behandeling dezer wet meermalen voor moeilijke beslissingen zal worden gesteld, omdat ook hier telkens weer het dualisme, leidende tot een afweging van belangen, zich manifesteert. Alleen een Salomo's oordeel kan dan uitkomst brengen.

De mannen en vrouwen van straks (III)

Waar gaat de begaafde onbemiddelde heen?

In het kader der beschouwingen over de jeugd en hare plaats in de toekomst, door haar te vormen samenleving, kan het netelige probleem van de begaafde onbemiddelde leerlingen niet onbesproken blijven. Nu hebben wij wel is waar in de loop der jaren verschillende malen over dit vraagstuk ander en onze mening gezegd, doch het blijkt telkens weer, dat in bepaalde kringen het probleem een zeer geschikt „stokpaardje” geacht wordt om voor te rijden, wanneer men nodig vindt te wijzen op progressiviteit en wat daarmee samen hangt. Met andere woorden: het probleem komt telkens in de sfeer van de politieke strijd en „doet” het dan nog altijd.

Immers, er zijn wel altijd eenvoudigen van geest, die te vangen zijn met gevoelsmotieven, en zich minder bekommeren of de aldus voorgedragen zaak verstandelijk bezien, wel juist is. Ook in onze kringen wordt wel eens aangedrongen op wat meer gevoelselementen in de redevoeringen van de sprekers. Uiteraard behoort elke spreker als het goed is, te spreken uit „zijn hart”, maar dit betekent allermint, dat men nu maar zijn kracht moet zoeken in emotioneel geladen redevoeringen, die het bij de eenvoudigen van geest „doen”, die de hoorders in een soort roes brengen, waarbij zij hun verstand tijdelijk uitschakelen om te „genieten” van de vlotte woordenstroom, de felle beelden, de aaneengeregen sentimentaliteiten, en van de nu eens fluisterende en „ontroerde” en dan weer uitgelulderde en van heftige vuistslagen op de lessenaar vergezeldde klanken....

Het komt ons voor, dat op de lange duur het betoog, dat een beroep doet op hoofd en hart van de toehoorders, dat appeleert aan hun redelijk inzicht en menselijk gevoel, het juiste is. Ervaring leert, dat dergelijke betogen een inhoud hebben die nog lange tijd na het uitspreken ervan bij de mensen nawerkt.

De zelfde overwegingen moeten, dunkt ons, gelden voor een verhandeling over de kwestie van de begaafde onbemiddelde leerlingen. We dienen ons daarbij vóór alles te onthouden van valse sentimentaliteit en evenzeer van een oppervlakkig beschouwen. We moeten oprechthoofdig best doen dit vraagstuk van alle kanten te bezien en het eerlijk te belichten. Het liefst ware ons, dat men dit deed los van politieke bij-oogmerken. Het vraagstuk is te belangrijk om het te gebruiken als een stokpaardje in verkiezingstijden, om het daarna weer op stal te zetten tot later.

Elk kind, ongeacht het milieu waar het in verkeert, heeft in de samenleving recht op de beste kansen. Het is een schepsel van God, het kreeg bepaalde eigenschappen mee en die het opvoeden en onderwijzen, dus vormen moet tot een goed mens en een nuttig lid der samenleving, dient steeds weer na te gaan, wat hij of zij doen kan, om deze jonge mens te geven, wat in overeenstemming is met zijn kunnen en kennen, wat leiden kan tot een volledig uitgroeien naar lichaam en geest. En daarenboven zullen de opvoeders alles moeten bestrijden wat die ontwikkeling in de weg staat. Ons dunkt, dat het zó gesteld moet worden. Dat dit alles mede in het belang is van de samenleving, behoeft eigenlijk geen betoog; evenmin, dat de Staat er belang bij heeft, dat er nuttige en goede mensen groeien uit de kinderen der natie.

Ons volk is in overgrote meerderheid overtuigd, dat de opvoeding der kinderen in de eerste plaats ouder-taak is en dat daarnaast de samenleving en de Staat zonder in te grijpen in deze oudertaak — tenzij er van schromelijke verwaarlozing of erger sprake is — moeten helpen, waar de ouders of die haar vervangen (voogden enz.) niet bij machte zijn hun taak te vervullen.

Wanneer een begaafd kind door financiële onmacht der ouders niet in de gelegenheid is zich te ontwikkelen in de richting van zijn van God meegegeven eigenschappen, dan is er — en dit zeker in een samenleving op Christelijke grondslagen — iets fout. Omgekeerd mag men niet zeggen, dat de zaak fout is, wanneer de ouders, financieel wél in staat kun kinderen te laten leren, hun kinderen, die minder begaafd zijn, toch een kans bieden om vooruit te komen. M.a.w. men hoort wel eens beweren, dat iedereen maar zijn kinderen laat studeren, of ze het kunnen of niet kunnen, en dat er zovele kinderen zijn, die wel kunnen naar hun begaafdheid maar niet naar de beurs van hun ouders.

Wat het eerste betreft, zouden wij willen opmerken, dat, aangezien de opvoeding primair ouder-taak is, niemand het recht heeft ouders te beletten hun kind de beste kansen te bieden, zelfs al zouden deze kinderen niet slagen. Er zijn nu eenmaal examen-eisen en examens en wie daaraan voldoet en doorheen komt, hetzij met veel moeite en ten koste van veel opofferingen aan tijd en geld, of spelenderwijs, geniet van de voordelen van een democratisch

staatsbestel. Of het wel juist is, dat ouders hun kinderen een weg opsturen, die niet past bij hun aanleg en niet overeenstemt met hun gaven, is weer een andere kwestie. Dat is een vraagstuk, dat rechtstreeks met de ouders besproken moet worden en waarbij voorlichting van grote betekenis is. En voor die voorlichting dienen bureaux voor beroepskeuze, dienen ouderavonden, dienen de gesprekken van de leerkrachten met de ouders. Maar zegt men, hoe dan aan met het doubleren? Dat kost de samenleving toch enorme sommen gelds?

Inderdaad. Doch wij menen, dat dit vraagstuk ook in een ander vlak ligt, dan het hier te bespreken probleem der begaafde onbemiddelde leerlingen. Als de samenleving tot de overtuiging raakt, dat het doubleren van duizenden leerlingen de samenleving jaarlijks veel te hoge bedragen kost, dan komt er een maatregel, langs democratische weg genomen, om aan dit euvel paal en perk te stellen. Dan moet men, — dat is in feite: de samenleving — gaan onderzoeken in hoeverre dit geld-, tijd- en energie-verlies op de beste wijze kan worden ondervangen. Dan moeten de leerplannen op de helling, de examen-eisen opnieuw vastgesteld worden, etc. etc.

Er is in de laatste jaren bij herhaling gepleit voor verbetering van het technisch onderwijs en men maakt propaganda voor dit onderwijs, dat voor vele jonge mensen een mooie toekomst biedt en de samenleving, speciaal de Nederlandse, waar de industrialisatie een urgent probleem is, ten goede zou komen. Wij juichen dit van harte toe en willen gaarne verklaren, dat we al deze pogingen waar ons zulks mogelijk is, mee helpen bevorderen, doch we verzetten ons tegen de wel eens vernomen opvatting, dat de Staat het recht zou moeten uitoefenen (bezit de Staat het wel?) verplichte beroepskeuze toe te passen. Wij menen, dat de Staat dit recht niet bezit en dat de ouders volkomen vrij gelaten moeten worden welke beroepsrichting zij voor hun kind willen kiezen. De Staat heeft, naar onze mening, wel de taak deze beroepskeuzevoorlichting zo sterk mogelijk te bevorderen.

Onze onderwijs medewerker doet in dit artikel een voorstel, waarvoor wij de oprechte belangstelling vragen van allen wien het lot van onze mannen en vrouwen van straks ter harte gaat.

Keren we nu terug tot de begaafde onbemiddelde kinderen. Dit probleem heeft enkele weken geleden weer eens de aandacht gehad in de onderwijzerspers. Aanleiding daartoe gaf r.m. de verschijning van een dissertatie van dr. Bordewijk en de publicatie van een rapport van dr. Wessels, beiden in Den Haag. Op deze twee getuigschriften hopen we nog wel nader terug te komen. Er was voorts in kringen van het Orth. Prot. Onderwijs deining ontstaan door een artikel van de R. in het blad „Onze vacatures”. In dit artikel dan had de schrijver gewaarschuwd tegen de opvatting, dat door het verstrekken van veel beurzen, studietoelagen of zelfs studenten-salaris uit de kringen der arbeiders een veel groter percentage intellectuelen kan worden gerecruiteerd dan tot dusver het geval was. „Want men vergeet een ding, dat namelijk onder het vestjesvolk het intellect schaars is.” Het was vooral deze laatste opmerking, die de pennen in beweging had gebracht!

Het dagblad De Rotterdammer was van leer getrokken tegen deze term. De Rotterdammer heeft nadien uiteengezet, dat hij met vestjesvolk niets kleinerends had bedoeld, doch alleen de mensen, die bij de veste wonen. (Hij verwees hierbij naar Bredero, die de term ook eens bezigde).

Een en ander zou ons onverschillig kunnen laten, zo er niet iets was, dat we toch nog even moeten signaleren. De Rotterdammer had n.l. opgemerkt, dat men een dergelijke term alleen had kunnen verwachten in een blad van liberale werkgevers omtrent de eeuwwisseling.

Even moesten de liberalen het weer ontgelden!

Mogelijk heeft de betrokken schrijver van de gesignaleerde opmerking nooit de woorden gelezen van de liberale voorman Thorbecke, die in 1844 in zijn „Over het hedendaagsch burgerschap” had opgemerkt:

„Het verkrijgen van genoegzaam bezit moet doorgaans allen, het moet niet enkel sommigen mogelijk zijn. De klasse der bezitters mag niet een ontoegankelijke zijn, of voor anderen nauwelijks toegankelijke stand zijn.”

Wij menen op grond van Thorbeckes leven en werk te mogen beweren, dat deze grote liberale voorman bij bezit ongetwijfeld niet alleen gedacht zal hebben aan materieel bezit. Trouwens: reeds zijn schepping, de middelbare school (H.B.S.) vormt het bewijs, dat hij in die lijn dacht.

Het is niet de eerste maal, dat wij pleiten voor een inventarisatie van de gevallen, waarin kennelijk sprake is van begaafde leerlingen, die tengevolge van financiële onmacht der ouders niet in staat zouden zijn verder onderwijs te genieten. We hebben reeds vroeger met klem betoogd, dat de eerste schrede op het pad der verbetering bestaan moet in het zo nauwkeurig mogelijk nagaan van het aantal „gevallen”. Destijds hebben we een plan daartoe aan de hand gedaan, doch er is, naar wij menen, weinig aandacht aan geschonken. Intussen zijn we nog steeds van mening, dat een dergelijk onderzoek

uitgevoerd zou kunnen worden. Ons voorstel komt in grote lijnen neer op het volgende:

A. Alle hoofden van scholen in Nederland wordt verzocht na te willen gaan, welke leerlingen in het zesde leerjaar behoren tot die, welke verder onderwijs (M.O. en V.H.O.) met vrucht zouden kunnen volgen.

B. Idem wordt deze onderwijsdeskundigen gevraagd na te willen gaan, welke van de leerlingen onder A. tengevolge van financiële onmacht der ouders niet in staat zijn een onderwijsinrichting voor M.O. of V.H.O. te volgen.

C. Uiteraard zal het getal dezer leerlingen belangrijk lager zijn, dan het onder A. genoemde. Teneinde meer zekerheid te krijgen, dat de ruwe indeling overeenstemt met landelijke normen, wordt de medewerking ingeroepen van de inspectie van het onderwijs, instellingen voor beroepskeuze en dergelijke. De schifting zal het getal opnieuw beperken.

D. Tenslotte worden er regionaal streekklassen ingericht voor leerlingen onder C. genoemd. In deze klassen wordt, naar analogie van de werkwijzen in Arnhem, Rotterdam en Gorinchem gedurende bijv. vier weken les gegeven door leraren en leraressen van het M.O. en V.H.O. Na deze periode wordt van iedere leerling een rapport opgemaakt, bestaande uit een verklaring van het hoofd der school, de commissie etc, genoemd onder C. en een overzicht van de indrukken der leraren en leraressen der z.g. streek-proefklassen.

Het komt ons voor, dat men op deze wijze ongetwijfeld een overzicht zou krijgen van het aantal leerlingen, dat gerekend mag worden tot de begaafde onbemiddelden. Daarna zou van Overheidswege, met medewerking van ouders, belangstellenden, maatschappelijke instanties, werkgevers- en werknemersorganisaties, enz. nagegaan kunnen worden in welk opzicht steun aan de ouders verleend moet en kan worden om hun kinderen een opleiding te verschaffen, die zij krachtens hun aanleg verdienen.

Wie meent, dat in dit globaal weergegeven schema inderdaad wat schuilt, zou ons zeer verplichten met een betuiging van instemming. Mogelijk zouden we op deze wijze kunnen komen tot een comité, dat het vraagstuk der begaafde onbemiddelden in studie neemt.

v. M. <

AFDELINGSSECRETARISSEN:

Onze administratie is gaarne bereid met U te spreken over de mogelijkheid van uitbreiding van onze lezerskring.

**STALEN MEUBELEN
„GISO“-LAMPEN**

Wat heeft de wereld met haar toekomst gedaan?

(Ingezonden)
Geachte Redactie,

Tegen het artikel „De Mannen en Vrouwen van straks”, van de heer v. M., heb ik wel het een en ander in te brengen.

I. Heerst hier in Holland en met name onder de jeugd en in deze tijd werkelijk zo'n Jan Saliegeest? Ons snel herstel en „wederopbouw” is een voorbeeld voor de wereld, ondanks de ook hier fantastisch remmende ambtenaarlijke bezwaardheden.

Of is het veel meer de persoonlijke neiging tot zwartkijken van de heer v. M., die het aldus wil zien.

II. Maar goed, laten we aannemen dat er op de tegenwoordige jeugd inderdaad zoveel valt aan te merken. Zou dat dan ook niet aan ons ouders liggen?

Wat hebben wij met de toekomst van ons land en ons volk gedaan, wij die stuk voor stuk hoofdelijk verantwoordelijk zijn voor een regering, die de kip met de gouden eieren slacht (zie Indië, zie de ambtenaren-drommen, zie het onverantwoord Sinterklaas spelen van Rijks middelen). Voor wat voor toekomst kan de jonge generatie zich nu als zodanig inzetten, dat hij iets kan verwachten van deze grote inspanning.

En wat heeft deze wereld met zijn toekomst gedaan? Angst voor die toekomst beheerst deze wereld. Waar is de hoop, de verwachting die de kracht geeft te werken voor een toekomst?, die inspireert?

Wat hebben wij gedaan met Geloof en Christendom. Hebben wij dit alles niet dagelijks met voeten getreden? Op welk Geloof, op welke zekerheden kan deze jeugd nog bouwen de eigen persoonlijkheid, de eigen menswaardigheid.

En wat hebben wij ouders met het gezin gedaan? Is de sfeer daar evenwichtig en problemenloos, rustig en harmonisch als in vroeger tijden?

Of zitten wij zelf vol conflicten en disharmonieën, zoeken wij troost en verdoving bij een eeuwig donderende radio, rennen wij duizend dingen af, zijn wij oververmoeid en prikkelbaar (het hulp-probleem!) of is ons

zenuwstelsel door de oorlog nog te irritabel.

En hoe is het mede dientengevolge, maar ook tengevolge van wat de kinderen zelf in de oorlog aan honger en onveiligheden meemaakten met de zenuwstelsels en innerlijke rust en stabiliteit van deze jeugd gesteld?

III. Ik geloof geachte heer v. M., dat in plaats van een oordeel vol afkeuring over de huidige jeugd, wij alleen maar in grote verwondering en dankbaarheid mogen constateren, dat de regenererende, scheppende krachten van het leven en speciaal van het jonge leven zodanig blijken te zijn, dat, ondanks ons ontzaggelijk falen tegenover de nieuwe generatie, deze toch weer op zoveel wijzen blijkt geeft een gezonde realiteitszin en moed en kracht voor de toekomst te bezitten.

Het past ons zeker niet ons hierbij wel tevreden op de borst te slaan, zelfs al waren wij vroeger dan zo bijzonder flink. Wat wisten wij, wat vermoedden wij van de moeilijkheden waar wij onze kinderen mee zouden be-erven?

Maar hoeveel problemen lost de jonge generatie vanzelf op? Sociale problemen, problemen tussen individu en gemeenschap. Juist deze tegen zo veel verdrukking ingroeiende jeugd, zal U mijnheer v. M., die blijkt meer te geloven in Uzelf dan in de scheppende krachten en vermogens van het Leven, beschaamd maken over Uw woorden.

Mét verschuldigde
hoogachting,

M. E. W. HONIG-

DER KINDEREN.

Koog aan de Zaan.

Mijn antwoord kan zeer kort zijn.

1. Discussiëren over wat ik niet gezegd heb, doch mij toegedicht wordt, heeft naar mijn mening geen zin.
2. Bemoedigend is voor het gezonde deel onzer jeugd eraan te worden herinnerd, dat de jeugd, die het 20, 50 en meer jaren geleden ook moeilijk had, door eigen krachtsinspanning terecht

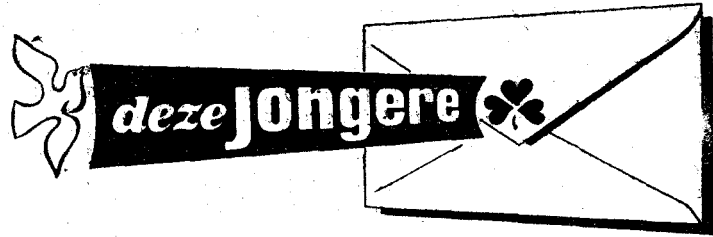
gekomen is, waar zij krachtens haar energieke houding hoorde. En dit zal wel altijd het geval zijn.

3. Voor jeugd, die zich alleen druk maakt over borrelfuijjes, etc. (gelukkig een klein deel!) zijn zelf-beschuldigende en alles en iedereen verwijtende artikelen wellicht betere kost dan die, waarin aan de hand van anderer en eigen levenservaringen gewezen wordt op de waarde van het op de tenen moeten staan in het leven!!

v. M.

AFDELINGSSECRETARISSEN:

Vraagt bij onze administratie de tarieven voor extra-exemplaren van ons weekblad, voor de verbreiding van onze beginselen en voor het werven van nieuwe abonné's.

las gisteren in de courant dat de burgervader van Amsterdam een goed-will reisje naar Helsinki gaat maken en zijn ambtgenoot van Eindhoven een naar Stockholm.

Dat klinkt zo gek niet en derhalve nam deze jongere zich voor om zich morgen met verdubbelde energie op zijn werk te storten, opdat zijn representatieve snuitje binnenkort ook in de hoofdsteden der beschaafde landen bekend zal zijn.

Maar deze jongere heeft de leeftijd dat hij nog ó n genood op reis moet.

Zoals over anderhalve week. Dan gaat hij helemaal incognito naar een heel klein plaatsje in Noord-Frankrijk. Hij was daar al eens eerder en hij had er verrukkelijke dagen. Hij kwam er toen heel laat in de avond. Een hôtelier in hemdsmouwen deed hem open en het duurde daarna nog meer dan een uur voordat hij naar bed kon gaan. Maar hij kende toen des hôteliers familie tot en met de achtste graad.

Deze jongere verheugt er zich over om weer door het dorpsstraatje te wandelen en op dat

rommelige marktje te vertoeven.

Het is voor hem een klein pelgrimstochtje naar de eenvoud van knoflook en een glas vin blanc voor twee dubbeltjes.

Dat hotelletje heeft niets van het Kurhaus, maar het kost ook geen twee en een half miljoen.

En het prettigste is dat er geen mensen van bij hem uit de straat zullen logeren. Niet dat hij die niet aardig vindt. Maar de een zanikt te veel over de pleegdochter van zijn achterlicht, de ander over zijn buitengewoon interessante positie en de derde over zijn te lage kinderbijslag. Alsof hij iets kan doen aan die pleegdochter, die interessante positie en die kinderen van die mensen!

Als deze jongere weer terug is zal hij braaf de in die tijd verschenen kranten lezen en van negen tot vijf op kantoor zitten.

Maar die paar dagen van hem vormen een heel klein persoonlijk wraakneminkje. Al is zijn plezier eigenlijk al vergald door al dat triptieken-gedoe en al die deviezenbepalingen, waarop hij heeft moeten studeren.

A. D. OLESCENS

Ministers, Volksvertegenwoordigers en Politieke Partij

(vervolg van pag. 1)

moet derhalve opnieuw voor en tegen gaan afwegen. De voorstellers der motie hebben dit gedaan. Hun conclusie was, dat het hier gold een zo belangrijke zaak, dat zij voor de mogelijkheid ener Kabinetscrisis niet mochten terugdeinzen.

Bij die overweging mocht mede een rol spelen, dat de ervaring leert, dat Kabinetscrises, die de Kamer niet heeft gewild, dikwijls vrij snel worden opgelost door een eenvoudige reconstructie van het demissionaire Kabinet. Ik wil twee voorbeelden geven. In 1907 verwierp de Eerste Kamer de begroting van Oorlog. Het votum was alleen gericht tegen de Minister van Oorlog, de generaal Staal. Het Kabinet had er de Kabinetskwestie aan verbonden. Het vroeg zijn ontslag, maar het kwam korte tijd later terug, behoudens dat de Minister Staal door een ander werd vervangen. In 1921 verwierp de Tweede Kamer de Dienstplichtwet van de Minister van Oorlog Pop. De verwerpende meerderheid had het in haar geheel zeker niet op een Kabinetscrisis gemeend. Niettemin vroeg het Kabinet zijn ontslag. Het kwam na enige weken daarop terug. Alleen de Minister van Oorlog en de Minister van Financiën, welke laatste ook kort te voren een ernstig echec had geleden, werden door andere bewindslieden vervangen.

Dit alles neemt natuurlijk niet weg, dat een Kabinetscrisis een ernstige zaak blijft.

Geen Kamer mag haar lichtvaardig uitlokken. Maar de Kamer moet aan de andere kant oppassen, dat zij niet al haar invloed op het regeringsbeleid verliest. En dat gevaar dreigt, indien zij het Kabinet de indruk geeft, dat zij steeds wijkt, wanneer de Kabinetskwestie wordt gesteld.

Het vermijden van Kabinetscrisis mag bovendien niet alleen van de Kamer worden verlangd. Het Kabinet zelf heeft het zijne daartoe bij te dragen. Uit dit oogpunt beschouwd acht ik het standpunt door het Kabinet tegenover de motie onzer fractie aangenomen niet gelukkig. Het heeft daardoor de mogelijkheid die motie op haar eigen merites te doen beoordelen bemoeilijkt. Het heeft daardoor ook de positie van de Minister van Uniezaken en Overzeese Rijksdelen niet versterkt. Want het heeft de indruk gevestigd, dat het vreesde dat die minister door eigen kracht niet op de been zou kunnen blijven. En het is voor het gezag van een minister altijd een kwaad ding, wanneer zo'n indruk wordt gewekt.

Tenslotte nog het volgende. Het is in dit geval een louter theoretische kwestie, maar het is ter wille van de zuiverheid der constitutionele verhoudingen nodig, dat het duidelijk wordt uitgesproken. Een minister is alleen verantwoordelijk aan de Kamer in haar geheel, niet aan de fractie van de politieke partij waartoe hij behoort. Zegt de Kamer hem haar vertrouwen op, dan zal hij hebben heen te gaan. Doet de Kamer het niet, dan heeft de minister, ook al zouden zijn eigen partijgenoten het wel hebben gedaan, zich niettemin een eigen oordeel te vormen, of hij zijn heengaan al dan niet in 's lands belang acht. Een minister draagt nu eenmaal een andere verantwoordelijkheid dan een lid der Kamer.

Daarom heb ik met grote verbazing gelezen, wat de staatkundige medewerker van Het Rotterdams Nieuwsblad — een hoogleraar van liberalen huize — geschreven heeft. Het ging daar over een wetsontwerp, dat nog niet door de Kamer is behandeld, waarvan de memorie van toelichting door de Minister van Buitenlandse Zaken is mede-ondertekend. Indien de V.V.D. fractie in de Tweede Kamer tegen dat wetsontwerp stemt, zo zegt deze staatkundige medewerker, moet de Minister van Buitenlandse Zaken aftreden. Ik stel daartegenover een zeer positief neen. Of deze Minister zal moeten aftreden, indien de Kamer het ontwerp afwijst, laat ik voor het ogenblik in het midden. Maar in ieder geval zou alleen een Kamervotum die consequentie met zich kunnen brengen. Wie meent, dat een minister zou moeten aftreden alleen omdat er op een bepaald punt van regeringsbeleid van verschil van inzicht met zijn partijgenoten in de Kamer blijkt, is bedenkelijk op weg van een minister een gelastigde van zijn partij te maken.

Het beginselprogramma van de V.V.D. heeft die opvatting terecht zeer nadrukkelijk verworpen. Het gaat uit van „de erkenning der volledige zelfstandigheid, zowel van ministers als van volksvertegenwoordigers, tegenover de staatkundige partij, waartoe zij behoren.” De Kamerfractie der V.V.D. wenst aan dit programpunt met geen vinger te zien geraakt. Zij erkent en respecteert de volledige zelfstandigheid van haar geestverwant in het Kabinet, gelijk het haar bekend is, dat deze de volledige zelfstandigheid van de leden der Kamerfractie eerbiedigt. Alleen met erkenning van deze beginselen kan de constitutioneel-parlementaire monarchie, die de V.V.D. „de meest hechte waarborg acht voor de vrijheid des volks” haar zuivere werking behouden.

Alle sentimentele praatjes onder de loupe

Vervult de huisvrouw een beroep?

Deze vraag, waarover de Nationale Vrouwenraad een enquête heeft gehouden, toont verschillende kanten, maar in hoofdzaak twee: de persoonlijke en de maatschappelijke. Juist die maatschappelijke kant maakt het nodig, dat er een principieel bevredigend antwoord op wordt gevonden. Op zichzelf is er niets op tegen, dat de ene huisvrouw persoonlijk haar werk liever niet als een beroep beschouwt en de andere wel. „What is in a name?” Anders wordt het, wanneer er sociale, economische, financiële consequenties aan vastzitten, hetgeen in de tegenwoordige tijd onvermijdelijk is (ziekteverzekering, belasting, kinderbijslag, enz.). In de oorlog kreeg bijvoorbeeld een huisvrouw geen punten voor beroepskleding, in dit geval huishoudschorten! Daar staat tegenover, dat er grote groepen huisvrouwen zijn, die het als een omlaag halen van de functie der huisvrouw beschouwen, wanneer men in dit geval van beroep spreekt. Een vrouw die zelf met animo een beroep uitoefent of uitgeoefend heeft, zal hier natuurlijk anders tegenover staan. Iedere vrouw die werkt en die in haar werkkring ook inderdaad „de juiste vrouw op de juiste plaats” is, voelt dit als iets moois en zal niet op het woord „beroep” neerzien.

In „Vrijheid en Democratie” is enige tijd geleden geschreven over het beroep van verpleegster. Het feit dat ook de „liefdezusters” uit hoofde van hun liefde worden geacht boven het begrip „beroep” uit te stijgen tot de sublieme hoogte van de „roeping”, heeft er domweg toe geleid dat ze geen menswaardig bestaan konden vinden en dat hun prachtige werk in discredit kwam. Deze wan-toestand wordt nu tenminste geleidelijk opgeheven, ten bate van de verpleegsters zelf en van de gemeenschap.

Naar aanleiding hiervan lijkt het me wel nodig ook ten opzichte van de huisvrouw eens alle sentimentele bakkeraatjes onder de loupe te nemen. Ik zal dat doen aan de hand van de enquête, die de mogelijkheid biedt, systematisch te werk te gaan, en me hoofdzakelijk aan de persoonlijke kant houden. Kom ik dan aan kwesties die buiten mijn competentie vallen, dan laat ik die liever over aan een vrouw die wel bevoegd is.

Terecht begint de enquête met vragen, waarop het antwoord een definitie moet zijn.

1. Welke groepen vrouwen, die een huishouding verzorgen, beschouwt u als huisvrouw?

Huisvrouw lijkt mij de vrouw die de leiding van een huishouding heeft en althans een deel der werkzaamheden zelf verricht. Het gezin waarvan zij de huishouding leidt, kan haar eigen man en kroost zijn, maar ook een andere groep volwassenen en/of kinderen.

2. Wat verstaat u onder een beroep? Onder een beroep versta ik een bezigheid waaraan men zich wijdt om in het levensonderhoud te voorzien. Vrijwel iedere soort bezigheid kan als beroep of als liefhebberij beoefend worden en, wat een andere indeling is, met of zonder liefde voor de bezigheid.

3. Meent u dat de huisvrouw een beroep vervult? (Ik zou zeggen: een beroep uitoefent, of een functie vervult).

In de zin van mijn antwoord op vraag 2 vind ik, dat de huisvrouw een beroep uitoefent. Zij geeft haar leidend denkwerk, haar liefde en sfeer, haar tijd en werkkraft ten bate van het gezin en ontvangt wat zij voor haar levensonderhoud nodig heeft: kost, inwoning en verdere honorering in verschillende vorm.

b. Zo ja, is dit een vrij beroep, een beroep sui generis, ofwel staat de huisvrouw in dienst van het gezin (echtgenoot), eventueel van de overheid?

Om achteraan te beginnen: Neen, de huisvrouw staat niet in dienst van de overheid. Dat ruikt te veel naar het ijzeren gordijn. Het lijkt me zelfs dat juist de uitdrukking „in dienst van” de huisvrouwen het visioen van een minderwaardigheidscomplex bezorgt, van dat neerhalende dat er in een beroep zou zitten. Eigenlijk staat ieder mens, van koning(in) tot arbeid(st)er, in dienst van de gemeenschap in 't algemeen. En zolang de mens de vrije beschikking heeft om zijn of haar werkkraft in dienst van een speciale kleinere gemeenschap te stellen, vervalt zelfs het bezwaar van dit woord „dienst”.

Dan blijft dus de vraag over: oefent de huisvrouw een vrij beroep uit of staat zij in dienstbetrekking bij een gezin (echtgenoot)?

In principe zie ik de verhouding van het huishoudelijk gezinshoofd (de huisvrouw) tot het financieel gezinshoofd (de man, of andere volwassene (n), als die van b.v. een schrijver tot de uitgever van zijn boek; of een ingenieur tot de fabrieksdirecteur; of, nog dichter bij de gezinsverhouding: van de zuster-directrice van een particulier sanatorium tot de geneesheer-eigenaar. Elk van beiden doet werk waarin de ander hem niet kan vervangen. Maar bij de een is ten opzichte van de samenwerking de roeping primair (wat niet wegneemt dat ook iedere „geroepene” moet leven) en bij de ander het geldverdiene (wat niets afdoet van de roeping van uitgever, fabrikant of geneesheer).

Met andere woorden: er is werkverdeling nodig om zo efficiënt mogelijk ieders krachten in dienst van de gemeenschap te stellen; er is geldverdeling nodig om ieder mens in stand te houden. De beste economie is die, welke het dichtst het evenwicht tussen deze verdelingen benadert.

De vragen 4 en 5, die financiële onderwerpen behandelen, sla ik over.

6. Meent u dat de gehuwde huisvrouw recht heeft op een bepaald be-

drag van het gezinsinkomen, als vergoeding voor de door haar verrichte arbeid? Denkt u hierbij aan een bepaald percentage dan wel aan een vast bedrag? (Verder over belasting).

De beloning in natura is vanzelf evenredig aan het gezinsinkomen. De vraag is, of de huisvrouw buiten het huishoudgeld, dat voor het gehele gezin bestemd is, afzonderlijk een bepaald bedrag krijgt voor haar kleding en die van de kinderen, of dat ze bij ieder benodigd stuk dit als een ge-

door Hermien Manger

schenk van haar echtgenoot moet aanvaarden. Als de persoonlijke verhouding goed is, hetgeen begrip van de financiële draagkracht (van de man) en de behoefte (van de vrouw) meebrengt, dan kan de laatste methode wel voldoen.

Prettiger lijkt mij persoonlijk, dat de vrouw een evenredig bedrag in handen krijgt voor haar eigen kleding enz., naast het vaste bedrag voor de kleding der kinderen. Zij kan dan met overleg te werk gaan en eens iets uitsparen voor een verrassing. Ook een verrassing van de andere kant kan dankbaar aanvaard worden!

Menige huisvrouw werkt tegenwoordig mee om het gezinsinkomen te vermeerderen (evenals grotere kinderen, die dan kostgeld kunnen betalen). Zij zal dan meer hulp in de huishouding nodig hebben. Wordt zij (bijna) geheel door beroepswork in beslag genomen, dan kan het nodig worden dat zij zich laat vervangen door een huishoudster, die dan bij het gezin (de gezamenlijke gezinshoofden) in betrekking is en aan deze groep personen verantwoording moet afleggen.

De vrouw des huizes is dan nog slechts voor een deel huisvrouw, maar heeft nog de verantwoordelijke leiding. Wanneer het ge-

zinshoofd niet haar eigen man is, kan zij er misschien zelfs toe komen, de titel van huisvrouw, met de hierbij behorende leidende functie, aan de huishoudster of een vrouwelijke huisgenoot af te staan. Doet zij dit, dan is het raadzaam, zich ook geheel terug te trekken, want twee huisvrouwen in één huis kan een ongewenste situatie scheppen.

Ik spring over op vraag 8:

8. Meent u dat het werk der huisvrouw meer waardering zal krijgen, indien haar arbeid wordt aangemerkt als een beroep? Of meent u, integendeel, dat dit haar persoonlijke waarde zal schaden?

Hoogstwaarschijnlijk praktisch geen van beide. Verder is het een kwestie van persoonlijk gevoel. Maar als het in de groei van de wereldhuishouding nodig is, de functie van de huisvrouw tot de beroepen te rekenen, dan moet dat gebeuren. Om echter de overheidsbemoeiing in deze tot een minimum te beperken en het persoonlijk element: verantwoordelijkheid, initiatief en niet te vergeten genegenheid op de voorgrond te stellen, lijkt mij de nadere aanduiding „vrij beroep” het best op haar plaats.

Wij hopen, dat deze inleiding over de vraag of de huisvrouw een beroep uitoefent, voor menigeen aanleiding zal zijn, haar (of zijn!) mening hierover te geven. - Red.

Amerikaanse reis opent de ogen van Minister In 't Veld

Men vraagt zich wel eens af of vele van de ministeriële buitenlandse reizen het moeizaam opgebracht belastinggeld wel waard zijn.

In het Haarlems Dagblad lezen wij echter een uitlating van minister mr. dr. J. In 't Veld, die ons deed inzien dat zo'n buitenlandse reis toch wel eens op onverdachte wijze nut kan afwerpen.

In een rede die deze socialistische minister van Wederopbouw ter gelegenheid van het vijfjarig bestaan van de Vereniging voor maatschappelijk werk op humanistische grondslag „Humanitas” een dezer dagen uitsprak, aldus het Haarlems Dagblad, zei deze o.a.:

„Wij moeten oppassen, dat wij niet door vergaande sociale voorzieningen de mensen te zeer in de watten leggen. In Amerika zegt men, dat men met deze sociale voorzieningen zeer voorzichtig moet zijn, omdat deze het vaak de mens te makkelijk maken en de persoonlijkheid ondermijnen. Wij hebben nodig innerlijke kracht, want alleen als Europa deze kan opbrengen, zal het in staat zijn zich te handhaven.”

Weliswaar heeft minister In 't Veld deze stelling in alle toonaarden zowel door de V.V. D. als door het bedrijfsleven en deskundigen hier in Nederland kunnen horen verkondigen, maar blijkbaar is dit, uit de mond en pen van Nederlanders komende, door hem niet geheel au serieux genomen.

Ook uit deze uitspraak blijkt weer dat de Nederlander dikwijls in het buitenland meer open staat voor het trekken van logische conclusies en hij buiten de grenzen een ruimere visie heeft.

Het is nu maar te hopen dat minister In 't Veld zijn naam eer aan doet en de door hem uitgesproken gedachte in zijn kring onder zijn geestverwanten veld doet winnen.

J. F.

eigenwijze liedjes

Een dankbarc

Als mijn laatste zoon geslaagd is
En mijn dochters zijn getrouwd,
En de Staat heeft dan zo'n huisje
Voor m'n ouwe dag gebouwd,
Als ik niet meer hoef te darren
Voor ons dagelijkse brood,
En wij wonen met z'n tweetjes
In dat huisje „Avondrood”....

En als ik dan 's zomers 's avonds
In de kamperfoelie zit
Of zo 's winters bij de kachel
Met m'n weggewreven spit,
Zie, dan ben ik vijfenzestig
En waarschijnlijk afgekeurd,
En dan krijg ik mijn pensioentje,
En dan is het haast gebeurd....

Als.... en als.... en altijd alsen....
Als ik dit of als ik dat
Maar wat meer en ook wat eerder
In m'n leven had gehad....
En toch heb ik niet te klagen —
Opa is nog goed ter been
En niet doof of hulpbehoevend,
En niet helemaal alleen....

Als nu In 't Veld maar blijft bouwen,
En als Maarseveen maar spaart,
En als Drees alom bezuinigt,
En als Lieftinck dat bewaart,
En als Joeke voert bij stuk houdt
Voor een sociaal pensioen,
Als ze allemaal daarboven
Nu eens echt hun best gaan doen....

Dan vindt opa, naast zijn oma
In dat huisje op 't balkon
Even voor het avond worden
Nog een plaatsje in de zon.

Brammetje.

De weg naar de Europese eenheid

Het plan-Stikker een belangrijke bijdrage. - De Raad van Europa krijgt concrete taken

De weg naar de Europese éénwording is geen gemakkelijke. Kan men het ene ogenblik enthousiast zijn over een schrede voorwaarts, een volgend moment lijkt het erop alsof wij weer vele schreden terug zijn en het doel verder dan ooit is. Onbegrijpelijk is dat niet. Het gestelde doel is wel heel hoog. En dan moet men er zich ook niet over verbazen, dat staten, die eeuwenlang naast elkaar hebben geleefd, — vaak in ernstige vijandschap, gevolg van allerlei niet te onderschatten reële tegenstellingen — niet in enkele jaren tijds een hogere eenheid tot stand hebben gebracht, die plotseling een nieuwe periode in de onderlinge verhoudingen inleidt. Wanneer men de zaken zo beziet, dan moet worden vastgesteld, dat er toch al heel wat is geschied. Wij hebben althans een basis waarop kan worden voortgegaan. Wij denken bijvoorbeeld aan de Organisatie der Europese Economische Samenwerking te Parijs en aan de Raad van Europa te Straatsburg.

Er is een basis en dat is belangrijk. Maar komen wij ook verder? Vele liefdesverklaringen ten aanzien van de noodzaak der Europese eenheid hebben wij gehoord, maar wanneer het op het brengen van offers aan gaat komen, dan zijn er talloze bezwaren. Moet men iets van de eigen soevereiniteit prijs geven, dan betoont men weinig toeschietelijkheid, om het nog maar eens zacht te zeggen. Niet anders ligt het wanneer offers op economisch gebied worden gevraagd. Alles wordt nog te zeer bezien van het gezichtspunt van het directe nationale belang uit en men beseft niet dat, zoals mr. Stikker het zo terecht in zijn bekende rede te Oslo op 8 Juni j.l. heeft gezegd, de ontwikkeling op politiek, economisch en sociaal gebied binnen de grenzen van een land niet beschouwd kan worden als een zaak van dat land alleen. De landen van Europa — om ons hiertoe te bepalen — staan niet los van elkaar. De problemen der landen zijn elkaars problemen. Wij moeten verder kunnen zien dan het directe eigen nationale belang, wij moeten de zaken van Europees standpunt uit durven bezien. Zolang wij ons hiertoe niet kunnen opwerken, zal een werkelijke Europese eenheid een fictie blijven.

Wanneer wij zo de vraagstukken gaan beoordelen, kunnen wij ook komen tot wat mr. Stikker zijn gehoor in Oslo heeft voorgehouden en wat ook in het bekende plan-Stikker uitdrukking heeft gevonden: het gemeenschappelijk dragen van de lasten der economische integratie. Ook zal men dan kunnen komen tot overdracht van stukjes der nationale soevereiniteit en dus 't creëren van Europese organen, die zelf beslissingen kunnen nemen en doen uitvoeren. Merkwaardig is nu de houding van de socialisten.

Deze zijn altijd sterk internationaal georiënteerd geweest en ook zeer sterk internationaal georganiseerd. Men zou van hen verwachten, dat zij voorop gaan bij het vinden van nieuwe vormen, die ons naar bovenstaande eenheid kunnen voeren. Bij een deel van hen is dit ook het geval, maar bij anderen niet. De Engelse socialisten immers hebben wel zeer sterk de baan van het nationalisme gereden. En niet minder merkwaardig is de houding der Duitse socialisten. Vorige week immers heeft de West-Duitse Bondsdag het wetsontwerp betreffende toetreding tot de Raad van Europa aanvaard, evenwel met de stemmen der sociaal-democraten tegen en voor het plan-Schuman heeft men van die kant ook al heel weinig sympathie getoond. De socialisten van Engeland en Duitsland blazen de bazuin van nationalisme en conservatisme. Het is vreemd, maar waar.

Gemakkelijker wordt het bereiken der Europese eenheid hierdoor ook niet. Men staat in het tegenhouden daarvan met een beroep op nationale gevoelens en eigen belangen sterk. Hoe betreurenswaardig dit ook is, men moet er mede rekening houden. De grote verdienste van het plan-Stikker achten wij dan ook, dat de poging tot het bereiken van het ideaal wordt gekoppeld aan het rekening houden met de enge belangen. Het voorgestelde Europese Integratie Fonds is immers bedoeld als een fonds waaruit uitkeringen kunnen worden gedaan om tegemoet te komen in de offers, die terwille van de economische integratie moeten worden gebracht. Anderzijds zal dit integratiefonds juist zijn „de uitwerking van de gedachte, dat de nadelen, welke op weg naar de integratie mochten worden ondervonden, gemeenschappelijk moeten worden gedragen”. Is dus enerzijds het fonds middel om tengevolge van economische integratie geleden schade goed te maken, waardoor dus de rem om medewerking te verlenen wordt losgeloopt, aan de andere kant is het fonds uitdrukking van de gedachte, dat de deelnemende landen elkanders lasten moeten dragen. Realiteit is dus gepaard aan ideaal.

Wij zullen ons thans niet verdiepen in de details van het plan-Stikker. De eerstkomende tijd zal nog veel aandacht voor internationale vraagstukken vereisen. Wij zullen dan ook nader terugkomen op het in beginsel ook door ons toegejuichte plan-Schuman, want hierbij komt het wel zeer sterk op de uitwerking aan. Wij willen echter nog op een bepaald aspect wijzen. Het is namelijk onze vaste overtuiging, dat hetgeen thans gedaan wordt voor de éénwording van Europa veel te ver van de gewone bur-

ger verwijderd is. Naar onze mening zal de Europese gedachte niet voldoende gaan leven als alles wat zich op internationaal terrein afspeelt, zo ver verwijderd blijft van het volk. Wij verstaan het, dat de besprekingen over het plan-Schuman voor een zeer groot deel door deskundigen moeten worden gevoerd. Maar wij vragen ons wel af of men niet te weinig ziet, dat wij een Europees forum hebben in Straatsburg waarop volksvertegenwoordigers uit een aantal West-Europese landen juist ook vraagstukken als het onderhavige van principiële gezichtshoek uit kunnen bespreken. Van Straatsburg wordt veel te weinig gebruik gemaakt, zo zouden wij willen zeggen. Hier is nu een lichaam, dat van principiële betekenis kan zijn in de groei naar de Europese éénwording, maar het lijkt er op alsof de Europese staatslieden het orgaan het liefst voorbij zien. En toch heeft men de Raad van Straatsburg nodig, wil men de Europese gedachte laten leven in de volken zelf en wil men in de volken het besef verlevendigen, dat het brengen van offers nodig is. Daarom zal bij de uitwerking der plannen naar onze overtuiging aan de Raad van Europa een taak toebedeeld moeten worden. Wanneer men deze beperkt houdt tot een praatcollege, dan zal de betekenis ervan gauw verloren gaan. Wat dan tevens een gevoelige slag zal zijn voor de Europese gedachte. Een internationaal gezagsorgaan, zoals in het plan-Schuman wordt beoogd, zal men dan ook onder controle moeten brengen van de Raad van Europa. En wanneer wij dan verder denken, dan beseffen wij, dat er ook een nauw verband zal moeten worden gelegd tussen de O.E.E.S. te Parijs en de Raad van Europa, waardoor deze laatste ook meer de taak van een parlement zal kunnen uitoefenen. En verder zou men de Raad van Europa het nodige gezag kunnen verlenen, wanneer te Straatsburg ook het vraagstuk der Europese defensie aan de orde zou komen. Het zou naar onze mening een grote stap vooruit zijn als Europa ten aanzien van de defensie te Straatsburg een eigen standpunt zou bepalen, zodat het Europese standpunt niet meer een afgeleide zou zijn van vele nationale standpunten.

Wanneer men zou gaan in de richting, die wij zojuist uiteenzetten, zal een wijziging in de structuur van de Raad van Europa nodig zijn. Daarvoor zal men niet moeten terugschrikken. Overijling bepleiten wij uiteraard niet, maar wel zeggen wij, dat het bereiken van een deugdzaam vorm van de Raad van Europa slechts mogelijk is indien men begint aan dit college concrete taken te geven. Moge het daartoe spoedig komen. K.

☆ parlementaire flitsen ☆

MINISTER LIEFTINCK KREEG MOEILIKHEDEN OVER EEN „ONDERGESCHOVEN NOVELLE”

Houding van de voorzitter der Eerste Kamer becritiseerd

Toen op 3 November van het vorige jaar de Wet op de Materiële Oorlogsschaden, welke een totale vergoeding van niet minder dan f4,5 milliard omvat, na een zeer langdurige voorbereiding en vele ups en downs, ook bij de parlementaire behandeling, tenslotte zelfs zonder één enkele stem tegen in de Tweede Kamer werd aanvaard, noemden wij dit een voorbeeld van hetgeen een goede samenwerking tussen Regering en Staten-Generaal kan tot stand brengen.

Hetzelfde mag thans gezegd worden van het voorstel, dat de vorige week in deze Kamer onder de loupe werd genomen en dat als het ware het complement van de Wet op de Materiële Oorlogsschade vormt: het ontwerp van Wet Financiering Wederopbouw Publiekrechtelijke Lichamen.

Ook hier een zeer langdurige voorbereiding en ook hier dank zij de serieuze wijze, waarop de Kamer zich in deze materie verdiepte, talrijke belangrijke verbeteringen, die, zoals ook minister Lieftinck zelf voorop stelde, een grote mate van objectivering van de schadevergoeding en een aanzienlijke versterking van de rechtszekerheid hebben aangebracht

Een eerste ontwerp was reeds in Maart 1946 ingediend, maar daarop was in het Voorlopig Verslag, dat de Kamer erover uitbracht, zoveel en zo algemene critiek geleverd, dat het later geheel werd ingetrokken en in Mei 1948 werd vervangen door een geheel nieuw ontwerp, dat nu dus de vorige week aan de orde was.

Ook in dit ontwerp waren, als gevolg van het overleg bij de schriftre-

PROF. LIEFTINCK
...schuift onder...

lijke voorbereiding, echter bij nota van wijzigingen nog verschillende veranderingen aangebracht en tenslotte hebben ook tijdens de openbare gedachtenwisseling verschillende amendementen, (waarvan er verscheidene door de minister werden overgenomen) nog tot verbeteringen op onderdelen geleid.

Dat het ook bij dit ontwerp niet om een peuleschil ging kan blijken uit de cijfers, die de heer Ritmeester, sprekend namens onze fractie, nog eens in herinnering bracht. De schade, aan publiekrechtelijke lichamen in de oorlog toegebracht, bedraagt volgens zeer globale berekeningen niet minder dan f1672 miljoen (ruim f1,6 milliard dus). Daarvan bedragen de kosten der wederopbouwplannen van de gemeenten (dat zijn de kosten van onteigening en aanleg openbare werken) f1155 miljoen en de kosten voor herstel werkelijke oorlogsschade aan gemeentelijke eigendommen f352 miljoen, zodat de gemeenten in totaal ontvangen f1507 miljoen. Voor provinciën, waterschappen, veenschappen en veenpolders, met publiekrechtelijke lichamen gelijkgestelde lichamen en landbouwherstel resteert dan nog f165 miljoen.

Evenmin als de woordvoerders van andere fracties deden, behoefde de heer Ritmeester nog diep op de grondgedachten van het ontwerp in te gaan. Deze hadden immers zijn volledige instemming, terwijl de reeds vermelde langdurige voorbe-

reiding tot zeer vruchtbare resultaten had geleid.

Toch deed zich nog iets voor, dat bijna nog tot een conflict tussen minister en Kamer had geleid.

Toen in Februari van dit jaar de Wet op de Materiële Oorlogsschaden (W.M.O.) in de Eerste Kamer werd behandeld, werd daar, zoals men zich wellicht nog zal herinneren, een belangwekkend debat gevoerd tussen onze geestverwant prof. Molenaar en de bewindsman van Financiën over artikel 93 van deze wet en meer in het bijzonder over de interpretatie daarvan. Dit artikel regelt de verhouding tussen de rijksbijdragen en de uitkeringen van de onderlinge molestverzekerings maatschappijen. Minister Lieftinck ging uit van het dwingendrechtelijke karakter van de beperkende bepaling ten aanzien van de bevrijdende werking dier bijdragen.

Prof. Molenaar, op zijn beurt, bestreed dit, waarbij hij betoogde, dat aldus met één pennestreek de in vele tienduizenden polissen opgenomen bedingen van algemene bevrijding van rijksbijdragen terzijde zouden worden gesteld en hij voorspelde, dat de verzekeringsmaatschappijen, in verband met het grote risico, dat zij zouden lopen, als zij de wens van de Regering zouden volgen,

zeker een beslissing van de rechter zouden uitlokken.

Daar de Regering spoedige uitkering van de grote bedragen, die bij de molestverzekeraars aanwezig zijn, wilde bevorderen, was zulk een proces zeker niet wenselijk en prof. Molenaar drong er dan ook bij de minister op aan, met betrekking tot deze aangelegenheid met de maatschappijen tot overeenstemming te komen en het resultaat dan in een wetswijziging, een z.g. „novelle”, vast te leggen.

Minister Lieftinck handhaafde echter zijn mening, dat over de interpretatie van artikel 93 geen verschil van mening kon bestaan en hij verklaarde dan ook een eventuele rechterlijke uitspraak „met vertrouwen” tegemoet te zien. Mocht zulk een uitspraak echter toch anders uitvallen dan hij bedoelde en verwachtte, dan zou hij inderdaad met een novelle komen.

Wat zagen wij thans echter gebeuren? Kort vóór de openbare behandeling van het nu aanhangige ontwerp Financiering Wederopbouw Publiekrechtelijke Lichamen kwam de minister plotseling met een nieuw artikel bij nota van wijziging uit de lucht vallen. Dat nieuwe artikel beoogde, om, nu de materie van artikel 93 van de Wet op de Materiële Oorlogsschaden toch in dit ontwerp was verwerkt, tegelijk een wijziging in dat artikel van de W.M.O. aan te brengen, waardoor 's ministers interpretatie thans buiten twijfel werd gesteld.

Dat ging de Kamer nu toch wel te ver. Vooral de heren Gerbrandy (A.R.) en Hoogcarspel (Comm.) trokken tegen deze methode van leer en het bleek later wel, dat ook vele anderen in de Kamer hun bezwaren hier tegen deelden. Vooral de heer Hoogcarspel, die zich nog wel eens veroorlooft op normale zakelijke wijze aan het parlementaire debat deel te nemen (dat kan van de meesten van zijn fractiegenoten helaas niet worden gezegd), typeerde deze methode

zeer raak door de uitdrukking „ondergeschoven novelle”. In beginsel betrof het hier immers inderdaad een novelle, maar — en dat was het grote bezwaar — nu onttrokken aan het oordeel van de Raad van State en aan de normale voorbereiding, welke ieder ontwerp in de Kamer ondergaat.

Over dit staatsrechtelijke geschil is een vrij langdurige strijd gevoerd, welke de volgende dag, na een nacht van koel beraad, geleid heeft tot een oplossing, waartoe een bij het begin van de nieuwe vergadering door mr. De Haas (K.V.P.) ingediend, maar later ten behoeve van een vrijwel gelijklopende, maar technisch betere ministeriële tekst weer ingetrokken amendement de weg heeft gebaan.

Die oplossing was, in het kort gezegd, deze, dat hetgeen de minister beoogde wél in het aanhangige ontwerp is opgenomen, maar dat de „ondergeschoven novelle”, de wijziging dus bij dit ontwerp van de W.M.O., niet is doorgegaan. Daarvoor zal minister Lieftinck, naar hij reeds heeft aangekondigd, nu toch met een — en dan rasechte — novelle moeten komen.

Zoals prof. Molenaar reeds had verwacht, is ondertussen bij het Haagse Hof inderdaad een procedure hangende. Met de heer Hoogcarspel kan men hieruit terecht afleiden, dat de minister bij nader inzien toch blijkbaar niet meer zo vol vertrouwen was, dat hij van de rechter gelijk zou krijgen, dan hij destijds tegenover prof. Molenaar had voorgegeven!

Het voorzitterschap te hebben over een parlementair college is geen gemakkelijke taak. Niet dat de voorzitters van onze Kamers daarmede nu aan één stuk door de handen vol zouden hebben; daarvoor zijn onze parlementaire vergaderingen over het algemeen te rustig. De gevallen echter, waarbij zij moeten ingrijpen of beslissingen moeten nemen, doen zich meestal zeer onverwacht voor en dat eist dus de kunst om snel de juiste beslissing te nemen, welke door niemand, die objectief oordeelt kan worden aangevochten.

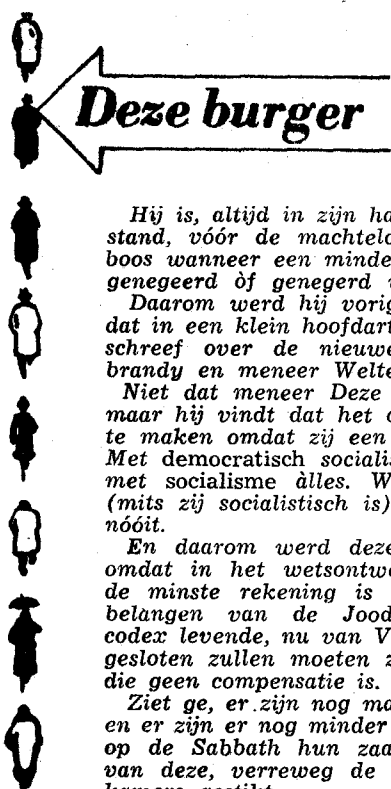
Dat is niet gemakkelijk en al mag van hen, die zich voor deze functie beschikbaar hebben gesteld, geëist worden, dat zij over de daarvoor vereiste eigenschappen en over de kunst beschikken om zich boven de partijen te stellen, wij zijn toch de eersten om te erkennen, dat een minder juiste beslissing achteraf wel heel gemakkelijk te becritiseren is, maar dat ook een voorzitter nu eenmaal feilbaar is.

Naar wij hebben kunnen vaststellen zijn velen echter van oordeel, dat het prof. Kranenburg, de voorzitter van de Eerste Kamer, toch wel erg moeilijk schijnt te vallen, tegenover het lid van de V.V.D.-fractie prof. Molenaar altijd voldoende objectiviteit te betrachten. En nu geven wij direct toe, dat de heer Molenaar een zeer militante figuur is, maar niemand zal kunnen ontkennen, dat hij bij alle strijdbaarheid zowel tegenover zijn politieke tegenstanders als tegenover de leiding van de vergadering altijd volkomen correct blijft.

Telkens weer echter valt het op, hoe dikwijls de president van de Eerste Kamer reden meent te hebben om prof. Molenaar op een of andere wijze tot de orde te roepen of te moeten onderbreken.

Dat geschiedde, en op zeer opvallende wijze, ook weer bij de behandeling van het wetsvoorstel tot deelneming van de Staat in het uit te breiden kapitaal van de Kon. Ned.

(vervolg op pag. 5)

Deze burger

Hij is, altijd in zijn hart en dikwijls ook met zijn verstand, vóór de machteloze minderheid. Hij wordt altijd boos wanneer een minderheid omdat zij minderheid is óf genegeerd óf genegerd wordt.

Daarom werd hij vorige week boos op het Vrije Volk, dat in een klein hoofdartikeltje een meesmuilend woordje schreef over de nieuwe groepering, met meneer Gerbrandy en meneer Welter.

Niet dat meneer Deze Burger zo dól is op die beide heren, maar hij vindt dat het ondemocratisch is hen belachelijk te maken omdat zij een kleine groep vertegenwoordigen. Met democratisch socialisme heeft dat niets uit te staan, met socialisme alles. Want dáár heeft de meerderheid (mits zij socialistisch is) altijd gelijk. En de minderheid nóóit.

En daarom werd deze burger vorige week ook boos omdat in het wetsontwerp over de Winkelsluiting niet de minste rekening is gehouden met de Godsdienstige belangen van de Joodse winkeliers, die, volgens hun codex levende, nu van Vrijdagmiddag tot Maandagmorgen gesloten zullen moeten zijn met een kleine compensatie, die geen compensatie is.

Ziet ge, er zijn nog maar heel weinig Joodse winkeliers en er zijn er nog minder die uit Godsdienstige overtuiging op de Sabbath hun zaak gesloten houden. De meesten van deze, verreweg de meesten, zijn in de Duitse gaskamers gestikt....

Die overbleven vormen een minimaal groepje. Minimale groepjes hebben evenveel recht op recht als de meerderheid vindt

DEZE BURGER

is, als een echte burger in de burgerlijkste zin altijd vóór de onderliggende man. Hij gaat nooit naar een stierengevecht, maar wannéér hij er ooit heen zou gaan, zou hij zeker juichen voor de stier.

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Voorzitter Redactie-comm.: Drs. H. A. Korthals.
Redactie-secretaris: Mr. E. Elias.

Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 435.
Administratie: Postbus 43, A'foort, tel. 5267.
Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 p. jaar.
Voor het zenden van abonnements- en advertentie-gelden: Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie” te Amersfoort.

Losse nummers 15 cent.

Voor advertenties wende men zich tot de administratie of tot de hoofdvertegenwoordiger: L. Vlugg, Geestbrugweg 69, Rijswijk (Z.-H.).

De verjaardag van Prins Bernhard

Het feit, dat het dit jaar tien jaar geleden is, dat de verjaardag van Prins Bernhard aanleiding gaf tot een demonstratie van grote omvang, waaruit voor het eerst sinds ons land bezet was, de Nederlandse bevolking duidelijk blijkt gaf van zijn afhankelijkheid aan het Oranjehuis, geeft alle aanleiding om het accent op deze 29e Juni 1950 in vergelijking met die 29e Juni 1940 te leggen. In 1940 werd de verjaardag van Prins Bernhard door het dragen van witte anjers en oranje strikjes 'n dag vol uitingen van nationaal saamhorigheidsgevoel, van trouw blijven aan de Nederlandse zaak, aan het Vorstenhuis. Wij waren net gekomen van de slag, welke de capitulatie van ons land in de Meidagen veroorzaakt had. Maar deze verjaardag veerden de Nederlanders weer op en zij kregen weer vertrouwen, toen zij zagen met hoeveel duizenden zij deze afhankelijkheid gemeen hadden. Thans viert Prins Bernhard op 29 Juni 1950 zijn verjaardag temidden van een Nederlands volk, dat er in het overgrote deel naar streeft om zo goed mogelijk de zeer zware slagen van onderdrukking en bezetting te boven te komen temidden van een wereld vol spanningen en Prins Bernhard staat vooraan onder hen, die zich tot het uiterste inspannen ten bate van land en volk. Juist, omdat dit gevoel zo sterk leeft onder ons volk en met de herinnering aan de dagen van 1940, willen wij op deze plaats van ganser harte Prins Bernhard geluk wensen met zijn verjaardag en de hoop uitspreken, dat hij de kracht mag vinden om met zijn arbeid ten dienste van ons land en ons volk voort te gaan.

Te veel betaald!

Een arbeider had de verschuldigde personele belasting voldaan. En goed voldaan ook, want hij had f 1.— te veel gestort. Van dit laatste kreeg hij mededeling, waarbij hem tevens werd geschreven, dat hij dit bedrag spoedig (dit woord was onderstreept!) moest komen terughalen. Nu woont de man in Voorschoten, terwijl het kantoor van de ontvanger (de autoriteit, die de mededeling deed) in Leiden is gevestigd. Dat zo'n bedrag naar Voorschoten wordt overgemaakt, schijnt niet mogelijk bij de belastingdienst. De arbeider moest dus of vrij vragen of zijn vrouw verzoeken naar Leiden te gaan. De vrouw gaat midden op de middag van een gewone werkdag. Er was namelijk geen dag aangegeven waarop zij moest komen — alleen was haar spoed opgedragen! Edoch, het kantoor van de ontvanger was wel geopend, maar de vrouw kon haar gulden niet uitbetaald krijgen. Dat kon pas op een andere dag! Het voor de tram Voorschoten-Leiden betaalde retourtje van 35 cent was dus voor niets geweest. Andere dag terugkomen, wat wilde zeggen voor deze vrouw, die binnen twee maanden een baby wacht, dat zij voor de tweede keer haar gezin enige uren in de steek moest laten en voor de tweede keer 35 cent moest betalen.

Van de teveel betaalde gulden bleef dus 100— 2 x 35 cent = 30 cent over.

Och lezer, wij weten het. Het is maar een klein geval en er zijn vele van dergelijke en andere veel erger nog. En toch schrijven wij het neer, want 't ergert ons als zo wordt opgetreden. Op zo'n wijze wordt onze samenleving kapot gemaakt door ambtenarij van de slechtste soort. Zeker zal men zich ten kantore van de ontvanger te Leiden kunnen beroepen op allerlei voorschriften. Maar onsocial is zo iets. En ons land staat er slecht voor als dit gedoe voortgang kan blijven vinden.

Verkeerde weg, Festival

De gedachte, welke voorgezet heeft bij de opzet van het Holland Festival, is stellig goed geweest. Ook dit jaar zijn er opvoeringen, welke van een bijzonder karakter zijn, als wij b.v. denken aan de opvoering door het Old Vic Theatre uit Londen van het toneelstuk van Goldsmith: she stoops to conquer. Maar als men zo 'n voorstelling bijwoont als deze gala-première van

dit toneelspel, dan constateert men twee dingen. Ten eerste, dat hier slechts een zeer beperkte groep van de Nederlandse bevolking aanwezig is. Bij de gala-première in Den Haag was de Koninklijke Schouwburg lang niet bezet ook al schreef een der Haagse bladen dat toute la Haye aanwezig was. Het was nog niet eens demi la Haye. En voor het overgrote deel waren de aanwezigen nog geïnviteerden. Ten tweede, dat de prijzen voor deze voorstellingen, welke maar spaarzaam bezocht worden door betalende bezoekers, veel te hoog zijn. In deze ontwikkeling schuilt naar onze mening een gevaar. De subsidies worden van jaar tot jaar hoger voor dit Holland Festival, alleen al in Den Haag werd door de gemeenteraad een bedrag van f 70.000 gevoteerd. Dit kan op die manier niet doorgaan. Men houdt de prijzen te hoog en men geeft te veel. Als wij een willekeurige datum nemen uit het programma van het Holland Festival, dan zien wij b.v. op 16 Juni het volgende: een concert door het Nederlands Kamerkoor in het Concertgebouw te Amsterdam, een uitvoering van Oberon in de Stadsschouwburg te Amsterdam, een concert door de Nederlandse Bachvereniging te Amsterdam in de Oude Kerk, een uitvoering in het Gebouw voor K. en W. in Den Haag van Die Walküre, een dansavond in het Kurhaus te Scheveningen van Rosario y Antonio en een gala-première van Elckerlyc door Comedia in 't Prinsenhof te Delft. Dat lijkt ons voor één dag een te overladen programma. Dat is, met de prijzen, voor de plaatsen, een van de zaken, welke men bij de opzet van het Holland Festival voor 1951 danig in het oog dient te vatten.

Gevaar!

Met zorg volgen wij de berichten en mededelingen omtrent de steeds grotere omvang, welke de pseudo-vogelpest in ons land aanneemt, in het bijzonder in de streek van Barneveld, het pluimvee- en eiercentrum van ons land. Te weinig is men zich in de grote steden nog bewust van het zeer ernstige gevaar, dat onze pluimveestapel hierdoor bedreigt en van de zeer grote financiële gevolgen, welke dit zowel voor de bedrijfspluimveehouders als voor ons gehele land kan hebben. Wij spreken de hoop uit, dat het nog mogelijk zal zijn deze gevreesde ziekte onder het pluimvee te keren en zo dit niet het geval zou zijn, dat men die maatregelen zal treffen, waardoor de gehele pluimveestapel kan worden ingeënt om een algehele vernietiging en ondergang van de ongeveer 15 miljoen kippen in het bijzonder in ons land te voorkomen.

Onparlementair

Wij hebben het in deze kolommen wel eens meer gehad over de onparlementaire medewerker van het socialistische weekblad „Vrij Nederland”. Wij moeten daarover nog eens schrijven in deze kolommen, in het bijzonder naar aanleiding van hetgeen deze „onparlementaire medewerker” van Vrij Nederland naar aanleiding van de motie van de heer Oud in zijn weekblad heeft gepubliceerd.

In het nummer van Vrij Nederland van 3 Juni j.l. schrijft de redactie van dit blad het volgende: „Onze onparlementaire medewerker, elders in dit blad, onthult van dit „l'art pour l'art” het ontstaan. Het was de partijleiding der V.V.D., die de voorzitter der liberale fractie tot het indienen der motie had gedwongen. Er moest eens iets gebeuren. Iets spectaculairs. De klaoen moest eens worden gestoken, er moest eens verzamelen worden geblazen. De aanhang diende eens duidelijk te ontwaren, dat zijn belangen — die van de malcontente belastingbetalers en dito-oud-Indisch gasten — inderdaad bij de V.V.D. veilig zijn.

Dat de heer Oud, de knappe parlementaire geschiedschrijver, zich aldus tot spreektrampet en wilsuitvoerder van een partijbestuur (de partij-propagandist inclusief?) liet degraderen, betreuren wij oprecht. En in het artikel van de „onparlementaire medewerker” van het zelfde blad kwam dan de volgende passage voor: „In liberale kringen scheen men vóór het einde van het debat verrukt over Ouds manoeuvres. Althans voorzover het de rechttervleugel van de V.V.D. betrof. Begrijpelijk, na wat er aan vooraf was gegaan. Want Maandag tevoren had Oud een moeizame overwinning bevochten in de kring van liberale bestuurders, die gesteund door de oud-burgemeester van Den Helder, Govert Ritmeester, nog heel wat verder hadden willen gaan!”

In het Algemeen Handelsblad en de Nieuwe Courant verschenen uitdrukkelijke tegenspreken, dat het hoofdbestuur niet in deze motie gekend was, noch daarvan van te voren op de hoogte was. De laatste vergadering van het hoofdbestuur had plaats gehad op Zaterdag 29 April te Utrecht en was speciaal belegd om van gedachten te wisselen over de uitslag van de verkiezingen voor de Provinciale Staten. Vrij Nederland, dat op deze wijze volkomen onjuiste mededelingen had gedaan over het ontstaan van de motie Oud, heeft noch in zijn nummer van 10, noch in dat van 17 Juni van de zijde der redactie of van de zijde van zijn „onparlementaire medewerker” een aanvulling en verbetering van zijn foute bericht gegeven. Dit lijkt ons voor de heer Foppema, die mede verbonden is aan de redactie van dit blad en die als redacteur van De Journalist altijd zo opkomt voor eerlijke berichtgeving en juiste voorlichting, een pijnlijke zaak. Het komt ons voor,

dat men van de zijde van de redactie van Vrij Nederland de „onparlementaire medewerker” er op dient te wijzen, dat hij tenminste een verbetering heeft aan te brengen, wil men nog enig geloof hechten aan de andere zaken, welke hij in zijn rubriek beschrijft. Doet men dit niet, dan is het woord „onparlementair” wel zeer op zijn plaats.

Politiek?

Het is altijd een moeilijk geval met onderscheidingen, zeker op de wijze, zoals die in ons land worden verleend. Wij zijn er stellig voorstanders van, dat zij, die verdiensten hebben in het algemene of in het bijzondere, daarvan ook de blijken van erkentelijkheid kunnen krijgen van de zijde van 's lands Regering. Maar de lintjes-regen, zoals die op Koninginnedag neerstort over de hoofden van enige honderden Nederlanders, die blijkbaar in ranglijsten van ancienniteit te boek staan bij de verschillende departementen, kan ons toch weinig bekoren, omdat daarbij blijkbaar andere normen dan alleen die van grote verdiensten een rol spelen en kennelijk te vaak de overweging bij het toekennen ener onderscheiding is geweest de tijdsduur, waarin men een bepaalde functie heeft bekleed. Ook de verdeling in groepen, wie wel en wie niet in aanmerking komen tot ridder in de orde van Oranje Nassau, of tot ridder in de orde van de Nederlandse Leeuw, kan ons slechts matig bekoren. Wij schrijven dit, omdat wij en naar wij gemerkt hebben, velen met ons, zich verbaasd en zelfs geërgerd hebben, dat bij het 60-jarig jubileum van „De Koninklijke”, wier 25-jarige jubileum door de oorlog van 1914-1918 en wier 50-jarige jubileum door de oorlog van 1940-1945 niet gevierd is kunnen worden, aan de Directeur-Generaal van deze wereldonderneming, die voor de naam van Nederland van zeer bijzondere betekenis is over de gehele wereld, de onderscheiding van Ridder in de Orde van de Nederlandse Leeuw is toegekend, een onderscheiding, die stellig hoog is, maar dit keer bepaald te laag. Wij zouden wel eens willen weten, welke motieven en overwegingen bij het toekennen van deze onderscheiding, waar in de persoon van de directeur een gehele onderneming gewaardeerd werd, een rol hebben gespeeld. En wij hebben de vrees, dat politieke factoren daarbij niet geheel afwezig zijn geweest.

Een grapje

Wij lazen in de Volkskrant: GRAFTON, 29 Mei (U.P.) — Enige tijd geleden ontving de directeur van het postkantoor in Grafton (Verenigde Staten) een brief, die geadresseerd was aan het hoofd van de communistische partij in deze stad. Nadat hij poolshoogte had genomen, kwam de postdirecteur echter tot de conclusie, dat er onder zijn stadgenoten niemand voor deze omschrijving in aanmerking kon komen. Hij stuurde daarom de brief terug naar de afzender — een zekere Richard Rolnik uit Pfaffenhausen in Duitsland — met de volgende aantekening:

Weledele Heer.

Hierbij ontvangt U Uw brief, geadresseerd aan het hoofd van de communistische partij in Grafton terug, aangezien de geadresseerde onbekend is. Wij hebben wat last van aardappelziekte. Er ligt sneeuw op de landerijen. Wij hebben hier en daar met overstromingen te kampen. In het voorjaar verwachten wij een kleine invasie van sprinkhanen. Maar tot nu toe zijn wij, de hemel zij dank, niet in staat geweest een communist te ontdekken.

Hoogachtend.

C. W. McINTYRE, post-directeur.

Reisgeld

De laatste tijd hoort men door sollicitanten in toenemende mate spreken — en wel in afkeurende zin — over het feit, dat zij voor een betrekking worden opgeroepen en dan nog wel meestal op korte termijn, waarbij zij, nadat zij te horen hebben gekregen, dat zij voor de betrekking niet in aanmerking kwamen, geen vergoeding voor de gemaakte reiskosten ontvangen. Deze klacht, die de laatste tijd in toenemende mate wordt vernomen, lijkt ons alleszins gegrond. Voor de sollicitanten, die in vele gevallen geen werk heeft, is een dergelijke uitgave een onbillijke en door hem zeer zwaar te dragen belasting. Het zou daarom gewenst zijn, in voorkomende gevallen de werkzoekenden in dit opzicht tegemoet te komen.

Solidair

Het gehele personeel van de afdeling expeditie van het Engelse communistische dagblad Daily Worker is onlangs in staking gegaan, aangezien een pasbenoemde opzichter communist is. Naar de stakingsleider verklaarde, was niemand van de expeditie of van het magazijn lid van de communistische partij. Tegen de wil van het personeel in werd een „neutrale” opzichter gepasseerd en een partijman hiervoor in de plaats gesteld. Een wel eigenaardige situatie, die behalve een humoristische kant toch ook wel een verheugende zijde heeft, omdat er uit blijkt, dat het zelfs in de boezem van dit communistische dagblad niet erg botert en de arbeiders weigeren hun politieke overtuiging te verloochenen terwijl van een broodwinning. Een optimistisch verschijnsel dus, waarvan wij gaarne kennis hebben genomen.

Dit is een liberaal

WINKELSLUITINGSONTWERP

Het houdt met veler belangen rekening

In het begin van het vorige jaar heeft de Landelijke Middenstandscommissie in nauw overleg met vertegenwoordigsters van „Vrouwen in de V.V.D.” een uitvoerig advies uitgebracht over het toen aanhangige voorontwerp van een herziening der winkelsluitingswet. In dit advies kwam de commissie tot de conclusie, „dat de rijkswetgever zich dient te bepalen tot het trekken van de grenzen en het aangeven van de normen, welke lagere organen bij de concrete uitwerking in acht hebben te nemen. Derhalve dient de wet niet te zeer in onderdelen af te dalen, doch ruimte te laten voor een redelijke aanpassing aan lokale en bedrijfsbehoeften.

Dit standpunt acht de commissie geheel in overeenstemming met het beginselprogramma van de partij.

Met betrekking tot de nadere uitwerking van de algemene richtlijnen door lagere organen is de commissie van oordeel, dat de gemeentebesturen, die voorshands hiermede zullen moeten worden belast, geen van de wettelijke normen afwijkende regelingen dienen vast te stellen dan op verzoek van en in nauw overleg met de daarbij belanghebbende organisaties van bedrijfsgeboten. Met name dient te worden voorkomen, dat verordeningen tot stand worden gebracht, welke met de in het geding zijnde bedrijfsbelangen in strijd komen dan wel daarmede niet genoegzaam rekening houden.”

Wanneer wij nu het zojuist ingediende wetsontwerp aan dit advies toetsen, dan mogen wij met genoegen concluderen, dat dit met onze verlangens in bevredigende mate rekening houdt. Kenmerk van het ontwerp is immers, dat de rijkswetgever zich zal bepalen tot het geven van algemeen geldende normen, binnen welke de gemeentelijke wetgever bevoegd is naar plaatselijke behoefte en met het oog op bepaalde bedrijfsbelangen afwijkingen vast te stellen. De grenzen voor het zelfbestuur der gemeente zijn voldoende ruim getrokken en toch ook weer zo, dat, over het gehele land beschouwd, geen chaotisch beeld kan ontstaan.

ENKELE HOOFDPUNTEN

1. Alle winkels moeten op Zondag de gehele dag en op werkdagen vóór 5 en na 18 uur gesloten zijn.
2. Bij algemene maatregel van bestuur kan voor het gehele land of gedeelten daarvan worden voorgeschreven, dat bepaalde groepen van winkels gesloten moeten zijn op Maandag vóór 13 uur, op Dinsdag na 13 uur of in enkele gevallen op Zaterdag na 13 uur; hetzelfde kan bij plaatselijke verordening voor een gemeente geschieden.
3. De uitoefening van de markthandel, de straathandel en de handel te water is op Zondag de gehele dag en op werkdagen vóór 5 en na 19 uur verboden.
4. De uitoefening van andere vormen van kleinhandel dan het winkelbedrijf, de markthandel, de straathandel en de handel te water volgt de winkelsluitingstijden.
5. Verkoopautomaten, die zo geplaatst zijn, dat zij in of vanuit een winkel of één zijner besloten aanhorigheden kunnen worden bijgevuld, volgen het regime van de winkel; voor andere automaten geldt gedurende de winkelsluitingstijd een bijverbod.

UITZONDERINGEN

In de wet zelf treft men de volgende uitzonderingsbepalingen aan:

1. Algemene uitzondering voor de verkoop van genees-, heel- en verbandmiddelen in apotheken, van lectuur, eet- en rookwaren in winkels in stationsgebouwen, van alle waren in winkels in stationsgebouwen op luchtvaartterreinen, opengesteld voor intercontinentaal verkeer, van consumptie-ijs, van nieuwsbladen en tijdschriften, van brandstoffen en smeermiddelen voor het verkeer en van waren ten behoeve van schepen
2. De verkoop van geringe eetwaren in de straathandel en de handel te water is op Zondag na 5 uur geoorloofd.
3. Brood en melk mogen worden bezorgd gedurende de halve werkdag dat de winkels, waar deze artikelen worden verkocht, gesloten moeten zijn.

drijven van straathandel, markthandel en handel te water niet gelden.

4. De gemeenteraad kan op grond van bijzondere omstandigheden onder goedkeuring van de Kroon afwijkende regelingen vaststellen.

Bij besluit van Burgemeester en Wethouders kunnen de volgende ontheffingen worden verleend:

1. Aan winkeliers, die op grond van hun godsdienstige overtuiging hun winkels gedurende de Sabbath of de Zevendedag gesloten houden, ontheffing hetzij van de voor die winkels geldende verplichting tot sluiting gedurende een halve werkdag per week, hetzij, voor een vijftal uren per week, van de algemene verplichting tot sluiting op werkdagavonden.

2. Van de algemene regelingen:

a. op grond van plotseling opkomende bijzondere plaatselijke omstandigheden;

b. ten behoeve van tentoonstellingen, liefdadigheidsfeesten e.d. en veiligingen.

Voorts kunnen zij ontheffing verlenen, indien de Minister, op grond van buitengewone omstandigheden van kortstondige aard, die zich ten aanzien van het Rijk of een deel daarvan voordoen, daartoe machtiging heeft gegeven.

VERSTANDIG BELEID

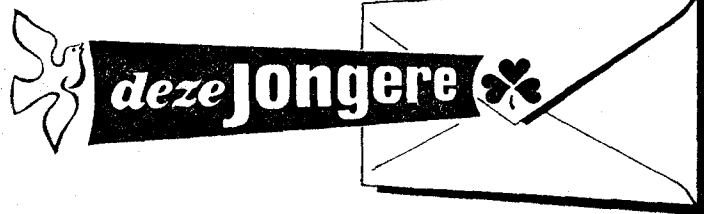
Een lofwaardige verdienste van het ontwerp is, dat het door het kiezen van een eenvoudige formulering en van een overzichtelijke indeling ook voor leken leesbaar en begrijpelijk is. Dat kan helaas niet van veel wetsontwerpen uit de laatste jaren worden getuigd! Bij het opzetten van een geheel nieuwe regeling heeft men voorts een nuttig gebruik gemaakt van de jurisprudentie, waardoor ook in technisch-juridisch

opzicht belangrijke verbeteringen zijn tot stand gekomen.

Tenslotte achten wij het een blijk van verstandig beleid, dat men voldoende ruimte heeft gelaten voor het nemen van initiatief door de organisaties van het betrokken bedrijfsleven en aan de gemeentebesturen de verplichting heeft opgelegd tijdig de bevoegde Kamer van Koophandel en Fabrieken in te lichten omtrent in voorbereiding zijnde afwijkingsregelingen. Een leemte lijkt ons echter, dat dit voorschrift niet geldt voor de besluiten van B. en W. tot het verlenen van ontheffing. Ook daar zijn in de praktijk niet zelden moeilijkheden ontstaan door het nemen van onvoldoende overwogen beslissingen; men denke aan ontheffing ten behoeve van veilingen.

De wel zeer langdurige voorbereiding van dit wetsontwerp — ruim vier jaren! — heeft in middenstandskringen en ook in de volksvertegenwoordiging herhaaldelijk tot critiek aanleiding gegeven en wij hebben dan ook al eens eerder opgemerkt, dat het geduld vrijwel uitgeput was. Toch kan men zeggen, dat het raadplegen van talrijke adviesinstanties en het aan openbare critiek onderwerpen van een voorontwerp, waardoor ook de consumenten zich hebben kunnen uiten, hebben bijgedragen tot de wording van een wetsvoorstel, dat naar onze mening op bevredigende wijze met de dikwijls sterk uiteenlopende belangen rekening houdt en wat zijn principiële opzet betreft met recht een liberaal winkelsluitingsontwerp mag worden genoemd, niet het minst, omdat het aan de zelfbestuurlijke taak der gemeente meer reliëf geeft.

L.

las onlangs in Elseviers Weekblad van Piet Bakker over Ambon. Het was een stukje proza dat hem uit het hart gegrepen was. Daar bedoelt hij dit mee. Hij vindt het prettig hier een prozaïst aan het woord te zien, die als schrijver niet in een andere wereld vertoeft; een schrijver die blijk geeft van een gezond oordeel en een gevoel voor rechtvaardigheid en fatsoen, dat in deze tijd weldadig aandoet. Nu meent men wel eens dat een kunstenaar, onder welke categorie men een prozaïst ook wel mag rekenen, zich niet met de dingen van de dag bezig moet houden. Hij moet zich abstraheren van de verdorven wereld en zich in zijn superieure schrijverstoren met het leven in abstracto bezig houden; hij mag hoogstens een „naar het leven genomen” beeld aan de lezer voorleggen. Nu vindt deze jongere dit heel mooi, maar het moet hem van het hart, dat het brein van de na-oorlogse Nederlandse schrijvers hem nu niet zo bijster veel geestelijke verkwikking heeft geboden.

Daarom apprecieert hij het, dat een van onze prozaïsten ons iets te vertellen heeft en er zich niet te goed voor voelt om uit zijn torenkamertje naar beneden te komen en er blijk van geeft

duvels goed dat wereldje bekeken te hebben.

Dat zo'n schrijver dan niet als politicus schrijft dan zijn woorden voor ons nog belangrijker maken.

Piet Bakker heeft ons even verteld hoe hij er over denkt. Want terwijl wij Ambon al weer bijna vergeten hebben en met onze gedachten al weer bij een plan-Schumann, Rotterdam-ahoy en een vliegtocht van Abe bezig zijn, komt hij ons nog even herinneren aan dat kleine eilandje. Wij worden niet graag aan de politiek van onze regering in-zake dat stukje Nederland herinnerd, omdat wij eigenlijk in de blaam, die de regering treft, ook een beetje eigen blaam terug vinden.

Wij willen als goede Unie-partners de R.I. niet graag op de (hoera)-tenen trappen.

Het doet er niet toe wie er schuld heeft aan deze gang van zaken. Ons landje is nu eenmaal in slaap gesust met regen- en zonwerkleloosheids-verzekering en pensioen vanaf de geboorte. Het enige waarvan wij schrikken is van een 4-1 nederlaag tegen Zweden.

Het is goed dat een schrijver geappelleerd heeft aan ons gevoel voor fatsoen. Want ons hele na-oorlogse wereldje is

eigenlijk een pietsie plurkerig. Wij leven er allemaal in en trachten ons aan te passen, de een lukt dat wat beter en de ander wat minder goed. We weten wel dat we er allemaal een beetje door besmet zijn, ondanks alle monumenten die er alom verschijnen.

We doen graag een beetje dik en we zijn tegenwoordig allemaal een beetje belangrijk. We zijn bovendien allemaal een beetje ellebogerig geworden. Voor de oorlog hebben we Rode Kruishulp geboden in Abessinië, Spanje en Finland.

Maar wordt er thans iets gedaan voor Ambon? Durven we dat niet of hoe zit dat eigenlijk? Zijn we zo bang om Soekarno cum suis te ontstemmen? Of is het dood-eenvoudig een rekensommetje van: vriendschap met Djocja is a, vriendschap met Ambon is b, enz.?

Laten we zo langzamerhand eens proberen weer normale mensen te worden. Laten we toch proberen weer eens andere normen te vinden dan waar we tegenwoordig mee behept zijn. Want we hebben toch eigenlijk nog wel zoveel gevoel voor fatsoen, dat we even stil zijn als we dat artikel van Piet Bakker gelezen hebben. Al zal onze M.U.O.R.-minister de heer Bakker een verschrikkelijke kortzichtig en pessimistisch mannetje vinden.

En wat deze jongere denkt, zegt hij niet. Want de jeugd past eerbied voor de ouderen.

A. D. OLESCENS.

Ik zie, ik zie

wat gij
„anders”
ziet

(Ingezonden)

In nummer 114 schreef Hermien Manger o.a. deze zin: „Eigenlijk staat ieder mens... in dienst van de gemeenschap in het algemeen”. Dit schijnt juist; maar m.i. is het anders.

Alle arbeid — niet alleen die van de kunstenaar — geeft weer wat de werker innerlijk beleeft. Zijn mentaliteit is van meer belang, dan het materiële, dat hij tot stand kan brengen.

Wij mensen leven met anderen in gemeenschap. Dit feit brengt plichten mede (naast rechten); en tot deze plichten behoort, dat wij allen — in overeenstemming met onze uiteenlopende capaciteiten — mede helpen tot het verrichten van alle werkzaamheden, welke onmisbaar zijn voor een behoorlijk samenleven. Wie een beroep kiest, neemt op zich een bepaald deeltje van al dit onmisbare te verrichten, d.w.z. hij of zij gaat jegens de gemeenschap de plicht vervullen zijn medemens van dienst te zijn.

Helgas maakt de schrijfster van dit „van dienst zijn” echter „in dienst staan”. En deze zinswijze bepaalt haar „inzicht”.

Er zijn slechts weinigen onder ons, die dermate begaafd zijn, dat zij een grote gemeenschap van dienst kunnen zijn en zeer zware plichten kunnen vervullen. Verreweg de meesten zullen zich er toe moeten beperken hun plicht te volbrengen in een kleine gemeenschap (welke toch weer deel uitmaakt van de grotere zowel als van de heel-grote).

In de kleine gemeenschap, welke wij gezin noemen, hebben vrouw en man gelijkelijk de plicht deze „van dienst te zijn”, ieder op eigen wijze. Deze plicht is een hoogst belangrijke, daar het gezin en het gezinsleven de gezondheid van de grotere gemeenschap beheerst. Ook geestelijk. De vraag, of ook de plicht van de vrouw de naam „beroep” mag of moet dragen, brengt ons op een totaal verkeerde weg. Wie grote waarde hecht aan de vrijheid van ieder persoon, zal vooral bedacht moeten zijn op de ontwikkeling van 's mensen geest en gemoed. En tot deze ontwikkeling kan bezwaarlijk gemist worden het inzicht, dat wij allen niet „in dienst staan” van elkander, maar wel tot plicht hebben elkander „van dienst te zijn”. Zulks ter wille van het grote geheel.

A. v. L.

Wat was er aan de hand in de Biesbosch?

Wij moeten zuinig zijn op de schoonheid!

De liefhebber van de Brabantse Biesbosch, het prachtige natuurgebied, dat begrensd wordt door het Eiland van Dordrecht, Het Land van Altena en aan de Zuidzijde door het „vasteland” van Noord-Brabant, zal Zaterdag 10 Juni de schrik om het hart geslagen zijn. De daar steeds heersende stilte immers werd verstoord door een kleine vloot van politieboden, particuliere motorjachten en andere motorboten, die door dit altijd rustige gebied voer.

Wat was er aan de hand? De Kamer van Koophandel voor Noord-Brabant had een groot aantal autoriteiten uitgenodigd om de situatie plaatselijk op te nemen. Er zijn immers plannen gemaakt tot inpoldering van dit gebied en de genoemde kamer is daar een groot voorstander van. Tegenover haar mening staat echter die van hen, die het betreuren, dat dit waterrijke gebied met zijn uniek natuurschoon, zijn bijzondere flora en zijn rijkdom aan vogels, als zodanig verloren zou gaan. En daar nu verwacht kan worden, dat de Staten-Generaal binnen korte tijd over deze aangelegenheid te oordelen zullen krijgen, had de Kamer van Koophandel van Noord-Brabant gemeend er goed aan te doen de leden der Tweede Kamer uit te nodigen dit door weinigen gekende gebied te willen bezoeken. Vele Kamerleden — ongeveer veertig — hadden aan de uitnodiging gevolg gegeven. Van de V.V.D.-fractie zagen wij de heren den Hartog, mr. Vonk en drs. Kort-hals.

Voorts waren er nog talrijke andere autoriteiten, zo bijvoorbeeld de commissaris der Koningin in Noord-Brabant en het college van Gedeputeerden der provincie. Zij allen waren op de vloot, die van Geertruidenberg is weggevoerd en dwars door de Biesbosch is gekruist.

Over de inpolderingsplannen zijn reeds twee interessante geschriften verschenen. Het ene is van de Kamer van Koophandel voor Noord-Brabant. Deze instelling komt op voor de belangen van het onder haar ressorterende gebied. Daartoe behoort ook de Langstraat en omgeving, het Land van Heusden en Altena en de Biesbosch. In het geschrift wordt aange-toond, dat in Noord-Brabant de bevolking van 1930 tot 1948 met 37,9% is gestegen, maar dat de stijging in de Langstraat maar 21,5% is. En dit vindt voor de Langstraat, zijn hoofdoorzaak in de waterstaatkundige wanverhoudingen in dit gebied”. Er is hier namelijk geen mogelijkheid van industriële ontwikkeling omdat er, in verband met het steeds dreigende overstromingsgevaar geen geschikt industrieterrein is. Verder heeft die waterstaatkundige wanverhouding zijn invloed op de mogelijkheid van ontwikkeling der verkeerswegen. De conclusie is, dat het Oude Maasje en de Donge moeten worden afgesloten, en de Biesbosch moet worden ingedijkt. Dit zal ook van gunstige invloed zijn op de ontwikkelingsmogelijkheden van het Land van Heusden en Altena.

Voorts wordt nog gewezen op het belang van de indijking voor de polders in de Biesbosch, die steeds bloot zijn gesteld aan overstromingsgevaar. Letterlijk wordt in het geschrift gezegd: „In de maand April 1943 b.v. werd de Biesbosch tot tweemaal toe door stormvloed overstromd. Het gemeentebestuur van Werkendam heeft van de daardoor aangerichte schade een gedetailleerd

rapport doen samenstellen, waarvan de cijfers ontstellend zijn: overstromd werden 2489 h.a., de schade aan gewassen bedroeg f 344.033,28 en de herstellingskosten aan de kaden f 85.827,75, terwijl 288 h.a. geheel opnieuw bezaaid of bepoot moesten worden”. In 1946 was er een dergelijke catastrofie, die een schade van f 500.000 zou hebben veroorzaakt.

* * *

Vorige week is een geschrift verschenen, dat de kwestie echter van een andere gezichtshoek uit beziet. De gezamenlijke natuurbeschermingsorganisaties, verenigd in de Contactcommissie voor natuur- en landschapsbescherming hebben de zaak ook bestudeerd. Zij wijzen op de wetenschappelijke betekenis van de Biesbosch, op de mogelijkheden die deze streek heeft als recreatiegebied en op het landschapsschoon, dat bij inpoldering verloren zou gaan.

De Biesbosch wordt in dit geschrift een zoetwater-getijden delta genoemd en er wordt van gezegd, dat een dergelijk landschap „thans elders in Europa nergens in duidelijke vorm” voorkomt. Er wordt gewezen op het „bijzonder areaal van plantengesellschaften, die in een dergelijke samenstelling en volledigheid nergens in West-Europa voorkomen”, op de rijkdom aan vogels, op de geologische en geomorphologische betekenis van dit gebied.

Voorts wordt uitvoerig getreden in de recreatiemogelijkheden en wordt gezegd, dat de betekenis van het Biesboschgebied voor de recreatie nog in zeer belangrijke mate zal toenemen, naarmate de industrialisatie in de omgeving voort zal schrijven.

Met de plannen van de Rijkswaterstaat, die de contactcommissie voor natuur- en landschapsbescherming te zien heeft gekregen, wordt blijkbaar inpoldering van vrijwel het gehele gebied der Brabantse Biesbosch beoogd. Slechts kleine gedeelten zullen als natuurreservaat behouden blijven. De commissie acht deze gedeelten onvoldoende. Zij beschouwt de plannen van de Rijkswaterstaat te eenzijdig gebaseerd op de waterstaatkundige problemen en in de plannen is naar haar mening niet voldoende besef getoond voor de bijzonder grote waarde van het gebied in wetenschappelijk en recreatief opzicht.

De voorstanders der natuurbescherming zijn echter niet negatief in hun critiek. Zij hebben oog voor de economische belangen. Zij menen echter, dat deze ook gediend kunnen worden bij uitvoering van plannen, die een veel groter gedeelte van de Biesbosch in de huidige staat doen voortbestaan. Zij bepleiten dus inpoldering van een veel kleiner gedeelte van de Biesbosch.

* * *

Wij hopen dat de plannen, zoals die door de contactcommissie zijn ontvouwd, ernstig zullen worden overwogen. Het gaat hier om een prachtig stuk natuur en daar moeten wij zuinig op zijn. Men geve er niet meer van prijs dan strikt noodzakelijk is! Nederland heeft op dit gebied niet veel meer te verliezen en vooral daar het gebied van de Biesbosch waarlijk uniek is, moge daarvan niet meer verloren gaan dan absoluut nodig is!

PARLEMENTAIRE FLITSEN

(vervolg van pag. 2)

Hoogovens en Staalfabrieken N.V. te IJmuiden en tot deelneming in de financiering ener N.V., welke zich ten doel stelt de oprichting en exploitatie van een breedbandwalserij en van een blikfabriek.

Toen ditzelfde ontwerp in de Tweede Kamer werd behandeld, was juist het bekende plan van de Franse minister Schuman omtrent eventuele internationale samenwerking met betrekking tot de West-Europese kolen- en staalindustrie gepubliceerd.

Minister Van den Brink zag toen tussen de materie, welke dit ontwerp behandelt en het plan-Schuman terecht wel zoveel overeenkomst, dat hij bij de beantwoording van het gesprokene in die Kamer voor de eerste maal namens de Nederlandse Regering een — zij het dan nog zeer voorlopige — verklaring over haar standpunt ten aanzien van dat plan aflegde.

Niets was dus begrijpelijker dan dat, nu wij alweer een maand verder zijn en dit plan nog steeds in het middelpunt der belangstelling staat, ook bij de behandeling van genoemd ontwerp in de Eerste Kamer aandacht aan deze kwestie zou worden gewijd.

Zo was het ook in de schriftelijke stukken geschied en zo deden het — zij het kort — ook de heren mr. Vixseboxe (C.H.) en Van de Kieft (Arb.) bij het debat, maar toen prof. Molenaar daarover het een en ander in het midden begon te brengen, werd hij weer enige malen door de voorzitter met bezwaren daartegen in de rede gevallen, zodat de heer Molenaar tenslotte resoluut zijn papieren verzamelde en onder protest het spreekgestoelte verliet.

De oordeel spreker, de heer Van Santen, van de communistische fractie, kon daarna echter, zoals de „Nieuwe Courant” het uitdrukte, „naar hartelust zijn ontevredenheid over het plan-Schuman uitspreken, wel een kwartier lang!” En dit blad voegt daar aan toe: „Toen hij klaar was vond de voorzitter het nodig, ook deze spreker te remmen. Op zijn minst zouden wij de houding van voorzitter Kranenburg hier subjectief willen noemen!”

En het oordeel van andere bezoekers van de perstribune was al niet anders. De schrijver van het overzicht in de N.R.Crt. merkte op: „Niettemin voelde de voorzitter, prof. Kranenburg, zich geroepen, prof. Molenaar het spreken over dit onderwerp vrijwel geheel onmogelijk te maken. De heer Molenaar verliet hierop onder begrijpelijk protest het spreekgestoelte”.

De correspondent van de (R.K.) „Volkskrant” vermeldt het incident als volgt: „De V.V.D.-woordvoerder was het hiermee — terecht — niet eens, sloeg boos zijn map dicht en verliet onder protest het spreekgestoelte. Even later kon de communist rustig het plan-Schuman verketteren zonder door de voorzitterskamer te worden bedreigd”.

De Haagse redacteur van het „Handelsblad” tenslotte getuigde, na het incident vermeld te hebben: „Het is ons niet duidelijk geworden, waarom de voorzitter tegen een korte bespreking van het plan-Schuman bezwaar maakte. Zowel in het V.V. als in de M.v.A. was er aandacht aan besteed en toen later de communist er ongeveer een kwartier lang over sprak, maakte prof. Kranenburg pas bezwaar, toen de heer Van Santen juist verklaarde gereed te zijn”.

Wij zijn met ons bezwaar tegen de houding van de president van de Eerste Kamer dus wel in goed gezelschap. Niets zal ons echter liever zijn dan dat de indruk, die velen uit dit en andere incidenten tussen deze Kamervoorzitter en prof. Molenaar hebben gekregen, een verkeerde zal blijken te zijn.

A.

ZO GAAT DAT

Wist U dat een middenstander, hoofd van een bedrijf, zo maar een middenstander met f 650 inkomen per maand, gehuwd en met één zoon, zijn vakantie moet laten lopen omdat hij het niet betalen kan?

Wij wisten het óók niet. Maar hij heeft het ons keurig voorgerekend, mét bewijsstukken. U zult zeggen: nou ja, het is maar hoe je met die cijfers jongleert! Natuurlijk — maar hier viel zo weinig te jongleren.

Want: 12 maal f 650 wordt f 7800. Hebt U de belastingtariefjes bij de hand? Volgens het oude tarief net precies f 1507 inkomstenbelasting. Zullen we verder maar aannemen f 300 personele belasting? Goed — maakt net f 150 per maand. Rest f 500 en dan is er nog niets gebeurd.

Het verdere gebeuren dus: studieverzekering f 89.14 per jaar. Brandverzekering f 63.55, idem Schoolgeld (progressief natuurlijk) ruim f 100 per jaar. En die zoon wordt ieder jaar ouder en dus duurder. Rekening tandarts: f 120, de huisarts moet nog komen. U zult zeggen: dan maar geen vulling en geen stiftand, en dan maar niet ziek worden — ziek zijn is tegenwoordig luxe! Goed — maar die man zit intussen met die luxe en die tandarts kan ook niet alleen maar van de wind en zo leven.

Begrijp me goed — zei die middenstander — ik klaag niet, maar ik stel de feiten zoals ze zijn — duur en altijd weer duurder. Ik weet dat ontelbare burgers in dezelfde gammele schuit meevaren omdat alles driemaal zo duur is als vroeger. Want ook die tandarts, en nog wel een vrijgezel, gaat niet met vakantie — te duur. En mijn huisdokter idem, idem.

Natuurlijk is dat verkeerd. Wij hebben allemaal die vakantie dringend nodig. Maar even dringend hebben wij geld nodig om de vakantievreugde te betalen. Wij zijn overwerkt, wij moeten de wei en de rust in. Maar wij hebben eenvoudig de dubbeltjes en de kwartjes niet!

Hoe anderen dan met vakantie kunnen gaan? Weet ik niet. Stoppen vermoedelijk tene gat met het andere. En dan maar pluk de dag...

Wij leven werkelijk zo zinnig mogelijk — vertelde hij verder — geen sigaretten, geen bioscoop en natuurlijk helemaal geen schouwburg of dure concerten. Wij eten margarine. Wij drinken geen borrel en geen wijn. Hoe de kroeg er van binnen uitziet, weet ik niet meer.

Over Mei kostte ons huishouden ruim f 320. Wij moesten dit jaar voor zomerkleding eindelijk eens over de brug komen — f 205. Ik kan er in mijn baan niet als een haveloze bijlopen. En mijn vrouw en zoon idem. Weet je wat tegenwoordig alleen maar een pantalon en een jasje kosten in de nette confectie? En een paar schoenen voor de jongen? De post diversen over Mei was f 54.32 en daarvan kun je je ook al geen builen vallen. Goed — dat werd over Mei een nadelig saldo van f 58.52. Volgende maand dus inhalen. Maar in Juni eiste de gemeente schoolgeld. En vonden we de verrassing van de tandarts in de brievenbus. En zo ga je maar door...

Vriendelijke lezer, deze man stelde geen daverende vacantie-eisen. Een fietstocht met zijn vrouw van een dag of twaalf in eigen land. Iedere nacht in een hotel slapen en 's morgens ontbijten. Onderweg ergens een broodje of zo. En dan 's avonds gezellig samen ook alweer ergens eten. Met het natje en droogje en de diversen f 20 per dag — mag dat?

Natuurlijk mag dat. Maar de ramp is: het KAN niet. Want deze bedrijfsleider toucheert geen vacantietoeslag zoals zijn ondergeschikten. En evenmin overwerkgeelden, waaruit die ondergeschikten hun vacantiepotje fokken.

Nogmaals: wij hebben de cijfertjes gezien en nagerekend. Zij kloppen. Tja... indien hij geen studieverzekering koopt, en geen ziekteverzekering en geen ongevallenverzekering en geen levensverzekering... tja... DAN zou het mogelijk zijn f 250 uit te trekken voor vakantievreugden per fiets en in de lieve natuur.

Maar deze middenstander is maar een pensioenloze en hij verdient ver boven de f 4500-grens. En dus... enfin, U voelt het wel, hè?

Allerhande

TWINTIG EN NEGENTIEN

De toekomst zal het leren. De verre toekomst — want Oud is geen man, die gelijk de meesten van zijn critici, in het politieke schaakspel maar twee zetten vooruit kijkt. Hij ziet er twintig vooruit. Hebben zijn opponenten niet meer dan negentien gehaald?

(Elseviers Weekblad)

KOEK EN BOEK?

Het is bekend, dat de regering het voornemen heeft om enkele artikelen, zoals koek, jam en peulvruchten vrij te stellen van omzetbelasting. Dit is ons, zoals men begrijpen kan, een oorzaak van vreugde. Die vreugde zou evenwel, en ook dat is begrijpelijk nog groter zijn, indien onze regering er toe zou overgaan om het boek onder die eerste levensbehoeften op te nemen. Er was een tijd, dat het boek vrij was van deze belasting. Maar dat was vóór de oorlog. Wij zouden die vrijdom weer terug willen hebben. Het boek moet tot het Nederlandse volk kunnen komen. Het is geestelijk gezien een levensvoorwaarde.

(Neerlandia)

RAPPORTEN

Per jaar worden door de reclasseringsinstellingen ongeveer 9.000 voorlichtingsrapporten uitgebracht. Daarenboven een groot aantal zogenaamde v.i.- en gratie-rapporten. In totaal meer dan 10.000. Het aantal reclassenten, dat op 31 December 1949 officieel onder toezicht van de reclasseringsinstellingen stond, bedroeg ongeveer 13.000. Over een toezichtgeval wordt gewoonlijk 4 maal per jaar een rapportje uitgebracht. Dat betekent meer dan 50.000 kwartaal rapporten.

(Reclasseringscourant)

BALTSENDE KORHOENDERS

Het Korhoen is een vogel, die tot de verbeelding van vele mensen spreekt. Niet alleen van jagers, die er een grote eer in stellen zo'n zwarte, blauwglanzende haan op het tableau te brengen, maar ook van natuurliefhebbers, die in het voorjaar zo graag wat zouden zien van het baltsen van deze vogels. Beider wensen zijn evenwel niet gemakkelijk te vervullen. Het Korhoen is niet algemeen, de jacht is moeilijk en de balts heeft plaats in de aller vroegste ochtenduren, in stille hoeken van afgelegen heidevelden.

(T.N.O. Nieuws)

DOORDRAAIEN

En wij lazten alweer in pers en periodiek: „Het Westland lijdt tonnen schade nu men aan de veilingen geweldige hoeveelheden bloemkool doordraait, terwijl het met sla en postelein en radijs hetzelfde geval is.”

En wij dachten zo: dát moest niet mogen. Dat moest ook niet kunnen. Maar het mag en het kan elk jaar weer opnieuw. Goed — wij zijn maar domme burgers, die door slimmere burgers worden voortgedreven. Wij hebben geen begrip van geleide economie en van lonen en prijzen en van noemt U maar op. Maar wij vinden dit doordraaien van voortreffelijk voedsel verschrikkelijk.

(Advertentieblad voor Limburg)

NIEUWE BOODSCHAP

Voor gans de wereld is het liberalisme, het vrije verkeer van gedachten, mensen en goederen, als een nieuwe boodschap, die betere tijden verkondigt.

(Het Volksbelang, Brussel)

HET SPOORKAARTJE

Toen de leraar U vroeger een definitie van het begrip plaatskaart vroeg, gaf U als antwoord: een plaatskaartje is het bewijs van een vervoerovereenkomst, gesloten tussen de vervoersonderneming en degene, die vervoerd wil worden.

Althans, dat antwoord moest U geven. Toen Edmonson het spoorkaartje als vervoerbewijs invoerde, wist hij nog niets van deze begripsbepaling af. Die is pas later vastgelegd.

(Nieuw Spoor)

DE BESTE PROPAGANDA

De beste propaganda is de persoonlijke aanbeveling, maar evenzeer is waar, dat de slechtste reclame ook die is, waarin de ene toerist aan de andere kan zeggen: „Pas op in Nederland en let op je geld.”

(Horeca)

NIET ALS DE STRUISVOGEL

Wij mogen niet als de struisvogel de kop in het zand steken en daarbij alleen maar denken, dat het zulk heerlijk zomerweer is, als wij niet tevens in de verte de donderkoppelen aan de thans nog heldere hemel zien.

(Het Lichtspoor)

N.V. BOELE'S

Scheepswerven en Machiniefabriek

BOLNES

Nieuwbouw en reparatie

Scheld toch niet zo op het leven!

Scheld toch niet zo op het leven! En verwerp het niet als een absurditeit.

Ziet, men noemt T. C. Eliot, Engeland's grootste levende dichter. Daarom ook is zijn toneelstuk Cocktaillparty nog altijd een maand tevoren in Londen uitverkocht. Een duister stuk, die Cocktaillparty. Ergens lazen wij deze kenschets: „een stuk, waarin de schrijver in de afgronden van de ziel is afgedaald en op die helletocht ontstellende ervaringen heeft opgedaan; een stuk, dat de nietigheid en absurditeit van het leven belicht en ontleeft.”

Goed — zo ziet en zo ondergaat die beoordelaar het.

Maar licht het op zijn weg om ons nu maar zonder meer die nietigheid en die absurditeit aan te praten?

U haalt wellicht uw schouders op. U voelt vandaag niet voor diepzinnige verzuchtingen.

Maar is ons leven nu werkelijk zo absurd en zo nietig? Of hebben u en ik en alle andere onverschillige burgers het misschien zo gemaakt? Door hun gemis aan liefde tot elkaar en voor het leven zelf?

Het werd een gangbaar gebruik in de kroegen en kroegjes, waar men tegenwoordig de levensfilosofie distilleert, te schimpen op het leven.

Op die wijze ontstaan schrijvers als Henri Miller (niet de Alfred van de Handelsreiziger!), die twee verschrikkelijke boeken schreef: Tropic of Cancer en Tropic of Capricorn. Boeken, die niemand in Engeland en Amerika wilde uitgeven en die nu in Parijs bij The Obelisk Press zijn gedrukt, maar in Engeland en Amerika het Verboden Toegang behouden.

Ten rechte, lezers, want wat deze ontriggelde sadist of psychopaath als „het leven” beschrijft in een verschrikkelijke en bovendien verschrikkelijk obscene nachtmerrie, is het leven niet.

Dat is alleen maar zoals hij, een geslagen of gehavende zieke, het ziet en ondergaat — zijn leventje en van al die ontriggelde vrouwtjes en mannetjes rondom hem heen. En dat dit nietig en absurd en geen vier duiten waard is... tja... wat wilt U?

Dikwijls ontmoeten wij een 80-jarige opa. Zo'n onverwoestbare boer op een achterhoekse boerderij. U weet wel, zo één, die altijd maar door ploegt, en nog altijd gezond en sterk. Króm heeft hij zich gewerkt — en toch is voor hem het leven nog altijd iets prachtigs. Ja... en waarom? Misschien omdat hij gelooft in zijn God en in het geluk van de arbeid en in liefde en erbarmen voor anderen... misschien ook omdat hij zo maar een eenvoudige boer is.

Daarom — het is zo'n domme gemeenplaats, die verwerping van het leven.

Goed — de ellende en de armoede van de stenen stadswaestijn, de nappijn van oorlog en vernieuwing, de hulpeloosheid en hopeloosheid van de jonge stadsmensen, het zijn allemaal zwarte plekken. En de mens, die nog in en met de natuur naast andere eenvoudige burgers mag leven voelt dan ook in zo'n Cocktaillparty en in zo'n Kreefts- of Steenbokskeerkring bovenal de wanhoop om het mislukte en het onbegrepen. Want niet het leven maar de stumperige mens in die stenen huizenhagen werd absurd en nietig. Omdat hij met al zijn technische vaardigheid en kunde zo onbereikbaar ver blijft van wat Wells hem reeds aanwees als het verre doel van ieder leven... the Kingdom of Heaven.

Wij worden zo arm....

Wat worden wij arm en hulpbehoevend! Het was het kwartje fooi van een taxichauffeur, dat ons tot die overpeinzing bracht.

Want een Haagse taxi zette ons ergens af. „Hoeveel krijgt u?” —

„Dat is éénveertig en een kwartje, wordt éénvijfzestig, meneer”. — „Is dit kwartje als fooi bedoeld?” — Ja, waarachtig, het was als fooi bedoeld. Want.... „och, meneer, het is tegenwoordig armoe troef. De mensen hebben geen geld meer. Weinig vrachtjes en er zijn er al, die geen fooi of net een dubbeltje geven. En dáár kan ik het niet voor doen”, verklaarde de man achter het stuurwiel.

Dus gaf hij zelf het kwartje maar aan — als minimum-eis.

Ja, de mensen hebben geen geld meer....

Let u eens op de half lege treinen en trams en bussen. Kijk eens dwars door de restaurants en eetgelegenheden met hier en daar een schamel plukje bezoekers. Denk eens aan de half lege bioscopen en de dikwijls bijkans lege schouwburgen. Praat eens met uw boekhandelaar of met een ongelukkige, die van kunst en aanverwante artikelen moet leven. Dat wil zeggen: essen, trinken und sich begatten... u weet wel, de definitie van wijlen Strindberg....

Wij moesten onlangs in een hotel logeren. Hoofdzakelijk zakenlui-met-onkosten-bevoegdheden en... buitenlanders. Propvol buitenlanders. Want een nachte logies met ontbijt voor twee personen ad f 14... nee, dat kan de vaderlandse burger niet meer opbrengen.

Wij hebben een vriend, die in alle steden en dorpen weet waar men goed en billijk eten kan. Billijk, begrijpt u? Dus aten wij „ergens” in een stationsrestaurant. Bordje kip-pesoep, biefstukje, gebakken aard-

appeltjes, kopje koffie, flesje spuitwater. Toen we gegeten en gedronken hadden bezaten wij, de fooi mee berekend, vijf gulden en drie kwartjes minder.

Dergelijke bedragen kan de gemiddelde burger niet meer betalen — hij is, ronduit gezegd, te arm geworden.

Het zekerste teken van de toenemende grauwe armoede vormen de folders en oproepen tot steun, welke elke ochtend met de post komen.

In één week: Het Nederlands Sanatorium te Davos, Het Geleidehondenfonds, de vereniging Tot Heil des Volks, de N.Z.H. Redding-Maatschappij, de Vereniging van Ex-politieke Gevangenen.

Allemaal in diepe zorg voor de toekomst. Allemaal volkinstellingen, die geen enkele Nederlander kan en wil missen. Maar... al die instellingen zijn bijna uitsluitend ingesteld op bijdragen van u en van alle andere „particulieren”.

En... „de financiële steun door het Ned. volk is geenszins voldoende voor de sterk gestegen exploitatiekosten van de 25 reddingsstations” — dat schrijft de N.Z.H. Redding-Maatschappij in haar orgaan.

En... „gemiddelde bezetting 370 bedden — in 1947 resultaten bij 331 patiënten: veel verbeterd tot genezen 247, verbeterd 56, niet verbeterd 19, overleden 9 — na de oorlog werden ruim 1000 patienten in het Ned. Sanatorium te Davos verpleegd — een getal van 1.300.000 verpleegdagen zegt wel iets” — dat schrijft de Ver-

eniging tot Behartiging der Nederl. Longlijders. En wijst op de zorgelijke financiële toestand — „wordt lid!” en... laat ons niet in de steek...
* * *

Bijna elke post brengt soortgelijke verzoeken om steun... laat ons niet in de steek in deze donkere dagen! En er wordt ook gesteund... lees de verantwoording van de ontvangen bijdragen in „Aantreden!”, het orgaan van de Expogé. En ervaar hoe in gulden en rijksdaalders wordt gegeven inplaats van met tientjes en twintigjes in ruimere jaren. Die guldentjes zijn niet voldoende. We halen het niet meer. We moeten noodgedwongen bedanken voor dit en voor dat.

Want we zijn straatarm. En elke dag worden we armer. Desondanks... tracht vol te houden! Laat die prachtige instellingen van onze volkskracht niet in de steek. Als we er allemaal onze schouders en... onze kwartjes en guldentjes onder zetten. Maar dan ook ALLEMAAL!!!

Dat werd de overpeinzing en... de opwekking, die met het troosteloze kwartje van de taxi-chauffeur begon.

AFDELINGSSECRETARISSEN:

Vraagt bij onze administratie de tarieven voor extra-exemplaren van ons weekblad, voor de verbreiding van onze beginselen en voor het werven van nieuwe abonné's.

Habeas Corpus (I)

De persoonlijke vrijheid van elke Engelse burger wordt gewaarborgd door de Habeas Corpus Act (lett. dat gij Uw lichaam hebbe).

De Nederlandse burger is niet zo welvoorziën, maar in de vooroorlogse dagen kon hij er zeker van zijn, nooit zonder rechterlijk vonnis in het gevang te worden gefrommeld en ook nooit maandenlang in dat gevang gedeponneerd te blijven zonder dat hij „voor-kwam”.

Wel, die tijden zijn voorbij.

Na de bevrijding ging het een krom gangetje met ons vaderlandse Recht. En nog altijd, na vijf harde jaren, klopt het niet.

En daarom drie voorbeelden — op één dag in één en dezelfde krant gevonden.

Het eerste: voor de Amsterdamse Rechtbank heeft mr. F. Pauwels bitter geklaagd over de onmogelijk lange tijden van voor-arrest. Zijn cliënt werd beschuldigd van auto-verduistering — en die man zat nu al elf maanden, let wel: bijna een jaar, in voor-arrest.

„En dit is tegenwoordig meer en meer gebruikelijk, maar daarom niet minder laakbaar”, aldus mr. Pauwels. De rechtbank was het in dit geval met pleiter eens en gelastte de onmiddellijke invrijheidsstelling.

Habeas Corpus (II)

Tweede geval — ook uit Amsterdam: „de 28-jarige kantoorbediende W. P. P. is vanmorgen door de Amst.

Rechtbank vrijgesproken wegens gebrek aan bewijs — verdachte heeft zeven maanden in voorarrest gezeten.”

En wij lazen verder:

„De zaak tegen deze kantoorbediende werd in Februari j.l. voor een nader onderzoek aangehouden, nadat de officier van Justitie, die verdachte's medeplichtigheid en heling wel bewezen achtte, twee jaar gevangenisstraf tegen hem had geëist. Veertien dagen geleden liet de officier deze eis vallen en vroeg vrij-spraak. Ter zitting werd daarop door de rechtbank de onmiddellijke invrijheidsstelling van verdachte gelast.”

Habeas Corpus (III)

Wij knipten uit de Telegraaf:

„In hotel Terminus was eergisternacht afgestapt de heer Kool, directeur van Philips in Argentinië. Des morgens om half zeven werd hij gewekt met de mededeling, dat er politie voor hem was. Zich van geen kwaad bewust opende de heer Kool de deur en werd tot zijn grote verbazing gearresteerd. Hem werd meegedeeld, dat zijn aanhouding was gelast door de procureur-generaal van het Amsterdamse Gerechtshof, omdat hij een oud SS-er zou zijn, die er na de oorlog tussen uitgeknepen was. Men vervoerde hem naar het hoofdbureau van politie aan de Laan Copes en vandaar naar Amsterdam, waar hij voor de procureur-

generaal werd geleid, die destijds zijn aanhouding had gelast. Hoewel de heer Kool verklaarde in het geheel geen SS-man geweest te zijn en gedurende de oorlog voor Philips in het buitenland te hebben vertoefd, werd dit maar niet zo grif aangenomen en moest eerst de directie van Philips in Eindhoven er aan te pas komen, die verklaarde, dat men de verkeerde voor had.

De heer Kool is vervolgens weer op vrije voeten gesteld. Men had hem met 'n naamgenoot verwisseld.”

Denkt U zich even in dat U zelf zo iets overkomt. Dat U de zekerheid mist als behoorlijk burger, te goeder naam en faam bekend, in een hotel te kunnen slapen zonder de kans van Uw bed te worden gelicht..... de klopp op de deur..... na vijf jaren bevrijding.....

Vergissen is menselijk — ook bij de politie. Maar het betreft hier alweer die Haagse Politie, die zich dan toch wel heel vaak vergist en altijd op pijnlijke wijze.

Twee vragen:

Hoe heeft zij in dit geval haar verwisselende vergissing goed gemaakt?

Hoe lang moet het nu nog duren dat elke burger in dit goede land, die toevallig in een Haags hotel afstapt, de kans loopt voor dag en dauw van zijn bed te worden gelicht, gelijk de gevaarlijkste en gemeenste misdadiger?

Lees dit boek

U moet dat boek lezen! U weet wel: Het 25ste Uur — het uur na het laatste uur. Het boek van de Roemeen Virgil Gheorghiu, dat zich richt tegen de verschrikkelijke krachten van het hedendaagse Geweld.

Want u mag nooit vergeten hoe gedurende elke dag, welke u nog in vrijheid beleeft, aan gene zijde van Het Gordijn mensen zoals u worden vernietigd, hoe hun levens worden verwoest, hoe dwangarbeid, concentratiekamp, terreur, geheime staatspolitie, hoe ONvrijheid en Vrees hen terugdrukken tot NIETS: „niets zijn zij meer”, lezen wij in het voorwoord van Gabriel Marcel, „dan nummers in een dossier..... hun persoonlijk leven wordt door de blinde machten van het Geweld volstrekt ontkend”.

Maar daarnaast mag het u evenmin ontgaan hoe in uw eigen wereld, in de gemeenschap rondom u heen, de mens al evenzeer wordt bedreigd.

Het valt u misschien niet zo op. U kijkt er al arbeidende, al etende en drinkende wellicht overheen. U ziet de mensen van allen dag ook elke dag nog als vrijwel dezelfde mensen. Mensen, die een bioscoopje pakken, die ergens aan een toonbank een broodje lever of een kop soep kopen, die elke Zondag naar de voetbal en elke Maandag weer naar het mechanische werk aan ergens een machine gaan.

Maar deze Roemeen zag het wel, en hij zag het scherp en retoucheerde niet:

„Het Westen heeft een maatschappij geschapen, die op een

machine lijkt. Het verplicht de mensen om temidden van die maatschappij te leven en zich aan de wetten van de machine aan te passen. Maar als de mensen op machines zullen lijken, zó dat zij er zich mee gaan vereenzelvigen, dan zullen er geen mensen op aarde meer zijn.”

En als u en ik en al die mensen om ons heen, ook die van de tomatensoep en van het broodje lever en van de voetbal, niet meer kunnen voorkomen dat het 23ste en 24ste uur ons door de vingers glijpen en dat het 25ste tóch aanbreekt, dán kan zelfs geen Messias ons meer helpen „omdat een door de techniek beheerste wereld niets geestelijks kan voortbrengen en dientengevolge aan monsters is overgeleverd.”

Wat wij daarom nogeens nadrukkelijk willen zeggen, is dit: u moet dit vreselijke boek van die Roemeen lezen. En overdenken. En dan moet u zich ernstig afvragen: heeft dit, ons Westen niets meer op te brengen behalve techniek? Aanvaarden wij dat de machine al onze levenswaarden overheerst? Heeft dit Westen niets meer uit te dragen aan cultuur en aan waarachtig gevoel, aan werkelijke levenswaarden, aan liefde, barmhartigheid en opoffering voor anderen? Is in dit 24ste uur de aanbidding van de machine werkelijk ons credo geworden?

Het gaat een raar gangetje in deze geschonden wereld en onder deze bezeten mensen terwijl velen het nog niet zien of beseffen.

Daarom moet u dit boek lezen. En ook dit allesbehalve opgewekt en blijmoedig stukje.

Dáárom — en omdat het al kwart voor vierentwintig is.

Dat 25ste uur kan alleen nog maar worden tegengehouden door u en de uwen, door doorgewone burgers zo als u en ik, maar die nog vrij en tot zekere hoogte nog zonder vrees leven.

Wat wij daarom eigenlijk zeggen willen, heeft Goethe al in Faust gezegd:

Nur der verdient sich Freiheit

wie das Leben, Die täglich sie erobert muss....

en hield Byron ons reeds een lichtende zekerheid voor:

„De strijd voor de vrijheid, eenmaal begonnen, en door de stervende vader aan zijn zoon vermaakt, eindigt, ofschoon misschien tegengehouden, altijd met de overwinning....”

eigenwijze liedjes

Het meisje van zijn leven

Het meisje van mijn leven, zei de jongen van IV B,
Liep na een hockeywedstrijd op een middag met me mee,
Het ging van zelf — zo echt... nou ja... ik weet niet hoe of wat,
Alsof ze nooit op school een vriend of vrijer had gehad.

Dat meisje, zei vervolgens de student, wordt straks de vrouw,
Met wie ik over jaren, als ik arts zal wezen, trouw,
Inmiddels leert zij koken en zij tikt op een kantoor
Om 't wachten te verzachten tot ik eeuwig bij haar hoor.

Dat meisje, sprak de huisarts, kookt en bakt als een godin
En schrijft geregeld 's avonds al mijn rekeningen in,
Zij heeft me èn als echtvriend èn als dokter zo gewend
En kent om zo te zeggen bijna iedere patiënt.

Dat meisje, sprak professor (en toen was hij specialist)
Dat maakte ons welvarend want van mij een internist,
Zodat ons leven rijker en voortdurend rijker wordt,
Met eenmaal 's jaars Riviera en met eenmaal wintersport.

En dus zoekt nu dit meisje — sprak professor met een lach,
Waarin de volle vreugde om haar meisjesdeugden lag —
Pardon — een ogenblikje — schat, neem jij die
telefoon? —

Het meisje van zijn leven voor meneer haar oudste zoon.
Brammetje.

N.V. W. A. HOEK'S

MACHINE- EN ZUURSTOFFFABRIEK
Hoofdkantoor en Machinefabriek
te Schiedam.

Compressors voor alle gassen en iederen druk.
Installaties voor de bereiding van zuurstof, stikstof, enz.

N.V. SCHEEPSWERVEN

„PIET HEIN”

BOLNES en PAPENDRECHT

DWARSELLINGEN 115 Meter

DROOGDOK 115 x 30 Meter

SMIT SLIKKERVEER

L. Smit & Zoon
KINDERDIJK

Baggermateriaal
Zeesleepboten
Passagiersschepen
Machines
Motoren
Ketels

N.V. Nederlandse
Caoutchouc- en Gutta-
Perchafabriek

v.h. Bakker & Zn.

Ridderkerk

Technische
rubberartikelen

Hotel, Café-Restaurant
„De Noordberg”
Heelsum
Het rustigst gelegen hotel

Goedewaagen's

Koninklijke
Pijpen- en Aardewerkfabrieken
Gouda

★
Serviezen

N.V. Lijm- en
Gelatinefabriek

„Delft”

Fabrieksmerk
TWEE TORENS
Tel. 106-363 — Delft

Frank Rijdsdijk's Industriele Ondernemingen N.V.

Hendrik-Ido-Ambacht
Tel. H.I. Ambacht 245
Rotterdam 72615

SCHEEPSLOOPERIJ

HANDEL in:
● Oud IJzer,
● Nieuw IJzer,
● Bruikbaar IJzer, enz.

AFDELINGSSECRETARISSEN:
Onze administratie is gaarne bereid met U te spreken over de mogelijkheid van uitbreiding van onze lezerskring.

ERNSTIGE DAGEN

*De strijd op Korea - Het communisme in de aanval
Een critiek stadium - Thans geen kleine zaken meer
Slechts op grote belangen zij het oog gericht
Geen burger mag terzijde staan*

De wereld is in spanning. Zal het conflict, dat op Korea uitgebarsten is, gelocaliseerd blijven of zal er het begin van een allen omvattende strijd mee aangekondigd zijn?

Terwijl wij dit schrijven weten wij daarvan niets. En daarover een voorspelling te doen is niet mogelijk. Daarvoor kennen wij de krachtvelden niet, daarvoor zijn wij veel te weinig op de hoogte van de mogelijkheden, die de bij een uitgebreid conflict betrokken partijen op het ogenblik zien. Wij moeten ons dus bepalen tot datgene, wat zich op het moment afspeelt. Dat is trouwens al ernstig genoeg. Ernstig, in de eerste plaats omdat er oorlog is en mensenlevens worden vernietigd. Ernstig ook, omdat de aanvallende partij het communisme is, dat nu voor de zoveelste maal met grote driestheid zijn ware aard toont.

De Veiligheidsraad heeft snel gereageerd. Dat is goed. De Veiligheidsraad heeft ook krachtig gereageerd. Ook dat is goed. De Veiligheidsraad heeft zoveel ongelukkige beslissingen genomen, dat men zich er over verheugt, dat, wanneer er zich nu een geval voordoet van zo hoogst ernstige aard, dit lichaam maatregelen neemt om onrecht te keren. Bij de landen, die ten deze de hoofdverantwoordelijkheid voor de genomen beslissing dragen, was kennelijk de maat vol. Men heeft begrepen, dat wanneer men wederom terug zou treden in Azië, zulks zijn terugslag zou hebben op andere gebieden, met het gevolg dat het communisme ook elders zijn slag zou gaan slaan. Wat dan des te gemakkelijker zou vallen, daar de bevolkingen — teleurgesteld door de elders in onvoldoende mate verleende hulp door de grote Westerse machten — waarschijnlijk weinig tegenstand meer zouden bieden. De snelheid en de felheid waarmede thans wordt opgetreden, geeft ook een krachtige morele steun aan al diegenen op de wereld voor wie vrijheid, recht, democratie, rechtvaardigheid, verdraagzaamheid onontbeerlijke levenswaarden zijn.

Hoezeer men zich gesterkt kan voelen door het optreden van de Veiligheidsraad, niettemin dient men de ontwikkeling met zorg te volgen. En laten wij toch vooral begrijpen waar het in de wereld van vandaag om gaat: om die grote tegenstelling van de Westerse wereld met haar beschaving en het gru-

welijke communisme. Wij weten het, dat de gewone mens met al zijn zorgen en dagelijkse beslommeringen zich niet altijd kan verdiepen in de maatschappelijke en staatkundige ontwikkeling. Wij begrijpen ook, dat de burger, die alleen vrede vraagt en een gelukkig bestaan voor zich en zijn gezin, zich de toestand in de wereld niet gaarne op z'n somberst voorstelt. De vijf jaren, die nog zo kort achter ons liggen en die zoveel gruwzame verschrikking met zich gebracht hebben, zijn waarlijk al zwaar genoeg te dragen geweest. Moet men zich dan nu al weer hoeden voor een nog gruwelijker dwingeland en moet men nu werkelijk al weer rekening houden met een wereldoorlog?

Wij begrijpen, dat het voor de gewone mens zo moeilijk is en zo verschrikkelijk

om zijn geloof in het goede ondermijnd te zien en om zich gedwongen te voelen krachtig stelling te nemen tegen de kwade elementen. En toch is dat nodig. Wij moeten de feitelijke ontwikkeling onderkennen en wij moeten er rekening mee houden.

In 1948 vonden de gebeurtenissen in Praag plaats. Die hebben de wereld opgeschrikt. Zij maakten elke mens duidelijk wat het communisme betekent, welke gevaren het inhoudt. Wat zich in Praag afspeelde, heeft de gemoederen bezig gehouden, zowel nationaal als internationaal.

Binnen eigen grenzen werd naar aanleiding daarvan het instituut Steun Wettig Gezag in het leven geroepen, internationaal is men tot aaneensluitingen gekomen. Het begon met de overeenkomst van Brussel, wij hebben nu ook het Atlantisch Pact. Het communisme, ziende dat in het Westen een wal werd opgeworpen, ging zijn directe belangstelling elders tonen. Wij kregen het drama in China te zien. De dreiging voor Zuid-Oost-Azië werd acuut. Enige maanden geleden hebben de Verenigde Staten maatregelen genomen om de daar liggende landen steun te bieden in de strijd tegen het communisme. Welnu, dan treedt ook daar even rust in. De communisten verleggen dan het terrein van de directe aanval naar Korea. Daar is nu de strijd ontbrandt op een ogenblik dat, zo leerden ons de berichten, de vloot der aangevallen Zuid-Koreanen te Honolulu was. Het communisme weet zijn ogenblikken wel te kiezen! Het zit ook blijkbaar klaar om van elk zwak moment profijt te trekken.

Telkenmale wanneer het communisme de kans schoon heeft gezien in een deel van de wereld, waar het nog geen wal tegen zich opgeworpen vond, sloeg het zijn slag. Dat kan bij een centraal geleid geheel. Vandaag hier, morgen daar.

Thans raakt het voor de communisten „vrije” gebied, waar het zijn gang kan gaan, uitgeput. Dat zal consequenties met zich mee brengen. Zij lopen nu in Korea reeds tegen een-in-haast-opgeworpen dam. Een dam, die bewaakt wordt, en in feite reeds mede verdedigd, door de Westerse wereld. Laten wij ons dus goed realiseren, dat daar in het Verre Oosten het stadium van de koude oorlog voorbij is en dat de Westerse wereld daar gewoon oorlog voert met het communisme. Wij zijn dus het ernstigste stadium ingetreden.

Zoals wij in het begin zeiden, wij weten niet hoever de strijd om zich heen zal grijpen. Dat hangt af van allerlei factoren, die de buitenstaander nu eenmaal niet kent. Slechts mogen wij hopen, dat thans niet de gehele wereld in brand raakt.

Hoe echter de ontwikkeling ook zal zijn, wij dienen ons te realiseren, dat het communisme nu zover is doorgedrongen, dat het geen „vrije” gebieden meer heeft en dat het bij elke verdere actie direct stuit op de Westerse machten. Wat

☆ parlementaire flitsen ☆

Een eenvoudig ontwerp bracht nochtans belangrijk debat in de Eerste Kamer

Er bestaat vooral bij de Eerste Kamer een sterk gevoel voor wat wij zouden kunnen noemen „staatsrechtelijke stijl”. Met dit gevoel nu kwam het de vorige week in deze Kamer aan de orde gestelde ontwerp tot bekrachtiging, voor zoveel Nieuw-Guinea betreft, van een met toepassing van artikel 183, tweede lid, der Indische Staatsregeling vastgestelde ordonnantie in botsing. Dat was de oorzaak van de strijd, welke tussen de Kamer en de ministers Götzen en Van Maarseveen over dit overigens nogal eenvoudige ontwerp, dat, kort gezegd, het algemeen uitvoerrecht voor dit gebiedsdeel van 20% op 8% beoogde te brengen, werd gevoerd.

Een strijd, die ingezet werd door een frontaanval van mr. Jonkman (Arb.), maar die toch vooral dank zij het tactische spel van prof. Molenaar (V.V.D.) ten gunste van de Kamer werd beslist.

Het bovengenoemde bekrachtigings-ontwerp was ingediend op 9 Juni 1949 en had toen ten doel, met toepassing van artikel 183 van de Indische Staatsregeling een op 28 Januari 1949 vastgestelde ordonnantie tot verlaging van het uitvoerrecht voor geheel Indonesië te bekrachtigen.

Inmiddels echter was, in December 1949, de soevereiniteit over Indonesië overgedragen en had het dus geen zin meer „bekrachtiging van die ordonnantie” in deze vorm te vragen. Voor Nieuw-Guinea, dat Nederlands is gebleven, had dat echter nog wel zin en nu koos de Regering de eenvoudigste weg, die wel vaak, maar toch niet altijd de beste weg is: zij voegde bij nota van wijziging de woorden „voor zoveel betreft Nieuw-Guinea” in de considerans van het wetsontwerp in. Met toepassing van de oude Indische Staatsregeling zou derhalve aldus een voor geheel Indonesië bestemde ordonnantie nu alleen voor Nieuw-Guinea wettelijk bekrachtigd worden.

Met deze handelwijze nu kon onze Senaat zich niet verenigen. Mr. Jonkman (Arb.), prof. De Zwaan (C.H.) en prof. Molenaar (V.V.D.) kwamen successievelijk hun grote bezwaren tegen een zo onelegante wijze van wetgeving uiteenzetten.

Prof. Molenaar voegde daaraan toe, dat hij het niet alleen eleganter zou achten, wanneer de Regering thans met een eigen wetgevingsmaatregel, bestemd voor Nieuw-Guinea alleen, zou komen in plaats van met het voorstel tot bekrachtiging van een maatregel, die anderhalf jaar geleden onder geheel andere omstandigheden en onder een ander bestel was genomen, maar dat hij zulks ook psychologisch verre prefereerde.

Wij zouden, zo zei onze woordvoerder, geloof ik, van onze kant verkeerd handelen, wanneer wij, door deze voorzieningen ten aanzien van Nieuw-Guinea op de oude Staatsregeling van Nederlands-Indië te baseren, daarmede de indruk zouden wekken, dat het hier een tijdelijke maatregel betreft, welke binnen korte tijd tot het verleden gaat behoren. Daarom ook was prof. Molenaar aanvankelijk niet zo enthousiast over het door mr. Jonkman (al beoogde deze hetzelfde) ingediende ordevoorstel, om dit ontwerp voorlopig aan te houden, maar wenste hij verwerping daarvan. Terecht immers zei prof. Molenaar: als wij het ontwerp alleen maar aanhouden, staan wij later toch weer voor hetzelfde probleem.

Er is over dit alles vrij lang gediscussieerd, omdat de Regering, bij monde van minister Götzen, bijgevallen door minister Van Maarseveen, het been eerst volkomen stijf hield en de Kamer voorhield: Als gij dit ontwerp verwerpt, zoals professor

Molenaar bepleit, dan zullen wij de Gouverneur (al is dat dan niet de eigenlijke bedoeling van de verwerping) opdracht moeten geven, de ordonnantie van Januari '49 in te trekken en dan komt, volkomen onbedoeld en ongewenst, dat uitvoerrecht dus weer op 20%. En daar beide bewindslieden zich eerst ook tegen het voorstel van orde van mr. Jonkman verzetten om de behandeling van het ontwerp voorlopig aan te houden, leek het debat een ogenblik volkomen in een impasse te geraken.

Toen echter bracht een suggestie van prof. Molenaar uitkomst en het aardige daarvan was, dat zij precies bracht, wat hij beoogde. Bij de replieken verklaarde de heer Molenaar zich namelijk bereid, zich achter het voorstel van de heer Jonkman (aanhouding dus) te scharen, mits de Regering toezegde, dat zij dan de Gouverneur van Nieuw-Guinea zou opdragen om de regeling, waarom het ging, krachtens het besluit Bewindsregeling Nieuw-Guinea voor dat gebiedsdeel bij ordonnantie vast te stellen. De 2e alinea van artikel 175 van dat Besluit bepaalt namelijk, dat de tarieven van in-, uit- en doorvoer, welke door de wet moeten worden vastgesteld, in dringende omstandigheden bij ordonnantie (d. w.z. bij een door de Gouverneur uit

te vaardigen besluit) kunnen worden gewijzigd, mits onder nadere bekrachtiging door de wet.

Deze door prof. Molenaar gevraagde toezegging deed minister Götzen inderdaad en toen werd het, overeenkomstig de wens van prof. Molenaar geïnterpreteerde, ordevoorstel van mr. Jonkman met 23 tegen 7 stemmen (allen leden van de K.V.P.-fractie, van wie 3 voorstemden) aanvaard. Minister Van Maarseveen sloeg de spijker echter wel goed op de kop, toen hij, vlak voor de stemming, nog even het woord vroeg en vaststelde: „Wanneer de Kamer zou treden in de suggestie van de geachte afgevaardigde de heer Molenaar en deze ordonnantie zou worden vervangen door een nieuwe wettelijke maatregel, dan zal dit wetsontwerp moeten worden ingetrokken. Dan zal uitstel van de behandeling dus betekenen, dat t.z.t. zonder dat het wetsontwerp nader behandeld wordt, dit ontwerp door de Regering zal worden ingetrokken. Ik geloof, dat dit de juiste consequentie is”.

Zo was het, als gezegd, precies. Hier werd het eindresultaat van dit debat met alle duidelijkheid aangegeven, namelijk dat de heer Molenaar volkomen had bereikt, wat hij bedoeld had: deze aanhouding was in haar uitwerking nu volkomen gelijk aan verwerping en de door allen niet gewenste terugval op het oude uitvoerrecht van 20% werd tegelijk voorkomen.

De behandeling van dit — wij herhalen het — op zichzelf eenvoudige voorstel werd ook om andere redenen veel belangrijker dan die eenvoudig aanvankelijk deed veronderstellen.

President Soekarno had van het bezoek van de minister-president Pandit Nehroe gebruik gemaakt om de reeds eerder door hem aangegeven leus: Voor het einde van dit jaar zal Nieuw-Guinea bij Indonesië be-

horen, nog eens in het tienvoudige te herhalen en de heer Nehroe had in een persconferentie, zij het in enigszins voorzichtige termen, zijn instemming daarmede betuigd.

Mede waarschijnlijk op grond van de hierdoor ontstane onrust in Australië, dat in de Nederlandse houding twijfel ook op dit punt meende te zien, heeft de Nederlandse Regering daar thans haar even positieve mening tegenover gezet.

Dat „thans” is in zoverre eigenlijk niet helemaal juist, dat de Regering al eerder een dergelijke verklaring had afgelegd. De zinsnede „De Regering staat onveranderlijk op het standpunt, dat Nieuw-Guinea ook na afloop van bedoeld jaar onder Nederlandse soevereiniteit moet blijven” was namelijk een woordelijke aanhaling van hetgeen minister Van Maarseveen op 26 Mei reeds in de Tweede Kamer (bij de behandeling van de Nota over Indonesië) had gezegd. Het verschil was echter, dat minister Van Maarseveen in zijn woordelijk en met nadruk voorgelezen verklaring, die hierdoor het karakter van een Regeringsverklaring kreeg, uitvoerig commentaar aan dit standpunt verbond en voor de buitenwereld duidelijk heeft uiteengezet, dat en waarom Nederland het recht en de plicht heeft (plicht tegenover de bevolking van dit gebied) om zijn taak daar voort te zetten totdat het volk zijn eigen lot kan bepalen.

Aan de behandeling van de Onderwijsbegroting in de Eerste Kamer, welke de vorige week nog niet ten einde werd gebracht, zullen wij in het volgende nummer aandacht wijden.

Deze burger

ontmoette Maandag een heer met wie hij een prettig gesprek had en met wie hij, later op de dag, een prettig glas dronk en met wie hij, in de vroege koele avond het brood brak aan een plezierige tafel en toen nog koffie en een cigaret, zoals dat gaat in een wereld die zich, voor enkele uren, niet bezig houdt met Korea, Ajax en de Staatsmijn Maurits.

Om kort te gaan, buurvrouw, en wat ik maar zeggen wilde: het was gezellig, wij jijden en jouden malkander en de nieuw-verworven genegenheid bracht mij naar het plaatselijk stationsgebouw ten einde mij uitgeleide te doen.

Toen zei hij, op het perron nog, om iets reuze-charmants te zeggen: „Jebemmereuzemegevalle” en toen ik hem dan vroeg hoe er van meevallen sprake kon zijn, wanneer men iemand in de verste verte nooit gekend heeft, zei hij: „je bent ommers Vêvédeêr, nou en je bent toch wel een geschikte vent.”

Deze burger heeft daar in de trein, die rende door de zoete avondlucht, die van de bossen en de weiden omhoog steeg, nog wel even over zitten napeinzen: Zulke domme, stupiede, burgermans-ellende, die alles in de politiek haalt en die alles met de politiek besmeert en bekloddert, overal etiketten, overal partij maatstaafjes en politieke uitgangspunten: „Jebemmereuzemegevalle ofschoon je geen pèvéedee-aajer bent”, want dat betekende dat in dit geval „Ofschoon je anders denkt dan ik ben je toch niet ongeschikt. Ofschoon je een andere wereldbeschouwing hebt dan de mijne, heb ik toch een gezellige dag met je gehad.”

Medeburgerbroeders, versta mij wel — ik protesteer daar niet tegen en ik tracht het niet te veranderen, die bewustzijnsverenging, die U ook wel, gewoon, domheid moogt noemen.

Het zijn juist deze, juist DEZE botterikken en zichzelfe-catalogiserende stamboekossen, die minachtend, de mond vol hebben van de „burgerlijkheid”, ach ja, de burgerlijkheid van

DEZE BURGER.

Vacantie

We zijn weer in het seizoen, waarin we naar zee, bergen, plassen of hei trekken, in elk geval: niet thuis zijn.

Maar thuis ligt onze post, waarom we ons in onze luchthartige vacantie-stemming niet bekommeren.

Verleden jaar heeft dit bij de aankondiging van de September bijeenkomst van de Vrouwen in de V.V.D. moeilijkheden veroorzaakt, die zich zonder twijfel meer hebben voorgedaan.

Secretarissen van afdelingen en andere functionarissen in onze partij zullen daarom goed doen, maatregelen te nemen, waardoor bij hun afwezigheid geen stagnatie in de behandeling van V.V.D.-aangelegenheden kan optreden.

De secretaresse van de Vrouwen in de V.V.D. geeft hierbij het voorbeeld en deelt mede van 1—20 Juli afwezig te zullen zijn.

Dringende correspondentie, de Vrouwen in de V.V.D. betreffende, adressere men aan het kantoor van Mevr. Mr. E. A. J. Scheltema—Conradi, Ged. Oudegracht 63 te Haarlem.

JOH. H. SPRINGER.

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Voorzitter Redactie-comm.: Drs. H. A. Korthals.
Redactie-secretaris: Mr. E. Elias.
Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 435.
Administratie: Postbus 43, A'foort, tel. 5267.
Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 p. jaar.
Voor het zenden van abonnements- en advertentie-gelden: Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie” te Amersfoort.
Losse nummers 15 cent.
Voor advertenties wende men zich tot de administratie of tot de hoofdvertegenwoordiger: L. Vlugs, Geestbrugweg 69, Rijswijk (Z.-H.).

De Koninklijke

Het 60-jarig bestaan van de Koninklijke Nederlandse Petroleum Maatschappij, in de wandeling kortweg „De Koninklijke” genoemd, is terecht herdacht met een grote tentoonstelling in de Haagse Dierentuin, met toespraken en sportfeesten voor het personeel en al datgene, dat nu eenmaal bij een jubileum behoort. Deze maatschappij, die haar vertakkingen over de gehele wereld heeft, is een bewijs naar buiten van de ondernemingszin, de werkkraft en het doorzettingsvermogen van het Nederlandse volk in zijn beste vertegenwoordigers. De energie, die deze maatschappij, ook onder de zo veranderde omstandigheden in Indonesië ten toon weet te spreiden, komt wel zeer duidelijk naar voren in het voortreffelijk samengestelde Gedenboek, dat ter gelegenheid van dit jubileum het licht zag.

Bij de vele gelukwensen, die deze maatschappij in ontvangst heeft te nemen, willen wij gaarne openlijk de onze voegen en daarbij de wens uitspreken, dat de welvaart en bloei gelijke fred mogen houden met het herstel van ons land en ons volk in het algemeen.

Korea

Korea staat in brand. Wat een ieder, die met zijn beide benen steeds op de bodem van de realiteit heeft gestaan kon verwachten, is thans gebeurd. De gevoelige plek, waar Oost en West eens met elkaar in botsing moesten komen, is ontdekt. Gelukkig voor de Europeanen ligt zij niet in hun onmiddellijke omgeving, doch zij is in Azië opgedoken. Dit alles wil echter geenszins zeggen, dat daarom dit conflict voor de Europeanen geen gevaar kan opleveren. Men kan niet beter doen, dan de feiten nuchter beschouwen. De teerling is geworpen en het gaat er nu om, in hoeverre de Westerse beschaving een stabiele eenheid zal blijken te zijn. Het is tenslotte zover gekomen, dat het vóór of tegen, als het de vraagstukken van democratie en dictatuur betreft, niet alleen meer een politieke keuze is, doch een belangrijk onderdeel is geworden van de individuele levensverhouding. Vóór of tegen. De keuze is beperkt. Maar wie inderdaad voor de handhaving van vrijheid en democratie is, zal tot offers bereid moeten zijn. Korea is het signaal, dat talmen en weifelen, ook in het persoonlijk leven, als het gaat om de verdediging van de menselijke beschaving, fataal is.

Pas op

Het is al weer enige tijd geleden, dat wij in de dagbladen lazen, dat de minister van Wederopbouw en Volkshuisvesting, mr. In 't Veld, na zijn bezoek aan Amerika, volgens de verslagen in de dagbladen verklaarde, dat onze bouwnijverheid van Amerika niet veel kon leren. Wij hebben ons destijds min of meer over deze opmerking verbaasd, omdat zij ons nogal enigszins onwaarschijnlijk en althans wat boud voorkwam. Wij hebben er destijds geen commentaar op gegeven, omdat het ons beter leek, hierover niet onnodig stof te doen opwaaien. Inmiddels maken de dagbladen er melding van, dat ir. Van Hoek, die als leider van een delegatie van werkgevers en -nemers in de bouwindustrie een studiereis door de Verenigde Staten heeft gemaakt, als deskundige het tegendeel verklaart en beweert, dat er voor de bouwnijverheid van ons land in Amerika wel degelijk iets valt te leren. Op de persbijeenkomst van de Stichting

ting Raad van Bestuur Bouwbedrijf, waar de heer Van Hoek van zijn ervaringen vertelde, schijnt — alweer volgens de dagbladen — de minister zich te hebben gerevancheerd door te zeggen, dat hij ten aanzien van architectuur en bouwmethoden weinig nieuws had ontdekt, doch dat hij zich als leek geen oordeel had kunnen vormen over de techniek van het bouwen. Voorts zou volgens de minister de pers zijn woorden onvolledig hebben weergegeven. Hoe dit alles ook zij, wij vrezen toch, dat de minister zich enigszins lichtvaardig op glad ijs heeft gewaagd. Officiële personen moeten nu eenmaal voorzichtig met hun verklaringen zijn. Wij herinneren ons n.l. nog goed de minder tactische manoeuvre van oud-minister Vos, die in het Noorden van ons land zijn opinie ten beste gaf over de sociale toestanden in Amerika, een opinie die nu niet bepaald vleidend was en waarvan de uitspraak als een boemerang werkte, toen de minister meteen daarop een bezoek aan de Verenigde Staten bracht. Zeker, wij behoeven niet alles te verheerlijken, wat uit de Verenigde Staten komt, doch als wij een oordeel over de gang van zaken aldaar in het openbaar uitspreken, moeten wij er wel zeer sterk van overtuigd zijn, dat onze woorden de toets van de critiek kunnen doorstaan.

Massa

Volgens radio Sofia zijn ongeveer 30.000 leden van de communistische partij in Bulgarije volkomen analphabeet. Naar in de uitzending werd verklaard, kon een dergelijke toestand niet langer worden getolereerd, vandaar dat Ruben Levi, lid van het hoofdbestuur van de Bulgaarse communistische partij via de radio krachtig critiek leverde op het ministerie van onderwijs en het bestaande systeem van partij-onderwijs en propaganda. Dit laatste klinkt zeer nobel, maar er werd niet bijgezegd, dat juist door middel van deze massa van analphabeten, de communistische partij aan de macht kon komen. Indien een dergelijke macht eenmaal is gevestigd, is het schermen met de verbetering van de volksontwikkeling slechts boerenbedrog, omdat die massa dan kan worden gekneed in elk model, dat de rode heren welgevallig is. Analphabetisme en communisme gaan hand in hand. Bulgarije is hiervan weer het bewijs en het leert ons opnieuw, hoe belangrijk het is, de volksontwikkeling en — vooral ook de beschaving van het volk — niet te verwaarlozen. Hier ligt een probleem, waarover de laatste tijd weliswaar in toenemende mate wordt gediscussieerd, doch in feite nog geen stap verder kwam als het ging er een bevredigende oplossing voor te zoeken.

Vernieuwing (I)

Reeds eerder hebben wij op deze plaats melding gemaakt van de ongetwijfeld frisse ideeën, die oud-minister prof. Gielen de laatste tijd aan de hand doet op het gebied van de onderwijs-vernieuwing. Tijdens een onlangs gehouden landdag van de in de St. Adelbertvereniging georganiseerde katholieke intellectuelen verklaarde prof. Gielen o.m. dat de biologische rijping van het kind is vervroegd en dat de school te weinig de maatschappelijke veranderingen heeft voorzien en er niet op bedacht is geweest deze tijd op te vangen. Zeer terecht zeide prof. Gielen, dat de tegenwoordige verkeersproblemen niet worden opgelost met onderwijs in de verkeersregelen alleen. Voor het „heer-in-het-verkeer”-zijn is het aankweken van voorzichtigheid en verantwoordelijkheidsbesef van veel groter belang. Ziedaar waarom het bij de onderwijsvernieuwing inderdaad gaat, n.l. het besteden van meer aandacht aan het beschavingspeil van onze jeugd, dat in feite los staat van de verstandelijke ontwikkeling. Het kan niet genoeg worden gezegd, dat het ware begrip en de juiste waardering voor de democratie ten nauwste verband houdt met een behoorlijk ontwikkeld beschavingspeil. Immers, democratie wil niet alleen zeggen: het kennen en begrijpen van de voorschriften, die betrekking hebben op het goed functioneren van onze staatsinstellingen, het betekent voorts verdraagzaamheid jegens de ander. En het is juist deze verdraagzaamheid, waaraan het bij ons volk nogal eens ontbreekt. Het is daarom nodig de onderwijs-vernieuwing meer in ruim verband te gaan zien, waarbij de fundamentele betekenis voor de handhaving van de democratie niet straffeloos zal kunnen worden geplaatst.

Onze hartelijke gelukwensen!

Vernieuwing (II)

Indien men opvoedkundige problemen ter sprake brengt, is het interessant na te gaan, of de oorzaak van de vele verkeersongelukken ligt in het individualistische karakter van de Nederlander. Bepaalde feiten schijnen hierop inderdaad te wijzen. In Los Angeles, waarop elke twee mensen er één een auto bezit, sterven b.v. per jaar op elke 100.000 inwoners 14 mensen ten gevolge van een verkeersongeluk. In Detroit, het centrum van de Amerikaanse automobielindustrie, waar op elke drie inwoners een auto voorkomt, sterven per jaar elf mensen op de 100.000 tengevolge van een verkeersongeval. In Nederland echter, waar op de 50 mensen nog niet één bezitter van een auto wordt aangetroffen, vallen per jaar meer dan 8 slachtoffers op elke 100.000 inwoners. Wij slaan in dit opzicht een zeer slecht figuur en helaas moet worden geconstateerd, dat het niet al te hoge beschavingspeil van ons volk de oorzaak hiervan is. Men rijdt vaak te veel „op zijn rechten”, waarbij men de wellevendheid uit het oog verliest. Dit heeft o.m. tot gevolg, dat jaarlijks 300 kinderen de dood op de weg vinden. Vooral ook op verkeersgebied is een vernieuwing van de mentaliteit een eerste vereiste, waarbij men niet zal moeten dralen om, als het niet meer met goedmoedigheid valt te bereiken, zeer strenge en harde maatregelen te treffen.

ERNSTIGE DAGEN

(Vervolg van pag. 1)

mede in zich sluit, dat die Westerse machten de grootste kracht moeten ontplooiën. Geestelijke kracht, zowel als militaire.

Wij zullen alle kleine zaken terzijde moeten stellen en wij zullen ons bij voortdurende de grote tegenstelling in de wereld indachtig moeten zijn. Wij zullen er ook de consequenties uit moeten trekken. Als burger zullen wij ons bereid moeten verklaren de organen, die de wettige overheid beschermen, te steunen. Niet morgen, maar vandaag. Wij zullen ook bereid moeten zijn ons zware offers te getroosten voor ons defensie-apparaat.

En van de regering mogen wij verwachten, dat zij op rationele wijze en doelbewust en met de grootste kracht ons militaire apparaat opbouwt. Ook daarvan moet worden gezegd: niet morgen, maar vandaag. Bij de verantwoordelijke bewindslieden moet het besef aanwezig zijn, dat geen seconde te verliezen is.

En internationaal zullen wij moeten voortgaan met het scheppen van nieuwe vormen. Niet morgen, maar vandaag. Wanneer men de discussies leest met betrekking tot de internationale samenwerking, dan bekruipt ons wel het gevoel, dat men veelal denkt bezig te zijn aan een werk waarvoor men jaren de tijd heeft. Zo is het niet. Hoe lang wij de tijd hebben weten wij niet. Wij weten slechts, dat er zeer, zéér weinig tijd rest. Moge daarvan elke seconde nuttig worden gebruikt!

K.

Mode en Vrijheid

Hebben lange haren met angst te maken? en niets met wat wij vrouwelijk noemen?

Betrekkelijk onbelangrijke feiten kunnen een aanwijzing vormen voor meer belangrijke dingen, die er de grondslag of oorzaak van vormen. Zo is het ogenschijnlijk niet van zo groot belang, dat, zoals Cecil van der Schaaf-Corsten in de Nieuwe Courant van 3 Juni j.l. onder het opschrift „het kapsel 1950” constateert, veel vrouwen en meisjes de moed missen, de haren zo kort te knippen en disharmonierende krullen te verwijderen, dat de nieuwe mode voldoende tot haar recht komt. De schrijfster geeft hiervan de volgende verklaring: „Mogelijk moeten wij deze angst psychologisch beschouwen. Eeuwenlang toch gold het voor mooi, als het haar van een vrouw zo lang was, dat zij er op kon gaan zitten en zo dik, dat het haar als een mantel kon omhullen”. Tenslotte bepleit de schrijfster krachtig de kortere haren en constateert zij, dat de nieuwe mode „zeer vrouwelijk” is. De psychologische beschouwing van de schrijfster lijkt wel juist, doch niet volledig; er zijn vermoedelijk meer diepgaande, onbewuste motieven in het spel, welke de bedoelde angst voor de korte coiffure veroorzaken. Bij dit schijnbaar onbelangrijke modeverschijnsel komen aldus, zoals de schrijfster reeds aantoert, ingrijpende psychische complexen naar voren.

In het verleden bekleedden de vrouwen ten opzichte van de mannen een ondergeschikte maatschappelijke positie. Teneinde dit onderscheid te kunnen handhaven, werd aan de vrouwen een geheel andere kleding en haardracht dan aan de mannen toegewezen, zoals de slaaf andere klederen dan de heer moest dragen. Het uiterlijk onderscheid tussen de seksen werd naar gelang van tijdvak en plaats of land anders uitgedrukt, doch steeds diende het tot de demonstratie van de ongelijkwaardigheid der vrouwen. In de vorige eeuw bestond het verschil, behalve in de kleding, gedeels in de voor de vrouwen absoluut verplichte lange haren, terwijl de man slechts de voordelen van de meer korte, praktische haardracht mocht genieten.

Bij de destijds heersende, maatschappelijke toestanden waren er voor de grote verschillen en strenge afscheiding gegronde redenen, welke vervielen na de doorwerking van de vrouwenemancipatie. Na 1925 kon men daarom er toe overgaan, de voor moderne omstandigheden hinderlijke haarbos van de vrouwen in te korten. Nochtans kan een traditie nog lang nawerken, ook nadat zij de grondslag verloren heeft. Terecht constateert de schrijfster in de Nieuwe Courant dan ook het voortleven van de fictie, dat slechts lange haren mooi kunnen zijn, wat veel vrouwen er van weerhoudt, ze voldoende kort te knippen. Doch vermoedelijk is hier, meer nog dan de angst voor het verlies van een sieraad, een uit de tijden van achterstelling overgebleven minderwaardigheidsgevoel in het spel, dat thans nog, tegen eigen verlangen in, het voormalige kenteken van inferioriteit gedeeltelijk doet behouden. Niet minder werkzaam is de vrees, door de publieke opinie of de omgeving te worden misprezen. Beide, min of meer onbewuste motieven, het minderwaardigheidsgevoel en de vrees voor de publieke opinie, verschuilen zich vermoedelijk in veel gevallen achter het argument, dat men geen sieraad wil verliezen.

Dat de publieke opinie bevooroordeeld is blijkt hieruit, dat de tegenwoordig zeldzame vrouw met de ongebreideld lange haren geen opzien of aanstoot verwekt, wat veelal wel het geval is met het nog zelfzamer meisje met de „jongenskop”. Het besef is nog lang niet doorgedrongen, dat de lengte van de haren absoluut niets met „mannelijk” of „vrouwelijk” te maken heeft. Deze kwalificatie is er slechts door een jarenlange traditie aan gehecht, nu de grondslagen van deze traditie, t.w. de achterstelling van de vrouwen, zijn vervallen, behoort ook de vereenzelviging te verdwijnen. De vrouwelijke persoonlijkheid kan zich daarentegen slechts ongestoord en dus specifiek „vrouwelijk” uiten, wanneer de dames zonder minderwaardigheidsgevoel en zonder angstgevoel voor de publieke opinie naar eigen gevoelens de haren kort of lang kunnen dragen. Nu blijken de mededelingen van de mode-

journaliste van de Nieuwe Courant bij veel vrouwen nog traditionele angstcomplexen aanwezig zijn, behoort dit de aandacht te hebben van allen, die het wel menen met de rechten van de vrouwen. Het geestelijk complex, dat in het verleden mede de achterstelling van de vrouwen veroorzaakte en in stand hield, blijkt nog onbewust aanwezig en zelfs werkzaam te zijn. Het gevaar is niet denkbeeldig, dat deze werkzaamheid op

Een lezer zendt ons deze merkwaardige overpsinzingen toe. Dit is dus een ingezonden stuk; stel u voor dat de redactie daárvor de verantwoordelijkheid en hare gevolgen wilde dragen en riskeren!

een gegeven moment zou toenemen en dat men zou pogen, de verkregen rechten van de vrouwen op ander, meer belangrijk gebied aan te tasten.

Op zichzelf kan de druk van de publieke opinie voor de betrokkenen al een grote overlast betekenen. Gelukkig betreft de kwestie van de lange of korte haren slechts een uiterlijkheid, doch juist voor de grote massa gaat er een grote suggestieve kracht van uit, de lange haren zijn min of meer het symbool van de vroegere achterstelling gebleven. Ook voor opvoeders en ouders verdient deze zaak belangstelling. Toot men jonge meisjes al te veel met vlechtjes en krulletjes, die de bewegingen belemmeren en veel onderhoud en aandacht vereisen, dan wordt de belangstelling op jeugdige leeftijd op uiterlijkheden gericht. Reeds vroeg kan zodoende een minderwaardigheidsgevoel ten opzichte van de jongens worden gewekt. Zij immers bewegen zich vrijer en kunnen zich met meer belangrijke zaken bezighouden. De jongens zullen er vroegtijdig toe komen de meisjes, die zich met zulke beuzelachtigheden bezig houden, niet als gelijkwaardig te erkennen.

Teneinde het minderwaardigheidscomplex van de vrouwen en de verouderde, hinderlijke publieke opinie verder te elimineren, is het te hopen, dat aan de roepstem van de schrijfster tot kortere haren door velen wordt gevolg gegeven. Ongetwijfeld zijn er veel vrouwen en meisjes, die een te omvangrijke haardos niet durven inkorten tengevolge van een of ander onbewust angstgevoel. Overwinning van deze complexen betekent meerdere vrijheid, die zich ongetwijfeld ook op ander gebied door zou zetten.

Wat in het vorenstaande werd betoogd omtrent de korte haren, geldt in dezelfde mate ten aanzien van de broek, welke nog als een specifiek mannelijk kledingstuk door-

gaat, terwijl alleen het rokje „vrouwelijk” zou zijn. Dezelfde oude traditie en complexen zijn hierbij werkzaam. Het is opvallend, dat de vrouwen en meisjes in haar vrije uren, op vacantie, bij sport en trektochten in het algemeen behoefte hebben aan de broek of het korte broekje, die haar heus niet behoeven te misstaan. Maar teruggekeerd in de sleur van het dagelijks leven moet het rokje worden aangetrokken, het minderwaardigheidsgevoel en de publieke opinie doen zich weer gelden.

Het vorenstaande moge slechts uiterlijkheden en bijkomstigheden betreffen, doch deze beïnvloeden de publieke opinie meer dan moeilijk te begrijpen maatschappelijke vraagstukken en wettelijke maatregelen,

waarvoor de massa zich niet interesseert. Men onderschatte niet de suggestieve werking, die van dergelijke uiterlijke zaken op de lange duur uitgaat. En nu zal men willen betogen, dat de korte haren en de broek lang niet voor iedere vrouw geschikt zijn en dat niet ieder deze zou wensen. Het zij toegegeven en niemand zou haar iets willen opdringen. Doch dan eise men dezelfde vrijheid op voor anderen, die er anders over denken. Wij mogen eisen opheffing van de, zij het slechts morele, dictatuur van de publieke opinie en van de modekoningen. Omdat ook in toekomstige, en uiterlijke, doch suggestief werkende zaken niet de gedachte mag blijven kleven, dat de vrouwen worden achter gesteld.

ALLERHANDE

WATER EN BROOD

Want wat brood voor de mens betekent, betekent water voor Rotterdam en Nederland. En met dat water, dat water van de scheepvaart, is Rotterdam en Nederland gegroeid en groot geworden. Ahoy, demonstrant van de Nederlandse industrie en scheepvaart, zal Jeze verbondenheid voldoende door laten dringen tot elkien, die het wil zien.

(Kust-, Rijn- en Binnenvaart)

BAAIERD DER VERVELING

De naoorlogse mens, steeds meer losgeslagen van de laatste resten van zijn geestelijk en cultuurbezit, is teruggeworpen in de baaierd der verveling. Zijn werk, dat hij dagelijks moet verrichten, is veelal weinig belangwekkend. Daarin kan hij zich niet uitleven. En wat biedt het leven verder nog in een gestandaardiseerde samenleving, wier nivellerende werking hij voortdurend in sterker mate ondergaat?

(De Prinsestad)

PRINS BERNHARD

Prins Bernhard behoort tot die mensen, die — om een gevleugeld woord aan te halen — iets bereiken, omdat zij tien procent méér doen dan er van hen verwacht wordt. Voor zich zelf begeert hij niets te bereiken; dat de resultaten van de 110 pct. energie, die hij aan duizend-en-één aangelegenheden besteedt, geheel aan de Natie ten goede komen, moge ons allen dankbaar stemmen.

(Haagse Post)

DE PLANNEN

Het plan-Schuman en het plan-Stikker zijn niet alleen vereenvoudigingen van ingewikkelde plannen. Zij bevatten ook een zeer ingenieuze clauseule, die vermoedelijk de Europese samenwerking over een dood punt zal heen helpen.

(Elseviers Weekblad)

GEEN GRUTERSWAAR

Onze lezers zouden we willen vragen, ook al bent geen groot lezer en geen literatuurkenner, blijf de ingeboren eerbied van een cultuurvolk voor de geestesproducten van grote denkers en schrijvers getrouw. Ook al kent gij hen misschien niet, spreek over hen met eerbied. Besef, dat hun werken de pilaren zijn waarop onze beschaving rust, het zaad waaruit onze cultuur is gesproten. Verlaag hun werken niet tot grutterswaren of elgoed.

(Het Lichtspoor)

DE ARBEID

Het is menselijk en daarom begrijpelijk, dat we onze dagelijkse arbeid soms als een last beschouwen. We zijn er nu eenmaal niet altijd voor in de stemming. De besten van ons kan dat overkomen. Er zijn er echter ook, die eigenlijk alleen maar voor hun broodje werken en niet begrijpen, dat er toch wel iets meer op het spel staat dan alleen geld verdienen. Door onze arbeid werken we mede aan de bevordering van de algemene welvaart en tevens scheppen we — om het eens wat deficit uit te drukken — de morele grondslag voor ons leven.

(De Wolkenridder)

GOED TEKEN

Het is een goed teken, dat internationale samenwerking in allerlei vormen aan de orde van de dag is. En het is zelfs een goed teken, dat die samenwerking niet overal terstond slaagt of wel eens anders uitvalt dan men zich aanvankelijk had voorgesteld. Dat bewijst slechts het voortbestaan van een grote mate van vrijheid en vrijwilligheid. Alleen vrije en vrijwillige samenwerking kan duurzaam zijn.

(Haagsche Post)

Liddell Hart waarschuwt.

Zijn wij bezig het verkeerde soort leger te vormen?

(Door onze militaire medewerker).

Er wordt weer zwaar gerekend in „divisies” — 30 voor West-Europa in 1953 — Rusland nu reeds met 120 tot 150 en binnen een jaar na mobilisatie waarschijnlijk met 500 divisies.....

Divisies..... divisies..... eigenlijk net als in 1914 en in 1939. En altijd weer militaire „planners”, die zichzelf en anderen voorpraten dat de komende oorlog zal aanvangen waar de vorige eindigde: met dezelfde „gevechtsvoorschriften” en met hetzelfde soort materiaal.

Zo is het altijd geweest.

Zo schijnt het ook nu weer te zijn — „are we building the wrong sort of army?” (*), vraagt Liddell Hart in Lord Beaverbrook's Sunday Express.

En vervelende vent, die captain Liddell Hart, die nooit meer en hoger dan een kapiteinsdistinctief droeg en die desondanks nog altijd wordt beschouwd als „the foremost british thinker on the science of war” (**). Die bovendien ruim 30 jaar geleden precies voorspelde hoe een 2e wereldoorlog zou worden uitgevochten, die echter in eigen en geallieerd land geen gehoor vond, maar die de pijnlijke voldoening smaakte, dat slechts de aanstaande tegenstander gedeeltelijk zijn inzichten volgde — „ik was een van Liddell Hart's discipelen,” verklaarde Guderian, de schepper van de Duitse tanklegers; „de Britten zouden in staat zijn geweest het grootste deel van hun nederlagen te voorkomen, indien zij meer aandacht aan Liddell Hart hadden besteed,” aldus Rommel.

„Dertig jaar geleden gaf ik als mijn inzicht in de mechanische oorlogvoering,” schrijft Liddell Hart thans, „dat in de eerste evolutionnaire fase een speerpunt van tanks zou worden ondersteund door gemotoriseerde inf. en art. Daarop zou later de tweede revolutionnaire fase volgen: de tank zou alle andere wapens in zich opnemen en de partner op de grond van het vliegtuig worden.”

Dat wil dus zeggen: in zo'n „revolutionnaire” pantserdivisie is elk voertuig gepantserd, loopt elk voertuig op rupsbanden, bezit alle artillerie zelf aangedreven gepantserde affuiten en is slechts een klein aantal bijzonder geëfende „voetsoldaten” beschikbaar, de „tank-mariniërs”, in gepantserde voertuigen.

Tot die tweede fase heeft echter geen enkel leger het in de 2e wereldoorlog gebracht. Guderian en ook enkele geallieerde tank-aanvoerders wilden haar gaarne bereiken maar werden geremd door conservatieve „veldheren” en stafchefs.

Zo is het altijd geweest. En in dit geval bracht het althans een geluk bij vele ongelukken: de „evolutionnaire” Duitse pantserdivisies (voor een klein deel maar op rupsbanden) liepen volkomen vast in de eindeloze en wegenloze Russische moddervlakten.

Het is goed dit alles nog eens te herhalen. Want bij het woord oorlog denkt men tegenwoordig meteen aan atoom-en waterstofbommen en vergeet andere mogelijkheden: de bliksemsnelle bezetting van West- of Zuid-Europa, van het Midden Oosten, India of Z.O. Azië zonder gebruik te maken van die bommen en ook zonder dat die bommen in staat zijn een invallet tegen te houden.

De geallieerden erkennen die mogelijkheden en vormen hiertegen legers en tactische luchtmachtkrachten.

Maar: houden zij óók rekening met de mogelijkheid dat, net als in 1940, hun plannen te niet worden gedaan door een nieuw soort leger dan wel een nieuw soort „speerpunt” van die binnenvallende legers?

Vergeet toch nooit — aldus Liddell Hart — dat in 1940 de westerse verdediging door 140 ouderwetse divisies in enkele dagen in elkaar stortte als gevolg van het bliksemsnel doorstoten van 10, zegge tien fonkelnieuwe en op fonkelnieuwe wijze gebruikte pantserdivisies terwijl de grote massa van de Duitse legers eigenlijk niet in actie kwam.

Welaan, die mogelijkheid bestaat ook thans — zij is wellicht nóg gemakkelijker te verwezenlijken. Maar dan langs revolutionnaire weg, door een grote sprong voorwaarts te maken in de opbouw en samenstelling van gepantserde eenheden.

En nu komt Liddell Hart wederom tot andere conclusies dan meerderende leidende militaire figuren, zoals dat ook 30 jaar geleden het geval was. Het is wel gebleken hoe ge-

vaarlijk het is niet of met onvoldoende aandacht naar hem te luisteren.

Men beweert — aldus Liddell Hart — dat de pantserlegers hun tijd alweer gehad hebben. Dat is onjuist: „they have not yet been tried” (zij zijn nog niet beproefd). Want de pantserdivisies waarmede Guderian de doorbraak bij Sedan forceerde en waarmede later Montgomery Rommel uit Afrika verdreef, ja, zelfs de pantserdivisies van Patton waren geen werkelijke gepantserde eenheden. Immers, achter nauwelijks 200 tanks, en zij zijn de gepantserde vechters, rolden 3000 andere voertuigen, en van de 15.000 manschappen in zo'n divisie was slechts een onbeduidend deel tank-vechter. Bovendien: 9/10 deel van al die voertuigen bleef aan de wegen gebonden — geen rupsbanden! Dat wil zeggen: te onbewegelijk tegenover luchtaanvallen — denk aan de verschrikkelijke Duitse „voertuigen”-nederlaag bij Falaise in Juli 1944! Waar ligt dan de oplossing?

Niet in het ontwerpen van steeds zwaardere en beter gepantserde tanks, in het zoeken naar een olifant. Wel in de terugkeer naar de tactiek van de tank-torrent, de stortvloed van lichte, in elk terrein snel bewegelijke tanks met grote vuursnelheid en trefzekerheid, die ook bij nacht kunnen „zien”, die zijn uitgerust met radio en radar en die veilig een radio-actief terrein kunnen passeren. Dat wil zeggen: ontwerp de mechanische David inplaats van een Goliath, en die snel en verrassend in zwermen kan optreden.

Natuurlijk zijn er technisch ook nog andere mogelijkheden (de robot-tank, de amphibie-tank e.d.), maar de hoofdzak is dat er volgens Liddell Hart nog talloze nooit ontwikkelde mogelijkheden zijn, omdat geen enkel

leger de revolutionnaire fase ooit bereikte.

De tegenwoordige pantserdivisie „op wielen”, die, als zij aan één weg gebonden is, een lengte van 320 km bereikt, is verouderd — de staart van zo'n „slang” moet veel korter, de kop veel sterker worden.

Het essentiële tactische begrip moet dus worden „bereden gevechtskracht” — net als in de tijden toen de cavalerie-charge een veldslag besliste.

Dat wil zeggen: de bewegelijkheid naar alle kanten en niet aan wegen gebonden. Voeg daarbij een maximum van door de lucht aangevoerde (air borne) infanterie en ook een maximum aan lucht-transport voor alle benodigdheden (hoe heeft Patton hiervoor niet gepleit!), dan — zo besluit Liddell Hart — zullen de Westerse geallieerden in staat zijn met deze pantserlegers „to make rings round the Red Army as at present organised” (§).

Echter, Liddell Hart weet bij ervaring hoe weinig men — en tenslotte nog aan de gladverkeerde kant — naar zijn profetische inzichten luisterde.

Daarom besluit hij en wederom als een ernstige waarschuwing: „maar indien de Russen dergelijke pantserlegers zouden organiseren en wij hadden dit verzuimd „a disaster worse than 1940 would befall us”. (§§)

Wel, Lord Beaverbrook oordeelde Liddell Hart's inzichten belangrijk genoeg voor een hoofdartikel in zijn Sunday Express. Militaire deskundigen zullen wellicht hun schouders ophalen — nou ja, Lord Beaverbrook — nou ja, die Sunday Express... Vriendelijke lezer, dat hebben de leidende militaire deskundigen, dat wil zeggen, de lieden, die het te zeggen hadden, in aller Heren landen al 30 jaar van mannen als Liddell Hart gezegd. Dientengevolge werden die lieden, en wat erger is wij, u en ik, mét hen op een verschrikkelijke wijze verrast en verslagen. En zonder Winston Churchill en de prachtige Engelse vastberadenheid... enfin, dat weet u allemaal. De Fransen hebben, ook na 1940, nog altijd het spreekwoord un homme averti en vaut deux (§§§).

Laat ons hopen dat Liddell Hart's jongste en wellicht laatste waarschuwing niet andermaal door de gladverkeerde zal worden begrepen en... opgevolgd.

(§) Kringen te maken rondom het Rode Leger zoals dit thans is georganiseerd.

(§§) Dan zou ons een nog grotere ramp dan in 1940 treffen.

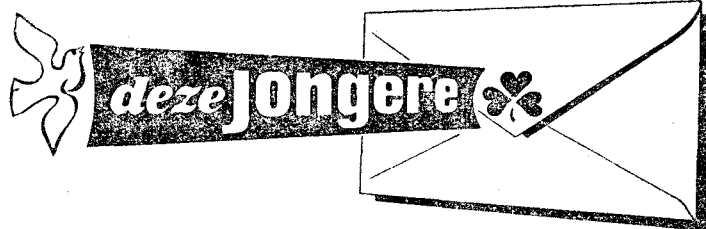
(§§§) Een gewaarschuwd man telt voor twee.

(*) Zijn we bezig het verkeerde soort leger te vormen?

(**) De vooraanstaande Britse denker in de oorlogswetenschap.

AFDELINGSSECRETARISSEN:

Vraagt bij onze administratie de tarieven voor extra-exemplaren van ons weekblad, voor de verbreiding van onze beginselen en voor het werven van nieuwe abonnees.

is van oordeel dat we in West-Europa zo langzamerhand goed in de plannen komen te zitten. Plannen, welker tendens gelegen is tussen een gedirigeerd liberalisme en een liberaal dirigisme.

Nu moet U het hem niet kwalijk nemen, maar hij heeft — schromelijk gebrek aan burgerschapszin — niet alle plannen van de laatste weken tot de kern doordrongen. Maar het moet hem met de hoofdredacteur van „Das Luxemburgische Wort” (für Wahrheit und Recht) van het hart, dat hij zich over de hoeveelheid plannen een beetje bezorgd gaat maken. Hij is bevreesd dat ons economisch leven een weinig aan indigestie zal gaan lijden, zonder aan de — stellig copieuze — maaltijd toegekomen te zijn.

De Britse „Ernüchterungsdusche” heeft trouwens onze optimistische gedachten weer in iets reëler richting teruggedreven.

Een belangrijke winst is dat we inzien in West-Europa dat we ons meer internationaal moeten instellen. Deze jongere heeft al meerdere malen in dit hoekje be-

toogd dat dit een conditio sine qua non is voor het behoud van een onafhankelijk West-Europees leven

Wij mogen hopen dat één begrip gedurende de komende maanden afwezig mag zijn, te weten chauvinisme. Want meer dan iets heeft dit verfoeibare begrip, deze verderfelijke eigenschap ons achterop geholpen.

Indien wij dat niet zullen weten te voorkomen, als wij ons niet zoveel zelfbeperking in West-Europa zullen kunnen opleggen, dan zullen we binnenkort evenveel plannen als voetbalverenigingen hebben, met als triest gevolg dat we allen degradatie-wedstrijden zullen moeten spelen.

Het zal niet meer mogen voorkomen dat een Fransman het Stikker-plan verwerpt, omdat een landgenoot het Schumann-plan gelanceerd heeft en omgekeerd.

Mogen de grenzen in de nabije toekomst ver open staan, opdat onze naburen en wij ons op bredere basis kunnen ontplooiën, en opdat wij elkaar beter leren verstaan.

A. D. OLESCENS

Discussie over de winkelsluiting

Hoe is de positie der Joodse winkeliers?

Het zou wel een wonder wezen, wanneer er over de regeling van de winkelsluiting geen verschil van mening bestond. Al meer dan veertig jaren vormt dit vraagstuk telkens weer een onderwerp van discussie, waaraan niet alleen door de winkeliers, maar ook door politici, consumenten en persorganen actief wordt deelgenomen.

Het is opmerkelijk, dat het thans aanhangige wetsontwerp over het algemeen een goede pers heeft gehad en in het bijzonder om zijn liberale inslag wordt geprezen. Op deze regel hebben wij tot heden slechts twee uitzonderingen kunnen ontdekken en in het belang van een objectieve voorlichting, willen wij hieraan ondervolgende beschouwing wijden.

De positie der Joodse winkeliers

In het Nieuw Israëlitisch Weekblad is ernstig bezwaar gemaakt tegen de in art. 5 van het ontwerp vervatte compensatieregeling voor degenen, die tot een kerkgenootschap behoren, dat de wekelijkse rustdag gedurende de Sabbath of de Zevendedag houdt. Bij ontheffing van Burgemeester en Wethouders wordt op hun verzoek aan de orthodoxe belijders van deze godsdiensten ontheffing verleend, hetzij van een eventuele halve-dagsluiting, hetzij van het sluitingsuur op werkdagen voor een vijftal uren per week naar vrije keuze, onder voorwaarde, dat de winkel gedurende de Sabbath, resp. Zevendedag, voor het publiek gesloten zal zijn. Onder de oude wet (vóór 1941) was de compensatie veel ruimer, n.l. van 5 uur v.m. tot 4 uur n.m. en voor bepaalde levens- en genotmiddelen-zaken van 5 uur v.m. tot 8 uur n.m., zomede op dagen, onmiddellijk voorafgaande aan belangrijke joodse feestdagen, twee uren langer verkoopgelegenheid dan de overige winkels.

Het verdient de aandacht, dat de regering in 1934 voorstelde de compensatie voor joodse zaken te veruimen, omdat zij tot het inzicht was gekomen, dat de voordien geldende regeling ontoereikend was; het sluitingsuur op Zondag was toen n.l. twee uur n.m. Over dit herzieningsvoorstel is toen breedvoerig gediscussieerd. Tegenover degenen, die in het geheel geen afwijkingen van de Zondagssluiting wilden toestaan en die op het standpunt stonden, dat de openstelling op die dag een grote begunstiging boven de andere winkeliers betekende, stelden anderen:

„Hier te lande heeft terecht steeds de opvatting geheerst, dat leden van dergelijke kerkgenootschappen zoveel mogelijk gelegenheid moeten hebben hun rustdag te vieren zonder daardoor in economisch opzicht bij de overige bevolking te worden achtergesteld. Dit beginsel kwam o.a. in het ontwerp-Bakkerswet van Minister Talma tot uiting. Men zou het zeer betreuren, indien het klassieke Nederlandse standpunt onder de invloed van het deraillement dezer tijden zou worden verlaten.”

De regering heeft toen het pleit gewonnen, maar in 1941 werden deze bepalingen op last van de bezetter bij het Winkelsluitingsbesluit buiten werking gesteld. Na de bevrijding werd bij K.B. van 10 October 1945 alleen ontheffing mogelijk gemaakt van de verplichte openstelling op dagen, welke als kerkelijke feestdag of als rustdag moeten worden aangemerkt, doch de vroegere compensatieregeling werd niet hersteld.

Tijdens de voorbereiding van het thans ingediende wetsontwerp is over deze zaak langdurig beraadslaagd en overleg gepleegd met de opperrabijnen. Tegenover hun wens, dat de regeling van de oude wet zal worden hersteld, stonden vrijwel alle adviesinstanties afwijzend. Men meende, dat nu de Zondagssluiting (behoudens afwijking bij gemeente-verordening, b.v. voor bad- en seizoenplaatsen) algemeen gaat worden, hierop geen

inbreuk mag worden gemaakt ten behoeve van een compensatie voor de weinige orthodoxe joodse winkeliers. Daarbij beriep men zich op de ervaring in het verleden, dat deze tot verstoring van de concurrentieverhoudingen en tot hernieuwde aandrang op afwijkingen van de Zondagssluiting leidt.

Geconstateerd was b.v., dat joodse bakkers op Zondag een abnormaal groot debiet onder niet-joodse afnemers vonden; dat een joods filiaalbedrijf in de jodenwijk op Sabbath gesloten was, maar in de buitenwijken geopend bleef. Verder werd erop gewezen, dat het geopend-zijn van joodse zaken op Zondag ook christenpersoneel tot het verrichten van arbeid op die dag verplicht. Al deze overwegingen hebben ertoe geleid, dat men heeft moeten besluiten van een compensatie op Zondag af te zien, zulks temeer nu het wetsvoorstel gelegenheid biedt om b.v. op Zaterdagavond geopend te zijn, waardoor reeds een voorsprong op andere zaken wordt verkregen.

Het valt op, dat de huidige regering t.a.v. deze zaak een geheel ander standpunt inneemt dan haar voorganger in 1934. Deze verdedigde toen de ruimere compensatieregeling als volgt:

„Wat betreft het toestaan van afwijkingen van de wettelijke regelingen der Zondagssluiting aan winkeliers, die de wekelijkse rustdag op de Sabbath of op de Zevendedag vieren, meent de ondergetekende te mogen opmerken, dat, nu in de Winkelsluitingswet eenmaal — en terecht — het beginsel aanvaard is, dat ook met een andere rustdag dan de Zondag, met name de Sabbath, wordt rekening gehouden, thans geen aanleiding bestaat op dit standpunt terug te komen. Hij beschouwt de hier bedoelde openstelling op Zondag niet als een begunstiging boven andere winkeliers, doch uitsluitend als een om redenen van billijkheid gegeven compensatie; te dezen aanzien deelt hij geheel het standpunt van de leden, die als hun zienswijze gaven, dat leden van kerkgenootschappen, die hun rustdag op een andere dag dan de Zondag vieren, daartoe zoveel mogelijk de gelegenheid moeten hebben zonder in hun economische belangen te worden getroffen.”

Aangezien ook in onze partij de meningen over dit vraagstuk uiteenslopen, menen wij ons van een bepaalde conclusie te moeten onthouden. Van het standpunt van het recht bezien staat het verlangen van de orthodoxe joodse winkeliers ongetwijfeld sterk, maar zodra men compensatie in het geding brengt, komen ook de sociaal-economische aspecten aan de orde en daarover zal moeilijk overeenstemming te verkrijgen zijn.

Winkelpersoneel ageert

De organisaties van winkelpersoneel zijn niet bijster tevreden over het wetsontwerp, dat naar hun mening de gemeentebestu-

ren te veel vrijheid van handelen geeft, zowel wat betreft eventuele verlating van het sluitingsuur op werkdagen als t.a.v. de keuze van de halve dag, waarop bedrijfstaksgewijze sluiting mogelijk is. Zij zouden algemene Dinsdagmiddagsluiting wensen, geen verlating van het sluitingsuur in de week vóór Kerstmis, geen afwijking van de 6 uur-sluiting, terwijl zij geraadpleegd willen worden over ontworpen gemeenteverordeningen.

Welnu, wij kunnen alleen met laatstgenoemde wens instemmen, al het overige lijkt ons overdreven of onredelijk. Er is geen enkele reden om aan te nemen, dat gemeentebesturen zonder gebleken noodzaak van de wettelijke normen zullen gaan afwijken. Het ligt voor de hand, dat die noodzaak zal worden vastgesteld met het belang ener redelijke behoeftevoorziening der burgerij, resp. van passanten, als uitgangspunt en uiteraard in verband met de economische behoeften van het winkelbedrijf. Het Winkelwerktijdenbesluit biedt de bedienden reeds genoegzame bescherming van hun sociale positie. Het winkelpersoneel dient zich er van bewust te zijn, dat het zijn bijdrage heeft te leveren bij de vervulling van de dienende taak van de bedrijven tegenover de gemeenschap. Dat het gevolg daarvan kan zijn, dat het personeel moet werken, als anderen vrij zijn, is nu eenmaal een onvermijdelijke consequentie van de beroepskeuze, welke het met de werkers in transportondernemingen, verzorgings- en vermakelijkheidsbedrijven enz. deelt.

Laat men nu eens tonen, dat het dienen van het algemeen belang meer is dan een leuze, bedoeld voor anderen!

enige omzet kunnen verkrijgen, omzet die thans gedeeltelijk ten goede zal komen aan de grote bedrijven.

Dit nadeel is vooral sprekend voor het mannelijk deel van de bevolking: sigarenwinkels, kappers, herenmodemagazijnen e.d. De man pleegt tot laat in de middag te werken. Na zijn werk zal hij niet tijdig in de wijk van zijn woning terug zijn om nog te kunnen inkopen. Hij zal dus inkopen in de lunchpauze. De kans dat hij terecht komt bij de grote winkelbedrijven in de binnenstad in plaats van in de kleine winkels in zijn buitenwijk wordt dus door het wetsontwerp vergroot.

Evenmin liberaal kan ik vinden de uniforme sluiting van alle winkels van één soort op een bepaalde halve dag. Dit is ongetwijfeld onnodig hinderlijk voor de consument. Zou men een grotere differentiatie toelaten dan zou men voor het winkelpersoneel hetzelfde bereiken, en de consument minder hinderen. Waarom kan niet worden toegelaten dat in de ene wijk de winkels gesloten zijn b.v. op Dinsdagmiddag en in een andere wijk op een andere middag? W.

De J.O.V.D. meldt:

Zomerkamp.

Het a.s. zomerkamp, dat van 22-30 Juli te Holten wordt gehouden, is nog niet volgeboekt. Het staat open voor alle jongeren beneden 31 jaar. V.V.D.-leden, maakt Uw kinderen op dit kamp attent, en bent U zelf nog geen 31 jaar, waarom zoudt U ons dan niet persoonlijk met een bezoek komen vereren? Inschrijvingen moeten (zo spoedig mogelijk) worden gezonden aan het Alg. Secretariaat der J.O.V.D., v. Tuijll van Serooskerkenplein 29 I, te Amsterdam-Z.

Nieuwe afdelingen.

In de loop der laatste maanden is onze Jongeren Organisatie Vrijheid en Democratie uitgebreid met de afdelingen Coevorden, Dordrecht en Deventer. Wij zouden graag nog meer afdelingen willen oprichten. Helaas beschikken wij niet in elke plaats over contactadressen. Laat iedere V.V.D.-afdeling nu eens één persoon aanwijzen, met wie wij in contact kunnen treden en met wie wij de eventuele oprichting van een J.O.V.D.-afdeling kunnen bespreken. Helpt U ons een beetje; de J.O.V.D. zal er wel bij varen.

Maandblad.

Het J.O.V.D.-maandblad „De Driemaster” is voor ieder verkrijgbaar tegen een minimum abonnementsprijs van f 2.— per jaar. Wenst U eens een proefnummer te ontvangen, dan zal het Alg. Secretariaat (adres zie boven) U dit, na aanvraag, gaarne toezenden.

Secr. J.O.V.D.

Niet Liberaal?

(ingezonden)

Niet duidelijk is mij, hoe U er toe kunt komen het ontwerp Winkelsluitingswet te voorzien van het epitheton „liberaal” (V en D. 23-6-50).

Afgezien nog van het punt waar „Deze Burger” in hetzelfde nummer van V. en D. op wijst — en hij had ook kunnen wijzen op de dwang die gelegd wordt op het orthodox Joodse publiek dat door de wet verhinderd zal worden tussen Vrijdag 18 uur en Maandagochtend ook maar iets te kopen — ik kan in de uniforme sluiting van alle winkels om 18 uur niets liberaals ontdekken.

Integendeel, twee categorieën van burgers, waarvoor de liberaal hart heeft, worden door de regeling geschaad:

- 1e. de consument,
- 2e. de kleine middenstander.

Wat de consument betreft, is de schade betrekkelijk gering, zodat men daarover wellicht heen kan stappen.

Maar het ontwerp is stellig nadelig voor de kleine middenstander. Im-

Dit ingezonden stuk is van de hand van een bekend jurist, wiens naam wij op zijn verzoek onvermeld laten.

mers de grote winkelbedrijven zouden ook zonder wettelijke dwang, in verband met redelijke verlangens van hun personeel, wel gedwongen worden om om 18 uur te sluiten. De kleine middenstander echter, die in andere opzichten de concurrentie van de grote winkelbedrijven moeilijk het hoofd kan bieden, zou zonder deze wet in de uren na 18 uur desgewenst nog

„Die eis geldt onverzwaakt”

Het onlangs ingediende wetsontwerp op de winkel-sluiting bevat een regeling, die ten opzichte van Sabbathhouders (orthodoxe Joden, Zevendedags-adventisten en Baptisten), vergeleken bij de thans bestaande bepalingen, een bedenkelijke achteruit-zetting zou betekenen. Tot dusverre bestond er voor winkeliers van wie onbetwistbaar vaststond, dat zij op grond van hun godsdienstige overtuiging des Zaterdag gesloten waren, de gelegenheid toestemming te verkrijgen hun winkels gedurende een bepaald aantal uren des Zondagsmiddags geopend te hebben. Het aanhangige wetsvoorstel wenst, ter wille van de algemene Zondagsrust, de deur voor die uitzonderingsmogelijkheid te sluiten en laat voor de betrokkenen alleen de compensatie-mogelijkheid, om op werkdagen, in een tijd waarin de overige winkeliers gesloten moeten zijn, gedurende vijf uur, achtereens of verspreid, hun zaak open te hebben. Dit komt in feite op een economische achteruitzetting neer, want al mogen de op 't ogenblik toegestane vier uur op een Zondagmiddag toch al geenszins volledig opwegen tegen het nadeel van sluiting op de ganse Zaterdag, de nieuw-ontworpen uitzonderingsbepaling levert ongetwijfeld in nog belangrijk geringere mate een billijk te achten compensatie op. Zeker, de groep van hen, wier belangen en tevens ook, wier thans geldende rechten op 't spel staan, is verre van talrijk, ja zij is tengevolge van het wrede Nazi-bewind, dat 4/5 van het Joodse volksdeel en daarmee ook van de orthodoxe Joden hier te lande heeft uitgeroeid, nog aanmerkelijk kleiner geworden. Dit kan o.i. echter de nu voor-gestelde achteruitzetting, die van principieel standpunt bezien, tevens een achteruitgang moet heten, allesbehalve rechtvaardigen.

Wat de bewindsman, die twintig jaar geleden de uitzonderingsbepaling verdedigde, waardoor Sabbathhouders gedurende een deel van de daarop volgende dag hun winkels geopend zouden kunnen houden, een „ongwijsbare eis van rechtvaardigheid” noemde (bewindsman die behoorde tot de Rooms-Katholieke Staatspartij), is dat vandaag aan de dag nog evenzeer. Die eis geldt onverzwaakt. Daarom mag men, dunkt ons, verwachten, dat de minister van economische zaken tijdig van de dwaling zijns weegs zal willen terugkeren. Zo niet, dan mag men verwachten dat de Kamerleden, die de geestelijke vrijheid in volle omvang willen beschermen, de minister in deze een halt zullen toeroepen.

(Nieuwe Rott. Crt).

Neen moeder - zo niet!

Daar is een tijd van komen . . .

Er was eens een alleraardigste familie — een van die helaas steeds minder voorkomende gezinnen, waar nimmer een wanklank werd gehoord. Het was een verkwikking om daar te vertoeven. Een had er de leiding. Een was er, die het voor het zeggen had. Een was er, die voorschreef wat er gedaan en bovenal - wat er nagelaten zou worden. want dat laatste is heel belangrijk in een gezin.

En die ene was . . .

Neen - misl die ene was vader niet. Die ene dat was moeder. Moeder had het heft in handen - en heel stevig ook!

Dat was eigenlijk zo gekomen: toen in de oorlogsjaren vader het steeds moeilijker kreeg in de fabriek en de zorgen hem boven het hoofd dreigden te groeien, had moeder steeds meer van zijn verantwoordelijkheid overgenomen. Zij deed het graag en - zij deed het uitstekend.

Zij ging over de voorraden, zij besteedde het geld en zij zag toe dat iedereen het zijne kreeg. Zij regeerde met strenge hand en haar wil was wet. Haar oordeel klonk altijd weloverwogen en goed gefundeerd en ook als zij de dingen verkeerd inzag was haar overwicht zo groot, dat de anderen volgens haar aanwijzing handelden. Zij wisten bij voorbaat dat verzet niet zou baten.

„Tegen moeder kan je toch niet op” zeiden de kinderen en van lieverlede vonden zij het eigenlijk wel gemakkelijk zo. Je hoefde nooit zelf iets te beslissen - alles werd voor je uitgestippeld - het was om zo te zeggen gesneden koek. Er was geen tweestrijd, geen wikken en wegen en geen eigen initiatief.

Alles bij het oude

Toen de meisjes volwassen raakten ging er een studeren en de andere bleef in de huishouding en nam ook het koken van moeder over.

Lotje was dol op koken.

Maar — het was moeder, die besliste wat er gegeten zou worden — moeder kocht in en bedisselde wat er van de restanten gemaakt zou worden.

Het was moeder die over de provisiekast ging en iedere dag het benodigde uitgaf: zoveel suiker, zoveel boter, zoveel schepjes van dit en zoveel maatjes van dat.

Het was moeder, die besliste welke loopbaan de jongens zouden kiezen en die hun maandgeld vaststelde, waarvan zij nauwkeurig rekening en verantwoording eiste.

Toen de vader kort na de bevrijding stierf nam moeder de teugels zo mogelijk nog iets vaster in handen.

Er veranderde niets en alles bleef bij het oude. Ongemerkt daalde het karakter-peil der kinderen omdat iedere prikkel tot zelfontplooiing hun ontnomen was.

In opstand

En toen kwam eindelijk een der jongsten, een zestienjarige jongen in opstand. „Ik wil mijn eigen leven leven, verklaarde hij, ik wil risico en verantwoordelijkheid dragen. Ik wil doen waar ik zin in heb en er zelf de gevolgen van ondervinden. Ik wil mijn krachten meten met anderen zonder de drukkende belemmering van die eeuwige verbodsbepalingen van thuis!”

„Ik wil vrij zijn — vrij —! Vrij om me te ontwikkelen op de manier, die mijn manier is en als het resultaat dan minder is — dan is het tenminste mijn eigen resultaat. Ik wil geen confectie-leven kant en klaar — ik wil zelf mijn leven opbouwen bij stukjes en beetjes. Bemoei je toch niet voortdurend met alles moeder — laat me alleen mijn weg vinden —!”

Wat geen der anderen ooit had gedaan deed deze jongen: hij kwam openlijk in verzet tegen de overheersing van de moeder en ten slotte liep hij weg van huis.

Het was of dit gebeuren de anderen plots de ogen opende. Opeens was ieder een ontevredene en de

rust en de vrede in het eertijds zo harmonische gezin was ver te zoeken.

Daar is een tijd van gaan....

De moeder was diep gegriefd. Zij sprak van zwarte ondankbaarheid.

Zij was er van overtuigd dat de schuld bij de kinderen lag.

Zij kon immers niet falen —!

Zij ging om raad bij een bureau voor gezinsmoeilijkheden en belandde ten slotte bij een oude wijze psychiater.

Geduldig hoorde hij haar klachten aan.

„Moeder”, —sprak hij ten slotte, „wat onder bijzondere omstandigheden in oorlogstijd wellicht zijn nut kon hebben, deugt niet voor deze tijd. Daar is een tijd van komen en daar is een tijd van gaan. Overheersing kweekt opstandigheid en al teveel bemoeienis ontketent verzet. Klamp U niet vast aan een gezag, dat

door Amy Groskamp-Ten Have

in deze mate thans geen reden van bestaan meer heeft. Neen moeder — zo niet —! Gun de jeugd de gulden vrijheid — vrijheid om het óók eens grondig verkeerd te doen — vrijheid om door schade en schande wijs te worden — vrijheid om zelf zonder hulp te slagen en een succes te kunnen danken aan eigen ijver en inzicht.”

Verleden week heb ik die moeder gesproken.

Zij klaagde steen en been. Zij kon niet wennen aan haar beknotte macht. Zij was ervan overtuigd, dat de kinderen alles maar dan ook letterlijk alles verkeerd zouden doen en dat het familiekapitaal verspild zou worden, omdat zonder haar inmenging alles immers spaak zou lopen.

Als vader staat aan de touwtjes trekt

Zijn de zeer reële moeilijkheden van dit gezin niet equivalent aan het geen zich op het ogenblik in de staatshuishouding voordoet?

De ver-gaande (om niet te zeggen verregaande-) staatsbemoeienis — de ingrijpende staatsinmenging in de handelingsbevoegdheid van handel

en industrie, de van boven af geleide economie, — de gehele zgn. „Plan-Wirtschaft” die de voortbrenging doelbewust regelt en organiseert, drijft het individu steeds meer naar ont-persoonlijking.

Neen vader Staat — zo niet!

Het is op de uniforme massa-mens, wien geen mogelijkheid tot individualiteit gelaten werd, dat een Hitler en een Stalin hun dictatoriale macht hebben kunnen opbouwen.

Wij hebben een afschuw van dictatoriale macht maar — wat is te ver doorgevoerde regeringsinmenging anders?

Wij zeggen en herhalen graag dat wij vrij zijn — vrij als natie — vrij als enkeling....

Maar wat blijft er over van die veelgeprezen vrijheid als door nivellerende regeringsvoorschriften en bepalingen alle gezonde concurrentie onmogelijk wordt gemaakt en als de pit en de durf en de moed om eigen verantwoordelijkheid te dragen (onontbeerlijke voorwaarde voor vrijheid) in de kiem worden gesmoord omdat het socialistisch streven steeds meer de bestaansverantwoordelijkheid van het individu naar de gemeenschap over brengt?

Iedere overneming van de Staat van een verantwoordelijkheid, die vroeger door de enkeling werd gedragen, brengt tevens een overdracht aan de Staat van zeggenschap en macht mede.

Dit is een gevaarlijke weg om te bewandelen omdat het een omweg naar het communisme is want bij het communisme en nergens anders eindigt de geleidelijke en totale ont-persoonlijking van het individu, die een verkapte knechting is van de massa.

Staatszorg is een machtig mooi iets, maar te ver doorgevoerd leidt zij in de richting van opheffing der individuele verantwoordelijkheid en dat is een bedenkelijk verschijnsel want noch het welvaartspeil noch het zedelijk peil zal hierdoor worden verhoogd, terwijl uiteindelijk de persoonlijke vrijheid nog slechts in naam zal bestaan.

Wij staren ons blind op de schijnbare voordelen vóór ons maar — we zien niet de dreigende donkere schaduw die oprijst achter ons.

Nederland — past op uw saeck —!

Op de internationale arbeidsconferentie

Tijdens het debat over het Rapport van de Directeur van het Internationaal Arbeidsbureau op de thans zittende Conferentie, sprak de gedelegeerde der werknemers van de Verenigde Staten zich in werkelijk liberale geest uit.

Wijzende op de verbeterde toestand van de Amerikaanse arbeider gedurende de laatste halfeeuw, dank zij de geregelde groei van de industriele opbrengst, zeide hij: „Amerikaanse arbeiders hebben vertrouwen in groter opbrengst. Zij weten dat dit hun beter lonen en korter arbeidsdagen brengt. Zij verzetten zich niet tegen groter winst van hun werkgevers, zolang de levensstandaard der gesalarieerden zich evenredig verbetert”.

Verder bracht hij in herinnering, dat onder de staatsinrichting „van vrijheid van onderneming en vrijheid van arbeid in het kader van een democratische maatschappij”, de arbeidsweek in de Verenigde Staten verkort werd tot 40 uren, terwijl de salarissen verhoogd en de arbeiderswoningen verbeterd werden. De sleutel tot succes, zeide hij, ligt in de medewerking zonder voorbehoud der werknemers en der werkgevers, ten einde de opbrengst te vergroten, de productiekosten te beperken en de prijzen te verminderen.

L. C. A. VAN EEGHEN

EMIGRANTEN VERLATEN ONS LAND

Men schrijft ons:

En sommigen stellen dankbaar vast: „die zijn we alweer kwijt”. Maar voelen zij en voelen wij eigenlijk wel wat dit betekent: tienduizenden emigranten verlaten ons land?

Ziet, er was een tijd, waarin een Nederlandse burger neerkeek op al die overbevolkte en emigrerende armoelanden. En op al die armoedzaaiers, al die Polen en Italianen en Letten en noem ze maar op, die op een slof en een schoen een nieuwe wereld zochten. Landverhuizers, mensen, die er thuis niet meer bij konden, verschoppelingen.

Thans emigreren ook Nederlandse boeren en kleine burgers en handwerkslieden bij tienduizenden. Ook overcomplete, ook verschoppelingen. Hoe anders werd alles in die kleine Nederlandse gemeenschap — hoe onaanvaardbaar en hulpbehoevend werden wij.

En toch... A L S de Verenigde Staten, eerst van West Europa en later van heel Europa werkelijkheid worden, A L S nog weer later alle mensen wereldburgers in de Verenigde Staten van deze wereld zijn... ja, da werden alle Menschen Brüder.

Maar zover zijn we nog lang niet. De meeste mensen willen graag, maar kunnen zich niet los werken uit sleur, en „traditie”, en zelfzucht en noemt u maar weer op. Die ligt het wereldburgerschap en eigenlijk zelfs

het doodgewone burgerschap nog niet. En inmiddels verlaten emigranten ons landje.

Dat lezen wij dagelijks. Dat is al heel gewoon. Een opluchting om zo te zeggen. Want Nederland werd het land dat de klappen kreeg. Het zegevierde mee met de groten — en daardoor zegevierde het zich bijna dood. Omdat die groten zelfzuchtig waren. Maar ook — en wij vonden het in Harry Hopkin's boek — omdat in Juli '42 president Roosevelt dit aan Molotov ter bespreking met Stalin meegaf:

„er waren op de hele wereld koloniale gebieden en eilanden, die terwille van hun eigen veiligheid niet in handen mochten blijven van ZWAKKE NATIES”.

Voelt u de betekenis van dat „zwakke naties”, waartoe ook Nederland werd gerekend? Omdat die „zwakke” of beter die zich zwak houdende natie haar „bloeiende plantage op het gevaarlijkste kruispunt van internationale wegen” praktisch onbeschermd liet.

Vergeet niet, wie daarvoor verantwoordelijk staan — en reeds ver vóór 10 Mei 1940! Onbekwame en machteloze mannen van staat, die weigerden een volwaardig weer-

machtsapparaat op te bouwen tegen de toen reeds voelbare dodelijke dreiging van Duitsland en... Japan. Die in een zó bezeten wereld „neutraal wilden blijven — neutraal op een uitverkoopje. Die een imperium wilden verdedigen met een partijtje oud roest en een paar doosjes tinnen soldaten en soortgelijk Neurenberger speelgoed.

Maar vergeet evenmin dat die regeerders door het eigen volk waren aangewezen. En dat ook de regeerders NA de wereldoorlog evenzeer door de meerderheid en in spannende ogenblikken zelfs door twee derde deel van ons volk waren uitverkoren.

En dat wil dit zeggen: ons volk in die bekende brede lagen draagt zelf de schuld aan het droeve gebeuren, dat tienduizenden emigranten thans dit landje moeten verlaten. En dat onze Nederlandse gemeenschap een straatarme verschoppeling onder de West-Europese naties werd.

Want door de ganse en als regel barre historie gold en geldt nog wat die scherpzinnige Joseph de Maistre al in Augustus 1811 schreef: toute nation a le gouvernement qu'elle mérite — ieder volk heeft de regering, die het verdient.

Vandaar het trieste, dat de toenemende armoede in dit kleine land zo fel belicht: emigranten verlaten ons land....

Als de directeur goede koffie zou zetten....

(Ingezonden)

Herhaaldelijk lees ik in „Vrijheid en Democratie” critiek op het geven van ridderorden.

Ditmaal in het nummer van 23-6-1950.

Deze critiek ontstemt mij en onwillekeurig komt de gedachte — die misschien geheel onjuist is — bij mij op, dat de schrijver van deze artikelen — hoewel hij het niet zal willen bekennen — geen ridderorde heeft en er erg graag een zou willen hebben. (Deze gedachte is volkomen juist. — Redactie.)

Ik zelf heb het voorrecht een Koninklijke onderscheiding te hebben en qualitate qua personen voor een onderscheiding te hebben moeten voordragen en voordrachten door andere heren gemaakt in mijn handen te mogen hebben.

Ik zal nu trachten de gang van zaken hierbij iets duidelijker te maken.

Ik neem als voorbeeld de voordrachten in militair verband.

Een militaire autoriteit — laat ik maar zeggen een regimentscommandant — is bezig de voordracht op te maken en hij vindt b.v. dat een opperwachtmeester en een kapitein voor deze onderscheiding in aanmerking komen.

Hij vindt dan, dat de opperwachtmeester gemeten naar de maatstaf van opperwachtmeester en de kapitein gemeten naar de maatstaf van kapitein hiervoor in aanmerking komt. Deze maatstaven zijn niet gelijk.

In het stukje van „Vrijheid en Democratie” is sprake van de directeur-generaal van de Kon. Petr. Mij. Aan deze persoon worden heel wat zwaardere eisen gesteld om een onderscheiding te krijgen, dan aan een dienstbode, die er ook voor in aan-

merking komt, en 40 jaar haar mevrouw, trouw, goed en eerlijk gebied heeft.

Als genoemde directeur geen andere capaciteiten getoond had dan deze dienstbode, dan kwam hij voor een onderscheiding niet in aanmerking en was hij volkomen ongeschikt voor directeur der Kon. Petr. Mij., al hield hij nog zo goed zijn kantoor stofvrij en schonk aan zijn medebewoners 's morgens nog zulke lekkere koffie.

Er moeten dus bij de verschillende ridderorden nuances zijn.

En nu de ancienniteit.

Ik herinner mij een geval, dat iemand — door 3 opeenvolgende chefs — een keer of 6 is voorgedragen, voordat hij een onderscheiding kreeg. Is het dan verwonderlijk, dat hij — toen hij de decoratie kreeg — tot de oudsten behoorde?

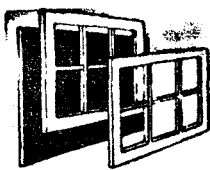
Iemand wordt niet voorgedragen, voordat de voordrager hem enige tijd heeft leren kennen. Krijgt nu een autoriteit van 3 kanten voordrachten opgemaakt door zijn ondergeschikten, in welke volgorde moet hij de voorgedragenen nu zetten?

Onwillekeurig komt daarbij de oudste bovenaan, de jongere kan dan het volgend jaar weer aan de beurt komen.

Het spreekt m.i. van zelf, dat het de schijn wekt of ancienniteit de voornaamste rol speelt, dat behoeft echter volstrekt niet het geval te zijn. Ik geloof, dat het systeem van onderscheidingen verlenen goed is. De uitvoering is mensenwerk en daardoor uiteraard niet onfeilbaar.

Hoogachtend,

(Handtekening: onleesbaar, poststempel: Amersfoort).

RAMEN

IN TRILBETON

N.V. BETON- & PLATENFABRIEK
1/4 GEBR. MYNLIFF

TELEFOON: 20559 - SLOETSTR. 6 - NYMEGEN

DE ROTTERDAMSCH DROOGDOK MIJ. N.V.

N.V. Staalraadkabel- en Herculestouwfabriek

voorheen

J. C. DEN HAAN

GORINCHEM

Reeds onze
oude reekelden dronken

Weduwe
A.v.d. Eelaart's

OUDE AROMATISCHE
JENEVER

Gezamenlijk voorwaarts

Van een belangrijk besluit met betrekking tot ons blad willen wij onze lezers op deze plaats mededeling doen. Tot dusverre hebben twee bladen in de partij hun eigen weg gevolgd. „Vrijheid en Democratie” en „De Vrije Amsterdammer” leefden hun eigen leven, onafhankelijk van elkaar. Van nu af zal dat anders zijn. De beide redacties zijn thans in één verenigd en „De Vrije Amsterdammer” verschijnt voortaan als Amsterdamse editie van „Vrijheid en Democratie”. In „De Vrije Amsterdammer” zal één pagina speciaal gewijd zijn aan Amsterdams nieuws; de redactie daarvan zal in handen blijven van hen, die daarvoor tot dusverre ook de verantwoordelijkheid droegen.

Wij verheugen ons over deze vorm van samenwerking van ganser harte. In de eerste plaats omdat „De Vrije Amsterdammer” nu in den vervolge zal verschijnen in een omvang, die het dubbele zal zijn van de omvang die het blad tot nu toe had en omdat de lezers nu ook profijt zullen trekken van de medewerking der redacteuren van „Vrijheid en Democratie”. En de lezers van „Vrijheid en Democratie” zullen hun blad versterkt zien door de medewerking van de redacteuren van „De Vrije Amsterdammer”. Wij zien hier dus een bundeling van krachten, waarvan wij voor de propaganda van onze beginselen en onze partij goede vruchten mogen verwachten.

De bundeling van onze krachten is ook zeer noodzakelijk. Juist in de achter ons liggende dagen is weer gebleken hoe zwaar men van de andere zijde de strijd voor ons maakt. Nog steeds wil men niet de consequenties trekken uit de krachtige groei van onze partij. De verkiezingen hebben ons zeer grote winsten gebracht en ons aantal zetels in de Provinciale Staten is sterk gestegen. Terecht mocht worden verwacht, dat bij de verkiezingen voor de colleges van Gedeputeerde Staten door anderen met de krachtige vermeerdering van ons zeteltal zou worden rekening gehouden en dat men bereid zou zijn in verscheidene provinciën één onzer geestverwanten tot Gedeputeerde te benoemen. In het volgende nummer van ons blad zal op de verkiezingen van leden van Gedeputeerde Staten worden teruggekomen — op dit ogenblik zijn ons daarover nog onvoldoende gegevens bekend — maar wel weten wij reeds uit Noord- en Zuid-Holland, dat de andere partijen geen gehoor hebben gegeven aan het onzerzijds gestelde gerechtvaardigde verlangen om een V.V.D.-er te verkiezen. Zo ziet men in Zuid-Holland, dat de K.V.P. met 16 zetels in de Provinciale Staten liefst twee Gedeputeerden krijgt, en de V.V.D. met 8 zetels niet één. In Noord-Holland krijgt de P.v.d.A. met 24 zetels in de Provinciale Staten niet minder dan drie Gedeputeerden en de V.V.D. met 8 ook hier niet één.

In de Staten van Noord-Holland zou zelfs zijn verklaard, dat onze partij een plaats in het college van Gedeputeerden niet waardig is vanwege de onzerzijds gevoerde verkiezingscampagne! Ziet, er schijnen mensen te zijn, die zich boven de anderen plaatsen en van hun hoge post uit vertellen wat wel en

wat niet goed is en dan aan hun oordeel in het staatkundige consequenties verbinden. Een uiterst bedenkelijke zaak, waarvan wij met zorg kennis nemen.

Wij moeten wel vaststellen, dat de strijd voor onze partij uitermate moeilijk is. Andere partijen beschikken over eigen dagbladen waarin breed uitgemeten wordt wat geestverwanten zeggen en veelal genegeerd wordt wat andersdenkenden in het belang der gemeenschap menen te moeten opmerken. Zulke eigen dagbladen hebben wij niet. Anderen kunnen zich regelmatig op de meest gunstige ogenblikken door de radio voor het gehele volk doen horen. Wij moeten voor de zoveelste maal vaststellen, dat ons dat voorrecht niet beschoren is. Wij liggen dus wel verre ten achter.

Maar nu wij niettemin toch zeer versterkt in de Provinciale Staten zijn teruggekeerd, blijken anderen toch nog onvoldoende te beseffen, dat zulks ten aanzien van de samenstelling van enige colleges van Gedeputeerde Staten gevolgen met zich brengen moest. Wij betreuren dit te moeten vaststellen. Zolang mogelijk wil men blijkbaar het liberale element weren. Laten de kiezers, maar laten vooral de geestverwanten hier goed kennis van nemen en laten zij hieruit de les putten, dat het nodig is onze invloed met alle kracht nog verder uit te breiden. Wij zullen dan tegen de verdrukking in blijven groeien. Het ogenblik moet dan komen, dat gerechtvaardigde verlangens onzerzijds niet langer genegeerd kunnen worden.

Dit voorbeeld van de verkiezingen voor Gedeputeerde Staten hebben wij genomen uit de praktijk der politiek. Het toont hoezeer het nodig blijft voor onze zaak te strijden. Maar nog meer dienen wij dit te doen in verband met de wonderlijke voorstellingen van zaken, die vaak over onze beginselen en over onze politiek worden gegeven. En laten wij vooral niet vergeten, dat het in deze tijden in het bijzonder nodig is duidelijk de lijn te trekken met betrekking tot de plaats van de mens in onze samenleving. Wij bedoelen dit met het oog op de weerstand tegen het communisme. Daarover willen wij nu ook iets zeggen.

De gehele wereld is in spanning over wat er verder geschieden zal naar aanleiding van het conflict, dat in Korea tot uitbarsting is gekomen. Onzerzijds is duidelijk gezegd, dat de vrede gemeenschappelijk moet worden hersteld en wij hebben tevens betoogd, dat de defensie van de Westerse staten zo krachtig mogelijk moet zijn. Maar met de defensie alleen komen wij er niet. Onze volkeren moeten ook geestelijk rijp gemaakt worden tegen het communisme. Dat moet geschieden door hen te doen begrijpen, wat het communisme in wezen is en vooral ook door te doen doordringen wat de democratie voor de mens betekent. Voor ons is dan één van de belangrijkste zijden van het vraagstuk, dat men de Westerse mens innerlijk krachtig maakt, zodat hij geen communist

zijn kan. Dit is echter niet een zaak van propaganda alleen, maar veel meer een kwestie van mentaliteit.

Toen wij kort geleden in Duitsland waren hebben wij gelegenheid gehad met vooraanstaanden de vraag te bespreken of de democratische gedachte nu ook in het Duitse volk is gaan leven. Men wees ons toen op de historie, waarin de Duitse burger steeds de behartiging van zijn zaken overgelaten heeft aan anderen. Zulke mensen, die geen eigen oordeel hebben en gaarne de beslissing over hun wel en wee aan anderen laten, zijn geschikte prooien voor een dictator. Zij gevoelen zich het gelukkigst wanneer zij van bovenaf geregeerd worden, wanneer anderen voor hen de verantwoordelijkheid dragen. Welnu, dit achten wij een kernpunt. De mensen moeten zelf verantwoordelijkheid blijven dragen. En daarom moet vermeden worden, dat hun beetje bij beetje de verantwoordelijkheid wordt afgenomen en dat zij langzamerhand er aan gewend worden, dat de staat de verantwoordelijkheid van hen overneemt. Want dan worden zij op de duur rijp voor een stelsel waarin alle verantwoordelijkheid van hen wordt afgenomen. Ook dus voor het communisme.

Nu zijn wij het er volkomen mee eens, dat onze samenleving haar waarde mede ontleent aan de maatschappelijke positie van de grote massa des volks. Wij zijn daarom vóór maatregelen, die deze positie kunnen verbeteren. Dat is in de praktijk genoegzaam gebleken. Maar naar onze mening dient bij alles wat ten deze geschiedt duidelijk voor ogen gehouden te worden, dat het verantwoordelijkheidsgevoel van de mensen niet wordt aangetast. Het beginsel der zelfverantwoordelijkheid dient gehandhaafd te blijven, want anders ontnemt men aan de mens één der elementen, die hem het gevoel van eigen waarde, en het gevoel van zelfstandigheid geven. En daarmee zou zijn innerlijke kracht ondermijnd zijn. Daartegen dient gewaakt te worden.

K.

Jeugd

Alblasserdam heeft een waarlijk voortreffelijk initiatief genomen, door een jeugdpolitie te formeren, die de bescherming van plantsoenen en singels tot taak heeft. Vijftig jongens hebben persoonlijk de belofte afgelegd ten overstaan van de burgemeester, die dit prijzenswaardige initiatief heeft genomen. Deze belofte luidde: „Ik heb beloofd mijn best te zullen doen om, zoals onze Koningin heeft gezegd, eerbied te hebben voor alles wat leeft en groeit”. Dit initiatief van de burgemeester van Alblasserdam is ons uit het hart gegrepen, omdat hij hiermee een bouwsteentje heeft geleverd voor de ware democratie. Een dergelijk initiatief is meer waard dan de negatieve critieken, die men de laatste tijd zo veel leest, als het gaat om de beoordeling van de mentaliteit van de jeugd. Dit initiatief getuigt van een frisse en moderne inslag en het is vooral hieraan waar onze maatschappij behoefte heeft.

☆ parlementaire flitsen ☆

Onderwijs-gelijkstelling, die ongelijkheid bracht

Tweede Kamer steunde Korea-politiek

De Lager-Onderwijswet 1920 bracht de financiële gelijkstelling tussen het openbaar en het bijzonder lager onderwijs, niet de gelijkheid in de wettelijke regeling van deze twee takken van onderwijs. Deze woorden sprak de minister van Onderwijs, prof. Rutten, bij de behandeling van zijn begroting in de Eerste Kamer, nadat de heer Wendelaar als woordvoerder van de V.V.D.-fractie had opgemerkt, dat er een bittere glimlach om zijn mond kwam wanneer men beweerde, dat er gelijkstelling is tussen deze beide vormen van onderwijs.

Dat er ongelijkheid bestaat bij de toepassing van de Lager-Onderwijswet op het punt van de scholenstichting is in ieder geval maar al te waar, zoals de heer Wendelaar aan de hand van verschillende gevallen uit de praktijk aantoonde.

Zo kregen, gelijk ook door mevrouw Fortanier-De Wit in de Tweede Kamer reeds ter sprake was gebracht, Spaarndam en Schelluinen bijzondere scholen toegewezen, maar werden voor Nootdorp en Heer (bij Maastricht) bij geheel gelijke of nog dringender omstandigheden openbare scholen afgewezen. Het geval-Heer, waar het ging om niet minder dan 162 leerlingen voor een openbare school, was in de Tweede Kamer blijkbaar ieder te bar geworden, hetgeen de minister dan ook tot enige concessie had gebracht.

Bij de replieken kon de heer Wendelaar nu mededelen, dat de gemeenteraad het nieuwe verzoek tot stichting van een openbare school ook weder had afgewezen. Ik blijf, zo zei hij, benieuwd, wat er nu verder zal gebeuren, maar veel hoop op een doorvoering van de pacificatie-gedachte, ook in dit geval, heb ik niet. Ik mag er aan toevoegen, zo zei hij nog, hoezeer mij dit spijt. Ik ben altijd een voorstander geweest van de pacificatie en ik heb steeds medegewerkt om haar loyaal uit te voeren, loyaal naar beide kanten. Maar zo denkt blijkbaar niet een ieder erover!

Een verblijdender resultaat bracht een andere van de vele door de heer Wendelaar ter sprake gebrachte kwesties, namelijk een nog altijd niet opgelost restant van het oude probleem der onderwijzers-salarissen. Toen onze woordvoerder deze laatste kwestie het vorige jaar behandelde, zou juist weer een nieuw overleg daarover worden geopend. Ondertussen was nu, een jaar later, de oplossing er nog niet. Mr. Wendelaar herinnerde daarom nog eens aan de in de Tweede Kamer op dit punt met algemene stemmen aangenomen motie-Roosjen en zei: Het begint er naar uit te zien, dat hier een ernstig conflict dreigt tussen Regering en Staten-Generaal.

Zo sprak de heer Wendelaar de ene dag en de volgende dag, toen de minister in eerste aanleg aan het woord kwam, kon hij de verheugende mededeling doen, dat juist die middag over de nog lopende kwesties ten aanzien van de salariëring der onderwijzers in de met dit vraagstuk zich bezig houdende commissie-Wesselings volledige overeenstemming was bereikt.

Op het ogenblik, dat wij dit schrijven, is nog steeds niet bekend, hoe precies die overeenstemming luidt, maar het lijkt ons niet te gewaagd aan te nemen, dat hetgeen in dit overleg met de vertegenwoordigers der onderwijzersorganisatie tot stand is gekomen, de algemene bevrediging zal brengen, welke beoogd werd.

De heer Wendelaar en prof. Molenaar wijdden beiden aandacht aan het ook onder dit Departement vallende ruime gebied van de kunst. De heer Wendelaar bracht daarbij een geval ter sprake, dat zekere opschudding had verwekt. Wij wensen, zo zei hij, voor speciale voorkeur uit te spreken voor een bepaalde vorm

van kunst. Met de minister zijn wij van oordeel, dat verschillende vormen van kunst de gelegenheid moeten hebben naar voren te komen en zich aan het publiek te presenteren.

Maar toch — zo zei hij — heb ik mij bij nader inzien afgevraagd, of wij daarmee wel op de goede weg zijn, want nu ik heb gezien, wat er dezer dagen hier in Den Haag is gebeurd, slaat mij waarlijk de schrik om het hart en vraag ik mij af, of het niet tijd wordt, dat de autoriteiten, en vooral de hoogste autoriteiten in den lande — ik zeg het met grote aarzeling, want ik moet van huis uit niets hebben van de Overheid in de beoordeeling van artistieke prestaties — ingrijpen ter voorkoming van zulke ergerlijke en de Nederlandse kunst onwaardige dingen, als er nu gebeurd zijn. Ik heb, zo vervolgde hij, voor de leden, die er niet van op de hoogte zijn, een foto medegebracht van het schilderij, waarmee iemand in Den Haag de gemeentelijke Jacob Marisprijs heeft weten te bemachtigen. Het is totaal onbegrijpelijk; het is met geen mogelijkheid te zien, wat het schilderij moet voorstellen. Het is dermate broddelwerk zonder enige artistieke betekenis, dat een van de kranten erover schreef: men weet van dit schilderij niet wat het voorstelt, zelfs niet wat de boven- en onderkant

WENDELAAR
...blijft benieuwd...

is. Het is zo prullerig, dat als mijn kleinzoon, die toevallig aardig kan tekenen, mij op mijn verjaardag zo'n tekening zou sturen, ik het hem terug zou zenden met de mededeling, dat hij best wat beters voor me kon maken.

Ik weet, zo herhaalde de heer Wendelaar, dat het niet op de weg van de overheid ligt zich met de kunst te bemoeien, en ik begrijp volkomen, dat wij zelfs in het land van Rembrandt en de Marissen, het land, dat juist om zijn schilderkunst door de eeuwen heen beroemd is, niet in elke generatie een Rembrandt kunnen hebben. En ik kan ook begrijpen, dat er nieuwe scholen moeten kunnen opkomen en dat ook zij moeten kunnen exposeren naast de oudere schilders. Maar als men dergelijke lorren bij een officiële competitie een prijs van duizend gulden toekent, dan vindt ik dat een zo afschuwelijk bewijs van decadentie, dat ik niet kan nalaten de aandacht van de minister daarop te vestigen en in ieder geval daartegen een ernstig protest in de Volksvertegenwoordiging te doen horen; het zou het zuivere artistieke gevoel van het grootste deel van ons volk — daarvan ben ik zeker — beledigen, wanneer dit achterwege bleef.

Toch staan vooral de B-faculteiten voortdurend voor de ontwikkeling van de wetenschap, de aanschaffing van nieuwe instrumenten, de uitbreiding van gebouwen, enz. Een snelle aanpassing stuift echter altijd af op de beperkte sommen, die op een begroting zijn uitgetrokken en zelfs als men binnen het op die begroting geraamde bedrag kan blijven, is de minister gebonden aan het overleg met het Ministerie van Financiën over posten boven de f 25.000.

Na hierop nog wat dieper te zijn ingegaan en te hebben vastgesteld, dat toch in ieder geval de minister van Onderwijs hier de verantwoordelijke man bleef, kwam hij tot de conclusie, dat tenminste mag worden gevraagd, dat door de Universiteiten binnen het kader van een algemeen toegestaan bedrag autonomie, dit is grotere zelfstandigheid, wordt gegeven.

De methode, welke op het ogenblik wordt gevolgd, verlamt alle energie en zij ondermijnt de bestuursverantwoordelijkheid van curatoren en van de faculteiten.

Ook de Tweede Kamer was de vorige week bijeen en zij heeft belangrijk werk verricht. Het ontwerp-Huurwet, dat reeds zoveel pen- nen in beweging had gebracht, werd aanvaard. De Kamerloze week, die, op het ogenblik, dat wij dit schrijven, voor ons ligt, zal ons in staat stellen, aan de behandeling van de Huurwet de volgende week een afzonderlijke bespreking te wijden.

Over een ander onderwerp: het debat over de Regeringsverklaring met betrekking tot het conflict in Korea, kunnen wij kort zijn. Niet, omdat dit onderwerp niet belangrijk is; integendeel, maar omdat de heer Korthals, die voor onze fractie daarbij het woord voerde, zijn uitvoerige hoofdartikel van de vorige week reeds aan de betekenissen en de achtergronden van deze communistische agressie heeft gewijd en omdat de tekst van de rede van de heer Korthals elders in dit blad volledig is opgenomen.

De Veiligheidsraad heeft snel en ditmaal gelukkig ook juist, gereageerd en onze Regering is in snelheid van reactie op het verzoek van bijstand bij het gewapenderhand tegegaan van deze agressie niet achtergebleven. De motie, waarbij deze daad van de Nederlandse Regering werd goedgekeurd, werd door drs. Korthals namens de V.V.D.-fractie mede ondertekend en in een kort, ernstig woord, passend bij de situatie, wees hij op de noodzaak van deze hulpverlening. Geen land zou meer veilig zijn als het geen collectiviteit, die steun zal verlenen bij een onrechtmatige aanval, achter zich zou weten.

Hij sprak tot slot de hoop uit, die wel door ieder zal worden gedeeld, dat de strijd gelocaliseerd moge worden en spoedig beëindigd. A.

Deze burger

vindt Korea belangrijker dan Vader en Zoon.

Dit op de eerste plaats.

Deze burger is er van overtuigd dat over één maand niemand meer aan Vader en Zoon denkt.

Dit op de tweede plaats.

Deze burger weet, op het ogenblik dat hij dit schrijft, niet wat zijn vriend Dettmeijer aan 's-Gravenhage's B. en W. zal vragen over Vader en Zoon.

Dit op de derde plaats.

Maar deze burger is het, bij voorbaat, met die vragen niet eens.

Dit op de vierde plaats.

Deze burger heeft gelezen wat zijn partijgenoot mr. W. C. Wendelaar in de Eerste Kamer over Vader en Zoon gezegd heeft.

Oneens, vrienden. Ten enen male oneens, meneer Wendelaar. Van de vijfde tot de negen-en-negentigste plaats oneens.

Kunst is géén regeringszaak — dat heeft mr. Wendelaar óók gezegd, maar tóch wilde hij de regering, de staat, de overheid bemoeienis geven met deze — zoals hij dat meende — decadente kunst.

Deze burger, verstokt liberaal, is van oordeel dat noch meneer Dettmeijers gemeenteraad, noch meneer Wendelaars Eerste Kamer, noch dezen burgers en alder anderer burgers overheid ook maar iets te maken heeft met het oordeel en de uitspraak van welke kunstjury ook.

Deze burger vindt het onbehagelijk, wat zegt hij: levensgevaarlijk, wanneer de overheid een oordeel gaat uitspreken over kunst, direct of indirect.

Deze burger is, mijnheer de voorzitter, van mening dat decadente of niet-decadente kunst de overheid geen blote blixum aangaat, zolang de goede zeden of de opbare orde daarmee niet worden aangetast en zolang deze overheid gesteld is over een democratische Staat.

De Staat waarin deze burger — Goddank — leeft, staat ver van de Staat die zich — weet U nog wel? — met de ontaarde kunst bezig hield.

Waarmee deze burger maar zeggen wil dat de heer meester Wendelaar niet over Vader en Zoon gesproken heeft namens

DEZE BURGER.

(Dit stuk van deze burger hebben wij gaarne opgenomen. Zijn hartekreet is begrijpelijk. Wij hebben echter de bedoeling van genoemde heren anders begrepen. Zouden zij echter bereid zijn hun mening zelf eens in ons blad uiteen te zetten? — Red.)

„Kort maar hevig”

Toen wij kortgeleden in ons blad wezen op de wonderlijke wijze van doen, die de voorzitter van de Eerste Kamer zich had veroorloofd jegens onze partijgenoot prof. Molenaar — overigens niet voor de eerste maal — konden wij ook melding maken van diverse pers-commentaren, waarin tot uiting kwam, dat anderen zich aan het optreden van prof. Kranenburg evenzeer hadden gestoten. In de eerste plaats bewijst zulk optreden gebrek aan gevoel voor decorum; onder de voorganger van prof. Kranenburg — de oude baron de Vos van Steenwijk — zou zulks niet denkbaar zijn geweest! Het bewees ook gebruik aan objectiviteit, voor een president van een hoog college als de Eerste Kamer is, toch wel een eerste vermist.

Het blad De Nieuwe Eeuw beziet de aangelegenheid ook nog van een andere zijde. In een hoofd-artikel, onder de titel „Kort maar hevig”, schrijft dit blad namelijk het volgende:

„Op 14 Juni ontlastte zich in de Eerste Kamer een kort, maar hevig onweer. Bij de behandeling van een wetsontwerp, welke materie stellig in nauw verband staat met het plan-Schuman, sprak Prof. Molenaar over dit plan, maar telkens interrumpeerde de voorzitter, Prof. Kranenburg. Onder protest brak daarop de heer Molenaar zijn betoog af.

Hij werd opgevolgd door de heer Van Santen (communist), die eerst na een zeer breedvoerige uitweiding over dit plan, van de voorzitter een vriendelijke aanmaning kreeg.

Men zou het kunnen verstaan, indien de voorzitter snel en spoedig een einde maakte aan in ons parlement niet ter zake doende communistische propaganda; deze propaganda echter liet hij ongehindert voortgaan, tot het moment dat de geachte afgevaardigde kon zeggen: „Ik ben klaar”; een niet-communist daarentegen werd aanzienlijk in het spreken belemmerd.

Niet echter om dit meten met twee maten is het ons allereerst te doen (in sommige dagbladen is hierop al de aandacht gevestigd), maar op een ander aspect. En wel het volgende.

Over het plan Schuman staat Europa zo'n beetje op z'n kop. Het minste wat men ervan zeggen kan is, dat het een aangelegenheid is die diep ingrijpt in het leven der volken. De ontwikkeling op dit terrein gaat snel. Zó snel, dat het vaak moeilijk is haar bij te houden. En de regeringen moeten maar beslissen. Autoritair? Zonder raadpleging van de parlementen?

Hier ligt een van de belangrijkste vragen van de parlementaire democratie! Een der antwoorden op deze vragen zal zijn, dat de parlementen SNEL over een aan de orde zijnde materie discussiëren. Bij wijze van spreken: als de tafel wordt gedekt. Nu wil de heer Molenaar zo iets in praktijk brengen, een aanleiding daartoe vindend in schriftelijke uitlatingen van de regering nog wel.

Mag niet! zegt de voorzitter, dit is officieel niet aan de orde, en er moeten eerst de nodige stukken over worden gewisseld.

Dit handhaven van formeel juiste methoden helpt echter de volksinvloed de nek omdraaien.”

Voor iedereen!

Volgende week zal het vierde rapport verschijnen van de Parlementaire Enquête-commissie. Zoals men weet zijn negen leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal sedert het najaar van 1947 bezig met het hun opgedragen onderzoek naar het beleid, dat de kabinetten van 1940—1945 hebben gevoerd. Voor de fractie der V.V.D. zit drs. Korthals in deze commissie.

Zeer omvangrijk is de opgelegde taak. Drie zeer uitgebreide rapporten werden reeds uitgebracht. Het eerste betrof het militaire beleid in 1939 en 1940, in het tweede werden o.m. de neutraliteitspolitiek, het vertrek der Nederlandse regering naar Londen en het in de eerste maanden na haar aankomst aldaar door de regering gevoerde beleid behandeld, en in het derde is uitvoerig gerapporteerd over het gevoerde financiële en economische beleid.

Nu zal ongeveer half Juli het vierde rapport verschijnen. In een prospectus van de Staatsuitgeverij wordt daarvan gezegd, dat dit rapport wel „het meest tot de verbeelding sprekende” zal zijn, daar het immers verhaalt „van de gang van zaken bij de Geheime Diensten, van de gebeurtenissen bij het veelvuldig contact tussen Londen en het bezette gebied”.

Ongetwijfeld zal dit het Nederlandse publiek zeer interesseren. Wanneer wij bijvoorbeeld bedenken hoe één onderdeel van het rapport, het England-Spiel, al aanleiding geweest is tot publicaties, die een enorme afzet hebben gevonden, dan kan worden verwacht dat er een zeer grote belangstelling zal bestaan voor de resultaten van het officiële onderzoek, dat de Enquête-Commissie heeft ingesteld.

Gelukkig een land waarin zulk een omvangrijk onderzoek mogelijk is. Er is echter onzerzijds een wens. Wij lezen namelijk dat dit rapport zal bestaan uit drie boekwerken, tezamen omvattend meer dan 3000 pagina's. En dan behoort het niet te verwonderen als de kosten daarvan f 29.75 bedragen. Maar dit betekent toch, dat zeer velen niet in staat zullen zijn zulk een werk aan te schaffen. Wat jammer is, want dit rapport is een prachtig staal van wat democratische openbaarheid betekent. Zou daarom niet overwogen kunnen worden of er niet een vorm te vinden is

waardoor het grote publiek, dat weliswaar door de dagbladen van de hoofdzak kennis krijgt, tegen lagere prijs ook van het rapport zelf meer te lezen kan krijgen? Wij menen, dat het van groot belang zou zijn als dit eens overwogen zou worden.

Kort geding

Tijdens het congres, dat de Nederlandse Juristenvereniging dezer dagen te Zwolle hield, heeft mr. J. Verdam in zijn openingsrede een belangrijk woord gesproken toen hij wees, op een wat hij noemde, wondeplek in de Nederlandse publieke rechtsorde, n.l. die van de trage procesgang van thans. Als symptoom hiervan noemde hij de onrustbarende toeneming van het aantal kort geding-procedures in de laatste 10 jaren. De rede van de massale vlucht naar het kort geding moet worden gezocht in de trage gang van de gewone processen. Spr. noemde dit funest voor de publieke rechtsorde en wees er op, dat een dergelijke gang van zaken bij de buitenstaander twijfel aan rechtszekerheid doet opkomen. De fout ligt volgens mr. Verdam voor een groot deel in de gewoonte, welke tot sleur is geworden, om enerzijds uitstel te vragen en anderzijds uitstel te verlenen. Rechterlijke macht en advocatuur zullen moeten samenwerken om de procesgang te bespoedigen, zodat het kort geding niet meer als een redmiddel wordt beschouwd om te ontkomen aan de traagheid van onze rechtspraak. Een waar woord, dat in de bevoegde kringen zeer zeker de nodige aandacht verdient en dat, naar wij hopen, zeer actueel kan zijn, nu een nieuwe minister van justitie zijn ambtsbezigheden aanvaardt.

Autozorgen (I)

Onze regering heeft opnieuw blijk gegeven, de Nederlandse autobezitters niet bepaald welgezind te zijn. Nauwelijks is de strijd achter de rug om het zo gehate Zondagsrijverbod uit de wereld te helpen, of de automobilist wordt opnieuw met zorgen vervuld door de hoge benzinebelasting. En alsof dit nog niet genoeg is, komt de regering thans met een ontwerp van wet, waarin zij een wettelijk vermoeden wenst vast te leggen met betrekking tot de omvang van het privé-gebruik van personenauto's, die zowel voor zakelijke als voor persoonlijke doeleinden worden gebezigd. Dit wettelijke vermoeden houdt in, dat, indien het privé-gebruik van een personenauto vaststaat — hetgeen zo nodig door de inspecteur dient te worden aangetoond — de privéuitgaven ten minste een derde van de totale autokosten belopen. Zo verheugd als wij waren, dat, mede door onze actie het zo onbillijke en onnodige Zondagsrijverbod onlangs werd opgeheven, zo teleurgesteld zijn wij thans, dat de regering na de heffing van de zo zware benzinebelasting, opnieuw de Nederlandse automobilist een hinderpaal op zijn weg legt. Nog steeds schijnt de regering de overtuiging te hebben — een zeer ouderwetse opvatting overigens — dat de auto ook in deze moderne tijd luxe is, waarbij te veel over het hoofd wordt gezien, dat het een productiemiddel vormt door middel waarmee, vooral ook de kleine man, in zijn levensbehoeften voorziet. Het is toch wel ergerlijk, dat de reiziger of andere handelaar, die de hele week voor zijn beroep door weer en wind met zijn auto op stap is, niet enkele ogenblikken met zijn gezin van zijn vervoermiddel gebruik zou mogen maken. De regering zet aldus de klok terug en wat zij met de opheffing van het Zondagsrijverbod goed heeft gemaakt, doet zij met dit nieuwe voorstel weer volkomen teniet.

Autozorgen (II)

Het nieuwe voorstel van de regering met betrekking tot het gebruik van privéauto's, lijkt ons, afgezien van de principiële bezwaren, die wij er tegen hebben, een volkomen slag in de lucht, omdat wij graag zouden willen zien, hoe men in de praktijk denkt een afdoende controle op het privégebruik van de auto uit te oefenen. Wil men deze controle afdoende maken, dan zal zij vermoedelijk meer kosten, dan het z.g. extra verbruik, dat de automobilist door middel van een privéritje maakt. De hele maatregel lijkt ons weinig economisch en lijkt meer op een vorm van niet-serieuze plagerij. Principieel gezien is zij een nieuwe aanslag op de vrijheid. Gezien voorts de onuitvoerbaarheid van de maatregel, zal het verstandig zijn indien de regering op haar dwalingen haars weegs terugkeerde.

Sparen

Het verhaal wordt eentonig, maar het onderwerp is van een dermate groot belang, dat niet mag worden nagelaten er, als de gelegenheid zich voordoet, op terug te komen. Aldus heeft blijkbaar ook de directie van de Spaarbank te Rotterdam geoordeeld, toen zij het jaarverslag over 1949 van haar instelling samenstelde en er opnieuw op wees het nuttig te achten, wanneer de Nationale Spaarraad zijn activiteit eens zou richten op de oplossing van het vraagstuk van vrijstelling van belastingen tot een zeker maximumbedrag per jaar, dat voor bevordering van het sparen van groot belang wordt geacht. Alle kreten

van regeringswege om harder werken en meer sparen, zijn slechts schoonklinkende leuzen, indien zij voor de massa van ons volk geen middelen en wegen zoekt om dit harder werken te belonen door het meerdere sparen mogelijk te maken. Terecht zegt de directie van de Spaarbank te Rotterdam, dat, om voor de bevolkingsgroep met kleinere inkomsten het sparen gemakkelijk te maken, nieuwe wegen moeten worden ingeslagen. Sparen is een Nederlandse deugd en het is een volkomen miskenning van deze voortreffelijke nationale eigenschap, om niet de voorwaarden te scheppen, het sparen te stimuleren.

Vrijheid

Hoezeer de ware vrijheid vaak een waarborg is voor de juiste gedragingen van de mens, is gebleken in Groningen, waar de gemeenteraad de proef nam om dit jaar voor de kermis geen tapverbod uit te vaardigen. Deze proef is wel zeer geslaagd, omdat is gebleken, dat zich generlei excessen op het gebied van drankmisbruik hebben voorgedaan. In de café's heerste een echte kermisstemming, doch zij bleef binnen de perken. De gemeentelijke overheid, die aanvankelijk het sluitingsuur had bepaald op 1 uur, heeft zelfs nog vier van de negen kermisdagen wegens bijzondere drukte een verlenging tot 2 uur toegestaan. En nu komt de merkwaardige vergelijking tussen de kermissen van 1949 en 1950, waarbij is gebleken, dat zich in het „droge” jaar 25 gevallen van openbare dronkenschap voordeden tegen 15 in het „natte” jaar. Zo ziet men, dat met vrijheid meer wordt bereikt dan met dwang. Het is jammer, dat ook in ons economische leven met deze menselijke eigenschap zo weinig rekening wordt gehouden.

Is dit nu democratisch? (I)

Een be-luisteraar van de socialistische commentator heeft moeite gehad met het socialistische denk-plan ten aanzien van wat nu werkelijke democratie is. Hij schreef daarom aan de heer Voskuil het volgende:

„De socialisten in België zijn van plan een obstructie te voeren indien Koning Leopold terugkeert en niet de souvereiniteit overdraagt aan zijn zoon. Is dit nu democratisch? Immers de verkiezingen hebben uitgewezen dat de meerderheid de terugkeer wil en dan is het m.i. democratisch dat de minderheid zich hierbij neerlegt. Ik vergelijk dit bij de beslissing in ons land over de souvereiniteitsoverdracht. Toen de Kamers dit hadden beslist, heeft de minderheid (A.R. en delen van de C.H. en V.V.D.) zich er ook bij neergelegd, alhoewel ze er erg op tegen waren en dit is m.i. democratisch. Wellicht zie ik het niet juist en zou ik graag eens vernemen hoe U daarover denkt.”

De socialistische commentator heeft gedacht en gaf het volgende antwoord:

„Wel, ik denk dat de vergelijking met de souvereiniteitsoverdracht niet opgaat. Vóór de souvereiniteitsoverdracht was een meerderheid van twee-derde der beide Kamers, zoals de Grondwet eist. Indien gij de jongste Belgische verkiezingen als een uitspraak over de capitulatie wil beschouwen, ziet ge dat de meerderheid van de C.V.P. uiterst gering is en dat zij slechts uit een deel van het land bestaat, nml. Vlaanderen. Het lijkt mij voor de positie van de koning en voor de eenheid van het land bedenkelijk als in deze omstandigheid de meerderheid in Vlaanderen haar wil oplegt aan de meerderheid in Brussel en het grootste deel van Wallonië”.

Is dit nu democratisch? (II)

Dit antwoord, dat de kern van de vraag — of de houding van de Belgische socialistische nu waarlijk democratisch is — volkomen onbesproken laat, is toch het signaleren wel waard. Want men leest er uit dat de socialistische commentator — die als deel van een samengestelde meerderheid zo heerlijk bezit neemt van de radio, waartoe de minderheid niet wordt toegelaten — zich in nog veel meer bochten kan wringen dan men had kunnen vermoeden. Hij meent dus dat een kleine meerderheid de morele verplichting met zich brengt de grote minderheid dan maar haar zin te geven. Ter argumentatie voert hij aan, dat Brussel, in meerderheid anti-Leopold, zich de wil op zou moeten laten leggen van Vlaanderen, in meerderheid pro-Leopold. Hij splitst dus — kernphysica is in de mode — een nationale uitspraak in regionale en locale onderdelen.

Wij verwachten nu binnenkort een protest van de socialistische commentator tegen besluiten van de op een zeer geringe meerderheid steunende Labour-regering, die niet welgevallig zijn aan die kiesdistricten in Engeland, waar conservatieven en liberalen een zeer duidelijke meerderheid bij de jongste verkiezingen te zien hebben gegeven. Dat lijkt ons tenminste de consequentie van deze loze beweringen, waarin de socialistische commentator zich niet heeft kunnen opwerken tot een royale beantwoording van de vraag: is dit nu democratisch?

Mannen en vrouwen van straks (IV)

Arbeiderskinderen maken het op een middelbare school uitstekend

Van de hand van dr. H. F. Wessels, leraar aan de Dalton-H.B.S. te Den Haag, is onlangs een rapport verschenen, dat wij, in verband met de opmerkelijke inhoud, hier gaarne onder de aandacht der lezers brengen. Dr. Wessels dan heeft nagegaan, hoeveel leerlingen er in de periode 1927/1928—t/m. 1948/1949 de Dalton-H.B.S. bezochten, uit welke milieus (hij spreekt in zijn rapport liever over beroepsgroepen) deze leerlingen kwamen, hoe de onderwijsresultaten waren, idem het verloop van leerlingen, etc.

Het zou ons veel te ver voeren dit rapport hier in zijn geheel op te nemen, doch belangstellende lezers(essen) adviseren wij bij dr. Wessels een exemplaar van zijn rapport te vragen.

Dr. Wessels kwam tot de volgende tien groepen:

- Groep I. Omvat de intellectuele en artistieke beroepen (ingenieurs, medici, leraren, onderwijzers, journalisten, architecten, kunst-schilders en musici).
- Groep II. Hierin zijn alle ambtenaren opgenomen.
- Groep III. Administratief personeel van particuliere bedrijven.
- Groep IV. Leidinggevend in technische beroepen (bouwkundigen, aannemers, gezagvoerders, officieren ter koopvaardij).
- Groep V. Officieren van Land- en Zeemacht.
- Groep VI. Handeldrijvende middenstand, waaronder naast winkeliers en kooplieden b.v. ook vertegenwoordigers zijn begrepen.
- Groep VII. Ambachtslieden. Patroons, zelfstandige schoenmakers, kleermakers, schilders, tuinders, enz.
- Groep VIII. Arbeiders, politie-agenten, trambestuurders en conducteurs, portiers, kellners.
- Groep IX. Onderofficieren en minderen.
- Groep X. Geen beroep of beroep onbekend.

Opmerking: dr. Wessels acht zelf de indeling niet zonder bezwaar. Van enkele zijden heeft men deze

groepen-indeling te beperkt gevonden. Men meende o. m. dat vooral groep II (ambtenaren) onderscheiden had moeten worden in bijv. hogere ambtenaren en lagere ambtenaren.

Tot deze H.B.S. werden in de vermelde periode 2135 leerlingen toegelaten. Tabel no. I laat ons zien uit welk milieu deze leerlingen afkomstig waren.

Er blijkt duidelijk uit, dat het aantal leerlingen, dat M.O. volgt, voor het grootste gedeelte afkomstig is uit de groepen I, II, III, intellectuele, artistieke beroepen, ambtenaren en administratief personeel.

We komen bij deze groepen reeds tot een totaal van 1433 leerl. van de 2135, dat is 62.5%. Het aantal kinderen, afkomstig uit het arbeidersmilieu is slechts 7.49% van het totaal der ingeschrevenen. Als het inderdaad zo is, dat onze bevolking voor 60% uit arbeiders bestaat, dan zou dat dus erop neer komen, dat tussen de 10 en 11% uit dit volksdeel M. O. volgt. De vraag, of dit percentage belangrijk te laag is — dat het te laag is, lijkt ons stellig waar — valt niet zo gemakkelijk te beantwoorden. Immers, er zijn onderzoeken, die onomstotelijk bewezen hebben, dat in bepaalde gebieden de intelligentie-spreiding zeer verschillend is en voor de arbeidersgroep in verhouding tot de andere groepen, inderdaad belangrijk ongunstiger ligt. Wij wagen ons hier echter niet gaarne aan cijfers, omdat de onderzoeken, naar het ons voorkomt, nog steeds niet volledig genoeg geweest zijn.

Nu heeft de schrijver zelf in zijn rapport duidelijk uiteengezet, dat zijn cijfers benaderingsgetallen zijn, omdat moeilijk nagegaan kon worden wat er van de vertrokken groep (wegens andere reden vertrokken) is terechtgekomen. Omdat enigszins te elimineren, heeft hij bij degenen, die het eindexamen behaalden 75% bij elke groep opgeteld, onderstellende, dat 3/4 van de wegens andere reden vertrokken leerlingen alsnog een diploma elders hebben behaald. Vervolgens heeft hij het aantal, dat wegens onvoldoende vorderingen vertrok op 100 gesteld en daarna het aantal geslaagden naar het aldus verkregen indexcijfer berekend. Deze getallen vindt men dan in tabel III.

Groepen	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	Gemiddeld
Index	200	278	174	186	280	152	138	295	300	132	208

Hier komt sterk naar voren, dat de groepen VII en IX een uitstekend figuur sloegen. Trouwens, wanneer we tabel IV aan een nadere beschouwing onderwerpen, zien we onmiddellijk,

dat 63.3% van de groep VIII (arbeiderskinderen) na 5 jaren het eindexamen behaalde, terwijl ook groep IX hier een goed figuur maakt (57.1%).

Overzicht van de resultaten na 5, 6, 7, 8 of 9 jaar der onderscheidene groepen

Groep	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	Gemiddeld
Eindexamen na 5 jaar behaald	49.2	52.8	48.8	57.9	25.—	53.—	53.3	63.3	57.1	50	51.8
Na 6 jaar	34.7	34.4	33.8	34.2	37.5	38.2	33.3	22.5	28.6	25	33.2
Na 7 jaar	12.9	6.1	13.7	5.3	37.5	8.8	6.7	16.2	14.2	20	10.8
Na 8 jaar	1.6	2.5	2.5	2.6	—	—	6.7	2.—	—	5	2.2
Na 9 jaar	0.8	1.2	—	—	—	—	—	—	—	—	0.5

De groep der officieren bracht het er niet best af, volgens deze tabellen, doch dr. Wessels wijst er nadrukkelijk op, dat in deze groep de toevalsfactor een belangrijke rol gespeeld kan hebben. De groep was betrekkelijk klein.

Waarom valt het gunstige resultaat van de groepen VIII en IX toe te schrijven? Dr. Wessels meent, dat allereerst de selectie bij het lager onderwijs al zeer streng geweest zal zijn. En arbeider gaat er eerst dan toe over zijn kind verder te laten studeren, wanneer hij overtuigd is, dat de prestaties werkelijk goed zijn. Maar belangrijk is ook, dat jongelui zelf be-

seffen, welke offers de ouders vaak brengen moeten om hun kind te laten studeren. En ook, dat deze kinderen zeer wel begrijpen, dat hier hun kans ligt om vooruit te komen in de wereld. In onze vorige beschouwing wazen we al op het feit, dat moeilijker omstandigheden voor de jeugd niet altijd betekenen dat zij de moed verliezen, maar veeleer leiden kunnen tot verhoogde ijver.

Alhoewel dit onderzoek slechts één school betreft, menen wij, dat de cijfers die dr. Wessels vond, ons zeker tot nadenken moeten stemmen. Het ware te hopen dat in andere plaatsen dergelijke onderzoeken werden verricht! v. M.

Periode	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X
1927—1949										
Beroeps-groep	Intell. Art. ber.	Ambten. Adm. pers.	Leid. gev. techn. ber.	Offic. Midd. stand	Hand. Amb. den	Arbei- ders	Onder- offic.	On- kend		
%	21.69	26.18	19.25	6.32	3.60	7.10	2.43	7.49	1.26	4.68
Totaal aantal leerlingen	463	559	411	135	77	151	52	160	27	100

Wanneer we tabel II wat nader bezien, bemerken we, dat het vertrek wegens onvoldoende vorderingen, een geheel ander beeld vertoont. Opmerkelijk is hier ongetwijfeld, dat in sommige groepen 1/3 deel en meer afviel (zie groep I - III - IV - VI - VII - X) In dit verband maakten de kinderen

uit het arbeidersmilieu stellig niet het slechtste figuur.

Maar zeer interessant is wat de cijfers zeggen t. a. v. het behalen van het eindexamen. Dan slaan de kinderen uit groep VIII een best figuur, evenals die uit groep IX (onderofficieren).

PERIODE 1927—1943											
Indeling naar groepen in %	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	Totaal
	22.52	27.52	16.05	6.97	3.44	6.88	2.70	7.13	1.06	5.73	1221
Vertrokken wegens onv. vorderingen (%)	31.3	24.7	34.2	32.9	23.8	36.9	39.4	24.2	23.1	40.	Gemidd. % 30.3
Wegens andere reden (%)	23.3	26.8	25.0	21.2	38.1	21.4	12.1	19.5	15.4	31.4	24.6
Overleden (%)	0.3	—	—	1.2	—	1.2	3.—	—	7.7	—	0.4
Eindexamen behaald (%)	45.1	48.5	40.8	44.7	38.1	40.5	45.5	56.3	53.8	28.6	44.7

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Voorzitter Redactie-comm.: Drs. H. A. Korthals.

Redactie-secretaris: Mr. E. Elias.

Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 435.

Administratie: Postbus 43, Afoort, tel. 5267.

Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 per jaar.

Voor het zenden van abonnements- en advertentiegelden: Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie” te Amersfoort.

Losse nummers 15 cent.

Voor advertenties wende men zich tot de administratie.

ALLERHANDE

Korea (1)

Voorlopig zijn wij geneigd de burgeroorlog op Korea in de eerste plaats te beschouwen als een actie, die ten doel heeft ook het laatste restje van democratie op het Chinese vasteland in de grond te stampen.

(Het Vrije Volk)

Korea (2)

De S.U. heeft de wereld door de aanval van de communistische Koreanen voor een nieuwe beproeving gesteld. Dit maakt het duidelijk, dat zij voor niets terugdeinst om de communistische „vrede” te doen zegevieren. Het is de Westelijke plicht zich hiertegen te verzetten.

(Nieuwe Courant)

Duurzaam misverstand

Tussen Batavia en Den Haag heeft tientallen jaren een duurzaam misverstand bestaan, een tegenstelling, die zich ook nu nog doet gelden tussen de Nederlandse kolonie te Djakarta en het moederland.

(Algemeen Handelsblad)

Van één stam

Marine, Landmacht en Luchtmacht zijn niet elkaars concurrenten. Zij zijn loten van één stam: de vaste wil van het Nederlandse volk om te kunnen leven en werken aan het eigen volksbestaan en de toekomst van onze kinderen.

(Nieuwe Courant)

De actie op Korea

DE REDE VAN Drs. KORTHALS IN DE TWEDE KAMER

In verband met het belang van het onderwerp laten wij hier de rede volgen, welke drs. Korthals Vrijdag 30 Juni in de Tweede Kamer heeft gehouden over de verklaring onzer regering inzake Korea.

De heer Korthals sprak als volgt:

Mijnheer de Voorzitter! De verklaring van onze Regering in zake Korea, waarvan deze Kamer gisteren mededeling is gedaan, heeft een zeer grote draagwijdte. Zij geeft kennis van de bezorgdheid der Regering over „de aanranding van de vrede, welke enkele dagen geleden in de vorm van 'n aanval op de republiek Korea door Noord-Koreaanse troepen is gepleegd”, — er wordt in gezegd, dat het de Regering „verheugt”, dat de Veiligheidsraad zich ter zake snel heeft beraden” en „zij heeft met waardering kennis genomen van de resoluties van de Veiligheidsraad van 25 en 27 Juni j.l.”.

De Regering laat het niet bij deze constatering, zij doet voorts een mededeling over het door haar voorgenomen beleid. Zij zegt besloten te hebben „gevolg te geven aan de aanbeveling, welke in de resolutie van 27 Juni tot de leden van de Verenigde Naties is gericht, om bijstand aan de republiek Korea te verlenen met het doel, aan de gewapende aanval door de strijdkrachten van Noord-Korea het hoofd te bieden en bij te dragen tot herstel van vrede en veiligheid in het betrokken gebied”.

BITTER ZWARE VERPLICHTING

Aan deze passage ontleent de verklaring haar bijzonder gewicht, want hiermede aanvaardt de Regering medeverantwoordelijkheid voor hetgeen verder zal gaan geschieden. Medeverantwoordelijkheid evenwel voor een zaak, die beoogt herstel van vrede en veiligheid, geheel dus in de geest van wat de organisatie der Verenigde Naties van ons mag verwachten, indien vrede en veiligheid worden aangetast.

Niettemin, Mijnheer de Voorzitter, het vaststellen hiervan moge dan al voorop moeten worden gesteld, om ons zelf de basis te verschaffen, waarop wij moeten staan, wij weten echter in dit geval al te wel, dat het voldoen aan verplichtingen, die overeenkomen met de geest van het Charter van de United Nations, een bitter zware verplichting is. Het blijkt al uit de mededeling in de Regeringsverklaring, dat de Regering overweegt „zeestrijdkrachten vrij te maken, welke zullen kunnen deelnemen aan de noodzakelijke maatregelen in genoemd gebied”. Hiermede is reeds dadelijk klaar gesteld, dat voor deze zaak mensenlevens zullen worden ingezet, en onze gedachten gaan uit naar hen, die tot de vervulling van die taak zijn geroepen, en naar al diegenen, die een man, een vader, een zoon of een ander familielid zullen zien vertrekken. Wij beseffen ten volle 't persoonlijk zware offer, dat dezen allen zullen brengen, en wij achten het juist, dat de Regering op zo korte termijn bereid is geweest, in gedachtenwisseling te treden met de Kamer, zodat wij in staat zijn de noodzaak van het hoge offer te bespreken.

Het is tragisch, dat de jaren van gruwelijke strijd van 1939 tot 1945 zijn gevolgd door jaren, waarin wij grote onrust hebben gezien en nog steeds zien, onrust, welke soms tot ernstige uitbarstingen heeft geleid. Daarbij kwam, dat het orgaan, dat met zoveel enthousiasme is tot stand gebracht, niet steeds de nodige kracht wist te ontplooiën. Thans breedvoerig over de United Nations te spreken, heeft geen zin. De zwakte echter was een aanmoediging voor hen, die door agressie hun doel wensten te bereiken; de zwakte veroorzaakte tevens, dat een gevoel van in de steek gelaten zijn en moedeloosheid kwam over degenen, die in een gevarenzone lagen.

Mijn politieke vrienden en ik hebben de gevolgen van deze ontwikkeling met zorg gezien. Wij hebben begrepen, dat daaruit hoogst ernstige situaties zouden voortvloeien; de bru-

talenen zouden te brutaler worden en daardoor hen in te tomen te moeilijker.

HET OPTREDEN DER U.N.O.

De ontwikkeling in Oost-Azië had tot grote ongerustheid aanleiding gegeven en het was duidelijk, dat na de brutale aanranding door Noord-Koreaanse troepen de vraag naar voren kwam, wat moest worden gedaan. De Veiligheidsraad, zo vaak tot machteloosheid gedoemd, kwam zeer snel bijeen. Wij hebben dit met grote instemming waargenomen, evenals de snelheid, waarmee de Veiligheidsraad heeft gereageerd met haar poging, de vrede en de veiligheid in het betrokken gebied nog te herstellen.

Mijnheer de Voorzitter! De Veiligheidsraad heeft daarmede gehandeld op een wijze, die in overeenstemming is met onze rechtsgevoelens; hij heeft gehandeld, zoals van de Veiligheidsraad moet worden verwacht. Dit optreden is een zeer krachtige morele steun voor hen, die in een gevarenzone liggen, in de eerste plaats. Wanneer de wereld een zo krachtig optreden waarneemt, dan zal zulks echter over de gehele wereld een vaster vertrouwen in de toekomst geven. Zeker kan en mag men niet voorbijzien, wat uit een conflict van locale aard kan voortvloeien, maar men zal goed moeten begrijpen, dat geen land ter wereld zich meer veilig kan gevoelen, wanneer het niet een collectiviteit achter zich kan weten, die bereid is, ter verdediging in te springen, wanneer het onrechtmatig wordt aangevallen. Zulk een bescherming door een collectiviteit legt anderzijds de verplichting op mee te doen, wanneer een ander in moeilijkheden is. Naast de aanvaarding der rechten dient men ook de plichten op zich te nemen.

Dat nu duidelijk is geworden, dat zeer grote krachten bereid zijn zich in te zetten voor vrede en veiligheid, is ook nog daarom met instemming te begroeten, omdat de onzekerheid

over de vraag, wat grote machten zullen doen, in het verleden al hoogst ernstige conflicten heeft veroorzaakt. Het jongste verleden — de eerste en de tweede wereldoorlog — geeft ons daarvoor nog een zeer belangrijke lering.

Nu is de onzekerheid opgeheven. Een agressor weet thans, waar hij aan toe is, een goedwillende zal er morele steun uit putten.

Mijnheer de Voorzitter! Al constateren mijn politieke vrienden en ik dit met grote instemming, de bezorgdheid over de bestaande situatie is evenwel groot. Een lont bij het kruisvat is nu eenmaal gevaarlijk. De gevaarlijke situatie is echter geschapen door de agressor en zij, die beoogen de toestand van vrede en veiligheid in het betrokken gebied te herstellen, doen slechts hun plicht jegens de internationale gemeenschap. Wie dit werk zou willen verstoren, zou de verantwoordelijkheid voor een geweldig conflict op zich nemen.

Het is uiteraard te betreuren, dat de wereldmachten in dezen niet één zijn. Dit maakt de zaak veel gecompliceerder, maar men moet daarvan de praktische consequenties aanvaarden. Zou immers de arbeid in de geest van het Charter der United Nations worden nagelaten, dan zou zulks betekenen, dat aan toekomstige agressie vrij spel zou worden gelaten. Men zou ook verwachten kunnen, dat Zuid-Oost-Azië al spoedig onder de voet zou worden gelopen; ook andere delen van Azië zouden hetzelfde lot ondergaan, daarna gevolgd door gebieden elders. Dan zou de morele en strategische positie van hen, die in de wereld de hoge goederen van vrijheid, waarachtige democratie, recht en rechtvaardigheid wensen, op onverantwoordelijke wijze zijn verzwakt.

ACHTER DE REGERINGS-VERKLARING

Naar het oordeel van mijn fractiegenoten en mij moet dan ook steun worden gegeven aan de resolutie van de Veiligheidsraad en wij achten het ook van zeer grote praktische betekenis, dat snel gehandeld wordt. Wij

stemmen ook in met het in de verklaring uiteengezette beleid der Regering.

De Regering heeft niet gearzeld en zij geeft gehoor aan de aanbeveling van de Veiligheidsraad. Reeds is gebleken, dat andere landen — ik noem Engeland als voorbeeld — zijn voorgedaan. Gaarne zouden wij van de Regering vernemen, welke landen, naar haar thans bekend is, eveneens gevolg zullen geven of hebben gegeven aan de in de resolutie vervatte uitnodiging.

Mijnheer de Voorzitter! In de laatste alinea van de verklaring wordt gezegd, dat nauw overleg plaats vindt „met Indonesië en de Benelux-partners over de toestand en de maatregelen, welke deze van de leden der Verenigde Naties vereist”. Ik acht dat overleg juist. Mijn vraag evenwel is of dit nu alleen technische uitvoeringsmaatregelen betreft of dat het ook heeft plaats gehad voordat een standpunt werd bepaald. Verder zou ik willen vragen, evenals de geachte afgevaardigde mejuffrouw Klompé, of nog met Regeringen van andere Staten overleg is gepleegd. In dit verband, Mijnheer de Voorzitter, wil ik ook vragen, of de Commissie voor Buitenlandse Zaken vooraf door de Regering is geraadpleegd. Men zal van mij geen verdediging horen van een zodanige bevoegdheid dier commissie, dat zij de Regering bindt. De Regering behoudt haar eigen verantwoordelijkheid; aan het Parlement of een commissie wil ik niet een bevoegdheid tot medebesturen geven. Maar wel zou ik raadplegen van de commissie in een geval als het onderhavige, dat toch een zeer grote draagwijdte heeft, hoogst gewenst hebben geoordeeld. Gaarne zal ik ter zake de nodige inlichtingen van de zijde der Regering ontvangen.

Tenslotte wil ik als conclusie van mijn betoog zeggen, dat mijn fractiegenoten en ik ons stellen achter datgene, wat de Regering in haar verklaring van gisteren als haar beleid heeft ontvouwd.

Moge de strijd gelocaliseerd blijven en mogen vrede en veiligheid spoedig worden hersteld, in de eerste plaats ter wille van hen, die op enigerlei wijze direct bij de strijd zijn of zullen worden betrokken.

Moge het thans gebeurde echter door elke burger in de vrije landen worden verstaan en moge de samenwerking in internationaal verband er de hoogst noodzakelijke stimulans van ondervinden!

Ik zie, ik zie..... in principe hetzelfde!

De enige reactie op mijn artikel van drie weken kwam van de inzender A. v. L., die een hele kolom vult om over een nuance-verschil uit te weiden.

A. v. L. „vangt” mij op de uitdrukking „in dienst staan” die mijn „inzicht” zou „bepalen”, terwijl volgens hem of haar de term „van dienst zijn” beter is.

„In dienst staan” heb ik ontleend aan vraag 3b van de enquête die het uitgangspunt van mijn betoog was. Om mijn inzicht uiteen te zetten vatte ik het woord „dienst” aan. Inderdaad hebben de beide genoemde uitdrukkingen, waarin dit woord voorkomt, een enigszins verschillende nuance. „In dienst staan” doet denken aan onderdanigheid, „van dienst zijn” klinkt meer vrijwillig, maar hoofdzakelijk is in beide gevallen het dienen, de plicht ten opzichte van de gemeenschap, waar het recht tegenover staat, dat men dan ook door die gemeenschap wordt gediend, dus een uitwisseling van diensten tussen vrije burgers en burgeressen. We zijn het dus nog meer eens dan u dacht, A. v. L.!

Ik had op mijn beschouwing graag wat meer principiële reactie gezien, bijvoorbeeld van de zijde van een huisvrouw die bezwaren heeft tegen het woord of het begrip „beroep”. Of heb ik met mijn betoog mijn doel bereikt en blijken die bezwaren meer op sentimentele dan op redelijke gronden te berusten? Ook hoop

ik, dat er een hij of zij (lieft niet anonym) opduikt, die de hiaten in mijn beschouwing wil aanvullen, door de punten te behandelen die sociale, economische en financiële problemen aanroeren.

Juist deze waren namelijk de aanleiding tot het houden van de enquête. Langzamerhand kan men niet meer tot een groep werkers behoren of men wordt aan handen en voeten gebonden met officiële touwtjes. Men wordt enerzijds te veel in de watten gelegd, en aan de andere kant gehinderd in de ontplooiing van zijn activiteit. Enfin, ik behoeft daarover hier niet uit te weiden. Nu kwam er van de zijde waar we deze bemoeiering of bemoeierigheid gewoonlijk zien, weer een hand die nu ook de grote groep wilde grijpen die we als „huisvrouwen” samenvatten en die tot nu toe nog niet duidelijk genoeg was gedefinieerd en gereguleerd om er een serie wetten en verordeningen op los te laten: een groep die zoveel personen omvat als er gezinnen zijn en dat is niet gering, waarschijnlijk meer dan enige andere groep werkers.

Ook is er in de functie van huisvrouw nog heel veel verscheidenheid van gebieden waarin men gespecialiseerd kan zijn: koken, wassen, strijken, schoonmaak, naaien, wiegkind- en kleuterverzorging, hulp bij schoolwerk, van grotere kinderen, gastvrouwschap, enz.; of in verband met het beroep van de echtgenoot:

boerenbedrijf, winkel, dokters- of tandartspraktijk, maatschappelijk werk (van een predikantsvrouw b.v.), kantoorwerkzaamheden (voor een zakenman), typewerk en correctie (voor een geleerde of letterkundige); terwijl de huisvrouw tenslotte ook nog het gezin kan dienen door er niet alleen rechtstreeks voor te werken en met verstandig beheer geld te besparen, maar ook door thuis of elders beroepswerk voor anderen, al of niet van huishoudelijke aard, te verrichten.

Natuurlijk heeft deze uitgebreide, zeer verscheiden groep, die bij de algemene specialisatie van onze tijd zeker niet is achtergebleven, ook recht op behoorlijke levens- en arbeidsvoorwaarden. Maar het eerste recht van iedere vrije burger en burgeres is toch volgens democratische begrippen, dat hij of zij, voorzover mogelijk, zelf zijn of haar leven bepaalt, zelf de meest geschikte werkring kiest, waar de eigen krachten zo efficiënt mogelijk in dienst van het geheel worden gesteld en waar men het meeste waarachtig geluk kan vinden.

Daarom tot slot nog dit: in verband hiermee kan het nodig zijn, dat „huisvrouw” officieel tot de beroepen wordt gerekend, en dan lijkt mij dat de nadere aanduiding „vrij beroep” het meest gewenst is. Mogen degenen die de vraagstukken op dit terrein sociaal, economisch en financieel te behandelen krijgen, dit in deze geest doen!

HERMIEN MANGER

Een socialistische commentaar „Omlaag dat bedrag”

„Omlaag dat bedrag!” zo klonk het Woensdagavond 28 Juni om kwart over acht door de V.A.R.A.-microfoon. Het was het socialistische Kamerlid Evert Vermeer, die zijn commentaar gaf op de belastingverlaging in West-Duitsland. Hij erkende, dat deze verlaging het resultaat is van een krachtige actie, welke door de liberalen is gevoerd. Vervolgens gaf hij enkele cijfers: bij een inkomen van Mk. 250.000.— bedraagt de verlaging Mk. 30.000.—, bij een inkomen van Mk. 100.000.— bedraagt de verlaging Mk. 20.000.—, ... doch (en hier meende hij de middenstanders en kleine luïden ernstig voor die egoïstische liberalen te moeten waarschuwen) bij een inkomen van Mk. 12.000.— zou de verlaging slechts ¼ pct. bedragen. Dat was volgens hem nu weer echt liberaal, grote verlaging voor de kapitalisten met de grote inkomens en practisch geen verlaging voor de kleine man.

Nu kan men op deze wijze van voorlichting veel aanmerken: in de eerste plaats, dat de heer Vermeer bij de grote inkomens de verlaging in Markten heeft genoemd en niet in procenten, terwijl hij voor de kleine inkomens geen bedrag noemt, maar wel een percentage; vervolgens, dat hij voor de kleine luïden slechts één bedrag noemde, n.l. een inkomen van Mk. 12.000.— per jaar, dat menige kleine man nog niet zo slecht zou vinden. Doch dit alles is maar bijzaak.

Het ergste is, dat het genoemde percentage van 3/4 volkomen op fantasie berust.

In De Vrije Amsterdamer van 20 Mei j.l. was een tabel opgenomen van 10 verschillende inkomens tussen Mk. 1200.— en Mk. 60.000.— met vermelding van de oude belasting, de nieuwe belasting en het bedrag van de verlaging. Daaruit blijkt, dat de verlaging voor de inkomens van Mk. 1200.— tot Mk. 20.000.— niet 3/4 pct. bedraagt, zoals de heer Vermeer beweerde, doch 16.7 %, ongeacht het inkomen. De verlaging voor de inkomens van Mk. 20.000.— tot Mk. 60.000.— bedraagt 21.5 %. De tabel ging niet hoger dan laatst genoemd bedrag, maar nu de socialistische heer Vermeer blijkt heeft gemeend bij de luïsteraars naar de V.A.R.A. ook voor hogere bedragen belangstelling te ontmoeten, willen wij ook daarvan de percentages opgeven. Tot Mk. 80.000.— bedraagt de verhoging 27.1 % en daarboven 13.3%. Herleiden wij dus de door de heer Vermeer genoemde verlagingen alle tot procenten, dan bedraagt de belastingverlaging, zowel voor de man met een inkomen van Mk. 250.000.— als voor die met Mk. 100.000.—, zegge en schrijve 13.3 pct. en voor de man met een inkomen van Mk. 12.000.— 16.7 %. Hiermede is dus precies het tegenovergestelde bewezen van hetgeen de heer Vermeer zijn hoorders trachtte wijs te maken.

De belasting voor de kleine inkomens tot Mk. 4000.— (dat is de categorie waar het om gaat, mijnheer Vermeer, en niet die van Mk. 12.000.—) is daarmee op het laagste peil gekomen sedert 1925.

Dat hebben de liberalen gedaan. In hetzelfde radio-praatje kon de heer Vermeer niet nalaten nog eens te herhalen, wat van socialistische zijde reeds meer is gezegd, n.l. dat de V.V.D. bij zijn leuze voor belastingverlaging zou hebben verzuimd te vermelden, hoe die verlaging zou moeten geschieden.

Wij hebben daar toen tegenover gesteld, dat dit niet op onze weg lag, doch op die van de Regering.

Dit wordt nogeens onderstreept door niemand minder dan minister Lieftinck, en wel in zijn op 27 Juni j.l. verschenen Memorie van Antwoord aan de Tweede Kamer betreffende wijziging in de belastingen. Daaruit blijkt, dat o.a. een zeer belangrijke verlaging van de schoolgelden wordt voorgesteld (voor de kleine en middengroepen zelfs tot de helft van het oorspronkelijke bedrag).

Verder worden nog belangrijke wijzigingen (grotendeels verlagingen) voorgesteld voor de lagere groepen van de inkomsten- en loonbelasting, voor de omzetbelasting, voor de personele belasting en voor de accijnzen.

Alle V.V.D.-ers zullen zich hierover oprecht verheugen, omdat hier in de eerste plaats diegenen van zullen profiteren, voor wie de lasten schier ondragelijk dreigden te wor-

den. Wij verheugen ons tevens, omdat hier een socialistische minister blijkt geeft in belangrijke mate voor ons standpunt in dezen gewonnen te zijn en dat nog wel na zulk een felle bestrijding van onze wens door zijn eigen partij.

Tenslotte moeten wij ons afvragen of al deze verlagingen er ook gekomen zouden zijn, wanneer de V.V.D. bij de laatste verkiezingen niet zo'n felle actie voor belastingverlaging had gevoerd?

Taxi-verordening in de Haagse gemeenteraad

De Haagse gemeenteraad heeft het in de laatst gehouden vergadering zwaar gehad.

Tot kwart voor drie des nachts duurde de vergadering, die des middags om half twee begonnen was. Een zeer lange agenda met als een der hoofdpunten een ontwerp-verordening met betrekking tot het verhuurautobedrijf was daar de oorzaak van. De fractie van de V.V.D. in de Raad heeft bij monde van de heren Nieuwerkerke, Mens Fiers Smeding en Dettmeijer verschillende bezwaren naar voren gebracht. Bezwaren, welke o.m. betrekking hadden tegen de verplichte concentratie, zoals deze in de ontwerp-verordening was omschreven, tegen de bestelling van het apparaat van de telefooncentrale en tegen de buitengewoon sterke beperkingen ten opzichte van de luxe verhuurbedrijven. Zovele amendementen kwamen op de tafel van de socialistische wethouder Van den Oever te liggen, dat deze er niet uit kon komen en zijn zwakke verdediging droeg er ook al niet toe bij om de Raad milder te stemmen voor dit voorstel, zodat de verdere behandeling tot 10 Juli, als de Raad weer bijeenkomt, aangehouden werd. De slechtste dienst werd de wethouder bewezen door zijn partijgenoot, de

heer Tobi, die de achtergronden ontulde, waarmede men in het socialistische kamp deze verordening bezag door te verklaren, dat er als ideale oplossing door hem gedacht werd aan één taxibedrijf, en waarbij hij tevens een pleit voerde voor ordening en samenvoeging van het groente- en melkbedrijf.

Curieus was daarbij nog, dat hij daarbij bleef staan en bezwaar maakte tegen de vragen van zijn socialistische partijgenoot in de Tweede Kamer, de heer Nederhorst over de vee- en vleesrijzen. Maar waarom nu toch. Waarom wilde de heer Tobi wel verplichte concentratie voor het taxi-, het groente- en het melkbedrijf, maar waarom zag hij er geen been in om dat ook te doen voor het slagersbedrijf?

Voorzover het nog niet duidelijk was, is het uit zijn betoog voor de middenstand weer opnieuw duidelijk geworden, hoezeer men in socialistische kring eigenlijk bezwaar heeft tegen elk particulier initiatief, tegen elke vorm van concurrentie, tegen de opbloei van welk bedrijf ook. Dat is de enige winst, die deze debatten hebben opgeleverd.

„Winkelsluiting en jaloezie”

(Ingezonden).

De nieuwe voorstellen voor wettelijke regeling van de winkelsluiting hebben in ons blad tot gedachtenwisseling aanleiding gegeven. Een der schrijvers noemde het ontwerp „liberaal”, wat gelukkig bestreden werd. Een dwingende regeling om vrije ondernemers te noodzaken hun zaak gesloten te houden kan o.i. nimmer liberaal genoemd worden, al kan een liberaal er uiteindelijk uit overwegingen van doelmatigheid in mee gaan een gematigde regeling te accepteren.

In hoofdzaak is verplichte winkelsluiting terug te voeren tot jaloezie: „Als ik wil sluiten, zult gij niet open zijn.”

Een ieder zegt vreemdelingenverkeer te willen bevorderen, maar dergelijke maatregelen als winkelsluiting bevorderen dit allerminst. Het is in België en Frankrijk b.v. veel aangenamer, vooral voor de toerist, omdat daar alles kan en mag (bij wijze van spreken), omdat men daar altijd wel in een winkel terecht kan, is het niet in de een dan toch wel in een ander. Het is in Engeland b.v. veel minder plezierig, aangezien winkels en kroegen daar veel dicht zijn.

Laat men oppassen in naam van de vrijheid, de vrijheid van anderen aan te tasten, wat Hitler ons tot ons onbehagen enige jaren heeft voorgedaan.

v. O.

Dit sentiment is vals

Men schrijft ons:

Bezie uw land met nieuwe ogen,” verzocht Johan Winkler in Vrij Nederland — en hij vertelde hoe hij naast een Duitse gast eerst recht besefte wat en hoeveel hier reeds werd opgebouwd — „en het is waarachtig meer dan alleen maar illusie, wanneer ge besef: dit is zo sterk, dat het niet onder kan gaan, dit Holland van mij”.

En hij besloot zijn beschouwing als volgt:

„De hoofdzaak is al dat Goede en bemoedigende, dat sterke en hoopvolle dat de gast onmiddellijk opvalt, omdat hij vergelijkbaren kan. Ziende met zijn ogen, valt het nu ook U op en als hij vertrokken is, zijt ge dankbaar dat hij is gekomen, omdat hij U een stuk zelfverzekerd geloof in heden en toekomst heeft teruggeschonken, dat ge node ontberen kunt.”

Ziet, toen wij dit artikel lazen, stemde het ook ons een ogenblik tot milde tevredenheid en tot een zelfbewust „dat lappen wij 'm dan toch maar!”

Want er werd en wordt gewerkt in ons land. Er werd een flink stuk opgebouwd. Er werd heel wat puin geruimd. Er werd op sociaal gebied goed werk verricht.

Inderdaad — maar hoe en waarvan betalen wij dat allemaal? Voor een groot deel: uit andermans zak. En hoe en waarvan leven „die goedmoedige en blijmoedige mensen op hun ontelbare fietsen”? Eerlijk gezegd: gedeeltelijk op de pof, gedeeltelijk van de wind en gedeeltelijk op hoop van zegen. Desondanks en inderdaad: er is nog en er is alweer veel goeds in dit landje.

De Nederlandse ondernemers en zakenlieden, de Nederlandse boeren en nijveren, de goede Nederlandse ambtenaar en de goede Nederlandse arbeider slaagden erin binnen de grenzen van dit land nog heel wat te bereiken — ondanks enige jaren van slap en op in hoofdzaak socialisme geënt beleid van in doorsnee zwakke regeerders.

Zo dient men eerlijkheidshalve, dergelijke tevredenheids-verzuchtingen te stellen — in mineur en met de volle nadruk op een zwak, een zeer duur, een zeer verambtelijkt en een in verschillend opzicht op Recht noch Rede stoelend regeerbeleid.

Wie dan bovendien niet uitsluitend denkt aan het grondgebied binnen onze grenzen, maar ook aan wat daarbuiten werd bedorven en verloren, voelt meteen hoe misleidend die tevredenheid van socialistische voorgangers is en hoe onwaarachtig die patriotische snik klinkt, die snik om dat „zo sterke „Holland-van-mij”, dat niet kan ondergaan”.

Bezie uw land met nieuwe ogen — graag! En dadelijk! Maar dan ook met wijd-open ogen en zonder zoet-gevooid vals sentiment en zonder demagogie.

AFDELINGSSECRETARISSEN:

Onze administratie is gaarne bereid met U te spreken over de mogelijkheid van uitbreiding van onze lezerskring.

eigenwijze liedjes

Festival der zomerzothed

Nu in dit kleine land de zomer staat te gloeien
En nu hier kip noch kraai naar Lied of Verfkwast taaft,
Wordt desondanks alom met schilders en poëten
Een zomerzotternij met prijzen uitgehaald;
Men keert nu premies uit voor ulevellenverzen
Op 't Onbereikbaar Lief en 't Onvolprezen Schoon,
En reikt de Maris-prijs zelfs uit voor kinderkrabbels
Van een mislukte Pa met onvoldragen Zoon.

Men houdt uit stukken steen slechts duivelse gedochten,
Waarvan men kop noch staart noch heerlijkheid ontwaart,
Men zoekt het kladschrift na van alle tekenkleuters
Voor 't geen een jury dan tot Gave Kunst verklaart.
En al die zotternij en al die zomer-kolder
Wordt eerst nog prijsbekroond met ons zéér dure geld
En dan als Festival van Holland's Geest en Glorie
Bejubeld en gedrukt en zelfs ten toon gesteld....

Kunst is, zoals U weet, regeringszaak geworden —
Daarom (nu hier en daar een zeer gezond kabaal
Zich richt tegen de sof van deze prijsbekroonden),
Regenten van dit land: hoe lang nog dit schandaal?

Brammetje.

In wilde wateren

Het Westen praat, praat en praat

KOREA IS SLECHTS EEN FLITS

Het Korea-incident, dat in potentiële betekenis alle internationale problemen van het ogenblik te boven gaat, houdt de gedachten bezig van allen, die zich om de internationale politiek bekommeren. Tot hen moest ieder gerekend kunnen worden, want deze politiek raakt inderdaad alle thans levende mensen onmiddellijk in het eigen bestaan. Waarom niet ieder ertoe gerekend mag worden, heeft drs. Korthals in het hoofdartikel van Vrijheid en Democratie van de vorige week de lezers duidelijk gemaakt.

Hoe begrijpelijk het echter zij, dat vijf jaren latente crisis miljoenen — nauwelijks van de verschrikkingen van vijf jaren oorlog bekomen — moe en murw of oppervlakkig en onverschillig gemaakt hebben, de gelatenheid waarmee de massa ook hier te lande het nieuws omtrent Korea — frontpagina-nieuws, terecht, in onze dagbladen! — over zich heen laat gaan zou ons onbegrijpelijk zijn, ware het niet dat wij ook hierin het resultaat hebben te zien van vijf jaren ideologische propaganda, die enkel zwart-wit tegenstellingen kent en waarvan wij allen, nu als in '39, in zoverre het slachtoffer zijn als wij ons geestelijk reeds lang geschikt hebben in de blijkbare onvermijdelijkheid van een conflict, waar en wanneer dan ook uitbrekende.

Hoe reëel nu de tegenstellingen in onze hedendaagse wereld mogen zijn, de situatie, waarin het conflict, eenmaal in een uithoek der wereld uitgebroken, ons brengt is er slechts te tragisch om, het conflict zelf, waarin dan eindelijk de lang reeds botsende tegenstellingen hun geweldadige ontlading vinden, te ernstiger juist omdat het, in diepste zin totalitair, in zijn gevolgen heel de wereld kan meesleuren in een afgrond, waarvan geen mens de diepte vermag te peilen.

Wanneer een sinds lang slepend proces tot een crisis leidt, krijgen daden de voorrang boven woorden en gedachten, besluiten en maatregelen boven overwegingen.

Truman heeft zich man van de daad betoond, wat niet zeggen wil dat zijn besluiten en maatregelen niet berusten op en voortvloeiën uit diepgaande overwegingen.

De President weet zich daarbij tegelijk uitvoerder van de wil der vrije volken en hun beschermer. Zij hunnerzijds hebben zich voor een deel althans reeds bereid verklaard de politieke actie in Korea naar vermogen te ondersteunen. Ook de Nederlandse regering deed dit en vond daarbij de Volksvertegenwoordiging in zeldzame eenstemmigheid aan haar zijde.

Die eenstemmigheid, waaraan slechts de heren Welter en Zandt zich onttrokken, vloeit even logisch-sequentieel voort uit de gezichtshoek waaruit men te onzent de ontwikkeling der internationale politiek der laatste jaren heeft beoordeeld als het consequent was, dat de communisten in ons parlement zich van hun ideologie uit ook in dit geval tegenover Regering en Kamermeerderheid plaatsten. Wanneer wij hierbij nogmaals de nadruk leggen op wederzijdse ideologische standpunten, betekent dit niet dat aan beide kanten ook heel nuchter-practische overwegingen een woord meespreken.

Er zijds schijnt het ons niet voor tegenspraak vatbaar, dat telkens nieuwe dreigingen de wereldvrede in gevaar zullen brengen, wanneer de Westerse democratieën aan de communistische agressie in Korea geen krachtig en afdoende halt toeroepen. Hierbij valt echter te bedenken, dat Sowjet-Rusland, zich ook nu nog officieel van Noord-Korea distancierende, aan dit avontuur zijn loop kan laten zonder daarmee definitief af te zien van andere agressieve plannen op het ogenblik dat de Sowjets hiervoor gunstig achten. Onze wereld verkeert helaas in een dusdanig labiel evenwicht, dat zelfs een eclatant succes voor de Veiligheidsraad inzake

Korea geen waarborg biedt voor het behoud van de vrede in de eerstvolgende jaren.

Anderzijds is er het onloochenbare feit, dat de huidige contro-versen tussen Oost en West aan beide kanten onder de belichting van bepaalde ideologieën worden gezien. In het Westen zijn dit bijvoorbeeld die van de Rooms-katholieken en die van de „democratische socialistische”, die elk tientallen miljoenen hier in het Westen onder hun invloed hebben. Tot de kwade vruchten van deze ideologische belichting rekenen wij het fatalisme, waarop wij hierboven reeds wezen, een fatalisme met name voor de liberaal moeilijk aanvaardbaar, daar hij immers uitgaat van een verantwoordelijkheidsbesef, dat naar zijn diepste wezen onverenigbaar is met een alle geestkracht verlammeende noodlots-gedachte, die het wereldbeeld zou beheersen, met een nieuwe wereldoorlog als enig en tragisch perspectief.

Hoezeer wij nu op grond van praktische overwegingen de eenstemmigheid toejuichen, waarmee onze Volksvertegenwoordiging zich achter de Regering plaatste, toen zij de afgelopen week bekend maakte, dat Nederland, zijn verplichtingen als lid van de Verenigde Naties getrouw, de actie van de Veiligheidsraad tegen Noord-Korea zal ondersteunen, het eigenlijke probleem waarom het hier

gaat moet in discussie blijven, juist om de geweldige consequenties die er voor ons land en voor ons volk in besloten liggen.

In dit verband wijzen wij op een artikel van Prof. Dr. C. Gerretson in De Telegraaf van 1 Juli, waarin de schrijver nuchterweg tegen elkander afweegt wat voor en tegen onze rasbesloten deelneming aan de actie tegen Noord-Korea pleit. Wij zijn het niet eens met alles wat Prof. Gerretson daar betoogt, zo bijv. niet waar hij de opportuniteit van deze bescheiden Nederlandse bijdrage in twijfel trekt op grond van de overweging, dat bij een definitief conflict Amerika-Rusland ons bondgenootschap Nederland al zeer licht met Rusland in het Westen in open vijandschap zou kunnen brengen. Wij geloven n.l. niet dat Nederland er bij zulk een conflict gunstiger voor zou staan, wanneer het zich thans van medewerking onthield.

En andere vraag is echter, of de gang van zaken in het Oosten — mede gezien onze bittere ervaringen in en na Wereldoorlog II — voor ons land niet dringend urgent maakt: nieuwe bezinning op heel ons Wes-

terse politiek in het kader van het Transatlantische Pact.

Militair gezien staan de zaken er in Korea voorlopig niet bijster gunstig voor. Een jaar lang heeft — naar men thans zegt — Amerika het conflict zien komen. Te elfder ure moest nu de defensie van Zuid tegen Noord-Korea worden georganiseerd. Zulks nadat China reeds aan het communisme ten prooi gevallen is, ondanks honderden miljoenen dollars, door Amerika aan het militaire apparaat der nationalistische ten koste gelegd. (Wij konden dezer dagen in het Alg. Handelsblad lezen, hoe communistisch China thans op een tentoonstelling rijen ongebruikte Amerikaanse tanks en kanonnen laat zien, als buit op de nationalistische veroverd).

Liddel Hart, „de vooraanstaande Britse denker in de oorlogswetenschap” stelt naar Vrijheid en Democratie ons verleden week deed zien, openlijk de vraag: „Zijn wij (opnieuw) bezig het verkeerde soort leger te vormen?” Straks zal onze Volksvertegenwoordiging de nieuwe oorlogsbegroting te beoordelen krijgen. Afgezien van alle technische kwesties die zich daarbij voordoen, mag ons volk in zijn geheel, mag ook onze pers en ons parlement zich o.i. wel eens heel ernstig opnieuw bezinnen op de problematiek die oprijst uit het wereldbeeld waarvoor wij thans, midzomer 1950 staan en waarvan wat thans op Korea omgaat slechts een flits is, onheilspellend genoeg om heel dit Westen tot bezinning te manen, dat praat en praat en maar wacht met de daad tot het elfde uur geslagen is.

Dagblad De Telegraaf

biedt in zijn Speurders-kolommen een ieder 'n unieke gelegenheid tot zeer goedkoop adverteren. Letterspeurders 2 cent per letter of leesteken. Regelspeurders 30 cent per mm. regel.

„Speurder en Succes zijn Synoniem”

Onze aantrekkelijke advertentietarieven zenden wij, in verband met Uw reclame-campagne, U gaarne op aanvraag toe.

DAGBLAD „DE TELEGRAAF” N.Z. Voorburgwal 225
Advertentie afdeling te AMSTERDAM

HBU HBU

3 adviezen voor Uw vacantiereis:

- Vraag Uw reisdeviezen aan door onze bemiddeling.
- Laat Uw reisongevallen- en bagageverzekering door ons afsluiten.
- Berg Uw kostbaarheden en waardestukken op in onze brand- en inbraakvrije kluis.

Dit verhoogt Uw vakantievreugde.

HOLLANDSCHE BANK-UNIE N.V.

AMSTERDAM - DEN HAAG - ROTTERDAM

Voor dagelijks gebruik!

DE JONG'S CHOCOLADE

CHOCOLADE HAGELSIAG.

De eenige echte!

Cacao & Chocoladefabrieken **PETTE**

WORMERVEER

Fabrikanten van

chocolade, suikerwerken, cacao, bonbons, hagelkorrels.

Abraham van Stolk & Zoonen N.V.

Houthandel
Schaverij - Zagerij

uren - Dennen - Oregon Pine - Pitch-Pine - Helpalen
Rotterdam, Telef. 35400 - Postbus 1100

N.V. SCHEEPSWERVEN

„PIET HEIN“

BOLNES en PAPENDRECHT

DWARSELLINGEN 115 Meter
DROOGDOK 115 x 30 Meter

SMIT

SLIKKERVEER

TUINARCHITECTUUR — BOOMKWEKERIJEN

Ontwerpen
Aanleggen
Onderhouden

GIJSB. VURENS
Ringvaartweg 98 - Rotterdam (O.) • Tel. 22114

N.V.
W. A. HOEK'S

MACHINE- EN ZUURSTOFFABRIEK
Hoofdkantoor en Machinefabriek
te Schiedam.

Compressors voor alle gassen en ledereen druk.
Installaties voor de bereiding van zuurstof, stikstof, enz.

STAALCONSTRUCTIES
metalen RAMEN EN DEUREN

DE VRIES ROBBÉ & CO

GORINCHEM

H.P. Gelderman & Zonen N.V.
OLDENZAAL

fabrikanten van

ruwe-, geveerde-, gebleekte- en bedrukte
katoenen-, celvezel- en kunstzijden manufacturen

Fa. Plastimode
Knopen en Gespen voor groothandel en industrie
AMSTEL 252 AMSTERDAM-C.

N.V. Nederlandsche
Caoutchouc- en Cutta-
Perchaafabriek

v.h. Bakker & Zn.
Ridderkerk

Technische
rubberartikelen

STALEN MEUBELEN
„GISO“-LAMPEN

L. Smit & Zoon
KINDERDIJK

Baggermateriaal
Zeesleepboten
Passagiersschepen
Machines
Motoren
Ketels

BOLNES
Dieselmotoren
25—1400 P.K.

★

N.V. Machinefabriek
„Bolnes“
v.h. J. H. v. Cappellen
te Bolnes

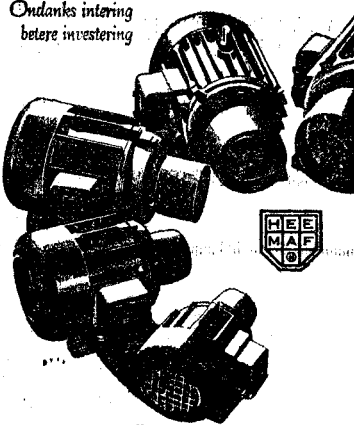
N.V. Lijm- en
Gelatinefabriek

„Delft“

Fabrieksmerk
TWEE TORENS
Tel. 106-363 — Delft

Ondanks inering
betere investering

GESLOTEN **SKA** MOTOREN
UNIVERSIEEL BRUIKBAAR

N.V.
Machinefabriek

IJZER- STAAL- EN
METAALGIETERIJ

v.h. BAKKER & Co.
RIDDERKERK

AFDELINGSSECRETARISSEN:

Vraagt bij onze administratie de
tarieven voor extra-exemplaren van
ons weekblad, voor de verbreiding
van onze beginselen en voor het
werven van nieuwe abonné's.

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

VRIJDAG 14 JULI 1950 No. 118

BARTJES EN
„DEMOCRATIE”

Pag. 7

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

BEDENKELIJK!

In het begin dezer eeuw heeft de destijds invloedrijke Bond van Nederlandse Onderwijzers grote schade berokkend aan de Openbare School, deels door — tegen de bedoeling van de wetgever in — voor die school de z.g. absolute neutraliteit te proclameren, deels door zijn toetreding tot de „neutrale” — dat betekende in wezen: socialistische — vakbeweging.

Wanneer de openbare school thans nog slechts 27% van het totaal aantal een lagere school bezoekende leerlingen telt, dan is dit niet alleen een gevolg van de opbloei van het bijzonder onderwijs na de verkregen financiële gelijkstelling met het openbare: het door die z.g. absolute neutraliteit aan de openbare school opgedrongen cachet, dat overigens gelukkig nooit de werkelijkheid weergaf, is daaraan evenzeer mede-schuldig als het feit dat de grootste onderwijzers-vakorganisatie bij het openbaar onderwijs zich aansloot bij de vakbeweging, zo nauw met de S.D.A.P. verbonden.

Na de bevrijding nam de Nederlandse Onderwijzersvereniging de plaats in van de beide vóór de oorlog bestaande organisaties, de Bond en het in wezen neutrale Nederlandse Onderwijzers Genootschap, dat voor de imponderbare waarden der openbare school steeds meer begrip getoond heeft dan zijn luidruchtiger rivaal.

Deze fusie begroetten wij met vreugde, vooral omdat zij o.i. waarborg bood voor de politieke neutraliteit, die wij voor een vakbond van openbare onderwijzers noodzakelijk achten, niet in de laatste plaats ter wille van de openbare school.

Deze politieke neutraliteit dreigt thans te worden prijsgegeven. „Over enkele maanden — zo lezen wij in het Het Schoolblad, orgaan van de Ned. Onderwijzersvereniging — zal de Algemene Vergadering in Enschede moeten beslissen over de aansluiting van onze organisatie bij het Nederlands Verbond van Vakverenigingen.”

De redactie van Het Schoolblad als zodanig heeft zich, naar zij in het no. van Zaterdag 24 Juni mededeelt, pro noch contra uitgelaten. „Wel heeft een van de redacteuren zijn persoonlijke voorkeur voor aansluiting te kennen gegeven, wat natuurlijk niet zeggen wil, dat de beide anderen een afwijzend standpunt innemen.(!) Wij waren evenwel van mening, dat de organisatie zelve vóór moest gaan en dat leiding bij de discussies van bovenaf niet dadelijk wenselijk was. Maar nu men blijft zwijgen, willen wij als redactie wel een begin maken.”

Dit begin laat aan duidelijkheid niets te wensen over. De strekking van het betoog, dat heel idealistisch spreekt van de dienst, die de openbare school aan ons volk heeft te bewijzen culmineert in de verzekering, dat door aansluiting bij het N.V.V. de stem van de Ned. Ond. Ver. meer kracht krijgt in het parlement. „Want al bestaat er geen organisatorische binding meer van het N.V.V. met een politieke partij, daarmee is

de politieke invloed van de vakbeweging niet uitgeschakeld.”

Het zou ons weinig moeite kosten aan te tonen, dat de stem van de N.O.V. automatisch niet meer doch minder kracht in het parlement krijgt, wanneer zij een onderdeel van de socialistische partij- en vakbeweging zou worden, maar deze kwestie lijkt ons de belangrijkste niet.

Dat de openbare onderwijzers uiteindelijk de grote stap (van aansluiting bij het N.V.V.) zullen doen, lijkt de redactie van Het Schoolblad zeker. De vraag is voor haar slechts, of het in 1950 reeds zal gebeuren.

Een besluit met zo verstrekkende gevolgen — aldus de redactie — zal met een grote meerderheid genomen moeten worden. „De moeizaam verkregen eenheid, die in de N.O.V. zo rijke vruchten draagt, mag geen gevaar lopen. Deze overweging van velen werkt belemmerend op een zuiver principiële uitspraak.”

De redactie van Het Schoolblad, die aansluiting bij het N.V.V. als een principiële aangelegenheid erkent, toont zich dus niet bepaald afkerig van een in principiële aangelegenheden verwerpelijk opportunisme: de aansluiting moet natuurlijk zo geleidelijk en zo geruisloos mogelijk bevorderd worden en liefst tot stand gebracht op het ogenblik dat de niet-socialistische leden er murw voor zijn gemaakt.

Gold het hier een vakorganisatie-aangelegenheid, wij zouden ons er niet in mengen: de leden moeten in zulk een geval zelf maar beslissen wat zij in hun belang hunner organisatie wenselijk of noodzakelijk achten.

Het geldt hier echter misschien meer de openbare school dan de onderwijzersvakvereniging. Op grond van de geschiedenis aarzelen wij niet het een nieuwe ramp voor het openbaar onderwijs te noemen, wanneer de enige organisatie van openbare onderwijzers zich in de gelederen van het socialisme zou laten inlijven.

Zo wordt het ook gezien door een tweetal N.O.V.-leden, die in Het Schoolblad van 8 Juli zich tegen deze aansluiting uitspreken. Eén hunner, de heer J. C. Klaassen uit Den Haag schrijft ronduit: voor het N.V.V. = tegen de Openbare School. „Door ons aan te sluiten bij het N.V.V. stoten we duizenden ouders af, vervreemden we het grootste deel van ons volk van het ideaal van de voor allen toegankelijke school,” aldus deze in-zender.

De ander, de heer P. C. Boevé te Amsterdam, schrijft o.a. „Aangezien ik lid ben van de V.V.D. zal het U duidelijk zijn, dat ik me met vele daden van het N.V.V. niet kan verenigen en dus ook niet bereid ben enige steun aan dit verbond te verlenen.

Ik ben er echter van overtuigd, dat wij als onderwijzers in de N.O.V. één ideale organisatie bezitten, die alle openbare en neutrale collega's kan en moet omvatten.

We moeten voorkomen dat we naast een „socialistische” onderwijzersorganisatie ook nog een „vrije” zouden krijgen.

Dan krijgen we „vierzuilenpret”.

Wij maken van deze principiële bezwaren tegen de voorgestelde aansluiting met ingenomenheid melding. Wij hopen — in het belang der Openbare School — dat de N.O.V. niet tot aansluiting bij de socialistische vakbeweging zal overgaan.

In 1950 niet.

Maar ook later niet.

Besluiten als waar het hier om gaat — dit tenslotte nog! — worden soms in later jaren betreurd door hen die ze zelf hebben gepropageerd. Tot hen, die de „absolute neutraliteit” het krachtigst hebben bepleit, behoorde destijds de heer F. L. Ossendorp.

Toen wij in de dertiger jaren eens over het karakter der openbare school in een openbare vergadering een rede hadden gehouden, waarbij we de onhoudbaarheid van de absolute neutraliteit principiële hadden aangetoond, kwam de heer Ossendorp ons zijn instemming betuigen met de woorden: „als wij — in het begin dezer eeuw — deze dingen zo principiële hadden doordacht, hadden we veel ellende voor de Openbare School voorkomen”.

De geschiedenis is de beste leermeesteres!

G. A. de R.

De menselijke persoonlijkheid

Te weinig wordt in onze tijd in velerlei politieke groeperingen bij hun stelsels, welke zij propageren, bij hun denkbeelden, welke zij uitdragen, rekening gehouden met de menselijke persoonlijkheid. Wij vonden dat dezer dagen nog eens bevestigd in een artikel van de hand van dr. J. C. A. Fetter, in het orgaan Van Maand tot Maand, uitgave van de Remonstrants-Gereformeerde Gemeente te Den Haag. Daarin schrijft dr. Fetter o.m. het volgende:

„Onlangs bevond ik mij in een gezelschap, waar besproken werd met welke middelen wij mensen de maatschappij kunnen reorganiseren. Allerlei culturele en sociale vraagstukken kwamen ter sprake; het was echter ontstellend te bemerken, hoe weinig men het met elkaar eens was. Behalve dan in één opzicht: allen hadden een verbeten kritiek op de tegenwoordige toestanden, en niemand hechtte waarde aan de afzonderlijke menselijke persoonlijkheid; het scheen wel, of dit een overwonnen standpunt was. Toen ik hen zo hoorde spreken, moest ik aan het woord van Jezus denken: „wat baat het de mens, als hij de gehele wereld wint, en hij lijdt schade aan zijn ziel”. Hoe gevaarlijk is toch een maatschappelijk afgodsbeeld! Hoe noodlottig kan een staatsgod, zij hij rechts of links gekleurd, met machtsmiddelen en dressuur de mensenziele ten gronde richten!”

Wij weten uiteraard niet, in welk gezelschap dr. Fetter vertoefd heeft, al zou het ons niet verbazen, gezien zijn verzuchting, dat hij temidden van socialistische heeft verkeerd. Want ware er ook maar één V.V.D.-er in dat gezelschap geweest, dan had hij of zij, gelijk onze partij dat altijd doet, moeten opkomen juist voor die menselijke persoonlijkheid. Dat achten wij één der belangrijkste zaken, waarvoor wij allen, juist in deze tijd ons schrap moeten zetten om aanrandingen van elke aard tegen die menselijke persoonlijkheid te keren en wij achten ons gelukkig, dat wij dat kunnen doen uit de volle overtuiging van de beginselen, waarop de V.V.D. is opgetrokken.

☆ parlementaire flitsen ☆

Het Nederlandse volk lust geen „POLITIEK MET DE VUIST”

Huurverhoging sociaal en economisch noodzakelijk

De heer Paul de Groot is een gewichtig man in de organisatie der Nederlandse communisten. Bij de combinatie van functies van algemeen secretaris van de C.P.N., hoofdredacteur van „De Waarheid” en lid van de Tweede Kamer heeft hij de touwtjes van het partij-apparaat vast in handen. Hij is het, die de communistische marsroute aangeeft en wiens woord wet is in deze kring, waar tegenspraak of oppositie nu eenmaal principieel niet worden geduld.

De enkele maal, dat de heer Paul de Groot in de Kamer verschijnt, kan men er dan ook van op aan, dat er „iets aan de hand” is en al moge hij dan niet de beste spreker van zijn ploeg zijn, de beste agitator is hij beslist wel.

Zijn verschijning in de Kamer, welke steevast met een volle bezetting van de publieke tribune gepaard pleegt te gaan, is een waarschuwing voor de Kamerpresident, dat hij de handen vol zal krijgen bij het handhaven van de parlementaire orde.

Zo was het bij de behandeling van het Atlantische Verdrag; bij het ontwerp van de Amerikaanse wapenzendingen en nu kortelings ook bij het overigens reeds in ons vorige nummer besproken debat over de Regeringsverklaring betreffende de Nederlandse bijstand aan de Verenigde Naties in het Koreaanse conflict.

Op de daarbij van communistische zijde over het eigenlijke onderwerp gehouden bekende kronkelredeneringen zijn wij niet van plan in te gaan. Op de dag na die, waarop de communistische Noord-Koreaanse legers hun aanval over de grenzen van Zuid-Korea hadden ingezet, schreef „De Waarheid”: „Militaire operaties tegen de volks-democratische republiek begonnen”. Op deze flagrante omkering van feiten was ook de hele rede van de communistische agitator gebaseerd.

Er was echter nog iets anders. Met veel misbaar riep dezelfde spreker ook uit, dat het hem bekend was, dat in zekere kringen van de Partij van de Arbeid plannen worden gekeesterd om in deze dagen door middel van terroristische acties tegen de leiders van de communistische partij en tegen gebouwen en instellingen van die partij te gaan optreden. En hij kondigde aan, dat voor dergelijke daden de leden van het partijbestuur van de P.v.d.A. „persoonlijk verantwoordelijk” zouden worden gesteld, dat „elke haar, die aan het hoofd van onze mensen of aan onze gebouwen of instellingen wordt gekrenkt, drievoudig zal worden vergolden en onmiddellijk, lijk op stuk; en dat de Nederlandse arbeidersbevolking met haar harde vuisten desnoods in staat zal zijn de democratie voor haar zelf en voor haar communistische partij te verdedigen”.

Wij zijn, zoals bij de lezers bekend mag worden verondersteld, aanhangers noch bewonderaars van de socialistische politiek, maar wat „bepaalde kringen” van de P.v.d.A. hier aan voornemens in de schoenen wordt geschoven, is voor ieder zinnig mens de reinste waanzin.

Wanneer de communistische generalissimus (Nederlandse editie) dat echter beweert, moet hij daar een bepaalde bedoeling mee hebben. Is die bedoeling om, zoals het socialistische Kamerlid de heer Scheps, dat na hem aan het woord kwam en zoals ook „Het Vrije Volk” veronderstelt, een soort „Rijksdagbrand in het klein” te creëren en dan bij wijze van „represailles” terreurdaden tegen de socialistische concurrent te doen volgen?

Wij weten het niet, maar moeten toegeven, dat het die indruk inder-

daad wekt. Het is daarom goed, bij voorbaat vast te stellen, dat het Nederlandse volk „politiek met de vuist” niet lust en dat ieder, die een poging zou wagen om deze hier in te voeren, met de sterke arm kenis zal krijgen te maken.

Alle goederen zijn, vergeleken bij Mei 1940, in prijs gestegen, de lonen zijn enige malen verhoogd, maar de huiseigenaar moest nog maar steeds zijn eigendom voor dezelfde prijs beschikbaar stellen. Voor hem alleen bleef een „stop” bestaan, alleen en uitsluitend omdat de achtereenvolgende Regeringen geen kans zagen of meende te zien, een huurverhoging in te passen in de gevolgd loon- en prijspolitiek.

Het handhaven van deze stop tegenover hen, die wel ruimschoots hun deel kregen te dragen aan verhoogde lasten, belastingen en onkosten, was 'n schrijnende sociale onrechtvaardigheid in een tijd, waarin men de mond juist vol heeft over dat begrip.

Het was dan ook alleszins begrijpelijk, dat de heer Ritmeester, als woordvoerder van de V.V.D.-fractie bij de behandeling van dit ontwerp in de Tweede Kamer gewaagde van een „geruisloze onteigening”.

Thans kwam dan de Regering, bij dit ontwerp, tot een huurverhoging van 15%, waarmee dan een verlaging van de loon- en inkomstenbelasting gepaard zal gaan, welke de meer te betalen huur voor de huurders zal opvangen.

De eerste vraag, welke hier gesteld kan worden — en die de heer Ritmeester dan ook inderdaad stelde — is, waarom eerst thans met dit voorstel werd gekomen. Er is, zo was hij van mening, veel te lang gewacht. Aan de hand van de cijfers toonde hij daarbij aan, dat de huurders twee of drie jaar geleden beter in staat zouden zijn geweest een geleidelijke huurverhoging in hun gezinsuitgaven te verwerken dan nu.

De tweede vraag is: waarom juist 15%? Het is, zo heeft de Regering gezegd, een percentage, dat enerzijds niet al te storend werkt op de loon- en prijspolitiek en anderzijds de eigenaren in staat stelt, thans het onderhoud van hun huizen (een groot economisch belang voor de hele gemeenschap) op redelijke wijze te verzorgen en de stijging van andere op het gebouwde onroerende goed drukken- den lasten op te vangen.

Zoals onze woordvoerder aantoonde, valt op deze berekening, die minister In 't Veld trouwens zelf ook „aan de krappe kant” noemde, nogal wat af te dingen. Uitgaande nochtans van de gedachte, dat door die 15% inderdaad de onderhoudskosten en gestegen lasten op het eigendom dan nu voor de naaste toekomst zouden worden opgevangen, stelde de heer Ritmeester terecht de vraag: „Hebben de eigenaars — in meerderheid kleine bezitters — óók niet enig recht op stijging van hun inkomsten met, laten wij het bescheiden stellen, vijf procent?”

Hij kwam dan ook tot de slotsom,

dat vijftien procent niet „op het kantje af voldoende”, maar beslist onvoldoende is. Het percentage zou dus minstens op 20 moeten worden gebracht, hetgeen dan mee zou moeten brengen een verder gaande verlaging van de loon- en inkomstenbelasting en een wijziging van het ontwerp personele belasting, opdat deze belasting niet zwaarder zou drukken.

Voor bedrijfspanden daartegenover had hij gaarne een afzonderlijke regeling gezien, omdat de huren daar als regel hoger liggen dan die van woningen; in de huurprijs zit dikwijls een zekere goodwill en het gaat niet op, zo meende hij, deze thans mede te verdisconteren. Ook heeft de huurder van dergelijke panden zelf dikwijls een aanzienlijk bedrag in de inrichting en het onderhoud van het pand geïnvesteerd, waarvan de eigenaar dan toch het voordeel trekt. Men kan dan ook rustig aannemen, dat de nog te verrichten onderhoudswerken daar in de regel minder uitgaven van de eigenaar zullen vorderen dan bij woningen.

Er waren op het ontwerp nogal wat amendementen ingediend, vooral van socialistische zijde, maar daar is niet veel van terecht gekomen. Voor zover amendementen zijn overgenomen, betroffen deze in hoofdzaak technische kwesties of verbeteringen van redactionele aard. Wijzigingen van principiële betekenis zijn in het ontwerp niet meer aangebracht en ook het percentage is op 15 gehandhaafd, met dien verstande, dat in het najaar, wanneer de gehele loon- en prijspolitiek opnieuw aan de orde komt, ook dat percentage nog eens onder het oog kan worden gezien.

In ieder geval echter is thans met dit wetsontwerp een eerste stap gezet in de richting van doorbreking ener situatie, welke sociaal en economisch niet meer te verantwoorden is.

A.

Het mooiweermannetje

Wij hebben er vroeger al eens de aandacht op gevestigd dat Het Vrije Volk, wanneer de bankpapiercirculatie weer eens iets minder ongunstig was dit op opvallende wijze ter kennis van zijn lezers bracht. Ongunstige wijzigingen in de wekelijkse staat van de Nederlandse Bank werden niet vermeld.

Zo verscheen ook weer in H.V.V. van 21 Juni op de frontpagina een mededeling over het gunstige beeld dat de bankstaat van 19 Juni toonde.

Nu 14 dagen later geeft de wekelijkse staat een geheel ander beeld.

De bankbiljettencirculatie, die op 19 Juni f 2.802.363 was, is op 3 Juli gestegen tot f 2.910.921 terwijl de deviezenvoorraad van 1164 miljoen is teruggelopen tot 1.091 miljoen gulden.

Van deze ongunstige wending werd in H.V.V. geen mededeling gedaan.

Maar ja, vanzelfsprekend verschijnt het mooiweermannetje niet met slecht weer.

Een Vrije Amsterdammer

Deze burger

is nu op het goede eiland, waar hij ieder jaar één week stilte gaat halen.

Er gaat een straat met kleine huizen en hoge iepen van de wijde haven naar de hoge vuurtoren

en daar zit ik in de zon voor het kleine dorpsshotel. Het is nu middag en dat is de stilste tijd van de dag. Iedereen heeft alles gedaan wat van hem mocht worden verwacht.

De postbode heeft alle brieven in de bussen gestoken. De melkboer heeft de melk rondgebracht.

De bakker heeft zijn brood gebakken en de bitterkoekjes en penséetjes liggen achter zijn smalle raam. Notaris doet zijn middagdut.

Alle stilte van de wereld is in deze éne straat. En alle pathetiek bovendien.

Want er is een bankje aan de haven, waar mannen met witte petten hun pijp roken en uitkijken over de gladde, wijde zee.

En aan de voet van de vuurtoren is het kerkhof. Ik heb alle namen van de stenen gelezen: een epos van liefde en zeemansleed.

Alles wat ge van de stilte wenst is op dit eiland aanwezig: een breed en wit strand; bossen met kleine zachte paden en het zingen van alle vogels in de avond; oude boerenhuizen temidden van grazige weiden; hoge, witte duinen; een molen en een kerktoeren in 't verschiep... zo groot en zo klein; zo burgerlijk en zo eeuwig; zo prachtig en zo simpel als ge bereid zijt het te zien; als ge het wilt gevoelen in uw hart.

Ieder jaar ga ik één week stilte op dit eiland halen. De koelte die ge behoeft na de hitte van de dag.

Ge zit aan de straat voor het dorpsshotel in de zon.

De zon glanst op de melkbussen voor de winkel aan de overkant; op het venster met de penséetjes; op de stenen aan de voet van de vuurtoren.

Er wordt wel véél misbaar gemaakt in de wereld. Deze dorpsstraat, récht van de haven naar het kerkhof, met de zomerwind door de iepen, leert een les aan

DEZE BURGER

Gelukkige Antillen

De Tweede Kamer heeft het wetsontwerp interim-regeling voor de Nederlandse Antillen eenparig aanvaard. Een klein, schoon en zeer welvarend deel des Rijks zet hiermede de op één na laatste stap naar de Status zijner onafhankelijkheid. Er is dus alle reden de Antillen (en gehéél Nederland) met deze verwezenlijking van een lang gekoesterd ideaal hartelijk geluk te wensen. Er zullen nog (intern) enige moeilijkheden rijzen in verband met de zetelverdeling in de Staten der Antillen. Curaçao krijgt nu 12 zetels, Aruba 8, Bonaire 1 en de drie Bovenwindse Eilandjes gezamenlijk 1. Men mag hopen en verwachten dat deze moeilijkheden zullen worden opgelost. Wie de Antillen kent weet en begrijpt dat nu een moeilijke tijd voor dit kleine en zeer welvarende land in politiek zal aanbreken. Maar hij weet ook, dat de liefde voor al het eigene ginds deze moeilijkheden zal overwinnen. Moge dit spoedig zijn. En mogen de politieke en de economische welvaart er spoedig hand in hand gaan. Wij wensen onze Rijksgenoten in Caraïbië hartelijk geluk met het thans verworvene.

Plannen en nog eens plannen

De wereld is vol met plannen. Het ene plan is nog niet bekend gemaakt, of het volgende plan wordt alweer aangekondigd. Het plan Schuman is nu al in het stadium van de besprekingen door deskundigen. Het plan van de Comisco ligt nog te wachten, het plan Stikker heeft ook reeds grote aandacht getrokken en als laatste plan is het plan-Plesman gekomen. Wij hebben altijd grote waardering en bewondering gehad voor de wijze, waarop dr. Plesman van de K.L.M. een wereldmaatschappij heeft weten te maken, voor de manier, waarop hij als een stoer en flink zakenman op heldere en duidelijke wijze uiteengezet op vele persconferenties, welke wegen de luchtvaart diende in te slaan. Een man van kracht, van energie, van durf en moed. En daarom achten wij het ook begrijpelijk, dat hij terwille van de verbetering van de economische toestand in de wereld, welke hem met zorg vervult, ook een plan heeft opgezet om te komen tot emigraties op grote schaal en tot gemeenschappelijk uitvoeren van grote werken als kanalen, tunnels en dergelijke. Maar hier is hij gekomen op een geheel ander terrein, waarbij de politieke factoren nu eenmaal, of men dat prettig vindt of niet, een rol meespelen.

Op de persconferentie, welke dr. Plesman in het K.L.M.-gebouw over deze zaken heeft gehouden, werd hem door een der aanwezige journalisten de vraag gesteld, of hij lid was van een politieke partij, waarop dr. Plesman antwoordde, dat hij nooit lid van een politieke partij was geweest. Maar in de verdere loop van het gesprek bleek nog iets anders, n.l. dat dr. Plesman zich nooit op het politieke terrein had bewegen. Dit achten wij heel jammer, omdat daaruit, wellicht onbewust, een zekere afkeer bleek van de politiek en van het politieke terrein, een terrein, waarop stellig niet alles rozegeur en maneschijn is, maar dat is het terrein van het zakenleven ook niet. En nu dr. Plesman zich met zijn plan, uit de beste bedoelingen geboren wel in het openbare terrein waagt, zal hij inzien, dat daar ook het politieke terrein bij behoort en dan zal hij ervaren, dat men kennis van dat terrein moet hebben, wil men er de weg kunnen vinden en wil men er iets op kunnen bereiken. Er zijn mensen, die in hun volstrekte onwetendheid van oordeel zijn, dat ieder het op politieke terrein wel beter zou doen dan zij die daarop werkzaam zijn. Bij dezulken ontwaart men ook altijd een felle afkeer van politiek en politici. Zij beseffen echter niet, dat men op het politieke terrein te doen heeft met allerlei mensen, hun beginselen en hun hartstochten. Daarom is het politieke terrein zo moeilijk en daarom dient de politicus een leerschool door te maken, die een uiteindelijk harde leerschool is. Maar eerst daarvoor kan hij politieke situaties leren overzien en begrijpen en kan hij zich de tact en vaardigheid eigen maken, die nodig zijn om alle moeilijkheden op het politieke veld te overwinnen. Wie meent de wereld plotseling te kunnen hervormen, zonder die leerschool te hebben doorlopen, is als iemand die meent zonder opleiding een vliegtuig te kunnen besturen.

Hij moet falen.... en zal dan in zijn verbittering weer gaan critiseren op politiek en politici.

De goden hebben dorst

In de „Weltwoche" van 30 Juni 1950 staat een merkwaardig hoofdartikel, getiteld „Das grosse Russische Sterben geht weiter". Het artikel is te lang om het geheel over te nemen, maar het is zo gruwelijk, en tevens zo overtuigend en gedocumenteerd, dat men met vrijwel zekerheid kan aannemen, dat de Russische dictatuur wederom bezig is een slachting op grote schaal onder de allerhoogste Sowjet-kringen uit te voeren. Het Zwitserse blad vermeldt zelfs vele namen, die op onverklaarbare wijze in de overlijdens-advertentiekolommen van de „Prawda" zijn verzeild geraakt. Alleen al van 22 Sept. 1949 tot 12 April 1950 zijn door de Weltwoche 14 namen van maarschalken, generaals en admirals in die kolommen signaleerd — allen hoge leden

van de generale staf — verder trof het blad ook nog namen van 5 zéér hoge burgerlijke ambtenaren (ministers, gezanten enz.), die op onna-speurlijke wijze hun dood hadden gevonden. Voorts blijkt, dat ook in Rusland die aanhoudende dodenlijsten argwaan wekten. Er werden toen commissies benoemd om de zaken te onderzoeken — natuurlijk zonder resultaat. Toen de sterfgevallen onder de generale staf al te ruchtbaar werden, eiste die staf opnieuw een onderzoek, hetgeen door Malenkow (uit naam van Stalin) geweigerd werd — gevolg 10 dagen later verdween de chef van de Artillerie-staf uit dit ondermaanse en weer velen volgden, zodat wel duidelijk was, dat van uit de hoogste sfeer een zuivering was bevolen, die in het diepste geheim — maar feilloos — werd uitgevoerd. Werd in vroeger jaren dit beestachtige uitmoorden in het volle daglicht uitgevoerd — thans schijnt het Kremlin het beter te vinden door geheime sluipmoorden zijn ongewenste machthebbers uit de weg te ruimen, zelfs nu en dan gecamoufleerd door opgesmukte Staatsbegravenissen.

Het is wel heerlijk om onder de communistische dictatuur te mogen leven en te sterven!

Ongelukken

Gedurende deze maand blijkt, dat de Amsterdamse politie bijzonder actief is geweest bij het optreden vooral tegen hen, die zondigen tegen de regel „geen alcohol bij snelverkeer". Het is bedroevend, dat de rechterlijke macht nog niet voldoende middelen ter beschikking heeft, om tegen deze zondaars zeer streng op te treden. Wij hebben in dit verband dan ook met verwondering kennis genomen van een pleidooi, gehouden voor de kantonrechter te Amsterdam door de advocaat van één der overtreders, die het optreden van politie en justitie tegen iedere autobestuurder, die iets heeft gedronken, onjuist acht. „Zodra bij een autobestuurder een alcohol-lucht wordt waargenomen, zijn de gevolgen hoogst ernstig, alsof het in Nederland verboden is een borrel te drinken, wanneer men achter het stuur gaat zitten", aldus pleitert. Wanneer men men dergelijke redenering hoort, dan zit men toch wel even verstemd te kijken. Op zichzelf is het zeker juist, dat de één meer alcohol kan verdragen, dan de ander. Ook in dit geval is het nu eenmaal zo, dat de sterken ten behoeve van de zwakken een offer moeten brengen. Het gaat om mensenlevens en het toenemende aantal verkeersslachtoffers maakt dan ook een streng optreden tegen dronken autobestuurders zeer noodzakelijk. De verantwoordelijke autobestuurder dient terdege te weten, dat hij, zodra hij hem ook maar de geringste alcohol-lucht wordt waargenomen, tegenover de politie zeer zwak komt te staan. Op het ogenblik is er een nieuwe verkeerswet op de helling en in het belang van onze volksgemeenschap — en in het bijzonder van onze kinderen — is het dringend noodzakelijk, dat tegen de moordenaars langs de weg zeer drastisch wordt opgetreden.

Onwaardig

Men kan niet bepaald zeggen, dat de houding van de Belgische socialistische beweging bij onze Zuiderburen veel respect op te brengen. Wij doelen hier niet op het standpunt, dat zij inneemt ten aanzien van de Koningskwesie, een vraagstuk, waarover wij ons oordeel dienen te onthouden, wij doelen echter wel op de wijze, waarop dit standpunt door de socialistische wordt verdedigd. Dat men daarbij het parlementaire stelsel tot een aanfluiting maakt en de sfeer in het parlementgebouw verlaagt tot die, welke gewoonlijk in de kinderbewaarplaats heerst, is een slag in het aangezicht van een waar democratisch stelsel. Het is daarbij vooral onbegrijpelijk, dat een tot voor kort op internationaal terrein nog zeer gezeene figuur als Spaak, zich vernedert, door het houden van een mindervaardige obstructie, waarbij hij als argument aanvoerde, dat de „arme" eerbiedwaardige senatoren op doodgewone houten stoelen een plaats hadden gekregen in de galerij achter de zetels van de kamerleden, hetgeen als een reëel en serieus verwijt werd opgediend. Dit zijn methoden, die aan communistische gebruiken doen denken.

Het is wel droevig dit alles te moeten constateren, omdat het gaat om een zwakke plek in de schakel, waarmee de ware democraten in deze tijd meenden te zijn verbonden. Helaas leert de Belgische les ons, dat men met de heren socialistische wel zeer voorzichtig moet zijn, vooral als het gaat om de handhaving van het ware begrip der democratie. Het Belgische voorbeeld leert, dat de socialistische politieke hartstocht plaatsen boven de handhaving van het democratisch staatsbestel. Nogmaals, dit is alles bedroevend, maar daarom niet minder leerzaam.

Productiviteit (I)

Te Utrecht werd verleden week de jaarlijkse algemene ledenvergadering van de algemene werkgeversvereniging gehouden, waar ir. J. M. Matthijsen een referaat heeft gehouden over „enige aspecten der productiviteitsverhoging". Zeer terecht wees de inleider er op, dat de instelling van ons volk in de eerste plaats intellectueel is gericht, een gevolg van de opleiding van de jeugd. Het creatieve element, zo zeide spr. zeer juist, dat in elk lid van ons volk leeft, dient in

de schoolopleiding bevorderd te worden. De inleider zag het probleem der productieverhoging niet uitsluitend als een vraagstuk van commerciële of technische, doch van psychologische aard. Met dit alles kunnen wij ons zeer wel verenigen en wij zijn er van overtuigd, dat, indien op het psychologische element meer de nadruk werd gelegd, ook en vooral van de zijde der bedrijfsleiding, de productiviteit in het algemeen ongetwijfeld spoedig zou kunnen worden verbeterd.

Productiviteit (II)

Een gevaarlijker stelling, die ir. Matthijsen in deze bijeenkomst poneerde, hield in, dat de mentaliteit van de consument dient te worden veranderd, opdat het gestandaardiseerde product algemeen wordt aanvaard. Ongetwijfeld is het juist, dat, gelijk spr. opmerkte, standaardisatie sterk tijd en materiaal bespaart en dientengevolge productieverhogend werkt. Het blijft echter een gevaarlijk element in de individuele vrijheid van de consument in te grijpen. Wij zijn er van overtuigd, dat ir. Matthijsen dit advies met de beste bedoelingen heeft gegeven en wij zouden dit advies op zichzelf ook juist willen noemen, maar daarbij onmiddellijk willen waarschuwen, dat men er wel voor moet waken, niet op een hellend vlak te komen, indien men de vrijheid der keuze van de verbruiker gaat aantasten. Immers, indien men hierbij niet uiterst voorzichtig te werk gaat, komt men principieel gezien terecht op verhoudingen tussen productie en consumptie, die ontstaan in de totalitaire gerichte landen. Zo is b.v. het Russische productie-systeem zuiver gericht op de beperktheid in de keuze van de consumenten. Hier is sprake van een vrijheidsberoving, die in de menselijke samenleving onaanvaardbaar moet worden geacht, zodat wij bij het nemen van experimenten op economisch gebied zeer voorzichtig te werk moeten gaan.

Haast

Het schijnt, dat minister Lieftinck haast begint te krijgen bij het innen van de belastingpenningen. Zo is bekend geworden, dat de voorlopige aanslagen 1950 de volgende maand reeds de deur uit zullen moeten, hetgeen voor velen betekent, dat de fiscale jaren 47, 48, 49 en 50 vrijwel op één tijdstip dienen te worden afgewerkt. Het behoort wel geen uitvoerig betoog, dat vooral de kleine zakenman van een dergelijke haast de dupe dreigt te worden. Wij kunnen ons voorstellen, dat de schatkist het zeer van node heeft, dat de achterstand in het betalen van belastingen wordt opgeheven. Hier staat evenwel tegenover, dat vooral de middenstand door deze versnelde maatregel in een dwangpositie wordt gebracht, die tot gevolg heeft, dat haar bestaanszekerheid in ernstige mate wordt aangetast. Ook de schatkist zal er niet beter van worden en er weinig baat bij hebben als de bronnen, waaruit de belastinggelden moeten vloeien, door een geforceerde fiscale politiek worden uitgedroogd. Het is daarom wel zeer wenselijk, dat met de versnelde inning der belastingpenningen uiterst voorzichtig wordt omgesprongen en dat bij een en ander de nodige soepelheid en redelijkheid in acht wordt genomen. Wij mogen hopen, dat de belastingautoriteiten in deze ook van redelijkheid zullen blijken geven.

Doctor Schouten

De kranten brachten vorige week het bericht, dat de fractieleider van de anti-revolutionairen in de Tweede Kamer, de heer Schouten, bij besluit van de Vrije Universiteit het ere-doctoraat in de rechtswetenschap is verleend.

Wij willen gaarne ook in ons blad de heer Schouten geluk wensen met die onderscheiding. Wie de heer Schouten van nabij medemaakt, weet welk een krachtig principieel man deze is, welk een werkkraft hij ten bate van land en volk inzet, en welk een gevoel voor recht en rechtvaardigheid bij hem overheerst. Naar beginsel zijn wij van de heer Schouten gescheiden, maar gaarne willen wij toch het respect naar voren brengen, dat wij voor hem hebben. Ook de door hem in de staatkunde gevolgde strategie en tactiek hebben wij niet steeds kunnen onderschrijven, maar altijd moet men voor Schouten — hoezeer er ook verschil in inzicht kan zijn — eerbied hebben, omdat de zuiverheid zijner bedoelingen steeds onmiskenbaar is.

Schouten is een man van beginsel en karakter. Deze combinatie heeft hem in de oorlog gemaakt tot een onverzettelijke figuur jegens de overvelder. Zijn strijd voor het recht heeft hij toen gestreden met inzet van zijn leven. Gelijk anderen — wij denken bijvoorbeeld aan onze betroude Telders — wist hij van geen wijken. Schouten is behouden gebleven en hij zal dankbaar zijn, dat het hem gegeven geweest is aan de na-oorlogse opbouw mede zijn krachten te wijden. Schouten heeft dit gedaan in de oppositie. Fel weet hij te striemen, zijn krachtige stem kan door de zaal der Tweede Kamer donderen. Maar elkeen weet, dat zijn strijd berust op een krachtig geloof en een diep gefundeerde overtuiging. En in zijn strijd staat voorop de verdediging van het recht. Het aangeboden ere-doctoraat is dan ook een prachtige erkenning voor zijn persoon en zijn werk. En wij hebben gaarne van de gelegenheid gebruik gemaakt om, over de partijgrenzen heen, over de politicus en mens Schouten een enkel woord te schrijven.

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Weekblad van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie

Voorzitter Redactie-comm.:
Drs. H. A. Korthals.

Redactie-secretaris: Mr. E. Elias.
Adres: Victoria Hotel Amsterdam,
Kamer 435.

Administratie: Postbus 43,
A'foort, tel. 5267.

Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal,
f 7.50 per jaar.

Voor het zenden van abonnements- en advertentiegelden:
Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie” te Amersfoort.

Losse nummers 15 cent.

Voor advertenties wende men zich tot de administratie.

De financiering der Hoogovens

Woord en wederwoord

(Ingezonden)

M.H.,

In Uw nr. van 26 Mei stipt U op pag. 2 ook even de „behandeling” in de Kamer aan van het wetsontwerp Hoogovens-Breedband. Weliswaar heeft de heer Korthals daartegen gesproken, maar het eind van het lied was dan toch maar weer, dat het wetsontwerp zonder hoofdlijke stemming is aangenomen, met de V.V.D. niet tegen. Het betreft hier echter een wetsontwerp van het allerhoogste belang, zowel principieel als wat de bijomstandigheden betreft, die namelijk een precedent dreigen te scheppen. Wat immers is het geval?

A conto Marshall-hulp krijgt Nederland van Amerika een fabrieksuitrusting voor zware industrie ten geschenke (ofschoon daartegen in Amerika zelf uit hoofde van overbodigheid binnen het kader van een economisch geïntrigreerd Europa al stemmen zijn opgegaan). De regering van Nederland brengt dit geschenk in een aparte N.V. (Breedband), en maakt zich in ruil daarvoor meester van het leeuwendeel der aandelen. Aldus bevordert U.S.A. het staatskapitalisme in Nederland.

In Uw blad wordt gezegd, dat volgens de heer Korthals het kapitaal in Nederland uitermate krap is, en wij dus, om grote projecten te kunnen gaan uitvoeren, ons er wel degelijk van bewust moeten zijn, dat het ver antwoord is, dat de staat hieraan deelneemt. Dit is de eerste economische drogreden in deze zaak. Immers: de staat kan geen kapitaal scheppen, en zelf beschikt hij er niet over, omdat hij niet spaart uit eigen door productie verworven inkomen. Het is dus gladweg onmogelijk, dat de staat kapitaal zou kunnen verstrekken, dat niet beschikbaar is bij spaarders, die uit hoofde van verwachte rentabiliteit risico willen nemen. Inderdaad doet de staat dit hier ook niet, want hij brengt iets in, dat hij zelf eerst cadeau heeft gekregen. Wat de staat méér inbrengt (overigens een relatief gering bedrag) door deelneming in het aandelenkapitaal, is hetzij zuivere inflatie door geldschepping, hetzij een nemen van risico op de rug van de gezamenlijke belastingbetalers, als de zaak verkeerd mocht gaan. Daartegen heeft men tegenwoordig de theorie uitgevonden, dat de staat-ondernemer méér risico mag nemen dan de particuliere ondernemer, omdat hij, de staat, uit zijn onderneming fiscale voordelen trekt, die aan de particuliere ondernemer niet ten dienste staan. Men wijst daarbij gaarne op de Zuiderzee-inpoldering, maar dit is een geheel ander geval, omdat grond niet reproduceerbaar is. In het geval van Hoogovens-Breedband blijkt de paradox direct, als men het volk als geheel, en met name de afnemers der staatsonderneming beziet.

Buitendien is het ook niet juist, dat de staat in ruil voor zijn pseudo-inbreng het leeuwendeel der aandelen heeft gevraagd. Indien men staatskapitalisme had willen vermijden, had men dit kunnen gieten in de vorm van b.v. winstdelende inkomstobligaties met periodieke aflossing. Dan zouden de particuliere aandeelhouders na verloop van tijd baas in eigen huis zijn geweest.

Of het kapitaal in Nederland zelf niet zou zijn te verkrijgen, zou ook nog moeten worden bewezen; natuurlijk op voorwaarde, dat de rentabiliteit van het project bij vrije concurrentie ware aannemelijk gemaakt aan spaarders. De staat had c.q. de hem ten geschenke gegeven installaties zó billijk moeten afstaan tegen inkomstobligaties, dat Breedband N.V. van meet af zou kunnen concurreren met krachtig gesitueerde Belgische en Franse zware industrie, die hun installaties reeds laag te boek hebben staan. Dan had men door middel van aandelen zeer wel kapitaal kunnen aantrekken, mits natuurlijk Duitse monstra als dividendstop en speculatie-winstbelasting waren afgeschaft. Voor een reëel project zou zeker in brede kringen belangstelling bestaan.

Overigens heeft de V.V.D. zelf eerst medegewerkt aan het tot stand komen van onereuse belastingwetten (heffingen!), die de kapitaalschaarste mede hielpen veroorzaken, en zou nu gedwongen zijn de regering te volgen op haar aldus fiscaal geprepareerde weg naar staatskapitalisme der sleutelindustrieën. Daarvoor was de P.v.d.A. natuurlijk zeer geestdriftig.

Resumerende bestrijd ik dus ten eerste, dat de staat aan dit project als kapitaalverstrekker „medewerkt”, want hij doet niets dan een geschenk overdragen. Ten tweede meen ik te hebben aangetoond, dat de voorgestelde vorm van bijstand volstrekt niet de enig mogelijke ware geweest. En ten derde stel ik vast, dat de V.V.D. Kamerleden het zelfs niet nodig hebben gevonden in deze hoogst principiële aangelegenheid van hun mening ook maar blijk te geven door tegen te stemmen, ook al zouden zij door hun getalsterkte deze grote schrede op de fatale weg naar staatskapitalisme niet hebben tegengehouden.

Dat deskundigen eerlang is Europa een aanzienlijke staatsurplus en aanzienlijk lagere staalprijsen verwachten, is een kwestie apart. Dat zullen de belastingbetalers later wel merken.

Met dank voor de plaatsing,
tekene Hoogachtend

J. MEYER

Naschrift:

Het is wel zeer moeilijk met de inzender van gedachten te wisselen. Hij gaat hier te velde tegen onze woordvoerder in de Tweede Kamer, maar legt deze woorden en beschouwingen in de mond, die deze noch heeft gezegd, noch heeft gehouden.

Wij laten daarom uit de Handelingen volgen wat de heer Korthals letterlijk heeft gezegd (blz. 1779).

„Thans een enkel woord over het vraagstuk van de financiering. De bewindsman heeft eraan herinnerd, dat ook reeds in 1918 het Rijk in Hoogovens heeft deelgenomen. Ik wil op het ogenblik niet uitvoerig spreken over de vraag, of het bij een andere belastingpolitiek mogelijk zou zijn geweest, veel ruimer te putten uit particuliere middelen dan thans is kunnen gebeuren. Het is mijn vaste overtuiging, dat de huidige belastingpolitiek funest werkt met betrekking tot het risico-dragende kapitaal. Ik wil er evenwel op het ogenblik niet verder in treden. Ik wil alleen zeggen, dat ook ik van oordeel ben, dat het op het ogenblik niet mogelijk zou zijn geweest alle gelden uit particuliere bron voor dit geweldige project aan te trekken en dat ik kan begrijpen, dat de Minister heeft gesproken over de noodzaak voor de Staat om bij te springen. Van die noodzaak ben ik in dit geval ook overtuigd, hoewel ik de Minister niet behoefte te zeggen, dat onze voorkeur uitgaat naar het particuliere initiatief, dat in Nederland zulke voortreffelijke prestaties heeft geleverd en ons een levensniveau heeft geschonken, dat bijna uniek was in de wereld vóór de oorlog.”

Wij vrezen, dat de inzender de Handelingen niet had geraadpleegd toen hij zijn stuk schreef. Onze woordvoerder heeft immers in het geheel niet gesproken over het scheppen van kapitaal door de staat. Hij wist ook, dat het hier ging om geld uit de Marshall-

Het wordt tijd dat onze plannen werkelijkheid worden

Mr. J. van der Drift schrijft ons:

Terwijl in Oost-Azië de openlijke strijd is begonnen en velen met gevoelens van ernstige bezorgdheid de ontwikkeling der gebeurtenissen gadeslaan, tracht men in West-Europa tot een betere economische- en militaire coöperatie en coördinatie te komen.

Wij, liberalen, slaan de ontwikkeling met des te meer belangstelling gade, omdat men allengs meer gaat inzien en bereid is in te zien, dat onze bewindslieden voetje voor voetje zullen moeten terugtreden op het pad dat velen onder ons na de oorlog tegen hun zin moesten inslaan. Wij treden thans terug om de weg der nauwere internationale samenwerking in te slaan, waarbij meer mogelijkheden voor het individuele initiatief aanwezig zullen zijn.

Wij juichen uit de overtuiging van de juistheid onze beginselen deze grotere vrijheid, gepaard aan een internationale solidariteit toe.

Het is dienstig ons eens te bezinnen in welke toestand wij ons thans — medio 1950 — bevinden.

Op menige tentoonstelling wordt ons tegenwoordig met maquettes en door middel van statistieken gesuggereerd dat wij — economisch — in een kerngezond land leven.

Maar ondanks — of wellicht beter dank zij — deze suggestieve voorstellingen, moet men bij ernstig doordenken tot de conclusie komen, dat wij ons nog steeds in een vrij gevaarlijke situatie bevinden. Onze betalingsbalans blijkt nog steeds niet bijster rooskleurig te zijn, al worde toegegeven dat zij minder óngunstig is dan zij geweest is. Onze staats-schulden zijn nog enorm. Bij deze ongunstige factoren gaan wij verder met onze industrialisatie, de enige mogelijkheid bij het toenemende geboorteooverschot. Maar wij mogen niet vergeten dat industrialisatie met zich meebrengt het vinden van nieuwe afzetgebieden. Bij al deze moeilijkheden, welke het Nederlandse bedrijfsleven grote zorgen bieden, komen dan nog de zware fiscale lasten.

Men wil het veelal voorstellen dat het verminderen van deze fiscale lasten slechts een voordeel zou betekenen voor de — op rozen zittende — aandeelhouders. Niets is minder waar. Het gevolg van de afroming der gemaakte winsten is slechts, dat er steeds minder mogelijkheden voor het maken van reserves aanwezig zijn.

Dat dit voor het lopend houden van een bedrijf van funeste invloed kan zijn, zal ieder weldenkend mens beamen. Het vernieuwen van technische installaties is in deze tijden van snelle evolutie een levensvoorwaarde. Men heeft gedurende de laatste jaren geschreven en gesproken over het uitschrijven van emissies, waarbij de staat dan voor een groot gedeelte zou participeren.

Dat zulks geen ideale oplossing biedt, zal ieder na de nationalisatie-débâcles in Engeland moeten beamen.

Voor de agrarische sector moeten nog steeds (pseudo) subsidies uit de schatkist bijgedragen worden.

Vaststaat dat wij veelal nog het

dumping-systeem ten opzichte van het buitenland moeten toepassen, opdat wij op agrarisch terrein niet van de wereldmarkt verdreven worden. Intussen zullen ook de te fournieren bedragen voor de subsidiëring van het onderwijs vergroot moeten worden, terwijl het herstel van materiële oorlogsschaden eveneens in de millioenen loopt.

Glukkig begint ons land in het internationale dienstenverkeer, met name in de vrachtautosector weer mede te tellen, al mogen wij niet vergeten dat vele andere landen juist in deze sector een niet te missen vooruitgang hebben geboekt. Noorwegen is ons in de zeescheepvaart nog verder vooruitgekomen dan het voor de oorlog al was, Zwitserland beschikt thans over een Rijnvloot, en het verkeer met het Duitse achterland is nog steeds niet voldoende hersteld.

T emidden van deze problemen, welke oplossing niet eenvoudig is, is thans de kwestie-Korea op het platform der internationale belangstelling geplaatst. Door de ontwikkeling der toestand in de laatste weken is onze West-Europese samenwerking thans van bijzondere actualiteit geworden. Te betreuren valt dat men in de afgelopen weken in Frankrijk en België niet beseffen kon, dat het nu geen tijd is voor binnenlandse controversen.

Wij moeten inzien dat het werkelijk tijd wordt om aanvaardbare plannen tot realiteit te verheffen.

Het opmerkelijke is dat het bedrijfsleven de regeringen ver vooruit is en reeds een grote internationale samenwerking heeft doen ontstaan. Voor ons is het verder openzetten van de grenzen een levensnoodzaak. Moge onze regering dit bij de komende besprekingen steeds voor ogen staan. Het gordijn valt verder dicht. Laat aan deze zijde duidelijk getoond worden dat het ons ernst is met onze internationale solidariteit en liberalisatie van het bedrijfsleven. Zulks kan een belangrijke preventieve werking hebben.

heeft. Dat lijkt ons een gezonde wijze van doen. En wanneer men dan de stukken raadpleegt, dan zal men zien, dat de invloed der overheid toch maar uitermate gering is en dat het wel zéér overdreven is in dit verband druk te schermen met het woord staatskapitalisme. Inderdaad, als men het zonder de gelden van het Marshallplan had kunnen stellen, dan zou dat beter zijn geweest. Maar dat was nu eenmaal niet het geval.

Bovendien is, tot woede der socialisten, de mogelijkheid van overdracht der aandelen aan particulieren met nadruk vastgelegd.

Met deze enkele opmerkingen willen wij volstaan. Immers, deze aangelegenheid behoort bij de bespreking van het beleid der Kamerfracties ter algemene vergadering.

Tenslotte echter nog dit: Ter algemene vergadering heeft de inzender kort gesproken over deze aangelegenheid. De voorzitter heeft hem toen gevraagd zich in verbinding te stellen met dat lid der fractie, die deze kwestie zou behandelen. Dat is niet gebeurd. Wel komt nu de inzender achteraf met critiek. Wanneer men een zaak wil dienen, moet men niet achteraf, maar vooraf komen. - Red.

De Indonesische indrukken

van H. M. van Randwijk

Men schrijft ons:

De journalist H. M. van Randwijk vertrok andermaal naar Indonesië voor het verzamelen van indrukken. In Vrij Nederland schreef hij thans de eerste van die indrukken over Djakarta.

De onwetende lezer, die het Oosten niet of even oppervlakkig als deze voorlichter kent, is onwillekeurig geneigd tot het oordeel: zie, dit is nu eens een goed artikel, een ruim, royaal, een ook het minder goede belichtend artikel.

Hiër schuilt het gevaarlijke. Want deze man is een vaardig, een knap stylist. Hij weet hoe hij eenvoudige lieden zijn visie op Indonesië, zijn vergoeljing van rampok en terreur en zijn veroordeling der al dan niet koloniale Nederlanders moet aanschrijven.

Hij doet dit inderdaad meesterlijk. Een voorbeeld:

De kranten, door de papier-schaarste veel te klein van omvang, brengen veel te weinig nieuws en men is daardoor aangewezen op de mondelinge mededeling. Die is overal hetzelfde. Als ze drie monden is gepasseerd, is ze tevens driemaal verergerd. Als men alle praatjes moet geloven, is het onmogelijk om in het donker nog één stap buiten de deur te zetten in Djakarta en wordt elke auto gestolen, liefst door leden van de politie of de TNI zelf. Het land schijnt uitgeleverd aan een stel bandieten en politieke kwaakzangers. Diefstal, moord, verkrachting zijn er even gewoon geworden als de verkeersongevallen in Amsterdam. Over elk politiek feit van enige betekenis kun je gemakkelijk twintig verschillende lezingen vernemen in één dag.

Het is een eneroverende geschiedenis, die een chaotische angstpsychose en 'n „sauvequiepeu“-stemming teweeg brengt onder een aantal Nederlanders, die je vlot vertellen dat minstens zestig- à zeventigduizend Nederlanders (niet-militairen) op hun boot zitten te wachten.

Maar ook al is dit alles onwaar, dat betekent niet dat er geen moeilijkheden zijn. Integendeel, ze zijn legio! He leven is schrikbarend duur, vooral voor hen wier lonen niet in evenredigheid zijn gestegen en dat zijn er heel wat! Politie, administratie, verkeer en noem maar op, zijn nog niet allemaal geregeld zoals het zijn moet. De medewerking van de Indonesische politie in sommige gevallen waar het kleine vergrijpen betreft tegen Nederlanders, is niet altijd even goed.

En nog een voorbeeld:

Het gaat trouwens niet aan, alle huidige moeilijkheden op rekening van de tegenwoordige Indonesische regering te schuiven. Hoewel men van Indonesische kant wel eens erg gemakkelijk alle goeds voor eigen rekening neemt en alle kwaads voor een erfenis van het koloniale tijdperk verklaart, geldt toch anderszids, dat veel van de huidige moeilijkheden of ook reeds onder de Nederlanders bestonden, of min of meer een gevolg zijn van toen gemaakte fouten.

Men begrijpe mij goed, dit is geen betoog dat het hier dus „zo goed“ is. Nee, het is in vele opzichten niet goed en in alle opzichten moeilijk, maar er is een soort kankerende Nederlanders, die hier en in hun brieven naar Holland de stemming bederven en de verhouding tussen Nederland en Indonesië in gevaar brengen. Ook wanneer men de persoonlijke tragedie van velen van deze mensen kan begrijpen en eerbiedigen, moet dit helaas toch worden gezegd.

schrijft, dat tienduizenden onwetende Nederlanders dankbaar lezen als een echt opbouwend artikel, waar je tenminste wat aan hebt.

Misleidend — want het IS heel, heel erg in Indonesië. Het is alles één grote chaos, rampok, terreur, omkoperij, burgeroorlog, juist zoals dr. de Kat Angelino dat indertijd voorspelde.

Er is daarginds geen plaats meer voor de Nederlanders. En er is geen rust, geen orde, geen veiligheid, geen rechtszekerheid en geen gezag meer, juist zoals dr. de Kat Angelino dat indertijd voorspelde.

Daarom plaatsen wij tegenover het artikel van de heer v. Randwijk een stuk uit een brief van 17 Juni uit Soerabaja — een brief van hardwerkende, eenvoudige hand- en geen hoofdarbeiders, die al meer dan twaalf jaar in het zuidelijk stadsdeel van Soerabaja wonen:

„Twee nachten achter elkaar bezoek gehad. De eerste nacht hebben ze de garagedeur finaal

opengebroken. De hond sloeg aan, wij eruit en jawel, de garage in volle verlichting. Een fiets hadden ze er al uit, maar die hebben we terug gevonden achter een pisangboom. Dus dat was boven want we hebben — het was des nachts 4 uur — de hele omtrek afgezocht, maar nergens politie.

De deur heeft Jan weer versterkt, dus daar hadden ze geen kans meer op, maar wat hebben ze toen de volgende nacht gedaan? Gewoon een gat door de buitenmuur gehakt en al het gereedschap van Jan gestolen, maar dan ook alles — vijlen, boren, vier fietsbanden, enfin te veel om op te noemen. Voor een paar duizend gulden waarde zijn we kwijt. En daar staan we — je werkt je dood en je komt geen stap verder. Ik weet waarachtig niet meer hoe dat moet. En dat gaat hier huis aan huis zo. Je kunt je er niet tegen beveiligen — die lui staan voor niets, ook niet voor een moord. Je kunt hier niet meer leven ook al doe je nog zo je best; je moet je maar zwiiggend laten be-roven, want je kunt niet weg. En dat is het verschrikkelijke...”

Wel, wat denkt de heer v. Randwijk en wat denken zijn lezers van deze indrukken? Behoren zij zijns inziens wellicht óók tot de indrukken van dat soort kankerende Nederlanders, die in hun brieven de stemming bederven?

Misverstand over de winkelsluiting

Nu een aantal lezers hun hart hebben gelucht over het ahangige wetsontwerp op de winkelsluiting, waarbij zij o.m. de juistheid van onze kwalificatie „liberaal wetsontwerp“ in twijfel trokken, komt het ons gewenst voor ter voorkoming van verdere ontwikkeling van misverstanden op enkele hunner beschouwingen nader in te gaan.

Laten wij beginnen met in herinnering te brengen wat het concept-Werkprogram van de partij over dit onderwerp vermeldt:

„De Rijkswetgever bepale zich bij de regeling der winkelsluiting tot het trekken van de grenzen en het aangeven van normen, welke lagere organen bij de concrete uitvoering in acht hebben te nemen, zodat er een ruime zelfbestuurlijke taak aan de gemeenten wordt toegekend; veiliging van roerende goederen behoort onder de bepalingen der winkelsluitingswet te worden gebracht.

Dat het wetsontwerp aan deze primaire eisen beantwoordt, is buiten kijf, waarbij men het een gunstig verschijnsel mag noemen, dat het compromis tussen zoveel wensen en opvattingen toch zo is uitgevallen, dat wij het een liberale oplossing durven noemen. Er is slechts één punt, waarbij het streven naar een overbrugging van tegengestelde belangen tot een keuze geleid heeft, welke meer is bepaald door 't religieuze meerderheidsstandpunt en de daaruit voortvloeiende sociaal-economische consequenties dan door het door ons aangehangen beginsel der geestelijke vrijheid, n.l. de regeling van de verkoopgelegenheid voor orthodoxe Joodse winkeliers en daarmede gelijk te stellen groepen. Wij hebben aan deze facet van het vraagstuk een afzonderlijke beschouwing gewijd, waarin wij de verschillende standpunten recht hebben doen weder-varen.

Overigens voldoet het wetsontwerp op bevredigende wijze aan de principiële en praktische eisen, welke men in onze kring mag stellen. In dit verband zij er nog eens op gewezen, dat het ook aardig klopt met het advies, dat onze Landelijke Middenstandscmissie indertijd, na over-

leg met onze vrouwenorganisatie, uit-bracht.

Wat voeren de bestrijders van onze opvatting nu aan om aan-nemelijk te maken, dat dit wetsontwerp de kwalificatie „liberaal“ niet zou verdienen?

Zij betogen, dat het de economische vrijheid van de winkeliers en andere neringdoenden nodeloos aan banden legt; dat concurrentievrees leidt tot het opleggen van een sluitingsverplichting aan anderen, die de vrijheid tot verkopen buiten de daarvoor vastgestelde uren zouden begeren; zij betwisten zelfs, dat de overheid hier een taak zou hebben.

Welnu, wij aarzelen niet te verklaren, dat dit een allang overwonnen, verouderd liberaal standpunt is, dat vóór de eerste wereldoorlog, onder aanvoering o.a. van mr. Levy, nog veel aanhangers vond, maar waarvoor de laatste twintig jaren geen enkele middenstandsorganisatie meer het pleit voert. Deze ingrijpende verandering van opvatting vindt gereede verklaring in de omstandigheid, dat de middenstand de wettelijke regeling der winkelsluiting als een waardevol sociaal bezit is gaan beschouwen. Zij belet een misbruik van de vrijheid ten koste van anderen en verschaft een grote groep van ondernemers binnen redelijke grenzen rust en ontspanning na verrichte dagtaak. Er is dan ook in de kringen van belanghebbenden niemand meer, die zou willen terugkeren tot de toestand van het begin dezer eeuw, toen onmatige eisen van de consument en benepen broodnijd tot sociaal onverantwoorde arbeidstijden leidden. De veronderstelling, dat beperking van de verkoopuren nadelige economische gevolgen zou hebben, is door de feiten gelogenstraff.

Men kan het betreuren, dat het treffen van regelingen door de betrokken winkeliers en kooplieden zelf, buiten de overheid om, in de praktijk niet voor verwezenlijking vatbaar is gebleken; men kan het onjuist achten, dat de overheid hier en daar wel eens verder is gegaan dan uit een oogpunt van bedrijfsbelang noodzakelijk was, dit alles neemt niet weg, dat de winkelsluitingsregeling

ROTTERDAM AHOY!

De mededeling, dat Rotterdam Ahoy' reeds meer dan een kwart miljoen bezoekers heeft getrokken, verwondert ons niet. Deze tentoonstelling is opgezet met een frisheid, met een vaart, met een voldoende variatie, met bovendien een tegemoet-komen aan de wens van het publiek om allerlei modellen in beweging te zien, zodat men inderdaad met plezier door de tentoonstellingshallen wandelt.

Ahoy', zo schrijft men in een brochure over deze tentoonstelling: het is een woord uit het volle leven. Uit de harde werkelijkheid van het stoere zeemansbedrijf. Meer niet. Maar een woord met een diepe zin. Met traditie. Eeuwenoud. Een woord, dat spreekt. Het is de scheepsroep die heeft geklonken over alle zeeën, honderden jaren lang: Ahoy, ahoy, ohé, ohoy, ohey, aho, ah del bote, ola, ahoi, ha kopaakl. In het Engels, in onze eigen taal, in het Frans, in het Zweeds, in het Deens en het Noors, in het Spaans, in het Italiaans, in het Duits, in het Russisch. Ahoy. De roep, eeuwen her reeds, van de Europese pioniers-ter-zee, die naar Noord en Zuid, naar Oost en West, het zilte nat doorklieften. Van hen, die aldoor verder wisten door te dringen tot in alle uithoeken der aarde. Van de mannen van de daad, de verkeerseconomen en verkeersgeografen uit de harde, vaak ruwe praktijk van het zeemansleven. Die van de aanvang af inzagen en wisten hoe onze aardbol „één wereld“ kon zijn en „één wereld“ worden moest.

Ahoy'. Met die scheepsroep en zeegroet of in onze taal Ahoy, knoopt Rotterdam dan ook in het hersteljaar van de haven, 1950, aan een ver Nederlands verleden aan. Toen, voor onze lage landen aan de zee de vaart op de binnenwateren „achter duinen“, zoals men wel placht te zeggen, nog veelal ongemerkt overging in zeevaart. Toen onze zeerobben, wier „Ahoy!“ steeds luider over Europa's zeeën zou gaan klinken, de grondslag legden voor die grootheid, die — na onze geestelijk-staatkundige vrijheidsstrijd — voor de Republiek der Verenigde Nederlanden, de zeventiende eeuw tot de Gouden Eeuw gemaakt heeft.

Zo staat Rotterdam in het jaar 1950 voor stadgenoot en vreemdeling, vol energie, vol overtuigingskracht met een tentoonstelling, die boeit en trekt en die bewijst, dat als men in Rotterdam iets aanpakt, de stad, waar altijd het particuliere initiatief zo'n krachtige rol heeft gespeeld in de bloei van de stad, dat het dan ook gelukt.

zich een onmisbare plaats in de middenstandswetgeving heeft veroverd. Wellicht komt bij verdere ontwikkeling der publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie nog eens de tijd, dat bedrijfsorganen de regelende taak van de centrale en gemeentelijke overheid zullen overnemen.

Het hiervoren ontwikkelde standpunt is niet slechts een persoonlijke meningsuiting, doch berust op de unanieme uitspraak van de Landelijke Middenstandscmissie onzer partij.

Noch de belangen van de middenstand, noch die van onze vooruitstrevende partij, zijn o.i. gediend met min of meer reactionaire uitingen van ongetwijfeld goedwillende buitenstaanders, die klaarblijkelijk uit het oog verliezen, dat dit vraagstuk een evolutie van bijna een halve eeuw heeft ondergaan.

L.

Uitvoerende Macht of Rechter?

Het is steeds moeilijker de ambtenaar onder contrôle te houden

De Nederlandse Juristen-Vereniging (de N.J.V.), die in September van dit jaar tachtig jaar zal hebben bestaan, heeft haar op 30 Juni en 1 Juli te Zwolle gehouden vergadering aan de bespreking van een tweetal vraagstukken gewijd, die ook voor „deze burger” en ook voor „de gewone man met zijn confectiepakke an”, zoals een der sprekers het uitdrukte, van zeer groot belang zijn.

Daar het onderwerp van de tweede dag, dat betrekking had op de tenuitvoerlegging van strafvonnissen, weliswaar óók van algemeen belang is, maar daarnaast vooral voor hen, die met de strafrechter in aanraking zijn geweest, het onderwerp van de eerste dag echter elk onzer een aantal malen per jaar interesseert, bepalen wij ons in deze beschouwing tot het onderwerp van de eerste dag.

Nog steeds hangen een groot aantal rechtsgeleerden de theorie aan, dat het gewenst is een duidelijke splitsing te maken tussen de wetgevende, uitvoerende en rechterlijke macht. Deze theorie is afkomstig van een der voorlopers van de Franse revolutie, Baron de Montesquieu, die deze z.g. „trias politica” in zijn in 1748 verschenen boek „Esprit des Lois” heeft verdedigd.

Deze splitsing of scheiding der staatsmachten wordt door Montesquieu verdedigd door er op te wijzen, dat men alleen dan een aan de behoeften en wensen der burgers beantwoordende inrichting van de staat en van het functioneren der staatsinstellingen kan verwachten, als er een scherp onderscheid wordt gemaakt tussen die delen van het Staatsbestuur

die als **Wetgevende Macht** de wetten en verordeningen vaststellen,

die als **Uitvoerende Macht** de bestaande wetten in het dagelijks leven toepassen,

en die als **Rechterlijke Macht** groepen zijn te oordelen over de vraag of de Uitvoerende Macht de wetten juist heeft toegepast, of de burger daartegen heeft gezondigd en over de vraag, hoe de wet in een bepaald geval moet worden uitgelegd.

De vraag, hoever van geval tot geval de bevoegdheid van een dier drie delen van het Staatsgezag gaat, is in de twee eeuwen, die sinds het verschijnen van het boek van Montesquieu zijn verlopen op allerlei punten anders beantwoord.

Twee belangrijke veranderingen zijn, zeker in ons land, aan te wijzen: Geleidelijk heeft zich de opvatting baan gebroken, dat niet alleen de burger, maar ook de Staat — zelve aan het recht onderworpen is. Dat wil in de praktijk zeggen, dat ook de beslissingen van de uitvoerende macht (heel dikwijls aangeduid als de administratie) aan het oordeel van de Rechter kunnen worden onderworpen. Dan stelt de Rechter vast, dat de Staat onrechtmatig heeft gehandeld, tot schadevergoeding is gehouden — veroordeeld wordt.

Daarnaast echter ook, dat de bevoegingen van de Wetgevende en van de Uitvoerende Macht in de Staat, de Provincie, de Gemeente en het Waterschap zo in omvang en aantal zijn toegenomen, dat men welhaast geen stap meer kan neerzetten zonder dat men rekening moet houden met wettelijke of administratieve voorschriften.

In het in 1947 verschenen derde deel van de bekende E.N.S.I.E. (Eerste Nederlandsche Systematisch Ingerichte Encyclopaedie) schreef de Amsterdamse hoogleraar Prof. Mr. J. Valkhoff op bladzijde 436:

„In de 18de eeuw werd er reeds door Montesquieu, Millar e.a. op gewezen, dat met een verdere ontwikkeling der economische verhoudingen het aantal wetsbepalingen toeneemt. In onze tijd blijkt deze kwantitatieve toename van de geschreven rechtsregels wel heel duidelijk.”

Het behoeft wel nauwelijks in het licht te worden gesteld, dat deze toeneming het steeds moeilijker maakt de uitvoerende macht,

de administratie en dat is in de praktijk de ambtenaar onder contrôle te houden en dat het niet eenvoudig is om het apparaat te construeren, dat die contrôle zo effectief mogelijk uitoefent.

Tijdens de debatten liepen de meningen dan ook ver uiteen. De eerste debater was het door zijn onafhankelijke houding reeds voor vele jaren zeer bekend geworden lid van de Partij van de Arbeid, Prof. Mr. Dr. G. van den Bergh te Amsterdam. Deze toch betoogde, dat de contrôle op de ambtenaar niet alleen

allereerst, maar ook uitsluitend de taak van de ambtenaar zou moeten zijn en wel op zodanige wijze, dat men ten slotte bij de betrokken Minister terecht zou moeten komen. Zou deze falen in het nemen van de juiste beslissing, dan zou hij door de Staten-Generaal ter verantwoording kunnen worden geroepen en zo nodig terecht kunnen worden gewezen: slechts op die wijze — meende Prof. van den Bergh — zou de democratische staat zijn taak kunnen vervullen.

Zij, die de beginselen der V.V.D. zijn toegedaan zullen met vreugde vernemen, dat Prof. Meyers zijn groot gezag tegen deze socialistische opvatting in de weegschaal wierp:

„Draag de beslissing op aan wie Gij wilt, laat het de gewone burgerlijke Rechter zijn of een College, dat men met administratieve rechtspraak gaat belasten, maar

LAAT DE RECHTER BESLISEN, NIET DE ADMINISTRATIE, evenmin een politiek lichaam!”

Ook, dat de zogenaamde „vraagpunten”, waarmede de jaarlijkse gedachtenwisseling wordt besloten telkens met grote meerderheid in deze zin werden beantwoord, dat men de ambtelijke organen onder de contrôle van de Rechter wil houden, zal in onze partij met vreugde zijn vernomen.

Wat het Verenigd Europa aangaat....

Mr. K. van Dijk te Leeuwarden schrijft ons:

Er wordt wel veel gesproken over een „Ver. Staten van Europa” en over Europees Federalisme, maar ik geloof niet, dat al die dingen het lezend publiek in Nederland erg aanspreken. Misschien komt dat, omdat wij nog te weinig beseffen, welke mogelijkheden een federaal Europa ons, Nederlanders, zou bieden, ook dicht bij huis.

Over een federatie van de oeroude Europese staten wordt te veel gesproken achter gewichtige en deftige conferentietafels, en — misschien juist daarom — te weinig in de Nederlandse huiskamers. Toch ligt de federale gedachte niet alleen op de tafels van grote internationale congressen in Parijs of Londen, hij ligt ook bij ons vlak naast de deur. Zo werd op Zaterdag 1 Juli ook een congres gehouden, vlak bij, in Leeuwarden. Een congres van Europese minderheden en streekengedachten, waarop uit Nederland vertegenwoordigd waren Noord-Brabant en Friesland, en verder Bretagne, Schotland, Sleeswijk, Zuid-Tirol en nog anderen. Dat zijn niet direct grote mogelijkheden, en daarom is deze zaak wat bevattelijker....

Federalisme is eigenlijk een zaak, die niet regeringen aangaat, maar de volken. En de volken wonen sinds onheugelijke tijden in huiskamers en niet in congressalen of conferentieoorden. Stelt U zich een Europese Federatie maar eens voor; in een heel eenvoudige voorstelling zou het betekenen, dat de tegenwoordige landen bij wijze van spreken provincies zouden worden, provincies dan, die een beetje meer te vertellen zouden hebben dan de onze. In ieder geval zou er een Europees parlement komen, en een Europese regering, bij voorbeeld in Straatsburg. En deze zou dan gaan regeren volgens een Europese grondwet, een constitutie, die voor alle Europeanen gelijk zou zijn, en die alle volken in het grote verband de plaats zou moeten verzekeren, waarop zij krachtens historie en hun huidige positie aanspraak kunnen maken. (Daarover zullen nog wel heel wat woorden gezegd worden!!)

Natuurlijk mogen dan de constituties van de verschillende landen niet in strijd komen met deze Europese grondwet, dan zou deze immers niet de minste waarde hebben. Maar het zou zelfs verder moeten gaan, er zou een bepaling in moeten komen, dat al die laat ons zeggen „nationale” grondwetten óók het federale beginsel moeten huldigen. Zij zouden de lijn van het federale geheel moeten doortrekken in de delen. En dan wordt het duidelijk, dat dat Verenigd Europa, dat federalisme, dicht bij huis ligt. In een federaal Europa zou alleen maar een federaal Nederland passen, en een federaal Nederland betekent een federatie van onze provinciën. Het zou in Nederland betekenen een decentralisatie van bestuur, een uitbreiding van taak en bevoegdheden van de provinciale besturen. En dat is geen onbekend geluid meer....

In Nederland spreken daar vaak mensen over, die zich regionalisten noemen; vaak zijn zij ook federalisten. Nu is de nauwe verbinding tussen regionalisme (het kleine) en federalisme (het grote) misschien ook duidelijk.

En dan nog dit: wordt de federale gedachte bij het tot stand komen van een verenigd Europa niet doorgetrokken in de samenstellende staten, dan kunnen er de gekste dingen gebeuren. Dan zouden bij voorbeeld de Friezen wel eens een Friese staat willen gaan vormen, bestaande uit ons Friesland, enkele Noordelijke wadeneilanden en Noord Friesland met Helgoland als middelpunt. Dat nu gebeurt niet, als de federale gedachte wél wordt doorgetrokken. Dan is het immers zeker dat aan zelfbeschikingsrecht en eigen aard van minderheden en „régions” recht wordt gedaan.

Dát was, dunkt me ook de zin van het congres in Leeuwarden....

Staken

In Londen staken de arbeiders in het vleeustransportbedrijf en er is reeds sprake van sympathiestaking van andere groepen. In Schotland staken mijnwerkers en ook horen we weder van staking van spoorwegarbeiders in Engeland.

Na het nationaliseren van het mijnwezen en het transportwezen, door een socialistische regering, hadden we mogen verwachten dat het met stakingen afgelopen zou zijn in deze branches.

Dit is echter niet het geval, evenmin als in Frankrijk. Daar staakt men in de genationaliseerde bedrijven of het een lieve lust is.

In Engeland worden als regel deze stakingen door de vakbondsbesturen niet erkend, doch de arbeiders trekken zich doorgaans daarvan niets aan.

Welke conclusie moeten wij hieruit trekken?

Ten eerste dat nationalisatie voor de arbeiders niet dat brengt wat er van verwacht wordt; vervolgens dat

de vakverenigingsleiders de greep op hunne leden gaan verliezen.

Wij zien met belangstelling tegemoet hoe de ontwikkeling van deze gebeurtenissen in de toekomst zal zijn.

Een Vrije Amsterdammer

Gedeputeerde Meijeringh

Onze partijgenoot, de heer H. Meijeringh uit Gieten, die werd gekozen tot lid van het College van Gedeputeerde Staten van Drenthe, is sedert vele jaren voorzitter van het Genootschap ter bevordering van den Landbouw in Drenthe (D.L.G.). Voorts is hij voorzitter of bestuurslid van een aantal andere instellingen en organisaties annex het landbouwbedrijf. De heer Meijeringh is 56 jaar oud.

DE VERKIEZING DER GEDEPUTEERDEN

Democratie onthoude zich van machtsmisbruik

Mr. R. C. Bakhuizen van den Brink legde een verklaring af

Bijna geruisloos zijn op 5 Juli de Colleges van Gedeputeerde Staten in de elf provinciën van ons land samengesteld. Ons volk heeft daarvoor slechts geringe belangstelling getoond en indien men de ruimte, welke de dagbladen aan deze verkiezing gewijd hebben, mag aannemen als maatstaf voor de publieke belangstelling — en wij geloven, dat deze maatstaf juist is — dan is het met de democratie in Nederland slecht gesteld. Een democratie, die niet meer gedragen wordt door de levende en actieve sympathie der kiezers, is ten dode opgeschreven en wij hebben niet mogen ervaren, dat voor de verkiezing van Gedeputeerde Staten buiten de kring der direct betrokkenen grote publieke belangstelling heeft bestaan. Misschien is dit uiteindelijk voor de democratie nog gelukkig ook, want, indien er werkelijk belangstelling bij het kiezersvolk voor deze verkiezing bestaan had, dan zou dit voor het geloof in de democratie niet bevorderlijk geweest zijn.

EVENREDIGHEID

Aan de Provinciale Staten is de regeling en het bestuur van de huishouding der provincie opgedragen. Zij zijn het wetgevend en besturend orgaan van de provincie. De dagelijkse leiding en uitvoering van zaken wordt echter toevertrouwd aan Gedeputeerde Staten, die dus een afspiegeling behoren te zijn van de samenstelling van de Provinciale Staten. De Grondwet schrijft uitdrukkelijk voor, dat de Provinciale Staten worden gekozen op de grondslag van de evenredige vertegenwoordiging en het is dus in de geest van onze Grondwet, dat ook het orgaan, dat belast is met de dagelijkse leiding der zaken en de uitvoering der besluiten, samengesteld wordt zoveel mogelijk op de grondslag van de evenredige vertegenwoordiging. Hoe is het nu hiermede bij deze laatste verkiezing van Gedeputeerde Staten gesteld?

POLITIEKE REKENKUNDE

Het totaal aantal statenzetels bedraagt 590 en wanneer wij die van de Communisten en van de kleinere partijen buiten beschouwing laten 541. Het totaal aantal gedepu-

teerden bedraagt 11 x 6 = 66. Hoe zijn deze nu over de verschillende partijen verdeeld? Wij laten hieronder volgen een vergelijking voor de verschillende partijen in verhouding tot het behaalde percentage stemmen bij de verkiezing van de Provinciale Staten, het behaalde aantal Staten-zetels en het verkregen aantal zetels in de Colleges van Gedeputeerde Staten:

K.V.P.	100 : 31.6 = 541 : 189 = 66 : 25
P.v.d.A.	100 : 25.7 = 541 : 156 = 66 : 21
A.R.	100 : 12.3 = 541 : 76 = 66 : 10
C.H.U.	100 : 10.4 = 541 : 71 = 66 : 9
en let nu op	
V.V.D.	100 : 8.5 = 541 : 49 = 66 : 1

VOLGENS BARTJES

Wanneer men de evenredigheid volgens Bartjes zou betrachten hebben, dan zou de K.V.P. niet 25, maar 23; de P.v.d.A. niet 21, maar 19; de A.R. niet 10, maar 9; en de V.V.D. niet 1, maar 6 gedeputeerden verkregen moeten hebben. De C.H.U. kwam juist aan haar trek. Het is begrijpelijk, dat door de samenstelling van de verschillende Provinciale Staten deze evenredigheid niet precies betracht kan worden, immers dan zou aan de verhouding binnen de provincie tekort gedaan kunnen worden. Het is echter wel opvallend, dat het juist de V.V.D. is, die bij de bezetting van de zetels in Gedeputeerde Staten zo zeer te kort gekomen is. Dit had anders gekund.

In Groningen gaven de Anti Revolutionairen en Christelijk Historischen een derde zetel in het College van Gedeputeerde Staten aan de P.v.d.A., die 17 leden in de Provinciale Staten telt en onthielden één zetel aan de V.V.D., die er 6 heeft.

In Noord-Holland gaven de Katholieken een derde zetel aan de P.v.d.A., wier fractie in de Staten 24 leden telt en onthielden een zetel aan de V.V.D., die 8 leden in de Provinciale Staten heeft.

In Zuid-Holland gaven alle andere Statenleden een tweede zetel aan de K.V.P., die 16 Statenleden telt en onthielden een zetel aan de V.V.D., die 8 leden in de Staten heeft.

In Drente gaven de Statenleden een tweede zetel aan de A.R., die evenals de V.V.D. 7 Statenleden heeft, doch wier stemmenaantal bij de verkiezingen voor de Provinciale Staten bij dat van de V.V.D. ten achter bleef.

Indien men deze vier zetels aan de V.V.D. gegeven had, dan zou de evenredigheid in de samenstelling in de Colleges van Gedeputeerde Staten zijn betracht. Men heeft dit echter niet gewild. Het zij zo, maar wij zullen onthouden, dat zowel de A.R. en de C.H.U., als de K.V.P., de voorkeur blijken te hebben voor een socialist boven een liberaal. Wij zullen dit te zijner tijd aan hun kiezers voorhouden.

Wij betreuren deze houding van de andere z.g. democratische partijen niet om het bezetten van die enkele zetels in de Colleges van Gedeputeerde Staten, maar wegens de slechte dienst, welke zij aan het geloof in de democratie hebben bewezen. Een eerste vereiste der democratie is toch, dat zij zich onthoudt van machtsmisbruik!

Hoe machtsmisbruik ook binnen het democratisch stelsel kan plaats hebben, heeft onze fractieleider in de Provinciale Staten van Noord-Holland Mr. R. C. Bakhuizen van den Brink in de verklaring, welke hij heeft afgelegd vóór de verkiezing van Gedeputeerde Staten duidelijk aangetoond en daarom laten wij die verklaring hieronder woordelijk volgen:

Verklaring van Mr. R. C. Bakhuizen van den Brink

„De leden van de fractie der Staten, behorende tot de V.V.D., achten het gewenst de navolgende verklaring af te leggen ten aanzien van de aanstaande verkiezing voor leden van Gedeputeerde Staten.

Op grond van de eigen ervaringen onzer vertegenwoordigers ten opzichte van het zgn. vooroverleg en op grond van sindsdien verkregen inlichtingen, menen wij als nagenoeg vaststaande te moeten aannemen, dat krachtens afspraken, gemaakt tussen de fracties van de P.v.d.A. en de K.V.P., die te zamen een meerderheid in de Staten vormen, bij de a.s. verkiezing 5 van de 6 gedeputeerde-zetels zullen worden bezet door leden van beide voornoemde fracties, terwijl mede zodanige regelingen zijn getroffen, dat de functie van gedelegeerd lid bij de provinciale bedrijven uiteindelijk eveneens door een lid van een der fracties zal worden bezet. Het resultaat zal dan zijn, dat van de zeven belangrijke bestuursfuncties in het provinciaal beheer zes door deze beide fracties voor zich zullen zijn gereserveerd.

Hiertegenover menen wij ernstige bedenkingen te mogen uiten zowel tegen de wijze, waarop vorenbedoeld overleg heeft plaats gevonden, als tegen de resultaten, waartoe dit blijkbaar zal leiden.

Wat het vooroverleg zelf betreft, ligt het — tenzij uitlatingen van eventuele verdere sprekers ons daartoe mochten nopen — niet in onze bedoeling het scherm op te halen, een scherm, dat, voorzover betreft de gestie van de fracties der P.v.d.A. en K.V.P., trouwens meer het karakter draagt van een „mantel der liefde”, waarmede, terwille van het decorum der Staten, deze voorgeschiedenis maar beter bedekt kan blijven. Echter die fractievertegenwoordigers, die ih de avond van 27 Juni in het Amsterdamse Stadhuis aanwezig zijn geweest, en die toevallig niet precies te acht uur doch reeds vroeger zich aan dit gebouw vervoenden, weten zeer wel, wat door ons wordt bedoeld. Van een normaal breed overleg tussen de fracties is geen sprake geweest; de zaak was vóór het algemeen fractie-overleg tussen de fracties van de P. v. d. A. en K.V.P. reeds in kruiken en kannen.

Wat de resultaten van dit overleg betreft, lijdt het naar ons oordeel geen twijfel, dat de door de fracties van de P. v. d. A. en K.V.P. voorbereide oplossingen geen voorziening in het provinciaal bestuur op waarlijk democratische basis inhouden. De fracties van P. v. d. A. en K.V.P. bezetten tezamen 43 van de 64 zetels, die ten deze voor de beoordeling van een juiste samenstelling van het college van Gedeputeerde Staten in aanmerking komen; 21 zetels worden bezet door leden van andere demo-

J. H. Geerlings †

Men schrijft ons uit Bussum:

Op 2 Juli overleed geheel onverwachts de heer J. H. GEERLINGS, penningmeester van de afd. Bussum der V.V.D. Hij was een zeer vitaal man, die voor deze functie bijzonder geschikt was en de afdeling van een noodlijdende tot een tamelijk welvarende heeft weten te maken. Zijn opmerkelijke persoonlijkheid gaf aan de bestuursvergaderingen waar hij aanwezig was, een typische sfeer, die wij nu zullen missen. Hij eiste teveel van zichzelf en is eraan bezweken. Moge hij nu de rust gevonden hebben die hij zich nooit heeft gegund. Wij zullen hem in dankbare herinnering houden.

cratische partijen. Op deze verhouding past niet een toekenning van 5 zetels in Gedeputeerde Staten aan de beide voornoemde fracties; op méér dan 4 zetels tezamen kunnen P. v. d. A. en K.V.P. geen enkele gemotiveerde aanspraak maken. Indien deze fracties van hun gezamenlijke meerderheid gebruik maken om zich 5 van de 6 zetels in Gedeputeerde Staten toe te eigenen, dan kan dit ons inziens niet anders dan als een misbruik van macht worden beschouwd.

Wij achten het speciaal daarom ook gewenst in deze vergadering aan voorenoemde bedenkingen uiting te geven, omdat het hier niet betreft een aangelegenheid, die alleen de zitting van heden betreft, doch een zaak, die in hare gevolgen jarenlang doorwerkt. Wanneer met verbreking van de normale evenredigheid enerzijds twee fracties zich een onevenredig groot aandeel in de invloed op het dagelijks bestuur toeëigenen en anderzijds een fractie, die zich altijd bereid heeft betoond om op democratische wijze in het provinciaal bestuur mede te werken, moedwillig van zodanige invloed verstoken wordt, dan kan dit niet nalaten op onderlinge verhoudingen in de Staten tussen de fracties en ook tussen de leden uiteindelijk een ongunstige invloed uit te oefenen.

Ook tussen de leden onderling. Men kan zich niet als individueel lid verschuilen achter fractiebesluiten; hier geldt zeer zeker niet de regel „Befehl ist Befehl”. De leden der Staten, die eventueel zullen medewerken aan de samenstelling van Gedeputeerde Staten, zoals in de aanvang als vermoedelijk geschetst, dragen daarvoor individueel de verantwoordelijkheid en zijn individueel verantwoordelijk, wanneer uiteindelijk door het schieftrekken van de situatie ten opzichte van het dagelijks bestuur de verhoudingen in de Staten ongunstig worden beïnvloed.

Wij hebben gemeend het vorenstaande duidelijk en omstandig ter kennis van de Staten te moeten brengen, opdat men niet achteraf kan zeggen — zoals bij een andere gelegenheid wel eens is gebeurd — dat men niet geweten heeft, hoe wij tegenover deze aangelegenheid staan.

Aan het vorenstaande willen wij nog toevoegen, dat wij uit den aard der zaak in datgene, wat door ons is ervaren en ons ter ore is gekomen, géén aanleiding zullen vinden tot enige protest-vertoning. Daarmede is het provinciaal belang niet gebaat en om dat provinciaal belang gaat het. Wij zullen, conform de werkelijk bestaande verhoudingen, onze stem uitbrengen op 2 leden van de P. v. d. A.-fractie, 2 leden van de K.V.P.-fractie, 1 lid van de A.R.-C.H. fractie en 1 lid van onze eigen fractie.”

Ach, ach, die Vader en die Zoon...

Naar aanleiding van het onderschrift van de redactie bij de hartekreet van Deze Burger in ons vorige nummer, gaarne even dit:

Beste burger, in de eerste plaats IS kunst al regeringszaak geworden en dat akelige gedoe breidt zich, helaas, al meer en meer uit. En op het „drijven” van een regeringszaak past natuurlijk toezicht en kritiek van een volksvertegenwoordiger, en passen dan ook vragen.

Maar afgezien nog hiervan: waarom vragen talloze verontwaardigde medeburgers van Deze Burger, onder wie ook ik, ingrijpen van de regering?

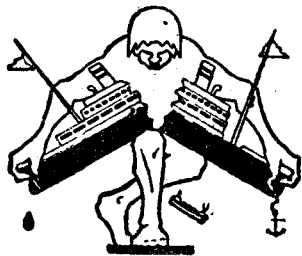
Omdat aan dergelijke futuristische trala hoge gemeentelijke en staatsprijzen worden toegekend. Die prijzen worden als regel betaald uit ons dure belastinggeld.

Tegen dit wegsnijten van onze belastingpenningen hebben wij ernstige bezwaren. En daar, waar deze prijzen wellicht uit een of ander fonds worden betaald, behoren n.m.m. regenten eveneens te waken dat zij, die over het toekennen dier prijzen beslissen, niet alleen volkomen deskundig maar bovendien „niet te eenzijdig en niet te meegaand” zijn, zoals de schilder Neujean zeer juist in de Nieuwe Courant aantekende.

Brammetje.

**Frank Rijdsdijk's
Industrieel
Ondernemingen N.V.**

Hendrik-Ido-Ambacht
Tel. H.I. Ambacht 245
Rotterdam 72615

SCHEEPSLOOPERIJ

HANDEL in:

- Oud IJzer,
- Nieuw IJzer,
- Bruikbaar IJzer, enz.

AFDELINGSSECRETARISSEN:

Vraagt bij onze administratie de tarieven voor extra-exemplaren van ons weekblad, voor de verbreiding van onze beginselen en voor het werven van nieuwe abonne's.

& eigenwijze liedjes

Ons vaderlands lawaai

(Opgedragen aan Johan Luger en zijn spionnetje)

Het blijkt uit alle ingezonden stukken:
't Is weer lawaai en ruzie in 't kwadraat,
De hanen kraaien in de stadse tuintjes,
De IJscoveters kraaien mee op straat,
De hondjes plaats en keffend hun commissies,
De auto's brullen en de stoomfiets loeit
Met open knalpot door de lieve jeugd heen,
Die luidkeels gillend in de straatjes stoeit.

't Is weer zo laat — 't is zomer en vakantie
En iedereen heeft last van iedereen,
De radio van culturele burenen
Dreunt op z'n hardst door alle muren heen.
Komt, zet 'm op! 't Is zomer en vakantie!
En sla desnoods de tussenmuur tot gruis!
Kind, schreeuw maar raak! Meid, zing je toch te barsten!
Ben ik geen baas meer in mijn eigen huis?

Men denkt aan zelfmoord of men wordt krankzinnig
In heibel, herrie en lawaai-cultuur,
De radio, de gramfoon, de venters,
Dat draait aan één stuk vierentwintig uur...
Daarom: 't wordt tijd dat al wat schreeuwt en kukelt,
Dat paatje, kindje, hondje en zo meer
Net als die Vlerk in 't snelverkeer u-weet-wel
Wordt omgetoverd tot een echte HEER!

Brammetje.

AFDELINGSSECRETARISSEN:
Onze administratie is gaarne bereid met U te spreken over de mogelijkheid van uitbreiding van onze lezerskring.

Voor dagelijks gebruik!

**DE JONG'S
CHOCOLADE**

**CHOCOLADE
HAGELSIAG.**

De eenige echte!

N.V. BOELE'S

Scheepswerven en Machinefabriek

BOLNES

Nieuwbouw en reparatie

N.V. Staalraadkabel- en Herculestouwfabriek

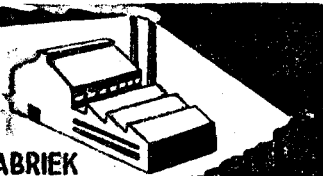
voorheen

J. C. DEN HAAN

GORINCHEM

**DAKEN -
VLOEREN**

N.V. BETON- & PLATENFABRIEK
GEBRS. MYNLIFF NIMEGEN

TEL. 20539

**DE ROTTERDAMSCH
DROOGDOK MIJ. N.V.**

Reeds onze
oude zeehelden dronken

Weduwe
A. v. d. Eelaart's

**OUDE AROMATISCHE
JENEVER**

**FRIESCH-GRONINGSCH
HYPOTHEEKBANK N.V.
NEDERLANDSCH
HYPOTHEEKBANK N.V.
ALGEMEENE FRIESCH
HYPOTHEEKBANK N.V.
ROTTERDAMSCH
HYPOTHEEKBANK N.V.**

AMSTERDAM - HERENGRACHT 433 - Tel. 31160 (4 lijnen)

GELDEN BESCHIKBAAR

voor eerste hypotheek

BILLIJKE VOORWAARDEN

De Directie: Mr. M. J. BOS; Mr. C. A. KINGMA
Mr. J. WILKENS; Mr. F. C. KLEYN

ZIJN WIJ WAAKZAAM?

En hebben wij voldoende kracht?

Laten wij goed beseffen, dat wij in dit leven moeten streven naar verwezenlijking van onze idealen, maar dat wij daarbij steeds met beide benen op de grond moeten blijven staan. Wij mogen de werkelijkheid niet schoner voorstellen dan zij is, met wat wij slecht en ellendig vinden moeten wij rekening houden. Onze politiek moet de werkelijkheid tot uitgangspunt nemen en onze maatregelen moeten op die werkelijkheid worden gericht. Doen wij dat niet, dan ondermijnen wij onze eigen posities. Tot vreugde van hen, die ons ten val willen brengen, en misschien zelfs onze vernietiging op het oog hebben.

De hooggestemde verwachtingen, die wij bij de bevrijding koesterden, zijn niet in vervulling gegaan. Wij zien gruwelijke tegenstellingen in de wereld. Was er vroeger sprake van een imperialisme, dat beoogde bepaalde gebieden ondergeschikt te maken bate van economische belangen, wij kennen thans een integraal imperialisme, dat naast economische onderworpenheid ook de volledige onderwerping van de geest ten doel heeft. De mens blijft dan geen mens meer, hij wordt slaaf, die in geestelijke en economische afhankelijkheid van de machthebbers leeft. In zulk een stelsel is naar de ideologie ieder geïnk: niemand is iets.

Voor ons, Westerse mensen, die een vrijheidstraditie van eeuwen achter ons hebben, is het zeer moeilijk om ons dit alles te realiseren. Wij hebben alleen in de achter ons liggende oorlogsjaren iets van zulk een systeem geproefd. Laten wij echter bedenken, dat het nog vele malen erger en geraffineerder, en in veel grotere geperfectioneerdeheid aan ons opgedrongen zou kunnen worden. Het is ook niet aangenaam zich dit te realiseren, maar wie voor deze mogelijkheden de ogen sluit, graaft zijn eigen graf. Wie de gevaren onder ogen ziet, zal beseffen niet te mogen dralen met maatregelen van bescherming.

Zien wij hier in het Westen de gevaren voldoende onder ogen en doen wij wat wij kunnen om ze te keren? Wij hebben inderdaad fikse schokken gekregen, die ons wel even uit onze directe zorgen hebben gehaald. Praag was het sein voor nauwere aansluiting, ook militair, der Westerse staten. De grote processen achter het ijzeren gordijn hebben velen van ons meer van de geestelijke zijde van het probleem doen begrijpen en ons zodoende geestelijk ook meer geharnast. Maar is onze beleving voldoende actief? Korea heeft ons weer eens opgeschrikt. Regering en parlement — met uitzondering van een kleine groep — hebben begrepen, dat het daar ook om onze zaak gaat. Maar begrijpen wij dat allen? Wij vrezen wel eens, dat velen Korea nogal aardig uit de buurt vinden en dat wij beter hadden gedaan om maar buiten het conflict te blijven. Er zijn er, die menen, dat wij hadden moeten zeggen tot de Veiligheidsraad: „ziet, jullie hebt ons daar in Indonesië volmaakt in de

steek gelaten, knap het nu ook maar alleen op”. Men kan alleen zo redeneren wanneer men niet inziet, dat het gevaar dat thans in Korea dreigt, precies hetzelfde gevaar is, dat ons bedreigt. En daartegen past gezamenlijke actie. Anders gaan de landen er stuk voor stuk aan.

Beseffen wij wel voldoende wat er aan de hand is? Is het geval China velen niet voorbijgegaan als een kwestie van kabinetswisseling? Vandaag een nationalistisch, morgen een communistisch kabinet? Zijn wij diep doordrongen van de geestelijke ommekeer daar in dat geweldige Oost-Aziatische land en van de strategische betekenis van de wijzigingen daar?

Ja, als er berichten komen van de grenzen van Joego-Slavië, dan raken wij misschien even meer in actie. Maar nemen wij niet te vlug genoeg met de mededeling, dat daar in de laatste jaren elke zomer al zulke onrust is voorgekomen, en dat men zich dus niet te vlug ongerust moet maken?

Zien wij eigenlijk het wereldgebeuren niet te veel als schouwtoneel waarnaar het interessant is te kijken? En dringt het wel in voldoende mate tot ons door, dat de uitbarstingen vandaag elders in de wereld, maar morgen hier in de buurt kunnen plaats hebben?

Wij hebben geen behoefte de situatie dreigender voor te stellen dan zij is, maar ons beklempt toch wel het gevoel, dat nog te velen de blik in de eigen gezellige binnenkamer gevestigd houden en onvoldoende belangstelling voor het gebeuren op straat aan de dag leggen. Of, om het direct met de politieke ontwikkeling in verband te brengen: dat wij ons teveel bezig houden met wat binnen onze grenzen plaats grijpt en te weinig zien wat zich in de rest van de wereld afspeelt.

Er is een periode geweest waarin zelfstandigheidspolitiek met recht kon worden bepleit. Wij zijn daar voorbij. Daarover behoeven wij niet verder te theoretiseren. Wij zijn in internationale organisaties betrokken, — als uitvloeisel van de weloverwogen opvatting, dat een geschil in de wereld ook direct ons raakt en mede omdat geen veiligheid denkbaar is wanneer een rechtschender niet onmiddellijk door een collectiviteit tot de orde wordt geroepen.

De kracht van de Westerse wereld ligt thans in eenheid. Eenheid niet alleen in het belijden met schone woorden, maar eenheid die zich onmiddellijk manifesteert in de daad, wanneer één slachtoffer is van brutale aanranding. Wanneer de anderen dan niet dadelijk tot aangrijpen gereed staan, wordt de waarde van de eenheid gedevalueerd. En... kan deze eenheid in de toekomst ook niet preventief werken.

De werkelijkheid is, dat een brutale aanranding zich elke dag en in vrijwel ieder gedeelte van de wereld kan manifesteren. Dat vereist de uiterste waakzaamheid. En, wij vrezen alweer, dat daaraan nogal het één en

ander hapert. Korea is ook in dit opzicht een leerzaam voorbeeld. Waar de fout ook schuilt — de publicaties daarover zijn zeer interessant — voor ons is het belangrijkste, dat men daar niet voldoende gelet heeft op wat er dreigde. Nu kan men daarover hopen, maar daar heeft men niet veel aan. Wij willen echter wel vragen of wij hier in het Westen wel voldoende waakzaam zijn. En of wij alles hebben gedaan om te zorgen, dat wij klaar staan als wij zouden worden verrast door een aanval.

Korea leert ook, dat de ontwikkeling der oorlogstechniek in de laatste vijf jaren niet stil heeft gestaan. De strijd, die de strijdmacht der Verenigde Naties daar moet voeren, is een uitermate zware. De overwelder der Zuid-Koreanen is zeer goed toegerust en het blijkt, dat zijn soldaten een gedegen opleiding hebben gekregen. Dat doet ons weer beseffen, dat een strijd elders ook gevoerd zal worden met de meest moderne wapenen en met uitstekend opgeleide troepen.

Het is bitter om zich dit alles te moeten realiseren, omdat het bitter is zijn gedachten te moeten instellen op de mogelijkheid van strijd. Maar wij weten anderzijds, dat zwakte een gemakkelijke prooi van ons zou maken en dat kracht mogelijk een eventuele strijd-lustige kan doen inbinden. En zou eenmaal het verschrikkelijke over ons komen, dan moeten wij gezorgd hebben zo sterk mogelijk te staan.

Wij weten, dat een krachtige defensie ons niet alleen redden kan in een wereld, waarin een herwaardering der waarden bezig is zich te voltrekken. Er moet bij de bevolking ook geestelijke kracht zijn en de bevolking moet ook kunnen beseffen, dat de maatschappelijke ordening waarvoor zij strijdt, voor haar de meest waardevolle is. Ontbreekt dat besef, dan is zij vatbaar voor revolutionaire ideeën, waardoor het binnenlandse front innerlijk wordt verzwakt.

Maar met een gelukkige bevolking alleen komen wij er niet. Al het aan geestelijke en natuurlijke waarden verworvene verliest vol ledig zijn betekenis als er niet een apparaat is, dat de bescherming daarvan op zich kan nemen. Dat apparaat moet te sterker zijn naarmate er meer gevaren dreigen en onder de huidige omstandigheden moet het defensie-apparaat dan ook zo krachtig mogelijk zijn. Hier nu komen wij op een punt van regeringsbeleid, dat daarom de meest ernstige aandacht verdient. Is aan de defensie alles gedaan, wat er mogelijkerwijze aan gedaan kan worden?

Dat is een vraag, die zich aan ons opdringt. En wanneer wij het nu maar precies zeggen, zoals wij het vinden: wij hebben niet de indruk, dat wij gerust kunnen zijn, gezien de ernst van de toestand. Wij hebben niet de indruk, dat alles gedaan is en wordt om ons zo sterk mogelijk te doen staan. Hierover echter nader in een volgend artikel. K.

☆ **parlementaire flitsen** ☆

NATUURLIJKE KINDEREN WERDEN POLITIEKE SPEELBAL

Interimregeling Nederlandse Antillen vond algemene instemming

Het Britse parlement gaat, zo lazzen wij dezer dagen in de krant, 28 Juli op recès tot 17 October. Een week lang zullen dan lopende zaken worden afgedaan, waarna de zitting opnieuw zal worden verdaagd. Op 31 October zal dan waarschijnlijk de officiële opening van de nieuwe zitting geschieden.

Wie deze data eens bekijkt en deze vergelijkt met het zomerrecès, dat onze Nederlandse Tweede Kamer zal genieten, zou tot de conclusie moeten komen, dat wij hier in Nederland blijkbaar heel wat meer parlementaire arbeid hebben te verzetten dan in Engeland.

Wanneer dit nummer van ons blad verschijnt, zal de Kamer — op 22 Juli — na de laatste twee weken nog een berg van werk te hebben verzet, juist op recès zijn gegaan, maar op 12 September zal zij alweer bijeen komen, o.a. om de begrotingen van Oorlog, Marine en het Landbouw-Egalisatiefonds (begrotingen voor 1950!) in behandeling te nemen.

En wanneer het aan minister Van Maarseveen lag, zou dit korte recès in Augustus nog worden onderbroken om, wegens de aandrang van de Indonesische regering om tot onderhandelingen over Nieuw-Guinea te komen, het op of omstreeks 1 Augustus verschijnende rapport van de gemengde commissie voor Nieuw-Guinea nog die maand in openbare discussie te nemen.

De vorige week vormden de Interimregeling voor de Nederlandse Antillen, de wijziging van de Kinderbijslagwet(ten), het nieuwe ontwerp betreffende de Kamers van Koophandel en Fabrieken en de voorstellen betreffende de K.L.M. de voornaamste onderwerpen van het debat.

Met de Interim-regeling voor de Nederlandse Antillen ging het bijzonder vlot, ondanks de nog steeds niet tot aller tevredenheid aldaar opgeloste kwestie van de zetelverdeling in de Staten, tussen Curaçao, Aruba en de overige eilanden. Dit vlotte verloop was vooral te danken aan het persoonlijke contact, dat tussen de kort tevoren uit de Antillen aangekomen delegatie en de commissie van voorbereiding uit de Tweede Kamer had plaats gehad en waarbij volkomen overeenstemming werd bereikt. Overeenstemming in dien zin, dat ook deze delegatie de wenselijkheid van aanvaarding van dit ontwerp, dat, in afwachting van de definitieve rechtsorde voor het Koninkrijk, reeds een belangrijke mate van autonomie voor deze gebiedsdelen tot stand brengt, erkende.

Evenals de andere woordvoerders, kon mr. Vonk, sprekend voor onze V.V.D.-fractie, zich dan ook tot een kort woord beperken. Hij kon daarbij vaststellen, dat wel duidelijk gebleken was, dat er van een controverse tussen Nederland en de Antillen bepaaldelijk geen sprake is, doch dat er slechts gesproken kan worden van controversen binnen de Antillen zelf. Voor zover het streven van Aruba erop gericht is, uit een toestand van subordinatie aan Curaçao te geraken tot een toestand van coördinatie, kon de heer Vonk dat wel als gerechtvaardigd zien.

Ondertussen, zoals de heer Vonk terecht zeide: het begrip autonomie op zichzelf brengt reeds mede, dat de Antillen controversen als deze zelf zullen hebben op te lossen en dat Nederland daarbij relatief afzijdig heeft te staan.

Heel wat minder vlot ging het met 't wetsontwerp tot wijziging van de Kinderbijslagwet. Het bracht voornamelijk enige technische wijzigingen, die in de loop der jaren noodzakelijk waren gebleken en die mevrouw Fortanier-De Wit namens onze fractie dan ook van harte kon toejuichen: vaststelling van het recht op kinderbijslag per kalenderkwartaal, het recht op kinderbijslag voor geestelijk en lichamelijk gebrekkige kinderen ook in de leeftijd tussen 18 en 20 jaar en nog enkele van dergelijke verbeteringen.

Tevens echter — en dit werd de aanleiding voor een langdurig debat — was minister Joekes gekomen met een oplossing voor de moeilijkheden, welke gerezen waren ten aanzien van het recht op kinderbijslag ten behoeve van het eigen natuurlijke kind.

In de vergadering van de Tweede Kamer van 7 Augustus 1946 had minister Liefstinck, als toenmalig minister van Sociale Zaken ad int., een amendement van de heer Hooy, van de K.V.P.-fractie, overgenomen, waarbij de natuurlijke kinderen niet meer met name in de Kinderbijslagwet werden genoemd. De minister deed dit onder de nadrukkelijke voorwaarde, dat het niet aan twijfel onderhevig mocht zijn, dat ook deze kinderen gerekend moesten worden bij de kinderbijslagregeling. De minister en vele leden van de Kamer gingen uit van de gedachte, dat de verzorgers van deze kinderen nu dezelfde rechten zouden krijgen als die van pleegkinderen en op deze grond de kinderbijslag toch zouden blijven ontvangen.

De uitspraak van de Centrale Raad van Beroep van 24 Juni 1947, waarbij het eigen natuurlijke kind niet als pleegkind werd aangemerkt, heeft dit optimisme de bodem ingeslagen. Het merkwaardige bij deze situatie was, zoals mevrouw Fortanier-De Wit in herinnering bracht, dat voor het natuurlijke kind, dat niet door de eigen moeder, doch

door een ander wordt verzorgd, weer wel recht op kinderbijslag bestaat, omdat het dan tevens een pleegkind is geworden!

Niet minder terecht stelde mevrouw Fortanier hierbij vast, dat het tragische in deze gang van zaken nu reeds een drietal jaren was, dat een aantal mensen, voor het overgrote deel vrouwen, die het toch al bijzonder moeilijk hebben, daarvan de dupe waren geworden.

Men zou dus verwacht hebben, dat dit de heer Hooy, die van deze scheve toestand de oorzaak was, nu wel enige matiging en bescheidenheid in acht zou nemen. Het tegendeel echter was het geval. Zijn edele strijd-lust om toch vooral de bokken van de geiten te scheiden, was er geen haar minder op geworden.

Wat was het geval? Minister Joekes had nu in zijn voorstel inderdaad de natuurlijke kinderen weer opgenomen, maar hij had in de wet een principieel juiste onderscheiding gemaakt, door allereerst te bepalen, dat het recht op kinderbijslag zonder meer geldt voor een wettig of gewettigd kind van de arbeider(ster), maar daarnaast te bepalen, dat ook voor alle andere kinderen (pleeg- en natuurlijke kinderen) recht op kinderbijslag bestaat, wanneer zij in overwegende mate voor rekening van de arbeider worden onderhouden (dank zij een overgenomen amendement van mevrouw Fortanier is „overwegende mate” afgezwakt tot „belangrijke mate”). Zoals mevrouw Fortanier nog eens stipuleerde, was hier dus duidelijk het wettige, monogame huwelijk op de voorgrond geplaatst.

De scherpslijpende heren Hooy en De Kort, gesteund tenslotte ook door de A.R., C.H. en de heer Welter, ging dat echter niet ver genoeg. De christelijke grondslagen van de maatschappij en de erkenning van

de heiligheid van het huwelijk eisten, dat de uitkering van de kinderbijslag voor natuurlijke kinderen slechts zouden steunen op een Algemene Maatregel van Bestuur (voelt U het fijne verschil, lezer?).

Dat dit ook uit een oogpunt van wetstechniek een zeer dwaze figuur was, toonde zowel de minister als onze geestverwante aan. De heer Hooy wil, aldus mevrouw Fortanier, ten behoeve van het natuurlijke kind de kinderbijslag doen uitkeren op grond van een Algemene Maatregel van Bestuur. Nu komt het mij voor, dat een dergelijke maatregel een vorm van wetgeving is, waarbij een nadere uitwerking wordt gegeven van een algemene regel, zoals deze in de wet is aangegeven. Bij de A.M.v.B., zoals de heren Hooy en De Kort deze in het amendement introduceeren, is hiervan geen sprake. Alle details zijn reeds in de wet vastgesteld. Deze A.M.v.B. zal, als ik de heer Hooy goed begrepen heb, niets meer en niets minder bevatten dan in de wet reeds is bepaald.

Deze wonderlijke figuur overdenkende, aldus verder mevrouw Fortanier, kwam mij een vergelijking in de gedachte, weliswaar op een ander plan, doch die naar mijn mening duidelijk maakt, welke merkwaardige wegen de heer Hooy, hij houde het mij ten goede, ons wijst. Ik stelde mij voor, dat wij in de Kamer een wetsontwerp zouden behandelen, waarin bepaald zou worden, dat ter bescherming van onze huizenvoorraad de huizen wit geschilderd dienen te worden. En het wetsontwerp zou luiden: 1. Huizen met twee ramen worden wit geschilderd en 2. alle andere huizen worden eveneens wit geschilderd, uitgezonderd de huizen met drie ramen.

En daarna nemen wij dan een speciaal artikel in het wetsontwerp op, waarbij aangegeven wordt, dat ten aanzien van deze huizen met drie ramen een A.M.v.B. moet worden getroffen, waarbij vastgesteld wordt, dat ook de huizen met drie ramen wit geschilderd dienen te worden. De geachte afgevaardigde de heer Hooy houde mij ten goede, wanneer ik opmerk, dat het door hem gekozen pad merkwaardige kronkels vertoont.

En echter, kronkels of niet, dit moest worden doorgedreven en met 45 tegen 36 stemmen werd het amendement aanvaard. Wat men vroeger aanduidde als de „rechterzijde” (K.V.P., A.R. en C.H.) stond hier in gesloten front tegenover de anderen: P.v.d.A., V.V.D. en communisten. Ds. Zandt en ir. Van Dis, van de S.G.P., hadden zich kennelijk aan de stemming onttrokken.

Vóór tot de eindstemming over het ontwerp werd overgegaan, legde mevrouw Fortanier-De Wit nu de volgende verklaring namens haar fractie af:

„Na aanneming van het amendement-De Kort (de heer De Kort had het formeel ingediend, doch de heer Hooy was de geestelijke vader en de verdediger) is in dit ontwerp de rechtsgrond voor de uitkering van kinderbijslag ten behoeve van natuurlijke kinderen veranderd. In plaats van een recht op grond van de wet is getreden de verzorgingsgedachte op grond van een A.M.v.B. Dit principiële verschil wordt in mijn fractie zeer zwaar gevoeld door alle leden. Door een aantal leden van mijn fractie wordt dit zó zwaar gevoeld, dat zij tegen het ontwerp zullen stemmen.

„Andere leden, dit bezwaar onderschrijvende, menen, dat dit ontwerp overigens een zo groot aantal technische verbeteringen bevat, dat zij verwerping van het ontwerp daarom mede een ramp zouden achten. Deze leden wensen op deze grond hun stem niet aan het ontwerp te onthouden.”

Mr. Van der Goes van Naters legde namens de fractie van de P.v.d.A. een verklaring van gelijke strekking af.

Het ontwerp werd hierna aangenomen met 58 tegen 14 stemmen. Van de V.V.D. stemden vóór mevrouw Fortanier-De Wit en de heren Kort-hals en Den Hartog, er tegen stemden de heren Vonk, Ritmeester en Cornelissen.

De Kamers van Koophandel en de K.L.M. zullen wij voor de volgende week moeten laten.

Deze burger

Want deze burger was het laatste jaar van de oorlog in een (bescheiden) overheidsfunctie op Londens Stralton House werkzaam en van alles dat nu langs zijn verbijsterde ogen is gegaan met al die onthullingen en verklaringen en indrukken, heeft hij geen benul gehad.

Allerlei lieden met wie ik gedurende dat Londense jaar wel eens een praatje gemaakt of een glas gedronken heb en die ik toen aanzag voor uit de kluiten gewassen klerken en brave middelmatige jongens met alle al of niet charmante hoedanigheden van dien, komen nu uit die enquête te voorschijn als heren met dromen, illusies en ambities die verre uitreikten boven hun macht en hoedanigheid.

Allerlei goedge médiocre heren, die men de onaanzienlijkheid kon aanzien, hebben daar de pijniging moeten ondergaan van het voortdurend op de spitsen van hun tenen staan, van het al-maar reiken naar de bovenste plank met het lekkerste lekkers, van het almaar omhóóg dringen van zich zelve en het wègdringen van andere lekkers-begerigen.

Ach, ik heb ze dat jaar wel gewichtig en druk zien doen en zien streven naar allerlei zaken waartoe zij te enenmale de bekwaamheid en de gaven van hoofd en hart misten, maar ik zag dat Engelandspelletje aan voor wat het zo bedriegelijk leek te zijn: de kleine man die de gelegenheid te baat neemt om gauw-gauw te gríppen en te grissen naar wat de bijzondere omstandigheden vlak onder zijn bereik brachten. Zelig maar begrijpelijk.

Maar dat dat alles zo levensgevaarlijk is geweest en dat er zoveel griezeligs bij te pas is gekomen, dat heb ik, dat jaar in Stralton House, niet gezien.

En dit is, bij het lezen van dit rapport, althans één geringe, zij het egocentrisch-persoonlijke en individuele troost voor

DEZE BURGER.

heeft alle uittreksels in alle kranten uit het rapport over het Engelandspel gelezen en met enige vreugde en voldoening vastgesteld dat hij, indertijd, met domme dichte ogen door Londen heeft rondgewandeld.

Vrijheid en vrees (I)

En van de onontbeerlijke vrijheden, waarvoor de vrije mensen met wijlen Roosevelt vochten, is vrijheid van vrees. Vijf jaar geleden dachten zij hun vrijheden te hebben bevochten. Thans ervaren zij elke dag en elk uur hoezeer de Vrees en de Onvrijheid deze wereld weer beheersen.

De NRCrt. acht een aanval van Rusland op W-Europa in 1951 mogelijk en waarschuwt.

Generaal De Gaulle beoordeelt de toestand als zeer ernstig.

De Bulgaren bedreigen Joego Slavië. Enzovoort. Dat is het buitenland.

En hier in het eigen land... wel, de commissi- nair in effecten zit diep in de put en is à la baisse gedisponeerd - nee, meneer, in géén geval nu Amerikaantjes kopen!

Wij vonden onze tante-lerares met een vriendin angstig tegen elkaar gedrukt - oorlog, hu, hu! De Russen komen, hu, hu!

De ober van onze biefstuk beantwoordde de op- merking dat de Hollandse nieuwe allesbehalve nieuw en Hollands smaakte, met de verzuchting: „Och, meneer, wat doet ons de haring? Vandaag of morgen hebben we de Russen hier en dan...”

Wij raakten met een taxi minutenlang knijp in Europa's grootste verkeerspuzzel bij de Munt — “t is een sof en het blijft een sof,” vond de chauffeur, „moet u die twee daar zien! Handjeplak op de fiets en dan maar aan de verkeerde kant op het muntplein... Enfin, over 14 dagen zijn de Russen hier en als die beginnen...”

„Wat zal ik me nog dik maken?“, vond een econo- mische relatie, „straks als de Russen komen, zijn we allemaal toch alles kwijt!”

En men warmt elkaar op...

En men hamstert al...

Vrijheid en vrees (II)

Het is krankzinnig maar het IS zo. Dit alles wordt soms in ernst en soms schijnbaar rail- lerend gezegd, maar de VREES is er. En dat is de bedoeling. Met die zich steeds verder dringende vrees, speelt men precies in de kaarten der comun- isten.

Want die vrees brengt de moedeloosheid, de twijfel aan eigen kracht, de hopeloze berusting „het geeft toch niets!”

En wij allen, nog altoos vrije mensen, moeten juist thans in zelfvertrouwen naast en met elkaar tegenstand bieden — waar en hoe ook. En tegen elke poging tot „infiltratie”, tegen alle défaitisme met de vaste wil nooit de rode dwang te aanvaar- den.

Want het is nog maar enkele minuten voor twaalf — nog maar enkele minuten vóór dat 25ste uur inzet. En DAN is het onherroepelijk te laat. Dan gooien de tegenstanders al die schotjes en al die klungeldingen, die ons scheiden, in hun eerste aanloop om. Dan wordt vroom met onvroom, pro- gressief met behoudend, rooms en protestant zonder meer omver gelopen en... ausradiert.

Dan is er in deze wereld geen plaats en geen ruimte meer voor een VRIJ mens — en voor alle ONVRIJEN zorgt de kapitalistische en imperialis- tische „Volksdemocratie”... van de wieg tot aan het graf. Want „wie niet voor de vrijheid kan ster- ven, verdient de keten”.

En wie in deze tijd de Vrees helpt verspreiden inplaats zich sterk te stellen naast en met zijn medeburgers, ook al is hun godsbegrip, hun staat- kundig inzicht en hun opvatting van staathuis- houdkunde anders, die werkt voor hen, die onder de leus van vrijheid, vrede en volksdemocratie de slavernij van het totalitaire communisme aan alle vrije mensen willen opleggen.

En nogmaals: het is nog maar enkele minuten voor twaalf.

Met grote waardering

Met grote waardering zijn wij vervuld voor het buitengewone werk, dat de Parlemen- taire Enquête Commissie vervult. Wij schrijven dit, nu het vierde deel van het rapport van deze Com- missie, dat in het bijzonder handelt over het Eng- land-Spiel voor ons ligt met zijn meer dan 3000 bladzijden. Hier wordt door een alzijdig samenge- stelde commissie voorstreffelijk werk verricht en als er alleen maar dit werk was, dan zou dit reeds voldoende zijn om het bewijs te leveren van de betekenis van de parlementaire democratie.

Dit werk, dit nagaan op rustige en secure wijze van allerlei achtergronden, welke aanwezig zijn geweest bij het nemen van besluiten, bij het al of niet treffen van maatregelen, achten wij van zeer grote betekenis. Van zo grote betekenis, dat wij ons kunnen aansluiten bij hetgeen in het hoofd- artikel van de Nieuwe Courant van 15 Juli j.l. werd geschreven en dat betrekking heeft op de publicatie van de volgende delen van het enquête- rapport.

Dit artikel besloot n.l. als volgt: „Een dier pu- blicaties zal zich o.m. bezig houden met het beleid betreffende Indonesië. Ook dat zal van bijzonder belang zijn. Maar de datum, tot welke de com- missie met haar onderzoekingen ten deze mag gaan, n.l. tot 20 November 1945, lijkt ons te be- perkt. Men zou vooral in het belang van het tot klaarheid komen van veel, dat op het Indonesische

terrein tot dusverre onbegrijpelijk was, wensen, dat de volmachten van de Commissie aanzienlijk werden uitgebreid. De uitputtende wijze, waarop thans het England-Spiel is behandeld, geeft hiertoe alle reden.”

Wij zouden deze opmerkingen van de Nieuwe Courant met kracht willen ondersteunen. Zo goed als het Nederlandse volk er recht op heeft, dat het beleid gedurende de oorlogsjaren, toen er geen normaal functionerend en controlerend parlement was, nagegaan wordt, zo goed hebben en de volke- ren in Indonesië en in Nederland er recht op, dat over een periode, waarop ook in Indonesië een orgaan als de Volksraad ontbrak, waarop ook in Nederland het parlement zich onvoldoende op de hoogte kon stellen van de gebeurtenissen in Indo- nesie, door middel van een parlementair onder- zoek, door middel van een enquête rapport nage- plozen wordt, waar verantwoordelijkheden moe- ten worden gelegd, waardoor fouten zijn gemaakt, wat verwaarloosd of wat goed gedaan is. Wij hopen dan ook van harte, dat aan deze suggestie op de een of andere wijze gevolg zal worden ge- geven.

Niet juist

Wij hebben in de laatste tijd enkele malen iets geconstateerd, dat wij als onjuist aanvoelen en waarop wij naar onze mening aanmerking moeten maken. Het betreft hier een insluipsel, dat tegengegaan dient te worden. Indien er officiële ontvangsten zijn en bepaalde hoge functionarissen worden in hun kwaliteit uitgenodigd, dan komt het voor, dat zij wel de uitnodiging aanvaarden, maar niet zelf komen, maar bijvoorbeeld hun dochter en schoonzoon zenden. Dit lijkt ons bepaald onjuist. De uitnodiging is niet gericht tot de fa- milie, maar tot de functionaris. Is deze verhinderd, dan komt hij niet, maar hij kan stellig niet door zijn kinderen gerepresenteerd worden.

Nog eens de Leger Voorlichtings Dienst

Stellig is in deze tijd de Leger Voorlichtings Dienst een der belangrijke organen op het gebied, waarmede de overheid ten opzichte van de voorlichting van het Nederlandse volk te maken heeft. Zeker thans, nu de defensie in het middelpunt van de belangstelling moet staan. Toen dan ook het bericht kwam van het aftreden van het tot dusverre functionerend Hoofd van de L.V.D., had men mogen verwachten, dat men thans van de gelegenheid gebruik zou maken om iemand aan het hoofd te stellen, die voordien als journalist zich reeds een grote ervaring had eigen gemaakt op het voorlichtingsgebied, dat een der moeilijkste terreinen is, waarop men werkzaam kan zijn.

Tot onze spijt is dat niet gebeurde. Men heeft thans iemand aangewezen, die voorlopig als waarnemend hoofd zal optreden om met ingang van 1951 als hoofd op te treden, die advocaat te Sema- rang is geweest, die voorts o.m. werkzaam is ge- weest bij het Ministerie van Uniezaken en Over- zeeze Rijksdelen, maar die nooit in de praktische journalistiek heeft gewerkt, daar ook de contacten nog moet gaan leggen en die alleen ten tijde van de politieke acties op het toenmalige ministerie van Overzeese Gebiedsdelen op de persconferenties uiteenzettingen heeft gehouden over de militaire stand van zaken en die ook bij de Nefis in- zicht in bepaalde militaire problemen van geheime aard heeft verworven. De nieuwe func- tionaris heeft dus stellig inzicht kunnen opdoen van militaire aangelegenheden, zij het dan ook op een bepaald en beperkt terrein. Maar wij vinden het jammer, dat het zo moeilijke inzicht op voorlichtingsterrein en journalistiek terrein nog door hem verworven moet worden. Hij heeft nu reeds een handicap, die bij het hardlopen altijd een nadeel schijnt te zijn. In het belang van de defensie van ons land mag men de hoop uitspre- ken, dat daarvan in de praktijk van de L.V.D. niet zal blijken. Wij hopen van harte, dat de laatste veronderstelling juist zal zijn, maar wij meenden in het belang van de goede zaak toch de twijfel, welke in brede kring gemompeld werd, onder woorden te moeten brengen.

Verstandig? (I)

Wegens de aanzienlijke prijsverhoging, welke de regering voornemens is door te voeren op het gedistilleerd, loopt de afzet van het legale product gevaar voor een groot deel vervangen te worden door het op clandestiene wijze vervaar- digde gedistilleerd. Deze vermindering van de le- gale afzet zal een sterke vermindering veroor- zaken van de werkgelegenheid in de distilleer- derijen en likeurstokerijen, aldus schrijven de Be- drijfsunie voor fabrieksmatige bedrijven, de Be- drijfsunie voor het hotel-, café- en restaurantper- soneel en de Bedrijfsunie van de samenwerkende organisaties van handels- en kantoorbedienden, in een brief aan de minister van Sociale Zaken, waarin zij onder de aandacht van de minister brengen, dat de verhoging van de gedistilleerd accijs op f 596.— per hectoliter van 50 %, in des-

kundige kringen grote bezorgdheid heeft verwekt. Naar de mening van de Bedrijfsunie, valt het met een gezonde welvaartsopolitiek niet te rijmen, dat enerzijds de overheid op alle mogelijke wijzen de industrialisatie tracht te bevorderen door nieuwe werkgelegenheid te scheppen, terwijl anderzijds door het nemen van bepaalde maatregelen een werkgelegenheid wordt vernietigd, welke eeuwen- lang aan tienduizenden, direct of indirect, een be- staan heeft verschaft. Ziehier een nieuw gezichts- punt met betrekking tot het duurder worden van de borrel, een gezichtspunt, dat ongetwijfeld de moeite van het overdenken waard is.

Verstandig? (II)

Aan de prijsverhoging, die de regering voor een sterke drink wil invoeren, zit echter ook nog een belangrijk sociaal nadeel, t.w. de bedreig- ing van de volksgezondheid door op clandestiene wijze vervaardigde inferieure sterke drank, gele- genheid te geven op markt te komen. De ellende die hierdoor wordt veroorzaakt, is genoegzaam bekend uit de crisistijd, die aan de tweede wereld- oorlog vooraf ging. Men dient daarbij niet te ver- geten, dat dit euvel zich thans in nog ernstiger mate zal doen gevoelen, omdat — om welke rede- nen dan ook — het drankverbruik in ons land na de oorlog sterk is toegenomen. Onverschillig of men dit verschijnsel prettig vindt of niet, het is er nu eenmaal en het zou onverstandig zijn, dit grotere drankverbruik de gelegenheid te geven zich op de clandestiene markt te concentreren. Het is vooral uit een oogpunt van de handhaving en instandhouding van onze volksgezondheid, dat wij voor de aanzienlijke accijsverhoging op ge- distilleerd niet bijzonder enthousiast kunnen zijn.

Mikpunt

Op een tuinfeest van de Labour-partij, zo lazten wij in de dagbladen, zouden de be- zoekers in de gelegenheid worden gesteld een gipsbuste van Churchill met tennisballen te be- kogelen. De ballen, aldus het persbericht, zouden gemikt moeten worden op een aantal houten siga- ren, rondom de buste opgesteld, doch wie mis gooide en de buste raakte, moest als straf sixpence betalen. De gezamenlijke boetes zouden worden afgedragen aan de partijkas.... Maar het plan ging niet door. Er kwamen zoveel protesten van bewonderaars van de man, die Engeland tijdens de tweede wereldoorlog leidde, dat de organisato- ren het toch beter vonden van dit feestnummer af te zien. Al met al vinden wij dit maar een on- smakelijk gedoe, dat nu niet bepaald vleiend ge- noemd kan worden voor de manifestatie van de socialistische ideologie.

Manieren

Tot welk een verdwazing de communistische propaganda is gekomen, blijkt uit de be- schuldiging, dat de Verenigde Staten in Oost- Duitsland en andere Russische satelliet-staten colorado-kevers zouden afwerpen, teneinde al- daar de oogst te doen mislukken. De verdwazing stijgt evenwel ten top in de Tsjechische pers- berichten over deze Amerikaanse „aanval”. De Tsjechische pers noemt de colorado-kever de Ame- rikaanse kever en vertelt de lezer, dat indien zij de kever goed aankijken, zij het gezicht van de Amerikaanse oorlogsstokers kunnen zien. Het is wel droevig dat de controverse tussen Oost en West dermate is verscherpt, dat men aan de ver- standelijke vermogens van de wijze voorlichters uit het Oosten in ernstige mate moet gaan twij- felen.

Splitsing

Reeds eerder uitten wij op deze plaats onze teleurstelling over het feit, dat men onder de Katholieken het beginsel propageert, dat Ka- tholieken geen lid moeten worden van een neu- trale personeelsvereniging. De geestelijke adviseur van de Nederlandse Katholieke Sportbond, de zeereerwaarde heer Van der Lugt, bezorgt ons thans een nieuwe teleurstelling, door zijn verklar- ing, over de noodzakelijkheid van aparte cursus- sen voor Katholieken en niet-Katholieke jeugd- leiders. De Katholieken hebben nu eenmaal een andere levensopvatting, aldus rector Van der Lugt, en daarom is het noodzakelijk, dat zij een bepaald onderricht krijgen, ook in de sport. Dit brengt met zich mede, dat er twee cursussen zullen moe- ten worden gefinancierd, hetgeen, aldus wordt verklaard, waarschijnlijk wel met de nodige strub- belingen gepaard zal gaan. De houding van de Nederlandse Katholieke Sportbond tegenover de bedrijfssport is overigens sterk afwijzend. Dit komt immers, zo zegt men in Katholieke kringen, op hetzelfde neer als lidmaatschap van gemengde sportclubs. Dit is nu Nederland op zijn smalst met een vrijheidsstrijd achter zich van ongekende he- vigheid en bitterheid, waaruit een groot deel van ons volk helaas nog niet de les blijkt te hebben geleerd, die er in zat opgesloten.

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Weekblad van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie

Voorzitter Redactie-comm.:
Drs. H. A. Korthals.
Redactie-secretaris: Mr. E. Elias.
Adres: Victoria Hotel Amsterdam,
Kamer 435.
Administratie: Postbus 43,
A'foort, tel. 5267.
Abonnementprijs f 1.90 p. kwartaal,
f 7.50 per jaar.
Voor het zenden van abonnements-
en advertentiegeden:
Postgiro no. 245103, ten name van de
Stichting „Vrijheid en Democratie“ te
Amersfoort.
Losse nummers 15 cent.
Voor advertenties wende men zich tot de
administratie.

De Haagse taxi-verordening

Het is maar een mager resultaat wat uiteindelijk door de socialistische wethouder Van den Oever in Den Haag geboekt werd bij het aannemen van de verordening op het huurautobedrijf door de Gemeenteraad. Het beste bewijs, hoeveel angers er uit verrijderd waren, werd wel geleverd door het feit, dat de gemeenteraad z.h.st. deze verordening aannam, terwijl toch tevoren door dit college zo felle critiek was geleverd op het ontwerp en er niet minder dan tien amendementen en een motie op de tafel van wethouder Van den Oever waren gedeponereerd. Twee van de belangrijkste amendementen nam de wethouder over, n.l. het amendement, waarin geschrapt werden de beperkende bepalingen ten opzichte van de luxeverhuur, en de bepalingen, waarin het beginsel der verplichte concentratie werd uitgesproken. Alleen de telefooncentrale kon de wethouder handhaven. Hierop was, door de heer Mens Fiers-Smeding, een van onze vertegenwoordigers in de Gemeenteraad, een amendement ingediend, dat bij zijn afwezigheid door verblijf buitenlands verdedigd werd door de heer Dettmeijer, die er op wees, dat men in deze onzekere tijd niet moest overgaan tot het bestellen van een apparaat, die kosten van meer dan f 100.000 met zich zou meebrengen. Voorts wees hij er op, dat de kosten, welke de ondernemers per taxi zouden moeten opbrengen, wel in de praktijk hoger zouden zijn dan de f 5.—, welke de wethouder calculeerde. Maar de meerderheid van de raad wilde geen gevolg geven aan deze denkbeelden van V.V.D.-zijde naar voren gebracht en het amendement werd dan ook met de stemmen van de V.V.D.-fractie en van de heer Veldhoen (C.H.) vóór, verworpen.

Voor het overige konden zij, die vele bezwaren hadden gehad tegen het oorspronkelijke ontwerp content zijn; van de achtergronden, welke de heer Tobé in zijn streven naar een eenheidsbedrijf op taxi-gebied had onthuld, was niets overgebleven. Dat er zo weinig van was overgebleven kwam mede door de zeer zwakke verdediging van het voorstel. De Haagse correspondent van het Algemeen Handelsblad verklaarde in zijn beschouwing over dit ontwerp, dat hij zelden een zo slecht voorbereid en zo slecht verdedigd ontwerp had bijgewoond, dan thans het geval was. De handdrukken, welke na de aanneming van de verordening door sommige socialistische gemeenteraadsleden aan wethouder Van den Oever werden gegeven, mochten dan als gelukwensen bedoeld zijn, in feite konden zij niet anders dan als troost worden beschouwd; want men, had gezien de essentiële wijzigingen, welke de ontwerp-verordening had ondergaan, bijna nog kunnen verwachten, dat de socialisten zouden hebben tegengestemd. Aan een bedenkelijk socialistisch streven is dank zij het inzicht van de meerderheid van de Haagse gemeenteraad, waarbij de V.V.D.-fractie een zeer actieve rol meespeelde, een halt toegeroepen.

EEN GEVAARLIJKE BELASTINGVERHOOGING

Men schrijft ons:

In het kader van de Benelux is een wetsontwerp ingediend, strekkende tot unificatie van de accijnzen in de drie landen. Voor de verbruiker hier te lande zijn voordelen de voorgestelde verlagingen van de suikeraccijn en de bieraccijn, alsmede de afschaffing van de zoutaccijn. Hiertegenover staat evenwel een enorme verhoging van de gedistilleerdaccijn. Deze accijn wordt geheven naar het alcoholgehalte van de diverse dranken, momenteel bedraagt het tarief f 320.— per hectoliter ad 50 %, voorgesteld is dit bedrag te brengen op f 596.50, zodat de verhoging bedraagt per hectoliter gedistilleerd ad 50 % f 276.50.

Als voorbeeld nemend behoorlijke oude of jonge jenever, waarvan het alcoholgehalte ongeveer 38 % bedraagt, dan komt de voorgestelde accijnverhoging hiervoor neer op ongeveer f 2.10 per liter. Nu is nog niet bekend, hoe de handel deze accijnverhoging zal doorberekenen. De mogelijkheid bestaat, dat men van de exorbitant hoge accijn maar een gedeelte voor eigen rekening zou nemen. Redelijker zou evenwel zijn, dat de prijs van het genoemd artikel meer dan f 2.10 stijgt, omdat de handel de accijn toch moet voorschieten, wel eens verliezen lijdt, omzetbelasting moet betalen en andere lasten heeft. Is het dus nog niet publiek bekend, hoe dit voor de consument zal aflopen, voorspeld kan worden dat de prijs van de gedachte liter jenever in de slijterij met f 2 à f 2.50 zal stijgen. Terwijl de stijging van de caféprijs zeer zeker rond het dubbelte zal komen te liggen.

De slijtersprijs van een liter goede jenever, die thans rond zes gulden ligt, zal rond 8 gulden komen. Nu zullen velen beweren, dat het niet hindert, wanneer een dergelijk luxe-artikel voor velen onbetaalbaar wordt. Het is kortzichtig zo te denken. Het zou toch zeker niet liberaal en overeenkomstig onze beginselen zijn, alle niet noodzakelijke genoegens weg te nemen. Zeer velen maken een niet schadelijk en matig gebruik van de alcohol, bij veel feestjes verhoogt een borreltje de stemming. Slechts een zuurpruim kan zijn medeburgers dit misgunnen. Nu is er inderdaad een betrekkelijk klein aantal personen, dat misbruik van sterke drank maakt. Zullen deze personen matiger worden door de exorbitante accijnverhoging? Zijn zij er inderdaad aan verslaafd, dat zullen zij geneigd zijn, een exorbitant gedeelte van hun financiën aan de drank op te offeren en dan zal bij de voorgestelde prijsverhoging nog meer geld aan noodzakelijker zaken worden onttrokken.

Tegen dergelijke, betrekkelijk weinig voorkomende personen moet met andere middelen worden opgetreden. Het is zelfs niet uitgesloten dat de meest uitgesproken dronkaards er toe zouden overgaan, brandspiritus te drinken, wat enorm veel schadelijker is. Nog zou men kunnen aanvoeren, dat het Rijk dringend geld nodig heeft en dat dit op de minst schadelijke wijze uit de gedistilleerdaccijn kan worden gehaald. Doch zeer veel deskundigen zijn overtuigd, gezien ervaringen in vroeger jaren, dat door de hoge prijzen het gebruik zodanig zal afnemen, dat de gedistilleerdaccijn geen hogere opbrengst zal geven. De consument zal zeer worden gedupeerd door de hoge prijzen, het Rijk zal niets meer ontvangen.

Daarenboven brengt de accijnverhoging grote, bijkomstige nadelen. Door de hoge prijzen zullen de cafés, slijters en distillateurs veel minder omzetten. Het gevolg is verminderde rentabiliteit, of nog meer waarschijnlijk, verlies voor de exploitanten en grote werkloosheid voor het personeel. De sigarenindustrie is een waarschuwend voorbeeld van wat er gaat gebeuren, als het publiek de prijzen niet meer kan betalen. Ieder

ervaren douane-ambtenaar zal kunnen getuigen, dat bij een zo hoog accijnbedrag de waarschijnlijkheid van een omvangrijke clandestiene handel zeer groot wordt. Enerzijds zullen de smokkelaars pogen, de dranken frauduleus over de grenzen of over zee in te voeren, anderzijds zullen de geheime distilleerderijen als paddestoelen uit de grond verrijzen. Om dit euvel de kop te kunnen indrukken, zullen miljoenen aan controlemaatregelen moeten worden uitgegeven. Deze controle bestaat voor 'n belangrijk deel uit het toezicht op vervoer van gedistilleerd, wil men dit intens doen, zo moet proefsgewijs controle op alle vervoer plaats hebben. De bonafide vervoerders onder vinden dus mede de overlast van de controle.

Theoretisch moge het stoken van gedistilleerd eenvoudig zijn, praktisch vereist het veel kennis en een goede outillage om een werkelijk zuiver product van ethylalcohol te fabriceren. De voortbrengselen van de geheime distilleerderijen bevatten doorgaans verontreinigingen, die zeer schadelijk voor de gezondheid zijn en zij zijn nimmer te vergelijken met de zuivere producten van de bekende fabrieken. Sommige geheime distilleerderijen zullen, het kan haast niet anders, aan de controle ontsnappen. In de gevallen, dat men de exploitanten weet te achterhalen, is doorgaans gevangenisstraf voor hen het gevolg. De dure kosten van de controle, het proces en van het verblijf in de gevangenis komen voor 's Rijks rekening. Is de gestrafte onbemiddeld, dan zal gedurende de tijd van zijn verblijf in de gevangenis veelal de sociale dienst van de gemeente voor het onderhoud van het gezin opdraaien. Ook al deze kosten moeten bij de gevolgen van de voorgestelde maatregel worden in aanmerking genomen.

Zodat als enig voordeel van deze zeer onsympathieke en vermoedelijk ondoelmatige accijnverhoging genoemd kan worden de overeenstemming met België. Hoe de toestanden daar op het gebied van het gedistilleerd zijn en welke gevolgen daar de, thans reeds zeer hoge accijn, heeft, kan van hieruit zonder nadere gegevens niet worden beoordeeld. Waarschijnlijk wordt aldaar meer bier en minder gedistilleerd geconsumeerd. Dit laatste mag in

Is het niet treurig?

Men schrijft ons:

In Amsterdam werd een extra strafzitting gewijd aan de berechting van ongeveer dertig automobilisten. Een 65-jarige, die 4 borrels, 2 glazen bier, 1 flesje wijn, en 1 cognac had gedronken vóór hij in zijn auto stapte om daarmee als in een zeilschip over de Overtoom te laveren, kreeg daarvoor 14 dagen hechtenis en een half jaar intrekking van zijn rijbewijs. Maar zijn auto krijgt hij terug, zodat wij hem over een half jaar weer achter het stuur mogen verwachten.

Misschien is deze straf volgens het huidige wetboek van strafrecht zwaar te noemen, maar volgens de begrippen van het publiek, dat zich bedreigd weet door angstwekkend vele van dit soort onverantwoordelijke autorijders, is zij dat zeker niet. Opvoedend zijn deze lichte straffen al evenmin, want herhaaldelijk maken veroordeelden wegens eenzelfde overtreding opnieuw met de rechtbank kennis. Iemand, die kort geleden ook al wegens eenzelfde overtreding was veroordeeld, kreeg nu zes weken en een jaar intrekking van zijn rijbewijs.

Is het niet treurig dat dit soort typen weer op het snelverkeer wordt losgelaten en een voortdurende bedreiging van ons leven blijven vor-

De winners

De enquête over ons blad, die wij ter gelegenheid van de verschijning van ons honderdste nummer hebben uitgeschreven is een zeer verblijvend, groot succes geweest. Het aantal ingezonden formulieren overtrof verre onze verwachtingen. Het waren er honderden en honderden. Het lezen en schiften ervan heeft zeer geruime tijd gevorderd. De antwoorden vormen een onschatbare richtlijn voor de redactie. Tot ons groot genoegen bleek verreweg het grootste deel der beantwoorders de wijze waarop dit blad wordt geredigeerd, te waarderen, al waren er tal van wensen, die de redactie ernstig zal trachten te vervullen, voorzover dit in haar vermogen ligt. Velen voegden interessante beschouwingen bij hun enquête-formulier. De redactie had vijf prijzen uitgelooft voor de meest waardevolle kritiek. En hier zijn nu de prijswinnaars (die hun prijs per postwissel zullen ontvangen).

1e prijs (f 25.—): drs. Heijbroek, Haagweg 33, Rijswijk (Z.-H.);

2e prijs (f 10.—): D. van Leeuwen, gepensioneerd loods-schipper 1e klas, Glacisstraat 123, Vlissingen;

de drie prijzen van f 5.—: Justus Meijer, journalist, Bloemendaal;

Ph. Winkelman, adj.-comm. P.T.T., Burgelaarstraat 8, Deventer;

F. J. Tiessing, kantoorbediende, Hengelosestraat 295, Enschede.

Aan allen onze welgemeende dank!

België slechts door slijters en niet door tappers verkocht worden. Vermoedelijk is het artikel daarom voor België van minder belang dan voor Nederland.

Zo krijgt men de indruk, dat de Nederlandse onderhandelaars wel heel erg aan de Belgische eisen hebben toegegeven. Het laatste woord zal in deze kwestie nog wel niet gesproken zijn, al is verwerping van de voorgestelde accijnverhoging voor de Kamers niet eenvoudig. Het is immers de bekende kwestie van het voldongen feit door de voorafgaande, internationale onderhandelingen.

men? Zelfs de chauffeur, die onder invloed van sterke drank iemand dood rijdt, b.v. de dronken steenkolenrijder, die in Nijmegen twee mensen doodreed, en de carnavalvierders, die na de aanrijding hun doodelijk gewond slachtoffer kalm langs de weg lieten liggen, krijgen hun rijbewijs terug. Wordt het niet hoog tijd voor Regering en Volksvertegenwoordiging, om als ons wetboek van strafrecht niet streng genoeg is, dit te herzien, opdat dergelijke onverantwoordelijke of van weinig zelfbeheersing blijk gevende autobestuurders nimmer meer de kans krijgen dronken achter het stuur plaats te nemen.

Wie het intrekken van het rijbewijs voor altijd — zelfs bij zeer ernstige overtredingen — nog als een te zware straf beschouwt, omdat daarmee soms het bestaan van de chauffeur gemoeid kan zijn, bedenke dat het hier om veiligheid en zelfs om mensenlevens gaat. Waar lankmoedigheid en vermaan tegenover onverantwoordelijkheid en onbeheerstheid blijkbaar geen doel treffen dient men het met strafere opvoedingsmiddelen te proberen, b.v. de overtreders de natuurlijke consequenties van hun misdeed te laten ervaren en hen de bevoegdheid tot het besturen van motorrijtuigen voor goed te ontnemen.

Het is de kunst uit alles alles te halen

Liberaal bovenbouw op materialistische grondslag

(I)

Laat U door deze filosofisch klinkende titel niet afschrikken, lezer. Begin eenvoudig met te bedenken, dat alles zit in alles en dat het slechts de kunst is, uit alles alles te halen wat er in zit. Enkele begenadigden onder de mensenkinderen hebben het in deze kunst ver gebracht. Ook op het terrein der politiek. Zo bijvoorbeeld de parlementaire medewerker van Elseviers Weekblad. Bij het Tweede-Kamerdebat over Indonesië diende Mr. Oud zijn bekende motie in. Wat daar in zat? Wel — zegt gij in uw argeloosheid — juist wat er in stond: afkeuring van het regeringsbeleid ter zake. „Mis!” — onthult u de parlementaire Elsevier-man: met die motie heeft de heer Oud een politiek spel van grote allure willen spelen, over welks resultaat hij bovendien nog meer dan tevreden kan zijn ook. Mr. Oud, moet ge weten, is een man met een fijn gevoel voor politieke verhoudingen en als tacticus weet hij van elke geboden gelegenheid te profiteren. Welnu, hier deed zich inderdaad een pracht-gelegenheid voor. Oud streeft nl. vorming van een „derde macht” in Nederland na, een samengaan van V.V.D., C.H. en A.-R. als machtscentrum tussen K.V.P. en P.v.d.A. in. Het vlotte met dat bloc niet eig. Wat kon de heer Oud nu aangenamer zijn dan een demonstratie van eensgezindheid althans op één punt tussen de fracties? Dat zal niet nalaten, moet Mr. Oud hebben gedacht, straks indruk op de kiezers te maken. Is dit geen motie waard?

Dat zat er dus allemaal in die ene simpele motie-Oud. En het was voor de parlementaire redacteur van Elsevier weggelegd, dat alles er nu ook inderdaad uit te halen.

Wanneer ge nu zoudt menen, dat deze redacteur hiermee bewezen heeft een matador te zijn in de uithaalkunde, dan zoudt ge u vergissen. Ook hier geldt: er is baas boven baas. Deze matador in spe heeft zijn meester gevonden in de M-medewerker van het r.k. weekblad De Linie, die in de editie van 7 Juli kwam vertellen: er zit aan dit alles nog iets meer vast.

Hoe is het mogelijk? vraagt ge allicht. De Linie-man zal het U uit de doeken doen.

„Er waait, zegt hij, een liberale wind over de Westerse wereld. Na de mislukking van de nationaal-socialistische revolutie beleeft West-Europa een restauratie van de vrijzinnige democratie. Oppervlakkige toeschouwers, die in cijfers denken, hadden reeds na de eerste wereldoorlog uit het slinkend aantal liberale zetels in diverse parlementen geconcludeerd, dat het liberalisme dood was en dat enkele aftandse liberalen hier nog even bleven vertoeven om de „zelfmoord van het kapitalisme” te aanschouwen. Onder de bezetting achtte een overigens begaafd N.S.B.-er het ogenblik gekomen om het „horzelnest der vrijzinnigheid”, de „hogeschool van het humanisme”, de Leidse universiteit, „uit te branden”. De voorstelling ging niet door. De dode maakt het opperbest. De restauratie is geslaagd. De heer Oud ziet en grijpt zijn kans.”

Dat noemen wij nu eens een politieke visie van een allure, waaraan zelfs de Elsevier-man niet tippen kan. Hier, wordt die ene simpele motie-Oud pas in haar ware aard en strekking onthuld, nl. als een symptoom van die vrijzinnigheid en dat humanisme, die maar niet dood willen gaan, het opperbest maken en gereed staan om hun slag te slaan in heel de Westerse wereld. Oud

deed niet anders dan zien en zijn kans grijpen...

Nietwaar, lezer, ge zijt het met ons eens: deze Linie-man heeft uit de motie-Oud nu toch waarlijk wel alles gehaald wat er in zat en wat gij er in uw onnozelheid niet in kondt bevroeden.

Meen nu echter weer niet, dat de Linie-medewerker gelukkig is met het resultaat van zijn van zo grote luciditeit getuigende uithaalkunst! Hij moge — als het erop aankomt — het horzelnest der vrijzinnigheid, de hogeschool van het humanisme nog prefereren (die indruk wekken althans zijn woorden) boven het nihilisme der voormalige Nazi's — de vrijzinnige democratie is hem overigens al evenzeer een nagel aan zijn doodkist. Zij is „de jongste verschijningsvorm van het liberalisme, een kind van de Franse revolutie. In wezen is het liberalisme niet veranderd. Het behoudt zijn drieledig karakter: filosofisch, staatkundig en economisch.” En dan doet hij over dat drieledig karakter een boekje open, dat niet bepaald fris mag heten, reeds omdat het zo negentiende-eeuws aandoet.

Of waant ge u niet in de negentiende eeuw teruggeplaatst, wanneer ge dan in De Linie leest, dat de liberale staatkunde krachtens haar beginsel gericht is tegen elk gezag, hetzij van de Kerk, hetzij van de Koning, van de Staat of van welke macht of organisme ook? Leest van het verstand, dat door het liberalisme ten troon verheven werd en waarbij het voldoende geoordeeld werd, dat het „denkend deel der natie” in het parlement de rechtsvorming ter hand nam en men in de cultuur van het intellect de genezing zocht van maatschappelijke kwalen, niet bedenkende dat het intellect een macht is, die zowel ten kwade als ten goede kan werken. Leest van een „denkend deel der natie”, welks denken zich bij voorkeur richtte op de belangen der eigen klasse, met verwaarlozing van de belangen van de andere categorieën die geacht werden niet te denken.

Dit is nu toch wel een schildering van liberalisme, even eenzijdig als verouderd! Een schildering, die ook in de verte niets uitstaande

POLEMIEK met DE LINIE

heeft met vrijheid en democratie, gelijk zij in de kringen der V.V.D. worden beleden en verstaan. Een schildering voorts, die het eigen uitgangspunt van de Linie-medewerker aantast: immers als het filosofische, staatkundige en economische karakter van het liberalisme hierin werkelijk getekend was en het waar is, dat de vrijzinnige democratie de jongste verschijningsvorm van het in wezen niet veranderde liberalisme is, hoe zou hij dan niet enkel constateren, doch ook verklaren, dat de dode het opperbest maakt, de restauratie van het liberalisme geslaagd is? Die, naar hijzelf erkent, ten onrechte doodverklaarde kan toch alleen leven, wanneer hij ademt in een gezonde geestelijke sfeer, wortelt in een geestelijk gezonde bodem!

Wij kunnen niet in enkele kolommen ingaan op al hetgeen de Linie-schrijver hier aanroert. Tot zijn verontschuldiging zouden wij kunnen aanvoeren, dat in de negentiende eeuw liberalen zelf voedsel gegeven hebben aan de voorstelling, welke hij thans nog zijn lezers van het liberalisme biedt. Niemand minder dan Cort van der Linden noemde in zijn „Richting en Beleid der Liberale Partij” (dus nog in 1886) deze partij in haar wezen, ofschoon niet altijd in de praktijk, een tak van de brede stroom van het rationalisme en hij beschrijft haar als, althans op het vasteland van Europa, voortgekomen uit de Franse revolutie.

Voorzover dit juist is, moet dan echter wel alle nadruk vallen op het woord „partij”; het hier gezegde geldt zeker niet van het liberalisme als geestelijke stroming in de wereldcultuur. Wie dit dateert van de Franse revolutie beperkt het in zijn duur even willekeurig als wie het binden wil aan een bepaalde filosofie het wezen van het liberalisme misduid.

Liberalisme als geestesstroming — zij het niet onder die naam optredende — wortelt tenminste evenzeer in het klassieke denken der oudheid, in de Renaissance der veertiende en het Humanisme der zestiende eeuw als in het Rationalisme der achttiende. Zijn principiële doordenking en fundering is ook niet met de negentiende eeuw opgehouden en het heeft nooit één, exclusieve, filosofie gekend of erkend.

Zelfs de gezagsvraag — om ons nu maar tot dit ene punt te bepalen — kan in het licht der hedendaagse filosofie en bij de positie die liberale denkers daarin innemen, niet bediscussieerd worden op een wijze als de Linie-schrijver doet, die enkel maar weet te zeggen, dat de liberale staatkunde krachtens haar beginsel tegen elk gezag gericht is. Bij de behandeling van deze

Tabak

De tabak is duur, de sigaren zijn voor velen een luxe artikel geworden en de sigaren-industrie wordt er de dupe van met alle gevolgen van dien.

Hoe komt het dat de tabak zo duur is?

Daarvoor zijn verschillende oorzaken, een er van is de waardevermindering van de gulden. Maar er is nog een zeer belangrijke oorzaak.

Voor zover de tabak uit Indonesië komt en die werd steeds voor een zeer groot deel door onze industrie gebruikt, zijn de productiekosten enorm gestegen o.m. door de gestegen lonen en de sociale lasten welke door de ondernemingen betaald moeten worden.

Na de oorlog zijn de koelies, welke o.m. van de zijde van het N.V.V. werden voorgelicht met betrekking tot organisatie, met zeer hoge eisen voor de dag gekomen. De tabaksondernemingen hebben deze eisen moeten inwilligen of zijn daaraan zeer ver tegemoet gekomen.

Of de koelies daarop dan geen recht hadden?

We zullen dit geenszins willen betwisten.

Echter willen we deze kwestie, die niet op zichzelf staat, van uit een andere hoek bezien.

★

De socialisten over de gehele wereld en in het bijzonder de vakbeweging bejveren zich steeds voor verhoging van het levenspeil van de gekleurde volken.

Dit is prijzenswaardig, maar men dient er zich wel terdege rekenschap van te geven dat dit leiden moet tot geweldige prijsverhogingen van de producten, welke uit die gebieden komen.

Het gevolg van een en ander is een verdere veragalisering van de levensstandaard in de wereld en we zijn er nog niet zo zeer van overtuigd dat de arbeiders in de westelijke wereld bereid zijn om ten gunste van de gekleurden hun levenspeil te verlagen.

Wat we hier thans zien met de tabak is er slechts één voorbeeld van, maar als de gekleurde volken voort zullen gaan met hun loon- en andere eisen, zal dit proces zich verder voltrekken.

We wensen nadrukkelijk vast te stellen dat het niet onze bedoeling is de gekleurde volken een betere levensstandaard te betwisten, maar er de aandacht op te vestigen dat we niet moeten denken dat dit zonder een belangrijk offer van de westelijke volken kan geschieden.

Een Vrije Amsterdammer

vraag zouden wij terecht komen bij de problematiek van de autonomie van de menselijke geest, welke problematiek thans in een gans ander stadium verkeert dan bijv. in Kants dagen. Maar reeds voorzover het 19de eeuwse liberalisme Kantiaans was, gaat het niet aan, het als tegen elk gezag gericht te kwalificeren, waar Kant — grondlegger van de autonomie! — nochtans met nadruk verklaarde te buigen voor de zedewet en een zedelijke wereldorde aanvaardde, waarvan het — zeker alweer in het licht der hedendaagse filosofie — niet zo heel eenvoudig is te zeggen, waarin zij zich onderscheidt van hetgeen anderen begrepen achten in de idee ener goddelijke openbaring, laat staan in hoeverre zij daaraan inferieur zou zijn.

G. A. de R.

(Slot volgt).

Het is niets dan

APENLIEFDE

Aether-
situatie

Onlangs heeft de heer Nederhorst aan de ministers van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening en van Economische Zaken vragen gesteld over het maken van plaatselijke afspraken door slagers. In deze vragen werd gesuggereerd dat door het krachtens overeenkomst met de grossiers en andere leveranciers van vae en vlees uitsluiten van degenen, die zich niet aan de vastgestelde detailverkooprijzen houden, het algemeen belang zou worden geschaad, waarin de regering aanleiding zou kunnen vinden om tot onverbindend-verklaring van dergelijke bedrijfsregelingen krachtens het Kartelbesluit over te gaan. Met name werd er op gewezen, dat de zgn. volksslager belet zou worden het publiek tegen lagere prijzen te bedienen.

Inmiddels is het antwoord op deze vragen verschenen en daarin wordt o.m. het volgende opgemerkt:

„Hoewel het verbruik van vlees per hoofd van de bevolking thans stellig lager is dan voor de oorlog, verschilt het totale vleesverbruik, gezien de bevolkingstoename, betrekkelijk weinig van het vooroorlogse. Aangezien het aantal der slagerijen niet is toegenomen, bestaat de indruk, dat de omzet aan producten per slagersbedrijf gemiddeld niet sterk afwijkt van die van 1938, terwijl de geldomzetten aanmerkelijk zijn gestegen.

Wanneer de prijzen ingevolge een afspraak van bedrijfsgenoten zodanig worden gesteld, dat zij bij een belangrijke onderbezetting een volledig bestaan garanderen, dan achten de ministers dit onaanvaardbaar. De ministers achten het ontoelaatbaar, wanneer slagers door onderlinge afspraken gedwongen worden hogere prijzen te berekenen dan die, welke voor een bedrijfseconomisch verantwoorde exploitatie van hun ondernemingen nodig zijn. Met een diepgaand onderzoek is reeds een aanvang gemaakt. De onderhavige prijsafspraken hebben niet de goedkeuring gekregen van het ministerie van Economische Zaken”.

Het valt op, dat dit antwoord, ondanks het daarin voorkomen van uitdrukkingen als „onaanvaardbaar” en „ontoelaatbaar”, voorzichtig is gesteld, om klaarblijkelijk niet vooruit te lopen op de resultaten van het in gang zijnde onderzoek. Wij achten dit verstandig, omdat wij ervan overtuigd zijn, dat dit onderzoek tot een geheel ander beeld zal leiden dan de heer Nederhorst heeft opgehangen. Uit onze inlichtingen valt n.l. af te leiden, dat in de prijsregelingen de minima van het bedrijfseconomisch verantwoorde calculatieschema van de Vakgroep Slagerij niet worden overschreden. In vele slagersbedrijven worden thans verkoopprijzen berekend, welke aanzienlijk beneden bedoeld minimum liggen; de slager, hoewel zeker geen philanthrop, doet dit, omdat hij anders nog meer debiet verliest. Hij heeft dus noodgedwongen het subsidiëren van deze belangrijke levensbehoefte van de regering overgenomen. Het is evenwel duidelijk, dat dit niet zo kan voortgaan.

In de beschouwingen van de ministers ontbreekt een belangrijk element, n.l. dat der nog steeds stijgende exploitatiekosten. In 1939 bedroegen deze 21.3% van de omzet, in 1945 reeds 36.6% en sindsdien is de stijging voortgegaan, al heeft de opheffing der rantsoenering een omzetsijging teweeg gebracht. In 1947 was een matig economisch resultaat slechts bereikbaar bij omzetten boven f 40.000. Sinds December zijn de inkooprijzen met ongeveer 90%, de verkoopprijzen slechts met 50% gestegen. De lonen en sociale lasten vormen een zware last voor de grotere ondernemingen. Bij het beoordelen van de prijzen, vooral die der zgn. volkszaken, moet acht worden geslagen op de belangrijke variaties in de kwaliteit van het product, terwijl ook de vraag, of het vlees wordt uitgebracht (bezorgd) dan wel over de toonbank verkocht, een voorname rol speelt.

Dit alles had de heer Nederhorst kunnen weten, wanneer hij te voren zijn licht had opgestoken bij zijn partijgenoot dr. Tobé, die

secretaris van de Vakgroep Slagerij is en niet alleen ambtshalve voor saneringspogingen actieve belangstelling heeft. Door de tendentieuze vraagstelling heeft de heer Nederhorst reacties gewekt, welke naar onze overtuiging een onverdiende blaam werpen op een groep nijvere middenstanders, die in de verdrukking zijn gekomen.

Willen zij hun bestaansmogelijkheid handhaven, dan moeten zij wel trachten verdere prijsval te voorkomen. Dat men daarbij geenszins de belangen van de consument uit het oog verliest, blijkt wel uit het feit, dat de Nederlandse Slagerscentrale dezer dagen 300 Ierse runderen heeft aangekocht om daardoor druk op de hoge inkooprijzen te kunnen uitoefenen. Dat deze zo hoog zijn, is voor een niet gering deel het gevolg van de pogingen tot het plegen van geleide economie, welke onder verantwoordelijkheid van minister Mansholt nog steeds in de hogere regionen van de vleesvoorziening voortgang vinden. Daar ligt dan ook een der voornaamste oorzaken van de huidige impasse!

Het zal de middenstand nu langzamerhand wel duidelijk worden, wat hij in feite van de Partij van de Arbeid te verwachten heeft, die hem tracht te paalen met het propageren van sanering, maar hem in werkelijkheid een redelijke beloning voor zijn diensten poogt te onthouden. Het is niets dan apenliefde!

Bevolkingsdichtheid en landoppervlak

(Ingezonden.)

In het nummer van 23 Juni staat het zeer lezenswaardig artikel „Wat is er aan de hand in de Biesbosch”. In het daaraan voorafgaand nummer (van 16 Juni) wordt in de parlementaire flitsen het wetsontwerp „Voorlopige regeling inzake het Nationale Plan en streekplannen” besproken. Uit beide redactionele artikelen blijkt duidelijk de grote impasse, waarin Nederland is geraakt tengevolge van de wanverhouding tussen de groei der bevolking en het beschikbare landoppervlak. Scherp wordt in het ene artikel het economisch belang van de inpoldering van de Biesbosch aangetoond, duidelijk wordt daar tegenover belicht de culturele waarde van het natuurschoon, dat verloren zou kunnen gaan. Uit economisch oogpunt is algehele inpoldering noodzakelijk, van cultureel standpunt mag geen verder natuurschoon worden aangetast. Een naar beide zijden bevredigende oplossing is niet te vinden en klaarblijkelijk bij gebrek aan beter bepleit de Redactie een compromis.

In het andere, vorengenoemde artikel wordt toegegeven, dat in ons dichtbevolkte land niet alles „zonder de met de nodige bevoegdheden toegeruste leiding der overheid kan terechtkomen”. Voor een vooruitstrevende Partij moet geëist worden, dat de Leiding en de leden zich goed realiseren, dat de overbevolking momenteel voor Nederland een van de meest dringende vraagstukken vormt. De in uitzicht gestelde „Ruimtetwet” kan slechts leiden tot een in meerdere of mindere mate bevredigende verdeling van armoede, doch de werkelijke oplossing van de moeilijkheden kan hierdoor niet worden verkregen. Daar van een bevre-

digende oplossing van dit vraagstuk in de toekomst het economische en culturele bestaan van het Nederlandse volk afhankelijk is, moet deze oplossing worden gezocht om daarna bij de propaganda te worden aanbevolen. Ook andere partijen zullen alsdan gedwongen worden 'n standpunt in te nemen. Zeer zeker zal het bijna bovenmenselijk moeilijk zijn, voor dit vraagstuk een bevredigende oplossing te verkrijgen, doch het grote belang vereist dit.

Teneinde een geschikt programpunt terzake te verkrijgen, behoort dit vraagstuk door alle partijinstanties te worden bestudeerd. Reeds meer dan een jaar geleden zijn door mij in de Haagse afdeling enige voorstellen ingediend, die tot een discussie in deze richting binnen de Partij zouden kunnen aanleiding geven. Helaas hebben allerlei omstandigheden verhinderd, dat tot nu toe een volledige behandeling in de Afdeling plaats had. Zeer zeker wil ik niet beweren, dat mijn voorstellen zo maar zouden moeten worden aanvaard, doch zij zouden wel bij de discussies kunnen aanleiding geven, dat iets beters naar voren komt. Zoals eenmaal Thorbecke met de toenmalige liberalen Nederland uit een staatkundige impasse heeft gered, is het de taak van de V.V.D. thans om aan het Nederlandse volk een uitweg uit de economische en demografische moeilijkheden te wijzen. Juist, omdat op dit gebied ook een taak voor de Overheid en de politiek ligt.

's-Gravenhage.

J. VAN HAARST

(Wij tekenen hierbij aan, dat in het najaar een studie-conferentie over het bevolkingsvraagstuk zal worden gehouden — Red.).

Terreur

Er is een staking van bouwvakarbeiders te Zaandam, welke onder leiding van de (communistiche) E.V.C. staat.

Sedert 10 Juli zijn er weder arbeiders aan het werk gegaan, waaronder uit Drente en Brabant.

Dit was de stakers niet naar de zin en dus moest desnoods met geweld daaraan een einde worden gemaakt.

Hiertoe hebben de stakers een groot aantal communistische vrouwen uit de Zaanstreek en Amsterdam gerekwireerd.

Deze gingen als furies te keer en bereikten dat hun eis aan de stakers, t.w. naar hun woonoorden terug te keren, met succes werd bekroond.

We lezen dat dit geschiedde omdat de werkwilligen zich niet veilig voelden.

We vragen ons daarom af, was de bescherming te Zaandam onvoldoende? Waar moet het heen wanneer communistische vrouwen, die waarschijnlijk met deze staking niets te maken hadden, arbeiders met geweld het werken beletten.

Van de zijde van de leiding der staking is het gebruik maken van dit wapen ten eerste te laken.

Dit zijn nu de mensen die steeds de mond vol hebben over gemeenschapsgevoel en die wanneer hun verlangen niet ten volle bevredigd wordt het bijltje er maar bij neer gooien en in dit geval bij de bouwbedrijven terwijl hun medearbeiders snakken naar een woning.

En dat dit nu juist in Zaandam moest gebeuren, de gemeente waar nog kort geleden „Mr. Joris” de eerste burger was.

Een Vrije Amsterdammer

STALEN MEUBELEN
„GISO"-LAMPEN

ALLERHANDE

MUIZEN EN ZWIJNEN

Iedereen mag straks, als het ontwerp Wet Voorziening Perswezen wet is geworden, weer schrijven. Betekent dit, dat er dan weer een „Nationaal Dagblad” en een „Volk en Vaderland” kunnen uitkomen? Toch niet, want de Minister wil er een andere bepaling voor in de plaats stellen: nl. deze, dat al degene, die op grond van hun houding tijdens de bezetting zijn uitgesloten van het actief en passief kiesrecht geen journalistieke functie mogen vervullen. Is deze bepaling dan niet in strijd met artikel 7 van de Grondwet (de onvoorwaardelijke persvrijheid?). Och, de Minister kan er zich uitredden door te zeggen, dat deze mensen de vrijheid hebben hun hart in brochures te luchten. Maar fraai is het niet. En wat voor nut heeft dit, nu mensen als Schreieder en Giskes boeken op de Nederlandse markt kunnen brengen? Minister Rutten jaagt de muizen van onze akker en laat de zwijnen wroeten.

(Haagsche Post)

GEEN „ZOETE JONGENS”

Het Westerse optreden in Korea is bedoeld om het communisme duidelijk te maken, dat de vrije wereld thans voor eens en voor altijd de weg naar verdere infiltraties en versterking der communistische machtspositie wenst af te snijden. De leiders in het Kremlin zullen daardoor zeker niet plotseling „zoete jongens” worden, met wie het prettig is aan een conferentietafel te zitten.

(Alkmaarsche Courant)

ZEKERHEID EN ONZEKERHEID

Onze tijd is rijk aan vragen en onzekerheden. Ze is het in het grote wereld-geheel en in het persoonlijke leven van zeer vele mensen. Is er nog ergens zekerheid, waaruit men leven en putten kan? Hoeveel wordt er niet door ervaringen van het leven en door de wetenschap op losse schroeven gesteld.

(Provinciale Drentsche en Asser Courant)

DE BESTE WETTENMAKER

Thorbecke heeft nooit in de rechten gestudeerd, in die betekenis, dat hij juridische examens heeft afgelegd. Hij heeft letteren en wijsbegeerte gestudeerd. Hij was niet hoogleraar in het staatsrecht, maar in de politieke geschiedenis, de staatshuishoudkunde en het handelsrecht. Hij dankte deze titel van Mr. (in de rechten), die hij bij voorkeur voerde, aan een welverdiend eredoctoraat, dat de Leidse Academie, die het hem toekende, evenzeer eert als de promovendus. Toch behoren de door hem opgestelde wetten tot de beste, die in Nederland zijn gemaakt.

(Haagsche Courant)

NUCHTERE WAARHEID

De zogenaamde bijkomende attracties zijn voor een tentoonstelling, die zich richt tot een breed publiek, altijd het belangrijkste. En dit geldt thans zelfs in zeer sterke mate. Dat kan men betreuren, maar het is de nuchtere waarheid en men moet er nu eenmaal rekening mee houden, dat we een teveel aan tentoonstellingen hebben, zodat het publiek tentoonstellingsmoe is.

(Handels & Transport Courant)

ZONDER MÜNCHEN

Als de wereld geen München had gekend, zou wellicht de historie een geheel andere loop genomen hebben, waarbij miljoenen mensenlevens zouden zijn gespaard.

(Algemeen Handelsblad)

GEEN TROOST

Wanneer ik bedroefd ben, kan ik niet vertroost worden door een bloeiende appelboom, integendeel, kan het mij geweldig irriteren, dat de natuur maar voortgaat zijn trotse pracht te ontplooiën ook als duizenden wenen of in angst zijn. Wanneer ik wil weten, hoe ik mij in mijn leven te gedragen heb, kan ik niet vermaand worden door het gefluister van de zachte zomerwind en nog minder door het bulderend aangaan van de zee in een stormnacht.

(Nieuwsblad van het Noorden)

ALS HARINGEN

Terwijl Europa's bevolking in anderhalve eeuw verviervoudigde, bereikte Nederland het vijfvoud van zijn inwonertal van 1800. Over twintig jaar tellen we voorzichtig geschat ruim elf miljoen met z'n allen en er bestaat geen garantie dat het aantal bestaansmiddelen in die tijd in dezelfde mate zal toenemen, per hoofd der bevolking gerekend. De schaarse aan landbouwgrond is dreigend en wat er door ontginning, inpoldering en landaanwinning bijkomt, kan het verlies aan de uitbreiding van steden en dorpen en de aanleg van kanalen en vliegvelden niet vergoeden. Aan de andere kant kunnen al die mensen onmogelijk als haringen in een ton op elkaar zitten en zullen zich integendeel, getrouw aan de geest van onze eeuw, in hun vrije tijd, vakantie of weekend in de natuur gaan verlustigen. En waar is dan in dit volgebouwde, compleet ontgonnen en tot het laatste hoekje geëgaliseerde land nog „de natuur”?

(Leeuwarder Courant)

BRON VAN CONFLICTEN

Met de beste bedoelingen bezielde bieden a.s. schoonouders aan schoondochter of schoonzoon gastvrijheid in hun eigen vaak niet ruime woning — met enthousiasme wordt het aanbod door een jong paar geaccepteerd. En welhaast onvermijdelijk ontstaan dan de conflicten. De verhouding schoonmoeder-schoondochter wordt niet voor niets door een menigte anecdotes belicht. Niet gemakkelijk wordt straks door de jonge moeder verdragen, dat de opvoedingsnormen van de oudere generatie aan haar worden opgedrongen of — over haar hoofd heen — op de jongste generatie toepassing vinden. Grootouderlijke verwennerij, voor de duur van een logeerpunt door de ouders met een glimlach verdragen, wordt onhoudbaar, wanneer zij dagelijks de eigen opvoeding doorkruist.

(Vrijheid, A.R. weekblad)

HET IS GEBLEKEN

Als het politieke water rimpelloos is, kan de juiste koers zonder bijzonder zeemanschap behouden blijven en als men zelf het stuur in de hand houdt zal de socialist niet opzettelijk het schip op de klip te pletter laten gaan. Of hij een goed democraat is, blijkt eerst als hij tot de oppositie behoort en de politieke golven hoog heeft opgestuwd. Thans reeds is helaas gebleken, dat de leiding der Belgische socialisten evenzeer heeft gefaald als de Nederlandse in November 1918.

(Nieuwe Courant)

TOTALE VERSLAPPING

Heel langzaam komt men er achter, dat er wel eens verband kan bestaan tussen sociale zekerheid en karakter. Nog niet zo lang geleden heeft onze minister van Wederopbouw en Volkshuisvesting al eens ergens gezegd, dat men de mensen niet al te zeer in de watten moet leggen. Inderdaad, men wijst er lang niet iedereen een dienst mee, als men zorgvuldig de moeilijkheden op zijn pad wegneemt. Het verantwoordelijkheidsgevoel verslapt en eigenlijk dreigt bij velen het gevaar van een totale verslapping.

(Rotterdamsch Nieuwsblad)

HEEL ONGELUKKIG

De aspirant-reserve officieren 1941 zijn onder de wapenen. Vóór 1940 wist ieder, hoe lang dit zou duren en wanneer het groot verlov zou ingaan. Onder de heersende buitengewone omstandigheden, weet niemand dat. Op 31 Mei (voor sommigen op 7 Juni) werd aan deze vaandrags medege-deeld, dat zij 15 Juni met groot verlov gaan.

Nu is „met groot verlov” gaan over het algemeen wel prettig, maar als je geen baan hebt en geen bestaanszekerheid, en geen tijd hebt gehad je daarop voor te bereiden, is dat wel heel ongelukkig.

(De Reserve-Officier)

MILITAIRE OPMARS

In de burgermaatschappij zal geen werkgever het in zijn hoofd halen iemand op maandsalaris met minder dan een maand op te zeggen. Bij ons kan alles. Men moet de betrokken ambtenaren van het Ministerie van Oorlog nu ook maar eens op zo korte termijn ontslaan en zonder compensatie. Misschien is het nu het psychologische moment. Het wordt hoog tijd. Naar wij vernemen is de stemming onder deze jongelui, die heus niet allemaal in September naar de Universiteit gaan, dan ook zo goed geworden, dat ernstig overwogen wordt, of nu langzamerhand de tijd rijp wordt voor een militaire opmars naar het Ministerie van Oorlog, om dit te bezetten.

(De Reserve-Officier)

AMSTERDAMSE DORPSPRET

Er is in Amsterdam eigenlijk een systematische bedrijvigheid gaande om de stad te verdorpsen in een mate, die iedere aardigheid verre gaat overtreffen. Wanneer grote Amsterdamse dagbladen zich voorzien van rubrieken, welke succes het is in een grote stad de sfeer van een knus provincie-stadje te brengen, wanneer een jubilerende Kalverstraat in een manie van knusigheid een versiering aanbrengt van een ontstellende en troosteloze lelijkheid, en wanneer er bij al die moderne winkels maar een enkele is, die in zijn étalage óók eens van een heel klein ideeetje blijk geeft, wanneer allerlei uit concurrentie-behoefte meefeestende straten ook al gaan vollopen met toebacksuijgende huurlingen in flodderige pakken van een costumier, wanneer men met trots een stadsomroeper in ere herstelt, dan zijn dat zaken, die stuk voor stuk niet erg zijn, en eventueel wel eens leuk voor een keer, maar die wanneer er een zekere systematiek in komt, toch wel flink gaan benauwen.

(De Groene Amsterdammer)

NEVEL

Deze nota (bedoeld is de nota over het defensiebeleid, red. V. en D.) laat ons in de nevel. Nu is de nevel ook een militair strijdmiddel. Maar het wordt slechts gebruikt óf om een aftocht te maskeren óf om zich gereed te maken voor een grote aanval. Maar in het laatste geval is de strijdmacht volledig paraat. Dat geval hebben we bij deze nota zeker niet.

(Nieuwe Haagsche Courant)

Er zijn vele soorten tarwe-griesmeel. De beste is verpakt door een der grootste meelfabrieken van Nederland: Wessanen. Een oude naam, die een uitstekend product garandeert.

WESSANEN'S VERPAKTE LEVENSMIDDELEN

U eet er niet beter!

S MIT
S LIKKERVEER

N.V. SCHEEPSWERVEN
„PIET HEIN”
BOLNES en PAPENDRECHT

DWARSELLINGEN 115 Meter
DROOGDOK 115 x 30 Meter

Cacao & Chocoladefabrieken **PETTE**
WORMERVEER

Fabrikanten van
chocolade, suikerwerken, cacao, bonbons, hagelkorrels.

HBU **HBU**

Met al deze hamers wordt geslagen.

Maar waarom heeft bijna elke handwerksman zijn speciaal model?
Omdat elk werk anders is en omdat jarenlange ervaring heeft geleerd wat daarvoor de geschikteste vorm is. Op het gebied van geldzaken en financiering kan Uw Bank U voor elke transactie de meest geschikte vorm aanwijzen.

Vraag ons boekje
„Rekening Courant ook voor U”

HOLLANDSCHE BANK-UNIE N.V.
AMSTERDAM - DEN HAAG - ROTTERDAM

Dagblad De Telegraaf

biedt in zijn Speurders-kolommen een ieder 'n unieke gelegenheid tot zeer goedkoop adverteren. Letterspeurders 2 cent per letter of leesteken. Regelspeurders 30 cent per mm. regel.

„Speurder en Succes zijn Synoniem”

Onze aantrekkelijke advertentietarieven zenden wij, in verband met Uw reclame-campagne, U gaarne op aanvraag toe.

DAGBLAD „DE TELEGRAAF” N.Z. Voorburgwal 225
Advertentie afdeling te AMSTERDAM

N.V.
W. A. HOEK'S

MACHINE- EN ZUURSTOFFABRIEK
Hoofdkantoor en Machinefabriek
te Schiedam.

Compressors voor alle gassen en lederen druk.
Installaties voor de bereiding van zuurstof, stikstof, enz.

N.V. Nederlandsche
Caoutchouc- en Gutta-
Perchatabriek

v.h. Bakker & Zn.
Ridderkerk

Technische
rubberartikelen

AFDELINGSSECRETARISSEN:
Vraagt bij onze administratie de tarieven voor extra-exemplaren van ons weekblad, voor de verbreiding van onze beginselen en voor het werven van nieuwe abonné's.

L. Smit & Zoon
KINDERDIJK

Baggermateriaal
Zeesleepboten
Passagiersschepen
Machines
Motoren
Ketels

Voor dagelijks gebruik!

DE JONG'S
CHOCOLADE
CHOCOLADE
HAGELSIAG.
De eenige echte!

N.V. Lijm- en
Gelatinefabriek

„Delft”

Fabrieksmerk
TWEE TORENS
Tel. 106-363 — Delft

AFDELINGSSECRETARISSEN:
Onze administratie is gaarne bereid met U te spreken over de mogelijkheid van uitbreiding van onze lezerskring.

Goedewaagen's
Koninklijke
Pijpen- en Aardewerkfabrieken
Gouda

★
Serviezen

Over verantwoordelijkheden

Dat het voortgezette Indonesië-debat, dat de vorige week in de Tweede Kamer is gehouden, geen enkel resultaat kon opleveren, stond bij voorbaat vast. De verwerping der door onze Tweede-Kamerfractie ingediende motie had de zaak definitief beslist. Van dat ogenblik af was het duidelijk, dat het zelfbeschikkingsrecht ten dodé was opgeschreven.

De verantwoordelijkheid daarvoor rust bovenal op de katholieke fractie. Dat in dezen op de fractie van de Partij van de Arbeid niet te rekenen viel, was reeds lang bekend. Deze partij heeft van het begin af niets begrepen van Nederlands verplichting om aan de onderscheidene bevolkingsgroepen van Indonesië haar rechten en vrijheden en een deugdelijk bestuur te verzekeren. Dat het democratisch-socialisme daarmee een der grondbeginselen der democratie prijs gaf scheen niet tot haar door te dringen.

Van de katholieken had men echter anders mogen verwachten. Zij hadden tegenover het Indonesisch beleid heel wat kritischer gestaan. Over hetgeen ter Ronde-Tafel-Conferentie was bereikt waren zij evenmin enthousiast als wij. Ook voor hen vormde het resultaat dier conferentie het uiterste, waartoe Nederland mocht gaan. Hoe nu te verklaren, dat zij de Minister van Overzeese Rijksdelen hun vertrouwen blijven schenken, nu deze tegenover de door hemzelf erkende flagrante schending van het accoord van Indonesische zijde, een zo zwakke houding blijft aannemen?

Romme kan zich van die verantwoordelijkheid niet ontslaan door te zeggen, dat het Ronde-Tafel-Accoord zo'n slecht accoord was.

De V.V.D. fractie heeft het zonder nut geoordeeld, na het resultaat der stemming van 26 Mei, opnieuw een uitspraak van de Kamer uit te lokken, overtuigd als zij was, dat die toch niet anders zou uitvallen. Het is duidelijk gebleken, dat zij in dit oordeel niet alleen stond. Immers ook geen der andere Kamergroepen, die op 26 Mei aan haar zijde stonden, heeft behoefte gevoeld aan zo'n herhaalde uitspraak. De heer Romme schijnt achter deze houding onzer fractie de vrees te speuren, dat ditmaal een herhaalde uitspraak ook de heer Stikker zou hebben kunnen treffen, omdat de begroting, waartegen zij zou hebben moeten zijn gericht, ook de handtekening van de Minister van Buitenlandse Zaken droeg. Op dit punt vergist de leider der katholieke fractie zich. Het ware volkomen mogelijk geweest tegen de begroting te stemmen, zonder dat de heer Stikker daarbij in het geding kwam. Immers de begroting was — overigens wonderlijk genoeg — verdeeld over twee wetsontwerpen. Het eerste — genaamd begroting voor Unie-aangelegenheden — was mede ondertekend door de Minister van Buitenlandse Zaken. Het andere — genaamd begroting voor het departement van Uniezaken en Overzeese Rijksdelen — droeg alleen de handtekeningen van de heer Van Maarseveen en van diens ambtgenoot zonder por-

door Mr. P. J. Oud

tefeuille de heer Götzen. Het ware dus volkomen mogelijk geweest, door tegen laatstgemeld ontwerp te stemmen, de Minister van Buitenlandse Zaken volkomen buiten schot te laten.

Het behoef, na hetgeen ik omtrent de collectieve ministeriële verantwoordelijkheid enige weken geleden in ons weekblad heb geschreven, geen nieuw betoog, dat naar mijn oordeel naar Nederlands staatsrecht voor alle regeringsbeleid steeds alle ministers zonder uitzondering medeverantwoordelijkheid dragen. Dit is het a b c der ministeriële homogeniteit. De heer Romme heeft die stelling bestreden. Hij meende, dat ik hier een nieuw staatsrecht probeerde te introduceren. Ook hierin vergiste hij zich. Mijn leer was op dit punt de klassieke. Waarom de heer Romme haar ging bestrijden, is mij intussen niet duidelijk geworden. Practisch effect beoogde hij toch met zijn bestrijding niet. Immers hij voegde aan die bestrijding in één adem toe, dat voor de uitvoering der wet op de soevereiniteitsoverdracht wel alle ministers verantwoordelijk waren, omdat alle leden van het Kabinet die wet hadden mede-ondertekend. Op andere — naar mijn oordeel foutieve — gronden kwam de heer Romme derhalve voor het geval, dat ons bezighield, tot dezelfde conclusie als ik. Waartoe dan deze academische discussie?

Ontdaan van alle ingewikkeldheid kwam het betoog van de leider der katholieke fractie dus

hierop neer, dat hij met mij alle ministers verantwoordelijk achtte voor het op het stuk van het zelfbeschikkingsrecht gevoerd beleid. Daaraan voegde hij vervolgens toe: gij moogt niet uit al deze ministers willekeurig één kiezen en die alleen verantwoordelijk stellen. Hij had in die uitspraak volkomen gelijk, mits daarbij de volle nadruk wordt gelegd op het woord „willekeurig”. Willekeur zou hier inderdaad uit den boze zijn geweest. Maar kan iemand in ernst volhouden, dat er van willekeur sprake was, nu de eerste verantwoordelijkheid werd gelegd op de Minister van Uniezaken en Overzeese Rijksdelen? Er zou willekeur zijn geweest, indien wij onzerzijds de verantwoordelijkheid zouden hebben willen leggen op, laat mij zeggen de Minister van Justitie of die van Wederopbouw en Volkshuisvesting. Die hebben inderdaad met geheel dit Indonesische beleid geen rechtstreekse bemoeienis. Maar wie was hier eerder aansprakelijk dan de Minister van Uniezaken en Overzeese Rijksdelen? Het willekeur te noemen, dat deze werd uitverkoren om de blaam in ontvangst te nemen, zou te dwaas zijn om alleen te lopen.

Tenslotte schijnt de heer Romme te willen suggereren, dat de V.V.D. fractie door niet tegen de begroting te stemmen, de verantwoordelijkheid voor het gevoerde beleid uiteindelijk toch heeft aanvaard. Ook hier vergist hij zich. Zijn stelling zou juist zijn, indien onze fractie op 26 Mei haar motie van afkeuring niet had voorgesteld. Nu zij dat had gedaan en te allen overvloede nog had verklaard, dat zij aan het bij die motie ingenomen standpunt ten volle vasthield, is er voor de gedachte, alsof zij die verantwoordelijkheid achteraf toch nog zou moeten aanvaarden, geen schijn van grond. Het stemmen tegen een begroting moge een middel zijn om regeringsbeleid af te keuren, het is allerminst het enige middel. Ja het is — ik heb dit in mijn in 1947 verschenen boek over ons constitutioneel recht reeds betoogd — eigenlijk reeds sedert jaren 'n verouderd middel. Stemmen tegen een begroting is een dwangmiddel, dat zin had in de tijd van opkomst van het parlementaire stelsel, toen men er een minister door wilde verplichten tot heengaan. Thans denkt een minister, die met een motie van wantrouwen wordt bejegend, er echter niet meer aan iets anders te doen dan zijn ontslag te vragen. Daardoor is die motie een volkomen doeltreffend middel geworden en bestaat aan het verwerpen van begrotingen, om redenen buiten de cijfers gelegen, geen behoefte meer.

Het doet mij leed voor de heer Romme, maar alle pogingen om hier de werkelijkheid te versluieren, zullen zonder uitwerking blijven. Daarvoor is die werkelijkheid zelf te duidelijk. Zij, die op 26 Mei geweigerd hebben zich achter de motie der V.V.D. te scharen, hebben het regeringsbeleid op het stuk van het zelfbeschikkingsrecht gedekt. Die verantwoordelijkheid weegt te zwaarder naarmate men door de de getalsterkte zijner groep in staat is meer invloed in de schaal te werpen. Daarom is de positie der katholieke fractie in deze gelegenheid niet te benijden.

☆ parlementaire flitsen ☆

Over de K.L.M., de Kamers van Koophandel en Korea

De Tweede Kamer is overbelast

In de Ridderzaal is het nu stil. De debatten over vele belangrijke wetsontwerpen zijn verstomd, want op Vrijdag 21 Juli is de Tweede Kamer op reces gegaan. Een reces, dat wel verdiend is, want er is hard gewerkt en soms was naar ons oordeel de Tweede Kamer, vooral ook door de Indonesische debatten overbelast, en ook de indeling van de agenda bracht vooral in de laatste weken een groot aantal wetsontwerpen ter tafel, waarvan verschillende onze aandacht vragen.

Maar eerst dienen nog twee feiten te worden vermeld. Ten eerste dat de vergadering van Donderdag 13 Juli, die zoals meestal om één uur was samengeroepen, niet op tijd kon beginnen, omdat het vereiste aantal leden, of om het met een plechtiger woord te zeggen, het quorum niet aanwezig was. Toen op die dag om vijf over half twee dan eindelijk de vergadering geopend werd, moest overeenkomstig artikel 61 van het Reglement van Orde de griffier de namen van de aanwezige en afwezige leden voorlezen. De commissie-griffier, mr. de Ruiter, las zeer langzaam de namen van de aanwezige leden voor, om het nog mogelijk te maken, dat tijdens de voorlezing leden de zaal zouden binnenkomen en alsnog de presentielijst zouden tekenen. Het gelukte bijna, want tijdens de voorlezing kwam de heer Welter nog binnen, maar er bleken nog te weinig leden te zijn n.l. 49, die de presentielijst getekend hadden, terwijl het vereiste minimum 51 is, zodat de verdere gang van zaken moest wachten tot er voldoende leden aanwezig waren. In de Handelingen van de Tweede Kamer wordt dan ook van deze gebeurtenis niet melding gemaakt onder het hoofd: vergadering, maar onder het hoofd: bijeenkomst. Toen opnieuw een vergadering tegen twee uur werd uitgeschreven, bleken er intussen voldoende Tweede Kamerleden gewaarschuwd te zijn en kon de Kamer met haar arbeid beginnen.

Het tweede feit was, dat uit de Kamer verzet rees tegen het denkbeeld van de voorzitter om de Noodwet Ouderdomsvoorziening aan de orde te stellen voor het reces, welk plan na geopperde bezwaren dan ook niet doorging.

Van de aangenomen wetsontwerpen moeten wij allereerst melding maken van het wetsontwerp Nieuwe regelen omtrent de Kamer van Koophandel en Fabrieken. Dit wetsontwerp, is gelijk de heer Korthals bij de behandeling in eerste termijn zeide, te zien als een overgangsregeling, welke verschillende vraagstukken nog niet definitief oplost. Aan de andere kant wenst zij de Kamer van Koophandel van vóór 1940 in ere te herstellen, een denkbeeld, waarmee deze afgevaardigde van harte instemde.

En als aardig beeld in tegenstelling met de bedrijfsorganisatie zeide de heer Korthals: „de organen van de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie rusten op een kolom, de Kamer van Koophandel rust op een mozaïek”. Ook de wijze van samenstelling van de Kamers van Koophandel, waarover ook in het verleden het nodige te doen is geweest, werd door de heer Korthals besproken, mede in verband met het feit, dat de Partij van de Arbeid een sub-amendement bij monde van de heer Schilthuis indiende om ten minste een vierde van de leden der Kamers van Koophandel uit werknemers te doen bestaan. Dit sub-amendement werd zo fel bestreden dat de heer Schilthuis dit amendement maar introk.

Minder gunstig verliep het met het amendement, ingediend door de heer Bachg, mede ondertekend door andere leden van de K.V.P. alsmede door leden van de P.v.d.A., om bij algemene maatregel van bestuur een gedeelte van de bevoegdheid van de Kamers van Koophandel over te dragen aan de Sociaal-Economische Raad. De heer Verkerk (a.r.) sprak in dit verband over dit amendement, dat het niet zo onschuldig is, als het er uitziet, er school volgens hem een addertje onder het

n.) werd het amendement helaas aangenomen, waardoor het wetsontwerp, dat vervolgens z.h.s. aanvaard, niet vertraaid werd.

worden genomen, die grote kosten meebrengen, voordat de Regering en ook de Kamers er in zijn gekend.

Veel aandacht heeft de Kamer ook besteed aan de wetsontwerpen tot tegemoetkoming aan de N.V.K.L.M. voor geleden verliezen en nadere regeling van de verhouding tussen het Rijk en de K.L.M. Daarbij is tevens ter sprake gekomen, gelijk onze geestverwant, de heer Ritmeester dat heeft gedaan, het algehele beleid van de regering op luchtvaartgebied, in het bijzonder ook op het terrein van de z.g. wilde luchtvaart, waarbij dan allereerst de Aero-Holland mede in de discussies betrokken werd. Het eerste wetsontwerp, dat beoogt de geleden verliezen op de verbinding met Indonesië zo veel mogelijk goed te maken, betreft een bedrag van 39.5 miljoen. En al was de heer Ritmeester en met hem verschillende andere Kamerleden, bereid de K.L.M. zoveel mogelijk te steunen, daar dit toch immers een wereldbedrijf is, dat voor ons land van de grootste betekenis en een bedrijf, waarvoor wij eerbied hebben en dat wij gaarne in het leven willen houden (woorden waarvoor dr. Plesman, die op de gereserveerde tribune de discussie volgde, erkentelijk moet zijn geweest), aan de andere kant eist hij van de Regering evenals verschillende andere sprekers, dat in de allereerste plaats een instantie wordt ingevoegd, die de controle van het geheel heeft, waarbij spr. dacht aan de Algemene Rekenkamer of de Centrale Accountantsdienst van het Ministerie van Financiën, zodat in elk geval de controle op de K.L.M. goed in orde is en er geen maatregelen meer

Deze bezwaren werden in de vorm van een amendement onder woorden gebracht door de heer Lucas (k.v.p.), waaronder mede de handtekeningen stonden van v.v.d., a.r. en c.h. afgevaardigden. En de Minister van Verkeer en Waterstaat, mr. Spitzzen, die als vakminister het waarlijk niet gemakkelijk heeft in de volksvertegenwoordiging, moest aan de bezwaren, die de meerderheid van de Kamer sterk voelde, zozeer rekening houden, dat hij in de overeenkomst, welke het Rijk met de K.L.M. sluit, de passage zal opnemen, dat de minister de Algemene Rekenkamer zal uitnodigen op een nader met haar overeen te komen wijze op het financiële beheer controle uit te oefenen en dat de K.L.M. deze controle aanvaardt. Toen was men in financieel opzicht gerustgesteld, kon het amendement ingetrokken worden en het wetsontwerp met alleen de aantekening van het tegenstemmen van de communisten aanvaard worden.

Voor deze keer rest nog te vermelden, dat ook de Eerste Kamer een debat over de houding van Nederland ten opzichte van het conflict in Korea heeft gehad en dat een communistische motie om elke hulp aan de actie van de Verenigde Naties ten deze te staken, slechts twee stemmen verloor van de twee aanwezige communistische Kamerleden. Op de Koreaanse kwestie komen wij volgende week bij de besprekingen van het debat over de begroting van het Ministerie van Uniezaken en Overzeese Rijksdelen voor 1950(!) terug.

De Weede (ad interim)

Deze burger

vindt het naargeestig en akelig dat twee met veel ophef aangekondigde gebeurtenissen in den lande mislukt zijn. Twee nogal verschillende en in hun uiterlijk onvergelykbare zaken: Damstad in Amsterdam; Mijlpaal in Arnhem. Maar in twee opzichten zijn zij vergelijkbaar: in hun mislukking en in hun beroep op de openbare belangstelling.

Nu was Damstad bijzonder lelijk en smakeloos en Mijlpaal is bijzonder mooi en interessant.

Maar beide miskenden zij wat het publiek verlangt voor zijn instructie en voor zijn vermaak. Ge moet niet zeggen dat deze mislukkingen uitsluitend te wijten zijn aan de verslechterde economische toestand. Dat is niet waar. Het publiek is nog steeds bereid geld uit te geven voor dingen, die het aantrekkelijk vindt.

De fout ligt hier alleen en uitsluitend in het gebrek aan vakmanschap, en in eigen gered amateurisme.

Want tentoonstellingen en vermaken organiseren vereist een zeer speciale kundigheid, een evenzeer speciale vak kennis en noch een goedmenende groep winkeliers, noch een even welmenende groep ambtenaars bezitten deze kwaliteiten.

Dit strekt hun geenszins tot oneer. Maar het is wel af te keuren dat zij zich inlaten met dingen die geenszins tot hun competentie behoren en dat zij zo eigengereid zijn te denken te kunnen wat zij niet kunnen. Dat daardoor groot verlies geleden wordt is des te erger.

Deze burger is zowel in Damstad als op de Mijlpaal geweest. En, als burger zijnde, kon hij bij de eerste kennismaking reeds zien dat noch het een, noch het ander een succes kon worden. Damstad greep te laag. Mijlpaal greep te hoog. Damstad was vervelend van domheid. Mijlpaal van wijsheid.

En het is nu juist die vermenging van domheid en wijsheid die — met Uw welnemen — die goede, lieve, bestuillende massa trekken kan, evenals dit tienmillioenste gedeelte dezer massa:

DEZE BURGER.

Hoge ambten en commissariaten

Bij het doorbladeren van het 37ste Jaarverslag van de N.V. Philips Gloeilampenfabriek trof ons, dat als secretaris van de Raad van Commissarissen optreedt mr. L. A. Nypels. Want ongeveer te zelfder tijd werd bekend dat mr. L. A. Nypels is benoemd tot Vice-President van de Hoge Raad der Nederlanden, dat wil zeggen van het hoogste rechtscollege in ons land. Dat wil eveneens zeggen van het Rechtscollege dat krachtens artikel 172 van de Grondwet „het toezicht heeft op de geregelde loop en de afdoening van rechtsgedingen alsmede op het nakomen der wetten door de leden der rechterlijke macht ... en dat „hunne handelingen, beschikkingen en vormissen, wanneer die met de wetten strijdig zijn, kan vernietigen en buiten werking stellen”...

Onze vraag is: is het hoge Ambt van Vice-President van de Hoge Raad wel verenigbaar met het commissariaat van een lichaam als deze Naamloze Vennootschap?

VERBETERING

In ons blad van 14 Juli plaatsten wij een kort artikel door mr. K. van Dijk. Deze woort niet, zoals wij vermeldden te Leeuwarden, doch te Groningen.

Suiker

U moet het niet verder vertellen, maar er is een tijd geweest, waarin op Java de fijnste hoofdsuiker f 5 en minder per picol van ruim 61 kg kostte.

Thans is de vastgestelde prijs voor suiker in Indonesië f 3.50 per kg, maar die kg is uitsluitend zwart en dan tegen f 7 te krijgen. En in dit eertijds schatrijke suikerland, een van de eerste suikerlanden ter wereld, reikt de distributie thans 250 GRAM per persoon en per MAAND uit. Dat is de nieuwe stijl.

Die picol van f 5, dat was in de pikzwarte koloniale dagen van Opheffer. Die Opheffer vertelde immers in zijn nu reeds klassieke brieven hoe hij als jong ambtenaar wou opkomen voor zijn onderbetaalde bevolking, die in de suikertuinen werkte. Goed - zijn vrienden, de administrateurs van de suikerfabrieken, zouden helpen. En het dubbele bedrag voor elk gegraven plantgat betalen. Dan kon Kromo flink verdienen en zelfs een spaarpot maken.

Maar die onderbetaalde Kromo leverde elke dag nu maar de helft van het vroegere aantal plantgaten af. Want (maar dat moet u nu ook weer niet dadelijk verder vertellen) hij had genoeg aan wat hij vroeger verdiende. En waarom dan méér? Want nu kon hij datzelfde bedrag in de helft van de tijd binnenhalen en de andere helft in gezegend, goddelijk niets doen ergens in de schaduw verdromen: „ze vertikken het om opgeheven te worden!”, donderde Opheffer toen.

... But that's all shove be'ind me - long ago an' far away...

Dat verzuchtte Kipling's British soldier reeds ergens bij Mandalay. Daar bij Mandalay is het nu ook hommeles.

En op Java is nu merdeka. Daar krijgt de ongelukkige arbeider nu eindelijk zijn vakvereniging. En zijn stakingen. En zijn bonzen.

Maar desondanks zullen al die tanis, al die afgebeulde „koelies” nu zo 's avonds op hun baleh-baleh en als er niemand van de republiek in de buurt is, zachtjes zuchten: „Vroeger met die bees-ten van Hollanders hadden we het toch beter — zelfs in de suiker. Want toen wás er tenminste nog suiker en toen wás er nog rijst...”

Zelfs in Amerika begint men die zucht thans te horen en te begrijpen.

Schotjesland

Ja, inderdaad wij leven in het land van Rembrandt en van Rubens en van de Ruyter. Maar ook en vooral in het land van die verschrikkelijke schotjes en die onverdraagzame schotjesgeest.

Hier is alweer zo'n voorbeeld, geknipt uit het streekblad De Graafschapsbode:

Te k. BOERDERIJ met 3 ha grond a. d. grintweg. Uitsl. Ge-ref. G. Br. onder no. 68.

Uitsluitend gereformeerden... en dat in deze tijd nu slechts samengaan in volkomen saamhorigheid deze westerse wereld en de westerse mensen kan redden.

Voor alle Nederlanders

In de Nieuwe Rotterdamse Courant lezen wij een bericht, dat wij zoveel mogelijk verbreed willen zien en waarvan wij aan al onze lezers vragen dat aan andere Nederlanders te laten lezen, omdat het naar onze smaak de beste propaganda tegen het communisme bevat, welke ons sinds geruime tijd onder de ogen kwam.

Het bericht luidt als volgt: „Louis Fürnberg, gezantschapsraad van het Tsjecho-Slowaakse gezantschap bij de Oostduitse regering, heeft een lied gedicht en op toon gezet onder de titel: „de partij heeft altijd gelijk”. Het lied zal worden gezongen op het jaarlijkse congres van de S.E.D. (de communistische partij in Duitsland). Het luidt onder meer: „de partij heeft ons alles gegeven, van de zon en de wind af. Zij heeft ons gemaakt tot wat wij nu zijn en nimmer was zij schriël”.

Als men dat leest, beseft men pas goed, hoe mijlen ver de communistische gedachte afstaat van de

overgrote meerderheid van het Nederlandse volk, zelfs van een groot gedeelte van hen, die bij de laatste verkiezing nog communistisch gestemd hebben.

Duidelijk adres

Mr. Van der Goes van Naters, voorzitter van de P.v.d.A., heeft een artikel geschreven in Het Vrije Volk, waarin hij er op aandringt het plan Schuman nú door te zetten. Het Belgisch-Nederlandse standpunt besprekende — dat de deelnemende regeringen hun stemmen zullen kunnen laten klinken in het gezagslichaam — eindigt de heer Van der Goes zijn artikel aldus: „Het plan Schuman kán een stevig fundament leggen voor het gebouw van de Europese eenheid. Maar dan mag aan de voorstanders van de „vrije economie”, waar achter zich zich vaak economisch achterlijke belangengroepen verschuilen, niet de kans worden gegeven het plan tot vorming van een supra-nationaal gezagslichaam met reële bevoegdheden, onderworpen aan deugdelijk politiek toezicht en controle, te saboteren”.

Het lijkt ons voor een supra-nationale samenwerking bij voorbaat al funest, wanneer er op deze wijze door een reeds naar politieke verdachtmaking riekende „nationale” voorlichting begrip moet worden gewekt. Doch bovendien wekt deze voorlichting mogelijk argwaan. Is het plan Schuman voor deze schrijver een doel? Of een middel? Op de weg naar socialisatie...? En vandaar zijn onbehoorlijke bejegening aan het (onbekende) adres van degenen, die in politicus met de schrijver verschillen? Wanneer de heer Van der Goes het plan Schuman wil dienen, dan is er voor hem nog genoeg arbeidsterrein in... Engeland, bij Labour, om het dan duidelijk te adresseren.

Taal

Wij lezen in de N.R.C. het onderstaande, dat wij om zijn strekking gaarne onder de aandacht van onze lezers brengen. In haar rubriek „Van hier en daar”, schrijft de N.R.C. n.l. het volgende:

Zij kwamen na jaren uit Duitsland weerom, zonder vliegend vaandel en slaande trom. Zij kwamen op de Rotterdamse Havendag en terwille van de service hebben we ons beste Duits weer eens voor de dag gehaald. Tact en bescheidenheid sieren hen ook heden nog niet immer. Toen we van het stadhuis naar de Ahoy' reden, zaten er twee tegenover ons in de autobus. Het was niet eenvoudig, maar we wilden toch niet al te onhartelijk zijn, want U weet: Hinterland en Rijnvaart en uitvoer. Dies vestigden wij schuchter hun beider aandacht op enige bezienwaardigheden van Rotterdam en toen klonk het zo echt: „Kenne ich ja alles. War zuletz in November 1943 hier”. Wij hebben toen niets meer gezegd, maar ons alleen verkleuterd, omdat we in de Burgerzaal na de heildronk van burgemeester Oud op de Koningin zo geestdriftig ons oude Wilhelmus hadden gezongen. Hoe zou dat lied toen aan die tweehonderd Duitse oren hebben geklonken?

Goed Duits en minder goed Duits en slecht Duits: We hebben het op de Havendag in soorten gehoord. Maar als een Duitser zijn moedertaal sprak, was het in orde met die moedertaal. En wij schaamden ons toch een beetje voor onszelf, omdat we van de organisators van de Havendag een overigens praktisch boekje hadden gekregen: „Gastelijst der Rotterdamse Havendag”.

Hamsteren

Helaas blijkt, dat zich ook onder ons volk een zekere zenuwachtigheid heeft meester gemaakt met betrekking tot de internationale toestand, zich uitende in het hamsteren van levensmiddelen en andere belangrijke goederen. Reeds heeft de politie in enkele gevallen ingegrepen en op zichzelf is het ongetwijfeld juist, dat aan dit onsociale optreden met de nodige kracht paal en perk wordt gesteld. Toch is het echter de vraag,

of men deze eerste gevallen niet, wat al te straf heeft aangepakt, temeer, omdat noch de winkeliers, noch het publiek in voldoende mate bekend zijn met het feit, dat de Prijsofdrijvings- en Hamsterwet 1939 nog steeds van kracht zijn. Te betreuren is het eveneens, dat nog niet voldoende vast staat, hoeveel goederen tegelijk mogen worden afgeleverd. Moge het dan waar zijn, dat elk gezin niet meer levensmiddelen in voorraad mag hebben dan nodig voor 1 week, dit begrip lijkt ons nogal rekbaar en buitendien ware het gewenst, dat de overheid van te voren via de pers duidelijk had medegedeeld, waaraan de burgers zich in dit verband hebben te houden, temeer, omdat de overheid kon verwachten, dat het publiek na de jongste ontwikkeling der internationale gebeurtenissen tot grotere aankopen zou overgaan. Buitendien zal moeten worden nagegaan, in hoeverre de gestegen inkopen een a-sociale inslag dragen. Vlak voor de tweede wereldoorlog was het toch zo, dat de overheid het aan het individu over liet, ja, zelfs aanraadde, een kleine voorraad te vormen. Wij zijn uiteraard geen voorstanders van een overdreven ingrijpen door de overheid, doch in dit verband met het hamsteren had de overheid zeker wel actiever kunnen zijn en het volk wat betere informaties kunnen verstrekken.

Korea

Reeds eerder wezen wij er op, hoe nuttig en nodig het is, dat wij als individu en als natie het hoofd koel houden en ons niet laten beïnvloeden door de gebeurtenissen, die zich op het ogenblik rondom Korea afspelen en wel in die zin, dat wij de belangstelling voor de dagelijkse bezigheden zouden verliezen en onze plichten zouden verzaaken. Ook het individu en ook de natie kunnen in dit verband een positieve rol spelen en er toe bijdragen eventueel gevaar te keren. Zeer juist heeft onlangs generaal de Gaulle verklaard, dat ten slotte alles afhangt van het lot van de Westelijke wereld. „Wat ook aan één van onze volken moge overkomen, het beïnvloedt alle andere. Het is noodzakelijk, dat ieder land doet, wat in zijn vermogen ligt. Maar opdat elk land dit kan doen, is het noodzakelijk dat het weet, dat het de poging in zijn eigen belang doet. Met andere woorden: wij vormen een coalitie”. Een waar woord, dat ook in ons land wel eens terdege mag worden overdacht.

Macht

Hoezeer het dreigende communisme als twee druppels water gelijk is aan het nationaal socialisme, waartegen zulk een verwoede strijd is gevoerd, blijkt o.m. uit de verklaringen van de Oost-Duitse premier Grotewohl op het congres te Berlijn van de S.E.D.

Grotewohl verklaarde zonder blikken of blozen, dat de huidige toestand het nodig maakt te handelen volgens het spreekwoord, dat macht boven recht gaat. Hij nodigde openlijk de ex-nazies uit aan het communistische nationale front deel te nemen. Het communisme heeft geen afkeer van het nationaal-socialisme of fascisme, gelijk het steeds heeft trachten te ontkenen. Thans versterkt het communisme zijn eigen geleerden met zijn vroegere z.g. vijand. Dit alles laat aan duidelijkheid niets te wensen over en kan slechts een aansporing zijn om niet meer te twijfelen als de democratie een beroep op ons doet, haar niet alleen met het woord, maar vooral met de daad te steunen.

Ambtenarij

Vaak wordt er in ons land geschimpt op overdreven ambtenarij en helaas in vele gevallen terecht. Het kan daarom goed zijn ook eens de andere zijde van de medaille te laten zien, waaruit blijkt, dat het ook anders kan. Zo schreef het Handelsblad onlangs, dat een brief naar Schotland werd verzonden die te laag was gefrankeerd. Een dag daarna kwam er een gedrukte kaart van de P.T.T. waarop stond: „Geachte afzender, wij menen in Uw geest te hebben gehandeld door een postzegel van 10 cent op Uw brief bij te plakken, ten einde geen vertraging in de verzending te doen ontstaan. Wil ons dit bedrag even restitueren door een postzegel van een dubbeltje op deze kaart te plakken en daarna te posten.” Het devies: de klant is koning, is hiermede door een overheidsinstantie overgenomen, en wij kunnen ons daarover slechts verheugen.

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Weekblad van de Vrijheidspartij voor Vrijheid en Democratie

Voorzitter Redactie-comm.:
 Drs. H. A. Korfhals.
 Redactie-secretaris: Mr. E. Elias.
 Adres: Victoria Hotel Amsterdam,
 Kamer 435.
 Administratie: Postbus 43,
 A'foort, tel. 5267.
 Abonnementprijs f 1.90 p. kwartaal,
 f 7.50 per jaar.
 Voor het zenden van abonnements-
 en advertentiegeden: Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie“ te Amersfoort.
 Losse nummers 15 cent.
 Voor advertenties wende men zich tot de administratie.

Te laat

Het Vrije Volk van 18 Juli bevat een hoofdartikel over de regeringsnota omtrent de werkgelegenheidspolitiek.

In dit artikel waarin gemoreerd wordt, dat door de redactie van H.V.V. in de afgelopen jaren bij herhaling werd gezegd dat de regering voor de fundamentele werkloosheidsgevaaren onvoldoende oog had, gaat de redactie op de oorzaken en de bestrijding dieper in. Zij zegt o.a.:

Anders staat het met de structuurwerkloosheid, die ons enerzijds bedreigt door de groei van de bevolking en anderzijds door het wegvallen van bestaansbronnen — Indonesië, internationale handel en buitenlandse kapitaalbeleggingen — waaruit vroeger een deel van onze welvaart afkomstig was.

Inderdaad, wij kunnen met deze uitspraak volkomen instemmen.

De redactie blijkt een goed geheugen te hebben op het punt van waarschuwingen welke zij bij herhaling in de afgelopen jaren aan het adres van de regering gegeven heeft. Op een ander gebied schijnt haar geheugen haar echter in de steek te laten.

Mogen wij dit trachten op te frissen.

De bestaansbron Indonesië is weggefallen. Maar wie heeft tegen het advies van tal van kenners van Indonesië, toen nog Nederl. Indië, de bespoediging van de losmaking bepleit?

Dat was de Partij van de Arbeid, met de Heer Schermerhorn aan het hoofd en „Het Vrije Volk“.

Het wegvallen van de bestaansbron „buitenlandse kapitaalbeleggingen“.

Wie heeft tegen de waarschuwingen van alle financiële deskundigen in aangedrongen en in vele gevallen, gedwongen tot verkoop van buitenlandse beleggingen, in het bijzonder van dollarfondsen?

Dat was minister Lieftinck! Hoe dikwijls sprak men in de pers niet van het slachten van de kip die de gouden eieren moest leggen.

Maar dan kon Het Vrije Volk zo met leedvermaak schrijven, laat de kapitalisten hun „Amerikaantjes“ maar verkopen.

Hierbij dan nog niet eens in overweging nemend dat behalve kapitalisten, ook nog ondernemingen als verzekeringsmaatschappijen; pensioenfonds e.d. houders van Amerikaanse beleggingen waren.

Eigenlijk kunnen we ons best begrijpen dat H.V.V. zich dit thans maar liever niet meer herinnert.

Want nu is het te laat.

„Ik was daar“

Admiraal Leahy: óók een grijze eminentie

Hij schreef een kurkdroog boek

Het einde van de grote memoiren-vloed is in zicht; behalve Churchill, die de laatste volumes van zijn giganten-opus voltooit, schijnt geen schrijver meer aan het werk te zijn. De meeste grote en minder grote figuren van de tweede oorlog hebben hun vaak al te subjectieve versie gegeven. Er zijn in de bijna onafzienbare reeks enkele werken van blijvende waarde, als historie en als literatuur: Churchill, de Hopkins-documenten, Stimson, Mevrouw Roosevelt. Er zijn andere die gedeeltelijk pijnlijk aandoen: Elliott Roosevelt, James Farley. En er is het gros, waaruit ten hoogste later de geschiedschrijver enkele goudkorrels zou kunnen opdelven, en waaruit hij conclusies over persoon en gaven van de auteur kan trekken, die geroepen waren leidende rollen te spelen.

Op dit laatste terrein ligt dan ook het hoofdzakelijke belang van de hekkensluiter, de herinneringen van admiraal Leahy*). Want deze man, wiens naam slechts weinigen iets zegt, is een van de belangrijkste figuren in de Amerikaanse oorlogsvoering geweest, een bijna even geheimzinnige „grijze eminentie“ als Harry Hopkins. Leahy was eerste ambassadeur bij de regering Pétain in Vichy, en daarna creëerde, speciaal voor hem, Roosevelt een nieuwe post: persoonlijke chef staf van de president. Als zodanig was Leahy het verbindingsorgaan tussen Roosevelt en de strijdkrachten, hij presideerde de zittingen van de verenigde chefs van de staf, dus de hoogste, de oorlogsvoering bepalende en leger, marine en luchtmacht coördinerende instantie, en tenslotte was hij de algemene adviseur van de president. Hij zag Roosevelt dag en nacht. Niet slechts militaire, maar geregeld ook alle politieke problemen gingen door zijn hand naar de president.

Wie is deze thans 75-jarige man? Als beroeps-marine-officier was hij tot een van de hoogste posten bij de Amerikaanse marine geklommen: chef of naval operations. In 1939 werd hij gepensionneerd maar zeer spoedig door Roosevelt teruggeroepen, dit keer echter op een politieke post, waar zeer delicate problemen op te lossen waren: Gouverneur van de toenmalige Kolonie Porto Rico. Een bijna dertigjarige vriendschap verbond de twee mannen, nóg van de tijd her, dat Roosevelt voor de eerste wereldoorlog onderstaatssecretaris van Marine was geweest. Deze persoonlijke band — en vermoedelijk ook Roosevelt's bekende voorliefde voor alles wat met zee en marine te doen had — zal zijn keuze hebben bepaald. Leahy moest natuurlijk bijzondere gaven voor zijn beroep bezitten en daarnaast uitblinkende kwaliteiten aan karakter en integriteit, om een zo hoge rang te bereiken. Maar waarom eigenlijk de grote mensenkenner Roosevelt deze droge, bevooroordeelde, in politieke kwesties eenvoudig naïeve oude zeerob naar Vichy stuurde, in deze electrisch geladen atmosfeer van de meest subtiele politieke intrigues — het blijft na de lectuur enigszins onbegrijpelijk.

Vermoedelijk heeft de idee een rol gespeeld dat de oude hoge officier de geschikte gezant bij de andere, bij maarschalk Pétain zou zijn, dat zij beide de internationaal gelijke taal van hun kaste konden spreken. Inderdaad voelde Leahy voor de ongelukkige figuur Pétain instinctieve sympathie. Te zeggen, dat een beroepspoliticus het er vermoedelijk ook niet beter zou hebben afgebracht, verklaart en rechtvaardigt Roosevelt's keuze nog niet. Leahy bleef in Vichy zitten, bezocht nooit het bezette

Frankrijk. Voor de Franse verzetbeweging ontbrak hem eenvoudig elk begrip. Wat De Gaulle betreft, kan men gezien de persoonlijke eigenschappen en pijnlijke primadonna-allures van de generaal, Leahy's diepgrondige afkeer begrijpen en delen. Maar toch moet men zich hoofdschuddend afvragen hoe 't mogelijk was, dat hij de Franse leider tot aan het einde toe een soort haat toedraagt, in hem slechts de mateloos lastige exponent van Engelse politiek ziet, niet de nationale Franse figuur die toen De Gaulle zonder twijfel was.

De hoofdstukken over de Vichy-tijd zijn, op een paar niet zeer belangrijke uitzonderingen na, het enige wat nieuw materiaal voor de oorlogsgeschiedenis oplevert. Deze zwartste periode in de Franse geschiedenis wordt duidelijker. En ook vindt men bevestigd, dat de Amerikaanse politiek van het pacteren met de Duivel, Darlan, die toen zoveel beroering verwekte, toch wel in de gegeven omstandigheden de enig juiste was.

Na Vichy dan de post aan Roosevelt's zijde. Leahy heeft nauwkeurig aantekeningen in een dagboek gemaakt, waardoor aan het boek documentaire waarde toekomt. Maar er valt nauwelijks nieuw licht op personen en gebeurtenissen. Opmerkelijk is, dat van enige menselijke warmte slechts sprake is, wanneer hij het over de president heeft. Diens toverachtige charme heeft kennelijk de admiraal tot trouwe dienaar en weinig kritische helper gemaakt. Leahy's kijk op de wereld en de politiek kan slechts met het woord: reactionair worden omschreven, maar hij accepteerde zonder voorbehoud de ongewoon-moderne denkbeelden van Roosevelt. Ook over Hopkins spreekt Leahy overigens met grote bewondering en waardering.

Het boek is droog. De uittreksels uit de dagboeken zijn voor onze smaak met weinig kijk op de belangrijkheid van gebeurtenissen gekozen. Wat moet men met een aanhaling als deze beginnen: „31 December: zitting van de Joint Chiefs of Staf. Daarna advocaat gedronken“? Er zijn natuurlijk ook af en toe interessante of amusante details. Bijvoorbeeld het verhaal, van de reis die Roosevelt op het slagschip Iowa naar Casablanca ondernam. Steeds begerig naar marineacties liet de president onderweg manoeuvres houden, met het onbegrijpelijke resultaat dat een torpedojager een scherpe torpedo op de Iowa afschoot. Slecht bliksemvlugge koersverandering kon een catastrofe voorkomen.

Wij gebruikten het woord „bevooroordeeld“. Dit is gerechtvaardigd, wanneer men vele van de korte schetsen en opmerkingen over personen leest, die soms van ongelooflijke en bekrompen scherpte zijn. Helaas zijn er ook twee weinig vriendelijke passages over de Nederlandse zeeoorlog-

voering. Neen, het is geen zeer verheugend boek en wij zijn niet zonder rede enigszins scherp geworden. Men kan zich aan de indruk niet onttrekken, dat hier het experiment niet gelukt is, om hoge officieren zonder meer op politieke posten te brengen. Wat met Marshall, Eisenhower, ook met Clay wonderwel slaagde, kan niet altijd opgaan.

Wanneer volgens de beschikbare berichten geen belangrijke memoires meer te verwachten zijn (eeuwig jammer dat Marshall besloten heeft, niet te schrijven) men zal waarschijnlijk thans de eerste historische samenvattingen kunnen verwachten. Het eerste dergelijke boek is er al. John Gunther, de befaamde all-round journalist, heeft over Roosevelt geschreven.***) Hij heeft terecht overal ter wereld een klinkende naam voor zijn „inside“-boeken, voor de oorlog over Europa en Amerika, daarna het voortreffelijk „Inside America“. Maar nadat hij reeds een jaar geleden een zwak boek over de Russische satellietenlanden had gepubliceerd, is ook dit nieuwe werk een besliste teleurstelling. Gunthers gave, de essentiële punten van een vraagstuk onmiddellijk te pakken en verantwoord over onderwerpen te schrijven die hij misschien pas 2 dagen vroeger voor het eerst ontmoet had, mist hij tegenover de enorm-gecompliceerde figuur van de grote president. Het materiaal is er, talloze bekende en tot nog toe onbekende flitsen en anecdoten. Maar de diepgang, de grote samenvattende visie ontbreekt. Zelfs het ontoereikende niveau van Emil Ludwigs historische monografieën is niet bereikt. Voorlopig zal men zich een beeld van Roosevelt slechts uit de ontelbare mozaieksteentjes in de memoirenliteratuur moeten vormen.

Dr. K. LANDSBERG

*) William D. Leahy. „I was there“, New-York 1950 Whittlesey House.

**) „Roosevelt in retrospect“ by John Gunther, New-York 1950, Doubleday & Co.

Minder gevaarlijk

Ir. J. M. Matthijsen te Helmond schrijft ons:

Van bevriende zijde ontving ik „Vrijheid en Democratie“ d.d. 14 Juli 1950, waarin U mijn beschouwing over „Enkele aspecten van de productiviteitsverhoging“, gehouden voor de Algemene Werkgevers Vereniging, in het geding brengt. Deze voordracht zal in druk verschijnen en ik stel mij voor, U een exemplaar te doen toekomen, opdat U zult bemerken, dat ik minder gevaarlijk mij heb uitgelaten dan U in „productiviteit (II)“ vermoedt. Ik heb gesproken over een wijziging in mentaliteit en niet over dwang. In mijn voordracht heb ik betoogd, dat wij hier te doen hebben met een kostprijs-technisch vraagstuk en met een mentaliteitskwestie. U zult toch niet willen beweren, dat in Amerika de vrijheid van keuze is opgeofferd aan de economie van de voortbrenging. Uw verwijzing naar het Russische productiesysteem is dan ook (in het verband met mijn voordracht) misleidend.

Ik hoop, dat U te geleger tijd, na lezing, nog eens op deze kwestie kunt terugkomen.

(Wij zullen dat graag doen, Red.)

De wonderlijke geschiedenis in de provincie Noord-Holland

K.V.P. en P.v.d.A. achten zich geroepen de dienst uit te maken

De heer Joh. Cornelissen schrijft ons:

Het lijkt ons goed nogmaals een enkel woord te wijden aan de verkiezing van de leden van het college van Gedeputeerde Staten in Noord-Holland. Wat daar gebeurd is, kan immers niet met genoeg nadruk naar voren worden gebracht.

Het college van de Provinciale Staten van Noord-Holland bestaat uit 77 leden, t.w.: P.v.d.A. 24, K.V.P. 19, C.P.N. 13, V.V.D. 8, A.R. 8 en C.H. 5, de volgorde overeenkomstig het aantal behaalde zetels.

Op grond van deze cijfers was de verwachting, dat de fractie van onze partij in Noord-Holland aanspraak kon maken op een zetel van Gedeputeerde, zeker niet misplaatst. Het resultaat is evenwel, zoals bekend, helaas anders uitgevallen.

In het vorige nummer van dit blad is reeds de volledige tekst van de verklaring opgenomen, welke door de Voorzitter van de Statenfractie, Mr. R. C. Bakhuizen van den Brink, voor de aanvang der stemmingen werd afgelegd. Na 't afleggen van die verklaring vond de fractie-voorzitter van de C.P.N. natuurlijk aanleiding ook zijnerzijds — zij het dan op geheel andere gronden — critiek te laten horen en als gevolg van de verwickelingen bij de diverse stemmingen, waarbij ook nog twee schorsingen der besprekingen voorkwamen, is er door de sprekers van de andere fracties over het gepleegde overleg wel zoveel uit de doeken gedaan, dat het voorbehoud om op de zaak niet dieper in te gaan, wel als vervallen kan worden beschouwd.

VOORAF BEKLONKEN

Bij de plaats gevonden hebbende besprekingen op het stadhuis te Amsterdam, waartoe waren uitgenodigd afgevaardigden van de P.v.d.A., K.V.P., V.V.D., A.R. en C.H.-fracties, bleek ons, dat de P.v.d.A. en de K.V.P. reeds vóór dien ruggespraak met elkaar hadden gehouden en nadat door de heer Baas namens de A.R. en C.H. en door de heer Bakhuizen van den Brink namens de V.V.D. te kennen was gegeven, dat men van mening was, dat de samenstelling van het College van Gedeputeerde Staten verhoudingsgewijze 2-2-1-1 moest zijn, bleek uit een verklaring bij monde van de heren De Roos en Groen, resp. namens de P.v.d.A. en de K.V.P., dat deze zaak door beide fracties reeds was beklonken, hetgeen mogelijk was, doordat beide fracties tezamen over 48 stemmen beschikken.

WONDERLIJKE MOTIVERING

Opmerkelijk waren twee punten, welke de heer De Roos in zijn motivering naar voren bracht, n.l. ten eerste dat de P.v.d.A. instemde met het standpunt geen C.P.N.-gedeputeerde meer te verkiezen, maar zij meende toch wel te kunnen preten-deren vertegenwoordigster te zijn van de op de C.P.N.-candidaat uitgebrachte stemmen, nu deze in feite was uitgeschakeld, doordat van haar geen rechtstreekse vertegenwoordiger werd gekozen.

In de tweede plaats was de door de V.V.D. gevoerde verkiezingscampagne in de ogen van de heer De Roos van dien aard, dat alleen daardoor de V.V.D. geen zetel toekwam. De leuze, dat de belastingen omlaag moeten, heeft de heren van de P.v.d.A. blijkbaar wel diep getroffen.

In de tweede ronde der besprekingen heeft de heer Baas namens de Prot. Christelijke Fracties, mijns inziens het hoofd wel wat te vlug in de schoot gelegd door te verklaren, dat zijn fracties met de gemaakte afspraak tussen P.v.d.A. en K.V.P. accoord zouden gaan. Ziehier een getrouw verslag van het gevoerde overleg, dat uiteraard als zeer onbevredigend moet worden beschouwd. Tenslotte bleek bij de stemmingen, dat hiermede de zaak nog niet ten

einde was. Na de verkiezing van 3 gedeputeerden van de P.v.d.A. en twee van de K.V.P., kwam de zesde stemming, waarvoor kandidaat werd gesteld de oud-gedeputeerde van de A.R.-fractie, Mr. A. Bruch. Toen de uitslag was, dat deze met grote meerderheid van stemmen gekozen was, bedankte hij voor de benoeming. De tweede kandidaat van de Prot. Chr. fracties was de heer Rustige, die echter door de K.V.P.-fractie niet werd geaccepteerd, met als gevolg de befaamde schorsingen der vergadering, waarin men in een onderling overleg heeft getracht het gezicht der samenwerking tussen P.v.d.A. en K.V.P., althans in de Staten van Noord-Holland, nog te redden, echter zonder resultaat daar bij de laatste stemming de K.V.P.-fractie met een eigen kandidaat uitkwam, die het echter tegen de heer Rustige moest afleggen.

Als bijkomstige omstandigheid moet hier nog worden vermeld, dat men voor enige tijd terug in de Amsterdamse Raad van de zijde van de P.v.d.A. grote bezwaren had tegen de verkiezing van de heer Rustige als wethouder.

Deze bezwaren bleken bij zijn verkiezing als gedeputeerde niet zo overwegend. Of ging het hier om het behoud van de drie zetels voor de P.v.d.A.?

VRAAGTEKEN BRUCH

Van vele kanten is de vraag gesteld, wat de heer Bruch heeft bewogen zijn benoeming niet te aanvaarden. Hierover is evenwel nog geen verklaring verschenen.

Mochten de geruchten waar blijken te zijn, dan zou 't in verband staan met zijn functie als gedelegeerde voor de bedrijven, daar deze functie bij aanvaarding van zijn benoeming als gedeputeerde zou zijn vrijgekomen en hiervoor werden tijdens de vergadering al weer kandidaten genoemd.

Al met al meen ik te mogen zeggen, dat het verloop van deze verkiezingen niet alleen zeer onbevredigend is geweest, maar ook zeer weinig verheffend. Tevens is hierbij komen vast te staan, dat de V.V.D. door de meeste partijen wordt gezien als staatsvijand No. 1, hetgeen ons echter alleen maar zal sterken in ons streven om de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie groot en krachtig te maken.

Polemiek met De Linie (II)

Heus, in alles zit alles

Het quasi breed-opgezette requisitoir tegen de liberale staatkunde dient de Linie-schrijver slechts tot een aanloop om te komen op meer praktisch politiek terrein. Dat zijn betoog daar aan logica wint kunnen wij helaas niet getuigen.

Ofschoon het liberalisme — aldus het betoog kort samengevat — parlementair veel invloed verloren heeft, treedt de tegenstelling der maatschappelijke belangen bij het wetgevendende werk krachtiger dan ooit op de voorgrond. Daar trachten de liberalen hun lijn door te trekken. De botsing der belangen in een volk, dat vecht om het naakte bestaan, is hevig. Christelijke staatkunde tracht de klassenstrijd te temperen, maar dat is niet gemakkelijk. Moet het conflict worden uitgevochten met de machtsmiddelen, waarover de moderne maatschappij beschikt? — aldus ietwat pathetisch de schrijver, die toch vermoedelijk ook wel eens gehoord zal hebben van een instelling als de Stichting voor de Arbeid en het aandeel, daarin door liberalen genomen, om maar niet te spreken van de vroegere Vrijz. Democraten, die „tempering van de klassenstrijd“ expressis verbis reeds een halve eeuw geleden in hun program hadden staan.

Daar dient zich — zo gaat hij voort — nu een vrijzinnig-democraat aan als de onpartijdige, neutrale leider van een „derde macht“, waarin ook orthodoxe christenen, ja zelfs katholieken welkom zijn, maar vooral die katholieken moeten daar niet in tippelen, want... toen Marchant in '35 katholiek werd en daarvan niet dadelijk mededeling deed aan Oud, was deze laatste zeer verbolgen over dit politieke bedrog en hij eiste het aftreden van Marchant en als partijleider en als minister, omdat een rooms geworden Marchant niet waardig was de V.V.D. in 's lands regering te vertegenwoordigen.

Die Oud toch! Zo'n mannetjesman!

Maar: Zó schrijft de M-medewerker van De Linie anno 1950 de politieke geschiedenis van 't jongst verleden. We kunnen daarnaar ook de waarde bepalen van zijn onthulling, dat diezelfde Oud zich nu aandient als de onpartijdige neutrale leider van een derde macht, waarin zelfs katholieken welkom zijn, wat we

nooit te weten zouden zijn gekomen als de parlementaire medewerker van Elsevier de kunst niet had verstaan, alles uit alles te halen en in de M-medewerker van De Linie op dit punt niet nog zelfs zijn meester had gevonden.

De Linie-onthullingen vertonen een climax.

Want alsof dit alles nog niet erg genoeg ware, volgt er dan nog de verzekering, zij het vragenderwijs gesteld, primo: dat de vrijzinnige democratie van het Westen en de volksdemocratie van het Oosten stelen op dezelfde wortel van het materialistisch ongeloof;

secundo: dat individualisme en collectivisme van nature bondgenoten zijn in de strijd tegen het organische Leven; dat zij elkaar slechts in schijn bevechten, doch steeds — ieder op eigen front — strijden tegen de draagster der organische levensbeschouwing: de katholieke Kerk, ja dat tertio en ten slotte, terwijl Mr. Oud bezig is verzamelen te blazen voor een „derde macht“ er onder de invloed van de vrijzinnige voorlichting in een zich onpartijdig en neutraal noemende pers wellicht ook een buiten-parlementaire macht groeit, waar tegen straks, als de consuls niet bijzonder waakzaam zijn, geen enkel parlementair kabinet, geen enkele rooms-rode (of anders gekleurde) democratische coalitie opgewassen is

Zelden wij het u niet in de aanvang, lezer: de kunst is maar om alles uit alles te halen. Want heus, in alles zit alles.

Zelfs in De Linie, wier M-medewerker zijn „alles“ gedekt acht door twee citaten, een van Toynbee en een van Gerretson, die beiden menen dat de economische systemen van Oost en West naar elkander toegroeien. „De eigenlijke controverse is van religieuze aard“, zegt de een. De ander, Prof. Gerretson constateert, dat zoals West-Europa a centre coeur wordt gedreven in de richting van het staatsdirigisme, zich in Rusland het communisme in de richting van het privaat-kapitalisme ontwikkelt, waarin hij dan de mogelijkheid gepend ziet van een compromis tussen beide schijnbaar onverenigbare stelsels, die (dat?) tevens een synthese is: een liberale bovenbouw op een communistische grondslag, wat de M-medewerker,

Eerbewijzen Erezaken, Eerverlies

(Ingezonden)

Bij K.B. van 3 Juni 1950 is aan Ir. A. G. Koops Dekker het Ridderkruis der Mil. Willemsoorde 4e klasse verleend. In het weekblad „de Ingenieur“ van 14 Juli 1950 wordt deze toekenning besproken ende roemrijke daden vermeld, die Ir. Koops Dekker tijdens de oorlog tegen Japan in Indië verricht heeft — de ongelofelijke moed daarbij aan de dag gelegd en de schitterende successen daarbij behaald. Er blijkt uit, dat als iemand dit eerbewijs heeft verdiend, dit zeker is onze nationale held Ir. A. G. Koops Dekker.

Uit het artikel boven aangeduid blijkt ook, dat hij gesteund werd door een verzetgroep, merendeels bestaande uit Ambonese oud-militairen — en het artikel besluit met de volgende zin:

„Allen, die op de hoogte zijn van de omstandigheden, waaronder het verzet in Indië werd gevoerd, zullen onze diepgevoelde bewondering voor Ir. Koops Dekker en zijn kleine groep Ambonezen ten volle delen.“

Voor ons — Nederlanders — is het dus een ere-zaak onze dank aan de Ambonezen in daden om te zetten, ten minste voor weldenkende Nederlanders.

Nu zit Ambon in diepe benauwenis — en een steeds glimlachende Nederlandse minister laat dit land in de steek. Dit is eerverlies voor het Nederlandse volk.

wiens artikel niet lijdt aan overmaat van klare begripsbepaling dan maar weer gemakshalve doet spreken van een liberale bovenbouw op materialistische grondslag.

Nu zouden wij op onze beurt weer kunnen vragen, of het werk der liberalen is, dat West-Europa a centre coeur in de richting van het staatsdirigisme wordt gedreven of dat rooms-rode samenwerking daartoe leidt. Maar wie weet dat alles in alles zit, vraagt maar niet alles wat hij op een bepaald ogenblik zou kunnen vragen. G. A. de R.

Waarheen muziek?

Het schijnt in de bedoeling te liggen om de standplaats van de Koninklijke Militaire Kapel van Den Haag over te brengen naar Arnhem.

Wij achten deze maatregel volmaakt onbegrijpelijk en stellig niet geschikt om de waardering voor de maatregelen, welke van de zijde van de verantwoordelijke autoriteiten worden getroffen op het gebied van de defensie en de strijdkrachten, te verhogen, al twifelen wij er niet aan, of de Leger Voorlichtingsdienst die altijd tracht elke maatregel op het gebied van de defensie goed te praten, zal hiervoor wel weer enige argumenten naar voren trachten te brengen. De Koninklijke Militaire Kapel is in feite een onderdeel van Jagers, maar zoals de Nieuwe Coude garderegimenten Grendiers en rant terecht schreef, gaat de betekenis van de kapel ver uit boven die van een onderdeel van een regiment. En zo vervolgde dit dagblad: „Zij treedt op bij allerlei gelegenheden en zet luister bij aan nationale gebeurtenissen. Daarom behoort de K.M.K. niet bij een bepaalde groep van het leger, zij is de representante van onze landmacht als geheel bezien.“

Wij kunnen ons bij dit oordeel geheel aansluiten. Men zou door de verplaatsing naar het Oosten des lands, waar de K.M.K. zo vaak bij allerlei officiële gelegenheden in het Westen des lands moet optreden bovendien belangrijk hogere onkosten voor vervoer krijgen, hetgeen in deze tijden stellig niet wenselijk is.

Een ere-saluut aan het K.N.I.L.

EEN LEGER MET EEN ROEMVOLLE HISTORIE

Woensdag is aan het bestaan van het K.N.I.L. een einde gekomen. En daarmee is een einde gekomen aan een leger met een roemvolle historie. Vóór 1830 was het K.N.I.L. onderdeel van het Nederlandse leger. In dat jaar heeft de toenmalige gouverneur-generaal graaf van den Bosch het initiatief genomen tot de oprichting van een afzonderlijke formatie, waarvoor in 1832 de goedkeuring van de Koning werd verkregen. Het K.N.I.L. omvatte toen 13000 man, en wel: 603 Europese officieren, 37 inheemse officieren, 5700 Europese en 7206 inheemse onderofficieren en minderen.

Pacificatie buitenbezittingen

De eerste periode van het K.N.I.L. is die van de pacificatie in de Buitenbezittingen, van 1830 tot 1910. In die tijd vonden de expeditieplaats naar verafgelegen streken, waar de bevolking werd onderdrukt door eigen vorsten of andere bevolkingsgroepen, of het Nederlandse gezag met voeten werd getreden.

Wij denken aan acties op West-Sumatra, aan acties tegen de vorstin van Boni op Zuid-Celebes (omstreeks 1860), aan de acties op Bali en Lombok. Schitterende wapenfeiten werden volbracht. Evenwel, de grootste strijd moest het K.N.I.L. op Atjeh voeren. De fanatieke en met doodsvrees strijdende Atjeher is wel de meest felle tegenstander van het K.N.I.L. geweest. Bijzonder onderscheiden heeft zich in dit gebied het in 1890 opgerichte keurcorps der Marechaussee, dat trouwens ook later uitmuntend werk heeft verricht.

Het meest op de voorgrond getreden in deze strijd is Joannes Benedictus van Heutsz geweest, geboren 3 Februari 1851 te Coevorden. Weliswaar hebben ook vele andere prachtig werk verricht, maar hij is toch onmiskenbaar de belangrijkste geweest, niet alleen als militair heeft hij zich onderscheiden door inzicht en grote moed, maar ook als civiel bestuurder was hij één der groten. Hij was tweede luitenant in het Nederlandse leger toen in 1873 de strijd op Atjeh losbarstte. Hij vroeg toen overplaatsing naar Indië en reeds op zijn 24ste jaar verwierf hij als erkenning van zijn moed de Militaire Willemsorde 4e klasse. Later ontving hij nog de eresabel en in 1897 (hij was toen 46 jaar) verwierf hij de Militaire Willemsorde 3e klasse. In 1898 werd hij gouverneur van Atjeh en in 1904 had hij Atjeh onderworpen. In dat jaar werd hij gouverneur-generaal, als hoedaanig hij in 1909 is afgetreden. Van Heutsz is één onzer groten geweest!

De laatste grote expeditie naar de Buitenbezittingen is in 1905 begonnen. Zij is de 3e Boni-expeditie en zij was gericht tegen de vorsten van Boni en Goa. In 1906 was de expeditie ten einde, maar tot 1908 moesten toch patrouille-acties plaats hebben om Zuid-Celebes definitief onder rechtstreeks bestuur te brengen.

Na 1910 was er een periode van orde en rust in Nederlands-Indië, met uitzondering van het verzet op Atjeh's Westkust (1925-1927) en de communistische relletjes van 1926 en 1927. Over het algemeen echter kon de ontwikkeling zich gestadig voltrekken.

Duistere tijden

Tot 1930 duurde die periode van betrekkelijke rust. Toen gingen de internationale verwickelingen ernstiger vormen aannemen en moest in de eerste plaats gerekend worden met de Japanse dreiging. In die tijd moest de verdediging van Soerabaja en Tandjong Priok worden voorbereid, werd het luchtwapen uitgebreid en werd de verdediging van de oliehavens Tarakan en Balikpapan georganiseerd.

In 1940 was de legersterkte: 3203 officieren en 72943 onderofficieren en

minderen, waarbij militieplichtigen, landstormplichtigen en inheemse korpsen zijn meegeteld.

Op 8 December 1941 verklaarde ons land Japan de oorlog en een felle strijd volgde. De aanval der Jappen kon niet worden opgevangen. De Buitengewesten werden achtereenvolgens bezet. Het begon met Borneo. Daar is overigens prachtig werk gedaan door het VIIe bataljon, dat onder leiding stond van de toenmalige luitenant-kolonel S. de Waal. Dat bataljon heeft zich zeer onderscheiden bij de verdediging van Tarakan; waar de havens, oliebronnen en andere installaties volledig konden worden vernietigd vóór de Japanners ze in handen konden krijgen. Bijzonder onderscheiden heeft zich ook de luchtmacht, aan welke de Militaire Willemsorde werd toegekend.

De strijd heeft niet mogen baten. Op Java moest op 8 Maart '42 worden gecapituleerd en duizenden militairen kwamen in krijgsgevangenschap: Grote ellende is geleden in de diverse kampen. Geweldige lichamelijke inspanningen werden door de overweldigde geëist. Velen zijn als gevolg van uitputting en besmettelijke ziekten om het leven gekomen. In deze dagen mag er nog wel eens aan herinnerd worden, dat slechts de Europese, Ambonese en Menadonese soldaten van het K.N.I.L. in gevangenschap zijn gehouden. De militairen van andere landaarden werden vrijgelaten.

De laatste periode

Met naar Australië uitgeweken militairen, met guerrillastrijders, die op Portugees Timor hadden stand ge-

houden, met bevrijde krijgsgevangenen, met oorlogsvrijwilligers en met militairen van de Brigade Prinses Irene werd in de loop van 1944 in Australië het 1e bataljon K.N.I.L. opgericht, dat deel heeft genomen aan landingen op Biak, Tarakan en bij Balikpapan.

In October 1945 is het te Batavia aangekomen. Samen met het IIe bataljon, dat hoofdzakelijk was samengesteld uit op Java bevrijde krijgsgevangenen, werden orde en rust te Batavia en in de omstreken gewaarborgd. Inmiddels kwamen de overgebleven krijgsgevangenen uit diverse kampen in Burma, Siam, Malakka, Indo-China en Japan naar de archipel terug. Tezamen met de uit Nederland gekomen militairen hebben deze voormalige krijgsgevangenen — hoewel velen als gevolg van ziekte en ondervoeding in zeer slechte gezondheidstoestand verkeerden — de opgelegde taak ten uitvoer geleid. Zoals men weet is deze taak onder uiterst moeilijke omstandigheden vervuld.

Veel willen wij daarover thans niet schrijven, maar wel moet worden vastgesteld, dat de arbeid is verricht overeenkomstig de beste tradities. Wie met de mannen van het K.N.I.L. spreekt, weet dat zij hun taak zagen als één van het brengen van orde en rust voor een bevolking, die gelijk elke bevolking orde en rust en goed bestuur nodig heeft om zich te kunnen ontwikkelen. Zelf hebben wij menigmaal de gelegenheid gehad te spreken met generaal Spoor en andere hoge militairen; maar ook met de „gewone man” uit de troep. Uit die gesprekken weten wij, dat geen lagere motieven drijfveer waren, maar bij verreweg de meesten een gevoel van verantwoordelijkheid jegens de medemens.

Uitermate zwaar hebben de mannen van het K.N.I.L. het gehad in de laatste jaren, maar zij hebben hun taak verricht op een beheerste en respect afdwingende wijze. Het goede heeft de — natuurlijk — gemaakte fouten verre overtroffen.

Overigens hebben niet alleen mannen hun plicht gedaan, maar ook de vrouwen moeten worden genoemd. In 1944 is in Australië het Vrouwenkorps van het K.N.I.L. opgericht. De eerste groep vrouwelijke vrijwilligers kwam na de landing der Amerikanen op Nieuw Guinea in actie.

Direct na de capitulatie van Japan werden andere groepen per vliegtuig overgebracht naar Manila, Bangkok, Java en Sumatra. Onmisbare diensten werden verricht in hospitalen, laboratoria, telefooncentrales en staffbureaux. Ook de vele honderden vrouwen hebben haar werk vaak onder uiterst moeilijke omstandigheden moeten verrichten.

Het K.N.I.L. is thans ontbonden. In het verdere en in het nabije verleden heeft het prachtige daden verricht. Het heeft zijn taak in de goede zin begrepen en ten uitvoer gebracht. Vier onderdelen hebben de Militaire Willemsorde ontvangen, het IIIe en VIIe Bataljon Infanterie, het Korps Marechaussee en de Militaire Luchtvaart. Duitzenden militairen ontvingen de ridderslag. In tientallen van jaren hebben tienduizenden hun plicht jegens het vaderland, het Nederlandse en het Indonesische volk gedaan.

Aan allen brengen wij een ere-saluut!

K.

ZO BELANGRIJK?

Van enige zijden is ons gevraagd naar aanleiding van hetgeen onzerzijds werd opgemerkt over de leiding van de Leger Voorlichtings Dienst, of wij van oordeel waren, dat de voorlichting over de defensie nu wel zo belangrijk was. Wij aarzelen niet als onze vaste mening uit te spreken, dat de voorlichting op defensiegebied, juist in deze tijden van internationale spanning, van de grootste betekenis moet worden geacht. Juist in ons land, waar de overgrote meerderheid van ons volk zich bewust is van de ramp, welke een nieuwe oorlog over ons land en ons volk zou brengen, waar men geenszins militaristisch is ingesteld en waar men dus ook niets voelt voor een voorlichting, welke haar oorsprong zou vinden in een „Kriegspropagandaministerium”, is het juist afwegen van deze voorlichting en het zo goed mogelijk kiezen van de juiste wegen van een buitengewoon belang. Daarom is het naar onze mening ook zo wenselijk, dat aan het hoofd van de voorlichtingsdiensten op defensiegebied mannen worden geplaatst, die praktisch verstand hebben van de journalistiek, omdat zij door die journalistiek ook ervaring hebben kunnen opdoen van de inzichten, welke leven onder het volk, waar zij met hun voorlichting werkzaam moeten zijn. Nu is het zo, dat noch bij de Leger Voorlichtings Dienst, noch bij de Marine Voorlichtings Dienst dat het geval is. Bij de Leger Voorlichtings Dienst staat aan het hoofd iemand, die enige ervaring heeft op het gebied van de reclame, maar die binnenkort vervangen zal worden door een man, die ook op dit terrein niet deskundig is en zoals wij onlangs reeds schreven, zelfs op het journalistieke terrein een volslagen leek is. Bij de Marine Voorlichtings Dienst staat aan het hoofd iemand, die werkzaam is geweest bij een papier-importhandel in Indonesië. Stellig heeft de voorlichting papier van node, maar dat niet alleen. Nu is er sinds kort ook een commissie voor de coördinatie voor Marine en Landmacht ingesteld, welke in de afkorting de weinig sierlijke naam Coco Mala draagt, die zich ook met dit probleem van de voorlichting op defensiegebied bemoeit en daar zelfs een rapport over schijnt te hebben uitgebracht. Maar voor zover ons bekend is, zonder daarover de werkelijk deskundigen op het gebied van de militaire voorlichting gehoord te hebben. Hetgeen wij voor de toekomstige ontwikkeling van de voorlichting op defensiegebied slechts kunnen betreuren.

eigenwijze liedjes

Onze kletskousen

U hoort hen elke dag in alle microfonen,
Die reuze-redenaars van Gulpen tot Oostzaan,
Die lui, die met hun uh's, hun ahems en hun snuffels
Voortdurend stotterend aan 't redeneren slaan;
Hun beeld blijft altijd hol, hun woorden zijn verstenen,
Hun zin en hun betoog is net als veterdrop,
Zo zeldzaam taai van stof, zo langgerekt, zo melig,
Zo radio-passief, zo druk-maar-op-de-knop.

Zij staan naar alle kant steeds klaar om te begroeten,
Desnoods op rijm en maat, zo nodig met muziek,
Zij openen het één en sluiten weer wat anders
Met steeds dezelfde tekst, dezelfde methodiek
Van klets-maar-raak en zeg het zonder bloemen,
Gebruik de preektoon, man, dan wel het plat gepraat,
Dat in dit platte land van Amsterdam tot Zutphen,
Van Usquert tot Maaseyck als omgangstaal bestaat.

Verlos ons van die lui, die toch nooit leren praten
Zo echt van mens tot mens, zo echt van-binnen-uit,
Met hun verstopte neus, hun preektoon en hun galmen,
Hun adamsappelzeer en hun verstuipt geluid,
En geef ons REDENAARS als er gepraat moet worden
Met hartstocht en met vuur, met humor en met geest,
Die ALS ze zeggen gaan ook iets te zeggen HEBBEN
Van Usquert tot Maaseyck, van Groenlo tot Uitgeest.

Brummetje.

ALLERHANDE

„HET GESPREK WORDT WEEB BEST”

Maar dat „het gesprek” weer „best” zal zijn, dat er vinnig gevochten zal worden, dat de minister scherp van zich af zal bijten en dat de leiders der andere partijen, nu zij wat meer tijd hebben gekregen om na te denken, de gelegenheid danig zullen gebruiken om betere posities in te nemen en Oud's voorsprong in te halen, staat wel vast.

(Elseviers Weekblad)

HALFZACHT

De besturen van de Vereniging van Letterkundigen en van het PEN-centrum voor Nederland hebben een verklaring uitgegeven waarin zij, „overwegende het gevaar van een nieuwe wereldoorlog” zeggen het tot de plicht van elke schrijver te rekenen, zich van zijn verantwoording tegenover het publiek bewust te zijn. En op eigen gebied met eigen middelen mede te werken tot verzachting van de tegenstellingen en oplossing van geschillen in een geest van onderling begrip, vredelievendheid en verdraagzaamheid. Beste brave jongens, deze besturen. Dit systeem van „verzachtingen” kennen wij uit de tijd, toen Chamberlain naar Hitler vloog. Het betekende de tweede wereldoorlog.

(De Nieuwe Eeuw)

DAAR BIJ DIE MOLEN

Waarom heeft dat liedje van die mooie molen zo'n enorm succes gehad? Was het mooier dan andere volksliederen? Was het moderner? Was het sentimenteler? Of was het pikanter. Ik weet het niet. Maar het is een feit, dat een molen nog steeds een grote aantrekkingskracht uitoefent op de fantasie van jong en oud. Evenals de beeldschone molenaarsdochter.

(Pit)

ZING, MENSEN, ZING!

Zing, mensen, zing! In uw bad, op een transportfiets, bij het drogen van de afwas. Aan de liedjes wordt voortdurend gewerkt en wel door een wereldindustrie met een zakelijk geworden Lichte Muze als directrice. De klanten zijn wij, het publiek. Wij neurien, tidelidommen, fluiten, sissen tussen de tanden of galmen luidkeels, wat op het psychologisch moment uit ons geheugen naar boven borrelt. Hoe heet dat liedje ook weer? Vaak weten wij het niet. Wat waren ook weer de woorden? Ergens hebben wij het gehoord en om een of andere reden voor latere herconsumptie in onszelf opgeborgen. Ineens is het er weer. Wie speelde het onlangs? Zou het in druk te krijgen zijn, genoteerd voor het instrument, waarop wij plegen te liefhebben? Zouden er handelsplaten van bestaan? Moeten wij niet aan de radio-omroep vragen of die het opnieuw laat uitvoeren? Dit zijn de vragen, waartoe de Lichte Muze N.V. ons bij voorkeur drijft. Want daardoor komt het moment, waarop de duizenden dames en heren, die tot haar staf behoren, op een liedje kunnen gaan verdienen.

(De Groene Amsterdammer)

NEDERLANDSE BOEREN

De prestaties van de Nederlandse boeren kunnen het best naar waarde worden geschat, wanneer men ze vergelijkt met die van hun collega's in andere Europese landen. Een vergelijking van de hoogte der agrarische kostprijzen in diverse Europese landen leert, dat de kostprijzen in ons land — evenals in Denemarken — ongeveer 20 pct beneden 't gemiddelde West-Europese niveau liggen. Vergeleken met de andere West-Europese landen produceert onze landbouw dus zeer goedkoop. Niet zonder reden verklaarde een vooraanstaande Amerikaanse landbouw-econoom dan ook enkele jaren geleden, dat de Nederlandse en de Deense boeren de meest geschoolde, meest competente en best toegeruste van Europa, ja wellicht van de hele wereld zijn.

(Algemeen Handelsblad)

OPBIEDEN BIJ HONDERDDUIZENDEN

Vakbonden en radioverenigingen bieden bij honderdduizenden tegen elkaar op, want wie de massa heeft, heeft de macht. En de massa is een op ten minste tienduizend afgeronde klomp; zij is naamloos en loopt zoals de leider aan de top loopt. Zij heeft geen gezicht en geen ziel, alleen maar een instinct; zij is buigzaam materiaal in de handen der handige politici.

(Leeuwarder Courant)

ONOVERBRUGBARE KLOVE

Niemand zal betwisten, dat de gemeentelijke overheid verplicht is te zorgen, dat de openbare middelen van vervoer aan redelijke eisen voldoen, maar tussen deze overheidszorg en een aanslag op het zelfstandig bestaan gaapt een klove, welke naar het voorbeeld van de Haagse gemeenteraad onoverbrugbaar moet worden geacht. Juist in een zo moeilijke tijd, als wij beleven, moeten alle krachten van ons volk worden ingespannen en het is eenvoudig de klok terug zetten, wanneer de overheid maatregelen treft, waardoor de kleine zelfstandigen, juist een groep onzer bevolking met grote werkkraft en vaak bewonderenswaardig initiatief, worden uitgeschakeld.

(Algemeen Dagblad)

Hamstermatronen

Denkend aan Holland zie ik brede matrones traag in haar diepe kelders gaan, rijen ondenkbaar volle Keulse potten als grauwe reuzen langs de wanden staan stapels gedreven de lekkernijen verspreid in het rond, blikgroepen, manden,

gevulde vaten, kisten en kratten in een doodsvorbond. de lucht is er muf en de lucht wordt er langzaam door velle veelkleurige hammen versmoord... En in alle gewesten wordt de roep van de hamster door de dikke matrones met ijver gehoord.

(Haagsche Post)

NIET GEDIEND

In Arnhem zit men omhoog. Het gaat niet goed met de tentoonstelling De Mijlpaal. Dat komt, omdat deze expositie een sterk ambtelijke inslag heeft. En daarvan is ons volk niet gediend.

(De Prinsstad)

Zoveel misvattingen

Er is wel eens gezegd, dat die journalisten zulke moeilijke mensen zijn. Het tegendeel is waar. Er is echter welbaast geen categorie werkers in ons land ten opzichte waarvan zoveel misvattingen bestaan als met betrekking tot de pers. De een verkeert in de krankzinnige veronderstelling, dat een goede verstandhouding slechts een kwestie van veel drank en spijzen is, de ander behandelt ze als kleine kinderen of beter nog als loopjongens door hen te ontvangen en hun een persklaar artikel mee te geven — en in welk een vorm meestentijds — weer een ander miskent te enenmale de maatschappelijke taak van de pers door „die verdraaide pottenkijkers” buiten de deur te sluiten, de een wil de pers dicteren, wat er geschreven moet worden, de ander wil haar verbieden te publiceren wat hem niet welgevallig is.

(Ariadne)

Van woeste waterval tot rustig stromende rivier

Onmiddellijk na de oorlog was het leven als een woeste en wilde waterval waar wij allen doorheen moesten, het gehele Nederlandse volk en ook de landbouw. Er zijn slachtoffers gevallen; de ondergang heeft verschillende malen bedreigd. Na enige jaren kwam men terecht in kalmer stromend water; het leven verliep toen als een meer rustig stromende rivier, die echter door verborgen klippen en rotsen toch nog tal van gevaren opleverde. In deze woeste en bruisende stroom en later ook in deze kalmere rivier is het voor de land- en tuinbouw een groot voordeel geweest dat hij zich dit apparaat van samenwerking heeft opgebouwd en als een eenheid naar buiten kon optreden. De gevaren, die de land- en tuinbouw bedreigden zijn voor een groot deel afgewend door de hechte eenheid, die de land- en tuinbouw grote kracht heeft gegeven.

(Mededelingen van de Stichting voor de Landbouw)

Goede kans

Als iedereen weet, wat het voor zijn collega's betekent, als hij zijn werk niet goed verricht, wanneer iedereen zich dus bewust is van de verhouding, waarin zijn werk staat t.o.v. dat van anderen en in andere afdelingen, dan is de kiem gelegd voor begrip en samenwerking en krijgt het gemeenschapsbesef een goede kans.

(De Wolkenridder)

Wij zijn vredelievend.

Het Nederlandse volk is een vredelievend volk. Het verascht de oorlog. Maar het ligt nog vers in het geheugen, hoe een agressor in 1940 de vrijheid lievende volken een voor een tegen elkander uitspeelde en vervolgens overrompelde, hoewel zij tezamen sterk hadden kunnen zijn.

Ons volk weet, dat Nederland ook thans niet in staat is alleen een machtige agressor het hoofd te bieden. Juist omdat ons volk de vrede lief heeft, heeft het zich bij het Atlantische Pact aangesloten. Twaalf landen hebben daarbij hun krachten samen gebundeld om samen sterk te kunnen staan, zodat een eventuele aanrander zich wel tweemaal bedenkt alvorens een van hen aan te tasten. Daarom is de vraag, of men voor de vrede is (waarmede men van communistische zijde langs de huizen gaat. - red. V. en D.), eigenlijk een belediging voor elk rechtgeaard Nederlander. En daarom zal ieder verstandig mens de diepere achtergrond van deze misplaatste „vredesbeweging” doorzien en er zich van distancieren.

(Het Lichtspoor)

Eén weg

Iedere verzwakking van het Westelijke standpunt, politiek en militair, betekent winst voor de rode tegenpartij, die recht, vrijheid en vrede zo openlijk met de voeten treedt. Er is maar één enkele weg om eens tot werkelijke vrede te komen. Men moet gezamenlijk het onrecht en de onvrijheid bestrijden. Daartoe moet het Westen alle krachten verenigen.

(Nieuwe Courant)

Houdt men ons volk geproletariseerd?

De geleide wetgevende huishouding

Een jurist schrijft ons:

Ik had aanleiding bij onderhandse acte van de eigenaar het huis te kopen, dat ik jaren lang van hem in huur had. Dit is mogelijk naar ons recht, (en mijn buurman kocht even voor de oorlog bij onderhandse acte kostbaardere grond in een naburig watersportoord, waarop hij een huis bouwde). Maar praktisch is het door nog toegepaste bepalingen van prijsbeheersing uit de bezettingstijd onuitvoerbaar, de levering te bewerkstelligen door overschrijving van de acte op het hypotheekkantoor.

De koop heette in dagbladberichten vrij te zijn. Maar bij de voorbereiding met het hypotheekkantoor van het in te schrijven afschrift van de acte werd ik er opmerkzaam op gemaakt, dat een verklaring van geen bezwaar van het Prijzenbureau nog nodig was. Inderdaad, het Vervreemdingsbesluit onroerende zaken (Fruin blz. 2688) was nog niet gewijzigd, en dat bepaalt in art. 3, dat zo'n overeenkomst nietig is, zolang niet van het prijzenbureau die verklaring verkregen is. Het verzoek daartoe kan voor of na het tot stand komen van een overeenkomst bij een door de Secretaris Generaal van Binnenlandse Zaken vast te stellen formulier worden ingediend.

Dit zou nog allemaal niet erg zijn, maar er wordt nog altijd gewerkt naar een Tweede uitvoerings-

voorschrift Vervreemdingsbesluit niet-landbouwgronden '42 van de toenmalige gemachtigde voor de Prijzen, in het Weekblad voor Privaatrecht, Notarisambt en Registratie 3956 blz. 363 door een inzender van een rechtsvraag II de N.S.B.-er Schokker genoemd, alsmede: dictator, die zijn bevoegdheid ver te buiten ging. De beantwoorder van de rechtsvraag, prof. Mr. Houwing, lijkt de bepaling niet verbindend te achten, maar het is een lang verhaal.

In dat 2de Uitvoeringsvoorschrift werd in art. 2 ervan gemaakt:

- (1) Een verzoek wordt ingediend op dat bij het Prijzenbureau verkrijgbaar formulier,
- (2) Het indienen geschiedt door tussenkomst van een notaris onder overlegging van de notariële acte of ontwerp daarvan,
- (3) De gemachtigde voor de Prijzen kan anderen dan notarissen bevoegd verklaren een verzoek als bedoeld bij een Prijzenbureau in te dienen en bepalen, dat daarbij volstaan kan worden met overlegging van de acte of het ontwerp daarvan.

Het bleek mij, dat door het blijkbaar in de plaats getreden Directoraat Generaal van de Prijzen de laatste bevoegdverklaring alleen wordt uitgereikt aan diegenen, die het beroep van zaakwaarnemer (opmaken van transportacten van onroerende goederen) vóór 1942 als hoofdberoep uitoefenden.

Deze heren zijn heel schaars. In Amsterdam en omgeving is er b.v. geen. In Den Haag een, meen ik, verder werden mij Dordrecht, misschien ook Rotterdam en nog een enkele plaats, ook in het Noorden genoemd. De eerste bij wie ik het probeerde bleek dit werk behalve vroeger in Friesland, nooit te doen.

De bepaling zelf schijnt niets meer om het lijf te hebben, en de brandverzekering schatte dan ook het huis alleen al op mijn koopprijs voor het hele pand.

Met het onderwerp heeft niet te doen, waarom ik het dan ook bij onderhandse acte deed. Daarvoor waren een reeks redenen, maar het komt daarop ook niet aan. Ik wendde me bij de eerste stoornis al tot een notaris, b.v. om mijn koop te bevestigen, maar deze stond vijandig tegenover de onderhandse acte en kon niet besluiten mij te helpen. Ik ben weer bezig met een notaris.

Het onderwerp heeft een wijders strekking, waarbij we de voordelen van de notariële tussenkomst moeten laten rusten. Ik heb in Indië op grote schaal bijgewoond, wat men zou kunnen noemen een fiasco door te strenge eisen van inschrijving van Europese rechten op onroerend goed, b.v. bij kleine landbouw en bescheiden huizenbezit, waardoor de mensen naast de wet en zonder titels gaan leven. De inschrijving in Nederland op het hypotheekkantoor heeft bepaald zekere voordelen. En ik vraag

mij nu af, hoe loopt het hier met bescheiden land- en huizenbezit?

Registratierecht is heel hoog, nu 5%. Voor elke inzage is men f 1.50 kwijt. Houdt men met die dure vereisten ons volk niet kunstmatig geproletariseerd?

Voor dagelijks gebruik!

DE JONG'S CHOCOLADE
CHOCOLADE HAGELSIAG.
De eenige echte!

Internationale bankzaken

Voor Uw zaken met Azië beschikken wij over 17 kantoren in Indonesië en eigen vestigingen in Bombay, Calcutta, Bangkok, Singapore, Hongkong, Kobe, Tokyo.

Inlichtingen verstrekken onze kantoren in Nederland:
AMSTERDAM, Singel 250
ROTTERDAM, Mathenesserl. 235
DEN HAAG, Lange Vijverberg 11

NATIONALE HANDELSBANK N.V.

gevestigd sedert 1863

N.V. BOELE'S
Scheepswerven en Machinefabriek
BOLNES

Nieuwbouw en reparatie

Adverteert in dit blad

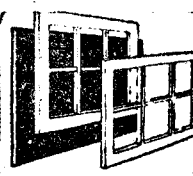
DE ROTTERDAMSCHЕ DROOGDOK MIJ. N.V.

N.V. Staaldraadkabel- en Herculestouwfabriek

voorheen

J. C. DEN HAAN

G O R I N C H E M

DAMEN
IN TRILBETON
N.V. BETON- & PLATENFABRIEK
1/2 GEBR. MYNLIFF
TELEFOON: 20559 - SLOETSTR. 6 - NYMEGEN

Zorgen over onze Defensie

Aan de strijd op Korea hebben wij reeds enige malen een beschouwing gewijd. Daarmede bleven wij in de lijn, die wij bij voortdurend hebben gevolgd, namelijk, een concreet geval tot aanleiding nemen voor een herhaling van de ernstige waarschuwingen tegen de gruwelijke gevaren, die de wereld thans bedreigen. Wij mogen daarmede niet ophouden, omdat de mensen al spoedig geneigd zijn de zonzijde op te zoeken, hun vertrouwen te stellen op de gunstige (of gunstig lijkende) factoren in de ontwikkeling en te licht bereid zijn het onaangename en het gevaarlijke voorbij te zien of weg te drukken. Een eigenschap overigens, die met vreugde wordt gezien door hen, die de Westerse beschaving ten ondergang willen brengen. Dezen leven voor een zeer belangrijk deel bij de gratie van het fatsoen en het optimisme van hen, wier val zij beogen. Tegenover onze belagers past de uiterste waakzaamheid. Nauwkeurig moeten wij weten wat binnen onze grenzen tegen ons wordt ondernomen, op alle eventualiteiten van over de grenzen moeten wij zijn voorbereid. Geen geklets hebben wij nodig, geen papieren organisaties, maar een reëel apparaat, dat dag en nacht klaar staat om ons volk, zijn rechten en zijn vrijheden te verdedigen.

Menigmaal hebben wij in ons blad onze zorg tot uitdrukking gebracht over datgene wat geschiedt en geschied is om de Westerse wereld te beschermen. Ook in ons artikel van twee weken geleden deden wij dat en thans willen wij daar nader in treden voor wat ons eigen land betreft.

Tegelijk met de andere hoofdstukken werd op de derde Dinsdag van September in het vorige jaar het hoofdstuk van de begroting voor 1950 aan de Tweede Kamer aangeboden, dat „Oorlog” en „Marine” tot onderwerp heeft. Tot dusver echter zijn deze onderwerpen nog niet in het parlement besproken. Op zijn vroegst zal dat nu een jaar na de indiening kunnen plaats hebben! Dus op het ogenblik waarop de begroting voor 1951 alweer moet worden ingediend!

De redenen daarvan willen wij niet in den brede bespreken. Het is duidelijk dat Nederland op het ogenblik met betrekking tot zijn defensie, waarover het zo strakke internationale verbintenissen heeft, maar niet zijn eigen gang kan gaan. Maar wel is het onrustverwekkend wanneer wij uit de gang van zaken alleen maar kunnen concluderen, dat men het blijkbaar op internationaal niveau zo weinig eens was, dat de Nederlandse minister van oorlog en marine niet in staat was zijn plannen te gaan opstellen. Dat is in een wereld van zo schrikkelijke dreigingen toch waarlijk een zaak, die tot de grootste ongerustheid aanleiding moet geven. En met diepe zorg vragen wij ons af, of men op het ogenblik dan eigenlijk wel weet waar men naar toe moet koersen. Immers, de in September van het vorige jaar ingediende begroting van Oorlog is op 10 Juni j.l. vervangen door een geheel nieuw ontwerp. De daarop gegeven toelichting was echter wel uitermate magertjes. En de enige weken daarna ingediende Nota inzake het defensiebeleid is een onzes inziens dermate vaag stuk, dat men zich af moet vragen, of men wellicht nog niet aan de definitieve plannen toe is en misschien nog eens aan het wijzigen zal gaan. Een ernstig gevoel van onbehagen moet de gewone burger dan ook wel bekruipe en het is nodig, dat nu binnen de kortst mogelijke tijd klare wijzen worden geschonken. Dit is nodig voor ons volk, dat moet weten waaraan het toe is, dit is ook nodig omdat de minister voor de hoofdstukken Oorlog en Marine respectievelijk 850 en 315 miljoen gulden vraagt. Het is een primaire eis, dat wij weten of deze enorme bedragen op verantwoorde wijze worden besteed.

De defensie legt een geweldige last op ons volk. De vraag is echter wat daar nu tegenover wordt gesteld. Wij zijn ervan overtuigd, dat het Nederlandse volk bereid is zich zeer grote offers voor zijn defensie-apparaat te getroosten, maar het heeft dan het recht om een duidelijk inzicht te krijgen in wat het daarvoor aan bescherming krijgt. En nu is het toch wel absoluut nodig, dat de regering duidelijk maakt, dat militair verantwoord is wat zij doet. Natuurlijk, men kan bij wat men voor de defensie beschikbaar stelt, niet afzien van financiële en economische mogelijkheden en sociale factoren. Evenwel moet ook beseft worden, dat het niet verantwoord is om het gehele appa-

raat in gevaar te brengen door te zeer de nadruk op die factoren te leggen. Want dan kan de situatie intreden, dat men toch honderden miljoenen uitgeeft, maar dat die bedragen vrijwel geheel opgesoupeerd worden voor tractementen, pensioenen, gebouwen e.d., terwijl er vrijwel niets over blijft om een waarlijk strijdapparaat op te zetten. Het is daarom noodzakelijk, dat de minister nu eens precies uiteenzet wat er op de been kan zijn wanneer zich het ernstigste geval zou voordoen, wat denkbaar is. De nota inzake het defensiebeleid bevat prachtige theorieën, maar het gaat om wat wij kunnen, het gaat om een uitzetting van wat er is en van wat wij vermogen als het nodig is.

Wij hebben zo de indruk, dat wij wel generaals maar geen leger hebben. En dan doet zich onmiddellijk de vraag voor of wij geen profijt kunnen trekken van de kennis en ervaring van een aantal van de militairen, die in Indonesië zijn geweest. Natuurlijk zijn daar bezwaren aan verbonden en ook vele moeilijkheden. Bezwaren van persoonlijke aard en moeilijkheden in verband met de geheel andere eisen, die hier gesteld moeten worden aan een militair. Maar wij moeten vreselijke haast betrachten bij wat wij moeten doen ter voorbereiding van onze verdediging en daarom moeten wij op de kortst mogelijke termijn doen wat ook maar even te doen is.

De meest aangewezen weg is, dat de Regering volkomen open kaart speelt. Zij moet ons volk zeggen, wat, gezien de omstandigheden, absoluut nodig is om een verantwoord militair beleid te kunnen voeren. Zij moet zeggen, welke bedragen daarmede gemoeid zullen zijn. Wanneer zij dan komen zal boven hetgeen zij thans heeft aangevraagd, dan zal overwogen moeten worden, in een open gedachtenwisseling tussen Regering en Parlement, of dit opgebracht zal kunnen worden. Bij dit alles moeten wij steeds klaar voor ogen houden, dat het hier niet gaat om een theoretisch meer of minder, maar om het zijn of niet zijn van

Slag voor de Democratie

In de Belgische koningskwesie, hebben wij nooit partij gekozen. Wij achten die kwesie een Belgische te zijn en te goed weten wij welke sentimenten daarbij een rol spelen. Wie in de gelegenheid is geweest daarover met Belgen te spreken, weet zulks. Uit die gesprekken weten wij echter ook de zorg en de droefheid, die er bij vele Belgen was over de afschuwelijke reacties, die zijn gevolgd op de terugkeer van koning Leopold. Een zware verantwoordelijkheid is komen te rusten op hen, die dit tumult hebben veroorzaakt en geleid.

Ieder mocht het zijne denken van koning Leopold. Iedereen was ook vrij om eigen houding tegenover de vorst te bepalen. Maar onjuist is het om als minderheid aan de meerderheid zijn wil met geweld op te leggen. De socialistische hebben hier anti-democratische methoden toegepast en dat is ten zeerste verwerpelijk. Wat in België heeft plaats gehad, moet het vertrouwen in de socialisten, moet het vertrouwen ook in Spaak, wel heel erg doen verminderen. Niet alleen in België, maar ook ver daarbuiten.

De meerderheid der Belgen had de koning teruggeroepen, een deel der minderheid terroriseert zodanig, dat de wil der meerderheid wordt teniet gedaan. Ernstig is dit vanwege het anti-democratische. Ernstig is dit ook vanwege de geesten, die zijn wakker geroepen. De socialisten in België hebben met hun actie een vruchtbare voedingsbodem voor de communisten ter bewerking gereed gemaakt. De geweldmethoden der communisten hadden praktisch geen vat op de Belgen gekregen. Maar nu hebben socialistische voormannen hun volgelingen geleerd geweld te gebruiken als men als minderheid zijn wil wenst door te zetten. Daarmede hebben socialistische voorman-

In verband met zijn werkzaamheden te Straatsburg is Drs. Korthals tot en met de 10de September '50 afwezig.

EEN KLEINE ADEMPAUZE
van één week zij uwe redactie vergund. Daarom zal dit blad één maal niet verschijnen. Ons eerstvolgende nummer zal aanstaande Vrijdag niet uitkomen. Vrijdag over een week weer wel.

ons land en volk. Ons volk is tot grote offers bereid, wanneer het gaat om zijn voortbestaan, maar het aansnoeren van de buikriem kan alleen gevraagd worden indien het besef kan worden gewekt, dat de offers worden gebracht terwille van een apparaat, dat in staat is een hoge mate van veiligheid te verschaffen.

De Nota inzake het defensiebeleid geeft ons allerminst het noodzakelijke vertrouwen. Wij missen daarin de klare doelstelling, wij missen daarin de uitzetting over wat nodig is om het gestelde doel te bereiken. Het zal abosluit gewenst zijn, dat de minister in zijn Memorie van Antwoord aan de Tweede Kamer het woord spreekt, dat op het ogenblik absoluut gesproken moet worden. Wij staan met betrekking tot ons defensiebeleid op een critiek punt. Thans moet er op de kortst mogelijke termijn volkomen duidelijkheid komen over wat wij zullen doen.

Het heeft thans geen zin om de vraag aan de orde te stellen of er al niet veel eerder gehandeld had moeten worden. In ieder geval moet thans gebeuren wat ook maar enigszins mogelijk is om de opbouw van het defensie-apparaat te versnellen. Juist bij het afsluiten van dit artikel vernemen wij uit de dagbladen, dat de ministers van buitenlandse zaken op hun in het begin van deze week te 's Gravenhage gehouden conferentie hebben besloten de bewapening van West-Europa te vergroten en de weerbaarheid zo snel mogelijk op te voeren. Wie onze artikelen gevolgd heeft, begrijpt, dat wij ons over dit besluit verheugen. Mogen echter de plannen ten spoedigste ten uitvoer komen en moge ons land bijdragen wat het maar enigszins kan. Dit vereist echter een meer doelbewust defensiebeleid dan tot dusverre is gevoerd. K.

nen hun volgelingen communistische methoden geleerd.

Het Vrije Volk van 1 Augustus geeft een artikel over de koningskwesie. Men zou een felle veroordeling van de gebruikte terreurmethoden verwachten. Die verwachting gaat niet in vervulling. In dit hoofdartikel heet het: „Leopold III verdwijnt”, „Koning Leopold III heeft eieren voor zijn geld gekozen”, „De jonge Boudewijn... zal zich wel wachten de voetstappen van zijn vader te drukken”. Ziet, dat zijn termen, die het aanzien van het koningschap slechts kunnen verlagen. Zij getuigen van een mentaliteit, die de onze niet is.

Bovendien treft het, hoezeer bij voortdurend liberalen en socialist in één adem worden genoemd. Zo wordt er gezegd, dat „liberalen en socialist in België een grote, moeilijke te overschatten overwinning hebben bereikt”.

Ook Spaak had trouwens al waardering geuit voor de flinke houding der Belgische liberalen. Zulke lof uit socialistische mond doet vreemd aan. Meestal spreekt men daar niet best over liberalen. Wij denken, dat de verantwoordelijkheid de socialisten wat zwaar drukt en dat men nu een steun in de nood zoekt.

Vergeefs echter. Wel waren de liberalen ook tegen terugkeer van de koning, maar aan de socialistische terreurmethoden — en daar gaat het om! — hadden zij part noch deel.

In de Belgische senaat is namelijk de volgende motie aangenomen:

„De Senaat keurt met verontwaardiging elke aanslag af die menselijke levens in gevaar kan brengen, elke sabotage van de spoorwegen, elke aantasting van 's lands patrimonium en vooral de vernielingen van niverheidsinstallaties, die de arbeiders en hun gezin kunnen beroven van hun broodwinning”.

Socialisten en communisten stemden hier samen tegen! De liberalen en de leden der C.V.P. stemden voor. Begrijpelijk. Voor de liberaal is de verloochening van zijn democratische gevoelens onmogelijk. Voor de socialist, zoals gebleken is, niet. K.

☆ parlementaire flitsen ☆

Uitstapje naar Korea; het opschrijfboekje van mr. v. Maarseveen; een „progressieve” stichting; rust tot zelfs in de parterre der commentatoren

De laatste loodjes wegen het zwaarst. En zeker als onder die laatste loodjes zich nog bevindt de behandeling van de wetsontwerpen Unie-aangelegenheden en Uniezaken en Overzeese Rijksdelen der Rijksbegroting voor het dienstjaar 1950. Over de behandeling van deze begroting en over het standpunt dat de V.V.D.-fractie daarbij heeft ingenomen, kan ik kort zijn, na hetgeen mr. Oud hierover in het vorige nummer naar voren heeft gebracht.

Maar uiteraard kon hij in een beperkt artikel niet alle facetten belichten en zo blijft er toch nog wel het een en ander te vermelden ook onder deze rubriek.

Daarbij viel enerzijds het merkwaardige standpunt op van de Partij van de Arbeid, naar voren gebracht door een der meest linkse leden van deze partij, de heer De Kadt, die eigenlijk, zij het ook niet in zoveel woorden, Nieuw-Guinea reeds abandonneerde. De heer De Kadt was kennelijk zeer ontstemd over het adres, dat zovele professoren inzake Nieuw-Guinea tot de Tweede Kamer hadden gericht. Hij vond, dat het oordeel van elke professor over zijn eigen vak altijd interessant was, maar massa-demonstraties van professoren achtte hij zonder enige bewijskracht op wetenschappelijk gebied en zonder kracht op politiek gebied. Blijkbaar hechtte hij alleen waarde aan massa-demonstraties van socialistische zijde.

Merkwaardig was ook de opvatting van de heer Welter, die zich bij het algemeen debat over Korea, enige weken geleden in de Tweede Kamer gehouden, zijn abstinentie inzake de steunverlening voor Zuid-Korea van Nederlandse zijde rechtvaardigde, door er op te wijzen, dat Nederland opgehouden had een Pacific-mogelijkheid te zijn, terwijl hij bij dit debat een beroep deed op de verschillende landen om te komen tot een Pacific-pact, waarmee Nederland dan weer wel te maken zou hebben. Hier was deze afgevaardigde toch bepaald met zich zelf in tegenspraak.

Bij herhaling kwamen verschillende afgevaardigden, gelijk de heer Welter deed, over Korea te spreken. En de communistische heer Hoogcarpsel raakte daar zo in verdiept, dat hij, toen de voorzitter hem aanmaande om weer tot het eigenlijke onderwerp terug te komen, zeide, dat niet hij dit uitstapje naar Korea was begonnen, maar andere afgevaardigden, waarop mr. Kortenhorst zeer ad rem, hem toevoegde, dat een uitstapje nog iets anders is dan een grote excursie.

En ander moment uit de over het geheel wat matte discussie is ook vermeldenswaard, n.l. het moment, toen prof. Gerbrandy, die vaak in het vuur van zijn rede wel eens de neiging vertoont er iets spontaan uit te flappen, zeide: „Ik las een tijd geleden een brief, waarin stond: de heer Van Maarseveen is op het ogenblik hier in Indonesië en hij heeft een opschrijfboekje; wanneer hij mededelingen krijgt, die hem naar de zin zijn, worden die in dat boekje geschreven, maar zodra er mededelingen komen, die slecht zijn, gaat het boekje dicht, want dat mag er niet in komen”, waarop minister Van Maarseveen zeide: „Niemand heeft mij het laatste jaar ooit met een opschrijfboekje zien lopen, want ik heb er niet eens een.”

Hetgeen wel ter snede geantwoord was, maar kennelijk was de Kamer te beleefd om zelfs door een van zijn leden bij interruptie te laten opmerken, dat dat dan wel jammer was, want dat met behulp van een opschrijfboekje minister Van Maarseveen verkeerd citeren, zoals onlangs in het debat over de Indonesische nota, daar zijn geheugen toen te kort schoot, had kunnen voorkomen.

Mr. Oud had in de loop van het debat duidelijk gemaakt, dat het standpunt van de V.V.D.-fractie ten opzichte van mr. van Maarseveen niet in het minst veranderd was sinds het laatste debat over Indonesië, maar, gezien het feit, dat de Kamer toen de motie-Oud had verworpen, er bij de V.V.D.-fractie geen behoefte bestond aan een nieuwe uitspraak. Zo werden deze beide bgrotingen dan ook aangenomen met de geleidelijk

aan vaste formulering, dat de communisten geacht wensden te worden te hebben tegengestemd.

En belangrijke kwestie werd nog aangesneden door de heer Van de Wetering, die een amendement had ingediend om de begrotingspost ten bedrage van f 1.890.000 voor de stichting ter bevordering van de culturele samenwerking tussen Nederland, Indonesië, Suriname en de Nederlandse Antillen met f 1 te verminderen, een bekende manier om de afkeuring uit te spreken over een bepaalde zaak.

Na het antwoord van minister Götzen liet de heer Van de Wetering zich iets te gemakkelijk er toe brengen om zijn amendement weer in te trekken. Het is ons onbegrijpelijk, hoe de a.r. heer Meijerink deze stichting heeft verdedigd. Minister Götzen bleek niet eens antwoord te kunnen of te willen geven op de vraag, waarom de directeur van deze stichting, de heer Meuleman heengaat, terwijl het een secret de polichinelle is, dat deze zich niet langer heeft kunnen verenigen met de steeds verder gaande tendenzen om alleen maar „pro-

gressieven” bij deze stichting te betrekken. In dit verband is het leerzaam te lezen, hetgeen Eduard Bouquin in het nummer van de vorige week van Elsevier's Weekblad over deze stichting naar voren brengt en ook het Juli-nummer van „Oost en West” vermeldt nog enige merkwaardige bijzonderheden over het vreemde optreden van deze stichting. Zeker zal over deze stichting in het najaar bij de behandeling van de nieuwe begroting nog wel het een en ander worden gezegd.

Van de vele verdere agendapunten, waarmee de Tweede Kamer zich nog heeft bezig gehouden, vermelden wij de creditverstrekking van f 280 miljoen, waarbij namens de V.V.D.-fractie mr. Vonk het woord voerde; gevolgd door Premiereregeling Woningbouw 1950, waarbij de heer Ritmeester namens onze fractie behartigenswaardige woorden sprak, en waarbij hij opwekte te komen tot een zeer versterkte woningbouw.

De Kamer kreeg op een der laatste dagen ook nog de gelegenheid tot kennismaking met de nieuwe minister van Justitie, mr. Struycken, wiens debuut goede indruk maakte en die in ieder geval een zeker tempo toonde bij de wetsontwerpen tot vaststelling van een nieuwe regeling van de samenstelling van de Hoge Raad, de gerechtshoven, de arrondissementsrechtbanken en de kantongerechten en van de bezoldiging der rechterlijke ambtenaren alsmede van de nieuwe regeling van de bezoldiging der militair-rechterlijke ambtenaren. Uitvoerig heeft de Kamer stilgestaan bij de nota inzake de deviezenpositie, waarbij de heer Ritmeester eveneens de taak had, de zinswijze van onze fractie te vertolken. Ter sprake kwam in dit debat ook het afscheidscollège van prof. Goudriaan: „Productivisme en democratie” getiteld, waarvan prof. Lieftinck zeide, dat deze wel de kenmerken van een grote eruditie droeg, maar niet van

een zekere eenzijdigheid is vrij te pleiten. De bewindsman van het departement van financiën vergat daarbij, dat men van zijn betogen wel eens precies het zelfde zou kunnen opmerken.

Voorzitter Kortenhorst kon in zijn slotrede voor het reces wijzen op het vele, dat door de Tweede Kamer is verricht.

Het was hem gebleken, dat vele leden minder prijs stelden op een zes maandenplan, zoals hij had opgezet dan op een plan van korte duur, van b.v. twee of drie weken. Voorts deed hij de niet onbelangrijke mededeling, dat er bij de Kamer een voorkeur schijnt te bestaan voor het vergaderen op Dinsdagavond, wanneer daardoor de Vrijdag als parlementaire werkdag zou kunnen vervallen.

En hij eindigde zijn rede met de opmerking, dat het na gedane arbeid goed rusten is, waarbij hij allen een welverdiende en verkwikkende vacantie toewenste, waarbij hij, gezien de wijze waarop de perstribune in de Ridderzaal is ingericht, daar dit keer de zin aan kon verbinden, dit ook te wensen voor de dagelijkse commentatoren in de parterre.

Omdat er toch nog wel het een en ander te vermelden valt onder de parlementaire flitsen, enerzijds over de behandeling van de pensioenkwesties, anderzijds over de regeringsnota inzake de verhouding tussen de overheid en de kunst, zal ik tot die rust nog niet overgaan, maar daarover een volgende keer nog het een en ander naar voren brengen.

DE WEEDE
(ad interim)

Commissarissen en posterijen

(Ingezonden)

Het is begrijpelijk, dat een weekblad niet de actualiteit van een dagblad kan bezitten. Toch vereisen de korte stukjes „Hoge ambten en commissariaten” en „Ambtenarij” een korte opmerking.

Ten aanzien van het eerste stukje: De benoeming van mr. L. A. Nijpels tot lid van de Hoge Raad en tot Commissaris van Philips dateert van vóór de laatste oorlog. De benoeming tot lid van de H. R. heeft toen reeds veel stof doen opwaaien, vooral ook in de kring van de Octrooigemachtigden. Immers, de H.R. is, ook in octrooizaken, het hoogste rechtscollege en Philips was ten tijde van de beide benoemingen in tal van octrooi processen gewikkeld. Het lijkt mij, zelfs voor een weekblad, niet erg actueel, op deze oude zaak terug te komen. Overigens ben ik het met de strekking van bedoeld entrefilet volkomen eens.

Ten aanzien van het tweede stukje. Reeds vóór de laatste wereldoorlog volgden de Postertijen de gedragslijn, die terecht de instemming van de inzender heeft. Maar ook dit is oude kost. Overigens verheug ik mij evenzeer over de zakelijke en zo coulante houding van de posterijen, die daardoor vertraging voorkomt en niet ten koste van de Nederl. Staat het buitenland laat profiteren van strafport. Jammer is het, dat in het binnenlandse postverkeer niet een zelfde gedragslijn wordt gevolgd. Of zou dat te veel werk vereisen?

Hoogachtend,
(Dr. Ir.) W. WESSEL.

Deze burger

was Zondag in een bekende badplaats. Hij zal de naam maar niet noemen want het was een abominabele boel van slordige, etende, al-maar-etende mensen en, die naam noemende, zou ik brieven

krijgen, verontwaardigde brieven van de heer burgemeester en van de heren gemeentebestuur, van de heer directeur van de V.V.V. en van het bestuur van Iksplaats Vooruit; een heen-en-weer-geschrift waardoor die badplaats geen haar beter zou worden. Het zou er even naargeestig blijven van al-maar-kauwende, malende, slokkende, slikkende, zuigende, knabbelende, slofferende monden. Al-maar slagroomtaartjes, slagroomijsjes, slagroom-advocaatjes, slagroom-ananassies, zuurtjes, zebbel-tjes, zabbeltjes, toffeess, sjokolaadjes, koekjes, peper-muntjes, nogablokken, hopjes, broodjes, pruimen, bananen, nootjes, spritsies — als je er op ging letten een afschuwelijke al-maar-bunkerderij van al maar rode, witte, gele, rose, groene en oranje dingen uit zakken, om de zwarte drop niet te vergeten.

Het werd een obsessie.

Er was niemand in de hoofdstraat, op het strand, op de boulevard die niet aan het eten was.

Deze burger werd er bedroefd en onpasselijk van.

Totdat hij, door een plotselinge ommekeer des harten, bedacht, dat het eigenlijk in al zijn domheid, zijn koeachtige heerlijkheid, zijn uniforme ellende, ook wel een beetje vertederend was, dat een paar duizend mensen een hele middag in de zon zaten, liepen, stonden, lagen te slikken en te slobberen.

Dat het lelijk was en onsmakelijk en om weewarig van te worden, maar dat het altijd beter, duizend maal beter, was dan een volk, verpletterd onder bommen, kanonnen en tanks en dat dit nu de vreedzame vreetzaamheid was die men zijn volk mocht toewensen.

Die gedachte maakte die hele, lelijke badplaats mooi en goed voor

DEZE BURGER.

De taak der pers

Een goede voorlichting is eerste voorwaarde voor de democratie" schreef het P.v.d.A.-bestuur van Amsterdam aan het afdelingsbestuur van de V.V.D. te Amsterdam indertijd in zijn uitnodiging tot een debat over de belastingen, die de V.V.D. omlaag wilde hebben. Omdat de V.V.D. geen zendtijd heeft en de socialisten wel en die gebruiken om hun tegenstanders, die zelf niet aan het woord mogen komen, te bestrijden, heeft men deze uitnodiging, zoals men zich herinnert, afgeslagen en gezegd eerst zelf eens voor de microfoon het zijne te willen zeggen. De V.V.D. kreeg wel geen gelegenheid tot propaganda, maar men stelde een radio-debat voor, en omdat dit tenminste iets was in de democratische goede richting, is dit debat ook gevolgd.

Wij dachten terug aan deze voorlichting als eerste voorwaarde toen wij de Nederlandse bladen lazen over de Belgische koningskwesitie. Er was een volkomen tegenspraak in de berichtgeving tussen de katholieke en de socialistische bladen. Zij schreven naar gelang zij voor of tegen de koning waren geporteerd. De Brusselse correspondent van de N.R.C. schreef, dat de Belgische bladen volkomen met elkaar in tegenspraak waren wanneer het de feiten betrof — bijvoorbeeld „enkele" koningsgezinden in de socialistische pers waren „duizenden" in de katholieke bladen — en het was in ons democratische Nederland precies zo. En de conclusie kan zijn, dat een groot deel van de Nederlandse pers dus nog lang niet aan die eerste voorwaarde van de democratie toe is. Dat moge haar wat voorzichtiger doen zijn critiek te uiten op persverhoudingen in sommige andere landen. Als men in andere landen de verhoudingen hekelt, dan doet men toch goed in eigen land van de democratische vrijheid ook een zuiver en eerlijk gebruik te maken. Want in feite is het minder belangrijk wat de oorzaak is van eenzijdige voorlichting als wel het feit, dat eenzijdig wordt voorlicht!

Nationalisatie of particulier initiatief?

In Engeland zijn de steenkolenmijnen onder het huidige Labour-bewind genationaliseerd. Daardoor zijn de productiekosten zodanig gestegen, dat zelfs het socialistisch geregeerde Nederland heeft moeten besluiten geen Engelse steenkolen meer te moeten kopen, omdat de prijs voor ons arme landje te hoog is geworden. De voorstanders van nationalisatie zouden er goed aan doen eens wat meer aandacht te schenken aan dergelijke berichten. Wellicht zou dat sommigen van hen tot nadenken stemmen. De staat zal, onder dezelfde omstandigheden, nimmer zo goed en zo goedkoop kunnen produceren als de particulieren. Wij zien dit b.v. ook heel sterk bij de openbare nutsbedrijven (gas, electriciteit en waterleiding). In de V.S. van Amerika zijn deze vrijwel geheel in particuliere handen en nergens is de energie in verhouding zo goedkoop als daar.

Omhoog dat bedrag!

De laatste verkiezingsactie van onze Partij stond in het teken van belastingverlaging, onder de leuze: Omlaag dat bedrag! Nu willen wij het eens over een ander bedrag hebben, dat omhoog moet, doch helaas nog steeds omlaag gaat: het spaartegoed bij de Rijkspostspaarbank! In Juni van dit jaar is weer een daling te constateren, nl. van 11 miljoen gulden. Het totale tegoed daalde daarmee tot 1429 miljoen, tegen in Februari van dit jaar nog 1453 miljoen. Op die manier gaan we steeds de verkeerde kant op: de belastingen omhoog, de spaargelden omlaag. Dat is heel begrijpelijk, omdat er een natuurlijke wisselwerking is tussen die twee bedragen. Verlaagt men, waar mogelijk, de belastingen, dan komt er weer geld beschikbaar om te sparen. Dat is hard nodig ook, al was het alleen maar voor onze industrialisatie, waardoor we meer werkgelegenheid scheppen voor de werkbevolking van ons land. En daarom: de belastingen omlaag en de spaargelden omhoog!

Vijfde colonne (I)

De vijfde colonne is een specialiteit van het Russische Huis. Alle andere grote Huizen en Firma's staan er tot nu toe vrij machteloos tegenover. Want, en dat voelt u als democraat natuurlijk dadelijk: in een waarachtig democratische staat behoort de strikte handhaving van Roosevelt's vrijheden en menselijke rechten het eerste gebod te zijn. En toch... mogen wij voor u nogmaals uit dat Democratisch Manifest van Emery Reves over schrijven:

- zo werden de liberaal-democratische staten ondermijnd, hun openbaar leven vergiftigd en hun instellingen tenslotte vernietigd door volkomen „legale" methoden.
- de democratische instellingen zijn niet gemaakt voor, en kunnen niet ter beschikking staan van hen, die de democratie wensen af te schaffen.
- wij moeten de democratie veilig stellen voor hen, die democratisch gezind zijn, en het is onze eerste democratische plicht tegenover anti-democratische gedachten, bewegingen en krachten met anti-democratische methoden op te treden.
- er is geen mogelijkheid, dat een democratie, hetzij op nationaal of internationaal plan, werken kan zonder dat de politieke rechten van de demo-

cratische mens verzekerd worden door dwanginstellingen, die een halt toeroepen en paal en perk stellen aan de activiteit van die elementen, welke om enigerlei reden ageren tegen de democratische voorrechten van democratische burgers of naties.

Vijfde colonne (II)

De gebeurtenissen in Korea toonden andermaal aan hoe snel die 5e colonne overal beschikbaar is, hoe diep zij kan penetreren en hoe ongemeen gevaarlijk zij is. Dat wisten wij zelfs in Nederland. Maar op de vraag: „en welke veiligheidsmaatregelen hebt gij dus getroffen?", blijft het antwoord zeer onbevredigend.

Men onderschatte het gevaar niet. Men denke toch vooral niet dat in zo'n rustig landje als het onze, nietwaar?... de rest van de geruststellerij kent u natuurlijk. Er zijn er, gelukkig, die geenszins gerust zijn, die overtuigd blijven dat in ons land overal penetratie plaats vindt en vond, terwijl de afweer volstrekt onvoldoende is.

Die onvoldoende afweer vindt ook een oorzaak in een zeker wantrouwen, dat in vele kringen bleef bestaan tegen de P. v. d. A. Vandaar ook een der redenen voor de geringere belangstelling voor een deelname aan de Nationale Reserve.

Velen uit de hier bedoelde kringen waren werkelijk overtuigd dat een regering met sterke socialistische inslag onvoldoende weerstand zou bieden aan het communisme en bovendien een nationaal machtsmiddel niet of verkeerd zou gebruiken, waarbij men voor ogen hield buitenlandse voorbeelden van samengaan tussen socialisten en communisten.

Velen uit bedoelde kringen, waren echter ook overtuigd dat de communistische penetratie toen, enkele jaren geleden, reeds verontrustend was. Toch konden zij hun wantrouwen niet overwinnen, overwogen hier en daar zelfs al een „ondergronds" voorbereiden van een beveiliging tegen de 5e colonne.

Vijfde colonne (III)

Inmiddels heeft het gebeurde op Korea de noodzaak van sterke en dadelijke beveiliging tegen de 5e colonne aangetoond. Tegenover dergelijke guerilla's en saboteurs „in een civiel pakje" is de thans bestaande Nationale Reserve waarschijnlijk te zwak, te ongevoelend en onvoldoende paraat. Toch dient ons volk zich snel en afdoende veilig te stellen tegen die 5e colonne, zoals het dit eveneens moet doen tegenover het gevaar van buiten.

In verband met dit laatste gevaar zal onze militaire medewerker in een der volgende nummers het boek van generaal Bilotte „Het uur der beslissing" (Le temps du choix) bespreken. Het tegenaan van dit gevaar dient evenwel op internationaal plan te geschieden.

De 5e colonne is echter overal een nationaal gevaar, dat dus ook nationaal moet worden gekeerd. En nu is het wel heel ellendig dat juist in deze tijd de Belgische socialistische partijen zich zo slechte democraten tonen en openlijk opstand, sabotage en geweld preken TEGEN de beslissing van een op democratische grondslag en geheel overeenkomstig de wet gevormde meerderheid.

Dit verhoogt ook in ons land het vertrouwen in de socialistische niet, te meer waar in geen enkel Nederlandse socialistisch blad ook maar één woord van afkeuring is te lezen over deze volkomen ONdemocratische houding.

Dit alles is te betreuren. Maar het neemt niets af van de duidelijke noodzaak dat tegen de vijfde colonne ALLE niet communistische Nederlanders van ALLE politieke partijen samen MOETEN gaan. Dat, wat ten aanzien van de buitenlandse verhoudingen geldt, geldt ook voor de binnenlandse: een onwrikbaar front vormen door ALLEN voor ALLEN.

Laat u niet misleiden door schijnbaar loyale, rond-en-recht-uit organisaties voor Barmhartigheid, voor Zuivere Rede of Cultuur, voor Vrijheid of Vrede. Kijk uit en onderzoek! Werk in 's hemelsnaam niet onbedoeld en onbewust met deze lieden mee. Maar sluit u aan en werk mee, dadelijk en daadwerkelijk aan de beveiliging tegen, de afweer van de VIJFDE COLONNE!

Uiterste inspanning!

Thans geldt dat militaire uitgaven primaire noodzaak zijn. Veel van wat goed is, zal naar de 2de plaats moeten.

Dat moet — daaraan is geen ontkomen meer omdat er eenvoudig geen andere kans meer is het dodelijke communistische gevaar af te weren. Tegenover dit onontkenbare en onontkoombare feit lijkt het ons nodig twee zaken te bepleiten.

In de eerste plaats: laat iedereen, behalve natuurlijk de communisten, beseffen dat thans op geen enkele andere manier de waarachtige Vrijheid kan behouden blijven. Dat dus iedereen offers moet brengen — werkgever en werknemer, arm en rijk. En het zal de taak van onze staatslieden zijn daarbij iedereen eerlijk en rechtvaardig naar draagkracht te belasten — een taak, die naar veler oordeel op het ogenblik NIET steeds op de juiste wijze wordt vervuld.

In de tweede plaats: volkomen soberheid in de militaire uitgaven. Daarmee bedoelen wij dit: kies eerder het Russische dan het Amerikaanse „verplegings"-voorbeeld. Want u weet immers: om

1 Amerikaanse soldaat in het vuur te brengen zijn negen andere Amerikanen nodig bij verpleging, administratie, aan- en afvoer enz., terwijl dit cijfer bij de Russen vermoedelijk twee is, een gevolg van alleruiterste soberheid.

Maar ook bovenal: onverbiddelijk uitkammen van ALLE kantoren en instanties, alle diensten en bijdiensten — weg met alle baantjesgasten. En weg met elke generaal, kolonel en hoofdofficier, die niet voor de volle 100% nodig en nuttig is voor de WEERMACHT. Want elke stuiver, die thans nog aan die weermacht wordt onttrokken voor bijbaantjes of representatie of autofeesten of noem maar op, wordt ONTSTOLEN aan u en aan ons allemaal.

Nodig is thans de uiterste krachtsinspanning!

Rekenkamer (I)

In het verslag der Algemene Rekenkamer over 1949 zijn weer tal van belangrijke en interessante dingen te lezen. Wij willen hier op de bevindingen van de Kamer niet al te diep ingaan, omdat de grote pers aan een en ander reeds voldoende aandacht heeft geschonken. Toch kan het nuttig zijn er op te wijzen, hoe belangrijk het werk van deze instelling is in verband met haar corrigerende taak. Zij biedt voor de burger een ruime waarborg, dat de daden van de overheid door een kritische bril worden bekeken, hetgeen de zuiverheid van het beginsel der democratie ongetwijfeld ten goede komt. Verheugend is in dit verband, dat de aanmerkingen van de Kamer niet meer van zulk een ernstige toon zijn als enige jaren geleden. Weliswaar moest zij ook nu nog op fouten wijzen, doch in aantal en omvang waren deze geringer dan in de jaren vlak na de bevrijding. Wij mogen hieruit concluderen, dat zij haar werkzaamheden zeker niet tevergeefs verricht.

Rekenkamer (II)

In verband met het jongste verslag dat door de Algemene Rekenkamer is uitgebracht, moet het anderzijds ernstig worden betreurd, dat zij o.m. tot de slotsom is moeten komen, dat het wijzen op onjuistheden in het verleden, en het geven van adviezen ter verhindering van fouten in de toekomst geen nut kan stichten, tenzij hieraan door verantwoordelijke autoriteiten het oor wordt verleend. Niet dat de adviezen der Kamer zo onfeilbaar zijn — gelijk zij zelf opmerkt — dat zij steeds zouden moeten worden opgevolgd. Maar wel is het gewenst, dat met enige voortvarendheid de stukken in behandeling worden genomen, die door de Kamer worden voorgelegd. In de loop van het verslagjaar was de Kamer genoopt, een aantal ministers persoonlijk te verzoeken tal van aangelegenheden, die reeds lang bij hun departement waren aangebracht, zonder verder uitstel in behandeling te nemen. De Algemene Rekenkamer is terecht van mening, dat een snellere uitwisseling van gedachten tussen haar en de minister aan de Rijksdienst slechts ten goede zal komen. Het is jammer, dat de Kamer genooddaakt is geweest, een dergelijke conclusie te trekken. Immers, men krijgt hier het niet te verdedigen beeld, dat de Rekenkamer adviseert, doch de regering zich van deze adviezen te weinig aantrekt, althans te lang talmf om te handelen in de geest als door de Rekenkamer is aangegeven. Dit is een zwak punt, vooral ook principieel gezien, omdat een dergelijke gang van zaken het vertrouwen van de burgers in de regering in zekere zin schade doet. Het is dan ook te hopen, dat in de toekomst van een vlottere gang van zaken melding kan worden gemaakt.

Rekenkamer (III)

Hoewel merkwaardig het blijkbaar in ambtelijke kringen kan toegaan, blijkt o.m. uit het feit, dat de Rekenkamer bij de Centrale Controle Dienst een clandestien Bureau voor Sociale Aangelegenheden ontdekte, met een personeel van 9 man en waarvan de kosten op ruim f 25.000.— per jaar konden worden gesteld. De Kamer gaf terecht uitdrukking aan haar verbazing over dit feit, aangezien de minister van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening, had medegedeeld, dat met ingang van 1 Januari 1947 het gelijknamige bureau van zijn departement zijn werkzaamheden had uitgebreid tot alle daaronder behorende diensten en instellingen. De Kamer nam daarom aan, dat het bureau van de Centrale Controle Dienst zonder voorkennis van de minister was tot stand gekomen. Dit laatste was volgens de minister van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening inderdaad het geval. Weliswaar is genoemde afdeling thans opgeheven, doch dat neemt niet weg, dat een dergelijke gang van zaken wel een vreemd licht werpt op bepaalde toestanden die zich in de ambtelijke sfeer kunnen voordoen. Met dit al wederom een bewijs, van wel een groot nu de werkzaamheden zijn die door de Rekenkamer worden verricht.

**VRIJHEID EN
DEMOCRATIE**

Weekblad van de Volapartij
voor Vrijheid en Democratie

Voorzitter Redactie-comm.:
Drs. H. A. Korthals.
Redactie-secretaris: Mr. E. Elias.
Adres: Victoria Hotel Amsterdam,
Kamer 435.
Administratie: Postbus 43,
A'foort, tel. 5267.
Abonnementprijs f 1.90 p. kwartaal,
f 7.50 per jaar.
Voor het zenden van abonnements-
en advertentiegeden: Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie“ te Amersfoort.
Losse nummers 15 cent.
Voor advertenties wende men zich tot de administratie.

En de anderen dan?

(Ingezonden)

De voorstellen van de regering ter zake van de verhoging van de pensioenen van het gewezen overheidspersoneel hebben in onze Tweede Kamer een verre van gunstig oordeel gevonden. Algemeen leefde in de Kamer het verlangen, dat de toelagen in nog sterkere mate zouden worden verhoogd, zo laven we in de verslagen.

Wij zijn helaas geen Tweede Kamerlid.

Waren wij het wel, dan zouden we een volslag ander geluid hebben laten horen. Wij zouden bij dit debat gevraagd hebben:

Of de voorstanders dezer verhoging — en speciaal degenen, die op de in verschillende plaatsen van ons land gehouden vergaderingen tegen de voorstellen van de regering, als zijnde onvoldoende, hebben geageerd — wel eens hebben bedacht, dat talloze kleine renteniers (die, terwijl de pensioenen van het gewezen overheidspersoneel een andermaal werden verhoogd, hun inkomsten nog veelal zagen dalen) ook aan deze toelagen moeten medebetelen?

En of men er wel van doordrongen is, dat vrijwel hetzelfde geldt van alle lijfrentetrekkingen en de meeste pensioentrekkingen uit particuliere fondsen, kortom van bijkans al degenen, die niet in overheidsdienst, doch in het particuliere bedrijf werkzaam zijn geweest?

Wat zouden velen onder deze mensen ontzettend dankbaar zijn, wanneer ze er ook zo maar eens een f 90 per jaar bijkregen!

Maar dat gebeurt niet.

Het is daarom eigenlijk gezegd onbegrijpelijk, dat op een van zo weinig waardering getuigende wijze over de voorgestelde toelagen wordt gesproken. Het ware meer op zijn plaats geweest, dat in de kring der betrokkenen met dankbaarheid werd gewaagd van het voorrecht tot het overheidspersoneel te hebben behoord.

Immers men zal goed doen te bedenken, dat het bericht van deze toelagen bij duizenden in den lande een gevoel van ergernis en wrevel heeft gewekt, vooral bij mensen, die zich afvragen, hoe het toch wel moet met 's Rijks schatkist nu al weer f 16 miljoen eenzijdig voor de bevoordeling van het gewezen overheidspersoneel wordt gebezigd.

Ergernis en wrevel voorts ook bij velen, die zich weliswaar niet zozeer druk maken over de positie van 's lands financiën, maar toch niet goed kunnen begrijpen, waarom dit geld dan niet voor een voor allen geldende ouderdomsvoorziening kan worden aangewend, 't zij staatspensioenen of anderszins.

Tenslotte merken wij nog op, dat wie mocht menen, dat de in dit stukje ontwikkelde gedachte alleen in liberale kring enige aanhang zou vinden, zich vergist. Het deed ons genoegen (naar aanleiding van wat wij elders in de geest van het bovenstaande schreven) een betuiging van instemming van een P.v.d.A.-Statenlid te mogen ontvangen.

J. LUCHIES.

Pietersbierum (Fr.)

De mannen en vrouwen van straks

Welke paal passeert die conducteur?

En in hoeveel tijd loopt dat vat leeg?

Wanneer dit slotartikel onder de aandacht der lezers komt, is de spanning in de meeste gezinnen met studerende kinderen geweken. De resultaten der diverse examens, toelatings-, overgangsen eindexamens zijn bekend en vreugde over behaald succes, verdriet over ondervonden teleurstelling zijn aan het slijten. Het lijkt ons niet onbelangrijk in deze, wat rustiger geworden periode, een beschouwing te wijden aan het probleem der toelatingsexamens voor de middelbare school.

Duizenden 11-, 12- en 13-jarige jongens en meisjes deden wellicht voor het eerst van hun leven examen en hebben daarmee een voorproefje gehad van wat hun in de loop der komende jaren nog enkele malen boven het hoofd hangt. Het is met deze admissie-examens eigenaardig gesteld. Bijna alle leraren huldigen de opvatting, dat het toelatingsexamen als selectiemiddel maar zeer matig bevredigt en zeker ten aanzien van de leerlingen der lagere school, die niet stukken boven de doorsnee-leerling uitsteken. En vraagt men de schoolhoofden naar hun oordeel over deze selectiemethode, dan kan men gelijke opvattingen vernemen. Er is in de loop der jaren reeds ontzaglijk veel over het probleem van de aansluiting L.O. en M.O. geschreven en gesproken en aan voorstellen en plannen heeft het niet ontbroken. Intussen is er in de praktijk nog maar weinig veranderd.

Op enkele gunstige uitzonderingen na — we denken hier aan de proefnemingen in Arnhem, Rotterdam, Gorinchem en Den Haag, waar men inderdaad nieuwe wegen tracht in te slaan en naar het zich laat inzien met succes — zijn overal de toelatingsexamens gehandhaafd en sukkelt men voort met een selectie-methode, die slechts weinigen bevrediging schenkt. Men herinnert zich, dat voor enkele jaren leerlingen werden toegelaten op verklaring van geschiktheid van het hoofd der lagere school, doch dat ook die regeling allerm minst voldeed. Althans aanleiding werd tot misstanden. Sindsdien is het schriftelijk en voor gevallen, waarin sprake is van verschil in examen-uitslag en geschiktheidsverklaring, aangevuld met een mondelinge onderzoek, in de plaats gekomen. We vertellen geen geheim, als we mededelen, dat ieder jaar belangrijk onderscheid op te merken valt tussen de verschillende examen-opgaven. Zo hebben wij ook dit jaar weer de opgaven onder ogen gehad van diverse inrichtingen voor M.O. en V.H.O. en opnieuw kunnen constateren, dat er opmerkelijk verschil in zwaarte bestond. Doch, wij herhalen wat we ook tegen verschillende ouders opmerkten: dit onderscheid zegt in wezen slechts weinig.

Want ten slotte is alleen bepaald welke normen gegolden hebben bij de beoordeling. Moeilijke opgaven met een mildere beoordeling en gemakkelijker opgaven met een zwaarder beoordeling behoeven in uitslag niet zo ver van elkaar te liggen. Alleen vraagt men zich af, wat voor zin het heeft een moeilijk stel opgaven samen te stellen, als men toch gedwongen wordt milde normen aan te leggen bij de beoordeling. Maar hoe dit zij, de vraag kan gesteld worden of het wel juist is in de zelfde plaatsen verschillende toelatingsexamen-opgaven te geven voor het M.O. en V.H.O. Anderzijds zou men de vraag kunnen opwerpen, waarom niet over het gehele land eenzelfde stel examen-opgaven geldt. Afgewezen leerlingen van school A. zouden wellicht bij school B zijn toegelaten en omgekeerd. In Den Haag komt het voor, dat ouders hun kinderen voor een bepaalde school examen laten doen en dan bij gunstige uitslag met het bewijs van toelating hun kind plaatsen op de school, waarvoor zij aanvankelijk al voorkeur hadden, doch waarvan zij vreesden, dat de eisen wel hoog zouden zijn.

Op een tweede aspect van het probleem der toelatingsexamens moge hier tenslotte de aandacht gevestigd worden, nl. de opvatting, welke men in verscheidene plaatsen heeft t.a.v. punt d der Reken-eisen. In het K.B. van 1938 lezen we daaromtrent:

d. het juist zien van de betrekkingen tussen de gegevens in eenvoudige denkvragestukken, blijkende uit de toepassing der voor de oplossing vereiste be-

werkingen, waarbij het gebruik van de in de wiskunde gangbare verkorte schrijfwijze is toegestaan.

Tegen de hier geformuleerde eisen kunnen, dunkt ons, weinig bezwaren worden aangevoerd. We mogen van a.s. leerlingen van M.O. en V.H.O. verwachten, dat zij in staat zijn de betrekkingen te zien tussen de gegevens in eenvoudige denkvragestukken en dat ze de oplossingen in een verkorte schrijfwijze, als gangbaar bij de wiskunde, mogen opschrijven, is stellig een stap in de juiste richting. Maar... de samenstellers der rekenopgaven en dan in het bijzonder van de onder dit punt d genoemde opgaven, blijken nog al van opvatting te verschillen!

Wij menen, dat in verschillende plaatsen vraagstukjes zijn opgegeven, die niet meer behoren tot eenvoudige denkvragestukken voor kinderen van 11—13 jaar (in hoofdzaak betreft het hier wel 11- en 12-jarigen). Een enkel voorbeeld ter illustratie:

Uit de opgaven van 1949:

In een vat bevindt zich water. Aan de bodem bevinden zich twee kranen. Door de eerste kraan loopt het leeg in 20 min. Als de 2e kraan alleen openstaat, loopt het leeg in 30 min. In welke tijd loopt het leeg als beide kranen, tegelijk worden geopend?

Wanneer de leerlingen getraind zijn in de bekende werksommen: Jan doet per dag het zoveelste deel van het werk, Piet het zoveelste deel van het werk, samen het zoveelste deel van het werk. Ze kunnen het dus in ... dagen, en zij herkennen dit type in bovenstaande som, dan is dit vraagstukje stellig niet moeilijk, maar 't blijft o.i. levensvreemd.

Een ander voorbeeld: Jan en Piet sparen postzegels en plakken die ieder in een schrift, zo dat op iedere bladzijde evenveel zegels komen. Jan heeft 7 bladen vol en nog 10 zegels op het volgende blad. Als Piet 6 zegels meer had, zou hij 24 volle bladen hebben. Piet heeft driemaal zoveel zegels als Jan. Hoeveel hebben ze er samen?

Het komt mij voor, dat een dergelijk vraagstukje niet bepaald behoort tot een eenvoudig denkvragestukje.

En ten besluite een voorbeeld uit het afgelopen jaar:

Een trein rijdt met een snelheid van 42 km. per uur. Langs de spoorlijn staan telegraafpalen, genummerd 1, 2, 3, enz., alle op 50 m. van elkaar. De conducteur staat voor in de trein.

Vraag 1. Als de conducteur op zijn plaats blijft staan, hoeveel tijd verloopt er dan tussen het passeren van paal no. 1 en no. 50?

Vraag 2. Als de conducteur niet op zijn plaats blijft, maar op het ogenblik, dat hij paal no. 1 passeert, zich met een snelheid van 100 m. per minuut naar het achterste deel van de trein begeeft en hij bij aankomst daar juist paal 10 passeert, wordt gevraagd de lengte van de trein.

Vraag 3. Wanneer de conducteur

na aankomst in het achterste punt van de trein onmiddellijk weer naar voren gaat, wordt gevraagd te berekenen, welke paal hij passeert, als hij juist in het midden van de trein is.

De vraag rijst, of dergelijke opgaven wel het juiste middel zijn ter selectie van 11-, 12- en 13-jarige candidaatjes voor M.O. en V.H.O.

Nu betekent het niet hebben opgelost van dergelijke sommige allerminst, dat de candidaatjes worden afgewezen. Er is nog ander werk, dat bij de beoordeling een rol speelt en bovendien hangt het voornamelijk af van de normen, welke bij de beoordeling gegolden hebben. Het kan zijn, dat van een gehele groep er maar enige leerlingen een dergelijk vraagstukje juist hebben opgelost, hetgeen dan ongetwijfeld ertoe zal leiden, dat het bij het te bepalen eindcijfer voor alle leerlingen niet of zeer weinig meetelt.

Maar erger is, dat de opleiders rekening houden met de mogelijkheid, dat dergelijke vraagstukjes kunnen worden opgegeven. Zij zullen onwillekeurig hun leerlingen er op gaan trainen wat, ik geef gaarne toe, allerm minst de bedoeling van de examencommissies zijn kan, maar niettemin in de praktijk toch veelvuldig gebeurt.

Wanneer, zoals ik meermalen heb vast gesteld, leerlingen der vierde klasse van een Kweekschool, in het bezit van MULO B, HBS of Gymnasium-diploma, grote moeite hebben met het oplossen van dergelijke z.g. eenvoudige denkvragestukjes, dan zullen we ons toch ernstig moeten afvragen, of op deze weg nog langer mag worden voortgegaan.

Dat men selecteert kan niet anders dan toegejuicht worden, maar laat men dan zoeken naar betere selectiemethoden.

Voor enkele jaren had ik een leerling die zakte voor het toelatingsexamen (hij maakte van de denkvragestukjes niet veel). Er werd, omdat ik pertinent verklaard had, dat ik deze jongen, op grond van hetgeen ik van hem gedurende een paar jaren bemerkt had, absoluut geschikt achtte voor het gymnasium, een weg gevonden om hem geplaatst te krijgen. Na drie jaren was het resultaat aldus: De jongen doorliep de eerste, tweede en derde klas vlot en gaat nu over naar de 4e klas gym. Men zal mogelijk zeggen: een uitzonderingsgeval. Goed, maar niettemin van grote betekenis voor deze jongen en ik ben nog altijd blij, dat ik destijds voet bij stuk gehouden heb!

Niemand onzer weet, hoe het met de afgewezen leerlingen gegaan zou zijn, als ze zouden toegelaten zijn; we weten het alleen van de toegelaten leerlingen, maar ik kan me niet losmaken van de idee, dat er jaarlijks kinderen afgewezen worden, die bij een juister selectie aangenomen zouden zijn, en wat meer zegt, een behoorlijk figuur geslagen zouden hebben.

Ik geef toe, dat het ontzettend moeilijk is de juiste manier van selecteren te vinden, doch voor mij staat vast, dat het huidige toelatingsexamen in vele gevallen niet voldoet. Veel meer vertrouwen heb ik in de proefnemingen en werkwijzen, die men sinds enkele jaren doet en toepast in Arnhem, Gorkum, en sinds kort in Den Haag en Rotterdam.

De vraag is alleen, of ook de ouders dit vertrouwen hebben!

Want het lijkt mij, dat deze werkwijze het klaarstomen en drillen aardig kortwieken. Bij het toelatingsexamen speelt de stoom- en drillmethode naar mijn vaste overtuiging nog wel een rol: de school, welke de leerlingen een aantal type-sommen inheft, een aantal geijkte examen-vraagjes van aardrijkskunde en vaderlandse geschiedenis inpompt, haar leerlingen dag in dag uit traint in dictee-moeilijkheden, kan met het huidige toelatingsexamen resultaten boeken, die wel de oppervlakkige ouders verblinden kunnen, maar niet de leraren M.O. en V.H.O. v. M.

Wij hebben het nog eens over het Openbaar Onderwijs.

EN ANTWOORDEN ENKELE LEZERS

Ons hoofdartikel „Bedenkelyk” in het No. van 14 dezer lokte enkele reacties van lezers uit. Voorzover daaruit instemming met ons betoog bleek, behoeven wij er hier niet op in te gaan. Een lezer, die bezwaren oppert, willen wij gaarne antwoorden onder betuiging van ons leedwezen, dat wij zijn uitvoerige brief niet kunnen plaatsen. De strekking van zijn betoog zal de lezers uit onze repliek wel duidelijk worden. Zeventientig procent van het totaal aantal de lagere school bezoeken de leerlingen gaat naar de Openbare, 73% naar een bijzondere school, zulks terwijl bij verkiezingen de confessionele partijen slechts ongeveer 55% van de stemmen verkregen. Vanwaar komt dat surplus voor de bijzondere scholen en wat is daarvan de oorzaak? vraagt deze lezer zich af.

Ons antwoord is: daarnaar kunnen wij slechts gissen.

Dat de toestand zo is, ondanks het feit, dat de N.O.V. niet is aangesloten bij het N.V.V. — m.a.w.: dat eventuele aansluiting dus van weinig betekenis is — kunnen wij moeilijk, gelijk deze lezer doet, als een argument vóór die aansluiting beschouwen. De achteruitgang van de Openbare School is nl. geen verschijnsel der laatste jaren, wat de N.O.V. wel is.

Hierop nu heeft de kwestie der absolute neutraliteit wel degelijk invloed geoeft. Die absolute neutraliteit was immers gericht zowel op de godsdienstige als de politieke „kleur” van het openbare onderwijs, onder de laatste begrepen het aankweken van vaderlandsliefde en liefde jegens ons Vorstenhuis. Onze briefschrijver zal zich ook nog wel de tijd herinneren, waarin volgens de voorstanders van de absolute neutraliteit zelfs het leren van het Wilhelmus op de openbare school taboe was.

Deze absolute neutraliteit nu — die, nog eens, gelukkig nooit tot volle werkelijkheid in de openbare school is geworden — heeft duizenden in den lande kopschuw gemaakt voor deze school, die niet, als onze briefschrijver beweert, een school op humanistische grondslag is, doch bedoeld te zijn de nationale volksschool. Wij kunnen dan ook principieel niet berusten, gelijk schr. doet, in de fictieve situatie waarbij de openbare school ten hoogste aanspraak zou kunnen maken op het totaal aantal leerlingen dat zij uit „humanistische” kringen zou kunnen trekken en waar zij thans zelfs nog verre beneden blijft. Zij is bedoeld en moet, ideaal gesproken, blijven: de school voor allen.

Dat zij dit in veler oog niet meer is, heeft velerlei oorzaak. Eén daarvan is de ongelukkige leuze der absolute neutraliteit en het valse cachet, daarmede aan de Openbare School opgedrongen.

Komt daar nu bij — gelijk er in het verleden bij gekomen is — dat de grootste openbare onder-

wijzersorganisatie zich aansluit bij de socialistische vakbeweging, dan werken de dienaren der openbare school slechts temeer de voorstelling in de hand, dat de openbare school niet alleen „neutraal” staat tegenover alle religieuze en nationale waarden maar ook een school van en voor socialisten is. Dit gevaar wordt nu nog te groter, waar er thans slechts één onderwijzersorganisatie is, de N.O.V.

We zijn er dan niet mee af, gelijk onze briefschrijver doet, het probleem tot een rekensommetje te maken, zo in de trant van: hoeveel leerlingen kan de openbare school behouden, aangenomen dat zoveel procent onzer bevolking socialist en zoveel procent vrijzinnig is? De openbare school is — wat haar tegenstanders daaromtrent ook mogen beweren — de school voor allen. Zij moet er althans naar streven dit te zijn en het ook bij wisselende omstandigheden weer te worden. Maar dat eist in de praktijk rondom die school een zodanige sfeer van goedwill, dat ook haar felste tegenstanders haar geen „absolute neutraliteit” noch voorkeur (onder haar dienaren) voor een bepaalde (socialistische) partij kunnen verwijten.

De Hervormde Kerk bijvoorbeeld heeft na de bevrijding nadrukkelijk te kennen gegeven de openbare school niet langer principieel bij de bijzondere ten achter te willen stellen. Het praktisch effect daarvan moge voorshands niet groot zijn, — ook in dit opzicht kan er een kentering komen. Die verijdelt men welbewust, wanneer men de onderwijzers-organisatie aansluit bij het N.V.V. en daarmee toch weer de indruk wekt, als ware de openbare school een „rode”.

Waar onze briefschrijver tenslotte meent, dat wij als liberalen oude grieven hebben tegen de Bond van Onderwijzers, omdat die gestreden zou hebben voor een betere bezoldiging der onderwijzers, wat de liberalen niet naar de zin zou zijn geweest, deze veronderstelling verwijzen wij zonder meer naar het rijk der fabelen. Reeds omdat tot 1918 de bezoldiging der onderwijzers geen rijkszaak was, doch aan de gemeentebesturen overgelaten, waarbij van rijkswege slechts een minimum was voorgeschreven.

De R.

A. Nawijn
burgemeester van Olst

Kort voor het ter perse gaan van dit nummer vernemen wij de benoeming van de heer A. Nawijn te Gorinchem tot burgemeester der gemeente Olst, als opvolger van mr. A. G. R. ridder van Rappard, die enige maanden geleden werd benoemd tot burgemeester van Heemstede.

Wij verheugen ons over de benoeming van de heer Nawijn ten eerste. In de eerste plaats omdat Olst hiermede een burgemeester krijgt, die zich heeft doen kennen als een man van bekwaamheid en karaktervastheid. Wij verheugen ons ook, omdat de heer Nawijn één der onzen is.

De nieuwe burgemeester van Olst is thans 38 jaar; hij is gehuwd en heeft twee kinderen.

Zijn belangstelling voor het maatschappelijke gebeuren toonde hij reeds vroeg. Jarenlang is hij lid van de Bond van Jong-Liberalen geweest. Bij het uitbreken van de oorlog was hij vice-voorzitter van het hoofdbestuur van die bond. In de oorlogstijd heeft hij als lid van de groep Slaet op den Trommele medegewerkt aan het blad van die naam, maar ook nog veel ander werk op illegaal gebied heeft hij gepresteerd.

Na de bevrijding is de heer Nawijn o.m. voorzitter geweest van de afdeling Gorinchem van de Partij van de Vrijheid, thans van de V.V.D. Voorts is hij lid van het bestuur der stichting, die ons blad uitgeeft.

Een bekrompen partijman is de heer Nawijn echter allermint. Hij is een man van brede opvattingen, die voortreffelijk de inzichten van anderen kan waarderen en eerbiedigen.

Zo is het begrijpelijk, dat ook veel beroep op hem gedaan is om zitting te nemen in organisaties, waarin mensen van allerlei schakering samenwerken. Zeer veel heeft hij zich daarbij op sociaal terrein bewogen. Zo is hij thans actief werkzaam bij het in de maatschappij terugbrengen van de gedemobiliseerden uit Indonesië; hij is namelijk streeksecretaris van de demobilisatieraad. Voorts is de heer Nawijn secretaris van het bestuur der Stichting 1940-'45 te Gorinchem. Ook de handhaving van het gezag is hem steeds ter harte gegaan. Dit komt tot uiting in zijn lidmaatschap van de commissie Steun Wettig Gezag.

Vele jaren is de heer Nawijn werkzaam geweest in de gemeente-administratie, het laatst als chef van een afdeling te gemeentesecretarie van Gorinchem. Hij heeft dus de nodige ervaring voor het burgemeestersambt kunnen opdoen. Moge het hem gegeven zijn vreugde te vinden in de vervulling van zijn ambt en moge de gemeente Olst onder zijn burgemeesterschap een goede tijd tegemoet gaan.

AFDELINGSSECRETARISSEN:

Vraagt bij onze administratie de tarieven voor extra-exemplaren van ons weekblad, voor de verbreiding van onze beginselen en voor het werven van nieuwe abonneés.

Helpt Ambon in nood

Deze kreet moge luide dringend weerklanken door heel ons vaderland!

Wat de broedervolken in de Molukken voor Nederland gedaan hebben, zal nooit kunnen worden vergolden door ons. Maar wij kunnen die thans in nood verkerende groepen Nederlanders helpen zo veel in ons vermogen is. Deze broedervolken, die ons Vorstenhuis als het hunne beschouwden, de eeuwen door, en onze driekleur als hun vlag, worden van ons losgescheurd. Zij worden door de honger bedreigd!

De hartkreet: „HELPT AMBON IN NOOD” zal weerklank vinden in de harten van honderdduizenden. Die velen zullen vragen: „Wat moeten wij doen?”

En hier is het antwoord: Begin met Uw handen uit te strekken naar de zonen van de broedervolken, voor zover die in ons midden vertoeven. Reeds werden enige duizenden guldens bijeen gebracht om de hier studerende en in opleiding zijnde jongelieden in de gelegenheid te stellen hun studie voort te zetten. De hulp kan echter verder gaan. Het ideaal zou zijn een kustvaarder binnen de kortst mogelijke tijd vol te laden met voedsel en geneesmiddelen om die op volle kracht naar Ambon te laten stomen. Maar hoe die zo hoog nodige goederen er zullen komen, zij moeten er heen en..... zeer spoedig. Daarvoor moeten de nodige gelden binnenstromen.

Enkele maanden geleden is deze actie begonnen.

Op 21 Juli 1950 is de stichting „Helpt Ambon in nood” in 't leven geroepen.

Het doel is het hulp verlenen aan de Noord- en Zuid-Molukken en eventueel andere gebieden, die in nood verkeren (en die deel uitmaken van het voormalige Nederlands-Oost-Indië). Deze hulpverlening zal bestaan in het uitreiken van studiebeurzen, betaling van

avondcursussen benevens uitvoorziening van voedsel en medische hulp, alles ter beoordeling aan het Bestuur. De stichting zal in geen enkel geval politieke doeleinden nastreven.

Het bestuur van de stichting zal zo spoedig mogelijk een zwaar verzilverd gedenkpelletje in de handel brengen, dat tegen de prijs van f 2.— franco huis geleverd zal worden en ook in alle winkelbedrijven, die op de verkoop van soortgelijke artikelen zijn ingesteld, zullen de lepeltjes verkrijgbaar zijn.

Zendt dan Uw bijdragen, die gij voor dit toch zo nobele doel ter beschikking wilt stellen per postwissel of door storting op de Rotterdamse Bank te Utrecht, postgiro 2679 ten name van de Stichting „Helpt Ambon in nood”, Prof. Ritzema Boslaan 58, Utrecht. Voor het bestellen van lepeltje(s) storte men f 2.— per stuk op bovengenoemde postgiro, onder vermelding van letter „L”, waarna het gevraagde U franco wordt toegezonden.

Werk-Comité:

G. Schouten, Prof. Ritzema Boslaan 58, Utrecht, telefoon 10888 (K3400).

A. M. v. d. Tulpstraat 38bis, Utrecht.

F. Womersley, M. de Seestraat 10, Soesterberg.

F. J. Rhebergen, Koppelweg 202, Zeist.

J. v. d. Vegt, Prof. Ritzema Boslaan 58, Utrecht.

Comité van Aanbeveling:

Dr. B. J. Oosterhoff te Utrecht

Dr. W. Lutjeharms te Zeist.

Mr. H. H. Schuller, Burgemeester te Maartensdijk (Utrecht).

Ds. J. C. Koningsberger te Amsterdam.

Notaris J. G. R. ter Horst te Utrecht.

De heer P. Th. Tjabbes te Breda.

Mr. P. J. Klaver te Utrecht.

Ir. J. Kortlandt te Zeist.

GISPEN
CULEMBORG

STALEN MEUBELEN
„GISO”-LAMPEN

Wij kunnen maar in twee richtingen

Geen welstand verdelen die er niet is!

Soms is het lot de schrijver van dit artikel gunstig. Zo ditmaal, toen De Nederlandsche Bank hem in de gelegenheid stelde, een gedeelte van 's lands deviezenschat in Zwitserland te verspillen; voor wie het daadwerkelijk alpinisme zijn eerste bekoring heeft verloren is op 2000 M hoogte weinig te doen. Men komt tot ledigheid, die op haar beurt voert tot overpeinzing. Het resultaat daarvan meende ik dit keer eens wereldkundig te mogen maken en ik steek ter inleiding met een wat abrupte stelling van wal, die ik gelukkig niet heb bedacht. Zij luidt: Wie met pek omgaat wordt erdoor besmet; en wiens dagelijkse belangstelling in de Nederlandse partijpolitiek ligt loopt de kans, door de bomen het bos niet meer te zien, of, anders gezegd, de politiek te veel te gaan beschouwen als een conglomeraat van tactische problemen. Die zijn er vele en zij vragen om oplossingen, van geval tot geval, naar de situatie van het ogenblik.

Die oplossingen echter worden gezocht met het oog op een doel waar wij naar toe werken en het is over dat doel, dat geloof ik voor onze belangstellende leden juist in het partijblad iets gezegd mag worden. Dit object kan inmiddels van twee kanten onder de loupe worden genomen: van de specifiek „politieke” uit, wat willen wij in de volksvertegenwoordiging in samenwerking of isolement binnen afzienbare tijd bereiken; of van de nog algemenere uit, wat is de taak van het Nederlandse liberalisme in de wereld, waarin wij leven, en wat zijn de consequenties van onze visie voor ons laten en nalaten.

Tactische parlementaire vraagstukken lenen zich slecht voor publieke discussie in directe vorm; uit de verschillende artikelen van bevoegde hand, van de heren Oud, Korthals en Rutgers, in „Vrijheid en Democratie” in de laatste maanden verschenen, kan de betrekkelijke insider in-middels wel afleiden uit en naar welke hoek de wind schijnt te waaien.

Achtergrond en perspectief

Ik zal mij bepalen tot de verre achtergrond en het globale perspectief — het voorrecht van de dilettant. Vóór mij staat, terwijl ik dit schrijf, de ongenaakbare Nordwand van de Eiger. Geen slecht symbool, wanneer men bedenkt dat alleen in roekeloze volharding en aangevuurd door een misschien pathologisch nationaal sentiment deze kale rots van 4000 meter hoogte door twee Duitse alpinisten is beklommen aan het eind van de dertiger jaren, niet dan nadat een aantal hunner landgenoten bij die poging het leven hadden gelaten. De moeilijkheden, waar wij voor staan, zijn niet minder groot, de moed, die wordt geeist niet kleiner. Onze inspiratie ligt echter elders, moge zij niet minder krachtig zijn.

Ik gebruikte dit krasse beeld niet ijdel. Wij staan voor een wand van graniet, als men wil ook met de rug tegen de muur en wij moeten er over heen, of tenminste met eré en waaiende vlag ondergaan.

Wat zijn de feiten. Zij vallen in tweeën uiteen. Het verdwijnen van Duitsland en Japan als militaire factoren heeft het Russische kernaland tot de volstrekt preponderante factor, machtspolitiek gesproken, in het Aziatisch-Europese continent gemaakt. Alles werkt ten gunste van dit Rijk, ligging, mensenaantal, grondstofbasis. Zwak zijn alleen de verbindingslijnen, maar dit element spreekt pas, wanneer een efficiënt, uiterst mobiel apparaat in het Westen ter beschikking staat en in de tweede plaats andere bewegelijke en sterke elementen van de buitenste concentrische lijn uit kunnen opereren.

Gelukkig niet alles

Daaraan ontbreekt veel, gelukkig niet alles. Alleen de Amerikaanse lange afstandsbommenwerper en de atoombom staan tussen ons

en het verderf; als men wil: de vrees van de Rus, naar tijd en omvang een beperkte vrees, voor de vindingrijkheid en het productievermogen van de Verenigde Staten van Noord-Amerika.

Het kan zeer wel zijn, dat bijvoorbeeld in 1953 die vrees is verdwenen en het vertrouwen in eigen kracht nog groter wordt. Het Russische wereldrijk leeft uit een ideologie, een wel doordacht en volhardend doorgevoerd systeem, dat het onze niet is, misschien het aantrekkelijke van het diabolische heeft, maar dat kenmerklijk door honderden miljoenen mensen in de wereld vaak onbegrepen met graagte wordt ingezogen. Als een magneet trekt het alles tot zich wat aan onlust, haat, minderwaardigheidsgevoel, en ook gerechte wrevelf op deze aarde bloeit, en dat is heel veel. En welk een voordeel heeft het autocratisch geleide apparaat met vaste doelstellingen en, waar ik niet aan kan twijfelen, een in de grond wel geïntegreerde volksmassa achter zich boven onze verscheurde wereld.

Hier snijden de lijnen van uitwendige bedreiging en inwendig bederf en hier kom ik tot mijn volgend punt.

OVERDENKING IN VACANTIETIJD

door
mr. H. van RIEL

Allereerst beschaving

Beschaving op de eerste plaats, maar zeker de Westerse beschaving in haar tegenwoordige realisatie en nog positiever onze liberale levensstijl impliceren een zekere welstand, en stellig voor wat de liberale levensstijl aangaat ook bepaalde, de facto nauwelijks scherp te begrenzen vormen van inkomensverdeling en welstandsspreiding. Ik denk aan de namen Mieses, Hayeck en Elliot.

De historie had in 1914 geleid, in onscheidbare vermenging van van buiten komende voorwaarden en individueel slagen en falen, tot een in verhouding tot de overige wereld bovenmatige accumulatie van macht en besparingen in West-Europa; dit actief is in dertig jaren tijd geliquideerd. Het ware dwaas hier van schuld te spreken. De goden, die hebben gegeven, hebben genomen, en de feiten liggen er, zeker in Juni 1950. Wat wij ons hierbij moeten realiseren is, dat onze overweldigende voorspoed betrekkelijk nieuw was. Vóór 1750 was West-Europa niet „sterker” dan delen van India of China. Ook om deze reden werd onze overmacht niet als „natuurlijk” door allen aanvaard, maar alleen ondergaan. Producten van constellaties geven slechts rechten, zolang die constellaties duren.

Op de verkeerde weg!

Wie mijn betoog tot zover met instemming heeft kunnen volgen — en mijn liberale punt van uitgang deelt — zal toegeven, dat de

beslissende vraag deze is: wat heeft onze Regering te doen om onze van buiten bedreigde gemeenschap van betrekkelijk nog vrije mensen in stand te houden. Eén antwoord is voor elke Nederlander, liberaal en niet liberaal, duidelijk. Steun zoeken waar zij te vinden is, en bewapenen, stoffelijk en geestelijk, à outrance, zo nodig tot ver over de grens van ons kunnen, ook: zoeken naar uitsstel waar afstel van komen kan.

Oorlogen zijn geen volstrekte fataliteiten. Waardevolle initiatieven werden door Nederland in West-Europa reeds genomen. Ons prestige is gestegen.

Wat de positie van het Rijk aangaat, het werkelijkheidsbesef, dat tot het opgeven der Oost-Indische bezittingen leidde, kan mede brengen dat een vast retré in Oost-Indonesië meer waard is voor de wereld en onszelf dan een losse unie.

En daarnaast de interne dingen: niets doen wat tot verval van binnen uit kan leiden. En hier is de ontzaglijke verarming de beslissende omstandigheid. Gebeurt op dit punt wat wij als het hoogste belang van de mens in gemeenschap zien: het beschikkingsrecht over eigen lot en fortuin? Ik keer nu toch even terug tot de tactiek, als de poes, die het muisen niet kan laten.

Een gedeeltelijk ontkennende beantwoording van de vraag, die ik stelde, impliceert volstrekt niet, dat onze geestverwanten in parlement en kabinet in mijn systeem geen medeverantwoordelijkheid behoorden te dragen; geenszins. Hier past het afwegen van vóór en tegen en of de weegschaal naar de ene of de andere kant doorslaat beslisse binnen heel ruime grenzen elk voor zich. Ik stel de uitsluitend volstrekte maatstaven op lange termijn.

Dit dus in het oog houdende moet ik zeggen, dat ik geloof dat Nederland op de verkeerde weg is, sinds 1945, of in enkele opzichten, sinds 1940. Radio Oranje, die al teveel had beloofd, heel gevaarlijk, heeft, nog gevaarlijker in hare destructie van 's vijands de facto gezag, het gehoorzaamheids-automatisme van de burger, grondslag van alle orde, zeker in tijden van conflict en beroering, ook voor de eerste vreedesjaren geknakt. Men moest alleen daarom al verder doorgaan op de noodlottige weg van het apaiseren der massa dan misschien dienstig was en werd gevonden. Maar ook hier gaat het hoogstens om verantwoordelijkheid, nooit om schuld. Er moest worden gehandeld, met het beschikbare inzicht.

Veel erger voor onze toekomst

Veel ernstiger is voor onze toekomst wat daarna gebeurde.

Psychologische noodzaak en daarna, tenslotte wel laakbaar, „enthousiasme” dreven tot het handhaven, soms opvoeren van het levensniveau van brede lagen des volks. Velen moesten een menswaardig bestaan krijgen, anderen mochten niet meer tot maximale prestaties worden opgejaagd. Tussen loon en steun behoorde geen brede marge te liggen. De sociale voorzieningen werden voortreffelijk. Kinderbijslag had tal van bekeringen; het eigenbelang van een groep en de heteronome moraal der Roomse Kerk bleken hier samen te vloeien.

En dat alles op een ogenblik van volstrekte verarming door Duitse roof en het oorlogsgeweld. Maar veel blijvender en funester door het wegvallen van de inkomens uit eigen handel en tussenhandel en uit de overzeese beleggingen.

deze Jongere

vindt het prettig voor U dat U „met vakantie gaat” of „met vakantie bent”. Wanneer U nu in Luzern, Clervaux of Lunteren gekomen bent met Uw Kaiser Frazer, Fiat of Solex, en voor luttele dagen Uw rancune tegen de Wiskundeleraar van Pietje en Z. E. de minister van Financiën vergeten hebt, geniet dan van Uw vrije dagen. Dat genieten nu, kunt U op diverse manieren doen.

U kunt U hijsen op een barkruk in Scheveningen, Nice of Kopenhagen. U kunt gekleed in bretels en met rode elastiekjes om de mouwen genieten van de carbonades in de eetzaai van American, L'Europe en L'Orient; U kunt een dagje met moeder de vrouw gaan genieten van de paling in Elburg. (Norit is verkrijgbaar in de Dorpsstraat); U kunt de Amsterdamse grachten per salonboot gaan bekijken; U kunt Rotterdam Ahoy, Damstadt of Mijlpaal gaan bezoeken; U kunt per touringcar naar de grotten van Han, St. Raphaël en Drackenfels rijden; U kunt gaan zeilen in Grouw, Nieuwkoop of op de Sont; U kunt gaan tennissen in Noordwijk, Cannes en Alkmaar; U kunt gaan wandelen in Boxtel, Bologna en Aberdeen. U kunt, ja U kunt van

alles doen om een prettige vakantie te hebben. U kunt U laten bedienen door knippende garçons, snoezige Frauleins, en gezellige herbergiersters. U kunt honderd en duizend gulden uitgeven. U kunt al Uw kennissen prentbriefkaarten toezenden (al dan niet in technicolour).

* * *

Maar onverbiddeijk komt de maand September weer met haar zorgen over Pietje, die dezelfde Wiskunde-leraar gehouden heeft en Uw nader voorlopige aanslag. En als dan de vakantieplaatsen weer tot rust gekomen zijn en de Hero- en Coca-Cola concerns weer dubbel en dwars tevreden mogen zijn, als de eerste herfstwind Uw achtergelaten boterhammenpapiertje met zich meevoert, de gemeenteraadsleden beginnen te confereren en interpellieren over nieuwe badpakken-ordonnantien en de heer burgemeester op het belang van een groeiend vreemdelingenverkeer wijst, dan, ja dan gaat deze jongere, van je hela hola, ook zijn valiesje pakken om met vakantie te gaan.

Niet om 't een of ander, hoor!
A. D. OLESCENS

Wij kunnen maar in twee richtingen

(Vervolg van pag. 6)

De bewoners van één van 's werelds armenhuizen meenden de levensstaat van welgestelde middenstanders te kunnen gaan voeren.

Men verteert de Marshall-pot. Dat kan nog even. Maar ook anticipeert men op de toekomstige koopkracht van een deel des volks, de middenstand en zogenaamde welgestelden, door haar besparingen te onteigenen. Fataal en onrechtvaardig, ook doel- en zinloos, economisch en monetair gezien, zal de Heffing Ineens naar mijn oordeel blijven. Hetzelfde geldt vrijwel voor de heffing van de zogenaamde Vermogensaanwas, voorzover het geen zwarte aanwas betrof.

In elk geval mogen wij ons gelukkig prijzen, dat de liberale fracties, alleen, dit moet altijd weer worden beklemtoond, geweigerd hebben aan de uitvoering van een deel van dit schrijnend schouwspel mede te werken.

Dat wordt vernield

Wij gaan verder. Elk inkomen van enige belangrijke, verkregen door ijver, wijs overleg, vinding, zuinigheid wordt voor het overgrote deel weggenomen. Een in eeuwen gevormde en beproefde sociale structuur wordt vernield om een deel der kiezers te behagen, of om aan de gerationaliseerde machtsinstincten der specialisten tegemoet te komen. Het is diep tragisch en wij zijn mede schuldig als wij ons hiertegen niet met elk middel verzetten.

Maar ook nog. Te grote binnenlandse koopkracht maakt export onaantrekkelijk en ruïneert de betalingsbalans. Andere inkomensverdeling brengt wijzigingen in de omloopsnelheid van het geld met zich mede, en dat in een tijd van maximale bezetting van het productie-apparaat. Het is de massa, ieder kan het waarnemen, die naar aantal, maar vaak ook met de beurs, het binnenlands terrein op haast elk gebied beheerst.

Men durft geen offers te vragen en maakt juist daardoor, ook mentaal, het brengen van offers, die snel zullen moeten worden gebracht, onmogelijk. Wat lang ter bede werd genoten wordt zo gemakkelijk als recht beschouwd en juist de onvermijdelijke terugval zal tot ontevredenheid en radicalisering leiden. Zachte heelmesters maken stinkende wonden, onsmakelijk, maar treffend.

Wat te doen staat!

Hoe moet het dan. De buitenstaander, die niet over de gegevens der Regering beschikt, hoede zich om concrete oplossingen aan te geven. Eén ding is echter zeker, een aanzienlijke verschuiving van de directe naar de indirecte heffingen zal niet kunnen worden vermeden. Men lette eens op de hoogte der belasting op tabak en alcohol in het rode Engeland. Dit is alleen een parallel, geen propositie. Er is meer te noemen, maar niet nu en niet hier.

Aangenaam zal het procédé niet zijn.

Ik hoor U zeggen, een onpopulair en een onsocial betoog, idealistisch noch progressief.

Om met het laatste te beginnen. Ik heb het altijd of wat belachelijk of wat verachtelijk gevonden als iemand zichzelf in de strijd der meningen en daarmee het winnen van aanhang beoogd, sierde met één van deze epitheta.

Voor mij ligt het idealisme bij uitstek in de redding van onze vrijheid en daarvoor moeten wij de voorwaarden scheppen.

Wanneer wij niet zullen doortasten, en hard ook, zullen de Russen het voor ons doen en dan nog veel harder. Er moet worden bezuinigd, en er moet een bepaalde sociale structuur zijn. De keuze is nu nog aan ons, so oder so, straks niet meer. Van twee walen kan niemand op den duur eten en drie kwart nivellering scheidt halve vrijheid, onvastheid en tenslotte verval. Teverden zijn ook de begunstigen niet.

De Kinderbijslag voor kleine zelfstandigen

Een weinig vleiend oordeel over het betreffende wetsontwerp

In het Sociaal Maandblad van Juli schrijft prof. mr. W. F. de Gaay Fortman over het wetsontwerp inzake noodregeling kinderbijslag kleine zelfstandigen, dat op 9 Mei j.l. bij de Tweede Kamer is ingediend en ook in ons blad reeds is besproken. Het loont de moeite het betoog van prof. de Gaay Fortman, die thans hoogleraar aan de Vrije Universiteit is, maar voorts jarenlang hoofdambtenaar aan het Departement van Sociale Zaken is geweest, aan onze lezers mede te delen.

Prof. de Gaay Fortman begint vast te stellen, dat er een groeiend besef is, dat de „midden groepen in de knel” zitten en in vergelijking met andere niet „aan hun trek” zijn gekomen.

Toch wijst hij het wetsontwerp inzake het verlenen van kinderbijslagen aan bepaalde groepen van kleine zelfstandigen af. Hij neemt dan op de koop toe, dat het neen zeggen iemand al licht in de verdenking brengt „dat men met de mond wel bereid is te erkennen, dat in het verleden op de belangen van de middenstand te weinig acht is geslagen, maar zich haastig terugtrekt, wanneer de regering instemming met een bepaalde daad vraagt”. Niettemin gelooft de hooggeleerde schrijver „dat, met erkenning van dit psychologische bezwaar, geen andere weg overblijft dan het wetsontwerp in kwestie af te wijzen”.

GEEN RECHTSGROND

En wat voert de schrijver nu voor zijn standpunt aan? Welke zijn de „ernstige bezwaren”, die de voorgestelde regeling bij hem oproept?

Hij wijst er in de eerste plaats op, dat voor de regeling nergens een rechtsgrond wordt aangegeven. Een aanduiding in de richting van een rechtsgrond ziet hij in de opmerking in de Memorie van Toelichting, dat de regering in het bijzonder de overweging heeft laten gelden, dat de grotere plaats, welke het behoefte-element in de laatste jaren in de loonvorming inneemt, er in sterke mate toe bijdraagt, dat een kinderbijslagregeling voor zelfstandigen steeds meer als sociaal wenselijk en gerechtvaardigd wordt beschouwd.

Prof. de Gaay Fortman kan hierin echter moeilijk een rechtsgrond zien. Letterlijk zegt hij: „Want uit het feit, dat het behoefte-element in de loonvorming een grotere rol is gaan spelen, vloeit nog niet logisch voort, dat uit 's Rijks kas uitkeringen aan zelfstandigen moeten worden gedaan. Een zelfstandige en een arbeider nemen in het productieproces een geheel verschillende plaats in. Het is zeer goed mogelijk, dat het in de huidige omstandigheden gerechtvaardigd is een kinderbijslagregeling voor zelfstandigen te treffen, ik wil mij

daar ook niet bij voorbaat tegen verklaren, maar een regeling van Overheidswege moet toch op een rechtsgrond steunen.

Terloos zij hierbij nog opgemerkt, dat naar algemeen gevoelen thans 'n te grote plaats aan het behoefte-element in de loonvorming is toegekend. Economisch is het dus niet zeer sterk daaraan een argument te ontleen voor het beklemtonen van het behoefte-element in de inkomensvorming van zelfstandigen.”

Het ontbreken van een rechtsgrond noemt de schrijver een ernstig gemis. „Het is de ere der democratie, dat zij zich bij elke wettelijke maatregel zorgvuldig rekenschap geeft van de rechtsgrond.” Deze uitspraak is niet mis te verstaan dunkt ons.

HALFSLACHTIG KARAKTER

Verder wordt dan het gebrek aan cijfermateriaal en andere gegevens in de Memorie van Toelichting gegispt, maar van meer belang is schrijver's opvatting, dat door de beperking, gelegen in de inkomensgrens van f 2000.— per jaar, en door de halvering van de voor arbeiders geldende kinderbijslagen, de regeling „een halfslachtig karakter” krijgt:

Hij adstrueert dit als volgt: „De Memorie van Toelichting stelt in sociaal-economisch opzicht de kleine zelfstandigen gelijk met loonarbeiders. Voor de laatsten geldt echter geen loongrens en de kinderbijslag, die zij ontvangen, is tweemaal zo groot. Er komt dus een groep zelfstandigen, die niets ontvangt, terwijl de loonarbeiders met een overeenkomstig inkomen daarenboven nog kinderbijslag ontvangen. De groep met een jaarincome van f 2000.— of minder ontvangt een halve kinderbijslag. De regering beroept zich op de nood, die onder de kleine zelfstandigen zou heersen, maar daarmee ontvalt aan de inkomensgrens gedeeltelijk en aan de halvering der bijslagen geheel haar rechtvaardiging. De regeling krijgt daardoor het karakter van een aalmoes.”

GEEN BEDELING!

Tenslotte bespreekt de schrijver dan de wijze waarop de regering de kinderbijslagen voor kleine zelfstandigen denkt te financieren.

Zijn betoog op dit punt heeft zozeer onze instemming dat wij het hier letterlijk doen volgen:

„De regeling wordt gefinancierd uit de algemene middelen en uitgevoerd door de Raden van Arbeid. Noch bij het een noch bij het ander zijn de belanghebbenden betrokken. De opvoedende kracht, die van zelf bijdragen in de kosten — op welke wijze men dit dan ook wil regelen — en van meewerken aan de uitvoering uitgaat, ontbreekt. Dat is een van de ernstigste bezwaren, die men tegen de regeling kan opperen.

De middenstand is op de duur niet gebaat met regelingen in de sfeer van de sociale zekerheid, die uitsluitend bestaan in uitkeringen van de Staat zonder meer. De middenstander is een zelfstandige ondernemer en de maatregelen ten behoeve van de middenstand moeten gericht zijn op versterking van dat zelfstandig ondernemerschap. Zij zullen daarom waarschijnlijk meer in de economische dan in de sociale sfeer moeten liggen. Met uitkeringen in deze orde van grootte houdt men trouwens de zelfstandige niet eens formeel op de been. En de opzet van deze regeling is van die aard, dat men voor haar, wanneer men haar aan een afdeling van het Ministerie van Sociale Zaken moest toewijzen, eerder de afdeling Sociale Bijstand zou kiezen dan de afdeling Sociale Verzekering, waar zij in werkelijkheid is voorbereid.

Het voorgaande kan niet worden ontzenuwd met een beroep op het feit, dat het hier een noodwet van tijdelijk karakter betreft. Bij de Noodwet Ouderdomsvoorziening lag de zaak anders. Daar was de nood op grond van tal van onderzoeken concreet vastgesteld en moest inderdaad met spoed een noodoplossing worden bevorderd. Maar dat men vijf jaar na de bevrijding met een Noodwet Kinderbijslag Kleine Zelfstandigen komt en daarbij meedeelt voor de definitieve regeling nog drie jaar nodig te hebben, bewijst, dat men het probleem, waarom het gaat, eigenlijk niet aankan.

Met deze noodregeling loopt men onvermijdelijk op de definitieve regeling vooruit. Degenen, die over dit wetsontwerp te beslissen hebben, mogen dit bedenken en zich tevens afvragen, of in het belang van de middenstand maatregelen, die inderdaad de verhoudingen binnen deze tak van het bedrijfsleven hervormen, niet te verkiezen zijn boven deze bedeling uit de Staatskas.”

Maar twee richtingen

Wij kunnen maar in twee richtingen vooruit. Met Rusland of op de oude „liberale” weg, en dat is de progressieve, om het beduimelde woord toch maar te gebruiken.

Betekent dat dan volledige vrijheid in het economische leven. Neen, daartoe zijn de voorwaarden niet meer aanwezig, noch in de kapitaalsfeer, noch van internationale zijde. Wij leven in een tijd van concentratie van beschikkingsbevoegdheden en contractie van onze markten. Daar kunnen wij niets aan veranderen.

Vrijheid zal hoofdzakelijk nog kunnen betekenen een sterke moderatie van de invloed der overheid op de verdeling van in, zakelijk gesproken, betrekkelijke onvrijheid verkregen inkomens.

De moderatie doet het hem ook hier, en dit heeft men bij alle goede bedoelingen ook in onze kring wel eens uit het oog verloren. Wie over de schreef gaat met de belasting van een goede machine maakt haar kapot. Verandering van de progressie bij de inkomensbelasting, verlaging van de successiebelastingen zijn de kernvraagstukken. Zeker ook verhoging van de tractementen der leidende functionarissen in overheidsdienst.

Men vergelijk de koopkracht van het netto salaris van een minister of hoogleraar in 1880 en in 1950 ten aanzien van dat van een dagloner. Hier zijn alle verhoudingen scheef getrokken, ten detrimente van een vrije

toekomst. Het verstarringsverschijnsel op zichzelf kan niet meer weggenomen worden; het is inhaerent aan tendenties, die buiten ons om gaan.

Liberaal politiek is als politiek uitsluitend het vinden van tijdelijke oplossingen. Na ons komt weer een andere tijd met eigen zorgen, die niet de onze zijn. Wij moeten proberen wat wij het waardevolste vinden te redden. Anders is er voor onze wereld geen hier na meer. Daardoor alleen ook kunnen bepaalde stappen worden gemotiveerd.

Onsocial. Recht moet ook nu geschieden, alleen geen welstand verdeeld, die er niet meer is. Dus wel: regeling van het ontslagrecht, van pensioenaanspraken, van alles wat men een rechtspositie noemt. Aan de ene kant is dit sociaal conserverend, sterkt het gevoel van orde en recht. Aan de andere kant is het in wezen ook niet liberaal in onze zin, de ene mens aan het bon plaisir van de andere uit te leveren.

Onpopulair? of niet?

Bevordering van gezonde sociale mobiliteit, dat wil zeggen met alle middelen steunen van de boeren en de flinke zelfstandige kleine zakenmensen, royaliteit met studie-beurzen, in hoofdzaak voor de lagere en middelbaar technische opleidin-

gen, dat zijn dingen, die de volkseenheid bevorderen en die meer binding geven dan hoger loon in tweemaal gevalueerde guldens.

Onpopulair. Misschien, maar ik geloof het niet. Ieder, die zijn eigen boontjes kan en wil doppen, en dat zijn er in Nederland tenslotte nog heel wat, is het er wel over eens, dat zij van wat tot nu toe is gebeurd genoeg hebben. Dat is de praktische kant, maar, men mag zeker niet uit de weg gaan, wanneer het om het hoogste gaat.

Uiteindelijk is dat ook de beste politiek, omdat de feiten spreken en als wij niet oppassen en bliksemsnel handelen de stenen „van onze ruïnes” zullen gaan spreken.

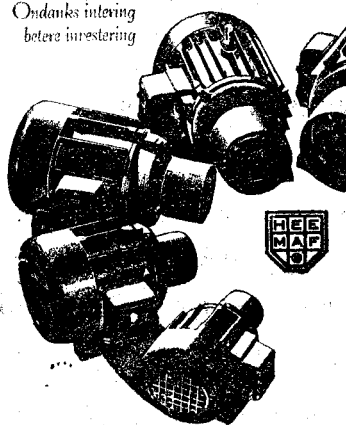
Het vage gevoel dat wij vastlopen neemt in brede kring positieve vorm van afkeer tegen het bestaande bewind aan.

Ik wil nog een geluid van vertrouwen laten horen. Het is van de grootste betekenis, dat de leiding van de Nederlandse buitenlandse politiek en de mede-leiding van onze defensie in de beste liberale handen zijn. Dat is een element dat mij moed geeft, dat wij over de berg heen zullen komen. Wat ons ontbreekt: een liberaal financieel beheer.

Tenslotte: het meest leert men van zijn tegenstanders. Bij het schrijven van dit artikel heb ik vaak gedacht aan de bundel van Professor Romein: „Tussen Vrees en Vrijheid”.

Daarmede eindig ik. Scheidegg, 27 Juni 1950.

Ondanks indering
betere investering

GESLOTEN **SKA** MOTOREN
UNIVERSEEL BRUIKBAAR

N.V.
W. A. HOEK's
MACHINE- EN ZUURSTOFFFABRIEK
Hoofdkantoor en Machinefabriek
te Schiedam.

Compressors voor alle gassen en ledereen druk.
Installaties voor de bereiding van zuurstof, stikstof, enz.

N.V.
Machinefabriek
IJZER- STAAL- EN
METAALGIETERIJ

v.h. **BAKKER & Co.**
RIDDERKERK

Voor
dagelijksch
gebruik!

DE JONG'S
CHOCOLADE
CHOCOLADE
HAGELSLAG.
De eenige echte!

HBU HBU

Op Reis!

3 adviezen voor
Uw vacantiereis:

- Vraag Uw reisdevisen aan door onze bemiddeling.
- Laat Uw reisongevallen- en bagageverzekering door ons afsluiten.
- Berg Uw kostbaarheden en waardestukken op in onze brand- en inbraakvrije kluis.

Dit verhoogt Uw vakantievreugde.
HOLLANDSCHE BANK-UNIE N.V.
AMSTERDAM - DEN HAAG - ROTTERDAM

BOLNES
Dieselmotoren
25—1400 P.K.

★

N.V. Machinefabriek
„Bolnes”
v.h. J. H. v. Cappellen
te Bolnes

N.V. Lijm- en
Gelatinefabriek

„Delft”

Fabrieksmerk
TWEE TORENS
Tel. 106-363 — Delft

N.V. Nederlandsche
Caoutchouc- en Gutta-
Perchafabriek

v.h. **Bakker & Zn.**
Ridderkerk

Technische
rubberartikelen

SMIT
SLIKKERVEER

N.V. SCHEEPSWERVEN
„PIET HEIN”
BOLNES en PAPENDRECHT

DWARSELLINGEN 115 Meter
DROOGDOK 115 x 30 Meter

Abraham van Stolk & Zoonen N.V.

Houthandel
Schaverij - Zagerij

Vuren - Dennen - Oregon Pine - Pitch-Pine - Helpalen
Rotterdam, Telef. 35400 - Postbus 1100

Cacao & Chocoladefabrieken **PETTE**
WORMERVEER

Fabrikanten van
chocolade, suikerwerken, cacao, bonbons, hagelkorrels.

Betonartikelen

N.V. BETONDAK
fabriek van bouwmaterialen ARKEL
kantoor te GORINCHEM

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

VRIJDAG 18 Aug. 1950 No. 122

STRAATSBURG

Pag. 6

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Naar 't gewicht of bij 't getal?

Zoals — naar het in de volksmond heet — een misdadiger onweerstaanbaar getrokken wordt naar de plek waar hij zijn misdaad pleegde, zo blijft men zich in de „progressieve” persorganen bezig houden met de vraag of Spaak en de zijnen in België de democratie een kwade dienst bewezen hebben door de anti-Leopold-actie uit het parlement naar de straat over te brengen.

Leutig is het daarbij te bemerken, hoeveel prijs de rode bladen erop stellen in de liberalen hun medeplichtigen te zien. Leutig vooral, te bemerken, welk een opvallende eer zij aan hun vermeende medeplichtigen bewijzen. Zowel Het Vrije Volk bijv. als Het Parool spraken herhaaldelijk van „liberalen en socialisten”, waarbij dus zelfs reeds in rangorde de liberalen voorop mochten gaan. Wie weet, met hoeveel minachting zij overigens gewoon zijn over liberalen te spreken, kan een glimlach moeilijk onderdrukken, wanneer hij ziet hoe onze Belgische geestverwanten thans in de rode pers om hun kloeke houding in het Koningsvraagstuk geprezen worden.

Het Vrije Volk voelde zich uitermate gelukkig, toen het zijn lezers een interview kon brengen met de voorzitter der Belgische Liberale Partij, waarin deze te kennen gaf in de straat- en stakingsacties, door de socialistische (en communisten) ontzetend, geen gevaar voor de democratie te zien. Dat wij het in dit opzicht met onze geestverwant niet eens zijn, behoeft voor onze lezers geen betoog.

De „progressieven” hebben nog andere pijlen op hun boog: „democratie is geen rekensommetje van de helft plus een,” heet het in het ene geval. „Men moet de stemmen niet alleen tellen, maar ook wegen,” — is het andere. Troelstra heeft dit in 1918 reeds betoogd. Maar Troelstra heeft dan ook in 1918 de fout van zijn leven gemaakt!

Wie de stemmen niet alleen wil tellen doch ook wegen, zou consequent bij een meervoudig kiesstelsel uitkomen en dat lijkt ons al heel kwalijk rijmbaar met democratie, gelijk die door alle progressieven wordt beleden.

Vrij Nederland, dat van buiten eigen kring maar ook van daarbinnen bevestigingen van verontwaardiging ontving omdat het blad ontkende, dat Spaak en de zijnen de democratie hebben aangerand, voelt zich verplicht „heel duidelijk en stevig” van repliek te dienen. Het gooit het probleem weer over een ietwat andere boeg: de Belgische clerus heeft een zodanige geestelijke terreur op de Rooms-Katholieke kiezers uitgeoefend, dat van vrije meningsvorming nauwelijks meer

sprake was. Daar ontstond dus niet een (op zichzelf reeds kleine) meerderheid bij ongedwongen vrij wilsbesluit van de samenstellende delen, integendeel. Zij ontstond bij gedwongen, onvrij wilsbesluit, dat is verkrachting van de democratie door openlijke dictatuur. — Aldus Vrij Nederland.

Daar zit, zo op het eerste gezicht, inderdaad wat in! Ook hier te lande hebben wij het meer dan eens ondervonden, dat roomse en protestantse clericalen een o.i. onzuiver gebruik van hun geestelijke macht maakten om de z.g. volkswil in de door hen gewenste richting te leiden.

Men zal dit o.i. echter als een van de zwakke zijden van alle democratisch bestel moeten aanvaarden en billijkheidshalve daarbij moeten erkennen, dat het heus niet alleen clericalen zijn die zich aan het hier bedoelde euvel schuldig maken.

Vrije wilsuiting en vrije wilsvorming behoren inderdaad tot de vooronderstellingen der democratie. De vraag is slechts wat daarvan in de praktijk terecht komt.

Wanneer een regering aan één partij (de liberale) het recht onthoudt dat ze aan een andere partij (de P.v.d.A.) gulweg schenkt, n.l. om de publieke opinie door de radio (de Vara) dag aan dag te bewerken, dan is er van vrije wilsvorming reeds geen sprake meer, omdat men jaar in jaar uit de kiezers eenzijdig laat voorlichten.

Wanneer in de socialistische pers — bijv. in Kamerverslagen — de betogen van socialistische afgevaardigden breedvoerig weergegeven worden en die van hun tegenstanders tot een uiterste minimum worden saamgedrongen en vaak volkomen genegeerd, dan is er alweer van vrije wilsvorming geen sprake meer, daar de lezers der bladen stelselmatig eenzijdig worden voorgelicht.

Wanneer bij verkiezingen de leden van een bepaalde partij (de liberale) door socialistische agitators en journalisten worden gebrandmerkt als „kapitalisten”, die alleen maar een aandeelhouders- en dividend-trekkers-politiek voeren, dan is er, nog eens, van vrije wilsvorming geen sprake meer, daar men honderdduizende kiezers eenvoudigweg met blinde haat beziet en zo een geestelijke terreur uitoefent, welke voor die van de Belgische kardinaal-aartsbisschop, waartegen Vrij Nederland nu uitpakt, in geen enkel opzicht onderdoet.

Bovendien: democratie heeft niet alleen betrekking op politieke wilsvorming en wilsuiting; zij moet ook het ideaal van

de rechtsstaat zoveel mogelijk benaderen.

Wanneer er iets is, dat ons het meest tegen de borst stuitte in heel de straat- en stakingsterreur, waartoe de heer Spaak zijn toevlucht nam en waarbij hij zelfs de hulp van communisten niet versmaadde, dan is het dit: dat aan het recht in België niet is voldaan „Volksempfindlich” moge koning Leopold voor het besef van een grote minderheid zijner onderdanen zijn rechten op de troon verloren hebben, over het eigenlijke geschilpunt tussen de koning en zijn tegenstanders — zijn houding bij België's capitulatie — is nu niet langs de weg van bezonnen rechtspraak doch langs die van het straatkabaal en brute dreiging met burgercoriog beslist.

Hier te lande oordeelt de Parlementaire Enquête-commissie over heel het regeringsbeleid van 1939 tot 1945. Men moge bij lezing van haar rapporten zo nu en dan het gevoel krijgen, dat zelfs door haar bepaalde punten nog niet tot op de bodem toe blootgelegd zijn, er is door hen althans zo goed mogelijk gestreefd naar objectieve rechtspraak. In België is het parlement en is ook de regering gezwicht voor de door Spaak ontzettende revolutionaire buiten-parlementaire agitatie. Onbeslist is gebleven de eigenlijke rechtsvraag: of in de omstandigheden waaronder 't Belgische leger in 1940 moest capituleren, het gelijk geheel aan de zijde van de naar Londen uitgeweken ministers was en het ongelijk geheel aan de kant van Leopold.

Wij wensen het begrip „democratie” niet formeel te hanteren als een spel, waarbij het enkel gaat om de helft plus één. Wij erkennen dat een meerderheid — hoe groot of hoe klein ook — rekening heeft te houden met gevoelens en inzichten der minderheid. Wij menen bovendien, dat de leiding der Belgische Katholieken in de koningskwestie ernstig heeft gefaald.

Maar evenzeer zijn wij ervan overtuigd, dat democratie een uiterst teer begrip is, vooral nu in het huidige Europa het met de parlementaire democratie als zodanig zwak gesteld is.

Daarom keren wij ons principieel tegen elke uitholling en ondermijning der democratie, gelijk de heer Spaak ze in praktijk heeft gebracht, toen hij de beslissing inzake de koningskwestie in feite verlegde van het parlement naar de straat.

G. A. DE RIDDER.

☆ **parlementaire flitsen** ☆

EERSTE KAMER GAAT DRIE VASTE COMMISSIES INSTELLEN

Mr. Wendelaar op het oorlogspad.... voor de Defensie

De vergadering, welke de Eerste Kamer de vorige week hield, toonde een weinig voorkomend uiterlijk. Er zat geen enkele minister achter de Regeringstafel. Voor de vele vacantiegangers van elders, die in de maanden Juli en Augustus gretig van de gelegenheid plegen gebruik te maken eens een „echte” Kamervergadering bij te wonen, was dat een enigszins vreemde gewaarwording. Toch was het in dit geval volkomen begrijpelijk. Zij nam namelijk een herziening van haar Reglement van Orde in behandeling en op dat punt is de Kamer volkomen soeverein. De Regering heeft daarmee niets van doen. Het voorstel was ontworpen door een commissie van voorbereiding uit deze Kamer en werd verdedigd namens deze commissie door een der leden: mr. Kropman, van de K.V.P.

Er zat voor onze V.V.D.-fractie aan dat gedeelte van het herzieningsvoorstel, dat verreweg het voornaamste punt uitmaakte, namelijk het voorstel om de instelling van vaste commissies mogelijk te maken, een zeer bijzondere kant. En wel een zeer verheugende kant, omdat het een volkomen — zij het wat verlaat — succes betekende, in het bijzonder voor prof. Molenaar.

Wat was het geval? Op 19 October van het vorige jaar was in deze Kamer een voorstel van prof. Molenaar aan de orde gekomen tot instelling van een vaste commissie voor Indonesische Zaken.

Eerste aanleiding tot indiening van dit voorstel was het vrijwel volkomen gebrek aan voorlichting van de zijde der Regering aan deze Kamer met betrekking tot de Indonesische aangelegenheden. Onze geestverwant noemde het terecht een onaanvaardbare figuur, dat de leden van een der Kamers van de Staten-Generaal, die toch hun controleplicht moeten kunnen uitoefenen, in een levenskwestie voor ons Koninkrijk op voor hen groten-deels oncontroleerbare berichten moesten afgaan. En ook na de eventuele soevereiniteitsoverdracht zou, zo meende prof. Molenaar, in verband met de vorming van de Nederlands-Indonesische Unie, zij het in andere vorm, toch een bemoeienis der Staten-Generaal met de Nederlands-Indonesische aangelegenheden blijven bestaan.

De heer Molenaar wenste dus een orgaan voor permanente voorlichting en ook voor die gevallen, dat een openbare gedachtenwisseling wellicht prematuur of zelfs ongewenst zou kunnen zijn. Zulk een orgaan zou dan moeten zijn: een Vaste Commissie voor Indonesische Aangelegenheden.

In die vergadering van de 19de October werd wel besloten, het V.V.D.-voorstel binnen afzienbare tijd in openbare behandeling te nemen, maar een goed verstaander had aan het halve woord, dat toen van verschillende zijden reeds werd gesproken, eigenlijk al genoeg. Het was wel reeds duidelijk, dat men allerlei argumenten bijeen zou garen om het voorstel af te wijzen.

En zo was het inderdaad. Op 22 November kwam het voorstel in eigenlijke behandeling en het werd, na een korte discussie, met alleen de stemmen van de V.V.D. en de C.H. vóór, verworpen.

Voor hun verzet tegen het V.V.D.-voorstel beriepen de tegenstanders zich allereerst op het feit, dat inmiddels, namelijk in de vergadering van de Eerste Kamer van 2 November, was besloten tot instelling van een commissie, aan welke was opgedragen te onderzoeken de vraag in het algemeen of in het Reglement van Orde dier Kamer wijzigingen, dienden te worden aangebracht. Zij wensten

dat onderzoek eerst af te wachten, daarbij de actualiteit van een snelle instelling van een Commissie voor Indonesische (later Unie-) Aangelegenheden dus negerend.

Pikanter in het licht van het nu de vorige week genomen herzieningsbestuit was echter, dat men in die vergadering van 22 November van rooms-katholieke, socialistische en anti-revolutionnaire zijde met allerlei ten dele principiële, ten dele bijkomstige bezwaren kwam. Het voorstel werd in strijd geacht met het karakter van de Eerste Kamer als Kamer van revisie (waarbij echter vergeten werd, dat toch óók de Eerste Kamer mede een controlerende taak heeft en zij deze slechts kan uitoefenen wanneer zij behoorlijk is ingelicht); men meende, dat, wanneer de heer Molenaar inlichtingen wenste, hij toch een interpellatie kon indienen (waarbij men weer vergat, dat het om permanente voorlichting ging en óók om voorlichting in gevallen, dat een interpellatie beslist minder gewenst kon zijn), e.d.

En wat zien wij nu, nog geen jaar na deze discussie? Dat de op 2 November ingestelde commissie van voorbereiding, waarin naast prof. Molenaar zitting hadden de voorzitter van de Eerste Kamer, prof. Kranenburg (Arb.), mr. Kropman (K.V.P.), mr. Jonkman (Arb.) en prof. Woltjer (A.R.), gekomen is met het (door de Kamer tenslotte ook met alleen de stemmen der Communisten tegen aanvaarde) voorstel... de instelling van vaste commissies mogelijk te maken. En ter uitvoering van deze nieuwe voorziening in het Reglement van Orde stelde deze commissie van Voorbereiding dan tevens voor, drie van dergelijke commissies in te stellen: een voor de buitenlandse politiek, een voor internationale economische samenwerking en een voor... Uniezaken (inclusief de zaken betreffende Suriname, de Ned. Antillen en Nieuw-Guinea)!

Bij haar toelichting op het algemene voorstel merkte de Commissie o.a. op: „De leidende gedachte (hierbij) was vooral de overweging, dat het gewenst was na te gaan of niet de mogelijkheid van instelling van vaste commissies in het Reglement van Orde behoorde te worden opgenomen. De wenselijkheid hiervan is de laatste jaren bij herhaling uitgesproken naar aanleiding van de ontwikkeling der internationale betrekkingen, en is van regeringswege beaamd. Zij bleek ook bij de behandeling van het voorstel Molenaar e.s.”

Wij hebben de laatste zinsnede vet gezet, omdat ieder, die de gang van zaken bij het destijds door prof. Molenaar ingediende voorstel kent, wel geneigd moet zijn uit te roepen: Nu breekt mijn klomp! Nochtans kunnen wij deze zinsnede met instem-

ming begroeten, omdat zij niet anders kan inhouden dan een volledige overwinning, in deze Commissie, en tenslotte ook in de gehele Kamer, van het door prof. Molenaar en zijn fractiegenoten van den beginne af verdedigde standpunt. Is nu, zo zal wellicht een enkele voorzichtige lezer, die — en dat zeer terecht! — het speciale karakter van de Eerste Kamer als Kamer van revisie niet wil zien aangetast, vragen, het gevaar toch niet zeer groot, dat deze Kamer op dit punt een doublure wordt van de Tweede Kamer en dat zij zich op het terrein van de eigenlijke volkskamer begeeft?

Wij delen deze vrees geenszins. Het verschil in taak en positie van beide Kamers komt in de overeenkomstige artikelen in beider Reglementen duidelijk tot uiting. Artikel 55 van het Reglement van Orde van de Tweede Kamer zegt, dat vaste commissies kunnen worden ingesteld: „... b. voor overleg met de Regering omtrent vraagstukken en maatregelen, betrekking hebbende op zekere groep van onderwerpen”. Artikel 70 van het herziene Reglement van de Eerste Kamer luidt echter geheel anders en zegt: „De Kamer kan, telkens voor de duur van een zitting, vaste commissies instellen voor het verkrijgen van inlichtingen, welke de Regering eigener beweging dan wel op verzoek van die commissies verstrekt ten aanzien van bepaalde onderdelen van het Regeringsbeleid”.

Hier is met alle duidelijkheid het juiste onderscheid precies aangegeven.

Er zullen dus in de Eerste Kamer voor het zittingsjaar 1950-'51 worden ingesteld vaste commissies voor de buitenlandse politiek, voor internationale economische samenwerking en voor Uniezaken. Het zou ons niets verwonderen wanneer velen, die dit lezen, zich enigszins verwonderd zullen afvragen: en de defensie dan? Licht het niet voor de hand, dat, nu toch tot instelling van vaste commissies was besloten, er toch wel in de eerste plaats een commissie voor de defensie moest komen? Er is geen onderwerp, dat op het ogenblik zo actueel is en wij mogen daar ook wel aan toevoegen, dat er geen onderwerp is, waarover wij allen, inclusief de leden der Kamers, in feite zo weinig geïnformeerd zijn.

Zo dacht ook onze geestverwant de heer Wendelaar erover en hij kwam dus met het voorstel, als vierde commissie in te stellen een commissie voor defensie-aangelegenheden. Dat was dus, zou men zeggen, een volkomen logisch voorstel. En toch wilde de meerderheid van de Kamer er niet aan. Het debat, dat zich hierbij ontspon, leek wel een herhaling van hetgeen zich bij het voorstel van prof. Molenaar in November had voorgedaan. Ook nu werden weer allerlei naar ons oordeel gezochte en weinig steekhoudende argumenten aangevoerd, om dit V.V.D.-amendement onder de tafel te werken. En weer had mr. Kropman (K.V.P.) hierbij de leiding. Het aantal vaste commissies moest, zo betoogde hij, zo klein mogelijk blijven (de heer Wendelaar kon 't daar uiteraard volkomen mee eens zijn!), hij beriep zich ook op het reeds bestaan van een Defensie-commissie en raadde de heer Wendelaar tenslotte aan om, als hij op het ogenblik meer inlichtingen over de defensie wenste, maar een interpellatie aan te vragen.

Deze burger

netje van niks. Veeel praatjes, maar niemendal in te brengen.

Misschien dat ze mij even lezen, maar geen mens trekt er zich iets van aan.

Nu ben ik daar niet zó kapot van, want ik ben de enige niet.

Mijn vereerde vriend Carl P. M. Romme kan nóg zo'n prachtig hoofdartikel tot zijn vererde vriend Koos (ik zeg: zeg maar Koos) Vorrink richten, maar Koos blijft Koos.

En Vrijheid en Democratie kan nog zo keurig schrijven dat De Linie ongelijk heeft, de Linie blijft vinden dat De Linie gelijk heeft.

Deze Burger is in zijn prille jaren eens hoofdredacteur van een dagbladje geweest. Dat dagbladje bestaat al lang niet meer, maar daar niet van. Toen heeft deze burger die hoofdredacteur, eens een polemiek met een rose-rode collega gevoerd en op het eind, na zes hoofdartikelen, geschreven: „ach ja, onze collega heeft bij nader inzien toch eigenlijk wel gelijk; wij moeten en willen toegeven dat wij ongelijk hebben gehad.”

Nou, zo iets doe je niet, wanneer je een hoofdredacteur bent die au sérieux genomen wil worden en dus dacht die collega van ons dat wij hem in het ootje en voor het lapje vernaggelden. Hij heeft toen een v u i l hoofdartikel tegen ons geschreven: dat wij niet moesten menen enzovoort enzovoort etcetera.

Met dit alles wil deze burger betogen dat al dat gepolemiseer gevitamineerde bloe-bent aan de galg gsmoord is. Dat het geen nut heeft. Dat U dat beter kunt laten. Dat dat gezeur en gezanik van de ene krant tegen de andere waardeloos is, een heel speciaal Nederlands liefhebberijtje: in de ganse Amerikaanse pers zult U dit gepennevecht nooit zien geschieden.

Maar deze burger heeft het helemaal niet voor het zeggen.

Nooit en nergens.

Niemand luistert naar hem.

Een gesublimeerde underdog, een mooi-schijnend-mannetje-van-niks is

DEZE BURGER.

Straatsburg (I)

Was het vorige jaar er een zekere tevredenheid, bij de eerste zitting van de Raad van Europa omdat deze tot stand was gekomen, thans zijn de debatten in een veel krachtiger stadium gekomen en wenst men in brede kring inhoud te geven en een toekomst te scheppen voor deze Europese volksvertegenwoordiging voor dit Europese parlement. En daarbij heeft men dit keer de defensie niet meer buiten beschouwing kunnen laten. In zijn artikel elders in dit nummer wijst de heer Korthals (zelf dit jaar een der Nederlandse afgevaardigden in de afvaardiging uit ons land van in totaal zes leden) daarop. Maar naast dit algemene probleem van de verdediging en de handhaving van bepaalde rechten in Europa, is er ook een strijd gaande om de macht, om de invloed van de Assemblée of Consultatieve Vergadering tegenover het Comité van Ministers, waarin de ministers van buitenlandse zaken van de verschillende aan de Raad van Europa deelnemende landen, met uitzondering van West-Duitsland en het Saargebied, die wel in de Assemblée vertegenwoordigd zijn, zitting hebben.

En men behoeft nog niet zo ver te gaan als prof. C. W. de Vries in een toespraak voor de Franse radio, die herinnerde aan de eed in de kaatsbaan van de Franse nationale vergadering, waarbij de afgevaardigden zwoeren niet eerder uiteen te gaan, voordat de rechten van de volksvertegenwoordiging waren erkend; of als prof. Brugmans, die op een vergadering van de afdeling Straatsburg van de beweging van Europese Federalisten bepaaldelijk eiste, dat er veel grotere bevoegdheden zouden komen en dat de federatieve gedachte veel sterker ontwikkeld zou worden en men zich niet, met ontloping van grotere moeilijkheden, zou beperken tot het streven naar unificatie op het gebied van de Europese postarieven, om in te zien, dat inderdaad dit streven, deze wens naar grotere macht van de Assemblée steeds sterker zal worden, ook in de nationale parlementen, waar men dit jaar na de vergaderingen te Straatsburg de voorstellen en moties, welke de vereiste 2/3 meerderheid der stemmen hebben verkregen, van de volksvertegenwoordiging uit, zoals Churchill dat zeide, zelf aan de orde zal stellen. Men zal nog een tijd lang deze aandrang kunnen afremmen, maar naar ons gevoel niet blijvend.

Straatsburg (II)

Dat is reeds gebleken uit het feit, dat dit keer het Comité van Ministers een schriftelijke boodschap, of een „troonrede”, zoals een der sprekers het noemde, heeft gericht, waarin ook over agressie in Korea is gesproken en waardoor het onderwerp van de defensie, waarover praktisch de Assemblée zich eigenlijk geen oordeel mag aanmatigen, toch het hoofdthema van de algemene politieke beschouwingen is geworden. Maar er is nog meer te zien in de ontwikkeling van de zaken, zoals die thans te Straatsburg aan de orde zijn. Want de Franse minister van Buitenlandse Zaken heeft in de vergadering van de Assemblée een toespraak gehouden over het naar hem genoemde plan, de eerste keer, dat een minister van Buitenlandse Zaken in een openbare vergadering van de Assemblée het woord heeft gevoerd en bovendien heeft de huidige voorzitter van het Comité van Ministers, de minister van Buitenlandse Zaken van Ierland, Mac Bride, de verschillende sprekers, namens het Comité van Ministers beantwoord en daardoor is er dus een aanvang gemaakt met een parlementair debat. Het is nog wel niet zo geweest, als men zou wensen, maar het begin is er en de ontwikkeling zal met eenparig versnelde kracht gaan, naar ons gevoelen. En slechts op die manier kan inderdaad die Assemblée uitgroeien tot een waarlijk Europees Parlement, waar de zaken op hoger niveau, die thans in de nationale parlementen nauwelijks of niet meer aan de orde komen, omdat zij op internationaal vlak liggen, te berde kunnen worden gebracht.

Zorg om de toekomst van Europa, maar tevens de wil om Europa te handhaven, kunnen tenslotte de sterkste krachten zijn, waarop de Assemblée zich zal ontwikkelen. Voor de democratie, voor het behoud van de vrijheid van vrees, voor de rechtszekerheid, mag men wensen, dat men het vertrouwen hebben, dat deze ontwikkeling zal slagen.

Wist U

dat een staatssecretaris voor Defensie jaarlijks f 21.265 kost?

dat de inrichting voor het uitgeven van boeken bij het Dept. van Oorlog per jaar 1 miljoen vraagt?

dat de legerfilm- en fotodienst rond f 360.000 en de Militaire Voorlichting rond f 432.000 op-eisen?

dat in de dienst van de Adjutant Generaal f 34.000 voor representatiekosten werd uitgetrokken?

dat de dienstweigerders u f 70.000 kosten?

dat voor schadevergoedingen, explosieven en processen alleen voor het Departement van Oorlog 1 miljoen wordt aangevraagd?

dat de bezoldiging van het burger-personeel in ons leger 24½ miljoen elst?

dat de minister van Defensie in zijn Memorie van Toelichting op bladzijde 2 schrijft: „desalniettemin is ondergetekende zich zeer goed bewust dat een eindoordeel over de gevraagde kredieten slechts kan worden uitgesproken wanneer aan de volksvertegenwoordiging een duidelijk omschreven defensiebeleid voor ogen is gesteld”, en dat desalniettemin in geen van de elf omvangrijke stukken dit duidelijk omschreven defensiebeleid te vinden is?

dat dezelfde minister op pag. 3 — en geenszins als een wrang grapje — neerschrijft: „ondergetekende constateert met voldoening „dat het tijdperk, waarin de efficiency-specialisten slechts werden geduld, achter de rug is en dat overal thans het inzicht doorbreekt, dat zij als onmisbare medewerkers moeten worden beschouwd”, maar dat desalniettemin nergens blijkt hoe en waar Zijne Excellentie van deze onmisbare specialisten heeft gebruik gemaakt?

dat alleen in de onderafdeling Verpleging van de dienst van de Kwartiermeester-Generaal voor bureel- en administratiekosten rond 3 miljoen en voor aanschaffing van kantoormeubelen en kantoor machines 7½ ton (spreek uit TON) en dat in totaal in de armee voor bureel- en adm. kosten ruim 10 miljoen en voor kantoormeubelen en kantoor machines 1.3 miljoen zijn aangevraagd?

dat deze minister tenslotte streeft en werkt opdat een door hem aangegeven en dus natuurlijk noodzakelijke vlootsterkte zal worden bereikt in de jaren 1955?

dat dit wel de meest geruststellende alinea in de Nota inzake het Defensiebeleid is, aangezien Zijne Excellentie dus blijkbaar over betrouwbare inlichtingen beschikt, welke ons een zo ruim respijt en zo ruime adempauze waarborgen?

Waarvan inmiddels dankbaar acte.

Consequent

Het orgaan van het socialistische medische genootschap „Medicine today and tomorrow” klaagt er in een hoofdartikel over, dat minister Bevin, toen hij dit voorjaar tweemaal moest worden geopereerd, dit niet heeft laten doen in een staats-ziekenhuis — waarin krachtens de door de Labour regering ingevoerde nieuwe medische orde iedere Brit gratis behandeld kan worden — maar in een particuliere kliniek. Bevin heeft voor zijn verblijf en behandeling in deze kliniek gewoon betaald in plaats van te genieten van de nieuwe gesocialiseerde medische dienst. Het blad is van oordeel, dat voor deze houding geen enkele steekhoudende reden en geen enkele verontschuldiging kan worden aangevoerd. Consequent is een en ander allermint. Daar blijkt overigens wel duidelijk uit tot welk een dwaasheid bepaalde socialistische maatregelen kunnen leiden.

Inzicht

Vertegenwoordigers van de vakvereniging, die voor kort uit Amerika terugkwamen, waar zij het streven van de Amerikaanse vakverenigingen naar verhoging van de productie bestudeerden, verdienen lof voor het rapport, dat zij daarover hebben uitgebracht, aldus schrijft de News Chronicle. De delegatie ontdekte, dat de collega's aan de andere zijde van de Atlantische Oceaan er niet voor vechten om de oude standaard te behouden, maar vechten voor een betere. Zij doen dit niet door zich vast te klemmen aan nieuwe ideeën en ten koste van alles aan een bepaalde baan, maar zij helpen de directies om de opbrengst te verhogen. Zij hebben het fundamentele beginsel verstaan, dat men meer moet maken om meer te krijgen. Voorwaar een verstandig inzicht, dat ook in ons land wel eens meer mocht worden gepropageerd door hen, die nog altijd het stokpaardje van de klassenstrijd berijden.

Agitatie

Terwijl het Aziatische communisme in het verre Oosten de militaire krachten van het Westen op een zware proef stelt — na Korea waar de kansen nog steeds niet ten gunste van de Ver. Naties zijn gekeerd, vraagt thans Tibet de aandacht, terwijl over Formosa de dreiging van een aanval blijft hangen — vertonen zich in West-Europa verschijnselen van arbeidsonrust die men moeilijk los kan zien van het streven der Moskoviten om ook dit werelddeel stormrijp te maken.

In Amsterdam wordt de bouwnijverheid door stakingen vrijwel lamgelegd en ligt het taxibedrijf stil. In Rotterdam zijn het communistisch georiënteerde havenarbeiders, die door stakingen onrust verwekken.

Het is duidelijk, dat deze stakingen voor een belangrijk deel een politieke achtergrond hebben en in elk geval de regeringspolitiek, die nu eindelijk gericht wordt op verbetering der West-Europese Defensie, uitermate ongelegen komen.

Wij achten het niet overbodig de wens uit te spreken, dat de Regering aan deze onrustverwekkende agitatie de nodige aandacht schenke en haar houding daartegenover met beslistheid bepalen.

Zó gezien (I)

De gebeurtenissen rond de Belgische koningskwestie hebben ons ook met de grootste zorg vervuld” schreef de heer Koos Vorrink in „Het Vrije Volk” ter verdediging van de houding

der Belgische socialist en om de aanmoediging van de Nederlandse socialist goed te praten. De heer Vorrink betoogt dat men slechts waarlijk democratisch regeert, wanneer men ook met de inzichten van een minderheid rekening houdt. Een voortreffelijke opvatting, welke de geestverwanten van de heer Vorrink vooral zij aanbevelen. Maar deze opvatting kan men moeilijk, zoals de heer Vorrink poogt, tot gelding brengen wanneer het gaat om een zaak, waarbij geen compromis mogelijk blijkt. De Belgische kiezers hebben zich ten aanzien van één bepaalde zaak uitgesproken in een voor of tegen. Dat zij zich konden uitspreken was democratisch. Het resultaat van die uitspraak aanvaarden is het ook, het echter met geweld terzijde stellen, zoals de Belgische socialist onder toezichting van de Nederlandse idem deden, is bepaald on-democratisch.

De heer Vorrink betoogt: In België is door de sociaal-democraten de methode van de buiten-parlementaire actie toegepast teneinde de democratische spelregels te verdedigen tegen een on-democratische toepassing van het „mathematisch” recht van de meerderheid. Dat staat er zo maar zwart op wit in „Het Vrije Volk” van de hand van de voorzitter van de P.v.d.A. En ieder weet welke „buiten-parlementaire” actie de socialist hebben ontketend. Zij riekt naar revolutie.

Zó gezien (II)

Ten tijde van de R.T.C. is er in Nederland een buiten-parlementaire actie gevoerd tegen die R.T.C. Zij bestond uit een aantal vergaderingen, waarin de tegenstanders van het gevoerde regeringsbeleid op ongetwijfeld duidelijke wijze hun grieven hebben geformuleerd en voor het zelfbeschikkingsrecht van de minderheden zijn opgekomen. Deze buiten-parlementaire actie heeft de diepste verontwaardiging van de socialistische pers toen gaande gemaakt. Er werd schande over gesproken, scheldkanonades werden op deze actie gericht. En toch is daarbij, zover wij ons herinneren, geen ruitje gebroken, geen slachtoffer gevallen, geen snippertje geweld ten beste gegeven. De door Spaak verwekte buiten-parlementaire actie in België heeft in dit opzicht méér opgeleverd. Daarom wordt die door dezelfde socialistische bladen in Nederland toegejuicht en door de heer Vorrink verdedigd en... aangeprezen.

Zó gezien (III)

Ook het socialistische „Vrij Nederland” gaat met het optreden der Belgische socialistenvolkomen accoord. „Slechts wijze verzoeningspolitiek zal hier de wonden kunnen helen”, aldus de diagnose van dit weekblad en het ziet daarbij een „belangrijk inspirerende taak voor de Nederlandse katholieken weggelegd”. Maar de r.k. „Tijd” antwoordde, dat de Nederlandse socialist, zolang zij de fouten hunner Belgische geestverwanten niet erkennen, niet bepaald inspirerend werken op de Nederlandse katholieken. Integendeel, schrijft „de Tijd”, zij doen ons bevriezen.

Wij zouden niet hebben durven schrijven dat de Nederlandse katholieken zich zeer zeker wel eens op de wezenlijke aard der Nederlandse socialist, met wie zij zo innig samen werken, hadden te bezinnen na hetgeen zich nu heeft voorgedaan en door de voorzitter van de P.v.d.A. wordt verdedigd en aangeprezen. Want wij hoorden ons al in gedachten tegengeworpen, dat deze opmerking uit onze kleingeestige jaloezie op die mooie vriendschap zou zijn voortgesproken. Het is zó veel beter, dat de r.k. „Tijd” zelf verklaart dat men in het Nederlandse katholieke kamp door de houding van Nederlandse socialist en hun pers naar het nulpunt zakt.

Beter inzicht

Zeer tot onze spijt hebben wij er enige weken geleden melding van moeten maken, dat bepaalde Katholieke leiders geen goed woord over hadden voor de z.g. neutrale personeelsverenigingen. Des te meer zijn wij verheugd, dat men het in Katholieke kringen over dit starre standpunt onderling niet geheel eens is. Dit bleek duidelijk op de sociale studiedagen van de Utrechtse Bond van de Katholieke Arbeidersbeweging, die onlangs te Apeldoorn werden gehouden. Het was hier prof. mr. J. J. M. van der Ven, die blijkens een verslag in De Volkskrant zich niet ongunstig over de personeelsverenigingen uitliet en in elk geval haar bestaan en haar succes trachtte te verklaren. Personeelsverenigingen zijn ontstaan, aldus zeide prof. van der Ven, door een behoefte, die bij de mensen leefde en die niet meer op andere wijze werd opgevangen. Zo bekeken kan men er niet zo boos tegenaan kijken. Hier en daar, aldus de inleider, zijn hechte gemeenschappen. Men bedenke, dat er honderdduizenden zijn, die niet door de Katholieke standorganisaties kunnen worden opgevangen, omdat ze niet Katholiek zijn. Kortom, prof. van der Ven, nam met betrekking tot deze kwestie een „liberaal” standpunt in en het verheugt ons, dat wij er op deze plaats melding van kunnen maken.

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Weekblad van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie

Voorzitter Redactie-comm.:
 Drs. H. A. Korthals.
 Redactie-secretaris: Mr. E. Elias.
 Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 435.
 Administratie: Postbus 43, A'foort, tel. 5267.
 Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 per jaar.
 Voor het zenden van abonnements- en advertentiegelden: Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie“ te Amersfoort.
 Losse nummers 15 cent.
 Voor advertenties wende men zich tot de administratie.

Uit alles komt maar heel weinig Ook uit het wederwoord van De Linie

Het r.k. weekblad De Linie komt in zijn jongste nummer terug op hetgeen wij in twee artikelen schreven naar aanleiding van een betoog in De Linie, waaruit zou moeten blijken dat individualisme (liberalisme) en collectivisme (communisme) stelen op dezelfde wortel van het materialistisch ongeloof.

Wij kunnen helaas niet zeggen dat hetgeen De Linie haar lezers thans opdist haar oorspronkelijk betoog verduidelijkt of het onze ontzenuwt.

Op onze principiële opmerkingen

gaat De Linie niet in. „Om de kwestie niet nodeloos ingewikkeld en te geleerd te maken“, schrijft het blad, „lijkt het voldoende ons standpunt te verduidelijken, door een schets van de werkelijkheid“.

Ja, dat is wel heel gemakkelijk, maar de materie waarom het hier gaat — beoordeling van geestelijke stromingen als individualisme en collectivisme — eist nu eenmaal diepgaande behandeling.

De Linie erkent bijvoorbeeld, dat de vraag, waarin het vrijzinnig humanisme zich onderscheidt van hetgeen katholieken (wij schreven: anderen) begrepen achten in de idee der goddelijke openbaring, inderdaad niet eenvoudig is.

Zij maakt er zich nu wel heel gemakkelijk van af, door te zeggen, dat ook mr. Marchant zich met die vraag had bezig gehouden, en het antwoord daarop vond in het licht der genade van het geloof. Dat zal voor de heer Marchant wel heel aangenaam zijn geweest, maar daarmee blijven we in de sfeer van het subjectieve. Wij zouden het nu juist bijzonder gewaardeerd hebben, zo De Linie deze inderdaad niet eenvoudige vraag met ons eens objectief-wetenschappelijk had willen doordenken.

„Alles zit in alles“ schreven wij schertsend om aan te duiden dat De Linie een simpel feit als de indiening van mr. Ouds motie tot uitgangspunt nam voor een als principieel bedoeld requisitoir tegen het hedendaagse liberalisme.

Wij moeten thans zeggen: uit het „alles“ van De Linie komt maar heel weinig te voorschijn. Alleen dit: „een vrijzinnig-democraat mag blijkbaar alles zijn of alles worden, alleen niet katholiek“.

De Linie houde het ons ten goede, maar wat zij hiermede zegt is niet heel weinig, het is minder dan niets (aangenomen dat dit mathematisch mogelijk ware).

Een vrijzinnige democraat, of om

het in onze hedendaagse terminologie te vertolken: een aanhanger van de beginselen der V.V.D. mag — bij wijze van spreken — inderdaad alles zijn of alles worden, voorzover het dan binnen de grenzen van het oirbare blijft, óók katholiek.

Maar een vooraanstaand politicus, die als vrijzinnige tot een Kabinet is toegetreden en dan plotseling, zonder er zijn naaste vrienden zelfs van te verwittigen, katholiek wordt, brengt zichzelf wel in een zeer delicate positie, niet omdat zijn partij hem geen vrijheid zou laten op het stuk van godsdienstige overtuiging, doch omdat het rooms-katholicisme naar het oordeel althans van het Nederlandse episcopaat totalitair is in deze zin, dat een rooms-katholiek gelovige ook op het gebied der staatkunde zijn plaats behoort in te nemen in die organisatie die de toepassing der r.k. beginselen ook op staatkundig terrein voorstaat, in casu de Katholieke Staatspartij.

Aan het geval-Marchant kan De Linie inderdaad geen enkel argument ter staving van zijn requisitoir tegen het liberalisme ontlenuen. Het blad volstaat nu met bij herhaling te beweren, dat het liberalisme van het Westen de voedingsbodem is, waarop het communisme is ontkiemd en waarop het ook verder, men zou bijna zeggen: natuurnoodzakelijk tot volle wasdom kan komen.

Waar De Linie de discussie tot op dit peil doet dalen, willen wij slechts de vraag stellen: waarom betekent het communisme niets in landen als Engeland en Noord-Amerika, Nederland en Scandinavië, waar inderdaad het geestelijk liberalisme en het humanisme de voedingsbodem voor een belangrijk deel bepaald hebben en waarom vormen landen als Italië, Spanje, Frankrijk, Oostenrijk, waar het katholicisme eeuwenlang de enige massale geestelijke factor in het volksleven uitmaakte, nu reeds tientallen jaren lang een voedingsbodem, waarin zowel het communistische als andere autoritaire stelsels welig tierden?

Jaarlijks congres van de Liberale Internationale

Van 22 tot 28 Augustus zal de Liberale Internationale voor zijn jaarlijkse congres bijeen komen in Stuttgart in de Franse zone van West-Duitsland.

Op de eerste dag zal het Uitvoerend Comité een besloten zitting houden. Hierin is de Nederlandse groep van de Liberale Internationale vertegenwoordigd door Dr. J. C. van Zoelen, voormalig gemeenteraadslid van Amsterdam. Op de tweede dag vindt een vergadering plaats van de Council, waarin ieder land twee vertegenwoordigers heeft. Nederland zal hierin vertegenwoordigd zijn door mejuffrouw C. M. A. Schreuder Roozee en de heer Dr. J. C. van Zoelen. Het eigenlijke congres zal worden geopend op Donderdag, 24 Augustus door de Eerste Minister van Württemberg-Baden, Reinhold Maier. Het voornaamste onderwerp van bespreking zal zijn: De Europese eenheid, waarbij achtereenvolgens de politieke, culturele en economische aspecten zullen worden besproken.

De voornaamste sprekers op het congres zullen zijn Lord Layton, Señor Don Salvador de Madariaga, de vice-kanselier van de West-Duitse Republiek Franz Blücher, Edouard Bonnefous, voorzitter van de commissie voor buitenlandse zaken van de Franse Nationale Vergadering, Roger Motz, voorzitter van de Belgische Liberale Partij en Sir Andrew Mac Fadden, voorzitter van de Britse Liberale Partij.

Tenslotte zullen er bijeenkomsten worden gehouden voor redacteurs van Liberale kranten, van de Wereldfederatie van Liberale jongeren, van vertegenwoordigers van Liberale Vrouwenorganisaties en van het comité van Liberalen, die momenteel in gedwongen ballingschap leven.

ALLERHANDE

LICHTEND VOORBEELD

De tijden zijn moeilijk; onbekend is, wat ons land en volk te wachten staat, maar de overtuiging, dat alle moeilijkheden overwonnen kunnen, en zullen worden, als er mannen en vrouwen zijn, gelijk mevr. Fick-Gemmere, maakt, dat, ondanks de zorgen, die alle mensen van goeden wille thans bevangen, wij toch met vertrouwen de toekomst tegemoet zien. Want het gaat tenslotte om de geest, waaruit een volk leeft. Als een volk zodanige dochters en zonen heeft, dan gaat het nooit ten onder. Van die zonen en dochters van Nederland is mevrouw Fick een lichtend voorbeeld en daarom brengen wij gaarne haar hier een ere-salut.

(Het Lichtspoor)

TERREUR VAN DE STRAAT

Aan de zijde van Lalmand, Stalin's gevolmachtigde in België, marcheert Paul Henri Spaak door de straten van Brussel. Lalmand wil revolutie. Spaak wil enkel maar de koning weggan. Maar de socialistische leider beschikt niet meer over democratische argumenten en middelen. Doch de koning moet weg. Daarom dreigt hij, bijna huilend, met revolutie en opstand. Paul Henri Spaak is bedroefd over dit alles. „Dat dit nu toch moet gebeuren en wij hebben het niet gewild“. Lalmand is verheugd. De sociaal-democratie die in alle landen van Oost-Europa werd afgeslacht, nadat zij eerst het communistische regiem in het zadel had geholpen, loopt weer blindelings in de val. Nee, Spaak heeft dit niet gewild en hij weet beter. Hij wilde slechts zijn zin hebben, de koning doen zwichten door dreigementen, door kabaal en zestigduizend fluitjes.

(De Volkskrant)

BEETJE VOORUITGANG

Vertoningen van abnormaliteiten op de kermis zijn in ons land verboden. Dat is maar goed ook, want de voorstellingen van vroeger met zeer dikke en zeer magere dames, dwergen en misvormden, waren mens-onterend en -onwaardig, zowel voor hen, die daar hulpeloos werden tentoongesteld als voor hen, die zich vergaapten aan hun ongelukkige medemens. Wat dat betreft is er in korte tijd gelukkig wel veel veranderd; nog niet zo heel lang geleden kon men in een inrichting in ons land voor een kwartje naar de „gekken“ gaan

kijken, veilig achter de tralies. Terwijl tegenwoordig deze wrede en domme sensatielusten wel algemeen uit de samenleving zijn gebannen.

(Algemeen Handelsblad)

HOBBY: KAARTSYSTEEM

Een van de hobby's van deze tijd is het hebben van een eigen kaartstelsel. Zuiver psychologisch gezien is er nog geen verklaring voor. Misschien is het, omdat ieder mens de neiging volgt alle anderen in een kaartenbak te duwen en ze daar goed onder de duim te houden. Administratief is het ook moeilijk te verklaren, want het aantal kaartsystemen is al enorm groot en bij enig onderzoek komt men al gauw tot de conclusie, dat drie of vier kamers verder alle verlangde gegevens ruimschoots voorhanden zijn, zij het dan misschien in een enigszins andere volgorde. Al is het dus moeilijk te verklaren, de neiging is er. Geen ambtenaar schijnt zichzelf te kunnen respecteren wanneer hij niet in de rug gesteund wordt door een batterij ladekasten, waarin zijn hele medemensheid op minimale kaartjes is samengeperst. Het geeft hem kennelijk een gevoel van macht ze er een voor een; al naar zijn luimen, uit te kunnen wippen.

(P.T.T. Bedrijfsbanden)

DOOF EN BLIND

Wiana de druk der oorlogsjaren tegenwoordig in ons land rondspeurt, zal daar een zekere fleurigheid en wederopbouw (Marshall-hulp) waarnemen. Meer achter de schermen is men zich in het bedrijfsleven en in overheidskringen toch wel zeer bewust, dat wij als gevolg van de oorlog een verarmde en uitgeputte natie zijn. De zeer ingrijpende en verstrekkende gevolgen van de oorlog, welke op de gehele economische en monetaire structuur in het ons overgebleven deel van 't Rijk op desastreuze wijze zullen doorwerken, dwingen tot de uiterste soberheid en zuinigheid. Veel van wat wij om ons heen zien, getuigt van een schromelijk tekort aan begrip voor de armoede, welke op ons gehele volk toestormt. Het is psychologisch verklaarbaar, dat men na de ellende van de oorlog de druk van zich wil afschudden en in een herademingsroes niet van nieuwe zorg wil horen en er daarom blind en doof voor blijft.

(Nederlands Maandblad voor Streek- en Stadsvervoer)

De P.B.O. gestart

Dr. Drees wijst op de grote betekenis

Een rijke taak wacht de Raad

Onlangs is de Sociaal-Economische Raad, het toporgaan van de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie, in de vergaderzaal van de Eerste Kamer voor de eerste maal in openbare vergadering bijeen geweest voor zijn officiële installatie. Onder de talrijke genodigden bevonden zich met de Minister-President dr. W. Drees verscheidene leden van het kabinet, enige staatssecretarissen, de voorzitter van de Eerste Kamer, verscheidene Kamerleden en vele vertegenwoordigers van het bedrijfsleven.

Dr. Drees over de taak van de S.E.R.

In een uitvoerige rede heeft de Minister-President op de grote betekenis van deze gebeurtenis gewezen en de taken van de Raad in het licht gesteld.

In de eerste plaats is deze advies-college bij uitstek voor de regering bij haar sociaal-economische politiek.

De adviserende taak van de Raad is zwaar, omdat hij de werkzaamheden van een aantal adviesorganen, die zijn of worden opgeheven (Hoge Raad van Arbeid, Economische Raad, Nijverheidsraad en Middenstandsråd), overneemt, terwijl ook de omvang aanzienlijk zal toenemen. Voorshands zal de Stichting van de Arbeid haar gewaardeerde werkzaamheden in nauw contact met de Raad blijven voortzetten. De Regering acht het een beduidend voordeel, dat thans niet langer de adviserende taak over verschillende colleges is verdeeld, omdat daardoor de noodzakelijke eenheid van het sociaal-economisch beleid ook in de adviezen tot uitdrukking komt.

In de tweede plaats wacht de Raad een rijke taak als bestuursorgaan in de p.b.o. In dit verband besprak Dr. Drees de nog zeer uiteenlopende gevoelens en verwachtingen, welke zich te dien aanzien voordoen.

Vervolgens sprak Dr. Drees behartigenswaardige woorden over het ordeningsstreven:

„De organisatie van het bedrijfsleven beoogt aan de bedrijfs-genoten verantwoordelijkheid te geven voor een juiste taakvervulling van bedrijfstak en sector van bedrijfsleven. Zij wil aan het bedrijfsleven medeverantwoordelijkheid geven voor het sociaal-economisch welzijn van ons land. De organisatie van het bedrijfsleven houdt in de erkenning, dat een zekere mate van sociaal-economische ordening noodzakelijk is. Deze ordening moet echter niet verwezenlijkt worden door de staatsverheerlijking alleen. Zij moet verwezenlijkt worden door het bedrijfsleven zelf, daar waar het bedrijfsleven hiertoe in staat is en waar verwacht mag worden, dat ook het algemeen belang daarmee gediend kan zijn. Op deze wijze kan bereikt worden, dat de ordening beter begrepen en verstaan wordt door het bedrijfsleven; dat zij deskundig en doelmatig geschiedt; dat de staatsverheerlijking niet tal van zaken tot zich behoeft te trekken, waarvan regeling en uitvoering als een zware last zou rusten op de centrale overheid.

Organisatie van het bedrijfsleven betekent niet een ordening, om der ordening wille.

De mate van ordening zal steeds in sterke mate bepaald worden door structurele en conjuncturele omstandigheden. Geregeld dient te worden, waar regeling nodig is.

Bedrijfsorganisatie mag nimmer omtaarden in een monopolistisch streven. De Regering weet uit ervaringen van de afgelopen jaren, dat vele figuren, die de vrije organisaties in het be-

driftsleven naar voren brengen om vertrouwensposities in te nemen, een ruime blik hebben en volledig beseffen, dat zij deze functies niet verkrijgen om eigen belangen te dienen. Niettemin beseft ieder, die oog voor de werkelijkheid heeft, dat in het samenbrengen van vertegenwoordigers van belangengroepen, aan wie bevoegdheden worden gegeven op het gebied, waar degenen, die zij vertegenwoordigen, hun bestaan vinden, ook gevaren besloten liggen. De verleiding kan groot zijn om verkeerde posities veilig te stellen of gunstiger te doen worden door nieuwe concurrenten, waar het kan, te weren en prijzen hoog te houden. Een juiste toedeling van bevoegdheden zal er toe kunnen bijdragen de gevaren voor misbruik te beperken. Er is ook het preventieve en repressieve toezicht, dat de Regering steeds de mogelijkheid van ingrijpen biedt. Bovendien echter kan op dit gebied van de veelzijdig samengestelde Raad een grote invloed ten goede uitgaan. In deze kring zal worden beseft, dat het algemeen belang niet is een optelling van groepsbelangen, dat in het bedrijfsleven zelf een sterke beschutting van die bedrijven, die enkel met afzet in eigen land hebben te rekenen, grote exportbelangen in gevaar kunnen brengen, dat er voorts niet enkel met producenten-, maar ook met consumentenbelangen is te rekenen en dat vooral degenen, die niet actief in het bedrijfsleven werkzaam zijn, ernstig in het gedrang zouden komen, als daarmee niet ten volle rekening werd gehouden.

Bij de bespreking van het sociale aspect wees Dr. Drees erop, dat de arbeider er aanspraak op heeft, dat de lonarbeid organisch in het maatschappelijk bestel wordt ingeschakeld.

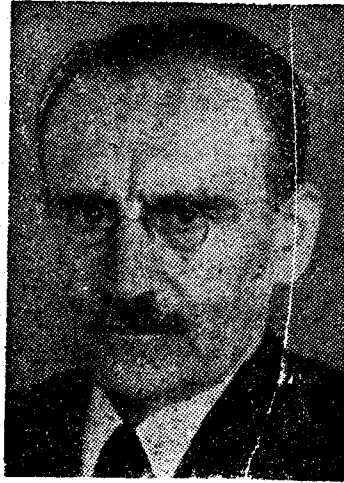
In de derde plaats wacht de Raad een taak bij de uitvoering van wettelijke maatregelen. De spreker kondigde aan, dat reeds in de nabije toekomst belangrijke bevoegdheden aan de Raad zullen worden toegekend, waarbij met name de Wet op de Ondernemingsraden werd genoemd. Verder werd gewezen op het verband van de sociale en de economische problemen, die wel kunnen worden onderscheiden, doch niet gescheiden.

Prof. mr. F. de Vries antwoordt

In zijn antwoord merkte de Voorzitter van de S.E.R. op, dat de wet mogelijkheden schept en de richting aanwijst, waarin de nieuwe regeling van de sociaal-economische betrekkingen te zoeken is, maar dat de verwezenlijking van deze doeleinden in de eerste plaats van het bedrijfsleven zelf afhangt.

Uitvoerig schetste prof. de Vries het „waarom“ van deze regeling. Hij wees daarbij op de enorme invloed van de technische ontwikkeling.

Prof. de Vries wees er o.a. op, dat het organiserend vermogen van markten en prijzen niet ver genoeg reikt

Dr. W. Drees... rijke taak...

om aan alle aspecten recht te doen wedervaren. Welvaart betekent meer dan de beschikking over goederen en diensten, die tegen de betaling van een prijs te koop zijn; er moet ook arbeidsvreugde mogelijk wezen. Verder werd de gedachte aanvaard, dat er behoeften zijn, die uit een sociaal oogpunt in elk geval in een zekere mate moeten worden bevredigd, ook wanneer de koopkracht in een vrije economie daartoe tekort zou schieten. De ervaring leert, dat de prijzen de kosten der voortbrenging niet steeds tot uitdrukking brengen. De sociale voorzieningen b.v., voor zover deze in de prijzen der producten worden verwerkt, kan men beschouwen als een manipulatie van de productiekosten.

Het streven om gezamenlijk de omvang van de productie en de prijzen te beheersen nam allerwege toe. De vrijheid door de overheid aan de individuen gelaten, werd door hen gebruikt om deze op vele markten aan banden te leggen. De monopolievorming heeft belangrijke afmetingen aangenomen. Ook waar het aantal ondernemingen nog vrij groot is tracht men b.v. door merken, handelsnamen en reclame het monopolistisch element in de prijsvorming te versterken. Beziet men deze ontwikkeling wat nader, dan blijkt vaak, dat er geen keuze meer is tussen vrije productie en vrije prijsvorming enerzijds en een bewust geleide productie en beheerste prijsvorming anderzijds. De vraag blijft alleen te beantwoorden: door wie zullen de productie en de prijzen worden geleid en beheerst?

Zo zijn we ver verwijderd geraakt van het eenvoudige beeld van een economische samenleving enkel opgebouwd uit talrijke individuele huishoudingen, uit wier onderling verkeer spontaan de economische orde zou groeien. Andere machten zijn naast hen opgetreden en op de gang van het sociaal-economische proces oefenen zij een aanzienlijke invloed uit.

De overheid is de enige, die voorzieningen ter hand kan nemen, als de individuen en het marktmechanisme daarin te kort schieten.

Daarnaast hebben individuen en individuele huishoudingen zich aaneengesloten om te trachten op productie en prijzen invloed uit te oefenen. „Terugkeer tot het economisch individualisme is uitgesloten; men zou kunnen zeggen, dat het zichzelf heeft overwonnen. Maar het particulier initiatief, het streven van de individuen naar verbetering van hun positie en van de ondernemingen naar winst, het regulerend vermogen van markten en prijzen wordt niet terzijde gesteld. De waarde ook van het beginsel van persoonlijke verantwoordelijkheid wordt niet ontkend“.

De organisaties van ondernemers en arbeiders, reeds eerder door de overheid erkend, komen nu op voet van gelijkheid tot samenwerking, zowel op sociaal als op economisch terrein. Zij krijgen daar medeverantwoordelijkheid te dragen bij het dienen van het algemeen belang, waarin dat van haar leden dient op te gaan. Nu de gemeenschap rijkelijk bewerkstuigd wordt en naast de overheid over andere organen de beschikking krijgt, kan de overheid een deel van haar taak, waarvoor zij krachtens haar aard en het apparaat, waarmee zij moet werken minder geschikt is, aan deze organen overdragen.

„Ieder organisme, ook dat op een hoger trap van ontwikkeling is gekomen, beschikt over een veelheid van organen. Hetzelfde geldt voor de menselijke samenleving. Zij hebben allen één doel, maar verschillende functies. Daarom kunnen spanningen optreden, die opgeheven moeten worden, terwijl nevenschikking en onderschikking nodig zijn. De strekking van de wet is nu juist deze, dat zij zoekt naar een synthese, naar een evenwicht tussen de verschillende krachten, die in de huidige ontwikkelingsfase in onze maatschappij werkzaam zijn. Zij tracht tegenstellingen te overbruggen, die een goede functionering van het sociaal-economische leven in de weg staan“.

Ten slotte merkte prof. De Vries op, dat alles op de uitwerking in concreto aankomt, zodat een zorgvuldig onderzoek vooraf moet gaan aan het toekennen van bevoegdheden en het stellen van waarborgen. De zwaarste eis, die de wet stelt, is het dragen van een nieuwe verantwoordelijkheid. Zonder de bereidheid daartoe zal het doel van de wet nooit voldoende kunnen worden verwezenlijkt. Wanneer echter ook bij het bedrijfsleven die bereidheid opkomt, mogen we vertrouwen, dat de toepassing der wet zal bijdragen tot de bevordering van het welzijn van ons volk. L.

Democratie boven alles!

Men schrijft ons: Dit moet ook gelden voor studenten. Het is daarom fout dat een groep van driehonderd studenten op de grens tussen Duitsland en Frankrijk te Weiler bij een demonstratie voor een Verenigd Europa de douane-barrières hebben afgebroken en verbrand.

De studenten, die bijna iedere Westerse staat vertegenwoordigen — helaas ook de Nederlandse — hadden hun actie zeer nauwkeurig voorbereid. In twee ploegen, elk van 150 man, trokken zij van de Duitse en van de Franse kant op en in enkele minuten slaagden zij er in de hekken af te breken. Want natuurlijk konden de drie Franse en de ene Duitse douanebeambte tegen een dergelijke goed georganiseerde overmacht niets beginnen. Plotseling verscheen André Philip, vertegenwoordiger bij de Raad van Europa en socialistisch lid van de Franse Nationale Vergadering. In een toespraak zei hij dat de studenten een overtuigend bewijs hadden geleverd van de vaste wil de halfbakken maatregelen af te schaffen. Is het niet treurig dat intellectuelen en progressieve volksleiders, die zo hoog opgeven van de Democratie, zich zo ondemocratisch gedragen? Hun houding, maar vooral hun mentaliteit, verdient onze diepste afkeuring. Helaas raken wij aan dit soort methoden langzamerhand zo gewend dat slechts weinigen er hun verontwaardiging over uitspreken. Daarom willen wij het hier nog eens doen!

Nieuwe naam, oude voortreffelijkheid

Het maandblad „Mededelingen van de Vereniging van Staten- en Raadsleden van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie“, zal blijkens het Juli-nummer in den volgorde de naam dragen „Provincie en Gemeente“. De redactie blijft berusten bij de heren K. H. Brandt en J. Th. van der Voorde en het adres ondergaat evenmin wijziging (Bussum, Brediusweg 63). Wij vestigen er de aandacht op, dat „Provincie en Gemeente“, gelijk bij „Mededelingen“ steeds heeft voorgezet, bedoeld is als een maandblad, dat uitsluitend voorlichting en documentatie wenst te geven aan de leden van genoemde vereniging.

Moge de redactie er in blijven slagen om op de uitgebreide terreinen, welke de provincie en de gemeente tegenwoordig bestrijken, haar taak te vervullen gelijk zij dat tot heden heeft gedaan. Op de laatste jaarlijkse vergadering der vereniging is wel gebleken, dat de arbeid der redactie op prijs wordt gesteld. Onze beste wensen vergezellen „Provincie en Gemeente“.

Brief uit Straatsburg

Bewogen week in de Assemblee van de Raad van Europa

De herkiezing van Spaak tot voorzitter - Belangrijke motie van Churchill inzake een Europees leger - Een stap van het grootste gewicht

Straatsburg, 12 Aug. 1950. Het loont de moeite aan het einde van de eerste week van de zitting der consultatieve assemblee van de Raad van Europa een enkele opmerking te maken. Immers, een tweetal punten, die hier te Straatsburg aan de orde zijn geweest, zijn van zodanig gewicht, dat er iets over gezegd moet worden.

Reeds de eerste dag onderscheidde zich. Een fel debat ontspoon zich toen over de candidatuur van Spaak voor het presidium van de assemblee en het opmerkelijke is, dat de gedachtenwisseling over de presidentsverkiezing van Nederlandse zijde is begonnen. Hieraan is ook in de Nederlandse pers aandacht gewijd, maar het lijkt goed er ook in ons partijblad over te schrijven, daar van sommige zijden een voorstelling van zaken is gegeven, die zeer onbeoordelend moet worden genoemd.

In de Nieuwe Rotterdamse Courant is in dit verband zelfs geschreven over een „onverkwikkelijk incident”. Wij laten deze onverkwikkelijke kwalificatie maar het liefst voor rekening van de N.R.Crt., want zij getuigt van het weinige begrip, dat het blad heeft gehad voor de motieven van hen, die zich tegen de candidatuur van Spaak hebben verzet. Wij hadden zelf bezwaar tegen deze candidatuur en achten ons dus wel gerechtigd en in staat er iets over in het midden te brengen.

Voor ons vertrek naar Straatsburg hebben wij in ons blad de hoogst ernstige bezwaren naar voren gebracht tegen de methoden, die de Belgische socialistische partijen hebben gebruikt om hun minderheidsmening aan de meerderheid op te dringen. Ook in diverse r.k. kranten waren die methoden geschilderd — o.a. door prof. Romme in De Volkskrant — en het dagblad Trouw had zijn afkeer van die methoden evenzeer in felle bewoordingen tot uitdrukking gebracht.

Was het te verwonderen, dat dit alles zijn weerslag zou krijgen in de assemblee te Straatsburg? Zou het oprecht zijn geweest hier te lande fel tegen Spaak en zijn socialistische vrienden te schrijven, vervolgens naar Straatsburg te vertrekken en daar maar te doen alsof er niets zou zijn geschied en rustig de candidatuur van Spaak te steunen? Want, laat men dit goed begrijpen: de Belgische kwestie heeft twee aspecten. In de eerste plaats is het in België gegaan of men vóór of tegen koning Leopold was. Op die vraag kan een buitenlander niet antwoorden; dat is een uiterst tere zaak, die men ter oplossing aan de Belgen diende te laten. Toen enige jaren geleden de Nederlandse politicus Van der Goës van Naters op een socialistische bijeenkomst in ons land tot (de toenmalige minister) Spaak zo ongeveer zeide: „wij wensen u sterkte met uw ongedisciplineerde koning” is dat terecht als een politieke blunder beschouwd. Wij dienen buiten zulk een zaak te blijven. Echter, de kwestie had nog een ander aspect. Nadat het Belgische volk had gesproken was er een minderheid, die zich bij de gedane uitspraak niet wenste neer te leggen. Waarlijk, wij hebben geen behoefte hier de politiek en de tactiek van de Belgische C.V.P. te verdedigen. Maar wel moeten wij vaststellen, dat in België langs democratische weg was uitgemaakt, dat de koning zou terugkomen en dat de socialisten, met Spaak aan het hoofd, mede met daden van terreur en geweld hun wil aan de meerderheid hebben opgelegd. De Belgische socialisten, Spaak mede, hebben gebruik gemaakt van anti-democratische methoden.

Zo is dat hier te lande gezien door ons, evenzo door de rooms-katholieken en de anti-revolutionairen. Wij nemen aan, dat ook de christelijk-historische het zo zien, al hebben wij geen uitspraak van hun kant onder ogen gehad. Alleen de Partij van de Arbeid heeft een ander standpunt ingenomen.

* * *

Waarom gaat het nu in Straatsburg? Men kan zeggen: de assemblee te Straatsburg is de vertegenwoordiging

van het democratische West-Europa. De voorzitter der assemblee moet dus als het ware de verpersoonlijking van de democratische gedachte zijn. Welnu, na wat gebeurd was in België, bestond bij menigeen de zeer sterke opvatting, dat Spaak, die zich van zo anti-democratische methoden had bediend, niet meer de aangewezen man was om deze geprotonceerde plaats der Westerse democratie in te nemen. Het was overigens jammer dit te moeten vaststellen, want Spaak heeft zich een eminent leider van de vergaderingen der assemblee getoond, en evenzeer een krachtig verdediger van een versterking harer positie; tegenover het comité der ministers van de Raad kan de assemblee zich moeilijk een geharnaster pleitbezorger wensen. Maar, hoe groot de verdiensten van Spaak ook zijn, op het punt der democratie — en dat is voor Straatsburg essentieel — had hij gefaald. Dat was de ondergrond van de bezwaren die tegen de candidatuur van Spaak zijn aangevoerd.

Toen de consultatieve assemblee Maandagmiddag 7 Augustus bijeen kwam, stond zij, naar voorschift, onder leiding van het oudste lid in jaren, een 77-jarige Italiaan, aan de orde der presidentsverkiezing aan de orde had gesteld, heeft het r.k. Eerste Kamerlid Kerstens uitstel dier verkiezing gevraagd, een voorstel, dat ik onmiddellijk steunde. Hierin lag de mogelijkheid door onderling beraad de behandeling der uiterst gevoelige zaak rustig voor te bereiden. Onmiddellijk na mij kwam dr. Bruins Slot met ernstige bezwaren tegen herkiezing van Spaak, wat anderen aanleiding gaf tot bestrijding van het standpunt van dr. Bruins Slot en aanbeveling van Spaak. Zo traden in het vuur: de Engelse Labour-man Hugh Dalton, de bekende Franse socialist André Philip en zelfs Churchill. Ook Spaak zelf trad nog op. Zeer weinig bevreemdend was echter, dat de heer Kerstens geen gelegenheid meer kreeg zijn voorstel nader toe te lichten en dat ook ik niet meer het woord verkreeg, om ook mijn bezwaren tegen Spaak te ontvouwen, na allen die ten gunste van Spaak hadden gesproken. Daarbij kwam, dat de stemming zelf ook hoogst onbevredigend was. Ieder lid kreeg namelijk een papertje waarop de naam van Spaak was geplaatst. Ging men met de verkiezing van Spaak accoord dan moest men dat papertje ongewijzigd in een enveloppe doen, wilde men Spaak niet kiezen, dan moest men er een groot kruis over heen zetten en het vervolgens in een enveloppe doen. Het gevolg was, dat van iedereen te zien was wat hij deed, wat dus een aanfluiting van een geheime stemming was. Niettemin waren er 23, die Spaak's herkiezing niet wensten; 90 stemden vóór hem.

Zeker zou het aantal tegenstanders groter zijn geweest als er ook voldoende gelegenheid was geweest de zaak behoorlijk te stellen. En verder mag ook niet onvermeld blijven, dat in het kamp der Duitsers — die nu voor het eerst te Straatsburg waren — verscheidene bezwaren hadden tegen Spaak's herkiezing, maar er ook bezwaar tegen hadden hun eerste daad te Straatsburg een negatieve te doen zijn.

Spaak is herkozen en hij heeft gezegd te pogen het vertrouwen te zullen herwinnen van hen, die het hem nu niet geven konden. Inmiddels is onder zijn leiding nu een week van gedachten gewisseld over allerlei algemene aspecten. Wij hebben daar zelf ook aan mee gedaan en daarbij veel aandacht geschonken aan de defensie van West-Europa. Wij betoogden daarbij, dat de defensie niet een zaak moet zijn van de landen afzonderlijk, maar van Europa als geheel. Ook wezen wij op de onvoldoende voortgang, die er is gemaakt met de defensie en op de noodzaak, dat tussen de onderscheidene landen meer gelijkmatige druk van de defensie-uitgaven zou worden gebracht. Ook bepleitten wij overdracht van gedeelten der soevereiniteit, waarbij wij er op wezen, dat wij op het defensie-rein nu ook al geen soevereiniteit meer hebben, maar dat de soevereiniteit nu is overgedragen aan generaals en comité's van generaals, die, politiek gezien, niet verantwoordelijk kunnen worden gesteld. Wij bepleitten de instelling van een supra-nationaal orgaan met werkelijke macht, dat dan gecontroleerd zou moeten worden door de Assemblee. Wij wezen voorts op de belangrijke vooruitgang, die was gemaakt in het afgelopen jaar — liberalisatie van de handel, en Europese Betalings Unie — maar noemden de vooruitgang onvoldoende met het oog op de gevaren, die Europa thans bedreigen.

* * *

Ook hier te Straatsburg wordt een rede van Churchill steeds met de grootste belangstelling tegemoet gezien. Dagen lang is men daar op gespitst. Churchill was één der laatste sprekers in het debat. Kennelijk had hij, zich eerst willen overtuigen van hetgeen andere sprekers zeiden, om daaruit zijn conclusies te kunnen trekken.

Vorig jaar heeft hij met klem de toelating van Duitsland tot de Raad van Europa bepleit. Hij heeft er toen geen voorstel van gemaakt; gezien de reactie der andere sprekers was ook niet te verwachten geweest, dat het de vereiste meerderheid zou hebben behaald. Niettemin heeft Churchill toen de intrede van Duitsland ingeluid. Thans immers zitten er ook 18 Duitsers in de Assemblee. Evenals trouwens 3 Saarlanders. Men weet overigens hoe moeilijk het voor de Duitsers geweest is, dit laatste te moeten accepteren.

Ook dit jaar was de rede van Churchill een evenement. In en rondom het paleis van de Raad van Europa was het zeer vol. Churchill zette met grote duidelijkheid en met kracht de gevaren uiteen, die ons thans bedreigen. Hij bepleitte daarom de vorming van een Europees leger en hij diende ook een motie in waarin de wenselijkheid tot instelling daarvan werd uitgesproken.

Daarmee waren wij er echter niet. Van verschillende zijden was het bezwaar gevoeld, dat men niet een politieke autoriteit had, waaronder dit leger zou zijn gesteld. De Franse oud-minister Paul Reynaud — schitterend redenaar — had reeds een Europese minister van Defensie bepleit, en in de discussies was ook de noodzakelijkheid van een parlementaire contróle naar voren gebracht.

Dit alles is nu gecombineerd. Na beraad door een commissie van twintig man is een gewijzigde motie-Churchill tot stand gekomen, waarin de elementen: Europees leger, onder een Europese minister van Defensie, welke onder een Europese democratische contróle zal staan, zijn tezamen gevoegd.

* * *

Naar onze mening zal deze uitspraak van de assemblee van uitermate groot gewicht blijken voor de toekomstige ontwikkeling. Opvallend is, dat de Belgen, Fransen, Nederlanders, Italianen en Luxemburgers allen hebben voorgestemd. Van zeer groot belang is, dat van de Duitsers slechts de socialistische onthielden.

De andere Duitsers hebben zich dus voor één Europees leger uitgesproken. De Engelse Labour-afgevaardigden onthielden zich of stemden tegen. De Zweden, Ieren en IJslanders stemden tegen of onthielden zich. Van de Denen en Noren waren alleen de conservatieven vóór. Wij zullen hier thans niet verder op ingaan, maar willen reeds nu zeggen, dat hiermede duidelijk tot uitdrukking is gebracht waar de gedachte naar Europese eenheid het sterkst leeft. Dit zal onzes inziens van grote betekenis blijken te zijn voor de verdere ontwikkeling van de Raad van Europa.

* * *

Wij zijn niet zo onnozel te menen, dat de in de motie-Churchill vervatte gedachten nu van vandaag op morgen verwerkelijk zullen worden. Er zal veel tegenstand te overwinnen zijn en zeer grote moeijlichkeiten zullen rijzen. Maar, het grote belang is, dat dit probleem is gesteld en dat de assemblee niet heeft gearzeeld een uitspraak te doen, een uitspraak waaraan vastgehouden zal worden.

En laat men verder goed beseffen, dat eenheid op het gebied der defensie ook zeer vergaande consequenties moet hebben op andere terreinen.

Wij zien dan ook de gedane stap als één van uiterst groot belang. De eerste week van de zitting van de Raad van Europa lijkt ons dan ook door de aanvaarding van de motie-Churchill van de grootste betekenis te zijn geweest.

K.

PARLEMENTAIRE FLITSEN

(vervolg van pag. 2)

De, de heer Wendelaar eigen, tegelijk charmante en puntige wijze, heeft hij zijn voorstel verdedigd, waarbij hij onverwachte krachtige bijval kreeg van mr. Van Heuven Goedhart (Arb.), die, met twee andere leden van zijn fractie, de gedachtegang van de heer Wendelaar volkomen bleek te delen. Terecht wees mr. Wendelaar erop, dat de bestaande Defensie-commissie toch wel iets geheel anders is. In de eerste plaats is dat geen commissie van de Eerste Kamer, die namens deze Kamer de inlichtingen vraagt, welke deze meent nodig te hebben en zij wordt ook niet door de Kamer(s) benoemd, maar door de Kroon.

De heer Van Santen (Comm.) had zich ongerust gemaakt, dat deze vaste commissies het openbare overleg in feite zouden tegengaan. Ook dit bestreed de heer Wendelaar. Wat de defensie betreft kon hij er terecht op wijzen, dat de Kamer thans een jaar lang niet van de defensie had gehoord dan alleen zekere berichten uit de pers. Ik wil, zo zei nu de heer Wendelaar, die defensie-commissie instellen om, wanneer ik daar inlichtingen krijg, die niet naar mijn zin zijn, de zaak in openbare vergadering te kunnen brengen. Ik kan daarin dus alleen een vermeerdering van openbare behandeling zien en geen vermindering.

* * *

De heer Wendelaar heeft, althans voor het ogenblik, het pleit verloren. De Kamer verwierp zijn voorstel met 25 tegen 9 stemmen, waarbij naast onze drie geestesverwanten van de V.V.D.-fractie vóór het voorstel stemden drie P.y.d.A.-leden: de heren mr. Van Heuven Goedhart, mr. Van Walsum en De Dreu; twee C.H.-leden: de heren mr. Kolff en prof. De Zwaan en één Anti-Rev.: de heer Schipper.

Wij schrijven met opzet: voor het ogenblik, omdat voor ons nog in het geheel niet zeker is, dat zijn voorstel daarmede ook voor goed van de baan zou zijn. De geschiedenis van het voorstel-Molenaar heeft trouwens wel getoond, dat men niet te voorbarig met zijn conclusies moet zijn.

Anderzijds geloven wij niet, dat de heer Wendelaar de suggestie zal volgen tot het aanvragen ener interpellatie. De agenda voor de laatste dag vóór het verlate zomercrèc van onze senaat is reeds overbelast, maar ook andere overwegingen doen een interpellatie op dit ogenblik, naar het ons voorkomt, veel minder voor de hand liggen.

A.

Wordt het geld voor weermacht en weerbaarheid nuttig besteed?

(door onze militaire medewerker)

(I)
Zodra de Tweede Kamer haar vergaderingen hervat, zal de minister van Defensie voor een lastige taak staan: Zijne Excellentie zal ons allen dan moeten overtuigen dat het voor onze weermacht en weerbaarheid beschikbaar gestelde geld nuttig werd besteed. Het lijkt ons niet waarschijnlijk dat Z.E. in die taak zal slagen. Want wij herhalen hier nogmaals hetgeen wij in ons artikel van 28 April j.l. schreven:

Van 1945 tot en met 1949 werd voor leger, vloot en luchtmacht op de begrotingen 3 miljard 874 miljoen gulden uitgetrokken, uitsluitend voor de defensie in Nederland — Indonesië bleef hier buiten.

Van deze fantastische bedragen werd slechts 28 procent besteed aan wapens, munitie, vliegtuigen, schepen e.d., dus aan oorlogsmateriaal.

Ruim 50 procent, d.w.z. ruim de helft, d.w.z. bijna twee miljard werd uitgegeven aan personeelskosten (salarissen, pensioenen e.d.) en sociale voorzieningen.

Deze cijfers zijn o.i. daarom zo verontrustend, omdat Nederland nog steeds niet over een weermacht van enige betekenis beschikt. Of, zoals de Volkskrant op 28 Maart j.l. schreef:

„Maar er is wel een toporgaan. Een waterhoofd, dat het kind doet omvallen; een Hogere Organisatie met functies als chef van de staf der Verenigde Chefs van Staven, om dan maar niet te spreken van dure stokpaardjes, zoals voorlichtingsdiensten, film- en fotodiensten en R.A.O. (recreatie, algemene ontwikkeling en ontspanning).”

Dit zal Z.E. dus eveneens moeten verklaren en aannemelijk maken.

Maar er is meer. En ook hier blijft deze minister de staatsrechtelijke verantwoordelijke figuur. Want ondanks dit zeer dure waterhoofd blijken daaruit zo weinig bruikbare plannen te zijn ontsproten, dat nauwelijks na de eindelijke indiening van de defensiebegroting alweer een herziening wordt aangekondigd, welke Nederland tegenover defensieuitgaven van tenminste een miljard plaatst.

Dat is een verontrustend en eigenlijk verschrikkelijk cijfer, omdat dit bedrag wordt besteed aan niet-productieve, aan oorlogsdoelinden, en dus wordt onttrokken aan het beschikbare voor opbouwend, scheppend en vruchtbaar sociaal werk. Echter, als dat moet dan moet het, omdat Nederland, als onderdeel van de democratische Atlantische Gemeenschap, die gemeenschap van nog vrije mensen zo nodig met geweld moet helpen verdedigen.

Maar — en hierop werd in dit blad

al meermalen gewezen — dan moet elke en ook de kleinste uitgave volkomen verantwoord zijn en aan het dadelijk nodige voor weermacht en weerbaarheid worden besteed.

Tot nu toe is dit niet geschied. Er werden naar onze en veler overtuiging grote bedragen nutteloos en nodeloos uitgegeven. Dit zal Z.E. dus eveneens moeten verklaren en verantwoorden. Sterker dan ooit te voren geldt thans de eis: geen enkele gulden mag worden uitgegeven tenzij voor dadelijke en daadwerkelijke versterking van onze weermacht.

Is Z.E. de man, die dit kan bewerkstelligen?

Wij stellen, en alweer met velen, deze vraag omdat in de laatste weken verschillende berichten aantoonde dat de mentaliteit van „geef maar uit!” nog steeds overheerst, terwijl nauwkeurige beschouwing van de begroting evenmin tot gerustheid stelt.

Wij noteren willekeurig:

Voor zover ons bekend worden nog steeds militaire attaché's gehandhaafd.

Volgens dagbladberichten heeft kolonel van Gulik van wijlen het KNIL in opdracht van de regering een reis door het Verre Oosten gemaakt, waarbij hij o.a. Korea bezocht; wat is 't dadelijke nut van deze ongetwijfeld dure reis voor onze weerbaarheid nu wij in Azië geen militaire belangen van betekenis meer hebben?

Volgens dagbladberichten is men voornemens geweest een opperofficier, eveneens van wijlen het KNIL, als waarnemer naar Korea te zenden; dit is, gelukkig, niet doorgestaan, maar desondanks blijft diezelfde vraag van kracht.

Voor een opkomstoefening van zegge één dag, waarbij de spookkosten worden vergoed en waarbij voeding en legering worden verstrekt indien de opperoepene op dezelfde dag niet op zijn woonplaats kan terugkeren, worden de volgende „vergoedingen voor gederfd loon en onderhoudskosten voor uniform en uitrusting” verstrekt: korp. en soldaten f 8, sergt. en sergt. maj. f 10, adj. o.o. en 2e lt. f 11, 1e lt. f 12, kapitein f 15, majoor f 17, lt.-kol. f 20. Waren deze bedragen niet veel te hoog, aangezien de ambtenaar, die opkomt, niet anders „derft” dan het lunchpakket dat hij zelf moest meebrengen; zijn salaris gaat rustig door evenals vermoedelijk bij alle niet-ambtenaren die op maand- of jaarsalaris werken.

Moet nu werkelijk deze dom-eenvoudige medewerking aan de opbouw van 's lands defensie aan elke staatsburger zo zwaar worden overbetaald? Mag geen enkele dienst aan het land om niet worden gevraagd?

Dan: nog altijd worden gehandhaafd een generaal-majoor als gouverneur der residentie (die eigenlijk geen residentie meer is) en een kolonel als garnizoenscommandant van diezelfde residentie — waarom? Wat is het dadelijke en daadwerkelijke nut... zie boven. En zo kan men, vooral ook aan de hand van de cijfers in de begroting, tot in het eindeloze doorgaan.

(Slot volgt)

Ja, wanneer hij dááaraan denkt...

(Ingezonden.)

Uw medeburger heeft op zo'n druilerige Nederlandse vacantiédag zitten peinen over dat blonde meisje daar in Singapore, dat de kranten van die grote koppen bezorgt, om van te rillen. Hij, simpel van geest en zonder inzicht in de diepe roerselen van het wereldgebeuren, heeft ervaren, dat in dit tragische verhaal zich de grote culturele machtstegenstelling tussen Oost en West op lamentele wijze manifesteert en dat in deze strijd om een kind zo ongeveer de gehele Mohammedaanse wereld saamklontert om aan de Westerse maatschappij een ziel te ontfutselen. Dat zegt „De Linie” tenminste.

Uw medeburger, zoals gezegd, simpel van geest, heeft een dergelijke problematiek op hoog niveau niet nodig. Hij vindt het geval zo al bar genog en schaamt zich over een wereld, waarin men zo iets tracht goed te praten. En dat doet men. Want die medeburger las, dat die peuter van 13 of 14 jaar haar zelfbeschikkingsoepst en dat zij meent te weten, wat goed voor haar toekomst is. Toen Uw medeburger zo jong was — met lange kousen — erkende zijn vader, met handhaving van het toenmalig geldende ouderrecht geen zelfbeschikking en die vader meende te weten — en Uw medeburger erkent eerbiedig en schuchter, dat die vader wist — wat goed voor dat jonge kereltje was. Uw medeburger kan dan ook de motieven, om die kleine Bertha uit haar ouderlijk huis en uit haar geestelijke sfeer te roven, niet onderschrijven en hij zingt gaarne in het koor van protesten mee.

Maar Uw medeburger dacht verder na, want zoals gezegd, het regende toch en waarom dan niet te denken? En hij herinnerde zich, dat wij, in ons beschaafde Nederland van na de oorlog, talloze kindertjes, die liefderijk bewaard waren door pleegouders, omdat de ouders hen voor een vreselijk lot wilden bewaren, niet hebben teruggegeven aan de overgebleven familieleden en soms zelfs niet aan een vader of moeder. En dat wij

De Sociale Commissie van de V.V.D. zal op 13 September 2 uur, in Café-Restaurant Den Hout, Bezuidenhoutseweg 11-13, 's-Gravenhage, een bijeenkomst houden betreffende de paragraaf Sociale Zaken van het Werkprogram. Partijleden, die tot deze bijeenkomst toegang wenssen, dienen zich zo spoedig mogelijk telefonisch of schriftelijk te wenden tot het Algemeen Secretariaat, Koninginnegracht 61, 's Gravenhage, telefoon 111768, waarna zij een uitnodiging zullen ontvangen.

die kindertjes, die de, inmiddels vergaste ouders, tot Joodse kindertjes hadden willen opvoeden, een nieuwe godsdienst hebben gegeven en hen verboden, ja verboden hebben contact te krijgen met de ooms en tantes, die Joden zijn, omdat zij dan misschien weer zouden terugkeren naar dat oude geloof der vaderen en dat mag niet... Want dan zouden die kindertjes geschokt worden en die kindertjes — U weet wel, dat zelfbeschikkingrecht! — „wilden” zo graag bij hun nieuwe pappie en mammië blijven en die pappie en mammië willen dat kindje ook zo heel graag houden.

En toen Uw medeburger daar eens verder over dacht en hij dacht aan dat, wat b.v. diezelfde lieden, die thans, terecht, alles doen om Bertha Hertogh weer terug te winnen voor haar ouders, indertijd aan wijsheid verkondigd hebben over de psychische nadelen voor een kind, wanneer het, na het onderduiken, weer wordt teruggebracht naar de eigen familie, naar de eigen sfeer... ja, wanneer hij dááaraan denkt dan trift er iets in die medeburger. En dan beroept hij zich niet langer op eigen simpelheid, maar dan vindt hij het doodgewoon een schandaal, dat in het beschaafde Nederland Joodse Oorlogspieegkindertjes niet zijn teruggegeven aan hun eigen familie. Een schandaal voor een land als het onze, waarvan hij deel uitmaakt als

MEDEBURGER

Voor dagelijks gebruik!

DE JONG'S CHOCOLADE
CHOCOLADE HAGELSIAG.
De eenige echte!

Fa. Plastimode
Knopen en Gespen voor groothandel en industrie
AMSTEL 252 AMSTERDAM-C.

N.V. Nederlandsche
Caoutchouc- en Guttaperchafabriek

v.h. Bakker & Zn.
Ridderkerk

Technische rubberartikelen

N.V. Lijm- en Gelatinefabriek

„Delft”

Fabrieksmark
TWEE TORENS
Tel. 106-363 — Delft

Smullers, die zich toch gezond willen voeden, gebruiken Wessanen's vlugkokende Havermout. Ze is ook bijzonder van smaak! Vraag Uw winkelier!

WESSANEN'S VERPAKTE LEVENSMIDDELEN

U eet er niet beter!

H.P. Gelderman & Zonen N.V.

OLDENZAAL

fabrikanten van

ruwe-, geveerde-, gebleekte- en bedrukte
katoenen-, celvezel- en kunstzijden manufacturen

N.V. SCHEEPSWERVEN

„PIET HEIN”

BOLNES en PAPENDRECHT

DWARSELLINGEN 115 Meter

DROOGDOK 115 x 30 Meter

N.V.

W. A. HOEK's

MACHINE- EN ZUURSTOFFABRIEK

Hoofdkantoor en Machinefabriek
te Schiedam.

Compressors voor alle gassen en ledereen druk. *
Installaties voor de bereiding van zuurstof, stikstof, enz.

**DE ROTTERDAMSCH
DROOGDOK MIJ. N.V.**

TUINARCHITECTUUR — BOOMKWEEKERIJEN

Ontwerpen
Aanleggen
Onderhouden

GIJSB. VURENS

Ringvaartweg 98 - Rotterdam (O.) - Tel. 22114

**DAKEN -
VLOEREN**

N.V. BETON - & PLATENFABRIEK
% GEBS. MYNLIFF NIMEGEN

TEL 20539

Friesch-Groningsche Hypotheekbank N.V.

Nederlandsche Hypotheekbank N.V.

Rotterdamsche Hypotheekbank N.V.

Algemeene Friesche Hypotheekbank N.V.

Amsterdam - 's-Gravenhage - Groningen - Rotterdam

GELDEN BESCHIKBAAR voor eerste
hypotheek

BILLIJKE VOORWAARDEN

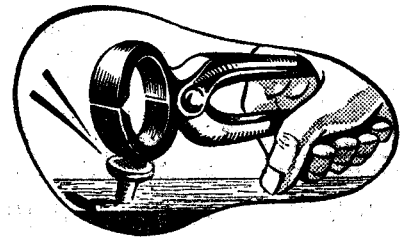
De Directie: Mr. M. J. BOS; Mr. C. A. KINGMA
Mr. J. WILKENS; Mr. F. C. KLEYN

**SMIT
SLIKKERVEER**

HBU

HBU

**U kunt een spijker ook
met een nijptang inslaan!**

Maar de beste manier is toch met een hamer!

Zo kunt U Uw geldzaken ook op verschillende
wijzen afwickelen, maar de beste en meest effi-
ciënte manier is toch via een Rekening Courant
bij Uw Bank.

Vraag ons boekje
„Rekening Courant ook voor U”.

HOLLANDSCHE BANK-UNIE N.V.

AMSTERDAM - DEN HAAG - ROTTERDAM

N.V. Staaldraadkabel- en Herculestouwfabriek

voorheen

J. C. DEN HAAN

GORINCHEM

N.V. BOELE'S

Scheepswerven en Machinefabriek

BOLNES

Nieuwbouw en reparatie

Hoe is het Europees aspect?

Bij menigeen zal zo nu en dan de vraag opkomen: is de Westerse democratie eigenlijk nog wel bij machte, het hoofd te bieden aan de enorme moeilijkheden, waarvoor zij zich geplaatst ziet?

Hoe pijnlijk deze vraag op zichzelf beschouwd, moge zijn, beklemmender nog achten wij het, dat velen haar niet eens onder ogen durven zien of haar op ontstellend oppervlakkige gronden — als vanzelfsprekend — bevestigend beantwoorden.

Wij wagen het er daarom op, haar hier aan de orde te stellen, juist nu het Westen zich opmaakt tot een uiterste krachtsinspanning om althans zijn defensie op het vereist-geachte peil te brengen en de regeringen zich daarbij zeker mogen weten van de onverdeelde instemming zowel van de parlementen als van de publieke opinie in heel het Westen, — uitgezonderd dan de communisten en de principieel antimilitairisten.

Dat deze defensie-toebereiding financiële offers zal vergen, die het levenspeil niet onaangetast kunnen laten, is niet de enige reden waarom wij bezinning op deze vraag gewettigd achten. Zij vindt haar rechtvaardiging ten minste evenzeer in de ontzaglijke consequenties, die een beslissing langs militaire weg van de huidige controversen op internationaal gebied in elk opzicht voor heel onze beschaving zou meebrengen.

Zou de vraag, in de aanhef dezes gesteld, in ontkennende zin beantwoord moeten worden, dan waren niet alleen de geldelijke offers, die het Westen zich voor zijn eventuele defensie moet getroosten, bij voorbaat te vergeefs en ook moreel onverantwoord te noemen, ons restte dan slechts het vrij troosteloze besef, dat wij ons in een waarlijk tragische wereldsituatie bevinden, een faze in de wereldgeschiedenis, waarin zich evoluties voltrekken, door geen menselijke kracht te beheersen of te keren, een door hoger macht gewilde of door een blind noodlot bewerkte „ondergang van het avondland” misschien, die wij hebben te aanvaarden en waarbij elke gedachte aan menselijke verantwoordelijkheid of menselijke schuld wegvalt. Dit immers behoort tot het wezen der tragiek, dat het zinloos is, naar menselijke verantwoordelijkheid of schuld te vragen, ook al gaan werelden van betrekkelijk geluk te gronde.

Staat het, bij wijze van spreken, in de sterren geschreven, dat voor het Westen en zijn cultuur het laatste uur geslagen heeft, dan is alle inspanning om ze te verdedigen tegen wie of wat op hun ondergang gericht is bij voorbaat nutteloos.

Omgekeerd: wie meent dat er aan het Westen ook nu nog mogelijkheden gegeven zijn om de dreigende gevaren te boven te komen, zal verantwoordelijkheden vastleggen en ook de schuldvraag stellen, telkens wanneer hij een falen bespeurt dat de gegeven mogelijkheden vrijdelt of onbenut laat.

De huidige toestand is ernstig genoeg om de vraag, waarmede wij dit artikel begonnen, onder ogen te zien, ook al zijn wij ons bewust, daarmede in te gaan tegen de „Communis opinio”, die de noodzaak van uiterste krachtsinspanning ter defensie van het Westen a priori indiscutabel stelt en dus de verdenking van defaitisme op ons te laden.

Wij wensen ons allereerst los te maken van de waan, die velen bevangen houdt, als zou wat 1950 ons in uitzicht stelt in wezen weinig anders betekenen dan een herhaling van hetgeen 1940 ons heeft gebracht. Wereldoorlog II zal, vrezen wij, meer en meer blijken een faze geweest te zijn in een wereldhistorisch proces, dat zich over tientallen jaren uitstrekt. Een faze met eigen verschijnselen, door het Westen simplistisch ervaren als een voorbijgaande anti-democratische machtsontplooiing, die over vijf jaren bezetting heen moest leiden tot bevrijding en een daarmee gepaard gaand „herstel” van de democratie.

Zo — troost men zich — zal het Westen thans misschien nog eens een invasie en bezetting van het Oosten uit hebben te ondergaan om na verloop van tijd andermaal te worden bevrijd en een herstelde democratie op zijn bodem te kunnen begroeten.

In deze gedachtengang beroept men zich dus op de ervaring van 't jongste verleden om zich de bereidheid tot de noodzakelijke geachte offers voor een — overigens bij voorbaat vergeefs geachte defensie — te getroosten. Die offers zijn dan de prijs, die wij voor een eventuele herbevrijding door onze bondgenoten moeten betalen. Immers — zo heet het — slechts wie bereid is deze offers te brengen heeft recht te verwachten, dat zijn eventuele bevrijders zich nog groter offers te zijnen behoeve zullen getroosten.

Hoe „logisch” deze gedachtengang schijnt, wij achten hem niet concludent, eenvoudig reeds omdat wij het uitgangspunt niet aanvaarden. De geschiedenis herhaalt zich o.i. niet en zeker niet zo simplistisch als men in deze gedachtengang gelooft aan te nemen.

Wij aanvaarden hem ook om andere redenen niet, waarvan de voornaamste deze is, dat wij de problematiek van het Westen niet — en zeker niet uitsluitend — als van strategisch-militaire aard zien, zelfs niet van politieke. Geen enkele cultuur heeft zich ooit door militaire macht alleen kunnen handhaven, er is ook nooit door militaire oorzaken alleen een cultuur ten onder gegaan. Verval van militaire hegemonie was veeleer steeds gevolg van cultureel verval. En dat Europa's probleem een cultuurprobleem is, zal zo langzamerhand toch wel ieder duidelijk zijn.

De vraag nu, of een cultuur ten ondergang gedoemd is, onttrekt zich aan beant-

woording door wie midden in die cultuur staan. Wat Spengler en anderen op dit punt omtrent het avondland aanvoerden was — gezien vooral ook in het licht der geschiedenis van de laatste kwart eeuw — ernstig genoeg, het is niet afdoende of voor tegenspraak onvatbaar. Men kan ten volle oog hebben voor de vervallen staat, waarin Europa na twee wereldoorlogen verkeert, men kan zelfs — als wij — geneigd zijn in de wereldevolutie dezer decennien tendenties te bespeuren, die toenemend verval waarschijnlijk doen achten, geen mens kent het moment, waarop van West-Europa's verval als van een definitief verval gesproken zal moeten worden. Daarin bij voorbaat te berusten is ons als dragers der West-Europese cultuur met haar ook nu nog evidente waarden niet geoorloofd.

Hieruit nu volgt tweeërlei. In de eerste plaats, dat wij voor het behoud onzer huidige positie niet enkel moeten zien naar onze militair-strategische mogelijkheden, noch enkel ons behoud moeten zoeken in traditioneel-Westerse diplomatieke en politieke methoden.

Wanneer — wat toch feitelijk in confesso is — de Uno-politiek faalt, is het dwaasheid de schijn op te houden, als konden wij rustig de in '45 begonnen politiek der Verenigde Naties continueren. Wanneer zelfs een West-Europese Unie niet door haar geboorteweën heen komt, is het zinloos, daaraan voort te dokteren als stond er geen Hannibal voor de poorten. Wanneer regeringen en parlementaire vertegenwoordigingen (Straatsburg) het zelfs nu nog niet eens kunnen worden over de opperste leiding van een nog te creëren Europees defensie-apparaat, dan wordt het tijd te bedenken, dat „aux grands maux les grands remèdes” nodig zijn. Wat besluitvaardigheid betreft kan de democratie ook nu nog — zo goed als in de dertiger jaren, een voorbeeld nemen aan het totalitarisme (men denke aan de thans geruisloos verkregen overeenstemming tussen Rusland en China, waarover de N.R.C. belangwekkende bijzonderheden bracht).

En wanneer in een voor iedere mogelijke aggressor openliggend land als het onze de defensie „behartigd” wordt zoals we het nu vijf jaar hebben aanschouwd, dan moet de bezem er bij gehaald worden.

Maar óók: wanneer een Churchill vóór het uitbreken van het Korea-conflict als zijn vaste mening uitsprak, dat toch eindelijk op het hoogste niveau met Moskou onderhandelt diende te worden, wil de wederzijdse militarisering van Oost en West niet tot een explosie leiden, die heel de wereld slechts onheil brengen kan, dan behoorden de volken van West-Europa het niet te verdragen, dat de stem van

☆ parlementaire flitsen ☆

Professor Molenaar voorkwam destructief motie-spelletje in de Eerste Kamer

De tot stand koming van het nieuwe Reglement van Orde van de Eerste Kamer heeft, zoals uit onze vorige parlementaire kroniek wel reeds is gebleken, nogal wat voeten in de aarde gehad. Niettemin heeft het er alle schijn van, dat het goed zou zijn, nog een nieuwe wijziging of aanvulling in dit Reglement aan te brengen. De geschiedenis van de motie-Schalcker heeft namelijk aangetoond, dat het gewenst is, iedere twijfel weg te nemen, dat moties slechts kunnen worden ingediend in het kader van aan de orde zijnde onderwerpen.

Velen zullen dit laatste wellicht vanzelfsprekend achten en wij denken daar precies zo over. Daar komt bij, dat ons inziens het Reglement van Orde, op logische wijze uitgelegd, dit ook zo bedoelt. Een parlementaire vergadering, welke communisten in haar midden heeft, doet echter goed, zelfs de schijn van het bestaan van uitwijkmogelijkheden, die de parlementaire goede gang van zaken volkomen teniet zouden doen, weg te nemen.

In de vergadering van de Eerste Kamer van 8 Augustus vroeg het communistische lid, de heer Schalcker, het woord over de orde en diende toen voetstoots, zonder dat op de agenda ook maar iets voorkwam, dat met dit onderwerp in verband stond, een motie in, waarbij, op grond van de gestegen kosten van levensonderhoud, van de Regering het toestaan van een algemene verhoging van de lonen, salarissen en pensioenen werd gevraagd.

De voorzitter, prof. Kranenburg, stelde toen voor „deze rauwelijks ingediende motie van orde te doen drukken en ronddelen en in de eerstvolgende vergadering aan de orde te stellen, zijnde het tijdstip, waarop over deze motie nader kan worden gehandeld”.

Dat waren enigszins raadselachtige woorden, die er wel reeds op duiden, dat ook prof. Kranenburg wel aanvoelde, dat er met deze indiening toch iets niet in de haak was.

Onze geestverwant, prof. Molenaar zag echter direct reeds scherper hoe de zaak lag en stond dan ook onmiddellijk op om te vragen, of hier niet een enigszins zonderlinge procedure werd toegepast. Is, zo vroeg hij, het indienen van een motie wel de juiste methode om een bepaald onderwerp in deze Kamer aan de orde te stellen? Ik heb het altijd zo gezien, dat een motie wordt ingediend wanneer bijvoorbeeld een interpellatie over een bepaald onderwerp heeft plaats gevonden. Indien deze weg door de communistische fractie was gevolgd, zou de Kamer hebben kunnen beslissen, of zij die interpellatie al dan niet wilde toestaan en kon zij de Regering, nadat deze zich hierop had voorbereid, verzoeken hier aanwezig te zijn en zou een goed voorbereide discussie kunnen plaats vinden.

Prof. Kranenburg wilde op dat ogenblik kennelijk echter niet op deze wel zeer juiste en snedige opmerkingen ingaan. Hij verduidelijkte slechts, dat hij niet anders bedoeld had dan om in de volgende vergadering aan de orde te stellen de vraag of deze motie van orde in behandeling zou worden genomen.

Op Woensdag 16 Augustus kwam de Eerste Kamer wederom bijeen en daar stond zij dan wederom voor de vraag van de geoorlooftheid dezer motie.

Een duidelijk antwoord op deze vraag is gelukkig niet achterwege gebleven, dank zij prof. Molenaar, aan wie als eerste het woord werd verleend.

Artikel 17 van het op het ogenblik nog geldende Reglement van Orde der Eerste Kamer (in het nieuwe Reglement is dit artikel 26 geworden) luidt aldus: „Zodra enig onderwerp aan de orde van de dag is gesteld, kunnen de leden zich bij de voorzitter of ter griffie aanmelden en de inschrijving hunner namen op de lijst der sprekers verzoeken”. Dat is de

eerste alinea van dat artikel. De tweede alinea luidt dan: „De voorzitter geeft naar de orde dier lijst het woord en daarna aan hen, die het later vragen. Men kan echter onmiddellijk het woord vragen voor een persoonlijk feit, of voor het indienen ener motie van orde”.

Onze woordvoerder verdedigde nu de volkomen redelijke opvatting, dat hier duidelijk een onverbreekelijk verband was bedoeld tussen de 1e en 2e alinea van dit artikel. M.a.w. dus dat hier bepaald was, dat, wanneer een bepaald onderwerp aan de orde was gesteld, aan de sprekers over dat onderwerp naar de volgorde van de sprekerslijst het woord zou worden verleend, maar dat daarop een uitzondering zou worden gemaakt o.a. voor hen, die daarbij een motie van orde wilden indienen.

Stond voor prof. Molenaar dus wel vast, dat zelfs de directe bewoordingen van het R.v.O. zich tegen de behandeling van de thans door de heer Schalcker ingediende motie verzetten, hij had nog meer pijlen op zijn boog.

Wanneer men niettemin mocht twijfelen, omdat hier nu eenmaal niet nadrukkelijk met zoveel woorden vermeld staat, dat zulk een motie alleen kan worden ingediend binnen

het kader van het aan de orde zijnde onderwerp, blijft over de raadpleging van de parlementaire praktijk. Welnu, ook deze is, zoals de heer Molenaar aantoonde, wel zeer duidelijk.

In het gehele bestaan van de Eerste Kamer is nog nooit op deze wijze een motie ingediend of behandeld. Wel is dat eens, lang geleden, in de Tweede Kamer geschied. Men kan dat vermeld vinden in Pippels voortreffelijke commentaar op het Reglement van Orde der Tweede Kamer, waarvan juist een derde, vermeerderde druk bij het Staatsdrukkerij- en Uitgeverijbedrijf is verschenen. Dat was in 1866 het geval met de bekende motie-Kuchenius, naar aanleiding van de benoemingskwesitie van mr. Mijer tot Gouv.-Gen. van Ned.-Indië.

Blijkens Pippel heeft deze incidenteel ingediende motie echter juist ook enkele jaren later aanleiding gegeven, om de op dat punt onduidelijke tekst van het Reglement van Orde der Kamer aldus te wijzigen, dat dit sedertdien constant gewaagt van: „motie van orde betreffende het voorstel in behandeling”.

Het is dus wel duidelijk, dat ook de parlementaire praktijk slechts moties wil kennen, die in verband staan met het aan de orde gestelde onderwerp. Vindt een Kamerlid het noodzakelijk, dat enig niet aan de orde zijnd onderwerp wordt aangesneden, dan zal hij een interpellatie moeten aanvragen en zich aan de daarvoor voorgeschreven procedure moeten onderwerpen.

Dat was een zeer reëel en helder betoeg van prof. Molenaar en zowel voorzitter Kranenburg als een grote meerderheid in deze Kamer bleken het dan ook met hem eens te zijn. Zijn voorstel om de motie-Schalcker op de door hem ontwikkelde gronden terzijde te leggen, werd aangenomen met 22 tegen 13 stemmen. Tegen stemden alleen de communisten zelf, de K.V.P. met uitzondering van de heren Deckers en Kraayvanger en 2 leden van de P.v.d.A.-fractie, n.l. de heren Oosterhuis en de Dreu. Ook de overgrote meerderheid van de fractie

der P.v.d.A., voor wie de heer Woudenberg onze woordvoerder bijviel, stelde zich dus op het standpunt van prof. Molenaar.

De houding van de grote meerderheid van de katholieke fractie in deze heeft uiteraard nogal de aandacht getrokken. Evenals trouwens de opmerking van de overzichtschrjver in de Volkskrant, die, in aansluiting aan deze houding, meende, dat betwijfeld moest worden of „de meerderheid, die prof. Molenaar achter zich kreeg, hiermee een verstandige politieke zet heeft gedaan”.

Uit deze opmerking blijkt, dat deze overzichtschrjver, in afwijking van vrijwel al zijn collega's dan toch niet begrepen heeft, waarom het hier ging. En er blijkt ook uit, dat het onjuist en zelfs gevaarlijk kan zijn, alles door een uitsluitend politieke bril te willen zien en overal „politieke zetten” aanwezig te achten.

Waar het om ging was, dat, wanneer de Eerste Kamer deze principiële beslissing niet had genomen, het parlementaire werk praktisch onmogelijk zou zijn geworden. Dan zou op iedere vergadering een lid, met onderbreking van de normale agenda, met een „motie van orde” over een geheel ander onderwerp hebben kunnen komen en een debat daarover hebben kunnen uitlokken. En hoe zou het dan met de ministers moeten gaan? Moesten die dan maar maken, aanwezig te zijn? Het is te dwaas om los te lopen, zoals o.a. ook in het (socialistische) „Parool” in een hoofdartikel, dat een nabeschouwing over deze kwestie bevatte, met nadruk is naar voren gebracht.

Dat de heren Oosterhuis van het N.V.V. en De Bruyn van de K.A.B. hun speeches gereed hadden om de communisten op de huid te zitten en hun mening eens over de stakingen e.d. te zeggen, is jammer voor deze heren, maar dat dit niet is doorgegaan is minder ernstig dan de consequenties, welke een toestaan van dit volkomen onredelijke motie-voorstel zou hebben meegebracht.

Onder tussen zal het, nu sommigen naar de strikte bewoordingen van het Reglement toch zekere twijfel aanwezig achten, naar het ons voorkomt toch goed zijn, dit Reglement thans aldus te wijzigen, dat hier de aan geen twijfel onderhevige bewoordingen van het Reglement van de Tweede Kamer worden overgenomen.

Inmiddels is nu ook de Eerste Kamer met — een wel zeer kort — merrecès gegaan, hetgeen ons in de gelegenheid stelt, de volgende week onze aandacht te wijden aan hetgeen op de laatste dag vóór dat recès verder nog is behandeld. A.

Deze burger

was laatst bij een nogal plechtige gebeurtenis ergens in den lande.

Wat de zwarte jasjes en de grize broeken betreft was alles prima-prima in orde.

En wat de glaasjes Schalcker de zelfde blokjes, balletjes en plakjes-aan-tandenstokers 66k.

Dat was allemaal nauwkeurig identiek aan de nauwkeurige identiteit van de dertienduizend-zeshonderd-drie-en-veertig andere soortgelijke uitgestreken gelegenheden met schoongewassen dames en de meneren.

Zelfs de redevoeringen.

Ook die waren best zoals ze altijd zijn.

Te lang.

Te vervelend.

Niets zeggend.

Deze burger, dan weer op z'n linker- dan weer op z'n rechterbeen steunend, heeft het goed doorstaan.

Er alleen een dof gevoel in 't heufd en pijn in de lendenen van overgehouden.

Scheiden wij daar nooit mee uit?

Voor alle sprekers: wetenschappelijk is uitgemaakt dat de aandacht voor gelegenheidssprekers na acht minuten totaal wegzakt.

Voor alle zwarte jasjes: klap eris in je handjes, lach eris om je zelf.

Voor alle blokjes, balletjes, plakjes, tandenstokers: geef eens een gewone, fikse boterham met kaas en de rest van het geld aan de orgelman.

Voor allen die dit aangaat: doe gewoon als bij moeder thuis; trek geen gezichtjes en geen pandjes jassen aan en bezint vóór ge begint: alle blijde gasten vinden het een bezoeking en krijgen er precies zo'n dof gevoel van achter hun ogen als

DEZE BURGER

De Sociale Commissie van de V.V.D. zal op 13 September 2 uur, in Café-Restaurant Den Hout, Bezuidenhoutseweg 11-13, 's-Gravenhage, een bijeenkomst houden betreffende de paragraaf Sociale Zaken van het Werkprogram. Partijleden, die tot deze bijeenkomst toegang wensen, dienen zich zo spoedig mogelijk telefonisch of schriftelijk te wenden tot het Algemeen Secretariaat, Koningsinnegracht 61, 's-Gravenhage, telefoon 111768, waarna zij een uitnodiging zullen ontvangen.

Prinses Wilhelmina
zeventig jaar

Op de laatste dag van Augustus wordt H.K.H. Prinses Wilhelmina zeventig jaar. En al viert zij die dag, op haar eigen verzoek, in alle stilte en rust, al is er geen uitbundig feestbetoon, toch zullen de tienduizenden vlaggen met oranje wimpels van de Dollard tot de Schelde, van Den Helder tot aan Vaals, getuigenis afleggen van de aanhanke-lijkheid, van de toegenegenheid van het Nederlandse volk voor haar, die op 31 Augustus 70 jaar wordt en daarmee de leeftijd der sterken bereikt.

Want die toegenegenheid, die eerbied en erkentelijkheid voor Prinses Wilhelmina onder ons Nederlandse volk is wel zeer groot. Zij heeft in de vijftig jaren, dat zij als regerend Vorstin aan het hoofd van de Nederlandse Staat stond, een kracht en een volharding, een plichtsbetrachting en een zelfopoffering getoond, die aan ons allen ten voorbeeld mag strekken. Rechthoofdig in denken en wezen, vervuld van innerlijke godsdienstige kracht, heeft zij in het bijzonder in de tweede wereldoorlog, in de jaren van 1940—1945 aan ons volk die kracht getoond, die haar innerlijk deel was, door middel van haar radiotoespraken uit Engeland. En zij heeft bij haar terugkomst in ons land in 1945 het gehele Nederlandse volk vast geschaard rond haar Troon gezien en dat is zo gebeven bij de Troonsafstand in 1948 en ook daarna. Thans leeft zij, meer en meer teruggetrokken in het paleis Het Loo, waar zij ook zo vele jeugdherinneringen heeft en waar zij de gelegenheid vindt zich te wijden aan de kunst, die haar in het bijzonder ter harte gaat, aan de schilderkunst.

O, het zal een rustige dag zijn, die 31e Augustus 1950; er zal gewerkt worden en het zal niet zijn een Koninginnedag, zoals weleer. Dit zal alleen in de harten van het Nederlandse volk het geval zijn, dat zal alleen blijken uit een overweldigend aantal vlaggen, het enige middel om naar buiten in alle rust van deze genegenheid blijk te geven.

De jaren der sterken: Prinses Wilhelmina treedt thans in de rijen van hen, die deze jaren bereiken, en men mag wel zeggen, dat het bij haar, die zo sterk altijd geweest is, eigenlijk vanzelf spreekt, dat zij daarin treedt.

Het Nederlandse volk gunt haar, die zulke zware jaren heeft gehad in dienst van land en volk, van harte de rust en de redactie van Vrijheid en Democratie wenst namens allen, die leden en geestverwanten zijn van de V.V.D., van ganser harte haar toe, dat zij nog zeer vele jaren een gezegende ouderdom moge genieten. En als op vroegere Koninginnedagen klinkte ook op deze 31e Augustus: Leve Wilhelmina, Prinses der Nederlanden!

Echte waarheid

Nadat de Amsterdamse taxi-chauffeurs weer aan het werk waren gegaan zonder dat in de bestaande voorwaarden enige wijziging was gebracht — omdat men de resultaten van het landelijk overleg zal afwachten — berichtte De Waarheid dat er een succes was geboekt. De chauffeurs kregen zeven gulden meer! Dat was bereikt via een bemiddelaar met een werkgever. Bemiddelaar en werkgever bleven onbekend. Alle bladen — gesteund door een verklaring van Uniebonden en van werkgevers — meldten daarentegen dat voorlopig op de bestaande voorwaarden de arbeid was hervat. Het dagblad Trouw evenwel berichtte ook dat er een loonsverhoging was verkregen. En omdat De Waarheid blijkbaar aan

de eigen waarheid niet zonder meer geloof hecht, reproduceerde het de volgende dag dit berichtje uit Trouw en hield het zijn lezers voor ter overtuiging dat ook Trouw de zaken zó had voorgesteld en dat het dus wérkelijk waar was. De Waarheid-redactie vermoedt dus blijkbaar dat er nog Waarheid-lezers zijn, die de Waarheid alléén niet overtuigend genoeg vinden. Foei! Ze moesten eigenlijk uit de rijen der abonnés worden gestoten.

De kip en het ei en het ei en de kip

U hebt het natuurlijk ook opgemerkt: iedereen bezuinigt! Op abonnementen, op boeken, op uitgaan, op snoep, op roken, op drinken, op eten, op kleren, op reizen, op lidmaatschappen, op contributies.

Dientengevolge raken allerhand ondernemingen en ondernemers en verenigingen en middenstanders in de verdrukking.

Die druk drukt dan natuurlijk weer terug op hun inkopen en op hun personeel en op hun uitgaven en uiteindelijk ook op hun belasting en dus raakt dat personeel óók in de verdrukking en... ja, op die manier zakken we natúúrlijk van kwaad tot kwader. En wij komen er in geen geval.

Het dwaze is, dat onze vaderlandse historie meerdere voorbeelden kent van overbelasting, die staat EN staatsburger alleen maar ellende en bovendien toenemende verarming brengt en brengen KAN.

Dagelijks tekent dit proces van verarming zich scherper af.

Dagelijks nemen de faillissementen toe.

Dagelijks wordt de ontmoediging groter onder middenstand, winkeliers, kleine bedrijven, e.d.

Hoort en ziet men dit daar aan de Kneuterdijk niet?

Beschikt men daar dan niet over ruime en betrouwbare informatie?

Excellentie, men geeft de moed op in de kleine en midden-bedrijven en eigenlijk in de hele middenstand.

Wij dachten zo: is dat geen veeg teken aan uw ministeriële wand?

Werklozen

Bij de gewestelijke arbeidsbureaux staan als werkloos ingeschreven o.a. 5500 mannen als administratief beroepspersoneel. Dat is 6,3% van het aantal werklozen.

Deze mensen kunnen dus in hun eigen vak niet aan de slag. Onder hen bevinden zich vele ouderen — u weet wel, van die twijfelgevallen zo om en bij de veertig, die te duur worden om weer aan het werk te zetten met het oog op de sociale lasten.

Toen wij dit lezen, dachten wij zo: maar hoeveel reeds gepensioneerden en hoeveel gehuwde vrouwen vervullen ondanks die werkloosheid nog steeds een administratieve baan?

Dit aantal is niet onbeduidend, ook en vooral bij de overheidsdiensten. En dat klopt toch eigenlijk niet. Want nu dan eindelijk de werkloosheid voortdurend toeneemt, dachten wij zo dat gezins- hoofden en kostwinners dienen voor te gaan bij het vervullen van betrekkingen.

Zeker, ook gepensioneerden en gehuwde vrouwen hebben dikwijls een bijverdienste nodig.

Maar anderzijds worden er veel te veel gezins minimaal-gepensioneerden, vooral in Den Haag, in departementsbaantjes gehandhaafd, terwijl het helemaal zo gek niet zou zijn indien men op vele kantoren een brede handvol kantoormeisjes terugzond naar huishouding, verpleging, kinderverzorging en dergelijke specifiek vrouwelijke beroepen, waarvoor de vraag het aanbod nog altijd verre overtreft.

Heroproeping lichte 1949 II

De heroproeping van de lichte 1949 II, welke de min. van Oorlog mr. Schokking dezer dagen op een persconferentie heeft aangekondigd, kunnen wij billijken als een bewijs, dat nu eindelijk de regering de ernst van de internationale toestand onderkent. Maar daarnaast kunnen wij allerminst bewondering hebben voor de gang van zaken, zoals die zich op het terrein van onze defensie openbaart. Op de persconferentie zeide de bewindsman, dat aandacht geschonken zou worden aan harde gevallen en was hij eigenlijk meer onder de indruk, dat er jongemannen waren, die langer onder dienst moesten blijven, dan zij dachten, dan dat hij getroffen bleek te zijn door het feit, dat jongemannen van de lichte 1949 II, die in April van dit jaar huiswaarts waren gezonden, thans weer werden opgeroepen om in October in dienst te treden. Deze jongemannen, die net gelegenheid hadden gekregen om zich een baan te verschaffen, worden daar thans weer uit gehaald en deze maatregel zal zowel bij hen zelf, als bij hun werkgevers, stellig tot weinig waardering voor het vreemde beleid van de verantwoordelijke bewindslieden leiden. Men mag zelfs de vraag stellen, in hoeverre de weerbaarheid van deze mannen gaat, omdat naar onze mening nog altijd de geestelijke weerbaarheid gaat boven de materiële, omdat uiteindelijk

de geestelijke krachten het nog winnen. Aan deze zijde van de zaak mag wel alle aandacht geschonken worden, want anders heeft men wel een aantal mannen weer in dienst geroepen, maar dan is de werkelijke waarde van deze strijdkrachten niet hoog te taxeren. De maatregel om hen in April van dit jaar naar huis te sturen, leek ons toen reeds niet of nauwelijks verantwoord en het heroproepen thans leidt tot verbittering. Deze zaken zijn symptomen van een wankel en wisselend beleid, waarvoor uiteindelijk de verantwoordelijke mannen zijn de minister en de staatssecretaris van Oorlog. De ontevredenheid over het beleid van Oorlog en Marine blijkt reeds duidelijk uit de voorlopige verslagen van de Tweede Kamer over de begrotingen over 1950, welke nog behandeld moeten worden. Die ontevredenheid zal ook stellig tot uiting komen in de vergadering van de Tweede Kamer op 12 September van dit jaar. Het zou ons niet verwonderen, als die ontevredenheid zich dit keer uitte in een wens om nu eindelijk eens leiding te zien geven aan deze departementen, waardoor de begrotingen niet goedgekeurd zouden worden. Een werkelijk efficiënt optreden op de beide ministeries schijnt nog steeds te ontbreken. Wel poogt men door zo hier en daar incidenteel posten weg te hakken, sommige bedragen te verlagen, maar dat gaat dan meestal ten koste van de geestelijke weerbaarheid en die dient zoveel mogelijk verzorgd te worden. Het wordt waarlijk tijd, dat er nu eens een krachtig defensie beleid komt, waarbij de invloed in het negatieve van de minister van Financiën aan banden gelegd wordt.

De vloek der boze daad

Het is de vloek der boze daad dat er altijd boze zaken uit moeten voorkomen, zo luidt het gezegde. Ieder weldenkend mens zal met diepe afkeer vervuld zijn van de politieke moord, welke in België gepleegd is op de leider van de communistische partij daar te lande, Lahaut. Met dergelijke moord verlaat men de weg, welke in een democratie bewandeld moet worden. Als wij dus onze afkeer uitspreken over deze moord en tevens de hoop uitspreken, dat de daders gevat zullen worden, dan mag tevens de opmerking gemaakt worden, dat deze afschuwelijke daad een gevolg is van het feit, dat de democratische weg in België na de terugkeer van Koning Leopold verlaten was, in het bijzonder door Spaak, die door middel van dreiging met revolutie en straatreureur een zo ernstige slag aan de democratie in België en in West-Europa heeft toegebracht, dat daar nog lange tijd de gevolgen van merkbaar zullen zijn.

Hoe is het Europees aspect?

(Vervolg van pag. 1)

deze visionaire staatsman verloren gaat in klein partijpolitiek tumult.

Het tweede is dit: wie niet bereid is voetstoots aan te nemen, dat de ondergang van het avondland onherroepelijk aanstaande is, moet verantwoordelijkheden durven vastleggen.

Voor ons nu is het een open vraag, of dit bij de democratie in haar huidige verschijning mogelijk is. Om ons maar tot eigen land te bepalen: het rapport der Parlementaire Enquête-commissie is veelszins beschamend, waar het de verantwoordelijkheid peilt van wie onmiddellijk vóór 1940 met de behartiging onzer hoogste landsbelangen belast waren — onder toezicht nog wel van het parlement, dat zich evenmin als zij aan aansprakelijkheid kan onttrekken, zij het dat deze noch in het ene noch in het andere geval effectief gemaakt kan worden.

Wij vragen ons met grote bezorgdheid af, of wij er thans in dit opzicht gunstiger voorstaan. Wie de politieke persorganen regelmatig leest vindt daarin dag aan dag veel klein politiek krakeel. Maar hij zoekt tevergeefs naar principiële bezinning op de grote lijnen, die ons staatkundig leven internationaal moeten beheersen.

G. A. DE RIDDER.

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Weekblad van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie

Voorzitter Redactie-comm.:
Drs. H. A. Korthals.
Redactie-secretaris: Mr. E. Elias.
Adres: Victoria Hotel Amsterdam,
Kamer 435.
Administratie: Postbus 43,
A'foort, tel. 5267.
Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 per jaar.
Voor het zenden van abonnements- en advertentiegeden:
Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie“ te Amersfoort.
Losse nummers 15 cent.
Voor advertenties wende men zich tot de administratie.

ALLERHANDE

Aan de gang houden

Het is goed, dat in de maand Augustus tien-duizenden hun vakantie nemen: om deze kunst te beoefenen. Maar aan de andere kant moeten er ook mannen en vrouwen zijn, die toch de zaken aan de gang houden, die er voor zorgen, dat alles blijft lopen. En zoals dat moet plaats hebben in het gewone leven van alle dag, waar de melk bezorgd moet worden, de bakker het brood moet afleveren en zoveel meer, dat noodzakelijk is voor de voeding van de mensen, zo is het ook op het politiek terrein, zeker in een tijd, waarin de spanningen zo groot zijn als op het ogenblik.

(Het Lichtspoor)

Dringend noodzakelijk

De directie van de Nederlandsche Handel Mij zegt in haar jaarverslag over 1949 alvorens een overzicht te geven van de ontwikkeling van het bedrijf, gevolgd door een economische schets van de toestand in de overzeese gebieden, haar mening over enkele onderwerpen van zeer actueel belang. Over de monetaire maatregelen in Indonesië van Maart jl., waarover de regering zich in haar M. v. A. op de Begroting van Uniezaken, niet zeer vleidend heeft uitgelaten, is het verslag der N.H.M. vrij kort. Het merkt daarover alleen op, dat de maatregel wel heeft geleid tot het schaarser worden van het geld, maar dat de gewenste en verwachte prijsdaling is uitgebleven. En terecht wordt daaraan dan de opmerking toegevoegd, dat monetaire maatregelen van kwantitatieve aard alleen weinig vermogen. Ook met betrekking tot de Nederlandse export naar Amerika wordt het accent gelegd op de monetaire sector, in zoverre wordt opgemerkt, dat indien de monetaire toestanden meer in overeenstemming waren met de normen, waaraan gezonde geldstelsels dienen te voldoen, het onverschillig zou zijn naar welke landen de export zich richt. Dan zou ook de verwerving van dollars in een bilateraal verkeer niet aan de orde zijn.

Met het stichten van nieuwe bedrijven dient zeer selectief te werk te worden gegaan. Productievergroting alleen brengt geen oplossing van het vraagstuk van het bevolkingsaccres. De productie moet kunnen worden afgezet en dit brengt mede, dat de productiekosten laag moeten worden gehouden.

In dit verband wordt ook door de N.H.M. nog eens met klem gewaarschuwd tegen de te hoge belastingdruk. Met grote ernst wordt aangedrongen op verlaging van deze druk indien men lonen en sociale lasten wil handhaven. Het argument, dat het staatsbudget zulks niet zou gedogen wordt bestreden met de stelling, dat een kwijnend bedrijfsleven ook voor het budget zijn repercussies heeft. Investerings uit besparingen zijn zinloos indien zulke investeringen geen redelijke rentabiliteit meebrengen. Ook voor het aanwenden van kapitaal van institutionele beleggers is dat nodig.

(Financiële Koerier)

Krachtige leiding gewenst

In het zo juist verschenen verslag van de Tweede Kamer over de begroting van Oorlog komt in zeer sterke mate de ontstemming tot uiting, welke in de Volksvertegenwoordiging leeft t.o.v. het beleid van de huidige Minister van Oorlog en van Marine, een ontstemming, welke er wel eens toe zou kunnen leiden, dat de begrotingen niet zouden worden goedgekeurd en dat tengevolge hiervan de Minister van Oorlog en Staatssecretaris van Oorlog zouden aftreden. Wij begrijpen, dat men in dit verband de vraag zal stellen, of het wenselijk is, dat op dit ogenblik en onder de huidige omstandigheden het aftreden van een Minister van Oorlog wenselijk is. In het algemeen gesproken stellig niet. Maar aan de andere kant moet er vertrouwen zijn bij de Volksvertegenwoordiging t.a.v. de mannen, die verantwoordelijk gesteld worden voor de defensie. En ontbreekt dat vertrouwen, dan dient daaraan zo spoedig mogelijk uiting gegeven te worden en dient de Regering, als dit tot uiting is gekomen, zich op zeer korte termijn te beraden, hoe het met het belangrijkste probleem, de defensie, verder moet gaan. Want slechts dan is er een mogelijkheid, dat er dank zij het vertrouwen van de Volksvertegenwoordiging in een werkelijk krachtige leiding van de defensie, met spoed kan worden overgegaan tot het treffen van de vereiste en zo noodzakelijke maatregelen in het belang van ons land.

(Nieuwe Courant)

Hoe lang nog?

Wij vragen ons dagelijks af, of de volksvertegenwoordiging dit defensiebeleid nog langer zal dulden. Hoe de Tweede Kamer er over denkt blijkt uit het voorlopig verslag over de begroting van oorlog, dat juist deze week is verschenen. Er zal thans eindelijk iets moeten gebeuren, misschien is het nog niet te laat.

(Nieuwe Rotterdamse Courant)

Met verachting

Voor wie de zaken onbevooroordeeld volgt, is één ding duidelijk. De communisten zoeken door hun stakingsgolf de economische en maatschappelijke orde politiek te verontrusten en te ontwrichten. Dat zij — saboteurs bij uitstek — daarbij in de Eerste Kamer dezer dagen steun durfden vragen voor een rauwelings ingediende motie kap enkel bevestigen dat zij — handelend in de zekerheid van wansucces — de slaafse dienaren zijn van de duistere macht die groeit in wereldwanorde. Ieder weldenkend Nederlander — de misleide stakers beklagend — wendt zich met verachting van de communistische wroeters af. En hoopt, dat het in volle gang zijnde overleg tussen de eerst en meest verantwoordelijken over lonen en prijzen spoedig succes zal hebben. Hoopt bovendien, dat de Russische vrienden van de Nederlandse communisten, die hier over loonsverhoging zwetsen, de wereldorde niet nog ernstiger zullen verstoren dan nu reeds het geval is.

(De Volkskrant)

Strop

De tentoonstelling „Mijlpaal 1950“ in Arnhem, zal niet worden verlengd en derhalve op 19 Augustus worden gesloten. Deze expositie heeft voor bouw, inrichting en exploitatie ruim een miljoen gekost. Het Rijk nam hierin deel voor f 250.000, Arnhem voor f 550.000 alsmede f 100.000 op rekening Plantsoenendienst en f 100.000 als garantiefonds. Het nadelig saldo zal, zoals de zaken zich nu laten aanzien, niet ver van het miljoen verwijderd liggen. Een tekort, dat op zijn minst een débacle moet worden genoemd en dat de vraag wettigt wie hiervoor in feite verantwoordelijk moet worden gesteld, temeer, omdat het aan tijdige en talrijke ernstige waarschuwingen over de opzet van de tentoonstelling en haar mogelijkheden niet ontbroken heeft. Het komt ons voor, dat hier op lichtvaardige wijze met de gelden der gemeenschap is omgesprongen en het is zeker, dat Arnhem als „tentoonstellingsstad“ niet weinig aan goodwill heeft ingeboet. De Raad der gemeente Arnhem zal er goed aan doen hierover volledig opening van zaken te doen. Ter lering.

(Vrij Nederland)

Een kunst

Vacantie nemen is een kunst. Het is niet zo moeilijk als met pensioen gaan, maar niettemin: het is een kunst. Het is vooral daarom zo moeilijk, omdat de overgang zo plotseling is. Naarmate de beloofde dag nadert, stapelen de akkiefietjes zich op en daarna is er dan ineens de absolute leegte.

Vacantie.

Dan, dan is het er. En waar je je steeds de meest fantastische voorstellingen van hebt gemaakt, daar zit je dan soms wel eens een beetje mee in je maag. Juist door die overgang, doordat je het niets-doen niet gewend bent en te weinig beseft, dat het een kunst is, zelfs een van de moeilijkste.

Het leven gaat vaak gemakkelijk door een zekere regelmaat, hetzij een, die opgelegd is, hetzij een, die je je met heel veel moeite hebt aangemeten. Als op een gegeven moment die regelmaat nu wegvalt en er alleen maar een keuze uit mogelijkheden overblijft, dan wordt het moeilijk. Je komt er toe alles te verwerpen en dat zou goed zijn, zelfs prachtig, als je het uit overtuiging deed, maar meestal spruit het voort uit verveling. En dat is erg. U moet eens opletten: de meeste mensen, die een tijdje niets doen, worden landerig en humeurig. Er is zelden een uitdrukking van intens genieten op hun gezicht, maar bijna altijd een trek van wrevel. Zij kennen de techniek niet.

(P.T.T. Bedrijfsbanden)

BEDREIGD VOORHOUT

Een der mooiste punten van Den Haag wordt door een voorstel bedreigd, waartegen moet worden geprotesteerd. Er zijn krachten aan het werk, die het middenpad van het Lange Voorhout tot parkeerterrein willen maken. Zonder twijfel is thans ook in dit gedeelte van het stadscentrum de behoefte aan parkeerterrein sterk toegenomen. Dozijn wagens van onze Amerikaanse gasten in de nieuwe kantoren van de Noord-Atlantische organisatie vormen thans lange rijen aan de zijanten van het Voorhout; sommigen zijn reeds op het middenpad te vinden. Maar het gaat niet aan daarvan een blijvende instelling te maken. Het oude schelpenpad was vroeger gereserveerd voor de wandelende burger, zelfs de koning moest bij bijzondere gelegenheden (o.a. bij de opening van de Staten-Generaal) om toestemming verzoeken het middenpad met paard en wagen te mogen berijden. Nog niet zo lang geleden zijn de kettingen, die de weg voor rijwielen afsloten, verdwenen. De graniet palen van de afsluitingen behoren bij het geheel en moeten blijven staan. Het zou zeer te betreuren zijn indien men geen andere oplossing zou kunnen vinden voor het verkeersprobleem.

(Haagsche Post)

GEEN PANACEE

Wat de stichting van één algemene centrale voor de telefonische bestellingen voor het taxibedrijf betreft, achten wij het een dwaling, dat dit de panacee zou zijn voor alle kwalen. Te zeer worden de nadelen onderschat, die aan het gebruik van een dergelijk apparaat kleven, terwijl de voordelen te breed worden uitgemeten.

(Nederlands Transport)

Wordt het geld voor weermacht en weerbaarheid nuttig besteed?

(Door onze militaire medewerker).

(II)

Er werd bekend dat voorlopig drie divisies worden gevormd. Hoe sterk die divisies zijn en welke haar organisatie, bewapening en uitrusting zullen worden, bleef onbekend. Maar dat mag niet langer onbekend blijven; dat dient snel en duidelijk in overeenstemming met de bondgenoten te worden beslist. En indien wij ruim één miljard voor de weermacht uittrekken op één begroting dan mag evenmin een zo ruim deel van dit geld worden besteed aan niet dadelijk nodige zaken. Maar dan moet in de eerste plaats worden gevormd het Nederlandse contingent in de Atlantische weermacht. En niet een Nederlands leger!

Daarmee bedoelen wij in grote lijnen dit:

a. die drie divisies (en dat is wel een minimaal minimum!) moeten een Nederlands legerkorps worden dat als een precies passend onderdeel kan worden ingevoegd in een der legers van een der legergroepen van de West-Europese of Atlantische weermacht*.)

b. ten behoeve van dit legerkorps moet Nederland voor de benodigde tactische luchtmacht zorgen d.w.z. dit legerkorps moet even volledig zijn uitgerust en georganiseerd als bijv. de mariniersdivisie, welke de Amerikanen op Korea hebben ingezet;

c. los van dit zeer bewegelijke en wellicht niet in Nederland opererende legerkorps (vroeger zouden wij dit „ons veldleger” hebben genoemd) moet de binnenlandse veiligheid (5e colonne!) worden verzekerd door een soort „nationale reserve”, maar dan geen 2e of 3e rangs landstorm of „schutterij”, maar goed geoefende, parate mannen, goed uitgerust en aangevoerd, snel verplaatsbaar en ingesteld op het tegengaan van luchtladingen;

d. aansluitend hierop luchtafweer (luchtverdediging) en luchtbescherming (ten behoeve van de burgerbevolking);

e. tenslotte de maritieme kustverdediging met klein materieel, benevens hetgeen wij eventueel moeten beschikbaar stellen voor het openhouden der verbindingen in het Kanaal en op de Noordzee.

Dat legerkorps van 3 divisies vormt dan de eenheid, welke wordt ingeschoven in het grote verband, dat Churchill te Straatsburg zag en benoemde als het „Europees Leger”.

Dit klopt volkomen met hetgeen Pierre Billotte beredeneerde toen hij als eisen voor weermacht en weerbaarheid (Le temps du choix) stelde: eenheid van oorlog — d.w.z. de Euro-

pese soldaten voeren geen „oorlog van de Amerikanen” maar hun eigen oorlog voor hun eigen land en hun eigen vrijheid.

Dit eist eenheid van defensie en dus internationale inplaats van benauwde en beklemde nationale defensie op elk gebied, terwijl de organisatie zodanig moet zijn, dat altijd het maximum der strijdkrachten beschikbaar blijft voor primaire operaties, terwijl nevenoperaties slechts minimale krachten mogen wegtrekken.

„Deze gemeenschappelijke strategie” — aldus Billotte — „moet aan ieder zijn taken en opdrachten verstrekken, moet ieder zijn krachtsinspanning opleggen in 't totaal der operaties, moet de gelijke verantwoordelijkheid der grote mogendheden bij het ontwerpen van deze strategie respecteren en relatief gelijke inspanning van allen bij de voorbereiding en gelijke offers bij de uitvoering eisen. Deze beginselen onderstellen natuurlijk dat er een belangrijke wijziging komt in de opvattingen, die de landen thans hebben over hun soevereiniteit.”

Laten de velen, die een dergelijk „Europees leger” een onmogelijkheid achten, eens terugdenken aan de dagen van de Duitse Bond en het Duitse Bondsleger, beiden in 1866 door Pruisen onder Bismarck geslagen. Maar: in 1870 vochten aan Pruisische zijde: 2 Beierse Legerkorpsen, 1 Wurtemb.-Badense divisie, 1 Saksisch legerkorps, allen in eigen uniformen en met eigen organisatie. Maar: enkele jaren later was uit dit conglomeraat één Duits leger gevormd.

MINISTER SCHOKKING
...Niet J., maar sec....

Daarmee werd bereikt wat Billotte nu aan Europa voorhoudt als de trits der onontbeerlijke eenheden.

Die eenheden betekenen natuurlijk ook (en vooral voor de kleinere lan-

den) bezuiniging. Immers, waarom zal Nederland dan nog een eigen Hogere Krijgsschool behouden, om met een enkel voorbeeld te volstaan? Wie de begroting eens aandachtig leest, zal dit voorbeeld met talloze andere kunnen vermeerderen.

Er zijn thans reeds vele militaire en maritieme medewerkers, die misprijzend neerzien op die povere drie divisies en er zelfs (en dan liefst dadelijk) negen eisen op een totaal van zestig Europese divisies.

Er zijn er eveneens, die nog immer en naast een „veldleger” een „zee-gaande vloot” eisen — u weet wel, compleet met vliegtuig-kampschepen en een flinke hoeveelheid krachtige kruisvaarders en zo mogelijk van huis uit de bezem in de mast.

Dat is alles heel onvervaard neergeschreven, maar laten we nu eerst met z'n allen eens proberen werkelijk en niet alleen op papier of uitsluitend met staven drie echte moderne divisies te vormen, plus datgene wat wij hierboven aangaven als onontbeerlijk en dan op de kortste termijn.

Zeer vermoedelijk zijn wij, als ons dat werkelijk mocht gelukken, volkomen buiten adem en tevens ver over onze begroting heen!

Tot besluit van dit, met het oog op de beschikbare plaatsruimte, zeer globale artikel, enkele aan deze begroting ontleende cijfers ter overdenking.

Op een totaal van 852 miljoen (en dat is dus zonder Marine), waarvan ruim 533 miljoen voor de gewone dienst, treffen ons de volgende cijfers wel bijzonder:

a. de personeelsuitgaven bedragen bijna 279 miljoen.

b. bureau- en administratiekosten tien miljoen.

c. verbruiksgoederen (benzine, munitie) en onderhoud materieel 95% miljoen.

d. wapens, auto's, onderdelen, voertuigen, brugmaterieel, vliegtuigen, verbindingsmiddelen, d.w.z. dat wat we in de eerste plaats nodig hebben, 134 miljoen of nog geen zesde deel van de gehele begroting.

Men neme zelf de begroting eens ter hand en ga al deze cijfers eens zorgvuldig na. En men leze dan tevens de nietszeggende en daardoor irriterende Memorie van Toelichting (stuk no. 3) en de al evenzeer nietszeggende en nog meer irriterende Nota inzake het Defensiebeleid (stuk no. II).

En dan kan men tevens met ons in stuk 10 de schoonste maar ook pijnlijkste illustratie vinden van dit beleid en de door dit beleid toegepaste strikte zuinigheid.

Want stuk no. 10 (twee volle pagina's keurig papier) is een Nota... ter verbetering van een drukfout!

En de ganse tekst van die over twee volle pagina's gedrukte Nota is als volgt:

Zelfs daar een onoverbrugbare kloof

De kloof tussen democratie en volksdemocratie openbaart zich op alle terreinen des levens, ja zelfs tot in de naaikamer. Als bewijs van dit laatste laten wij hieronder een citaat volgen uit een artikel van B. Kist over „Het Peckham Health Centre” te Londen, verschenen in het Decembernummer 1949 van 't „Maandblad voor Berechting en Reclassering.” In 't Peckham-centrum bevindt zich, behalve een zwembad, gymnastiekzaal en knutselkamer, ook een naaikamer, waarin de huisvrouwen, die van het centrum lid zijn, elkaar bij hun naaiwerk helpen. Thans het citaat: „Er wordt uitstekend werk geleverd in de naaikamer. Enige Russische vrouwen, die het centrum onlangs bezochten, konden niet geloven, dat zo iets zonder leiding van bovenaf kon worden bereikt. Dat zo iets mogelijk was in en door samenwerking van gewone huismoeders, die uit zichzelf er toe gekomen waren, elkaar te leren en te helpen om gezamenlijk een hoger naaisterniveau te bereiken, daar geloofden ze niet in.” Met recht kan dus gezegd worden van deze Russische vrouwen, dat zij hun eigen ogen niet geloofden. Dat was ook maar verstandig. Anders zou misschien twijfel bij hen zijn gekomen aan de alléén-zaligmakende leer, waarin zij grootgebracht — beter gezegd: kleingehouden — zijn.

P. D. v. R.

„De ondertekening van de Memorie van Toelichting moet inplaats van: „J. Schokking”-luiden: „Schokking”.

Tenslotte nog dit. Deze minister is geen vakman. Zijn beleid als minister van Defensie is een mislukking.

Neen, wij pleiten geenszins voor „politieke generaals” (of admiraals) op deze plaats, maar wel voor een bekwaam organisator, die technisch uitermate deskundig en zo mogelijk geen vreemde in de militaire wereld is.

Men kan een bekwaam politicus en desondanks in deze tijd op deze plaats niet de ware man zijn, ook al beschikt men over twee staatssecretarissen. Want zelfs deze weelde kan deze hoogst onbevredigende toestand niet voorkomen.

(* 2 tot 3 divisies vormen als regel een legerkorps; enige legerkorpsen vormen een leger; één of meer legers een legergroep.

Misleiders

De staking die te Amsterdam onder communistische leiding onder de steenzetters is uitgebroken, veroorzaakt voor het bouwbedrijf in de ruimste zin van het woord een ernstige stagnatie. Dit heeft o.m. tot gevolg, dat de nieuwbouw ernstig stagneert. Terwijl er enerzijds een schreeuwend gebrek aan nieuwe woningen is en de heren communisten in hun verkiezingspropaganda op de meest demagogische wijze het zwaartepunt leggen op het sneller bouwen, zijn zij anderzijds zelf oorzaak, dat het bouwtempo van woningen in ernstige mate wordt vertraagd. Het zou wel nuttig zijn, dat deze feiten op een opvallende wijze onder de aandacht van het grote publiek werden gebracht en wel in het bijzonder onder de aandacht van hen, die nog niet zien hoe a-sociaal de communistische methoden zijn.

Sport

Velen zullen zich met ons hebben verbaasd over het bericht, dat enkele bekende Amsterdamse voetballers met schorsing worden bedreigd, omdat zij in Zandvoort hebben meegevoerd in een gezellige voetbalontmoeting van badgasten tegen een Zandvoortse ploeg. Het gold hier een gemoedelijk onder-onsje, dat met een officiële wedstrijd niets, maar dan ook niets, uitstaande had. Nu is het inderdaad zo, dat er op

het ogenblik wel belangrijker dingen in de wereld zijn om aandacht aan te besteden en men kan van het standpunt uitgaan, dat de K.N.V.B. haar eigen boontjes maar moet doppen. Maar toch vragen wij ons af, waar het met het beginsel der vrijheid in onze sport naar toe gaat, indien het verboden is om des zomersavonds geheel voor zijn genoegen met een voetbal ontspanning te zoeken. Deze dreiging lijkt ons dan ook wel zeer overdreven en daarom misplaatst. Sport is gezond en noodzakelijk. Doch anderzijds mag zij er niet toe leiden, dat haar beoefenaren in een dwangbuis geraken, waardoor de individuele vrijheid in het gedrang komt.

Oude klacht

Reeds meermalen is er — ook op deze plaats — gewezen op het ontstellend tekort aan goede geschoolde vakmensen en de merkwaardige mentaliteit van vele ouders om hun zoons ten koste van alles op te leiden voor kantoorwerkzaamheden. Het is thans de directie van de A.K.U., die deze oude klacht herhaalt en wijst op het ontstellend tekort aan geschoold personeel in alle rangen. Zij acht het dringend nodig, dat van overheidswege omvang en kwaliteit van het nijverheids onderwijs verbeterd worden. Bovendien moet de geschoolde vakman het hem door zijn vakmanschap toekomende aanzien krijgen en dienen ouders en onderwijzers tot het inzicht ge-

bracht te worden, dat kinderen vaak beter de richting van 'n ambacht kunnen kiezen, dan die van de administratie. In de laatste groep kan reeds nu het grote aanbod niet meer worden opgenomen. Moge deze opnieuw geuite oude klacht, eindelijk er toe bijdragen, dat ons volk verstandiger wordt en de misplaatste geringschatting voor de handenarbeid eindelijk laat varen. Dit zal zowel in het belang zijn van het individu in verband met een mindere kans op werkloosheid, als voor de gemeenschap, die bij een verbeterde industrialisatie in hoge mate is gebaat.

„Jeugd”

De communisten worden niet moe, de jeugd achter hun vaandels te krijgen. Dat zij daarbij in de praktijk tot wel zeer radicale maatregelen over gaan om de jeugd te bewijzen, dat het de communisten werkelijk ernst is voor de „belangen” van de jongeren op te komen, blijkt o.m. in Leipzig, waar de autoriteiten hebben bepaald, dat alle inwoners boven de zestig jaar, die een eigen woning hebben, hun huis moeten verlaten en dit moeten afstaan aan „jonge actieve arbeiders”. De getroffen ouderen moeten bij hun familie gaan inwonen. Leipzig wordt bestuurd door een communistische burgemeester die zelf... 22 jaar oud is. De ouderen weten dus wat hun te wachten staat!

De nuchtere feiten

„Wij hebben het niet geweten” gaat niet meer op

Oordeelsverzwakking is een groot gevaar

In de jaren na de bevrijding — en het geldt tot op zekere hoogte nog — bestond er een enorme behoefte aan werkkrachten en was het mogelijk dat duizenden ongescholden werk konden vinden dat redelijk tot goed beloond werd. Rechtstreeks gevolg van dit verschil in vraag en aanbod was een verzachting van de eisen van benoembaarheid, doch omgekeerd zal een toenemende werkloosheid leiden tot verscherping dier eisen. Zodra in ons maatschappelijk bestel het aanbod de vraag naar werkkrachten overheerst, komt onherroepelijk het probleem der schifting naar voren. Ten aanzien van de administratieve beroepen bijv. zal dit niettegenstaande het honderden malen met klem bestreden wordt, neerkomen op schifting naar bewijsstukken, naar „papieren”, getekend namens de minister van Onderwijs. En bij een nog verdere overvoering van de markt, zullen de „papieren” alleen nog niet voldoende zijn en de befaamde „krulwagens” moeten meehelpen om een aantal gegadigden de begeerde plaatsen te verschaffen. Ook deze „methode” is en wordt met klem verworpen, maar welhaast iedereen is overtuigd, dat dit euvel groter wordt naarmate de kansen op een „baan” verminderen door een overvloed aan gegadigden bij een sterk afnemende vraag op de arbeidsmarkt.

Met dit verschijnsel, dat men kan becritiseren doch nauwelijks ontkennen, hangt ten nauwste de plaats en taak van de school samen. Ook deze uitspraak valt te becritiseren, doch haar ontkennen is wel zeer moeilijk. In de jaren '45, '46, '47 en '48 is er ontzaglijk veel geschreven en gesproken over onderwijsvernieuwing. Nu moet al dadelijk opgemerkt worden, dat deze „vernieuwing” op soms wonderlijke wijze geïnterpreteerd werd. Sommigen meenden, dat zij bestond in meer plakken en knippen, meer handenarbeid en meer tekenen in de school, anderen meenden, dat meer feestjes, meer gezelligheid, meer clubs vernieuwing brachten, nog anderen — en zij benaderen de zaak veel dichter — wilden de strijd aanbinden tegen het intellectualisme, tegen de overlading de tirannie der lesroosters en schoolrapporten. Zij kwamen op het terrein van de schoolorganisatie in ruimste zin des woords: herziening van de leerplannen en bestudering van nieuwere schoolvormen, aangepast aan de zich wijzigende maatschappij. De leuzen „de school moet de kinderen opvoeden tot meer gemeenschapsbesef, tot persoonlijkheden, tot mannen en vrouwen van karakter, tot mensen met durf en initiatief,” en dergelijke, hadden ongetwijfeld de betekenis van „kennis is macht” aangetast. Men wees er op, dat onze tijd meer behoefte had aan mannen en vrouwen van karakter, desnoods intellectueel wat minder toegerust, dan aan bezitters(sters) van diploma's en getuigschriften, die maar al te vaak niets meer waren dan bewijzen van een succesvol afgelegd examen, dat in zijn inrichting en als selectiemiddel slechts weinigen meer bevredigde. Ook deze opvattingen leidden tot het streven de examens te wijzigen en het huiswerk sterk te beperken. Een huiswerkloos week-einde, door oud-minister Gielen aangebevolen, werd toegejuicht er het toestaan van het gebruik van woordenboeken op sommige examens vond instemming. Wij hebben destijds gewaarschuwd tegen een te snelle verandering op dit terrein en er met nadruk op gewezen, dat kennisverzeking grote gevaren inhoudt, waarvan oordeelsverzwakking niet het minste is.

„Behalve de door de minister van Financiën getekende „papieren” kregen ook de, namens de minister van Onderwijs getekende, waarde”.

(Dr. K. Posthumus in Levensgeheel en School)

Parallel met deze strijd tegen de intellectualistische en vóór de vernieuwde (deze term onder het voorbehoud dat de interpretatie zeer verschillend was) school, liep en loopt nog de actie voor grotere waardering van het nijverheidsonderwijs, welke actie o.a. berust op de noodzaak van de industrialisatie die behoefte heeft aan en meer beter geschoolde arbeiders.

Uitspraken als: „een goed geschoolde arbeider vindt overal ter wereld werk”, „wat hebben wij aan een leger geboorden, dat straks geen em-plooi vindt” en dergelijke, worden algemeen als waarheid erkend, maar door velen slechts zo lang het niet hun eigen zoons gaat raken. Jaren achtereen heb ik op mijn spreekuur ouders gekregen, die het grif eens waren met mijn waarschuwing, dat een jongen met niet voldoende aanleg voor verdere studie, beter een vak kon kiezen dan een leven tegemoet te gaan van tobben op de middelbare school met daaraan volgend mogelijk het bestaan van een zeer laag gesalarieerd kantoorbediende. Doch zodra het de eigen zoon betreft, wil men het toch proberen! In de laatste zeven jaar verlieten een paar honderd leerlingen onze lagere school, waarvan er slechts 2 naar een nijverheids-school gingen.

Nee, het nuchtere feit is, dat weer meer en meer de school teruggedrongen wordt naar haar plaats van enkele jaren terug, n.l. de opleidende en onderzoekende school. Opleidend vooral voor verder onderwijs en onderzoekend de kennis van haar leerlingen, door rapporten, repetities, enz. Let wel: de meerderheid der leerkrachten zou bealst wel anders willen, maar stult op de meningen der ouders, die alweer gaan bemerken, dat diploma's en getuigschriften nog altijd en stellig opnieuw, een rol zullen spelen in de strijd om een „baan”.

Zeker, men weet heel goed, dat de markt overvoerd dreigt te worden (of is zij het al?); men weet best, dat een goede vakman „goud in zijn handen heeft”, maar men hecht zich aan de (sprank) hoop, dat het voor de eigen zoon misschien nog wel zal meevalen. Als hij goed leren kan en een

UIT DE PARTIJ

Bijeenkomst Commissie voor Justitiële Aangelegenheden.

De Commissie voor Justitiële Aangelegenheden van de V. V. D. zal op Zaterdag 16 September, 2 uur, in Hotel Terminus, Stationsweg, 80, 's-Gravenhage, een bijeenkomst houden betreffende de paragraaf Justitiële Aangelegenheden van het Werkprogramma. Die partijleden, die tot deze bijeenkomst toegang wensen, dienen zich zo spoedig mogelijk telefonisch of schriftelijk te wenden tot het Algemeen Secretariaat, Koningsinnegracht 61, 's-Gravenhage, telefoon 111768, waarna zij een uitnodiging zullen ontvangen.

mooie examenlijst kan overleggen, wat hulp krijgt bij sollicitatie, wie weet....

Op grond van eigen ervaringen van de jongste tijd, kan ik hier verklaren, dat de z.g. stoom- en drillscholen, waar men rijp en groen klaar maakt voor H.B.S. en V.H.O., weer in trek komen. Men ontkent het in gesprekken, maar kiest het systeem, dat primair gericht is op een zo hoog mogelijk percentage geslaagden bij het admis-sie-examen.

Zo gezien is er van de vernieuwing weinig terecht gekomen. Dit betreft dan vnl. de scholen, die bekend staan onder de in de wet onbekende naam „opleidingschool”, en alle andere scholen, die dit schooltype proberen te benaderen.

De vernieuwing alzo mislukt?

Ja, in zoverre zij de ouders niet heeft weten te bereiken, neen, omdat zij ondanks haar betrekkelijk gering resultaat, in groter kring dan vermoed wordt, leerkrachten en ouders geplaatst heeft voor het feit, dat de verantwoordelijkheid t.a.v. kind en leerling groter wordt naarmate men meer van de jonge mens en hetgeen voor hem bereikbaar is, weet. Het wij hebben het niet geweten”, gaat niet meer op.

v. M.

Onze Trygve

„Trygve Lie”, de Noorse Arbeidersjongen die Secretaris-Generaal der Verenigde Naties werd, door Hans Amundsen (Uitgeverij Born N.V., Assen).

Dit, door de heer Herman D. Baars uit het Noors vertaalde, boek geeft de levensgeschiedenis van de eenvoudige Noorse jongen, die opklom tot de hoge functie van Secretaris-Generaal der Verenigde Naties. Trygve Lie werd door een studiebeurs in staat gesteld te studeren voor meester in de rechten. Hij werd secretaris van de Noorse Arbeiderspartij, in 1935 minister van Justitie, in 1940 minister van Buitenlandse Zaken, en in 1946 Secretaris-Generaal der Verenigde Naties.

Ieder weet, dat door het recht van veto van de vijf grote mogendheden de Uno op politiek gebied veelal even zwak is als de vroegere Volkenbond, indien het kwesties betreft tussen die grote mogendheden. De Veiligheidsraad boekt dikwijls alleen succes bij de kleinere landen, indien ze tenminste niet gesteund worden door een mogendheid met veto-recht. We zagen dit bij de zo partijdige houding van de Veiligheidsraad ten opzichte van Nederland in de Indonesische kwestie.

In dit boek van Amundsen lezen we, dat Trygve Lie nooit verzuimt er op te wijzen, „dat de verstrekkende arbeid, die de Verenigde Naties op economisch, sociaal en cultureel gebied ondernemen, even belangrijk is als het werk op politiek terrein. Maar het politieke werk ondervindt de grootste belangstelling bij pers en radio, vooral wanneer het mis gaat”. „In één van zijn redevoeringen heeft hij zijn hoorders toevertrouwd, dat hij persoonlijk het werk van de Economische en Sociale Raad even hoog aanslaat als dat van de Veiligheidsraad, zo niet hoger: in dit college kan men werkelijk een generale staf van de vrede zien”.

Het boek is een nauwkeurige biografie en is zeer leesbaar. Het is van vele illustraties voorzien

R. J. B.

Een modern wijsgeer over Ordening

„Kunstmatige ordening, regeling door het overheidsbeleid is nimmer scheppend, nimmer productief. De overheid in haar vermogen tot regelen is niet bekwam tot enige uitvinding en juist deze schept nieuwe en onverwachte mogelijkheden; 'n ordening, die het persoonlijk initiatief en daarmee de uitvindingskracht belemmert, stopt de bronnen van het arbeidsleven toe; en nooit zou het mensdom kunnen wijzen op zijn grote prestaties indien het den geest zijner geniale vinders door verbodsbepalingen had vastgebonden. Dan zou ook geen Sophokles zijn loftied gezongen hebben op de menselijke scheppingskracht in de Antigone: „Veel is geweldig hier op aarde, maar niets is machtiger dan de mens.”

Dr. J. D. Bierens de Haan in „Het Rijk van de Geest”.

Steun Wettig Gezag en B.V.L.

Nog steeds is in de kringen, die op grond van hun overtuiging gezagsgetrouw zijn, een zekere spijt over het verdwijnen van de Bijzondere Vrijwillige Landstorm en over de oprichting van een nieuw instituut Steun Wettig Gezag. De oude B.V.L. had een kern van vele duizenden, waarop men kon rekenen in geval van revolutionaire woelingen, in het geval van politieke stakingen en dergelijke. Na de oorlog heeft men de oude B.V.L. niet willen doen herleven en dat is als feit te aanvaarden, hoezeer men het betreuren mag. De nieuwe organisatie Steun Wettig Gezag, met als belangrijk onderdeel De Nationale Reserve bleek in de praktijk veel minder opgang te maken, ondanks het feit, dat thans ook voor-mannen uit het socialistische kamp opwekten daartoe mede te werken. En juist daarin schuilt naar ons gevoel de moeilijkheid. Er is een zekere voorzichtigheid bij de andere groeperingen in ons volk, een voorzichtigheid, die weer veel sterker geworden is na hetgeen de socialistische in België hebben laten zien, toen zij de straat opgingen en het middel van de politieke staking te baat namen, of het wel mogelijk is met socialistische in een organisatie als Steun Wettig Gezag te zitten. Er zijn stellige socialistische gezagsgetrouw zijn, maar is dat nu een meerderheid of een minderheid in de Partij van de Arbeid? En zit er niet een zekere risico in door allerlei socialistische te halen in de kern van Steun Wettig Gezag, als deze op een bepaald moment niet zo gesteld blijken te zijn op dat steunen? Loopt men niet de kans op die manier een soort rode militie te kweken? Dit vraagstuk is actueel geworden na hetgeen in België gebeurd is. Een ding om dit te voorkomen, lijkt ons in ieder geval wenselijk. Men stake volledig het co-quetteren met het feit, dat er ook socialistische meedoen met Steun Wettig Gezag. Dat vinden wij, indien zij van de goede gezagsbeginselen doordrongen zijn, zeker nuttig. Maar er zijn naast de Partij van de Arbeid nog honderdduizenden in ons vaderland, die goede vaderlanders zijn en van nature bereid om het gezag, indien dit wettig is, te steunen. Zij moeten echter niet het gevoel krijgen, dat het belangrijker is dat socialistische toetreden dan andersgezinden, want in dit geval onthouden zij zich.

Ook dient vast te staan, dat de Nationale Reserve uitsluitend bevelen ontvangt en ressorteert onder de legerleiding, opdat alle krijgstucltelijke bepalingen, welke in de strijdkrachten gelden, ook op deze organisatie van toepassing zijn. Wij wachten met belangstelling, zij het ook niet zonder enige bezorgdheid de ontwikkeling bij Steun Wettig Gezag af, omdat hetgeen tot dusverre te constateren viel in de ontwikkeling van deze organisatie weinig reden tot optimisme gaf.

Wat moet met de begaafden geschieden?

(Ingezonden).

Naar aanleiding van een artikel van de heer v. M. in Uw weekblad, betreffende de opleiding van begaafde leerlingen van mindervermogenende ouders en ook in verband met een pleidooi van ons geacht kamerlid Mr. Wendelaar voor dezelfde zaak, zou ik gaarne onderstaand stuk willen zien geplaatst in Uw weekblad, waarvoor bij voorbaat mijn dank.

Het is een gerecht voor het gebruik gereed. Een commissie van voorbereiding vindt hierin misschien iets van haar gading.

Ons landje, wil het zich op de duur staande houden, zal een overvloed van eminente leiders moeten kunnen opleveren over alle takken van het bedrijfsleven vanwege de buitenlandse concurrentie.

Daarvoor is een speurtocht nodig over het gehele land naar pl.m. 11-j. begaafde leerlingen. Bekend mag worden aangenomen, dat ongeveer 2% der leerlingen tot de zeer begaafden behoort. Hiertoe behoren kinderen met een I.Q. boven 140 (psych. test.) zodat zij gemakkelijk M.O. en V.H.O. kunnen volgen en waarschijnlijk ook H.O. Nu is het mogelijk door tussenkomst van gemeentebesturen en H.d.S. dergelijke 11-jarige kinderen aan te wijzen.

Met goedkeuring van de ouders zouden deze kinderen te Utrecht getest kunnen worden en bij gunstig resultaat lichamenlijk gekeurd.

Weder met goedkeuring der ouders zouden deze leerlingen in een gezonde streek in het centrum van het land op 12-jarige leeftijd op een Rijksinstituut voor M.O. en V.H.O. geplaatst kunnen worden. Gedacht wordt aan een plaatsing te Zeist in een van Rijkswege te bouwen instituut b.v. aan de Donkere Laan en een Rijks-internaat voor jongens b.v. aan de Stuijtheuvel. Meisjes kunnen misschien ondergebracht worden in het Meisjesinternaat van 't Lyceum. Hun voorkeur voor rechten, talen, schone kunsten etc. maakt dat aan deze begaafde leerlingen minder grote behoefte is.

Schoolgeld voor ouders: Schoolgeld als op R.H.B.S. met vrijstelling voor onbemiddelde ouders, ook voor boeken. De volgende categorieën volgens belastingbiljet.

Schandaal?

(Ingezonden)

Het ingezonden stuk van „Medeburger” in uw blad van 18 Aug. j.l. heeft op mij een minder aangename indruk achtergelaten, omdat de diepe tragedie van het geval Bertha Hertogh door de inzender niet is begrepen. Door hierbij de teruggave van Joodse pleegkinderen mede te vergelijken en door ergernis over daarbij gemaakte fouten de gruwelijke achtergrond van het geval „Bertha” te veronachtzamen, begaat de inzender een grote fout. In het nummer van 19 Augustus van de Wereldkroniek staat een uitvoeriger stuk over hetzelfde onderwerp, vermoedelijk ook door dezelfde „Medeburger” geschreven, dat aan dezelfde fout mank gaat. Deze grote fout is, dat weggegoezeld wordt het verschil tussen de Westerse christelijke wereld en de Oosterse mohammedaanse wereld inzake de zedelijke opvatting aangaande de bescherming van het meisje. De mohammedaanse Oosterling beschouwt zo'n kind als een bezit, waarmede de „eigenaar” naar wilsgevallen mag handelen, de Westerse christen heeft hier een andere opvatting, die door ons allen Westerlingen moet worden verdedigd. Dit is de achtergrond van de zaak „Bertha”. En dat heeft „Medeburger” genegeerd — afgezien van het wettelijk recht der ouders in Bergen op Zoom, die hun wettig kind tevergeefs hebben pogen te redden van deze ondergang. Het geval der Joodse kinderen ligt anders. De motieven waren zedelijk verdedigbaar en dus geen schandaal.

J. C. LOMAN.

Onkosten internaat: eveneens volgens belastingbiljet, max. f 720.— p.j. Onbemiddelde ouders pl.m. f 300.—, dus het bedrag door deze leerlingen verbruikt bij moeder thuis (kleding-uitgezonderd).

Op school veel lichamelijke oefeningen, op 't internaat volop gelegenheid voor sport. Studieboeken dienen meer in overeenstemming te worden gebracht met de eisen, die het H.O. stelt, opdat de studie aan Universiteiten en Hogescholen geen fiasco wordt. (40% komt thans niet tot een eindresultaat).

Andere M.O. en V.H.O. scholen kunnen deze boeken geleidelijk overnemen, waardoor de selectie in de lagere klassen bevorderd wordt en afvloeiing naar U.L.O. plaats heeft. Misschien is er dan ook reden voor de toelatingsexamens voor M.O. en V.H.O. te verzwaren.

Voor de studie H.O. wordt deze begaafde leerlingen een voldoende subsidie verstrekt naar behoefte, max. f 1500.—, min. f 1000.— (zie belastingbiljet, onbemiddelde ouders ontvangen het maximum).

Verder krijgen deze jeugdige studenten voorrang o.a. bij gebruik van laboratoria, het afleggen van tentamina en diverse examens.

Uitstel van dienstplicht tot na aflegging van het eindexamen.

Daarna stellen de afgestudeerden zich een paar jaar ter beschikking van de regering voor speciale diensten, zowel voor binnen- als buitenland.

Gedacht wordt aan industrialisatie, ontginning, drooglegging gronden, luchtvaart, wederopbouw, etc. Artsen voor 't Rode Kruis ter plaatse. Ook voor de hogere rangen bij land- en zeemacht zouden deze begaafde leerlingen in aanmerking kunnen komen onder voordelige voorwaarden. In de 6e kl. L.O. kunnen deze leerlingen gerust een rekenboekje verder studeren, desnoods planimetrie tot de cirkel, een opstel maken en natuurlijk Frans, waarvoor de onderwijzer een kleine vergoeding ontvangt wegens extra werkzaamheden. Over 5 à 6 jaar wordt weder een speurtocht ondernomen. (5 j. H.B.S., 6 j. V.H.O.) om de klassen weder te vullen. Daar slagen plicht is, is er geen leerling meer over. Deze uitgaven van de staat zijn hoogst productief; ze zijn uitgezet op samengestelde interest.

Zeist.

S. G. Eman.

AFDELINGSSECRETARISSEN:

Vraagt bij onze administratie de tarieven voor extra-exemplaren van ons weekblad, voor de verbreiding van onze beginselen en voor het werven van nieuwe abonneés.

Geweldloosheid?

In het Juninumnummer van „Vredesactie”, maandblad van Algemene Nederlandse Vredesactie (A.N.V.A.) komt een artikel voor van de hand van Ds. J. B. Th. Hugenholtz onder de titel: Tegen de militarisering der Volkeren.

Ds. H. dient hierin de oude kost op die we van anti-militaristische keuken gewend zijn. Het is toch eigenlijk overbodig steeds weer te vertellen dat oorlog ellende en niets meer dan ellende brengt. Toch moet Ds. H. bekennen:

„Wij zijn er ons daarnaast van bewust, dat ook wij anti-militaristen profiteren van de vrede (lees tijdelijke staking van de massamoord), die ons door het oorlogsgeweld van Amerikanen, Engelsen, Canadezen en Polen is geschonken”.

Op gronden ontleend aan de bijbel veroordeelt schrijver het oorlogsbedrijf, maar iets verder lezen we in hetzelfde artikel „Ondoordacht wordt godsdienst verbonden met dit bedrijf. Als de laatste voorbereidingen worden getroffen om de bom op Nagasaki te werpen, wordt de samenkomst besloten „met een roerend gebed van de legerpredikant”.

Er blijkt in kerkelijke kringen also verschild in opvatting omtrent oorlogvoering te bestaan, waarin wij ons maar niet willen mengen.

Nu gevoelt Ds. H. blijkbaar wel dat alle mooie praat over geweldloosheid onvoldoende is en komt daarom aanzetten met een uitspraak van Einstein, die de wereld vermaande zich te bevrijden van het waandenkbeeld, dat superbewapening veiligheid betekent, dat het hoog tijd wordt de Verenigde Naties te hervormen door de instelling van een bovennationaal wereldgezag, een federale wereldregering.

Zo'n uitspraak is inderdaad heel mooi, maar misschien wil Ds. H. ons even vertellen hoe men zo iets in een handomdraai tot stand brengt, want dit dient dan bliksemsnel te geschieden, want het wereldgebeuren gaat zijn gang.

En dan zegt de schrijver:

„Intussen spreekt het vanzelf, dat wij staan naast hen, die om gewetensbezwaren de militaire dienst weigeren en niet alleen hier, maar ook in Rusland weigeren wapens te fabriceren of te vervoeren.”

Wij vragen zijn er dezulken in Rusland en kan Ds. H. in het bevestigende geval, zij het maar globaal, een percentage opgeven en misschien ook nog vertellen wat er met die mensen gebeurt.

We moeten ook nog even de aandacht vestigen op de woorden van Ds. H. Hij zegt n.l. dat hij en de zijnen naast de dienstweigeraars staan. Een zeer voorzichtige en overwogen uitspraak. Waarschijnlijk heeft hij bij het schrijven hiervan aan „Prof” Pootjes gedacht.

En dan vervolgt Ds. H. met te zeggen: „Toch is dienstweigering niet de enige weg. Wij denken ook aan mogelijkheden van overleg tussen de volken”.

De schrijver verkeert toch zeker niet in de naïeve veronderstelling dat hij iets nieuws vertelt, dat zou toch zeker op een geweldige achterlijkheid wijzen.

Hij licht dit dan nog verder toe. „Wij denken ons een mogelijkheid van organisatie van de wereldvrede, door, gelijk de conferentie van St. Cergue verleden jaar September voorstelde, te beginnen met een Wereldgodsvrede, gepaard gaande met het bijeenroepen van de Assemblée der V.N. met als doel algemene ontwapening, de internationalisatie van het voedselvraagstuk en sociale hervormingen voor alle volken der aarde.

Wij zullen Ds. H. maar niet vertellen dat ook dat alles niets nieuws is; wij krijgen eerlijk gezegd de indruk dat Ds. H. geen dagbladen leest.

Intussen is de strijd op Korea ontbrand en we zouden Ds. H. willen vragen of hij nog zo optimistisch gestemd is omtrent het gemak waarmee de voorstellen van de conferentie van St. Cergue kunnen worden verwerkelijkt.

Registratie... voor wie?

Wat kwaads de Duitse bezetters van onze voor-oorlogse regeringen mochten zeggen, ze erkenden volmondig dat onze administratie tip-top was geweest. Nergens — zo gaven zij toe — was de distributie zo praktisch georganiseerd, onze bevolkingsadministratie was model, al onze auto's waren keurig geregistreerd, onze radio-aansluitingen idem idem en van iedere boer was bekend hoeveel koeien en varkens hij hield. De bezetter heeft van deze keurige administratie danig geprofiteerd. Hij had voor al zijn „vorderingen” de registers maar te lichten en wist u precies te vertellen wat ge in te leveren hadt. Zelfs toen hij in de laatste oorlogswinter honden nodig had voor het Oostfront, kreeg iedere honden-eigenaar prompt een aanschrijving om met zijn trouwe kameraad ter keuring te verschijnen.

Tientallen verzetlieden — het gevaar van onze keurige administratie beseffende — lieten hun leven om waar nodig onze puike distributie-organisatie in het ongereede te brengen of bevolkingsregisters te vernietigen.

Na de bevrijding is onze wettige overheid met vernieuwde energie aan het registreren geslagen. Dat kan in een moderne staat moeilijk uitblijven. Weer zijn onze auto's en onze radio-toestellen keurig geregistreerd. Geregistreerd is nu zelfs heel ons effectenbezit.

Wij vragen ons af: heeft de Overheid maatregelen genomen om te voorkomen dat een eventueel volgende bezetter weer — zeer ten ongerieve van ons volk — van deze tot in het uiterste geperfectioneerde administratie alle profijt kan trekken, dat wij de Duitsers zo gemakkelijk verschaffen?

Uit de verslagen onzer Parlementaire Enquête-commissie moesten wij herhaaldelijk vernemen, dat de voor-oorlogse regering aan allerlei dingen niet „gedacht” heeft, waar zij met de mogelijkheid van een bezetting voor ogen toch wel aan had behoren te denken.

Wij kunnen ons voorstellen, dat onze huidige regering ervoor terugdeinst bij dreigend gevaar de hele administratie te vernietigen, die voor een rchtig bestuur onontbeerlijk is.

Zou het onmogelijk zijn, van allerlei registers — wij denken hier met name aan die van auto- en radiohouders en die van effectenbezitters — fotocopiën te laten maken en deze elders in veiligheid te brengen, zodat de originelen in geval van nood vernietigd kunnen worden zonder na een volgende bevrijding de overheid te noodzakken met een schone lei te beginnen?

Het denkbeeld lijkt ons in elk geval ernstige overweging waard. Reden waarom wij het hier aan onze regering voorleggen.

STALEN MEUBELEN „GISO“-LAMPEN

„Slag voor de democratie”

(Ingezonden).

In Uw blad van 4 dezer veroordeelt U terecht de revolutionaire houding van de Belgische socialistten inzake de koningskwesitie. Inderdaad gaat het niet aan, dat een minderheid door buiten-parlementaire acties een besluit van de parlementaire meerderheid ongedaan tracht te

maken. Terecht acht U dan ook de democratie bij de socialistten niet in veilige handen.

De medaille heeft echter een keerzijde, die U volledigheidshalve niet onvermeld had mogen laten. Het is toch algemeen bekend, dat de terugkeer van de koning doorgedreven is door de kleine meerderheid Rooms-Katholieken in België, zodat Leopold de Derde als „Koning aller Rooms-Katholieke Belgen” op de troon werd hersteld. Het koningschap is, behoort althans te zijn, een instituut staande

boven de partijen en het is op zijn zachtst uitgedrukt onbegrijpelijk, dat koning en Rooms-Katholieke meerderheid het koningschap tot een aanfluiting hebben gemaakt. Het herstel van het koningschap door en voor de C.V.P. heeft ook niets meer te maken met democratie. N.m.m. heeft de C.V.P. een ondemocratische en boze daad gepleegd, die volgens de woorden van Goethe nu eenmaal steeds boze daden geboren doen worden. De inderdaad door dreiging met revolutie behaalde overwinning is dan ook

het gevolg van machtsmisbruik. Ook de Vader des Vaderlands heeft inderdij op revolutionaire wijze het machtsmisbruik van Philips II te niet gedaan.

Hoewel ik dus de houding van de socialistten in België met U afkeur, dient men niet te vergeten, dat de houding van de C.V.P. als het ware om revolutie heeft gesmeekt.

Hoogachtend,
(dr. ir.) W. WESELE

Machinefabriek en scheepswerf

van

P. SMIT Jr. N.V.
ROTTERDAM

N.V. Staalraadkabel- en Herculestouwfabriek

voorheen

J. C. DEN HAAN

GORINCHEM

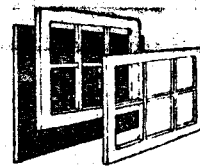
N.V. BOELE'S

Scheepswerven en Machinefabriek

BOLNES

Nieuwbouw en reparatie

DE ROTTERDAMSCH DROOGDOK MIJ. N.V.

RAMEN

IN TRIBETON

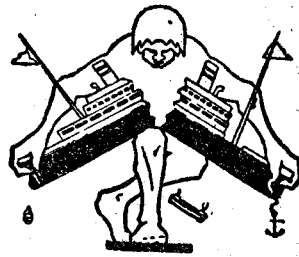
NV BETON- & PLATENFABRIEK

1/4 GEBR. MYNLIFF

TELEFOON: 20559 - SLOETSTR. 6 - NYMEGEN

Frank Rijdsijk's Industriele Ondernemingen N.V.

Hendrik-Ido-Ambacht
Tel. H.L. Ambacht 245
Rotterdam 72615

SCHEEPSSLOOPERIJ

HANDEL in:

- Oud IJzer,
- Nieuw IJzer,
- Bruiktaar IJzer, enz.

Goedewaagen's

Koninklijke
Pijpen- en Aardewerkfabrieken
Gouda

Serviezen

Internationale bankzaken

Voor Uw zaken met Azië beschikken wij over 17 kantoren in Indonesië en eigen vestigingen in Bombay, Calcutta, Bangkok, Singapore, Hongkong, Kobe, Tokyo.

Inlichtingen verstrekken onze kantoren in Nederland:

AMSTERDAM, Singel 250
ROTTERDAM, Mathenesserl. 235
DEN HAAG, Lange Vijverberg 11

NATIONALE HANDELSBANK N.V.

gevestigd sedert
1863

Cacao & Chocoladefabrieken **PETTE**
WORMERVEER

Fabrikanten van
chocolade, suikerwerken, cacao, bonbons, hagelkorrels.

AFDELINGSSECRETARISSEN:
Onze administratie is gaarne bereid met U te spreken over de mogelijkheid van uitbreiding van onze lezerskring.

Voor dagelijks gebruik!

**DE JONG'S
CHOCOLADE**

**CHOCOLADE
HAGELSIAG.**

De eenige echte!

De wereld strompelt voort

Het Liberalisme wijst een andere weg

De ontwikkeling der dingen op het terrein der internationale politiek blijft bij voortduring onze zorgelijke aandacht vragen.

Wie zich daarmee bezig houdt ervaart keer op keer, hoe moeilijk het inderdaad is, deze ontwikkeling zelfs maar op de voet te volgen, laat staan haar in haar consequenties te overzien. Daarvoor immers is reeds de veelvuldigheid en de ingewikkeldheid der verschijnselen te overstelpend, de effectieve belangrijkheid, de invloed van elk daarvan op het geheel nauwelijks te beoordelen voor wie er dag aan dag kennis van neemt. Het is welhaast onmogelijk ook, omdat er naast de processen, die zich op het forum der openbaarheid voltrekken, nog zoveel gebeurt, dat eerst tot onze kennis doordringt, wanneer het behoort tot de categorie der voldongen feiten.

Over alles — het meeste althans — wat bijv. met Korea samenhangt, lichten de dagbladen ons geregeld voor. Evenzo over hetgeen in Lake Success of in Straatsburg geschiedt. Het betekent allerminst onderschatting van alle politieke en diplomatieke activiteit, hieraan ten koste gelegd, wanneer wij nochtans geneigd zijn, tenminste evenveel belang toe te kennen aan hetgeen gebouwd wordt in wat wij hier beschouwen als de heksenketel achter het „ijzeren gordijn“.

Deze term, het ijzeren gordijn, heeft voor ons naast zijn reële ook een symbolische betekenis. Hij scheidt niet alleen geografisch twee werelden, hij duidt ook de grens aan tussen twee geestesferen.

Wie de politieke titanenstrijd dezer jaren tot in zijn diepste gronden wil verstaan, dient er zich rekenschap van te geven, dat hier inderdaad twee werelden, ook naar hun geestelijke structuur elkaanders antipoden, botsen. Wij zien daarin méér dan een materieel-economische en politieke botsing tussen communisme en kapitalisme of hoe men de economisch-politieke structuur van het huidige Westen moge aanduiden.

Tot het wezen onzer Westerse cultuur behoort het stelselmatig-logisch, het discursief en dialectisch denken. Van Plato en Aristoteles af is de Europese geest gericht geweest op het bouwen van wijsgerige stelsels, waarvan de scheppers in hun stoute verbeeldingskracht niet alleen gedreven werden door het verlangen, dat ze tot in alle delen strikt logisch „sluitend“, d.w.z. in zichzelf afgerond en de wereldraadselen tot op de laatste grond „verklarend“ zouden zijn, maar ook op alle levenssterren toepasselijk, ook bijv. dus op het terrein van de politiek. Naar een traditie van eeuwen denken wij, westerlingen, in „stelsels“, of we nu praktische zakenmensen zijn dan wel theologen of juristen, kunstenaars of staatslieden.

Dit is niet alleen de glorie onzer westerse cultuur geweest, het heeft haar, onder alle structuurwijzigingen door, een zekere stabiliteit gegeven, waardoor wij ons allen met haar verbonden weten, katholieken en calvinisten, christenen en humanisten, liberalen en socialisten. Kant en Hegel zijn evenzeer westerse denkers en alleen als zodanig denkbaar als Augustinus en Thomas Aquino, Adam Smith en Marx, Nietzsche en Sartre evengoed als Cartesius, Pascal of Spinoza. Dit ook maakt het mogelijk, dat wij elkander, bij alle verschil, toch nog verstaan: van hoe verschillende uitgangspunt uitgaande, tot hoe verschillende conclusies ook komende, wij komen tot die conclusies toch langs de weg ener zelfde logische wetmatigheid.

Zelfs waar het Westerse denken cultuur-ontbindende tendenties vertoont als in het nihilisme en het de heerschappij der rede verbreekt als in het irrationalisme, verstolt het tot stelsels, met alle consequenties, die dit ook voor het praktische leven, ook voor de politiek, heeft. Het „ons is niets te dol“ der communisten is hiervan het platvloerse bewijs.

Het oosterse denken daarentegen is minder nuchter-logisch, meer intuïtief. In zijn edelste verschijning religieus meer mystisch en dichtelijk, staat het daardoor naar zijn aard tegenover

het Westerse als het meer dynamische tegenover het statisch-schematische. Wie meent dat dit slechts geldt voor het oosterse denken, gelijk dit zich bijv. in het Brahmanisme en Boeddhisme heeft ontwikkeld, vergist zich. Men behoeft het niet eens te zijn met alles wat bijv. een Walter Schubart in zijn boek „De komende Europese mens“ schrijft om toch te erkennen, dat zijn schildering van de Russische ziel en die van de Europese mens, die hij als de Johanneïsche en de Prometheïsche tegenover elkander stelt, in menig opzicht juist is. In het Bolsjewisme heeft het (Westerse) Marxisme, hoe hard en materialistisch-nuchter dit ook als atheïsme moge zijn, toch ook een element van mystiek in zich opgenomen, waar wij als westerlingen vreemd tegenover staan.

Waar nu in onze jaren deze twee werelden van het Westen en het Oosten in acute botsing zijn gekomen en de eerste nu waarlijk om haar levensbehoud moet worstelen, zullen wij goed doen, aan de psychische en algemeen-geestelijke factoren tenminste evenveel aandacht te schenken als aan de materiële en economische, de politieke en militaire.

Wij bedoelen dit niet alleen abstract, maar ook zeer concreet, d.w.z. dus ook in onze waardering van de dagelijks elkander verdringende verschijnselen, ook wat hun gevolgen voor de politieke ontwikkeling dezer jaren betreft. Wij zullen er o.i. ook consequenties ten opzichte van onze eigen politieke activiteit uit moeten trekken.

Immers datzelfde statisch-schematische, dat het politieke denken van ons westerlingen — vrucht van ons wijsgerig denken en van heel onze geestelijke instelling — nu eenmaal beheerst en dat zelfs nu nog, bij de radicale wijzigingen, welke wij in de politieke wereldstructuur waarnemen, aan onze politiek een „statische“ vorm geeft, ziet zich thans geplaatst tegenover een gans anders geaard politiek systeem, op zijn beurt vrucht van een, veel minder abstract-logisch, dynamisch denken, waartegenover het verschijnt als het meer versterde en trage tegenover het bewegelijke en daardoor schijnbaar opportunistische, dat intussen waarlijk niet minder doelbewust en op zijn doel gericht blijft. Hoe voor ons gevoel innerlijk gestrijdig dit zich aan ons voordoet, leert ons India's houding tegenover Pakistan: Ghandi's opvolger Pandit Nehroe moge zich leerling en navolger van de prediker der weerloosheid en van de passieve weerstand noemen, hij laat zich zelfs door de Veiligheidsraad niet bewegen afstand te doen van zijn pretenties tegenover Pakistan.

Wij bedoelen slechts te zeggen, dat het o.i. niet alleen aan de politieke structuur van het totalitarisme toe te schrijven is, dat het Oosten zich telkens weer besluitvaardiger en doelbewust-doortastender toont en tegelijk bewegelijker dan het Westen en daarmee het Westen telkens weer voor verrassingen plaatst, gelijk thans bijv. blijkt uit het op handen zijnde „vredesverdrag“ tussen Rusland en Oost-Duitsland.

Toegegeven; het wezen der politieke democratie brengt nu eenmaal mede, dat in Straatsburg of in Lake Success anders geprocedeerd wordt dan in Moskou, waar arbitrair opgelegd wordt wat in een democratisch bestel slechts langs de weg van onderhandeling op voet van gelijkheid en gelijkwaardigheid kan worden geregeld. Waar democratieën tot overleg bijeenkomen, brengt ieder het eigen inzicht het eigen gevoelen tot gelding en daaruit vloeien divergenties voort, die niet steeds onmiddellijk te verzoenen zijn.

Maar wanneer Straatsburg op een mislukking uitloopt, waarbij reeds de machtsverhouding tussen ministerscomité en parlementaire tegenwoordigheden een twistappell dreigt te worden, dan komt men reeds daar terecht, waarop wij in dit artikel doelen.

En wanneer zich daar een scheiding voltrekt tussen Engeland-Scandinavië enerzijds, Frankrijk,

Italië en de Benelux anderzijds, dan hebben we niet alleen te maken met botsingen van intern-westerse belangen, maar wel degelijk ook met een verstarring, inhaerent aan het typisch-westerse schematische denken van bijv. Britse socialisten en die van andere nationaliteiten.

Ja, het is voor ons zelfs een open vraag, of de idee van een verenigd Europa, onmiddellijk na de oorlog opgekomen, niet reeds dadelijk teveel gezien is in het licht van een schematisch-„logisch“ ideaal, waaraan men zich nu krampachtig vastklampt, ook al is het luce clarius dat het thans nog niet tot verwezenlijking kan komen in de vorm waarin men het zich, van een z.g. Europees denken uit, destijds voor ogen heeft gesteld, nl. als de „logische“ ontwikkeling van het Europa na de oorlog.

Dit dwingt tot de vraag of het niet wijzer ware — gedachtig het „qui trop embrasse mal étirent“ — op dit ogenblik, het ideaal latende voor wat het is of geweest moge zijn — zich daarvan te distancieren om zich met alle kracht, meer dynamisch, te werpen op hetgeen het ogenblik dwingend eist.

Kan er van een federatief Europa vooralsnog niets komen, is ook zijn economische éénwording misschien nog ver van verwezenlijking verwijderd, dan mogen de illusionisten een opstelling van economische en sociale disederata als ietwat schrale troost mee naar huis dragen, belangrijker ware het, Europa's defensie nu waarlijk met kracht ter hand te nemen, wat met stafconferenties e. d. nog geenszins gewaarborgd is, gelijk reeds in ons eigen land is gebleken.

Met een gelijksoortige opmerking ten aanzien van de Verenigde Naties zouden wij willen besluiten: ook daar is men o.i. lelijk bezig zich vast te bijten in procedures, die nu eenmaal pasten in de ideeënwereld waaruit in 1945 dit instituut is ontstaan en de politieke en diplomatieke tradities te volgen die nu eenmaal tot de methoden der Westerse democratie behoren. We hebben nu echter niet meer alleen met de Westerse wereld qua talis te maken, doch ook met de Oosterse, waarmee zij in een strijd op leven en dood is gewikkeld.

Daar is het de vraag, of wij met onze Westerse schema uit komen en of we niet veeleer iets van de dynamiek moeten overnemen, waartoe het Oosten krachtens zijn wezen neigt en waarmee het ons praktisch ook wel eens de baas kon worden. Het kan zijn, dat anderen op dit punt optimistischer zijn dan wij en gegronde redenen voor hun optimisme hebben; wij willen wel zeggen, dat wij niet optimistisch zijn, wanneer we zo enigszins bevroeden, wat er in de dynamische politiek van China en Rusland, misschien ook van India en Indonesië, wordt uitgedroefd en voorbereid.

Met name ten aanzien van Formosa - en China als geheel - bestaan er divergenties tussen de Ver. Staten en 't Britse Rijk. Zal, bij de tot dusver gevolgde methodes, het Westerse spel van krachten — nog geheel beheerst door typisch negentiende eeuwse gedachtengangen (denk aan Englands positie in Hongkong) - opgewassen zijn tegen dat van het dynamische Oosten? En zou dit ook voor ons land geen reden moeten zijn, zich nog eens uitermate te bezinnen op heel zijn houding, ook te Lake Success ten aanzien van Formosa, China en alwat daarop volgen kan?

Het schema, waarin het Westen de huidige wereldproblematiek ziet, laat ternauwernood ruimte voor een alternatief van het benauwend perspectief ener gewelddadige ontlading tussen Oost en West.

☆ parlementaire flitsen ☆

Eerste Kamer toonde beter begrip voor het natuurlijke kind

Mr. Wendelaar: bewondering voor de K.L.M.

„Natuurlijke kinderen werden politieke speelbal“, schreven wij boven de parlementaire kroniek in ons blad van 21 Juli. Wij hadden daar de weinig plezierige taak, aandacht te wijden aan het drijven van de heer Hooy en zijn politieke vrienden van de K.V.P.-fractie in de Tweede Kamer om door middel van een óók staatsrechtelijk hoogst zonderlinge kunstgreep bij de regeling van de kinderbijslag toch vooral een scheiding tussen „wettige“ en „natuurlijke“ kinderen te maken. Een opzet, welke nog slaagde ook, daar anti-revolutionairen en christelijk-historischen met een beroep op de heiligheid van het huwelijk meenden, het amendement van de heer Hooy c.s. te moeten steunen.

Het doet ons daarom te meer genoegen, dat de geestverwanten van deze fracties in de Eerste Kamer zich, overeenkomstig de tradities van deze Kamer, ook bij deze gelegenheid minder politiek-dogmatisch, breder en liberaler van allure hebben getoond.

De anti-revolutionaire afgevaardigde de heer Schipper zei het wel heel duidelijk: De heiligheid van het huwelijk moet inderdaad worden hooggehouden, maar de toepassing, die er nu aan gegeven wordt, lijkt mij toch niet juist. Hij wilde het woord discriminatie in dit verband niet tot het zijne maken, maar hij was toch wel van oordeel, dat de wijze, waarop thans de kinderbijslag zal worden geregeld, de wezenlijke betekenis van deze bijslag in discredit brengt.

De heer Schipper verklaarde van oordeel te zijn, dat de oorspronkelijke redactie van het wetsontwerp beter was. Het ontwerp lag er echter nu eenmaal zoals het door de meerderheid van de Tweede Kamer was gewijzigd. Het leek hem thans niet gewenst, het ontwerp, dat verschillende verbeteringen bracht te verwerpen.

Tot dezelfde conclusie kwam ook de woordvoerder van de V.V.D.-fractie prof. Molenaar, die onmiddellijk na de heer Schipper kwam. Wij zullen, zo zeide hij, niet tegenstemmen, hoewel de behandeling van de verzorgers van het natuurlijke kind ons bijzonder zwaar op de maag ligt. Onze woordvoerder had het heel wat gemakkelijker dan zijn voorganger op het spreekgestoelte, omdat hij zich wél volkomen kon aansluiten bij de houding van zijn geestverwanten aan de andere zijde van het Binnenhof.

Prof. Molenaar stelde vast, dat minister Joekes in deze zeker niets verweeten kon worden; die had genoeg zijn best gedaan om het onjuiste in het amendement-Hooy aan te tonen. Onze V.V.D.-spreker zei het zeer puntig: deze oplossing is uniek, zij is vreemd en zij compliceert niet alleen de uitvoering van de wet, maar ook — onnodig — de staatsrechtelijke verhoudingen.

Om ieder mogelijk misverstand omtrent de vraag hoe wij tegenover het huwelijk staan te voorkomen, haalde prof. Molenaar met volledige instemming nog eens aan hetgeen mevrouw Fortanier-de Wit in de Tweede Kamer te dien aanzien had gezegd: „Van ganser harte ondersteunt mijn fractie de stelling, dat het wettige huwelijk, waaruit een normaal gezin ontspruit, een van de hechtste pijlers is, waarop een gezonde samenleving steunt. Deze gedachte bij de opgroeiende jeugd tot een levendige werkelijkheid te maken, behoort mede tot de taak, die al diegenen hebben, die zich mogen wijden aan de opvoeding. Het gezin, de kerken, de jeugdbeweging en andere instituten zullen het verantwoordelijkheidsbesef bij de opgroeiende jeugd te dien aanzien dienen te ontwikkelen. De Christelijke grondslagen van onze maatschappij en de plaats van het wettige huwelijk zul-

len mede daardoor hechter verankerd kunnen worden in de levenshouding van de bevolking.“

En echter: er zijn nu eenmaal natuurlijke kinderen en wanneer de vader en/of de moeder zich die kinderen hebben aangetrokken en de zaak in het gezin een oplossing heeft gevonden, moet de wet zich daarin niet gaan mengen. De heer Molenaar noemde dit gegoochel met wetsartikelen en algemene maatregelen van bestuur voor een zo ernstige zaak, in omstandigheden, waarin vaak zeer pijnlijke situaties zijn opgelost, een de Nederlandse wetgever onwaardige oplossing.

Tot slot vroeg en verkreeg professor Molenaar nog de toezegging van staatssecretaris mr. Van Rijn, dat alles in het werk zou worden gesteld, om bij de ambtelijke uitvoering van de wet het thans gemaakte onderscheid zo weinig mogelijk te accentueren.

Wij maakten reeds melding van het moedige woord van de heer Schipper. Ook de heer Kuiper, van de K.V.P.-fractie, liet echter een geluid horen, dat wel zeer afweek van dat zijner geestverwanten in de andere Kamer. Wel meende hij het tenslotte toch voor hen te moeten

opnemen, maar hetgeen hij in de aanvang van zijn speech opmerkte, was toch wel duidelijk: Wat moet er, zo vroeg hij, gedaan worden met betrekking tot de vader of moeder van het natuurlijke kind? En hij liet daarop volgen: De oplossing, die in dit wetsontwerp is neergelegd (en die dus afkomstig was van zijn geestverwanten Hooy c.s. — A.) vind ik niet fraai.

Het aardigste echter was, dat de heer Kuiper zelf nog met een argument kwam, dat door niemand was genoemd, doch z.i. heel krachtig pleitte voor het toekennen van kinderbijslag aan de vader van het natuurlijke kind. Aan de vader van het natuurlijke kind kan volgens de wet alimentatieplicht worden opgelegd. Welnu, zo redeneerde hij: Indien de wetgever aan de vader van het natuurlijke kind de plicht oplegt dit kind op een of andere wijze te onderhouden of in zijn onderhoud bij te dragen en wanneer men daarnaast constateert, dat Regering en Volksvertegenwoordiging van mening zijn, dat in het kader van de na-oorlogse looppolitiek de verhoudingen zodanig zijn geworden, dat de vader, die slechts 1 kind heeft te verzorgen, voor kinderbijslag in aanmerking komt, dan is er, materieel en in het kader van de feitelijke verhoudingen gesproken, alles voor te zeggen om ook de vader of moeder van een natuurlijk kind (normale) kinderbijslag toe te kennen.

Met het ontwerp nieuwe regelen omtrent de Kamers van Koophandel en Fabrieken en met de ontwerpen betreffende financiële tegemoetkoming aan de K.L.M. en tot nadere regeling van de verhouding tussen het Rijk en deze Luchtvaart-Mij, is onze fractie in de Eerste Kamer volkomen accoord gegaan.

Natuurlijk betreurde ook de heer Wendelaar, die over de K.L.M.-ontwerpen sprak, dat hier geld moest

worden bijgepast (voor een belangrijk deel echter was dit een gevolg van de moeilijkheden op de Djakartalijn). Ik hoop, zo zeide hij, dat de K.L.M., voor zover zij zelf al niet de ernst van de ingebrachte bezwaren heeft ingezien, hieruit zal hebben geleerd, dat de Staat met dit bijpassen niet zal kunnen doorgaan, vooral niet in deze tijd van verarming. Ook onderstreepte hij nog eens, dat door de vlotte steun aan de luchtvaartmaatschappij, de scheepvaartmaatschappijen zeker niet in het gedrang zouden mogen komen. Samenwerking van luchtvaart en scheepvaart blijft gewenst.

Voor het overige echter stak de heer Wendelaar zijn grote bewondering voor het initiatief en de prestaties van de K.L.M. en haar leiding niet onder stoelen of banken. Ik heb, zo verklaarde hij met nadruk, grote bewondering voor het initiatief, het organisatievermogen en de durf van de leiding en voor de moed en de toewijding van het personeel om door te zetten, zelfs tegen een massale tegenwerking in.

Na de bevrijding zat de K.L.M. nagenoeg zonder materiaal, vrijwel zonder personeel en met een volkomen verwoeste thuishaven. Niettemin is in luttele jaren het bedrijf weer geheel opgebouwd en tot grote bloei gebracht. Ziet, wat goede couragie vermag! Zelfs ernstige ongelukken en de zwaarste offers konden de K.L.M. en haar leiding niet weerhouden, grimmig door te zetten. Het is Holland op z'n best. Het volk in zijn geheel leeft mee met dit bedrijf. Het is een van zijn troetelkinderen. Terecht, zo riep mr. Wendelaar uit, want ons volk voelt intuïtief, dat hier een nieuwe toekomst openligt.

Ons volk, zo vervolgde hij, heeft alle eigenschappen, welke hierbij nodig zijn: Kennis van de wereld en lust om erin rond te zwerven; moed en doorzettingsvermogen om de gevaren het hoofd te bieden; bereidheid om zijn diensten voor het internationaal verkeer beschikbaar te stellen, met voldoende nuchtere kijk om te begrijpen, dat er wat mee te verdienen valt, direct zowel als langs indirecte weg. Trade follows flag, ook in de lucht!

Mr. Wendelaar eindigde aldus: Men zegt van ons volk wel eens, dat wij krentenwegers, cententellers zijn, zonder fantasie, zonder visie op de toekomst. Hier is het ogenblik om het tegendeel te bewijzen; andere dan financiële factoren moet hier de doorslag geven. Ik meen derhalve, dat ook onze Kamer de Regering in deze moet volgen en ik zal, met mijn politieke vrienden, met genoeg vóór haar voorstellen stemmen.

Deze burger

heeft deze week in het Advertentieblad voor Limburg het hoofdartikel gelezen waarin de redacteur van dit achtbre weekblad bezwaren oppert tegen de heer Van der Goes van Naters, die hij een rose jonker noemt. Die redacteur vindt dat die rose jonker het niet eens had behoren te zijn met meneer Spaak, die democraat die de revolutie predikte. Hij vindt dat maar slecht gezelschap voor meneer Romme en hij vraagt of het niet tijd wordt onderdehand, dat de Roomsden dat-zijn-wij-en-willen-wij-blijven breken met de Rose Rakkers, en daar heb je het gedonder in de glazen, dacht ik, dat heb ik zien aankomen, buurvrouw, zo helderziende ben ik nou.

Nu laat ik het bij deze deze signalering van dat hoofd-artikel in dat Limburgse blad en verder schrijf ik er niet over, want ik ben de slechtste politicus van de wereld en stel U nu eens vóór, dat ik zou schrijven dat ik die kreet van dat Limburgse blad begrijp en dat ik meneer De Kadet van de P.v.d.A. en meneer Ruys de Beerenbrouck van de R.K.V.P., zoals de Amerikanen, dat noemen: vreemde bedgenoten vind, dan zou ik misschien de oorzaak zijn van ongenoege-in-bed bij wildvreemde mensen, dat zou ik niet op mijn geweten willen hebben.

Stelt U nu eens voor, dat meneer professor Romme zou zeggen „deze burger heeft gelijk“ en dat meneer jonkheer Van der Goes zou denken „zoals die burger van de overkant dat zegt, slaat-ie de spijker op de kop“ en ze zouden uit dat oude bed stappen — de een aan de rechterkant en de ander aan de linkerkant en ze zouden nooit meer goed op elkaar worden.

En dat zou ik dan op mijn geweten hebben, met alle griezelige gevolgen van dien.....

Met alle consequenties.....

Met alle verantwoordelijkheid.....

Stel U voor dat U morgen meneer doctor Drees wilde spreken en op die hoge stoel zat

DEZE-BURGER!

Raad van Europa (I)

Geleidelijk aan groeit de belangstelling in ons land voor de vergaderingen, welke de Raad van Europa in Straatsburg houdt. Dat komt niet het minst, omdat daar mannen van groot formaat, als Churchill, het woord voeren en trachten de Europese politiek mee op te bouwen. Er blijven echter voor de goede ontwikkeling, in het bijzonder voor de vergaderingen van de Assemblée nog wel enkele wensen over, die wij hieronder willen trachten te formuleren.

Daar is allereerst de kwestie van de landen, die geen lid zijn van dit Europese Parlement. Van de landen, die niet achter het IJzeren Gordijn liggen, zijn dat Zwitserland, Portugal, Oostenrijk en Spanje. Zwitserland zal o.i. ernstig te rade moeten gaan, of de te ver doorgevoerde neutraliteitspolitiek wel gehandhaafd kan blijven in deze tijd. In ieder geval is de grote belangstelling van de Zwitserse pers voor de vergaderingen van de Assemblée reeds een bewijs, dat zich daar een wijziging in de publieke opinie aan het voltrekken is.

Portugal is wel deelnemer aan het Noord-Atlantisch Pact, en dus betrokken bij de gemeenschappelijke defensiebesprekingen voor Europa. Het moet mogelijk zijn een weg te vinden om ook Portugal te doen deelnemen aan de vergaderingen van de Raad van Europa, al begrijpen wij volkomen welke moeilijkheden en bezwaren hiertegen bestaan. Zo goed als de West-Duitse Republiek dit jaar is toegelaten tot de besprekingen te Straatsburg, zo goed moet het ook mogelijk zijn om Oostenrijk binnen dit kader op te nemen. In tegenstelling met West-Duitsland heeft Oostenrijk reeds in verschillende West-Europese landen diplomatieke vertegenwoordigingen, zodat ook hier een weg gevonden dient te worden.

Het moeilijkste geval van de hierboven genoemde landen schept stellig Spanje. Het regime van Franco schept hier de grootste hinderpaal, in het bijzonder is een grote tegenkanting van de zijde van Frankrijk te verwachten. Stellig zal men zekere waarborgen wensen ten opzichte van de bescherming van de minderheden, eer Spanje zou worden toegelaten tot de Raad van Europa.

Raad van Europa (II)

Een ander punt, dat een zekere arbitrage verdient, is de tegenstelling tussen Engeland en Ierland, welke zo scherp naar voren kwam bij de discussies over de door Churchill ingediende motie inzake een vorming van een Europees leger. De Ieren van alle richtingen bleken fel verbitterd te zijn over de verhoudingen tussen Noord-Ierland en de Ierse Vrijstaat. Hoe de omstandigheden daar precies liggen, wie der beide partijen gelijk heeft, kunnen wij niet beoordelen. Maar in ieder geval is het gewenst, dat deze zaak eens rustig doorgesproken wordt. Ierland doet verder van ganser harte mee aan de besprekingen in de Raad van Europa. Reeds alleen om die reden verdient dit vraagstuk een overweging, zij het in een zeer rustige sfeer.

Ook de samenstelling van de verschillende delegaties dient naar onze smaak in de toekomst nader bezien te worden. Het lijkt ons wenselijk, dat daarin zoveel mogelijk de verschillende politieke groeperingen in de verschillende landen betrokken zijn. In de Turkse delegatie van 8 man zitten uitsluitend vertegenwoordigers van een politieke partij. Ook dit lijkt ons een zaak voor de commissie van de Reglementen van de Assemblée.

Deze dingen zijn voornamelijk kinderziekten. Er is, vergeleken bij het vorige jaar, bepaald een groei te constateren in de gang van zaken bij de Assemblée en stemt naar ons gevoel reeds tot verheugenis en tot de hoop, dat deze kinderziekten binnen afzienbare tijd overwonnen zullen worden.

Hoera voor Liefinck

Het Vrije Volk van 25 Aug. schrijft:

Minister Liefinck heeft een besluit genomen, dat de overgrote meerderheid van de rokers met vreugde zal begroeten. De sigaretten beneden de prijs van zeventig cent blijven vrij van prijsverhoging. Een verhoging van de prijs der goedkopere merken zou het gezinsbudget extra-belast hebben of de rokers gedwongen hebben het roken te staken. Dit gebeurt nu niet. Talloze mannen — en vele vrouwen — zullen het met genoegen hebben vernomen.

We weten wel, dat vanwege partijdigheid, de logica nogal eens in gedrang komt, maar dit artikelje is een en al ongerijmdheid.

We zouden dan ook de volgende vragen willen stellen.

Roken de arbeiders alleen sigaretten goedkoper dan 70 ct. per pakje?

Kunnen zij die 70 ct. of meer voor hun sigaretten betalen, zonder enig bezwaar meer betalen?

Zijn bij een verhoging van de sigaretten beneden de prijs van 70 ct. de arbeiders in eens gedwongen het roken volkomen te staken en zelfs niet meer in staat een kleinere hoeveelheid te betalen?

Het is toch wel belachelijk.

Maar Liefinck is lid van de P.v.d.A. Wat deze doet is altijd in het belang van de arbeiders en daar gaat het toch maar om.

Dus een hoera voor Liefinck.

Bedenklijk

De Britse communistische partij heeft bekend gemaakt, dat zij bij algemene verkiezingen in de toekomst het aantal van haar kandidaten drastisch zal beperken, teneinde de Labourpartij te steunen. Op deze wijze, aldus luidt de verklaring van de communistische partij, kan een overwinning van de conservatieven worden belet. Het moet voor de Engelse socialisten nu niet bepaald prettig zijn om plotseling een dergelijke bondgenoot te krijgen en zeker niet in deze tijd. Mag het dan al waar zijn, dat de demagogische methoden van de communisten elke manoeuvre mogelijk maken, dus buiten de schuld van de Labourpartij om, dit neemt toch niet weg, dat de socialistische ideologie overal te scherp blijft afgestemd op het revolutionaire. Dit houdt het gevaar in, dat de communisten vat op een deel van de socialistische aanhang blijven behouden. Het is te hopen, dat deze ernstige fout, waarop de socialisten reeds bij herhaling is gewezen, zich niet zal wreken.

Betrekkelijk

Dezer dagen lazen wij in ons dagblad, dat een kruik water op de zwarte markt van het dorp Agrigento bij Palermo 325 lires heeft opgebracht. De prijs in enkele andere zuidelijke kuststeden van Sicilië scheen daarvan niet af te wijken. Naar schatting zitten 250.000 mensen uit de kuststreek tussen Siacca en Licata al negen dagen zonder water, nadat door een aardverschuiving een aquaduct zwaar werd beschadigd. Er ontstond onmiddellijk een zwarte markt in water en de prijs steeg met de hitte. Een typisch geval in onze moderne tijd. Tevens toch ook weer een voorbeeld van de betrekkelijkheid van de waarde der dingen. Wat een glas water zelfs in onze moderne wereld al niet waard kan zijn! Zeker, dit voorbeeld heeft met politiek niets te maken, maar het moge ons er even aan herinneren, in welke weelde wij na de oorlog weer leven, ondanks alle moeilijkheden, die zich zowel op politiek als economisch terrein voordoen. Wij bezitten nog onze vrijheid en materiële dingen, die in de rangorde der menselijke behoeftenbevrediging een wel wat hogere plaats innemen, dan een glas water. Wellicht moge het voorbeeld van het zwarte water in Sicilië onze vaak ongemotiveerde ondankbaarheid en somberheid verdrijven, althans verkleinen.

Mislukt

De stakingsgolf, die door de communistische E.V.C. is ontketend, is dus op een volkomen mislukking uitgelopen. Dit mag een verheugend verschijnsel worden genoemd. Niet alleen, omdat thans weer de arbeidsrust is ingetreden, maar vooral ook, omdat de arbeiders, die aanvankelijk aan de communistische oproep gehoor gaven, wel zeer bedrogen zijn uitgekomen. Het is wel ergelijk en voor de betrokken arbeiders minder aangenaam te moeten constateren, dat de E.V.C. de moed bezat tot staking aan te zetten, terwijl zij bij lange na niet in staat was degenen, die aan hun oproep gehoor gaven, voldoende middelen te verschaffen om, zij het op een sobere wijze, in hun levensonderhoud te voorzien. Met dit incident heeft de E.V.C. opnieuw haar ware bedoelingen blootgelegd en wel met zulke catastrophale gevolgen, dat wij mogen aannemen, dat de arbeiders, die tot dusverre nog enig vertrouwen in de E.V.C. hadden, inmiddels zullen zijn genezen.

Ambtenarij

Mochten wij een vorige maal melding maken maken van de grote service die de P.T.T. vaak geeft, zulks ten bewijze, dat het bij de overheidsinstellingen anders kan, dan men op grond van vele klachten vaak aanneemt, thans moeten ook wij van een zeer teleurstellende ervaring melding maken. Niet omdat toevallig wij zelf de gedupeerden waren, maar wel omdat het bedroevend is, dat sommige luie, domme en halsstarrige ambtenaren naam en service van een vlotte overheidsinstelling bij het publiek in discredit kunnen brengen. Dezer dagen boden wij aan het Centraal Station een deel van de oplage aan van een vakblad, dat in pakken gebonden ter verzending gereed was gemaakt. Onze ervaring was tot dusverre, dat deze pakken geteld, doch ongezegeld konden worden afgegeven, waarna op rekening-courant het verschuldigde bedrag later kon worden betaald. De ambtenaar zei, dat dit niet mogelijk was, ondanks het feit, dat wij vroeger nooit anders hadden gehandeld. Aannemende, dat deze ambtenaar gelijk had, en de vorige maal dus steeds een fout was gemaakt, vroegen wij hem enige minuten geduld te hebben, opdat onmiddellijk iemand zou worden gestuurd, die het vereiste geld zou brengen. Ofschoon de klok nog lang geen vijf uur had aangewezen, zei de ambtenaar, „dat hij reeds tien minuten overwerkte en dat hij op het brengen van het geld niet kon wachten.” Toen wij de ambtenaar tenslotte verzochten of wij dan de pakken bladen (hooguit 900 exemplaren in getal) op zijn kantoor mochten laten staan tot de volgende morgen, werd dit door hem geweigerd. Gevolg: nieuwe tijdrovende expeditie en kosten. Over service van de P.T.T. gesproken. Inderdaad onbillijk om hierover de P.T.T. als instelling aan te vallen, doch het ware gewenst, dat dergelijke elementen, die in dienst van de P.T.T. zijn, eens behoorlijk op hun nummer werden gezet en erop werd gewezen, dat zij een dienende functie hebben, waarbij hun dan maar eens als voorbeeld moest worden gesteld, wat er vaak in de particuliere bedrijven wordt gepresteerd.

Dom

Naar de laatste tijd in toenemende mate uit Westelijk Duitsland wordt bericht, dragen sommige industriëlen van het Ruhrgebied indirect bij aan de West-Duitse communistische partij als een „verzekering” tegen de toekomst. Onder de indruk van de communistische successen in Korea en uit vrees, dat een dergelijke ontwikkeling in Duitsland zou kunnen optreden, aldus weet de correspondent van het Handelsblad te Bonn te melden, hebben vele grote fabriekanten plotseling ontdekt, dat de communistische bladen, ondanks hun kleine oplagen, een goed advertentiemedium zijn. Advertenties, soms van halve pagina's, van verscheidene zware staalfabrieken en machinefabrieken, zijn een normaal verschijnsel geworden in „Freies Volk”, het orgaan van de communistische partij in Düsseldorf. Als men dergelijke berichten leest, wrijft men zich toch werkelijk de ogen uit. Afgezien van het feit, dat een dergelijke houding weinig principieel kan worden genoemd, is zij kinderlijk naïef. De historie achter het ijzeren gordijn heeft nu toch wel voldoende geleerd, dat het noch voor een zaak of bedrijf, noch voor een individu mogelijk is, zich te dekken tegen het communistische gevaar of bij de rode heren in het gevlei te komen. De geschiedenis heeft bewezen, dat het inderdaad tijdelijk mogelijk is de rode bewindhebbers het naar de zin te maken, doch als dit niet meer in de kraam van de heren te pas komt, is de trap achterna des te groter. Een dergelijke methode, als thans door sommige Duitse industriëlen blijkbaar wordt toegepast, is laf en dom.

Een der waterhoofden

Het korps Koninklijke Marechaussee telt rond 3000 onderofficieren en manschappen. Dit is dus ongeveer de sterkte van een regiment infanterie.

Deze 3000 braven worden, ongeacht de majoors, de kapiteins en de luitenants, aangevoerd door niet minder dan TWEE kolonels en TWAALF luitenant-kolonels.

Indertijd toornde de Volkskrant reeds over het waterhoofd dat ons legertje moest torsen. Een waterhoofd blijkt echter een te lage schatting — ons legertje werd inmiddels een veel-hoofdiger monster. Allemaal waterhoofden en dit is er één van.

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Weekblad van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie

Voorzitter Redactie-comm.:
 Drs. H. A. Korthals.
 Redactie-secretaris: Mr. E. Elias.
 Adres: Victoria Hotel Amsterdam,
 Kamer 435.
 Administratie: Postbus 43,
 A'foort, tel. 5267.
 Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal,
 f 7.50 per jaar.
 Voor het zenden van abonnements-
 en advertentiegelden:
 Postgiro no. 245103, ten name
 van de Penningmeester van de
 Stichting „Vrijheid en Democratie“
 te Amersfoort.
 Losse nummers 15 cent.
 Voor advertenties wende men zich
 tot de administratie.

DEMOCRATIE BOVEN ALLES

(Ingezonden.)

Dat behoort ook te gelden voor studenten, voor Spaak c.s., voor stukjesschrijvers, kortom voor iedereen.

Dat ben ik dus met de schrijver van het artikel met dezelfde titel, in Uw nummer van 18 Aug. j.l. wel eens. Het is mij echter niet duidelijk dat iemand, die zich enigszins de ernst van het gevaar voor het verder bestaan van onze Democratie bewust is, het oneens kan zijn met de studentenactie op de Frans-Duitse grens. De schrijver van de vorige week zal toch niet willen beweren dat de studenten meenden met het verbranden van de douane-barrières, ook de grensvoorschriften op geweldadige wijze te hebben opgeruimd? Een dergelijke slechts, vanzelfsprekend symbolisch bedoelde handeling, kan toch niet worden vergeleken met b.v. terrorisme à la Spaak c.s.??

Welnu dan, verheug U met mij over het feit dat er in onze Democratie nog mensen bestaan, die blijkbaar van mening zijn dat er nog veel te veel gepraat wordt en nog veel te weinig gedaan.

Verheug U met mij dat er nog mensen bestaan, die de geestelijke moed bezitten een paar grenspalen te verbranden, om daarmee doodgewoon aan te tonen dat er haast moet worden gemaakt, ja zeer veel haast!!

Er is na 1945, behalve de laatste paar maanden, nog niet zo erg veel méér gedaan dan oritwapenen en praten!!!

Die laatste paar maanden betekenen hoofdzakelijk alleen nog maar, dat we gespaard zullen blijven voor een tweede München 1938.

U zult het wel met mij eens zijn, dat er nog heel wat meer zal moeten gebeuren om onze Democratie veilig te stellen.

Het is daarbij al helemaal onbegrijpelijk dat er op de vergadering van de Europese Assemblée te Straatsburg afgevaardigden schijnen te bestaan, die West-Europese defensieplannen afremmen. Speciaal de Engelse Labourafgevaardigden schijnen niet verder te kunnen zien, dan hun „genationaliseerde“ neuzen lang zijn. Dat verder in de Assemblée onze — en andere — afgevaardigden geen gelegenheid kregen, hun (anti) standpunt t.o.v. van Spaak uiteen te zetten, kan ik niet anders dan beneden peil noemen. Als in de politieke kraam van de belanghebbenden iets niet van pas komt, wordt de kwestie blijkbaar altijd nog maar rustig in de bekende doofpot gestopt.

Over democratie gesproken.

Leeuwarden.

Cock v. d. Veen

Retrospectieve Beschouwing en Conclusie de Nederlands Indonesische Unie betreffend

(Ingezonden.)

Deze Unie, resulterend uit de R.T.C-conferentie, blijkt in de praktijk, zoals iedere overeenkomst die op compromissen gebaseerd is, alle eigenschappen in zich te sluiten, die tot wederzijdse ontevredenheid leiden. Dit is nog zacht uitgedrukt, gezien het feit dat de Indonesische partner een zijns inziens nuttig gebruik van deze overeenkomst blijkt te maken door de bepalingen niet alleen volgens zijn zienswijze uit te leggen, maar deze tevens tracht door te drukken onder het motto: — een voortgezette strijd tegen koloniale onderdrukking —.

Aannemend dat zulke uitlatingen kennelijk door President Soekarno gebruikt worden met de vooropgezette bedoeling het Indonesische linkse front te apaiseeren, en veronderstellende dat hij uit opportunistische overwegingen toch heimelijk naar samenwerking in Unieverband streeft, toont deze wijze van politiek optreden, waarbij Nederland voor hem als de nuttige — Kop van Jut — fungeert, dat hij ons land gebruiken kan met weglating van elke reverentie. De gevolgen van een dergelijk optreden van de heer Soekarno zullen voor Nederland, maar op de duur ook voor hem zelf, desastreus zijn.

Het kleineren van een partner moge momenteel ten voordele strekken van de heer Soekarno c.s. in hun strijd om de macht binnen Indonesië zelf, op de duur verliest dit middel zijn waarde al naar gelang de Nederl. belangen door verlies aan prestige meer en meer in 't gedrang zullen komen.

De revolutionair-communistische krachten zullen hun eisen tot volkomen likwidatie van Ned. belangen — zowel culturele als economische — steeds luider doen klinken en de heer Soekarno zal steeds verder moeten gaan op de weg die hij nu betreedt, tot uiteindelijk niets meer te likwideren valt.

Maar dan is ook het ogenblik gekomen dat de macht van de heer Soekarno c.s. zelf gelijkwideerd zal worden. Hij heeft dan niets meer aan te bieden ter apaisering, noch kan hij dan op steun rekenen van zijn Nederl. partner, die dan elk prestige, door Indon. ogen beschouwd, verloren heeft.

Alvorens een oplossing aan te geven uit deze m.i. dreigende toekomst, zou ik willen nagaan wat de Nederl. bedoelingen geweest zijn met het sluiten van een dergelijke overeenkomst als ter R.T.C. bereikt.

Uiteraard kan ik slechts veronderstellenderwijs spreken, maar toch wijst de hele gang van zaken en het verkregen resultaat wel hierop, dat Nederland nog heeft willen redden wat er te redden viel, gedwongen door een revolutionaire dreiging bij niet inwilliging. De gedachte moet daarbij wel voorgezetten hebben dat de Nederl. culturele en economische belangen in Indonesië dusdanig groot waren en de morele verplichtingen t.o.v. de minderheden, waaronder die van Nederl. stam, dusdanig dringend, dat een totaal loslaten daarvan niet verantwoord te achten was.

Nu kan getwist worden over de vraag of met het sluiten van het Unie-statuut die belangen en verplichtingen ook maar enigszins gedekt zijn. Natuurlijk is dat wel het geval bij een wederzijdse loyale uitvoering van de gemaakte afspraken, maar daarvoor is geen Unie nodig.

Waar met de Unie-overeenkomst de soevereiniteit volledig werd overgedragen — men kan dit betreuren of niet — daar wordt juist door de overige bepalingen, n.l. die ter bescherming van die Nederl. belangen en ter mogelijke nakoming dier verplichtingen, bij een wantrouwend partner de schijn gewekt dat die soevereiniteitsoverdracht slechts gedeeltelijk plaats vond.

Of men draagt de soevereiniteit over en maakt daarnaast een tractaat, of men weigert zulks met alle consequenties daaraan verbonden. Wat nu bereikt is wekt de schijn of men wel de soevereiniteit heeft willen overdragen maar uit vrees voor belangenverlies toch nog door een achterdeurtje ingang wil blijven hebben. Wat daarvan in de praktijk terecht komt blijkt wel uit het drama „Ambon“, niettegenstaande het in de wet opgenomen amendement van de V.V.D., betreffende de Nederl. verplichting t.o.v. de behartiging van het minderhedenprobleem.

De m.i. juiste oplossing uit de impasse is een splitsing aan te brengen in de R.T.C.-overeenkomsten door deze op te zeggen en tegelijk de soevereiniteitsoverdracht uitdrukkelijk daarbij te bevestigen. Daarna kunnen dan meerdere tractaten gesloten worden waarbij handels-, economische en eventueel culturele en sociale belangen geregeld worden.

Tegen deze oplossing zou ingebracht kunnen worden dat daarmede het gehele statuut van het regelmatig Unie-overleg zou komen te vervallen. Daar staat tegenover dat niets belet om bij behoorlijke tegenwoordiging net zoveel en zo dikwijls overleg te plegen als men nodig of nuttig acht, terwijl door opheffing van het Uniestatuut geen enkele waarborg verloren is dat het overleg minder vrucht zal afwerpen

dan bij behandeling door het Unie-ministerie. Integendeel ben ik van mening dat dan juist gemakkelijker overeenstemming bereikt kan worden, daar elke angst voor prestigeverlies dan wegvalt en men op zuiver zakelijke gronden kan onderhandelen.

Bovendien zou als gevolg van een opzegging onzerzijds van de Unie, het belangrijkste wapen aan de heer Soekarno uit handen geslagen worden, n.l. om ten koste van Nederland zijn eigen prestige te vergroten. Een verlies van onze economische handelsbelangen is — zoals bovengeschetst — door het telkens toeven van heer Soekarno aan zijn linker opposenten vrijwel vaststaand. Mocht de heer Soekarno nu reeds alleen en los van de Unie komen te staan, dan is er een kans dat hij open kaart moet en durft te spelen met als gevolg een optreden tegen die krachten die kennelijk naar een communistische overheersing streven.

Verliest hij dat spel dan is hij zelf ook verloren, maar dat lot wacht hem eveneens op zijn thans gevolgd pad.

Wint hij, dan is hij automatisch aangewezen op een goed functioneren van de Nederl. bedrijven en het Nederlandse intellect waar die bedrijven van afhankelijk. De staatsfinanciën van Indonesië kunnen onmogelijk zonder de uit die bedrijven voortvloeiende baten in evenwicht gebracht worden.

Tot nu toe heb ik slechts enkele schuchtere stemmen vernomen die bovenstaande oplossing vernemen te moeten aanbevelen, reden waarom ik vermeen er goed aan te doen hieraan meer bekendheid te geven.

Den Haag

A. M. PINO.

ALLERHANDE

Beschamend

Ons land bevindt zich nog steeds in een proces van opbouw en in een gevaarlijke situatie in de wereld. Het is beschamend te bemerken, dat er nog zovelen zijn, die zich voor de volkomen onredelijke voorstellingen van communistische agitators hebben laten vinden om de economie van het land — en daarmede hun eigen portemonnaie — schade toe te brengen.

(Elseviers Weekblad)

Nederlandse defensie

De Nederlandse regering komt aanzienlijk minder snel tot besluiten dan de duizend vrijwilligers voor Korea. Met haar begroting voor Oorlog 1950 was zij vele maanden te laat. Toen deze er was, werd zij weer ingetrokken. Daarop hoorde men geruime tijd niets meer, al klonk het gefluister van achter de schermen soms zó luid, dat het tot in de zaal doordrong. Eindelijk werd een nieuwe begroting ingediend, kort daarop gevolgd door een toelichtende nota, welke toelichting niemand veel wijzer maakte. Thans verneemt men, dat door de gebeurtenissen der laatste weken ook deze nota is achterhaald. Hetgeen wij zelf al begrepen hadden. Men blijft het ontstellend gemis aan realiteitszin gevoelen als de meest hinderlijke handicap bij het zich te weer stellen tegen dreigende gevaren. Het moest ook onze regering toch langzamerhand duidelijk zijn, dat één zaak alle andere te boven gaat, en dat naar die éne zaak ook minister Lieftinck zich te richten heeft.

(De Nieuwe Eeuw)

Teken aan de wand

Wij kunnen sinds enkele dagen niet voor de volle 100% meer trots gaan op de sociale rust in ons land, die in het na-oorlogse onrustige Europa ongetwijfeld exceptioneel was. Dat is zeer te betreuren, te meer omdat de stakingsbacil, die thans in Amsterdam en Rotterdam wroet, kennelijk van zeer roden huize is, terwijl de staking zelf allerminst „sociaal“ te rechtvaardigen is. Het is een ordinaire EVC—CPN-rel, die — wat de chauffeursstaking betreft, — alle kenmerken van de laatste Belgische strategie draagt. Want een meerderheid van de chauffeurs besliste, dat er weer gewerkt zou worden, maar degenen, die aan het werk gingen, werden geterroriseerd en gemolesteerd door de minderheid, met het gevolg, dat de meerderheid in verband met vernielingen aan de taxi's en mishandelingen van de chauffeurs niet durfde uitrijden. Bepaalde bladen, die thans hierdoor ach en wee roepen, mogen zich echter troosten met de gedachte, dat zij een dergelijke gang van zaken, zij het onder andere omstandigheden, hebben toegejuicht. Het neemt intussen de ernst van het geval niet weg en men moet het geheel der stakingen dan ook als een teken aan de wand zien.

(De Gelderlander)

Wij hebben te veel generaals en kolonels

Hoe komt onze weermacht op peil?

(Door onze militaire medewerker)

Onze volksvertegenwoordigers moeten thans op korte termijn de beslissing nemen: hoe wordt hetgeen wij onze weermacht noemen vervoerd tot een praktisch bruikbaar onderdeel van de West-Europese weermacht?

Welke richtlijnen moeten daarbij gelden?

Waar schuilen de fouten in het tegenwoordige beleid en de door dat beleid geschapen organisatie?

Een moeilijke beslissing, omdat onder deze volksvertegenwoordigers geen enkele deskundige op het gebied van „moderne weermacht en weerbaarheid” schuilt. Elke Kamerfractie MOET zich dus laten voorlichten door w e l tot oordeel bevoegden. Waar die te vinden? Want wie garandeert hun deskundigheid en . . . belangeloosheid?

Wie garandeert dat „wetende” militairen ook bereid zullen zijn tot voorlichten, t o p r e k e n TEGEN het inzicht van hun chefs en dus TEGEN hun eigen belangen in?

In aansluiting op vorige artikelen willen wij daarom enkele punten aangeven, welke o.i. in elk geval behandeld moeten worden, omdat zij mede de oorzaak vormen voor het ontstaan van deze peperdure „weermacht”, die geen weermacht is en bij handhaving van dit beleid en deze inzichten ook nooit een weermacht kan worden.

Het eerste punt: dat, wat wij willen noemen „over-promotie”, d.w.z. te onstuimige en geenszins verdiende promotie onder een categorie officieren, die behoren tot (en het moet nu maar onverbloemd duidelijk worden gezegd) de vrienden des huizes.

Die „onstuimige” promotie op zichzelf (dus buiten de huisvrienden) is niet zo onverklaarbaar. Immers, van de officier met geschiktheid voor de hogere en hoogste rangen worden, in vergelijking met een burger-ambtenaar van gelijke positie, méér „bijzondere” eigenschappen verlangd. Het gevolg hiervan: de „normale” promotie zal langzamer verlopen dan onder de burgerambtenaren met als regel tevens financiële ten-achterstelling. Daaruit moet bij een zwak en in dit geval zelfs uit het door- en door ondeugdelijke Militaire Gezag rechtstreeks ontsproten beleid voortvloeien: onstuimig omhoog dringen van incompetenten; „overwaardering” van de functies als zodanig en dus het naar beneden drukken van het peil der leidende figuren.

Welke nu zijn de middelen om deze mistoestand te beëindigen?

a. Onverbiddelijke schoonmaak en opruiming onder de incompetenten.

b. Vél strengere eisen stellen ten aanzien van de promotie.

c. Indien in hun tegenwoordige rang volkomen geschikte officieren gepasseerd moeten worden voor de hogere rang, gelegenheid geven tot doordienen ook mét salarisverhoging te goeder tijd.

d. Of: voor de gepasseerden pensionering met vol pensioen op jongere leeftijd, zoals ook bij de Marine mogelijk is.

Men vergeet niet dat een deugdelijk en voor zijn taak geheel berekend officierskorps (en onderofficierskorps!) voor elk leger onontbeerlijk is!

Wat hierboven werd gesteld geldt dus m.m. eveneens voor het onderofficierskorps — lang niet elke sergeant is geschikt voor een hogere rang, maar desondanks moet en zal die sergeant onder het huidige beleid ook sergeant-majoor en ook adjudant-onderofficier moeten worden!

Het tweede punt: in ons legertje bevelen te veel generaals en kolonels.

Een globaal cijfer ter illustratie. De juiste cijfers kan het Ministerie van Oorlog natuurlijk verstrekken.

Het in 1939 gemobiliseerde leger ter sterkte van 8 divisies met hulp-troepen telde ongeveer 10 generaals en ongeveer 50 kolonels.

Thans moeten wij ons beste best

doen om zegge en schrijve drie divisies met hulp-troepen bij elkaar te brengen. Maar daarbij beschikken wij naar schatting over ongeveer 26 generaals en 100 kolonels.

Terwijl — en hierop komt het o.i. aan — voor een legertje van 4 divisies naar onze mening ongeveer 12 generaals en 40 tot 50 kolonels het maximale maximum vormen.

Het derde punt: maak een einde aan wat wij „overwaardering van functies” zouden willen noemen; in alle niet tot het „strijden-de deel” van het leger behorende organisaties struikelt men over allerhande rangen en graden en tevens over allerlei functies, welke in een rijk leger wellicht verdedigbaar maar in een arm leger uit den boze, want geldverspilling zijn. Wij wezen er ter illustratie van deze uitwas reeds op hoe in het rijke Amerikaanse leger negen man achter het front nodig zijn om een man in de vuurlinie te brengen, terwijl dit cijfer bij de sobere Russen twee is.

Mede zal men moeten breken met het in dienst houden van reserve-officieren (o.w. ook hoofdofficieren), terwijl er o.i. reeds een beduidend over-compleet aan hoofdofficieren bestaat.

Het vierde punt: het bovenstaande wijst er o.i. op hoe dringend geboden het is de gehele legerorganisatie in al haar onderdelen te laten beoordelen op haar efficiëncy door een commissie, bestaande uit top-figuren uit het bedrijfsleven, enkele niet-ambtelijke deskundigen op het gebied der efficiëncy en enkele jongere en veelbelovende officieren.

Deze commissie ware in geen geval verantwoordelijk te maken tegenover de Chef van de Staf of de Minister, maar rechtstreeks verantwoordelijk aan het Kabinet.

Waarschijnlijk zal het niet makkelijk zijn die jongere officieren te vinden omdat zij in deze functie van potten- en dwarskijker natuurlijk de Goden tegen zich krijgen. Men heeft echter in 1949 in Indië reeds een soortgelijke commissie „geprobeerd”, en hoewel de resultaten ver beneden de verwachting bleven, heeft zij toch verschillende goede dingen tot stand gebracht.

En... waar de goede wil aanwezig is kan ook de goede weg worden gevonden.

Het vijfde punt: Men denke vooral niet dat bij de Marine de toestanden beter zijn — „zij zijn minstens even waanzinnig als in het leger”, schreef ons een wetende. Zo werden officieren uit de promotie 1940 na nauwelijks tien jaar dienst reeds in de effectieve rang van majoor benoemd. Leraren van het Instituut te Willemsoord, die eertijds als regel een luitenant-rang bekleedden, zijn thans... majoor.

Voorts dient men o.i. een einde te maken aan het verschil in salaris, levensvoorwaarden enz. tussen leger en vloot. Ook daardoor is het Mari-

ne-apparaat (ook de mariniers) veel duurder dan de landmacht, hetgeen niet juist en niet nodig is.

Het zesde punt: vóór alles geldt thans een behoorlijke en afdoende taakomschrijving voor het leger. Want op die taak dient alles, ook de begroting, te zijn gebaseerd. Slechts dan zal het mogelijk zijn die begroting te splitsen in de vaste post der personeelsuitgaven en de post der materiële uitgaven.

Wij besluiten deze beschouwing met een vraag, welke aan de minister ware te stellen, omdat zij o.i. in het te vormen leger voor de bezetting der leidende functies van betekenis is: welke van de leidende militaire figuren in Nederland (ongeveer 26 generaals en 100 kolonels) verwierf zich werkelijke praktijk-ervaring in Indonesië of elders?

Vrijheid, sociale gerechtigheid en verantwoordelijkheid

(Ingezonden).

Het stukje, getiteld „Werklozen”, in het weekblad van 25 Augustus lijkt wel geschreven om misverstanden op te roepen. Daarom kan het nuttig zijn, de kwestie nader te bekijken.

Twee punten zijn het, waarom het hierbij gaat:

- 1e. de vrijheid van arbeid,
- 2e. de sociale plicht.

Over de vrijheid van arbeid voor ieder mens behoeven we in onze partij niet te discussiëren; de erkenning van dit recht ligt in onze beginselen besloten en staat in ons programma.

In de praktijk zal ieder in een zelf gekozen werkkring meer presteren dan in één, die hem opgelegd is. Zo zijn wij mensen nu eenmaal. Ook de kantoor-meisjes, die geen verpleegster willen worden....

Ook over onze sociale plicht zijn wij het allen eens. Er is ander belang dan uitsluitend het onze.

De vraag is nu, wie moet zorgen dat aan die sociale plicht wordt voldaan, wanneer deze in conflict komt met een recht, in casu de vrijheid van arbeid. Hebben wij er zelf de verantwoordelijkheid voor, of moeten we er toe worden gedwongen?

Ook deze vraag is voor ons niet moeilijk te beantwoorden.

Ieder mens moet zelf de verantwoordelijkheid dragen. Als hij die niet beseft, moet hij er toe gebracht worden. Maar we worden niet gebracht tot het beseft van onze eigen verantwoordelijkheid door voorschriften wat we doen en laten moeten, wanneer dus de verantwoordelijkheid van ons weggenomen wordt. Voorschriften, wetten, dwang, moeten beperkt blijven tot het strikt noodzakelijke; met inbreuk van buiten op het recht van de een, terwijl van het recht van de ander moet men voorzichtig zijn. Uit pure billijkheidszaker zou men wel eens grote onbillijkheden kunnen begaan.

Maar nodig is, dat de omstandigheden, de wenselijkheden en billijkheden, de rechten van anderen, onder ieders oog gebracht worden, zodat ieder zelf zich een oordeel kan vormen en er naar handelen. Daarom is het goed, dat in het genoemde artikelje gewezen wordt op de moeilijkheden van oudere werklozen, die voor hun gezin of anderen moeten zorgen.

De man met vermogen (zijn eigen of dat van zijn vrouw), de gepensioneerde, de gehuwde vrouw, moeten dan zelf bepalen of het gerechtvaardigd is dat zij een plaats innemen, die anders een kostwinner zou bezetten. Zij alleen kunnen dit beoordelen.

Het kantoor-meisje moet zelf overdenken of zij haar typiste-baantje niet

UIT DE PARTIJ

BIJENKOMST COMMISSIE VOOR JUSTITIËLE AANGELEGENHEDEN

De Commissie voor Justitiële Aangelegenheden van de V.V.D. zal op Zaterdag 16 September, 2 uur, in Hotel Terminus, Stationsweg 80, 's Gravenhage, een bijeenkomst houden betreffende de paragraaf Justitiële Aangelegenheden van het Werk-program. Die partijleden, die tot deze bijeenkomst toegang wensen, dienen zich zo spoedig mogelijk telefonisch of schriftelijk te wenden tot het Algemeen Secretariaat, Koninginnegracht 61, 's Gravenhage, telefoon 111768, waarna zij een uitnodiging zullen ontvangen.

De Sociale Commissie van de V.V.D. zal op 13 September 2 uur, in Café-Restaurant Den Hout, Be-zuidenhoutseweg 11-13, 's Gravenhage, een bijeenkomst houden betreffende de paragraaf Sociale Zaken van het Werk-program. Partijleden, die tot deze bijeenkomst toegang wensen, dienen zich zo spoedig mogelijk telefonisch of schriftelijk te wenden tot het Algemeen Secretariaat, Koninginnegracht 61, 's Gravenhage, telefoon 111768, waarna zij een uitnodiging zullen ontvangen.

beter kan verruilen voor ander werk.

Zij allen moeten hun eigen belang afwegen tegen dat van anderen.

Dat is moeilijk. Alle morele beslissingen, waarbij wij zelf zijn betrokken, zijn moeilijk.

Maar niemand wordt er een beter mens door, als een ander de beslissing van hem overneemt.

Zelfstandige volwassen mensen moeten en willen zelf de verantwoordelijkheid voor hun leven dragen, met al zijn moeilijkheden. Mèt het conflict tussen vrijheid van arbeid en sociale plicht.

Joh. H. Springer

secretaresse „Vrouwen in de V.V.D.”

Indische studenten verkeren in nood!

(Ingezonden.)

De Minister van Onderwijs der R.I.S. heeft bepaald dat alle studenten die in het bezit zijn van een studiebeurs (Malinobeurs) deze niet mogen voortzetten, maar op 12 September a.s. naar Indonesië moeten terugkeren. Door deze maatregel komen vele studenten die hun studie pas ten dele hebben voltooid voor een grote moeilijkheid te staan.

Het grootste deel dezer studenten zijn Ambonnezen. Deze weigeren echter naar Indonesië terug te keren. Daarmede ontzeggen zij zich het recht op een vrije overtocht naar Indonesië en zullen zelf een middel van bestaan moeten zoeken.

De Stichting „Helpt Ambon in nood”, welke Stichting zich ook ten doel stelt studiebeurzen uit te reiken, heeft zich achter deze studenten geplaatst en zal al het mogelijke doen om deze studenten op kosten van de Stichting verder te laten studeren. Op 4 Augustus werden reeds aan 13 studenten toezeggingen gedaan dat zij hun studie toch konden blijven voortzetten.

De Stichting wil nogmaals een beroep op het publiek doen voor een geldelijke bijdrage.

Ook is een Sola zilveren gedenk-lepeltje verkrijgbaar tegen de prijs van tenminste f2.—. Door storting op de Rotterdamse Bank te Utrecht op postgiro 2679 ten name van de Stichting „Helpt Ambon in nood”, Prof. Ritzema Boslaan 58, Utrecht, onder vermelding van letter L wordt U eigenaar van dit lepeltje en zal het U franco worden toegezonden.

Het bestuur voornoemd,

G. SCHOUTEN, voorz.

Prof. Ritzema Bosl. 58, Utrecht.

Telefoon K-3400 no.: 10888.

Wat gebeurt er met de Ambonnesen militairen?

Er heerst ongerustheid in het land over het lot van de Ambonnesen militairen, d.w.z. van die Ambonnesen, die gediend hebben in de gefedereerde van ons Nederlands Indisch leger. Het is bekend, dat Ambon van de Indonesische Republiek niets weten wil en dat in het bijzonder de Ambonnesen militairen gevreesd en dus gehaat zijn door het Indonesische leger. De tegenstelling tussen dit leger en de Ambonnesen militairen is zo groot, dat er reeds meermalen — laatstelijk te Makassar — ernstige conflicten zijn ontstaan. Het is ten slotte bekend, dat de Nederlandse Regering naar aanleiding van de gebeurtenissen te Makassar de Ambonnesen militairen ontwapend heeft en hen daarna afgevoerd in hoofdzak naar Java. Vooral van dit laatste maakt men de Regering een verwijt en beweert dan dat zij deze aan Nederland tot het uiterste getrouwe militairen in de steek laat, hen verradt en hen overgeeft aan hun bitterste vijanden.

Het is niet weinig wat men de Regering voor de voeten gooit. En men zou zo zeggen, dat men verwijten van dergelijk zwaar kaliber niet mag uiten zonder de juistheid daarvan te kunnen aantonen. Nu zulks niet is geschied, is er reden de vraag ter sprake te brengen of deze verwijten gerechtvaardigd zijn.

Kort en bondig luidt mijn antwoord daarop, dat ik overtuigd ben, dat ze onverdiend zijn. Er valt geen enkele aanwijzing te noemen, dat de Regering van plan is hiertoe over te gaan. Daarentegen zijn er aanwijzingen, dat de plannen der Regering in geheel andere richting gaan. Welke zijn deze?

Voor ik deze noem, vestig ik er eerst de aandacht op, dat de Regering gebonden is om de Ambonnesen militairen niet anders uit de militaire dienst te ontslaan dan op een plaats, waarmede zij zelf instemmen. Gebonden niet slechts door beloften, als de heer Welter blijkens zijn tot de Regering gerichte schriftelijke vragen schijnt te menen, maar door een Koninklijk besluit van 1925, zowel als door een ter Ronde Tafelconferentie ten aanzien van ons Indisch leger genomen besluit. Nu is er intussen sedert die conferentie iets veranderd in de rechtspositie van de Ambonnesen militairen, doordat ons Indische leger is opgeheven en allen, die er op het ogenblik van de opheffing nog deel van uitmaakten, zijn overgebracht naar het Nederlandse leger. Met andere woorden, sedert de opheffing van ons Indisch leger maken de Ambonnesen militairen deel uit van het Nederlandse leger. En nu spreekt het toch wel vanzelf, dat de rechtspositie van de Ambonnesen door deze overgang wel verbeterd, maar nooit verslechterd kan zijn. Men kan het ook zo zeggen: geheel afgezien van de rechten welke de Ambonnesen hadden als leden van het Nederlands-Indisch leger, mag men toch niet aannemen, dat de Nederlandse Regering enig thans tot het Nederlandse leger behorend militair zou overleveren aan hen tegen wie hij gevochten heeft en van wie hij derhalve niet veel goeds te verwachten heeft.

Na het vorenstaande kom ik thans tot de vraag welke aanwijzingen er zijn voor de toekomstige plannen der Regering met deze Am-

DOOR
Mr. W. C. WENDELAAR

bonnesen militairen. Die zijn er m.i. en zij zijn hierin te vinden, dat de Regering hen overgebracht heeft naar die plaatsen, waar zij, dat is de Nederlandse Regering, rechtens zowel als feitelijk nog steeds gezag uitoefent; die plaatsen zijn de onder Nederland-

se leiding staande evacuatiekampen van het Nederlandse leger.

Er is in de pers beweerd, dat de Ambonnesen militairen te Makassar enigermate uit de band gesprongen zijn; het gezag hunner in Nederlandse dienst staande officieren zou niet onvoorwaardelijk meer gehoorzaamd zijn; ze zouden een beetje politiek naar eigen inzicht bedreven hebben. Het valt moeilijk voor een buitenstaander hier te lande uit te maken, wat daarvan precies waar is. Maar vast staat, dunkt me, dit, dat de Nederlandse Regering blijkbaar de nodige maatregelen getroffen heeft om deze militairen weer zo onder haar gezag te brengen, dat zij de verantwoordelijkheid voor hun daden kan dragen.

Ik zie dus in de overbrenging van de Ambonnesen in hoofdzak naar Java niet anders dan een overplaatsing van het ene garnizoen naar een ander, waar het de Regering gemakkelijker valt de in een leger nu eenmaal onmisbare tucht te handhaven, en derhalve in staat te zijn de verantwoordelijkheid voor hun daden te dragen.

Men weet nu eenmaal niet wat de toekomst brengen zal; maar zolang het tegendeel niet blijkt, houd ik mij aan deze redelijke en meest voor de hand liggende verklaring van de feiten.

Ter wille van de Ambonnesen militairen, maar ook ter wille van Nederlands eer hoop ik dat ik goed gezien heb.

In het teken der Europese eenheid

Jaarcongres Liberale Internationale

Van 22 tot 28 Augustus heeft de Liberale Internationale zijn Jaarlijkse congres gehouden in Stuttgart in de Amerikaanse zone van West-Duitsland. Vooraf was een vergadering van de Council gehouden, waarin een reglement werd aangenomen en de politiek voor het komende jaar werd uitgestippeld. Verder werden vier onder-voorzitters benoemd: Roger Motz (België), Prof. Bertil Ohlin (Zweden), Paul Devinat (Frankrijk) en Dr. H. A. Kluthe (Duitsland). Tenslotte werd in beginsel besloten het jaarcongres 1951 in Upsala (Zweden) te houden.

Het eigenlijke congres werd geopend met redevoeringen van Dr. Franz Blücher, vice-kanselier van West-Duitsland, Dr. Reinhold Maier, minister-president van Württemberg-Baden, Dr. Dietrich, minister b. d., Dr. Klett, burgemeester van Stuttgart en Senor Don Salvador de Madariaga, president van de Liberale Internationale. Bovendien werd een welkomstbrief voorgelezen van de Duitse Bonds-president Theodor Heuss. Vice-kanselier Blücher sprak een waar woord toen hij zeide, dat de ruïnes van Stuttgart een monument zijn voor hetgeen vijftien jaar dictatuur betekend. Laat de wereld dit nooit vergeten!

Het congres stond geheel in het teken van de Europese eenheid, waarbij achtereenvolgens de politieke, culturele en economische aspecten werden gesproken.

Belangrijke redevoeringen werden gehouden door Lord Layton (Gr. Britannië), Roger Motz, voorzitter van de Belgische Liberale Partij, Sir Andrew Mac Faddeyan, voorzitter van de Engelse Liberale Partij, Alphonse Osch, minister van binnenlandse zaken van Luxemburg, e. a.

De Nederlandse afgevaardigde, Dr. Van Zoelen diende bij de debatten over de economische aspecten van een verenigd Europa een memorandum in, waarin hij o.m. betoogde, dat een eerste vereiste is: de terugkeer naar gezond geld. Volgens hem was dit alleen maar mogelijk door terugkeer naar het goud. Spreker toonde daarbij uitvoerig aan het verband tussen geld en staatsvorm. Zonder gezond geld is geen werkelijke sociale rechtvaardigheid mogelijk. Slechts in een land met gezond geld kan de democratische staatsvorm gehandhaafd blijven.

Het congres werd bijgewoond door ruim 200 afgevaardigden uit 23 verschillende landen. Onder hen merken wij op: Prof. Arthur Newell (U.S.A.), prof. Oswald (Zweden), senator Philipsson (Italië), Dr. Bretscher (Zwitserland), hoofdredacteur van de Neue Züricher Zeitung, Dr. Lannung (Denemarken), gemeenteraadslid van Kopenhagen en lid van de Raad van Europa, Paul Devinat (Frankrijk) en Sir Percy Harris (Engeland).

Het congres nam op de laatste dag een aantal resoluties aan, waarvan de volledige tekst nog niet in ons bezit is, zodat wij daarop binnenkort nader zullen terugkomen.

Op het congres van jonge Liberalen, dat gelijktijdig te Stuttgart werd gehouden, was ons land vertegenwoordigd door de heer Ger van Schagen, secretaris van de J.O.V.D.

AFDELINGSSECRETARISSEN:

Vraagt bij onze administratie de tarieven voor extra-exemplaren van ons weekblad, voor de verbreiding van onze beginselen en voor het werven van nieuwe abonnees.

G. A. DE RIDDER

STUDIE-CONFERENTIE

VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE OVER DE POLITIEKE SITUATIE IN NEDERLAND

Zaterdag 14 en Zondag 15 October 1950 in de Internationale School voor Wijsbegeerte te Oud-Leusden

Agenda.

ZATERDAG 14 OCTOBER.

16:00 uur: Opening

16:15 uur: „De sociologische betekenis van de politieke partij“. Spreker: Mr. H. van Riel.

GEMEENSCHAPPELIJKE AVONDMAALTIJD

20:00 uur: „De algemene politieke toestand“. Spreker: Mr. P. J. Oud.

ZONDAG 15 OCTOBER.

10:30 uur: „De practijk van de werkwijze van de Eerste Kamer der Staten-Generaal“. Spreker: Prof. Mr. A. N. Molenaar.

GEMEENSCHAPPELIJKE KOFFIEMAALTIJD

14:00 uur: „De practijk van de werkwijze van de Tweede Kamer der Staten-Generaal“. Spreker: Drs. H. A. Korthals, die tevens een kort overzicht zal geven van zijn ervaringen te Straatsburg.

16:00 uur: Sluiting.

Na elke inleiding zal gelegenheid bestaan tot het stellen van vragen.

N.B. Aanmelding dient te geschieden door de strook op pag. 7 ingevuld aan ons toe te zenden. In verband met het feit, dat voor logies en maaltijden slechts plaatsruimte is voor 130 personen, gelieve men zich spoedig aan te melden. De kosten, welke op de in te vullen strook staan aangegeven, gelieve men bij de aanmelding over te maken op giro n°. 67880 ten name van de Secretaris van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie te 's Gravenhage. Met wenschen t.a.v. voorkeur voor 1- of 2-persoons kamers zal zoveel mogelijk rekening worden gehouden, indien deze wenschen bij de aanmelding worden kenbaar gemaakt.

Voor hen, die wel de conferentie wenschen bij te wonen, doch geen gebruik zullen maken van logies en maaltijden, zullen geen kosten in rekening worden gebracht. Aangezien de conferentie-zaal ten hoogste 200 mensen kan bevatten, zullen wij ons echter, indien het totaal aantal aanmeldingen dit getal mocht overtreffen, tot onze spijt genoodzaakt zien de inschrijving te sluiten.

Voor vervoersfaciliteiten te Amersfoort zal worden zorggedragen.

De wereld strompelt voort

(Vervolg van pag. 1)

Wij zouden er daartegenover op willen wijzen, dat dit intussen slechts ons Westers schema is. Wij bedoelen hiermede niet alleen, dat aller mensen blik op het wereldgebeuren slechts menselijk en dus beperkt is en reeds daarom a priori niet juist behoort te zijn omdat hoger Wijsheid der wereld gang bepaalt, doch ook, zeer nuchter, zeer reëel, dat ons Westerse schema thans niet meer het enig geldende is, daar het Westen op elk van zijn schreden het Oosten tegenover zich vindt, dat zijn eigenschappen met zich meedraagt, waarvan wij niet weten wat daarin besloten ligt. Dit doet ons — zij het in een politiek orgaan als het onze met enige schroom — de vraag stellen, of Westerse bezinning ook op dit, ons schema niet ernstige overweging verdient.

Concreet gezegd: of het althans niet overweging en het proberen waard ware, de fatale tegenstelling tussen het Westerse en het Oosterse schema — naar welks inhoud we nog slechts gissen! — te doorbreken.

Wel geen zinnig mens zal met veel opgewektheid denken aan het beeld, dat Europa bieden zal, wanneer niet voorkomen wordt wat de massa's hier welhaast reeds als onvermijdelijke fataliteit in hun denken hebben verdisconteerd.

Hoezeer wij doordrongen zijn van de noodzaak, dat heel het Westen één lijn zal trekken tot afweer van hetgeen zijn voortbestaan bedreigt, wij menen dat in het beraad daaromtrent het Liberalisme het aan zijn wezen en aan zijn tradities verplicht is, daarnevens te zoeken naar een uiterste mogelijkheid om een oorlog te voorkomen, die de totale ondergang althans van West-Europa kan betekenen.

Het kan ons verheugen, dat zowel de Liberale Internationale als de Socialistische gelijkelijk aandringen op organisatie van West-Europa's defensie. Wij zouden het echter nog meer toejuichen, wanneer juist ook in de boezem onzer Internationale aandacht werd gewijd aan hetgeen wij hierboven betoogden.

Het Liberalisme heeft ook ten deze een eigen geluid te doen horen, dat een welhaast aan zichzelf vertwijfelende Westerse wereld heenwijst naar een andere weg dan die, langs welke zij thans als slaapwandelend voortstrompelt.

De meningen over Kinderbijslag voor kleine zelfstandigen zijn verdeeld

Het zal degenen, die de perscommentaren en de uitlatingen van organisatieleiders gevolgd hebben, geenszins verwonderen, dat ook het Voorlopig Verslag van de Tweede Kamer over de Noodregeling kinderbijslag kleine zelfstandigen blijk geeft van verdeeldheid der meningen. Wanneer wij dit staatsstuk analyseren, dan ontmoeten wij de meeste overeenstemming over het standpunt, dat er onder bepaalde groepen van kleine ondernemers materiële nood bestaat en dat deze gelenigd behoort te worden. Over aard, omvang en frequentie van deze materiële moeilijkheden bestaat evenwel reeds meningsverschil en zolang de regering geen concrete gegevens heeft verstrekt, welke de vage bewoordingen van de toelichting tot het wetsontwerp in een duidelijk beeld van de werkelijke toestand veranderen, zal men in het duister blijven tasten en op de kernvraag, of deze kinderbijslag wel het meest geëigende middel is om die nood te lenigen, geen bevredigend antwoord kunnen geven. Evenmin zal de volksvertegenwoordiging een verantwoorde uitspraak kunnen doen over een niet minder belangrijke vraag, nl. of onder de huidige omstandigheden een offer van (volgens raming der regering) 15 miljoen gulden per jaar uit de schatkist doelmatig en gerechtvaardigd is.

Wat deze kostenraming betreft vindt men in het V.V. een uitvoerige becijfering, welke tot de conclusie leidt, dat men op basis van het regeringsvoorstel met 8½ miljoen gulden zou kunnen volstaan. Wanneer de regering bereid is 15 miljoen gulden uit te trekken, dan zou, naar de mening van deze leden, de financiële mogelijkheid bestaan het ontwerp in gunstige zin te wijzigen zo, dat:

1. de inkomensgrens zal worden gebracht op minstens f 3000.—;
2. voor alle kinderen beneden 16 jaar van de in aanmerking komende zelfstandigen kinderbijslag wordt verleend en derhalve met het oplopen van de inkomensgrens niet telkens de kinderbijslag voor een kind komt te vervallen en ook bijslag zal worden verstrekt over het eerste en tweede kind;
3. het oplopen der inkomensgrens van f 100.— zal worden gebracht op f 200.—;
4. de uitkeringen zullen worden bepaald op 32 en 37 cent in de plaats van op 23 en 28 cent.

Waar de zelfstandigen geen enkele sociale voorziening genieten, behalve die op grond van de Noodwet Ouderdomsvoorziening, dus niet van overheidsweg verzekerd zijn tegen ziekte, ongeval, invaliditeit of ouderdom, kwam een aanzienlijke verbetering van de voorgestelde regeling deze leden allerminst onredelijk voor.

De wens is hier de vader van de gedachte en wij vermoeden, dat wanneer de regering de zaak uit de doeken doet, wel zal blijken, dat haar raming eerder te laag dan te hoog is, vooral wanneer bovendien een onomwonden antwoord zal zijn gegeven op de vraag, welk bedrag een administratie- en andere uitvoeringskosten zal moeten worden uitgegeven.

De mening, dat gunstiger uitkeringsvoorwaarden moeten worden toegestaan — hetgeen onvermijdelijk gepaard gaat aan verhoging der lasten — wordt blijkens het V.V. door zeer vele leden gedeeld. Dit zou echter betekenen, dat men ook de lasten van een definitieve regeling aanzienlijk opvoert, met dit verschil, dat dan niet langer de staatskas, maar de zelfstandigen zelf hiervoor zullen moeten opkomen en dit lijkt ons, zolang niet vaststaat, dat een grote meerderheid der belanghebbenden bereid en in staat is deze nieuwe lasten erbij te nemen, een bedenkelijke speculatie ten koste van andermans beurs.

Wij hebben dan ook met voldoening gelezen, dat andere leden, die eveneens bereid zijn de noodlijdende zelfstandigen, maar dan met andere middelen dan een kinderbijslag, te hulp te komen, de regering hebben gevraagd te willen mededelen, hoe het nu eigenlijk met de opvattingen en wensen van belanghebbenden zelf staat. In het algemeen is het zo, dat alleen de katholieke boeren- en middenstandsorganisaties principieel voor deze regeling zijn. In de algemene organisaties daarentegen wordt er weinig voor gevoeld; de Koninklijke Nederlandse Middenstandsbond liet in zijn onlangs gehouden jaarvergadering zelfs een afwij-

zend oordeel horen. Men voelt daar meer voor saneringsmaatregelen op economische grondslag en geeft aan ouderdomsvoorziening voorrang boven alle andere sociale voorzorgen. In het christelijke kamp zijn de meningen verdeeld, doch van grote geestdrift voor het wetsontwerp valt niets te bespeuren. Vele zelfstandigen zien dit ontwerp als een katholiek politiek-religieus stokpaardje, dat meer betekenis heeft voor het uitleven van een bepaald beginsel dan werkelijke verbetering kan brengen in de moeilijkheden van kleine ondernemers, wier materiële bestaansmogelijkheid zelfs door een kinderbijslag van dezelfde grootte als die van loonarbeiders weinig zou verbeteren. De z.g. randbedrijven vormen een overwegend economisch probleem, dat door lapmiddelen veeleer verder van zijn oplossing wordt gebracht. Door sociale onderstand — want daarop komt het voorgestelde in feite neer — kan men zelden de oorzaak van nooddrift opheffen, ten hoogste de gevolgen voor sommigen wat verzachten.

In het V.V. wordt verder de opmerking gemaakt, dat de gedachte, dat kinderzeggen een verzekeraar risico zou zijn, zoals b.v. ongeval, ziekte, invaliditeit of werkloosheid, op zichzelf reeds hoogst aanvechtbaar is. Bovendien is het inkomen van zelfstandigen aan sterke schommelingen onderhevig, moeilijk controleerbaar en pas aan het eind van het jaar via de belastingaanslag en dan nog met grote vertraging vast te stellen. Bij een verzekeringssysteem met individuele premieheffing, waar tegenover uitkeringen worden gegeven, die verband houden met de door of voor elke verzekerde gestorte premies, zouden de uitkeringen meestal zeer laag komen te liggen. Zou men ze op redelijk peil brengen, dan zouden de premies zo hoog worden, dat (volgens dr. Tobé) zeker een derde der belanghebbenden niet in staat zou zijn ze op te brengen. Tenzij de overheid door subsidie zou bijspringen, zouden dus degenen, die de uitkeringen het meest nodig hebben, er niet voor in aanmerking komen.

Men zou hieruit kunnen concluderen, dat men verstandig doet niet aan een kinderbijslag voor zelfstandigen te beginnen. Maar nugs komt de principiële voorstander aandragen met een moderne opvatting van het begrip sociale verzekering, nl. waarbij de benodigde middelen bij wijze van bestemmingsheffing worden gewekender was, dat Het geput uit het rechtvaardig arbeidsinkomen van de collectiviteit der verzekerden. Dat is dus de verzor- avelingen, die hun hand- gingsgedachte, ditmaal niet uit- gevoerd ten laste van de overheids- kas, maar op kosten van de bedrijfs- gemeenschap. Het is duidelijk, dat de wetgever alleen dan verantwoord is deze verplichting aan de groep op te leggen, wanneer onomstotelijk vast- staat, dat deze zulks in grote meer- derheid wenst. En daaraan bestaat in casu gerede twijfel!

In dit verband is het van betekenis, dat in het V.V. terecht wordt opge- merkt, dat het tot dusver in een de- mocratische staat een goede gewoonte

is, dat de overheid bij het nemen van dwingende maatregelen de rechtsgrond aangeeft, die haar daartoe noopt. Waar hier het voornemen bestaat grote groepen van zelfstandigen een kinderbijslagregeling op te dringen, is het wel merkwaardig, dat over de rechtsgrond in de toelichting met geen enkel woord wordt gesproken. Men herinnert zich, dat wij onlangs een artikel van Prof. Mr. W. F. de Gaay Fortman in het „Sociaal Maandblad” aanhaalden, waarin vooral deze facet van het vraagstuk scherp werd becritiseerd.

Darnaast wees hij er op, dat het versterken van het zelfstandige ondernemerschap door economische maatregelen verre de voorkeur verdient. Deze zienswijze is, zoals wij reeds opmerkten, ook in het V.V. te vinden, waarbij ook gewezen wordt op de gevolgen van het introduceren van het behoefte-element in de beloning van ondernemers, wier zelfstandige kracht juist door de maatschappelijke waarde hunner prestaties tot gelding pleegt te komen. Men denke nu niet, dat dit een louter theoretische bespiegeling is; neen, hier openbaart zich een der voor- naamste grieven van vele belanghebbenden zelf, die geen bedeling van staatswege vragen noch wensen, omdat zij hun zelfstandigheid willen handhaven, ook al gaat dat niet zelden met moeite en strijd gepaard. Laat de regering ons liever tot rendabel werken in staat stellen door een voortvarende economische politiek en ver- laging van fiscale en andere lasten,

Vereniging van Staten- en Raadsleden

In October a.s. zullen twee bijeenkomsten van de Vereniging gehouden worden, waarover de leden spoedig nader bericht zullen ontvangen.

Op beide bijeenkomsten zal het woord worden gevoerd door Mr. S. J. R. de Monchy, lid van de Provinciale Staten van Zuid-Holland, over het onderwerp: Gemeenschappelijke regelingen tussen provincies en gemeenten. Ten gerieve van de leden zullen deze bijeenkomsten worden gehouden: voor de leden, woonachtig in het Westen en Zuiden van ons land, op Zaterdag 7 Oct. a.s., n.m. 2.30 uur, in Hotel Atlanta te Rotterdam; voor de leden, woonachtig in het Noorden en Oosten van ons land, op Zaterdag 21 Oct. a.s., n.m. 2.30 uur, in Hotel Ogterop te Meppel.

Reiskosten derde klasse zullen op verzoek worden vergoed.

Noteert reeds thans de datum, die voor U van belang is, in Uw agenda!

Belangstellende leden van de partij kunnen door leden der Vereniging geïntroduceerd worden.

dan hebben wij geen presentjes van Vadertje Staat nodig, is veler mening.

Wij zijn benieuwd wat de regering op de vele vragen van onze volksvertegenwoordigers zal antwoorden.

L.

HBU

HBU

Op Reis!

3 adviezen voor
Uw vacantiereis:

- Vraag Uw reisadviezen aan door onze bemiddeling.
- Laat Uw reisongevallen- en bagageverzekering door ons afsluiten.
- Berg Uw kostbaarheden en waardestukken op in onze bragg- en inbraakvrije kluis.

Dit verhoogt Uw vakantievreugde.

HOLLANDSCHE BANK UNIE N.V.

AMSTERDAM - DEN HAAG - ROTTERDAM

Stockholm beoogde, vol- ngsverklaring van Moskou.

... wakkender was, dat Het te enenmale de namen avelingen, die hun hand- Stockholmse manifest

wondert het ons niet zo ialistische dagblad feiten niet plezierig vindt te ver- en reeds vaak opgemerkt, ook in zijn verslaggeve- is. In dit geval is het ech-

aan. Zouden zijn partijgenoten in de AM- sterdamse Gemeenteraad ervoor te vinden zijn, de heer Romein als hoogleraar te schor- sen (zo dit wettig mogelijk ware) of andere effectieve maatregelen te nemen om te belet- ten, dat hij op de aan zijn zorg toevertrouwde studenten zijn volgens de socialist Vermeer verderfelijke invloed kan blijven uitoefenen?

De heer Romein..... en bijv. zijn collega Presser, voor wiens benoeming de Amster- damse socialistische raadsfractie zo krachtig heeft geijverd en die, naar wij met zekerheid menen te weten, eveneens het Stockholmse manifest ondertekend heeft?

de R.

STAALCONSTRUCTIES
metalen RAMEN EN DEUREN

DE VRIES ROBBÉ & CO

GORINCHEM

U eet er niet beter!

N.V. Machinefabriek

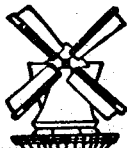
IJZER-STAAL-EN
 METAALGIETERIJ

v.h. BAKKER & Co.
 RIDDERKERK

Voor dagelijks gebruik!

DE JONG'S CHOCOLADE
CHOCOLADE HAGELSIAG.
 De eenige echte!

Abraham van Stolk & Zoonen N.V.

Houthandel

Schaverij - Zagerij

(Vervolg van pag. 1)

Wij zouden er daartegenover op willen wijzen, dat dit intussen slechts ons Westers schema is. Wij bedoelen hiermede niet alleen, dat aller mensen blik op het wereldgebeuren slechts menselijk en dus beperkt is en reeds daarom a priori niet juist behoort te zijn omdat hoger Wijsheid der wereld gang bepaalt, doch ook, zeer nuchter, zeer reëel, dat ons Westerse schema thans niet meer het enig geldende is, daar het Westen op elk van zijn schreden het Oosten tegenover zich vindt, dat zijn eigenschappen met zich meedraagt, waarvan wij niet weten wat daarin besloten ligt. Dit doet ons — zij het in een politiek orgaan als het onze met enige schroom — de vraag stellen, of Westerse bezinning ook op dit, ons schema niet ernstige overweging verdient.

Concreet gezegd: of het althans niet overweging en het proberen waard ware, de fatale tegenstelling tussen het Westerse en het Oosterse schema — naar welks inhoud we nog slechts gissen! — te doorbreken.

...nieuw denken bieden zal, wanneer massa's hier welha fataliteit in hun de

Hoezeer wij door dat heel het Weste weer van hetgeen menen dat in het b lisme het aan zijn v plicht is, daarnover mogelijkheid om ee totale ondergang al tekenen.

Het kan ons ver Internationale als aandringen op org fensie. Wij zouden chen, wanneer juis ternationale aanda wij hierboven beto

Het Liberalisme geluid te doen hor zelf vertwijfelende naar een andere we als slaapwandelen

N.V. SCHEEPSWERVEN
„PIET HEIN”
 BOLNES en PAPENDRECHT

DWARSELLINGEN 115 Meter
 DROOGDOK 115 x 30 Meter

N.V. Nederlandsche
 Caoutchouc- en Gutta-
 Perchafabriek

v.h. Bakker & Zn.

Ridderkerk

Technische
 rubberartikelen

Ondanks intoring
 betere investering

GESLOTEN **S-KA** MOTOREN
 UNIVERSEEL BRUIKBAAR

Amsterdamsche Bank
Incasso-Bank

Alle voorlichting aangaande het internationale handelsverkeer

Op de Jaarbeurs te Utrecht: Hoofdgebouw, Parterre, Stand 47 en Croeselaan, Vak II, Stand 208

N.V. W. A. HOEK'S

MACHINE- EN ZUURSTOFFABRIEK
 Hoofdkantoor en Machinefabriek
 te Schiedam.

Compressors voor alle gassen en lederen druk.
 Installaties voor de bereiding van zuurstof, stikstof, enz.

Aanvalsfront met zwakke stee

De (socialistische) vakbeweging is — zo lazzen wij in *Het Vrije Volk* van 29 Augustus — met een grootse actie in de aanval gegaan tegen de communistische vijand en vindt geestdriftige instemming.

Inzet dier actie was een door vierduizend Amsterdammers in de Apollohal gehouden vergadering.

Dat wij deze actie van harte toejuichen behoeft geen betoog. Zij past geheel in het kader van het eenheidsfront, dat de Westerse democratieën bezig zijn te vormen tegen de gevaren, die haar van het Oosten uit bedreigen.

* * *

Een eenheidsfront omvat uit de aard der zaak heterogene elementen. Het probleem, waarvoor het internationale communisme de socialisten plaatst, ligt voor hen veelszins anders dan bijv. voor de liberalen. Het behoud van de greep op de arbeidersmassa's speelt daarbij voor eerstgenoemden een voorname rol, terwijl het voor ons veel meer in 't algemeen gaat om het behoud van de democratie als staatkundig stelsel en om een vrije economie in tegenstelling tot de collectivistische, door de Staat beheerste en de daaraan inhaerente onderwerping van heel het leven van de enkeling (geestelijk en economisch) aan de Staatsmacht.

* * *

Wat op een bepaald ogenblik het zwaarste is moet het zwaarste wegen. Waar zowel de „burgerlijke” als de socialistische democratie in een communistisch geworden Europa onder de voet zouden worden gelopen, is een samengaan van beiden tot afweer van hetgeen beiden bedreigt geboden.

Dit neemt intussen niet weg, dat de bezwaren, die wij tegen het socialisme koesteren voor en na dezelfde blijven.

Eén dezer bezwaren is, dat voor ons besef communisme en socialisme in elkanders verlengde liggen, niet alleen wegens beider afstamming van één geestelijke vader, Karl Marx, voor wie de begrippen „communisme” en „socialisme” samenvielen, maar ook omdat een socialistische samenleving — zelfs als het democratische socialisme het principeel zou willen stellen buiten alle gruwelen, die in de communistische dictatuur van Rusland onvermijdelijk bleken — noodwendig wezenstrekken vertonen zou, die het socialisme voor ons al evenmin aanlokkelijk maken als het communisme.

* * *

Het huidige Westerse democratische socialisme wijst — het is ons bekend — deze voorstelling als een te enenmale onge-

gronde aantijging van de hand. Het beroept zich daarbij o.m. op het verschijnsel, dat in de gemeenschappelijke strijd tegen het communisme het socialisme in het voorste gelid staat. Om met *Het Vrije Volk* te spreken: in de aanval.

* * *

Dat hier inderdaad de zaken niet zo eenvoudig liggen als het in de socialistische propaganda geschilderd wordt, blijkt uit het feit, dat er niet alleen onder het kiezerscorps (de arbeidersmassa's) voortdurend aanzienlijke verschuivingen tussen communisme en socialisme plaats vinden, doch dat er steeds ook een aantal intellectuelen is, dat zich beweegt in het niemandsland tussen beide stelsels in.

In hetzelfde nummer, waarin *Het Vrije Volk* zo zelfbewust schrijft over de aanval, die partij en vakbeweging tegen het communisme ondernomen hebben, vinden wij het verslag van de vergadering, waarmede dan de aanval is begonnen. Daar sprak o.a. het socialistische Kamerlid, de heer Evert Vermeer. Hij hekelde de misdadige naïveteit van predikanten, leraren en professoren, die leiding zouden moeten geven en intussen de gewillige slachtoffers zijn van elke communistische manoeuvre.

* * *

Dat zulk een uitlating over wie „leiding zouden moeten geven” enz. uit socialistische mond nogal apodictisch aandoet, laten wij daar.

Wat ons wel enigszins in dit verslag van *Het Vrije Volk* bevreemdt is, dat hierin niet gezegd wordt, welke communistische manoeuvre de heer Vermeer op het oog had.

Dit konden wij eerst gewaar worden uit het verslag, dat de „burgerlijke” *Telegraaf* van dezelfde vergadering gaf. Hierin lazzen we, dat de heer Vermeer de zogenaamde vredesoproep van Stockholm beoogde, volgens hem een oorlogsverklaring van Moskou.

* * *

Nog verbazingwekkender was, dat *Het Vrije Volk* te enenmale de namen verzweg van de naïvelingen, die hun handtekening onder het Stockholmse manifest hebben geplaatst.

Op zichzelf verwondert het ons niet zo heel erg dat het socialistische dagblad feiten verzwijgt, die het niet plezierig vindt te vermelden. Wij hebben reeds vaak opgemerkt, dat *Het Vrije Volk* ook in zijn verslaggeving weinig objectief is. In dit geval is het echter nogal heel kras.

Immers volgens *De Telegraaf* heeft de heer Vermeer met name genoemd de Amsterdamse hoogleraar prof. dr. Jan Romein, die „toch niet van naïveteit kan worden beticht” en desniettemin „van oordeel is, dat men deze (Stockholmse) oproep niet mag veroordelen alleen, omdat een paar ondertekenaars communist zijn. Dit noemde de heer Vermeer „misdadig” en hij voegde daaraan toe: „En deze man moet studenten doceren” om te laten volgen: „Hiertegen moet met kracht stelling genomen worden”.

* * *

Prof. Romein, als geleerde waarlijk niet de eerste de beste, is bovendien steeds enfant chéri en paradepaardje van het socialisme geweest. Reeds toen hij tot hoogleraar werd benoemd, stond hij bekend als overtuigd historisch-materialist, zij het niet communist dan toch socialist. Hij heeft invloed óók op al hetgeen de Amsterdamse universiteit aangaat, een invloed die niet vreemd geweest is bijv. aan de bezetting van de leerstoelen in de zevende faculteit, waar enkele jaren geleden — ondanks fel verzet o.a. van ons Amsterdamse Gemeenteraadslid Le Cavelier! — de heren Presser, Klerekoper en Suys hun intrede deden en waarmede deze faculteit tot een „rode” werd gemaakt. Dat heette destijds een zuiver wetenschappelijke kwestie, op de benoeming van hoogleraren mocht bezwaar tegen hun politieke gezindheid niet gelden.

Thans spreekt een socialistisch Kamerlid over de socialist Romein als over „deze man”, die studenten moet doceren en tegen wie met kracht stelling moet worden genomen.

Hoe dit laatste zou moeten en kunnen geschieden, gaf de heer Vermeer helaas niet aan. Zouden zijn partijgenoten in de Amsterdamse Gemeenteraad ervoor te vinden zijn, de heer Romein als hoogleraar te schorsen (zo dit wettig mogelijk ware) of andere effectieve maatregelen te nemen om te beletten, dat hij op de aan zijn zorg toevertrouwde studenten zijn volgens de socialist Vermeer verderfelijke invloed kan blijven uitoefenen?

De heer Romein..... en bijv. zijn collega Presser, voor wiens benoeming de Amsterdamse socialistische raadsfractie zo krachtig heeft geijverd en die, naar wij met zekerheid menen te weten, eveneens het Stockholmse manifest ondertekend heeft?

Wilt ge vrede en welvaart?

Van Zoelen: „Dan terug naar het Goud!”

Wanneer wij de economische eenheid van Europa willen bevorderen, is het noodzakelijk om daarbij eveneens aandacht te schenken aan de financiële zijde van dit probleem, en wel in het bijzonder aan HET GELD. Gezond geld is een eerste vereiste, waarop de economische eenwording van Europa kan worden opgetrokken. Van gezond geld zijn wij evenwel nog heel ver verwijderd. Weliswaar is er kort geleden onder leiding van minister Stikker een monetair accoord tot stand gekomen tussen de West-Europese landen, doch — hoe verheugend dit ook moge zijn — het is niet meer dan een eerste bescheiden stap op de weg naar gezond geld.

Terugkeer naar gezond geld is naar mijn opvattingen alleen mogelijk door terugkeer naar HET GOUD. Daarmede bedoel ik niet terugkeer naar de gouden standaard — al zal dit wellicht een onderdeel van de nog af te leggen weg moeten zijn — doch, zoals gezegd, terugkeer naar het goud. Slechts wanneer alle in omloop zijnde bankpapier en pasmunt voor 100% zijn gedekt door goud, zal het geld weer gezond zijn en daarmede de maatschappelijke ontwikkeling weer op een soliede basis zijn gevestigd. Feitelijk is het woord „gedekt” hier onjuist en heb ik dit alleen gebruikt, omdat het in dit verband een algemeen gangbare term is. Persoonlijk ben ik echter van mening, dat goud nimmer als dekking voor bankpapier mag worden gebezigd, wanneer die dekking minder dan 100% bedraagt. Een bankbiljet behoort dus niet te worden uitgegeven of een ceel te zijn voor goud. Wanneer een bankbiljet slechts ten dele of in het geheel niet door goud is „gedekt”, brengt men het element vertrouwen in de geldsfeer, waar het van nature niet thuis hoort.

Vertrouwen hoort alleen thuis in de crediet sfeer en niet in de geldsfeer. De huidige moeilijkheden op monetair terrein, zijn m.i. voor het grootste deel te wijten aan het feit, dat men geld en crediet met elkaar heeft verward, zodat ze in een onontwarbare knoop zijn geraakt.

Het bedrog met geld is dan ook begonnen toen men het goed als dekking is gaan gebruiken en toen men het dekkingpercentage steeds verder heeft verlaagd. Daardoor heeft men ook de vrije inwisselbaarheid van bankpapier in goud moeten beperken en tenslotte geheel moeten staken. Tegenwoordig ontleent een bankbiljet zijn waarde nog slechts aan een zekere mate van schaarste.

Deze factor is in verschillende landen ongelijk en daarom voldoet het bankpapier slechts in zeer beperkte mate — en dan nog hoofdzakelijk nationaal — aan de voorwaarden, waaraan 'n ruilmiddel moet voldoen. Een uitzondering hierop wordt natuurlijk gevormd door de landen, waar de in omloop zijnde biljetten praktisch voor 100% door goud zijn gedekt.

Het is nuttig, wanneer wij ons van tijd tot tijd rekenschap geven van de voorwaarden, waaraan een goed moet voldoen om als ruilmiddel en als waardemeter te kunnen fungeren. Deze zijn:

1. het moet gemakkelijk te vervoeren zijn,
2. het moet gemakkelijk deelbaar zijn,
3. het moet steeds en overal van dezelfde kwaliteit zijn,
4. het mag niet aan bederf onderhevig zijn, en
5. het moet schaars zijn.

Ieder goed, waaraan ook maar één van deze voorwaarden ontbreekt, is ongeschikt. Van alle voorwerpen op aarde voldoet goud nog altijd het beste aan deze voorwaarden. Weliswaar voldoet het goud, bij de enorme toename van het ruilverkeer, wellicht niet meer geheel aan de onder 1 en 2 genoemde voorwaarden, doch de uitvinding van het bankbiljet heeft de bezwaren volkomen opgeheven. Er is dan ook op zichzelf niets tegen de uitgifte van bankpapier, zolang tegenover ieder biljet de daarop vermelde hoeveelheid goud staat. Men kwam echter tot de ontdekking, dat men meer biljetten kon uitgeven, dan men goud in depot had. Op dat ogenblik werd de vertrouwensfactor in de geldsfeer geïntroduceerd en vanaf dat ogenblik dateren de vele moeilijkheden op monetair gebied.

De ene devaluatie na de andere was er het gevolg van. Voor regeringen, die veel geld nodig hebben (b.v. voor oorlogsvoering) is het

dan ook een eenvoudig middel om de biljettenpers te laten draaien. De socialisten maken er ook al een handig gebruik van om hun volgelingen prachtige sociale voorzieningen voor te spiegelen. Het is een eenvoudige vorm van bedrog, waarbij succes van te voren is verzekerd. Wegens zijn eenvoud is devaluatie bijna het ideale middel om socialistische eisen, welke economisch niet verantwoord zijn, te bevredigen. Ik zeg: bijna, want eens wordt de rekening gepresenteerd, n.l. wanneer de man, die op zijn 60ste jaar pensioengerechtigd wordt, bemerkt, dat het hem destijds in uitzicht gestelde bedrag, tengevolge van enige tussentijdse devaluatie's, aanzienlijk aan koopkracht heeft ingeboet.

Terug naar het Goud!

Dr. Van Zoelen heeft als afgevaardigde voor de Nederlandse groep van de Liberale Internationale op het jaarlijks congres, dat te Stuttgart is gehouden, een memorandum ingediend, waarin hij 'n pleidooi houdt voor terugkeer naar het goud.

Aangezien hieruit weer eens blijkt, hoezeer economie en staatsvorm met elkaar te maken hebben, menen wij er goed aan te doen, dit memorandum hier in extenso te laten volgen. Het hier aangeraakte probleem confronteert ons in één slag met alle vraagstukken van deze tijd. Wat zal de toekomst ons brengen: vrede of oorlog, vrijheid of dictatuur, welvaart of armoede?

De heer Van Zoelen meent op deze vragen slechts één antwoord te kunnen geven: wil men, dat het vrede, vrijheid en welvaart zal zijn, dan: terug naar het goud!

Wil men derhalve sociale rechtvaardigheid betrachten, dan moet men eerst zorgen voor gezond geld. Zonder gezond geld zal er geen welvarende en gelukkige wereld kunnen zijn. Daarom is het een onverbiddelijke eis, dat het geld wordt weggehaald uit de vertrouwenssfeer, waarin het meer en meer is terecht gekomen, en weer geheel wordt terug gebracht naar de schaarstesfeer.

Dat is absoluut noodzakelijk zolang de particuliere eigendom en het daarmee gepaard gaande

ruilverkeer het uitgangspunt vormen van het economische leven. Wanneer wij het geld daarentegen baseren op vertrouwen, dan opent dit de weg tot de grootst mogelijke willekeur van de zijde der overheid, omdat het de overheid een middel in handen geeft om met het ruilmiddel te manipuleren. Muntverzwakking is door de eeuwen heen steeds een gevolg geweest van wanbeheer door de overheid, die geen evenwicht wist te bewaren tussen de inkomsten en de uitgaven van de staatskas. Daarom bestaat er verband tussen geld en staatsvorm. Een op vertrouwen gebaseerd geld zal onvermijdelijk verbonden zijn met een autoritaire staatsvorm en een willekeurig distributie-systeem. Daarentegen zal de democratische staatsvorm, zoals wij die voorstaan, slechts gehandhaafd kunnen blijven in een land met gezond geld, mede omdat slechts dan eenmaal aangegane verplichtingen onder alle omstandigheden onverkort kunnen worden nagekomen. Daarom acht ik het in de eerste plaats een taak voor ons, liberalen, om voortdurend en overal te pleiten voor terugkeer naar gezond geld.

Het goud kan twee functies vervullen, n.l. die van ruilmiddel en van schaarstemeter. Ruilwaarde is feitelijk een verschijningsvorm van schaarste in het ruilverkeer. Immers, een goed dat minder schaars is dan een ander, zal lager in prijs zijn dan een goed, dat schaarser is. Om de verschillende schaarsten ten opzichte van elkaar te meten, is het nodig hun graad van schaarste te bepalen en het is de functie van het geld deze verschillende schaarsten te meten. Geld behoort dus niet alleen ruilmiddel te zijn, doch tevens schaarstemeter. Net zo goed als wij een lengtemeter nodig hebben om de lengte van iets te meten, hebben wij ook een eenheid nodig om de waarde (= schaarste) van iets te meten. Zoals een lengtemeter lengte moet hebben, moet een schaarstemeter schaars zijn. Het goud voldoet aan deze voorwaarde, zodat het naast ruilmiddel, uitstekend de functie van schaarstemeter kan vervullen. Juist omdat men het goud is gaan gebruiken — of beter gezegd misbruiken — als dekking in plaats van als ruilmiddel en als schaarstemeter, verloor het een van de vereisten, die nodig zijn om het goud zijn functie behoorlijk te laten vervullen. Want door het goud als dekking te laten fungeren, werd zijn schaarste beïnvloed door een factor, welke geheel buiten zijn functie als ruilmiddel staat en zodoende de zuiverheid van de bestaande schaarsteverhoudingen vertroebelt. Immers, op de omvang van de dekking hebben de deelnemers aan het ruilverkeer als zodanig geen invloed. Een geheel buiten de geldsfeer liggende factor, het vertrouwen, werd mede bepalend voor zijn volume, in plaats van uitsluitend de schaarste.

De gebruikswaarde van een schaarstemeter, behoeft alleen te berusten op de eigenschap schaars te zijn en te blijven. Goud is daarvoor m.i. het meest aangewezen goed, vooral omdat het tevens het meest geschikte goed is om als ruilmiddel te fungeren. De functies van schaarstemeter en ruilmiddel vullen elkaar aan en zijn elkaars onafscheidelijk complement. Door het zijn van schaarstemeter is het goud een begerlijk ruilobject en juist door het zijn van een algemeen begeerd ruilobject, kan het zijn functie van schaarstemeter nauwkeurig vervullen, doordat het in het ruilverkeer steeds weer tegenover andere goederen wordt geplaatst. Zo vindt de schaarsteregistratie of prijsvorming zo nauwkeurig mogelijk plaats. Het goud is feitelijk het radar om de schaarste op te sporen en aan te wijzen. Is ergens een evenwicht verstorende graad van schaarste in het economische leven aangetoond, dan zal de productie zich daar automatisch op richten om het evenwicht weer te herstellen. Zo zal het goud via de prijsvorming een regulator en een stimulator zijn, zowel van de productie als van de consumptie.

Mits het goud dus naar zijn bestemming wordt gebruikt, kan het voor de maatschappij een zegen zijn.

Deze burger

van deze maand te vieren, zich te goed gedaan aan de redevoeringen van de heren Truman en Andriesen, maar — eerlijk gezegd — hij is daar niet veel mee opgeschoten. Het enige wat hij erbij gedacht heeft is, dat de wereld méér aandacht aan de eerste dan aan de laatste heeft besteed, maar dat wij met beide even weinig zijn opgeschoten. De twee bange en machtige vragen blijven: houden wij vrede? (bis).

Hij heeft, om het begin van deze maand te vieren, zich te goed gedaan aan de redevoeringen van de heren Truman en Andriesen, maar — eerlijk gezegd — hij is daar niet veel mee opgeschoten.

Het nare voor een burger als deze burger, die zó maar immers een burger is, is dat hij noch meneer Truman noch meneer Andriesen van dienst kan zijn.

Meneer Mao kent mij niet en trekt zich niets van mij aan.

Meneer Van der Goes van Naters kent mij wél en trekt zich evenmin iets van mij aan.

Het blijft dus, wat mij betreft, een lijdelijk geschiedenisje.

In ieder geval wordt het duidelijk dat de Roomse luyden zich hier en daar onbehaaglijk gaan gevoelen met de Pevédé A. in hun lits-jumeaux. Vorige week heb ik al op een teken aan de wand gewezen: dat hoofdartikel in het Advertentieblad voor Limburg, dat het niet goed vindt dat Katholieken lid van de Pevédé A. zijn.

En nu komt die rede van meneer Andriesen.

Nu moet U dat niet verder vertellen: maar ik heb nooit aan die coalitie gelóófd. Althans niet in haar diepere zin. Omdat noch het socialisme noch het katholicisme genoeg geestelijke vrijheid laten die oprechte, diepe verknochtheid met andersdenkenden mogelijk maakt. Omdat zij beiden daarvoor te dogmatisch zijn.

Daarom is hun vriendschap geen vriendschap, doch alleen een opportuun samengaan. En voor zulk een opportuniteit heb ik geen eerbied, omdat ik voor opportuniteit nóóit eerbied koester.

Daarom is hun vriendschap geen vriendschap, doch alleen een opportuun samengaan. En voor zulk een opportuniteit heb ik geen eerbied, omdat ik voor opportuniteit nóóit eerbied koester.

Waarmede de ondergetekende alleen maar zeggen wil, dat hij de rede van de heer Andriesen alléén daarom reeds, alleen om haar opportuniteit al, in wezen onbelangrijk vond.

Vele redevoeringen zijn, zelfs in hun eenvoud en zekerheid en vooruitziendheid, om hun onwaarachtigheid onbelangrijk.

Wanneer deze beide ongezegd waren gebleven, dan hadden zij geen enkele verliespost opgeleverd in het levensgrootboek van

DEZE BURGER.

Spannende dagen

Met meer spanning dan andere jaren het geval was, zal dit jaar uitgezien worden naar de Troonrede. Verwacht mag worden, dat de Regering dit keer in duidelijke taal zal uiteenzetten waarheen de koers leidt, welke maatregelen nodig zijn en welke gevolgen de internationale toestand voor ons land in de binnenlandse sfeer heeft. Naar onze mening kan hierbij niet genoeg gewezen worden op de internationale aspecten, welke in de huidige tijd zo zeer bepalend zijn voor de binnenlandse gang van zaken. Men moet trachten ons volk in deze materie het begrip bij te brengen, dat nodig is om waarheden en zelfs harde waarheden te verstaan. Daarnaast dient de overheid vertrouwen te scheppen op het terrein der staatsuitgaven. Het volk begrijpt, dat voor bepaalde zaken veel geld nodig is, het volk verwacht ook wel, dat de volksvertegenwoordiging die gelden zal willen voteren, maar dat kan alleen, als het vertrouwen aanwezig is, dat men zo sober mogelijk omspringt met de gevoteerde gelden. Dat behoeft geenszins te betekenen, dat men er naar uitziet betrekkelijk bescheiden posten, gezien in het totaal der begroting, te schrappen, als die posten werkelijk nodig zijn, maar wel, dat als het gaat om miljoenen, die gevoteerd worden, ook inderdaad getracht wordt zo efficiënt mogelijk de gelden aan te wenden.

Deze dagen voor de Troonrede zijn ook daarom spannende dagen, omdat de Regering maatregelen moet nemen inzake verhoudingen tussen prijzen en lonen, welke voor onze gehele bevolking ook van verreikende betekenis zijn.

Daardoor komen er vele geruchten en berichten in de wereld, die onjuist zijn, maar die toch nog geloof vinden, omdat er nog verscheidene dagen liggen tussen de Troonrede en Miljoenennota en de mededelingen en geruchten, welke gelanceerd worden. Men doet naar onze mening daarom goed niet te veel geloof aan geruchten of mededelingen (zelfs van z.g. goed geïnformeerde zijde) te hechten, omdat men zich daardoor wellicht onnodig ongerust of opgewonden zou maken. Hetgeen juist de bedoeling is van hen, die onrust willen onder ons volk. Daar staat tegenover, dat men van de Overheid mag verwachten, dat Troonrede en Miljoenennota een zeer duidelijk inzicht verschaffen in de omstandigheden, waarin ons volk in de komende jaren komt te verkeren.

Lonen en prijzen (I)

De Uniebonden eisen 5% loonsverhoging en tevens prijsbeheersing en wel ingaande 1 September j.l.

Vanwaar deze haast?

Op 15 Aug. schreef Het Vrije Volk in verband met de acties van de E.V.C.: „Het standpunt van het N.V.V. is duidelijk genoeg: of de prijzen omhoog of de lonen omhoog. Hierover wordt onderhandeld met de regering.....”

Deze redactie die, herhaaldelijk blijk gegeven had geen bijzondere voorstandster te zijn van loonsverhoging, vanwege de moeilijkheden waarin diegenen zouden komen te verkeren, die uit anderen hoofde, een bescheiden inkomen genieten en vooral ook van wege de inflationaire werking die er van uit zou kunnen gaan, alsmede van het dalen van onze concurrentiemogelijkheid bij export, schrijft ook nog in een hoofdartikel op 29 Augustus:

Twee gevaren bedreigen de vrije wereld, waartoe ons land behoort: van buiten de agressie van het gewapende Rusland met zijn satellieten; van binnen de verstoring van het evenwicht in de volkshuishouding. Deze beide gevaren hangen ten nauwste met elkaar samen. De waanzinnige politiek, die Rusland na de tweede wereldoorlog tegen een naar vrede en veiligheid snakkend Westen heeft gevoerd, dwingt tot verdediging en de verdediging, in de vorm van militaire toerusting, vergt zware offers aan geld, goederen en arbeid. Wat gebruikt moet worden voor de militaire paraatheid is niet beschikbaar voor de consumptie en als de voor consumptie beschikbare hoeveelheid goederen kleiner wordt, lopen de prijzen op, waardoor dan weer het evenwicht tussen lonen en prijzen uit zijn voegen raakt. Wil men dit evenwicht herstellen door verhogingen van lonen en salarissen, die met de prijsstijgingen gelijke tred houden, dan gaan de prijzen nog meer omhoog en de inflatie staat voor de deur met alle rampen, die zij over het land en zijn arbeiders pleegt uit te storten. Het is voor ieder nuchter denkend mens duidelijk hoe moeilijk het is de opbouw van een doeltreffend — en onmisbaar — verdedigingsapparaat te koppelen aan een sociaal-economisch beleid, dat de inflatie buiten de deur houdt en de misdadige actie der communisten, die door het volle gewicht te leggen op looneisen, met onafwendbare zekerheid van inflatie en chaos drijven, beteugelt.

Lonen en prijzen (II)

Om tot prijsregeling te geraken schrijft de redacteur:

Medewerking van 't bedrijfsleven is daarvoor stellig nodig. Die medewerking is op een breder vlak, dat niet alleen de aller-

eerste levensbehoeften omvat, ook noodzakelijk en er moeten middelen gezocht worden om de ondernemers tot deze medewerking te brengen. Het is in het belang van land en volk, dat zij zich hun verantwoordelijkheid beter bewust worden.

Kort daarop blijkt de K.A.B. een der Uniebonden de looneisen wereldkundig gemaakt te hebben, hetwelk de hiervolgende afstraffing in Het Vrije Volk van 31 Aug. tot gevolg heeft:

De K.A.B. werkt met het N.V.V. en het C.N.V. samen in de Raad van Vakcentralen. Te zamen verdedigen zij tegenover de werkgevers in de Stichting van de Arbeid een gemeenschappelijk standpunt. Het is een publiek geheim, dat de K.A.B. niet de meest voortvarende van de drie is als het op formulering van eisen aankomt. Zij is echter bij herhaling de anderen voor als het op ontijdige publicatie aankomt. Deze publicatie is ontijdig en bovendien onjuist in zoverre de eisen van de Raad van Vakcentralen aan het publiek worden voorgelegd als eisen van de K.A.B.

Wij hebben dus eerst gelezen dat of loonsverhoging of prijsverlaging moest volgen.

Daarna hebben we vernomen dat loonsverhoging en prijsbeheersing verlangd werd.

(Dit begint bedenkelijk veel te gelijken op de communistische leus hogere lonen, lagere prijzen; destijds door H. V. V. als waanzinnig bestempeld.)

Lonen en prijzen (III)

Wij krijgen zo het gevoel dat de actie van de E.V.C., waarbij vele in de Uniebonden georganiseerde arbeiders, onder het motief „vrees voor molest”, medestaakten, niet zonder gevolg gebleven is. Men blijkt bij de Uniebonden bevreesd te zijn de leden niet meer in de hand te kunnen houden.

Moeten wij in dit zelfde licht bezien het artikel in H. V. V. van 2 Sept., naar aanleiding van de wens van de werkgevers om de gehele aangelegenheid van loonsverhoging en prijsbeheersing rustig te willen bekijken? De goede wil van de werkgevers blijkt uit het feit dat zij intussen overgangsmaatregelen willen nemen.

Ofschoon nog niet bekend met de juiste aard daarvan, worden de werkgevers van het spelen van gevaarlijk spel beschuldigd en wordt hun verweten de arbeiders met een uitkering te willen afschepen.

Op 29 Aug. wordt nog geschreven dat er middelen gezocht moeten worden om de werkgevers tot medewerking te brengen en op 2 September worden dezen verweten dat ze de zaak willen bestuderen. En dat terwijl er intussen overgangsmaatregelen zullen worden getroffen.

Nogmaals is men bang de greep op de leden te zullen verliezen?

Vlug, Veilig, Voordelig?

Vlug, Veilig, Voordelig, lazen wij onlangs weer als stationsreclame. En wij dachten zo: vlug, dat klopt wel. Maar Voordelig? En écht Veilig? Meneer Den Hollander kan het natuurlijk ook niet helpen. Want ook hij is afhankelijk van de rekenaars aan de Kneuterdijk.

Maar voordelig... leg uw oor eens te luisteren in een willekeurige coupé. En aanhoor het oordeel der reizenden over het abonnement en het reourtje en de enkele reis! Wist u dat u met z'n vieren even „voordelig” een auto kunt huren dan viermaal enkele reis heen en terug betalen?

En Veilig... ook die V is niet helemaal meer op haar plaats. Want nu de elektrische treinen op veel meer baanvakken rijden en het verkeer dus sneller loopt, nemen de ongelukken op de onbewaakte overwegen voortdurend toe. Zelfs reed onlangs nog een gerenomeerd lokaaltje een auto aan gruzels. En nu kan men natuurlijk de omgeving bij die overwegen eindelijk weleens schoonmaken, zodat er meer uitzicht komt (dringend nodig, meneer Den Hollander!), maar dat lost het vraagstuk niet op.

Want in een zo dichtbevolkt landje met steeds toenemend snelverkeer op alle wegen kan men die overwegen niet langer onbewaakt laten. Of men werkelijk (zoals onlangs iemand in een krant betoogde) snel en goedkoop de oplossing kan vinden door werklozen in te schakelen als bewakers, moeten de leiders van V. V. V. maar uitrekenen. Vermoedelijk zal de som der cijfers dan ook niet meevallen. Maar hoe dan ook, zó als nu kan het werkelijk niet langer.

Om goed te onthouden

Generaal Scheffelaar slaagde er „na zeer vele moeilijkheden” in onze Ambonense KNIL soldaten op Balikpapan te overtuigen „dat zij er beter vrijwillig in konden toestemmen naar JAVA te worden gezonden in afwachting van repatriëring”.

Zij werden dus, evenals de groep Makassar, onwispand en gelederd in verschillende garnizoensplaatsen op Java „totdat de terugkeer naar Ambon mogelijk zal zijn”.

Onthoudt U dit goed: de terugkeer naar Ambon! Dat wil zeggen — en nogmaals: laten wij dit allen nu goed onthouden — deze generaal en DUS de Nederlandse Regering, namens wie hij sprak en handelde, zijn derhalve verantwoordelijk dat deze belofte gehouden en niet geschonden dan wel geseponneerd wordt.

De terugkeer te goeder tijd naar Ambon werd beloofd — slechts op deze voorwaarde stemden de Ambonnesen in vrijwillige evacuatie naar JAVA toe.

Wij willen in verband hiermee nog eens onderstrepen een zinsnede uit een beschouwing over de Ambonense militairen in de Nieuwe Courant:

„Omdat zij zulke voortreffelijke soldaten zijn en om de verbetering, waarmee zij hebben gestreden tegen de Republiek, totdat Nederland met het van Royen-Roem-accoord capituleerde, worden zij door hun vroegere tegenstanders, de T.N.I., op de meest felle wijze gehaat. Wanneer zij gedwongen worden hun wapens over te geven, of wanneer men hen zou overbrengen naar Java of over de eilanden verspreiden, betekent dit niet anders, dan dat zij aan hun vijanden worden overgeleverd en ten dode opgeschreven zijn. Zij met hun vrouwen en kinderen. Deze schuld kan en mag Nederland niet op zich laden tegenover de ereschuld, welke het tegenover deze mensen heeft. En tegenover het gehele KNIL, dat zich één voelt met deze kameraden.”

En:

„Er is een uitweg: men brenge de Ambonnesen naar Nieuw-Guinea. Daar hebben wij goede soldaten nodig. Daar vinden zij de vlag, waaronder zij hebben gestreden. Daar zijn zij gevrijwaard voor wraak. Daar kunnen zij zich veilig voelen met hun gezin. Zij hebben er recht op behoorlijk behandeld te worden.”

De regering heeft die laatste suggestie blijkbaar weer niet aangedurfd. Ook hiervoor blijft zij aansprakelijk.

Maar hoe dan ook: andermaal legde een generaal in haar naam een plechtige belofte af.

Dat is al meermalen gebeurd. Maar ook meermalen werd die belofte NIET gehouden. Denk bijvoorbeeld aan: „wees niet bevreesd — het Nederlandse leger verlaat de thans bezette gebieden niet! Het Nederlandse leger trekt niet terug!” (Jogja — 2e pol. actie).

Daarom hebben wij de door generaal Scheffelaar gedane belofte afgedrukt — om goed te onthouden en opdat zij worde nagekomen. En mede omdat wij, helaas, geen vertrouwen meer hebben in de maatregelen en het beleid en bovenal in de karaktervastheid en de beloften van minister Van Maarseveen.

Nog goed genoeg

Hoezeer het gehate „kapitalistische stelsel” toch nog goed genoeg is om te helpen het eigen regiem in het zadel te krijgen, blijkt wel duidelijk uit de berichten die uit China komen met betrekking tot de economische politiek die thans door Mao Tsetoeng wordt gevoerd. Mao's minister van Handel en Financiën, heeft er geen doekjes omgewonden en o. m. het navolgende verklaard. „Wij erkennen de noodzaak van particulier kapitaal, voor zo ver het geen overheersende controle op de huishouding van het volk uitoefent (?). In China met zijn industriële achterlijkheid is dit kapitaal vooruitstrevend en is het in het belang van het volk, dat de nationalistische kapitalisten de industrie ontwikkelen en daarin op lange termijn geld investeren”. Ziedaar de communistische leer in de praktijk...

Offers

Nu de internationale toestand langzaam maar zeker een ernstig karakter gaat aannemen, kan het niet anders, of deze ontwikkeling doet ook haar terugslag gevoelen in ons land. Zeer terecht is de regering van oordeel dat zij met betrekking tot haar defensiebeleid niet achter kan blijven bij de stappen die op dit gebied door de grote Westerse mogendheden worden ondernomen. De versterking van onze paraatheid vereist evenwel zeer grote financiële offers. Vooral voor de middenstand is het wel zeer onaangenaam, dat van de beloofde belastingverlichting wel niet veel terecht zal komen. Zo wordt heel ons volk voor zware offers geplaatst. Offers, evenwel die zeer noodzakelijk zijn, omdat het gaat om de instandhouding van onze vrijheid. Indien de Westerse democratische wereld thans niet talmt en bereid is de nodige offers te brengen, bestaat er een redelijke kans, dat de rechten van de vrije mens niet zullen worden vernietigd. Doch deze kans wordt ons — gezien de ontwikkeling achter het ijzeren gordijn — slechts eenmaal geboden. Indien wij haar zouden missen, zou waarschijnlijk alles verloren zijn. Het kan goed zijn, dit alles ter dege te realiseren, opdat de noodzaak wordt ingezien dat de offers zullen moeten worden gebracht.

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Weekblad van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie

Voorzitter Redactie-comm.:
 Drs. H. A. Korthals.
 Redactie-secretaris: Mr. E. Elias.
 Adres: Victoria Hotel Amsterdam,
 Kamer 435.
 Administratie: Postbus 43,
 A'foort, tel. 5267.
 Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal,
 f 7.50 per jaar.
 Voor het zenden van abonnements- en advertentiegeden:
 Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie“ te Amersfoort.
 Losse nummers 15 cent.
 Voor advertenties wende men zich tot de administratie.

ALLERHANDE

GEDULDIG GEHAKT

Gehakt is „geduldig“: men kan er goedkopere grondstoffen in wegwerken, die het volume van het balletje groter maken, zonder dat dit meer van het duurdere vlees kost. Wie te veel „vulmiddel“ gebruikt, behoeft daarom nog geen „knoeier“ genoemd te worden, doch daartoe de kans te lopen brengt niets in het laatje, omdat het toch niet lukt de kostprijs van het balletje gehakt aldus aanmerkelijk te drukken.

(Horeca)

NIET GESLAAGD GESPREK

De „Mijlpaal“ is een regeringstentoonstelling geweest. De regering heeft deze expositie willen zien als een gesprek tussen haar en het Nederlandse volk, en men kan nu met recht zeggen, dat dit een duur gesprek is geworden, dat bovendien — en dat was het ergste — door het Nederlandse volk niet werd verstaan. Een grappenmaker kenschetste dit „gesprek“ als echt ambtelijk-Haags, want er werd volgens hem „achter uit de keel gepraat“. We geloven, dat dit even gevat als typerend gezegd is, want de aansluiting, het gehoor, werd volkomen gemist. De „Mijlpaal“ had alle eigenschappen, die men van een „genationaliseerde“ tentoonstelling zou kunnen verwachten en in wezen was zij ook een „genationaliseerd“ geval.

(De Gelderlander)

VERPLICHTING

De internationale politieke ontwikkeling legt ook ons land de verplichting op zijn defensie krachtig te verbeteren. Wij zullen de plank wel niet ver mis slaan, als hiervan in de komende begroting duidelijk de weerslag te vinden is. Ook op het komende jaar zullen wij dus wel moeten rekenen op begrotingstekorten — vooral met het oog op de steeds grotere eisen, die de defensie in de loop van 1950 en 1951 zal gaan stellen en welke nu nog niet precies te voorzien zijn — die in feite gefinancierd worden door credieten — dus door een uitbreiding van de girale geldcirculatie.

(Deventer Dagblad)

WEL WAT OUD

Eenkele weken geleden is er voor een deel van onze weermacht één dag een „proefmobilisatie“ gehouden. Officieren uit Indonesië, die daar de mooiste Nederlandse wapenen hadden moeten inleveren (geschenk van Nederland aan R.I.S.?) kwamen voor één dag op om uitrustingsstukken te ontvangen. Aan artillerieofficieren te Ede werden ook „wapenen“ uitgereikt. Deze officieren ontvingen een rijks pistool, model 1878!!!

(Rotterdamsch Nieuwsblad)

VOORNAAMSTE STEUNPUNT

Het voornaamste steunpunt onze geestelijke weerbaarheid ligt juist in de gelijkgerichte Europese gedachte, die ons wordt ingegeven door onze opvattingen omtrent democratische vrijheid. Maar wat hebben wij nog te stellen tegenover de totalitaire, gedwongen eensgezindheid van het Oosten, indien er een discrepantie mogelijk is, zoals deze in de inzichten over vrijheid en vrijheid, democratie en democratie, meerderheid en minderheid in België tot uiting kwam en in Straatsburg werd getolereerd?

(Utrechtsch Nieuwsblad)

DE TWEE KAMPEN

De verdeling der wereld in twee kampen is, of men het wil of niet — onveranderlijke zaken moeten nu eenmaal worden aanvaard — een feit geworden. Slechts door het scheppen van een tegenwicht tegen de macht, die blijkbaar zelfs niet het middel schuwt der agressie, verhoogt men de kans, de gruwel van een wereldconflict te voorkomen. „Indien gij de vrede wilt, gordt u ten oorlog“ deze oud-Romeinse, in de jaren 1945-1950 al te zeer veronachtzaamde waarheid, geldt voor de gehele vrije wereld. Daartoe behoort — met ere — ook Nederland.

(Algemeen Handelsblad)

BESCHERMING

Als het zo doorgaat, zal er nog menig monument voor de sloper gaan. Daarom moge de brand van de oude kerk van Willemstad aanleiding zijn om de verantwoordelijkheden nu eens haarfijn vast te stellen, de bestaande beveiligingsregeling voor monumenten op de helling te zetten en vervolgens de ongerustheid van het publiek over het lot onzer monumenten weg te nemen door een duidelijke publicatie, waaruit blijkt, wat precies voorgeschreven is en ook gedaan wordt om ze tegen de ondergang als gevolg van het eenzaam optreden van een negentienjarig schildersknechtje en zo te behoeden. Zulks is ook redelijk tegenover de belastingbetaler, die tonnen per jaar aan restauratie opbrengt en dus wel enige zekerheid mag hebben, dat dat geld niet roekeloos wordt gewaagd.

(Het Parool)

TE ZWAAR BETAALD

Naarmate de discussie met de wapenen totaler wordt, zal er minder verschil ontstaan tussen de eindelijke positie van overwinnaar en overwonnenen. Inderdaad, op de smeuulende puinhopen van wat wij als geestelijk en materieel bezit liefhadden zullen de berooide overwinnaar en de naakte overwonnenen de rafels van hun laatste hemd met elkander delen. Wellicht zullen zij tenslotte de witte vlag van gevonden eenheid hijsen. Maar die eenheid zal te zwaar betaald zijn, omdat wij er de prijs van onze menselijke eer voor gegeven hebben.

(Utrechtsch Nieuwsblad)

KAMPEERPROBLEMEN

Tegen kamperen in tenten bestaat uit een oogpunt van natuurschoon zeker geen bezwaar. Een goede tent in een landschap is niet lelijk; integendeel, zij kan een eenzaam stuk natuur op een bekoorlijke manier verlevendigen. Tentenkampen hebben bovendien het voordeel, dat ze niet permanent zijn. Maar zodra van lokaliteiten sprake is, wordt het moeilijker. Het lijkt mij bijna ondoenlijk, doelmatigheid en goedkoopte en massale behuizing met esthetiek te combineren. Toch zal men er naar moeten streven, door aanwijzing van de juiste terreinen enerzijds en door een zo goed mogelijk bouwen aan de andere kant het natuurschoon niet te veel te schaden.

(De Kampioen)

REPRESENTATIES EN UITNODIGINGEN

Uw zoons en dochters kunnen en mogen u representatief en op officiële uitnodigingen niet vervangen! Dit moest waarachtig in het Orgaan der V.V.D. duidelijk worden gesteld! Ook al is de cocktailpartij nog zo gezellig en al is het koude buffet nog zo prettig voorzien, het kan niet en het mag niet! Dat dit schooieren — want de dingen moeten in dit landje nu maar eens duidelijk bij hun naam worden genoemd — aldus moest worden signaleerd, pleit noch voor de bekleeders der hoge ambten, noch voor de hunnen.

Trouwens, aan die bekleding kleven meer vlekken.

(Advertentieblad voor Limburg)

VROEGER EN NU

Daar was onlangs op het Concours Hippique te Utrecht een Utrechts burger, die zich een plaats in de voorste rij had verzekerd. Maar op het allerlaatste ogenblik kwamen een dame en een heer vlak voor hem staan. De burger protesteerde. „Weet u wel, wie ik ben?“ vroeg die meneer toen. „Ik ben Minister die en die!“ De burger verklaarde, dat dit hem volkomen koud liet en eiste het verdwijnen van de heer Minister uit zijn gezichtsveld. Dus trok de woordenwisseling de aandacht. Dus verscheen er een politieagent. De burger verklaarde. En de andere meneer herhaalde alleen maar hooghartig: „Weet u wie ik ben? Ik ben Minister die en die“, en werd door een haastig toegesneld bestuurslid naar ergens een stoel en de veilige vrede geleid.

Maar toen de betrokken en volkomen betrouwbare, doch spinrijdige burger ons dit verhaal deed, dachten wij zo: stel je voor dat figuren als Kuyper, Nolens, Schaepman, de Savornin Lohman, Goeman Borgesius in hun tijd ook „weet u wel, wie ik ben?“ hadden gespeeld... en op die wijze het hoge ambt hadden geentileerd....

Ja, vroeger... in de tijd, toen een minister nog een tramkaartje en een generaal gewoon een fiets gebruikte... toen ook de hoogsten in den lande eenvoud en soberheid betrachtten en het voorbeeld gaven.....

(Advertentieblad voor Limburg)

BETER DAN VROEGER

Vast staat echter, dat de huidige omstandigheden van ons volk een betere voorbereiding vragen dan vroeger. Vast staat ook, dat, wil het Nederlandse volk met de andere volken van Europa een zinvolle poging wagen om zijn vrijheid, zijn beschaving en zijn voortbestaan veilig te stellen, het zijn inspanning zal moeten vergroten.

(Generaal Kruls in de Militaire Spectator)

Een hard, verschrikkelijk boek:

Het uur der beslissing (*)

(Door onze militaire medewerker)

Generaal Pierre Billotte schreef een ernstig waarschuwend boek. Hij is niet de Billotte, die in Mei 1940 de 1ste Franse legergroep aanvoerde en die op 21 Mei dodelijk werd gewond bij een auto-ongeluk. Maar hij is een volgeling en medewerker van generaal De Gaulle en commandeerde bij de bevrijding van Parijs een van Leclerc's pantserbrigades. In zijn militaire denken en doen een van de „jongeren” en „wetenden”, zoals ook De Gaulle er een was, en die zich blijkbaar uit het militaire vak terugtrok om dit boek te schrijven.

Een hard en eigenlijk verschrikkelijk boek, waarin deze tijd door een militaire vakman wordt ontleed. Weliswaar brengt hij niets nieuws, maar wel een aaneengeschaald verhaal over de wijze, waarop het Westen de oorlog won en de vrede verloor, omdat vooral president Roosevelt en zijn raadslieden niet opgewassen bleken tegen de volstrekt gewetenloze politiek van de meester-speler Stalin.

In het tweede deel bespreekt Billotte hoe Stalin in een onverbloemd duidelijk streven naar wereldbeheersing de wereld feitelijk in 2 delen splitst: de Sovjets en de „anderen”, waarbij vooral het overgaan van China naar de communisten van ongemeen gevaarlijke betekenis is, terwijl reeds van huis uit het splijten van Duitsland in een Oostelijk en Westelijk, streng van elkaar gescheiden deel een meesterstuk van Stalin was. Want

„waar moet West-Duitsland, dat het grootste deel van de Duitse bevolking en van de industrie omvat, een afzetgebied vinden voor zijn industrieproducten, die vroeger 75 % van de Duitse export uitmaakten? Hoe kan het zich de levensmiddelen en de grondstoffen verschaffen, die resp. 30 en 53 % van de import van het oude Reich vormden? Het kan geen vrije handelsbetrekkingen meer onderhouden met het gesovjettiseerde Oost-Duitsland. Het kan zijn producten ook niet meer afzetten op zijn vroegere markten in Centraal- en Oost-Europa... slechts ten koste van politieke inlijving is Moskou bereid deze markten voor West-Duitsland te openen... Stalin's geallieerden van gisteren zitten nu met de handen in het haar over het Duitse economische probleem, waarmee hij hen heeft opgescheept”.

Maar ook in China worden de markten gesloten voor de Westerse mogendheden en **eveneens voor Japan**. En in en met Japan herhaalt zich hetzelfde spel en zelfs in nog erger mate dan in West-Duitsland:

„Stalin zal de deur van China voor de Japanse handel niet openen dan op voorwaarde van politieke onderwerping. Hij zal wachten totdat 't probleem zich in Japan tot het uiterste heeft toegespitst; tot de communistische propaganda haar werk heeft gedaan; tot de Amerikaanse pogingen om een economische oplossing te vinden, mislukt zijn; tot de Westerse economie zit opgescheept met de Japanse productie en het probleem der voeding van de 100 miljoen Japanners”.

En Billotte besluit dit tweede deel met het volgende:

„Thans rest mij nog iets neer te schrijven waarvan ik zeker ben, doch waarvan slechts zeer weinig mensen op de hoogte zijn.

(*) **Generaal Pierre Billotte „Het Uur der Beslissing” (Le temps du choix).**

In Augustus 1948 heeft Stalin te Soetchi op de Krim een geheime bijeenkomst gehouden met de leiders uit de satellietstaten als Anna Pauker, Dimitrov, Gottwald en nog enige anderen. Bij die gelegenheid deed hij hun de volgende vertrouwelijke mededeling: „ik heb 3 jaar nodig om de staatshuishoudingen van de onderworpen landen te integreren, om China goed in de hand te krijgen en om het oorlogspotentieel van de Sovjet Unie op het vereiste peil te brengen. Het is mogelijk dat zich in die tussentijd oorlogsgemommel doet horen. Doch vóór die tijd zoek ik geen conflict. Eerst over 3 jaar zal ik in staat zijn, als het moet, een beslissende krachtmeting met het Westen aan te gaan.”

In het derde deel bespreekt Billotte de zwakke punten van de Westerse wereld. Een wereld „zonder eenheid”, met een weliswaar nog materiële superioriteit, die spoedig zal zijn opgedeeld; een wereld, die na het nazi-isme en het fascisme „het zuivere begrip van de mens nog niet in zijn waarde heeft hersteld”, die het initiatief telkens weer aan de handige en gewetenloze tegenstander laat en die met al haar Pacten niet verder kwam dan „voorlopige noodmiddelen”.

„Met hun hoog economisch peil vaart de U.S.A. als een groot eenzaam schip op een oceaan vol wrakstukken; president Truman kan voorstellen de achterlijke

landen tot ontwikkeling te brengen; Paul Hoffman kan de Europese landen bezweren een economische eenheid te vormen; Dean Acheson kan een beroep doen op de Europeanen om in goede verstandhouding met Duitsland te leven, en op de Amerikaanse industriëlen om de concurrentie van de buitenlandse import te aanvaarden. Doch alles wat men zegt en doet, zal een lapmiddel zijn, zolang de Westerse landen, die gevangen zitten in hun gewoonten van denken en doen, tegen de stroom van de economische revolutie zullen oproeien, zolang zij het leven niet aandurven en zolang zij niet vastbesloten in de toekomst zullen marcheren.”

En:

„Nee, de strijd is niet gelijk tussen die machtige en geconcentreerde strijder enerzijds, die zijn slagen toebrengt — en vaak onder de gordel stoot — waar en wanneer hij wil, en deze lusteloze tegenstander anderzijds, die slechts in staat is met zijn hand te tasten naar de wonden, die hij telkens weer oploopt, omdat zijn rheumatische bewegingen hem beletten op tijd te pareren.... De dynamische politiek van Stalin, die op weg is naar de wereldhegemonie en die de door de mystiek ontvlamde volkeren meeslept naar dit doel, en de politiek, die aan een verlamde Westerse wereld slechts uitzichtloze noodsprongen kan aanbieden, zijn niet te vergelijken. Indien wij niet zeer spoedig een réveil van het Westen zullen zien, en als dat réveil niet de inspiratie geeft voor een grote politiek, zal het met onze beschaving gedaan zijn. Maar als het Westen spoedig ontwaakt dan is een grote politiek nog mogelijk, dan kan misschien een groot antwoord gegeven worden op de misleiding van de wereld door het communisme.”

(Slot volgt).

Excellente manieren

Men schrijft ons:

Met een variant op 't spreekwoord „Aan een boom zo vol geladen, mist men één, twee pruimen niet”, dachten we onlangs op een verjaardag van een lid van het Koninklijk Huis: „In een straat zo vol met rood-wit-en-blauw, mist men één, twee vlaggen niet”. Maar we moesten deze gedachte terstond zelf corrigeren, want we misten wel degelijk een vlag aan de woning van een minister der Kroon, in een der Haagse straten. Misschien, zo dachten we verder, is de bewindsman niet thuis en is het hem dus niet mogelijk de vlag uit te (laten) steken. Maar toen we zijn woning 31 Augustus j.l. wederom passeerden, woei 't dundoek weer niet van de vlaggestok, die ook op andere dagen van het jaar, kaal als een galg, uit de gevel van 't forse huis van de P.v.d.A.-minister steekt.

Dat stak ons, want de bewindsman was op de 70ste verjaardag van Prinses Wilhelmina wél thuis. Immers zijn ministeriële auto met de ministeriële vlag voorop(!) stond voor de deur.

Wat toch kan de oorzaak zijn van het ontbreken van de vaderlandse driekleur aan de woning van een bewindsman, die kennelijk wel gevoel voor vlagvertoon heeft?

(De „men” die ons het bovenstaande schrijft, noemt de naam van de niet-vlaggende minister niet. Maar zeker in dit geval is het goed minister en paard te noemen. Derhalve zij, redactie-gewijs, dit gedaan. Het is mr. Joekes die bedoeld wordt. — Red.)

prijs gebonden dan door ondernemersovereenkomsten.

Wanneer een voorvechter van de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie als de heer Suurhoff, wel bindingen in de sociale, maar niet in de economische sector zou voorstaan, ware dit een bedenkelijk meten met twee maten en zou men moeten vrezen, dat de ondernemers ervoor zullen bedanken als enige vrucht der samenwerking het gelag te moeten betalen.

Het behoeft niet opnieuw te worden geargumenteed, waarom wij voor een zo vrij mogelijke prijsvorming op elk terrein zijn. Wanneer evenwel daarin ter bescherming van bepaalde belangen, zonder in strijd te komen met het algemeen welzijn, wordt ingegrepen, dan menen wij, dat alle bedrijfstgenoten daarbij gelijke rechten toekomen. De overheid dient voor die gelijkgerechtigdheid te waken, vooral wanneer zij geroepen wordt tot een oordeel over mogelijke strijd met het algemeen belang. Zij zal daarbij zeker niet uit het oog mogen verliezen, dat de huidige spanning tussen lonen en prijzen niet alleen voor de loontrekkenden, maar ook voor vele groepen van ondernemers nadelige gevolgen heeft. Deze doen zich in het bijzonder voor, waar de laatste schakel in het productie- en distributieproces tegenover de gebruiker staat en de wisselingen in de koopkrachtverhoudingen heeft op te vangen. Ook daar zal in menig geval de beloning voor gepresterde arbeid ontoereikend zijn om de bedrijfskosten — waaronder ook arbeidslonen en sociale lasten! — te kunnen opbrengen en het gezin van de ondernemer op behoorlijke wijze te kunnen onderhouden.

Daarom hoede ook de overheid zich bij haar sociaal-economisch beleid voor eenzijdigheid; zij mag zeker niet met twee maten meten.

Niet meten met twee maten!

Onlangs hebben wij reeds melding gemaakt van de vragen van het Tweede Kamerlid Nederhorst over prijsafspraken in het slagersbedrijf. Het halfslachtige antwoord, dat de ministers van Landbouw-, Visserij- en Voedselvoorziening en van Economische Zaken hierop gaven kon bij het grote publiek de indruk wekken, dat er iets niet in orde zou zijn. Het gevolg is dan ook geweest, dat men in slagerskringen zeer onstemd is over dit blijkbaar door minister Mansholt geïnspireerde antwoord en dat de Partij van den Arbeid weer eens heeft getoond, hoe weinig oprecht haar middenstandspolitiek is.

Niet lang daarna heeft ook haar Kamerlid, de heer Suurhoff zich op dit slappe koord begeven. Hij vroeg de minister van Economische Zaken in niet minder tendentieuze gestelde vragen inlichtingen over het in het leven roepen van een marktorganisatie voor electro-technische artikelen, binnen welke grossiers, detailisten en installateurs door wederzijdse erkenning tot een zogenaamd exclusief handelsverkeer willen komen, d.w.z. dat alleen geleverd wordt door en aan erkende ondernemers en met inachtneming van in onderling overleg vastgestelde prijzen en leveringsvoorwaarden.

Het verheugt ons, dat minister Van den Brink, die nu alleen het woord kon doen, in zijn antwoord de suggestie heeft afgewezen, als zouden dergelijke privaatrechtelijke ordeningsmaatregelen, welke trouwens ook in andere sectoren van het be-

drijfsleven voorkomen, uit een oogpunt van algemeen belang a priori onaanvaardbaar zijn. De minister wijst erop, dat een dergelijk exclusief handelsverkeer uiteraard steeds een zekere mate van economische dwang tot aansluiting medebrengt. Hoewel daaraan bezwaren kunnen kleven, zijn dergelijke regelingen niet zonder meer in strijd met het algemeen belang te achten. Een oordeel hierover zal eerst na onderzoek van geval tot geval kunnen worden geveld. Het departement blijft diligent ten aanzien van alle kartelliseringspogingen.

Het spreekt vanzelf, dat de overheid zich nauwkeurig rekenschap geeft van alle door bedrijfstgenoten ondernomen pogingen tot regulering van de concurrentie. In de Wet op de Bedrijfsorganisatie is het stellen van bindende regelen ter bevoordering van gezonde mededinging onder de nodige waarborgen ter voorkoming van misbruik als een der doelstellingen van de bedrijfslichamen vermeld. Het is duidelijk, dat de huidige spanning tussen lonen en prijzen tot een omzichtig beleid noopt, maar men kan de ondernemers toch moeilijk het recht ontzeggen, hun bestaansmogelijkheid door een redelijke beperking van de concurrentie na te streven, zolang op het terrein van lonen en andere arbeidsvoorwaarden hetzelfde gebeurt door het tot stand brengen van (collectieve) arbeidsovereenkomsten, al dan niet verbindend verklaard, alsmede door bindende regelingen van het College van Rijksbemiddelaars. In de meeste gevallen wordt daardoor een belangrijk groter deel van de consumenten-

Die uit de Stad:

„t ZAL HIER 's WINTERS WEL WAAIEN!”

Die uit Vinkeveen:
„JA. ALS ER WIND IS!”

Vinkeveen is een kilometers lang dorp. Eén grote weg met aan weerszijden kleine hoeven, over een brugje bereikbaar. Aan de ene zijde van de weg zijn de Vinkeveense en Proostdijer Plassen, aan de andere zijde tuinderijen en de polder Groot Mijdrecht. Die polder is maar lastig voor het dorp. De waterhuishouding is er door in de war gebracht. Het altaar van de R.C. kerk is naar beneden gekomen! Kunstmatig watertoevoer onder de kerk bleek nodig te zijn. Onder de grote meisjesschool bracht de gemeente voor 30.000 gulden irrigatiewerken aan, om ook daar de keps over de heipalen vochtig te houden. Als ze die plassen nu ook nog droogleggen, zoals de wet dat voorschrijft kan Vinkeveen wel vertrekken. En of het zulke goede grond zou zijn zoals de landbouwconsulent meent die verzocht het vervenen stop te zetten? Zou de bodem zoveel anders zijn dan in de polder Groot Mijdrecht? Daar tobt men met irreversibele gronden, dode grond die geen water opneemt. „Het kan maar zo dat je in Vinkeveen koolzaadplantjes uit Groot Mijdrecht ziet vliegen”. Ook heeft die polder veel last van zoute kwel. Koeien uit Friesland drinken er de eerste dagen niets, dan ineens veel, hun melk wordt er armer aan vet.

Het is dus zaak om goed te onderzoeken of het droogleggen van de plassen en vooral het drooghouden van het verkregen land, geheel door de opbrengst verzekerd zal zijn.

De wet die voorschrijft dat de plassen in 1964 droog moeten zijn kan gewijzigd als driekwart van het te vervenen gebied is verveend. En dat is nu het geval.

Men kan de plas de plas laten als men dat wil. Het is een „wijkplaats voor flora en fauna van de oude rivierdelta”; het Botshol biedt een bijzondere mogelijkheid voor het waarnemen van de overgang in veenvegetatie: van brakwater tot zoetwater. Het aan natuurschoon toch al arme Amsterdam heeft hier in de directe omgeving een kostelijk bezit, wat straks als de grote Rijksweg Amsterdam—Utrecht gereed zal zijn, makkelijker voor iedereen bereikbaar is. Men kan er roeien, zeilen, zwemmen, kamperen en vissen. Men kan zich verwanen van de grote stad en de mensen, in die rijk met eilandjes bezaaide plassen. Er is het blauw van de voederwikke, het teergeel van de moerasspirea, er zijn wolken zachtrose valeriana; er is het roserood van de fijngestyleerde zwanebloem; er zijn gezellige gele plompen en de grote stille witte lilies. Het wordt meer en meer door liefhebbers van watersport bezocht. Maar zullen de eilandjes in de loop der jaren verdwijnen? Wegspoelen zoals dat in een veengebied uiteraard gebeurd? Zal het mogelijk zijn ze te beveiligen? De oever te verdedigen zodat deze status behouden blijft? Dat is een grote vraag. En wie betaalt de kosten? Amsterdam? Utrecht?

Men denkt ook over zandwinning uit de Vinkeveense Plassen ten behoeve van de stad Amsterdam. Droogmaking zou dan voor altijd uitgesloten zijn en het pastorale karakter van de omgeving zou voorgoed verdwijnen. De plas werd dan 25 meter diep, het water woelig en koud en alleen voor flinke zellers aantrekkelijk. Maar de kosten voor de oeververdediging kunnen berekend in de verkoop van het zand. Amsterdam kon dan bouwen en de Prov. Utrecht had een probleem minder. Men denkt 30 miljoen kubieke meter zand te betrekken uit dit water, wat door de ligging en de kwaliteit van het zand, 15 miljoen gulden goedkoper zou komen dan tot nog toe berekende mogelijkheden. Goedkoop zand betekent goedkoper huren. — Dit zand „zuigt lekker”. Ook wordt gedacht over het, in één moeite door, aanleggen van een kunstmatig strand, waardoor de stad een (modern?, mondain?) recreatieoord rijker zou worden. Vinkeveen, dat wil industrialiseren zou,

door het verbindingskanaal wat door het mooie gebied van het riviertje de Waver is geprojecteerd en nodig is voor het transport van het zand, in directe verbinding met de grote waterwegen komen.

De Vinkeveense en Proostdijer Plassen waren vroeger weide gronden. Ongeveer 100 jaar geleden werd concessie verleend voor een „veenderij”, een gebied waar men het veen tot turf verwerkte. Het bestuur gaf vergunning tot vervenen onder voorwaarden, o.a. dat de grond niet mocht worden omgezet tot een wilde plas, die altijd een zorg voor de omgeving zou zijn. Er moest geld gedeponneerd voor het latere droogleggen van de plas en voor de oeververdediging zolang dit nog niet zover was. De veenderij werd aan het einde van de vorige eeuw omgezet in een Waterschap. Zo'n waterschap wordt opgericht door de Prov. Staten en heeft een reglement, een soort grondwet. Soms zijn er bijzondere reglementen voor waterschappen, zo ook hier, waar men voorschrijft dat de polder in 1964 droog moet zijn. De Staten mogen die termijn verkorten als ¼ van de polder verveend is. Ongeveer 200 ha. van de ruim 1000 ha. is nu nog

niet verveend. Maar er is geen geld voor de drooglegging, waarvan men bovendien niet weet of ze rendabel is. Door de verminderde koopkracht zijn de gereserveerde fondsen lang niet toereikend. Er wordt, zoals eerder vermeld, gedacht over zandwinning voor de stad Amsterdam, zó dat in de kostprijs van het zand dan de oeververdediging van de plas kan berekend. Voor ontzanding is vergunning nodig van Gedeputeerde Staten, ingevolge de ontgrondingsverordening Utrecht. Om het voorschrijft tot drooglegging uit het reglement van het Waterschap te nemen, moeten Provinciale Staten daartoe een besluit nemen op voorstel van Gedeputeerde Staten.

Teneinde in deze materie te worden voorgelicht hebben Ged. Staten een Commissie benoemd, die nog studerende is. Men gaat na o.a.: in hoeverre drooglegging verantwoord is; de wetenschappelijke en landschappelijke waarde van dit gebied en de waarde als watersportcentrum voor Amsterdam.

De Overheid bestudeert zandwinningmogelijkheden hier en elders. Zij moet zorgen dat de prijzen die Amsterdam moet betalen en de belastingbetalers moeten opbrengen niet te hoog worden, maar ook dat geen vitale belangen worden geschaad.

Hier ligt een moeilijk probleem omdat de tegen elkaar uit te wegen belangen, waarden van geheel verschillende orde zijn. Men kan een economisch voordeel van 15 miljoen gulden (zoals de stand van zaken nu is; mogelijk komen er voordeliger oplossingen elders?) niet negeren. Schoonheid en gezondheid daartegenover zijn niet in getallen uit te drukken.

„Industrie” voor Vinkeveen, „Strand” voor Amsterdam, en „Wie” een ontzandingsvergunning zal krijgen, zijn secundaire belangen, die door speculanten uit dit probleem naar voren worden gebracht om bepaalde plannen aantrekkelijk te maken. De Commissie die het probleem in studie heeft staat voor een belangrijke taak. De Staten van Utrecht staan voor een moeilijke beslissing.

DOROTHEE
L. VAN DER SCHEER

AFDELINGSSECRETARISSEN:

Onze administratie is gaarne bereid met U te spreken over de mogelijkheid van uitbreiding van onze lezerskring.

Mevrouw Fortanier de Wit naar de Ver. Staten

Evenals vorig jaar, heeft de Regering Mevr. Fortanier-de Wit benoemd tot lid van de delegatie, welke ons land zal vertegenwoordigen op de Algemene Vergadering van de Verenigde Volken; deze begint 19 September te Lake Success.

Zij vertrok met de „Veen-dam” op 8 September van Rotterdam.

Zij, die het voornemen zouden hebben haar aangelegenheden voor te leggen, betrekking hebbende op de onderwerpen, die Mevrouw Fortanier in de Tweede Kamer behandelt, gelieven deze toe te zenden aan de heer Zegering Hadders.

Studie-Conferentie

VAN DE

VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

OVER

De politieke situatie in Nederland

Zaterdag 14 en Zondag 15 October 1950 in de Internationale School voor Wijsbegeerte te Oud-Leusden

Agenda:

ZATERDAG 14 OCTOBER.

16.00 uur: Opening

16.15 uur: „De sociologische betekenis van de politieke partij”. Spreker: Mr. H. VAN RIEL.
GEMEENSCHAPPELIJKE AVONDMAALTIJD

20.00 uur: „De algemene politieke toestand”. Spreker: Mr. P. J. OUD.

ZONDAG 15 OCTOBER:

10.30 uur: „De praktijk van de werkwijze van de Eerste Kamer der Staten-Generaal”. Spreker: Prof. Mr. A. N. MOLENAAR.
GEMEENSCHAPPELIJKE KOFFIEMAALTIJD

14.00 uur: „De praktijk van de werkwijze van de Tweede Kamer der Staten-Generaal”. Spreker: Drs. H. A. KORTHALS, die tevens een kort overzicht zal geven van zijn ervaringen te Straatsburg.

16.00 uur: Sluiting.

Na elke inleiding zal gelegenheid bestaan tot het stellen van vragen.

N.B. Aanmelding dient te geschieden door de strook op pag. 7 ingevuld aan ons toe te zenden. In verband met het feit, dat voor logies en maaltijden slechts plaatsruimte is voor 130 personen, gelieve men zich spoedig aan te melden. De kosten, welke op de in te vullen strook staan aangegeven, gelieve men bij de aanmelding over te maken op giro no. 67880 ten name van de Secretaris van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie te 's Gravenhage. Met wens t.a.v. voorkeur voor 1- of 2-persoons kamers zal zoveel mogelijk rekening worden gehouden, indien deze wens bij de aanmelding worden kenbaar gemaakt.

Voor hen, die wel de conferentie wens bij te wonen, doch geen gebruik zullen maken van logies en maaltijden, zullen geen kosten in rekening worden gebracht. Aangezien de conferentie-zaal ten hoogste 200 mensen kan bevatten, zullen wij ons echter, indien het totaal aantal aanmeldingen dit getal mocht overtreffen, tot onze spijt genoodzaakt zien de inschrijving te sluiten.

Voor vervoersfaciliteiten te Amersfoort zal worden zorggedragen.

Handelde Spaak wel of niet revolutionnair?

En wat heeft Straatsburg daarmee te maken?

Het geval-Spaak, om het kortweg zo te noemen, neemt nog steeds een belangrijke plaats in de politieke discussies in. Ook al, door hetgeen in Straatsburg is geschied en waarbij in het bijzonder van Nederlandse zijde bezwaar is gemaakt tegen de verkiezing van Spaak als President van de Assemblée, een bezwaar, dat o.m. gedeeld werd door onze geestverwant de heer Korthals, die lid was van de Nederlandse delegatie in Straatsburg.

De vraag, welke primair is bij het beschouwen van al deze vraagstukken, is, of de houding van Spaak en van de Belgische socialistische partijen, het algemeen wel of niet revolutionnair is te noemen.

Aangezien dit punt in het bijzonder van belang is, lijkt het ons goed hierbij iets langer stil te staan.

Wij menen in dit verband te mogen wijzen op een uiteenzetting, welke prof. dr. L. J. C. Beaufort, lid van de Eerste Kamer voor de K.V.P. en plaatsvervangend lid van de Nederlandse delegatie in de Assemblée, schreef in de Nieuwe Rotterdamse Courant, naar aanleiding van het feit, dat deze courant ter gelegenheid van de verkiezing van Spaak tot president van de Assemblée had geschreven over „onverkwikkelijk Nederlands incident.” (N.R.C. 18 Aug.)

Hij schreef in zijn uiteenzetting o.m. het volgende: „Geen verschil van mening bestaat over Spaaks opmerkelijke gaven als leider van internationale bijeenkomsten. Wie hem in 1946 als president der Algemene Vergadering van de Verenigde Naties heeft leren kennen, zou hem slechts als permanente president ook voor de jonge Straatsburgse consultatieve Assemblée kunnen wensen.

Verskil van mening bestaat evenmin over de vraag of de koningskwesie in België een zuiver nationale aangelegenheid is, waarin buitenlanders zich niet hebben te mengen. Dit impliceert, dat geen Belg, ook Spaak niet, mag worden aangevallen om zijn inzicht in deze intern-Belgische aangelegenheid, noch ook om de kracht en de felheid zelfs, waarmee hij dit inzicht tracht te doen zegeren. Men kan zelfs nog verder gaan en ook de in de strijd bezigde middelen aan het oordeel van buitenstaanders volkomen onttrokken achten.

Doch hier begint nu juist de scheiding der geesten. Geen oordeel over de bezigde middelen — accoord, behalve, wanneer die middelen illegaal, anti-democratisch, in wezen revolutionnair zijn. En dat is nu juist, wat aan Spaak verweten wordt. Niet zijn felle anti-Leopoldistische gezindheid, niet zijn activiteit om de „neens” een meerderheid te bezorgen, niet zijn pogingen om het regeringsbeleid naar zijn zienswijze om te buigen, maar wel het onbetwistbare feit, dat hij, toen dat alles niet baatte, de democratie heeft opzij gezet, en met anti-democratische middelen, politieke staking, geweld of dreiging met geweld, de wettig gekozen meerderheid wilde dwingen aan het inzicht der minderheid toe te geven.

Maar heeft Straatsburg daarmee te maken?

In de preambule van het Statuut van de Raad van Europa spreken de deelnemende landen hun gehechtheid uit „aan de geestelijke en zedelijke waarden, welke het gemeenschappelijk erfdeel zijn van hun volken en de ware bron van persoonlijke vrijheid, van vrijheid van politieke overtuiging en van de heerschappij van het recht, welke beginselen de grondslag vormen van elke waarachtige democratie”. Men behoeft deze woorden slechts te lezen om overtuigd te worden, dat de Straatsburgse conferentie niet slechts het recht, maar ook de plicht had van haar voorzitter te eisen, dat zijn gedrag, waar dan ook en onder welke omstandigheden dan ook, de heerschappij van het recht zou hooghouden. En omdat het vertrouwen daarin, helaas, ontbrak, voel-

den vele leden in geweten zich verplicht tegen Spaaks herkiezingstelling te nemen”.

Tot zover prof. Beaufort.

De redactie van de N.R.C. komt hiertegen in een onderschrift op, waarin zij o.m. het volgende opmerkt:

„Naar onze mening kan men Spaaks houding in het laatste bedrijf van het Belgische koningsdrama niet losmaken van het vele dat daaraan vooraf is gegaan. Er zijn van beide kanten in die zaak ernstige fouten gemaakt, voortvloeiende uit een miskennis van de positie van een constitutioneel vorst in het moderne democratische staatsbestel. Het was reeds een vergissing, om het zacht te zeggen, om de Koning met het feitelijke opperbevel te belasten en uit deze vergissing is ten slotte allenarigheid voortgevloeid. Voorts was het uitschrijven van een volksstemming om de volksvertegenwoordiging en de regering van advies te dienen een fout en heeft men vervolgens van de zijde van de voorstanders van 's Konings terugkeer zich niet voldoende gerealiseerd, dat die uitspraak van zodanige aard was, dat zij tegen 's Konings terugkeer pleitte. Men had de Koning, in plaats van hem buiten de partijstrijd te houden, daarin betrokken. Hier mocht niet het beginsel van de helft plus één gelden. Door dit toch te laten gelden, heeft men het verzet, zoals zich dat mede onder Spaaks leiding heeft ontwikkeld, uitgelokt. Waar zo de zaken staan, mag men, naar onze mening, deze staatsman door zijn houding, niet gediskwalificeerd achten voor het voorzitterschap van de Europese vergadering.”

Tot zover de redactie van de N.R.C.

In feite vergoelijkt de redactie van de N.R.C. dus het optreden van Spaak en de socialistische partij en voert zij argumenten aan, waarmee men het theoretisch en zelfs praktisch eens kan zijn, hoe de loop der gebeurtenissen in België is geweest. Op het hoofdbezwaar van prof. Beaufort gaat de redactie van de N.R.C. echter niet in, n.l. dat hier sprake is van revolutionnair optreden. Was dat optreden van Spaak en de socialistische partij dan wel revolutionnair?

Wij menen niet beter te kunnen doen dan wederom de Nieuwe Rotterdamse Courant aan te halen, maar thans van een andere datum, n.l. van 31 Juli van dit jaar, toen de opstandige beweging in België op haar hoogtepunt was en waarin de redactie onder 't opschrift „België's revolutie” o.m. het volgende schreef:

„Laten wij eerst de feiten zuiver trachten te stellen: België is een constitutionele monarchie, d. w.z. een land, waar de koning het hoofd van de staat is, maar waar het kabinet alle verantwoording draagt tegenover de volksvertegenwoordiging. Deze volksvertegenwoordiging, dat zul-

len ook de socialistische partijen niet ont-kennen, is op volkomen wettige wijze gekozen, zonder dat van pressie of terreur bij de stembus sprake was. Dat in deze volksvertegenwoordiging één partij de absolute meerderheid bezit, is geenszins in strijd met de democratie, dat deze meerderheid besluiten treft in haar eigen geest evenmin. In dit verband mag men een socialist even op de situatie in Engeland wijzen, waar de socialistische meerderheid ook van haar meerderheid gebruik heeft gemaakt om maatregelen te nemen, die in de ogen van de oppositie verderfelijke waren, maar die aan de loyaliteit der oppositie niets heeft veranderd. De democratisch gekozen Belgische volksvertegenwoordiging nu verklaart, dat de onmogelijkheid voor koning Leopold om te regeren niet langer bestaat, waarop de koning terugkeert. Hiermede is niets gebeurd, dat in strijd is met de grondwet of met de algemene beginselen van de democratie. Het recht op revolutie, dat onder bepaalde omstandigheden zeker bestaat, kan hier niet van toepassing worden geacht, onderdrukking door een tyran, vertrapping van geschreven of menselijke rechten kan niet worden aangevoerd. De koning in een constitutionele monarchie kan geen tyran zijn, hij is staats-hoofd, de verantwoordelijkheid is het deel van de regering. Een argument van 's konings tegenstanders is, dat hij terug is gekomen in strijd met de wil van een aanzienlijk deel van de bevolking. Inderdaad, maar de meerderheid van de volksvertegenwoordiging (en slechts deze kan voor het volk beslissen) was voor terugkeer. Bij de volksraadpleging, die enkele maanden geleden is gehouden, was slechts sprake van een raadpleging zonder bindende kracht. Er bleek slechts uit, dat de meerderheid voor de koning gering was, te gering voor een vorst, zouden wij er zelfs aan willen toevoegen. Doch ook hier: de meerderheid was voor terugkeer. Het valt slechts te betreuren, dat men de weg van het compromis, waar men reeds zo ver op gevorderd was door 's konings boodschap van 15 April, niet ten einde toe heeft willen bewandelen. Dit neemt evenwel niet weg, dat de democratische parlementaire beginselen door 's konings voorstanders niet zijn geschonden en wel door 's konings tegenstanders, die zich niet als goede democraten neer kunnen leggen bij een uitspraak van de meerderheid en nu hun toevlucht zoeken tot middelen, die buiten het parlementaire plan liggen, waarop zich het dispuut van het begin af aan heeft afgespeeld. Spaak en Buset mogen zich socialist noemen, als sociaal-democraten gedragen zij zich thans niet.”

Tot zover wederom de N.R.C., op 31 Juli van dit jaar.

Als de leden van de Nederlandse delegatie zich alleen maar zouden be-roepen op hetgeen de N.R.C. op die datum, toen de revolutie in België zich aan het voltrekken was, schreef, dan hadden zij reeds voldoende argumenten om tegen de verkiezing van Spaak te zijn.

Wij meenden, juist om deze zaken zuiver te stellen, deze citaten uitvoerig te moeten vermelden. Wij willen er als onze mening aan toevoegen, dat die leden van de Nederlandse delegatie, die bezwaar hebben gemaakt tegen Spaaks verkiezing, daarmede de democratie een dienst hebben bewezen. En wij achten het jammer, dat de N.R.C. op 18 Augustus zozeer afwijkt van het juiste principe, dat deze redactie op 31 Juli j.l. heeft ingenomen.

(Wij hebben nog enige ingezonden stukken over dit onderwerp ontvangen, doch moeten nu volstaan met het bovenstaande. Red.)

UIT DE PARTIJ

BIJENKOMST COMMISSIE VOOR JUSTITIËLE AANGELEGENHEDEN

De Commissie voor Justitiële Aangelegenheden van de V.V.D. zal op Zaterdag 16 September, 2 uur, in Hotel Terminus, Stationsweg 80, 's Gravenhage, een bijeenkomst houden betreffende de paragraaf Justitiële Aangelegenheden van het Werk-program. Die partijleden, die tot deze bijeenkomst toegang wensen, dienen zich zo spoedig mogelijk telefonisch of schriftelijk te wenden tot het Algemeen Secretariaat, Koninginnegracht 61, 's Gravenhage, telefoon 111768, waarna zij een uitnodiging zullen ontvangen.

De Sociale Commissie van de V.V.D. zal op 13 September 2 uur, in Café-Restaurant Den Hout, Bezuidenhoutseweg 11-13, 's Gravenhage, een bijeenkomst houden betreffende de paragraaf Sociale Zaken van het Werk-program. Partijleden, die tot deze bijeenkomst toegang wensen, dienen zich zo spoedig mogelijk telefonisch of schriftelijk te wenden tot het Algemeen Secretariaat, Koninginnegracht 61, 's Gravenhage, telefoon 111768, waarna zij een uitnodiging zullen ontvangen.

„De Commissie voor Radio-zaken van de V.V.D. zal op Vrijdag, 29 September a.s., des avonds te 7.30 uur in Hotel Monopole, Stationsplein 6 te Amersfoort, een bijeenkomst houden betreffende de paragraaf radio-zaken van het Werk-program. Partijleden, die tot deze bijeenkomst toegang wensen, dienen zich zo spoedig mogelijk telefonisch of schriftelijk te wenden tot het Algemeen Secretariaat, Koninginnegracht 61, 's-Gravenhage, telefoon 111768, waarna zij een uitnodiging zullen ontvangen.”

STALEN MEUBELEN
„GISO“-LAMPEN

Vóór 9 October a.s. inzenden aan het Algemeen Secretariaat van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie, Koninginnegracht 61, 's-Gravenhage.

Ondergetekende

Adres

Woonplaats

geeft zich hierbij op als deelnemer (-ster) aan de studie-conferentie van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie op 14 en 15 October 1950 in de Internationale School voor Wijsbegeerte, Dodeweg 9 te Oud-Leusden.

* Avondmaaltijd op 14 October	f 2.25
Logies van 14 op 15 October	„ 1.50
Ontbijt op 15 October	„ 0.75
Koffiemaaltijd op 15 October	„ 1.25
Totaal f	

*) S.v.p. doorhalen wat niet verlangd word

EEN SCHANDAAL? JA!

(Ingezonden.)

Mijnheer de Redacteur,

Uw medeburger heeft gelezen, dat zijn overpeinzing een minder aangename indruk op de Heer Loman heeft gemaakt, omdat deze meent, dat het geval Bertha Hartogh ten onrechte met het probleem der Joodse Oorlogspleegkinderen werd vergeleken. Uw medeburger kan het met deze opvatting, ook bij nadere overweging, allermint eens zijn. Want al liggen de verhoudingen qua geloof en sfeer geheel anders, in wezen loopt de tragiek van Bertha Hartoghs lot evenwijdig aan die der oorlogspleegkinderen.

Want naar Uw medeburger meent, hebben ouders een onbetwistbaar en op de wet gebaseerd recht om het geestelijk klimaat te bepalen waarin

hun kind wordt opgevoed en de Nederlandse wet heeft dan ook vastgelegd, dat ouders bij testament een voogd kunnen benoemen. Een logische consequentie van het voormelde beginsel.

De tragiek van Bertha's lot is nu, — en de Heer Loman accentueert dit terecht — dat volslagen vreemden zich als „eigenaar” van Bertha beschouwen en dit kind de opvoeding geven, die zij wenselijk achten, daarbij steunend op dit immoreel bezitsrecht. Medeburger wil U niet vermoeien met een beschrijving van de tragiek van het oorlogspleegkind, maar hij plukt een tweetal voorbeelden uit een grote groep, die, in de monotone opsomming der feiten, van grote welsprekendheid zijn.

Geval A. Hanny Mörpurgo. De

voorouders vluchtten onder de bedreiging van brandstapel en inquisitie uit Portugal, omdat zij het Katholicisme niet wilden aanvaarden. De moeder van Hanny heeft als haar laatste wens nagelaten, dat Hanny een Joodse opvoeding zou krijgen in het gezin van haar familie. Na de oorlog vraagt deze familie de voogdij over Hannie aan. Hannie wordt toegewezen aan het katholieke gezin van haar pleegouders en zij wordt op 4 April 1948 in het klooster van de Zusters van het Arme Kindje Jezus te Maas-tricht gedoopt.....

Geval B. Jongetjes Rosenberg, resp. 7 en 5 jaar oud, kinderen van een godsdienstonderwijzer, die met nadruk de wens heeft uitgesproken dat zijn kinderen orthodox Joods zouden worden opgevoed. De rechter geeft de voogdij aan een tante en de toezienende voogdij aan de pleegouders. Tegen de wil van de voogdes, ondanks interventie bij de hoogste Katholieke instantie in Nederland, waar men veel

begrip toonde voor het Joodse standpunt, worden de twee jongetjes in het voorjaar van 1949 gedoopt.

En deze twee gevallen zou Uw medeburger met talrijke, even tragische, en even sprekende kunnen aanvullen.

Uw medeburger heeft gelezen, dat de Heer Loman de motieven, die tot deze handelwijze hebben geleid zedelijk verdedigbaar acht. Hij vindt het dus zedelijk toelaatbaar, dat kleine kinderen, tegen de uitgesproken wil van hun ouders gedreven worden naar een sfeer, die deze ouders beslist niet hebben gewild. Uw medeburger blijft van oordeel, dat deze dingen beschamend voor ons land zijn en „een zaak, die ergernis en aanstoot geeft”, de omschrijving, volgens Van Dale, van een schandaal.

Daarmede werd dus geen woord te veel gezegd door

UW MEDEBURGER.

(Discussie gesloten. — Redactie.)

H.P. Gelderman & Zonen N.V.

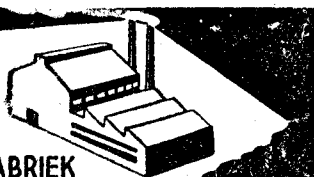
OLDENZAAL

fabrikanten van

ruwe-, geverfde-, gebleekte- en bedrukte katoenen-, celvezel- en kunstzijden manufacturen

DAKEN - VLOEREN

N.V. BETON- & PLATENFABRIEK
% GEBS. MYNLIFF NYMEGEN

TEL 20539

DE ROTTERDAMSCHЕ DROOGDOK MIJ. N.V.

N.V. BOELE'S

Scheepswerven en Machinefabriek

BOLNES

Nieuwbouw en reparatie

Fa. Plastimode

Knopen en Gespen voor groothandel en industrie

AMSTEL 252

AMSTERDAM-C.

BOLNES

Dieselmotoren

25—1400 P.K.

N.V. Machinefabriek

„Bolnes”

v.h. J. H. v. Cappellen.
te Bolnes

N.V. Lijm- en
Gelatinefabriek

„Delft”

Fabrieksmerk
TWEЕ TORENS

Tel. 106-363 — Delft

Voor dagelijks gebruik!

**DE JONG'S
CHOCOLADE**

**CHOCOLADE
HAGELSIAG.**

De eenige echte!

AFDELINGSSECRETARISSEN:

Vraagt bij onze administratie de tarieven voor extra-exemplaren van ons weekblad, voor de verbreiding van onze beginselen en voor het werven van nieuwe abonne's.

N.V. Staalraadkabel- en Herculestouwfabriek

voorheen

J. C. DEN HAAN

G O R I N C H E M

TUINARCHITECTUUR — BOOMKWEKERIJEN

Ontwerpen
Aanleggen
Onderhouden

GIJSB. VURENS

Ringvaartweg 98 - Rotterdam (O.) - Tel. 22114

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

VRIJDAG 15 Sept. 1950 No. 126

WIJ HEBBEN NOG
TWEDE JAAR TIJD

Pag. 6

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

DE GEVOLGEN ZIJN NOODLOTIG

Wij mogen van de lezers van ons weekblad — progressief als zij zijn — niet veronderstellen, dat zij zich in een verloren uur nog wel eens bezig houden met de ouderwets-gemoedelijke verhalen van de brave Fritz Reuter. Deden zij dit wel, ze zouden zich de figuur herinneren van die merkwaardige kandidaat voor de Pommerse of Mecklenburgse landdag, die op een verkiezingsvergadering zijn medeburgers zou inleiden in de geheimen van de economie en dan ter verklaring van het verschijnsel der armoede uiteenzet, dat armoede voortspuit uit de pauvreté.

Iets van dezelfde diepzinnige staatsmanswijsheid spreidde de heer Schermerhorn ten toon, toen hij als de taak van de door hem geleide regering noemde de rechtvaardige verdeling van de nationale armoede.

Minder filosofisch aangelegde regenten zouden het als hun roeping beschouwd hebben, de nationale armoede — gevolg allereerst van vijf jaren bezetting en plundering! — te boven te komen. Prof. Schermerhorn vroeg zich alleen maar af, hoe delen wij een minus door tien miljoen? Hij vroeg zich dit af, ook toen, naar zijn eigen verklaring, in het door hem zo voortreffelijk geleide „vernieuwde” regeringsbestel met het geld gesmeten werd en het voor hem met zijn ziensblik al lang vaststond, dat onze nationale economie het voortaan zou moeten stellen bijv. buiten de revenuën die Nederlandse ondernemingsdurf en werklust tevoren uit beleggingen overzee haar deden toevloeien.

De economische toestand van 't ogenblik, die tot de nieuwe loonsverhoging noopte, is daar om te bewijzen, dat wij geen oude koeien uit de sloot halen door aan het Schermerhorniaanse adagium te herinneren. Immers deze staatsman inaugureerde het principe van de minste weerstand, dat sindsdien op elk terrein onze vaderlandse politiek beheerste. Opeenvolgende Kabinetten bleven in gebreke, in het staatsapparaat de zo dringende nodige besnoeiing, in het overheidsbeleid de zo dringende nodige versobering, in ons volksleven de zo dringende nodige prikkel tot productievergroting aan te brengen. Zij namen veeleer telkens weer maatregelen, die tot een tegengesteld effect moesten leiden.

Hier voorbeelden te noemen ware uilen naar Athene dragen. Ieder die zijn ogen de kost geeft weet, dat ons bestuursapparaat — alle statistieken ten spijt, die 't tegendeel zouden moeten bewijzen — uitgedijd is en blijft tot ver boven hetgeen tot 1940 als normaal werd beschouwd. In eigen omgeving — om slechts hier bij te blijven — kennen wij een gemeente, waar voor de oorlog vier veldwachters rust en veiligheid uitnemend handhaafden en waar

thans een politiecorps gestationeerd is van plus minus 30 man. In dit weekblad is er onlangs op gewezen, dat wij thans geen noemenswaardige troepenmacht paraat hebben, doch dat het aantal generaals en kolonels een veelvoud bedraagt van het vooroorlogse. Zo kan men doorgaan!

Onze minister van Financiën moge, evenals zijn ambtgenoten, de verzekering geven, dat de uiterste zuinigheid moet en zal worden betracht, de verslagen van de Rekenkamer leren ons wat daarvan in de praktijk terecht komt. Zelfs op het gebied van officiële ontvangsten gaat men van hoger hand voort met representatie-uitgaven, die bij de eenvoudige belastingbetaler wel de indruk moeten vestigen, dat het, gezien in het licht van het geheel, voor hem een dwaasheid schijnt zich in zijn privé-leven meer versobering op te leggen dan waartoe de hoge levensstandaard en de exorbitante belastingen hem verplichten.

Op productievermeerdering aan te dringen wordt in de oren van ondernemer en arbeider tot een zinloze slogan, nademaal het belastingstelsel en heel de economisch-sociale politiek, beide voortdurend hinkend op meer dan één gedachte, die vermeerdering tegenwerken. Geldverspillende spaaracties vat de burger als een farce op.

Zelfs rapporten van buitenlandse instanties, die hoog opgeven van Nederlands snel economisch herstel vermogen ons volk niet in slaap te sussen. Men kan ons duizendmaal het „Tout va très bien” toezingen, we weten te goed, dat onze zogenaamde welvaart een schijnwelvaart is, evenals het als een praatje voor de vaak werd beschouwd, toen ons verzekerd werd dat onze door Engeland afgedwongen(?) devaluatie geen stijging van prijzen van betekenis teweeg zou brengen.

De thans voorgeschreven loonsverhoging is een symptoom van de pernicieuze toestand, waarin een slap regeringsbeleid ons volk na de bevrijding heeft gebracht. Tekenend is daarin misschien alleen, dat de regering hierbij opgetreden is met die habilitieit van knopen doorhakken, waarin een zwak gouvernement altoos zijn kracht meent te moeten demonstreren.

En als dan de loonsverhoging afgekondigd is, die geen enkele loontrekkende wezenlijke bevrediging kan schenken, omdat ieder weet, dat de euvelen waaronder ons volk lijdt met loonsverhoging niet uit de weg te ruimen zijn, dan komt de Staatssecretaris van Sociale Zaken, neen, niet met een program dat althans enig uitzicht opent op hogere productie, maar met de zoetsappige mededeling, dat we er allen een stevig schepje op moeten leggen. Is het wonder dat ondernemers en arbeiders elkander dan aanzien met die blik van berustende ontmoediging, die ge vindt op het gelaat van ieder mens, die bij het

— voor de zoveelste maal — aanhoren van een serafijnse boodschap verzuchten moet: „Die Botschaft hör' ich wohl, allein mir fehlt der Glaube”.

Zoals het hier gaat, gaat het overal in West-Europa, waar het socialisme zijn stempel op het politiek beleid drukt.

Ook in Engeland zou Labour de nationale armoede rechtvaardig verdelen. Meer consequent althans dan Schermerhorn het te onzent deed, heeft men daar het publieke leven tot „austerity” gedwongen. Desniettemin doen zich ook in Engeland dezelfde verschijnselen voor, die hier tot loonsverhoging noopten. Maar ook daar blijkt de politiek van de minste weerstand de arbeiders niet te brengen wat zij van een socialistische politiek verwachtten: het congres van vakverenigingen verwerpt er thans de loonpolitiek van de Labour-regering.

Wanneer zal het Nederlandse volk tot het inzicht komen, dat gezonde economie onverbiddelijke voorwaarde is voor algemene welvaart en dat geen gezonde economie bereikbaar is, zo lang we geen regering hebben, die radicaal breekt met de tactiek van de minste weerstand?

de R.

Rood-rose

Hozeer ook het socialisme in zijn felle leerstelling slechts theorie verkondigt, die op de massa een grote indruk moet maken, doch in de praktijk niet te verwezenlijken is, blijkt wel zeer duidelijk uit de jongste beginselverklaring van de Britse Labourpartij. Uit deze beginselverklaring blijkt o.m. dat het socialistische principe in vele gevallen is losgelaten. Zo wordt over de nationalisatie, van de suiker- en cementindustrie, de koelhuizen en de industriële verzekering, in vorige verklaringen zo warm aangeprezen, thans niet meer gerept. Nog sterker blijkt de verwatering uit de verklaring van Morgan Philips, de secretaris van de partij, die o.a. sterk de nadruk legde op het onveranderd blijven van de ethische en morele principes van de partij. „Maar”, zo voegde hij er aan toe, „de methode waarmee deze principes in praktijk moeten worden gebracht, hebben wij in het licht van de hedendaagse problemen te herzien. Socialisme is dynamisch en constructief, niet stilstaand en doctrinair. Wij hebben ons voordeel gedaan met de ervaringen van de laatste vijf en twintig jaar en zijn bereid geweest te leren van de laatste vijf jaar, waarin wij onze principes aan de praktijk hebben kunnen toetsen”. Ziedaar een nieuw bewijs, dat het socialisme als stelsel zichzelf heeft overleefd. Voor het socialisme is geen plaats meer, omdat de moderne maatschappij de belangrijkste punten waarop het socialisme — mede op grond van propagandistische overwegingen — dreef, heeft verwezenlijkt, zonder nochtans de principiële basis van het „kapitalisme” aan te tasten. Door het blijven berijden van oude stokpaardjes drijft het socialisme zijn aanhangers vroeg of laat in de armen der communisten. Het is welhaast tragisch, dat dit in het tijdsbestek waarin wij thans leven, nog veel te weinig wordt ingezien.

☆ **parlementaire flitsen** ☆

De derde Dinsdag doet zijn glorie stralen

Een praatje over de Prinsjesdag

I.

De naam September heeft een bijzondere klank in ons staatkundig leven. Het is de maand van de Prinsjesdag. De maand, waarin, op de derde Dinsdag, de Koningin (vergezeld van de Prins-gemaal) in volle staatsie en in de gouden koets naar de Ridderzaal rijdt om daar, temidden van de „getrouwe Staten-Generaal”, het nieuwe parlementaire zittingsjaar met een troonrede te openen.

Het oude „die Haghe” moge zijn glans van residentie dan voorlopig vrijwel hebben verloren, het is toch altijd nog de zetel van Regering en Parlement en het is telken jare de derde Dinsdag in September, die de glorie daarvan over de oude residentie doet uitstralen.

Ruim zestig jaren reeds, namelijk sedert de Grondwetsherziening van 1887, is die derde Dinsdag de uitverkoren dag. Er zullen dus wel niet zo heel veel lezers of lezeressen meer zijn, die het zich nog anders kunnen herinneren.

In de jaren 1814 tot '87 was het tijdstip van de openingsplechtigheid echter heel wat minder constant. Gijsbert Karel van Hogendorp, de man, die tijdens de Franse overheersing zijn gedachten reeds liet gaan over de staatkundige inrichting van het eenmaal stellig weer bevrijde vaderland en deze gedachten in zijn bekende „Schets” voor een Grondwet neerlegde, had in deze schets niet een bepaalde dag, maar een vaste datum aangenomen: de 1ste November.

Gijsbert Karel, die ongetwijfeld een groot man is geweest, maakte daarmee echter een kleine en vergeeflijke denkfout. Hij heeft blijkbaar over het hoofd gezien, dat op een vaste datum — dus óók op de 1ste November — onvermijdelijk nu en dan een Zondag zou moeten vallen en zo koos de commissie, die, aan de Hand van Van Hogendorps Schets, een Grondwet kreeg te ontwerpen, dan ook een ander systeem.

In de eerste Grondwet van ons Koninkrijk, die van 1814, kan men de eerste Maandag van November als de openingsdag vinden aangewezen.

Lang bleef dat zo niet, want toen de samenvoeging van Nederland en België het volgende jaar reeds een nieuwe Grondwet noodzakelijk maakte, werd de opening iets vroeger en gesteld op de derde Maandag van de maand October.

Die derde October-Maandag wist zich ruim dertig jaar lang te handhaven, maar in 1848 viel ook hij Thorbeckes grote hervorming ten offer. De in dat jaar ingevoerde éenjarige begroting en het besluit, de begrotingen in het vervolg niet, als voordien, in de voorafgaande zomer maar eerst in de nieuwe zitting vast te stellen, maakten een nieuwe vervroeging wenselijk en zo werd toen de derde Maandag van September uitverkoren. Totdat dan 1887 ons de derde Dinsdag bracht, welke al zijn voorgangers nu dus in levensduur reeds heeft overtroffen.

Het was het anti-revolutionaire lid van de Tweede Kamer J. E. N. baron Schimmelpenninck van der Oye, die hiertoe, met succes, een amendement tijdens de behandeling van de Grondwetsherziening indiende, ten-

einde de veraf wonende leden het reizen op Zondag te besparen.

Prinsjesdag” is de naam, welke in de volksmond nog steeds voor de openingsdag van de gewone jaarlijkse zitting der Staten-Generaal wordt gebruikt.

Vanwaar die naam? Voor zijn ontstaan moeten wij meer dan anderhalve eeuw teruggaan. Ten tijde van de Prins-stadhouder Willem V was dit aanvankelijk de naam, welke men gaf aan diens verjaardag. Al spoedig echter werd hij gebruikt voor iedere nationale feestdag.

Na de bevrijding van de Franse overheersing nu werd de openingsdag van de Staten-Generaal wat hij nog is: voor Den Haag een van de meest populaire feestdagen, omdat immers op geen daarvan zoveel militair vertoon, zoveel pracht en praal te zien valt.

En wie zou het schone en zinvolle willen ontkennen van deze zegetocht van het Paleis naar het Huis der Volksvertegenwoordiging van haar, die, in haar koninklijke waardigheid en in de hoge tradities van haar Huis, het symbool is van onze nationale verbondenheid?

De Staten-Generaal komen ten minste eenmaal 's jaars tezamen.

Artikel 103 Grondwet.

De zitting der Staten-Generaal wordt in verenigde vergadering der beide Kamers door de Koning of door een commissie van zijnerwege geopend. Zij wordt

op dezelfde wijze gesloten, wanneer hij oordeelt, dat het belang van de Staat niet vordert haar te doen voortduren.

De gewone jaarlijkse zitting duurt ten minste twintig dagen, tenzij de Koning gebruik make van het recht in artikel 75 omschreven (ontbindingsrecht).

Artikel 106 Grondwet.

Daar komt bij, dat Koning Willem III de prinsen reeds op zeer jeugdige leeftijd naar de openingsplechtigheid medenam en zo kreeg de naam „Prinsjesdag” weer nieuwe inhoud.

Onze tegenwoordige Koningin, toen nog Prinses Juliana, vergezeld echter eerst op haar 18de jaar haar koninklijke moeder voor de eerste maal naar deze plechtigheid. Het zou ons niet verwonderen, wanneer Koningin Juliana aan deze in haar jeugd-jaren nieuw gevormde traditie ook voor haar kinderen zou willen vasthouden.

Hoewel onze Grondwet de hoogste staatswet is, is het toch meermalen voorgekomen, dat men in de loop der jaren tot de conclusie moest komen, dat bepaalde begrippen niet voldoende scherp waren geformuleerd of onderscheiden. Dat geldt ook voor de begrippen: zitting en vergadering, die tot 1887 weinig consequent naast elkander werden gebruikt.

In dat jaar is de Grondwetgever er dan ook toe overgegaan hierin orde te brengen. Sindsdien verstaat onze Grondwet onder „vergadering”

elke afzonderlijke samenkomst en onder „zitting” het gehele complex van samenkomsten; de tijdsduur dus tussen opening en sluiting. Nu het, als gevolg van de toegenomen werkzaamheden, gewoonte is geworden, de sluiting pas te doen plaats hebben op de Zaterdag aan de openingsplechtigheid voor het nieuwe parlementaire jaar voorafgaande, is het dus zo, dat de Kamers het gehele jaar „zitten” (op die enkele dagen na), maar dat zij vele tientallen „vergaderingen” houden, waarvoor telkenmale aan alle leden een agenda door de resp. griffies wordt verzonden.

Het onderscheid tussen vergadering en zitting wordt nochtans, ook in de pers, nogal eens genegeerd en een vermelding, die wij zelf eens lazen, dat de „vergadering” der Staten-Generaal in een „verenigde zitting” was geopend, was dan ook beslist wel wat verwarrend. De schrijver moet, juist andersom, bedoeld hebben te zeggen, dat de nieuwe zitting van de Staten-Generaal in een verenigde vergadering van beide Kamers werd geopend!

In het licht van onze tegenwoordige zittingen van 'n geheel jaar doet de bepaling, dat deze „ten minste twintig dagen” moet duren, wel wat anachronistisch aan. Zij dateert dan ook van 1815. En reeds Buys merkt in zijn bekende commentaar op de Grondwet (van 1883) op, dat die minimum-termijn van twintig dagen, in de Grondwet genoemd, een merkwaardig bewijs is hoezeer ons parlementaire leven „in de tegenwoordige tijd” verschilt van de voorstelling, welke men zich daarvan in 1815 had gemaakt. Alleen de begrotingsbehandeling vergt reeds meer dan twintig dagen!

Ook in de dagen van Buys was het reeds zo, dat de zittingen praktisch een heel jaar duurden, want hij schrijft: Het is nu een uitzondering, dat de zitting onzer Staten-Generaal vroeger worde gesloten dan op een van de dagen, welke aan de opening van een nieuwe zitting onmiddellijk vooraf gaat. En droogweg voegt dezelfde auteur daar aan toe: De Koning gaat dan tot sluiting over, niet omdat het belang van het Rijk niet zou vorderen de vergadering langer bijeen te houden, maar omdat het..... onmogelijk langer kan worden uitgesteld!

A.

Deze burger

zwerven voor het laatst van hun leven nog even vrije lucht mogen ademen.

En mogen zitten in hun eigen stoel, in hun eigen kamer.

En mogen eten van hun eigen bord.

En mogen slapen op hun eigen bed.

Deze burger vindt dat dit het minste minimum is, dat wij, Nederland, voor de mensheid kunnen doen: een paar honderd van die oude mensen de hand reiken en groeten en zeggen: „komt binnen, gij die geen woonstee en geen rust hebt gekend, al deze jaren; komt binnen en zet U neder aan onze haard en warmt U, ge hebt dat wel verdiend.”

Deze burger vindt die paar honderd oude mannen en vrouwen een héél klein deel van die paar miljoen déépées, een gruwelijk woord voor een nog gruwelijker begrip, een pover stukje mensenmin.

Deze burger las ook dat korte hoofdartikel in De Telegraaf, waarin de geachte, de geëerde, de wijze, de scherpzinnige schrijver zeide dat voor zulke barmhartigheid Nederland te arm is.

Toen hij dat hoofdartikel las, dacht hij aan al die juffrouwen en menen die altijd dat woord bij de hand en op de tong hebben: „daar kunnen wij niet aan beginnen”.

Die hoogvereerde heer in De Telegraaf schaaft zich onder die daarkunnenwenietaanbeginners.

Een fijn gezelschap, dat wel.

Deze burger is misselijk geworden van dat stukje in De Telegraaf.

Ik zeg dat maar zó.

Dat hoofdartikel van De Telegraaf draaide de maag om van

DEZE BURGER

Sigaretten (I)

Naar men in de dagbladen heeft kunnen lezen, zal het niet lang meer duren, of de prijzen van de sigaretten — en dat geldt voor alle soorten — zullen drastisch worden verhoogd. Over waarschijnlijk drie maanden zal de goedkoopste sigaret 75 tot 80 cent per 20 stuks kosten en de gemiddelde prijs zal vermoedelijk stijgen tot een niveau van minstens 90 cent. In verband hiermede hebben de Nederlandse sigarettenfabrikanten zich met een adres tot de leden van de Eerste en Tweede Kamer gewend met het verzoek verlost te mogen worden van de verhoogde omzetbelasting, die in Juli j.l. werd opgelegd. De fabrikanten beschikken inderdaad over een sterk argument als zij er op wijzen, dat in het wetsontwerp, zoals het bij Memorie van Antwoord gewijzigd is, alleen sigaretten duurder dan 70 cent per pakje onder de verhoogde omzetbelasting vallen. Terecht wordt er thans op gewezen, dat deze grens binnenkort niet meer de minste zin kan hebben, omdat er over drie maanden geen sigaretten meer verkrijgbaar zijn goedkoper dan 70 cent. De sigarettenindustrie verzoekt daarom van de verhoging van de omzetbelasting af te zien. Zij vreest n.l. een gelijksoortige rampzalige ontwikkeling als in de sigarenindustrie op het ogenblik waarneembaar is. Het is onder meer op laatstgenoemde grond, dat wij hopen, dat genoemd adres aandachtig zal worden bestudeerd.

Sigaretten (II)

Aan de verhoging van de sigarettenprijs zit echter nog 'n andere belangrijke kant: n.l. 't belang van de consument. En hoewel wij de moeilijkheden die de sigarettenindustrie vreest, geenszins willen onderschatten, zouden wij het zwaartepunt vooral naar het belang van de consument willen verleggen. Het zal voor de massa van ons volk uiterst moeilijk, zo niet onmogelijk zijn, het weer duurdere rokertje te bemachtigen. Men zal er goed aan doen niet blind te zijn voor het feit, met welk een belangrijke psychologische factor men in dit verband te maken krijgt. De offers die ons volk in toenemende mate moet brengen, maken het meer dan ooit noodzakelijk, dat men deze offers ook op haar psychologische waarde gaat onderzoeken. Het aantasten van de prijs van de sigaret in ongunstige zin, zou zeker onverstandig zijn en er bij de grote meerderheid van ons volk toe leiden, de andere offers met meer tegenzin, of wellicht verzet, te brengen. Het is vooral uit dien hoofde, dat wij hopen, dat een oplossing gevonden zal kunnen worden in de geest gelijk thans door de Nederlandse sigarettenindustrie in overweging is gegeven.

Smuts

Met het overlijden van de bekende Zuid-Afrikaanse staatsman Smuts is de wereld een figuur armer geworden, die zij slechts node in deze benarde dagen missen kan. Smuts was waarlijk een van de grote figuren van deze tijd, die een ruime blik had voor alles, wat er in de wereld gebeurde en die een ver-vooruitziende geest had. Of men zijn denkbeelden in de politiek, gezien binnen het beperkte Nederlandse terrein precies zou kunnen onderschrijven, willen wij op het ogenblik niet nagaan, omdat wij dan in details zouden moeten afdalen, maar één ding is zeker, dat hij gedragen werd door de beginselen van vrijheid en democratie, welke ook onze beginselen zijn.

Geen groter lof kan naar onze mening aan zijn nagedachtenis worden gebracht dan het aanhalen van enkele zinnen, welke hij in 1934 heeft uitgesproken als rector van de St. Andrews Universiteit in Schotland:

„In deze dagen van verval in ruime kring, van lautheid of volslagen ontrouw aan onze meest fundamentele menselijke idealen, rust op de landen, die de bodem zijn geweest, waarop de historische strijd voor menselijke vrijheid is gevoerd, een zeer zware verantwoordelijkheid. Zij kunnen de tartende uitdaging van deze tijd niet aan zich laten voorbijgaan. Zij mogen het ideaal niet in de steek laten, dat onze voorouders terecht op één lijn stelden met het geloof en dat op de hoogste trouw en de grootste opofferingen aanspraak kan maken.

Want het gaat inderdaad om meer dan alleen om politieke beginselen en regelen. Ik twijfel er niet aan, dat de huidige periode van onrust voorbij zal gaan en dat er weder een opleving van de Europese geest zal komen. Wat een römrijke gelegenheid voor onze hedendaagse jeugd om te leven in een tijd, waarin alles verandert en de wereld opnieuw wordt gemaakt! Moeten wij het veld ruimen voor hen, die onze hoogste menselijke idealen en het schoonste erfstuk van het verleden bedreigen? Of zullen wij ons opmaken voor de strijd — de lange strijd, die sinds het ontstaan der menselijke beschaving is gevoerd — om de banden, die ons knellen, te breken en te vechten voor het recht

van een vrije keus en van vrije daden? Laten wij ons heil zoeken in de vrijheid en laten wij dapper doen wat onze hand vindt om te doen, ter bevordering van de komst van de grote dag van de vrijheid”.

Ook daar!

Het Convent der Christelijke Sociale Organisaties (Chr. Werkgeversbond, Chr. Boeren- en Tuinderbond, Chr. Middenstandsbond en Chr. Nationaal Vakverbond) heeft zich in een adres aan de Tweede Kamer tegen het wetsontwerp kinderbijslag voor kleine zelfstandigen uitgesproken. Ook het Centraal Sociaal Werkgeversverbond blijkt daartegen overwegend bezwaar te hebben, terwijl men in het socialistische kamp gematigd onverschillig schijnt te zijn.

Wij vragen ons af, waar buiten de katholieke kringen nog overtuigde voorstanders te vinden zijn?

Leipzig

De vroeger voor handel en industrie zo zeer belangrijke Leipzig Messe, is voor de handel van de vrije Westerse wereld volkomen een slag in de lucht geworden. De Jaarbeurs in Leipzig is slechts ondergeschikt aan de propagandadoeleinden van de Oost-Duitse communisten en daarom kan men met verbazing de vraag stellen, waarom Nederland het enige land ter beurse was, dat met een collectieve stand uitkwam. Wat velen hadden gevreesd is niet uitgebleven. De communistische minister-president, Grotewohl, heeft van onze inzending handig gebruik gemaakt door haar als een bewijs naar voren te brengen van de „grote buitenlandse deelneming”. Voorts ontzag Grotewohl zich niet, een scherpe aanval op de geallieerden te ontketenen en om tot boycot aan te zetten van Amerikaanse producten. Het moet ons van het hart, dat onze collectieve inzending in een dergelijk milieu wel een zeer vreemd figuur maakt. Daarbij komt nog, dat de Nederlanders niet tot zaken hebben kunnen komen, zodat alle moeite tevergeefs is geweest. Het is bepaald niet prettig, dat Nederlandse zakenlieden vertegenwoordigd zijn geweest op een beurs die zuiver tot een hetze tegen de Westerse democratische wereld is ontvaard. Weliswaar was deze vertegenwoordiging niet officieel, zodat onze nationale vlag onze economische belangen dekte, doch gezien de jongste ontwikkeling in de wereld had men mogen verwachten, dat de Nederlandse zakenlieden ook individueel pogingen achterwege zouden laten om te Leipzig met een stand te verschijnen. Dit alles moet op de geallieerde wereld wel een vreemde indruk hebben gemaakt. Het ware te wensen, dat in het vervolg dergelijke ontactische fouten konden worden voorkomen.

Het eerste (I)

De Atlantische Defensie werd door de plaatsvervangers der Atlantische ministers nog altijd onvoldoende geacht: „verdere maatregelen en opofferingen zijn noodzakelijk”.

Dat was te voorzien. Alle W.-Europese landen hebben hun defensie schromelijk verwaarloosd; meerdere van die landen gaven desondanks, evenals Nederland, onbetamelijk veel geld uit voor papieren plannen en plannenmakers.

De regeerders van die landen begrijpen thans eindelijk, dat het niet alleen om de Vrijheid en de Menselijke Rechten maar zelfs om het naakte leven en bestaan gaat. Zij moeten zich bewapenen, zij moeten hun defensie zo sterk mogelijk maken, zij moeten het kanon boven de boter stellen en zij moeten desnoods nijpende armoede aanvaarden om vrij te blijven.

Zelfs de Britse eerste minister Attlee sprak dit onmiskenbaar duidelijk uit: „matig uw looneisen en houd rekening met een verdere vermindering van de levensstandaard, omdat wij ons moeten verdedigen”. Vrijwel op diezelfde dag verklaarden onze regeerders een 5% loonsverhoging bindend voor de werkgevers, terwijl waar nodig een prijsstop zou worden toegepast.

Wij nemen dadelijk aan dat die loonsverhoging zeer gewenst, zelfs nodig is. Maar boven alles is in de eerste plaats nodig de krachtigst mogelijke defensie. Daarvoor moet al het andere tijdelijk wijken. Ons bedrijfsleven werd reeds overbelast. En al blijft arbeidsvrede noodzakelijk, al is de beste afweer tegen Moskou een behoorlijke levensstandaard voor alle handarbeiders, overbelasting van het bedrijfsleven is fataal.

Het eerste (II)

Vandaar dat wij ditmaal aan de duidelijke taal van minister Attlee de voorkeur geven. Want het gaat inderdaad zowel in Groot Brittannië als hier om die opofferingen. En wij vragen ons af of onze handarbeiders inderdaad overtuigd zijn, dat zij, evenals de hoofdarbeiders en middenstanders en de meer gegoeden, die „noodzakelijke opofferingen” moeten brengen?

Weten deze arbeiders, die nog met een ruime

f 50 per week thuis komen, van welk bedragje kleine gepensioneerden en rentetrekkers, ouderen van dagen en kleine neringdoenden moeten rondkomen? En hoe van deze kleine mensjes de „noodzakelijke opofferingen” en méér reeds geruime tijd werden gevraagd?

Daarom hadden wij, tegelijk met die eis om 5% loonsverhoging, juist van de arbeiders zelf zo gaarne vernomen: „maar wij zullen dan ook harder en langer werken”.

Hebben zij en hun leiders ook geluisterd naar president Truman's praatje bij de haard met als tekst: „harde offers moeten worden gebracht, ook door de arbeiders”?

En heeft hun krant of hun omroepvereniging hun niet voorgehouden het waarschuwend woord van oud-ambassadeur B. Mitt:

„want tenzij wij door onze president duidelijk tot uitdrukking laten brengen dat het voor ons niet meer gaat om wat wij van ons land kunnen KRIJGEN, maar wat wij aan ons land kunnen GEVEN, zullen wij het lot van Frankrijk in 1940 ondergaan”?

Deze vragen kwamen hij ons op toen de nieuwe loonsverhoging bekend werd. Zij vervullen ons met zorg, omdat deze 5% méér en deze mogelijkheid tot prijsstop immers geen afdoende oplossing kunnen brengen, doch alleen maar uitstel van die „noodzakelijke opofferingen”. Een uitstel kan juist in deze kritieke dagen op elk gebied fataal blijken. Ook en vooral voor de niet-communistische arbeider.

Spaak en de logica (I)

In het Vrije Volk van 7 September wordt de uitslag van de Deense parlementsverkiezingen besproken. In dit artikel doet de redacteur een stap zijwaarts bij de bespreking van het Deense bewapeningsplan en zegt:

Het is dezelfde politiek, zo pas in „Le Peuple” van Woensdag verdedigd door Spaak. Wij socialisten, zegt hij in dat hoofdartikel, hebben vanouds de oorlog gehaat als begeleidend verschijnsel van het kapitalisme. Maar die theorie kunnen wij vandaag niet meer volhouden. De bewapening wordt ons opgedrongen door een stelsel, dat niet alleen zijn eigen sociale opvattingen heeft, maar ook zijn filosofische, een levensbeschouwing, die met de onze, de vrijheid en het respect voor de waardigheid en de rechten van de mens, volkomen in strijd is. Daartegen zijn wij socialisten, bereid ons te verdedigen. Wij aanvaarden de politiek van meer manschappen en meer geld voor het leger.

Maar voorwaardelijk, zegt Spaak. Herbewapening mag niet gepaard gaan met sociaal conservatisme. Als er gepraat wordt over nationale solidariteit, dan niet alleen op het slagveld, maar ook in vredetijd. In oorlog gelijke plichten? Accoord! Maar dan in vrede gelijke rechten, sociale rechtvaardigheid! Geen regering kome bij ons socialisten aan met de verontschuldiging, dat door de bewapening de sociale hervormingen tot Sint Juttemis moeten wachten. Zulk een regering onthouden wij niet alleen ons vertrouwen, maar zij ondermijnt dat vertrouwen automatisch in het volk.

In het voorbijgaan willen we even acte nemen van zijn mededeling dat de vroeger geldende opvatting van de socialisten, dat de oorlog een begeleidend verschijnsel van het kapitalisme was, heden ten dage niet meer volgehouden kan worden.

Spaak en de logica (II)

Nu zou Spaak geschreven hebben (wij nemen aan dat H.V.V. juist citeert) dat de nationale solidariteit niet alleen op het slagveld moet gelden maar ook in vredetijd en dat daarom de sociale hervormingen niet uitgesteld mogen worden tot „Sint Juttemis”. Die tijdsbepaling zal Spaak wel nodig gehad hebben om kracht bij te zetten.

Wij weten niet wat de plannen van de Belgische regering zijn maar de herbewapening zal evenals elders ook in België schatten geld kosten en derhalve van het volk zware offers eisen. We zouden zo zeggen dus ook van de arbeidende klasse. Dit zou o.i. nationale solidariteit zijn.

Neen zegt Spaak, de sociale hervormingen mogen geen schade ondervinden. Een vreemd soort logica. Maar Spaak en zijn partijgenoten zijn niet in de huidige Belgische regering. Dus dan in de oppositie en motieven zijn spoedig te vinden.

Spaak is meer in de oppositie geweest, eertijds was hij „Marxist” en als zodanig heeft hij zich in de B.W.P. duchtig geroerd.

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Weekblad van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie

Voorzitter Redactie-comm.:
Drs. H. A. Korthals.
Redactie-secretaris: Mr. E. Elias.
Adres: Victoria Hotel Amsterdam,
Kamer 435.
Administratie: Postbus 43,
A'foort, tel. 5267.
Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal,
f 7.50 per jaar.
Voor het zenden van abonnements-
en advertentiegelden: Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie” te Amersfoort.
Losse nummers 15 cent.
Voor advertenties wende men zich tot de administratie.

ALLERHANDE

UIT VROEGERE TIJDEN

Het is de laatste 25 jaar raar gelopen met Marietje en haar huishouden. Toen zij op haar 20e jaar trouwde, nadat ze twee jaar rechten had gestudeerd in Leiden, meer gefeest dan gewerkt en zonder examen te doen, was haar huishoudelijke kennis zeer gering. Maar niet minder dan die van haar vriendinnen, die evenals zij best een macaronischoteltje konden koken op een gasje in haar studentenkamer en een grote minachting hadden voor verdergaan-

de huishoudelijkheden. Van zich thuis met het huishouden bemoeien was geen sprake geweest, moeder kwam zelf ook weinig in de keuken, ze hadden Greta al jaren en die was daar niet op gesteld.

(Denken en Doen, maandblad van de Ned. Vereniging van Huisvrouwen)

WIEDES EN GLAD

Romme leest De Volkskrant. Gortzak leest De Waarheid. Dat is nou wat men noemt „nogal glad”. Maar weet je wel, dat die uitdrukking „nogal glad” nog zo glad niet zit? Volgens sommigen moet het zijn „nogal wieses”. Er is een felle strijd gevoerd over wat het nu wezen moet, „nogal glad” of „nogal wieses”. Toen op een congres van taalgeleerden deze kwestie ter sprake kwam, ontstond er een heftig debat dat van deftig snel heftig werd. Man voor man wonden de experts van het woordenboek zich dermate op, dat de discussies haast in een handgemeen ontaarden. Woest gesticulerend begaven de voorvechters van „nogal wieses” zich tenslotte naar de Minister van Onderwijs om deze tot maatregelen tegen „nogal glad” op te vorderen. Zij troffen het niet: Zijne Excellentie kon de verhitte heren niet ontvangen. Hij was naar de Oost toe. Gelukkig maar, want anders was de zaak nog in de Kamer gekomen en hadden de kiezers er straks nog uitspraak over moeten doen. Er was dan misschien weer een nieuwe partij ontstaan — de partij van de gladden en de partij van de wiesessen.

(Salvo, uitgave van het Bureau Katholieke Geestelijke Verzorging)

UITGEVERS

De rechtspositie van de Nederlandse schrijver tegenover zijn uitgever is verbazend, ja schandelijk slecht. Zo iemand is met handen en voeten gebonden aan zijn uitgever overgeleverd, op basis van een contract natuurlijk. Uitgevers zijn vaak beste en nog vaker raadselachtige mensen. Zij plegen, volgens hun gesprekken met schrijvers, op bijna elk boek te verliezen, maar ondanks al die stroppen is hun staat van leven gewoonlijk niet die van de kleine zelfstandige.

(Rotterdamsch Nieuwsblad)

MISSCHIEN

Misschien komt er nog een tijd, dat de Regering Hare Majesteit voorstelt ook de gestrafte verzetsstrijders(sters) te decoreren. Maar als het dan maar zonder uitzondering geschiedt en dus niet de maatschappelijke welstand bij de uitgifte een rol gaat spelen. In het verzet en in de concentratiekampen en tuchthuizen waren wij één, d.w.z. dat onderling rang en standverschil werd vergeten. En als men tot het inzicht komt, dat de gestrafte verzetsstrijders niet langer gepasseerd mogen worden, dan zal in onze kringen stellig meer waardering bestaan voor een apart ingesteld verzetskruis dan voor het mobilisatiekruis, dat met het verzet niets te maken heeft.

(Aantreden, orgaan van de Ned. Vereniging van Ex-Politieke Gevangenen uit de Bezettingstijd).

WAAR ZITTEN DIE?

De voorstanders van een ongereguleerd filmwezen zoeke men niet onder hen, wier interesse uitgaat naar de culturele of experimentele film, maar bij degenen, die niets liever willen dan zelf, zoals de Wet het uitdrukt, „het geven in het openbaar van bioscoopvoorstellingen te ondernemen” met gewone amusementsfilms als b.v. de Tarzans, de Abbott en Costello's, de George Formby's enz., zulks echter om het motto van te streven naar „de goede film” en liefst zoveel mogelijk met vermindering van het woord „openbaar”, zodat zij niet behoeven te voldoen aan de hoge eisen, welke aan een perfecte verzorging van filmvoorstellingen worden gesteld, en daardoor in plaats van te stimuleren afbreuk doen aan het peil der huidige cinematografie.

(Officieel orgaan van den Nederlandschen Bioscoop Bond)

HOEVEEL?

Hoeveel is nodig? Laat ons Engeland, dat evenals Nederland een zeer groot deel van zijn begroting uitgeeft aan defensie en dat ongeveer net zo geregeerd wordt als Nederland, als voorbeeld nemen.

De Engelse regering schijnt tot de conclusie te zijn gekomen, dat Engeland in de drie volgende jaren tezamen 34 milliard gulden voor de defensie zal moeten uitgeven. Dat is een ontzaglijk bedrag: 34 met 9 nullen!

Engeland telt ongeveer 50 miljoen inwoners; Nederland meer dan 10 miljoen. Zou Nederland naar verhouding voor zijn defensie evenveel moeten uitgeven als Engeland, dan zou dus 1/5 van 34 milliard voor drie jaar nodig zijn. Dat is bijna 7 milliard. Of: meer dan 2 milliard gulden per jaar. Bovendien moet men in aanmerking nemen, dat Engeland op dit ogenblik reeds een machtige vloot, een luchtmacht en een klein leger heeft. Nederland heeft op dit ogenblik van dit alles... bijna niets. Wij geven deze cijfers niet als beslissend, maar als een punt van vergelijking. De uitgaven voor dit doel alleen zouden dan moeten stijgen van bijna 1.2 milliard tot ruim 2 milliard per jaar.

(Haagsche Courant)

WIE HET GELAG?

In de eerste plaats hebben dus de arbeiders geprofiteerd van de loonpolitiek. Wie het gelag betalen zijn de employés en ambtenaren, die slechts veel geringere loonsverhogingen krijgen dan de arbeiders. Zij zijn het, die hun levensstandaard belangrijk hebben moeten verlagen en de lasten van het herstel van ons land in de eerste plaats op hun schouders nemen. De beperking van 5 pct. tot f 3600.— betekent voor hen een nieuwe relatieve achterstelling en een verdere tendens tot nivellering.

(De Maasbode)

ZONDER LOCOMOTIEF.

Als men de vraag van de loonsverhoging uitsluitend van sociaal standpunt wenst te bezien, — hetgeen hetzelfde is als een poging om een trein zonder locomotief te laten rijden — dan stuit men toch weer op de onrechtvaardigheid, dat mensen met vaste inkomens uit andere bronnen dan loon of salaris, b.v. klein vermogen, huren, pachten, alsmede gepensioneerden, van enige verhoging buitengesloten blijven.

(Algemeen Handelsblad)

OOK EEN KEUS.

Het is een vaststaand feit, dat het vermijden van de keus óók een keus in zich bergt. Het leven vraagt niet of het aangenaam is te kiezen op een bepaald ogenblik en evenmin of de consequenties van een keus aangenaam zijn of niet. Het eist, tegen ons innerlijk verzet in, een decisie. Het legt de verschillende factoren aan ons voor en daarmee hebben we het te doen. We kunnen er om heen draaien, maar we komen er niet af. En dan is de enige uitweg, dat we ons een reële voorstelling vormen van wat we niet en van wat we wel willen.

(Leeuwarder Courant)

POLITIE EN DEMOCRATIE

Velen maken zich bezorgd over de invoering van steeds meer politiematregelen. Het politiecorps is op het platteland de laatste jaren enorm uitgebreid. Desondanks neemt de onveiligheid er onrustbarend toe, voornamelijk doordat de politie een precies afgebakende werktijd heeft. Dieven en inbrekers pogen elk uur van een etmaal hun slag te slaan en kunnen zodoende maar al te vaak ongehinderd opereren en worden menigmaal nimmer opgespoord. Daartegenover loop de vreedzame, nuttig werk verrichtende boer bij de geringste overtreding van een overheidsvoorschrift de kans, dat hij wordt overvallen door een legertje ambtenaren. Wij zouden dit met verschillende voorbeelden kunnen illustreren (t.b.c.-bestrijding onder het rundvee, koop en verkoop van een koe op de markt zonder handelsvergunning, enz.). Veel mensen hebben na de tweede oorlog op een verkeerd terrein emplooi gevonden en passen vaak methoden toe, die een afspiegeling zijn van die uit het Hitleriaanse tijdperk. De democratie wordt daarmee geen dienst bewezen.

(Haagsche Post)

VERVOER EN MIDDENSTAND

In het vervoerswezen heeft het middenstandsbedrijf steeds een zeer grote rol gespeeld. Er is een tijd geweest, dat het vervoerswezen praktisch gesproken uitsluitend bestond uit kleine en middelgrote middenstandsbedrijven. Zoals zich echter ook in vele andere sectoren van het economische leven in dit opzicht een zekere evolutie naar grotere en zeer grote bedrijfseenheden heeft voltrokken, zo heeft zich ook in de vervoerssector een groep van grotere bedrijven gevormd. En zoals deze ontwikkeling ook in andere bedrijfstakken een probleem heeft geschapen, dat men het middenstandsvraagstuk noemt, zo wordt op het ogenblik ook het vervoerswezen met dit vraagstuk geconfronteerd.

(Nederlands Transport)

Eén doodgewone pen besparen

En daarmee veel goeds tot stand brengen

Als ik goed ingelicht ben, dan bezoeken er anderhalf miljoen leerlingen een dagschool (i.o., u.l.o., nijverheidsonderwijs, m.o. en v.h.o.). Dit is een groot getal, maar men krijgt pas een duidelijk besef van de grootte ervan, als men aan het rekenen slaat! Anderhalf miljoen jongens en meisjes, dat is een zevende deel van onze gehele bevolking, dat is bijna 2 x de gehele bevolking van onze hoofdstad en 3 x van de residentie, dat is 3 x de totale bevolking van de provincie Groningen. En wat verbruiken deze leerlingen per jaar aan schoolschriften, penmen, potloden, tekenpapier!

En toen ik daar zo een beetje over aan het mijmeren was, kwam de vraag op, wat het zou betekenen, als deze leerlingen per hoofd per jaar eens een cahier minder gebruikten, een doodgewone schrijffpen bespaarden, een potlood bezuinigden.

Dat zou een bezuiniging zijn van 1.500.000 cahiers per jaar. En stel, dat een cahier 7 cent kost, dan was dit een geldbesparing van f 105.000!

En als ze dan nog een stalen pen bespaarden, dan zou dat neerkomen op 'n besparing van ongeveer 10.000 gros en stel dat een gros penmen de school f 3.— kost, dan gaf dat weer een besparing van f 30.000 per jaar.

En we gaan verder. Stel dat iedere leerling per jaar één potlood minder nodig had, dan was dat een besparing van 1.500.000 potloden en reken nu een potlood op 7 cent; dan geeft dat weer een geldbesparing van f 105.000.

En als deze kinderen hun cahiers, wanneer ze vol zijn, inleverden en veronderstellen we, dat elk kind per jaar ongeveer 5 cahiers volmaakt, dan krijgen we een hoeveelheid oud schrijfpapier van 7.500.000 cahiers af 50 gram per cahier is 375.000 kg. Ik heb me laten vertellen, dat voor wit papier, afkomstig van cahiers, de oud-papierhandel 15 cent per kg. betaalt. Indien dat zo is, zou de waarde van dit bijeengebrachte papier al f 56.250 zijn....

Als dit alles nu kon geschieden en ik mij in mijn berekeningen niet vergis, dan zouden bovengenoemde besparingen een waarde vertegenwoordigen van het niet onaardige bedrag van f 296.000.

En toen dacht ik, wat zou je met dat bedrag al niet kunnen doen. Verbeeld je, dat je het kon storten in het Kankerbestrijdingsfonds, of beschikbaar kon stellen voor het zwakke en misdeelde kind, of voor de bestrijding van de tuberculose, of voor de astmapatiëntjes, of voor een aantal bedden voor het sanatorium in Davos.....

Je zou het ook ergens anders voor kunnen besteden. Bijv. voor de vorming van een fonds ten behoeve van de studiekosten van kinderen, wier vader of beide ouders in de oorlogsjaren om het leven kwamen, of voor die begaafde kinderen, wier ouders verdere studie onmogelijk kunnen bekostigen. Zo'n kleine 300 duizend gulden per jaar brengen ook nog een sommetje aan rente op. Dat was meegenomen!

Maar het kan best zijn, dat ik me vergis en dat deze hele berekening van nul en gener waarde is, omdat er nu eenmaal niet bezuinigd kan worden op cahiers, penmen en potloden. Omdat iedere schoolmeester en schooljuffrouw, iedere leraar en lerares al zo zuinig mogelijk omspringt en omspringen moet met deze leermiddelen en ieder kind uit zichzelf al de grootst mogelijke zuinigheid betracht.

En misschien heb ik de prijzen veel te hoog geschat en klopt mijn berekening op geen stukken na.

Goed, laat ik me ernstig vergist hebben en laat een besparing geen 300.000 gulden opleveren, maar slechts het tiende deel daarvan, dan is daar nog die andere waarde, welke in geen geld valt uit te drukken, n.l. het aangeleerde besef, dat bij een zuinig omgaan met de leermiddelen der school voor duizenden en duizenden gulden bespaard kan worden. Dat duizenden werkuren bespaard zouden kunnen worden voor het vervaardigen van producten voor de uitvoer,

dat heel wat grondstoffen niet ingekocht zouden behoeven te worden en voor het geld, op die wijze bespaard, andere zaken besteld zouden kunnen worden waaraan wij als volk weer zouden kunnen verdienen.

Dan zouden we onze kinderen geleerd hebben hoe ook zij een bijdrage kunnen leveren in de wederopbouw van ons land.

En het zou bovendien wel eens kunnen zijn, dat vele volwassenen de ogen geopend werden voor dit alles. Dat zij, naar het voorbeeld der kinderen van ons volk, er eens ernstig over zouden denken op welke wijze in het dagelijkse leven bezuinigd kan worden.

Maar laat ik ophouden met mijn dromerijen..... Ik hoor de tegenwerpingen al: een dergelijke massale besparing is onuitvoerbaar. En bovendien: het zou helemaal niet alles winst zijn. En dan: hoeveel geld gaat er dagelijks weg aan dingen, die niet nodig zouden zijn, als ieder zijn plaats en taak in de wereld kende, ieder de volledige verantwoordelijkheid voor zijn en anders leven wist te dragen.....

Neen, ik wil liever maar voortgaan met 'op heel oescheiden wijze in de kleine gemeenschap, waarmee ik dagelijks verkeer, de bezuinigingen toe te passen, welke mogelijk zijn zonder iets te kort te doen aan de doelmatigheid van ons aller werk. En die taak is tegenwoordig al zwaar genoeg, als men ziet, hoe er soms omgesprongen wordt met ma-

terialen, hoe er dikwijls niet bij nagedacht wordt, dat een na afloop van de dagtaak, open gelaten raam des nachts stuk slaat, een lamp een gehele nacht blijft doorbranden, een lokaal waterschade lijdt omdat niet tijdig gecontroleerd werd of de pannen na een storm nog wel op hun plaats lagen en zo maar verder.

Aan de bezuiniging van een kleine 300.000 gld. per jaar alleen al bij het onderwijs, zonder schade te doen aan de doelmatigheid, wil ik niet meer denken. 'k Zal al verheugd zijn, als we aan het eind van ons schooljaar met de verkoop van oud papier en met een gezamenlijke betrachting van een uitvoerbare bezuiniging een sommetje bijeen hebben voor de aanschaf van wat bibliotheekboeken, filmstroken en dergelijke.

UIT DE PARTIJ

De Commissie voor Radio-zaken van de V.V.D. zal op Vrijdag, 29 September a.s., des avonds te 7.30 uur in Hotel Monopole, Stationsplein 6 te Amersfoort, een bijeenkomst houden betreffende de paragraaf radio-zaken van het Werkprogram. Partijleden, die tot deze bijeenkomst toegang wensen, dienen zich zo spoedig mogelijk telefonisch of schriftelijk te wenden tot het Algemeen Secretariaat, Koninginnegracht 61, 's-Gravenhage, telefoon 111768, waarna zij een uitnodiging zullen ontvangen.

AFDELINGSSECRETARISSEN:

Vraagt bij onze administratie de tarieven voor extra-exemplaren van ons weekblad, voor de verbrediging van onze beginselen en voor het werven van nieuwe abonné's.

Toch nog SUCCES

In de Parlementaire Flitsen van 18 Augustus wijdden wij o.a. aandacht aan de pogingen van het lid van onze Eerste-Kamerfractie mr. Wendelaar om te komen tot instelling van een Vaste Commissie voor de Defensie voor de Eerste Kamer. De heer Wendelaar deed dit voorstel, nadat deze Kamer besloten had het Reglement van Orde aldus te wijzigen, dat de mogelijkheid van de instelling van vaste commissies daarin werd opgenomen en nadat zij, in aansluiting hieraan, besloten had drie van dergelijke vaste commissies in te stellen, n.l. voor de buitenlandse politiek, voor internationale economische samenwerking en voor Uniezaken en de West. Volkomen terecht o.i. was nu de heer Wendelaar van mening, dat onder de tegenwoordige omstandigheden een vaste commissie voor de Defensie niet minder op haar plaats zou zijn dan de drie genoemde commissies. Drie leden van de P.v.d.A.-fractie, 2 C.H. en 1 A.R. steunden het voorstel van onze fractie, maar een meerderheid stemde het af.

Wij deden toen echter reeds uitkomen, dat het ons niet zou verwonderen, wanneer zou blijken, dat deze aangelegenheid daarmede toch niet geheel afgedaan was en onze veronderstelling is wel zeer juist gebleken.

Minister Schokking heeft getoond, zijnerzijds wel degelijk oog te hebben voor de noodzaak, ook de Eerste Kamerleden meer voorlichting met betrekking tot de defensie-aangelegenheden te geven. Natuurlijk kon de bewindsman aan het besluit van de (meerderheid van de) Kamer niets veranderen. De instelling van vaste commissies is, evenals het gehele Reglement van Orde, een zaak van de Kamer(s) zelve. Wat hij wel kon doen om aan de verlangens van de heer Wendelaar en degenen, die het met hem eens waren, tegemoet te komen, heeft hij thans echter gedaan. Hij heeft een Kon. Besluit uitgelokt, waarbij de destijds — eveneens bij Kon. Besluit — ingestelde Defensiecommissie aldus wordt uitgebreid, dat nu ook alle fracties uit de Eerste Kamer (met uitzondering van de communisten) daarin zijn vertegenwoordigd.

Dit is bereikt door de uitbreiding dier commissie met de heren H. Algra (A.R.) en mr. Wendelaar zelf, als woordvoerder over militaire aangelegenheden van onze V.V.D.-fractie*). Minister Schokking heeft het daarbij echter niet gelaten. Als een van de bezwaren tegen de Defensiecommissie had de heer Wendelaar aangevoerd, dat deze niet is uitsluitend een commissie van Kamerleden, die met de verantwoordelijke bewindsman overleg plegen, maar dat ook niet-Kamerleden, n.l. militaire adviseurs, altijd bij dit overleg aanwezig plegen te zijn. En nu begrijpen men goed, dat de heer Wendelaar voor bepaalde gevallen, misschien zelfs wel voor de meeste gevallen, zeker het grote nut inziet van de aanwezigheid van militaire specialisten bij deze besprekingen, maar het kan toch óók voorkomen, dat hetzij de minister, hetzij de Kamerleden er prijs op stellen, bepaalde personeelskwesties dan wel bepaalde politieke zijden van de defensie alleen en uitsluitend in overleg tussen de verantwoordelijke bewindsman en de leden-volksvertegenwoordigers onder het oog te zien.

Ook dit verlangen heeft de minister blijkbaar volkomen gebillijkt, want in het Kon. Besluit van deze aanvullende benoemingen, dat voorkomt in de Staatscourant van 31 Aug., is tevens de bepaling opgenomen, dat de vergaderingen van de Defensiecommissie (in het vervolg) alleen dan door de adviserende leden en de adj.-secretarissen zullen worden bijgewoond, wanneer zij daarvoor door of in opdracht van de voorzitter der Defensiecommissie (dat is thans het lid van de Tweede Kamer de heer Tilanus) zijn opgeroepen. A.

*) In de defensie-commissie hebben thans 3 van onze geestverwanten zitting. Mr. Vonk en Drs. Korthals maken er reeds verscheidene jaren deel van uit. Naast hen zit nu dus ook Mr. Wendelaar.

deze Jongere

weet niet of U op 26 Augustus naar de stem van Winston Churchill geluisterd hebt. Hij vindt het altijd goed om naar deze man te luisteren. De langzaam uitgesproken woorden geven een gevoel van vertrouwen, van rust en van vreugde door het besef, dat hij nog altijd op zijn post is.

Als Churchill de wereld iets te vertellen heeft, dan is het iets belangrijks. Ook ditmaal heeft hij de spijker zuiver en keihard op de kop geslagen. Het waren niet alleen treurige feiten welke hij wereldkundig maakte, hij stelde ook een probleem aan de orde dat onze aandacht dubbel en dwars waard is, n.l. in hoeverre de handelspolitiek der West-Europese regeringen hand in hand moet gaan met de wereldpolitiek. Het is 'n oeroud probleem, dat plotseling weer actueel is geworden. Dat de wereldopinie deze kwestie bespreekt ten gevolge van de mededelingen over de Engelse handel met de landen achter het ijzeren gordijn, wil niet zeggen dit dit enkel en alleen een Engels probleem is.

Deze jongere meent te weten dat er nog een belangrijke Nederlandse handel met de landen achter het ijzeren gordijn is; dat de Nederlandse regering eerst

onlangs bepaalde ijzerleveranties met de betreffende landen heeft doen stoppen op verzoek van Washington.

Uit het feit dat hij in dit hoekje schrijft moge voldoende blijken dat hij niet geporteerd is voor overheidsingrijpen op terreinen waar zulks nadelig of overbodig kan zijn.

Hij is echter óók van oordeel dat er gebieden zijn, waar het nalaten van doelmatig overheids-toezicht- en ingrijpen gevaarlijk, zo niet misdadig kan zijn. Het wordt langzamerhand tijd dat we de handel met de landen achter het gordijn eens nader onder de loupe nemen.

Dat zulks in het bovengenoemde geval niet eigener beweging, maar op Amerikaans initiatief geschied is, vindt hij bedroevend.

Ons volk moet zich tengevolge van de dreiging uit het Oosten veel ontzeggen. Het heeft er echter recht op te weten, dat de resultaten van de offers welke gebracht worden, niet ten voordele van enkelen grotendeels wederom te niet gedaan worden. Dit is de materiële zijde van het probleem. Om over de morele kant nog maar te zwijgen.

A. D. OLESCENS

UUR DER BESLISSING (II)

Wij hebben nog twee jaar tijd

Het antwoord: Gezamenlijke strategie

(door onze militaire medewerker)

In het vierde en laatste deel van zijn boek komt Billotte tot deze stelling: „in deze tweede periode van het atoomtijdperk moet het Westen om te blijven voortbestaan een grote politiek voeren.”

Hij bespreekt daarna de strategische situatie en komt daarbij tot deze conclusies:

a. binnen afzienbare tijd kan de U.S.S.R. de Amerikaanse industrie en de Amerikaanse strategische luchtmachten lamleggen door verrassende atoomoperaties op grote schaal;

b. het strategisch gebruik van de atoombom plus de actie van de duikboten kan tot volledige isolatie van de operatiegebieden voeren, kan de geallieerde marine aanzienlijk remmen en de landingen van een grote strijdkracht in Europa onmogelijk maken;

c. deze mogelijkheden moeten de Atlantische mogendheden brengen tot een nieuw ontwerp van hun defensie-instelling, d.w.z. een aanzienlijke versterking van de West-Europese krachten, waarbij „zich dwingend dan ooit stelt het probleem der Duitse herbewapening”.

d. de productie van atombommen door de U.S.S.R. dwingt de U.S.A. tot grootscheepse maatregelen voor eigen defensie, welke zeer belangrijke sommen eisen, die dus onttrokken worden aan de bewapening van de Atlantische mogendheden.

Niet te praten

Billotte wijst er verder op, dat met deze Sovjets niet te praten en niet te pacteren valt omtrent doeltreffende controle der atoomenergie, vermindering van de bewapening en collectieve veiligheid.

Maar wanneer — aldus de brandende vraag — zal Stalin zich dan aan een aanval wagen?

NIET voordat de beproefde strategie en realist Stalin de voorsprong der U.S.A. op het gebied der strategische luchtmachten en wapens voor massavernietiging volledig heeft ingehaald.

Wanneer kan dit het geval zijn? Volgens Billotte vanaf 1951 of 1952. En hij stelt dan deze hypothese, welke wij in haar geheel overnemen:

„men kan zich indenken dat de Sovjets alsdan als volgt te werk zullen gaan:

massale vernietigingsacties tegen de industriële gebieden, de vliegvelden en havenwerken van de U.S.A. en eventueel van Groot-Brittannië;

acties te land en in de lucht met het doel West-Europa en de kusten van de Mid. Zee en de Atl. Oceaan te bezetten; omvangrijke acties tegen Zuid-Oost-Azië;

luchtlandingsacties tegen Alaska, IJsland en Groenland; bezetting van de petroleumgebieden in het Midden Oosten en van het gebied van het Suezkanaal;

dekkingsacties ter bescherming van hun industriële centra.”

Wat is het antwoord?

Wat moet en kan nu het Westers antwoord zijn op de militaire, economische en politieke uitdaging van het Stalinistische Communisme?

Een „gigantische krachtsinspanning op ieder gebied”, welke Billotte als volgt beredeneert, waarbij wij wederom zijn belangrijkste stellingen geheel overnemen:

a. zich tijdig te weer stellen tegen de hierboven aangegeven acties der U.S.S.R.;

b. onmiddellijk terugslaan met een massaal luchtoffensief tegen het Sovjet-oorlogspotentieel met als doel neutralisering der Russische strijdkrachten; volgens Billotte *conditio sine qua non* voor de eindoverwinning.

Daartoe moet het Westerse defensie-systeem beschikken over:

a. een Amerikaanse strategische luchtmacht, die onder alle omstandigheden de Russische afweer overtreft;

b. een Eur. land- en luchtmacht ter sterkte van ongeveer 50 divisies van het Westerse type, waarvan het grootste deel uit pantserdivisies moet bestaan, benevens 5000 vliegtuigen voor tactische doeleinden;

c. een voldoende bewegelijke strategische reserve, eveneens ongeveer 50 divisies en 5000 vliegtuigen; van deze divisies moeten een 12-tal luchtlandingsdivisies zijn;

d. een vloot, die de heerschappij ter zee verzekert en alle landingsoperaties kan ondersteunen;

e. een zeer groot aantal strategische transportmiddelen voor vervoer over zee en door de lucht;

f. de noodzakelijke onderbouw voor de strategische massamanoeuvers en voor de ravitailering;

g. grondige en op elkaar ingestelde voorbereidingen van de vrije volkeren (voorraden strategische materialen; 69 str. materialen zijn tegenwoordig onontbeerlijk voor de oorlogsvoering, 51 daarvan zijn delfstoffen; omzetten van de vredesindustrie in oorlogsindustrie en van de vredes-economie in oorlogs-economie);

h. intergeallieerde organen voor wetenschappelijk onderzoek;

i. een zeer goed opgebouwde organisatie voor de „psychologische oorlogsvoering.”

Ruim twee jaar

Billotte bespreekt vervolgens de geweldige hiermee gemoeide militaire uitgaven op korte termijn; z.i. beschikken de vrije volkeren echter over de nodige tijd (toen hij zijn boek schreef ruim 2 jaar), over de benodigde hulpbronnen en over voldoende inkomsten om de noodzakelijke uitgaven te doen.

Zij zullen dan echter enkele politieke, economische en strategische begrippen als „een categorische imperatief voor het Westerse geweter moeten aanvaarden.”

Hij noemt het principe van de „eenheid van oorlog”, waarmee hij dit bedoelt: „wanneer een oorlog tussen de twee reuzen zou uitbreken, dan zouden de Europese soldaten niet „de oorlog van de Amerikanen voeren”; zij zouden „hun oorlog” voeren om „hun land” te redden voor de Sovjet-hegemonie.

Uit die eenheid van oorlog vloeit logisch de eenheid van defensie voort: „het begrip „internationale defensie” moet langzamerhand de traditionele opvatting van nationale defensie vervangen en moet geheel natuurlijk omvatten de maatregelen tot specialisering enz. op elk gebied, in nauw verband met het beginsel der „krachtsbesparing”, dat wil zeggen: hucht het maximum van krachten beschikbaar voor de PRIMAIRE acties en zet die krachten niet ontijdig in tegen SECUNDAIRE doelen. Dit alles moet leiden tot een gemeenschappelijke strategie der Vrije Volkeren.

Verenigd streven

Tenslotte werkt Billotte dan nog deze stellingen uit:

I. De nationale of imperiale eenheden zijn te klein.

II. De Europese Eenheid is te

klein, onmogelijk en niet doeltreffend.

III. De Verenigde Staten zijn zowel op zichzelf beschouwd als in vergelijking tot het economisch potentieel van de Sovjet-Unie te klein.

En dit beredeneerde komt hij tenslotte tot de z.i. enig mogelijke oplossing:

„De U.S.A., het Britse Gemenebest en het nog vrije deel van het Europese vasteland vormen even zovele afzonderlijke vakken, doch de economische ontwikkeling en het dreigende Russische gevaar brengen aan het licht, dat deze vakken te gering van omvang zijn en dat het daardoor niet mogelijk is een oplossing te vinden voor de verschillende problemen. Deze vakken kunnen niet afgescheiden van elkaar blijven bestaan. Zij moeten verenigd worden”.

Billotte beredeneert deze stelling vervolgens als een mogelijkheid zowel ten opzichte van het sociale probleem als van structuur en middelen.

En hij eindigt aldus:

„aan hen, die menen dat ik onze tijd te veel vooruit ben, terwijl zij zelf maar al te vaak achter de feiten aan zijn komen lopen, zou ik willen vragen goed na te denken alvorens de oplossing, die ik voorstel, op zij te schuiven. Ik vraag vooral de jongeren, die zich voor het ogenblik meestal gedoemd zien tot een doelloos afwachten, met hun geloof, hun vurigheid en hun hart te strijden voor de toekomst, die ik hun toon. Want als zij willen, kan nog alles gered en veel verbeterd worden.”

Dat schreef Billotte op 17 December 1949 te Parijs.

Inmiddels werden de dreigingen niet minder en werd de hemel niet lichter. Daarom hebben wij zijn boek hier uitvoerig behandeld en vooral zoveel mogelijk uittreksels gegeven, omdat hier inderdaad voor het vraagstuk van ons vrije zijn of niet zijn een oplossing wordt beredeneerd, welke voor ons allen van het allergrootste belang is.

Studie-Conferentie

VAN DE

VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

OVER

De politieke situatie in Nederland

Zaterdag 14 en Zondag 15 October 1950 in de Internationale School voor Wijsbegeerte te Oud-Leusden

Agenda:

ZATERDAG 14 OCTOBER.

16.00 uur: Opening

16.15 uur: „De sociologische betekenis van de politieke partij”. Spreker: Mr. H. VAN RIEL. GEMEENSCHAPPELIJKE AVONDMAALTIJD

20.00 uur: „De algemene politieke toestand”. Spreker: Mr. P. J. OUD.

ZONDAG 15 OCTOBER:

10.30 uur: „De praktijk van de werkwijze van de Eerste Kamer der Staten-Generaal”. Spreker: Prof. Mr. A. N. MOLENAAR. GEMEENSCHAPPELIJKE KOFFIEMAALTIJD

14.00 uur: „De praktijk van de werkwijze van de Tweede Kamer der Staten-Generaal”. Spreker: Drs. H. A. KORTHALS, die tevens een kort overzicht zal geven van zijn ervaringen te Straatsburg.

16.00 uur: Sluiting.

Na elke inleiding zal gelegenheid bestaan tot het stellen van vragen.

N.B. Aanmelding dient te geschieden door de strook op pag. 7 ingevuld aan ons toe te zenden. In verband met het feit, dat voor logies en maaltijden slechts plaatsruimte is voor 130 personen, gelieve men zich spoedig aan te melden. De kosten, welke op de in te vullen strook staan aangegeven, gelieve men bij de aanmelding over te maken op giro no. 67880 ten name van de Secretaris van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie te 's Gravenhage. Met wensen t.a.v. voorkeur voor 1- of 2-persoons kamers zal zoveel mogelijk rekening worden gehouden, indien deze wensen bij de aanmelding worden kenbaar gemaakt.

Voor hen, die wel de conferentie wensen bij te wonen, doch geen gebruik zullen maken van logies en maaltijden, zullen geen kosten in rekening worden gebracht. Aangezien de conferentie-zaal ten hoogste 200 mensen kan bevatten, zullen wij ons echter, indien het totaal aantal aanmeldingen dit getal mocht overtreffen, tot onze spijt genoodzaakt zien de inschrijving te sluiten.

Voor vervoersfaciliteiten te Amersfoort zal worden zorggedragen.

Wij leven in de tijd der bezorgdheid

Ons economische leven is in wezen ongezond

Onze nieuwsbladen zijn de laatste weken gevuld met berichten over de strijd op Korea. Wij lezen dagelijks artikelen van nieuwsbureaux en oorlogscorrespondenten. Inmiddels gissen wij naar de krachten welke in het onmetelijke gebied achter het ijzeren gordijn ontwikkeld worden. Wij leven thans in het tijdperk van de angst, of wellicht is het beter te spreken over het tijdperk van de bezorgdheid.

Bezorgdheid over de dynamische ontwikkeling van de gebeurtenissen gedurende de laatste jaren en telkenmale hoort men de vraag stellen of de menselijke rede wel gelijke tred kan houden met de snelheid, met welke de techniek nieuwe mogelijkheden met onmetelijke consequenties schept. Alom heerst vrees voor een botsing, waarvan wij de gevolgen niet kunnen overzien. En ondanks de vreselijke gevolgen welke een nieuwe wereldbrand kan veroorzaken, veroordeelt men over 't algemeen in de vrije wereld een pacifisme. Ondanks alles.

Steeds werd gedurende de laatste jaren de vraag gesteld, waar de grens van het toegeven zou liggen. De regering van de Verenigde Staten heeft gemeend dat die grens in Korea bereikt werd, en heeft ingegrepen. Wij mogen ons erin verheugen dat deze regering eindelijk vatbaar is geworden voor realiteit. Hiermede is veel gewonnen. Want hoeveel onheil heeft niet een gebrek aan werkelijkheidszin en gevaarlijk vertrouwen in de jaren voor 1940 veroorzaakt. Hoezeer is Baldwin niet het slachtoffer van een listige tegenspeler geworden, hoezeer is achteraf niet een Neville Chamberlain bespot geworden voor zijn reizen naar Godesberg, Berchtesgaden en München, hoezeer is niet een Winston Churchill ook in zijn eigen

land verguisd, omdat hij met feilloze zekerheid het spel doorzag van de man die later zijn overwonnenen zou worden?

Chruščil heeft de afgelopen oorlog de „onnodige oorlog” genoemd. Hierdoor geeft hij te kennen dat die oorlog niet alléén ontstond tengevolge van de daden van de tegenstander, maar óók door de onvergeeflijke fouten welke de overwinnaars van wereldoorlog I, maakten.

Amerika dringt aan

Amerika dringt thans op een spoedige totstandkoming van een West-Europese eenheid aan. Dit verzoek is begrijpelijk. Een verenigd West-Europa kan de weegschaal immers doen overslaan. De uitwerking van de plannen om tot een grotere eendracht in raadgeving en uitvoering te komen blijkt in de praktijk grote moeilijkheden met zich mede te brengen. Men stuit op competentie-geschillen, men vreest een overdracht van bevoegdheden, waardoor het orgaan dat het uitvoeren van de bevoegdheden als taak toegewezen krijgt een verstrekkende en diepingrijpende macht verkrijgt ten aanzien van het economisch leven van de afzonderlijke landen. Groot-Brittannië heeft zich om die reden reeds direct van het plan-Schumann geabstraheerd.

Frankrijk denkt Europees

In Frankrijk beseft men thans wederom dat er gevaar dreigt. De regering van dit land wenst de plannen voor een sterke West-Europese eenheid spoedig verwezenlijkt te zien. Meer en meer blijkt echter dat een West-Europese statenfederatie niet op korte termijn te bereiken is. Men moge dit betreuen, doch ondanks dat geloven wij dat het in Straatsburg verrichtte werk niet overbodig is. Men tracht daar Europees te gaan denken. Dit nu is zeer belangrijk. Wij kregen de laatste jaren de indruk dat West-Europa aan een minderwaardigheidscomplex lijdt. Vooral in Frankrijk begint men hertegen in verzet te komen en tracht men de andere West-Europese landen er van te doordringen dat West-Europa een troisiéme force kan worden, welke zeer zeker een woordje in de wereldpolitiek zal mogen en kunnen meespreken. Dat het belangrijk kan zijn, niet in alles de politiek van Washington behoeven te volgen, hebben wij in Zuid-Oost Azië aan de lijve kunnen ondervinden. Om dit doel te bereiken dient men echter eerst de grenzen verder te openen, opdat het handelsverkeer kan opbloeien.

Gunstig moment

Het moment hiervoor is thans gunstig. Men hoort gedurende de laatste maanden vooraanstaande socialisten over liberalisatie spreken, alsof zij nooit aan de juistheid hiervan getwijfeld hebben. Er zullen concessies gedaan moeten worden, maar die moeten toch eens gedaan worden, want ons economisch leven is in wezen ongezond, hoezeer men de waarheid ook soms tracht te verdoezelen. En die ongezonde toestand zal zich toch eens moeten wreken. Onze betalingsbalans toont nog altijd een ernstig passief saldo. Hiertegen is slechts een geneesmiddel en wel verhoging van de productie. Slechts dan is de verhoging der levensstandaard en het handhaven van de huidige sociale voorzieningen te verantwoorden. Want het slachten van de kapitalisten-kip met de gouden eieren kan slechts eenmaal geschieden. Het is een tijdelijk lapmiddel dat op de duur meer nadelen dan voordelen met zich medebrengt. Productieverhoging dus én het slechten van tol-muren met al de consequenties welke daaraan verbonden zijn, zoals het afschaffen van uitvoerpremies, contingenteringen en andere beschermingsmiddelen. Dit alles zal niet in één maand kunnen geschieden, maar het zal de eerste stap zijn naar een West-Europese eenheid. Een eenheid in verscheidenheid. Het is niet de taak van politici alleen. Het is de taak van politici, economen, juristen en militairen, ieder op eigen terrein, maar terwille van hetzelfde doel. Het is een omvangrijke taak, welke vele moeilijkheden met zich medebrengt.

Nooit zo grote kans

Maar nooit is de kans van slagen zo groot geweest als thans, nu West-Europa in een dwangpositie gekomen is en het een kwestie van zijn of niet zijn is geworden. De kans moet nu aangegrepen worden.

Het zakenleven is paraat. Teveel initiatief wordt in deze sector gesmoord ten detrimente van onze volkshuishouding. Wij mogen hopen dat de politici inzien waar het om gaat. Niet om een vlag, niet om een kleine politieke overwinning, niet om een schone redevoering, maar wel om ons, West-Europeanen!

Mr. J. VAN DER DRIFT

HELPT MEDE

Het Comité der Gezamenlijke Militaire Fondsen, waarin verenigd zijn:

het Fonds 1815 voor verminkten en nagelaten betrekkingen;

de Koninklijke Nationale Vereniging tot steun aan militairen „Stamil”;

„Ereschuld en Dankbaarheid”;

het Karel Doorman Fonds;

de Prins Bernhard Stichting

en het Van Weerden Poelmanfonds

houden dit jaar één grote landelijke collecte, waarvan de data zijn vastgesteld tussen 1—14 October a.s.

In aansluiting op het staatspensioen keren deze zes fondsen momenteel per jaar nog ongeveer f 600.000.— uit.

Gezien het grote aantal gedemobiliseerden en de vele verliezen in Indonesië, wordt deze taak nog zwaarder en zullen de zes gezamenlijke militaire fondsen ook voor het jaar 1950 een beroep moeten doen voor de nagelaten betrekkingen van hen, die het grootste offer voor ons allen brachten.

Het gaat er om aanvullende steun op het staatspensioen te verlenen ingeval van:

- In het algemeen de gedemobiliseerde militair;
- ziekte en uitzending naar herstellingsoorden, omdat de mensen er dikwijls fysiek zo onder zijn, dat zij enige tijd rust nodig hebben;
- bij studie van de kinderen, teneinde hen dat te laten bereiken, wat zij hadden kunnen worden, indien hun vader was blijven leven;
- verminking, enz., enz.

Helpt ook U mede, in aansluiting op het staatspensioen, de gezinnen van onze gesnevelde militairen te verzorgen?

Meldt U dan als collectant bij het plaatselijk collecte-comité of bij het secretariaat van de zes Gezamenlijke Militaire Fondsen, 2e Weteringplantsoen 19, Amsterdam (C.). Tel. 31401 of 40993 (na 6 uur 86381) of stort een gift op postrekening 460388 ten name van de penningmeester der Gezamenlijke Militaire Fondsen.

Vereniging van Staten- en Raadsleden

Zoals wij reeds eerder berichtten, zullen in October a.s. twee bijeenkomsten van de Vereniging gehouden worden. Op beide bijeenkomsten zal het woord worden gevoerd door

Mr. S. J. R. de Monchy, lid van de Provinciale Staten van Zuid-Holland, over het onderwerp:

Gemeenschappelijke regelingen tussen provincies en gemeenten. De eerste bijeenkomst vindt plaats op Zaterdag, 7 October a.s., n.m. 2.30 uur, in hotel Atlanta, Coolsingel 97, Rotterdam.

Belangstellende leden van de partij kunnen door leden der Vereniging geïntroduceerd worden. Aangezien voor hen, die een lange afstand dienen af te leggen, reden zou kunnen bestaan uit overwegingen van financiële aard van het bijwonen der bijeenkomst af te zien, stelt het bestuur der Vereniging de mogelijkheid open reiskosten derde klasse te declareren.

Over de tweede bijeenkomst, die ten gerieve van hen, die woonachtig zijn in het Noorden en Oosten van ons land, op Zaterdag, 21 October, te Meppel zal worden gehouden, zal een nadere publicatie in „Vrijheid en Democratie” verschijnen.

Vóór 9 October a.s. inzenden aan het Algemeen Secretariaat van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie, Koninginnegracht 61, 's-Gravenhage.

Ondergetekende

Adres

Woonplaats

geeft zich hierbij op als deelnemer (-ster) aan de studie-conferentie van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie op 14 en 15 October 1950 in de Internationale School voor Wijsbegeerte, Dodeweg 9 te Oud-Leusden.

* Avondmaaltijd op 14 October	f 2.25
Logies van 14 op 15 October	„ 1.50
Ontbijt op 15 October	„ 0.75
Koffiemaaltijd op 15 October	„ 1.25

Totaal f

*) S.v.p. doorhalen wat niet verlangd wordt.

Onderdrukking en verzet

„Onderdrukking en Verzet”,
afl. 20 en 21. Uitg. J. M.
Meulenhoff, Amsterdam en
Van Loghum Slaterus,
Arnhem.

Met prijzenswaardige regelmaat blijven de afleveringen van dit standaardwerk elkander opvolgen. Van de thans verschenene is de eerste gewijd aan de overheidsbemoeiingen met de kunst en het kunstenaarsverzet, de tweede aan de „belangstelling”, welke onze wetenschappelijke en semi-wetenschappelijke instellingen van bezetterszijde ondervonden en aan de moeilijkheden waarvoor zij zich geplaatst zagen, die met de leiding onzer voedselvoorziening waren belast.

Hebben over het algemeen onze kunstenaars krachtadig aan het verzet deelgenomen en mag ook onze wetenschap bogen op figuren, die van geen wijken wisten — wij denken aan Telders, Huizinga en Cleveringa! — Dr. P. J. Meertens, die over onze wetenschappelijke en populair-wetenschappelijke instellingen schrijft, kan niet nalaten op te merken, dat de Nederlandse wetenschap volkomen onvoorbereid was, toen de Duitsers hier binnenvielen. Hij vraagt zich af, „of een doelbewuste houding niet tot nog betere resultaten zou hebben geleid”. Van verzet, wel-

bewuste sabotage over de gehele linie is, zegt hij, geen sprake geweest.

Opmerkelijk is ook, dat veel kwaads op dit terrein voorkomen is, doordat met de leiding van de Hauptabteilung Wissenschaft, Volksbildung und Kulturpflege belast was de Weense Kunsthistoricus Dr. F. Plutzard, die veel bewondering koesterde voor ons land en de mentaliteit van ons volk goed kende. Deze geleerde kwam daardoor zelfs

meermalen tegenover „Nederlandse” collaborateurs aan de zijde der goede Nederlanders te staan. „Men moet zich niet afvragen wat er gebeurd zou zijn, indien op zijn plaats iemand met een andere gezindheid ten opzichte van Nederland zou hebben gezeten.”

De beschrijving van onze voedselvoorziening is toevertrouwd aan de bekwame hand van dr. ir. S. L. Louwes, zeker de meest bevoegde deskundige.

Met belangstelling zien wij de verdere afleveringen tegemoet. Wij bevelen dit werk gaarne nogmaals bij onze lezers aan. de R.

van de Staat tot kleine renteniers en pensioentrekkenden uit particuliere fondsen niet gesproken worden.

Jammer, dat de heren Luchies c.s. zich zo ergeren. Ik zou me ook in mijn hoofd kunnen halen, dat b.v. Albert Heijn of de Bijenkorf me een toeslag op mijn pensioen moesten geven en me dan ergeren, als zij het — natuurlijk — niet deden.

Jammer ook, dat genoemde heren zo slecht op de hoogte zijn van de nood van de gepensioneerden in de lagere ambtenaarskringen! Wat zegt U b.v. van een pensioen van f 15.— per week van een kantorknecht, waarvan de man ook nog zijn vrouw moet onderhouden? Zie s.v.p. ook bijgevoegd uitknipsel van het extra-nummer van „De Wachter”, het orgaan van de Alg. Ned. Bond van Gepensioneerden nr. 4a van Aug. j.l.

Misschien scharen de heren Luchies c.s. en U, redactie, die het ingezonden stuk zonder commentaar plaatste, zich na lezing aan de zijde der gepensioneerden.

Hoogachtend,
Amsterdam. C. H. STOEL

(De opneming van een ingezonden stuk, met of zonder redactionele commentaar, houdt niet in dat de redactie het er al of niet mee instemt — Redactie).

AFDELINGSSECRETARISSEN:

Onze administratie is gaarne bereid met U te spreken over de mogelijkheid van uitbreiding van onze lezerskring.

De toeslag op de pensioenen

(Ingezonden).

In uw blad van Vrijdag 4 Aug. 1950 komt een ingezonden stuk voor van de heer J. Luchies te Pietersbierum (Fr.). Het gaat om de toeslag op het pensioen van het overheids personeel. Genoemde heer ergert zich „en duizenden in den lande” ergeren zich met hem mee over die toeslag, m.i. op nogal zonderlinge gronden, want genoemde personen vergeten, dat het overheids personeel de Staat als werkgever heeft en derhalve bij de Staat aanklopt om verhoging van zijn salaris en verhoging

van zijn pensioen, als de tijden veranderen en er een zeer belangrijke stijging in de kosten van het levensonderhoud is ontstaan. Dat personeel heeft gedurende zijn gehele diensttijd gestort voor zijn pensioen en ook voor dat van zijn eventuele nagelaten betrekkingen. Het ongehuwde deel van dat personeel, voornamelijk bestaande uit het vrouwelijk deel, heeft ook gedurende de gehele diensttijd gestort voor weduwen en wezen, die het nooit zal hebben — dit tussen haakjes gezegd.

Met de beste wil kan er van een verhouding werkgever - werknemer

Friesch-Groningsche Hypotheekbank N.V.

Nederlandsche Hypotheekbank N.V.
Rotterdamsche Hypotheekbank N.V.
Algem. Friesche Hypotheekbank N.V.

Amsterdam — 's-Gravenhage — Groningen — Rotterdam

GELDEN BESCHIKBAAR

voor eerste hypotheek
BILLIJKE VOORWAARDEN

De Directie: Mr. M. J. BOS Mr. C. A. KINGMA
Mr. J. WILKENS Mr. F. C. KLEYN

N.V. W. A. HOEK'S

MACHINE- EN ZUURSTOFFABRIEK
Hoofdkantoor en Machinefabriek
te Schiedam.

Compressors voor alle gassen en ledereen druk.
Installaties voor de bereiding van zuurstof, stikstof, enz.

N.V. SCHEEPSWERVEN

„PIET HEIN”

BOLNES en PAPENDRECHT

DWARSELLINGEN 115 Meter

DROOGDOK 115 x 30 Meter

SMIT SLIKKERVEER

Voor dagelijks gebruik!

**DE JONG'S
CHOCOLADE**
**CHOCOLADE
HAGELSIAG.**
De eenige echte!

N.V. Nederlandsche
Caoutchouc- en Gutta-
Perchatabriek

v.h. Bakker & Zn.

Ridderkerk

Technische
rubberartikelen

N.V. SCHEEPSWERVEN

„PIET HEIN”

BOLNES en PAPENDRECHT

DWARSELLINGEN 115 Meter

DROOGDOK 115 x 30 Meter

HBU **HBU**

De meeste fabrieks-
schoorstenen
lijken op
elkaar

Aan de schoorsteen kunt U de fabriek niet kennen. En toch is 't van groot belang dat U de fabriek „kent” wanneer U er over denkt als aandeelhouder mede-eigenaar daarvan te worden. Wij beschikken over de gegevens die U nodig hebt om tot een juiste beoordeling van industriële - en andere - ondernemingen te komen.

Raadpleeg onze beleggings-deskundigen
vóór aankoop van Uw effecten.

HOLLANDSCHE BANK-UNIE N.V.
AMSTERDAM - DEN HAAG - ROTTERDAM

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

VRIJDAG 22 Sept. 1950 No. 127

Een beschouwing over de
Troonrede vindt ge op
pag. 6

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

OVER KABINETSPOLITIEK

door Mr. P. J. OUD

Bij de behandeling der oorlogsbegroting heeft de V.V.D.-fractie in de Tweede Kamer tot haar leedwezen moeten verklaren dat zij geen vertrouwen meer kan stellen in het beleid van de Minister, de heer Schokking. Zij voegde daaraan toe, dat zij niettemin op dit ogenblik geen votum van wantrouwen wilde uitlokken, omdat zo'n votum de mogelijkheid in zich zou bergen van een kabinetscrisis en zij een dergelijke crisis zo mogelijk wenste te voorkomen.

Men heeft in deze houding strijd gezien met het optreden der fractie tegenover het beleid der regering op het stuk van het zelfbeschikkingsrecht in Indonesië. Toen heeft zij wel een votum gericht tegen één Minister voorgesteld en zij heeft die motie gehandhaafd, ondanks de verklaring van de Minister-President, dat geheel het kabinet zich door de aanneming van de motie getroffen zou achten. Waarom, zo heeft men gevraagd, achtte de V.V.D.-fractie het toen uitsluitend een zaak van de Regering om 't Indonesisch beleid tot een vraag van kabinetspolitiek te maken, terwijl zij thans zelf het militaire beleid als zodanig beschouwde? Was dan, in het oog der fractie het Indonesische beleid geen kabinetspolitiek, het defensiebeleid wel?

Deze vraag berust op een misverstand. Principieel is — ik heb daarover in mijn artikel in dit weekblad van 16 Juni 1950 uitvoerig geschreven — alle politiek kabinetspolitiek in deze zin, dat alle ministers hoofd voor hoofd verantwoordelijk zijn voor alle regeringsbeleid. Het staat echter aan de Kamer uit te spreken, ten aanzien van welke minister of ministers zij aan haar afkeuring van een gevoerd beleid een politieke consequentie wenst te verbinden. Acht zij het daarbij noodzakelijk het gehele Kabinet in haar afkeurend votum te betrekken, dan maakt zij van haar zijde een zaak tot een kabinetskwesie.

Wat de Kamer ter zake ook moge doen, de Regering kan daartegenover zelfstandig haar standpunt bepalen. Zij kan derhalve een votum, dat de Kamer niet als tegen het gehele Kabinet gericht beschouwt, niettemin tot een kabinetskwesie maken. De Regering verklaart dan, dat, hoewel het votum slechts één minister wil treffen, toch alle ministers zich getroffen zullen voelen. De Kamer heeft dan te overwegen of zij niettemin het votum zal uitspreken, aldus de door haar niet gewenste kabinetscrisis in de koop medemend.

Zo was de figuur in Mei bij het Indonesië-debat. En deze parlementaire figuur is in geen enkel opzicht abnormaal. Het is louter een vraag van beleid, wat de Kamer in zo'n geval zal doen. Voor en tegen heeft zij dan tegen elkander af te wegen. De V.V.D.-fractie achtte het gebeurde met het zelfbeschikkingsrecht zo ernstig, dat zij, om hier nog te redden wat te redden viel, zelfs voor de door haar niet gewenste kabinetscrisis niet mocht terugschrikken. Zij nam daarbij mede in overweging, dat, zo nog iets gered

kon worden, het uiterste moment was aangebroken. Het was onmogelijk de zaak nog gedurende enige maanden aan te zien.

Bij het defensievraagstuk liggen de zaken enigszins anders. Ongewijfeld is ook daar periculum in mora. Er behoort met de grootste voortvarendheid te worden aangepakt.

Maar men kan niet zeggen, dat de zaak verloren is, wanneer niet op staande voet de Minister van Oorlog door een ander wordt vervangen. Een korte tijd van beraad kan hier aan de regering worden toegestaan. Daarom was het aanstonds vragen van een votum van wantrouwen tegen de Minister niet opportuun. Het zou het Kabinet plotseeling voor de vraag hebben gesteld, of het zich al of niet met de Minister van Oorlog solidair zou moeten verklaren. Veel beter was het het Kabinet de gelegenheid te geven zich te beraden of het niet eigener beweging maatregelen zou nemen om de Minister van Oorlog, in wiens beleid, om het zacht uit te drukken, velen in de Kamer geen overmatig vertrouwen bleken te stellen, door een andere bewindsman te doen vervangen. Dat hier voor het Kabinet een grote verantwoordelijkheid ligt, is duidelijk. Voor het handhaven van een Minister, die, hoe voortreffelijke hoedanigheden hij overigens moge hebben, niet beschikt over de kracht, die het voeren van een richtig beleid vereist, is in de eerste plaats het Kabinet aansprakelijk.

Het is ook voor het gezag van het Kabinet veel beter, dat het in een geval als dit, zelf het nodige verricht. Laat het de executie van een bewindsman aan de Kamer over, dan kan het niet anders, of ook het prestige van het Kabinet zelf wordt geschaad. Ook op dit punt kunnen wij van Engeland, het klassieke land van het parlementaire stelsel, het een en ander leren. Daar is het een veelvuldig voorkomende figuur, dat de Premier zijn Kabinet reorganiseert, wanneer het bewind van bepaalde ministers op bezwaren stuit. Hij zorgt dan, dat hij het Parlement voor is.

Reeds in 1876 heeft de Nederlandse staatsman Van Houten ons het Engelse systeem ten voorbeeld gehouden. „Over de oorzaken van de zwakheid onzer ministeriën” luidt de titel van een tijdschriftartikel van zijn hand uit dat jaar in het maandblad „Vragen des Tijds”. Daarin beklagt hij er zich over, dat de ministers in Nederland onvoldoende zorg hebben voor de kracht van het gehele Kabinet. Blijkt een minister niet voor zijn taak berekend, dan onthouden zijn ambtgenoten zich ervan hem dit te zeggen of zijn ontslag te bewerkstelligen. „De taak — aldus Van Houten — om de ministeriën van voor hunne taak niet berekende medeleden te verlossen, valt aan de Tweede Kamer ten deel. Niet zelden hoort men een opposant tegen een zwakken minister de meening uiten, dat hij het ministerie een dienst doet door de begroting van het zwakke mede-lid te verwerpen, en het de gelegenheid te geven zich van een beteren collega te

voorzien. Ik zou er wel durven bijvoegen, dat de ministers wel eens in denzelfden gedachtingang verkeeren”.

„Natuurlijk — zo gaat Van Houten voort —, dat onder deze omstandigheden het debat over de begrotingen, 't welk zuiver administratief behoorde te zijn, een politiek karakter aanneemt. De zeven ministers treden beurteelings voor. Zij worden geëxamineerd en gewogen, en elk jaar wordt er gewoonlijk een te licht bevonden. Die zijne begroting heeft weten aangenomen te krijgen, beschouwt zich als voor een jaar in zijn ambt gecontinueerd en natuurlijk nu ook boven de critiek van zijn ambtsgenooten verheven. Het weinig verkwikkende schouwspel van deze publieke schatting en weging, en van deze openbare executie van ministers, behoort niet in het constitutioneele stelsel. Zij geschiedt op veel rechtvaardiger wijze in de stille binnenkamer van den premier, en deze weet de pil behoorlijk te vergulden, omdat hij zelf, die den minder geschikten ambtsgenoot koos, eigenlijk de schuldige is. Hier wordt de ongelukkige, die zich liet vangen, geëxecuteerd, en de ambtsgenooten, die hem vingen houden zich buiten schot en beginnen opnieuw te vischen.”

Ik zal niet beweren, dat alles wat Van Houten hier schrijft, in onze dagen nog volledig opgaat. Het bevat echter een aantal gedachten, die ik aan onze huidige bewindslieden gaarne in alle bescheidenheid ter overweging zou willen aanbieden.

Al te vaak gebeurt het, dat een Nederlandse zomerdag zonnig begint en dat er dan al heel gauw de wolken komen. Voor men het weet, zit men midden in de buien met tijdelijke opklaringen. Een bekende gang van zaken. Zo nu is het in allerlei opzichten ook gesteld met de Troonrede van dit jaar.

(Nieuwe Rotterdamse Courant)

Blijkbaar welbewust werd een Troonrede ontworpen, die zich in hoofdzaak tot een schildering van de bestaande toestand bepaalt. Als gevolg kwam een staatsstuk tot stand, waaraan vrijwel iedere dynamische vaart ontbreekt. En al is op zichzelf deze poging tot vernieuwing van het instituut der Troonrede te loven, het resultaat kunnen wij slechts gedeeltelijk bewonderen. Vooral nu dit situatie-beeld van het Koninkrijk der Nederlanden 1950 op herhaalde plaatsen niet meer werd dan een uiterst nuchtere en niet altijd belangwekkende boedelbeschrijving.

(Algemeen Handelsblad)

Hoewel de Troonrede het nieuwe parlementaire jaar heeft ingeluid, kan zij toch nauwelijks beschouwd worden als een programma, dat de Regering zich voorstelt met de Staten-Generaal te verwezenlijken. Zelfs de meest nauwgezette toehoorder of lezer zal het moeilijk vallen concrete aanduidingen te ontdekken over hetgeen de centrale overheid zich voornemt te verrichten.

(Nieuwe Courant)

☆ parlementaire flitsen ☆

V.V.D.-fractie heeft het vertrouwen in minister Schokking verloren

Spannende laatste dagen van het zittingsjaar

Op de laatste vergaderdag van het parlementaire zittingsjaar 1949—'50 heeft onze Tweede-Kamerfractie, zeer tot haar leedwezen, een ernstig besluit moeten nemen. Zij heeft het vertrouwen in minister Schokking opgezegd. Dat zulks met leedwezen is geschied, is zowel in de persoon van de minister als in de zaak zelve gelegen. In de persoon van de minister, omdat wij hem persoonlijk niets dan goeds toewensen en hem bovendien politiek niet in alle, maar toch wel in vele opzichten als een gelijkgezinde mogen beschouwen. In de zaak zelve, omdat in een tijd van internationale spanningen als de tegenwoordige gebrek aan vertrouwen in de hoogste verantwoordelijke man voor leger- en marinezaken een buitengewoon ernstige zaak is.

Welke overwegingen de V.V.D.-fractie tot dit besluit hebben genoopt? Het zijn er, als wij het goed zien, enige, die echter ten nauwste met elkander samenhangen: Het langzamerhand tot zekerheid gerijpte vermoeden, dat minister Schokking niet de krachtfiguur is, nodig om onder zo buitengewone omstandigheden met onbuigbare wil door te zetten wat in 's lands belang op het gebied van de defensie noodzakelijk is; het aarzelend beleid in het jongste verleden en het gebrek aan voldoende vertrouwenwekkend perspectief, voor de naaste toekomst geboden.

Op blz. 3 van de Mem. v. Antwoord betreffende de Oorlogsbegroting had minister Schokking een opmerking van algemene aard gemaakt, luidende: „De snelle ontwikkeling, die zich de laatste maanden in het internationaal contact over de defensievraagstukken voltrekt, is oorzaak, dat vrijwel elke begroting of beschouwing over het defensiebeleid op korte termijn door de feiten achterhaald wordt.”

In de hoop niet te worden misverstaan en erkennende, dat de minister inderdaad door het verloop der internationale ontwikkeling voor moeilijkheden was geplaatst, achtte onze eerste woordvoerder, mr. Vonk, de geciteerde opmerking toch niet onaanvechtbaar. In het bijzonder immers een defensiebeleid, zo zei hij, moet niet van incidenteel, doch van continu karakter zijn en in een vaste lijn over verscheidene begrotingen worden verdeeld.

Maar mijn oordeel, zo ging hij verder, is een defensiebeleid eenvoudig onbestaanbaar, als niet tevoren en tijdig vastgesteld wordt, waar men naar toe wil, los van de vraag in welk tempo men de defensie-opzet meent te moeten of te kunnen realiseren en desnoods zelfs ook los van internationale wisselvalligheden.

Wanneer men op dit ogenblik de vraag stelt, wat thans na vijf jaren ondanks de besteding van vele honderden miljoenen guldens opgebouwd is aan parate militaire weerkracht ter verdediging van ons land, dan is dit minimaal. Niet alleen is er nog geen sprake van een mobilisabel leger, doch er kan zelfs op geen enkele operationele eenheid worden gewezen.

Wij bezitten wel een relatief groot aantal hoofdofficieren, doch de troepen ontbreken en wanneer op dit ogenblik een oorlog zou uitbreken, zouden wij uit eigen kracht praktisch niets kunnen doen en dus feitelijk weerloos zijn.

Het wil mij, aldus de heer Vonk, voorkomen, dat dit ernstige feit beslist niet verontschuldigd kan worden, ook niet door een beroep op de ontwikkeling in het internationaal contact, omdat een Regering ook uit

hoofde van eigen verantwoordelijkheid tegenover het land tot effectieve bescherming van het volk verplicht is. En er bestaan bovendien goede gronden om aan te nemen, dat ook een slechts betrekkelijk weerbaar gemaakt land internationale steun meer verdiend en ook eerder ontvangen zal, dan een land, dat in het geheel geen militaire kracht kan ontwikkelen, omdat het nog niets reëls heeft opgebouwd.

Oorlog, zo stelde onze woordvoerder vast, is 'n harde zaak. Geen woorden, slechts daden kunnen daarbij resultaten opleveren. Het moest hem hierbij van het hart, dat de nota van 27 Juni inzake het defensiebeleid en ook — zij het in mindere mate — de Mem. v. Antwoord een teveel aan woorden en een tekort aan daden vertoonden. Mr. Vonk gaf een uitvoerige opsomming van de overbodige theorieën en gratuite beweringen, welke in deze beide staatstukken voorkwamen.

Het is geen onwelwillendheid jegens de minister, aldus de heer Vonk, want zijn persoonlijkheid sluit onwelwillendheid mijnerzijds bepaaldelijk uit. Er is echter twijfel bij mij gerezen, of de minister zelf wel de innerlijke overtuiging heeft die mogelijkheden te bezitten, welke thans nodig zijn om zowel staatkun-

dig als militair leiding te geven aan de opbouw, vrijwel uit het niets, van een defensie-apparaat, dat binnenlands kracht wekt en buitenlands eerbied afdwingt. En zowel het een als het ander is thans stellig noodzakelijk, willen wij de kans hebben onze onafhankelijkheid te behouden.

Hoogst twijfelachtig achtte de heer Vonk het ook of de minister wel met voldoende kracht was opgekomen voor de absolute noodzaak, over meer gelden te beschikken dan hem waren ter beschikking gesteld.

De minister had geschreven, dat de Regering voorstellen zou doen om ter dekking van de eerst nodige maatregelen op het gebied van de land- en luchtmacht boven het totaal bedrag van de begrotingen voor Oorlog en Marine voor 1951, extra bedragen aan te vragen, welke, naar verwacht, 10 tot 15 % zouden belopen van de voor 1951 aan te vragen geleiden.

De heer Vonk achtte dit percentage van 10 tot 15 ten enenmale onvoldoende voor het militair gestelde doel. Aan de hand van een globaal overzicht van wat zou dienen te geschieden, toonde de heer Vonk aan, dat deze kosten van het snel operabel maken van onze troepen veel en veel hoger zullen komen te liggen dan 10 à 15 % boven de gewone oorlogsbegroting.

Voor mijn politieke vrienden en mij ligt, aldus de heer Vonk, de militaire zaak dan ook zo, dat wij van mening zijn, dat de minister met vast te wil en keihard op de bres moet staan en voor waarachtige operationele divisies heeft te zorgen met alle daaraan verbonden consequenties. Dit komt voor zijn zeer persoonlijke ministeriële verantwoordelijkheid. Dat is volgens onze opvattingen een volstrekte eis van landsbelang. Doch bovendien — want hier is een wissel-

werking — zal ons daardoor tevens ongetwijfeld de materiële en andere steun afdoende worden verleend van de zijde der bondgenoten, die wij broodnodig hebben.

Aux grands maux les grands remèdes! Financieel zal men alle zeilen hebben bij te spannen om de gevaren van dit tijdsbestek te boven te komen en daarom had de heer Vonk, naar hij onthulde, ter plaatse, waar dit dienstig voorkwam, reeds geruime tijd geleden het denkbeeld van een bijzondere oorlogslening te berde gebracht, doch tot dusver had dit geen resultaat opgeleverd. En toch, zo riep hij uit, moet het mogelijk zijn, bij goede voorbereiding een oorlogslening — desnoods een geheel vrijwillige — tot stand te brengen en te doen slagen op basis van een relatief lage rentevoet, mits ook kleine coupures worden uitgegeven, waaraan een door het lot bepaald premiestelsel zal worden verbonden en eventueel met die coupures op aantrekkelijke wijze de belastingen kunnen worden betaald. Gaarne, zo zei spreker, zal ik van de minister vernemen of hij bereid is, dit denkbeeld krachtig te ondersteunen in de Kabinetsraad.

Onze ruimte laat niet toe, nog meer aan de rede van mr. Vonk te ontlenen. Daarbij komt, dat ook drs. Korthals nog het woord voerde. In de eerste plaats om ook zijnerzijds nogmaals de ernstige ongerustheid tot uitdrukking te brengen, welke in de V.V.D.-fractie leeft. Hij drong daarbij mede op zo groot mogelijke efficiëncy in het defensie-apparaat aan en waarschuwde ernstig voor de oude fout bij de landmacht, dat de beste beroeps-officieren in de staven worden neergezet.

Anderzijds ging de belangstelling van dit lid onzer fractie, als vorige jaren, in het bijzonder ook uit naar de marine. Het verheugde hem, dat in de Mem. v. Antwoord op de Marinebegroting thans een duidelijke uiteenzetting van de taken der Marine was gegeven. Daarneyens kon echter toch niet worden voorbijgezien, dat, zoals hij aan de hand van een aantal voorbeelden aantoonde, wij sinds 1946, toen de heer De Booy zijn plannen in de begroting voor dat jaar uiteenzette, niets hebben gedaan dan afkappen van wat toen nodig werd geoordeeld.

Zeer grote nadruk legde drs. Korthals in de loop van zijn krachtig betoog hierop, dat wij er met het vervullen van onze verplichtingen ingevolge het Atlantisch Pact niet zijn. Het gebied van dat pact beslaat slechts een fractie van de gebieden, waar wij belangen hebben. Suriname en de Ned. Antillen — men bedenke dat wel — vallen er bijvoorbeeld buiten. Het Indonesische gebied ligt verschrikkelijk ver van het Atlantische. Buiten de werking van het Atlantisch Pact vallen voorts onze koopvaardijbelangen naar Zuid-Amerika, naar West-Afrika, naar Z.-Afrika, een deel van het Midden-Oosten, het Verre Oosten, India, Pakistan, Australië, Nieuw-Zeeland, onze gehele Pacific-koopvaardij.

Men kan, aldus onze woordvoerder, derhalve niet zeggen: „Onze Atlantische partners zullen de vloot-aangelegenheden wel opknappen, laten wij nu maar zorgen voor land- en luchtmacht”. Wij hebben zo grote taken buiten het Atlantische gebied, dat wij ook daarvoor per se een vloot nodig hebben. Maar ook — dat ligt voor de hand — zullen wij binnen het Atlantisch Pact een vloot-

(Vervolg op pag. 5)

Deze burger

moet nog een maand of vier op hete kolen zitten.

In die tijd zult u mij geen kwaad woord horen zeggen over Overste Fens en meneer Romme.

In die tijd zult u mij herhaaldelijk op het Binnenhof tegenkomen gearmd met de heer doctorandus Korthals; de hand op de schouder van Pieter Sjoerd.

En wie zit achter ginds koffiehuisraam bitterballen etend met meneer van der Goes van Naters?

Over vier maanden.....

Hebt u kans dat meneer Schokking als ambteloos burger zit uit te puffen op Terschelling en dat meneer Joeke de vlag uitsteekt voor een nieuwe collega.

Tenslotte ben ik gewoon dienstplichtig soldaat geweest en wie kan de noden der defensie beter beoordelen dan de man die uit de „rank and file” is opgekomen? Die, omdat zo maar eens uit te drukken, de moedermelk van de verdediging heeft opgezogen aan de borst van de sergeant-majoor?

Wie is er, onder die ambitieuze mannetjes, onder die eerzuchtige kereltjes, die zo in het wolletjes-opmaken bedreven was, als deze zelfde eenvoudige burger?

Wie kon zo vlot de onderdelen van het machinegeweer opsommen en de onderdelen van het schoudergeweer in vetten als hij die over vier maanden, ... Nee, laat ik dat niet neerschrijven — men is zo snel met zijn gevolgtrekkingen tegenwoordig.

Kortom, wanneer de frisse wind uit de goede hoek waait en overste Fens voor rede vatbaar is en de bitterballen die prettige stemming wekken die de redelijkheid bevordert, dan zal over vier maanden.....

Kom, laten wij het over iets anders hebben. Wie heeft de gamellen ooit zo blank gepoetst als

DEZE BURGER.

Verraad

Terwijl de Westerse democratische wereld zich met de grootste krachtsinspanning opmaakt, zich te weren tegen het dreigende geweld uit het Oosten, plegen de Belgische socialistische partijen opnieuw verraad aan het door hen z.g. zo voorgestane beginsel van de vrijheid.

Hand in hand met de communisten worden thans door de Belgische socialistische stakingen op touw gezet die moeten gelden als een protest tegen de verlenging van de dienstplicht. Juist nu eenheid in de democratische staten meer dan ooit is geboden, zijn het de socialistische partijen bij onze Zuiderburen die deze eenheid op een onbezonnen revolutionaire wijze afbreuk doen. Wij aarzelen niet dit laffe verraad als kortzichtig en onverantwoordelijk te bestempelen. Dergelijke feiten kunnen ons ten aanzien van het socialistische beginsel slechts in toenemende mate met wantrouwen vervullen. Het is wel zeer betreurenswaardig dit te moeten constateren in een tijd waarin de democratische partijen op een zeer nauwe samenwerking zijn aangewezen. In toenemende mate vraagt men zich met bezorgdheid af in hoeverre de democratie bij de socialistische doel dan wel slechts middel is. Met dit al blijft het wantrouwen bestaan, hetgeen voor de democratie als zodanig een niet te onderschatten slag betekent.

Rivaliteit

In het verslag over 1949 van de Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Zuid-Holland, zijn zeer belangrijke dingen te lezen. Met name wordt in dit verslag gewag gemaakt van de herleving van de oude concurrentiestrijd tussen de verschillende Noordzeehavens. Gezegd wordt o.m., dat onze Zuiderburen eveneens in het geheel zijn gekomen door het herinvoeren van Rijnvaartpremies. De herleving van de Antwerpse aandrang voor een betere verbinding met de Rijn, past in hetzelfde kader van herleving van de geest van mededinging. Het valt, aldus het verslag, zeer te betreuren, dat deze zulke scherpe vormen aanneemt, nu de oude verhouding van het havenverkeer tussen Schelde en de Nieuwe Waterweg nog op geen voeten en vadem is hersteld. Het is opmerkelijk, dat de pleitbezorgers van de Scheldehaven dan ook wel teruggrijpen tot de jaren vóór Parma's krijgsbedrijven tussen 1579 en 1585. Zulk een betoog is toch nauwelijks meer reëel te achten. Op die manier zou, aldus het verslag, Brugge met hetzelfde recht grootscheepse waterstaatkundige werken kunnen eisen om de naar verhouding slechts weinig oudere roemruchte tegenslagen van die roemruchte havenstad te compenseren.

Het is inderdaad te betreuren, dat van een dergelijke rivaliteit in Benelux-verband moet worden gerept. Ook hier vraagt men zich af waar toch het gezond verstand wel is gebleven, temeer als men een dergelijke rivaliteit beziet tegen de achtergrond van de internationale politieke ontwikkeling. Het Oosten moet van al deze kibbelen wel met een bijzonder genoege kennis nemen. Het zou veel waard zijn indien men zich dit terdege ging realiseren. Verdeeldheid in het Westen is vooral nu uit den boze en het is te wensen, dat ook in het Benelux-verband in toenemende mate zal worden gekeken naar datgene wat verenigd, en minder naar hetgeen scheidt.

Contact

Op initiatief van het ministerie van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, zijn de vorige week te Baarn, lezaren in natuur- en scheikunde, met enkele buitenlandse collega's in conferentie bijeengewees. Doel van deze ontmoeting was, om na persoonlijk contact, een beter inzicht te verkrijgen met betrekking tot de resultaten van dit onderwijs in genoemde vakken in de landen, die in dit opzicht met ons land kunnen worden vergeleken. Interessant waren de conclusies die men na deze ontmoeting heeft kunnen trekken. Gebleken is namelijk dat, terwijl ons land op het gebied van het mathematisch onderwijs achter ligt bij de aangrenzende landen, het fysisch onderwijs nagenoeg geen verschil in niveau geeft te zien en ons land, wat het onderricht in de chemie betreft, zijn buren zeker voorruit is.

Voorwaar een belangrijke conclusie, die de vraag oproept of het wenselijk is, dergelijke conferenties eveneens te organiseren voor de andere sectoren in ons onderwijs. Kortom, hier is sprake van een prijzenswaardig initiatief met tastbare resultaten. Resultaten, waaraan een grote praktische waarde geenszins kan worden onzegd.

Het zou zeker aanbeveling verdienen, dergelijke ontmoetingen in breder verband te organiseren, opdat ons onderwijs in de ruimste zin van het woord hiermee ongetwijfeld zijn voordeel zal kunnen doen.

Zij waren eensgezind

Op het gedenksteen, dat dezer dagen aan de muur van het Oranjehotel te Scheveningen onthuld is, staan rond de Oranjeboom de woorden: zij waren eensgezind 1940-45. Deze onthulling, welke geschiedde door de Koningin, was van een bijzonder ontroerend karakter. Temidden van duizenden stond daar onze Landsvrouw aan de voet van de muur, waar duizenden landgenoten in de bezettingsjaren gevangen zaten terwille van onze vrijheid. In die strafgevangenis te Scheveningen, die zo spoedig de eretitel van „Oranjehotel" kreeg, dat toen de gérant van het werkelijke Oranjehotel enige bestellingen in het jaar '40 in Den Haag gedaan had, deze bezorgd werden aan de strafgevangenis.

En die woorden, welke toegelicht werden in de rede van de voorzitter van het comité Oranjehotel, gingen diep tot het hart van de toehoorders: zij waren eensgezind. Niet één, maar eensgezind. Juist de eenheid van de Duitsers en hun aanhangers wakte verzet bij het Nederlandse volk. Juist de kenmerken van verscheidenheid, van verschil van inzicht over allerlei vraagstukken, vormen 'n bestanddeel van het Nederlandse denken. Op een bijeenkomst na de oorlog, toen prof. Schermerhorn tegenover journalisten klaagde over het gebrek aan saamhorigheid, dat zich naar zijn mening openbaarde, antwoordde een der journalisten daarop, dat het Nederlandse volk eensgezind was, als zijn verdeeldheid werd aangevallen. En nu kan men betreuren, dat er te veel schotten en schotjes zijn, kan men wensen, dat zoveel mogelijk samenwerking op tal van terreinen in de breedst mogelijke zin van het woord gevonden wordt, toch zou men verkeerd doen door deze verscheidenheid van denken weg te willen werken, omdat men daarmee zou koersen in de dictatoriale richting. Wij hebben nog onlangs gehoord, dat iemand wenste, dat die zuilen, waarop in vele gevallen onze Nederlandse samenleving gebouwd is, weggenomen zouden worden. Men kan die wens begrijpen en zelfs billijken, als die zuilen aanleiding zouden worden tot een verstarring en een sectarisme, dat onvruchtbaar zou werken. Maar dat kan bij een goede leiding voorkomen worden. Als men zonder meer de zuilen wegwenst, dan kan men onder de huidige omstandigheden beter het Nederlandse volk wegwensen, omdat men dan in feite toont niets te begrijpen van de diepere motieven, waarop die zuilen tot stand zijn gekomen. Deze gedachten kunnen wij in V.V.D. verband het beste maken, omdat de verdraagzaamheid en het begrip voor het standpunt van anderen ons soms als een zwakte verweten wordt, maar anderzijds de kracht vormt om juist daar te verbinden en tot samenwerking op te wekken, waar zulks nodig en wenselijk is.

En die samenwerking is op het ogenblik nodig en wenselijk bij ons optreden naar buiten, in onze betrekkingen met 't buitenland. In een tijd, waarop opnieuw de dreiging van dictatuur en terreur zo sterk naar voren treedt, als op het ogenblik het geval is, in een tijd, waar de spanningen in de wereld zo hevig zijn als thans, dient de eensgezindheid van hen, die leden en strengen voor onze vrijheid in de jaren van 1940 tot 1945, ons een voorbeeld te zijn. Als zij eensgezind waren onder de druk, dienen wij eensgezind te zijn vóór de druk. Dat zijn wij aah de nagedachtenis van hen, die vielen, verplicht.

Bijzonder feit

Een vijf-en-twintig jarig lidmaatschap van de Tweede Kamer is een zeldzaam voorkomend feit. En dit feit wordt nog merkwaardiger als op één dag twee Kamerleden dit jubileum herdenken en dan nog wel twee leden, die voortkomen uit geheel verschillende sterven. Terecht zijn zij beiden gehuldigd, mr. Kortenhorst, de huidige voorzitter der Tweede Kamer en ds. Zandt, de fractieleider der Staatkundig Gereformeerde Partij. Mr. Kortenhorst in de vergadering der Kamer zelf, toen op 't middernachtelijk uur de min-president dr. Drees het woord nam om de gefukwensen van de Regering aan de voorzitter der Tweede Kamer aan te bieden en de volgende dag in de Rookkamer van het Tweede-Kamergebouw, waar de heer Schalkhuis als voorzitter van de Huishoudelijke Commissie en dr. Van Raalte namens de parlementaire pers dit feit releveerden. Mr. Kortenhorst, die vroeger als lid van de K.V.P.-fractie vaak het woord voerde, maar thans vrijwel altijd moet zwijgen, maakte van deze gelegenheid gebruik om meer ruimte te vragen in de dagbladen voor de parlementaire verslagen, hetgeen hij juist voor de democratie van de grootste betekenis achtte.

Ds. Zandt werd gehuldigd op een bijeenkomst van de S.G.P. in Utrecht.

Zij zijn wel antipoden, naar het uiterlijk mr. Kortenhorst en ds. Zandt. Mr. Kortenhorst heeft iets van de beminnelijke conferencier, die een gezellige dis met een gezellige kout niet versmaadt. Ds. Zandt ziet er uiterlijk zeer ernstig uit en dat is hij ook stellig, al verzekerden insiders, dat hij een goed gevoel voor humor heeft. Een keer heeft ds. Zandt de voorzittersstoel bezet in een vergadering van de Tweede Kamer en ook dat deed hij met de vereiste waardigheid. Al verschillen wij in menig opzicht met deze beide „geachte afgevaardigden" om een parlementaire term te gebruiken over tal van zaken, toch willen wij gaarne op deze plaats onze gefukwensen voegen bij de vele, welke zij reeds in ontvangst hadden te nemen. Zij hebben

beiden recht op waardering voor hetgeen zij, in hun overtuiging ten bate van ons land hebben verricht.

Democratie en nog wat

Wij vinden het altijd belangwekkend in een socialistisch orgaan iets te lezen over democratie. Zo heeft dezer dagen het socialistische dagblad Het Parool, toen het weer eens schreef over de gebeurtenissen in België, o.m. het volgende neergeschreven: „In werkelijkheid betekent democratie: het stelsel, waarbij een meerderheid met de belangen der minderheid op zodanige wijze rekening houdt, dat die minderheid niet in ademnood geraakt en niet het besef krijgt, dat zij onder het bewind der meerderheid niet leven kan. Zodra een meerderheid het de minderheid — en dan nog wel, als in het Belgische geval, een minderheid van welhaast de helft van een volk! — onmogelijk maakt om nog te vertrouwen in haar bereidheid om met de elementaire gevoelens der minderheid rekening te houden, dringt die meerderheid die minderheid natuurlijkerwijze de weg van het verzet op".

Abstract gezien, lijken dit woorden, die de overweging waard zijn. Als men echter de praktijk toetst aan de feiten, zoals de socialistische toepassing, dan blijkt, dat bij hen woorden en daden niet het zelfde zijn. In Engeland heeft een socialistische meerderheid van zeer geringe omvang tegen de zeer uitdrukkelijk uitgesproken wens van een zeer belangrijke en bijna even sterke minderheid in allerlei maatregelen doorgevoerd, die die minderheid als een ramp voor het land zag, maar die minderheid heeft begrepen, dat de wegen der democratie niet zo zijn, dat men dan maar, gelijk Het Parool aanbeveelt, de straat opgaat. In verschillende gemeenteraden, waar socialistische meerderheden hadden, hebben zij bij herhaling de wethouders uitsluitend uit de socialistische gekozen, zonder dat de minderheid, gelijk Het Parool aanbeveelt, de straat is opgegaan. Als de socialistische in ons land, waar gelukkig geen kijk op is, gezien de kentering in de socialistische groei over de gehele wereld, 51% van de zetels in de Tweede Kamer zouden bezetten, dan zouden zij wellicht er toe over gaan om allerlei socialistische maatregelen door te voeren, maar de minderheid zou dan niet volgens het recept van Het Parool de straat opgaan. Men zegt in socialistische kring op het ogenblik ter verdediging van de houding van Spaak en de Belgische socialistische wel, dat als in ons land b.v. het bijzonder onderwijs zou worden afgeschaft, dat dan de K.V.P. en de A.R. de straat zouden opgaan. Het betreft hier een punt, waarmee de conscientie in het bijzonder gemoed is en hier komt men stellig op een van de raakvlakken, waarbij de gehoorzaamheid ten opzichte van de overheid bezien moet worden. Maar het de straat opgaan geschiedt alleen maar in die landen en in die tijden, waarin het algemene kiesrecht nog niet verwezenlijkt is, waarvoor toch ook de socialistische gestreden hebben. Met dat algemeen kiesrecht heeft men juist het de straat op gaan vervangen door de stembusstrijd. Stel dus, dat een dergelijke maatregel, als hierboven vermeld, in ons land zou worden genomen, dan zouden K.V.P. en A.R. met alle parlementaire middelen die hen ten dienste staan, moeten en mogen trachten hierin verandering te brengen, zij zouden vier jaar lang of eventueel korter zo fel mogelijk verkiezingsactie kunnen voeren om dan bij een nieuwe verkiezing een zodanige constellatie in de volksvertegenwoordiging te verkrijgen, dat een naar hun mening funeste regel werd ingetrokken. Maar de straat opgaan, neen, dat geloven wij niet en in dat opzicht hebben wij meer vertrouwen in deze groepen dan de socialistische blijkbaar in zich zelf hebben, omdat dit denkbeeld bij hen opkomt, als zij hun zin niet krijgen.

Hoopvol

De jongste verkiezingen voor de gemeenteraden en de Provinciale Staten die deze week in Zweden zijn gehouden, zijn uitgelopen op een stevige overwinning voor de democratische gedachte, een ontwikkeling die zich internationaal gezien in de vrije landen de laatste tijd consequent doorzet. Verheugend is hierbij vooral, dat de liberalen met niet minder dan 103 zetels vooruit gingen en een winst boekten van 280.000 stemmen. De communisten verloren twee derde van hun mandaten en bijna 200.000 stemmen. Ook uit deze verkiezingen in Zweden blijkt opnieuw, dat daar, waar de democratie een traditie is, de communistische aanhang zienderogen achteruit gaat. Dit is een gezond en vooral hoopvol verschijnsel. Er blijkt uit, dat de democratie haar bestaan niet vruchteloos, doch met succes verdedigd. Er blijkt voorts uit, dat indien de democratische landen samengaan en in elk land afzonderlijk elk individu, niet alleen met het woord, maar ook met de daad voor de democratie pal staat, de strijd tegen de dictatuur opnieuw met succes zal worden beloond. Zweden leert ons opnieuw, gelijk zoveel landen het ons reeds bewezen, dat de strijd voor het behoud van de democratie geen nutteloze strijd is, doch een strijd die het waard is om te worden gestreden en er offers voor te brengen. Moge dit nu eindelijk eens doordringen tot de passiviteit der zaak van de vrijheid ernstige afbreuk doet. Zweden is opnieuw het sein om de tanden op elkaar te zetten en door te vechten. Ondanks alles!

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Weekblad van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie

Voorzitter Redactie-comm.:
Drs. H. A. Korthals.
Redactie-secretaris: Mr. E. Elias.
Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 435.
Administratie: Postbus 43, A'foort, tel. 5267.
Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 per jaar.
Voor het zenden van abonnements- en advertentiegelden: Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie” te Amersfoort.
Losse nummers 15 cent.
Voor advertenties wende men zich tot de administratie.

HIER LIGT EEN BELANGRIJKE MATERIE

Een antwoord aan twee brieven

(Door onze militaire medewerker)

Naar aanleiding van ons artikel van 1 September ontvingen wij twee brieven van Marinezijde. Ten opzichte van de belangrijkste brief menen wij te moeten aannemen, dat geen prijs wordt gesteld op opneming als ingezonden stuk, zodat wij met de volgende aantekeningen volstaan, welke wellicht ook voor andere lezers verhelderend kunnen werken.

Inderdaad werd punt 5 in dat artikel (vooral in het middendeel) niet gelukkig gesteld — dank aan de brieven schrijver dat hij ons hierop wees! Buitenstaanders kunnen hieruit een verkeerde voorstelling van zaken krijgen. Beter is dan ook de onderstaande redactie:

„Zo is ons bekend dat bij het korps Mariniers de officiers promotie 1940 met nauwelijks 10 jaar dienst reeds in de effectieve rang van majoor werd benoemd; bij andere Marine-onderdelen is dit overeenkomstig mits men voor majoor leest „ltz. Iste Kl.”. Levaren van het Instituut te Willemsoord, eertijds als regel in de rang van luitenant of kapitein (lees dus: ltz. II of I) zijn nu in de rang Ltz. I (lees nu majoor)”.

Onze brieven schrijver wijst voorts op de grote verliezen onder de officieren van de Marine — relatief veel groter dan bij het Leger —; de aanvulling hiervan moet tot snelle promotie leiden. Mede wijst hij erop (evenals 'n tweede brieven schrijver) dat de ltz. Iste kl. uit overwegingen van internationale aard een rang heeft gekregen, gelijk aan die van majoor, waarbij dan de „majoor” van het Leger hoofdofficier en de „majoor” van de Marine subaltern officier bleef.

Hieromtrent onzerzijds het volgende. Niemand ontkent de relatief grotere verliezen bij de Marine. Wij doelden in ons artikel echter hoofdzakelijk op de Mariniers, die relatief geen zwaardere verliezen hebben geleden. Om een juist denkbeeld te krijgen van de promotie-gang bij de Marine (en dan weer in het bijzonder bij de Mariniers) zou een vergelijking in sterkte en rangen tussen 1940 en 1950 o.i. nuttig zijn.

Onmiddellijk hierop sluit aan de waardering van de rangen bij de Marine tegenover die van het Leger.

Door 't verlenen van de officiersrang aan de adelborst 1e klasse (dus gelijk aan 2e lt.) werden de rangen van luitenant ter-zee (ltz.)

3e, 2e en 1ste klasse (III, III, I) automatisch geassimileerd met de leger-rangen van 1ste lt., kapitein en majoor zonder de functie als zodanig echter te wijzigen.

Resultaat: de majoor van nu (ltz. I, 1950) doet hetzelfde werk als de kapitein vóór 1944 (ltz. I, 1940), terwijl officieren van de landmacht met een bepaalde diensttijd de eerste 20 jaar altijd jonger in rang zullen zijn dan marine-collega's met een zelfde diensttijd; dit zal zich vermoedelijk óók in het salaris doen gevoelen.

Dat een ltz. I (majoor, 1950) geen hoofdofficier is en de majoor bij de landmacht wel, is o.i. juist een duidelijk bewijs dat er iets niet klopt; een ltz. I met elf dienstjaren en 1 jaar ouderdom in zijn rang zal echter wel de meerdere zijn van zijn collega (majoor) van de landmacht met 16 dienstjaren, die zo juist bevorderd werd tot majoor, hoewel de eerste geen hoofdofficier is. Wij achten dit een dwaze regeling, die bovendien onbillijkheden bevat.

Dan nog dit: plaatst de Marine zijn tegenwoordige ltz. I, II en III in dezelfde functies als het vroegere oudste deel ltz. I, jongste deel ltz. I en ltz. II, dan is er geen probleem meer en dan blijven alleen over de promotietijden, die o.i. gebaseerd moeten zijn op het belang van de functie en van de geschiktheid.

Daarom moeten dan ook o.i. alle promoties van Land-, Zee- en Luchtmacht volgens dezelfde regels (bij dezelfde wet) worden geregeld en op overeenkomstige wijze worden geëvalueerd.

Als voorbeeld diene de majoor-promotie 1940 van de Marine, die van 1935 van de Luchtmacht en die van 1933 van de Landmacht — dat wil zeggen na resp. 10, 15 en 17 jaar dienst!

Het volgende punt, door onze brieven schrijver aangehaald, is van veel meer belang.

De brieven schrijver is het niet eens met ons dat aan het verschil in levensvoorwaarden tussen leger en vloot een einde moet komen en hij schrijft (hij zal ons wel toestaan dit stukje over te nemen):

„De levensomstandigheden bij leger en vloot zijn nu eenmaal

geheel verschillend, evenals land en zee verschillend zijn. De marineman, eenmaal gehuwd zijnde, heeft zijn gezin te onderhouden en heeft bovendien de kosten van zijn eigen leven aan boord, en dat in steeds wisselende omstandigheden. De legerman leeft nagenoeg steeds met zijn gezin samen. Dat daardoor de kosten van levensonderhoud voor het marine personeel hoger zijn dan die van het legerpersoneel is altijd duidelijk ingezien, ook door de legerofficiëren, die ad-interim minister van Marine of minister van Defensie geweest zijn. Het salaris is daaraan steeds aangepast geweest. Het spreekt eigenlijk vanzelf en er is nooit aan getwijfeld”.

Onze brieven schrijver heeft ons hier verkeerd begrepen. Het gaat voor ons om het verschil in salaris en vooral van levensvoorwaarden — en die levensvoorwaarden vormen de levensstandaard.

Zij waren bij de Marine altijd en overal beter onder gelijke omstandigheden dan bij de landmacht. Wij mogen aannemen dat onze brieven schrijver ook in Indië heeft gediend — en is hem dan nooit opgevallen het zelfs de burgerij (Soerabaja!) opvallende verschil in levensstandaard als gevolg van levensvoorwaarden tussen leger en vloot? Dit was zelfs zodanig groot en onbillijk dat het herhaaldelijk tot ontevredenheid onder de Europese militairen van het leger aanleiding gaf. En ten rechte.

Bovendien: onze Marine heeft geen taak meer in Indonesië, waardoor het gescheiden gezinsleven niet meer een regelmatig terugkerende jarenlang durende ongerustheid van het Marineleven is.

Maar laten wij uit meer recente tijd een aanhaling geven uit de Telegraaf van 9 Sept. 1950, waarin het gaan naar Korea van Nederlandse vrijwilligers wordt besproken: „de soldij gaat reeds dadelijk in. Voorlopig zal deze vermoedelijk f 56 per maand bedragen, gelijk aan de soldij der mariniers”. Die mariniers hebben dus blijkbaar een hogere soldij (hogersalaris), die ter aanmoediging en blijk-

baar bij wijze van uitzondering aan dit personeel wordt gegeven. Waarom krijgt de gewone soldaat van het Leger die soldij niet?

Dienen die mariniers niet onder geheel gelijke omstandigheden als de gewone legersoldaten in Nederland, Indonesië of in de West? Hoeveel (dan wel hoe weinig) mariniers varen op een schip? Hoeveel procent van die varende mariniers is gehuwd?

En hoeveel procent van de Marine-militie is gehuwd?

Dat een marman altijd verwijderd van zijn gezin leeft en een legersoldaat niet, is wellicht theoretisch juist, maar de praktijk (en die is altijd anders dan de theorie) brengt de vraag naar voren: hoeveel procent van de totale marinesterkte is tegenwoordig varende en hoeveel procent van de totale legersterkte woont tegenwoordig in zijn garnizoensplaats?

Wij zien dit alles anders dan onze brieven schrijver. En wel aldus: elke militair, of hij nu dient bij Leger, Vloot of Luchtmacht, die niet bij zijn gezin woont, moet volgens dezelfde normen worden schadeloos gesteld en dient in dezelfde rang (bij gelijke prestatie) een zelfde salaris te ontvangen.

Wij zien de oplossing voor onze Defensie mede in één Bezoldigingswet voor allen; in één Toelagenregeling voor allen; in één soort voeding en één soort legering; in gelijke verlofsregeling; in gelijke vrijvervoersregeling; in één soort voorlichting, propaganda enz. (wat geeft de Marine hieraan uit?).

Hier ligt naar ons gevoel een zeer belangrijke materie, welke onverwijld door de Minister van Defensie in bovenaangegeven zin moet worden geregeld.

Wij menen hierbij onze beide brieven schrijvers uitvoerig en overeenkomstig hun verzoek te hebben beantwoord. Onze dank voor hun betoonde belangstelling in de goede zaak van een goede en daadwerkelijke Defensie.

Wij mogen tevreden zijn

Rotterdam Ahoy slaagde met anderhalf miljoen betalende bezoekers, terwijl „Damstad” een débacle werd en „De Mijlpaal” verlaten lag. Het Nederlandse volk heeft zich ondubbelzinnig uitgesproken.

15% van onze bevolking — zeker er waren vreemdelingen onder en menig Rotterdammer zal het bij één bezoek niet hebben gelaten, maar daar tegenover zijn onder onze tien miljoen een groot aantal kinderen beneden de acht en eveneens een groot aantal ouden van dagen — 15% van onze Nederlandse bevolking heeft Rotterdam Ahoy gezien: een onwaarschijnlijk hoog percentage voor welke tentoonstelling ook. Wát gingen ze zien? Een manifestatie van durf en doorzettingsvermogen, een voorstelling van wat tot stand is gebracht en nog tot stand gebracht kan worden door verbeeldingskracht, fris initiatief, zelfvertrouwen en „stoere” arbeid. Het Nederlandse volk zag hierin zijn beste eigenschappen weer spiegeld — de eigenschappen die het eens groot hebben gemaakt. Meer — het zag dat ze er nóg zijn; en misschien... misschien schepte het weer moed, misschien hervond het zijn zelfvertrouwen.

Damstad: pret temidden van de „kitsch”; en dan ook niets anders. Met beklemming hebben we het zien worden. „Kiezen we dit om ons aan de vreemdelingen te vertonen? Moeten we hen versterken in de waan, dat Nederland nog slechts een rariteiten-cabinet is?” Maar ook: „verwachten de regeerders van Amsterdam dat de mensen bij drommen zullen komen uit alle oorden van het land om op deze kermis hun geld te verteren? — De vakmensen die bij zo'n geval de leiding hebben weten natuurlijk wat

trekt”. Goddank! ze hebben zich vergist.

En dan De Mijlpaal; niemand kan zeggen, dat dát enkel pret was. Integendeel de didactische bedoeling lag er duimen dik op. Wie de prospectus las kreeg de indruk dat hier heel wat belangrijks en interessants te zien zou zijn. Maar het pakte niet; men moest er zich toe zetten kennis te nemen van dit en van dat en als men dat dan gedaan had, liet het onbevredigd. Hoe kwam dat? M.i. omdat alles genivelleerd was en teruggebracht tot het peil van de hoogste klas der lagere school. Ook al werd er niets „toegelicht” dan nog had men 't gevoel op een schoolreisje naast de meester te lopen. „Zie je wel jongens?”; „nu moet je eens goed kijken”; „dat had je je niet zó voorgesteld, wil ik wedden!”

Zeker deze tentoonstelling was bestemd voor heel ons volk en meer dan de helft der Nederlanders doorloopt alleen de lagere school. Maar dat wil niet zeggen dat ze zich verder op geen enkele wijze ontwikkelen, dat hun belangstelling zich niet op andere dingen richt, dat zij niet rijpen door levenservaring. Wij herinneren ons — om in de sfeer der lagere school te blijven — de wandelaars die vertrokken van A naar B. Met verschillende snelheid en als de een het eindpunt had bereikt, was de ander pas goed halverwege; maar niemand bleef in A staan — dan was er geen som geweest. En zo kwam de regering met haar wetenswaardigheden naar A en trof daar niemand.

Dat is verblijvend. Zoals het het tentoonstellingscomité van Amsterdam in het ongelijk stelde, heeft het Nederlandse volk ook de regering gedésavouéerd. Men heeft zijn belangstelling, tijd en geld niet gespandeerd aan wat voor ieder zonder veel inspanning te bereiken was en ons allen de verzekering gaf, dat er zo goed mogelijk voor ons gezorgd wordt en dat men zich heus niet hoeft in te spannen daar er ook voor wie niet vooruitkomt in de wereld heel wat te genieten en te waarderen valt. Niets was er hier dat sprak van ruimere horizons, niets dat de fantasie prikkelde, niets dat opriep tot krachtsinspanning; zorgvuldig had men alles vermeden wat de gedachte kon wekken, dat de enkeling door bekwaamheid en inspanning ooit iets uitzonderlijks zou kunnen bereiken. Wel neen — als Mientje en haar vriendinnetjes zich met wat oude lappen wonderlijk opsieren om brullof-tje te spelen, dan is dat „Kunst”, net zo goed als een schilderij van Rembrandt.

En deze mentaliteit — de mentaliteit die een volk ziet als „de massa” en er zich op toelegt de mensen als massa te vermaken, te onderwerpen of zelfs — vergeef mij de vloek — te „ontwikkelen”, zoals zij er zich op beroemt hen als massa te „verzorgen”, deze mentaliteit heeft het Nederlandse volk afgewezen. We mogen over het resultaat van onze drie zomertentoonstellingen tevreden zijn.

M. H.-K.

De Ambonnesese soldaten

INGEZONDEN

Met alle waardering voor het-geen het liberalisme aan Mr. W. C. Wendelaar verschuldigd is, heb ik toch ernstig bezwaar tegen zijn artikel over de afvoering der Ambonnesese militairen van Makassar naar Java (V. en D. van 1 Sept.). Hij ziet daarin niets anders dan een met 't oog op de handhaving der krijgstuicht gewenste „overplaatsing van het ene garnizoen naar een ander”. De geachte schrijver is blijkbaar van mening dat de bloedige onlusten, die begin Augustus de hoofdstad van de voormalige deelstaat Oost-Indonesië hebben geteisterd, te wijten waren aan insubordinatie van de daar aanwezige troepen van het K.N.I.L., die sedert de opheffing hiervan behoorden tot het Nederlandse leger. Dit is inderdaad de voorstelling van zaken volgens de hoogst tendencieuze berichtgeving uit Djakarta.

De meer betrouwbare berichten die in de Nederlandse pers verschenen, geven een geheel ander beeld. Maar in de eerste plaats moet men rekening houden met het voorafgaand conflict van begin April, toen met list en geweld een einde werd gemaakt aan de genoemde deelstaat. Een nauwkeurig relaas van deze botsing vindt men in de door Mr. Dr. Chr. Soumokil geschreven brochure „Rondom de affaire Kap. Andi Abdul Azis”, uitgegeven door het bureau Zuid-Molukken te 's-Gravenhage (Bazarstraat 15) en aldaar verkrijgbaar.

Van de gebeurtenissen van begin Aug. gaf Aneta de volgende aannemelijke voorstelling. Zaterdag 5 Aug. begonnen guerillabenden een aanval op het kamp, waarin de mannen van het voormalige K.N.I.L. met hun gezinnen gelegd waren. Dezen gingen Zondagochtend tot de aanval over en veegden Makassar schoon, waarop het militaire kamp door de Apris vanuit de lucht werd gebombardeerd. Dit wordt bevestigd door het Franse persbureau A.F.P. Volgens latere berichten vielen bij dit bombardement honderden slachtoffers, merendeels burgers. De stad werd tevens door op de rede liggende schepen van de republiek beschoten en deernlijk gehavend.

De heer Wendelaar merkt op „dat de Regering gebonden was om de Ambonnesese militairen niet anders uit de militaire dienst te ontslaan dan op een plaats waarmede zij zelf instemden. Gebonden niet slechts door beloften, maar door een Koninklijk besluit van 1925, zowel als door een ter Ronde Tafel Conferentie ten aanzien van ons Indisch leger genomen besluit”. De weerbare mannen zijn nu naar Java gebracht, terwijl

de gezinnen zich thans merendeels op Ambon bevinden. Dit werd onlangs door minister Lokollo medegedeeld. (Elseviers Weekblad van 9 Sept. blz. 32). De gegeven belofte is dus niet

gestand gedaan, het recht is geschonden. Dit valt niet te verbloemen. Deze houding van Nederland tegenover de Ambonnesen met hun prachtige tradities van dapperheid en trouw is wel een van de pijnlijkste episoden in de hele Indonesische revolutie.

Oegstgeest. (prof. dr.) J. Ph. Vogel.

En zo'n man...

(Ingezonden)

Mijnheer,

Naar aanleiding van het door U geschrevene met betrekking tot Prof. Dr. J. Romein, verzoek ik U onderstaande citaten uit zijn boek „Machten van deze tijd”, in Uw blad te willen publiceren, opdat voor iedereen duidelijk worde, welk gevaar „deze man”, niet alleen voor de jeugd, maar als actief of potentieel lid van een vijfde kolonne, voor ons land is. Wie goed om zich heen kijkt, ontdekt, dat hij niet de enige is in die kringen, welke de z.g. linker-vleugel van de Partij van de Arbeid uitmaken.

Prof. Romein schrijft in genoemd boek, 2e druk, over het onderwerp „Communisme en Socialisme”, o.m. het volgende fraais:

„Theoretisch kan men beide begrippen zó onderscheiden, dat het „communisme een verdere maatschappelijke fase aanduidt dan „socialisme en wel zó, dat bij het „socialisme wel reeds alle productie-middelen vermaatschappelijkt „zijn, maar nog niet het privé-leven „van zijn burgers, welke vermaatschappelijking het communisme „in zijn verste consequenties mede „beoogt.”

Terwijl deze hooggeleerde dus zeer goed inziet, dat van de individuele vrijheid onder het Sovjet-stelsel niets overblijft, meent hij toch even te voeren, dat de „vijf fundamentele sociale problemen” door dat stelsel in Rusland zijn opgelost. „Die vijf zijn: het arbeiders-vraagstuk, door het opheffen van de tegenstelling arbeider-ondernemer in het staatsfabrieksbedrijf; het boerenvraagstuk door de opheffing van de tegenstelling pachter-grootgrondbezitter in het collectieve landbouwbedrijf; het nationaliteiten-vraagstuk, door het opheffen van de tegenstelling tussen de naties onderling door het verlenen van een volstrekte culturele autonomie, gepaard aan een politieke en economische gebondenheid aan het federatieve geheel; het vraagstuk van de regeringsvorm in de proletarische staat, door het instellen van het eigenlijke sovjet- of raden-stelsel, en ten slotte het vraagstuk van het imperialisme, doordat de socialistische productiewijze, waarvan de grondslagen in de Sovjet-Unie gelegd zijn, niet voor de markt maar naar de behoefte produceert en die bovendien gepaard blijkt te gaan met een dusdanige verhoging van de binnenlandse vraag, dat er geen rechtstreekse behoefte meer aan het uitvoeren van buitenlandse markten bestaat.”

Dit alles en meer van deze aard kunt U lezen in het achtste hoofdstuk van genoemd boek. En zo'n man

U dankend voor de plaatsruimte, Hoogachtend, H. MEYER
Enschede

eigenwijze liedjes

Dwaze droom

Neem eens aan — u kúnt nooit weten —
Dat u plots een Rothschild was
En in 't leven rond kon rollen
Als bejaarde wildebras,
Dat u voortaan de rijksdaalders
Net als pepernoten strooit,
Dat u nooit meer hoeft te poffen
of een dwangbevel krijgt..... n ó ó i!

Stel dat u ons aller Liefstinck
Op de Witte tegenkwam
En hem zo maar alle zorgen
Van de forse schouders nam,
En dat u minister Schokking
Helpen kon in hoge nood
Aan dat handjevol divisies
En wat luchtmacht, en een vloot.

En dan alle ouwe mensen
Een verrassing met de post,
Maar die hun geen loonbelasting
Of vermogensheffing kost,
En tabak en wollen kleren
En een kacheltje, dat snort
Voor de opa's en de oma's
Als het straks weer winter wordt.

En de klok maar laten luiden,
En de klok maar laten slaan,
Nu u zonder zucht of zorgen
Weer blijmoedig op kunt staan,
En dan 's ochtends vroeg ontwaken
Als de Nederlandse Held,
In wiens guldens en rijksdaalders
Iedereen vertrouwen stelt.

En dan alle dagen plukken
Wat de dag maar plukken laat.
En als Jan Crediet weer borg zijn
Voor Janmaat en Jan Kordaat,
Weer als Jan Contant bekend staan
Op het h é l e wereldrond.....
Stel u voor dat dit géén droom was,
Stel u voor dat het bestond!

BRAMMETJE

(Vervolg van pag. 2)

bijdrage moeten leveren. De heer Korthals eindigde zijn rede, waaruit wij slechts een enkel brokstuk hebben kunnen aanhalen, aldus:

„Met grote duidelijkheid heb ik mij indertijd namens mijn fractie achter het snelle optreden van de Regering inzake Korea gesteld. Wij moeten echter van de Regering ten aanzien van de defensie-opbouw dezelfde besluitvaardigheid en snelheid vragen. Meer besluitvaardigheid, heel wat meer besluitvaardigheid dan wij tot nu toe te zien hebben gekregen, is nodig”.

Het was bij de kritiek van de zijde der V.V.D. niet gebleven. Luit.-kol. Fens, de militaire specialist van de K.V.P., had een rede gehouden, waarin van tevredenheid over het tot nu toe gevoerde beleid zó weinig bleek, dat hij de minister nog slechts vier maanden de tijd meende te mogen geven (n.l. tot de behandeling van de begroting van 1951) om te tonen, dat de „kwakkeltijd” nu inderdaad had plaats gemaakt voor een van resolute besluiten en ook de A.R.-leden dr. Bruins Slot en mr. Roosjen lieten weinig van het beleid heelen.

Hier stond dus een sterk becritiseerde bewindsman, die alleen door een positief, krachtig, overtuigend geluid zijn positie zou kunnen redden en de vele verontrusten in de Kamer het zo noodzakelijke vertrouwen zou kunnen hergeven.

Een magistrale rede had hier mogen worden verwacht. In stede daarvan werd het een huiselijke causerie, vriendelijk, vergoelijkend, maar waaraan iedere overtuigingskracht ontbrak. De heer Fens mocht dan, door een nadere interpretatie, zijn „ultimatum” bij de replieken wat afzwakken, naar veler gevoelen had de minister de strijd toch verloren. Zelfs de klare taal van staatssecretaris mr. Fockema Andreae en het ronde zeemansbetoog van staatssecretaris Moorman konden de hoogst teleurstellende indruk van de ministeriële verdedigingsrede niet meer wegnemen. De heer Fens stelde bij de replieken vast, dat uit het antwoord was gebleken, dat zijn bezorgdheid niet ongegrond was. De heer Vorrink (Arb.) gaf later toe, dat zijn kritiek niet veel verschilde van die van de heer Fens, al wilde hij deze kritiek dan ook niet als een opzegging van vertrouwen, doch als „op-

bouwende critiek” zien beschouwd. Dr. Bruins Slot (A.R.) noemde het antwoord van de minister teleurstellend en moest mededelen, dat de bezorgdheid van zijn fractie nog was toegenomen.

Een woordvoerder van onze fractie, mr. Vonk, was echter het duidelijkste. Hij noemde de rede van de minister onvoldoende en hoogst teleurstellend en op zijn opmerkingen omtrent het sluiten van een defensielening was in 't geheel niet gereageerd. De minister had de suggestie gedaan, hem vertrouwen te schenken. Helaas kon spr. thans echter niet anders verklaren, dan dat zijn fractie het vertrouwen in de minister kwijt was.

Het hoge woord van de zijde onzer fractie was eruit en zoals in deze ernstige situatie mocht worden verwacht, verscheen nu ook onze fractievoorzitter zelf, mr. Oud, nog voor een korte verklaring op het spreekgestoelte. Hij knoopte daarbij aan bij hetgeen de staatssecretaris v. Oorlog, mr. Fockema Andreae, had opgemerkt over het ook door hem

noodzakelijk geachte vertrouwen van de Kamermeerderheid.

Onze critiek, zo zei de heer Oud met nadruk, gold uitsluitend het beleid van de minister. Zij was noch tegen de staatssecretaris van Marine, noch tegen die van Oorlog gericht. In beginsel kon de heer Oud zich natuurlijk wel voorstellen, dat een staatssecretaris bezwaar zou kunnen maken zijn werk voort te zetten omdat zijn minister niet voldoende vertrouwen bleek te genieten. Dat zou dan echter diens eigen zaak zijn. De heer Oud herhaalde echter: onze bezwaren gaan tegen de minister, niet tegen hen.

Uit overwegingen van beleid wilde de heer Oud afzien van het uitlokken van een uitspraak tegen de minister. Hij bond het Kabinet, welks minister-president, dr. Drees, mede achter de Regeringstafel zat, echter op het hart, ernstig onder het oog te zien of een interne reorganisatie van het Kabinet niet noodzakelijk was om het gebrek aan vertrouwen te herstellen. Daarbij is het voor het ogenblik gebleven. Wat verder eventueel zal gaan gebeuren, ligt in de schoot der toekomst.

A.

DE TROONREDE

De rede waarmede Hare Majesteit de Koningin deze week het nieuwe zittingsjaar der Staten-Generaal heeft geopend, geeft weinig stof tot overweging. In de Troonrede werd veel gezegd over het verleden, vrijwel niets werd evenwel geboden over hetgeen de Regering zich voorstelt in het aanstaande jaar te doen. Eigenlijk zijn wij allen verplicht te gaan rekenen. Immers, de Regering deelt mede, dat het bij het optreden van het huidige kabinet „ontwikkelde program van wetgeving en bestuur” verder zal worden uitgewerkt, verminderd dan met de punten, die reeds werden verwezenlijkt! En wanneer men dan deze afbreuk heeft gemaakt, wordt de belangstellende staatsburger verder geacht in de eerstkomende tijd alle „Memoriën van Toelichtingen bij de begrotingshoofdstukken” na te speuren om daarin te lezen welke van de punten, die men bij de afbreuk had overgehouden nu dit jaar voor verwezenlijking in aanmerking komen volgens de Regering. Wanneer de belangstellende aldus heeft gehandeld, vindt hij de uitkomst die hij gemeend had in de Troonrede te zullen en te mogen aantreffen.

Wie het parlementaire werk volgt, weet, dat er in de loop der jaren herhaaldelijk klachten zijn geuit over de weinige toelichting die in de memoriën van toelichting op de begrotingshoofdstukken werd gegeven. Het lijkt er dus nu op, dat voortaan in die memoriën het grote nieuws te vinden zal zijn. Maar moet dat nu betekenen, dat men in de Troonrede niets van belang meer vinden zal? Als de ontwikkeling in die richting zou gaan, zouden wij zulks toch wel zeer ernstig betreuen. Wie geen vreemde in het politieke Jeruzalem is weet, dat er na de oorlog, ondanks (of misschien mede juist door?) de geweldige problemen en de afschuwelijke internationale situatie over het algemeen een uitermate geringe belangstelling voor het politieke leven bestaat. Wij achten dat een funest verschijnsel. En daarom betreuen wij het, dat de Regering op een dag, waarop het Nederlandse volk als gevolg van de gehele entourage van die dag geheel medeleefde met wat er „in Den Haag” geschiedt, niet de gelegenheid aangrijpt om het volk in duidelijke taal te zeggen wat zij te zeggen heeft en wat zij het volk op het hart meent te moeten binden. Waarom moeten nu juist op zo'n dag de bedoelingen der Regering verborgen blijven? En waarom in die hoogdravende bewoordingen gezegd wat op voor elkeen verstaanbare wijze tot uitdrukking moest worden gebracht?

Wij leven in uitermate moeilijke tijden. De uitgaven voor de defensie — hoezeer men dat ook be-

treuen moge — stellen bijzondere eisen, die zware offers zullen vragen. In de Troonrede wordt hieraan ook herinnerd en voorts wordt daarin ook gewezen op „de sterke stijging der prijzen van vele grondstoffen op de wereldmarkt, een stijging, waartegen Nederland alleen niets vermag, en die voor ons land een bijzonder ongunstige uitwerking heeft, omdat het zelf zo weinig grondstoffen voortbrengt”.

Dit is juist, maar waarom de gevolgen en de noodzakelijk te nemen maatregelen en de door ons volk te brengen offers dan ook niet klaar voor ogen gesteld? Wel is de Regering duidelijk in haar uitspraak, dat verdere verlaging van de belastingdruk niet in het vooruitzicht kan worden gesteld, een mededeling, die in het bijzonder door de middenklassen, die toch al zo zwaar onder de belastingen gebukt gaan en nu bij de loonsverhoging ook al weer buiten spel zijn gehouden, met weinig vreugde zullen zijn vernomen. En nu weten wij zeer wel, dat in een tijd als deze offers gebracht moeten worden — wij hebben het menigmaal betoogd — maar men moet bij het laten brengen van offers toch ook de sociale rechtvaardigheid betrachten. Maar wanneer men het brengen van offers nodig acht, waarom dan juist in een staatsstuk, waarmede het gehele volk wordt bereikt, die maatregelen ingeleid met de woorden: „Een herziening van de rangorde in dringendheid der uitgaven op het gebied der overheidswerkzaamheid, met inbegrip van die der lagere overheden, zal onvermijdelijk zijn”. Een passage, die wel heel weinig zegt en zeer veel te raden geeft. Maar daarvoor kan een Troonrede toch niet zijn.

Zoals gezegd, op de dag van de opening der Staten-Generaal is alle aandacht op Den Haag geconcentreerd en het volk wil ook lezen, wat in de Troonrede staat. Laat de Regering deze mogelijkheid om de mensen te benaderen in den vervolge gebruiken om klaar en duidelijk haar gedachten uiteen te zetten, opdat het volk wete waar het aan toe is en opdat het moment, waarop het bereid is eens met de politiek kennis te maken, niet op een teleurstelling uitloopt door de vaagheid en hoogdravendheid van nietszeggende formuleringen.

Vroeger was de procedure, die na de voorlezing der Troonrede gevolgd werd een andere dan tegenwoordig. In de huidige tijd zendt de Eerste Kamer een Adres van Antwoord op de Troonrede, welk Adres ook steeds gekenmerkt is door een zuiver formeel karakter. Het pleegt een volkomen nietszeggend staatsstuk te zijn. Wij willen niet gaan schrijven over de gang van zaken, die tot deze situatie heeft geleid, maar willen er wel aan herinneren, dat eertijds de Troonrede onderwerp van debat was in het parlement, waaraan ook van

de zijde der Regering werd deelgenomen. Daar komt tegenwoordig niets van en alleen de pers maakt zich druk over de inhoud van de Troonrede en merkwaardig is, dat voor die commentaren ook veel belangstelling bestaat bij het publiek. Ook daarom is het zo jammer, dat de Troonrede zo een nietszeggend stuk pleegt te zijn. Want voor de pers — en dat is geen verwijt aan haar, maar aan de regering — resteert nu slechts de mogelijkheid te pogen een antwoord of een verklaring te vinden voor de vele raadseltjes, die in de Troonrede staan. Bij deze formulering van de laatste zou de pers heel wat beter in staat zijn de publieke belangstelling voor de publieke zaak, die zich rond Prinsjesdag openbaart, op te vangen en gaande te houden.

En lang en weinig zeggend stuk, dat was eigenlijk wel het overheersende oordeel, dat deze week over de Troonrede is gegeven. Ons hebben een paar dingen getroffen over de geest van enige onderdelen. Daar was dan in de eerste plaats de passage over Indonesië. Bepaald opwekkend is de zin niet, die de regering doet volgen nadat zij gewezen heeft op de moeilijkheden, die gevolg zijn van de „problemen van de overgangstijd”. Immers zij kan niet verder komen dan het koesteren van „de hoop”, „dat het belang, dat voor beide staten in een goede samenwerking gelegen is, op den duur over de moeilijkheden zal doen zegevieren”. Wij willen echter wel zeggen dit realisme liever te horen dan het volmaakt ongemotiveerde optimisme, dat minister van Maarseveen bij allerlei gelegenheden ten toon heeft gespreid en dat tot niets goeds heeft geleid. Zeker zal tot dat weinige enthousiasme de kwestie inzake Nieuw-Guinea hebben bijgedragen. Men moet ook zeggen, dat het rapport, opgesteld door de commissie, die de onderhandelingen over de toekomstige staatkundige status van Nieuw-Guinea zou voorbereiden, ook weinig reden tot optimisme geeft. In deze commissie zaten deskundigen, die waren benoemd door onze regering en deskundigen, benoemd door de regering van de Republiek van de Verenigde Staten van Indonesië. Tot een gezamenlijk rapport zijn deze deskundigen niet kunnen komen. De volmaakt objectieve en wetenschappelijke wijze, die de Nederlandse deskundigen toepasten, konden de Indonesische leden der commissie blijkbaar niet waarderen, zodat zij met een eigen visie zijn gekomen. Het gedeelte van het rapport, dat zij hebben opgesteld, heeft met wetenschappelijkheid en objectiviteit echter niet te maken. Wel wordt in het begin gesteld, dat de uiteenzetting van Indonesische zijde ten doel heeft „een zuivere sfeer te scheppen”, maar wie het stuk leest moet tot de weinig bemoedigende conclusie ko-

men, dat wonderlijk veel gezegd is om de Nederlanders onaangenaam te zijn en daardoor de sfeer te vertroebelen. Wel schenkt bevrediging, dat geen reëel argument aangevoerd is kunnen worden om het standpunt van de Nederlandse deskundigen — voortzetting van het Nederlandse beheer — aan te tasten. Van onze zijde willen wij er niet veel van zeggen. In de conclusie der Nederlandse deskundigen hebben wij de bevestiging gevonden van het standpunt, dat mr. Oud reeds enige malen in de Kamer namens de fractie naar voren heeft gebracht.

Laten wij over de paragraaf betreffende de defensie niet veel zeggen na hetgeen zich vorige week in de Kamer heeft afgespeeld. Wel treft het, dat verzuimd is in de Troonrede nog eens te wijzen op de noodzaak van een krachtige marine. Slechts land- en luchtmacht worden genoemd. Verder wordt ook geen enkel perspectief geboden. De passage is gekenmerkt door het zelfde gebrek aan kracht, dat ook in het algemene beleid van de minister van Defensie is geconstateerd.

En volgende maal — wanneer wij met de studie van de miljoenennota verder gevorderd zijn dan thans het geval kon zijn — zullen wij over de financieel economische toestand des lands schrijven. Thans nog een enkel woord over het politieke perspectief.

Enige maanden geleden heeft de heer Oud zijn motie ingediend, waarin minister van Maarseveen het vertrouwen werd opgezegd. Deze motie werd ook door anderen in de Kamer gesteund. Vorige week is reeds duidelijk te verstaan gegeven, dat zeer velen weinig vertrouwen meer hebben in minister Schokking.

In een tijd als deze moet een kabinet zo sterk mogelijk staan en dat enkelen een zeer belangrijk deel van het vertrouwen hebben verspeeld, moet reden zijn voor beraad. En dan vragen wij ons af of bij dat beraad niet overwogen moet worden de noodzaak om te komen tot een nationaal kabinet, steunend dus op alle goedwillende groeperingen in het parlement. Waarlijk, zulk een kabinet is niet alleen nodig als het ergste over een land gekomen is. Maar thans, nu alle krachten uit het land moeten worden gemobiliseerd om zo sterk mogelijk te staan en om onze positie zo goed mogelijk te houden, lijkt het ons ook geboden, dat een kabinet zo breed mogelijk vertrouwen in het parlement heeft. Daarom wil het ons voorkomen, dat een nationaal Kabinet thans ernstige overweging verdient.

Aan het werk (I)

Nu de vacantielijd achter de rug is en de avonden gaandeweg gaan lengen, begint de belangstelling voor het verenigingsleven weer toe te nemen. Zo zal het ook voor de plaatselijke afdelingen van onze partij noodzakelijk zijn de hoofden bij elkaar te steken en een plan de campagne op te zetten teneinde ook het verenigingsleven van de V.V.D. weer op gang te brengen. Er is in dit verband nog veel nuttig en belangrijk werk te verrichten. Het zal o.m. noodzakelijk zijn de resultaten bij de jongste Statenverkiezingen behaald, in positieve winst voor de partij om te zetten. De winteravonden zijn daarvoor bij uitstek geschikt. Men bedenke daarbij, dat een stembusoverwinning alleen niet voldoende is om de partij te versterken. Elke kiezer die zijn stem op de V.V.D. uitbracht, moet permanent binnen het verband van de partij worden gebracht. Het zou wel zeer lichtvaardig zijn de kracht van de partij slechts af te meten naar de resultaten die vaak incidenteel bij verkiezingen worden behaald.

Voorts verdient het aanbeveling in de komende winter de kadervorming niet te verwaarlozen, opdat een voldoende aantal krachten wordt gekweekt die in staat zijn met enthousiasme en vooral met kennis van zaken het propagandistisch werk voor

de V.V.D. ter hand te nemen. Daarom allen aan de slag. Het geldt hier een belangrijke zaak die, gezien de tijd waarin wij thans leven, vele offers vraagt en vele offers waard is.

Aan het werk (II)

Nu wij het toch over de propaganda voor onze partij hebben kan het nuttig zijn op de kadervorming iets dieper in te gaan. Wij willen hier in het bijzonder het woord richten tot de kleine afdelingen. Het is helaas een nog maar al te veel voorkomend misverstand, dat men de gedachte is toegedaan als zou het kaderwerk voor de kleine afdelingen niet geschikt zijn. Niets is minder waar dan dat. Ook bij de kadervorming gaat het niet in eerste instantie om de kwantiteit, doch om de kwaliteit. Wat de kwantiteit van het bezoek betreft, verkeren de grote plaatsen en steden ongetwijfeld in het voordeel. Dit neemt evenwel niet weg, dat ook in de kleine plaatsen een dergelijk succes bereikt kan worden. Het organiseren b.v. van debatavonden kan in dit verband ten eerste worden aangeraden. Juist wanneer op deze avonden het gezelschap niet te groot is, wordt de animo tot de vrije uitwisseling van gedachten op 'n vlotte wijze gestimuleerd. Het voordeel van het organiseren van debatavonden is niet alleen dat

men zich in speciale onderwerpen kan verdiepen, doch dat een ieder in de bespreking hiervan een werkzaam aandeel heeft. Men leert op een ongedwongen wijze in het openbaar zijn gedachten te uiten. Hierdoor neemt niet alleen de vlotheid in het spreken toe, doch wordt voorts de belangstelling voor het politieke werk in het algemeen gestimuleerd. In het bijzonder willen wij nog wijzen op de mogelijkheid van gezamenlijke discussie-avonden die door enkele naburige kleine afdelingen kunnen worden georganiseerd. „Kadervorming” is een groot woord, dat voor velen nog een min of meer afschrikwekkende klank in zich draagt. Het gaat er echter om, op welke wijze deze kadervorming wordt georganiseerd. Indien dit op een aantrekkelijke en populaire wijze geschiedt en indien er vooral op wordt gelet, dat de deelnemers hierbij een zelfstandige en actieve rol kunnen spelen, is de kadervorming in elke afdeling met succes doorvoerbaar. Het gaat er slechts om, dat de afdelingsbesturen actief zijn en tijdig de propaganda-koepel bij de horens nemen. Opdat de betekenis van een gezond verenigingsleven in onze partij allerwege mag worden ingezien en dat de komende winter in dit opzicht veel resultaten zal mogen afwerpen.

STUDIE-CONFERENCE

VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE OVER

De politieke situatie in Nederland

Zaterdag 14 en Zondag 15 October 1950 in de Internationale School voor Wijsbegeerte te Oud-Leusden

Agenda:

ZATERDAG 14 OCTOBER.

- 16.00 uur: Opening
- 16.15 uur: „De sociologische betekenis van de politieke partij”. Spreker: **Mr. H. VAN RIEL.**
GEMEENSCHAPPELIJKE AVONDMAALTIJD
- 20.00 uur: „De algemene politieke toestand”. Spreker: **Mr. P. J. OUD.**

ZONDAG 15 OCTOBER:

- 10.30 uur: „De praktijk van de werkwijze van de Eerste Kamer der Staten-Generaal”. Spreker: **Prof. Mr. A. N. MOLENAAR.**
GEMEENSCHAPPELIJKE KOFFIEMAALTIJD
- 14.00 uur: „De praktijk van de werkwijze van de Tweede Kamer der Staten-Generaal”. Spreker: **Drs. H. A. KORTHALS,** die tevens een kort overzicht zal geven van zijn ervaringen te Straatsburg.
- 16.00 uur: Sluiting.
Na elke inleiding zal gelegenheid bestaan tot het stellen van vragen.

N.B. Aanmelding dient te geschieden door de strook op pag. 7 ingevuld aan ons toe te zenden. In verband met het feit, dat voor logies en maaltijden slechts plaatsruimte is voor 130 personen, gelieve men zich spoedig aan te melden. De kosten, welke op de in te vullen strook staan aangegeven, gelieve men bij de aanmelding over te maken op giro no. 67880 ten name van de Secretaris van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie te 's Gravenhage. Met wens t.a.v. voorkeur voor 1- of 2-persoons kamers zal zoveel mogelijk rekening worden gehouden, indien deze wens bij de aanmelding worden kenbaar gemaakt.

Voor hen, die wel de conferentie wens bij te wonen, doch geen gebruik zullen maken van logies en maaltijden, zullen geen kosten in rekening worden gebracht. Aangezien de conferentie-zaal ten hoogste 200 mensen kan bevatten, zullen wij ons echter, indien het totaal aantal aanmeldingen dit getal mocht overtreffen, tot onze spijt genoodzaakt zien de inschrijving te sluiten.
Voor vervoersfaciliteiten te Amersfoort zal worden zorggedragen.

Elk streven moet bestreden worden, dat een verdere monopolisering ten doel heeft — of het nu om de openbare mening gaat of om het geloof, om de ziekenfondsen of om de dodenbezorging, om de stoomvaart of om het vangen en verkopen van haring. Op alle politieke, economische, maatschappelijke en zelfs godsdienstige en culturele gebieden is verdeling van de macht het aangewezen middel, dat aan de mens de keus laat en zijn invloed, zijn medewerking en zijn medebezit verzekert”.

„Voor ieder mens zijn recht op een menswaardig bestaan bevestigen en de machten bestrijden, die hem trachten te verhinderen tot volle ontplooiing te komen, dit zijn de eisen voor de geestelijke wedergeboorte der volken; hierin ligt de zin van de verdediging der cultuur opgesloten”.

Op grond van het bovenstaande hebben wij de indruk, dat Theodor Plivier met Hayek het socialisme ziet als „The Road to Serfdom”. Daarom verwonderde het ons enigszins, dat het socialistische weekblad „Vrij Nederland” met zoveel instemming de redevoering van Plivier plaatste. Wij kunnen slechts hopen, dat de woorden van Plivier vele lezers van „Vrij Nederland” tot nadenken hebben gestemd. Niet socialisme, maar liberalisme is het principiele antwoord op het communisme, gelijk de boven aangehaalde regels uit de toespraak van Theodor Plivier bevestigen.

Verenigd Europa en de verdediging van het Westen

In de eerste helft van October zal de Nederlandse Raad der Europese Beweging, in samenwerking met de grote politieke partijen, vakorganisaties, werkgevers- en middenstandsverenigingen en afdelingen van de Beweging van Europese Federalisten het herfstseizoen openen met een reeks openbare vergaderingen.

Op deze bijeenkomsten zullen telkens drie sprekers van verschillende politieke oriëntatie het woord voeren over het onderwerp: „Verenigd Europa en de verdediging van het Westen”. Deze vergaderingen zullen worden gehouden in: Rotterdam 2; Eindhoven 3; Groningen 5; Amsterdam 6; Utrecht 11; Den Haag 12; Enschede 16 October.

Als sprekers zullen optreden: Dr. J. A. H. J. S. Bruins Slot; J. J. Fens; Jhr. mr. M. van der Goes van Naters; Prof. dr. Th. Keulemans (O. Carn.); J. van de Kieft; Drs. H. A. Korthals; Mr. J. Linthorst Homan; Mr. J. Meynen; Drs. G. M. Nederhorst; Mr. C. van Rij; Mr. E. M. J. A. Sassen; P. J. S. Serrarens; J. G. Suurhoff; H. W. Tilanus; J. J. Vorrink.

Vrijdag, 6 October zal in de grote zaal van het Concertgebouw te Amsterdam, om 8 uur een grote

Openbare Vergadering worden gehouden, alwaar het woord zal worden gevoerd door Dr. J. A. H. J. S. Bruins Slot, J. v. d. Kieft, P. J. S. Serrarens, met als onderwerp: „Verenigd Europa en de verdediging van het Westen”.
Mevrouw Wanda Reumer zal declameren.

Toegangsprijs voor deze vergadering bedraagt f 0.25 per persoon. Kaarten zijn verkrijgbaar aan het Bureau der Afdeling Amsterdam van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie, N.Z. Voorburgwal No. 104—108, Amsterdam C., van 9—5 uur.

Het Bestuur van de afd. Amsterdam van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie wekt bij deze leden en geestverwanten op de bijeenkomst te bezoeken.

Vrouwen, waarover wilt U praten?

Voorafgaande aan de studie-conferentie op 14 en 15 October in Oud-Leusden zullen de Vrouwen in de V.V.D. een afzonderlijke bijeenkomst houden. Zij komen op Zaterdag 14 October om 14 uur in de Internationale school voor Wijsbegeerte samen.

Er zal een speciale bus rijden in aansluiting op de trein uit Zwolle, in Amersfoort om 13.38 uur. Kosten f 0.25 p.p.

Stadsbussen rijden tot aan het Borneoplein (plm. 15 min. lopen). Het Dagelijks Bestuur zal het prettig vinden vóór 5 October te horen waarover men zou willen praten.

Namens het Dagelijks Bestuur.
De secretaresse,
JOH. H. SPRINGER.
Alexanderstr. 16, Haarlem

AAN DE BESTUREN VAN DE CENTRALES

De besturen van de Centrales worden er aan herinnerd, dat in October periodieke verkiezingen moeten plaats vinden van de vertegenwoordigers der Centrales in het Algemeen Bestuur van de „Vrouwen in de V.V.D.”. Zij worden verzocht vóór 1 November de nieuw of opnieuw gekozen vertegenwoordigster op te geven aan het secretariaat van de „Vrouwen in de V.V.D.”. De secretarissen van de Centrales hebben hierover reeds uitvoerig bericht ontvangen.

De secretaresse van de Vrouwen in de V.V.D.,
JOH. H. SPRINGER
Alexanderstr. 16, Haarlem

UIT DE PARTIJ

De Commissie voor Radio-zaken van de V.V.D. zal op Vrijdag, 29 September a.s., des avonds te 7.30 uur in Hotel Monopole, Stationsplein 6 te Amersfoort, een bijeenkomst houden betreffende de paragraaf radio-zaken van het Werkprogram. Partijleden, die tot deze bijeenkomst toegang wens, dienen zich zo spoedig mogelijk telefonisch of schriftelijk te wenden tot het Algemeen Secretariaat, Koninginnegracht 61, 's-Gravenhage, telefoon 111768, waarna zij een uitnodiging zullen ontvangen.

Liberalisme is het antwoord op communisme

Wat Theodor Plivier via de gramfoon wereldkundig maakte

Ds. P. D. van Royen schrijft ons:

Het lag in de bedoeling, dat de schrijver van „Stalingrad”: Theodor Plivier tijdens het internationale „Congres voor Intellectuele Vrijheid” van 26-30 Juni 1950 te Berlijn het woord zou voeren. Aangezien hij tenslotte een verblijf in de onmiddellijke nabijheid van het IJzeren Gordijn niet aandurfde, liet hij zijn toespraak op gramfoonplaten vastleggen. Zo weerklonk zijn stem toch op het Congres, terwijl hij zelf buiten schot bleef. Het weekblad „Vrij Nederland” drukte zijn redevoering af. Enige citaten (V. N. van 1 Juli '50) mogen hieronder volgen:

Niet de „vorming” van een mening, maar berichtgeving, verbreiding van de feiten, het weergeven van wat er op het gebied van wetenschap en kunst gebeurt, is de taak van pers, radio, uitgeverij en boekhandel. Al het overige: het verwerken, inpassen in een geheel van kennis en inzicht en het nadenken moet zoveel mogelijk aan de „afnemers” worden overgelaten; anders leren zij het denken af en verworden tot een willoze grondstof, tot een massa, welke bij de eerste de beste gelegenheid ook heel andere leuzen kan volgen en zijn huidige autoritaire „managers” inruilt voor de heerlijkheid ener totale despotie”.

Misschien moet men het nulpunt kennen (in de nabijheid van het nulpunt leven duizend miljoen mensen) om te kunnen beseffen, wat een alleen-meer-hoger levenspeil nochtans betekent. Misschien moet men uitgaan van de staatsslavernij om te kunnen inzien, dat de kapitalistische arbeidsverhoudingen nochtans een hoger ontwikkelde (bovendien voor ontwikkeling vatbare) vorm

betekenen. Misschien moet men op het gebied van de kunst denken aan de door commissarissen doodgeorganiseerde film, om in de kapitalistische filmproductie, hoezeer ook op de massa gericht, toch nog licht te zien”.

Ook onder het kapitalisme moet vuil en slopend werk worden verricht, maar wie dit moet opknappen, wordt niet achter prikkeldraad gestopt en kan na de werktijd zijn eigen wegen gaan.

Dit is niet bijkomstig. Het zout der vrijheid is, zij het in sterk verdunde oplossing, nog aanwezig.

Het beginsel der vrijheid, dat aan het begin van onze beschaving staat en haar tot op de huidige dag heeft vergezeld, dat rekening houdt met de waardigheid des mensen en de beslissing over goed en kwaad in het hart van de enkeling zelf legt, dit verheven beginsel alleen mag de maat zijn, waarmee wij meten.”

Op elk plekje van de aarde moet de mens ook tegenover de staat aan zijn oorspronkelijke recht worden geholpen”.

Vóór 9 October a.s. inzenden aan het Algemeen Secretariaat van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie, Koninginnegracht 61, 's-Gravenhage.

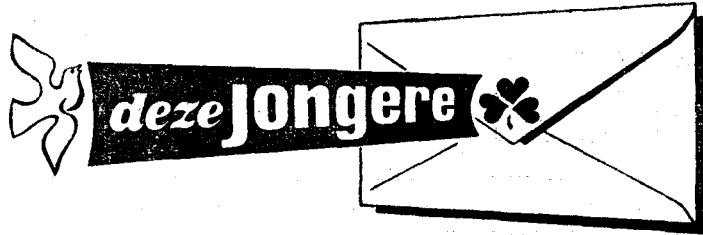
Ondergetekende
Adres
Woonplaats

geeft zich hierbij op als deelnemer(-ster) aan de studie-conferentie van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie op 14 en 15 October 1950 in de Internationale School voor Wijsbegeerte, Dodeweg 9 te Oud-Leusden.

Avondmaaltijd op 14 October	f 2.25
Logies van 14 op 15 October	„ 1.50
Ontbijt op 15 October	„ 0.75
Koffiemaaltijd op 15 October	„ 1.25

Totaal f

*) S.v.p. doorhalen wat niet verlangd wordt.

las in Haarlems Dagblad dat de voorzitter van de Raad v. Arbeid daar ter plaatse, had geklaagd over de hand over hand toenemende oneerlijkheid, welke gedurende de laatste jaren blijkt bij de uitvoering van de sociale verzekeringswetgeving. Nu is dit in het kader van het tegenwoordige tijdsbestek — om het eens departementaal uit te drukken — niet verwonderlijk.

Velen beschouwen het tegenwoordig niet als onjuist om de schrok-op, welke staat geheten is, eens een beentje te lichten. Toch is dit alles een symptoom dat niet miskend mag worden.

Het is algemeen bekend dat de uitvoering van onze verzekeringswetgeving enorme kapitalen kost.

Deze kapitalen nu worden niet door de staat opgebracht maar door de Nederlandse staatsburger.

De staat fungeert slechts als incasseerder, als kwitanteloper, om het eens oneerbiedig uit te drukken. Wij moeten ons tegenwoordig veel ontzeggen om de belasting-gelden tijdig c.p. ontijdig te kunnen betalen. Wij hebben er dan ook recht op te weten dat die gelden hun juiste bestemming bereiken.

Men heeft tegenwoordig de mond vol van het woord recht. Te vol soms, naar de mening van deze jongere.

De arbeider moge beseffen dat het niet een ieder gegeven is om slechts acht uren per dag te werken. Hij bedenke zich dat de medicus niet 's nachts als hij voor een patiënt wordt opgebeld, antwoordt dat hij reeds acht uren gewerkt heeft en dus het recht

heeft op een goede ongestoord nachtrust.

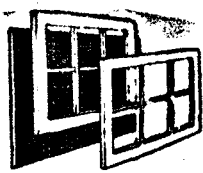
Dat de middenstander en de zakenman van 'sochtends vroeg tot veelal diep in de nacht zitten te ploeteren om de eindjes aan elkaar te kunnen knopen, waarbij zij nog een groot gedeelte van het door zware arbeid verdiende geld moeten afstaan aan de fiscus.

De sociaal-verzekerde dient zich te realiseren dat hij jegens deze mensen de plicht heeft om zich slechts ziek te melden als hij werkelijk ziek is.

Als hij simuleert, is hij een oplichter en behoort als een oplichter gestraft te worden.

Dat is ook een zijde van sociale gerechtigheid!

A. D. OLESCENS

RAMEN

IN TRILBYTON

NV BETON- & PLATENFABRIEK

1/4 GEBR. MYNLIFF

TELEFOON: 20559 - SLOETSTR. 6 - NYMEGEN

N.V. Staalraadkabel- en Herculestouwfabriek

voorheen

J. C. DEN HAAN

GORINCHEM

**DE ROTTERDAMSCH
DROOGDOK MIJ. N.V.**

Smullers, die zich toch gezond willen voeden, gebruiken Wessanen's vlugkokende Havermout. Ze is ook bijzonder van smaak! Vraag Uw winkelier!

WESSANEN'S VERPAKTE LEVENSMIDDELEN

U eet er niet beter!

Goedewaagen's

Koninklijke
Pijpen- en Aardewerkfabrieken
Gouda

★
tegeltableaux
gelegenheidsborden

N.V. Lijm- en
Gelatinefabriek

„Delft”

Fabrieksmerk
TWEE TORENS
Tel. 106-363 — Delft

Voor dagelijks gebruik!

**DE JONG'S
CHOCOLADE**

**CHOCOLADE
HAGELSIAG.**

De eenige echte!

AFDELINGSSECRETARISSEN:
Onze administratie is gaarne bereid met U te spreken over de mogelijkheid van uitbreiding van onze lezerskring.

N.V. BOELE'S

Scheepswerven en Machinefabriek

BOLNES

Nieuwbouw en reparatie

Cacao & Chocoladefabrieken

PETTE
WORMERVEER

Fabrikanten van

chocolade, suikerwerken, cacao, bonbons, hagelkorrels.

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

VRIJDAG 29 Sept. 1950 No. 128

De Loonsverhoging

pag. 5

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Dit zijn de hoofdlijnen van het N.-Guinea vraagstuk

Ingewikkelde zaken terug brengen tot eenvoudige formules is dikwerf een eis van praktische politiek. Het wèg-vereenvoudigen van complicaties en in het bijzonder van riskante complicaties leidt echter tot onwaarachtigheid en is bovendien ongeëigend voor onze Partij. Goede democratie vordert opening van zaken, voor zover het landsbelang zich daartegen niet verzet. Hierbij komt, dat er ook nog zoiets bestaat als objectiviteit.

Het is zonder meer een dwaasheid, het Nieuw-Guinea vraagstuk in het huidige stadium niet te zien als een ingewikkelde zaak, die risico's inhoudt. Dit voorop te stellen is te meer een kwestie van „geweten”, omdat wij van oordeel zijn geworden, dat Nederland onder de huidige omstandigheden noch zakelijk noch moreel verantwoord is, wanneer de soevereiniteit over West-Nieuw-Guinea aan de Republiek Indonesia zou worden overgedragen.

De risico's van dit standpunt zullen wij dus hebben te aanvaarden en de gevolgen daarvan zullen wij hebben te dragen.

Opening van zaken is dan ook dubbel geboden. Hierbij bepalen wij ons thans tot de hoofdlijnen.

Ter Ronde Tafel Conferentie bleef 't Nieuw-Guinea vraagstuk onbeslist en werd op instigatie der Unie de oplossing een jaar uitgesteld. Dit jaar loopt ultimo December a.s. ten einde. Hierdoor bleef Nieuw-Guinea buiten de soevereiniteitsoverdracht.

Volkenrechtelijk berust de soevereiniteit over Nieuw-Guinea bij Nederland en dit vindt bovendien bevestiging in de feitelijke machts-toestand in dit Rijksteel.

Van dit gegeven behoort te worden uitgegaan. Zowel de jure als de facto heeft Nederland nog niets prijsgegeven. Zolang Nederland weigert de soevereiniteit over te dragen, gebeurt er rechtens niets.

Doch ook feitelijk kan ons in Nieuw-Guinea niets gebeuren, indien Nederland aldaar op zo kort mogelijke termijn bestuurlijk, politiek, militair en economisch duidelijke kracht ontwikkelt, hetgeen uiteraard financiële consequenties medebrengt.

Hiermede is reeds de eerste restrictieve kwestie aangeduid. Wie iets afweet van de moeilijkheden van het openleggen van onontgonnen landen en van de daarvoor uit te trekken hoge kosten — en Nieuw-Guinea bestaat goeddeels uit nog totaal onbekende gebieden — behoort zich in deze armelijke tijd de zakelijke vraag te stellen, of Nederland daartoe in staat en bereid zal blijven.

Wij missen de neiging deze vraag bepaald ontkennend te beantwoorden. De eventuele wil, Nieuw-Guinea te behouden, impliceert immers de plicht tot openlegging en veiligstelling, doch bovendien behoort openlegging van te ontginnen gebieden niet tot de taak van de Staat alleen, maar ook tot die van het particuliere initiatief. Het zijn de ondernemingen van land- en mijnbouw, van oliewinning en industrie, zomede de daardoor mogelijk geworden grotere en kleinere bedrijven, die de eigenlijke welvaart wekken en daarmee ook de rentabiliteit van het totaal leveren.

Onder de gegeven omstandigheden zal evenwel de Staat hebben vóór te gaan. Immers — en hier stuit men op de tweede restrictieve kwestie — omtrent de bodem-

schatten en de landbouw mogelijkheden van Nieuw-Guinea hebben wel optimistische verhalen de ronde gedaan, doch het heeft geen zin te ontkennen, dat dienaangaande nog te weinig bekend is en dat er betrouwbare deskundigen zijn, die voor optimisme geen redenen zien. Vaststaat in elk geval, dat er nog velerlei, ook kostbare, exploratie nodig zal zijn om ten deze voldoende kennis van zaken op te doen.

Daarnevens — en dit is de derde restrictieve kwestie — zijn er in Nieuw-Guinea geen of te enenmale onvoldoende arbeidskrachten te verkrijgen. De Papoea-bevolking woont zeer verspreid, is weinig talrijk en bevindt zich (het grootste deel is nog nooit met de buitenwereld in aanraking gekomen) in zo primitieve staat van ontwikkeling, dat uit haar midden voorlopig niet gemakkelijk voor de groot-bedrijven bruikbare werkrachten kunnen worden getrokken, indien de bereidheid al zou komen te bestaan.

Hierdoor zal de openlegging vrijwel geheel moeten geschieden met behulp van te importeren arbeiders, hetgeen grootscheepse voorzieningen zal vorderen voor woningbouw, gezinsoverbrenging, sociale verzorging en — last not least — gezondheidszorg.

En met dit laatste woord rijst de vierde restrictieve kwestie op, misschien de moeilijkste. Nieuw-Guinea is immers met uitzondering van enkele streken allerminst een gezond land, voornamelijk door de hardnekkige en bezwaarlijk te bestrijden malaria tropica, die niet zelden overgaat in de gevreesde z.g. zwartwaterkoorts.

Onoverkomelijk zijn deze vier restrictieve kwesties weliswaar niet, doch ontkend of miskend worden ze door niemand, terwijl onderschatting daarvan erger dan een fout zou zijn, n.l. een domheid. Het spreekt objectievelijk van zelf, dat deze kwesties evenzeer bestaan voor Indonesië en dat ze voor onze Unie-partner in de staat van ontwikkeling, waarin deze zich nog bevindt, volkomen onoverkomelijk zijn te achten. Zakelijk is dan ook de wens van de Republiek Indonesia, de soevereiniteit over Nieuw-Guinea te verkrijgen, een bewijs van gebrek aan inzicht en tengevolge

door

Mr. G. Vonk

daarvan mede een bewijs van gebrek aan verantwoordelijkheidsbesef.

Inmiddels behoeft het geen verwondering te wekken, dat het Nederlandse particuliere initiatief redenen heeft tot aarzeling en in elk geval pas tot investering van kapitalen en opzet van bedrijven wenst over te gaan, wanneer de definitieve volkenrechtelijke en staatsrechtelijke status van Nieuw-Guinea zal zijn tot stand gebracht.

Hiermede betreden wij het politieke terrein.

De eerste vraag, die zich op dit terrein voordoet, is: zal Nederland internationaal worden gesteund, wanneer het geven van de soevereiniteit over Nieuw-Guinea aan de Republiek Indonesia ten slotte wordt geweigerd?

Naar ons oordeel kan op deze vraag thans geen antwoord worden gegeven. De wereld leeft bij de week. Prognoses hebben dan ook slechts zeer tijdelijke waarde. Dit is: géén waarde. Noch optimisme, noch pessimisme hebben ten deze reële betekenis. Het eenvoudige gezonde verstand is geneigd te menen, dat alleen reeds op grond van het boven betoogde de internationale wereld achter Nederland behoort te staan. De oude Oxtensiera zei echter al, dat de wereld met zo weinig wijsheid bestuurd werd. Machtsmogelijkheden en opportuniteit zijn nu eenmaal in tijden van nood gewoonlijk de sterkste factoren.

Laten wij ons daarom beperken tot het uitspreken van het gevoelen, dat men internationaal vermoedelijk niet bepaald gebrand is op een vernieuwde Nederlands-Indonesische procedure in de Veiligheidsraad.

Daarnevens mogen wij echter wel in onze gedachten verdisconten, dat blijkens publieke en officiële verklaringen van de zijde van Australië zeer overwegende bezwaren bestaan tegen eventuele overdracht der soevereiniteit aan Indonesië en zelfs, dat er ernstige redenen zijn om te verwachten, dat Australië zich in dat geval met de wapenen zal verzetten tegen de in bezitneming van Nieuw-Guinea door de Republiek Indonesia.

En ook mogen wij hierbij in gedachten houden, dat zowel internationaal-strategische tendenzen als in het bijzonder de internationale vrees, dat in het huidige Indonesië ten slotte het communisme zich van de macht zal meester maken, hun rollen kunnen spelen. Veel beleid, inzicht en ook moed zullen in de komende periode van onze Regering worden gevegd. Het ligt op de weg der Staten Generaal ten deze waakzaam te zijn.

Zonder inmenging in de interne zaken van de Republiek Indonesia te plegen, ligt het naar ons gevoelen wel degelijk voor de hand, dat het op de voet volgen van de politieke gebeurtenissen en verschuivingen in Indonesië met het oog op velerlei belangen aldaar noodzakelijk blijft. Ook het Nieuw-Guinea vraagstuk wordt daardoor gedeeltelijk bepaald: en wel op een weinig aangename wijze.

Het staat vast, dat belangrijke figuren in de top der nu verdwenen Verenigde Staten van Indonesië geen waarde hechten aan 't verkrijgen van de soevereiniteit over Nieuw-Guinea. Dit was normaal, omdat men op Java en Madoera nooit enige belangstelling heeft gehad voor dat niet-Indonesische eiland, waarvan de bevolking met onverholen minachting werd besproken. Bovendien waren bedoelde figuren verstandig genoeg te beseffen, dat het nieuwe Indonesië wel zoveel met zich zelf te stellen zou hebben, dat het aan openlegging en redelijke bestuursvoering niet toe zou kunnen komen. Niettemin voelden deze figuren zich reeds tijdens de Ronde Tafel Conferentie onmachtig tot weerstand tegen de uiterst linkse elementen, die Nieuw-Guinea „erbij” wilden, gedreven als zij werden door de wil, het gehele vroegere Nederlands-Indië in hun macht te krijgen en de Nederlanders radicaal uit de archipel te verdrijven.

Het verloop van zaken na de soevereiniteitsoverdracht wees al spoedig uit, dat het communisme in Indonesië zich van het Nieuw-Guinea-vraagstuk als stunt had meester gemaakt, ten einde de mogelijk terugkerende waardering voor de Nederlanders tegen te gaan en de gepropageerde haat tegen de Nederlanders te blijven stimuleren.

Dit is een punt van gewicht, omdat er gronden zijn om te geloven, dat Soekarno als president zich ter veilig stelling van het eigen régime geschaard heeft niet tegenover maar achter deze communistische stunt. Steeds te onpas heeft hij zich herhaaldelijk gemaakt tot woordvoerder van de eis, dat Nieuw-Guinea bij Indonesië moest komen, te onpas, omdat ter Ronde Tafel Conferentie rationeel was overeengekomen, dat het vraagstuk door onderling overleg zou worden opgelost.

Hierbij kwam, dat gelijktijdig van communistische zijde bedreigd werd met represailles tegen de Nederlanders in Indonesië en met verwerping van de overeenkomsten der Ronde Tafel Conferentie en zelfs met een domme boycot van Nederlandse importen.

Dit alles zou wellicht nog gevoegelijk als gepoker kunnen worden aangemerkt, ware het niet, dat in de laatste tijd het communisme — openlijk of verkapt — snel in macht is gegroeid en het gevaar van een communistische regering onrustbarend is geworden, ook en juist naar de mening van de niet-communistische Indonesische intellectuelen, hoe nationalistisch in anti-Nederlandse zin dezen ook mogen zijn geweest.

Dat dit geen denkbeeldig gevaar is, kan mede blijken uit de omstandigheid, dat vele Nederlanders van linkse huize, die principieel geen bezwaar hebben tegen overdracht van de soevereiniteit over Nieuw-Guinea aan Indonesië, thans daartoe niet wensen over te gaan, alvorens vast-

(Vervolg op pag. 6)

☆ parlementaire flitsen ☆

Tweede Kamer debatteerde over de prijzen

De V.V.D. steunt het Regeringsstandpunt

De Regering heeft er, bij monde van minister Van den Brink, bij het de vorige week ingezette Kamerdebat over de prijzenkwestie geen doekjes om gewonden. Zij heeft duidelijk en zonder omwegen uitgesproken wat het gevolg zou zijn van een toegeven aan de aandrang van socialistische zijde om weder te komen tot invoering van een prijsstop en daarop aansluitende volledige prijsbeheersing en prijscontrole over de gehele linie. Internationaal zou dit betekenen, dat Nederland zich zou moeten terugtrekken uit het met zoveel zorg opgetrokken maar nog lang niet geheel voltooide gebouw der Europese liberalisatie van het handelsverkeer en uit de Betalings-Unie en dat in de wetenschap, dat zonder economische integratie van West-Europa de bouw van een West-Europese defensie eveneens ondenkbaar is. Nationaal zou zulk een maatregel bovendien toch niet doeltreffend zijn en, zoals de socialistische minister Mansholt zijn geestverwanten in de Kamer voorhield, in de agrarische sector zou een prijsstop bovendien niet mogelijk zijn zonder een volledig distributiesysteem en zonder ook weer de verplichte leveringen.

Dat was inderdaad een duidelijk woord, dat aansloot bij hetgeen uit de Kamer reeds door de heren Andriessen (K.V.P.), Schmal (C.H.) en onze V.V.D.-woordvoerders, de heren Korthals en Cornelissen was betoogd.

Drs. Korthals kon voorop stellen, dat de nota inzake de prijspolitiek, welke de Regering had ingediend, voor een zeer belangrijk deel zijn instemming had, al betreunde hij het, dat de nota over de loonkwestie niet tegelijkertijd was ingediend, zodat deze bij het debat in eerste aanleg niet in bespreking kon komen. Er is immers, zo zei hij, een onverbreekelijk verband tussen lonen, prijzen en productie.

Eén opmerking in verband met de doorgevoerde loonsverhoging wilde hij zich echter toch reeds veroorloven. En die was deze, dat hij het, deze opgelegde verhoging als gegeven aanvaardend, ernstig betreunde, dat daarbij een grens van f 3600 was gesteld. Daardoor immers werden de middenklassen, die het in onze samenleving toch reeds zo zwaar te verantwoorden hebben, nu weer gedeeltelijk uitgeschakeld, terwijl zij wel mee zullen hebben te betalen aan de loonsverhoging van de groepen, die onder de grens van f 3600 vallen.

Evenmin kon hij bij deze gelegenheid uitvoerig spreken over de arbeidsproductiviteit maar terecht wees hij toch even met bezorgdheid naar hetgeen dienaangaande uit een publicatie van het Centraal Planbureau bleek. Blijkens deze publicatie bedragen de indexcijfers voor de arbeidsproductiviteit in de industrie (op basis 1935-1938 is gelijk 100) voor: Engeland 118, Zweden 118, Ierland 113, Finland 107. België komt in deze lijst op de negende plaats met 93 (1937 is gelijk 100) en Nederland op de tiende plaats met... 81.

De arbeidsproductiviteit in ons land en de absolute noodzaak van haar opvoering, is een probleem, dat uiterst urgent moet worden geacht!

Komend tot 't eigenlijke prijzenvraagstuk stelde onze woordvoerder vast, dat, wanneer men dit vraagstuk alleen uit sociaal oogpunt beziet, men zijn antwoord spoedig gereed heeft: wij zullen allen willen streven naar een zo goed mogelijk, reëel inkomen.

Niet alleen voor de loontrekken, maar ook voor hen, die van een pensioentje of van een lijfrente leven — in het algemeen voor de

kleine spaarders — zou de constantheid in prijzen zeer gewenst zijn.

Wij hebben dit ideaal echter nog niet in handen. De wereld is op het ogenblik in ernstige beroering en dit heeft zijn terugslag op het economische terrein. Dat heeft enerzijds reële gronden, in zoverre namelijk, dat op het ogenblik grote reële aankopen van grondstoffen en ook van eindproducten worden gedaan in verband met de voorbereiding van de verdediging. Aankopen, die noodzakelijkerwijze tot een vermindering van de mogelijkheden in de civiele consumptieve sector moeten leiden. Ik geloof, zo zei spr., dat dit teveel uit het oog wordt verloren.

Daarnaast gebeuren er echter tal van aankopen uit vrees, dat er binnenkort niets meer te krijgen zal zijn. Deze aankopen zal men niet in

voldoende mate ongedaan maken — de heer Korthals zei dit er maar direct bij — indien men de prijzen gaat bevroeren.

Duidelijk is het, dat de prijsverhogingen onrust verwekken. Maar is men er nu mee, door te zeggen: stop, tot hiertoe en niet verder met de prijzen? Door zo te handelen zou men, zo meende onze woordvoerder, uitermate verkeerd handelen. In zoverre reële factoren aan de prijsverhogingen ten grondslag liggen, zou men immers volmaakt onjuist handelen door de prijzen te fixeren. Dat zou er op neerkomen, dat men eenvoudig de productie zou belemmeren. Of men moet toch toestemming geven de prijzen op de nieuwe kostprijzen af te stemmen en dan heeft de gehele prijsfixatie geen zin. Men heeft dan alleen op een moment reeds ingegrepen in het economisch leven en stagnerend gewerkt. Voorts zou men een enorm prijsbeheersingsapparaat in het leven moeten roepen, dat alleen zou kunnen vaststellen, dat de prijzen omhoog moeten. Dan zou men echter achter de feiten aanlopen.

Staat het wel vast, dat bij beheersing der prijzen deze nu werkelijk lager zullen zijn dan bij vrije concurrentie? Op grond van de ervaring verklaarde onze geestverwant daar in het geheel niet van overtuigd te zijn.

Voor een prijsstop verklaarde drs. Korthals op het ogenblik dan ook niets te gevoelen. Deze zou de werkelijke economische toestand van ons land, die door de Marshall-hulp reeds zozeer wordt verguld, nog meer versluisen en hij achtte het funest, wanneer wij door de versluiting, die wij over ons economische leven zouden brengen, onze werkelijke armoede niet meer zouden zien.

In dit opzicht verheugde hij zich in de oprechte taal, die op blz. 4 van de nota doorklinkt.

Daar immers wordt geschetst, dat er een belangrijke welvaartsverschuiving plaats heeft van de grondstoffen-importerende naar de grondstoffen-producerende

landen, en er wordt op gewezen, dat de Nederlandse exportproducten aanzienlijk minder in prijs stijgen dan de ingevoerde grondstoffen. Terecht stellen de ministers dan: „De ruilvoet is ongunstiger geworden. Dit zal onvermijdelijk een vermindering van het reële nationale inkomen met zich medebrengen, hetgeen tot uitdrukking komt in een stijging van het prijsniveau, dat niet geheel door een stijging van geldinkomen mag worden gevolgd, wil men de werking van de inflatiespiraal vermijden”.

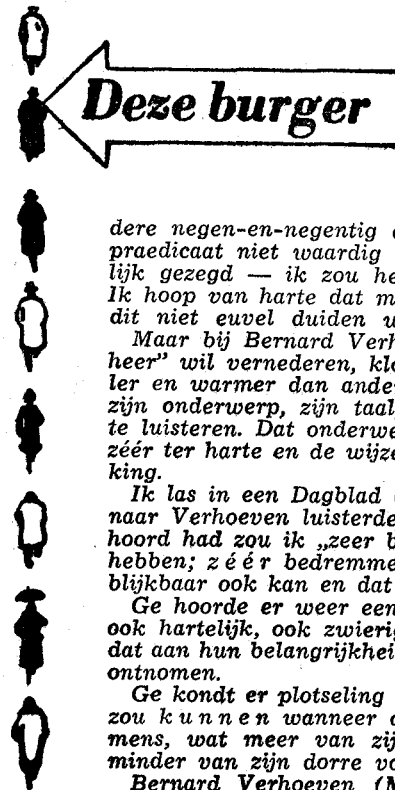
E nigszins huiverig toonde onze woordvoerder zich voor 't door de Regering toegepaste middel van de „manipulatie” van in- en uitvoer. Sluit, zo vroeg hij, dat openen en dichten van het kraantje niet ook ernstige gevaren in zich? Bij het afsluiten brengt men de belangen van de export in gevaar. Het buitenland zal immers de periode van kraantje dicht niet gaan zitten afwachten tot dat wij weer het kraantje zullen openzetten, maar men zal naar andere mogelijkheden van import gaan omzien. En het zal voor onze exporteurs dan weer uitermate lastig worden, de oude positie te herstellen.

W il men streven naar prijsverlaging, zo betoogde onze woordvoerder verder o.a. nog, laat men de gevolgen daarvan dan niet afwachten op bepaalde groepen der bevolking, zoals het agrarische deel der bevolking of de middenstand. Wel echter verklaarde hij zich geheel te kunnen verenigen met scherpe maatregelen tegen hen, die op kunstmatige wijze de prijzen opvoeren. Dat gebeurt, zo zei hij, ook en ik acht dat zeer ernstig. Met genoegen kon hij er dan ook op wijzen, dat ook de gezamenlijke centrale werkgeversorganisaties in industrie, handel, bankwezen, verzekeringsbedrijf, verkeer, landbouw en middenstand in hun perscommuniqué van 8 September hadden verklaard in te stemmen met een actief optreden van de overheid met behulp van de Prijsopdrivings- en Hamsterwet.

Ook ondernemersafspraken kunnen hier een rol spelen. Zulke afspraken kunnen voor het economisch leven zeer gunstig werken. Voor zover zij echter inderdaad beogen ongemotiveerde prijsverhogingen tot stand te brengen, moet worden opgetreden. De heer Korthals verklaarde, dat zijn fractiegenoten en hij hier wilden afwachten, op welke wijze de Regering de procedure tot onverbindendverklaring zou willen versnellen zonder de rechtszekerheid te schaden.

E en ander lid van de V.V.D.-fractie de heer Cornelissen sprak later nog een kort woord, speciaal in verband met de positie van de winkeldrijvende middenstand. Hij wees er daarbij zeker niet geheel ten onrechte op, dat de op een na laatste schakel in de ketting: producenten-consumment, de winkelier, van het publiek altijd alles in de schoenen krijgt geschoven. Met hem heeft het publiek nu eenmaal te maken en hij krijgt de schuld, wanneer de prijzen omhoog gaan. Over het werk van de destijds bestaande prijzencommissies was onze deskundige geestverwant niet slecht te spreken. Zij hadden goed werk gedaan en kostten zelf maar weinig geld. Hij had geen bezwaar tegen haar wederinvoering, maar vroeg wel, deze commissies goede richtlijnen voor haar werk te geven. Met een krachtige bestrijding van onjuiste ondernemersafspraken kon hij zich verenigen, evenals met de door de Regering afgekondigde prijsstop voor margarine. Hij was zelfs van mening, dat de Regering beter had gedaan, daarmede vier weken eerder te komen, omdat deze stop dan lager had kunnen liggen.

A.

zat op de publieke tribune toen Bernard Verhoeven zijn maagdenrede hield.

Mijn pen weigert (R. K.V.P.) achter zijn naam te zetten. Liever zou ik (MENS) zetten.

Niet dat ik alle andere negen-en-negentig dames en heren dit hoogste erepraedicaat niet waardig zou willen keuren, maar — eerlijk gezegd — ik zou het minder gemakkelijk doen. Ik hoop van harte dat mijn boezemvriend Cornelissen mij dit niet euvel duiden wil.

Maar bij Bernard Verhoeven, die ik niet eens met „de heer” wil vernederen, klopte mij 't burgerherte wat sneller en warmer dan anders: 't was zo innig-plezierig naar zijn onderwerp, zijn taal, zijn benadering van de dingen te luisteren. Dat onderwerp immers gaat ook deze burger zéér ter harte en de wijze-waarop was een ware verkwikking.

Ik las in een Dagblad dat de Kamer „zeer geamuseerd” naar Verhoeven luisterde, maar als ik tot die Kamer behoord had zou ik „zeer bedremmeld” naar hem geluisterd hebben; zéér bedremmeld bij de ontdekking, dat het zó blijkbaar ook kan en dat ik dat altijd verzuimd had.

Ge hoorde er weer eens uit dat de dingen óók gewoon, ook hartelijk, ook zwierig gezegd kunnen worden, zonder dat aan hun belangrijkheid en hun gewicht een grein wordt ontnomen.

Ge kondt er plotseling klinkklare uit beluisteren hoe het zou kunnen wanneer de mens, óók de Tweede Kamer-mens, wat meer van zijn menselijkheid behield en wat minder van zijn dorre vormelijkheid ter tafel zou leggen.

Bernard Verhoeven (M.E.N.S.) aanvaarde de nederige hulde van

DEZE BURGER

Gevaarlijk

Onlangs is er een rapport verschenen over het Amsterdamse Concertgebouw, waarin wordt aangedrongen op een meer intense bemoeiing van de gemeentelijke overheid. Hier raken wij weer het penibele onderwerp „Overheid en cultuur”, waarover ongetwijfeld het laatste woord nog niet zal zijn gezegd en geschreven. Toch vinden wij het advies in genoemd rapport gegeven, uitermate gevaarlijk, omdat men moet oppassen de kunst in een keurslijf te persen en haar aan politieke invloeden ondergeschikt te maken. Beter zou het ongetwijfeld zijn, indien uit de particuliere sector hulp voor ons grote nationale orkest kwam en dat naar een nieuwe vorm van organisatie werd gezocht, opdat de zaken beter gaan. De ervaringen die reeds eerder in ons land zijn opgedaan met betrekking tot de verhouding tussen „Overheid en cultuur”, zijn niet bepaald bemoedigend. Moge ook in Amsterdam de gevaarlijke kant die aan dit vraagstuk zit, terdege worden onderkend.

Zo zijn ze

Wij lezen in de Volkskrant onder het opschrift „Rode Leugens” o.m. het volgende
En in Rotterdam? Daar is de zanger Leo Fuld, die op vacatie was in het oude vaderland, enkele maanden geleden door de communisten te pakken genomen. HET PAROOL verklikte destijds hoe zijn portret en „instemming” in „De Waarheid” verzeild geraakt waren:

„Dat is weer écht op z'n communistisch geaand: met achterbakse misleiding. Leo Fuld was met zijn vrouw op een grote bokswedstrijd in Rotterdam en heeft daar zo'n honderd handtekeningen geplaatst voor bewonderaars. Op een gegeven ogenblik hield iemand hem een brochure voor met de vraag: „Bent u ook tegen de atombom?” Leo Fuld, die een hartelijk man is, zei: „Ja!” Waarop die iemand weer: „Wilt u dan uw handtekening op deze brochure zetten?” „Dat heb ik toen gedaan”, vertelde Leo Fuld Dagboekancier, „zonder te weten, dat de brochure communistisch was, zonder i e t s te weten van Stockholm. Het was ook geen lijst, die ik tekende, maar zo maar een brochure.”

De Waarheid heeft daar toen maar wijselijk over gezwezen. Dat kameleon is niet in zijn eerste leugen gestikt, anders zou het zich trouwens nooit Waarheid hebben kunnen noemen. Als u begrijpt wat we bedoelen.

Onparlementair = onjuist

Wij hebben in deze kolommen wel eens meer aandacht besteed aan de „onparlementaire medewerker” van Vrij Nederland. Deze medewerker, die zijn parlementaire bedenkingen regelmatig in dat weekblad 't licht doet zien, heeft vanuit zijn socialistische visie bij voortduring de behoefte om te hakken op de V.V.D. Hij ziet kennelijk in de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie een groot gevaar en hij geeft daarvan bij voortduring blijk in zijn artikelen, die meer gedrenkt zijn in het zuur van azijn dan in de zoetheid van honing. Maar op zich zelf is dat zijn goed recht. Gelijk het gehele weekblad „Vrij Nederland” een links-socialistische geest ademt, zo schrijft deze „onparlementaire” medewerker uit zijn socialistische gezichtshoek uit over hetgeen in het parlement gebeurt. Kennelijk heeft hij dat meer van horen zeggen, dan dat hij de vergaderingen van het parlement bijwoont, want men kan zich haast niet indenken, dat hij zulke feitelijke onjuistheden zou schrijven als hij werkelijk geregeld de vergaderingen bijwoonde en niet te hooi en te gras eens even binnenliep. De vergaderingen over de begrotingen van Oorlog en Marine, welke nog vóór de nieuwe zitting der Staten-Generaal in de Tweede Kamer gehouden zijn, trokken ditmaal de belangstelling van deze „onparlementaire medewerker”. Hij komt tot de conclusie, dat de opzegging van vertrouwen in de minister van Oorlog, welke mr. Oud namens de V.V.D.-fractie onder woorden bracht, evenals vóór hem mr. Vonk dat gedaan had, niet slaat op de minister van Oorlog, maar in de eerste plaats op de Staats-secretaris van Oorlog, mr. Fockema Andreae, zoals bekend lid van de V.V.D. En dat terwijl van de zijde van de V.V.D. fractie zo nadrukkelijk de Staats-secretarissen van Oorlog en van Marine werden uitgesloten. Ook thans weer zijn wij bevestigd in onze overtuiging, dat voor de medewerker van Vrij Nederland, die zijn parlementaire bedenkingen schrijft het woord „onparlementair” synoniem is met „onjuist”.

Hetgeen wij voor een blad, dat in de bezettingsjaren zovelen tot steun is geweest in de strijd tegen de Duitse „onjuistheid” diep treurig blijven vinden.

Vier generaals, acht kolonels

De minister van Defensie heeft bekend gemaakt dat in de Generale Staf van ons leger TJE niet minder dan VIER generaals en ACHT kolonels in functie zijn.
Begrijpt een buitenstaander de royale betekenis hiervan?
Ziet, wij zullen met grote pijn en moeite wel-

licht drie divisies (rond 50.000 man) als ons aandeel in de West-Europese legermacht kunnen leveren. Verder dienen wij dan voor een tactische luchtmacht, troepen voor binnenlandse veiligheid, luchtafweer en beveiliging van onze kust te zorgen.

Die drie divisies kunnen naar onze mening zonder bezwaar in één legerkorps worden verenigd (rond 50.000 man plus korpstroepen). Elke divisie aan te voeren door een generaal-majoor met een divisiestaf onder, om royaal te zijn, een kolonel van de Generale Staf. Vroeger deden we het bij een divisie met een overste. Het legerkorps aan te voeren door een luitenant-generaal met een legerkorpsstaf onder, alweer royaal, een generaal-majoor van de Generale Staf. In totaal 1 generaal-majoor en 3 kolonels van de generale staf.

Dat legerkorps dient dan zonder meer te worden ingevoegd in het West-Europese geheel. Althans... dit behoort de opzet en de bedoeling van die West-Europese legermacht te zijn. Dus vooral geen nationale uitbouwswels in eigen Generale Staven, eigen Hogere Krijgs- en soortgelijke Scholen, eigen Ditten en Datten, omdat o.i. al deze zaken zoveel doelnijk centraal en voor allen gelijk moeten worden georganiseerd.

Dit is juist één van de allerbelangrijkste eisen voor die „Eenhedswaeracht”, welke, mits van huis uit door vakmensen (óók uit het bedrijfsleven) georganiseerd, door centralisatie een beduidende bezuiniging kan brengen. Daarom moet o.i. hierop de aandacht der volksvertegenwoordigers gevestigd blijven.

Het feit dat, blijkens het door ons aangetroffen dagblad-bericht, de minister zonder enig commentaar mededeelde, dat in ons leger tje alleen reeds bij de Generale Staf niet minder dan VIER generaals en ACHT kolonels „dienen”, bewijst hoe dringend nodig het is de aandacht op het bovenstaande te vestigen. En tevens de heer minister uitsluitel te verzoeken betreffende de hierboven niet „ingedeelde” drie generaals en vijf kolonels van de Generale Staf, hun werkkring en de noodzaak van hun handhaving als leden van die Generale Staf.

Socialistisch commentaar

De heer Voskuil gaf 25 September zijn socialistisch commentaar voor de Vara-microfoon.

Hij begon met te vertellen dat hij in zijn jeugd 2 x in overheidsdienst geweest was en daar zeer slecht betaald werd. Dit naar aanleiding van de berichten in „liberale krantjes” over geldsmijterij door de overheid.

Daarna begon hij de miljoenennota te bespreken, waarbij hij aanving met mede te leden dat hij er geen verstand van had. Niettemin, begon hij, trouwe partijknacht die hij is, het baantje voor minister Liefstijn reeds te vegen.* Alles was mooi, prachtig en noodzakelijk. En weer kregen degenen die van geldsmijterij spreken, een trap.

Maar meneer Voskuil, mogen we Uw geheugen een beetje oprispen. Weet ge niet meer wie het allereerste de regering van geldsmijterij beschuldigde? Dat was Uw partijgenoot Schermerhorn, en deze beschuldiging had betrekking op het financieel beleid van de regering Schermerhorn-Drees. Van demagogie gesproken.

* Hierbij steekt gunstig af de zelfstandige en eerlijke meningsuiting van Dr. Brand, die o.a. in zijn buitenlands overzicht op 22 September voor de Vara-microfoon duidelijk te kennen gaf, niet met het doordrijven van de nationalisatie van de ijzer- en staal-industrie in Engeland, in te stemmen.

Vaderlandse kring

Dezer dagen werd melding gemaakt van de oprichting van de „Vaderlandse Kring”, waarvan in het hoofdbestuur een aantal personen zitting nam uit de A.R. partij, de C.H.U., de V.V.D., de K.V.P., de K.N.P. en enkele partijlozen. In het bestuur zitten o.m. de heren Kalf uit Helloo, vroeger lid van de V.V.D. en de heren dr. ir. J. G. J. C. Nieuwenhuis uit Rotterdam en mr. H. A. M. Roelants, uit Schiedam, voorzover wij weten nog leden van de V.V.D.

De doelstellingen van deze vaderlandse kring, zij het dat slechts enkele punten zijn geformuleerd, zijn stellig ook voor leden van de V.V.D. aanvaardbaar. Als deze „Vaderlandse Kring” zich kan beperken tot de stimulering en steun voor de nationale zaak, waar deze nodig is, dan kan deze organisatie zelfs nuttig werk doen, al zou men de wens mogen uitspreken, dat degenen, die de leiding hebben, vooral in eigen kring eerst zouden ijveren voor hun gedachten. De Vaderlandse Kring wil volgens de publicaties geen politieke partij zijn noch worden. Dit geluid hebben wij meer gehoord, zowel voor als na de oorlog. Voor de oorlog heeft het geleid tot Nationaal Herstel, dat juist door zijn deelneming in de politieke strijd, terwijl het eerst gezegd had, daarbuiten te willen blijven, medewerkte aan een nog grotere versplintering en een in de kaart spelen van de denkbeelden, waartegen men juist bezwaren had. Na de oorlog heeft de Onafhankelijke Nationale Partij van dr. Feuilletau de Bruyn als uitvloeisel van de Rijkseenheidsactie, hetzelfde gedaan.

Wij hopen, dat deze fout zich niet zal herhalen. Bij de laatste Tweede Kamerverkiezingen heeft de partij van dr. Feuilletau de Bruyn de kiesdeler niet kunnen halen en waren de stemmen, op deze partij uitgebracht, weggegooid en kwamen deze ten goede juist aan die partijen, welke men wilde be-

strijden. Op het ogenblik zitten in de leiding en naar men mag aannemen ook in de Vaderlandse Kring zelf vogels van diverse pluimage. Zou deze kring tegen de tijd van de volgende Tweede Kamerverkiezingen toch een politieke partij worden, dan zal men zien, dat zij, die uit de A.R., C.H.U. en K.V.P.-kring zijn gekomen, zoals dat vorige keren ook het geval is geweest, zich terugtrekken en dat slechts een kleine groep van partijlozen en beginsellozen overblijven. Wij achten het gewenst reeds thans dit waarschuwingssignaal te plaatsen op de weg van de Vaderlandse Kring om een uitglijden te voorkomen. Men doet de vaderlandse zaak geen dienst met een aantal stemmen, die slechts ten goede komen aan groepen, wier activiteit in de vaderlandse zaak men meent niet te kunnen waarderen, i.c. de Partij van de Arbeid en de Communisten.

Het spreekwoord zegt, dat een gewaarschuwd man voor twee telt; moge dit mutatis mutandis ook gelden voor de Vaderlandse Kring.

Stalin geen veroveraar! (I)

Onlangs lazen wij de rede, welke oud-ambassadeur Bullitt in Georgetown voor studenten hield. In die rede trof ons vooral de zinsnede, waarin Bullitt opwekte om niet in de eerste plaats te vragen: „wat kan ik aan mijn land verdienen, wat kan ik van mijn land krijgen?”, maar wel „wat kan ik mijn land GEVEN?”

Toen wij dat lazen, dachten wij: „vergelijk deze Amerikaanse stelling nu eens met hetgeen de voorlichter Yge Foppema als hoofdartikel in Vrij Nederland van 16 September schreef.

„Armoede is welvaart” stelde hij min of meer honend boven deze beschouwing en concludeerde vervolgens, en blijkbaar onder instemming van de redactie van dit onafhankelijke weekblad:

„De Duitse kanonnen moesten dienen om boter te veroveren. De onze echter kunnen slechts dienen om de boter te verdedigen, die wij hebben. Maar indien generaal Kruls gelijk heeft dan betekent elk kanon meer een beetje minder boter. En dan zou het er weleens op uit kunnen draaien, dat we alleen nog maar kanonnen bezitten om de boter te verdedigen die we niet meer hebben. Men zou kunnen zeggen, dat we dan altijd nog vrijheid met droog brood hebben en dat dit de moeite van het verdedigen waard is. Deze redenering zou opgaan wanneer onze vrijheid bedreigd werd door een veroveraar. De veronderstelling echter, dat Stalin bijzonder gebrand zou zijn op het veroveren van een stuk werelddeel, dat op zichzelf al overbevolkt en vergeleken met de Sovjet-Unie niet overmatig rijk aan grondstoffen is (nooit gehoord van het Roerbekken en het Saargebied? - red.) lijkt te kinderlijk om helemaal geloofwaardig te zijn.

Er zijn twee dingen, die onze vrijheid kunnen bedreigen: communisme en fascisme. Communisme en fascisme nu plegen bij uitstek dáár wortel te schieten, waar gebrek aan boter is.

Of zonder beeldspraak: een West-Europa dat zijn sociale positie zou prijs geven door zich zonder meer op het hellend vlak der bewapening te storten (waar elke maatregel op korte termijn door de feiten kan worden achterhaald) zou reddeloos ten prooi vallen hetzij aan een communisme, hetzij aan een fascisme zoals George Orwell het in zijn toekomstroman „1984” heeft geschilderd.”

Stalin geen veroveraar! (II)

Aldus deze heer Foppema — en het moest een lang citaat worden. Hij is dus niet overtuigd, dat ons aller vrijheid in heel de vrije wereld inderdaad wordt bedreigd door een VEROVERAAR. Een gewetenloze, niets en niemand ontziende veroveraar.

Hij behoort dus tot hen die ziende blind en horende doof WILLEN zijn. Want wie thans nog niet overtuigd is van het communistische imperialisme-te-allen-koste, is reddeloos naast reddeloos.

Natuurlijk, het is stom eenvoudig de arbeiders voor te houden: kameraden, jullie welvaartspeil MOET omhoog. Eerst en vóór alles jullie welvaart. En daarna zullen we wel verder zien. Daarna komt pas al het andere. Dus ook de bewapening.

Beste meneer Foppema, ziet, dit is nu juist wat oom Jozef hoopt dat u en al de uwen in West-Europa zullen doen. Opdat hij dan te goeder tijd en als 't hem en de zijnen past, die onverdedigde, welvarende landjes binnen kan rollen om de welvaart te eigen bate in te pikken en de welvarende als dwangarbeiders in te schakelen.

Daarom juist is uw en soortgelijk socialistisch geschrijf zo ontmoedigend en zo gevaarlijk: het brengt valse voorlichting en het speelt daardoor in de kaarten der communisten.

Dat deden Spaak en de zijnen eveneens toen zij, samen met de rode rakkers, de straat op gingen en op hun manier het à la lanterne eisten. En het blijkt telkens opnieuw hoe dit spelen in de communistische kaarten als het ware inhérent is en moet zijn met het hedendaagse „socialisme”, dat reeds in vele landen niet alleen de voedingsbodem vóór maar ook het opstapje náar het communisme vormde.

De vrachtrijder krijgt zijn geldje óók

Dit is sociale aangelegenheid No. 1

(Ingezonden)

Het ingezonden stuk van C. H. Stoel in het nummer van 15 September van dit blad, een reactie op ons eveneens ingezonden stuk in het nummer van 4 Augustus, vraagt om een wederwoord. De zaak, waar het om gaat, is trouwens belangrijk genoeg en blijkt, terecht, de belangstelling van velen weg te dragen. Wanneer men het artikel van onze opponent leest — en in 't bijzonder is dit zo, wanneer men het onze niet heeft gelezen, hetgeen met vele lezers tengevolge van de vacantielijd het geval is geweest — dan zou de conclusie getrokken kunnen worden, dat de heren Luchies c.s. ongevoelig staan t.o. van de moeilijkheden van velen onder het gewezen overheids personeel. Ook de inzender blijkt dienaangaande te twijfelen, aangezien hij ons de vraag stelt, wat wij wel zeggen van een pensioen van f 15.- per week van een kantoor knecht.

De zaak der ouden van dagen

Laten wij dan ter informatie van onze opponent en lezers van dit blad voor zoverre nodig, mogen opmerken, dat het vraagstuk van de oudedagsvoorziening ons uitermate ter harte gaat. Getuigen hiervan zijn o.m. artikelen in dit blad, ook toen dit nog onder de naam „Vrij” verscheen, in „Staatspensioen” en andere bladen, het vervullen van spreekbeurten voor de „Bond voor Staatspensioenering”, tenslotte ook het feit, dat deze zaak op een van de laatstgehouden algemene vergaderingen van de V.V.D. door ons is aangesneden. En wel daarom, omdat wij de zaak der ouden van dagen beschouwen als sociale aangelegenheid no. 1, zo belangrijk, dat daarvoor ook alle andere sociale aangelegenheden dienen te wijken.

Het verschil nu tussen de heer Stoel en ons schijnt wel hierin gelegen te zijn dat hij speciaal getroffen is door de nood onder velen van het gepensioneerde overheids personeel, terwijl wij dit zijn met betrekking tot ALLE ouden van dagen, die in moeilijke omstandigheden zijn geraakt en wij bovendien de mening zijn toegedaan, dat, over 't geheel genomen, de nood onder lijfrentetrekters, particuliere pensioentrekters en kleine renteniers wel het allergrootst is.

De Staat is géén N.V.

Nu merkt de inzender op, dat het gewezen overheids personeel de Staat tot z'n werkgever had en dat zulks met lijfrentetrekters, kleine renteniers en pensioentrekters uit particuliere fondsen niet het geval is. Dat deze laatsten zich ook ter zake hunner oudedagsvoorziening tot de Staat zouden wenden, oordeelt hij dwaas. Hij vergelijkt het met het vragen van een toeslag op hun pensioen aan b.v. Albert Heyn en De Bijenkorf door mensen, die met deze vennootschappen totaal niets uitstaande hebben.

Nu weten wij niet, of genoemde vennootschappen pensioenfondsen hebben en, zo ja, of zij de eenmaal toegekende pensioenen, b.v. door bijzondere dotaties uit de winst hebben verhoogd. Wanneer dit het geval mocht zijn, dan is dit een aangelegenheid, welke men prachtig kan vinden, maar waar men als buitenstaander (geen employé, oud-employé of aandeelhouder zijnde) geheel buiten staat, wanneer althans deze bedrijven aan hun overige verplichtingen geheel hebben voldaan en voldoen.

Want wat zou men wel moeten zeggen, wanneer b.v. Albert Heyn een stukje grond had gehuurd en aan de eigenaar van dit stukje grond de daarvoor verschuldigde huur niet had voldaan? En wat zou men wel moeten zeggen, indien De Bijenkorf een vrachtrijder die bodendiensten voor dit bedrijf verrichtte, de daarvoor verschuldigde vracht niet zou betalen?

Dan zou men moeten zeggen: Bijenkorf en Albert Heyn, komt eerst Uw gewone verplichtingen na, alvorens andere bovendien op U te nemen.

Onze staat is heel wat anders dan een vennootschap met personeel en aandeelhouders, pensioenfondsen etc., doch wanneer wij nog een ogenblik dit wel wat ongelukkige beeld hanteren, dan zouden we de Staat moeten aanduiden als een vennootschap, welke haar verplichtingen niet integraal nagekomen is. Wat er destijds gebeurd is met de oude leningen, waaruit de 3—3½ % lening 1947 is voortgekomen, levert voor deze bewering het te betreuren bewijs.

Staatsingrijpen verstoort veler ouderdomsvoorziening

Dit betekent tevens, dat de Staat in veler oudedagsvoorziening ingreep; niet het minst ook, waar geen onaanzienlijk deel der Staatsschuld in handen der z.g. institutionele beleggers wordt aangetroffen.

Diverse tijdens de bezetting ingevoerde en nadien vrijwel ongewijzigd gehandhaafde maatregelen tegen het „kapitaal” betekenen in feite, al is zulks misschien niet zozeer de bedoeling, even zovele aanslagen op de voorzieningen van de ouderen onder ons.

„Kapitalen”, grotere of kleinere, plegen zich voor 't merendeel immers in handen van oudere mensen te bevinden; zijn deze in handen van jongeren dan komt dit veelal doordat erf-

latende ouders vroegtijdig zijn overleden. Kunstmatig laag rentepeerl, huurstop, pacht „bescherming”, dividendstop werken derhalve sterk ten nadele van ouden van dagen, zoals ook inflatie steeds in 't bijzonder deze categorie pleegt te treffen.

Hieruit blijkt o.i. overduidelijk, dat ook ouden van dagen (niet behorende tot de categorie der vanwege de Staat gepensioneerden) wel degelijk wat (en zelfs veel) met die Staat te maken hebben voor wat betreft hun ouderdomsvoorziening en zij tot die Staat in een gans andere verhouding staan dan tot een willekeurige vennootschap.

Ook de regering voelt onze bezwaren

Het doet ons genoegen, dat we na de critiek, welke wij op het regeringsbeleid naar voren moesten brengen, ter zake van de pensioenen van het gewezen overheids personeel op een hoge mate van overeenstemming kunnen wijzen.

Bij het laatstelijk over deze aangelegenheid gehouden debat, merkte de minister van Financiën n.l. op, „dat de regering er voor heeft te waken, dat de groep van de gepensioneerde landsdienaren niet te sterk wordt bevoordeeld boven de „particuliere” gepensioneerden”, aldus lezen we in het „Handelsblad” van 22 Juli.

En in het nummer van „De Wachter” van Januari 1949, dat we toevallig in handen kregen, lezen we, dat de regering bij de toentertijd aangehangige verhoging der toeslagen o.m. naar voren bracht:

dat verhoging van de toeslag op pensioenen ten laste van de belasting-

betalers komt en dat de pensioenwetgeving tot op zekere hoogte berust op het verzekeringsbeginsel en fondsvorming en dat, als de pensioenen de schommelingen der conjunctuur en de waardeveranderingen van het geld zullen volgen, zulks niet mogelijk is, zonder het algeheel prijsgeven van het verzekeringsbeginsel.

Moet er dan niets gebeuren?

Het bovenstaande wil geenszins zeggen, dat er niets gedaan dient te worden. Integendeel.

Onze opponent vraagt ons, wat we wel zeggen van een pensioen van f 15 voor een door de overheid gepensioneerde kantoor knecht. Daar willen wij hem graag op antwoorden.

Wij vinden een dergelijk inkomen veel te laag, maar wij vinden dat ook te laag voor een gepensioneerde uit het particuliere bedrijfsleven en ook voor een lijfrentetrekker of een kleine rentenier of voor wie dan ook. Er ligt hier een taak voor de overheid.

Doch in hoofdzaak op andere wijze dan zulks tot dusverre is gebeurd, want wij zijn hier te lande met zijn bureaucratistische sociale wetgeving, met z'n potten en fondsen (welke door gaans al heel kort na hun oprichting insolvelabel plegen te zijn) op een geheel verkeerde (en dure) weg geraakt, doch hierover verder uit te wijden, zou te veel plaatsruimte vragen, de redactie zal dit stuk toch al rijklijk lang hebben gevonden.

Maar nogmaals: de zorg voor de ouden van dagen dient voorrang te hebben boven alle andere sociale voorzieningen, want het betreft hier sociale aangelegenheid no. 1.

Pietersbierum (Fr.) J. LUCHIES

Het gaat om het naakte leven

Hun wapens en onze vrijheid

William C. Bullitt, oud-ambassadeur van de V.S. in Moskou, hield in Juli een toespraak tot de studenten van de Universiteit in Georgetown „Kunnen wij Amerika nog redden?” The Reader's Digest bracht dadelijk een uittreksel uit die rede en het lijkt ons nuttig hieraan enkele punten te ontlenen. En wel in de eerste plaats die, waarin de wetende Bullitt de voornaamste wapens van de Sovjets als volgt aangeeft.

1e. Oorlogvoeren slechts dan wanneer die oorlog een „gemakkelijke oorlog (easy war)” belooft te worden, zoals de aanval op Polen, 14 dagen nadat Hitler de Poolse legers al had geslagen, en zoals de oorlog tegen Japan nadat Japan militair reeds volkomen was geslagen en vier dagen voor de onvoorwaardelijke overgave. Resultaten: goedkoop dan goedkoop verkreeg Stalin Polen en Mandsjoerije.

2e. Bezetting door het Rode Leger en daarna geleidelijke overgang naar de absolute Sovjet-overheersing (Polen, Roemenië, Hongarije, Czechoslovakije).

3e. Afwisselende bedreiging en vriendelijkheid — Estland, Letland en Lithanië werden in 1939 overreed Sovjet-garnizoenen op strategische punten te aanvaarden. Die garnizoenen gedroegen zich oorspronkelijk heel goed en de Baltten dachten reeds dat zij een goede kans maakten op het behoud van leven en goed. Totdat Stalin zijn slag sloeg en alle politieke tegenstanders liet vermoorden of deporteren. Resultaat: een dusdanige terreur, dat bij „vrije verkiezing” slechts Sovjet-candidaten werden gekozen op poene van intrekking der broodkaarten, de „permits to live”.

4e. Gebruik maken van lokale communistische bewegingen daár, waar deze sterk genoeg zijn om gewapende tegenstand aan het bestaande bewind te bieden: China!

5e. Communistische infiltratie en contróle van de nationalistische onafhankelijkheidsbewegingen in koloniale landen: Vietnam! Want zeker 3/4 van de troepen van Ho Chi Minh, die in Moskou opgeleide communist, zijn geen communisten maar eenvoudige patriotten, die geloven dat zij de volkomen onafhankelijkheid slechts kunnen bereiken door én de Fransen én keizer Bao Dai in zee te jagen. Slaagt zij hierin, dan vervangt Stalin

keizer Bao Dai en de Franse machthebber. Gelukt het Stalin op deze wijze Indo China om te zetten in Sovjetgebied dan zijn Burma, Siam en Malakka eveneens verloren. En daarna is India aan de beurt.

6e. Ongelimiteerde woordbreuk. Stalin overtreft in het niet nakomen van de plechtigste internationale overeenkomsten zelfs Hitler.

7e. Propaganda. Van 1942 tot 1947 heeft Stalin's voortreffelijke maar gewetenloze propaganda Amerika doen geloven in zijn „vredelevendheid”. Yalta was wel de grootste troef in dit dubbelspel. Hadden wij — aldus Bullitt — gehandeld overeenkomstig onze nationale belangen en de belangen van onze Chinese bondgenoot, dan hadden wij te allen koste moeten voorkomen dat Rusland deelnam aan de oorlog tegen Japan. Ons falen in dit opzicht betekende het verlies van Mandsjoerije en het gaf Stalin gelegenheid de Chinese communisten te wapenen met... Japane wapens.

8e. Infiltratie door Sovjet-agenten in opvoedkundige en wetenschappelijke organisaties, in gouvernementele bureaux en vakverenigingen. Voorbeeld: Frankrijk, waar het regeer-apparaat vergiftigd is door communisten. Tweede voorbeeld: Italië. Want ook al hebben de niet-communisten in beide landen hun eigen vakverbonden gevormd, dat belet de communisten niet nog steeds zuiver politieke stakingen te organiseren.

9e. DE VREES — het voornaamste en gevaarlijkste wapen.

„Nu Stalin ook beschikt over atoombommen en over voldoende vliegtuigen om die bommen uit te werpen op elke plaats in Europa, Azië of Noord-Amerika, en nu China zijn bondgenoot is, wiens militaire kracht hij onophoudelijk versterkt, heeft zijn propaganda een nieuwe richting gekozen: de waarschuwing aan zijn tegenstanders, dat de factoren Macht en Tijd thans aan zijn kant werken en dat de tegenstanders dus verstandig doen uit het kamp der U.S.A. naar hem over te lopen, indien zij het lot willen ontgaan, dat zijn verslagen tegenstanders altijd wacht”.

D oor gewetenloos toepassen van deze middelen — aldus Bullitt — slaat het machtsvenwicht in Azië, het Nabije Oosten en Europa snel ten gunste der Sovjets door.

Perzië met zijn olierijkdom en zijn straatarme bevolking, Italië met 20% werkloosheid en 1/3 deel der bevolking dat communistisch stemt, West-Duitsland onder bedreiging van werkloosheid, ondervoeding en... de atoombom vormen de vruchtbare voedingsbodem voor Stalin's propaganda en zijn drijven naar de Wereldmacht.

„Wij hebben” — vervolgt Bullitt — „de tijd niet met ons. En dat zal zo blijven totdat wij inzien „that Stalin will never stop but can only BE stopped” (dat Stalin nooit uit zichzelf zal stoppen, maar alleen gestopt kan worden). Om dit te bereiken is een overal-plan nodig voor de verdediging van ALLE landen, die nog buiten Stalin's bereik leven. Dat zal geweldige opofferingen eisen — „we are living soft” (wij leven niet „hard” genoeg).

„Today we should be living hard, as our forefathers lived hard in the days of Valley Forge” (heden ten dage moeten wij hard leven zo als onze voorvaders hard leefden ten tijde van Valley Forge).

Wij moeten de intelligentie en de geest opbrengen om daadwerkelijk het offensief tegen het expansionisme der Sovjets te nemen.

Dit moet onze president begrijpen, want tenzij wij door hem duidelijk tot uitdrukking laten brengen, dat het er voor ons niet meer om gaat „what we can GET from our country”, maar „what we can GIVE to our country”, zullen wij het lot ondergaan van Frankrijk in 1940. Wij hebben de onafhankelijkheid van Frankrijk hersteld. Maar er staat geen enkel land achter ons om ONZE onafhankelijkheid te herstellen.

Daarom: het gaat heden ten dage niet meer om de strijd voor VEILIGHEID maar om het NAAKTE LEVEN (survival). Wij kunnen Stalin alleen tegenhouden door hem voortdurend te stellen tegenover sterkere krachten dan de zijne en door die sterkere krachten te durven gebruiken, wanneer en waar hij agressie pleegt.

Want wij, de USA, zijn heden de laatste Sterke Macht aan de zijde van Vrijheid en Christelijke Beschaving. Wij moeten in ons zelf dezelfde Moed en Wil vinden, die onze voorvaders bij Lexington en Concord vonden.

Wij moeten andermaal gereed staan om alles te geven wat wij hebben en wat wij zijn „to save the greatest adventure in human freedom that this earth has known — our America!”

DE LOONSVERHOOGING

De regering koos de minste weerstand

Nederland kan wèl anders

Ziezo, de derde loonronde is geëindigd met een loonsverhoging van 5%. Men heeft dus voor de zoveelste maal de weg van de minste weerstand gekozen. De loonsverhoging mag worden doorberekend in de prijzen, hetgeen in de meeste gevallen ook zal gebeuren. Dat betekent, dat de prijzen — rekening houdende met de gestegen sociale lasten, enz. — met meer dan 5% zullen stijgen. Resultaat voor de werknemers derhalve: negatief!

De wereld, en ook ons land, is lelijk verstrikt geraakt in de zozeer gevreesde spiraalwerking, die onvermijdelijk leidt naar inflatie en tenslotte wellicht naar een nieuwe devaluatie. Hoewel wij devaluatie een ramp voor een volk achten, valt niet te ontkennen, dat er ook enige (tijdelijke) voordelen mee te behalen zijn. Eén daarvan is de grotere concurrentiemogelijkheid t.o.v. het buitenland, waardoor de export kan stijgen. Dit voordeel is nu, na de derde loonronde, vrijwel verloren gegaan, omdat de hogere lonen de prijzen hebben verhoogd, en dus onze concurrentiemogelijkheid in het buitenland weer hebben vermindert. Blijven dus alleen de nadelen van de devaluatie over, terwijl een nieuwe devaluatie weer in het verschiet ligt. Het moet zelfs een leek duidelijk zijn, dat wij er zo niet komen.

Maar, wat dan?

Velen hebben hun antwoord al klaar: prijsbeheersing! Geloven zij werkelijk, dat dit het geneesmiddel is voor de kwaal? Herinneren zij zich dan niet meer de grote nadelen, in het jongste verleden nog zo duidelijk tot uiting gekomen, van prijsbeheersing voortaan zeggen, dat litelitsbederf, verwaarlozing van de binnenlandse markt, distributie en vermindering van de productie zijn er de gevolgen van. Degenen, die prijsbeheersing voortaan zeggen, dat men in oorlogstijd niet zonder kan en dat wij op het ogenblik, helaas, praktisch gesproken weer leven onder oorlogsomstandigheden.

Zij vergeten echter, dat er een groot verschil is en wel: in oorlogstijd ontstaat de schaarste, doordat bepaalde, noodzakelijke artikelen niet, of niet in voldoende mate kunnen worden aangevoerd. Dan moet men de beschikbare goederen zo rechtvaardig mogelijk trachten te verdelen. De huidige schaarste is evenwel het gevolg van een geheel andere omstandigheid, n.l. te geringe productie. Willen wij dus onze huidige moeilijkheden oplossen, dan moeten wij de productie opvoeren. Maar, zeggen de voorstanders van loonsverhoging en prijsbeheersing, dat willen wij ook. Nu kan men dit gemakkelijk zeggen, doch hoe bereikt men het beoogde doel? Door eerst de loonsverhoging te geven en dan door de secretaris-generaal van sociale zaken door de radio te laten zeggen, dat wij er allemaal een schepje op moeten leggen? Och kom, wie dat denkt heeft geen begrip van de praktijk. Geloven zij werkelijk, dat van de datum van ingang der loonsverhoging plotseling iedereen, in de hem toegestane 8-urendag, 5% meer zal produceren? Zelfs al zou iedereen dat willen, zou het in de meeste gevallen niet kunnen.

Wij willen de ogen niet sluiten voor de moeilijkheden van de huisvrouwen in ons land om van het loon, dat de mannen thuisbrengen, rond te komen. Doch juist met deze moeilijkheden voor ogen moeten wij ons afvragen: hoe zijn het individuele en het algemene belang hier op doeltreffende wijze te combineren? Dat zou mogelijk zijn op twee manieren:

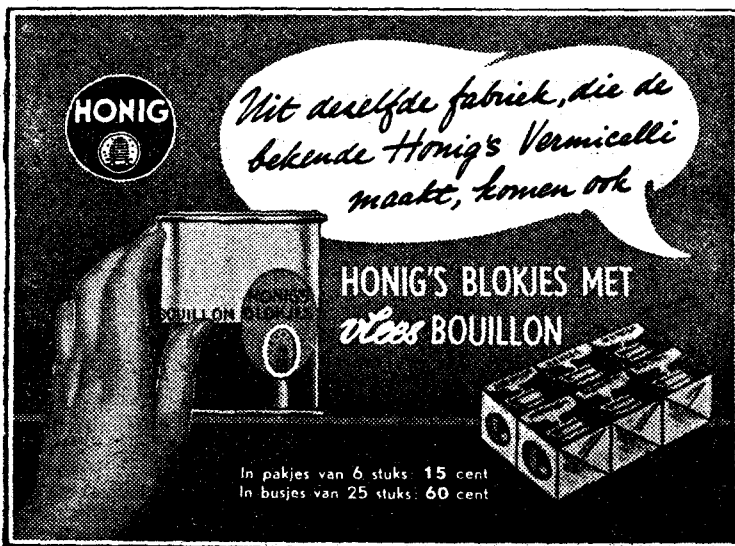
door invoering van prestatie-loon en door verlenging van de 8-urendag. Wellicht zouden beide wegen te combineren zijn. Wij ontveinzen ons niet, dat wij hier raken aan heilige huisjes van de vakverenigingen. Vele hunner leden zien in het herstellen van loon naar prestatie een herleving van het zg. jaagsysteem en de acht-urendag is in Europa onaantastbaar geworden. Welnu, het zij zo, dan maar geen loon naar prestatie, doch naar leeftijd en kindertal en dan maar een verbod om langer dan acht uur te mogen werken, ook al zou menige werknemer dat gaarne willen, wanneer hij daardoor aan het einde van de week een hoger bedrag aan moeder de vrouw ter hand kon stellen.

Maar dan moet men ook goed weten, waar wij naar toe gaan: naar armoede en ontevredenheid, en die voeren onvermijdelijk naar het communisme, dat men juist bestrijden wil.

Het zal wellicht sommigen hebben verwonderd, dat de Uniebonden, n.l. het N.V.V. (socialistisch), de K.A.B. (rooms-katholiek) en het C.N.V. (protestant-christelijk) in de huidige (o.i. verkeerde) loon- en prijzopolitiek één lijn trekken. Ons niet!

die zich thans vaak ergeren aan het feit, dat anderen, die veel minder presteren dan zij, aan het einde van de week met hetzelfde loon naar huis gaan. Dat zijn zij, die nu, voor degenen, die de kantjes er af lopen, de kastanjes uit het vuur moeten halen. Moge hun aantal en invloed groeien vóór en aler het te laat zal zijn!

Resumerende zien wij dus de oplossing van het huidige probleem in productievermeerdering, d.w.z. werken, werken en nog eens werken. Daarvoor moeten offers worden gebracht, ook van de zijde der werknemers. Wij achten productievermeerdering slechts mogelijk door het toestaan, zij het wellicht onder zekere voorwaarden en met vaststelling van een minimum basis-loon, van loon naar prestatie en door het toestaan van een langere werkdag dan acht uur. Om tenslotte misbruik van de zijde van werkgevers te voorkomen zou men kunnen bepalen, dat niemand kan worden verplicht langer dan acht uur per dag te werken en dat het maximum b.v. op 10 uur per dag wordt gesteld. Ook zouden wij voorstanders zijn van een extrabeloning voor de uren, welke men langer dan acht uur werkt en er geen bezwaar in zien, wanneer daarvoor wettelijke minima worden vastgesteld.

De prot.-christelijke en de rooms-katholieke arbeiders zijn net zo materialistisch en dus net zo kortzichtig als hun socialistische collega's. Blijkbaar durven de leiders van de politieke partijen, waarvan deze vakverenigingen de exponenten zijn, n.l. de K.V.P., de C.H.U. en de A.R., het niet aan, daar tegenin te gaan. Daardoor komen de principes, welke deze partijen (met de mond) belijden wel in een enigszins ander licht te staan dan men vaak geneigd is te denken.

Daarom zullen de vertegenwoordigers van deze politieke partijen in de Staten-Generaal zich niet of slechts zwakjes tegen de gevoerde regeringspolitiek durven verzetten en daarom zal ons land voortgaan op de weg, die onvermijdelijk tot de ondergang van ons volk zal voeren.

Wij weten, dat de weg, die wij hebben gewezen een moeilijke is en daarom bij een groot deel van ons volk niet populair zal zijn, vooral niet bij hen, die liever lui dan moe zijn.

Wij achten het niettemin onze plicht te waarschuwen en zolang het ons nog geoorloofd zal zijn te blijven waarschuwen, dat wij op de verkeerde weg zijn. Wij weten ook, dat er in kringen van werknemers gelukkig velen zijn — al is hun aantal in verhouding nog klein — die de waarheid van hetgeen wij hier schrijven erkennen en wel anders zouden willen. Dat zijn de ijverigen,

Eerst dan is het verantwoord om meer loon uit te keren, omdat het dan werkelijk „verdiend“ is, d.w.z. dat er een productievermeerdering door tot stand is gekomen. Van de huidige 5% loonsverhoging kan men dat niet zeggen en daarom achten wij deze irrefeel.

Over korte tijd zal weer blijken, dat de verhoging onvoldoende is en zo blijven wij in een vicieuze cirkel ronddraaien. Bij inflatie is het nu eenmaal altijd zo, dat de lonen de trap en de prijzen de lift nemen. Zeer ten nadele van de werknemers!

Goede middag

De Vrouwengroep Zeist is op 14 September weer met haar maandelijke bijeenkomsten begonnen. De spr., de heer A. Meyer, had tot onderwerp van zijn causerie gekozen: De politiek in het buitenland tegenover het binnenland.

De vele vragen en opmerkingen der toehoorders bewezen de grote belangstelling voor dit onderwerp. Zeer voldaan over het gehoorde, ging men, later dan gewoonlijk uiteen na de heer Meyer zeer bedankt te hebben voor de interessante middag.

Hoera! Een Jubileum!

„In alle stilte en bescheidenheid is gisteren, 19 September 1950, het feestelijke feit herdacht, dat de 100.000ste circulaire van de Nederlandsche Bank N.V., Kantoor Deviezenvergunningen, het levenslicht aanschouwde. Ongetwijfeld is dit feit ook in beurskringen met het nodige enthousiasme en dankbaarheid begroet. S.v.p. geen bloemen“.

Deze anonieme mededeling prijkte 20 September op het mededelingenbord van de Vereniging voor de Effectenhandel in de grote beurszaal te Amsterdam. Het levert opnieuw een bewijs van het feit, dat de beursman zijn gevoel voor humor nimmer kwijt raakt, zelfs niet onder de moeilijkste omstandigheden. Maar deze humor heeft een wrange bijmaak.

De leden van de Vereniging voor de Effectenhandel en hun naaste medewerkers hebben er steeds een eer in gesteld hun vak door en door te beheersen, zodat zij het belegend publiek prompt van voorlichting konden dienen. Vóór de oorlog was het zo, dat hen zelden een vraag kon worden gesteld, welke zij niet onmiddellijk op een zakelijke en verantwoorde wijze konden beantwoorden. Thans is dit onmogelijk geworden. Het omgekeerde is helaas het geval: het is een zeldzaamheid wanneer zij een vraag wèl terstond kunnen beantwoorden. Meestal moeten zij echter eerst een dossier ter hand nemen, zoals in het hierboven geciteerde geval van het Kantoor Deviezenvergunningen, van 100.000 circulaires in de hoop de spreekwoordelijke naald in de hooiberg te vinden. Doch dit is dan nog maar één gang van de doolhof, waarin zij verloren dreigen te raken. Er zijn nog vele andere instanties die hen onder een papieren lawine begraven, zoals: het Beheersinstituut, de Bedrijfsgroep Effectenhandel, de Interdepartementale Commissie inzake Nationaliteitsvraagstukken, het Centraal Bureau voor Effectenregistratie, de Nederlandsche Bank N.V., Bureau Certificatie, de Hoofdgroep Banken, de Afdeling Effectenregistratie van de Raad voor het Rechtsherstel, het Ministerie van Financiën, enz. enz.

W eliswaar heeft nog geen van deze instanties het record bereikt van het Kantoor Deviezenvergunningen, doch met elkaar hebben zij ook al heel wat verordeningen over het hoofd van de arme commissiehoofd van de arme commissiehoofd van de bepalingen verkeerdt toe of overtreedt men een gebod, dan loopt de betrokkene nog ernstig gevaar in aanraking te komen met de rechter. Wanneer de wet zo omvangrijk is geworden, dat van niemand in redelijkheid meer kan worden verlangd, dat hij de wet kent, dan is recht geen recht meer en wordt het hoog tijd, dat er eens schoon schip wordt gemaakt.

Toen men aan een beursman vroeg, hoe de verschijning van de 250.000ste circulaire van de Nederlandsche Bank zou worden herdacht, antwoordde hij ad rem, dat „deze dan maar moest worden bezorgd op Zorgvlied“. (Voor niet-Amsterdammers vermelden wij, dat „Zorgvlied“ de naam is van een bekende begraafplaats aan de Amsteldijk).

Dit zijn de hoofdlijnen van het N.-Guinea vraagstuk

(Vervolg van pag. 1)

staat, dat Indonesië zich voor het communisme kan vrijwaren.

Dat een dergelijke vrijwaring in dit stadium niet kan worden gegeven en zelfs niet beredeneerd, behoeft geen betoog. Het communisme heeft zijn eigen methodiek van machtsverovering. Doch evenmin behoeft het betoog, dat het gevaar, dat Nederland de soevereiniteit over Nieuw-Guinea eventueel aan de Sovjet-Republiek Indonesia zou overdragen voor ons beslissend is, ook afgezien van de andere argumenten.

Soekarno's houding ten deze is geen kracht, doch zwakheid! Met name tegenover de communisten, die hij liever te vriend houdt dan tot vijanden maakt.

Hierin zit echter een ander gevaar.

Al dus zijn we gekomen tot de meest tragische complicatie in het Nieuw-Guinea-vraagstuk.

Uit hoofde van bedoelde zwakheid van het huidige Indonesische Gouvernement en van de groeiende macht van het communisme in de Archipel, zijn de Nederlanders in Indonesië — het is volkomen begrijpelijk — bevreesd geworden en vrij algemeen van oordeel, dat Nieuw-Guinea het niet waard is hen aan vernieuwde gevaren bloot te stellen. Zij zijn ronduit van oordeel, dat de soevereiniteit over Nieuw-Guinea behoort te worden overgedragen. Hun vrees is zeer groot.

Weigering van overdracht zal niet alleen hun eigendommen, doch ook hun levens in de waagschaal stellen. Zij voegen er aan toe, dat dit ook het geval zal zijn met de resultaten van de Ronde Tafel Conferentie, in het bijzonder de financiële-economische overeenkomst. Zij zijn de mensen die de stoten moeten opvangen. Wij hier in Nederland zouden in hun plaats moeten zijn, dan zouden we wat hetzelfde gevoelen zijn als zij.

Dit is een zeer ernstige zaak. Het zou welhaast misdadig zijn deze complicatie niet ernstig te nemen. Merkwaardig is het nochtans, dat een andere groep Nederlanders, n.l. de in Indië geboren welhaast smeken Nieuw-Guinea te behouden, opdat zij daar een nieuw vaderland kunnen vinden, want zij

zijn en blijven van mening, dat hun levens in de Republiek Indonesia vroeger of later zullen worden afgesneden, omdat zij onder communistisch régime geen Indonesiërs willen worden en tot elke prijs Nederlanders willen blijven.

Wel, laten wij kort zijn. Indonesië wordt communistisch, of wordt het niet. In het eerste geval helpt de overdracht der soevereiniteit toch niets en zal de zwakheid van Nederland met betrekking tot het Nieuw-Guinea-vraagstuk eerder provocerend dan kalmerend werken, ten nadele van de Nederlanders in Indonesië en van de Nederlandse belangen aldaar. En in het tweede geval zal het niet-communistische régime de macht moeten opbrengen om uit eigenbelang de Nederlanders en hun belangen te beschermen, nog daargelaten de noodzaak, internationale repercussies en reacties te voorkomen.

Wat hiervan echter zij, opgemerkt mag wel worden, dat politieke verantwoordelijkheid ten deze allerminst een benijdbare zaak is.

En tenslotte is er nog een aangelegenheid, die gewicht in de schaal legt. Dit is de zaak van de autochtone bevolking van Nieuw-Guinea zelf.

Het staat voor ons vast, dat deze bevolking in haar overgrote meerderheid met Nederland verbonden wil blijven en de Indonesiërs schuwt. Men leze het artikel in de Nieuwe

Courant van 23 September, van de hand van de Papoea N. Jouwé, met wie wij ook zelf uitvoerige besprekingen hebben gehad. In dit artikel, getiteld „De stem der Papoea's", treft de toon der waarachtigheid en bezitten de argumenten een opmerkelijke kracht.

Hiertegenover past moreel van de zijde van Nederland slechts de ongecompliceerde plicht, te doen wat zij vragen. Het laatste argument van de heer Jouwé luidt:

„Wij zijn er van overtuigd, dat de verplichtingen der Nederlanders jegens land en volk van Nieuw-Guinea niet zijn afgelopen en dat zij verder dienen voort te gaan met het open leggen van het land en het opvoeden der bevolking.”

Met het Nieuw-Guinea-vraagstuk staan wij voor een moeilijke en zelfs dubieuze zaak. Boven hebben wij haar zo objectief geschetst als ons subjectivistische mensen maar mogelijk is.

Mede is uiteengezet, tot welke conclusie wij zijn gekomen en op welke gronden.

Te hopen is slechts, dat onze nationale trots en ons geloof in Nederlandse roeping uiteindelijk andermaal ten volle zullen wederkeren, opdat de stuwkracht en het inzicht in voldoende mate aanwezig zullen zijn om althans deze taak, indien Nederland haar op zich neemt, tot een goed einde te brengen.

UIT DE PARTIJ

De Economische Commissie van de V.V.D. zal op Dinsdag 10 October te 2.30 uur in Hotel Terminus, Stationsweg 80 te 's-Gravenhage, een bijeenkomst houden betreffende de paragraaf economische zaken van het Werkprogram. Partijleden, die tot deze bijeenkomst toegang wensen, dienen zich zo spoedig mogelijk telefonisch of schriftelijk te wenden tot het Algemeen Secretariaat, Koninginnegracht 61, 's-Gravenhage, telefoon 111768, waarna zij een uitnodiging zullen ontvangen.

Vrouwen in de V.V.D.

Denkt U om onze vóór-vergadering op Zaterdagmiddag 14 October in de Internationale School voor Wijsbegeerte in Oud-Leusden?

Wij beginnen na aankomst van de speciale bus (f 0.25 p.p.), die van het Station Amersfoort vertrekt in aansluiting aan de trein uit het Noorden (volgens zomer-dienstregeling 13.38).

De secretaresse,
JOH. H. SPRINGER

AFDELINGSSECRETARISSEN:

Vraagt bij onze administratie de tarieven voor extra-exemplaren van ons weekblad, voor de verbreiding van onze beginselen en voor het werven van nieuwe abonnees.

Niet sociaal denkend genoeg

In een overigens te waarderen artikel in *Vrije Geluiden*, het weekblad van de V.P.R.O., trof ons een door de schrijfster, Mev. Mr. A. M. Klomp uit een tot haar gerichte brief geciteerde zin. Deze zin namelijk: „Wij zijn nog lang niet allen sociaal-denkend genoeg om socialist te zijn”.

Of genoemde schrijfster het met deze uitspraak eens is of niet, blijkt uit haar artikel niet. Het is in het geheel van haar betoog ook niet van veel belang. Belang heeft zo'n opmerking op zichzelf echter wel, daar zij uitspreekt wat velen denken: wie werkelijk sociaal voelt móét wel socialist zijn.

En juist omdat deze gedachte in *Vrije Geluiden* onweersproken doorgegeven wordt, willen wij er enige aandacht aan schenken.

Sociaal" betekent kortweg: maatschappelijk. Onder het begrip sociaal vat men samen alles wat betrekking heeft op de maatschappelijke verhoudingen der mensen onderling. Acht men deze definitie wat te cerebraal en meent men, dat in het woord sociaal ook een zekere bewogenheid met het lot der maatschappelijk mlinder of minst bedeeden tot uitdrukking komt, dan hebben wij daartegen geen enkel bezwaar. Alle staatkunde die deze naam verdient — wij sluiten dus despotische stelsels die slechts de macht van een enkele of van enkelingen of zodanige die alleen de macht of het belang van een bepaalde klasse beogen daar beslist van uit! — alle waarachtige staatkunde is naar haar wezen op het algemeen belang gericht. Reeds de oude Jeremy Bentham, een der geestelijke vaders van het Staatkundige liberalisme, noemde als doel van alle regeringsbeleid: het grootst mogelijke geluk voor het grootst mogelijke aantal.

Tegen Bentham's formulering zijn allerlei bezwaren aan te voeren; van liberaal standpunt bijv. de vraag hoe de staatkundige zal uitmaken wat voor ieder het grootst mogelijke geluk betekent en in hoeverre het in de macht der Staatkunde ligt dit „voor het grootst mogelijke aantal" te verwezenlijken. Niet te ontkennen valt echter, dat in deze formule het doel, dat de staatkundige voor ogen zweeft, ideaal toch wel zuiver getekend is.

Over de wegen nu die tot dit doel kunnen leiden, over de methoden waardoor het zo goed mo-

gelijk verwezenlijkt kan worden, lopen de meningen uiteen. Vandaar, alweer idetel gezien, het ontstaan van verschillende staatkundige stelsels als liberalisme, socialisme enz.

De socialist moge menen, dat het liberalisme nimmer tot dit doel kan leiden, hij mist het recht te beweren, dat het liberalisme niet op dit doel gericht zou zijn. Het is nodig dit nadrukkelijk te zeggen, juist omdat na de bevrijding het socialisme, onder nieuwe leuzen en in „verjongde" gedaante, niet als principieel doch als program-partij optredende, vele idealistisch-denkers in de waan bracht, dat wie waarlijk sociaal voelt en denkt zich onder de van van dit „personalistische" socialisme behoorde te scharen. Uit deze mentaliteit vloeit immers een zin als de door ons hier bedoelde voort: „wij zijn nog lang niet allen sociaal-denkend genoeg om socialist te zijn.”

Wijzen wij dus deze gedachte als te enen male ongegrond af, wij willen gaarne ook nog in het kort aangeven, waarom wij, van ons sociaal denken uit, het socialisme verwerpen. Ook dit achten wij nodig, juist omdat de „verwatering", die het socialisme in de Partij van de Arbeid schijnt te hebben ondergaan, velen blind gemaakt heeft voor het feit, dat wij in de staatkunde geplaatst worden voor een principieel keuze, ook waar het de verwezenlijking geldt van hetgeen wij als sociaal denkende en sociaal voelende mensen het belang der gemeenschap achten.

Dat men noodwendig socialist moet worden als men maar voldoende sociaal-denkend is, getuigt van eenzelfde misvatting als waartoe zij vervallen zijn, die menen, dat ware pro-

gressiviteit onvermijdelijk tot socialisme voert.

Socialisme — wil het woord enige zin behouden — is een stelsel, van een bepaalde maatschappij-conceptie uitgaande, op een bepaalde maatschappijvorm gericht. Hoe gematigd en verwaten het zich op een bepaald ogenblik moge aandienen, een socialistische gemeenschap is en blijft zijn einddoel. Reeds de gedachte aan een einddoel als vrucht van een tevoren ontworpen conceptie, doet de idee der progressiviteit te niet. Immers, ware het einddoel bereikt, dan viel er van een verder voortschrijden niet meer te spreken. Dan moest noodwendig alle kracht op het behoud van het dan geschapene gericht worden. D.w.z. dan trad verstarring onherroepelijk op.

Hierin staat het liberalisme principieel tegenover het socialisme. Het ziet de samenleving in voortdurende, nimmer eindigende beweging, waarbij nooit van een definitieve toestand — laat staan: naar een tevoren bedacht concept! — sprake kan zijn. Principieel is niet het socialisme, doch het liberalisme progressief.

Het is dit óók, waar het de opheffing van sociale misstanden betreft. En wanneer het ook daarbij zich tegenover het socialisme plaatst, doet het dit omdat het, de goede bedoelingen van het socialisme ten deze niet miskennende, overtuigd is, dat het socialisme uiteindelijk niet brengen kan „het grootst mogelijke geluk voor het grootst mogelijke aantal". Want het socialisme moet krachtens zijn wezen brengen een maatschappij, waarin de Staat alle macht tot zich zal hebben getrokken en — gelijk het in het beginselprogram onzer Partij wordt gezegd — aan de individuele mens alle vrijheid zal zijn ontnomen.

Hiertegen nu verzet zich ons sociaal denken en gevoelen.

Anders dus dan de schrijver van de door ons gewraakte zin het uitdrukte, zeggen wij: juist omdat wij sociaal-denkend zijn, kunnen wij geen socialist zijn. Want wij zien — om nog eenmaal ons beginsel-program te citeren en daarmee te besluiten — in de vrijheid van de mens, naar zijn aard bestemd om als vrije persoonlijkheid in gemeenschap te leven, het kostbaarste goed.

De R.

Vereniging van Staten- en Raadsleden

Zoals wij reeds eerder berichtten, zullen in October a.s. twee bijeenkomsten van de Vereniging gehouden worden. Op beide bijeenkomsten zal het woord worden gevoerd door

Mr. S. J. R. de Monchy, lid van de Provinciale Staten van Zuid-Holland, over het onderwerp:

Cemeenschappelijke regelingen tussen provincies en gemeenten. De eerste bijeenkomst vindt plaats op Zaterdag, 7 October a.s., n.m. 2.30 uur, in hotel Atlanta, Coolingsingel 97, Rotterdam.

Belangstellende leden van de partij kunnen door leden der Vereniging geïntroduceerd worden. Aangezien voor hen, die een lange afstand dienen af te leggen, reden zou kunnen bestaan uit overwegingen van financiële aard van het bijwonen der bijeenkomst af te zien, stelt het bestuur der Vereniging de mogelijkheid open reiskosten derde klasse te declareren.

Over de tweede bijeenkomst, die ten gerieve van hen, die woonachtig zijn in het Noorden en Oosten van ons land, op Zaterdag, 21 October, te Meppel zal worden gehouden, zal een nadere publicatie in „Vrijheid en Democratie" verschijnen.

Dingen, die Middenstanders interesseren

Ongetwijfeld hebben ook onze lezers kennis genomen van de **grootse protest-demonstratie**, welke de **Nederlandse bakkers** op Woensdag 20 September j.l. te Amsterdam hebben gehouden. Het was een unieke gebeurtenis, dat 11.000 zelfstandige ondernemers uit één branche naar de hoofdstad kwamen om in drie grote zalen te vergaderen. Het onderwerp, dat door de vele sprekers in deze vergaderingen werd behandeld, was de omzetbelasting en alles wat daarmee samenhangt. Hieraan wil ik nu enige aandacht wijden. Dat bij de middenstand zeer grote bezwaren leven tegen de omzetbelasting is over-

deze belasting voor het komende jaar opbrengt. Dit is volgens de begroting 950 miljoen gulden, hetgeen in de praktijk wel zal neer komen op een miljard.

A fzonderlijke doorberekening aan het publiek, dat op de bakkersbijeenkomst ook nog werd toegevoegd, heeft evenveel bezwaren in zich als voordeel en daarom moet men dus alle krachten inspannen om heffing bij de bron te verkrijgen. Natuurlijk zal de Minister met bezwaren komen, maar zonder strijd wordt nooit iets bereikt.

Het is dan ook om deze reden, dat ik alle besturen van middenstandscmissies en haar leden in onze Partij nog eens ernstig opwek in de komende vergaderingen aan dit onderwerp aandacht te schenken.

En hiermede kom ik dan vanzelf aan een tweede belangrijk punt, namelijk de wederinstelling van de prijzencontrole, zoals deze de vorige week door Minister v. d. Brink is aangekondigd. Het standpunt van de Minister en dus ook de instructies voor de prijsbeheersing zijn te dien aanzien aanmerkelijk veranderd, verzeleken bij de jaren 1946-1947. Was oorspronkelijk de waardering voor de Prijzencommissie niet groot, de ondervinding heeft geleerd, dat deze instelling hetzelfde doel kan bereiken als elke ambtelijke controle, met een soepeler houding tegenover de overtreders. Het is dan ook om deze reden, dat ik op de afdelingen van onze Partij, op de Vrouwenclubs en tenslotte ook weer op de Middenstandscmissies een dringend beroep doe om er voor zorg te dragen, dat zij in deze prijzencommissies vertegenwoordigd worden. Laat dit niet alleen over aan vertegenwoordigers van de E.V.C., N.V.V., Sociaal Democratische Vrouwenclubs e. d., maar laten wij er op letten, dat in deze instanties ook het vrijzinnig liberale element vertegenwoordigd wordt.

Door
JOH. CORNELISSEN
Lid van de Tweede Kamer

bekend. Dat de Minister tot nu toe geweigerd heeft te voldoen aan het verzoek hierin veranderingen te brengen, is evenzeer bekend. Toch komen deze er nu en het oordeel over deze veranderingen is speciaal bij de middenstand niet overal gelijklopend. Naast verhoging van de omzetbelasting voor de ene groep artikelen, staat algehele vrijstelling van de omzetbelasting voor andere artikelen. Het viel dan ook op, dat een aantal argumenten in de vergadering der bakkers in feite betekenden een aanval op andere groepen van middenstanders en dit lijkt mij voor de totale argumentering zeer funest. Het is daarom, dat naar mijn mening al degenen, die opkomen voor de belangen van de middenstanders inzake deze veranderingen van de omzetbelasting, moeten blijven aandringen op een heffing bij de bron. Dit is naar mijn stellige overtuiging het enige, dat met zeer veel moeite misschien kan worden bereikt. Afschaffing lijkt onmogelijk, gezien het bedrag, dat

lusten te Makassar aan de Ambonnezen wijt. Hier is misverstand. Over de vraag, wie die onlusten heeft veroorzaakt, heb ik me n.l. niet uitgelaten; dat was met het oog op de strekking van mijn artikel — de vraag of de aan de Ambonnezen gedane toezeggingen waren of zouden worden geschonden — niet nodig.

W at ik heb geschreven, was slechts dit, dat, nadat die onlusten eenmaal uitgebroken waren, een aantal Ambonnezen volgens persberichten uit den band zou zijn gesprongen, d.w.z. niet voldoende in de hand van de Nederlandse commandanten zijn gebleven. Over de vraag, of er, zo ja, in hoeverre men hen dit moet aanrekenen, heb ik me alweer niet uitgelaten. Maar ik heb geschreven, dat de Regering alleen dan verantwoordelijk voor hun gedragingen kan zijn, wanneer zij ze vast in de hand heeft. En om dit te herstellen heeft de Regering gemeend hen naar Java te moeten overbrengen.

Van wat ik toen schreef, behoeft ik dus niets terug te nemen. Wel wil ik — ter voorkoming van verder misverstand — er aan toevoegen, dat thans evenmin als toen de gedachte bij mijn opkomt om enige blaam op de Ambonnezen te werpen. Voor het uiten van een oordeel over hun gedragingen ontbreekt mij de kennis

UTRECHTENAREN!

Woensdag 11 Oct. zal in het gebouw voor Kunsten en Wetenschappen, Mariaplaats 27 te Utrecht om 8 uur een Openbare Vergadering worden gehouden.

Sprekers: Dr. J. A. H. J. S. Bruins Slot; J. van de Kieft en P. J. S. Serarens.

Toegangskaarten à f 0.25 per persoon verkrijgbaar bij G. C. van de Haar, Amsterd.str.weg 146, Tel. 17340.

AFDELINGSSECRETARISSEN:

Onze administratie is gaarne bereid met U te spreken over de mogelijkheid van uitbreiding van onze lezerskring.

STUDIE-CONFERENTIE

VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE OVER

De politieke situatie in Nederland

Zaterdag 14 en Zondag 15 October 1950 in de Internationale School voor Wijsbegeerte te Oud-Leusden

Agenda:

ZATERDAG 14 OCTOBER.

- 16.00 uur: Opening
- 16.15 uur: „De sociologische betekenis van de politieke partij”. Spreker: **Mr. H. VAN RIEL**. GEMEENSCHAPPELIJKE AVONDMAALTIJD
- 20.00 uur: „De algemene politieke toestand”. Spreker: **Mr. P. J. OUD**.

ZONDAG 15 OCTOBER:

- 10.30 uur: „De praktijk van de werkwijze van de Eerste Kamer der Staten-Generaal”. Spreker: **Prof. Mr. A. N. MOLENAAR**. GEMEENSCHAPPELIJKE KOFFIEMAALTIJD
- 14.00 uur: „De praktijk van de werkwijze van de Tweede Kamer der Staten-Generaal”. Spreker: **Drs. H. A. KORTHALS**, die tevens een kort overzicht zal geven van zijn ervaringen te Straatsburg.
- 16.00 uur: Sluiting.
Na elke inleiding zal gelegenheid bestaan tot het stellen van vragen.

N.B. Aanmelding dient te geschieden door de strook op pag. 7 ingevuld aan ons toe te zenden.

Het aantal aanmeldingen is zo groot, dat nog slechts plaats beschikbaar is voor belangstellenden, die geen gebruik zullen maken van logies en maaltijden. Aan het bijwonen van de conferentie zijn voor hen geen kosten verbonden. Aangezien de conferentie-zaal ten hoogste 200 mensen kan bevatten, zullen wij ons echter, indien het totaal aantal aanmeldingen dit getal mocht overtreffen, tot onze spijt genoodzaakt zien de inschrijving te sluiten.

Voor vervoersfaciliteiten te Amersfoort zal worden zorggedragen.

De Ambonnesese soldaten

Het ingezonden stuk van Prof. Vogel onder dit opschrift, noopt mij tot een wederwoord op een tweetal punten.

Voor eerst de quaestie van de aan de Ambonnezen gedane toezeggingen. Mijn artikel was ingegeven door de berichten en geruchten, dat de Regering haar toezeggingen geschonden had. En ik stelde daartegenover, dat zulks niet het geval was, aangezien de gedane toezeggingen eerst in werking zouden kunnen treden, dan wel geschonden worden bij ontslag uit den dienst en de Ambonnezen (nog) niet ontslagen waren, aangezien ze nog steeds in Nederlandsche militaire dienst waren. Ze zijn slechts overgebracht naar Nederlandse kampen op Java.

Ik begrijp dan ook niet, hoe Prof. Vogel thans schrijven kan: „De weerbare mannen zijn nu naar Java gebracht, terwijl de gezinnen zich thans merendeels op Ambon bevinden.... De gegeven belofte is dus (ik spatieer) niet gestand gedaan, het recht is geschonden. Dit valt niet te verbloemen”. Ik begrijp dit niet, enerzijds omdat er toegezegd was, dat ze bij ontslag niet ergens gebracht zouden worden, waar ze niet wilden zijn en van ontslag (nog) geen

sprake is, anderzijds omdat hun nimmer is toegezegd, dat ze tijdens den loop van hun dienstverband steeds op Makassar zouden blijven. Het ontgaat me dus, hoe men in een overplaatsing naar, onder Nederlandse controle staande kampen op Java

Door
Mr. W. C. WENDELAAR
Lid van de Eerste Kamer

een schending van de gedane toezeggingen kan zien.

Ik weet wel, dat velen in de overbrenging naar Java een eerste stap zien tot een ontslag uit de militaire dienst op Java, waarvan het gevolg zou zijn, dat de Ambonnezen in handen zouden vallen van hun verbitterde tegenstanders. Maar de strekking van mijn artikel was juist om de lezers gerust te stellen, dat dit gevreesd ontslag aldaar niet alleen niet gegeven is, maar bovendien ook niet gegeven zal worden.

Te dien aanzien zijn er thans reeds enige verdere aanwijzingen. Zoals men kan weten, is n.l. de Staats-secretaris van Oorlog sedert dien naar Indonesië gereisd om aldaar onder meer de quaestie van het ontslag der Ambonnezen te regelen. Hoe dat geregeld zal worden, is me niet bekend, maar wel ben ik overtuigd, dat onze Regering daarbij geen gedane beloften zal schenden. Bij de behandeling van de oorlogsbegroting in de Tweede Kamer hebben de Minister en de Staatssecretaris van Oorlog beiden dienaangaande dan ook geruststellende verklaringen afgelegd, waarmee de Kamer genoegen heeft genomen.

En nu het tweede punt. Prof. Vogel neemt aan dat ik de bloedige on-

**STALEN MEUBELEN
„GISO“-LAMPEN**

Vóór 9 October a.s. inzenden aan het Algemeen Secretariaat van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie, Koninginnegracht 61, 's-Gravenhage.

Ondergetekende

Adres

Woonplaats

geeft zich hierbij op als deelnemer (-ster) aan de studie-conferentie van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie op 14 en 15 October 1950 in de Internationale School voor Wijsbegeerte, Dodeweg 9 te Oud-Leusden.

Handtekening:

Betonartikelen

N.V. BETONDAK

fabriek van bouwmaterialen ARKEL
kantoor te GORINCHEM

N.V. Machinefabriek

IJZER-STAAL-EN
METAALGIETERIJ

v.h. BAKKER & Co.
RIDDERKERK

Ondanks inering
betere investering

GESLOTEN **S-KA** MOTOREN
UNIVERSIEEL BRUIKBAAR

HBU HBU

?

Profiteert U wel
ten volle van ons?

Een vraag die misschien wat vreemd aandoet... Maar toch een zeer begrijpelijke vraag, immers de Bank kan U velerlei diensten bewijzen, die U tijd en geld besparen en die Uw welvaart verhogen. Ons boekje „Rekening Courant ook voor U” vertelt U omtrent de voordelen, die U kunt hebben van een relatie met ons.

HOLLANDSCHE BANK-UNIE N.V.
AMSTERDAM - DEN HAAG - ROTTERDAM

N.V. SCHEEPSWERVEN

„PIET HEIN”

BOLNES en PAPENDRECHT

DWARSELLINGEN 115 Meter
DROOGDOK 115 x 30 Meter

SMIT

SLIKKERVEER

Voor dagelijks gebruik!

DE JONG'S
CHOCOLADE
CHOCOLADE
HAGELSIAG.
De eenige echte!

N.V. Nederlandsche
Caoutchouc- en Cutta-
Porenfabriek

v.h. Bakker & Zn.
Ridderkerk

Technische
rubberartikelen

N.V.
W. A. HOEK'S

MACHINE- EN ZUURSTOFFABRIEK
Hoofdkantoor en Machinefabriek
te Schiedam.

Compressors voor alle gassen en ledereen druk.
Installaties voor de bereiding van zuurstof, stikstof, enz.

Abraham van Stolk & Zoonen N.V.

Houthandel
Schaverij - Zagerij

uren - Dennen - Oregon Pine - Pitch-Pine - Helpalen

Rotterdam, Telef. 35400 - Postbus 1100

Internationale bankzaken

Voor Uw zaken met Azië beschikken wij over 17 kantoren in Indonesië en eigen vestigingen in Bombay, Calcutta, Bangkok, Singapore, Hongkong, Kobe, Tokyo.

Inlichtingen verstrekken onze kantoren in Nederland:

AMSTERDAM, Singel 250
ROTTERDAM, Mathenesserl. 235
DEN HAAG, Lange Vijverberg 11

NATIONALE HANDELSBANK N.V.

gevestigd sedert
1863

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

VRIJDAG 6 Oct. 1950 No. 129

EEN NATIONAAL
KABINET

pag. 6

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Lonen en sociale rechtvaardigheid

De middengroepen moeten de klappen opvangen

Het is enigszins merkwaardig gelopen met de gedachtenwisseling over het vraagstuk van lonen en prijzen in de Tweede Kamer. Men kan het hiermede verband houdende complex van economische kwesties niet splitsen; alles behoort tezamen en moet ook in verband met elkaar worden gezien.

Zo is het echter niet gegaan. Eerst kreeg de Kamer een nota over het prijzenvraagstuk. De reden hiervan was duidelijk. In de vakbeweging was het lied van de prijzenstop aangeheven en het P.v.d.A.-Kamerlid Suurhoff, bestuurder van het N.V.V., had het vraagstuk van de prijzen in de Kamer afzonderlijk aan de orde gesteld. De regering kwam toen met een nota over haar prijzenbeleid, een nota waarin de hand van minister van den Brink duidelijk was te onderkennen. „Een prijzenstop heb ik in het geheel niet nodig”, zo kan het standpunt van de bewindsman worden samengevat, „ik red de zaak wel en ik voorkom wel ongelukken met de mogelijkheden, die thans reeds te mijner beschikking staan”.

Een week na minister van den Brink is toen ook minister Joekes met een nota over het loonvraagstuk gekomen. Was de nota van minister van den Brink een stuk van een bewindsman, die weet wat hij wil, de nota inzake de lonen verried een ontstellend gebrek aan visie op de toekomst. En eigenlijk ook gebrek aan visie op het heden. In plaats van het loonvraagstuk te plaatsen in het kader van de door de regering te voeren economische politiek en van de economische mogelijkheden, werd volstaan met te vertellen wat er met betrekking tot de lonen was gebeurd, terwijl nog enige nevenmaatregelen puntsgewijze werden samengevat.

* * *

In de laatste alinea van deze uitermate sobere nota werd dan nog gezegd, dat de Regering er zich van bewust was, dat de nieuwe maatregelen t.a.v. de lonen „extra lasten op het bedrijfsleven leggen, met alle consequenties van dien”, maar welke deze consequenties wel zijn, hield de Regering angstvallig geheim. De laatste zin van de nota was verder een voorbeeld van nietszeggendheid. De Regering zeide daarin van mening te zijn „dat de sociaal gerechtvaardigd te achten verhoging van het loonpeil economisch verantwoord is, omdat zij vertrouwt, dat allereerste met inspanning van alle krachten zal worden gestreefd naar een verdere opvoering van de productie en de arbeidsproductiviteit”. Met deze zin meende de regering het belangrijke economische aspect te kunnen afdoen.

* * *

Wanneer men de zaken alleen van de sociale zijde beziet, is men gauw klaar. Dan kan men zich alleen maar verheugen wanneer men het loon zo hoog mogelijk kan opvoeren. Maar, wie sociale politiek bedrijven wil, moet zorgen, dat er een goede economische onderbouw is. Want wanneer men maar doorgaat met zijn sociale eisen op te voeren zonder rekening te houden met de economische mogelijkheden, zal men op een kwade dag moeten zien, dat de sociale bovenbouw in elkaar stort omdat het economische

fundament het niet meer houden kan. Sociale eisen stellen is een kleine kunst, maar men moet zorgen, dat men eerst de economische voorwaarden schept, die voor de vervulling nodig zijn. En zolang die economische voorwaarden niet zijn geschapen, zo lang moet men met de uitvoering van zijn sociale wensen wachten. Hoe bitter dat ook kan zijn.

* * *

Onze partij heeft getoond, dat zij voor een krachtige sociale politiek is. Wij hebben reeds meermalen uiteengezet, dat wie waardering heeft voor de menselijke persoonlijkheid, krachtens beginsel moet zorgen voor goede sociale omstandigheden.

Maar dit keer hebben wij de vraag van de economische mogelijkheden met de grootste nadruk naar voren moeten brengen. Wij menen namelijk, dat ons volk de ware situatie van onze economische toestand moet worden voorgehouden. Het gaat er niet om, dat wij elkaar telkens weer vertellen, dat wij zo arm zijn geworden, maar het gaat er om, dat wij dit diep tot ons laten doordringen en ons afvragen wat wij ons economisch wel en wat wij ons niet kunnen permitteren. En dan weten wij wel, dat het ons geen populariteit zal bezorgen wanneer wij ons volk met onze armoede confronteren, maar wij weten ook, dat dit absoluut nodig is, willen wij op een ogenblik niet voor ondragelijke spanningen komen.

* * *

Wij hebben vorige week in de Kamer dan ook onze zorgen en onze bezorgdheid tot uitdrukking gebracht. En wij moeten zeggen dat de Regering ons niet gerust heeft kunnen stellen.

Wij hebben gewezen op onze positie ten opzichte van het buitenland. Wij hebben er op gewezen, dat wij juist in een periode van steeds meer liberalisatie moeten zorgen, dat wij zo krachtig mogelijk staan in ons concurrentievermogen. De Regering heeft ten deze geen opheldering kunnen geven. De ministers beschikten niet over vergelijkingsmateriaal met betrekking tot de lonen hier en in het buitenland. Wij hebben ons toen veroorloofd ervan te spreken, dat de loonsverhoging dus een sprong in het duister is geweest. Wat wij nogal een gevaarlijke sprong vinden.

Wij hebben ook de verhoging van de productie en de arbeidsproductiviteit ter sprake gebracht. Maar ook op dit punt was het antwoord der Regering uitermate zwak. En dit is toch wel het cardinale punt. Wij hebben gemeend de Regering aan haar eigen uitspraken te moeten herinneren, die zij gedaan had bij het loondebat in December j.l. Toen had minister van den Brink gewezen op de noodzaak van verhoging der arbeidsproductiviteit. Wij hebben nu in dit debat met de cijfers van het Centraal Planbureau — en dat regeringsbureau kan het weten — aangevoerd, dat de arbeidsproductiviteit lang niet in voldoende mate omhoog is gegaan. En wij hebben er op gewezen, dat de wanverhouding van nu — waarbij het reële loon ligt boven het peil van 1938, terwijl de arbeidsproductiviteit thans ruim 90% van het peil van 1938 is, — moet verdwijnen.

Tot ons leedwezen (en onze vreugde...) moeten wij mededelen, dat wegens overgrote belangstelling de inschrijving voor de studieconferentie te Oud-Leusden is gesloten.

Laten wij ons goed realiseren, dat wij reeds jaren arm zijn. En daarbij is nu gekomen de noodzaak van grotere inspanning voor de militaire sector, waardoor er vanzelfsprekend minder overblijft voor de civiele consumptieve sector, terwijl bovendien de prijzen der grondstoffen die wij moeten importeren, zeer aanzienlijk zijn gestegen.

In zulk een situatie past de grootste voorzichtigheid bij het nemen van sociaal-economische maatregelen, hoezeer men die sociaal ook wenselijk moge achten.

* * *

Het is overigens verwonderlijk, dat bij velen het begrip sociale rechtvaardigheid maar een beperkte betekenis blijkt te hebben. Dat grote groepen van kleine spaarders in steeds ernstigere moeilijkheden komen deert dezulken niet. Wij hebben hierop in de Kamer gewezen en wij hebben gezegd:

„Mijn vraag is nu: hoe kan ons volk de in vergelijking met 1938 gestegen lasten dragen, als het reële inkomen van de grote massa met geen procent mag worden aangetast? Moeten dan de particuliere spaarders, de salaristrekenden, de kleine huiseigenaren, veelal kleine mensen, die een leven van ploeteren en zuinig zijn achter de rug hebben, weer opnieuw de klappen opvangen? Laat men dan niet spreken van sociale rechtvaardigheid, want sociale rechtvaardigheid eist een verdeling van lasten over allen”.

Wij hebben ook met cijfers de positie der middengroepen in ons volk aangegeven. De levensstandaard van een echtpaar met 2 kinderen, dat in 1940 een bruto salaris had van f 4000 was in 1948 verlaagd met 28½%. Voor een overeenkomstig gezin met een bruto-inkomen van f 6000 in 1940 was de verlaging 36%. Voor hogere inkomens was de verlaging van de levensstandaard procentueel nog groter. Het is ook om deze reden, dat wij mede hebben gepleit om de grens van f 3600 bij de loonsverhoging op te heffen.

* * *

Niet alleen, dat er ten aanzien van de middengroepen in ons volk sociale onrechtvaardigheid wordt bedreven, economisch bezien is de nivelleringspolitiek ook een ramp.

In ons volk merken wij steeds meer, dat er geen prikkel meer bestaat om extra-prestaties te leveren. In het bijzonder denken wij hierbij ook aan de arbeidersklasse. Wanneer een jeugdige arbeider niet ziet, dat zijn moeiten om zich een vak eigen te maken op een duidelijke wijze een beloning vinden in de toekomst, dan zal de prikkel om zich te scholen verdwijnen. Dit is geen theoretische redenering, maar dit doet zich in de praktijk zo voor.

En dit achten wij een vraagstuk, dat blijkbaar onvoldoende in de belangstelling van de Regering staat en dat wij toch van groot gewicht achten. Want wij kunnen prachtige industrialisatie-plannen maken, als wij echter niet zorgen, dat wij vakbekwame arbeiders hebben, dan zal de industrialisatie daarop stranden.

(Vervolg op pag. 3).

☆ parlementaire flitsen ☆

Tweede Kamer beproeft nieuwe werkmethode

Loon- en prijsdebat bracht verrassingen

Kunst en cultuur als smakelijk tussengerecht

Het parlementaire werk dient niet alleen goed te geschieden, maar het moet óók op tijd klaar komen. Deze wijze woorden, welke juistheid wel door niemand zal worden bestreden, sprak dr. Kortenhorst de vorige week bij de verdediging van zijn voorstel, om, bij wijze van proef, ditmaal het vooronderzoek van de begroting op andere wijze te doen plaats vinden dan tot nu toe, in overeenstemming met de bepalingen van het Reglement van Orde, het geval was. Heel in het kort gezegd, komt die andere methode hier op neer, dat dit vooronderzoek niet meer aldus geschiedt, dat ieder begrotingshoofdstuk in elk der vijf afdelingen wordt onderzocht, waarin de Kamer zich pleegt te splitsen, maar dat voor elk hoofdstuk van de begroting (met uitzondering voor die, waarbij de algemene politieke en financiële beschouwingen worden gehouden) een speciale begrotingscommissie van 9 leden met 9 plaatsvervangers wordt aangewezen (voor Onderwijs, K. en W. 11 leden).

In het oude systeem werden alle leden dus bij de gehele voorbehandeling van de begroting betrokken en was dus zelfs een „fractie” van één man in de gelegenheid, aan de gedachtenwisseling bij dit vooronderzoek deel te nemen en haar (of zijn) opmerkingen te plaatsen of vragen te stellen. In het nieuwe systeem is dat in opzét niet het geval, maar wel is toch de mogelijkheid geopend voor Kamerleden, die zulks wensen en er de gelegenheid voor hebben, de vergaderingen óók van de begrotingscommissies, waarin zij geen zitting hebben gekregen, bij te wonen en er zelfs hun opmerkingen te maken dan wel schriftelijk nota's aan deze commissies in te zenden.

Om het nieuwe systeem nog efficiënter te maken, is de mogelijkheid geopend, dat de begrotingscommissie met de minister, wie het aangaat, in mondeling contact treedt en dat zij dan eventueel onmiddellijk met een „eindverslag” uitkomt, waarin het resultaat van het overleg met de minister is verwerkt en waardoor dus de afzonderlijke „voorlopige verslagen” en „memories van antwoord” in deze gevallen zouden komen te vervallen.

De efficiëncy van het nieuw voorgestelde systeem valt, dunkt ons, vooral wanneer men het afmeet aan de boven aangehaalde wijze woorden van de Kamerpresident, vrij duidelijk in het oog.

Efficiëncy moge, vooral in deze tijd, echter een zeer waardevol ding zijn, zij mag toch niet in alle gevallen en onder alle omstandigheden de hoogste norm zijn. En nu valt niet te ontkennen, dat ook deze zaak, zoals zovele zaken, twee kanten heeft.

Het was daarom, naar het ons lijkt, goed, dat onze fractie zich bereid verklaarde, met deze proef mede te gaan, maar dat zij zich, bij monde van drs. Korthals, daarmee niet gebonden verklaarde bij de toekomstige definitieve beslissing en dat zij aandacht vroeg voor de nadelen, welke ongetwijfeld ook aan de nieuwe methode zijn verbonden.

Als eerste bezwaar noemde de heer Korthals, gelijk ook de anti-rev. woordvoerder de heer Schouten had gedaan, dat in de hand kan worden gewerkt, dat men teveel binnenskamers gaat afhandelen. Nu kan men wel zeggen: maar natuurlijk geldt dat slechts zaken van eenvoudige aard. Maar over dat „eenvoudige” kan nogal verschil van mening zijn en wat de een van weinig belang acht, kan de ander van groot belang achten.

Een ander gevaar is, dat men het begrotingswerk te veel als het werk van specialisten zou gaan zien en dat, zoals prof. Romme het in de „Volkskrant” uitdrukte, men de Kamer te

veel zou gaan zien als een verzameling van „specialisten-clubs” en de gedachte van het „allround” Kamerlidmaatschap steeds meer op de achtergrond zou komen.

Tenslotte stelde de heer Korthals als essentiële voorwaarde (en op dit punt kreeg hij een redelijke toezegging van de Kamervoorzitter), dat de vergaderingen van de commissies zodanig worden gehouden, dat de leden in staat zullen zijn hun lidmaatschap op behoorlijke wijze waar te nemen en dat de leden der Kamer daar in het algemeen aanwezig zullen kunnen zijn.

Na het debat in eerste aanleg over de nota van de Regering inzake de prijspolitiek, aan welk debat wij onze vorige parlementaire kroniek hebben gewijd, werd een kleine week later gerepliceerd. Inmiddels echter was nu ook een toegezegde Regeringsnota over de loonpolitiek verschenen en de bespreking van deze nieuwe nota werd met de replieken over de prijzen gecombineerd.

Bezien wij de resultaten van dit loon- en prijsdebat, dan is wel het meest opvallende de tragi-komische positie, waarin de voornaamste woordvoerder van de P.v.d.A.-fractie, de heer Suurhoff, zich zag gedrongen.

Begonnen immers als heftig opposant tegen de prijspolitiek, die bij interpellatie (ware zij toegestaan) zelfs een onmiddellijke prijsstop als uitgangspunt voor een volledige prijsbeheersing (met alle nationale en internationale gevolgen van dien) had willen eisen, werd hij door bekwaam en handig spel van minister Van den Brink en van de niet-socialistische Kamermeerderheid zelfs in de positie gedrongen van..... indiener ener motie van goedkeuring van het Regeringsbeleid!

Deze motie, zoals zij tenslotte is geworden, vraagt immers niet anders dan een voortzetting van de politiek der Regering tot het teregtgaan van ongemotiveerde prijsverhogingen en tot een beperking der verhogingen dus tot die, welke een onvermijdelijk gevolg zijn van de prijsstijgingen buiten onze grenzen.

Zó kon minister Van den Brink deze motie zelfs gaarne als een steun aan het Regeringsbeleid op dit punt aanvaarden. En zó kon ook de heer Korthals, tot vermaak van het niet-socialistische deel van de Kamer, kort vóór de stemming de verklaring afleggen, dat de V.V.D.-fractie, nu door de uitleg, die de minister aan de motie-Suurhoff had gegeven, van de politiek, welke de socialisten aanvaankelijk hadden bepleit, niets was overgebleven, bereid was, haar „steun aan de minister” niet te onthouden. De motie-Suurhoff werd daarna zelfs zonder hoofdelijke stemming aanvaard, met aantekening slechts, dat de communisten geacht wilden worden te hebben tegen gestemd.

Er is over het loonbeleid met minister Joekes nog heel wat van gedachten gewisseld. Ook de heer Korthals heeft daarover nog uitvoerig gesproken en nogmaals van de grote reserve getuigd, welke de V.V.D.-fractie ten opzichte van het loonbeleid der Regering meent te moeten innemen.

Wij zullen daar na onze kroniek van de vorige week en na het eveneens in het nummer van de vorige week

opgenomen artikel over de loonsverhoging niet diep meer op ingaan. De heer Korthals herinnerde echter aan het woord van zijn fractiegenote, mevrouw Fortanier-de Wit, die bij de loonronde van December j.l. deze, wegens de daaraan door de Regering verbonden absolute voorwaarde van opvoering der productie, „een wissel op de toekomst” had genoemd. Is, zo vroeg hij, deze wissel gehonoreerd of nemen wij er nu nog een tweede wissel bij?

In dit verband besprak hij ook nogmaals het vraagstuk van de noodzakelijke productievergroting en opvoering van de arbeidsproductiviteit.

Met in feite alle andere sprekers (en met de Stichting van de Arbeid) had onze woordvoerder grote bezwaren tegen de nivellerende werking van het voor de loonsverhogingen vastgestelde maximum van f 180. Zowel op sociale als op economische gronden is dit maximum verwerpelijk. Het kon niet uitblijven, dat de regering zich van dit werkelijk algemene verzet toch iets moest aantrekken en zo kwam minister Joekes dan tenslotte ook met de verklaring, dat de Regering, hoewel in beginsel vasthoudend aan een zekere begrenzing, bereid was, de uitwerking daarvan in nadere overweging te nemen. Als ons blad verschijnt, is wellicht inmiddels reeds bekend geworden, welk resultaat deze nadere overweging heeft opleverd.

Tenslotte werd nog, met één stem meerderheid (39 tegen 38) een motie van de heer Stapelkamp (A.R.) aangenomen, om voor de overheidsgepen-sionneerden een gelijke regeling te treffen als voor hen, die uitkeringen krachtens de sociale verzekeringswetten ontvangen (een nieuwe verhoging met 5% dus). De Regering had reeds bekend gemaakt, dat zij zich over de pensioenen beraadde, doch de heer Stapelkamp achtte het goed, juist met het oog op dit beraad, reeds een uitspraak van de Kamer uit te lokken. Ook onze V.V.D.-fractie heeft haar stem aan deze motie gegeven.

Tussen de inzet van het prijzen-debat en de latere discussies over de lonen lag, als een geestelijke verkwikking, het „full dress debate” over kunst en cultuur.

Dat wij dit zo stellen, is zeker geen miskening van het ontzaglijk grote belang, dat voor ons allen en voor onze volksgemeenschap bij de sociaal-economische vraagstukken betrokken is. Het is slechts bedoeld als erkenning, dat de mens bij brood alleen niet leven kan en dat wie zich lange tijd in materiële zaken heeft moeten verdiepen, het als een weldaad voelt, een wijl uit deze dagelijkse materiële zorgen als het ware te zijn uitgetild naar de ijle en serene sfeer, waarin kunst en cultuur zich bewegen.

Collega Deze Burger, die welklijks de tweede pagina met ons deelt, maakte de lezer de vorige week reeds deeltachtig van de gevoelige snaar, welke het „menselijke” betoog van onze r.k. dichter-politicus Bernard Verhoeven bij diens maidenspeech in de Kamer in Des Burgers gemoed op de publieke tribune had doen trillen.

Bernard Verhoeven is, bij ons weten, de enige dichter in de Kamer, al zullen er wel leden zijn, die, vooral in hun jonge jaren, wel eens met meer of minder succes gepoogd hebben, hun diepste gevoelens in — nimmer in de openbaarheid getreden — dichterlijke volzinnen uit te drukken.

Deze burger

heeft dat nu gelezen van meneer Westerling en van meneer Thiessen en dat meneer Westerling dingen gezegd heeft over meneer Thiessen, die niet plezierig voor meneer Thiessen zijn.

Deze burger heeft zijn schrijftafel vlak voor het raam geschoven om nog iets op te vangen van het laatste licht van de dag.

Het regent met dichte, ruisende stromen over de stad en tegen het venster. Het is een somber uur en wanneer het uur somber is, is het goed zich te bezinnen op de dwaze dingen van het leven. De tragische en de komische en de tragi-komische bovenal.

Deze burger vindt die geschiedenis Thiessen-Westerling tragi-komisch.

Wat zijn dat voor nare dingen tussen twee mannen? Wat is dat voor een onzinnig drama, dat zich ontrolt voor onze brave, verwonderde krantenlezersogen?

Een spel van trouw en ontrouw, met centjes en diamantjes bestrooid. Zo'n spel wordt dagelijks duizend maal gespeeld. Mutatis mutandis, zoals wij latinisten zeggen. Elk op zijn eigen wijze. In zijn eigen vorm. Naar zijn eigen trant. Maar altijd naargeestig. Altijd somber in de regen die tegen de ruiten ruist.

Er zullen er wel zijn die op Westerling-Thiessen commentaar en overpeinzing schrijven gaan. Deze burger maar liever niet.

Want het is allemaal zo oud als de wereld. Zo oud als de mensen. Als de diamantjes. En de centjes. Zo oud als trouw en ontrouw en de appel uit het paradijs.

De regen ruist tegen de ramen en in het hart van

DEZE BURGER.

Geheim wapen

Roemenië heeft een nieuw geheim wapen ontdekt in de vorm van een schrijfmachine. De Westerse landen beschouwen de schrijfmachine als een zeer nuttig instrument, dat vooral voor handel en industrie onmisbaar is. Zo niet de Roemenen, die de schrijfmachine als een ongeoorloofd instrument beschouwen in de handen van de ondergrondse verzetsbewegingen. Volgens de jongste berichten van de almachtige minister van politie in de Heilstaat van Anna Pauker mag niemand meer zonder speciale vergunning van de politieke politie in het bezit van een schrijfmachine zijn of zich er een aanschaffen. Ook het bezit van duplicators, stencilmachines en speelgoeddrukdozen met rubber letters is verboden. Wie dergelijke staatsgevaarlijke dingen nog in zijn bezit heeft, is gehouden hiervan onmiddellijk aangifte te doen. Men ziet, alleen reeds uit de verschillende wijzen in het gebruik van een schrijfmachine blijkt het verschil in mentaliteit in de landen achter het ijzeren gordijn en in de democratische wereld. De Roemeense maatregel gaat zelfs nog een stap verder dan destijds de Duitse bezetters.

Men zou zich om een dergelijke mentaliteit kunnen vermaken, ware het niet, dat uit de Roemeense maatregel op een tragische wijze blijkt, met welke kinderachtige maatregelen de vrijheid wordt beknot. Moge het een geruststelling zijn, dat de uitwerking van genoemd verbod wel niet veel resultaten zal opleveren.

Onbegrijpelijk (I)

Velen zullen zich met ons hebben verbaasd over de berichten in de dagbladen volgens welke zich minimaal 50 gezinnen hebben kunnen verrijken met bestek, handdoeken, servetten, zilveren couverts, dienbladen, soepkoppen etc. Het merkwaardige is, dat al deze kostbare voorwerpen, eigendom van de K.L.M., te kust en te keur op de vuilnisbelten van Schiphol werden aangehouden. Men wijft zich over een dergelijke slordigheid toch wel de ogen uit, temeer omdat de bedrijfsleiding van de K.L.M. de laatste tijd steen en been klaagde over de minder gunstige financiële bedrijfsresultaten. „Naar het antwoord op de vraag, hoe het mogelijk is geweest, dat zomaar voor een kapitaal op de vuilnisbelten kon terecht komen, wordt nu in kringen van de K.L.M. ernstig gezocht”, aldus luidt het lakoniek in een van de persberichten. Wij zouden dit antwoord inmiddels gaarne willen kennen. Wij vinden een dergelijke gang van zaken niet alleen onbegrijpelijk, doch in ernstige mate te laken. Velen met ons zullen met spanning uitzien naar de ontknoping van dit raadsel, dat een ieder met enig verantwoordelijkheidsgevoel terdege moet hebben geërgerd.

Onbegrijpelijk (II)

Naar wij uit betrouwbare bron vernemen, schijnt er met het eten, dat uit de pantries afkomstig is, eveneens op zeer lichtzinnige wijze te worden omgesprongen. Het eten dat in een bepaald toestel niet is verbruikt, wordt niet meer in een nieuw vliegtuig aangewend, met het gevolg, dat vaak zeer kostbaar voedsel geheel verloren gaat. Wij vragen ons af of het niet mogelijk zou zijn, dergelijk voedsel op systematische wijze b.v. bij toerbeurt onder de arbeiders te verdelen, die hiermede zeer zouden zijn gediend en dit ook op hoge prijs zouden stellen. Het is bepaald onverantwoordelijk dat er met het voedsel op een dergelijke niet-verantwoorde manier wordt omgesprongen. Het kan goed zijn, dat een en ander eens onder het felle licht der schijnwerpers van de publieke opinie komt en dat er in elk geval een ernstig onderzoek wordt ingesteld naar de feiten, die met betrekking tot het beleid van de K.L.M. de laatste tijd aan het licht treden.

Débâcle

Het Britse genationaliseerde transportwezen heeft verleden jaar niet anders dan erbarmelijke resultaten weten te behalen. Er werd n.l. een verlies geleden van twintig miljoen pond sterling. Het gehele verlies — zestien miljoen meer dan in 1948 — heeft betrekking op het gehele transportwezen dat de Labourregering van de particuliere ondernemers heeft overgenomen. Op grond van deze slechte resultaten heeft Lord Hurcomb, de voorzitter van de Britse transportcommissie zich genoodzaakt gezien het parlement te verzoeken een tariefsverhoging van 16²/₃ % voor het vrachtvervoer per spoor goed te keuren. Al met al geen gelukkig voorbeeld voor al degenen die in nationalisatie een wondermiddel zien. Het Britse voorbeeld bewijst wel zeer duidelijk hoe gevaarlijk het is, zich met deze socialistische experimenten in te laten. Moge dit voorbeeld afschrikwekkend genoeg zijn om ons land voor een dergelijke ontwikkeling op vervoersgebied te behoeden.

Vorming

Bij de rectoraatsoverdracht aan de Groningse Universiteit heeft prof. Van Stockum enige behartigenswaardige dingen gezegd, die velen wellicht minder aangenaam in

de oren zullen klinken, doch die toch eens noodzakelijk moesten worden gezegd. Prof. Van Stockum toonde zich o.m. bezorgd over het feit, dat het vaderland op de duur het steeds groeiende aantal academici geen werk zal kunnen verschaffen. Ongetwijfeld zal voor een deel van hen export naar het buitenland onder het oog moeten worden gezien. Daaraan zijn echter grote moeilijkheden verbonden. Niet, aldus de professor, omdat de afgestudeerden in hun eigen vak niet ruimschoots onderlegd zouden zijn. Maar wel, op grond van de doorgaans gebrekkige talenkennis. „Een mondje Engels praten”, aldus de Groningse hoogleraar, „nu ja, dat zullen de meesten wel kunnen. Maar ook schrijven? Mijn ervaring heeft mij geleerd daaraan grondig te twijfelen. En met de schriftelijke beheersing van het Duits en met name van het Frans, staat het ongetwijfeld nog heel wat slechter, terwijl ook de voor internationaal contact zo belangrijke goede omgangsvormen maar al te vaak ontbreken.” Hier raakt de Groningse hoogleraar een teer maar daarom niet minder belangrijk punt, dat niet alleen slaat op de studentenwereld, maar op een grotere groep van de jeugd, voorzover middelbaar onderwijs werd genoten. Het schijnt alsof er de laatste tijd met betrekking tot het vlot spreken en schrijven van vreemde talen, zomede ten aanzien van goede omgangsvormen bij een groot deel van de jeugd een zekere onverschilligheid is ontstaan, die zeer moet worden betreurd. Het kan goed zijn dat hierover eens iets in het openbaar wordt gezegd. Dit kan heilzaam werken voor de jeugd. Immers zij zelf wordt de dupe van een dergelijke onverschilligheid die niet alleen haar promotiekansen in de weg staat, doch tevens de verhouding tot anderen in onze samenleving dreigt te verkoelen.

Nationalisatie (I)

Onlangs kondigde de regering in Engeland de ten uitvoerlegging van de wet op de nationalisatie van de ijzer- en staalindustrie aan. Dit had tot gevolg dat Churchill in het parlement een motie indiende om tot aanhouding van bedoelde ten uitvoerlegging te komen.

Door het bijna volledige Huis werd deze motie met een regeringsmeerderheid van slechts zes stemmen verworpen.

Terwijl Attlee er zich op beriep dat het Engelse volk de socialisatie wenste blijkens de uitslag van de jongste parlementsverkiezingen, stelde Churchill vast dat Labour wel een meerderheid in zetels had verkregen, doch niet in stemmen, zodat de meerderheid van het Engelse volk zich tegen nationalisatie had uitgesproken.

In een artikel in Het Vrije Volk van 20 September wordt de verwerping van de motie-Churchill besproken en toegejuicht.

Wij lezen in dit artikel o.m. het volgende:

Wordt de nationalisatie van ijzer en staal er dan doorgedreven met de zes stemmen van Dinsdag? Wij ontkennen dat. Want het vorige Lagerhuis met zijn zeer grote socialistische meerderheid, had reeds in beginsel tot de nationalisatie van ijzer en staal besloten. Wettelijk is deze industrie al genationaliseerd.

Dit is wel een zeer merkwaardige motivering!

Nationalisatie (II)

Wij zijn van mening, dat de nationalisatie wel degelijk met een meerderheid van zes stemmen wordt doorgedreven. Want die zeer grote meerderheid van Labour van het vorige Lagerhuis is weggevaagd juist omdat de Engelse kiezers de nationalisatie niet wensten.

Verderop in dit artikel motiveert de schrijver daarvan nog de noodzakelijkheid van de nationalisatie op grond van het feit, dat de herbewapening van Engeland staat of valt met ijzer en staal en dat daarom deze industrie niet in handen van particuliere bezitters mag blijven. En dat waar even te voren in het zelfde artikel vermeld wordt dat sedert 1945 de productie van 13.6 miljoen ton in 1945 tot 16.3 miljoen in November 1949 steeg.

Maar bij H.V.V. weet men met democratie en Kamermeerderheid zeer soepel om te springen; herinner U nog maar de Belgische Koningskwestie.

Het bovenstaande was reeds geschreven, toen wij Zondag 24 Sept. naar „Radiolympus” luisterden. Voor hen die het niet weten, delen we nog mede, dat dit een V.A.R.A.-uitzending is, waarin een dem. soc. gezelschap, crème de la crème, vragen van luisteraars beantwoordt.

Er werd o.m. de vraag besproken waar voor een parlement, naar democratische opvatting, de meerderheid ligt.

Blijkbaar was deze vraag door meerdere luisteraars gesteld naar aanleiding van de houding van de Belgische Sociaal-Democraten in de Belgische Koningskwestie.

Bij de beantwoording bleek dat het gezelschap unaniem van oordeel was, dat voor gewone zaken, bij stemming in het parlement, de helft plus 1 mocht gelden; bij belangrijke principiële aangelegenheden een „gekwalificeerde” meerderheid vereist was van b.v. twee derden en voor gevallen waarbij gewetensconflicten een rol speelden, zelfs de grootst mogelijke meerderheid niet beslissend mocht zijn.

Men heeft bij de discussie de Engelse kwestie van het naasten van de ijzer- en staalindustrie niet aangeroerd. Dit zou ongetwijfeld een zaak

geweest zijn waarvoor de „gekwalificeerde meerderheid” moest gelden, maar ja, dan kwam men op glad ijs.

Lezen, voelen, zien

Teneinde het publiek wat meer inzicht te geven in al hetgeen er aan de miljoenennota vastzit, ligt het in de bedoeling van het ministerie van Financiën een film te doen vervaardigen, die een beeld zal geven van al hetgeen er gebeurt tussen aangiftebiljet en de besteding der belastingmiddelen. Reeds werden de eerste opnamen gedaan tijdens de indiening van de miljoenennota op Prinsjesdag. De belastingbetaler zal voortaan dus niet alleen kunnen lezen, maar ook kunnen zien, waar zijn geld blijft. Bovendien zal hij het ook nog kunnen voelen, want wie weet, wat dit nieuwe middel van propaganda ons weer zal gaan kosten. In de eerste plaats aan scenario- en aanmaakkosten, in de tweede plaats aan vertoningsrechten. Want de bioscoopexploitanten laten zich voor deze film natuurlijk even goed betalen als voor elke andere reclame-film.

Intussen zijn wij benieuwd naar dit miljoenen-spel en de ontknoping van dit drama! Als er nu maar geen totaal uitgeklede belastingbetaler in voorkomt, want dan wordt de film natuurlijk verboden en krijgen wij helemaal niets te zien voor onze dure belastingcenten!

Aderverkalking

In Leicester is 29 September een tussentijdse Lagerhuisverkiezing geweest. Het betrof hier een zetel welke bezet was door een Labourman.

Labour heeft de zetel behouden en Het Vrije Volk is daar, vanzelfsprekend, verheugd over. Het ging in deze verkiezingsstrijd tussen Labour en de Conservatieven.

Het Vrije Volk heeft een artikel over deze verkiezing, spreekt van „een mooi succes” en Churchill wordt er van beschuldigd ter zake van de stemming van het Engelse volk over de nationalisatie van de ijzer- en staalindustrie schromelijk overdreven te hebben. Want ziet ge, als Churchill gelijk gehad zou hebben zou de conservatieve kandidaat zijn 14.908 stemmen van Februari j.l. benevens de 4257 liberale stemmen hebben moeten halen. Maar daar bleef hij ongeveer 5000 stemmen beneden, aldus H.V.V. Maar wanneer we nu uitsluitend de conservatieve stemmen van de beide verkiezingen vergelijken dan bleef de conservatieve kandidaat ongeveer 750 stemmen bij de Februari verkiezing achter.

En hoe verging het Labour? Daarvan zegt H.V.V.: De beweerde opwinding onder de kiezers was er helemaal niet, wat ook het verlies van 7000 stemmen voor de socialistische kandidaat verklaart.

Nu we zouden zo zeggen: een kinderhand is gauw gevuld. Of moeten we redeneren dat die 7000 vroegere Labourkiezers niets voor de nationalisatie gevoelden en vanzelfsprekend niet gemakkelijk te bewegen waren op de conservatieve kandidaat te stemmen en daarom maar thuis gebleven zijn?

En waarschijnlijk om zichzelf goed in te spreken staat boven dit artikel „Aderverkalking?” En de lezers zullen tot de conclusie moeten komen dat de Labourpartij zo gezond is als een vis.

Maar nu nemen we een krant van één dag eerder ter hand; H.V.V. van 28 September. Let wel lezer 1 dag eerder.

En wat schrijft diezelfde redactie naar aanleiding van de wilde stakingen in Engeland.

Dat op de vergaderingen van de Labourpartij nog geen 10% van de leden komen en dat de overige 90% meelopers zijn, waar de communisten het van moeten hebben.

„Van de oorspronkelijke democratie in de vakbeweging, door het echtpaar Webb eens zo meesterlijk beschreven, is niets meer overgebleven.”

Zou er dan toch aderverkalking zijn? Bij H.V.V. schijnt men het kritisch vermogen van zijn lezers niet hoog aan te slaan.

(Vervolg van pag. 1)

Wij raken hier op het grensgebied van loon- en belastingpolitiek. De fout in de loonpolitiek is, dat er te gering onderscheid is tussen de beloning van geschoolden en ongeschoolden. En dan komt de belastingpolitiek de nivelleringsstendenz nog versterken!

Het resultaat van zulk beleid zal zijn, dat de flinken uit ons volk zullen pogen te emigreren om elders de beloning te krijgen, die hun hier onthouden wordt. En degenen, die hier achter blijven, zullen geen prikkel meer hebben om extra-prestaties te leveren.

Dit beleid mag niet worden voortgezet. Het zal nodig zijn dat de Regering de steven wendt. Er moet voor gezorgd worden dat zij die prestaties boven de middelmaat leveren, ook beloond worden boven de middelmaat.

Een land, dat zo arm is als het onze komt er niet met socialistisch nivelleringsgeëxperimenteer.

Wij komen er alleen wanneer de mensen gegeven wordt wat hun krachten hun prestaties toekomt. K.

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Weekblad van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie

Voorzitter Redactie-comm.:
Drs. H. A. Korthals.
Redactie-secretaris: Mr. E. Elias.
Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 435.
Administratie: Postbus 43, A'foort, tel. 5267.
Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 per jaar.
Voor het zenden van abonnements- en advertentiegeden: Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie“ te Amersfoort.
Losse nummers 15 cent.
Voor advertenties wende men zich tot de administratie.

ALLERHANDE

PAARD ACHTER DE WAGEN

De Europese verhoudingen zijn uitermate gecompliceerd. Wat wellicht als enghed of onwil of ongezonder nationalisme is veroordeeld, is zo nauw verweven door historie en traditie, met 't Europese denken, dat men dit niet straffeloos kan veronachtzamen. In de onderhandelingen met de Amerikanen liggen daarin telkens weer de moeilijkheden. Wie over de betekenis dezer verschijnselen gering oordeelt, doet tekort aan de Europese gedachte. Het heeft ook in Straatsburg tot ernstige meningsverschillen

geleid. Maar wie Europa wil bouwen met verwaarlozing van wat tot het wezen van Europa behoort, zijn geschiedenis, zijn culturele, sociale en economische gedifferentieerdheid, die spant het paard achter de wagen.

(Nieuwe Apeldoornse Courant)

TENTOONSTELLINGEN EN KERMISSEN

Wij bepleiten allerminst — wat in de mode zou zijn — een publiekrechtelijke organisatie van het tentoonstellings- en kermiswezen. Men zou zich publiekrechtelijke organen voor dit „bedrijf“ kunnen denken, horizontaal (wat de geografische verdediging betreft) en verticaal (wat de aard van het tentoongestelde aangaat) met verordenende macht en een vernietigingsrecht door de overheid. Maar met die omslag zou men meer kwaad verrichten dan goed. Wij bepleiten slechts, dat men zich in het aantal tentoonstellingen en kermissen moet beperken en dat men moet streven naar een doelmatige en aantrekkelijke organisatie door gepaste samenwerking van overheid en particulieren en een juiste mengeling van ernst en ontspanning.

(Haagsche Courant)

„SPOED“

Zelfs een onschuldig woord als „spoed“, heeft ongetwijfeld in de praktijk tal van betekenissen. Er is niet aan te ontkomen, dat het voor een landsbestuurder vaak bepaald iets anders moet zijn dan bijvoorbeeld voor een journalist, en ook voor de overheid zelf kan het „binnen een uur“ of „op zijn vroegst na acht maanden“ betekenen. Soms hangt het van het belang van de zaak, van de al dan niet reële urgentie af, en een andere keer ook wel eens van de instantie, waarmee men te maken heeft.

(De Knijpkat, orgaan van de personeelsver. van de Regerings-Voorlichtings Dienst).

DE VOORLICHTER

De voorlichter is de man, die leesbaar en spreekbaar moet maken, wat er op economisch, financieel of buitenlands overheidsgebied omgaat. Die de woordensluis moet zien op te lichten, zonder nieuwe woordgordijnen neer te hangen. Kortom, hij is de man, die het gewone woord moet zien te vinden voor de begrippen, waarvan de buitenstaander geen begrip meer heeft. En dat alles opdat die buitenstaander zich — mede daardoor — een oordeel gevormd zal kunnen hebben, wanneer hem dat te zijner tijd, in de vorm van een stembiljet, wordt gevraagd.

(De Knijpkat)

MENS EN MUILEZEL

De film „Francis“ geeft ons 't beeld van een sprekende muilezel, die bereid is om te helpen en te gehoorzamen en die in staat is zich zelf te beheersen, ook al is dit beeld van min of meer cynisch in het menselijk-komische getrokken. Laten we ons eens een mens denken in plaats van deze muilezel; waar vinden we die mens, die bereid is te helpen en te gehoorzamen en die zichzelf kan beheersen? Laten we ons deze drie punten als program stellen in het komende seizoen.

(De Oud-Katholiek)

EMOTIE (I)

Daar stonden twee, in het organisatieleven vergrijsde, mannen tegenover elkander, met, van de emotie, een brok in de keel en tranen in de ogen. Aanvankelijk kwam Piederiet, door zijn gevoelens als het ware overmand, moeizaam op gang met zijn overdrachtsrede; ... het was hem te machtig. Ook Adamse kon moeilijk op 'dreef komen, met zijn wederwoord. ... Op zeker moment besloeg onze bril. ... we hadden als maar iets weg te slikken, terwijl de ogen brandden. ... Eigenlijk waren we enigermate met onze figuur verlegen. ... We keken naar onze buurman, een robuuste kerel. ... en zagen hem eveneens slikken, alsof er iets in zijn keel zat, dat maar niet

weg wilde, ... zijn ogen waren betraand. Verschillende hoofdbestuursleden hadden eigenaardige, kleine en vertrokken, bleke gezichten, waarin een paar rode ogen opblonken. Ook verderop in de zaal en op het balkon, zagen we hetzelfde beeld. ... Toen hebben we resoluut een zakdoek genomen; ... iederéén had het toch te kwaad?

(Algemeen Militair Weekblad)

EMOTIE (II)

Daar stond dan de kleine „grote man“, ... een eenzame, ... in een immens felle lichtplek van een zoeklichtbundel, ... op de voorgrond van het grote, overigens verduisterde, toneel, ... het hoofd enigszins tussen de schouders gedoken, het gezicht opgeheven in de richting van de muziek, ... het bovenlijf voorovergebogen. ... de vuisten krampachtig gebald, ... stond hij, kennelijk gekromd onder de gesels van de hem bestormende emoties. ... Hij geleek op de man, die ineenkrimpt, terwijl hij zich realiseert, dat dit het moment is, waarop hij zich zijn levenswerk ziet ontvallen. ... Van uit de zaal omkolkten hem stromen van medegevoel en sympathie. Maar we konden hem niet helpen; ... dit was zijn grote strijd. ... Links en rechts hoorden we zenuwachtige geluiden in de zaal; menigéén kreeg het te kwaad. ... en greep naar zijn zakdoek. ...

(Algemeen Militair Weekblad)

VAN HUISHOUDSCHORT NAAR ROBE

Steden in de avondschemering. Nooit is een stad mooier, dan bij het vallen van de avond. De details vervagen, vertederen in een spel van licht en donker, de straatlantaarns en de lichtreclames beginnen hun kleurspel; de stad trekt voor de avond haar mooiste gewaad aan; zij is als een vrouw, die het huishoudschort heeft verwisseld voor een robe du soir met de bijpassende schittering van sieraden.

(Vacantie, informatieblad van de Internationale Reisorganisatie Hotel-Plan)

CONTRABANDE

Het is nu eenmaal een wezenlijk kenmerk van het parlement in een democratische staat, dat het mensen kent van velerlei richting en opvatting. Het zijn vogels van diverse pluimage en koekoek-één-zang is hier contrabande.

(Nieuwe Haagsche ourant)

NIET STUK RODDELEN

Zelfbeheersing voorkomt ook allerlei kwaadsprekerij en laster. Men heeft mensen, die er maar uit flappen, wat hun voor de mond komt, zonder er op te letten of het juist is wat ze zeggen of dat ze met hun gepraat misschien anderen kwetsen. Er wordt zoveel stuk geroddeld in de verhoudingen, ook in de bedrijven. Misschien niet altijd met zo kwade bedoelingen, maar het resultaat is even vernietigend. „Zet een wachter aan de omheining Uwer tanden“, zegt het oude woord. En wie zich daaraan houdt, zal merken, dat hij gelukkiger leeft, dat zijn omgeving hem meer waardeert en dat zijn werk beter vlot.

(Steenkool)

CONFERENTIE

Mannen zitten bij elkaar, urenlang, hoe langer des te gewichtiger, roken lange sigaren of stoten dikke rookwolken uit hun pijp, die hun zo goed staat, drinken veel borrels en trekken ernstige gezichten met betekenisvolle rimpels. Ze spreken bijzonder luid en met nadruk. Wat ze zeggen, is niet zo belangrijk. Het geheel noemen zij conferentie. Als ze thuis komen weerspiegelen hun gezichten nog waardige behoedzaamheid. Maar al spoedig begint hun dat te vervelen. Ze laten de belangrijke gezichtsuitdrukking varen en zijn plotseling heel klein en moe.

(De Wolkenrider)

KLEINE MAN

Het wordt hoog tijd, dat door de overheid niet alleen het oog gevestigd wordt op hen, die aan de zelfkant der samenleving vertoeven. Daar is een steeds groeiende groep onzer bevolking welke prestaties van essentieel belang zijn juist voor de vestiging van meer welvaart, maar welke niettemin zelve maatschappelijk in een steeds benauwender positie komt. Deze groep moet de steun van organisatie en agitatie ontberen, maar wanneer de overheid het nodig acht binnen afzienbare tijd de belangen van economisch-zwakke groepen te beschermen, dan zal het een eis van verdelende rechtvaardigheid zijn, deze groep niet wederom te vergeten.

(Algemeen Dagblad)

BEDENKELIJKE KANTEN!

Nu kan men direct toegeven — gelijk bij 't debat in de Tweede Kamer over dit voorstel dan ook gebeurde — dat het onderzoek in de afdelingen, zoals dat op het ogenblik gebeurt, niet meer zo is, dat daarover tevredenheid mag worden uitgesproken, maar anderzijds komen toch allerlei detailkwesties in de openbaarheid en het gevaar is niet denkbeeldig, dat deze in het vervolg in de besprekingen binnenskamers, in het mondeling overleg tussen de commissies en de ministers tot een beslissing komen. De heer van der Goes van Naters bleek hiervoor veel te gevoelen, maar wie bepaalt, wat een detail is?

(Haagsche Post)

„Ik zal handhaven!”

Politie contra vrije meningsuiting

Onlangs werd door de heer Thiessen een openbare vergadering belegd in het Concertgebouw te Amsterdam. Voor deze vergadering, welke in hoofdzaak ten doel had het Westering mogelijk te maken naar Nederland terug te keren, was langs de voorgeschreven weg vergunning gevraagd en verkregen. De vergadering, die door ongeveer duizend personen werd bijgewoond, ondervond enige hinder van een handjevol lieden, die door interrupties trachtten de orde te verstoren. De politie, die in voldoende aantal aanwezig was, greep niet in tegen deze ordeverstoorders, doch wel tegen de leiding van de vergadering. Halverwege de avond werd de heer Thiessen door de politie gelast de vergadering te sluiten. De heer Thiessen voldeed hieraan, zij het onder protest.

De vraag kan nu worden gesteld in hoeverre het optreden van de politie juist was en of hier geen sprake is geweest van een schending van één van de meest fundamentele rechten, ons bij de Grondwet verleend, nl. het recht van vereniging en vergadering. Artikel 9 van de Grondwet luidt: „Het recht der ingezetenen tot vereniging en vergadering wordt erkend, doch wordt de uitoefening van dat recht in het belang der openbare orde geregeld en beperkt”. De regeling en beperking der uitoefening van het recht van vereniging en vergadering is neergelegd in de Wet op Vereniging en Vergadering van 1855.

Uit deze wet blijkt dat, in het algemeen gesproken, het houden van een openbare vergadering zonder voorafgaande vergunning is toegestaan en daar, waar wel een vergunning nodig is, het houden van zulk een vergadering slechts in zeer bijzondere gevallen door de burgemeester kan worden geweigerd.

Volgens genoemde wet heeft de politie vrije toegang tot alle openbare vergaderingen. Dit is logisch, omdat de politie belast is met het toezicht op de naleving van de Wet in het algemeen. De politie heeft het recht om een vergadering uiteen te doen gaan, wanneer de openbare orde in een vergadering wordt verstoord.

Dit is een vrij strenge bepaling, indien deze tenminste volgens de letter zou worden uitgevoerd. Dat is kennelijk niet de bedoeling van de wetgever en daarom eist de toepassing van dit artikel enige tact van de met het toezicht belaste politiedienaren. Slechts in die gevallen, dat de leider der vergadering, bij eventuele ordeverstoringen, de macht mist om de orde te herstellen, zodat handgemeen ontstaat, en ook de politie, ondanks het van haar geëiste optreden, geen kans ziet de orde te herstellen, zal deze er toe mogen overgaan de vergadering te gelasten uiteen te gaan. Met dit laatste menen wij de kern van het geval te hebben geraakt. Uit verklaringen van ooggetuigen is niet komen vast te staan, dat de politie alle mogelijke moeite heeft gedaan de orde te herstellen en/of te handhaven. Sommigen waren zelfs van mening, dat de politie geen enkele poging daartoe zou hebben gedaan. Indien dit juist is, zou hier o.i. een ernstige inbreuk zijn gemaakt, niet alleen op het democratische recht van vereniging en vergadering, doch eveneens op het recht, dat iedere ingezetene recht heeft op bescherming van persoon en goed.

Immers, de vele honderden ter vergadering aanwezige personen, die daar waren gekomen met het doel rustig te luisteren naar de verschillende sprekers, konden er terecht aanspraak op maken, dat de politie iedere ordeverstoring zou trachten te voorkomen of in de kiem smoren. De politie heeft de plicht daarbij volkomen neutraal te werk te gaan. Het komt dan ook meermalen voor, dat de politie de ene avond de orde heeft te handhaven in en om een openbare vergadering van b.v. de V.V.D. en de volgende avond bij een communistische bijeenkomst. Hiermede willen wij maar zeggen, dat de politie de plicht heeft om iedereen, zonder aanzien des persoons, zijn wettelijke rechten te waarborgen.

Het wil ons nu voorkomen, dat zulks in het onderhavige geval niet is geschied, althans dat dit aan ernstige twijfel onderhevig is.

Wanneer dit juist zou blijken, komt de vraag naar voren, of hier niet sprake is geweest van een meten met twee maten.

Immers, de politie zou dan haar plicht om de orde te handhaven, c.q. te herstellen niet naar behoren zijn nagekomen, terwijl zij te snel zou zijn overgegaan tot het sluiten van de vergadering.

Dat is de gemakkelijkste weg, de weg van de minste weerstand, temeer omdat hier gebleken is, dat de overgrote meerderheid van de bezoekers terstond en ordelijk heeft voldaan aan het bevel van de politie om de zaal te verlaten, zij het dan dat velen zich tekort gedaan voelden. Dat is een ernstige en gevaarlijke zaak, omdat hierdoor het prestige van de politie is geschaad en het vertrouwen in de objectiviteit van dit apparaat aan het wankelen is gebracht.

Voor de handhaving van onze democratische staatsvorm is het van het grootste gewicht, dat zo iets niet meer voorkomt. Laat men niet vergeten, dat de dictatuur, die wij bestrijden, in vele landen op deze — haast onmerkbaar wijze is binnengeslopen. Wanneer wij ons daartegen niet onmiddellijk en met hand en tand verzetten, zitten wij vóór wij het weten in de politie-staat.

Vanzelf sprekend is in ons bovenstaand betoog geheel buiten beschouwing gelaten, of wij het al dan niet met hetgeen op bedoelde vergadering is gezegd eens zouden zijn. Dat doet daarom niet ter zake, omdat de rechten, die wij voor onszelf opeisen, ook aan onze grootste tegenstanders niet mogen worden onthouden. Dat men zich daarop bij onze hoofdstedelijke politie, waarvan de burgemeester het hoofd is, nog eens ernstig moge bezinnen!

Een diep beschamende toestand

Sociale rechtvaardigheid gevraagd!

(Door onze militaire medewerker).

Wij ontvingen met een kalender ook een korte circulaire van de Vereniging van gepensioneerde en gegageerde militairen van het KNIL en de troepen in West-Indië „VOORWAARTS”.

In die circulaire troffen ons vooral deze regels: „Bij overlijden van de oud-Indische militair vervalt alle pensioen en daardoor alle inkomen voor de weduwen en wezen. De overheid heeft hiervoor weinig aandacht. Een bevredigende toezegging is zelfs nog nooit gedaan. En toch blijven wekelijks de weduwen en wezen onverzorgd achter”.

Dit wisten wij niet. Wij dachten dat het in een land als Nederland met zijn voorbeeldige sociale voorzieningen onbestaanbaar was dat weduwen en wezen van overleden landsdienaren onverzorgd achterbleven.

Wij hebben ons dus gericht tot de beschermheer der Vereniging, generaal-majoor b.d. K.N.I.L. N. L. W. v. Straten, commandant van Bronbeek, met verzoek om nadere inlichtingen. En wij ontvingen o.m. dit antwoord:

„De circulaire, die dit keer de jaarlijkse uitgegeven kalender vergezelt, zou voor niet-ingewijden de indruk kunnen maken, dat dit euvel verband houdt met de opheffing van het KNIL. Dit is echter niet het geval. Deze toestand bestaat al jaren en vindt zijn oorzaak in het feit, dat toen in 1909 de Indische militaire Weduwen- en Wezenpensioenen werden geregeld, de korporaals en soldaten niet tot een pensioenfonds werden toegelaten, omdat hun soldij te gering was voor betaling van een pensioenspremie. Sinds 1947 is het onverzorgd achterblijven een weinig verzacht door de noodwet ouderdomsvoorziening, doch op zeer onvoldoende wijze. Een en ander zal U duidelijker worden bij lezing van het rekest, opgenomen in het maandblad van Mei 1949, hetgeen ik U met dat van Augustus 1949 te Uwer nadere informatie toe zend.”

Aan dit rekest, gericht tot onze zo welbekende minister van sociale zaken Joekes, ontlenen wij:

„dat volgens de thans geldende bepalingen der noodwet ouderdomsvoorziening van 1 October 1947 een weduwe vijf maanden na het overlijden van haar man aanspraak kan doen gelden op hetzelfde bedrag aan nooduitkering, overeenkomstig het be-

drag dat haar echtgenoot tijdens zijn leven als zodanig genoot.”

Hoeveel is dit bedrag?

Dit bedrag wordt in het rekest precies uitgerekend en bedraagt... f 32, zegge en schrijve tweëndertig gulden per maand, terwijl het merkwaardige verschijnsel zich voordoet dat de weduwe van een niet-gepensioneerde in precies dezelfde omstandigheden f 78 per maand ontvangt.

Hoe kan dat?, zult u vragen.

Omdat:

„volgens de thans geldende regeling een gepensioneerde uit hoofde van zijn pensionering altijd een geringe bedrag aan nooduitkering ontvangt als een niet-gepensioneerde en voor zover beiden in dezelfde omstandigheden verkeren, omdat de gepens. bij de berekening van het eigen inkomen, volgens de geldende bepalingen van de noodwet, de helft van zijn pensioen in rekening moet brengen.”

In het ons eveneens toegezonden Augustusnummer 1949 lezen wij dat inmiddels een beroep is gedaan op de particuliere liefdadigheid (postkaartenactie) omdat, zoals het er in duidelijk Nederlands staat:

„een oud-Indië-strijder, gepensionneerd of gegageerd door de Nederlandse Staat, bij zijn overlijden zijn pensioen of gagementsacte, figuurlijk gesproken, in zijn kist meeneemt — zijn pensioen vervalt aan de Staat. De weduwen en kinderen, zo die er zijn, ontvangen niets en worden aan publieke liefdadigheid overgelaten. Dit is kort maar krachtig en er is geen speld tussen te krijgen.”

Het verschrikkelijke is dat er werkelijk geen speld tussen te krijgen is en dat de Nederlandse Staat weduwen en wezen van oud-landsdienaren laat verhongeren.

Dit is een toestand, die in een land met in zovele opzichten voorbeeldige sociale voorzieningen niet bestendig mag blijven. En dat behoeft ook niet

40.000!

Men schrijft ons: De Regering streeft er naar in 1951 ongeveer 40.000 Nederlanders te doen emigreren: 24.000 naar Australië, 2000 naar Nieuw-Zeeland, 8000 naar Canada en 6000 naar andere landen. Dit betekent dus dat wij willens en wetens onze volkskracht uithollen, want het buitenland past bij immigratie een zeer strenge selectie toe en accepteert alleen maar de beste werkers.

Van velen dezer personen zal Nederland de kosten, aan emigratie verbonden, geheel of gedeeltelijk moeten betalen, aldus staat er in de Rijksbegroting voor 1951. En intussen gaan wij maar onverstoord verder met het betalen van steeds hoger wordende kinderbijslagen, waardoor de bevolkingsaanwas gestimuleerd wordt, de kostprijs van onze producten verhoogd en diensgevolge de volkswelvaart verminderd wordt.

Want het is immers geen absolute noodzaak dat o.a. worden uitgegeven:

f 46.000 voor nieuwe stoelen en f 22.000 voor nieuwe stoffering ten behoeve van „representatieve” gebeurtenissen in de Ridderzaal; f 500.000 voor de bouw van een nieuw kantoor voor het Hoge Commissariaat te Djakarta;

Enzovoort... lees de Miljoenennota, onderzoek de Begrotingen. Maar 't is WEL dringend noodzakelijk, ook uit „sociaal-representatief” oogpunt, dat weduwen en wezen van oud-militairen niet verhongeren en verkommen.

En het is evenzeer dringend nodig dat ook de oud-strijders zelf snel en afdoende worden geholpen.

Want wij lezen in datzelfde artikel ook dit:

„Weet U, dat 40 % van onze oud-Indië-strijders in de hongerwinter omkwamen? Zij lagen in krotwoningen te verhongeren. Niemand kon hen helpen. Weet U wat het toen betekende niets meer te ontvangen dan het voor-oorlogse pensioen? En dat was f 200, in het gunstigste geval f 400 per jaar. En thans leven ze nog in precies dezelfde omstandigheden, omdat de duurtetoelag in verhouding tot de prijsstijging tot een voordeel van nul is gereduceerd. Weet U dat het merendeel van de zo roemrijke Ind. Oudstrijders in ijltijde „van de armen” naar hun laatste rustplaats wordt overgebracht?”

Dit werd geschreven in Aug. 1949. Minister Joekes en alle andere ministers van dit zo zeer op sociale rechtvaardigheid ingestelde Kabinet, wat is er thans, in October 1950, door u of de uwen gedaan om een einde te maken aan deze diep-beschamende toestand?

STALEN MEUBELEN
„GISO"-LAMPEN

EEN NATIONAAL KABINET BEHOORT REGEL TE WORDEN

Aan het slot van zijn beschouwing over de Troonrede (zie V. & D. van 22 September) heeft onze hoofdredacteur, mede naar aanleiding van de toen juist gehouden defensiedebatten, de vraag geopperd, of vorming van een nationaal kabinet niet ernstige overweging verdient. „Nu alle krachten uit het land moeten worden gemobiliseerd, om zo sterk mogelijk te staan en onze positie zo goed mogelijk te houden, lijkt het ons geboden, dat een kabinet zo breed mogelijk vertrouwen in het parlement heeft”, zo lichtte onze hoofdredacteur zijn conclusie toe.

Wij zijn het met deze conclusie en met haar motivering van harte eens en willen er gaarne nog een ander motief bijvoegen: naarmate de samenhangelijkheid der Westerse mogendheden toeneemt en elk harer op allerlei terrein een deel van haar souvereiniteit zal moeten prijsgeven, naar die mate is het ook, in haar eigen belang zowel als in 't belang der groeiende West-Europese eenheid noodzakelijk, dat in elk deel van dit geheel het gezag wordt uitgeoefend — en naar buiten gerepresenteerd — door een gouvernement, dat in de kring van het eigen volk een zo breed mogelijke vertrouwensbasis vindt en zich op deze grondslag zo krachtig mogelijk naar buiten kan doen gelden. Dit is een nationaal belang, daar het volk alleen op deze wijze zekerheid heeft, dat hetgeen het aan souvereiniteitsrechten nog rest tot volle gelding kan worden gebracht. Het is voor de Statengemeenschap een belang, daar zij alleen op deze wijze zekerheid heeft, dat hetgeen een regering in internationaal verband op zich neemt ook door parlement en volk geredelijk zal worden gehonoreerd.

Nationale kabinetten behoren tot dusver in alle parlementaire democratieën tot de uitzonderingen, meerderheidskabinetten waren tot heden regel. Het is reeds dadelijk de vraag, of dit bij de gewijzigde en zich vermoedelijk als gevolg van de internationale ontwikkeling steeds meer wijzigende omstandigheden, zo kan en zo mag blijven. De tegenstellingen, die aan de nationale partijformatie ten grondslag liggen, verliezen veel van hun betekenis, wanneer een land (een volk) als min of meer zelfstandige eenheid optreedt in groter, internationaal verband. Dit was tot nog toe slechts in oorlogstoestand of bij internationale crises het geval; het zal in de toekomst normaal zijn. Vooruitziend staatsbeleid moet zich reeds daarom vertrouwd maken met de gedachte, dat dus ook in de toekomst — in de naaste toekomst reeds! — een nationaal kabinet, in plaats van uitzondering, gelijk tot dusver, regel behoort te worden.

Ook in ons land is aan deze toch wel zeer urgente zaak nog maar al te weinig aandacht geschonken.

Ons eerste na-oorlogs kabinet vond bij zijn optreden ongetwijfeld goed will bij een groot deel van ons volk. Het dankte deze zowel aan het blote feit, dat het de eerste eigen regering was, die na de donkere jaren onzer verdrukking het bestuur over het bevrijde land mocht aanvaarden als aan de in de oorlogsjaren als in broeikassensfeer gekweekte illusies over een regering, die de oude politieke scheidslijnen teniet zou doen. Deze illusies bleken ijdel, toen het kabinet Schermerhorn zich als een socialistisch kabinet ontpopte en daarmee tegelijk een groot deel van zijn goed will verloor. Het bleek bovendien een zwak kabinet, omdat het zich niet opgewassen toonde tegen de geweldige taak, waarvoor 't zich geplaatst zag. Voor een deel was dit toe te schrijven aan het volslagen gemis aan regeringservaring bij de mannen, die het kabinet vormden. Voor een ander deel echter zeker ook aan het

feit, dat het socialisme in het verleden wel allerlei schoonklinkende theorieën verkondigd had, doch deze nimmer in de praktijk had kunnen beproeven. Gold dit voor het „oude” socialisme méér dan voor het nieuwe „personalistische”, dit laatste stond bij het oude zelfs nog in zoverre ten achter, dat het geen eigenlijke theoretische grondslagen kende. Het kabinet-Schermerhorn liet bij zijn spoedig aftreden de overwegende indruk achter, een dilettanten-kabinet geweest te zijn, dat het aantal problemen, waarvoor het Nederlandse volk na zijn bevrijding stond, wel vermeerderd doch niet verminderd had.

Schermerhorn moest na de eerste verkiezing, door zijn kabinet zo lang mogelijk uitgesteld, wijken voor Beel. Met deze deed het eerste „ouderwetse” coalitie-kabinet na de bevrijding zijn intrede. Nieuw was hierin slechts dat in plaats van de vooroorlogse coalities thans een nieuwe, die van rooms en rood, optrad. Een kabinet, dat over een grote meerderheid in het parlement beschikte, doch geen nationaal kabinet was. Het bleek al wederom een kabinet, in scheppende en productieve arbeid voor ons in zijn staatkundige en economische machtspositie ernstig ondermijnd volk te zwak, gezien de enorme taak, waarvoor het zich gesteld zag.

Toen ook het kabinet-Beel na nieuwe verkiezingen moest aftreden, werd wel een regering op breder basis verkregen, doch weder niet een nationaal kabinet. Een kabinet, waarvan wij bij herhaling mochten vernemen, dat het gedragen wordt door ernstige wil tot samenwerking van allen, die er een functie in bekleden, maar dat desniettemin lijdt aan het euvel van principiële tegenstellingen, die het, ondanks alles, toch maken tot één, niet zo sterk als in de gegeven omstandigheden noodzakelijk geacht moet worden. Een kabinet — om dit ene slechts te noemen —, waarin socialisten hun economische desiderata nastreven en dat tegelijk „liberalisatie” als noodzakelijk erkent, kan nu eenmaal moeilijk homogeen genoemd worden. En homogeniteit in bestuur is onverbiddelijke eis voor een volk, dat zich gelijk het onze, een plaats moet veroveren in de gemeenschap der Westerse volkeren.

Zal dan een nationaal kabinet redding kunnen brengen?

Niet, wanneer men daaronder verstaat een kabinet, dat alle nationaalvoelende partijen verenigt op een program, opgebouwd uit de minimum-eisen van de programma's der samenwerkende partijen. Daarmede komen we niet uit boven de probleemstelling der vooroorlogse periode, die thans onherroepelijk voorbij is.

Nog minder, wanneer men onder een nationaal kabinet verstaat een bezetting van het regeringskasteel door vertegenwoordigers van een aantal partijen, die zich bij hun deelneming aan de bezetting enkel laten leiden door de overweging: hoe haal ik er voor mijn partij het meeste uit? Geen kabinet dus met ministers, die — zo zij het zichzelf niet afvragen — ieder ogenblik van de zijde hunner partij-organen zich voor de vraag gesteld zien: zou het niet in het belang der partij zijn, zo ge nu het regeringskasteel verliet?

Hier zal inderdaad, overeenkomstig de gewijzigde omstandigheden, waarop wij doelden, een gans nieuwe weg dienen te worden ingeslagen. Onzes inziens behoorde, liefst vóór de eerstvolgende Kamerverkiezingen, ernstig beraad gehouden te worden tussen de verschillende partijen, voor een eventueel nationaal kabinet in aanmerking komende.

Beraad, niet omtrent hetgeen zij op grond van hun partijprogramma's voor de eerstko-

mende parlementaire periode onder „normale”, d.w.z. niet meer bestaande omstandigheden wenselijk zouden achten, doch omtrent hetgeen voor ons land in de werkelijk gegeven internationale situatie noodzakelijk moet heten.

Onze politieke partijen leven voor het merendeel uit ideologieën, die hun betrekkelijke waarde hebben. Daarmede is echter niet gezegd, dat ze inderdaad ook richtsnoer voor het werkelijke beleid dier partijen zijn. Wij voor ons, bijv. hebben het, hoe betreurenswaardig ook, steeds als logisch beschouwd, dat de P.v.d.A. van haar ideologie uit, sinds de dagen van Schermerhorn een snelle overdracht der souvereiniteit aan Indonesië nastreefde. Thans zagen wij echter, dat de heer Vorrink in een vergadering te Katwijk verklaarde, dat hij er een voorstander van was geweest, het Indonesische volk nog een aantal jaren onder onze leiding te laten, doch dat deze politiek mislukt was door het in Nederland nog levende kolonialisme!

Zou dit waar zijn, dan hadden wij hier een inderdaad verbluffend staaltje van een ideologie, die op de werkelijkheid even hard stuk slaat als de eigenlijke ideologie, waaruit het socialisme leeft en die noodwendig het tegenovergestelde moet willen van hetgeen de heer Vorrink hier als zijn „ideaal” aanduidde. Al deze ideologische theorieën hebben het Nederlandse volk in het jongste verleden onberekenbare schade toegebracht, zo toen het socialisme „ontwapening” predikte, als toen het onze nationale waarden — het Wilhelmus — inclus — bagatelliseerde.

Het heden en de naaste toekomst eisen voor Nederland een politiek, die in haar idealisme reëel en in haar realisme ideaal is. Eerst zulk een politiek kan waarlijk nationale politiek genoemd worden, een op zulk een politiek gebaseerd kabinet een nationaal kabinet. Welnu, beraad, ernstig beraad hierop, achten wij van stonde af aan noodzakelijk. Op dat Nederland nu eindelijk, na vijf jaren uiterst wankel beleid, een regering krijgje, die voor land en volk kan doen, wat de tijd eist. Wil zulk een kabinet er komen, dan zullen allereerst onze politieke partijen tot zelfbezinging moeten besluiten. Want zonder deze zelfbezinging zou zelfs ernstig onderling beraad geen uitkomst brengen. de R.

Onze vloot

De Amerikaanse Senator, Connally, voorzitter van de senaatscommissie voor buitenlandse betrekkingen, heeft zeer onlangs op een persconferentie o.m. verklaard, dat Nederland zijn vloot niet moest opbouwen, maar zijn kracht dient te wijden aan het leveren van landstrijdkrachten en aan het vervaardigen van oorlogsmateriaal. Ofschon deze uitlating niet als officieel bestempeld kan worden, heeft zij terecht in ons land een begrijpelijke deining veroorzaakt. Immers, deze verklaring betekent een volkomen negatie van onze historische groei en traditie. Het behoeft wel geen uitvoerig betoog, dat Nederland, dat in de gehele wereld — ook in de historie — als een zeevarende natie bekend staat, bezwaarlijk zijn traditionele ontwikkeling geweld aan kan doen. Velen zullen dan ook met zeer veel voldoening hebben kennis genomen van de verklaring van onze minister van Buitenlandse Zaken, Mr. Stikker, deze week op Schiphol afgelegd, dat er geen beperkingen van onze vloot zullen worden doorgevoerd. Zeer terecht wees onze minister er op, dat Nederland altijd op de zee gericht is geweest en dat wij bovendien een zeevarend volk zijn met belangen op zee. Wij mogen hopen, dat de verklaring van Connally te bestender plaatse krachtig zal worden aangevallen en dat wordt voorkomen, dat er te dien aanzien enig misverstand blijft bestaan.

Het Congres der Liberale Internationale geeft richtlijnen

Het Congres van de Liberale Internationale, dat eind Augustus in Stuttgart bijeen is geweest, heeft verschillende resoluties aangenomen, waaruit wij het belangrijkste laten volgen.

KOREA.

In de eerste plaats heeft het Congres een resoluut gebracht aan de soldaten van de Verenigde Naties, die op het ogenblik in Korea vechten en sterven voor de vrijheid, voor de vrede en voor de verdediging van de rechten van de mens. Het Congres deed daarbij een beroep op de burgers van de gehele wereld om actieve steun te verlenen, zowel moreel als materieel, aan de actie, welke door de Verenigde Naties tegen de agressor is ondernomen.

Verenigd Europa

Vervolgens deed het Congres in een motie een beroep op de eenheid van Europa, er van uitgaande, dat de landen afzonderlijk niet langer in staat geacht kunnen worden hun vrijheid en onafhankelijkheid te verdedigen. Daarom deed het Congres een beroep op de aanwezigen om ervoor te zorgen, te dat de resolutie's, die door het Europese Parlement in Straatsburg worden aangenomen, in de parlementen van hun landen worden besproken, te dat de liberale partijen in de betrokken landen — onder auspiciën van de Liberale Internationale — de nodige stappen zouden ondernemen om een beter begrip van de Europese problemen te wekken en alle actie's, welke de eenheid van Europa kunnen bevorderen, zoveel mogelijk te co-ordineren.

Verdediging West-Europa

Verder wees het Congres op de noodzakelijkheid van een gemeenschappelijke West-Europese verdediging, en riep op tot de zo dringende noodzakelijke eenheid en een gemeenschappelijk dragen van de verplichtingen en de risico's, zonder zich te willen begeven in het doen van aanbevelingen op welke wijze en in welke mate ieder land tot de gemeenschappelijke zaak zal hebben bij te dragen, dit laatste niet behorende tot de competentie van het Congres.

Zelfbeschikkingsrecht tegenover agressie

Het Congres gaf ook nog weer eens uiting aan zijn overtuiging, dat ieder land het recht moet hebben om zijn eigen bestuur te kiezen, zonder welk recht een liberale

UIT DE PARTIJ

De Economische Commissie van de V.V.D. zal op Dinsdag 10 October te 2.30 uur in Hotel Terminus, Stationsweg 80 te 's-Gravenhage, een bijeenkomst houden betreffende de paragraaf economische zaken van het Werkprogram. Partijleden, die tot deze bijeenkomst toegang wensen, dienen zich zo spoedig mogelijk telefonisch of schriftelijk te wenden tot het Algemeen Secretariaat, Koninginnegracht 61, 's-Gravenhage, telefoon 111768, waarna zij een uitnodiging zullen ontvangen.

De Onderwijs-Commissie van de V.V.D. zal Zaterdag 21 October, om 3 uur, in Terminus, Stationsplein 3 te Utrecht, een bijeenkomst houden betreffende de paragraaf Onderwijs van het Werkprogram. Partijleden, die tot deze bijeenkomst toegang wensen, dienen zich zo spoedig mogelijk telefonisch of schriftelijk te wenden tot het Algemeen Secretariaat, Koninginnegracht 61, 's-Gravenhage, tel. 111768, waarna zij een uitnodiging zullen ontvangen.

en democratische wereld onbestaanbaar moet worden geacht, juichte in dit verband de snelle actie van de Verenigde Naties met betrekking tot Korea toe en sprak de hoop uit, dat een zelfde houding zal worden aangenomen ten gunste van ieder ander land, dat onverhoopt het slachtoffer van agressie mocht worden.

Culturele uitwisseling

Het Congres sprak zijn grote waardering uit voor de oprichting van een Europese Universiteit te Brugge en het Europese Cultuurcentrum te Genève en spoorde alle liberale groeperingen aan ieder streven tot steun en uitbreiding daarvan aan te moedigen. Het sprak daarbij de hoop uit, dat de uitwisseling van professoren en studenten in Europa zou worden vergemakkelijkt en in het bijzonder, dat de behaalde examens en graden aan een universiteit door alle andere universiteiten in Europa zouden worden erkend en dat bij het overgaan van de ene naar de andere universiteit voor de studenten zo min mogelijk tijdverlies zou ontstaan.

Het Hoofdbestuur heeft vergaderd

Het Hoofdbestuur van de V.V.D. kwam op Zaterdag 30 September te Utrecht in vergadering bijeen. De vergadering werd gepresideerd door mr. H. van Riel, ondervoorzitter der Partij.

Naar aanleiding van ingekomen stukken van de afdeling Amsterdam werd besloten een vergadering van de Partijraad bijeen te roepen ter bespreking van de vraag, in hoeverre het mogelijk was het contact tussen de Kamerfracties en de partij te verstevigen en anderzijds de kwestie onder het oog te zien, in hoeverre het Hoofdbestuur van de Partij meer leiding dient te geven ten opzichte van het bepalen van standpunten, welke betrekking hebben op de praktische politiek.

Met enkele aanvullingen werd het Concept-Reglement op de candidaatsstelling voor Leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal goedgekeurd. Dit concept-reglement zal na de aanvulling op enige technische gronden ter beoordeling gezonden worden naar de afdelingen en vervolgens op de algemene vergadering in bespreking kunnen komen.

Enige wijzigingen werden aangebracht in het voorlopig advies, door de algemene secretaris opgesteld over het Voorontwerp tot wijziging van de Kieswet. Van gedachten werd gewisseld over de oprichting van de Vaderlandse Kring. Het blijkt, dat in het bijzonder vele Rooms-Katholieken van deze kring deel uitmaken. Het voorlopig bestuur blijft fel gekend tegen het oprichten van een eigen politieke partij. Het Hoofdbestuur besloot de ontwikkeling van deze Kring nauwlettend gade te slaan.

Vervolgens gaf de heer G. Ritmeester, lid van het Hoofdbestuur en lid van de Tweede Kamer, een overzicht van de politieke toestand, waarna een bespreking van het rapport over de enquête inzake het weekblad Vrijheid en Democratie volgde.

Afschaffing paspoorten

Het Congres sprak zich tevens uit ten gunste van de afschaffing van paspoorten en visa binnen de landen, welke tot het Europese Parlement te Straatsburg zijn toetgetreden.

Het congres drong er tevens op aan, dat de bestaande invoerrechten, belastingen, quota, enz., welke de vrije invoer van boeken belemmeren, terstond en volledig zouden worden opgeheven, opdat een vrije uitwisseling van boeken eens en voor al werd gewaarborgd.

Souvereiniteit van West-Duitsland

Tenslotte sprak het Congres nog de mening uit, dat het Duitse volk weer spoedig zijn plaats in de familie der vrije volkeren als een soeverein en gelijkwaardig lid zou kunnen innemen, menende dat ieder uitstel daarvan wel eens noodlottig zou kunnen blijken voor het voortbestaan van de Europese beschaving.

Den Haag vergaderde

De afdeling Den Haag van de V.V.D. hield een druk bezochte ledenvergadering onder voorzitterschap van mr. F. G. van Dijk. Deze herdacht in zijn openingswoord mr. G. J. Ebbink, die veel voor de liberale gedachte heeft gedaan en die op jeugdige leeftijd overleden is. Mr. Ebbink maakte onlangs deel uit van de financiële commissie van de afd. Den Haag van de V.V.D.

Mevr. M. J. van Alphen—Ouden-dijk werd herkozen als vertegenwoordigster van de Centrale Den Haag in het bestuur van „Vrouwen in de V.V.D.“.

Hierna volgde een discussie over het onderwerp „Annexatie“ op een der vorige vergaderingen ingeleid door de heer J. van Haarst.

Na de pauze hield de heer D. W. Dettmeijer, voorzitter van de gemeenteraadsfractie van de V.V.D., een inleiding over: „internationale, nationale en gemeentepolitiek, waarna een uitvoerige nabespreking volgde.

Week-einde van de J.O.V.D.

De Jongeren Organisatie Vrijheid en Democratie hield op 30 September en 1 October een druk bezocht week-end in Vierhouten, waar vele organisatorische kwesties aan de orde kwamen. De heer D. W. Dettmeijer, lid van het Hoofdbestuur van de V.V.D., hield een inleiding over „Beginsel en praktijk“, waarbij hij het begrip democratie toetste aan hetgeen zich in de praktijk voordoet, zoals onlangs bij de gebeurtenissen in België en bij de nationalisatie van de staalindustrie in Engeland.

Vereniging van Staten- en Raadsleden

Op Zaterdag, 21 October a.s., n.m. 2.30 uur, zal een bijeenkomst van de Vereniging worden gehouden in Hotel Oosterop te Meppel. Op deze bijeenkomst zal het woord worden gevoerd door Mr. S. J. R. de Monchy, lid van de Provinciale Staten van Zuid-Holland, over het onderwerp: „Gemeenschappelijke regelingen tussen provincies en gemeenten“.

Belangstellende leden van de partij kunnen door leden der Vereniging geïntroduceerd worden. Aangezien voor hen, die een lange afstand dienen af te leggen, reden zou kunnen bestaan uit overwegingen van financiële aard van het bijwonen der bijeenkomst af te zien, stelt het bestuur der Vereniging de mogelijkheid open reiskosten derde klasse te declareren.

Bij verrassing

Warden alle andere resolutie's met algemene of bijna algemene stemmen aangenomen, van deze laatste motie kan dit niet worden gezegd. Verreweg het grootste deel van de afgevaardigden was reeds vertrokken, toen in de allerlaatste minuten de Turkse delegatie deze motie indiende. De meeste afgevaardigden, die nog aanwezig waren, onthielden zich van stemming, aangezien zij de draagwijdte van de motie niet in enkele ogenblikken konden overzien. En zo kon het gebeuren, dat de motie met 15 stemmen vóór, 12 tegen en 25 onthoudingen, werd aangenomen. Wanneer men in aanmerking neemt, dat ruim 120 stemgerechtigde afgevaardigden het congres bijwoonden, dan valt het slechts te betreuren, dat noch de voorzitter, noch één van de nog aanwezige afgevaardigden het Congres heeft voorgesteld om de stemming over deze motie tot het volgende jaarcongres aan te houden.

Naar wij vernamen zal het volgende congres waarschijnlijk in Juli 1950 te Upsala (Zweden) plaats vinden.

Harde realiteit

De Minister van Financiën heeft ter gelegenheid van de aanbieding van de begroting gezegd, dat men de harde realiteit onder het oog zal moeten zien, omdat zware offers gebracht dienen te worden, nog zwaardere dan tot nu toe!

Zou de Minister zelve ook niet eens de harde realiteit onder het oog willen zien? En wel deze, dat het mogelijk is bij minstens gelijk blijvende ontvangst aan belastinggelden toch meer welvaart onder de mensen te brengen, de export te vergroten en het deviezentekort te verminderen?

Dit is bereikbaar door overwerk en extra inspanning niet zo progressief te belasten als tot dusverre het geval was, maar door het desnoods onbelast te laten. Want voor vele arbeiders loont het niet meer de moeite om overwerk te verrichten, tenzij de ondernemers de sterke progressiviteit in de loonbelasting betalen. Maar dan moeten zij 't uurloon voor overwerk verveelvoudigen en dit verhoogt de kostprijs dusdanig, dat 't voor hen niet lonend is te laten overwerken.

Wat baat het als de Minister ons allen tot de uiterste krachtsinspanning oproept, zolang hij de harde werkers niet 'n behoorlijk deel van hun extra prestatie gunt? De baten van dat extra werk moeten niet uitsluitend de schatkist ten goede komen! Daarom, Excellentie, minder doctrinair en meer rekening houdend met de gaardheid van de mens en dan is het wél mogelijk ons land er weer bovenop te helpen!

Vrouwen, de bus...

Op Zaterdagmiddag 14 October staat er om kwart voor twee een bus bij het hotel Monopool, tegenover het station in Amersfoort. Die bus draagt een bord: „Int. School voor Wijsbegeerte“ en brengt U voor een kwartje naar onze voor-vergadering.

de Secretaresse
JOH. H. SPRINGER.

PARLEMENTAIRE FLITSEN

(Vervolg van pag. 2)

Maar ook zij, die de kunst, in welke vorm dan ook, niet zelf beoefenen, hebben, als kunstgenieters, en zeker ook als volksvertegenwoordigers, in de vraagstukken van kunst en cultuur toch recht van meespreken. En zo sprak voor de V.V.D.-fractie bij deze gelegenheid de heer Zegering Hadders, die eerst een zekere „dichterlijke vrijheid” van de heer Verhoeven in het juiste licht stelde. In ietwat misprijzende zin had ook deze weer eens het bekende: „Kunst is geen regeringszaak” een gevleugeld woord van Thorbecke genoemd.

Als men, zo merkte echter de heer Zegering Hadders op, de parlementaire redevoeringen van Thorbecke na-

slaat, vindt men in het derde deel op blz. 136, dat hij woordelijk heeft gezegd: „Ik zal niet zeggen, dat ik geen belang stel in kunst, maar het is geen zaak van de Regering, de Regering is geen beoordelaar van wetenschap en kunst”. En de omstandigheden waaronder hij dat zei, waren de volgende: het was een antwoord op een opmerking, dat de Troonrede van 1862 gezwegen had over de bijval, door de Nederlandse schilders op een expositie te Londen verworven.

Daarmede zaten wij tevens middenin het probleem van de verhouding tussen kunst en overheid en de heer Hadders sprak het maar meteen duidelijk uit: Het staat voor ons vast, dat de overheid ook op dit terrein een taak heeft. De overheid dient, nu het verdienstelijke werk, dat in het verleden door vele particulieren gebeurde tot steun voor de kunst, door allerlei economische en finan-

ciële maatregelen in vele gevallen niet meer mogelijk is, deze taak van het particulier initiatief, thans meer dan ooit, op te vangen en voort te zetten. De overheid moet dit doen op een wijze, waardoor de kunst gestimuleerd wordt. In samenwerking met de vrije en zelfstandige organisaties van belanghebbenden zal zij maatregelen moeten treffen, dat de kunst zo goed mogelijk tot ontwikkeling kan komen.

Subsidies aan kunstinstellingen, beurzen voor veelbelovende jonge kunstenaars, opdrachten bij de bouw van overheidsgebouwen en de aanleg van parken en het beschikbaar stellen van prijzen zijn slechts enkele middelen, waardoor de overheid de kunst inderdaad kan stimuleren. Grote nadruk legde onze woordvoerder daarbij ook op het bijbrengen van het schone in de kunst aan de jeugd. In de gemeenten, waar jeugdconcerten en jeugdtheater worden georganiseerd

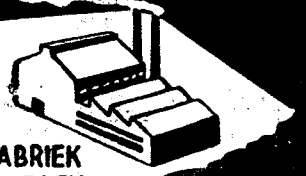
en waar onder goede leiding bezoken worden gebracht aan gebouwen, die culturele waarde hebben, zijn de resultaten van deze initiatieven zeer verblijdend. Dringend vroeg spr. de minister, toch vooral ook zijn ambtgenoten van Binnenlandse Zaken en van Financiën te bewegen, de gemeentelijke uitgaven, voor deze doeleinden benodigd, wel te willen goedkeuren. Aan deze medewerking van de Departementen ontbreekt echter helaas nog wel eens iets.

Vermelden wij tot slot, dat de heer Hadders ook warm pleitte voor de streekconcerten en in het algemeen voor een voortgezet streven om door decentralisatie zoveel mogelijk het gehele land, dus ook de z.g. „randgebieden”, in de gelegenheid te stellen, in aanraking te komen met de kunst.

Hetgeen in de Eerste Kamer werd verhandeld, houden wij voor de volgende week.

DE ROTTERDAMSCH DROOGDOK MIJ. N.V.

DAKEN - VLOEREN
N.V. BETON- & PLATENFABRIEK
& GEBS. MYNLIFF NIMEGEN

H.P. Gelderman & Zonen N.V. OLDENZAAL

fabrikanten van
ruwe-, geverfde-, gebleekte- en bedrukte-
katoenen-, celvezel- en kunstzijden manufacturen

N.V. BOELE'S Scheepswerven en Machinefabriek BOLNES

Nieuwbouw en reparatie

Fa. Plastimode

Knopen en Gespen voor groothandel en industrie
AMSTEL 252 AMSTERDAM-C.

TUINARCHITECTUUR — BOOMKWEKERIJEN

Ontwerpen
Aanleggen
Onderhouden

GIJSB. VURENS

Ringvaartweg 98 - Rotterdam (O.) - Tel. 22114

N.V. Staaldraadkabel- en Herculestouwfabriek

voorheen

J. C. DEN HAAN

GORINCHEM

Voor dagelijks gebruik!

**DE JONG'S
CHOCOLADE**
**CHOCOLADE
HAGELSIAG.**
De eenige echte!

BOLNES

Dieselmotoren

25-1400 P.K.

N.V. Machinefabriek

„Bolnes”

v.h. J. H. v. Cappellen
te Bolnes

N.V. Lijm- en
Gelatinefabriek

„Delft”

Fabrieksmerk
TWEE TORENS
Tel. 106-363 — Delft

Goedewaagen's

Koninklijke
Pijpen- en Aardewerkfabrieken
Gouda
tegeltableaux
gelegenheidsborden

AFDELINGSSECRETARISSEN:

Onze administratie is gaarne bereid met U te spreken over de mogelijkheid van uitbreiding van onze lezerskring.

Handen af van onze Koninklijke Marine

Er is gerucht om onze Koninklijke Marine. Enige malen hebben wij publicaties in de dagbladen gelezen, die tot waakzaamheid nopen. Het lijkt goed daar onzerzijds enige aandacht aan te schenken en te bepalen hoe ons standpunt daartegenover moet zijn. Het gaat hier om een tak van ons verdedigingsapparaat, waar een lange roemrijke historie aan verbonden is, terwijl de historie ons tevens heeft geleerd, dat andere mogendheden de invloed van Nederland ter zee niet steeds met instemming hebben gezien. Integendeel, in de geschiedenis is vaak gepoogd Nederland zoveel mogelijk van de zee weg te krijgen.

Nu weten wij, dat de verdediging niet meer een zaak van de staten afzonderlijk is. De verdediging der Westerse wereld moet zoveel mogelijk als één geheel worden gezien en wanneer men dat heeft aanvaard, dan past het niet, dat een staat zich niet stoort aan het geheel en voor de gezamenlijke verdediging zou inbrengen wat hem het liefste zou zijn. Iedere staat moet een bijdrage leveren, die past in het geheel. Van dit beginsel dient men uit te gaan.

Nu is enige weken geleden de Amerikaanse senator Connally met een uitspraak gekomen, die er op neerkwam, dat Nederland de handen vol zou hebben aan het opbouwen van een land- en luchtmacht, en dat de marinetaken maar aan Engeland en de Verenigde Staten zouden moeten worden overgelaten. Is het wonder, dat deze uitspraak een slechte indruk maakte in een land, dat pas een oorlog achter de rug heeft waarin de daden van zijn marine over de gehele wereld de aandacht hebben getrokken? Wij behoeven slechts te herinneren aan de slag in de Javazee. En over wat onze Koninklijke Marine heeft kunnen doen voor de geallieerde zaak, toen Nederland en Nederlands-Indië waren bezet, hebben wij steeds de hoogste lof horen uiten. Laten wij mogen herinneren aan de woorden van de Proclamatie van Koningin Wilhelmina van 3 Maart 1942. Daarin zeide Hare Majesteit tot Hare Rijksgenoten o.m.

„Ik gevoel mij gedrongen, met U allen hulde te brengen aan de schitterende prestaties van onze vloot in Nederlandsch-Indië. Zij heeft bij den aanval op een geweldige overmacht, de eer van de vlag op roemvolle wijze hooggehouden en, tezamen met onze bondgenoten, zware verliezen aan den vijand toegebracht. Daarmede is gestand gedaan den geest uit den tijd van onze grote admirala's en hun bemanningen, den geest uit ons groot verleden, die zich steeds door roemrijke wapenfeiten getoond heeft en alom eerbied voor onze driekleur heeft afgedwongen”.

Wanneer een Amerikaan van het formaat als senator Connally een uitspraak doet, die er op neerkomt, dat Nederland maar moet gaan afzien van zijn vloot, raakt hij dan ook een gevoelige snaar bij ons volk. Maar bij hem, die de historie kent, wordt meer geraakt. Want deze ziet achter zulk een uitspraak een voortzetting van het eeuwenlange pogen om Nederland van de wereldzeeën weg te krijgen.

Geruchten, dat zulk pogen de kop weer had opgestoken, zijn er na de oorlog meer geweest. Het was om die reden, dat wij bij de behandeling van de marinebegroting voor het dienstjaar 1949 de betekenis van de marine hebben uiteengezet. En ook enige weken geleden hebben wij bij de debatten over de defensie nog eens speciaal gewezen op de Nederlandse belangen ter zee, die een zo krachtig mogelijke vloot vereisen.

Kort na de laatste marine-debatten zijn de uitingen van senator Connally gekomen en vorige week is er ook het een en ander gepubliceerd over besprekingen in de zogenaamde Standing Group, een militair-suborgaan van het Atlantisch Pact. Wat wij daarvan vernamen gaat in de zelfde richting.

Is het, gezien de prestaties der onderscheidene volken, niet vreemd, dat zelfs de gedachte maar opkomt in het internationale milieu om aan de Vaderlandse marine te tornen? Zou iemand het bijvoorbeeld in het hoofd halen om Frankrijk zijn Alpenjagers te ontnemen? Hoe kan men zo blind zijn om een land, dat zijn historie ter zee heeft gemaakt en dat zijn welvaart door middel van de zeevaart heeft opgebouwd, te raden zijn marine maar op te geven. Men kan toch nauwelijks een volk vinden, dat meer aan de zee verbonden is dan het onze.

Het is goed geweest, dat de staatssecretaris van marine, schout bij nacht Moorman, in een persgesprek duidelijke taal heeft gesproken. Hij heeft daarmede gehandeld in onze geest. Wanneer Nederland een bijdrage moet leveren in de Atlantische verdediging dan is het duidelijk, dat het een taak ter zee heeft. Kortzichtigheid van de gruwelijkste soort is het wanneer zulks niet wordt begrepen. Men zou de Westerse defensie onberekenbare schade doen wanneer men een volk dat krachtens zijn traditie geroepen is een bepaalde taak op zich te nemen, van de vervulling daarvan zou uitschakelen.

Nederland heeft in het geheel der Atlantische defensie een marine-taak. Maar een zo krachtig mogelijke marine is ook nodig om andere redenen. Wanneer wij namelijk het gebied bezien, dat onder de werking van 't Atlantisch Pact valt, zien wij dat het Atlantische gebied maar een fractie is van alle streken waar wij belangen hebben. Laten wij er bijvoorbeeld op wijzen, dat Suriname en de Antillen er buiten vallen en laten wij beseffen, dat het gehele Indonesische gebied er zeer van verwijderd is. En dat Nieuw-Guinea er ook al niets mee van doen heeft. Verder vallen buiten de werking van het Atlantische Pact onze koopvaardijbelangen naar Zuid-Amerika, naar West-Afrika, naar Zuid-Afrika, een deel van het Midden-Oosten, het Verre Oosten, India, Pakistan, Australië, Nieuw-Zeeland, verder onze gehele Pacific-koopvaardij.

Zelfs al zou het dus mogelijk zijn in Atlantisch verband de marine-taken aan Engeland en de Verenigde Staten over te laten, dan nog zou het nodig zijn om een marine te hebben ter mede-verdediging van onze belangen elders.

Maar ook binnen het kader van het Atlantische Pact hebben wij nu eenmaal een vloot nodig. Afgezien nog van het feit, dat elke vlootbijdrage

tegenover een toekomstige agressor van waarde zal zijn, want deze toekomstige agressor, — daar zal men toch rekening mee moeten houden — zal de fout vermijden om een te geringe vloot te hebben, een fout waardoor Duitsland tweemaal is gestruikel.

Maar leerzaam is verder wat de jongste defensie-nota ons heeft te zien gegeven. Daarin staat:

„Er zij bovendien nog eens op gewezen, dat de geallieerde oorlogsleiding zich voor wat betreft West-Europa uiteraard in de eerste plaats bekommert om haar meer zuiver militaire taak aldaar”.

Dat wil zeggen: wanneer onverhoopt strijd zou ontbranden in West-Europa, dan zullen de geallieerden zich interesseren voor het zuivere militaire aspect. Dat wil zeggen, dat wij zelf zullen moeten zorgen voor de bevoorrading van onze tien miljoen inwoners. Voor de beveiliging der aanvoerwegen zijn vlootseenheden onontbeerlijk.

Het is niet onze bedoeling om alle voordelen van een marine uiteen te zetten. Zeker hebben wij ook niet beoogd iets ten nadele van land- en luchtmacht te suggereren. Wij hebben alleen geconstateerd, dat er in sommige kringen wonderlijke gedachten bestaan, waartegen van regeringszijde gelukkig reeds stelling is genomen. Van onze kant hebben wij het noodzakelijk geacht tegen eventuele aantasting ten scherpste stelling te nemen. Wij zijn volledig bereid ons te schikken naar wat internationaal beschouwd nodig is. Maar wij zijn niet bereid toe te geven aan wensen van anderen, die door enghartige nationale overwegingen worden ingegeven.

Het drama Ambon

Diep is ons volk geschokt door wat op Ambon plaats grijpt. Lange tijd hebben wij het zien aankomen als een gevolg van het streven naar de eenheidsstaat in Indonesië, maar nu het zover is dat de wapenen spreken, treft ons dit toch zeer diep. Hierover uitvoerig schrijven, willen wij niet. Wij zouden toch niet meer kunnen dan uiting geven aan gevoelens van deernis en schaamte, die in brede kring van ons volk leven, gevoelens waarover men beter niet uitvoerig kan zijn. Voor Nederland is deze zaak uitermate pijnlijk.

Van onze zijde is met de grootste volharding voor het zelfbeschikkingsrecht gestreden. Toen wij dit in December van het vorige jaar naar voren brachten, werd gedaan alsof wij open deuren intrapten en alsof alleen een politiek opzetje de drijfveer was. Maar in Mei van dit jaar moest mr. Oud de Regering aanvallen en moest hij in het bijzonder minister Van Maarseveen verwijten, dat veel te weinig was gedaan om te voorkomen, dat wat bepaald was omtrent het zelfbeschikkingsrecht, tot een dode letter zou worden. De Kamer heeft onze motie, waarin neergelegd was dat de Kamer haar ernstige teleurstelling over de houding der Regering zou uitspreken, niet aanvaard.

Indonesië is voortgegaan op de fatale weg, die geleid heeft tot het huidige verschrikkelijke optreden. Aan wat afgesproken was ter R.T.C. heeft het zich niet gehouden.

Thans beleven wij het, dat het Ambonese volk wordt aangevallen, omdat het opkomt voor zijn zelfbeschikkingsrecht. Met welke wapenen wordt het aangevallen? Met welk materieel? Juiste gegevens staan ons daarover niet ter beschikking. Wel weten wij, dat Nederland in 1949 al vier korvetten heeft overgedragen. En krachtens overeenkomst, „is de Nederlandse Regering bereid, een jaar na de soevereiniteitsoverdracht een torpedobootjager aan de Regering van de Republiek der Verenigde Staten van Indonesië in eigendom over te dragen”. Nu willen wij wel zeggen, dat, afgezien van alles wat gedaan moet worden om het gruwelijke conflict uit de wereld te helpen, de Nederlandse regering moet overwegen wat haar te doen staat met betrekking tot het overdragen van die torpedobootjager. Wij zijn van mening, dat de regering van Indonesië gezegd moet worden, dat, waar zij zelf het overeengekomene met voeten treedt, van Nederland niet verwacht kan worden, dat het verder materieel ter beschikking stelt. Duidelijk moet worden, dat aan ons geduld ééns een einde komt.

☆ **parlementaire flitsen** ☆

Minister Lieftinck kon zijn geestverwanten niet overtuigen

Dividendstop, Ondernemingsbelasting en Interimregeling Ned. Antillen in Eerste Kamer

In dezelfde week, waarin de Tweede Kamer, blijkens onze vorige kroniek, naar aandacht wijdde aan de voorgestelde proef voor een gewijzigde procedure der begrotingsvoorbereiding en vervolgens aan lonen en prijzen, met als tussengerecht de kunst en de cultuur, hielden, aan de andere zijde van het Binnenhof, onze senatoren zich bezig met de „verfijning” en de termijnstelling voor de dividendstop, de afschaffing van de Ondernemingsbelasting en de Interimregeling voor de Nederlandse Antillen. Minister Lieftinck vond daarbij zijn geestverwanten in deze Kamer zowel met betrekking tot de dividendstop-voorstellen als ten aanzien van de afschaffing der Ondernemingsbelasting tegenover zich. En dat ondanks de poging van de minister om door verkleining van de betekenis van de gestelde termijn voor de dividendstop en door in het vooruitzicht te stellen, dat binnen afzienbare tijd de belastingen wel weer zullen moeten worden verzwaid, zijn partijgenoten gunstig te stemmen.

Wat dan in de eerste plaats het nieuwe ontwerp van wet op de dividendbeperking betreft kon prof. Molenaar, als woordvoerder van de V.V.D.-fractie, in tegenstelling tot de heer Van de Kieft (Arb.) verklaren, dat zijn fractie haar stem gaarne aan dat ontwerp zou geven. Er waren twee redenen voor dat standpunt. Vooreerst is de nieuwe regeling in een aantal gevallen wat ruimer gesteld dan de tot nu toe geldende. En in de tweede plaats is in artikel 28 een eindtermijn opgenomen; zij zal niet meer gelden voor de boekjaren, welke eindigen op of na 31 December 1952. Dat laatste punt, zo zei prof. Molenaar, is voor ons van doorslaggevende betekenis. Door aanneming van dit ontwerp verhaasten wij het verdwijnen van de dividendstop en dat is een stap, waaraan wij gaarne onze medewerking verlenen.

Tussen moest hij er de aandacht op vestigen, dat art. 28 veel van zijn betekenis verloren had door de verklaring van de minister in de Tweede Kamer, dat het opnemen van een termijn in de wet alleen wil aanduiden, dat een wettelijke dividendbeperking moet gezien worden als een tijdelijk iets. Er zit in die termijnstelling niets definitiefs. De wetgever, zo liet de minister er toen op volgen, zal goed doen zich te zijner tijd opnieuw te beraden over de vraag of de dividendbeperking alsdan niet moet worden gecontinueerd.

Prof. Molenaar vond dit werken met een „indicatie”, zoals de minister het zelf noemde, een vreemde manier van wetgeven. De wet luidt positief, maar de ontwerper houdt een slag om de arm. Ik keur — zo zei hij — dit met de ene hand geven en met de andere hand terugnemen, af. Zijn er politieke redenen (en hier duidde de heer Molenaar op de geestverwanten van de minister in de Kamer, die aan de dividendstop krampachtig willen vasthouden) voor deze houding?

Ook bij de replieken is onze woordvoerder naar aanleiding van het nader gesprokene door de minister, op deze kwestie nog teruggekomen. De minister bleef ook in deze Kamer bij zijn standpunt, hetgeen prof. Molenaar aanleiding gaf nog de vraag te stellen, of de onzekerheid, welke de houding van de minister nu weer heeft doen ontstaan, velen niet weer zal doen afschrikken om aan de noodzakelijk kapitaalsuitbreiding van de ondernemingen mede te doen. En daarmede, zo stelde de heer Molenaar vast, brengt de minister een van de grote doeleinden, die hij met zijn ontwerp beoogde te bereiken, in gevaar. Het was ondertussen uit het feit, dat de minister in zijn rede in de Eerste Kamer duidelijk de dividendstop aan de loonstop verbond, wel duidelijk geworden, dat de houding van de minister inderdaad was inge-

geven door het streven, zijn geestverwanten in de Kamer nog mee te krijgen — iets dat, als vermeld, nochtans niet gelukt is.

De twee genoemde punten: de iets grotere armslag en de wettelijk vastgestelde eindtermijn, juichte de V.V.D.-fractie dus toe. Maar daarmee, zo verklaarde prof. Molenaar, heb ik dan ook alle goeds, dat ik van het voor ons liggende ontwerp naar voren zou kunnen brengen, volledig gezegd. Hij achtte namelijk de handhaving van de dividendstop onnodig, de ontworpen regeling willekeurig en het wetsontwerp een voorbeeld van slechte fiscale wetgeving. Elk van deze bezwaren lichtte hij nog nader toe; waarbij hij aantoonde, dat het gemiddelde dividend nauwelijks 7% heeft bedragen en tevens als zijn mening te kennen gaf, dat hij het zeer willekeurig achtte, dat voor het al dan niet onder de dividendstop vallen een grens (kapitaal van f 500.000) was gesteld.

Het voornaamste fiscale ontwerp, dat in de Eerste Kamer werd

behandeld, brengt een verlaging, gevolgd door een algehele afschaffing, van de Ondernemingsbelasting, waar tegenover de Vennootschapsbelasting tegelijk echter enige verhoging ondergaat.

Prof. Molenaar kon verklaren, de afschaffing van de Ondernemingsbelasting van harte toe te juichen, en wel omdat zulks uit economische overwegingen dringend nodig was geworden en omdat de rechtvaardigheid dit eiste. De belastingherziening 1947 is beslist onbillijk geweest tegenover de ondernemingen van natuurlijke personen. Enerzijds omdat die wet van 1947 een verlichting van druk voor de ondernemingen in N.V.-vorm bracht en anderzijds omdat zij het tarief van de inkomstenbelasting voor de hogere belasting-klassen omhoog schroefde.

Uiteraard betekent dit voor de schatkist een adering, maar later wordt dat verlies, naar minister Lieftinck verwacht, weer ingelopen. Daarom kon de minister zeggen, dat, onder de omstandigheden van het ogenblik, zijn politiek op korte termijn eigenlijk niet helemaal (meer) verantwoord was, maar op iets langere termijn gezien toch wel.

In ieder geval met dit laatste, kon prof. Molenaar volkomen accoord gaan. Het is wat van onze zijde reeds zo dikwijls is betoogd, wanneer bepaalde verlagingen werden bepleit: via betere mogelijkheid van kapitaalvorming, investering, zuivere belastingaangifte, enz. kan tenslotte een positieve bate in de toekomst het gevolg zijn.

In dit verband kwam prof. Molenaar ook nog weer eens op de actie van de V.V.D. voor belastingverlaging. Ik bepleit dat ook heden nog, zo verklaarde hij en wel niet in deze geest,

dat ik een wilde, onbeheerste verlaging bepleit, ik heb ook voor het budgetaire belang wel degelijk oog. Maar een spierinkje uitgooien om een kabeljauw te vangen is naar mijn mening ook een voortreffelijke methode op het gebied van de belastingpolitiek. Men kan belastingverlaging daarenboven ook bevorderen door de onkosten van de Staatsdienst sterk omlaag te brengen.

Wat die belastingverlaging aangaat had de heer Molenaar trouwens nog, zoals hij het zelf uitdrukte, een appeltje met de minister te schillen. De minister had prof. Molenaar namelijk aan de „politieke schandpaal” geslagen door er in de Tweede Kamer op te wijzen, dat deze zou hebben aangedrongen op een grote uitbreiding van de staatsuitgaven, n.l. door de toekenning van staatspensioenen over de gehele lijn te bepleiten.

Een werkelijk staatspensioen, zo gaf prof. Molenaar toe, is altijd een kostbare geschiedenis voor de schatkist en daarom kon hij wel begrijpen, dat de bewindsmen geschrokken was. Ik heb — zo vervolgde hij — echter alleen aangedrongen op wijziging van de ouderdomsvoorziening; ik heb met geen enkel woord over staatspensioenen gesproken. Mijn voorstel strekte ook niet tot instelling van staatspensioenen, want ik heb uitdrukkelijk gezegd premieheffing nodig te achten voor degenen, die in loondienst zijn. Voor de zelfstandigen denk ik aan een bestemmingsheffing, waarvoor m.i. een deel van de opbrengst van de Omzetbelasting in aanmerking komt. Ik stel nu vast, dat mijn oorspronkelijk plan f 40 miljoen meer kost dan de noodvoorziening-Drees en dat het onzeker is, welk deel van de totaal f 190 miljoen ten laste van de Staat moet komen. Invoering van staatspensioenen heb ik dus niet bepleit. Wel heb ik herhaaldelijk op een reorganisatie van de sociale verzekering aangedrongen, welke o.a. een sterke besparing op de administratiekosten zou kunnen opleveren. En wat de door hem bepleite pensioenverhoging betreft: De Regering heeft voor de tweede maal een loonsverhoging van 5% aan het bedrijfsleven voorgeschreven. Hij achtte de pensioenverhoging nu de noodzakelijke consequentie van de maatregelen, welke de Regering zelf had getroffen. Die meerdere kosten mochten hem dus niet worden verweten.

Met betrekking tot de Interimregeling Nederlandse Antillen, waarbij één onderdeel: de onderlinge zetelverdeling, in verband met de protesten van Aruba zulk een pikante materie is gaan vormen, was prof. Molenaars eindconclusie: Ik ben van mening, dat vóór alles de staatkundige emancipatie van de Antillen niet langer moet worden uitgesteld en dat hetgeen de Regering beoogd heeft te bewerkstelligen veel waardering verdient. De Regering volgde daarbij een methode van knopen doorhakken. Ook in de M.v.A. aan deze Kamer laat de Regering een krachtig geluid horen. Ik mag dat wel. En omdat ik de eenmaal geprojecteerde emancipatie snel wil bevorderen en teleurstellingen, als wij in Indonesië opdeden, wil vermijden, ga ik, ondanks enige twijfel, met de Regering mee.

Prof. Molenaar gaf toe, dat men zich natuurlijk kon afvragen of een andere zetelverdeling minder risico's zou meebrengen. Tenslotte was er echter op een bepaald ogenblik een compromis bereikt en hij achtte het niet raadzaam, daarop in dit stadium terug te komen.

Wel drong onze woordvoerder er tenslotte nog op aan, spoedig tot een definitieve regeling te komen en hij hoopte, dat bij het overleg over de komende Eilandenregeling allen, die bij deze zaak betrokken zijn, alles in het werk zouden stellen om een zo evenwichtig mogelijke oplossing te vinden. Er is nu eenmaal een kleine minderheid binnen het Koninkrijk als geheel, welke zich ongerust voelt over hetgeen misschien zou kunnen gaan gebeuren.

Het is niet moeilijk, Aruba te overstemmen, maar in stede daarvan leidde men het daarheen, dat Aruba de zeggenschap over eigen zaken — de autonomie — krijgt, welke het toekomt en dat het tevens met vreugde kan medewerken in het ook voor dit eiland heilzaam staatsverband der Antillen en op die wijze in dat van het Koninkrijk als geheel.

Deze burger

was op de Horecafeetoonstelling in Amsterdam en hij vond dat een uitstekend, indrukwekkend stuk werk van onze ijverige, moderne hotel-industriëlen, dat toonde dat in die kring der vader-

landse initiatieven veel werk verzet wordt en hoe men er mee gaat met een tijd, die steeds hogere eisen stelt.

Hij zag er pasteien, wildbraad, venizoenen, vissen en vogels om van te watertanden.

Hij liep door een model-hotel om naar te verlangen.

Hij ging langs prachtig-gedekte tafels, om zó, bij stil kaarslicht en met een aardige nicht aan neer te zitten — voorportaal aller aardse hemelen.

Hier nu was alles wat het goede leven de mens van eigen honk verwijderd, bieden kan. En dat alles is heel véél.

De zachtste en breedste bedden.

De heerlijkste spijzen.

De opwindendste dranken.

Het gelukkigste porcelein, kristal, zilver, damast.

En deze burger was onder de indruk van het bewijs dat de vaderlandse professionele gastheren dat alles opbrengen en met gerechtvaardigde trots kunnen tonen aan de borgherij.

Maar óók: dat het een zonderlinge, kleine, ronde aarde is waarop die paar duizendmillioen aardelingen hun tentje hebben gezet en hun aardse leven leven.

Dat wij met ons allen de boel maar raar hebben opgezet, ingericht en versierd.

Pasteien, venizoenen, wildbraad, bedden, ijskasten, wijnen, vissen, vogels, porcelein, zilver, damast en kaarslicht.

Voor hoevelen?

Voor hoevelen de dagelijkse eeuwige worsteling om één handvol rijst, een paar sneden brood, een kruik koel water?

Voor hoevelen van die paar duizendmillioen van ons. Van Iran tot Irak, van Haiti tot Tahiti, de bittere strijd met de oude moeder aarde alléén voor het naakte leven?

Watertandend langs de patrijzen, de kreeften, de hazenruggen en de geglaceerde korhoenders liep een willekeurig, gezet en grauw heer, peinzend over het vreemde levenslot van alle paarduizendmillioen medeburgers van DEZE BURGER.

Dwaas

Gelijk men in de dagbladen heeft kunnen lezen, heeft het Genootschap voor Reclame, dat onlangs in Haarlem congresseerde, Laurens Janzn. Coster tot erelid van dit genootschap benoemd. Men heeft gemeend deze benoeming luister en kracht bij te moeten zetten door zijn standbeeld met een krans te omhangen, welke plechtigheid door de burgemeester van Haarlem werd verricht. Nu is reclame maken een nuttig ding en het kan een ieder bekend zijn, dat de wegen die vaak door de reclame worden bewandeld, af en toe wel eens eigenaardig kunnen zijn. Dit behoort nu eenmaal bij het vak. Niemand verbaast zich hierover en men kan er soms goedwillend om glimlachen. Men behoeft echter niet bepaald een zwartkijker te zijn, om de „reclamestunt” te Haarlem als dwaas te betitelen. Pasquino heeft er in De Telegraaf in zijn bekende hoekje het zijne over gezegd en stelt voor in analogie met de Haarlemse „onderscheiding” Rembrandt tot erelid van de Verenigde Verwarfabrieken te maken, Thorbecke erelid van het Vreemdelingenverkeer en Vondel via een brandladder het diploma van de Maatschappij van Letterkunde uit te reiken en tenslotte P. C. Hooft te eren als posthume bestuurder van lijn twee.

Wij kunnen het slechts volledig met Pasquino eens zijn en voelen ons werkelijk opgelucht, dat wij niet in de schoenen stonden van Haarlems burgervader.

„Bekentenis”

Dat de terreur, achter het ijzeren gordijn de meest verschrikkelijke vormen aanneemt, moge opnieuw blijken uit het onderstaande dagbladbericht, dat wij aan de Volkskrant ontlenen. Wij plaatsen het zonder commentaar en bevelen lezing aan, vooral voor degenen, die met een zekere halsstarrigheid blijven volhouden, dat het achter het ijzeren gordijn „wel niet zo erg zal zijn”. Het bericht luidt als volgt:

Met een stem, bevend van emotie, heeft de vroegere secretaris van de sociaal-democratische partij in Berlijn, Wilhelm Lohrenz, op een persconferentie in Bonn verteld, hoe de Russen hem een „bekentenis” hadden afgedwongen.

In 1946 was Lohrenz in de Oostelijke zone van Duitsland gearresteerd. Van 23 tot 26 December had hij dag en nacht recht op moeten staan, terwijl hij met ketenen aan de muren van zijn cel in een gevangenis in Potsdam was vastgeklonken. Hij weigerde echter „schuld” te bekennen en werd daarop zonder kleren in een kamertje, waarvan de ramen gebroken waren, opgesloten en met koud water overgoten. Lohrenz verloor het bewustzijn, maar deze behandeling werd twee of driemaal herhaald. Ook werd hij gedwongen naar een gramfoonopname te luisteren, waarop een vrouw huilde en schreeuwde bij een verhoor. Men zei hem, dat het zijn vrouw was. Verder werden machinegeweerkogels raketjes langs zijn lichaam afgeschoten. Na anderhalf jaar in de gevangenis te hebben doorgebracht, tekende hij een „bekentenis” van vijf pagina’s, die een generaal, genaamd Melnikof, hem voorlegde. Melnikof zei, dat het ditmaal een kwestie was van „leven of dood”.

In December 1949 werd Lohrenz vrijgelaten op voorwaarde dat hij voor de Russische inlichtingendienst zou gaan werken. Alhoewel hij werd geschaduw, slaagde hij er in naar het Westen te ontsnappen.

Een belangrijk bedrijf

Het toeval voerde ons binnen enkele dagen van de Internationale Horeca-tentoonstelling te Amsterdam naar Schiedam, waar wij een moutwijnbranderij bezochten. Zowel in Amsterdam als in Schiedam zijn wij onder de indruk gekomen van de betekenis van de bedrijven, welke wij zagen, voor ons land. Het hotel-café en restaurantbedrijf vervult een veel belangrijker plaats in ons gehele economische bestel, dan men zich veelal bewust is en daarbij speelt uit de aard der zaak ook de voorziening met dranken een belangrijke rol.

Het is daarbij wel degelijk van betekenis, dat deze bedrijven zich rustig en bevestigend kunnen ontwikkelen zonder storende inmenging van de zijde van de overheid, hetzij rijks- of gemeentelijke overheid. Tegenstanders van deze bedrijven wijzen wel eens op verkeerde omstandigheden, die zich tengevolge van deze bedrijven kunnen voordoen. Maar dat zijn dan bepaalde facetten, die men door gemeenschappelijk optreden van de zijde der bedrijven en de overheid onder het oog kan zien en waartegen men maatregelen kan nemen. Wij achten in deze tijd zowel de horecabedrijven met alles wat daarmee verbonden is voor ons economische leven, voor het maatschappelijke leven van grote betekenis en wij hopen, dat aan deze bedrijven zo min mogelijk belemmeringen in de weg worden gelegd.

Wonderlijk

Het zij ons veroorloofd ernstig aanmerking te maken op een publicatie, welke dezer dagen de Staatscourant vulde en waarin een lange lijst voorkwam van allen, die door de Commissie voor de Perszuivering gestraft waren. Daarbij waren velen, die sindsdien reeds overleden waren, daarbij waren ook velen, die in hoger beroep een lichtere straf hadden gekregen, daarbij waren ook velen, die in hoger beroep waren vrij gesproken. Wij vinden deze publicatie op zijn zachtst uitgesproken wonderlijk. Wij hebben nog niet meegemaakt, dat in de officiële Staatscourant vonnissen werden vermeld, waarbij niet gezegd werd, dat dit vonnissen in eerste aanleg waren. Men zou ten hoogste de vonnissen in gewijsde kunnen vermelden, als daarvoor reden was, hetgeen wij niet vermogen te beoordelen. Maar wat hier geschied is, en als onze inlichtingen juist zijn buiten voorkennis van het betrokken Departement van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, alleen maar dwaas. Daar kan zelfs een mededeling van het Algemeen Nederlands Persbureau, dat deze publicatie alleen maar formele betekenis heeft, niets aan veranderen.

Rood gevaar

Hoe weinig de bewering van de Nederlandse socialisten, dat zij de pleitbezorgers bij uitstek van de middenstand zijn, geheel bezijden de waarheid is, bleek opnieuw tijdens de parlementaire debatten in de Eerste Kamer over de belastingvoorstellen. Toen minister Liefstinck met het lang verwachte voorstel kwam tot afschaffing van de ondernemingsbelasting, een voor de middenstand zeer zwaar en lastig obstakel, was het de Partij van de Arbeid, die zich hier tegen verklaarde. De heren socialisten waren blijkbaar van mening, dat de kleine zakenman dit irreële offer maar rustig moest blijven brengen. Zij waren blijkbaar vergeten, dat het nu al lang genoeg heeft geduurd, dat de lasten te eenzijdig op de schouders van de middenstand drukken.

Ieder redelijk denkend mens, die inderdaad met het lot van de middenstand is begaan, zal toch hebben ingezien, dat de ondernemingsbelasting in de afgelopen jaren wel een bijzonder blok aan het been betekende, vooral voor de eenmanszaken. Zo niet de Partij van de Arbeid, die vooral in de verkiezingstijd steeds de mond vol heeft over de belangen van de middenstand. Doch als het er om gaat deze belangen in de Kamer te verdedigen, geven de heren niet thuis en trachten zij een toestand te bestendigen, die voor de middenstand onhoudbaar is. Het kan in het bijzonder voor de middenstanders nuttig en leerzaam zijn, dergelijke dingen goed te onthouden. De socialistische politiek betekent voor de middenstand een groot gevaar. Het zijn tenslotte de feiten, die dit bewijzen.

Kentering (I)

Het verloop van de strijd in Korea is een eclatant succes voor de democratische wereld geworden. Hiermee wil niet gezegd zijn, dat de overwinning reeds zou zijn veilig gesteld, of dat er zich in Azië verder geen complicaties meer zouden kunnen voordoen. Integendeel. De spanning is juist door de democratische zege groter dan ooit en het ziet er naar uit, dat de wereld nog momenten zal moeten doormaken, die niet van gevaar zijn ontbloot. Dit alles neemt evenwel niet weg, dat de democratie eindelijk met daden heeft getoond wat zij waard is en wat een eensgezind optreden van democraten vermag. Een dergelijke ontwikkeling zal een ieder, die het met de democratie oprecht meent, een hart onder de riem hebben gestoken. De ontwikkeling der gebeurtenissen in Korea hebben met de feiten bewezen, hoe onwaar en gevaarlijk de defaitistische praatjes zijn als zou de democratie haar bestaan niet kunnen verdedigen. De democratie heeft zich thans sterker getoond dan ooit te voren. Zij heeft nieuw geloof en nieuwe hoop gebracht bij de wankelmoedigen, die vroegtijdig het hoofd lieten hangen. Er is een kentering ten goede ingetreden. En het mag op deze plaats nog wel eens worden herhaald, dat het juist nu in het bijzonder de moeite loont schouder aan schouder te staan om de rechten van de vrije mens te verdedigen.

Kentering (II)

Dat het internationale communisme op een toenemende weerstand van de democratische gedachte stuit, is o.m. weer gebleken bij de jongste Finse gemeenteraadsverkiezingen, waarbij de rechtse en centumpartij in het gehele land de meerderheid hebben behaald. De communisten gingen weliswaar vooruit, doch hun winst bedroeg niet meer dan 2,7%. Ogenschijnlijk mag dit percentage wellicht nog verontrustend lijken. Men dient evenwel niet te vergeten, dat het Finse volk onder een enorme druk leeft van zijn grote, rode nabuur. Gezien deze grote aanhoudende druk, die speciaal op de arbeidersbevolking wordt uitgeoefend, mag het als een gunstig resultaat worden geacht, dat de Russische druk het weerstandsvermogen van het Finse volk niet heeft gebroken. Er zullen maar weinigen zijn

geweest, die een achteruitgang van het aantal communistische stemmen in Finland hebben verwacht. Integendeel, algemeen werd op een grote vooruitgang gerekend. Deze vooruitgang is evenwel niet gekomen. Ook in de onmiddellijke nabijheid van de rode heersers heeft de democratie een stevige dam opgeworpen en men mag deze ontwikkeling zien als een van de vele voorbeelden van de kentering, die bij de communistische successen waarneembaar is.

Kentering (III)

Ook in ons eigen land blijkt in toenemende mate, de verdeeldheid in de communistische gelederen, zich o.m. uitende in het aftreden als gemeenteraadslid of als functionaris van de communistische partij. Thans heeft het landelijk secretariaat te Rotterdam van het Onafhankelijk Verbond van Bedrijfsorganisaties (een van de communistische E.V.C. afgesplitste organisatie) van de verantwoordelijke bestuurder van de afdeling bouwvak, transport, Chevofa, tabak, hout en meubels van de E.V.C. in Groningen bericht ontvangen, dat zij besloten hebben uit de E.V.C. te treden om aansluiting te zoeken bij het vermelde verbond. In een circulaire aan de leden van de E.V.C. in Groningen zeggen de uitgetreden bestuurders o.m., dat zij meer dan 5 jaren hebben gestreden voor het onafhankelijk bestaan van de beweging, doch dat zij thans tot de erkenning moeten komen „dat de E.V.C. als zelfstandige economische strijdorganisatie van de arbeidersklasse verloren is gegaan en volledig is verworden tot een verlengstuk en apparaat van de communistische partij Nederland”. Nu willen wij niet beweren, dat de communistische weglopers thans in één slag tot goede democraten zouden zijn bekeerd, doch deze ontwikkeling doet verwachten, dat ook in het communistische kamp eindelijk de ogen eens open gaan.

Aan ons, democraten, de taak onze propaganda en onze invloed te verstevigen.

Sparen (I)

Wij hebben een Nationale Spaarraad. We weten niet of de leden van deze raad hun werk belangeloos verrichten dan wel honorarium genieten en/of declaraties mogen indienen. In elk geval zullen de leden de noodzakelijkheid van het bestaan van de Spaarraad willen aantonen en daarom komen zij met plannen.

Tot de uitgevoerde behoren het uitgeven van een maandblad en de jeugdspaaractie.

Wij vragen ons maar niet af wat dat alles reeds kost en kosten gaat. Het zou o.i. wel genest zijn dat daarvan eens cijfers werden gepubliceerd.

Nu komt de Raad weder met een nieuw plan, t.w. „Belastingvrij sparen door jonge werknemers”. Wij lezen o.m. hierover het volgende:

De bedoging is als volgt. Jonge arbeidskrachten, zowel mannelijke als vrouwelijke, kunnen een „voorzorgspaarbankboekje” aanvragen bij elke willekeurige spaarbank. Op dit boekje kunnen zij regelmatig door hun werkgevers een zeker percentage van hun loon of salaris — gedacht wordt aan een maximum van ongeveer 10 pct. — laten zetten. Over dit geld behoeft, als het plan doorgaat, geen loonbelasting te worden betaald. Het gespaarde wordt echter geblokkeerd tot de spaarder of spaarster plannen heeft spoedig te trouwen of indien een bepaalde leeftijd (ongeveer 25 jaar) is bereikt.

Sparen (II)

Nu vragen wij ons af of mensen die trouwplannen hebben niet eigener beweging tot sparen zullen overgaan. Verder kan de prikkel om het gespaarde geld te kunnen opnemen oorzakelijk zijn van ontijdige huwelijken of huwelijken die beter niet hadden kunnen doorgaan.

Maar bovendien, waarom alleen deze mensen belastingvrij te laten sparen, waarom mogen andere spaarders van deze faciliteit niet genieten?

In dit verband willen we nog wijzen op de grote en wellicht kostbare advertenties van de Rijkspostspaarbank waarin de volgende zin voorkomt:

**Sparen maakt van centen guldens
En met guldens kan je wat doen!**

Het staat er, maar hoe was tot nu toe de werkelijkheid? We menen te mogen zeggen:

**Sparen maakt van guldens centen
En met centen kan je niets doen.**

Onze welvaart moeten we bereiken door opvoering van de productie en sober leven, maar niet door uitsluitend de lonen te verhogen, want dat bevordert de ontwaarding van het geld.

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Weekblad van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie

Voorzitter Redactie-comm.:
 Drs. H. A. Korthals.
 Redactie-secretaris: Mr. E. Elias.
 Adres: Victoria Hotel Amsterdam,
 Kamer 435.
 Administratie: Postbus 43,
 A'foort, tel. 5267.
 Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal,
 f 7.50 per jaar.
 Voor het zenden van abonnements-
 en advertentiegelden:
 Postgiro no. 245103, ten name van de
 Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie“ te
 Amersfoort.
 Losse nummers 15 cent.
 Voor advertenties wende men zich tot de
 administratie.

ALLERHANDE

BENELUX IN DE ZEILEN

Moeilijkheden zijn er om overwonnen te worden. Waarom zouden deze problemen, in het kader van de Economisch Unie, niet vroeg of laat — liefst vroeg — kunnen opgelost worden? De bewoners van de Lage Landen hebben door heel hun geschiedenis zo vaak en met succes de grote kunst van het Vergelijk toegepast. Daarom besluiten wij ook thans met groot vertrouwen: la séance continue, de zitting gaat verder. Benelux heeft veel meer dan ooit de wind in de zeilen.

(Benelux-Nieuws)

OPENBAARHEID

De publieke zaak dient in het openbaar behandeld te worden. Dat is een der belangrijkste beginselen der democratie. Oppenheim spreekt van „de wonderen doende uitwerking der openbaarheid“, welke „een der hechtste grondslagen is, waarop onze (democratische) gemeente-inrichting is opgetrokken“. „Raadpleging achter gesloten deuren maakt het bestuur naar binnen werkeloos, naar buiten krachteloos“.

Thorbecke beval de openbaarheid van de vergaderingen der vertegenwoordigende lichamen aan met de beroemde woorden: „op 't plichtsbef te vertrouwen is edel, maar 't bedreigt. Tot hoe lagen stand 't in gesloten vergaderingen soms daalt, stelt niemand, dan die er in zat, zich voor“ Hij kon daarover oordelen, want hij had deel uitgemaakt van de gemeenteraad van Leiden, toen deze nog „achter slot en grendel“ vergaderde.

„Licht“ heeft Thorbecke geschreven, „is in de politieke wereld zowel als in de natuur een noodzakelijk levenselement, bij welks gemis gene, of niet dan een halve ziekelijke ontwikkeling te wachten is..... Zonder publiciteit geen hervormingen. Hervorming heeft den onverzettelijken aller vijanden, de gewoonte, tegen zich. Gewoonte is vooroordeelziek, dewijl zij zonder onderzoek haren gang gaat; en vooroordeel ruimt voor geen macht, dan voor publiek onderzoek, het veld“.

(Haagsche Courant)

WACHT U VOOR DE ILLUSIE

Tot tweemaal toe in één en dezelfde week heeft de Regering aan het Nederlandse volk doen weten: wacht u voor de illusie, dat ge uw levensstandaard zult kunnen handhaven. In de vóór-Koreaanse periode hebben we een dergelijk geluid, soberder en verscholener, al wel eens gehoord. Aan de na-Koreaanse periode zijn we, hoe goed het op Korea zelf moge gaan, bepaald nog niet toe. Het is in 't verband met de Koreaanse periode, dat de Regering haar duidelijk waarschuwend de stem verheft, zoals zij dit doet. En God weet, hoelang de Russen ons deze Koreaanse periode, met of zonder Korea, zullen aandoen — want zij zijn het, die ons aandoen de noodzaak van veel sterker militaire inspanning, en die met de communistische overval in Korea de opwaartse jacht der grondstoffenprijzen hebben weten te ontketenen.

(De Volkskrant)

LOS VAN VOLKSVERLAKKERIJ

Het probleem van de prijzen is met name in het leven geroepen door de spanningen op internationaal gebied. De communistische aggressie, welke, zoals op Korea, moet worden afgeweerd, drijft de kosten van de bewapening omhoog. Anderzijds zijn het dezelfde communisten, die wensen te profiteren van de spanningen, die daarvan weer het gevolg zijn. Het is hun opzet, de wereld van de ene onrust in de andere te jagen en dit te camoufleren door zelf zich voor te doen als engelen des vredes. Wanneer wij dit spel maar doorzien, dan is daarmee het probleem van lonen en prijzen waarlijk niet opgelost. Dan is het echter wel losgemaakt van veel demagogie en volksverlakerij. Dan zien wij tegelijk de eerste en voornaamste oorzaak van het vraagstuk, dat thans velen terecht benauwt. En ook dan is de oplossing nog moeijlijk genoeg.

(Nieuwe Haagsche Courant)

ONGEHOORD EN ONGEOORLOOFD

De toestand van het meubilair en de stoffering van de Ridderzaal is niet in overeenstemming met het representatieve karakter van plechtigheden als de Verenigde Zitting der Staten-Generaal e.d.“ zo lazen wij in de Rijksbegroting 1951. En wij dachten zó: kan dat representatieve karakter U in deze benauwde dagen ook maar iets schelen? We behoeven onze armoede toch waarachtig niet angstvallig te verbergen en wij kunnen er toch rondweg voor uitkomen dat wij als heel kleine mensjes zuiniger dan zuinig moeten rondkomen? En dan zonder ook maar enige representatieve verplichting of behoefte. Daarom vinden wij een uitgave van f 46.000 voor nieuwe stoelen en f 22.000 voor stoffering ongehoord en ongeoorloofd.

(Advertentieblad voor Limburg)

DE MEDE VALT MEDE

Hoe onze voorouders „het bier is weer best“ zeiden, als ze elkaar toedronken uit de schedels van hun verslagen vijanden, weet ik niet, maar de concurrentie in die tijd was niet Coca Cola, doch mede. De wereld was toen alcoholisch verdeeld in landen, waar respectievelijk graan, druiven en honing de grondstoffen waren voor het apéritief en tot aan het eind van de middeleeuwen was mede even populair als wijn en bier. Langzamerhand nam de bevolking echter sneller toe dan de productie der nijvere bijen. Honing werd schaarsch en duurder. Mede werd tenslotte een woord in de geschiedenisboekjes van de lagere school in plaats van de „godendrank“, waarvan Homerus zong. Nu is hier in Engeland een campagne aan de gang om mede weer een plaats te verkeren in de huishouding en op banketten.

(Horeca)

HET SYMPATHIEKE

Dat is juist het sympathieke in de Dierenbescherming, dat zij bij haar gedachtengang niet ophoudt met te ijveren voor een goede verzorging van onze dieren, maar dat zij op de achtergrond ook de verbetering van de menselijke verhoudingen wil zien. De mens heeft nu eenmaal — en er zijn niet veel uitzonderingen op deze regel — een kwade neiging in zich om een zekere hardheid of wreedheid bot te vieren. Sommigen doen dit op hun medemens, maar daar komt dan vrij snel de politie bij te pas. Anderen maken het dier tot slachtoffer van die kwade neiging, maar ze moeten het in het algemeen al erg bont maken, eer de politie kan ingrijpen.

(Steenkool)

GROTE WAARDE

Voor hen, die in de Strijdkrachten dienst doen, is het van grote waarde te weten, dat zij de geestelijke steun hebben van het overgrote deel van het Nederlandse volk. Dat geeft de kracht, dat scheidt de geestelijke weerbaarheid om in eensgezindheid de taak, die opgedragen is en zal worden, te vervullen.

(Het Lichtspoor)

NIET VERGETEN

Laten ook wij de les van 1940 niet vergeten, toen Nederland ten gevolge van de ongelukkige partij-politieke constellatie in die dagen gedwongen was met een zwakke minister-president als Jhr. de Geer de oorlog in te gaan. Nederland heeft vooral nu krachtige, doortastende regeerders nodig om in geval van nood snelle beslissingen te kunnen nemen.

(Haagsche Post)

HET EUROPESE LEGER

De eenheidsbeweging, na de oorlog in Europa voor het eerst als volksbeweging begonnen, wordt onder de druk der huidige omstandigheden, meer en meer verenigd tot een dringende actie voor militaire samenwerking. Het „ene Europese leger“ heeft nu de belangstelling, die vroeger aan het „economische éne Europa“ of aan de „eenheid der Europese beschaving“ gegeven werd.

(Internationale Spectator)

OUDPAPIER VOOR DEVIEZEN

Oudpapier inzamelen is een van de meest intensieve vormen, waarmede Nederland deviezen kan sparen. En wij zijn er toch allemaal wel van doordrongen, dat deviezen sparen in de komende jaren ons levensbehoud zal worden. Al horen wij dus liever niet spreken over oudpapier inzamelen, en waren wij blij dat dit spook verdwenen was, wij zullen toch verstandig doen daarmee weer op goede voet te komen.

(Prikkel, tijdschrift van Proost en Brandt)

STEMPEL OP ONS VOLKSLEVEN

Uit de laatste wereldoorlog, die heel het leven heeft ontwricht, is niemand ongeschonden te voorschijn gekomen. Hij heeft een stempel op ons volksleven gezet. De doorleefde ellende, het losgeslagen zijn van de ankers, de talrijke deportaties, de opsluitingen in gevangnissen en concentratiekampen, de tewerkstellingen vaak in het buitenland, en heel het complex van omstandigheden met deze dingen samenhangend, hebben het leven geschokt. Een algemene vervlakkings en verruwing van het leven, een devaluatie van de geestelijke en zedelijke normen bleven over. En heel het leven in al zijn verhoudingen is hierdoor „aangevreten“; het wordt omlaag „gezogen“. De na-oorlogse tijd met zijn gebroken idealen en uitgestelde verwachtingen, doet er ook al weer geen goed aan.

(Reveille, tijdschrift voor de Nederlandse Protestantse Militairen)

BERNADOTTE

„Se, här är jag; sänd mig“. „Zie, hier ben ik, zend mij henen“. Wij, vijf Nederlanders bij de baar in die Zweedse kerk, wisten van een andere edelman, ook de drager van een nieuwe idee, die ook neergeschoten was: onze Prins Willem — wiens pleit niettemin toch gewonnen was zodat uit een donkere tijd vol tegenstellingen toch zijn Verenigde Nederlanden ontstaan waren. Drie eeuwen waren sindsdien voorbij gegaan — en nu hing boven deze baar, de blauwe vlag van de Verenigde Naties. Als wij Bernadotte zinvol willen herdenken, moeten we dat bovenal met een, in deze wereld nieuwe, trouw aan deze vlag en in de geest van zijn bereidheid tot dienst doen.

(Het Nederlandsche Roode Kruis)

WAT IS DAT EEN RARE OORLOG!

Zijn de Russen zo achterlijk?

(Door onze militaire medewerker)

De 38e breedtegraad werd op Korea bereikt — en in navolging van anderen schrijft drs. De Jong in Vrij Nederland onversaagd over de „militaire superioriteit” der V.N. Anderen prijzen het geniale besluit en de perfecte strategie van generaal Mac Arthur en weer anderen ontleden reeds de „lessen van Korea”.

Natuurlijk zijn er al lessen te leren. Maar dan alleen in tactische en politieke zin. En zelfs daaromtrent rijst bij ons twijfel. Niet uit miskenning van degelijk soldatenwerk of uit betweterij maar uit vrees: men onderschatte in 's hemelsnaam deze formidabele tegenstander toch niet!

WAAROM?

Want deze oorlog was eigenlijk wel een heel rare oorlog. Maandenlang een... stelling-oorlog, die, zij het dan met de tank- en vliegtuig-variant, herinnert aan de domme stormlopen van „ongepantserde” soldaten tegen mitrailleur- en artillerie-vuur, net als in 1915. Maar die nergens herinnerde aan de Blitz van de Duitsers.

Dan: een nauw bruggenhoofd bij Poesan, waartegen tenslotte dagelijks de N.-Koreaanse infanterie „storm liep”; terreinwinst en -verlies van nauwelijks een kilometer... neen, dit was natuurlijk HET beeld van de moderne oorlog niet. Daarom staan wij nog altijd tegenover de onbeantwoorde vraag: wat bedoelen de Russen hiermee? Want Moskou heeft deze agressie voorbereid, in- en doorgezet. Zij werd een volkomen mislukking: vanaf 26 Juni tot en met 15 September bijna DRIE MAANDEN lang en op een en dezelfde wijze, onder geweldige verliezen, liep infanterie weer storm tegen automatische wapens, terwijl niet de AANVALLER, maar de VERDEDIGER de lucht beheerste. Waarom?

ZO ACHTERLIJK?

Mag men aannemen dat de Russische tactici zo achterlijk zijn? Natuurlijk niet.

Zijn zij dan zo vasthoudend en begrensd in hun kunnen dat zij 3 maanden lang en zonder enige variatie een overwinning trachten te forceren, die na de eerste week reeds, althans op deze wijze, onbereikbaar werd? Waarschijnlijk niet.

Hebben de Russische leiders de publieke opinie in de democratische wereld en vooral in Amerika zo slecht gevoeld, dat zij de tegenstand in Korea op korte termijn dachten neer te slaan? Het IS een mogelijkheid, maar als regel behoort Moskou tot de uitstekend geïnformeerden.

Maar bovenal: hebben alleen en uitsluitend de Russische strategen de kracht en mogelijkheden van sea-power in de vorm van LANDINGEN uitgeschakeld? En dit, terwijl de zeer lange en zeer kwetsbare verbindingslijnen der Noordelijken zich beperkten tot twee, waarvan de belangrijkste (over Seoel) in de onmiddellijke nabijheid van de kust een zeer kwetsbaar knooppunt vormt? Dit is niet aannemelijk.

Toch en desondanks heeft die landing plaats, op gelijke wijze voorbereid en uitgevoerd als in 1944 in Normandië, zij het dan ditmaal tegen een niet of niet sterk bevestigde kuststrook. En slaagt, snel en volkomen.

GEEN DEBACLE

Door deze landing zijn theoretisch de Noord-Koreanen niet alleen geslagen maar afgesneden van hun basis. Men mag dus verwachten een débacle met wellicht 100.000 gevangenen en een massa achtergelaten materieel. Insteede hiervan verdwijnen niet minder dan 14 van de 19 Noord-Koreaanse divisies, de stad Seoel wordt even hardnekkig als indertijd Stalingrad verdedigd en de verliezen der Amerikanen (zonder die der Zuid-Koreanen) bedragen niet minder dan 17.220 man (tot 22 Sept.) terwijl tot op heden (7 Oct.) niet meer dan 40.000 gevangenen zijn gemaakt.

Dat wil zeggen: die terugtocht was een meesterstuk en kon alleen zo meesterlijk worden uitgevoerd door voortreffelijke troepen onder voortreffelijke leiding, die zich geenszins geslagen acht. Verder zien wij nu de Zuid-Koreanen op het

Oostelijke deel van het gevechtsterrein snel, zelfs uitermate snel en zonder tegenstand te ontmoeten oprukken terwijl... de troepen der V.N. achterblijven, waardoor dus de Westflank van die Z.-Koreanen ongedekt blijft. Waarom? Is dat tegenover dergelijke tegenstanders niet gevaarlijk meer? Liggen er geen Chinese legers meer aan de grens van Mandsjoerije?

EN VRAAGT ZICH AF

Wie, evenals wij, de Russen (ook als militaire mentor der Chinezen) niet onderschat, moet dus

Defensieloze Defensieraad

(Ingezonden)

Blijkens de officiële berichtgeving zal ons land een orgaan rijker worden, n.l. een defensieraad. Het is merkwaardig, dat naast de talloze nationale en internationale organen, welke zich, zonder enig tastbaar succes, sedert het einde van Wereldoorlog II met het defensieprobleem bezig houden, in Nederland desalniettemin een nieuw defensieorgaan wordt ingesteld.

Ieder die niet ziende blind is, beseft, dat de vermenigvuldiging uit den boze is van hogere en lagere in-

stanties, welke zich met het defensieprobleem bezig houden. Want aldus vervaagt de verantwoordelijkheid. De regering, i.c. de minister van oorlog is voor een doeltreffende defensie verantwoordelijk. Door de na-oorlogse regeringen is het defensieprobleem sedert 1945 schromelijk verwaarloosd. Hiervoor zijn uiteraard allerlei verontschuldgingen, doch ook hier geldt: qui s'excuse s'accuse!

Het is een tragisch feit, dat de Minister van Oorlog thans slechts kan verklaren, dat in het najaar van 1951 drie divisies beschikbaar zullen zijn mits... het buitenland ons van het nodige materieel kan voorzien. Tragisch omdat de tijdige levering van het benodigde materieel onder de tegenwoordige omstandigheden

trachten een verklaring te vinden voor vele tot nu toe onverklaarbare zaken. En vraagt zich af: a. Hebben de Russen opzettelijk dit rare soort oorlog gevoerd, opdat een zo groot mogelijk deel van de verbonden weermachten (leger, luchtmacht en vloot) in Korea wordt gebonden? b. Zullen, indien lang wordt gewijfeld aan die 38ste breedtegraad, niet alle behaalde voordelen verloren gaan? c. Zullen thans tegen deze verbonden legers de Chinese legers uit Mandsjoerije worden aangezet; zal Rusland toch zijn doelstelling: oorlog op het vasteland van Azië tussen Amerika en China, bereiken?

d. Waarom hebben de Russen geen gebruik gemaakt van hun luchtmacht bij de inzet van de Koreaanse opmars?

e. Waarom heeft Rusland tegen deze landing noch zijn luchtmacht noch zijn immers zo geduchte onderzee-vloot ingezet?

f. Zal, nu zoveel strijdkrachten der V.N. in Korea zijn gebonden, op een geheel ander punt in Azië andermaal agressie worden gepleegd?

Wie deze vragen afdoend en overtuigend kan beantwoorden, zal naar onze mening de Westerse democratie een grote dienst bewijzen.

WAT VERDER?

Tenslotte: wat moet er nu op Korea verder gebeuren? Doorvechten? Of opbouwen? Want het is natuurlijk de taak der V.N. dit stuk geëerde land en dit door en door verarmde volk te helpen. Dat betekent een geweldig dure opbouw, terwijl West-Europa nog niet eens geheel is opgebouwd, om van de rest der wereld dan maar te zwijgen.

En stel nu eens dat Ruslands bedoeling is de V.N. — en dus Amerika — op meerdere plaatsen tot een dergelijke peperdure AFBRAAK en vervolgens een nog veel duurdere OPBOUW te dwingen? Wat dan?

Wellicht zal de lezer thans aanvoelen waarom wij ten opzichte van de Koreaanse gebeurtenissen verre van gerust zijn en waarom wij die blijde geestdrift en die... grootspraak zoals „militaire superioriteit” voorlopig afwijzen. En in ieder geval totdat al dat onverklaarbare ons door een deskundige is verklaard en duidelijk gemaakt.

hoogst onzeker en zelfs onwaarschijnlijk is. Tragisch wijl deze eventueel door het buitenland te bewapenen drie divisies in geval van Wereldoorlog III geen praktische betekenis hebben, tenzij onze Atlantische pactgenoten voldoende en... tijdige hulp bieden.

Dat deze hulp voorshands twijfelachtig is blijkt o.a. uit het feit, dat de Amerikaanse senator Harry Cain deze dagen verklaarde, dat het dwaas zou zijn te bepalen hoeveel Amerikaanse divisies voor de beveiliging van West-Europa vereist zou zijn zonder „ijzeren” overeenkomst krachtens welke West-Europa zich verplicht een grotere legermacht op de been te brengen, terwijl eenzelfde geluid in het Amerikaanse Congres valt te beluisteren.

Hoewel sinds vele jaren op de allerhoogste niveaus over defensie wordt geconferend en defensie op papier vele malen is georganiseerd, en gereorganiseerd, beleven wij vandaag aan de dag het jammerlijke schouwspel van een defensielooze Europa, dat Amerikaanse hulp eist, terwijl Amerika, evenals Churchill, grotere Europese inspanning noodzakelijk acht. Dat de vijanden van het Westen bij dit jammerlijke schouwspel in hun vuistje lachen, spreekt vanzelf. Dat onze nieuwe en energieke defensieraad het communisme geen slapeloze nachten zal bezorgen, is eveneens duidelijk.

REALIST.

Over excellente manieren

(Ingezonden)

In het blad van 8 September wordt een blaam geworpen op de Minister van de Kroon, Mr. A. M. Joekes. Immers, op 31 Augustus ontbrak de driekleur aan zijn woning, terwijl men uit de aanwezigheid van de ministeriële auto voor de deur constateerde, dat de bewindsman wel thuis was.

Volgens de gegevens, waar ik over beschik, zou Zijne Excellentie inderdaad de 31ste met zijn auto thuis gekomen zijn, evenwel eerst na zons- ondergang, weshalve terecht de vlag aan de stok ontbroken zou hebben, ofschoon de auto voor de deur stond!

Op een verjaardag van een lid van het Koninklijk Huis voor 31 Augustus ontbrak de Nederlandse vlag eveneens; voor zover mij bekend zou dit toen veroorzaakt zijn door een op dien dag eerst uitkomend mankement aan het vlaggestokkatrol.

Audi ét alteram partem. Het ware misschien beter geweest, wanneer men eerst gepoogd had de oorzaken van de schijnbare tekortkomingen te vinden, alvorens tot een kritische publicatie over te gaan.

U dankend voor de verleende plaatsruimte,

Ir. H. J. VAN RAALTE.

eigenwijze liedjes

Open lied

voor Mr. Van Maarseveen

Excellentie, onze hulde
Met welhaast verstikte stem,
Want wij zitten met z'n allen
Voor en achter knijp en klem,
Mede dank zij Uw bewegen
Rond het overzees gedoe
Werd het daar voor al de onzen
Eens voor al: nacht pa, nacht moe.

Niemand mag ons daar meer lijden,
Niemand vindt ons nog een man,
Op wiens woorden en beloften
Bruin en blank vertrouwen kan,
Niemand g'looft in reisverslagen
Namens of door U gedaan,
En men maakt met Uw beloften
Hier en ginds de kachel aan.

En op 't punt van resultaten
Voor de kleine desa-man
Slaat gij zelfs met vele lengten
Schermerhorn en Logemann:
Zelfbeschikking, vrijheid, vrede,
Orde, rust en veiligheid
Zijn Mbok Soemi en Kang Kromo
Vele generaties kwijt.

Dank zij Uwe Excellentie
En Haar ongemeen Beleid
Zetten zij en wij nu spoedig,
Want verblind door haat en nijd,
Onder 't Hoofdstuk „Uniepartners”
Maar een dikke, boze streep.....
En wat daarna zal gebeuren.....
Wel..... God zegene de greep!

Brammetje.

De regering gaat op glad ijs

Herziening van de uitvoeringsorganisatie der sociale verzekering

Men schrijft ons:

Het wetsontwerp tot herziening van de uitvoerings-organisatie der sociale verzekering, dat met een tweetal verwante ontwerpen tot wijziging van de Ziektewet en Kinderbijslagwet in de voorzomer bij de Tweede Kamer werd ingediend, heeft tot strekking de uitvoering der sociale verzekeringswetten geleidelijk over te dragen aan bedrijfsverenigingen onder auspiciën van een Sociale Verzekeringsraad. Dit betekent dus, dat de jarenlange strijd over de vraag, of de sociale verzekeringswetten moeten worden uitgevoerd door ambtelijke en/of bedrijfsorganen, definitief ten gunste van laatstgenoemde zal worden beslist. Er is trouwens een precedent, aangezien door de aanneming van de wettelijke wachtgeld- en werkloosheidsverzekering in feite reeds werd uitgemaakt, dat het dualistische stelsel (ambtelijke en bedrijfsorganisatorische uitvoering naast elkaar) zou worden verlaten. De toen aanvaarde organisatie wil de regering geleidelijk op de gehele sociale verzekering toepassen, eerst op de Ziektewet en de Kinderbijslagwet.

In dit systeem kent men één vakbedrijfsvereniging voor elk der 26 groepen, waarin het beroeps- en bedrijfsleven bij ministeriële beschikking voorlopig is ingedeeld. Daarnaast komt één algemene bedrijfsvereniging voor het opvangen van de restanten. Aan de binnen zekere grenzen vrije keuze van het uitvoeringsorgaan, welke de werkgevers t.a.v. Ziektewet en Kinderbijslagwet nog hebben, komt dus een einde. Het verplichte lidmaatschap doet elke onderneming in het voor haar besiemde hokje terecht komen. De ambachts- en kleinindustriële ondernemingen verliezen gaandeweg haar specifieke karakter en gaan, ook wat de risicobepaling betreft, onder in de massa van het grootbedrijf. Tegen de zo weinig met de levende werkelijkheid overeenstemmende indeling hebben zich zelfs socialistische stemmen gekeerd, maar het heeft niet mogen baten. Deze schablonen wil de regering ook voor andere onderdelen der sociale verzekering gaan natrekken, waartegen wij verzet aantekenen.

Bij deze reeds vergaande vrijheidsbeperking zal het echter niet blijven, want behalve op de monopolistische risicodragers wil de regering aansturen op centrale administratieve uitvoering, door het opleggen van de verplichting aan de bedrijfsverenigingen om, behoudens enkele uitzonderingen, haar administratie op te dragen aan een Centraal Administratiekantoor, dat door de Sociale Verzekeringsraad zal worden opgericht en beheerd en waaraan een aantal districtskantoren zal zijn verbonden. Genoemde Raad kan hiervan, zo nodig onder voorwaarden, dispensatie verlenen; overwegende technische of administratieve bezwaren kunnen slechts tot weigering leiden.

Naar onze mening worden hier de zaken op haar kop gezet. Het voorstellen van centrale administratie moet in beginsel worden verworpen, omdat zij wel degelijk het zelfdoen aantast. Wij zien hier hetzelfde verschijnsel als in de ontwikkeling van ons staatsbestel, waar centralistische neigingen de zelfstandigheid van gemeente en provincie steeds meer hebben ingeperkt. In onze kring heerst de overtuiging, dat zulks principieel ongewenst en praktisch meestal ondoelmatig is; hoe dichter het bestuur bij de bestuurden staat des te beter kan met hun algemene en bijzondere belangen rekening worden gehouden. Nu maakt de regering in de Memorie van Toelichting tot het onderhavige wetsontwerp wel de opmerking, dat onder „zelfdoen” nadrukkelijk niet het voeren van een administratie, zijnde een technisch-financieel en organisatorisch probleem (bij welks oplossing vragen van beleid geen rol spelen) is te verstaan, doch deze opmerking

is in strijd met de praktijk. De administratiekosten vormen immers een belangrijke uitgavepost, welke de hoogte van de premie mede beïnvloedt, terwijl de interne organisatie door haar werkwijze en uitvoeringsvoorschriften van niet minder belang is voor het juist behartigen van de positie der verzekerden. Het behoort daarom geen betoog, dat de besturen van de bedrijfsverenigingen en zelfs dat van de S.V.R. in feite geen invloed zullen kunnen uitoefenen op een in wezen van boven af opgelegd ambtelijk administratief apparaat.

Bij bestudering van het ontwerp komt men op tal van plaatsen tot de ontdekking, dat de bedrijfsverenigingen in werkelijkheid geen zelfbestuurlijke taak zullen overhouden, zo zeer worden zij aan banden gelegd. Zij staan min of meer onder curatele van de S.V.R. of van de minister, die in menig opzicht weer de touwtjes in handen wil houden. Een zelfde verwijt moet worden gemaakt ten aanzien van samenstelling en bevoegdheden van de Sociale Verzekeringsraad, waarin 1/3 van de zetels door overheidsvertegenwoordigers zullen worden ingenomen en die steeds weer bij zijn taakvervulling de minister op zijn weg vindt, ook wanneer diens bemoeiing niet door hogere belangen geboden is.

Dit alles maakt het ontwerp niet alleen tot een onbegrijpelijke afwijking van de moderne bedrijfsorganisatorische ontwikkeling, maar politiek gezien tot een onaantvaardbaar staatsocialistisch experiment, waaraan onze sociale verzekering niet mag worden gewaagd.

Nu zal de minister straks ter verdediging van zijn voorstel ongetwijfeld een beroep doen op het overleg met de Stichting van de Arbeid, doch wij moeten reeds nu opmerken, dat ook daar de meningen verdeeld waren en verschillende groepen thans klaarblijkelijk terugdeinzen voor het product, dat uit de smeltkroes is gekomen. Wanneer wij lezen wat „Herstel”, het orgaan van de Katholieke Arbeidersbeweging, onlangs over het ontwerp schreef, dan ondervindt dat op vrijwel alle punten ernstige kritiek en teleurstelling, culminerend in de vraag: „Waarom die on-Nederlandse staatsocialistische staatsdwang?” Ook een expert op het gebied der sociale verzekering als Jhr. Mr. P. A. van Holthe tot Echten heeft onlangs in de algemene ledenvergadering der Centrale Werkgevers-Risico-Bank harde noten over het ontwerp gekraakt.

In enkele woorden samengevat meent hij, dat het bedrijfsseigen karakter van de uitvoering der sociale verzekering naar moderne opvatting er door om hals wordt gebracht.

Wij delen dit standpunt volkomen en vertrouwen, dat de volksvertegenwoordiging de regering er toe zal nopen dit ontwerp terug te nemen om het te vervangen door een, waarin aan in de praktijk gegroeide samenwerkingsvormen, zoals de Federatie van Bedrijfsverenigingen, wettelijke grondslag en bepaalde bevoegdheden worden gegeven. Met een regeringsvertegenwoordiger in dit college, die zodanig schorsing e.g. vernietiging van met de wet of het algemeen belang strijdige besluiten kan uitlokken, zou de overheidsinvloed tot de juiste proporties zijn teruggebracht en kan het zelfdoen zich vrijelijk en harmonisch ontwikkelen.

L.

De Onderwijs-Commissie van de V.V.D. zal Zaterdag 21 October, om 3 uur, in Terminus, Stationsplein 3 te Utrecht, een bijeenkomst houden betreffende de paragraaf Onderwijs van het Werkprogram. Partijleden, die tot deze bijeenkomst toegang wensen, dienen zich zo spoedig mogelijk telefonisch of schriftelijk te wenden tot het Algemeen Secretariaat, Koninginnegracht 61, 's-Gravenhage, tel. 111768, waarna zij een uitnodiging zullen ontvangen.

Vereniging van Staten- en Raadsleden

Op Zaterdag, 21 October a.s., n.m. 2.30 uur, zal een bijeenkomst van de Vereniging worden gehouden in Hotel Ogterop te Meppel. Op deze bijeenkomst zal het woord worden gevoerd door Mr. S. J. R. de Monchy, lid van de Provinciale Staten van Zuid-Holland, over het onderwerp: „Gemeenschappelijke regelingen tussen provincies en gemeenten”.

Belangstellende leden van de partij kunnen door leden der Vereniging geïntroduceerd worden. Aangezien voor hen, die een lange afstand dienen af te leggen, reden zou kunnen bestaan uit overwegingen van financiële aard van het bijwonen der bijeenkomst af te zien, stelt het bestuur der Vereniging de mogelijkheid open reiskosten derde klasse te declareren.

AFDELINGSSECRETARISSEN:

Onze administratie is gaarne bereid met U te spreken over de mogelijkheid van uitbreiding van onze lezerskring.

UIT DE PARTIJ

VERENIGING VAN STATEN- EN RAADSLEDEN DER V.V.D.

De Vereniging van Staten- en Raadsleden van onze Partij heeft Zaterdagmiddag 7 October een druk bezochte bijeenkomst gehouden in hotel Atlanta te Rotterdam, waar mr. S. J. R. de Monchy, lid van de Provinciale Staten van Zuid-Holland een rede heeft gehouden over Samenwerking tussen Provincie en Gemeenten.

Daar deze bijeenkomst in het bijzonder bedoeld was voor de Staten- en Raadsleden in het Zuiden en het Westen van ons land, en deze bijeenkomst op 21 October plaats heeft in Meppel voor de Staten- en Raadsleden in het Oosten en het Noorden van ons land, komen wij daarop in ons nummer van 28 October terug, waarbij wij zowel aan de inleiding als aan de discussies op beide bijeenkomsten aandacht zullen besteden.

ONZE MIDDENSTANDSCOMMISSIE KOMT BIJEN

De Landelijke Middenstandscmissie van de V.V.D. zal Vrijdag 3 November, 11 uur, in Krasnapolsky, Warmoesstraat 173, Amsterdam, (in gang Kleine Zaal) een bijeenkomst houden betreffende de paragraaf „Middenstand” van het Werkprogram. Partijleden, die toegang wensen, dienen zich zo spoedig mogelijk telefonisch of schriftelijk te wenden tot het Algemeen Secretariaat, Koninginnegracht 61, 's-Gravenhage, telefoon 111768, waarna zij een uitnodiging zullen ontvangen.

DE APELDOORNSSE VROUWEN

Woensdag 4 October hield de Vrouwengroep v. d. V.V.D. afdeling Apeldoorn haar eerste winterbijeenkomst. Een flink aantal dames was aanwezig waarbij enige nieuwe leden. Op het programma stond bespreking van actuele onderwerpen. Mejuffr. Feringa, woning-inspectrice in Apeldoorn vertelde een en ander over haar werk en de toestanden welke zij aantroft in een woonwijk in onze stad. Hierover werd nogal heftig gedebateerd. Door enkele dames werd toegezegd dat zij wilden proberen hiervoor een oplossing te vinden. Het was een prettige en leerzame bijeenkomst.

DE VROUWEN VAN ZEIST

Donderdagmiddag 5 October hield de Vrouwengroep Zeist haar maandelijkse bijeenkomst. Spreekster op deze middag was mevrouw A. J. H. Modderman-Spandaw, die een lezing hield over het boek „Een Democratisch Manifest” van Emery Reves.

Met grote aandacht luisterden de aanwezige dames en zij brachten de spreekster hulde en dank voor de leerrijke middag.

AAN DE BESTUURSLEDEN DER KAMERCENTRALE DOBRDRECHT

Hierbij nodigen wij U uit tot het houden van een Bestuursvergadering van onze Kamercentrale op Zaterdag 21 October 1950, des n.m. 2.30 uur in het Parkhotel aan de Westersingel te Rotterdam.

Agenda: 1. Opening; 2. Notulen; 3. Ingekomen stukken en mededelingen; 4. In verband met een circulaire, ook medegeleed in het Weekblad Vrijheid en Democratie, treden alle vrouwelijke afgevaardigden tegelijk af. De aftredenden zijn niet dadelijk herkiesbaar. Bespreking, welke dame onze Centrale zal vertegenwoordigen in de Vrouwengroep. De benoeming geschiedt op de ledenvergadering der Centrale; 5. Benoeming Kascommissie voor het Verkiezingsfonds, welke rapport zal uitbrengen op de a.s. algemene ledenvergadering der Centrale; 6. Circulatie werken Prof. Telders; 7. Benoeming, e.g. herbenoeming Bestuursleden Centrale. Aan de beurt van aftreden zijn de heren Verhagen, Van Eck, Roof, dr. De Haan en drs. Herweijer; 8. Rondvraag; 9. Sluiting.

De Voorzitter,
Drs. P. HERWEIJER.
De Secretaris,
J. H. Ph. DE WILDE.

P.S. De aandacht wordt reeds nu gevestigd op de algemene ledenvergadering der Centrale, welke gehouden zal worden op Zaterdag 18 November 1950, des n.m. 2.30 uur te Rotterdam.

PRODUCTIE

moet op de eerste plaats komen

Er is èn een materieel èn een geestelijk aspect

In het blad van 29 September wordt de oplossing van het huidige probleem, der „spanning tussen lonen en prijzen”, gezien in de enige richting waarin ze gezien kan worden: **PRODUCTIEVERMEERDERING**. Ik zou wel willen, dat elke beschouwing over sociaal-economische onderwerpen als motto droeg de waarheid als een koe dat: **Productie = Consumptie plus Investatie** of in andere termen: **Consumptie = Productie min Investatie** of, nog populairder gezegd: **JE KUNT NIET MEER CONSUMEREN DAN JE PRODUCEERT NA AFTREK VAN WAT ER NODIG IS OM DE PRODUCTIE-MOGELIJKHEID OP PEIL TE HOUDEN**.

En aangezien welvaart niet is het beschikken over geld maar over consumabele goederen en dito diensten, is het zelfs voor de meest eenvoudige mens duidelijk, dat de enige weg om welvaart te herstellen, verhoging der productie is.

Men kan nog een beetje twisten over de verdeling, maar dat is in de tegenwoordige situatie en de daaruit voortvloeiende inkomensverdeling in ons land volkomen secundair (al is het **POLITIEK** een mooi onderwerp, omdat het altijd veel gemakkelijker is om een publiek mee te krijgen als men het belooft, dat ze van anderen wat zullen **KRIJGEN**, dan wanneer men vertelt, dat ze dat door inspanning en misschien wel door versobering zullen moeten **VERWERVEN**.)

Het vraagstuk van de verhoging der productie zij dus primair. Maar het heeft meer facetten dan alleen die welke in het bedoelde artikel zijn naar voren gebracht, nl. de lichamelijke inspanning van de arbeider en zijn arbeidstijd.

Natuurlijk spelen ook deze factoren een rol bij dit vraagstuk, maar men zou een belangrijk deel van onze arbeiders onrecht doen als men de andere en mijns inziens belangrijker factoren, die de productiviteit van de arbeid mede bepalen uit het oog verliest. Ik ben ervan overtuigd, dat een even groot deel onder onze arbeiders als dat onder de andere groepen het geval is, zich naar de mate van zijn krachten inspant, om, binnen de sfeer van zijn gegeven werkring, zijn werk zo goed en zo intensief als hij kan, te verrichten.

En waarom, en dat is nu de steeds weer kwellende vraag, is dan toch de productie in Nederland per hoofd der bevolking, zó veel kleiner dan b.v. in de Verenigde Staten, dat men zich daar, nog wel na aftrek van de geschonken Marshall-hulp, een levenspeil kan permitteren, dat heel ver ligt boven dat, wat wij met toevoeging van de ontvangsten Marshall hulp in ons eigen land kunnen bereiken.

De oplossing van dit vraagstuk moet gezocht worden in een onderzoek naar de „sfeer van de werkring” van allen, die aan de productie meewerken, dat zijn dus zeker niet alleen de „arbeiders” in de engeren zins des woords.

Er is natuurlijk geen sprake van dat de Amerikaanse arbeider zó veel harder of zó veel langer zou werken dan de Nederlandse, die daaruit het verschil in welvaartspeil te verklaren ware. Als dat het geval was, dan zou China, waar de koelie wel tot de hardst- en langstwerkende arbeiders ter aarde behoort, ook het grootste welvaartspeil bezitten. Maar de „sfeer van de werkring” is daar wel een beetje anders.

Die sfeer nu heeft èn een geestelijk, èn een materieel aspect. Gewoonlijk valt de aandacht op het laatste: Men wijst op een betere uuitlage, een verder gaande mechanisatie, een betere beschikking over grondstoffen, een groter afzetgebied die dan de Amerikaanse sfeer zouden kenmerken.

Dat zijn zeker factoren van betekenis en de laatste twee ervan zijn voor ons land alleen door nauwe aansluiting met de partners in de Atlantische kring, waar we niet alleen over te zeggen hebben te verbeteren.

Maar, al zou het ver buiten het bestek van dit artikel voeren om dit nader uit te werken — zo wil ik toch wel zeggen, dat deze factoren, alléén volstrekt onvoldoende zijn om het zeer grote verschil in productiviteit

tussen de meest-productieve economische gebieden in ons eigen land te verklaren.

We dienen veeleer onze aandacht te vestigen op het, toch altijd primaire, aspect van geestelijke aard, dat zou zijn samen te vatten in de vragen:

a. Willen wij inderdaad, niet alleen individueel, maar gemeenschappelijk, onze productiviteit verhogen?

b. Hebben we het inzicht hoe dat gebeuren moet?

c. Hebben we genoeg mensen, die de nodige kwaliteiten bezitten, om die productie-verhoging te helpen doorvoeren?

Het komt mij voor, dat het stellen van deze vragen aan degenen onder het Nederlandse volk, die ze aangaan, en dat is een zeer groot gedeelte ervan meer verheldering zou brengen en wellicht meer tot gezamenlijke bevordering der productie zou bijdragen dan blote aansporingen van regeringszijde „om er nog een schepje op te leggen bij het werk”.

Over ieder van deze klemmende vragen is zeer veel te zeggen.

Ik wil mij thans, bij wijze van voorbeeld, bepalen tot de tweede vraag: hebben wij, d.w.z. overheid, arbeiderswereld en ondernemerswereld inzicht in de quaestie hoe productieverhoging te bereiken is, door verbetering in de sfeer van ieders werkring?

Te oordelen naar wat daar in het openbaar over te berde wordt gebracht is het met dat zo dringend nodige inzicht maar matig gesteld, want met zulke algemene aanduidingen en vrome wensen als „industrialisatie”, „planmatige productie”, „meer ondernemingsvrijheid” en „harder werken” is eigenlijk maar heel weinig gezegd en nog minder gedaan.

Dit wordt wel ingezien en het is op zichzelf verheugend, schoon niet voldoende, dat thans teams van industriëlen en technici, daartoe geneuselijk geholpen door onze vrienden van de overzijde van de Oceaan, zich persoonlijk op de hoogte gaan stellen van de wijze, waarop daar aan het vraagstuk der productiviteit praktisch wordt gewerkt.

En nog meer verheugend is het, dat dit vraagstuk ook bij de leiders der thans voor de productie zo uiterst belangrijke vakbeweging, aandacht heeft.

Het nu niet alleen voor de arbeiderswereld maar voor ons allen meest verhelderend resultaat van die aandacht is wel het rapport „Trade Unions and Productivity”, dat uitgebracht is door een groep van Engelse vakverenigingsleiders omtrent een bezoek aan Amerika, waar ze een zestal weken ter plaatse de rol onderzocht hebben welke daar de vakverenigingen spelen bij de verhoging der productiviteit.

Het kost twee shilling six pence en is te krijgen bij het „Trade Union Congress”, Smith Square, London S. W.

Laat mij hier volstaan met enkele aanhalingen.

1. Wij waren in 't bijzonder geïnteresseerd in de houding der mensen tegenover de problemen. We trachten te ontdekken — en dat is moeilijker dan het bestuderen van productiemethoden — de psychologische houding of reactie van de vakbeweging en haar leden tegenover de invoering van machines en technische processen. Is die houding erop gericht om snelle technische ontwikkeling te bevorderen? Trachten zij in feite de productiviteit te verhogen? Zo ja, waarom doen ze dat en hoe?

Dat waren de vragen, waar wij antwoord op zochten.

We wisten, natuurlijk, dat het gemiddelde effect in de Amerikaanse industrie hoger was dan in Engeland.

We wisten ook, dat dit hogere effect het gevolg is van verschillende factoren, die o.a. omvatten een groter toepassing van mechanische kracht, machines en transportmiddelen en een meer intensieve werkverdeling. We wisten dat „wetenschappelijke bedrijfsvoering” meer werd toegepast.

Maar het gebruik van die methoden en technieken verklaart nog niet, waarom ze worden gebruikt, en het interesseerde ons om te ontdekken, of deze industriële ontwikkeling plaats heeft ondanks de vakbeweging of door middel van haar.

2. Wij zijn er van overtuigd, dat een efficiënt bedrijfsbeheer de mate

van productiviteit in de Amerikaanse industrie bepaalt en dat de vakbeweging een belangrijke bijdrage levert tot de vergroting van de efficiëncy van minder goed geleide ondernemingen.

3. Aan deze houding der vakbeweging ligt ten grondslag, de aannahme, dat verlaging der productiekosten resulteert in lagere consumentprijzen, die op hun beurt nieuwe en groeiende markten scheppen, welke voldoende zijn om de arbeiders, die door technologische vooruitgang zonder werk kwamen op te nemen.

4. Behalve in enkele bijzondere gevallen zagen wij geen enkele aanduiding, dat de Amerikanen harder werken dan hun collega's in Engeland.

5. De Amerikaanse vakverenigingen zijn geneigd om de winst, die de ondernemer maakt te beschouwen als liggende buiten hun gebied — ze hebben er alleen dan bezwaar tegen gemaakt als ze voelden dat ze er geen redelijk deel van mee krijgen.

6. (Naar aanleiding van een lijstje van de zeer hoge uurinkomens van Amerikaanse arbeiders):

Duidelijk is ook, dat de variatie in het loonpeil, speciaal tussen geschoolde en minder geschoolde werkers aanzienlijk groter is in de U.S.A. dan in Engeland.

Ik meen dat bestudering van dit rapport van nut kan zijn èn voor onze Nederlandse overheid, èn voor de vakbeweging en voor de ondernemers — het wijst allen wegen, die tot het enig mogelijke middel tot behoud van welvaart: verhoging der productiviteit, kunnen voeren.

S. H. STOFFEL

Komt er oorlog?

E en onbewaakte uitlating tijdens een telefoongesprek in mijn werkkamer, terwijl mijn zoonje van zes jaar net was binnengekomen, deed hem de vraag stellen: komt er oorlog, Pappa? En er lag in de wijze, waarop hij het woord oorlog accentueerde, iets, dat mij sterk deed schrikken. Zeker, wij moeten onze kinderen niet opvoeden met oogkleppen aan, wij moeten hen er op wijzen, dat zij komen te leven in een wereld vol spanning en moeilijkheden, vol onzekerheden in de toekomst. Maar aan de andere kant moeten wij ons hoeden voor gesprekken met zo sombere teneur, dat er wel eens oorlog zou kunnen komen als kleine kinderen er bij zijn. Het begrip „oorlog” moet hen niet zo vertrouwd raken, dat zij daarmede reeds in hun kinderbestaan rekening gaan houden. Het is reeds erg genoeg, dat de dreiging van de oorlog er is en dat wij, volwassenen, daarmede rekening moeten houden, onze defensie zo goed mogelijk dienen voor te bereiden, zo sterk mogelijk de binnenlandse veiligheid dienen te waarborgen en onze geestelijke weerbaarheid te verhogen. Maar de kinderen? Het leed van de oorlog, die over ons land en ons volk gekomen is in de jaren van 1940-1945 is zo groot, dat men moet hopen, dat niet wederom die oorlog losbarst over de wereld en over ons volk. Maar komt er dan wel of komt er dan geen oorlog?

Niemand weet dat, niemand kan dat voorspellen of vooruitzien, maar wel kan men er toe meewerken om die oorlog te voorkomen voor ons land, voor ons volk, voor onze kinderen. Op welke wijze? Door zich geestelijk weerbaar te maken tegen verderfelijke invloeden, door in eigen kring te wijzen op de betekenis van de vrijheid en de verdraagzaamheid, door te steunen die maatregelen, die de samenwerking van de vrije volkeren van Europa bevorderen, door te steunen de defensie van ons land. Dan worden er krachten gewekt, die tot die geestelijke sterkte leiden, dat geen wapengeweld daartegen bestand is en geen dwingelandij daartegen op kan tornen. De geschiedenis is ook hierin, zoals zo vaak, een leermeesteres. En dat leert ons, dat in vele honderden jaren Nederland en de Nederlanders toch altijd de vrijheid hebben hervonden, toch altijd de druk en de overheersing hebben weerstaan. Uit die gedachten kan mede de geestelijke kracht naar voren treden, die wij in deze tijden nodig hebben. En dan zal als het ware de angstige vraag: komt er oorlog, terugtreden, omdat zelfs al zou die komen, onze innerlijke zekerheid zo groot is, dat een capitulatie hoogstens tijdelijk zou kunnen zijn. En die wetenschap is niet alleen voor ons volk en ons land veel waard, maar ook voor anderen. D.

Hoedt u voor het gevaar!

Men verzoekt ons opneming van het volgende:

De volgende besluiten zijn genomen door het bestuur van het Wereldverbond van Vrije Arbeidersorganisaties op liberaal-economische grondslag, dat vergaderd heeft te Gent (België) van 12-15 September 1950,

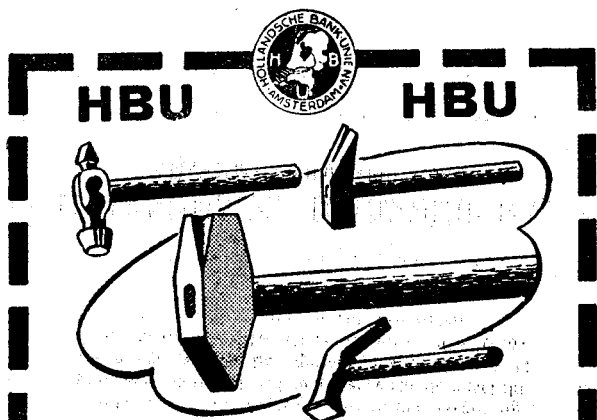
onder voorzitterschap van de heer Alfons Colle. Het bestuur van het Wereldverbond van Vrije Arbeidersorganisaties op liberaal-economische grondslag, vergaderd te Gent van 12 tot 15 September 1950, stelt vast, na grondig de alarmerende internationale toestand onderzocht te hebben, dat in de landen, waar het communisme heerst, de werkende klasse verarmt, de arbeiders verplicht zijn te werken onder schandelijke voorwaarden en geheel hun vrijheid en zelfstandigheid verloren hebben.

De vakorganisaties, die in vrije landen een doeltreffend wapen zijn om de belangen der arbeiders te verdedigen, zijn in de landen onder communistisch regiem teruggebracht tot enkel machteloze werktuigen van de staat.

Het Bestuur van het Wereldverbond van Vrije Arbeidersorganisaties op liberaal-economische grondslag stelt vast, dat het communistisch regiem zich tracht uit te breiden in alle landen en met alle middelen.

Het richt een dringende oproep aan alle volken en aan alle regeringen van de democratische landen, zich moreel en materieel te bewapenen, ten einde het hoofd te kunnen bieden aan dit gevaar.

Geen enkele opoffering en inspanning moge te hoog zijn om zich te weer te stellen tegen de bedreiging van het communisme, ten einde de vrede, de vrijheid, de beschaving en het welzijn der volkeren te redden.

Met al deze hamers wordt geslagen.

Maar waarom heeft bijna elke handwerksman zijn speciaal model?

Omdat elk werk anders is en omdat jarenlange ervaring heeft geleerd wat daarvoor de geschikteste vorm is. Op het gebied van geldzaken en financiering kan Uw Bank U voor elke transactie de meest geschikte vorm aanwijzen.

Vraag ons boekje

„Rekening Courant ook voor U”

HOLLANDSCHE BANK-UNIE N.V.
AMSTERDAM - DEN HAAG - ROTTERDAM

SPREKERS GEVRAAGD!

De Afdeling Gouda van de V.V.D. vraagt sprekers(sters), die in besloten kring voor de leden der afdeling één of meer inleidingen kunnen houden over vraagstukken van politieke of economische strekking (b.v.: over de P.B.O., bevolkingsvraagstuk en emigratie, lonen- en prijzenpolitiek, belastingen, enz.)

Opgaven worden ingewacht bij de secretaris der afdeling: J. Kruysheer, O. de Boompjes 18, Gouda, tel. 4430, met vermelding van eventueel verlangd honorarium, reis- en/of verblijfkosten.

N.V. Nederlandsche
Caoutchouc- en Gutta-
Perchafabriek

v.h. Bakker & Zn.

Ridderkerk

Technische
rubberartikelen

Voor dagelijks gebruik!

DE JONG'S
CHOCOLADE

CHOCOLADE
HAGELSLAG.

De eenige echte!

N.V. SCHEEPSWERVEN

„PIET HEIN”

BOLNES en PAPENDRECHT

DWARSELLINGEN 115 Meter
DROOGDOK 115 x 30 Meter

N.V.
W. A. HOEK's

MACHINE- EN ZUURSTOFFABRIEK
Hoofdkantoor en Machinefabriek
te Schiedam.

Compressors voor alle gassen en ledereen druk.
Installaties voor de bereiding van zuurstof, stikstof, enz.

Machinefabriek en scheepswerf

van

P. SMIT Jr. N.V.

ROTTERDAM

Er zijn vele soorten tarwegriesmeel. De beste is verpakt door een der grootste meelfabrieken van Nederland: Wessanen. Een oude naam, die een uitstekend product garandeert.

WESSANEN'S
VERPAKTE
LEVENSMIDDELEN

WESSANEN
WORMERVEER
INHOUD 500 GRAM

U eet er niet beter!

Friesch-Groningsche Hypotheekbank N.V.

Nederlandsche Hypotheekbank N.V.
Rotterdamsche Hypotheekbank N.V.
Algem. Friesche Hypotheekbank N.V.

Amsterdam — 's-Gravenhage — Groningen — Rotterdam

GELDEN BESCHIKBAAR

voor eerste hypotheek
BILLIJKE VOORWAARDEN

De Directie: Mr. M. J. BOS Mr. C. A. KINGMA
Mr. J. WILKENS Mr. F. C. KLEYN

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Zaterdag 21 Oct. 1950 No. 131

MOMENT-OPNAMEN
UIT LAKE-SUCCESS

pag. 5

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Gedachten over Straatsburg

Enige inleidende opmerkingen.

Nodig zijn organen van de Europese gemeenschap.

Van de weinige dagen, die de bewindsman van buitenlandse zaken in ons land vertoeft, heeft de Tweede Kamer gebruik gemaakt om met hem van gedachten te wisselen over de Raad van Europa te Straatsburg en over hetgeen daar tot dusverre is bereikt. In ons blad van volgende week zal onze parlementaire redacteur uitvoerig over deze gedachtenwisseling tussen minister Stikker en het parlement schrijven, maar wij willen ditmaal daartoe toch enkele inleidende opmerkingen maken. Wij doen dit, omdat naar onze mening toch nog te weinig aandacht wordt geschonken aan hetgeen te Straatsburg wordt gedaan. Hetgeen wij betreuren, want het is onze vaste overtuiging, dat de ontwikkeling der organen van de Raad van Europa de stuwende kracht der publieke opinie van node heeft. En tevens zal duidelijk moeten zijn, dat de Europese eenheid nimmer kan worden bereikt indien wij niet bereid zijn de nodige offers te brengen. De eenheid van Europa is niet alleen een schoon ideaal. Zij zal in bepaalde gevallen vragen, dat een nationale gemeenschap offers brengt terwille van het grotere geheel. De Europese integratie op economisch gebied bijvoorbeeld zal voor sommige bedrijfstakken ernstige terugslagen kunnen hebben. Men zal deze offers te beter kunnen brengen naarmate men van de noodzaak der Europese eenheid te meer overtuigd is.

* * *

Om aan de noodzaak van de Europese eenheid te kunnen geloven is niet zo heel moeilijk, wanneer men maar de ontwikkeling in de samenleving objectief volgt. Dan immers ziet men, dat allerlei taken, die in het verleden op nationale basis konden worden verricht, thans op internationaal niveau worden geregeld. Men denke in dit verband aan één van de meest ingrijpende zaken: de defensie. Men mag toch veilig stellen, dat ten aanzien van de defensie beslissingen worden genomen van enorme draagwijdte en wie het parlementaire werk met aandacht heeft gevolgd, zal niet anders kunnen doen dan vaststellen, dat ons parlement daarop toch maar bitter weinig invloed heeft behouden. Honderden miljoenen worden aan defensie uitgegeven, wat geweldige consequenties met zich brengt voor de financiële toestand van het land, maar ook voor de economische en sociale positie van de bevolking. En hierop heeft het parlement formeel nog wel invloed, maar in de praktijk komt daar toch niet veel van terecht. Er rest meestal geen andere mogelijkheid dan te accepteren wat elders overeengekomen is.

Hier doekjes om te winden is dwaasheid. Daar zou men de democratie waarlijk geen dienst mee bewijzen. Want voor ons is het vaststaande, dat het allerwege gesignaleerde gemis aan belangstelling in „de politiek” gevolg is van het gevoel van machteloosheid, dat de gewone burger heeft bekropen. Deze is van oordeel dat zijn inzicht er uiteindelijk niets toe doet, omdat elders wordt uitgemaakt wat Nederland moet doen of nalaten, en welke offers moeten worden gebracht.

Wij willen geen grote woorden gebruiken, maar durven toch wel spreken van een ernstig verminderd vertrouwen in de democratie. En dat is heel ernstig, want wij mogen

ons dan al enorme offers willen getroosten om een defensie op te bouwen, die onze vrijheden en de democratie kan beschermen, het zou toch wel uitermate triest zijn als anderszijds bij de eigen bevolking het geloof in de democratie steeds verder zou verminderen.

* * *

Wat ten aanzien van de defensie geldt, kan van vele andere terreinen worden gezegd.

En wat is dan het kernpunt van deze aan gelegenheid? Dat wij internationaal de organen moeten scheppen, die de taken verrichten, die als vanzelf naar het internationale vlak zijn gedrongen.

Zijn er dan niet zulke organen, zo zal men vragen. Wij lezen toch dagelijks van internationale comité's, die veelvuldig bijeen komen en waarin de grote vragen worden besproken.

Dat is juist, maar die organen zijn niet organen van de internationale gemeenschap, die oordelen van het gezichtspunt van de hogere gemeenschap uit. In die internationale organen zitten ministers van allerlei staten, die de kwesties niet beoordelen van de Europese gezichtshoek uit bijvoorbeeld, maar deze ministers bezien de zaken van hun eigen nationale standpunt uit. En dat is onvoldoende.

Wij zijn met het creëren van de internationale machinerie ten achter bij de ontwikkeling die zich aan ons heeft opgedrongen. Talrijke vraagstukken bijvoorbeeld zijn Europese vraagstukken geworden, maar zij worden nog steeds opgelost van de nationale gezichtshoek uit. Wij moeten juist zover zijn, dat in plaats van een beoordeling van het Engelse, Franse of andere nationale belang uit, de zaken worden bezien van het oogpunt van het Europese belang uit. Nu dit niet gebeurt, zitten wij in een ernstige impasse.

* * *

De defensie kan hier weer tot voorbeeld dienen. Voorwaar, er is geen klagen aan internationale organisaties op dit punt. Maar hebben wij juist ook niet sterk de indruk, dat men daarmee zo weinig opschiet, omdat de leden van die organisaties alle voorgestelde maatregelen toetsen aan de belangen van hun eigen nationale gemeenschap? En zo komt men er niet, want de belangen der onderscheidene nationale gemeenschappen blijken lang niet altijd parallel te lopen en dan gebeurt er na veel debatteren toch niet veel. Wanneer het de Europese defensie betreft, dan moet het een Europees orgaan zijn dat daarover beslist.

Deze zomer is dit vraagstuk te Straatsburg aan de orde geweest. Merkwaardig is, dat bij de opstellen van het statuut van de Raad van Europa juist voorop gesteld werd, dat de Raad van Europa maar niet over de defensie moest spreken! Dat dit in de zitting van deze zomer toch gebeurde — en de defensie daar nog wel een hoofdpunt werd! — is er wel een bewijs van, dat het leven niet met papieren voorschriften te regelen is. De Raad van Europa heeft dus uitvoerig over de defensie gesproken en uit de discussiën resulteerde een motie, waarin de grote staatsman Churchill voorstelde te komen tot „één Europees leger, onder het gezag van een Europees Minister voor de Defensie, onderworpen aan een democratische Europese controle”.

* * *

Dit is uitermate verregaand. Immers, wanneer wij daartoe zouden komen, zou niet meer Nederland zelf beslissen over de

defensie. En zijn wij nu bereid onze soevereiniteit in deze over te dragen?

Naar onze mening mogen wij dan al formeel onze soevereiniteit hebben behouden, in de praktijk zijn wij de zeggenschap al voor een zeer belangrijk deel kwijt. En dan, wij zijn dat brok soevereiniteit kwijt zonder er elders compensatie voor te hebben gekregen. En nog anders: momenteel wordt over de defensie beslist in lichamen waarin de nationale belangen een hartig woordje medespreken. En in zulke lichamen trekken uiteraard de grootsten aan het langste eind.

Wij zien dan in het bereiken van een Europees leger onder een Europees gezag het grote voordeel, dat de zaken van Europese gezichtshoek uit bekeken worden. Dan zijn wij verder dan op het ogenblik, want dan zal de voortgang niet langer meer zo ernstig belemmerd zijn door onderlinge discussiën met nationale belangen ten grondslag.

Daarbij komt: als de defensie aan een Europees gezagslichaam is overgedragen, dan moet dat met zich brengen, dat binnen korte tijd andere sectoren (men denke aan de economische en de financiële) ook op Europese basis worden behartigd. Zo zou dus de groei naar een waarlijke Europese eenheid met een Europees gezag sterk zijn bevorderd.

* * *

Wij zullen het hierbij laten. Als inleiding hebben wij gemeend ons standpunt te moeten geven. Volgende week zal dus nader in de gehouden discussiën worden getreden door onze parlementaire redacteur. K.

Afwachten

De discussiën in September over de begrotingen van oorlog en marine in de Tweede Kamer hadden getoond, dat het vertrouwen in minister Schokking onvoldoende was. Van onze kant is duidelijk uitgesproken hoe over het beleid van de bewindsman werd gedacht. In eerste termijn hadden de heren Vonk en Korthals reeds ernstige kritiek geuit. Een definitief oordeel behielden zij zich uiteraard voor, totdat de bewindsman zijn beleid zou hebben verdedigd.

Die verdediging kon geen bevrediging schenken en toen is onze fractievoorzitter, mr. Oud, zelf opgestaan, om de minister het vertrouwen op te zeggen.

De minister heeft de juiste consequenties getrokken en is heengegaan. Zijn beide staatssecretarissen zullen blijven. Deze beide mensen hebben getoond hun taak met grote werkkraft te vervullen en het is verheugend, dat staatssecretaris Fockema Andreae nu in de gelegenheid is in de belangrijke besprekingen te Washington zijn grote kennis ter beschikking te stellen.

Wij hebben thans een nieuwe minister. Ons oordeel wensen wij ons voor te behouden. De kracht van de minister en zijn inzichten zullen nog moeten blijken. Een uiteenzetting van zijn beleid zal de minister na enig inwerken kunnen geven in de stukken aan het Parlement. Het aan het A.N.P. gegeven interview biedt uiteraard geen basis.

Van belang is voorts de politieke zijde van het vraagstuk. Het kabinet is in 1948 zo gevormd, dat daarin zitting hadden mannen, die uit vier partijen waren gekomen. De politieke samenstelling is een factor van betekenis en een vraag is dus nu of de christelijk-historischen de nieuwe minister als één van hen zullen zien. Daarover weten wij nog onvoldoende. Afwachten dus. K.

De rechtsstaat blijve ons hoogste goed

Huurverhoging als eerste stap naar normaler verhoudingen

Op 29 November 1940 hield wijlen onze geestverwant professor Telders onder de gevaarlijkste omstandigheden in de aula van de Gemeentelijke Universiteit te Amsterdam een rede in de cyclus „De Nederlandse geest“. In deze rede, getiteld „Nederland als rechtsstaat“, haalde hij zijn ambtgenoot Kranenburg aan, waar deze had geschreven, dat het ruimere doel van de Staat is gebonden te zijn aan de gerechtigheid. Professor Telders achtte dat echter niet genoeg; wij moeten, zo zeide hij, deze gerechtigheid nader uitwerken. En zo kwam hij dan tot zijn stelling, dat Rechtsstaat is die Staat, die zich bij de vervulling van zijn taak gebonden acht aan door hem zelf vooraf gestelde positieve rechtsnormen. Deze zijn behalve in de wet ook te vinden in de arresten van ons hoogste rechtscollege. Deze Rechtsstaat is een groot goed. Houd hem in ere!

Het was prof. Molenaar, die, als woordvoerder van onze Eerste-Kamerfractie, deze uitspraken van Telders aanhaalde bij zijn bestrijding van het wetsontwerp tot regeling van de aansprakelijkheid van de overheid voor handelingen, verricht tijdens of tengevolge van de bezetting.

De overheid is in de bezettingstijd, hetzij doordat zij overeenkomsten sloot, hetzij op andere wijze, subject geworden van civiele rechtsbetrekkingen. Voor de Regering was nu de vraag gerezen, in hoeverre de Staat en andere publiekrechtelijke lichamen daardoor gebonden waren. De beantwoording van die vraag, wilde de Regering nu niet aan de rechtspraak overlaten. Zij had daarvoor, naast het argument van de tijd, welke met de geleidelijke vorming van de jurisprudentie gemoeid zou zijn, als belangrijkste overweging naar voren gebracht, dat zij de bestaande rechtsonzekerheid wilde doen verdwijnen.

Deze probleemstelling deed dadelijk twee vragen rijzen, n.l.: 1e. is het wel zo zeker, dat er zulk een grote rechtsonzekerheid is, als de Regering deed voorkomen; 2e. lost het voorstel, zoals het daar lag, deze rechtsonzekerheid op? Beide vragen meende prof. Molenaar, naar hij in een uitvoerig betoog uiteenzette, in ontkennde zin te moeten beantwoorden. Wat het eerste punt betreft wees hij daarvoor op een vonnis, dat de Hoge Raad op 30 Januari 1948 ten aanzien van overeenkomsten had geveeld en waarbij een belangrijk richtsnoer door ons hoogste rechtscollege was gegeven. Afgezien van nuanceringen lag het verschil tussen beide standpunten hierin, dat door aanneming van het wetsontwerp een objectieve norm werd aanvaard, waardoor de Staat alleen gebonden is wanneer de handeling strekte ter verzekering van de openbare orde en het openbare leven in Nederland, terwijl de Staat naar de formulering van de Hoge Raad niet is gebonden als de wederpartij had kunnen begrijpen, dat de handeling het belang van Duitsland of zijn satellietstaten hier te lande diende.

Het is duidelijk, dat de redactie van de Regering de medecontractant van de Staat of van de overheid in het algemeen, heel wat meer risico zelf laat dragen dan de formulering van de Hoge Raad.

Het eerste grote bezwaar van prof. Molenaar was nu, dat de Regering, toen zij dit wetsontwerp met de Tweede Kamer behandelde, wist, dat binnenkort over deze materie door de Hoge Raad een arrest zou worden gegeven. De heer Molenaar noemde het een hoogst bedenkelijke zaak, dat, wanneer over een door de Staat bewuste aangelegenheid is of wordt geprocedeerd, deze dan van zijn wetgevend orgaan gebruik maakt om het recht, tegen de opvattingen van zijn rechterlijk orgaan in, naar zijn eigen hand te zetten. Zolang men er niet

van uit gaat, dat recht is wat de Staat ten goede komt en wat hij dienovereenkomstig wil, zal men, aldus onze geestverwant, het recht boven de Staat moeten plaatsen. De conclusie van prof. Molenaar was hier, wat punt 1 betreft, dat er, zeker na het arrest van de Hoge Raad, geen rechtsonzekerheid was, gelijk de Regering het deed voorkomen.

Vervolgens bestreed prof. Molenaar ook met nadruk, dat het wetsvoorstel de rechtsonzekerheid, voor zover die er dan zou zijn, zou opheffen. Een reeks vragen over de interpretatie van allerlei termen en begrippen diende om aan te tonen, dat de norm, welke de Regering nu wilde vaststellen, helemaal niet nu bij uitstek die concrete vorm was, welke de rechtzekerheid zou brengen, en ook hier de vorming van jurisprudentie

tie weer nodig zou blijken.

Wie, zo zei prof. Molenaar, de zaak ziet als ik, kan zich niet onttrekken aan de indruk, dat de Regering dit wetsontwerp handhaaft omdat zij de rechtsregel, die ons hoogste rechtscollege voor deze contracten als de juiste beschouwt, voor het Rijk te kostbaar vindt en daarom die rechtsregel buiten effect wil stellen.

Zo bestreed onze woordvoerder ook de overige punten van het ontwerp, onder meer ook het zich grotendeels onttrekken aan de gevolgen van het optreden van allerlei hele of halve gezagsdragers in de eerste maanden na de bevrijding, hoewel prof. Molenaar bij de replieken toegaf, dat de uitwijdingen van de minister over de volslagen ontwrichting en het gezagsvacuum in die eerste tijd wel enige indruk op hem hadden gemaakt. Gelukkig is het in ieder geval zo, dat velen, die op grond van dit (met de stemmen van V.V.D. en C.H. en communisten tegen aangenomen) wetsontwerp geen recht van aanspraak hebben, dit wel op grond van de Wet op de Materiële Oorlogsschaden zullen hebben, al brengt deze dan ook geen volledige schadevergoeding.

Een ander belangrijk ontwerp, dat de vorige week in de Eerste Kamer werd behandeld, was de zogenaamde Huurwet, welke, als voornaamste bepaling, de verhoging van de huren met over het algemeen 15% bracht. Een verhoging, welke zal worden gecompenseerd door een gelijktijdig in te voeren verlaging van de loon- en inkomstenbelasting.

Mr. Wendelaar, die hierover namens de V.V.D. het woord voerde, kon met voldoening vaststellen, dat de minister — en de Regering in haar geheel — blijkbaar streeft in een richting, die ook hij de juiste achtte. Hij maakte dit op uit een drietal uitlatingen van de minister. In de eerste plaats had de minister verklaard, dat hij van mening bleef, dat de huidige toestand, waarbij de huuropbrengst onvoldoende is voor behoorlijk onderhoud en waarbij de huuropbrengst voor de nieuwe woningen onvoldoende is om een behoorlijk rendement te verkrijgen, in de grond van de zaak ongezond is en alleen maar voor een overgangstijd is te aanvaarden. Het zal, zo had de minister gezegd, tenslotte toch daarheen moeten worden geleid, dat wij op dit terrein een gezonde toestand krijgen, d.w.z. nieuwbouw, die weer rendabel is, en huuropbrengst, die in staat stelt, ons woningbezit tegen verval te behoeden.

Een ongezonde toestand had de minister het, in rechtstreekse aansluiting hiervan, ook genoemd, dat uit 's Rijks kas voortdurend grote bedragen zouden moeten worden bijgepast bij de huren van de nieuwe woningen. Niet alleen omdat dit op den duur een al te zware belasting van onze financiën zou betekenen, maar ook omdat hij het in zichzelf ongezond vond. Dit went de huurder aan een relatief te lage huurprijs. Tenslotte hadden minister In 't Veld en zijn mede-ontkenaren in de Mem. v. Antwoord het volgende doen opnemen: „De mening van enige leden, dat de Staatsbemoeiing met de huren moet worden gestaakt zodra de omstandigheden dit mogelijk maken, kunnen de ondergetekenden onderschrijven“.

Dit waren drie uitlatingen, welke duidelijk aangeven, in welke richting de Regering het zoekt, een richting, waarmede, als gezegd, de heer Wendelaar zich kon verenigen. Bedenk men nu, dat de minister bij zijn optreden de huurstop aantrof, dan klopt op zijn theoretische beschouwingen het voorstel tot huurverhoging. Dat is, aldus de heer Wendelaar, een stap in de richting van terugkeer uit abnormale naar normale verhoudingen. Nochtans was er — en terecht — iets, dat de heer Wendelaar dwars zat. Bij het debat over dit ontwerp in de Tweede Kamer had de minister in feite reeds toegegeven, dat het percentage van 15 te laag was. Welnu, na Juni — de maand, waarin dat debat was gehouden — was er een vierde loonronde gekomen, welke ook de eigenaren weer zwaarder lasten oplegde. Het was dus wel zeker, dat de 15%, welke de minister in Juni reeds onvoldoende oordeelde, nu helemaal ontoereikend was geworden. En het is dus inderdaad zo, dat binnen afzienbare tijd van de Regering nieuwe voorstellen moeten worden verwacht.

De heer Wendelaar heeft zich, om ons tot deze zeer korte samenvatting te beperken, tenslotte nog aangesloten bij hen, die de hoop uitspreken, dat de Regering een middel zou vinden om hen, die van de belastingcompensatie niet kunnen profiteren, op andere wijze tegemoet te komen. Er zijn namelijk mensen, die hetzij door de geringheid van hun loon, hetzij door de grootte van hun gezin, niet of vrijwel niet in de loon- of inkomstenbelasting vallen en daardoor dus niet van de compensatie kunnen genieten, maar wel huurverhoging zullen krijgen te betalen. Daar dezen dus juist tot de minst draagkrachtigen zullen behoren, is een voorziening in enigerlei vorm hier inderdaad gewenst.

Deze burger

nu eenmaal in dit hoekje en in alle andere hoekjes waar het felle licht der openbaarheid niet in doordringen kan. Ge kunt in die schemering een leven bouwen als een pastelkleurige legkaart van honderdduizend grillige stukjes. Ik ben daar al tientallen jaren mee bezig en de avonden zijn lang en stil onder het zachte lamplicht der anonimiteit.

Doch dit verhindert deze burger niet met gulzige aandacht het barnende leven der openbaarheid gade te slaan en de grote dingen met de grote heren te volgen van uit de eigen bescheidenheid. Het is verkwikkend de grote loopbanen te volgen; de opgang der carrières van Valburg tot de zevende hemel, gade te slaan. Zo moet het ook. Het is een verkwikking de route der meteoren langs het zwerk ademloos te bespieden.

Ge leest dan, als burger zijnde, alles wat daarover te lezen valt en wordt dan wel eens verrast en verward.

Zo leest ge in De Telegraaf dat Zijne Prille Excellentie bij geen politieke partij is aangesloten, doch dat hij goede gevoelens voor de Péevédée-A koestert en in Carls Volkskrant: dat hij lid is van de C.H. Unie.

Die onzekerheid is moordend, doch er zal spoedig wel klare wijn geschonken worden, zodat ook deze burger en alle andere burgers de zekerheid erlangen waarop zij, als lastgevers van Zijne Excellentie, volledig recht kunnen doen gelden.

Hij is de rechterhand van Lieftinck — schreef De Telegraaf bovendien — en zo is het Lietinck die in feite de goede Schokking is opgevolgd en dat is dan alweer een ander aspect van deze zaak....

Maar éérlijk: wanneer ge zó lang staatsburger zijt als deze burger is, is de wijsheid van het geduld U een tweede natuur geworden. Ge zijt door allerlei etiketteringen niet meer zo geïmponeerd en wacht liever geduldig op de sprekende feiten.

Ge kruist de vingers en doet een schietgebedje voor het goede vaderland: dat het wél vare met die nieuwe heer aan het roer.

Dat hij de kracht hebbe Nederland waardig te doen verschijnen in de rij der volken — dat is de enige — wat vage, wat on-politieke, doch vurig-gemeende — wens van

DEZE BURGER.

is, als immer, gepasseerd en de heer meester doctor s'Jacob is het geworden.

Men denkt eenvoudig nooit aan mij en dat is wel goed, want ieder heeft zijn eigen plaats onder dit zonnestelsel en de mijne is

Raad van Arbeid (I)

Men schrijft ons:

Wij kregen het verhaal van een wetende uit de Raad van Arbeid. Twee oudere mensen — 63 en 59; ergens in een plattelands-gemeente. Kunnen onmogelijk alle huishoudelijke werk meer zelf doen. Dus zal een 17-jarig meisje uit de buurt dit werk elke ochtend gedurende 2 uur verrichten. Loon: 8 gulden per week. En dat moeten de oudjes met eindeloos passen en meten bij elkaar brengen — f 416 per jaar is een GEWELDIG bedrag voor zulke kleine pensioentjes en rentetrekertjes. Goed — dan maar wat minder kleren, brandstof en levensvreugde. Want hulp moet er komen. En dus kwam per 1 October ook hulp. Maar met die hulp kwam tevens de Raad van Arbeid. Dus zitten de oudjes in zak en as. Want voor de 17-jarige moeten (en ten rechte) sociale voorzieningen worden getroffen. Máár..... door en ten koste van die oude mensjes, die eigenlijk zelf sociale voorzieningen behoeven! Het is geen gering bedrag: 3.8 % van het loon voor de ziekteverzekering — en theoretisch moet het hulpje daarvan 1.8 % zelf betalen. Maar..... waar ergens gebeurt dat? Dan: 3 % van het loon voor de ziektewet — als het hulpje ziek wordt, blijft zij verzekerd van 80 % van haar loon. Dat is bij elkaar 6.8 % van een loontje van f 416 of f 28.28. Bovendien moeten er ook zegeltjes worden geplakt — ouderdomsvoorziening van 't hulpje. Uitsluitend te betalen door de werkgevers — 40 cent per week. Dat wil zeggen nogmaals f 20.80, of totaal f 49.08 voor sociale lasten. Maar dat kunnen die oude mensen onmogelijk betalen! Dat kan er net niet meer af. En toch hebben ze dringend hulp nodig. Want er komt nu eenmaal een tijd, waarin het zwaardere huishoudelijke werk ook voor de ijverigste mens te zwaar wordt. Ja, en wat nu?

Raad van Arbeid (II)

Men schrijft ons:

Dit werd de eerste tekst van deze wetende uit de Raad van Arbeid. Hij is een overwerkt en moedeloos man geworden. Want het gaat zijns inzien niet goed met al die sociale voorzieningen. Het sociale werd veradministreerd. En bovendien: dat alles veilig stellen van de wieg tot het graf, is dat eigenlijk sociaal wel verantwoord? Doodt het niet alle verantwoordelijkheidsgevoel? Kweekt het inplaats van sterke, strijdbare mensen (het leven is en blijft strijd, vrieden!), geen hulpbehoevende onzelfstandigen?

Dat en de werknemer en de werkgever ieder 1.8 % van die ziekteverzekering betalen, is goed werk. Want alles wat de mens om niet krijgt, alles, waarvoor hij niet behoeft te betalen, wordt immers nooit gewaardeerd? Waarom betaalt dan ook de werknemer niet mee aan de veiligstelling van zijn loon bij ziekte? En waarom betaalt hij niet zelf een deel van de zegeltjes, al ware het maar een dubbeltje per week?

Want denk niet — aldus deze wetende — dat deze ruime sociale voorzieningen nu ook tevreden mensen kweken. Geen sprake van! Zij kweken wel veeleisende mensen. Mensen, die steeds meer en beter eisen. Eisen, voelt u? En zonder aan die eis tevens een hogere of betere arbeidsprestatie te koppelen. Bij niet inwilliging, wel, dan wordt gestaakt — simple comme bonjour!

Dagelijks vermeerderden de wrange ervaringen van deze wetende, die net als zovelen onzer op een echte doorbraak heeft vertrouwd... u weet wel, de doorbraak uit de bevrijdingsdagen. Hij gelooft niet meer aan werkelijke arbeidsvrede en arbeidsvreugde, omdat de van staatswege gedececreteerde en veradministreerde verzekering tegen zoveel boze kansen zwakke, afhankelijke en dus ongelukkige, minderwaardige mensen MOET kweken.

En de wetende wou weten of het soms geen sociale kolder is, wanneer in dit land de kinderbijlagen, vooral voor grote gezinnen, het vormen van die grote en zeer grote gezinnen als het ware aanmoedigen, terwijl dit landje reeds zodanig volgepropt is dat jaarlijks tienduizenden moeten emigreren? En zowel die kinderbijlagen als die emigratie worden door ons allemaal betaald! Dat wil zeggen met de ene hand betalen wij voor het verkrijgen van iets, dat we groten-deels trachten kwijt te raken met hetgeen de andere hand betaalt! Aldus deze wetende.

Wij hebben hem maar verwezen naar zijn eigen Raad van Arbeid. Die is deskundig en dus bevoegd, en wellicht vindt men daar het antwoord.

Jongeren aan het werk

De Jongeren Organisatie Vrijheid en Democratie heeft onlangs een zeer geslaagd week-end gehouden in Vierhouten. Afscheiden van het feit, dat het verheugend was te vertoeven temidden van zoveel jongeren, die de betekenis van de begrippen Vrijheid en Democratie inzagen, die doordrongen waren van de noodzaak onder hun tijdgenoten deze begrippen uit te dragen, was het ook verheugend te merken, welke goede sfeer er in deze bijeenkomst van het kader van deze jongerenorganisatie heerste, met welke vurigheid er gede-batteerd werd en hoe goed! Het enthousiasme, weermade de corveediensten werden verricht, de vrolijkheid en onderlinge gezelligheid, het was alles animerend en enthousiasmerend. En het was

tevens een les voor hen, die wat ouder zijn. Om hun kinderen te wijzen op het bestaan van deze jongerenorganisatie, die doortrokken van dezelfde beginselen, als de V.V.D. uitdraagt, de fakkel overnemen wil en kan, als de ouderen te oud zijn geworden. Alle ouders, die leden van de V.V.D. zijn en kinderen hebben, die in de leeftijd zijn gekomen om lid te worden van de J.O.V.D., hebben de morele plicht om voor zich zelf te overwegen, of zij hun kinderen niet moeten wijzen op het bestaan van de J.O.V.D. en hen voorhouden, dat juist ter wille van de toekomst van de vrijheid en democratische gedachte in ons vaderland, het van het grootste belang moet worden geacht, dat zij tot de J.O.V.D. toetreden.

Cultuur en platteland

Wij beluisterden per Radio Olympus de beantwoording van een vraag van plattelanders: welk nut hebben die zeer grote subsidies aan Kunst en Cultuur eigenlijk voor ons, plattelanders?

De beantwoording, die wees op het hoge „algemeene culturele nut” en op het feit, dat gesubsidieerde orkesten immers ook voor de radio optreden, bevredigde ons en vermoedelijk vele plattelanders niet geheel.

Want er worden o.i. vele en grote subsidies en bovendien prijzen en premies uit een heel magere huishoudkas aan opera- en toneelgezelschappen, aan dichters en schrijvers en schilders, aan orkesten enz. verleend, waarvan het platteland inderdaad geen „rechtstreeks voordeel” trekt — die gesubsidieerde toneelvoorstellingen, concerten, tentoonstellingen enz. blijven als regel beperkt tot de grote steden in het Westen en tot de grotere provincieplaatsen. Maar begrijpt de provincie en het platteland dan niet dat ook een arm land, dat zijn cultuur en zijn kunst niet hoog houdt en dat zijn kunstenaars niet zo krachtig mogelijk steunt, cultureel aan lager wal raakt?

Natuurlijk begrijpen intellectuele kringen ten plattelande dit evenzeer als de culturele centra in de hoofdsteden.

Vanwaar dan die schijnbaar domme en bekrompen vraag?

Zij vindt haar oorzaak — en wij kunnen dit als mede-plattelander vaststellen — in een toenemende ontevredenheid, een zich bekocht en onvoldaan voelen naar aanleiding van hetgeen met deze subsidies, prijzen en premies wordt bereikt, of beter: juist niet wordt bereikt.

Want de veel-lezende plattelander (en vooral de plattelandse) leest telkens weer over middelmatige voorstellingen, middelmatige concerten, middelmatige culturele prestaties en mislukte tentoonstellingen. Daarbij komen twee zaken heel sterk naar voren.

Ten eerste het onontkenbare feit dat talloze onbevoegden zich tegenwoordig ambtelijk of semi-ambtelijk met kunst en cultuur bemoeien en al doende het goede geld misbruiken of doen misbruiken.

Ten tweede het al evenzeer onmiskenbare feit, dat „de politiek” middellijk en onmiddellijk meer invloed op kunst en kunstenaars heeft verkregen dan nuttig, nodig en aanvaardbaar is.

Vandaar die klacht van provincie en platteland, waar men deze dingen nuchter en onbevooroordeeld en daardoor scherp en juist aanvoelt, maar alleen niet zo op de man af formuleert.

Radio Olympus

De Vara Radio Olympus is o.i. gegroeid tot het vruchtbaarste socialistische propaganda-middel onder intellectuelen. Want die Olympus is bezet door een godin en door enkele goden, die vlot, knap en met goede microfoonstemmen hun oordeel uitspreken, terwijl de oude heer Sam de Wolff — en ook dit is helemaal niet gek — het geheel met stukjes bewogen demagogie lardeert. Deze uitzending wordt in vele huiskamers beluisterd, en geenszins uitsluitend door leden van de P. v. d. A. Hierin schuilt de waarde voor de Vara en hierin schuilt het gevaar voor niet-kameraden. Want er blijft altijd wel „iets hangen” van deze socialistische inzichten en opvattingen, juist ook door de schijnbaar onbevooroordeelde wijze waarop het godenoordeel wordt uitgesproken door mevrouw dr. A. Romein-Ver-schoor, C. Kleywegt, dr. C. van Rysinge, dr. G. Stuiveiling en Sam de Wolff, onder voorzitterschap van Jaap Buys Jr.

De uitzending brengt de beantwoording van door luisteraars ingezonden en als regel actuele vragen onder de zachte en daardoor niet hinderlijke socialistische belichting van knappe en in het dispuut zeer bedreven intellectuelen.

Zij bereikt daardoor o.i. meer en zij werkt dieper door dan alle andere politieke Vara-uitzendingen, het Zaterdagse Socialistische Commentaar inbegrepen.

Wij vragen ons dan ook af of het niet gewenst is dat ook andere omroepverenigingen soortgelijke uitzendingen brengen, temeer waar deze uitzending geen trouwvulle van de Vara, maar een variant op een BBC-uitzending is.

Wij denken bijvoorbeeld aan een uitzending — en is dit niets voor de Avro? —, waarin vragen van luisteraars niet uitsluitend worden beantwoord door aanhangers van de P. v. d. A., maar door knappe, vlot en goed sprekende mannen en vrouwen van velerlei politieke schakering.

En ligt hier ook voor de confessionele omroepverenigingen geen rijke gelegenheid voor een wijze van voorlichting (ook op politiek gebied!) welke thans uitsluitend, en naar men mag aannemen met verblijdende resultaten, door de Vara en dus door de P. v. d. A. wordt toegepast?

Nationalisatie (I)

Nationalisatie of socialisatie blijft een van de stokpaardjes van de socialisten, niet alleen in ons land, maar ook daarbuiten. Zij staan deze beginselen voor, teneinde een tussenstation te kunnen vormen op de weg, die tenslotte moet leiden tot het brengen van de productiemiddelen aan de gemeenschap. Ofschoon dit laatste doel enige tientallen jaren geleden meer op de voorgrond trad dan op het ogenblik, heeft men deze doelstelling zeker niet losgelaten. Men is echter tot de conclusie gekomen, dat dit doel zo ver aflag en dat het zulk een geringe kans van slagen heeft, dat het op de massa generlei indruk meer maakt.

Men heeft toen naar een soort tussenstation gegrepen, dat zich onder de naam van socialisatie of nationalisatie heeft aangediend. Ook in ons land zijn er talloze z.g. socialisatie-rapporten van de socialisten verschenen. Veel heeft men echter daarmee niet bereikt en wij geloven niet, dat de massa er bepaald warm voor loopt. In Engeland heeft men echter meer successen bereikt, al moet meteen daarbij worden geconstateerd, dat de gang van zaken bij de industrieën, die aldaar gesocialiseerd zijn, nu niet bepaald rooskleurig is te noemen. De Labour-regering wenst echter op deze weg voort te gaan. Het was Anthony Eden, de plaatsvervangend-leider van de Britse conservatieve partij, die verklaarde, dat nationalisatie rampzalig zou zijn voor de her-bewapening. Gezien de slechte ervaring, die de Britten tot dusverre met de socialisatie hebben opgedaan, was Eden's waarschuwing zeker op zijn plaats. Socialisatie betekent vooral in deze tijd, minder efficiënt werken en het uitschakelen van de gezonde prikkel van het particuliere initiatief. Vooral gezien in verband met de her-bewapening, betekent socialisatie een verzwakking van de democratie en als zodanig staan de socialisten voor een nieuwe belangrijke inconsequentie in hun leer, waarmede opnieuw is bewezen, dat het socialisme in de praktijk niet uitvoerbaar is.

Nationalisatie (II)

Dat de socialisten somtijds zijn gedwongen te erkennen, dat de verwezenlijking van hun leer de democratie in gevaar brengt en de nationale economie ernstig dreigt te verlammen, heeft ons onlangs Noorwegen weer geleerd. Noorwegen beschikt over een regering met een socialistische meerderheid en hoewel deze de kracht en de bevoegdheid heeft de nationalisatie van de verschillende industrieën door te voeren, heeft zij besloten deze arbeid voorlopig stop te zetten met het oog op de ernst van de internationale politieke situatie. Dit besluit is een openlijke erkenning van het feit, dat men via nationalisatie niet in staat is het democratische potentieel op een behoorlijk peil te brengen. Wil men sterk staan in materieel opzicht, dan zijn ook de socialisten gedwongen de oude paden te bewandelen, die zij in de z.g. burgerlijke economie zo zeer versmadden. Het kan goed zijn dat men zich van al deze dingen rekenschap geeft, opdat men sterk staat, indien men te doen krijgt met idealisten die veelal niet op de hoogte zijn met de fatale consequenties van hun eigen leer.

Erkenning

Blijkens het dagblad De Telegraaf heeft onlangs de heer Oosterhuis, voorzitter van het N.V.V. en van de Stichting van de Arbeid, tevens socialistisch lid van de Eerste Kamer, een vurig pleidooi gehouden voor de industrialisatie van ons land. Volgens dit verslag zou de heer Oosterhuis onomwonden hebben verklaard, dat de ondernemersfunctie niet kan worden gemist. Een zeer belangrijke verklaring uit de mond van een socialistische voorman. Een verklaring, die wij kunnen waarderen, omdat zij getuigt van een gevoel van realiteit en werkelijkheidszin. Een verklaring echter ook, die de waarde van de socialistische theorieën wel zeer plotseling een eind op de achtergrond schuift. Vele socialistische principes geraken vooral na de oorlog geheel op de achtergrond en soms wel op een dusdanige wijze, dat men zich vaak afvraagt, waaraan de socialistische praktijk nog eigenlijk haar bestaansgrond ontleent. Jammer is het echter, dat men dergelijke verklaringen nage-nog niet hoort op de eigen vergaderingen en bijeenkomsten. Daar wordt de massa nog steeds in toom gehouden met leuzen en beloften, waarvan de leiders weten, dat zij zelfs voor de na ons komende generaties onmogelijk uitvoerbaar zijn. Meer dan ooit hinkt de socialistische tactiek op twee gedachten, n.l. de toenadering tot de z.g. burgerlijke partijen en anderszijds het volhouden van revolutionaire leuzen, die door de massa verkeerd worden verstaan en nog steeds een verkeerd revolutionair sentiment doen opkomen, die de voedingsbodem vormt voor de aansluiting bij het communisme.

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Weekblad van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie

Voorzitter Redactie-comm.:
 Drs. H. A. Korhals.
 Redactie-secretaris: Mr. E. Elias.
 Adres: Victoria Hotel Amsterdam, Kamer 435.
 Administratie: Postbus 43, A'foort, tel. 5267.
 Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 per jaar.
 Voor het zenden van abonnements- en advertentiegelden: Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie“ te Amersfoort.
 Losse nummers 15 cent.
 Voor advertenties wende men zich tot de administratie.

Minister In 't Veld nam een uitlating terug

Ons Haagse raadslid, de heer K. J. Nieuwerkerke, heeft tot burgemeester en wethouders vragen gericht

naar aanleiding van een passage in de rede van minister In 't Veld bij de behandeling van de premieregeleding woningbouw 1950 in de Tweede Kamer op 19 Juli j.l. De betrokken passage in 's ministers rede luidde: „Ik ben er van overtuigd, dat men wel eens zal proberen door aantasting van de kwaliteit er uit te komen, maar dat kwaad doet zich ook voor, wanneer de premie niet zo krap is. Ik heb daarvan voorbeelden in Den Haag gehoord. Hoewel de premiebijdragen aan de zeer ruime kant waren, is daar door enkele particuliere bouwers toch zeer geknoeid”.

B. en W. hebben de heer Nieuwerkerke het volgende geantwoord: Zij hebben aan de minister van Wederopbouw en Volkshuisvesting nadere inlichtingen gevraagd. Bij zijn antwoord legde de minister een nota over, waarin o.m. wordt geconcludeerd, dat wat de kwaliteit der woningen aangaat, gezegd kan worden „dat deze, wat de standvastigheid en duurzaamheid betreft, steeds aan redelijke eisen voldoen. Van ernstige gebreken, ontstaan door een knoeien in de bouwwijze is geen sprake. Er zijn echter ook woningen geleverd, welke liggen onder het niveau, doch de minister stemt toe, dat dit niet een uitlating motiveert, als door hem in de Tweede Kamer gedaan. De minister heeft zich gaarne bereid verklaard, deze, voor zover die op de gemeente 's-Gravenhage betrekking heeft, terug te nemen.”

betekenis, doch voor de nazi's golden andere overwegingen. Zij toch koppelden deze „opvoeding” vast aan de Groot-Germaanse idee en de vorming van het Groot-Duitse rijk, dat nationaal-socialistisch zou zijn. Zo was het alleszins begrijpelijk, dat afschuw groeide tegen wat men heemkunde noemde en voor enkele jaren de vormende waarde van de heemgedachte verloren dreigde te gaan, ofschoon dit is meegevallen, daar op andere wijze — men denke aan de grote belangstelling voor de streekromans in de bezettingstijd! — de idee haar rol vervuld heeft.

WAARDIG BESEF

Na de bevrijding is van de zijde der nationale politieke groeperingen in partijprogramma's, bij de behandeling van de onderwijsbegroting, in de partijbladen, op congressen, enz. bij herhaling gepleit voor staatsburgerlijke opvoeding en opvoeding tot een waardig nationaal besef. Dit kan geen verwondering wekken: ons volk heeft in de jaren der bezetting gezien, dat sterker dan alle andere wapens het geestelijk verzet is. Wij hebben beseft, dat een volk eerst dan verloren is, als het zijn geloof in zijn taak en plaats in de wereld kwijt is, als het vervreemd is van de nationale gedachte, als het geestelijk niet meer vrij is. Er is een Nederlandse staat, een stukje wereld, dat Nederland heet, een volk, dat in de loop der eeuwen in dit lage land aan de zee in lotsverbondenheid met zijn Vorstelijk Huis, een plaats onder andere volkeren wist te verwerven. Meermalen in de loop der eeuwen beiaagd en met totale ondergang bedreigd, wist dit volk zich er toch telkens weer bovenop te werken. En dat alles gaf inhoud aan de nationale gedachte.

Een gedachte, die in tijden van druk en ellende stimuleert en drijft tot uiterste krachtsinspanning, tot spankracht en taale volharding. Een gedachte, die altijd weer levend gehouden moet worden in de generatie, welke eenmaal haar eigen lot en dat van het land in handen neemt.

DE AANLEIDING ELDERS

Wij mogen aannemen, dat deze gedachtengang in feite ieder beheerst, die spreekt en schrijft over de noodzaak van staatsburgerlijke opvoeding. Doch de aanleiding tot het spreken en schrijven over dit probleem ligt menigmaal in iets anders. Zo heeft het grote aantal ongedige en blanco uitgebrachte stemmen bij verkiezingen na de bevrijding, menigeen de vraag doen opperen, of al deze Nederlanders wel beseft hebben, dat hun handelwijze strijdt met de belangen van de natie.

Was het onwil, onkunde, gebrek aan verantwoordelijkheidsbesef, laksheid, of zucht tot obstructie, die deze kiezers zo handelen deed?

Men heeft opgemerkt, dat nog maar al te veel kiesgerechtigden niet in staat zijn op de juiste wijze hun stembiljet in te vullen, anderen hebben de veronderstelling geuit, dat velen nauwelijks weten waarvoor zij hun stem uitbrengen. Een onderzoek zou in dit verband opmerkelijke feiten aan het licht gebracht hebben.

Weer anderen vonden, dat vooral onder de jongeren weinig belangstelling bestond voor de politiek. Niet ontkend kan worden, dat ons volk in de laatste jaren blijk gegeven heeft van een zekere vermoedheid op dit terrein. De belangstelling voor politieke bijeenkomsten is zeer verminderd. Sommigen menen, dat zulks mede komt door ons huidige kiesstelsel en zij verwachten verbetering door invoering van een gematigd districtenstelsel. Enfin, hoe dit alles zij, velen menen, dat staatsburgerlijke opvoeding meer dan ooit noodzakelijk is. De internationale spanningen en ontwikkelingen hebben vooral in de laatste tijd het probleem actueler en urgenter gemaakt.

NIET ZO MAAR

Deze laatste opmerking brengt ons weer tot ons uitgangspunt: Staatsburgerlijke opvoeding?

Wie opvoeding zegt, dient zich bewust te zijn, dat er dan tegelijkertijd gesproken moet worden over opvoeding van, opvoeding door en opvoeding tot. Of anders geformuleerd, dat er opvoedingen, opvoeders en opvoedingsdoelstellingen zijn. Beginnen we in verband met ons onderwerp

met het laatste, de doelstellingen, dan rijst onmiddellijk de vraag welk doel men beoogt met de staatsburgerlijke opvoeding. Waartoe wil men de jeugd opvoeden?

Het komt mij voor, dat er op het terrein van de staatsburgerlijke opvoeding veel begripsverwarring heerst. Staat, gemeenschap, natie, ik noem maar enkele begrippen in het onderhavige verband, worden door elkaar gehaspeld en dat leidt ertoe, dat men telkens weer naast elkaar heen praat of elkaar helemaal misverstaat.

Een ander aspect is dan voorts, dat staatsburgerlijke opvoeding zonder nadere omschrijving, aanvaardbaar kan zijn, doch dat het evenzeer mogelijk is, dat men zich met hand en tand er tegen verzet. Immers, zo lang niet bekend is welke staat gewenst wordt, is opvoeding tot een goed burger ervan niet wel mogelijk. De overgrote meerderheid van ons volk weet wel, dat onze staatsvorm een democratische is, maar voor ingewijden is alleen verstaanbaar, dat onze regeringsvorm een constitutionele monarchie met parlementair stelsel is, en hoeven zullen zich verdiepen in de vraag, of hier in feite sprake is van een representatieve volksregering (zie Krabbe, Staatsrechtelijke opstellen). Staatsburgerlijke opvoeding in het kader van deze regeringsvorm moet anders zijn, dan die in dictatoriaal geregeerde landen. Dat is wel duidelijk, maar ingewikkelder wordt het, als we de vraag gaan stellen hoe in het eerst genoemde geval de opvoeding van het individu kan plaats hebben zonder al te veel in botsing te komen met wat de staatsburger moet zijn.

En al weer ingewikkelder wordt de zaak, wanneer we rekening houden met het feit, dat sociale opvoeding niet in alle opzichten overeenstemmen zal met opvoeding tot staatsburger van een constitutionele monarchie met parlementair stelsel en om het dan nog ingewikkelder te maken: hoe deze opvoeding gezien moet worden in het kader van de jongste, gewenste, ontwikkeling in West-Europa, de hechtere aaneensluiting van Europa.

We zullen in het verloop van onze beschouwingen op nog andere facetten de aandacht moeten vestigen en dan zal duidelijk worden, dat de vraag Staatsburgerlijke opvoeding? niet zo maar te beantwoorden valt!

v. M.

Ook dit moet gezien worden in Europees verband

Staatsburgerlijke opvoeding? Een moeilijk vraagstuk

Het vraagstuk van de staatsburgerlijke opvoeding is allermint een probleem van deze tijd! Sinds de tijd van het ontstaan van staten, het zij deze de kleine stads-staatjes der oudheid of de moderne grote wereldstaten zijn, bestond en bestaat de vraag hoe de burgers van zo een staatje of staat konden of moesten, kunnen of moeten, opgevoed worden tot goede staatsburgers.

Plato hield zich ijverig bezig met de vraag, hoe de kinderen, in het bijzonder de toekomstige wachters van de staat (de soldaten) opgevoed moesten worden; zijn leerling Aristoteles, de opvoeder van Alexander de Grote, stelde de vragen: wie burger is, of een goed Burger en een goed Mens identiek is, en behandelde uitvoerig de opvoeding van de jeugd, waarbij hij o.m. opmerkte, dat voor iedere bekwamheid of kunstvaardigheid een vooropleiding nodig is en de wetgever zich alzo in de eerste plaats moet bezighouden met de opvoeding van de jeugd. „Indien dat niet gebeurt, schaadt het de staat”.

Het zou alleszins de moeite waard zijn na te gaan hoe in de loop der eeuwen gedacht is over de staatsburgerlijke opvoeding en welke wijzigingen in de verschillende gedachtengangen gevolg waren van veranderende inzichten ten aanzien van wat de staat is en behoort te zijn.

In het licht der eeuwigheid bezien is volgens mij de opvoeding van den individu belangrijker dan de opvoeding van den staatsburger: maar uit een politiek oogpunt bekeken en in verband met de noden van deze tijd, vrees ik dat de opvoeding tot staatsburger de eerste plaats moet innemen.

(Bertrand Russell in „Opvoeding en de moderne samenleving”).

TELKENS NIEUW

Moge dan het probleem van de staatsburgerlijke opvoeding oud zijn, het blijft ook telkens weer nieuw, het wordt voortdurend actueel en meermalen urgent. Als in de bezettingsjaren de bezetters, daarbij krachtig gesteund door de Nederlandse nazi's, een ernstige aanslag op ons onderwijs doen, dan geschiedt dit in de eerste plaats om opvoeding en onderwijs, maar in belangrijke mate de eerste, dienstbaar te kunnen maken aan de vorming van staatsburgers in een nationaal-socialistische staat. Maar dan ontwaakt tegelijkertijd bij allen, die het gevaar zien, het besef, dat die aanslag in zijn gevolgen erger zou

kunnen zijn dan een zwaar bombardement. En dit besef mobiliseert allen, ook hen, die in de jaren daarvoor nauwelijks gedacht hebben over het nut, laat staan de noodzaak van staatsburgerlijke opvoeding. Ook in deze strijd hebben de nazi's nederlaag op nederlaag geboekt. De Nederlandse jeugd is in al haar geledingen bewaard gebleven voor de opvoeding tot staatsburger van de nationaal-socialistische staat, meer nog: heeft in die jaren door alles en tegen alles in, een vorming gekregen, welke het mogelijk gemaakt heeft, dat na de bevrijding de wederopbouw in sneller tempo tot stand kon komen, dan het geval geweest zou zijn, als zij herop gevoed had moeten worden.

VERWARRING

Intussen mag niet verheeld worden, dat de nazi's in zekere mate verwarring gesticht hadden met hun propaganda. Zij toch maakten handig gebruik van op zichzelf te aanvaarden beginselen in de opvoeding. Zo waren zij bijv. sterke voorstanders van heemkunde, dat is de kennis van het eigene der woonstreek en het gevoel dat de mens met duizenderlei banden verbonden is aan zijn heem. In de opvoeding tot een waardig nationaal besef is deze heemkennis en dit heemgevoel van niet te onderschat-

O, sparen . . .

Sedert Februari van dit jaar loopt het spaartegoed bij de Rijkspostspaarbank gestadig terug.

Het verloop was als volgt:
 (in miljoenen guldens)

	Terug-	
	Inleg	bet. Tegoed
1950		
Februari	29.57	22.97 1453
Maart	26.63	31.72 1448
April	21.51	29.83 1440
Mei	31.31	30.64 1440
Juni	22.46	33.51 1429
Juli	22.06	40.20 14.11
Augustus	21.86	34.37 1398
Sept.	17.55	48.28 1368

In zeven maanden tijds daalde het tegoed met een bedrag van 85 miljoen, ondanks de grootscheepse en kostbare spaaractie van de Minister van Financiën. Is dit nu niet een post, waarop, zonder schade van het algemeen belang, kan worden bezuinigd? Het vertrouwen, dat nodig is om het sparen aan te moedigen, kweekt men niet door advertenties en propaganda-blaadjes. Daarvoor zijn andere, doeltreffender methoden nodig!

Moment-opnamen uit Lake-Success

door Mevrouw A. Fortanier-de Wit

New York, 12 October 1950

That is America", zegt de man die tegenover mij zit.

Hij is een van de Amerikaanse afgevaardigden en blijkt ons land goed te kennen. Dit jaar heeft hij er nog drie maanden doorgebracht.

We hebben een bespreking in de Gedelegeerden-lounge over een onderwerp, dat een dezer dagen in openbare behandeling zal komen.

Zijn opmerking slaat op het aandachtige en uitgebreide gezelschap, dat zich om het televisie-toestel heeft geschaard om op die wijze getuige te zijn van een base-ball-wedstrijd, waarover heel New York in de hoogste zenuwspanning verkeert.

"Kijk", zegt hij: "Dr. Ralph Bunch zit op de voorste rij". En ja, het donkere sympathieke gezicht van de Nobelprijswinnaar voor de Vrede, de eerste neger aan wie deze eer te beurt viel, is niet minder geboeid, dan dat van de trouwe Woody, wanneer hij ons 's middags naar Lake Success rijdt.

In de auto van de laatste is gelukkig geen televisie, doch helaas wel een radio.

Het zou beslist van een gebrek aan sociale gevoelens getuigen hem te verhiinderen de heldendaden van de Philies en de Yankees van begin tot eind te savouren.

En dus lijden Uw Nederlandse gedelegeerden in stilte.

De televisie in de Lounge houdt zich overigens zelden bezig met andere dan politieke zaken. Gewoonlijk verschijnt daarop de beeltenis van de redenaars van de eerste commissie, waar de grote politieke vraagstukken behandeld worden.

De enkele keren, dat mijn eigen werkzaamheden mij veroorloven om tijdens de vergaderingen daar te komen, denk ik wel eens, dat het veel opwekkender is in de Lounge de debatten te volgen dan in de conferentiezaal zelve.

De man, die de televisie bedient maakt er namelijk een sport van om behalve de spreker, in het bijzonder diegenen van de "distinguished delegates" te belichten, die het zich tijdens de vele uren luisteren wat extra gemakkelijk en huiselijk maken.

Ik wist niet, dat er zoveel mensen zijn, die in zulke omstandigheden hun neus met extra zorg onder handen nemen, en daarna een dutje gaan doen. Althans de schijn daarvan op zich laden. En is er niet een delegatie, die de naam verworven heeft altijd de krant te zitten lezen?

Laten deze triviale opmerkingen U niet verleiden tot de gedachte, dat het internationale gezelschap dat hier vergadert, zijn werk niet serieus zou doen. Ik heb de tegenovergestelde overtuiging. De delegaties van de zestig landen, die hier tezamen komen, spannen zich, naar mijn indruk, tot het uiterste in om hun werk zo goed mogelijk te verrichten.

De tijd, dat van internationale bijeenkomsten gezegd kon worden: "Het Congres danst...", ligt wel heel ver in het verleden.

Ook in deze aera, en terecht, heeft de zakelijkheid haar intrede gedaan, en op de diners, die de hoofden van verschillende delegaties elkaar "aandoen", wordt tenslotte vaak de eigenlijke politiek gemaakt.

Daarbij, even voornam, misschien wel voornamer dan de openbare vergadering, is het persoonlijke contact, dat de gedelegeerden met elkaar zoeken in de Lobby. "Lobbyën" is een vak, dat niet als alle andere, geleerd moet worden. Het kan van doorslaggevende betekenis zijn vóór of tijdens de openbare behandeling van een resolutie in een persoonlijk gesprek elanders inzichten uit te wisselen.

Mevr. A. Fortanier—de Wit woont, zoals bekend, thans als deskundige van de Nederlandse delegatie de algemene vergadering van de United Nations bij. Wij verheugen ons zeer, dat mevr. Fortanier enkele van haar indrukken voor ons neer te schrijven.

De Nederlandse kranten geven, zoals ik tot mijn vreugde constateerde, vrij uitgebreide verslagen over de belangrijkste vergaderingen. Op dit terrein behoeft ik mij dus niet te begeven. De belangstellenden onder U hebben deze artikelen natuurlijk verslonden.

Mijn indruk van de sfeer van de vergadering van dit jaar is, dat "Korea" en alles wat daaraan vast zit de Assemblée heeft gemaakt van wat wel eens niet geheel rechtvaardig genoemd wordt: een "praatcollege" tot een bijeenkomst van landen, waarvan een overweldigende meerderheid vastbesloten is tegenover elke agressie een daad te stellen.

Iedere morgen brengt de radio mij, tussen het nieuws door, op de hoogte van de "mildheid" van een zekere cigaret. Alhoewel ik deze eigenschap van de Camels niet heb willen toetsen, zou met een variant daarop het motto voor deze Assemblée kunnen luiden:

"How mild the Russians can be..." Dit is zó opvallend, dat boze tongen beweren, dat het consigne om te glimlachen van hogerhand opgelegd is aan de loopjongen tot aan Wisjinsky himself.

Dat neemt niet weg, dat de vertegenwoordigers van de machtigen dezer aarde elkaar voor het forum van de wereld in onverbloemde taal, en over het algemeen in zeer wel doorwrochte redevoeringen, waarheid en verdrinking in het gezicht slingeren.

En onderbrak gister Wisjinsky zijn rede niet plotseling om zijn rechterbuurman, de heer Kenneth Younger van Groot Britannië, die een gesprekje voerde met zijn adviseur, toe te voegen: "Stoor ik U soms, meneer? Ik kan best even wachten".

Het is mij dit jaar nog meer duidelijk geworden, dan in '49 hoe belangrijk het is, dat de wereld zulk een forum heeft.

Alle critiek, die men op het onvolmaakte werk van de United Nations moge hebben, neemt niet weg, dat deze organisatie althans regelmatig de vertegenwoordigers van zestig landen bij elkaar brengt. Voor spanningen, een uitlaatklep, die slechts ingewijden hoog genoeg kunnen aanslaan.

Overigens schreef de "New York

Times" niet ten onrechte: "The U.N. is in production".

Er wordt op dit ogenblik constructief werk geleverd, dat rechtstreeks op het doel van het Handvest van de Verenigde Naties afgaat: de handhaving van de vrede.

Zaterdag j.l., in de namiddag werd de resolutie aanvaard, waarvan Nederland een van de acht voorstellers is, om voor een verenigd Korea zowel de voorwaarden te scheppen om zich te vormen tot een land met een democratisch bestuur als voor de economische wederopbouw. Maandagochtend daarop reeds begonnen de besprekingen om te komen tot een internationale gewapende macht teneinde in de toekomst effectief soortgelijke agressieopgingen in de kiem te kunnen smoren.

De debatten zijn, terwijl ik dit schrijf, nog in volle gang. Artikel 43 van het Handvest krijgt voor het eerst een kans van dode letter tot levende werkelijkheid te worden.

Wie het voorrecht mag hebben dit alles mee te maken kan niet ontkomen aan een diepe indruk van het grootse van dit adembenemende gebeuren.

Wie, na de bevrijding van Zuid-Korea, door de radio de toespraak hoorde van MacArthur, en daarna het gejuich van de enorme volksmenigten in de hoofdstad van dit ongelukkige land, doorleefde intens de gewaarwording, dat de stapels documenten, die wij hier moeten doorworstelen, tenslotte handelen over het leven en geluk van miljoenen mensen.

Het is m.i. juist gezien geweest, dat Nederland met andere landen mede is opgetreden als voorsteller van de resolutie voor de wederopbouw van Korea. Dit ligt volkomen in de lijn van onze opvatting, dat de organisatie van de Verenigde Naties een uitgesproken opbouwende taak heeft. In het grote algemene debat, dat altijd volgt op de opening van de zitting, zei onze minister van Buitenlandse Zaken dan ook: "Het zou niet getuigen van wijsheid indien wij toestonden, dat militaire voorbereidingen al onze pogingen op economisch en sociaal terrein zouden overschaduwen".

Aan ons land is verzocht in de in te stellen Korea-commissie een vertegenwoordiger aan te wijzen. De Veiligheidsraad zal verder onder zijn niet-permanente leden een Nederlander tellen.

Het zal zeker velen van mijn lezers van harte verheugd hebben, dat aan onze permanente vertegenwoordiger in Lake Success, de heer v. Balluseck, deze belangrijke taak is opgedragen.

Het is goed waarneembaar, dat Nederland dit jaar een belangrijke rol gaat spelen op dit internationale schouwtoneel.

Ongetwijfeld is de alom erkende bekwaamheid en grote werkkraft van de bewindsman op het Plein daar niet vreemd aan. De omstandigheid, dat zijn plaatsvervanger als leider van de delegaties, de heer Van Heuven Goedhart, tot voorzitter van de Sociale en Culturele commissie werd gekozen, vormt mede een belangrijke schakel. Dit geeft ons land eveneens een plaats in het generale comité, het instituut, dat de dagelijkse gang van zaken van de Assemblée regelt.

Zo doen Uw gedelegeerden hier hun werk in een dagelijkse omgeving, die op zich zelf stof voor een aantal artikelen zou opleveren. Ik zal U dit besparen, echter niet zonder een flits op wat wel eens door Uw gewone Burger naar ik meen een nationale instelling is genoemd: de drugstore.

Ons hotel kent naast zijn "dining-room" ook dit instituut de eer toe, die het toekomst.

In deze gelegenheid kunt U op een barkruk ontbijten voor de helft van het bedrag, dat zijn voornamere broer U zou vragen. In Nederlands geld omgerekend overigens nog altijd twee

gulden voor een kop koffie en twee broodjes.

Welke nieuwkomer zou vermoeden, dat zich achter de etalages, die U met enorme reclames op de gedachte willen brengen de Franse odeur Chanel de voorkeur te geven (die zij overigens ongetwijfeld verdient) een lokaleiteit verbergt, waar men evenzeer warme als koude maaltijden kan nuttigen? En dat niet alleen: Men kan er zich voorzien van borstels, dozen bonbons, speelgoed, bliken kip, ansichtkaarten en duizend andere zaken, die in onze Hollandse ogen een wonderlijke combinatie vormen.

Ik weet zeker, dat een van mijn gewaardeerde collega's in de Kamer meent, dat dit branche-vervaging benadert.....

Dit oord nu is voor mij veelal het begin van mijn werkdag; voor de geduldige lezer het eind van deze vertraagde momentopname.

HET WAREN GOEDE DAGEN

Ja, zo'n studieconferentie heeft een aparte bekoring, al was het alleen maar, dat het aantal deelnemers aan zo'n conferentie steeds toeneemt.

We waren nu weer in de Internationale School voor Wijsbegeerte, waar op de gevel de woorden: "Wees mens" prijken. Wat de bedoeling daarvan precies is, weet ik niet. (Wij wel — Redactie). In ieder geval hebben al die deelnemers aan die conferentie onder de goede leiding van Mr. Van Dijk uit Den Haag zich als mensen gedragen. (Bravo! — Redactie). Ook de sprekers, die dapper de aanvallen van de muggen op het podium verdroegen. Er waren weer goede momenten zoals de gezamenlijke kopjes koffie met krentenbollen op de Zaterdagavond, het zitten bij het houtvuur in de conversatiekamer. Er was ook een kruising op de Zondagmorgen op de gang van het bijgebouw van de school voor Wijsbegeerte, omdat de schutten voor de mannen- en vrouwen-waslokken niet neergezet waren. Hebt U trouwens opgelet, dat de kamers voor echtparen deuren hadden en die in de mannen- en vrouwenafdeling gordijnen?

En hebt U ook gelachen, toen prof. De Vries de regenjas van Mr. Van Riel achterovergedrukt had, zij het ook maar voor één avond?

Er was niet alleen te lachen, maar ook met genoegen te luisteren. Naar mr. Oud, die wij zelden zo voortreffelijk hebben gehoord, naar prof. Molenaar, die de taak van de 1e Kamer, en drs. Korthals, die de taak van de 2e Kamer uiteenzetten en naar mr. Van Riel, die ons vertelde, wat nu eigenlijk een politieke partij is. Een goed week-eind met versterking van onderlinge banden, met verheldering van inzicht, met versterking van de V.V.D. gedachte onder alle aanwezigen.

Twee goede dagen die hun vruchten voor ons werk zullen opbrengen.

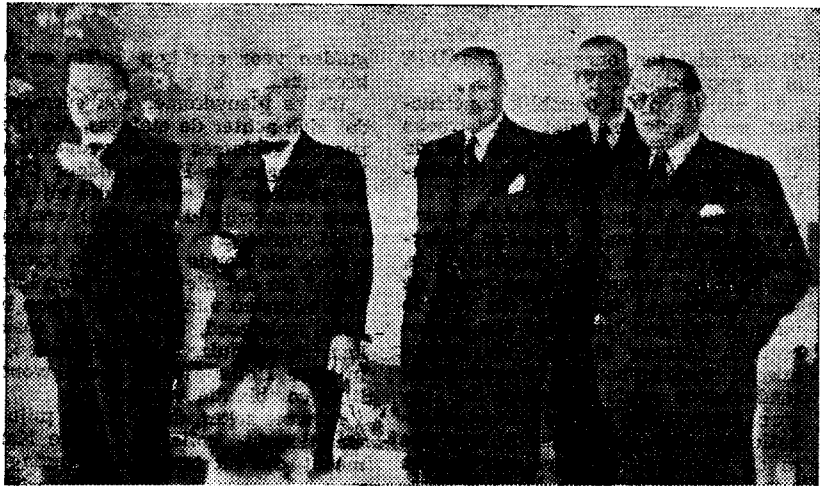
D.

**STALEN MEUBELEN
"GISO"-LAMPEN**

ONZE STUDIE-CONFERENTIE TE OUD-LEUSDEN WAS DRUK BEZOCHT

Mr. Van Riel hield de eerste inleiding

Aan de oproep van het hoofdbestuur van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie tot het bijwonen van een tweetal studiedagen over de politieke situatie in Nederland hebben zoveel partijgenoten gevolg gegeven, dat de vergaderruimte in de Internationale School voor Wijsbegeerte te Oud-Leusden de toehoorders nauwelijks kon bevatten.

De leider der bijeenkomst Mr. F. G. van Dijk, constateerde dat de conferentie, dank zij de grote opkomst, reeds geslaagd mocht heten.

Vervolgens was het woord aan Mr. H. van Riel uit 's-Gravenhage, ondervoorzitter der partij, voor zijn inleiding over

De sociologische betekenis van de politieke partij

In de wetenschap van de samenleving betekent de politieke partij een uiting van groepsvorming. Dit is een algemeen verschijnsel, dat zowel biologisch als maatschappelijk kan worden verklaard.

De politieke partij neemt geen uitzonderingspositie in. Het valt niet te ontkennen, dat ook hier het machts-element een grote rol speelt, niet zelden onder het mom van rationeel handelen. Onze sociale samenleving verloopt nochtans soepel door het aanvaarden van gefixeerde regels. Sociaal-politieke problemen zijn massaproblemen, waarbij het morele een ondergeschikte rol speelt. De mens volgt nu eenmaal zijn instincten, tenzij hij zich op hogere beginselen weet in te stellen.

Soorten van politieke partijen

Men onderscheidt gewoonlijk drie groepen:

1. De coterie, uitsluitend gebonden door loyaliteitsgevoelens en belangen van een kleine onderlinge, ook sociaal sterk samenhangende groep met volgelingen. Het typische voorbeeld zijn de adels-coterieën enz.

2. De klasse-partij.

Snoertjes oponthoud

Een parelsnoertje, dat tijdens de studie-conferentie te Oud-Leusden werd verloren, is terug te krijgen bij het Algemeen Secretariaat, Koninginnegracht 61, Den Haag.

Wie... o, wie?

Wie een paar donkerrode leren handschoenen heeft gevonden tijdens de studie-conferentie te Oud-Leusden, wordt verzocht deze te zenden naar het Algemeen Secretariaat, Koninginnegracht 61, Den Haag.

Grote groep, die ook in beginsel alleen voor het eigen belang opkomt. Voorbeeld: de communisten.

3. De beginselpartij.

Komt om nader uiteen te zetten redenen uitsluitend onder geheel bepaalde omstandigheden voor. Voorbeeld: de 19e eeuwse liberale proeperingen, de Anti-Revolutionnaire partij, de Katholieke Volkspartij.

In de werkelijkheid bestaan uiteraard vele overgangen, waarvan onze V.V.D. een voorbeeld is. Van oorsprong zijn het alle beginsel-partijen, doch deze kunnen alleen in een gun-

stig geestelijk klimaat bestaan. Er is een tendenz naar de klasse-partij, maar ook deze kan tot coterie vervallen, wanneer de groep leiders zich en in levenshouding en mogelijkheden en sociaal — b.v. door onderlinge huwelijken of door een zekere erfelijkheid van positie — eerder van de geregeerde massa gaat verwijderen, hetgeen men in Sowjet-Rusland waarneemt.

Spreker gaf vervolgens een uitvoerige schets van de historische ontwikkeling, van de Oudheid tot het heden. Daaruit kon men opmaken, dat inderdaad de geschiedenis zich herhaalt.

Om verschillende redenen leidde de ontwikkeling in het algemeen tot een min of meer gecentraliseerd apparaat met aan het hoofd een leidersfiguur. De problemen werden steeds ingewikkelder en het werk eiste, zowel politiek als organisatorisch de gehele persoon op, wilde men wat kunnen bereiken.

De emotionaliteit van de massa is oorzaak, dat men zich gaarne om een figuur schaart; ware beginselkwesties raken lang niet allen, vooral niet meer in de tegenwoordige tijd, nu het in kleiner en groter verband om het naakte bestaan gaat.

Het machtsinstinct, dat de leidersfiguur eigen is, brengt mede, dat deze gewoonlijk zijn positie in de partij, die mede bepalend is voor zijn positie in de gemeenschap, zal trachten voort te zetten. De massa, die houdt van het

vertrouwde, wil niet liever. Dit systeem is wel aanvaardbaar, hoewel het risico van verstarring meebrengt.

Als bestaansvoorwaarde voor de moderne politieke partij noemde spreker: een groot aantal personen, dat als kiezers moet worden gebonden en als leden georganiseerd; voldoende vrijheid; een voldoende samenhangende groep, die of door eenheid van belang of door eenheid van beginsel wordt gebonden. Verder is het van belang, dat er grote problemen zijn, waarover men diametraal verschillend kan denken en waarbij beginselen (welke soms in belangen uitlopen) richtsnoer voor de oplossing behoren te zijn. Dergelijke grote vraagstukken zijn er op het gebied der binnenlandse politiek nog maar weinig. De situatie is voor de gewone burger over het algemeen te onoverzichtelijk en de bevolkingsgroepen zijn verward in de bewustheid van hun rechten, zodat er bij partijleden en kiezersvolk niet veel enthousiasme meer te wekken is. Principieel gesproken is de tijd van de parlementaire democratie vermoedelijk voorbij, wat evenwel niet betekent, dat wij in Nederland nog niet 50 jaar onder dit bestel kunnen leven, zodat het dus zeer de moeite

van efficiëncy die door deskundige regeling van bovenaf wordt gediend terwille van het hogere goed: zoveel mogelijk zelf beslissen zonder anderen te dwingen.

Een bijkomend voordeel ligt in selectie der elites. Ook weer als er gesproken komt men in de politiek niet naar voren en dus op de leidende plaats door extreme intelligentie en specialisatie, maar door geschiktheid om zich in een bepaald emotioneel gekleurd milieu als leider te doen accepteren. Dit betekent: aan het roer niet de knappe machtsfanaticus, maar de doorsnee-burger, die toch in verschillende opzichten boven zijn medemens uitsteekt.

Men moet dit niet onderschatten.

Onze democratie en onze vrijheid worden van alle kanten bedreigd, veelal door factoren, waar wij weinig invloed kunnen uitoefenen. Men vergrote dit gevaar echter niet door ondoordachte kritiek, het laaidunkend spreken over „politiek gadoe”, het zich onthouden van elke medewerking enz. Men onderscheidt beginselvragen van beleidsvragen en bedenke, dat vele vraagstukken te eenvoudig te gecompliceerd zijn om door buitenstaanders te kunnen worden beoordeeld. Burger-zijn betekent een overtuiging hebben, maar ook het kennen van eigen capaciteiten om het weten te geven van vertrouwen. Men moet ook geleid willen worden, wanneer men niet leiden kan of niet leiden wil, omdat men andere dingen voor zich belangrijker vindt. Men moet trachten te argumenteren om tot een synthese te komen. Dat betekent bij het partijenstelsel het zoeken van één compromis. Zonder compromis geen vrijheid, want dan zou slechts één standpunt de andere overheersen. Daarom is het zoeken naar een zeker evenwicht onder de gegeven omstandigheden een ideale oplossing voor het regeersysteem in onze democratie en een zo groot mogelijke waarborg voor de vrijheid van allen. (Langdurig applaus).

Nadat de voorzitter de inleiding voor zijn scherpe analyse, getuigd van liefde voor de vrijheid en democratie, had dank gezegd, bestond er gelegenheid tot het stellen van vragen.

De heren Ir. P. C. Tirion, G. R. Singh, Ch. Nijveen, Ir. A. J. Engelen, Mr. H. S. Siebers, Mej. A. C. der Kinderen en Mr. J. de Wilde maakten van deze gelegenheid gebruik. Zij werden door Mr. H. van Riel beantwoord.

Aan de rede die, in de avondvergadering van de eerste dag, door mr. J. Oud werd gehouden, zullen wij in ons volgende nummer aandacht wijden.

EEN PERSSTEM

De Regering versterke het politieke besef

Het volk kenne het hoe en het waarom

Belangstelling in politieke zaken behoort niet tot de kenmerkendste eigenschappen van het Nederlandse volk. Wij wagen te veronsterstellen, dat bijvoorbeeld bij onze Franse vrienden zulk een belangstelling zo niet dieper, dan toch levendiger is dan in dit Noordelijke, nuchtere land. Wie twee commentaren op de Troonrede, n.l. in de Volkskrant en in het weekblad der V.V.D. herleest, wordt getroffen door het feit, dat ook zij, voor wie de behartiging der staatszaken dagelijkse arbeid is, zich van dit tekort aan politieke interesse bij ons volk terdege bewust zijn. **Beide commentatoren, n.l. prof. Tomme en drs. Korthals, spreken net kennis van zaken.** Beiden zijn lid van het Nederlandse parlement.

Zoekt men naar een verklaring van deze kennelijke teruggang in de politieke belangstelling, dan moet men allereerst constateren, dat ook vóór de oorlog het „medeleven” met 's Lands zaken reeds tanende was. Sinds de economische crisis van de jaren dertig werd de zorg voor ons aller materiële noden steeds meer een dominerende factor in de praktische politiek. Het overheersen van het financieel-economische element in het staatsbestuur was wellicht onvermijdelijk. Het maakt een berg van ten dele uiterste technische wetten noodzakelijk. Maar niemand kon verwachten, dat deze voortdurende zorg voor het staats-huishoudboek sterk tot de verbeelding spreken zou. Door alle crisismaatregelen was de staatsmachinerie steeds ingewikkelder geworden. Zo ingewikkeld, dat de gemiddelde burger waarschijnlijk niet over voldoende tijd en lust beschikte om dit onoverzichtelijke kaderwerk aan een beschouwing te onderwerpen. Nog afgezien van het feit, of hij er de deskundigheid voor bezat.

Na de oorlog eiste, na een ontvrichting en chaos van vijf jaren, aanvankelijk het herstel alle aandacht op. Toen kwam het Indiëprobleem als een storm over ons onvoorbereide volk. Het werd getuurd de na-oorlogse jaren het centrale punt van het Nederlandse politieke leven. Met een zuivere intuïtie gevoelde ook de beroemde gemiddelde Nederlander, dat hier historische belangen op het spel stonden en dat er — zij het onder machtsdrang van buiten — historische beslissingen moesten worden genomen. Hier streden diepgevoelde sentimenten met koele, nuchtere redeneringen. Het resultaat was in ieder geval een gespannen aandacht bij zeer velen, voor dit zo uiterst belangrijke gedeelte der toen nog Nederlandse politiek.

Toen kwam de soevereiniteits-overdracht. En het kon niet anders dan dat, ondanks alle aanspraak van althans na 27 December 1949 niet meer te veranderen zelden, een zekere malaise intrad in de publieke belangstelling. Daar was de stage, niet aflatende zorg voor het persoonlijke materiële leven. Daar was vooral het algemene gevoel van onbehagen over een bepaalde, steeds verder voortschrijdende ontwikkeling op het terrein der buitenlandse politiek. In de steeds manifester, blijkbaar onverzoenlijke tegenstelling tussen het Wester-democratische blok en het totalitaire Sowjet-stelsel, viel een toeneming van spanning te signaleren. De na-oorlogse vredeeloosheid ontladde zich, zij het op beperkt terrein, in daden op Korea. Na vijf jaar oorlog en vijf jaar „vrede” is het voortbestaan van deze algemene vrede een hoofdfactor in de politieke belangstelling der vol-

keren van deze wereld. Reeds door deze telkens uit feiten — de Berlijnse luchtbrug, de terreur in Tsjechoslowakije — af te lezen spanningen is er bij velen een zekere moeheid ingetreden. Gelukkig, dat daarnaast

In het Algemeen Handelsblad troffen wij onlangs dit artikel, waarin een probleem wordt behandeld, dat wij na kennismaking van de Troonrede eveneens aan de orde hebben gesteld. Wij willen onze lezers de voortreffelijke uiteenzetting van het Handelsblad gaarne doen kennen.

zeker het Nederlandse volk met stugge geestkracht voortwerkt aan zijn plaats onder de zon.

Behalve door de problemen der grote internationale politiek, welke innerlijke samenhang elke terugkeer naar de oude neutraliteit, lees isolationsme, ondenkbaar maakt, zijn het opnieuw de financieel-economische noden, die sterker nog dan in de jaren 1930—1940 de zorg van onze regering vragen. Maar evenmin als in de vóóroorlogse jaren vormen deze bij uitstek verstandelijke vraagstukken sterke magneten voor de publieke belangstelling. Al zal niemand ontkennen, dat het dagelijkse materiële wel en wee der bevolking er ten nauwste mee samenhangt.

Juist nu er een steeds groter ge-

mis aan interesse in de publieke zaak valt te signaleren, is het de taak der regering, zich te bezinnen op middelen tot verbetering. Zij behoort oog te hebben voor het nut van duidelijke, overzichtelijke toelichtingen op haar beleid. Ook een democratisch staatsgezag heeft het recht tot het nemen van op de wet berustende dwingende maatregelen.

Deze „dwang” zal des te gemakkelijker worden aanvaard indien de bevolking het „hoe” en „waarom” van getroffen maatregelen althans in hoofdzaak voor ogen staat. Ook daarom betreuren wij het, dat de regering de Troonrede tot een nuchtere opsomming van feiten en een geenszins indrukwekkende analyse van omstandigheden heeft gedegradeerd. De voorlezing van dit staatsstuk vormt het centrum van een feestelijk, luisterrijk gebeuren. Wanneer de inhoud er van gelijk staat met een dor college over de huishouding van de Staat, kan men de regering verantwoordelijk stellen voor een gemiste kans. Een kans om de hoofdlijnen van het landsbestuur nader te brengen tot de bevolking. Een kans ook om althans éénmaal per jaar, niet in de dorre kanselijstijl en in de voor de gewone Nederlander al te dikwijls duistere taal der regeringsstukken, het hart van het volk te raken. Maar los ook van de Troonrede behoort de regering er op bedacht te zijn, begrip te wekken voor de redenen en overwegingen van haar eigen beleid. Misschien kan zij dan ons volk versterken in zijn politiek besef en het tevens doordringen van het oude adagium: Publiek recht is publieke plicht”.

Proef eens...
**HONIG'S
KIPPENSOEP,**
dat is toch wel iets
aparts!

VRAAG OOK HONIG'S
VERMICELLI-SOEP — JULIENNE-SOEP — KALFS-SOEP

NIEUWS

van de J.O.V.D.

De afdeling Groningen der J.O.V.D., organiseert op 25 en 26 Nov. in de Jeugdherberg „Us Blau Hiem” te Appelscha, voor de provincies Groningen, Friesland en Drenthe, een regionaal weekend. Aanvang des Zaterdag om ± 5 uur. De bedoeling van dit weekend is, de oprichting van nieuwe afdelingen in genoemde provincies aan te moedigen. Wij nodigen dan ook alle jongeren, die in ons werk belang stellen, uit, naar Appelscha te komen. Er zullen enkele interessante voordrachten worden gehouden en er blijft ruim tijd over voor gesprekken. De deelnemerskosten zijn nihil, ieder is de gast van de J.O.V.D.

Wij verzoeken de V.V.D.-functionarissen in onze Noordelijke provincies nadrukkelijk, hun volle medewerking aan het welslagen van dit weekend te willen verlenen. Hoe meer jongeren in onze J.O.V.D. worden verenigd, hoe sterker de V.V.D. komt te staan. Inschrijvingen voor dit weekend (tot 18 Nov.) moeten worden gezonden aan: **Secr. J.O.V.D., Groningen, Mr. W. de Sitterstraat 13A**, waar alle verdere inlichtingen zijn te krijgen.

Wednesdayavond, 25 October, om 10 vóór 8, komt de J.O.V.D. voor de eerste maal in haar bestaan in de aether. De V.P.R.O. wijdt dan een uitzending aan onze organisatie. Het uit te zenden klankbeeld werd opgenomen tijdens ons landelijk J.O.V.D.-weekend te Vierhouten.

Het Hoofdbestuur der J.O.V.D. heeft onlangs besloten tot het uitgeven van een reeks vlugschriften. Het eerste nummer, een toelichting op „Onze Beginselverklaring” is reeds verschenen en kan door ieder bij het alg. secretariaat: v. T. v. Serooskerkenplein 29 I, Amsterdam-Z., worden aangevraagd. Prijs: f 0.20 (in postzegels).

Nogmaals doen wij een beroep op alle V.V.D.-afdelingen in plaatsen waar de J.O.V.D. nog geen afdeling heeft, ons behulpzaam te zijn bij het oprichten van nieuwe kernen. Voldoende is, ons het adres op te geven van iemand, die belangstelling heeft voor ons werk, met wie wij dan in verbinding kunnen treden. Wij hopen dat deze oproep nu eens meer succes zal hebben dan alle vorige!

G. v. SCHAGEN,
Secr.

COMMISSIES KOMEN BIJEE

De Commissie van Buitenlandse Zaken der V.V.D. zal **Vrijdag, 3 November**, 's avonds om 8 uur, in Hotel Terminus, Stationsweg 80, 's-Gravenhage, een bijeenkomst houden betreffende de paragraaf Buitenlands Beleid van het Werkprogram. Partijleden, die tot deze bijeenkomst toegang wensen, dienen zich zo spoedig mogelijk telefonisch of schriftelijk te wenden tot het Algemeen Secretariaat, Koninginnegracht 61, 's-Gravenhage, tel. 111768, waarna zij 'n uitnodiging zullen ontvangen.

De Landbouw-Commissie van de V.V.D. zal **Vrijdag, 3 November**, 's avonds om 7.30 uur, in Café-Restaurant Den Hout, Bezuidenhout te 's-Gravenhage, een bijeenkomst houden betreffende de paragraaf Landbouw van het Werkprogram. Partijleden, die tot deze bijeenkomst toegang wensen, dienen zich zo spoedig mogelijk telefonisch of schriftelijk te wenden tot het Algemeen Secretariaat, Koninginnegracht 61, 's-Gravenhage, tel. 111768, waarna zij een uitnodiging zullen ontvangen.

De Commissie van de Defensie der V.V.D. zal **Vrijdag, 10 November a.s.**, 's avonds om 8 uur, in Hotel Terminus, Stationsweg 80, 's-Gravenhage, een bijeenkomst houden betreffende de paragraaf Landsverdediging van het Werkprogram. Partijleden, die tot deze bijeenkomst toegang wensen, dienen zich zo spoedig mogelijk telefonisch of schriftelijk te wenden tot het Algemeen Secretariaat, Koninginnegracht 61, 's-Gravenhage, tel. 111768, waarna zij een uitnodiging zullen ontvangen.

Voor de bijeenkomst van de Middenstands-commissie, zie pag. 8

Een zeer brandend vraagstuk

Voordracht gehouden door Ir. J. M. Matthijsen voor de algemene vergadering van leden der Algemene Werkgeversvereniging, gehouden op 6 Juli 1950.

Eenige tijd geleden hebben wij in ons blad verwezen naar bovengenoemde rede van de heer Matthijsen, welke in brochurevorm is verschenen. De heer Matthijsen heeft gesproken over productiviteitsverhoging, een begrip, dat momenteel wel zeer in het middelpunt van de belangstelling staat. Hoewel de totale arbeidsproductiviteit in ons land is gestegen tot boven die van 1938, is dat nog niet het geval met de productie per manuur. Wanneer, tengevolge van een groter aantal tewerkgestelden, de productie is toegenomen van 1938 = 100 tot April 1950 = 142, doch de arbeidsproductiviteit ligt op een niveau tussen 80 à 90% van die van 1938, dan is er volgens de heer Matthijsen geen reden tot juichen. „Wanneer wij ons in dit land beroepen op de goede ver-

houdingen binnen de Stichting van de Arbeid, op de — ik zou haast zeggen gezapige — arbeidsvrede als gevolg van deze verhoudingen, en wij zien, dat deze vrede slechts mogelijk is op een basis van lagere arbeidsproductiviteit dan die van voor de oorlog, dan is er al evenmin een ernstige rede tot opgewektheid.

Want dan betekent dat eigenlijk, dat wij vrede hebben met een lager bestaansniveau, dat wij ons neerleggen bij armoede en om der lieve vrede wille afzien van een ernstig streven naar welvaart. En even later gaat de heer Matthijsen verder: „Temidden van dit alles wordt dan getracht zekerheid: sociale veiligheid te brengen. Zekerheid van de wieg tot het graf. Dit betekent: omhoog met de sociale lasten. Dergelijke leuzen zijn uiterst gevaarlijk, omdat zij meteen gemeen goed worden van de mensen, die menen, dat tussen uitspreken van deze wenselijkheid en de realiteit van een dergelijke leus de afstand gering is..... Dit alles maakt het no-

dig met volle kracht een lans te breken voor het productivisme. Want in de productie moeten wij de bron voor welvaart zien en niet in een andere verdeling van het sociale product”.

Schrijver herinnert hier aan het woord van prof. Goudriaan in zijn afscheidscollege te Delft: „Men denkt overwegend aan verdeling — nemen van de een en geven aan de ander — en vergeet de productie, die ieders aandeel zou vergroten”.

De heer Matthijsen is er van overtuigd, dat het bedrijfsleven meer dan ooit een sociale kant heeft, dat het streven naar een krachtig, zich uitbreidend bedrijf niet een zelfzuchtig streven van ondernemers en geldschieters is, maar een noodzaak, waar het leven van het gehele volk mee gemoeid is. Het in veler ogen zo verderfelijke winststreven is een voorwaarde voor 't leven niet alleen voor de arbeiders in het productie-proces maar ook van hen, die in de toekomst in hun onderhoud moeten voorzien. Wij zouden nog vele interessante ci-

taten uit deze brochure kunnen aanhalen, doch wij willen met het bovenstaande volstaan.

Ieder, die zich voor het hier behandelde onderwerp interesseert, zou deze brochure moeten lezen. Zij geeft in een kort bestek een uitstekend beeld van één van de meest brandende vraagstukken van alle dag.

UIT DE PARTIJ

ONZE MIDDENSTANDSCOMMISSIE KOMT BIJEN

De Landelijke Middenstandscmissie van de V.V.D. zal Vrijdag 3 November, 11 uur, in Krasnapolsky, Warmoesstraat 173, Amsterdam, (in gang Kleine Zaal) een bijeenkomst houden betreffende de paragraaf „Middenstand” van het Werkprogram. Partijleden, die toegang wensen, dienen zich zo spoedig mogelijk telefonisch of schriftelijk te wenden tot het Algemeen Secretariaat, Koninginnegracht 61, 's-Gravenhage, telefoon 111768, waarna zij een uitnodiging zullen ontvangen.

N.V. BOELE'S

Scheepswerven en Machinefabriek

BOLNES

Nieuwbouw en reparatie

N.V. Staaldraadkabel- en Herculestouwfabriek

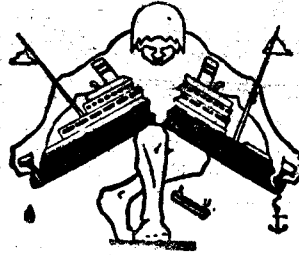
voorheen

J. C. DEN HAAN

CORINCHEM

Frank Rijdsijk's Industrieel Ondernemingen N.V.

Hendrik-100-Ambacht
Tel. H.I. Ambacht 245
Rotterdam 72615

SCHEEPSSLOOPERIJ

HANDEL in

- Oud IJzer,
- Nieuw IJzer,
- Bruikbaar IJzer, enz.

Voor dagelijks gebruik!

DE JONG'S CHOCOLADE

CHOCOLADE HAGELSLAG.

De eenige echte!

N.V. Lijm- en
Gelatinefabriek

„Delft”

Fabrieksmerk
TWEË TORENS

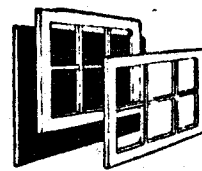
Tel. 106-363 — Delft

DE ROTTERDAMSCH DROOGDOK MIJ. N.V.

Goedewaagen's

Koninklijke
Pijpen- en Aardewerkfabrieken
Gouda

★
tegeltafelen
gelegenheidsborden

RAMEN

IN TRILBETON

N.V. BETON- & PLATENFABRIEK
v/h GEBR. MYNLIFF

TELEFOON: 20559 - SLOETSTR. 6 - NYMEGEN

Cacao & Chocoladefabrieken PETTE

WORMERVEER

Fabrikanten van

chocolade, suikerwerken, cacao, bonbons, hagelkorrels.

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Zaterdag 28 Oct. 1950 No. 132

Mr. DE MONCHY
AAN HET WOORD

pag. 6

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Mr. P. J. Oud sprak over de politieke toestand

In de avond van de eerste dag van de studie-conferentie te Oud-Leusden was het woord aan de met applaus begroete partij-voorzitter, **mr. P. J. Oud**, die tot onderwerp had gekozen: „De algemene politieke toestand”. Hij zei, dat deze avond min of meer als een generale repetitie voor de algemene beschouwingen over de Rijksbegroting kan worden beschouwd. Nu de eerste helft van de parlementaire periode is verstreken, is het nuttig de proefbalans van het kabinet-Drees op te maken, waarbij de eerste vraag is: Kunnen wij tevreden zijn? Wij zijn uit de oppositie gekomen om mee te werken aan een oplossing, onder meer van het Indonesische vraagstuk, ten aanzien waarvan vóór 1948 bij ons weinig instemming bestond. Intussen moet men in de politiek realistisch zijn en daarom hebben wij ons ertoe geleend om te helpen redden wat er nog te redden valt. Bij de K.V.P. voelde men trouwens weinig voor het alleen met de P. v. d. A. in zee gaan. De grondwetsherziening was het middel om tot een kabinet op breder basis te komen en wij verklaarden ons op behoorlijke voorwaarden bereid hieraan mede te werken. Dit zou immers de invloed van het socialisme verminderen. Jammer, dat door bepaalde omstandigheden de A.R. niet meededen. Nog steeds is spr. voorstander van een nationaal kabinet.

Tegenover degenen, die nog steeds beweren, dat wij onze verkiezingsleuze niet trouw zijn gebleven, houdt spr. vol, dat t.a.v. het Indonesische beleid aanvankelijk wel degelijk een andere koers is gevolgd, getuige de tweede politieke actie. In de Kamer schaarden zich toen alle partijen, behalve de communisten, om de regering, hoewel er bij de P. v. d. A. arbeid twijfel was. De positie, waarin wij gedrongen waren, maakte het onvermijdelijk voor de soevereiniteitsoverdracht te stemmen, ondanks zeer ernstige bezwaren. Liever waren wij niet met het kabinet-Drees de R.T.C. ingegaan. Bij afwijking van de resultaten der R.T.C. zouden de gevolgen ongetwijfeld ernstiger zijn geweest dan bij aanvaarding, doch ons voorstemmen was het allerlaatste en het alleruiterste.

Wij hebben dit niet gedaan dan nadat ons amendement inzake het zelfbeschikkingsrecht was aangenomen, een zaak, welke zeer zwaar bij onze fractie heeft gewogen. Wij zijn evenwel ernstig teleurgesteld in het hierna gevolgde beleid, dat alle vastheid mist. Het gebeurde op Ambon brengt ons innerlijk in opstand. Onze partner heeft de deelstaten stuk voor stuk afgebroken en de R.T.C. geschonden.

Intussen moet men wel zeer ernstig de vraag stellen of de regering voort kan gaan met het overdragen van marinevaartuigen aan de R.I., nu men zich van de andere zijde zo duidelijk niet aan het ter R.T.C. overeengekomene houdt.

In de (verworpen) motie tegen minister Van Maarseveen heeft onze fractie getracht haar afkeuring van het gevoerde beleid tot uitdrukking te brengen. Het heeft niet mogen baten.

Spreker is nog niet gerust t.o.v. Nieuw-Guinea. Ons standpunt, dat de soevereiniteit hierover niet

aan de R. I. mag worden overgedragen, wordt door de regering gedeeld, maar bij dit kabinet kan er altijd een afwijking dreigen. Zijn Indonesisch beleid is een volslagen mislukking geworden.

Het defensie-beleid heeft ons evenmin kunnen bevredigen en de fractie heeft dit duidelijk laten blijken bij de met grote vertraging plaats gehad hebbende behandeling van de begrotingen van Oorlog en Marine voor 1950.

Waarom de indiening in September 1949 eerst een jaar later door openbare behandeling is gevolgd, kan spr. nog steeds niet begrijpen. Dat de minister voor onvoorziene moeilijkheden werd gesteld, behoefde nog niet tot een zo langdurige vertraging te leiden. De nota's van wijziging bleven uit tot September j.l., toen al driekwart van het begrotingsjaar was verstreken. Dat is geen verantwoord beleid. Nadat de minister geantwoord had, was de indruk een zodanige, dat mr. Vonk moest verklaren, dat onze bezwaren nog aanzienlijk waren vergroot. Dat er toen geen motie van afkeuring is ingediend, vindt zijn verklaring in de overweging, dat men niet op nieuw het risico wilde lopen, dat de minister-president het lot van het kabinet, dat ongetwijfeld medeverantwoordelijkheid draagt, aan dat van minister Schokking zou verbinden. Voor een dergelijke reactie bestond trouwens geen dringende noodzaak, zoals bij de Indonesische kwestie en daarom heeft men het nog even aangezien en volstaan met een ernstige waarschuwing aan het kabinet om zelf in te grijpen. Het aftreden van minister Schokking en zijn staatssecretarissen wijst erop, dat dit inmiddels is geschied. Een knappe man als opvolger acht spr. niet alleen belangrijk, maar ook de keuze van iemand, die past in het algehele beleid.

Indien bij de vervulling van de vacature-Schokking de basis van 1948 zou worden gewijzigd, zullen wij onze houding moeten herzien. Overigens zitten geestverwanten voor eigen verantwoordelijkheid in het kabinet; dit is voor ons een beginselkwestie. Het ware constitutioneel onjuist, indien een minister uit onze partij zou moeten aftreden, als wij tegen het kabinet oppositie zouden moeten voeren.

Het is van groot belang — zowel voor hetgeen er niet als voor wat er wel gebeurt — dat onze man daar zit. In dit kabinet is mr. Stikker een lichtpunt.

De door hem krachtig bevorderde liberalisatie van het handelsverkeer heeft algemene instemming. Door zijn persoonlijk optreden en door de erkenning van zijn verdiensten op internationaal terrein heeft hij het aanzien van ons land verhoogd. Onder minister van Boetzelaer kwamen wij er niet aan te pas. Nu behoeven wij België niet meer om Spaak te benijden, waartoe trouwens na het gebeurde om de Koningskwestie te minder aanleiding bestaat. Spr. is het geheel eens met de houding van de heer Korthals, die in de vergadering van de Raad van Europa te Straatsburg niet aan een herkiezing van Spaak als voorzitter heeft willen medewerken. (Instemming).

Spreker heeft ook bezwaren tegen het beleid van de minister van Financiën (hilariteit), hoe bekwaam deze ook is. Het gaat niet alleen om de hoge belastingdruk, maar ook omdat minister Lieftinck de koorden van de beurs niet voldeende in handen houdt. Spr. is voor belangrijke defensie-uitgaven als offer voor onze vrijheid, mits deze gelden doelmatig worden aangewend, waarvan hij echter niet overtuigd is. Noodzakelijkerwijze zal dan in de civiele sector minder kunnen worden uitgegeven, maar dat geschiedt niet. De belastingdruk moet omlaag in het belang van de onmisbare ontplooiing van ons economische leven. De tweede Industrialisatienota constateert onvoldoende investeringen uit particulier kapitaal.

Spr. begrijpt, dat de minister van Financiën het moeilijk heeft, vooral omdat hij moet strijden tegen eigen geestverwanten. Er begint een klo-

Dit is het verslag dat onze speciale medewerker maakte van de belangwekkende rede, die Partijvoorzitter, mr. P. J. Oud, ter studieconferentie te Oud-Leusden heeft gehouden

ve te ontstaan, omdat hij niet zo socialistisch is, dat hij het belang van het particuliere bedrijfsleven wel inziet. Ook de kloof tussen de P.v.d.A. en de V.V.D. wordt groter. Eerstgenoemde is nog altijd een arbeiderspartij, die het leerstuk van de klasstrijd nog niet geheel heeft afgezworen. Men blijft een eenzijdige politiek voeren, waartegenover de V.V.D. het standpunt verdedigt, dat alle groepen van de samenleving moeten worden gediend.

Nu de achterstand in de sociale verzorging der arbeiders is ingehaald, blijft men een nivelleringspolitiek volgen, welke ook ten nadele van de geschoolde arbeiders strekt. Labour-afgevaardigden hebben in Amerika ervaren, dat het daar beter gaat, omdat hogere persoonlijke prestaties haar beloning vinden. Hier komen middenstand en intellectuelen in het gedrang, terwijl zij toch de ruggegraat der samenleving vormen. Hoge belastingen, lage rentevoet en devaluatie hebben degenen, die van rente moeten leven, genekt. Velen zijn niet meer in staat hun kinderen een passende opvoeding te geven, wat „Het Vrije Volk” niet erg vindt; zij moeten dan maar studiebeurzen aanvragen. Tegen een dergelijke mentaliteit moeten wij krachtig stelling nemen; de energieke werkers moeten hun kans behouden.

Het liberale standpunt is de uitweg uit deze moeilijkheden. Natuurlijk is er verschil tussen het onveranderlijke beginsel en zijn toepassing, tussen honderd jaar geleden en nu. De liberalen zijn altijd tegen privileges gekant geweest en hebben vrij baan gevraagd voor iedere bekwaamheid. De individualistische interpretatie heeft nu geen zin meer, maar wij mogen het niet tot socialisme laten komen. Prof. Romme schreef onlangs, dat er bij socialisten en liberalen klasstrijd is, alleen bij de K.V.P. niet. Dat mensen geen

roofdieren mogen zijn ten opzichte van hun medemens, hebben de liberalen altijd beaamd. In tegenstelling tot de orthodoxie hebben zij evenwel te veel geloofd in de deugd van de mensen, maar de geschiedenis heeft ons geleerd, dat er geen ononderbroken vooruitgang bestaat. Men behoort medeverantwoordelijkheid voor zijn medemens te dragen.

Wie de resultaten van de Arbeidsenquête uit de vorige eeuw kent, weet, dat de allerslechtste toestanden in Maastricht bij de katholieke werkgevers bestonden! Verantwoordelijkheid voor de arbeidstoestanden werd het eerst door liberalen als van Marken en Stork getoond. De tijd, dat men de liberalen het denkende deel der natie noemde, is voorbij, maar men kan evenmin volhouden, dat de katholieke zedelijke beginselen met uitsluiting van alle andere, de enig aanvaardbare zijn. Samenwerking is dringend nodig, nu de Westerse en Christelijke beschaving worden bedreigd. Door een sterke defensie en een samenleving naar sociale rechtvaardigheid, rechtvaardig voor allen, moeten wij de ontbindende krachten de baas zien te worden. (applaus).

Het sociale beleid kan geen onverdeelde instemming hebben, zolang wordt verzuimd het sociale gebouw op solide economische fundamenten te stellen. Sociale rechtvaardigheid is onbestaanbaar zonder economische verantwoordelijkheid, want dan volgt er een ineenstorting en staan ook de werkers bij een ruïne.

Met betrekking tot het algemene politieke aspect wilde spr. nog eens wijzen op zijn eerder gehouden pleidooi voor een derde macht, de samenwerking van en met protestants Nederland op politiek terrein, zonder enige vijandschap t.o.v. K.V.P. en P.v.d.A., maar met het doel om het juiste evenwicht te kunnen handhaven. Uitdrukkelijk herhaalde spr., dat het niet de bedoeling is één partij te vormen, daarvoor bestaan er te veel verschillen, maar er is genoeg overeenkomst voor samengaan. Dan kan men, gelet op de verhoudingen volgens de Kamerzetels, bij een kabinetsformatie meer gewicht in de schaal leggen.

Spreker zou de socialisten wel willen vragen, of zij zich kunnen opwerken tot de gedachte, dat er in Nederland nog meer mensen wonen dan arbeiders en of zij bereid zijn recht te doen aan alle bevolkingsgroepen.

Thorbecke zeide reeds, dat het de taak van een liberaal gouvernement is, de ontwikkeling der zelfstandige kracht te bevorderen. Dit acht spr. nog altijd de juiste richtlijn voor de praktische politiek. In deze tijden van onzekerheid moeten wij allen ons aandeel tot de gemeenschappelijke zaak bijdragen en het genot van vreugde in de arbeid kunnen smaken, ook al zullen wij niet altijd de resultaten daarvan beleven. (daverend applaus).

(Aan de gedachtenwisseling namen deel prof. mr. C. W. de Vries, A. F. Bronsing, G. Wouters, ir. v. Balen Walter, ds. P. D. v. Royen, Justus Meyer, mevr. E. v. Waasdijk-Rijnders en D. W. Dettmeijer. Mr. P. J. Oud antwoordde hen uitvoerig).

☆ parlementaire flitsen ☆

Tweede Kamer besprak de Straatsburgse aanbevelingen

Minister Stikker: Ook ik ben federalist

Steeds meer zaken worden op internationale basis geregeld, maar een machinerie, een organisatie, welke bevrediging kan schenken, hebben wij internationaal nog niet opgebouwd. Wij zijn met het creëren van internationale organisaties achter bij de ontwikkeling, zoals die zich in feite aan ons voordoet. Dat was wel de kern van de gedachten, die de V.V.D.-woordvoerder drs. Korthals en de meeste andere sprekers in de Tweede Kamer naar voren brachten in het debat naar aanleiding van de verslagen van de Nederlandse delegaties over de eerste zitting en het eerste gedeelte van de tweede zitting te Straatsburg van de Raadgevende Vergadering van de Raad van Europa.

Dit vaststellende, wilde de heer Korthals niet het pleit voeren voor meer internationale instituten, maar wel wilde hij opmerken, dat de efficiëncy bij de internationale besluitvorming nog niet is opgevoerd tot het hoogste peil, dat mogelijk is. Er moet immers nog steeds gekomen worden tot besluitvorming op de basis van het bereiken van overeenstemming tussen vertegenwoordigers van diverse nationaliteiten, die de zaken van de beperkte gezichtshoek van het eigen nationale belang uit bezien.

Daarnaast moest hij tevens vaststellen, dat wij niet hebben gecreëerd internationale organen, waarin de volkeren op bevredigende wijze kunnen spreken. Tussen het internationale en de volkeren is op deze wijze een zeer grote afstand geschapen, een afstand, die naar de mening van de woordvoerder onzer fractie ernstige consequenties met zich brengt.

Het merkwaardige daarbij is, dat wij zeer veel doen om de democratische en de daarmede verbonden vrijheden veilig te stellen, maar dat wij, aldus handelende, ook bezig zijn aan de andere kant de democratie uit te hollen. Juist immers al het internationale overleg en al het vastleggen op internationaal niveau brengt met zich, dat de nationale volksvertegenwoordigingen op uiterst belangrijke gebieden eigenlijk niet meer vrij zijn in hun beslissingen en maar moeten aanvaarden, wat internationaal werd overeengekomen. Zeer sprekend achtte de heer Korthals dit op het gebied der defensie, maar evenzeer op het economische terrein in de ruimtest zin van het woord.

De praktijk heeft gedwongen tot het uitmaken op internationaal niveau van allerlei zaken, die grote consequenties voor ons gehele staatsapparaat medebrengen, die ook zeer ver gaande gevolgen hebben voor ons gehele economische leven en voor de sociale positie van ons volk en niet minder ver gaande consequenties voor elkeen onzer.

De redenering, dat op het internationale terrein uiteindelijk de zaken toch worden beslist door de ministers der onderscheidene Staten, die toch allen verantwoordelijk zijn aan hun respectieve parlementen, lost, zo betoogde de heer Korthals verder, de zaak zeker niet bevredigend op. Veel van wat internationaal behandeld wordt onttrekt zich daar immers aan de openbaarheid en de gedachtenwisseling in de nationale volksvertegenwoordiging kan meestal niet verder komen dan maar te aanvaarden wat overeengekomen is. Bij dit alles komt nog, dat men het uitermate onaangename gevoel heeft, dat de internationale besluitvorming niet zuiver plaats heeft op grond van de behoefte der hogere gemeenschap, maar dat daarbij nationale wensen een krachtige rol meespelen, waarbij uiteraard grotere machten met meer succes aan het touw trekken dan kleinere. Zo kan men zich moeilijk onttrekken aan de indruk, dat de raad, die met betrekking tot onze marine is gegeven, niet voortvloeit uit het belang der zögere gemeenschap, maar regelrecht wordt ingegeven door de belangen van andere nationale gemeenschappen.

In deze impasse is nu een anderhalf jaar geleden de Raad van Europa geboren; het instituut, waarin een aantal landen (van West-Europa) deel heeft, die gemeenschappelijke geestelijke en zedelijke waarden hebben. Wel zeer terecht, naar wij menen, wees de heer Korthals er in dit verband op, dat de Europese gemeenschap iets gans anders is dan de Atlantische gemeenschap. De Europese gemeenschap is een eenheid, de Atlantische is voornamelijk nog maar een samengaan op basis van diverse belangen. Wij zouden deze Atlantische gemeenschap daarom thans niet kunnen missen, maar het is toch stellig zo, dat de Europese gemeenschap haar waarden ook beter zal kunnen verdedigen in de huidige Atlantische samenwerking, wanneer Europa daar als eenheid met vastafgebakende wil intreedt, dan wanneer daar een diversiteit van landen met divergerende inzichten intreedt.

Wij zijn hiermede gekomen tot het eigenlijke doel van deze besprekingen in de Kamer. Van de in Augustus van dit jaar door de Raadgevende Vergadering aangenomen resolu-

ties, enz. was een negental „aanbevelingen” aan de nationale parlementen der aangesloten landen toegezonden. Door de Nederlandse delegatie waren hieraan nog twee aanbevelingen toegevoegd, namelijk een nopens een additioneel protocol, dat tot versterking van de Raad kan leiden en een betreffende de integratie op het gebied van de landbouw.

Bij een motie, ondertekend door de heren Bruins Slot (A.R.), Van der Goes van Naters (Arb.), Korthals (V.V.D.), Schmal (C.H.) en Serrarens (K.V.P.), waarin de strekking van deze aanbevelingen wordt aanvaard, werd de Regering nu verzocht, deze de richtlijnen te doen zijn voor haar beleid, zowel in het Comité van Ministers als op andere terreinen van Europese samenwerking.

In die motie werd tevens uitgedrukt, dat de strekking van deze aanbevelingen in het bijzonder was: de Europese integratie en de versterking van de politieke autoriteit van de Raad van Europa.

Met het debat hierover is onze Nederlandse Kamer het eerste Europese parlement geweest, dat aan de suggestie van de Straatsburgse Raadgevende Vergadering gehoor heeft gegeven om deze aanbevelingen in de nationale vertegenwoordigingen met de onderscheidene ministers van Buitenlandse Zaken, leden tevens van het Comité van Ministers, in bespreking te brengen. Zij zal waarschijnlijk óók het enige parlement blijken te zijn, dat met dit debat zoveel spoed heeft betracht, dat het vóór de dezer dagen te houden nieuwe samenkomst van het Ministers-comité kon worden gevoerd.

Dat dit voor minister Stikker van grote waarde moet zijn, ligt voor de hand, al betekent dit uiteraard in het geheel niet, dat hij in de vergadering van dat Comité nu zou zitten als mandataris van de Kamer.

Minister Stikker heeft de strekking van de motie en daarmede dus die van de Straatsburgse aanbevelingen, kunnen aanvaarden. Dat in het

debat tussen de minister en de sprekers in de Kamer niettemin wel enige verschillen bleken te bestaan, welke hun grond echter niet vonden in principe- maar in tempo-onderscheid, achten wij in het geheel niet alarmierend.

Minister en Kamer dragen elk hun eigen verantwoordelijkheid en nemen elk een eigen positie in, al is voldoende overeenstemming tussen beide natuurlijk politiek niet alleen gewenst, maar zelfs noodzakelijk. Wij kunnen het niet anders dan volkomen natuurlijk vinden, dat van het controlerende en critiserende orgaan vooral de ongeduldig-stuwende invloed uitgaat en dat door het bestuurde orgaan, dat in de persoon van de minister in het internationale overleg op het hoogste niveau telkens weder geplaatst wordt voor het overwinnen van tegenstanden en het zoeken van wederzijds aanvaardbare compromissen, daarentegen vooral de grenzen worden aangegeven en in het oog gehouden, welke de realiteit op dit ogenblik stelt.

Het: „du choc des opinions jaillit la vérité” geldt ook hier. Ook de heer Korthals zeide trouwens duidelijk: men kan in de praktijk niet ontlopen, dat de Engelsen en Scandinaviërs heel wat minder ver zijn in hun gedachtengang dan wij hier op het continent. Dat is een gegeven, dat men betreuren moege, maar dat men niet voorbij kan zien. En dus geloof ik — zo zeide hij — dat de Raadgevende Vergadering er deze zomer goed aan heeft gedaan om de Engelsen en Scandinaviërs niet van zich te vervreemden. Waar de zaak nu eenmaal zo ligt, meende onze woordvoerder dan ook, dat met de „aanbeveling” nopens de door de Raad van Europa te volgen politieke gedragslijn een uitstekende weg gevonden is om uit de impasse te komen.

Deze aanbeveling houdt in, dat binnen het kader van de Raad van Europa gespecialiseerde gezagsorganen kunnen worden opgericht, elk met eigen competentie begiftigd op het politieke, economische, sociale en juridische domein. Deze gespecialiseerde gezagsorganen zouden open moeten staan voor alle Staten-leden, die op een later tijdstip zouden kunnen toetreden en de beheers- en controle-organen zouden geïntegreerd moeten worden in die van de Raad van Europa.

Hiermede is aan degenen, die verder willen gaan dan andere landen, binnen het raam van de Raad van Europa de gelegenheid geboden zulks ook te doen en is inderdaad, zoals de heer Korthals het uitdrukte, met behoud van de eenheid de mogelijkheid voor de „voortrekkers” om voort te gaan geschapen.

Minister Stikker heeft zich nogmaals persoonlijk in beginsel als „federalist” bekend, al staat voor hem en anderen dan ook vast, dat een volledige federalisatie van (West-)Europa op dit ogenblik nog niet mogelijk is. Zulk een verklaring is ongetwijfeld van grote betekenis en een waardevolle steun voor hen, die in deze federalisatie het enige middel zien tot behoud van de vrijheid en de beschaving van datzelfde West-Europa!

Deze burger

is deze week verhuisd naar een zeer hoge kamer, ergens op een vijfde verdieping van een hoog huis in het hart van Amsterdam.

Eer ge bij hem zijt zult ge tachtig treden moeten stijgen. Bezint eer gij begint. Doch wie van goede wille is: Weest welkom!

Deze burger kijkt, wanneer hij achter zijn (bescheiden) schrijftafel zit, blijmoedig als hij nu eenmaal is, uit over een rode en grijze, golvende zee van oude pannedaken. Met ergens de kloof van een diepe, smalle straat. En ergens de gebogen lijn van een gracht met bomen in haar laatste herfststooi. En in de diepte gaan kleine mensen door de stad.

Doch hoog boven de dakenzee van oud-Amsterdam wappert, precies in 't gezichtsveld van deze burger, een bloedrode vlag. Zij waait tegen de grijze herfstlucht van Holland, als een teken in de wind.

En 's avonds, wanneer de daken niet zichtbaar meer zijn, doch de grote stad zich openbaart in de lichtpuntjes van straatlantaarns en in de gele vierkanten van vensters-met-een-lamp-'s avonds wappert die vlag in een roze lichtgloed, als een teken in de duisternis.

Dat is de vlag, dat is het bloedrood, dat dag en nacht wappert op de trans van het oude, hoge grachtenhuis Felix Meritis (dat is: gelukkig door verdiensten). En Felix Meritis is de burcht van het communisme in Nederland: het huis van „De Waarheid”.

Wanneer deze burger, des daags en des avonds en ook wel des nachts, uit zijn hoge venster kijkt is daar die vlag. Bloedrood. Een teken. Het rode sein: Weest op Uw hoede! Een waaiende waarschuwing, in licht en in duister voor

DEZE BURGER.

VAN WEEK TOT WEEK

Veilig verkeer

De minister van Justitie heeft aan het Openbaar Ministerie verzocht om - voor zover dit nog niet geschiedt - streng tegen overtreders van de verkeersvoorschriften op te treden en tevens de politie te instrueren om niet langer te volstaan met een waarschuwing, doch meteen procesverbaal op te maken. Wij kunnen deze stap ten eerste toejuichen, omdat ons steeds intensiever worden de verkeer een strenge discipline noodzakelijk maakt. Te weinig wordt blijkbaar nog beseft — o.m. bij de strafmaat met betrekking tot dronken automobilisten — dat het gaat om de bescherming en het behoud van mensenlevens. Een gelukkig verschijnsel is het voorts, dat het strenger optreden gericht zal zijn tegen alle weggebruikers. Volkomen ten onrechte is het vaak uitsluitend de automobilist, die in een kwaad daglicht wordt gesteld. Veelvuldig n.l. komt het voor, dat voetgangers en wielrijders door roekeloosheid of onnadenkendheid niet alleen hun eigen leven, maar ook dat van anderen in gevaar brengen. De verontrustende cijfers van de verkeersongevallenstatistieken hebben wel bewezen, dat streng ingrijpen dringend nodig is en wij kunnen het initiatief van de minister van Justitie in deze dan ook ten eerste toejuichen.

„Kapitalisten”

Wie van onze lezers het nog niet mocht weten, zij het thans kort en goed medegedeeld, dat, indien zij de hebbelijkheid bezitten om zich in het openbaar met boord en das te vertonen, zij tot de „vasechte „kapitalisten” moeten worden gerekend. Deze wetenschap ontlenuen wij aan een communistische instelling te Falkensee bij Berlijn. Deze instelling heeft n.l. uitgemaakt, dat arbeiders met boord en das de geest van de arbeidersklasse loochenen. Een hoed wordt verder „een attribuut van bourgeoisistische waardigheid” geacht. „De tijd is voorbij”, aldus wordt dicht bij Berlijn verder geredeneerd, „dat de industriebaron met boord en das door de fabriek kon lopen om zijn slaven te inspecteren. Deze uitbuiters zijn verdwenen en de fabrieken zijn nu van het volk, doch boord en das zijn nog niet verdwenen. Ware arbeiders kunnen zich deze bourgeoisistische poespas niet langer veroorloven. Zij hebben de tijd en het geld niet om iedere dag een schoon stijf boord om te doen”. Wij hopen maar, dat dit bericht niet onder de ogen komt van onze belastingautoriteiten, uit vrees dat anders boord, das en hoed onder de weeldebelasting zullen vallen. Hoe dit alles ook zij, men weet thans waar men aan toe is. Pech voor de communistische „kameraden”, die werkzaam zijn in de hoeden-, dassen- en boordenindustrie, om dan maar niet te spreken van degenen, die hun dagelijks brood verdienen in de boordenwasserijen en strijkerijen. Zo ziet men hoe de communistische ideologie de „burgerlijke” economie geheel op haar kop zet. Wij zullen er maar om glimlachen. Wee echter het volk, dat met bovenstaande klinkklare nonsens wordt vergiftigd.

Trots (I)

De brutalen hebben de halve wereld, dacht Het Vrije Volk en het gewaagde met ingenomenheid, dat „de Duitse Zusterpartij niet tot de meelopers behoorde”. Dit slaat dan op de verkiezingsuitslag in Oost-Duitsland. Liberalen en katholieken hebben zich laten gelijkschakelen, doch de socialisten? Welnee..... Bij deze socialistische „voorlichting” wordt er op gespeculeerd, dat de Vrije Volk-lezers de karaktervolle houding van de Duitse socialisten bij het opkomende Hitler-regiem zijn vergeten. Natuurlijk, dat is ook al zo lang geleden. En ook wordt er op gespeculeerd, dat deze lezers nu reeds zijn vergeten, dat de heer Otto Grotewohl in 1946 reeds een transactie sloot met de heer Pieck. Dat is ook al weer vier jaar geleden — moet U niet vergeten. En nu komt die ondeugende „Waarheid” het resultaat van de verkiezingen in Oost-Duitsland nog eens commenteren, met grote portretten, van Wilhelm Pieck en Otto Grotewohl broederlijk naast elkaar. Er staat bij — en wonderlijk genoeg is dat de waarheid in de „Waarheid” — dat de heer Grotewohl in November 1945 een overeenkomst tekende met de communisten voor een gemeenschappelijke actie en dat op 26 Februari 1946 de socialistische eenheidspartij werd gesticht, waarvan de heer Grotewohl voorzitter werd.

Inderdaad: niet meelopers, doch voorlopers van het communisme zijn de socialisten daar geweest.

Trots (II)

De r.k. Volkskrant gewaagt, deze „voorlichting” van Het Vrije Volk aan de kaak stellende, van een „prettige vergeetachtigheid” bij de heren op het Hekelveld en stelt uitdruk-

kkelijk vast: „Maar de leiding van de socialistische partij faalde en als partij ging zij, onder communistische druk en geleid door Marxistisch sentiment, het eerst door de knieën; in Oost-Duitsland, in Tsjecho-Slowakije (Fierlinger) en overal waar het met geweld opdringende communisme de eenheid eiste”. Inderdaad, zo is het. Toen Grotewohl in 1946 fuseerde met de communisten was dat reeds de genadestoot en de Volkskrant herinnert aan meer van dergelijke „genadestoten”. Het Vrije Volk springt tegenwoordig wel heel vreemd met de geschiedenis om en het doel schijnt steeds meer de middelen te moeten heiligen.

Opportunistisch socialisme

Zelfs de godin en de goden op V.A.R.A. Radio-Olympus raken tegenwoordig telkens klem, indien hun vragen worden gesteld omtrent meerdere pijnlijke kronkels in het socialisme.

Natuurlijk, Sam de Wolf haalt er altijd nog wel een bewogen stukje pure demagogie uit en de overige heldere en in het dispuut getrainde mede-aanzittenden maken geen zicht- of hoorbare brokken, maar op de Olympus hebben ze het Spaakse straat-oproer toch nooit goed kunnen praten.

En die gevoelige materie van meerderheid tegen minderheid met enerzijds in het stamverwante België een koningskwesitie en anderzijds in het denkverwante Engeland de nationalisatie der staalindustrie, is ook nooit zuiver uit de doeken gekomen.

Dat is natuurlijk heel logisch. Want, vriendelijke vrienden daar op de Olympus, IS er eigenlijk nog wel een Socialisme? En zijn uw medestanders, die niet naar het communisme en niet naar de staatsalmacht afdriven, nog wel socialisten? Of werden zij, mede als gevolg van de steeds toenemende sociale voorzieningen, feitelijk óók kleine bezitters? Weliswaar niet van „kapitaal” in de vorm van „geld” of „papier”, maar wel van „bezit” in de vorm van verzekeringen en veiligstellingen, welke hun een steeds hogere en betere levensstandaard waarborgen?

Vormen zij nog wel het niets bezittende, het vertrapte en verdrukte proletariaat? Of is dit socialisme, ondanks zichzelf, vergroeid? En denk nu eens even aan die duidelijke maar onvoorzichtige uitspraak van de in het nauw gedreven Koos Vorrink: „eigenlijk hadden wij Indonesië nog wel een paar jaar onder ons willen houden (want daarop komt die uitspraak neer!), maar ja, die verstokte kolonisatoren zaten ons dwars”.

Ambon-diagnose

door
Mr. G. VONK

Enige dagen geleden werd aan de Tweede Kamer publiekelijk overgelegd het rapport van de Unci aan de Voorzitter van de Veiligheidsraad betreffende de situatie in de Zuid-Molukken, gedateerd 11 October 1950.

In dit rapport wordt puntsgewijze het feitenmateriaal uiteengezet van 25 April 1950, toen in de stad Ambon de Republiek der Zuid-Molukken werd uitgeroepen, tot eerstgenoemde datum, toen de Unci, constaterende dat al haar middelen om een vredelievende regeling te bereiken waren uitgeput, de aangelegenheid aan de Veiligheidsraad voorlegde en verzocht de autoriteit der Unci weer kracht te geven door een beroep te doen op het Indonesische Gouvernement om gebruik te maken van de bestaande organisatie voor een vredelievende oplossing van het probleem, waarin is voorzien door de aanwezigheid in Indonesië van de Unci.

De voornaamste daartussen liggende feiten waren blijkens de opsomming in het rapport:

1e. op 4 Augustus bood de Unci eigener autoriteit het Indonesische Gouvernement haar goede diensten aan, waarop géén antwoord werd ontvangen voor 23 September, toen de Indonesische Minister van Buitenlandse Zaken de bereidheid te kennen gaf, gebruik te maken van de suggesties en het advies der Unci, voor zover dit zou kunnen geschieden zonder préjudice ten aanzien van de status van het Gouvernement;

2e. op 25 September herhaalde de Unci haar aanbod van goede diensten en stelde zij voor naar Ambon te gaan, waarna op 30 September werd geantwoord, dat de interventie der Unci geen enkel nuttig oogmerk zou dienen, integendeel de „rebelen” op Ambon zou bemoedigen;

3e. inmiddels waren op 28 September Indonesische strijdkrachten op Ambon geland, zo ook op Ceram, van welke landingen de Unci op 3 October formele bevestiging ontving;

4e. op 5 October verzocht Nederland de Unci formeel alle middelen, die haar ter beschikking stonden, te gebruiken ter bereiking van staking

En lees ook eens hoe J. de Kadt („De consequenties van Korea”) toont tegen van Randwijk en hoe hij als socialistisch Kamerlid zo maar plompverloren neerschrijft: „als er in ons land alleen te kiezen viel tussen Vrij Nederland en Trouw, dan zou ik geen seconde aarzelen met het kiezen van Trouw”.

Lees (en luister) als de „socialisten”, zij het ook met bloedende harten, de defensie-uitgaven verdedigen.

En kom dan met ons tot de erkenning dat het socialisme van tallozen in de Partij van de Arbeid (en zij behoren zeker niet tot de domsten) is geworden tot een OPPORTUNISTISCH SOCIALISME met een onmiskenbare „kapitalistische”, of als u liever wilt: goed-burgerlijke inslag, welke de door die inslag beroerden telkens drijft naar een nog aarzelend, maar desondanks duidelijk te onderkennen BEHOUD. Behoud van het door strijd en ontbering eindelijk verkregene, behoud van het bereikte plaatsje in de zon en dus in wezen geheel hetzelfde behoud, dat u en wij eerlijk erkennen en belijden, omdat wij immers maar... sales bourgeois en vuige kapitalisten zijn.

Tweedracht

Blijkens „De Volkskrant” heeft de heer J. J. W. IJsselmuiden, lid van Gedeputeerde Staten van Gelderland, zeer onlangs in een ledenvergadering van de K.V.P. te Arnhem het volgende gezegd: „De vertegenwoordigers van het Katholieke volksdeel worden stelselmatig gedwarsboomd in hun rechtmatige verlangens door een starre afwijzing van de overige volksvertegenwoordigers. Allen zijn meestal één, wanneer het tegen de Katholieken gaat. Dit speelt vooral een rol bij plaatselijke en provinciale besturen”.

Spr. noemde als voorbeeld het verdwijnen van een groot aantal Katholieke wethouders in plaatsen langs de Veluwezoom. Daarnaast de achterstellingen bij het ambachts-, nijverheids- en kleuteronderwijs, maatschappelijk werk, culturele zorg en tenslotte het weren van Katholieken bij het bezetten van bestuursfuncties. De genoemde voorbeelden zijn nogal vaag, omdat zij niet nader aanduiden, waar en in welk verband zich een en ander heeft afgespeeld. Het is meer een algemeen verwijt en als zodanig niet onmiddellijk controleerbaar. Buitendien kan op grond van de door de heer IJsselmuiden verstrekte gegevens evenmin worden nagegaan, of het passeren van zijn geloofsgenoten geschiedde op grond van het feit, dat zij Katholiek waren dan wel om andere redenen. Als zodanig lijkt ons de bewering van de heer IJsselmuiden dan ook wel zeer boud uitgesproken.

der gevechten, waarna de Unci op 6 October zich te dien einde weder wendde tot het Indonesische Gouvernement, doch op 10 October andermaal het bescheid kreeg, dat interventie der Unci geen gunstige resultaten kon opleveren, waaraan o.a. werd toegevoegd, dat deze interventie de zaak op internationaal niveau zou brengen.

De nuchtere vermelding van deze feiten houdt de diagnose in, dat de Ambon-zaak ernstig ziek is: niet een redelijke en binnen het bereik zijnde rechtsorde, doch slechts beslechting met de wapens wordt door het Indonesische Gouvernement beoogd.

De vraag, waarvoor men thans staat, is, of deze ziekte al dan niet besmettelijk zal blijken. Een bevestigende beantwoording dezer vraag zou aanwezig zijn, wanneer de Veiligheidsraad niet de moed of de lust zou kunnen opbrengen, nodig om de Unci, die haar plicht deed, de ruggesteun te geven, waarom zij gevraagd heeft. Ook de Veiligheidsraad zou dan zelf de eigen rechtsorde niet handhaven. Het is immers een primaire taak der Verenigde Naties onnuttig bloedvergieten tegen te gaan.

Nederland kan ten deze naar onze mening niet ter zijde staan en staat ook niet ter zijde. Nederland heeft als gevolg van de resultaten der Ronde Tafel Conferentie niet alleen morele, doch ook formele verplichtingen. Het eigenlijke rechtsconflict betreft echter de Republiek Indonesia en de Republiek der Zuid-Molukken. Dit zijn de partijen, die in de Veiligheidsraad tegenover elkaar moeten worden gehoord. Nederland is in dit geding te vergelijken met een gedaagde, die in vrijwaring wordt geroepen. Vóór alles echter is het een simpele zaak van recht, dat aan Ambon aanspraak op verdediging van zijn pretenties met klem van vredelievende argumenten niet mag worden onthouden. De Unci is ten deze op de goede weg. De Veiligheidsraad volge!

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Weekblad van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie

Voorzitter Redactie-comm.:
 Drs. H. A. Korthals.
 Redactie-secretaris: Mr. E. Elias.
 Adres: Spuistraat 274, ingang Raamsteeg, telefoon 36325.
 Administratie: Postbus 43, A'foort, tel. 5267.
 Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 per jaar.
 Voor het zenden van abonnements- en advertentiegelden: Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie“ te Amersfoort.
 Losse nummers 15 cent.
 Voor advertenties wende men zich tot de administratie.

Toch V.V.V.

(Ingezonden)

Geachte Redactie,

In Uw blad van 8 September troffen wij een stukje aan onder de titel: „Vlug, Veilig, Voordelig?“, waarop wij gaarne het onze zouden willen zeggen.

Bij de klacht ten aanzien van de tarieven tekenen wij aan, dat alles dooreen genomen de tarieven van de Spoorwegen ten opzichte van 1939 met slechts 60% zijn gestegen. Er zijn niet veel artikelen, waarvan men dat kan zeggen. De procentuele stijging van de prijs der levensmiddelen b.v. is 160%, die van de kleding 230%. Ook de prijzen van de grondstoffen, die N.S. nodig hebben voor de samenstelling van het artikel „vervoer“, zijn sterk opgelopen. Dwarsliggers b.v. met 600%, steenkool met 300%. Desondanks zijn de Nederlandse spoorwegen de goedkoopste in geheel West-Europa. Een enkele reis 3e klasse over 60 km. kost (omgerekend naar de gemiddelde koers) in Nederland f 2.10, in België f 3.65, in Frankrijk f 2.69, in Engeland f 4.03, in Duitsland f 3.26 en in Zwitserland f 5.22.

Uw opmerking over de veiligheid doet weinig terzake, want het ligt voor de hand, dat het woord „veilig“ in de slagzin „Veilig, Vlug, Voordelig“ slaat op de veiligheid van de treinreizigers en niet op die van de weggebruikers, die met hun voertuigen de spoorweg kruisen. Hoe betreurenswaardig overigens de ongevallen op overwegen zijn, de statistieken stellen vast, dat de overgrote meerderheid daarvan haar oorzaak vindt in onvoorzichtigheid van de weggebruikers.

Uw opmerking, dat de overwegen, die de spoorweg kruisen, niet voldoende uitzicht bieden, is niet juist. Voor dit uitzicht bestaan wettelijke voorschriften, waaraan alle overwegen voldoen. De inachtneming van deze voorschriften onzerzijds is echter niet voldoende. Ook het wegverkeer dient de voorschriften en vooral de voorzichtigheid in acht te nemen.

Bij Uw opmerking, dat bij het toenemende snelverkeer de overwegen niet langer onbewaakt kunnen blijven, tekenen wij aan, dat iedere kruising van verkeersweg en spoorweg - bewaakte of onbewaakte - naar onze mening een kwaad is. Er wordt dan ook door N.S. in samenwerking met de overheid naar gestreefd om het aantal overwegen te verminderen en die, welke niet opgeheven kunnen worden, te overbruggen, — hetgeen de enige afdoende oplossing is —, of van flikkerlichtinstallaties te voorzien.

De suggestie, onlangs gedaan om overwegen te doen bewaken door werklozen, is ook reeds voor de oorlog bezien, doch om tal van redenen — waaronder de financiële niet de voorname zijn — niet uitgevoerd.

Wij zouden het op prijs stellen, indien U Uw lezers ook van ons standpunt in kennis zoudt willen stellen.

Hoogaan, end,

Van de Secretaris van de Afd. Perszaken Nederl. Spoorwegen,
 J. F. E. M. AGHINA.

Neem en lees!

Lectuur over de filosofie van het communisme

De filosofie van het communisme verdient niet alleen de aandacht van apologeten en economen maar evenzeer van ieder denkend mens, die verder wil kijken, dan nieuwsberichten en krantenartikelen hem mogelijk inaken. De politiek van de Sovjet-Unie hangt immers ten nauwste samen niet alleen met staatkundige en economische factoren, maar ook met haar eigen Marxistische dogmatiek.

Wij leren de leer van het huidige communisme het eenvoudigst kennen uit een klein, doch uiterst belangrijk geschrift van Stalin, getiteld: „Over Dialectisch en Historisch Materialisme“ 1).

De talrijke citaten in het boekje van slechts 48 bladzijden druks tonen aan, wie door Stalin als de kerkvaders van het communisme worden beschouwd. Het zijn: Marx, Engels, Feuerbach en Lenin. Vanzelfsprekend ontbreekt de naam van Trotzky en diens gedachtenwereld.

De communistische hoogleraar aan het „Institut des Sciences Politiques“ te Parijs, Jean Baby, heeft eens getuigd 2), dat hij aan dit boekje van Stalin even veel waarde hecht als aan het fundamentele boekje „Discours sur la Méthode“ van Descartes. In de trant van Baby redenerende, zou men het boekje van Descartes kunnen kenschetsen als de grondslag van de filosofie uit het kapitalistische tijdvak en het boekje van Stalin als de basis der wijsbegeerte ener klasse-loze samenleving welke in Rusland reeds grotendeels verwezenlijkt is, bij de Russische bondgenoten bezig is te overwinnen en na de eindstrijd tussen kapitalisme en socialisme (communisme) ook in het Westen zal zegevieren.

Deze filosofie der geschiedenis en de daaraan ten grondslag liggende dogmatiek is niet alleen een geestelijke krachtbron — alle twijfelzucht bant zij immers uit — maar evenzeer een handleiding ter beoordeling van politieke en economische situaties. Aangezien deze dogmatiek in menig opzicht realistisch is, loopt zij niet het gevaar van een vervluchting in mystische frasen, gelijk de dogmatiek van het geestelijk en materieel ten onder gebrachte Nationaal Socialisme. Het ideaal van Hitler is door de harde feiten kapot geslagen, het ideaal van Stalin is nog steeds niet door de loop der gebeurtenissen ontzenuwd. Hoe aanvechtbaar en funest ook, de leer van Marx, Lenin en Stalin maakt nog steeds een reële kans, om in grote lijnen verwezenlijkt te worden. Slechts een uiterste krachtsinspanning van het Westen op militair, politiek, economisch en moreel gebied, zal in de toekomst het Dialectisch en Historisch Materialisme kunnen logenstraffen. Men denke in dit verband aan het kortgeleden in ons blad besproken boek van Generaal Billotte.

Indien Chamberlain destijds „Mein Kampf“ beter bestudeerd had, ware hij misschien ontvankelijker geweest voor de profetische critiek van Churchill en indien Roosevelt beter de geschriften van Stalin had gekend, ware Jalta misschien minder katastrofaal geweest. Gelukkig krijgt men thans de indruk, dat de politieke leidlieden van het Westen, Rusland dóór hebben. Bij het overgrote deel van de burgerij is dit evenwel nog allerminst het geval. Korea was nodig, om de ogen van zeer velen te openen. Een dergelijke les was echter overbodig voor hen, die het communisme kenden, in feite én in principe. Er wordt van de democratieën behalve een stoffelijke, ook een geestelijke weerbaarheid gevraagd. Voor de gees-

telijke strijd tegen het communisme is kennisname van de leer van het historisch en dialectisch materialisme onmisbaar.

De kerkvader Augustinus deelt in zijn „Confessiones“ mee, hoe het reïfrein: „Tolle et Lege“ bij een kinderspel hem er toe bracht, te gaan lezen in de Romeinen-brief van Paulus, welke op de tafel in zijn kamer lag. Wat hij toen las bracht een ommekeer bij hem teweeg. He-las is het geen kinderrefrein, maar de ijzige stilte van het IJzeren Gordijn, welke ons thans aanspoort, om „te nemen en te lezen“.

Het kleine boekje van Stalin maakt een reële kans, gelijk te krijgen, ook al staat het vol met de meest eenzijdige en onjuiste gedachten. Men leze het, om het juiste antwoord op het communisme te kunnen formuleren. De militaire en economische bewapening tegen het Russische gevaar is niet van ons afhankelijk; doch wel is de geestelijke weerbaarheid van ons zelf en onze

Het adres van het redactie-secretariaat van dit blad luidt van heden af niet meer Victoria-hotel, doch: Mr. E. Elias, Spuistraat 274, ingang Raamsteeg, Amsterdam, Telef.: 36325. Naar dit adres moeten dus alle stukken, voor de redactie bestemd, worden gezonden.

omgeving een onderdeel van de totale bewapening, voor welk onderdeel wij volledig verantwoordelijk zijn.

P. D. VAN ROYEN.

1) Voor een kwartje in een redelijke Nederlandse vertaling verkrijgbaar bij de (communistische) uitgeverij „Pegasus“.
 2) Aldus P. Virenque S.J. in het katholiek cultureel tijdschrift „Streven“, van Juli 1950, pag. 355.

Allerhande

BLOEM OP KANTOOR

Geen goed kantoor, zonder een bloemetje. Geen bloemetje, althans geen duurzaam, zonder een verzorgende hand. Het is doorgaans diezelfde hand, die ook razend snel en nauwkeurig over het toetsenbord van de schrijfmachine kan vliegen. De figuurlijke bloem van het letterlijke kantoor. Kortom: de typiste.

Vele grote mannen, die wij kennen, hebben ergens een zwak plekje en meestal bevindt zich dat zwakke plekje ergens in een klein kamertje in hun onmiddellijke nabijheid, tikt brieven, schept een bloemenweelde om zich heen en houdt ook tersluks een paar blauwe ogen gevestigd op de verjaardagskalender, teneinde van tijd tot tijd op hoge hakken met de gebakschotel rond te kunnen gaan.

(P.T.T. Bedrijfsbanden)

AMBASSADRICE IN ALGEMENE DIENST

De omstandigheden, waaronder op het ogenblik door de hardwerkende groep mensen in de horecabedrijven gewerkt moet worden, zijn, gezien de gehele wereldtoestand, niet gunstig. Des te meer reden is er voor de overheid, om geen hinderpalen op te richten op de weg, die de horecabedrijven moeten gaan, maar integendeel steun te verlenen, waar zulks maar mogelijk is. Men dient daarbij tevens te beseffen, dat de indruk, welke vele vreemdelingen van een land mee naar huis nemen, beslist wordt door de ontdekkingen, welke zij in de horecabedrijven opdoen. Als die, dank zij weinig belemmeringen, gemakkelijk en vlot kunnen werken, wordt er medegewerkt aan de goodwill van ons land in het buitenland. In die zin is het gehele horecabedrijf dus een ambassadrice in algemene dienst, buiten bezwaar van 's lands schatkist.

(Nieuwe Courant)

DIE SPELD

De drang om vooruit te komen in deze wereld, een betere baan te krijgen en een hoger loon of salaris te verdienen: dat zijn wel zeer typische eigenschappen van de ambitieuze mens. In ieder van ons leeft wel iets van de hoop om het nog eens ver te brengen in de maatschappij en in hoog aanzien te komen bij onze medemensen. Het is waarschijnlijk daaraan te danken, dat de befaamde verhalen van krantenjongens, die miljonair werden en de geschiedenis van de jongen, die door het oprapen van een speld de eerste stap zette naar een fabelachtige carrière steeds zulk een grote invloed hebben gehad op onze verbeelding.

(Philips Koerier)

OVERWEGEN

Waarom kijkt men op elke hoek van straten en wegen uit, gehoorzaamt men verkeerslichten en andere geboden, doch negeert men de Andreakruisen, de snelheidsbeperking en zelfs de rode flikkerlichten met de luid klinkende bel bij onze overwegen? Politietoezicht bij onze overwegen is een dringende noodzaak en wij hopen, dat daarin spoedig zal worden voorzien.

(Nieuw Spoor, maandblad voor het Personeel van de N.V. Nederlandse Spoorwegen)

Zo groeide de reus op lemen voeten

HET ONTWAKEN UIT DE FEESTROES IS BITTER

Stel u gerust, lezer, wij zullen het niet hebben over de commentaar, waarop de heer Voskuil week aan week via de Vara-microfoon zijn honderdduizende socialistische en niet-socialistische toehoorders vergast, al achten wij het monopolie, dat de rode omroep zich op het terrein der massa-beïnvloeding heeft verworven, bedenkelijk genoeg. We willen nu aandacht vragen voor een ander soort socialistisch commentaar, welker betekenis wij trouwens hoger aanslaan, dan die van 's heren Voskuils monotone praatjes, die naar zijn luisteraars zo langzamerhand wel ontdekken, geen andere bedoeling hebben dan de voortreffelijkheid van de P.v.d.A. en van haar politiek beleid in het licht te stellen, wat blijkbaar heel erg nodig is.

De socialistische commentaar, die wij thans op het oog hebben, onderscheidt zich in tweeërlei opzicht van de zijne: de heer Voskuil behaalt zijn gemakkelijke triomfen in robbertjes met vragenstellers, wier geestelijke capaciteiten de toehoorders onbekend blijven en wier problematiek hij kan etaleren, d.w.z. aan- en uitkleden, naar het hem belieft. Zij kunnen hem bovendien voor de microfoon niet van repliek dienen. Zo treedt de heer Voskuil op als een bokser, die met zware behandschoende knuisten duchtige meppen toebrengt... niet aan een gelijkwaardig tegenstander in de ring, maar op een leren pop die daar ergens bungelt in het oefenlokaal. Op de luisteraar, die het doffe bonken der stompen tegen het leren corpus hoort, moge het een tijdlang enige indruk maken — werd dit eenzijdig woordenduel hem per televisie in zijn huiskamer gebracht, hij zou het al gauw maar een vervelende vertoning vinden. Wie geestelijke strijd als een even onmisbare als onvermijdelijke levenscomponent beschouwt, keert zich van zulke flauwe spiegelgevechten af. Hij prefereert een eerlijke strijd van man tegen man.

Welnu, die kan zijn hart ophalen aan de commentaar, welke de laatste weken uit socialistische kring op de officiële socialistische politiek is geleverd. Zij is afkomstig, enerzijds van het P.v.d.A.-Kamerlid J. de Kadt, anderzijds van de redactie van De Vlam. „Bien étonnés de se trouver ensemble”, behoren ze ondanks alle principiële verschillen toch tot één categorie, die der francstireurs van het hedendaagse socialisme. Zij verdienen als zodanig aandacht ook van wie principiële tegenstanders van het socialisme zijn doch de problematiek van dit socialisme als een van de belangrijkste tijdsverschijnselen erkennen. Dit brengt reeds de machtspositie, welke het socialisme in onze Westerse democratieën inneemt, mede.

Die machtspositie is op zichzelf reeds een gecompliceerd geval, gevolg mede van de economische ontredering en de geestelijke verwarring, waarin het na-oorlogse Europa verkeert. Denkmoeheid zowel bij vele intellectuelen als bij de massa leidde tot een zucht naar simplificatie van de toch wel zeer ingewikkelde geestelijke, politieke, economische en sociale problemen, waarvoor zich heel onze wereld zag geplaatst. Deze intellectuelen en deze massa beide kwamen onder de bekoring van een verwaterd en verwaten socialisme, dat hun in deze behoefte aan simplificatie tegemoet trad met een vaag-schematisch program, dat uitkomst scheen te bieden op de korte baan, zo van „spreek met Schermerhorn en het komt in orde”.

Zo groeide in West-Europa het socialisme uit tot een reus op lemen voeten, welks forse gestalte de innerlijke zwakte verhulde. De ontwerpers en bouwers van het beeld bekommerden zich weinig om constructievragen, de imposante aanblik was hun alles. Het koor hunner lofzangers bestond uit een wonderlijk allegaartje, maar ze zongen veelstemmig het ene lied: „gróót is de Diana van ons modern Efeze. Het klonk op uit de dithyramben van Het Vrije Volk, dat het grootste aller dagbladen werd en uit de revolutionnaire zangen van het wél-gestyleerde Parool, het lijfblad van de dapper meemarcherende burgerheren; het vond zijn breed-aanzwellige begeleiding in de zwaar-intellectualistische lyriek van Vrij Nederland en in het van phrygisch vuur doorgloeide pathos van De Vlam. Dominees en professoren leidden de koren, kunstenaars, beroeps politici, amateurs en broedetende profeten, zwaaiden de dirigentenstaf over de muziekkorpsen, maar van alle kant klonk het daverend refrein: gróót is Diana.

Een wereld zonder dionysische festijnen zou een vale wereld zijn. En nu is weliswaar onze wereld vrij vaal, zodat we een tikje dionysische opwinding zo nu en dan wel nodig hebben om er het leven bij te behouden, maar als de vreugdezangen geen weerklank vinden in de werkelijkheid rondom en het door de straten gedragen beeld inderdaad een reus op lemen voeten blijkt, dan is het ontwaken uit de feestroes bitterder dan het leven in de vrij vale wereld waartoe men terugkeert.

Dit ervaart nu de socialistische wereld hier te lande uit de commentaar, die De Vlam en De Kadt op het socialistische partijbeleid geven. Dr. Drees, die, terecht, voor de officiële Vara-com-

mentaar geen kwaad kan doen, kreeg van De Vlam-redactie een open brief thuisgestuurd, aan het einde waarvan hem werd meegedeeld: „Wanneer gij (in de brief aan Mohammed Natsir) spreekt van „verontwaardiging van het gehele Nederlandse volk”, dan verzoeken wij U ons daarbij niet mee te willen rekenen. Uit onze naam hebt gij niet gesproken. Want met ons socialistisch getuigen kan niet gemarchandeerd worden”.

Dat Mevrouw Roland Holst zich haastte aan haar beste kameraad Drees te melden, dat haar naam te onrechte onder deze brief geplaatst was, moge een streekje zelf zijn op de wonde, onze minister-president toegebracht. Mevrouw Roland Holst maakt deel uit van de Vlam-redactie, wier epistel dezelfde geest ademt die de heer Drees week aan week uit De Vlam tegemoet waait.

En De Vlam, Mevrouw Holsts briefje aan Dr. Drees van een redactioneel onderschrift voorziende, deelt mede, een „stroom van adhaesiebetuigingen”, juist van Mevrouw Holsts naaste geestverwanten te ontvangen op de door haar dan gediskwalificeerde brief. Ook dit is een brok socialistisch commentaar.

De Vlam liet het niet bij de brief aan Dr. Drees. Zij richtte óók een oproep tot het volk van Nederland, dat „misleid” wordt door „Door de eeuwen trouw”. Deze oproep, die indirect eveneens tegen de regering is gericht, is mede-ondertekend door Mevrouw Roland Holst en tal van socialistische grootheden, waarbij natuurlijk Ds. Buskes (ijverig medewerker aan Het Vrije Volk) en Prof. Romein niet ontbreken, maar óók niet Mevrouw Romein en haar mede-Vara-olympiaan Sam de Wolff, H. M. van Randwijk van Vrij Nederland (geredigeerd door p.g. Winkler) om geen andere namen te vermelden.

En wilt ge een socialistisch commentaar op de hedendaagse socialistische politiek lezen, dat meer requisitoir dan commentaar is, verdiep u dan in De Kadts „De Consequenties van Korea”.

Als de wekelijkse Vara-commentator zijn commentaren nu eens op al deze socialistische commentaren en commentatoren wilde richten, dan zou hij misschien een bijdrage leveren tot begrip van hetgeen duizenden met ons waarlijk onbegrijpelijk is: de eenheid van het in zichzelf verdeelde socialisme.

Hij zou — is dit teveel gezegd — dan althans eens voor één keer een interessante commentaar leveren.

Interessant reeds omdat de luisteraars dan tenminste weten dat het gaat tegen evenwaardige anti-commentatoren.

G. A. DE RIDDER.

COMMISSIES KOMEN BIJEN

De Commissie van Buitenlandse Zaken der V.V.D. zal **Vrijdag, 3 November, 's avonds om 8 uur**, in Hotel Terminus, Stationsweg 80, 's-Gravenhage, een bijeenkomst houden betreffende de paragraaf Buitenlands Beleid van het Werkprogram. Partijleden, die tot deze bijeenkomst toegang wensen, dienen zich zo spoedig mogelijk telefonisch of schriftelijk te wenden tot het Algemeen Secretariaat, Koninginnegracht 61, 's-Gravenhage, tel. 111768, waarna zij 'n uitnodiging zullen ontvangen.

De Landbouw-Commissie van de V.V.D. zal **Vrijdag, 3 November, 's avonds om 7.30 uur**, in Café-Restaurant Den Hout, Bezuidenhout te 's-Gravenhage, een bijeenkomst houden betreffende de paragraaf Landbouw van het Werkprogram. Partijleden, die tot deze bijeenkomst toegang wensen, dienen zich zo spoedig mogelijk telefonisch of

schriftelijk te wenden tot het Algemeen Secretariaat, Koninginnegracht 61, 's-Gravenhage, tel. 111768, waarna zij een uitnodiging zullen ontvangen.

De Commissie van de Defensie der V.V.D. zal **Vrijdag, 10 November a.s., 's avonds om 8 uur**, in Hotel Terminus, Stationsweg 80, 's-Gravenhage, een bijeenkomst houden betreffende de paragraaf Landsverdediging van het Werkprogram. Partijleden, die tot deze bijeenkomst toegang wensen, dienen zich zo spoedig mogelijk telefonisch of schriftelijk te wenden tot het Algemeen Secretariaat, Koninginnegracht 61, 's-Gravenhage, tel. 111768, waarna zij een uitnodiging zullen ontvangen.

De Landelijke Middenstandscmissie van de V.V.D. zal **Vrijdag 3 November, 11 uur**, in

Krasnapolsky, Warmoesstraat 173, Amsterdam, (ingang Kleine Zaal) een bijeenkomst houden betreffende de paragraaf „Middenstand” van het Werkprogram. Partijleden, die toegang wensen, dienen zich zo spoedig mogelijk telefonisch of schriftelijk te wenden tot het Algemeen Secretariaat, Koninginnegracht 61, 's-Gravenhage, telefoon 111768, waarna zij een uitnodiging zullen ontvangen.

De Kunstcommissie van de V.V.D. zal **Maandag, 6 November a.s., des avonds te 7.30 uur**, in Hotel Terminus, Stationsweg 80 te 's-Gravenhage, een bijeenkomst houden betreffende de culturele paragraaf van het Werkprogram. Partijleden, die tot deze bijeenkomst toegang wensen, dienen zich zo spoedig mogelijk telefonisch of schriftelijk te wenden tot het Algemeen Secretariaat, Koninginnegracht 61, 's-Gravenhage, telefoon 111768, waarna zij een uitnodiging zullen ontvangen.

Wilt U foto's?

Wie prijs stelt op toezending van afdrucken van de te Oud-Leusden gemaakte foto's (voor eigen rekening), kan dit opgeven aan het Algemeen Secretariaat, Koninginnegracht 61, 's-Gravenhage. De prijs bedraagt: briefkaartformaat f 1.15, 13x18: f 1.75.

Verheugend groot

De afdeling Zwolle van de Vrouwengroep kwam op 3 October voor de eerste maal na de vakantie weer bijeen. De opkomst van de dames was verheugend groot. Als spreker op deze avond fungeerde onze afdelingssecretaris Mr. J. H. van der Burg, die een causerie hield over: „Een en ander over kiesstelsels”. Men luisterde met belangstelling naar de voor velen onbekende stof. Na afloop van de voordracht was gelegenheid tot het stellen van vragen, wa i welke mogelijkheid enkelen gebruik maakten.

AFDELINGSSECRETARISSEN:

Onze administratie is gaarne bereid met U te spreken over de mogelijkheid van uitbreiding van onze lezerskring.

Mr. S. J. R. de Monchy hield een voordracht voor de Vereniging van Staten- en Raadsleden

De Vereniging van Staten- en Raadsleden in de V.V.D. heeft in tweeërlei opzicht een goede keuze gedaan, toen zij ter voorlichting van haar leden een bijeenkomst voorbereidde: zij stelde de nieuwe wettelijke regeling van 1 April 1950, houdende voorschriften met betrekking tot gemeenschappelijke regelingen tussen bepaalde openbare lichamen onderling en tussen die lichamen en andere rechtspersonen, de z.g. „Wet gemeenschappelijke regelingen”, aan de orde en zij vond Mr. S. J. R. de Monchy, oud-burgemeester van 's-Gravenhage en voorzitter van de V.V.D.-fractie in de Provinciale Staten van Zuid-Holland, bereid dit belangwekkende onderwerp in te leiden. Bovendien belegde zij twee vergaderingen, te Rotterdam voor het Westen en Zuiden, te Meppel voor het Noorden en Oosten van het land met het resultaat, dat in beide plaatsen een aandachtige schare de inleiding volgde.

Te Rotterdam berustte de leiding op 7 October bij de heer D. W. DETTMEIJER, voorzitter en te Meppel op de 21e bij de heer Mr. H. S. SIEBERS, ondervoorzitter der vereniging.

Waarom het gaat

De inleider wees er op, dat er in de praktijk heel wat behoeften zijn ontstaan, welke alleen dan goed verzorgd kunnen worden, wanneer men over de grenzen van de gemeenten heen kan zien en die toch niet van zo wijde omvang zijn, dat verzorging door provincie of Rijk is aangewezen. Men denke aan een weg, welke een aantal gemeenten verbindt, aan de stichting van een ziekenhuis, de aanschaffing van een motorspuit, de instelling van een dienst van bouwtoezicht. In dergelijke gevallen is het doelmatig, dat, vooral kleinere, gemeenten de handen ineen slaan. Een provinciale voorziening zou alleen billijk zijn voor zaken, waarvan alle delen der provincie gelijkelijk kunnen profiteren, b.v. een over het gehele gebied verspreid aantal consultatiebureaux voor t.b.c. of interlocale wegen. Wanneer het een onderwerp zou betreffen, waarin grote gemeenten al hebben voorzien, zou het onredelijk zijn dit ook nog eens provinciaal voor de kleinere gemeenten te doen, want dan zouden de stedelingen dubbel moeten betalen.

Het gaat dus om gedeeltelijke belangen, van betekenis voor een bepaald deel van de provincie, welke derhalve niet uit algemene middelen mogen worden bekostigd. De vaste oeververbinding tussen Flakkee en de rest van Zuid-Holland en de bosbrandweer op de Veluwe zijn enkele voorbeelden van partiële belangen, welke beter door de streek, die het aangaat, kunnen worden geregeld dan a.h.w. van bovenaf geschonken.

Welke mogelijkheden?

Theoretisch kan men zich een tussenlichaam tussen provincie en gemeenten indenken, zoals het Franse arrondissement en de Duitse Kreis, maar deze mogelijkheid is hiertelende nooit ernstig overwogen, vermoedelijk omdat dergelijke lichamen weer kostbare en omslachtige verkiezingen zouden vereisen, terwijl eigen belastingbronnen moeilijk zijn te vinden. Vandaar, dat men de voorkeur heeft gegeven aan een andere vorm van samenwerking, waarbij men geen moeilijkheid heeft met de vaak zeer verschillende belangenferen. Men trekt dan van geval tot geval de grens in overeenstemming met de doelmatigheid ener behoeftevoorziening. Vervolgens wijdde de spreker uit over de geschiedenis.

De wet van 1950

Na langdurige voorbereiding is nu de wet van 1 April 1950 tot stand gekomen, welke de volgende doeleinden nastreeft:

1. nieuwe regeling van de dwang tot toetreding van afzijdige gemeenten;
2. betere regeling omtrent de samenwerking van provincies dan in de Provinciale Wet was voorzien;
3. regeling van de samenwerking tussen gemeenten en provincie;
4. het betrekken van derden (zoals Kamers van Koophandel en Fabrieken of vennootschappen) in de samenwerking;
5. samenwerking van één gemeente of één provincie met een particuliere rechtspersoon.

Bij deze regelingen gaat het om „bepaalde belangen”, welke niet gemeenschappelijk behoeven te zijn, van

privaatrechtelijk zowel als van publiekrechtelijk karakter kunnen wesen en niet alleen de huishouding, maar ook de wets-uitvoering kunnen betreffen.

De regeling is bijzonder soepel en ruim, terwijl de wettelijke voorschriften algemene richtlijnen geven, welke aanpassing aan bijzondere omstandigheden niet in de weg staan. Er kunnen doelcorporaties worden gevormd, tot welke andere gemeenten zonder nader besluit kunnen worden toegelaten. Aan de regelingen kunnen medewerken de gemeenteraden, de colleges van Burgemeester en Wethouders of de burgemeesters, al naar gelang de desbetreffende bevoegdheid in de eigen gemeente is geregeld. Terwijl voorheen elke regeling de voorafgaande machtiging van Gedeputeerde Staten vereiste, kunnen nu alle onderwerpen binnen de huishoudelijke sfeer vrij worden geregeld. Alleen als bepaalde organen worden ingesteld of een lichaam met rechtspersoonlijkheid wordt gevormd, is die goedkeuring vereist. De organen bezitten dezelfde bevoegdheden en zijn onderworpen aan dezelfde beperkingen als de gemeentelijke organen, welke de regeling maken. Verordenende bevoegdheid kan echter alleen een orgaan van een rechtspersoonlijkheid bezittend lichaam bezitten; belastingen kunnen niet, retributies (haven-gelden, stroomgelden en dergel.) wel geheven worden. Spr. acht het een leemte, dat streeklichamen geen zakelijke belastingen, b.v. op de waardevermeerdering van gronden, kunnen heffen. De openbaarheid van vergaderingen is op bevredigende wijze geregeld. De streekverordening kan een gemeenteverordening betreffende

hetzelfde onderwerp opzij zetten. Bij geschillen over uitvoering of toepassing beslist de Kroon. Haar tussenkomst kan worden verzocht, wanneer naar het oordeel van een deelnemende gemeente een besluit van het orgaan de belangen dier gemeente op ontoelaatbare wijze aantast.

Dat dwang tot samenwerking door een hogere macht moet kunnen worden opgelegd en de gemeenschappelijke kosten redelijk moeten worden kunnen verdeeld, is voor streekbelangen, zoals b.v. een drinkwaterleiding, vanzelfsprekend. In dit verband herinnerde spr. ook aan het rapport-Koelma i.z. de samenwerking van de grote stad met de randgemeenten, waartoe een districtsraad werd aanbevolen. De wet van 1950 kent dwang tot samenwerking, als de meerderheid der betrokken gemeenten deze wenst en het gaat om een openbaar belang van bijzondere betekenis. Als het wetsuitvoering betreft behoeft er zelfs geen meerderheid te zijn (Woningwet, Keuringsdiensten Warenwet). Sedert kort worden evenwel streekuitbreidingsplannen op last van de Provinciale Staten vastgesteld.

Voorheen werd de dwang opgelegd door de Kroon, Gedeputeerde Staten gehoord, nu door de Provinciale Staten, hetgeen spr. een aanzienlijke verbetering acht, vooral omdat openbare behandeling hierdoor verzekerd is.

Samenwerking van provincies

De samenwerking van provincies was in de Provinciale Wet wel zeer summier geregeld; zij behoeft Koninklijke goedkeuring. De nieuwe regeling is nu als die voor de gemeenten met dit verschil, dat geen dwang mogelijk is. Misschien komt die nog eens bij een volgende grondwetsherziening.

Spr. gelooft niet, dat de provinciale samenwerking veel toepassing zal vinden. De praktijk kent slechts weinig voorbeelden, zoals overzetveren over grensrivieren en een krankzinnigenkolonie van de drie Noordelijke provinciën.

Gemeenten en provincies

Tot nu toe kwamen regelingen tussen gemeenten en provincies voornamelijk voor op het gebied van de electriciteitsvoorziening en de krankzinnigenverpleging. Eerstgenoemde samenwerking is belichaamd in een N.V.

Volgens de nieuwe wet kunnen ook voor dit doel aparte organen worden

ingesteld of rechtspersonen gevormd. Verordeningen kunnen door het orgaan worden gemaakt voor zover de provincie bevoegd zou zijn.

Deelneming van derden

In tegenstelling tot België bestaat hier te lande geen sterke neiging tot georganiseerde samenwerking tussen openbare en particuliere lichamen. Wellicht komt er een regionale gasvoorziening in samenwerking met de Hoogovens of de Staatsmijnen. Samenwerking met andere openbare lichamen, zoals b.v. de Kamers van Koophandel en Fabrieken, is zonder meer mogelijk; voor die met particuliere lichamen, zoals b.v. Kruisverenigingen en Woningbouwverenigingen is Koninklijke machtiging nodig. Waterschappen zijn uitdrukkelijk van deze samenwerking uitgezonderd. Het Rijk kan alleen krachten een wet meedoen.

Verder bestaat nog de mogelijkheid van samenwerking van één gemeente of provincie met een ander openbaar of particulier lichaam. Tot dusver steunde b.v. een gemeente met subsidie of lening onder bepaalde voorwaarden een nuttig particulier initiatief. Het is echter denkbaar, dat een meer intensieve bemoeiing van de overheid wenselijk is, terwijl toch particulieren een ruim aandeel behouden. Men denke aan de Stichtingen voor Lichamelijke Oefening en vooral aan het z.g. gemengde bedrijf, waarvan het trambedrijf te 's-Gravenhage een voorbeeld is. Men meende, dat dit een soepele samenwerking en de voordelen van beide vormen zou opleveren, doch de ervaring heeft geleerd, dat ook de nadelen kunnen overwegen. De gemeente heeft te weinig invloed op de ontwikkeling en zij wordt b.v. toch in de personeelsbelangen betrokken, waarover zij evenwel weinig zeggenschap heeft.

Toekomstperspectief

Spreker noemde de nieuwe wet een aanwinst voor ons staatsrecht. Zij zal de democratische gedachte bevorderen en het zwaartepunt minder bij ambtenaren doen liggen. Voor elk openbaar belang kan de aangewezen kring, vrijwillig of gedwongen, worden gevormd, waarbij belanghebbende vertegenwoordigers het beheer voeren. Dit acht spr. vooral voor het platteland van grote betekenis.

Kostbare voorzieningen kunnen nu tot stand komen (gas en water b.v.) terwijl door de betere vervoersmogelijkheden centrale ziekenhuizen, consultatiebureaux, specialistische hulp, schoolartsdiensten en dergelijke de verzorging van de plattelandsbevolking kunnen verbeteren. Het platteland kan bovendien geschikt worden gemaakt voor een technisch en economisch verantwoorde industrialisatie, welke evenwel nieuwe taken, zoals zorg voor beroepskeuze, voor onvolwaardigen, voor het bouwtoezicht enz., oproept. Dit alles is te verwezenlijken, wanneer slechts de geëigende publiekrechtelijke vorm wordt gekozen en daartoe biedt de wet een staalkaart van oplossingen.

Ook voor grote gemeenten met randgemeenten zit er perspectief in, b.v. door heffing van een uniform schoolgeld, doordien de gemeenten in de gemeenschappelijke kosten naar rato bijdragen. Voor de uit het kleed gegroeide grote stad is hier evenwel geen andere oplossing te vinden dan door gebiedsuitbreiding. Daarbij zal echter de wijkorganisatie, ook in bestuurlijk opzicht, tegen vervlakking moeten waken.

Voor de Provinciale Staten acht spr. een mooie taak weggelegd naast het prachtige werk op het gebied van de waterschapswetgeving. Tal van voorzieningen, welke het leven ook op het platte land aangenamer, rijker en veiliger kunnen maken, zullen nu zonder langdurige en soms onaangename onderhandelingen tot stand kunnen worden gebracht; wanneer niet vrijwillig, dan door het machtwoord van de Staten in volle openbaarheid naar eisen van goed democratisch Nederlands bestuur.

Zowel te Rotterdam als te Meppel heeft na Mr. de Monchy's inleiding gedachtenwisseling plaats gehad.

Woorden uit 1941

Toevallig kwam mij in handen onder onuitgegeven, nagelaten papieren van de dichter-advocaat Mr. P. Tideman, een gestencilde „Open Brief” aan Mevr. Roland Holst-v. d. Schalk”, van 12 Mei 1941. In deze brief (de hoofdinhoud doet hier niet ter zake en ligt op geheel ander terrein) troffen mij enige passages, waarmee de schrijver in litteraire vorm zijn opvatting geeft over de geestelijke waarden voor onze maatschappij en tevens over wat ons land en Europa nodig zullen hebben, om na de oorlog tot groter eenheid en welvaart te komen; waarden, welke ook inderdaad nu meer en meer blijken een conditio sine qua non te zijn!

Zij, die zich in 1946 bezig hebben gehouden met de vormgeving van hun overtuiging en beginselen in een nieuwe staatkundige partij, zullen stellig met belangstelling deze woorden lezen, welke op haast dichterlijke wijze hun eigen inzichten vertolken.

Maar ook voor alle leden van onze Partij is het de moeite waard om zich nog eens door middel van deze klare en voortreffelijke uitspraken te realiseren, dat de geestelijke achtergrond van de V.V.D. en het uitdragen van haar beginselen noodzakelijk zijn voor de wereld om uit de chaos tot een gelukkiger samenleving te stijgen.

Tideman schrijft dan: (tussenzinnen, welke voor ons van geen belang zijn, liet ik weg):

„Voor mij was „proletariaat”, was „massa”, „klasse”, slechts begrip, geen werkelijkheid. Ik had als modern domineeskind de maatschappij al door. Voor mij was werkelijkheid, was dat waarop 't aan kwam, de menselijke persoonlijkheid, de Eigenheid, de Vrijheid, vrijheid voor iedereen, voor mensen en voor dingen, om te zinnen op eenheden, die uit in diepten ankerende persoonlijkheden op te bouwen zouden zijn. De binding voor die Vrijheid was een Midden, niet als een flauwe gulden middenweg, maar als een centraal Godsbesef en daarvan levendig uitstralend Recht, een levens- en een Staatsopvatting, waarin de mens doonzond wordt door de samenleving van de besten aller soort, en waarin dezen het geheel opheffen en hoog houden in een wankel maar steeds zich herstellend evenwicht.

... Na deze oorlog zal Europa weder nodig hebben Evenwicht, een Midden, dat der mensen eigenheid, het ware der persoonlijkheid laat onverlet, maar toch maatschappelijke Eenheden weet te scheppen die organisch passen in het nu op een groot mekanelek gelijkend leven, maar dat nog steeds uit een goddelijk centrum wordt geleid.”

Helaas heeft Mr. Tideman, die in 1943 overleed, de verwerkelijking van zijn gedachten in het streven van onze Partij niet meer mogen meemaken.

THORBECKE, van allen onbetwist de grootste

Anders dan met enkele der na hem komende grote staatslieden (wij denken aan figuren als Schaeplman, Kuyper en Troelstra) het geval was, heeft Thorbecke, van allen onbetwist de grootste, zich nimmer in populariteit mogen verheugen. Dit is deels uit de omstandigheden verklaarbaar: het beperkte kiesrecht vrijwaarde in Thorbecke's dagen de staatsman voor de op zichzelf niet onbedenkelijke maar vrijwel onontkoombare zucht om terwille van zijn invloed op het staatsbestel de gunst der volksmassa's voor zich te winnen. Voor het overige — en dit is misschien wel de voornaamste oorzaak! — ontbrak aan Thorbecke's geestelijke structuur en habitus vrijwel alles wat hem die gemakkelijk te verwerven populariteit had kunnen bezorgen.

Zijn grootheid — zo daaraan nog twijfel mogelijk ware — blijkt uit de belangstelling, welke Thorbecke ook nu nog, tachtig jaar na zijn dood afdwingt onder allen, die zich met Nederlands staatkundige geschiedenis bezig houden. Over geen staatsman zijn zoveel geschriften verschenen, aan geen worden nog voortdurend zo diepgaande studies gewijd als aan hem. Aan Thorbecke wordt Goethe's woord bewaarheid: „Was glänzt ist für den Augenblick geboren, das Aechte bleibt der Nachwelt unverloren“.

Dr. K. A. Boersema's werk „Johan Rudolf Thorbecke, een historisch-critische studie“ *) is daarvan het recente bewijs. Wij vragen er gaarne de aandacht voor van hen, die als leden onzer V.V.D. zich in politicus de geestelijke nazaten van Thorbecke weten.

Boersema's boek geeft — de titel duidt het reeds aan — geen levensbeschrijving van de grootste staatsman, die ons volk opleverde. Aan zulk een levensbeschrijving bestond na al hetgeen op dit gebied reeds verschenen is, geen behoefte. Dr. Boersema onderwerpt Thorbecke's figuur aan een diepgaand wetenschappelijk onderzoek op die terreinen, waarop deze waarlijk veelzijdige geest zich heeft bewogen en die men — ook in hun onderlinge samenhang — moet verkennen, wil men Thorbecke's levenswerk in volle omvang begrijpen. Het resultaat is dan echter ook, dat zonder overdrijving gezegd mag worden: uit Boersema's boek rijst de gestalte

van Thorbecke klaarder op dan uit enige levensbeschrijving — in de gewone zin des woords — mogelijk zou zijn.

Het eerste hoofdstuk „Persoon“ ontleent zijn betekenis hieraan, dat daarin objectief wordt afgewogen vrijwel alles wat door vriend en vijand over Thorbecke is gezegd en geschreven. Het beeld dat aldus onder schrijvers handen van Thorbecke verschijnt, is opgetrokken naar de methoden der moderne psychologie, waarin Boersema zich bedreven toont, ook waar hij zich keert tegen hetgeen bijv. Prof. Romein over Thorbecke's karakter en persoonlijkheid heeft geschreven.

In de zeven dan volgende hoofdstukken benadert de schrijver zijn object vanuit het gezichtsveld der filosofie, der geschiedenis en van de godsdienst, zowel als van Thorbecke's gedachten over mens, opvoeding en onderwijs, Staat en Kerk, de samenhang der Staten en het Liberalisme. Het negende — laatste — hoofdstuk is aan de betekenis van Thorbecke gewijd.

Deze, naar schrijver zelf het noemt „verticale en horizontale methode“ van levensbeschrijving biedt niet alleen grote voordelen boven de traditionele, waarbij het leven van een bepaalde figuur in zijn ontplooiing in de tijd geschetst wordt, zij is in dit geval ook bijzonder geslaagd doordat Dr. Boersema waarlijk brengt wat hij in de titel van zijn werk belooft: een historisch-critische studie. Zij zal van waarde blijven, ook — of liever juist — wanneer binnenkort — eindelijk — een aanvang zal worden gemaakt met de uitgave van het Thorbecke-archief.

Wij zouden vele kolommen van ons weekblad kunnen vullen met aanhalingen uit dit rijke werk. En we zouden daarmee onze lezers geen ondiens bewijzen. Immers Thorbecke's ideeën en principes zijn allermint enkel historisch van betekenis, zij zijn in hoge mate actueel. Boersema herinnert terecht aan De Madariaga's uitspraak, dat het Westen in wezen liberaal is en dat de voornaamste taak van de tegenwoordige tijd is het liberalisme te redden van de gevaren, welke het van binnen uit als van bui-

tenaf bedreigen. „De gedachte, dat het liberalisme moet sterven, omdat zijn programma in de moderne landen al is verwezenlijkt, is een naïve vergissing“.

Echter: we zouden bladzijde na bladzijde moeten citeren, wilden we zowel Thorbecke als Dr. Boersema's werk recht laten wedervaren. En dat kan in een blad als het onze nu eenmaal niet. We kunnen alleen onze lezers dringend aanbevelen, zich in dit boek waarlijk te verdiepen. Wij beveilen het met nadruk ook aan onze Jongeren-organisatie en aan onze Kadergroepen aan.

Zij zullen ervaren, dat Thorbecke's ideeën nog ten volle actueel zijn, zo waar hij zijn Christendom boven geloofsverdeeldheid verkondigt als waar hij het Liberalisme principieel fundeert. Wat het eerste aangaat, hoe voortreffelijk weerlegt Dr. Boersema hier Dr. de Vissers apodictische bestrijding van Thorbecke's meer bestreden dan begrepen stelling. En wat het laatste betreft: voor Thorbecke vloeide het Liberalisme voort uit zijn filosofie zowel als uit zijn godsdienst en uit heel zijn visie op mens en maatschappij. Vooral in enkele bijlagen tot zijn boek laat Boersema zien, hoe scherpe blik Thorbecke ook op de economische en sociale ontwikkeling van zijn tijd had.

Wij besluiten met een citaat, ontleend aan het einde van het achtste hoofdstuk van Boersema's boek:

„Welk een diep inzicht in het maatschappelijke bestel, welk een fijnheid van gevoel voor maatschappelijke verhoudingen, welk een juist onderkennen van het eigenlijke leven, dat werkelijk leven heten mag, in het op elkaar afgestemd weten van geheel en delen juist ook op het gebied van het maatschappelijke. Hier raken we aan eeuwige beginselen. Hier geen ordening van bovenaf, geen geleide economie, hier is orde geen wederstand tegen, maar regeling van de vrijheid. Die vrijheid, die in verantwoordelijkheid aan het deel blijft toevertrouwd, om mee te werken aan en in het grote geheel.“

En het blijft ook hier geloof. Maar al geloven wij het beeld reeds te ontwaren in de verte, de weg daarheen

is nog in vele opzichten duister. Wij, onze tijd, kunnen dit in alle opzichten bevestigen. Maar het geloof blijft bij hem, en hij zal het geen ogenblik in zijn leven meer verliezen, dat geloof van 1844 in het zedelijke, in het irrationele wegen van 's mensen persoonlijkheid, als deel van het geheel. Geloof, dat ook het laatste woord was van zijn persoonlijkheid“.

de R.

*) Johan Rudolf Thorbecke, een historisch-critische studie door Dr. K. H. Boersema. Uitg. E. J. Brill, Leiden.

De Partijraad komt bijeen

De Partijraad van de V.V.D. zal bijeenkomen op Zaterdag, 18 November a.s., des n.m. te 14.00 uur in het Gebouw van Kunsten en Wetenschappen, Mariaplaats te Utrecht.

De agenda en de betreffende stukken zullen nog tijdig aan de leden worden toegezonden.

De Leidse vrouwen bijeen

Vrijdagmiddag 20 October kwamen de Vrouwen in de V.V.D. te Leiden voor het eerst in dit winterseizoen weer bijeen.

Nadat in enkele bestuursfuncties was voorzien, ontstaan o.a. door het verhuizen van onze gewaardeerde penningmeesteresse mevrouw Vos—Bodenowitz namen de dames E. J. C. de Clercq—van Dam, A. Geertsema—Schoonenberg en E. Ubbels—van der Sluis voor 't eerst achter de groene tafel plaats.

Mevrouw S. A. Th. Goudswaard—Knipscheer besprak „De sociologische betekenis van onze partij“ voor de pauze. En tot slot zette mevrouw P. H. Smits—Witvliet „De algemene politieke toestand“ in een geestige cause-rie uiteen.

Woord en daad

Hoezeer het communistische geschreeuw slechts schijn is en volkomen in strijd met de werkelijkheid, als het er om gaat, dat de communistische heren het zelf voor het zeggen hebben, is onlangs wel weer zeer duidelijk gebleken, toen de Sovjet-afgevaardigde in de Verenigde Naties, Rosjin, de opmerking maakte, dat de werkvrouwen, die bij de Verenigde Naties in dienst zijn, te veel verdienen. Hij stelde dan ook een besnoeiing van de begroting voor ten bedrage van § 5.000, uitgetrokken voor overwerk en nachtwerk van werkvrouwen. Terecht protesteerde de „kapitalistische“ Amerikaanse afgevaardigde in de begrotingscommissie tegen dit voorstel en achtte het „onmenselijk“ om de post voor overwerk en nachtwerk te laten vallen. „Wij drukken de loonschaal niet in de Verenigde Staten“, aldus de Amerikaan. Hierna trok de Russische afgevaardigde zijn voorstel in. Dit staaltje, dat zich op een internationaal niveau afspeelde, is wel sterk in strijd met de bedriegelijke leuzen „hogere lonen, lagere prijzen“, die men in ons land hoort verkondigen.

Het is in dit verband wel zeer merkwaardig, dat het in het bovengenoemde geval een afgevaardigde van het „Westelijke kapitalisme“ was, die het voor de arbeidsvoorwaarden van de arbeiders tegenover de communisten moest opnemen. Opdat men dergelijke feiten niet vergeet en deze onthoude en gebruikte, indien dit noodzakelijk is.

Ook voor ons (I)

Ten aanzien van de communistische invloed en propaganda lijkt het ons nuttig een standpunt in te nemen, dat niet passief is. Wij bedoelen er dit mede, dat in onze kringen nog maar al te vaak de mening heerst, dat wij de communistische propaganda slechts voor kennisgeving kunnen aannemen en deze niet behoeven te weerleggen, omdat in onze kring en degenen, die zich daar rondom bewegen, praktisch geen mensen voorkomen, die voor het communisme enige sympathie zouden hebben. Dit lijkt ons een grote misvatting. Immers, ook en misschien juist in de kringen die z.g. niet tot de arbeidersklasse (wensen) te behoren, stelt het communisme alle pogingen in het werk de geesten in verwarring te brengen. Wij willen niet somber zijn en beweren, dat dit de rode heren gelukt, doch men moet rekening houden met de mogelijkheid, dat men vooral onder de intellectuelen, nog steeds en bij voortdurende bezig is communistische invloeden te laten infiltreren. Het gaat er in die gevallen om, dat wij dan paraat zijn en over voldoende argumenten beschikken, om de communistische theoriën te ontzenuwen. Men lette in dit verband niet te veel op de overall of het werkpak, waar men de communistische invloed als meer voor de hand liggend aanvaardt, doch men wende de blik ook eens tot de categorie van boord en hoed.

Ook voor ons (II)

Het is een misvatting te denken, dat wij V.V.D.-ers geen invloed zouden kunnen uitoefenen op de arbeiders en uit dien hoofde ons niet behoeven in te spannen de communistische theoriën te ontzenuwen. De jongste verkiezingen hebben bewezen, dat vooral op het platte land, doch ook in de steden de V.V.D. een toenemende invloed gaat uitoefenen op het corps van arbeiders-kiezers. En al ware dit niet zo, dan komen wij, althans zeer velen van ons, in onze maatschappelijke functie toch zeker op kantoor, fabriek, werkplaats, etc. dagelijks in aanraking met arbeiders en stuiten wij zeker af en toe op communistische sympathieën. Deze moeten worden bestreden en het persoonlijk woord bij herhaling gesproken, kan in dit verband vaak opzienbare resultaten bereiken. Daarom zal het noodzakelijk zijn, dat wij terdege kennis nemen van de communistische theorieën en methoden, dat wij ons arsenaal vullen met argumenten, die zich tegen deze politiek richten en dat wij voldoende kennis en slagvaardigheid vergaren, om ons in het debat te kunnen verweren. Niets is gevaarlijker dan de communistische politiek schouderophalend te minachten en zich niet te verdiepen in de argumenten, die een dergelijke verderfelijke politiek moeten ontzenuwen. Bezien wij deze zaak dus van een breed standpunt en blijven wij waakzaam, opdat wij onze invloed en kennis ook op dit terrein in dienst van de vrijheid stellen.

HBU **HBU**

U kunt een spijker ook met een nijptang inslaan!

Maar de beste manier is toch met een hamer!

Zo kunt U Uw geldzaken ook op verschillende wijzen afwikkelen, maar de beste en meest efficiënte manier is toch via een Rekening Courant bij Uw Bank.

Vraag ons boekje „Rekening Courant ook voor U”.

HOLLANDSCHE BANK-UNIE N.V.
AMSTERDAM - DEN HAAG - ROTTERDAM

N.V. Nederlandsche
Caoutchouc- en Gutta-
Perchatabriek

v.h. Bakker & Zn.

Ridderkerk

Technische
rubberartikelen

Ondanks indering
betere investering

GESLOTEN SKA MOTOREN
UNIVERSEEL BRUIKBAAR

N.V.
W. A. HOEK'S

MACHINE- EN ZUURSTOFFABRIEK
Hoofdkantoor en Machinefabriek
te Schiedam.

Compressors voor alle gassen en ledere druk.
Installaties voor de bereiding van zuurstof, stikstof, enz.

Voor
dagelijksch
gebruik!

DE JONG'S
CHOCOLADE

CHOCOLADE
HAGELSIAG.

De eenige echte!

N.V.
Machinefabriek

IJZER-STAAL-EN
METAALGIETERIJ

v.h. BAKKER & Co.
RIDDERKERK

Abraham van Stolk & Zoonen N.V.

Houthandel
Schaverij - Zagerij

uren - Dennen - Oregon Pine - Pitch-Pine - Helpalen

Rotterdam, Telef. 35400 - Postbus 1100

STAALCONSTRUCTIES
metalen RAMEN EN DEUREN

DE VRIES ROBBÉ & CO

GORINCHEM

SMIT

SLIKKERVEER

Internationale bankzaken

Voor Uw zaken met Azië beschikken wij over 17 kantoren in Indonesië en eigen vestigingen in Bombay, Calcutta, Bangkok, Singapore, Hongkong, Kobe, Tokyo.

Inlichtingen verstrekken onze kantoren in Nederland:

AMSTERDAM, Singel 250
ROTTERDAM, Mathenesserl. 235
DEN HAAG, Lange Vijverberg 11

NATIONALE HANDELSBANK N.V.

gevestigd sedert
1863

N.V. SCHEEPSWERVEN

„PIET HEIN”

BOLNES en PAPENDRECHT

DWARSELLINGEN 115 Meter
DROOGDOK 115 x 30 Meter

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Zaterdag 4 Nov. 1950 No. 133

OP SCHERPE
SCHAATSEN
pag. 6

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Ontworteld socialisme

Het gerucht wil, dat de heer De Kadt zijn driehonderd bladzijden tellende geschrift „De Consequenties van Korea” in drie dagen aan zijn secretaresse heeft gedictieerd. Zou dit gerucht waarheid bevatten, dan weet men niet, wie men méér bewonderen moet: de auteur, die zulk een geestesproduct als in één adem uit zijn brein voortbrengt of de secretaresse die het praesteert een zo omvangrijk dictaat in dit tijdsbestek op te nemen en het daarna zo uit te werken, dat het tot een, in elk geval, vlot leesbaar geheel wordt.

Schrijven over de consequenties van Korea betekent — dit heeft De Kadt terecht begrepen — heel de huidige wereldpolitiek aan een beschouwing onderwerpen. Immers wat voor Korea geldt, geldt voor elk internationaal conflict, waar ter wereld ook: het hééft, onvermijdelijk, zijn consequenties voor heel de internationale situatie van het ogenblik. Het wel zeer labiele evenwicht tussen de „blokken”, waarin onze wereld door de loop der dingen sinds 1945 gespleten is, kan elk ogenblik en door ieder incident grondig verstoord worden.

Korea neemt dan ook in De Kadts boek niet meer dan een incidentele plaats in. Ware bij wijze van spreken Tibet aan Korea voorafgegaan, het boek kon onder een andere titel in grote lijnen precies zo geschreven worden. Daarom ook is de vraag van weinig belang, of de wending die het Korea-incident heeft ondergaan sinds De Kadt zijn geschrift ontwierp zijn uitgangspunt heeft aangetast of niet. Van weinig belang óók, of het boek niet hier en daar inconsequenties vertoont die bij rustiger conceptie de schrijver zelf even goed zouden zijn opgevallen als ze thans de lezer opvallen. Immers het hele Korea-geval dient De Kadt slechts tot aanloop voor zijn betoog en de strekking van dat betoog is simpel genoeg: Europa moet vijftig divisies op de been brengen om Rusland te intimideren en — zo de intimidatie niet voldoende mocht blijken — te weerstaan. Dat moet Europa doen en dat kan Europa doen.

De heer De Kadt — laat ons dit maar dadelijk op de voorgrond stellen — is een van de weinige socialistische publicisten, die de politieke problematiek niet abstraheren van die der cultuur. Dat moge in vroegere geschriften van zijn hand duidelijker tot uitdrukking zijn gekomen dan in „Korea”, men zou de schrijver onrecht doen zo men hem, zonder met die vroegere publicaties rekening te houden, op grond van de onderhavige verweet, dat hij zich toch wel heel erg tot felten en feitelijkheden bepaalt en het uitstippelen van internationaal politiek beleid vrijwel geheel laat opgaan in „l'art de grouper les chiffres”.

Dit noopt echter tot de vraag: hoe komt het dat een socialist zich met een zo realistische — haast schreven wij: macchiavellistische — visie

op de internationale politiek tot het publiek wendt?

De Kadt eist voor een juiste kijk op de huidige wereldsituatie het monopolie op voor wie, als hij, het Marxistische denken niet alleen dóór en dóór kennen, en meer dan kennen, nl. kunnen meevoelen, doch die ook het Russische marxisme hebben zien ontstaan en de ontwikkeling daarvan hebben meegeleefd.

Daar schuilt, naast waarheid, overdrijving in, zelfs als de schrijver deze stelling in zoverre beperkt, dat hij haar alleen wil laten gelden voor de wereldsituatie zoals men haar van de kant van het Russische Politiek Bureau bekijkt. Ook wie het Russis-marxistische denken niet „meevoelt” — om het met De Kadt erg onmarxistisch uit te drukken — kan de kijk, die het R.P.B. op de wereldsituatie heeft, wel dóór hebben!

Het marxisme - 't zij dan in zijn westerse of in zijn Russische gedaante - gaat van een bepaalde filosofie uit. Welke bezwaren men tegen die filosofie moge koesteren, dat zij heel de politieke visie van wie haar aanhangen beheerst, heeft aan het socialisme in het verleden zijn grote stuwkracht en aantrekkingskracht gegeven.

Reeds lang vóór de Russische revolutie is het westerse socialisme van zijn marxistische fundering losgeraakt. Omtrent de eeuwwende woedde de strijd tussen marxisten en reformisten (Bernstein). En daarmee zette de crisis in, die het socialisme sindsdien niet te boven gekomen is. In de twintiger jaren onzer eeuw kwam het socialisme onder invloed van De Man (De Psychologie van het Socialisme) meer en meer in de wateren van hetgeen De Kadt zelf eens noemde de „Gefühlsduselei”, die in het na-oorlogse socialisme haar hoogtepunt bereikte. Voor tallozen is heden ten dage het socialisme een socialisme zonder enige theoretische grondslag.

Dat brengt het tijdelijk misschien enig voordeel: de P.v.d.A. vist op vele en velerlei wateren en haalt met allerlei „aas” heel wat stemmen bij elkaar.

Ook het socialisme echter ervaart, dat geen politiek duurzaam is die niet door bepaalde principes wordt beheerst.

Het belang van De Kadts geschrift nu schuilt voor ons niet in zijn op zichzelf interessante berekeningen over het economisch en militair potentieel dat naar zijn mening Europa in staat stelt zijn positie tegenover Rusland te handhaven. Het schuilt veeleer hierin, dat uit zijn boek duidelijk naar voren treedt, dat wie zijn politiek los maakt van beginselen, vervalt tot een zuiver utilitarisme. Een utilitarisme, dat misschien menig niet-socialist zal toejuichen, omdat het de basis legt voor een

gemeenschappelijke afweer onder alle „democratisch-voelenden” tegen de huidige dreiging van het Russische totalitarisme, maar waarvan wij de gevaren niet mogen onderschatten. Die gevaren schuilen hierin, dat zulk utilitarisme louter opportunistisch is en langs een even „logische” betoogtrant tot radicaal tegengestelde politiek kan leiden.

Wilden we dit met een voorbeeld toelichten, we zouden al dadelijk kunnen wijzen op Spanje: terwijl De Kadt — zuiver utilistisch — opneming van Spanje in het anti-Russische bloc onvermijdelijk acht en smalend spreekt van het „gefulmineer” zijner socialistische vrienden tegen Franco, komt tegelijkertijd het Bestuur van de P.v.d.A. zich in een zwaarwichtige „resolutie” uitspreken tegen het bij de algemene vergadering der Verenigde Naties, aanhangige voorstel inzake Spanje.

Het is niet onze bedoeling op De Kadts geschrift detail-critiek te oefenen. Wij vragen voor dit geschrift slechts de aandacht onzer lezers, omdat het ons een nieuw symptoom schijnt van de verwarring, waarin het hedendaagse socialisme verkeert, dat van zijn marxistische grondslagen losgeraakt is zonder tot een nieuwe principiële fundering te kunnen komen. Zelfs waar De Kadt in zijn driehonderd bladzijden tellende boek nog van het socialisme gewaagt, laat hij het meer als een pro memorie post op zijn begroting pariseren dan als een actief en dynamisch onderdeel van zijn geestelijke inventaris.

G. A. DE RIDDER.

Mis!

Er is een parlementaire commissie uit Indonesië gearriveerd, die hier begrip wil wekken voor het Indonesische standpunt inzake Nieuw-Guinea.

Daar is niets tegen.

Maar wel ernstig bezwaar moet worden gemaakt — en is gelukkig ook gemaakt — tegen de opmerking dat Nederland wel aan zijn belangen in Indonesië moest denken bij de oplossing van dit vraagstuk. Dit werd gezegd door één der leden van de commissie, toen hij nog nauwelijks op Schiphol uit het vliegtuig was gestapt. Dat is terecht als een bedreiging gevoeld en er past het ernstigste protest tegen. Wij laten ons hier niet intimideren, maar wij zullen het Nieuw-Guinea vraagstuk beoordelen op eigen mérites. En wij zijn te nuchter om niet in te zien, dat zulk een bedreiging het volkomen gebrek aan goede argumentatie aan Indonesische zijde moet verbergen. De missie van de Indonesiërs is wel bijster slecht ingezet!

☆ **parlementaire flitsen** ☆

Minister Lief tinck was in fiscaal conflict met de Kamer geraakt

Dat zij, die een zogenaamd „middelbaar inkomen“ genieten en dat in het bijzonder vele beoefenaren van intellectuele beroepen en bepaalde categorieën van zelfstandigen onder hen zich in een zeer moeilijke positie bevinden, had ook minister Lief tinck in zijn Memorie van Antwoord op het complex van fiscale ontwerpen, dat de vorige week in de Tweede Kamer in behandeling kwam, volmondig toegegeven. Terecht wees de bewindsman er daarbij op, dat het inkomen van velen uit deze groepen, meer dan overigens het geval is, bij de stijging van het prijsniveau is achtergebleven. En ook in het mondelinge overleg met de vaste commissie voor de belastingen had de minister blijkens het daaromtrent uitgebrachte verslag beaamd, dat „zich inderdaad voor de genietters van middelbare inkomens een relatieve achteruitgang heeft voorgedaan vergeleken met de vooroorlogse toestand“.

Ook de Kamers van Koophandel waren in hun bekende adres over ditzelfde onderwerp van dit feit uitgegaan bij de vergelijking van een inkomen van f 7000 in 1939 met een inkomen van f 10.000 in 1948. Stelt men hiernaast, dat de kosten van het levensonderhoud tot meer dan het dubbele zijn gestegen, dan kan een sterke achteruitgang in koopkracht speciaal van de middengroepen, op wie de belastingen zeer zwaar drukken, niet worden ontkend.

Velen zullen zich, om een ander voorbeeld te noemen, nog herinneren de resultaten van een enquête, welke enige tijd geleden onder een aantal predikanten werd gehouden. Daarbij bleek, dat een belangrijk aantal van hen zich in schulden had moeten steken, in het bijzonder om behoorlijke studie voor hun kinderen mogelijk te maken.

Tegen deze achtergrond moet het conflict worden gezien, dat tussen minister Lief tinck en de meerderheid van de Kamer is gerezen, dat leidde tot de schorsing van de verdere behandeling van deze ontwerpen voor ruim een week, teneinde te trachten, het over de door de Kamermeerderheid verlangde tegemoetkoming aan deze categorie van contribuabelen eens te worden.

Wij zullen over alle nuances van dit conflict hier voor het ogenblik niet uitweiden. In de dagbladen is daar reeds uitvoerige aandacht aan besteed en wanneer dit nummer van ons weekblad verschijnt is de Kamer, naar mag worden aangenomen, alweer opnieuw bijeen geweest, zodat veel van wat wij hierover zouden schrijven, dan wellicht alweer door de feiten is achterhaald of van minder belang geworden.

Wel willen wij niet onvermeld laten, dat de fractievoorzitter van de V.V.D., mr. Oud, een woord van waarschuwing liet horen tegen het telkens weer uitspreken van een „onaanvaardbaar“ en het rammelen met de portefeuilles van het Kabinet, zoals thans weer in verband met het amendement-Lucas door de minister was geschied. Het recht van de Regering om in bepaalde belangrijke gevallen een „onaanvaardbaar“ te laten horen en uit aanvaarding de consequenties te trekken, ontkende hij niet, maar een te veelvuldig gebruik van dit uiterste middel is toch onjuist. De Kamer mag, zoals de heer Oud het uitdrukte, niet telkenmale gedwongen worden te werken onder „de zweep ener Kabinetscrisis“.

Hij liet daarbij tevens weten, dat, wanneer zijn fractie voor het amendement-Lucas tot groter tegemoetkoming aan de middelbare inkomens zou stemmen, dit niet impliceerde, dat zij ook met een ander amendement accoord zou gaan om, ter dekking van dit offer voor de schatkist, een andere belasting (bijv. de Omzetbelasting) weer te verhogen. Er is, zo zei de heer Oud, ook nog een andere compensatie-mogelijkheid en dat is: bezuiniging.

Thans onze aandacht bepalend bij hetgeen de heer Ritmeester als V.V.D.-woordvoerder bij de algemene beschouwingen over de fiscale ontwerpen naar voren bracht, zij eerst melding gemaakt, dat de mededeling van de Regering, dat belastingverlaging voor de toekomst niet alleen zal zijn uitgesloten, maar dat het land voor de toekomst moest rekenen op belastingverhoging, hem met schrik en ontsteltenis had vervuld. De Regering tracht het volk er wel van te overtuigen, in welk een slechte toestand ons land financieel verkeert, maar blijkbaar is zij daar zelf zo weinig van doordrongen, dat geen enkele ernstige poging wordt aangewend om inderdaad tot bezuiniging te komen.

Voor de defensie zullen inderdaad zeer grote bedragen moeten worden uitgetrokken, maar er wordt met geen woord over bezuiniging gesproken, terwijl wij allen aldus de heer Ritmeester, weten, dat de uitgaven van die Departementen steeds te hoog zijn geweest en nog zijn. Zelfs het hoofdbestuur van de Partij van de

Arbeid heeft in een van zijn vergaderingen gezegd, dat het wel bereid zou zijn om aan verhoging voor de defensie mede te werken, maar dat het dan toch ook wel absoluut zeker wilde zijn, dat dit geld goed werd besteed. Dat is, zo betoogde de heer Ritmeester wel zeer terecht, nu precies wat wij ook gezegd hebben, maar toen heette het in deze kring misleiding.

Nog niet zo lang geleden heeft minister Lief tinck het nadrukkelijk uitgesproken, dat de overheid het voorbeeld moest geven door opvoering van de efficiëncie in het overheidsapparaat, inkrimping en opheffing van taken, waar dat zonder schade van ernstige aard maar enigszins mogelijk was en door het uitbannen van alles, wat naar luxe zweemt. Toen de heer Ritmeester echter in dezelfde vergadering, waar de minister deze woorden sprak, de noodzakelijkheid betoogde om tot een bezuinigingscommissie te komen, werd dat van zekere zijde met een soort hoongelach begroet. Wij moeten, zo besloot de heer Ritmeester dit gedeelte van zijn betoog, dus blijven aandringen op verlaging van de belastingen en met de minister zeggen wij, dat de overheidsuitgaven in verhouding tot het volksinkomen te hoog zijn en dat zij omlaag moeten.

Vervolgens kwam onze woordvoerder dan te spreken over de noden van de middengroepen, waarover wij in de aanvang reeds het een en ander hebben gezegd. Het is, zo zei spreker terecht, niet nodig om speciale groepen extra-toelagen te geven, maar het is evenmin nodig, sterker: ongewenst, om deze speciale groepen financieel in een toestand te brengen, dat zij het onmogelijk ver-

der kunnen volhouden. De heer Ritmeester kondigde op dat moment dan ook aan, dat, als de minister zou blijven bij zijn weigering om inderdaad aan de gerechtvaardigde verlangens op dit punt van, naar hij aannam, de meerderheid van de Kamer tegemoet te komen, hij zich gedrongen zou voelen met een amendement te komen om deze noodtoestand te ondervangen. Dat is, zoals men weet, enigszins anders gelopen. Dr. Lucas, van de K.V.P. heeft dat amendement tenslotte ingediend. Het is nu eenmaal zo, dat een kleinere fractie wel eens voor een grotere moet wijken, in het belang van de goede zaak.

Onze woordvoerder besprak ook nog de toezegging van minister Lief tinck, om met een vermindering van de school- en collegegelden te komen. De kosten voor 's Rijks kas zouden bedragen f 15 miljoen, maar de heer Ritmeester wees er niet ten onrechte op, dat de totale kosten niet door het Rijk worden gedragen, maar voor een zeer groot gedeelte ook door de gemeentebesturen en de bijzondere universiteiten en hogescholen. Wanneer de minister — en dat zou gerechtvaardigd zijn — het voornemen zou hebben, om aan alle instellingen, hetzij openbare, hetzij bijzondere, de inkomsten, die hij daar aldus aan zou onttrekken, op andere wijze weer te vergoeden, dan zou dit de Staat een zodanig bedrag kosten, dat men dit systeem beter niet zou kunnen doorvoeren, maar zich zou kunnen houden aan een noodzakelijke en betere wijze van verlaging van de belastingen.

Ook over de omzetbelasting heeft de heer Ritmeester nog uitvoerig gesproken. Hij verenigde zich daarbij met het standpunt van de Kamer van Koophandel voor Zuid-Holland, dat het kleine bedrijfsleven in een wanhopige dwangpositie is geraakt doordat tijdens de oorlog het stelsel van de eenmalige heffing is verlaten. Het verheugde hem zeer, dat de Minister de dagbladen en plaatselijke bladen alsnog had willen vrijstellen, dat hij de positie van de z.g. freelance journalisten aanmerkelijk had verbeterd met deze belasting betreft en dat hij de orthopaedische apparaten ook onder de vrijstellingen had opgenomen. Niet echter kon hij er zich mee verenigen, dat boeken belast bleven.

In het stelsel van 1933 waren boeken vrij; onze opvatting van beschaving bracht dat mee. De „Deutsche Kultur“ deed ze belasten en onze woordvoerder voelde het als een ernstige fout, dat nu reeds vijf jaar de boeken nog steeds door de omzetbelasting waren belast. Sterk drong de heer Ritmeester aan op de vrijstelling van de zo populaire appelsappen, tomatensappen en vruchtensappen en ook het z.g. „tussentarief“ achtte hij niet aanvaardbaar.

De voortzetting van de behandeling der fiscale ontwerpen zal nog wel aanleiding geven, op de kwestie van de omzetbelasting nader terug te komen.

Deze burger

heeft eens, een deel van zijn eerbiedwekkende leven, op het eilandje Curaçao doorgebracht. Hij liep daar als een zeer wit en zeer vadsig heer in de eeuwige zon door de eeuwige passaat en sedertdien heeft hij alle zes Nederlandse Antillen in zijn ruime hart gesloten. Hoeveel plaats er in dat hart is, daar hebt u geen denkbeeld van.

Ik ben mij sedert dien voor die zes peuterige eilandjes, die met hun allen, met hun reusachtige olie-raffinaderijen, met hun havens, hun centjes en hun honderd-vijftig-duizend aardige mensen, niet groter zijn dan onze Betuwe, blijven interesseren en daarom zou hij graag willen dat u daar ook eens een beetje op lette. Dat is wel nodig. Want ze zijn het waard. En de Nederlandse vlag wappert daar op de drempel tussen Noord- en Zuid-Amerika en dat is zo onbelangrijk niet.

weet u, in Nederland weet men veel te weinig van de Nederlandse Antillen. Van hun strijd om de autonomie. Van hun strijd onderling. Van hun streven en leven. In onze Staten-Generaal hebben wij het wel eens over dat aardige stukje Koninkrijk, maar dan blijkt altijd dat de hoogedelgestrenge h.h. en d.d. Volkvertegenwoordigers, over de hele linie en met uw welnemen, niet bijster veel begrip hebben van wat daar, om het fraai en indrukwekkend te zeggen, leeft en streeft en zelden sneeft.

Afijn...

Enfin, deze burger wilde alleen dit zeggen: dat daar binnenkort verkiezingen worden gehouden voor de Staten der Nederlandse Antillen. Er zijn, op alle eilandjes tezamen, een stuk of tien partijen en die zijn niet op hun mondje gevallen. De strijd is er Caraïbisch-vurig, opwekkend en luid. Men beoefent daar de politiek als een prikkelende sport en soms denk ik wel eens dat zo'n democratie-in-de-kinderschoenen, die oude, eerbiedwaardige democratie van ons wel een kleine injectie zou kunnen geven.

Op het ogenblik blaken Curaçao en Aruba van verkiezingsheerlijkheid. Bonaire en de drie Minuscule Bovenwindjes doen het wat kalmer-an.

Allerlei grote mannen staan aangegord voor het tournooi in de zon.

U en ik en wij allemaal moeten daar met plezier en met belangstelling naar kijken, vindt

DEZE BURGER.

STALEN MEUBELEN
„GISO“-LAMPEN

VAN WEEK TOT WEEK

De hardste les

In Elseviers Weekblad gaf de bekende Amerikaanse journalist Alsop zijn conclusies ten opzichte van de strijd in Noord-Korea.

Zijns inziens heeft die strijd vele gebreken aangetoond in de Amerikaanse strijdmethode, die, evenals in Wereldoorlog II, in en met overstelpende vuurkracht het individu (d.w.z. het mensenleven) zo lang mogelijk beveiligd — men kan beter 1000 granaten verliezen dan 1 mensenleven!

Bij deze methode (die in W.O. II meermalen zware en nodeloze verwoestingen aanrichtte) dient men echter te beschikken over **BETERE** vuurwapens, tanks, bazooka's enz. dan op Korea het geval was, aldus Alsop.

Dit is een nijpend probleem, maar nog nijpender is het vraagstuk, dat zich ook in ons legerijde voordoet (onze militaire medewerker wees er in zijn artikelen op) en dat Alsop zeer juist, zeer duidelijk en onomwonden omschrijft:

„Er moet een einde komen aan de verkeerde opvatting, dat het moreel verhoogd kan worden door legerwinkeltjes, cantines en films, in plaats van door het innerlijk vertrouwen van de soldaat, dat zijn uitrusting beter is dan welke andere uitrusting ook. Iedereen die, zoals Uw verslaggever, heeft gezien hoe gehele regimenten werden weggevaagd omdat zij onvoldoende opgeleid waren, zal dit begrijpen.

Het is heel mooi om uitgebreide hoofdkwartieren te hebben, geweldige diensten achter de frontlinie en een jeep voor iedere sergeant van de genie. Maar het is niet van essentieel belang. En louter verkwistende uitgaven kunnen geen overwinning brengen aan een natie, die uit anderhalf miljoen mannen 20 divisies vormt, terwijl zij strijdt tegen een volk, dat er 80 uithaalt. Door de hardste zelfucht zullen de diensten meer divisies, afdelingen van de luchtmacht en bemanningen van oorlogsschepen moeten halen uit iedere honderdduizend man. Anders zullen we het niet overleven.”

Laat ons hopen en vertrouwen, dat ook in dit land de nieuwe bewindsman voor Defensie deze les OVERAL en ONVERBIDDELIJK zal toepassen.

Oud, Ziek, Arm

Wij lezen in de rubriek „De Helpende Hand” van het weekblad **Burgerrecht**:

„Is er een lezer in Den Haag, die voor een paar oude mensen een kachelijde heeft? Met angst zien ze de winter tegemoet, omdat ze er geen meer hebben (het oude zakte in elkaar) en het niet kunnen kopen. En voor een oude lieden-tehuis zoeken wij een bruikbare radio. Tenslotte: wie ziet kans zeer artistiek speelgoed van restjes stof en plastic, gemaakt door een zieke verpleegster om wat te verdienen, aan de man te brengen?”

Een paar „gevallen” uit de wereld van de „fatsoenlijke armoede”, die tegenwoordig vooral door ouden van dagen, zieken en kleine spaarders wordt bewoond.

En wij dachten zo: hoe is het mogelijk dat in dit landje oude mensen geen kachelijde kunnen kopen en dat zij met angst voor kou en honger de winter in moeten! Hoe is het mogelijk dat voor een oudelieden-tehuis om een bruikbare radio moet worden gebedeld en dat een zieke verpleegster speelgoed moet maken om wat te verdienen!

O ja, en dan is er nog een geval uit onze eigen „praktijk”. Een 86-jarige weduwe in Den Haag kon onmogelijk vóór 15 October haar kachelijde stoken omdat ze geen geld heeft om voldoende kolen te kopen. En dus leed ze in de ijskoude Septemberdagen in haar eentje kou en ellende.

Minister Joekes, moet er voor oud en ziek en arm in dit land dan niet RUIM worden gezorgd, ook al behoren de stumpers niet tot de „arbeiderskringen?”

Anti-Middenstand (1)

Reeds vaker spraken wij in deze kolommen over de tweeslachtige politiek van de Nederlandse socialisten met betrekking tot het middenstandsvraagstuk. Enerzijds wordt de coöperatieve gedachte verbreed en de middenstand bij de verbruiker als „kapitalist” gedoodverfd, anderzijds poogt men diezelfde middenstand te doen geloven, dat alleen het Nederlandse socialisme haar redding kan brengen, omdat dit haar beschermt tegen „nog grotere kapitalisten”. Het is wel betreurenswaardig, dat er altijd nog middenstanders zijn, die het slachtoffer worden van deze tweeslachtige politiek en niet beseffen, dat de socialistische gedachte een uitgesproken vijand is van de belangen van de middenstand. Wij zouden dit onderwerp niet opnieuw hebben aangesneden, ware het niet, dat de Nederlandse Verbruiks-coöperaties de laatste tijd

in de dagbladen een grote campagne lanceren, die niet alleen demagogisch, doch ook in psychologisch opzicht dom en grof genoemd moet worden. In de advertenties van de Nederlandse Verbruiks-coöperaties wordt n.l. letterlijk het volgende beweerd:

„In het kapitalistische stelsel wordt alles wat U nodig heeft gemaakt om er zo veel mogelijk aan te verdienen. Daarin schillen gevaren. Daarom roept de Coöperatie een halt toe aan ongebreideld winstbejag. In haar eigen bedrijven is het winstmotief uitgeschakeld”. Dit moet de middenstand maar slikken. Ze weet nu in ieder geval heel duidelijk, waar zij aan toe is, als het gaat om de concurrentie-methoden, die door de coöperatieve gedachte worden toegepast.

Anti-Middenstand (2)

Wij willen op de onwaarheden, waarmede de Nederlandse Verbruikscoöperaties haar bestaansrecht menen te moeten bewijzen, niet uitvoerig ingaan. Een ieder, die enig inzicht heeft in het economisch leven, zal het duidelijk zijn, dat de argumenten van de Nederlandse Verbruikscoöperaties niet alleen onjuist, doch zelfs dwaas zijn. Wel willen wij opnieuw waarschuwen tegen de politieke organisatie, die achter dit alles zit, doch in deze campagne ongenoemd blijft, n.l. de Partij van de Arbeid. Zij is het, die haar aanhangers rijp maakt voor de coöperatieve gedachte en wel in die zin, dat de arbeiders-verbruikscoöperaties door de in hoofdzaak socialistische verbruikers als verlengstuk worden gezien van de socialistische politieke partij. De argumenten, die de Nederlandse Verbruikscoöperaties gebruiken, komen uit het oude revolutionaire propagandarsenaal van de vroegere S.D.A.P. Werkelijk, er is noch bij de Partij van de Arbeid, noch bij de verbruikscoöperaties veel veranderd in vergelijking met vroeger. Van de Partij van de Arbeid kan slechts worden gezegd, dat zij, zulks in tegenstelling met de vroegere S.D.A.P., met alle winden meedraait. Mogen vele middenstanders dit alles nu eens terdege beseffen.

Blind

In de Maas- en Nieuwsbode heeft onlangs een bericht gestaan over een besluit van de gemeenteraad van Mook en Middelaar, waarbij wordt bepaald, dat het aan elk lid van het vrouwelijk geslacht boven de leeftijd van 12 jaar verboden is, zich in de gemeente in het openbaar te vertonen anders dan gekleed in een rok of jurk, welke tenminste tot aan de enkels reikt. Mook zal dus vrijwel uitsluitend avondjurken te zien geven. Het behoeft wel geen uitvoerig betoog, dat deze eigenaardige maatregel reeds vele processen heeft uitgelokt, aan het verloop waarvan wij echter weinig aandacht zullen besteden. Het gaat hier om het besluit op zichzelf, dat weer een staaltje vormt van de blijkbaar altijd nog voorkomende Nederlandse bekrompenheid. Men moet toch wel zeer blind en kortzichtig zijn, indien men zich het hoofd breekt over dergelijke problemen, terwijl de wereld worstelt met vraagstukken, die beslissend zijn voor het bestaan van miljoenen mensen. Blijkbaar gaat aan vele leden van de gemeenteraad van Mook de betekenis van de wereldproblemen voorbij. Mook meet maar met maatlaten. Gelukkig de mensen, die geen andere zorgen kennen.

Televisie

Naar wij in de grote pers lezen vormt de televisie een probleem voor de Koninklijke Nederlandse Voetbal Bond (K.N.V.B.). Zoals bekend werd reeds te Eindhoven een voetbalwedstrijd per televisie uitgezonden. Een dergelijke gebeurtenis zal zich — zij het met toestemming van de K.N.V.B. — zeker herhalen. Het gaat hier echter nog om experimentele uitzendingen. In sportkringen vrees men evenwel, dat, indien televisie in Nederland algemeen ingang heeft gevonden, bij het slechte weer vele voetballiefhebbers thuis blijven en de wedstrijd via de televisie zullen volgen. Wij vragen ons af, of deze vrees inderdaad is gewettigd. Wij denken hierbij aan de vrees, die er 25 jaar geleden bestond, toen de radio tot ontwikkeling kwam t.w. de vrees van de dagbladders, met betrekking tot het „gesproken nieuws”. Er gingen destijds vele stemmen op, die verwachtten, dat de nieuwsberichten het bestaansrecht van de dagbladen zouden aantasten. Journalisten zagen zich met werkloosheid bedreigd en meenden, dat hun toekomst uitsluitend bij de radio lag. Deze vrees is volkomen ongegrond gebleken, omdat het gesproken nieuws nimmer de intieme sfeer van het dagblad heeft kunnen benaderen. Zo zal het ongetwijfeld gaan met de televisie en sportwedstrijden. De ware sportliefhebber zal — ook bij slecht weer — naar de velden trekken, omdat de televisie toch een surrogaat blijft. Daarom geen zorgen voor de tijd.

Cijfers

Het ene Sovjet-ministerie na het andere wordt geprezen wegens het vervullen van zijn productie-quotum met 100% of meer, zo lezen wij in de Observer. In zijn toespraak tot de Opperste Sovjet gaf de minister van Financiën, Zwerew, te kennen: „Gedurende het gehele afgelopen jaar hebben sommige ministeries en centrale afdelingen nagelaten de bureaux en ondernemingen, die onder hen ressorteren, te laten controleren door accountants. In vele industrieën heeft sedert jaren geen accountantscontrole meer plaats gevonden”. Over productie-cijfers gesproken!!

Eerherstel

Velen zullen er met voldoening van hebben kennis genomen, dat aan de heer P. Dourlein tenslotte de hoogste militaire onderscheiding, de Willemsorde, is verleend. Het is een verdienste van de Parlementaire Enquête-Commissie, dat zij een juist licht heeft geworpen op de gedragingen van deze held tijdens de bezettingstijd, gedragingen, die destijds geheel verkeerd werden uitgelegd en die er toe hebben geleid, dat de heer Dourlein jaren lang ondank als werelds loon heeft moeten incasseren. Hij toch was de man, die als parachutist neergelaten, door de Duitsers werd gevangen genomen. Toen het hem duidelijk werd, dat hier verraad in het spel was, wist hij uit de gevangenis te ontsnappen en naar Engeland uit te wijken, alwaar hem een minder prettig onthaal werd bereid, aangezien men hem niet geloofde. Daar werd hij tenslotte opgesloten. Gelukkig is echter de waarheid toch aan het licht gekomen. Wij kunnen de Parlementaire Enquête-Commissie dankbaar zijn, dat het voor een groot deel haar werk is geweest, om aan deze ernstige dwaling een einde te maken.

COMMISSIES KOMEN BIJEE

De Commissie voor Financiële en Belastingpolitiek der V.V.D. zal op Dinsdag, 7 November a.s., 's avonds te 7.30 uur, in Hotel Terminus, Stationsweg 80, 's-Gravenhage, een bijeenkomst houden betreffende de paragraaf Financiële en Belastingpolitiek van het Werkprogram. Partijleden, die tot deze bijeenkomst toegang wensen, dienen zich zo spoedig mogelijk telefonisch of schriftelijk te wenden tot het Algemeen Secretariaat, Koninginnegracht 61, 's-Gravenhage, tel. 111768, waarna zij een uitnodiging zullen ontvangen.

De Commissie van de Defensie der V.V.D. zal Vrijdag, 10 November a.s., 's avonds om 8 uur, in Hotel Terminus, Stationsweg 80, 's-Gravenhage, een bijeenkomst houden betreffende de paragraaf Landsverdediging van het Werkprogram. Partijleden, die tot deze bijeenkomst toegang wensen, dienen zich zo spoedig mogelijk telefonisch of schriftelijk te wenden tot het Algemeen Secretariaat, Koninginnegracht 61, 's-Gravenhage, tel. 111768, waarna zij een uitnodiging zullen ontvangen.

De Kunstcommissie van de V.V.D. zal Maandag, 6 November a.s., des avonds te 7.30 uur, in Hotel Terminus, Stationsweg 80 te 's-Gravenhage, een bijeenkomst houden betreffende de culturele paragraaf van het Werkprogram. Partijleden, die tot deze bijeenkomst toegang wensen, dienen zich zo spoedig mogelijk telefonisch of schriftelijk te wenden tot het Algemeen Secretariaat, Koninginnegracht 61, 's-Gravenhage, telefoon 111768, waarna zij een uitnodiging zullen ontvangen. Op pag. 7 vindt men een aankondiging betreffende de bijeenkomst van de Commissie van de Wederopbouw.

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Weekblad van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie

Voorzitter Redactie-comm.:
Drs. H. A. Korthals.
Redactie-secretaris: Mr. E. Elias.
Adres. Spuistraat 274, ingang Raamsteeg, telefoon 36325.
Administratie: Postbus 43, A'foort, tel. 5267.
Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 per jaar.
Voor het zenden van abonnements- en advertentiegeden: Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie“ te Amersfoort.
Losse nummers 15 cent.
Voor advertenties wende men zich tot de administratie.

NIEUWS

van de J.O.V.D.

De afdeling Groningen der J.O.V.D., organiseert op 25 en 26 Nov. in de Jeugdherberg „Us Blau Hiem“ te Appelscha, voor de provincies Groningen, Friesland en Drenthe, een regionaal weekend. Aanvang des Zaterdag om ± 5 uur. De bedoeling van dit weekend is, de oprichting van nieuwe afdelingen in genoemde provincies aan te moedigen. Wij nodigen dan ook alle jongeren, die in ons werk belang stellen, uit, naar Appelscha te komen. Er zullen enkele interessante voordrachten worden gehouden en er blijft ruim tijd over voor gesprekken. De deelnemerskosten zijn nihil, ieder is de gast van de J.O.V.D.

Wij verzoeken de V.V.D.-functionarissen in onze Noordelijke provincies nadrukkelijk, hun volle medewerking aan het welslagen van dit weekend te willen verlenen. Hoe meer jongeren in onze J.O.V.D. worden verenigd, hoe sterker de V.V.D. komt te staan.

Inschrijvingen voor dit weekend (tot 18 Nov.) moeten worden gezonden aan: **Secr. J.O.V.D., Groningen, Mr. W. de Sitterstraat 13A**, waar alle verdere inlichtingen zijn te krijgen.

TOCH NIET V.V.V.!

De secretaris van de afdeling Perszaken der Ned. Spoorwegen heeft in een ingezonden stuk (zie vorig nummer) bezwaren ingebracht tegen een redactioneel stukje, waarin het „Vlug, Veilig en Voordelig“ der N.S. niet in alle opzichten aanvaard werd. Het ontbrak aan tijd en gelegenheid om onder het ingezonden stuk dadelijk een antwoord te stellen; dit geschiedt thans hieronder.

In bedoeld ingezonden stuk wordt betoogd dat de veiligheid der treinreizigers niet in gevaar werd gebracht door onbewaakte overwegen doch uitsluitend de veiligheid der weggebruikers.

Dat is natuurlijk onjuist, omdat een behoorlijke botsing immers ontsporing kan veroorzaken? En brengt ontsporing de veiligheid der reizigers niet in gevaar?

Onze opmerking dat op vele plaatsen de overwegen, die de spoorwegen kruisen, NIET voldoende uitzicht bieden is WEL juist en door ons bovendien ter plaatse gecontroleerd. Laat de secretaris voor Perszaken zich nu ook eens persoonlijk overtuigen van het geheel of gedeeltelijk ontbreken van voldoende uitzicht bij meerdere

C = P - I + O

(Ingezonden)

De heer Stoffel brengt in zijn beschouwing in het nummer van 13 October van Vrijheid en Democratie de wens naar voren, dat de waarheid als een koe: Consumptie = Productie min Investatie, als motto bij elke beschouwing gebruikt zal worden. Welnu hier is het als titel gebruikt, alleen is de letter O erbij geplaatst, de O van opsouperen en dat doen wij zolang de betalingsbalans nog geen gezond evenwicht heeft gevonden. Alle krachten moeten worden ingespannen om van deze O een nul te maken. Laten wij nu maar niet al te veel gaan dokteren aan de I van investatie, want wij moeten investeren om het steeds groeiend overschot aan arbeidskrachten werk te kunnen geven. Dus moet de oplossing gezocht worden in een kleinere C en in een grotere P.

Hier is inderdaad nog wel iets te bereiken en misschien zelfs wel zonder het consumptiepeil, lees wat men als welvaart gevoelt, al te veel te verlagen, waar de huidige loon- en prijspolitiek heendrijft. Maar dan moet de arbeid, die verricht wordt, ook zo efficiënt mogelijk zijn, of met andere gewone woorden: er moet zo weinig mogelijk rompslomp zijn, want rompslomp kost arbeidskrachten, die niets produceren.

Daarom zo min mogelijk overheidsvoorschriften, elk voorschrift kost voor de handhaving en uitvoering en overheidspersoneel en personeel bij het bedrijfsleven, dat dus niet aan het eigenlijke productieproces deelneemt, maar wel de producten verbruikt. Wat er nodig is aan overheidsvoorschriften moet zo duidelijk en eenvoudig mogelijk zijn, desnoods met opoffering van de soms ad absurdum opgevoerde poging om de uiterste rechtvaardigheid te betrachten, door middel van een omslachtige en dus arbeidverslindende procedure.

Zowel aan het een als aan het ander hapert nog wel iets.

Men heeft wel eens aan onze partij gevraagd of zij reëel kan aanwijzen wáár bezuinigd kan worden. Het antwoord kan door ons allen gegeven worden. Is het niet mogelijk, dat een ieder, die in dit opzicht goed gefundeerde voorstellen kan doen of die volledig gedocumenteerde gevallen van inefficiënt optreden van ambtenaren weet*, dit ter kennis brengt van het Hoofdbestuur, opdat dit de voorstellen of voorvallen, eventueel via de Kamerleden, ter kennis van de betrokken instantie of Minister kan brengen? Hierdoor kan de V.V.D. een wezenlijke bijdrage leveren om tot een efficiënter overheidsapparaat

overwegen op het traject Varsseveld-Winterswijk. De boerenbevolking weet hoe de begroeiing behoorlijk uitzicht belemmert en houdt hiermee angstig — verstaat u: angstig! — rekening, maar ook niet-achterhoekers maken van die overwegen gebruik.

En nu wij dus toch weer over de leemten bij „Vlug, Veilig en Voordelig“ schrijven, ook nog dit:

Is het onmogelijk het publiek aan de loketten sneller en meer efficiënt te bedienen, en dat meer loketten worden bezet door efficiënt werkende kaartjesverkoopsters (verkopers)? Wij hebben persoonlijk in de afgelopen weken weer tweemaal de onvoldoende service aan de loketten van station SS Den Haag ondervonden, terwijl een kennis zo juist zijn hart over hetzelfde euvel (te Maastricht) in een Maastrichts blad heeft gelucht; is het onmogelijk dat op de secundaire lijnen en lijntjes (Arnhem-Winterswijk, Arnhem-Roermond) de rijtuigen en vooral de accessoires behoorlijk worden gereinigd, en dat op kleine perrons en bij lange treinen door optrekken e.d. wordt gezorgd, dat oudere en invalide reizigers en moeders met kleine kinderen geen

te geraken. Een ieder zal er op bedacht zijn om zijn eigen zaken zo doelmatig mogelijk te beheren, maar de Nederlandse Staat is een zakelijke onderneming, waarin wij allen deelgenoot zijn.

Maar ook het bedrijfsleven zelf zal nog het een en ander kunnen en moeten doen. Vooral de kleinere ondernemers zullen terdege moeten nagaan of in hun bedrijf alles zo doelmatig mogelijk geschiedt. De grote ondernemingen doen dit reeds in ruime mate. Een kleine ondernemer zal wellicht door een enkel betaald advies zijn bedrijf doelmatiger kunnen inrichten en daardoor improductieve arbeidskrachten kunnen besparen, hetgeen prijsverlagend kan werken.

Ook is het misschien nuttig, wanneer meer deskundigen dan schrijver dezes, eens nagaan of er op de bijkomende kosten niet bezuinigd kan worden, er zijn b.v. gevallen bekend, dat 20 % van de consumentenprijs besteed wordt aan reclame. Inrichting van zakengebouwen, de wijze van de verdeling der goederen enz. Dit alles moet uiteindelijk door de gebruiker worden betaald. In de afgelopen 100 jaar zijn de eigenlijke productiekosten zeer sterk gedaald door de mechanisatie. De distributiekosten daarentegen zijn lang niet in dezelfde mate verminderd, ondanks de verbetering van het transportwezen, in hoofdzaak door een grote vermeerdering van de bijkomende kosten.

Reeds zijn een aantal firma's er toe overgegaan om direct van hun fabrieken naar de winkels te leveren. Weliswaar zouden dan weer categorieën werknemers (tussenhan-

De hoofdlijnen van het Nieuw-Guinea vraagstuk

(Ingezonden)

Naar de inhoud van het artikel van 29 September over bovenstaand onderwerp, geschreven door Mr. G. Vonk, zou zowel het afstaan als het niet-afstaan van Nieuw-Guinea provocatie betekenen. Staat Nederland N. Guinea af, dan provoceert het de kwaadwillige elementen in Indië door betoon van zwakheid; staat Nederland N. Guinea niet af, dan provoceert het geheel Indië door een plotseling vertoon van wil en kracht.

Omtrent het eerste geval is op te merken, dat zwakheid zeker nooit goede wil opwekt, maar dat een voortzetting van onze slaphed vermoedelijk nauwelijks aandacht zou trekken; althans niet in Indonesië of andere vreemde landen.

Onze positie in N. Guinea werd reeds vrijwel onherstelbaar gecompromiteerd door een onzer vertegenwoordigers in Indië (was het Mr. Van Royen?) toen deze de toezegging deed dat over N. Guinea „gepraat“ zou kunnen worden. En hij werd door onze regering ten deze niet gedesavouéerd. Als men een tegenstander toegeeft, dat over een rechteloos gestelde eis

levensgevaarlijke atletiek moeten plegen bij het verlaten van de trein (overtuigt u bij aankomst van de trein uit Arnhem te 18.22 aan het station Aalten — het woord „schandaal“ was de zachtste omschrijving, welke wij vernamen).

Wij zijn erkentelijk voor het vele goede dat de N.S. hebben gepresteerd en nog dagelijks presteren, maar de directie, dan wel haar secretaris voor de afdeling Perszaken moet zich niet op het standpunt stellen, dat zij onfeilbaar zijn en dat op de waardering „Vlug, Veilig en Voordelig“ geen enkele bemerking is te maken en dat geen enkele gemotiveerde klacht kan worden ingebracht.

del) het toch al groeiende leger van de werklozen vergroten, maar aan de andere kant is detailprijsverlaging door kostenverlaging het aangewezen middel om de dreigende inflatiespiraal te ontgaan. Tevens kunnen dan meer goederen voor dezelfde geldhoeveelheid worden gekocht, die dus ook geproduceerd moeten worden en dus werkgelegenheid scheppen.

In het kort gezegd dus een omschakeling naar de direct productieve zijde van het bedrijfsleven. Hier ligt een taak voor de overheid om de steer daarvoor te scheppen.

Hier kan iets, misschien zelfs wel veel bereikt worden, indien men bereid is zich hierop in te stellen.

Het spreekt vanzelf, dat deze verandering slechts zolang moet duren als nodig is om de achterstand in te halen. Daarna kan men weer zien in hoeverre men de andere kant uit moet en kan om het natuurlijk evenwicht in goederenproductie en consumptievermogen te herstellen.

Hier kan de econoom met vrucht in de leer gaan bij de ingenieur, die de regeltechniek beheerst.

Voor alles moet de letter O een nul worden, anders verarmt het volk als geheel en de enkeling moet dan mee verarmen.

*) Als voorbeeld geef ik het volgende voorval: ruim een jaar geleden was er een verschil van mening over een rekening van een aannemer in een dorp in Drenthe. Ter oplossing van dit geval begaven zich twee ambtenaren per auto over een afstand van 17 km. heen en 17 km. terug naar de aannemer om over het verschil van 45 cent te praten. Commentaar overbodig. Dit voorval is echter te lang geleden om — zelfs goed gedocumenteerd — ter kennis te brengen, doch er spreekt een mentaliteit uit, die wij helaas ook nu nog wel kunnen constateren.

„gepraat“ kan worden, heeft men daarmee een recht toegekend. En het was overduidelijk, dat de roerige elementen van Indië zich daaraan vast zouden bijten. Zou onze regering zonder meer dit recht ontkennen, dan is het niet twijfelachtig welke reacties hierdoor bij de heer Soekarno en zonder en met zijn medewerking in het gistende deel van Indië ontkend zouden worden. Voor onze landgenoten in Indië zouden de gevolgen zeker fataal zijn.

Nu wij Ambon aan de Republiek hebben uitgeleverd en bereid zouden zijn het lot van onze landgenoten in Indië aan een draad te binden is het toch kinderlijk ondoordacht onze edelaardige gevoelens ten opzichte van N. Guinea in feiten te willen uitdrukken.

Tenzij wij nieuwe wegen zouden durven bewandelen. Indien wij Engeland en Amerika begrip zouden kunnen bijbrengen van onze rechten in Indië en van onze goede bedoelingen ten opzichte van de Staat Indonesië zou een ernstig vermaan, onder aanduiding van eventuele sancties, door de regeringen dezer landen gericht tot de Indonesische regering omtrent de gedragslijn, die van haar verwacht wordt, zonder twijfel een pacificerende werking hebben; indien Nederland en Australië in samenwerking de machtspositie, die zij, ondanks hun geringe militaire kracht, in de Staten-verbanden innemen, zouden gebruiken om begrip voor hun goede bedoelingen te verkrijgen, dan zou het onder onze hoede houden van N. Guinea moeilijk zijn zonder roekeloze verontachtzaming van onze landgenoten in Indië.

Maar wij liepen en lopen willoos in het gevolg van Amerika en Engeland. Omdat wij zo zwak, maar vooral omdat wij zo theoretisch en lamkendig zijn.

Ir. G. M. DE JONGH
SCHIFFER

ONZE FOTOGRAAF WAS IN OUD-LEUSDEN

*Des Ritmeesters
overtuigingskracht*

*Even uitrusten
van alle
problematiek*

*De herfstzon verlicht
de geest*

De ernst des levens

*Senatoriale hooggeleerdheid
achter de kathedraal*

OP SCHERPE SCHAAFTSEN!

De reorganisatie der sociale verzekering

(Ingezonden)

1. **D**e strijd om de uitvoeringsorganisatie der sociale verzekering heeft ook in dit blad weerklank gevonden. In het nummer van 9 Juni wijdde mr. C. F. Haarman te Groningen een bespreking eraan, in het nummer van 13 October een schrijver, die zich L. noemt en van oordeel was, dat de Regering zich met haar plannen op glad ijs begaf. Het is jammer, dat geen van beide schrijvers zijn functie heeft vermeld, daar het altijd aardig is te weten uit welke hoek de wind waait. Schrijver dezes, Voorzitter van de Raad van Arbeid te Rotterdam, acht het gewenst de nadruk erop te leggen, dat hij niet van plan is — evenmin als de beide andere auteurs dat zullen zijn geweest — het probleem der uitvoeringsorganisatie alleen vanuit zijn eigen beroepsstandpunt te bekijken. Hij heeft slechts het gezichtspunt van iemand uit de praktijk willen kenbaar maken. De inhoud van dit artikel is dus slechts geïnspireerd door de wens op neutrale, objectieve wijze bij te dragen tot het ontwerpen van het beste plan voor de toekomstige uitvoeringsorganisatie. Dat dit plan totaal afwijkt van de suggestie van beide vorige schrijvers, moge dan ook worden gezien als symptoom van het feit, dat hun standpunt in onze kringen beslist niet de communis opinio vertegenwoordigt. Onlangs bleek bij een „hearing” over dit probleem van deskundigen door de fracties uit de beide Kamers, dat de stemmen staakten. Ook in zuiver liberale kring wisselen de opinie's en het is onjuist om het zo voor te stellen, alsof het onze politieke visie is, die critiek op de minister gebiedt.

2. **W**aarin vindt dit meningsverschil zijn oorzaak? Waarschijnlijk in de (onbewuste) eenzijdigheid van degenen, die een bepaald standpunt verdedigen. De rol, welke men in de huidige uitvoeringsorganisatie vervult, het soort orgaan, waarbij men is betrokken, het streven om eigen positie te verstevigen, althans niet te verzwakken, het zijn allemaal factoren, welke onbewust iemands standpunt beïnvloeden. Uiteraard geldt dat precies zo voor ons. Wij bieden onze eigen suggesties dan ook slechts aan als een poging om in een eerlijk streven naar de waarheid op alle facetten het licht te doen vallen. We durven dus ook allerminst te stellen, dat alleen onze mening het liberale standpunt weergeeft. Het tegendeel is waar! Indien onze vertegenwoordigers straks in de Kamers zullen hebben te beslissen, mogen zij evenwel ook hebben kennis genomen van het hierna volgende.

3. **H**et is nodig drie punten voorop te stellen:

1. De ervaring met het „zelf-doen” bij de uitvoering der sociale verzekering is te gering; de pleiters ervoor kunnen het gehele terrein der sociale verzekering niet overzien;
2. de scherpe veroordeling van alles wat naar de overheid zweemt, is niet in het belang van een goede liberale politiek;
3. het gaat bij de plannen voor de toekomstige uitvoeringsorganisatie in wezen om heel andere moeilijkheden als waarvan de heren Haarman en L. gewagen.

4. **H**et loont de moeite op elk punt heel in het kort in te gaan.

Ad 1.
De ervaring met het „zelf-doen” is te gering, omdat het totnogtoe alleen maar op basis van vrijwilligheid geschiedde. Werkte een werkgever niet voldoende mee, dan werd hij uitgestoten en verwezen naar de „overheidsorganen”. Alle kwade risico's konden hierdoor worden vermeden. Het zelf-doen heeft slechts nog maar

wittebroodsweken gekend en is allerminst geharnasd voor de moeilijkheden van het gewone leven. Dat gewone, dagelijkse leven heeft immers altijd te maken met de honderdduizenden slechte betalende, de nalatigen, de knoeters en de steeds van beroep en woonplaats wisselenden. Indien, naar wij hopen, het plan ener bedrijfstaksgewijze opbouw van de uitvoeringsorganisatie der sociale verzekering doorgaat, zullen de mensen van de huidige bedrijfstaksgewijze lenlijk opkijken, als zij bemerken in wat voor schijnwereld zij totnogtoe hebben mogen leven.

Het „zelf-doen” is bovendien beperkt geweest tot (gunstige) gedeeltes van drie takken van verzekering, te weten de land- en tuinbouwongevallenverzekering, de ziekteverzekering en de kinderbijslagverzekering. De risico-overdracht van de industriële ongevallenwet kan nauwelijks meetellen. Het „zelf-doen” heeft zich dus nog te weinig kunnen ontwikkelen, is ook te weinig gehard, om volleerd te zijn. Met name ontbreekt het onderling op elkaar afgestemd zijn, zodat bij monopolisering van het systeem de waarborg voor efficiënte, gemeenschappelijke uitvoering zou ontbreken. Alleen de Federatie van Bedrijfsverenigingen kan als goed voorbeeld van onderlinge, vrijwillige samenwerking gelden. Het spreekt dan ook van zelf, dat indertijd uit een oogpunt van rendabele, efficiënte uitvoering de gezamenlijke administratie aan de C.V. Centraal Beheer werd opgedragen. Het door de minister voorgestelde, door de beide vorige schrijvers zo fel bestreden, Centrale Administratie Kantoor beoogt niet anders dan een nieuwe vorm van het administratiekantoor van Centraal Beheer te zijn.

Ad 2.
Het streng critiseren van toenemende overheidsbemoeiing is in deze tijd dringend nodig en gewenst. Gaat men echter te ver, dan vervait men in de fout van onze voorvaders in de 19e eeuw, tegen welke extreme vrijheidspolitiek eindelijk Van Houten een dam wist op te werpen. Indien de liberalen van onze dagen voortgaan te fulmineren tegen alle overheidsbemoeiing, graven zij heel gauw hun eigen graf. Overheidsbemoeiing is niet altijd verkeerd, zij kan vaak niet worden gemist. Wel kan over de preciese grenzen worden getwist. Men doe dat dan echter met een reële blik, welke niet is verduisterd door de panische angst voor alles wat naar staatsbemoeiing zweemt.

Het is nog altijd goed-liberaal om voor de overheid daar een taak aanwezig te achten, waar de belanghebbenden het zelf niet kunnen klaarspelen. Uiteraard zullen die belanghebbenden dat zelf nooit willen erkennen. Wie ziet tijdig het eigen falen? Daarom is de nuchtere, neutrale blik van het algemene bestuursapparaat nodig om te kunnen corrigeren, stimuleren of ontplooiën.

In de ondernavige quaestie is de leiding van de overheid nodig teneinde de zelf-uitvoerende bedrijfsverenigingen in het gareel te houden en daardoor te verwezenlijken, dat altijd als eerste het landsbelang wordt gediend.

We pleiten, dus niet tegen zelf-doen, we pleiten om principiële en praktische redenen vóór zelf-doen, mits dat niet tot benadeling van de algemene belangen kan leiden. Van die benadeling zou sprake zijn, indien bij het zelf-doen alle leiding zou ontbreken en de bedrijfsverenigingen met name bij de volgende 5 punten de vrijheid zouden hebben niet te coördineren en de belangen van de miljoenen verzekerden aan de versplintering prijs te geven.

Die vijf punten zijn: 1) de medische contrôledienst; 2) de administratieve buitendienst; 3) de financiële dienst; 4) de technische administratie; 5) de statische dienst.

Samenwerking op deze terreinen is zo dringend nodig, dat de overheid in het algemeen niet mag toelaten, dat er dissidente bedrijfsverenigingen zouden zijn, welke om redenen van eigen belang de nationale opzet der sociale verzekering in de wielen zouden rijden. Enkele uitzonderingen (grafisch bedrijf, havenbedrijven, etc.) zullen wenselijk zijn.

De betrokkenen zien dat zelf ook best in, evenals de leden van de Federatie van Bedrijfsverenigingen dat indertijd hebben ingezien, toen zij in één organisatorisch verband samengingen en aan Centraal Beheer haar administratie opdroegen. Ook thans wijst men erop, dat men hoopt vrijwillig tot die samenwerking te komen. Het geeft te denken, dat men dan zo fel tegen het soortgelijke voorstel van de minister opkomt. Wat zit daar achter?

Ad 3.
Het feit, dat er bij het „zelf-doen” sprake is van een cirkelquadratuur komt bij de heren Haarman en L. niet naar voren. Toch is dit de oorzaak van alle problemen. Immers, „zelf-doen” is prachtig, maar de uiterste consequentie is, dat men in een stad 26 kantoren van 26 bedrijfsverenigingen heeft met 26 medische diensten, buitendiensten en administratieve apparaten. Om dit funeste gevolg van het extreme zelf-doen te ontlopen, heeft men in de Stichting van de Arbeid indertijd het gezamenlijke administreren van de overigens autonome bedrijfsverenigingen voorgesteld. Maar voor de arme minister, die dit voorstel in een wetsontwerp heeft overgenomen, is thans geen goed woord over! Waarom? Omdat ieder op zichzelf het „baas zijn in eigen huis” belangrijker acht dan een nationaal gedachte en opgezette, alsmede efficiënt uitgevoerde sociale verzekering.

We willen voorts wijzen op de problemen van bureaucratisme, papieren zelf-doen en specialisatie.

Het bureaucratisme is overal aanwezig waar het aantal employeerden te groot wordt. Dat geldt voor de overheid, als voor het bedrijfsleven. Toch mag dit uiteraard geen aanleiding geven tot de wens, dus altijd maar in heel kleine groepjes versplinterd te blijven! Men pakke liever het probleem „zelf aan en trachte het spook van het bureaucratisme uit de organen, die noodzakelijk groot zijn, verwijderd te houden.

Van papieren zelf-doen is sprake, als de belanghebbenden slechts formeel bij de uitvoering zijn ingeschakeld, doch feitelijk buiten alle beleid en buiten alle beslissingen staan. Zo is het thans bij de algemene bedrijfsverenigingen, zo is het in vele opzichten bij de huidige vakbedrijfsverenigingen. De man in de straat is niet geïnteresseerd bij en oefent geen invloed uit op het uitvoeringsbeleid. Hij doet dus niet zelf. Hoe men hem wel kan interesseren en inschakelen is een moeilijke quaestie, welke totnogtoe door de vertegenwoordigers van de huidige bedrijfsverenigingen niet uitputtend is behandeld.

Tenslotte eist de specialisatie van het sociale verzekeringswezen, dat alleen deskundigen en technici zich met de dagelijkse administratie bezighouden. De wetten worden steeds ingewikkelder, de papieren steeds omvangrijker en de machines steeds moeilijker te bedienen. Het echte „zelf-doen” wordt steeds meer onmogelijk, de normale belanghebbende staat steeds verder

van de uitvoering af. Wel zou men kunnen trachten hem meer in te schakelen bij de beslissingen over premieën, loonvaststellingen en uitkeringen. Hiertoe hebben wij verschillende keren uitgewerkte voorstellen aan de hand gedaan (in Arbeid en Sociaal Maandblad). Over deze wettelijke problemen van het zelf-doen hebben de heren Haarman en L. echter niet gesproken.

5. **M**inister Joekes is tot de indiening van zijn wetsontwerp gedwongen. De belanghebbenden zelf kwamen er niet uit. Zij wilden op eigen houtje steeds meer van de papeten en zorgden steeds minder voor vrijwillige coördinatie. De Regering, welke al bijna zes jaren met het probleem tobt, moest eindelijk wel ingrijpen. Bovendien had zij rekening te houden met de bestaande organisatie. Elke bedrijfsvereniging streefde naar machtsvergroting, Centraal Beheer hoopte zelf het nieuwe centrale administratiekantoor (en dan helemaal alleen) te worden, elk een wilde zich zoveel mogelijk uit de erfenis van de oude „overheidsorganen” (Rijksverzekeringsbank en Raden van Arbeid) verrijken. Dit is allemaal volkomen in de haak en verdedigbaar. Een goede, nieuwe en algemene organisatie kan alleen worden opgezet, indien de overblijfselen van een verouderd, niet meer gewenst systeem worden opgeruimd. Het is dan echter wel nodig, dat men voor de over te nemen taak uitgerust en bekwaam is. Dat is het nu juist wat ontbrak. Niemand had enige ervaring en deed enige moeite in onderlinge samenwerking zich op de nieuwe taak voor te bereiden. Zelfs vergat men in de hitte van de strijd, dat de Stichting van de Arbeid indertijd zelf als voorwaarde voor het zelf-doen het zoveel mogelijk gezamenlijk administreren had gesteld.

Daarom heeft de minister terecht ingegrepen en een organisatie voorgesteld, waarin de bedrijfsverenigingen de beleidstaak krijgen en de administratie verplicht wordt ondergebracht bij een centraal orgaan (precies zoals het totnogtoe bij Centraal Beheer geschiedt en zoals Centraal Beheer gehoopt had het met uitsluiting van alle „mededingers” te zullen krijgen). Om dan echter niet met het overcomplete, deskundige personeel van Rijksbank en Raden te blijven zitten, heeft de minister voorgesteld in het nieuwe gezamenlijke administratie-orgaan ook het personeel van genoemde instanties op te nemen. „Ook”, dus niet het personeel van de Raden en Bank alleen, maar ook niet dat van Centraal Beheer of andere combinaties alleen.

Helaas bleek het ontwerp van de minister een aantal structurele fouten te bevatten, welke — wil het ontwerp acceptabel zijn — beslist verwijderd dienen te worden. In de rede van jhr. Van Holthe tot Echten zijn die duidelijk aangestipt. Het ontwerp in zijn geheel is dan zeer goed aanvaardbaar; het is dan een getrouwe afspiegeling van het voorstel van de Stichting van de Arbeid.

6. **O**nze vertegenwoordigers in de Staten-Generaal doen dus goed de hoofdgedachten van het ontwerp van minister Joekes te aanvaarden en te volstaan met de noodzakelijke amendementen. Het ontwerp in zijn geheel af te wijzen en het laatste compromisvoorstel van de Stichting van de Arbeid te volgen, zou beslist indruisen tegen het belang van de sociale verzekering in het algemeen en de belangen van de verzekerden in het bijzonder.

Mr. N. E. H. VAN ESVELD.

Hoe werken de STATEN-GENERAAL?

Op de Studie-conferentie te Oud-Leusden kregen wij na de door vele conferentiegangers bijgewoonde Morgenwijing door ds. V. E. Schaefer, Hervormd predikant te Amersfoort, een interessante uiteenzetting over de practijk van de werkwijze van de beide Kamers der Staten-Generaal. Eerst sprak Prof. Mr. A. N. Molenaar over de Eerste Kamer.

Hoe wordt er in de practijk van de door het Reglement van Orde uitgestippelde werkwijze gebruik gemaakt?

Op de derde Dinsdag in September, na de opening door H.M. de Koningin in de verenigde vergadering, komt de E.K. voor de eerste maal bijeen. Dan wordt mededeling gedaan van de benoeming van de voorzitter door de Kroon en vervolgens overgegaan tot de benoeming van de verschillende commissies. Een Commissie voor de Verzoekschriften behandelt niet alleen ingekomen adressen b.v. over wetsontwerpen, doch ook bezwaarschriften van personen, die zich op een of andere wijze benadeeld gevoelen. Soms leidt de behandeling van een verzoekschrift tot het vragen van inlichtingen aan de Regering. Verder is er een Gemengde Commissie voor de Stenografie (met de Tweede Kamer), tevens Commissie van Beroep voor de stenografen en een Commissie voor Huishoudelijke Aangelegenheden.

Onlangs zijn er drie nieuwe commissies ingesteld, n.l. voor Uniezaken, Buitenlandse Aangelegenheden en Economische Zaken. Deze commissies dienen tot het verkrijgen van inlichtingen van de Regering, in tegenstelling tot soortgelijke commissies van de Tweede Kamer, die met de Regering in overleg kunnen treden.

Spreker behandelde vervolgens de aanvankelijk mislukte pogingen van Mr. Wendelaar tot instelling van een Indonesische Commissie en een Commissie voor Militaire Aangelegenheden. In beide gevallen werd door onze fractie aangevoerd, dat de desbetreffende onderwerpen van zo grote betekenis zijn, dat ook de E.K. in staat moet worden gesteld desgewenst vertrouwelijke inlichtingen van de Regering te verkrijgen. Merkwaardigerwijze vonden de desbetreffende voorstellen alleen steun bij de C.H. en de C.P.N. De A.R. meenden, dat de Indonesische zaken toch reeds verknoeid waren, terwijl van de zijde der beide grote partijen werd betoogd, dat de taak van de E.K. een andere is dan die van de Tweede. Verder achtte men voor incidentele onderwerpen, zoals Indonesië, geen commissie nodig; hier zou het interpellatierecht van nut kunnen zijn.

Hoewel onze fractie op het standpunt bleef staan, dat in dergelijke belangrijke zaken vertrouwelijke informatie bij de regering meer nut kan stichten dan een openbaar debat, werd ons voorstel met grote meerderheid verworpen. Hetzelfde gebeurde met de militaire aangelegenheden. Toch heeft onze fractie achteraf voldoening van haar initiatief gekregen, want bij de wijziging van het Reglement van Orde is een Commissie voor Uniezaken ingesteld, terwijl laatstelijk de Commissie voor de Defensie, waarin beide Kamers vertegenwoordigd zijn, een uitbreiding onderging, zodat nu alle fracties daarin aandeel nemen.

Bovendien is bepaald, dat de commissie desgewenst ook zonder de ambtelijke (militaire) leden kan vergaderen.

Aangezien de E.K. niet het recht van amendement bezit, bepaalt de behandeling van wetsontwerpen, waaronder ook de begrotingen, zich tot de hoofdzaken; men geeft een oordeel over het algemeen beleid.

De ingekomen wetsontwerpen worden in de vijf afdelingen onderzocht, waarna de Commissie van Rapporteurs een Voorlopig Verslag opmaakt. Na het verschijnen van de Memorie van Antwoord kan nog overleg met de Regering plaats hebben, voordat het eindverslag verschijnt, waarin wordt verklaard, dat het wetsontwerp rijp is voor openbare behandeling. Dit is onder meer onlangs gebeurd met het wetsontwerp, regelende de aansprake-

lijkheid van de overheid voor maatregelen tijdens de bezetting, toen velen niet bevredigd waren door de wijze, waarop de regering de rechtszekerheid van belanghebbenden wilde waarborgen. Het is de leden ook toegestaan een nota in te dienen over belangrijke onderwerpen, welke aan het Verslag wordt gehecht. Dit is door spreker geschied met de Indonesische quaestie.

Wat kan men nu zonder het recht van amendement bereiken, wanneer men bezwaren tegen een wetsvoorstel heeft? Men kan aandringen op een bepaalde toezegging van de Regering of in een motie zijn standpunt belichamen, doch daarvan dient alleen in uiterste noodzaak gebruik te worden gemaakt. De E.K. heeft onlangs terecht uitgesproken, dat een motie verband moet houden met een aan de orde zijnd onderwerp. Men zou zich kunnen indenken, dat men zich bereid zou verklaren om voor te stemmen, indien de Regering een zgn. novelle (spoedige herziening van het wetsontwerp) toezegt, doch formeel is dit niet juist en in zo'n geval blijft

slechts verwerping over. Spreker kwam nadrukkelijk op voor het recht van verwerping; maar al te dikwijls verkeren de Staten-Generaal door tijdsgebrek, b.v. doordat de werkdur van een wet bijna is verstreken, in een dwangpositie en de Regering verlangt dan het laten varen van overwegende bezwaren om een vacuum te voorkomen, zoals b.v. bij de Noodvoorziening-Drees.

Dit is een verwerpelijke methode, welke onze parlementaire democratie ondermijnt. Hetzelfde kan gezegd worden van ingrijpende wijziging van een wetsontwerp door de Regering tijdens de behandeling in de Tweede Kamer, waardoor dit geheel van karakter verandert. Dit heeft zich o.a. voorgedaan met betrekking tot een wettelijke regeling van accijnzen en invoerrechten, welke oorspronkelijk voor geheel Indonesië bedoeld was, maar na de soevereiniteitsoverdracht alleen voor Nieuw Guinea zou gelden. De E.K. had hiertegen terecht overwegende bezwaren en spreker heeft er toen toe medegewerkt, dat de Regering de toezegging deed het onderwerp voorlopig door de Gouverneur bij ordonnantie krachtens de Machtigingsregeling te doen regelen, om daarna bekrachtiging door de Staten-Generaal te vragen. Het wetsontwerp is vervolgens ingetrokken.

(Vervolg op pag. 8)

HONIG

IN PAKJES VAN 6 STUKS 15 CENT

IN BUSJES VAN 25 STUKS 60 CENT

HONIG BLOKJES met vlees bouillon

DUIDELIJK!

In het nummer van 26 October van het weekblad „Christelijk Historische Nederlander”, in welks redactie vier Tweede Kamerleden van de Christelijk Historische Unie zitting hebben en twee Eerste Kamerleden, troffen wij een artikel aan onder de titel: „De gaande en komende man.”

Dit artikel behandelt de wijziging in de leiding van de departementen van oorlog en marine.

Over de komende man, mr. s'Jacob, begint de redactie vast te stellen, dat hij „nu reeds geen onverdeeld gunstige pers” heeft. Nadat de redactie dit heeft aangetoond met een aantal aanhalingen uit de pers, voegt zij daaraan het volgende toe:

„Tenslotte: De nieuwe minister zou zijn van Christelijk-Historische huize. Laten wij dus zeggen, dat dit een belofte kan inhouden voor de toekomst. Dan zeggen we nog niet veel, hetgeen wij met opzet doen, omdat we zijn optreden zullen afwachten en zijn beleid zakelijk beoordelen.

Daar de nieuwe bewindsmen niet is aangesloten bij de C.H.U., maakt dus de C.H.U. geen deel meer uit van dit Kabinet.

Wij kunnen niet zeggen, dat wij dit betreuren.

Daarvoor staan wij te kritisch tegenover dit ministerie, al zullen wij het ongetwijfeld steunen, wanneer 's lands belang dit gebiedt.”

Veel hebben wij hieraan niet toe te voegen. De christelijk-historischen zien dus een wijziging in de basis waarop het kabinet in 1948 is opgetrokken, omdat zij mr. s'Jacob niet beschouwen als iemand uit hun midden.

Deze mening is uitermate belangrijk en zal haar invloed op de opvattingen van anderen niet kunnen missen.

Belangrijk voor ons in het bijzonder is ook, dat eveneens wijzigingen zijn aangebracht met betrekking tot de staatssecretarissen. En wel zo, dat in het vervolg op het departement van oorlog geen geestverwant van ons meer zal zitten. Moge men beseffen, dat dit voor ons ook van niet geringe betekenis is!

En Wederopbouw

De Commissie van de Wederopbouw der V.V.D. zal op Donderdag, 16 Nov., 's avonds om 7.30 uur, in Hotel Terminus, Stationsplein 3 te Utrecht een bijeenkomst houden betreffende de paragraaf Wederopbouw en Volkshuisvesting van het Werkprogramma. Partijleden, die tot deze bijeenkomst toegang wensen, dienen zich zo spoedig mogelijk telefonisch of schriftelijk te wenden tot het Algemeen Secretariaat, Koninginnegracht 61, 's-Gravenhage, tel. 111768, waarna zij een uitnodiging zullen ontvangen.

Een vrouw in de Staten

De redactie van „Vrijheid en Democratie” is zo vriendelijk aan de organisatie „Vrouwen in de V.V.D.” geregelde plaatsruimte toe te staan voor politieke zaken, die vrouwen raken.

Copie voor deze rubriek moet gezonden worden naar de secretaresse Joh. H. Springer, Alexanderstraat 16, Haarlem, uiterlijk Vrijdagmiddags voor de verschijning van het blad van de daarop volgende week. De redactie-commissie, bestaande uit Mevr. Mr. E. A. J. Scheltema-Conradi, Mevr. C. Stemler-Tjaden en Mej. Joh. H. Springer, moet zich echter de beslissing over de plaatsing voorbehouden.

De eerste gebeurtenis, die ons van belang lijkt hier besproken te worden, is het intreden van mevr. mr. J. M. Stoffels-Van Haften in de Provinciale Staten van Noord-Holland wegens het bedanken van mr. Slingenbergh, die naar Den Haag is verhuisd.

Op 7 November zal mevrouw Stoffels beëdigd worden en haar werkzaamheden beginnen. Wij vinden het belangrijk, dat wederom een vrouw van onze richting in dit college zal werken en denken daarbij onmiddellijk aan mevr. M. Boissevain-Pijnappel, die van 1919 tot 1939 in de Provinciale Staten van Noord-Holland zitting had.

De partijen, waarvoor zij achtereenvolgens zat, verschillen van de onze niet alleen in naam. Ook het karakter en het programma van partijen evolueren en veranderen met onze samenleving. De geest, waarin zij haar taak verrichtte, was echter de onze en wij herkennen dezelfde trekken in het werk van vele onzer nieuwe vertegenwoordigsters. Bijna twintig jaar lang had mevr. Boissevain zitting in de commissie voor de Provinciale Ziekenhuizen, met een toewijding en kennis van zaken, waaraan wij allen een voorbeeld kunnen nemen; verstandig, overlegend zuinig en met een grote liefde en begrip voor patiënten en verplegenden.

Mevrouw Boissevain werd op 10 Juli van dit jaar 80 jaar. Door verschillende omstandigheden is haar jubileum in ons blad toen niet herdacht, hoewel de partijleden en vooral de „Vrouwen in de V.V.D.” haar niet vergaten. Dat mag ook niet, want het zijn figuren als mevrouw Boissevain, die wij nodig hebben, iemand, die geheel boven alle wrijvingen stond en reeds door haar persoonlijkheid en wijze van spreken een vergadering waardevol kon maken.

Wij menen haar en haar werk niet beter te kunnen eren, dan door haar een goede opvolgster te geven, die wij in mevrouw Stoffels, jong, intelligent en ondernemend als zij is, gevonden menen te hebben. Van harte hopen wij, dat mevrouw Stoffels, ook in de Commissies, die zulk een belangrijk deel van de arbeid in de Staten vormen en haast onmisbaar zijn om de tijd tussen de halfjaarlijkse zittingen te overbruggen, een vooraanstaande plaats zal innemen en dat zij een grote voldoening in dit werk zal vinden.

E. A. J. SCHELTEMA-CONRADI.

Hoe werken de Staten-Generaal?

(Vervolg van pag. 7)

Het is evenmin juist, zoals bij de Belastingsherziening 1947 is geschied, zeven wetsontwerpen samen te voegen. Bij bezwaar tegen één wetsontwerp zou men het geheel moeten verwerpen.

Het argument, dat de E.K. een college van revisie is, wordt te pas en te onpas gebruikt. De E.K. maakt deel uit der Staten-Generaal en is dus binnen bepaalde grenzen mede belast met de controle op het Regeringsbeleid. Dat een wetsontwerp in de Tweede Kamer met grote meerderheid is aangenomen, mag voor de E.K. geen rol spelen. Een vergissing is immers mogelijk, terwijl bij een beleidsvoetum de verhoudingen geheel anders kunnen liggen. De E.K. heeft haar eigen verantwoordelijkheid te dragen. Vroeger kwamen in de E.K. vrijwel geen fractievergaderingen voor en ook thans nog overweegt de individuele beoordeling, hetgeen spreker toejuicht. Ondanks de lawine van wetsontwerpen, welke men tegenwoordig te behandelen krijgt en waarbij soms enerverende politieke meningsverschillen optreden, heerst er in dit college een voortreffelijke geest.

(De rede van de heer Kort-hals over de Tweede Kamer plaatsen wij in ons volgende nummer).

„Ambon-therapie”

(Ingezonden)

Mr. Vonk heeft vorige week, als Ambon-medicus optredend, de diagnose gesteld van de dodelijke kwaal waaraan Ambon dreigt ten onder te gaan. Ik wil mij een ogenblik, hoewel jurist gelijk de heer Vonk, als Ambon-medicus aan zijn zijde stellen en mij verdiepen in de therapie, waar de door mr. Vonk gestelde diagnose om vraagt. Deze therapie geldt eigenlijk niet zozeer de Republiek der Zuid-Molukken, als wel de Republiek Indonesië, want het is in feite de laatste die aan een erge kwaal lijdt en niet de eerste. Deze kwaal is de onlaafbare honger om het zelfbeschikkingsrecht der Indonesische volkeren, als een rode draad geweven door de R.T.C.-accorden, te verorberen. Deze kwaal moge nu tenslotte bij Ambon meer tot het Nederlandse volk gaan spreken, dan bij de andere deelstaten, doch de symptomen ervan zijn veel ouder. En al komt bij Ambon het gevoel meer in opstand, dan bij de overige liquidaties der deelstaten, dit neemt niet weg, dat de onderhavige zaak een zuivere rechtswestie is, en wel een die ligt zowel op internationaalrechtelijke, nationaalrechtelijke en Unierechtelijke terrein. De regering heeft tot nu toe weinig blij gegeven dit te beseffen, heeft de tot Republiek Indonesia onthoofde R.I.S.,

die oorlog voert met volkeren, welke hun zelfbeschikkingsrecht wensen te effectueren, als „vredelievende” natie (de eis gesteld bij art. 2 Uno-Charter) in de Verenigde Naties geholpen en negeert de stelselmatige schendingen der R.T.C.-accorden, althans blijft geheel in gebreke om deze schendingen ongedaan te maken.

Ik deel geheel het oordeel van mijn collega-Ambon-medicus mr. Vonk, dat de Veiligheidsraad hier krachtens internationaal recht gehouden is een rechtsoordeel uit te spreken tegen de R.I. De ervaring, niet in de laatste plaats die van Nederland zelf, heeft echter geleerd, dat de uitspraak van zodanig oordeel, in hoge mate afhankelijk is van de al dan niet aanwezig geachte politieke opportuniteit. En in dit opzicht zal waarschijnlijk aan Ambon, hoewel juridisch op hetzelfde niveau gelegen, niet hetzelfde gewicht worden toegekend in de schaal der politieke Veiligheidsraadjustitie als aan Noord-Korea. De conclusie van deze therapie is derhalve dat in de eerste plaats Nederland zelf de genezende hand zal moeten uitstrekken. Nederland dat immers niet derde is in dit geschil, doch m.i. rechtstreeks partij uit hoofde der R.T.C.-accorden.

De Nederlandse regering echter heeft zich tot heden toe een zacht heelmeeester betoond, met de bekende gevolgen van de oude zegswijze. Wij mogen ons gelukkig prijzen, dat zulks niet is geschied op recept van de V.V.D., wier vertegenwoordigers meer dan wie ook bij herhaling op de bres hebben gestaan voor het zelfbeschikkingsrecht der volkeren van Indonesië. Desondanks laten de regerende heelmeeesters de patiënten nogal ongeïnteresseerd doorsukkelen, met gevolg dat de een na de ander overlijdt, behalve de

grootste die de kleineren tot nu toe opslokt, doch binnenkort misschien nog wel eens erg zal kunnen gaan lijden aan indigestie en hamer- en sikkkel-kanker. Het komt mij voor, dat het ogenblik bedenkelijk nabij geacht dient te worden, waarop onze V.V.D.-verplegers niet langer meer vertrouwen kunnen stellen in de van 1948 tot 1950 gebezigde regerings-geneesheren, ondanks de aanvankelijke verbetering van het ziektebeeld, en verandering van medici voorstellen, n'en déplaise het feit dat een der huidige doktoren een geestverwant van ons is.

Alkmaar, 28 October 1950.

Mr. Dr. C. BERKHOUWER.

Wij willen in verband met dit stuk wel herinneren aan de motie-Oud van dit voorjaar, waarin de regeringspolitiek op dit punt onomwonden werd afgekeurd. Die motie is toen verworpen omdat alleen een minderheid in de Kamer zich aan onze zijde schaarde. De meerderheid heeft toen haar zegen gegeven aan de door onze fractie zo fel afgekeurde politiek t.a.v. het zelfbeschikkingsrecht. — Red.

Lezingen voor Haagse vrouwen

Op Maandag 6 November zal mej. M. Th. C. van den Ent, lid van de subcommissie Sociale Zorg van de Haagse Demobilisatieraad voor de Haagse Vrouwen in de V.V.D. spreken over: „demobilisatie en haar problemen”. Deze bijeenkomst wordt gehouden des avonds te acht uur in „Carlton”, Boslaan, hoek Bezuidenhoutseweg.

Op Woensdag 22 November heeft de eerste van de serie lezingen plaats, die mevr. P. Walma van der Molen-Meindersma zal houden over het onderwerp: „Wat iedere vrouw moet weten van de 19e en 20ste eeuw om de eigen tijd beter te begrijpen.” Deze eerste bijeenkomst heeft plaats ten huize van mevr. Walma van der Molen, Van Lennepweg 7.

N.V. BOELE'S

Scheepswerven en Machinefabriek

BOLNES

Nieuwbouw en reparatie

N.V. Staalraadkabel- en Herculestouwfabriek

voorheen

J. C. DEN HAAN

GORINCHEM

DE ROTTERDAMSCH
DROOGDOK MIJ. N.V.

AFDELINGSSECRETARISSEN:

Onze administratie is gaarne bereid met U te spreken over de mogelijkheid van uitbreiding van onze lezerskring.

N.V. Lijm- en
Gelatinefabriek

„Delft”

FABRIEKSMEERK
TWEE TORENS

Tel. 106-363 — Delft

Voor dagelijks gebruik!

DE JONG'S
CHOCOLADE
CHOCOLADE
HAGELSLAG.
De eenige echte!

DAKEN -
VLOEREN

N.V. BETON- & PLATENFABRIEK
& GEBR. MYNLIFF NIMEGEN
TEL 20539

FUINARCHITECTUUR — BOOMKWEKERIJEN

Ontwerpen
Aanleggen
Onderhouden

GIJSB. VURENS

Ringvaartweg 98 - Rotterdam (O.) - Tel. 22114

MOMENT-OPNAME

De Nederlandse schilder Ouborg, die ook begrijpelijke en gevoelige schilderijen in zijn leven heeft opgebracht, produceerde onlangs met zijn tekening van vader en zoon een aberratie, die verontwaardiging wekte.

Wanneer men deze schilder de opdracht zou geven — en hij zou deze willen aanvaarden — in een gelijksoortige tekening het huidige politieke wereldbeeld te schetsen, zou het zeer de vraag zijn, of men een dergelijke productie nog een aberratie zou mogen noemen. Een reusachtige combinatie immers van vader en zoon, vriend en vijand, ideologie en religie, held en bloodaard, Oost en West, democraat en socialist, blank en bruin of geel of zwart, oorlog en vrede, realist en idealist, macht en recht, gevoels- en verstandsmens, dictatuur en volkssouvereiniteit, zee en liberaal, Kain en Abel, ja zelfs vriend en vriend, zulk een reusachtige combinatie, samengesteld in de onbegrijpelijke visioinaire lijnen eens Ouborgs, zou wellicht de huidige wereldwerkelijkheid meer nabijkomen dan welke andere uitbeelding ook. Hiermede zou echter thans alleen bewezen worden, dat niet de schilder aberrert, doch wel de wereld bezig is te aliëneren.

Dit is een ernstige zaak. En hiermede worde alleen gezegd, dat wij in onze Partij goed doen, het hoofd koud en het verstand paraat te houden.

* * *

Als er iets duidelijk schijnt, dan is het wel, dat de wereld op drift is en dat Nederland's enige kracht nog is die van het normale hersenvermogen en de doorgevoerde zelfbeheersing. Tegen die achtergrond van chaotische verhoudingen, ontwikkelingen en gebeurtenissen is het vóór alles Nederlands taak, het hoofd boven water te houden, volkenrechtelijk, nationaal, economisch en financieel.

Doch ook moreel!

Eenvoudig is dit niet. Dit komt thans wel in drie opzichten acuut naar voren, nl. met betrekking tot Nieuw-Guinea, Ambon en de Nederlanders in Indonesië.

Het Ambon-vraagstuk, dat door de Unci aan de Veiligheidsraad was voorgelegd met het verzoek de autoriteit der Unci te willen steunen, is — gelijk uit de persberichten der afgelopen week bleek — doodgelopen in het moeras der opzettelijke inertie van de Raad, die de veiligheid der Zuid-Molukkers niet telt.

Het Nieuw-Guinea-vraagstuk ligt nog steeds niet op het internationale vlak in de zin van vertroebeld te zijn door positief of negatief handelen van de Veiligheidsraad. Er is thans een Indonesische parlementaire missie in ons land, welke eerste optreden weinig gelukkig is geweest, en binnenkort zal het vraagstuk in een Ministers-conferentie op Unie-niveau worden besproken.

En het vraagstuk der Nederlanders in Indonesië is en wordt nog steeds van Indonesische zijde met de beide vorige vraagstukken in verband gebracht onder de druk van de aldoor in macht en vastberadenheid groeiende extremistische krachten in de Republiek Indonesia.

door
Mr. G. VONK

Het essentiële verloop tot dusver van deze drie thans acute vraagstukken kan onomstotelijk aanleiding geven tot bezwaren en zelfs verontwaardiging van Nederlandse zijde en geeft daartoe ook vrijwel algemeen aanleiding.

Noch ontkend noch miskend kan worden, dat de Veiligheidsraad met betrekking tot de strijd der Zuid-Molukken handelt tegen de aard en de strekking in van het Handvest der Verenigde Volken.

Evenmin kan genegeerd worden, dat het leven en welzijn der Nederlanders in Indonesië op onoirbare wijze afhankelijk dreigt te worden gesteld van het al dan niet afstaan van Nieuw-Guinea.

En nog minder kan worden voorbijgezien, dat zowel het een als het ander — zacht gezegd — niet in overeenstemming is met de ter Ronde Tafel Conferentie vrijwillig en eenstemmig gesloten overeenkomsten.

Reden te over voor verontwaardiging van Nederlandse zijde.

Kolder

Vorige week werd ons land een nieuwe zich noemende „uiterst rechtse vereniging“ onder de naam: „Nederlandse Concentratie“ rijker. In een oprichtingsvergadering, die de nieuwbakken organisatie te Utrecht hield, befoogde men met klem, dat men niet fascistisch was. Integendeel, men verklaarde „zelfs“ tegen het fascisme te zijn gekant. Wij vragen ons evenwel af, waarom met nadruk moest worden verklaard, dat men niet tot de fascistische wenste te worden gerekend. Immers, indien men daarvan zo overtuigd is, behoeft men zich toch niet van tevoren te verontschuldigen. Men schrok blijkbaar van de eigen woorden, waaruit men o.m. kon vernemen, dat „Nederland geen fut meer heeft“, „men zich kant tegen de West-Europese Federatie“, „men niet bereid is de zelfstandigheid te verkopen tegen een bord linzensoep“, „de groot-Nederlandse gedachte wordt voorgestaan“ en dergelijks fraais meer. Voorts werd president Truman nog als „smiling Harry“ betiteld. Deze groep wil niet fascistisch zijn, noch een nieuwe politieke beweging vormen. Wat men dan wel wil? Kankeren, platweg kankeren op een niveau, dat zich beneden elk peil beweegt. Waarlijk, ons volk heeft aan dergelijke „concentraties“ geen behoefte. De heren deden dan ook beter hun tijd en activiteit niet te vermorsen, doch deze in dienst te stellen van betere en belangrijker dingen. De bestaande politieke partijen bieden jaarlijks gelegenheid genoeg om ook de ontevredenheid in goede banen te leiden en deze ontevredenheid politieke uitdrukingskracht te verlenen op een wijze, waarmede het landsbelang is gebaat. Aan ongemotiveerde, afbrekende critiek hebben wij jaarlijks — zeker niet in deze ernstige tijden — niet de minste behoefte.

Democratisch (I)

In haar Memorie van Antwoord aan de Tweede Kamer over de algemene beschouwing Rijksbegroting zegt de regering enige interessante dingen omtrent de inhoud van het communistische dagblad „De Waarheid“. Volkomen terecht verklaart zij o.m., dat zij zich vooralsnog wenst te beperken tot een nauwlettend gadeslaan

Men bedenke echter: tegen de chaotische achtergrond van het gehele wereldbeeld, dit is in wezen de achtergrond van de strijd met elk middel tegen een opnieuw dreigende wereldoorlog en voor het behoud van de wereldorde, tevens reden te over voor verstandelijke bedachtzaamheid en zelfbeheersing.

Onze Partij draagt ten deze nog steeds grote verantwoordelijkheid, want de overdracht der soevereiniteit over Nieuw-Guinea kan grondwettelijk wederom slechts plaats hebben met een tweederden-meerderheid der Staten Generaal. In het onverhoopte geval, dat de socialisten en katholieken van zins mochten worden, de soevereiniteit over Nieuw Guinea toch over te dragen, zullen de stemmen van onze fracties wellicht de doorslag hebben te geven.

Bij de argumenten tegen deze soevereiniteitsoverdracht onzerzijds, uiteengezet in een vroeger artikel, is thans nog gekomen het argument, dat het optreden tegen alle internationale recht in op Ambon het moreel praktisch onmogelijk maakt, de Papoea-bevolking aan eventuele uitroeiing bloot te stellen, want het schijnt wel vast te staan, dat deze Melanesische bevolking zich te weer zal stellen tegen een Indonesische overheersing.

Nederland zal dan wellicht ten deze in de wereld alleen staan. Met het oog op de Ouborgse visie op deze wereld is er dan politiek vermoedelijk meer vóór dan tegen dit isolement op te merken.

van de ontwikkeling dier inhoud. De sterke teruggang van de lezerskring van „De Waarheid“ sinds de eerste tijd na de oorlog, is een teken van het genezingsproces, dat zich zonder dwang heeft voltrokken, aldus is de regering van oordeel. Hiermede heeft zij ongetwijfeld de spijker op de kop geslagen en haar beleid in deze is wel een bewijs, dat, ofschoon de democratie zich inderdaad moet beschermen tegen haar belagers, deze bescherming niet vroegtijdig op een te felle wijze moet worden aangepakt. De democratie zelf is in haar wezen een waarborg, dat ondemocratische gedragingen in haar gelederen zich automatisch wreken. De resultaten van een dergelijk genezingsproces, zijn belangrijker dan welk scherp verbod ook.

Democratisch (II)

Er kunnen zich in een democratische gemeenschap aanvallen van binnen uit voordoen, die met krachtige hand moeten worden bestreden. Dit is een plicht tot zelfbehoud. Van dergelijke middelen wordt slechts in het uiterste geval gebruik gemaakt, nadat de nodige, vaak langdurige lankmoedigheid aan de dag is gelegd. Zulk een geval doet zich in ons land thans voor in Finsterwolde, waar de communistische raadsmeerderheid sedert geruime tijd een wanbeheer voert. Een wanbeheer, dat zich niet alleen uit in een grove verwaarlozing van de gemeentezaken, doch ook in persoonlijke scherpe aanvallen tegen democratische ambtenaren der gemeente en de burgemeester. Het is niet alleen volkomen begrijpelijk, dat de regering in deze thans ingrijpt, het is tevens haar plicht. De communistische raadsmeerderheid in Finsterwolde heeft lang genoeg de tijd gehad om haar goede wil te tonen om zich aan de regels van het spel te houden. Zij heeft de democratische rechten echter misbruikt en haar plichten verzaakt.

In zulk een geval is ingrijpen noodzakelijk en ieder democraat zal van het ingrijpen der regering dan ook met voldoening hebben kennis genomen, in zoverre, dat er een einde komt aan het omhalsbrengen van de democratie, die het gevolg kan zijn, indien de democratische rechten niet moeten worden getreden.

☆ parlementaire flitsen ☆

Fiscaal debat werd voortgezet

Een verlate begroting in de Eerste Kamer

Toen de Tweede Kamer op Donderdag 26 October weder bijkwam, bleek een week van overleg tussen de vaste commissie voor de belastingen uit de Kamer en minister Liefstinck, dan toch tot overeenstemming in de vorm van een „fiscaal compromis“ te hebben geleid. Het kwam, kort gezegd, hierop neer, dat de minister zich toch nog bereid had verklaard de „middelbare“ inkomens, overeenkomstig het verlangen van de Kamermeerderheid, in sterker mate verlichting te geven dan in het oorspronkelijke Regeringsontwerp was voorzien. De deskundige ambtenaren van het Departement hadden daarvoor nu echter een fiscaal-technisch juistere tabel ontworpen dan het amendement-Lucas inhield. En de totale kosten van deze verlichting (waarbij overeenkomstig een voorstel van de heer Hofstra ook aan de „voet“ van de tabel nog een verdere verlichting voor de laagste inkomens was geïncorporeerd), welke f 31 miljoen bedroegen, zouden door compenserende verhogingen elders — en wel in de omzetbelasting — moeten worden gevonden.

Dat wil dus zeggen, dat die toch eigenlijk wel wat dwaze dreiging van een Kabinetcrisis naar aanleiding van deze aangelegenheid nu dus verdwenen was, maar het wil beshist niet zeggen, dat nu alles bostertje tot de (fiscale) boom was geworden.

Dit laatste geldt met name voor de verhouding tussen onze V.V.D.-fractie en minister Liefstinck. Wij hebben de vorige week reeds vermeld, hoe de heer Oud, die zich verzette tegen dit voortdurend werken onder de zweeper Kabinetcrisis, daarbij tevens reeds vaststelde, dat hij en zijn fractiegenoten zich niet in het minst bij voorbaat wensten te binden aan mogelijke compensaties, die belastingverhogingen elders ten gevolge zouden hebben. Compensatie zou immers óók — en beter — kunnen worden gevonden in: bezuiniging.

Het kan met het oog op de ontwikkeling van de politieke verhoudingen in de naaste toekomst wellicht zijn nut hebben om nadrukkelijk te stipuleren, dat de heer Ritmeester, die voor onze fractie in de vaste commissie voor de belastingen zitting heeft, zowel in die commissie als bij de verdere openbare behandeling aan die gedachte — dus dat men compensatie nu maar eens in bezuiniging of in het voorlopig achterweg laten van nieuw geprojecteerde uitgaven moet zoeken — heeft vastgehouden.

De V.V.D.-fractie is met de verdere verlichting van de belastingdruk op de middelbare en op de laagste inkomens gaarne accoord gegaan, maar zij heeft zich, evenals trouwens de anti-revolutionairen, gekeerd tegen de compenserende verhogingen in de sfeer van de omzetbelasting — met één uitzondering.

Die ene uitzondering vormde het openen van de mogelijkheid tot verhoging van de omzetbelasting op bepaalde ingevoerde artikelen (de z.g. invoerbelasting), welke verhoging feitelijk los van de compensatie-kwestie moet worden gezien. Het is zo, dat, in verband met het voor de heffing van omzetbelasting geldende cascadestelsel, waarbij ook leveringen van grondstoffen en halfabrikaten aan de belasting zijn onderworpen, de bestaande heffing van invoerbelasting op ingevoerde artikelen veelal lager is dan de belastingdruk, welke de omzetbelasting op binnenlandse goederen legt. Dit betekent dus een zwaardere druk op de binnenlandse goederen tegenover de buitenlandse. Herhaaldelijk komen daarover klachten uit het bedrijfsleven. De bij de vijfde nota van wijzigingen (verschenen na het nadere overleg met de Kamercommissie) op dit punt voorgestelde bepalingen hadden nu ten doel de mogelijkheid te scheppen, aan de achterstelling van het Nederlandse be-

drijfsleven in dit opzicht een einde te maken en de heer Ritmeester kon dan ook terecht aan de minister vragen: waarom komt gij eigenlijk eerst op het laatste ogenblik met dit voorstel?

Zoals reeds gezegd, met uitzondering van dit ene, zeer bijzondere geval, keerde de heer Ritmeester zich tegen iedere verdere, compenserende belastingverhoging. En daarvoor was temeer reden, waar de opneming van allerlei nieuwe artikelen in het „weeldetarief“ van 15% of in het z.g. „tussentarief“ van 6% en de verhoging van de omzetbelasting op „diensten“ van 3 op 4% weer een zwaardere druk op de handeldrijvende middenstand zou betekenen.

Ook de heer Cornelissen liet, als middenstandsexpert, hier namens onze fractie nog een krachtige waarschuwing horen. Ook hij wees op de noodzaak, het in bezuinigingen te zoeken. Hij noemde in dit verband de Spaarraad en de door deze uitgegeven „Spaarpost“.

Onze fractie steunde dan ook alle amendementen, die zich tegen deze verhogingen van de omzetbelasting richtten. Voor de bakkers en banket-

bakkers werd aldus reeds een gedeeltelijk succes bereikt door het vervallen van de plaatsing van biscuit, koekjes, gebak, e.d. in het tussentarief en door de vrijstelling van de omzetbelasting voor boeken in de kleinhandel.

Een politiek spel bedreef de heer Hofstra (Arb.) door zijn amendement om de reeds zeer matige verlichting van de inkomstenbelasting voor de hoge inkomens nog geringer te doen zijn en zelfs geheel te laten vervallen, met de bedoeling om het aldus mogelijk te maken, de verhoging van het percentage voor diensten te voorkomen. Hoe politiek dit spelletje was blijkt wel uit het feit, dat hij deze redenering volgde: Als gij, Kamermeerderheid, dat niet wilt, weet de middenstander dus, waaraan hij deze verhoging van diensten te danken heeft.

Zelfs de hem geestverwante minister wees echter op de sociale en economische bezwaren van een niet enigszins tegemoet komen aan de enorme druk op de hoge inkomens. Het amendement verkreeg dan ook alleen de stemmen van de socialisten en communisten.

Ook de V.V.D. is tegen verhoging van de omzetbelasting op diensten, maar zij wenst daarvoor geen verzwarende elders te aanvaarden.

Het debat over het gehele complex van fiscale ontwerpen kwam ook de vorige week nog niet ten einde en zou nu deze week weer worden voortgezet.

De behandeling van de begrotingen voor Unie-aangelegenheden en Overzeese Rijksdelen voor 1950 in de Eerste Kamer gaf prof. Molenaar en de meeste sprekers gelegenheid hun afkeuring en verontwaardiging uit te spreken over de, wij mogen wel zeggen: hoogst vrijmoedige

uitlatingen van de heer Yamin, lid van de parlementaire delegatie uit Indonesië, bij zijn aankomst op Schiphol, met betrekking tot Nieuw-Guinea. Gelukkig is hier nu eens onmiddellijk officieel op gereageerd en prof. Molenaar prees dit als een waardig antwoord van Nederlandse zijde.

Minister Van Maarseveen had in zijn Memorie van Antwoord medegedeeld, dat voor de overdracht van de torpedobootjager „Tjerk Hiddes“ „geen andere dan zakelijke voorwaarden waren gesteld“, maar in het licht van de gebeurtenissen op Ambon was onze woordvoerder van mening, dat tot die overdracht niet mocht worden overgegaan. Prof. Molenaar achtte dit een zeer ernstige zaak en zei: Als ik de minister was, zou ik liever aftreden, dan daar de verantwoordelijkheid voor te aanvaarden.

Weinig goede woorden had de heer Molenaar ook voor de Veiligheidsraad, die Ambon in de steek laat en ons „in de kou“ laat staan.

Tenslotte: prof. Molenaar wilde dit maal bij zijn algemene beschouwingen niet meer te zeer in het verleden teruggaan. Hij achtte het echter goed, er nogmaals op te wijzen, dat zijn fractie slechts in een dwangpositie, waarbij een negatief besluit nog ernstiger gevolgen zou hebben gehad, vóór de vervroegde soevereiniteits-overdracht had gestemd, maar dat zulks niet in het minst inhield een goedkeuring van 's ministers beleid in deze.

Datzelfde is, toen deze zaak in de Kamers aan de orde was, door onze fracties wel heel duidelijk en uitvoerig toegelicht, maar het kan geen kwaad, ter voorkoming van legenden, daar nu en dan nog eens aan te herinneren!

A.

Alleen voor de Galerij

(Ingezonden)

Wij leven in een tijd, waarin werkgevers en werknemers trachten samen te werken om het beste voor ons land te bereiken en deze samenwerking is o.m. de basis voor een eventueel succes der komende Publiekrechtelijke Bedrijfsorganisatie. Men mag inderdaad constateren, dat bovengenoemde samenwerking door de leidende figuren der arbeidersbeweging (ook het N.V.V.) in 't algemeen serieus wordt opgevat. Op 1 November luisterend naar het Jubileum-programma van de VARA moest ik evenwel met verontwaardiging constateren, dat de leidende figuren dier Omroep wel heel weinig begrip tonen voor hun taak, die samenwerking te stimuleren. Ik kan mij voorstellen dat bij een Jubileum iets verteld wordt over de strijd die werd gevoerd om de Vereniging een goede positie te doen veroveren, maar een programma waarin dermate onomwonden de klassenstrijd werd geroemd en gepropageerd, werpt een schril licht op de werkelijke bedoelingen van die partij, die zegt in zoveel opzichten van de vroegere S.D.A.P. te verschillen (of zit dit verschil alleen in de term „personalistisch“ socialisme, die eigenlijk niemand begrijpt?)

„Pour la galerie“ moet de P.v.d.A. veel doen, maar dat 't alleen voor deze „galerie“ was, dat deze uitzending was georganiseerd ('t zou al erg genoeg zijn) wil er bij mij niet in.

Den Haag. Mr. F. PORTHEINE.

Deze burger

vindt het vooruitzicht heerlijk, dat hij van overheidswege een melkman krijgt toegewezen misschien en hij hoopt nu maar dat de Staat zo goed en zo vriendelijk zal zijn hem ook een lijfgarde van groenteman, visboer en kolenknaap toe te wijzen; een lijfbakker, een eigen slager en een privé-ontbijtkoek-leverancier.

Daar mag het dan niet bij blijven, Vader Staat; ge moet die garde dan ook in mooie, eigen uniformen steken, ieder met eigen kengetal op de kraag, opdat deze, en iedere andere, burger wete dat hij met zijn eigen lijf-eigene van doen heeft, wanneer hij de fles, de mand en de zak aanneemt.

Dit alles is heerlijk. Nietwaar, waar zouden wij heengaan, wanneer wij, omdat de melk zuur, de vis bedorven, de koek oud en de koeltjes onbrandbaar blijken — zó maar van leverancier zouden kunnen veranderen?

Dit ware immers een hoog-kapitalistische uitwas? En een melkboer is een even vrije burger als deze burger — en géén slaaf, die door vele handen mag gaan.

Ik vind dat de overheid niet ver genoeg gaat. Dat ik, kapitalist, mijn koekbakker niet zelf en naar willekeur kiezen mag, is niet anders dan natuurlijk in dit leven dat in handen van de Staat ligt. Maar dit is mij toch nog te negatief.

Positief en nóg verkieslijker ware een regeling, waarbij de visboer en de bakker, de slager, de kolenman en de melkschalk aanwijzen wie zij te bedienen verkiezen.

Dat wij, de burgerdienaren van de Staat, op onze sjako het nummer mogen dragen dat ons indeelt bij het regiment, waarvan de melkboer de eerstaanwezende commandant-te-paard-en-met-de-zwaarden is.

Eerst dan zal deze burger gerust zijn op een redelijke en zinrijke ontwikkeling dezer maatschappij.

Eerst dan zal hij zonder schaamte en schroom, recht in de ogen durven kijken van de groentebroer, divisie commandant, chef-instructeur en meester van leven en dood van

DEZE BURGER.

Vragen over Defensie (I)

Het Voorlopig Verslag op de Oorlogsbegroting 1951 bevat een groot aantal vragen, gericht tot de minister.

Dit is inderdaad de beste wijze om voor talloze zaken, welke nimmer bevredigend werden verklaard of belicht, tot die duidelijke verklaring en belichting te komen.

Het zou de nieuwe bewindsman sieren indien hij daarin slaagde, maar het mag ook van de Volksvertegenwoordiging worden verwacht dat niet met minder wordt genoegen genomen.

Die vragen zijn grotendeels al in pers en periodiek naar buiten gebracht.

Is het, aldus de eerste vraag, welke ons van belang lijkt, b.v. de bedoeling, dat er naast de op te bouwen Atlantische-Europese divisies nog militaire groeperingen komen „voor enkele taken van nationaal karakter”? Het zou, aldus de toelichting, zeer worden gewaardeerd, wanneer de minister nauwkeurig (wij spatiëren - m.w.) aangeeft aan welke „bijzaken” buiten het Noord-Atlantisch Pact hij voor het leger heeft gedacht.

Dit is een van de hoofdzaken — en reeds bij de behandeling van deze begroting dient duidelijk te worden aangegeven wat onze defensie, behoudens de 4 à 6 divisies (want dat zal wel het desideratum worden) **dringend nodig** heeft voor:

- tactische luchtmacht en luchtafweer;
- het tegengaan van luchtlandingen;
- het handhaven van orde en rust (5e colonne);
- „burgerlijke” verdediging tegen lucht- en ander gevaar;
- kustverdediging.

Want indien de minister dit niet categorisch en duidelijk omlind kan aangeven, blijft „de gemeenschappelijke opbouw der defensie” immers volkomen denkbeeldig?

Vragen over Defensie (II)

Hoever en wat voor (wie is verantwoordelijk voor het Nederlands, waarin dit voorlopig verslag werd vervat?) troepen zullen naar Duitsland gaan en waar worden zij gelegerd en geëfend?

Zijn reeds stappen gedaan om het gesuggererde efficiency-onderzoek op het Hoofdkwartier van de Generale Staf in te stellen? (wij vestigen er nogmaals de aandacht op dat dit Hoofdkwartier niet alleen KAN maar MOET worden ingekrompen tot 1/2 à 1/3 van zijn sterkte - m.w.).

Waar blijft het duidelijke schema voor de opbouw van ministerie en hogere legerleiding benevens het bewijs dat die opzet efficiënt is?

Keert de Adjutant Generaal naast de directeur personeel toch weer terug?

Wordt de regeling voor de mobilisatie-slachtoffers niet te krenterig toegepast?

Waarom worden thans nog kolonelfuncties geschapen, zoals bijv. die van garnizoenscommandant te Rotterdam? Waarom kan dit commando niet worden opgedragen aan de commandant mariniers?

Waarom wacht in Harderwijk een hoofdofficier met de kolonelsrang al maandenlang op werk?

Waarom zijn de werkzaamheden van het afwikkelingsbureau van de O.D. nog niet beëindigd?

Vragen over Defensie (III)

Waarom moet de secretaris van de chef van de staf van de chefs van staven een generaal zijn?

Waarom zijn 2 gepensioneerde generaals en 2 dito kolonels de enige geschikte krachten om leiding te geven aan de sectie krijgsgeschiedenis van de generale staf en bij het legermuseum?

Waarom zijn de bedragen voor burgerlijk en militair personeel bij het Ministerie hoger dan in 1950, terwijl de administratie geenszins vlot loopt — „vaak moet men maanden wachten op antwoord, anderzijds zijn commandanten niet in staat zich voldoende aan de troep te wijden, omdat zij bedolven worden onder lawines van stencils, die alle met spoed moeten worden beantwoord?

Welke waren de kosten verbonden aan de detachering van een off. v. d. gen. staf gedurende 3 maanden in Zwitserland om het Zwitserse legersysteem te bestuderen, hoe hoog was zijn toelage en hoe verhoudt die zich tot andere ambtelijke toelagen in analoge gevallen?

Kan dienstneming bij de Nationale Reserve niet verplichtend worden gesteld voor bepaalde categorieën, b.v. voor hen, die vrijstelling verkregen als gewoon dienstplichtige?

Kan de LegerfilmDienst („die niet veel om het lijf heeft en niet veel werk meer schijnt te hebben”) niet worden opgeheven?

Hoever zijn de voorbereidingen tot samensmelting der militaire voorlichtingsdiensten, die zeer goed kunnen samengaan, gevorderd?

Wij laten het hierbij.

Onze lezers zullen uit deze vragen bemerken dat de 9 verslaggevers antwoord verlangen op vele vragen, welke in ons blad ook reeds werden gesteld.

Zij zullen met ons zeer benieuwd zijn naar het antwoord en vooral het gehalte van het antwoord van de minister.

En zij zullen tenslotte met ons de verslaggevers dankbaar zijn dat zij in het Voorl. Versl. over Hfdst. VIII B (Marine) duidelijk en uitvoerig hun oordeel gaven over de wijze, waarop de uitvinder van het Schnorkelapparaat, kaplt. lt. t. z. tit. J. J. Wichers, werd „beloond”, en dat zij, en alweer volkomen duidelijk, de wenselijkheid van een „volledig en objectief onderzoek” hebben uitgesproken.

De staatssecretarissen

De benoeming van vice-admiraal Moorman tot Staatssecretaris van Oorlog heeft reeds aanleiding gegeven tot de nodige commentaren. Van verschillende kanten is reeds het bezwaar naar voren gekomen, dat een zee-officier als Staatssecretaris van Oorlog zal optreden. Daarnaast komt het bezwaar, dat nog klemmender is; dat de combinaties van de functies van Staatssecretaris van Marine en Staatssecretaris van Oorlog in één hand te veel is en te zware eisen stelt (al was het alleen maar fysiek) aan één functionaris. Hoe zal vice-admiraal Moorman zijn dag verdelen; wanneer zal hij zitten aan het Lange Voorhout voor marinezaken, wanneer op het Plein voor landmacht- en luchtstrijdkrachten-zaken?

Bij de laatste defensie debatten in de Tweede Kamer is duidelijk de wens van de Kamer naar voren gekomen, dat behalve een Staatssecretaris van Oorlog en een Staatssecretaris van Marine, er in verband met de zeer vele taken, die nog open liggen op het terrein van de defensie, er ook een Staatssecretaris van de Luchtmacht zou komen. Dus in totaal drie Staatssecretarissen. Nu is men in de Regering tot een ander en naar onze mening minder gelukkig denkbeeld gekomen om de functies van Staatssecretaris van Oorlog en Staatssecretaris van Marine in één hand te brengen. Daarnaast komt dan nog het gerucht, waaraan o.m. de Haagsche Post en De Telegraaf reeds uiting hebben gegeven, dat het socialistische lid van de Tweede Kamer, de heer Evert Vermeer, die in de P.v.d.A. als deskundige geldt op het terrein van de defensie, benoemd zou worden tot Staatssecretaris van de Luchtmacht. Wij weten niet, of dit waar is en evenmin of dit gerucht gevolgd zal worden door een feit. Wel weten wij, dat dit gerucht reeds meer dan een jaar gaat, waarbij soms ook aan de heer Vermeer is toegedacht de functie van Staatssecretaris voor de Binnenlandse Veiligheid, die dan onder de minister-president en het Ministerie van Algemene Zaken zou komen te staan.

Maar wij willen reeds bij voorbaat verklaren, dat wij tegen een benoeming van de heer Vermeer buitengewoon ernstige bezwaren hebben voor de functie van Staatssecretaris van de Luchtmacht. Zelfs al zou hij bij het uitoefenen van een dergelijke functie kunnen steunen op de adviezen van luitenant-kolonel Koning, de commandant van het Vrijwilligers Opleidings Centrum te Wezep, die bij de jongste vacature van Minister van Oorlog van sommige socialistische zijden als bewindsman naar voren werd gebracht, dan toch menen wij, dat de heer Vermeer zozeer uitgesproken partijman is, dat daardoor de samenstelling van het Ministerie nog meer naar één kant zou gaan hellen.

Het lijkt ons bepaald gewenst, dat er drie staatssecretarissen bij Defensie zijn. Zoals de situatie op het ogenblik is en zoals deze volgens de geruchten dreigt te worden, gaan wij bepaaldelijk niet de goede kant uit.

Socialistisch Willekeurig Gezag

Op zichzelf verdient het denkbeeld van een organisatie als Steun Wettig Gezag de volle medewerking en instemming van ons V.V.D.'ers, die uit hoofde van onze denkbeelden van ganser harte instemmen met het steunen van het Wettig Gezag. De gang van zaken bij het Instituut van deze naam in ons land doet echter steeds meer twijfel opkomen, of dit instituut zich wel op de goede weg bevindt. Men schijnt in de toeleiding van dit instituut niet te begrijpen hoe noodzakelijk een goede propaganda en voorlichting is. Dat het is kunnen voorkomen, dat een propagandablad, dat reeds ter perse was in verband met de Landdag van S.W.G., welke in dit najaar te Dordrecht gehouden werd, niet verscheen, ondanks de honderden guldens, die voor het gereedmaken van dit propagandablad uitgegeven waren, achten wij een verschijnsel, waarop thans het licht dient te vallen. Daarnaast komen er de laatste tijd bij voortdurend berichten en geruchten tot ons, dat de socialisten hun invloed in S.W.G. willen vergroten. Als de socialisten bereid zijn steun te verlenen aan het Wettig Gezag, dan kan men dat niet anders dan toejuichen en dan dient men verheugd te zijn, dat er hier althans socialisten zijn, die anders over het Wettig Gezag denken dan de socialisten in België. Maar het deelnemen van de socialisten aan Steun Wettig Gezag brengt nog niet met zich mede, dat anderen worden weggedrongen, dat socialisten op alle knooppunten komen te zitten. Als

men denkt aan hetgeen in Tsjecho-Slowakije gebeurd is, dan moet iets dergelijks hier niet gebeuren.

Wij willen S.W.G. van harte steunen als het betekent: Steun Wettig Gezag, maar niet als het zou betekenen Socialistisch Willekeurig Gezag.

Justitia (I)

De president van de Amsterdamse Rechtbank heeft de agressie van de R.S.I. tegen de Zuid-Molukken een onrechtmatige daad geoordeeld en derhalve eveneens de medewerking van de K.P.M. aan deze agressie in de vorm van het ter beschikking stellen van schepen voor troepenvervoer en anderszins. De volkomen onafhankelijke Nederlandse rechter heeft dit vonnis op grond van zijn „juridische geweten” en zijn juridische inzichten uitgesproken. Het vonnis zal velen die de Ambon-zaak hevig beroert, goed hebben gedaan, doch is dat nu wel het belangrijkste van dit vonnis? Het belangrijkste lijkt ons echter dat de mogelijkheid van het uitspreken van dit vonnis berust op het bestaan van waarlijk democratische verhoudingen. Justitia kan en mag gelukkig blind zijn in ons land en kan en mag het recht afwegen zonder zich daarbij rekenschap te geven in hoeverre dit de overheid welgevallig kan zijn. Zij staat niet in dienst van en danst evenmin naar de pijpen van deze overheid, zij wil — om een koninklijke formulering over te nemen — zich zelve zijn en blijven. Dat is in deze verpolitiekte tijd de grootste democratisch-positieve waarde van dit vonnis — geheel daargelaten of het in hoger beroep bevestiging zal vinden.

Justitia (II)

Helaas zijn er heden ten dage velen, die niet alleen recht willen praten wat krom is, doch ook krom willen praten wat Recht (met een hoofdletter) is. De Nederlandse rechter heeft beslist, dat in het conflict tussen de R.S.I. en Ambon de actie van de Republiek Indonesië een onrechtmatige daad is, zo betoogt het Vrije Volk, maar, zegt het blad, deze vragen zijn niet slechts van juridische aard, zij dragen ook een uitgesproken politiek karakter. En het Vrije Volk (democratisch-socialistisch, zoals men weet) vervolgt:

„En daarom kan deze uitspraak politieke gevolgen hebben, die door niemand zijn te overzien. Dat had voor de rechter, als niet politiek-orgaan van de Nederlandse staat aanleiding moeten zijn zich niet bevoegd te verklaren. Want in wezen zijn alleen die organen van de staat bevoegd zo politieke beslissingen als de onderhavige te nemen, die aan ons volk of zijn vertegenwoordigers verantwoording voor hun beleid hebben af te leggen. De rechter heeft zich in deze zaak vertild.”

Voor Justitia als vertegenwoordigster van ons volk, aan wie ook de Staat verantwoording schuldig is, kan het Vrije Volk geen plaats inruimen. Wanneer „die organen van de staat” alsmede Het Vrije Volk een aangelegenheid tot een politieke zaak verklaren, kan Justitia wel inpakken. Het Permanente Hof van Internationale Justitie zal van Het Vrije Volk nu ook wel spoedig zijn congé krijgen.

Het is wel zeer triest dat een democratisch-socialistisch dagblad de onafhankelijkheid van de rechter zo krom tracht te praten.

Justitia (III)

De president van de Amsterdamse Rechtbank zal ongetwijfeld in overeenstemming met zijn juridische geweten hebben gehandeld, toen hij de K.P.M. in het ongelijk stelde. Niettemin moet men vaststellen, dat zijn vonnis in feite een nieuwe steen door de ruiten van het gebouw der Nederlands-Indonesische samenwerking is” schreef het onafhankelijk socialistische Parool, dat gelukkig zijn erkenning van de betekenis van de onafhankelijk recht sprekende rechter weet te scheiden van de feitelijke (politieke) gevolgen er van. Doch over „stenen” en „ruiten” en het „gebouw der Nederlands-Indonesische samenwerking” gesproken — over het Unie-gebouw wordt weinig meer gerept — bedenkt men dan niet, dat deze rechterlijke uitspraak zelf een „feitelijk gevolg” is van de hulp, welke een Nederlandse onderneming schenkt aan een actie van de R.S.I. tegen Ambon, welke, volgens minister-president Drees, het gehele Nederlandse volk met groot leedwezen en teleurstelling vervult? Wie heeft nu eigenlijk „de steen door de ruiten van het gebouw der Nederlands-Indonesische samenwerking” gegooid. Wij zullen er maar niet meer van zeggen dan dat de rechter in elk geval niet de eerste steen heeft geworpen.....

Staatsburgerlijke opvoeding (II)

Ischomachos was een volkomen mens

Is opvoeden mogelijk?

Voor de Grieken was het ideaal der opvoeding een „schoon en goed mens“. Een voorbeeld van zulk een volkomen mens is de figuur van Ischomachos in Okonomikos. Socrates treft hem aan als een welgesteld landbouwer, die zijn bedrijf behoorlijk in orde houdt, zijn vrouw en slaven liefderijk verzorgt en verstandig behandelt, zijn vermogen en bezittingen op de beste wijze aanwendt in het belang van godsdienst, staat en mensheid, zijn dagelijkse leven zo inricht, dat hij zijn militaire- en staatkundige plichten zo goed mogelijk vervult, buitendien er bijzondere waarde aan hecht door wandelritten, enz. zijn gezondheid behoorlijk te verzorgen.

Voor de Engelsen is gentleman de naam voor het type van een beschaafd, volkomen mens. Thomas Henry Huxley gaf er eens een omschrijving van in een toespraak tot arbeiders:

„Zulk een jonge man heeft een uitstekende opvoeding genoten, als hij in zijn jeugd zo opgevoed is, dat zijn lichaam de te allen tijde klaar staande slaaf van zijn wil is en makkelijk en gewillig alle arbeid verricht, waartoe hij in staat is; wiens verstand is als een heldere, koele, logische machine, in al haar onderdelen even sterk en gelijkmatig in het verrichten van haar arbeid en te allen tijde klaar om, net als een machine, alle soort werk te verrichten, 't zij lichamelijk of geestelijk; die zich goede kennis verschafft der grote fundamentele waarheden van de natuur en de wetten, volgens welke zij werkt; een man, die, al is hij dan geen atleet, toch vol leven en vuur is, wiens driften echter door een sterke wil in toom gehouden worden, wiens wil een fijngevoelig geweten gehoorzaamt, die geleerd heeft in natuur en kunst al het schone te vatten het gemene te haten en eerbied voor anderen te hebben als voor zichzelf“.

Wat is heden ten dage het opvoedings-ideaal van de Grieken en geven de woorden van Huxley, daterend uit het jaar 1899, nog de in Engeland algemeen aanvaarde omschrijving van de „gentleman“?

Het is wel uiterst moeilijk op dergelijke vragen het antwoord te geven en toch heeft het zin de vragen te stellen. De volkomen mens is een abstractie, voortkomend uit de beschouwingen van een tijd en een volk, een abstractie waarvan de betekenis voor de opvoeding zeker niet onderschat mag worden. Wij kunnen ons indenken, dat bij menige jonge Engelsman de kwalificatie: „je bent een gentleman“ gevoelens van trots wekt en stimulerend werkt. En dat anderzijds een vraag als: „Is dat gentleman-like?“ in haar uitwerking dieper treft dan bijv. een flinke uitbrander.

De beschaafde, volkomen mens moge dan een abstractie zijn en product van de beschouwingen van een tijd en een volk, als opvoedings-ideaal heeft hij voor velen van dat volk en in die tijd een enorme betekenis.

Wij hebben daar iets van ondervonden in de jaren der bezetting, toen een vraag als: „Ben jij een Nederlander?“ al voldoende was om een afgedwaalde te laten voelen, hoe groot onze teleurstelling over hem was, of een twijfelende in één ruk weer tot bezinning kon brengen.

De vraag rijst of we echter nog een voorstelling hebben van de beschaafde, volkomen Nederlandse mens, of die abstractie nog in onze samenleving als opvoedings-ideaal bestaat. En let wel: deze vraag heeft nog weinig te maken met het begrip:

Nederlandse Staatsburger in ideale zin.

In het jongste verleden hebben Nederlanders van formaat zich ernstige moeite getroost een omschrijving te geven van Nederlands geestesmerk. Wij denken hierbij aan de geschriften van wijlen prof. Huizinga, aan de brochures van prof. Josephus Jitta, prof. Jan Romein en anderen. We leren daaruit hoe ontzettend moeilijk het is precies te omschrijven wat nu wel een Nederlander is, maar desondanks hebben deze geschriften de niet te onderschatten betekenis ons bepaald te hebben bij een begrip, dat voor de opvoeding van ons volk, voor zijn voortbestaan als volk in de wereld zo ontzaglijk belangrijk is. Men kan er zich alleen maar over verbazen, dat zo vaak geconstateerd kan worden, dat dergelijke geschriften aan de aandacht van de massa ontglippen en niet alleen van haar, maar ook aan die van wie men verwachten mag, dat zij er zich ernstig mee zouden bezig houden: onderwijzers, jeugdleiders, en andere leiders en opvoeders onzer jeugd.

Bij zijn aanvaarding van het professoraat te Leiden, hield wijlen prof. dr. Huizinga een zeer merkwaardige rede over Historische levensidealen. De rede is destijds in druk verschenen en het verbaast ons nog altijd, dat dit kleine geschriftje niet keer op keer herdrukt wordt.

Prof. Huizinga beschrijft dan hoe in de loop der eeuwen historische voorstellingen de ontwikkeling van de cultuur, de staat en het individu beïnvloed en soms wel sterk beheerst hebben. Hij geeft talrijke sprekende voorbeelden van historische personen, die zich optrokken aan voorgangers of in de geschiedenis zijn blijven voortleven als figuren, waaraan ongekend velen hun eigen leven hebben opgetrokken. Dikwijls was het uiteraard zo, dat de richting van een tegenwoordig streven bepaalde welke herinneringen uit het verleden voor anderen levenswaarde kregen, maar de historische beelden, waarin het heden zich spiegelen kan, worden idealen of symbolen en zijn in zoverre afhankelijk van de maatschappelijke en staatkundige verhoudingen van nu.

De graad van historische juistheid is onverschillig. Het komt er maar op aan of zij voor de dragers ervan het ware beeld van een verleden werkelijkheid vertegenwoordigen.

Het is zelfs voldoende, dat het beeld zich denken laat als een levende werkelijkheid.

Als vanzelf komen we tot de vraag, die eeuwen achtereen de mens heeft bezig gehouden, nl. of opvoeden mogelijk is. Wie opvoeding bepleit, erkent dat opvoeding mogelijk is, alleen heeft hij daarmee nog niet gezegd wie tot opvoeden in staat is.

Dezer dagen verscheen van de hand van Dr. W. H. Staverman een brochure, getiteld „School en Karaktervorming“. De schrijver stelt de vraag, of onderwijzers en leraren karakters kunnen vormen. Met andere woorden: kan de school karaktervorming op haar programma zetten? In het derde hoofdstukje zegt hij, dat om verschillende overwegingen (waarop wij nog wel terug komen. v.M.) de school geen

Het beeld van de volkomen mens is een abstractie, voortkomend uit de beschouwingen van een tijd en een volk. (dr. Georg Kerschensteiner) Wij moeten oppassen, dat we niet gefopt worden door de woorden. (Seneca):

karaktervorming op haar programma mag schrijven en van de onderwijzers (leraren) niet gevergd mag worden, dat ze deze zullen bijbrengen. Nu is karaktervorming niet geheel identiek aan opvoeding, doch het is wel zeer belangrijk, dat we de stem van dr. Staverman beluisteren. Immers hij stelt ons met zijn betoog voor de klemmende vraag, of staatsburgerlijke opvoeding (ook wel burgerkunde genaamd in de laatste tijd) in de school wel gegeven kan en mag worden.

De voorstanders van de vernieuwing geloven in de karaktervormende taak van de school. Wij weten, hoe na de bevrijding in ons land allereerste gesproken en geschreven werd over vernieuwing van opvoeding en onderwijs, hoe zelfs professoren en ministers, kamerleden en industriëlen, zich met dit probleem hebben bezig gehouden. Niet alleen de lagere school, maar ook de Universiteit zou mannen en vrouwen van karakter moeten afleveren en dus karaktervormend moeten zijn. We zullen voorlopig het betoog van dr. Staverman laten rusten en onze mening geven over de mogelijkheden welke de school ten aanzien van de opvoeding bezit.

Opvoeden is optrekken.

Of anders geformuleerd: onderwijzers en leraren — en mogelijk geldt het voor allen, die belast zijn met de opvoeding van de jeugd — voeden alleen in zoverre op als zij in staat zijn de opvoeding zich aan hun levensvoorbeeld te laten optrekken, voor de opvoeding de boom te zijn, waarlangs de jonge loot zich optrekt. De wordende mens heeft een voorbeeld nodig en hij zoekt het van dag tot dag, van uur tot uur, van moment tot moment in zijn ouders, zijn onderwijzers, zijn leraren, zijn jeugdleiders, zijn kameraden, enz. Om en nog eens terug te grijpen op de woorden van prof. Huizinga, velen zullen zich daarbij tevens optrekken aan het beeld, dat zich slechts denken laat maar als een levende werkelijkheid nabij gevoeld wordt.

Zo is het leven van grote figuren voor talloos velen in hun jeugd en zelfs tot op oudere leeftijd, het grote, trekkende, voorbeeld geweest.

En de school, die de jeugd met deze groten uit verleden en heden in aanraking brengt, voert op, vormt het karakter door beïnvloeding.

Wie de jeugd opvoeden wil tot Nederlanders, die het beeld van de beschaafde, volkomen Nederlander, benaderen, zal moeten beginnen met de jeugd dat beeld voor te houden. Maar als er onder ons, die belast zijn met de opvoeding der jeugd, geen voorstelling leeft van die abstracte Nederlander, als wij niet in staat zijn de jeugd dat beeld voor ogen te brengen, dan zal onze opvoeding niet verder reiken dan wat van ons zelf als levensvoorbeeld uitgaat en uitstraalt. Maar dan rijst onmiddellijk de vraag welk beeld in ons le-

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Weekblad van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie

Voorzitter Redactie-comm.: Drs. H. A. Korthals.

Redactie-secretaris: Mr. E. Elias. Adres. Spuistraat 274, ingang Raamsteeg, telefoon 36325.

Administratie: Postbus 43, A'foort, tel. 5267.

Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal. f 7.50 per jaar.

Voor het zenden van abonnements- en advertentiegelden: Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie“ te Amersfoort.

Losse nummers 15 cent.

Voor advertenties wende men zich tot de administratie.

ven ons als ideaal voor ogen staat, wat ons optrekt. Bestaat dat niet voor ons, dan geven we niets door. Maar... we kunnen gerust zijn: er zullen er weinigen op het terrein van onderwijs en opvoeding werken, die zó arm zijn.

Intussen zal het wel duidelijk zijn, dat de Leerplicht de Staat een invloed op de jeugd heeft verschaft, welke van ongekend grote betekenis kan zijn. De ouders moeten hun kinderen naar school sturen en daar zullen zij onderwezen worden door mannen en vrouwen van wie invloed uitgaat, hoe deze dan ook zijn moge. Daarenboven komen zij door de school in aanraking met de figuren uit het verleden en soms niet eens op volkomen zuivere wijze. De jeugd, die verteld wordt over een Willem van Oranje, krijgt voor zich het beeld, dat de onderwijzer of leraar van deze figuur schetst of het boekje geeft. Dat dit beeld wel eens beïnvloed wordt door hem of haar die het schetst, behoeft geen betoog. Men leze slechts de geschiedenisboekjes, in verschillende scholen in gebruik! Een onjuist beeld ontstaat niet alleen door onjuiste mededelingen en beschrijvingen: het weglaten van bepaalde bijzonderheden, het accentuëren van andere kan al voldoende zijn om het beeld volkomen „scheef“ te trekken. Natuurlijk moet — en dat is gelukkig! — rekening gehouden worden met een correctie door het kind op latere leeftijd, als het zelf gaat doordringen tot de bronnen. En dan — we weten het toch uit talrijke voorbeelden — kan inderdaad de invloed, eens op het kind uitgeoefend, volkomen verloren gaan en kan de volwassen mens zich geplaagd hebben op een standpunt, dat mijlen ver afwijkt van wat in zijn jeugd de school en ook wel eens zijn ouders, als einddoel verwacht hadden.

We zullen inderdaad moeten oppassen, dat woorden als vernieuwing, karaktervorming en opvoeding ons niet foppen, maar anderzijds zullen we evenzeer ons te hoeden hebben voor de opvatting, dat het toch allemaal niks geeft, want het loopt toch telkens weer anders uit, dan we gedacht en gewild hebben.

En zo, om dit artikel dan te besluiten, zullen we stellig niet mogen verwachten, dat Staatsburgerlijke opvoeding een panacee kan zijn voor zovele kwalen en misstanden in ons staatsbestel en onze samenleving, maar we zouden een onvergeeflijke fout maken als we verzuimden na te gaan, wat gedaan kan worden. En dat bij dat onderzoek de problemen zich zullen opstapelen, och, dat zal uit het voorgaande en dit artikel al wel gebleken zijn.

Maar zouden we daarom de zaken op hun beloop laten? v. M.

Over duurzame versterking

DE WESTWALL SPEELDE GEEN ROL VAN BETEKENIS

Men moet de geschiedenis juist interpreteren

(Door onze militaire medewerker).

Defensie is troef. Dat betekent voor allen, die voorlichten, de plicht deskundig te zijn en die deskundigheid ook voortdurend op peil te houden. Het onderwerp is zo ernstig en de aangevraagde bedragen zijn zó hoog, dat juiste voorlichting omtrent militaire (defensie)vraagstukken meer dan ooit tevoren nodig is. Weliswaar beschikken wij nog niet over de „officiële” krijgsgeschiedenis 1939-1945 (in Engeland legt men thans pas de laatste hand aan die betreffende de 1ste wereldoorlog), maar er verschijnen in het buitenland regelmatig boeken, die het beeld en van het jongste verleden en van de nabije toekomst verduidelijken. Dit beeld is weinig geruststellend ten aanzien van de zogenaamde „duurzame versterkingskunst”, dat zijn dus de zware, permanente versterkingen, waarvan de Maginot-linie een historisch voorbeeld was. Het is hier natuurlijk niet de plaats duurzame versterkingskunst te behandelen. Maar er moet wel op worden gewezen, dat enige militaire medewerkers aan dagbladen (o.a. aan de Nwe Crt. en het Alg. Hdldl.), krachtig pleiten voor toepassing van deze versterkingskunst in de Elbe-linie. Want in deze „linie” (en dat is dus geen „lijn”, maar een zeer diepe zone) zal de Atlantische verdediging tegen agressie uit het Oosten in eerste instantie worden gevoerd. Het gaat er nu om: HOE en MET WELKE MIDDELEN?

De militaire medewerker van het Handelsblad schrijft:

„Alle wetenschappelijk ongemotiveerde, niet op de oorlogserfaring berustende afkeer ten spijt, zullen deze Elbe-zone en daarachter liggende verdediging in vreedstijd dienen te worden voorbereid en de afstotende kracht daarvan opgevoerd door de aanleg van duurzame verdedigingswerken. Deze in combinatie met voorbereide onbruikbaarmaking van bepaalde terreingedeelten (moderne radioactivering bijv.), zullen een dermate afstotende passieve kracht geven, dat tezamen met de actieve verdedigende offensieve stootkracht een Elbe-linie zal kunnen ontstaan, welke een ondoordringbare Maginotlinie zal kunnen vormen zonder dat de verdediger door een Maginot-complex zal behoeven te worden bevangen. Een dergelijke linie, verdedigd door een 25-tal divisies met in de daarachter liggende diepte-verdediging op „régions fortifiées” steunende mobiele troepen ter sterkte van 40 à 50 divisies, zal tenminste het drievoudige aantal van een agressor vragen om deze zone te doorbreken, dit zijn ruim 200 divisies.”

Wij stellen slechts deze vragen: a. is er tijd, geld en materiaal beschikbaar voor het tijdig uitvoeren van dit geweldige werkstuk, dat dus een moderne toepassing moet worden van Weygand's „agressief defensief” met grote diepte en „points d'appui”?

b. is deze zone niet, net als de Maginotlinie (men raadplege een willekeurige kaart) te omvatten of te omtrekken vanuit HET bastion, dat de Duitse vlakten altijd heeft beheerst en nog beheerst: Bohemen? En is Bohemen niet een deel van Tsjecho Slowakije en dus van Rusland?

c. is in 1940 niet duidelijk gebleken dat een Maginotlinie slechts reden van bestaan heeft, indien zij NIET kan worden omtrokken en dus het GEHELE te verdedigen gebied ook werkelijk beheerst en beveiligd? En toont een doodgewone kaart uit een doodgewone atlas niet duidelijk aan hoe dit bastion Bohemen de Elbe-linie evenzeer in de lucht doet hangen als de Maginotlinie hing?

d. welke was de les van het „on-neembare” Belgische fort Eben Emael, dat in enkele uren werd lamgeslagen door een luchtlanding bovenop dat fort?

e. welke duurzaam versterkte linie is tegenwoordig veilig en bestand tegen luchtlandingen in de rug, en dan landingen op veel groter schaal dan in de tweede wereldoorlog?

Het is heel eenvoudig in enkele regels aan te geven: de Elbe-linie behoort duurzaam te worden versterkt, maar met een zo apodicti-

sche uitspraak is dit vraagstuk niet opgelost. Immers, zelfs met de STERKSTE steun van de Ver. Staten kan West

Wist U

dat de nog door minister Schokking ingediende Begroting voor Oorlog over 1951 voor de Gewone Dienst rond 437½ miljoen en voor de Buitengewone Dienst nog eens rond 142½ miljoen, totaal rond 580 miljoen vraagt?

dat (zie Bijlage III van de Memorie v. Toel.) bij het Ministerie van Oorlog werkzaam zijn 12.675 man (en vrouw) burgerpersoneel (59 minder dan in 1950), die 34 1/3 miljoen aan salarissen toucheren (½ miljoen meer dan in 1950)?

dat dus om voorlopig 3 divisies de nodige territoriale troepen, een tactische luchtmacht en de luchtafweer te organiseren óók nog 12.675 burgers onontbeerlijk zijn?

dat in artikel 9 de representatiekosten voor het Ministerie worden verklaard en afgedaan met de zinsnede: „de internationaal toenemende contacten brengen hogere bijzondere uitgaven met zich mede” en dat dit ons f 43.700 zal kosten?

dat ook op artikel 19 representatietoelagen zijn opgebracht voor het militaire personeel van die prachtig overkoepelende staven en de zo populaire commissies en missies — en dat deze toelagen op f 165.500 werden besomd?

dat gebleken is (zie artikel 20), dat de militaire autoriteiten in het buitenland in bijzondere omstandigheden extra uitgaven hebben te doen (wie ter wereld heeft dat niet?) en alweer van representatieve aard, en dat daarmede het flutsje van f 9000 is gemoeid?

dat bovendien (zie artikel 30) ook de gouverneur van de residentie, de bevelhebbers der militaire gewesten en de garnizoenscommandanten zich in de representatie dienen te bewegen — pak mee f 10.000?

dat tenslotte in artikel 83 ook nog representatietoelagen worden opgebracht voor de commandanten van 4 vliegbases — per man en per jaar f 180 of per maand vijftien gulden,

Europa ternauwernood de mankracht opbrengen, uitrusten en oefenen, welke als minimum wordt beschouwd. Om de gedachte te bepalen: voor de bewapening van 9 Franse divisies heeft U.S.A. onlangs 200 miljoen dollar of rond 760 miljoen gulden uitgetrokken!

Waar en hoe moeten dan de geweldige bedragen worden gevonden, welke de duurzame versterkingen zullen eisen?

Ook de militaire medewerker van de Nwe. Crt. is een overtuigde pleitbezorger voor de duurzame versterking van de Elbe-linie.

Hij schrijft o.m.:

„Tegenover dit Gordijn van 't Oosten zal het Westen een ander Gordijn moeten spannen, een van beton en staal, op moderne wijze opgezet en uitgevoerd met toepassing van de nieuwste vindingen, welke de militaire technologie aan de hand doet. Wij aarzelen niet om het woord duurzame versterkingskunst uit te spreken. Want zonder toepassing daarvan is geen Elbe-linie (zone) met 20 à 30 divisies, een verdedigbare realiteit. Wij horen bij onze suggestie wel fluisteren „Maginot”-linie en „Maginot”-complex. Doch wie zich de moeite wil

maar dat nergens omschreven of zelfs maar aangeduid wordt hoe de betrokkene zich met vijftien verre van gave guldens zelfs maar tien minuten representatief kan bewegen?

dat artikel 46 de blijde tijding brengt: „de taak van de leger-voorlichtingsdienst is aanmerkelijk ingekrompen”, maar dat die o.i. nodeloze, want vrijwel nutteloze dienst ons nog altoos f 120.850 (1950: f 432.000) kost?

dat ook de legerfilm- en fotodienst nog f 190.687 en de inrichting voor het uitgeven van boekwerken nog f 298.250 vraagt, maar dat ons uit geen enkel stuk de noodzaak van hun instandhouding bleek?

dat de dienstweigeraars ons wederom f 73.225 kosten, terwijl voor schadevergoedingen, exploten en processen niet minder dan een rond MILLIOEN werd uitgetrokken?

dat de muziekinstrumenten van het leger f 70.000 eisen?

dat het Hoofdkwartier van de Generale Staf f 2.307.230 vraagt en dus minstens een dik miljoen aan bezuinigingen kan opbrengen?

dat voor Leger en Luchtmacht samen aan verbindingsmaterieel, vervoermiddelen, pontonniers- en pioniersmat., wapens en geschut, springstoffen en munitie benevens vliegtuigen (en dat is dus het eigenlijke OORLOGSTUIG) rond 100 miljoen op een totaal van 437 miljoen (Gewone Dienst) werd aangevraagd, dat is nauwelijks 22%?

dat, terwijl het BURGERPERSONEEL in het leger rond 34 1/3 miljoen kost, de uitgaven voor vliegtuigen 33½ miljoen, voor wapens en geschut 11½ miljoen en voor springstoffen en munitie 20½ miljoen bedragen?

dat men, tenslotte, in deze vermoedelijk ook wel weer niet definitieve begroting wederom wordt getroffen door het hoge percentage dat aan salarissen, sociale voorzieningen, huisvesting, bureel- en administratiekosten, reis-, verblijf- en verplaatsingskosten wordt besteed in vergelijking met de voor wapens, uitrusting e.d. uitgetrokken bedragen?

geven om eens in de geschiedenis rond te neuzen, zal de eeuwige waarde van duurzame versterkingen niet kunnen ontkennen”.

Ja, die geschiedenis..... Zij bewijst helemaal niet dat duurzame versterkingen een eeuwige waarde zullen behouden. Dat moeten de deskundigen echter maar op een andere plaats uitvechten.

Maar men moet als voorlichter die geschiedenis wel juist interpreteren en niet, gelijk deze medewerker, voorbeelden pasklaar maken voor een bewijsvoering. Want hij citeert uit een geschrift van Walter Lippmann (sinds wanneer militair deskundig?) uit 1943, dat Hitler's Westwall een sterke wig dreef tussen Frankrijk en Polen, hoewel zij slechts zeer zwak bezet werd. En hij schrijft:

„Ondanks deze zwakte, doch dank zij de sterkte daarvan door de duurzame versterkingskunst, verhinderde deze uiterst zwakke macht het zo sterke Franse leger, versterkt door het Engelse, in totaal tenminste 80 divisies, Duitsland binnen te vallen om zodoende Polen te helpen. Dank zij de Westwall kon Polen ongehinderd afgemaakt worden.”

Dit is niet waar — en dan afgeschelden nog van het feit dat het Franse leger helemaal niet „sterk” was. Want het ontstaan en het uitvoeren van het Franse operatieplan zijn onverbrekkelijk verbonden met het Poolse drama.

Het was niet de Westwall, maar het was juist de Maginotlinie, die feitelijk oorzaak werd van het „afmaken” van Polen (lees bijv. Draper „The six weeks war”, pag. 294 e.v.) Want de Franse politiek en de Franse strategie stonden diametraal tegenover elkaar.

Die politiek zocht alom bondgenoten — en vond deze vooral in het voor Frankrijk onbereikbare Oost Europa. Dat wil zeggen: Frankrijk kon die bondgenoten bij een Duitse aanval slechts middellijk steunen door Duitsland in het Westen AAN TE VALLEN. Maar de in de Maginotlinie tot uitdrukking gebrachte strategie (de eerste credieten voor die linie werden reeds in 1929 verleend en toen was er nog geen Westwall!) was een passieve, een defensieve: Frankrijk bleef achter de eigen grenzen. Het zocht heil in de verdediging. Het ontkende de mogelijkheden van een „mechanisch-motorisch” offensief door de combinatie tank-vliegtuig. Het baseerde dus zijn strategie en later het plan D NIET op de aanval op West Duitsland en dus op de Westwall, maar op de AFWEER van een Duitse aanval.

De politiek, die bondgenoten zocht en verdragen met die bondgenoten sloot, eiste een offensieve strategie, de Maginotlinie echter drukte Frankrijk in de defensieve strategie — this was the suicidal contradiction of France's strategy and diplomacy (Draper).

Tegenover deze feiten en factoren heeft de Westwall dan ook geen rol gespeeld.

Maar — aldus deze militaire medewerker — die Westwall maakte óók een einde aan de „glorieuze en duizelingwekkende opmars der geallieerden in September 1944”.

Ook dit is niet waar.

Het gaat hier om een van de nog steeds niet definitief opgeloste strijd-vragen van Wereldoorlog II: had Eisenhower gelijk of hadden Montgomery en Patton gelijk?

Wij hebben bij boekbesprekingen dit vraagstuk al eens aangeroerd — Montgomery (maar ditmaal was zijn chef-staf De Guingand het NIET met hem eens) meende na de Duitse Augustus-débacle zijn opmars naar het hart van Duitsland in één run te kunnen voortzetten (en dus dóór de uitlopers van de Westwall) mits Eisenhower aan zijn 21ste Legergroep ALLE transportmiddelen beschikbaar stelde en dus de overige legers tijdelijk tot stilstand bracht. Eisenhower achtte dit te riskant,

(Vervolg op pag. 6)

Niet onder de werkuren feestvieren!

In een van de laatste nummers van de Haagse Post is een artikel verschenen, dat onze instemming kan wegdragen, omdat het hier een signalering van een euvel betreft, dat hoe langer hoe meer om zich heen grijpt.

Het blad, dat kennelijk enige bepaalde gevallen van recente aard op het oog heeft, schrijft:

„Men kon dezer dagen een groot aantal marine-officieren en marva's en ambtenaren van het Ministerie van Marine op een willekeurige werkdag op een uur in de loop van de morgen uit de bioscoop zien komen; zo maar door de week op een ochtend. Zij hadden een film bekeken. Een dag of wat later zaten de Haagse ouden van dagen op een namiddag in een schouwburg te genieten van een goed toneelstuk, opgevoerd door de amateurstoneelvereniging der stadhuisambtenaren. En ongeveer te zelfder tijd merkte een scherpzinnig waarnemer op een huldigungsreceptie, behalve een groot aantal andere overheidsdienaren, alle hoofden van takken van dienst der gemeente op; van half elf tot half één wel te verstaan. Wat betekent dit allemaal? Dat 's Rijks dienaren en die der gemeente er geen bezwaar in zien 's Rijks werkuren en die der gemeente te gebruiken voor het kijken naar een film, het spelen van toneel en het drinken van sherry. Ruw geschat: 500 werkuren verspild in een dag of wat.”

Wij achten deze zaken van zodanig belang, dat wij eens geïnformeerd hebben, of deze zaken niet overdreven waren voorgesteld, of het gerucht hen niet een grotere omvang had doen krijgen, dan aanvankelijk het geval was geweest en of men wel goed alle bijzonderheden had vernomen.

Helaas bleek, dat het volkomen juist was geweest. De filmvoorstelling, waar zeer velen, die hun normale werkzaamheden op het Ministerie van Marine en aanverwante bureaux hebben, heen waren gegaan had plaats op een Donderdagmorgen

VERSTERKINGEN

(Vervolg van pag. 5)

deed eerst Antwerpen en de kanaalhavens nemen en bracht daardoor alle legers aan de zijkte der grote rivieren (en dus niet voor de Westwall!) tot stilstand.

Dientengevolge kregen de Duitsers voldoende adempauze terwijl de Manoeuvre om Arnhem mislukte. Zij had even goed kunnen gelukken en dan... ware ook de Westwall weer OMTROKKEN!

Die Westwall als duurzame versterking (zij was trouwens niet zo heel erg duurzaam) heeft dan ook geen rol van betekenis gespeeld. Daarentegen wel het WATER (overstromingen door de Roer) en bovenal de ongemeen natte en strenge winter.

Zodra Eisenhower zeker was van zijn ongestoorde aan- en afvoer en dus alle legers in beweging werden gesteld, bleek de Westwall, zelfs waar zij door de voortreffelijke Fallschirmjäger werd verdedigd, van geringe betekenis.

Met deze beide voorbeelden bewijst deze militaire medewerker zeker niet de waarde van duurzame versterkingen in de z e tijd, waarin aanval en verdediging niet meer over twee maar over drie dimensies beschikken.

in het City Theater te Den Haag en begon des morgens om half elf. Einde omstreeks twaalf uur, kwart over twaalf. Vertoond werd een Warner Bros Film, Task Force, waartoe de Warner Bros door tussenkomst van de Marine Voorlichtingsdienst deze ambtenaren had uitgenodigd.

De toneelvoorstelling had plaats op een Donderdagmiddag in de Koninklijke Schouwburg en begon des middags om half twee. De Toneelgroep de Schijnwerper, afdeling van de Personeelsvereniging der Gemeentesecretarie P.G.S. van het Haagse Stadhuis, vertoonde daar het blijspel in vier bedrijven van A. den Hertog: „De Privé-verpleegster”. Gezien het feit, dat de voorstelling om half twee begon, er vier bedrijven plus een pauze waren, kan men zonder overdrijving zeggen, dat hiermede de gehele Donderdagmiddag gemoed was.

Wij vinden dergelijke zaken absoluut verkeerd. Niet, dat wij in het minst bezwaar hebben tegen een voorstelling van toneelamateurs der gemeentelijke diensten voor de verpleegden in de Gemeentelijke Verzorgingshuizen, maar dat dient te geschieden buiten diensttijd.

Niet, dat het niet nuttig kan zijn voor velen, die op de bureaux van het Ministerie van Marine werken om een film als Tack Force te zien, maar dat dient te geschieden buiten de werkuren. Hier ligt een belangrijke taak voor onze vertegenwoordigers in Staten-Generaal, Provinciale Staten of Gemeenteraden om overal, waar zij dergelijke zaken constateren, daarop aanmerking te maken. Feest

gevierd mag er worden, als men daar in de huidige omstandigheden lust in heeft, maar buiten de werkuren. De burgerij brengt zijn belastingen voor de overheidsdiensten niet op om deze op een dergelijke wijze besteed te zien.

Is dit juist?

(Ingezonden)

Naar aanleiding van Uw „Raad van Arbeid I en II” (21 October 1950) en in verband met de noodzaak tot bezuiniging, het volgende:

Vrouw, voor de tweede maal gehuwd geweest, tweede man door de bezetter vermoord, heeft één kind, een zoon. Vrouw 44 jaar oud, geniet f 2200 pensioen, benevens voor haar zoon f 450 per jaar, tot zijn 21e levensjaar. De jongen was op 18-jarige leeftijd reeds werkzaam, laatstelijk zelfs bij een Amer. Mij. in het buitenland. Is een dergelijke kindertoeslag juist?

In een gezin, waarvan de man een zeer goed inkomen heeft, is een zoon, waarvoor tot zijn 18e levensjaar f 125 per jaar kindertoeslag wordt betaald, terwijl de jongen reeds van zijn 15e jaar werkzaam is. (Dit is één van de duizenden gevallen). Is dat juist?

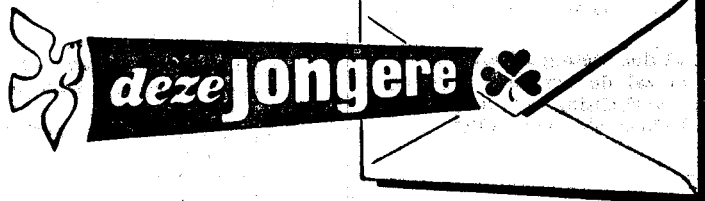
Ch. G. HEYER,

Soestdijk.

Ch. G. HEYER, geboren 6 Febr. 1871, zonder toeslag en ook zonder oudverdiensrente, oud-ond.officier Ned.- Ind. leger.

AFDELINGSSECRETARISSEN:

Vraagt bij onze administratie de tarieven voor extra-exemplaren van ons weekblad, voor de verbreiding van onze beginselen en voor het werven van nieuwe abonné's.

houdt er van om zijn medemenssen zo eens aan te kijken. Om ze zo stiekum-weg eens te begluren, wanneer ze in hun dagelijks leven bezig zijn. Hij kan dan soms wat droef te moede zijn.

In de prille morgenuren, wanneer hij langs de eerbiedwaardige grachtenhuizen loopt en de mensen die naar de kantoren snellen, een wedloop houden tegen het horloge of in casu de prikklok. Hij voelt zich dan innerlijk verbonden met die huizen, voorzover een mens zich met een huis innerlijk verbonden kan voelen en hij denkt dan aan de jaren dat men daar rustiger liep en meer bereikte. Tijden, waarin de wereld vanuit deze grachtenhuizen geregeerd werd. En hij hoopt dan dat die overhellende gevels daar nog lang mogen staan als een zachte vermaning uit een grote tijd.

's Avonds kunt U deze jongere dikwijls, terwijl hij balanceert op een bar-kruk, zijn middagmaal zien nuttigen. Voor hem staan slagroomgebakjes, Gelderse worst, coca-cola-flesjes en Russische eieren uitgestald en daarachter sombere of vrolijke mensen al naar gelang de omstandigheden, maar altijd kauwende mensen.

Hij denkt er dan over, dat een mens er nooit dommer uitziet, dan wanneer hij kauwt. Maar gelukkig zijn daar ook die kleine eethuisjes, pareltjes in een wondermooie stad. En als U daar zit, is het leven goed. Ge kunt daar met een Poolse emigrant, een Franse schoenenfabrikant of een Deense professor spreken.

's Avonds moet U door de straten lopen. De straten van een springlevende stad. Als U moet bent geworden, moet U ergens binnengaan. Het doet er helemaal niet toe waar U naar binnen gaat of wat U gebruikt. Maar altijd geniet U, als U maar genieten wilt. Of er nu plompverloren een glas Pils onder Uw neus gezet wordt, of dat de Roemeense violist (geboren te Oude Pekela) zijn czardas in Uw sherry laat vallen.

Het gaat er alleen maar om of U genieten kunt van de kleine subtiliteiten welke het leven biedt. Want er worden U in deze tijd zoveel enormiteiten geboden, dat U soms vergeet, of te vermoed bent om naar die prettige dingen te kijken.

Heus, vergeet U zo nu en dan Harry en Joe en onze collectieve veiligheid eens even. Die eerste twee blijven er in de tussentijd heus wel en de laatste blijft zonder U ook nog wel even weg.

Vergeet eens even de ontwerpen O.D.O.L. en B.A.B., Schumacher en Taft, Sukarno en ds. Buskes. En bedenk met al Uw gejammer over de nederlaag van A.D.O., het open raam en de harde aardappelen zo nu en dan eens even, dat er mensen zijn, die ons zeer na staan, die het veel en veel beroerder hebben dan U, die leven van bladeren en sterven voor hun recht. En wéét dan dat het giro-nummer is 426.

En dóe er wat aan!

A. D. OLESCENS.

ZIJN WIJ WAAKZAAM?

Enige dagen geleden werd bericht dat in Engeland enige honderden legervracht-auto's een prooi der vlammen waren geworden. Oorzaak onbekend, doch er werd sabotage vermoed.

Enige weken tevoren was eveneens in Engeland het inwendige van een pas gereedgemaakt zeer groot passagierschip uitgebrand. Ook toen „oorzaak onbekend, sabotage wordt vermoed”.

We weten niet of er de laatste tijd nog meer branden met duistere oorzaken plaats vonden.

Wie zijn de daders?

Laten we het hier thans niet over hebben maar vragen of de autoriteiten in ons land voldoende waakzaam zijn.

De Kamercentrale Dordrecht vergadert

De Kamercentrale Dordrecht houdt een Algemene Ledenvergadering op Zaterdag 18 November om 2.30 uur te Rotterdam in Atlanta (Daktuin, hotelingang Aert van Nesstraat).

Op de agenda komen voor: Benoeming c.g. herbenoeming van een vrouw, welke onze Centrale zal vertegenwoordigen in de Vrouwengroep der V.V.D. en een plaatsvervangster. De benoeming geschiedt voor 2 jaar. Benoeming of herbenoeming Bestuursleden Centrale. Aan de beurt van aftreden zijn de heren Verhagen (Naaldwijk), Van Ech (Dubbeldam), Rooij (Dirksland), dr. A. de Haan (Alblasserdam) en drs. P. Herweijer (Dordrecht). De heren Verhagen, Van Eck, dr. De Haan en drs. Herweijer zijn herkiesbaar. De heer Rooij stelt zich wegens uitzonderlijk drukke werkzaamheden niet herkiesbaar. Het bestuur stelt kandidaat in zijn plaats de heer J. Boomsma te Middelharnis, directeur van de Flakkeesche Boek- en Handelsdrukkerij.

Eventuele tegencandidaten kunnen gesteld worden door de afdelingen, uiterlijk 2 dagen vóór de vergadering, ter kennis te brengen aan de Secretaris.

De eerste keer

Op Zaterdag 4 November kwamen te Utrecht onder voorzitterschap van de voorzitter van de Vereniging van Staten- en Raadsleden van de V.V.D., de heer D. W. Dettmeijer, verscheidene raadsleden uit de steden Amsterdam, Rotterdam, Den Haag, Utrecht, Haarlem, Arnhem, Nijmegen en Eindhoven bijeen om van gedachten te wisselen over verschillende gemeentelijke vraagstukken, waarbij in het bijzonder grote gemeenten betrokken zijn. Het was de eerste keer, dat deze informatieve bijeenkomst plaats had en de discussie opende perspectieven voor een blijvend contact.

De Zeister vrouwen kwamen bijeen

Op 2 November kwam de vrouwen-groep Zeist voor haar maandelijkse vergadering bijeen. Mevrouw dr. A. Vollgraaf-Roes hield een lezing over het Britse Grandnotenplan.

Met grote belangstelling werd deze interessante voordracht gevolgd.

De Wet Overheidsaansprakelijkheid Bezettingshandelingen

Mr. J. van der Drift schrijft ons:

E indelijk heeft dan de Wet Overheidsaansprakelijkheid Bezettingshandelingen de Eerste Kamer gepasseerd. Helaas hebben de discussies in deze Kamer niet op hoog peil gestaan. Slechts prof. Molenaar heeft de problemen onderkend en heeft met de heer Wendelaar op morele en juridische gronden het ontwerp onaanvaardbaar geacht.

Bij bestudering van de wet valt het in de eerste plaats op, dat zij slechts uit enkele artikelen bestaat. Naar Noord-Amerikaans voorbeeld blijkt men zich ook in Nederland tegenwoordig op het standpunt te gaan stellen, dat de wet slechts brede richtlijnen behoort te geven en de technische uitwerking middels uitvoeringsbesluiten door de executieve geregeld moet worden. Bij een materie als de onderhavige dient zulks als hoogst ongewenst beschouwd te worden. Hierdoor immers wordt de mogelijkheid geschapen dat overwegingen van recht

aan budgetaire overwegingen ondergeschikt worden gemaakt.

V oorts valt het te betreuren dat niet alleen de aansprakelijkheid van de overheid gedurende de bezetting, doch ook die van de overheidsorganen gedurende de eerste maanden na de bevrijding ter sprake komt.

Tengevolge hiervan is in één wet de materiele „gepropt”, welke in twee afzonderlijke wetten behandeld had dienen te worden.

Welke waren echter de gevolgen geweest indien het ontwerp door de Eerste Kamer niet was aanvaard?

Vele gedupeerden zouden dan in het geheel geen uitkeringen hebben gekregen. Waar men toch reeds zo benadeeld was tengevolge van het feit dat eerst vijf jaren na de bevrijding de parlementaire behandeling was beëindigd en de koopkracht van het geld inmiddels aanzienlijk was gedaald, zouden velen hierdoor in nog grotere financiële moeilijkheden zijn gekomen.

M en denke bijvoorbeeld eens aan de liquiditeitsmoeilijkheden, waarvoor vele kleine bedrijven werden gesteld door de z.g.n. regelmatige vorderingen van de vijand. Men bedenke voorts dat door de staat aan politieke delinquenten vrijblijvende voorschotten verstrekt zijn, welke bij de totstandkoming van de wet verrekend zouden worden met de te verlenen bijdragen. Vastgesteld kan dus worden dat een regeling moest komen, als sluitstuk op de in Februari van dit jaar in werking getreden wet op de materiële oorlogsschaden. Het was thans van de zijde van de regering een dit of niets.

Op spitsvondige wijze heeft de regering de normen van deze wet trachten te verdedigen. De Kamer heeft deze gebrekkige normen zonder veel enthousiasme aanvaard, waardoor enerzijds rechtsherstel en anderzijds schending van recht gesanctioneerd werd.

Al met al dus weinig reden tot voldoening, al zal de komende regeling voor velen verlichting van zorgen betekenen. Helaas niet voor allen.

COMMISSIES KOMEN BIJEN

De Commissie van de Wederopbouw der V.V.D. zal op Donderdag, 16 Nov., 's avonds om 7.30 uur, in Hotel Terminus, Stationsplein 3 te Utrecht een bijeenkomst houden betreffende de paragraaf Wederopbouw en Volkshuisvesting van het Werkprogramma. Partijleden, die tot deze bijeenkomst toegang wensen, dienen zich zo spoedig mogelijk telefonisch of schriftelijk te wenden tot het Algemeen Secretariaat, Koninginnegracht 61, 's-Gravenhage, tel. 111768, waarna zij een uitnodiging zullen ontvangen.

Op Woensdag, 15 November, des namiddags te 2 uur in Hotel Café-Rest. Terminus, Stationsplein te Utrecht, zal een bijeenkomst worden gehouden betreffende de paragraaf Verkeer en Waterstaat van het Werkprogramma. Partijleden, die tot deze bijeenkomst toegang wensen, dienen zich zo spoedig mogelijk telefonisch of schriftelijk te wenden tot het Algemeen Secretariaat, Koninginnegracht 61, 's-Gravenhage, tel. 111768, waarna zij een uitnodiging zullen ontvangen.

VROUWEN VERGADERDEN in Oud-Leusden

(Copie voor deze rubriek uiterlijk Vrijdagmiddags zenden naar: Mej. Joh. H. Springer, Alexanderstraat 16, Haarlem).

H et was alweer een prettige bijeenkomst.

Wie zegt, dat vrouwen niet vergaderen kunnen, moest maar eens bij ons komen luisteren: een prettige stemming als tussen oude vriendinnen (en dat worden we toch ook langzamerhand?) en vlotte discussies.

Geen langademige redeneringen, maar korte, duidelijke uiteenzettingen van wat men denkt en wil. Daar ook onze presidentie niet van zeuren houdt, was het op deze wijze mogelijk in nog geen anderhalf uur een dozijn onderwerpen te behandelen. Dat waren ten dele ingekomen brieven en mededelingen van het Dagelijks Bestuur, ten dele ingekomen vragen. Alle twaalf zijn ze vermeld in het verslag, dat als rondschraven nr. 11 is uitgestuurd en waarvan nog enkele exemplaren bij de secretaresse te krijgen zijn. Hier zullen we slechts een greep doen en dan grijpen we allereerst naar de mededeling over dit ons eigen plaatsje in het weekblad.

E r bleek voorlopig onder de aanwezigen meer animo te zijn om de nieuwe rubriek te lezen, dan om er voor te schrijven. Dat kan leergierigheid zijn en dat kan bescheidenheid zijn. De redactie-commissie denkt, dat dit laatste op de duur wel zal slijten en dat zij een zware taak zal krijgen met alle copie te keuren en te schiften.

Wat leergierigheid betreft, die bleek ook op andere wijze: voor de zoveelste keer uit het verzoek om voorlichting. Wanneer zal het Hoofdbestuur eens gaan begrijpen, dat we niet allemaal doorkneed zijn in staatsrechtelijke, sociale en economische wetenschappen; dat vaak de kennis niet evenredig is aan de belangstelling en dat een beetje van die kennis zo nodig is om met vrucht met anderen te kunnen praten?

H et is heus al moeilijk genoeg om tegen lauwheid en onverschilligheid op te tornen. Als we dan het gevoel hebben niet voldoende beslagen ten ijs te komen, bevriest onze geestdrift.

Amsterdam vertelde bezigt te zijn, met hulp van Mevrouw Schut-Manger, met een leidraad, maar deze is nog niet voor het gebruik gereed. Mevrouw Bontenbal uit Rotterdam herinnerde aan het brochure'tje „Vrouwenzorgen” van de Nationale Vrouwenraad.

Leergierigheid, of in elk geval interesse voor sociale vraagstukken bleek ook uit de belangstelling voor de tweedaagse conferentie over Vrije Tijdsbesteding, die, uitgaande van het Nederlands Cultureel Contact en onder auspiciën van het Ministerie van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, half December gehouden zal worden. Meer dan een derde van de aanwezigen gaf zich meteen enthousiast ervoor op. Mevr. Stemler-Tjaden gaat als afgevaardigde van ons Dagelijks Bestuur. (Aanmeldingsformu-

lieren zijn nog te krijgen bij onze secretaresse). „Wij” zullen er dus bij zijn. En dat is goed.

O ok wij er bij. Onder deze leuze passen verschillende punten, die op deze voorvergadering besproken werden. Maar al te vaak zijn wij „er” niet bij. Hoe komt dat?

Niet uit onverschilligheid van de politiek-vrijzinnige vrouwen voor zaken van algemeen belang. Integendeel. We zouden direct een rijtje instellingen van sociale betekenis kunnen opnoemen, waarin V.V.D.-vrouwen een belangrijke rol spelen.

Maar zij doen dat niet als V.V.D.-vrouwen. En vaak mogen zij dat ook niet doen. Als een V.V.D.-vrouw voorzitter is van een vereniging van truitjesbreisters, dan moet zij naar buiten neutraal optreden, want onder die truitjesbreisters zijn er van allerlei kleur. Als zij dus in een of ander Comité die truitjesbreisters vertegenwoordigt, dan mag zij daar de V.V.D.-opvattingen niet verkondigen.

T egenstandsters zeggen dan: er zit toch een V.V.D.-vrouw in dat comité. Nee, die zit er dan niet, want zij zit daar niet als zodanig.

Zo gaat het. Telkens en telkens weer ondervinden wij, dat van andere zijde men ons negeert of afweert. Wel, dat kunnen we als een compliment beschouwen. Blijkbaar is men hier en daar bang voor ons. Maar ondertussen zitten wij er maar mee, dat wij zo vaak ergens niet in zitten. Niet wezenlijk als V.V.D.-vrouwen. En daarom moeten we altijd en overal en steeds maar weer op ons qui vive zijn: Ook wij er bij; echt als V.V.D.-vrouwen.

D e heren mogen zich deze leuze ook in het oor knopen. Trouwens, ons Kamerlid, de heer Cornelissen, schreef eind September in dit blad een dringend beroep: „laten wij er op letten, dat in deze instanties (i.c. Prijzencommissies) ook het vrijzinnig liberale element vertegenwoordigd wordt”.

„Ook in Woningbouwcommissies moeten we zitten” was de even dringende wens van Mevrouw v. d. Torren-Veendorp, maar zij legde het accent op... Vrouwen, want zij denkt, dat er dan veel praktischer huizen gebouwd zouden worden; zij vraagt om gegevens hierover te verzamelen, wat we hierbij nog eens herhalen.

O pwekkend tot werk was ook de laatste spreekster: Mevr. Dr. A. Wibaut-van Gastel, die graag velen van ons deel zag nemen in het werk van de sub-commissies van de Nederlandse Raad voor de Europese Beweging. Ze richtte onze blik dus op een ruimer arbeidsveld.

Prettig was het daar in Oud-Leusden en echt jammer voor diegenen voor wie er geen plaats meer was. J. H. S.

Zoek de zon!

Een vriend van ons vindt dat wij de zon moeten zoeken, en niet moeten kankeren, en schep vreugde in het leven en dan maar lekker blijmoedig in de blijmoedige zon, en die zon in het water zien schijnen en bijna ieder zolderkamertje weer een paradijs, ondanks de lonen en prijzen....

Wij hebben hem gevraagd waar ergens die blijmoedige en tot jubel stemmende dingen te vinden waren. Onze vriend wees met een wijd gebaar rondom zich heen.... zoiets van: zoekt en gij zult vinden. En wij aan het zoeken — dwars door de September- en Octoberbuien en hij heeft waarachtig gelijk: er zijn nog blijmoedige hardwerkende en zelfs tevreden mensen!

Want wij ontmoetten twee oudere dames, die haar leven gaven aan sociaal werk. Die ook nu, lang na haar 60ste jaar, nog dagelijks arme en ongelukkige mensen helpen en zelf in blijmoedigheid tevreden in twee doodgewone kamers in Rotterdam huizen wat gij aan anderen doet is immers welgedaan?

En wij ontmoetten een oudere en zeer wijze dokter, die zich niet door de ziekten en akeeligheden van zijn patiënten laat neerdrukken. Die hen niet alleen als dokter, maar vooral als vriend helpt, die veel rekeningen vergeet uit te schrijven en die het leven blijmoedig en tevreden leeft, echt leeft, begrijpt U?

En wij vonden een 81-jarige kromgetrokken, maar ijzersterke boer, die nog elke dag op zijn land werkt en die O.L.H. ook nog elke dag dankbaar is voor het mogen werken en mogen leven.

En wij kwamen bij een al jaren lang door reumatiek tot onbewegelijkheid gedoemd vrouwtje — en elke dag komt een van haar 5 zusters haar opzoeken en helpen en een beetje opbeuren, en de zieke stumper bleef door alle pijn en akeelheid heen blijmoedig en....

Onze vriend heeft waarachtig toch gelijk: zoek de zon en gij zult vinden! Zelfs in deze barre dagen....

De Friese Centrale vergaderde

De op 4 November te Leeuwarden gehouden vergadering der Centrale mag geslaagd heten. Na opening door de Voorzitter, de heer B. C. Algra Jr., welke wees op de organisatie der V.V.D. in Friesland, waarover het Bestuur nu niet bepaald tevreden kan zijn en dat alleen grondig aanpakken in de afdelingen verbetering zal kunnen brengen, gaf de penningmeester een verslag over de financiële toestand, welke niet rooskleurig genoemd kan worden. De penningmeester werd na verslag der kascommissie dank gebracht voor het zuinig en accuraat beheer. De voor het Bestuur periodiek aftredende Heren B. C. Algra Jr., Leeuwarden en J. Nauta, Sneek werden herkozen, terwijl Mevrouw A. G. Bontekoe-Hielkema uit Oosterwolde de plaats zal gaan innemen van de heer Feringa uit Holwerd (deze laatste stelde zich niet herkiesbaar). Mevrouw H. Dankert uit Stiens zal als Frieslands vertegenwoordigster de open gevallen plaats, door vertrek van Mevrouw H. C. Sissingh-Stark naar elders, in het landelijk Bestuur der Vrouwen Organisatie bezetten. Tot slot werd een F.I.F.-film getoond van de reis der Koninklijke Familie in Friesland van Stavoren tot en met Lemmer.

Centrale Drenthe heeft vergaderd

Afgevaardigden van de Drentse afdelingen van de V.V.D. vergaderden Zaterdag onder voorzitterschap van mr. H. K. de Langen uit Meppe. Teneinde te kunnen voorzien in de vervulling van enkele vacatures in het bestuur van de Centrale Drenthe, werd besloten dat de afdelingen via de vier subcentrales kandidaten zullen stellen. In een volgende vergadering kunnen dan de benoemingen plaats vinden. Tot lid resp. plaatsv.v. lid van de Partijraad werden aangewezen: mr. H. K. de Langen en drs. J. P. Kuipers (Coevorden). Als vertegenwoordigster in het bestuur van „Vrouwen in de V.V.D.” werd wederom aangezocht mevrouw Kuipers-Meester uit Meppe. Over de bereikte resultaten met de gevoerde propaganda werd van gedachten gewisseld. Zeer binnenkort zullen enkele nieuwe afdelingen het levenslicht aanschouwen. De heer R. Zegering Hadders, lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal gaf op een onderhoudende wijze een korte uiteenzetting van de huidige politieke situatie, waarop een nabespreking volgde.

Aan de Secretarissen der Centrales

De door het partij-reglement voorgeschreven October-vergadering van de Centrales zal nu wel overal hebben plaats gehad. Nog niet alle secretarissen daarvan hebben echter mededeling gedaan, wie als vertegenwoordigster voor het Algemeen Bestuur van de „Vrouwen in de V.V.D.” is gekozen. Willen zij dit zo spoedig mogelijk berichten aan ondergetekende? Dit met het oog op de op 30 November te houden vergadering van genoemd Algemeen Bestuur.

De Secretaresse van de „Vrouwen in de V.V.D.”

JOH. H. SPRINGER
Alexanderstraat 16, Haarlem

BOLNES

Dieselmotoren

25—1400 P.K.

N.V. Machinefabriek „Bolnes”

v.h. J. H. v. Cappellen te Bolnes

Friesch-Groningsche Hypotheekbank N.V.

Nederlandsche Hypotheekbank N.V.
Rotterdamsche Hypotheekbank N.V.
Algem. Friesche Hypotheekbank N.V.

Amsterdam — 's-Gravenhage — Groningen — Rotterdam

GELDEN BESCHIKBAAR

voor eerste hypotheek
BILLIJKE VOORWAARDEN

De Directie: Mr. M. J. BOS Mr. C. A. KINGMA
 Mr. J. WILKENS Mr. F. C. KLEYN

N.V. W. A. HOEK'S

MACHINE- EN ZUURSTOFFABRIEK
Hoofdkantoor en Machinefabriek
te Schiedam.

Compressors voor alle gassen en ledereen druk.
Installaties voor de bereiding van zuurstof, stikstof, enz.

N.V. SCHEEPSWERVEN

„PIET HEIN”

BOLNES en PAPENDRECHT

DWARSELLINGEN 115 Meter

DROOGDOK 115 x 30 Meter

HBU **HBU**

De meeste fabrieks-schoorstenen lijken op elkaar

Aan de schoorsteen kunt U de fabriek niet kennen. En toch is 't van groot belang dat U de fabriek „kent” wanneer U er over denkt als aandeelhouder mede-eigenaar daarvan te worden. Wij beschikken over de gegevens die U nodig hebt om tot een juiste beoordeling van industriële - en andere - ondernemingen te komen.

Raadpleeg onze beleggings-deskundigen
vóór aankoop van Uw effecten.

HOLLANDSCHE BANK-UNIE N.V.
AMSTERDAM - DEN HAAG - ROTTERDAM

U eet er niet beter!

Voor dagelijks gebruik!

**DE JONG'S
CHOCOLADE**
**CHOCOLADE
HAGELSIAG.**
De eenige echte!

N.V. Nederlandsche
Caoutchouc- en Gutta-
Perchatabriek

v.h. Bakker & Zn.

Ridderkerk

Technische
rubberartikelen

SMIT

SLIKKERVEER

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Zaterdag 18 Nov. 1950 No. 135

HET PLAN
MANSHOLT

pag. 7

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

WAAR GAAT GE HEEN, EUROPA?

De eigenlijke betekenis van Gheorghiu's navrante boek „Het 25e Uur” ligt niet hierin, dat het ons zulk een aangrijpend beeld geeft van het beneden-menselijke peil, waartoe onze door het nihilisme aangevreten Westerse samenleving is gezonken, - zij schuilt veeleer hierin, dat het de geestelijke achtergronden dezer samenleving zo naakt onthult en zo fel belicht.

De schrijver gaat hierbij tot de uiterste consequentie van zijn gezichtspunt, waar hij van Rusland zegt, dat het na de communistische revolutie de meest vooruitgeschoven voorpost van de Westerse technische revolutie is. Het heeft de mens tot niets gereduceerd, maar het heeft daarmee eenvoudig in praktijk gebracht de theorieën, die het aan het Westen zelf ontleende, - aldus Gheorghiu. En het Westen, welks eerste - en vaak enige - zorg thans is, hoe het zich tegenover de veronderstelde dreigingen van het Oosten uit verweren en handhaven zal, zal goed doen zich van Gheorghiu's gedachtengang rekenschap te geven. Want wat baten economische, staatkundige en militaire maatregelen tot afweer van hetgeen onze democratieën van het Oosten uit bedreigen kan, wanneer zij niet alleen door dezelfde geestes kwalen zijn aangetast als het Oosten op zo huiveringwekkende wijze openbaart, doch veeleer zelf beschouwd moeten worden als de bakermat daarvan?

Gabriel Marcel, die Gheorghiu's boek bij het Franse volk heeft ingeleid - en wiens woord ter inleiding ook aan de Nederlandse uitgave voorafgaat - gaat zo mogelijk nog een stap verder dan de schrijver zelf, waar hij onomwonden het wijsgerig Idealisme van Plato tot Kant en Hegel aanwijst als de eigenlijke bron van de technocratie, waartoe hij het hedendaagse nihilisme herleidt. Ook wanneer wij erkennen, dat deze wijze van probleemstelling de overweging waard is en dat ten aanzien van het Idealisme inderdaad gesproken kan worden van een schadelijke werking waaraan ook deze geestesstroming - zo min als enige andere - niet is ontkomen, wij menen dat Marcel als Katholiek de tragische problematiek, ons hierin voorgelegd, te simplistisch stelt. Wel maakt hij zelf een opmerkelijk voorbehoud, door te zeggen dat het Idealisme naar het kwaad begon over te hellen op het ogenblik, dat het de band met de Openbaring verbrak - en dat geldt zeker niet voor Plato! - de vraag wordt dan echter juist waarom de christelijke metaphysica en theologie niet in staat geweest zijn het Openbaringsbegrip voor het Westerse denken, waarmee ook het christendom zo nauw verbonden is, zo ondubbelzinnig te rechtvaardigen dat het dit als richtsnoer blijvend kon aanvaarden?

Met dat al - en dit zien wij als de grote verdienste van Gheorghiu's boek - maakt „Het 25e Uur” het voor ieder, die zich met de problematiek van het huidige Europa

bezig houdt, toch wel heel duidelijk, dat zij ons ver buiten de grenzen voert, die wij gewoonlijk aan ons denken over het probleem-Europa stellen. Alle staatkundige bemoeienis, die de geestelijke achtergronden dier problematiek niet in haar denken betreft, is gedoemd te falen.

Het is goed dit indachtig te zijn, nu andermaal Straatsburg het ontmoetingspunt wordt van hen die bezig zijn de grondslagen te leggen voor de Raad van Europa.

* * *

Deze politiek wordt zeker evenzeer door idealisme gedragen als door bittere nood gestimuleerd. Echter, ook van onze Westerse politiek geldt wat van heel onze cultuur door Gheorghiu wordt gezegd: daarin overheerst de technocratie. Wat er in haar aan idealisme leeft is meer door een onmiskenbaar en te waarderen enthousiasme bezielde dan wijsgerig gefundeerd, gelijk, helaas, heel onze huidige democratie zich maar al te weinig om haar zedelijke grondslagen bekommert.

Het is dit gemis aan wijsgerig-ethische bezinning, dat de democratie, ook waar zij naar nieuwe vormen van Europese samenwerking zoekt, bloot stelt aan het gevaar zich te verliezen in wat men in de bouw wereld „revolutie-bouw” noemt. De technocratie zal nog wel voor een aesthetisch-aanvaardbare gevel zorgen, aan de fundering en de constructie hapert véél.

* * *

Deze aperte nood - gevolg van het meest eigene van onze tijd zelf, n.l. zijn feitelijke principeloosheid - dwingt o.i. allereerst tot de wijze zelfbeperking, waaraan zich naar Goethe's woord, de Meester doet kennen. Europa kan slechts tot wezenlijke eenheid komen, wanneer er weer sprake zal zijn van een Europese Geest. Op het ogenblik is er slechts een zekere samenhang van dikwijls nog tegenstrijdige en moeilijk met elkander te verzoenen belangen en ideologieën. De socialistische stelling, dat een gefedereerd Europa een socialistisch Europa zal moeten zijn of niet zal zijn, spreekt ten deze boekdelen.

Men zie er geen verloochening in van het primaat van de Geest, waarvan wij in deze beschouwing uitgaan, wanneer we thans tot de volgende uitspraak komen: de zaken staande zoals ze staan, verdient het aanbeveling dat ook in Straatsburg gewerkt zal worden volgens een program van rangorde op grond zowel van de praevaletie der punten die om regeling vragen als op grond van hun opportuniteit wat betreft de mate hunner urgentie en het tijdsbestek, waarbinnen zij voor verwezenlijking vatbaar mogen worden geacht.

* * *

Minister Stikker heeft zich onlangs bij het Kamerdebat over Straatsburg federalist-in-beginsel verklaard, waarmee hij te kennen gaf, dat een volledige federalisatie

van West-Europa hem op dit ogenblik niet mogelijk leek.

Wij zijn dit met de bewindsman ten volle eens en hopen, dat ook Straatsburg zich op het standpunt der realiteit zal plaatsen, het enige dat op dit ogenblik van waarde is, juist omdat voor toepassing ener meer ideële visie de voorwaarden niet aanwezig zijn. Dit lijkt ons ook voor Straatsburg zelf het meest gewenst, daar voor de sympathie, welke ook deze ideële beweging niet ontberen kan, niets noodlottiger zou zijn dan dat getheoretiseer over verder liggende doeleinden aan de verwezenlijking van wat algemeen als noodzakelijk wordt gezien in de weg zou staan.

Maar dit wil voor ons zeggen, dat men dus, ook te Straatsburg, zich nog eens heel ernstig zal dienen te bezinnen op hetgeen voor West-Europa nu waarlijk eerste eis van het ogenblik is.

* * *

Zou men tot de overtuiging komen, dat dit Europa's defensie is, dan - hoe weinig idealistisch dit moge schijnen! - concentreer men alle kracht daarop, bedenkende dat het ten slotte niet aankomt op theoretisch-parlementaire spiegelgevechten of theoretisch-staatkundige constructies, doch op hetgeen door de Europese kabinetten in samenwerking met de parlementen praktisch kan worden gedaan, nu, ter beveiliging van Europa's toekomst, dus ook waar het niet meer dan zijn naakte, materiële bestaan zou gelden.

„Vivere primum est, deinde philosophari” is een waarheid, die aan de noodzaak tot bezinning op Europa's geestelijke structuur geen afbreuk doet, wanneer ze haar op het moment nu het om Europa's voortbestaan gaat, tijdelijk naar het tweede plan verschuift. Hadden wij een rangorde op te stellen, wij zouden aan dit punt ook te Straatsburg de voorrang geven boven dat van Europa's staatkundige structuur, eenvoudig reeds omdat de situatie van heel de Westerse democratie een waarschuwend teken is van de bestuursonmacht en de stuurloosheid, waartoe op allerlei gebied een samenleving vervalt, die geen eigenlijke wijsgerig-zedelijke grondslagen meer kent.

* * *

Ouo vadis, Europa? Wie zich dit in alle ernst afvraagt, ziet verder dan tot het fatale punt, waar het ijzeren gordijn de Oostelijke horizon aan ons Westers geestesoog onttrekt. Maar hij weet ook, dat op het Westerse gebied, dat nu nog voor hem openligt, zich problemen hebben opgehoopt, waarbij vergeleken Europa's politieke, economische en sociale moeilijkheden gering zijn, juist omdat eerstbedoelde van geestelijke aard zijn.

En dat het geestelijke principieel prioriteit heeft boven het formele en materiële, dat leren ons de beangstigende materiële noden en de staatkundige verwarring van onze tijd toch wel!

G. A. DE RIDDER.

☆ parlementaire flitsen ☆

Mr. Oud sprak bij de algemene beschouwingen

„De Democratische gedachte moet thans de Democratische geschillen overheersen”

Het begrotingsdebat in de Tweede Kamer is, als ieder jaar in begin November, weder ingezet met de algemene politieke en financiële beschouwingen. Beschouwingen, die dan niet op één begroting in het bijzonder betrekking hebben, maar de algemene Regeringspolitiek behandelen en deze toetsen aan de politieke situatie van het ogenblik en aan de bestaande politieke krachtsverhoudingen op het nationale en internationale terrein.

Een politicus van formaat als de heer Oud weet van zulk een beschouwing-in-vogelvlucht een boeiend en belangwekkend geheel te maken. Wij laten de rede, welke hij op Donderdagavond 9 November in de Kamer hield, hier dan ook gaarne zo volledig mogelijk volgen.

Overwegend, dat de binnenlandse politiek in de eerste plaats moet worden gezien in het licht van de internationale toestand, begon de fractievoorzitter van de V.V.D., Mr. Oud, zijn rede met enige beschouwingen over dat onderwerp, daarbij in uitzicht stellend, dat hij bij de behandeling van de begroting van Buitenlandse Zaken daarover uiteraard nog uitvoeriger zou kunnen spreken. De heer Oud stelde voorop, dat aaneensluiting van de Westerse landen volstrekt noodzakelijk is in het licht van de gevaren, die de democratische landen bedreigen. Hij voegde daar aanstonds aan toe, dat de overwegende positie, welke de Verenigde Staten daarbij innemen, ongetwijfeld niet zonder bezwaren is, maar dat wij dat, anderzijds, hebben te zien als een volstreekte noodzakelijkheid. Voor ons allen is er reden tot dankbaarheid voor het krachtige optreden van Amerika, maar wil Europa geen quantité réglée blijven, dan moet het zich inspannen om bij deze taak een waardevolle aanvulling te vormen.

Daarom, zo verklaarde mr. Oud, hebben wij het toegejuicht, dat ook de Europese staten een bijdrage hebben geleverd voor de strijd in Korea, al is die bijdrage in vergelijking met het aandeel van Amerika dan ook gering. Wij achten het van belang, dat de Europese staten die bijdrage leveren en ik stel er — aldus de heer Oud — prijs op, namens mijn politieke vrienden in deze Kamer te verklaren, dat wij in deze onvoorwaardelijk achter de Regering staan en dat het zenden van de Evertsen naar Korea, zomede hetgeen gedaan werd om het vereiste aantal vrijwilligers naar Korea te zenden, onze volledige sympathie hebben.

De noodzakelijkheid van samenwerking manifesteert zich wel zeer sterk op het terrein van de defensie. In Nederland zullen wij op het stuk van de defensie alles moeten doen wat mogelijk is, maar met het vooropgezette doel, dat hetgeen wij doen, zal worden ingeschakeld in het internationale en — in dit verband zei onze fractievoorzitter dat met bijzondere nadruk — in de allereerste plaats in het Europese verband. Men zal er daarbij naar moeten streven, West-Duitsland in te schakelen en dat om tweeërlei redenen. In de eerste plaats omdat zonder West-Duitsland de verdediging aan de Elbe een onmogelijkheid is. Het is voor ons volk en voor onze beschaving van het grootste belang, dat alles wordt gedaan wat mogelijk is, om in een onverhoopte volgende oorlog een bezetting te voorkomen. Daarbij kunnen wij, aldus de heer Oud, naar mijn stellige overtuiging de medewerking van West-Duitsland niet missen.

Er is echter ook nog een andere overweging voor die inschakeling van West-Duitsland aan te wijzen, namelijk dat daardoor het gevaar verminderd wordt, dat er een zelfstandige Duitse krijgsmacht ontstaat. Wij moeten de kansen, die na Versailles gemist zijn, thans grijpen en daarbij mogen wij ons niet laten weerhouden door — overigens volkomen be-

grijpelijke — sentimentsoverwegingen. Men heeft in de politiek nu eenmaal rekening te houden met de realiteiten, niet om ons daar zonder meer bij neer te leggen, maar om ze als bouwstoffen te gebruiken voor het nieuwe, dat men wil trachten te bouwen. Daarom moeten wij er ons ook goed van doordringen, dat het, zoals mr. Oud aan de hand van voorbeelden uit het jongste verleden duidelijk aantoonde, in de wereld nu eenmaal zo is, dat de machtsverhoudingen doorlopend aan veranderingen onderhevig zijn.

Mr. Oud bepleitte dus ook van zijn kant een aaneensluiting van Europa en hij herhaalde nog eens: Zulk een aaneensluiting zal bovendien een heilzaam tegenwicht kunnen vormen tegen een al te grote invloed van de Verenigde Staten van Amerika. Ik heb grote sympathie voor de Verenigde Staten, zo vervolgde hij en ik ben dankbaar voor hetgeen zij voor ons hebben gedaan. Ik hoop, dat de samenwerking van het Westen met de Ver. Staten blijvend zal zijn, maar ik geloof, dat een al te grote Amerikaanse hegemonie juist voor die samenwerking op de duur gevaarlijk kan blijken en dat het daarom óók noodzakelijk is, dat wij de Europese eenheid bevorderen.

Komend tot de binnenlandse politiek meende de heer Oud, dat daar mutatis mutandis hetzelfde geldt als voor de buitenlandse, in deze zin, dat ook hier samenwerking van de democratische groepen tegen de communistische dreiging nodig is. Met een variant op de historische woorden, door Troelstra op 3 Augustus 1914 in deze zelfde Kamer gesproken („de nationale gedachte moet de nationale geschillen overheersen”), zei de heer Oud: thans moet de democratische gedachte de democratische geschillen overheersen. Dat wil dus zeggen, dat wij moeten streven naar een samenwerking op een zo breed mogelijke basis en daarbij geldt dan hetzelfde als wat hij voor de internationale politiek had gezegd: dat het gevaar voor een hegemonie moet worden vermeden.

Hiermede kwam mr. Oud vanzelf tot zijn gedachte ener „derde macht”, waarvan de heer Schouten o.a. had opgemerkt te vrezen, dat hierdoor de machtsfactor teveel in het geding werd gebracht. Op dit punt kon onze fractievoorzitter de heer Schouten gemakkelijk geruststellen. Dat woord „macht” bedoelde hij allereerst in staatsrechtelijke zin. Hij had ook het woord „kern” kunnen gebruiken. De heer Oud bedoelde al evenmin een samensmelting van de drie groepen, die hij vooral op het oog had: de anti-revolutionairen, de christelijk-historischen en de liberalen. Een dergelijke oogmerk, zo verklaarde hij, zou volkomen irrealistisch zijn. Van de onderlinge verschillen tussen die drie groepen ben ik mij even klaar bewust als de geachte afgevaardigde, de heer Schouten. Het is weer precies als in de internationale samenwerking: ook hier geen samensmelting tot één nationaliteit, maar samenwerking van overigens verschillend geaarde groepen. Wanneer de he-

ren Schouten en Tilanus daar eens over wilden nadenken, dan was de heer Oud voor dit ogenblik reeds tevreden. Forceren kan men die dingen niet.

Mr. Oud bepleitte die gedachte van een derde macht vooral omdat de Kabinetsformatie van 1948 hem niet in alle opzichten had bevredigd. Het afwijzend standpunt van de anti-revolutionairen op het stuk van de Indonesiëpolitiek had het toen onmogelijk gemaakt, dat een Kabinet op de meest brede basis werd gevormd. De heer Oud stelde dit alleen als een feit vast, zonder daarmede kritiek op die houding te bedoelen. Anderzijds echter liet hij niet na nog eens te stipuleren, dat de houding van zijn partij in het licht van de feiten, zoals deze in 1948 lagen, niet verkeerd is geweest. Wij hebben in 1948 aanvaard dat er op het stuk van de ontwikkeling van de Indonesië-politiek niets meer te veranderen was en wij hebben willen medewerken om te redden wat er nog te redden was. Wij hebben dat gedaan uit het besef van onze verantwoordelijkheid, zoals wij die op dat ogenblik voelden en wij zouden het onszelf veel gemakkelijker hebben gemaakt, indien wij anders hadden gehandeld.

Niemand, ook de Kamermeerderheid en de Regering niet, zal ontkennen, dat het gehele Indonesiëbeleid, zoals het zich sedert 1948 heeft ontwikkeld, een teleurstelling is geworden. Nog steeds echter verklaarde mr. Oud van mening te zijn, dat er geen enkele reden is om te menen, dat de stem, die wij destijds hebben uitgebracht, verkeerd is geweest. En wel omdat hij nog steeds meent, dat de gevolgen van een verwerping van de souvereiniteitsoverdracht nog ernstiger zouden zijn geweest dan de gevolgen van de aanvaarding. Na de souvereiniteitsoverdracht is er echter het een en ander gebeurd, dat wij niet met onze verantwoordelijkheid kunnen dekken. De heer Oud herinnerde aan hetgeen hij in Mei van dit jaar over de aantasting van het zelfbeschikkingsrecht had gezegd en aan de motie, welke hij naar aanleiding daarvan tegen de minister voor Uniezaken en Overzeese Rijksdelen had ingediend en welke het vertrouwen in deze minister opzegde.

De gebeurtenissen op Ambon noemde de heer Oud voor de Nederlandse Regering en voor het Nederlandse volk in alle opzichten beschamend. Natuurlijk kan men nooit met zekerheid beweren, dat als anders was gehandeld, de gebeurtenissen ook anders waren gelopen. Men kan de geschiedenis nooit op hypothetische grondslagen opbouwen, maar mijn politieke vrienden en ik hebben toch niet het gevoel, dat de Regering hier alles heeft gedaan en alle middelen heeft toegepast, die toegepast hadden kunnen worden. Het maakt de indruk, als ik het zo mag uitdrukken, alsof zich op het punt van de ontwikkeling van zaken in Indië na de souvereiniteitsoverdracht een zekere vermoedheid van het Kabinet heeft meester gemaakt.

Terugkomend tot de Kabinetsformatie van 1948 stelde mr. Oud nogmaals vast, dat hij nog steeds betreunde, dat de omstandigheden toen niet dusdanig waren, dat zij konden leiden tot een Kabinet op breder basis dan die, waarop het Kabinet thans rust. In het wezen van de zaak drukken de K.V.P. en de P.v.d.A. haar stempel op het Kabinet. Zij bezetten te zamen 11 van de 15 ministersplaatsen. Daartegenover stonden slechts één liberaal en één christ.-hist. be-

Deze burger

heeft Zondag midden in de onophoudelijke gietregen in een auto ergens door Nederland gereden. Een grauwe hemel, een grauwwand en een grauwe rivier. In de kleine dorpen was geen mens, geen kind en geen vee. Boerderijen stonden duister en gesloten te druipen in de regen en het kleine stadje was nog leger dan het altijd al is.

Ge zit dan, wanneer ge zo voortglijdt door de weemoed van zo'n kletsnatte Zondagmiddag over Holland, wel te denken aan de wereld en aan de mensen en dat het zo stil kan zijn, terwijl over het algemeen zoveel geluid, zoveel spektakel gemaakt wordt, overal waar mensen wonen.

Dat stelsels met donderend geraas inéénstorten. Dat legers en luchtvloten en oorlogsbodems en tankdivisies en alles wat daarbij behoort, nu, op deze dag, terwijl ik in de regen door de stilte glijd, zich over de aarde bewegen, achter de dood aan, en voor de dood uit en met de dood hand in hand.

Dat er jongens liggen te sterven in de regen. Dat er mensen liggen te stikken in de modder. Dat er mannen liggen dood te bloeden langs de kant van de weg. Her en der over de wereld.

En dat er overal praatjesmakers staan te gillen en te schreeuwen.

En dat er overal praatjesmakers zitten te schrijven.

En dat er overal praatjesmakers zitten te zinnen op het heil of het onheil van de mensen, dat ligt er maar aan hoe ge het ziet.

Het zijn, die Zondagmiddag in de plenzende, ruisende regen, geen diepe gedachten die mij bezig houden naast de man, die de auto over de brijge landwegen stuurt, door kleine dorpen, langs oude boerderijen door het land dat onafzienbaar is tot de horizon.

Maar ge denkt dat het allemaal zo wijd en zo stil en zo stil is in dit stukje van de wereld op een Zondagmiddag in November.

En dat het allemaal zo dóór gaat, ook zonder alle huidige mede-wereldburgers van

DEZE BURGER.

Flitsen op Lake Success en New York

DE RUS ZEI: „DE GEACHTTE OORLOGSOPHITSER”

Ons Tweede Kamerlid bekijkt de Amerikaanse verkiezingen

Mevrouw Roosevelt begroet ons met een stralende glimlach en uitgestrekte handen aan de deur van haar cottage in Hyde Park. Het is een bijzonder mooie herfstdag en de rit van New-York naar dit aantrekkelijke oord, hoewel meer dan twee uur, is ons niet lang gevallen. Zij voerde ons door een heuvelachtig gebied, rijk aan natuurschoon, en in dit jaargetijde prijkkende met een uitbundige kleurenrijkdom zoals wij die in Nederland niet kennen. Veel vuurrood tussen alle tinten bruin maken hier de herfst tot een feest voor het oog. Een feest, dat, zoals helaas in ons land veelal het geval is, niet verstoord wordt door de storm. Het voorrecht van deze ontvangst valt ten deel aan een aantal leden van de Sociale Commissie van de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties. Mevr. Roosevelt, als gedelegeerde van de Verenigde Staten van Amerika, is een van de meest vooraanstaande en plichtsgetrouwe leden van deze Commissie.

Vorig jaar nodigde zij een groepje vrouwelijke afgevaardigden uit voor een souper op haar flat op Washington Square. Dit jaar omvat de uitnodiging een grotere groep, en voert ons ver buiten de stad. Mevr. Roosevelt is niet alleen een zeer bekwame woordvoerder voor haar land, zij is tevens een charmante gastvrouw, die haar gasten voor zich inneemt door haar grote eenvoud en natuurlijkheid. Gekleed in een donkerrood fluwelen huisjasje en sportieve rok; aan de voeten tennisschoenen, die kennelijk gemakkelijk zitten, brengt zij mij, naar Amerikaanse gewoonte, naar de slaapkamer waar ik mijn jas neer kan leggen en even in de spiegel zien. Als dat gebeurd is, wijst zij mij de weg naar een vijvertje achter het huis, waar reeds enkele gasten aanwezig zijn. Een internationaal gezelschap groepeerd zich juist om zoon Elliot, die met opgestroopte mouwen uit een magnifieke Chinese kom een hartige bowl opschept, voor wie daar maar iets voor gevoelt.

Het is warm, alhoewel het ver in October is. De „Indian summer” toont zich op zijn best. Gezeten aan kleine tafeltjes komen tussen de afgevaardigden contacten tot stand, die het werk in de Commissie zeker ten goede zullen komen. Op deze vrije Zaterdag, waarop bij uitzondering nu eens geen vergadering voor de Sociale Commissie is vastgesteld, wordt niettemin druk aan „shop-talking” gedaan.....

De Vijfde Algemene Vergadering van de Verenigde Naties is, terwijl ik dit schrijf, ruim zes weken aan de gang en mijn indruk is, dat er hard wordt gewerkt en dat er vaart zit in de besprekingen.

Gisteren werd in de plenaire zitting met een overweldigende meerderheid o.a. besloten, dat voortaan de Algemene Vergadering het recht zal hebben aan de leden-Staten te vragen militaire krachten gereed te houden teneinde agressie ogenblikkelijk te kunnen bestrijden. In een dergelijk geval zal voortaan binnen 24 uur een Algemene Vergadering kunnen worden bijeen geroepen. Niet ten onrechte merkte de Perzische Voorzitter, de heer Entezam, op, dat dit het belangrijkste besluit was, dat sinds de oprichtingsvergadering in San Francisco in 1945, ooit was aangenomen.

De vijf tegenstemmen kwamen van het Sovjet-blok. „Het is wel betreurenswaardig, dat deze naties zich niet in staat gevoelen een voorstel te steunen, waarvoor slechts agressors vrees behoeven te koesteren”, stelde een van de gedelegeerden vast.

Met dezelfde stemverhouding nam op diezelfde dag de Eerste of Politieke Commissie de resolutie aan, waarvan ook Nederland een van de voorstellers is, ten doel hebbend een effectieve controle en inspectie van atoom-energie en bewapening, om daarna te komen tot een evenredige vermindering.

Mochten in eerste instantie de Russen hun redevoeringen in zulke decenter vormen hebben gehuld, dat een ieder zich afvroeg wat dat te betekenen zou hebben, de laatste dagen vallen er bijzonder ronde woorden.

Speciaal de heer Foster Dulles, de woordvoerder van de Verenigde Staten, heeft de opmerkzaamheid van de heer Wishinsky. De laatste heeft in de plenaire zitting, in een rede van anderhalf uur, zo vele persoonlijke aanvallen afgevuurd op zijn Amerikaanse collega, dat Voorzitter Entezam er hem opmerkzaam op maakte, dat het onderwerp van bespreking voor deze vergadering niet was een actie tegen de heer Dulles maar een verenigde actie voor de vrede.

Merkwaardig voor een Nederlands Parlementslid waren de woorden, die de President eraan toevoegde. Hij zei: „Dit is geen Parlement! Hier zitten representanten van regeringen, die

niet hun persoonlijke inzichten, doch wel de standpunten van hun regering verdedigen”.

Dit laatste moge waar zijn, ik heb het gevoel, dat de Voorzitters van de Nederlandse Eerste en Tweede Kamer wel enig bezwaar zouden hebben tegen dit soort manieren in de hoge vergaderingen, die zij presideren....

Mr. Dulles zelf nam de betitelingen van zijn Russische collega, waarvan b.v. „de geachte oorlogsophitser” er slechts een is, met een minzame glimlach in ontvangst.

Misschien wel omdat in een Amerikaanse verkiezingscampagne men als politicus aan een en ander gewend raakt.

De kranten en de radio hebben enorm veel aandacht besteed aan de verkiezingen, die op 7 November hebben plaats gevonden. In de stad New York waren op die dag negentienduizend politiemannen in touw

deze avond te verheven waren om zich op deze platgetreden verkiezingspaden te begeven, merkte deze President o.m. op: „Wij hebben een zeer hoog denkbeeld van de menselijke persoonlijkheid van alle kandidaten, doch een zeer laag idee van het niveau van zekere politieke partij....”

Mijn programma opslaande zag ik aanmaningen als deze: „Verslaat Dewey (de huidige Republikeinse Gouverneur van de Staat New York), de koud-berekenende, meedogenloze „boss”, de man van de „bought and paid for policy”.....

Het gehele programma is vol van dergelijke..... levendige qualificaties.

In de New York Times stond onlangs een ingezonden stuk van een lezer, die zich beklaagde, dat de kandidaten elkander zo zwart hadden gemaakt, dat er voor hem geen keus meer bij was...

Het publiek op de vergadering, die ik bijwoonde, bereidde de kandidaten een stormachtig enthousiaste ontvangst. Voor een Hollandse was het „somewhat embarrassing”, eerwaardige oude heren of degelijke huismoe- ders met geestdrift rammelaars te zien rondraalen, telkens wanneer de spreker uiting gaf aan wat hun bijzonder dierbaar was. Overigens werd dit wiegen-geluid begeleid door doordringend gefluit en geklap van hen, die de voorkeur gaven aan een meer natuurlijke uiting van hun gevoelens.

Het publiek was goedsmoeds en geduldig in mijn ogen, want deze bekende politici waren toch eigenlijk alles behalve interessant in hun van vele vellen papier voorgelezen beto- gen.

Doch het is best mogelijk, dat die goedmoedigheid maar schijn is. Enkele dagen geleden hoorde ik een radio-commentator nog verkondigen, dat het tijd werd, dat de kandidaten zich eens realiseerden, dat de kiezers de leeftijd van 21 jaar bereikt hebben.....

Na vijf sprekers aangehoord te hebben ben ik in de pauze er tussen-

diezelfde avond Harold Stassen, Pre- sident van de Universteit in Penn- sylvania, in 1948 kandidaat voor het Presidentschap. De buitenlandse poli- tiek van de laatste vijf jaar is in beide redevoeringen de inzet. De Pre- sident verwijt de Republikeinen voor- standers te zijn van isolationisme. „Wie daar zijn stem aan geeft, stemt voor nationale zelfmoord”.....

Stassen zegt nadrukkelijk, dat de Republikeinse Partij van isolationis- me niet wil weten, doch hij hekelt de slappe houding sedert 1945 in de in- ternationale politiek tegenover het communistische gevaar ingenomen. Tenslotte qualificeert hij het buiten- lands beleid van de laatste vijf jaar als 'n „blinded, blundering, bewilde- ring American-Asiatic policy...”, een alliteratie, die klinkt als een klok, voor een naar zijn mening verbijste- rend, blindelings buitenlands beleid vol blunders.....

Scherp ongetwijfeld, maar ten- minste niet persoonlijk.

Dewey, de Republikeinse Gouver- neur van de Staat New York, ook deze keer weer kandidaat, besloot de dag vóór de verkiezingen zijn cam- pagne met een achttien-urige werk- dag. 's Morgens om zes uur verscheen hij voor het eerst voor de radio, om dit vol te houden tot 's avonds klokke twaalf, d.w.z. elk uur minstens een speechje van 10 minuten... Iedereen die dit wenste kon telefonisch of schriftelijk vragen stellen, die aan de kandidaat werden overhandigd. En dan te denken, dat een van de pro- vinciale bladen, de politieke kennis peilende van honderd willekeurige mensen, van achtendertig van de on- dervraagden onverstoord ten ant- woord kreeg: „Deze herfst hebben er geen verkiezingen voor gouverneur plaats.”

Ondertussen keerde gisteren de rust in de radio en de pers weer. De beslissing is gevallen. Stem- plicht kent men hier niet. Van de negentig miljoen kiesgerechtigde Amerikanen hebben ruim veertig miljoen hun stem uitgebracht met een, zoals de New York Times het uitdrukte, ongewone onafhankelijk- heidszin. New York heeft voor het eerst een burgemeester, die geen can- didaat was voor een of andere poli- tieke partij, doch als eenling een grote overwinning heeft behaald. Im- pelleteri, of te wel „Impi”, de vijftig- jarige Italiaanse schoenmakerszoon, dankt zijn bekendheid aan zijn waar- nemend burgemeesterschap van het laatste jaar.

De verkiezingen hebben aanzienlij- ke winst voor de Republikeinen op- geleverd, alhoewel de Democraten in de meerderheid blijven. Van de zes- en-negentig Senaatszetels zijn er nu zeven-en-veertig in handen van de Republikeinen. Het overwicht van de Democraten in het Congres is geslon- ken. Vele Republikeinse gouverneurs zullen de plaats van hun Democrati- sche voorgangers innemen. Vele men- sen menen, dat de buitenlandse poli- tiek van Amerika de weerslag van deze verkiezingen zal ondervinden. De Democratische Staatssecretaris van Buitenlandse Zaken, Dean Ache- son, het hoofd van Jut in de Repu- blikeinse campagne, heeft vanmorgen echter uitdrukkelijk verklaard over heengaan niet te denken. Gematigde beoordelaars zien in de uitslag van de verkiezingen niet zo zeer een ver- oordeling van de tot nog toe gevoer- de buitenlandse politiek, doch meer een publieke reactie tegen het we- reld-communisme. Men meent, dat de Republikeinen dit gevaar duidelijk- ker onderkennen.

Wat hier ook van zij, een over- belichting van de ongetwijfeld interessant interne politieke verhou- dingen in Amerika zou in het kader van dit flitsartikel niet op zijn plaats zijn.

Een brief uit New York van MEVROUW FORTANIER-DE WIT

om een rustige gang van zaken te verzekeren. De Republikeinen en de Democraten hebben de meest verbit- tere verkiezingsstrijd gevoerd sedert jaren. Zesendertig zetels voor de Se- naat in Washington, tweendertig gouverneursposten, vierhonderdtwe- endertig Congresszetels, de burgemees- tersplaats van New York, en een groot aantal lagere bestuurs-, rechterlijke en politieke posten waren in het ge- ding. Een Amerikaanse verkiezings- strijd vestigt veel meer dan bij ons de aandacht op de persoon van de can- didaten dan op de beginselen, die zij voorstaan. Ongetwijfeld zou het aan- trekkelijk zijn als in ons land de kie- zers beter de gelegenheid zouden heb- ben van hun voorkeur voor een be- paalde kandidaat te doen blijken. Doch een schilderachtige verkiezings- campagne als ik hier heb mogen aan- schouwen roept toch wel vele vraag- tekens op. Beschuldigingen over en weer, waarvan omkoping en contact met de onderwereld er slechts enkele vormen, zijn hier aan de orde van de dag.

Een dezer dagen hield de Liberale Partij, die de Democratische candida- ten steunt, en die niet bepaald familie geacht kan worden van de Nederland- se Volkspartij voor Vrijheid en Demo- cratie, een grote verkiezingsvergade- ring in Carnegie Hall. De voorzitter begroette de drieduizend aanwezigen met deze woorden: „U weet allen nu precies wat iedere kandidaat van iedere kandidaat denkt....” Na be- toogd te hebben, dat de sprekers van

uit geslipt om tot mijn uiterste ver- bazing voor het gebouw een Neder- lands Kamerlid te ontwaren, die van de nok van de Carnegie Hall uit dit interessante gebeuren had megge- maakt.

Wij waren het erover eens, dat, hoe merkwaardig deze politieke strijd in onze ogen ook moge zijn, uit per- soonlijke gesprekken ons duidelijk was geworden, dat het politieke on- derscheidingsvermogen van het Ame- rikaanse volk goed ontwikkeld is en zeer wel in staat al te opgewonden uitlatingen op de ware merites te be- oordelen.

Zaterdagavond 4 November heeft President Truman in St. Louis zijn enige speech in deze verkiezings- campagne gehouden, uitgezonden over twaalfhonderd radio- en twee- en-zeventig televisie-stations. Zes-en- zestig miljoen mensen konden op de- ze wijze worden bereikt. Kosten: \$ 100.000. Hoever de Amerikaanse statistische knobbel ontwikkeld is, blijkt wel uit de mededeling in de pers, dat de President verwelkomd werd met een ovatie, die één minuut en twintig seconden duurde, terwijl zijn rede twee-en-veertig maal door applaus onderbroken werd. Een an- dere hartelijke aanmoediging kwam van het balkon: „Give 'em hell, Har- ry!” Waarop „Harry” doodgemoede- reerd antwoordde: „I am going to.” „Dat ben ik ook van plan.”

Voor de Republikeinse Partij sprak

(Vervolg op pag. 5)

**VRIJHEID EN
DEMOCRATIE**

Weekblad van de Volkspartij
voor Vrijheid en Democratie

Voorzitter Redactie-comm.:
Drs. H. A. Korthals.
Redactie-secretaris: Mr. E. Elias.
Adres. Spuistraat 274, ingang
Raamsteeg, tel. 36325, A'dam.
Administratie: Postbus 43,
A'foort, tel. 5267.
Abonnementsprijs f 1.90 p. kwar-
taal, f 7.50 per jaar.
Voor het zenden van abonne-
ments- en advertentiegeden:
Postgiro no. 245103, ten name
van de Penningmeester van de
Stichting „Vrijheid en Democra-
tie“ te Amersfoort.
Losse nummers 15 cent.
Voor advertenties wende men zich
tot de administratie.

De Referte is onjuist

(Ingezonden)

In Uw blad schrijft Mr. van der Drift o.a., in zijn artikel over de wet overheidsaansprakelijkheid, dat wij in Nederland tegenwoordig onze wetten zouden redigeren naar Amerikaans voorbeeld. Hij schijnt te denken dat die Amerikaanse wetten kort zijn en alles overlaten aan uitvoeringsvoorschriften. Mijn ervaring met Amerikaanse wetten is een gans andere. De Amerikaanse wetten, die ik ken, bestaan uit een veel te groot aantal, onleesbaar lange artikelen. De Amerikaanse wetgever is er op uit om alles zo precies en uitvoerig te zeggen dat de rechter er straks geen speld tussen kan krijgen. De onleesbaarheid van Amerikaanse wetten is zo erg, dat men aldaar voor het gewone publiek van overheidswege een populaire uitgave der wetten verkrijgbaar stelt. Wie geen jurist is, wordt ontraden de echte tekst te bestuderen.

In Nederland pogen wij nog altijd kort en bondig te redigeren — naar Frans voorbeeld. Dit lukt niet altijd, zie b.v. de wet op de materiële oorlogsschaden, die in onleesbaarheid met Amerikaanse wetten kan wedijveren. Maar de wet overheidsaansprakelijkheid lijdt, m.i. gelukkig, niet aan dat euvel. Er worden enkele dingen aan de executieve overgelaten, doch m.i. niet meer dan redelijk is. De normen staan in de wet en aan de rechterlijke macht wordt overgelaten ze toe te passen.

De bezwaren van Mr. van der Drift in dit opzicht schijnen mij dus ongegrond en zijn referte aan het Noord-Amerikaanse recht onjuist. Overigens wil ik de wet overheidsaansprakelijkheid niet critiseren noch verdedigen; daarvoor stond ik te dicht bij haar wieg.

Hoogachtend,
Mr. W. G. Belinfante.

Den Haag.

**Prof. Mr. A. N. Molenaar
spreekt in Arnhem**

De voorzitter van onze Eerste Kamerfractie Prof. Mr. A. N. Molenaar zal Vrijdagavond, 24 November spreken in een openbare vergadering in het Volksuniversiteitsgebouw te Arnhem, Rijnstraat 42, aanvang 8 uur precies. Het onderwerp luidt „Actuele Problemen“.

De leden van de Afdelingen Arnhem, Velp en Oosterbeek ontvangen een uitnodiging doch wij hopen dat ook vele leden en geestverwanten uit een wijdere kring rondom Arnhem aanwezig zullen zijn. Wij wekken alle lezers op deze vergadering bij te wonen en zoveel mogelijk geestverwanten aan te sporen aanwezig te zijn.

Bij een werkelijke democratie behoort een levendig contact tussen kiezers en afgevaardigden. Lezers in Arnhem en omgeving verzuimt dus niet de gelegenheid om dit contact te onderhouden. Komt, luistert en stelt eventueel Uw vragen opdat het wederzijds begrip over de vele problemen van deze tijd verduidelijkt worde.

Allerhande

BLIJVEN DOORVECHTEN

Wij blijven vechten — op onze wijze en met onze middelen, óók tegen de bierkaai en de verwording om ons heen. Moedeloze verbitterden, besef toch, dat uw land en volk slechts door U en de Uwen kunnen worden gered en nooit door hen, die thans regeren, en hun ganse aanhang van parasieten. Uw kracht schuilt in uw aantal en in uw alomtegenwoordigheid — óók in elke partij, in alle bonden en verenigingen. Dwing door Uw aantal die partij en die bond en die vereniging tot inkeer en... tot strijd. En zit nooit en nergens als moedeloze verbitterde bij de pakken neer.

(Advertentieblad voor Limburg)

TELKENS OPNIEUW

In de oudheid was er in Rome een man, Cato genaamd, die telkens opnieuw zeide, dat hij van oordeel was, dat Carthago vernietigd moest worden. Afgescheiden van de gedachte, welke hij daarin naar voren bracht, wist hij door de hardnekkigheid, waarmede hij zijn denkbeelden uitdroeg, toch op de duur zijn doel te bereiken. Dat was voor een deel met een bedoeling, die uitsluitend ten nadele van Carthago was, al kon men in die tijd dat ook zien als een behoud van de positie van het Romeinse Rijk.

Des te meer kan men zich aan dit voorbeeld spiegelen, omdat in de huidige tijd men wel een positief doel van geestelijke aard zich voor ogen kan stellen bij het telkens weer naar voren brengen en herhalen van de noodzaak van een goede defensie van ons land, van een grote werkzaamheid en activiteit in alle onderdelen van onze Strijdkrachten.

(Het Lichtspoor)

GROEI

De aanzienlijke groei der Nederlandse bevolking, waardoor naar schatting tussen de jaren 1947 en 1963 ieder jaar gemiddeld aan ongeveer 45.000 nieuwe arbeidskrachten werk zal moeten worden verschaft, heeft de mogelijkheid van een situatie, waarbij een wanverhouding bestaat tussen de uitbreiding van het totale productieapparaat en de daaruit voortvloeiende mogelijkheid tot opnemng van nieuwe arbeidskrachten enerzijds en de toename van het totale aanbod op de arbeidsmarkt anderzijds, naderbij gebracht.

(Sociale Zorg)

PSYCHOLOGISCH JUIST?

Is het logisch, dat juist een marine-officier geroepen wordt tot het ambt van staatssecretaris van Oorlog? Bekend is bovendien, dat de minister zeker geen legerspecialist is. Hij is in de eerste plaats de financiële deskundige. Daar komt nog bij, dat tussen Oorlog en Marine altijd een zekere jalousie de métier waarneembaar is, al betekent dit zeker niet, dat er geen bereidheid tot intensieve samenwerking is. Is het daarom psychologisch wel juist een marine-officier, die reeds staatssecretaris van Marine is, ook te belasten met dezelfde functie aan het departement van Oorlog?

(Nieuwe Courant)

RICHTINGWIJZERS!

Al heel wat niet-Amsterdammers en niet-Hagenaars zijn in die steden de dupe geworden van de hun onbekende onverhoedse draaien van de tram. En het zou meer dan onverantwoordelijk zijn wanneer hieraan niet met bekwame spoed een eind werd gemaakt. Het is al beschamend genoeg, dat er een wet voor nodig was om dat te bereiken.

(De Volkskrant)

OM TE VERBERGEN?

Voor de tweede maal heeft onze nieuwe minister van Oorlog, de heer s'Jacob, het een en ander over zijn plannen gezegd. Volgens Talleyrand dienen woorden om gedachten te verbergen. Maar wij geloven, dat de heer s'Jacob nog niet de diplomatieke finesse van deze wonderbaarlijke Fransman heeft die het verstond vele meesters te dienen. Derhalve nemen wij aan, dat wat de heer s'Jacob te berde brengt, inderdaad zijn mening is.

(De Telegraaf)

ZO DRUK

Ik heb het zo druk! Zou er op het ogenblik wel één mens zijn, die dat niet herhaaldelijk verzucht? En het is waar: iedereen schijnt het wel heel druk te hebben, hetzij hij minister is, die van conferentie naar conferentie vliegt, hetzij hij een zakenman is, die overstelpt wordt onder de formulieren en paperassen die in drie, vier — of veelvoud moeten worden ingevuld en die van veel of weinig nut zijn; hetzij er sprake is van een huisvrouw, die maar niet voldoende goede hulp kan krijgen en met een eindeloze voorraad verstelgoed zit waar geen doorkomen aan is. Er is een comité voor dit, een vergadering voor dat. We hebben onze afspraken, die nagekomen moeten worden. We hollen van het een naar het ander en wat een zorgen zijn er niet die ons nooit met rust laten.

(Utrechtsch Nieuwsblad)

**Verwarrende
lijnen
inzake
N.-Guinea**

In het nummer van 4 November maakt Ir. de Jongh Schiffer zich schuldig aan dezelfde soort Rommiaans woord-gegoochel, dat ons land al zo veel afbreuk heeft gedaan.

Hij begint met te stellen, dat wij met de Nieuw-Guinea paragraaf van de R.T.C.-overeenkomst aan Soekarno en de zijnen een recht hebben toegekend. Maar verzuimt te preciseren, welk recht. En daar zit hem natuurlijk de kneep.

Eenmaal gesuggereerd, dat wij eigenlijk Nieuw-Guinea bij de R.T.C. al zowat afgestaan hebben, — want op die suggestie komt de Rommiaanse zinswending neer —, kost het weinig moeite de gevolgtrekking te maken, dat wij hiertoe nu ook maar snel moeten overgaan.

Een tweede suggestieve, maar even onjuiste zinswending, van zo mogelijk nog bedenkelijker aard, volgt pal daarop.

Wij hebben, zegt Ir. de Jongh Schiffer, het lot van onze landgenoten in Indië aan een draad gebonden. Dit betekent natuurlijk op zichzelf niets, maar de schrijver suggereert, — let wel hij zegt het niet, maar suggereert door zijn onvolledige zin, — dat onze landgenoten in de val zitten en Soekarno het klapdeurtje zal dichthalen, als wij... Ja, wat eigenlijk? Ook hierover geen duidelijke uitspraak, want de rest van de besproken zin: „...is het toch kinderlijk ondoordacht onze edelaardige gevoelens ten opzichte van N.-Guinea in feiten te willen uitdrukken“, vormt met het voorafgaande geen grammaticaal geheel.

Trouwens, de zo juist aangehaalde zinsnede heeft weer een heel andere bedoeling, dan er staat. Let op het woord „edelaardig“. Blijkbaar wil de schrijver zeggen: „U hebt U vroeger nimmer druk gemaakt over N.-Guinea of over onze kroesharige rijksgenoten aldaar. Vanwaar die edelaardigheid thans?“ „Laat ons liever gaan praten, dan kunnen wij N.-Guinea even fraai „weg-praten“, als wij met de rest van onze Archipel gedaan hebben. En dan hebben onze landgenoten in Indië rust en wij misschien nog een paar jaar dividend en tantièmes“.

Ik ben zo vrij, dit kinderlijk ondoordacht te noemen. Want wie éénmaal afschuift aan een afdreiger, mocht blijven bloeden, totdat hij als een lege citroen wordt weggeworpen.

Het is daarom enigszins verbaazingwekkend, dat Ir. de Jongh Schiffer helemaal op het eind, blijkbaar misprijzend, ervan gewaagt, dat wij „willoos in het gevolg van Amerika en Engeland (lopen)“ en „zo theoretisch en lamblig zijn“. Deze ontboezeming vermag na het voorafgaande even weinig indruk te maken als velerlei betuigingen van Minister Van Maarseveen, dat hij het toch zo anders gewild en bedoeld had.

De conclusie, waartoe ondergetekende komt, is dat Ir. de Jongh Schiffer meent, dat wij nu maar snel Nieuw-Guinea moeten afstaan en het beste ervan hopen. Dat is zijn goed recht, als hij het dan maar duidelijk zegt.

Enschede. HERMAN MEYER.

Een welbesteed leven

Walrave Boissevain had A'dam in zijn hart gesloten

In de nijpendste oorlogsjaren ontviel aan Amsterdam een burger, wiens leven nauw verbonden was met dat van de stad, waarin hij werd geboren en die hij zeer lief had: Walrave Boissevain. Aan zijn verscheiden kon toen, door de tijdsomstandigheden, nauwelijks aandacht worden gewijd, zijn werk als magistraat mocht niet geprezen worden. Dat behoorde immers alles tot de periode van het demo-liberalisme, die onherroepelijk voorbij heette. Boissevains nabestaanden hebben méér dan een daad van pieteit jegens de toen stil heengegane verricht door de herinneringen, welke hij zelf te boek stelde, in een bij C. A. J. van Dishoeck te Bussum verschenen, uitnemend verzorgd boekwerk, publiek beschikbaar te stellen. Immers, verdient Boissevains onverdroten arbeid ten bate van Amsterdam, in de herinnering zijner stadgenoten voort te leven, — zij zullen de verschijning van dit boek misschien nog meer waarderen, omdat het zulk een levensbeeld oproept van een Amsterdam, dat nog slechts in boeken als dit voortbestaat.

Van Boissevains werk als raads-lid en wethouder vinden we in dit boek te weinig. Voor wie Boissevain gekend hebben behoefte dit geen verklaring: het was zijn bescheidenheid, die hem ook in dit boek zijns levens ervan weerhield veel te spreken over zijn toch wel zeer stoere arbeid in Amsterdams raad en als lid van het college van dagelijks bestuur onzer gemeente. Daar — en in heel de stad! — gold zijn naam jaren lang als het — veelgemaakte — symbool van de strijd voor gezond financieel gemeentebestuur. Hoe is hij deswege in de kringen zijner rode tegenstanders gehoord. Jaren lang uitgekreten als de incarnatie van liberaal conservatisme, wist Boissevain zich in die hartstochtelijke strijd gedragen door het besef, dat gezond financieel beleid levensvoorwaarde was voor de gemeentelijke autonomie en dat wil zeggen voor de democratie, het zelfbestuur der burgerij. Democraat was Boissevain in hart en nieren. Zijn vaak hopeloos schijnende strijd tegen de machtige socialistische raadsfractie sproot evenzeer voort uit zijn principiële liberale overtuiging als uit zijn inzicht, dat deze rode phalanx ook in dit opzicht de democratie ondermijnde, dat zij meer en meer als stemmachine fungeerde. Dit blijkt ook waar hij in zijn boek de moed prijst van het drietal: mr. G. van den Bergh, F. L. Ossendorp en dr. W. Polak, die om hun zelfstandige houding door de S.D.A.P. federatie gedwongen werden ontslag te nemen als leden van de Raad en van Dr. van den Tempel, die daarna uit solidariteit met hen ontslag nam.

WALRAVE BOISSEVAIN
... Amsterdam was in zijn hart...

aan den Schepper aller dingen". En inderdaad, in menig opzicht is Boissevain een Zondagskind geweest. Dat wist hij en dat weten maakte deze forse mens tot een ootmoedige, die zijn dankbaarheid voor het vele goede, hem geschonken, omzette in trouw jegens allen en alles waarmee hij zich verbonden wist en dat wilde voor hem zeggen: jegens allen en alles waarvoor hem de zorg was toevertrouwd. Ook jegens dit ons Amsterdam,

Dat zag — en dat beschreef — Boissevain in zijn boek „Mijn leven” zoals het zich in zijn kinderjaren aan hem openbaarde. Dat was allereerst het Amsterdam van de upper ten uit de laatste helft van de vorige eeuw. In dit opzicht zou men Boissevains geschrift een aanvulling kunnen noemen van Quack's Herinneringen. Het voert de lezer binnen in dezelfde kringen van reders, financiers, industrieëlen en intellectuelen, die leiding gaven aan Amsterdams wonderbare opbloei in die periode. Een aristocratisch milieu, dat zijn liberale inslag tonde in een sterk optimistisch humanisme. Maar tegelijk een aristocratie, bezield door een werkdrijf, die grote dingen tot stand bracht en mensen kweekte, gedragen door een geweldig plichts- en verantwoordelijkheidsbesef, ook op het gebied der gemeenschap. Mensen, die in weelde leven konden en leefden en nochtans ingetogenheid en soberheid betrachtten. Mensen ook, die sociale bewogenheid kenden en toepasten maar op een wijze die hun de individuele verbondenheid met hun minder door het lot begunstigde medemensens inscherpte. Met zekere trots kon Boissevain ervan gewagen, hoe zijn vader reeds de bouw van betere arbeiderswoningen ter hand nam, een halve eeuw vóór men daar van overheidswege toe overging. En hoe prijst hij in zijn boek zijn moeder, die waarlijk zorg droeg voor het schippersgezin in de tjalk, tegenover zijn ouderlijk huis liggende.

Inderdaad: dit is een Amsterdam dat velen nu nog slechts van horen zeggen kennen. Maar het is een Amsterdam, dat in zich droeg elementen, die geen gemeenschap, hoe ook politiek en sociaal georganiseerd, missen kan, wil zij waarlijk ooit ge-

J. Hogendijk †

De heer J. Hogendijk, in leven secretaris van de afdeling Franeker, is plotseling overleden. Hij was de (enige) vertegenwoordiger in de Gemeenteraad voor onze partij, in welke functie hij een waardige vertegenwoordiger genoemd mocht worden. Hij was de ziel van de afdeling, die in hem een buitengewoon goed en ijverig lid heeft verloren. Wij danken hem voor het vele dat hij in het belang voor onze goede zaak heeft gedaan.

meenschap worden. En zo is Walrave Boissevains boek „Mijn leven” in zijn samengesteldheid — en in al zijn pretentieloosheid — een boek, dat ge als Amsterdammer lezen moet en waar ge dan van gaat houden. Juist misschien, wanneer uw leven, gelijk het mijne, zich op een heel ander maatschappelijk niveau afspeelde dan dat wat Boissevain beschreef. Waarom? Wel, misschien omdat het boek van deze Amsterdamse patriërszoon toch is het boek van de Amsterdamse jongen, die Walrave Boissevain zich zijn leven lang voelde.

Nóg hoor ik het hem zeggen, toen hij mij na een heel erg officieel diner in Den Haag onder de arm nam: „laten wij nu als Amsterdamse jongens nog ergens wat gezellig gaan nabomen”.

Die Amsterdamse jongen mocht schermen en golfen, wereldreizen maken en imposante commissariaten en bestuursfuncties bekleden, hij moge daar in het boek zijner herinneringen met een ontwapende vanzelfsprekendheid over schrijven, gelijk hij aristocratisch-geresigneerd óók schrijft over smartelijke teleurstellingen die ook hij te dragen kreeg, — uit zijn boek treedt u de Boissevain tegemoet, die wel tegenstanders doch geen vijanden had, de „Wallie”, die Amsterdam en de Amsterdammers in zijn milde hart besloten had en die ook in de jaren onzer diepste vernedering bleef geloven in de toekomst van zijn stad en van zijn volk. „Luctor et Emergo” is van zijn boek het laatste woord. de R.

Flitsen op Lake Success en New York

(Vervolg van pag. 3)

Daarom keren wij terug naar Lake Success, waar in de vergaderingen van de Verenigde Naties de internationale politiek leven en gestalte krijgt in de persoon van de gedelegeerden. Een ongemeen boeiend schouwspel, dat de toeschouwer, die zich realiseert, dat het hier gaat over leven en lot van miljoenen mensen, dikwijls met beklemming kan vervullen.

Daar zitten in de vergaderingen van deze zestig naties, altijd naast elkaar, de vertegenwoordigers van de Verenigde Staten van Amerika, Engeland, en de Sovjet-Unie. De Engelse benamingen van de landen en de alfabetische volgorde van de plaatsen zorgen voor dit arrangement. En het is in de Politieke Commissie vaak voel- en zichtbaar, dat de aandacht van de wereld zich met intense spanning op deze drie zetels concentreert. Recente berichten over de gang van zaken in Korea maken deze te intenser. Zeven-en-twintig duizend gesneuvelde, gewonde of vermiste soldaten en de dagelijkse droeve lijst van verliezen in de dagbladen herinneren eraan, dat de Verenigde Staten de zwaarste offers brengt in deze strijd van de Verenigde Naties...

Wat zouden deze momentopnamen overigens zijn zonder een flits op de taal-phenomenen, die de tolken ieder voor zich zijn; zonder een flits op de vernuftige technische vinding, die de afgevaardigden en het publiek in staat stelt naar verkiezing het gesprokene in het Engels, Frans,

Spaans, Russisch of Chinees te beluisteren?

Tolken, veilig opgeborgen in hun glazen hokjes aan de wand, volgen de sprekers niet op de voet, doch wél op het woord... Onder hen zijn acteurs, die zich zó inleven in de speech, die zij vertalen, dat door hun levendige voordracht een vervelende spreker interessant kan worden. Voor de ogen, zowel als de oren van afgevaardigden, die daar gevoelig voor zijn, soms een weldaad.

Tot slot voor beminnaars van de democratische levensstijl een opname van de cafetaria in Lake Success, waar op het etensuur een bont gezelschap van chauffeurs, diplomaten, secretaresses en afgevaardigden zich om de tafeltjes verenigt. Uw gedelegeerde, daarover haar voldoening uitende, kreeg van een van de Eerste Kamerleden, die de Nederlandse Delegatie telt, ten antwoord, dat ons land daarin toch niet achterblijft. „Maken de Senatoren soms ooit bezwaar met Tweede Kamerleden samen te eten?” Toegegeven moet worden dat een dergelijke combinatie herhaaldelijk in Lake Success te aanschouwen valt.....

De laatste momentopname gold daarom dit tafereel, een symbool van de bezonkenheid van het politieke oordeel van de Nederlandse Senaat, dat ons volk slechts node zou kunnen ontberen.

(Copyright Algemeen Handelsblad en „Vrijheid en Democratie.”)

De passage over artikel 43, in de vorige brief van mevr. Fortanier, dient te luiden:

„Nu artikel 43 van het Handvest nog geen gelegenheid heeft gehad van dode letter levende werkelijkheid te worden, geeft de aangenomen resolutie een voorlopige regeling aan, die van historische betekenis genoemd kan worden.”

„Voor de verantwoording van het drukfoutendruiveltje valt overigens de opmerking in het desbetreffende artikel, dat „lobbiën” een vak zou zijn, dat niet geleerd zou behoeven te worden. Mevrouw Fortanier had de bedoeling te vermelden, dat dit een vak was, dat nèt als alle andere geleerd moet worden....”

Bijeenkomst

Staatkundige Commissie

De Staatkundige Commissie van de V.V.D. zal Vrijdag, 1 December, 's avonds om 8 uur, in Hotel Terminus, Stationsweg 80, 's-Gravenhage, een bijeenkomst houden betreffende de aanhef en het Staatkundig gedeelte van het Werkprogramma.

Partijleden, die tot deze bijeenkomst toegang wensen, dienen zich zo spoedig mogelijk telefonisch of schriftelijk te wenden tot het Algemeen Secretariaat, Koninginnegracht 61, 's-Gravenhage, tel. 111768, waarna zij een uitnodiging zullen ontvangen.

HOE WERKT DE TWEDE KAMER?

Als laatste spreker van de Studie-conferentie te Oud-Leusden heeft het Tweede Kamerlid, Drs. H. A. Korthals, het woord gevoerd. Hij heeft zijn gehoor gesproken over de werkwijze van de Tweede Kamer der Staten-Generaal. Uitgangspunt was voor hem, dat de publieke zaak publiekelijk moet worden behandeld. Daarbij wees hij er op, dat het er in een parlement echter niet om mag gaan, bepaalde groepen naar de mond te praten, want dan zou de democratie worden ondermijnd. De democratische politicus heeft ook leiding te geven bij de vorming der publieke opinie en hij moet een eigen oordeel hebben, dat alleen mag worden ingegeven door het algemeen belang. Alles wat wordt voorgebracht dient dan ook kritisch te worden getoetst. Door een wijze beperking krijgt het gesproken woord ook gezag bij regering en parlement.

De spreker behandelde hierna uitvoerig de belangrijkste grondwettelijke voorschriften, die met de werkwijze van de Tweede Kamer verband houden, zoals de openbaarheid der vergaderingen en de sluiting der deuren, het quorum, het stemmen over zaken en personen en het onderzoek van wetsvoorstellen. De liberalen hebben in de vorige eeuw zeer stimulerend gewerkt om een bevredigende procedure voor de schriftelijke voorbereiding van de wetsontwerpen te verkrijgen. Er is echter nooit een volmaakte situatie ontstaan en ook nu weer is het probleem aan de orde. In dit verband herinnerde spreker aan het aanhangige voorstel-Van der Goes van Naters, dat beoogt het afdelingsonderzoek te beperken door de wetsontwerpen te verwijzen naar vaste commissies voor elk departement. Hiermede is nu een beperkte proef genomen, doch deze acht spreker niet geslaagd. De commissievergaderingen vielen te veel samen, waardoor het niet steeds mogelijk was de gewenste vergaderingen bij te wonen. In het systeem, waarmede thans een proef is genomen, deigt sterk het gevaar van specialisten-clubs, terwijl de meeste Kamerleden het verband met de andere onderwerpen en de algemene politieke lijn zullen gaan verliezen.

Vervolgens schilderde de heer Korthals de gang der werkzaamheden, te beginnen op de derde Dinsdag van September, wanneer de nominatie voor het voorzitterschap ter aanbieding aan de Koningin wordt opgemaakt en de minister van Financiën in het bekende koffertje de z.g. Millioenennota meebrengt, om die door een bode op de voorzitterstafel te laten deponeren. Er is wel eens strijd gevoerd over de vraag, of aldus wordt voldaan aan het grondwettelijke voorschrift, dat een wetsvoorstel bij schriftelijke boodschap of door een commissie wordt aangeboden. Is de Minister van Financiën een commissie? Spreker betoogt, dat inderdaad één man een commissie kan zijn. De faillissementswet spreekt dit ook duidelijk uit.

Een wetsontwerp wordt in de vijf afdelingen behandeld, indien althans de Centrale Afdeling — d.i. de voorzitter met de vijf afdelingsvoorzitters — daartoe heeft besloten. Naast het afdelingsonderzoek bestaat nog de mogelijkheid van verwijzing naar een bijzondere, door de voorzitter te benoemen commissie van vijf leden, hetgeen gewoonlijk met wetsontwerpen van hoofdzakelijk technische aard geschiedt. Daarnaast

staat het onderzoek door een Commissie van Voorbereiding van zeven leden, hetgeen vooral bij zeer belangrijke wetsontwerpen in zwang is. Vervolgens kent met het verzenden naar een vaste commissie, zoals die voor privaat- en strafrecht, voor belastingen, voor het onderwijs, voor de landbouw, voor de middenstand, enz. Er zijn negen vaste commissies, waarin voornamelijk deskundigen zitting hebben. Tenslotte zijn er nog de begrotingscommissies van vijf leden.

Bij het afdelingsonderzoek heeft elke afdeling een rapporteur, die het besprokene weergeeft. De vijf rapporteurs vormen de Commissie van Rapporteurs, die het Voorlopig Verslag opstellen. Na het verschijnen van de Memorie van Antwoord kan zo nodig nader overleg met de betrokken minister worden gepleegd, waarvan aan de Kamer verslag wordt uitgebracht. Ook is hernieuwd afdelingsonderzoek mogelijk. De schriftelijke voorbereiding wordt met het eindverslag besloten.

Van grote betekenis noemde spreker het contact met de regering in de vaste commissies, vooral die voor buitenlandse zaken, voor Uniezaken, en voor de handelspolitieke aangelegenheden. Voor het eerst na 1887 is er een Enquête-commissie werkzaam.

Aan het einde van zijn uiteenzetting merkte spr. op, dat het woord van Churchill: „Wij vormen de gebouwen en achteraf vormen de gebouwen ons” inderdaad juist is. Essentieel is het spreken in conventionele stijl en het inacht nemen van het decorum, zij het dan dat een enkele interruptie op haar plaats kan zijn.

Wegens tijdsgebrek moest de heer Korthals zijn beschouwing over zijn ervaringen in de Raad van Europa te Straatsburg helaas zeer bekorten. De meningen over Straatsburg zijn zeer verschillend, van deceptie tot bewondering. Sprekers mening is, dat een Europees gouvernement er niet

WIJ WILLEN VOORUIT!

Meer leden moeten toetreden en meer afdelingen moeten worden opgericht. Wij spannen ons in om nog meer jongeren in onze gelederen te krijgen en doen een beroep op U om ons daarbij te helpen. Ons weekend wordt gehouden in de Jeugherberg „Us Blau Hiem” te Appelscha op Zaterdag 25 en Zondag 26 November a.s. en wordt georganiseerd om jongeren (van beiderlei kunne tussen 16 en 31 jaar) in de gelegenheid te stellen iets meer te weten te komen over onze beginselen:

Vrijheid, Verdraagzaamheid, Verantwoordelijkheid en Sociale Gerechtigheid.

Wij stellen ons voor het weekend om 5.00 uur 's middags te doen aanvangen. Er zullen twee inleiders komen; o.a. zal de heer Ir. A. Voet een inleiding houden.

Wekt de jongeren op ons weekend bij te wonen. Zij kunnen zich rechtstreeks met ons in verbinding stellen en zullen dan verdere mededelingen van ons ontvangen; de datum waarop de inschrijving sluit is 18 November a.s.

Voor de deelnemers zijn aan dit weekend geen kosten verbonden! Ieder is de gast van de afdeling Groningen der J.O.V.D.; alleen de reiskosten betaalt men zelf.

Wij zien met belangstelling Uw reacties tegemoet!

Jongeren Organisatie Vrijheid en Democratie, afdeling Groningen,
T. de Vries, secretaris.
Mr. W. de Sitterstraat 13a, Groningen.

ineens kan komen, maar dat een gestadige groei op te merken valt. Hij beschouwt de motie van Churchill inzake een Europees leger onder een Europees minister van defensie een belangrijk uitgangspunt. Er bestaat alle reden om in de verdere ontwikkeling vertrouwen te hebben.

Parlementaire flitsen

(Vervolg van pag. 2)

windsman. Twee andere bewindslieden zijn niet uit hoofde van hun politieke overtuiging in het Kabinet opgenomen. Sedert de laatste ministerswisseling is de C.H. bewindsman vervangen door een bewindsman, achter wiens politieke richting men op zijn minst een vraagteken moet plaatsen. Ik vrees, zo zei de heer Oud, dat het Kabinet daarmede, politiek gesproken — daarop legde hij de nadruk — zijn positie niet heeft versterkt.

Vervolgens verzette de heer Oud zich tegen een hier en daar bepleite benoeming van een tweede minister van Buitenlandse Zaken, waardoor de eenheid van de leiding bij het bestuur der buitenlandse betrekkingen verloren zou gaan en het verheugde hem, dat de Regering daar blijkbaar precies zo over dacht. Ook aan de positie van de staatssecretarissen wijdde onze woordvoerder nog uitvoerige staatsrechtelijke beschouwingen, overeenkomend met hetgeen hij hierover bij vorige gelegenheden reeds had gezegd.

In ieder geval dienen zij bij de bepaling van de sterkteverhoudingen van de politieke invloed in het Kabinet buiten beschouwing te worden gelaten en dan is de politieke verhouding: 6:5:1. Men mag de vraag opwerpen, of onder deze omstandigheden het begrip „brede basis” nog wel reële betekenis heeft. Daarbij telde het voor de heer Oud niet of het Kabinet een extra-parlementair Kabinet zou zijn. Het is bekend, dat de heer Oud het onderscheid tussen parlementaire en extra-parlementaire Kabinetten in feite verwerpt en dat hij in ieder geval de gebondenheid aan de fracties voor ieder Kabinet verwerpt. Aan de hand van onze eigen parlementaire geschiedenis toonde hij bovendien overtuigend aan, dat het een volstreekte illusie is, dat die gebondenheid bij

z.g. „parlementaire” Kabinetten een grotere stabiliteit van bewind zou waarborgen.

Wat nu de politieke verhoudingen in het huidige Kabinet betreft: politiek gesproken is thans de minister van Buitenlandse Zaken de enige representant in het Kabinet van het element, dat aan het Kabinet het karakter moet verlenen van een Kabinet op bredere basis dan die van de K.V.P. en de P.v.d.A.

Ik behoeft het eigenlijk niet te zeggen, aldus de heer Oud: voor de persoon van de minister van Buitenlandse Zaken hebben wij de grootste waardering, voor zijn onvermoeibare werkkraft hebben wij de grootste bewondering; schakelen wij de Indonesische kwestie uit, dan heeft zijn beleid, ook al zijn er altijd wel punten van kritiek geweest, onze hartelijke instemming. Wij hebben geen enkele begeerte, hem door een ander te zien vervangen. Wij zouden echter in oprechtheid tekort schieten, wanneer wij verzweigen, dat wij hem liever deel zagen uitmaken van een Kabinet op meer reële brede basis dan van dit Kabinet.

Wij hopen, dat het in een niet te verre toekomst — om elk misverstand te voorkomen, noemde hij daarbij het verkiezingsjaar 1952 — tot een Kabinet op breder basis zal kunnen komen.

Vooral in dit verband zag de heer Oud nu de betekenis van wat wij de „derde macht” noemen. In de Kamer bezet, als de communisten buiten de berekening worden gelaten, deze derde macht ongeveer een derde deel van de zetels. Een Kabinet, waarvan de leden van de tot deze derde macht behorende groepen samen een derde van de zetels zouden bezetten, zou een reëel brede-basis-Kabinet kunnen zijn. En nu wil ik, aldus de heer Oud, eerlijk uitspreken, dat ik op dat doel, in overleg te zijner tijd

met de anti-revolutionairen en de christelijk-historischen, graag zou aansturen en dat schijnt mij nu als naaste oogmerk voldoende.

Nog vele onderwerpen behandelde onze fractievoorzitter, waarop wij de volgende week, mede in het kader van de replieken, nog hopen terug te komen. Zo betoogde hij o.a. nog, dat de affiniteit tussen de K.V.P. en de P.v.d.A. zeker niet zodanig is, dat zij samen een sterk homogeen Kabinet zouden kunnen vormen, zoals dat dan in de theorie van het „parlementaire” Kabinet wel eens wordt bepleit. De visie bijv. op de betekenis van het particuliere bedrijf en de particuliere ondernemer is bij beide partijen principieel verschillend en wederom aan de hand van voorbeelden uit de praktijk toonde de heer Oud aan, dat in dit en in andere opzichten (o.a. ook nog wat de betekenis van de midden-groepen in de maatschappij betreft) de V.V.D. en de K.V.P. dichter bij elkander staan dan de P.v.d.A. en de K.V.P.

De P.v.d.A. heeft zich ook nog steeds niet geheel los gemaakt van de oude leer van de klassenstrijd en van de neiging naar anti-parlementaire middelen. In dit verband behandelde mr. Oud de felle reacties van socialistische zijde op het noemen slechts van de mogelijkheid van enige werktijdverlenging en sommige beschouwingen naar aanleiding van de Belgische koningskwestie. Naar aanleiding van een opmerking van V.V.D.-zijde in het Voorlopig Verslag, dat het liberale beginsel toch wel mede de weg aangaf om uit de moeilijkheden van thans te geraken, was van andere (socialistische) zijde ongeveer opgemerkt: Och, wij zullen jullie die illusie maar laten; jullie spreken over het liberale beginsel, maar overal in de wereld heeft planning plaats. De heer Oud reageerde hierop thans aldus: Wij moeten elkander goed begrijpen. Wat is de hoofdbetekenis van de planning, waar het op het ogenblik in de wereld om gaat? Die planning

heeft ten doel te komen tot een vrijer ruilverkeer, een vrijer geldverkeer, een vrijer verkeer van personen en goederen. Deze planning ligt volkomen in de liberale lijn en wordt dan ook aangeduid met het woord: „liberalisatie”. Daarom verheugt het ons ten zeerste, dat de minister van Buitenlandse Zaken aan deze liberalisatie in alle opzichten zijn krachten geeft.

Wij zullen het voor deze week hierbij moeten laten en zullen de volgende week in het bijzonder weergeven, hetgeen de heer Oud over de financiële politiek, de noodzaak van bezuiniging en het optreden van minister Lieftinck heeft opgemerkt.

Hier volgt dan thans voor het ogenblik nog slechts het slot van mr. Oud's rede.

Ik zou, zei hij, nog graag als slotwoord dit willen zeggen. Voor de moeilijkheden, waarvoor de Regering staat, hebben mijn vrienden en ik volledig oog. Wij zijn bereid haar, waar het maar even mogelijk is, te steunen. Wij hopen, dat het Kabinet zonder ongelukken de eindstreep der volgende verkiezingen zal halen. Een tussentijdse Kabinetswisseling achten wij op zichzelf volstrekt niet begeerlijk. Het kost in Nederland toch al tijd en moeite genoeg om een Kabinet te vormen, om niet te hopen, dat het korter dan vier jaar zou zitting hebben. Maar dit hangt niet alleen van de Kamer af.

De Regering moet het gemeen overleg niet buiten volstreekte noodzaak belemmeren door het stellen van de Kabinetskwestie. Zij moet ook niet te snel, wanneer tegen een bepaalde minister bezwaren rijzen, reageren met een solidariteitsverklaring van alle leden van het Kabinet. Wil de constitutionele monarchie werken, dan moet men zorgen, dat er een evenwicht is tussen beide staatsmachten. Maar dat evenwicht is alleen dan te behouden, wanneer aan beide zijden bereidheid is, nu en dan iets over te brengen uit de ene schaal van de balans naar de andere. A.

Het plan-Mansholt ten doop gehouden

Realisme contra protectionisme

(Van onze landbouw-medewerker)

De internationale positie van onze land- en tuinbouw heeft de laatste tijd nogal eens de aandacht getrokken. Wij herinneren aan het feit, dat het in het bijzonder de positie van de Nederlandse landbouw is, welke een der voornaamste hinderpalen vormt bij de tot standkoming van de Economische Unie van de Beneluxlanden. Niet omdat de Nederlandse landbouw deze Unie vreest, maar in hoofdzaak, omdat onze Beneluxpartners in bijzondere mate de goedkope producerende Nederlandse landbouw vrezen. Nu is dan als jongste telg in de Planfamilie, het Plan-Mansholt ten doop gehouden.

Vooropgesteld dient te worden, dat dit plan niet uitmunt door duidelijkheid of zelfs uitvoerigheid. Behalve een vrij beknopt persbericht is er verder weinig meer over losgelaten. Waar een nadere uitwerking van het plan ontbreekt, moeten wij ons beperken tot een beschouwing over de leidende gedachte, die aan dit plan ten grondslag ligt. De agrarische export is voor ons land en voor onze landbouw van grote betekenis. Volgens het C.B.S. vertegenwoordigde de totale Nederlandse uitvoer in de eerste 9 maanden van dit jaar een waarde van f 3.630.000.000,—, waarvan ruim f 1.127.000.000,— voor rekening van de agrarische sector komt. Houdt men bij de beschouwing van deze bedragen voorts in het oog, dat de totale waarde van onze nationale agrarische productie zo omstreeks f 3.000.000.000,— bedraagt, dan volgt hier onmiddellijk uit, dat de agrarische export een levensnoodzaak is voor onze landbouw.

Nu is het een bekend feit, dat zeer veel landen met alle mogelijke middelen trachten hun eigen landbouw te beschermen tegen de concurrentie van de specifieke agrarische exportlanden. Dit is begrijpelijk, indien men bedenkt, dat de kracht van de nationale landbouw het strategisch potentieel van een land in sterke mate beïnvloedt. De uitspraak van de President der Verenigde Staten: „geen land is sterker dan zijn landbouw” is in dit verband niet geheel zonder diepere betekenis.

Daarnaast speelt met name een sociaal-politiek element een niet te onderschatten rol. De meeste West-Europese landen tellen n.l. een naar verhouding groot aantal kleine boeren. Afgezien nog van de politieke invloed van deze kleine boeren, is het in vele gevallen moeilijk deze mensen een bestaansbasis te verzekeren, zonder dat aan de grens van 't land bepaalde beschermende maatregelen worden genomen. Wij spreken dan nog maar niet van de landen, welke om andere redenen autarkie nastreven.

Het valt dan ook niet te verwonderen, dat onze agrarische export vele en vaak moeilijk te overwinnen obstakels op zijn weg vindt. Na de oorlog heeft onze Regering met grote kracht de agrarische productie gestimuleerd. Dank zij de wijze waarop de boeren en tuinders na de oorlog de productie hebben aangepakt, is de Regering zonder twijfel in deze opzet geslaagd.

Op zichzelf is dit een loffelijk streven, omdat verhoging van de productie steeds tot meerdere welvaart moet leiden, op voorwaarde uiteraard, dat er voor de meerdere productie afzetmogelijkheid aanwezig is. Zoals wij hierboven reeds in het kort aanduiden, staat en valt de agrarische afzet met de export. De vraag, die momenteel menigeen in de agrarische sector bezighoudt, is wel deze: zullen wij in de toekomst op behoorlijke schaal kunnen blijven exporteren en zo ja zal dit dan mogelijk zijn tegen lonende prijzen. Zou deze vraag onverhoopt ontkennend moeten worden beantwoord, dan dreigt, niettegenstaande het toepassen van allerlei kunstmiddelen, een ineenstorting van het agrarische prijspeil. De vrees hiervoor wordt in agrarische kringen nogal eens geuit. Het is kennelijk dezelfde vrees die ook in Regeringskringen leeft.

De gedachte, die dan ook aan het Plan-Mansholt ten grondslag ligt, is in wezen het terugkeren tot het oude liberale beginsel dat wil, dat de voortbrenging van een bepaald product daar dient plaats te vinden waar deze, met voorbijzien van de grenzen het best en het meest goedkoop kan plaats vinden. Daartoe wil dit plan in aansluiting op de plannen voor Europese integratie, of zo men wil vooruitlopend op deze plannen, in eerste aanleg een einde trachten te maken aan de protectionistische politiek, die door de meeste landen ten behoeve van hun landbouw wordt gevolgd. In aansluiting hierop wil het plan de van nature in de landbouw bestaande onzekerheid van prijzen en afzetmogelijkheden, zoveel mogelijk compenseren door te streven naar stabilisatie van het prijsniveau.

Waar West-Europa in zijn geheel gezien een importland is, zou in principe deze opzet kans van slagen hebben; zelfs zou niet alleen de wenselijkheid, maar bovendien de mogelijkheid aanwezig zijn om in dit gebied de (landbouw)productie nog aanzienlijk op te voeren. Zou deze uitbreiding van de productie plaats kunnen vinden in die landen, waar deze gezien de omstandigheden het meest efficiënt kan plaats vinden, dan bereikt men tevens een goedkopere productie.

Daarnaast voorkomt men dat bij belemmering van de import de producten eigenlijk duurder worden dan ze behoeven te zijn en aan de andere kant, dat de exportlanden gedwongen worden om hun producten met verlies weg te werken.

In deze gedachtengang wordt tevens bereikt, dat West-Europa zichzelf beter zal kunnen voorzien, import van overzee minder noodzakelijk is, als gevolg waarvan de betalingsbalans tussen de West-Europese landen en de andere landen zou kunnen worden verbeterd. Het Plan-Mansholt gaat er van uit — en nu komen wij tot de praktische zijde van dit probleem — dat een volkomen vrije uitwisseling van landbouwproducten m.a.w. één Europese markt, voorshands nog een utopie zal blijven. Het beoogt dan niet in de eerste plaats een vrij maar een vrijer handelsverkeer. Men hoopt daarvoor te komen tot het aan banden leggen van de protectie van elk land door het vaststellen van grenzen, waarbinnen men met de beschermende maatregelen zal moeten blijven. Om dit te controleren wil men dan een Europees Orgaan in het leven roepen, dat dan tevens zal moeten trachten te bereiken, dat de beschermingsmaxima geleidelijk worden verlaagd.

Waar een uniforme Europese prijs eveneens onmogelijk te verwezenlijken is, wil men, om tot een zekere stabilisatie van het prijspeil te komen, bepaalde prijzen of prijsgrenzen zien vast te stellen, waarvoor of waarbinnen de producten tussen de West-Europese landen mogen worden verhandeld. Deze prijzen hebben dus geen betrekking op het eigen prijsniveau van de landen maar vormen de basis voor de goederenuitwisseling tussen de betrokken landen onderling. Hieruit volgt dus, dat tegenover niet deelnemende landen West-Europa een protectionistische gedragslijn zal gaan volgen.

Een ieder, die niet helemaal onbekend is met de moeilijkheden, die er op dit terrein, zowel nationaal als internationaal bestaan, zal spee-

dig tot de overtuiging komen, dat men hier met een zeer moeilijk probleem te doen heeft. Weliswaar aanvaardt men, zij het onder controle van een bepaald inter-Europees orgaan, een zekere mate van protectie, maar zullen de in aanmerking komende landen op betrekkelijk korte termijn zich hieraan willen onderwerpen? Wij stellen deze vraag, omdat de belangrijkste importeur van landbouwproducten Engeland is.

Afgezien nog van de door Engeland aan zijn Dominions toegekende preferentiële rechten, heeft de Engelse markt in sterke mate het karakter van een overschottenmarkt. Dit is voor Engeland een enorm voordeel, omdat als gevolg daarvan vele producten ver beneden de productiekosten van de leverende landen kunnen worden ingevoerd. Wij zien momenteel geen mogelijkheden, dat Engeland hier afstand van zou willen doen. Daarnaast zal men in het Europees verkeer het niet zonder een soort egaliseringsfonds kunnen stellen. Weliswaar hebben wij er hier in ons land wel enige ervaring mede, maar zal men een zodanig fonds ook elders voetstoots aanvaarden?

Daarbij komt nog, dat de omvang van de landbouwproductie als gevolg van de weersomstandigheden een sterk wisselend karakter heeft. „Planning” d.w.z. een zekere beheersing van de productie is daardoor wel uitermate moeilijk. Een overvloedig oogstjaar zal zonder twijfel de stabilisatie ernstig in de weg staan.

Vandaar, dat wij alleen reeds op grond van deze overwegingen sterk aan de uitvoerbaarheid, althans op korte termijn, van dit plan twijfelen. Het plan wil een compromis zijn tussen liberalisatie en protectie, hetgeen in de praktijk op grote moeilijkheden zal stuiten, omdat het in wezen een hinken op twee gedachten is. Natuurlijk zal er binnen het kader van de nagestreefde West-Europese integratie ook in de landbouwsector iets moeten gebeuren. In zoverre kan misschien het Plan Mansholt een fase zijn op de weg, die tenslotte moet leiden naar volledige liberalisatie in de landbouwsector.

Amersfoort vergaderde

In de Donderdag 2 November 1950 gehouden ledenvergadering van de Afd. Amersfoort der V.V.D., heeft de heer J. H. van der Burg een voordracht gehouden over „Belastingverlaging”.

Spreeker betwijfelde het of de huidige belastingen niet dodelijk zijn en is van mening, dat de leuze inzake de lagere belastingen weerklink heeft gevonden, hetgeen hij afleidde uit de veel mindere kosten voor de volgende R.T.C., alsmede uit de conclusie, dat er een verbeterde inkooporganisatie bij het leger moet komen.

De heer v. d. Burg deed verschillende suggesties om tot bezuiniging te komen.

Na een dankwoord van de voorzitter, ir. J. G. Bijdenrijk, werd deze goed bezochte bijeenkomst gesloten.

**STALEN MEUBELEN
„GISO“-LAMPEN**

(Copie voor deze rubriek uiterlijk Vrijd. middags zenden naar: Mejuffr. Joh. H. Springer, Alexanderstraat 16, Haarlem).

VROUWEN ADVIES COMMISSIE voor de VOLKSHUISVESTING

Hoewel reeds voor de oorlog een poging was gedaan tot oprichting van een vrouwen-advies-commissie voor de volkshuisvesting te Rotterdam, heeft deze eerst na de bezetting haar beslag gekregen. De commissie is samengesteld uit enige vrouwelijke raadsleden, vrouwelijke bouw- en woningdeskundigen (een architecte, bouwkundig ingenieur, woninginspectrice, lerares huishoudkunde) en een aantal huisvrouwen van wie bekend is, dat zij zeer capabel zijn en belangstelling voor de woningbouw hebben. De commissie heeft op aanraden van de directeur van volkshuisvesting eerst een zekere scholing ondergaan (bestudering van talloze tijdschriften e.d.). Ook heeft de commissie door alles in diverse huizen na te meten, zich een oordeel gevormd over de wenselijke afmetingen van kasten, hoogte van aanrecht en wastafels, afstanden b.v. van keuken tot voordeur en al dergelijke meer. Zo toegerust konden de eerste plattegronden voor nieuwbouw bestudeerd worden. Van de door de commissie gemaakte opmerkingen wordt graag nota genomen, hetgeen o.a. daaruit blijkt, dat wij tegenwoordig nooit meer een plattegrond zien of er is minstens één kast van behoorlijke afmetingen in iedere kamer.

Op verzoek van hogehand heeft de V.A.C. zich ook beziggehouden met de huisvesting van Ouden van Dagen. Dit onderzoek heeft geleid tot de instelling van een speciale commissie voor oudeliedenzorg.

Bestudeerd zijn verder de volgende onderwerpen: woonpadden, groen om de woning, bevorderen van rust in en om de woning. Op 't ogenblik is in studie de wasbehandeling binnen- of buitenshuis (waswinkels) in verband met beschikbare droogruimte.

Dit jaar is bovendien een aanvang gemaakt met een enquête in de nieuw gebouwde huizen, nadat deze minstens een half jaar bewoond zijn. Een aantal bewoonsters uit een blok of straat komt hiertoe op een middag bijeen in een van de huizen. Een V.A.C.-lid (bijgestaan door een U.V.V.-ster) stelt dan aan ieder een serie vragen over haar woning. De bedoeling hiervan is niet om in deze bestaande woningen veranderingen aan te brengen, maar om in de toekomst rekening te houden met de gemaakte opmerkingen. Zo werken vele vrouwen mee aan de stad der toekomst.

J. R. v. d. Pols-Broeze, R'dam

NOOD OP DE ZUID-MOLUKKEN

Nederlandse vrouwen willen een dringend beroep doen op de U.N.O. om de nood van het volk der Zuid-Molukken te lenigen. Zij hebben onze medewerking gevraagd om handtekeningen te verzamelen. Via de Centrale tegenwoordigsters verspreiden wij de oproep, die ondertekend ingestuurd kan worden of bevestigd aan lijsten voor handtekeningen.

Werkt allen mee!

J. H. S.

Van onze leestafel

„Onderdrukking en Verzet” —
afl. 22. Uitg. Van Loghum
Slaterus-Meulenhoff.

Deze aflevering — waarmede de eerste helft van dit standaardwerk, dat in 44 afleveringen verschijnt, voltooid is — brengt het einde van Ir. Louwes' overzicht over de Voedselvoorziening in de bezettingsjaren.

H. M. van Randwijk verhaalt van de Hongertochten in de Hongerwinter. Ir. Th. M. B. van Marle schrijft over het Binnenlands Vervoer. Beide stukken zijn weer rijkelijk van treffende illustraties voorzien. Bij het laatste ontbreekt Sint-Nicolaas niet, die per fiets-taxi door onze steden trok, terwijl we zelfs nog trouwpartijen per tram en per autopod aanschouwen!

Enige hoofdamttenaren van de P.T.T. geven een beschrijving van hetgeen deze dienst in de moeilijke jaren heeft moeten presteren en van hetgeen hen door de bezetters ontroofd is.

Het Gemenebest. 10e jaargang, afl. 11-12. Uitg. Van Gorcum & Comp N.V., Assen.

Dit dubbele nummer van Het Gemenebest is gewijd aan het onderwerp: „Het intellect in de samenleving”. Met name de erfelijkheid van intellect en alwat daarmede samenhangt — ook in economisch opzicht — vindt grondige behandeling in de uiterste lezenswaardige beschouwingen van Prof. Dr. M. J. Sirks en Dr. Ph. M. van der Heijden.

Dr. A. Polman schrijft over „Erfelijkheidsleer als basis voor eugeneese”. Dr. J. Luning Prak over „De polen van het intellect”.

Deze aflevering — gelijk trouwen heel dit tijdschrift — is van groot belang voor wie zich met de problematiek van ons gemenebest bezig houdt.

„Vijf jaar Indonesia Merdeka en vijf jaar De Vlam”, Uitg. Stichting De Vonk, Singel 135, Amsterdam-C.

De Vlam, het socialistische weekblad voor Vrijheid en Cultuur, en Indonesia Merdeka behoren bij elkaar. Welke principiële bezwaren wij tegen De Vlam mogen hebben, we erkennen gaarne, dat zij ten aanzien van Indonesië van stonde aan een politiek beleid heeft voorgestaan dat het onze niet was, maar dat — in tegenstelling bijv. tot de politiek van de P. v. d. A. — uitmuntte door consequentie.

Dat beleid heeft De Vlam ook in haar illustraties vurig bepleit. Wij kunnen er in komen, dat zij door Frits Kief, een van haar redacteurs, dit overzicht van de gebeurtenissen in beeld en woord heeft doen samenstellen, nu de Republiek Indonesia werkelijkheid is geworden. Eerst de geschiedenis zal leren of De Vlam Nederland, Indonesië en de wereld een dienst heeft bewezen met de strijd die zij voor het „Merdeka” heeft gevoerd en waardoor zij zeker ook invloed heeft geoefend op het weifelend beleid van de P. v. d. A. en van onze Regeringen.

AFDELINGSSECRETARISSEN:

Onze administratie is gaarne bereid met U te spreken over de mogelijkheid van uitbreiding van onze lezerskring.

DE ROTTERDAMSCH DROOGDOK MIJ. N.V.

N.V. Staalraadkabel- en Herculestouwfabriek

voorheen

J. C. DEN HAAN

GORINCHEM

Smullers,
die zich toch
gezond willen voeden,
gebruiken Wessanen's vlog-
kokende Havermout. Ze is
ook bijzonder van smaak!
Vraag Uw winkelier!

WESSANEN'S
VERPAKTE
LEVENSMEDELEN

U eet er niet beter!

N.V. BOELE'S

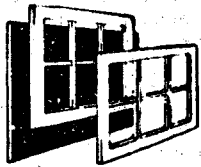
Scheepswerven en Machinefabriek

BOLNES

Nieuwbouw en reparatie

Cacao & Chocoladefabrieken **PETTE** WORMERVEER

Fabrikanten van
chocolade, suikerwerken, cacao, bonbons, hagelkorrels.

RAMEN

IN TRILBETON

NV BETON- & PLATENFABRIEK

1/4 GEBR. MYNLIFF

TELEFOON: 20559 - SLOETSTR 6 - NYMEGEN

Voor
dagelijks
gebruik!

DE JONG'S
CHOCOLADE

CHOCOLADE
HAGELSIAG.

De eenige echte!

N.V. Lijm- en
Gelatinefabriek

„Delft”

Fabrieksmerk
TWEË TORENS

Tel. 106-363 — Delft

H.P. Gelderman & Zonen N.V.

OLDENZAAL

fabrikanten van

ruwe-, geveerde-, gebleekte- en bedrukte-
katoenen-, rayon- en rayonvezel manufacturen

AFDELINGSSECRETARISSEN:
Vraagt bij onze administratie de tarieven voor extra-exemplaren van ons weekblad, voor de verbreiding van onze beginselen en voor het werven van nieuwe abonneés.

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Zaterdag 25 Nov. 1950 No. 136

De knuppel in het
radio-hok?

pag. 5

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Dit is socialistisch neo-fascisme

De Vlam", het (onafhankelijke) socialistische weekblad, haalt in één nummer tot tweemaal toe met instemming iets aan uit artikelen, in Vrijheid en Democratie verschenen. Dat overkomt ons niet vaak en verdient alleen daarom reeds vermelding! Wij danken deze eer hieraan, dat zowel De Vlam als wij in het socialisme iets principieels zien, wat het voor vele „socialisten" nauwelijks meer is, zij het dan dat wij het bestrijden en De Vlam het propageert. Eerst ontmoeten wij elkander, waar De Vlam in een artikel „Wat is er gaande?" schrijft over de voorlichting, die de heer Voskuil zijn luisteraars via de radio geeft. „'s Heren Voskuils psychologie herinnert ons onaangenaam aan die andere psychologen van Berchtesgaden en Moskou, die ook van een dergelijke verachting van het critische besef van de mens uitgingen", schrijft het blad om dan te vervolgen: „Daarom maken we ons, voor wat dat betreft, eens tot tolk van een beschouwing van de heer De Ridder, in „Vrijheid en Democratie", het weekblad van de V.V.D., die de heer Voskuil de raad gaf, eens tegenstanders van postuur uit te zoeken..... bijvoorbeeld de redactie van De Vlam!!!"

En in een volgend artikel constateert De Vlam, dat wij „volkomen terecht" ons hoofdartikel, gewijd aan een bespreking van J. de Kadts „De Consequenties van Korea" voorzagen van de titel „Ontworteld Socialisme".

* * *

De Vlam constateert nog iets anders ook, dat wij nu gaarne op onze beurt aan onze lezers overbrengen, nl.:

„Wanneer de P.v.d.A. en haar leiding een figuur als De Kadts niet desavoueren, dan komt dat in de eerste plaats doordat hij de helderste kop is in dit milieu. Maar tevens, doordat dit milieu reeds typisch het zijne is! Het is het milieu van het socialisme, dat, op de reformatorische weg „ontworteld", volledig in het verwordingsproces van het kapitalisme heeft gedeeld. Volledig: door zijn eigen werking enerzijds, meegezogen anderzijds is dit „socialisme" vergroeid tot een integrerend bestanddeel van het product, dat in dit proces ligt te rijpen: de corporatief-gelede, neo-fascistische maatschappijvorm".

* * *

Hier wordt — voorzover ons bekend: voor het eerst — van principieel-socialistische zijde met ronde woorden aangeduid waarin ook naar ons inzicht het grote gevaar van de huidige rooms-rode samenwerking schuilt. Ter voorkoming van misverstand voegen wij er aan toe, dat wij dit neo-fascisme

vrij zien van barbarismen à la Mussolini.

Tussen De Vlam en ons bestaat er dan nog weer dit verschil: voor haar is dit corporatief-gelede neo-fascisme niet zozeer vrucht van rooms-rode politiek als van zeker Amerikanisme, waarvan De Vlam onze rooms-rode regering slechts het werktuig acht.

Om het met de eigen woorden van De Vlam te zeggen: „Uit de omstandigheid, dat juist in ons land deze situatie zo duidelijk waarneembaar is, blijkt dat wij aan de kop liggen in het kielzog achter het machtige Schip van Staat der U.S.A., waar het ouderwetse „kapitalisme" met rasse schreden bezig is plaats te maken voor de afschuwelijkste vijand van alle menselijke vrijheid: de kille managers-maatschappij, het gebreidelde kapitalisme".

* * *

Wij nemen — om hiermede te beginnen — met voldoening akte van de erkenning, dat er volgens De Vlam althans één afschuwelijker vijand van alle menselijke vrijheid dan het ouderwetse „kapitalisme" is. Dat hebben wij uit socialistische mond vaak anders gehoord!

Maar overigens: tegen hetgeen De Vlam hier betoogt pleit, dat de corporatief-gelede maatschappijvorm reeds meer dan een kwart-eeuw lang theoretisch gepropageerd en praktisch zoveel mogelijk bevorderd wordt door het rooms-katholicisme, ook dus toen wij hier te lande nog niet aan de kop in het kielzog lagen achter de U.S.A. — aangenomen dan dat wij — en niet bijv. Engeland — aan die kop liggen.

* * *

Dit neemt intussen niet weg, dat wij de kille managers-maatschappij even principieel verwerpen als De Vlam het doet. En dat ook wij — zij het op andere gronden — dit neo-fascisme een even ernstige bedreiging voor alle menselijke vrijheid achten als het socialisme, waarvan het het voorportaal is.

Het corporatieve stelsel of solidarisme, op de rooms-katholieke staatsleer gefundeerd, is bedoeld als een alternatief in de strijd tussen het liberalisme en de in de negentiende eeuw opgekomen socialistische beweging, die de kapitalistische maatschappij langs revolutionaire weg wilde omzetten in een socialistische.

Naarmate het socialisme zich in reformistische richting ontwikkelde, was het duidelijk, dat dit socialisme en het solidarisme elkander langzaam zouden naderen. Deze ten-

dentie vertoonde zich reeds, voor er van Amerikaanse invloeden in Europa sprake was. De politieke en sociaal-economische positie van het in twee wereldoorlogen ontworpen Europa begunstigde dit toenaderingsproces.

* * *

Het zijn — laat ons dit erkennen — niet alleen katholieken en socialisten geweest, die dit corporatisme of solidarisme als alternatief in de strijd tussen „kapitalisme" en socialisme begroetten. Ook economen van liberalen huize zijn onder de ban ervan geraakt. Een man als Walther Rathenau bijv. — invloedrijke figuur in de Duitse groot-industrie — zwichtte ervoor, anderen bewogen zich een eindweegs op deze lijn.

Eerst in de laatste jaren, nu zich de ontwikkeling van het maatschappelijk proces onder de invloed van het socialisme ener en het corporatisme anderzijds duidelijk aftekent, wordt men zich de gevaren bewust, welke dit dualisme inhoudt, dat bovendien door de rationalistische technocratie — vrucht van een geestelijk verarmde tijd! — en het managerschap dat daaraan onverbreekelijk vastzit, inderdaad in al zijn schrikwekkende kilheid te voorschijn treedt. Men heeft, om de duivel van het materialistische socialisme uit te drijven, zijn toevlucht genomen tot de Beëlzebub van wat De Vlam noemt de corporatief-gelede, neo-fascistische maatschappijvorm, en slaat daarmee inderdaad de vrije mens er de vrije maatschappij in ketenen.

* * *

Dit betekent, dat er in wezen geen alternatief bestaat tussen liberalisme en socialisme. En dat daarom de mens van onze tijd onverbiddelijk geplaatst wordt voor de principiële keuze tussen deze beide stelsels.

De hieruit voor het liberalisme voortvloeiende strijd wordt door allerlei invloeden nog moeilijker gemaakt dan hij van nature reeds is, bijv. door de omstandigheid, dat de beslissing aan de massa is, die altoos geneigd is de lijn van de minste weerstand te kiezen en de problemen moeilijk tot op hun fundamenteën peilt en tot in hun uiterste consequenties doorziet.

Daarom is fundamentele bezinning op de maatschappelijke problematiek en niet minder: klare en onverpoosde voorlichting van de massa de onverbiddelijke eis, die deze tijd aan het liberalisme stelt.

G. A. DE RIDDER

parlementaire flitsen

DE EERSTE BEZUINIGINGSSTAP EINDELIJK GEZET

Mr. OUD OVER MINISTER LIEFTINCK EN ZIJN FINANCIËLE BELEID

De vorige week moesten wij al hetgeen de heer Oud in zijn grote rede bij de algemene beschouwingen in de Tweede Kamer over minister Lieftinck, de financiële toestand en de bezuiniging had opgemerkt, voor onze volgende Kroniek laten. Dit stelt ons thans in staat, op hetgeen de fractievoorzitter van de V.V.D. als pertinente eis stelde: verlaging van het uitgavenpeil der Staatsbegroting, onmiddellijk de inmiddels door minister Lieftinck in zijn antwoord gedane mededeling te laten volgen, waarin een belangrijke stap in de door de heren Oud en Ritmeester met zoveel nadruk aangewezen richting wordt aangekondigd. Een besparing in de orde van grootte van tussen de honderd en honderdvijftig miljoen ligt in het voornemen!

Komend tot het beleid van de minister van Financiën, stelde mr. Oud op de voorgrond, dat hij groot respect heeft voor de persoon van de minister. Zo iemand, dan ben ik ervan overtuigd, aldus de heer Oud, dat de taak, waarvoor de minister stond, toen hij in 1945 de portefeuille heeft aanvaard, een buitengewoon zware was en dat de minister daarvoor al zijn kracht heeft gegeven en zijn gehele persoon er voor heeft ingezet. De minister, zo voegde hij daaraan toe, weet ook wel, dat ik nooit heb meegedaan aan de mate-loze critiek, die op hem is uitgeoefend. Maar dat wil nog niet zeggen, dat men daarom van mening zou moeten zijn, dat alles in het beleid van de minister juist zou zijn geweest en dat er geen aanleiding tot critiek zou zijn.

En nu zag de heer Oud de fout van minister Lieftinck vooral hierin, dat hij zelf onvoldoende oog heeft voor de bezwaren, die aan zijn beleid zijn verbonden. De fout van de minister is, dat hij teveel meent, dat alles goed gaat. De heer Oud herinnerde in dit verband aan de tiraden, waarmede minister Lieftinck kort geleden de verdediging van zijn belastingontwerpen was begonnen. De minister gaf daarbij de volgende woordelijke opsomming: „Het Nederlandse volk is beter gevoed en gekleed dan vóór de oorlog, de woningbouw neemt een hoge vlucht, de cultuurgrond neemt toe en wordt in kwaliteit gestadig verbeterd, de industrialisatie houdt gelijke tred met het toenemende arbeidsaanbod, grote publieke werken, die de welvaart van ons land beogen te verbeteren, zijn in uitvoering, aan oorlogsschade worden jaarlijks vele honderden miljoenen uitgekeerd, de sociale voorzieningen zijn sterk verbeterd en het nationale inkomen, niet alleen in geld uitgedrukt, maar ook reëel, is gestadig stijgende. Dit alles geschiedt ondanks de hoge belastingdruk, ja, ik neem het er voor op om te zeggen: voor een groot deel dank zij de hoge belastingdruk.”

De minister stond daar, zo merkte de heer Oud naar aanleiding hiervan op, alsof hij zeggen wilde: hoe kunt gij met bezwaren tegen mijn beleid komen, het is eigenlijk allemaal in Nederland zo goed in orde! Dat is een verkeerde instelling voor de minister van Financiën. De minister staat veel en veel sterker, wanneer hij de bezwaren aan zijn beleid verbonden, zelf erkent en er bij zegt: het kan niet anders; ik moet het zo doen. Het roept, vazelfsprekend, echter een grote mate van weerstand op, het roept een hoop wrevel op bij de mensen, die onder de maatregelen van de bewindsman — toegegeven, dat die nodig waren — toch in ernstige mate gebukt gaan.

Wanneer wij zien de blokkering van de minister, die, hoe noodzakelijk ook, talloze offers heeft gevraagd, de lage rentepolitiek, de heffingen ineens, de enorme verzwaringen van de heffingen op 't inkomen de belemmering van de particuliere investeringen en andere offers,

die zijn gevraagd, dan is dat de andere zijde van de medaille. En nu doet de minister niet goed, wanneer hij onder deze omstandigheden hier spreekt of hij zeggen wil: er is toch eigenlijk geen reden om enig bezwaar te maken, want het ziet er in Nederland wel goed uit. Dat moet de minister niet doen!

Daarnaast was het bezwaar van de heer Oud, dat de minister zich onvoldoende had verzet tegen de toeneming van de uitgaven. In de miljoenennota van 1940 had de Regering gezegd, niet te willen bezuinigen met „het domme potlood”. Daarin zat een zekere critiek (die de heer Oud, naar hij opmerkte, overigens best kon verdragen), op hetgeen vóór 1940 was gebeurd; toen wel met het domme potlood zou zijn bezuinigd. De heer Schouten had het, zo merkte de heer Oud daarbij op, naar ik meen over een „intelligent potlood”.

De heer Schouten: Ik heb ook gezegd, dat al die domme en intelligente potloden maar in de verbeelding bestaan.

De heer Oud: inderdaad, zij hebben alleen in de verbeelding bestaan, want ook uit het staatsje, dat ons bij de Mem. v. Antwoord is gegeven, blijkt, dat de bezuinigingen alle slechts op de aflopende uitgaven zijn geweest. Dat men zoekt naar een nieuwe methode op het stuk van bezuiniging is op zichzelf voortreffelijk, maar wanneer men zoeken blijft zonder resultaat, is dat misschien heel

erg wetenschappelijk, en staat het misschien op een veel hoger plan dan het werk, dat vóór de oorlog werd verricht, maar de miljoenen, die het zou moeten opleveren, komen er op die manier niet.

Het standpunt, waarop mijn politieke vrienden en ik staan, zo liet de heer Oud vervolgens weten, is, dat het volstrekt noodzakelijk is, dat wij onze uitgaven gaan inkrimpen. Waar hogere uitgaven onvermijdelijk zijn, moeten zij natuurlijk worden toegestaan. Dat geldt dan in het bijzonder voor de defensie, al is het aan de andere kant zo, dat wij bij de defensie geen cent onnut moeten uitgeven. Als men echter voor de defensie meer moet uitgeven, moet men in de civiele sector wel gaan inkrimpen en dan zijn er vele zaken, die op zichzelf wel goed zijn, maar die wij ons op het ogenblik niet kunnen veroorloven. Dan denk ik b.v. aan een zaak als de nieuwe regeling van het kleuteronderwijs, op zichzelf een voortreffelijke zaak, maar wanneer men staat voor een financiële toestand als de huidige, moet de minister van Financiën zich naar mijn mening toch ernstig de vraag stellen of hij hiervoor nu op het ogenblik opnieuw gelden beschikbaar kan stellen.

Er zijn ook uitgaven, achter welker doelmatigheid men zelfs een vraagteken kan zetten. Die uitgaven moeten wij thans zeker niet doen en als zodanig wees de heer Oud de kinderbijslag voor zelfstandigen aan. De heer Oud zeide vervolgens nog, die eis niet te stellen omdat hij geen oog zou hebben voor de noodzaak van een goede sociale politiek. Mijn politieke vrienden en ik, zo merkte hij op, zijn het volkomen eens, dat men het communisme met militaire maatregelen alleen niet buiten de deur kan houden, maar een goede sociale politiek is zonder een goede economi-

sche politiek niet bestaanbaar. Door de veel te hoog opgedreven belastingen achten wij ons economisch bestaan bedreigd. Vandaar onze eis, dat de Staatsuitgaven omlaag moeten, en dan mag men daarop niet antwoorden — op dit punt was de heer Oud het geheel eens met de heer Schouten — dan moet gij aanwijzen, waarop bezuinigd kan worden, want niet bij het Parlement, maar bij de Regering hoort de leiding van het Regeringsbeleid. De Kamer kan alleen trachten de Regering in de door haar gewenste richting te sturen en één van de middelen daartoe is het weigeren van toestemming tot het opleggen van steeds nieuwe belastingen. Het is daarom vooral, dat wij de houding van de minister bij het amendement-Lucas c.s. zo hebben betreurd. In het feit, dat de minister minder geld zou krijgen, had voor hem een stimulans moeten zijn gelegen om tot een vermindering van de uitgaven te geraken.

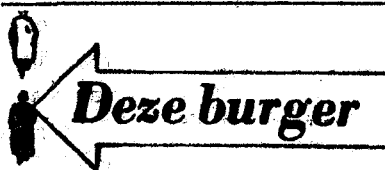
Zó had de heer Oud op Donderdag 9 November gesproken en op Woensdag 15 November kwam het antwoord van minister Lieftinck, waarop wij in de aanvang dezes reeds doelden.

Op de vraag of de Regering in de precare budgetaire toestand berustte, antwoordde de minister thans tot ieders verrassing:

„Het Kabinet berust daarin niet en het heeft besloten om op de kortst mogelijke termijn over te gaan tot die herziening van het beleid, die al in de miljoenennota is aangekondigd voor het geval, dat de omstandigheden daartoe aanleiding zouden geven. De gedachten van de Regering gaan in deze richting, dat er op de Gewone Dienst, de Buitengewone Dienst I en het Landbouw-Egalisatiefonds gezamenlijk een bedrag zal moeten worden bespaard in de orde van grootte van tussen de honderd en de honderdvijftig miljoen. Het ligt in het voornemen van de Regering, voorstellen dienaangaande ten spoedigste in behandeling te nemen en daarover overleg te plegen met de Kamer”.

Als commentaar hierop kunnen wij voorlopig volstaan met hetgeen onder de verzuchting: „Eindelijk is de kogel dan toch door de kerk” in het „Algemeen Handelsblad” reeds de volgende dag werd opgemerkt: „Deze mededeling moet wel een grote voldoening zijn voor allen, die de gedachte, dat de staatsuitgaven omlaag moeten worden gebracht, hebben gepropageerd, maar deswege van socialistische zijde werden gehoord en daarbij tevens te horen kregen, dat belangrijke bezuinigingen eenvoudig niet mogelijk waren, omdat praktisch aan het totaal der uitgaven niet of nauwelijks viel te tornen. Het is de verdienste van de heer Ritmeester (V.V.D.), de absolute noodzaak tot verlaging van de uitgaven het eerst op werkelijk dringende wijze in het parlementaire milieu te hebben gesteld. En bij de enkele dagen geleden ingezette algemene beschouwingen over de Rijksbegroting waren het in het bijzonder de heren Schouten (A.R.) en Oud (V.V.D.), gesteund later door de heren Welter (K.N.P.), Van de Wetering (C.H.) en Lucas (K.V.P.), die de pertinente eis stelden, dat de Regering, voorgezicht zonnig door een bezuinigingscommissie-op-hoog-niveau, met een uitgewerkt bezuinigingsplan ter tafel zou komen.

„De Regering verklaart nu, een commissie van voorlichting zelfs niet nodig te hebben. Zij zal zelf, en nog wel binnenkort, met de plannen komen, die van bovengenoemde zijden zijn verlangd. Wij wachten thans de nadere uitwerking met spanning af”.

heeft niet de al-of-niet-voldoening die des braven burgers (twijfelartje als geen ander) is, gezien dat wij een meneer-de-regeringscommissaris voor de emigratie krijgen. Een kroon als het ware (van vlees, bloed en brein) op het schone streven zo veel mogelijk vaderlanders weg te werken, opdat zo veel mogelijk vaderlanders geboren kunnen worden, om zo veel mogelijk geboren te worden, om zo veel mogelijk... gaat U maar door... rolt U de draad maar af... Moeder Romme heeft het kluwen stevig op schoot.

Deze burger is, van huis uit, geen propagandist voor geboortebeperving. Hij is, van huis uit, een man die het gezond vindt dat een gezond volk veel gezonde kinderen voortbrengt. Mits die kinderen later naar behoren kunnen leven, dat begrijpt gij wel.

Maar hij vindt het ongezond wanneer een volk zich, om het zo maar eens te zeggen, van anderen uitbreidt en tezelfdertijd van boven zijn beste burgers op de boot zet en wegendt van het dierbaar stukje grond.

Ja, mijne vriendinnen en vrienden, konden wij slechts de slechtsten verwijderen en de besten behouden....

Maar Australië en Canada zien ons aankomen! Van het beste Nederlandse hout moeten zij de stekken hebben. Het dorre begeren zij niet.

Bij iedere volle boot die de vaderlandse riviermonden verlaat, breekt er iets in dezen burgers hart. Dan gaan weer een paar duizend van de flinkste mannen en vrouwen van Nederland.

Bij ieder vol wiegje dat op de vaderlandse bodem met goede zorg wordt omringd, breekt er iets in mijn hart: Ga jij straks óók de grote zee over? Word jij óók als goede Nederlander groot gebracht om dan door Nederland verjaagd te worden?

Wij hebben nu die heer Regeringscommissaris. Met de al-of-niet-voldoening van

DEZE BURGER.

De grote gezinnen (I)

Waarom kwam de heer Lucas, aldus lezen wij in het parlementaire overzicht van de Maasbode, „wel met een amendement tot belastingverlaging voor de middengroepen en niet voor de inkomsten- en loonbelasting voor de gezinnen met kinderen?" Want onder die gezinnen is de nood immers nog hoger?

„Het is gebleken", zo beantwoordt het blad dan de eigen vraag — „dat van katholieke zijde hertoe een poging is gedaan, maar dat de minister er niet aan wilde.

Ook de overige partijen voelen er niets voor. De heer van de Wetering heeft bij de jongste Kamerdebatten nadrukkelijk doen uitkomen dat hij van een bevoordeling van gezinnen met kinderen niets wil weten. De heer van den Heuvel wilde eventueel zelfs de schoolgeldverlaging wel prijsgeven. Het afwijzend standpunt van de P.v.d.A. en de V.V.D. in deze zaken is voldoende bekend. Daarom is de kans, om iets extra voor de gezinnen met kinderen te bereiken door een voorstel van de K.V.P. miniem te achten. Er is echter nog een mogelijkheid dat de minister zelf in dit opzicht iets wil doen. Hij heeft een bepaald geluid in deze richting laten horen, maar toen was zijn concessie bedoeld als een afkoop van dr. Lucas amendement. De komende Kamerbehandeling zal ons nader licht hierover moeten verschaffen".

Het leek ons nuttig deze telkens terugkerende steunvraag voor de grote en zeer grote gezinnen nogmaals principieel te stellen. In ons beginsel-program wordt in art. 4 o.a. verklaard: „de Partij is er zich van bewust, dat ware vrijheid alleen bestaanbaar is, indien zij gepaard gaat met verantwoordelijkheid."

Welnu, de mens, die in deze maatschappij een gezin vormt, neemt daarmee een zware verantwoordelijkheid op zich: de verantwoordelijkheid voor dat gezin. In eerste en voornaamste instantie rust die verantwoordelijkheid op hem en niet op staat en werkgever.

Dat wil zeggen: niet op de andere leden der gemeenschap. Want én staat én werkgever verhalen immers alle kinderbijslagen op belastingbetaler en consument, d.w.z. op de leden der gemeenschap.

In artikel 10 staat aangegeven:

„De Partij, overtuigd dat het gezin de kern vormt der maatschappij, verlangt dat niets worde nagelaten, dat de morele en materiële bescherming van het gezin kan versterken".

Maar dat wil niet zeggen, dat die materiële bescherming zodanig ruim moet zijn, dat zij de verantwoordelijkheid geheel of grotendeels van het gezinshoofd overneemt.

Het is o.i. juist en sociaal verantwoord, dat de gemeenschap rekening houdt met de meerdere zorgen en lasten van een gezinshoofd omdat het gezin de kern van onze samenleving vormt.

Het is dus juist om hen, die een gezin gaan vormen, tot op zekere hoogte te ontlasten.

Maar het is onjuist hierbij de grens en van het strikt noodzakelijke en van het logische te overschrijden.

In artikel 19 lezen wij dan ook ten aanzien van de organisatie der sociale verzorging, dat deze zodanig moet zijn ingericht „dat ondermijning van het eigen verantwoordelijkheidsbesef van de individuele mens wordt voorkomen".

De grote gezinnen (II)

Terugkomende op het betoog in de Maasbode blijkt dus wel hoe in ons Beginsel-program duidelijk werd vastgelegd, dat de als het ware onbegrensde kinderbijslagen voor het eveneens onbegrensde grote gezin door onze Partij worden afgewezen. Zij wenst zelfs (slot art. 16) „als hoedster van het algemeen belang corrigerend in te grijpen, indien maatschappelijke organisaties, door te eenzijdig te letten op het groepsbelang, het algemeen belang dreigen te schaden".

Dit algemeen belang wordt o.i. door een als het ware onbegrensde kinderbijslag inderdaad geschaad. Wij wijzen in dit verband op het regeringsvoorstel om met ingang van 1 October de kinderbijslag te verhogen ook voor het 4e kind en volgende kinderen op 80 cent per kind en per dag. Want het is niet meer in het algemeen belang indien in dit overvalde landje zeer grote, te grote gezinnen ontstaan.

Reeds thans moet emigratie op uitgebreide schaal worden toegepast en aangemoedigd, ook en vooral door hen, die emigreren, te ontlasten. En dat wil zeggen dat de gemeenschap deze lasten ter ontlasting van de emigranten moet dragen. Voor een doodarm land betekent dit een zeer zware last.

Maar ligt het dan wel op de weg der regeerders het vormen van te grote gezinnen te vergemakkelijken door ruime kinderbijslagen voor alle kinderen? Dat wil zeggen door een steeds toenemende ontlasting van het gezinshoofd, en dus door overname van steeds meer verantwoordelijkheid voor het gezin door de gemeenschap? Omdat men immers op deze wijze de gemeenschap dubbel

belast: eenmaal om het gezin in staat te stellen zoveel mogelijk kinderen groot te brengen en eenmaal om zoveel mogelijk van die kinderen als overtollig, en dus in dit landje op armoe en werkloosheid aangewezen, naar andere landen te doen emigreren.

Troetelkind (I)

De organisaties op verkeersgebied, samenwerkend in het Centraal Overleg, hebben zich in een adres tot de Tweede Kamer gewend, waarin zij haar ernstige misnoegen uitspreken over de besteding van de belastinggelden, die door het wegverkeer worden opgebracht. Het adres wijst er o.m. op, dat er een Rijkswegenplan is, dat f 750.000.000 kost, om dringend nodige nieuwe wegen aan te leggen en bestaande te verbeteren. Dat plan, aldus adressanten, ligt te vergelen in een donkere, gesloten lade. Hoewel het wegverkeer jaarlijks aan benzinebelasting ongeveer f 140.000.000 aan motorbelasting f 50.000.000 en aan weeldebelding op auto's f 10.000.000, samen f 200.000.000, opbrengt, wordt thans slechts f 40.000.000 aan wegebouw besteed. Aldus gaat f 160.000.000 „wegverkeergeld" naar elders. De grote grief van de organisaties op het terrein van het wegverkeer is, dat de regering thans wel f 290.000.000 wil investeren in de Spoorwegen, gezien het ingediende wetsontwerp 1951. De Staat heeft voor slechts f 10.000.000 aandelen in de spoorwegen en er moet dus behoorlijk veel belastinggeld bij. Terecht wordt gezegd, dat aan de Spoorwegen geen uitzonderingspositie kan worden toegekend en dat de financiering van de spoorwegen pas goed kan worden beoordeeld, als zij wordt gesteld tegenover de overeenkomstige problemen van herstel en vernieuwing van het gehele personen- en goederenvervoersapparaat. Hier is nog steeds sprake van een reeds lang, bestaande oude onbillijkheid en terecht laten de organisaties op verkeersgebied niet na op deze onbillijke toestand opnieuw te wijzen. De verkeerspolitiek, die onze regering nog steeds voert, is niet van gevaar ontbloot, omdat zij de voorwaarden kan scheppen tot een stille nationalisatie.

Troetelkind (II)

Het geld, dat in de aanleg van nieuwe wegen wordt gestoken, brengt ongetwijfeld zijn rente ruimschoots op. Buitendien moet op het ogenblik met ergernis worden geconstateerd, hetgeen overigens in het adres van de organisaties op verkeersgebied aan de leden van de Tweede Kamer niet werd vermeld, dat ondanks de eenzijdige bevoordeling van de spoorwegen deze zich niet bepaald inspannen zich populair te maken. Wij denken hierbij in het bijzonder aan de ernstige ongelukken, die zich de laatste tijd weer hebben voorgedaan bij de onbewaakte overwegen. Men vraagt zich af, waarom de spoorwegen, terwijl zij financieel toch al zo in een bevoorrechte positie verkeren, halsstarrig vasthouden aan de zuinigheid, die steeds meer mensenlevens kost. Vooral het ongeluk, dat onlangs heeft plaats gehad bij de onbewaakte overweg tussen Nootdorp en Zoetermeer, werpt op de politiek van de N.S. wel een bijzonder licht. Zijn de berichten, die wij omtrent de toedracht van dit ongeluk in de pers hebben gelezen, juist, dan zou bij genoemde onbewaakte overweg wel een seinhuiswachter wonen, doch zouden de spoorwegbomen niet worden gebruikt, in verband met de kosten van onderhoud. Wij mogen hopen, dat, zowel de financiële positie van de N.S. als haar verantwoordelijkheid inzake het toenemende aantal ongelukken bij overwegen, die niet bewaakt zijn, weldra in ons Parlement uitvoerig onder de loupe zullen worden genomen.

Hoge C (I)

Een officieel communiqué leerde ons, dat het Italiaanse operazangers niet kon worden toegestaan op te treden in de vijf grote steden van Nederland. Hun verrichtingen zouden, volgens dit officiële communiqué, niet van voldoende kwaliteit zijn om een artistieke concurrentie met de Nederlandse opera te waarborgen.

Wij hebben eens overdacht of dit nu de „cultuurspreiding" is, waarover men zich ten departement het hoofd breekt. Dat wil zeggen, een spreiding, waarbij de volgens het departement onvoldoende artistieke prestaties blijkbaar nog goed genoeg zijn om er „de provincie" op te onthalen.

Hoge C (II)

Maar zo was het natuurlijk niet bedoeld, al werd het zo gezegd op de manier, die niet in de vijf grote steden woonachtige Nederlanders degradeert tot muziekkeners en liefhebbers, die men wel in de maag kan stoppen wat grote stedelingen — alles nog steeds volgens het departement — niet lusten. De kranten hebben lont geroken. Er zat meer achter! Natuurlijk! De rijk gesubsidieerde Nederlandse opera moest tegen concurrentie worden beschermd. Doch erg slim heeft men dat niet gecamoufleerd, want een krant onthulde, dat de niet voor de vijf grote steden toereikende kwaliteit van de Italiaanse zangers reeds was vast-

gesteld, voordat deze zangers een auditie hadden kunnen geven. Alles bijeen een klein gedoe, waarvan dan de gevaarlijke „grote lijn" deze is, dat de overheid zich een oordeel aanmatigt over kunstprestaties. Daarmee is men zo op de verkeerde weg dat men liever zou wensen dat de altijd foutieve interpretatie van Thorbecke's woorden, dat „kunst geen regeringszaak is" dan nog maar opgeld zou doen in Den Haag.

Intussen heeft men in Italië deze bejegening van de Italiaanse zangers hoog opgenomen. De kranten schrijven er over en Italiaanse journalisten zouden naar ons land komen om de (intussen plaats gehad hebbende) première van de Italiaanse opera te Arnhem bij te wonen. Het is niet uitgesloten dat de regering, bij de dientengevolge toenemende stemmingen en verwickelingen, andermaal de raad voor deze Hoge C met een staartje zal moeten inwinnen bij haar adviseur, die, volgens de bladen, in deze zaak dr. Cronheim, de directeur van de Nederlandse opera, is geweest.

Het winterseizoen geopend

Onder deze titel kwam in Haarlems Dagblad een artikelje voor waarbij beschreven wordt hoe enige honderden democratische socialistische te Heemstede bijeenkwamen om het winterwerk feestelijk te openen.

Deelnemers aan deze avond waren de Partij van de Arbeid, de Vara en de Algemene Vakbeweging het N.V.V.

Wie zegt daar dat het N.V.V. tegenwoordig politiek onafhankelijk is en los staat van een politieke partij?

Binnen enkele jaren zal het nagenoeg onmogelijk zijn zich in het georganiseerde overleg te laten horen zonder tot een der Katholieke, Prot. Chr. of socialistische vakcentrales te behoren. Wij kennen tallozen die deze aansluiting niet wensen daar dit niet bij hun geestesrichting past. Wordt het nu niet de hoogste tijd om kleine geschillen te overbruggen, de handen ineen te slaan en tot een werkelijk onafhankelijke vakbeweging te komen?

S. u. v. e. r

Een aantal leden van de Tweede Kamer gaat onvermoed voort het op te nemen voor de kapitein lt.-ter-zee-titulair, J. J. Wichers, die volgens de minister van Oorlog, niet de uitvinder zou zijn van het z.g. schnorkelapparaat, waardoor onderzeeboten langer onder water kunnen blijven. Terecht wordt door sommige leden in het Voorlopig Verslag over de Marinebegroting opgemerkt, dat, nu de minister te kennen heeft gegeven, dat er in elk geval aanleiding was de verdiensten van de heer Wichers te belonen, zonder tot een volledige erkenning van die verdiensten te willen gaan, het toch wel gewenst is, dat een volledig objectief onderzoek wordt ingesteld. Want de gedachte zal kunnen rijzen, dat bij tijdige voorziening onze onderzeeboten en die van onze bondgenoten, een minder gevaarlijke positie zouden hebben gehad dan thans het geval is geweest. Dit onderzoek zal voornamelijk ook van belang zijn, opdat worde uitgemaakt of het al dan niet waar is, dat de uitvinder destijds door de bevoegde autoriteiten is tegengewerkt. Wij zien dan ook, gelijk velen met ons, met zeer veel belangstelling de officiële reacties in deze tegemoet.

Cultuur-socialisme

Wij bladerden nog eens in „Het socialisme in zijn nieuwste schakeringen", dat aardige boekje uit 1922, waarin Andr. Sternheim zulk een liefelijk beeld schetste van het (toen) na-oorlogse socialisme, dat volgens deze schrijver bovenal een cultuurvernieuwend socialisme zou wezen.

In een inleidend hoofdstuk, waarin de schrijver de verworping van onze „burgerlijke" cultuur wilde aantonen, schreef hij:

„Herinnert gij U niet, om één symptoom te noemen, de boksswedstrijd van het vorige jaar tussen de twee vermaardheden, genaamd Carpentier en Dempsey en hoe de kranten, schier alle zonder enige kritische bemerking, haar kolommen vulden met deze uiting van opperste bestialiteit? Weet ge nog hoe zonder kritiek werd vermeld dat van één hunner gedurende de wedstrijd het bloed vloeide uit neus, oor, oog en lippen? Het baart feitelijk geen verwondering dat zij aldus schreef. Want de pers leeft van de grote massa van wier instincten zij het moet hebben en die zij heeft te bevredigen, onbepert en met alle haar ten dienste staande middelen. Als een sluipmoordenaar treedt het dagblad de huiskamer binnen, vergif strooiend in de harten der mensen. In de grotere landen is het gif wat scherper en sneller-werkend, maar het kan er hier ook mee door."

Dat alles gold toen voor een idealist als Sternheim natuurlijk alleen van de bourgeoisie-pers, die slavin van het kapitalisme.

Welk socialistisch idealist van heden zal bijv. Het Vrije Volk in zijn sportrubriek eens toetsen aan de zedelijke normen, die Sternheim voor ogen zweefden....?

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Weekblad van de Volkspartij
voor Vrijheid en Democratie

Voorzitter Redactie-comm.:
Drs. H. A. Korhals.
Redactie-secretaris: Mr. E. Elias.
Adres. Spuistraat 274, ingang
Raamsteeg, tel. 36325, A'dam.
Administratie: Postbus 43,
A'foort, tel. 5267.
Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal,
f 7.50 per jaar.
Voor het zenden van abonnements-
en advertentiegeden: Postgiro no. 245103,
ten name van de Penningmeester van de
Stichting „Vrijheid en Democratie“
te Amersfoort.
Losse nummers 15 cent.
Voor advertentjes wende men zich
tot de administratie.

ALLERHANDE

GROOT GEVAAR

Er bedreigt onze samenleving een groot gevaar. Zij verkeert in staat van ontbinding. Een ontbinding van vroegere vormen, die het eerste stadium kan zijn van de groei van nieuwe vormen van samenleving, maar ook het begin van een totale ontbinding. Ontbinding der samenleving, dus ook ontbinding der persoonlijkheid. Want immers persoonlijkheid en samenleving zijn hetzelfde: de mens in zijn twee aspecten.

(Provinciale Drentsche en Asser Courant)

ROZENWATER IN DE KAMPONG

Vijf en dertig jaar heb ik op het platteland van Java gewoond; slechts enige tijd te Batavia, toen mijn echtgenoot aldaar burgemeester was. Ik vind het zo jammer dat journalisten slechts in de grote steden komen en dan niet in de gelegenheid zijn omgang met de kleine man te hebben, ook al door onbekendheid met de taal.

Toen ik na een afwezigheid van vijftien jaar op een van onze vorige woonplaatsen terug kwam, kwamen al onze vroegere gediensgenoten ons opzoeken om ons welkom te heten. Ons kindermisje was zo blij onze zoon weer te zien en zei: „Ik ben toch zo dankbaar aan Toewan Allah, dat ik de jongeheer terug heb mogen zien, want daar hij in zijn jeugd zo sukkelde, dacht ik niet dat hij in leven zou blijven.“

Mijn Moeder, een echte Amsterdamse joffer, heeft ons in de omgang met Indonesiërs een goede opleiding gegeven. Reeds in 1874, toen mijn Vader administrateur op een suikerfabriek was, had zij een polikliniek, waar de gehele buurtschap hulp en medicijnen kon komen halen, en ik als zesjarig kind mocht dan kleine handreikingen daarbij geven. Toen waren er nog geen ontsmettingsmiddelen; voor alles werd verdunde azijn gebruikt. Zieke ogen behandelde zij met rozenwater, dat zij zelve uit rozenblaadjes trok. Welke vrouw in Nederland had toen reeds een polikliniek? Men kende dat woord niet eens.

Zo ziet u, dat wij avonturiers, zoals de heer Schermerhorn ons genoemd heeft, hart voor onze mensen hadden, zonder aanzien des persoons. Zoudt u dit durven publiceren in uw blad?

(M. J. Altman—Koopman;
ingezonden in Vrij Nederland)

DE BELANGRIJKE MIDDENGROEP.

De vooral in Nederland zo belangrijke middengroep, waartoe zovelen van onze beste progressieven behoren, wil niet langer op deze wijze geleid worden. Zij begrijpt, dat zware belasting onvermijdelijk is voor twee onontbeerlijke zaken: de veiligheid van de staat naast die van eigen lijf en goed, benevens een zo redelijk mogelijke levensstandaard voor allen. Dat is dus voor defensie en voor sociale voorzieningen.

Zij begrijpt echter niet, dat hun regeerders met professor Lieftinck niet kunnen of willen inzien, dat deze desiderata alleen bruikbaar zijn indien op elk ander gebied de uiterste soberheid — de strengste zuinigheid wordt betracht.

(Advertentieblad voor Limburg)

TE WEINIG RUST

Niet alleen met ons werk hebben we het druk, zodat we nergens meer naar toe kunnen. Er is vaak een gejaagdheid in ons die ons drijft van het een naar het ander. Overal is er iets, dat onze aandacht vraagt. Niets willen wij ons laten ontgaan; wij willen immers mee kunnen doen, mee praten, er ook geweest zijn, er ook van weten, ook gezien of gelezen of gehoord hebben. Een nieuw boek is uit, er is een nieuwe film waar de kranten al zoveel van hebben geschreven. Een feest is er waar iedereen komt. Dan kan ik niet achter blijven. En zo jacht de mens van onze tijd door zijn dagen tot hij dood moe is. En ook dan gaat hij nog door tot hij overprikkeld en aan 't eind van zijn krachten neervalt.

Denk echter niet dat dan de rust voor hem komt; dan jagen zijn gedachten, zijn angsten of zijn verwachtingen nog door hem heen. Alles schijnt samen te werken om zijn leven met drukte te vullen; de kranten met hun onrustbarende berichten, de radio, de gesprekken met zijn medemens.

(Utrechtsch Nieuwsblad)

LEVENSEENVOLD

Levensenvold — wanneer de moeder zich de geest van deze gedachte ten volle heeft eigen gemaakt, dan vindt dat vanzelf zijn weerslag op het gezin. Dan blijft daar niettegenstaande alle versobering die wij ons moeten opleggen, toch de juiste sfeer behouden. Meer nog, zij wordt er door versterkt.

(De Gelderlander)

SCOPTISCH

Men heeft alle redenen uiterst sceptisch te staan tegenover de, laten we zeggen, culturele drijfveren die filmproducenten en geldschietters hebben geleid en die scepsis zal er wel de oorzaak van zijn, dat men geneigd is te veronderstellen dat werk, dat aangekondigd wordt als van een culturele waarde te zijn toch weer niet anders zal blijken dan opnieuw een Hollywood product, d.w.z. een naar de smaak van het publiek gericht verhaal en de verfilming daarvan.

Wanneer dan bovendien de publiciteitsdienst van de filmmaatschappij er in slaagt een officiële instelling, zoals dat de laatste tijd herhaaldelijk gebeurt, in te schakelen in zijn uiteraad en terecht! geheel op het commerciële gerichte reclamemethoden, dan maakt dat het onvertroebeld oordeel voor de argeloze leek-toeschouwer nog moeilijker.

(Het Lichtspoor)

WISSEL

Het zal alles wel goed doordacht en overwogen zijn door de legerleiding, maar wij hadden toch een onbehagelijk gevoel, toen wij in de dagbladen lazen, dat aan de voormalige 7-December divisie de wapenen mee naar huis zijn gegeven. Wij weten niet, of de wissel op de betrouwbaarheid getrokken t.z.t. wel ten volle gehonoreerd zal worden.

(De Reserve-Officier)

VERKNOCHT.

De Nederlanders, georganiseerd in de Nederlandse Bond in Duitsland, zijn zich bewust van hun nationaliteit, en steeds bereid te bewijzen, dat zij deel uitmaken van ons roemrijk geslacht, al hebben zij ook hun woonplaats buiten de landspalen van hun moederland. Maar Nederlanders in hart en nieren zijn en blijven zij, verknocht aan Vorstenhuis en Vaderland.

(De Post van Holland, orgaan van de Nederlandse Bond in Duitsland)

NIEMAND KAN DAT.

Laten wij wél wezen. Niemand kan in de huidige omstandigheden een winterjas en een pak, een mantel en kinderschoenen zó maar uit zijn loon of zijn salaris betalen. Die aankopen geschieden dus uit spaargelden.

(De Spaarpost)

STEEDS GROTERE KLOOF.

Mr. Oud, de voorzitter van de V.V.D., heeft voor een studieconferentie van zijn partij een rede gehouden, waarin hij constateerde, dat de kloof tussen de V.V.D. en de Partij van de Arbeid steeds groter wordt. De P.v.d.A. is nog altijd een arbeiderspartij, die het leerstuk van de klassenstrijd niet geheel heeft afgezworen. Men blijft een eenzijdige politiek voeren, waartegenover de V.V.D. 't standpunt verdedigt, dat alle groepen van de samenleving moeten worden gediend.

Wij hebben in Het Vrije Volk nog niet gelezen, dat mr. Oud wel zo ongeveer de meest reactionaire figuur is, die zich denken laat. Maar dat komt nog wel.

(De Nieuwe Eeuw)

Aan de heer Herman Meijer te Enschede

(Ingezonden)

Gij insinueert, dat mijn artikelje inzake N. Guinea mede bedoeld was om „misschien nog een paar jaar dividend en tantièmes“ uit Indië te sparen. Gij had ook Mr. Vonk kunnen verdenken, die dan echter dividend en tantièmes uit N. Guinea had moeten verwachten. Hij noemde nl. de mogelijkheid van vestiging van renderende bedrijven in N. Guinea.

Behoort gij wel tot onze partij? Deze manier van doen is zo echt die van de P.v.d.A. en C.P.N.

Gij knipt met een scherp schaarje, maar gij kunt niet goed knippen. En gij kunt niet goed lezen en in het geheel niet tussen de regels door lezen.

Ik heb niet geschreven, dat wij met de N. Guinea-paragraaf aan Soekarno c.s. een recht hebben toegekend. Wel noemde ik een loslippige uitlating van een gemachtigde onzer regering in dit verband. Overigens neem ik dat eerste ook gaarne voor mijn verantwoording. Gij schrijft: „Maar verzuimt te preciseren welk recht. En daar zit hem natuurlijk de kneep“. Ik knijp niet en ik knijp 'm niet. Ook hier insinueert gij en wel, dat ik niet preciseerde met bedoeling. Gij moet, Herman (dat mag toch wel, niet?) Uw kinderen, zo gij die hebt, of krijgt, eens vertellen, dat er over een van hun dwaze eisen te praten valt. Maar neen, doe dat niet. Dwaze eisen behoort ge categorisch af te wijzen. En dan insinueert ge (ten derde male kan ik niet anders), dat ik geadviseerd zou hebben „liever te gaan praten, N. Guinea even fraai weg te praten“. Ik zou over N. Guinea niet gepraat hebben. Hoogstens zou ik aan de Indonesische leiders gevraagd hebben, waarom zij wél hun dierbaar (al weer zó suggestief) Irian opeisen,

maar niet Engels Bornea, Portugees Timor en het Australische deel van N.-Guinea. Gij zijt verbaasd, dat ik „helemaal op het eind“ over onze houding tegenover Engeland en Amerika sprak. Ik had dat ook helemaal aan het begin kunnen doen. Maakt zo iets voor U verschil?

Of gaat het om een suggestieve insinuatie? In welk verband ik die houding besprak, is U blijkbaar ontgaan.

Gij knipt alinea's uiteen en lijmt de brokken met omissies aan elkaar. Het lust me niet hier verder op in te gaan.

Als N. Guinea mijn persoonlijk bezit ware (een dwaze suggestie) zou ik het niet afstaan. Dit had U duidelijk kunnen zijn. Nu ligt de zaak anders. Die kwestie is nu zo moeilijk! Ik ging daar niet op in, had daartoe ook geen aanleiding, want ook Mr. Vonk belichtte het N. Guinea-vraagstuk slechts partiaal. Maar om iets te noemen, hoe denkt gij U het verloop en de uitkomst van de aanstaande onderhandelingen? Minder beschemend dan in het geval Indonesië?

Het was mij niet bekend, dat Minister van Maarseveen herhaaldelijk betuigd heeft, het zo anders gewild en bedoeld te hebben. Wel ken ik zulke uitspraken van de heer Vorrink en Jhr. v. d. Goes v. Naters. Overigens waarborgt dit weinig voor de toekomst.

Mag ik U nog erop opmerkzaam maken, dat achter „de zelfde soort“ behoort „die“ en niet „dat“. We geven elkaar immers taalless.

Uw conclusie is fout! Interesseert me echter niet. Wel tot zekere hoogte Uw geschrijf. Gelijk ik met het bovengestane hoop duidelijk gemaakt te hebben.

G. M. de Jongh Schiffer.

De V.P.R.O.-schoolradio:

KNUPPEL IN HET HOENDERHOK?

DE ZENDERS ZENDEN UIT. LEVE HET GETAL!

Katholiek Nederland verheugt zich in de KRO-schooluitzendingen en Orthodox Prot. Nederland heeft zijn NCRV-schoolradio-uitzendingen. Het is aan geen enkele twijfel onderhevig, dat zowel de KRO als de NCRV schoolprogramma's verzorgen, die voldoen aan kinderpsychologische en didactische eisen, maar dat zij daarenboven gedragen worden door een geestelijke achtergrond, waarnaar niemand behoef te raden. In hoeverre het accent valt op het doel algemeen vormend onderwijs langs moderne weg te helpen verspreiden of op het streven langs deze zelfde weg respectievelijk de Katholieke en Orthodox Prot. beginselen uit te dragen onder de jeugd, willen wij hier buiten beschouwing laten.

In kringen van het Openbaar en Neutraal bijzonder onderwijs is in het verleden al meermalen de vraag gerezen, of het niet tijd werd, dat ook dit onderwijs zijn schoolradio-uitzendingen kreeg. Maar... zo'n vraag kan gemakkelijker gesteld dan beantwoord worden. Immers de zaken liggen hier wel enigszins anders en moeilijker. Het Openbaar en Bijz. Neutraal onderwijs toch kunnen zich nu eenmaal niet verheugen in de volle sympathie van KRO en NCRV, al zullen er op deze scholen genoeg kinderen gaan, waarvan de ouders lid zijn van de KRO of van de NCRV. Maar welke omroep moet dan zich het lot van de Openbare en Bijz. Neutrale school aantrekken? De AVRO? De VARA? Of de VPRO?

W e weten, dat er destijds gesproken is over een samenwerking tussen AVRO en VARA op het terrein van de radio-schooluitzendingen, maar dat tegelijkertijd in de pers een bericht verscheen, dat er bij de AVRO moeilijkheden gerezen waren. Sindsdien hebben wij van de samenRO moeilijkheden gerezen waren. werking inzake de radio-schooluitzendingen niets meer vernomen. Wij wachten nog steeds geduldig af.

Ondertussen is de VPRO met haar schoolradio-uitzendingen begonnen. Voor wie ze bestemd zijn? Een uiterst moeilijke vraag! Voor de Openbare school? Voor de Bijzonder Neutrale Scholen? Voor ieder, die er naar luisteren wil?

W ie zou menen, dat de VPRO met haar initiatief het Openbaar onderwijs verblijd heeft, komt, na het artikel van het Hoofdbestuur van de Nederlandse Onderwijzersvereniging in Het Schoolblad van 28 October j.l. zeker wat bedrogen uit. Vermeld Hoofdbestuur is er helemaal niet mee ingenomen, dat de VPRO er mee begonnen is. Men is al gauw tot de overtuiging gekomen, dat, ware er van te voren overleg tussen N.O.V. en VPRO geweest, stellig de N.O.V. de VPRO-leiding afgeraden zou hebben die uitzendingen voor de openbare school te beginnen. Ten eerste omdat er overleg tussen AVRO en VARA gaande was, ten tweede, omdat naar de mening van het Hoofdbestuur der N.O.V. de VPRO niet „bij machte (zou) zijn om goed verzorgde en aan hoge eisen voldoende programma's te geven. Daarvoor ontbreekt het de VPRO aan de middelen en aan de zendtijd". Wat dit laatste betreft: het Hoofdbestuur der N.O.V. onthoudt zich van het oordeel of de VPRO wel aan haar trek komt t.a.v. de zendtijd.

Het derde bezwaar is ernstiger: het Hoofdbestuur van de N.O.V. vreest, dat de VPRO-schooluitzendingen onderdeel zullen zijn van haar doelstelling, de verbreiding van de Vrijz. Prot. Chr. gedachte onder het Nederlandse volk, en dat daarbij het openbare onderwijs voor de VPRO een werkterrein zou worden. Met klem wijst de N.O.V. op het feit, dat de Openbare school bevolkt wordt door kinderen uit Orthodox Prot. Christelijk, Katholiek, Joods en Humanistisch milieu en dat het niet mag voorkomen, dat een openbaar onderwijzer zou moeten twijfelen naar een uitzending van de VPRO nog langer te luisteren of, wat nog erger zijn zou, dat hij gedwongen werd midden in een uitzending te moeten afbreken.

Het Hoofdbestuur van de N.O.V. kan moeilijk aannemen, dat de VPRO schooluitzendingen niet zouden beantwoorden aan de doelstelling van

de VPRO, m.a.w. dat deze omroep zijn karakter bij de schooluitzendingen zou verloochenen.

Z o liggen dus de kaarten. De N.O.V., althans het Hoofdbestuur, hetgeen in verband met de talrijke ingezonden stukken in Het Schoolblad met ernstige kritiek op de leiding van de N.O.V., nog niet of mogelijk niet meer het zelfde zou kunnen betekenen, is teleurgesteld, dat er vooraf tussen N.O.V. en VPRO geen overleg heeft plaats gevonden. „Want schoolradio is toch niet alleen een radiokwestie? Hier heeft toch de school ook wel iets mee te maken?“, luidt het in het artikel. Inderdaad: overleg vooraf ware o.i. wel juist geweest *), maar dan niet alleen met de N.O.V. De N.O.V. vertegenwoordigt allermintst alleen de Openbare school. Er zijn ook nog de ouders, verenigt in de Oudercommissies en de Ouderraden; er zijn ook nog de ouders en voorstanders van openbaar onderwijs in Volksonderwijs. En dan: wat is de openbare school tot nu toe nog steeds? Een school, toegankelijk voor kinderen van alle gezindten, zeker, maar tevens een school, bekostigd door het Rijk (we denken aan de verschillende Rijkscholen) of de Gemeenten.

W ie stelt het leerplan vast? Als de schoolradio een zaak is, waar ook de school mee te maken heeft, dan is het tegelijkertijd een zaak, welke te maken heeft met leerplan en lesrooster. Wanneer op een gegeven moment de schoolradio aan het woord is in de klas onder schooltijd, wie geeft dan les, de leerkracht of de meneer van de radio? Is voor een schoolradio-les toestemming van de inspectie nodig omdat er afwijking van de lesrooster plaats vindt? Of kan men dit oplossen, door vooraf in de lesrooster de tijd van de schooluitzendingen vast te leggen. In dat laatste geval zal men, dunkt ons, bij het samenstellen van leerplan en het opmaken van de lesrooster de normale weg moeten bewandelen: overleg in de schoolvergadering, toezending van leerplan en lesrooster aan B. en W., of/ en de Rijksinspecteur. De mogelijkheid bestaat, maar wij zijn hier niet mee bekend, dat t.a.v. de schooluitzendingen B. en W. en Rijksinspectie de gevolgde procedure bij deze lesrooster-afwijking overbodig achten.

H et motief van de N.O.V. n.l. dat de VARA en AVRO in contact waren getreden over schooluitzendingen voor de openbare school, laten we rusten. Is dit contact nog gaande? Is er uitzicht op resultaat? N.O.V. en wij allen moeten hier rustig de zaken afwachten.

Over de opvatting van het Hoofdbestuur der N.O.V., dat de VPRO niet over de middelen beschikt om prima programma's te verzorgen, zeggen we ook niets. Verrassingen zijn altijd mogelijk en N.O.V. noch wij kunnen beoordelen, waartoe de VPRO in staat zou zijn.

Maar belangrijker is het derde argument, dat op principieel terrein ligt. Hier zal het voor de VPRO-leiding stellig niet gemakkelijk zijn de zaken duidelijk te stellen. Het Hoofdbestuur van de N.O.V. heeft volkomen gelijk, dat de Openbare school geen school is waar alleen kinderen van buitenkerkelijken op gaan, die zich niet druk maken over geestelijke zaken. (Tussen haakjes: zelfs de mening, dat buitenkerkelijken zich niet druk zouden maken over geestelijke zaken gaat niet op. Jarenlange ervaring bij het openbaar onderwijs heeft ons wel wat anders geleerd. v. M.) Het H.B. heeft ook gelijk, dat de O.S. bevolkt wordt door kinderen uit Orthodox Prot. Chr.-milieu (talrijke plaatsen in Nederland hebben O. Scholen, bijna geheel bevolkt met kinderen uit dit milieu. v. M.) van Katholieke huize (inderdaad. v.M.) uit Joods milieu (stellig! v. M.) en uit humanistische gezinnen (ongetwijfeld! v. M.). De Openbare school is allermintst een Vrijz. Prot. Christelijke school: zij is openbaar omdat zij uit de openbare kas bekostigd, door de Overheid beheerd wordt en toegankelijk is voor kinderen van alle gezindten.

K an of mag de Openbare school werkterrein zijn voor welke kerk of welke, bepaalde godsdienstige opvattingen huldigende en verspreidende instellingen dan ook? Neen en ja. Neen, wat de openbare school in haar geheel betreft, ja, wat de groepen betreft, die haar een deel der schoolbevolking „leveren" en als lid ener kerk of instelling, als hier boven omschreven, prijs stellen op wat die kerk of instelling voor het kind wil doen. Wij menen, dat art. 26 der L.O.-wet die mogelijkheid opent. Maar dan zo, dat kinderen, wier ouders bezwaar hebben tegen dat onderricht, vrijgesteld worden. En ook de leerkrachten mogen niet gedwongen worden het tegen hun eigen opvattingen in te geven, te verzorgen of bij te wonen. Zo ligt op het ogenblik de zaak in de openbare school. Kan de VPRO nu, gesteld dat zulks haar doel zijn zou, via haar schoolradio-uitzendingen, haar Vrijz. Prot. Chr. gedachte uitdragen in de openbare school?

A lweer menen wij: neen en ja. Neen, als het de gehele openbare schoolbevolking gaat betreffen: het zou voor Orth. Prot. Chr. en Katholieke en Joodse kinderen wel eens zeer moeilijk kunnen worden!

Ja, als het betreft de kinderen, wier ouders achter de idee van de VPRO staan. Dus dan uitzendingen in de uren, uitgetrokken volgens art. 26 L.O.-wet. Doch, hoe met de leerkracht, die er anders over zou denken? Indien een collega aan de school hem vervangen kan en mag, ware dit een oplossing, in elk ander geval, zou de klasse alleen moeten luisteren. Maar, werpt men tegen, dat wil de VPRO allermintst. Zij wil zich houden aan art. 42, eerste lid. Zij zal, in de overtuiging, dat in de openbare school heus wel over God gesproken mag worden (zie de diverse leesboekjes, zangboekjes, etc.) aan haar uitzendingen zo af en toe een religieus karakter geven, dat niet strijdt met de eerbied, verschuldigd aan de opvattingen van andersdenkenden. Dat moet toch mogelijk zijn in een school als de Nederlandse openbare school is, de school van een volk, welks cultuur en beschaving wortelt in het Christendom? Als een dergelijke opvatting verloochening van eigen karakter is, dan zou inderdaad de VPRO met deze uitzendingen 'n weg opgaan, die onherroepelijk leiden moet tot interne moeilijkheden in deze omroepvereniging.

H angt er nu maar van af, wat de VPRO-leden verstaan onder de taak van de VPRO in het omroepbestel en als uitzending van

schoolprogramma's. Zijn er velen binnen de VPRO, die menen, dat zij in haar schooluitzendingen op de bres moet staan voor de Vrijz. Chr. gedachte en die behoort uit te dragen, waar dan ook, dan zullen uitzendingen met af en toe een religieuze achtergrond of programma's waar men het durft te wagen over God, Zijn Wijsheid en Leiding te spreken, naar de opvatting van die leden niet beantwoorden aan wat zij zien als taak van de VPRO. De VPRO in haar geheel zal dit, naar onze mening, moeten beoordelen. Dit is, wij kunnen het niet anders zien, allereerst een zaak van de VPRO z e l f.

Wil zij uitsluitend zakelijke programma's verzorgen, als het bezoeken van havens, bedrijven, steden, musea, etc. en daarbij elke aanwijzing, dat een Vrijz. Chr. radio aan het woord is, vermijden, dan zal ze stellig van een belangrijk deel der openbare schoolwereld geen enkele moeilijkheid ondervinden, of het moest zijn, dat men de uitzendingen niet voldoende technisch verzorgd vond. Er zullen er ongetwijfeld zijn, die menen, dat dergelijke uitzendingen dan beter toevertrouwd konden worden aan de beide grote omroepverenigingen, AVRO en VARA met hun apparatuur en grotere mogelijkheden.

H et is jammer, dat voor de schooluitzendingen een gezamenlijk programma onmogelijk lijkt. Zakelijke programma's zouden bijv. verzorgd kunnen worden door alle omroepverenigingen, de speciaal godsdienstige door elk afzonderlijk. Maar... daar is geen kijk op!

Als AVRO en VARA tot een overeenkomst geraken, dan zal de Openbare school een keus kunnen doen uit de programma's van VPRO en AVRO—VARA! Dan krijgen we misschien een bezoek van de VPRO aan Schiphol en een uur daarna het zelfde programma van de AVRO—VARA enz. En de VPRO-leden, die mogelijk betreuren, dat er wekelijks een ochtendwijding voor de schoolradio-uitzending wjken moest, zullen zich wellicht afvragen, of dit alles nu wel winst betekent... Het kan zo langzamerhand een vreemd gedoe worden in de radio-wereld; een algemene radio-omroepvereniging, die voor een groot, zo niet overbelangrijk deel haar leden betreft uit de wereld van de vrijzinnigen, stelt zendtijd beschikbaar voor godsdienstige uitzendingen met Orthodox-protestants karakter en 'n Vrijzinnig protestantse radio-omroep dreigt, naar de opvatting van sommigen — mogelijk op den duur van velen — een deel van haar zendtijd te gaan besteden aan uitzendingen, die zo algemeen mogelijk zijn, althans zo zullen zijn, dat Vrijz. en Orthodox Protestant, Jood en Katholiek, Humanist en Buitenkerkelijke er zich niet tegen verzetten zullen.

De zenders zenden uit, de belastingbetalers brengen wel in. Leve het getal! v. M.

*) De politiek van voldongen feiten wrekt zich telkens.

Een Nederlandse Parlementaire Commissie naar Indonesië?

(Ingezonden)

E r lopen hardnekkige geruchten, dat een Nederlandse Parlementaire Commissie naar Indonesië zal vertrekken op korten termijn, o.m. om contacten op te nemen met verschillende fracties van de Indonesische Volksvertegenwoordiging en daarbuiten in zake Nieuw-Guinea. Het geheel lijkt niet onmogelijk.

De Minister van Buitenlandse Zaken van Indonesië heeft n.l. bij zijn vertrek op 8 November van Schiphol naar New York verklaard dat de Indonesische parlementaire missie in zake Irian bezig is contacten op te nemen met verschillende fracties van de Staten Generaal en daarbuiten. (Dus niet alleen met de Nederlandse regering).

Het zou van Nederlandse zijde slechts een geste zijn van hoffelijke reciprociteit een dergelijke Commissie naar Indonesië te zenden, welke natuurlijk een hartelijke ontvangst ten deel zou vallen. Zou de V.V.D.-fractie hier niet eens het initiatief toe kunnen nemen?

Zij zou hiermede vele V.V.D.'ers verplichten. B.

Waarom? Waarom? Waarom? Waarom?

(door onze militaire medewerker)
Het is ons heel duidelijk gebleken, dat niet slechts kamerleden vragen over het Defensie-beleid formuleerden. Want van meerdere zijden bereikten ons inmiddels „aanvullende vragen”, vooral ook uit legerkringen.

Daaruit blijkt wel hoezeer men ook daar in „brede lagen” dit beleid afkeurt, omdat men als het ware dagelijks in de legerpraktijk tegenover de vraag wordt gesteld: kunnen al deze zaken niet veel eenvoudiger en beter worden geregeld? Worden niet veel te veel arbeidskrachten misbruikt? Wordt met het geld niet veel te royaal omgesprongen en kan niet veel meer bezuinigd worden? Is al dat gereis en getrek, dat handenvol geld moet kosten, onvermijdelijk? Hebben alle artsen en tandartsen, die in werkelijke dienst worden opgeroepen, ook een werkelijke dagtaak en wordt voldoende rekening gehouden met de eisen van de burgermaatschappij?

Hieronder volgen nog een aantal vragen uit de bittere praktijk.
a. Waarom is het nodig dat voor de overplaatsing van een gewoon soldaat ongeveer twintig administratieve handelingen moeten worden verricht?

Wij kunnen natuurlijk desgewenst die 20 handelingen aangeven. Maar hoe is het mogelijk dat zo'n bureaucratische rompslomp gehandhaafd bleef in een leger, waarin men als het ware elke soldaat met huid en haar door de selectiemachine haalt?
b. Waarom moeten ingewikkelde vierdelige formulieren worden uitgeschreven voor vrij vervoer bij verlof, terwijl het toch veel eenvoudiger lijkt bij de onderdelen op een collectieve staat aan het station spoorkaartjes te laten halen, die dan naderhand met de Spoorwegen kunnen worden verrekend?

Bovendien veroorzaken die veradmistreerde militairen voortdurend oponthoud aan de toch al slecht bezette loketjes.

c. Waarom zijn de inhoudingen voor voeding van ongetrouwden op jaarwedden zo hoog, dat bijvoorbeeld vaandrags liever buiten de menage eten?

d. Waarom wordt op korte termijn geen commissie van deskundigen op het gebied van moderne, efficiënte administratie aangewezen met opdracht de militaire administratie volgens de nieuwste methoden in te richten?

e. Welke resultaten verwacht men toch van gedrukte wandspreuken zoals: „De westerse Unie wacht niet, komt u daarom ook niet te laat”?

f. Waarom worden nog steeds metaalbewerkers en andere handarbeiders aangewezen voor de opleiding tot... administrateur? In het algemeen: worden, ondanks alle selectie, wel alle militairen op die plaatsen gebruikt, waar zij voor het leger het nuttigste werk verrichten?

Er zijn nog meer vragen te stellen. Zij worden ook gesteld, maar komen dikwijls niet naar buiten. Hoofdzakelijk omdat velen weten, en uit bittere ervaring, dat het voortbrengen van klachten, vragen, wenken enz. „langs de hiërarchieke weg” als regel geen dan wel een negatief resultaat oplevert. Kiest de klager of „hervormer” dan pers of periodiek om zijns inziens verkeerde dingen ook voor buitenstaanders te belichten, dan wordt hij met ongekende spoed ontdekt, onder de „kran-tenschrijvers” en dus indisciplinair geboekt en... zijn weg naar de hogere rangen is meteen geblokkeerd. Dat is naar ons weten, althans in „vredeslegers”, altijd zo geweest en dat moet ook blijkbaar zo blijven. Daarom onzerzijds nog eens deze opwekking: bedenkt toch dat wij in en buiten onze weermacht in een uiterst kritieke tijd leven, en dat het dus plicht is voor iedere staatsburger naar beste krachten mee te helpen aan de opbouw van een zo sterk mogelijke weermacht, die bovendien zo zuinig en efficiënt mogelijk wordt geleid.

De stille armen

De stille armen

De winter nadert weer voor onze stille armen —
Zij hielden dikwijls niets en niemand om zich heen,
En zijn toch ook een mens, dat kleumend wacht op warmte
En hongerend op brood — dat als zo menigeen
In zorg en armoë hokt in kouwe, kille kamers,
Met nergens licht of zon in een vergraafd bestaan.
Maar dat, als het straks vriest, niet eenzaam en vergeten
Als iets, dat is gewéest, alleen mag blijven staan.

De stille armen gaan de gang van wie geweest zijn —
Die al zijn uitgeteld als niet meer van belang —
Die arm geworden zijn — die achter zijn gebleven —
Aan wie geen mens meer denkt zo'n hele winter lang —
Daarom, al wie nog woont in welverwarme huizen,
Al wie geen armoë kent en soms nog zelfs geniet
Van licht en zonneschijn in dit gehavend leven,
Vergeet, waar zij ook zijn, de stille armen niet.

Brammetje.

BLADEREND IN EEN OUD DAGBOEK....

Opdat het ons allen een spiegel zij!

In een dagboek uit de bezettingsjaren lezen wij onder 31 Mei 1944 toevallig het volgende: „Van bevriende zijde kregen wij ter lezing André Maurois „Tragédie en France”. Weer een herhaling van 1914 — hoe bedorven en ontriggeld was dat Franse politieke en militaire gedoe! Reynaud en Daladier als felle vijanden tegenover elkaar, evenals Gamelin en George... en Engeland, dat volkomen machteloos en krachteloos moest toezien als gevolg van de grote tekortkomingen der Labour regering....”

Vijfduizend Franse vliegtuigen hadden de oorlog voorkomen. Maar die waren er niet. „Een democratie is een régime”, zucht Maurois „waarin de openbare mening almachtig is en waar men zonder haar niets kan ondernemen. Die openbare mening werd in Frankrijk niet geleid, maar geraadpleegd”.

En dan schrijft Maurois en herhaalt een uitspraak van professor Barker: „Engeland is een democratie omdat het een aristocratie is”, want daar was het parlement reeds het tehuis der landjonkers vóór het dat van het volk werd; het werd daardoor de voornaamste club ter verdediging van 's lands vrijheden... nieuw en oud ontmoetten elkaar daar in hun élite”. En hij tracht de nieuwe synthese ongeveer als volgt onder woorden te brengen.

De These der 18e eeuw was: de mens is van nature goed, de stem van het volk is God's stem.

De These van de 20e eeuw (en dus de anti-thesen) was: de mens is een verachtelijk wezen, dat met geweld onschadelijk moet worden gemaakt; het volk moet luisteren naar de stem van de meester. En dan zou de synthese worden: de mens was oorspronkelijk een gruwelijk wezen, dat door goddelijke en menselijke wetten langzamerhand aan banden is gelegd; hij heeft zijn vrijheden door arbeid en zelftucht gewonnen en hij kan ze slechts door arbeid en zelftucht bewaren; de democratieën moeten zich, om haar voortbestaan te verzekeren, weer op „de deugden bezinnen, die haar ontstaan mogelijk maakten....”

En dan vraagt Maurois: wat zijn de onmisbare vrijheden, die wij tot iedere prijs willen bewaren?

En hij omschrijft die vrijheden als volgt:

dat de wet voor allen gelijk zij en dus gelijke vooruitzichten voor allen biedt;

dat ieder mens vrije toegang heeft tot de bronnen der wetenschap, dus de vrijheid van denken;

dat iedereen vrijheid heeft tot het uitspreken der gedachten, mits hij niet de vernietiging van de staat predikt, die deze vrijheid verzekert;

dat de regering kan worden veranderd als dit de vrij uitgesproken wil der meerderheid is.

En tenslotte: wie niet bereid is voor de vrijheid te sterven, zal haar verliezen.

Dat werd in 1942 geschreven. Meer dan 8 bewegende jaren geleden. Maar een week geleden lezen wij nog een krachtig pleit van de R. in dit orgaan voor een „Nationaal Kabinet als regel”. En telkens en telkens weer lezen (en lezen) wij hoe het hedendaagse socialisme zich democratisch noemt en als zodanig laat propageren, maar desondanks naar de staatsalmacht streeft. En zeker niet naar dat, wat wij en tallozen met ons als democratie beschouwen. Acht jaar geleden schreef Maurois zijn tragische beschouwingen — één lange zucht.

Vijf jaar geleden stonden velen onzer gereed voor de eindelijke „doorbraak” naar de waarachtige democratie.

Vijf jaar later kunnen wij zelfs het saamhorigheidsgevoel nog niet opbrengen voor een Nationaal Kabinet.

Het leek ons dan ook goed dit 8 jaar oude dagboekblad eens te herdrukken. Opdat het ons allen een spiegel zij. Zo was het toen — zo machteloos en krachteloos, zo hulpeloos en hopeloos stond men hier in West-Europa. Ook en vooral bij ons. Laat ons in 's hemelsnaam zorgen dat het thans, in een even bewegende en misschien nog gevaarlijker tijd, anders en beter wordt. Want nogmaals: wie niet bereid is voor elke opoffering tot behoud van zijn vrijheid, zal haar verliezen.

Voor onze Heemstedenen

Een lezing met lichtbeelden op Maandag 27 Nov. 1950, des avonds 8 uur, in het Restaurant der „Heemstedse Sportparken” wordt gehouden door de heer M. Klaassen, gewezen Resident van Bandoeng. Onderwerp: Nieuw-Guinea.

Vóór de pauze bespreekt de heer Klaassen land, volk, klimaat, natuurlijke gesteldheid, zeden en gewoonten. Na de pauze volgt een beschouwing over de economische mogelijkheden en onmogelijkheden en de politieke aspecten.

Tenslotte bestaat de gelegenheid tot het stellen van vragen.

Candidaatstelling Hoofdbestuur

Ter voldoening aan het bepaalde in artikel 34 van het Algemeen Reglement leest het Algemeen Secretariaat mede, dat in het jaar 1951 de volgende leden van het Dagelijks Bestuur en van het Hoofdbestuur aan de beurt van aftreden zijn:

Van het Dagelijks Bestuur: De ondervoorzitter, Mr. H. van Riel te 's-Gravenhage.

Van het Hoofdbestuur: R. Th. J. le Cavelle te Amsterdam; Mevr. S. A. Th. Goudswaard-Knipscheer te Leiden; Prof. Dr. E. H. s'Jacob te Utrecht; L. Spaanderman te Hilversum.

De aftredende leden zijn volgens het Algemeen Reglement herkiesbaar. Van Mr. H. van Riel en Mevrouw S. A. Th. Goudswaard-Knipscheer is bereids bericht ontvangen, dat zij bereid zijn zich een herkiezing te laten welgevalen.

In het Hoofdbestuur hebben thans zitting twee leden der Staten-Generaal, te weten de heren Oud en Ritmeester. Het maximum, dat artikel 33 van het Algemeen Reglement toestaat, is drie.

Overeenkomstig het bepaalde in artikel 34 lid 2 van het Algemeen Reglement kunnen kandidaten voor de vervulling van de hierboven genoemde vacatures vóór 1 Februari 1951 door de afdelingen aan het Algemeen Secretariaat worden opgegeven.

Als candidaat worden slechts zij aangemerkt, die zich schriftelijk bereid hebben verklaard een candidatuur te aanvaarden.

Grote bewogenheid...

In ons volk en zo ook in onze Gemeenten is grote bewogenheid over de toestand, waarin de bevolking van het eiland Ambon verkeert, tengevoelge van oorlogsgeweld en natuurrampen.

Wij betreuren het diep, dat in de Zuid-Molukken en in het bijzonder op dit eiland een gewapend conflict is uitgebroken en men niet de weg heeft kunnen vinden tot vreedzaam overleg.

De Commissie tot de Zaken van de Remonstrantse Broederschap acht het gewenst, dat van de kansel af uitdrukking gegeven wordt aan onze bezorgdheid over het lot dezer bevolking.

Het feit, dat hulpverlening door het Internationale Rode Kruis ten zeerste belemmerd, zo niet afgewezen is geworden, heeft terecht smartelijke verontwaardiging gewekt.

In de verwickelde situatie, waarin de berichtgeving ons niet in staat stelt een enigszins duidelijk beeld van de momentele toestand te maken, willen wij een beroep doen op alle instanties, die bij machte zijn te bevorderen, dat de Christelijke barmhartigheid tegenover de geteisterde bevolking onbelemmerd kan worden betracht.

Wij spreken de hartgrondige hoop uit, dat aan het volk van Ambon, bij beëindiging van het gewelddadig conflict recht zal worden gedaan en menselijkheid betracht. In ons gebed dragen wij het lot dezer bevolking op aan Hem, Die de leiders van alle volkeren wijsheid moge schenken en hun harten verlichten met Zijn Heilige Geest.

(Boodschap van de Commissie tot de Zaken der Remonstrantse Broederschap).

PENSIOENTREKKERS in de verdrukking!

Productie is de bron van alle Welvaart

Een lezer van ons blad vestigt de aandacht op een ingezonden stuk, dat voorkomt in „The Economist” van 28 October j.l. Het is getiteld „Pension Reform”, en hier volgt de vertaling:

Gedurende een recent verblijf in Engeland ontmoette ik enkele gepensioneerden, wier pensioenen niet waren aangepast bij de depreciatie van de munt en de gestegen kosten van het levensonderhoud. Gewoond hebbende in een land (Frankrijk, red. V.A.) waar muntdepreciaties nog een grotere chaos hebben veroorzaakt dan in Engeland, meen ik een oplossing in overweging te mogen geven, welke in Frankrijk is toegepast om de erbarmelijke toestand van de pensioentrekkers te verbeteren. Deze oplossing is gebaseerd op het eenvoudige feit, dat, in elk beroep, de werkzame leden de gepensioneerden moeten onderhouden. Een behoorlijke pensioenregeling moet aan twee voorwaarden voldoen:

1e. hij moet eenzelfde pensioen garanderen aan degenen, die dezelfde werkzaamheden gedurende een gelijke termijn hebben verricht, ongeacht het tijdstip waarop zij werden gepensionneerd;

2e. de pensioenen moeten op dezelfde wijze worden aangepast aan de kosten van het levensonderhoud als de lonen.

Bij toepassing van dat systeem behoeven geen fondsen te worden gevormd. Depreciatie van de munt vormt derhalve geen vraagstuk. De premies, welke thans van de actieve werkers worden geïnd, worden in de vorm van pensioen direct uitgekeerd aan de niet meer actieve leden van het bedrijf. Dit is min of meer het systeem van staatspensioenen, gecombineerd met een automatische verhoging van het pensioen in verhouding tot een eventuele verhoging van de lonen en salarissen.

Men moet echter niet menen, dat dit systeem een geneesmiddel is voor de kwaal. Het vereist een zorgvuldige behandeling teneinde de juiste verhouding te handhaven tussen de werkende en de gepensioneerde leden in iedere branche. Maar deze moeilijkheid is niet onoplosbaar en kan worden overwonnen door een goede administratie.

Tot zover de inzender in „The Economist”. Alhoewel het vraagstuk niet zo eenvoudig is, als het hier wordt voorgesteld, toch zit er in de gedachte, welke hieraan ten grondslag ligt, iets goeds.

De mens streeft nu eenmaal naar zekerheid voor de oude dag. Daarvoor wil hij wat overleggen. Wij kennen daarvoor heden ten dage verschillende vormen: premiebetaling voor pensioen of lijfrente en sparen voor kapitaalvorming zijn wel de voornaamsten. Toch bieden deze vormen geen absolute zekerheid. Niet alleen, dat de akuis gespaarde gelden worden bedreigd door muntverzwakking en daling van de koopkracht, maar ook de aldus gevormde fondsen zien zich hoe langer hoe meer voor grote moeilijkheden geplaatst.

Daarvan weten de grote levensverzekeringmaatschappijen mee te praten. De belegging van de aldus geaccumuleerde gelden vormt een schier onoplosbaar probleem. Men raakt ook hier in een vicieuze cirkel, waaruit wij slechts kunnen worden verlost door te bedenken, dat alle welvaart (ook de pensioenen) uiteindelijk moet komen uit de productie. Dit nu is de gedachte, waarvan de inzender in „The Economist” — wellicht onbewust — is uitgegaan. Hij heeft daarmede een uiterst ingewikkeld vraagstuk tot zijn meest eenvoudige afmetingen herleid. Wij zien hier weer eens voor de zoveelste maal, dat de wereld hopeloos verward is geraakt in de gecompliceerdheid van zijn problemen, terwijl slechts ongecompliceerdheid redding kan brengen.

Hier ligt een grote taak voor hen, die nog niet hebben verleerd om nuchter en logisch te denken.

Omlaag dat bedrag

(Ingezonden)

Ingediend is een wetsontwerp tot verhoging van de kinderbijslag en wel voor het eerste kind op f 0.41 per dag, voor het tweede en derde kind op f 0.49 en voor het vierde en volgende kind op f 0.60 per kind en per dag. (Courantenbericht).

Wordt het nu niet hoog tijd dat eindelijk eens aan deze idioterie een einde komt? Niet dat de kinderbijslag nu plotseling geheel moet verdwijnen, doch zou nu voor het vierde en volgende kind de verhoging niet op f 0.49 gesteld kunnen worden of nog beter op f 0.40. Dit zou dan als waarschuwing voor de goegemeente kunnen dienen, dat de kook zo langzamerhand op raakt.

Welke politieke partij durft dit op het eerste gezicht onsociale doch in werkelijkheid zeer sociale varkentje eens wassen? B.

Voor en tegen

De volgende motie werd te onzer kennis gebracht:

Het Bestuur van de Liberale Internationale, Groep Nederland, overwegende, dat de bestaande spanningen tussen lonen en prijzen het gevolg zijn van de pogingen deze beide sectoren van het economische leven geheel of gedeeltelijk te beheersen en aan banden te leggen; van oordeel, dat de verhouding tussen lonen en prijzen, afgezien van de tijdelijke spanningen, steeds in evenwicht zal komen wanneer men de loon- en prijsvorming zoveel mogelijk vrij laat, mits geen inflatie plaats vindt; spreekt zich uit tegen inflatie en vóór vrije loon- en prijsvorming.

Bijeenkomst

Staatkundige Commissie

De Staatkundige Commissie van de V.V.D. zal Vrijdag, 1 December, 's avonds om 8 uur, in Hotel Terminus, Stationsweg 80, 's-Gravenhage, een bijeenkomst houden betreffende de aanhef en het Staatkundig gedeelte van het Werkprogram.

Partijleden, die tot deze bijeenkomst toegang wensen, dienen zich zo spoedig mogelijk telefonisch of schriftelijk te wenden tot het Algemeen Secretariaat, Koninginnegracht 61, 's-Gravenhage, tel. 111768, waarna zij een uitnodiging zullen ontvangen.

Om te onthouden

Er zijn nog altijd mensen, die de mogelijkheid, van een communistische doordringing in West-Europa met een „ach, dat zal zo'n vaart niet lopen!” van zich af zetten en het knopje van de radio aandraaien en dan maar schep vreugde in het leven. Daarom kan overneming van een paar berichten uit „Aantreden”, het orgaan van de Ex Politieke Gevangenen, nuttig zijn. Zij volgen hier:

Roemenië: Alle nog levende priesters in de gevangenis. Ten minste 700 ver dood gebracht.

Bulgarije: Alle kerkelijke instellingen buiten de wet gesteld. Tenminste 120 priesters of andere religieuzen in de gevangenis of in ballingschap.

Albanië: Alle bisschoppen — 715 priesters gearresteerd, twee bisschoppen terechtgesteld en de aartsbisshop van Durazzo tot 20 jaar gevangenisstraf veroordeeld. Meer dan 3600 priesters ter dood gebracht.

Polen: Ten minste 7000 priesters „gemolesteerd” door de politieke politie, van wie 1000 in concentratiekampen ter dood zijn gebracht.

Tsjechoslowakije: Alle katholieke organisaties ontbonden. Aartsbisshop Beran in huisarrest en ten minste 300 geestelijken in de gevangenis.

Hongarije: Tot begin Juni waren 538 priesters terechtgesteld, gevangengezet of gedeporteerd. Een bisschop terechtgesteld door de Russische autoriteiten, „omdat hij vrouwen, die door soldaten onteerd waren, had verdedigd”. Kard. Mindszenty tot levenslange gevangenisstraf veroordeeld. In de maand Juni zijn ongeveer duizend kloosterlingen naar concentratiekampen overgebracht.

Estland, Letland en Lithauen (thans Russische provincies): ongeveer duizend geestelijken terechtgesteld of gevangengezet.

Joegoslavië: Ten minste 1954 priesters terechtgesteld, gevangengezet of gedeporteerd; 196 van hen waren zonder proces ter dood gebracht en 32 na een „oppervlakkige procedure voor een volkstribunaal”.

De Leider van de religieuze gemeenschap Jehovahgetuigen in Meissen/Sachsen, Poppe, is volgens een bericht in de „Tagesspiegel” door leden van de Staatszekerheidsdienst doodgeranseld, omdat hij weigerde namen van zijn vrienden te noemen.

Een Zuidkoreaanse patrouille rukte snel op naar een tunnel 30 kilometer ten Noorden van Jonghoeng, waarin de Noord-Koreanen 800 Amerikaanse krijgsgevangenen hadden opgesloten. Enkele Amerikanen zijn ontsnapt. Zij verklaarden, dat zij met hun kameraden, bijna naakt te voet door de Noordelijken waren meege-sleept, toen deze uit Seoel vertrokken. Zij hadden geen voedsel gekregen en zij, die niet meer mee konden komen werden neergeschoten.

Een correspondent van Reuter meldt, dat Koreaanse burgers ten Noorden van Seoel groepen uitgeputte Amerikaanse soldaten naar het Noorden hebben zien trekken. Ook zij verklaarden, dat achterblijvers werden gedood.

Goed onthouden!

Apeldoornsters kwamen bijeen

De Vrouwengroep Apeldoorn kwam bijeen. De opkomst was goed, ondanks het slechte weer. Na enige mededelingen door de voorzitter werd een inleiding gehouden over: De run-tussen lonen en prijzen, door mej. Dra. G. Boekhoff. De spreekster zag de stijging van lonen en prijzen niet als een ziekte op zichzelf, maar als een symptoom van de ongezonde financiële toestand.

(Copie voor deze rubriek uiterlijk Vrijdagmiddags zenden naar: mej. Joh. H. Springer, Alexanderstr. 16, Haarlem.)

Goed huishoud- onderwijs heeft grote waarde

Als binnen enige tijd het Hoofdstuk Onderwijs bij de behandeling van ons Werk-program, door de verschillende afdelingen en later in de Algemene Vergadering, besproken zal worden, zal daarvan ongetwijfeld het Nijverheids onderwijs een onderdeel vormen.

In verband hiermede wil ik gaarne de aandacht vestigen op het meisjes Nijverheids onderwijs.

Is in het algemeen voor ieder meisje, hoe haar verder leven ook moge zijn, enige jaren huishoudonderwijs van enorm belang, van nog groter waarde is dit onderwijs voor het meisje, zo van de lagere school komende. Ik doel hierbij dus op de primaire klassen van de huishoudscholen.

Vrijwel al deze meisjes worden later huisvrouw en moeder en zij moeten dus, of zij kwaam zijn of niet, een gezinstak vervullen.

Voor een goed functioneren van een gezin is enige scholing nodig. Zij moet weten hoe haar gezinsinkomen te besteden, hoe de goede sfeer in huis aan te brengen. En bovenal, dat een goed bestuurd huishouding stimulans is voor de werkkraft van de man.

Het heeft temeer betekenis nu men, naar aanleiding van het in onze kringen zo bekende rapport van Prof. Kohnstamm, er op de scholen toe overgaat het huishoudonderwijs niet enkel als theorie te zien, maar op basis van onze huidige paedagogische en psychologische inzichten, het te richten op de ont-plooiing van de totale persoon. Een vorming dus van hoofd, hart en hand, van gemoed en karakter, voor zover dat op deze leeftijd reeds wenselijk en mogelijk is.

Het meisje leert daarbij het op de Lagere School geleerde in de praktijk toepassen, zoals zij dit in het leven zal moeten doen.

Natuurlijk zijn zij dan nog geen huismoedertjes, maar de kiem is gelegd.

Huishoudonderwijs ontvangen betekent ook de waarde van het huishoudelijk werk leren in-zien.

En dit alles in de sfeer van de school, gericht op het gezin, onderdeel van de maatschappij.

Het is daarom zo jammer, dat om het Voortgezet Lager Onderwijs vol te maken er keukens gebouwd worden, waar de meisjes kook-onderwijs zullen ontvangen. In een tijd van bezuiniging bovendien onnodig hoge uitgaven, terwijl er vele en goede huishoudscholen bestaan.

Goed huishoudonderwijs heeft een grote sociale waarde en kan medewerken aan de opbouw van ons volk, hetwelk zo nodig is in deze ontredde tijd.

C. St.-Tj.

Goedewaagen's

Koninklijke
Pijpen- en Aardewerkfabrieken
Gouda

★
tegeltableaux
gelegenheidsborden

Abraham van Stolk & Zoonen N.V.

Houthandel
Schaverij - Zagerij

Vuren - Dennen - Oregon Pine - Pitch-Pine - Helpalen

Rotterdam, Telef. 35400 - Postbus 1100

N.V. SCHEEPSWERVEN

„PIET HEIN“

BOLNES en PAPENDRECHT

DWARSELLINGEN 115 Meter
DROOGDOK 115 x 30 Meter

N.V.

W. A. HOEK'S

MACHINE- EN ZUURSTOFFFABRIEK
Hoofdkantoor en Machinefabriek te Schiedam.

Compressors voor alle gassen en iederen druk.
Installaties voor de bereiding van zuurstof, stikstof, enz.

Betonartikelen

N.V. BETONDAK
fabriek van bouwmaterialen ARKEL
kantoor te GORINCHEM

**N.V. Nederlandsche
Caoutchouc- en Gutta-
Perchafabriek**

v.h. Bakker & Zn.

Ridderkerk

**Technische
rubberartikelen**

Ondanks investering
betere investering

GESLOTEN SKA MOTOREN
UNIVERSIEEL DRUKBAAR

Internationale bankzaken

Voor Uw zaken met Azië be-
schikken wij over 17 kantoren
in Indonesië en eigen vesti-
gingen in Bombay, Calcutta,
Bangkok, Singapore, Hong-
kong, Kobe, Tokyo.

Inlichtingen verstrekken onze
kantoren in Nederland:

AMSTERDAM, Singel 250
ROTTERDAM, Mathenesserl. 235
DEN HAAG, Lange Vijverberg 11

NATIONALE HANDELSBANK N.V.

gevestigd sedert
1863

SMIT

SLIKKERVEER

HBU **HBU**

**Profiteert U wel
ten volle van ons?**

Een vraag die misschien wat vreemd aan-
doet... Maar toch een zeer begrijpelijke
vraag, immers de Bank kan U velerlei
diensten bewijzen, die U tijd en geld bespa-
ren en die Uw welvaart verhogen. Ons
boekje „Rekening Courant ook voor U“
vertelt U omtrent de voordelen, die U kunt
hebben van een relatie met ons.

HOLLANDSCHE BANK-UNIE N.V.
AMSTERDAM - DEN HAAG - ROTTERDAM

Voor
dagelijksch
gebruik!

**DE JONG'S
CHOCOLADE**

**CHOCOLADE
HAGELSIAG.**

De eenige echte!

N.V.

Machinefabriek

**IJZER- STAAL- EN
METAALGIETERIJ**

v.h. BAKKER & Co.
RIDDERKERK

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Zaterdag 2 Dec. 1950 No. 137

Nationaal Kabinet en
Derde Macht
pag. 7

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Hoe zal in de naaste toekomst ons land worden bestuurd?

Ook temidden van de internationale spanningen van het ogenblik blijft de vraag: „Hoe zal in de naaste toekomst ons kleine land worden bestuurd?” wel van zodanige betekenis dat bezinning daarop gerechtvaardigd mag heten. We zouden het ook anders kunnen zeggen: naarmate de internationale situatie verwarder wordt dringt de noodzaak, in eigen land zo goed mogelijk orde op de zaken te stellen. De Tweede Kamer heeft daarom in onze ogen geen onnut werk gedaan, door bij de begrotingsdebatten aandacht te wijden aan het karakter van het huidige en de samenstelling van een volgend Kabinet. Slechts zou de vraag geopperd kunnen worden, of de heer Romme de proporties, waarop wij hierboven wezen, niet enigszins uit het oog verloor, toen hij zo nadrukkelijk bleef aandringen op vervanging van een „neutrale” minister door een onverdacht christelijk-historische.

De oorspronkelijke basis van het zittende Kabinet was een bredere dan die van zijn voorganger. Wij herinneren er aan, dat ook Mr. Oud bij de algemene beschouwingen o.m. heeft gezegd, dat de sympathie van onze Tweede Kamerfractie voor het Kabinet, wat de politieke samenstelling betreft, niet is gestegen. Dat over de basis van het Kabinet in het Parlement dan ook in critische zin werd gesproken, is dus volkomen begrijpelijk. Merkwaardig is echter dat het betrekkelijke vertrouwen, dat het zittende Kabinet bij de diverse Kamerfracties geniet, door de portefeuillewisseling aan Defensie, juist wat de naastbetrokken fractie, die der C.H.U. betreft, geen schade is toegebracht. Juist dit maakte het optreden van Prof. Romme te onbegrijpelijk. Zijn critiek maakte de indruk vooral beheerst te zijn door het verlangen een zo groot mogelijk aantal partijen rechtstreeks mede-verantwoordelijk te kunnen stellen voor heel het Regeringsbeleid. Het artikel „Het Kabinet”, dat hij nadien in De Volkskrant aan deze kwestie heeft gewijd, was stellig niet meer overtuigend dan hetgeen hij in de Kamer te berde bracht!

Van oneindig groter belang dan deze aanlegenschap was die, door Mr. Oud aan de orde gesteld: de vorming van de z.g. derde macht. Het optreden van het Kabinet-Drees was onder de omstandigheden van '48 het maximaal-bereikbare maar zeker niet het uit een oogpunt van landsbelang meest gewenste. Hetgeen zich sindsdien op het wereldtoneel heeft afgespeeld heeft ongetwijfeld in brede kringen het verlangen naar een waarlijk nationaal Kabinet versterkt. Zal daarvan in '52 sprake kunnen zijn, dan zal er — tenzij zich calamiteiten voordoen die er als vanzelf toe dwingen — meer nodig zijn dan onderhandelingen tussen de twee grote

partijen en de drie kleinere die overigens voor samenwerking in aanmerking komen.

* * *

Zoals wij reeds eerder in dit blad betoogd hebben, achten wij 's lands toestand ernstig genoeg om voor de vorming van een volgend Kabinet een radicaal andere procedure te volgen dan de tot dusver gebruikelijke. Ook al vrezen wij, dat ook op dit punt de wet der traagheid zulk een radicale verandering belemmert, wij willen er nog gaarne een pleidooi voor houden. Immers wij achten de huidige toestand, waarbij het Kabinet herhaaldelijk en zelfs in belangrijke aangelegenheden (laatstelijk de belastingpolitiek) blijkt niet a priori te kunnen rekenen op de partijen waarop het heet te steunen, verre van bevredigend.

* * *

Echter: ook wanneer men niet zo ver wil gaan als wij noodzakelijk achten, nl. tot alzijdige principiële bezinning op hetgeen 's lands toestand vereist lang voor de eigenlijke kabinetsformatie in '52 aan de orde komt, moet het zowel in 's lands belang als in dat van de drie kleinere partijen — A.R., C.H. en V.V.D. — wenselijk genoemd worden dat althans deze tot een uitwisseling van gedachten komen, waardoor zij tezamen bij eventuele onderhandelingen over een toekomstige regering sterker staan dan het geval is zolang zij geheel aan zichzelf overgelaten zijn.

* * *

Dat Mr. Oud bij zijn pleidooi voor een derde macht iets anders voor de geest zweeft dan een fusie van de daarvoor in aanmerking komende partijen, behoeft geen betoog. Geen zinnig staatsman zal zulk een fusie mogelijk of zelfs maar wenselijk achten, waar reeds tussen de beide protestants-christelijke partijen principiële tegenstellingen bestaan, die fusie dezer twee verijdelen. De staatkundig vrijzinnigen vormen daarnaast een groepering, wier zelfstandig voortbestaan politieke noodzaak moet heten.

* * *

De heer Oud heeft dit in de Kamer te allen overvloede nog eens duidelijk uiteengezet, doch daarnaast terecht en met klem van redenen de idee ener derde macht pleit. Dat zij niet voetstoots zou worden aanvaard, was te verwachten: ook ideeën hebben hun groeitijd nodig. Dat zij bij de beide andere partijen ernstiger overweging zal vinden dan onnervlakkig af te leiden valt uit hetgeen de A.R. en C.H. woordvoerders in hun antwoord aan Mr. Oud hieromtrent lieten doorschemeren, mag na deze begrotingsdebatten met enige hoop worden verwacht. En daarmee kunnen wij voorlopig tevreden zijn.

Dit nummer van Vrijheid en Democratie telt vier bladzijden meer dan gewoonlijk. Het leven in onze Partij richt zich vol belangstelling op allerlei vraagstukken in het land en in de wereld. Om deze aan de orde te stellen dient ons blad, dat op de acht gewone bladzijden van iedere week niet alles bevatten kan wat onze belangstelling vraagt. Maar ons blad wil gelijke tred houden met alles wat ons bezig houdt en daarom komt het deze maand met enkele grotere nummers uit. Daarom zal het ook volgend jaar bijzondere onderwerpen aan de orde stellen. Er zijn bij de redactie allerlei plannen voor onze volgende jaargang in de maak. Wij hopen ons weekblad steeds levendiger en belangwekkender te maken. Wij zullen enkele prijsvragen uitschrijven en enquêtes houden. Wij hopen met ons weekblad een goed 1951 te beleven. Dat wij daartoe staat moeten kunnen maken op een zich steeds uitbreidend lezerstal behoeft geen betoog.

Gemeenschapszin

We hebben al meer dan eens betoogd dat de aanhang van de socialistische en eveneens de communistische partijen slechts voor een zeer klein gedeelte uit idealisten bestaat en dat het overgrote deel deze partijen slechts zo lang zal blijven steunen als zij er materieel voordeel van verwachten.

Een treffend staaltje is dezer dagen weer geleverd door de Engelse mijnwerkers. De mijnen zijn genationaliseerd en in de Nationale Mijneraad hebben zowel regerings-vertegenwoordigers als vertegenwoordigers van de mijnwerkers zitting.

De exploitatie van de mijnen levert verlies op, hetwelk in het voorbijgaan gezegd, natuurlijk door de belastingbetalers moet worden bijgepast.

Nu blijkt bovendien dat er te weinig steenkool gedolven wordt, hetgeen de Engelse regering doet zeggen dat de toestand zorgwekkend is en daarom worden er maatregelen beraamd om hieraan een einde te maken. Men zou onder de gegeven omstandigheden mogen verwachten dat de mijnwerkers, die toch socialistisch heten te zijn, hiertoe hun medewerking zullen verlenen.

Niets daarvan. Langer werken of ook des Zaterdag werken hebben zij afgewezen en tegen het te werk stellen van buitenlandse arbeiders zullen zij zich verzetten.

Gemeenschapszin, geen grein, slechts hun directe materiële voordeel bepaalt hun houding.

G. A. DE RIDDER.

☆ parlementaire flitsen ☆

HET LANDBOUWBELEID PASSEERDE DE REVUE

Melkprijs voor de boeren vormde struikelblok in de Tweede Kamer

Bij de behandeling van de Landbouwbegroting voor het jaar 1949 heeft minister Mansholt destijds de beleidslijn uitgestippeld, welke hij zich voorstelde in de toekomst te gaan volgen. In het kort kwam dit hier op neer, dat voor een aantal zogenaamde basisproducten een prijs zou worden gegarandeerd, welke op zodanig niveau zou liggen, dat daaruit, in het algemeen, in het sociaal en economisch verantwoorde en goed geleide bedrijf een redelijk bestaan voor de boer zou kunnen resulteren en waarbij het zoveel mogelijk aan het inzicht van de boer zou worden overgelaten, hoe hij zijn bedrijf wilde voeren.

Afgezien van het bezwaar, dat het niet eenvoudig is, een juiste en afdoende omschrijving te geven van wat onder het sociaal en economisch verantwoorde, goed geleide bedrijf moet worden verstaan en daargelaten de moeilijkheid om een juiste omschrijving te vinden voor het begrip „redelijk bestaan”, kon onze agrarische woordvoerder in de Tweede Kamer, de heer Den Hartog, zich bij de behandeling van Minister Mansholts begroting voor 1951 in grote trekken toch wel met dit beleid verenigen.

Tot zijn spijt moest de heer Den Hartog echter wel sterke twijfel uitspreken, of de minister zich wel voldoende aan het tweede hoofdpunt van dat beleid — dus het laten van de verantwoordelijkheid voor de bedrijfsvoering aan de boer — houdt. Door het nemen van verschillende maatregelen gaat de minister namelijk sterke druk, ja zelfs dwang uitoefenen in een bepaalde richting, zo de verantwoordelijkheid verleggend van de boer naar de overheid. Is, zo vroeg de heer Den Hartog, de minister zelf ook niet van oordeel, dat dit telkens veranderen van systeem weinig aanbevelenswaardig is te achten? Het gevolg hiervan is immers, dat de boeren telkens weer staan voor de vraag, welke kant zij nu weer uit zullen moeten gaan en dit kan aan een goede bedrijfsvoering weinig bevorderlijk zijn. Ook in het bedrijf is een zekere continuïteit in het beleid gewenst.

In zijn Memorie van Antwoord had de minister uiteengezet, hoe door middel van manipulaties met de productieprijzen omschakeling van de teelt van het ene product naar het andere kan worden verkregen, en hij betoogde, dat om de teelt van een bepaald product, waaraan behoefte bestaat, te stimuleren, een aantrekkelijke prijsstelling noodzakelijk is, terwijl anderzijds een minder winstgevend prijs een geschikt middel kan zijn om de teelt van een minder gewenst product in te perken. Dit is, zo gaf onze woordvoerder toe, een op zichzelf logische redenering. Maar

MINISTER MANSHOLT aantrekkelijke prijsstelling

toch, zo meende hij, kan het aangegeven systeem slechts in beperkte mate worden toegepast, indien men althans wil vasthouden aan de grondgedachte, dat de boer op het sociaal en economisch verantwoorde en goed geleide bedrijf een redelijk bestaan moet kunnen vinden.

Er zijn, zo betoogde hij terecht, tal van bedrijven, waar verschuivingen en uitwijkmogelijkheden kort en goed niet bestaan. Het dringen van deze

bedrijven in een bepaalde richting door middel van prijszettingen zou eenvoudig betekenen, dat zij om hals worden gebracht en hij kon niet aannemen, dat de minister dit doel voor ogen zou hebben.

Maar ook in bedrijven, die zich wat betreft bodemgesteldheid e.d. wel lenen voor de teelt van onderscheidene producten, onderschatte men de bezwaren, verbonden aan het telkens weer overschakelen, niet. Bedrijfsoutillage en personeelsbezetting, 't gespecialiseerd zijn in een bepaalde richting (bijv. teelt van pootaardappelen) zijn factoren, die in deze een rol spelen en die maar niet luchthartig terzijde kunnen worden geschoven. Men zij voorzichtig met teveel getheoretiseer op dit gebied!

In dit verband bestreed de heer Den Hartog de mening van de minister, dat de teelt van suikerbieten voor in-

dustriële doeleinden ten dele naar de lichtere gronden kan worden verschoven.

De heer Den Hartog kon de zorg van de minister delen over het feit, dat de oppervlakte grasland toeneemt en die van bouwland dienovereenkomstig daalt. De reden van deze ongewenste ontwikkeling is echter gelegen in het moeilijke vraagstuk van de personeelsvoorziening. Daarom schakelt men ten dele over op de minder arbeidsintensieve veehouderij.

Afwijking van de eertijds door de minister uitgestippelde beleidslijn achtte de heer Den Hartog vooral aanwezig bij de afgekondigde regeling voor de inlevering van gerst voor de oogst 1951, en de prijsvaststelling voor tarwe. Het is onmogelijk, het zeer uitvoerige betoog van onze woordvoerder op dit punt hier op de voet te volgen. Wel willen wij niet onvermeld laten, dat hier de oorzaak werd gevormd door het mislukken van de aanvankelijke opzet om door middel van het hanteren van de „importkraan” prijsregulering en derhalve ook teeltregulering op te treden. Onze woordvoerder maakte de minister hiervan geen verwijt, maar hij achtte het toch goed, er in dit verband nog eens de aandacht op te vestigen, hoe moeilijk het vaak is, op zichzelf schone plannen in de praktijk tot uitvoering te brengen, omdat zij dikwijls door onvoorziene gebeurtenissen, die niemand in de hand heeft, worden doorkruist.

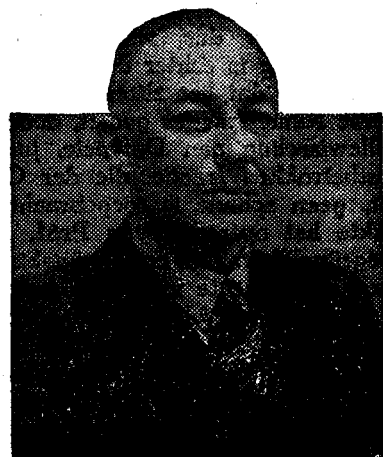
In plaats van de thans door de minister toegepaste middelen verzocht de heer Den Hartog het advies van de georganiseerde landbouw, dat daarvan afweke, alsnog te volgen. Bij de bespreking van de regeling voor consumptieaardappelen gaf hij de waarschuwing, dat de praktijk toch niet hierop zou mogen uitlopen, dat

wel de consument en de handelaar worden „veilig gesteld”, maar dat de teler maar zou moeten afwachten, hoe het met hem afloopt.

Zeer ernstig ongerust maakte onze V.V.D.-woordvoerder zich over de vermindering van de post, waaruit het Bureau Oogstvoorziening wordt bekostigd, met 1 1/2 miljoen. Deze minister heeft, aldus de heer Den Hartog, zover ik het kan beoordelen, een goed georganiseerd Departement, maar als er één afdeling is, waarop hij trots kan zijn, dan is het toch wel juist het Bureau Oogstvoorziening. Omstandig lichte spr. toe, dat de bijzondere hulp bij oogstvoorziening niet kan worden gemist. En nu zou men kunnen zeggen: die 1 1/2 miljoen is dan toch in ieder geval een bezuiniging. Daar moet dan echter tegenover worden gesteld, dat, zoals de heer Den Hartog opmerkte, op de begroting van het ministerie voor Wederopbouw de post voor de uitwerking van D.U.W.-werken daarentegen met niet minder dan 1 1/2 miljoen is verhoogd. Dit nu, in onderling verband gezien, achtte onze woordvoerder onjuist. Een arbeider, die in oogstcolonneverband wordt tewerk gesteld, kost nog geen 60% van een D.U.W.-arbeider en het werk dat Oogstvoorziening verricht is daartegenover van aanzienlijk hoger productieve waarde.

Is het, zo vroeg spr., wel beschouwd niet al te zot, dat D.U.W.-arbeiders bezig zijn bunkers onder het zand te spitten of sportvelden en recreatieterrainen aan te leggen, terwijl op hetzelfde moment de landbouw in zak en as zit met zijn intensief teeltplan en de boer nauwelijks weet hoe hij zijn gewassen verzorgd en geoogst krijgt?

Thans overgaande tot de veehouderij, was de heer Den Hartog tevens gekomen tot zijn ernstigste bezwaar tegen de Regeringspolitiek

... geen verlaagde melk ...

op een zeer actueel punt: de melkprijs voor de boeren.

Wat was gebeurd? Tegen het advies van de Stichting van de Landbouw in, die, op grond van kostenberekeningen van het Landbouw Economisch Instituut (het L.E.I.), de inleveringsprijs voor de boer van melk met een vetgehalte van 3 1/2 % op 18 cent wilde handhaven, had de minister (naar deze later mededeelde na overleg in het Kabinet) besloten, die prijs voor 1950-51 met een halve cent terug te brengen tot 17 1/2 cent de liter.

Hierover toonde de heer Den Hartog (en niet alleen hij, maar ook de woordvoerders van de A.R., C.H., K.V.P. en Staatk. Geref.) zich zeer

(Vervolg op pag. 5)

Deze burger

was laatst op een vergadering van een vereniging, die niet veel meer beoogt dan de gezelligheid tussen haar leden te bevorderen. Een onschuldige, pretentieloze, in het aangezicht der wereldweeen totaal onbeweekende vereniging. Een beetje intellectueel, een beetje artistiek en overigens van geen enkel belang. Een vereniging zonder ander doel dan de bevordering van de gezelligheid. Niets sociaals. Niets politieks. Zelfs niets sportiefs. Alleen maar samen zitten achter een glas en babbelen. Om eerlijk te zijn: Wanneer die vereniging niet bestond zou er absoluut niets in de wereld veranderen. De mensen zouden de gezelligheid elders zoeken en daarmee basta.

Zo niet de heer Stalin. Nu kan ik nauwelijks aannemen dat de heer Stalin geen groter zorgen heeft dan dit verenigingetje in een stad in Nederland. Ik mag zelfs wel aannemen, dat er wel eens een dag, of zelfs een week, voorbij gaat dat de heer Stalin niet aan deze vereniging denkt. Ik ben zelfs sterk geneigd te geloven, dat de heer Stalin niet eens weet dat deze vereniging bestaat, dat hij nooit van haar gehoord heeft, zelfs. Doch niettemin.

Doch niettemin was er in die vergadering een fronde tegen het zittende bestuur. En die fronde bestond geheel en al uit dames en heren die op Moskou het oog gericht houden. Laat ik maar zeggen: Communisten, crypto-communisten of lieden die er wel wat in zien.

Doch niettemin wilden die dames en heren het bestuur van dat gezelligheidsverenigingetje naar huis sturen en een nieuw bestuur uit hun midden achter de groene tafel zetten.

Ik heb die avond in dat zaaltje temidden van lieden, die alleen maar wat babbelen willen, die alleen maar wat gezelligheid nastreven, eens te meer ervaren, dat de heren-van-de-overzij geen vereniging te onbelangrijk, geen groepje of clubje te onnozel vinden om er de sleutelposities te bezetten.

Die avond heeft de heer Stalin geen succes gehad.

Doch niettemin....

Doch niettemin was het een nogal onbehagelijke ervaring van

DEZE BURGER.

IN MEMORIAM

Deze week bereikte ons de droeve tijding, dat een van de meest vooraanstaande figuren uit de strijd om het vrouwenkiesrecht in ons land, mevrouw M. Boissevain-Pijnappel te Blaricum in de ouderdom van tachtig jaar is overleden. Wij herdenken haar op deze plaats als een zeer begaafd en intelligent strijdster, die haar gehele leven in dienst heeft gesteld van de verbetering der maatschappelijke rechten harer sexegenoten. Van haar leven en strijden kan niet alleen worden gezegd, dat het zeer wel besteed is geweest, doch tevens, dat het met een groot succes werd bekroond, een succes, waarvan zij het genoegen heeft mogen smaken het zelf te beleven. Zij is het geweest, die in een belangrijke mate de bouwstoffen heeft aangedragen, die de basis vormen van het streven, dat ten doel heeft de maatschappelijke positie der vrouw in ons land een vorm van zelfstandigheid te geven. Als zodanig is de Nederlandse vrouw haar zeer veel dank verschuldigd. Moge de jonge generatie haar werk voortzetten in de trant waartoe zij de beginstoot heeft gegeven. Ook in politiek opzicht heeft mevrouw Boissevain-Pijnappel als lid van de Provinciale Staten van Noord-Holland een belangrijke rol gespeeld en is het haar gegeven geweest ook op dit bijzondere werk haar stempel te zetten. Opdat zij ruste in vrede.

Afscheid

Mr. A. A. Land, enige jaren secretaris onzer partij, belast met organisatorische en propagandistische kwesties, verlaat zijn functie per 1 December. Hij heeft een betrekking aanvaard in het particuliere bedrijfsleven.

De scheidende functionaris heeft zich in de tijd, waarin hij onze partij diende, vele vrienden gemaakt en dezen zullen hem nodig missen. Het was steeds een genoegen de partijzaken met de heer Land te bespreken. Hij is een man, die door zijn persoonlijkheid vertrouwen weet te wekken en de mensen aan zich weet te binden, een eigenschap die voor een partij-secretaris van niet te onderschatten betekenis is.

Wij zullen de heer Land missen, maar anderzijds verheugen wij ons zeer in het feit dat de heer Land thans in het bedrijfsleven een functie heeft, waarin hij bevrediging kan vinden.

Onze beste wensen vergezellen hem!

Mr. Fockema Andreae

Dezer dagen is mr. W. H. Fockema Andreae heengegaan als staatssecretaris van Oorlog. De heer Fockema Andreae had van het begin af het voornemen gehad omstreeks deze tijd weder naar het particuliere bedrijfsleven terug te gaan, zodat dit aftreden geen verwondering behoeft te wekken.

Wij willen echter niet nalaten aan dit vertrek enige woorden te wijden. Mr. Fockema Andreae is één onze geestverwanten en wij weten, dat hij met grote bekwaamheid en plichtsbetrachting zijn taak heeft vervuld. Zeer veel factoren zijn er geweest, die zijn taak sterk hebben verzaamd, maar op bekwame wijze heeft hij aan de vele moeilijkheden het hoofd weten te bieden. De heer Fockema Andreae heeft op het Departement van Oorlog geen gemakkelijke tijd gehad, maar zijn arbeid is door velen zeer gewaardeerd.

Wij eerbiedigen zijn wens om naar het particuliere bedrijfsleven terug te keren. Maar wij hopen, dat hij nu op andere wijze voor onze beginselen zal opkomen. In de jaren van de bezetting heeft de heer Fockema Andreae zich met een kleine groep mede beraden op de na-oorlogse politieke constellatie en de toepassing onzer beginselen in de geheel gewijzigde omstandigheden. De meesten van deze groep hebben na de oorlog een actief deel genomen in de partijvorming in het politiek-vrijzinnige gebied en hebben hun krachten gegeven aan onze partij.

De eerste na-oorlogse jaren lieten de heer Fockema Andreae niet toe zich ten volle aan onze partij te geven. Nu hij echter in de praktische politiek is geweest, is onze wens, dat hij in de toekomst gelegenheid zal vinden zijn energie ook aan onze partij te schenken. Er ligt voor ons nog veel terrein, dat bewerkt moet worden en daarbij kunnen wij mensen als mr. Fockema Andreae niet missen.

Vrije keuze

Zeer onlangs heeft de heer Twijnstra, voorzitter van het Verbond van Nederlandsche Werkgevers in het dagblad De Telegraaf zijn standpunt bekend gemaakt ten aanzien van de bekende rede die prof. Tinbergen enige tijd geleden te Arn-

hem heeft gehouden. Wij willen op de rede van prof. Tinbergen en het antwoord hierop van de heer Twijnstra niet nader ingaan. Wel echter willen wij even stilstaan bij een opmerking van de voorzitter van het Verbond van Nederlandsche Werkgevers inzake het vraagstuk der productie van z.g. „utility-goederen” (eenvormige goederen der schaarste-economie zouden wij deze willen noemen). De heer Twijnstra verklaarde in dit verband, dat de Nederlandse industrie in principe stellig bereid is, zoals in Engeland met min of meer succes gebeurt, utility-goederen te produceren. Maar, aldus de heer Twijnstra, dan moet voor deze utility-goederen ook een markt aanwezig zijn, m.a.w. moet er bij het publiek te weinig koopkracht bestaan voor meer luxe goederen. Zolang, aldus de heer Twijnstra, het publiek echter nog zijn neus optrekt, voor utility-goederen, zolang is het zinloos van de industrie te verlangen, dat deze goederen aan de markt worden gebracht. De heer Twijnstra raakt hiermede de kern van de zaak. Het schijnt dat sommigen de utility-goederen aan het publiek willen opdringen. En dat is uitermate gevaarlijk. Inimmers, het afglijden naar een systeem van gedwongen productie van utility-goederen — een typisch product van de schaarste-economie — betekent, het zetten van de eerste stap in het voorportaal van een socialistische productiewijze. De socialisten zien de eenvormigheid der productie onder 'n schaarste-economie als 'n ideaal van planmatigheid en economisch gemeenschapsbeheer. Laten wij daarom zeer voorzichtig zijn. Het produceren van eenheids-goederen betekent, dat men de consument voor een voldongen feit stelt en hem belet een vrije keuze te doen. Dit is in strijd met de individuele vrijheid. De reactie van het publiek, die voor dergelijke goederen de neus optrekt, gelijk de heer Twijnstra zegt, achten wij dan ook volkomen juist en gezond. Wij ontkennen hiermede niet, dat zich een situatie zou kunnen voordoen waarin een dergelijke productie in feite noodzakelijk zou moeten worden geacht. Wij willen slechts wijzen op het grote gevaar dat eraan is verbonden, omdat men voorwaarden schept, die inderdaad zijn bedoeld als te zijn van tijdelijke aard, doch die door een regering, die het systeem der gebonden economie adoreert, makkelijk kunnen worden bestendigd en wel in die zin, dat het uiterst moeilijk zal zijn de abnormale verhoudingen weer in normale te wijzigen.

Inconsequent

Hoezeer de socialistische leer, waarvan de theoretische grondslag toch altijd een internationaal karakter heeft gedragen, aan het verwateren raakt, blijkt opnieuw uit de houding van de Britse socialistische regering. Van een éénwording van Europa wil zij niet weten, evenmin als van het instellen van één Europees leger onder één minister. Dit is bij een juiste interpretatie van het socialistische dogma wel zeer onbegrijpelijk. Inimmers, het socialisme heeft nimmer nagelaten de „socialistische verbroedering” te prediken, waarbij met nadruk de internationale verbroedering werd bedoeld. Het „proletariërs aller landen, verenigt U” van Marx afkomstig, geldt nog steeds als een propagandistische leuze.

In de praktische politiek komt van deze leuze echter zeer weinig terecht. De socialistische bewegingen in de diverse landen verlaten hoe langer hoe meer de internationale grondslag, waarop hun theorieën zijn gebaseerd. Hoe langer hoe meer bewandelen zij een opportunistische weg, die voor een groot deel wordt voorgeschreven door zuiver nationale verhoudingen. Dit zou op zichzelf nog niet zo erg zijn, maar anderzijds worden uit propagandistische overwegingen de internationale leerstellingen echter niet losgelaten. Een ander heeft in toenemende mate tot gevolg, dat de socialistische aanhangers niet meer weten, waaraan zij toe zijn. Dit is enerzijds gevaarlijk en anderzijds toe te juichen. Gevaarlijk, omdat een revolutionaire ideologie vrij spel kan krijgen; toe te juichen, omdat zij, die er naar streven de synthese te leggen tussen kapitaal en arbeid, een gunstiger voedingsbodem vinden. Daarom zal het noodzakelijk zijn, dat wij ons meer dan ooit inspannen om de socialistische aanhangers te overtuigen, dat een ware vooruitgang van de maatschappij ligt in de overbrugging van de kloof, die er nog steeds tussen werkgever en werknemer bestaat.

Mens en spel (I)

De Tweede Kamer heeft dezer dagen een wetsontwerp aangenomen, dat beoogt de mogelijkheid te openen, dat de Nederlandse Staatsloterij in plaats van drie loterijen per jaar, er vier kan doen houden en wel met vier series van 21.000 loten elk. Het behoort wel geen uitvoerig betoog, dat bij de behandeling van dit wetsontwerp ver-

schillende gevoeligheden op de voorgrond traden. Wij willen hierop niet nader ingaan. Het is echter onze mening, dat de Tweede Kamer in deze een verstandig besluit heeft genomen. Verstandig, allereerst in psychologisch opzicht. Hoe men ook over dit alles moge denken, vast staat dat de (wellicht kinderlijke) neiging van de mens, zich te verlustigen in het kansspel, uitermate groot is. De grote vraag naar Staatsloten is hiervan wel een onomstotelijk bewijs. Het getuigt van een juist inzicht, deze menselijke eigenschap in goede banen te leiden en vooral te houden. Daarbij komt nog een andere belangrijke factor van psychologische aard n.l. dat de mens eerder geneigd is een deel van zijn verdiende geld aan de Staat over te dragen via het loterijbriefje, dan via het belastingbiljet. Mens en spel zijn nu eenmaal ten nauwste met elkaar verbonden en het zou van weinig wijs beleid getuigen, deze waarheid te miskennen. Men kan zonder overdrijving zeggen, dat de jongste wetswijziging voorziet in een behoefte, die zich in brede lagen van ons volk manifesteert. Wellicht zal de nieuwe ontwikkeling er toe leiden, dat velen, die er tot dusverre niet in konden slagen een „briefje” te bemachtigen, in verband met de overgrote vraag, nu ook eens aan bod komen als het er om gaat een poging te wagen Vrouwe Fortuna te ontmoeten.

Mens en spel (II)

Bij de behandeling in de Tweede Kamer van het wetsontwerp tot wijziging van de loterijwet 1905 (uitbreiding der Staatsloterij) is tevens het vraagstuk aan de orde gekomen met betrekking tot de z.g. voetbalpools. Zoals bekend, genieten deze voetbalpools in het buitenland een grote populariteit en als gevolg daarvan was het te voorzien, dat het enthousiasme daaraan verbonden niet bij onze landsgrenzen stil zou blijven staan. Het gevolg van een en ander was, dat hier te lande deze pools in een vrij belangrijke mate clandestien aan de dag traden. Dat dit een op zich zelf ongunstige ontwikkeling was, behoeft wel niet nader te worden uiteengezet. Verschillende processen waren hiervan het gevolg, hetgeen het risico-element van deelneming aanmerkelijk vergrootte, waardoor voor velen de clandestiene voetbalpool des te aantrekkelijker werden. Blijkens een verklaring van de minister van Justitie, de heer Struycken, heeft de regering voor deze ontwikkeling een open oog. Dit kwam wel duidelijk tot uiting in zijn uitspraak, dat hij niet afkerig was van de idee om door de Staat gecontroleerde voetbalpools toe te staan. Deze uitspraak getuigt van een juist psychologisch inzicht, omdat zij hierdoor de deur open laat voor de mogelijkheid, de strijd aan te binden tegen een verborgen en niet verantwoorde speelzucht. Gezien de enorme populariteit die het voetbal spel zich gedurende de laatste jaren ook in ons land heeft weten te verwerven, is het zeker noodzakelijk, dat het een uitlaatklep vindt, die algemeen is erkend en die de mogelijkheid biedt een rol te spelen, waardoor de gemeenschap niet wordt geschaad, doch waarmede zij is gebaat.

Arbeidsproductiviteit

Het vraagstuk der arbeidsproductiviteit mag zich ook in ons land in een uitermate grote actualiteit verheugen. Indien wij dit probleem van ons eigen partij-politiek standpunt bezien, dan is het er zeker één van een wel zeer dankbare aard. Inimmers, indien zich ooit de kans voordoet te wijzen op de noodzaak om te streven naar een synthese tussen kapitaal en arbeid in Nederland, dan is het wel bij dit vraagstuk. Wil het probleem der toenemende arbeidsproductiviteit op een vruchtbare wijze tot oplossing worden gebracht, dan dient men wel te bedenken, dat vooral de werkgever, als de werknemer hierbij een belangrijke rol spelen. Het is een vraagstuk waaraan zeer duidelijk twee facetten zijn te onderkennen en het is bepaald onjuist dit probleem slechts van één zijde te benaderen. Deze laatste methode wordt nog maar al te vaak toegepast. Wij zien het vraagstuk der arbeidsproductiviteit zowel als een zorg voor de bedrijfsleiding, als voor de krachten die in dit bedrijf werkzaam zijn. Een bevredigend resultaat zal nimmer kunnen worden bereikt, indien werkgever en werknemer zich op een star standpunt stellen. Samenwerking is in deze geboden. De liefde kan ook hier niet slechts van één kant komen. Buitendien speelt de fiscus hier ook een zeer belangrijke rol. Indien deze n.l. voortgaat, het in overwerk verdiende loon voor een groot deel op te eisen, wordt de lust om de arbeidsproductiviteit op te voeren zeer beslist geremd. Het streven van de V.V.D. om de kloof tussen kapitaal en arbeid te overbruggen is vooral in dit verband actueler dan ooit. Wij zijn er dan ook van overtuigd, dat alleen langs deze weg een behoorlijk resultaat zal kunnen worden bereikt. De toekomst zal dit partij-politieke inzicht volkomen in het gelijk stellen.

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Weekblad van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie

Voorzitter Redactie-comm.:
 Drs. H. A. Korthals.
 Redactie-secretaris: Mr. E. Elias.
 Adres. Spuistraat 274, ingang Raamsteeg, tel. 36325, A'dam.
 Administratie: Postbus 43, A'foort, tel. 5267.
 Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 per jaar.
 Voor het zenden van abonnements- en advertentiegelden: Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie“ te Amersfoort.
 Losse nummers 15 cent.
 Voor advertenties wende men zich tot de administratie.

AFDELINGSSECRETARISSEN:

Vraagt bij onze administratie de tarieven voor extra-exemplaren van ons weekblad, voor de verbreiding van onze beginselen en voor het werven van nieuwe abonne's.

„Uw standpunt is dat van de morele kater“

(Ingezonden)

Uw wederwoord, G.M., is gedrenkt in alsem. Een kwaad teken voor Uw zelf-verzekerdheid. Ik zal U in Uw toon niet volgen. Ook zal ik niet ingaan op Uw nadere uiteenzettingen, wat U bedoeld hebt. De lezer van ons babbeltje moge zelf oordelen, welke touwen er aan Uw zinnen zijn vast te knopen. Ik zou dan ook op Uw „geschrijf“ niet verder in gaan, ware het niet, dat U nu zelf in welgeteld zes woorden weer geeft, waar onze zienswijzen uiteen lopen. U schrijft, (en het is een onverknipte zin): „Die kwestie is nu zo moeilijk!“. De spatiëring is van mij, het uitroepteken van U. Hiertegenover heb ik gesteld: „Wie eenmaal afschuift aan een afdreiger, moet blijven bloeden, totdat hij als een lege citroen wordt weggeworpen.“

aanstonds terugkom, — geeft te kennen, dat U niet gelooft in „echte“ onderhandelingen inzake Nw-Guinea. Dat wil zeggen, dat de hele Nieuw-Guinea paragraaf van de R.T.C. overeenkomst een doorgestoken kaart, een fopspeen, een zoethoudertje tegenover het Nederlandse Volk is geweest. Wat ook geen nieuwe ontdekking is, kennende de heren, met wie wij te maken zouden krijgen in het nieuwe Indonesië.

U kunt deze gang van zaken niet in overeenstemming brengen met Uw beginselen en met de beginselen van onze partij. (Ik ben al een kleine veertig jaar liberaal, waarde partijgenoot!) Maar omdat U niet de moed hebt neen te zeggen, verstrikt U zich in de door mij ontlede zinswendingen van Uw stuk van 4 November, en reageert Uw ergernis (over U zelf) af op degeen, die U Uw feiten toont.

d.w.z. voor een gewoon mens onbegrijpelijk is, dat zij er opnieuw voor zitten. Het is dan ook niet te zeggen, wat die onderhandelaars, — en niet te vergeten hun ambtelijke en buiten-ambtelijke raadgevers —, nu weer zullen presteren. Maar als wij onderhandelaars hadden, die niet, om Uw uitdrukking over te nemen, lamkend en theoretisch waren, en dat dan aankleden met het mooie woord „realiteit“, dan zou Nederland niet anders doen dan te zeggen: „Gij, regering van Indonesië, hebt het door Uw houding zelf onmogelijk gemaakt, verder over de kwestie Nieuw-Guinea te praten. Na alles wat er na de soevereiniteits-overdracht is gebeurd en nog dagelijks gebeurt, is het noch politiek, noch zakelijk, noch menselijk verantwoord, aan overdracht van Nieuw-Guinea te denken“. En als de heren dan met hun dreigementen komen, dan zouden deze onderhandelaars kunnen antwoorden: „De gevolgen daarvan komen neer op de Indonesische regering. Die heeft nog eenmaal de kans te tonen, of zij geschikt is mee te spelen in het concert der volkeren, dan wel of zij een politie-regiem van laag allooi vertegenwoordigt. Blijkt het laatste het geval, dan kan niemand er iets bij winnen, als wij nu ook nog Nieuw-Guinea bij die boedel inbrengen. Behalve Moskou“.

Herman Meyer.

Enschede, 27 Nov. 1950.

(En nu: debat gesloten. - Red.)

Uw standpunt is het standpunt van de morele kater na het onheil. Want Uw retorische vragen: „hoe denkt gij U het verloop en de uitkomst van de aanstaande onderhandelingen? Minder beschamend dan in het geval Indonesië?“ — waarop ik

Nu terugkomend op Uw even aangehaalde vragen. De onderhandelaars, die de Nederlandse belangen behartigen, hebben het reeds eerder zo lelijk laten liggen, — daarop doelde toch Uw tweede vraag? —, dat het alleen politiek begrijpelijk,

ALLERHANDE

EEN WACHTWOORD

Wij hebben alleen maar behoefte aan een krachtig beleid, dat ons door de moeilijkheden zal kunnen heenvoeren. Er zal dus een doelbewuste politiek gevoerd moeten worden, waarbij duidelijk aan ieder te verstaan moet worden gegeven, dat dit de enige weg is om ons land voor onheilen te bewaren. Dat betekent ook, dat niet geduld zal kunnen worden, dat onnodig gelden van de staat worden uitgegeven, zodat in alle onderdelen van de staatshuishouding maar één wachtwoord moet zijn, n.l. soberheid. Als ons volk er van overtuigd is, dat de moeizaam opgebrachte belastingpenningen op de meest economische wijze worden aangewend, zal het zeker met minder weerzin deze gelden in de schatkist storten.

(Amersfoortsche Courant)

VRIJ.

Wij hebben de wind in de zeilen. Wij hebben onze plaats bepaald en gezien dat deze plaats lang niet ongunstig is. Thans gaat het er om onze taak, die ons wacht, met enthousiasme te gaan vervullen, opdat wij zelf een steentje bijdragen om onze toekomst te bepalen.

Want het gaat om onze toekomst, waarvan wij verwachten, dat zij ons niet alleen een redelijk bestaan zal opleveren, doch leven. Vrij in ons handelen en ons denken. Vrij om onze mening te uiten. Vrij om onze parlementaire vertegenwoordigers te kiezen. Vrij om onze invloed uit te oefenen hoe land, provincie en gemeente worden bestuurd.

(De Driemaster, orgaan van de J.O.V.D.)

ONDERWIJS EN KARAKTERVORMING

Dat ons onderwijs vernieuwd moet worden in die zin, dat er een einde gemaakt dient te worden aan overladen onderwijsprogramma's en aan een opeenhoping van parate kennis, dat men het onderwijs meer zal moeten afstemmen op de praktijk, zodat het van groter belang wordt geacht, dat een scholier behoorlijk zijn eigen taal leert alvorens zich te verdiepen in Jacob van Maerlant c.s. — om een enkel voorbeeld te noemen — dat alles staat wel vast. Maar de karaktervorming late men hier buiten. Er is nog zelden een kind, dat thuis geen of een slechte opvoeding kreeg, op school veranderd in een welopgevoed mens, tenzij het geheel werd onttrokken aan de ouderlijke invloed. Dit kan bij uitzondering noodzakelijk blijken. Doch normaal gesproken behoort een kind door zijn ouders te worden opgevoed. En niet door de school.

(De Prinsstad)

NIET DE SLUITPOST

Vanzelfsprekend zal elke cent, die voor improductieve doeleinden als Defensie uitgegeven wordt, verantwoord moeten worden besteed. Het is onaanvaardbaar, dat kapitalen worden uitgegeven zonder dat een mobilisabele macht in het leven is geroepen, naar de befaamde Nota

inzake ons defensiebeleid moest toegeven. De voor de defensie noodzakelijke uitgaven echter dienen niet de sluitpost van de begroting te zijn, maar de eerste post. En dan zal Financiën niet de weg van de minste weerstand moeten volgen door de belasting maar steeds verder op te schroeven; men zal het moeten zoeken en kunnen vinden in een zuinig beleid. Op tal van departementen worden traditioneel tal van uitgaven op de begroting gelanceerd die in tijden van voorspoed volledig gemotiveerd zijn, maar in een situatie als de onze niet meer gerechtvaardigd zijn. De regering zal moeten doen wat ieder huisvader heeft te doen: de tering zetten naar de nering.

(De Nieuwe Eeuw)

TELEVISIE EN JEUGD

De grote aantrekkingskracht van televisie op de jeugd is een verschijnsel vol problemen. Want hoe zullen kinderen zich ontwikkelen, die de gewoonte hebben verloren, hun eigen spelletjes uit te vinden en te spelen; die 't spel zijn gaan beschouwen als iets dat door iemand anders geleverd wordt, klaar voor consumptie; en die niet beter weten of zij behoren toeschouwers in plaats van deelnemers te zijn? Men kan die vragen nog pas stellen; niemand weet op dit ogenblik een afdoend antwoord.

(De Groene Amsterdammer)

KLEUTERTJES EN BLOEMPJES

Heel wat kleutertjes hebben rondgedarteld in Lieftincks bloementuintje en zij hebben er heel wat bloempjes afgeplukt. Of zij, bij een volgende gelegenheid, zoet naar bed zullen gaan en zich zullen storen aan Paatjes vermanende woorden: de bloemen te laten staan, moet worden afgewacht. Het is niet waarschijnlijk; dáárvoor vinden de kleutertjes de bloempjes veel te mooi.

(De Nieuwe Eeuw)

CRITIEK EN OPPOSITIE

Zelfstandige critiek en soms afwijzende houding van leden ener regeringspartij jegens het Kabinet is ten onzent een ongewoon, maar toch normaal verschijnsel. In Engeland wordt zulk een houding van leden der regeringspartij als „rebellie“ aangevoeld. Het is duidelijk, dat ook als gevolg van deze staatsrechtelijke verschillen het probleem van de oppositie bij ons geheel anders ligt dan in Engeland.

(Trouw)

HET HUIS VAN ORANJE

Geen enkele dynastie heeft een zo aanzienlijk aantal waarlijk betekenende persoonlijkheden opgeleverd als het Huis van Oranje. Maar drie steken boven allen uit: Prins Willem I, Koning Willem I en de Koning-Stadhouder.

(De Telegraaf)

DE OPENBARE SCHOOL DE DUPE?

N.O.V. en N.V.V.

In ons blad van 14 Juli waarschuwen wij tegen het in de Nederlandse Onderwijzersvereniging aanhangige voorstel, deze neutrale, algemene onderwijzers-organisatie zich te doen aansluiten bij het socialistische N.V.V. De discussies hierover zijn in het Schoolblad nog steeds gaande. Ons artikel komt daarbij ook nog telkens in 't geding, wat ons slechts verheugen kan. In een recent nummer van het Schoolblad tracht de heer Stappershoeve aan te tonen, dat uit het beginselprogramma van de V.V.D. niet de conclusie behoeft getrokken te worden, dat men als lid dier partij zich moet uitspreken tegen aansluiting bij het N.V.V. Dat hijzelf van die aansluiting voorstander is, is zijn goed recht. Zijn goed recht is het echter niet, als socialist voor anderen uit te maken, dat zij op grond van hun beginselen tegen deze aansluiting geen bezwaren mogen hebben.

Hij maakt er zich trouwens wel wat heel erg gemakkelijk af, door zich op art. 16 van onze Statuten te werpen en daaruit te concluderen, dat de V.V.D. geen principiële bezwaren tegen geleide economie heeft, en dus a fortiori een V.V.D.-er geen bezwaren tegen het N.V.V. Dat er in zijn betoog een lelijk addertje onder het gras schuilt, blijkt waar hij schrijft, dat botweg afwijzen van de geleide economie voed-

sel zou geven aan de veronderstelling, dat juist zou zijn wat het Parool op 29 Januari 1948 schreef over het beginselprogramma van de V.V.D.

Het Parool — wie kan zich erover verwonderen? — had toen noch de ruimte noch vond het blad het belangrijk genoeg ons beginselprogramma in extenso af te drukken. Het Parool heeft nu eenmaal zijn eigen opvattingen over objectieve voorlichting — zie zijn Kamerverslagen! En het liet daarom maar doorschemeren, dat ons beginselprogramma „Kennelijk” meer de bedoeling had, de partijaanhang zo groot mogelijk te maken dan om het eigenlijke concrete streven zo nauwkeurig mogelijk te begrenzen.

Dat had dat loze Parool toen, bij de oprichting onzer partij, al in de gaten. En daarom publiceerde het ons programma maar niet eens, ja maakte het onze partij met haar programma bij voorbaat verdacht. Natuurlijk niet, omdat Parools eigen partij, de P.v.d.A., er wel eens schade van kon ondervinden, dat de groep-Oud en de P.v.d.V. elkaar gevonden hadden! En omdat dat Parool dat toen al zo goed in de gaten had en omdat de praktijk bewijzen zou — zo betoogt de heer Stappershoeve — dat de V.V.D. (wel te verstaan dus: tegen haar programma!) toch tegenstander is, van geleide-

economie, dáárom — aldus de heer Stappershoeve — moeten V.V.D.-gezinde onderwijzers op grond van het programma onzer partij toch vooral geen bezwaar maken tegen aansluiting bij het N.V.V., dat immers, net als het beginselprogramma van de V.V.D. vóór geleide economie is.

Dit zal de V.V.D. gezinde onderwijzers allemaal wel niet heel erg duidelijk zijn. En wij beschouwen hen als mans genoeg om zelf te bepalen wat hun beginsel hun in deze voorschrijft. Daar hebben zij de voorlichting van deze N.V.V.-propagandist niet voor nodig.

Een andere — en belangrijke — kwestie is deze: wij hebben tegen aansluiting van de Ned. Onderwijzersvereniging bij het N.V.V. gewaarschuwd, niet alleen omdat naar onze mening liberale onderwijzers daardoor gedwongen zouden worden, de N.O.V. te verlaten en niet alleen omdat wij het voor heel het onderwijzerscorps noodlotachtig achten dat de eenheid in hun vakbeweging, na de bevrijding tot stand gekomen, thans reeds weer in gevaar wordt gebracht. Wij waarschuwen tegen deze aansluiting vooral, omdat zij ten nadele zal werken van het instituut: de openbare school.

PARLEMENTAIRE FLITSEN

(Vervolg van pag. 2)

ontsticht en hij zag daarin een eerste poging, om „de Nederlandse landbouw weer voor te bereiden op de eertijds zo braaf vervulde functie van pakdragende ezel voor onze volksgemeenschap”.

Hoe, zo informeerde de heer Den Hartog, was de minister hertoe gekomen, nu de berekeningen van het L.E.I. daartoe geen enkele aanwijzing gaven en wist hij niet, dat deze verlaging, al mag deze gering lijken, voor tenminste de helft van de totale melkproductie leverende gebieden funest zou zijn? En weet de minister ook niet, dat vele veehouders onvoldoende stalruimte hebben en dat vele eigenaren-verpachters en eigenaren-gebruikers niet tot enige investering kunnen komen en zelfs van het gewone onderhoud moeten afzien?

Zijn conclusie was dus, dat een verlaging op zakelijke gronden niet verdedigbaar was en dat zij met het oog op de noodzakelijke medewerking van de boeren bij de t.b.e.-bestrijding onder het vee, waarvoor óók nog een bijdrage van 1/4 cent per liter zal worden gevraagd, daarenboven op een psychologisch wel zeer ongelukkig ogenblik kwam. De heer Den Hartog achtte deze maatregel zelfs dermate onjuist en als symptoom zo bedenkelijk, dat hij als zijn voornemen aankondigde om, wanneer de minister zijn inzicht niet zou deen veranderen, door het indienen van een motie op dit punt een uitspraak van de Kamer uit te lokken.

Tot het indienen van zulk een motie is het tenslotte toch niet gekomen. En dat niet, omdat de minister onze woordvoerder heeft weten

te overtuigen, maar omdat, nu zich een mogelijkheid tot nader overleg bleek voor te doen, een motie van de aard, zoals de heer Den Hartog die had willen indienen, op dat ogenblik toch geen meerderheid zou hebben gekregen. Er was namelijk inmiddels door het bestuur van de Stichting van de Landbouw een brief gezonden aan de minister-president, waarin over deze aangelegenheid een onderhoud met de z.g. „Rea” (d.i. de Raad voor Economische Aangelegenheden uit de Ministerraad) werd gevraagd. Minister Mansholt, die er zeer de nadruk op had gelegd, dat de kwestie van de melkprijs in het Kabinet was beslist, gaf de verzekering, dat de Rea zeker bereid zou zijn, het bestuur van de Stichting te ontvangen. Zelfs een motie-Droessen (K.V.P.), mede-ondertekend door de heer Den Hartog, waarin nader overleg met de bevoegde organen van het bedrijfsleven werd gevraagd, kon nu dus achterwege blijven.

Het resultaat van de besprekingen zal thans moeten worden afgewacht.

Met grote zorg sprak onze woordvoerder ook over de nootdostand, welke met name door de slechte resultaten van dit seizoen in de koudegronds-cultures in de tuinbouw is ontstaan. Het is de vraag, of de roep om intensivering hier niet te sterk heeft geklonken. Met een toenemende concurrentie van de Zuid-Europese landen zal hier terdege rekening moeten worden gehouden. De uitgifte van bijzondere teeltvergunningen zal hier nog meer moeten worden ingeperkt en ook andere dergelijke maatregelen zullen niet kunnen uitblijven. Daarnaast zal er niet aan kunnen worden entkomen, aan koudegrondsbedrijven in bepaalde streken directe steun te verlenen, teneinde een débacle te voorkomen. Sanering van deze bedrijven op een of andere wijze zal daarbij onontbeerlijk zijn.

Ook aan de visserij en de visconserven-industrie wijdde de heer Den Hartog zeer veel aandacht en hij juichte het toe, dat in Juli van dit jaar te Oostende was overeengekomen, dat visserijproducten met ingang van 1 Januari 1952 vrij zullen kunnen worden uitgewisseld tussen Nederland en België. Helaas zullen wij dan echter nog een jaar blijven doorsukkelen met de huidige ernstige belemmering van onze vis-export naar België.

Zeer veel waardering had spr. voor het werk van de afdeling van het Voorlichtingsbureau van de Voedingsraad, die zich op dit gebied beweegt en het speet hem, dat daarvoor een geringer bedrag was uitgetrokken. Dit mocht wel enigszins verwonderen, omdat deze gelden toch grotendeels door het bedrijfsleven zelf worden opgebracht. Het besluit tot het terugbrengen van de maaswijdte van staande netten en sleepnetten tot 96 mm. en de daarbij nog getroffen overgangsmaatregel voor de oude netten van 92 mm. had zijn grote instemming.

De heer Den Hartog besloot zijn uitvoerig betoog met een bespreking van de stopzetting der subsidieverlening bij omzetting van grienden in cultuurland en van de belangen van het land- en tuinbouwonderwijs.

Wilt U over Nieuw Guinea horen?

Resident M. Klaassen, Willemstraat 91, Den Haag, tel. 114835, van wiens hand in ons orgaan reeds eerder enkele artikelen verschenen stelt zich beschikbaar voor het houden van lezingen met lichtbeelden over land en volk van Nieuw-Guinea, de politieke aspecten van het huidige vraagstuk en de economische mogelijkheden, welke er op het eiland liggen.

De afdelingen, die voor deze lezingen belangstelling hebben, wordt verzocht zich rechtstreeks met de heer Klaassen in verbinding te stellen. Ter oriëntatie volgt hier een aantal punten, die in de lezingen behandeld worden:

Klimaat, bodem en natuurlijke gesteldheid, Geschiedenis, Bevolking, Eerste bestuursvestigingen, Komst van Missie en Zending, Zeden en gewoonten, Aanraking met onafhankelijke stammen, Animisme, Koppensnellen en menseneten, Bestrijdingswijzen, Hoe Missie, Zending en Bestuur werken, Eigen ervaringen op het eiland, Paradijsvogeljacht, Japanse infiltraties vóór de oorlog, Spionage, Nieuw-Guinea tijdens de Pacific-oorlog, Na de bevrijding, Huidige ontwikkeling, Olie, Goud, Exploratie en exploitatie, Wat men van de Papoeas verwachten mag, Mogelijkheden en onmogelijkheden op het eiland, Vergelijking met Australisch-Nieuw-Guinea, Politieke aspecten.

Waardering in Apeldoorn

Onze Apeldoornse afdeling hield een druk bezochte ledenvergadering. In zijn openingswoord gaf de heer A. Willering, voorzitter, een sombere kijk op de toestand buiten en in ons land.

In een bestuursvacature werd voorzien doordat de vergadering bij acclamatie als bestuurslid koos mevrouw A. van Dodewaard-Zoutman. Daarna gaf de heer Willering als fractieleider een overzicht van de werkzaamheden die in het afgelopen jaar door de V.V.D.-raadsleden in de Raad werden verricht. Een woord van dank werd gesproken tot de heer J. H. van Elst, die door zijn verhuizing naar Den Haag als lid van de gemeenteraad moest bedanken. Na de pauze sprak één van de leden over het 51ste Gezondheidscongres gehouden te Rotterdam, over „Woningbouw”.

Bij de rondvraag sprak één der leden zijn waardering uit voor het werk van de raadsfractie.

Als de burgers hun burgerzin verliezen . .

De Centrale Groningen heeft haar October-vergadering gehouden. In deze goed bezochte bijeenkomst werd tot voorzitter der Centrale gekozen de heer A. van Rozen te Winschoten. Mevrouw Hartgerink-Koomans te Groningen werd opnieuw benoemd tot vertegenwoordigster der „Vrouwen in de V.V.D.” voor de Centrale Groningen, terwijl als leden der commissie werden aangewezen de heren J. van Barneveld te Aduard, H. Groenveld en Mr. H. S. Siebers te Groningen.

De propaganda-kwestie werd nogmaals ter tafel gebracht. Over het algemeen werd behoefte gevoeld aan een betere propaganda, doch men oordeelde, dat, mede gelet op de financiële bezwaren, de oplossing niet moest worden gezocht door het aanstellen van een propagandist. Na het huishoudelijk gedeelte der vergadering, hield het lid der eerste kamer, de heer H. D. Louwes, een zeer boeiende voordracht, die door alle aanwezigen met de grootste aandacht werd gevolgd. De heer Louwes wees op de gevaren, die de democratie van West-Europa bedreigen. Deze komen niet van buiten, doch van binnen uit. Als de burgers hun burgerzin verliezen en hun verantwoordelijkheid van zich af laten nemen door overheidsinstanties, dreigt de staatsalmacht, de totalitaire staat. Het vechten voor en het verdedigen van de ware democratie is thans meer dan ooit noodzakelijk. Daarbij zal een door enthousiasme gestuwde V.V.D. een krachtig wapen zijn. Na zijn rede beantwoordde de heer Louwes enige vragen.

STALEN MEUBELEN „GISO“-LAMPEN

Een spook gaat door de hele wereld

De geestelijke vrijheid wordt steeds meer belaagd

(Van een medewerker)

Een spook gaat door de hele wereld — het spook der geestelijke onvrijheid. De klemtoon ligt op heel. Want dat de naam „Vrije volksdemocratie”, die Rusland zich zelf en zijn satellieten geeft, een aanfluiting voor deze drie ijdel gebruikte woorden is, dat onvrijheid in het Oosten het voornaamste instrument van het systeem vormt, is even tragisch als duidelijk. Maar ook onze, vrije, Westerse wereld toont in de laatste tijd meer en meer tekenen van besmetting. Juist uit de strijd tegen de donkere machten komen verschijnselen voort, die men soms niet meer als onbelangrijke ontsparingen verwaarlozen kan.

V oordat wij aan de hand van voorbeelden enkele aspecten van dit uitermate delicate en ingewikkelde probleem aansnijden, een principiële opmerking. Men kan zeer ernstig overwegen, of de staat ertoe zal overgaan, het communisme buiten de wet te stellen of de partij te verbieden. De bezwaren, voortkomende uit het menselijke grondrecht op vrije mening-vorming en -uiting zijn te overkomen met de overweging, dat het communisme, gelijk de rechtse totalitaire leren, elk middel, ook de misdaad, gebruikt, het vrije democratische systeem uitholt en misbruikt en dus slechts met geweld kan worden bestreden. Maar zolang de staat een zo radicale maatregel ter verdediging van de vrijheid niet neemt, dient men dit bij de bestrijding van het euvel, hoe scherp en meedogenloos zij ook moet zijn, in het oog te houden. Vanzelfsprekend moeten communisten uit alle verantwoordelijke staatsbetrekkingen en overal daar worden geweerd, waar ook maar de ver verwijderde mogelijkheid van politieke manipulaties bestaat. Verder echter mag men niet gaan. Het bestaande strafrecht moet sterk genoeg worden geacht en behoeft niet te worden aangevuld door een algemene discriminatie van communisten of, erger, van hen, die soms zonder werkelijk onderzoek als communisten worden beschouwd.

E n hier raken wij de soms ziekelijke verschijnselen in het openbare Amerikaanse leven. De heksenjacht, die er in de laatste tijd is ontzet, heeft belachelijke en beschamende afmetingen aangenomen. Iedereen weet, dat in de meest geraffineerde vermommingen talrijke bolsjewistische agenten overal ter wereld aan het werk zijn, om te spioneren en onrust te zaaien. De staat moet dit euvel zonder genade bestrijden en proberen uit te roeien. Tot nog toe is niet gebleken, dat in de V.S. de machtsmiddelen van de regering, inzonderheid de ultramodern werkende F.B.I. onvoldoende zouden zijn. Maar om zuiver politieke redenen, en in dit jaar van verkiesingen met verdubbelde kracht, verschijnen zekere verenigingen, bladen en personen op het toneel, die een drijfjacht zonder weerga houden.

T ot eer van Europa mag worden geconstateerd, dat hier een politieke figuur als de senator voor Wisconsin, J. Mc. Carthy al lang uit het openbare leven verwijderd zou zijn. Deze man voert thans sinds maanden een onbeschrijfelijke campagne, waarbij hij zich achter zijn politieke onschendbaarheid verschanst. Zijn soms om het uur wisselende beschuldigingen blijven vrijwel altijd onbewezen. Het gaat slechts erom het beleid van Truman en vooral minister Acheson te „besmeren” (om de krachtige Amerikaanse term voor deze bezigheden te vertalen). Het meest beschamende is, dat de Republikeinse partij blijkbaar de propagandawaarde van deze lasterlawine waardeert en de man niet desavouert. De actie van zes Republikeinse senatoren, die het geval te misselijk vonden en zich scherp ervan hebben gedistancieerd, maakt een loffelijke uitzondering.

O ok de staat — in Amerika dan — maakt soms gebruik van ontoelaatbare middelen. Zo komt het voor, dat aan de verdachten bij de procedure ter verwijdering uit hun betrekking het belastende materiaal niet wordt medegedeeld, zodat zij zich niet kunnen verdedigen. De F.B.I. verschanst zich dan achter het argument, dat haar inlichtingenapparaat in gevaar komt. In een bepaald geval werd een jonge vrouw van Europese

afkomst als staatsgevaarlijk gedepor-teerd, zonder dat zelfs het parlement er in slaagde, de reden te vernemen. Wee de ongelukkige die, zij het lang geleden, lid was van een vereniging die thans als staatsgevaarlijk wordt beschouwd (er zijn inderdaad zulke schijnorganisaties voor mooi-klinkende humanitaire doeleinden die contributies van verder niets vermoedende goedgelovige slachtoffers innen). Hij wordt als communist gedoodverfd. Mevr. Roosevelt, Acheson, Trygve Lie — allemaal communisten! Natuurlijk is dit belachelijk, maar men mag niet vergeten, dat er altijd ergens iets van blijft hangen. De gewone krantenlezer beschikt niet altijd over voldoende vermogen tot oordelen.

H et ergste gevolg van deze acties tegen de geestelijke vrijheid is, dat kunst en wetenschap in het gedrang komen. Het is nu eenmaal zo, dat kunstenaars en geleerden ten opzichte van de politiek er vaak idealistische en naïeve denkbeelden op na houden. Worden zij communisten, wanneer zij impulsief en zonder controle een in grote woorden gestelde

oproep voor de vrede ondertekenen? Waarbij nog dient te worden aangetekend, dat op een paar werkelijke communisten na (bijvoorbeeld de beruchte rode Dean van Canterbury en prof. Bernal) nauwelijks één Westerse geleerde of kunstenaar van formaat zich door de verlogende Russische vredesmanifesten en congressen heeft laten lijmen. Om een paar actuele gevallen te noemen: Men kan het arkeuren dat Thomas Mann in Weimar een Oostduitse Goethe-prijs heeft aanvaard. Maar het is krankzinnig ten gevolge hiervan deze grote vrije en individualistische geest communist te noemen.

O f men denke aan de brief van een van de grootste geleerden van onze tijd prof. Niels Bohr aan de V.V. Hij heeft zijn bezorgdheid geuit over de ontwikkeling van de atoomwetenschap uitsluitend tot oorlogsinstrument en hij heeft een groot gebaar voor herstel van werkelijke internationale vrijheid van de wetenschap geëist, vooral voor vrije uitwisseling van data en informaties. Men kan vinden dat in zijn betoog de overwegende schuld van Rusland niet voldoende naar voren komt, en dat een dergelijk gebaar onder de huidige politieke omstandigheden nutteloos is. Niettemin blijft het een feit — en Bohr heeft zich hier bovendien tot tolk van de meeste atoomgeleerden gemaakt — dat de heersende geheimzinnigheid en onvrijheid op dit gebied onbevredigend is. Zulke geleerden mogen politieke kinderen zijn, maar zij verdienen toch wel als de bij uitstek deskundigen gehoor, wanneer zij betogen, dat de geheimhouding vaak overdreven wordt en verregaand nutteloos is. *)

H ier raken wij tenslotte nog een factor die de geestelijke vrijheid in gevaar kan brengen: de militaire. Het begrip „militaire noodzakelijkheid” neemt, zoals het gezien wordt door soldatenogen, soms een te verstrekkende betekenis aan, hetgeen nog een gevolg is van de bijzondere toestand gedurende de oorlog. Een op zich zelf niet erg belangrijk incident uit de laatste tijd illustreert dit voortreffelijk. Generaal Mc. Arthur heeft via de Amerikaanse en Engelse regering de Londense „Times” verzocht haar correspondent in Tokio terug te roepen. Oorzaak: verslagen over zijn anti-communistische maatregelen in Japan. Let wel: de juistheid van de berichten werd niet in twijfel getrokken. De beschuldigde correspondent slaagde erin tenminste één Amerikaanse generaal, adjudant van Mc. Arthur te spreken te krijgen. Diens commentaar: „Het interesseert ons natuurlijk niet, wat uw blaadje ginds in Londen schrijft, maar er zijn ongewenste reacties hier in Japan!” Met persvrijheid heeft deze militaire houding niet erg veel van doen en de kennis van Tokio omtrent de belangrijkheid van de wereldpers schijnt niet goed in orde te zijn. De Londense Times — dit kleine blaadje...

Het is dan ook zeer toe te juichen, dat men bij ons in Nederland de gevaren van een dergelijke mentaliteit goed lijkt te beseffen. Dit bewijst het door de regering ingediende wetsontwerp, dat in bijzondere gevallen (staat van beleg) zoveel mogelijk de bevoegdheden van het burgerlijke bestuur in handen van de civiele autoriteiten wil laten.

*) Ongetwijfeld zijn geleerden en kunstenaars vaak in een communistische fuik gelopen, zonder dit zelf te hebben beseft. Van mensen, die in de maatschappij een vooraanstaande plaats innemen, mag — ja moet — echter worden verwacht, dat zij zich grondig rekenschap geven van wat zij doen. Terecht betuigt onze medewerker, dat wij goed moeten onderscheiden en niet tot communisten-jager moeten worden, en ook niet in iedereen die een fout maakt, een foute moeten zien. Maar geleerden en kunstenaars hebben zich ook te realiseren welke heilloze gevolgen een misstap van hen kan hebben. Zij dienen dan ook goed uit te kijken. Die plicht dragen zij als staatsburger evenzeer als een ander. Een beroep op „Wetfremdheit” kan hen niet disculperen. — Red.

eigenwijze liedjes

Kindervragen aan de goede Sint

Sinterklaas, wat zijn uw plannen?
Komt u weer met Zwarte Piet?
En de zak met pepernoten?
Of incognito? Of niet?
G'looft u ook niet meer aan sprookjes
Met of zonder maneschijn
En dat eerlijk opgedeelde
Suikergoed en marsepein?

Sint, betaalt u ook belasting
Van uw omzet? En hoeveel?
Ergert u zich aan de prijzen,
Net als pa, ook groen en geel?
Koopt u óók bij middenstanders
En de hele kleine man?
Reed u zo maar weg uit Spanje
En zei niemand daar wat van?

Rijdt u ook bij meneer Lieftinck
En meneer van Maarseveen?
Krijgt u ook van meneer Marshall,
Als u vastloopt, geld te leen?
Stuurt u ook nog een surprise
Aan Soekarno en Yamin
(Niet die van de snoepjeswinkels?)
Erxwat krijgt meneer Stalin?

Zit u goed in uw contanten
(Pa zegt: in uw slappe was)?
En krijgt pa nu weer sigaren?
En krijgt ma nu weer een tas?
Bent u ook met dwangbevelen,
Net als pappi, de sigaar?
Moet u, net als ma, ook poffen
Tot voorlopig na Nieuwjaar?

Sint, kunt u ons niet verrassen
Met een zoetemelkse kaas?
En doen heus wel alle bakkers
Boter in hun speculaas?
Sint, waarom moet ik toch zingen:
Makkers, staakt uw wild geraas?
Meent u dat? Of moest het rijmen
Op dat aas van Sinterklaas?

BRAMMETJE.

Nationaal Kabinet en Derde Macht

Slechts radicale verandering kan verbetering brengen

In aansluiting op hetgeen wij elders in dit blad onder „Verkenningen” schreven lijkt het ons nuttig te wijzen op enkele recente artikelen in Trouw. Hierin wordt de positie der anti-revolutionairen als „oppositie”-groep tegenover het huidige Kabinet besproken en de idee ener Derde Macht onder ogen gezien, terwijl aan het slot enige regels worden gewijd aan het denkbeeld van een nationaal Kabinet.

„Wij zouden — schrijft Trouw — daarvoor (nl. voor een nationaal Kabinet) zijn als wij werkelijk in Nederland tot een zekere nationale affiniteit zouden kunnen geraken. Maar als een nationaal Kabinet niet meer zou betekenen dan een Kabinet dat vertegenwoordigers van alle fatsoenlijke politieke partijen omvat, en waarbij dezelfde stekeligheid, wederkerige achterdocht en onderlinge partij-naijver zouden heersen als bij het huidige, dan zouden wij zulk een nationaal Kabinet even slecht achten en daar niet gaarne mee in zee gaan”.

Wie zich herinnert wat wij in ons blad van 6 October schreven onder de titel „Een nationaal Kabinet behoort regel te worden”, weet dat hetgeen Trouw thans schrijft volkomen ligt in de lijn van het door ons betoogde.

Wij stelden n.l. nadrukkelijk vast, onder een nationaal Kabinet niet te verstaan een zodanig, dat alle nationaalvoelende partijen verenigt op een program, opgebouwd uit de minimum-eisen van de programma's der samenwerkende partijen, noch een bezetting van het regeringskasteel door vertegenwoordigers van een aantal partijen, die zich enkel laten leiden door de overweging: hoe haal ik er voor mijn partij het meeste uit?

Van het eerste zeiden wij: daarmee komen we niet uit boven de probleemstelling der voor-oorlogse periode, die thans onherroepelijk voorbij is. Wat het tweede betreft: wij begeren niet andermaal een Kabinet met ministers, die — zo zij het zichzelf niet afvragen — ieder ogenblik van de zijde hunner partij-organen zich voor de vraag gesteld zien: zou het niet in het belang onzer partij zijn, zo ge nu het regeringskasteel verliet?

Wij achten het nodig dit met zoveel woorden te herhalen, nu Trouw ten principale op hetzelfde standpunt blijkt te staan.

Immers: er wordt veel gebazeld over progressiviteit, zonder dat wij er, staatkundig gesproken, een stap verder mee komen. Integendeel: bij al dat gepraat over progressiviteit en conservatisme blijft men zich steeds in de steer van een sinds lang verouderde staatkundige situatie bewegen. „Plus ça change, plus ça reste la même chose!”

Het wezenlijk nieuwe in de staatkundige situatie is: dat wij ons in een toestand van steeds toenemende interdependentie van een — voorlopig — West-Europese, wilt ge: Atlantische Statengemeenschap bevinden, waarvan wij — de huidige Oost-West-tenstellingen ten spijt — hopen dat zij zich tot een mondiale gemeenschap zal ontwikkelen. En daarnaast: dat Europa in een structurele crisistoestand verkeert, die waarlijk algemeen is in de zin, dat daarin heel onze cultuur, dus niet alleen onze economie of onze politiek betrokken is en waarvan te vrezen valt, dat hij permanent zal zijn in deze zin, dat het einde ervan vooralsnog niet is te zien.

Hoe benauwend en beschamend het in de grond der zaak moge zijn, het dwingende dezer gegevens voor te houden aan een „politiek” die daar blijkbaar geen oog voor heeft, eenvoudige waarneming maakt het tot een gebiedende eis. In geen enkele West-Europese staat is sprake van een bewind, dat met deze gegevens volkomen ernst maakt. Vormt Nederland dus in dit opzicht geen uitzondering, de plicht tot bezinning hierop is daarom juist hier te lande niet minder urgent, reeds niet omdat wij staatkundig en economisch meer gehavend dan enige andere Westerse mogendheid uit de jongste wereldoorlog te voorschijn zijn gekomen.

Zowel onze staatkundig-economische

verzwakking als de crisis, waarin wij met heel West-Europa verkeren gedogen niet langer dat regeringsformaties plaats vinden op de traditionele wijze, eenvoudig omdat een Nederlandse regering thans staat voor taken, waarvan men zich in de voor-oorlogse periode geen voorstelling kon vormen. Meer nog dan vernieuwing van ons parlementaire leven (uitbreiding van de Tweede Kamer bijv. en verandering harer werkwijze) is bezinning op het punt van Kabinets-formatie urgent.

Kort gezegd: zo goed als in oorlogsomstandigheden de eis tot een nationaal Kabinet door ieder als onafwijsbaar wordt erkend, dient deze eis thans erkenning te vinden. Zulk een Kabinet veronderstelt niet alleen ministers, maar ook partijen, bereid partij-inzichten en standpunten tijdelijk terzijde te stellen terwille van het ogenblikkelijk nationaal belang. De noodzaak daarvan is thans niet minder evident dan bijv. in '39 het geval was. Reeds het feit, dat Korea het begin van een nieuwe wereldoorlog kan betekenen dwingt daartoe. Hervatting van onze „normale” politieke partijstrijd kan rustig uitgesteld worden tot het moment waarop West-Europa de dreiging van het communisme, waarover men thans de mond wel vol heeft, te boven is gekomen, wanneer er althans ook dan geen ernstiger bezigheid in 's lands belang wacht.

Echter: niet alleen hierom lijkt ons vorming van een waarlijk nationaal Kabinet en bezinning op de methode waarlangs men tot zulk een Kabinet behoort te komen thans dringend geboden. Wij wagen het de stelling te peneren, dat wie het parlementaire stelsel wil handhaven, er niet aan ontkomen kan dit stelsel zodanig aan de veranderde omstandigheden aan te passen dat het uit zichzelf die sterke regering voort kan brengen, welke anders ongetwijfeld vroeg of laat langs andere weg — dus door verzwakking of uitschakeling van het parlementaire stelsel — tot stand zal komen.

Alle politieke partijen — geen enkele uitgezonderd — hebben te kampen met een onmiskenbaar politiek malaise-gevoel onder de kiezers. Dit verschijnsel moge meer dan één oorzaak hebben, onze totaal verouderde manier van Kabinetsformatie is zonder enige twijfel één daarvan.

Slechts radicale verandering van methode kan hierin verbetering brengen. De in 1948 nog weer gevolgde bewijst het met de dag duidelijker; het is, gelijk Trouw het thans zegt en wij het in ons artikel van 6 October hebben gezegd, niet overeenkomstig hetgeen de toestand des lands vergt, wanneer een Kabinet regeert, waarin stekeligheid, wederkerige achterdocht en onderlinge partij-naijver overheersen, zo niet in de boezem van het Kabinet zelf — schoon ook daar! — dan toch in de partijen waarop het heet te rusten.

Vandaar ons voorstel: men wachte met onderhandelingen niet tot na de eerstvolgende verkiezingen de kaarten op tafel liggen om dan op grond

van de sterkte der verschillende Kamerfracties een Kabinet in elkaar te flansen.

Men ga veeleer uit van de reeds thans gegeven werkelijkheid, waaraan de verkiezingsuitslag in ons kleine land al bitter weinig af of toe kan doen, en vraag zich in nationaal verantwoordelijkheidsbesef af: wát moet op het gebied van onze defensie, wát ten aanzien van onze economische wederopbouw, wát op het punt van ons internationale politieke beleid het richtsnoer der toekomstige regering zijn? Wat ons betreft kan men hieraan andere onderwerpen toevoegen, naarmate zulks bij diepgaand overleg noodzakelijk blijkt: het meest urgente achten wij hiermede reeds aangegeven. En juist hierover is — naar ook in de thans lopende parlementaire periode bleek — diepgaander overleg noodzakelijk dan bij de traditionele wijze van kabinetsformatie mogelijk is, die meer door incidentele overwegingen (op grond van de machtsverhoudingen der partijen) wordt beheerst dan door erkenning van de loutere noodzaak op zo kort mogelijke termijn deze problemen tot een zodanige oplossing te brengen, dat alle nationaalvoelende Nederlanders een Kabinet dat naar de verwezenlijking daarvan met alle kracht kan streven als een nationaal Kabinet zullen moeten erkennen.

Een overleg als wij beogen zou reeds deze winter behoren te beginnen. Liefst zouden wij zien, dat alle partijen, die op het praedicaat „nationaalvoelend” aanspraak maken, er van meet af in betrokken werden. De besprekingen zouden een absoluut vertrouwelijk karakter moeten dragen en in volkomen openhartigheid — liefst onder een boven de partijen staande leidsman, maar dit laatste achten wij geen conditio sine qua non — moeten plaats vinden.

Wij weten maar al te goed, dat ook — of juist — de politiek in hare methoden door de wet der traagheid wordt beheerst, en dat men daar misschien meer dan op enig ander terrein terugdeinst voor wezenlijke vernieuwing. De gevolgen zien wij in elk Europees land.

Juist daarom bevelen wij de idee van een „derde macht” ook op deze grond in de hartelijke belangstelling aan van allen, die haar mede zouden kunnen vormen.

Immers bij alle principiële (levensbeschouwelijke) tegenstellingen, welke er tussen anti-revolutionairen, christelijk-historischen en vrijzinnigen bestaan en welke misschien ook hun verschillen ten aanzien van de sociaal-economische politiek mogen zijn, nationaal gezien bestaat er tussen deze drie groepen voldoende affiniteit om besprekingen als door ons bedoeld niet a priori als onvruchtbaar te moeten beschouwen.

Zou er tussen hen een zodanige overeenstemming nopens de meest urgente punten van staatsbeleid in de komende parlementaire periode blijken te bestaan, dat daaruit zo iets als een schema voor het toekomstige regeringsbeleid zou resulteren, dan zou dit schema diensten kunnen bewijzen, wanneer het tot besprekingen over Kabinetsformatie komt. Wij sluiten intussen de mogelijkheid niet uit, dat bij behoorlijke uitwerking en voorbereiding van ons denkbeeld ook andere partijen na ernstige overweging aan een waarlijk gemeenschappelijk nationaal beraad zouden willen deelnemen.

Misschien zou een initiatief daartoe kunnen uitgaan van een derde macht, die reeds een begin van verwezenlijking gevonden zou hebben

met het enkele feit, dat zij gedachtenwisseling — alleen nog maar over dit initiatief! — aanvatte.

Het gaat tenslotte niet slechts om een Kabinet, dat de bekwaamste mannen waarover Nederland thans beschikt, op een duidelijk urgentieprogram met de leiding van 's lands zaken ziet belast.

Het gaat niet minder om een parlementaire meerderheid, bereid in 's lands belang wat in het huidige tijdsgewricht het zwaarste is het zwaarst te laten wegen en dus met terzijdestelling van alle partijpolitieke overweging onvoorwaardelijke steun te verlenen bij de uitvoering van hetgeen dit nationale Kabinet zich tot taak heeft gesteld.

Met iets minder is Nederland niet gediend!

G. A. DE RIDDER.

Ach ja: cultuur-socialisme

Toen de schrijver van het artikelje onder bovenstaande titel, in het nummer van 25 November van dit blad, de pen ter hand nam, wist hij nog niet, welk een schitterend stukje bewijsmateriaal hem spoedig daarop in de hand gedrukt zou worden. In „Het Vrije Volk” van 21 November komt n.l. een verslag voor van een bokswedstrijd die in Den Haag gehouden werd. Wij lezen daarin o.m. met grote koppen en vette letters:

Tumult in Haagse Dierentuin DE ROODE WILDE OPGE- VEN MAAR WERD KAMPIOEN

Gewonde Harry Bos moest
strijd staken

Zesde ronde in de Haagse Dierentuin. Een Giel de Roode, die versuft door de ring wankelde en willoos de genadeslag afwachtte. Een Harry Bos, zo na aan een snelle zege toe, die met een pijnlijk vertrokken gezicht neerstortte en een been met een ontwrichte knie omhooggeheven hield. Toeschouwers, die niet alleen op stoelen klommen doch ook voor een deel bereid waren, elkaar op het gezicht te slaan.

Verder volgt dan nog een uitgebreid verslag, waarin we o.m. lezen: „De Roode kwam langzamerhand bij en ging het reeds afgetakelde lichaam met series stoten nog heviger teisteren. Na de tiende van de twaalf geprojecteerde ronden kwam de medicus tussenbeide en verbood Bos verder te boksen. Ge ziet lezer een smakelijk verslag over een hoogst cultureel onderwerp. En dit geval staat niet op zichzelf. Wanneer men b.v. het stripverhaal in H.V.V. over „Rip Kirby en de Chitterton-smaragden” leest staat men versteld hoe een dagblad dat onmiddellijk bereid is fel op te treden tegen uitgevers van minderwaardige lectuur een dergelijk wanproduct zijn lezers kan voorzetten. Vinden we de verklaring in de geciteerde regels van het boekje van Sternheim? We laten een enkele nogmaals volgen: „Want de pers leeft van de grote massa van wier instincten zij het moet hebben en die zij heeft te bevredigen, onbeperkt en met alle haar ten dienste staande middelen”.

„Staatsburgerschap heeft velerlei, neemt het nu in een zeer bepaalde, in de hoogste zin. Burgerschap zij stemrecht in de regering der gemeente, plaatselijke, provinciale, of rijksgemeente, waarvan men burger is. Staatsburgerschap, een woord, dat onze Grondwet mijde, zal dan betekenen medewerking of stemrecht, krachtens het lidmaatschap van de Staat bij de algemene regering”.

(Thorbecke in „Over het hedendaagse staatsburgerschap” 1844).

„Ze doen het allemaal om het geld”

Wij ouders zijn verantwoordelijk, niet de school

De negentiende eeuw kon men, naar het woord van Thorbecke, politisch kenmerken als de staatsburgerlijke eeuw. Er was, en we citeren de grote staatsman opnieuw, een drift naar algemene deelneming aan publiek gezag, een drift, die men niet zien moest als een afzonderlijke vlaag, maar slechts als „één onder zoveel verschijnselen, welke, te zamen en verbonden, dezelfde trek volgen”. Thorbecke spreekt in de schets nog over het beginsel van algemeen stemrecht, ten dele verwezenlijkt maar strevend naar gehele verwezenlijking. Tussen eis en vervulling moet, zegt hij, tijd in rekening gebracht worden en men kan nog niet vergen, dat reeds het levende of de eerstvolgende geslachten in het nieuw staatsrechtelijke plan ten volle passen. „Aan de pas ontloken plant vraagt men geen bloem noch vrucht; de vraag is slechts, of zij groeikracht hebbe”.

Doch duidelijk laat hij uitkomen, dat stemrecht, door wie ook uitgeoefend, het karakter van algemeen recht verliezend om dat van een voorrecht te erlangen tegen de strek der hedendaagse vaart lijnrecht in gaat.

Het beginsel van algemeen stemrecht ligt in de staatsgeschiedenis der negentiende eeuw, maar Thorbecke ziet de noodzaak van een geleidelijke ontwikkeling, waarbij nimmer bezit bepalend zijn mag. „Wat heeft stemrecht met bezit te doen?”, zo vraagt hij. Zeker, hij acht de eis van een zeker bezit niet onredelijk, doch merkt onmiddellijk op, dat de klasse der bezitters niet een ontoegankelijke, of voor de anderen nauwelijks toegankelijke stand mag zijn, en dat het verkrijgen van bezit doorgaans allen en niet enkel sommigen moet mogelijk zijn. Het doel, „nauwelijks aan de uiterste gezichts-einder te ontdekken, schoon zinsbedrog of vooroordeel zich vleiden er nabij te zijn”, is verwezenlijkt. We hebben algemeen stemrecht! En wie dit recht niet ontnomen is, kan dus zeggen volledig staatsburgerschap te bezitten.

Maar de woorden van de grote pionier, dat men niet vergen mocht, dat reeds het levende of de volgende geslachten in het nieuwe staatsrechtelijke plan ten volle passen, blijken na ruim honderd jaren nog altijd van kracht! Allen die zich aan de publieke plicht onttrekken — en het zijn er tamelijk velen en wellicht zouden het er meer zijn als stem-opkomst niet dwingend was — hun stem ongeldig maken of het stembiljet ongeopend weer in de bus doen, bevestigen, dat het staatsburgerschap door hen nog niet begrepen is, dat zij nog steeds niet passen in het nieuwe staatsrechtelijke plan. Het is zeer wel mogelijk, dat onwetendheid en onkunde leiden tot het verloren gaan van stemmen. Als lid van een stembureau in een wijk, bevoord door middenstanders, ambtenaren en gegoede burgerij hebben we meermalen bemerkt, dat er nog maar al te velen zijn, die niet eens weten hoe zij hun stem moeten uitbrengen: het komt warempel niet zelden voor, dat men een geheel rijtje hokjes roodmaakt, bij de naam van de candidaat een kruisje zet, enz. enz. Vast staat — en men kan dat bij elke stemming opmerken, dat een aantal mensen moedwillig fouten maakt. Opmerkingen als: „Ze doen het allemaal om het geld”, „Veel beloven en weinig geven, doet de gekken in vreugde leven”, dikwerf gedichten of

aanhalingen uit de Bijbel, moeten we wellicht zien als uitingen van woede of teleurstelling over de gang van zaken, ze zijn intussen tevens blijken van een tekort aan staatsburgerlijk besef.

Het kan ons wel eens verbazen, dat na ongeveer een halve eeuw leerplicht nog zo velen, en waarlijk ook in stadswijken van ambtenaren en gegoede middenstand, hun stem niet weten uit te brengen op de voorgeschreven wijs. En mogelijk zou men inderdaad in de scholen, in het bijzonder in die voor voortgezet onderwijs op een of andere manier aan dit probleem wat aandacht kunnen besteden, zoals herhaalde malen in de pers na de verkiezingsuitslagen is aanbevolen. Maar hier ligt de oplossing van het probleem niet. De verminderde belangstelling voor de politiek wordt wel eens uitgelegd als een verzet tegen de politiek zelf, omdat deze nu eenmaal bij velen in een kwade reuk staat. Wij geloven, dat de oorzaken ergens anders gezocht moeten worden. Of beter gezegd: dat er een oorzaken-complex is. Er is een daling van de kritische behoefte: de behoefte om over verstandelijk kenbare dingen zo exact en objectief mogelijk te denken en dat denken zelf kritisch te beproeven, verzwakt (Huizinga), er is een accent-verschuiving in het leven, welke verontrust: de zorg voor anderen wijkt voor die voor eigen genot en eigen genoegens, zelfs bij hen, van wie men het nimmer verwachten zou, n.l. bij ouders uit meer ontwikkelde milieus; meer en meer verdwijnt wat vroegere generaties nog kenden: leven is zich beperkt gevoelen en derhalve voortdurend rekening houden met datgene wat ons beperkt (Ortega y Gasset), er is een verval van het vooruitgangsgeloof (Stoffel), kortom er is in de huidige samenleving ontzaglijk veel dat meewerkt aan en leidt tot daling der belangstelling voor de publieke zaak.

En diepgaande beschouwing van al die feiten is in de laatste jaren door mensen van uitzonderlijke bekwaamheid en wereldnaam in allerlei toonaarden aangegeven en het zou van een wonderlijk optimisme getuigen als we meenden, dat de

school dit alles nu maar zou kunnen verhelpen door wat meer aandacht te besteden aan burgerkunde, stemtechniek en staatsinrichting. We ontkennen de betekenis daarvan geenszins, maar we willen, dat men de zaken in juiste proporties ziet: Het onderwijs kan wel iets doen, maar het is in verhouding tot wat de natuurlijke opvoeders van het kind kunnen doen, gering.

Opvoeding tot goede staatsburgers begint niet in de school; zij vangt aan in het gezin en begint bij de wieg!

Het zegt werkelijk niet veel of een mens op de juiste wijze zijn stem weet uit te brengen (dus zorg draagt, dat ze niet ongeldig is), waar het op aankomt is, dat hij weet, wat de betekenis van zijn keuze is. Dat hij weet, dat mede door zijn stem bepaald wordt, hoe een volk geregeerd zal worden, welke beginselen, van vrijheid, verdraagzaamheid, sociale gerechtigheid, op het spel staan.

In het goede gezin leert het kind de betekenis van de verhouding enkeling : gemeenschap, kan het leren wat vrijheid in gebondenheid is, kan het ervaren, dat rechten plichten meebrengen.

Men maakt zich in onze tijd zeer druk over de vraag of de school kinderen primair moet onderwijzen of opvoeden, of de school onderwijsinstituut, dan wel opvoedingsinstituut is en er gaan stemmen op, die zelfs van de universiteit een opvoedingsinstituut willen maken. Doch men ziet over het hoofd, — en hierin ben ik het volkomen eens met dr. Staverman — dat al het gepraat en geschrijf over de karaktervormende taak van de school voortkomt uit het gevoel, dat onze tijd zo karakterloos is en behoefte heeft aan mannen en vrouwen van karakter en dat de school deze niet aan de lopende band kan fabriceren! Zoals ik vorige maal reeds opmerkte: opvoeden is optrekken, en wie bereiken kan dat aan zijn voorbeeld anderen zich optrekken, werkt zelf dagelijks aan zijn eigen opvoeding en dringt niet op, maar wacht.

Wanneer duizenden zich niet meer interesseren voor de landspolitiek, doch enkel en alleen maar streven naar vervulling van eigen levensgenot, naar roem en eer, desnoods ten koste van het levensgeluk van anderen, dan is het bijkans zeker, dat deze mensen nooit in hun leven geleerd hebben te dienen. Dat zij wellicht van kind af aan gezien hebben, hoe hun opvoeders het leven leefden: zonder levensachtergrond, zonder diep besef van hun taak als persoonlijkheid in de gemeenschap. Dan is het zeer waarschijnlijk zo, dat deze mensen van hun jeugd af nooit geleerd hebben verantwoordelijkheid te dragen, zorg te hebben voor anderen.

Het vraagstuk van de staatsburgerlijke opvoeding zie ik allerminst als een onderwijsprobleem, als een kwestie van het al dan niet weten hoe een wet tot stand komt, onze volksvertegenwoordigers gekozen worden, of hoe gemeente, provincie en rijk bestuurd en geregeerd worden. Het hangt ten nauwste samen met de opvoeding in het gezin en het gezins-

leven zelf, omdat daar in menigvuldige vormen de levenshouding verworven kan worden, welke nodig is om later deel te nemen aan de organisatie van ons maatschappelijk leven. Dat daarbij van de schoolleeftijd af gestreefd moet worden naar het aanbrengen van de noodzakelijke kennis (en deze niet allereerst te zien als een weten, maar veel meer als een middel om dieper in de levensvragen van eigen leven en dat van ons volk en van de wereld te kunnen doordringen) behoeft geen betoog.

Wat ons allereerst bezig houden moet is ons gezin en ons gezinsleven. Niet de school, maar wij ouders, zijn verantwoordelijk voor de opvoeding van het kind en het ergste wat men ons kan aandoen is een aanval op ons gezinsleven. Het ergste wat we kinderen aandoen kunnen is ons onttrekken aan onze eerste plicht: hun opvoeding.

Het eerste geschiedt voortdurend en dikwijls met de beste bedoelingen door allen, die vaders en moeders uit hun gezin halen voor allerlei werk, dat overbodig zou zijn wanneer iedere vader en moeder zijn taak in het leven beseft. Het tweede geschiedt door allen, die de opvoeding van hun kinderen voor een groot gedeelte overlaten aan andere instanties om zelf naar hartelust te genieten van het leven.

Moelijkheden met kinderen

In een middagbijeenkomst van de Vrouwengroep Amsterdam sprak Mevrouw J. Masthoff-Vermaas over „Moelijkheden met kinderen”. Daar Mevrouw Masthoff tegelijk arts en juriste is en in deze laatste kwaliteit is gepromoveerd op een onderwerp betreffende kinderbescherming, kon zij na haar theoretische inleiding en historisch overzicht vele uiteenlopende praktische gevallen behandelen, waaruit o.a. bleek dat de moeilijkheden voor een groot deel uit het milieu voortkomen. Het oude strafstelsel wordt dan ook niet meer toegepast. Psychologisch inzicht en de overtuiging dat het kind als „mens in de groei” in de eerste plaats leiding behoeft, geven de doorslag bij de behandeling der moeilijkheden. Bij de bespreking van de melksanering, die aan de causerie van Mevr. Masthoff voorafging, deelde Mevrouw G. Wijsmuller-Meyer, ons vrouwelijk gemeenteraadslid, mede dat voor de plannen hiertoe nog geen vorm is gevonden waarmee de melkslijters zich konden verenigen. Het aanwijzen van leden die eventueel zitting kunnen nemen in de prijzen-commissie, stultte af op de mening, door enkele aanwezigen geuit, dat wij in principe tegen de instelling van prijzen-commissies zijn, waarna in deze geest een motie werd opgesteld en aangenomen. Voor Maandagavond 18 December staat op het programma een causerie van Mej. A. C. Schippers over De Nationale Vrouwenraad met haar internationale verbindingen. Bijzonderheden zullen nog worden bekend gemaakt.

LEESTAFEL

„Onderdrukking en Verzet”, Nederland in Oorlogstijd, afl. 23. Uity. Van Loghum Slaterus en Meulenhoff.

Deze aflevering — waarmede tevens het derde deel van dit standaardwerk begint — brengt de Kroniek der Jodenvervolging. Zij is geschreven door mr. Abel J. Herzberg, en kon moeilijk aan bekwaamere hand zijn toevertrouwd.

Dat de schrijver méér dan een nuchtere kroniek van dit meest tragische deel onzer oorlogsellende zou geven, was te verwachten. Zijn werk is uitgedijld tot een psychologische analyse van het (latente) antisemitisme dat in de „rassenleer” zijn misdadige verwezenlijking vond. Het is van dit gezichtspunt uit, dat mr. Herzberg het drama van de uitroeiing van het Nederlandse Jodendom dan verder beschrijft.

Deze drientwintigste aflevering is naar ons oordeel verreweg de belangrijkste van de tot dusver verschenene, juist omdat hier de problematiek principieel benaderd wordt.

Wij moeten de landbouw saneren!

ER HEBBEN VERSCHUIVINGEN OP 'T PLATTELAND PLAATS

In de Berichten van de Stichting Streekbelangen Oostelijk Gelderland troffen wij de rede aan, welke de voorzitter van de Vaste Commissie van de Rijksdienst voor het Nationale Plan (en dat is wel een hele mondvol), mr. J. Linthorst Homan, op 17 October te Doetinchem hield over „Verschuivingen op het Platteland”. Zij leek ons zo belangrijk, dat wij hier enkele delen overnemen. Immers, het bevolkingsvraagstuk, d.w.z. de voortdurende sterke bevolkingstoename in een reeds overbevolkt klein land, stelt het platteland tegenover toenemende moeilijkheden. Want waar zich thans veel mensen op weinig grond verdringen, komt het er op aan meer grond te krijgen, hetzij door landaanwinning, hetzij door een beter gebruik van het bestaande arsenaal. Maar deze beide mogelijkheden lossen het vraagstuk niet op. De overbevolking wordt zo knellend, dat de mensen op andere wijze en buiten de landbouw werk moeten zoeken. En wel in de industrie.

Uit de beschikbare gegevens is gebleken dat het gemeenschappelijke peil van landbouw en industrie op de duur het technische, sociale en zelfs sociaal-culturele peil van de arbeidende bevolking bepaalt. De industrie werkt voor de landbouw zoals de landbouw ook voor de industrie werkt — er is in elk opzicht wisselwerking. Over en weer, aldus de heer Linthorst Homan, zijn beide elkaars beste consument, waarbij een sterke koopkrachtige vraag van een grote industriële bevolking de zekere markt biedt voor de producten van land- en tuinbouw. Maar er is meer. Zij beïnvloeden elkaar door de handelsbalans, ook al wil ik niet verhalen, dat dit wel eens spanningen tussen beide geeft (gelijk b.v. juist nu in het verkeer met West-Duitsland), maar vooral is vandaag voor ons van belang, dat een hoogstaande industrie steeds goede nieuwe krachten kan gebruiken, en dat die krachten des te beter zijn wanneer zij afkomstig zijn van een landbouwapparaat, dat gewend is aan technisch en mechanisch werk.

rele beeld blijvend armer zijn, ook al omdat de kleine eigendom onmisbaar is in de Europese waarden.

2. doch aangezien het in de huidige situatie gaat om een totwaarde-brenging van alle sociale en economische waarden, moet ook het kleine bedrijf modern zijn. Dat dit met goede voorlichting en met de moderne techniek mogelijk is, wordt bewezen. Waar het niet mogelijk is, moeten wij niet bang zijn voor sanering.

3. wij moeten niet schrikken van een daling van ons agrarisch beroepspercentage, daar de Nederlandse bevolking blijft toenemen en de landbouw niet meer mensen kan opnemen dan er nu werken. Zelfs zal de Nederlandse landbouw nog mensen moeten afstaan, wil hij aan moderne eisen voldoen. Dat ons agrarisch percentage daalde beneden 20 % behoeft ons allerminst te verontrusten.

4. wij moeten alles doen om en door gedegen landbouwpolitiek, en door goede verzorging van de eisen van het landleven door openbare diensten en andere, culturele, daden, de zekerheid te hebben dat een sterke agrarische kern aanwezig blijft, opdat onze landbouw steeds sterker zal kunnen worden.”

Welke mogelijkheden moet men nu echter scheppen voor hen, die in de landbouw geen bestaan meer kunnen vinden?

In de eerste plaats: onderbrengen in de industrie. Nu hebben de cijfers aangetoond dat de arbeidsvoorziening in de landbouw gedurende de laatste jaren constant bleef: geen toename maar ook geen daling. Daarentegen steeg zij in de industrie in '49 met 50.000 man, in 1950 met 30.000 man. Men moet er zich dan ook op instellen, dat in 1952 ongeveer 350.000 man meer in de industrie werk moeten vinden dan in 1947. De bovenbedoelde constante in de landbouw betekent verder, dat uit de meeste agrarische gezinnen slechts één kind in de landbouw werk zal vinden.

Dan blijven er de vragen: kan de industrie zoveel mensen opnemen en waar moeten die nieuwe industrieën zich vestigen? Wat deze laatste vraag betreft, hier gaat het hoofdzakelijk tussen de voorstanders van grote industriële centra en de voorstanders van decentralisatie in streekcentra. Het schijnt dat deze

laatste thans de meeste aanhangers vinden.

„Zij willen,” aldus de heer Linthorst Homan, „dan een stuk verzorgingsindustrie en ambachtsindustrie aan de dorpen laten. Dat kan ook niet anders, want dit soort industrie groeit vaak uit het zeer kleine begin. En zij willen bepaalde zeer typische industrieën centraliseren, doch de nadruk voor de grote omvang der industrialisatie leggen op de streekkernen. Op die wijze zou naar hun mening dan het platteland gediend zijn — door geringe afstand van huis naar fabriek — zonder dat het karakter van het platteland onnodig wordt aangetast en onnodig veel landbouwgrond voor industrie wordt bestemd.”

Aldus een uittreksel uit deze belichting van levensvragen voor ons platteland, waaruit de belichter de volgende conclusie trok:

„Wij moeten de landbouw saneren, wil hij zijn positie in binnen- en buitenland hooghouden, wij moeten industrialiseren, wij moeten de emigratie bevorderen. Doch al deze problemen behoeven ons niet terneer te slaan, zolang wij in sterke samenwerking per streek, gewest en land, het besef kunnen krijgen dat er met vereende krachten wordt gewerkt en gezwraagd voor betere toekomst.”

IN EEN STRIJD OP LEVEN EN DOOD

Beroepsleger of langer dienen?

(Door onze militaire medewerker)

Generaal Kruls sprak in Amsterdam voor de Maatschappij voor Nijverheid en Handel. Hij wees in die rede op de gebiedende eis van een keuze tussen een beroepsleger of langer dienen door de dienstplichtigen.

Wel, dat is voor ingewijden niets nieuws. Maar vele niet-ingewijden zullen dit voor de eerste maal horen. Ondanks alle dure voorlichtingsdiensten.

Natuurlijk stellen de vele nieuwe wapens hogere eisen aan de geoefendheid. Natuurlijk wordt een tankbemanning niet in een ommezien volledig en vooral praktisch geoefend. Natuurlijk worden tegenwoordig veel hogere en vooral ook technische eisen aan officieren en kader gesteld.

Jaren vóór de 2e wereldoorlog heeft veldmaarschalk von Seeckt reeds gewaarschuwd: de moderne gemechaniseerde en gemotoriseerde oorlog eist eigenlijk een beroepsleger. De opleiding en voortdurende oefening wordt voor een militie-leger te veelomvattend, omdat men de dienstplichtigen niet lang genoeg onder de wapenen kan houden. Inmiddels zijn de eisen van de techniek en dus van de opleiding nog veel zwaarder en omvangrijker geworden. En dus...

Dus dient elk volk en elke regering goed te beseffen dat oorlogvoeren met onvoldoende opgeleide en onvoldoende geoefende soldaten, matrozen en vliegers doodslag op grote schaal betekent, omdat zeer zware nodeloze verliezen en bovendien nederlagen worden uitgelokt. Men herinnere zich de eerste weken en zelfs maanden van de Koreaanse oorlog aan Amerikaanse zijde.

Beroepslegers zijn praktisch onbetaalbaar. Derhalve is er geen andere keuze dan een langdurige en zelfs zeer langdurige dienstplicht. Want wij beleven een zeer kritieke tijd in heel West-Europa tegenover de voort-

durende dreiging van een zeer gevaarlijke en parate strijdmacht der Sovjets.

Generaal Kruls voorzag dan ook enige jaren „die wij maar zo goed mogelijk met de ogen dicht moesten zien door te komen”, een aanbeveling van de struisvogelmethode, die wij niet gelukkig achten. Het komt ons voor dat met het oog op de schandalig verwaarloosde defensie de ogen juist wijd geopend dienen te zijn en te blijven. Want generaal Kruls wees er óók op — en wij ontlenen dit aan de Tel. —

„de strijdmacht, die Nederland thans eigenlijk pas begint te bouwen, zal nauwelijks meer betekenis hebben dan „een aardig stuk speelgoed voor ministers en generaal” wanneer zij niet wortelt in het volk. Het heeft geen zin, wanneer damescomité's op het laatste moment bivakmutsen gaan breien en zoetgevooid spreken van „onze jongens”.

Hij vroeg dan ook groter medeleven onder alle lagen der bevolking en verklaarde dat het maatschappelijk peil van de reserve-officieren dalende is:

„er moeten meer jongelui uit de daarvoor in aanmerking komende milieus bereid zijn dit offer te brengen. Van de zijde der vakverenigingen zou ook aanzienlijk meer medewerking verleend moeten worden.”

Natuurlijk moet dit allemaal. Maar vroeg generaal Kruls die weleens af waarom die desiderata niet zijn vervuld?

Dit vindt zijn oorzaak in: gebrek

Mr. KRULS
...ziet, generaal.

aan vertrouwen in een leger, dat te veel generaals en hoofdofficieren en te weinig echte soldaten telt, teleurstelling en ontstemming over efficiency in alle takken van dienst, voortdurend tijd verknopen en nutteloos gelummel bij de opleiding, klachten van talloze reserve-officieren (o.a. doktoren, tandartsen e.d.) dat zij hun dringend nodig werk in de burgermaatschappij in de steek moeten laten om hun dagen te verdoen zonder voldoende dagtaak, en nog altoos een overal remmende, dure en schadelijke bureaucratie.

Ziet, generaal, talloze burgers beseffen volkomen dat „offers moeten worden gebracht”.

Zij zijn daartoe ook bereid doch dan is een eerste voorwaarde, dat de nodige efficiency voortdurend en met de grootste energie wordt betracht. Alleen dan kan er vertrouwen zijn, en deze is absoluut noodzakelijk voor het bereiken van offervaardigheid die nodig is wanneer een strijd op leven en dood dreigt.

LINTHORST HOMAN
...voor de kern...

1. „in de strijd om het wezen, om het karakter van het platteland van West-Europa, moeten wij vasthouden aan het voortbestaan van het niet zeer grote gezinsbedrijf. Met onze bevolkingsdichtheid kunnen wij het ons niet veroorloven, de kleine boerenbedrijven te missen. Zouden zij verdwijnen, dan zou ons volksbeeld en ons sociaal-cultu-

ONS BEGINSEL IN HET LICHT VAN DEZE TIJD

Niet slechts een wapen, doch mede een levenshouding

Vrijheid niet voor tweërlei uitleg vatbaar

De waarde van de geestelijke en economische vrijheid is niet altijd even duidelijk te onderkennen geweest, als in de tijd waarin wij op het ogenblik leven. Tussen de twee wereldoorlogen in, leefden wij in ons land ons rustig leventje en beschouwden wij het bezit van de vrijheid als iets vanzelfsprekends. Weliswaar rommelde het af en toe buiten onze grenzen, doch dat deerde ons niet, omdat het nog ver van de landspalen verwijderd bleef. De tweede wereldoorlog heeft ons wel op een zeer wrede wijze wakker geschud en de ontwikkeling die na afloop van deze strijd volgde, heeft er toe bijgedragen, dat aan onze rust en aan ons idealisme een flinke knauw is toegebracht.

Anderzijds hebben wij echter leren zien, van welk een grote betekenis deze geestelijke en economische vrijheid voor ons is. Tenslotte hebben wij moeten erkennen, dat het waarlijk vrij zijn een vraagstuk is geworden van „to be or not to be”. Het zou echter van weinig praktische zin getuigen, indien wij de mening zouden zijn toegedaan, dat die vrijheid zo maar in stand zou kunnen worden gehouden. Zeker niet in een tijd, waarin zij aan de scherpste aanvallen is blootgesteld. Zonder politieke machtsvorming is het te enen male uitgesloten de vrijheid te verdedigen. Het kan daarom van nut zijn te wijzen op de grote betekenis van de V.V.D. als politieke beweging, die zich tot taak heeft gesteld zowel de geestelijke als de economische vrijheid te beschermen en te verstevigen.

Het woord vrijheid is door de eeuwen heen op vele wijzen gebruikt en vooral ook misbruikt. Haar ware inhoud is echter niet voor tweërlei uitleg vatbaar. De vrijheid is er niet om in dienst te worden gesteld van een bepaalde groep of klasse. De vrijheid is er voor een ieder, onverschillig welke maatschappelijke positie hij bekleedt. Het is de kracht van de V.V.D. dat zij hierop met nadruk wijst en haar politieke program op dit streven heeft gebaseerd. Anders is het b.v. bij de socialisten, die ook de vrijheid prediken. Een vrijheid echter ten bate van een bepaalde groep en ten koste van hen, die niet tot deze groep behoren. De vrijheid bij de socialisten heeft altijd in het teken van de klassenstrijd gestaan. Zij willen slechts de vrijheid verschuiven en haar aanwenden om een bepaalde klasse te bevorreken. Doch een dergelijk streven mist de ware zuivere vrijheidsgedachte. Een dergelijk verschijnsel zien wij bij de kerkelijke partijen, die de vrijheid aan banden wensen te leggen, vaak ten eigen bate met miskennis van de verdraagzaamheid ten aanzien van het doen en laten van andersdenkenden.

Het behoeft wel geen uitvoerig betoog, dat een dergelijke uitleg van het begrip vrijheid nimmer algemeen kan zijn. De ware vrijheid is bedoeld voor ieder mens, waarbij het niet aldus moet zijn, dat aan de een grotere voorrechten worden toegekend dan aan de ander. De Volkspartij voor Vrijheid en Democratie stelt zich echter op het standpunt, dat de vrijheid niet is het privilege van een bepaalde groep of klasse. Daarom ook verwierpt zij de klassenstrijd en zoekt zij de weg te vinden, die er toe leidt, alle groepen gelijklijk van de vrij-

heid, zowel in geestelijke als in materiële zin te doen genieten. Een belangrijk streven is hierbij het zoeken naar de synthese tussen kapitaal en arbeid, het zoeken van een oprechte vorm van samenwerking tussen ondernemer en arbeider.

De vrijheid — en dat wordt maar al te vaak vergeten — is geen schat die ons maar zo in de schoot geworpen wordt. Wij zullen voor haar behoud en voor haar juiste verdeling moeten strijden en er offers voor moeten brengen. Dit kan moeilijk geschieden door aan de kant te blijven staan en de actieven de kas-

tanjes uit het vuur te laten halen. Het is ondoenlijk de vrijheid, die wij allen zo zeer begeren, te verdedigen en te behouden buiten het politieke partijverband. Daarom is aansluiting bij onze gelederen noodzakelijk. De strijd van de V.V.D. bepaalt zich niet slechts tot een guldentje meer of een guldentje minder. Deze strijd staat in het teken van de rechten van de vrije mens.

Zij die nog niet bij onze partij zijn aangesloten, doen goed zich hieromtrent eens ernstig te beraden. Zij dienen zich af te vragen, of zij niet steeds de zaak van de vrijheid hebben benadeeld door zich van de politieke strijd afzijdig te houden. En zij, die wel bij de V.V.D. zijn aangesloten, mogen zich wel eens bezinnen op de vraag, of zij in de partij voldoende activiteit hebben ontplooid of dat zij slechts lid op papier zijn gebleven. De moeilijke omstandigheden van deze dag vragen om een ernstige bezinning. Het gaat hierbij niet alleen om onze toekomst, maar ook om die van onze kinderen.

Meer dan ooit zullen wij het verdedigen van de vrijheid moeten zien als een levenshouding, zon-

menswaardig bestaan te behouden en der welke het onmogelijk is een op te bouwen. Het behoud van de vrijheid vraagt offers. Offers vooral in tijd. Dit offer kan echter nu nog worden gebracht. Achter het IJzeren Gordijn zuchten miljoenen, die zouden wensen dat zij nog in staat waren deze offers te brengen. Er zuchten tevens duizenden, die met het zelfverwijt hebben te kampen, dat zij vergaten hun aandeel bij te dragen, waardoor zij de weerstand van de vrijheidsgedachte in een belangrijke mate hebben gebroken.

Bij ons is het nog niet zover en wij hopen, dat het ook nooit zover komt. Doch deze ontwikkeling hebben wij voor het overgrote deel in eigen hand. Men neme dit alles niet te licht en breke met de slechte gewoonte zich te onttrekken aan de elementaire plichten, die op de staatsburger rusten. Het mag tenslotte niet zo zijn, dat wij wel profiteren van de rechten die de vrijheid ons verschafft, terwijl wij nalaten de plichten die er uit voortvloeien, na te komen.

Mogen wij deze overpeinzing besluiten met een Koninklijk woord dat zo treffend zegt: „Alleen falen wij, samen winnen wij”.

G. STEMPHER.

» Productiviteit moet omhoog «

Dr. Willem Drees zegt het ook

„De productiviteit moet omhoog”, een zin die we, vooral de laatste tijd, vele malen, komende uit vele monden en pennen, hebben kunnen horen en lezen. Waarom moet de productiviteit omhoog? En hoe? Wat helpt het ons Nederlanders en wat gebeurt er als die productiviteit nu eens niet naar boven gaat? Dat zijn zo ongeveer de vragen, die bij ons allemaal opkomen als het over dit vraagstuk gaat.

Het Parool meent ook, dat de productiviteit omhoog moet en daarom heeft het blad een rubriek geopend onder bovenstaand opschrift en met bovenstaande aanhef.

De eerste Nederlander, wien men naar zijn mening op dit gebied heeft gevraagd is de minister-president, dr. W. Drees, die — naar onze mening — enkele zeer behartigenswaardige dingen heeft gezegd. Voor de lezers van ons blad zijn die uitspraken op zichzelf weliswaar niets nieuws, maar het feit, dat zij uit de mond van een vooraanstaand socialist komen is wel iets bijzonders.

Zijne Excellentie merkte o.a. op, dat wij nog altijd buitenlandse hulp nodig hebben om het huidige economische peil te handhaven. Om ons te kunnen redden zonder Marshall-hulp, zullen we om te beginnen al méér moeten produceren. In verband met de snelle bevolkingstoename, achtte de minister-president onze taak veel moeilijker dan van andere landen. Onze consumptie stijgt dus ook sneller dan elders, zo vervolgde Z.E., en willen wij al die mensen werk geven, dan zullen wij veel moeten investeren. Investeren in een groter deel van het nationale inkomen dan elders, we moeten aan de arbeiders van de toekomst denken.

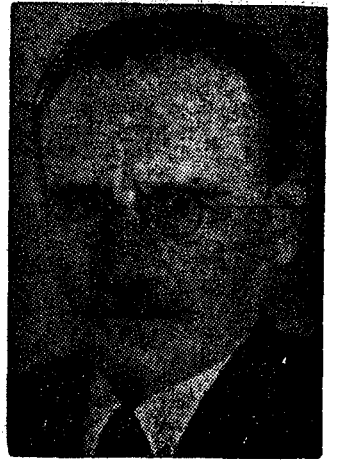
Op de vraag of er harder moet worden gewerkt, antwoordde de heer Drees, dat er in de eerste plaats doelmatiger moet worden gewerkt, en dat ook de arbeiders zelf in hun eigen belang zich zodanig moeten geven als zij in redelijkheid kunnen. Er is echter, als het om verhoging van de pro-

ductiviteit gaat, altijd een vrees, dat de werkloosheid er door wordt bevorderd. Men moet er de nadruk op leggen, dat op den duur juist de werkloosheid beter voorkomen kan worden, aangezien hogere productiviteitsuitgaven, zou men zich thans kunnen afvragen of ook de minister-president, door de praktijk daartoe gebracht, zich op zekere punten begint te distantiëren van de socialistische opvattingen. De hierboven geciteerde puntent lagere kostprijzen betekent en dus uitbreidingsmogelijkheden, aldus de minister, die even verder toegeeft, dat de nivellering, die door de loonpolitiek is ontstaan, natuurlijk nadelen heeft. Men mag, aldus schrijver, met nivellieren niet te ver gaan, er moet een prikkel blijven tot scholing.

Tenslotte geloofde de minister dat verlenging van de werktijden slechts in speciale gevallen zin zou hebben. Wel voelde hij voor meer werken in tarief en in ploegen. Tot zover de minister-president, dr. W. Drees.

Na de recente uitspraken van minister Liefstink in verband met de door Z.E. noodzakelijk en mogelijk geachte bezuiniging op de staatsuit het interview, dat dr. Drees een verslaggever van Het Parool toestond, getuigen van een werkelijkheidszin, welke bijna liberaal aandoet. Dat wij ons huidige economische peil niet zullen kunnen handhaven, wanneer de Marshall-hulp wegvalt en dat wij dan méér zullen moeten gaan produceren, is door ons in deze kolommen al eerder betoogd. Dit

geldt eveneens voor het feit, dat wij meer zullen moeten investeren, willen wij — met het oog op de snelle toename van onze bevolking — voor voldoende werkgelegenheid zorgen. Maar dan moet men, en tot deze uitspraak is dr. Drees nog niet gekomen, een gunstige sfeer scheppen

Dr. W. DREES
... ja ...

waarin het investeren wordt aangemoedigd in plaats van, zoals thans nog het geval is, wordt belemmerd.

Dat werkloosheid in de toekomst slechts kan worden voorkomen door hogere productiviteit, welke weer op haar beurt zal worden bevorderd door investeringen en doelmatiger (langer en harder?) werken, is onzerzijds ook al meer betoogd, evenals het feit, dat de nivellering, die door de huidige loonpolitiek is ontstaan, nadelen heeft (deze remt n.l. de productie) en dat er een prikkel moet blijven tot scholing (welke prikkel alleen door een hogere beloning kan worden bereikt).

Wij verheugen ons, dat dit alles nu eens van socialistische zijde, en nog wel op het hoogste niveau, is gezegd. Het ware te wensen, dat de opvattingen van dr. Drees in brede kring van de P.v.d.A. weerklank zou vinden.

WIE WERKEN MEE AAN DE NEDERLANDSE RAAD DER EUROPESE BEWEGING?

Voor degene, die niet op de hoogte is van opzet, doel en werkwijze van de Nederlandse Raad, zij gezegd, dat deze Raad 320 leden telt en is opgericht op 17 November 1948, met het doel werkzaam te zijn voor het tot stand komen ener Federatie van Europese landen ter verzekering van de vrede en veiligheid dier landen; ter handhaving van de vrijheden en rechten der Europese volken en van de bewoners dier landen, alsmede ter bevordering van de welvaart en sociale gerechtigheid voor allen in Europa, zoals is vastgelegd in Art. 2 der Statuten. Zij tracht dit te bereiken langs drie wegen: a. Coördinatie (één secretariaat voor alle samenstellende delen der Raad); b. Voorlichting ten behoeve van parlement, regering, pers en onder alle lagen der bevolking inzake plannen en resultaten der Europese Beweging in ons land en elders in Europa; opvoeding van elke burger tot Europees denken; c. Studiewerk te verrichten door deskundigen in b.v. studiegroepen inzake Europese vraagstukken.

De Raad is samengesteld uit acht onderdelen, n.l. 1. de Economische Liga voor Europese Samenwerking (Eles). Dit is een economische studiegroep, waarin o.a. zitting hebben werkgevers, vertegenwoordigers van vakcentrales en specialisten op economisch gebied. 2. de Beweging van Europese Federalisten (B.E.F.). Dit is de enige ledenwervende organisatie en speciaal belast met de propaganda. 3. De Nouvelles Equipes Internationales (N.E.I.), waarvan de nationale equipés in Nederland wordt gevormd door de Kath. Volks Partij. 4. De Nederlandse Studentenvereniging voor Wereld-rechtsorde. 5. De Nederlandse Jongeren Raad der Europese Beweging. Hierbij is ook de J.O.V.D. aangesloten. 6. Vertegenwoordigers van de grote politieke partijen. Drs. Korthals treedt op als vertegenwoordiger der V.V.D. en is een der vijf vice-voorzitters van de Raad. 7. De parlementaire groep voor federale vraagstukken. Deze groep is gevormd in 1948 door een vijftigtal eerste en tweede kamerleden met het doel vraagstukken, samenhangende met de Europese federatie te bestuderen. 8. de Contactgroep voor Vrouwen. Deze groep wil het contact zijn tussen de Nederlandse Vrouwenverenigingen en de Raad. Haar leden zijn vertegenwoordigsters van een vereniging of groep. Zo hebben hierin zitting voor het Nederlandse Vrouwen Comité (N.V.C.) de secretaresse Mej. Van Veen, voor de Nationale Vrouwenraad de waarnemende voorzitter Mej. A. C. Schippers, vervolgens van elk der Vrouwengroepen van de politieke partijen een vertegenwoordigster, verder van de groepen, die zich op internationaal terrein bewegen twee leden (één ervan is Mr. ten Broecke Hoekstra, een onzer Haagse gemeenteraadsleden) en een afgevaardigde van elk der samenstellende delen van de Raad.

De vrouwelijke parlementsleden, wier taak tevens ligt op internationaal terrein, behoren tot onze leden. Voor de V.V.D.'ers dus Mevr. J. Fortanier-de Wit. Om de groep niet te groot te maken zijn, waar mogelijk, verschillende vertegenwoordigingen in één persoon verenigd.

De Contactgroep tracht de werkwijze van de Raad te steunen op de wijze, die speciaal voor Vrouwen geschikt is, door in de bestaande Vrouwenverenigingen belangstelling te wekken voor de federale gedachte. Zij doet dit door publicaties in bestaande vrouwenbladen en door de verenigingen op te wekken leden van de Contactgroep voor haar te laten spreken.

De Raad wordt bestuurd door een uitvoerend Comité, bestaande uit 30 leden, afkomstig uit de acht samenstellende delen. In dit uitvoerend Comité hebben drie Vrouwen zitting, één voor de K.V.P., voor de C.H.U. en voor de V.V.D.; de laatste is tevens voorzitter van de Contactgroep.

De Raad geeft een courant uit: Nieuw-Europa, die eens per maand verschijnt. De redactie wordt gevormd door vakmensen van verschillende politieke richtingen. Onze richting is hierin vertegenwoordigd door Mevr. Haitsma Mulier-van Beusekom. Het uitvoerend Comité heeft commissies gevormd, een politieke en een culturele. Over 't werk dezer commissies vertel ik U een volgende keer iets.

A. J. P. Wibaut-van Gastel
Voorzitter Contactgroep v. Vrouwen.

IK DENK AAN DE STAATSKAS

Verleden week heeft Mevr. Stemler-Tjaden over dit onderwerp geschreven. Zelf ben ik volslagen leek op dit terrein, wat me natuurlijk niet belet (zo is de mens nu eenmaal) om er een opinie op na te houden. Die opinie wil ik hier graag weergeven, in de hoop op ophelderende meningen van anderen.

Bij het Voortgezet Lager Onderwijs, zo lazen wij, zullen de meisjes kooklessen ontvangen. Prachtig; niets tegen; alles voor. Maar wie moeten die lessen geven? Liefst de huishoudscholen, zegt Mevr. Stemler. In elk geval de kookleraresen, veronderstel ik.

Als ik het goed begrepen heb, is er echter op huishoudgebied maar één bevoegdheid tot lesgeven (gesplitst dan in koken, wasbehandeling, enz.). Dat wil zeggen, dat eenzelfde bevoegdheid vereist is, om op te leiden tot volslagen eerste krachten op dit terrein en zelfs tot de eigen collega's, als voor het geven van het primaire onderwijs.

Laten we de eerste taallessen geven door een doctor in de letteren?

Om de kinderen erwtensoeep en zuurkool te leren bereiden is toch niet iemand nodig, die doorkneet is in het maken van de zaligste taarten en de meest verfijnde schotels, een relatief dure kracht?

Ja, nu krijg ik het natuurlijk met de huishoudleraresen aan de stok, maar ik denk aan onze berooide staatskas, waaruit maar steeds méér salarissen betaald moeten worden.

We hebben lagere acten Tekenen, Frans en weet ik wat al meer. Waarom dan ook niet dat kookonderwijs enz. gesplitst in lager en middelbaar, met verschillende salariering?

J. H. S.

Het Hoofdbestuur heeft vergaderd

Zaterdagmorgen, 25 November, vergaderde het Hoofdbestuur te Utrecht.

Ingekomen waren brieven van de heren J. L. Pierson Azn. en Mr. W. Kok, dat zij tot hun spijt genoodzaakt zijn zich uit het Dagelijks Bestuur terug te trekken, de eerste wegens persoonlijke omstandigheden, de tweede wegens gezondheidsredenen.

Aan Mr. A. A. Land werd op zijn verzoek in verband met het aanvaarden van een functie in het bedrijfsleven per 1 December 1950 ontslag verleend als secretaris van de partij.

De datum van de jaarlijkse Algemene Vergadering in 1951 werd vastgesteld op Vrijdagavond 16 en Zaterdag 17 Maart. De voorlopige agenda werd opgemaakt.

Een uitvoerige gedachtenwisseling had plaats over de vraag, in hoeverre medewerking kan worden verleend aan het tot stand komen van bijzondere scholen, voorzover de wet hier toe niet verplicht. Het Hoofdbestuur was van mening, dat niet principiële maar zakelijke motieven hierbij de doorslag moeten geven. Aan de Vereniging van Staten- en Raadsleden zal worden verzocht deze vraag nader in haar midden aan een bespreking te onderwerpen.

Een verzoek van de V.A.R.A. om medewerking te verlenen aan een radio-debat voor haar microfoon over de vraag, of arbeidstijdverlenging onvermijdelijk of wenselijk is, werd afgewezen, omdat het Hoofdbestuur meende, dat, zolang het radiobestel zo geregeld is als thans en niet aan alle politieke partijen op basis van gelijkheid geregeld zendtijd ter beschikking gesteld wordt, onze partij alleen voor de microfoon kan komen, indien het de bestaande omroepverenigingen eens belieft ons daarvoor uit te nodigen, hetgeen alleen geschiedt op momenten en over onderwerpen, die zij, zoals thans ook de V.A.R.A., eenzijdig bepalen. Zolang deze onjuiste toestand gehandhaafd wordt, kan het Hoofdbestuur dergelijke uitnodigingen niet aanvaarden.

Gehandhaafd werd het standpunt van het Hoofdbestuur, dat onze geldmiddelen niet toelaten door de partij als zodanig subsidie te verlenen aan doeleinden, die, hoe sympathiek ook, niet rechtstreeks tot het terrein van haar werkzaamheden behoren.

De Partijraad heeft vergaderd

Zaterdagmiddag, 25 Nov., kwam de Partijraad te Utrecht bijeen ter bespreking van de vraag, op welke wijze de beste samenwerking tot stand kan komen tussen de partij, het Hoofdbestuur en de Kamerfracties.

Voorts werd ook van gedachten gewisseld op welke wijze de propaganda in de naaste toekomst het beste gevoerd zou kunnen worden. De vergadering droeg een huishoudelijk karakter en van verschillende zijden werden nuttige wenken gegeven, waarvan het Hoofdbestuur bij de verdere uitwerking van de plannen goed gebruik zal kunnen maken. De vergadering was druk bezocht en niet-tegenstaande de meningen aanvaankelijk nogal uiteen liepen, kwam men op verschillende punten vrijwel tot overeenstemming, terwijl over enkele andere punten het Hoofdbestuur zich nader zal beraden. De Partijraad zal veelvuldiger dan tot dusverre bijeenkomen ter versteviging van het contact in de partij en voorts zullen provinciegewijs vergaderingen worden belegd van de verschillende centra-

Mededeling van het Hoofdbestuur

Ter voldoening aan art. 41 lid 2 en art. 42 van het Algemeen Reglement, deelt het Hoofdbestuur mede, dat de Jaarlijkse Algemene Vergadering in het jaar 1951 zal worden gehouden op Vrijdagavond 16 en Zaterdag 17 Maart in het Gebouw voor Kunsten en Wetenschappen te Utrecht.

In deze vergadering zullen, na de openingsrede van de voorzitter, aan de orde komen de jaarverslagen van de secretaris en de penningmeester, de verkiezing van leden van het Hoofdbestuur, de bespreking van het beleid van de Kamerfracties, een wijziging van het reglement op de candidaatstelling voor leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal en de vaststelling van het Werkprogramma.

Afdelingen en centrales, die voorstellen wensen te doen tot wijziging of aanvulling van deze opgave, kunnen deze — vergezeld van een toelichting — vóór 24 December a.s. bij het Secretariaat inzenden (art. 42 lid 2 van het Algemeen Reglement).

Bij de verkiezing van leden van het Hoofdbestuur zal niet alleen voorzien moeten worden in de plaatsen, welke openvallen door periodieke aftreding, waarover in ons vorig nummer een mededeling is verschenen, doch ook in een tweetal tussentijdse vacatures in het Dagelijks Bestuur, ontstaan door ontslagneming van de penningmeester, de heer J. L. Pierson Azn., wegens persoonlijke omstandigheden en van het lid van het Dagelijks Bestuur, Mr. W. Kok, wegens gezondheidsredenen.

Van de periodiek aftredende leden van het Hoofdbestuur, die herkiesbaar zijn, is thans ook bericht ontvangen van de heren R. Th. J. le Cavalier te Amsterdam en L. Spaanderman te Hilversum, dat zij bereid zijn zich een herkiezing te laten welgevalen.

Overeenkomstig het bepaalde in art. 34 lid 2 van het Algemeen Reglement, kunnen kandidaten voor de vervulling van de hierboven genoemde vacatures vóór 1 Februari 1951 door de afdelingen aan het Algemeen Secretariaat worden opgegeven. Als candidaat worden slechts zij aangemerkt, die zich schriftelijk bereid hebben verklaard een candidatuur te aanvaarden.

De Secretaris:
Mr. J. RUTGERS.

les, tot welke vergaderingen ook de leden van de Staten-Generaal, de Provinciale Staten en de gemeenteraden, die lid zijn van onze partij, zullen worden uitgenodigd. Opvallend was de goede geest, waarin de discussies gevoerd werden, zoals de voorzitter in zijn slotwoord tot zijn vreugde mocht vaststellen.

Onze jongeren (I)

Het verheugt ons op deze plaats met enkele woorden melding te kunnen maken van de wel zeer geslaagde Algemene Jaarlijkse Vergadering, die onlangs te Amsterdam werd gehouden door de Jongeren Organisatie Vrijheid en Democratie (J.O.V.D.). Het was thans voor de tweede maal in haar nog jeugdig bestaan, dat de J.O.V.D. in een jaarlijks congres bijeenkwam.

Met genoegen hebben wij geconstateerd, dat het zelfvertrouwen en de bekwaamheid waarmee diverse problemen werden aangepakt in een aanzienlijke mate zijn toegenomen. De J.O.V.D.-ers hebben met dit congres een uitstekende indruk gemaakt en de reeds gekoesterde verwachtingen gesterkt, dat zij een actieve en enthousiaste groep vormen, die zich met de nodige ernst voorbereidt om in de toekomst met kennis van zaken de taak van de ouderen over te nemen. Er is op dit congres hard gewerkt en men mag zeggen, dat de J.O.V.D. zich thans wel definitief een belangrijke plaats heeft weten te verzekeren onder de jeugdorganisaties van de meest uiteenlopende aard. De aanwezigheid ten congresse van mr. Rutgers, de partij-secretaris van de V.V.D., werd door de jongeren op zeer hoge prijs gesteld, omdat hieruit opnieuw bleek, dat de betekenis van het belangrijke en moeilijke werk, dat door de jongeren wordt verricht, door de ouderen wordt onderkend en naar waarde wordt geschat. De vlam van de vrijheid door de ouderen ontstoken, vindt gelukkig talloze jonge handen om haar te beschermen en haar te laten voortbranden. Voorwaar een wetenschap, die ons oprecht kan verheugen.

Onze jongeren (II)

Dat de weg, die onze jongeren in de J.O.V.D. gaan bewandelen, een juiste en welgekozen is, blijkt o.m. uit het besluit van het J.O.V.D.-congres, om zijn hoofdbestuur op te dragen, de statuten in diervoege aan te vullen, dat duidelijker dan tot nog toe tot uiting komt, dat de organisatie haar werkzaamheden voornamelijk wil richten op de studie en verbreiding van liberale beginselen op staatkundig, maatschappelijk en cultureel terrein en dat zij niet zelfstandig wenst op te treden in de praktische politiek. Zij wil m.a.w. slechts zijn een leerschool, een organisatie, waarin het mogelijk is, dat de jongeren de economische en politieke vraagstukken grondig bestuderen, opdat men in de toekomst in staat zal zijn, zich als een geschoold staatsburger(es) in de praktische politiek te bewegen. Wij menen het aanwezig zijn van een dergelijke mentaliteit ten zeerste te kunnen toejuichen, omdat onze jongeren hiermee opnieuw en uitdrukkelijk de wens te kennen geven, niet verder te willen springen dan hun polsstok lang is. Vooral ook in psychologisch opzicht lijkt ons de door de J.O.V.D. uitgestippelde weg juist, omdat zij op deze wijze vele jongeren tot zich trekt, die er zich niet toe aangetrokken gevoelen en zich ook nog niet in staat achten, zich onmiddellijk met vraagstukken van praktische politiek bezig te houden. Moge het de J.O.V.D. gegeven zijn zeer vele Nederlandse jongeren in haar leerschool te verenigen, opdat de liberale beginselen in toenemende mate worden verbreid en uitgedragen.

Dwaas

De Nederlandse Maatschappij tot Redding van Drenkelingen heeft onlangs drie Zaandammers onderscheiden, omdat zij op 23 Februari j.l. een 7-jarige jongen van de verdrinkingsdood hebben gered. Het bijzondere van de huldiging was, zo lezen wij in het Algemeen Handelsblad, dat de dame, die het eerst te water sprong, niet is onderscheiden. Zij heeft het bewusteloze kind al zwemmende boven water gehouden, maar zij bleek niet in staat te zijn het aan de kant te brengen. Toen zij zag, dat een 18-jarige plaatsgenoot haar assistentie kwam verlenen, gaf zij het kind over. Andere mensen waren toen komen opdagen om het kind over te nemen en om de levensgeesten op te wekken. De redster, die toch het initiatief voor de redding had genomen en zeer grote inspanningen heeft verricht, voldeed niet aan artikel 32 van het reglement der maatschappij, waarin staat vermeld, dat ieder een onderscheiding krijgt, wanneer hij „meehelpt de levensgeesten op te wekken”. Het gevolg is geweest, dat de 18-jarige jongeman, die dus het kind had overgenomen van de redster, een zilveren draagmedaille kreeg, zomede een bedrag van f 75.—. De twee overige mensen, die niet in het water waren geweest, doch hadden geholpen om de levensgeesten op te wekken, kregen de bronzen medaille met getuigschrift benevens een bedrag van f 40.—. De redster kreeg niets. Wij kunnen niet anders zeggen, dan dat wij een dergelijk reglement volkomen dwaas vinden en nog dwazer de houding om zich op een dusdanige manier aan de formulering ervan vast te klampen, als in het onderhavige geval is geschied.

AFDELINGSSECRETARISSEN:

Onze administratie is gaarne bereid met U te spreken over de mogelijkheid van uitbreiding van onze lezerskring.

N.V. Lijm- en
Gelatinefabriek

„Delft”

Fabrieksmerk
TWEË TORENS

Tel. 106-363 — Delft

Voor
dagelijks
gebruik!

**DE JONG'S
CHOCOLADE**

**CHOCOLADE
HAGELSIJG.**

De eenige echte!

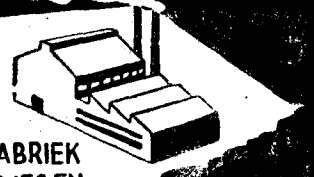
N.V. BOELE'S

Scheepswerven en Machinefabriek

BOLNES

Nieuwbouw en reparatie

**DAKEN -
VLOEREN**

N.V. BETON- & PLATENFABRIEK
%GEBRS. MYNLIFF NIMEGEN

TEL 20539

**DE ROTTERDAMSCH
DROOGDOK MIJ. N.V.**

N.V. Staalraadkabel- en Herculestouwfabriek

voorheen

J. C. DEN HAAN

GORINCHEM

INARCHITECTUUR — BOOMKWEKERIJEN

Ontwerpen
Aanleggen
Onderhouden

GIJSB. VURENS

Ringvaartweg 98 - Rotterdam (O.) • Tel. 22114

Er
zijn vele
soorten tarwe-
griesmeel. De beste
is verpakt door een der groot-
ste meelfabrieken van Nederland:
Wessanen. Een oude naam,
die een uitstekend product
garandeert.

**WESSANEN'S
VERPAKTE
LEVENSMIDDELEN**

**TARWE
GRIES
MEEL**

WESSANEN
WORMERVEER
INHOUD 500 GRAM

U eet er niet beter!

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Zaterdag 9 Dec. 1950 No. 138

DE QUADRATUUR
VAN DE CIRKEL ?

pag. 5

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

ANGSTIGE DAGEN

*Europa heeft een taak
in deze wereld*

De berichten aangaande het Koreaanse conflict zijn de laatste tien dagen wel uitermate somber geweest. Twee weken geleden begon MacArthur zijn groot offensief, waarvan hij zelf zo veel verwachtte, dat hij aan zijn optimisme uitdrukking gaf in de woorden: met Kerstmis thuis. Het is wel geheel anders gelopen, dan de uitspraak van de Amerikaanse generaal deed veronderstellen. Daarover wensen wij evenwel geen oordeel uit te spreken, zomin als over hetgeen thans te verwachten is. De vraag van oorlog of vrede wordt voor een zeer belangrijk deel bepaald door de krachtverhouding tussen de partijen. Als buitenstaander doet men verstandig daar maar niet in te treden.

Toch kunnen wij hetgeen zich thans afspeelt niet voorbijgaan. Daarvoor is de zaak te ernstig. Weder lopen wij langs de afgrond en een keer te meer worden wij er aan herinnert, dat het vreselijkste op elk ogenblik kan losbarsten. Wederom staan wij hier in West-Europa voor de vraag: „en wat hebben wij nu gedaan om zo krachtig mogelijk te zijn en om door onze kracht eventueel in staat te zijn een oorlog te voorkomen?”

Deze vraag stellende, zullen wij alweer geen ander antwoord kunnen geven dan dat er veel gepraat en weinig gehandeld is. Wij willen hiervan in deze ernstige ogenblikken niet meer zeggen. Laten wij alleen hopen, dat wij nog de gelegenheid zullen hebben om een behoorlijk verdedigingsapparaat op te bouwen.

Wanneer wij dit neerschrijven, willen wij tevens aan een bepaald punt aandacht schenken. Op het congres over de buitenlandse politiek, dat de Partij van de Arbeid deze dagen heeft gehouden, heeft de heer Vorrink gemeend een opmerking te moeten maken, die klaarheid vereist. De heer Vorrink betoogde — volgens het verslag in Het Vrije Volk — dat er „bij de burgerlijke partijen nog te veel lieden (zijn), die niet begrijpen dat er in de wereld twee bomen staan: aan de ene worden zij, de burgerlijken, en aan de andere worden wij, de socialisten, opgehangen”. Hierover willen wij, gezien de geweldige zaken, die thans aan de orde zijn, niet veel zeggen. Alleen vrezen wij, dat de heer Vorrink de mensen uit de „burgerlijke” groepen te weinig kent. Die weten waarlijk wel, dat de communisten zich in het bijzonder richten tegen hen, die niet tot de arbeidersklasse behoren.

Een andere opmerking van de heer Vorrink raakt een principiële kwestie. Volgens het verslag heeft de voorzitter van de Partij van de Arbeid ook gezegd: „Helaas begrijpt men in de bourgeoisie nog te weinig, dat de wil van de arbeidersklasse om haar levenspeil te handhaven aanvaard moet worden als een eis van gerechtigheid”.

Wij gaan er aan voorbij, dat de heer Vorrink het in deze dagen nodig acht het stokpaardje van de klassestrijd weer eens van stal te halen. „Bourgeoisie” en „arbeidersklasse” worden door hem tegenover elkaar gesteld, alsof wij nog in de 19e eeuw leefden en alsof wij niet een ontwikkeling hadden gekend, die bijvoorbeeld haar natuurlijke bekroning in de Stichting van de Arbeid heeft gevonden, een stichting tot welke oprichting

mede het initiatief is genomen door één der onzen, de huidige minister van Buitenlandse Zaken, mr. Stikker.

Maar afgezien hiervan. Wij kunnen de heer Vorrink geruststellen, dat bij ons althans volledig begrip bestaat voor het verlangen dat de arbeidersklasse haar levenspeil wenst te handhaven. Maar bij de heer Vorrink en de zijnen bestaat onvoldoende besef voor het feit, dat ook andere groepen gaarne het eenmaal bereikte levenspeil zouden willen handhaven. En ons bezwaar is, dat de socialisten aan het begrip arbeidersklasse maar een zeer beperkte betekenis toekennen en voorts ook nimmer besef tonen, dat duizenden zelfstandigen, die het waarlijk niet „beter” hebben dan vele in loondienst zijnden, vaak de lasten moeten dragen, die men aan anderen blijkbaar niet mede te dragen wil geven. Er is bij ons volledig begrip voor de wens om een eenmaal bereikt levenspeil te willen handhaven, maar wij weten, dat wanneer men bedreigd wordt op een wijze als thans het geval is, zeer grote offers gebracht moeten worden om in staat te zijn een behoorlijk verdedigingsapparaat op te bouwen. En niet door enkele groepen moeten die offers worden gebracht, maar door het gehele volk. Wij weten zeer wel, dat de opbouw van een verdediging weinig zin heeft wanneer men tegelijkertijd de omstandigheden voor de grote massa zo maakt, dat deze een bolsjewisering met zich brengen moet. Maar wij weten ook, dat men bij de opbouw van de defensie ook voor onoverkomelijke moeilijkheden staat wanneer men niet bereid is van ieder een offer te vragen en daarvan bepaalde groepen wil vrijstellen. Als de heer Vorrink dat wenst, dan zijn wij het daarmee niet eens.

Bij de strijd op Korea zijn wij van het begin af betrokken geweest. Ons land behoorde tot de eersten, die deelnamen aan de collectieve actie tegen de rechtsschenners. Wij hebben ons indertijd met het standpunt der Regering accoord verklaard en onder de huidige omstandigheden wensen wij aan deze accoordverklaring te herinneren. Wij weten, dat er waren, die de Veiligheidsraad hadden willen zeggen: „Ziet, gij hebt ons met betrekking tot Indonesië op zo uiterst onbevredigende manier behandeld, wij wensen nu ook buiten de moeilijkheden in Korea te blijven”. Dat standpunt mochten wij en konden wij niet innemen. Wij mochten het niet, omdat wij dan ontrouw zouden zijn aan één der grondbeginselen van de Organisatie der Verenigde Naties — het collectief optreden tegen een agressor —, wij konden het ook niet, omdat men de strijd in Korea niet los kan zien van de bedoelingen van de agressor om uiteindelijk de Westerse beschaving ten onder te brengen.

Het optreden van de strijdkrachten der Verenigde Naties in Korea is met wisselend resultaat gepaard gegaan. In den beginne zijn de verbonden troepen tot op een uiterst klein gebied teruggedrongen geweest, tot voor kort echter beheersten zij bijna het gehele schiereiland en nu is al weer sprake van een tweede Duinkerken. Zou dit laatste zich verwerkelijken, dan zou zulks voor het aanzien van het Westen een ontzaglijke klap zijn. Maar laten wij ons ook hier niet mee bezig houden. Wel moet een kwestie aan de orde worden gesteld die in dit verband van principiële betekenis is. Er zijn namelijk

merkwaardige berichten verschenen, die zouden doen vermoeden, dat bij verscheidene regeringen de mening heeft bestaan, dat MacArthur te ver is gegaan.

De Engelse minister van defensie Shinwell heeft verklaard, dat MacArthur verder was gegaan „dan het doel, dat, naar wij aannemen, aan de campagne in Korea was gesteld”. Weliswaar is hier weer een soort tegenspraak op gevolgd, maar de New York Times heeft bericht, dat minister Stikker de Amerikanen ook zou hebben doen weten terughoudend te staan ten opzichte van het laatste offensief van MacArthur. De Volkskrant van Woensdag vermeldde dit.

Men krijgt uit deze en andere berichten toch wel de indruk, dat verscheidene regeringen althans niet ingenomen zijn geweest met de laatste zet van MacArthur. Trouwens, de opmerkingen van Truman over de atoombom hebben ook nogal wat schrik doen ontstaan.

En dan doet zich onmiddellijk de vraag voor wat de invloed der West-Europese staten is geweest bij deze onderneming, die toch uitermate grote risico's in zich hield en houdt. In dit verband willen wij herinneren aan datgene wat wij in de afgelopen tijden met betrekking tot de noodzaak van Europese eenheid hebben gezegd en in het bijzonder willen wij aanhalen wat mr. Oud bij de jongste algemene beschouwingen daarover naar voren heeft gebracht. In de avondvergadering van 9 Nov. heeft de heer Oud o.m. gezegd:

„Die aaneensluiting van Europa zal bovendien een heilzaam tegenwicht kunnen vormen tegen een al te grote invloed van de Verenigde Staten van Amerika. Ik ben begonnen met te zeggen — en ik wil dit gaarne nogmaals onderstrepen —, dat ik grote sympathie heb voor de Verenigde Staten van Amerika en dat ik dankbaar ben voor hetgeen zij doen. Ik hoop, dat de samenwerking van het Westen met de Verenigde Staten blijvend zal zijn, maar ik geloof, dat een al te grote Amerikaanse hegemonie juist voor die samenwerking op de duur gevaarlijk kan blijken en dat het daarom noodzakelijk is, dat wij de Europese eenheid bevorderen. Daardoor kan Europa op de duur een factor van meer betekenis worden en kan waarschijnlijk de samenwerking beter worden bevorderd, dan wanneer een volstrekte Amerikaanse hegemonie blijft bestaan.”

Wij hebben de indruk, dat de zaken niet steeds zo worden gezien, maar het lijkt goed dit toch duidelijk te zeggen. De Amerikanen steunen ons op een wijze, die respect afdwingt, en wij kunnen niet buiten hun steun. Duidelijk is ook, dat onze grote belangen gelijk gericht zijn. Maar dit alles mag ons toch niet voorbij doen zien, dat wij in de wereld twee geweldige blokken hebben en dat Europa alleen iets in de melk te brokkelen kan hebben wanneer het als eenheid optreedt en niet een verzameling van landen is, die stuk voor stuk niet veel te zeggen kunnen hebben. En bedenken wij ook, dat voor een goede ontwikkeling in de wereld een eigen plaats van Europa nodig is, want de staatslieden van een verenigd Europa zullen invloed kunnen uitoefenen, omdat Europa als eenheid een macht representeert. En de wereld zal winst hebben wanneer Europa de daar aanwezige kennis en ervaring inzake het wereld-politieke gebeuren op goede wijze ter beschikking kan stellen. Laten wij ook goed beseffen, dat dit alles mede nodig is, omdat, al moge de strijd thans in Azië woeden, de ondergang van West-Europa toch het doel van de agressor blijft. K.

☆ parlementaire flitsen ☆

Economisch regeringsbeleid heeft onze instemming

Defensie: Minister s' Jacobs daden zullen wij afwachten

Kon de heer Den Hartog kort geleden mede namens zijn fractiegenoten in de Tweede Kamer verklaren, zich in de grote lijnen wel met het beleid van de minister van Landbouw te kunnen verenigen, dezelfde verzekering kon de heer Cornelissen de vorige week geven aan minister Van den Brink, bij de bespreking van diens begroting van Economische Zaken. De verzekering van de heer Cornelissen kon zelfs veel minder voorwaardelijk zijn dan die van zijn agrarische fractiegenoot, die immers, zoals wij in onze vorige Kroniek hebben aangetoond, toch nogal enige slagen om de arm moest houden en een aantal bedenkingen tegen de nadere uitwerking en tegen de wijze van uitvoering van de eenmaal vastgestelde richtlijnen voor het beleid moest aanvoeren. Met het economische beleid, zoals minister Van den Brink, in het kader van de algemene Regeringspolitiek, dat voert, kunnen wij ons, gezien de economische wereldverhoudingen van heden, inderdaad volgaarne verenigen. Hetgeen de heer Cornelissen bij deze begrotingsbehandeling naar voren bracht, was dan ook voor een belangrijk deel een ondersteuning van dit beleid en de „critische noot“ kon zich beperken tot het formuleren van een aantal verlangens op bepaalde onderdelen. Daarbij dient te worden opgemerkt, dat het hoofdstuk „Industrialisatie“ bij deze begroting niet werd behandeld. De over dit onderwerp door de minister ingediende industrialisatie-nota zal afzonderlijk worden besproken. Voor het vraagstuk der industrialisatie en van de werkgelegenheid is enige tijd geleden een commissie benoemd, waarvan drs. Korthals lid is. Men mag verwachten, dat deze belangrijke vraagstukken in het begin van het nieuwe jaar in de Kamer aan de orde zullen komen.

Wat de nagestreefde liberalisatie betreft stelde onze woordvoerder er prijs op te verklaren, dat hetgeen nagestreefd wordt onze instemming kan hebben. Wij kunnen alleen maar betreuren dat niet meer resultaten konden worden bereikt. De moeilijkheden, die worden opgeworpen, komen echter zeker niet in de eerste plaats van Nederlandse zijde en het zou voor onze industrie stellig van zeer grote waarde zijn, indien de bestaande bezwaren op korte termijn uit de weg konden worden geruimd. Er kan niet worden ontkend, dat liberalisatie ook een verzwaarde concurrentie tot gevolg kan hebben en dat bepaalde Nederlandse industrieën hier wellicht nadeel van zullen ondervinden. Dat zal dan echter als een offer in het landsbelang moeten worden aanvaard, teneinde het gestelde doel te bereiken.

Instemming kon de heer Cornelissen in het algemeen ook betuigen met het sedert de gebeurtenissen in Korea gevolgde prijzenbeleid. Een wijs en voorzichtig beleid, dat er op gericht is, in de eerste plaats te waken voor de belangen van de consumenten, maar waarbij tegelijk toch ernstig wordt rekening gehouden met de belangen van de onderscheidene „schakels“ in de handel. Een stringente prijscontrole, zoals wij die enige jaren geleden hebben gekend, zou in strijd zijn met de grotere vrijheid, welke men het bedrijfsleven inmiddels heeft toegekend en met de veel grotere ruimte op de goederenmarkt. Bovendien kan thans werd gesproken worden van grote kwaliteitsverschillen in de onderscheidene artikelen, waardoor ook weer meer prijsvariatie mogelijk is.

Terecht, zo zei de heer Cornelissen, neemt men er in handelskringen aanstoot aan, dat in bepaalde kringen de gedachte wordt gesuggereerd, dat men daar een zeker behagen zou scheppen in 't nodeloos opvoeren van de prijzen. Reeds de steeds toenemende concurrentie is een waarborg, dat zulks niet geschiedt en het minniem te noemen aantal processen-verbaal wegens prijsopdrijving is het beste bewijs voor de onjuistheid van deze beschuldiging.

Minder kon de heer Cornelissen het eens zijn met het standpunt van de minister, dat een regeling van het cadeaustelsel moet worden overgelaten aan de op te richten organen van de publiekrechtelijke bedrijfsor-

ganisatie. Dit betekent een zeer langdurig uitstel, aangezien deze organen er op het ogenblik nog in het geheel niet zijn en het, wanneer zij er eenmaal zijn, toch nog betwijfeld moet worden of deze geheel nieuw samengestelde colleges werkelijk binnen afzienbare tijd in staat zullen zijn zulk een bij uitstek moeilijke en veelzijdige materie als het cadeaustelsel te regelen. Het zou beter zijn, dat dit van de centrale overheid uitging.

En ogenblik vooruitlopende op de komende discussies over het ontwerp herziening van de Vestigingswet Kleinbedrijf, deelde de heer Cornelissen reeds nu mede, dat zijn fractie niets gevoelt voor het invoeren van het behoefte-element in een vestigingswet. Dit, zo voegde hij daaraan toe, niettegenstaande voor deze gedachte in woord en geschrift, ja,

zelfs in radio-uitzendingen, propaganda wordt gemaakt, alsof het inlassen van het behoefte-element in de wet de laatste strohalm is, waaraan de middenstand zich moet vastklampen, om te kunnen blijven bestaan. Evenmin, zo verklaarde hij, kunnen wij de noodregeling kinderbijslag kleine zelfstandigen toejuichen. Gaarne echter onderschreef hij de opvatting, dat de bestaande oude Vestigingswet Kleinbedrijf in verschillende branches verbetering had gebracht.

Volgens bepleitte onze woordvoerder nog een efficiënter wijze van behartiging van de middenstandsbelangen door 's ministers Departement. De leiding van het Economisch Instituut voor de Middenstand zou hij gaarne meer gelegd zien in handen van vertegenwoordigers van het bedrijfsleven. Anders dan tegen de verkoop van de kinderpostzegels, had de heer Cornelissen wel zekere bezwaren tegen de verkoop der kinderbriefkaarten, daar hiermede schade aan de boekhandel wordt toegebracht. Grote bezwaren had hij tegen de weigering aan de brandstoffenhandelaren om een prijsverhoging van 5 ct. per hl. of 50 cts. per ton toe te staan, ter tegemoetkoming in de meerdere bedrijfskosten ten gevolge van de loonsverhoging voor het personeel van deze handelaren, de stijging van de benzineprijs en van de te gebruiken emballage. Zoals bekend, bestaan voor de brandstoffen nog vastgestelde prijzen. Was dit niet het geval geweest, dan zouden de handelaren ook in deze branche de 5 pct. loonsverhoging wel in de verkooprijzen hebben mogen doorberekenen. Tenslotte riep de heer Cornelissen ook de medewerking van deze minister in om, te zamen met zijn ambtgenoot van Financiën, te bevorderen, dat de heffing van de Omzetbelasting binnen zo kort mogelijke tijd in een heffingdier belasting bij de bron wordt veranderd.

De Tweede Kamer nam de vorige week ook de begroting van Binnenlandse Zaken nog in behandeling.

Zij kwam daarmede echter toen nog niet gereed. De kwestie van de verhoogde „topsalarissen“ zou deze week worden behandeld. Wij laten deze gehele begroting nu dus maar voor onze volgende kroniek en richten thans onze blik naar de overzijde van het Binnenhof. Hier — in de Eerste Kamer — deed minister s' Jacob zijn parlementaire intrede. Deze viel (om het eens wat heel huiselijk te zeggen) nu niet bepaald met zijn neus in de boter. Hij kreeg, als nieuw opgetreden minister, maar ineens een begroting te verdedigen, aan welke voorbereiding hij, althans in deze functie, in het geheel niet had meegewerkt. Ondertussen: last van plankenkoorts had de nieuwe minister kennelijk niet in het minst. Hij sprak met een mate van robuuste zekerheid, welke bijna de indruk wekte, alsof hij al jaren aan het hoofd van deze Departementen stond. Laat ons hopen, dat dit een goed teken is voor de zo noodzakelijke bestuurskracht voor de verantwoordelijke bewindsman aan deze zo belangrijke ministeries!

Het was onderwijl een vreemde geschiedenis, dat bijna aan het einde van 1950 de begroting voor dat jaar nog moest worden behandeld en dan nog niet een nieuwe bewindsman. Uiteraard moest ook onze V.V.D.-woordvoerder, mr. Wendelaar hiermede in alle opzichten rekening houden. Hij begon dan ook met een vriendelijk woord van afscheid aan minister Schokking, voor wiens bijzonder aangename persoonlijkheid en niet te betwijfelen goede bedoelingen en grote werkkraft hij alle waardering had. Hij verbond daaraan een woord van welkom tot minister s' Jacob, tegen wiens optreden, naar de heer Wendelaar opmerkte, hier en daar in de pers bezwaren zijn gemaakt op grond van zijn al dan niet aanwezige politieke beginselen en zijn vroegere functie aan Financiën.

Terecht wees de heer Wendelaar erop, dat 's ministers vroegere functie bij Financiën hem ook wel van nut zou kunnen zijn. In ieder geval, zo kon hij vaststellen, heb ik in de Defensiecommissie reeds kunnen ervaren, welke goede voornemens de minister bezelen; daarmede moeten wij thans genoegen nemen, maar de minister begrijpt zelf wel, dat dit slechts eenmaal kan. Reeds het volgende jaar zal ook hij beoordeeld worden naar de mate, waarin hij erin geslaagd zal zijn, die voornemens in daden om te zetten.

Komend tot het eigenlijke defensiebeleid voor de naaste toekomst, zag de heer Wendelaar voor de minister een gunstige en een ongunstige factor. De gunstige is deze, dat vrijwel ieder, onder de druk der internationale omstandigheden, de noodzaak van grote offers voor de defensie erkent en dat de medewerking, waarop de minister dus wel mag rekenen, zelfs het karakter aanneemt van een aansporing tot groter activiteit. Tegenover deze gunstige factor staat een ongunstige: de meer dan bedroevende toestand van ons defensie-apparaat op dit ogenblik. Op de oorzaken daarvan wilde mr. Wendelaar nu niet diep meer ingaan. Van de vele factoren, welke tot het ontstaan van deze toestand hadden samengewerkt, bepaalde hij zich dus tot het noemen van de onvoldoende steun, welke minister Schokking van het Kabinet wist te veroveren, ten gevolge waarvan een aarzelend beleid aan de top ontstond. Een aarzelend beleid, met alle kwade gevolgen van dien, ten opzichte van de hogere legerleiding en het moreel bij het lagere kader. Het gaf ook: ordre, con-

Deze burger

heeft zijn heerlijk avondje vooral zo heerlijk gevonden door dat kleine jongetje, dat zo helemaal geestdriftig alle heerlijkheid van 't grote mysterie onderging; een jongetje van drie jaar dat er eerst wat angstig, maar er later zeer gulhartig en er geen ogenblik wantrouwig tegenover stond. Een kleine knaap, die alles helemaal aanvaardde toen hij persoonlijk eenmaal de goedheilig man in die grote winkel had bezocht. „Bej jji nou Wimpie?“, had Z.H. gezegd „en kijkerisan dat heb ik nou voor jou meegebracht uit Spanje.“

Nou, en toen was Wimpetje helemaal overtuigd. Eerst was hij heel schroomvallig geweest door die grote wortel in die kleine schoen bij de schoorsteen, die iedere morgen verdwenen was, met een marsepeintje of een dingetje er voor in de plaats.

En het heerlijk avondje dat zowaar tot half negen mocht duren, was helemaal prachtig geweest, door telkens die deurbel en dat er dan weer wat werd binnen gebracht.

De argeloosheid en de ongebondenheid van die kleinekereltjes vreugde op 't heerlijk avondje waren de heerlijkheid van het avondje voor deze burger; daar haalde zij 'n nieuwe das en alle letterbanket bij de thee niet bij.

Hoe goed en zalig, dacht deze burger, zo helemaal te mogen geloven aan het sprookje.

Dat dan natuurlijk geen sprookje IS, want alle geloof maakt van alle sprookjes werkelijkheid en hoe zekerder ge denkt dat dit de waarheid en niets dan de waarheid is, hoe werkelijker de droom werkelijkheid is.

Konden wij zo zeker zijn van elke zaak die ons ter harte gaat — hoe zekerder zou die zaak dan ook zijn.

Tussen alle tantes en ooms om de appelflapjes vergaard, temidden van alle babbelaarigheid en leukigheid van zo'n familieavondje, heb ik mijn ogen en mijn hart niet van dat Wimpje af gehad.

Ik ben er gelukkig mee geweest.

Welk een les was z'n overgave aan de werkelijkheid-van-het-wonder voor

DEZE BURGER.

Voorwaarts langs Straatsburg

Op 23 November heeft Straatsburg de bevrijding herdacht. De bevrijding door Generaal Leclercq, die in zijn boek geschreven heeft, dat de spits van de Straatsburgse kathedraal gedurende vier jaren de obsessie was geweest van allen, die verlangden naar de vrede en de vrijheid van Straatsburg.

In datzelfde Straatsburg heeft de herfstzitting plaats gehad van de Assemblée van de Raad van Europa. De herfstzitting, die op de laatste avond gemarkeerd werd door een fakkeloptocht van duizenden jongeren, studenten uit vele landen van Europa, gekomen om te getuigen voor de samenwerking, voor de saamhorigheid in Europa. Die laatste dag was tevens de belangrijkste dag voor allen, die geloven in de ontwikkeling van de Europese gedachte, die er van overtuigd zijn, dat saamhorigheid en goede wil tussen de volkeren van Europa onderling kan leiden tot die Europese saamhorigheid, nodig om tot het voorwaarts gaan te komen. Wij hebben weer gedurende een achttal dagen de vergaderingen van de Assemblée te Straatsburg meegemaakt en wij zijn er van overtuigd, dat de groei van de Europese gedachte een feit is. Wellicht anders en langzamer dan de felste voorstanders van de federalistische idee hebben gedacht en gehoopt, maar toch onmiskenbaar. Wij gingen er met een zekere bezorgdheid naar toe, maar wij zijn er vandaan gekomen met hoop in het hart en vertrouwen in de toekomst. Niet ineens zal het gaan, maar zoals de voorzitter van de Assemblée in zijn slotwoord zeide, de beste Europeanen zijn niet zij, die denken dat vandaag op morgen Europa, de Europese geest gemaakt zal zijn. Maar wel is het zo, dat de toekomst hoop biedt en dat de groei zichtbaar is. Temidden van een tijd vol zorgen, vol spanningen, is het toch goed zo iets te constateren. Het geeft nieuw voedsel aan de innerlijke zekerheid, aan de overtuiging dat de krachten van het goede ten langen leste zullen overwinnen. Over hoe lange tijd?, zal wellicht een ongeduldig iemand vragen. Dat weten wij niet, dat weet niemand. Het voornaamste is het vertrouwen, is de zekerheid, is de rust, waarmede moeilijkheden, die deze Europese eenwording op haar weg zal ontmoeten, overwonnen worden. Omdat wij weten, dat er voorwaarts gegaan kan worden langs de weg, die Straatsburg ons wijst.

D.

Onveilig verkeer

Zeer onlangs heeft mr. Timmenga, de vroegere advocaat-fiscaal van het Bijzonder Gerechtshof, in een proces de vraag besproken of het wel verantwoord is, dat de Nederlandse Justitie gebruik maakt van de bloedproef, wanneer zij meent met onder alcohol verkerende auto- of motorbestuurders te doen te hebben. Mr. Timmenga acht de bloedproef in strijd met letter en geest van de strafwet. Art. 29 verbiedt immers dat de verhoerende autoriteit verklaringen van een verdachte verkrijgt, wanneer zij niet in vrijheid worden gegeven. Tijdens een vooronderzoek, aldus mr. Timmenga, mag dus geen druk of dwang worden uitgeoefend. Tenslotte trok deze advocaat hierbij een vergelijking met de processen achter het IJzeren Gordijn, waarover elk weldenkend mens schande spreekt. Ongetwijfeld kan men het met mr. Timmenga eens zijn, dat hier de menselijke vrijheid in het spel is.

Een andere vraag is echter, of deze menselijke vrijheid in gegeven omstandigheden niet een aanslag kan betekenen op de menselijke vrijheid van anderen. Hij die alcohol drinkt en daarna achter het stuur van een voertuig gaat zitten, kan een groot gevaar voor zijn medemens betekenen. Wij zeggen nadrukkelijk: k à n. Ongetwijfeld zijn het de sterken, die dit zonder gevaar kunnen doen. Maar daartegenover staan de vele zwakken. Het is in deze juist, dat de sterken hier het voorbeeld geven om de zwakken te beschermen. Daarom blijven wij pleiten voor een absoluut verbod van het gebruik van alcohol bij het besturen van een voertuig. Laat hier het parool: „de sterken voor de zwakken” ingang vinden. Het gaat hier om de bescherming van onschuldige en vaak weerloze burgers, die al wandelend of fietsend het slachtoffer worden van overmatig alcoholgebruik. Wij laten hier het vraagstuk van de geheelonthouding hier volledig buiten beschouwing. De praktijk heeft echter bewezen, dat het gebruik van alcohol vlak voor het besturen van een voertuig in vele gevallen funest kan zijn. Een absoluut verbod tijdens het rijden, zou het vraagstuk van het al dan niet toepassen van de bloedproef in elk geval geheel overbodig maken.

Loonpolitiek (I)

Naar aanleiding van een hoofdartikel in „The Times” over de loonpolitiek, schrijft John Brown, oud-secretaris-generaal van de Federatie van arbeiders in de ijzer- en staalindustrie, een belangwekkend ingezonden stuk in dit blad. Wij ontleen een en ander aan het Algemeen Handelsblad. Als vakverenigingsman kan hij niet ontkennen, dat collectieve arbeidsovereenkomsten, tot stand gekomen op de basis van een traditionele vijandigheid tegenover werkgevers, vaak een ongunstige invloed hebben op de lust van de arbeiders om zich in te spannen. De gemiddelde arbeider wordt niet aangezet tot individuele inspanning ter verhoging van de productie. Ter bereiking van een grotere productie per man en per uur zijn belangrijke verbeterde technologische methoden in de industrie ingevoerd, maar wanneer de gemeenschap in haar geheel en de loontrekker in het bijzonder de volle voordelen van de verbeterde techniek zullen hebben, is het noodzakelijk, dat iedere arbeider — niet alleen de meest productieve en de meest consciëntieuze — zich hier ten volle aan geeft. „Ik kan geen betere weg daartoe zien, dan een loonstelsel, dat de lonen verbindt aan de productie op een werkelijk billijke basis. Na een leven in dienst van de vakbeweging gaan mijn gedachten van het beginpunt van lonen op een gefixeerde basis — die wetenschappelijk moet worden vastgesteld — naar een aansporingssysteem van gedifferentieerde lonen, berekend met inachtneming van scholing, de aard van het werk, de eisen van het economisch beheer met betrekking tot de geschikte bezetting en ontwikkeling van vitale ondernemingen en diensten en de beweging van de groothandelsprijzen. Deze uitlatingen zijn van een oud-vakverenigingsleider even merkwaardig als verrassend. Er blijkt uit, dat ook in arbeiderskringen stemmen opgaan, die een te strak geleide loonpolitiek veroordelen. De verklaring van John Brown kan ook voor ons land van het grootste belang zijn.

Loonpolitiek (II)

De Britse oud-vakverenigingsleider John Brown heeft de in Engeland gevoerde loonpolitiek nog verder becritiseerd en o.m. het volgende verklaard: „Ik geloof, dat er voldoende kennis, ervaring en begrip omtrent het gehele ingewikkelde probleem is onder de verantwoordelijke vakverenigingsleiders om de gehele nationale loonpolitiek nieuw op te zetten. Een negatieve loonpolitiek dient tot niets. Kunnen wij in plaats van een looncontrole, niet de toepassing van een dergelijk dynamisch stelsel als ik heb aangegeven in overweging nemen?” Deze woorden moeten velen toch wel ernstig tot nadenken stemmen, temeer, omdat zij komen van een zijde, waarvan men dit niet zou hebben verwacht. Immers, de socialistische arbeiders hebben steeds onder aanvoering van hun leiders het stokpaardje van de geleide economie met veel enthousiasme bereden. Thans gaat men ook van deze zijde inzien, dat men met deze overdreven geleide economie niet ver komt. Integendeel! Men gaat beseffen, dat de altijd zo gehate „liberale” beginselen nog zo kwaad niet zijn en dat het in de praktijk blijkt, hoe noodzakelijk het is weer een beroep op haar te doen. Dit is van een zeer grote betekenis, omdat het een eerherstel betekent voor de liberale gedachte, in de ruimste zin van het woord.

Dwangbuis

Zou het de particuliere ondernemer in ons land vergaan, gelijk de heer Nederhorst, lid van de Tweede Kamer, van de Partij van de Arbeid, onlangs in het parlement heeft gewenst, dan zou er van eigen initiatief en oorspronkelijkheid niet veel meer overblijven. De particuliere ondernemer zou een of meer toeziende voogden krijgen en met zijn vrijheid van handelen zou het spoedig zijn gedaan. De heer Nederhorst gaf n.l. als zijn mening te kennen, dat eigenlijk iedere particuliere ondernemer aan het einde van het boekjaar niet alleen een accountantsrapport zou moeten overleggen, maar ook een verklaring van een organisatie-bureau, dat de organisatie van het bedrijf op de juiste wijze is gevoerd. De parlementaire redacteur van het Algemeen Handelsblad sprak in dit verband zeer terecht van een commando-economie en verwees daarbij naar de methoden achter het ijzeren gordijn. Waarlijk, veel verschil kan men tussen de door de heer Nederhorst gewenste politiek en die achter het ijzeren gordijn wordt gevoerd, niet zien.

De door de heer Nederhorst geuite gedachtengang gaat wel zeer mank aan eenzijdigheid. Immers, waarom ook nu het zwaartepunt weer gelegd op de zijde van de productiemiddelen en de organisatie daarvan? Waarom dan niet een onderzoek van een bureau, dat onderzoekt hoe het staat met de stand van de arbeidsproductiviteit, mentaliteit etc. van de werknemers? Het is de socialisten nu eenmaal niet mogelijk deze vraagstukken niet te bezien vanuit het standpunt der klassenstrijd, omdat zij deze visie te lang aan de arbeiders hebben opgedrongen. De juiste weg kan alleen en uitsluitend worden gevonden, indien men deze vraagstukken van beide zijden aanvat met de eerlijke en oprechte bedoeling om tot samenwerking te komen. Krijgen de socialisten het voor het zeggen (en zelfs de intellectuele socialisten) dan zal de maatschappij ten onder gaan door knechting van de ene klasse door de andere. Uitlatingen als door de heer Nederhorst gedaan, zijn buitengewoon gevaarlijk, omdat het in de praktijk brengen er van ons zou voeren in het voorportaal van het Kremlin.

Onbegrijpelijk

De socialistische partij in Duitsland blijft zich hardnekkig verzetten tegen de „voortdurende en ondraaglijke inmenging door de Westelijke geallieerden in de Duitse binnenlandse politiek”. Indien men deze zaken rustig bekijkt, kan men zich over een dergelijke houding alleen maar verbazen. Er blijkt duidelijk uit, hoe de internationale politiek van het socialisme volkomen is losgeslagen en hoe de solidariteit, waarover men steeds zo hoog heeft opgegeven, volkomen zoek is. Niet alleen de zo beroemde solidariteit is volkomen verdwenen, maar wat veel erger is, het nuchtere verstand. Terwijl het tevens de socialistische arbeidersleiders in de diverse landen zijn, die nu de wereld in grote spanning verkeert, trachten de dingen ruim te zien, de handen ineen te slaan en de verschillen met andersdenkenden te slechten, zijn het de Duitse socialisten, die het communisme in de kaart spelen door critiek te uiten op een bezetting, die, al moge zij dan een hinderlijke bezetting zijn, zich tot het uiterste inspant om de democratie in de wereld in het algemeen en in West-Europa in het bijzonder te handhaven. Het is met de eenheid van de socialistische buitenlandse politiek inderdaad treurig gesteld en het waren zowel Spaak als Vorrink, die resp. in Brussel en in Utrecht dit zeer onlangs nog hebben moeten erkennen. Zo blijft het socialisme als zodanig steeds gevaarlijk, omdat men er nimmer zeker van kan zijn of men het in alle omstandigheden als ware bondgenoot tegen het communisme zal kunnen vertrouwen.

DOE HET - DOE HET NU!

Vriendelijke lezers; talloze gerepareerden verkeren in diepe zorg en hoge nood.

Er is voor hen geen plaats in dit overbevolkte land. Velen zijn ondergebracht bij wildvreemde mensen. Velen vinden alleen maar plaats in afgelegen, kille kampen. Velen moesten hun schamele bezittingen verkopen om hun overtocht te kunnen betalen. Velen lijden gebrek en vrijwel allen hebben dringend behoefte aan allerhand GEBRUIKSARTIKELLEN en KLEDINGSTUKKEN.

Daarom: Laten wij allen afstaan wat wij maar kunnen missen. Maar bovenal WARME KLEDING.

Dat is onze plicht tegenover deze ongelukkige verschoppelingen, die harder dan een onzer de tekortkomingen van onze regeerders ondergaan.

Het Indo Europees Verbond roept ons allen op die plicht niet te verzaaken.

Welaan, lezers, laten wij dan ook zonder één uitzondering

aan die oproep gevolg geven. Alles is welkom: kinderkleding, dames- en herenkleding, kinderwagens, kinderspeelgoed, enz.

In het gebouw van het Indisch Europees Verbond (I.E.V.), Thomsonplein 16, Den Haag, wordt elke Woensdag het binnengekomene uitgezocht en verdeeld.

Vriendelijke lezers, kijkt allen Uw koffers en kasten eens na of ge niets missen kunt. En zend dat dan op aan bovenstaand adres.

Doe het — en doe het NU!

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Weekblad van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie

Voorzitter Redactie-comm.:
 Drs. H. A. Korthals.
 Redactie-secretaris: Mr. E. Elias.
 Adres: Spuistraat 274, ingang Raamsteeg, tel. 36325, A'dam.
 Administratie: Postbus 43, A'toort, tel. 5267.
 Abonnementprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 per jaar.
 Voor het zenden van abonnements- en advertentiegeden: Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie“ te Amersfoort.
 Losse nummers 15 cent.
 Voor advertenties wende men zich tot de administratie.

ALLERHANDE

POLITIE EN VERKEER

Zelden zullen er twee onderwerpen samenvoegen zijn, die zo zeer met elkaar verbonden zijn, die in relatie van de een tot de ander dermate elkander hebben beïnvloed, als bij verkeer en de politie. Verkeer zonder regeling door de politie is nauwelijks denkbaar, terwijl omgekeerd de politietaken, die onder zijn bemoeiing niet ook de zorg voor het verkeer begrijpt, wel zeer schromelijk te kort zou schieten.

(Het Verkeerstijdschrift)

HET EUROPESE LEGER

Aan het voorbeeld van het Europese leger valt dus aan de ene kant te demonstreren, dat de feiten om praktische redenen een echte integratie noodzakelijk maken; aan de andere kant is dit voorbeeld een sprekend bewijs voor de principiële noodzaak van een Europese eenwording. Wat wij vandaag met het leger beleven en gisteren met het plan Schuman hebben beleefd, toont alleen aan, dat men er met mooie woorden niet meer komt.

Daar staat tegenover, dat de gang van zaken te Rome aantoonde, dat bij de regeringen een schrijnende tegenstelling bestaat tussen bereidwillige woorden en tegenovergestelde daden. Het heeft geen enkele zin zich illusies te maken over iets, dat bereikt zou zijn. Het komt er op aan opnieuw door te zetten, tegen alle weerstanden in. Straatsburg en de volkeren hebben het woord!

(Nieuw-Europa)

HET VLAAMSE BOEK

Een verhoogde belangstelling voor het Vlaamse boek zou in Nederland zeker niet misplaatst zijn. De Vlaamse uitgever, die juist te Antwerpen een belangwekkende en geslaagde boekenbeurs hebben gehouden, zouden bij ons zeker een verhoogde afzet kunnen vinden mits zij rekening konden houden met de zo beperkte koopkracht van het Nederlandse lezende publiek en mits het gehalte der aangeboden boeken beantwoordt aan de Nederlandse smaak.

(Nieuwe Rotterdamse Courant)

INSTEMMING

Wij hebben het algemene verloop van de Straatsburgse vergadering met instemming gevolgd. Wie zich iets herinnert van wat wij de vorige maand schreven over „Europese vormen en Europese geest“ en nog de vorige week over „Europese federalisatie“, zal dit begrijpen. De Straatsburgse Assemblée is gelukkig zichzelf gebleven. Zij heeft stand gehouden tegenover haar „vijanden“ — wanneer wij zo mogen noemen hen, die ook van functionale decentralisatie, à la het plan-Schuman voor kolen en staal, afkerig zijn. De Assemblée heeft daarnaast de Europese gedachte en één-wording goddank weten te behoeden voor haar gevaarlijker te onstuimige vrienden — die, met voorbijgaan van iedere peiling van de Europese geest, de vorm van een perfecte Europese federatie op staande voet uit zo ongeveer het niet voortgebracht willen zien.

(De Volkskrant)

HET BOEK IS GOEDKOOP

Het boek is goedkoop... Dat de mensen elkander telkens weer in het gezicht slingeren hoe best het bier of hoe boos de borrel is, blijft beslist niet zonder uitwerking. De reclame-mannen houden niet voor niets van zulke bondige waarheden, waar weinig tegenin is te brengen zonder een stevige boom op te zetten, en voor mensen, die anderen ertoe willen bewegen om iets te doen of te laten is het vinden van deze korte kretten beslissend. Wij uitgever en boekhandelaren waren niet sterk in het verzinnen van onontkoombare waarheden, wij specialiseerden ons meer in het doen verschijnen van tot tranen toe ontroerende, wereldschokkende, ontzettend boeiende meesterwerken en begonnen alleen zo nu en dan gezamenlijk te roepen: „koop iedere maand minstens een boek“. Maar dit is heel wat minder sluw bedacht dan „het bier is weer best“, het is zo veel eenvoudiger en directer, het sluipt je bloed niet binnen als een dreinend verwijt, het maakt niet zo onomwonden duidelijk hoe in je onderbewustzijn de pijnlijke dwanggedachte had postgevat dat het bier juist zo bar slecht was.

(Nieuws van Singel 262)

TIJD EN VREDE

Ons volk tracht met de energie, die het nu eenmaal eigen is, zijn plaats in het Europese bestel, in het wereldbestel te vinden, ook onder totaal gewijzigde omstandigheden. Voorgestaan op deze weg, door een Koningin, die begrijpt, hoezeer de jongeren tasten en zoeken op de weg naar het goede, gesteund door een Prins der Nederlanden, die terecht onze beste ambassadeur alsook Neerlands voorlichter no. 1 is genoemd, zal ons volk, als ons de tijd en de vrede gelaten wordt, de weg vinden om tot het gewenste doel te komen.

(Het Lichtspoor)

DWAASHEID

In het proces tegen een aantal hoge r.k. geestelijken, dat thans in Praag gaande is, heeft een voormalige secretaris van de primaat van Tsjecho-Slowakije verklaard, dat deze primaat, mgr. Beran, na Februari 1948 met een plan heeft rondgelopen om Tsjecho-Slowakije met behulp van Nederlandse troepen te bevrijden. Het is wel volmaakt overbodig om zulke nonsens tegen te spreken. In 1948 had Nederland nog minder soldaten op de been dan nu en de materiële positie van onze krijgsmacht moest nog van de grond af worden opgebouwd. Voor acties in Tsjecho-Slowakije was het Nederlandse leger niet beter toegerust dan de politie van Amsterdam of Utrecht. Of iemand ter wereld het in zijn hoofd heeft gehaald over een bevrijdingsoorlog van Nederlandse troepen in Tsjecho-Slowakije te piekeren is niet eens aan twijfel onderhevig. Het is de grootste dwaasheid. Aan deze dwaasheid kan men de waarde van dergelijke processen afmeten.

(Het Vrije Volk)

SLECHTE VORMGEVING

Een poging om te verwerklijken het internationale karakter van de radio is de wekelijkse rubriek „De West-Europese Unie meldt zich“, indertijd begonnen door het Strijdkrachten-programma en nu voortgezet door de regeringsuitzendingen, waarvan echter de vormgeving ernstig te kort schiet. In plaats van boeiende en aantrekkelijke uitzendingen, waarvan de luisteraar ongemerkt iets opsteekt, zijn het herhaaldelijk droge redevoeringen of reportages, waaraan geen smaak of kleur te bekennen is.

(Algemeen Dagblad)

JUISTE VORM

In deze tijd van opbouw onzer strijdmiddelen in Atlantisch verband bestaat er meer dan ooit behoefte aan voorlichting over land-, zee- en luchtmacht. Voorlichting wil niet zeggen propaganda, doch een eerlijke weergave der feiten. Tegen dit soort voorlichting is van officiële zijde nogal eens gezondigd en we kunnen het dan ook niet anders dan gelukkig vinden, dat in dit opzicht het radioprogramma voor de Nederlandse Strijdkrachten sedert 15 October in handen is gelegd van de omroepverenigingen.

(Haagsche Post)

DENKEN IN JAREN

Oud, de kenner onzer parlementaire geschiedenis, is gewend, in jaren te denken.

(De Tijd)

NEDERLANDS GEESTESMERK

Uit de jaren voor de tweede wereldoorlog herinneren we ons een etalage van een der bekendste boekwinkels in Den Haag, die ons nog altijd is bijgebleven door de pakkende wijze, waarop de etalage was opgezet. Er was een grote bascule geplaatst, waarbij aan de ene kant op de schaal was gelegd een zeer dun boekje van prof. Huizinga „Neerlands Geestesmerk“ geheten, aan de andere kant het hele dikke boek „Mein Kampf“ van Hitler. En nu gebeurde niet, wat men normaal zou hebben verwacht, dat de schaal met het dikke boek omlaag ging. Neen, die bleef hoog in de lucht zweven. Maar juist dat dunne boekje met Neerlands Geestesmerk ging naar omlaag, omdat de geestelijke inhoud van dat boekje groter bleek te zijn.

(Het Lichtspoor)

OVERHEID EN CULTUUR

Het feit, dat de Nederlandse regering aan een groep Italiaanse opera-zangers slechts toestemming heeft verleend tot optreden in ons land onder voorwaarde, dat er geen voorstellingen of concerten worden gegeven in Amsterdam, Den Haag Rotterdam of Utrecht, heeft enige bevreemding gewekt. Deze beperking in vrijheid van optreden kan zeker als een unicum in de cultuurpolitiek van de overheid worden gekwalificeerd, hoewel de regering zeker gerechtigd is dergelijke voorwaarden te stellen. Overwegingen van sociaal-economische aard schijnen op dit besluit van invloed te zijn geweest.

(Algemeen Handelsblad)

WILLEM III EN WIJ

Stadhouder Willem II is zowel in principiële als in praktische zin vandaag bij uitstek actueel. De gevaren van zijn tijd zijn de gevaren van de onze, n.l. de gevaren van de totalitaire staat. De noodzakelijkheid van zijn tijd is de noodzakelijkheid van de onze, n.l. de vereniging van Europa.

(Trouw)

DEN HAAG ALS HOOFDSTAD

In een stad als Den Haag (hoofdstad van de provincie Zuid-Holland) heeft men in de praktijk van het dagelijkse leven weinig te maken met allerlei vraagstukken op het gebied van waterschappen en polders, ingelanden, hoogheemraden, dijklegers, grondwaterstanden, om er nu maar eens enkele op te noemen, waarmee de Staten zich bezighouden.

(Nieuwe Courant)

Is dat de quadratuur van de cirkel?

Katholicisme, Verdraagzaamheid en Democratie

Op 2 September vierde het r.k. Centrum voor Staatskundige Vorming zijn eerste lustrum met een congres, tot bijwoning waarvan onze redactie was uitgenodigd. De Secretaris van het rooms-katholieke Kerkgenootschap, Mr. Dr. J. J. Loeff en Prof. Dr. L. G. J. Verberne van de r.k. universiteit te Nijmegen wijdden daar hun redevoeringen aan het onderwerp, dat wij boven dit artikel als titel plaatsten en waarbij de lezer gelieve te bedenken, dat er aan het bovenvermelde toegevoegd was: „naar Nederlandse verhoudingen”. De rede van dr. Loeff behelsde een leerstellige beschouwing van het aan de orde gestelde probleem, terwijl in die van Prof. Verberne de historische aspecten ervan in het licht werden gesteld.

Bijwoning van dit congres bevestigde ons in de overtuiging, dat het Nederlandse rooms-katholicisme in het algemeen en de Kath. Volkspartij in het bijzonder in dit Centrum een zeer waardevolle instelling bezitten. Zijn publicaties leveren een rijkdom van studiemateriaal, dat voor de meningsvorming onder rooms-katholieken van grote betekenis is en waarvan hun politieke partij zeker een dankbaar gebruik zal maken. Zulk een studiecentrum kunnen wij onze rooms-katholieke landgenoten slechts benijden.

Dat wij aan de beide genoemde redevoeringen tot dusverre in ons blad geen aandacht wijdden, wil niet zeggen, dat wij ze niet met grote aandacht ten congresse hebben gevolgd. Integendeel Maar het kwam ons voor, dat vooral die van Dr. Loeff rustige overdenking vereiste dan na het enkele aanhoren ervan mogelijk was.

Nu wij ze als afzonderlijke uitgave van het Centrum in druk mochten ontvangen, komen wij er gaarne op terug.

Wat Prof. Verberne's rede betreft kunnen wij kort zijn, eenvoudig omdat wij ons met de strekking daarvan in grote lijnen konden verenigen. Zij was een, van grote belezenheid en kennis getuigende en met veel verve voorgedragen beschouwing over de typische Nederlandse verdraagzaamheid, die, hoe vaak geschonden ook, inderdaad tot de wezenstrekken onzer nationale geschiedenis behoort. Wanneer Prof. Verberne daarbij figuren oproept als Erasmus en Coornhert, Willem van Oranje en Hugo de Groot, v. Oldenbarnevelt en De Witt, Van Hogendorp en Thorbecke — welke laatste er in Verberne's beschouwing wel wat mager uitkomt! — dan roept hij daarmee gestalten op, waarop zich ook de liberaal en humanist bij voorkeur beroept, wanneer hij het liberalisme als typisch Nederlandse geestesstrooming verdedigt. Op onderdelen zouden wij kritiek op Prof. Verberne's beschouwing kunnen oefenen; deze kritiek zou echter de strekking van zijn betoog niet raken, al kunnen wij, uiteraard, zijn ingenomenheid met wat hij noemt de liquidatie van de macht van het burgerlijk liberalisme in 1917 moeilijk delen en al zijn wij overtuigd dat de verzwakking van het liberalisme als gevolg van de invoering van het algemeen kiesrecht op de duur voor ons volk als geheel geen winst doch een wezenlijk verlies betekent, dat als zodanig ook door de Katholieken nog wel eens zou kunnen worden betreurd.

Op de redevoering van Dr. Loeff zouden wij gaarne wat dieper ingaan dan in een weekblad als het onze mogelijk is. Noodgedwongen volstaan wij met enkele aantekeningen. De geleerde spreker, die het principiële aspect van het thema voor zijn rekening nam, zag zich al dadelijk voor de moeilijkheid geplaatst, dat hij het totaliteitsbeginsel van het rooms-katholicisme niet ontkennen kon. „De Katholieke Kerk, die het ernstig neemt met de zending haar door haar Goddelijke Stichter toevertrouwd, kan er niet van afzien het woord Gods op alle gebieden des levens tot gelding te brengen” — zo betoogt hij. En hij laat daaraan voorafgaan de uitspraak, dat ook de staatsgemeenschap verplicht is God te dienen wegens de door God zelf in de persoon van Jezus Christus geopenbaarde godsdienst. „Voor de Staat houdt dit in, dat hij zich in zijn wetten en instelling heeft te richten naar deze godsdienst. Welnu, de Katholiek leeft in de vaste overtuiging, dat deze geopenbaarde godsdienst zuiver en volledig alleen te vinden is in de Katholieke Kerk. Zouden de Katholieken het dus alleen voor het zeggen hebben en zouden zij niet te-

rugschrikken voor de consequente toepassing dezer leer, dan moet dit leiden tot onderdrukking van alle andere godsdiensten, of op zijn minst tot het scheppen van een uitzonderingspositie voor deze, waarin zij verstoeken blijven van de voordelen en diensten, welke de staatsgemeenschap aan haar burgers en hun instellingen verleent.”

Dr. Loeff erkent, dat het probleem, wanneer het zo door niet-Katholieken wordt gesteld, inderdaad zuiver en zo scherp mogelijk gesteld is.

Het is duidelijk, dat het bij deze stand van zaken moeilijk wordt, principeel aan te tonen dat desniettemin Katholicisme verdraagzaamheid involveert. En dat dus de spreker in de verleiding wordt gebracht, van het principiële over te gaan tot het opportunistische. Hij doet dat inderdaad, door de vraag op te werpen, of het hele probleem wel actueel mag heten, daar immers het „ons Katholieken enige moeite kost, het probleem op deze wijze gesteld voor 100 % ernstig te nemen”. Zij toch vragen zich af: valt er binnen afzienbare tijd, laten we zeggen binnen het tijdsbestek ener generatie, met de mogelijkheid ener katholieke meerderheid te rekenen?

Over „mogelijkheden” redeneren heeft voor de principiële vragen, waar het hier om gaat, geen betekenis. Ook echter als — gelijk wij met de spreker gaarne aannemen — onze katholieke landgenoten er in hun hart allen van overtuigd zijn, dat van een katholieke meerderheid in Nederland voor de grondwettelijke vrijheden niet het minste gevaar te duchten is, zegt dit ten principale nog weinig of niets. Bepalend is ten deze niet wat de welmenende Katholiek, „naar Nederlandse verhoudingen” in zijn hart aanneemt en wil, doch hetgeen de leer zijner Kerk inhoudt en van hem eist.

Zelfs de vraag, waar het volgens Dr. Loeff op aankomt, of de Katholieken onder alle omstandigheden verplicht zijn van hun positie gebruik te maken om het totaliteitsbeginsel, waarvan de Kerk uitgaat, door te voeren, is hier niet van groot belang. Het moge zo zijn, dat de katholieke theologen algemeen als beginsel aanvaarden, dat men een kwaad mag toelaten om een relatief groter kwaad te voorkomen, dit brengt ons niet uit de opportunistische sfeer. De casuïstiek, die hier dan optreedt, neemt zeker in de roomse praktijk een belangrijke plaats in, zij verandert niets aan het principe, dat verdraagzaamheid een kwaad — zij het een kleiner kwaad dan mogelijke gevolgen van onverdraagzaamheid — geacht wordt en zou slechts bevesti-

gen, dat de kerkleer principieel de verdraagzaamheid verwerpt. De overweging dat de staat als zelfstandige grootheid naast de Kerk zijn houding heeft te bepalen, waarbij hij vóór alles zijn bestaan, de rechtszekerheid en de orde en rust heeft te handhaven, wat casu quo de Staat tot verdraagzaamheid (tot op zekere hoogte?) zou kunnen nopen, brengt ons niet boven het opportunisme uit.

Dr. Loeff, wien wij voor zijn scherpzinnig betoog gaarne hulde brengen, moet voor ons gevoel zelf wel voortdurend het besef gehad hebben, dat hij toch tot een principiële uiteenzetting moest komen om zijn gehoor duidelijk te maken dat het rooms-katholicisme van binnen uit tot verdraagzaamheid noopt. Hij bouwt dit gedeelte van zijn betoog op de leer der „idéé gouvernementale”, welke hij omschrijft als het ideaal der gebondenheid, der orde, der gelijkgerichtheid om het ideaal der individuele vrijheid te redden. In het kort gezegd dus: vrijheid in gebondenheid. De vrijheid immers is gelegen tussen de uitersten: chaos en despotisme (wij citeren Dr. Loeff hier letterlijk).

Dit klinkt liberaal en Dr. Loeff moet toegeven, dat deze „idéé gouvernementale” eerst opgekomen is nadat het burgerlijk leven zich uit de kerkelijke sfeer had losgemaakt. Verdedigt hij een katholieke visie, het is er ene die de inwerking van allerlei na-middeleeuwse denkrichtingen klaarblijkelijk in sterke mate heeft ondergaan. Maar juist daarom dringt zich telkens weer de vraag op: wat leert de Roomse Kerk ten deze principieel?

Dat b.v. het canonieke recht verbiedt, iemand tegen zijn wil tot aanvaarding van het katholieke geloof te dwingen, was ons ook vóór wij Dr. Loeff's rede hoorden, niet onbekend. Maar dit is nog weer gans iets anders dan dat de katholieke leer de Staat tot verdraagzaamheid zou verplichten, casu quo van een roomse regering in een in meerderheid katholiek land zou eisen, dat zij zich waarlijk verdraagzaam tegenover de niet-katholieke minderheid zal betonen. En daaronder verstaan wij wel iets meer dan bijv. (tijdelijke?) continuering van subsidies uit de Staatskas aan niet-katholieke Kerken en onderwijsinstellingen.

Om niet misverstaan te worden: ook wij zijn overtuigd, dat een eventuele rooms-katholieke meerderheid in ons land niet aanstonds de burgerlijke vrijheden te niet zou doen die het liberalisme aan Nederland heeft geschonken. Politiek verantwoordelijkheidsgevoel, staatskundig inzicht en de ervaring, door rooms-katholieken in ons land in tientallen jaren opgedaan, dat inderdaad het belang van de Staat verdraagzaamheid in een land met gemengde bevolking vereist, vormen met elkander ook voor ons gevoel voldoende waarborg, dat een eventuele roomse meerderheid een zekere gematigdheid zou betrachten. Maar alweer: principieel is dit alles niet. Zelfs waar de geleerde spreker aan het slot van zijn betoog de onverdraagzaamheid in Zuidelijke landen verklaart uit het spontane en impulsieve temperament der Zuidelijke volken, valt hij weer geheel op het opportunistische accidentele en subjectieve terug, terwijl de vraag waarom het hier gaat een principiële, objectieve beantwoording vergt.

Moesten wij tot een conclusie komen, we zouden, ook na lezing van Dr. Loeff's rede, die conclusie formuleren met de bewoordingen, waarin een rooms-katholieke toehoorder ten congresse zijn indruk aan een geloofsgenoot kenbaar maakte: als ik Protestant was, dan zou ik na

deze rede nog niet zo heel erg gerust zijn.

Wat intussen niet zeggen wil, dat wij ons ongerust gevoelen, al hadden wij nu juist zo gaarne uit rooms-katholieke mond de principiële verzekering vernomen: de verdraagzaamheid is in Nederland gegarandeerd, zelfs als het rooms-katholicisme hier de meerderheid verkreeg. Niet een meerderheid van enkele procenten, maar de meerderheid, — omdat Rome verdraagzaam is krachtens wezen en beginsel.

Of is dat zoeken naar de kwadratuur van de cirkel?

G. A. DE RIDDER

Productiviteit en Productieverhoging

Een fabrikant schrijft ons:

Als lezer van Uw blad wilde ik gaarne iets meedelen over onze ervaring op het gebied van arbeidsproductiviteit en productieverhoging, gezien het vele dat over dat onderwerp de laatste tijd gezegd en geschreven wordt, in het bijzonder door de Regering. Wij werken bijna uitsluitend met vrouwelijk personeel van 14 tot 24 jaar. De productiviteit was voorzover wij kunnen beoordelen niet bijzonder hoog, noch bijzonder laag. Een jaar geleden zijn wij er toe over gegaan de tarieven te doen „meten”, waarbij bleek dat de productiviteit lag op een peil van ca 65 % van hetgeen bij wat men noemt „flink doorwerken” mogelijk werd geacht. De lonen waren zeer behoorlijk. Het was de meisjes bekend, dat zij bij hogere productie méér zouden kunnen verdienen, doch daarvoor bestond geen belangstelling, wat hierover van de zijde der bedrijfsleiding ook gezegd werd. Na ruim 6 maanden zijn wij er toen toe overgegaan variabele loonbases in te voeren, d.w.z. dat bij zeer lage productie een basisloon werd betaald ternauwernood gelijk aan het in het C.A.O. genoemde minimum, bij een bepaalde meerprestatie een hoger basisloon (uurloon), bij nog grotere prestatie nog een hoger basisloon en ten slotte een hoogste schaal. Deze laatste schaal bracht het personeel ca 3 tot 4 gulden meer loon per week. Dat de mogelijkheid voor een ieder om deze hoogste prestatie te behalen, aanwezig was, hadden wij ons personeel duidelijk aangetoond.

Welke verdienste-mogelijkheden er bestonden, hebben wij aan de ouders van ieder der meisjes per brief medegedeeld, onder het noemen van de prestaties welke tot dan werden verricht, en welke het betreffende meisje getoond had, te kunnen verrichten. De prestatie is toen in 4 weken tijd met 50 % toegenomen.

BOLNES

Dieselmotoren

25—1400 P.K.

N.V. Machinefabriek
„Bolnes”
v.h. J. H. v. Cappellen
te Bolnes

HEKSENJACHT . . .

ook hier . . .

(Ingezonden)

Mijne Heren,

Op blz. 6 van het nummer van 2 Dec. '50 schrijft Uw medewerker over de heksenjacht in Amerika. Daarbij schrijft hij: „Ook de staat — in Amerika dan — maakt soms gebruik van ontoelaatbare middelen. Zo komt het voor, dat aan de verdachten bij de procedure ter verwijdering uit hun betrekking het belastende materiaal niet wordt medegedeeld, zodat zij zich niet kunnen verdedigen. De F.B.I. verschanst zich dan achter het argument dat haar inlichtingenapparaat in gevaar komt.”

Het spijt mij wel, maar dat gebeurt niet alleen in Amerika maar ook bij ons.

De regering kan zonder opgave van redenen een ambtenaar verwijderen ook op andere gronden dan de gewone, die het rijksambtenarenreglement vermeldt, zoals ongeschiktheid voor het ambt of reorganisatie van de dienst. Men leest hierin algemeen een bevoegdheid van de regering om zonder controle van enig ander orgaan, met name van de rechter, een ambtenaar, die zij nu eenmaal niet langer hebben wil, te ontslaan. De rechter mag dus de grond van het ontslag niet beoordelen, maar hij zou toch nog wel in de wijze waarop of omstandigheden waaronder de regering van deze bevoegdheid gebruik maakt, schending van een geschreven rechtsnorm kunnen zien of het gebruik maken van een bevoegdheid voor een ander doel, dan waarvoor die bevoegdheid gegeven is. De wijze waarop en de omstandigheden waaronder het ontslag is gegeven blijkt uit de stukken en als dat nog niet voldoende is, uit de inlichtingen, die de partijen geven moeten op de vragen van de rechter.

Tot '36 moesten alle stukken worden overgelegd en antwoord worden gegeven op alle vragen. In dat jaar echter is er ook ten onzent 'n heksenjacht geweest en wel tegen de N.S.B.'ers. Er zijn toen allerlei maatregelen genomen, die precies niets geholpen hebben, zoals proefondervindelijk gebleken is in '40-'45, maar waardoor wel verscheiden paarden van Troje in de wetgeving zijn binnengehaald, waar wij alleen maar naarheid van kunnen beleven. Er is toen bepaald, dat stukken mogen worden achtergehouden en inlichtingen aan de rechter mogen worden geweigerd, als het openbaar belang zulks bepaaldelijk vordert.

In een proces nu, waar het gaat over ontslag van een ambtenaar op

grond van bovenvermelde bepaling, ontslag dus op een andere dan de gewone gronden, mag de rechter de grond van 't ontslag niet beoordelen, terwijl de wijze waarop en de omstandigheden waaronder het ontslag is verleend, aan de rechter onthouden kan worden, doordat de regering zich beroept op het algemeen belang om alle stukken achter te houden en alle inlichtingen te weigeren, zelfs in een zitting met gesloten deuren. Wat er van het proces terecht komt, als de rechter niets weten mag, is wel duidelijk.

Het verschil met de door Uw medewerker gesignaleerde Amerikaanse praktijk is dus nihil, alleen komt het bij ons veel minder vaak voor en is het dus veel minder bekend, echter even onbevredigend.

Hoogachtend,
(Mr.) J. H. WILLEMS.
's Gravenhage.

„Een vals licht”

(Ingezonden)

Geachte Redactie,

In Uw geacht blad van 2 December (p. 12) komt onder het opschrift „Dwaas” een artikelje voor, dat een vals licht werpt op de werking der Maatschappij tot Redding van Drenkelingen. Ik hoop, mijnheer de Redacteur, dat U mij gelegenheid wilt geven, het daarin besproken geval toe te lichten, waarvoor ik U bij voorbaat mijn dank betuig.

De Maatschappij tot Redding van Drenkelingen werd in 1767 gesticht met het doel een einde trachten te maken aan het toepassen van ondoelmatige middelen tot het opwekken der levensgeesten van schijnzodendrenkelingen. Allereerst werd grote bekendheid aan betere middelen daartoe gegeven. Bovendien werden premies uitgelooft aan hem of haar, die met goed gevolg deze middelen had toegepast. In door een reglement vastgelegde voorwaarden tot verkrijging van een premie is sedert 1767 geen principiële verandering gekomen. Op grond van de bepalingen in dit reglement komt het inderdaad wel eens voor, dat iemand, die een drenkeling op het droge brengt, door de Maatschappij niet bekroond wordt, terwijl hij, (of zij), die de levensgeesten van dezelfde drenkeling heeft opgewekt indien deze schijnzodood aan wal wordt gebracht, wel een bekroning ontvangt.

Terloops zij hierbij nog opgemerkt, dat het reglement tegenwoordig ook van toepassing is bij het opwekken der levensgeesten van schijnzodenden na verstikking (o.a. door kolen-

damp, na electrocutie, enz.) ook al zou de naam der maatschappij dat niet doen verwachten. Bestuurder der Maatschappij „klampen zich aan deze formulering vast”, om Uw niet erg vriendelijke uitdrukking te gebruiken, in de eerste plaats omdat toch zeker aan de voorwaarden van het reglement moet worden voldaan. Maar ook omdat er in ons land reeds drie instellingen bestaan, die beloningen kunnen toekennen aan hem of haar, die met gevaar voor eigen leven een drenkeling uit het water reut, of een andere werkelijk moedige daad verricht. Indien de redster in het Zaanse geval, waarover dezer dagen enig misbaar wordt gemaakt, van mening is, dat zij voor een dezer drie onderscheidingen in aanmerking komt, dan kan zij daartoe een poging doen: 1. bij het Departement van Binnenlandse Zaken (de z.g. medaille van H.M. de Koningin voor menslievend hulpbetoon); 2. bij het Carnegie Heldenfonds, Korte Voorhout 1, Den Haag of 3. bij het Prins Hendrikfonds, Statenlaan 81, Den Haag. De Maatschappij tot Redding van Drenkelingen wenst haar daarbij succes.

Hoogachtend,
Ir. R. A. GORTER,
Secretaris der Mij. tot Redding
van Drenkelingen.

Een nuttige bundel

„United Nations Textbook”.
Uitgave van de Universitaire
Pers Leiden te Leiden. Samen-
gesteld door de studie-
groep „Prof. Telders”.

Ons werd een buitengewoon interessant boekwerkje toegezonden, dat is samengesteld door de aan de Leidse Universiteit bestaande studiegroep voor internationale recht „Professor Telders”. De redactie was in handen van de juristen mej. Herma Ch. W. van Wageningen, C. W. van Santen en P. van Werkum, die van verscheidene zijden — o.a. de hoogleraren dr. F. M. baron van Asbeck en dr. J. H. W. Verzijl — medewerking hebben mogen ondervinden.

De samenstellers hebben getracht om een leemte te vullen, die reeds lange tijd sterk is gevoeld. Immers, het samengaan tussen de staten is zeer verinnigd en dat heeft zijn weerslag gevonden in allerlei verdragen en overeenkomsten. Maar waar vindt men die? Waar vindt de belangstellende het charter van de Organisatie der Verenigde Staten, waar vindt hij de regelen met betrekking tot het Internationale Hof van Justitie? En al moge hij in het vinden daarvan misschien nog min of meer gemakkelijk

slagen, zeer veel moeilijker wordt het wanneer hij van de inhoud van regionale pacts zal willen kennis nemen. Alles is verspreid en vaak moeilijk verkrijgbaar. Het is een uitstekende gedachte geweest om een bundel samen te stellen, waarin al zulke belangrijke stukken een plaats hebben gekregen.

Bij de Universitaire Pers Leiden te Leiden is deze bundel kort geleden verschenen onder de naam „United Nations Textbook”. Deze Engelse naam verraadt reeds, dat samenstellers en uitgevers niet alleen aan de belangstellenden in het binnenland hebben gedacht maar aan allen, over de gehele wereld, die zich bezig houden met de studie van internationaal recht en internationale organisatie.

Het hoofdbestanddeel van het 372 pagina's tellende boek wordt gevormd door het Charter van de Verenigde Naties en daartoe behorende documenten, maar daaraan vooraf gaan een aantal stukken, die betrekking hebben op de historie hiervan. Hierbij treft men b.v. aan het Volkenbondsverdrag, het beroemde Atlantic Charter van 1941; ook vele andere stukken zijn opgenomen.

Van zeer grote betekenis — juist omdat deze documenten zo moeilijk verkrijgbaar zijn — is het gedeelte betreffende de regionale pacts. Hierin zijn b.v. opgenomen de Benelux Conventies (1944), het Brussels Verdrag van 1948, het Noord-Atlantisch Verdrag van 1949, de conventie voor Europese Economische Samenwerking (1948) en het Statuut van de Raad van Europa van 1949. Maar voorts bijvoorbeeld ook het Charter van de Organisatie van Amerikaanse Staten, het Pact van Bogota, het Verdrag tussen Australië en Nieuw Zeeland van 1944 en het Pact van de Liga van Arabische staten van 1945.

In hun voorwoord zeggen de redacteuren, dat dit werkje ook moet worden gezien als een betoef van hulde aan prof. Telders, die viel als slachtoffer der nazi's, aan wie hij in de eerste tijd der bezetting als „vooraanstaand leider van ons volk tegen de nazi-terreur”, steeds heeft getracht de verschuldigde eerbied voor de internationale regelen betreffende „occupatio bellica” in te prenten.

Wanneer wij ons oordeel moeten samenvatten, dan kunnen wij dat niet beter doen dan door gebruik te maken van hetgeen prof. Manley O. Hudson van de Harvard University, in een inleiding heeft neergeschreven. Evenals hij kennen wij geen bundel, die het materiaal zo gemakkelijk toegankelijk maakt.

Inderdaad, het is een uiterst nuttige uitgave, die men gebrocheerd voor f 5 en gebonden voor f 5.90 kan verkrijgen.

PARLEMENTAIRE FLITSEN

(vervolg van pag. 2)

tre-ordre, désordre, zoals de heer Wendelaar aan de hand van actuele voorbeelden uit het jongste verleden aantoonde.

Het was ook goed, dat de heer Wendelaar nog eens wees op een veel gehoorde klacht, dat men in het leger zelfs nu nog niet altijd het nut inziet van het brengen van iedere militair op die plaats, waar het meeste nut van hem kan worden getrokken. De heer Wendelaar betuigde zijn spijt over het heengaan van staatssecretaris mr. Fockema Andreae en het verheugde hem, dat vice-admiraal Moorman in zijn functie was gebleven. Of de minister nog weer een tweede staatssecretaris nodig zal hebben, beoordele hij in de eerste plaats zelf. Het juiste standpunt van de heer Wendelaar was, dat wij aan geen minister een staatssecretaris moeten opdringen en zeer zeker zou het uit den boze zijn, wanneer men om andere dan zakelijke n.l. om politieke redenen de minister tot een tweede of derde staatssecretaris zou willen brengen.

De heer Wendelaar wijdde vervolgens uitvoerige aandacht aan de bedroevende toestand, waarin de krijgsmacht op het ogenblik nog verkeert. Van de drie delen onzer krijgsmacht is de vloot nog in de gunstigste omstandigheden. Hij verheugde zich erover dat staatssecretaris Moor-

man zo flink had stelling genomen tegen uitlatingen als die van de Amerikaanse senator Connally, maar toch voelde hij zich nog wat ongerust, omdat de Regering niet alle aangevraagde gelden voor de vlootbouw over 1949 en 1950 had verwerkt. Hij vroeg ook heropbouw van het zo sterk ingekrompen corps mariniers, dat herhaaldelijk zulk prachtig werk heeft verricht.

Een vloot, zo merkte de heer Wendelaar in het vervolg van zijn rede op, hebben wij (zij het dan nog niet sterk genoeg), een luchtmacht is in aanbouw, maar bij het leger hebben wij vrijwel niets. Niets? Ja, toch wel iets; wij hebben op het ogenblik zonder leger een veel uitgebreider administratie en daarmee gepaard gaande bureaucratie dan waarmee wij volstonden voor het grote leger van 1939. Dat is, zo zei hij, eenvoudig onduidbaar. Een deel van het geld mag niet, onnodig, gebruikt worden voor uitgaven, welke niet strekken tot versterking van de krijgsmacht.

De heer Wendelaar kon zich overigens met het algemene plan wel verenigen. Men wil nu drie divisies formeren, vermeerderd met de nodige territoriale bataljons. De eerste vier divisies moet, althans voor een deel, in 1951 gevechtsklaar zijn en zal daartoe voorlopig met geschonken Canadese wapens worden bewapend. De rest van de eerste divisie en de beide andere zullen dan zo spoedig mogelijk daarna gevechtsklaar gemaakt wor-

den. Zijn ze alle drie gereed (waarvan, naar hij meende te weten, er dan steeds één geheel gereed tot uitrukken onder de wapenen zal worden gehouden), dan zullen ze alle drie van het allernieuwste Amerikaanse materiaal voorzien zijn en gaat de Canadese bewapening over naar de territoriale bataljons.

Wel stelde de heer Wendelaar nog de vraag of ook voor voldoende beweeglijkheid dier divisies wordt gezorgd. Zij moeten immers, in Atlantisch verband, overal te gebruiken zijn, waar de verdediging in West-Europa dit het meest wenselijk zal doen zijn. Dat kan dus wellicht tamelijk ver buiten onze grenzen zijn. Is het in verband daarmee niet onvermijdelijk, dat ze volledig gemotoriseerd zijn?

Aandacht wijdde mr. Wendelaar vervolgens, in verband met het totale karakter van de moderne oorlog, ook aan de burgerlijke verdediging (al valt deze hoofdzakelijk onder Binnenlandse Zaken) en aan de noodzaak, de Nederlandse industrie zoveel mogelijk in te schakelen voor de aanmaak van hetgeen voor onze krijgsmacht noodzakelijk is. Op dit punt is, zoals hij aantoonde, nog veel te doen en zijn blijkbaar ook nog bepaalde weerstanden te overwinnen. De heer Wendelaar haalde in dit verband een uitspraak van de voorzitter van het Verbond van Werkgevers, de heer Twijnstra, aan, dat „contacten, die de industrie in de afgelopen jaren hieromtrent met de Regering heeft gehad, niet tot enig tastbaar resultaat hebben geleid”. De heer Wendelaar achtte een dergelijke uitspraak uit die mond vernietigend voor het organisatievermogen van het Departement.

Over de Artillerie-inrichtingen, waaromtrent binnenkort een nieuw wetsontwerp is te verwachten, zei de heer Wendelaar: Het is de minister bekend, met hoeveel belangstelling de Staten-Generaal dat ontwerp tegemoet zien en hoe zij algemeen van oordeel zijn, dat daar nu ten langen leste eens een andere wind moet gaan waaien. Hij hoopte, dat men voortaan resultaten van het werk aldaar zou mogen zien. Tenslotte drong de heer Wendelaar, in verband met zekere berichten, er nogmaals met kracht op aan, dat de Ambonese militairen op Java niet het slachtoffer zouden worden van het terugtrekken van onze troepen. Overgeven van deze Ambonezen tegen hun zin aan hen, van wie ze niet veel goeds te verwachten hebben, mag onder geen omstandigheid plaats vinden. Ik vertrouw, zo zeide hij, dat de minister dat met mij eens is en dat hij een uitweg uit deze — ik moet dat erkennen — ernstige moeilijkheid zal vinden.

De heer Wendelaar eindigde zijn betoef, dat een der beste was, dat bij die gelegenheid in de Eerste Kamer werd gehouden, aldus: „Ik heb deze minister in het begin van mijn betoef welkom geheten en van mijn waardering voor zijn goede voornemens blijk gegeven. Ik wil daaraan thans toevoegen, dat ik respect heb voor de moed, waarmee hij deze Hercules-taak op zich heeft genomen. Wil hij haar goed volbrengen, dan zal hij in korte tijd tal van knopen op zeer energieke wijze moeten doorhakken. Hij, die zo iets doet, pleegt grote weerstanden op te roepen. Ik wens de minister de kracht toe, welke vereist wordt om zich daardoor niet uit het veld te laten slaan.

(Copie voor deze rubriek uiterlijk Vrijdagsmiddags zenden naar: Mej. Joh. H. Springer, Alexanderstraat 16, Haarlem).

HET ALGEMEEN BESTUUR VERGAADERDE

Het Algemeen bestuur van de „Vrouwen in de V.V.D.” heeft vergaderd, voor de eerste maal nadat de vertegenwoordigsters van de Centrales nieuw of opnieuw gekozen waren, of tenminste behoorden te zijn. Want met die verkiezingen liep het niet bepaald op rolletjes. De ergste zondaar is de Centrale Middelburg; daaruit is tnal noch teken gehoord en er was ook geen vertegenwoordigster aanwezig. Ook van de secretaris van de Centrale Rotterdam was geen bericht binnengekomen, maar de aftredende vertegenwoordigster was present en vertelde, dat er nog geen Centrale-vergadering geweest was. Tot zolang wordt zij als waarnemende vertegenwoordigster beschouwd.

Er zijn meer Centrales, die nog geen najaarsvergadering hebben gehouden. Dat kan natuurlijk door omstandigheden voorkomen, maar hier en daar lijkt het er erg veel op, dat men het partijreglement, dat in artikel 28 (afdeling V „Van de Centrales”) een algemene Centraal-vergadering in October uitdrukkelijk voorschrijft, helemaal vergeet.

Op deze voorgeschreven October-vergadering is de verkiezing van de Centrale-vertegenwoordigsters gebaseerd en daar haperde nu wat aan. In de Centrale Haarlem maakte men bezwaar tegen de verkiezing van een vertegenwoordigster, omdat die niet in het reglement van de Centrale vermeld staat. Maar dat is niet nodig. De taak van een Centrale is niet beperkt tot datgene wat met zoveel woorden in haar reglement is genoemd. Wat zou die anders gebonden zijn en welk kunnen uitrichten!

Verder had men niet overal van te voren een te kiezen vertegenwoordigster gepolst of zij

een eventuele benoeming zou aanvaarden, met het gevolg, dat enkele gekozenen zich terugtrokken. De wens van het Dagelijks Bestuur van de „Vrouwen in de V.V.D.” in November te kunnen vergaderen met een op regelmatige wijze gekozen Algemeen Bestuur, waarmee het de eerstvolgende 2 jaar zal moeten samenwerken, is dus niet in vervulling gegaan. De zittingsperiode van dit Algemeen Bestuur loopt in elk geval tot October 1952. Ook de vertegenwoordigsters, die nu later gekozen zullen worden, zullen in October 1952 moeten aftreden, maar zijn dan evenals de anderen, direct herkiesbaar. Wil men in alle Centrales hiervan goede nota nemen?

Aanwezig waren nu 10 Centrale-vertegenwoordigsters. Zonder bericht van verhindering waren afwezig de vertegenwoordigsters van de Centrales Dordrecht, Den Helder en Middelburg.

De presidente, mevrouw mr. E. A. J. Scheltema-Conradi, herdacht in haar openingswoord mevrouw M. Boissevain-Pijnappel, die onlangs op deze plaats in ons weekblad gehuldigd was naar aanleiding van haar 80ste verjaardag en die thans is overleden na een werkzaam en nuttig leven ten voorbeeld van ons allen.

Bij de crematie waren de „Vrouwen in de V.V.D.” vertegenwoordigd door mej. Joh. H. Springer, terwijl mevrouw mr. J. M. Stoffels-van Haafden die de opvolgster van de overledene is in de Provinciale Staten van Noord Holland, sprak namens de Vereniging „Vrouwenbelangen.”

Op de vergadering bleek weer duidelijk, dat de organisatie in een behoefte voorziet.

De positie van de centrale-vertegenwoordigster, die van veel belang is, werd grondig bekeken. Zij moet in haar centrale naar veel kanten contacten hebben: met de secretaris van de centrale, met eventuele propagandaleiders, met de vrouwelijke vertegenwoordigsters in openbare lichamen, met plaatselijke vrouwengroepen, en waar deze ontbreken, zo mogelijk met een correspondent. Zij moet de verschillende afdelingen en haar respectievelijke secretarissen kennen. Zij kan een nuttig middelpunt zijn, zodat ook door haar bemiddeling oneffenheden in het partijcontact kunnen worden weggenomen. Het werk onder de vrouwelijke leden werd ook

nu weer besproken. Gewenst blijken kleine bijeenkomsten met een korte inleiding over een concreet onderwerp met ruime gelegenheid voor discussie. Vragenmiddagen werden aanbevolen, liefst met inzending der vragen een week voor de bijeenkomst. In het algemeen moet men niet alleen laten luisteren, maar vooral zelf laten praten. Men moet proberen een meningsvorming te krijgen.

Ook op grotere schaal werd dit gewenst: gelegenheid tot politieke meningsvorming in de partij; een gelegenheid, waaraan ieder lid deel kan nemen. Dit is niet bedoeld om de Kamerfracties de wet voor te schrijven, maar om hun voor te lichten, zodanig, dat zij zo nodig in staat zijn bij kritiek op een wetsvoorstel een ander constructief plan te kunnen aanwijzen, volgens onze beginselen en gedragen door de partij. De Kamerverkiezingen over 1½ jaar werpen reeds hun schaduw vooruit. Een tweede goede vrouwelijke Kamercandidaat was de algemene wens van de vergadering en liefst reeds nu overeenstemming hierover in alle delen van het land. Namen werden reeds genoemd. Meerdere suggesties zal ons secretariaat graag ontvangen.

En bonte rij van onderwerpen passeerde verder de revue: vrije tijdsbesteding, woningbouw en woninginrichting en dezelve achtergronden, ziekenfondsproblemen, volksonderwijs; ook deze rubriek, die algemeen instemming vond, en de verhouding tot andere vrouwenorganisaties. Het is niet mogelijk hier alle punten uitvoerig weer te geven, of ze zelfs maar allemaal te noemen. De uitwisseling van denkbeelden en gegevens was prettig en nuttig. Jammer voor de Centrales, die niet waren vertegenwoordigd! Waarom geen plaatsvervangster gestuurd? Dat is altijd mogelijk en dan blijft zo'n centrale niet zo afzijdig.

OVERAL STAAN DE DEUREN OPEN

Het in Nederland geaccréditeerde diplomatieke corps telt op het ogenblik drie vrouwelijke leden:

- Mevr. Josephine MacNeill, gezante van de Ierse Vrijstaat.
- Mevr. Carma Vial de Sevret, gezante van Chili.
- Mevr. Flora Diaz Parrado,

zaakgelastigde van Cuba.

Mevrouw MacNeill, die pas ongeveer een half jaar in ons land vertoef, heeft onlangs een bezoek aan Amsterdam gebracht, eigenlijk aan de Vrouwen van Amsterdam. Zij heeft daar o.a. theegedronken op de Vrouwenclub, welke bestuur een aantal dames, op verschillend gebied in Amsterdam werkzaam, had uitgenodigd. Interessant was het voor ons iets te vernemen over de Ierse vrouwen en haar politieke ontwikkeling. Door het districten-stelsel, dat in Eire geldt, wordt bij de verkiezingen de persoon van de kandidaat veel meer naar voren gebracht, dan het geval is bij het stelsel van evenredige vertegenwoordiging, dat wij kennen. Het is daarbij in Eire dikwijls heel moeilijk een alleszins bekwaame vrouw een plaats in de volksvertegenwoordiging te bezorgen, terwijl de weduwe van een bekende en geliefde kandidaat vaak zonder grote moeite de plaats van haar gestorven echtgenoot kan innemen. Men kent de naam en verwacht, dat de vrouw het werk van haar man zal voortzetten, zonder zich af te vragen of zij hier wel de capaciteiten voor bezit.

De gezante besloot met ons haar mening over de positie van de vrouw te geven en zei daarbij het volgende: „Overal staan voor de vrouwen de deuren wijd open, maar laten zij dan ook niet talmen met naar binnen te gaan, want anders zullen die deuren zich voor langere tijd voor haar sluiten.”

V.V.D.-sters, knoopt deze woorden in Uw oren en handelt hiernaar!

M. SPANJAARD—
VAN SOMEREN BRAND.

Ik denk aan de Staatskas

Onder dit hoofdje werd verleden week een vraag gesteld, die bedoeld was tegelijk met een antwoord er op geplaatst te worden. Door ziekte van Mevrouw Stemler-Tjaden bleef dit antwoord echter achterwege. Wel kwam, zoals trouwens gehoopt was, van andere zijde een reactie binnen, maar dit was een zeer toornige reactie van iemand, die zich hevig ergert over de „schromelijke onkunde” op dit gebied bij vele V.V.D.-leden.

Hoe kan schromelijke onkunde verdwijnen, als wij, allen leken op elk gebied behalve het onze, geen voorlichting krijgen? En daarvoor dient nu juist deze rubriek.

Met toestemming van de schrijfster plaatsen wij hieronder het antwoord zonder het boze begin.

Wij hopen binnenkort een uitvoeriger artikel over dit onderwerp op te nemen, want voor buitenstaanders zijn deze enkele regels niet voldoende om zich een goed beeld van de regeling van het Nijverheids- onderwijs voor meisjes te kunnen vormen.

Het onderwerp is de belangstelling volkomen waard, dat erkennen ook de V.V.D.-leden ten volle. Aan wie de schuld, als die belangstelling geen voor buitenstaanders duidelijke voorlichting krijgt?

J. H. S.

Juist terwille van de Staatskas

Midden 1950 bezochten 108200 leerlingen de 319 nijverheidsscholen voor meisjes in Nederland. Ingevolge de N.O.-wet bestaan reeds jaren lang verscheidene „graden” van bevoegdheid. Voor de huishoudvakken is de lagere bevoegdheid de gebruikelijke; daarnaast bestond een middelbare, welke echter reeds vele jaren geleden — terwille van de staatskas! — is gedegradeerd tot „aantekening” op de lagere akte.

De salarissen van de grote meerderheid der lager bevoegde leraressen verschillen niet onbelangrijk van die van haar collega's bij het V.G.L.O. Zij verdienen n.l. minder, hoewel haar dagtaak langer en inspannender is!!!

De staatskas zal er dus wel bij varen, indien de huishoudlessen voor de meisjes van het 7de en 8ste leerjaar door de „goedkopere” leraressen gegeven worden op de huishoudscholen, waar behoorlijk ingerichte leskeukens enz. aanwezig zijn. (Nieuwbouw en inrichting van een d.g. leslokaal, zoals het V.G.L.O. vaak wenst en soms krijgt, kost op het ogenblik f 12.000.—!!!)

Het behoeft geen betoog, dat het geschrijf van J. H. S. fnuikend is voor de goede indruk, welke V. en D. met het stukje van Mevrouw St. gemaakt heeft bij de zich wel eens ietwat miskend voelende leerkrachten van het N.O. voor Meisjes. Men heeft zich daar n.l. al meermalen verbaasd over de schromelijke onkunde en/of verbijsterende onverschilligheid op dit gebied bij zeer vele V.V.D.-leden, welke bepaald ongunstig afsteekt bij de belangstelling, waarvan andere partijen af en toe blijken geven.

J. E. R.

Verlaging van het Consumptiepeil of verlaging van de Consumptie?

Motto:
Consumptie =
Productie — Investering — Opsouperen

Men schrijft ons:
Het heeft zijn nut om zo nu en dan eens bepaalde uitlatingen nauwkeurig te beschouwen, want daardoor kunnen begripsverwarringen uit de weg geruimd worden. Begripsverwarringen, die kunnen ontstaan door onvoldoende definitie, waardoor de betekenis die aan een woord gehecht wordt, afhankelijk is van het verband waarin het gebruikt wordt en wanneer men zich niet ernstig rekenschap geeft van hetgeen met het woord bedoeld wordt, en dit zonder meer van het ene terrein overdraagt op een ander, krijgt men misverstanden, die soms tot vermakelijke situaties aanleiding geven, soms ernstig in hunne gevolgen kunnen zijn.

Onlangs heeft Drs. Nederhorst in de Kamer verklaard, dat hij tegen verlaging van het consumptiepeil was en dat er daarom bezuinig-

moest worden op de investeringen. Ongetwijfeld had de geachte afgevaardigde daarbij het oog gericht op de mate van welstand van de Nederlander als persoon, hij wenst dus geen verdere vermindering van de mogelijkheid om een ieder in zijn behoeften te kunnen laten voorzien. Wanneer dus niet aan de welstand getornd mag worden, dan moet de investering het maar ontgelden om in de vergelijking, die hierboven als motto is afgedrukt, het woord „opsouperen” te laten verdwijnen.

Deze gedachtengang is niet houdbaar wanneer wij de totale huishouding van het Nederlandse Volk beschouwen, hoezeer het ook een waarheid als een koe is voor een gewone gezinshuishouding. Consumptie in een gewoon gezin is het verbruik van betalingsmiddelen voor

allerlei doeleinden, noodzakelijke zoals het aanschaffen van kleding en voedsel en onnoodzakelijke zoals het organiseren van dure feestjes.

Consumptie in de Volkshuishouding is ook het verbruik van betalingsmiddelen voor allerlei doeleinden en ook deze kan men splitsen in noodzakelijke, minder noodzakelijke en niet-noodzakelijke uitgaven. Zo goed als de kostwinner in het huisgezin moet zorgen voor de inkomsten, zo goed zorgen zij, die aan het werkelijke actieve productieproces deelnemen in de Volkshuishouding voor de inkomsten waaruit alles betaald moet worden. Alles, d.w.z. de aanschaf van grondstoffen, productiemiddelen en gereedschappen, de opleidingskosten van de jeugd, de zorg voor ouden van dagen, het apparaat, dat moet zorgen

voor de binnen- en buitenlandse veiligheid, de salarissen en behuizing van allen, die zich in overheidsdienst bevinden, het doen uitvoeren van grote werken, waaronder zowel de inpoldering van de Zuiderzee valt als het aanleggen van parken en bossen, van fietspaden en beekkanalisaties, het herstel van oorlogsschade, het notariaat en de advocatuur, de medicus en de belastingconsulent.

Wanneer men in een gewoon gezin moet bezuinigen, dan begint men terecht na te gaan wat strikt noodzakelijk is en wanneer er dan nog wat overblijft, wordt gekeken wat dan op de meest zuinige wijze verder gedaan kan worden. Zo moet het ook zijn in het beleid bij de Volkshuishouding. Hierbij moet

(vervolg op pag. 8)

(vervolg van pag. 7)

men zich laten leiden door de overweging, dat het aantal arbeidskrachten beperkt is en dat deze dus daar moeten worden ingezet waar zij het meest kunnen bijdragen tot de verhoging van de inkomsten, dus zij moeten ingeschakeld worden in het direct productieve bedrijfsleven.

Het aantal arbeidskrachten in de onproductieve beroepen moet zo laag mogelijk worden en daardoor zullen tal van maatregelen, die op zichzelf beschouwd wellicht zeer wenselijk zijn, noodgedwongen uitgesteld moeten worden of in een minder geperfectioneerde vorm tot uitvoering moeten komen. In een gezin, dat moet bezuinigen zal men een kledingstuk moeten laten keren, hoewel men hierover vroeger misschien nooit dacht, maar het is niet verantwoord de uit-

gaven hoger te laten oplopen, dan de inkomsten toelaten.

Zo moet het ook zijn in het groot. Minister Lieftinck heeft reeds laten merken, dat hij aan het eind van zijn belastinglatijn is, ja naar veler opvatting de grens van het toelaatbare reeds ver heeft overschreden en dan is het de plicht om na te gaan waar en hoe bezuinigd kan en moet worden. De hierboven gegeven zeer summiere opsomming geeft reeds een aanduiding. De gelden beschikbaar gesteld voor het doen uitvoeren van grote werken zullen opnieuw beoordeeld moeten worden en overwogen zal moeten worden of door steun aan het bedrijfsleven niet een overheveling van arbeidskrachten van de improductieve, luxueuze zijde naar de productieve

zijde mogelijk zal zijn, vermindering van het aantal improductieve arbeidskrachten is dringend nodig, ook al werken zij stuk voor stuk nog zo hard en wij denken hierbij niet alleen aan de vele „contra-ambtenaren” bij het bedrijfsleven, die hun arbeidskracht geven aan het nauwgezet nakomen van de talloze voorschriften en bepalingen.

Verlaging van het persoonlijke consumptiepeil moet zoveel mogelijk worden vermeden, het werkt nadelig op de arbeidslust en op deze wijze zal de arbeidsproductiviteit eerder lager worden dan hoger en dat moet ten koste van alles worden tegen gegaan, want dit is toch reeds laag, nog altijd langer dan vóór de oorlog. Indien men dus pleit voor be-

houd van het consumptiepeil en daarmee het individuele consumptiepeil bedoelt, kan daarvan de wenselijkheid gevoeld worden, mits men zich daarbij terdege realiseert, dat verlaging van de consumptie als gemeenschapsverschijnsel daarmee niet in tegenspraak behoeft te zijn, integendeel, handhaving van het huidige individuele consumptiepeil is alleen mogelijk wanneer men zich onder de huidige omstandigheden de luxe onttrekt van niet direct dringend noodzakelijke maatregelen en de wel noodzakelijke geachte maatregelen doet uitvoeren op een zo weinig mogelijk arbeidskrachten eisende wijze.

Dank, mijnheer Nederhorst voor Uwe uitlating, zij heeft de gelegenheid geschapen het begrip te verhelderen.

HBU HBU

Met al deze hamers wordt geslagen.

Maar waarom heeft bijna elke handwerksman zijn speciaal model?
Omdat elk werk anders is en omdat jarenlange ervaring heeft geleerd wat daarvoor de geschikteste vorm is. Op het gebied van geldzaken en financiering kan Uw Bank U voor elke transactie de meest geschikte vorm aanwijzen.

Vraag ons boekje „Rekening Courant ook voor U”

HOLLANDSCHE BANK-UNIE N.V.
AMSTERDAM - DEN HAAG - ROTTERDAM

Schilder-, Wit- en Behangwerk

is en blijft altijd, een kwestie van vertrouwen! Dus naar....
Schilders- en Behangersbedrijf KORIDON
Amsterdam, Visseringstr. 5-7, Tel. 85248, Dapperstr. 87, Tel. 53215

Wessanen's rijst, door kenners altijd gevraagd, is nu óók verpakt verkrijgbaar. Elke soort is zorgvuldig uitgezocht en beproefd! Kies die Wessanen's rijst, dan kiest U het beste!

WESSANEN'S VERPAKTE LEVENSMIDDELEN

U eet er niet beter!

Machinefabriek en scheepswerf

van

P. SMIT Jr. N.V.

ROTTERDAM

N.V.

W. A. HOEK'S

MACHINE- EN ZUURSTOFFABRIEK
Hoofdkantoor en Machinefabriek te Schiedam.

Compressors voor alle gassen en lederen druk.
Installaties voor de bereiding van zuurstof, stikstof, enz.

Voor dagelijks gebruik!

DE JONG'S CHOCOLADE

CHOCOLADE HAGELSIAG.

De eenige echte!

N.V. Nederlandsche Caoutchouc- en Gutta-Perchatabriek

v.h. Bakker & Zn.

Ridderkerk

Technische rubberartikelen

N.V. SCHEEPSWERVEN

„PIET HEIN”

BOLNES en PAPENDRECHT

DWARSELLINGEN 115 Meter
DROOGDOK 115 x 30 Meter

SMIT

SLIKKERVEER

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Zaterdag 16 Dec. 1950 No. 139

Middenstandsproblemen
in de Tweede Kamer

pag. 7

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Het vraagstuk Nieuw-Guinea

„Koloniaal-kapitalistische” redeneermethoden van het socialistische Parool. Nederland dient de soevereiniteit te behouden

Nieuw-Guinea vraagt onze ernstige aandacht.

Bijkans een jaar geleden vond de soevereiniteitsoverdracht plaats. Volgens het ter Ronde Tafel Conferentie overeengekomene zou de status quo van de residentie Nieuw-Guinea worden gehandhaafd, maar zou binnen een jaar na de soevereiniteitsoverdracht het vraagstuk van de staatkundige status daarvan „worden bepaald door onderhandelingen tussen de Republiek der Verenigde Staten van Indonesië en het Koninkrijk der Nederlanden”.

Vorige week zijn die onderhandelingen begonnen. In de loop van het jaar echter is er geen stilte rondom het vraagstuk geweest. Vooral van Indonesische zijde is er veel over gezegd en in het bijzonder ir. Soekarno heeft er uitspraken over gedaan, die de vraag deden rijzen wat onderhandelen voor zin zou hebben. Men beet zich aan Indonesische zijde vast aan een standpunt, dat, objectief beschouwd, niet houdbaar was. Men maakte er een prestige-kwestie van en riep daarmee allerlei ongewenste sentimenten wakker.

Er is ook een commissie aan het werk geweest. De Nederlandse leden daarvan hebben een voortreffelijke bijdrage geleverd.

Het Nederlandse hoofdbestanddeel van het door die commissie uitgebrachte rapport — wij schreven er reeds eerder over — stelt de zaken objectief en wetenschappelijk, los van politieke vooroordelen en oormerken. Het is goed er onder de huidige omstandigheden aan te herinneren, want het lijkt in het vergeetboek te raken. Zowel in geologisch als biologisch en geografisch opzicht, zo wordt in het rapport gezegd, vormt Nieuw-Guinea een gebied met een eigen karakter, dat niet tot Indonesië gerekend kan worden. „Het is een randgebied, dat, voor zover het bij een groter geheel dient te worden ingedeeld, zich nauwer aansluit bij de Pacific dan bij Zuid-Oost Azië, waarvan Indonesië deel uitmaakt”. Over de bevolking wordt gezegd, dat deze anthropologisch een eigen groep vormt „die generlei verwantschap vertoont met de rassen, welke de Indonesische volkeren-wereld constituëren”.

Ook in linguïstisch opzicht vormt Nieuw-Guinea een eigen gebied en cultureel behoort het veel meer tot Oceanië dan tot Indonesië. Daarbij komt dan dat de Papoea-bevolking „blijk heeft gegeven van groot vertrouwen in de Nederlandse leiding en van uitgesproken vrees voor Indonesische overheersing”.

Met dit laatste is men toch wel bij een der kernpunten. Het is toch eenvoudig niet geoorloofd over deze aangelegenheid te spreken en te schrijven zonder de belangen en de wensen van de bevolking daarbij in aanmerking te nemen. Zeer opvallend is evenwel, dat daaraan van Indonesische zijde maar bitter weinig aandacht wordt geschonken. Zeer opvallend is eveneens dat bepaalde Nederlandse kringen, die altijd zo veel begrip gehad hebben voor de wensen der Indonesiërs, ook zo weinig spreken over hetgeen de belangen en de wensen van de bevolking van Nieuw-Guinea zijn. Evenals zij zo weinig begrip hebben getoond voor wat er leeft

in de bevolking van Ambon, voor wie alle bepalingen inzake het zelfbeschikkingsrecht tot een dode letter zijn geworden en wier aspiraties op de meest brute wijze zijn onderdrukt.

Wij hebben thans het oog op een hoofdartikel in Het Parool van Dinsdag 12 dezer. Daarin wordt het gehele probleem van Nieuw-Guinea gezien uit het oogpunt van het belang, dat Nederland heeft bij het behouden ervan en bij het afstaan. Geen woord over de wensen van de bevolking, geen woord ook over de vraag of de bevolking gebaat is bij het behoud van Nieuw-Guinea. Dat komt in het artikel eenvoudigweg niet aan de orde. Tot onze stomme verbazing.

* * *

De redactie van Het Parool vraagt welke „grote nationale belangen voor ons met het behoud van Nieuw-Guinea gemoeid zijn” en is van oordeel dat „zelfs de meest verwoede gangmakers van de gedachte van een Nederlandse exploitatie van het eiland” daarop „geen bevredigend antwoord” kunnen geven. Van klimaat en landschap wordt een weinig opwekkende schildering geboden. Vervolgens wordt uiteengezet, dat er miljoenen ingestoken zullen moeten worden. En dan komt voor ons de verbijsterende passage:

„Als wij ons dan twintig of vijftig jaar aan dit werk uitgeput hebben, dan wordt er een volksstemming gehouden en dan kunnen de Nederlanders vertrekken, waarschijnlijk zonder bedankt te worden voor de moeite en offers, die zij zich getroost hebben”.

„Het nationale belang van ons land eist dus naar onze overtuiging, dat wij ons zo spoedig mogelijk ontdoen van Nieuw-Guinea en ons er over verheugen, dat er anderen zijn, die zich gelukkig zouden voelen, wanneer zij in het bezit van deze bodemloze put worden gesteld”.

* * *

Ja, de woorden van dit links-socialistische blad zijn verbijsterend. Van die zijde spreekt men zo gaarne over kolonialisme en kapitalisme, wanneer het gaat om een beoordeling van een politiek van hen, met wie men het niet eens is. Maar wij willen zeggen, dat wij, voortredenerende in die terminologie, de weergegeven gedachtengang van Het Parool koloniaal-kapitalistisch in de meest gruwelijke zin van het woord vinden. Op de meest grove en materialistische wijze wordt het probleem aangevat. Als men niet zeker is dat men er wel bij zal varen — wat weet men er overigens van; de Congo was dertig jaar geleden ook niet een gebied waarvan men verwachtte dat het op zou brengen wat het thans opbrengt! — dan moeten wij ons maar zo spoedig mogelijk van Nieuw-Guinea „ontdoen”. Enige hogere overweging komt bij het socialistische Parool niet aan de orde. Het miljoen mensen dat er woont, daarvan „ontdoet” men zich tegelijkertijd, zonder dat men er zelfs ook maar één woord over zegt. Het is bijna ongelooflijk, dat men zo een redenering op durft zetten.

* * *

Wij wensen ervan uit te gaan, dat Nederland plichten heeft tegenover dit overzeese gebiedsdeel en zijn bevolking. Wij heb-

Hier wordt U wederom een vergroot nummer van ons weekblad aangeboden. De redactie heeft er naar gestreefd de inhoud zo afwisselend mogelijk te maken. Er staat van allerlei in dat, geloven wij, Uw belangstelling waard is. Ons volgend nummer zal vóór Kerstmis verschijnen en daarvoor hebben wij een paar interessante artikelen in petto. Zoals wij reeds meegedeeld hebben, hebben wij voor de nieuwe jaargang allerlei plannen. Zo zullen wij reeds in Januari beginnen met een uitvoerige commentaar op het beginselprogramma van onze partij. En verder hopen wij in 1951 allerlei artikelen te geven die Uw aandacht zullen trekken. Onze partij is nog steeds in opgaande lijn. De belangstelling voor onze beginselen neemt steeds meer toe en daarvan hoopt ons blad een duidelijke afspiegeling te geven. In Uw dagblad hebt U gelezen hoe de papierprijs steeds stijgt en alle Nederlandse dagbladen hebben hun abonnementsprijs dan ook verhoogd. Wij verhogen onze abonnementsprijs niet. Wij hopen dat een steeds groeiend lezerstal ons in staat zal stellen onze plannen te verwezenlijken.

ben de plicht voor de bevolking op een behoorlijke wijze te zorgen en haar niet in de steek te laten. Wanneer Het Parool stelt, dat Nederland een zware last zal hebben bij het op hoger plan brengen van Nieuw-Guinea, dan zeggen wij: dat is juist. Maar gelooft het blad dan dat Indonesië er toe in staat zal zijn? Daartoe heeft Indonesië het organisatie-vermogen al niet. Wij maken geen verwijten, maar wij mogen toch rustig vaststellen dat Indonesië op dit ogenblik met eigen gebied al moeilijkheden genoeg heeft. Men heeft daar de kwestie-Nieuw-Guinea opgeblazen en tot een politieke prestige-kwestie gemaakt. Als gevolg daarvan zijn nu hartstochten los gekomen, die deze aangelegenheid zwaar drukken en haar oplossing uitermate sterk vertroebelen. Wij mogen ons daardoor echter niet van de rechte weg laten afbrengen. Voor ons blijven de verplichtingen jegens de mensen van Nieuw-Guinea van primaire orde. Daarvoor zijn wij liberaal. En wij wensen in dit verband te herinneren aan het standpunt van de Nederlandse leden der boven reeds genoemde studie-commissie, die uitspraken,

„dat, terwijl voortzetting van Nederlands beheer NU voor dit land stellige beloften inhoudt van vooruitgang en opheffing en de wereld zekerheid biedt, dat ook dit land met zijn volk in het wereldverkeer zal worden opgenomen en daar een waardige plaats in zal kunnen vervullen, de overdracht van West Nieuw-Guinea aan Indonesië noodzakelijk zou leiden tot snel verval van hetgeen daar in vijftig jaren is opgebouwd en — nog ongerekend de buitenlandse politieke verwickelingen — tot onrust en verwarring, omdat de bevolking zich ongetwijfeld tegen zulk een overdracht verzetten zou”.

* * *

Daarom kan er geen sprake zijn van overdracht der soevereiniteit over Nieuw-Guinea aan Indonesië, in geen enkele vorm. Nederland dient de soevereiniteit te behouden, opdat het land en volk tot ontwikkeling kan brengen en opdat het volk later in ware vrijheid over eigen status beschikken kan.

Het leek ons goed dit van onze kant in deze dagen ook nog eens te zeggen. K.

☆ **parlementaire flitsen** ☆

Binnenlandse veiligheidsdienst en burgerlijke verdediging brachten beweging

Vreemd gesol met de topsalarissen

De begroting van Binnenlandse Zaken behoort in het algemeen tot wat wij noemen de „rustige“ begrotingen. Er komen ieder jaar weerkerende onderwerpen ter sprake, die op zichzelf beschouwd zeker niet onbelangrijk zijn, maar die, juist door hun slepende karakter, toch nauwelijks meer enige belangstelling naar buiten weten te wekken. Dit jaar echter was het anders. De Binnenlandse Veiligheidsdienst, de burgerlijke verdediging en de topsalarissen brachten de gemoederen waarlijk in beweging. Voegen wij hieraan toe, dat minister Teulings een zeer hardnekkig en temperamentvol vechter is, dan is hiermede voldoende duidelijk gemaakt, dat er weer eens leven in de parlementaire brouwerij was ontstaan.

Ondertussen leed de minister, ondanks zijn vasthoudendheid, bij de kwestie van de topsalarissen toch de nederlaag. De steun, welke de minister in deze van de K.V.P., van onze V.V.D.-fractie en van de heer Welter kreeg, was numeriek niet voldoende om hem in deze een meerderheid te bezorgen.

Bij de afdelingen Openbare Orde en Binnenlandse Veiligheidsdienst (B.V.D.) wees de heer Ritmeester er namens onze fractie in de eerste plaats op, dat, vooral in Amsterdam, bij stakingen in het afgelopen jaar de veiligheid van hen, die wilden werken, meermalen zeer onvoldoende was verzekerd. Het verheugde hem daarom, dat de minister had toegezegd, dat zijnerzijds alles zou worden gedaan om te zorgen, dat in de toekomst de vrijheid van arbeid absoluut zou zijn gewaarborgd. Wat de B.V.D. betreft legde de heer Ritmeester er wel zeer terecht de nadruk op, dat juist wij, met onze sterke drang naar geestelijke vrijheid, in wezen afwijzend staan — en moeten staan — tegenover instellingen, die voor het tegengaan van het conspiratorisch werk ook zelf gedwongen worden conspiratorisch op te treden. Maar hetgeen ons volk in het jongste verleden heeft ondervonden en velen lichamelijk hebben moeten lijden, dwingt ons tot maatregelen, waartegenover wij in de geest afwijzend staan.

Daarom is het noodzakelijk, dat er waarborgen blijven, dat de B.V.D. niet verder gaat dan in 's lands belang absoluut noodzakelijk is en dat de minister deze dienst volkomen in de hand heeft. Op dit punt nu voelde de heer Ritmeester zich thans wel gerust en ook wat de werkzaamheden betreft kon hij verklaren, dat deze dienst, zoals hij bij ons functioneert, voldoet aan de door hem gestelde eisen. Hij drong er echter krachtig op aan, dat de burgemeesters, die toch verantwoordelijk zijn voor de orde en veiligheid in hun gemeenten, volledig op de hoogte worden gehouden. Juist ook daardoor zal de zekerheid, dat de democratische vrijheden gewaarborgd blijven, niet worden aangetast. Van de ministeriële mededeling, dat de B.V.D. met medewerking van deze minister nimmer executieve bevoegdheid zal krijgen, nam hij gaarne goede nota.

Een goede gedachte was het voorstel van onze geestverwant om een commissie in te stellen in de trant van de defensiecommissie, welke met de Regering een rechtstreeks contact kan onderhouden aangaande de vraagstukken op het gebied van de inlichtingen- en veiligheidsdiensten en eventueel ook over de burgerlijke verdediging in het algemeen. Minister Teulings heeft zijn persoonlijk steun voor dit denkbeeld toegezegd, dat hij thans in de ministerraad zal moeten bespreken.

Heel wat meer kritiek moest de heer Ritmeester laten horen op het punt van de burgerlijke verdediging. In het kort vindt men deze cri-

tiek samengevat in zijn slotwoord bij de replieken: „Ik heb de overtuiging, dat men van goeden wille en vol ijver is, maar ik moet tot mijn spijt constateren, dat wij aanmerkelijk te laat zijn. Ik zou het dus wel zeer waarderen, indien de minister zijn uiterste kracht zou willen inspannen om ook op dit punt ons lanu paraat te doen zijn. Daarbij behoeft geen rekening te worden gehouden met de militaire paraatheid. Wij kunnen op dit punt aanmerkelijk vóór zijn”.

Over die burgerlijke verdediging had de minister een speciale nota ingezonden. Zijn critiek daarop was, dat zij zo heel erg theoretisch was en dat men daarin over de werkelijke praktijk van de burgerlijke verdediging zo weinig positiefs aantreft.

Grote indruk maakte de uitvoerige schets, welke de heer Ritmeester daarbij gaf van het zware bombardement op Den Helder in de nacht van 24 op 25 Juni 1940, dat van 's avonds half twaalf tot 's morgens half vijf heeft geduurd. De stad stond tenslotte op 40 plaatsen in

RITMEESTER

...grote indruk....

brand, er waren honderden doden en de Rijkswaerf stond in lichterlaaie. En Den Helder — aldus de heer Ritmeester — was nog tamelijk voorbereid, de geneeskundige dienst functioneerde goed, de brandweer was in staat in de ochtend alle branden meester te zijn, daarbij om 4 uur 's nachts geholpen door die van Alkmaar, later door die van Amsterdam. „Die van de dorpen, de B-gemeenten, Excellentie, durfden zich in die hel niet wagen. Ik zal niet verder beschrijven, maar de dag daarop kreeg de directeur van de gemeentelijke geneeskundige dienst, een pracht mens, die alles moedig en met grote werkkraft heeft doorstaan, die een voorbeeld was geweest — evenals vele geneesheren in de gemeente — een zenuwstoring door alle ellende, alle vernieling, alle dood, die hij had gezien”.

Men zal, zo was een zijner conclusies, verstandig doen om kalme, welbewuste mannen en ook vrouwen aan te stellen, die in de burgerlijke verdediging hun taak vinden.

Het zal daarbij bovendien vóór alles nodig zijn, dat de burgemeester met koelbloedigheid voorgaat en leiding geeft. Dat kan niet, door hem naast het hoofd der luchtbescherming in 'n bunker te zetten, maar het zal in zeer vele gevallen noodzakelijk zijn, dat hij op de plaats van de ramp aanwezig is om door zijn persoonlijk voorbeeld de mensen moed en geestkracht te geven bij de zware taak, die zij hebben.

Dat was niet het woord van een theoreticus, maar van een man, die zelf dat voorbeeld, toen en ook bij andere gelegenheden, gegeven heeft. De heer Ritmeester noemde zichzelf natuurlijk niet, maar hier mag het wel eens gezegd worden, dat volgens de getuigenissen van allen, die in onze toen zo zwaar geteisterde marinehaven aanwezig zijn geweest, hij, als ware burgervader, met grote koelbloedigheid, te allen tijde op de meest bedreigde punten aanwezig is geweest om hen, die het reddings- en blussingswerk verrichtten, door zijn persoonlijk voorbeeld en onverschrokkenheid te inspireren.

De Regering heeft de opbouw van de burgerlijke verdediging geheel van de opbouw van ons militaire apparaat afhankelijk gemaakt. Met de opbouw van dat militaire apparaat wordt nu in de praktijk begonnen en voor de burgerlijke verdediging geldt dus hetzelfde. Met deze absolute samen koppeling kon onze woordvoerder het in het geheel niet eens zijn, maar daar valt nu weinig meer aan te doen. Het voornaamste is, dat thans zo spoedig mogelijk moet worden begonnen. De heer Ritmeester vroeg echter: wat is de bedoeling, vrijwillige burgerlijke verdediging of op militaire leest geschoede? Is het de eerste, dan dient nog te worden uitgemaakt of het niet nodig en gewenst zal zijn om aan deze burgerlijke verdediging ook een burgerlijke dienstplicht te verbinden. Ik erken, zo zei hij, dat het moeilijk zal zijn, maar helaas komt het mij noodzakelijk voor.

Deze burger

houdt, ondanks Sinterklaas en de drie vrije Kerstdagen dit jaar, niet van de maand December. Ondanks alle boterletters en kaarslicht en ondanks de kleine geschenken die de vriendschap onderhouden.

Want hij behoort tot die vele burgers, die zich in de laatste maand van 't jaar plegen te bezinnen.

Nu is deze bezinning op zich zelve een goed ding. Een soort purgatorium, een innerlijke reiniging des geestes.

Op zich zelve een goed ding — maar het doet pijn door de onthulling van alle goede zaken die geen goede zaken zijn geworden, omdat zij nimmer ten uitvoer zijn gebracht: een bundel rekeningen, die betaald noch gequiteerd zijn. En dat niet alleen van de kleermaker, van de tandarts en van de boekhandelaar....

Neen.

Iedere Decembermaand denkt deze burger aan de vorige Decembermaand en aan de beste voornemens die hij toen, bij kaarslicht, heeft gemaakt.

En wat daarvan terecht gekomen is.

En hoe hij daaraan de hand gehouden heeft.

Of niet....

En iedere Decembermaand vindt deze burger met Uw welnemen in zijn (geestelijk) hemd voor zijn (geestelijke) spiegel.

Geen gezicht.

Een naargeestige onthulling van de ingebreke gebleven mens.

Een ontmoedigende confrontatie met de barre werkelijkheid der onvoldaanheid.

Ik heb nog zoveel méér te betalen dan de kleermaker, de tandarts en de boekhandelaar.

Ik zit diep in de schuld.

Dat zegt de spiegel.

Geén gezicht, dat hemd.

Een wrede, onthullende maand, December.

De maand die alle rekeningen presenteert aan

DEZE BURGER.

De heer Ritmeester sprak ook nog uitvoerig over het instituut Steun Wettig Gezag en over de Nationale Reserve. Hij deed daarbij vrij duidelijk uitkomen, het onjuist te hebben gevonden, dat de vroegere Bijzondere Vrijwillige Landstorm, 'n instituut met 80 à 90.000 man, zonder meer terzijde was geschoven. Met „hangen en wurgen“ is men voor de Nationale Reserve nu gekomen tot ruim 12.000 man en de Regering stelt zich voor, dat dit aantal zal toenemen tot 17.000 man. Als taken voor de Nationale Reserve vooral beschouwend de bestrijding van de „vijfde colonne“ en van parachutisten, was de heer Ritmeester van mening, dat de Nationale Reserve heel wat sterker zal moeten worden dan de door de Regering genoemde 17.000 man. Hij zou het dan ook zeer waarderen, wanneer de Regering alsnog met de vroegere Nationale Landstormcommissie overleg zou plegen om te komen tot één, veel sterker en betrouwbaare organisatie.

Tenslotte de kwestie van de topsalarissen. De heer Tuin, van de P.v.d.A., had, zoals men weet, tezamen met de heren Schouten (A.R.) en Beernink (C.H.), een amendement ingediend, dat tot strekking had uit te spreken, dat de voorgestelde algemene salarisverhoging voor een aantal topfunctionarissen bij alle departementen zou komen te vervallen. Het was onze fractievoorzitter, mr.

Nog altijd de defensie

DIT ZIJN DE FOUTEN DIE AAN ONS LEGER KLEVEN

Er moet diep en afdoende worden ingegrepen!

Wederom ontvingen wij enige reacties op onze beschouwingen over de vaderlandse defensie, waaruit slechts instemming blijkt. Maar bovendien lezen wij uit het ons door jongeren toegezondene niet alleen teleurstelling en ontstemming, maar ook wel degelijk de wil tot opbouwen. *M á r . . .* om tot die opbouw te geraken, moet op korte termijn diep en afdoende worden ingegrepen, zo schrijft ons een dier jongeren. Wij wezen hierop reeds meerdere malen en het is goed en nuttig, dat nu ook door jongere officieren die eis der noodzakelijkheid wordt gesteld. Eveneens lijkt het ons goed en nuttig in dit, en wellicht volgende nummers, een aantal van deze reacties geheel of gedeeltelijk op te nemen. Daar is dan in de eerste plaats de bittere klacht over de onuitroeibare

administratieve rompslomp

Men schrijft ons hierover o.a. dit:

Bij de in 1944 en 1945 onder Engelse supervisie opgerichte Nederlandse onderdelen heeft men een schuchtere poging gedaan om tot een vereenvoudiging van de administratie te geraken, door onder meer de salarisberekening centraal te doen geschieden, en bij de troep alleen z.g. constante bedragen uit te betalen. Deze nieuwlichterij werd, toen de vooroorlogse krachten hun plaats weer hadden ingenomen, echter schielijk onderdrukt. Aan de Engelse organisatie van de 7 December Divisie werd prompt per compagnie een sergeant-majoor-administrateur toegevoegd, de ook in het Engelse Leger gebruikte „Paybooks” bleven in de kast liggen, en de E.M. vertrok naar Indonesië, voorzien van de sinds jaar en dag in gebruik zijnde soldij- en andere betalingslijsten. Sedert dien is het aloude Reglement van Militaire Administratie onverminderd van kracht, alle moderne administratie-methoden ten spijt. Evenals trouwens het Voor-schrift Beheer Landmacht, zoals dit in de loop der tijden herhaaldelijk gewijzigd en aangevuld is.

In 1939 konden, dank zij het feit, dat er geruime tijd verliep tussen de voormobilisatie en de algemene „opkomst-met-spoed” de nodige voorbereidingen getroffen worden. Het valt echter te betwijfelen, of dit in de toekomst weer het geval zal zijn. Krijgt het Leger of een gedeelte daarvan onmiddellijk na de mobilisatiedatum een taak toegewezen, die het buiten onze grenzen brengt, dan zal het ten aanzien van de materieelvoorzieningen kunnen rekenen op de voorraden en hulpbronnen van onze bondgenoten, doch ten opzichte van de personeels-administratieve aangelegenheden gebonden blijven aan de aanwijzingen van „Den Haag”. Dan zal de praktijk bewijzen, dat — tenzij tijdig voorzieningen getroffen worden — het administratieve apparaat in hoge mate ongeschikt is om mee ten strijde te trekken, en dat het geen enkele waarborg inhoudt, dat bijvoorbeeld achtergebleven gezinsleden in de eerste tijd van de veldtocht regelmatig geld zullen ontvangen.

Het goed en snel mobiel maken van ons leger wordt in belangrijke mate belemmerd door een omvangrijk administratief apparaat, dat in zijn huidige vorm geen enkele waarborg biedt ook in oorlogstijd behoorlijk te functioneren en dat, zo het al functioneert, een onnodig zware belasting betekent voor diegenen, die met de uitvoering ervan belast zijn. Het is daarom noodzakelijk, dat ook de militaire administratie aangepast wordt aan de moderne omstandigheden, en dat reeds in vrede tijd de grondslagen worden gelegd, waarop de oorlogsadministratie opgebouwd kan worden. Daarbij moet voor alles

zorg worden gedragen, dat de omvang van deze administratie zo gering mogelijk is, terwijl de werkzaamheden, die te velde verricht moeten worden, tot een minimum beperkt blijven.

Dan is er verder

Het personeels- en promotievraagstuk

Hierover schrijft men ons o.a.:

Op 1 Januari 1950 telde ons leger rond 1600 beroepsofficieren, waaronder 100 generaals en kolonels, 400 andere hoofdofficieren en een kleine 600 kapiteins. In hoeverre deze opbouw organisatorisch verantwoord

is, valt buiten het bestek van dit betoog. Het is evenwel interessant na te gaan welke invloed deze getallen hebben op de toekomstige personeelsproblemen van ons leger, vooral als we nog rekening houden met het feit, dat sedert dien nog ongeveer 100 luitenanten van de promotie '41 kapitein zijn geworden, terwijl ook de van het K.N.I.L. overgekomen officieren vrijwel allen kapitein of hoger waren. Hoewel de juiste cijfers nog niet officieel bekend zijn, kan het aantal kapiteins van ons leger momenteel op zeker 900 geschat worden. Op een enkele uitzondering na hebben al deze kapiteins tussen de 9 en 16 voor promotie tellende dienstjaren.

Van de op 1 Januari 1950 aanwezige hoofd- en opperofficieren zullen er in de eerstkomende 8 jaren ongeveer 400 de pensioengerechtigde leeftijd bereikt hebben. Gedurende die tijd zullen dus vele van de huidige kapiteins een snelle promotie maken. Een kolonel met 20 tot 25 dienstjaren zal dan eer regel dan uitzondering zijn.

Zodra echter in de ontstane vacatures is voorzien, zal een grote stagnatie in de promotie optreden, omdat de beschikbare hoofdofficiersplaatsen vervuld worden door officieren van nagenoeg gelijke leeftijd, die nog minstens 10 jaar in die functie kunnen blijven. Dit houdt echter tevens in, dat ettelijke honderden kapiteins van dezelfde promotiejaren, die voor een hogere rang lichamelijk of anderszins ongeschikt zijn, hun hele verdere leven die kapiteinsrang behouden. Tegenover de winst aan jonge hoofd- en opperofficieren staat dus, dat de gemiddelde leeftijd van de kapiteins steeds hoger wordt. Dat wil ook zeggen, dat de jongens, die thans cadet zijn of willen worden, kunnen uitrekenen, dat zij — zoals de zaken thans staan — minstens 23 tot 25 jaar nodig zullen hebben om de majoorsrang te bereiken.

Nu moet de legeropbouw een harmonische zijn. Dat betekent, dat nergens op de sporten van de hiërarchische ladder mensen blijven steken.

Want dit zou, in tegenstelling tot de burgermaatschappij, meebrengen dat de aanvoer van anderen moet worden verminderd. En dat kan niet worden aanvaard, omdat voortdurend juist jonge krachten nodig zijn.

Derhalve zou de remedie moeten zijn: afvoeren van hen, die de opstopping veroorzaken.

Maar dat kan weer niet in verband met de sociale positie van de beroepsofficier. De uitermate gespecialiseerde opleiding maakt de doorsnee beroepsofficier ongeschikt voor talloze burgerberoepen. Dat betekent voor een officier, die op 40-jarige leeftijd het leger moet verlaten, kort en goed „dat hij op de keien staat”.

Teneinde dit te voorkomen zullen van overheidswege dus maatregelen nodig zijn. Bijvoorbeeld in de geest van een „bonus”, zoals ook wordt toegekend aan de zgn. reserve-vrijwilligers, dat zijn onderofficieren, die zich verbonden voor 6 jaar actieve dienst, na welke dienstvervulling zij kunnen kiezen: overgaan naar het beroepspersoneel of een bonus.

Men zou kunnen overwegen in de Overheidsdiensten een aantal functies voor deze ex-officieren te reserveren.

In elk geval: de legerleiding en dus ook de regering dienen hierop te zijn ingesteld. Want niet alleen kost die voorbereiding tijd, maar zolang de

De minister en de nu afgetreden staatssecretaris van oorlog zijn tot nu toe degenen geweest, die de slagen moesten opvangen, maar ligt de grondfout mogelijk niet elders? De minister is geen vakman op legergebied en alleen verantwoordelijk voor de gang van zaken. Voor de uitvoering beschikt hij echter over de diverse departementale- en legerinstaties. Staan daar wel de juiste mannen aan het hoofd? (Hier noemt de schrijver de bovenbedoelde personen — Red.).

Er zijn in het leger verschillende officieren, die algemeen als „waardeloos” bekend staan. Is het niet beter deze heren met pensioen te sturen, in plaats van hen in een functie te handhaven, waarin zij weliswaar weinig of geen kwaad doen, maar wel de promotie belemmeren?

Anderzijds zijn er officieren, die o.m. in Indonesië van buitengewone leiderscapaciteiten blijken te zijn, en daar een hogere rang tijdelijk hebben bekleed. Is er geen reden om deze officieren ook in Nederland in die rang te handhaven, in plaats van hen te doen terugkeren in hun (lagere) effectieve rang, en hen eerst indien zij t.z.t. volgens ranglijst en ancieniteit aan de beurt zijn, weer voor promotie in aanmerking te doen komen?

Door onze militaire medewerker

door ons bedoelde maatregelen niet zijn getroffen, zal de toch al niet sterke animo voor het officiersberoep afnemen, omdat een behoorlijke promotie niet is verzekerd.

Krachtdadig ingrijpen geboden?

Wij ontvingen nog een artikel: Dit artikel bevat enige zeer directe aanvallen op personen. De schrijver is zich hiervan volkomen bewust en tekent aan „maar ik meen, dat dit de enige manier is om binnen redelijke tijd enige verandering in de gang van zaken te brengen”.

Tot ons leedwezen moeten wij erkennen: wij zijn dit met de schrijver eens. Het kan eenvoudig zo niet langer. En indien niet krachtdadig en onverbiddelek, ook tegen de hoogst geplaatsten, wordt ingegrepen, helpt alle gedokter niet — de patiënt zal onherroepelijk overlijden.

Wij hebben daarom de namen van de personen doorgegeven aan de leden onzer Kamerfracties; immers zij kunnen het beste beoordelen hoe deze aangelegenheid moet worden aangepakt. Bovendien zou het in verband met een juiste gezagshandhaving onjuist zijn thans die namen publiekelijk te noemen. Voor de rest nemen wij letterlijk deze cri de coeur op. Het volgende is er aan ontleend:

In de laatste weken zijn zowel in de Eerste als in de Tweede Kamer harde woorden gevallen over de gang van zaken bij „Oorlog”. Een van onze senatoren heeft zelfs de zeer onparlementaire uitdrukking „Janboel” gebruikt om uitdrukking te geven aan zijn gevoelens over een en ander. Doch niet alleen uit de Kamerverslagen, maar ook uit legerkringen komen allerlei deprimerende verhalen tot ons. Velen in den lande zullen zich meermalen afvragen of de grote offers, die onze defensie vergt, wel op de juiste wijze aangewend worden.

Het verwijt van Mr. Wendelaar, dat onder het lagere kader een gebrek aan inspanning geconstateerd moet worden, kan gemakkelijk worden misverstaan. Het lagere kader is teleurgesteld, het heeft de moed verloren. Na vijf jaar, waarin velen, meestentijds van hun gezin verwijderd — hetzij hier in Nederland, hetzij in Indonesië — hun beste krachten gaven om iets tot stand te brengen, is het resultaat, dat een toestand is ontstaan, die nog steeds als een Janboel aangeduid kan worden. Het lagere kader heeft geen vertrouwen in de leiding, zoals het dit indertijd wel had in een generaal Reinders of een generaal Winkelman.

Het ziet mensen, die in zijn ogen gefaald hebben, weer op andere, vaak nog belangrijker plaatsen tevoorschijn komen, terwijl de mensen, waarin het vertrouwen stelt, schijnbaar vergeefs tegen de stroom oproeien.

Dat zijn de fouten, die thans aan ons leger kleven, en alleen iemand, die krachtdadig op kan treden, zal bij de huidige stand van zaken in staat zijn orde in de chaos te scheppen, zij het dan door vele heilige huisjes omver te werpen en diverse „onmisbare” functionarissen op korte termijn met pensioen te zenden.

STALEN MEUBELEN
„GISO"-LAMPEN

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Weekblad van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie

Voorzitter Redactie-comm.:
Drs. H. A. Korhals.
Redactie-secretaris: Mr. E. Elias.
Adres. Spuistraat 274, ingang Raamsteeg, tel. 36325, A'dam.
Administratie: Postbus 43, A'foort, tel. 5267.
Abonnementprijs f 1.90 p. kwartaal, f 7.50 per jaar.
Voor het zenden van abonnements- en advertentiegeden: Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie” te Amerfoort.
Losse nummers 15 cent.
Voor advertenties wende men zich tot de administratie.

Van onze leestafel

Parlement en Kiezer, 34ste jaargang. Uitg. N.V. Martinus Nijhoff's Boekhandel en Uitg. Mij., 's-Gravenhage 1950.

In een politiek orgaan een aanbeveling te schrijven voor deze parlementaire gids mag overbodig heten. Van zijn onmisbaarheid heeft hij sinds lang ieder overtuigd, die ex officio met het parlementaire werk te maken heeft of er belangstelling voor koestert.

Wel worde vermeld, dat ook deze 34ste jaargang weer even zorgvuldig bewerkt is als al zijn voorgangers. Geen wonder: ook ditmaal was de heer F. K. van Iterson, de oud-bibliothecaris van de Tweede Kamer, de samensteller. Wie Parlement en Kiezer geregeld gebruikt, weet, wat hij er in vinden kan. Wij hebben zo de indruk, dat er onder de lezers van ons weekblad velen zijn, die tot de geregelde gebruikers zouden behoren, als ze maar wisten, hoeveel dit handige parlementaire jaarboekje hun te bieden heeft.

Met het oog op hen, vermelden we een en ander uit de inhoud.

Parlement en Kiezer geeft allereerst een tabel van alle ministerieën sedert 1848, de samenstelling van het huidige kabinet met enkele biografische bijzonderheden en de lijst van leden der Staten-Generaal, eveneens met biografische bijzonderheden.

Maar dan vindt ge er verder de programma's der verschillende partijen, met de samenstelling der hoofdbesturen, overzichten van de jongste verkiezingen, omschrijving van de werkwijze der Hoge Colleges van Staat, de Troonreden van 1948, 1949 en 1950 en een uitvoerig overzicht van de voornaamste werkzaamheden der Staten-Generaal in het vorige zittingsjaar, benevens de vragen door kamerleden gedaan en de antwoorden daarop door de Regering gegeven.

Wat dunkt U: is dit ook niet iets voor U?

„Het Probleem Irian, zoals Nederlandse democraten het zien”. Uitg. Comité „Vrienden van Indonesië”.

Wel niet alle Nederlandse democraten zullen het probleem Irian zien zoals blijkens deze brochure deze vrienden van Indonesië het zien, die Nieuw-Guinea enkel kennen als Irian. In deze voorliefde voor de naam Irian is eigenlijk de inhoud van heel dit geschrift reeds gesymboliseerd. Voor vrienden van Indonesië ligt het probleem al héél eenvoudig: zij erkennen geen enkel argument ten gunste van het Nederlandse standpunt en bepleiten alleen dat van hun Indonesische vrienden. Maar de omslag van hun brochure is gekleurd met het rood-wit-blauw!

De Indische Nederlanders door K. C. Snijtheuvel. Uitg. Schefferdrukkerij, Gouda (f 2.25).

De grote groep Indische Nederlanders is door de ontwikkeling der dingen in In'onesië bitter ontgoocheld. Zij gevoelt zich — niet ten onrechte! — een verlaten en miskend volksdeel. Velen hunner zien nog slechts één uitkomst: stichting van een volksplanting op Nieuw-Guinea, waar zij een machtige factor kunnen vormen in de economische en geestelijke ontplooiing.

Van dit alles vertelt de schrijver van dit bewogen boekje. Het is geen nuchter relaas van „harde feiten” maar het spreekt van de vaste wil ener volksgroep om — alle tegenslagen ten spijt — staande te blijven en zich weer een toekomst op te bouwen.

Snijtheuvels geschrift — géén roman! — vinde vele lezers. Het draagt er daardoor toe bij, dat het lijden en streven der Indische Nederlanders hier meer bekendheid krijgt en de sympathie voor hun lot groeie.

De R.

DE SPOORWEGEN SPREKEN

(Ingezonden)

Geachte Redactie,

In Uw uitgave van 25 November j.l. wordt onder het hoofd „Troetelkind (I)” critiek geleverd op het bij de Tweede Kamer aanhangige wetsontwerp terzake van de schadevergoeding en kapitaalvoorziening der N.V. Nederlandsche Spoorwegen.

Ofschoon ons de logica ontgaat in de conclusie, dat de Staat voor slechts f 10.000.000.— aandelen in de Spoorwegen heeft en er dus behoorlijk veel belastinggeld bij moet, zullen wij het oordeel over dit wetsontwerp aan de Volksvertegenwoordiging overlaten en hier volstaan met de opmerking, dat de N.V. Nederlandsche Spoorwegen — zoals U uit de openbare jaarverslagen hebt kunnen zien — reeds sedert tien jaar met een sluitende rekening en zelfs een bescheiden winst werken, die aan de enige aandeelhouder, de Staat, wordt uitgekeerd.

tende rekening en zelfs een bescheiden winst werken, die aan de enige aandeelhouder, de Staat, wordt uitgekeerd.

Terzake van het entrefilet „Troetelkind (II)” veroorloven wij ons het volgende onder Uw aandacht te brengen.

De schrijver vraagt zich in verband met de kwestie der onbewaakte overwegen af, waarom de Spoorwegen halstarrig vasthouden aan de zuinigheid, die steeds meer mensenlevens kost. Het antwoord op deze vraag is het volgende:

De spoorwegwet verplicht de Spoorwegen alle overwegen te bewaken. Bij Koninklijk Besluit van 9 Augustus 1922, Staatsblad no. 490 3e artikel, is aan de Minister machtiging verleend, om van geval tot geval ontheffing van

deze plicht te verlenen. Indien de Minister dit doet, bepaalt hij of de betrokken spoorwegovergang onbewaakt kan blijven, dan wel voorzien moet worden van een flikkerlichtinstallatie. Is dit laatste het geval, dan plaatsen de Spoorwegen deze installatie voor rekening van het Rijk. Terecht draagt het Rijk deze kosten, omdat het hier gaat om de beveiliging van het wegverkeer en niet van het spoorwegverkeer. De verantwoordelijkheid voor het niet bewaakt- of niet met flikkerlicht beveiligd-zijn, ligt dus niet bij de Spoorwegen, doch bij de overheid.

De schrijver stelt voorts op gezag van persberichten vast, dat bij de onbewaakte overweg in de omgeving van Nootdorp een seinhuiswachter woont, die tevens overwegbomen zou kunnen bedienen; dit laatste zou echter niet gebeuren in verband met de kosten van het onderhoud.

Wij delen U mede, dat in de bedoelde blokpost inderdaad een seinhuiswachter zit. Deze post echter is niet gedurende de gehele dag bezet en wordt op de uren, waarop geen seinhuiswachter aanwezig is, uitgeschakeld. Indien wij deze seinhuiswachter overwegbomen lieten bedienen, zou de situatie ontstaan, dat de overweg nu eens wel, dan weer niet bediend zou worden. U zult met ons eens zijn, dat dit nog veel gevaarlijker is dan een overweg, die nooit beveiligd is.

Hoogachtend,

Voor de Secretaris,
De Chef van de Afdeling Perszaken,
J. F. E. M. AGHINA.

Denkt U hier eens over na!

Deze regering is ván ons en vóór ons, zowel plaatselijk als in de Staat of in de Unie. Zij is het eigendom van niemand anders dan van het Volk van Amerika. Behandel haar niet als iets onpersoonlijks. Behandel haar niet als iets om over te spotten. Behandel haar als een kostelijk bezit. Het komt er niet op aan hoeveel kritiek u erop uitloft of tot welke partij u behoort. Bedenk slechts dat deze regering van u is en u nodig heeft, al uw verstand en al uw kennis, om in de toekomst als een democratie in stand te blijven, want geen Regering kan democratisch blijven, wanneer tien tot twaalf miljoen mensen zonder werk zijn. Dit kan eenvoudig niet. Iedereen in Amerika moet een behoorlijk bestaan hebben en op zulk een wijze dat armoede hier tot het verleden behoort. Er bestaat niet de minste reden, waarom het Amerikaanse volk in armoede zou leven. Er móet een weg gevonden worden en er zál een weg gevonden worden.

(Uit een rede van Harry Hopkins in 1939)

Deze, onze Regering, is niet de meester doch de schepping van het volk. De plicht van de Staat tegenover zijn burgers is de plicht van de dienaar tegenover zijn meester. Het volk heeft haar geschapen en het volk staat met zijn gemeenschappelijke goedkeuring toe, dat de Regering blijft bestaan.

Een van de plichten van de Staat is voor diegenen te zorgen, die het slachtoffer van ongunstige tijdsomstandigheden zijn geworden, waardoor het hun onmogelijk wordt gemaakt, zich ook maar de noodzakelijkste dingen voor levensonderhoud zonder hulp van anderen te verschaffen. Deze verantwoordelijkheid wordt door iedere beschaafde natie erkend.

(Roosevelt op 28 Aug. 1931 in de Wetgevende Vergadering van de Staat N.-York).

Wij, Amerikanen zijn doorgefourneerde helden-vereerders, in veel sterker mate dan de Britten of de Fransen. Wij houden

F. D. ROOSEVELT
....dienaar....

ervan onze gevoelens van trouw te personifiëren. In onze politieke zakelijke en arbeids-organisaties voelen wij ons gerust, in het bewustzijn, dat aan het hoofd een Grote Baas staat, die wij kunnen vereren, of kunnen haten, doch op wie wij kunnen vertrouwen, zodra de omstandigheden moeilijk worden.....

In tijden van voorspoed en vrede, wanneer het Amerikaanse volk merkt dat het voor de wind gaat, maakt het zich niet druk over het karakter van de man in het Witte Huis. Het is tevreden met een President, die in de omlijsting past, zoals het geval was met Warren G. Harding, een die voldoende streng kijkt op de minder gebruikte postzegels. Maar wanneer er tegenspoed komt en de problemen te geweldig worden voor de krachten van een enkel mens... dan moet de President van de Verenigde Staten uit zijn omlijsting naar beneden stappen en tonen dat hij krachtig en voor zijn volk onontbeerbaar is. Het vertrouwen der Amerikanen, dat dit steeds weer opnieuw zal gebeuren, is onbeperkt. In ons binnenste is de overtuiging diep geworteld, dat er iedere keer een groot President zal opstaan, zodra wij hem werkelijk nodig hebben.

Het enige wat wij te vrezen hebben, is de vrees zelf.

(Roosevelt)

Onze constitutie is zo eenvoudig en praktisch, dat het altijd mogelijk is buitengewone noden te bestrijden door verandering in nadruk en uitleg, zonder dat het wezenlijke van de vorm uit het oog wordt verloren.

(Roosevelt)

Werkelijk conservatief is hij, die erop aandringt, dat bezit de meester en niet de dienaar van het Gemeenbest zal zijn; die erop aandringt, dat datgene wat een mens heeft geschapen, de meester en niet de dienaar zal zijn van de mens, die het maakte.

(Roosevelt)

Wij misgunnen niemand een vermogen in het burgerleven, wanneer het op eerlijke wijze is verkregen en nuttig wordt besteed. Het is niet voldoende, dat het vergaard zou zijn zonder dat aan het land schade is toegebracht. Wij kunnen alleen toestaan, dat zulk een kapitaal wordt gevormd, indien dit voordeel voor de gemeenschap betekent. Ik weet wel dat dit een beleid van veel actievere inmenging dan tot nu toe in de sociale en economische toestanden van de zijde der Regering met zich brengt, doch ik geloof dat wij het feit onder de ogen zullen moeten zien, dat een scherpere Regeerings-contrôle nu noodzakelijk is geworden.

(Roosevelt)

Nooit heb ik geloofd dat het in ons kapitalistische stelsel noodzakelijk is, dat mensen arm zijn... Ik heb reeds sinds lang de idee verworpen, dat mensen arm zouden zijn omdat zij slecht zijn. Dat geloof ik niet. Ik ben van mening dat dit economische systeem een ideaal middel is om ons nationale inkomen te vergroten... Het kapitalistische systeem leent er zich toe het nationale inkomen zo hoog op te voeren, dat het aan allen werkelijke sociale veiligheid zal verschaffen.

(Harry Hopkins)

Beschuldigings-politiek

INTERNATIONALE SPANNING EN OORLOG ZIJN IN WEZEN NIET ANDERS DAN HET SPIEGELBEELD VAN MISLUKTE INTERNATIONALE POLITIEK

(Ingezonden)

De internationale politiek wordt tegenwoordig in hoofdzaak gekenschetst door beschuldigingen. Het Westen beschuldigt het Oosten van een machiavellistisch streven naar de communistische heilstaat, en het Oosten beschuldigt het Westen van duivelachtig kapitalistisch imperialisme. De ontelbare officiële en gezaghebbende verklaringen, redevoeringen, persconferenties, memoranda, protest-nota's e.d. zijn, met het omvangrijke niet officiële beschuldigings-commentaar, een duidelijk bewijs van toenemend internationaal wantrouwen, waarvan de bewapeningswedloop het logische gevolg is. Hoewel de samenleving na de wapenstilstanden van 1918 en 1945 naar vrede en rust hunkert, is het mensdom opnieuw in een grimmige „koude” oorlog verwickeld, met hier en daar zéér „warme” plekken. Dit averechtse resultaat van toenemende intensieve en wetenschappelijke staats- en volkenrechtelijke activiteit bewijst opnieuw, hoezeer almachtige staten en hun alwetende functionarissen kunnen falen. De wereld-situatie, welke tijdens de Yalta-conferentie in Februari 1945 zelfs door Roosevelt en Churchill met groot optimisme werd beoordeeld, is vandaag van dien aard, dat Wereldoorlog III, om zo te zeggen, het gesprek van de dag vormt.

Het is begrijpelijk, dat in de zwaar geladen internationale atmosfeer een politiek van beschuldigingen wordt gevoerd, het is immers gemakkelijker de oorzaak en de schuld van gespannen en verbiterde situaties op anderen te laden, dan de hand in eigen boezem te steken. Maar deze beschuldigingspolitiek mag ons de ogen niet doen sluiten voor de insolventie van de naoorlogse staatkunde. Een ieder behoort zich rekenschap te geven van het feit, dat de ontwikkeling van talloze nationale en internationale ambtelijke organen, welke sedert Wereldoorlog I plaats vond, niet heeft voorkomen dat Wereldoorlog II losbarstte. Integendeel, want de hang naar en het geloof in nationale en internationale organisatie, met derzelve pacificerende en harmoniserende toverkrachten, verdoezelde als het ware tijdens de Volkenbondstillusie de crux der staatkundige problemen en tegenstellingen. Al te zeer wordt uit 't oog verloren, dat de moderne verambtelijke technologische maatschappij uit zichzelf spanningen veroorzaakt, waarvan de gevaren evenredig zijn aan de kracht der wetenschappelijke verdelgingsmiddelen. Naar gelang „verstatelijking” en verambtelijking toenemen, geraken de maatschappelijke problemen en spanningen meer en meer in de politieke en staatkundige sfeer met het gevolg, dat zij als het ware staatsrechtelijk geconsolideerd worden, en zodoende onoplosbaar schijnen.

De geschiedenis, de leermeesteres des levens bij uitnemendheid, leert, dat vrede en harmonie nimmer bevordert zijn krachtens overheidsdictatuur. Hoewel tegenwoordig allerwegen voor liberalisatie van de economie wordt gepleit, is liberalisatie van de nationale en internationale staatszaken van groter belang. Zolang op internationaal terrein de hoop gevestigd blijft op super-organisatie — met maximale ambtenarij en maximale papierwinkels — zullen de wederzijdse beschuldigingen toenemen, met het gevolg, dat internationale hoogspanning ontstaat met de oorlog als ultima ratio, evenals gedurende de periode 1918—1939 het geval is geweest, l'histoire se répète....

Minister Stikker heeft dezer dagen, zeer terecht, in de Tweede Kamer verklaard, dat er teveel internationale organen zijn. Het liberalisme verwacht geen heil van ambtelijke voogdij, noch voor de nationale, noch voor de internationale samenleving. Sedert 1918 is de maatschappij echter meer en meer onder staatsrechtelijke of te wel ambtelijke curatele geplaatst, met het onvermijdelijke gevolg, dat de staatszaken, zacht uitgedrukt, nationaal en internationaal, niet bijster floreren. De ontwikkeling van het moderne „etatisme” is, zoals de bittere ervaring leert, niet alleen gepaard gegaan met

toenemende staatsuitgaven, en stijgende begrotingstekorten, maar eveneens met toenemende bewapening en groeiend oorlogsgevaar. Verbetering en sanering van de universele spanningen zijn niet te verwachten krachtens verdere organisatie en super-organisatie van de maatschappij, men spiegele zich aan de super-organisatoren bij uitnemendheid, de Duitsers, die, dank zij hun vertrouwen en geloof in de toverkracht van organiserende staatkunde, staatkundig zijn vernietigd.

Van beschuldigings-politiek, ambtelijke organisatie en super-organisatie, bewapenings-wedloop e.d. kan de maatschappij in de toekomst, evenmin als in het verleden, soulaas verwachten. De diepe en innerlijke grond der problemen en spanningen is niet van materiële en organisatorische aard; de crux van onze maatschappelijke tegenstellingen en wrijvingen ligt in menselijke of morele tekortkomingen. Middels het geloof aan staatkundige toverkracht en groeiend etatisme verhuizen de morele tekortkomingen meer en meer van de particuliere naar de publieke of staatkundige sfeer. Het is dus geen wonder dat de moeilijkheden en spanningen in de openbare of staatkundige sfeer toenemen, gelijk zij sedert 't begin van deze eeuw zijn toegenomen, met steeds massaler slachtingen en vernietigingen als bewijs van politieke en/of staatkundige tekortkomingen.

Hoewel staatkundige problemen en tegenstellingen geleidelijk even labyrintisch zijn geworden als de ontelbare organen, welke zich op

de een of andere wijze met de publieke zaak bemoeien, kan de samenleving alléén en uitsluitend naar vreedzamer en harmonischer wegen gevoerd worden, door liberalisatie van de staatkunde. Dit klinkt wellicht min of meer vaag, maar zolang de publieke opinie niet met luider stem vermindering van staatsbemoeienis eist, blijft de mogelijkheid voor vreedzame, harmonische en vrije ontwikkeling door de verstarrende staatsmachinerie uitgesloten. Hoe vreemd zulks vandaag ook moge klinken, zijn wij overtuigd, dat zodra de publieke opinie de kostbare en onberekenbare staatsmachine terugdringt naar groter bescheidenheid en geringer macht, zowel de staats- als de particuliere zaken vreedzamer en harmonischer zullen lopen. Het gehele complex is tenslotte een kwestie van „common sense”, juiste proporties en toenemende vrijheid, een en ander in de ruimste zin des woords bedoeld. Geleide en super- of supra-georganiseerde staatkunde zal daarentegen in de toekomst — evenals in het verleden — slechts tot spanningen en oorlogen voeren.

Byrnes, de Amerikaanse politicus en ex-minister van Buitenlandse Zaken, verklaarde in 1945 bij zijn ambtsaanvaarding: „duurzame vrede „behoeft meer dan bekwame diplomatie, meer dan papieren overeenkomsten, zelfs meer dan de beste „oorkonden, welke de wijste staatsman kan opstellen”, doelende op het feit, dat dergelijke organisatorische maatregelen slechts waarachtige betekenis hebben, indien zij wortelen in de wil der volkeren om vreedzaam en als goede burenen te leven. Het valt niet te betwijfelen, dat het mensdom na de Wereldoorlogen I en II naar vrede en veiligheid hunkert. Het feit, dat het eindeloze na-oorlogse confereren en organiseren van staatslieden, diplomaten en strategen de universele spanning en disharmonie slechts intensiveren, bewijst, dat de wereld met haar dagelijks confereren en organiseren (operatie „paper-clip”) op de verkeerde weg is.

Het is de hoogste tijd, dat, via liberalisatie van de internationale gedachtenwisseling, een einde komt aan de nutteloze beschuldigingspolitiek. De zozeer gewenste internationale harmonie wordt niet bevorderd door scheldpartijen, al vinden deze plaats in het kader van super- of supra-organen. Aan het slot van het V. & D.-hoofdartikel van 25 Nov. werd terecht gesteld, dat klare en onverpoosde voorlichting van de massa de onverbiddelijke eis is, die deze tijd aan het liberalisme stelt. Deze klare en onverpoosde voorlichting is eveneens noodzakelijk ten aanzien van de gevaren, welke inhaerent zijn aan de verstarrende organisatorische verambtelijking van internationale zaken. Indien ooit, dan is hier „periculum in mora”, want naar gelang de internationale zaken in een dwangbuis georganiseerd worden van super- en supra-organen, zal de internationale spanning automatisch toenemen, gelijk de jammerlijke gang van zaken sedert 1945 bewijst.

ting van de massa de onverbiddelijke eis is, die deze tijd aan het liberalisme stelt. Deze klare en onverpoosde voorlichting is eveneens noodzakelijk ten aanzien van de gevaren, welke inhaerent zijn aan de verstarrende organisatorische verambtelijking van internationale zaken. Indien ooit, dan is hier „periculum in mora”, want naar gelang de internationale zaken in een dwangbuis georganiseerd worden van super- en supra-organen, zal de internationale spanning automatisch toenemen, gelijk de jammerlijke gang van zaken sedert 1945 bewijst.

E. H.

Sensatie om Suriname

In de Surinaamse Staten is ruzie. In het kader dezer ruzie gezien, valt het Hoge Coliege in twee delen uiteen: de coalitie (elf leden), de oppositie (tien leden). De ruzie is zo hoog gelopen, dat, ondanks vele goedbedoelde pogingen „van hogehand”, Suriname onbestuurbaar is geworden.

Thans bevinden vertegenwoordigers van beide delen zich in Nederland. Voor de coalitie heeft landsminister Albert Helman (Lou Lichtveld) gesproken. Voor de oppositie heeft David Fuidlay, redacteur van „De West”, de heer Helman geantwoord. De heer Helman had het over de communistische methodiek zijner tegenstanders. De heer Fuidlay antwoordde: „daar lachen wij om”.

Wij lachen er niet om. Integendeel. Niet dat wij geloven dat de oppositie, bewust of zelfs maar onbewust, communistisch is.

Niet dat wij het geschut dat de heer Landsminister op zijn tegenstanders heeft afgevuurd niet bijzonder grof vinden.

Niet dat wij de methodiek die de oppositie in Suriname heeft toegepast verheffend vinden.

Niet dat wij de gehele strijd van ministers, coalitie, oppositie in een volk van 160.000 inwoners niet een iet of wat operette-achtige indruk op ons maakt.

Maar het is betreurenswaardig, dat een land, dat zich zijn autonomie pas verworven heeft (en dat wij deze autonomie zo volgaarne gunnen) zijn tijd met deze dingen moet verspillen.

Anderzijds zijn al deze opgewonden gebeurtenissen wellicht juist verschijnselen van de „kinderjaren” dezer autonomie.

Bovendien spelen allerlei persoonlijke aangelegenheden, taboes en historisch ge- en vergroeide dingen een rol in dit weinig aantrekkelijke drama.

Intussen hopen wij hartelijk, dat het Nederland vergund zal zijn Suriname broederlijk ten dienste te staan met de grotere ervaring die het zich in vele jaren parlementaire democratie heeft eigen gemaakt. Want Nederland heeft grote verplichting jegens Suriname. Nederland heeft Suriname in het verleden héél stiefmoederlijk behandeld. Nederland moet zich daarvan terdege bewust zijn.

Wij zien de sensatie om Suriname veeleer op een psychologische dan op een politiek vlak liggen. Dat maakt deze materie des te hachelijker. En de oplossing des te moeilijker.

Dat deze oplossing niettemin gevonden worde ten bate van Suriname, dat goede land, dat beter verdient dan deze onvruchtbare onverkwikkelijkheid.

E.

N.V. Nederlandsche
Caoutchouc- en Gutta-
Perchatabriek

v.h. Bakker & Zn.

Ridderkerk

Technische
rubberartikelen

N.V.
Machinefabriek

IJZER-STAAL-EN
METAALGIETERIJ

v.h. BAKKER & Co.
RIDDERKERK

AFDELINGSSECRETARISSEN:

Vraagt bij onze administratie de tarieven voor extra-exemplaren van ons weekblad, voor de verbreiding van onze beginselen en voor het werven van nieuwe abonné's.

„Een belangrijke kant blijft onbelicht”

Nationaal kabinet en derde macht

Waar herhaaldelijk de z.g. „derde macht” ter sprake komt en daarbij het vóór en tegen van verscheidene kanten wordt belicht, komt het me voor dat een zeer belangrijke kant nog steeds onbelicht blijft, althans niet opvallend behandeld werd, en waar al, dan nog juist in afwijzende vorm.

Belicht wordt steeds dat het politiek juist zou zijn als de drie partijen, A.R., C.H.U. en V.V.D. zouden samenwerken, waar tegenover evenveel argumenten worden aangevoerd, die daaraan in de weg staan. Het is geenszins mijn bedoeling me daarin te mengen, hoezeer ik terzake natuurlijk ook mijn mening heb.

Wél stel ik er prijs op de waarde van de morele, geestelijke, godsdienstige bezwaren eens onder de loupe te nemen. Het wil me voorkomen dat van de zijde van de V.V.D. en de C.H.U. de neiging tot toenadering groter is dan bij mijne partij, de A.R. Deze laatste heeft naast minder belangrijke, althans wellicht wel oplosbare, bezwaren van politieke aard, principiële bezwaren van morele, eigenlijk godsdienstige conceptie. De waarde van deze bezwaren laat ik voor wat ze zijn, daarover is al genoeg, althans veel gezegd.

Ik stel er meer prijs op in het licht te stellen wat deze drie partijen in moreel opzicht wél verenigt. Het is gemakkelijk om uit te vinden wat verdeelt, dat wordt naarstig gedaan, maar als men het daarbij laat, komt er niet licht toenadering. Dat kan slechts als men zoekt naar punten van overeenkomst. Zo heeft men reeds met elkaar gemeen dat men hoogst ontevreden is met de gang van zaken, zowel wat de politiek in eigen land betreft als die in de gehele wereld en op die grond baseert zich dan de neiging om de handen ineen te slaan. Men is terecht van mening dat alles verkeerd begint te lopen en staat daarin diametraal tegenover het Communisme, waar men best tevreden is. Waarop is nu de mening dat we op de verkeerde weg zijn gebaseerd? Dat is op de omstandigheid, dat in ons land — om ons daartoe te beperken — feitelijk geregeerd wordt door partijen, erger nog door partijleiders, die partijbelang stellen boven landsbelang en daarmee tevens boven het belang van de individuele mens, die hierdoor zijn vrijheid volkomen kwijt raakt, ook op punten, die eigenlijk onaanvaardbaar moeten zijn.

Hier nu is het waar m.i. onze drie partijen elkaar ontmoeten, waar ze staan tegenover de gehele overige politieke wereld. Onze drie partijen zullen nooit de fundamentele rechten van de mens aantasten en dat dient de binding te zijn, diametraal staande tegenover de „principes” van vrijwel alle andere partijen! Méér nog: het is de basis, waarop het „Geloof” gefundeerd is, zoals dat vast ligt in het Grote Gebod van de naastenliefde. Deze, de naastenliefde, wordt door alle de drie genoemde partijen behartigd! Het Grote Gebod: Hebt Uw naaste lief als Uzelf” wordt slecht begrepen en daardoor dagelijks ten onrechte bespot. Het woord „Liefde” doet het hem. Zeer ten onrechte evenwel, want er staat bij „als Uzelf”. Die toevoeging is een drastische beperking. Want wie dweept er nu zo erg met zichzelf? Géén werkelijk christen! Dat kan niet bestaan. In niet-Bijbelse woorden zou men het gebod beter kunnen uitdrukken door „Wat Gij niet wilt dat U geschiedt, doe dat ook aan een ander niet”. Wanneer we zo ver gevorderd zouden zijn dat we ons hier aan hielden, en daar naar leefden, dan vervullen we

Een abonné, behorende tot de Anti-revolutionnaire partij, van wiens belangstelling wij reeds eerder blijken mochten ontvangen, zond ons deze beschouwing toe, die wij aan onze lezers overbrengen, uiteraard de gedachte voor rekening van de inzender latend.

al voor een groot gedeelte wat het gebod van ons eist. Wie méér doet dan dit mensen-spreekwoord van hem verlangt, hem oplegt, moet maar naar voren komen!

Hier nu ligt het terrein, waar de drie partijen elkaar met succes kunnen ontmoeten. Alle drie beogen naast en boven het partijbelang het algemeen belang, op stoffelijk en/of op geestelijk gebied. Dit is hun „grootste gemene deler”, afgezien van nuances. Bij deze beschouwingen moet ik tot mijn spijt de K.V.P. buiten bespreking houden, want hare leden staan heel anders dan die van de drie partijen. Waar toch de leden van de drie partijen — evenals van een paar kleinere partijen, die gemakshalve maar buiten bespreking blijven — zich aan hun partij verbonden weten uit geheel vrije wil, uit morele, eventueel godsdienstige, overwegingen, wordt bij de K.V.P. een extra dwang aangelegd door hun „Kerk”. Buiten de morele en/of godsdienstige overwegingen en drijfveren, welke bij de drie partijen uitsluitend gelden, oefent de „Kerk” op hare belijders nog een extra dwang uit ter bereiking van speciale „partijbelangen”. De K.V.P. behoudt zich daardoor naar believen de keuze vrij om zich naar alle zijden te kunnen richten. Ze staat dus beurtelings aan beide zijden van de weegschaal, een positie die ogenschijnlijk veel voordeel kan opleveren, maar die niemand apprecieert, noch benijdt. Het is daarom volkomen doelloos om deze Partij in een beschouwing te betrekken anders dan problematies. Ogenschijnlijk behoort ze thuis bij „rechts”, maar halfslachtig als ze is, toont ze ook veel punten van overeenkomst met de P.v.d.A., m.a.w. ze kan zó, maar ze kan ook zó.

Waar derhalve bij onze drie partijen — en wat dat betreft ook bij de Communisten — iedereen is uit eigen overtuiging en dus ook de door zijn partij gevolgde politiek onderschrijft, is dat bij de K.V.P., evenmin als bij de P.v.d.A. het geval. Iedereen heeft bij zijn gesprekken met leden van deze twee grote partijen precies dezelfde ervaring: men is algemeen hoogst ontevreden met — de gevolgen van — de door hun leiders en besturen gevolgde politiek, zeer speciaal met de t.a.v. Indonesië gevoerde. Wat de K.V.P. betreft zijn daarvan o.a. de protestvergaderingen hier in Amsterdam in de afdelingen de onomstotelijke bewijzen. De besluiten en opgedrongen uitspraken op de „officiële” vergaderingen weet iedereen wel op de juiste waarde te schatten. Zo hebben beide partijen K.V.P. en P.v.d.A., evenals de C.P.N. al heel wat te slikken gekregen van de uit Indonesië teruggekeerde militairen, maar de doofpot staat er ook niet voor niks. * * *

Ik wil er dus nog eens sterk de nadruk op leggen dat onze drie partijen wel degelijk een solide ge-

zamenlijke grondslag hebben, die ons gunstig onderscheidt van andere partijen en die gevoegelijk een stevige basis kan vormen tot meer gemeenschappelijk handelen.

Maar nu is de grote vraag: welk alternatief zouden wij de ontevreden in de twee geïncrimineerde partijen kunnen bieden? Wat de K.V.P. betreft heeft het „alternatief Welter” duidelijk gedemonstreerd welk klein gedeelte van de anders — beter — denkenden van die Partij tenslotte voor hun overtuiging dorsten uit te komen. En wat de P.v.d.A. betreft: Op wie zouden zij moeten stemmen? Op de A.R.? En dan Zondags niet te mogen voetballen? Op de C.H.U. of de V.V.D.? Neen, de Wet der Traagheid drijft ze — in vredesnaam en bij gebrek aan beter? — maar weer naar de P.v.d.A. of naar blanco.

Wél demonstreert zich hier op ontstellende wijze hoezeer onze propaganda in gebreke blijft om die ontevreden en ontmoedigen op te vangen in een aantrekkelijk tehuis! Wie zal dit onmetelijke terrein gaan ontginnen?

P.

De vaart der J.O.V.D.

De maand November was voor de Jongeren Organisatie Vrijheid en Democratie een belangrijke maand. Niet alleen vond hierin de jaarlijkse Algemene Vergadering plaats, maar ook werd een begin gemaakt met de organisatie van regionale propaganda-weekends.

De Algemene Vergadering is uitgelopen op een grootse J.O.V.D.-manifestatie. Tegen de tachtig afgevaardigden en leden van afdelingen waren op Zondag 19 November in restaurant „Het Gouden Hoofd” in Amsterdam tezamen gekomen om er een lange agenda af te werken. Het hoofdbestuur had zich op deze bijeenkomst terdege voorbereid, want alle punten werden keurig op tijd in behandeling genomen en afgedaan. De ochtendvergadering was gewijd aan huishoudelijke aangelegenheden. De daarop volgende gemeenschappelijke koffiemaaltijd werkte er door zijn gezellige sfeer sterk toe mee de leden van vele afdelingen nader met elkaar in contact te brengen. Na de lunch hield Mr. N. E. H. van Esveld, voorzitter van de Raad van Arbeid te Rotterdam, een zeer levendig en bijwijlen humoristisch betoog over „Actuele sociale problemen”. Samenvattend kwam spreker tot enkele conclusies, die door de vergadering werden onderstreept:

1. de sociale vooruitgang is onafscheidelijk verbonden met de ontwikkeling van de persoonlijke verantwoordelijkheid.
2. de sociale verzekering als onderdeel van het streven naar sociale zekerheid heeft slechts een aanvullende taak, en mag nimmer de eigen-zorg der burgers onmogelijk maken;
3. bij de voorbereiding en uitvoering van sociale maatregelen is de inschakeling van maatschappelijke groepen noodzakelijk;
4. de arbeidsproductiviteit moet worden verhoogd, o.a. door beloning naar geschooldheid en prestatie;
5. de onderneming moet in toeneemende mate worden gezien als werkgemeenschap van ondernemer en werknemers. Medewetenschap van alle betrokkenen is dan ook een vereiste;
6. de lagere beloning van jongeren (beneden 21 of 23 jaar) voor dezelfde functie en hetzelfde werk, als door ouderen verricht, is als een onrechtvaardigheid aan te merken.

Genoemde punten zullen door de ter vergadering geconstitueerde sociaal-economische kring nader worden uitgewerkt.

De belangstelling voor deze J.O.V.D.-bijeenkomst van de heren Mr. J. Rutgers, alg. secretaris der V.V.D. en Mr. J. de Wilde, bestuurslid van de afd. Amsterdam der V.V.D., werd op hoge prijs gesteld.

In de Jeugdherberg „Us blau Hiem” te Appelscha werd door de afdeling Groningen op 25 en 26 November een propaganda-weekend voor de drie Noordelijke provincies georganiseerd.

De medewerking der V.V.D.-centrales bij het verschaffen van adressen was uitstekend, waardoor bij de opening van het weekend Mr. K. van Dijk, voorzitter van de afd. Groningen der J.O.V.D., een 45-tal jongeren hartelijk welkom kon heten. Zaterdagavond voerde voor deze belangstellende schare Ir. A. Voet uit Groningen het woord over „Actuele problemen, van liberaal standpunt bekeken”. De discussies, die hierop volgden waren zeer uitvoerig, en duurden tot ver na het middernachtelijk uur.

De volgende dag vertelden mej. De Muynck, en de heren Linssen, voorzitter der J.O.V.D., v. Dijk, en Van Schagen iets over het wel en wee, de geschiedenis en de groei, en over de beginselen en het streven van de J.O.V.D. en van het maandblad „De Driemaster”. De moeite van de organiserende afdeling zijn niet voor niets geweest. Integendeel! Meppel kreeg een afdeling van de J.O.V.D., contacten voor verscheidene andere plaatsen werden gelegd, en de afdelingen Groningen en Leeuwarden groeiden, de laatste zelfs met 10 leden.

Dit alles deed ons overdenken, dat het de moeite waard zou zijn ook in andere delen van ons land zulke conferentie-weekenden te gaan beleggen. De voorbereidingen hiertoe worden inmiddels dan ook al getroffen. Ons oog is o.a. gevallen op Overijssel (Twente), de Achterhoek, overig Gelderland, en Zuid-Holland. De medewerking van V.V.D.-zijde zullen wij hierbij echter niet kunnen ontberen. Mogen de secretariaten in deze regio's ons helpen bij ons streven de liberale gedachte onder de jongeren van Nederland te verbreiden en te versterken.

A. VAN SCHAGEN.

Middenstandsproblemen in de Tweede Kamer

Onvoldoende organisatiezin bemoeilijkt de oplossing

SPRING ZUINIG OM MET GEMEENSCHAPSGELDEN!

De belangen van de middenstand nemen gedurende de laatste jaren een steeds grotere plaats in het debat over de begroting van Economische Zaken in en sprekers van vrijwel alle fracties dragen daartoe hun steentje bij. Dit feit vormt op zichzelf reeds een duidelijke weerlegging van de ongemotiveerde bewering, o.m. van de zijde van de Middenstandspartij, als zouden de bestaande politieke groeperingen de middenstand veronachtzamen en voor deze belangrijke bevolkingsgroep niets kunnen bereiken. Hoewel de Memorie van Toelichting dit jaar slechts een betrekkelijk bescheiden gedeelte aan Middenstands-aangelegenheden wijdde, besloeg het Voorlopig Verslag over dit onderwerp ruim een derde van het totaal, waaruit wel blijkt, dat de Kamerleden nogal een en ander op hun hart hadden. Ook de discussie tijdens de openbare behandeling was zeer belangwekkend. Staatssecretaris v. d. Grinten, die tegenwoordig meer in het bijzonder de middenstandsvraagstukken voor zijn rekening neemt, leverde daarvoor een waardevolle bijdrage door zijn zwanenzang in de vorm van een boeiende peroratie over de maatschappelijke betekenis van deze bevolkingsgroep te gieten. Wij moeten volstaan met het aanstippen van enkele hoofdzaken.

Constructieve middenstandspolitiek

Reeds bij de algemene beschouwingen had de K.V.P.-fractie-leider Prof. Romme een lans gebroken voor departementale behandeling van de middenstandsproblemen in nauwer onderling verband en op hoger niveau. Terecht merkte hij op, dat verscheidene departementen met deze onderwerpen in aanraking komen, doch dat van de eerder bepleite coördinatie nog niet veel terecht is gekomen. In vergelijking met de agrarische en arbeidsvraagstukken komt de middenstand er in de departementale apparatuur nogal bekaaid af. Wanneer er gemeenschappelijke vraagstukken moeten worden besproken, sturen de andere departementen gewoonlijk lagere ambtenaren, die weinig in de melk te brokken hebben, waardoor het overleg te lang vordert en te weinig oplevert. Daarom werd in overweging gegeven het interdepartementale college voor middenstandsbelangen onder persoonlijke leiding van de Staatssecretaris van Economische Zaken te stellen. Later voegde Mr. Bachg hieraan nog de verwachting toe, dat de middenstand in zijn publiekrechtelijke organisatie voor een flinke tegenspeler van dit ambtelijke orgaan zal zorgen.

Minister v. d. Brink toonde zich ontvankelijk voor deze denkbeelden en wij mogen dus verwachten, dat er in de naaste toekomst een aanzienlijke verbetering zal intreden. Hij gaf de verzekering, dat zijn departement de economische gevolgen van fiscale maatregelen, welke verscheidene sprekers te veel veronachtzaamd oordeelden, nauwlettend volgt en meermalen voor de middenstand in de bres is gesprongen. Tegenover de van vele zijden uitgeoefende aandrang om de betrokken departementsafdeling tot een Directoraat-Generaal voor de Middenstand te promoveren, waardoor het de hoogste bewindslieden gemakkelijker kan benaderen, stond hij weliswaar niet afwijzend, maar hij wilde dit denkbeeld toch nog eens nader overwegen.

Behalve deze meer intern-organisatorische kwesties, werd van verschillende kanten krachtig aangedrongen op het voeren van een constructieve middenstandspolitiek. Hoewel de wensen te dien opzichte nogal uiteenliepen, vertoonden zij in zoverre overeenstemming, dat men een beleid gevoerd wenste te zien, dat niet in hoofdzaak is gericht op het oplossen van incidentele moeilijkheden, doch op langere termijn versterking van het economische fundament van de middenstandsbedrijven mogelijk maakt. In dit verband werd o.a. gewezen op de conclusies van het dezer dagen verschenen boek „Herkomst en Toekomst van de Middenstand” door Dr. Tobl

en Drs. Luijckx, dat een ontstellend licht werpt op de innerlijke waarde van talrijke middenstandsbedrijven en haar eigenaars. Van de 1776 willekeurige en uit diverse branches geënquêteerde middenstanders bleken er 497 een of andere theoretische vakopleiding te hebben genoten, dus slechts 28 %; 1278 of 72 % moeten iedere schoolse vakopleiding, hoe gering ook, ontberen. Drie kwart van de huidige middenstanders trekt uit de eigen zaak geen hoger inkomen dan f 5000.—, terwijl ongeveer de helft van dit aantal beneden de f 2500.— blijft. Het probleem van het z.g. randbedrijf is dus zeer acuut en het is zeker niet voldoende om alleen aandacht te schenken aan de voorbereiding van toekomstige middenstanders voor hun maatschappelijke taak. Uiteraard is dit een vraagstuk met vele kanten, dat zich slechts voor oplossing op langere termijn leent en waarbij de maatschappijbeschouwing een belangrijke rol speelt.

Socialistische denkbeelden afgewezen

Dit bleek wel heel duidelijk, toen de heer Schilthuis van de P.v.d.A. met het bekende recept van het behoeftecriterium kwam aandragen en betoogde, dat er in verschei-

SCHILTHUIS
... bekend recept...

dene branches reeds van overbezetting sprake is. De staatssecretaris weersprak dit en toonde aan de hand van cijfers aan, dat het aantal voor vestiging gereede gegadigden over het algemeen geringer is, dan het aantal door overlijden, opheffing, enz. openvallende plaatsen. Met de heer Cornelissen en anderen, die het behoeftelement op principiële en praktische gronden afwezen, was hij 't eens, dat hiervan in de meeste gevallen weinig heil is te verwachten. Nochtans viel het op, dat hij de deur hiervoor open liet, toen hij verwees naar het voorontwerp Bedrijfsvergunningenwet, waarin tijdelijke, eventueel voorwaardelijke bedrijfssluiting ook voor midden- en kleinbedrijven mogelijk wordt gemaakt. Hij voegde daaraan evenwel toe, dat de objectieve noodzaak daarvan moet kunnen worden aangetoond en dat zal slechts sporadisch mogelijk zijn.

De heer Schilthuis was niet gelukkig, toen hij het slagerebedrijf ter ondersteuning van zijn stel-

ling in het geding bracht, want van de regeringstafel werd hem tegengevoerd, dat de Vestigingswet hier juist tot een beperking van het aantal bedrijfsbeoefenaren heeft geleid en dat de voornaamste oorzaak van de ongunstige rentabiliteit in de hoge vee-prijzen is gelegen, waardoor het verbruik nog slechts 79 % van dat van vóór de oorlog bedraagt, al is het de laatste tijd wat toegenomen. De ondernemers slagen er dientengevolge niet in de aanzienlijk hogere bedrijfskosten te dekken, ook al omdat er grenzen zijn aan de koopkracht van het publiek. Het was een stille afstraffing van de heer Nederhorst, die onlangs met zijn tendentieuze vragen heel wat onrust heeft gezaaid.

Credietverlening

Uitvoerig werd gedebatteerd over de verschillende vormen van middenstandscrdiet, waarbij de toe-

CORNELISSEN
... begrijpelijke trots...

zegging werd verkregen, dat de mogelijkheid van vestigings- en uitbreidingscredieten onder het oog zal worden gezien.

Over de vraag, of bij de beoorde-

ling van credietaanvragen niet te veel aan banktechnische voorwaarden wordt vastgehouden, liepen de meningen uiteen. Gelet op de vrij gunstige uitkomsten, wilden sommigen de staat wel wat meer risico zien nemen, om daardoor wat ruimer hulp te kunnen verlenen. Wij geloven, dat de uitvoerende organen terecht uitgaan van het standpunt, dat met gemeenschaps-gelden zuinig moet worden omgesprongen en dat bijzondere risico's beter door speciale instellingen, zoals het in wording zijnde voorzieningsfonds in de kruideniersbranche, waarvan de heer Cornelissen met begrijpelijke trots gewag maakte, kunnen worden gedragen.

Onvervuld verlangen

Het heeft ons teleurgesteld, dat de regering wederom weerstand heeft geboden aan het algemene verlangen naar een wettelijke regeling van het cadeautelsel en dat de Kamer zich daarbij voetstoots heeft neergelegd. Wij vrezen, dat regeling dezer materie daardoor steeds moeilijker zal worden.

Terecht heeft de regering, zowel in de stukken als tijdens de beraadslaging, met nadruk er op gewezen, dat de oplossing van vele problemen wordt bemoeilijkt door de onvoldoende organisatiezin bij de middenstand, die daarbij een aanzienlijke achterstand op andere groepen uit het bedrijfsleven toont. Men mag nu eenmaal niet alles van de goedwillige organisaties en nog minder van Vadertje Staat verwachten, als men zelf werkeloos toeziet en zich vergeen met afbrekende critiek.

De afzijdigen — ook in de politieke middenstandsbelangenbehartiging! — mogen zich dit voor gezegd houden:

L.

Hoogtepunten van Uw Kerstmaal

Vooraf: *... iets sparts.*
HONIG'S KIPPENSOEP
4 borden: 60 cent.

Als dessert:
natuurlijk pudding van JOHN MOIR 25 cent.
Fruit, Amandeltjes, Crème de Cacao, Bitterkoekjes, Butterscotch, Vanille koekjes

Voor Uw eigen gebak:
HONIG'S CAKE-OF BAKMEEL

Mr. N. E. Rost Onnes:

Gezonde Valuta is primaire eis!

Het zo juist verschenen jaarverslag 1949—1950 van de **Hollandsche Bank Unie N.V.**, bevat, evenals vorige jaren, een keur van financiële en economische gegevens, zo mogelijk nog uitgebreider dan voorheen. Wij menen enkele van de meest markante passages daaruit te moeten citeren, mede omdat wij hierin een versterking zien van het standpunt, in ons blad zo vaak verkondigd, dat de wereld behoefte heeft aan een stabiele waardemeter en dat het goud het meest voldoet aan de eisen, welke men daaraan moet stellen.

Het jaarverslag van de H.B.U. zegt hierover:

De economische ontwikkeling in de periode onder verslag werd in sterke mate beïnvloed door de algemene muntcorrectie, waarbij in de meeste landen tot een aanmerkelijke devaluatie van de nationale munt werd overgegaan.

Eenzijds waren voor Nederland de gevolgen van gunstige aard, voor zover het betreft een verdere stijging van de productie en een verbetering van de deviezenpositie, doch anderzijds was het resultaat teleurstellend, daar de devaluatie niet geleid heeft tot gezonde internationale valutaverhoudingen. **Monetair evenwicht in het binnenland werd niet bereikt**, terwijl van een vrijer wordend deviezenverkeer eigenlijk geen sprake was.

Alleen bij reële valutaverhoudingen, op innerlijke waarde gebaseerd kan het internationale betalingsverkeer worden hersteld. Alle pogingen, welke nationaal of internationaal worden ondernomen tot integratie van het handelsverkeer en tot verbetering en uitbreiding van het betalingsverkeer, dreigen dan ook schipbreuk te lijden, wanneer niet aan de **primaire eis van het scheppen van een gezonde valuta met koopkracht op wereldpariteit**, kan worden voldaan".

Een nieuwe, maar ditmaal waarde-vaste basis voor de voornaamste — zo niet voor alle — valuta's zal noodzakelijk zijn, ten einde een verder afglijden van de landsmunt te voorkomen en de zo gewenste stabiliteit te verkrijgen, welke een voorwaarde is voor het bereiken van een werkelijk vrij internationaal handelsverkeer.

Ook de onderlinge verhouding tussen de Benelux-landen, welke in de verslagperiode weder vooruitgang kon boeken, zal nimmer tot een Economische Unie kunnen uitgroeien, indien de hierbij betrokken valuta's niet met elkaar in reëel evenwicht kunnen worden gebracht.

In deze gedachtegang treedt de behoefte aan een stabiele waardemeter steeds sterker naar voren.

Wij zijn de overtuiging toegedaan, dat, ondanks alle theorieën en experimenten van verschillende aard, het goud het meest voldoet aan de eisen, welke men aan een vertrouwen inboezemende, waardevaste wereldtoetssteen moet stellen, waarbij nog het onmiskenbare voordeel komt, dat daarbij van op zeer lange ervaring steunende ondervindingen een nuttig gebruik zou kunnen worden gemaakt".

Vroeger noodzaakte het automatiseren der wisselkoersen tot een evenwichtige betalingsbalans en een

sluitende begroting, hetgeen wellicht belangrijker geacht moet worden dan een „full employment”, welke, zoals gebleken is, slechts bereikt en gehandhaafd kan worden door middel van muntverzwakking.

De wedloop tussen stijging van prijzen en verhoging van lonen, zoals deze in vrijwel alle landen kan worden gadeslagen, is een afglijding zonder einde van een gezond economisch bestel, welke langs een vicieuze cirkel naar de inflatiespiraal leidt.

Slechts algemene versobering, maar dan óók in elk opzicht van de staatsuitgaven, naast een gezondmaking der valutaverhoudingen, gepaard aan een opvoering van de productie, kan de economische opgang teweegbrengen".

Men dient daarbij te bedenken, dat opvoering van de productie slechts mogelijk zal blijken, wanneer werknemers voor hogere prestaties naar behoren worden beloond en wanneer aan werkgevers voor het nemen van groter risico ter opvoering van de capaciteit hunner bedrijven niet elke attractie door te zware belastingdruk en administratieve voorschriften wordt ontnomen.

Wanneer echter voor het bereiken van een oplossing dezer economische problemen de weg zou worden gekozen van grotere overheidsinmenging, het invoeren van een algemene prijsstop of van meer ingrijpende beschermende rechten, kortom van het nemen van tijdelijke kunstmatige maatregelen, dan zou zulks leiden tot een algemene verarming en wellicht tot een onoverzienbare achteruitgang van het algemene welvaartspeil.

In dit verband moge worden opgemerkt, dat een algemene prijsstop onafwendbaar moet voeren tot distributiemaatregelen en als gevolg daarvan tot toewijzings- en bonnen-systemen, de voedingsbodem voor zwarte handel en corruptie. Dit zou dan een terugkeer beduiden tot de toestanden, welke direct na de wereldoorlog bestonden, hetgeen tot elke prijs vermeden dient te worden". (vet gezette v. d. Red.)

Tot zover de hoofddirecteur van de **Hollandsche Bank Unie, N.V.**, **mr. N. E. Rost Onnes**, in het jaarverslag van de Bank over 1949—1950.

N.V. Lijm- en Gelatinefabriek

„Delft”

FABRIEKSMEK
TWEË TORENS

Tel. 106-363 — Delft

& eigenwijze liedjes

Pas U aan!

Pas U aan!, zo luidt de leuze,
Die minister Lieftinck vond —
Smeer Uw boterham met blueband,
Drink Uw koffie zonder klont,
Rook wat minder en drink water —
Pas U aan! — in plaats van wijn,
Laat ons allen met elkander
Sober, sterk en zuinig zijn.

Laat die aanpas nu eens lukken,
En ineens — voor iedereen,
Van en met Pa Dik en Duchtig
Tot en met Jan Vel en Been,
Allemaal wat minder kopen
En wat harder werken gaan,
En geen man, die meer de lijn trekt;
Arbeid adelt! Pas U aan!

Pas U aan en geef het voorbeeld,
Zorg dat binnenkort Uw lijn
Slanker dan het slankste plaatje
Van een pasjuffrouw zal zijn;
Werk en spaar! En werk nóg harder —
Pas U aan! — dan in die tijd,
Toen een man uitsluitend slaagde
Door volharding en door vlijt.

Laat ons allemaal proberen
Of die leuze leven kan,
Van en met de hele grote
Tot en met de kleinste man,
Of dit land en zijn gemeenschap
Och toch nog zó na bestaan,
Dat wij hen door hard te werken
Op doen leven — Pas U aan!

Brammetje.

Uilen!

Er is 'n nieuw weekblad verschenen. Het heet **Uilenspiegel** en het heeft typografisch ogenschijnlijk nogal enige allure. Het schijnt in zijn uiterlijke vorm een weinig te willen refereren aan een ander weekblad, zeer welbekend. Doch het blijft bij het uiterlijk en dan eigenlijk alleen maar in het formaat. **Uilenspiegel** is een gedurfde onderneming, zou men zeggen, want het is allerminst gemakkelijk om op de met kranten en tijdschriften al weer overvoerde markt nog 'n plaats te veroveren. Zo'n durf kost dus geld. Maar dat blijkt er wel te zijn. **Uilenspiegel** wist zich trouwens zelf altijd op een handige manier door het leven te slaan, dus wie weet of het naar hem genoemde blad hem daarin niet evenaart. Zakelijk althans.

In ander opzicht weet het blad zijn bedoelingen niet zo goed te camoufleren, tenminste voor wie enigermate scherp toeziet. Die heeft namelijk reeds lang geproefd dat het een communistisch „mantel-weekblad” is, aangediend onder het motto van een gezellig familietijdschrift. Een kritische lezer zal reeds lang ontdekken dat het voor communistisch vlees deze **Uilenspiegel** in de kuip heeft, maar helaas zijn niet alle lezers kritisch. Wanneer men bedenkt hoe vele lieden volkomen te goeder trouw hun naam hebben gegeven aan de z.g.n. vredesbeweging, het manifest van Moskou, om dan later te ontdekken dat zij voor het karretje van de communistische propaganda waren gespannen — en dat waren soms niet de eersten de besten — dan moet men wel aannemen dat er ook nog trouwhartige lieden zijn, die de bedoelingen van dit nieuwe weekblad niet zullen onderkennen. Dat motiveert dan alsnog een waarschuwing om zich niet als een uil in dit alleronderhoudenste gezellige, de blik verruimende enz. weekblad te gaan spiegelen!

Ambtenaren zijn reizigers

geworden. Dat geldt voor de kopstukken.

Zelfs mijn vrind de referendaris doet er aan mee. En dat zegt wat, want hij is een eenvoudige, goedaardige jongen. **Drs. Kohnstamm** liet er iets over uit. Hij verving prof. **Keesing**, één der voornaamste adviseurs van minister **Lieftinck**, die een inleiding voor economen zou houden, maar die verhinderd was door een regeringsopdracht en deswege in het buitenland verbleef. Tussen de twee K's waren 20 anderen aangezocht te refereren, maar 13 waren in den vreemde en 7 waren bezig met hun koffers te pakken. En allen maar op reis!
„De integratie van Europa schiet met al die conferenties nog niet hard op, maar de desintegratie van het ambtenarencorps is in elk geval duidelijk.” Aldus **drs. Kohnstamm**.

Overgenomen uit „Koningin en Vaderland” van 8 December 1950.

Gemeenteraadsleden waren bijeen

Op 9 December had te Amsterdam onder voorzitterschap van de heer **D. W. Dettmeijer** een tweede bijeenkomst plaats van V.V.D. gemeenteraadsleden van gemeenten met meer dan 100.000 inwoners. In deze bijeenkomst, welke van 11 tot half vijf duurde, werd zeer uitvoerig van gedachten gewisseld over verschillende punten, welke in het bijzonder van belang zijn voor de behandeling van de begrotingen in de verschillende gemeenten.

N.V. BOELE'S

Scheepswerven en Machinefabriek

BOLNES

Nieuwbouw en reparatie

Plezierige geschiedenis

ISABELLA BEHOEFDE HAAR JUWELLEN NIET TE VERKOPEN

Koreaans versloeg Japanse vloot met een roeiboort

Het zoveelste boek over Amerikaanse geschiedenis denkt men, wanneer men de lijvige turf van 436 bladzijden ter hand neemt, dat „A book about American history” getiteld is. *) Men vergist zich. Dit is geen leerboek, min of meer bestemd voor de liefhebber van geschiedenis, doch een van de meest amusante en gelijktijdig leerzame boeken, die we sinds lang in handen kregen. De schrijver, een veteraan-journalist uit Washington, maar kennelijk een van de gedegen soort, die feiten als eerbiedwaardig beschouwt, heeft letterlijk duizenden feiten uit de Amerikaanse geschiedenis verzameld, met de nauwkeurigheid van een vakhistoricus geeft en nog eens gezeit en zo een bont prentenboek samengesteld dat in honderden korte hoofdstukken meer en levendiger over de wording van de Verenigde Staten vertelt dan veel diklijvige vakliteratuur. Als goede krantenman houdt hij van „debunking”, van het ontleden en tot de juiste verhoudingen en tot de werkelijkheid terugbrengen van historische verhaaltjes en traditionele mythen. De ballonnetjes, die door zijn dodelijke naald getroffen worden en barsten, zijn niet te tellen. Zo is dan een enorm leesbaar boek ontstaan, dat wij liefst pagina voor pagina, veel uitvoeriger dan de ruimte het toelaat, zouden willen uittrekken.

Hier dus slechts een paar grepen. Het begint natuurlijk met Columbus. Wij leren, dat zijn expedities, gemeenschappelijk gefinancierd door particuliere zakenlui, een ontvanger van de kerkelijke belastingen, maar ook door koningin Isabella niet meer dan 75.000 dollar, maar waarschijnlijk veel minder, gekost hebben, en dat het populaire verhaaltje onjuist is volgens hetwelk Isabella haar juwelen voor dat doel moest verkopen. Columbus zelf verdiende met zijn hele eerste reis 320 dollar. Wat het, over de hele wereld bekende verhaal van het ei betreft, zo komt Stimpson na meest intensieve studie tot de conclusie, dat het niet bewijsbaar maar wel zo in overeenstemming met karakter en schranderheid van de ontdekker is, dat men daaraan rustig zijn historische plaats kan laten.

Dat Columbus Noord-Amerika op geen van zijn reizen betreden heeft, staat historisch thans vrijwel vast. Slechts op de derde reis bereikte hij Venezuela; overigens waren het door-gaans eilanden van de West-Indische groep, die hij bereikte. Er is alle reden om aan te nemen, dat Columbus reeds vóór zijn reizen met zeelieden had gesproken, die voor hem al de Atlantische Oceaan waren over-

gestoken. Tot aan zijn dood veronderstelde hij afgelegen delen van Azië te hebben bereikt en hij beschouwde bijvoorbeeld Cuba als een deel van Japan.

Grondig is overigens de „debunking” van een andere beroemde ontdekkingsreiziger. Sir Walter Raleigh was wel in Zuid-Amerika en waarschijnlijk ook in New Foundland, maar nooit in Noord-Amerika en in Virginia, wat vroeger algemeen werd verondersteld.

De Nederlandse antecedenten van de Verenigde Staten vormen de inhoud van verschillende stukjes. Er is een nauwkeurige beschrijving van Stuyvesant „de beroemdste man met één been in de Amerikaanse geschiedenis”. Uitvoerig wordt uiteengezet, dat men de Nederlandse kolonie in Amerika „New Netherland”, niet „-lands” noemen moet. Hier gaat het, zegt Stimpson, om één provincie, niet om een aggregatie van vele, zoals in het Europese stamland. De lotgevallen van Nieuw-Amsterdam worden precies en uitvoerig beschreven.

Een ander, voor ons speciaal interessant stukje, betreft de „Pennsylvania-Dutch” en documenteert uitvoerig het feit, dat het hier in wer-

kelijkheid niet om Nederlandse maar om Duitse kolonisten gaat. De gemeenzame stam van de woorden Duits en Dutch in het Engelse spraakgebruik uit de 15de en de 16de eeuw, om alle Teutonische stammen „Dutch” te noemen, is schuld aan de verwisseling.

De oorsprong der Amerikaanse bondsstaten wordt uitvoerig geanalyseerd. Amusant is het verhaal over Illinois. De naam is van Franse oorsprong, en de s aan het einde kan uitgesproken of weggelaten worden; beide is juist. Maar daarover ontstond in 1848 een verhit debat in het Amerikaanse parlement dat de jonge afgevaardigde Lincoln de opmerking ontlokte: „Te oordelen naar het karakter van de afgevaardigden van deze staat in het parlement zou ik zonder aarzelen zeggen, dat men de naam moet uitspreken: All-Noise”.

De geschiedenis van de verhouding tussen Rusland en de Verenigde Staten vormt het onderwerp van een van de langste hoofdstukken. Zij was meestal vriendelijk, maar het traditionele verhaal van de bijzondere hartelijkheid en van positief vriendschappelijke acties tussen de beide staten lijkt flink overdreven. Aan de verkoop van Alaska — wat zullen de Russen er thans spijt van hebben! — hangen allerlei romantische en meestal niet te controleren verhalen van corruptie, geheime transacties e.d. vast. Het schijnt, dat de onderhandelingen er over reeds in 1854 begonnen waren en veertien jaar lang sleepten. De uiteindelijke prijs was 7.200.000 dollar waarin echter ook vette commissies voor deelnemende makelaren begrepen waren.

Uit het meer nabije verleden komt een uitvoerig gedocumenteerd verhaal over het Lusitania-incident. De torpedering van de Oceaanreus was immers de eerste stoot tot de deelneming van Amerika aan de Eerste Wereldoorlog. In tegenstelling

tot de Duitse beweringen bestond de lading niet uit hoog-explosief oorlogsmateriaal. Er waren voor 750.000 dollar koperwaren en bont aan boord en verder 5.400 kisten munitie voor geweren, maar geen troepen, kanonnen of dergelijke.

Het verhaal van de zeeslag tussen „Monitor” en „Merrimac”, het eerste gevecht tussen ijzergepantserde oorlogsbodems zou een uitvoerige weergave verdienen. Het betekende immers niet slechts een beslissende fase in de Amerikaanse burgeroorlog, maar ook het begin van een volkomen nieuw tijdperk in de oorlog ter zee.

Terloops leren wij hier, dat reeds in de 15de eeuw een Koreaanse admiraal, Ye Soen Sin, een grote roeiboort met ijzeren platen bekleedde en er een Japanse vloot mee versloeg, ook dat de Nederlanders in 1585 een gepantserd schip gebruikten om de Spaanse blokkade van Antwerpen te breken. En wist U, dat de noodlottige frase „onvoorwaardelijke overgave” niet in 1943 in Casablanca geïmproviseerd werd, doch haar oorsprong heeft in een bodschap van generaal Grant tijdens de Amerikaanse burgeroorlog aan zijn Zuidelijke tegenstander? Zo zouden we kunnen doorgaan.

Stimpson heeft vroeger reeds soortgelijke boeken (b.v. „A book about a thousand things”) geschreven, waarin hij zich niet tot de Amerikaanse geschiedenis beperkt heeft. Wij hopen ze spoedig te bemachtigen. Want een prettiger methode om mythen te ontsluiten en geschiedenis nuchter feitelijk, maar juist daardoor bijzonder aantrekkelijk te maken, is nauwelijks denkbaar.

Dr. K. LANDSBERG

*) „A book about American history”, door George Stimpson, New York 1950, Harper & Brothers.

AFDELINGSSECRETARISSEN:

Onze administratie is gaarne bereid met U te spreken over de mogelijkheid van uitbreiding van onze lezerskring.

PARLEMENTAIRE FLITSEN

(Vervolg van pag. 2)

Oud, die in het kort gemotiveerd heeft, waarom zijn politieke vrienden en hij hun stem niet wensten te geven aan het amendement-Tuin en wel aan het Regeringsvoorstel. De heer Oud herinnerde er daarbij aan, dat hij reeds verleden jaar, toen dit probleem in andere vorm aan de orde was, had gezegd, dat hij er volstrekt van overtuigd was, dat de Regering behoefte had aan mogelijkheden om wat wij thans noemen „topfunctionarissen” hoger te salariëren. Hij grondde dit zowel op zijn ervaring als minister van Financiën als op die in zijn burgemeesterschap. Ook in mijn gemeente, zo zei hij, hebben wij, voor zover het mogelijk was, onze toevlucht moeten nemen tot een toelagensysteem.

Toen verleden jaar het toelagensysteem in de Kamer aan de orde was, hebben mijn politieke vrienden en ik ons daartegen niet verzet, omdat wij begrepen, dat de Regering over bepaalde mogelijkheden moest kunnen beschikken, maar wanneer de Regering thans onder aandrang van andere zijde uit de Kamer — een aandrang die ik op zichzelf kan begrijpen — komt met een salarisregeling, die een en ander in een bepaald salaris vastlegt, zodat men niet meer met al die toelagen hoeft te werken,

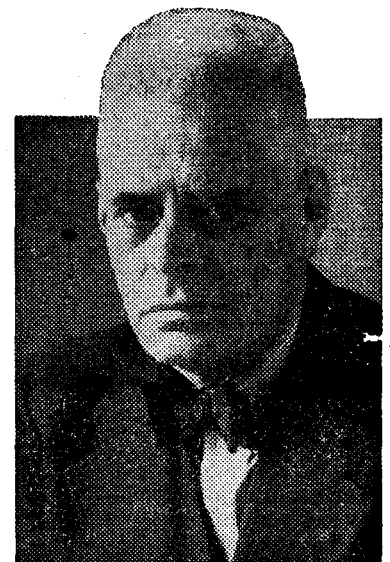
dan acht ik dit een verbetering. Op die gronden ben ik dus gaarne bereid, met dit voorstel mede te gaan.

Er komt echter nog iets anders bij. De heer Oud had zich ook afgevraagd of het nu eigenlijk wel zo heel gelukkig was, dat de Kamer zich ging begeven in een debat over een onderdeel van de salariering. Het grondwettelijk voorschrift luidt, dat de salarissen van de ambtenaren door de Regering worden vastgesteld. En nu wist de heer Oud natuurlijk zeer wel, dat dit geen critiek van de Kamer uitsluit en dat de Kamer met haar budgetrecht ook de gelegenheid heeft om invloed uit te oefenen, zelfs de mogelijkheid heeft om de Regering een bepaalde salarispolitiek voor te schrijven, maar hij stelde zich toch de vraag of het nu verstandig was dat de Kamer daar gebruik van ging maken op de wijze als de voorstellers van het amendement deden. Ik kan mij — zo zei de heer Oud — best voorstellen, dat men in een algemeen financieel debat spreekt over het probleem der salariering, zoals ik ook denk aan de tijd vóór de oorlog, toen de Regering moest komen met voorstellen tot salarisvermindering met een zeker percentage over de hele lijn. Dat de Kamer daar een belangrijk woord in meesprak, begrijp ik volkomen, maar dat is heel iets anders dan wanneer het gaat over 'n geval als nu, waar het, financieel gesproken, betreft een bedrag van en-

kele tonnen (f 200.000) op een totale salarislust, die in de honderden miljoenen loopt.

Men kan zich, aldus mr. Oud, dan de vraag stellen of de Kamer niet enigszins het gevaar loopt op de stoel van de Regering te gaan zitten en of zij het op dit stuk beter wil weten dan de Regering, die hiermede dagelijks moet werken. Bovendien: men heeft destijds het instituut van het georganiseerd overleg geschapen, juist omdat, zoals men toen zeide, al die bijzondere salariskwesties dan buiten het parlementair debat konden blijven indien de Regering het met deze commissie eens kon worden. Dat is toch, zo zei de heer Oud, een heel wat aannemelijker figuur, want de Kamer is een buitengewoon slecht instrument om over deze zaken met de Regering in bijzonderheden van gedachten te wisselen.

Welnu, reeds in haar Mem. v. Antwoord op hoofdstuk I der Rijksbegroting had de Regering medegedeeld, dat de vertegenwoordigers van de ambtenarenorganisaties in het georganiseerd overleg zich u n a n i e m met de herziening van de salarissen der door de Regering gekozen categorieën hadden kunnen verenigen. Onder deze omstandigheden, zo zei de heer Oud, houd ik mij aan datgene, wat ik reeds 30 jaar geleden

OUD
...jong lid...

van oudere leden hoorde, namelijk: wanneer het georganiseerd overleg er is, behoeven wij over deze dingen in de Kamer niet meer te spreken. Wij kunnen dan over de grote problemen, de salariering betreffend, spreken, maar dergelijke bijzondere dingen moeten wij allereerst aan de Regering en het overleg overlaten. Als jong lid vond ik dat 30 jaar geleden een wijs woord en daaraan wil ik mij ook vandaag houden.

Staatsburgerlijke opvoeding

Wie de wereld in onrust houden zijn de vijanden van het gezin

De verantwoordelijkheid verplaatst zich steeds meer

In deze beschouwing willen we onze aandacht bepalen bij enkele tot nu toe onbesproken gebleven aspecten van het probleem der staatsburgerlijke opvoeding. Dr. Georg Kerschensteiner bepleitte reeds jaren geleden in Duitsland een geheel nieuwe schoolorganisatie, welke in grote trekken hierop neerkomt: a. de boekscholen omzetten in praktische werkscholen (arbeidsschool); b. de daarin ontstane persoonlijke arbeidsvreugde bij de leerlingen ombuigen naar en laten uitgroeien tot de gemeenschappelijke scheppingsvreugde, m.a.w. de school omzetten in arbeidsgemeenschappen; c. de aldaar ontwakende en tot stand komende gewoontedeugden veranderen in deugden van inzicht, door staatsburgerlijk onderwijs, dat hij voor de volksschool, wegens de onvoldoende rijkheid der leerlingen, nog niet geschikt achtte, maar zeer noodzakelijk vond voor herhalings-, vak- en ambachtsscholen, de middelbare scholen en gymnasia en de militaire dienst d. het brengen van de burgers tot het zelfbestuur hunner aangelegenheden, door gemeentelijke, provinciale en staatsbestuur, maar ook door handelskamers, arbeidsraden, boerenbonden, enz. en vooral door ontwikkeling en verruiming van school- en opvoedingscommissies, kortom door verzoeningscommissies van alle soort.

Kerschensteiner en velen met hem, gaan dus van de gedachtegang uit, dat opvoeden tot staatsburger mogelijk is, dat men het opgroeiende geslacht, mits men daarbij maar de juiste methoden bezigt, zeker brengen kan tot die geestelijke instelling, welke noodzakelijk is om als individu uit te groeien tot een persoonlijkheid, die in de gemeenschap zijn talenten, gaven en krachten zal inzetten voor het welzijn van allen. Een belangrijke rol wordt hierbij toegekend aan het doen ontstaan van juiste gewoonten. Wie als kind reeds gewoon was zich te geven aan de gemeenschap (hoe klein deze aanvankelijk dan ook moge zijn), zal op ouder leeftijd er stellig toe komen een belangrijk deel van zijn leven, zijn doen en laten, te wijden aan de grotere gemeenschap, waarin hij dan leeft.

Los van de vraag, of een dergelijke gewoontevorming inderdaad die geestesinstelling tot stand brengt, kan men de bedenking opperen — wellicht haar door talrijke ervaringen toelichten — dat door de enorme uitbreiding van het regeringsapparaat, de steeds toenemende gecompliceerdheid van het maatschappelijk leven en de inrichting van het staatsbestel, de rol, die de burger daarin nog kan spelen oneindig kleiner gaat worden. Bertrand Russell vertelt in zijn nieuwste boekje, „Gezag en Enkeling”, dat hij voortdurend brieven ontvangt van mensen, die hem schrijven: „Ik zie dat de wereld er slecht aan toe is, maar wat kan een eenvoudig mens daaraan doen? Leven en eigendom liggen in de handen van enkele individuen, die beslissen kunnen over oorlog of vrede. Economische activiteit op grote schaal wordt bepaald door hen, die ook de staat of de grote lichamen besturen. Zelfs daar, waar in naam democratie heerst, is de rol die een burger kan spelen, oneindig klein. Is het onder deze omstandigheden misschien niet beter de openbare zaak te vergeten en zoveel mogelijk te genieten als in deze tijd maar mogelijk is.”

Opgemerkt zij, dat Russell deze brieven ontving van Engelse luisteraars uit het Engeland van na 1945. Het antwoord op deze brieven vindt hij uiterst moeilijk al staat het voor hem vast, dat de geestesgesteldheid, die tot het schrijven ervan leidde, tegenstrijdig is met een gezond sociaal leven.

Wie in eigen omgeving ogen en oren de kost geeft, weet, dat ook ten onzent velen zo denken als de Engelse briefschrijvers. Men ziet inderdaad, dat de wereld er slecht aan toe is, dat de gevaren groter dan ooit zijn, dat de problemen de knapste onder de knapsten over het hoofd groeien, dat herhaaldelijk de vraag

gesteld kan worden of bepaalde maatregelen, die genomen werden, eigenlijk niet veel meer zijn dan het tot stand brengen van een voorlopige oplossing en zij, die ze namen, feitelijk geen andere oplossing zagen of aandurften. De tijd moet maar leren, wat ervan terecht komt. Wij kunnen op dit ogenblik niet anders! Van de verschillende „kwade” kansen hebben we, naar we menen, de minst kwade gekozen.

Maar, en daar gaat het in verband met ons onderwerp om, als de zaken zo liggen, als de eenvoudige burger zo de zaken leert zien en gaat ervaren, dan kan het niet anders of lusteloosheid, pessimisme en onver-

Daarom is het leggen van de nadruk op de waarde van het individu thans nog noodzakelijker dan vroeger.

(Bertrand Russell)

schilligheid voor de publieke zaak, ontstaan.

„Och, je kunt er toch niets aan doen,” is een opvatting, die we dagelijks horen en van welke dagelijks de invloed uitgaat op anderen. En als die anderen jongeren zijn, kunnen we hun dan onverschilligheid voor de publieke zaak verwijten?

Een ander aspect vraagt onze aandacht.

De belangstelling voor de dingen, die zo nauw verbonden zijn met het gemeenschappelijk belang, wordt in sterke mate bepaald door de omvang van de gemeenschap. Of anders gezegd: voor vele mensen reikt de verantwoordelijkheid voor de publieke zaak weinig verder dan wat binnen de grenzen van het door hen overzienbare valt.

Vele burgers zijn ongetwijfeld goede gezinsleden of gezinshoofden, maar dat betekent allerminst dat zij geschikt zijn voor het besturen van een gemeente; vele leden van dorpsgemeenteraden verrichten in die functie prachtig werk, maar het betekent nog niet, dat zij de zelfde krachten tot ontplooiing zouden kunnen brengen in een grote stad; menig gemeenteraadslid van een grote stad verdient alle waardering voor wat hij in die functie tot stand brengt, voor zijn inzicht en besef van verantwoordelijkheid, maar als lid van de Eerste of Tweede Kamer kan hij stellig tegenvallen. We zullen de lijn nog wat verder trekken: niet ieder Tweede Kamerlid zal opgewassen zijn tegen de taak, welke hem gesteld zou worden als lid van een Raad van Europa of een Wereldraad.

Wij moeten af van de dwaling, dat ieder, mits hij maar goed onderwijs ontvangen heeft, in staat zou zijn deel te nemen in de organisatie van het maatschappelijk leven van zijn gemeente, provincie, land, werelddeel of de wereld. Ook in dat opzicht gelden de woorden, dat een ieder zal moeten leren de grenzen van zijn kunnen en kennen te onderkennen.

Tevens zal men uit deze gedachtegang de conclusie mogen trekken, dat de mening van Kerschensteiner en velen die zo denken, nl. dat een betere schoolorganisatie betere kansen biedt voor het vormen van mensen, bereid en in staat deel te nemen aan de organisatie van het maatschappelijk leven, maar betrekkelijk waar is. Velen zullen nooit verder komen dan tot het behoorlijk dragen van verantwoordelijkheid voor een beperkt deel der samenleving. We mogen al heel blij zijn, als we langs de weg van opvoeding en onderwijs bij de grote massa wat meer verantwoordelijkheidsbesef bijbrengen voor de kleinste kern van de gemeenschap, het gezin. Overigens: een zaak van zeer grote betekenis.

Ondertussen betekent dit alles niet, dat wie voor groter opdrachten en zwaarder taak geschikt zijn ook komen waar ze behoren en belangrijk werk kunnen verrichten. We weten ongetwijfeld wel, dat dit een probleem apart is! Zoals ook een probleem vormt het feit, dat meermalen mensen een positie innemen, welke 'n verantwoordelijkheid vergt, die zij absoluut niet aankunnen. Hoe zij er dan kwamen? 'k Zei het al, dat

Ten besluite nog een enkele opmerking over een allerbelangrijkste zaak, de betekenis van het individu en het initiatief van de enkeling in onze tijd. De te grote belangstelling voor gemeenschapsopvoeding bedreigt, bij toepassing van verkeerde werkwijzen, de betekenis van het individu en het initiatief van de enkeling.

De Staat en allerlei machtige corporaties leggen het aan banden en doen lusteloosheid en pessimisme ontstaan, die — en daarom trent beaam ik volkomen Russell's opvatting, faitaal zijn voor een gezond leven. De verantwoordelijkheid voor de gang van zaken verplaatst zich steeds meer naar enkelingen of kleine, maar machtige organen. Daarin schuilt een enorm gevaar! Deze centralisatie moge in oorlogstijden noodzakelijk zijn, en in staat stellen tot snel en krachtig handelen, zij blijft de vrijheid van het individu bedreigen en daarmee het ontstaan van persoonlijk verantwoordelijkheidsbesef en lust tot initiatief.

Zo is, naar het woord van Russell, het leggen van de nadruk op de waarde van het individu thans nog noodzakelijker dan ooit.

v. M.

Te lichtvaardig, mijn heren . . .

Men schrijft ons: Uit een ingediend wetsvoorstel met betrekking tot de studie te Delft leid ik af, dat de ontwerper(s) te lichtvaardig denkt(en) over de moeilijkheden, welke jonge studenten te overwinnen hebben vóór zij een juiste wijze van werken gevonden hebben. Deze moeilijkheden zijn voor de een veel groter en heel anders, dan voor de ander. Een tweetal voorbeelden. Een jongmens, dat een schitterende gymnasiale schooltijd had gehad en als nummer één zijn eindexamen had gedaan, zakte driemaal voor zijn kandidaatsexamen rechten. Op de vraag, hoe dit toch kwam, antwoordde hij: „Niemand vertelt mij, wat ik precies leren moet”. — Hij heeft wat later en wat moeilijker dan anderen zijn manier van „werken” gevonden; en is daarna goed geslaagd in de wereld.

Vervolgens: Het zal misschien vijftig jaren geleden zijn, dat aan een universiteit de toelooop van studenten het praktisch-werken zeer bedenkelijk bemoeilijkte. In een bespreking van de betrokken hoogleraren kwam het denkbeeld in bespreking alle jongelui te verwijderen van wie in de aanvang reeds bleek, dat zij niet tot de voor de studie geschikten behoorden. Toen zeide een der aanwezige hoogleraren — (en wat ik hier schrijf is „historisch” en werd mij toen in vertrouwen vermeld) —, dat hij tegen zulk een denkbeeld met grote nadruk moest waarschuwen. „Niet ieder jongmens werkt in het begin op de juiste wijze; en had toen ik jong was gegolden, hetgeen thans in debat is, dan zou ik hier thans niet hebben gezeten.”

is een probleem op zichzelf.

Staatsburgerlijke opvoeding moeten we dan ook zien als een middel om eerstens de opgroeiende mens datgene bij te brengen wat hem in staat stelt deel te nemen aan de organisatie van een beperkt deel der samenleving, het gezin. Zij is in dit verband dus gezinsopvoeding.

Voor een belangrijk deel geldt, dat ze leiden kan tot het bijbrengen van kennis, en het ontwikkelen of tot ontwikkeling laten komen van reeds in kiem aanwezige eigenschappen die nodig zijn om in groter verband deel te nemen aan de organisatie van het gemeenschapsleven. Voor slechts weinigen is beschoren de deelname in de organisatie van het leven der volkeren.

De rol die de burger kan spelen in de kleinere gemeenschappen is niet klein, maar zij wordt maar al te vaak over het hoofd gezien omdat men alleen of vooral slechts oog heeft voor het grote werk. En aangezien men besef, dat men daar niet aan te pas komt, ontstaat dikwijls het gevoel, dat alles tevergeefs is en dat men beter maar kan genieten zoveel nog mogelijk is.

Deze geesteshouding ontstaat vooral in tijden van gevaren. En zij, die de wereld in grote onrust houden en brengen, zijn tegelijkertijd de grootste vijanden van het gezin en de kleine samenlevingen. Als de school, opvoeding en onderwijs in en buiten het gezin en de school, inderdaad iets vermogen, laten ze zich dan allereerst uitspreken over en bepalen tot hetgeen nodig is om de opgroeiende mens te brengen tot het aanvaarden en dragen van verantwoordelijkheid jegens de kleinere gemeenschappen.

ER HEERST ENIGE ONRUST IN DE GELEDEREN VAN HET NIJVERHEIDSONDERWIJS

Begint dat niet op gebeunhaas te lijken?

Nadat in 1950 de leerplicht werd verlengd en ieder kind nu 8 jaren Lager Onderwijs moet hebben, terwijl voor de meisjes de vakken van het huishoudonderwijs in het leerplan moeten worden opgenomen, heerst er wel enige onrust in de gelederen van het N.O. Om dit te kunnen begrijpen, moeten we in gedachten terug gaan naar de eerste jaren van het N.O. voor meisjes. We weten, dat dit onderwijs, het huishoudonderwijs, is ontstaan uit het particulier initiatief. Gegroeid en tot bloei gebracht door mensen, die in de praktijk van het leven tot het besef waren gekomen, dat het meisje, de toekomstige vrouw en moeder moet worden opgeleid voor de taak, die haar wacht. En juist in deze ontredde tijd moet het meisje op de skundige wijze voor die taak worden bekwaamd. We hebben de driejarige primaire opleiding al zien teruggebracht tot een tweejarige, hetgeen we zeer betreuren, maar we zien toch met tevredenheid op de bereikte resultaten van ons onderwijs terug. Nog steeds wordt er naar gestreefd dit onderwijs zo goed mogelijk te geven door bevoegde leerkrachten, vrouwen, die door een degelijke opleiding voor haar taak werden voorbereid. Het zijn meest vrouwen, die zich aangetrokken gevoelen tot huishoudelijk werk, liefde voor dit vak bezitten en de voordelen en de noodzaak van die opleiding van het meisje inzien.

Nu zal op de V.G.L.O.-scholen ook les in de huishoudelijke vakken worden gegeven door leerkrachten in het bezit van de acte V een kleine acte, voldoende voor kinderen van het 7e en 8e leerjaar. Maar wat is voldoende? Kan men goed lesgeven, als men niet volledig daartoe is voorbereid? Kan men aan kinderen vreemde talen leren met 'n acte geringer dan de taalacte L.O.? In lager onderwijskringen zal men dadelijk zeggen, „Nee, dat kan niet”. Waarom kan men dan wel lessen in de huishoudelijke vakken geven met een kleine acte V? Begint dat niet op „gebeunhaas” te gelijken?

Waarom wil men op de V.G.L.O.-school les in de huishoudelijke vakken geven? In de kringen van het Nijverheidsonderwijs zegt men daarover: „De leerlingen van de V.G.L.O.-school hebben op die leeftijd niet voldoende belangstelling voor de vakken van het lager onderwijs, dus er moet naar iets anders worden omgezien, naar iets waar ze actief kunnen zijn”. Dus greep men naar de vakken van het N.O. Terwijl het 7e en 8e leerjaar op de huishoudschool kan worden doorgebracht, waar men ervaring heeft van dit onderwijs en wel met leerkrachten, die bestemd zijn om les te geven in de vakken van het L.O. die deze opleiding hebben gekozen, omdat die hun volle ambitie heeft en die nu nog een acte V voor de huishoudkundige vakken moeten halen om lessen in deze vakken te kunnen geven. Deze V-acte is van weinig betekenis. De opleiding duurt slechts twee jaren, waarin 6 uren per week les wordt gegeven in koken, wasbehandeling en huishoudkunde samen met de daarbij behorende theorie. Rekent U dan maar uit, wat er aan vakbekwaamheid kan worden vergaard. Dergelijke leerkrachten worden „manusjes van alles”.

Gewoonlijk staat bovendien aan het hoofd van een V.G.L.O.-school een manlijk hoofd. Ik zeg „gewoonlijk”, want dit geldt natuurlijk niet voor b.v. zusterscholen of andere meisjesscholen. Met alle respect voor de heren, geloof ik niet, dat een manlijk hoofd het nodige inzicht in en de belangstelling voor het huishoudonderwijs zal hebben.

Het lager onderwijs is primair, het huishoudonderwijs secundair, terwijl het algemeen vormend onderwijs (A.V.O.) en het huishoudonderwijs met de naaivakken bij het Nijverheidsonderwijs een eenheid moeten vormen, teamwork moeten worden. Op de huishoudscholen leven de leerlingen eigenlijk in de sfeer van het goede gezin. Ze worden opgevoed

door leerkrachten, die doelbewust haar werkring in die school zochten. Dit alles geeft tezamen datgene, wat voor dit meisje op die leeftijd zo nodig is.

Het gaat niet alleen om koken, huishoudkunde en A.V.O. maar het gaat om de opvoedkundige waarde van het geheel, de sfeer waarin de meisjes werken. Dat hebben de pioniers van het huishoudonderwijs ingezien en daaraan is door bestuur en leerkrachten gewerkt en wat bereikt is, willen we ongaarne prijsgeven.

Het gaat hier niet om afbreuk te doen aan het V.G.L.O., maar het gaat om de belangen van het meisje en vooral van dat meisje, waarvoor het 7e en 8e leerjaar eindonderwijs be-

tekent. Om dat meisje zo veel en zo goed mogelijk te geven, wat ze in haar later leven als huisvrouw en moeder nodig heeft in haar gezin, de kleinste cel van onze maatschappij. Werken aan de opvoeding van het meisje komt de grote maatschappij ten goede.

De V.G.L.O.-school moet nog laten zien, wat ze kan en ze heeft nog niet getoond, wat de resultaten van haar huishoudonderwijs zijn. Maar de Nijverheidsschool heeft dat al jaren getoond. Het is betreurenswaardig, dat bij de behandeling van het 7e en 8e leerjaar in de Kamers er met geen woord is gerept over het N.O. voor meisjes. Toen was het de tijd geweest, dat er ingegrepen had kunnen worden, dat er veel voor ons had kunnen worden gered, maar dat is „nakaarten”. Het enige, dat we nu kunnen doen, is dat ieder bestuur of bestuurslid van een nijverheidsschool moeite doet om de regering opmerkzaam te maken op alles, wat het N.O. heeft bereikt en dat daarom het 7e en 8e leerjaar door de meisjes op de nijverheidsschool behoort te worden doorgebracht. Dit moet gebeuren eer de wet op het L.O. in voor ons nog ongunstiger zin zal worden gewijzigd.

Wanneer op de V.G.L.O.-school N.O. moet worden gegeven, komen de gemeentebesturen voor zeer grote kosten te staan, want er moeten lokalen voor dat onderwijs worden ingericht en veel gemeentebesturen deinzen terug voor deze grote uitgaven. Er zal een grote toeloop van leerlingen voor het 7e en 8e leerjaar komen en noch de V.G.L.O.-school, noch de huishoudschool, kan die op het ogenblik opvangen. Er moet dus worden gebouwd en nu is het de vraag aan welke school deze grote kosten voor de leerlingen het beste worden besteed. Zou de huishoudschool met haar rijke ervaring daarvoor niet het meest in aanmerking komen?

Van de zijde van het V.G.L.O. verzoekt men de besturen van de huishoudscholen wel om de leerlingen van het V.G.L.O. op de huishoudscholen de huishoudelijke vakken te laten onderrichten door leerkrachten van het N.O. Dit heeft het voordeel, dat die lessen op deskundige wijze worden gegeven, maar van de sfeer van onze scholen en van de wijze, waarop onze scholen werken aan de opvoeding van het jonge meisje, profiteren deze leerlingen in zeer geringe mate. Ze horen thuis op de

V.G.L.O.-school en het verband met de huishoudschool is maar los. Voor het gevoel van de mensen van het nijverheidsonderwijs is het nog altijd een halve maatregel.

Moge het zo ver komen, dat het devies zal luiden: „Het meisje behoort het 7e en 8e leerjaar door te brengen op de Nijverheidsschool”.

A. H. S. H.—T.

Op een eind November gehouden vergadering van de Bond van Verenigingen tot het geven van Nijverheidsonderwijs werd door een hoofdbestuur lid van deze Bond, mevr. A. H. S. Hubenet—Teljer bovengenoemde inleiding gehouden. Daar mevr. Hubenet partijdig is, verzocht ik haar, naar aanleiding van de vragen van mej. Springer, het gesprokene te verwerken in een artikel. Ik meen, dat hiermede, alsook door de reactie van mej. R. aan het verlangen van mej. Springer is tegemoet gekomen. Mochten er onder onze leden nog vragen rijzen, dan zullen wij trachten ook deze te beantwoorden.

C. Stemler—Tjaden,

Voorzitter der Afd. Meisjes van de Bond van Ver. tot het geven van Nijverheids Onderwijs.

OOK OP U KOMT HET AAN!

Bijna vierhonderdduizend Nederlanders hebben bij de jongste Kamerverkiezing hun stem uitgebracht op de kandidatenlijst van de V.V.D., die daarmede acht zetels in de Tweede Kamer verwierf. Dit betekende voor haar een winst van twee zetels. Acht op de honderd zetels, die de Kamer telt, is nog niet zo heel veel. Maar reeds met deze acht zetels heeft de V.V.D. belangrijk aan invloed op het regeringsbeleid gewonnen. Dit was hard nodig ook. Want het ging niet zo heel best met Nederland onder het rooms-rode bewind, dat wij sinds de bevrijding kenden. Onze acht vertegenwoordigers in de Tweede Kamer staan daar onvermoeid op de bres voor een gezond financieel en economisch beleid. Zij zijn het geweest, die o.a. de eis tot bezuiniging op de overheidsuitgaven het krachtigst hebben gesteld. Ze zijn daarom door de socialisten gesmaad, maar wanneer thans minister Lieftinck aankondigt, dat op de begroting een bedrag van 100 à 150 miljoen bezuinigd zal moeten worden, dan heeft ons volk dit zeker niet in de laatste plaats te danken aan de krachtige aandrang, hiertoe van de zijde onzer partij uitgeoefend.

De internationale toestand is er sinds 1948 zeker niet gunstiger op geworden. Dit is voor ons land een reden te meer om althans binnen onze grenzen zo goed mogelijk orde op zaken te stellen. Een sterke, op gezonde beginselen rustende regering is daartoe onverbidde eise. Na het volgende jaar staat ons volk weer voor Kamerverkiezingen. Van de uitslag daarvan hangt voor onze toekomst véél af!

Daarom moeten reeds thans alle krachten worden ingespannen om de vooruitgang, die de V.V.D. in '48 behaalde te bestendigen.

Van de vierhonderdduizend kiezers, die in '48 haar stem op onze partij uitbrachten, is slechts een gering

percentage als lid bij de V.V.D. aangesloten. Nog geringer is het aantal lezers van dit weekblad, waarvan dit nummer in grote oplage wordt verspreid onder hen van wie wij mogen aannemen, dat zij tot onze geestverwanten behoren.

Tot hen nu richten wij de vraag: voelt gij u verantwoord, wanneer gij 's lands zaken — dat zijn ten slotte ook úw zaken! — geheel overlaat aan de betrekkelijk weinigen, die zich daar met hart en ziel aan geven?

Voelt gij u verantwoord, wanneer ge de politiek — die toch voor land en volk van zo uitermate grote betekenis is — maar overlaat aan partij- en afdelingsbesturen, die zich daarvoor vaak grote opofferingen aan tijd en arbeid getroosten?

Voelt gij u verantwoord, wanneer ge nooit kennis neemt van de voorlichting die dit weekblad ons volk op dat moeilijke terrein van de politiek geeft, verantwoord, wanneer ge ook niet door uw belangstelling dit weekblad steunt, dat op politiek terrein de beginselen verdedigt, die gij zelf toch als de juiste erkent, de beginselen van Vrijheid en Democratie?

Lezer, indien gij nog geen lid van de V.V.D. zijt, meld u dan nog heden aan bij het bestuur uwer plaatselijke afdeling of bij het secretariaat onzer Partij, Koninginnegracht 61, 's-Gravenhage.

Zijt ge al wel lid, maar nog geen abonné op dit weekblad, meld u dan nog heden aan bij de Administratie van Vrijheid en Democratie, postbus 43, Amersfoort.

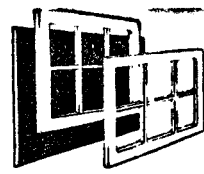
Stel het niet uit.

Doe het heden!

Door de V.V.D. sterker te maken, bewijst ge aan uw land de beste dienst die gij het bewijzen kunt.

Wordt daarom lid van de V.V.D., lezer van Vrijheid en Democratie en wekt anderen daartoe op!

DE ROTTERDAMSCHЕ DROOGDOK MIJ. N.V.

RAMEN

IN TRILBETON
NV BETON- & PLATENFABRIEK
1/4 GEBR. MYNLIFF
TELEFOON: 20559 - SLOETSTR 6 - NYMEGEN

Cacao & Chocoladefabrieken **PETTE**
WORMERVEER

Fabrikanten van
chocolade, suikerwerken, cacao, bonbons, hagelkorrels.

Frank Rijdsijk's
Industriele
Ondernemingen N.V.

Hendrik-ldo-Ambacht
Tel. H.1 Ambacht 245
Rotterdam 72615

SCHEEPSSLOOPERIJ

HANDEL in

- Oud IJzer,
- Nieuw IJzer,
- Bruikbaar IJzer, enz.

Voor dagelijks gebruik!

**DE JONG'S
CHOCOLADE**
**CHOCOLADE
HAGELSIAG.**
De eenige echte!

Friesch-Groningsche Hypotheekbank N.V.

Nederlandsche Hypotheekbank N.V.
Rotterdamsche Hypotheekbank N.V.
Algem. Friesche Hypotheekbank N.V.
Amsterdam — 's-Gravenhage — Groningen — Rotterdam

GELDEN BESCHIKBAAR

voor eerste hypotheek
BILLIJKE VOORWAARDEN

De Directie: Mr. M. J. BOS Mr. C. A. KINGMA
 Mr. J. WILKENS Mr. F. C. KLEYN

Schilder-, Wit- en Behangwerk

is en blijft altijd, een kwestie van vertrouwen! Dus naar....

Schilders- en Behangersbedrijf KORIDON

Amsterdam, Visseringstr. 5-7, Tel. 85248, Dapperstr. 87, Tel. 53215

**WESSANEN'S
VERPAKTE
LEVENS MIDDELEN**

U eet er niet beter!

STAALCONSTRUCTIES

metalen RAMEN EN DEUREN

DE VRIES ROBBÉ & CO

GORINCHEM

H.P. Gelderman & Zonen N.V.

OLDENZAAL

fabrikanten van

ruwe-, geverfde-, gebleekte- en bedrukte-
katoenen-, rayon- en rayonvezel manufacturen

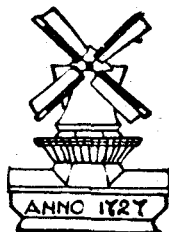
N.V. Staaldraadkabel- en Herculestouwfabriek

voorheen

J. C. DEN HAAN

GORINCHEM

Abraham van Stolk & Zonen N.V.

Houthandel

Schaverij - Zagerij

Euren - Dennen - Oregon Pine - Pitch-Pine - Helpalen

Rotterdam, Telef. 35400 - Postbus 1100

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Zaterdag 23-30 Dec. 1950 No. 140-141

WEEKBLAD VAN DE VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE

„Bewaart Uwe 'Inie wel'”

DOOR
Mr. P. J. OUD

Met het verstrijken van het jaar 1950 zal de eerste helft der twintigste eeuw tot het verleden behoren. Dit geeft er vanzelf aanleiding toe onze terugblik bij de Jaarwisseling iets verder terug te laten gaan dan anders het geval is. Een vergelijking tussen 1901 en 1951 dringt zich aan ons op. Binnenlands politiek gesproken is 1901 een keerpunt. Bij de aanvang van dat jaar beschikten de beide Kamers der Staten-Generaal nog over een vrijzinnige meerderheid. Het zal de laatste vrijzinnige meerderheid blijken te zijn. Als in Juni van hetzelfde jaar de stembus heeft gesproken is het met haar gedaan. De rechterzijde zal de linkerzijde overvleugelen. Wel zal die linkerzijde in haar geheel genomen nog tweemaal — in 1905 en 1913 — over een meerderheid beschikken, doch het zal dan zijn met inbegrip van de socialisten. Zij zitten dan tussen de vrijzinnige groepen en de rechterzijde op de wip. Voor hen is naar hun gebruikelijke terminologie uit die dagen „liberaal of clericaal lood om oud ijzer”.

In het vrijzinnige kamp is het beeld dat van toenemende verdeeldheid. In 1894 zijn de oud-liberalen uit de Liberale Unie gegaan. In Januari 1901 volgden de vrijzinnig-democraten hun voorbeeld. Organiseren de laatsten zich aanstonds in hecht verband, de oud-liberalen zullen daarmede tot 1906 wachten. Dan zullen zij tevens de officiële naam van oud-liberalen in de officiële van vrije liberalen veranderen. De onmiddellijke aanleiding der uittocht is in beide gevallen het kiesrechtvraagstuk geweest. De ene uittocht is echter in een andere richting gegaan dan de andere. Ging de Unie in 1894 de oud-liberalen te ver in de richting van uitbreiding van het stemrecht, de vrijzinnig-democraten ging zij in 1901 niet ver genoeg.

Is het kiesrechtvraagstuk in beide gevallen de onmiddellijke aanleiding der splitsing in het liberale kamp, het enige verschilpunt tussen de drie groepen is het niet. Dieper nog wellicht dan de verschillen op het stuk der electorale kwestie liggen die, waar het de houding der overheid tegenover het economisch leven geldt. Van overheidsingrijpen is de oud-liberaal in sterke mate afkerig. De vrijzinnig-democraat daarentegen verklaart met zoveel woorden, dat hij het standpunt „dat de overheid in 't economische leven der burgers slechts noodgedrongen, schoorvoetend behoort in te grijpen” verwerpt. Daarbij stelt hij zich echter tegelijkertijd zeer principieel tegenover het socialisme door zijn afkeuring uit te spreken van „het streven naar afschaffing van het persoonlijk eigendomsrecht op de productiemiddelen”. Hoe groot de verschillen tussen de drie vrijzinnige groepen dan ook mogen zijn, zij blijven meer gradueel dan principieel. Terecht heeft Prof. Kranenburg er in zijn, in 1928 gehouden lezing voor de Rotterdamse studenten op gewezen, dat de staatkundige tendenties, in de vrijzinnig-democratische beginselverklaring neergelegd dezelfde zijn als die der formuleringen van Thorbecke. Zo was het. Alle drie de vrijzinnige politieke groeperingen mochten in hem hun geestelijke stamvader zien.

Deze innerlijke geestverwantschap der drie groepen treedt dan ook telkens aan de dag als er grote gemeenschappelijke waarden te verdedigen vallen. Duidelijk is dit uitgesproken in het concentratie manifest van 1913. Dit manifest spreekt van de noodzakelijkheid „de handen ineen te slaan, ten einde gezamenlijk de gevaren te kunnen afwenden, die het land bedreigen”. En het neemt daarbij niet alleen stelling tegenover de rechterzijde, doch „evenzeer tegen de sociaal-democratie, die, zich stellende op het standpunt van de klassenstrijd, tot bereiking van een hersenschimmig einddoel, de grondslagen der hedendaagse maatschappij ondermijnt”.

Voortgaande splitsing in het vrijzinnige kamp, toenemende invloed der rechterzijde, opkomst der sociaal-democratie, is dus 't beeld van de binnenlandse politiek bij de aanvang der eeuw. De meest

brandende vraagstukken zijn het kiesrechtvraagstuk en dat van de school. De strijd tussen openbare en bijzondere school is van een felheid, waarvan wij ons tegenwoordig geen voorstelling meer kunnen maken. Die strijd is ook het cement, dat de rechterzijde tezamen bindt. Want aangaande de vraag der overheidsbemoeiing met het economische leven vindt men binnen de rechterzijde dezelfde tegenstellingen als binnen de vrijzinnige groepen.

De twee vrijzinnige kabinetten, die Nederland in de twintigste eeuw nog zal kennen, zijn minderheidskabinetten. Het eerste van 1905-1908 is een zwak kabinet, het tweede van 1913-1918 mag geclasseerd worden onder de grote ministeries vanwege zijn politieke conceptie der grondwetsherziening van 1917. Die grondwetsherziening lost in een klap het kiesrecht- en het onderwijsprobleem op. Geen grondwetsherziening komt in betekenis die van 1848 meer nabij. De grootste staatkundige hervormingen in Nederland zijn tot stand gekomen onder liberale leiding. Maar het grote verschil tussen 1848 en 1917 is, dat 1848 staat aan de ingang der bloeiperiode van het liberalisme, terwijl 1917 die periode afsluit.

Men heeft het wel eens de tragiek van het liberalisme genoemd, dat het de weg baant tot de democratische hervormingen, waarvan het zelf het slachtoffer wordt. Toch zij men met het uitspreken van dit oordeel voorzichtig. De molens van de tijd malen langzaam. Een tijdvak van dertig jaren is maar kort. Beginselen werken door ondanks de lotswisselingen der partijen. Geen politieke partij uit de dagen der Franse revolutie is zo radicaal vernietigd als die der Girondijnen. Toch is er waarschijnlijk geen partij, waarvan de beginselen op den duur zoveel invloed hebben geïpseerd als de hunne.

Niettemin, met de grote politieke invloed der vrijzinnigen is het na 1917 gedaan. Het beeld der achtereenvolgende verkiezingen is tot 1948 toe een beeld van voortdurende achteruitgang. Een beeld ook van onderlinge strijd. Het is alsof liberaal en vrijzinnig-democraat steeds scherper tegenover elkander komen te staan. De invoering der evenredige vertegenwoordiging, die alle samenwerking bij de stembus overbodig maakte, is daaraan stellig mede schuld. Ook de rechterzijde ondervindt van dit laatste echter de invloed. Zij is na 1918 doorlopend in de meerderheid, maar haar onderlinge samenhang wordt steeds geringer. Nu de schoolstrijd uitgestreden is, laat het cement der rechtse coalitie los. Iedere kabinetsformatie stuit in deze jaren op de grootste bezwaren. Zo strompelt de binnenlandse politiek tot 1940 voort.

De vernieuwing van 1945 wordt voor velen een bittere teleurstelling. Voor wie enige ervaring had op het stuk van onze politieke verhoudingen was dit te voorzien. Vernieuwing, die stand wil houden, moet aansluiten bij het historisch gegroeide. Niet op het wenselijke maar op het mogelijke moet zij aansturen. Het wenselijke is bovendien dikwijls zo betrekkelijk. Hetgeen men niet heeft, lijkt vaak zo mooi. Als men het eenmaal heeft, is het minder bekoorlijk.

De wens naar de grote democratische partij, over een meerderheid in de Staten-Generaal beschikkende, heeft er toe geleid de „doorbraak” te willen forceren. De Partij van de Arbeid werd opgericht. Ter rechterzijde bleef de overgrote meerderheid daarvan afkerig. Links bezweek de vrijzinnig-democratische partij voor de bekoring. Het leidde tot een nieuwe vermindering van de invloed der vrijzinnigen op de staatkunde. In de

grote massa der socialisten werden de vrijzinnig-democraten versmolten. Wie in 1945 nog een andere verwachting heeft gekoesterd, moet daarvan thans wel zijn bekeerd. De partij is een socialistische, opgenomen in het internationaal verband der socialisten, en zij wil ook niet anders zijn. Wie zich bij haar thuisvoelt, heeft met het vrijzinnig beginsel gebroken. Hij maakt zich een illusie, indien hij meent nog in Thorbecke zijn geestelijke leideman te kunnen zien. Hij heeft slechts diens „narede” te lezen om zich daarvan te overtuigen.

De loop van zaken heeft in 1945 verhindert de vernieuwing tot stand te brengen, die in de lijn der ontwikkeling lag. De hereniging van wat een halve eeuw geleden uit elkander was gegaan. Die hereniging van liberalen en vrijzinnig-democraten was mogelijk, omdat de verschillen nimmer principieel waren geweest. Zij was oneindig natuurlijker dan de vereniging van vrijzinnig en socialist. De problemen, die tot de scheiding hadden geleid, lagen in onze tijd heel anders dan in de aanvang der eeuw. Op het stuk van het kiesrechtvraagstuk was het gemeenschappelijk inzicht reeds in 1913 bereikt. Ook zij, die in het vrijzinnige kamp aanvankelijk zich daartegen hadden verzet, waren toen voor het algemeen kiesrecht gewonnen. En wat het overheidsingrijpen in het economisch leven betreft, welke belijder van een vrijzinnige staatkundige overtuiging zou thans nog behoefte hebben om te schrijven, dat hij de mening verwerpt, dat de overheid slechts schoorvoetend heeft in te grijpen! Is buiten socialistische kring de mening niet algemeen, dat het overheidsingrijpen thans boven alle maat gaat? Zodat nu de formulering zou moeten zijn, dat men het slechts „noodgedrongen” in deze omvang aanvaardt. Niet om terug te gaan naar de toestanden van een halve eeuw geleden. Maar om te komen tot een organisatie op hoger plan, dat der samenwerking in vrije maatschappelijke organen. Natuurlijk zijn er, waar het de uitwerking van dit beginsel geldt, onder de vrijzinnigen nuances, maar in het beginsel zijn zij een.

Wat in 1945 nog niet mogelijk was, is twee jaar later bereikt. In onze V.V.D. hebben allen, die hun geloof in een vrijzinnige staatkunde onverzwakt hebben behouden, elkander gevonden. Daarom stond Januari 1948 tegenover Januari 1901. De geestelijke nazaten van Thorbecke, die verschillende wegen hadden ingeslagen, kwamen na allerlei politieke omzwerving op een gemeenschappelijke weg terug. Zij schromen geen van allen zich met de naam liberaal te tooien. Omdat die naam, hij moge dan door verschillende politieke groeperingen gedragen zijn, toch altijd weer terugwijst naar de gemeenschappelijke stam, waaruit zij allen zijn voortgekomen.

Belangrijk is daarbij, dat met de hereniging tevens de lijn van de neergang is afgebroken. In 1948 begint de stijging. Natuurlijk is de tijd veel te kort om nu reeds een positief oordeel uit te spreken. De staatkunde moet denken in lange termijnen. Wie lange termijnen overziet, neemt echter waar, dat geheel de geschiedenis is een keten van actie en reactie. Krachten en tegenkrachten werken onophoudelijk op elkander in. De menschaatschappij is en blijft een onvolmaakte. Onvolmaaktheid over hetgeen is, zal altijd weer leiden tot een pogen tot ombuiging in andere richting. De fouten der individualistische orde gaven het socialisme zijn kans. Naarmate zijn invloed groter wordt, treden zijn gebreken duidelijker aan de dag en gaan steeds meer ogen open voor de waarden, die in het liberale beginsel liggen besloten.

Er zijds de nadruk leggende op de grote kracht, die van dit beginsel kan uitgaan, hebben wij ons anderzijds ten volle bereid te verklaren tot samenwerking met anderen. Die samenwerking is bij de dreigende gevaren van deze tijd meer geboden dan ooit. In beginsel behoort geen groep, die bereid is de grondslagen onzer beschaving te verdedigen, daarvan te worden uitgestoten. In die samenwerking zal een betere verhouding der krachten kunnen worden verkregen, indien

het gelukt het niet-socialistische en niet-katholieke volksdeel te brengen in een iets nauwer verband. Dat daarbij aan iedere politieke partij de zelfstandigheid moet blijven verzekerd, is zo vanzelfsprekend, dat men zich afvraagt, of het nog nodig is het met zoveel woorden neer te schrijven. Ieder streven dat aan die zelfstandigheid zou raken, zou overigens bij voorbaat tot mislukking zijn gedoemd.

De gevaren van deze tijd brengen ons vanzelf tot de buitenlandse politiek. Ook hier is de ommekeer bij een halve eeuw geleden volkomen. De eerste twee decennia der twintigste eeuw zijn nog de tijd der volstrekte neutraliteitspolitiek. Geen politieke verbintenissen met andere mogendheden, welke ook, is het parool. De goede vruchten van die politiek worden in de jaren van de eerste wereldoorlog geplukt. Nederland blijft buiten de wereldbrand. Maar het voorbeeld van België leert, dat het evengoed anders had kunnen zijn. Er is daarom generiel reden voor ons om hovaardig te zijn op de wijsheid van ons inzicht. Meer aanleiding is er voor de vraag of niet meer geluk dan wijsheid ons deel is geweest.

Bij de ingang van het derde decennium wordt de neutraliteitspolitiek prijsgegeven. Wat de Minister van Buitenlandse Zaken Van Karnebeek zelfstandigheidspolitiek noemt, is geen neutraliteitspolitiek. Zij zal het aan het einde der jaren dertig geworden zijn, maar zij is het in de jaren twintig niet. Het keerpunt is Nederlands toetreding tot de Volkenbond. Die toetreding betekent het te kennen geven van onze bereidheid mede te werken aan collectieve rechtshandhaving. Daarmede geven wij het standpunt prijs, dat een oorlog tussen andere mogendheden ons principieel niet aangaat. Wij voelen dit wel als een offer, maar wij brengen het, zo menen wij, om hogere dan nationale belangen, ter wille van de rechtshandhaving in de wereld. Ik wijs hierop, omdat de visie, die tegenwoordig nogal eens wordt verbreid, als zou onze buitenlandse politiek, gedurende geheel de periode tussen de twee wereldoorlogen, een neutraliteitspolitiek zijn geweest, een verkeerde visie is.

Tot de neutraliteitspolitiek zijn wij eerst in de laatste jaren voor 1940 teruggekeerd. Niet uit vrije wil, maar gedrongen door de omstandigheden. Het „falen van de Volkenbond” is er de oorzaak van. Als deze bond in 1935 besluit tot het toepassen van economische sancties tegen Italië vanwege zijn aanval op Abessinïë, nemen Nederland en de andere „ex-neutraal” daaraan deel. Van neutraliteitspolitiek derhalve nog geen spoor. Maar als ten gevolge van het in gebreke blijven der grote mogendheden de sancties een mislukking worden, verklaart de groep der „ex-neutrale” staten, dat zij zich voortaan niet meer automatisch gebonden achten aan dergelijke maatregelen mede te werken. Daarmede is de transformatie der zelfstandigheidspolitiek in neutraliteitspolitiek ingezet. Als dan ook in 1939 de oorlog tussen Duitsland ener- en Engeland en Frankrijk anderzijds uitbreekt, blijft Nederland neutraal.

Ditmaal herhaalt zich het wonder van de eerste wereldoorlog niet. In Mei 1940 drijft Hitler ons in het kamp zijner vijanden. Wij hebben nu alle redenen te betreuren, dat niet ten minste vijf jaren eerder een systeem van collectieve beveiliging tegen de Duitse agressie is opgezet. Veel meer bij de grote mogendheden dan bij ons ligt daaraan de schuld, doch daarin is maar een schrale troost te vinden. De geschiedenis geeft haar lessen. Het is aan de mens om ze ter harte te nemen. De les der achter ons liggende jaren is, dat agressie slechts door collectieve samenwerking, tijdig voorbereid, is te keren. Meenden wij in 1920 nog, dat wij om andere dan onze nationale belangen, het offer brachten onzer neutraliteit, thans weten wij beter. De hoogste belangen van ons volk zijn er mede gemoeid, dat een sterk systeem van collectieve veiligheid wordt opgebouwd. Daarin moeten wij naar ons vermogen onze taak vervullen.

De plaats, na het einde van de eerste wereldoorlog aan de Volkenbond toegedacht, is ons toegevallen aan de U.N.O. Zal zij kunnen slagen? Er zijn er, die reeds thans van een mislukking spreken. Maar hoe dit zij, wij mogen de handhaving van de vrede niet ophangen aan het U.N.O-apparaat alleen. Dan zou het „falen van de U.N.O.” de derde wereldoorlog betekenen, zoals het „falen van de Volkenbond” de oorzaak van de tweede was. Wij mogen ons gelukkig prijzen, dat dit in de kring der Westerse democratieën thans algemeen wordt ingezien. Dat men daar begrijpt, dat, zolang een universeel collectief stelsel van beveiliging niet bereikbaar is, men op beperkter terrein moet doen, wat mogelijk is. Westerse Unie en Noord-Atlantisch pact zijn het bewijs dat dit begrepen wordt. Het streven West-Duitsland daarbij in te schakelen is dit evenzeer.

Vergelijkt men deze toestand bij die van een halve eeuw geleden, dan treft de totaal veranderde verhouding tussen Europa en Amerika. Zoals de macht der Europese staten is verzwakt, is die van Amerika gestegen. Tegelijkertijd is aan de overzijde van de Atlantische Oceaan het isolationisme overwonnen. In beide wereldoorlogen heeft Amerika de doorslag gegeven. Beide malen was de oorlog al enkele jaren aan de gang, voor het ingreep. Na 1918 haastte het zich om tot zijn isolement terug te keren. Ook onmiddellijk na de tweede wereldoorlog waren de isolationistische krachten nog sterk. Gelukkig ziet Amerika het thans anders. Voor zijn optreden kunnen wij het niet dankbaar genoeg zijn.

Toch mogen wij onze ogen niet sluiten voor de gevaren ener Amerikaanse hegemonie. Het mag niet zo worden, dat de Europese staten geen „zelfstandigheidspolitiek” meer kunnen voeren. Daarom dient zich binnen de Noord-Atlantische samenwerking een nauwe aaneensluiting van Europa gebiedend aan. Alleen deze kan van Europa een machtsfactor maken, die tegenover Amerika ge-

wicht in de schaal kan leggen. Dan kan de Noord-Atlantische samenwerking een beeld van evenwichtigheid vertonen, dat aan die samenwerking zelf, slechts ten goede komen kan.

Zo staat bij deze overgang naar de tweede helft der eeuw vast, dat de oude vormen hebben afgedaan. Op zichzelf is dit niets nieuws. Het is de gewone gang der geschiedenis. De vorm echter is het wezen niet. Het wezen zijn de beginselen, waardoor wij ons hebben te laten leiden. Die beginselen veranderen niet. Wij hebben alleen doorlopend te zoeken naar de vorm, voor ieder tijdsgewricht verschillend, waarin zij het best kunnen worden toegepast. Soms is het daarbij zo, dat de verschillen tussen politieke partijen, sterk op de voorgrond moeten worden gebracht. Soms is het volstrekt noodzakelijk bovenal te letten op hetgeen verenigt.

Mochten wij bij de ingang der twintigste eeuw vrijelijk de klemtoon op de verschillen leggen, thans moet allereerst naar de verenigingspunten worden gezocht. Het verenigingspunt van deze tijd is niet moeilijk aan te wijzen. Het is het gemeenschappelijk gevaar, dat de vrije volken bedreigt. Het totalitarisme is met de val van Hitler-Duitsland niet overwonnen. Het steekt in andere vorm tenminste even dreigend de kop op. In andere vorm, want in het wezen van zijn politiek en zijn methoden is het Russische totalitarisme aan het Duitse gelijk. Wij mogen er niet aan denken, dat wij het laatste ten koste van ontelbare offers zouden hebben overwonnen, om het eerste te ondergaan.

Wij allen hopen, dat het geslacht, dat de wisseling tussen de twintigste en de eenentwintigste eeuw zal beleven, zal mogen getuigen, dat de laatste vijftig jaren der dan scheidende eeuw beter waren dan de eerste. Wij vragen ons met beklaming af, of die hoop in vervulling zal gaan. Maar bij alles wat onzeker is, kunnen wij van één ding zeker zijn. Dat de kans van vervulling groter is, naarmate het thans levende geslacht tot groter offers bereid is om de vrijheid te redden. De invloed, die ieder onzer op het gebeuren kan hebben, is maar uitermate gering. Door aaneensluiting alleen kan hij groot worden. Ook dan weten wij de toekomst niet. Maar dan hebben wij gedaan, wat wij konden doen. Daarom geldt voor de partij, voor het land en voor de vrije volken in de wereld, het woord uit de „Apologie” van Willem van Oranje: „Ende wij seggen U-lieden nog meer, ja seggen het sôo luyde, dat wij wel begeerden, dat niet zij alleene, maar oock de heele werelt hoorde: Onderhoudt Uwe Unie wel, bewaart Uwe Unie wel. Doch siet neerstigh toe, mijne Heeren, dat ghij niet alleene met woorden of bij geschrifte, maar oock met der daet ter executie ende in 't werck stelt 't geene da' het bundelken pijlen, met eenen band 'tsamen geknoopt ende gebonden, het welke ghij in Uwen segel voert, medebrenghet ende beduyt”.

GARE-VARIA

Bunche, na in ontvangst neming van de Nobel-prijs, zei, dat het Westen de vriendhand moet bieden aan de prikkelbare volken van Azië en Afrika, die de zware last van hun pas verkregen vrijheid te dragen hebben en aan de volkeren, welke deze vrijheid alsnog hopen te verkrijgen. Die hand moet bovendien gevuld zijn met praktische hulp, welke op royale wijze verstrekt wordt. Hij trekt de vergelijking niet door, dat een kinderhand gauw gevuld is.

De Minister van Justitie, de Kamer dankend voor haar houding, bracht hulde ook aan zijn Departement: hij was in een keurig onderhouden tuintje terecht gekomen. De Krententuin?

De Amerikaanse regering is voornemens een nieuwe grote fabriek voor atoom-

energie te bouwen. Industrialisatie ook daar.

Oost-Duitse kinderen mogen geen West-Duitse of W-Berlijnse scholen meer bezoeken. Ook daar voorstanders van bijzonder onderwijs.

In het proces tegen geestelijken in Praag verklaarde een secretaris van mgr. Beran, dat deze na Februari 1948 met een plan heeft rondgelopen om Tsjecho-Slowakije met behulp van Nederlandse troepen te bevrijden. Ze vreesden daar, dat wij de Hoge Tatra kwamen inpolderen.

Wysjinsky diende bij de Verenigde Naties een resolutie in, waarin wordt aangedrongen op terugtrek-

king van de buitenlandse troepen uit Korea en waarin wordt aanbevolen, dat het Koreaanse volk zelf zijn problemen zal oplossen, zijns inziens de enige manier, waarop de vrede hersteld zou kunnen worden. Hij zegt er niet bij: bij de 38ste breedtegraad.

De delegatie van de oppositie in Suriname werd op Schiphol ontvangen door de heer Rebel van het Ministerie. Whats in a name?

De Maatschappij tot Redding van Drenkelingen van 1767, vindt zich in „Een vals Licht” geplaatst door het stukje „Dwaas” over haar huldiging met 75 en medailles aan drie Zaandammers en een nul voor de dame, die het kind uit het water redde:

haar reglement is tegenwoordig ook van toepassing op kolendamp en electrocutie. Wie plaatst zich in een vals licht? Met haar tijd meegaande, waarom veranderde zij niet tevens haar naam in Mij, tot Opwekking van Levensgeesten?

Het Handelsblad noemt een unicum in de cultuurpolitiek de geleide toestemming tot optreden van de operazangers uit Italië, mits zij zich onthouden van Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en Utrecht. Integratie en geest van Straatsburg. Als Van Gogh nog niet dood was, mocht hij in Italië exposeren, met uitzondering van Milaan, Rome, Venetië en Florence.

In Uw midden staat Eén, dien gij niet kent

(Joh. I:26)

Van Johannes de Doper zegt het vierde Evangelie, dat hij was een man, van God gezonden, om van het licht te getuigen. Hij zelf was het licht niet, maar hij moest getuigen van het licht. Dat was een zware opdracht, want ook in zijn dagen was het donker in de wereld. En in zulk een wereld is het moeilijk, te getuigen van het licht. Dat kan alleen een mens, wiens oog niet vertroebeld wordt door de zienlijke dingen, veelal immers de dingen, die het leven onrustig maken, vol zorg en moeite, dwaling en zonde. De vergankelijke dingen, waaraan wij ons wel vaak sterk hechten, maar die toch geen vastheid, geen bestendigheid, geen blijvende waarde hebben.

Dag aan dag brokkelt daarvan iets af. Het een na het ander ontvalt ons. De een na de ander gaat heen uit onze kring. Wereldrijken bezwijken, culturen zelfs storten ineen, wanneer ze hebben uitgediend. Uitgediend — naar eeuwig, bovenmenselijk, goddelijk bestel.

Wanneer nu Johannes in die wereld met alle vergankelijkheid van haar aardse waarden, in die wereld met haar verontrustende veelheid van verschijnselen, die haar zo vaak tot een duistere wereld maken, optreedt als getuige van het licht, dan kan hij dat alleen omdat hijzelf niet slechts in het licht geloofde, maar omdat in hem, mens als wij allen, iets is van het goddelijk licht.

Het Evangelie stelt het ons zo voor, dat Johannes in Christus onmiddellijk de gezondene des Vaders herkent, op het ogenblik zelf, waarop zijn levensweg gekruist wordt door die van Christus. Hier — in het vierde Evangelie, waar de dingen in een meer geestelijk licht worden gesteld dan in de eerste drie — is geen sprake van een Kind, welks geboorte van wondertekens vergezeld gaat. Johannes schouwt als bij intuïtie wat anderen dan nog verborgen is. Vragen priesters en levieten hem, of hij misschien de Christus is, dan antwoordt hij: neen, niet ik, maar in uw midden staat Eén, die gij niet kent. Die zal het zijn.

Ik geloof, dat dit woord een diepere zin heeft dan bij oppervlakkige lezing het geval schijnt.

Immers in de Evangelien is alles in sterke mate door het tijdelijke bepaald. Het wordt alles gezien in het licht der toenmalige omstandigheden en verwachtingen. En de eigenlijke betekenis van Christus' wezen en verschijning schuilt juist niet in al die tijdelijke dingen, dus bijv. ook niet in de vraag, of zekere specifieke joodse messiasverwachtingen met Hem in vervulling zijn gegaan of niet.

Christus belichaamt voor alle tijden en voor alle mensen de weg, de waarheid en het leven. Zijn woord, Zijn beeld spreekt tot allen, niet omdat Israëls profetieën in Hem zijn vervuld, maar omdat, objectief, in Hem het licht Gods openbaar wordt, zodat ieder van wat ras of van wat tijd, in Hem het beeld des Vaders ziet uitgedrukt, wanneer hij, hetzij, gelijk Johannes in de werkelijkheid, hetzij in de geest met Christus in aanraking komt.

Voor Johannes nu berust zijn geloof in Jezus als de Christus op een innerlijke, mystieke zekerheid. En daarop komt het ook voor ons slechts aan: „al ware — zegt Angelus Silasius — al ware Christus duizendmaal in Bethlehem geboren en niet in u, dan waart gij nog verloren.”

En daarom zie ik in dit woord van Johannes: „in uw midden staat Eén, die gij niet kent”, de kern van het Evangelie en van alle waarachtig geloof.

Want geloof is dáár, waar dit gezegd, waar dit ervaren wordt. En waar dit ontbreekt, waar dit niet leeft, daar is geen geloof: dat er in uw midden Eén staat, die gij niet kent.

Johannes geloofde dit, toen hij Christus zag.

Maar ook een Mozes geloofde het, van wie immers gezegd is, dat hij

zich hield als ziende de Onzienlijke en dat hij met God sprak als een man met zijn vriend. Ook Mozes kende datzelfde, waarvan Johannes spreekt: temidden van alle aardse zorgen, die zijn leven bezwaren, weet hij van Eén, die hij niet kent. Vraagt Mozes — hoe menselijk! — die Onbekende naar zijn naam, hij krijgt slechts ten antwoord: Ik ben die Ik ben. Maar dan verstaat Mozes: Hij is het Wezen van alle ding dat wezen heeft, ook het Wezen van mijn wezen.

De diepste waarheid en de hoogste waarde van het christelijk evangelie schuilt hierin, dat ons in de gestalte van Christus getekend wordt de mens, die dit voor zichzelf heel zeker mag weten. Wat er ook in Jezus' leven gebeuren mocht, hoe donker het mocht worden, hoe verlaten Hij zich mocht gevoelen, Hij wist: in het middelpunt van alie dingen staat God. En tenslotte is dit ook het ene en enige, dat Christus telkens weer de wereld, U en mij, wil doen verstaan: wat wankelt gij, wat dwaalt en vreesst gij, o mens? Gelóóf, weet het heel zeker voor uzelf, zoals ik het voor mijzelf geweten heb: de Vader is nabij.

In uw midden staat Eén, die gij niet kent. Temidden van al uw blijdschap en geluk. En temidden van al uw zorg en smart. Temidden van al het tijdelijke, dat vroeg of laat van u afvalt. En temidden van al dat donkere in de wereld, dat uw leven onrustig maakt.

Profeten vonden geen gehoor bij hun volk en werden gehoond en uitgestoten. Christus zelf verzuchtte: vossen hebben holen, vogelen des hemels nesten, maar de Zoon des mensen heeft geen steen, om het

hoofd op neer te leggen. Aan het kruis ontvloeit de klacht aan zijn lippen: mijn God, waarom hebt Gij mij verlaten? En nochtans aan het einde weet Hij het weer heel zeker: Vader in Uw handen beveel ik mijn geest.

Wij leven in een cultuurcrisis. En in die crisis gaat het tenslotte om de vraag: zal er een cultuur zijn, op de beginselen van het Evangelie gebouwd, ja of neen?

Millioenen betwisten dat, omdat zij van die beginselen niet willen weten.

Millioenen anderen betwijfelen het omdat zij vrezen dat de wereld der realiteit naar andere wetten wordt beheerst dan die van het Evangelie.

Op de Kerstmorgen wenkt ons het beeld van het Kind in Bethlehems stal, waarvan de dichter zegt:

*Hier is de wijsheid ongeacht,
Hier geldt geen adel,
staat noch pracht,
De hemel heeft het klein
verkoren.
Alwie door ootmoed werd
herboren,
Die is van 't hemelse geslacht.*

Wie op de Kerstmorgen in de geest zich met de herders buigt voor dat Kind, die zal iets verstaan van wat het geheimenis was van alle waarlijk groten: het geloof, dat er temidden van dit leven met al zijn ondoorgrondelijke tragiek Eén staat, die wij niet kennen. De Ene, uit Wien, door Wien en tot Wien alle dingen zijn.

G. A. de RIDDER.

Hierin schuilt het gevaar

Opnieuw is de aandacht in scherpe mate gevestigd op de verhouding tussen Kunst en Overheid, nu de literatuurprijs van de gemeente Amsterdam is toegekend aan Anna Blaman, voor haar roman: „Eenzaam avontuur”. Wij onthouden ons uit de aard der zaak van enige literaire beoordeling van dit werk. Dat heeft wellicht in dit geval, gelijk uit de opmerkingen in verschillende persorganen is gebleken, ook de nodige reacties teweeg gebracht, omdat het onderwerp naar hun mening pervers is.

Dat is een factor, die zeker bezien moet worden, maar die na de algemene aspecten van deze zaak komt. Het is, naar onze mening zo, dat hier opnieuw gebleken is, dat de overheid geen oordeelaar moet worden van kunst, evenmin als in het beruchte geval van de Haagse Jacob Maris-prijs.

Men dient goed te beseffen, dat bij de toekenning van de literatuurprijs van de gemeente Amsterdam, in feite de gemeente Amsterdam deze roman bekroont. En hierin schuilt, mede door de aard van deze roman, het gevaar.

Niet minder is het gevaar en dat dient hier nu eens openlijk te worden uitgesproken, dat kleine clubjes letterkundigen elkaar de bal toegooien. Zij zitten allen in hetzelfde politieke vaarwater, vormen telkens ju-

ry's, die over elkaar oordelen en prijzen toekennen, waarvoor het geld beschikbaar is gesteld door de gemeenschap, en op die manier ontstaat een ernstig gevaar.

Terecht heeft prof. Gerretson bij het in ontvangst nemen van de hem toegekende Constantijn Huygensprijs door de Jan Campert Stichting in Den Haag, daarop dezer dagen gewezen.

De kunstenaars hebben ten allen tijde de steun van Maecenassen nodig gehad. Als die particuliere Maecenassen schaars zijn geworden, hetgeen mede een gevolg is van de te ver doorgevoerde belastingdruk van de Overheid op de burgers, dan is het gevolg, dat die particuliere Maecenassen niet meer de helpende hand kunnen bieden.

Waar in het bijzonder de kunst als de belangrijkste cultuuruiting van een volk beschouwd mag worden, ligt er een taak voor de Overheid om dan te trachten te helpen. Dat helpen dient echter voorzichtig te geschieden. Dat helpen moet zich o.i. beperken. Men moet daarbij niet verder gaan dan het stimuleren door middel van subsidies aan instellingen of stichtingen, en deze instellingen moeten dan trachten door middel van gevarieerd samengestelde jury's de gelden op zo billijk mogelijke

wijze te verdelen. De jury's moeten daarvoor de verantwoordelijkheid dragen en niet de besturen, waarin vaak vertegenwoordigers van de overheid zitting hebben. Want als die besturen de beslissing nemen op voordracht van het bestuur, dan is er de mogelijkheid, dat toch weer de overheid betrokken wordt bij het beoordelen van de kunst.

Wij geloven dan ook, dat het nuttig kan zijn in onze kring het gehele vraagstuk van de verhouding tussen kunst en overheid nog eens door te spreken, mede met het oog op de formulering in ons werkprogram. Tevens kan dit zijn nut hebben voor hen, die onze gedachten vertolken in de verschillende tegenwoordigende colleges, omdat de vraagstukken van overheid en kunst en cultuur, in de komende tijden een steeds grotere plaats zullen gaan innemen en meer aandacht zullen vragen van de tegenwoordigende colleges.

Van onze leestafel

Levenswoorden voor alle dag. Bijgebracht door Joh. Klansens. Uitg. „De Torenlaan”, Assen 1950.

Wij vragen in dit Kersthummer van ons blad gaarne aandacht voor het boekje, dat wij hierbij aankondigen. Het is een verjaardags- en herinneringsalbum, dat zich als zodanig uitmuntend leent voor geschenk in deze feest- en gedenkdagen, maar waar-

aan de lezer juist ook in deze week tussen Kerstmis en Oudjaar genoeg kan beleven.

De samensteller, Directeur van het Museum-Instituut voor Onderwijs, Opvoeding en Literatuur te Groningen, is een zeer belezen man; daarvan getuigt hetgeen hij hier uit de wereldliteratuur bijeengebracht heeft reeds bij eerste oogopslag. Immers het bevat citaten van bekende en minder bekende auteurs, dichters en denkers van alle tijden.

Maar ge vindt hier ook het resultaat van de arbeid van een die in een lang leven veel levenswijsheid verwierf en die daardoor weet wat de mens in allerlei levensomstandigheden van node heeft.

„Ook de mens van heden is” — zo zegt de samensteller in een „voorwoord” — „ondanks alle veranderingen en wisselingen in de wereld, in wezen dezelfde gebleven. Hij beleeft en heeft te verwerken, ook thans nog, dezelfde vreugden en hetzelfde leed van alle dag en ziet ook nu nog zo menigmaal verlangend uit naar een opwekkend woord van troost en bemoediging.”

Welnu, die woorden vindt ge in een rijke overvloed van - een vijfhonderdtal - citaten in dit keurig uitgevoerde album. Uit dit boekje waait U een milde, weldadig aandoende geest tegemoet. Het verdient daarom ook in onze kringen veel lezers te vinden. Wie het iemand ten geschenke geeft geeft hem daarmee iets waar hij zijn leven lang waarlijk iets aan heeft.

De R.

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Weekblad van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie

Voorzitter Redactie-comm.:
Drs. H. A. Korthals.

Redactie-secretaris: Mr. E. Elias.
Adres. Spuistraat 274, ingang
Raamsteeg, tel. 36325, A'dam.

Administratie: Postbus 43,
A'toort, tel. 5267.

Abonnementsprijs f 1.90 p. kwartaal.
f 7.50 per jaar.

Voor het zenden van abonnements- en advertentiegeelden: Postgiro no. 245103, ten name van de Penningmeester van de Stichting „Vrijheid en Democratie“ te Amersfoort.

Losse nummers 15 cent.

Voor advertenties wende men zich tot de administratie.

Dit is ons laatste nummer van 't jaar. Voor de derde maal deze maand: een vergroot nummer, dat, zoals ge ziet, enige speciale artikelen bevat, die stof tot overdenking voor deze dagen-van-het-jaar bieden en dat ook overigens een sterk-gevarieerde inhoud heeft. Ons volgende nummer verschijnt op 6 Jan. en daarmee gaan wij dan onze nieuwe jaargang in, waarin wij hopen onze lezerskring, die zich tot onze oprechte vreugde, gestadig uitbreidt, iedere week een lezenswaardig blad hopen voor te leggen. Wij hopen óók dat zij, die nog niet op ons blad geabonneerd zijn, dit NU zullen doen, opdat zij een volledige jaargang 1951 zullen ontvangen.

ALLERHANDE

KORTZICHTIG

Zowel de houding van de Britse als van de Duitse socialisten in Straatsburg gaf blijk van weinig begrip voor de internationale taak waarvoor Europa en de landen van Europa staan. Zowel de Britse als de Duitse socialisten denken, ieder op hun eigen manier, aan hun eigen belangen.

En die manier is een kortzichtige manier.

(Trouw)

MINISTER EN PARTIJ

Men kan van een Minister verlangen, dat hij bepaalde politieke beginselen is toegedaan, maar men moet in ieder geval van hem eisen, dat hij het programma van het Kabinet, waarvan hij deel uitmaakt, aanvaardt. Het lidmaatschap van een bepaalde partij alleen biedt echter niet de waarborg, dat aan deze voorwaarde is voldaan. En dat is het éne punt, waarop het aankomt.

(Haagsche Courant)

ONBEGRIIP VAN DE OVERHEID.

Kan men het ons euvel duiden, dat wij naast onze verbazing over een wieldruk van 2400 kg. en andere onbegrijpelijke belemmeringen voor het wegvervoer de protesten van de bromfietsen-eigenaren plaatsen en aan beide die label hangen van „onbegrip van de Overheid voor de betekenis van het wegverkeer?“ Want dat is naar onze mening uiteindelijk de oorzaak van een aantal wonderlijke bepalingen in het Wegenverkeersreglement, die de ontwikkeling van het wegverkeer ten zeerste belemmeren.

(Beroepsvervoer)

HET DRINGENDST.

Op het ogenblik is de verdediging van Europa een van de vraagstukken die het dringendst om een oplossing roepen. Straatsburg heeft daar uitvoerige aandacht aan besteed. Zij heeft haar opvattingen in een aantal suggesties neergelegd. Beslissingen kan de Raadgevende Vergadering ook op dit punt niet nemen. Maar haar betekenis ligt in haar morele prestige en in de vorming van een Europese publieke opinie. Dat dit van betekenis is, ook in verband met de vraagstukken van de Europese verdediging, zal voor een ieder duidelijk zijn.

(Nieuw Europa)

CONSTITUTIONEEL KONINGSCHAP.

Het constitutionele koningschap schept het verbindingssteken tussen het verleden en het heden van een volk. Het dient de waarborg te vormen voor het behoud van datgene, wat een volk in een reeks van geslachten heeft opgebouwd. De onderbouw van het constitutionele koningschap is een conservatieve en kan geen andere zijn omdat het gesteld is als schatbewaarder over datgene wat in een volk als stabiele wezenskenmerken aanwezig is.

(De Prinsestad)

EUROPESE CULTUUR.

Bestaat er eigenlijk een Europese cultuur, zoals men kan spreken van een Amerikaanse cultuur-in-wording? Natuurlijk is er een Europese cultuur met bepaalde eigenschappen, die haar onderscheiden van een Amerikaanse of Aziatische cultuur, maar zij is eerder een conglomeraat van zeer verschillende vormen van cultuur dan een eenheid. Een Europese politieke en economische eenheid moet gebaseerd zijn op geestelijke eenheid wil zij van blijvende waarde zijn.

(Haagsche Post)

DE SPITS.

Zoals de spits van de Straatsburgse kathedraal voor Generaal Leclerc, de bevrijder van Straatsburg, zoals hij in zijn boek over die bevrijding schrijft, gedurende vier jaar de obsessie van hem en de zijnen is geweest, zo dient naar ons gevoel die spits van de Straatsburgse kathedraal, dominerend over een stad, waar de sfeer van de Europese beschaving en de moeilijkheden van die Europese zaken zo merkbaar zijn geweest in de loop der eeuwen, de obsessie te worden van ons allen, die het wel menen met de vrijheid, met de verdraagzaamheid, met de hoogste geestelijke goederen.

(Het Lichtspoor)

RECHTSPOSITIE VAN AMBTENAREN.

Tussen de rechtspositie van de ambtenaren en de werknemers in het particuliere bedrijfsleven bestaat een groot, principieel verschil. Bij de tweede categorie komt de collectieve arbeidsovereenkomst tot stand na overeenstemming tussen werkgevers en werknemers, bij de ambtenaren stelt de Overheid de voorwaarden vast naar eigen inzicht. Bij de Overheid is dus sprake van een eenzijdige wilsverklaring, in het particuliere leven niet.

(Nieuwe Courant)

WAT IS WACHT?

Wat is wacht? Uit soldatenoogpunt gezien, betekent het 24 uur lang voor Pierre Snotté staan en je lam vervelen.

Uit het oogpunt van defensie is de wacht zeer belangrijk om teveel redenen om op te noemen.

(De Band, orgaan voor de Landmacht Nederlandse Antillen)

KAARSENWACHT.

Op een dramatisch ogenblik in de opera Tosca zingt de politie-commissaris Scarpia aan La Tosca toe, dat zij alleen zijn. Maar daar moet u niets van geloven. Niet in Londen, niet in Covent Garden. Het is grootscheeps bedrog, want achter de coulissen van het toneel staan twaalf leden van de Londense brandweer, uitgerust met bijlen en helmen en spuiten. Tijdens deze scène bevinden zich namelijk vijf brandende kaarsen op het toneel. En het toezicht op elk van deze brandende kaarsen is toevertrouwd aan de speciale zorg van telkens één brandweerman, één spiedende spuitgast, die niets anders mag doen dan zijn blussersoog gericht te houden op zijn eigen, individueel walmend zorgenkind. Als Tosca, volgens de normale operagewoonten Scarpia's zangerige levensgeesten heeft doen wijken met behulp van een dolk en onder begeleiding van luid getierelier, neemt zij twee brandende kaarsen en wandelt er zingend mee over het toneel. Doch zij wandelt niet alleen. Achter de coulissen wandelen met grimmige gezichten twee brandweerlieden mee elk met een emmer zand en elk met het oog gericht op zijn eigen kaars om toe te snellen (zonder gezang) zodra zijn kaars mocht vallen.

(De Tijd)

BIJ ONS, ZONDER ONS, OVER ONS.

Nederland heeft zich in het Atlantische Pact verenigd met 11 andere landen ten einde een sterk defensief front te vormen, waardoor een oorlog kan worden voorkomen. In dit bondgenootschappelijke verband behoren wij tot de kleine naties en het is een historisch feit, dat in een dergelijk verband de belangen der kleinen licht aan die der groten worden opgeofferd, althans ondergeschikt gemaakt. Er wordt licht bij ons, zonder ons, over ons beschikt.

(Nieuwe Courant)

LEIDINGGEVENDEN GEVRAAGD.

Overal is een dringende behoefte aan leiders: in het bedrijfsleven; in de politiek, in de kerken, in het verenigingsleven; leiders, van hoog tot laag. Cursussen worden georganiseerd en instituten opgericht om leiders te vormen; boeken en tijdschriften worden hieraan gewijd. Er is een tekort aan leiders, omdat de behoefte aan leiding gegroeid is, omdat het leven gecompliceerder is geworden. Wat een gevolg is van de groei der bevolking en van de toenemende mechanisering.

(Maatschappij-Belangen)

KERSTMAN EN LIEFTINCK.

De Kerstman ontving mij vriendelijk doch beslist. U neemt mij niet kwalijk, dat ik u geen sigaret offreeer sprak hij. Ik heb wel eens gehoord, dat 't in uw land gewoonte is om bij een vraaggesprek te beginnen, er eentje op te steken, maar laten wij dat nu maar liever niet doen, want mijn vriend Sinterklaas heeft er onlangs een lelijk ongeluk mee gehad. Hebt u gelezen, dat zijn hele baard in brand vloog?

Ik weet niet of het de echte Sinterklaas was, waagde ik te antwoorden. Maar hij zeide: in elk geval ben ik de echte Kerstman en heb ik een echte baard. Daaraan valt niet te tornen, als u begrijpt, wat ik bedoel. Natuurlijk bent u de echte, antwoordde ik, anders had ik u niet te spreken gevraagd. En roken doe ik trouwens toch niet meer. Dat heb ik afgeschaft. Wij hebben hier veel moeten afschaffen. Bent u 'n beetje op de hoogte? Een Kerstman is altijd op de hoogte, sprak hij, met iets van vermaan in zijn stem. Ik weet hoe moeilijk het is met de heer Lieftinck en zo.

(Nieuwe Rotterdamse Courant)

GEEN GOED FUNDAMENT.

Men kan nu eenmaal niet bouwen op 't glijdend zand van corruptie, van onbekwaamheid, van eigenbaat. Het door professor Schermerhorn en de zijnen gelegde fundament voor een nieuwe gemeenschap in een nieuwe tijd bleek een ondeugdelijk en niet houdbaar oorlogsproduct. Daarop was geen opbouw mogelijk.

(Advertentieblad voor Limburg)

Hoe lang nog?

Op de Oudejaarsavond komen wij, meer dan anders nog, onder de beklemmende indruk van die ene, albeheersende werkelijkheid: dat het leven met al wat het inhoudt snel voorbijgaat. En op elke Oudejaarsavond vragen we onszelf opnieuw verwonderd af: nu reeds weer?

Het is echter niet alleen dit besef dat ons stil maakt. Dat doet misschien veel meer nog het besef van het onherroepelijke, dat daarmee gepaard gaat.

Is dit niet het voor ons gevoel wrede, het meedogenloze, dat er in het begrip „tijd” ligt opgesloten? Dat begrip, dat eigenlijk steeds raadselachtiger wordt, hoe langer wij er over denken en waarvan we misschien alleen dit ene zeker weten: dat de tijd niet omkeerbaar is.

De dichter van de negentigste psalm voert de mens van stap tot stap tot het punt, waar hij zichzelf zal zien in het licht der eeuwigheid. Klein voelde zich — toen als nu — de mens, wanneer hij zichzelf zag in zijn onmacht tegenover de tijdsomstandigheden. Kleiner nog zal de psalmist hem zich doen gevoelen, maar niet alleen tegenover hetgeen wij de tijdsomstandigheden noemen. Want zolang wij alleen nog maar over „omstandigheden” praten, raken we de dingen niet in hun diepste kern. Dan zien we ons leven nog slechts relatief. En het gaat in ons leven nu juist niet om het relatieve, maar om het absolute. Om de absolute waarde van het leven en in het algemeen en van ons eigen leven in 't bijzonder.

Heeft ons leven zulk een waarde? Zo niet, dan heeft de cynicus gelijk, die alleen maar weet van een beetje meer of een beetje minder. Ons geslacht heeft maar al te veel naar het relatieve gevraagd en in het relatieve geloofd.

Wij beginnen nu, dunkt mij, wel te verstaan, dat alle leven waardeeloos en zinloos wordt, zo we niet een absolute waarde in en achter het leven erkennen. Een waarde, die blijft, zelfs als al het tastbare rondom ons wegvault.

Zo wordt het ook voor ons op de Oudejaarsavond in deze tijd vol spanning en dreiging de vraag, of wij in ons gedenken en herdenken, of wij ook in ons vooruitzien enkel weten van menselijke, dus relatieve, waarden dan wel daarboven uit van absolute.

De mens, levend in een chaotische tijd, voelt zich zo klein. Begrijpelijk! Want welke zijn de dingen waarop hij kan vertrouwen? Wat is zijn bezit, wat zijn huis, wat zijn bestaanszekerheid, zijn recht, zijn vrijheid, zijn leven?

Welnu, wanneer de dichter van de negentigste psalm zijn volk ziet omkomen in leed en druk, wat doet hij dan? Gaat hij dan zeggen, dat wij mensen zulke belangrijke verschijnselen in het groot geheel van dat mysterieuze leven zijn? 't Lijkt er niet naar. 't Is veeleer of hij uit het leven — neen niet uit de bijzondere tijdsomstandigheden, maar uit het leven! — als bij toverslag alle argumenten te voorschijn doet springen, die de mens in eigen oog nog kleiner zullen maken dan hij zich reeds voelde.

Gij kent die als uit graniet gehouwen woorden:

de mens, hij is als de slaap in de morgen, als het gras dat verdwijnt.

onze leeftijd duurt zeventig, op zijn hoogst tachtig jaren. en het heerlijkste daarvan is jammer en onheil, want in een oogwenk is het voorbij en zijn wij daarheen gevlogen.

Zo stapelt de dichter als het ware argument op argument om de mens zich te doen voelen wat hij is: Klein, vergankelijk, broos.

Is dat niet om moedeloos onder te worden? Zie, dat is nu het geheim van de religie: als de psalmist de mens zo zich van zijn kleinheid bewust maakt, dan scheidt hij daarmee, o wonder, ruimte om hem heen en dan opent hij hem een ver-

gezicht, zo wijd als hij noch in dagen van onbezorgd leven, noch in de moeilijkheden des tijds ooit heeft ontdekt. En in dat vergezicht rijst voor de mens op een beeld van overweldigende macht, maar van een macht, die vrede ademt en stilte, het is het beeld van de heilige God Israëls, die achter alle dingen — ook achter de onbegrijpelijk-zware dingen van het leven — verrijst als de eeuwige, die alleen aan het leven waarde geven kan voor de mens, die Hem dan schouwt.

Ook voor ons gaat het op dit oudejaar om deze vraag: zijn wij machteloos en dus waardelosen, geworpen in een zinloze blinde, wrede wereldsituatie en wereldverdeling?

Of zijn wij kinderen Gods, door Hem geplaagd in een wereld, achter welke tastbare verschijnselen — hoe chaotisch ook — werkt die eeuwige Geest, die naar Schillers woord, werkt zijn onsterfelijk werk en die te allen tijde is een toevlucht voor de zijnen?

Vraag en zoek naar levenswijsheid, waar gij wilt.

Gij zult geen hoger wijsheid, geen heiliger licht ontdekken dan het licht en de wijsheid des geloofs. Het geloof immers alleen is in staat de mens zijn ware plaats in dit leven te doen vinden, zodat hij zichzelf voelt klein gelijk hij is. Maar tegelijk plaatst het geloof 's mensen leven in eeuwigheids perspectief, zodat hij, de mens, zich temidden van zijn ellende toch weer sterk voelt en rijk in God.

Welk denker durft over de mens spreken gelijk bijv. de vrome Pascal: de mens, vat vol tegenstrijdigheden; rechter over alle dingen en onnozele aardworm, schatbewaarder der waarheid en verzameling van onzekerheden, roem en uitvaagsel van het heelal.

Diezelfde Pascal zegt immers ook van de mens: mocht het heelal hem verpletteren, hij zou nog altijd edeler zijn dan hetgeen hem doodt, omdat hij weet, dat hij sterft.

Zo weet de religie van een heilig uitzien.

En het zien is dat uitzien, dat ons op Oudejaar met de psalmist doet vragen: hoe lang nog, Heer?

Hoe lang nog, eer ik boven alle twijfel uit die zekerheid zal kennen, die mij spreken doet van Uwe liefde en Uwe trouw?

Hoe lang nog, Heer, eer ik temidden van het verwarrende en ontluisterende van wereld en tijd ontdekken zal de waarde, die alle leven, ook het mijne, onvergankelijk heeft in U?

Hoe lang nog, Heer, eer ik boven

Ook in Engeland prefereert men Bols!

Tallose mannen in Engeland prijzen dagelijks de onveranderlijke kwaliteit van Bols, sinds mensengeenis zo superieur, dat U Bols te allen tijde zelfs „in den blinde” herkent. In het markante karakter en het volle aroma van deze zuivere Z.O. graangenever kunt U zich niet vergissen. Want volgens eeuwenoud recept wordt Bols viermaal gedistilleerd en steeds afgeleverd op sterkte van 40%.

BOLS

Elken dag een glaasje!

Geef Bols, wat een kwaliteitsdrank toekomt: serveer hem goed gekoeld; dan komen het zachte, volle aroma en de pittige smaak geheel tot hun recht.

Fabrieken en Kantoren: Amsterdam, Schiedam, Brussel, Tonny Charente, Neuss/Rh., Montreux, Bilbao, Sao Paulo, Buenos Aires, Montreal, Englewood N. J., Kaapstad, Melbourne.

alle onrust uit, kennen zal Uw vrede?

Wij gissen naar het verborgen bedoelen der wereldgebeurtenissen. Maar er is in deze wereld, die zo vaak van boze machten bezeten schijnt, alleen hoop voor wie gelooft in de werken der gerechtigheid. Doch daarom ook heeft de gelovige mens geduld, terwijl de ongelovige altoos haast heeft en onrustig is, omdat hij zelf niet gelooft in het blijvende van zijn — en van alle — mensenwerk.

Als wij nu ook in dit opzicht op Oudejaarsavond vragen: Hoe lang nog, Heer?, dan scheidt reeds

die vraag rust om ons heen. Want dan weten we immers weer: het is de Eeuwige, die Zijn werk tot stand brengt. Hij weet Zijn tijd.

De mens kent uur noch tijd. In eigen leven niet, noch in het leven der zijnen.

Bij de overpeinzing van het staag verglijden der tijden op de Oudejaarsavond vinde ons hart rust in de gedachte, door Schiller vertolkt in zijn regels:

Een God, een hoogheilige Wil regeert,
Hoe de onze moog weiflen en zwenken.
In de dwarling van al wat hier wentelt en keert,
Heerst het klare en nooit falende denken.
Boven al wat vergaat,
boven wising en perk,
Werkt de eeuwige Geest
zijn onsterfelijk werk.
G. A. DE RIDDER.

Kerstmis

Als straks de kerstseer leeft in ons en onze huizen
Met demetak en hulst, in de vertrouwde schijn
Rondom de oude lamp — als straks de meeste mensen
Van ver en van nabij weer thuis gekomen zijn —

Als dan de kerstklok luidt door al die strakke straten
En zelfs zo'n strakke straat iets lichts en levends lijkt,
Als op het donker land de lucht boven de bossen
Zich altijd hoger welft en altijd verder wijkt —

Als wij dan samen zijn met onze eigen mensen
In al hun stille zorg en hun verzwegen leed,
Maar met toch in hun hart die klare, kleine vreugde
Om 't even samen zijn, dat niemand ooit vergeet —

Dan spreidt de kerstseer zich ook om die stille huizen,
Waar een vergeten mens misschien de schaduw wacht
Van iets, dat heeft geleefd in zijn vergeleken leven
En dat weer leven krijgt in deze lichte nacht —

En in die kerstseer geldt dit woord dan voor ons allen:
WIJ zijn bevoorrecht, want WIJ zijn vanavond thuis —
Laat ons in ons geluk de mensen niet vergeten,
Die oud en eenzaam zijn in een vergeten huis —

Brammetje.

Ondanks intorig betere investering

GESLOTEN SKA MOTOREN
ONTWERPDE ONVERBODEN

★ **parlementaire flitsen** ★

DE HEER RITMEESTER ZIET:

TOENEMENDE MOEILIKHEDEN BIJ WEDEROPBOUW

Mr. Vonk: Niet het recht is primair, maar het leven

Wij kunnen ons nauwelijks meer voorstellen, dat er een tijd is geweest, dat wij nog geen Ministerie voor Wederopbouw (en Volkshuisvesting) bezaten. Toch is het nog maar ruim tien jaar geleden, dat er, behalve op het punt van de sanering der zogenaamde krotwoningen, nog niets „weder op te bouwen” viel en dat het met de volkshuisvesting toch eigenlijk zo vanzelf liep, dat er geen afzonderlijk ministerie voor werd nodig geacht. Nadien is echter een zowel geestelijke als materiële waarden vernietigend barbarisme over ons land getrokken, dat bij alles, wat het op zijn geweten heeft, ook nog dit moet tellen, dat het ons voor decennia lang met een schier onoplosbaar woningvraagstuk heeft belast

Voor welke problemen wij ook hier steeds zitten, is bij het debat in de Tweede Kamer over de begroting van dit Departement nog weer eens bijzonder duidelijk geworden. Hoe moeilijk de verhoudingen hier nog steeds liggen blijkt wel uit het feit, dat minister In 't Veld gemeend heeft, voor het tijdvak van 4 December tot 1 Januari alle Rijks-goedkeuringen stop te moeten zetten, omdat het productie-apparaat in de bouwsector niet in staat bleek om het materiaal in zodanig tempo te leveren, dat de normale bouw kon worden voortgezet.

De woordvoerder van onze fractie, de heer Ritmeester, kon dan ook helaas niet zo heel erg optimistisch in zijn beschouwingen zijn en minister In 't Veld gaf zonder omwegen toe, dat hij in de klem zat. In de klem van stijgende materiaal-prijzen enerzijds en de onmogelijkheid, naar 's ministers mening, om anderzijds de huren of de Rijksbijdragen opnieuw te verhogen.

De toestand van ons land verbeterd zeker niet, zo moest de heer Ritmeester vaststellen. Hij vreesde, dat vooral 1952 de moeilijkheden zich op alle gebieden zouden opstapelen. Wanneer die moeilijkheden zich opstapelen en wij inderdaad genoodzaakt zullen zijn, in de militaire sector van ons volksbestaan krachtiger op te treden, meer maatregelen te nemen en meer geld uit te geven, dan zal het, naar hij voorspelde, helaas ook voor de wederopbouw weer veel zwaarder worden.

De heer Ritmeester betoogde ook wederom, dat de minister in zijn berekeningen te optimistisch was geweest. Dat zit o.a. in het feit, dat het aantal aan te maken duplexwoningen vermindert; de animo blijkt daarvoor niet zo groot. Men twijfelt aan de mogelijkheid, om reeds na tien jaar de woningen uit te breken en tot één geheel te maken. Daarnaast laat ook de arbeidsproductiviteit veel te wensen over. Ook de minister heeft, na zijn Zweedse reis, hier nadrukkelijk op gewezen. In Zweden neemt de arbeidsproductiviteit ongeveer 4 pct per jaar toe; in Nederland zien wij dat helaas niet. Hier stijgt zij vrijwel niet. Wij zijn in ons land beneden de productiviteit van 1938, ondanks onze verbeterde systemen, de vlottere werkwijze, e.d.

De vooruitgang moet thans dus voor een groot gedeelte worden gevonden in de montagebouw, maar ook hier rijzen, zoals de heer Ritmeester aantoonde, weer grote moeilijkheden. De minister had verklaard, dat hij het verloop van de particuliere woningbouw, voor zover deze met toepassing van de premiereregeling 1950 plaats vindt, met nauwgezetheid volgt en dat er andere maatregelen zouden worden genomen, zodra daartoe een gegronde reden aanwezig zou zijn. De heer Ritmeester wees er nu op, dat men van de zijde der bouwondernemers vreest, dat de toestand slechter wordt en daarom geloofde hij, dat die maatregelen inderdaad moesten worden genomen.

Het is de bedoeling, zo had de minister gezegd, door een zekere mate van financiële tegemoetkoming de particulieren tot de bouw te animeren, maar niet een integrale vergoeding van de onrendabele kosten te geven. Bovendien, zo had de be-

windsman verklaard, mag men verwachten, dat de toekomst een stijging van de huurkosten te zien zal geven.

De heer Ritmeester achtte dit laatste een belangrijke mededeling, mits de minister nader kon preciseren, wat hij hier onder „toekomst” verstond. Dat laatste geschiedde echter niet en het is nog wel eens opnieuw komen vaststaan, dat, in het kader van de algemene loonen- en prijspolitiek, voorlopig geen verdere huurverhogingen zijn te verwachten. Het zal dus voorlopig nog zo blijven, dat de huiseigenaren gedwongen blijven bij te dragen in het levensonderhoud van de Nederlandse huurders!

Tenslotte verzocht de heer Ritmeester met nadruk tegemoetkoming van de minister op het punt van de bouw van woningen in Den Helder en andere garnizoensplaatsen. Er is een aanbod van enige maatschappijen geweest, om voor marinepersoneel in Den Helder 1500 woningen te bouwen, hetgeen de Staat anderhalve ton zou hebben gekost. Door geharrewar met Marine is dat echter niet doorgestaan, maar het feit, dat deze marinemensen thans buiten Den Helder moeten wonen met hun gezinnen, kost de Staat nu f 11½ miljoen!

Minister Struycken verdedigde voor de eerste maal zijn begroting in de Kamer en het moet gezegd, dat de Kamer het hem niet

al te moeilijk heeft gemaakt. Een minister moet nu eenmaal enige tijd hebben om zich in te werken en de Kamer is sportief genoeg hiermede terdege rekening te houden. De erfenis, die de minister daarbij van zijn voorgangers heeft overgenomen, is niet gering.

VONK
...het leven is primair...

Mr. Vonk, sprekend namens onze V.V.D.-fractie, zei dan ook: De Memorie van Antwoord étaleert zelfs zoveel legislatieve plannen, halfproducten en gereedkomende of reeds gereed gekomen ontwerpen, dat men zich kan afvragen, of niet nu reeds het „qui trop embrasse, mal étireint” aanwezig is te achten.

Mr. Vonk adviseerde dus tot een wijze zelfbeperking, welke z.i. zelfs zou kunnen worden toegepast op sommige onderwerpen, die reeds voorgenomen of in uitvoering zijn. En dan dacht hij in de eerste plaats aan die onderwerpen, welke grote lasten van financiële aard met zich moeten brengen en niet onmiddellijk strikt noodzakelijk behoeven te worden bevorderd. De heer Vonk stelde het tenslotte zó, dat in de hachelijke tijd, welke wij thans beleven en waarvan niemand weet, wat de dag van morgen zal brengen, enerzijds de onderwerpen, die als het ware eisen van deze kritieke tijd zijn, voortvarend dienen te worden tot stand gebracht, terwijl anderzijds onderwerpen op langer termijn thans bezwaarlijk dringend op de voorgrond kunnen worden geplaatst.

Recht in zijn waarachtige betekenis, zo betoogde mr. Vonk verder, wordt veel meer bewerkstelligd door sterke en niet aflatende strijd in het volle leven tegen on-

recht en vóór herstel van recht, dan door legislatief perfectionisme. Zo gezien bevatte de Mem. van Antwoord z.i. misschien tóch nog een teveel aan legislatief perfectionisme en een tekort aan niet aflatende daadkracht in de strijd tegen het onrecht in de praktijk van het leven zelf. Het was ongetwijfeld in dit verband, dat de heer Vonk in een later deel van zijn rede enige aangelegenheden besprak, die, zoals hij het uitdrukte, onder het publiek een bepaald hardnekkige belangstelling behouden, w.o. de Velser-affaire, de zaak-Schallenberg en de affaire-Menten. Onder het publiek, zo zei de heer Vonk, is het gevoelen blijven leven, dat aan justitie en politie partijdigheid of iets, dat daarop lijkt, zou kunnen worden verweten. Is de minister bij machte, hier dusdanige opening van zaken te geven, dat het tot dusver niet verdwijnende publieke wantrouwen wordt weggenomen, dan wel — indien dit niet mogelijk is — wil hij het die vervolgingsmaatregelen overgaan, welke aan het publiek duidelijk maken, dat het „fiat justitia” niet wordt geschuwd? In elk geval zijn hier hogere belangen in het geding dan de belangen van enkelingen, wie dat ook mogen zijn.

Mr. Vonk zei nog vernomen te hebben, dat in deze affaires, althans in twee daarvan, nog steeds vooronderzoek wordt gehouden, doch tevens, dat deze vooronderzoeken feitelijk in de verkeerde richting zouden gaan, n.l. ter belasting van personen, die geen kernschuld zouden dragen op de hoofdzaken. Ik kan, zo merkte de heer Vonk op, dit niet beoordelen, maar ook als dit niet juist is, schijnt zowel het justitiële als het politieke belang alleen gediend met zo spoedig mogelijke klare opening van zaken; a fortiori is dit het geval, als zulks wel juist zou zijn.

Zeer warm plette mr. Vonk voor de samenwerking in de Benelux en hij verklaarde namens zijn fractie, dat deze een internationaal-privaat-rechtelijke binding van harte zou toejuichen. Hij sprak in dit verband van een Rechtsunie en waarschuwde voor te veel „stukwerk” in deze.

Wat de wettelijke voorzieningen in het belang van de veiligheid van de Staat betreft, drong de heer Vonk op grote spoed aan. Hij toonde zich daarbij tevens voorstander van een wettelijke regeling van de vormen, welke bij de uitoefening van het stakingsrecht in acht genomen zouden moeten worden en van het verbod van het aanzetten tot stakingen, welke de economische orde van de maatschappij of de samenleving in haar geheel verstoren. Hij herinnerde er in dit verband aan, dat minister-president Drees zich in zijn radiorede naar aanleiding van de Augustusstakingen er ernstig over beklagde, dat deze erop gericht waren de economische orde te verstoren in een tijd, welke de grootst mogelijke economische werkzaamheid van een ieder vorderde. Alleen reeds in deze radiorede, zo merkte mr. Vonk tegenover de juridisch twijfelende minister op, zou men meer dan voldoende argumenten vinden om alsnog het strafbaar stellen van het aanzetten tot staking met het bewuste oogmerk de economische orde te verstoren, in overweging te nemen, ook om de preventieve werking van zulk een bepaling.

Mr. Vonk eindigde zijn Kamerrede aldus: „Het is nu eenmaal in de werkelijkheid niet anders: niet het recht is primair, doch wel het leven. Recht kan alleen dan levend zijn, als het rechtvaardig uit het leven wordt geboren en door het leven rechtvaardig wordt vernieuwd.”

Deze burger

Alle mensen van goede wil keren in zich zelve en staan stil op de weg, bij de besneeuwde mijlpaal op de weg van het leven en van de wereld en denken: dat het jaar dat achter ons ligt veel angst en beklemming heeft gebracht voor alle mensen. En hopen, hopen innig en vurig, dat het nieuwe jaar de bevrijding en de verlichting aan alle mensen zal geven waar alle mensen zo zielsdiep naar verlangen.

Dat doet deze burger óók.
En daarom kan hij niet veel zeggen.
Alleen maar innig hopen dat 1951 een beter jaar zal zijn dan 1950 is geweest, dat bijna ondragelijk was van spanning en vrees.
Er is maar één kort woord dat al ons verlangen bevat voor het jaar dat komen gaat: VREDE.
Vrede zij met U.
Vrede op aarde.
Vrede voor alle mensen.
Een gelukkig jaar, dat de vrede op aarde ziet komen, wordt U toegewenst door

DEZE BURGER.

„WANT HET WAS HET UUR VAN JEZUS' GEBOORTE”

In de huiskamer, midden op tafel, stond elk jaar die doos van de zolder met rode en groene papieren, met linten en slingers van glanzend glas. Met de geur van de spar in de gang was dit het begin van ons feest. De rode klok onder de lamp, de lantaarn flikkerflakrend in rood en in groen bij de trap. Er waren geheimzinnige grijze staafjes aan een haakje, glanzende bollen, sterren en spiralende pegels. Klokjes, flinterdun, klaarklinglend en ijl. Kaarsjes, gedraaid, in rose en groen, hardblauw en wit. Er was dat valsprikkende teerzachte haar van de engelen en helemaal apart in een doosje de „piek”. Zoet waren we dan. Het ontbrekende vulden we aan: denappels werden wonderen van goud, mandarijntjes gehuld in kleurige netjes, vuurrode rozen prikten we met groen aan de muur. Onderin de doos, bijna vergeten, op blauwe vleugels en met handjes gespreid lag een engeltje van porcelein.

Ens zijn we zelf engeltje geweest. Onze vader was dokter en wij waren „tableau vivant” in de feestzaal van het ziekenhuis. We hadden een wit laken om met een gouden koord. We hadden vleugeltjes van gaas en ons haar hing los op onze rug. Onze broertjes waren herder. We keken naar een kindje op stro in een kribbe. Het heette Jezus. We vonden de vrouw met die blauwe doek om haar hoofd heel lief. Maar we waren een beetje bang van die heel oude man met die witte baard. De vrouw heette Maria en de man heette Jozef. We legden onze hand op het zachte vel van dat ezeltje. En tussen kartonnen bomen grijsde de papieren kop van een os. Eigenlijk was het een koe. Het was donker in de zaal. Bij het kribje stond een spar met brandende witte kaarsjes. Wij hadden blote voetjes. De watten-sneeuw was heerlijk warm. We zongen van die herdertjes die naar Bethlehem gingen en lagen bij nachte. „Zij lagen bij nacht in het veld”.

En we vergeten nooit die ene vrouw daar op een ligstoel die zich niet bewegen, noch iets zeggen kon. Er was een glimlach op haar gezicht en een traan biggelde langzaam naar haar kussen.

Onze bomen waren wel niet zo mooi als die bomen uit het woud van Greccio, onze sneeuw niet zo flonkerend als in die Kerstnacht. Maar we denken dat Franciscus van Assisi toen warm om het hart was geworden als hij had kunnen weten hoe wij zijn voorbeeld volgden, zeven eeuwen nadien.

Huis waren we engeltje-af. Waren we nieuwsgierige, verwachende kinderen. Zo lang al draaiden we om die boom op dat witte laken, keken we naar die witte pakjes met dat rode lint. Een blauw schrift met een olifantsqum? Een inkt-lineaal? Een zakdoek met je eigen letter? Elk jaar was er van een tante voor ieder een grote krans van chocola, spiraalvormig gedraaid, met fondant

gevuld, in wit en rood zilverpapier verpakt. Die krans bewaarden we tot het laatst. — En dan kwam altijd vaders verhaal. Bij de boom met de kaarsjes, die waren niet op nog. Altijd dat verhaal van dat land waar de boeren hun ploeg op Kerstnacht niet buiten lieten staan. Ze waren bang dat Ahasverus op die ploeg zou gaan zitten. Ahasverus was een schoenlapper. Toen Christus met het zware kruis op de rug aan hem vroeg of hij bij hem wat mocht rusten, vond hij dat niet goed. Christus zei daarop tegen Ahasverus dat hij dan eeuwig zou moeten blijven lopen. En dat hij alléén rust zou vinden op een ploeg op het veld op Kerstnacht. We luisterden ademloos naar dat verhaal. Moeder verzette het teitje met de spons. Een kaarsje sputterde vreemd. We begrepen toen niets van die vermenging van heidense en christelijke legenden. Maar ook nu begripen we nog steeds niet hoe ze een man aan een kruis konden spijkeren.

Het grootste moment van ons Kerstfeest was de pudding die brandend werd binnenge dragen met feldansend de schaduwen op de muur en blauwe vlammeties spelend over de rand van het bord. Dan klonk dat lied over die „zalige, heilaanbrengende Kerstmistijd”. Nu zijn we groot. We zijn aannemer en dokter, grossier, verpleegster en onderwijzeres geworden. Onze vader en onze moeder zijn er niet meer. Sommige van ons zijn zelf vader of moeder. We wonen in een grote stad. Onze doos met Kerstartikelen is leeg. Het laatste gaven we weg aan de soldaten. Soldaten zijn mensen die mensen doodmaken. Maar dat kunnen ze niet helpen.

In die stad staan potten op de hoeken van de straat, onder takken groen. Het Leger des Heils zamelt geld voor de armen. Nog steeds zijn er arme mensen. Bij de Post en het Spoor wordt heel hard gewerkt. Uit een steegje klinkt Stille Nacht, gebroken accoorden op een harmonica. De winkels zijn een weelde van kleur en van licht. In een theater draait Annie „get your gun!” We willen dat stuk niet zien.

Ergens achter ruiten zien we kinderen om een tafel. Ze maken rode rozen van papier en denappels van goud. Na het feest komen die in een grote doos, die ze dan elk jaar van de zolder naar beneden zullen halen. Door die kinderen om de tafel denken wij aan die „Kerstnacht schoner dan de dagen”, die keer dat we op mochten blijven tot twaalf uur, dat we over het droge knerpande pad, wit in de lichte nacht, door het besneeuwde bos naar die echte kerstboom gingen, waar echte lichtjes brandden. We weten nog hoe onze vader op zijn viool het Ere zij God speelde en wij muisstil luisterden naar waar die tonen gingen. We hoorden, ver, de klokken over de landen en nog zien we hoe aan onze voeten een dun plekje in de sneeuwlaag ontstond. We zongen toen van dat Kindeke en dat Kruis. En blank en schuchter, maar zeker strevend ontplooiden zich de blaadjes van een Kerstroos. Wij zagen dat juist zoals de herders dat zagen. Want het was het uur van Jezus' geboorte.

DOROTHEE L. VAN DER SCHEER.

Schorsing van bedrijfsregelingen

Een noodregeling, die de noodzaak van principiële beschouwing van het vraagstuk der bedrijfsregelingen in het algemeen heeft aangetoond

Twee weken geleden is in de Tweede Kamer een wetsontwerp behandeld, waarover wij gaarne nog het een en ander zouden zeggen. Het gaat over het wetsontwerp betreffende de schorsing van bedrijfsregelingen. Een wettelijke regeling van de materie der bedrijfsregelingen is niet nieuw. Reeds lang vóór de oorlog, in 1935, hebben wij in ons land gekregen de Wet tot het verbindend- en ontverbindendverklaren van ondernemersovereenkomsten, welke echter in 1941 buiten werking werd gesteld en vervangen werd door het zogenaamde Kartelbesluit. Hierin werden zeer grote bevoegdheden gegeven aan de secretaris-generaal van het Departement van Handel, Nijverheid en Scheepvaart, welke bevoegdheden na de oorlog zijn overgegaan op de minister van Economische Zaken. Het merkwaardige is, dat deze minister de aan het Kartelbesluit ontleende bevoegdheden nog steeds bezit, aangezien dit product uit de bezettingstijd nog altijd geldend is. Het is nooit ingetrokken of vervangen door een andere regeling.

Thans is er wel een voorontwerp van wet inzake de economische mededinging de wereld ingestuurd, maar verder dan een voorontwerp zijn wij niet betrekking tot deze materie dus niet en nog steeds geldt dat Duitse product. Niet onbegrijpelijk is het, dat drs. Korthals dan ook in de Tweede Kamer de verzuchting slaakte, dat wij daar toch eens zouden mogen afkomen! Mede ook al omdat bij de behandeling van deze materie in het parlement eens goed bezien zou moeten worden „welke de meest gewenste procedure ten aanzien van de verbindend- en ontverbindendverklaring is”, zoals de heer Korthals het uitdrukte. En uit hetgeen de heer Korthals daaraan nog toevoegde bleek wel, dat hij van oordeel is, dat de gehele procedure zich veel te sterk in de administratieve sfeer afspeelt. De invloed van de overheid is hem dus veel te groot en de zichzelf op dit punt zo gaarne overschattende ambtenarij kreeg van de heer Korthals o.m. te verstaan, dat de kartelverhoudingen veel te ingewikkeld zijn om die alleen door ambtelijke instanties te doen afdoen en dat de kennis van karteldeskundigen uit het bedrijfsleven niet kan worden ontbeerd! Overigens verwees de heer Korthals een principiële gedachtenwisseling over deze zaak naar het ogenblik waarop de Kamer het kartelvraagstuk in het algemeen zou behandelen, een standpunt, dat de Regering onderschreef en waar ook de Kamer zich aan heeft gehouden.

Waar het om ging

Waar ging het nu bij het debat over de schorsing van bedrijfsregelingen om? Welnu, eenvoudig zou men het aldus kunnen stellen, dat de Regering een wapen in de hand wilde hebben om op korte termijn te kunnen ingrijpen wanneer door afspraken of door andere regelingen de concurrentie geheel of gedeeltelijk zou worden uitgeschakeld. De Regering vreesde dan, dat in bepaalde gevallen te hoge prijzen zouden kunnen ontstaan en daartegen wilde zij kunnen optreden.

Nu zal geen zinnig mens er aan denken om in de tegenwoordige tijd ongemotiveerd hoge prijzen goed te praten. Ieder kan beseffen, dat in deze tijd ongewenste ernstige spanningen kunnen worden opgeroepen indien het prijsniveau op onverantwoorde wijze omhoog gedreven zou worden. Men moet echter wel weten wat men doet als regering, want het is in vele gevallen een uitermate hachelijke en moeilijke onderneming om de juistheid of onjuistheid van bepaalde prijzen vast te stellen en daarop zijn maatregelen te baseren. En die taak zal er voor de Regering zeker niet eenvoudiger op worden, wanneer allerlei acties worden gevoerd, die vaak op grond van volmaakt onvoldoende gegevens de juistheid van bepaalde prijzen aanvochten en er op aandringen, dat de bedrijfsregeling, waarin de ondernemers hun gemeenschappelijke prijs

zijn overeengekomen, zal worden geschorst. Bij de debatten in de Tweede Kamer heeft drs. Korthals hierop zeer terecht gewezen, toen hij er op wees, dat de kans niet is uitgesloten, dat de gehele beoordeling zal moeten plaats vinden nadat bepaalde acties in de maatschappij zijn gevoerd, acties, die niet op grond van feiten, maar op grond van gevoelens de schorsing bepleiten. Want daar ging het om: de Regering vroeg de bevoegdheid om bedrijfsregelingen, die ze toch al overwoog, geheel of gedeeltelijk ontverbindend te verklaren, te mogen schorsen, als een „gewichtige reden” een onmiddellijke voorziening eist.

Dat is veel gevraagd en het is begrijpelijk, dat de Tweede Kamer, en dat ook onze voorvoerder, daarover eerst wel eens een woordje wilden spreken. En begrijpelijk is ook, dat drs. Korthals ook niet voornemens bleek om het wetsontwerp zonder belangrijke wijzigingen te aanvaarden.

Waarom geen advies van de S.E.R. gevraagd?

Merkwaardig was, dat over dit wetsontwerp wel een advies was uitgebracht door de Sociaal Economische Raad, maar nog merkwaardiger was dat de Sociaal Economische Raad dit op eigen gelegenheid had moeten doen, want de Regering had het hem niet gevraagd! De heer Korthals sprak daarover zijn verwondering uit, en toen de staatssecretaris hem in zijn repliek daarover zeide, dat inschakeling van de S.E.R. de zaak maar getraineed zou hebben, interrumpeerde de heer Korthals, dat de S.E.R. nu toch ook in enkele weken tijds zijn advies had weten uit te brengen! Inderdaad, dit advies had de behandeling der aangelegenheid ook in het geheel niet gestagneerd en het argument van staatssecretaris Van der Grinten, die als staatssecretaris in het bijzonder vorig jaar ook de instelling van de S.E.R. had bepleit, was dan ook van geen waarde en maakte een wonderlijke indruk.

Men zou zo denken, dat men op de departementen eigenlijk maar liever zelf de zaken regelt dan daarbij ook de Sociaal Economische Raad nog te betrekken! De overheidsinvloed is daarin zeker nog niet groot genoeg!

Daarbij mag wel worden opgemerkt, dat deze Raad, hoewel hem maar korte tijd ter beschikking heeft gestaan, enige uiterst waardevolle opmerkingen heeft gemaakt. Daaruit bleek de stem van het bedrijfsleven en dat is een verheugende zaak.

De noodzaak van bedrijfsregelingen

Zols gezegd, het is begrijpelijk, dat men uitermate voorzichtig is met betrekking tot de prijzen. Ongemotiveerde stijgingen zijn niet verantwoord en waar monopolieposities worden nagestreefd, daar kan gegron-

de vrees bestaan, dat ook de prijzen op een hoog niveau komen. Zulke monopolieposities achten wij krachtens beginsel uit den boze en maatregelen daartegen zijn gerechtvaardigd. Maar, zoals de heer Korthals uiteenzette, aan die bedrijfsregelingen zit ook een geheel andere kant. Zij kunnen ook een sociaal en economisch zeer nuttige functie vervullen. Bijvoorbeeld om uitwassen der concurrentie uit te snijden. In zulke gevallen kan een bedrijfsregeling uitermate heilzaam werken. De heer Korthals zei dit in de volgende bevoegdheden:

„Hoewel wij geroepen zijn een soort noodregeling te treffen, mag toch niet worden voorbijgezien, dat kartels geboren zijn als gevolg van de zich wijzigende maatschappelijke verhoudingen, die thans nu eenmaal anders zijn dan driekwart eeuw geleden. Het economische leven is veel meer gebonden en stelt de ondernemer tegenover talrijke factoren, die zijn positie gans anders doen zijn dan die van zijn voorganger. De bedrijfsregelingen zijn in bepaalde gevallen nodig om goede concurrentievoorwaarden in een bedrijfstak te verkrijgen; zij zijn ook menigmaal nodig, omdat de risico's, als gevolg van overheidspolitiek, dusdanig zijn, dat een elkaar verstaan nodig is om boven water te blijven.”

Bij dit laatste zal de heer Korthals zeker niet in het minst hebben gedacht aan de belastingpolitiek der overheid, die behoorlijk krachtige reservering onmogelijk maakt en kapitaalvorming bijkans uitsluit.

Hoe dit zij, bedrijfsregelingen kunnen een uitermate nuttige functie vervullen en ruw ingrijpen daarin kan de grootste onheil met zich brengen.

Voorzichtigheid geboden

Het is daarom nodig, dat de overheid uitermate voorzichtig is met haar optreden en de heer Korthals' ontwikkelde dan ook verschillende bezwaren tegen het wetsontwerp.

Zo wenste hij per sé dat een eventuele schorsing mede haar grond in het algemeen belang zou moeten vinden. Ook van andere zijde werd dit betoog en dank zij een amendement van r.k.-zijde is deze kwestie ook in gunstiger zin gewijzigd.

Evenzo is 'n wijziging in de procedure aangebracht. Het aanvankelijke wetsontwerp kende aan de minister bevoegdheden toe zonder dat deze ook verder maar ergens aan gebonden was. Thans zal de minister, alvorens tot schorsing wordt overgegaan de belanghebbenden horen. En tevens is er nu een regeling, die er op neerkomt, dat ook de commissie bedrijfsregelingen — een adviesorgaan — wordt ingeschakeld. De minister zal namelijk niet tot schorsing kunnen overgaan dan nadat hij de betreffende bedrijfsregeling aan die commissie om advies inzake de toepassing van het kartelbesluit zal hebben toegezonden.

De gehele materie op de helling

Er zijn dus enige ankers gelegd, maar veel zal afhangen van de wijze van toepassing. Begrijpelijk is, dat de overheid niet zonder wapens kan zitten om eventuele ongewenste prijsopdriving te kunnen keren. Daarom kon deze regeling als een noodregeling worden aanvaard.

Evenwel moet wel worden bedacht, dat de gehele regeling van de bedrijfsregelingen — waarop de

huidige noodregeling werd geënt — onbevredigend is en wij onderschrijven dan ook de wens van de heer Korthals dat het parlement spoedig dit gehele vraagstuk zal kunnen bespreken. In de eerste plaats omdat het nodig is van de uit bezettingstijd stammende regeling af te komen Maar voorts ook omdat de gehele procedure eens onder de loupe genomen moet worden. Van de zijde der regering heeft de heer Korthals de verzekering ontvangen, dat de noodregeling niet zou prejudiciëren op de uiteindelijke algemene regeling. En dit is juist, want het vraagstuk moet in zijn algemeenheid eens van alle kanten op principiële wijze worden bezien. De zaak is te ernstig, om daartoe niet spoedig de gelegenheid te zoeken.

Thans is, zoals gezegd, een voorontwerp van wet aan de opebaarheid prijsgegeven. Wij hopen dat het bedrijfsleven daarover uitvoerig zijn mening zal geven.

De kans om zijn stem te doen horen is er en wij hopen, dat wanneer t.z.t. het parlement geroepen zal zijn mede de regeling tot stand te brengen, dan gedegen adviezen van het bedrijfsleven ter beschikking zullen staan.

De feiten zijn anders

Mr. Wendelaar schrijft ons:

Uwe militaire medewerker schrijft in Uw nummer van 16 December onder meer het volgende:

„Het verwijt van mr. Wendelaar, dat onder het lagere kader een gebrek aan inspanning geconstateerd moet worden, kan gemakkelijk worden misverstaan.”

Inderdaad, wanneer men meent het door mij besprokene aldus te kunnen samenvatten.

Maar de feiten zijn anders, want ik heb het lagere kader niets verweten. Integendeel. Wel heb ik geconstateerd, dat er in het leger nogal eens „de lijn wordt getrokken” en heb ik het toegejuicht, dat een vliegende inspectie aan het „geluiwammes” een einde zal gaan maken; maar ik heb er aan toegevoegd te hopen, dat men het lagere kader niet het slachtoffer van deze vliegende inspectie zou laten worden, want daar lag de schuld niet. De schuld lag bij hen, die de troep de nodige oefenmiddelen, in het bijzonder wapenen en gymnastiek- en sportartikelen (Handelingen blz. 192) onthielden.

Ik heb mij er zorgvuldig van onthouden enige legercategorie een verwijt te maken. Mijn bezwaren richtten zich tegen de hoogste legerleiding. In het bijzonder — zoals dat in het Parlement behoort — tegen de verantwoordelijke Minister, al was het dan uiteraard niet tegen Minister s'Jacob, die nog te kort in functie is om hem persoonlijk iets te kunnen verwijten.

Goedewaagen

Koninklijke

Pijpen- en Aardewerkfabriek

Gouda

tegeltableaux

gelegenheidsborden

Straatsburg kan ons bemoedigen

Een lichtpunt in deze sombere tijden

Het ziet er niet zeer opgewekt uit in de wereld. Deze, in eenvoudige bewoordingen gestelde waarheid mag men ook in deze dagen niet verbloemen. Wie de zaken schoner wil voorstellen dan zij zijn, bewijst niemand een dienst. Slechts het ons klaar voor ogen stellen van hetgeen aan de gang is, houdt de kans in, dat de weg tot verbetering wordt gevonden.

De duisternis rondom ons mag ons echter er niet toe brengen om nu ook maar alles somber te gaan voorstellen en over alles de meest verdrietige verwachtingen uit te spreken. „Zoveel is al mislukt, dan zal het met dit wel de zelfde richting uitgaan...!”

Zulk een stemming moeten wij vermijden. Zij kan slechts koren op de molen zijn van hen, die ons het vertrouwen in de toekomst gaarne doen verliezen. En laat men goed beseffen, dat men nooit met enthousiasme bouwen kan indien men zelf geen geloof meer hecht aan de waarde van het werk dat men verricht. Innerlijke geestkracht is voor welslagen onontbeerlijk.

Niet alle lichtpunten kunnen wij bespreken. Wij hebben ons ditmaal tot taak gesteld onze lezers toch iets van ons geloof in de Raad van Europa — in Straatsburg zo men wil — mede te delen. Het heeft ons namelijk getroffen hoe daarover verschrikkelijk veel wordt geschreven en geoordeeld zonder dat men ook maar iets dieper schijnt ingegaan te zijn op hetgeen daar plaats heeft. Is het bij de vele onvolledige en ondeskundige voorstellingen van zaken wonder, dat zij, die wel geloof hechten aan Straatsburg, wel eens min of meer als fantasten of idealisten worden beschouwd, en niet meer in staat worden geacht de onbelangrijkheid van eigen werk te zien? Overigens is het merkwaardig, dat daarvoor gans verschillende argumenten worden aangevoerd. Ja, men mag zeggen, dat de argumenten vaak lijnrecht tegenover elkaar staan. Zo hoort men wel de stelling, dat Straatsburg op niets moet uitloopen, omdat de tijden nu eenmaal niet rijp zijn voor een verenigd Europa, maar tegelijkertijd hoort men met evenveel kracht vertellen, dat die Europese eenheid al weer een volmaakt verouderde zaak is, want wij zouden alreeds de periode van een Atlantische eenheid zijn ingetreden. Om dit laatste even uit te werken: de tijd voor een Europees leger bijvoorbeeld zou al lang voorbij zijn, omdat de daarover bestaande gedachten al lang zijn achterhaald door de realiteit der Atlantische defensie.

Wij durven het rustig op Straatsburg houden. En wel om twee redenen. In de eerste plaats zijn wij van oordeel, dat Europa als een eigen macht moet gaan optreden omdat de wereld profijt kan trekken van de waarden, die in Europa geïncorporeerd zijn. Maar dan dient Europa zich ook de organen te verschaffen, die uiteindelijk goed bestuur en een vertegenwoordiging van het Europese volk waarborgen. In Straatsburg zien wij daartoe de kiemen aanwezig. Zeker, de Raadgevende Vergadering van de Raad van Europa heeft nog maar uitermate beperkte bevoegdheden, maar de strijd ter bereiking van zijn rechten heeft elk parlement moeten voeren. Straatsburg zal op deze historische regel wel geen uitzondering kunnen maken.

Daarnaast durven wij ons vertrouwen op Straatsburg baseren op hetgeen daar is gegroeid.

De Raad van Europa is in 1949 op de meest korte termijn bijeen-geroepen en men mag daaraan toevoegen: duidelijk niet met de sympathie van vele regeringen en ambtenaren van de diplomatieke diensten. De reactie van de ministers op hetgeen in Augustus 1949 in Straatsburg in aanbevelingen voor het comité van ministers was neergelegd, was bepaald niet opwekkend en in Augustus

van dit jaar kwamen de afgevaardigden dan ook niet met heel veel verwachtingen bijeen. Ook al omdat intussen duidelijk was geworden, dat de Engelsen er niet voor gevoelden delen der soevereiniteit over te dragen en de Britse regeringspartij van Straatsburg zeker niet meer dan een debatclub wenste te maken.

Men heeft zich niet laten ontmoedigen. Per slot moet namelijk ook worden bedacht, dat figuren van het eerste plan op internationaal terrein, Paul Reynaud, Spaak, Bidault en ook niemand minder dan Churchill, zich zeer beijveren om van Straatsburg iets te maken. En men heeft er ook iets van gemaakt. Want, hoe afwerend in het begin van dit jaar de reacties van het comité van ministers ook waren, over de in het najaar aangenomen houding kan wel met heel wat meer instemming worden gesproken. En wanneer men dan verder bedenkt, dat figuren als de Italiaanse minister van buitenlandse zaken, graaf Storza, en de Franse minister Schuman ook onverhopen van hun sympathie voor het werk van Straatsburg blijken gaven in hun meesterlijke redevoeringen in de Raadgevende Vergadering, dan zijn dit op zichzelf al symptomen welke waarde niet kan worden onderschat.

Gezien de in Straatsburg verrichte arbeid is dit alles ook niet onbegrijpelijk. Zoals gezegd, men kwam daar in 1949 op korte termijn bijeen. Niets en dan ook niets was voorbereid. Geen stuk lag er ter tafel, geen agenda zelfs was opgesteld. Is het begrijpelijk, dat men het terrein moest gaan verkennen? Is het verwonderlijk, dat men de arbeid wel eens ingezet heeft op een stukje grond, dat later de moeite van enige bewerking niet waard bleek? Mag men er verbaasd over zijn, dat men vooruit niet kon voorzien wat in de onderscheidene Europese landen door de regeringen wel en wat niet geaccepteerd zou kunnen worden? En laten wij er ook eens met nadruk op wijzen, dat bij alle vooruitgang naar een verenigd Europa steeds voorop staat, dat daarmee niet verder kan worden gegaan dan de volkeren willen. Want wij moeten goed begrijpen, dat alle leuzen gemakkelijk kunnen worden aangeheven en dat gaarne de vruchten van een verenigd Europa worden geplukt,

maar dat het brengen van offers niet zo gaarne wordt gedaan. De liberalisatie b.v. is een stap op de weg naar eenheid. Is men echter bereid die stap te zetten als daar economische onaangenaamheden in bepaalde bedrijfstakken het gevolg van zijn? Wij kunnen vaststellen dat de voordelen der eenheid gaarne worden geaccepteerd, zonder dat men er een lofrede op houdt, maar dat elk nadeel breed wordt uitgemeten.

Zolang de volken het probleem niet in zijn geheel kunnen bezien en niet het oog gevestigd houden op de voordelen in het algemeen, maar zich steeds weer op de nadelen of bepaalde onderdelen richten, zal de voortgang steeds geremd blijven. Hierin ligt voor ons de noodzaak bij voortdurend de volken op te heffen uit hun door nationale belangen ingegeven zienswijze en hen oog te doen krijgen voor de betekenis der grotere gemeenschappen.

Wij Nederlanders moeten Europees leren denken en één onzer belangrijkste taken is ons te bezinnen op onze plaats in die Europese gemeenschap en uiteraard ook Atlantische gemeenschap.

Wanneer wij hiertoe opwekken, dan kan gewezen worden op de ontwikkeling, die zich heeft voltrokken. Immers — wij wezen er reeds eerder op — zeer gewichtige vraagstukken zijn niet meer nationale vraagstukken, maar hun oplossing ligt op het internationale vlak en zij kunnen dus alleen uit het gezichtspunt ener bovenstatelijke gemeenschap worden beschouwd. En dat eist van ons, dat wij ons een bovenstatelijke zienswijze aanmeten.

En betekent Straatsburg nu iets voor die Europese gemeenschap? Wij zeiden het reeds: wij durven het op Straatsburg houden. Die durf is mede gebaseerd op wat daar is verricht. Daarvoor willen wij niet wijzen op het feit, dat de gedachten van het Schuman-plan zijn terug te vinden in de discussies in Straatsburg, wij willen ook voorbijgaan aan het feit, dat de in dit jaar in werking getreden Europese Betalingsunie in 1949 te Straatsburg als absolute noodzakelijkheid werd bepleit. Wij zullen zelfs

voorbijgaan aan de toch uitermate belangrijke overeenstemming die met de Duitse politici werd bereikt over de Duitse deelneming in het Europese leger. Dit zien wij als gezonde vruchten van nuttige discussie.

Maar van verstrekkende betekenis is, dat daar in Straatsburg een oplossing is gevonden voor de geweldige moeilijkheid, die een gevolg was van het verschil tussen continentale en Britse zienswijze. Die landen, die willen komen tot bovennationale organen (gelijk b.v. in het Schuman-plan zijn voorzien) kunnen daartoe binnen het raam van Straatsburg hun gang gaan, ook wanneer niet alle leden wensen deel te nemen. Op deze wijze is dus de mogelijkheid van een groep voorttrekkers geschapen. En voorttrekkers willen steeds anderen meetrokken.

Trouwens, het is uit de woorden der Britse gedelegeerden wel duidelijk geworden, dat, wanneer bovenstatelijke organen op bepaalde gebieden tot stand zouden komen (in Straatsburg heeft men zich al uitgesproken voor zulke lichamen op het terrein van het transportwezen, de landbouw en de defensie), de Engelsen na de totstandkoming zich niet afzijdig zullen houden, maar gaarne in contact zullen komen. De woorden der Engelse politici te Straatsburg zijn ten deze niet mis te verstaan.

Zo is dan nu de weg geopend om bovenstatelijke organen op beperkte terreinen op te richten. Het bemoedigende daarin is onzes inziens, dat deze zullen zijn als inktvlekken op een vloeipapier: zij zullen zich uitbreiden en met elkaar verbinden. De diverse organen der deelgebieden zullen uiteindelijk tezamen opgaan in één orgaan over het gehele gebied.

Deze ontwikkelingsmogelijkheid is thans geschapen en geen wonder was, dat de sombere stemming, die er onder de afgevaardigden heerste toen zij dit jaar bijeen kwamen had plaats gemaakt voor een, die vol vertrouwen in de toekomst was, toen zij einde November huiswaarts keerden.

Zo durven wij met vrijmoedigheid ons vertrouwen op Straatsburg stellen. Daar is een orgaan geschapen, dat de Europese eenheid naderbij kan brengen. Men heeft er zich niet begeven in fantasterijen en onmogelijke constructies, maar men is gaan staan op de bodem der realiteit en heeft wegen gezocht, die begaanbaar blijken. Daarom mag Straatsburg ons in deze uiterst zorgelijke tijden toch een brokje bemoediging zijn.

K.

deze Jongere

bedacht zich een dezer dagen plotseling, dat het de volgende week al Kerstmis is. Dan komen er enige dagen dat hij geen couranten leest. Hij houdt er namelijk niet van om dan de verhaaltjes van hoekjesschrijvers te lezen, die vertellen dat de wereld beroerd is, maar dat als we allen maar van goede wil zijn, alles wel weer op zijn pootjes terecht komt. Niet dat zij ongelijk hebben, maar als hij in de natte sneeuw op de tram staat te wachten, terwijl snelvoortschietende auto's met modderfontein zijn pas-gesperste broekje belagen, verdenkt hij er altijd die mijnheer, op het achterbalkon van, die het verdraait om zijn corpulente lichaam twee meter verder in de wagen op te stellen, dat hij een van die stukjesschrijvers is. Dat zijn geen mooie gedachten zo tegen de Kerst, maar ja, wat doe je daaraan? Het zijn er de tijden wel naar om wat wantrouwend te worden. Men moet daar eens rustig over denken, zoals deze jongere, die de vorige Zondagochtend zijn kantoorpleurtje probeerde weg te krijgen, door wat over de be-

sneeuwde velden te trappen, in een stukje Nederland, waar, behalve (Amalia en) hij mirabile dictu geen sterveling te bekennen viel.

En zo in die stilte kom je tot betere gedachten en vergeet je andermans en eigen ellebogen en wordt je tevreden omdat je voor je plezier in de sneeuw loopt, terwijl anderen bij een temperatuur van ruim dertig graden lager en boven de 38ste graad in de sneeuw moeten vechten op leven en dood. Mensen die niet als ze genoeg gelopen hebben, huistoe kunnen gaan, om een parelende koele dronk te genieten, een good old mack te roken en een voortreffelijke lunch tot zich te nemen. Mensen, die niet met Kerstmis thuis zullen zijn, zoals hun beloofd werd. Neen, wij behoeven niet zoveel beter te worden, dat is toch onbegonnen werk. Alleen maar wat meer tevredener met al het goede, dat de meesten onzer nog hebben. Daar hoeft men geen kalkoen voor te eten en geen Château Léoville Poyferri voor te drinken. Een goede Kerstmis!

A. D. OLESCENS

AFDELINGSSECRETARISSEN:

Vraagt bij onze administratie de tarieven voor extra-exemplaren van ons weekblad, voor de verbreiding van onze beginselen en voor het werven van nieuwe abonne's.

Voor dagelijks gebruik!

DE JONG'S

CHOCOLADE

CHOCOLADE

HAGELSIAG.

De eenige echte!

Kerstmis 1950 (I)

Wanneer wij ook in onze rubriek „Van week tot week”, nog iets over Kerstmis willen schrijven, dan kan dit beter niet geschieden tegen de vluchtige achtergrond, die steeds aanwezig is bij het commentaar geven op de dingen van de dag. Het Kerstfeest immers heeft juist een betekenis, die verre uitgaat boven de materiële omstandigheden, die ons dagelijks bestaan in vele gevallen kenmerken. Het is zeker voor de commentator van het dagelijks of wekelijks nieuws niet eenvoudig iets optimistisch over het Kerstfeest 1950 te schrijven. Het is onnodig in te gaan op de zorgen, de gevaren en de onzekerheid, die ons thans sterker omringen, dan na het beëindigen van de Tweede Wereldoorlog ooit het geval is geweest. Wij ervaren dit allen aan den lijve. Niettemin zullen de Kerstklokken luiden en de Kerstkaarsen branden. Immers, het geldt hier het feest dat verre uitgaat boven onze materiële besomeringen en onze angsten voor vele gevaren, die vaak slechts in onze verbeelding bestaan. Juist door de grote tegenstellingen tussen stof en geest, waardoor het jaar 1950 wordt gekenmerkt, zal het Kerstfeest aan waarde winnen. Tenslotte gaat het om het beleven van geestelijke waarden, al moet het worden betreurd, dat wij een dergelijk sleurmens zijn geworden, dat wij ons alleen maar in deze geestelijke waarden verdienen op de daarvoor geëigende hoogtij-dagen. Het is op zichzelf wel zeer bitter dit te moeten constateren, doch laat dan het Kerstfeest in ieder geval ons even verheffen uit de dagelijkse sleur van onze materiële zorgen, opdat ons leven niet geheel en al afstompt. Mogen wij dan uit het Kerstfeest 1950 nieuwe kracht putten om moedig voorwaarts te blijven gaan en het leven en de wereld met een rustig blik te leren zien. Dat wil zeggen tegen de achtergrond van een levenshouding, een levenshouding die zich ook kan weergegeven, of liever, moet weerspiegelen in de politieke keuze.

Kerstmis 1950 (II)

Waarlijk, de Kerstgedachte en de politieke keuze zijn ongetwijfeld met elkaar in verband te brengen. Immers, bij de politieke keuze gaat het er om of men kiest vóór of tegen de vrijheid, of men strijdt vóór of tegen het behoud en de erkenning van de menselijke waarden. Bij de politieke keuze gaat het er om, of men zich al dan niet louter instelt op de materie of dat men al dan niet rekening houdt met geestelijke waarden. Zo zal het voor de landen achter het IJzeren Gordijn onmogelijk zijn het Kerstfeest te vieren, hetgeen nog niet wil zeggen, dat miljoenen daar de Kerstgedachte in zich mede zullen dragen, sterker nu wellicht dan toen het Kerstfeest nog vrijuit kon worden gevierd. Voor deze miljoenen is het Kerstfeest en de Kerstgedachte nimmer verloren gegaan, omdat het beleven ervan niet met de kroet kan worden bedwongen. Dit is in deze sombere tijden dan ook het hoopgevende, dat de Kerstgedachte als zodanig nimmer kan worden vernietigd, net zo min als de geestelijke vrijheid kan worden overwonnen, al wordt zij dan ook tijdelijk onderdrukt. Moge bij het naderende Kerstfeest het in ieder geval een lichtpunt zijn, dat wij de symbolen, die bij dit Kerstfeest behoren, nog mogen plaatsen in onze huiskamers en dat wij vrij onze kerken mogen bezoeken. Als zodanig is het Kerstfeest 1950 ook voor ons een feest van licht en dit mag ons, ondanks alle zorgen en gevaren, die ons omringen, tot grote dankbaarheid stemmen.

Kat in het nauw (I)

In zijn nummer van 15 December bespreekt Het Vrije Volk het beëindigen van de Marshall-hulp aan Engeland. Daarbij wordt Sir Stafford Cripps nog eens geroemd vanwege de door hem tot stand gebrachte nationalisaties; o.m. die van de steenkolenmijnen.

Maar nu schijnt het ondanks alle ingevoerde modernisering bij de kolenwinning niet bijzonder te vlotten. H.V.V. spreekt tenminste van een schreeuwend tekort. Het gevolg hiervan is dat inplaats van steenkool te exporteren, hetwelk op grote schaal in het verleden plaats vond, toen de mijnen nog in particuliere handen waren, men thans tot het importeren van steenkool moet overgaan, iets wat voorheen vrijwel nimmer plaats vond.

En wie krijgt daarvan nu de schuld?

Het spijbelen van de mijnwerkers wordt wel genoemd, maar veel meer krijgen de kapiteins der Engelse industrie de schuld, omdat zij niet economisch de steenkool gebruiken alsmede de burgerman, die deze brandstof in zijn open haard stookt, tonnen steenkool per jaar verslindt en geen warmte verkrijgt.

Het kan alles best waar zijn, maar die toestand heerste toch voorheen eveneens. Wanneer de nationalisatie niet dat voordeel brengt, dat er in de kringen van de voorstanders van werd verwacht, is het toch zeer onredelijk daarvan de tegenstanders te beschuldigen.

Kat in het nauw (II)

Het artikel dat min of meer de indruk wekt in een geprikkelde stemming te zijn geschreven, gaat ook nog te keer tegen de Amerikaanse industrie, die „de verouderde opvatting van „business as usual” huldigt en voortgaat met het produceren van „een eindeloze stroom van particuliere laatste-model-automobielen en geestdodende televisie-apparaten”.

Het Vrije Volk eindigt dit artikel met de uitspraak: „De molens van de democratie malen „goed. Wij twijfelen er niet aan. Maar zij malen „vaak tergend langzaam”. En vlak daaraan vooraf gaat: „Men kan alleen maar hopen, dat „Truman daar vandaag een radicaal en snel eind „aan maakt door het afkondigen van de nood-„toestand.”

Het wil ons voorkomen dat deze uitspraak een gevaarlijke toer is op het slappe koord van de democratie.

Nauwelijks hadden we bovengenoemd artikel gelezen toen we via de radio vernamen, dat Engeland op grote schaal zou overgaan tot uitbreiding van de televisie en dat de regering daarvoor dertig miljoen gulden beschikbaar stelt.

Het woord is aan Het Vrije Volk.

Pijnlijk

De Belgische koningskweslie is de laatste tijd vrijwel geheel op de achtergrond geraakt. Dit neemt evenwel niet weg, dat er een politiek spel is bedreven, waarbij bepaalde politieke figuren volkomen van hun voetstuk zijn gestoten. Wij denken hier o.m. aan Paul Henri Spaak, die op het internationale politieke terrein dan nog niet is uitgerangeerd, doch bij grote groepen in de wereld aanmerkelijk aan prestige heeft verloren.

Een ieder zal zich herinneren, hoe de socialisten hier te lande de politiek van Paul Henri Spaak niet rondtuit hebben afgewezen. Op grond van de „internationale verbroedering” kon en wilde men blijkbaar niet anders. Maar ook dit nam men op de koop toe en men weigerde te erkennen, dat de politiek van de Belgische partijgenoot ontactvol en ondemocratisch was. Wellicht hebben de Nederlandse aanhangers van Paul Henri er op gespeculeerd, dat de tijd deze onaangename geschiedenis wel in de doofpot zou doen. Dit is evenwel niet het geval. Het dagblad „De Telegraaf” citeerde deze dagen n.l. een verklaring van de heer Spaak, voorkomende in de „Saturday Evening Post”, die aldus luidt: „Ik geloof niet, dat het goed was te handelen, zoals wij gedaan hebben,” zei Paul Henri Spaak, nadat hij de tijd had gehad na te denken over de opstand, die voor altijd met zijn naam zal verbonden blijven. „Het was niet aanbevelenswaardig het volksgevoel op die wijze te laten uitbarsten en ik kan U verzekeren, dat ik niets nooit meer zal doen.” Wij zijn nu alleen maar benieuwd, wat de heren socialisten in ons land over deze beleving hebben te zeggen, want wit blijft wit en zwart blijft zwart.

Export

Met betrekking tot onze exportpositie wordt er sedert de bevrijding veel gesproken en geschreven. Nog nimmer is men er in geslaagd het probleem afdoende op te lossen. Dit ligt niet aan de volijverige sprekers en schrijvers, doch aan de regeringspolitiek, die rustig blijft voortgaan de kip met de gouden eieren te slachten. Herhaaldelijk kan men uit het zakenleven nuttige wenken horen op welke wijze onze export zou kunnen worden gestimuleerd. Het was dezer dagen drs. P. C. A. M. de Bruyn, secretaris van de Nederlandse Kamer van Koophandel voor Amerika, die teruggekeerd van een studiereis in de V.S., waar hij contacten heeft gelegd om onze export naar het dollargebied te bevorderen, in dit verband enige belangrijke verklaringen aflegde. Hij achtte de mogelijkheid groot, maar om een Nederlands artikel op de Amerikaanse markt in te voeren, eist een zorgvuldige voorbereiding. Belangrijk in verband met de export naar Amerika achtte hij ook de belastingpolitiek. Het plezier van het zakendoen, aldus de heer De Bruyn, wordt vaak geremd door het feit, dat de ondernemerswinst door de fiscus wordt afgeroomd. Hij deed een denkbeeld aan de hand, dat de fiscus faciliteiten zal verlenen aan degenen, die het ondernemersrisico op de Amerikaanse markt durven dragen. Tevens suggereerde hij, dat het aan exporteurs ter be-

schikking te stellen percentage vrije dollars verhoogd zal worden van 10 % tot tenminste 20 %. Dit kan in andere landen wel, in ons land kan het blijkbaar niet, of liever, wil de regering het niet, met het gevolg, dat wij hoe langer hoe meer afglijden in het economisch moeras. Doch laat ons niet somber zijn. Het heeft genoeg strijd gekost om de eerste dollarpremies voor de exporteur aan de regering te ontworstelen. Bij een politiek van een „frapper toujours” moet het ook mogelijk zijn, de regering verder uit de droom te helpen, zodat het particuliere initiatief meer voor de gemeenschap kan doen, dan thans het geval is. Politiek is niet alleen de kunst van het bereiken van het mogelijke, maar ook de kunst van het volhouden en het blijven slaan op hetzelfde aaimbeeld. Het is daarom, dat wij de woorden van de heer De Bruyn ook in onze kring onder de aandacht hebben willen brengen.

Geen Kerst

De Tsjechen hebben de vriendelijke raad van hun regering gekregen geen Kerst- en Nieuwjaarskaarten te verzenden. Het papier, dat op deze wijze wordt bespaard, moet worden gebruikt voor communistische literatuur. In Hongarije gaat men nog een stap verder. Aldaar wordt het Kerstmantje afgeschaft en zijn plaats wordt ingenomen door een Russische legendarische figuur, die de winter in het algemeen voorstelt. Voorts is de bevolking aangezegd, dat de Westerse ideeën over Kerstmis moeten verdwijnen.

Ziedaar: Kerstfeest 1950 achter het IJzeren Gordijn. Ziedaar ook het „vrede op aarde” van het rode schrikbewind. Dit is alles ernstig en somber. Maar het is bovendien dom en omdat het dom is, geeft het ons een sterk gevoel van vertrouwen, dat een dergelijk systeem nimmer blijvend kan worden gehandhaafd. Het zijn er meer geweest, die de strijd tegen het Christendom hebben opgenomen, doch er is nog nimmer een stelsel opgekomen, dat als overwinnaar uit het strijdperk kwam, als het er om ging de volkeren blijvend geestelijk te knechten.

Economie (I)

In Moskou werd onlangs in het hoofdgebouw der staatswarenhuizen een eigenaardige tentoonstelling gehouden, aldus lezen wij in het weekblad „Vrijheid”. Het was niet prettig om daar een eerste prijs te halen, want wat men er te zien kreeg, waren enige typerende wanproducten van de Sovjet-kledingindustrie. Een tricotagefabriek in Tsjernowits spande de kroon. Deze fabriek had blijkbaar geen flauw idee van de vormen van het menselijk lichaam. Te zien aan haar jumpers en lingerieën had een mens geen buik, begon zijn borst bij de knieën en hingen zijn handen tot op de grond. Het Moskouse atelier no. 23 maakte er ook maar wat van. Dertien procent van de daaruit afkomstige kledingstukken deugden niet. Zomen van jassen vielen zo maar uit, kragen zaten onder de lijmvlekken, terwijl bij sommige exemplaren de rechtermouw aan de linkerschouder was genaaid, en omgekeerd. De schoenenfabrieken „Parjse commune” en „Morgenrood der vrijheid” waren op de tentoonstelling vertegenwoordigd door laarzen met kromme neuzen en losse hakken. Een kousenfabriek in Tsjino leverde kindersokken af, waarbij de ene sok met een andere kleur bestikt was dan de andere. De Dzerzjinsky-fabriek produceerde paren dameskousen, waarvan de linker 16 cm. korter waren dan het rechterexemplaar.

Economie (II)

De coupeurs van een bedrijf in Tiraspol naalden herenpantolons aan elkaar van twee stukken satijn van verschillende kleur. In Leninograd was een fabriek, genaamd „De rode coupeur”, die lichte stoffen naalde met zwart garen en haar tegenvoeter vond in Erewan, waar de fabriek „Klara Tsetkin” wit garen gebruikte in zwarte mantels. Ziedaar een bloemlezing van een geleide productie, waarbij met de belangen van de consument volledig wordt gesold.

Het zou een grote vergissing zijn, te denken dat zo iets alleen maar in Rusland kan voorkomen. In principe komt men tot dergelijke wanverhoudingen ook overal elders, indien men de geleide economie ten top voert. De consequentie van een dergelijk systeem is, dat de klant geen keuze meer heeft. Moge dan dit Russische voorbeeld ons wat fantastisch in de oren klinken, het blijft een feit, dat het elders toegepast, ook in het eigen land, tot dezelfde gevolgen leidt. Men hoede zich daarom voor nationalisatie, socialisatie of hoe dergelijke schoonklinkende woorden ook mogen heten. Zij vormen een ernstige bedreiging voor een gezond economisch leven en voor de vrijheid van de mens.

Copie voor deze rubriek uiterlijk Vrijdagmiddags zenden naar:
 Mejuffrouw Joh. H. Springer, Alexanderstraat 16, Haarlem.

VROUWEN VAN NU

Langs was ik als „Vrouw in de V.V.D.” in een bijeenkomst, georganiseerd door een groot aantal vrouwengroepen gezamenlijk.

Het onderwerp was: „Vrouwen vroeger en nu”. Een voortreffelijk idee, deze gecombineerde bijeenkomst — bij alle verscheidenheid van belangen en inzichten, zijn er ook problemen, die wij als vrouwen gemeen hebben en — die nog steeds probleem blijven. Met haar „Vrouwen van vroeger” had de spreker 't oog op de pioniers der vrouwen-emancipatie en de eerste generatie na hen, tot de tijd van de eerste wereldoorlog. Die oudere generaties stelde zij ons voor in de helden van drie romans: het Hollandse „Hilda van Zullenburg” en het Engelse „Ann Vickers” van Welle en voor de lateren „De herinneringen van een onafhankelijke vrouw” door Ada Gerlo. Tendenz romans de eerste twee, die bedoelden de studie van meisjes aan de Universiteit te verdedigen en geruststellend verzekerden, dat ze daarbij toch normale vrouwen konden zijn en blijven, die te rechter tijd gaarne in het huwelijksbootje zouden stappen. De „Herinneringen” zijn schetsen uit de tweede periode, toen de studie algemeen werd geaccepteerd, maar de vruchten soms wrang bleken.

De wereldoorlog 1914—1918, zo vervolgde het betoog, heeft een grote verandering van positie gebracht. Het probleem scheen weggevaagd; de strijd kon gestaakt worden. De oorlogstoestand bracht de noodzaak vrouwen in te schakelen op allerlei arbeids-terreinen, die zij te voren niet hadden betreden; de vrouw, die als collega naast de man werkte, hoefde zich niet langer als een uitzondering te gevoelen; zij wende aan de nieuwe positie en de maatschappij wende aan haar. Het kiesrecht viel ons tenslotte in 1922 als een rijpe vrucht in de schoot. Maar zijn daarmee nu de problemen betreffende de vrouw en haar maatschappelijke werkring de wereld uit? Er is teleurstelling bij velen, olijkende o.a. uit een terugrijpen naar de „specifiek vrouwelijke beroepen”. Er zijn ook nieuwe problemen: zal de vrouw haar beroepsarbeid doen als iets voorlopigs, iets dat zij haastig zal opgeven, zodra het huwelijk wenkt? Dan zal zij in haar prestaties nooit de volle maat geven en op die wijze verricht, kan het werk geen levensvervulling blijken, waar een huwelijk niet op jeugdige leeftijd tot stand komt.

Doet daarentegen de vrouw haar werk met hart en ziel, dan geeft ze bij huwelijk iets wezenlijks op en zij zal zich bewust worden van een leegte; zeker in geval zij kinderloos blijft, of later, wanneer de kinderen zijn uitgevlogen.

Echter — er moge verlies zijn naast winst, het recht zich door ar-

beid zelfstandig te maken, zullen de vrouwen zich tot geen prijs laten ontnemen. Wat de spreker van deze avond ter zijde liet, maar wat ons als vanzelf in de herinnering komt, is, hoe er, nog voor men dacht aan universitaire studie, gestreden is moeten worden om de mogelijkheid van opleiding, juist ook voor de „specifiek vrouwelijke beroepen”, voor de opleiding tot verpleegster, tot onderwijzeres en de kinderverzorging. En hoe de vrouwen, die daarvan de noodzaak hadden ingezien en deze strijd welhaast vijftig jaren lang hebben gevoerd — als eerste onder haars gelijken noemen we Jeltje de Bosch Kempers — in en door haar strijd voor de opleiding der meisjes zijn geworden tot voorstandsters van het vrouwenkiesrecht, waar ze eerst weinig voor voelden. Zonder de politieke actie der vrouwen zelf dacht Freule Kempers haar doel niet te kunnen bereiken en zeker de resultaten van haar strijd niet veilig te kunnen stellen!

En net in deze tijd blijkt hoe juist zij gezien had, nu — terwijl de bovengenoemde problemen om een oplossing vragen — de overheid zich keert tegen de arbeid der gehuwde vrouw. Vrouwen denken er aan! een ketting is niet sterker dan haar zwakste schakel en het recht ons door arbeid zelfstandig te maken, mogen we ons nooit en tot geen prijs laten ontnemen. Bedenk ook nog dit: wat voor argumenten men moge aanvoeren: aan een aantal goed-opgeleide krachten het werken te beletten, moge een weg zijn om de nationale armoede te verdelen, het kan nooit een doeltreffend middel zijn om haar te bestrijden.

M. H.-K.

Verbetering

In het stuk van mevrouw Stemler-Tjaden in het vorige nummer is een vergissing geslopen in de derde alinea. Daar leze men:

Terwijl het 7e en 8e leerjaar op de huishoudschool kan worden doorgebracht, waar men ervaring heeft van dit onderwijs, gaat men nu op de V.G. L.O. school experimenteren met dat onderwijs en wel met leerkrachten, die bestemd zijn om les te geven in de vakken van het L.O.; die deze opleiding hebben gekozen, omdat die hun volle ambitie heeft en die nu nog een acte V voor de huishoudkundige vakken moeten halen om lessen in deze vakken te kunnen geven.

Aan een brief van een onzer leden, die op „Woudschoten” de conferentie over Vrije Tijdbesteding bijwoonden, uitgaande van het Nederlands Cultureel Contact, ontlenen wij het volgende:

De ontvangst in de hall met een kopje koffie en een speculaasje was allergenoegelijkst en er was zodoende al dadelijk gelegenheid om contact op te nemen met andere belangstellenden.

In zijn inleiding bracht dr. J. A. de Koning naar voren, dat er een verontrusting heerst in de wereld. Na de goede wil, vlak na de oorlog, wonden veel mensen zich teleurgesteld af. Het Ned. Cultureel Contact nu is betrokken bij pogingen om tot een nationaal contact te komen. De bedoeling is, dat zoveel mogelijk culturele verenigingen (Organisaties) hierin vrijwillig betrokken worden met de verzekering van volledige vrijheid. Elkaars principes moeten worden verstaan en de onderlinge basis van vertrouwen moet worden gehandhaafd en versterkt. We moeten de gemeenschappelijke verantwoordelijkheid aanvaarden voor de cultuur van de volwassenden in de vrije tijd.

Na deze inleiding vielen wij in secties uiteen.

De stemming, die onder ons heerste na deze bijeenkomsten, was er aanvankelijk een van lichte teleurstelling. Bij verschillende secties bestond een onvoldaan gevoel: „Zijn wij 'n stap verder gekomen?”

Maar na een verkwikkende nachtrust en een uitstekend ontbijt, kwam het resumé van de hele conferentie, dat ons uiteindelijk toch bevredigde en vol goede moed naar huis deed gaan.

De overeenstemming in de secties bleek vooral op het punt, dat aan de individu meer aandacht geschonken moet worden tot het meer opvoeden van de persoonlijkheid.

Ook zijn alle secties het er over eens, dat aan het N.C.C. de taak is toegedacht om in samenwerking deze doelstelling te verwezenlijken.

Verscheidenheid van opinie is er, als het gaat over vragen van uitvoering, opzotten, organisaties, nationale of regionale, overheid of particulier.

Concrete wensen, op deze conferentie naar voren gebracht, zijn:

I. Onderwijs en opvoeding. We moeten in samenwerking met vooruitstrevende krachten van het onderwijs komen tot een onderwijs, dat zich beter aansluit aan de behoefte, die er is naar zelfstandig denken- en handelende mensen (ontwikkeling van de persoonlijkheid).

II. De taak van de overheid. Culturele krachten worden meer gesteund door de overheid! Een aanvullende financiële steun zal nodig zijn, maar alleen in overleg met en over een daarvoor aangewezen organisatie.

III. Cultuur en organisatie. Men stelt voor een provinciale cultuurraad met een afzonderlijke functionaris.

Daar deze cultuurzorg bestemd is voor de massa, mag ze niet commercieel gericht zijn.

Men stelt voor, dat de volksontwikkelingsorganisaties zich zullen federeren, op dezelfde wijze als de N.J.G.

Brengt de verkeerswetgeving meer veiligheid?

(Ingezonden)

De verkeersveiligheid in Nederland is onvoldoende. Daarom treft het pijnlijk, dat de volgend jaar in werking tredende nieuwe verkeersregeling er niet i alle opzichten toe geëigend lijkt, dit euvel afdoende te bestrijden.

Zo lijkt het onbevredigend, dat de maximum-snelheden, behoudens voor lange of zware voertuigen, in het algemeen worden afgeschaft. Volgens de courantenberichten komt hiervoor in de plaats de bepaling, dat de bestuurder van een motorrijtuig verplicht is de snelheid zodanig te regelen, dat het tot stilstand kan worden gebracht binnen de afstand, waarover de bestuurder de weg kan overzien en waarover deze vrij is.

Het lijkt wel zeer moeilijk, op een zo algemene bepaling in de praktijk het bewijs van de overtrekking te construeren. Volgens de minimum-eisen, waaraan de personenauto's moeten voldoen, mag de remafstand op een droge weg niet meer bedragen dan 9 meter bij een snelheid van 30 k.m. en 16 meter bij een snelheid van 40 kilometer per uur. Daar in de meeste straten binnen de kommen van de gemeenten kruisingen en hoeken voorkomen, zal het doorgaans onverantwoord zijn, daar harder dan met de genoemde snelheden te rijden.

De bestuurder zal, behoudens op een voorrangsweg, immers het van rechts komend verkeer voorrang moeten kunnen geven. Een groot gedeelte van de autobestuurders is niet zo technisch onderlegd, dat zij voldoende besef hebben van de afstand, binnen welke zij kunnen stilstaan. De afschaffing van de maximum-snelheden lijkt onverantwoord, een technisch hoogstaand land als de Verenigde Staten van Noord-Amerika heeft ze ook, zowel voor de kommen der steden, als voor de buitenwegen. En daar is een veel minder intens rijwielverkeer, wat hier tot grote bezwaren aanleiding geeft. Dat in de nieuwe verkeerswetgeving de oversteekplaatsen en de rechten en verplichtingen van de voetgangers niet behoorlijk zijn geregeld, is zeer onbevredigend.

De toelating van de z.g. bromfietsen op de rijwielpaden kan tot fietsen op de rijwielpaden kan tot gevaaren en overlast voor de wielrijders aanleiding geven. Zal men inderdaad de vastgestelde snelheden op die rijwielpaden krachtig handhaven? Zal er mede streng op worden gelet, dat de rust op landelijke rijwielpaden niet wordt verstoord?

Voor deze en andere gevallen rijst de vraag, of onder de nieuwe regeling strenger tegen verkeersvertreders zal worden opgetreden. Wel zijn de strafbepalingen verzwaaard. Het pleit niet voor de mentaliteit van sommige weggebruikers, dat de K.N.A.C. blijkens een bericht in de Nieuwe Courant hertegen bezwaren heeft. Gezien de ernstige gevolgen, die uit verkeersvertredingen voor leven en gezondheid kunnen voortvloeien, lijkt het, dat tot nu toe de voor deze overtredingen opgelegde straffen zeer aan de lage kant zijn geweest. Vermoedelijk kan in dit opzicht Amerika mede tot voorbeeld strekken.

J. v. HAARST.

De Goudanaren vergaderden

Onze afdeling Gouda hield op 14 December 1950 haar eerste avond in dit seizoen. Zij heeft voor deze winter zes avonden geprojecteerd, waarop verschillende sprekers belangrijke onderwerpen zullen behandelen. Op deze eerste avond hield drs. F. J. Hooftman te Gouda een uitstekende inleiding over „De huidige belastingpolitiek”. Voor deze eerste avond was de opkomst, hoewel niet groot, toch zeer bevredigend. De discussies na de inleiding waren zeer levendig. De avond was zeer geslaagd.

De voorzitter sloot de vergadering met de opwekking, om op 15 Januari 1951 opnieuw bijeen te komen, op welke avond de heer P. Aarons uit Zwijndrecht een inleiding hoopt te houden over het „Bevolkingsvraagstuk”.

Smullers,
die zich toch
gezond willen voeden,
gebruiken Wessanen's vlug-
kokende Havermout. Ze is
ook bijzonder van smaak!
Vraag Uw winkelier!

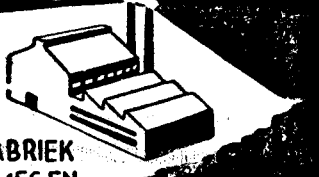
**WESSANEN'S
VERPAKTE
LEVENSMIDDELEN**

U eet er niet beter!

**SMIT
SLIKKERVEER**

**DAKEN -
VLOEREN**

N.V. BETON- & PLATENFABRIEK
& GEBR. MYNLIFF NIMEGEN
TEL 20539

HBU **HBU**

**U kunt een spijker ook
met een nijtang inslaan!**

Maar de beste manier is toch met een hamer!

Zo kunt U Uw geldzaken ook op verschillende
wijzen afwikkelen, maar de beste en meest effi-
ciënte manier is toch via een Rekening Courant
bij Uw Bank.

Vraag ons boekje
„Rekening Courant ook voor U”

HOLLANDSCHE BANK-UNIE N.V.
AMSTERDAM - DEN HAAG - ROTTERDAM

Internationale bankzaken

Voor Uw zaken met Azië be-
schikken wij over 17 kantoren
in Indonesië en eigen vesti-
gingen in Bombay, Calcutta,
Bangkok, Singapore, Hong-
kong, Kobe, Tokyo.

Inlichtingen verstrekken onze
kantoren in Nederland:

AMSTERDAM, Singel 250
ROTTERDAM, Mathenesserl. 235
DEN HAAG, Lange Vijverberg 11

NATIONALE HANDELSBANK N.V.

gevestigd sedert
1863

N.V.
W. A. HOEK'S

MACHINE- EN ZUURSTOFFABRIEK
Hoofdkantoor en Machinefabriek
te Schiedam.

Compressors voor alle gassen en ledereis druk.
Installaties voor de bereiding van zuurstof, stikstof, enz.

**DE ROTTERDAMSCH
DROOGDOK MIJ. N.V.**

P. MOLENAAR & CO'S MEELFABRIEKEN N.V.
WESTZAAN

*Molenaar's
Kindermeel*

N.V. SCHEEPSWERVEN
„PIET HEIN”
BOLNES en PAPENDRECHT

DWARSELLINGEN 115 Meter
DROOGDOK 115 x 30 Meter